1 - KİTÂBU'L-ÎMÂN. (Îmân Kitabı). 1

1- Îmân Babı Ve Peygamberin: İslâm Beş Şey Üzerine Bina Edilmiştir... Kavli.

2- (İLİM KİTABI).

3- KİTÂBU'L-VUDÛ' (ABDEST ALMA KİTABI).

4-KİTÂBU'L-GUSL (YIKANIP GUSLETMEK KİTABI).

Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli:... Eğer Cünüb Olduysanız Boy Abdesti Alın. Eğer Hasta Olmuşsanız, Yâhud Bir Sefer Üzerindeyseniz Veya İçinizden Biri Ayal Yolundan Gelmişse,…..Allah, Sizin Üzerinize Bir Güçlük Yapmayı Dilemez, Fakat Sizi İyice Temizlemeyi Ve Üstünüzdeki Nvmetini Tamamlamayı Diler. Tâ Ki Şükredesiniz" (Ei-Mâide: 6). Ve Zikri Celîl Olan Allah'ın Şu Kavli:. "Ey Îmân Edenler, Siz Sarhoşken, Ne Söyleyeceğinizi Bitinceye Ve Cünüb İken …. O Vakit Temiz Bir Toprağa Teyemmüm Edin;Yüzlerinize Ve Ellerinize Sürün.Şübhesiz Allah Çok Afvedici, Çok Mağfiret Eyleyicidir" (En-Nisâ-43)

5-KİTÂBU'L-HAYZ (HAYZ KİTABI).

6-KİTÂBUT TEYEMMÜM...

7-KİTÂBU'S-SALÂT. (NAMAZ KİTABI)

(MUSALLİNİN SÜTRESİNE ÂİD BÂBLAR)

8- KİTÂBU MEVÂKÎTTS-SALÂT. (Namaz Vakitleri Kitabı)

10- EBVÂBU SIFATİ'S-SALÂT. 732

12- EBVÂBU SALÂTİ'L-HAVF.942

13- KİTÂBU'L-IYDEYN.. 948

14- KİTÂBU'L-VİTR.. 990

15- KİTÂBU'L-İSTİSKAA.. 1005

17- EBVÂBU SUCÛDİ'L-KUR'ÂN.. 1065

18- EBVABU TAKSIRI'S-SALAT. 1080

19-KİTÂBUT-TEHECCÜD.. 1120

28-EBVABU'L-UMRE. 1773

29-EBVABU'L-MUHS AR VE CEZÂİ'S-SAYD..1806

30- FADÂİLU'L-MEDİNE. 1876

31- KİTÂBU'S-SAVM.. 1891

32- KADİR GECESİ 2006

33-EBVÂBU'L-İTİKÂF FÎ AŞRİ'L-EVÂHİR.. 2025

35- KİTÂBU'S-SELEM.. 2239

36- KİTABU'Ş-ŞUFA.. 2257

42- KITABU'L-MUSAKAAT. 2351
(Meyve Ağaçlarını Sulayıp Tımar Etmek Üzere Yapılan Ortaklık Akdi Kitabı)

43- KİTÂBUN FÎ'L-İSTİKRÂZ. (Ödünç İsteme Hakkında Kitâb) 2385

44- KİTÂBU'L-HUSÛMÂT. 2410

45- KİTÂBUN FÎ'L-LUKATA.. 2426

46- KİTÂBU'L-MEZÂLİM VE'L-GASB. 2440

47- KITÂBU'Ş-ŞERÎKE. 2483

50-KITABU'L-MUKATEB. 2559

51-KİTÂBU'L-HİBE VE FADLİHÂ VE'T-TAHRÎD ALEYHÂ.. 2566

53-KİTÂBU'S-SULH.. 2690

54-KİTÂBU'Ş-ŞURÜT. 2711

55-KİTÂBÜ'L-VESÂYÂ.. **2738**

56- KİTABU'L-CİHAD VE'S-SIYER.. 2782

59- KİTÂBU BEDTL-HALK.. 3190

60- KİTÂBU'L-ENBİYÂ.. 3326

62- KİTÂBU FADÂİLİ ASHÂBİ'N-NEBÎ (S) 3649

63- KİTABU MENAKIBİ'L-ENSAR.. 3776

64- KİTABU'L-MAĞAZI 3949

65- KITABUT-TEFSIR.. 4473

74- KİTÂBU'L-EŞRİBE. 5575

75- KITABU'L-MARDA VET-TIBB. 5640

77- KİTÂBU'L-LİBÂS. 5783

81- KITABU'R-RIKAAK.. 6412

85- KİTABU'L-FERÂİZ. 6723

86- KİTABU'L-HUDUD.. 6772

87- KİTABü'L-MUHARİBIN MİN EHLİ'L-KÜFRİ VE'R-RİDDETİ 6802

(Küfr Ehlinden ve Dînden Dönenlerden islâm'a Harb Açanlar Kitabı)

EŞRAKE BİLLAHİ VE UKÛBETİHİ Fİ'D-DÜNYÂ VE'L-ÂHİRETİ 6918

90- KİTÂBU'L-İKRÂH.. 6940

91- KİTÂBU'L-HIYEL. 6953

92- KİTABUT-TA'BIR.. 6982

94- KİTABU'L-AHKAM.. 7137

97- KİTÂBU'L-İTİSÂM Bİ'L-KİTÂBİ VE'S-SÜNNETİ 7268

(Allah'ın Kitâbı'na ve Peygamberin Sünnetine Sımsıkı Yapışıp Tutunmak Kitabı)

المؤلف : محمد بن إسماعيل بن إبراهيم بن المغيرة البخاري، أبو عبد الله
المحقق : محمد زهير بن ناصر الناصر
الناشر : دار طوق النجاة
الطبعة : الأولى 1422هـ
عدد الأجزاء : 9*4
مصدر الكتاب : موقع الإسلام
[ملاحظات بخصوص الكتاب]
1- مشكول.
2- موافق للمطبوع .
3- معنون الأول فقط.
4- مقابل حتى 2150
لا تنسونا من الدعاء،،، فريق عمل الطيماوي.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ قَالَ الشَّيْخُ الْإِمَامُ الْحَافِظُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْمُغِيرَةِ الْبُخَارِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ تَعَالَى آمِينَ

كَيْفَ كَانَ بَدْءُ الْوَحْيِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَوْلُ اللَّهِ جَلَّ ذِكْرُهُ{إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ}

1 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيُّ أَنَّهُ سَمِعَ عَلْقَمَةَ بْنَ وَقَّاصٍ اللَّيْثِيَّ يَقُولُ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَلَى الْمِنْبَرِ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى دُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ إِلَى امْرَأَةٍ يَنْكِحُهَا فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ.

---

2 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ الْحَارِثَ بْنَ هِشَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ يَأْتِيكَ الْوَحْيُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْيَانًا يَأْتِينِي مِثْلَ صَلْصَلَةِ الْجَرَسِ وَهُوَ أَشَدُّهُ عَلَيَّ فَيُفْصَمُ عَنِّي وَقَدْ وَعَيْتُ عَنْهُ مَا قَالَ وَأَحْيَانًا يَتَمَثَّلُ لِي الْمَلَكُ رَجُلًا فَيُكَلِّمُنِي فَأَعِي مَا يَقُولُ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَلَقَدْ رَأَيْتُهُ يَنْزِلُ عَلَيْهِ الْوَحْيُ فِي الْيَوْمِ الشَّدِيدِ الْبَرْدِ فَيَفْصِمُ عَنْهُ وَإِنَّ جَبِينَهُ لَيَتَفَصَّدُ عَرَقًا

---

3 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّهَا قَالَتْ أَوَّلُ مَا بُدِئَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْوَحْيِ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ فِي النَّوْمِ فَكَانَ لَا يَرَى رُؤْيَا إِلَّا جَاءَتْ مِثْلَ فَلَقِ الصُّبْحِ ثُمَّ حُبِّبَ إِلَيْهِ الْخَلَاءُ وَكَانَ يَخْلُو بِغَارِ حِرَاءٍ فَيَتَحَنَّثُ فِيهِ وَهُوَ التَّعَبُّدُ اللَّيَالِيَ ذَوَاتِ الْعَدَدِ قَبْلَ أَنْ يَنْزِعَ إِلَى أَهْلِهِ وَيَتَزَوَّدُ لِذَلِكَ ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَى خَدِيجَةَ فَيَتَزَوَّدُ لِمِثْلِهَا حَتَّى جَاءَهُ الْحَقُّ وَهُوَ فِي غَارِ حِرَاءٍ فَجَاءَهُ الْمَلَكُ فَقَالَ اقْرَأْ قَالَ مَا أَنَا بِقَارِئٍ قَالَ فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي حَتَّى بَلَغَ

مِنِّي الْجَهْدَ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ اقْرَأْ قُلْتُ مَا أَنَا بِقَارِئٍ فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي الثَّانِيَةَ حَتَّى بَلَغَ مِنِّي الْجَهْدَ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ اقْرَأْ فَقُلْتُ مَا أَنَا بِقَارِئٍ فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي الثَّالِثَةَ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ{اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ}فَرَجَعَ بِهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْجُفُ فُؤَادُهُ فَدَخَلَ عَلَى خَدِيجَةَ بِنْتِ خُوَيْلِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَقَالَ زَمِّلُونِي زَمِّلُونِي فَزَمَّلُوهُ حَتَّى ذَهَبَ عَنْهُ الرَّوْعُ فَقَالَ لِخَدِيجَةَ وَأَخْبَرَهَا الْخَبَرَ لَقَدْ خَشِيتُ عَلَى نَفْسِي فَقَالَتْ خَدِيجَةُ كَلَّا وَاللَّهِ مَا يُخْزِيكَ اللَّهُ أَبَدًا إِنَّكَ لَتَصِلُ الرَّحِمَ وَتَحْمِلُ الْكَلَّ وَتَكْسِبُ الْمَعْدُومَ وَتَقْرِي الضَّيْفَ وَتُعِينُ عَلَى نَوَائِبِ الْحَقِّ فَانْطَلَقَتْ بِهِ خَدِيجَةُ حَتَّى أَتَتْ بِهِ وَرَقَةَ بْنَ نَوْفَلِ بْنِ أَسَدِ بْنِ عَبْدِ الْعُزَّى ابْنَ عَمِّ خَدِيجَةَ وَكَانَ امْرَأً قَدْ تَنَصَّرَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَكَانَ يَكْتُبُ الْكِتَابَ الْعِبْرَانِيَّ فَيَكْتُبُ مِنْ الْإِنْجِيلِ بِالْعِبْرَانِيَّةِ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَكْتُبَ وَكَانَ شَيْخًا كَبِيرًا قَدْ عَمِيَ فَقَالَتْ لَهُ خَدِيجَةُ يَا ابْنَ عَمِّ اسْمَعْ مِنْ ابْنِ أَخِيكَ فَقَالَ لَهُ وَرَقَةُ يَا ابْنَ أَخِي مَاذَا تَرَى فَأَخْبَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَبَرَ مَا رَأَى فَقَالَ لَهُ وَرَقَةُ هَذَا النَّامُوسُ الَّذِي نَزَّلَ اللَّهُ عَلَى مُوسَى يَا لَيْتَنِي فِيهَا جَذَعًا لَيْتَنِي أَكُونُ حَيًّا إِذْ يُخْرِجُكَ قَوْمُكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَمُخْرِجِيَّ هُمْ قَالَ نَعَمْ لَمْ يَأْتِ رَجُلٌ قَطُّ بِمِثْلِ مَا جِئْتَ بِهِ إِلَّا عُودِيَ وَإِنْ يُدْرِكْنِي يَوْمُكَ أَنْصُرْكَ نَصْرًا مُؤَزَّرًا ثُمَّ لَمْ يَنْشَبْ وَرَقَةُ أَنْ تُوُفِّيَ وَفَتَرَ الْوَحْيُ

4- قَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَأَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيَّ قَالَ وَهُوَ يُحَدِّثُ عَنْ فَتْرَةِ الْوَحْيِ فَقَالَ فِي حَدِيثِهِ بَيْنَا أَنَا أَمْشِي إِذْ سَمِعْتُ صَوْتًا مِنْ السَّمَاءِ فَرَفَعْتُ بَصَرِي فَإِذَا الْمَلَكُ الَّذِي جَاءَنِي بِحِرَاءٍ جَالِسٌ عَلَى كُرْسِيٍّ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ فَرُعِبْتُ مِنْهُ فَرَجَعْتُ فَقُلْتُ زَمِّلُونِي فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى{يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُمْ فَأَنْذِرْ إِلَى قَوْلِهِ وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ}فَحَمِيَ الْوَحْيُ وَتَتَابَعَ تَابَعَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ وَأَبُو صَالِحٍ وَتَابَعَهُ هِلَالُ بْنُ رَدَّادٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ يُونُسُ وَمَعْمَرٌ بَوَادِرُهُ

---

5 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ قَالَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ أَبِي عَائِشَةَ قَالَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى{لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ}قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَالِجُ مِنْ التَّنْزِيلِ شِدَّةً وَكَانَ مِمَّا يُحَرِّكُ شَفَتَيْهِ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَأَنَا أُحَرِّكُهُمَا لَكُمْ كَمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَرِّكُهُمَا وَقَالَ سَعِيدٌ أَنَا أُحَرِّكُهُمَا كَمَا رَأَيْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ يُحَرِّكُهُمَا فَحَرَّكَ شَفَتَيْهِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى{لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ}قَالَ جَمْعُهُ لَه فِي صَدْرِكَ وَتَقْرَأَهُ{فَإِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ}قَالَ فَاسْتَمِعْ لَهُ وَأَنْصِتْ{ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ}ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا أَنْ تَقْرَأَهُ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ ذَلِكَ إِذَا أَتَاهُ جِبْرِيلُ اسْتَمَعَ فَإِذَا انْطَلَقَ جِبْرِيلُ قَرَأَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا قَرَأَهُ

---

6 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح و حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ وَمَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ نَحْوَهُ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجْوَدَ النَّاسِ وَكَانَ أَجْوَدُ مَا يَكُونُ فِي رَمَضَانَ حِينَ يَلْقَاهُ جِبْرِيلُ وَكَانَ يَلْقَاهُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ فَيُدَارِسُهُ الْقُرْآنَ فَلَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجْوَدُ بِالْخَيْرِ مِنْ الرِّيحِ الْمُرْسَلَةِ

---

7 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سُفْيَانَ بْنَ حَرْبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ هِرَقْلَ أَرْسَلَ إِلَيْهِ فِي رَكْبٍ مِنْ قُرَيْشٍ وَكَانُوا تِجَارًا بِالشَّأْمِ فِي الْمُدَّةِ الَّتِي كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَادَّ فِيهَا أَبَا سُفْيَانَ وَكُفَّارَ قُرَيْشٍ فَأَتَوْهُ وَهُمْ بِإِيلِيَاءَ فَدَعَاهُمْ فِي مَجْلِسِهِ وَحَوْلَهُ عُظَمَاءُ الرُّومِ ثُمَّ دَعَاهُمْ وَدَعَا بِتَرْجُمَانِهِ فَقَالَ أَيُّكُمْ أَقْرَبُ نَسَبًا بِهَذَا الرَّجُلِ الَّذِي يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ فَقَالَ أَبُو سُفْيَانَ فَقُلْتُ أَنَا أَقْرَبُهُمْ نَسَبًا فَقَالَ أَدْنُوهُ مِنِّي وَقَرِّبُوا أَصْحَابَهُ فَاجْعَلُوهُمْ عِنْدَ ظَهْرِهِ ثُمَّ قَالَ لِتَرْجُمَانِهِ قُلْ لَهُمْ إِنِّي سَائِلٌ هَذَا عَنْ هَذَا الرَّجُلِ فَإِنْ كَذَبَنِي فَكَذِّبُوهُ فَوَاللَّهِ لَوْلَا الْحَيَاءُ مِنْ أَنْ يَأْثِرُوا عَلَيَّ كَذِبًا لَكَذَبْتُ عَنْهُ ثُمَّ كَانَ أَوَّلَ مَا سَأَلَنِي عَنْهُ أَنْ قَالَ كَيْفَ نَسَبُهُ فِيكُمْ قُلْتُ هُوَ فِينَا ذُو نَسَبٍ قَالَ فَهَلْ قَالَ هَذَا الْقَوْلَ مِنْكُمْ أَحَدٌ قَطُّ قَبْلَهُ قُلْتُ لَا قَالَ فَهَلْ كَانَ مِنْ آبَائِهِ مِنْ مَلِكٍ قُلْتُ لَا قَالَ فَأَشْرَافُ النَّاسِ يَتَّبِعُونَهُ أَمْ ضُعَفَاؤُهُمْ فَقُلْتُ بَلْ ضُعَفَاؤُهُمْ قَالَ أَيَزِيدُونَ أَمْ يَنْقُصُونَ قُلْتُ بَلْ يَزِيدُونَ قَالَ فَهَلْ يَرْتَدُّ أَحَدٌ مِنْهُمْ سَخْطَةً لِدِينِهِ بَعْدَ أَنْ يَدْخُلَ فِيهِ قُلْتُ لَا قَالَ فَهَلْ كُنْتُمْ تَتَّهِمُونَهُ بِالْكَذِبِ قَبْلَ أَنْ يَقُولَ مَا قَالَ قُلْتُ لَا قَالَ فَهَلْ يَغْدِرُ قُلْتُ لَا وَنَحْنُ مِنْهُ فِي مُدَّةٍ لَا نَدْرِي مَا هُوَ فَاعِلٌ فِيهَا قَالَ وَلَمْ تُمْكِنِّي كَلِمَةٌ أُدْخِلُ فِيهَا شَيْئًا غَيْرُ هَذِهِ الْكَلِمَةِ قَالَ فَهَلْ قَاتَلْتُمُوهُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَكَيْفَ كَانَ قِتَالُكُمْ إِيَّاهُ قُلْتُ الْحَرْبُ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُ سِجَالٌ يَنَالُ مِنَّا وَنَنَالُ مِنْهُ قَالَ مَاذَا يَأْمُرُكُمْ قُلْتُ يَقُولُ اعْبُدُوا اللَّهَ وَحْدَهُ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَاتْرُكُوا مَا يَقُولُ آبَاؤُكُمْ وَيَأْمُرُنَا بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَالصِّدْقِ وَالْعَفَافِ وَالصِّلَةِ فَقَالَ لِلتَّرْجُمَانِ قُلْ لَهُ سَأَلْتُكَ عَنْ نَسَبِهِ فَذَكَرْتَ أَنَّهُ فِيكُمْ ذُو نَسَبٍ فَكَذَلِكَ الرُّسُلُ تُبْعَثُ فِي نَسَبِ قَوْمِهَا وَسَأَلْتُكَ هَلْ قَالَ أَحَدٌ مِنْكُمْ هَذَا الْقَوْلَ فَذَكَرْتَ أَنْ لَا فَقُلْتُ لَوْ كَانَ أَحَدٌ قَالَ هَذَا الْقَوْلَ قَبْلَهُ لَقُلْتُ رَجُلٌ يَأْتَسِي بِقَوْلٍ قِيلَ قَبْلَهُ وَسَأَلْتُكَ هَلْ كَانَ مِنْ آبَائِهِ مِنْ مَلِكٍ فَذَكَرْتَ أَنْ لَا قُلْتُ فَلَوْ كَانَ مِنْ آبَائِهِ مِنْ مَلِكٍ قُلْتُ رَجُلٌ يَطْلُبُ مُلْكَ أَبِيهِ وَسَأَلْتُكَ هَلْ كُنْتُمْ تَتَّهِمُونَهُ بِالْكَذِبِ قَبْلَ أَنْ يَقُولَ مَا قَالَ فَذَكَرْتَ أَنْ لَا فَقَدْ أَعْرِفُ أَنَّهُ لَمْ يَكُنْ لِيَذَرَ الْكَذِبَ عَلَى النَّاسِ وَيَكْذِبَ عَلَى اللَّهِ وَسَأَلْتُكَ أَشْرَافُ النَّاسِ اتَّبَعُوهُ أَمْ ضُعَفَاؤُهُمْ فَذَكَرْتَ أَنَّ ضُعَفَاءَهُمْ اتَّبَعُوهُ وَهُمْ أَتْبَاعُ الرُّسُلِ وَسَأَلْتُكَ أَيَزِيدُونَ أَمْ يَنْقُصُونَ فَذَكَرْتَ أَنَّهُمْ يَزِيدُونَ وَكَذَلِكَ أَمْرُ الْإِيمَانِ حَتَّى يَتِمَّ وَسَأَلْتُكَ أَيَرْتَدُّ أَحَدٌ سَخْطَةً لِدِينِهِ بَعْدَ أَنْ يَدْخُلَ فِيهِ فَذَكَرْتَ أَنْ لَا وَكَذَلِكَ الْإِيمَانُ حِينَ تُخَالِطُ بَشَاشَتُهُ الْقُلُوبَ وَسَأَلْتُكَ هَلْ يَغْدِرُ فَذَكَرْتَ أَنْ لَا وَكَذَلِكَ الرُّسُلُ لَا تَغْدِرُ وَسَأَلْتُكَ بِمَا يَأْمُرُكُمْ فَذَكَرْتَ أَنَّهُ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَيَنْهَاكُمْ عَنْ عِبَادَةِ الْأَوْثَانِ وَيَأْمُرُكُمْ بِالصَّلَاةِ وَالصِّدْقِ وَالْعَفَافِ فَإِنْ كَانَ مَا تَقُولُ حَقًّا فَسَيَمْلِكُ مَوْضِعَ قَدَمَيَّ هَاتَيْنِ وَقَدْ كُنْتُ أَعْلَمُ أَنَّهُ خَارِجٌ لَمْ أَكُنْ أَظُنُّ أَنَّهُ مِنْكُمْ فَلَوْ أَنِّي أَعْلَمُ أَنِّي أَخْلُصُ إِلَيْهِ لَتَجَشَّمْتُ لِقَاءَهُ وَلَوْ كُنْتُ عِنْدَهُ لَغَسَلْتُ عَنْ قَدَمِهِ ثُمَّ دَعَا بِكِتَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِي بَعَثَ بِهِ دِحْيَةُ إِلَى عَظِيمِ بُصْرَى فَدَفَعَهُ إِلَى هِرَقْلَ فَقَرَأَهُ فَإِذَا فِيهِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِنْ مُحَمَّدٍ عَبْدِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى هِرَقْلَ عَظِيمِ الرُّومِ سَلَامٌ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى أَمَّا بَعْدُ فَإِنِّي أَدْعُوكَ بِدِعَايَةِ الْإِسْلَامِ أَسْلِمْ تَسْلَمْ يُؤْتِكَ اللَّهُ أَجْرَكَ مَرَّتَيْنِ فَإِنْ تَوَلَّيْتَ فَإِنَّ عَلَيْكَ إِثْمَ الْأَرِيسِيِّينَ {وَيَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَنْ لَا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ}قَالَ أَبُو سُفْيَانَ فَلَمَّا قَالَ مَا قَالَ وَفَرَغَ مِنْ قِرَاءَةِ الْكِتَابِ كَثُرَ عِنْدَهُ الصَّخَبُ وَارْتَفَعَتْ الْأَصْوَاتُ وَأُخْرِجْنَا فَقُلْتُ لِأَصْحَابِي حِينَ أُخْرِجْنَا لَقَدْ أَمِرَ أَمْرُ ابْنِ أَبِي كَبْشَةَ إِنَّهُ يَخَافُهُ مَلِكُ بَنِي الْأَصْفَرِ فَمَا زِلْتُ مُوقِنًا أَنَّهُ سَيَظْهَرُ حَتَّى أَدْخَلَ اللَّهُ عَلَيَّ الْإِسْلَامَ وَكَانَ ابْنُ النَّاظُورِ صَاحِبُ إِيلِيَاءَ وَهِرَقْلَ سُقُفًّا عَلَى نَصَارَى الشَّأْمِ يُحَدِّثُ أَنَّ هِرَقْلَ حِينَ قَدِمَ إِيلِيَاءَ أَصْبَحَ يَوْمًا خَبِيثَ النَّفْسِ فَقَالَ بَعْضُ بَطَارِقَتِهِ قَدْ اسْتَنْكَرْنَا هَيْئَتَكَ قَالَ ابْنُ النَّاظُورِ وَكَانَ هِرَقْلُ حَزَّاءً يَنْظُرُ فِي النُّجُومِ فَقَالَ لَهُمْ حِينَ سَأَلُوهُ إِنِّي رَأَيْتُ اللَّيْلَةَ حِينَ نَظَرْتُ فِي النُّجُومِ مَلِكَ الْخِتَانِ قَدْ ظَهَرَ فَمَنْ يَخْتَتِنُ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ قَالُوا لَيْسَ يَخْتَتِنُ إِلَّا الْيَهُودُ فَلَا يُهِمَّنَّكَ شَأْنُهُمْ وَاكْتُبْ إِلَى مَدَايِنِ مُلْكِكَ فَيَقْتُلُوا مَنْ فِيهِمْ مِنْ الْيَهُودِ فَبَيْنَمَا هُمْ عَلَى أَمْرِهِمْ أُتِيَ هِرَقْلُ بِرَجُلٍ أَرْسَلَ بِهِ مَلِكُ غَسَّانَ يُخْبِرُ عَنْ خَبَرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا اسْتَخْبَرَهُ هِرَقْلُ قَالَ اذْهَبُوا فَانْظُرُوا أَمُخْتَتِنٌ هُوَ أَمْ لَا فَنَظَرُوا إِلَيْهِ فَحَدَّثُوهُ أَنَّهُ مُخْتَتِنٌ وَسَأَلَهُ عَنْ الْعَرَبِ فَقَالَ هُمْ يَخْتَتِنُونَ فَقَالَ هِرَقْلُ هَذَا مُلْكُ هَذِهِ الْأُمَّةِ قَدْ ظَهَرَ ثُمَّ كَتَبَ هِرَقْلُ إِلَى صَاحِبٍ لَهُ بِرُومِيَةَ وَكَانَ نَظِيرَهُ فِي الْعِلْمِ وَسَارَ هِرَقْلُ إِلَى حِمْصَ فَلَمْ يَرِمْ حِمْصَ حَتَّى أَتَاهُ كِتَابٌ مِنْ صَاحِبِهِ يُوَافِقُ رَأْيَ هِرَقْلَ عَلَى خُرُوجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَّهُ نَبِيٌّ فَأَذِنَ هِرَقْلُ لِعُظَمَاءِ الرُّومِ فِي دَسْكَرَةٍ لَهُ بِحِمْصَ ثُمَّ أَمَرَ بِأَبْوَابِهَا فَغُلِّقَتْ ثُمَّ اطَّلَعَ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الرُّومِ هَلْ لَكُمْ فِي الْفَلَاحِ وَالرُّشْدِ وَأَنْ يَثْبُتَ مُلْكُكُمْ فَتُبَايِعُوا هَذَا النَّبِيَّ فَحَاصُوا حَيْصَةَ حُمُرِ الْوَحْشِ إِلَى الْأَبْوَابِ فَوَجَدُوهَا قَدْ غُلِّقَتْ فَلَمَّا رَأَى هِرَقْلُ نَفْرَتَهُمْ

وَأَيِسَ مِنْ الْإِيمَانِ قَالَ رُدُّوهُمْ عَلَيَّ وَقَالَ إِنِّي قُلْتُ مَقَالَتِي آنِفًا أَخْتَبِرُ بِهَا شِدَّتَكُمْ عَلَى دِينِكُمْ فَقَدْ رَأَيْتُ فَسَجَدُوا لَهُ وَرَضُوا عَنْهُ فَكَانَ ذَلِكَ آخِرَ شَأْنِ هِرَقْلَ رَوَاهُ صَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ وَيُونُسُ وَمَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الْإِيمَانِ

بَاب الْايمَان وَقَوْلُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ وَهُوَ قَوْلٌ وَفِعْلٌ وَيَزِيدُ وَيَنْقُصُ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى{لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ}{وَزِدْنَاهُمْ هُدًى}{وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى}{وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَآتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ}{وَيَزْدَادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا}وَقَوْلُهُ{أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَذِهِ إِيمَانًا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَزَادَتْهُمْ إِيمَانًا}وَقَوْلُهُ جَلَّ ذِكْرُهُ{فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا}وَقَوْلُهُ تَعَالَى{وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا}وَالْحُبُّ فِي اللَّهِ وَالْبُغْضُ فِي اللَّهِ مِنْ الْإِيمَانِ وَكَتَبَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ إِلَى عَدِيِّ بْنِ عَدِيٍّ إِنَّ لِلْإِيمَانِ فَرَائِضَ وَشَرَائِعَ وَحُدُودًا وَسُنَنًا فَمَنْ اسْتَكْمَلَهَا اسْتَكْمَلَ الْإِيمَانَ وَمَنْ لَمْ يَسْتَكْمِلْهَا لَمْ يَسْتَكْمِلْ الْإِيمَانَ فَإِنْ أَعِشْ فَسَأُبَيِّنُهَا لَكُمْ حَتَّى تَعْمَلُوا بِهَا وَإِنْ أَمُتْ فَمَا أَنَا عَلَى صُحْبَتِكُمْ بِحَرِيصٍ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ{وَلَكِنْ لِيَطْمَئِنَّ قَلْبِي}وَقَالَ مُعَاذٌ اجْلِسْ بِنَا نُؤْمِنْ سَاعَةً وَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ الْيَقِينُ الْإِيمَانُ كُلُّهُ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ لَا يَبْلُغُ الْعَبْدُ حَقِيقَةَ التَّقْوَى حَتَّى يَدَعَ مَا حَاكَ فِي الصَّدْرِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ{شَرَعَ لَكُمْ}أَوْصَيْنَاكَ يَا مُحَمَّدُ وَإِيَّاهُ دِينًا وَاحِدًا وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ{شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا}سَبِيلًا وَسُنَّةً باب دُعَاؤُكُمْ إِيمَانُكُمْ

1- KİTÂBU'L-ÎMÂN . (Îmân Kitabı)

1- Îmân Babı Ve Peygamberin: İslâm Beş Şey Üzerine Bina Edilmiştir... Kavli

Îmân, dil ile söylemek ve organlarla işlemektir. Îmân, artar ve eksilir. Yüce Allah şöyle buyurdu: "O, mü'minlerin yüreklerine, îmânlarını kat kat artırmaları için sekîneti indirendir" (el- Feth: 48/4);"Biz de onların hidâyetini artırmıştık" (el-Kehf: 18/13); "Allah hidâyeti kabul edenlerin hidâyetini artırır" (Meryem: 19/76); "Hidâyeti kabul edenler (e gelince), onların muvaffakıyyetini artırmış, onlara takvalarını ilhâm etmiştir" (Muhammed: 47/17); "Îmân edenlerin de îmânları artsın " (el-Muddessir: 74/31); Ve Allah'ın şu kavli: "Bir sûre indirildiği zaman içlerinden kimi: Bu sûre hanginizin îmânını artırdı, der. Îmân etmiş olanlara gelince (her inen sûre) dâi ma onların îmânını artırmıştır ve onlar birbirleriyle müjdeleşirler" (et-Tevbe: 9/124); Ve zikri celîl olan Allah'ın şu kavli: "Onlar öyle kimselerdir ki halk kendilerine: (Düşmanlarınız olan) insanlar size karşı ordu hazırladılar, o hâlde onlardan korkun, dedi de, bu (söz) onların îmânını artırdı ve: Allah bize yeter, o ne güzel vekildir, dediler" (Âli İmrân: 9/173). Ve Yüce Allah'ın şu kavli: "Mü'minler düşman ordularını görünce: işte bu Allah'ın ve Rasûlü'nün bize va'd ettiği şeydir. Allah ve Rasûlü doğru söylemiştir, dediler. (Bu) onların îmânlarını ve teslimiyetlerini artırmaktan başka bir şey yapmadı" (el-Ahzâb: 33/22)[2]. Allah için (yânî Allah'a tâat sebebiyle) sevmek ve Allah için sevmemek îmândandır Umer ibn Abdilazîz, Adiyy ibn Adiyy 'e şöyle yazdı: Muhakkak ki îmânın bir takım farizaları, akideleri, men' edilmiş şeyleri ve mendûbları vardır. Kim bunları tam yaparsa îmânı tamamlamış olur, kim de bu işleri tam yapmazsa îmânı kemâle erdirmemiş olur. Eğer ben yaşarsam, bu işleri bilmeniz için ben onları size iyice beyân edip açıklayacağım. Ve şayet ölürsem, ben sizlere hemdem ve yâr olmaya hırslı değilim .İbrâhîm aleyhi's-selâm da: "Ey Rabb'ım, ölüleri nasıl dirilteceğini bana göster, dedi; Allah: inanmadın mı yoksa, dedi; O da: İnandım, fakat (gözümle de görerek) kalbimin yatışması için." (el-Bakara: 2/260) demişti. Muâz ibn Cebel, bir zâta: Bizimle otur da (dîn işlerini müzâkere ederek) bir sâat îmânı artıralım, dedi. İbn Mes'ûd: Yakîn, îmânın tamâmıdır, dedi. İbn Umer Kul, gönlündeki şübhe veren şeyleri tamâmiyle terk etmedikçe takvanın hakîkatine ulaşmaz, dedi.Mucâhid ibn Cebr , "Dînden Nuh'a tavsiye ettiğini sizin için de bir şeriat yaptı" (eş-Şûrâ: 42/13) âyetini: Ey Muhammed, sana da Nuh'a da bir tek dîn tavsiye ettik, demektir diye tefsîr etti. İbn Abbas, "Sizden herbîriniz için bir şeriat, bir yol ta'yîn ettik" (el-Mâide: 5/48) âyetindeki "şır'a ve minhâc"ı, geniş yol ve sünnet diye tefsîr etti. Yine İbn Abbâs, "Duanız olmasaydı Rabb'ım size değer verir miydi de" (ei-

Furkan: 25/77) kelâmı sebebiyle, duânız îmânınız demektir, diye tefsîr etti. Duânın lugattaki ma'nâsı îmândır.

8 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى قَالَ أَخْبَرَنَا حَنْظَلَةُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ عِكْرِمَةَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَالْحَجِّ وَصَوْمِ رَمَضَانَ

- Bize Ubeydullah ibn Mûsâ tahdîs edip şöyle dedi: Bize Hanzalatu'bnu Ebî Sufyân, İkrime ibn Hâlid'den, o da İbn Umer'den haber verdi: İbn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "İslâm beş şey üzerine kurulmuştur: Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Rasûl'ü olduğuna şehâdet etmek, namaz kılmak, zekât vermek, hacc etmek, ramazân orucunu tutmak

---

بَاب أُمُورِ الْإِيمَانِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى{لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمْ الْمُتَّقُونَ}{قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ}الْآيَةَ

9 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ الْعَقَدِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْإِيمَانُ بِضْعٌ وَسِتُّونَ شُعْبَةً وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنْ الْإِيمَانِ

2- Îmâna Âid İşler Ve Yüce Allah'in Şu Kavli Bâbı: "Yüzlerinizi doğu ve batı yönüne döndürmeniz hâlis iyilik değildir. Fakat hâlis iyilik, Allah'a, ahret gününe, meleklere, Kitâb 'a ve peygamberlere îmân eden, malı sevgisine rağmen akrabaya, yetimlere, yoksullara, yol oğluna, dilenenlere, köle ve esirleri kurtarmaya veren, namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren, ahidleştikleri zaman sözlerini yerine getirenler, sıkıntıda ve hastalıkta ve muharebenin kızıştığı zamanlarda sabr ve metanet gösterenlerin bu hayırlı işleridir. İşte böyleleri, sâdık olanlardır ve onlar takvâya erenlerin tâ kendileridir" (el-Bakara: 2/177) "Mü'minler muhakkak felah bulmuştur ki, onlar namazlarında huşû 'u gözetenlerdir, onlar boş ve fâidesiz şeylerden yüz çeviricidirler, onlar zekâtlarını verenlerdir, onlar ırzlarını koruyanlardır, şu var ki, zevcelerine yâhud sağ ellerinin mâlik olduklarına karşı müstesnadır, çünkü onlar kınanmış değildirler. O hâlde kim bunların ötesini isterse şübhe yok ki, onlar haddi aşanlardır. Ve öyle mü'minler ki, onlar emânetlerine ve ahidlerine riayetkardırlar, onlar namazlarına devam ederler" (el-Mu'minûn: 23/19)

- Bize Süleyman ibn Bilâl (172), Abdullah ibn Dînâr(127)'dan o da Ebû Sâlih(101)'ten, o da Ebû Hureyre (R)'den tahdîs etti. Peygamber (S): "îmân altmıştan fazla şu'bedir. Hayâ da îmândan bir şu'bedir" buyurmuştur

---

بَاب الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ

10 – حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي السَّفَرِ وَإِسْمَاعِيلَ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ مَا نَهَى اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَقَالَ أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا دَاوُدُ عَنْ عَامِرٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ عَبْدُ الْأَعْلَى عَنْ دَاوُدَ عَنْ عَامِرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Müslümân. Dilinden Ve Elinden Müslümânların Selâmette Kaldığı Kimsedir Bâbı

-. Bize Şu'be (160), Abdullah ibn Ebî's-Sefer'den ve İsmâîl ibn Ebî Hâlid(145)'den, onlar da Şa'bî'den, o da Abdullah ibn Amr(R)'dan tahdîs etti. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Müslüman dilinden, elinden müslümânların selâmette kaldığı kimsedir. Muhacir de Allah'ın nehy ettiğini terk edendir". Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: Ve Ebû Muâviye (194) dedi ki: Bize Dâvûd ibn Ebî Hind (139) Âmir eş-Şa'bî'den tahdîs etti. Şa'bî: Ben Abdullah ibn Amr'dan işittim; o da Peygamber'den dedi. Ve keza Abdu'1-A'lâ (189) Dâvûd'dan; o da Âmir'den, o da Abdullah ibn Amr'dan, o da Peygamber'den söyledi.

بَاب أَيُّ الْإِسْلَامِ أَفْضَلُ

11 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْقُرَشِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو بُرْدَةَ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الْإِسْلَامِ أَفْضَلُ قَالَ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ

Müslümânların Hangisi Efdaldir Bâbı

Ebû Mûsâ (R) şöyle demiştir: - Yâ Rasûlallah! Müslümanların hangisi efdaldır? diye sordular. Rasûlullah (S): - "Müslümanlar, dilinden ve elinden selâmette kalandır" buyurdu [14].

بَاب إِطْعَامُ الطَّعَامِ مِنْ الْإِسْلَامِ

12 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْإِسْلَامِ خَيْرٌ قَالَ تُطْعِمُ الطَّعَامَ وَتَقْرَأُ السَّلَامَ عَلَى مَنْ عَرَفْتَ وَمَنْ لَمْ تَعْرِفْ

Yiyecek Yedirmek İslâm'dandır Bâb

.. Bize Leys ibn Sa'd (175) Yezîd(128)'den, o da Ebu'l-Hayr(90)'dan, o da Abdullah ibn Amr(R)'dan tahdîs etti (O şöyle demiştir): Bir kimse Rasûlullah'a: - İslâm'ın en hayırlısı hangisidir? diye sordu. Rasûlullah (S): "Yiyecek yedirmen, tanıdığına tanımadığına selâm vermendir" cevâbını verdi

---

بَاب مِنْ الْإِيمَانِ أَنْ يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ

13 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَنْ حُسَيْنٍ الْمُعَلِّمِ قَالَ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ

Kişinin Kendi Nefsi İçin Arzû Ettiğini Kardeşi İçin De Arzû Etmesi Îmândandır Bâbı

- Bize Müsedded ibn Muserhed tahdîs edip şöyle dedi: Bize Yahya ibn Saîd el-Kattân Şu'be ibn Haccâc'dan, o da Katâde ibn Diâme es- Sedîsî'den, o da Enes ibn Mâlik'ten, o da Peygamber(S)'den tahdîs etti.Ve kezâ Hüseyin el-Muallim'den; dedi ki: Bize Katâde, Enes(R)'den tahdîs etti. Peygamber (S): "Hiçbiriniz, kendiniz için arzû ettiğinizi kardeşiniz için arzû etmedikçe, (kemâliyle) îmân etmiş olmaz" buyurdu

---

بَاب حُبُّ الرَّسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْإِيمَانِ

14- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَالِدِهِ وَوَلَدِهِ

Rasûlullah(S)'ı Sevmek Îmândandır Bâbı
..Bize Ebû'z-Zinâd (130) el-A'rac(l 17)'dan, o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki,Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur:"Nefsim elinde olan Allah 'a yemîn ederim ki hiçbiriniz, ben kendisine babasından da,evlâdından da daha sevgili olmadıkça (kemâliyle) îmân etmiş olmaz"

---

15 – حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُلَيَّةَ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح و حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَالِدِهِ وَوَلَدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ

Bize Ya'kûb ibn İbrâhîm (252) tahdîs edip şöyle dedi: Bize İbn Uleyye (194)Abdulazîz ibn Suheyb'den, o da Enes'ten, o da Peygamber'den tahdîs etti. ve keza bize Âdem ibn Ebî Iyâs tahdîs edip şöyle dedi: Bize Şu'be, Katâde'den; o da Enes(R)'den tahdîs etti. Enes şöyle demiştir:Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Hiçbiriniz ben ona babasından da, evlâdından da, bütün insanlardan da sevgili olmadıkça (kemâliyle) îmân etmiş olmaz".

بَاب حَلَاوَةِ الْإِيمَانِ

16 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ أَنْ يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا وَأَنْ يُحِبَّ الْمَرْءَ لَا يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ وَأَنْ يَكْرَهَ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُقْذَفَ فِي النَّارِ

Îmânın Tatlılığı Babı
Bize Eyyûb es-Sahtıyânî (131) Ebû Kılâbe(104)'den, o da Enes(R)'den tahdîs etti. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Kimde üç şey bulunursa îmânın tatlılığını tatmış olur: Allah ile Rasûl'ü kendisine başkalarından daha sevgili olmak; bir kimseyi sevmek, fakat yalnız Allah için sevmek; (Allah onu küfürden kurtardıktan sonra) yine küfre dönmekten, ateşe atılacakmışçasına hoşlanmamak"

بَاب عَلَامَةُ الْإِيمَانِ حُبُّ الْأَنْصَارِ

17 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبْرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ آيَةُ الْإِيمَانِ حُبُّ الْأَنْصَارِ وَآيَةُ النِّفَاقِ بُغْضُ الْأَنْصَارِ

Bâb: (Kâmil) Îmânın Alâmeti Ensâr'ı Sevmektir
Bana Abdullah ibnu Abdillah ibn Cebr haber verip şöyle dedi: Ben Enes(R)'den işittim; Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:"Kâmil îmânın alâmeti Ensâr'ı sevmek, münafıklığın alâmeti de Ensâr'a buğz etmektir"

باب

18 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو إِدْرِيسَ عَائِذُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عُبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَكَانَ شَهِدَ بَدْرًا وَهُوَ أَحَدُ النُّقَبَاءِ لَيْلَةَ الْعَقَبَةِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَحَوْلَهُ عِصَابَةٌ مِنْ أَصْحَابِهِ بَايِعُونِي عَلَى أَنْ لَا تُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا تَسْرِقُوا وَلَا تَزْنُوا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ وَلَا تَأْتُوا بِبُهْتَانٍ تَفْتَرُونَهُ بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلِكُمْ وَلَا تَعْصُوا فِي مَعْرُوفٍ فَمَنْ وَفَى مِنْكُمْ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَعُوقِبَ فِي الدُّنْيَا فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا ثُمَّ سَتَرَهُ اللَّهُ فَهُوَ إِلَى اللَّهِ إِنْ شَاءَ عَفَا عَنْهُ وَإِنْ شَاءَ عَاقَبَهُ فَبَايَعْنَاهُ عَلَى ذَلِكَ

Bâb

Zuhrî şöyle dedi: Bana Ebû İdrîs Âizu'llah ibnu Abdillah (80) haber verdi ki,Ubâdetu'bnu's -Sâmit (R) ki, birinci Akabe gecesinde bey'at eden on iki nakîbin biri olmuş ve Bedir harbinde de hazır bulunmuş idi; şöyle demiştir: Rasûlullah (S) etrafında sahâbîlerinden bir cemâat mevcûd olduğu hâlde buyurdu ki: "Allah'a (ibâdette) hiçbir şeyi ortak kılmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocuklarınızı öldürmemek, kendiliğinizden uyduracağınız bir yalanla (kimseye) iftira etmemek, hiçbir ma'rûfta (iyi işte) isyan etmemek üzere bana bey'at (yânî benimle ahd) ediniz, içinizden sözünde duran olursa mükâfatı Allah 'in üzerindedir. Bu dediklerimden birini yapıp da ondan dolayı dünyâda cezalandırılırsa, bu ceza ona keffârettir. Bunlardan birini yapıp da yaptığı fiili Allah örterse, işi Allah'a kalır: İsterse onu afveder, isterse ona ceza verir". Biz de bu şart üzere Peygamber'le bey'at ettik

---

بَاب مِنْ الدِّينِ الْفِرَارُ مِنْ الْفِتَنِ

18 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُوشِكُ أَنْ يَكُونَ خَيْرَ مَالِ الْمُسْلِمِ غَنَمٌ يَتْبَعُ بِهَا شَعَفَ الْجِبَالِ وَمَوَاقِعَ الْقَطْرِ يَفِرُّ بِدِينِهِ مِنْ الْفِتَنِ

Fitnelerden Kaçmak Dîndendir

...Ebû Sâîd (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Yakında (öyle fanâlıklar meydana gelecek ki) bir müslümânın, kendi dînini fitnelerden selâmete kaçırmak için, dağ başlarında gezdirip, yağmur sularının düştüğü yerlerde (yânî vâdîler ve sahralarda) güdeceği davarları, en hayırlı malı olacaktır"

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا أَعْلَمُكُمْ بِاللَّهِ وَأَنَّ الْمَعْرِفَةَ فِعْلُ الْقَلْبِ لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى{وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ}

20 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَمَرَهُمْ أَمَرَهُمْ مِنْ الْأَعْمَالِ بِمَا يُطِيقُونَ قَالُوا إِنَّا لَسْنَا كَهَيْئَتِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ قَدْ غَفَرَ لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ فَيَغْضَبُ حَتَّى يُعْرَفَ الْغَضَبُ فِي وَجْهِهِ ثُمَّ يَقُولُ إِنَّ أَتْقَاكُمْ وَأَعْلَمَكُمْ بِاللَّهِ أَنَا

Peygamber(S)'in "Allah'ı en çok bileniniz benim" Sözü Ve Yüce Allah'ın: "Allah sizi yemînlerinizdeki lağvden dolayı sorumlu tutmaz, fakat size kalblerinizin azmettiği yeminler yüzünden muâhaze eder..." (el-Bakara: 2/225) Kavli Sebebiyle Ma'rifetin, Kalbin Fiili Olduğu Babı

Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) sahâbîlerine emrettiği zaman dâima takat getirebilecekleri işleri emreder idi. (O zamân) sahâbîleri: Yâ Rasûlallah, biz senin gibi değiliz. Allah senin olmuş olacak günâhlarına mağfiret etmiştir, derlerdi de, öfke alâmeti yüzünde bilinecek kadar kızar ve ondan sonra da: "En ziyâde takvalınız ve Allah'I en çok bileniniz, şübhesiz ki benim" buyururdu

بَاب مَنْ كَرِهَ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ مِنْ الْإِيمَانِ

21 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ مَنْ كَانَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا وَمَنْ أَحَبَّ عَبْدًا لَا يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ وَمَنْ يَكْرَهُ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْقَذَهُ اللَّهُ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ

Kişinin, Kâfirliğe Dönmekten, Ateşe Atılacakmışcasına Hoşlanmaması Îmândandır Babı
Bize Şu'be, Katâde'den; o da Enes(R)'den tahdîs etti. Peygamber (S) buyurdu ki: "Kimde üç şey bulunursa imânın lezzetini tatmış olur: Allah ile Rasûl'ü kendisine başkalarından daha sevgili olan kimse; bir kulu seven, fakat yalnız Allah için seven kimse; Allah kendisini kâfirlikten kurtardıktan sonra yine kâfirliğe dönmekten ateşe atılacakmışçasına hoşlanmayan kimse"

بَاب تَفَاضُلِ أَهْلِ الْإِيمَانِ فِي الْأَعْمَالِ

22 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى الْمَازِنِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَدْخُلُ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ وَأَهْلُ النَّارِ النَّارَ ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى أَخْرِجُوا مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ مِنْ إِيمَانٍ فَيُخْرَجُونَ مِنْهَا قَدْ اسْوَدُّوا فَيُلْقَوْنَ فِي نَهَرِ الْحَيَا أَوْ الْحَيَاةِ شَكَّ مَالِكٌ فَيَنْبُتُونَ كَمَا تَنْبُتُ الْحِبَّةُ فِي جَا

نِبِ السَّيْلِ أَلَمْ تَرَ أَنَّهَا تَخْرُجُ صَفْرَاءَ مُلْتَوِيَةً قَالَ وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا عَمْرٌو الْحَيَاةِ وَقَالَ خَرْدَلٍ مِنْ خَيْرٍ

Îmân Ehlinin Ameller Sebebiyle Birbirlerinden (Faziletçe) Üstün Oluşları Babı
-...Bana Mâlik, Amr ibn Yahya el-Mâzinnî'den, o da babasından, o da Ebû Saîd Hudrî(R)'den tahdîs etti. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Cennet ahâlîsi cennete, ateş ahâlîsi de ateşe girdikten sonra Yüce Allah: Kimin kalbinde bir hardal tanesi ağırlığınca îmân varsa ateşten çıkarınız, diye emreder. Bunun üzerine bu kimseler simsiyah kesilmiş oldukları hâlde çıkarılıp Hayât (yâhud Haya) nehri içine atılırlar ve orada sel uğrağında kalan yabanî reyhan tohumları nasıl sür'atle yetişirse öylece yetişirler. Görmez misin, bunlar sapsarı olarak ve iki tarafa salınarak (ne güzel) sürerler"
Ve keza Vuheyb ibn Aclânî (105) dedi ki: Bize Amr ibn Yahya babasından, o da Ebû Saîd'den bu hadîsi tahdîs etti ve bu rivayetinde "Hayât Nehri" ve "Hayırdan bir hardal tanesi" ta'bîrlerini söyledi

---

23 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُ النَّاسَ يُعْرَضُونَ عَلَيَّ وَعَلَيْهِمْ قُمُصٌ مِنْهَا مَا يَبْلُغُ الثُّدِيَّ وَمِنْهَا مَا دُونَ ذَلِكَ وَعُرِضَ عَلَيَّ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ وَعَلَيْهِ قَمِيصٌ يَجُرُّهُ قَالُوا فَمَا أَوَّلْتَ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الدِّينَ

Bize İbrâhîm ibn Sa'd (l 10-183), Salih ibn Keysân'dan; o da İbn Şihâb'dan, o da Ebû Umâme ibn Sehl'den tahdîs etti ki, o da Ebû Saîd Hudrî (R)'den şöyle darken işitmiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:
- "Uyuduğum esnada gördüm ki insanlar bana arz olunuyorlardı. Üstlerinde gömlekler

vardı, bu gömleklerin bâzısı memelere ulaşıyor, bâzısı daha kısa idi. Umer ibn Hattâb da bana arz olundu. Üstünde (eteklerini yerde) sürüdüğü bir gömlek vardı." - Yâ Rasûlallah! Bunu ne ile te'vîl (yânî ta'bîr) ettin? diye sordular. - "Dîn ile" dedi

---

بَاب الْحَيَاءُ مِنْ الْإِيمَانِ

24 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ عَلَى رَجُلٍ مِنْ الْأَنْصَارِ وَهُوَ يَعِظُ أَخَاهُ فِي الْحَيَاءِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعْهُ فَإِنَّ الْحَيَاءَ مِنْ الْإِيمَانِ

Haya İmândandır Bâbı
Bize Mâlik ibn Enes, İbn Şihâb'dan; o da Salim ibn Abdillah(106, 108)'den, o da babası Abdullah ibn Umer(R)'den haber verdi ki (şöyle demiştir): Rasûlullah bir gün Ensâr'dan bir kimsenin yanından geçiyordu. Ensârî, kardeşini hayadan men'ediyordu. Rasûlullah (S): "Ona ilişme, çünkü haya îmândandır" buyurdu

---

بَاب{فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوْا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ}

25 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُسْنَدِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو رَوْحٍ الْحَرَمِيُّ بْنُ عُمَارَةَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ وَاقِدِ بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يُحَدِّثُ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ عَصَمُوا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلَّا بِحَقِّ الْإِسْلَامِ وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ

" Eğer tevbe ederler, namaz kılarlar, zekât verirlerse yollarım serbest bırakın. " (et-Tevbe: 9/5)
Bize Şu'be, Vâkıd ibn Muhammed'den tahdîs etti: şöyle demiştir: Ben babamdan işittim; İbn Umer'den tahdîs ediyordu (O şöyle demiştir): Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Allah'tan başka hakk ilâh olmadığına ve Muhammed'in Rasûlullah olduğuna (zahirde) şehâdet, namazı ikaame, zekâtı eda edinceye kadar insanlarla muharebe etmekliğim bana emrolundu. Onlar bu işleri yapınca -Müslümanlık hakkının gereği (olan haddler) müstesna- İslâm hakkı olmak üzere canlarını ve mallarını benim elimden kurtarırlar. (Bâtınlarından dolayı olan) hesâblarına gelince, o (hesabı görmek) Allah'a âiddir"

بَاب مَنْ قَالَ إِنَّ الْإِيمَانَ هُوَ الْعَمَلُ لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى{وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ}وَقَالَ عِدَّةٌ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى{فَوَرَبِّكَ لَنَسْأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ}عَنْ قَوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ{لِمِثْلِ هَذَا فَلْيَعْمَلْ الْعَامِلُونَ}

26 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ وَمُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَا حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ أَيُّ الْعَمَلِ أَفْضَلُ فَقَالَ إِيمَانٌ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ قِيلَ ثُمَّ مَاذَا قَالَ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قِيلَ ثُمَّ مَاذَا قَالَ حَجٌّ مَبْرُورٌ

Yüce Allah'ın: "İşte bu, sizin yapageldiğiniz iyi amelleriniz sayesinde mîrasçı kılındığınız Cennettir" (ez-Zuhrûf: 43/72; küçük fark ile el-A'râf: 7/43) Kavlinden Dolayı "Îmân Ancak Ameldir" Diyen Kimse Babı ..Ve ilim ehlinden bir cemâat, Yüce Allah'ın şu: "İşte Rabb'ına and olsun ki onlara, topuna yapmakta oldukları şeylerden elbette soracağız" (el-Hıcr: 13/92-93) kavli hakkında (sorulacak şey) "La ilahe illa'llâh"tır dediler. Ve bir de "Artık çalışanlar da bunun gibi (bir murâd için) çalışmalıdır" (es-Sâffât: 37/61) [33] buyurduğu için (îmân kalbin, lisanın ve a'zâların amelidir). Bize İbn Şihâb, Saîd ibn Museyyeb (93 ? 95)'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti (şöyle demiştir): Rasûlullah'a:
- Amelin hangisi efdaldir? diye soruldu. Rasûlullah (S):

- Allah'a ve Rasûl'üne îmân etmektir, buyurdu.
- Ondan sonra hangisi? diye soruldu.
- Allah yolunda cihâddır, buyurdu.
- Ondan sonra hangisi? denildi.
- Makbul olmuş haccdır, cevâbını verdi

بَاب إِذَا لَمْ يَكُنْ الْإِسْلَامُ عَلَى الْحَقِيقَةِ وَكَانَ عَلَى الِاسْتِسْلَامِ أَوْ الْخَوْفِ مِنْ الْقَتْلِ لِقَوْلِهِ تَعَالَى{قَالَتْ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا}فَإِذَا كَانَ عَلَى الْحَقِيقَةِ فَهُوَ عَلَى قَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ{إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ}
27 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَامِرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَى رَهْطًا وَسَعْدٌ جَالِسٌ فَتَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا هُوَ أَعْجَبُهُمْ إِلَيَّ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا لَكَ عَنْ فُلَانٍ فَوَاللَّهِ إِنِّي لَأَرَاهُ مُؤْمِنًا فَقَالَ أَوْ مُسْلِمًا فَسَكَتُّ قَلِيلًا ثُمَّ غَلَبَنِي مَا أَعْلَمُ مِنْهُ فَعُدْتُ لِمَقَالَتِي فَقُلْتُ مَا لَكَ عَنْ فُلَانٍ فَوَاللَّهِ إِنِّي لَأَرَاهُ مُؤْمِنًا فَقَالَ أَوْ مُسْلِمًا ثُمَّ غَلَبَنِي مَا أَعْلَمُ مِنْهُ فَعُدْتُ لِمَقَالَتِي وَعَادَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ يَا سَعْدُ إِنِّي لَأُعْطِي الرَّجُلَ وَغَيْرُهُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْهُ خَشْيَةَ أَنْ يَكُبَّهُ اللَّهُ فِي النَّارِ وَرَوَاهُ يُونُسُ وَصَالِحٌ وَمَعْمَرٌ وَابْنُ أَخِي الزُّهْرِيِّ عَنْ الزُّهْرِيِّ

İslâm Hakikat Üzere Olmadığı Zaman, Sırf İnkiyâd İçin Yâhud Öldürülmekten Korkmaktan Dolayı Olduğu Zaman (Muteber Olmaz) Çünkü Yüce Allah: "Bedeviler îmân ettik dediler. De ki: Siz henüz îmân etmediniz, velâkin henüz îmân kalblerinizin içine girmemiş olduğu hâlde İslâm 'a girdik deyin..." (el- Hucurât: 49/14) buyurdu. İslâm hakîkat üzere olursa böylesi de zikri celîl olan Allah'ın şu: "Hakk dîn, Allah indinde İslâm'dır" (Âli İmrân: 3/19) kavlinin gereği üzere olmuştur.
Zuhrî şöyle dedi: Bana Âmir ibn Sa'd(103,104),babası Sa'd ibn Ebî Vakkas(R- 55, 58)'dan haber verdi ki, şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bir takım insanlara dünyalık veriyordu; bu Sa'd da orada oturuyordu. Derken Rasûlullah içlerinden en ziyâde beğendiğim birini bıraktı. Bunun üzerine:
- Yâ Rasûlallah! Fulânı niçin bıraktın? Vallahi onu bir mü'min biliyorum, dedim. - Öyle deme, müslim (de), buyurdu Bir müddet sustum. Nihayet o adam hakkındaki bilgim bana galebe etti de dayanamadım, yine sözümü tekrar ederek:
- Fulânı niçin mahrum bıraktın? Vallahi ben onu mü'min biliyorum, dedim.Yine:
- Öyle deme, müslim (de), buyurdu.
Ben yine sustum. Lâkin o zât hakkındaki bilgim bana galebe etti, sözümü tekrar ettim.Rasûlullah yine o sözü tekrar ettikten sonra:
- Ey Sa 'd, bir adama, Allah onu yüzü koyun ateşe atmasın diye başkasını daha ziyâde sevdiğim hâlde ihsanda bulunduğum olur, buyurdu. Bu hadîsi Zuhrî'den Yûnus, Salih ibn Keysân, Ma'mer ibn Râşid ve Zuhrî'nin erkek kardeşinin oğlu Muhammed ibn Abdillah da rivayet etti

---

بَاب إِفْشَاءُ السَّلَامِ مِنْ الْإِسْلَامِ وَقَالَ عَمَّارٌ ثَلَاثٌ مَنْ جَمَعَهُنَّ فَقَدْ جَمَعَ الْإِيمَانَ الْإِنْصَافُ مِنْ نَفْسِكَ وَبَذْلُ السَّلَامِ لِلْعَالَمِ وَالْإِنْفَاقُ مِنْ الْإِقْتَارِ
28 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْإِسْلَامِ خَيْرٌ قَالَ تُطْعِمُ الطَّعَامَ وَتَقْرَأُ السَّلَامَ عَلَى مَنْ عَرَفْتَ وَمَنْ لَمْ تَعْرِفْ

Selâm (Vermek) İslâm'dandır
Ammâr ibn Yâsir şöyle dedi: Üç şeyi her kim biraraya getirebilirse îmânı tam toplamış olur: Nefsine karşı olsa da insafı elden bırakmamak, herkese selâm vermek, fakir iken de infâk eylemek..
..Abdullah ibn Amr(R)'dan (şöyle demiştir): Bir kimse Rasûlullah'a:

- İslâm'ın en hayırlısı hangisidir? diye sordu.
Rasûlullah (S): "Yiyecek yedirmen, tanıdığına ve tanımadığına selâm vermendir" buyurdu

---

بَاب كُفْرَانِ الْعَشِيرِ وَكُفْرٍ بَعْدَ كُفْرٍ فِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
29 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُرِيتُ النَّارَ فَإِذَا أَكْثَرُ أَهْلِهَا النِّسَاءُ يَكْفُرْنَ قِيلَ أَيَكْفُرْنَ بِاللَّهِ قَالَ يَكْفُرْنَ الْعَشِيرَ وَيَكْفُرْنَ الْإِحْسَانَ لَوْ أَحْسَنْتَ إِلَى إِحْدَاهُنَّ الدَّهْرَ ثُمَّ رَأَتْ مِنْكَ شَيْئًا قَالَتْ مَا رَأَيْتُ مِنْكَ خَيْرًا قَطُّ

Hayât Yoldaşına Nankörlük Etmek (Bir Nevi' Küfürdür) Ve Kâfirliğin Berisinde Kâfirlik Vardır Babı
Bu konuda Ebû Saîd Hudrî'den ve Peygamber(S)'den rivayet edilmiş hadîs vardır
...Ibn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): Bana cehennem gösterildi, bir de gördüm ki cehennem ahâlîsinin çoğu kadınlardır. Onlar küfr ederler, buyurdu.
Bunun üzerine: - Allah'a mı küfr ederler? diye soruldu. Peygamber:
- Onlar kocalarına karış küfrün ederler, iyiliğe karşı küfrân ederler. Birisine bütün zaman ihsan etsen de sonra senden (hoşuna gitmeyen) bir şey görse, "Ben senden hiçbir hayır görmedim" der

---

بَاب الْمَعَاصِي مِنْ أَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ وَلَا يُكَفَّرُ صَاحِبُهَا بِارْتِكَابِهَا إِلَّا بِالشِّرْكِ لِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّكَ امْرُؤٌ فِيكَ جَاهِلِيَّةٌ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى{إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ}
30 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ وَاصِلٍ الْأَحْدَبِ عَنْ الْمَعْرُورِ قَالَ لَقِيتُ أَبَا ذَرٍّ بِالرَّبَذَةِ وَعَلَيْهِ حُلَّةٌ وَعَلَى غُلَامِهِ حُلَّةٌ فَسَأَلْتُهُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ إِنِّي سَابَبْتُ رَجُلًا فَعَيَّرْتُهُ بِأُمِّهِ فَقَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَبَا ذَرٍّ أَعَيَّرْتَهُ بِأُمِّهِ إِنَّكَ امْرُؤٌ فِيكَ جَاهِلِيَّةٌ إِخْوَانُكُمْ خَوَلُكُمْ جَعَلَهُمْ اللَّهُ تَحْتَ أَيْدِيكُمْ فَمَنْ كَانَ أَخُوهُ تَحْتَ يَدِهِ فَلْيُطْعِمْهُ مِمَّا يَأْكُلُ وَلْيُلْبِسْهُ مِمَّا يَلْبَسُ وَلَا تُكَلِّفُوهُمْ مَا يَغْلِبُهُمْ فَإِنْ كَلَّفْتُمُوهُمْ فَأَعِينُوهُمْ

Ma'siyetler, Câhiliyyet İşi Nev'indendir Babı
Allah'a ortak koşma müstesna, bu Câhiliyyet işlerinin sahihleri, bunları işlemeleri sebebiyle kâfir sayılmazlar. Çünkü Peygamber (S), Ebû Zerr'e: "Demek ki sen, içinde henüz Câhiliyyet ahlâkı bulunan bir kimsesin" buyurdu; Yüce Allah da: "Şübhesiz ki Allah, kendisine ortak tanınmasını mağfiret etmez, ondan başkasını, dileyeceği kimseler için mağfiret eyler..." (en-Nisâ: 4/48,116) buyurdu
-... Bize Şu'be, Vâsıl el-Ahdeb(120)'den, o da el-Ma'rûr ibn Suveyd'den tahdîs etti.O şöyle demiştir: Ben Rebeze köyünde Ebû Zerr'e kavuştum. Toplamı bir hullelik, yânî bir ridâ ile bir izâr-dan ibaret bir takımlık kumaşın yarısı kendisinin, yarısı kölesinin sırtında bulunuyordu. Ben kendisine böyle birer yarı parçanın her ikisinin sırtında ayrı ayrı bulunmasının sebebini sordum. Bunun üzerine Ebû Zerr (R) şöyle şöyle anlattı: Ben bir kerre bir adamla söğüştüm de onu anasından dolayı ayıbladımdı. Peygamber (S) bana: "Yâ Ebâ Zerr! Onu sen anasından dolayı mı ayıblıyorsun? Demek ki sen, içinde henüz Câhiliyyet (ahlâkı) bulunan bir kimsesin. Hizmetçileriniz sizin öyle kardeşlerinizdir ki, Allah onları sizin ellerinizin altına emânet etmiştir. Her kimin eli altında kardeşi bulunursa, ona yediğinden yedirsin, giydiğinden giydirsin. Onlara güçleri yetmeyecek zahmetli bir iş yüklemeyiniz. Şayet yüklerseniz, onlara yardım ediniz" buyurdu

---

بَاب{وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا}فَسَمَّاهُمْ الْمُؤْمِنِينَ
31 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ وَيُونُسُ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ الْأَحْنَفِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ ذَهَبْتُ لِأَنْصُرَ

هَذَا الرَّجُلَ فَلَقِيَنِي أَبُو بَكْرَةَ فَقَالَ أَيْنَ تُرِيدُ قُلْتُ أَنْصُرُ هَذَا الرَّجُلَ قَالَ ارْجِعْ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا الْتَقَى الْمُسْلِمَانِ بِسَيْفَيْهِمَا فَالْقَاتِلُ وَالْمَقْتُولُ فِي النَّارِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا الْقَاتِلُ فَمَا بَالُ الْمَقْتُولِ قَالَ إِنَّهُ كَانَ حَرِيصًا عَلَى قَتْلِ صَاحِبِهِ

"Eğer mü'minlerden iki zümre birbirleriyle döğüşürlerse aralarım barıştırın..." (el-Hucurât: 49/9). Yüce Allah bu döğüşen kimselere mü'minler ismini verdi**.**
..Bize Eyyûb es-Sahtıyânî ile Yûnus ibn Abîd (139), Hasen el-Basrî(110)'den, o da el-Ahnef ibn Kays(67)'tan tahdîs etti. Şöyle demiştir: Şu adama -Buhârî'nin Fiten'deki rivayetinde Peygamber'in amucaoğlu Alî'ye- yardıma gidiyordum. Ebû Bekre beni karşıladı ve:
- Nereye gidiyorsun? diye sordu.
- Şu adama yardım etmek istiyorum, dedim. Ebû Bekre bana:- Geri dön; çünkü ben rasûlullah(S)'tan işittim: "İki müslümân kılıçlarıyle karşılaştıkları zaman, öldüren de ölen de cehennemdedir" buyuruyordu
- Yâ Rasûlallah! Öldüren böyle; ya ölene ne oluyor? diye sordum.- "Ölen de arkadaşını öldürmeğe hırslı idi de ondan" buyurdu.

بَاب ظُلْمٌ دُونَ ظُلْمٍ

32 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ ح قَالَ وحَدَّثَنِي بِشْرٌ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ{الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ}قَالَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّنَا لَمْ يَظْلِمْ فَأَنْزَلَ اللَّهُ{إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ}

Zulmün Bâzısı Daha Hafiftir
-....Bize Ebu'l-Velîd tahdîs edip şöyle dedi: Bize Şu'be tahdîs etti. H Buhârî dedi ki: Ve bana Bişr ibn Hâlid tahdîs edip şöyle dedi: Bize Muhammed ibn Ca'fer Şu'be'den, o da Süleyman ibn Mıhrân'dan, o da İbrahim ibn Yezîd'den tahdîs etti. Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: "îmân edip de îmânlarına zulüm karıştırmayanlar, işte emin olmak ancak onların hakkıdır. Doğru yola giden de onlardır" (el-En'am: 6/82) âyeti indiği zaman Rasûlulah(S)'ın sahâbîleri: Hangimiz nefsine zulm etmemiştir? dediler. Bunun üzerine: "Allah'a ortak edinmek şübhesiz büyük bir zulümdür" (Lukmân: 25/13) âyeti nazil oldu

---

بَاب عَلَامَةِ الْمُنَافِقِ

33 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ أَبُو الرَّبِيعِ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ مَالِكِ بْنِ أَبِي عَامِرٍ أَبُو سُهَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا اؤْتُمِنَ خَانَ

Münâfıkın Alâmeti Babı
..Bize Nâfi' ibn Ebî Âmir Ebû Süheyl, babası Mâlik ibn Ebî Âmir(112)'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti. Peygamber (S): "Münâfıkın alâmeti üçtür: Söz söylerken yalan söyler; va'd ettiği vakit sözünde durmaz; kendisine birşey emniyet edildiği zaman hıyanet eder" buyurdu

---

34- حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ بْنُ عُقْبَةَ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُرَّةَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍوأَنَّ النَّبِيَّ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقًا خَالِصًا وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْهُنَّ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْ النِّفَاقِ حَتَّى يَدَعَهَا إِذَا اؤْتُمِنَ خَانَ وَإِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ تَابَعَهُ شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ

Bize Sufyân es-Sevrî (160), A'meş'ten; o da Abdullah ibn Murre(100)'den o da Mesrûk(63)'tan; o da Abdullah ibn Amr(R)'dan tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Dört şey her kimde bulunursa hâlis münafık olur; her kimde bunların bir parçası bulunursa onu bırakıncaya kadar kendisinde münafıklıktan bir huy kalmış olur. Bunlar şunlardır: Kendisine bir şey emniyet edildiği zaman hıyanet etmek; söz söylerken yalan söylemek; ahd ettiğinde ahdini tutmamak; husûmet zamanında da haktan ayrılmaktır". Şu'betu'bnu'l-Haccâc bu hadîsi Süleyman el-A'meş'ten rivayet etmekte Sufyân es- Sevrî'ye mutâbaat etti

---

بَاب قِيَامُ لَيْلَةِ الْقَدْرِ مِنْ الْإِيمَانِ

35 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ يَقُمْ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

Kadr Gecesini Tâatle Geçirmek Îmândandır.

..Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Her kim îmânından dolayı ve ecrini yalnız Allah'tan umarak kadr gecesini tâatle geçirirse, onun lehine geçmiş günâhları mağfiret olunur" buyurdu.

بَاب الْجِهَادُ مِنْ الْإِيمَانِ

36 – حَدَّثَنَا حَرَمِيُّ بْنُ حَفْصٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ قَالَ حَدَّثَنَا عُمَارَةُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ بْنُ عَمْرِو بْنِ جَرِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ انْتَدَبَ اللَّهُ لِمَنْ خَرَجَ فِي سَبِيلِهِ لَا يُخْرِجُهُ إِلَّا إِيمَانٌ بِي وَتَصْدِيقٌ بِرُسُلِي أَنْ أُرْجِعَهُ بِمَا نَالَ مِنْ أَجْرٍ أَوْ غَنِيمَةٍ أَوْ أُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ وَلَوْلَا أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمَّتِي مَا قَعَدْتُ خَلْفَ سَرِيَّةٍ وَلَوَدِدْتُ أَنِّي أُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ أُحْيَا ثُمَّ أُقْتَلُ ثُمَّ أُحْيَا ثُمَّ أُقْتَلُ

Cihâd Îmândandır

....Bize Ebû Zur'a ibnu Amr ibn Cerîr tahdîs edip şöyle dedi: Ben Ebû Hureyre(R)'den işittim; Peygamber (S) buyurdu ki: “Allah kendi yolunda cihâda çıkan kimseye: "Onu evinden çıkaran şey yalnız bana îmân ve elçilerimi tasdik ise, nail olduğu ecir ve ganimetle (salimen yurduna) geri getireyim, yâhud cennete girdireyim" diye tekeffül etmiştir. Ümmetime meşakkat verecek olmasaydım, hiçbir cihâd müfrezesinin arkasından geri kalmazdım. Yemîn olsun ki Allah yolunda öldürülüp tiiriltilmemi, ondan sonra öldürülüp diriltilmemi, ondan sonra öldürülmemi ne kadar isterdim!”

بَاب تَطَوُّعُ قِيَامِ رَمَضَانَ مِنْ الْإِيمَانِ

37 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

Ramazân Gecelerini Nafile İbâdetle Geçirmek Îmândandır

..Bana Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da Humeyd ibn Abdirrahmân(95)'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Her kim ramazânda îmânı sebebiyle ve ecrini yalnız Allah'tan umarak nafile ibâdetlerle uğraşırsa, kendisi lehine, geçmiş günâhları mağfiret olunur"

بَاب صَوْمُ رَمَضَانَ احْتِسَابًا مِنْ الْإِيمَانِ

38 – حَدَّثَنَا ابْنُ سَلَامٍ قَالَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

Mükâfatını Yalnız Allah'tan Umarak Ramazân Orucunu Tutmak Îmândandır

..Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Her kim ramazân orucunu, îmânı sebebiyle ve mükâfatını yalnız Allah'tan umarak tutarsa, kendi lehine, geçmiş günâhları mağfiret olunur"

بَاب الدِّينُ يُسْرٌ وَقَوْلُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَبُّ الدِّينِ إِلَى اللَّهِ الْحَنِيفِيَّةُ السَّمْحَةُ

39 – حَدَّثَنَا عَبْدُ السَّلَامِ بْنُ مُطَهَّرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ مَعْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْغِفَارِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الدِّينَ يُسْرٌ وَلَنْ يُشَادَّ الدِّينَ أَحَدٌ إِلَّا غَلَبَهُ فَسَدِّدُوا وَقَارِبُوا وَأَبْشِرُوا وَاسْتَعِينُوا بِالْغَدْوَةِ وَالرَّوْحَةِ وَشَيْءٍ مِنْ الدُّلْجَةِ

"İslâm Dîni kolaylıktır" ve Peygamber(s)'in: "Allah'a en sevgili olan dîn müsâadekârlık (semahat) ve kolaylık üzerine kurulmuş olan, hanîf İslâm Dîni'dir" Sözü Babı

..Bize Umer ibn Aliyy (190), Ma'n ibn Muhammed el-Gıfârî'den; o da Saîd ibni Ebî Saîd el-Makburî(100)'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Şübhesiz ki bu dîn kolaylıktır. Hiçbir kimse yoktur ki, bu dîn hususunda (amellerim eksiksiz olsun diye) kendini zorlasın da dîn ona galebe etmesin (ve erinip büsbütün amelden kesilmesin). Öyle olunca ortalama gidin. (Eğer en kâmili yapamazsanız, ona) yaklaşın, (az olsa da devamlı amel ve ibâdetten dolayı) sevinin; sabah, akşam ve gecenin bir cüz'ünde (ibâdete tevfîk vermesi için Allah'tan) yardım isteyin"

بَاب الصَّلَاةُ مِنْ الْإِيمَانِ وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى{وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَانَكُمْ}يَعْنِي صَلَاتَكُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ

40 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ قَالَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ أَوَّلَ مَا قَدِمَ الْمَدِينَةَ نَزَلَ عَلَى أَجْدَادِهِ أَوْ قَالَ أَخْوَالِهِ مِنْ الْأَنْصَارِ وَأَنَّهُ صَلَّى قِبَلَ بَيْتِ الْمَقْدِسِ سِتَّةَ عَشَرَ شَهْرًا أَوْ سَبْعَةَ عَشَرَ شَهْرًا وَكَانَ يُعْجِبُهُ أَنْ تَكُونَ قِبْلَتُهُ قِبَلَ الْبَيْتِ وَأَنَّهُ صَلَّى أَوَّلَ صَلَاةٍ صَلَّاهَا صَلَاةَ الْعَصْرِ وَصَلَّى مَعَهُ قَوْمٌ فَخَرَجَ رَجُلٌ مِمَّنْ صَلَّى مَعَهُ فَمَرَّ عَلَى أَهْلِ مَسْجِدٍ وَهُمْ رَاكِعُونَ فَقَالَ أَشْهَدُ بِاللَّهِ لَقَدْ صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِبَلَ مَكَّةَ فَدَارُوا كَمَا هُمْ قِبَلَ الْبَيْتِ وَكَانَتْ الْيَهُودُ قَدْ أَعْجَبَهُمْ إِذْ كَانَ يُصَلِّي قِبَلَ بَيْتِ الْمَقْدِسِ وَأَهْلُ الْكِتَابِ فَلَمَّا وَلَّى وَجْهَهُ قِبَلَ الْبَيْتِ أَنْكَرُوا ذَلِكَ قَالَ زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ فِي حَدِيثِهِ هَذَا أَنَّهُ مَاتَ عَلَى الْقِبْلَةِ قَبْلَ أَنْ تُحَوَّلَ رِجَالٌ وَقُتِلُوا فَلَمْ نَدْرِ مَا نَقُولُ فِيهِمْ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى{وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَانَكُمْ}

Namaz Îmândandır

Ve Yüce Allah: "Allah îmânınızı zayi' edecek değildir..." (el-Bakara: 2/143) kavliyle,Beytu'l-Makdis'e doğru kıldığınız namazlarınızı zayi' edecek değildir, ma'nâsını kasdeder**..** Bize Amr ibn Hâlid (229) tahdîs edip şöyle dedi: Bize Zü-heyr ibn Muâviye (173)tahdîs edip şöyle dedi: Bize Ebû İshâk es-Sâbîî(127) Berâ ibn Âzib(R)'den şöyle tahdîs etti:Peygamber (S) Medine'ye ilk geldiğinde Ensâr'dan olan dedeleri (yâhud diğer lâfza göre dayıları) yurduna musâfir oldu. Ve on altı yâhud on yedi ay Beytu'l-Makdis'e doğru namaz kıldı. Hâlbuki kıblesinin BeytuM-Harâm'a doğru olmasını arzu ederdi. Ka'be'ye yönelerek ilk kıldığı namaz, ikindi namazı olmuştu. Bir cemâat de O'nunla birlikte kıldılar.Ondan sonra birlikte namaz kılanlardan biri namâzdan çıktı.Mescidin birinde bulunan bir cemâate namâzdalar iken yolu uğradı. Onlara: "Rasûlullah ile birlikte Mekke'ye doğru namaz kıldığıma Allah için şehâdet ederim" deyince

(namazlarını bozmadan) oldukları gibi Beyt'e döndüler.Rasûlullah Beytu'l-Makdis'e doğru namaz kıldığı sırada Yahûdîler ve Hıristiyanlar O'ndan hoşlanırlardı.Ka'be'ye doğru yüzünü döndürünce, bu fiilini beğenmediler.Zuheyr dedi ki: Bize Ebû İshâk, Berâ'dan tahdîs etti. Berâ ibn Âzib bu hadîsinde şöyle demiştir: Kıble tahvîl edilmeden evvel, ilk kıbleye doğru namaz kılarak vefat etmiş, öldürülmüş kimseler de vardı. Bunlar hakkında nasıl bir hüküm vereceğimizi bilemedik. O zaman Yüce Allah: "Allah îmânınızı zayi' edecek değildir" (el-Bakara: 143) âyetini indirdi

---

بَاب حُسْنُ إِسْلَامِ الْمَرْءِ

41 – قَالَ مَالِكٌ أَخْبَرَنِي زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ أَنَّ عَطَاءَ بْنَ يَسَارٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا أَسْلَمَ الْعَبْدُ فَحَسُنَ إِسْلَامُهُ يُكَفِّرُ اللَّهُ عَنْهُ كُلَّ سَيِّئَةٍ كَانَ زَلَفَهَا وَكَانَ بَعْدَ ذَلِكَ الْقِصَاصُ الْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِ مِائَةِ ضِعْفٍ وَالسَّيِّئَةُ بِمِثْلِهَا إِلَّا أَنْ يَتَجَاوَزَ اللَّهُ عَنْهَا

Kişinin Müslümanlığının Güzelliği Babı
- İmâm Mâlik şöyle dedi: Bana Zeyd ibn Eslem haber verdi. Ona da Ata ibn Yesâr haber verdi. Ona da Ebû Saîd Hudrî haber verdi ki, kendisi Rasûlullah(S)'dan şöyle darken işitmiştir:
"Bir kul müslümân olur ve müslümânlığı da güzel olursa, Allah onun evvelce işlemiş olduğu her kötülüğünü örter. Ondan sonra sıra kısasa (yânî mükâfat ve mücâzâta) gelir. Bir hasene, ondan yedi yüz kat büyük hasene ile; bir seyyie (yânî kötülük) ise, yalnız kendi misli ile karşılanır: meğer ki Allah o seyyieyi afveder"

---

42 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَحْسَنَ أَحَدُكُمْ إِسْلَامَهُ فَكُلُّ حَسَنَةٍ يَعْمَلُهَا تُكْتَبُ لَهُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِ مِائَةِ ضِعْفٍ وَكُلُّ سَيِّئَةٍ يَعْمَلُهَا تُكْتَبُ لَهُ بِمِثْلِهَا

Bize Ma'mer ibn Râşid, Hemmâm ibn Münebbih(131)'den haber verdi. Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:"Biriniz İslâm'a girişini güzel yaparsa, yapacağı her bir hasene, kendisi lehine on mislinden yedi yüz katına kadar büyük derecelerle yazılır; yapacağı her bir seyyie ise, ancak kendi misli ile yazılır"

بَاب أَحَبُّ الدِّينِ إِلَى اللَّهِ أَدْوَمُهُ

43 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهَا وَعِنْدَهَا امْرَأَةٌ قَالَ مَنْ هَذِهِ قَالَتْ فُلَانَةُ تَذْكُرُ مِنْ صَلَاتِهَا قَالَ مَهْ عَلَيْكُمْ بِمَا تُطِيقُونَ فَوَاللَّهِ لَا يَمَلُّ اللَّهُ حَتَّى تَمَلُّوا وَكَانَ أَحَبَّ الدِّينِ إِلَيْهِ مَادَاوَمَ عَلَيْهِ صَاحِبُهُ

Allah'a En Sevgili Olan Dîn (Ameli), En Devamlı Yapılanıdır
.... Hişâm dedi ki: Bana babam Urvetu'bnu'z-Zubeyr, Âişe(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S), Âişe'nin yanında bir kadın varken yanlarına girdi.
- "Bu kadın kimdir?" diye sordu. Âişe: - Fulânca kadındır, dedi ve o kadının kıldığı namazları anlatmağa başladı. Rasûlullah ise:- "Bu sözü bırak. Dâima elinizden gelecek şeyleri yapınız. Yoksa Allah'a yemîn olsun ki, siz usanmadıkça Allah usanmaz" buyurdu. Rasûlullah'ın en ziyâde sevdiği dîn (yânî tâat), sahibinin devâmlı olarak yaptığı idi

---

بَاب زِيَادَةِ الْإِيمَانِ وَنُقْصَانِهِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى{وَزِدْنَاهُمْ هُدًى}{وَيَزْدَادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا}وَقَالَ{الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ}فَإِذَا تَرَكَ شَيْئًا مِنْ الْكَمَالِ فَهُوَ نَاقِصٌ

44 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَخْرُجُ مِنْ النَّارِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَفِي قَلْبِهِ وَزْنُ شَعِيرَةٍ مِنْ خَيْرٍ وَيَخْرُجُ مِنْ النَّارِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَفِي قَلْبِهِ وَزْنُ بُرَّةٍ مِنْ خَيْرٍ وَيَخْرُجُ مِنْ النَّارِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَفِي قَلْبِهِ وَزْنُ ذَرَّةٍ مِنْ خَيْرٍ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ قَالَ أَبَانُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسٌ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ إِيمَانٍ مَكَانَ مِنْ خَيْرٍ

- Îmânın Artıp Eksilmesi Ve Yüce Allah'ın Şu Kavilleri Babı: "Biz de onların hidâyetini artırmıştık" (el-Kehf: 18/13), "...îmân edenlerin de inançları artsın..." (el-Müddessîr: 74/31) Ve Allah: "Bu gün sizin dîninizi kemâle erdirdim..." (el-Mâide: 5/3) buyurdu. Binâenaleyh kemâlden bir şey eksildiği zaman, o eksiktir

.... Bize Katâde, Enes(R)'ten tahdîs etti. Peygamber (S) buyurdu ki: "La ilahe ille'llâh deyip de kalbinde bir arpa ağırlığınca hayr (yânî îmân) bulunan kimse cehennemden çıkacaktır. La ilahe ille'llâh deyip de kalbinde bir buğday ağırlığınca hayr bulunan kimse cehennemden çıkacaktır. La ilahe ille'llâh deyip de kalbinde bir zerre ağırlığınca hayr bulunan kimse cehennemden çıkacaktır."

Ebû Abdillah Buharı şöyle dedi: Ebân: Bize Katâde tahdîs etti; bize Enes Peygamber'den tahdîs etti, dedi. Bu isnâddaki hadîste "hayrdan" yerine "îmândan" ta'bîri geldi

45 - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الصَّبَّاحِ سَمِعَ جَعْفَرَ بْنَ عَوْنٍ حَدَّثَنَا أَبُو الْعُمَيْسِ أَخْبَرَنَا قَيْسُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ أَنَّ رَجُلًا مِنْ الْيَهُودِ قَالَ لَهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ آيَةٌ فِي كِتَابِكُمْ تَقْرَءُونَهَا لَوْ عَلَيْنَا مَعْشَرَ الْيَهُودِ نَزَلَتْ لَاتَّخَذْنَا ذَلِكَ الْيَوْمَ عِيدًا قَالَ أَيُّ آيَةٍ قَالَ{الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا}قَالَ عُمَرُ قَدْ عَرَفْنَا ذَلِكَ الْيَوْمَ وَالْمَكَانَ الَّذِي نَزَلَتْ فِيهِ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ قَائِمٌ بِعَرَفَةَ يَوْمَ جُمُعَةٍ

Bize Kays ibn Müslim (120), Tarık ibn Şihâb (83-R)'den haber verdi; şöyle demiştir: Yahûdîler'den bir kimse Umer ibn Hat-tâb(R)'a:

- Ey Mü'minlerin Emîri! Sizin Kitâb'ınızda okumakta olduğunuz bir âyet var ki, biz Yahûdî topluluğuna nazil olmuş olaydı, nazil olduğu günü bayram edinirdik, dedi.Umer: - Hangi âyettir o? diye sordu. Yahûdî:

- "Bu gün sizin dîninizi kemâle erdirdim, üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve size dîn olarak müslümânlıktan hoşnûd oldum..." (el-Mâide: 5/3) cevâbını verdi.Bunun üzerine Umer: - Biz bu âyetin indiği günü de, yeri de biliyoruz (kıymetini takdîr ediyoruz). Bu âyet Peygamber'e bir cuma günü Arafa'da kaaim iken nazil olmuştur, dedi

---

بَاب الزَّكَاةُ مِنْ الْإِسْلَامِ وَقَوْلُهُ{وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ}

46 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ عَمِّهِ أَبِي سُهَيْلِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ طَلْحَةَ بْنَ عُبَيْدِ اللَّهِ يَقُولُ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَهْلِ نَجْدٍ ثَائِرَ الرَّأْسِ يُسْمَعُ دَوِيُّ صَوْتِهِ وَلَا يُفْقَهُ مَا يَقُولُ حَتَّى دَنَا فَإِذَا هُوَ يَسْأَلُ عَنْ الْإِسْلَامِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَمْسُ صَلَوَاتٍ فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ فَقَالَ هَلْ عَلَيَّ غَيْرُهَا قَالَ لَا إِلَّا أَنْ تَطَوَّعَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصِيَامُ رَمَضَانَ قَالَ هَلْ عَلَيَّ غَيْرُهُ قَالَ لَا إِلَّا أَنْ تَطَوَّعَ قَالَ وَذَكَرَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الزَّكَاةَ قَالَ هَلْ عَلَيَّ غَيْرُهَا قَالَ لَا إِلَّا أَنْ تَطَوَّعَ قَالَ فَأَدْبَرَ الرَّجُلُ وَهُوَ يَقُولُ وَاللَّهِ لَا أَزِيدُ عَلَى هَذَا وَلَا أَنْقُصُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفْلَحَ إِنْ صَدَقَ

Zekât İslâmdandır Ve Allah'ın şu kavli: "Hâlbuki onlar Allah'a, O'nun dininde ihlâs erbabı muvahhidler olarak ibâdet etmelerinden, namazı dosdoğru kılmalarından, zekâtı vermelerinden başkasıyle emrolunmamışlardı. En doğru dîn de bu idi" (el-Beyyine: 98/5)
-...Bana Mâlik ibn Enes, amucası Ebû Süheyl ibn Mâlik'ten, o da babası Mâlik ibn Ebî Âmir'den tahdîs etti ki, o, Talha ibn Ubeydillah(R)'dan şöyle derken işitmiştir: Necd ahâlîsinden saçı darmadığınık (fakîr) bir kimse Rasûlullah'a geldi. Uzaktan sesini karmakarışık duyuyor, fakat ne söylediğini anlayamıyorduk. Nihayet yaklaştı; meğer İslâm'ın ne olduğunu soruyormuş. Bu suâle karşı Rasûlullah(S):
- Bir gün bir gece içinde beş namaz, buyurdu. O zât:
- Üzerimde bu namazlardan başkası da olacak mı? diye sordu.
- Hayır, meğer ki kendiliğinden kılasın, buyurdu. Ondan sonra Rasûlullah:
- Bir de ramazân orucu, buyurdu. O zât:
- Üzerimde bundan başkası da olacak mı? diye sordu. O da:
- Hayır, meğer ki kendiliğinden tutasın, cevâbını verdi. Talha der ki: Rasûlullah, zekâtı da ona söyledi. O zât yine:
- Üzerimde bundan başkası da olacak mı? diye sordu. Yine Rasûlullah:
- Hayır, meğer ki kendiliğinden veresin, cevâbını verdi. Bunun üzerine (o Necdli fakir zât):
- Vallahi bundan ne artık, ne eksik bir şey yapacak değilim, diyerek arkasını dönüp gitti.
Bunu duyunca Rasûlullah: - Eğer doğru söylüyorsa felah buldu gitti, buyurdu

---

بَاب اتِّبَاعُ الْجَنَائِزِ مِنْ الْإِيمَانِ

47 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِيٍّ الْمَنْجُوفِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا رَوْحٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ الْحَسَنِ وَمُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ اتَّبَعَ جَنَازَةَ مُسْلِمٍ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا وَكَانَ مَعَهُ حَتَّى يُصَلَّى عَلَيْهَا وَيَفْرُغَ مِنْ دَفْنِهَا فَإِنَّهُ يَرْجِعُ مِنْ الْأَجْرِ بِقِيرَاطَيْنِ كُلُّ قِيرَاطٍ مِثْلُ أُحُدٍ وَمَنْ صَلَّى عَلَيْهَا ثُمَّ رَجَعَ قَبْلَ أَنْ تُدْفَنَ فَإِنَّهُ يَرْجِعُ بِقِيرَاطٍ تَابَعَهُ عُثْمَانُ الْمُؤَذِّنُ قَالَ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ

بَاب خَوْفِ الْمُؤْمِنِ مِنْ أَنْ يَحْبَطَ عَمَلُهُ وَهُوَ لَا يَشْعُرُ

وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ التَّيْمِيُّ مَا عَرَضْتُ قَوْلِي عَلَى عَمَلِي إِلَّا خَشِيتُ أَنْ أَكُونَ مُكَذِّبًا وَقَالَ ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ أَدْرَكْتُ ثَلَاثِينَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّهُمْ يَخَافُ النِّفَاقَ عَلَى نَفْسِهِ مَا مِنْهُمْ أَحَدٌ يَقُولُ إِنَّهُ عَلَى إِيمَانِ جِبْرِيلَ وَمِيكَائِيلَ وَيُذْكَرُ عَنْ الْحَسَنِ مَا خَافَهُ إِلَّا مُؤْمِنٌ وَلَا أَمِنَهُ إِلَّا مُنَافِقٌ وَمَا يُحْذَرُ مِنْ الْإِصْرَارِ عَلَى النِّفَاقِ وَالْعِصْيَانِ مِنْ غَيْرِ تَوْبَةٍ لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى{وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ}

Mü'minin, Farkında Olmaksızın Amelinin Bâtıl Olup Boşa Gitmesinden Korkması Babı
.. İbrahim et-Teymî (192): "Sözümü amelimle ne zaman karşılaştırdım ise yalancı çıkmaktan korkmuşumdur" dedi. İbn Ebî Muleyke (117): "Peygamber'in sahâbîlerinden otuz zâta yetiştim; hepsi de münafık olmaktan korkuyorlardı, içlerinde, benim îmânım, Cibrîl ve Mîkâîl'in îmânı gibi sağlam ve nifak arız olmaktan masundur diyen de hiç yoktu" dedi. Hasen el-Basrî (110?)'nin de: "Allah'tan mü'minden başkası korkmaz, münafıktan başkası emîn olmaz" dediği zikrolunur. Ve Yüce Allah'ın: "... Bir de onlar işledikleri (günâh) üzerinde, bilip dururlarken ısrar etmeyenlerdir" (Ali-İmrân: 3/135) kavlinden dolayı, tevbe etmeksizin nifak ve ma'siyette ısrar etmekten korkulur

---

48 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ زُبَيْدٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا وَائِلٍ عَنْ الْمُرْجِئَةِ فَقَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سِبَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ وَقِتَالُهُ كُفْرٌ

Zubeyd (122) dedi ki: Ben Ebû Vâil(100)'e Murcie fırkası hakkında sordum. Bunun üzerine şöyle dedi: Bana Abdullah ibn Mes'ûd (R) tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Müslüman'a sövmek fısk, onunla kıtal etmek küfürdür" buyurmuştur

---

49 – أَخْبَرَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يُخْبِرُ بِلَيْلَةِ الْقَدْرِ فَتَلَاحَى رَجُلَانِ مِنْ الْمُسْلِمِينَ فَقَالَ إِنِّي خَرَجْتُ لِأُخْبِرَكُمْ بِلَيْلَةِ الْقَدْرِ وَإِنَّهُ تَلَاحَى فُلَانٌ وَفُلَانٌ فَرُفِعَتْ وَعَسَى أَنْ يَكُونَ خَيْرًا لَكُمْ الْتَمِسُوهَا فِي السَّبْعِ وَالتِّسْعِ وَالْخَمْسِ

Bize İsmâîl ibn Ca'fer, Humeyd(143)'den; o da Enes(R)'den tahdîs etti. Enes şöyle dedi: Bana Ubâdetu'bnu's-Sâmit (R) haber verip şöyle dedi: Rasûlullah (S), Kadr gecesini haber vermek üzere (hücresinden) çıktı. Derken müslümanlardan iki kişi kavga ettiler. Bunun üzerine Rasûlullah:
"Ben size Kadr gecesini haber vermek üzere çıkmıştım. Fulân ile fulân kavga ettiler de o bilgi ref olundu. İhtimâl ki, hakkınızda bu daha hayırlıdır. Artık siz Kadr gecesini (yirmiden sonraki) yedinci veya dokuzuncu veya beşinci gecelerde arayınız" buyurdu

---

بَاب سُؤَالِ جِبْرِيلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْإِيمَانِ وَالْإِسْلَامِ وَالْإِحْسَانِ وَعِلْمِ السَّاعَةِ وَبَيَانِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَهُ ثُمَّ قَالَ جَاءَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَام يُعَلِّمُكُمْ دِينَكُمْ فَجَعَلَ ذَلِكَ كُلَّهُ دِينًا وَمَا بَيَّنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِوَفْدِ عَبْدِ الْقَيْسِ مِنْ الْإِيمَانِ وَقَوْلِهِ تَعَالَى{وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ}

Cibrîl'in Peygamber'e Îmândan, İslâm'dan, İhsandan, Kiyamet Vaktinin Bilgisinden Sorması Ve Peygamberin Ona Bunları Beyân Etmesi Babı

..Ve sonra Peygamber: "Cibril aleyhi's-selâm sizlere dîninizi öğretmek için geldi" buyurdu da, Abdu'1-Kays hey'etine îmândan olarak beyân ettiği şeylerle ve Yüce Allah'ın: "Kim İslâm'dan başka bir dîn ararsa ondan bu dîn asla kabul olunmaz..." (Âli imrân: 3/85) kavli ile birlikte, buradaki hadîste zikrolunan şeylerin hepsini dîn yaptı

50 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا أَبُو حَيَّانَ التَّيْمِيُّ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَارِزًا يَوْمًا لِلنَّاسِ فَأَتَاهُ جِبْرِيلُ فَقَالَ مَا الْإِيمَانُ قَالَ الْإِيمَانُ أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَبِلِقَائِهِ وَرُسُلِهِ وَتُؤْمِنَ بِالْبَعْثِ قَالَ مَا الْإِسْلَامُ قَالَ الْإِسْلَامُ أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا تُشْرِكَ بِهِ وَتُقِيمَ الصَّلَاةَ وَتُؤَدِّيَ الزَّكَاةَ الْمَفْرُوضَةَ وَتَصُومَ رَمَضَانَ قَالَ مَا الْإِحْسَانُ قَالَ أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ قَالَ مَتَى السَّاعَةُ قَالَ مَا الْمَسْئُولُ عَنْهَا بِأَعْلَمَ مِنْ السَّائِلِ وَسَأُخْبِرُكَ عَنْ أَشْرَاطِهَا إِذَا وَلَدَتْ الْأَمَةُ رَبَّهَا وَإِذَا تَطَاوَلَ رُعَاةُ الْإِبِلِ الْبُهْمُ فِي الْبُنْيَانِ فِي خَمْسٍ لَا يَعْلَمُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ ثُمَّ تَلَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ{إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ}الْآيَةَ ثُمَّ أَدْبَرَ فَقَالَ رُدُّوهُ فَلَمْ يَرَوْا شَيْئًا فَقَالَ هَذَا جِبْرِيلُ جَاءَ يُعَلِّمُ النَّاسَ دِينَهُمْ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ جَعَلَ ذَلِك كُلَّهُ مِنْ الْإِيمَانِ

-....... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Bir gün Rasûlullah(S) meydanda oturuyordu.
Yanına bir adam geldi ve:
- îmân nedir? diye sordu. Rasûlullah:
- îmân Allah 'a, meleklerine, Allah 'a kavuşmaya, peygamberlerine inanman; kezâlik (öldükten sonra) dirilmeye inanmandır, cevâbını verdi.O zât:
- İslâm nedir? dedi. Rasûlullah:

- Allah'a ibâdet edip, O'na hiçbir şeyi ortak kılmaman, namazı dosdoğru kılman, farz edilmiş olan zekâtı vermen, ramazânda oruç tutmandır, buyurdu.Sonra o zât:
- İhsan nedir? diye sordu. Rasûlullah:
- Allah'ı sanki görüyormuşsun gibi ibâdet etmendir; eğersen Allah'ı görmüyorsan şübhesiz O seni görmektedir, buyurdu.O zât:
- Kıyamet ne zaman? dedi. Bunun üzerine Rasûlullah:
- Bu mes'elede sorulan, sorandan daha âlim değildir. (Şu kadar var ki kıyametten evvel zuhur edecek) alâmetlerini sana haber vereceğim. Ne zaman satılmış câriye sahibini (yânî efendisini) doğurur, kim idikleri belirsiz deve çobanları yüksek bina kurmakta biribiriyle yarışa çıkarsa kıyametin alâmetleri görülmüş olur.(Kıyametin vakti) Allah'tan başka kimsenin bilmediği beş şeyden biridir, buyurduktan sonra: "O saatin ilmi şüphesiz ki Allah'ın nezdindedir. Yağmuru (mukadder olan vakitte ve yerde) O indirir. Rahimlerde olanı O bilir. Hiçbir kimse yarın ne kazanacağım bilmez. Hiçbir kimse hangi yerde öleceğini bilmez- Şübhesiz Allah (herşeyi) bilendir. Herşeyden haberdârdır" (Lukmân: 31/34) âyetini tilâvet eyledi. Sonra o zât arkasını dönüp gitti. Rasûlullah: "Onu geri getirin" diye emretti; fakat sahâbîler onun izini bulamadılar. Bunun üzerine Rasûlullah: "İşte bu Cibril'dir. İnsanlara dînlerini öğretmek için geldi" buyurdu. Ebû Abdillah Buhârî der ki: Rasûlullah bu hadîste zikredilen şeylerin hepsini îmândan kıldı

بابٌ

51 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سُفْيَانَ أَنَّ هِرَقْلَ قَالَ لَهُ سَأَلْتُكَ هَلْ يَزِيدُونَ أَمْ يَنْقُصُونَ فَزَعَمْتَ أَنَّهُمْ يَزِيدُونَ وَكَذَلِكَ الْإِيمَانُ حَتَّى يَتِمَّ وَسَأَلْتُكَ هَلْ يَرْتَدُّ أَحَدٌ سَخْطَةً لِدِينِهِ بَعْدَ أَنْ يَدْخُلَ فِيهِ فَزَعَمْتَ أَنْ لَا وَكَذَلِكَ الْإِيمَانُ حِينَ تُخَالِطُ بَشَاشَتُهُ الْقُلُوبَ لَا يَسْخَطُهُ أَحَدٌ

Bâb
...Abdullah ibn Abbâs haber verip, şöyle dedi: Bana Ebû Sufyân haber verdi ki, Hırakl ona şöyle demiştir: "Ben sana; onlar (yânî müslümânlar) artıyor mu, yoksa eksiliyor mu diye sordum. Sen, onların artmakta olduklarını söyledin, îmân keyfıyyeti de tamâm oluncaya kadar hep böyle gider. Ben sana, içlerinde O'nun dînine girdikten sonar beğenmemezlikten dolayı dînden dönen var mıdır diye sordum. Hayır, dedin, îmân da, mûcib olduğu inşirah ve ferahlık kalblere karışıp kökleşince böyle olur; hiçkimse onu sevmemezlik ermez...

بَاب فَضْلِ مَنْ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ

52 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ عَنْ عَامِرٍ قَالَ سَمِعْتُ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْحَلَالُ بَيِّنٌ وَالْحَرَامُ بَيِّنٌ وَبَيْنَهُمَا مُشَبَّهَاتٌ لَا يَعْلَمُهَا كَثِيرٌ مِنْ النَّاسِ فَمَنْ اتَّقَى الْمُشَبَّهَاتِ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعِرْضِهِ وَمَنْ وَقَعَ فِي الشُّبُهَاتِ كَرَاعٍ يَرْعَى حَوْلَ الْحِمَى يُوشِكُ أَنْ يُوَاقِعَهُ أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ مَلِكٍ حِمًى أَلَا إِنَّ حِمَى اللَّهِ فِي أَرْضِهِ مَحَارِمُهُ أَلَا وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْغَةً إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ

Dînini Tertemiz Yapmak İsteyen Kimsenin Fazileti Babı
...Âmir dedi ki: Ben Nu'mân ibn Beşîr(64-R)'den şöyle derken işittim: Ben Rasûlullah(S)'dan şöyle buyururken işittim: "Halâl belli, haram da bellidir. İkisi arasında (halâl mı, haram mı belli olmayan bir takım) şübheli şeyler vardır ki, çok kimseler bunları bilmezler. Her kim şübheli şeylerden sakınırsa, ırzını da, dînini de tertemiz tutmuş olur. Her kim şübheli şeylere dalarsa, (içine girmek yasak olan) koruluk etrafında davarlarını otlatan bir çoban gibi, çok sürmez içeriye dalabilir. Haberiniz olsun, her devlet başkanının kendine mahsûs bir koruluğu olur. Gözünüzü açın; Allah'ın yeryüzündeki koruluğu da haram

ettiği şeylerdir. Haberiniz olsun ki, bedenin içinde bir lokmacık et parçası vardır ki iyi olursa bütün beden iyi olur; bozuk olursa bütün beden bozulur. İşte o(et parçası)kalbdir"

بَاب أَدَاءُ الْخُمُسِ مِنْ الْإِيمَانِ

53 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ قَالَ كُنْتُ أَقْعُدُ مَعَ ابْنِ عَبَّاسٍ يُجْلِسُنِي عَلَى سَرِيرِهِ فَقَالَ أَقِمْ عِنْدِي حَتَّى أَجْعَلَ لَكَ سَهْمًا مِنْ مَالِي فَأَقَمْتُ مَعَهُ شَهْرَيْنِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ وَفْدَ عَبْدِ الْقَيْسِ لَمَّا أَتَوْا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ الْقَوْمُ أَوْ مَنْ الْوَفْدُ قَالُوا رَبِيعَةُ قَالَ مَرْحَبًا بِالْقَوْمِ أَوْ بِالْوَفْدِ غَيْرَ خَزَايَا وَلَا نَدَامَى فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا لَا نَسْتَطِيعُ أَنْ نَأْتِيكَ إِلَّا فِي الشَّهْرِ الْحَرَامِ وَبَيْنَنَا وَبَيْنَكَ هَذَا الْحَيُّ مِنْ كُفَّارِ مُضَرَ فَمُرْنَا بِأَمْرٍ فَصْلٍ نُخْبِرْ بِهِ مَنْ وَرَاءَنَا وَنَدْخُلْ بِهِ الْجَنَّةَ وَسَأَلُوهُ عَنْ الْأَشْرِبَةِ فَأَمَرَهُمْ بِأَرْبَعٍ وَنَهَاهُمْ عَنْ أَرْبَعٍ أَمَرَهُمْ بِالْإِيمَانِ بِاللَّهِ وَحْدَهُ قَالَ أَتَدْرُونَ مَا الْإِيمَانُ بِاللَّهِ وَحْدَهُ قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَإِقَامُ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ وَصِيَامُ رَمَضَانَ وَأَنْ تُعْطُوا مِنْ الْمَغْنَمِ الْخُمُسَ وَنَهَاهُمْ عَنْ أَرْبَعٍ عَنْ الْحَنْتَمِ وَالدُّبَّاءِ وَالنَّقِيرِ وَالْمُزَفَّتِ وَرُبَّمَا قَالَ الْمُقَيَّرِ وَقَالَ احْفَظُوهُنَّ وَأَخْبِرُوا بِهِنَّ مَنْ وَرَاءَكُمْ

Ganimetten Beşte Birini (Devlete) Vermek Îmândandır

- Bize Aliyyu'bnu'1-Ca'd (230) tahdîs edip şöyle dedi: Bize Şu'be, Ebû Cemre ed Dab'î(128)'den haber verdi. Ebû Cemre şöyle dedi: Ben İbn Abbâs'ın maiyyetinde oturuyordum; İbn Abbâs beni kendi seririnin üzerine oturtur idi. Bana: Benim yanımda ikaamet et, sana kendi malımdan bir hisse ayırayım, dedi. Bunun üzerine ben onun maiyyetinde iki ay ikaamet ettim. Sonra İbn Abbâs şöyle dedi: Abdu'l-Kays hey'eti (Bahreyn taraflarından) Peygamber'in yanına geldikleri zaman, Peygamber (S): - Sizler kimlerdensiniz, yâhud: Nerenin hey'etisiniz? diye sordu. Onlar:
- Biz Rabîa kabîlesindeniz, dediler.
- Hoşgeldiniz, Allah sizleri utandırmasın, pişman etmesin, buyurdu.Bunun üzerine:
- Yâ Rasûlallah, biz sana yalnız haram ayda gelebiliriz. Seninle aramızda kâfir olan Mudar kabilelerinden şu topluluk vardır. O hâlde bize kestirme bir şey emret de geride kalanlarımıza haber verelim; o sebeble de cennete girelim, dediler. Peygamber'e içkileri de sordular.Peygamber onlara dört şey emretti, dört şeyden de nehy etti. Onlara yalnız Allah'a îmân ile emrettikten sonra:
- Yalnız Allah'a îmân etmek ne demektir, bilir misiniz? Diye sordu.Onlar:
- Allah ve Rasûl'ü en iyi bilendir, dediler. Peygamber:
- Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın elçisi olduğuna şehâdet, namazı dosdoğru kılmak, zekâtı eda etmek, ramazân orucunu tutmak ve ganimetin beşte birini vermenizdir, buyurdu. Keza onları dört şeyden, yâni hantem, dubbâ', nakîr, müzeffet (denilen kaplara hurma yâhud üzüm şırası koymak)ten nehyetti. İbn Abbâs'ın müzeffet yerine mukayyar dediği de rivayet edilmiştir
Bunun ardından Rasûlullah o hey'et ferdlerine:
- Bu emrettiklerimi iyice belleyiniz ve bunları arkanızda bıraktığınız kimselere haber veriniz, buyurdu

---

بَاب مَا جَاءَ إِنَّ الْأَعْمَالَ بِالنِّيَّةِ وَالْحِسْبَةِ وَلِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى فَدَخَلَ فِيهِ الْإِيمَانُ وَالْوُضُوءُ وَالصَّلَاةُ وَالزَّكَاةُ وَالْحَجُّ وَالصَّوْمُ وَالْأَحْكَامُ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى{قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلَى شَاكِلَتِهِ}عَلَى نِيَّتِهِ نَفَقَةُ الرَّجُلِ عَلَى أَهْلِهِ يَحْتَسِبُهَا صَدَقَةٌ وَقَالَ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ

Amellerin Ancak Niyet Ve İhlâs İle Muteber Olacağına Ve Herkesin Eline Ancak Niyet Ettiği Şeyin Geçeceğine Delîl Olarak Gelen Hadîs Babı

..Binâenaleyh îmân, abdest, namaz, zekât, hacc, oruç ve bütün beşerî muameleler bu kelâma girmiştir. Çünkü Allah da: "De ki: Herkes kendi şâkilesine göre amel eder... " (elİsrâ: 17/84) buyurdu. "Şâkilesine göre" demek "niyetine göre" demektir. "Kişinin, sevabını yalnız Allah'tan umarak kendi ailesine yaptığı harcaması da kendisi lehine bir sadakadır" ve keza Peygamber (S): "(Fetihten sonra hicret yoktur) Lâkin

cihâd ve niyet vardır" buyurdu

---

54 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَقَّاصٍ عَنْ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ وَلِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ لِدُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَتَزَوَّجُهَا فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ

Bize Mâlik, Yahya ibn Saîd'den; o da Muhammed ibn İbrahim'den, o da Alkame ibn Vakkaas'tan;o da Umer(R)'den haber verdi ki, Umer şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:
"Ameller niyete göredir. Her bir kimse için ancak niyet ettiği şey vardır. Binâenaleyh her kimin hicreti Allah'a ve Rasûl'üne yönelmişse, onun hicreti Allah'a ve Rasûl'ünedir. Artık nail olacağı bir dünyâ veya evleneceği bir kadından dolayı hicret etmiş kimse varsa, onun hicreti, hicretine sebeb olan şeyedir"

---

55 – حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَدِيُّ بْنُ ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ يَزِيدَ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أَنْفَقَ الرَّجُلُ عَلَى أَهْلِهِ يَحْتَسِبُهَا فَهُوَ لَهُ صَدَقَةٌ

-...,... Bana Adiyyibn Sabit haber verip şöyle dedi: Ben Abdullah ibn Yezîd'den işittim, o da Ebû Mes'ûd 'dan; Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Bir kimse ecrini yalnız Allah'tan umarak ailesine infâk ettiği zaman, onun bu nafakası kendisi lehine bir sadaka olur".

---

56 – حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عَامِرُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّكَ لَنْ تُنْفِقَ نَفَقَةً تَبْتَغِي بِهَا وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا أُجِرْتَ عَلَيْهَا حَتَّى مَا تَجْعَلُ فِي فِي امْرَأَتِكَ

-....... Sa'd ibn Ebî Vakkas (R) oğluna şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S) bana hitaben şöyle buyurdu: "Şübhesiz sen, Allah rızâsını arayarak yapacağın her bir harcamadan dolayı muhakkak ecre nail olacaksın, hattâ eşinin ağzına verdiğin lokmaya kadar"

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الدِّينُ النَّصِيحَةُ لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ وَلِأَئِمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِمْ وَقَوْلِهِ تَعَالَى {إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ}

Peygamber(S)'in: "Dîn ancak Allah için, Rasûlü için, Müslümânların imamları için ve bütün halk için nasihattir" Kavli İle, Yüce Allah'ın: "Allah için ve Rasûlü için nasihat ettikleri takdirde..." (et-Tevbe: 9/91) Kavli Babı

57 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسُ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ بَايَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى إِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَالنُّصْحِ لِكُلِّ مُسْلِمٍ

-....... Bana Kays ibn Ebî Hâzım'dan.o da Cerîr ibn Abdillah(74-8)'dan tahdîs etti; o şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'a namazı ikaame etmek, zekât vermek, her müslümâna nasihat edip hayırhah olmak üzere bey'at ettim.

---

58 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ زِيَادِ بْنِ عِلَاقَةَ قَالَ سَمِعْتُ جَرِيرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ يَوْمَ مَاتَ الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ قَامَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ وَقَالَ عَلَيْكُمْ بِاتِّقَاءِ اللَّهِ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَالْوَقَارِ وَالسَّكِينَةِ حَتَّى يَأْتِيَكُمْ أَمِيرٌ فَإِنَّمَا يَأْتِيكُمْ الْآنَ ثُمَّ قَالَ اسْتَعْفُوا لِأَمِيرِكُمْ فَإِنَّهُ كَانَ يُحِبُّ الْعَفْوَ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنِّي أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ أُبَايِعُكَ عَلَى الْإِسْلَامِ فَشَرَطَ عَلَيَّ وَالنُّصْحِ لِكُلِّ مُسْلِمٍ فَبَايَعْتُهُ عَلَى هَذَا وَرَبِّ هَذَا الْمَسْجِدِ إِنِّي لَنَاصِحٌ لَكُمْ ثُمَّ اسْتَغْفَرَ وَنَزَلَ

-.......Bize Ebû Avâne, Ziyâd ibn Ilâka(125)'dan tahdîs etti. Şöyle demiştir: Ben Cerîr ibn Abdillah(R)'dan şöyle derken işittim: Basra vâlîsi Mugîre ibn Şu'be'nin vefat ettiği gün (50) ayağa kalktı da, Allah'a hamd ve sena ettikten sonra: Başınıza bir emîr gelinceye kadar tek ve ortaksız olan Allah'a ittikaa, vakaar ve sekinet üzere bulunmanızı tavsiye ediyorum. Zîrâ emîriniz şimdi buraya geliyor, diye nasihat etti. Müteakiben: (Vefat eden) Emîriniz için Allah'tan afv dileyiniz, çünkü o afvı severdi, dedikten sonra amma ba'du: Ben Peygamber(S)'e gelip:
- Müslüman olmak üzere sana bey'at edeceğim, dedim.
Şart ettiği şeyler arasında her müslümâna hayırhah olmayı da şart etti. Ben de bu şart üzerine bey'at ettim. Şu mescidin Rabb'ına yemîn ederim ki, ben sizin nasihat ediciniz, yânî hayırhâhınızım, dedi. Cerîr ibn Abdillah bu hutbeden sonra istiğfar ederek (minberden) indi

---

كِتَاب الْعِلْمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَاب فَضْلِ الْعِلْمِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى{يَرْفَعْ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ}وَقَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ{رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا}

İlmin Fazîleti Ve Yüce Allah'ın Şu Kavilleri Babı:".. Allah içinizde îmân etmiş olanlarla (bilhassa) kendilerine ilim verilmiş bulunanların derecelerini yükseltir. Allah ne yaparsanız hakkıyle haberdârdır"(el-Mucâdîle: 58/12); "Rabb'ım benim ilmimi artır!" (Tâhâ: 20/114)

بَاب مَنْ سُئِلَ عِلْمًا وَهُوَ مُشْتَغِلٌ فِي حَدِيثِهِ فَأَتَمَّ الْحَدِيثَ ثُمَّ أَجَابَ السَّائِلَ

59 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ قَالَ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ ح وحَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي هِلَالُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ بَيْنَمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَجْلِسٍ يُحَدِّثُ الْقَوْمَ جَاءَهُ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ مَتَى السَّاعَةُ فَمَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَدِّثُ فَقَالَ بَعْضُ الْقَوْمِ سَمِعَ مَا قَالَ فَكَرِهَ مَا قَالَ وَقَالَ بَعْضُهُمْ بَلْ لَمْ يَسْمَعْ حَتَّى إِذَا قَضَى حَدِيثَهُ قَالَ أَيْنَ أُرَاهُ السَّائِلُ عَنْ السَّاعَةِ قَالَ هَا أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَإِذَا ضُيِّعَتْ الْأَمَانَةُ فَانْتَظِرْ السَّاعَةَ قَالَ كَيْفَ إِضَاعَتُهَا قَالَ إِذَا وُسِّدَ الْأَمْرُ إِلَى غَيْرِ أَهْلِهِ فَانْتَظِرْ السَّاعَةَ

Konuşmasıyle Meşgul Bulunurken Kendisinden Bir İlim Sorulduğunda, Konuşmasını Tamamladıktan Sonra Suâl Sorana Cevâb Veren Kimse Babı
- Bize Muhammed ibn Sinan tahdîs edip şöyle dedi: Bize Fuleyh tahdîs etti. H ve keza bana İbrahim ibnu'l-Munzir tahdîs edip şöyle dedi: Bize Muhammed ibn Fuleyh tahdîs edip şöyle dedi: Bana babam tahdîs edip şöyle dedi: Bana Hilâl ibn Aliyy, Ata ibn Yesâr 'dan, o da Ebû Hureyre'den tahdîs etti. Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Meclisin birinde Peygamber (S) huzûrundakilere söz söylerken ansızın bir bedevi gelip: Kıyamet ne zamandır? diye sordu. Rasûlullah konuşmasına devam etti. Oradakilerin kimi: Bedevî'nin ne dediğini işitti, amma suâlinden hoşlanmadı dedi; kimi de: Belki işitmedi diye hükmetti. Nihayet Rasûlullah sözünü bitirince: "O kıyameti soran nerede?" diye, yânî

bunun gibi bir lâfızla suâl etti. Bedevî:
- İşte ben yâ Rasûlallah, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah:
- Emânet zayi' edildiği vakit kıyameti bekle, buyurdu. Yine bedevî: - Emâneti zayi' etmek nasıl olur? diye tekrar sorunca, Rasûlullah: - İş, ehli olmayana yöneltilip dayandırıldığı zaman kıyameti bekle, buyurdu.

بَاب مَنْ رَفَعَ صَوْتَهُ بِالْعِلْمِ

60 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ عَارِمُ بْنُ الْفَضْلِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ يُوسُفَ بْنِ مَاهَكَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ تَخَلَّفَ عَنَّا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفْرَةٍ سَافَرْنَاهَا فَأَدْرَكَنَا وَقَدْ أَرْهَقَتْنَا الصَّلَاةُ وَنَحْنُ نَتَوَضَّأُ فَجَعَلْنَا نَمْسَحُ عَلَى أَرْجُلِنَا فَنَادَى بِأَعْلَى صَوْتِهِ وَيْلٌ لِلْأَعْقَابِ مِنْ النَّارِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا

İlme Delâlet Eden Bir Konuşmada Sesini Yükselten Kimse Babı
....Bize Ebû Avâne, Ebû Bişr 'den; o da Yûsuf ibn Mâhek 'den; o da Abdullah ibn Amr(R)'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Gittiğimiz yolculukların birinde Peygamber (S) geride kalmıştı da sonra bize yetişmiş idi. O sırada namaz vakti girmişti. Biz de abdest alıyorduk. Ayaklarımızı, mesh eder gibi, az su ile yıkamağa başladık. Peygamber bu hâli görünce en yüksek sesiyle iki yâhud üç kerre: "Cehennem'de yanacak ökçelere yazık!" diye nida etti

---

بَاب قَوْلِ الْمُحَدِّثِ حَدَّثَنَا أَوْ أَخْبَرَنَا وَأَنْبَأَنَا وَقَالَ لَنَا الْحُمَيْدِيُّ كَانَ عِنْدَ ابْنِ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا وَأَخْبَرَنَا وَأَنْبَأَنَا وَسَمِعْتُ وَاحِدًا وَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ الصَّادِقُ الْمَصْدُوقُ وَقَالَ شَقِيقٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَلِمَةً وَقَالَ حُذَيْفَةُ حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيثَيْنِ وَقَالَ أَبُو الْعَالِيَةِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا يَرْوِي عَنْ رَبِّهِ وَقَالَ أَنَسٌ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْوِيهِ عَنْ رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْوِيهِ عَنْ رَبِّكُمْ عَزَّ وَجَلَّ

Muhaddisin Haddesenâ Yâhud Ahbaranâ Ve Enbeenâ Sözleri Babı
Bize Humeydî : Sufyân ibn Uyeyne 'nin nazarında Haddesenâ, Ahbaranâ, Enbeenâ ve Semi'tu bir ma'nâya idi, dedi. Abdullah ibn Mes'ûd da: Rasûlullah (S) sâdık ve masdûk olduğu hâlde Haddesenâ(= Bize tahdîs etti) demiştir. Şakîk da Abdullah ibn Mes'ûd'dan söyledi ki, kendisi: Ben Peygamber'den bir söz işittim, demiştir. Huzeyfe ibn Yemân da: Rasûlullah (S) bize iki hadîs tahdîs etti, demiştir. Ve Ebu'l-Âliye dedi ki: İbn Abbâs'tan: o da Peygamber'den; O da Rabb'ından rivayet etmekte olduğu hadîsde... Enes ibn Mâlik de: Peyamber(S)'den; O da azîz ve celîl olan Rabb'ından rivayet ederek... dedi. Ebû Hureyre de: Peygamber'den; o da azîz ve celîl olan Rabb'mızdan rivayet ederek... buyurdu, dedi.

61 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ الشَّجَرِ شَجَرَةً لَا يَسْقُطُ وَرَقُهَا وَإِنَّهَا مَثَلُ الْمُسْلِمِ فَحَدِّثُونِي مَا هِيَ فَوَقَعَ النَّاسُ فِي شَجَرِ الْبَوَادِي قَالَ عَبْدُ اللَّهِ وَوَقَعَ فِي نَفْسِي أَنَّهَا النَّخْلَةُ فَاسْتَحْيَيْتُ ثُمَّ قَالُوا حَدِّثْنَا مَا هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ هِيَ النَّخْلَةُ
Bize Kuteybe tahdîs etti. Bize İsmâîl ibn Ca'fer Abdullah ibn Dînâr 'dan; o da İbn Umer 'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Ağaçların içinden bir nevi' vardır ki, yaprağı düşmez. O ağaç (kâmil) müslümânın benzeridir. Onun ne olduğunu bana tahdîs edin (-söyleyin)" buyurdu. Orada bulunanlar vâdîlerdeki ağaçlan saymağa daldılar. Abdullah ibn Umer dedi ki: Bunun hurma ağacı olduğu hatırıma geldi, fakat (söylemeğe) utandım. Ondan sonra: Yâ Rasûlallah, onun ne ağacı olduğunu bize tahdîs et (=söyle), dediler. Rasûlullah: "Hurma ağacıdır" cevâbını Verdi.

بَاب طَرْحِ الْإِمَامِ الْمَسْأَلَةَ عَلَى أَصْحَابِهِ لِيَخْتَبِرَ مَا عِنْدَهُمْ مِنْ الْعِلْمِ

62 – حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ مِنْ الشَّجَرِ شَجَرَةً لَا يَسْقُطُ وَرَقُهَا وَإِنَّهَا مَثَلُ الْمُسْلِمِ حَدِّثُونِي مَا هِيَ قَالَ فَوَقَعَ النَّاسُ فِي شَجَرِ الْبَوَادِي قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَوَقَعَ فِي نَفْسِي أَنَّهَا النَّخْلَةُ ثُمَّ قَالُوا حَدِّثْنَا مَا هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ هِيَ النَّخْلَةُ

İmâmın, Kendi Maiyyetindekilere Karşı, Onlardaki Bilgiyi İmtihan Etmek İçin Ortaya Suâl Atması
...Bize Abdullah ibn Dînâr, Abdullah ibn Umer (R)'den tahdîs etti. Peygamber (S): "Ağaçların içinden bir nevi' vardır ki yaprağı düşmez. O ağaç müslümânın benzeridir. Onun ne olduğunu bana söyleyin" buyurdu. Orada bulunan insanlar vâdîlerdeki ağaçları saymağa daldılar. Abdullah ibn Umer dedi ki: Bunun hurma ağacı olduğu hatırıma geldi, fakat ben söylemeğe utandım. Ondan sonra sahâbîler: Yâ Rasûlallah, onun ne ağacı olduğunu bize söyle! dediler. Rasûlullah: "Hurma ağacıdır!" buyurdu

بَاب مَا جَاءَ فِي الْعِلْمِ وَقَوْلِهِ تَعَالَى{وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا}الْقِرَاءَةُ وَالْعَرْضُ عَلَى الْمُحَدِّثِ وَرَأَى الْحَسَنُ وَالثَّوْرِيُّ وَمَالِكٌ الْقِرَاءَةَ جَائِزَةً وَاحْتَجَّ بَعْضُهُمْ فِي الْقِرَاءَةِ عَلَى الْعَالِمِ بِحَدِيثِ ضِمَامِ بْنِ ثَعْلَبَةَ قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آللَّهُ أَمَرَكَ أَنْ نُصَلِّيَ الصَّلَوَاتِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَهَذِهِ قِرَاءَةٌ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَ ضِمَامٌ قَوْمَهُ بِذَلِكَ فَأَجَازُوهُ وَاحْتَجَّ مَالِكٌ بِالصَّكِّ يُقْرَأُ عَلَى الْقَوْمِ فَيَقُولُونَ أَشْهَدَنَا فُلَانٌ وَيُقْرَأُ ذَلِكَ قِرَاءَةً عَلَيْهِمْ وَيُقْرَأُ عَلَى الْمُقْرِئِ فَيَقُولُ الْقَارِئُ أَقْرَأَنِي فُلَانٌ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُابْنُ الْحَسَنِ الْوَاسِطِيُّ عَنْ عَوْفٍ عَنْ الْحَسَنِ قَالَ لَا بَأْسَ بِالْقِرَاءَةِ عَلَى الْعَالِمِ وَأَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ الْفِرَبْرِيُّ وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْبُخَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ إِذَا قُرِئَ عَلَى الْمُحَدِّثِ فَلَا بَأْسَ أَنْ يَقُولَ حَدَّثَنِي قَالَ وَسَمِعْتُ أَبَا عَاصِمٍ يَقُولُ عَنْ مَالِكٍ وَسُفْيَانَ الْقِرَاءَةُ عَلَى الْعَالِمِ وَقِرَاءَتُهُ سَوَاءٌ

İlim Hakkında Gelen Sözler Ve Yüce Allah'ın: "Rabb'ım! Ilmimi artır! de" (Tâhâ: 20/114) Kavli .. Muhaddisin Huzurunda Okumak Ve Ona Arz Etmenin Hükmünü Beyân Babı
--Ve Hasen Basrî, Sufyân es-Sevrî, İmâm Mâlik muhaddisin huzurunda okumayı (ondan nakletmenin sahîhliği hususunda) caiz gördüler. Ve bâzıları âlimin huzurunda (kendisinden nakledebilmek için) ona karşı okumanın caiz olduğuna, Dımâm ibn Salebe hadîsini delîl olarak ileri sürdü: Dımâm, Peygamber(S)'e: "Namazları kılmamızı sana Allah mı emretti?" diye sormuştu da, Peygamber de ona: "Evet" diye ikrar etmişti. Bu hadîsi delîl getirenler: İşte bu. Peygamberdin huzurunda ona karşı okumaktır. Müteakiben Dımâm, Peygamber'den sorup öğrendiklerini kendi kavmine haber verdi, onlar da bunu caiz görüp, verdiği haberi kabul ettiler.
--İmâm Mâlik de bir hakkı i'tirâf edenin ikrarı, yazılmış bulunan mektûbla ihticâc etti ki, o mektûb, hakkı ikrar edenlere karşı okunur; onlar da, bu, sâdece karşılarında kıraat suretiyle okunduğu hâlde "Fûlan bizleri işhâd etti" derler. Keza Kur'ân okutucu muallimin huzurunda okunur da, okuyan kimse "Beni fulân okuttu" der. Bize Muhammed ibn Selâm tahdîs etti. Bize Vâsıtlı Muhammed ibn Hasen, Avf el-A'râbi den; o da Hasen Basrî'den tahdîs etti ki, o: "Âlim huzurunda okumakta bir be's yoktur" demiştir. Ve bize Muhammed ibn Yûsuf el-Firabrî haber verdi. Ve bize Muhammed ibn İsmâîl el-Buhârî tahdîs edip şöyle dedi: Bize Ubeydullah ibnu Musa, Sufyân es-Sevri'den tahdîs etti ki, Sufyân: "Okuyanın (onu rivayet ederken): Bana fulân tahdîs etti demesinde be's yoktur" demiştir. Müellif Buhârî: Ve ben Ebû Âsım(212)'dan işittim ki, o İmâm Mâlik'ten ve Sufyân es-Sevri'den olmak üzere: Alimin huzurunda okumak ile âlimin okuması müsavidir diyordu, dedi

63 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدٍ هُوَ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ شَرِيكِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي نَمِرٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ بَيْنَمَا نَحْنُ جُلُوسٌ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ دَخَلَ رَجُلٌ عَلَى جَمَلٍ فَأَنَاخَهُ فِي الْمَسْجِدِ ثُمَّ عَقَلَهُ ثُمَّ قَالَ لَهُمْ أَيُّكُمْ مُحَمَّدٌ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَّكِئٌ بَيْنَ ظَهْرَانَيْهِمْ فَقُلْنَا هَذَا الرَّجُلُ الْأَبْيَضُ الْمُتَّكِئُ فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ ابْنَ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَجَبْتُكَ فَقَالَ الرَّجُلُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي سَائِلُكَ فَمُشَدِّدٌ عَلَيْكَ فِي الْمَسْأَلَةِ فَلَا تَجِدْ عَلَيَّ فِي نَفْسِكَ فَقَالَ سَلْ عَمَّا بَدَا لَكَ فَقَالَ أَسْأَلُكَ بِرَبِّكَ وَرَبِّ مَنْ قَبْلَكَ آللَّهُ أَرْسَلَكَ إِلَى النَّاسِ كُلِّهِمْ فَقَالَ اللَّهُمَّ نَعَمْ قَالَ أَنْشُدُكَ بِاللَّهِ آللَّهُ أَمَرَكَ أَنْ نُصَلِّيَ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسَ فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ قَالَ اللَّهُمَّ نَعَمْ قَالَ أَنْشُدُكَ بِاللَّهِ آللَّهُ أَمَرَكَ أَنْ نَصُومَ هَذَا الشَّهْرَ مِنْ السَّنَةِ قَالَ اللَّهُمَّ نَعَمْ قَالَ أَنْشُدُكَ بِاللَّهِ آللَّهُ أَمَرَكَ أَنْ تَأْخُذَ هَذِهِ الصَّدَقَةَ مِنْ أَغْنِيَائِنَا فَتَقْسِمَهَا عَلَى فُقَرَائِنَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ نَعَمْ فَقَالَ الرَّجُلُ آمَنْتُ بِمَا جِئْتَ بِهِ وَأَنَا رَسُولُ مَنْ وَرَائِي مِنْ قَوْمِي وَأَنَا ضِمَامُ بْنُ ثَعْلَبَةَ أَخُو بَنِي سَعْدِ بْنِ بَكْرٍ رَوَاهُ مُوسَى وَعَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا

Bize Abdullah ibn Yûsuf tahdîs edip şöyle dedi: Bize Leys ibn Sa'd, Saîd el- Makburî'den; o da Şerik ibn Abdillah ibn Ebî Nemîr'den tahdîs etti ki, o da Enes ibn Mâlik (R)'ten şöyle derken işitmiştir: Peygamber (S) ile birlikte oturduğumuz sırada deve üstünde bir kimse gelip, devesini mescide çökerttikten sonra bağladı. Ondan sonra:
- Hanginiz Muhammed'dir? diye sordu. Peygamber sahâbîleri arasında dayanmış oturuyordu:
- İşte, dayanmış olan şu beyaz kimsedir, dedik. O zât:
- Ey Abdu'l-Muttalib'in oğlu! diye hitâb etti. Peygamber:
- Seni dinliyorum, buyurdu. O zât:
- Ben sana bâzı şeyler soracağım, amma soracaklarım pek ağırdır; gönlün benden incinmesin, dedi. Peygamber:
- Aklına geleni sor, buyurdu. O zât:
- Senin ve senden evvelkilerin Rabb'ı aşkına (söyle), bütün insanlara seni Allah mı gönderdi? dedi. Peygamber:
- Yâ Allah, evet, buyurdu. O zât:
- Allah aşkına (söyle), bir gün bir gece içinde beş vakit namaz kılmamızı sana Allah mı emretti? dedi.
- Yâ Allah, evet, buyurdu.
- Allah aşkına (söyle), senenin şu ma'lûm ayında oruç tutmamızı sana Allah mı emretti? dedi.
- Yâ Allah, evet, buyurdu.
- Allah aşkına şu sadakayı zenginlerimizden alıp da fakirlerimize dağıtmayı sana Allah mı emretti? dedi. Peygamber:
- Yâ Allah, evet, buyurunca, o zât:
- Sen ne getirdin ise ben ona îmân ettim. Kavmimin geride kalanlarına da elçi benim. Ben, Sa'd ibn Bekr oğulları'nın kardeşi Dımâm ibn Sa'lebe'yim, dedi. Bu hadîsi Musa ile Alî ibnu Abdilhamîd de Süleyman'dan; o da Sâbit'ten; o da Enes'ten; o da Peygamber'den olmak üzere böyle rivayet etmişlerdir. Bu hadîsi Musa ibn İsmâîl ile Alî ibn Abdilhamîd Süleyman ibnu'l-Mugîre 'den; o da Sabit el-Bunânî (123)'den; o da Enes'ten; o da Peygamber'den olmak üzere bu şekilde rivayet ettiler

---

بَاب مَا يُذْكَرُ فِي الْمُنَاوَلَةِ وَكِتَابِ أَهْلِ الْعِلْمِ بِالْعِلْمِ إِلَى الْبُلْدَانِ

وَقَالَ أَنَسُ نَسَخَ عُثْمَانُ الْمَصَاحِفَ فَبَعَثَ بِهَا إِلَى الْآفَاقِ وَرَأَى عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ وَيَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ وَمَالِكُ ذَلِكَ جَائِزًا وَاحْتَجَّ بَعْضُ أَهْلِ الْحِجَازِ فِي الْمُنَاوَلَةِ بِحَدِيثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيْثُ كَتَبَ لِأَمِيرِ السَّرِيَّةِ كِتَابًا وَقَالَ لَا تَقْرَأْهُ حَتَّى تَبْلُغَ مَكَانَ كَذَا وَكَذَا

فَلَمَّا بَلَغَ ذَلِكَ الْمَكَانَ قَرَأَهُ عَلَى النَّاسِ وَأَخْبَرَهُمْ بِأَمْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Munâvele Hakkında Zikrolunan Sözler İle İlim Ehlinin, İlmi Diğer Beldelere Yazıp Göndermeleri
--Enes: Usmân Mushafları yazdırdı da müteakiben bunları diğer şehirlere gönderdi, dedi. Abdullah ibn Umer ibn Âsim (171), Yahya ibn Saîd ve İmâm Mâlik, bu yazıp gönderme işini caiz gördüler. Hicâzlılar'ın bâzısı da munâvelenin câizliği hususuna Peygamber'in şu hadîsini delîl getirdiler: Peygamber, bir müfrezenin kumandanı için bir emirname yazıp eline verdi ve: "Bu mektubu ancak şu, şu yere ulaştığın vakit oku!" diye emretti. Kumandan o yere ulaşınca mektubu açıp maiyyetindekilere karşı okudu da, böylece Peygamber'in yazılı emrini onlara haber verdi.

---

64 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ بِكِتَابِهِ رَجُلًا وَأَمَرَهُ أَنْ يَدْفَعَهُ إِلَى عَظِيمِ الْبَحْرَيْنِ فَدَفَعَهُ عَظِيمُ الْبَحْرَيْنِ إِلَى كِسْرَى فَلَمَّا قَرَأَهُ مَزَّقَهُ فَحَسِبْتُ أَنَّ ابْنَ الْمُسَيَّبِ قَالَ فَدَعَا عَلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُمَزَّقُوا كُلَّ مُمَزَّقٍ

-.......Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S) bir adama bir mektûb verip Bahreyn büyüğüne teslîm etmesini emretti. Bahreyn'in büyüğü mektubu Kisrâ'ya ulaştırdı. Kisrâ onu okuyunca yırttı.(Arada râvî olan Muhammedibn Şihâb) dedi ki:Zannederim ki Saîd ibn müseyyeb'den işittim, şöyle dedi: Rasûlullah, Kisrâ ile kavmine "Parça parça olsunlar" diye beddua etti.

---

65 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَتَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كِتَابًا أَوْ أَرَادَ أَنْ يَكْتُبَ فَقِيلَ لَهُ إِنَّهُمْ لَا يَقْرَءُونَ كِتَابًا إِلَّا مَخْتُومًا فَاتَّخَذَ خَاتَمًا مِنْ فِضَّةٍ نَقْشُهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى بَيَاضِهِ فِي يَدِهِ فَقُلْتُ لِقَتَادَةَ مَنْ قَالَ نَقْشُهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ قَالَ أَنَسٌ

-....... Bize Şu'be, Katâde'den; o da Enes ibn Mâlik(R)'den haber verdi, o şöyle demiştir:Peygamber (S) bir mektûb yazdırdı yâhud yazdırmak istedi. Kendisine: Onlar (yânî Rûm'dan, Acem'den muhâtab olanlar) bir mektubu mühürlü olmadıkça okumazlar, denildi. Bunun üzerine gümüşten bir mühür edindi ki, nakşı "Muhammed Rasûlullah" idi. Bu mührün Peygamber'in elindeki beyazlığı hâlâ gözümün önündedir. Şu'be dedi ki: Ben Katâde'ye, onun nakşı "Muhammed Rasûlullah" diyen kimdir? Diye sordum. Katâde: Enes'tir, dedi

---

بَاب مَنْ قَعَدَ حَيْثُ يَنْتَهِي بِهِ الْمَجْلِسُ وَمَنْ رَأَى فُرْجَةً فِي الْحَلْقَةِ فَجَلَسَ فِيهَا

66 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّ أَبَا مُرَّةَ مَوْلَى عَقِيلِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِي وَاقِدٍ اللَّيْثِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَمَا هُوَ جَالِسٌ فِي الْمَسْجِدِ وَالنَّاسُ مَعَهُ إِذْ أَقْبَلَ ثَلَاثَةُ نَفَرٍ فَأَقْبَلَ اثْنَانِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَهَبَ وَاحِدٌ قَالَ فَوَقَفَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَّا أَحَدُهُمَا فَرَأَى فُرْجَةً فِي الْحَلْقَةِ فَجَلَسَ فِيهَا وَأَمَّا الْآخَرُ فَجَلَسَ خَلْفَهُمْ وَأَمَّا الثَّالِثُ فَأَدْبَرَ ذَاهِبًا فَلَمَّا فَرَغَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلَا أُخْبِرُكُمْ عَنْ النَّفَرِ الثَّلَاثَةِ أَمَّا أَحَدُهُمْ فَأَوَى إِلَى اللَّهِ فَآوَاهُ اللَّهُ وَأَمَّا الْآخَرُ فَاسْتَحْيَا فَاسْتَحْيَا اللَّهُ مِنْهُ وَأَمَّا الْآخَرُ فَأَعْرَضَ فَأَعْرَضَ اللَّهُ عَنْهُ

Meclis Hududunun Nihayete Ereceği Bir Yerde Oturan Kimse İle İlim Halkasında Bir Yarık Görüp Hemen Orada Oturuveren Kimse Babı
... Ebû Vâkıd el-Leysî (R-68) şöyle demiştir: Rasûlullah (S), huzurunda sahâbîleri olduğu hâlde mescidde otururken, karşıdan üç kişi geldi. İkisi Rasûlullah'a doğru yöneldi; birisi de gitti. Râvî dedi ki: Bu iki kimse Rasûlullah'ın huzurunda durdu. Bilâhare bu ikiden biri halkada bir aralık bularak, oracıkta oturdu. Diğeri ise, oradaki cemâatin arkasında bir yere oturdu. Üçüncüye gelince, arkasını dönüp gitti. Rasûlullah meşgul olduğu konuşmayı bitirince, şöyle buyurdu:

"Bu üç kişinin hâlini size haber vereyim mi? İçlerinden biri Allah'a sığındı, Allah da onu barındırdı. Diğeri (sıkıntı vermekten) utandı, Allah da ondan haya etti. Öteki ise (bu meclisten) yüz çevirdi, Allah da ondan yüz çevirdi"

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رُبَّ مُبَلَّغٍ أَوْعَى مِنْ سَامِعٍ

67 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا بِشْرٌ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ ذَكَرَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَعَدَ عَلَى بَعِيرِهِ وَأَمْسَكَ إِنْسَانٌ بِخِطَامِهِ أَوْ بِزِمَامِهِ قَالَ أَيُّ يَوْمٍ هَذَا فَسَكَتْنَا حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيُسَمِّيهِ سِوَى اسْمِهِ قَالَ أَلَيْسَ يَوْمَ النَّحْرِ قُلْنَا بَلَى قَالَ فَأَيُّ شَهْرٍ هَذَا فَسَكَتْنَا حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيُسَمِّيهِ بِغَيْرِ اسْمِهِ فَقَالَ أَلَيْسَ بِذِي الْحِجَّةِ قُلْنَا بَلَى قَالَ فَإِنَّ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ وَأَعْرَاضَكُمْ بَيْنَكُمْ حَرَامٌ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا فِي شَهْرِكُمْ هَذَا فِي بَلَدِكُمْ هَذَا لِيُبَلِّغ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ فَإِنَّ الشَّاهِدَ عَسَى أَنْ يُبَلِّغَ مَنْ هُوَ أَوْعَى لَهُ مِنْهُ

Peygamber(S)'in: "Benden kendisine tebliğ ulaştırılanların bâzısı bizzat işitenden daha iyi belleyicidir" Kavli Babı

...Ebû Bekre (R) Peygamber'! zikrederken şöyle demiştir:Rasûlullah (veda haccında) devesi üzerinde oturdu. Devenin dizginini bir adam tutuyordu.
- Bu gün hangi gündür? dedi.Biz sükût ettik; o derecede ki, başka bir isim ile isimlendirecek zannettik;
- Kurbân günü değil mi? buyurdu.
- Evet, dedik. Sonra:
- Bu ay hangi aydır? diye sordu.Yine sükût ettik; o derecede ki isminden başka bir isim ile isimlendirecek zannettik.- Zu'l-hicce değil mi? buyurdu.
- Evet, dedik. Bunun üzerine şöyle buyurdu:
- "Kanlarınız, mallarınız, ırzlarınız bu belde içinde, bu ayda, bu günün harâmlığı kadar birbirinize haramdır. Burada hâzır bulunanlarınız, burada bulunmayanlara (yânî müstakbel nesillere) bunu tebliğ etsin. Olabilir ki, hâzır olan kimse, bunu daha iyi anlar bir kimseye tebliğ etmiş olur"

بَاب الْعِلْمُ قَبْلَ الْقَوْلِ وَالْعَمَلِ لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى{فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ}فَبَدَأَ بِالْعِلْمِ وَأَنَّ الْعُلَمَاءَ هُمْ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ وَرَّثُوا الْعِلْمَ مَنْ أَخَذَهُ أَخَذَ بِحَظٍّ وَافِرٍ وَمَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَطْلُبُ بِهِ عِلْمًا سَهَّلَ اللَّهُ لَهُ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ وَقَالَ جَلَّ ذِكْرُهُ{إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ}وَقَالَ{وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ}{وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ}وَقَالَ{هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ}وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ يُرِدْ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَهِّمْهُ وَإِنَّمَا الْعِلْمُ بِالتَّعَلُّمِ وَقَالَ أَبُو ذَرٍّ لَوْ وَضَعْتُمْ الصَّمْصَامَةَ عَلَى هَذِهِ وَأَشَارَ إِلَى قَفَاهُ ثُمَّ ظَنَنْتُ أَنِّي أُنْفِذُ كَلِمَةً سَمِعْتُهَا مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ أَنْ تُجِيزُوا عَلَيَّ لَأَنْفَذْتُهَا وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ{كُونُوا رَبَّانِيِّينَ}حُلَمَاءَ فُقَهَاءَ وَيُقَالُ الرَّبَّانِيُّ الَّذِي يُرَبِّي النَّاسَ بِصِغَارِ الْعِلْمِ قَبْلَ كِبَارِهِ بَاب مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَخَوَّلُهُمْ بِالْمَوْعِظَةِ وَالْعِلْمِ كَيْ لَا يَنْفِرُوا

İlim Öğrenmek, Söz Söylemekten Ve Amel Etmekten Öncedir Bâbı

Çünkü Yüce Allah: "Allah'tan başka hiçbir tanrı yoktur hakikatini bil..." (Muhammed: 47/19) buyurup, bunda evvelâ bilmek .emriyle başladı . "Âlimler, ancak ilim mîrâsı bırakan peygamberlere vâris olanlardır. Bu ilim mirasını alan, bol ve kâmil bir nasîb almıştır". Ve "Her kim ilim arayarak bir yola girerse Allah da ona, cennette ulaştıracak yolu kolaylaştırır". Ve zikri ulu olan Allah şöyle buyurdu: "... Allah'tan, kulları içinde, ancak âlimler korkar" (Fâtır, 35/28). Ve keza: "İşte misâller; biz onları insanlar için getiriyoruz. Âlim olanlardan başkası onları anlamaz" (el-Ankebût: 29/43): "Eğer biz işitir yâhud düşünür insanlar olsaydık, şu çılgın cehennem yaranı içinde bulunmazdık, dediler" (el-Mülk: 67/10) buyurdu. Ve keza: "De ki: Bilenlerle bilmeyenler musâvî olur mu?..." (ez- Zümer: 39/9) buyurdu

. Peygamber (S) de: "Allah her kimin hayrını isterse ona dîn hususunda büyük anlayış verir"; "ilim, ancak öğrenmekledir" buyurdu . Ebû Zerr de ensesini göstererek şöyle demiştir: "(Beni öldürmek için) kılıcı şuraya koysanız, ben de Rasûlullah'tan işitmiş olacağım bir sözü siz işinizi tamamlayıncaya kadar infaz edebileceğimi, yânî i'lân edebileceğimi bilsem yine infaz ederim" . İbn Abbâs da: "Rabbaniler olunuz" (Âli imrân: 3/79) demek, halimler ve fakîhler olunuz demektir, dedi. Ve: Rabbani, insanlar üzerinde ilim ile siyâset icra eden ve büyük ilimden evvel küçük bilgilerle terbiye eyleyen kimseye denilir

---

68 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَخَوَّلُنَا بِالْمَوْعِظَةِ فِي الْأَيَّامِ كَرَاهَةَ السَّآمَةِ عَلَيْنَا

Peygamber(S)'in Kendi Sahâbîlerine Va'z Ve Nasihat Etmek Ve İlim Öğretmek Hususunda Bıkkınlık Getirip Uzaklaşmasınlar Diye Hâllerini Gözetir Olduğu Babı

... İbn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S), va'z ve nasihat hususunda bize bıkkınlık gelmesin diye hâlimize bakıp günler içinde vakitler kollardı.

---

69 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَسِّرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا وَبَشِّرُوا وَلَا تُنَفِّرُوا

-..Bize Şu'be tahdîs edip şöyle dedi: Bana Ebu't-Teyyâh (128), Enes'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Kolaylaştırın, zorlaştırmaym; müjdeleyin nefret ettirmeyin" buyurmuştur

---

بَاب مَنْ جَعَلَ لِأَهْلِ الْعِلْمِ أَيَّامًا مَعْلُومَةً

70 – حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ قَالَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ كَانَ عَبْدُ اللَّهِ يُذَكِّرُ النَّاسَ فِي كُلِّ خَمِيسٍ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ لَوَدِدْتُ أَنَّكَ ذَكَّرْتَنَا كُلَّ يَوْمٍ قَالَ أَمَا إِنَّهُ يَمْنَعُنِي مِنْ ذَلِكَ أَنِّي أَكْرَهُ أَنْ أُمِلَّكُمْ وَإِنِّي أَتَخَوَّلُكُمْ بِالْمَوْعِظَةِ كَمَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَخَوَّلُنَا بِهَا مَخَافَةَ السَّآمَةِ عَلَيْنَا

İlim Ehli İçin Belli Günler Ayıran Kimse Babı

... Ebû Vâil şöyle dedi: Abdullah ibn Mes'ûd (R) her perşembe günü insanlara va'z nasîhat edip ders yapardı. Bir kimse kendisine: Yâ Ebâ Abdirrahmân! Vallahi senin bizlere her gün ders yapmanı çok arzu ettim, dedi. Ibn Mes'ûd: Beni sizlere her gün ders vermekten men' eden şey, sizleri usandırmak istemememdir. Ben sizlere va'z vermekte sizin hâlinize uygun vakitler gözetiyorum. Nitekim Peygamber (S) de bizlere usanç gelmesinden endîşe ettiği için, bizim durumumuza uygun zamanlar gözetirdi, dedi.

بَاب مَنْ يُرِدْ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ

71 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ قَالَ حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ سَمِعْتُ مُعَاوِيَةَ خَطِيبًا يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ يُرِدْ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ وَإِنَّمَا أَنَا قَاسِمٌ وَاللَّهُ يُعْطِي وَلَنْ تَزَالَ هَذِهِ الْأُمَّةُ قَائِمَةً عَلَى أَمْرِ اللَّهِ لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَالَفَهُمْ حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ اللَّهِ

Bâb: "Allah her kimin hayrını isterse ona dîn hususunda büyük bir anlayış verir".

...Ibn Şihâb dedi ki: Humeyd ibn Abdirrahmân şöyle dedi: Ben Muâviye ibn Ebî Sufyân'dan hutbe yaparken işittim; şöyle diyordu: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "Allah her kimin hayrını isterse ona dîn hususunda büyük bir anlayış verir. Ben (verici değil) yalnız taksim ediciyim. Veren ise Allah'tır. Bu ümmet Allah'ın (kıyamet) emir zuhur edinceye kadar Allah'ın dîni üzerinde hep sebat edip duracak ve kendilerine muhalefet edenler onlara zarar veremiyecektir"

بَاب الْفَهْمِ فِي الْعِلْمِ

72 – حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ قَالَ لِي ابْنُ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ صَحِبْتُ ابْنَ عُمَرَ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلَمْ أَسْمَعْهُ يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا حَدِيثًا وَاحِدًا قَالَ كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأُتِيَ بِجُمَّارٍ فَقَالَ إِنَّ مِنْ الشَّجَرِ شَجَرَةً مَثَلُهَا كَمَثَلِ الْمُسْلِمِ فَأَرَدْتُ أَنْ أَقُولَ هِيَ النَّخْلَةُ فَإِذَا أَنَا أَصْغَرُ الْقَوْمِ فَسَكَتُّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هِيَ النَّخْلَةُ

İlimde İnce Anlayış (ın Fazileti) Babı

..Mücâhid (100) şöyle demiştir: Medîne'ye doğru yaptığımız bir yolculukta Abdullah ibn Umer'e yoldaşlık ettim. Kendisinden bu yolculuğumuzda Rasûlullah'tan tahdîs ederken bir tek hadîsten başka hadîs işitmedim. Kendisi şöyle dedi: Biz Peygamber (S)'in yanında idik. Bir hurma göbeği getirildi. Bunun üzerine: "Ağaçlardan bir ağaç nevi' vardır ki, onun meseli müslümânın meseli gibidir" buyurdu. Ben, o hurma ağacıdır deyivermeyi istedim. Fakat bir de baktım ki, oradakilerin en küçüğü benim; onun için sustum. Peygamber, "O hurma ağacıdır" buyurdu

---

بَاب الِاغْتِبَاطِ فِي الْعِلْمِ وَالْحِكْمَةِ وَقَالَ عُمَرُ تَفَقَّهُوا قَبْلَ أَنْ تُسَوَّدُوا

İlimde Ve Hikmette Gıbta Etmek Babı

Ve Umer ibn Hattâb: "Seyyidler olmanızdan önce fakîhler olunuz" dedi

---

73 – حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ عَلَى غَيْرِ مَا حَدَّثَنَاهُ الزُّهْرِيُّ قَالَ سَمِعْتُ قَيْسَ بْنَ أَبِي حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَسُلِّطَ عَلَى هَلَكَتِهِ فِي الْحَقِّ وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ الْحِكْمَةَ فَهُوَ يَقْضِي بِهَا وَيُعَلِّمُهَا

-.......Ben Abdullah ibn Mes'ûd (R)'dan işittim, şöyle dedi: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "İki kişiden başkasına gıbta olmaz: Allah tarafından kendisine mal verilip de hakk yolunda o malı helak etmeğe musallat kılınan kimse, Allah tarafından kendisine hikmet verilip de onunla hükmeden ve onu başkalarına öğreten kimse".

بَاب مَا ذُكِرَ فِي ذَهَابِ مُوسَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ فِي الْبَحْرِ إِلَى الْخَضِرِ وَقَوْلِهِ تَعَالَى{هَلْ أَتَّبِعُكَ عَلَى أَنْ تُعَلِّمَنِي مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا}

74 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ غُرَيْرٍ الزُّهْرِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَهُ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَهُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ تَمَارَى هُوَ وَالْحُرُّ بْنُ قَيْسِ بْنِ حِصْنٍ الْفَزَارِيُّ فِي صَاحِبِ مُوسَى قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ هُوَ خَضِرٌ فَمَرَّ بِهِمَا أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ فَدَعَاهُ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقَالَ إِنِّي تَمَارَيْتُ أَنَا وَصَاحِبِي هَذَا فِي صَاحِبِ مُوسَى الَّذِي سَأَلَ مُوسَى السَّبِيلَ إِلَى لُقِيِّهِ هَلْ سَمِعْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْكُرُ شَأْنَهُ قَالَ نَعَمْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بَيْنَمَا مُوسَى فِي مَلَإٍ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ جَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ هَلْ تَعْلَمُ أَحَدًا أَعْلَمَ مِنْكَ قَالَ مُوسَى لَا فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى مُوسَى بَلَى عَبْدُنَا خَضِرٌ فَسَأَلَ مُوسَى

السَّبِيلَ إِلَيْهِ فَجَعَلَ اللَّهُ لَهُ الْحُوتَ آيَةً وَقِيلَ لَهُ إِذَا فَقَدْتَ الْحُوتَ فَارْجِعْ فَإِنَّكَ سَتَلْقَاهُ وَكَانَ يَتَّبِعُ أَثَرَ الْحُوتِ فِي الْبَحْرِ فَقَالَ لِمُوسَى فَتَاهُ{أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنْسَانِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ}قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِي فَارْتَدَّا عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا}فَوَجَدَا خَضِرًا فَكَانَ مِنْ شَأْنِهِمَا الَّذِي قَصَّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِي كِتَابِهِ

Mûsâ Aleyhi's-Selâmın Deniz (Sâhilin)de Hızır'a Gitmesi İle Yüce Allah'ın:"Musa ona: Sana öğretilen ilimden bana da öğretmen için sana tâbi' olayım mı?dedi" (el-Kehf: 18/66) Kavli Babı

Ibn Şihâb da kendisine bu hadîsi Ubeydullah ibn Abdillah'ın haber verdiğini tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R) bir defa Hurr ibn Kays ibn Hısn el-Fezârî ile, Musa'nın arkadaşı hakkında münazaa etmiştir. Bu münazaada İbn Abbâs: Musa'nın arkadaşı Hızır'dır, dedi. Derken onların yanına Ubeyy ibn Kâ'b uğradı. İbn Abbâs onu çağırıp: Ben şu arkadaşımla, Musa'nın buluşmak için yol aramış olduğu arkadaşı hakkında çekiştim. Sen Peygamber (S)'den onun hâlini zikrederken işittin mi? dedi. Ubeyy şöyle dedi: Evet, ben Rasûlullah'tan işittim, şöyle buyuruyordu:"Musa, îsrâîl oğulları'ndan seçkin bir topluluk içinde bulunduğu sırada ona bir kimse geldi ve: Senden daha âlim bir kimse biliyor musun? diye sordu. Musa: Hayır, bilmiyorum, dedi. Bunun üzerine Allah Musa'ya: Hayır, kulumuz Hızır vardır, diye vahyetti. Musa da onunla buluşmak yolunu taleb etti. Allah da onun için balığı bir alâmet yaptı. (Allah tarafından) kendisine: Balığı kaybettiğin zaman hemen dön. Muhakkak sen ona kavuşacaksın, denildi. Musa deniz içinde balığın izini ta'kîb eder oldu. Musa'nın genç adamı (kendisinden kuşluk yemeğini istediği zaman) Musa'ya: Gördün mü, kayaya sığındığımız vakit ben balığı(n hâlini söylemeyi) unutmuşum; onu söylememi bana şeytândan başkası unutturmadı, dedi. Buna karşılık Musa genç adamına: İşte bizim arayacağımız bu idi, dedi ve izlerinin üzerinde gerisin geri döndüler. Derken Hızır'I buldular. İşte Allah'ın kendi Kitâb'ında kıssa yaptığı şey, onların (Musa ile Hızır'ın) hâlindendir"

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ عَلِّمْهُ الْكِتَابَ

75 – حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ قَالَ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ ضَمَّنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ اللَّهُمَّ عَلِّمْهُ الْكِتَابَ

Peygamber(S)'in "Yâ Allah, ona Kitâb'ı öğret" Kavli Babı

...Bize Hâlid el-Hazzâ' İkrime)'den; o da ibn Abbâs(68)'tan tahdîs etti. İbn Abbâs (R): Rasûlullah (S) beni kucakladı da: "Yâ Allah, ona Kitâb'ı öğret!" diye dua etti, dedi

---

بَاب مَتَى يَصِحُّ سَمَاعُ الصَّغِيرِ

76 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ قَالَ أَقْبَلْتُ رَاكِبًا عَلَى حِمَارٍ أَتَانٍ وَأَنَا يَوْمَئِذٍ قَدْ نَاهَزْتُ الِاحْتِلَامَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي بِمِنًى إِلَى غَيْرِ جِدَارٍ فَمَرَرْتُ بَيْنَ يَدَيْ بَعْضِ الصَّفِّ وَأَرْسَلْتُ الْأَتَانَ تَرْتَعُ فَدَخَلْتُ فِي الصَّفِّ فَلَمْ يُنْكَرْ ذَلِكَ عَلَيَّ

Küçüğün Hadîs İşitip Yüklenmesi Ne Zaman Sahîh Olur?

... Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Minâ'da sütresiz olarak namaz kıldırdığı sırada, dişi bir merkebe binerek karşıdan geldim. O zaman bulûğ yaşına yaklaşmıştım. Safflardan birinin önünden geçtim. Merkebi otlasın diye salıverdim: Ondan sonra saffa girdim. Bu yaptığım işe kimse ses çıkarmadı.

---

77 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مُسْهِرٍ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنِي الزُّبَيْدِيُّ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ مَحْمُودِ بْنِ الرَّبِيعِ قَالَ عَقَلْتُ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَجَّةً مَجَّهَا فِي وَجْهِي وَأَنَا ابْنُ خَمْسِ سِنِينَ مِنْ دَلْوٍ

-...Bana Zubeydî(147), Zuhrî'den; o da Mahmûd ibnu'r-Rabî' (R)'den tahdîs etti. şöyle demiştir: Beş yaşımda iken Peygamber (S)'in bir kerre bir kovadan (ağzına su alıp) yüzüme püskürttüğünü hatırlıyorum

---

بَاب الْخُرُوجِ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ وَرَحَلَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أُنَيْسٍ فِي حَدِيثٍ وَاحِدٍ

78 – حَدَّثَنَا أَبُو الْقَاسِمِ خَالِدُ بْنُ خَلِيٍّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ قَالَ الْأَوْزَاعِيُّ أَخْبَرَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ تَمَارَى هُوَ وَالْحُرُّ بْنُ قَيْسِ بْنِ حِصْنٍ الْفَزَارِيُّ فِي صَاحِبِ مُوسَى فَمَرَّ بِهِمَا أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ فَدَعَاهُ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقَالَ إِنِّي تَمَارَيْتُ أَنَا وَصَاحِبِي هَذَا فِي صَاحِبِ مُوسَى الَّذِي سَأَلَ السَّبِيلَ إِلَى لُقِيِّهِ هَلْ سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْكُرُ شَأْنَهُ فَقَالَ أُبَيٌّ نَعَمْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْكُرُ شَأْنَهُ يَقُولُ بَيْنَمَا مُوسَى فِي مَلَإٍ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ إِذْ جَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ أَتَعْلَمُ أَحَدًا أَعْلَمَ مِنْكَ قَالَ مُوسَى لَا فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى مُوسَى بَلَى عَبْدُنَا خَضِرٌ فَسَأَلَ السَّبِيلَ إِلَى لُقِيِّهِ فَجَعَلَ اللَّهُ لَهُ الْحُوتَ آيَةً وَقِيلَ لَهُ إِذَا فَقَدْتَ الْحُوتَ فَارْجِعْ فَإِنَّكَ سَتَلْقَاهُ فَكَانَ مُوسَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَّبِعُ أَثَرَ الْحُوتِ فِي الْبَحْرِ فَقَالَ فَتَى مُوسَى لِمُوسَى{أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنْسَانِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ}قَالَ مُوسَى{ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِي فَارْتَدَّا عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا}فَوَجَدَا خَضِرًا فَكَانَ مِنْ شَأْنِهِمَا مَا قَصَّ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ

İlim Aramak İçin Sefere Çıkmak Babı

Ve Câbir ibn Abdillah, Abdullah ibn Uneys(54)'ten bir tek hadîsi işitebilmek için bir aylık yola gitti ... Evzâî (88-157) dedi ki: Bize Zuhrî, Ubeydullah ibn Abdillah ibn Utbe ibn Mes'ûd'dan; o da İbn Abbâs'tan haber verdi ki, ibn Abbâs (R) bir defa Hurr ibn Kays ibn Hısn el-Fezârî ile Musa'nın arkadaşı hakkında çekişmiştir. Derken onların yanına Ubeyy ibn Kâ'b uğradı, ibn Abbâs onu çağırıp: Ben şu arkadaşımla, Mûsâ'nın buluşmak için yol aramış olduğu arkadaşı hakkında çekiştim. Sen Rasûlullah'tan onun hâlini zikrederken işittin mi? dedi. Ubeyy şöyle dedi: Evet, ben Peygamber'den işittim; şöyle buyuruyordu: "Musa, Israîl oğulları'ndan seçkin bir topluluk içinde bulunduğu sırada ona bir kimse geldi ve: Senden daha âlim bir kimse biliyor musun? diye sordu. Musa: Hayır, bilmiyorum, dedi. Bunun üzerine Allah Musa'ya: Hayır, kulumuz Hızır vardır, diye vahyetti. Musa da onunla buluşmak yolunu taleb etti. Allah da onun için balığı alâmet yaptı. (Allah tarafından) kendisine: Balığı kaybettiğin zaman dön, muhakkak sen ona kavuşacaksın, denildi. Bundan sonra Musa deniz içinde balığın izini ta'kîb eder oldu. Musa'nın genç adamı (kendisinden kuşluk yemeğini istediği zaman) Musa'ya: Gördün mü, kayaya sığındığımız vakit ben balığın hâlini söylemeyi) unutmuşum, onu söylememi bana şeytândan başkası unutturmadı, dedi. Buna karşılık Musa genç adamına: İşte bizim arayacağımız bu idi, dedi ve izlerinin üzerinde gerisin geri döndüler. Derken Hızır'I buldular. İşte Allah'ın kendi Kitâb'ında kıssa yaptığı şey, Musa ile Hızır'ın hâlindendir."

بَاب فَضْلِ مَنْ عَلِمَ وَعَلَّمَ

79 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَثَلُ مَا بَعَثَنِي اللَّهُ بِهِ مِنْ الْهُدَى وَالْعِلْمِ كَمَثَلِ الْغَيْثِ الْكَثِيرِ أَصَابَ أَرْضًا فَكَانَ مِنْهَا نَقِيَّةٌ قَبِلَتْ الْمَاءَ فَأَنْبَتَتْ الْكَلَأَ وَالْعُشْبَ الْكَثِيرَ وَكَانَتْ مِنْهَا أَجَادِبُ أَمْسَكَتْ الْمَاءَ فَنَفَعَ اللَّهُ بِهَا النَّاسَ فَشَرِبُوا وَسَقَوْا وَزَرَعُوا وَأَصَابَتْ مِنْهَا طَائِفَةً أُخْرَى إِنَّمَا هِيَ قِيعَانٌ لَا تُمْسِكُ مَاءً وَلَا تُنْبِتُ كَلَأً فَذَلِكَ مَثَلُ مَنْ فَقُهَ فِي دِينِ اللَّهِ وَنَفَعَهُ مَا بَعَثَنِي اللَّهُ بِهِ فَعَلِمَ وَعَلَّمَ وَمَثَلُ مَنْ لَمْ يَرْفَعْ بِذَلِكَ رَأْسًا وَلَمْ

يَقْبَلْ هُدَى اللَّهِ الَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ قَالَ إِسْحَاقُ وَكَانَ مِنْهَا طَائِفَةٌ قَيَّلَتْ الْمَاءَ قَاعٌ يَعْلُوهُ الْمَاءُ وَالصَّفْصَفُ الْمُسْتَوِي مِنْ الْأَرْضِ

İlim Öğrenen Ve Başkalarına Öğreten Kimsenin Fazileti Babı
.... Bize Hammâd ibn Usâme (201), Bureyd ibn Abdillah'tan; o da Ebû Musa (R)'dan tahdîs etti. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Allah'ın benim vâsıtamla gönderdiği hidâyet ve ilim, bol yağmura benzer. Bu yağmur kâh öyle bir toprağa düşer ki, onun bir kısmı suyu kabul eder ve çayır ile bol ot yetiştirir. Bir kısmı da kurak olur, suyu (üstünde) tutar da Allah onunla insanları fâidelendirir: Ondan hem kendileri içerler, hem de hayvanlarını suvarırlar, ekin ekerler. Bu yağmur diğer bir nevi' toprağa daha isabet eder ki, düz ve kaypaktır; ne suyu üstünde tutar, ne çayır bitirir. Allah 'in dînini anlayıp da Allah 'm benim vâsıtamla gönderdiği hidâyet ve ilimden faydalanan ve bunu bilip de başkasına bildiren kimse ile, bunu duyduğu vakit kibrinden başını bile kaldırmayan ve
Allah'ın benimle gönderilen hidâyetini kabul etmeyen kimse böyledir" Ebû Abdillah Buhârî der ki: Ishâk ibn Ibrâhîm (238): "Ve kâne minhâ tâifetun kayyeleti'l-mâe (O topraktan kimi suyu içen bir taifedir)" şeklinde söyledi. "Kaaa" üzerinde su durur olan arazî parçasıdır. "Safsaf" da dümdüz arazîdir

بَاب رَفْعِ الْعِلْمِ وَظُهُورِ الْجَهْلِ وَقَالَ رَبِيعَةُ لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ عِنْدَهُ شَيْءٌ مِنْ الْعِلْمِ أَنْ يُضَيِّعَ نَفْسَهُ

İlmin Kaldırılması Ve Cehaletin Meydan Alıp Yayılması Babı
Ve Rabîatu'r-Re'y: "Kendisinde herhangi bir ilim bulunan kimsenin kendisini zayi' etmesi (yânî ilmini gizlemesi) lâyık değildir" dedi

80 – حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يُرْفَعَ الْعِلْمُ وَيَثْبُتَ الْجَهْلُ وَيُشْرَبَ الْخَمْرُ وَيَظْهَرَ الزِّنَا.
-.......Enes (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "İlmin kaldırılması, cehlin kökleşmesi, şarâbın içilmesi, zinanın çoğalması kıyamet alâmetlerindendir".

---

81 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ لَأُحَدِّثَنَّكُمْ حَدِيثًا لَا يُحَدِّثُكُمْ أَحَدٌ بَعْدِي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يَقِلَّ الْعِلْمُ وَيَظْهَرَ الْجَهْلُ وَيَظْهَرَ الزِّنَا وَتَكْثُرَ النِّسَاءُ وَيَقِلَّ الرِّجَالُ حَتَّى يَكُونَ لِخَمْسِينَ امْرَأَةً الْقَيِّمُ الْوَاحِدُ

-.......Enes (R) şöyle demiştir: Size öyle bir hadîs söyleyeceğim ki, benden sonra hiç kimse onu size tahdîs edip söyleyemiyecektir: Rasûlullah (S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "İlmin azalması, cehaletin meydan alıp yayılması, zinanın meydana çıkıp şayi' olması, elli kadının yalnız bir bakanı olacak derecede kadınların çoğalıp erkeklerin azalması kıyamet alâmetlerindendir"

بَاب فَضْلِ الْعِلْمِ
82 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍقَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ أُتِيتُ بِقَدَحِ لَبَنٍ فَشَرِبْتُ حَتَّى إِنِّي لَأَرَى الرِّيَّ يَخْرُجُ فِي أَظْفَارِي ثُمَّ أَعْطَيْتُ فَضْلِي عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ قَالُوا فَمَا أَوَّلْتَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْعِلْمَ

İlmin Fazileti Babı

.. İbn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah(S)'tan işittim: "Uykuda iken bana bir kadeh süt getirdiler. O kadar içtim ki, kanıklık te'sîrinin tâ tırnaklarımdan sızdığını hâlâ duyuyorum. İçtikten sonra artığımı Umer ibn Hattâb'a verdim" buyuruyordu. Yâ Rasûlallah! Bunu ne ile yorumladın? diye sordular. "İlim ile" cevâbını Verdi

---

بَاب الْفُتْيَا وَهُوَ وَاقِفٌ عَلَى الدَّابَّةِ وَغَيْرِهَا

83 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عِيسَى بْنِ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَفَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ بِمِنًى لِلنَّاسِ يَسْأَلُونَهُ فَجَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ لَمْ أَشْعُرْ فَحَلَقْتُ قَبْلَ أَنْ أَذْبَحَ فَقَالَ اذْبَحْ وَلَا حَرَجَ فَجَاءَ آخَرُ فَقَالَ لَمْ أَشْعُرْ فَنَحَرْتُ قَبْلَ أَنْ أَرْمِيَ قَالَ ارْمِ وَلَا حَرَجَ فَمَا سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ شَيْءٍ قُدِّمَ وَلَا أُخِّرَ إِلَّا قَالَ افْعَلْ وَلَا حَرَجَ

Kendisi Bir Hayvan Veya Diğer Bir Binek Üzerinde Dururken Suâl Soranlara Fetva Ve Cevâb Vermek Babı

....Abdullah ibn Amr ibn As (R)'tan (o şöyle demiştir): Rasûlullah (S) Veda haccında, insanlar sorup öğrensinler diye, Minâ'da durdu. Yanına biri gelip: - Bilemedim de kurbân kesmeden önce tıraş oldum, dedi. Rasûlullah:

- Kurbânını kes, günâhı yok, buyurdu. Diğeri gelip:
- Bilemedim de taş atmadan evvel kurbân kestim, dedi.
- Taşı at, günâhı yok, buyurdu.Peygamber'e (o gün taş atmak, kurbân kesmek, tıraş olmak, tavaf etmek gibi hacc işlerinden) öne geçirilmiş veya geriye bırakılmış hiçbir şey sorulmadı ki, cevâbında: "Yap, günâhı yok" buyurmasın

---

بَاب مَنْ أَجَابَ الْفُتْيَا بِإِشَارَةِ الْيَدِ وَالرَّأْسِ

84 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ فِي حَجَّتِهِ فَقَالَ ذَبَحْتُ قَبْلَ أَنْ أَرْمِيَ فَأَوْمَأَ بِيَدِهِ قَالَ وَلَا حَرَجَ قَالَ حَلَقْتُ قَبْلَ أَنْ أَذْبَحَ فَأَوْمَأَ بِيَدِهِ وَلَا حَرَجَ

Fetvâ (Talebine) El Ve Baş İşaretleriyle Cevâb Veren Kimse Babı

....Bize Eyyûb Sahtiyânî, İkrime'den; o da ibn Abbâs'tan tahdîs etti (ki o şöyle demiştir): Peygamber'e Veda haccında suâl soruldu. Soran kimse: Ben taş atmadan once kurbân kestim, dedi. Peygamber (S) bu suâle: "Günâhı yoktur" diyerek eliyle işaret etti. Soran kimse: Kurbân kesmeden önce tıraş oldum, dedi. Rasûlullah: "Günâhı yoktur" diyerek eliyle işaret etti.

---

85 - حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ أَخْبَرَنَا حَنْظَلَةُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ سَالِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يُقْبَضُ الْعِلْمُ وَيَظْهَرُ الْجَهْلُ وَالْفِتَنُ وَيَكْثُرُ الْهَرْجُ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا الْهَرْجُ فَقَالَ هَكَذَا بِيَدِهِ فَحَرَّفَهَا كَأَنَّهُ يُرِيدُ الْقَتْلَ

-.......Salim ibn Abdillah şöyle demiştir: Ben Ebû Hureyre (R)'den işittim ki, Peygamber (S): "îlim kabz olunacak (yânî kaldırılacak) cehalet ve fitneler zuhur edecek, herc çoğalacaktır" buyurdu. Yâ Rasûlallah, herc nedir? diye soruldu. Rasûlullah, katli kasdeder gibi elini eğip indirerek: "İşte böyle!" buyurdu

---

86 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ فَاطِمَةَ عَنْ أَسْمَاءَ قَالَتْ أَتَيْتُ عَائِشَةَ وَهِيَ تُصَلِّي فَقُلْتُ مَا شَأْنُ النَّاسِ فَأَشَارَتْ إِلَى السَّمَاءِ فَإِذَا النَّاسُ قِيَامٌ فَقَالَتْ سُبْحَانَ اللَّهِ قُلْتُ آيَةٌ فَأَشَارَتْ بِرَأْسِهَا أَيْ نَعَمْ فَقُمْتُ حَتَّى تَجَلَّانِي الْغَشْيُ

فَجَعَلْتُ أَصُبُّ عَلَى رَأْسِي الْمَاءَ فَحَمِدَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ مَا مِنْ شَيْءٍ لَمْ أَكُنْ أُرِيتُهُ إِلَّا رَأَيْتُهُ فِي مَقَامِي حَتَّى الْجَنَّةُ وَالنَّارُ فَأُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّكُمْ تُفْتَنُونَ فِي قُبُورِكُمْ مِثْلَ أَوْ قَرِيبَ لَا أَدْرِي أَيَّ ذَلِكَ قَالَتْ أَسْمَاءُ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ يُقَالُ مَا عِلْمُكَ بِهَذَا الرَّجُلِ فَأَمَّا الْمُؤْمِنُ أَوْ الْمُوقِنُ لَا أَدْرِي بِأَيِّهِمَا قَالَتْ أَسْمَاءُ فَيَقُولُ هُوَ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ جَاءَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَى فَأَجَبْنَا وَاتَّبَعْنَا هُوَ مُحَمَّدٌ ثَلَاثًا فَيُقَالُ نَمْ صَالِحًا قَدْ عَلِمْنَا إِنْ كُنْتَ لَمُوقِنًا بِهِ وَأَمَّا الْمُنَافِقُ أَوْ الْمُرْتَابُ لَا أَدْرِي أَيَّ ذَلِكَ قَالَتْ أَسْمَاءُ فَيَقُولُ لَا أَدْرِي سَمِعْتُ النَّاسَ يَقُولُونَ شَيْئًا فَقُلْتُهُ

-....... Bize Hişâm ibn Urve, Fâtıma bintu'l-Munzir'den; o da Esma bintu Ebî Bekr'den tahdîs etti. Esma (R) şöyle demiştir: (Güneş tutulması zamanında) Âişe'nin yanına gittim, o namaz kılıyordu. Bu insanlara ne oluyor? dedim. (Güneş tutulduğunu anlatmak için) gökyüzüne doğru (başıyle) işaret etti. Meğer insanlar hep namaza durmuşlar. Âişe': "Subhânallâh" dedi. Bu bir âyet mi? diye sordum. Başıyle evet diye işaret etti. Bunun üzerine ben de namaza durdum. Nihayet üzerime baygınlık geldi. (Yanımdaki kırbadan) başıma su dökmeğe başladım. Namazdan sonra Peygamber, Allah'a hamd ve sena edip şöyle buyurdu: "Cennet ve cehenneme kadar evvelce bana gösterilmemiş hiçbir şey kalmadı ki bu makaamımda görmüş olmayayım . Bana vahy olundu ki, sizzler kabirlerinizde Mesîh Deccâl'ın imtihanlarına benzer yâhud ona yakın -Esmâ'nm bu iki sözden hangisini söylediğini bilmiyorum- bir imtihan geçireceksiniz. (Kabre girmiş kimseye:) Bu adam (yânî Muhammed) hakkındaki ilmin nedir? diye sorulacak.Mü'min yâhud yakîn sahibi olan kimse -Esmâ'nın bu ikiden hangi lâfzı söylediğini bilmiyorum- : O zât Muhammed'dir. O Allah 'in Rasûlü'dür. Bize beyyineler ile hidâyet getirdi. Biz de da'vetine icabet ettik ve O'na uyduk. O zât Muhammed'dir diyecek. Bu söz üç kerre tekrarlanacak. Ondan sonra o kimseye: Yat da rahatça uyu, o zâtın peygamberliğine kesin surette inanmakta olduğunu bildik, denilecek. Münafık yâhud kalbinde şübhesi olan kimseye Esmâ'nın bunlardan hangisini söylediğini bilmiyorum- gelince, o (suâle karşı): Ben bilmiyorum, işittim, insanlar birşeyler söylüyorlardı, ben de onu söyledim, cevâbını verecek"

بَاب تَحْرِيضِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفْدَ عَبْدِ الْقَيْسِ عَلَى أَنْ يَحْفَظُوا الْإِيمَانَ وَالْعِلْمَ وَيُخْبِرُوا مَنْ وَرَاءَهُمْ وَقَالَ مَالِكُ بْنُ الْحُوَيْرِثِ قَالَ لَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ارْجِعُوا إِلَى أَهْلِيكُمْ فَعَلِّمُوهُمْ

87 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ قَالَ كُنْتُ أُتَرْجِمُ بَيْنَ ابْنِ عَبَّاسٍ وَبَيْنَ النَّاسِ فَقَالَ إِنَّ وَفْدَ عَبْدِ الْقَيْسِ أَتَوْا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَنْ الْوَفْدُ أَوْ مَنْ الْقَوْمُ قَالُوا رَبِيعَةُ فَقَالَ مَرْحَبًا بِالْقَوْمِ أَوْ بِالْوَفْدِ غَيْرَ خَزَايَا وَلَا نَدَامَى قَالُوا إِنَّا نَأْتِيكَ مِنْ شُقَّةٍ بَعِيدَةٍ وَبَيْنَنَا وَبَيْنَكَ هَذَا الْحَيُّ مِنْ كُفَّارِ مُضَرَ وَلَا نَسْتَطِيعُ أَنْ نَأْتِيَكَ إِلَّا فِي شَهْرٍ حَرَامٍ فَمُرْنَا بِأَمْرٍ نُخْبِرُ بِهِ مَنْ وَرَاءَنَا نَدْخُلُ بِهِ الْجَنَّةَ فَأَمَرَهُمْ بِأَرْبَعٍ وَنَهَاهُمْ عَنْ أَرْبَعٍ أَمَرَهُمْ بِالْإِيمَانِ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَحْدَهُ قَالَ هَلْ تَدْرُونَ مَا الْإِيمَانُ بِاللَّهِ وَحْدَهُ قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَإِقَامُ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ وَصَوْمُ رَمَضَانَ وَتُعْطُوا الْخُمُسَ مِنْ الْمَغْنَمِ وَنَهَاهُمْ عَنْ الدُّبَّاءِ وَالْحَنْتَمِ وَالْمُزَفَّتِ قَالَ شُعْبَةُ رُبَّمَا قَالَ النَّقِيرِ وَرُبَّمَا قَالَ الْمُقَيَّرِ قَالَ احْفَظُوهُ وَأَخْبِرُوهُ مَنْ وَرَاءَكُمْ

Peygamber(S)'in Abdu'l-Kays Hey'etini, Îmâni Ve İlmi Belleyip Ezberlemeleri Ve Bunu Arkalarındaki Kimselere Haber Vermeleri Üzerine Teşvik Eylemesi Babı

Mâlik ibn Huveyris(R): Peygamber (S) bizlere: "Ailelerinizin yanına dönünüz ve öğrendiklerinizi onlara öğretiniz!" buyurdu, dedi.

.. Bize Şu'be, Ebû Cemre'den tahdîs etti. Ebû Cemre şöyle demiştir: Ben İbn Abbâs ile insanlar arasında tercemânlık yapıyordum. İbni Abbâs (R) şöyle dedi: Abdu'1- Kays hey'eti Peygamber'e geldi. Peygamber:

- Hey'et kimlerdir, yâhud cemâat kimlerdir? diye sordu.

- Biz Rabîa kabîlelerindeniz, dediler.
- Hoş geldiniz. Allah sizi utandırmasın, pişman etmesin, buyurdu. Onlar:
- Bizler sana uzak bir yerden geliyoruz. Seninle bizim aramızda Mudarr kâfirlerinden şu cemâat vardır. Biz sana yalnız haram ayda gelebiliriz. O hâlde bize bir şey emret de geride kalanlarımıza haber verelim; o sebeble de cennete girelim, dediler. Rasûlullah onlara dört şey emretti, dört şeyden de nehyetti. Rasûlullah onlara yalnız azîz ve celîl olan Allah'a îmân etmeyi emrettikten sonra:
- Yalnız Allah'a îmân etmek ne demektir bilir misiniz? diye sordu.
- Allah ve Rasûlü en iyi bilendir, dediler. Rasûlullah:
- Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Rasûlullah olduğuna şehâdet etmek, namazı ikaame, zekâtı eda etmek, ramazân orucunu tutmak ve ganimetin beşte birini vermenizdir, buyurdu. Kezâlik onları dubbâ, hantem ve muzeffet denilen kaplardan nehyetti. Şu'be dedi ki; İbn Abbâs belki nakîr, belki de mukayyer dedi. Sonra Rasûlullah: - Bu emrimi ezberleyin ve onu arkanızda kalanlara haber veriniz, buyurdu

---

بَاب الرِّحْلَةِ فِي الْمَسْأَلَةِ النَّازِلَةِ وَتَعْلِيمِ أَهْلِهِ

88 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ أَبِي حُسَيْنٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ أَنَّهُ تَزَوَّجَ ابْنَةً لِأَبِي إِهَابِ بْنِ عَزِيزٍ فَأَتَتْهُ امْرَأَةٌ فَقَالَتْ إِنِّي قَدْ أَرْضَعْتُ عُقْبَةَ وَالَّتِي تَزَوَّجَ فَقَالَ لَهَا عُقْبَةُ مَا أَعْلَمُ أَنَّكِ أَرْضَعْتِنِي وَلَا أَخْبَرْتِنِي فَرَكِبَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمَدِينَةِ فَسَأَلَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَيْفَ وَقَدْ قِيلَ فَفَارَقَهَا عُقْبَةُ وَنَكَحَتْ زَوْجًا غَيْرَهُ

(Bir Şahsa) Vâki' Olan Bir Mes'eleyi Sormak İçin Sefer Etmek Ve Ehline De Öğretmek Babı
...Bize Abdullah ibn Mübarek haber verip şöyle dedi: Bize Umer ibnu Saîd ibn Ebi'l-Hasen haber verip şöyle dedi: Bana Abdullah ibnu Ebî Muleyke, Ukbe ibnu'l-Hâris'ten tahdîs etti ki, bu Ukbe ibnu'l-Hâris (R), Ebû İhâb ibn Azîz'in kızı ile evlenmişti. Derken yanına bir kadın geldi ve: Ukbe'yi de, evlendiği kadını da ben emzirdim, dedi. Ukbe o kadına: Ne senin beni emzirdiğinden haberim var, ne de evvelce bunu bana söylediğinden, cevâbını verdi. Müteakiben hayvanına binip Medîne'ye Rasûlullah'a gitti ve mes'elenin hükmünü ondan sordu. Rasûlullah (R): "Bir kerre (senin onun kardeşi olduğun) söylenmiş bulunduğu hâlde (o kadınla evlilik) nasıl olur?" buyurdu. Bunun üzerine Ukbe o kadından ayrıldı, o da başka bir kocaya vardı

بَاب التَّنَاوُبِ فِي الْعِلْمِ

89 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَقَالَ ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي ثَوْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ عَنْ عُمَرَ قَالَ كُنْتُ أَنَا وَجَارٌ لِي مِنْ الْأَنْصَارِ فِي بَنِي أُمَيَّةَ بْنِ زَيْدٍ وَهِيَ مِنْ عَوَالِي الْمَدِينَةِ وَكُنَّا نَتَنَاوَبُ النُّزُولَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْزِلُ يَوْمًا وَأَنْزِلُ يَوْمًا فَإِذَا نَزَلْتُ جِئْتُهُ بِخَبَرِ ذَلِكَ الْيَوْمِ مِنْ الْوَحْيِ وَغَيْرِهِ وَإِذَا نَزَلَ فَعَلَ مِثْلَ ذَلِكَ فَنَزَلَ صَاحِبِي الْأَنْصَارِيُّ يَوْمَ نَوْبَتِهِ فَضَرَبَ بَابِي ضَرْبًا شَدِيدًا فَقَالَ أَثَمَّ هُوَ فَفَزِعْتُ فَخَرَجْتُ إِلَيْهِ فَقَالَ قَدْ حَدَثَ أَمْرٌ عَظِيمٌ قَالَ فَدَخَلْتُ عَلَى حَفْصَةَ فَإِذَا هِيَ تَبْكِي فَقُلْتُ طَلَّقَكُنَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ لَا أَدْرِي ثُمَّ دَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ وَأَنَا قَائِمٌ أَطَلَّقْتَ نِسَاءَكَ قَالَ لَا فَقُلْتُ اللَّهُ أَكْبَرُ

- İlim (Edinmek) Hususunda Nevbetleşmek Babı
-. Bize Ebû'l-Yemân tahdîs edip şöyle dedi: Bize Şuayb, Zuhrî'den haber verdi. H Ebû Abdillah Buhari der ki, İbnu Vehb şöyle dedi: Bize Yûnus, İbn Şihâb'dan; o da Ubeydullah ibn Abdillah ibn Ebî Sevr'den; o da Abdullah ibn Abbâs'tan; o da Umer ibn Hattâb'dan haber verdi: Umer (R) şöyle demiştir: Ensâr'dan bir komşum ile beraber Benû Umeyye ibn Zeyd yurdunda oturuyor idim. Bu yurd Medine'nin Avâlî denilen

yüksek semtindedir. (Bir şey öğrenmek ümidiyle) Rasûlullah'ın yanına nevbetleşe inerdik. Bir gün o iner, bir gün ben inerdim. Ben indiğim zaman o gün vahy ve sâireye dâir ne duyarsam, haberini komşuma getirirdim. O da indiği zaman böyle yapardı. Ensârî arkadaşım bir defa nevbetinin gününde idi. Dönüşünde kapımı pek şiddetli çalarak: O burada mı? diye sordu. Ben ürktüm. Yanına çıktım. Büyük bir iş meydana geldi, dedi. (Umer der ki: Ben zâten böyle birşey olacağını zannedip duruyordum. Sabah namazını kılınca giyinip kuşandım. Sonra Medîne'ye inip) Hafsa'nın yanına girdim. Baktım ki ağlıyor. Rasûlullah (S) sizleri boşadı mı? diye sordum. Bilmiyorum, dedi. Ondan sonra Rasûlullah'm yanına girdim. Ayak üstü durduğum yerden: Zevcelerini boşadın mı? dedim. "Hayır" dedi. Bunun üzerine ben de Allâhu ekber dedim.

بَاب الْغَضَبِ فِي الْمَوْعِظَةِ وَالتَّعْلِيمِ إِذَا رَأَى مَا يَكْرَهُ

90 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ قَالَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا أَكَادُ أُدْرِكُ الصَّلَاةَ مِمَّا يُطَوِّلُ بِنَا فُلَانٌ فَمَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَوْعِظَةٍ أَشَدَّ غَضَبًا مِنْ يَوْمِئِذٍ فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّكُمْ مُنَفِّرُونَ فَمَنْ صَلَّى بِالنَّاسِ فَلْيُخَفِّفْ فَإِنَّ فِيهِمْ الْمَرِيضَ وَالضَّعِيفَ وَذَا الْحَاجَةِ

Öğüt Verme Ve Öğretme Sırasında Hoşlanmadığı Bir Şey Gördüğü Zaman Öfkelenmek Babı
....Ebû Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Bir kimse geldi ve: - Yâ Rasûlallah! Fulânca bize (namaz kıldırırken) o kadar uzatıyor ki, adetâ namazı terkedecek gibi oluyorum, dedi. Peygamber(S)'i hiçbir mev'ıza da o günkü kadar gadablı görmedim. Bu şikâyet üzerine Rasûlullah: "Ey insanlar! Sizler nefret ettiricilersiniz. Her kim insanlara namaz kıldırırsa namazı hafifletsin. Çünkü cemâatin içinde hasta olanı, zayıf olanı ve iş güç sahibi olanı vardır" buyurdu.

---

91 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ الْمَدِينِيُّ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ يَزِيدَ مَوْلَى الْمُنْبَعِثِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَأَلَهُ رَجُلٌ عَنْ اللُّقَطَةِ فَقَالَ اعْرِفْ وِكَاءَهَا أَوْ قَالَ وِعَاءَهَا وَعِفَاصَهَا ثُمَّ عَرِّفْهَا سَنَةً ثُمَّ اسْتَمْتِعْ بِهَا فَإِنْ جَاءَ رَبُّهَا فَأَدِّهَا إِلَيْهِ قَالَ فَضَالَّةُ الْإِبِلِ فَغَضِبَ حَتَّى احْمَرَّتْ وَجْنَتَاهُ أَوْ قَالَ احْمَرَّ وَجْهُهُ فَقَالَ وَمَا لَكَ وَلَهَا مَعَهَا سِقَاؤُهَا وَحِذَاؤُهَا تَرِدُ الْمَاءَ وَتَرْعَى الشَّجَرَ فَذَرْهَا حَتَّى يَلْقَاهَا رَبُّهَا قَالَ فَضَالَّةُ الْغَنَمِ قَالَ لَكَ أَوْ لِأَخِيكَ أَوْ لِلذِّئْبِ

-.......Zeyd ibn Hâlid el-Cuhenî (R-'den (o şöyle demiştir): Bir kimse Peygamber'den lukatayı (yânî yitik malı) sordu. Peygamber (S): - Bağını yâhud kabını, kılıfını belle, sonra onu ötekine berikine bir sene bildir, tanıt. Ondan sonra onu kullan. Ondan sonra da sahibi çıkarsa yine ona ver, buyurdu. O zât:
- Yitik deve de (böyle mi)? diye sordu.
Rasûlullah o kadar öfkelendi ki, yanakları yâhud yüzü kızardı ve:
- Ondan sana ne? Su tulumunu, ayakkabısını beraberinde taşır. (Muhtaç oldukça) su başına gelir, ağaçlardan otlar. Onu sahibi buluncuya kadar kendi hâline bırak, buyurdu. O zât:
- Yâ yitik davara ne buyurursun? dedi.
- O yâ senindir, yâ kardeşinindir, yâ kurdundur, buyurdu.

---

92 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَشْيَاءَ كَرِهَهَا فَلَمَّا أُكْثِرَ عَلَيْهِ غَضِبَ ثُمَّ قَالَ لِلنَّاسِ سَلُونِي عَمَّا شِئْتُمْ قَالَ رَجُلٌ مَنْ أَبِي قَالَ أَبُوكَ حُذَافَةُ فَقَامَ آخَرُ فَقَالَ مَنْ أَبِي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ أَبُوكَ سَالِمٌ مَوْلَى شَيْبَةَ فَلَمَّا رَأَى عُمَرُ مَا فِي وَجْهِهِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا نَتُوبُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

-..Ebû Musa (R) şöyle demiştir: Bir gün Peygamber(S)'den hoşlanmadığı bâzı şeyler soruldu. Bu gibi suâller çoğaltılınca öfkelendi. Ondan sonra insanlara hitaben:
- Bana istediğinizi sorun! buyurdu.Birisi kalkıp:
- Benim babam kimdir? dedi
- Baban Huzâfe'dir, buyurdu. Bir diğeri kalkıp:
- Yâ Rasûlallah! Benim babam kimdir? dedi.
- Şeybe'nin azadlısı Salim'dir, buyurdu.
Umer ibn Hattâb Peygamber'in yüzündeki öfkeyi görünce:
- Yâ Rasûlallah! Biz azîz ve celîl olan Allah'a tevbe ediyoruz, dedi

---

بَاب مَنْ بَرَكَ عَلَى رُكْبَتَيْهِ عِنْدَ الْإِمَامِ أَوْ الْمُحَدِّثِ

93 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ فَقَامَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حُذَافَةَ فَقَالَ مَنْ أَبِي فَقَالَ أَبُوكَ حُذَافَةُ ثُمَّ أَكْثَرَ أَنْ يَقُولَ سَلُونِي فَبَرَكَ عُمَرُ عَلَى رُكْبَتَيْهِ فَقَالَ رَضِينَا بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَبِيًّا فَسَكَتَ

İmâmın Yâhud Muhaddisin Huzurunda Önünde İki Dizi Üzerine Çöken Kimse Babı
...Bize Şuayb, Zuhrî'den haber verip şöyle dedi: Bana Enes ibn Mâlik(R) şöyle haber verdi: Rasûlullah (S) çıktı. (Kendisine hoşlanmadığı bâzı şeyler soruldu; bu suâlleri çoğalttılar; bundan dolayı öfkelendi de, benden sorunuz dedi). Abdullah ibn Huzâfe ayağa kalkıp:
- Benim babam kimdir? dedi. Rasûlullah:
- Baban Huzâfe'dir, buyurdu. Ondan sonra Rasûlullah "Bana sorunuz" demeyi çoğaltınca, Umer, iki dizi üstüne çökerek:
- Biz Allah'ı Rabb, İslâm'ı dîn, Muhammed'i Peygamber olarak kabul ve tasdîk ettik, dedi.Bunun üzerine sükût buyurdu

---

بَاب مَنْ أَعَادَ الْحَدِيثَ ثَلَاثًا لِيُفْهَمَ عَنْهُ فَقَالَ أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ فَمَا زَالَ يُكَرِّرُهَا وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ بَلَّغْتُ ثَلَاثًا

- Anlaşılması İçin Sözü Üç Defa Tekrar Eden Kimse Babı
Rasûlullah: "İyi dinleyin! Bir de yalan söylemektir" dedi ve bu sözü durmadan tekrar ediyordu. Ve İbn Umer: "Peygamber üç defa "Tebliğ ettim mi?" diye söyledi, dedi

94 – حَدَّثَنَا عَبْدَةُ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنَا ثُمَامَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ إِذَا سَلَّمَ سَلَّمَ ثَلَاثًا وَإِذَا تَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ أَعَادَهَا ثَلَاثًا

-.......Bize Sumâme ibn Abdillah, dedesi Enes(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) bir söz söylediği zaman, iyice anlaşılsın diye üç kerre tekrar ederdi. Keza bir kavmin yanına gelip selâm verdiği zaman da üç kerre selâm verirdi.

---

95 – حَدَّثَنَا عَبْدَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنَا ثُمَامَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ إِذَا تَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ أَعَادَهَا ثَلَاثًا حَتَّى تُفْهَمَ عَنْهُ وَإِذَا أَتَى عَلَى قَوْمٍ فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ سَلَّمَ عَلَيْهِمْ ثَلَاثًا

96 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ يُوسُفَ بْنِ مَاهَكَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ تَخَلَّفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ سَافَرْنَاهُ فَأَدْرَكَنَا وَقَدْ أَرْهَقْنَا الصَّلَاةَ صَلَاةَ الْعَصْرِ وَنَحْنُ نَتَوَضَّأُ فَجَعَلْنَا نَمْسَحُ عَلَى أَرْجُلِنَا فَنَادَى بِأَعْلَى صَوْتِهِ وَيْلٌ لِلْأَعْقَابِ مِنْ النَّارِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا

-.......Bize Ebû Avâne, Ebû Bişr'den; o da Yûsuf ibn Mâhek'den; o da Abdullah ibn Amr(R)'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Yaptığımız yolculukların birinde Rasûlullah (S) geride kalmıştı da sonradan bize yetişmişti. O sırada ikindi namazı vakti girmişti. Biz de abdest alıyorduk. Ayaklarımızı (mesh eder gibi az su ile yıkamaya) başladık. Bu hâli görünce en yüksek sesiyle iki yâhud üç kerre: "Cehennemde yanacak ökçelere yazık!" diye nida etti.

بَاب تَعْلِيمِ الرَّجُلِ أَمَتَهُ وَأَهْلَهُ

97 – أَخْبَرَنَا مُحَمَّدٌ هُوَ ابْنُ سَلَامٍ حَدَّثَنَا الْمُحَارِبِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ حَيَّانَ قَالَ قَالَ عَامِرٌ الشَّعْبِيُّ حَدَّثَنِي أَبُو بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَةٌ لَهُمْ أَجْرَانِ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمَنَ بِنَبِيِّهِ وَآمَنَ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْعَبْدُ الْمَمْلُوكُ إِذَا أَدَّى حَقَّ اللَّهِ وَحَقَّ مَوَالِيهِ وَرَجُلٌ كَانَتْ عِنْدَهُ أَمَةٌ فَأَدَّبَهَا فَأَحْسَنَ تَأْدِيبَهَا وَعَلَّمَهَا فَأَحْسَنَ تَعْلِيمَهَا ثُمَّ أَعْتَقَهَا فَتَزَوَّجَهَا فَلَهُ أَجْرَانِ ثُمَّ قَالَ عَامِرٌ أَعْطَيْنَاكَهَا بِغَيْرِ شَيْءٍ قَدْ كَانَ يُرْكَبُ فِيمَا دُونَهَا إِلَى الْمَدِينَةِ

Kişinin Kendi Tasarrufunda Bulunan Dişi Hizmetçisine Ve Ehline İlim Öğretmesi Babı
..Âmir eş-Şa'bî dedi ki: Bana Ebû Burde, babası Ebû Musa'dan tahdîs etti. Ebû Musa (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyuruyordu:
"Üç kişinin ikişer ecri vardır: Bunlardan biri Kitâb ehlinden olup da hem kendi peygamberine, hem de Muhammed'e îmân eden kimsedir. Diğeri köle edilmiş bir kuldur ki, hem Allah'ın hakkını, hem de efendilerinin hakkını eda ettiğinde (o da iki ecre nail olur). Üçüncüsü öyle bir kimsedir ki, yanında tasarruf edeceği bir câriye bulunur da onu edeblendirir, amma (şiddetten uzak olarak) güzel güzel edeblendirir, ve onu iyice öğretir, lâkin (yine rıfk ile) güzel güzel öğretimini tamamlar, bundan sonra da onu hürriyete kavuşturup onunla evlenir. İşte boylesinin de iki ecri vardır".
Bu hadîsi söyledikten sonra Âmir eş-Şa'bî, kendi muhatabına: İşte bu bilgiyi biz sana hiçbir bedel istemeksizin veriyoruz. Hâlbuki vaktiyle Peygamber zamanında bundan küçük bir mes'ele için tâ Medîne'ye kadar bineğe binilip yolculuk edilirdi, dedi

---

بَاب عِظَةِ الْإِمَامِ النِّسَاءَ وَتَعْلِيمِهِنَّ

98 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَيُّوبَ قَالَ سَمِعْتُ عَطَاءً قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ قَالَ أَشْهَدُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ قَالَ عَطَاءٌ أَشْهَدُ عَلَى ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ وَمَعَهُ بِلَالٌ فَظَنَّ أَنَّهُ لَمْ يُسْمِعْ فَوَعَظَهُنَّ وَأَمَرَهُنَّ بِالصَّدَقَةِ فَجَعَلَتْ الْمَرْأَةُ تُلْقِي الْقُرْطَ وَالْخَاتَمَ وَبِلَالٌ يَأْخُذُ فِي طَرَفِ ثَوْبِهِ وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عَطَاءٍ وَقَالَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَشْهَدُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

İmâmın Kadınlara Va'z Vermesi Ve Onlara İlim Öğretmesi Babı
...Bize Şu'be, Eyyûb'dan tahdîs etti. Eyyûb: Ben Atâ'dan işittim, dedi. Ata: Ben îbn Abbâs'tan işittim, dedi. ibn Abbâs (R): Ben Peygamber (S) üzerine şehâdet ediyorum, dedi. Yâhud Ata da: Ben ibn Abbâs üzerine şehâdet ediyorum, demiştir: Rasûlullah (mescidde va'z ettikten sonra) kadınlara duyuramadım zannıyle yanında Bilâl olduğu hâlde (erkek saflarından) çıktı. Kadınlara va'z ederek onlara sadaka

vermeyi emretti. (Sözleri o kadar te'sîr etti ki) kadınların kimi (kulaklarmdaki) küpeyi, kimi (parmağındaki) yüzüğü çıkanp atmağa başladılar. Bilâl de onları eteği içine topluyordu.Ve Ismâîl, Eyyûb'dan; o da Atâ'dan diye söyledi. Ata da: îbn Abbâs'tan söyledi, îbn Abbâs: Ben Peygamber üzerine şehâdet ediyorum ki... demiştir

---

بَاب الْحِرْصِ عَلَى الْحَدِيثِ

99 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ قَالَ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَسْعَدُ النَّاسِ بِشَفَاعَتِكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقَدْ ظَنَنْتُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ أَنْ لَا يَسْأَلُنِي عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ أَحَدٌ أَوَّلُ مِنْكَ لِمَا رَأَيْتُ مِنْ حِرْصِكَ عَلَى الْحَدِيثِ أَسْعَدُ النَّاسِ بِشَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خَالِصًا مِنْ قَلْبِهِ أَوْ نَفْسِهِ

Hadîs Öğrenmeyi Şiddetle Arzu Etmek Babı
...Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Bir kerre: Yâ Rasûlallah! Kıyamet gününde senin şefaatinle en ziyâde mes'ûd olacak insan kimdir? denildi. Rasûlullah (S): "Yâ Ebâ Hureyre! Hadîs bellemek için sende gördüğüm şiddetli arzuya göre, bu hadîsi senden evvel kimsenin bana sormayacağını zâten tahmin ediyordum. Kıyamet gününde halk içinde şefaatimle en ziyâde mes'ûd olacak kimse kalbinden -yâhud içinden-hâlis olarak La ilahe ille'llah.. diyendir" buyurdu

---

بَاب كَيْفَ يُقْبَضُ الْعِلْمُ

وَكَتَبَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ إِلَى أَبِي بَكْرِ بْنِ حَزْمٍ انْظُرْ مَا كَانَ مِنْ حَدِيثِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاكْتُبْهُ فَإِنِّي خِفْتُ دُرُوسَ الْعِلْمِ وَذَهَابَ الْعُلَمَاءِ وَلَا تَقْبَلْ إِلَّا حَدِيثَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلْتُفْشُوا الْعِلْمَ وَلْتَجْلِسُوا حَتَّى يُعَلَّمَ مَنْ لَا يَعْلَمُ فَإِنَّ الْعِلْمَ لَا يَهْلِكُ حَتَّى يَكُونَ سِرًّا حَدَّثَنَا الْعَلَاءُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ بِذَلِكَ يَعْنِي حَدِيثَ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ إِلَى قَوْلِهِ ذَهَابَ الْعُلَمَاءِ

İlim Nasıl Kabz Olunacak Bâbı
..Ve Umer ibn Abdilazîz , Ebû Bekr ibn Hazm'a şöyle yazdı: "Bak Rasûlullah'ın hadîsinden ne bulursan yaz. Zîrâ ben ilmin yok olmasından ve âlimlerin göçüp gitmesinden korkar oldum. Zabt esnasında Peygamber'in sözünden başkası Kabul edilmesin. Bir de (âlimlere söyleyin) ilmi ifşa etsinler (yânı meydana koysunlar; gizlemesinler, herkese söylesinler). Kezâlik âlimler (muayyen yerlere) oturarak ders versinler ki bilmeyenlere öğretilmiş olsun. Zîrâ ilim gizli bir şey hâline getirilmedikçe yok olmaz".
Bize bu Umer ibn Abdilazîz hadîsini "Âlimlerin göçüp gitmesi" sözüne kadar Âlâ ibn Abdi'l-Cebbâr tahdîs edip şöyle dedi: Bize Abdulazîz ibnu Müslim , Abdullah ibnu Dinar'dan böylece tahdîs etti

---

100 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ
حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ لَا يَقْبِضُ الْعِلْمَ انْتِزَاعًا يَنْتَزِعُهُ مِنْ الْعِبَادِ وَلَكِنْ يَقْبِضُ الْعِلْمَ بِقَبْضِ الْعُلَمَاءِ حَتَّى إِذَا لَمْ يُبْقِ عَالِمًا اتَّخَذَ النَّاسُ رُءُوسًا جُهَّالًا فَسُئِلُوا فَأَفْتَوْا بِغَيْرِ عِلْمٍ فَضَلُّوا وَأَضَلُّوا قَالَ الْفِرَبْرِيُّ حَدَّثَنَا عَبَّاسٌ قَالَ حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ هِشَامٍ نَحْوَهُ
-.......Bana Mâlik, Hişâm ibn Urve'den; o da babası Urve'den; o da Abdullah ibn Amr ibni'l-Âs'tan tahdîs etti. Abdullah ibn Amr (R) şöyle demiştir: (Veda haccında) Rasûlullah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Allah, ilmi kullarından çekip çıkarmak (yânî silmek) suretiyle değil, âlimleri kabz etmek suretiyle kabz

edecektir. Nihayet hiç bir âlim kalmayınca, halk bir takım câhil kimseleri kendilerine başkanlar edinirler. Bunlara bir takım suâller sorulur, onlar da ilimleri olmadığı hâlde fetva verirler de hem kendileri dalâlete düşerler, hem halkı dalâlete düşürürler"
Firabrî şöyle der: Bize Abbâs ibn Fadl el-Herevî tahdîs edip şöyle dedi: Bize Kuteybe ibn Saîd tahdîs edip şöyle dedi: Bize Cerîr ibn Abdilhamîd, Hişâm ibn Urve'den yukarki Mâlik hadîsi tarzında tahdîs etti.

بَاب هَلْ يُجْعَلُ لِلنِّسَاءِ يَوْمٌ عَلَى حِدَةٍ فِي الْعِلْمِ

101 – حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ الْأَصْبَهَانِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا صَالِحٍ ذَكْوَانَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَتْ النِّسَاءُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَلَبَنَا عَلَيْكَ الرِّجَالُ فَاجْعَلْ لَنَا يَوْمًا مِنْ نَفْسِكَ فَوَعَدَهُنَّ يَوْمًا لَقِيَهُنَّ فِيهِ فَوَعَظَهُنَّ وَأَمَرَهُنَّ فَكَانَ فِيمَا قَالَ لَهُنَّ مَا مِنْكُنَّ امْرَأَةٌ تُقَدِّمُ ثَلَاثَةً مِنْ وَلَدِهَا إِلَّا كَانَ لَهَا حِجَابًا مِنْ النَّارِ فَقَالَتْ امْرَأَةٌ وَاثْنَتَيْنِ فَقَالَ وَاثْنَتَيْنِ

İlim (Öğretmek)de Sırf Kadınlar İçin Gün Tâ'yîn Edilir Mi?
...Ebû Saîd Hudrî (R) şöyle demiştir: Bir defa kadınlar Peygamber'e: - Senin sözünü dinlemekte erkekler bize galebe ediyorlar, binâenaleyh kendiliğinden bize bir gün tahsîs et, dediler. Bunun üzerine Rasûlullah, kadınlara kendileriyle buluşacağı bir gün va'd ve ta'yîn etti. Kadınlar o ta'yîn edilen günde Peygamber'in yanına geldiler. O da kendilerine va'z etti ve onlara bâzı şeyler emretti. Kadınlara söylediği sözler arasında: "İçinizden hiçbir kadın yoktur ki, çocuklarından üçünü (âhirete kendinden) evvel yollasın da cehenneme karşı onun için bir siper peyda olmasın " sözü vardı. Kadınlardan biri:
- İki çocuk da (öyle değil mi)? dedi. Rasûlullah (S):
- İki dânesi de (öyledir), buyurdu.

---

102 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْأَصْبَهَانِيِّ عَنْ ذَكْوَانَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا وَعَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْأَصْبَهَانِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ ثَلَاثَةً لَمْ يَبْلُغُوا الْحِنْثَ

-.Bize Şu'be, Abdurrahmân ibni'l-Esbahânî'den; o da Zekvân'dan; o da Ebû Saîd Hudrî(R)'den; o da Peygamber(S)'den yukarıki hadîsi tahdîs etti. Ve yine Şu'be, Abdurrahmân ibni'l-Esbahânî'den rivayet etti. Abdurrahmân şöyle demiştir: Ben Ebû Hâzım'dan işittim, o da Ebû Hureyre'den: Rasûlullah (mukayyed olarak): "Bulûğ çağına ulaşmamış üç çocuk" buyurmuştur

---

بَاب مَنْ سَمِعَ شَيْئًا فَلَمْ يَفْهَمْهُ فَرَاجَعَ فِيهِ حَتَّى يَعْرِفَهُ

103 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ أَخْبَرَنَا نَافِعُ بْنُ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَتْ لَا تَسْمَعُ شَيْئًا لَا تَعْرِفُهُ إِلَّا رَاجَعَتْ فِيهِ حَتَّى تَعْرِفَهُ وَأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ حُوسِبَ عُذِّبَ قَالَتْ عَائِشَةُ فَقُلْتُ أَوَلَيْسَ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى{فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا}قَالَتْ فَقَالَ إِنَّمَا ذَلِكِ الْعَرْضُ وَلَكِنْ مَنْ نُوقِشَ الْحِسَابَ يَهْلِكْ

Birşey İşitip De Anlayamayan Kimsenin, O Şeyi Öğrenmek İçin İşittiği Zâta Tekrar Müracaat Etmesi
...Bize Nâfi' ibn Umer (124) haber verip şöyle dedi: Bana İbnu Ebî Muleyke tahdîs edip şöyle dedi: Peygamber'in zevcesi Âişe, bilmediği herhangi birşeyi işitse, öğrenmek için muhakkak Peygamber'e müracaat ederdi. Bu cümleden olarak Peygamber (S): "Kim hesaba çekilirse azâb edilmiş olur" buyurdu. Âişe dedi ki: Bunun üzerine ben: Allah Taâlâ "İşte böylesi kolay bir hesaba çekilir" (el Inşikaak: 84/8) buyurmuyor mu? dedim. Âişe dedi ki: Bunun üzerine Peygamber: "Bu senin dediğin ancak arzdır, yoksa her kim ince hesaba çekilirse helak olur" buyurdu

بَاب لِيُبَلِّغْ الْعِلْمَ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ قَالَهُ ابْنُ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
104 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدٌ هُوَ ابْنُ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي شُرَيْحٍ أَنَّهُ قَالَ لِعَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ وَهُوَ يَبْعَثُ الْبُعُوثَ إِلَى مَكَّةَ ائْذَنْ لِي أَيُّهَا الْأَمِيرُ أُحَدِّثْكَ قَوْلًا قَامَ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْغَدَ مِنْ يَوْمِ الْفَتْحِ سَمِعَتْهُ أُذُنَايَ وَوَعَاهُ قَلْبِي وَأَبْصَرَتْهُ عَيْنَايَ حِينَ تَكَلَّمَ بِهِ حَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ مَكَّةَ حَرَّمَهَا اللَّهُ وَلَمْ يُحَرِّمْهَا النَّاسُ فَلَا يَحِلُّ لِامْرِئٍ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يَسْفِكَ بِهَا دَمًا وَلَا يَعْضِدَ بِهَا شَجَرَةً فَإِنْ أَحَدٌ تَرَخَّصَ لِقِتَالِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهَا فَقُولُوا إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَذِنَ لِرَسُولِهِ وَلَمْ يَأْذَنْ لَكُمْ وَإِنَّمَا أَذِنَ لِي فِيهَا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ ثُمَّ عَادَتْ حُرْمَتُهَا الْيَوْمَ كَحُرْمَتِهَا بِالْأَمْسِ وَلْيُبَلِّغْ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ فَقِيلَ لِأَبِي شُرَيْحٍ مَا قَالَ عَمْرٌو قَالَ أَنَا أَعْلَمُ مِنْكَ يَا أَبَا شُرَيْحٍ لَا يُعِيذُ عَاصِيًا وَلَا فَارًّا بِدَمٍ وَلَا فَارًّا بِخَرْبَةٍ

"Hâzır bulunup şâhid olanlar gaaib olanlara ilmi tebliğ etsin". Bunu İbn Abbâs, Peygamber(S)'den söyledi

.. Bana Leys tahdîs edip şöyle dedi: Bana Saîd el-Makburî, Ebû Şurayh(R-68)'den tahdîs etti. Ebû Şurayh Huzâî, Amr ibn Saîd ibni'1-Âs'a Mekke'ye Abdullah ibn Zubeyr'e karşı ordular sevkettiği sırada şöyle dedi: Ey Emîr, Mekke fethinin ertesi günü Rasûlullah(S)'ın ayağa kalkıp îrâd eylediği bir sözü (yânî hutbeyi) sana haber vermekliğime bana izin ver. O hutbeyi şu iki kulağım işitti, kalbim belledi, söyleyeni de söylerken gözlerim gördü: Yüce Allah'a hamd ve sena ettikten sonra, şöyle buyurdu: "Mekke'yi (tâ evvelden beri) haram eden Allah'tır. Onu haram kılan, insanlar değildir.
Bundan dolayı Allah'a ve âhiret gününe îmân eden kimse için Mekke'de ne kan dökmek, ne de bir ağaca balta vurmak halâl olmaz. Şayet Rasûlullah burada harb etti diye ruhsat tarafına kaçan biri bulunursa, ona: Allah yalnız Rasûl'üne izin vermiştir, size izin vermemiştir, deyiniz. Bana da yalnız bir günün bir saati içinde izin verdi. Ondan sonar bugünkü harâmlığı dünkü harâmhğı derecesine döndü. Bu dediklerimi burada hâzır bulunup şâhid olanlar burada bulunmayanlara (ve müstakbel nesillere) tebliğ etsin". Ebû Şurayh'a: Amr ne dedi? diye soruldu. Amr da cevaben: Yâ Ebâ Şurayh, ben senden daha âlimim; Mekke hiçbir âsîyi, zimmetinde kan olan bir kaçağı, firar eden hiçbir hırsızı kurtaramaz, dedi

---

105 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ ذُكِرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَإِنَّ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ قَالَ مُحَمَّدٌ وَأَحْسِبُهُ قَالَ وَأَعْرَاضَكُمْ عَلَيْكُمْ حَرَامٌ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا فِي شَهْرِكُمْ هَذَا أَلَا لِيُبَلِّغ الشَّاهِدُ مِنْكُمْ الْغَائِبَ وَكَانَ مُحَمَّدٌ يَقُولُ صَدَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ ذَلِكَ أَلَا هَلْ بَلَّغْتُ مَرَّتَيْنِ

-.......Bize Hammâd, Eyyûb'dan; o da Muhammed ibnu Sîrîn'den; o da Abdurrahmân ibnu Ebî Bekre'den; oda babası Ebû Bekre'den tahdîs etti. Peygamber zikrolundu (yânî Ebû Bekre, Peygamber'i zikretti de şöyle dedi): Peygamber(S) şöyle buyurdu : "Şübhesiz kanlarınız, mallarınız -Muhammed ibn Sîrîn: Ebû Bekre oğlunun şunu da söylediğini zannediyorum dedi- ve ırzlarınız, bu ayınızın içinde bu gününüzün harâmlığı kadar birbirinize haramdır. Dikkat edin, hâzır olanlarınız gaaib olanlarınıza (ve müstakbel nesillere) bunu tebliğ etsin. -Muhammed ibn Sîrîn: Rasûlullah (S) doğru söylemiştir, yânî O'nun emrettiği aynen vâki' olmuş, bu tebliğ işi devam edip durmuştur, der idi.- Rasûlullah iki kerre: "Dikkat edin, tebliğ ettim mi?" buyurdu

---

بَاب إِثْمِ مَنْ كَذَبَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
106 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي مَنْصُورٌ قَالَ سَمِعْتُ رِبْعِيَّ بْنَ حِرَاشٍ يَقُولُ سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَكْذِبُوا عَلَيَّ فَإِنَّهُ مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ فَلْيَلِجْ النَّارَ

Peygamber (S) Üzerine Yalan Söyleyen Kimsenin Günâhı Babı
...Ben Rıb'î ibn Hırâş'tan işittim, şöyle diyordu: Ben Alî (R)'den işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S): "Benim ağzımdan yalan söylemeyiniz. Her kim benim ağzımdan yalan söylerse cehenneme girsin" buyurdu.

---

107 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ جَامِعِ بْنِ شَدَّادٍ عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قُلْتُ لِلزُّبَيْرِ إِنِّي لَا أَسْمَعُكَ تُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا يُحَدِّثُ فُلَانٌ وَفُلَانٌ قَالَ أَمَا إِنِّي لَمْ أُفَارِقْهُ وَلَكِنْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنْ النَّارِ

-.......Bize Şu'be, Cami' ibn Şeddâd 'dan; o da Âmir ibn Abdillah ibn Zubeyr'den; o da babası Abdullah ibn Zubeyr'den tahdîs etti. Abdullah (R) dedi ki: Ben Zubeyr ibn Avvâm'a: Ben senden, fulân ve fulân kimselerin tahdîs eder olduğu gibi, Rasûlullah(S)'tan hadîs söylerken işitmiyorum, dedim. Zubeyr: Bana gelince, ben Rasûlullah'tan hiç ayrılmadım. Lâkin ben Rasûlullah'tan işittim ki, O: "Her kim benim ağzımdan yalan söylerse, cehennemdeki yerine hazırlansın" buyuruyordu, dedi

---

108 – حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ قَالَ أَنَسٌ إِنَّهُ لَيَمْنَعُنِي أَنْ أُحَدِّثَكُمْ حَدِيثًا كَثِيرًا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ تَعَمَّدَ عَلَيَّ كَذِبًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنْ النَّارِ

-.......Bize Abdu'l-Vâris, Abdu'l-Azîz'den tahdîs etti. Şöyle demiştir: Enes (R) şöyle dedi: Yemîn olsun beni sizlere çok hadîs rivayet etmekten, Peygamber(S)'in "Her kim benim üzerime bilerek yalan söylerse, cehennemdeki oturacağı yerine hazırlansın" buyurmuş olması men' etmektedir

---

109 – حَدَّثَنَا مَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ يَقُلْ عَلَيَّ مَا لَمْ أَقُلْ فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنْ النَّارِ

.... Bize Yezîd ibn Ebî Ubeyd (146), Seleme ibnu'l- Ekva'(R-74)'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "Benim söylemediklerimi her kim bana isnâd ederse cehennemdeki yerine hazırlansın."

---

110 – حَدَّثَنَا مُوسَى قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تَسَمَّوْا بِاسْمِي وَلَا تَكْتَنُوا بِكُنْيَتِي وَمَنْ رَآنِي فِي الْمَنَامِ فَقَدْ رَآنِي فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَتَمَثَّلُ فِي صُورَتِي وَمَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنْ النَّارِ

-..Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Benim adımı (kendinize yâhud birbirinize) isim takınınız, fakat künyemi (yânî "Ebu'l- Kaasım" künyesini) takınmayınız . (Şu da bilinsin ki) her kim beni ru'yâda görürse, hakikatte beni görmüş olur. Zîrâ şeytân benim suretime temessül edemez. Bir de her kim benim ağzımdan bilerek yalan uydurursa, cehennemdeki yerine hazırlansın"

بَاب كِتَابَةِ الْعِلْمِ

111 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ قَالَ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مُطَرِّفٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ قُلْتُ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ هَلْ عِنْدَكُمْ كِتَابٌ قَالَ لَا إِلَّا كِتَابُ اللَّهِ أَوْ فَهْمٌ أُعْطِيَهُ رَجُلٌ مُسْلِمٌ أَوْ مَا فِي هَذِهِ الصَّحِيفَةِ قَالَ قُلْتُ فَمَا فِي هَذِهِ الصَّحِيفَةِ قَالَ الْعَقْلُ وَفَكَاكُ الْأَسِيرِ وَلَا يُقْتَلُ مُسْلِمٌ بِكَافِرٍ

İlmin Yazılması Babı
...Bize Vekî', Sufyân'dan; o da Mutarrıf dan; o da Şa'bî'den; o da Ebû Cuhayfe'den haber verdi. O şöyle demiştir: Ben Alî'ye: Sizin yanınızda (Rasûlullah'tan kalan) bir kitâb, yazılmış bir şey var mıdır? diye sordum. Alî (R): Hayır, bizde Allah'ın Kitâbı'ndan, bir de müslümân olana verilen anlayıştan başka birşey yoktur. Bir de şu sahîfenin içindeki vardır, cevâbını verdi. Ebû Cuhayfe dedi ki: Ben: Peki, bu sahîfenin içinde ne var? diye sorunca: Onun içinde diyetin, esîri kurtarmanın ve bir kâfire bedel müslümânı katil olunmayacağının hükmü vardır, dedi

---

112 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ الْفَضْلُ بْنُ دُكَيْنٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ خُزَاعَةَ قَتَلُوا رَجُلًا مِنْ بَنِي لَيْثٍ عَامَ فَتْحِ مَكَّةَ بِقَتِيلٍ مِنْهُمْ قَتَلُوهُ فَأُخْبِرَ بِذَلِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَكِبَ رَاحِلَتَهُ فَخَطَبَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ حَبَسَ عَنْ مَكَّةَ الْقَتْلَ أَوْ الْفِيلَ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ كَذَا قَالَ أَبُو نُعَيْمٍ وَاجْعَلُوهُ عَلَى الشَّكِّ الْفِيلَ أَوْ الْقَتْلَ وَغَيْرُهُ يَقُولُ الْفِيلَ وَسَلَّطَ عَلَيْهِمْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْمُؤْمِنِينَ أَلَا وَإِنَّهَا لَمْ تَحِلَّ لِأَحَدٍ قَبْلِي وَلَمْ تَحِلَّ لِأَحَدٍ بَعْدِي أَلَا وَإِنَّهَا حَلَّتْ لِي سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ أَلَا وَإِنَّهَا سَاعَتِي هَذِهِ حَرَامٌ لَا يُخْتَلَى شَوْكُهَا وَلَا يُعْضَدُ شَجَرُهَا وَلَا تُلْتَقَطُ سَاقِطَتُهَا إِلَّا لِمُنْشِدٍ فَمَنْ قُتِلَ فَهُوَ بِخَيْرِ النَّظَرَيْنِ إِمَّا أَنْ يُعْقَلَ وَإِمَّا أَنْ يُقَادَ أَهْلُ الْقَتِيلِ فَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ فَقَالَ اكْتُبْ لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ اكْتُبُوا لِأَبِي فُلَانٍ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ إِلَّا الْإِذْخِرَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَإِنَّا نَجْعَلُهُ فِي بُيُوتِنَا وَقُبُورِنَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا الْإِذْخِرَ إِلَّا الْإِذْخِرَ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ يُقَالُ يُقَادُ بِالْقَافِ فَقِيلَ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ أَيُّ شَيْءٍ كَتَبَ لَهُ قَالَ كَتَبَ لَهُ هَذِهِ الْخُطْبَةَ

-.......Bize Şeybân (164), Yahya ibn Ebî Kesîr(129)'den; o da Ebû Seleme'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki (o şöyle demiştir): Huzâalılar Câhiliyyet günlerinde öldürülmüş bir müşrik Huzâalı'ya mukaabil Leys oğulları'ndan birini Mekke'nin fethi senesinde diğer bâzı rivayetlerin sevkine göre, fethin ertesi günü-öldürmüşlerdi. Bu hâdise Peygamber'e haber verildi. Peygamber hemen devesine binip hitâb ederek şöyle buyurdu: "Şübhesiz Allah katli yâhud fîli Mekke'den habs (yânî men') etmiştir. -Katil ve fîl kelimelerinden hangisinin söylendiğinde Ebû Abdillah Buhârî şübhe etti- Ve Allah, Mekke ahâlîsine (bir kerre) Rasûlullah ile mü'minleri musallat kıldı Haberiniz olsun,Mekke benden evvel hiçbir kimse için halâl olmadığı gibi, benden sonra da hiçbir kimse için halâl olmayacaktır. Biliniz ki o yalnız bir günün bir saatinde yalnız benim için halâl olmuştur. Malûmunuz olsun ki, işte bu saatimde o benim için bile haramdır. Mekke'nin dikeni kesilmez, ağacına balta değdirilmez, yitiği kimse tarafından el uzatılıp alınamaz, meğer ki sahibini arayacak için olur. O hâlde her kimin bir kimsesi katl olunursa iki şeyden hangisi kendisi hakkında hayırlı ise onu isteyebilir (yânî iki şey arasında muhayyerdir): Ya kendisine diyet verilir, ya maktulün ehli kaatili kısas ettirir". Bunun üzerine Yemen ahâlîsinden bir kimse geldi de: Yâ Rasûlallah, (bu söylediklerini) benim için yaz! dedi. Rasûlullah da: "Ebû Fulân (yânî Ebû Şah) için yazınız" buyurdu. Derken Kureyş'ten bir zât: Yâ Rasûlallah! Izhır (yânî Mekke ayrığı) müstesna olsun. Zîrâ biz onu evlerimizde ve kabirlerimizde kullanıyoruz, dedi. Bunun üzerine Peygamber(S): "Izhır otu müstesna, ızhır otu müstesna" buyurdu
....Ebû Abdillah Buhârî der ki: Kısas edilir ma'nâsma "Kaved" masdarından kaaf harfi ile "Yukaadu" denilir. Ebû Abdillah Buhârî'ye: Peygamber'in o şahıs için yazdığı hangi şeydir? diye soruldu da, Buhârî: Peygamber o zât için bu hutbeyi yazdırmıştır, dedi.

---

113 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرٌو قَالَ أَخْبَرَنِي وَهْبُ بْنُ مُنَبِّهٍ عَنْ أَخِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ مَا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَدٌ أَكْثَرَ حَدِيثًا عَنْهُ مِنِّي إِلَّا مَا كَانَ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو فَإِنَّهُ كَانَ يَكْتُبُ وَلَا أَكْتُبُ تَابَعَهُ مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

-...Bize Amr ibn Dînâr tahdîs edip şöyle dedi: Bana Vehb ibn Mürıebbih , kardeşi Hemmâm ibn Münebbih 'den haber verdi. O şöyle demiştir: Ben Ebû Hureyre(R)'den işittim şöyle diyordu: "Peygamber'in sahâbîlerinden Peygamber'in hadîsini benim kadar toplayan bir kimse yoktur. Yalnız Abdullah ibn Amr müstesnadır. Çünkü o yazardı, ben yazmam". Hemmâm ibn Münebbih'ten gelen bu hadîsi rivayet etmekte Vehb ibn Münebbih'e Ma'mer ibn Râşid, Hemmâm ibn Münebbih'ten; o da Ebû Hureyre'den tarikiyle mutâbaat etmiştir.

---

114 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ لَمَّا اشْتَدَّ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَعُهُ قَالَ ائْتُونِي بِكِتَابٍ أَكْتُبْ لَكُمْ كِتَابًا لَا تَضِلُّوا بَعْدَهُ قَالَ عُمَرُ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَلَبَهُ الْوَجَعُ وَعِنْدَنَا كِتَابُ اللَّهِ حَسْبُنَا فَاخْتَلَفُوا وَكَثُرَ اللَّغَطُ قَالَ قُومُوا عَنِّي وَلَا يَنْبَغِي عِنْدِي التَّنَازُعُ فَخَرَجَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَقُولُ إِنَّ الرَّزِيَّةَ كُلَّ الرَّزِيَّةِ مَا حَالَ بَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَيْنَ كِتَابِهِ

-.......Bana ibnu Vehb tahdîs edip şöyle dedi: Bana Yûnus ibn Yezîd, İbn Şihâb'dan; o da Ubeydullah ibn Abdillah'tan; o da ibn Abbâs'tan haber verdi. İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (son hastalığında) ağrısı şiddetlenince: "Yazı yazacak şey getiriniz, size öyle bir kitâb (vasıyyetnâme) yazayım ki, ondan sonra hiç dalâlette kalmayasmız" buyurdu. Umer (R): Peygamber'in hastalığı ağırlaştı. Bizim elimizde de Allah'ın Kitabı vardır. O bize yeter, dedi. Bunun üzerine oradaki sahâbîler ihtilâfa düştüler. Sözleri birbirine karıştı. Rasûlullah (S): "Yanımdan savulun; benim yanımda nizâlaşmak olmaz" buyurdu. İbn Abbâs, bu sözleri râvî Ubeydullah ibn Abdillah'a nakl ettikten sonra odadan çıkmaya davranıp: "Âh ne büyük musibettir o musibet ki, Rasûlullah ile yazmak istediği
kitâb arasına perde oldu" diyerek dışarı çıktı

بَاب الْعِلْمِ وَالْعِظَةِ بِاللَّيْلِ

115 – حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ هِنْدٍ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ وَعَمْرٍو وَيَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ هِنْدٍ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ اسْتَيْقَظَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ لَيْلَةٍ فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ مَاذَا أُنْزِلَ اللَّيْلَةَ مِنْ الْفِتَنِ وَمَاذَا فُتِحَ مِنْ الْخَزَائِنِ أَيْقِظُوا صَوَاحِبَاتِ الْحُجَرِ فَرُبَّ كَاسِيَةٍ فِي الدُّنْيَا عَارِيَةٍ فِي الْآخِرَةِ

Geceleyin İlim Öğretmek Ve Va'z Etmek Babı
-...Bize Sufyân ibn Uyeyne, Ma'mer ibn Râşid'den; o da Zuhrî'den; o da Hind bintu'l-Hâris el-Firâsıyye'den; o da mü'minlerin annesi Ümmü Seleme 'den haber verdi. (Keza İbn Uyeyne dedi ki:) Amr ibn Dinar'dan ve Yahya ibn Saîd el-Ensârî'den; onlar da Zuhrî'den; o da Hind'den; o da Ümmü Seleme'den. Şöyle demiştir: Bir gece Peygamber (S) uyandı da: "Subhânallâh, bu gece ne fitneler indi, ne hazîneler de açıldı! Hücrelerin sahibelerini (yânî mü'minlerin annelerini) uyandırınız. Dünyâda nice giyinik kadınlar vardır ki, âhirette çıplakdırlar" buyurdu

---

بَاب السَّمَرِ فِي الْعِلْمِ

116 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدِ بْنِ مُسَافِرٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمٍ وَأَبِي بَكْرِ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ قَالَ صَلَّى بِنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعِشَاءَ فِي آخِرِ حَيَاتِهِ فَلَمَّا سَلَّمَ قَامَ فَقَالَ أَرَأَيْتَكُمْ لَيْلَتَكُمْ هَذِهِ فَإِنَّ رَأْسَ مِائَةِ سَنَةٍ مِنْهَا لَا يَبْقَى مِمَّنْ هُوَ عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ أَحَدٌ

İlim Uğrunda Gece Uyanık Kalıp Sohbet Ve Lâkırdı Eylemek Bab
--...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) hayâtının sonunda bir kerre bize yatsı namazını kıldırdı. Selâm verince ayağa kalktı ve: "Bu gecenizi görüyorsunuz ya, işte bu gecenizden i'tibâren yüz sene başında (bu gün) yeryüzünde olanlardan hiçbir kimse kalmıyacaktır" buyurdu

---

117 – حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَكَمُ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ بِتُّ فِي بَيْتِ خَالَتِي مَيْمُونَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَهَا فِي لَيْلَتِهَا فَصَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعِشَاءَ ثُمَّ جَاءَ إِلَى مَنْزِلِهِ فَصَلَّى أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ ثُمَّ نَامَ ثُمَّ قَامَ ثُمَّ قَالَ نَامَ الْغُلَيِّمُ أَوْ كَلِمَةً تُشْبِهُهَا ثُمَّ قَامَ فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ فَجَعَلَنِي عَنْ يَمِينِهِ فَصَلَّى خَمْسَ رَكَعَاتٍ ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ نَامَ حَتَّى سَمِعْتُ غَطِيطَهُ أَوْ خَطِيطَهُ ثُمَّ خَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ

-.......İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Bir gece Peygamber'in zevcesi teyzem Meymûne bintu'l-Hâris'in evinde geceledim. Peygamber o gece nevbeti dolayısiyle onun yanında idi. Peygamber (mescidde) yatsı namazını kıldırdıktan sonra evine geldi. Dört rek'at namaz kıldıktan sonra uyudu. Sonra kalktı. "Çocuk uyudu mu?" dedi, yâhud buna benzer bir söz söyledi. Sonra namaza durdu; ben de sol tarafına durdum. Beni sağ tarafına geçirip beş rek'at kıldı. Ondan sonra da iki rek'at kıldı, ondan sonra uyudu. O kadar ki, horultusunu, duydum. Ondan sonra namaz kıldırmak üzere (mescide) çıktı

بَاب حِفْظِ الْعِلْمِ

118 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ إِنَّ النَّاسَ يَقُولُونَ أَكْثَرَ أَبُو هُرَيْرَةَ وَلَوْلَا آيَتَانِ فِي كِتَابِ اللَّهِ مَا حَدَّثْتُ حَدِيثًا ثُمَّ يَتْلُو{إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلْنَا مِنْ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَى إِلَى قَوْلِهِ الرَّحِيمُ}إِنَّ إِخْوَانَنَا مِنْ الْمُهَاجِرِينَ كَانَ يَشْغَلُهُمْ الصَّفْقُ بِالْأَسْوَاقِ وَإِنَّ إِخْوَانَنَا مِنْ الْأَنْصَارِ كَانَ يَشْغَلُهُمْ الْعَمَلُ فِي أَمْوَالِهِمْ وَإِنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ كَانَ يَلْزَمُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشِبَعِ بَطْنِهِ وَيَحْضُرُ مَا لَا يَحْضُرُونَ وَيَحْفَظُ مَا لَا يَحْفَظُونَ

İlmi Hıfz Edip Bellemek Babı
....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: İnsanlar "Ebû Hureyre çok hadîs rivayet ediyor" deyip duruyorlar. Hâlbuki Allah'ın Kitâbı'nda şu iki âyet olmasaydı hiçbir hadîs nakletmezdim. Ebû Hureyre bu sözden sonra: "Hakikat, indirdiğimiz o açık açık âyetlerimizi ve doğruyu biz Kitâb'da insanlara onu pek aşikâr bir surette bildirdikten sonar gizleyenler, işte onlara hem Allah lâ'net eder ve hem la 'net etmek şânından olanlar la'net eder. Ancak tevbe edenler, düzeltenler ve (hakikati gizlemeyip) iyice açıklayanlar başka. Ben artık onların günâhlarından geçerim. Ben en çok tevbeyi kabul edenim, en çok merhamet eyleyenim" (el-Bakara: 2/159-160) âyetlerini okuyup, şöyle derdi: Muhacir kardeşlerimizi çarşılarda alış veriş etmek işi meşgul ederdi. Ensâr kardeşlerimizi de mallarında çalışmak meşgul ederdi. Ebû Hureyre ise karın tokluğuna Rasûlullah'tan ayrılmazdı da, onların hâzır bulunmadıkları meclislerde hâzır bulunur ve onların belleyemedikleri sözleri bellerdi

---

119 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ أَبُو مُصْعَبٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي

هُرَيْرَةَ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَسْمَعُ مِنْكَ حَدِيثًا كَثِيرًا أَنْسَاهُ قَالَ ابْسُطْ رِدَاءَكَ فَبَسَطْتُهُ قَالَ فَغَرَفَ بِيَدَيْهِ ثُمَّ قَالَ ضُمَّهُ فَضَمَمْتُهُ فَمَا نَسِيتُ شَيْئًا بَعْدَهُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ بِهَذَا أَوْ قَالَ غَرَفَ بِيَدِهِ فِيهِ

....Bize Muhammed ibn Ibrâhîm ibn Dînâr (182), İbn Ebî Zi'b(159)'den; o da Saîd el- Makburî'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Yâ Rasûlallah, ben senden birçok hadîs işitiyorum da unutuyorum, dedim. "Ridânı yay!" buyurdu. Yaydım, iki eliyle bir şey avuçlayıp attı. Sonra: "Topla!" diye emretti. Ridâmı topladım. İşte ondan sonra artık hiçbirşey unutmadım. Bize Ibrâhîm ibnu'l-Munzir tahdîs edip şöyle dedi: Bize Ibnu Ebî Fudeyk tahdîs edip bu hadîsi rivayet etti. Bu rivayete Ebû Hureyre: Rasûlullah eliyle bir şey avuçladı da ridânın içine attı, demiştir.

---

120 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ حَفِظْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وِعَاءَيْنِ فَأَمَّا أَحَدُهُمَا فَبَثَثْتُهُ وَأَمَّا الْآخَرُ فَلَوْ بَثَثْتُهُ قُطِعَ هَذَا الْبُلْعُومُ

-.......Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah(S)'tan iki kab ilim belledim. Bunlardan birini neşrettim. Diğerine gelince, onu neşretseydim, benim şu boğazım kesilirdi

---

بَاب الْإِنْصَاتِ لِلْعُلَمَاءِ

121 – حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَلِيُّ بْنُ مُدْرِكٍ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ جَرِيرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ اسْتَنْصِتْ النَّاسَ فَقَالَ لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ

Alimler(in Söyleyecekleri Şeyler) İçin Susup Dinlemek Babı
...Bana Aliyyu'bnu Müdrik (120), Ebû Zur'a'dan; o da Cerîr(R)'den haber verdi ki, Veda haccmda Peygamber (S) Cerîr'e: "insanları sustur da dinlesinler" diye emretti. (Halk sükût ettikten sonra da): "Benden sonra birbirinin boynunu vuran kâfirlere dönmeyiniz" buyurdu

---

بَاب مَا يُسْتَحَبُّ لِلْعَالِمِ إِذَا سُئِلَ أَيُّ النَّاسِ أَعْلَمُ فَيَكِلُ الْعِلْمَ إِلَى اللَّهِ

122 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرٌو قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ إِنَّ نَوْفًا الْبَكَالِيَّ يَزْعُمُ أَنَّ مُوسَى لَيْسَ بِمُوسَى بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنَّمَا هُوَ مُوسَى آخَرُ فَقَالَ كَذَبَ عَدُوُّ اللَّهِ حَدَّثَنَا أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ مُوسَى النَّبِيُّ خَطِيبًا فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ فَسُئِلَ أَيُّ النَّاسِ أَعْلَمُ فَقَالَ أَنَا أَعْلَمُ فَعَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِ إِذْ لَمْ يَرُدَّ الْعِلْمَ إِلَيْهِ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ أَنَّ عَبْدًا مِنْ عِبَادِي بِمَجْمَعِ الْبَحْرَيْنِ هُوَ أَعْلَمُ مِنْكَ قَالَ يَا رَبِّ وَكَيْفَ بِهِ فَقِيلَ لَهُ احْمِلْ حُوتًا فِي مِكْتَلٍ فَإِذَا فَقَدْتَهُ فَهُوَ ثَمَّ فَانْطَلَقَ وَانْطَلَقَ بِفَتَاهُ يُوشَعَ بْنِ نُونٍ وَحَمَلَا حُوتًا فِي مِكْتَلٍ حَتَّى كَانَا عِنْدَ الصَّخْرَةِ وَضَعَا رُءُوسَهُمَا وَنَامَا فَانْسَلَّ الْحُوتُ مِنْ الْمِكْتَلِ{فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا}وَكَانَ لِمُوسَى وَفَتَاهُ عَجَبًا فَانْطَلَقَا بَقِيَّةَ لَيْلَتِهِمَا وَيَوْمَهُمَا فَلَمَّا أَصْبَحَ قَالَ مُوسَى لِفَتَاهُ{آتِنَا غَدَاءَنَا لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا}وَلَمْ يَجِدْ مُوسَى مَسًّا مِنْ النَّصَبِ حَتَّى جَاوَزَ الْمَكَانَ الَّذِي أُمِرَ بِهِ فَقَالَ لَهُ فَتَاهُ{أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ}قَالَ مُوسَى{ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِي فَارْتَدَّا عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا}فَلَمَّا انْتَهَيَا إِلَى الصَّخْرَةِ إِذَا رَجُلٌ مُسَجًّى بِثَوْبٍ أَوْ قَالَ تَسَجَّى بِثَوْبِهِ فَسَلَّمَ مُوسَى فَقَالَ الْخَضِرُ وَأَنَّى بِأَرْضِكَ السَّلَامُ فَقَالَ أَنَا مُوسَى فَقَالَ مُوسَى بَنِي إِسْرَائِيلَ قَالَ نَعَمْ قَالَ{هَلْ أَتَّبِعُكَ عَلَى أَنْ تُعَلِّمَنِي مِمَّا عُلِّمْتَ رَشَدًا}قَالَ{إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا}يَا مُوسَى إِنِّي عَلَى عِلْمٍ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ عَلَّمَنِيهِ لَا تَعْلَمُهُ أَنْتَ وَأَنْتَ عَلَى عِلْمٍ عَلَّمَكَهُ لَا أَعْلَمُهُ{قَالَ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا}فَانْطَلَقَا يَمْشِيَانِ عَلَى سَاحِلِ الْبَحْرِ لَيْسَ لَهُمَا سَفِينَةٌ فَمَرَّتْ

بِهِمَا سَفِينَةٌ فَكَلَّمُوهُمْ أَنْ يَحْمِلُوهُمَا فَعُرِفَ الْخَضِرُ فَحَمَلُوهُمَا بِغَيْرِ نَوْلٍ فَجَاءَ عُصْفُورٌ فَوَقَعَ عَلَى حَرْفِ السَّفِينَةِ فَنَقَرَ نَقْرَةً أَوْ نَقْرَتَيْنِ فِي الْبَحْرِ فَقَالَ الْخَضِرُ يَا مُوسَى مَا نَقَصَ عِلْمِي وَعِلْمُكَ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ إِلَّا كَنَقْرَةِ هَذَا الْعُصْفُورِ فِي الْبَحْرِ فَعَمَدَ الْخَضِرُ إِلَى لَوْحٍ مِنْ أَلْوَاحِ السَّفِينَةِ فَنَزَعَهُ فَقَالَ مُوسَى قَوْمٌ حَمَلُونَا بِغَيْرِ نَوْلٍ عَمَدْتَ إِلَى سَفِينَتِهِمْ فَخَرَقْتَهَا لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا{قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ}فَكَانَتْ الْأُولَى مِنْ مُوسَى نِسْيَانًا فَانْطَلَقَا فَإِذَا غُلَامٌ يَلْعَبُ مَعَ الْغِلْمَانِ فَأَخَذَ الْخَضِرُ بِرَأْسِهِ مِنْ أَعْلَاهُ فَاقْتَلَعَ رَأْسَهُ بِيَدِهِ فَقَالَ مُوسَى{أَقَتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ نَفْسٍ}{قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا}قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ وَهَذَا أَوْكَدُ{فَانْطَلَقَا حَتَّى إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَا أَهْلَهَا فَأَبَوْا أَنْ يُضَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَّ فَأَقَامَهُ}قَالَ الْخَضِرُ بِيَدِهِ فَأَقَامَهُ فَقَالَ لَهُ مُوسَى{لَوْ شِئْتَ لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ}قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْحَمُ اللَّهُ مُوسَى لَوَدِدْنَا لَوْ صَبَرَ حَتَّى يُقَصَّ عَلَيْنَا مِنْ أَمْرِهِمَا

İnsanların En Âlimi Hangisidir? Diye Sorulduğu Zaman Âlim Kişiye Müstehâb Olan Şey, İlmi Allah'a Dayandırmasıdır Babı

...Saîd ibn Cubeyr şöyle demiştir: Ben Ibn Abbâs'a: Nevf el-Bikâlî, Hızır'ın sahibiolan Musa, Isrâîl oğulları'nın Musa'sı değildir; o ancak başka bir Musa'dır iddiasındabulunuyor, dedim. Bunun üzerine îbn Abbâs şöyle dedi: Allah'ın düşmanı yalan söylemiştir.
Bize Ubeyy ibn Ka'b, Peygamber(S)'den tahdîs etti ki, şöyle buyurmuştur:"Musa Peygamber bir kerre israil oğulları içinde hutbeye kalkmıştı. Kendisine: İnsanlarınhangisi en âlimdir? diye soruldu. En âlim benim, diye cevâb verdi. Bu hususta (Allah en iyibilendir diyerek) ilmi Allah'a havale etmediğinden dolayı Allah ona tevbîh etti. Allah ona:'iki denizin bitiştiği yerde kullarımdan biri var. O senden daha âlimdir' diye vahyetti. Musa:Yâ Rabb, ona nasıl yol bulayım? dedi. Ona: 'Bir zenbîl içinde bir balık taşı, onu neredekaybedersen, o kulum oradadır' denildi. Musa gitti. Hizmetçisi Yûşâ ibn Nün (aleyhi'sselâm)'ı da beraberinde götürdü. Bir zenbîl içine bir balık koyup yüklendiler, (îki denizin
bitiştiği yerdeki) kayanın yanına varınca başlarını yere koyup uyudular. Derken balık zenbîlden sıyrıldı ve deniz içinde kendine su künkü gibi (bir boşluk bırakarak) yol aldı.Deniz içinde böyle bir yolun açılması Musa ile hizmetçisine hayret edilmeğe değer acîb bir şey olmuştu. Uyandıktan sonra o gecenin bakıyyesi ile bütün gün gittiler. Sabah olunca Musa hizmetçisine: Kuşluk yemeğimizi getir, andolsun bu seferimizden bir yorgunluğa kavuştuk, dedi. Hâlbuki Musa, emrolunduğu o yerin ötesine geçinceye kadar yorgunluk duymamıştı. Hizmetçisi: Ne dersin, taşın dibinde barındığımız zaman balığın (gittiğini haber vermeyi) unuttum, dedi. Musa: Zâten istediğimiz bu idi, dedi. Bunun
üzerine kendi izlerine baka baka geriye döndüler. Taşın yanına vardıklarında bir de baktılar ki elbisesine bürünmüş -yâhud elbisesine bürünen- bir zât duruyor. Musa selâm verdi. Hızır:
'Acâib! Bu senin bulunduğun yerde selâm nereden?'dedi.
'Ben Musa'yım' dedi. O:
'Israîloğullan'nın Musa'sı mı?' diye sordu.
'Evet' dedi. Musa ona:
'Sana öğretilen ilimden bana da öğretmen için sana tâbi' olayım mı?' dedi. Hızır:
'Doğrusu sen benim beraberimde asla sabredemezsin yâ Musa. Bende Allah 'in bana öğrettiği öyle bir ilim vardır ki, sen onu bilemezsin. Sende de Allah'ın sana öğrettiği öyle bir ilim vardır ki, onu da ben bilemem' cevâbını verdi. Musa: 'Allah isterse beni sabredici bulacaksın, sana hiçbir işte karşı gelmiyeceğim' dedi. Gemileri olmadığı için deniz kıyısında yürüyerek gittiler. Yakınlarına bir gemi uğradı. Kedilerini de yüklemeleri için gemicilerle konuştular. Hızır gemiciler tarafından tanındı. O ikisini ücretsiz olarak gemiye aldılar. O sırada bir serçe geminin kenarına konup, denizden bir iki yudum su aldı. Hızır: "Yâ Musa, benim ilmimle senin ilmin, Allah'ın ilmini bu serçenin denizden aldığı bir yudum kadar bile eksiltmez' dedi. Ondan sonra geminin tahtalarından birini el uzatıp söktü. Musa: 'Bizi gemilerine ücretsiz almış olan bir topluluğun gemilerine kasdedip, içindekileri batırmak için mi deliyorsun?'dedi. Hızır:
'Ben sana sen beraberimde asla sabredemezsin demedim mi?' dedi. Musa: 'Unuttuğum şeyden dolayı beni muaheze etme' dedi. Vakıada Musa'nın bu ilk muhalefeti unutma eseri idi. Yine gittiler. Bir de baktılar ki bir çocuk, diğer çocuklarla oynuyor. Hızır, çocuğun başını yukarısından tuttu ve başını eliyle kopardı. Musa: 'Tertemiz bir canı, diğer bir can karşılığı olmaksızın öldürdün ha?' dedi. Hızır: 'Ben sana,

sen beraberimde asla sabredemezsin demedim mi?'dedi. -Ibn Uyeyne: Bu ikincisi daha te'kîdlidir, dedi.- Yine gittiler, nihayet bir köye gelince, ahâlîsinden yemek istediler. Ahâlî onları müsâfir etmekten çekindiler. Hızır ile Musa orada yıkılmağa yüz tutmuş bir duvar buldular. Hızır o duvarı doğrulttu: Hızır eliyle işaret ederek onu doğrultuverdi. Musa Hızır'a: 'Eğer isteseydin bunun için bir ücret alabilirdin'dedi. Hızır: işte bu benimle senin aynlışımızdır' dedi". Peygamber (S) (kıssayı buraya kadar naklettikten sonra): "Allah Musa'ya rahmet eylesin. Çok arzu ederdik ki, keşki sabredeydi de aralarında geçecek maceralar (Allah tarafından Kur'ân'da) bize hikâye olunaydı" buyurdu.

بَاب مَنْ سَأَلَ وَهُوَ قَائِمٌ عَالِمًا جَالِسًا

123 – حَدَّثَنَا عُثْمَانُ قَالَ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا الْقِتَالُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنَّ أَحَدَنَا يُقَاتِلُ غَضَبًا وَيُقَاتِلُ حَمِيَّةً فَرَفَعَ إِلَيْهِ رَأْسَهُ قَالَ وَمَا رَفَعَ إِلَيْهِ رَأْسَهُ إِلَّا أَنَّهُ كَانَ قَائِمًا فَقَالَ مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

Kendisi Ayakta İken Oturmakta Olan Bir Âlime Suâl Soran Kimse Babı
....Ebû Musa (R) şöyle demiştir: Peygamber'e bir kimse geldi ve: Yâ Rasûlallah! Allah yolunda kıtal ne demektir? Kimimiz öfkesine kapılarak, kimimiz arından dolayı kıtal yapıyor? diye sordu. Rasûlullah (S) soran kimseye doğru başını kaldırdı. -Râvî der ki Başını ona doğru kaldırması sırf soran kimsenin ayakta bulunduğundan dolayı idi.- Ve: "Her kim Allah 'm kelimesi en yüksek olsun diye kıtal yaparsa, onunkisi aziz ve celîl olan Allah yolundadır" buyurdu

---

بَاب السُّؤَالِ وَالْفُتْيَا عِنْدَ رَمْيِ الْجِمَارِ

124 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عِيسَى بْنِ طَلْحَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ الْجَمْرَةِ وَهُوَ يُسْأَلُ فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ نَحَرْتُ قَبْلَ أَنْ أَرْمِيَ قَالَ ارْمِ وَلَا حَرَجَ قَالَ آخَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ حَلَقْتُ قَبْلَ أَنْ أَنْحَرَ قَالَ انْحَرْ وَلَا حَرَجَ فَمَا سُئِلَ عَنْ شَيْءٍ قُدِّمَ وَلَا أُخِّرَ إِلَّا قَالَ افْعَلْ وَلَا حَرَجَ

Haccda Küçük Taşları (Cemreleri) Atma Sırasında Suâl Ve Cevâb Babı
.....Abdullah ibn Amr (R) şöyle demiştir: Ben Peygam ber(S)'i Minâ'da cemrenin yanında gördüm, kendisine suâller soruluyordu: Bir kimse: Yâ Rasûlallah, cemreyi atmadan önce kurbân kestim, dedi. Rasûlullah: "Cemreyi at, günâhı yok" buyurdu. Diğer biri: Kurbân kesmeden önce tıraş oldum, dedi. Rasûlullah: "Kurbânı kes, günâhı yok" buyurdu. Peygamber'e o gün öne geçirilmiş yâhud geriye bırakılmış hiçbir şey sorulmadı ki (cevâbında) "Yap, günâhı yok" buyurmasın

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى وَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا

125 – حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ سُلَيْمَانُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ بَيْنَا أَنَا أَمْشِي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي خَرِبِ الْمَدِينَةِ وَهُوَ يَتَوَكَّأُ عَلَى عَسِيبٍ مَعَهُ فَمَرَّ بِنَفَرٍ مِنْ الْيَهُودِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ سَلُوهُ عَنْ الرُّوحِ وَقَالَ بَعْضُهُمْ لَا تَسْأَلُوهُ لَا يَجِيءُ فِيهِ بِشَيْءٍ تَكْرَهُونَهُ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لَنَسْأَلَنَّهُ فَقَامَ رَجُلٌ مِنْهُمْ فَقَالَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ مَا الرُّوحُ فَسَكَتَ فَقُلْتُ إِنَّهُ يُوحَى إِلَيْهِ فَقُمْتُ فَلَمَّا انْجَلَى عَنْهُ قَالَ{وَيَسْأَلُونَكَ عَنْ الرُّوحِ قُلْ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي}وَمَا أُوتُوا مِنْ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا قَالَ الْأَعْمَشُ هَكَذَا فِي قِرَاءَتِنَا

Yüce Allah'ın: "Sana ruhu sorarlar. De ki: Ruh Rabb'ımm emrindendir. Size az bir ilimden başkası verilmemiştir" (el-İsrâ: 17/85) Kavli Babı

....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber (S)'in maiyyetinde Medîne harabelerinde yürüyordum. Peygamber beraberinde bulunan hurma dalından bir deyneğe dayanıyordu. Derken bir kaç Yuhûdî'ye rastladı. Bir takımı diğer takımına: O'na ruhu sorun, dedi. Bir takımı da: O'na birşey sormayın, bunun hakkında hoşlanmayacağınız birşey söyler, dedi. Bunun üzerine biri kalkıp: Yâ Ebâ'l-Kaasım, ruh nedir? diye sordu. Peygamber sükût etti. Kendi kendime: O'na şübhesiz vahy. olunuyor, dedim. Ve yanından kalktım. Vahiy hâli sıyrılınca: "Sana ruhu sorarlar. De ki: Ruh, Rabbimin emrindendir. Onlara az bir ilimden başkası verilmemiştir" (el-lsrâ: 17/85) âyetini söyledi. Râvî A'meş: Bizim okuyuşumuzda işte böyle "Ve mâ ûtû (= Onlara verilmedi...)" şeklindedir, dedi

---

بَاب مَنْ تَرَكَ بَعْضَ الِاخْتِيَارِ مَخَافَةَ أَنْ يَقْصُرَ فَهْمُ بَعْضِ النَّاسِ عَنْهُ فَيَقَعُوا فِي أَشَدَّ مِنْهُ

126 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْأَسْوَدِ قَالَ قَالَ لِي ابْنُ الزُّبَيْرِ كَانَتْ عَائِشَةُ تُسِرُّ إِلَيْكَ كَثِيرًا فَمَا حَدَّثَتْكَ فِي الْكَعْبَةِ قُلْتُ قَالَتْ لِي قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَائِشَةُ لَوْلَا قَوْمُكِ حَدِيثٌ عَهْدُهُمْ قَالَ ابْنُ الزُّبَيْرِ بِكُفْرٍ لَنَقَضْتُ الْكَعْبَةَ فَجَعَلْتُ لَهَا بَابَيْنِ بَابٌ يَدْخُلُ النَّاسُ وَبَابٌ يَخْرُجُونَ فَفَعَلَهُ ابْنُ الزُّبَيْرِ

Bâzı İnsanların Anlayışlarının Kısa Olması Ve Terkten Daha Şiddetli Bir Hâle Düşmeleri Endîşesinden Dolayı Üstün Kılınmış Bâzı Şeyleri Yapmayı Yâhud İlân Etmeyi Terkeden Kimse Babı

..el-Esved şöyle demiştir: ibn Zubeyr bana: Âişe sana çok sırr söyler idi.Binâenaleyh o sana Ka'be hakkında ne tahdîs etti? dedi. Ben de ona şunu söyledim: Âişe bana dedi ki: Peygamber (S): "Yâ Âişe, şayet kavminin zamanları yakın olmasaydı –îbn Zubeyr; küfre yakın olmasaydı dedi- muhakkak Ka'be'yi bozar ve ona biri insanların gireceği, diğeri de çıkacakları iki kapı yapardım" buyurdu, işte Ibnu Zubeyr Peygamber'in bu arzusunu yerine getirmiştir.

بَاب مَنْ خَصَّ بِالْعِلْمِ قَوْمًا دُونَ قَوْمٍ كَرَاهِيَةَ أَنْ لَا يَفْهَمُوا

127 - وَقَالَ عَلِيٌّ حَدِّثُوا النَّاسَ بِمَا يَعْرِفُونَ أَتُحِبُّونَ أَنْ يُكَذَّبَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ مَعْرُوفِ بْنِ خَرَّبُوذٍ عَنْ أَبِي الطُّفَيْلِ عَنْ عَلِيٍّ بِذَلِكَ

Anlayamamalarından (Hoşlanmadığı Ve Bu Yüzden Aktarılmasını Hoşgörmediği İçin) İlmi, Bir Topluluktan Başka Bir Topluluğa Tahsis Eden Kimse Babı

...Ve Alî (İbn Ebî Tâlib-R): "İnsanlara anlayabilecekleri şeyler söyleyiniz. Siz Allah ve Rasûlü'nün tekzîb olunmasını arzu eder misiniz?" demiştir. Bize Ubeydullah ibnu Musa, Ma'rûf ibn Harrabûz'dan; o da Ebu't-Tufeyl(110-R)'den; o da Alî (İbn Ebî Tâlib R)'den bu sözü tahdîs etti

---

128 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ قَالَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمُعَاذٌ رَدِيفُهُ عَلَى الرَّحْلِ قَالَ يَا مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ قَالَ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ قَالَ يَا مُعَاذُ قَالَ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ ثَلَاثًا قَالَ مَا مِنْ أَحَدٍ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ صِدْقًا مِنْ قَلْبِهِ إِلَّا حَرَّمَهُ اللَّهُ عَلَى النَّارِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا أُخْبِرُ بِهِ النَّاسَ فَيَسْتَبْشِرُوا قَالَ إِذًا يَتَّكِلُوا وَأَخْبَرَ بِهَا مُعَاذٌ عِنْدَ مَوْتِهِ تَأَثُّمًا

...Katâde şöyle demiştir: Bize Enes ibn Mâlik (R) şöyle tahdîs etti: Muâz ibn Cebel, deve üstünde Peygamber'in terkisinde iken, Peygamber (S):

- Yâ Mûaz ibne Cebel! diye nida etti. Muâz:

- Lebbeyk yâ Rasûlallah, ve sa'deyk, dedi. Peygamber yine:
- Yâ Muâz! diye çağırdı. Muâz: - Lebbeyk yâ Rasûlallah ve sa'deyk, dedi. Bu üç kerre vâki' oldu. Üçüncüde Rasûlullah.
- Hiçbir kimse yoktur ki, kalbinden tasdik ederek Allah 'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Rasûlullah olduğuna şehâdet etsin de Allah onu ateşe haram etmesin, buyurdu. Muâz:
- Yâ Rasûlallah, bunu insanlara haber vereyim de sevinsinler mi? dedi.
- Haber verdiğin takdirde buna güvenirler, buyurdu. Muâz ibn Cebel, bunu ölümüne yakın günâhtan sıyrılmak için haber verdi.

129 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا قَالَ ذُكِرَ لِي أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِمُعَاذٍ مَنْ لَقِيَ اللَّهَ لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ قَالَ أَلَا أُبَشِّرُ النَّاسَ قَالَ لَا إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَتَّكِلُوا

-.......Ben Enes (R)'ten işittim, şöyle dedi: Bana zikrolundu ki, Peygamber (S),Muâz'a:
- Allah'a hiçbir şey ortak kılmıyarak Allah'a kavuşan kimse, cennete girdi, buyurmuştur.Muâz:
- Bunu insanlara müjdeleyeyim mi? dedi. Rasûlullah:
- Hayır, çünkü ben onların buna güvenmelerinden endîşe ederim, buyurdu

---

بَاب الْحَيَاءِ فِي الْعِلْمِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ لَا يَتَعَلَّمُ الْعِلْمَ مُسْتَحْيٍ وَلَا مُسْتَكْبِرٌ وَقَالَتْ عَائِشَةُ نِعْمَ النِّسَاءُ نِسَاءُ الْأَنْصَارِ لَمْ يَمْنَعْهُنَّ الْحَيَاءُ أَنْ يَتَفَقَّهْنَ فِي الدِّينِ

İlim (Öğrenip Öğretmek)de Haya Babı
Ve Mucâhid ibn Cebr: "Haya eden de, büyüklük taslayan da ilim öğrenemez" demiştir. Âişe (R) de: "Ensâr kadınları ne iyi kadınlardır! Hayaları kendilerini dînde fakîhler (derin âlimler) olmalarından men' etmedi" demiştir

---

130 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْنَبَ ابْنَةِ أُمِّ سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ جَاءَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي مِنْ الْحَقِّ فَهَلْ عَلَى الْمَرْأَةِ مِنْ غُسْلٍ إِذَا احْتَلَمَتْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا رَأَتْ الْمَاءَ فَغَطَّتْ أُمُّ سَلَمَةَ تَعْنِي وَجْهَهَا وَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَتَحْتَلِمُ الْمَرْأَةُ قَالَ نَعَمْ تَرِبَتْ يَمِينُكِ فَبِمَ يُشْبِهُهَا وَلَدُهَا

-...Bize Hişâm, babası Urvetu'bnu'z-Zubeyr'den; o da Ümmü Seleme(R)'den tahdîs etti. Şöyle demiştir: Ümmü Suleym (R) Rasûlullah'ın yanına geldi de: Yâ Rasûlallah! "Allah hakktan haya etmez" (el-Ahzâb: 33/53). Bir kadın ihtilâm olursa yıkanması îcâb eder mi? diye sordu. Peygamber (S): "Suyu gördüğünde (evet)" cevâbını verdi. Ümmü Seleme utancından yüzünü örterek: Yâ Rasûlallah! Kadın da ihtilâm olur mu? dedi. Rasûlullah: "Evet. Sağ elin toprağa gelsin! Bu olmasa çocuğu kendisine nasıl benzeyebilir?" buyurdu.

---

131 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ مِنْ الشَّجَرِ شَجَرَةً لَا يَسْقُطُ وَرَقُهَا وَهِيَ مَثَلُ الْمُسْلِمِ حَدِّثُونِي مَا هِيَ فَوَقَعَ النَّاسُ فِي شَجَرِ الْبَادِيَةِ وَوَقَعَ فِي نَفْسِي أَنَّهَا النَّخْلَةُ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَاسْتَحْيَيْتُ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنَا بِهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هِيَ النَّخْلَةُ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَحَدَّثْتُ أَبِي بِمَا وَقَعَ فِي نَفْسِي فَقَالَ لَأَنْ تَكُونَ قُلْتَهَا أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ يَكُونَ لِي كَذَا وَكَذَا

-.......Abdullah ibn Umer (R)'den (ki o şöyle demiştir): Rasûlullah (S): "Ağaçlardan bir nevi' vardır ki yaprağı düşmez, o ağaç müslümânın benzeridir. Nedir o, bana söyleyin" buyurdu, insanlar çöldeki ağaçlan saymağa daldılar. Benim kalbime onun hurma ağacı olduğu düştü. Abdullah dedi ki: Fakat ben söylemeğe utandım. Yâ Rasûlallah, onu bize haber ver, dediler. Bunun üzerine Rasûlullah (S): "O, hurma ağacıdır" buyurdu. Abdullah dedi ki: Müteakiben babama gönlüme düşen şeyi söyledim. Babam: Vallahi onu söylemiş olmaklığın bana, benim şu, şu şeylerim olmasından daha sevimli olurdu, dedi

---

بَاب مَنْ اسْتَحْيَا فَأَمَرَ غَيْرَهُ بِالسُّؤَالِ

132 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ مُنْذِرٍ الثَّوْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِيَّةِ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ كُنْتُ رَجُلًا مَذَّاءً فَأَمَرْتُ الْمِقْدَادَ بْنَ الْأَسْوَدِ أَنْ يَسْأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَهُ فَقَالَ فِيهِ الْوُضُوءُ

- Âlime Bizzat Kendisi Bir Şey Sormaktan Utanıp da Sorma İşini Başkasına Emreden Kimse Babı
...Alî ibn Ebî Tâlib (R) şöyle demiştir: Ben çok mezîsi olan bir adam idim. Peygamber'e sormasını Mıkdâd ibnu'l-Esved'e emrettim.O da sordu. Peygamber (S) "Abdest alması îcab eder" buyurmuştur.

بَاب ذِكْرِ الْعِلْمِ وَالْفُتْيَا فِي الْمَسْجِدِ

133 – حَدَّثَنِي قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ قَالَ حَدَّثَنَا نَافِعٌ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَجُلًا قَامَ فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مِنْ أَيْنَ تَأْمُرُنَا أَنْ نُهِلَّ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُهِلُّ أَهْلُ الْمَدِينَةِ مِنْ ذِي الْحُلَيْفَةِ وَيُهِلُّ أَهْلُ الشَّأْمِ مِنْ الْجُحْفَةِ وَيُهِلُّ أَهْلُ نَجْدٍ مِنْ قَرْنٍ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ وَيَزْعُمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَيُهِلُّ أَهْلُ الْيَمَنِ مِنْ يَلَمْلَمَ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَقُولُ لَمْ أَفْقَهْ هَذِهِ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

- Mescid İçinde İlim Takrir Etmek Ve Herhangi Bir Suâlin Cevâbını Zikretmek Babı
.....Bize Abdullah ibn Umer ibn Hattâb'ın azâdlısı Nâfi', Abdullah ibn Umer (R)'den tahdîs etti (ki şöyle demiştir): Bir kimse mescidde ayağa kalktı ve: Yâ Rasûlallah, nereden ihrama girip telbiye etmemizi emrediyorsun? diye sordu. Rasûlullah (S): "Medine ahâlîsi Zu'l-Huleyfe'den, Şam ahâlîsi Cuhfe'den, Necd ahâlîsi Karn'dan itibâren telbiye etsinler” buyurdu. Abdullah ibn Umer der ki: Rasûlullah'm: "Yemen ahâlîsi Yelemlem'den i'tibâren telbiye etsinler" buyurduğunu da söylüyorlar. İbn Umer: Ben bu son sözü Rasûlullah'tan anlamadım, der idi.

بَاب مَنْ أَجَابَ السَّائِلَ بِأَكْثَرَ مِمَّا سَأَلَهُ

134 – حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَهُ مَا يَلْبَسُ الْمُحْرِمُ فَقَالَ لَا يَلْبَسُ الْقَمِيصَ وَلَا الْعِمَامَةَ وَلَا السَّرَاوِيلَ وَلَا الْبُرْنُسَ وَلَا ثَوْبًا مَسَّهُ الْوَرْسُ أَوْ الزَّعْفَرَانُ فَإِنْ لَمْ يَجِدْ النَّعْلَيْنِ فَلْيَلْبَسْ الْخُفَّيْنِ وَلْيَقْطَعْهُمَا حَتَّى يَكُونَا تَحْتَ الْكَعْبَيْنِ

Suâl Soran Şahsa, Sorduğu Şeyden Fazlasıyla Cevâb Veren Kimse Babı
- Bize Âdem (ibn Ebî İyâs) tahdîs edip şöyle dedi: Bize İbnu Ebî Zi'b, Nâfi'den; o da İbn Umer (R)'den; o da Peygamber (S)'den tahdîs etti. Ve keza (Âdem, o da ibn Ebî Zi'b'den), o da Zuhrî'den; o da Sâlim'den; o da İbn Umer'den (şöyle demiştir): Bir kimse Peygamber'den: İhrama giren (insan) ne giyer? diye sordu. Peygamber (S): "Ne gömlek, ne sarık, ne don, ne bornus, ne çehrî veya zağferân ile

boyanmış bir kumaş giyer. Na'leyn bulamadığı takdirde mest giysin ve onları topukların altına varıncaya kadar kessin" buyurdu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الْوُضُوءِ

بَاب مَا جَاءَ فِي الْوُضُوءِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى{إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ}قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَبَيَّنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ فَرْضَ الْوُضُوءِ مَرَّةً مَرَّةً وَتَوَضَّأَ أَيْضًا مَرَّتَيْنِ وَثَلَاثًا وَلَمْ يَزِدْ عَلَى ثَلَاثٍ وَكَرِهَ أَهْلُ الْعِلْمِ الْإِسْرَافَ فِيهِ وَأَنْ يُجَاوِزُوا فِعْلَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Abdest Almak Hakkında Gelen Şeyler Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Ey îmân edenler, namaza kalkacağınız zaman yüzlerinizi ve dirseklere kadar ellerinizi ve başlarınızı mesh edip, her iki topuğa kadar ayaklarınızı yıkayın. Cünüb olduysanız boy abdesti alın... " (el-Mâide: 5/6) Ebû Abdillah Buharı şöyle dedi: Peygamber (S), abdest almada farz olanın azaları birer defa yıkamak olduğunu beyân eyledi ve keza kendisi azaları ikişer defa ve üçer defa yıkadı. Ve üçer defadan fazla yıkamadı İlim ehli abdest almakta suyu israf etmeyi ve Peygamber'in fiilinden öteye geçmeyi kerîh gördüler

بَاب لَا تُقْبَلُ صَلَاةٌ بِغَيْرِ طُهُورٍ

135 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْحَنْظَلِيُّ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُقْبَلُ صَلَاةُ مَنْ أَحْدَثَ حَتَّى يَتَوَضَّأَ قَالَ رَجُلٌ مِنْ حَضْرَمَوْتَ مَا الْحَدَثُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ فُسَاءٌ أَوْ ضُرَاطٌ

"Tahâretsiz (Yânî Abdestsiz) Hiçbir Namaz Kabul Olunmaz"
...Bize Ma'mer, Hemmâm ibn Münebbih'ten haber verdi ki, o Ebû Hureyre (R)'den şöyle derken işitmiştir: Rasûlullah (S): "Kendisinde hades meydana gelen kimsenin namazı, o kimse abdest almadıkça kabul olunmaz" buyurdu. Hadramevt ahâlîsinden bir kimse: "Yâ Ebâ Hureyre, hades nedir?" diye sordu. Ebû Hureyre: "Sessiz veya sesli yel" cevâbım verdi

---

بَاب فَضْلِ الْوُضُوءِ وَالْغُرُّ الْمُحَجَّلُونَ مِنْ آثَارِ الْوُضُوءِ

136 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ خَالِدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ عَنْ نُعَيْمٍ الْمُجْمِرِ قَالَ رَقِيتُ مَعَ أَبِي هُرَيْرَةَ عَلَى ظَهْرِ الْمَسْجِدِ فَتَوَضَّأَ فَقَالَ إِنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ أُمَّتِي يُدْعَوْنَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ غُرًّا مُحَجَّلِينَ مِنْ آثَارِ الْوُضُوءِ فَمَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمْ أَنْ يُطِيلَ غُرَّتَهُ فَلْيَفْعَلْ

Abdest Almanın Fazileti Babı Ve abdest alma izlerinden dolayı yüzleri nurlular, elleri ve ayaklan sekililer.
...Bize Leys, Hâlid (ibn Yezîd-'den; o da Saîd ibn Ebî Hilâl 'den; o da Nuaym el-Mucmir'den tahdîs etti; o şöyle demiştir: Ben Ebû Hureyre ile beraber mescidin arkasına çıktım, akabinde Ebû Hureyre (R) abdest aldı da şöyle dedi: Ben Peygamber (S)'den işittim, şöyle buyuruyordu:

"Benim ümmetim kıyamet gününde bedenlerindeki abdest alma izlerinden dolayı yüzleri nurlular, elleri, ayaklan sekililer diye ağırılacaklardır". Ebû Hureyre: Artık bu parlaklığını daha ziyâde artırmağa kimin gücü yeterse yapsın, dedi

---

بَاب لَا يَتَوَضَّأُ مِنْ الشَّكِّ حَتَّى يَسْتَيْقِنَ

137 – حَدَّثَنَا عَلِيٌّ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ عَنْ عَمِّهِ أَنَّهُ شَكَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّجُلُ الَّذِي يُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ يَجِدُ الشَّيْءَ فِي الصَّلَاةِ فَقَالَ لَا يَنْفَتِلْ أَوْ لَا يَنْصَرِفْ حَتَّى يَسْمَعَ صَوْتًا أَوْ يَجِدَ رِيحًا

Bâb: (Abdestli Kimse Abdestinîn Bozulduğunu) Kesinlikle Bilmedikçe Şübheden Dolayı Abdest Almaz

..Bize Zuhrî, Saîd îbn Müseyyeb'den; o da Abbâd ibn Temîm'den; o da amucası (Abdullah ibn Zeyd-'ndan tahdîs etti ki, bu Abdullah ibn Zeyd (R) namazda iken kendisinde bir şey (yânî hades) vukuunu hayâl eden kimsenin hâlini Rasûlullah'a arz eylemiş. Rasûlullah (S) da: "Bir ses veya bir koku duymadıkça namazdan çıkmasın" buyurmuştur

---

بَاب التَّخْفِيفِ فِي الْوُضُوءِ

138 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو قَالَ أَخْبَرَنِي كُرَيْبٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَامَ حَتَّى نَفَخَ ثُمَّ صَلَّى وَرُبَّمَا قَالَ اضْطَجَعَ حَتَّى نَفَخَ ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى ثُمَّ حَدَّثَنَا بِهِ سُفْيَانُ مَرَّةً بَعْدَ مَرَّةٍ عَنْ عَمْرٍو عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ بِتُّ عِنْدَ خَالَتِي مَيْمُونَةَ لَيْلَةً فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ اللَّيْلِ فَلَمَّا كَانَ فِي بَعْضِ اللَّيْلِ قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَوَضَّأَ مِنْ شَنٍّ مُعَلَّقٍ وُضُوءًا خَفِيفًا يُخَفِّفُهُ عَمْرٌو وَيُقَلِّلُهُ وَقَامَ يُصَلِّي فَتَوَضَّأْتُ نَحْوًا مِمَّا تَوَضَّأَ ثُمَّ جِئْتُ فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ وَرُبَّمَا قَالَ سُفْيَانُ عَنْ شِمَالِهِ فَحَوَّلَنِي فَجَعَلَنِي عَنْ يَمِينِهِ ثُمَّ صَلَّى مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ اضْطَجَعَ فَنَامَ حَتَّى نَفَخَ ثُمَّ أَتَاهُ الْمُنَادِي فَآذَنَهُ بِالصَّلَاةِ فَقَامَ مَعَهُ إِلَى الصَّلَاةِ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ قُلْنَا لِعَمْرٍو إِنَّ نَاسًا يَقُولُونَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَنَامُ عَيْنُهُ وَلَا يَنَامُ قَلْبُهُ قَالَ عَمْرٌو سَمِعْتُ عُبَيْدَ بْنَ عُمَيْرٍ يَقُولُ رُؤْيَا الْأَنْبِيَاءِ وَحْيٌ ثُمَّ قَرَأَ{إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ}

Abdest Almakta Hafifletme Babı

...Bize Sufyan (ibn Uyeyne), Amr ibn Dinar'dan tahdîs etti. Amr şöyle dedi: Bana Kurayb , ibn Abbâs (R)'tan haber verdi (ki şöyle demiştir): Peygamber (S) bir gece uyudu, hattâ horladı. Ondan sonra (abdest almaksızın) namaz kıldı. Bu sözü îbn Abbâs'ın: Uzanıp horladı, ondan sonra kalkıp namaz kıldı, tarzında söylediği rivayet olunuyor. (Alî ibn Abdillah el-Medînî şöyle dedi:) Sonra bu hadîsi Sufyan, bize birçok defalar kâh uzun, kâh kısa olarak Amr'dan, o da Kurayb'dan, o da İbn Abbâs'tan olmak üzere tahdîs etti

. İbn Abbâs şöyle demiştir: Bir gece teyzem Meymûne'nin yanında kaldım. Geceleyin Peygamber (S) kalktı. Gecenin bir kısmı olunca Peygamber kalktı ve asılı duran küçük bir tulumdan hafif bir abdest aldı. -Amr bu abdestin pek hafif ve pek az su ile olduğunu söylüyordu- Ve kalkıp namaza durdu. Ben de onun aldığı gibi abdest aldıktan sonra gelip sol tarafında namaza durdum. -Sufyan belki yine solu ma'nâsına olan "Şimâlihi" demiştir.- Peygamber benim yerimi değiştirdi; beni sağ tarafına geçirdi. Sonra Allah'ın dilediği kadar namaz kıldı. Ondan sonra uzanıp uyudu; hattâ horladı. Sonra munâdî (yânî müezzin) Ona gelip namaz vaktinin girdiğini haber verdi. Bunun akabinde müezzin kalkıp Peygamber'in maiyyetinde namaza çıktı. Peygamber (tekrar) abdest almadığı hâlde namazı kıldırdı. (Sufyan ibn Uyeyne şöyle dedi:) Biz Amr ibn Dînâr'a: İnsanlar, Rasûlullah'ın uyur, amma kalbi uyumaz derler; (ne dersiniz)? diye sorduk. Amr: Ben Ubeyd ibn Umeyr'den işittim: Peygamberlerin ru'yâları vahiydir, diyordu. Ubeyd bu sözden sonra da "Ben seni ru'yâmda boğazlıyorum görüyorum... " (es-Saffât: 37/102) âyetini okudu, dedi

---

بَاب إِسْبَاغِ الْوُضُوءِ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ إِسْبَاغُ الْوُضُوءِ الْإِنْقَاءُ

139 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ كُرَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ دَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ عَرَفَةَ حَتَّى إِذَا كَانَ بِالشِّعْبِ نَزَلَ فَبَالَ ثُمَّ تَوَضَّأَ وَلَمْ يُسْبِغْ الْوُضُوءَ فَقُلْتُ الصَّلَاةَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ الصَّلَاةُ أَمَامَكَ فَرَكِبَ فَلَمَّا جَاءَ الْمُزْدَلِفَةَ نَزَلَ فَتَوَضَّأَ فَأَسْبَغَ الْوُضُوءَ ثُمَّ أُقِيمَتْ الصَّلَاةُ فَصَلَّى الْمَغْرِبَ ثُمَّ أَنَاخَ كُلُّ إِنْسَانٍ بَعِيرَهُ فِي مَنْزِلِهِ ثُمَّ أُقِيمَتْ الْعِشَاءُ فَصَلَّى وَلَمْ يُصَلِّ بَيْنَهُمَا

Abdest Almayı Tam Ve Kâmil Yapmak Babı

İbn Umer: "İsbâğu'l-vudû' her abdest uzvunu pampak kılmaktır" dedi

...Kurayb'dan, o da Usâme ibn Zeyd (R)'den tahdîs etti. Kurayb Usâme'den işitti ki şöyle diyordu: Rasûlullah (S) Arafat'tan geriye hareket etti. Dağ yoluna girince inip su dökdü. Ondan sonra abdest aldı, fakat abdesti hafif aldı. Ben: Namazı kılacak mısın yâ Rasûlallah? diye sordum. "Namaz ileride (kılınacak)" buyurdu. Yine bineğine bindi. Muzdelife'ye varınca indi ve abdest aldı. Bu sefer abdest almayı tam ve kâmil yaptı. Sonra namaz ikaamet edildi de akşam namazını kıldırdı. Ondan sonra herkes devesini kendi durağında çökertti. Sonra yatsı namazı ikaame edildi. Yine namazı kıldırdı ve iki namaz arasında hiçbir namaz kılmadı

بَاب غَسْلِ الْوَجْهِ بِالْيَدَيْنِ مِنْ غَرْفَةٍ وَاحِدَةٍ

140 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو سَلَمَةَ الْخُزَاعِيُّ مَنْصُورُ بْنُ سَلَمَةَ قَالَ أَخْبَرَنَا ابْنُ بِلَالٍ يَعْنِي سُلَيْمَانَ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ تَوَضَّأَ فَغَسَلَ وَجْهَهُ أَخَذَ غَرْفَةً مِنْ مَاءٍ فَمَضْمَضَ بِهَا وَاسْتَنْشَقَ ثُمَّ أَخَذَ غَرْفَةً مِنْ مَاءٍ فَجَعَلَ بِهَا هَكَذَا أَضَافَهَا إِلَى يَدِهِ الْأُخْرَى فَغَسَلَ بِهِمَا وَجْهَهُ ثُمَّ أَخَذَ غَرْفَةً مِنْ مَاءٍ فَغَسَلَ بِهَا يَدَهُ الْيُمْنَى ثُمَّ أَخَذَ غَرْفَةً مِنْ مَاءٍ فَغَسَلَ بِهَا يَدَهُ الْيُسْرَى ثُمَّ مَسَحَ بِرَأْسِهِ ثُمَّ أَخَذَ غَرْفَةً مِنْ مَاءٍ فَرَشَّ عَلَى رِجْلِهِ الْيُمْنَى حَتَّى غَسَلَهَا ثُمَّ أَخَذَ غَرْفَةً أُخْرَى فَغَسَلَ بِهَا رِجْلَهُ يَعْنِي الْيُسْرَى ثُمَّ قَالَ هَكَذَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَوَضَّأُ

Bir Avuç Dolusu Sudan İki Eli (Birleştirmek Sureti) İle Yüz Yikamak Babı

...Bize Süleyman ibn Bilâl, Zeyd ibn Eslem'den; o da Ata ibn Yesâr'dan; o da İbn Abbâs'tan haber verdi, ibn Abbâs (R) abdest aldı da yüzünü yıkadı. Şöyle ki, bir avuç su alıp ağzını çalkaladı ve burnuna su çekti. Sonra bir avuç su alıp onunla şöylece, yânî sağ avucunu diğer avucu ile birleştirip yüzünü yıkadı. Yine bir avuç su alıp sağ elini (yânî kolunu) yıkadı. Yine bir avuç su alıp sol elini yıkadı. Sonra başını mesh etti. Sonra bir avuç su aldı ve sağ ayağını yıkayıncaya kadar onu azar azar üzerine döktü. Sonra diğer bir avuç daha su aldı ve onunla ayağını, yânî sol ayağını (yine öylece) yıkadı. Ondan sonra: Rasûlullah(S)'ı, gördüm işte böyle abdest alıyordu dedi.

بَاب التَّسْمِيَةِ عَلَى كُلِّ حَالٍ وَعِنْدَ الْوِقَاعِ

141 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ يَبْلُغُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا أَتَى أَهْلَهُ قَالَ بِاسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ وَجَنِّبْ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا فَقُضِيَ بَيْنَهُمَا وَلَدٌ لَمْ يَضُرُّهُ

Her Hâl Üzerine Ve Cinsî Münâsebet Sırasında "Bismillah" Demek Babı

.... Bize Cerîr, Mansûr'dan; o da Salim ibn Ebi'l-Ca'd 'dan; o da Kurayb'dan; o da İbn Abbâs (R)'dan tahdîs etti. İbn Abbâs, bunu Peygamber'e ulaştırıyordu. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Herhangi biriniz eşine (cinsî münâsebet için) geldiği zaman Bismillah, Allâhumme cennibnâ'ş-şeytâne ve cennibi'ş-şeytâne mâ razaktenâ (= Allah'ın ismiyle, yâ Allah, bizleri şeytândan uzaklaştır ve şeytânı da bize ihsan ettiğin çocuktan uzak kıl) der de, onların arasında bir çocuk takdir olunursa, şeytân o çocuğa zarar veremez"

بَاب مَا يَقُولُ عِنْدَ الْخَلَاءِ

142 – حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ الْخَلَاءَ قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ الْخُبُثِ وَالْخَبَائِثِ تَابَعَهُ ابْنُ عَرْعَرَةَ عَنْ شُعْبَةَ وَقَالَ غُنْدَرٌ عَنْ شُعْبَةَ إِذَا أَتَى الْخَلَاءَ وَقَالَ مُوسَى عَنْ حَمَّادٍ إِذَا دَخَلَ وَقَالَ سَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَدْخُلَ

Halâya Girerken Ne Söyleyeceği Babı

-.. Bize Âdem (ibn Ebî İyâs) tahdîs edip şöyle dedi: Bize Şu'be, Abdu'l-Azîz ibn Suheyb'den tahdîs etti. Abdu'1-Azîz şöyle dedi: Ben Enes (R)'ten işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S) halâya girdiği zaman "Allâhumme innî eûzu bike mine'l-hubusi ve'l-habâisi (= Yâ Allah, ben hubusten ve habâisten sana sığınırım)" der idi

(Buhârî dedi ki): Muhammed ibn Ar'are, bu hadîsi Şu'be'den rivayet etmekte Âdem ibn Ebî İyâs'a mutâbaat etti . Ve Gunder, Şu'be'den: "Halâya geldiği zaman" dedi. Musa ibn İsmâîl ise, Hammâd ibn Seleme' 'den: "Halâya girdiği zaman" dedi. Saîd ibn Zeyd de şöyle dedi: Bize Abdu'1-Azîz ibn Suheyb tahdîs etti: "Halâya girmek istediği zaman"

بَاب وَضْعِ الْمَاءِ عِنْدَ الْخَلَاءِ

143 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ قَالَ حَدَّثَنَا وَرْقَاءُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَزِيدَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ الْخَلَاءَ فَوَضَعْتُ لَهُ وَضُوءًا قَالَ مَنْ وَضَعَ هَذَا فَأُخْبِرَ فَقَالَ اللَّهُمَّ فَقِّهْهُ فِي الدِّينِ

- Halânın Yanına Su Koymak Babı

-..Bize Verkaa , Ubeydullah ibn Ebî Yezîd'den; o da ibn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki, o şöyle demiştir: Peygamber (S) halâya girdi. Kendisi için (yıkanıp abdest alacak) su koydum. "Bunu kim koydu?" diye sordu. Kendisine haber verildi. Bunun üzerine: "Allâhumme fakkıhhu fi'd-dîn (= Yâ Allah onu dînde ince anlayışlı kıl)" diye dua etti

---

بَاب لَا تُسْتَقْبَلُ الْقِبْلَةُ بِغَائِطٍ أَوْ بَوْلٍ إِلَّا عِنْدَ الْبِنَاءِ جِدَارٍ أَوْ نَحْوِهِ

: Kişi Büyük Ve Küçük Hacetini Yaparken Kıble Cihetine Yönelmez, Ancak Duvar Yâhud Benzeri Bir Bina Yanında Olursa Müstesnadır

144 – حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَتَى أَحَدُكُمْ الْغَائِطَ فَلَا يَسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةَ وَلَا يُوَلِّهَا ظَهْرَهُ شَرِّقُوا أَوْ غَرِّبُوا

-.......Ebû Eyyûb el-Ensârî şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:"Biriniz hacetini yerine getirmeğe gittiği zaman Kıble'yi karşısına almasın, (Medine'nin) şarkına yâhud garbına doğru dönünüz"

بَاب مَنْ تَبَرَّزَ عَلَى لَبِنَتَيْنِ

145 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ عَنْ عَمِّهِ وَاسِعِ بْنِ حَبَّانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ إِنَّ نَاسًا يَقُولُونَ إِذَا قَعَدْتَ عَلَى حَاجَتِكَ فَلَا تَسْتَقْبِلْ الْقِبْلَةَ وَلَا بَيْتَ الْمَقْدِسِ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ لَقَدْ ارْتَقَيْتُ يَوْمًا عَلَى ظَهْرِ بَيْتٍ لَنَا فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى لَبِنَتَيْنِ مُسْتَقْبِلًا بَيْتَ الْمَقْدِسِ لِحَاجَتِهِ وَقَالَ لَعَلَّكَ مِنْ الَّذِينَ يُصَلُّونَ عَلَى أَوْرَاكِهِمْ فَقُلْتُ لَا أَدْرِي وَاللَّهِ قَالَ مَالِكٌ يَعْنِي الَّذِي يُصَلِّي وَلَا يَرْتَفِعُ عَنْ الْأَرْضِ يَسْجُدُ وَهُوَ لَاصِقٌ بِالْأَرْضِ

İki Kerpiç Üzerinde Büyük Hacetini Yerine Getiren Kimse Babı

..Abdullah ibn Umer (R) şöyle der idi: Bir takım insanlar, büyük hacetini yerine getirmek için oturduğun zaman Kıble'ye karşı da, Beytu'l-Makdis'e karşı da yönelme, diyorlar. Abdullah ibn Umer şöyle dedi: Yemîn olsun ki, ben bir gün bizim evin damı üstüne çıkmıştım. Bu esnada Rasûlullah(S)'ın büyük hacetini yerine getirmek için Beytu'l- Makdis'e karşı iki kerpiç üzerine oturduğunu (gözümle) gördüm İbn Umer Vâsi' ibn Hıbbân'a: Belki sen kıynakları üzerinde namaz kılan kimselerdensin? dedi. (Vâsi' dedi ki:) Bunun üzerine: Vallahi ben bilmiyorum, dedim. İmâm Mâlik: Abdullah ibn Umer yerden yükselmeyerek namaz kılan, kendisi (kıynaklarıyle) yere bitişik olduğu hâlde secde eden kimseyi kasdediyor, dedi

---

بَاب خُرُوجِ النِّسَاءِ إِلَى الْبَرَازِ

146 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ أَزْوَاجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُنَّ يَخْرُجْنَ بِاللَّيْلِ إِذَا تَبَرَّزْنَ إِلَى الْمَنَاصِعِ وَهُوَ صَعِيدٌ أَفْيَحُ فَكَانَ عُمَرُ يَقُولُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ احْجُبْ نِسَاءَكَ فَلَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَفْعَلُ فَخَرَجَتْ سَوْدَةُ بِنْتُ زَمْعَةَ زَوْجُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةً مِنْ اللَّيَالِي عِشَاءً وَكَانَتْ امْرَأَةً طَوِيلَةً فَنَادَاهَا عُمَرُ أَلَا قَدْ عَرَفْنَاكِ يَا سَوْدَةُ حِرْصًا عَلَى أَنْ يَنْزِلَ الْحِجَابُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ آيَةَ الْحِجَابِ

(Haceti Yerine Getirmek İçin) Kadınların Sahraya Çıkmaları Babı

...Bana Ukayl, İbn Şihâb'dan; o da Urve'den; o da Âişe(R)'den tahdîs etti (ki o şöyle demiştir): Peygamber'in zevceleri geceleyin haceti defe çıktıklarında (Medine'nin kenarında olan) Menâsı'a kadar giderlerdi. O (Menâsı' denilen yer) açık bir yerdir. Umer, Peygamber'e: Kadınlarını perde arkasına koy (yânî evden çıkmalarını men' et), der idi de, Rasûlullah (S) onun dediğini yapmıyordu. Nihayet Peygamber'in zevcesi Sevde bintu Zem'a gecelerden bir gece yatsı namazı vaktinde dışarıya çıktı. Sevde uzun boylu bir kadın idi. Umer, hicâb emrinin indirilmesine çok arzu duyduğu için, ona: Yâ Sevde, bilmiş ol ki, biz seni muhakkak tanıdık, diye bağırdı. Bundan sonra Allah "Hicâb Âyeti"ni indirdi

---

147 – حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَدْ أُذِنَ أَنْ تَخْرُجْنَ فِي حَاجَتِكُنَّ قَالَ هِشَامٌ يَعْنِي الْبَرَازَ

....Bize Ebû Usâme, Hişâm ibn Urve'den; o da babası Urve'den; o da Âişe(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) kadınlara: "Hacetiniz hususunda dışarıya çıkmanıza izin verildi" buyurdu. Hişâm: Haceti yerine getirmek için dışarıya çıkmayı kasdediyor, dedi.

بَاب التَّبَرُّزِ فِي الْبُيُوتِ

148 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ عَنْ وَاسِعِ بْنِ حَبَّانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ ارْتَقَيْتُ فَوْقَ ظَهْرِ بَيْتِ حَفْصَةَ لِبَعْضِ حَاجَتِي فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْضِي حَاجَتَهُ مُسْتَدْبِرَ الْقِبْلَةِ مُسْتَقْبِلَ الشَّأْمِ

Evlerde Halâ Edinmek Babı

...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Bir ihtiyâcım sebebiyle (kızkardeşim) Hafsa'nın evinin damının üstüne çıkmıştım. Bu esnada Rasûlullah(S)'ı gördüm, arkasını Kıble'ye, önünü de Şam'a döndürerek hacetini def ediyordu

بَابٌ

149 – حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ قَالَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ أَنَّ عَمَّهُ وَاسِعَ بْنَ حَبَّانَ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ أَخْبَرَهُ قَالَ لَقَدْ ظَهَرْتُ ذَاتَ يَوْمٍ عَلَى ظَهْرِ بَيْتِنَا فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَاعِدًا عَلَى لَبِنَتَيْنِ مُسْتَقْبِلَ بَيْتِ الْمَقْدِسِ

Bâb

...Abdullah ibn Umer (R) haber verip şöyle demiştir: Bir gün evimizin damının üzerine çıktım, bu esnada Rasûlullah(S)'ı Beytu'l-Makdis tarafına yönelerek iki kerpiç üzerine oturmuş (hacetini def eder) hâlde gördüm

بَاب الِاسْتِنْجَاءِ بِالْمَاءِ

150 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي مُعَاذٍ وَاسْمُهُ عَطَاءُ بْنُ أَبِي مَيْمُونَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا خَرَجَ لِحَاجَتِهِ أَجِيءُ أَنَا وَغُلَامٌ مَعَنَا إِدَاوَةٌ مِنْ مَاءٍ يَعْنِي يَسْتَنْجِي بِهِ

Su İle İstincâ Etmek Babı

...Bize Şu'be, Ebû Muâz'dan -ki ismi Ata ibnu Ebî Meymûne'dir tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben Enes ibn Mâlik(R)'ten işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S) hacetini defe çıktığı zaman bir çocukla beraber, yanımızda bir su kabı olduğu hâlde (hizmet etmek için) gelirdim. (Râvî dedi ki:) Enes bu su ile, Rasûlullah'ın istincâ edip temizlendiğini anlatmak istiyor

بَاب مَنْ حُمِلَ مَعَهُ الْمَاءُ لِطُهُورِهِ وَقَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ أَلَيْسَ فِيكُمْ صَاحِبُ النَّعْلَيْنِ وَالطَّهُورِ وَالْوِسَادِ

151 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي مُعَاذٍ هُوَ عَطَاءُ بْنُ أَبِي مَيْمُونَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا خَرَجَ لِحَاجَتِهِ تَبِعْتُهُ أَنَا وَغُلَامٌ مِنَّا مَعَنَا إِدَاوَةٌ مِنْ مَاءٍ

Temizlenmek İçin Beraberinde Su Taşınan Kimse Babı Ve Ebu'd-Derdâ (Iraklılar'a): "Sizin aranızda Rasûlullah'ın ayakkabılarına, temizlenecek suyuna ve yastığına sâhiblik eden kimse yok mu?" dedi

... Bize Şu'be (ibn Haccâc), Ebû Muâz'dan tahdîs etti.O Ata ibnu Ebî Meymûne'dir ki, şöyle demiştir: Ben

Enes(R)'ten işittim, o şöyle diyordu: Rasûlullah (S) hacetini def için dışarıya çıktığı zaman ben, bizden bir çocukla beraber yanımızda bir su kabı olduğu hâlde onun arkasından giderdim

---

بَاب حَمْلِ الْعَنَزَةِ مَعَ الْمَاءِ فِي الِاسْتِنْجَاءِ

152 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي مَيْمُونَةَ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْخُلُ الْخَلَاءَ فَأَحْمِلُ أَنَا وَغُلَامٌ إِدَاوَةً مِنْ مَاءٍ وَعَنَزَةً يَسْتَنْجِي بِالْمَاءِ تَابَعَهُ النَّضْرُ وَشَاذَانُ عَنْ شُعْبَةَ الْعَنَزَةُ عَصًا عَلَيْهِ زُجٌّ

İstincada Su İle Beraber Dibi Demirli Bir Deymek Taşınması Babı

... Bize Şu'be, Ata ibn Ebî Meymûne'den tahdîs etti. O Enes ibn Mâlik(R)'ten şöyle derken işitmiştir: Rasûlullah (S) halâya girerdi de ben bir çocukla beraber bir su kabı ve bir harbe taşırdım. Rasûlullah su ile istincâ edip temizlenirdi. Bu hadîsi Şu'be'den rivayet etmekte Muhammed ibn Ca'fer'e Nadr (ibn Şumeyl-204) ile Şâzân (ibn Âmir-208) mutâbaat etmişlerdir "El-Anaze" aşağı tarafında demir bulunan deynektir

---

بَاب النَّهْيِ عَنْ الِاسْتِنْجَاءِ بِالْيَمِينِ

153 - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ هُوَ الدَّسْتَوَائِيُّ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا شَرِبَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَتَنَفَّسْ فِي الْإِنَاءِ وَإِذَا أَتَى الْخَلَاءَ فَلَا يَمَسَّ ذَكَرَهُ بِيَمِينِهِ وَلَا يَتَمَسَّحْ بِيَمِينِهِ

Sağ El İle İstinca Etmekten Nehy Babı

....Ebû Katâde (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Herhangi biriniz birşey içtiğinde kabın içine hohlamasın. Halâya gittiğinde cinsiyet organına sağ eliyle dokunmasın, sağ eliyle de temizlenip silinmesin".

بَاب لَا يُمْسِكُ ذَكَرَهُ بِيَمِينِهِ إِذَا بَالَ

154 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا بَالَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَأْخُذَنَّ ذَكَرَهُ بِيَمِينِهِ وَلَا يَسْتَنْجِي بِيَمِينِهِ وَلَا يَتَنَفَّسْ فِي الْإِنَاءِ

İşediği Zaman Zekerini Sağ Eliyle Tutmaz

...Ebû Katâde (54-R) tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Biriniz işediği zaman sakın zekerini sağ eliyle tutmasın, sağ eliyle temizlenmesin ve su kabının içine nefes hohlamasın"

بَاب الِاسْتِنْجَاءِ بِالْحِجَارَةِ

155 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَكِّيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدِ بْنِ عَمْرٍو الْمَكِّيُّ عَنْ جَدِّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ اتَّبَعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَخَرَجَ لِحَاجَتِهِ فَكَانَ لَا يَلْتَفِتُ فَدَنَوْتُ مِنْهُ فَقَالَ ابْغِنِي أَحْجَارًا أَسْتَنْفِضْ بِهَا أَوْ نَحْوَهُ وَلَا تَأْتِنِي بِعَظْمٍ وَلَا رَوْثٍ فَأَتَيْتُهُ بِأَحْجَارٍ بِطَرَفِ ثِيَابِي فَوَضَعْتُهَا إِلَى جَنْبِهِ وَأَعْرَضْتُ عَنْهُ فَلَمَّا قَضَى أَتْبَعَهُ بِهِنَّ

Taşlarla Silinip Temizlenmek Babı

..Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) hacetini def için çıktığında ardından gittim. Yürürken arkasına dönüp bakmazdı, kendisine yaklaştım. "Silinip temizlenmem için bana taşlar ara" buyurdu, yâhud buna benzer bir söz söyledi. "Fakat bana kemik ve fışk getirme" dedi. Ona eteğimin kenarı içinde birkaç taş getirip yanına koydum ve yanından savuştum. Hacetini yerine getirdiği zaman onlarla silindi

---

156 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ لَيْسَ أَبُو عُبَيْدَةَ ذَكَرَهُ وَلَكِنْ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْأَسْوَدِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ يَقُولُ أَتَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْغَائِطَ فَأَمَرَنِي أَنْ آتِيَهُ بِثَلَاثَةِ أَحْجَارٍ فَوَجَدْتُ حَجَرَيْنِ وَالْتَمَسْتُ الثَّالِثَ فَلَمْ أَجِدْهُ فَأَخَذْتُ رَوْثَةً فَأَتَيْتُهُ بِهَا فَأَخَذَ الْحَجَرَيْنِ وَأَلْقَى الرَّوْثَةَ وَقَالَ هَذَا رِكْسٌ

Bâb: (Hayvan Dışkısı İle İstincâ Edilmez)]
....Ebû İshâk şöyle demiştir: Bu hadîsi bana (yalnız) Ebû Ubeyde (Âmir ibn Abdillah ibn Mes'ûd) zikretmiş değildir. Lâkin bunu bana Abdurrahmân ibnu'l-Esved de zikr edip tahdîs etmiştir. O da babası el-Esved ibn Yezîd en-Nahaî'den. Esved ibn Yezîd, Abdullah ibn Mes'ûd'dan şöyle derken işitmiştir: Peygamber (S) halâya gitti ve bana kendisine üç taş getirmemi emreyledi. Ben iki taş buldum. Üçüncü taşı aradım, fakat onu bulamadım. Bunun için bir de hayvan dışkısı alıp bunları Peygamber'e getirdim. Peygamber iki taşı aldı, hayvan dışkısını attı da: "Bu, pistir" buyurdu.

بَاب الْوُضُوءِ مَرَّةً مَرَّةً

157 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ تَوَضَّأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّةً مَرَّةً

Organlarını Birer Kerre Yıkayarak Abdest Almak Babı
...Bize Sufyân es-Sevrî, Zeyd ibn Eslem'den; o da Ata ibn Yesâr'dan; o da İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Peygamber (S) -bir defa- organlarını birer defa yıkayarak abdest aldı.

بَاب الْوُضُوءِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ

158 – حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ عِيسَى قَالَ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَزْمٍ عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَوَضَّأَ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ

Organlarını İkişer Kerre Yıkayarak Abdest Almak Babı
.. Bize Fuleyh ibnu Süleyman, Abdullah ibnu Ebî Bekr ibn Amr ibn Hazm'dan; o da Abbâd ibn Temîm'dcn; o da Abdullah ibn Zeyd(R)'den -ki Ezan ru'yâsının sahibidir tahdîs elli (O şöyle demiştir): Peygamber (S) -bir defa- uzuvlarını ikişer kerre yıkayarak abdest aldı.

بَاب الْوُضُوءِ ثَلَاثًا ثَلَاثًا

159 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأُوَيْسِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ عَطَاءَ بْنَ يَزِيدَ أَخْبَرَهُ أَنَّ حُمْرَانَ مَوْلَى عُثْمَانَ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ رَأَى عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ دَعَا بِإِنَاءٍ فَأَفْرَغَ عَلَى كَفَّيْهِ ثَلَاثَ مِرَارٍ فَغَسَلَهُمَا ثُمَّ أَدْخَلَ يَمِينَهُ فِي الْإِنَاءِ فَمَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا وَيَدَيْهِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ ثَلَاثَ مِرَارٍ ثُمَّ مَسَحَ بِرَأْسِهِ ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَيْهِ ثَلَاثَ مِرَارٍ إِلَى الْكَعْبَيْنِ ثُمَّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ تَوَضَّأَ نَحْوَ وُضُوئِي هَذَا ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ لَا يُحَدِّثُ فِيهِمَا نَفْسَهُ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

Organlarını Üçer Kerre Yıkayarak Abdest Almak Babı
...Bana İbrâhîm ibnu Sa'd, îbn Şihâb'dan tahdîs etti ki, ona da Ata ibn Yezîd haber vermiştir. Ona da Usmân'ın himayesinde bulunan Humrân haber vermiştir. Humrân, Usmân ibn Affân(R)'ı şu hâlde görmüştür: Usmân bir defa bir su kabı istedi. Müteakiben avuçları üzerine üç defa su döküp onları yıkadı. Sonra sağ elini kabın içine sokup (su alarak) ağzını çalkaladı, ve burnuna su verdi. Sonra yüzünü ve dirseklere kadar ellerini üç kerre yıkadı. Sonra başını meshetti. Sonra iki ayağını topuklara kadar üç kere yıkadı. Ondan sonra: Rasûlullah (S): "Her kim şu benim abdest alışım gibi abdest alır, sonra içlerinde kendi nefsine tahdîs etmeksizin -yânî kendini zihnen hâtıralar ve hayâller ile işgal etmeksizin- iki rek'at namaz kılarsa, geçmiş (küçük) günâhları mağfiret olunur" buyurdu, dedi.

---

160 - وَعَنْ إِبْرَاهِيمَ قَالَ قَالَ صَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَلَكِنْ عُرْوَةُ يُحَدِّثُ عَنْ حُمْرَانَ فَلَمَّا تَوَضَّأَ عُثْمَانُ قَالَ أَلَا أُحَدِّثُكُمْ حَدِيثًا لَوْلَا آيَةٌ مَا حَدَّثْتُكُمُوهُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَتَوَضَّأُ رَجُلٌ يُحْسِنُ وُضُوءَهُ وَيُصَلِّي الصَّلَاةَ إِلَّا غُفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الصَّلَاةِ حَتَّى يُصَلِّيَهَا قَالَ عُرْوَةُ الْآيَةَ{إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلْنَا مِنْ الْبَيِّنَاتِ}

Ve yine İbrahim (ibn Sa'd)'den;(ki) o şöyle dedi: Salih ibn Keysân dedi ki: İbn Şihâb şöyle dedi: Ve lâkin Urve (ibn Zubeyr), Humrân'dan şöyle tahdîs ediyordu Usmân (R) abdest alıp tamamlayınca şöyle dedi: Size bir hadîs söyleyeyim ki, Allah'ın Kitabı içinde bir âyet olmasaydı onu size söylemezdim . Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "Hiçbir kimse yoktur ki, abdest alsın ve abdest alışını güzel yapsın, sonra (farz olan) namazı kılsın da o abdest ile (daha sonraki) namazı kılıncaya kadar (geçen zaman içindeki) günâhları mağfiret edilmesin". Râvî Urve der ki:(Usmân ibn Affân'ın dediği) âyet "Hakikat, indirdiğimiz o açık âyetlerimizi ve doğruyu -biz Kitâb'da insanlara onu pek aşikâr bir surette bildikten sonra gizliyenler, işte onlara hem Allah la'net eder ve hem la'net etmek şânından olanlar la'net eder" (el-Bakara: 2/159) âyetidir

---

بَاب الِاسْتِنْثَارِ فِي الْوُضُوءِ ذَكَرَهُ عُثْمَانُ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ وَابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

161 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو إِدْرِيسَ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ مَنْ تَوَضَّأَ فَلْيَسْتَنْثِرْ وَمَنْ اسْتَجْمَرَ فَلْيُوتِرْ

- Abdest Alışta Suyu Buruna Çektikten Sonra Nefesle Geri Çıkarmak Babı
Bunu (yânî suyu buruna çektikten sonra geri çıkarmayı) Usmân ibn Affân, Abdullah ibn Zeyd ve İbn Abbâs (R), Peygamber(S)'den olmak üzere zikretmişlerdir
.....Bize Yûnus (ibn Yezîd), Zuhrî'den haber verip şöyle dedi: Bana Ebû İdrîs haber verdi ki, kendisi Ebû Hureyre(R)'den işitmiştir. Peygamber (S): "Her kim abdest alırsa burnunu ayıklasın; her kim taş ile silinirse taşın sayısını tek yapsın" buyurmuştur.

بَاب الِاسْتِجْمَارِ وِتْرًا

162 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ ابْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا تَوَضَّأَ أَحَدُكُمْ فَلْيَجْعَلْ فِي أَنْفِهِ ثُمَّ لِيَنْثُرْ وَمَنْ اسْتَجْمَرَ فَلْيُوتِرْ وَإِذَا اسْتَيْقَظَ أَحَدُكُمْ مِنْ نَوْمِهِ فَلْيَغْسِلْ يَدَهُ قَبْلَ أَنْ يُدْخِلَهَا فِي وَضُوئِهِ فَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَا يَدْرِي أَيْنَ بَاتَتْ يَدُهُ

Çakıl Taşları İle Silinmeyî Tek Sayı Olarak Yapmak Babı

..Bize Mâlik, Ebû'z-Zinâd'dan; o da el-A'rac'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi. Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "İçinizden biri abdest alacak olduğu zaman burnuna su versin, sonra çıkarsın. Her kim taş ile silinirse, sayısını tek yapsın. İçinizden biri uykusundan uyandığı zaman elini abdest suyu içine sokmadan evvel yıkasın. Çünkü hiçbiriniz (uykusunda) elinin geceyi nerede geçirdiğini bilemez"

بَاب غَسْلِ الرِّجْلَيْنِ وَلَا يَمْسَحُ عَلَى الْقَدَمَيْنِ

163 - حَدَّثَنَا مُوسَى قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ يُوسُفَ بْنِ مَاهَكَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ تَخَلَّفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنَّا فِي سَفْرَةٍ سَافَرْنَاهَا فَأَدْرَكَنَا وَقَدْ أَرْهَقْنَا الْعَصْرَ فَجَعَلْنَا نَتَوَضَّأُ وَنَمْسَحُ عَلَى أَرْجُلِنَا فَنَادَى بِأَعْلَى صَوْتِهِ وَيْلٌ لِلْأَعْقَابِ مِنْ النَّارِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا

Üzerlerine Meshetmeyerek İki Ayağı Yıkamak Babı

..Abdullah ibn Amr (R) şöyle demiştir:Yaptığınız yolculukların birinde Peygamber (S) geride kalmıştı da sonradan bize yetişmişti. O sırada ikindi namazı vakti girmişti. Biz de abdest alıyorduk. Ayaklarımızı meshedercesine az su ile yıkamaya başladık Peygamber bu hâli görünce en yüksek sesiyle iki yahud uç kerre "Ateşte yanacak ökçelere yazık!" diye nida etti

---

بَاب الْمَضْمَضَةِ فِي الْوُضُوءِ قَالَهُ ابْنُ عَبَّاسٍ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

164 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ حُمْرَانَ مَوْلَى عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ أَنَّهُ رَأَى عُثْمَانَ دَعَا بِوَضُوءٍ فَأَفْرَغَ عَلَى يَدَيْهِ مِنْ إِنَائِهِ فَغَسَلَهُمَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ أَدْخَلَ يَمِينَهُ فِي الْوَضُوءِ ثُمَّ تَمَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ وَاسْتَنْثَرَ ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا وَيَدَيْهِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ ثَلَاثًا ثُمَّ مَسَحَ بِرَأْسِهِ ثُمَّ غَسَلَ كُلَّ رِجْلٍ ثَلَاثًا ثُمَّ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَوَضَّأُ نَحْوَ وُضُوئِي هَذَا وَقَالَ مَنْ تَوَضَّأَ نَحْوَ وُضُوئِي هَذَا ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ لَا يُحَدِّثُ فِيهِمَا نَفْسَهُ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

Abdest Alişta Ağiza Su Alip Çalkalamak Babi Bunu, İbn Abbâs Ve Abdullah Ibn Zeyd Peygamberden Söylediler

....Zuhrî şöyle demiştir: Bana Atâ ibn Yezîd, Usmân ibn Affân'ın himayesinde bulunan Humrân'dan haber verdi ki, Hum-rân Usmân'ı şu hâlde görmüştür: Usmân abdest suyu istedi. Müteakiben su kabından ellerinin üzerine üç kerre su döküp onları yıkadı. Sonra sağ elini abdest suyunun içine sokup (su alarak) ağzını çalkaladı. Burnuna su verip çıkardı. Sonra yüzünü üç kerre ve ellerini dirseklere kadar üç kerre yıkadı. Sonra başını meshetti. Sonra her bir ayağı üçer defa yıkadı. Sonra şöyle dedi: Ben Peygamber(S)'I gördüm, şu benim abdest alışım gibi abdest alıyordu. O: "Her kim benim şu abdest alışım, tarzında abdest alıp, sonra içlerinde kendi nefsiyle konuşmayarak iki rek 'at namaz kılsa, onun lehine geçmiş günâhları mağfiret edilir" buyurdu

---

بَاب غَسْلِ الْأَعْقَابِ وَكَانَ ابْنُ سِيرِينَ يَغْسِلُ مَوْضِعَ الْخَاتَمِ إِذَا تَوَضَّأَ

165 - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ وَكَانَ يَمُرُّ بِنَا وَالنَّاسُ يَتَوَضَّئُونَ مِنْ الْمِطْهَرَةِ قَالَ أَسْبِغُوا الْوُضُوءَ فَإِنَّ أَبَا الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَيْلٌ لِلْأَعْقَابِ مِنْ النَّارِ

Abdest Alişta) Ayak Ökçelerini Yikamak Babi İbn Şîrîn Abdest Aldığı Zaman Yüzük Yerini Yıkar Idi

... Bize Muhammed ibn Ziyâd tahdîs edip şöyle dedi: Ben Ebû Hureyre(R)'den işittim; o yanımızdan geçmekteydi, insanlar da temizlik için hazırlanmış bir su kabından abdest alıyorlardı; şöyle dedi: Abdest almayı tam ve kâmil yapınız. Çünkü Ebu'l-Kaasım (S): "Ateşte yanacak ökçelere yazık!" buyurdu.

بَاب غَسْلِ الرِّجْلَيْنِ فِي النَّعْلَيْنِ وَلَا يَمْسَحُ عَلَى النَّعْلَيْنِ

166 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ جُرَيْجٍ أَنَّهُ قَالَ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ رَأَيْتُكَ تَصْنَعُ أَرْبَعًا لَمْ أَرَ أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِكَ يَصْنَعُهَا قَالَ وَمَا هِيَ يَا ابْنَ جُرَيْجٍ قَالَ رَأَيْتُكَ لَا تَمَسُّ مِنْ الْأَرْكَانِ إِلَّا الْيَمَانِيَّيْنِ وَرَأَيْتُكَ تَلْبَسُ النِّعَالَ السِّبْتِيَّةَ وَرَأَيْتُكَ تَصْبُغُ بِالصُّفْرَةِ وَرَأَيْتُكَ إِذَا كُنْتَ بِمَكَّةَ أَهَلَّ النَّاسُ إِذَا رَأَوْا الْهِلَالَ وَلَمْ تُهِلَّ أَنْتَ حَتَّى كَانَ يَوْمُ التَّرْوِيَةِ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ أَمَّا الْأَرْكَانُ فَإِنِّي لَمْ أَرَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمَسُّ إِلَّا الْيَمَانِيَّيْنِ وَأَمَّا النِّعَالُ السِّبْتِيَّةُ فَإِنِّي رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَلْبَسُ النَّعْلَ الَّتِي لَيْسَ فِيهَا شَعَرٌ وَيَتَوَضَّأُ فِيهَا فَأَنَا أُحِبُّ أَنْ أَلْبَسَهَا وَأَمَّا الصُّفْرَةُ فَإِنِّي رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصْبُغُ بِهَا فَأَنَا أُحِبُّ أَنْ أَصْبُغَ بِهَا وَأَمَّا الْإِهْلَالُ فَإِنِّي لَمْ أَرَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُهِلُّ حَتَّى تَنْبَعِثَ بِهِ رَاحِلَتُهُ

- Ayaklari, Ayakkabilarin İçinde Bulunurlarken Pabuçlar Üzerinden Meshetmeyerek, Yikamak Babi
... Bize Mâlik, Saîd el-Makburî'den; o da Ubeyd ibn Cureyc'den haber verdi. Ubeyd ibn Cureyc, Abdullah ibn Umer'e:
— Yâ Ebâ Abdarrahmân! Arkadaşlarının yaptığını hiç görmediğim dört şeyi, seni yapıyor görüyorum, dedi.İbn Umer;
— Nedir onlar, ey Cureyc'in oğlu? dedi. İbn Cureyc:
— Seni görüyorum ki, Ka'be'nin rükünlerinden Haceri Esved rüknü ile Yemânî rükünden başkasına el sürmüyorsun. Ve yine görüyorum, tabaklanmış deriden ayakkabılar giyiyorsun. Yine seni görüyorum, sarı boya ile boyuyorsun. Yine seni görüyorum, Mekke'de bulunduğun zaman insanlar (Zu'1-hicce) hilâlini görür görmez yüksek sesle telbiye okumaya başladıkları hâlde sen, terviye günü (yânî Arefe'den evvelki gün) girmedikçe telbiyeye başlamıyorsun, dedi.
Abdullah ibn Umer şöyle cevâb verdi:
— Beyt'in rükünlerine gelince: Ben RasûlulIarTın Haceri Esved ile Yemânî rükünden başkasına el sürüp meshettiğini görmedim. Tabaklanmış deriden ayakkabılara gelince: Ben Rasûlullah'ın üzeri kılsız deriden ma'mûl ayakkabılar giyip, ayağı içinde iken abdest aldığını gördüm. Onun için ben onları giymeyi severim. Sarı boyaya gelince: Rasûlullah'ın sarı boya ile boyadığını gördüm. Ben de onun için o boya ile boyamayı severim. Telbiyeye gelince: Rasûlullah'ın hayvanı hareket için ayağa kalkıp doğrulmadıkça telbiye ettiğini görmedim

---

بَاب التَّيَمُّنِ فِي الْوُضُوءِ وَالْغَسْلِ

167 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ سِيرِينَ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَهُنَّ فِي غَسْلِ ابْنَتِهِ ابْدَأْنَ بِمَيَامِنِهَا وَمَوَاضِعِ الْوُضُوءِ مِنْهَا

Abdest Almada Ve Yikanmada Sağ Tarafiyle Ve Sağ Taraftan Başlamak Babi
... Bize Hâlid (el-Hazzâ), Hafsa bintu Sîrîn'den; o da Ümmü Atıyye(R)'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Peygamber (S) ona ve beraberindeki kadınlara, kızını yıkama hakkında: "Onu yıkamağa sağ tarafianyîe ve abdest uzuvlarıyle başlayınız" buyurmuştur

---

168 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَشْعَثُ بْنُ سُلَيْمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْجِبُهُ التَّيَمُّنُ فِي تَنَعُّلِهِ وَتَرَجُّلِهِ وَطُهُورِهِ وَفِي شَأْنِهِ كُلِّهِ

Âişe (R) şöyle demiştir: - Peygamber(S)'in ayakkabı giymesinde, taranmasında, temizlenip abdest almasında ve bütün hâllerinde sağdan başlamak O'nun hoşuna giderdi.

بَاب الْتِمَاسِ الْوَضُوءِ إِذَا حَانَتْ الصَّلَاةُ وَقَالَتْ عَائِشَةُ حَضَرَتْ الصُّبْحُ فَالْتُمِسَ الْمَاءُ فَلَمْ يُوجَدْ فَنَزَلَ التَّيَمُّمُ

169 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّهُ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَحَانَتْ صَلَاةُ الْعَصْرِ فَالْتَمَسَ النَّاسُ الْوَضُوءَ فَلَمْ يَجِدُوهُ فَأُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِوَضُوءٍ فَوَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي ذَلِكَ الْإِنَاءِ يَدَهُ وَأَمَرَ النَّاسَ أَنْ يَتَوَضَّئُوا مِنْهُ قَالَ فَرَأَيْتُ الْمَاءَ يَنْبُعُ مِنْ تَحْتِ أَصَابِعِهِ حَتَّى تَوَضَّئُوا مِنْ عِنْدِ آخِرِهِمْ

Namaz Vakti Yaklaştiği Zaman Abdest Alacak Su Araştirmak Babi Ve Aişe Şöyle Dedi: Sabah Vakti Girince Su Arandı, Fakat Su Bulunamadı. Bunun Üzerine Teyemmüm (El-Mâıde.-6) Emri Indi.

... Bize Mâlik, İshâk ibn Abdillah ibn Ebî Talha'dan; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten haber verdi ki, o şöyle demiştir: Ben Rasû-Iullah(S)'ı şöyle gördüm: İkindi namazı yaklaşmıştı. İnsanlar abdest alacak su aradılar, fakat bulamadılar. Rasûlullah'a (bir kab içinde) abdest alacak su getirildi. Rasûlullah, elini su kabının içine koydu. Ve insanlara ondan abdest almalarını emretti. Enes der ki: İşte o zaman ben Peygamber'in parmaklan altından, hiç kimse hâriç kalmamak üzere hepsi abdest alıncaya kadar su kaynadığını gördüm .

بَاب الْمَاءِ الَّذِي يُغْسَلُ بِهِ شَعَرُ الْإِنْسَانِ وَكَانَ عَطَاءٌ لَا يَرَى بِهِ بَأْسًا أَنْ يُتَّخَذَ مِنْهَا الْخُيُوطُ وَالْحِبَالُ وَسُؤْرِ الْكِلَابِ وَمَمَرِّهَا فِي الْمَسْجِدِ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ إِذَا وَلَغَ فِي إِنَاءٍ لَيْسَ لَهُ وَضُوءٌ غَيْرُهُ يَتَوَضَّأُ بِهِ وَقَالَ سُفْيَانُ هَذَا الْفِقْهُ بِعَيْنِهِ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى{فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا}وَهَذَا مَاءٌ وَفِي النَّفْسِ مِنْهُ شَيْءٌ يَتَوَضَّأُ بِهِ وَيَتَيَمَّمُ

İnsan Saçi Değdirilmiş Olan Suyun Hükmü Babi
Atâ ibn Ebî Rebâh (115), insan saçlarından İplikler ve ipler edinilmesinde bir be's görmez îdi
. Ve köpeklerin artığı olan su ile köpeklerin mescidde yürümeleri(nin hükmü) babı Zuhrî: Köpek, su kabının içini yaladığı ve abdest alıcı için bu kabdakinden başka su da bulunmadığı zaman, su ile abdest alır, demiştir .Sufyân es-Sevrı: Bu, yânı o su ile abdest alınmak hükmü, ayniyle (Kur'ân'dan istifâde edilmiş olan) fıkıhtır. Yüce Allah: "Bir su bulamazsanız o vakit tertemiz bir toprakla teyemmüm edin.." (en-Nisâ:43; eI-Mâide:6) buyuruyor. İşte bu da bir sudur; fakat bu çeşit bir sudan dolayı gönülde bir gıcıklanma davardır. Binâenaleyh o insan bu su ile abdest alır, sonra da teyemmüm eder, demiştir .

170 – حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ قَالَ قُلْتُ لِعَبِيدَةَ عِنْدَنَا مِنْ شَعَرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصَبْنَاهُ مِنْ قِبَلِ أَنَسٍ أَوْ مِنْ قِبَلِ أَهْلِ أَنَسٍ فَقَالَ لَأَنْ تَكُونَ عِنْدِي شَعَرَةٌ مِنْهُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا

İbn Şîrîn şöyle demiştir: Ben Abîde(72)'ye: Yanımızda Peygamber(S)'in saçından bir mıkdâr vardır, biz onu Enes tarafından yâhud Enes'in ailesi tarafından elde etmiştik, dedim. Bunun üzerine Abîde: Yanımda, Peygamber'den bir tek saç telinin bulunması muhakkak bana dünyâdan ve dünyâdaki şeylerden daha sevimlidir, dedi

---

171 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ قَالَ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنَا عَبَّادٌ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا حَلَقَ رَأْسَهُ كَانَ أَبُو طَلْحَةَ أَوَّلَ مَنْ أَخَذَ مِنْ شَعَرِهِ

Bize Abbâd (ibnu'l-Avvâm~185), İbnu Avn'dan; o da tbnu Sîrîn'den; o da Enes(R)'ten tahdîs etti (O şöyle demiştir): Rasû-luIlah(S-Vedâ Haccı'nda) başını tıraş ettiği zaman saçından en evvel alan Ebû Talha idi .

---

172 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا شَرِبَ الْكَلْبُ فِي إِنَاءِ أَحَدِكُمْ فَلْيَغْسِلْهُ سَبْعًا

... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Birinizin kabından köpek (ağzını sokup bir şey) içtiği zaman o kabı yedi kerre yıkasın"

---

174 - وَقَالَ أَحْمَدُ بْنُ شَبِيبٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كَانَتْ الْكِلَابُ تَبُولُ وَتُقْبِلُ وَتُدْبِرُ فِي الْمَسْجِدِ فِي زَمَانِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَكُونُوا يَرُشُّونَ شَيْئًا مِنْ ذَلِكَ

Ahmed ibn Şebîb şöyle dedi: Bana babam (Şebîb), Yû-nus'tan; o da İbn Şihâb'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Bana Hamza ibnu Abdillah, babası Abdullah ibn Umer'den tahdîs etti. O şöyle demiştir; Rasûlullah (S) zamanında köpekler (işer ve), mescidin içinde gider gelirdi de bundan dolayı (mescidi yıkamak için) hiç su serpmezlerdi.

175- حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ ابْنِ أَبِي السَّفَرِ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِذَا أَرْسَلْتَ كَلْبَكَ الْمُعَلَّمَ فَقَتَلَ فَكُلْ وَإِذَا أَكَلَ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنَّمَا أَمْسَكَهُ عَلَى نَفْسِهِ قُلْتُ أُرْسِلُ كَلْبِي فَأَجِدُ مَعَهُ كَلْبًا آخَرَ قَالَ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنَّمَا سَمَّيْتَ عَلَى كَلْبِكَ وَلَمْ تُسَمِّ عَلَى كَلْبٍ آخَرَ

-....... Adiyy ibn Hatim (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'e-köpek avının hükmünü- sordum da o şöyle buyurdu: "Sen öğretilmiş köpeğini salıverdin de o da avı öldürdüğü zaman, sen o avı ye. Köpek avı yediği zaman ise artık sen o avdan yeme. Çünkü köpek avı ancak kendi nefsi için tutmuştur". Ben: Köpeğimi salıveriyorum da onunla beraber başka bir köpek daha buluyorum?
dedim. Rasûlullah: "Bu hâlde yeme. Çünkü sen Besmeleyi ancak kendi köpeğinin üzerine çekmiştin, başka köpek üzerine Besmele çekmemiştin" buyurdu .

بَاب مَنْ لَمْ يَرَ الْوُضُوءَ إِلَّا مِنْ الْمَخْرَجَيْنِ مِنْ الْقُبُلِ وَالدُّبُرِ وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى{أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنْ الْغَائِطِ وَقَالَ عَطَاءٌ فِيمَنْ يَخْرُجُ مِنْ دُبُرِهِ الدُّودُ أَوْ مِنْ ذَكَرِهِ نَحْوُ الْقَمْلَةِ يُعِيدُ الْوُضُوءَ وَقَالَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ إِذَا ضَحِكَ فِي الصَّلَاةِ أَعَادَ الصَّلَاةَ وَلَمْ يُعِدْ الْوُضُوءَ وَقَالَ الْحَسَنُ إِنْ أَخَذَ مِنْ شَعَرِهِ وَأَظْفَارِهِ أَوْ خَلَعَ خُفَّيْهِ فَلَا وُضُوءَ عَلَيْهِ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ لَا وُضُوءَ إِلَّا مِنْ حَدَثٍ وَيُذْكَرُ عَنْ جَابِرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ فِي غَزْوَةِ ذَاتِ الرِّقَاعِ فَرُمِيَ رَجُلٌ بِسَهْمٍ فَنَزَفَهُ الدَّمُ فَرَكَعَ وَسَجَدَ وَمَضَى فِي صَلَاتِهِ وَقَالَ الْحَسَنُ مَا زَالَ الْمُسْلِمُونَ يُصَلُّونَ فِي جِرَاحَاتِهِمْ وَقَالَ طَاوُسٌ وَمُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ وَعَطَاءٌ وَأَهْلُ الْحِجَازِ لَيْسَ فِي الدَّمِ وُضُوءٌ وَعَصَرَ ابْنُ عُمَرَ بَثْرَةً فَخَرَجَ مِنْهَا الدَّمُ وَلَمْ يَتَوَضَّأْ وَبَزَقَ ابْنُ أَبِي أَوْفَى دَمًا فَمَضَى فِي صَلَاتِهِ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ وَالْحَسَنُ فِيمَنْ يَحْتَجِمُ لَيْسَ عَلَيْهِ إِلَّا غَسْلُ مَحَاجِمِهِ

Yüce Allah'in ... Veya Içinizden Biri Halâdan Gelmişse... "(Ei-Mâide:6)Kavlinden Dolayi Abdest Almayi Ancak İki Çikiş Yerinden, Ön Ve Arkadan(Çikan Şeylerden Ötürü) Vâcib Gören Kimse Babi

..-Ve Atâ ibn Ebî Rebâh, arkasından kurt yâhud zekerinden bit gibi bir haşere çıkan kimse hakkında: Tekrar abdest alır, dedi.

Câbir ibn Abdillah: Namaz içinde güldüğü zaman namazı tekrar kılar, fakat tekrar abdest almaz, edi.

Hasen Basrî: Saçından veya tırnaklarından kesip alsa yâhud mestlerini çıkarsa kendisine abdest almak lâzım gelmez, dedi.

Ebû Hureyre: Abdest almak ancak (abdesti bozacak) bir hadesT ten dolayı lâzım gelir, demiştir . Câbir'den zikredilir ki, Peygamber(S) Zâtu'r-Rıkaa' gazvesinde idi; derken bir adam (yânî Abbâd ibn Bişr) bir ok ile vuruldu. Kendisinden çok kan aktı; bu vaziyette rükû' vesecde edip namazına devam etti. Hasen Basrî: Müslümanlar yaraları içinde namaz kılmakta devam etmişlerdir, dedi.Tâvûs ibn Keysân, Muhammed ibn Alî (yânî Hüseyn'in torunu Muhammed Bakır), Atâ ve Hicaz ehli: Kan(çıkmak)da abdest almak yoktur, dediler . İbn Umer küçük bir yarayı sıktı da ondan kan çıktı. Kendisi bundan dolayı abdest almadı (ve namaz kıldı). îbn Ebî Evfâ (87), namazda iken kan tükürdü de namazına devam etti . İbn Umer ve Hasen Basrî, kan aldıran kimse hakkında, kendisine sâdece kan aldırma yerlerini yıkamak lâzım gelir, dediler .

176 – حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَزَالُ الْعَبْدُ فِي صَلَاةٍ مَا كَانَ فِي الْمَسْجِدِ يَنْتَظِرُ الصَّلَاةَ مَا لَمْ يُحْدِثْ فَقَالَ رَجُلٌ أَعْجَمِيٌّ مَا الْحَدَثُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ الصَّوْتُ يَعْنِي الضَّرْطَةَ

-....... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Bir kul, namazı bekleyerek abdestini bozmadan mescid-de bulunduğu müddetçe hep namazdadır". (Ebû Hureyre bu hadîsi söyleyince) yabancı bir adam: Hades (yânî abdesti bozan) nedir, yâ Ebâ Hureyre? diye sordu. Ebû Hureyre de, sesli yellenmeyi kasdede-rek, sestir, dedi

---

177 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ عَنْ عَمِّهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَنْصَرِفْ حَتَّى يَسْمَعَ صَوْتًا أَوْ يَجِدَ رِيحًا

-... Bize İbn Uyeyne, Zuhrî'den; o da Abbâd ibn Temîm'den; o da amucasi(Abdullah ibn Zeyd)ndan tahdîs etti. Peygamber (S): "Namaz kılan kimse bir ses işidünceye yâhud bir koku hissedinceye kadar (namazdan) ayrılmasın" buyurmuştur

---

178 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ مُنْذِرٍ أَبِي يَعْلَى الثَّوْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِيَّةِ قَالَ قَالَ عَلِيٌّ كُنْتُ رَجُلًا مَذَّاءً فَاسْتَحْيَيْتُ أَنْ أَسْأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرْتُ الْمِقْدَادَ بْنَ الْأَسْوَدِ فَسَأَلَهُ فَقَالَ فِيهِ الْوُضُوءُ وَرَوَاهُ شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ

-.. Muhammed ibnu'l-Hanefiyye şöyle demiştir: Alî ibn Ebî Tâlib (R) şöyle dedi: Ben mezîsi çok bir kimse idim. Bunu Rasû-lullah'a sormaya utandım da Mıkdâd ibn Esved'e sormasını emrettim. O da sordu. Rasûlullah: "Abdest almak îcâb eder" buyurdu. Bu hadîsi Şu'be (ibn Haccâc) de A'meş'ten rivayet etti.

---

179 – حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ أَنَّ عَطَاءَ بْنَ يَسَارٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ زَيْدَ بْنَ خَالِدٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَأَلَ

عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قُلْتُ أَرَأَيْتَ إِذَا جَامَعَ فَلَمْ يُمْنِ قَالَ عُثْمَانُ يَتَوَضَّأُ كَمَا يَتَوَضَّأُ لِلصَّلَاةِ وَيَغْسِلُ ذَكَرَهُ قَالَ عُثْمَانُ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلْتُ عَنْ ذَلِكَ عَلِيًّا وَالزُّبَيْرَ وَطَلْحَةَ وَأُبَيَّ بْنَ كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ فَأَمَرُوهُ بِذَلِكَ

-....... Atâ ibn Yesâr haber vermiştir. Ona da Zeyd ibn HâIid, Usmân ibn Affân'a şöyle sorduğunu haber vermiştir: Usmân'a: Bir kimse cinsî münâsebet yapar da menisci gelmezse ne (yapmalıdır) dersin? dedim. Usmân: Namaz için abdest aldığı gibi abdest alır, bacakları arasını yıkar, dedi. Usmân: Ben bunu RasûluIlah(S)'tan işittim, diye de ilâve etti.
Râvî Zeyd: Ben bu mes'eleyi Alî, Zubeyr, Talha ve Ubeyy ibn Ka'b'dan da sordum. Bunların hepsi de o cinsî münâsebet yapan kimşeye böyle emrettiler, dedi

---

180 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ قَالَ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ ذَكْوَانَ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْسَلَ إِلَى رَجُلٍ مِنْ الْأَنْصَارِ فَجَاءَ وَرَأْسُهُ يَقْطُرُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَلَّنَا أَعْجَلْنَاكَ فَقَالَ نَعَمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أُعْجِلْتَ أَوْ قُحِطْتَ فَعَلَيْكَ الْوُضُوءُ تَابَعَهُ وَهْبٌ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَلَمْ يَقُلْ غُنْدَرٌ وَيَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ الْوُضُوءُ

-..... Bize İshâk -ki o İbnu Mansûr'dur- tahdîs edip şöyle dedi: Bize Nadr haber verip şöyle dedi: Bize Şu'be, Hakem (ibn Utey-be)'den; o da Zekvân Ebû Salih'ten; o da Ebû Saîd Hudrî(R)'den haber verdi (o şöyle demiştir): Rasûlullah (S) Ensâr'dan bir adama haber gönderip istedi. O zât, başı su damlaya damlaya geldi. Peygamber: "Galiba seni aceleye getirdik" buyurdu. O zât: Evet, dedi. Bunun üzerine Rasûîullah: "Şayet işin aceleye getirilir yâhud menî getirememeğe ma'rûz bırakılırsan, sana yalnız abdest almak lâzım olur" buyurdu. Bunu rivayet etmekte Nadr ibn Şumeyl'e Vehb ibn Cerîr mutâbaat edip: Bize Şu'be tahdîs etti dedi: Ebû Abdillah Buhârî şöyle dedi: Gunder ve Yahya (ibn Saîd el-Kattân bu hadîsi) Şu'-be'den (bu isnâd ve metin ile rivayetlerinde) abdest almak sözünü söylemediler (de sâdece üzerine lâzımdır ma'nâsma fealeyke dediler) .

بَاب الرَّجُلِ يُوَضِّئُ صَاحِبَهُ

181 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ قَالَ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ عَنْ يَحْيَى عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ كُرَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا أَفَاضَ مِنْ عَرَفَةَ عَدَلَ إِلَى الشِّعْبِ فَقَضَى حَاجَتَهُ قَالَ أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ فَجَعَلْتُ أَصُبُّ عَلَيْهِ وَيَتَوَضَّأُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتُصَلِّي فَقَالَ الْمُصَلَّى أَمَامَكَ

Kişinin Kendi Arkadaşina Yardim Ederek Abdest Aldirmasi Babi
.... Usâme ibn Zeyd(R)'den (o şöyle demiştir): Rasûlullah (S) Arafat'tan hareket ettiği zaman dağ arasındaki yola yöneldi ve hacetini yerine getirdi. Usâmetu'bnu Zeyd dedi ki: Müteakiben ben Rasûlullah'ın üzerine su dökmeğe, o da abdest almağa başladı. Ben: Yâ Rasûlallah, namaz mı kılacaksın? dedim. "Namaz" kılınacak yer öniinde(yâm ileride) buyurdu

---

182 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ سَمِعْتُ يَحْيَى بْنَ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعْدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَنَّ نَافِعَ بْنَ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ عُرْوَةَ بْنَ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ يُحَدِّثُ عَنْ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ أَنَّهُ كَانَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ وَأَنَّهُ ذَهَبَ لِحَاجَةٍ لَهُ وَأَنَّ مُغِيرَةَ جَعَلَ يَصُبُّ الْمَاءَ عَلَيْهِ وَهُوَ يَتَوَضَّأُ فَغَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ وَمَسَحَ بِرَأْسِهِ وَمَسَحَ عَلَى الْخُفَّيْنِ

-.......Urve, Mugîretu'bnu Şu'be'den tahdîs ediyordu. Mugîre, bir seferde Rasûlullah'ın maiyyetinde bulunmuş. Rasûlullah bir hacetini yerine getirmek için gitmiş. Müteakiben abdest alırken suyunu Mugîre dökmeğe başlamış. İşte bu abdestte Peygamber, yüzünü ve ellerini yıkamış, başına ve mestleri üzerine mesh etmiştir .

بَاب قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ بَعْدَ الْحَدَثِ وَغَيْرِهِ

وَقَالَ مَنْصُورٌ عَنْ إِبْرَاهِيمَ لَا بَأْسَ بِالْقِرَاءَةِ فِي الْحَمَّامِ وَبِكَتْبِ الرِّسَالَةِ عَلَى غَيْرِ وُضُوءٍ وَقَالَ حَمَّادٌ عَنْ إِبْرَاهِيمَ إِنْ كَانَ عَلَيْهِمْ إِزَارٌ فَسَلِّمْ وَإِلَّا فَلَا تُسَلِّمْ

- Abdestsiz İken Kur'ân Okumak Ve Başka İşler Yapmak Babi
Mansûr ibn Mu'temir, ibrâhîm en-Nahafden: "Hammâmda (Kur'ân) okumakta ve abdestsizken risale yazmakta be's yoktur" demiştir . (Ebû Hanîfe'nin hocası) Hammâd ibn Süleyman, İbrâhîm Nahaî'den: "Eğer hammâmdakilerin üzerlerinde fûtaiarı varsa onlara selâm ver, yoksa selâm verme' demiştir.

183 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ مَخْرَمَةَ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ كُرَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ بَاتَ لَيْلَةً عِنْدَ مَيْمُونَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهِيَ خَالَتُهُ فَاضْطَجَعْتُ فِي عَرْضِ الْوِسَادَةِ وَاضْطَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَهْلُهُ فِي طُولِهَا فَنَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى إِذَا انْتَصَفَ اللَّيْلُ أَوْ قَبْلَهُ بِقَلِيلٍ أَوْ بَعْدَهُ بِقَلِيلٍ اسْتَيْقَظَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَلَسَ يَمْسَحُ النَّوْمَ عَنْ وَجْهِهِ بِيَدِهِ ثُمَّ قَرَأَ الْعَشْرَ الْآيَاتِ الْخَوَاتِمَ مِنْ سُورَةِ آلِ عِمْرَانَ ثُمَّ قَامَ إِلَى شَنٍّ مُعَلَّقَةٍ فَتَوَضَّأَ مِنْهَا فَأَحْسَنَ وُضُوءَهُ ثُمَّ قَامَ يُصَلِّي قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقُمْتُ فَصَنَعْتُ مِثْلَ مَا صَنَعَ ثُمَّ ذَهَبْتُ فَقُمْتُ إِلَى جَنْبِهِ فَوَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى رَأْسِي وَأَخَذَ بِأُذُنِي الْيُمْنَى يَفْتِلُهَا فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ أَوْتَرَ ثُمَّ اضْطَجَعَ حَتَّى أَتَاهُ الْمُؤَذِّنُ فَقَامَ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ ثُمَّ خَرَجَ فَصَلَّى الصُّبْحَ

-...Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle haber vermiştir: Kendisi bir gece Peygamber'in zevcesi Meymûne'nin yanında kalmıştır. Bu Meymûne, İbn Abbâs'ın teyzesidir.İbn Abbâs dedi ki: Ben yastığın enine yattım, Rasûlullah ile ehli de yastığın uzunluğuna başlarım koyarak uzandılar. Rasûlullah (S) uyudu. Nihayet gece yarıyı bulduğunda yâhud biraz evvelce yâhud biraz sonraca uyandı. Oturup eliyle yüzünden uykuyu silmeğe başladı. Ondan sonra Âlu İmrân sûresinin son on âyetlerini okudu. Sonra kalkıp asılı duran küçük bir kırbaya uzandı. Ondan güzel bir abdest aldı. Sonra namaza durdu. İbn Abbâs dedi ki: Ben de kalktım ve O'nun yaptığı gibi yaptım. Sonra gittim ve yanıbaşına durdum. Sağ elini başımın üzerine koydu ve sağ kulağımı tutup büktü. Sonra iki rek'at, yine iki rek'at, yine iki rek'-at, yine iki rek'at, yine iki rek'at, yine iki rek'at kılıp, ondan sonra tek rek'at kıldı. Sonra müezzin gelinceye kadar yine yattı. Sonra kalktı ve hafîf iki rek'at daha kıldı. Sonra çıkıp sabah namazını kıldırdı.

بَاب مَنْ لَمْ يَتَوَضَّأْ إِلَّا مِنْ الْغَشْيِ الْمُثْقِلِ

184 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ امْرَأَتِهِ فَاطِمَةَ عَنْ جَدَّتِهَا أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ أَنَّهَا قَالَتْ أَتَيْتُ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ خَسَفَتْ الشَّمْسُ فَإِذَا النَّاسُ قِيَامٌ يُصَلُّونَ وَإِذَا هِيَ قَائِمَةٌ تُصَلِّي فَقُلْتُ مَا لِلنَّاسِ فَأَشَارَتْ بِيَدِهَا نَحْوَ السَّمَاءِ وَقَالَتْ سُبْحَانَ اللَّهِ فَقُلْتُ آيَةٌ فَأَشَارَتْ أَيْ نَعَمْ فَقُمْتُ حَتَّى تَجَلَّانِي الْغَشْيُ وَجَعَلْتُ أَصُبُّ فَوْقَ رَأْسِي مَاءً فَلَمَّا انْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ مَا مِنْ شَيْءٍ كُنْتُ لَمْ أَرَهُ إِلَّا قَدْ رَأَيْتُهُ فِي مَقَامِي هَذَا حَتَّى الْجَنَّةَ وَالنَّارَ وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّكُمْ تُفْتَنُونَ فِي الْقُبُورِ مِثْلَ أَوْ قَرِيبَ مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَّالِ لَا أَدْرِي أَيَّ ذَلِكَ قَالَتْ أَسْمَاءُ يُؤْتَى أَحَدُكُمْ فَيُقَالُ

لَهُ مَا عِلْمُكَ بِهَذَا الرَّجُلِ فَأَمَّا الْمُؤْمِنُ أَوْ الْمُوقِنُ لَا أَدْرِي أَيَّ ذَلِكَ قَالَتْ أَسْمَاءُ فَيَقُولُ هُوَ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ جَاءَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَى فَأَجَبْنَا وَآمَنَّا وَاتَّبَعْنَا فَيُقَالُ لَهُ نَمْ صَالِحًا فَقَدْ عَلِمْنَا إِنْ كُنْتَ لَمُؤْمِنًا وَأَمَّا الْمُنَافِقُ أَوْ الْمُرْتَابُ لَا أَدْرِي أَيَّ ذَلِكَ قَالَتْ أَسْمَاءُ فَيَقُولُ لَا أَدْرِي سَمِعْتُ النَّاسَ يَقُولُونَ شَيْئًا فَقُلْتُهُ

- Hafif Olanindan Değil De Ağirlik Verici Bayilmadan Dolayi Abdest Almayi Vacib Gören.Kimsîe Babi
..Esma (R) şöyle demiştir: Güneş tutulduğu zaman Peygamber'in zevcesi Âişe'ye geldim. Bir de baktım ki, insanlar hep di-kelmiş .namaz kılıyorlar. Baktım Âişe de kalkmış namaz kılmakta. İnsanlara ne oluyor? dedim. Âişe eliyle göğe doğru işaret edip Subhânallah dedi. Ben: Bu bir alâmet mi? diye sordum. Âişe başıyle evet diye işaret etti. Bunun üzerine ben de kalkıp namaza durdum. Nihâyet (kıyamın uzunluğundan) üzerime baygınlık geldi. Başımın üstüne su dökmeğe başladım . Rasûlullah (S) namazdan ayrılınca Allah'a hamd ve sena ettikten sonra şöyle buyurdu: "Cennet ve cehenneme kadar (evvelce) görmemiş olduğum hiçbir şey kalmadı ki, bu makaamımda onu görmüş olmayayım. Veyemîn olsun bana vah-yolundu ki, sizler kabirlerde Deccâl imtihanına benzer yâhud ona yakın bir imtihana çekileceksiniz -Râvî: Esmâ'nın bu, benzer yâhud yakın tâ'bîrlerinden hangisini söylediğini bilemiyorum, dedi- Birinize gelinecek de: Bu adam (yânî Muhammed) hakkındaki ilmin redir? denilecek. Mü'min yâhud yakın sahibi olan kimse -Râvî: Esma, bu iki sözün hangisini söyledi bilmiyorum, dedi- 'O Allah'ın elçisi Muham-med'dir, bize beyyinelerle hidâyet getirdi. Biz de icabet ettik ve O'na uyduk' diyecektir. Bunun üzerine ona: Sen iyi hâlde yat uyu. Biz kat T olarak bildik ki sen O'na iyice inanmışsın, denilecektir. Münafık yâhud kalbinde şübhesi olan kimseye gelince -Râvî:
Esma bunların hangisini söyledi bilmiyorum, dedi- o: Ben bilmiyorum. İnsanlardan işittim, bir şey söylüyorlardı, onu ben de söyledim, diyecektir"

بَاب مَسْحِ الرَّأْسِ كُلِّهِ لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى{وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ}وَقَالَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ الْمَرْأَةُ بِمَنْزِلَةِ الرَّجُلِ تَمْسَحُ عَلَى رَأْسِهَا وَسُئِلَ مَالِكٌ أَيُجْزِئُ أَنْ يَمْسَحَ بَعْضَ الرَّأْسِ فَاحْتَجَّ بِحَدِيثِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ

Yüce Allah'in "Başlarınızı Meshediniz." (Ci-Mâide: 6) Sözünden Dolayi Başin Hepsini Mesh Etme Babi
İbn Müseyyeb: Kadın, erkek menzilesindedir; o da başı üzerine mesheder, dedi Mâlik'e: Başının bir kısmına meshetmesi kâfi gelir mi?dîye soruldu da o kâfî gelmiyeceğine aşağıdaki Abdullah ibn Zeyd hadîsini hüccet getirdi

185 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى الْمَازِنِيِّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ وَهُوَ جَدُّ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى أَتَسْتَطِيعُ أَنْ تُرِيَنِي كَيْفَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَوَضَّأُ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ نَعَمْ فَدَعَا بِمَاءٍ فَأَفْرَغَ عَلَى يَدَيْهِ فَغَسَلَ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ مَضْمَضَ وَاسْتَنْثَرَ ثَلَاثًا ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا ثُمَّ غَسَلَ يَدَيْهِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ ثُمَّ مَسَحَ رَأْسَهُ بِيَدَيْهِ فَأَقْبَلَ بِهِمَا وَأَدْبَرَ بَدَأَ بِمُقَدَّمِ رَأْسِهِ حَتَّى ذَهَبَ بِهِمَا إِلَى قَفَاهُ ثُمَّ رَدَّهُمَا إِلَى الْمَكَانِ الَّذِي بَدَأَ مِنْهُ ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَيْهِ

-.... Bize Mâlik, Amr ibn Yahya eî-Mâzinî'den; o da babasından şöyle haber verdi ki: Bir adam Abdullah ibn Zeyd'e -ki bu Amr ibn Yahya'nın dedesidir-: RasûIullah(S)'ın nasıl abdest alıyor-duğunu bana gösterebilir misin? diye sormuş. Abdullah ibn Zeyd de: Evet, demiş. Bunun üzerine su istemiştir. Râvî dedi ki: Ellerine su dökdükten sonra iki kerre yıkadı. Sonra üç defa ağzını çalkalayıp, burnunu temizledi. Sonra yüzünü üç defa yıkadı. Sonra ellerini dirseklere kadar ikişer defa yıkadı. Sonra iki eliyle bütün başını meshe-dip her iki elini İleri geri götürdü. Ve başının ön tarafından başlayıp ellerini arkasına götürdü. Oradan da başladığı yere getirdi. Ondan sonra ayaklarını yıkadı

بَاب غَسْلِ الرِّجْلَيْنِ إِلَى الْكَعْبَيْنِ

186 – حَدَّثَنَا مُوسَى قَالَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ عَمْرٍو عَنْ أَبِيهِ شَهِدْتُ عَمْرَو بْنَ أَبِي حَسَنٍ سَأَلَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ زَيْدٍ عَنْ وُضُوءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَعَا بِتَوْرٍ مِنْ مَاءٍ فَتَوَضَّأَ لَهُمْ وُضُوءَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَكْفَأَ عَلَى يَدِهِ مِنْ التَّوْرِ فَغَسَلَ يَدَيْهِ ثَلَاثًا ثُمَّ أَدْخَلَ يَدَهُ فِي التَّوْرِ فَمَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ وَاسْتَنْثَرَ ثَلَاثَ غَرَفَاتٍ ثُمَّ أَدْخَلَ يَدَهُ فَغَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا ثُمَّ غَسَلَ يَدَيْهِ مَرَّتَيْنِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ ثُمَّ أَدْخَلَ يَدَهُ فَمَسَحَ رَأْسَهُ فَأَقْبَلَ بِهِمَا وَأَدْبَرَ مَرَّةً وَاحِدَةً ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَيْهِ إِلَى الْكَعْبَيْنِ

-....... Bize Vuheyb, Amr'dan; o da babası(Yahyâ ibn Umâre)'ndan tahdîs etti. Şöyle dedi: Şâhid oldum ki, Amr ibn Ebî Ha-sen, Abdullah ibn Zeyd'e Peygamber'in abdest alışını sordu. O da bir tas su istedi de onlar için Peygamber'in abdest alışı gibi abdest aldı. Şöyle ki: Tastan eli üzerine eğerek su döktü ve ellerini üç defa yıkadı. Sonra elini tasın içine soktu ve üçer defa avuçlayarak ağzını çalkaladı, burnuna su verdi. Sonra elini daldırıp yüzünü üç defa yıkadı. Sonra herbir elini dirseklere kadar ikişer defa yıkadı. Ondan sonar elini sokup başım mesnetti. Şöyle ki: Her iki elini öne ve arkaya doğru bir defa yürüttü. Ondan sonra her iki ayağını da topuklara kadar yıkadı.

بَاب اسْتِعْمَالِ فَضْلِ وَضُوءِ النَّاسِ وَأَمَرَ جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَهْلَهُ أَنْ يَتَوَضَّئُوا بِفَضْلِ سِوَاكِهِ

187 – حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَكَمُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جُحَيْفَةَ يَقُولُ خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْهَاجِرَةِ فَأُتِيَ بِوَضُوءٍ فَتَوَضَّأَ فَجَعَلَ النَّاسُ يَأْخُذُونَ مِنْ فَضْلِ وَضُوئِهِ فَيَتَمَسَّحُونَ بِهِ فَصَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الظُّهْرَ رَكْعَتَيْنِ وَالْعَصْرَ رَكْعَتَيْنِ وَبَيْنَ يَدَيْهِ عَنَزَةٌ

İnsanlarca (Kabda Kalan) Abdest Suyu Fazlasinin Kullanilmasi Babi

Cerîr ibn Abdillah kendi ev halkına, misvaklanmasından artan su ile abdest almalarını emretmiştir

... Bize Hakem (ibn Uteybe) tahdîs edip şöyle dedi: Ben Ebû Cuhayfe(74)'den işittim, şöyle diyordu: RasûluIIah(S-bir seferde) Öğlenin sıcak zamanında yanımıza çıktı. Kendisine abdest alacak su getirildi, abdest aldı. İnsanlar abdest suyunun artanını alıp (teberrüken) vücûdlarına sürmeğe başladılar. Peygamber, önünde bir harbe olduğu hâlde öğleyi ve ikindiyi ikişer rek'at kıldırdı.

---

188 – وَقَالَ أَبُو مُوسَى دَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَدَحٍ فِيهِ مَاءٌ فَغَسَلَ يَدَيْهِ وَوَجْهَهُ فِيهِ وَمَجَّ فِيهِ ثُمَّ قَالَ لَهُمَا اشْرَبَا مِنْهُ وَأَفْرِغَا عَلَى وُجُوهِكُمَا وَنُحُورِكُمَا

Ebû Mûsâ (R) şöyle demiştir: Peygamber (S-bir defa) içinde su bulunan bir kab istedi. Ellerini, yüzünü kabın içinde yıkadıktan sonra, içine su püskürdü. Sonra onlara: "Bu sudan içiniz ve yüzlerinize göğüslerinize dökünüz" buyurdu.

---

189 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مَحْمُودُ بْنُ الرَّبِيعِ قَالَ وَهُوَ الَّذِي مَجَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي وَجْهِهِ وَهُوَ غُلَامٌ مِنْ بِئْرِهِمْ وَقَالَ عُرْوَةُ عَنْ الْمِسْوَرِ وَغَيْرِهِ يُصَدِّقُ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا صَاحِبَهُ وَإِذَا تَوَضَّأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَادُوا يَقْتَتِلُونَ عَلَى وَضُوئِهِ

-.......İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Mahmûd ibnu'r-Rabî' haber verdi -ki o çocuk iken kendi kuyularından Rasülullah'ın onun yüzüne su püskürmüş olduğu kimsedir. Ve Urve (ibn Zubeyr),

Mısver'den ve gayrisinden (yânı Mervân ibn Hakem'den) söyledi; Misver ve Mervân'dan her biri arkadaşının hadîsini tahdîs ediyordu- şöyle dedi: Peygamber (S) abdest aldığı zaman sahâbîler onun abdest suyu üzerinde döğüşmeye yaklaşıyorlardı

بَاب

190 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ يُونُسَ قَالَ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ الْجَعْدِ قَالَ سَمِعْتُ السَّائِبَ بْنَ يَزِيدَ يَقُولُ ذَهَبَتْ بِي خَالَتِي إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ ابْنَ أُخْتِي وَجِعٌ فَمَسَحَ رَأْسِي وَدَعَا لِي بِالْبَرَكَةِ ثُمَّ تَوَضَّأَ فَشَرِبْتُ مِنْ وَضُوئِهِ ثُمَّ قُمْتُ خَلْفَ ظَهْرِهِ فَنَظَرْتُ إِلَى خَاتَمِ النُّبُوَّةِ بَيْنَ كَتِفَيْهِ مِثْلَ زِرِّ الْحَجَلَةِ

Bâb (Bu, Geçen Bâbdan Bir Fasıl Gibidir)
... Ca'd şöyle demiştir: Ben Sâib ibn Yezîd(91)'den işittim, şöyle diyordu: Teyzem beni Peygamber(S)'in yanına götürdü de: Yâ Rasûlallah! Benim kızkardeşimin bu oğlu ayağından rahatsızdır, dedi. Rasûlullah başımı eliyle sıvazladı ve bana bereket duası etti. Sonra abdest aldı. Ben onun abdest suyundan içtim. Sonra sırtının arkasında dikeldim ve iki omuzu arasında gerdek çadırının büyük düğmeleri -yâhud keklik yumurtası- gibi Peygamberlik mührünü gördüm.

بَاب مَنْ مَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ مِنْ غَرْفَةٍ وَاحِدَةٍ

191 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ أَنَّهُ أَفْرَغَ مِنْ الْإِنَاءِ عَلَى يَدَيْهِ فَغَسَلَهُمَا ثُمَّ غَسَلَ أَوْ مَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ مِنْ كَفَّةٍ وَاحِدَةٍ فَفَعَلَ ذَلِكَ ثَلَاثًا فَغَسَلَ يَدَيْهِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ وَمَسَحَ بِرَأْسِهِ مَا أَقْبَلَ وَمَا أَدْبَرَ وَغَسَلَ رِجْلَيْهِ إِلَى الْكَعْبَيْنِ ثُمَّ قَالَ هَكَذَا وُضُوءُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Bir Avuç Sudan Ağzini Çalkalayip Burnuna Da Su Veren Kimse Babi
... Bize Amr ibn Yahya, babası Yahya ibn Umâre'den; o da Abdullah ibn Zeyd'den tahdîs etti. Abdullah ibn Zeyd kabdan eline su döküp ellerini yıkadı. Sonra bir avuç sudan ağzını yıkadı yâhud çalkaladı ve burnuna su verdi. Böyle ağız ve burun yıkamayı üç defa yaptı. Akabinde üç defa yüzünü yıkadı. Ondan sonra dirseklere kadar ikişer defa ellerini yıkadı, başının önünü ve arkasını (bir defa) meshetti, topuklarına kadar ayaklarını yıkadı. Bundan sonra Rasû-lulIah(S)'ın abdest alışı işte böyledir, dedi.

بَاب مَسْحِ الرَّأْسِ مَرَّةً

192 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ شَهِدْتُ عَمْرَو بْنَ أَبِي حَسَنٍ سَأَلَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ زَيْدٍ عَنْ وُضُوءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَعَا بِتَوْرٍ مِنْ مَاءٍ فَتَوَضَّأَ لَهُمْ فَكَفَأَ عَلَى يَدَيْهِ فَغَسَلَهُمَا ثَلَاثًا ثُمَّ أَدْخَلَ يَدَهُ فِي الْإِنَاءِ فَمَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ وَاسْتَنْثَرَ ثَلَاثًا بِثَلَاثِ غَرَفَاتٍ مِنْ مَاءٍ ثُمَّ أَدْخَلَ يَدَهُ فِي الْإِنَاءِ فَغَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا ثُمَّ أَدْخَلَ يَدَهُ فِي الْإِنَاءِ فَغَسَلَ يَدَيْهِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ أَدْخَلَ يَدَهُ فِي الْإِنَاءِ فَمَسَحَ بِرَأْسِهِ فَأَقْبَلَ بِيَدَيْهِ وَأَدْبَرَ بِهِمَا ثُمَّ أَدْخَلَ يَدَهُ فِي الْإِنَاءِ فَغَسَلَ رِجْلَيْهِ و حَدَّثَنَا مُوسَى قَالَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ قَالَ مَسَحَ رَأْسَهُ مَرَّةً

Başin Bir Kerre Meshedilmesi Bâbi
... Bize Amr ibn Yahya, babasından tahdîs etti. Babası şöyle demiştir: Ben Amr ibn Ebî Hasen'e şâhid oldum, o Abdullah ibn Zeyd'e Peygamber'in abdest alışını sordu. Bunun üzerine Abdullah ibn Zeyd bir kab su istedi ve onlar için abdest aldı. Şöyle ki: Kabı elinin üzerine meylettirip, ellerini üç defa yıkadı. Sonra elini kabın içine sokup (su alarak) üç avuç ile üç defa ağzım çalkaladı, burnuna su verip çıkardı.

Sonra elini kabın içine sokup (su alarak) üç kerre yüzünü yıkadı. Sonra yine elini kabın içine sokup dirseklere kadar ikişer defa ellerini yıkadı. Sonra elini yine kabın içine sokup başını meshedip ellerini ileri geri götürdü. Sonra elini yine kabın içine sokup ayaklarını yıkadı. Ve keza bize Mûsâ(ibn Ismâîl) tahdîs edip şöyle dedi: Bize Vu-heyb tahdîs etti...(isnadın bundan sonrası tamamen geçen isnâd gibidir. Bu hadîsin metninde başı mesh cümlesi şöyledir): Sonra başını bir kerre rneshetti, dedi.

بَاب وُضُوءِ الرَّجُلِ مَعَ امْرَأَتِهِ وَفَضْلِ وَضُوءِ الْمَرْأَةِ وَتَوَضَّأَ عُمَرُ بِالْحَمِيمِ وَمِنْ بَيْتِ نَصْرَانِيَّةٍ

193 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّهُ قَالَ كَانَ الرِّجَالُ وَالنِّسَاءُ يَتَوَضَّئُونَ فِي زَمَانِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَمِيعًا

Kişinin Kendi Karisi İle Beraber Abdest Almasi Ve Kadinin Abdest Suyu Fazlasi Babi
Ve Umer Hristiyan bir kadının evinde ve sıcak su ile abdest almıştır
... Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) zamanında (hicâb âyeti inmeden) erkeklerle kadınlar birlikte -bir kab içinden- abdest alırlardı

بَاب صَبِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَضُوءَهُ عَلَى الْمُغْمَى عَلَيْهِ

194 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرًا يَقُولُ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُنِي وَأَنَا مَرِيضٌ لَا أَعْقِلُ فَتَوَضَّأَ وَصَبَّ عَلَيَّ مِنْ وَضُوئِهِ فَعَقَلْتُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لِمَنْ الْمِيرَاثُ إِنَّمَا يَرِثُنِي كَلَالَةٌ فَنَزَلَتْ آيَةُ الْفَرَائِضِ

Peygamberdin Kendi Abdest Suyundan, Bayilan Kimse Üzerine Dökmesi Babi
.... Muhammed ibnu'I-Munkedir şöyle demiştir: Ben Câbir1den işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S) bana hasta ziyaretine geldi. Ben ise kendimi bilmiyecek kadar hasta idim. Rasûlullah abdest aldı ve abdest suyundan üzerime döktü. Ben kendime geldim ve: Yâ Rasûlallah! Mîrâsım kime kalacak? Benim mîrâsçılarım ancak Kelâ-le (yânı usûl ve furû'dan olmayan kimseler)'dir, dedim. Bunun üzerine mîrâs paylan âyeti nazil oldu

---

بَاب الْغُسْلِ وَالْوُضُوءِ فِي الْمِخْضَبِ وَالْقَدَحِ وَالْخَشَبِ وَالْحِجَارَةِ

195 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ بَكْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ قَالَ حَضَرَتْ الصَّلَاةُ فَقَامَ مَنْ كَانَ قَرِيبَ الدَّارِ إِلَى أَهْلِهِ وَبَقِيَ قَوْمٌ فَأُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِخْضَبٍ مِنْ حِجَارَةٍ فِيهِ مَاءٌ فَصَغُرَ الْمِخْضَبُ أَنْ يَبْسُطَ فِيهِ كَفَّهُ فَتَوَضَّأَ الْقَوْمُ كُلُّهُمْ قُلْنَا كَمْ كُنْتُمْ قَالَ ثَمَانِينَ وَزِيَادَةً

Teknede, Çanakta, Ağaçtan Ve Taştan Yapilmiş Kablar Içinde Yikanmak Ve Abdest Almak Babi
-... Bize Humeyd (143), Enes(R)'ten tahdîs etti. O şöyle demiştir: Bir defa namaz vakti geldi. Evi yakın olanlar kalkıp ailesinin yanına (abdest almağa) gittiler. Bir topluluk da kaldı. Rasûlullah'a içinde su bulunan taştan yapılmış bir tekne getirildi. Tekne ise içinde avucunu açamayacak kadar küçük idi. Orada kalanların hepsi o tekneden abdest aldılar. (Râvî dedi ki:) Biz Enes'e: Siz kaç kişi idiniz? diye sorduk. Enes: Seksen ve daha ziyâde idik, dedi.

---

196 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعَا بِقَدَحٍ فِيهِ مَاءٌ فَغَسَلَ يَدَيْهِ وَوَجْهَهُ فِيهِ وَمَجَّ فِيهِ

-....... Ebû Mûsâ(R)'dan (O şöyle demiştir): Peygamber (S) içinde su bulunan bir kab istedi. Ellerini, yüzünü kabın içinde yıkadıktan sonra içine su püskürdü

---

197 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ قَالَ أَتَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْرَجْنَا لَهُ مَاءً فِي تَوْرٍ مِنْ صُفْرٍ فَتَوَضَّأَ فَغَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا وَيَدَيْهِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ وَمَسَحَ بِرَأْسِهِ فَأَقْبَلَ بِهِ وَأَدْبَرَ وَغَسَلَ رِجْلَيْهِ

-....... Abdullah ibn Zeyd (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) geldi. Biz onun için bakırdan bir tas içinde su çıkardık. Abdest aldı. Şöyle ki yüzünü üç defa, ellerini de ikişer defa yıkadı. Başını meshedip, başının önünü ve arkasını sıvazladı. Ayaklarını da yıkadı

---

198 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ لَمَّا ثَقُلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاشْتَدَّ بِهِ وَجَعُهُ اسْتَأْذَنَ أَزْوَاجَهُ فِي أَنْ يُمَرَّضَ فِي بَيْتِي فَأَذِنَّ لَهُ فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ رَجُلَيْنِ تَخُطُّ رِجْلَاهُ فِي الْأَرْضِ بَيْنَ عَبَّاسٍ وَرَجُلٍ آخَرَ قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ فَأَخْبَرْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ فَقَالَ أَتَدْرِي مَنْ الرَّجُلُ الْآخَرُ قُلْتُ لَا قَالَ هُوَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَكَانَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تُحَدِّثُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَعْدَمَا دَخَلَ بَيْتَهُ وَاشْتَدَّ وَجَعُهُ هَرِيقُوا عَلَيَّ مِنْ سَبْعِ قِرَبٍ لَمْ تُحْلَلْ أَوْكِيَتُهُنَّ لَعَلِّي أَعْهَدُ إِلَى النَّاسِ وَأُجْلِسَ فِي مِخْضَبٍ لِحَفْصَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ طَفِقْنَا نَصُبُّ عَلَيْهِ تِلْكَ حَتَّى طَفِقَ يُشِيرُ إِلَيْنَا أَنْ قَدْ فَعَلْتُنَّ ثُمَّ خَرَجَ إِلَى النَّاسِ

-....Âişe(R) şöyle demiştir: Peygamber(S)-'in hastalığı- ağırlaştı da ağrısı şiddetlendiği zaman, benim evimde bakılmak hususunda zevcelerinden izin istedi. Onlar kendisine izin verdiler. Müteakiben Peygamber iki adam arasında, Abbâs ile başka bir zât arasında olduğu hâlde, ayakları yerde sürünerek çıktı. Âişe'den rivayet eden Abdullah şöyle dedi: Ben Âişe'nin sözünü Abdullah ibn Abbâs'a haber verdiğimde o: Diğer adam kimdir biliyor musun? dedi. Ben: Hayır (bilmiyorum), dedim. Abdullah; O Alî'dir, dedi. Âişe tahdîs eder idi ki, Peygamber O'nun evine girip de ağrısı şiddetlendikten sonra: "Üzerime bağlan çözülmedik yedi kırba su dökün, belki hafiflerim de insanlara tavsiyede bulunabilirim" dedi. Bunun üzerine kendisi Peygamber'in zevcesi Hafsa'ya âid olan bir leğen içine oturtuldu. Sonra o kırbaların suyunu üzerine dökmeğe başladık. Nihayet O da: "Artık yaptınız!" diye işaret etmeğe başladı.Ondan sonra insanların yanına çıktı.

بَاب الْوُضُوءِ مِنْ التَّوْرِ

199 – حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ كَانَ عَمِّي يُكْثِرُ مِنْ الْوُضُوءِ قَالَ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ أَخْبِرْنِي كَيْفَ رَأَيْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَوَضَّأُ فَدَعَا بِتَوْرٍ مِنْ مَاءٍ فَكَفَأَ عَلَى يَدَيْهِ فَغَسَلَهُمَا ثَلَاثَ مِرَارٍ ثُمَّ أَدْخَلَ يَدَهُ فِي التَّوْرِ فَمَضْمَضَ وَاسْتَنْثَرَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِنْ غَرْفَةٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ أَدْخَلَ يَدَهُ فَاغْتَرَفَ بِهَا فَغَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ غَسَلَ يَدَيْهِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِهِ مَاءً فَمَسَحَ رَأْسَهُ فَأَدْبَرَ بِهِ وَأَقْبَلَ ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَيْهِ فَقَالَ هَكَذَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَوَضَّأُ

-..Bana Amr ibn Yahya, babası Yahya'dan tahdîs etti. Yahya şöyle demiştir: Amucam (Amr ibn Ebî Hasen) abdest almaktan çok sorar dururdu. O Abdullah ibn Zeyd'e: Sen Peygamber(S)'i abdest alırken nasıl gördüğünü bana haber ver, dedi. Bunun üzerine Abdullah, bir tas su istedi. Su kabını elleri üzerine eğip'ellerini üç defa yıkadı. Sonra elini tasın içine sokup bir avuç sudan ağzını çalkaladı ve burnundan su çıkardı. Bu ağız burun yıkamayı üç kerre yaptı. Sonra elini kaba sokup onunla su avuçladı da üç defa yüzünü yıkadı. Sonra dirseklere kadar ellerini ikişer defa yıkadı. Sonra eliyle su alıp başının önünü ve arkasını o su ile mesh etti. Ondan sonra ayaklarını yıkadı. Bunun ardından: Ben Peygamber'i gördüm, işte böyle abdest alıyordu, dedi.

---

200 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعَا بِإِنَاءٍ مِنْ مَاءٍ فَأُتِيَ بِقَدَحٍ رَحْرَاحٍ فِيهِ شَيْءٌ مِنْ مَاءٍ فَوَضَعَ أَصَابِعَهُ فِيهِ قَالَ أَنَسٌ فَجَعَلْتُ أَنْظُرُ إِلَى الْمَاءِ يَنْبُعُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِهِ قَالَ أَنَسٌ فَحَزَرْتُ مَنْ تَوَضَّأَ مَا بَيْنَ السَّبْعِينَ إِلَى الثَّمَانِينَ

-...Bize Hammâd, Sâbit'ten; o da Enes'ten tahdîs etti ki (şöyle demiştir): Peygamber (S) bir kab su istedi. Kendisine içinde biraz su bulunan ağzı geniş dibi dar bir kab getirildi. Parmaklarını içine koydu. Enes dedi ki: Artık ben onun parmakları arasından suyun kaynayışına bakmağa başladım. Enes dedi ki: O sudan abdest alanları yetmiş ile seksen arasında tahmîn ettim

---

بَاب الْوُضُوءِ بِالْمُدِّ

201 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ جَبْرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَغْسِلُ أَوْ كَانَ يَغْتَسِلُ بِالصَّاعِ إِلَى خَمْسَةِ أَمْدَادٍ وَيَتَوَضَّأُ بِالْمُدِّ

Müdd (Mikdâri Su) İle Abdest Almak Babi
... Bize Mıs'ar (155) tahdîs edip şöyle dedi: Bana İbnu Cubeyr tahdîs edip şöyle dedi: Ben Enes(R)'ten işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S) bir sâ' ve nihayet beş müdd (mıkdân su) ile vücûdunu yıkar yâhud yıkanır, bir müdd ile de abdest alırdı

بَاب الْمَسْحِ عَلَى الْخُفَّيْنِ

202 - حَدَّثَنَا أَصْبَغُ بْنُ الْفَرَجِ الْمِصْرِيُّ عَنْ ابْنِ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنِي أَبُو النَّضْرِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ مَسَحَ عَلَى الْخُفَّيْنِ وَأَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ سَأَلَ عُمَرَ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ نَعَمْ إِذَا حَدَّثَكَ شَيْئًا سَعْدٌ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَا تَسْأَلْ عَنْهُ غَيْرَهُ وَقَالَ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ أَخْبَرَنِي أَبُو النَّضْرِ أَنَّ أَبَا سَلَمَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ سَعْدًا فَقَالَ عُمَرُ لِعَبْدِ اللَّهِ نَحْوَهُ

- Mestler Üzerine Meshetmek Babi
-.. Bize Esbağ ibnu'l-Ferec el-Mısrî , İbnu Vehb'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Bana Amr (ibn Hâris- tahdîs edip şöyle dedi: Bana Ebu'n-Nadr , Ebû Seleme ibn Abdirrahmân'-dan; o da Abdullah ibn Umer'den; o da Sa'd ibn Ebî Vakkaas'tan tahdîs etti ki, Sa'd Peygamber'in mestler üzerine meshettiğini söyledi.
Abdullah ibn Umer de bunu babası Umer'e sordu. Umer: Evet (Peygamber meshetti). Sa'd, Peygamber'den rivâyeten sana birşey söylediği zaman sen artık o mes'eleyi başkasına sorma, dediVe

Mûsâ ibn Ukbe şöyle dedi: Bana Ebu'n-Nadr haber verdi ki, ona da Ebû Seleme haber vermiştir. Ona da Sa'd tahdîs etmiştir. (Bir rivayette de) Umer, oğlu Abdullah'a yukarıda geçen sözü tarzında söylemiştir

---

203 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ الْحَرَّانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ نَافِعِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِيهِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ خَرَجَ لِحَاجَتِهِ فَاتَّبَعَهُ الْمُغِيرَةُ بِإِدَاوَةٍ فِيهَا مَاءٌ فَصَبَّ عَلَيْهِ حِينَ فَرَغَ مِنْ حَاجَتِهِ فَتَوَضَّأَ وَمَسَحَ عَلَى الْخُفَّيْنِ

-.... Urvetu'bnu'I-Mugîre'den; o da babası el-Mugîretu'bnu Şu'be'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S-bir seferde) hacetini def için dışarıya çıkmış, hacetinden döndüğü zaman Mugîre, içinde su bulunan bir kab ile ardından gitmiş, RasûluIIah'a su dökmüş, Rasûlullah da abdest alıp mestleri üzerine mesh etmiştir

---

204 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ الضَّمْرِيِّ أَنَّ أَبَاهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْسَحُ عَلَى الْخُفَّيْنِ وَتَابَعَهُ حَرْبُ بْنُ شَدَّادٍ وَأَبَانُ عَنْ يَحْيَى

---

205 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْسَحُ عَلَى عِمَامَتِهِ وَخُفَّيْهِ وَتَابَعَهُ مَعْمَرٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَمْرٍو قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بَاب إِذَا أَدْخَلَ رِجْلَيْهِ وَهُمَا طَاهِرَتَانِ

206 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ عَنْ عَامِرٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَأَهْوَيْتُ لِأَنْزِعَ خُفَّيْهِ فَقَالَ دَعْهُمَا فَإِنِّي أَدْخَلْتُهُمَا طَاهِرَتَيْنِ فَمَسَحَ عَلَيْهِمَا

-....... Mugîre (R) şöyle demiştir: Ben bir seferde Peygamber (S)'in maiyyetinde idim. (Abdest alacağı sırada) mestlerini çıkarmak için davrandım. Peygamber bana: "Onları bırak, çünkü ben ayaklarımı abdestli oldukları hâlde mestler içine soktum" buyurdu ve (mestleri) üzerlerine meshetti.

بَاب مَنْ لَمْ يَتَوَضَّأْ مِنْ لَحْمِ الشَّاةِ وَالسَّوِيقِ وَأَكَلَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ فَلَمْ يَتَوَضَّئُوا

207 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكَلَ كَتِفَ شَاةٍ ثُمَّ صَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ

Koyun Eti Ve Sevîk(Yemek)Ten Dolayi Abdest Almayan Kimse Babi
Ebû Bekr, Umer ve Usmân yediler de abdest almadılar
.... Bize Mâlik, Zeyd ibn Eslem'den; o da Atâ ibn Yesâr'dan; o da Abdullah ibn Abbâs'tan haber verdi (o şöyle demiştir): Ra-sûlullah (S) koyun küreği yedi, sonra abdest almadan namaz kıldırdı.

208 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جَعْفَرُ بْنُ عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ أَنَّ أَبَاهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ رَأَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْتَزُّ مِنْ كَتِفِ شَاةٍ فَدُعِيَ إِلَى الصَّلَاةِ فَأَلْقَى السِّكِّينَ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ

-...İbn Şihâb şöyle demiştir. Bana Ca'fer ibn Amr ibn Umeyye haber verdi. Ona da babası (Amr ibn Umeyye) haber vermiştir ki, o RasûlulIah(S)'ı pişmiş koyun küreğinden et kesip yerken görmüş.
O sırada Rasûlullah namaza çağırılmış.Bunun üzerine bıçağı bırakıp abdest almadan namaz kıldirmıştır

---

بَاب مَنْ مَضْمَضَ مِنْ السَّوِيقِ وَلَمْ يَتَوَضَّأْ

209 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ مَوْلَى بَنِي حَارِثَةَ أَنَّ سُوَيْدَ بْنَ النُّعْمَانِ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ خَرَجَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ خَيْبَرَ حَتَّى إِذَا كَانُوا بِالصَّهْبَاءِ وَهِيَ أَدْنَى خَيْبَرَ فَصَلَّى الْعَصْرَ ثُمَّ دَعَا بِالْأَزْوَادِ فَلَمْ يُؤْتَ إِلَّا بِالسَّوِيقِ فَأَمَرَ بِهِ فَثُرِّيَ فَأَكَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَكَلْنَا ثُمَّ قَامَ إِلَى الْمَغْرِبِ فَمَضْمَضَ وَمَضْمَضْنَا ثُمَّ صَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ

- Sevîk Yemeği Yemekten Dolayi Abdest Almayip Sirf Ağiz Çalkalayan Kimse Babi
.... Suveyd ibn Nu'mân (R) haber verdi ki, kendisi Hayber yılında Rasûlullah (S) ile beraber sefere çıkmıştır. Nihayet Sahbâ'ya -ki o Hayber'in aşağısındadır- vardıkları zaman Rasûlullah ikindi namazını kıldırdı. Sonra azıkları istedi. Kavuddan başka birşey getirmediler. Rasûlullah onunla ilgili emrini verdi de kavud ıslatıldı. Müteakiben o kavuddan Rasûlullah da, biz de yedik. Sonra akşam namazına kalktı, ağzını çalkaladı, biz de çalkaladık. Sonra abdest almadan namazı kıldırdı

---

210 - و حَدَّثَنَا أَصْبَغُ قَالَ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو عَنْ بُكَيْرٍ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ مَيْمُونَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكَلَ عِنْدَهَا كَتِفًا ثُمَّ صَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ

-....... Bize îbnuVehb haber verip şöyle dedi: Bana Amr, Bukeyr'den; o da Kurayb'den; o da (mü'minlerin annesi) Meymû-ne(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S), Meymûne'nin yanında bir kürek yedikten sonra abdest almadan namaz kılmıştır

---

بَاب هَلْ يُمَضْمِضُ مِنْ اللَّبَنِ

211 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ وَقُتَيْبَةُ قَالَا حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَرِبَ لَبَنًا فَمَضْمَضَ وَقَالَ إِنَّ لَهُ دَسَمًا تَابَعَهُ يُونُسُ وَصَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ عَنْ الزُّهْرِيِّ

Süt icmekten Dolayi Ağzi Çalkalar Mi? Babi
-.... Bize Leys,Ukayrden; o da İbn Şihâb'dan; o daUbeydullah ibn Abdillah ibn Utbe'den; o da İbn Abbâs'tan tahdîs etti. (O şöyle demiştir): Rasûlullah (S) süt içti de ağzım çalkaladı ve: "Bu, yağlıdır" buyurdu.Bu hadîsi îbn Şihâb'dan rivayet etmekte Yûnus ibn Yezîd ile Salih ibn Keysân ayrı ayn Ukayl'e mutâbaat etmişlerdir

بَاب الْوُضُوءِ مِنْ النَّوْمِ وَمَنْ لَمْ يَرَ مِنْ النَّعْسَةِ وَالنَّعْسَتَيْنِ أَوْ الْخَفْقَةِ وُضُوءًا

212 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا نَعَسَ أَحَدُكُمْ وَهُوَ يُصَلِّي فَلْيَرْقُدْ حَتَّى يَذْهَبَ عَنْهُ النَّوْمُ فَإِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا صَلَّى وَهُوَ نَاعِسٌ لَا يَدْرِي لَعَلَّهُ يَسْتَغْفِرُ فَيَسُبُّ نَفْسَهُ

Uyumaktan Dolayi Abdest Almak İle Bir İki Uyuklamaktan Yâhud Uyuklama Sebebiyle Başini Bir Defa Beri Öte Meyl Ettirmekten Dolayi Abdest Almayi Vâcib Görmeyen Kimse Babi
...(Âişe-R-şöyle demiştir): Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:"Biriniz namaz kılarken uyukladığı zaman uykusu gidinceye kadar yatsın. Çünkü uyuklayarak namaz kılarsa bilemez de istiğfar edecek iken belki de o kendine söver."

---

213 – حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا نَعَسَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ فَلْيَنَمْ حَتَّى يَعْلَمَ مَا يَقْرَأُ

-..... Bize Eyyûb, Ebû Kılâbe'den; o da Enes(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Biriniz namazda uyuklarsa uyusun, tâ ki okuyacağı şeyi bilsin"

بَاب الْوُضُوءِ مِنْ غَيْرِ حَدَثٍ

214 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ عَامِرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَساً ح وحَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَامِرٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَوَضَّأُ عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ قُلْتُ كَيْفَ كُنْتُمْ تَصْنَعُونَ قَالَ يُجْزِئُ أَحَدَنَا الْوُضُوءُ مَا لَمْ يُحْدِثْ

Abdestli İken Abdest Almak Babi
-... Bize Sufyân (es-Sevrî), Amr ibn Âmir'den tahdîs etti. O, ben Enes'ten işittim demiştir. H Buhârî dedi ki: Ve bize Müsedded tahdîs edip şöyle dedi: Bize Yahya (ibn Saîd el-Kattân), Sufyân es-Sevrî'den tahdîs etti. Sufyân şöyle demiştir: Bana Amr ibnu Âmir, Enes'ten tahdîs etti. Enes şöyle demiştir: Peygamber (S) her namaz vaktinde abdest alır idi. (Râvî Amr ibn Amir dedi ki:) Ben Enes'e: Ya sizler nasıl yapar idiniz? dedim. Enes: Her birimize abdestini bozmadığı müddetçe (bir vakitten ziyâde namaz için) bir abdest kâfi gelirdi, dedi.

---

215 – حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي بُشَيْرُ بْنُ يَسَارٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سُوَيْدُ بْنُ النُّعْمَانِ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ خَيْبَرَ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِالصَّهْبَاءِ صَلَّى لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَصْرَ فَلَمَّا صَلَّى دَعَا بِالْأَطْعِمَةِ فَلَمْ يُؤْتَ إِلَّا بِالسَّوِيقِ فَأَكَلْنَا وَشَرِبْنَا ثُمَّ قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمَغْرِبِ فَمَضْمَضَ ثُمَّ صَلَّى لَنَا الْمَغْرِبَ وَلَمْ يَتَوَضَّأْ

-....... Bana Suveyt ibnu'n-Nu'mân (R) haber verip şöyle dedi: Hayber yılında Rasûlullah'ın maiyyetinde sefere çıktık. Nihayet Sahbâ'ya vardığımız zaman Rasûlullah (S) bizlere ikindi namazını kıldırdı. Namazı

kıldırınca yiyecekleri istedi. Kendisine sevîk (yânî ka-vud)Men başka birşey getirilmedi. Yedik, içtik. Sonra akşam namazına kalktı. Ağzım çalkaladı. Sonra abdest almadan akşam namazım kıldırdı

بَاب مِنْ الْكَبَائِرِ أَنْ لَا يَسْتَتِرَ مِنْ بَوْلِهِ

216 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ قَالَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحَائِطٍ مِنْ حِيطَانِ الْمَدِينَةِ أَوْ مَكَّةَ فَسَمِعَ صَوْتَ إِنْسَانَيْنِ يُعَذَّبَانِ فِي قُبُورِهِمَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَذَّبَانِ وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ ثُمَّ قَالَ بَلَى كَانَ أَحَدُهُمَا لَا يَسْتَتِرُ مِنْ بَوْلِهِ وَكَانَ الْآخَرُ يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ ثُمَّ دَعَا بِجَرِيدَةٍ فَكَسَرَهَا كِسْرَتَيْنِ فَوَضَعَ عَلَى كُلِّ قَبْرٍ مِنْهُمَا كِسْرَةً فَقِيلَ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لِمَ فَعَلْتَ هَذَا قَالَ لَعَلَّهُ أَنْ يُخَفَّفَ عَنْهُمَا مَا لَمْ تَيْبَسَا أَوْ إِلَى أَنْ يَيْبَسَا

Bâb: Sidiğinden Sakinmamak Büyük Günâhlardandir
-... Bize Cerîr, Mansûr'dan; o da Mucâhid'den; o da İbn Abbâs'tan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Peygamber (S) Medine yâhud Mekke bağçelerinden bir bağçe-nin yanından geçti Derken kabirlerinde azab olunan iki insanın sesini işitti. Peygamber: "Bunlar azab olunuyorlar, hem de azab olunmaları büyük bir şeyi için değildir" buyurduktan sonra, şöyle devam etti: "Evet, onların biri sidiğinden sakınmazdı, diğeri de koğuculuk ederdi". Ondan sonra yaprakları soyulmuş bir hurma dalı istedi. Dalı iki parça yaptı. Her birinin kabri üzerine bir parça koydu. YâRasûlallah! Bunun niçin yaptın? denildi. "Bunlar kurumadıkları müddetçe -yâhud: kuruyuncaya kadar- onlardan azab hafifletilir" buyurdu.

بَاب مَا جَاءَ فِي غَسْلِ الْبَوْلِ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِصَاحِبِ الْقَبْرِ كَانَ لَا يَسْتَتِرُ مِنْ بَوْلِهِ وَلَمْ يَذْكُرْ سِوَى بَوْلِ النَّاسِ

217 - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي رَوْحُ بْنُ الْقَاسِمِ قَالَ حَدَّثَنِي عَطَاءُ بْنُ أَبِي مَيْمُونَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا تَبَرَّزَ لِحَاجَتِهِ أَتَيْتُهُ بِمَاءٍ فَيَغْسِلُ بِهِ

Sidiği Yikamak Hakkinda Gelen Hadîs Babi
Ve Peygamber (S) kabir sahibi için: "O sidiğinden sakınmaz idi..." buyurdu da insan sidiğinden başkasını zikretmedi
... Bana Atâ ibn Ebî Meymûne, Enes ibn Mâlik'ten tahdîs etti. O şöyle demiştir: Peygamber (S) hacetini yerine getirmek için dışarıya çıktığı zamân ben kendisine su götürürdüm.O da bu su ile kendini yıkardı.

بَاب

218 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَازِمٍ قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَبْرَيْنِ فَقَالَ إِنَّهُمَا لَيُعَذَّبَانِ وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ أَمَّا أَحَدُهُمَا فَكَانَ لَا يَسْتَتِرُ مِنْ الْبَوْلِ وَأَمَّا الْآخَرُ فَكَانَ يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ ثُمَّ أَخَذَ جَرِيدَةً رَطْبَةً فَشَقَّهَا نِصْفَيْنِ فَغَرَزَ فِي كُلِّ قَبْرٍ وَاحِدَةً قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ لِمَ فَعَلْتَ هَذَا قَالَ لَعَلَّهُ يُخَفِّفُ عَنْهُمَا مَا لَمْ يَيْبَسَا قَالَ ابْنُ الْمُثَنَّى وَحَدَّثَنَا وَكِيعٌ قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ مُجَاهِدًا مِثْلَهُ يَسْتَتِرُ مِنْ بَوْلِهِ

Bâb
-... Bize el-A'meş, Mucâhid'den; o da Tâvûs'tan; o da İbn Abbâs'tan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Peygamber (S) iki kabrin yanına uğradı da: "Bun/ar azab olunuyorlar. Azab olunmaları da büyük birşey için değildir. Bunların biri sidikten sakınmaz idi. Diğeri ise lâftaştr, koğuculuk ederdi" buyurdu. Ondan sonra yapraklan soyulmuş yaş bir hurma dah aldı da onu iki parça etti. Sonra her bir kabre bir parça dikti. Yâ Rasûllallah! Bunu niçin yaptın? diye sordular: "Bu çubuklar yaş kaldıkları müddetçe belki

onlardan azabla-rı hafifletilir" buyurdu. Muhammed ibnu'I-Müsennâ şöyle dedi: Ve bize Vekî' tahdîs edip şöyle dedi: Bize A'meş tahdîs edip şöyle dedi: Ben Mucâhid'den bunun benzerini işittim, o sidiğinden sakınıyordu"

بَاب تَرْكِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسِ الْأَعْرَابِيَّ حَتَّى فَرَغَ مِنْ بَوْلِهِ فِي الْمَسْجِدِ

219 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ أَخْبَرَنَا إِسْحَاقُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى أَعْرَابِيًّا يَبُولُ فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ دَعُوهُ حَتَّى إِذَا فَرَغَ دَعَا بِمَاءٍ فَصَبَّهُ عَلَيْهِ

Peygamberdin Ve İnsanlarin. Bedevi'yi Mescîddekî İşemesinden Ayrilincaya Kadar Birakmalari Babi
-.... Bize İshâk, Enes ibn Mâlik'ten haber verdi ki, o şöyle demiştir: Peygamber (S) mescidde işemekte olan bir bedevîyi gördü de: "Onu bırakın" buyurdu. Nihayet işemesinden ayrıldığı zaman bir mıkdâr su istedi de o suyu sidiğin üzerine döktü

بَاب صَبِّ الْمَاءِ عَلَى الْبَوْلِ فِي الْمَسْجِدِ

220 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَامَ أَعْرَابِيٌّ فَبَالَ فِي الْمَسْجِدِ فَتَنَاوَلَهُ النَّاسُ فَقَالَ لَهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعُوهُ وَهَرِيقُوا عَلَى بَوْلِهِ سَجْلًا مِنْ مَاءٍ أَوْ ذَنُوبًا مِنْ مَاءٍ فَإِنَّمَا بُعِثْتُمْ مُيَسِّرِينَ وَلَمْ تُبْعَثُوا مُعَسِّرِينَ

Mesciddeki Sidiğin Üzerine Su Dökmek Babi "
-... Zuhrî şöyle demiştir: Bana Ubeydullah ibnu Abdillah ibn Utbe ibn Mes'ûd haber verdi ki, Ebû Hureyre şöyle demiştir: Bedevinin biri dikilip mescidin içinde işedi. Oradaki insanlar bedevîye doğru bağırıştılar. Peygamber (S) onlara "Onu serbest bırakın... Sonra sidiğinin üzerine dolu bir kova yâhud büyük bir kova su dökünüz. Çünkü sizler ancak kolaylaştırıcılar olarak göndehldiniz, güçlük yapıcılar olarak gönderilmediniz" buyurdu Bize Abd£n tahdîs edip şöyle dedi: Bize Abdullah (ibn Mubâ-rek) haber verip şöyle dedi: Bize Yahya ibn Saîd haber verip şöyle dedi: Ben Enes ibn Mâlik'ten işittim; o da Peygamber'den bu hadîsi rivayet etti.

---

221 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَابُ يُهَرِيقُ الْمَاءَ عَلَى الْبَوْلِ حَدَّثَنَا خَالِدُ قَالَ وَحَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ جَاءَ أَعْرَابِيٌّ فَبَالَ فِي طَائِفَةِ الْمَسْجِدِ فَزَجَرَهُ النَّاسُ فَنَهَاهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا قَضَى بَوْلَهُ أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذَنُوبٍ مِنْ مَاءٍ فَأُهْرِيقَ عَلَيْهِ

Bâb: Sidiğin Üzerine Su Döker
-... Ben Enes ibn Mâlik'ten işittim, şöyle dedi: Bir bedevi geldi de mescidin bir tarafına işedi. İnsanlar onu azarladılar. Peygamber (S) de azarlayanları nehyetti. Bedevi işemesini bitirince, Peygamber büyük -yâhud dolu- bir kova su istedi de, bu su sidiğin üzerine döküldü.

بَاب بَوْلِ الصِّبْيَانِ

222 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّهَا قَالَتْ أُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِصَبِيٍّ فَبَالَ عَلَى ثَوْبِهِ فَدَعَا بِمَاءٍ فَأَتْبَعَهُ إِيَّاهُ

Çocuklarin Sidiği(Nin Hükmü) Babi

-.....Mü'minlerin annesi Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'a küçük bir çocuk getirildi. Çocuk O'nun elbisesinin üzerine işedi. Ra-sûlullah hemen su istedi de onu sidiğin üzerine döktü.

---

223 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ أُمِّ قَيْسٍ بِنْتِ مِحْصَنٍ أَنَّهَا أَتَتْ بِابْنٍ لَهَا صَغِيرٍ لَمْ يَأْكُلْ الطَّعَامَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَجْلَسَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجْرِهِ فَبَالَ عَلَى ثَوْبِهِ فَدَعَا بِمَاءٍ فَنَضَحَهُ وَلَمْ يَغْسِلْهُ

-..... Bize Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da Ubeydullah ibnu Abdillah ibn Utbe'den; o da Mıhsan kızı Ümmü Kays'tan haber verdi. O, henüz yemek yiyemiyen küçük bir oğlunu Rasûlullah'a getirmiştir. Rasûlullah (S) çocuğu kucağına oturttu. Akabinde çocuk Peygamber'in elbisesi üzerine işedi. Rasûlullah su istedi. Suyu azar azar (sidiğin üstüne) döktü de onu yıkamadı.

بَاب الْبَوْلِ قَائِمًا وَقَاعِدًا

224 – حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ أَتَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُبَاطَةَ قَوْمٍ فَبَالَ قَائِمًا ثُمَّ دَعَا بِمَاءٍ فَجِئْتُهُ بِمَاءٍ فَتَوَضَّأَ

Ayakta Ve Oturarak Işemedin Hükmü) Babı

-.... Huzeyfe (R-36) şöyle demiştir: Peygamber (S) -bir kerre Ensâr'dan- bir kavmin süprüntülüğüne vardı da ayakta dikilerek işedi. Sonra su istedi. Ben de O'na bir mıkdâr su götürdüm, kendisi onunla abdest aldı.

بَاب الْبَوْلِ عِنْدَ صَاحِبِهِ وَالتَّسَتُّرِ بِالْحَائِطِ

225 – حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ قَالَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ رَأَيْتُنِي أَنَا وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَتَمَاشَى فَأَتَى سُبَاطَةَ قَوْمٍ خَلْفَ حَائِطٍ فَقَامَ كَمَا يَقُومُ أَحَدُكُمْ فَبَالَ فَانْتَبَذْتُ مِنْهُ فَأَشَارَ إِلَيَّ فَجِئْتُهُ فَقُمْتُ عِنْدَ عَقِبِهِ حَتَّى فَرَغَ

Arkadaşinin Yaninda İşemek Ve Duvar İle Sütrelenmek Babi

-.... Huzeyfe (R) şöyle demiştir: Ben kendimi bildim ki, ben Peygamber ile beraberce yürüyorduk. Derken Peygamber bir kavmin bir duvar arkasındaki süprüntülüğüne geldi ve herhangi birinizin dikelmesi gibi dikelİp işedi. Ben de ondan uzaklaştım. Kendisi bana işaret etti. Ben de yanına vardım ve işemesini bitirinceye kadar topuğunun yanında -yânî arkasında- dikeldim.

بَاب الْبَوْلِ عِنْدَ سُبَاطَةِ قَوْمٍ

226 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ كَانَ أَبُو مُوسَى الْأَشْعَرِيُّ يُشَدِّدُ فِي الْبَوْلِ وَيَقُولُ إِنَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَانَ إِذَا أَصَابَ ثَوْبَ أَحَدِهِمْ قَرَضَهُ فَقَالَ حُذَيْفَةُ لَيْتَهُ أَمْسَكَ أَتَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُبَاطَةَ قَوْمٍ فَبَالَ قَائِمًا

Bir Kavmin Süprüntülüğü Yaninda İşeme Babi

-.... Ebû Vâil şöyle demiştir: Ebû Mûsâ el-Eş'ârî sidik serpintileri dokunmasın diye pek ziyâde şiddet gösterir, ve İsrail oğullan'-ndan birinin elbisesine sidik değerse onu mıkrâz ile kesdiğini söylerdi. Huzeyfe -bunu işitince-: Ah keski Ebû Mûsâ böyle şiddetli davranmaktan ve böyle söylemekten kendini tutsaydı! Rasûlullah (S) bir kavmin süprüntülüğüne geldi de ayakta dikelerek işedi... demiştir.

بَاب غَسْلِ الدَّمِ

227 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَتْنِي فَاطِمَةُ عَنْ أَسْمَاءَ قَالَتْ جَاءَتْ امْرَأَةٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ أَرَأَيْتَ إِحْدَانَا تَحِيضُ فِي الثَّوْبِ كَيْفَ تَصْنَعُ قَالَ تَحُتُّهُ ثُمَّ تَقْرُصُهُ بِالْمَاءِ وَتَنْضَحُهُ وَتُصَلِّي فِيهِ

Kani Yikamak Babi

-.... Bana Fâtıma, Esmâ'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Bir "kadın Peygamber(S)'e geldi de: Birimiz elbise üzerinde hayız görürse nasıl yapsın buyurursun? diye sordu. Rasûlullah: "Elbisesini eliyle ovalar, sonra su ile oğuşturup sıkar, sonra üzerine azar azar su döker, ondan sonra onunla namaz kılar" buyurdu.

---

228 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ جَاءَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ أَبِي حُبَيْشٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي امْرَأَةٌ أُسْتَحَاضُ فَلَا أَطْهُرُ أَفَأَدَعُ الصَّلَاةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا إِنَّمَا ذَلِكِ عِرْقٌ وَلَيْسَ بِحَيْضٍ فَإِذَا أَقْبَلَتْ حَيْضَتُكِ فَدَعِي الصَّلَاةَ وَإِذَا أَدْبَرَتْ فَاغْسِلِي عَنْكِ الدَّمَ ثُمَّ صَلِّي قَالَ وَقَالَ أَبِي ثُمَّ تَوَضَّئِي لِكُلِّ صَلَاةٍ حَتَّى يَجِيءَ ذَلِكَ الْوَقْتُ

-.... BizeHişâmibn Urve, babasından; o da Âişe(R)'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ebû Hubeyş kızı Fâtıma, Peygamber'in yanına geldi ve: Yâ Rasûlallah! Ben devamlı kanamaya ma'rûz kılınan bir kadınım, temiz olamıyorum. Namazı terk mi edeyim? Diye sordu. Rasûlullah (S): "Hayır, bu hayız değildir; bir damar(d&n gelen kan)dtr. Senin asıl hayzın (başlama zamanı) geldiği vakit namazı bırak. Hayzın (kesilme zamanı) gelince kendinden kanı yıka (yânî yıkan), sonra namaz kıl" buyurdu. Hişâm dedi ki: Ve babam (Urvetu'bnu'z-Zubeyr) şöyle dedi: ' 'Ondan sonra yine o vakit gelinceye kadar her bir namaz için abdest al" buyurdu

---

بَاب غَسْلِ الْمَنِيِّ وَفَرْكِهِ وَغَسْلِ مَا يُصِيبُ مِنْ الْمَرْأَةِ

229 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا عَمْرُو بْنُ مَيْمُونٍ الْجَزَرِيُّ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كُنْتُ أَغْسِلُ الْجَنَابَةَ مِنْ ثَوْبِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَخْرُجُ إِلَى الصَّلَاةِ وَإِنَّ بُقَعَ الْمَاءِ فِي ثَوْبِهِ

- Meniyi Yikamak, El İl.E Sürtüp Ovalamak Ve Kadindan İsabet Eden Şeyleri Yikamak Babi

-.....Âişe (R) şöyle demiştir: Ben, Peygamber'in elbisesinden cenabet izini yıkardım da O, elbisesinde yer yer su ıslakları olduğu hâlde namaza çıkardı

230 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرٌو عَنْ سُلَيْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ عَائِشَةَ ح وحَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مَيْمُونٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ عَنْ الْمَنِيِّ يُصِيبُ الثَّوْبَ فَقَالَتْ كُنْتُ أَغْسِلُهُ مِنْ ثَوْبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَخْرُجُ إِلَى الصَّلَاةِ وَأَثَرُ الْغَسْلِ فِي ثَوْبِهِ بُقَعُ الْمَاءِ

-...Bize Kuteybe tahdîs edip şöyle dedi: Bize Yezîd fibn Zuray') tahdîs edip şöyle dedi: Bize Amr, Süleyman'dan tahdîs etti. Süleyman (ibn Yesâr): Ben Âişe'den işittim demiştir. H ve keza bize Müsedded tahdîs edip şöyle dedi: Bize Abdulvâhid tahdîs edip şöyle dedi: Bize Amr ibn Meymûn, Süleyman ibn Yesâr'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben Âişe'ye elbiseye isabet eden meniden sordum. Âişe: Ben onu Rasûlullah'ın elbisesinden yıkardım da, yıkama izi, yer yer ıslaklıklar elbisesinde göründüğü hâlde namaza çıkardı, dedi.

بَاب إِذَا غَسَلَ الْجَنَابَةَ أَوْ غَيْرَهَا فَلَمْ يَذْهَبْ أَثَرُهُ

231 – حَدَّثَنَا مُوسَى قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مَيْمُونٍ قَالَ سَأَلْتُ سُلَيْمَانَ بْنَ يَسَارٍ فِي الثَّوْبِ تُصِيبُهُ الْجَنَابَةُ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ كُنْتُ أَغْسِلُهُ مِنْ ثَوْبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ يَخْرُجُ إِلَى الصَّلَاةِ وَأَثَرُ الْغَسْلِ فِيهِ بُقَعُ الْمَاءِ

Bâb: Cenabeti Yâhud Cenabetin Gayrisini Yikayip Da Yikanan Şeyin İzi Gitmediği Zaman
-... Bize Amr ibnu Meymûn tahdîs edip şöyle dedi: Ben Süleyman ibn Yesâr'a,cenâbetlik isabet eden elbise hakkında sordum. Dedi ki: Âişe (R): Ben onu Rasûlullah'ın elbisesinden yıkardım. Ondan sonra Rasûlullah, o elbisede yıkama izi, suyun ıslaklık lekeleri olduğu hâlde namaza çıkardı, dedi.

---

232 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ قَالَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مَيْمُونِ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا كَانَتْ تَغْسِلُ الْمَنِيَّ مِنْ ثَوْبِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ أَرَاهُ فِيهِ بُقْعَةً أَوْ بُقَعًا

-....... Bize Amr ibnu Meymûn ibn Mihrân, Süleyman ibn YeSâr'dan; o da Âişe'den, Âişe'nin Peygamber'in elbisesinden meniyi yıkar olduğunu, yıkamadan sonra da o elbisede ıslaklık izini yâhud birçok ıslaklık izlerini gördüğünü tahdîs etti.

بَاب أَبْوَالِ الْإِبِلِ وَالدَّوَابِّ وَالْغَنَمِ وَمَرَابِضِهَا وَصَلَّى أَبُو مُوسَى فِي دَارِ الْبَرِيدِ وَالسِّرْقِينِ وَالْبَرِّيَّةُ إِلَى جَنْبِهِ فَقَالَ هَا هُنَا وَثَمَّ سَوَاءٌ

233 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَدِمَ أُنَاسٌ مِنْ عُكْلٍ أَوْ عُرَيْنَةَ فَاجْتَوَوْا الْمَدِينَةَ فَأَمَرَهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِلِقَاحٍ وَأَنْ يَشْرَبُوا مِنْ أَبْوَالِهَا وَأَلْبَانِهَا فَانْطَلَقُوا فَلَمَّا صَحُّوا قَتَلُوا رَاعِيَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاسْتَاقُوا النَّعَمَ فَجَاءَ الْخَبَرُ فِي أَوَّلِ النَّهَارِ فَبَعَثَ فِي آثَارِهِمْ فَلَمَّا ارْتَفَعَ النَّهَارُ جِيءَ بِهِمْ فَأَمَرَ فَقَطَعَ أَيْدِيَهُمْ وَأَرْجُلَهُمْ وَسُمِرَتْ أَعْيُنُهُمْ وَأُلْقُوا فِي الْحَرَّةِ يَسْتَسْقُونَ فَلَا يُسْقَوْنَ قَالَ أَبُو قِلَابَةَ فَهَؤُلَاءِ سَرَقُوا وَقَتَلُوا وَكَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَحَارَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ

- Develerin, Diğer Dört Ayakli Hayvanlarin, Koyunlarin Sidikleri Ve Koyun Ağillari Babi
Ve Ebû Mûsâ, sahra yanıbaşında olduğu hâlde postacıların, elçilerin evinde ve hayvan fışkısı bulunan yerde namaz kıldırdı da: Burası ile orası (namazın şahinliğinde) musâvîdir, dedi.

-.... Bize Hammâd ibn Zeyd, Eyyûb'dan: o da Ebû Kılâbe'den; o da Enes(R)'ten tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ukl veya Ureyne kabîlelerinden bir takım insanlar (Medine'ye) geldiler. Mîde hastalığından dolayı Medine'de ikaamet etmek istemediler. Peygamber (S) onlara sütlü develerin bulunduğu yere gitmelerini, develerin sidiklerinden ve sütlerinden içmelerini emretti Onlar gittiler. Sağlamlaştıkları zaman Peygamber'in çobanını öldürdüler ve develeri sürüp götürdüler. Bu haber gündüzün evvelinde geldi. Peygamber arkalarından bir müfreze gönderdi. Gündüz yükselince adamlar getirildiler. Rasûlullah (kısas olarak) ellerinin, ayaklarının kesilmesini emretti. Bu canilerin gözleri de oyulup Harre'ye atıldılar. Onlar su istiyorlardı, (ölünceye kadar) kendilerine su verilmedi. Ebû Kılâbe: İşte bunlar hırsızlık yapmışlar, insan öldürmüşler,îmâna girmelerinin ardından kâfir olmuşlar, bu cürümleri işlemekle beraber Allah'a ve Rasûlü'ne de muhârib olmuşlardır, dedi

---

234 – حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو التَّيَّاحِ يَزِيدُ بْنُ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي قَبْلَ أَنْ يُبْنَى الْمَسْجِدُ فِي مَرَابِضِ الْغَنَمِ

-.......Enes (R) şöyle demiştir: Peygamber (S), mescidin bina olunmasından evvel koyun ağıllarında namaz kıldırır idi.

بَاب مَا يَقَعُ مِنْ النَّجَاسَاتِ فِي السَّمْنِ وَالْمَاءِ

وَقَالَ الزُّهْرِيُّ لَا بَأْسَ بِالْمَاءِ مَا لَمْ يُغَيِّرْهُ طَعْمٌ أَوْ رِيحٌ أَوْ لَوْنٌ وَقَالَ حَمَّادٌ لَا بَأْسَ بِرِيشِ الْمَيْتَةِ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ فِي عِظَامِ الْمَوْتَى نَحْوَ الْفِيلِ وَغَيْرِهِ أَدْرَكْتُ نَاسًا مِنْ سَلَفِ الْعُلَمَاءِ يَمْتَشِطُونَ بِهَا وَيَدَّهِنُونَ فِيهَا لَا يَرَوْنَ بِهِ بَأْسًا وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ وَإِبْرَاهِيمُ وَلَا بَأْسَ بِتِجَارَةِ الْعَاجِ

- Yağ Ve Su İçine Murdar Şeylerin Düşmesi(Nin Hükmü) Babi
Ve Zuhrî: (Murdar şeye âid) Tad yâhud koku yâhud da renk, suyu değiştirmediği müddetçe, suda be's 'i yoktur (yânî su murdar olmamıştır), demiştir Hammâd ibn Ebî Süleyman: Ölmüş kuş tüyü ile su murdar olmaz,demiştir . Ve keza Zuhrî: Fîl ve diğerleri gibi, ölü hayvan kemikleri hakkında ve bunlardan tarak, yağdanlık yapıp kullanan ve bunda be's görmeyen birçok selef âlimlerine yetiştim, demiştir. Muhammed ibn Şîrîn ile İbrâhîm Nahaî de: Fîl dişi ticâretinde be's yoktur, demişlerdir

235 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مَيْمُونَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ عَنْ فَأْرَةٍ سَقَطَتْ فِي سَمْنٍ فَقَالَ أَلْقُوهَا وَمَا حَوْلَهَا فَاطْرَحُوهُ وَكُلُوا سَمْنَكُمْ

-..Bana Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da Ubeydullah ibn Abdillah'tan; o da İbn Abbâs'tan; o da Meymûne'den tahdîs etti (O şöyle demiştir): Rasûlullah'a (donmuş) yağın içine düşmüş fareden soruldu. Rasûlullah (S): "Fareyi ve etrafındaki yağlan atınız; işte bunların topunu atınız da yağınızı yiyiniz" buyurdu.

---

236 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا مَعْنٌ قَالَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مَيْمُونَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ عَنْ فَأْرَةٍ سَقَطَتْ فِي سَمْنٍ فَقَالَ خُذُوهَا وَمَا حَوْلَهَا فَاطْرَحُوهُ قَالَ مَعْنٌ حَدَّثَنَا مَالِكٌ مَا لَا أُحْصِيهِ يَقُولُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مَيْمُونَةَ

-.......Bize Ma'n (ibn îsâ-198) tahdîs edip şöyle dedi: Bize Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da Ubeydullah ibn Abdillah ibn Utbe ibn Mes'-ûd'dan; o da İbn Abbâs'tan; o da Meymûne'den tahdîs etti (O şöyle demiştir): Peygamber(S)'e, bir yağ içine düşmüş olan fareden soruldu. "O fareyi ve farenin etrafındaki yağlan alınız da, bu alınanların hepsim atınız" buyurdu. (Aliyyu'bnu'l-Medînî yukanki isnâdla dedi ki:) Ma'n şöyle dedi: İmâm Mâlik bize... İbn Abbâs'tan, o da Meymûne'den... diyerek sayamıyacağım kadar hadîs söyledi

---

237 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كُلُّ كَلْمٍ يُكْلَمُهُ الْمُسْلِمُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَكُونُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَهَيْئَتِهَا إِذْ طُعِنَتْ تَفَجَّرُ دَمًا اللَّوْنُ لَوْنُ الدَّمِ وَالْعَرْفُ عَرْفُ الْمِسْكِ

-... Bize Ma'mer (ibn Râşid), Hemmâm ibn Münebbih'ten; o da Ebû Hureyre'den haber verdi ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Müslümânın Allah yolunda alacağı her yara, kıyamet gününde yeni açıldığı andaki hey'eti üzere kan fışkırıyor gibi olur: Rengi kan rengidir, fakat kokusu misk kokusudur"

بَاب الْمَاءِ الدَّائِمِ

238 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو الزِّنَادِ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ هُرْمُزَ الْأَعْرَجَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ نَحْنُ الْآخِرُونَ السَّابِقُونَ - وَبِإِسْنَادِهِ قَالَ لَا يَبُولَنَّ أَحَدُكُمْ فِي الْمَاءِ الدَّائِمِ الَّذِي لَا يَجْرِي ثُمَّ يَغْتَسِلُ فِيهِ

Akmayan Durgun Su Babi

-.... Bize Ebu'z-Zinâd haber verdi ki, ona da Abdurrahmân ibn Hurmuz el-A'rac tahdîs etmiştir. O da Ebû Hureyre'den işit-miştir. O da Rasûlullah (S)'tan şöyle buyururken işitmiştir: "Bizler, sonra gelenleriz. (Kıyamet gününde) öne geçecek olanlarız". Bu, geçen hadîsin isnâdıyle: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Hiç biriniz, akmayan durgun suya işemesin. Sonra ondan (su alıp) yıkanır".

بَاب إِذَا أُلْقِيَ عَلَى ظَهْرِ الْمُصَلِّي قَذَرٌ أَوْ جِيفَةٌ لَمْ تَفْسُدْ عَلَيْهِ صَلَاتُهُ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ إِذَا رَأَى فِي ثَوْبِهِ دَمًا وَهُوَ يُصَلِّي وَضَعَهُ وَمَضَى فِي صَلَاتِهِ وَقَالَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ وَالشَّعْبِيُّ إِذَا صَلَّى وَفِي ثَوْبِهِ دَمٌ أَوْ جَنَابَةٌ أَوْ لِغَيْرِ الْقِبْلَةِ أَوْ تَيَمَّمَ صَلَّى ثُمَّ أَدْرَكَ الْمَاءَ فِي وَقْتِهِ لَا يُعِيدُ

Bâb: Namaz Kilanin Sirtina Pislik Yâhud Cife Atildiği Zaman O Kimsenin Namazi Bozulmaz

İbn Ömer, namaz kılarken elbisesinde kan gördüğü zaman o elbiseyi bırakır ve namaz kılmasına devam ederdi. Saîd ibn Müseyyeb ile Şa'bî: İnsan, elbisesinde kan yâhud menî varken namaz kıldığı zaman yâhud kıbleden başka tarafa namaz kıldığı zaman yâhud teyemmüm edip namaz kıldıktan sonra vakti içinde suya eriştiği zaman, o namazı iade etmez, dediler

240 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاجِدٌ ح قَالَ وحَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ عُثْمَانَ قَالَ حَدَّثَنَا شُرَيْحُ بْنُ مَسْلَمَةَ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ مَيْمُونٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي عِنْدَ الْبَيْتِ وَأَبُو جَهْلٍ وَأَصْحَابٌ لَهُ جُلُوسٌ إِذْ قَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ أَيُّكُمْ يَجِيءُ بِسَلَى جَزُورِ بَنِي فُلَانٍ فَيَضَعُهُ عَلَى ظَهْرِ مُحَمَّدٍ إِذَا سَجَدَ فَانْبَعَثَ أَشْقَى الْقَوْمِ فَجَاءَ بِهِ فَنَظَرَ حَتَّى سَجَدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَضَعَهُ عَلَى ظَهْرِهِ بَيْنَ كَتِفَيْهِ وَأَنَا أَنْظُرُ لَا أُغْنِي شَيْئًا لَوْ كَانَ لِي مَنَعَةٌ قَالَ فَجَعَلُوا يَضْحَكُونَ وَيُحِيلُ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاجِدٌ لَا يَرْفَعُ رَأْسَهُ حَتَّى جَاءَتْهُ فَاطِمَةُ فَطَرَحَتْ

عَنْ ظَهْرِهِ فَرَفَعَ رَأْسَهُ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِقُرَيْشٍ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَشَقَّ عَلَيْهِمْ إِذْ دَعَا عَلَيْهِمْ قَالَ وَكَانُوا يَرَوْنَ أَنَّ الدَّعْوَةَ فِي ذَلِكَ الْبَلَدِ مُسْتَجَابَةٌ ثُمَّ سَمَّى اللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِأَبِي جَهْلٍ وَعَلَيْكَ بِعُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ وَشَيْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ وَالْوَلِيدِ بْنِ عُتْبَةَ وَأُمَيَّةَ بْنِ خَلَفٍ وَعُقْبَةَ بْنِ أَبِي مُعَيْطٍ وَعَدَّ السَّابِعَ فَلَمْ يَحْفَظْ قَالَ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدْ رَأَيْتُ الَّذِينَ عَدَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَرْعَى فِي الْقَلِيبِ قَلِيبِ بَدْرٍ

Bize Abdan tahdîs edip şöyle dedi: Bana babam (Usmân ibn Cebele), Şu'be'den; o da Ebû îshâk'tan; o da Amr ibn Meymûne'den; o da Abdullah ibn Mes'ûd'dan haber verdi. O şöyle demiştir; Rasûlullah (S) secde ettiği sırada... H Buhârî dedi ki: Ve keza bana Ahmed ibn Usmân tahdîs edip şöyle dedi: Bize Şu-rayh ibn Mesleme tahdîs edip şöyle dedi: Bize İbrâhîm ibn Yûsuf babasından; o da Ebû İshâk'tan tahdîs etti. O şöyle dedi: Bana Amr ibn Meymûn tahdîs etti. Ona da Abdullah ibn Mes'ûd şöyle tahdîs etmiştir: Peygamber (S), Beyt'in yanında namaz kılıyordu. Ebû Cehl ile bâzı arkadaşları da oturuyorlardı. Derken onların biri diğerine: Fu-lan oğulları'nm (yeni kesilen) devesinin döl eşini hanginiz getirir de, secdeye vardığında onu Muhammed'in sırtına koyar? dedi. O topluluğun en şakî olanı seğirdip onu getirdi. Bekledi, Peygamber (S) secdeye varınca sırtının üzerine iki omuzu arasına koydu. Ben ise hiçbir işe yaramıyarak bakıyordum. Keski benim için men' edici kuvvetler olaydı! İbn Mes'ûd dedi ki: Onlar gülmeğe ve birbirine isnâd etmeğe başladılar. Rasûlullah ise secdeden başını kaldırmıyordu. Nihayet Fâ-Uma yanma geldi ve onu sırtından attı. Rasûlullah başını kaldırdı. (Namazı bitirdikten) sonra üç defa: "Yâ Allah! Kureyş'i sana havale ederim" dedi. Rasûlullah onlara beddua edince, bu onlara ağır geldi. İbn Mes'ûd der ki: Çünkü onlar bu şehirde duanın kabul edilecek olduğuna kaail idiler. Ondan sonra Rasûlullah isim sayarak: "Yâ Allah Ebû Cehl'i sana havale ederim; Utbe ibn Rabîa'yı, Şeybe ibn Rabî-a'yı, Velîdibn Utbe'yi, UmeyyeibnHalef'i, ükbe ibn EbîMuayt'ı sana havale ederim" dedi. Yedinciyi de saydı, fakat biz onu zabt edemedik. İbn Mes'ûd der ki: Nefsim elinde bulunan Allah'a yemîn ederim ki, Rasûlullah'ın saydığı isimlerin sahihlerini Kalîb'de, yânı Bedir çukurunda yere serilmiş gördüm

---

بَاب الْبُزَاقِ وَالْمُخَاطِ وَنَحْوِهِ فِي الثَّوْبِ قَالَ عُرْوَةُ عَنْ الْمِسْوَرِ وَمَرْوَانَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَمَنَ حُدَيْبِيَةَ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ وَمَا تَنَخَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نُخَامَةً إِلَّا وَقَعَتْ فِي كَفِّ رَجُلٍ مِنْهُمْ فَدَلَكَ بِهَا وَجْهَهُ وَجِلْدَهُ

Elbisede Tükürük, Sümük Ve Benzeri Bir Şey (Bulunmasinin Hükmü) Babi
Ve Urve ibn Zubeyr dedi ki: Misver ibn Mahreme ile Mervân ibn Hakem'den: Peygamber (S), Hudeybiye zamanında çıktı...Ve râvî bu hadîsi ve içindeki şu kısmı zikretti: Peygamber (S) tükürdükçe tükürüğü muhakkak sahâbîlerinden bîrinin elinin içine düştü, akabinde o kimse bu tükürük ile yüzünü ve cildini ovaladı

241 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ حُمَيْدٍعَنْ أَنَسٍ قَالَ بَزَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي ثَوْبِهِ طَوَّلَهُ ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنِي حُمَيْدٌ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-... Bize Sufyân (es-Sevrî), Humeyd'den; o da Enes'ten tahdîs etti. Enes (R): Peygamber (S) elbisesinin içine tükürdü... demiştir. (Buhârî dedi ki:) Bu hadîsi İbnu Ebî Meryem (224), uzun uza-dıya zikredip şöyle dedi: Bize Yahya ibn Eyyûb (168) haber verip şöyle dedi: Bana Humeyd tahdîs edip: Ben (bu hadîsin benzerini) Peygam-ber'den olmak üzere Enes'ten işittim, dedi

---

بَاب لَا يَجُوزُ الْوُضُوءُ بِالنَّبِيذِ وَلَا الْمُسْكِرِ وَكَرِهَهُ الْحَسَنُ وَأَبُو الْعَالِيَةِ وَقَالَ عَطَاءٌ التَّيَمُّمُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ الْوُضُوءِ بِالنَّبِيذِ وَاللَّبَنِ
242 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كُلُّ شَرَابٍ أَسْكَرَ فَهُوَ حَرَامٌ

Şira İle Ve Sarhoş Edicî İçki İle Abdest Almak Caiz Olmaz
Hasen Basrî şıraile abdest almayı kerîh gördü . Keza Ebû'l-Aliye de bunu kerîh gördü.
Atâ ibn Ebî Rebâh: Teyemmüm etmek bana, şıra ile ve süt ile abdest almaktan daha sevimlidir, dedi
.... Bize Zuhrî, Ebû Seleme'den; o daÂişe'den tahdîs ettiki, Peygamber (S): "Sarhoşluk veren her içki haramdır" buyurmuştur.

بَاب غَسْلِ الْمَرْأَةِ أَبَاهَا الدَّمَ عَنْ وَجْهِهِ وَقَالَ أَبُو الْعَالِيَةِ امْسَحُوا عَلَى رِجْلِي فَإِنَّهَا مَرِيضَةٌ

243 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ قَالَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ سَمِعَ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ السَّاعِدِيَّ وَسَأَلَهُ النَّاسُ وَمَا بَيْنِي وَبَيْنَهُ أَحَدٌ بِأَيِّ شَيْءٍ دُووِيَ جُرْحُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا بَقِيَ أَحَدٌ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي كَانَ عَلِيٌّ يَجِيءُ بِتُرْسِهِ فِيهِ مَاءٌ وَفَاطِمَةُ تَغْسِلُ عَنْ وَجْهِهِ الدَّمَ فَأُخِذَ حَصِيرٌ فَأُحْرِقَ فَحُشِيَ بِهِ جُرْحُهُ

- Kadinin Kendi Babasini; (Yânî) Babasinin Yüzünden Kani Yikamasi Babi
Ebû'l-Aliye de: Ayağımın üzerine mesh ediniz, çünkü o hastadır,demiştir
-.... Bize Sufyân ibn Uyeyne, Ebû Hâzım'dan haber verdi. O da Sehl ibn Sa'd es-Sâidî'den işitmiştir (şöyle ki): Benimle Sehl'in arasında hiçbir kimse yok iken (yânî birbirimize o kadar yakın bulunurken) insanlar Sehl'e: Peygamber (S)'in yarası ne ile tedâvî edildi? diye sordu. Buna cevaben Sehl şöyle dedi: Bunu benden ziyâde bilen kalmadı. Alî, kalkanı ile su getiriyor, Fâtıma da Peygamber'in yüzündeki kanı yıkıyordu. Ve (sonra) bir hasır parçası alınıp yakıldı ve yarası onunla dolduruldu.

بَاب السِّوَاكِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ بِتُّ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَنَّ

244 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ غَيْلَانَ بْنِ جَرِيرٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدْتُهُ يَسْتَنُّ بِسِوَاكٍ بِيَدِهِ يَقُولُ أُعْ أُعْ وَالسِّوَاكُ فِي فِيهِ كَأَنَّه يَتَهَوَّعُ

Dişleri Misvak Sürtüp Ovalamakla Temizlemek Babi
İbn Abbâs: Ben Peygamber'in yanında geceledim, kendisi dişlerini ovaladı, dedi
-.... Ebû Mûsâ (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber (S)'in yanına vardım, O'nun, elindeki misvakla dişlerini sürtüp temizlediğini ve ağzında misvak olduğu hâlde öğürür gibi uğ uğ' dediğini gördüm.

---

245 – حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ قَالَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَامَ مِنْ اللَّيْلِ يَشُوصُ فَاهُ بِالسِّوَاكِ

-..... Bize Cerîr (ibn Abdilhamîd), Mansûr'dan; o da Ebû Vâil'den; o da Huzeyfe'den tahdîs etti. O: Peygamber (S) geceleyin kalkınca misvak ile ağzını sürtüp ovalardı, demiştir

---

بَاب دَفْعِ السِّوَاكِ إِلَى الْأَكْبَرِ

246 – وَقَالَ عَفَّانُ حَدَّثَنَا صَخْرُ بْنُ جُوَيْرِيَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَرَانِي أَتَسَوَّكُ بِسِوَاكٍ فَجَاءَنِي رَجُلَانِ أَحَدُهُمَا أَكْبَرُ مِنْ الْآخَرِ فَنَاوَلْتُ السِّوَاكَ الْأَصْغَرَ مِنْهُمَا فَقِيلَ لِي كَبِّرْ فَدَفَعْتُهُ إِلَى الْأَكْبَرِ مِنْهُمَا قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ اخْتَصَرَهُ نُعَيْمٌ عَنْ ابْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ أُسَامَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ

Misvaki Daha Büyük Olana Vermek Babi
- Ve bize Affân (ibn Müslim-) şöyle dedi: Bize Sahr ibn Cuveyriye, Nâfi'den; o da İbn Umer'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Ru'yâda kendimi bir misvak ile dişlerimi ovalıyorum gördüm. Yanıma, birisi diğerinden daha yaşlı olan iki kimse geldi. Ben misvakı onların küçük olanına uzattım. Bana: Büyüğüne ver, denildi. Ben de misvakı büyüğüne verdim". Ebû Abdillah el-Buhârî der ki: Bu metni, Nuaym ibn Hammâd, Abdullah ibn Mübârek'ten; o da Usâme ibn Zeyd el-Leysî'den; o da Nâfi'den; o da îbn Umer'den olmak üzere kısa olarak rivayet etmiştir

---

بَاب فَضْلِ مَنْ بَاتَ عَلَى الْوُضُوءِ

247 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَتَيْتَ مَضْجَعَكَ فَتَوَضَّأْ وُضُوءَكَ لِلصَّلَاةِ ثُمَّ اضْطَجِعْ عَلَى شِقِّكَ الْأَيْمَنِ ثُمَّ قُلْ اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ رَغْبَةً وَرَهْبَةً إِلَيْكَ لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنْجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ اللَّهُمَّ آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ فَإِنْ مُتَّ مِنْ لَيْلَتِكَ فَأَنْتَ عَلَى الْفِطْرَةِ وَاجْعَلْهُنَّ آخِرَ مَا تَتَكَلَّمُ بِهِ قَالَ فَرَدَّدْتُهَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا بَلَغْتُ اللَّهُمَّ آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ قُلْتُ وَرَسُولِكَ قَالَ لَا وَنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ

Geceyi Abdestü Olarak Geçiren Kimsenin Fazileti Babi
-.... Berâ ibn Âzib (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bana şöyle buyurdu: "Yatacağın yere vardığın zaman namaz için abdest alışın gibi abdest al, sonra sağ tarafın üzerine yat. Sonra: Allâhümme eslemtu vechî ileyke vefavvadtu emri ileyke. Ve el-ce'tu zahrîileyke rağbeten ve rahbeten ileyke. La melcee velâ mencâ minke illâ ileyke. Allâhümme âmentu bi-kitâbike'llezîenzelte ve b'ı-nebiyyikellezî erselteİ Yâ Allah, kendimi Sana teslim ettim. İşimi Sana bıraktım. Arkamı Sana dayadım. Çünkü ümîdim de ancak Sen'dendir. Sen'-den sığınacak yer yine Sen'sin, Sen'den kurtulacak yer de yine Sen'sin. Yâ Allah, indirdiğin Kitâb'ına ve gönderdiğin Peygamber'ine îmân ettim!) de. Şayet o gece ölecek olursan fıtrat (yânî İslâm Dîni) üzere ölürsün. Sen bu sözleri, söyleyeceğin sözlerin sonuncusu yap". Berâ der ki: Ben bu sözleri Peygamber'in huzurunda tekrar ettim. "Atlâhumme âmentu bi-kitâbikellezîenzelte"yt varınca "Ve Ra-sûl'ke'llezî erselte" dedim. Rasûlullah: "Hayır (Ve Rasûlike... deme, fakat) 'Ve nebiyyike'llezî erselte'" buyurdu

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
كِتَاب الْغُسْلِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى{وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنْ الْغَائِطِ أَوْ لَامَسْتُمْ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ}وَقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ{يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَى حَتَّى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ حَتَّى تَغْتَسِلُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنْ الْغَائِطِ أَوْ لَامَسْتُمْ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا}

Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli: "... Eğer Cünüb Olduysanız Boy Abdesti Alın. Eğer Hasta Olmuşsanız, Yâhud Bir Sefer Üzerindeyseniz Veya İçinizden Biri Ayal Yolundan Gelmişse, Yâhud Da Kadınlara Dokunmuşsanız Ve Bu Hâlde Su Da Bulamamışsanız O Vakit Tertemiz Bir Toprakla Teyemmüm Edin, Binâenaleyh (Niyetle) Ondan Yüzlerinize Ve Ellerinize Sürün. Allah, Sizin Üzerinize Bir Güçlük Yapmayı

Dilemez, Fakat Sizi İyice Temizlemeyi Ve Üstünüzdeki Nvmetini Tamamlamayı Diler. Tâ Ki Şükredesiniz" (Ei-Mâide: 6).
Ve Zikri Celîl Olan Allah'ın Şu Kavli: "Ey Îmân Edenler, Siz Sarhoşken, Ne Söyleyeceğinizi Bitinceye Ve Cünüb İken De -Yolcu Olmanız Müstesnâgusl Edinceye Kadar Namaza Yaklaşmayın. Eğer Hasta Olur, Ya Bir Sefer Üzerinde Bulunursanız Yâhud Sizden Biriniz Ayak Yolundan Gelirse, Yâhud Da Kadınlara Dokunup Da Bir Su Bulamazsanız O Vakit Temiz Bir Toprağa Teyemmüm Edin; Yüzlerinize Ve Ellerinize Sürün. Şübhesiz Allah Çok Afvedici, Çok Mağfiret Eyleyicidir" (En-Nisâ- 43)

بَاب الْوُضُوءِ قَبْلَ الْغُسْلِ

248 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا اغْتَسَلَ مِنْ الْجَنَابَةِ بَدَأَ فَغَسَلَ يَدَيْهِ ثُمَّ يَتَوَضَّأُ كَمَا يَتَوَضَّأُ لِلصَّلَاةِ ثُمَّ يُدْخِلُ أَصَابِعَهُ فِي الْمَاءِ فَيُخَلِّلُ بِهَا أُصُولَ شَعَرِهِ ثُمَّ يَصُبُّ عَلَى رَأْسِهِ ثَلَاثَ غُرَفٍ بِيَدَيْهِ ثُمَّ يُفِيضُ الْمَاءَ عَلَى جِلْدِهِ كُلِّهِ

Yıkanma Öncesi Abdest Almak Babı

-... Bize Mâlik, Hişâm'dan; o da babası Urve'den; o da Peygamber'in zevcesi Âişe'den haber verdi (şöyle demiştir): Peygamber (S) cünüblükten yıkandığı zaman ellerini yıkamaktan başlardı. Sonra namâzâçin abdest alır gibi abdest alırdı. Sonra parmaklarını suya daldırır ve onlarla saçlarının diplerini hilâllardı (yâni aralıklarına su geçirirdi). Sonra iki eliyle başı üzerine üç avuç su dökerdi. Ondan sonra suyu bütün bedeni üzerinden akıtırdı.

---

249 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مَيْمُونَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ تَوَضَّأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وُضُوءَهُ لِلصَّلَاةِ غَيْرَ رِجْلَيْهِ وَغَسَلَ فَرْجَهُ وَمَا أَصَابَهُ مِنْ الْأَذَى ثُمَّ أَفَاضَ عَلَيْهِ الْمَاءَ ثُمَّ نَحَّى رِجْلَيْهِ فَغَسَلَهُمَا هَذِهِ غُسْلُهُ مِنْ الْجَنَابَةِ

-.....İbn Abbâs'tan; o da Peygamber'in zevcesi Meymûne'den tahdîs etti. Meymûne (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) yalnız ayaklarını yıkamıyarak namaz için abdest alışı gibi abdest aldı. Bacak aralarını ve oralarına isabet eden yıkanacak şeyleri de yıkadı. Sonra kendi üzerine su döktü. Sonra ayaklarını yerinden ayırıp yıkadı. Onun cünüblükten dolayı yıkanması işte budur.

بَاب غُسْلِ الرَّجُلِ مَعَ امْرَأَتِهِ

250 – حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كُنْتُ أَغْتَسِلُ أَنَا وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ مِنْ قَدَحٍ يُقَالُ لَهُ الْفَرَقُ

Erkeğin, Kendi Karısı İle Beraber Yıkanması Babı

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) ile ben, bir kaptan yıkanırdık. O kap, "farak" denilen bir kadeh idi

---

بَاب الْغُسْلِ بِالصَّاعِ وَنَحْوِهِ

251 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الصَّمَدِ قَالَ حَدَّثَنِي شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ حَفْصٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ يَقُولُ

دَخَلْتُ أَنَا وَأَخُو عَائِشَةَ عَلَى عَائِشَةَ فَسَأَلَهَا أَخُوهَا عَنْ غُسْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَعَتْ بِإِنَاءٍ نَحْوًا مِنْ صَاعٍ فَاغْتَسَلَتْ وَأَفَاضَتْ عَلَى رَأْسِهَا وَبَيْنَنَا وَبَيْنَهَا حِجَابٌ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ قَالَ يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ وَبَهْزٌ وَالْجُدِّيُّ عَنْ شُعْبَةَ قَدْرِ صَاعٍ

Bir Sâ' Ölçeği Ve Benzeri Mikdâr Su İle Yıkanmak Babı

-... Bana Şu'be tahdîs edip şöyle dedi: Bana Ebû Bekr ibnu Hafs tahdîs edip şöyle dedi: Ben Ebû Seleme'den şöyle derken işittim: Ben ve Âişe'nin erkek kardeşi beraberce Âişe'nin yanına girdik. Âişe'nin erkek kardeşi Âişe'ye Peygamber'in yıkanmasından sordu. Âişe bir sâ' mikdârı su alır bir kap İstedi. Onunla yıkandı ve başının üzerine su akıttı. Şu hâlde ki, bizimle kendisi arasında (bedeninin aşağısını perdeleyen) bir perde vardı

Ebû Abdillah Buhârî der ki: Yezîd ibn Hârûn, Behz ibn Esved ve el-Cüddî (205) de bu hadîsi Şu'betu'bnu Haccâc'dan rivayet ettiler. Bu hadîste ("nahvin min sâ'ın = bir sâ' mikdârı su alır" yerine), "Kadri sâ'm= Bir sâ' mikdârı" lâfzı vardır

---

252 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ قَالَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ أَنَّهُ كَانَ عِنْدَ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ هُوَ وَأَبُوهُ وَعِنْدَهُ قَوْمٌ فَسَأَلُوهُ عَنْ الْغُسْلِ فَقَالَ يَكْفِيكَ صَاعٌ فَقَالَ رَجُلٌ مَا يَكْفِينِي فَقَالَ جَابِرٌ كَانَ يَكْفِي مَنْ هُوَ أَوْفَى مِنْكَ شَعَرًا وَخَيْرٌ مِنْكَ ثُمَّ أَمَّنَا فِي ثَوْبٍ

-..... BizeEbû Ca'fer (Muhammed ibn Alî) tahdîs etti ki, kendisi ve babası Alî ibn Hüseyin, Câbir ibn Abdillah'ın yanında bulunuyordu. Câbir (R)'in yanında da bir topluluk vardı. O cemâat Câbir'e gusülden sordular. Câbir bir sâ' (mikdârı su) yeter, dedi. Bir diğer kimse: Bana bu kadarı yetmez, dedi. Bunun üzerine Câbir; Saçı senden daha gür, kendisi de senden daha hayırlı olan bir zâta (bu kadar su) yetiyordu, dedi. Sonra üstünde bir parça elbise olduğu hâlde bizlere imâm oldu.

---

253 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرٍو عَنْ جَابِرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَيْمُونَةَ كَانَا يَغْتَسِلَانِ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ وَقَالَ يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ وَبَهْزٌ وَالْجُدِّيُّ عَنْ شُعْبَةَ قَدْرِ صَاعٍ

-....... Bize Ebû Nuaym tahdîs edip şöyle dedi: Bize Sufyân ibn Uyeyhe, Amr (ibn înârJ'dan; o da Câbir ibn Yezîd (103)'den; o da İbn Abbâs'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S) ile zevcesi Meymûne, bir kaptan beraberce yıkanırlardı.

Ebû Abdillah Buhârî der ki: Sufyân ibn Uyeyne ömrünün sonunda: İbn Abbâs'tan; o da Meymûne'den diye söylerdi. (Bu iki rivayetten) sahîh olan ise, Ebû Nuaym'ın rivayet ettiğidir.

بَاب مَنْ أَفَاضَ عَلَى رَأْسِهِ ثَلَاثًا

254 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ صُرَدٍ قَالَ حَدَّثَنِي جُبَيْرُ بْنُ مُطْعِمٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَّا أَنَا فَأُفِيضُ عَلَى رَأْسِي ثَلَاثًا وَأَشَارَ بِيَدَيْهِ كِلْتَيْهِمَا

(Gusulde başı Üzerine Üç Defa Su Akıtan Kimse Babı

-... Bana Cubeyr ibn Mut'ım (65) tahdîs edip şöyle dedi: Rasûlullah (S): "Bana gelince, ben başımın üzerinden üç kene suyu akıtırım" buyurdu ve her iki eliyle de (akıtma şeklini) işaret etti.

---

255 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مِخْوَلِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُفْرِغُ عَلَى رَأْسِهِ ثَلَاثًا

-....... Bize Şu'be, Mihvel ibn Râşid'den; o da Muhammed ibn Alî (Ebû Ca'fer Bâkir)'dan; o da Câbir ibn Abdillah(R)'tan tahdîs etti.O: Peygamber (S), başı üzerinden üç defa su boşaltırdı, demiştir.

---

256 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا مَعْمَرُ بْنُ يَحْيَى بْنِ سَامٍ حَدَّثَنِي أَبُو جَعْفَرٍ قَالَ قَالَ لِي جَابِرٌ وَأَتَانِي ابْنُ عَمِّكَ يُعَرِّضُ بِالْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِيَّةِ قَالَ كَيْفَ الْغُسْلُ مِنْ الْجَنَابَةِ فَقُلْتُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْخُذُ ثَلَاثَةَ أَكُفٍّ وَيُفِيضُهَا عَلَى رَأْسِهِ ثُمَّ يُفِيضُ عَلَى سَائِرِ جَسَدِهِ فَقَالَ لِي الْحَسَنُ إِنِّي رَجُلٌ كَثِيرُ الشَّعَرِ فَقُلْتُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْثَرَ مِنْكَ شَعَرًا

-.... Bana Ebû Ca'fer Muhammed Bakır tahdîs edip şöyle dedi: Câbir bana şunları söyledi: Amucamın oğlu bana geldi - Câbir, "amucamn oğlu" sözüyle Hasen ibn Muhammed ibni'l- Hanefiyye'yi ta'rîz ediyordu- de: Cünüblükten yıkanmak nasıldır? diye sordu. (Câbir der ki:) Ben de: Peygamber (S) üç avuç su alır ve bunları başının üzerinden akıtır, sonra da bedeninin kalan kısmı üzerinden akıtır idi, diye cevâb verdim. Hasen bana hitaben: Ben saçı çok bir erkeğim, dedi. Ben de: Peygamber senden daha çok saçlı idi, dedim

---

بَاب الْغُسْلِ مَرَّةً وَاحِدَةً

257 – حَدَّثَنَا مُوسَى قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَتْ مَيْمُونَةُ وَضَعْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَاءً لِلْغُسْلِ فَغَسَلَ يَدَيْهِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا ثُمَّ أَفْرَغَ عَلَى شِمَالِهِ فَغَسَلَ مَذَاكِيرَهُ ثُمَّ مَسَحَ يَدَهُ بِالْأَرْضِ ثُمَّ مَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ وَغَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ ثُمَّ أَفَاضَ عَلَى جَسَدِهِ ثُمَّ تَحَوَّلَ مِنْ مَكَانِهِ فَغَسَلَ قَدَمَيْهِ

Bir Defa Yıkanmak Babı
-.İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Meymûne şöyle söyledi: Ben Peygamber'e yıkanmak için su koydum. Kendisi iki yâhud üç kerre ellerini yıkadı. Ondan sonra sol eli üzerine su boşaltıp hayalarını yıkadı. Sonra elini yere sürdü. Sonra ağzını çalkaladı ve burnuna su çekti. Yüzünü ve ellerini yıkadı. Sonra bedeni üzerine su akıttı. Sonra yerinden ayrılıp ayaklarını yıkadı.

بَاب مَنْ بَدَأَ بِالْحِلَابِ أَوْ الطِّيبِ عِنْدَ الْغُسْلِ

258 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ حَنْظَلَةَ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اغْتَسَلَ مِنْ الْجَنَابَةِ دَعَا بِشَيْءٍ نَحْوَ الْحِلَابِ فَأَخَذَ بِكَفِّهِ فَبَدَأَ بِشِقِّ رَأْسِهِ الْأَيْمَنِ ثُمَّ الْأَيْسَرِ فَقَالَ بِهِمَا عَلَى رَأْسِهِ

Yıkanma Sırasında Hılâb Yâhud Güzel Koku İle Başlayan Kimse Babı
-..... Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) .cünüblükten dolayı yıkandığı zaman külek gibi bir şey isterdi. Müteakiben avucu ile su alır, başının sağ tarafından (yıkanmağa) başlar, sonra yine su alır, sol tarafını da yıkardı. Sonra İki avucu ile başının ortasına su dökerdi

---

بَاب الْمَضْمَضَةِ وَالِاسْتِنْشَاقِ فِي الْجَنَابَةِ

259 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمٌ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ حَدَّثَتْنَا مَيْمُونَةُ قَالَتْ صَبَبْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غُسْلًا فَأَفْرَغَ بِيَمِينِهِ عَلَى يَسَارِهِ فَغَسَلَهُمَا ثُمَّ غَسَلَ فَرْجَهُ ثُمَّ قَالَ بِيَدِهِ الْأَرْضَ فَمَسَحَهَا بِالتُّرَابِ ثُمَّ غَسَلَهَا ثُمَّ تَمَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ وَأَفَاضَ عَلَى رَأْسِهِ ثُمَّ تَنَحَّى فَغَسَلَ قَدَمَيْهِ ثُمَّ أُتِيَ بِمِنْدِيلٍ فَلَمْ يَنْفُضْ بِهَا

Cünüblük Yıkanmasında Ağzı Çalkalama Ve Buruna Su Çekme Babı
-..... Bana Salim, Kurayb'den; o da İbn Abbâs (R)'tan tahdîs etti. O da bize Meymûne tahdîs etti demiştir. Meymûne (R) şöyle demiştir: Peygamber'e yıkanmak için su döktüm. O sağ eliyle sol eli üzerine su boşalttı da ellerini yıkadı. Sonra apışarasını yıkadı. Sonra eliyle yere vurdu da elini toprağa sürdü. Sonra elini yıkadı. Sonra ağzını çalkaladı ve burnuna su çekti. Sonra yüzünü yıkadı ve başı üzerine su akıttı. Sonra yerinden uzaklaşıp ayaklarını yıkadı. Sonra kendisine bir havlu getirildi, fakat o bununla silinmedi.

بَاب مَسْحِ الْيَدِ بِالتُّرَابِ لِيَكُونَ أَنْقَى

260 – حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مَيْمُونَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اغْتَسَلَ مِنْ الْجَنَابَةِ فَغَسَلَ فَرْجَهُ بِيَدِهِ ثُمَّ دَلَكَ بِهَا الْحَائِطَ ثُمَّ غَسَلَهَا ثُمَّ تَوَضَّأَ وُضُوءَهُ لِلصَّلَاةِ فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ غُسْلِهِ غَسَلَ رِجْلَيْهِ

Daha Temiz Olması İçin Eli Toprakla Sürtmek Babı
-... BizeA'meş, Salim ibn Ebi'I-Ca'd'den; o da Kurayb'den; o da İbn Abbâs'tan; o da Meymûne'den tahdîs etti ki (o şöyle demiştir): Peygamber (S) cünüblükten dolayı yıkandı. Şöyle ki: Eliyle apışarasını yıkadı. Sonra elini duvara sürttü. Sonra elini yıkadı. Sonra namaz abdesti gibi abdest aldı. Nihayet yıkanmasını bitirince ayaklarını da yıkadı.

بَاب هَلْ يُدْخِلُ الْجُنُبُ يَدَهُ فِي الْإِنَاءِ قَبْلَ أَنْ يَغْسِلَهَا إِذَا لَمْ يَكُنْ عَلَى يَدِهِ قَذَرٌ غَيْرُ الْجَنَابَةِ وَأَدْخَلَ ابْنُ عُمَرَ وَالْبَرَاءُ بْنُ عَازِبٍ يَدَهُ فِي الطَّهُورِ وَلَمْ يَغْسِلْهَا ثُمَّ تَوَضَّأَ وَلَمْ يَرَ ابْنُ عُمَرَ وَابْنُ عَبَّاسٍ بَأْسًا بِمَا يَنْتَضِحُ مِنْ غُسْلِ الْجَنَابَةِ

261 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ أَخْبَرَنَا أَفْلَحُ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كُنْتُ أَغْتَسِلُ أَنَا وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ تَخْتَلِفُ أَيْدِينَا فِيهِ

Cünüb Olan Kimse Elinde cünüblükten Başka Bir Pislik Olmadığı Zaman, Elini Yıkamadan Önce Yıkanacağı Su Kabı İçine Sokar Mı?
İbn Umer ve Berâ ibn Azib, elini yıkamadan abdest alacak suyun içine sokmuşlardırİbn Umer ile îbn Abbâs, cünüblük yıkanmasından sıçrayacak serpintilerde be's görmemişlerdir
-.... BanaEflâh, el-Kaasım'dan; o da Âişe'den, haber verdi. Âişe (R): Peygamber (S) ile ben bir kaptan yıkanırdık, ellerimiz, o kabın içinde gidip gelirdi, demiştir.

---

262 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اغْتَسَلَ مِنْ الْجَنَابَةِ غَسَلَ يَدَهُ

-....... Bize Şu'be, Hammâd'dan; o da Hişâm'dan; o da babası Urve ibn Zubeyr'den; o da Âişe'den tahdîs etti. Âişe (R): Rasû-lullah (S) cünüblükten dolayı yıkandığı zaman, elini yıkar idi, demiştir.

263 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ حَفْصٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كُنْتُ أَغْتَسِلُ أَنَا وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ مِنْ جَنَابَةٍ وَعَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ مِثْلَهُ

-..... Bize Şu'be, Ebû Bekr ibn Hafs'tan; o da Urve'den; o da Âişe'den tahdîs etti. Âişe (R): Ben ve Peygamber (S) cünüblükten dolayı bir kaptan yıkanırdık, demiştir.
(Buhârî der ki:) Ve keza Abdurrahmân ibn Kaasım'dan; o da babası Muhammed ibn Ebî Bekr'den;o da Âişe'den olmak üzere Şu'-be'nin Ebû Bekr ibn Hafs'tan rivayet ettiği hadîs gibi rivayet etmiştir

---

264 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبْرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْمَرْأَةُ مِنْ نِسَائِهِ يَغْتَسِلَانِ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ زَادَ مُسْلِمٌ وَوَهْبُ عَنْ شُعْبَةَ مِنْ الْجَنَابَةِ

- Bize Ebu'l-Velîd tahdîs edip şöyle dedi: Bize Şu'be, Abdullah ibn Abdillah ibn Cebr'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben Enes ibn Mâlik'ten işittim, o şöyle diyordu: Peygamber (S) ile kadınlarından birisi beraberce bir kaptan yıkanırlardı.
Müslim ibn İbrâhîm ile Vehb ibn Cerîr, bu hadîsi, Ebû'l-Velîd'in rivayet etmiş olduğu bu isnâdla, Şu'be'den rivayetlerinde, sonunda "cünüblükten" sözünü ziyâde etmişlerdir.

بَاب تَفْرِيقِ الْغُسْلِ وَالْوُضُوءِ وَيُذْكَرُ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ غَسَلَ قَدَمَيْهِ بَعْدَ مَا جَفَّ وَضُوءُهُ

265 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَحْبُوبٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ كُرَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَتْ مَيْمُونَةُ وَضَعْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَاءً يَغْتَسِلُ بِهِ فَأَفْرَغَ عَلَى يَدَيْهِ فَغَسَلَهُمَا مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا ثُمَّ أَفْرَغَ بِيَمِينِهِ عَلَى شِمَالِهِ فَغَسَلَ مَذَاكِيرَهُ ثُمَّ دَلَكَ يَدَهُ بِالْأَرْضِ ثُمَّ مَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ وَغَسَلَ رَأْسَهُ ثَلَاثًا ثُمَّ أَفْرَغَ عَلَى جَسَدِهِ ثُمَّ تَنَحَّى مِنْ مَقَامِهِ فَغَسَلَ قَدَمَيْهِ

- Yıkanma Ve Abdest Alma Fiilleri Arasını Birbirinden Ayırmak Babı
İbn Umer'den zikrolunur ki o, ayaklarını, cildi üzerindeki abdest suyu ıslaklığı kuruduktan sonrayıkamıştır .

-.....İbn Abbâs şöyle demiştir: Meymûne (R) şöyle dedi: Ben Rasûlullah için yıkanacağı suyu koydum. Kendisi elleri üzerine su boşalttı ve onları ikişer defa veya üçer defa yıkadı. Sonra sağ eliyle sol eli içine su boşalttı da bu su ile hayalarını yıkadı. Sonra elini toprakla sürttü. Sonra ağzını çalkaladı ve burnuna su çekti. Sonra yüzünü ve ellerini yıkadı, başını da üç defa yıkadı. Sonra bedeni üzerine su döktü. Sonra durduğu yerden ayrıldı da ayaklarını yıkadı.

بَاب مَنْ أَفْرَغَ بِيَمِينِهِ عَلَى شِمَالِهِ فِي الْغُسْلِ

266 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ كُرَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مَيْمُونَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ قَالَتْ وَضَعْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غُسْلًا وَسَتَرْتُهُ فَصَبَّ عَلَى يَدِهِ فَغَسَلَهَا مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ قَالَ سُلَيْمَانُ لَا أَدْرِي أَذَكَرَ الثَّالِثَةَ أَمْ لَا ثُمَّ أَفْرَغَ بِيَمِينِهِ عَلَى شِمَالِهِ فَغَسَلَ فَرْجَهُ ثُمَّ دَلَكَ يَدَهُ بِالْأَرْضِ أَوْ بِالْحَائِطِ ثُمَّ تَمَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ وَغَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ وَغَسَلَ رَأْسَهُ ثُمَّ صَبَّ عَلَى جَسَدِهِ ثُمَّ تَنَحَّى فَغَسَلَ قَدَمَيْهِ فَنَاوَلْتُهُ خِرْقَةً فَقَالَ بِيَدِهِ هَكَذَا وَلَمْ يُرِدْهَا

Yıkanma Sırasında Sağ Eliyle Sol Eli İçine Su Boşaltan Kimse Babı

-... Bize A'meş, Salim ibn Ebi'l-Ca'd'dan; o da İbn Abbâs'ın azâdlısı Ebû Kurayb'den; o da İbn abbâs'tan; o da Haris kızı Mey-mûne'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben Rasûlullah için yıkanma suyu koydum ve kendisine perde yaptım. Kendisi eline su döktü de bir veya iki defa yıkadı. -Süleyman ibn Mıhrân el-A'meş: Salim ibn Ebi'l-Ca'd'ın üçüncü defayı zikredip etmediğini bilmiyorum dedi.- Sonra Rasûlullah sağ eliyle, sol eli üzerine su boşalttı da fercini yıkadı. Sonra elini yere yâhud da duvara sürttü. Sonra ağzını çalkalayıp burnuna su çekti. Yüzünü ve ellerini yıkadı, başını yıkadı. Sonra bedeni üzerine su döktü. Sonra kenara çekildi de ayaklarını yıkadı. Bu sırada (silinmesi için) ben kendisine bir bez uzattım. Fakat o eliyle şöyle yapıp onu istemediğini işaret etti.

بَاب إِذَا جَامَعَ ثُمَّ عَادَ وَمَنْ دَارَ عَلَى نِسَائِهِ فِي غُسْلٍ وَاحِدٍ

267 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ وَيَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْتَشِرِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ ذَكَرْتُهُ لِعَائِشَةَ فَقَالَتْ يَرْحَمُ اللَّهُ أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ كُنْتُ أُطَيِّبُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَطُوفُ عَلَى نِسَائِهِ ثُمَّ يُصْبِحُ مُحْرِمًا يَنْضَخُ طِيبًا

Bâb: Cinsî Münâsebet Yaptıktan Sonra Tekrarlayan Ve Bir Tek Yıkanma İle Kadınlarını Dolaşan Kimse(Nin Hükmü Nedir?)

-... Bizeİbnu Ebî Adiyy (194) ile Yahya ibn Saîd, Şu'be'den; o da İbrâhîm ibn Muhammed ibni'l-Münteşir'den; o da babası Muhammed'den tahdîs etti. O şöyle demiştir:İbn Umer'in ("Ben ihramlı olup da koku neşretmemi sevmem") sözünü Âişe'ye zikrettim. Bunun üzerine Âişe: Allah EbûAbdirrah-mân'a (yânî îbn Umer'e) rahmet etsin. Ben Rasûlullah(S)'a koku sürerdim, o da gece kadınlarını dolaştıktan sonra sabahleyin koku neşrederek (yânî koku izleri üzerinde iken) ihrama girerdi, dedi

---

268 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ قَالَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدُورُ عَلَى نِسَائِهِ فِي السَّاعَةِ الْوَاحِدَةِ مِنْ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُنَّ إِحْدَى عَشْرَةَ قَالَ قُلْتُ لِأَنَسٍ أَوَكَانَ يُطِيقُهُ قَالَ كُنَّا نَتَحَدَّثُ أَنَّهُ أُعْطِيَ قُوَّةَ ثَلَاثِينَ وَقَالَ سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ إِنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُمْ تِسْعُ نِسْوَةٍ

-..... Bize Muâz ibn Hişâm tahdîs edip şöyle dedi: Bana babam Hişâm, Katâde'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Bize Enes ibn Mâlik tahdîs edip şöyle dedi: Peygamber (S) gece yâhud gündüzün bir saatinde kadınlarını devrederdi; kadınlar da on bir tane idiler, dedi. Katâde dedi ki: Ben Enes'e: Rasûlullah buna takat getirir miydi? diye sordum.Enes: Biz aramızda O'na otuz erkek kuvveti verilmiştir, diye söyleşirdik, dedi. Saîd ibn Ebî Arûbe de Katâde'den, Enes'in onlara dokuz kadın diye tahdîs ettiğini söylemiştir.

بَاب غَسْلِ الْمَذْيِ وَالْوُضُوءِ مِنْهُ

269 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ كُنْتُ رَجُلًا مَذَّاءً فَأَمَرْتُ رَجُلًا أَنْ يَسْأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمَكَانِ ابْنَتِهِ فَسَأَلَ فَقَالَ تَوَضَّأْ وَاغْسِلْ ذَكَرَكَ

Mezîyi Yıkamak Ve Mezîden Dolayı Abdest Almak Babı

-.... Alî (ibn Ebî Tâlib-R) şöyle demiştir: Ben mezîsi çok olan bir erkek idim. Kızı Fâtıma'nın benim nikâhımda bulunmasından dolayı, ben bir kimseye Peygamber'e sormasını emrettim. O da sordu. Peygamber (S) ona: "Zekeriniyıka da abdest al" buyurmuştur.

بَاب مَنْ تَطَيَّبَ ثُمَّ اغْتَسَلَ وَبَقِيَ أَثَرُ الطِّيبِ

270 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْتَشِرِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ فَذَكَرْتُ لَهَا قَوْلَ ابْنِ عُمَرَ مَا أُحِبُّ أَنْ أُصْبِحَ مُحْرِمًا أَنْضَخُ طِيبًا فَقَالَتْ عَائِشَةُ أَنَا طَيَّبْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ طَافَ فِي نِسَائِهِ ثُمَّ أَصْبَحَ مُحْرِمًا

- Koku Sürünen, Sonra Da Yıkanan Ve Kokunun İzi Bedeninde Bakî Kalan Kimse Babı

-..... Bize Ebû Avâne, İbrâhîm ibn Muhammed ibni'lMünteşir'den; o da babası Muhammed'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Âişe'ye sordum da ona: İbn Umer'in: "Koku neşrederek ih-râmlı olmamı sevmiyorum" sözünü zikrettim. Bunun üzerine Âişe: Ben Rasûlullah'a güzel koku sürdüm, sonra O kadınlarını dolaştı, sonra da (üzerinde koku izi varken) ihrâmlı oldu, dedi.

---

271 – حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَكَمُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى وَبِيصِ الطِّيبِ فِي مَفْرِقِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُحْرِمٌ

-....Âişe (R) Peygamber (S) ihramda iken, başının saç ayırımında kokunun parıldamasi sanki hâlâ gözümün önündedir, demiştir.

بَاب تَخْلِيلِ الشَّعَرِ حَتَّى إِذَا ظَنَّ أَنَّهُ قَدْ أَرْوَى بَشَرَتَهُ أَفَاضَ عَلَيْهِ

272 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اغْتَسَلَ مِنْ الْجَنَابَةِ غَسَلَ يَدَيْهِ وَتَوَضَّأَ وُضُوءَهُ لِلصَّلَاةِ ثُمَّ اغْتَسَلَ ثُمَّ يُخَلِّلُ بِيَدِهِ شَعَرَهُ حَتَّى إِذَا ظَنَّ أَنَّهُ قَدْ أَرْوَى بَشَرَتَهُ أَفَاضَ عَلَيْهِ الْمَاءَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ غَسَلَ سَائِرَ جَسَدِهِ **وَقَالَتْ** كُنْتُ أَغْتَسِلُ أَنَا وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ نَغْرِفُ مِنْهُ جَمِيعًا

Derisini İyice Suya Kandırdığını Zannedip Üzerine Su Akıttığı Zamana Kadar Saçları Hilâllamak Babı

-...Âişe (R) şöyle demiştir: RasûluIIah (S) cünüblükten dolayı yıkandığı zaman ellerini yıkar ve namaz için abdest alır gibi abdest alır; ondan sonra yıkanırdı. Şöyle ki, sonra eliyle saçlarını hilâllardı. Nihayet derisini iyice suya kandırdığını zannettiği zaman üzerine üç defa su akıtırdı. Sonra bedeninin kalan kısmını yıkardı. Âişe dedi ki: Ben RasûluIIah ile beraber bir kaptan yıkanırdım da o kaptan beraberce su avuçlardık.

بَاب مَنْ تَوَضَّأَ فِي الْجَنَابَةِ ثُمَّ غَسَلَ سَائِرَ جَسَدِهِ وَلَمْ يُعِدْ غَسْلَ مَوَاضِعِ الْوُضُوءِ مَرَّةً أُخْرَى

274 – حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ عِيسَى قَالَ أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى قَالَ أَخْبَرَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ سَالِمٍ عَنْ كُرَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مَيْمُونَةَ قَالَتْ وَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَضُوءًا لِجَنَابَةٍ فَأَكْفَأَ بِيَمِينِهِ عَلَى شِمَالِهِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا ثُمَّ غَسَلَ فَرْجَهُ ثُمَّ ضَرَبَ يَدَهُ بِالْأَرْضِ أَوْ الْحَائِطِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا ثُمَّ مَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ وَغَسَلَ وَجْهَهُ وَذِرَاعَيْهِ ثُمَّ أَفَاضَ عَلَى رَأْسِهِ الْمَاءَ ثُمَّ غَسَلَ جَسَدَهُ ثُمَّ تَنَحَّى فَغَسَلَ رِجْلَيْهِ قَالَتْ فَأَتَيْتُهُ بِخِرْقَةٍ فَلَمْ يُرِدْهَا فَجَعَلَ يَنْفُضُ بِيَدِهِ

Cünüblük Yıkanmasında Abdest Aldıktan Sonra Bedeninin Kalan Kısmını Yıkayıp Da Abdest Uzuvlarını Yıkamayı Diğer Bir Kerre Daha Tekrar Etmeyen Kimse Babı

-... Bize el-A'meş, Sâlim'den; o da İbn Abbâs'ın himayesinde bulunan Kurayb'den; o da İbn Abbâs'tan; o da Meymûne'den haber verdi. Meymûne (R) şöyle demiştir: RasûluIIah (S) cünüblük yıkanması için su koydu. Müteakiben sağ eliyle sol eli içine iki yâ-hud üç defa kabı eğerek su döktükten sonra apışarasını yıkadı. Sonra elini yere yâhud duvara iki yâhud üç defa vurdu. Sonra ağzım çalkaladı, burnuna su çekti, yüzünü ve iki kollarını yıkadı. Sonra başı üzerine suyu akıttı. Sonra bedenini yıkadı. Sonra kenara çekildi de ayaklarını yıkadı. Meymûne der ki: Ben (silinmesi için) kendisine bir bez getirdim de, O bunu istemedi ve eliyle silkmeğe başladı.

بَاب إِذَا ذَكَرَ فِي الْمَسْجِدِ أَنَّهُ جُنُبٌ يَخْرُجُ كَمَا هُوَ وَلَا يَتَيَمَّمُ

275 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ قَالَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ أُقِيمَتْ الصَّلَاةُ وَعُدِّلَتْ الصُّفُوفُ قِيَامًا فَخَرَجَ إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا قَامَ فِي مُصَلَّاهُ ذَكَرَ أَنَّهُ جُنُبٌ فَقَالَ لَنَا مَكَانَكُمْ ثُمَّ رَجَعَ فَاغْتَسَلَ ثُمَّ خَرَجَ إِلَيْنَا وَرَأْسُهُ يَقْطُرُ فَكَبَّرَ فَصَلَّيْنَا مَعَهُ تَابَعَهُ عَبْدُ الْأَعْلَى عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَرَوَاهُ الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ الزُّهْرِيِّ

Râb: İnsan Mescidde İken, Cünüb Olduğunu Hatırladığı Zaman Teyemmüm Etmeyerek Olduğu Gibi Dışarıya Çıkar

-... Bize Usmân ibn Umer tahdîs edip şöyle dedi: Bize Yûnus, Zuhrî'den; o da Ebû Seleme'den; oda da Ebû Hureyre'den haber verdi. O şöyle demiştir: Namaz ikaamet edildi. İnsanlar ayakta olduğu hâlde saflar düzeltildi. Bunu ta'kîben RasûluIIah (S) çıkıp yanimiza geldi. Nihayet namaz kıldıracağı yerde dikilince kendisinin cü-nüb olduğunu hatırladı. Bunun üzerine bizlere: "Yerinizden ayrılmayınız" dedi. Sonra geri dönüp yıkandı. Sonra başı damlaya damlaya yanımıza çıktı, tekbîr aldı;biz de O'nunla birlikte namaz kıldık. Abdu'I-A'lâ bu hadîsi Ma'mer (ibn Râşid)'den; o da Zuhrî'den rivayet etmekte Usmân ibn Umer'e mutâbaat etmiştir. Bu hadîsi Ab-durrahmân el-Evzâî de Zuhrî'den rivayet etmiştir

---

بَاب نَفْضِ الْيَدَيْنِ مِنْ الْغُسْلِ عَنْ الْجَنَابَةِ

276 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو حَمْزَةَ قَالَ سَمِعْتُ الْأَعْمَشَ عَنْ سَالِمٍ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَتْ مَيْمُونَةُ وَضَعْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غُسْلًا فَسَتَرْتُهُ بِثَوْبٍ وَصَبَّ عَلَى يَدَيْهِ فَغَسَلَهُمَا ثُمَّ صَبَّ بِيَمِينِهِ عَلَى شِمَالِهِ فَغَسَلَ فَرْجَهُ فَضَرَبَ بِيَدِهِ الْأَرْضَ فَمَسَحَهَا ثُمَّ غَسَلَهَا فَمَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ وَغَسَلَ وَجْهَهُ وَذِرَاعَيْهِ ثُمَّ صَبَّ عَلَى رَأْسِهِ وَأَفَاضَ عَلَى جَسَدِهِ ثُمَّ تَنَحَّى فَغَسَلَ قَدَمَيْهِ فَنَاوَلْتُهُ ثَوْبًا فَلَمْ يَأْخُذْهُ فَانْطَلَقَ وَهُوَ يَنْفُضُ يَدَيْهِ

Cünüblük Yıkanmasında Ellerin Silkelenmesinin Hükmü) Babı

-....îbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Meymûne şöyle dedi: BenPeygamber için yıkanma suyu koydum da kendisini bir bez ile perdeledim. O, elleri üzerine su döküp onları yıkadı. Sonra sağ eliyle sol eline su döküp apışarasım yıkadı. Akabinde eliyle toprağa vurup, onu toprağa sürdü. Sonra elini yıkadı. Sonra ağzını çalkalayıp burnuna su çekti, yüzünü ve kollarını yıkadı. Sonra başı üzerine su döktü ve bütün bedeni üzerine su akıttı. Sonra erinden ayrılıp ayaklarını yıkadı. Ben kendisine bir bez uzattım, fakat o bunu almadı da ellerini silkeleyerek gitti.

بَاب مَنْ بَدَأَ بِشِقِّ رَأْسِهِ الْأَيْمَنِ فِي الْغُسْلِ

277 – حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ نَافِعٍ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ شَيْبَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كُنَّا إِذَا أَصَابَتْ إِحْدَانَا جَنَابَةٌ أَخَذَتْ بِيَدَيْهَا ثَلَاثًا فَوْقَ رَأْسِهَا ثُمَّ تَأْخُذُ بِيَدِهَا عَلَى شِقِّهَا الْأَيْمَنِ وَبِيَدِهَا الْأُخْرَى عَلَى شِقِّهَا الْأَيْسَرِ

- Gusülde Başının Sağ Yanını Yıkamakla Başlayan Kimse Babı

-.....Âişe (R) şöyle demiştir: Biz kadınlardan birimize cünüblük isabet ettiği zaman, iki eliyle üç defa su alıp onu başı üzerine dökerdi. Sonra eliyle su alır, sağ tarafı üzerine ve diğer eliyle su alır, sol tarafı üzerine (döküp yıkanırdı).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَاب مَنْ اغْتَسَلَ عُرْيَانًا وَحْدَهُ فِي الْخَلْوَةِ وَمَنْ تَسَتَّرَ فَالتَّسَتُّرُ أَفْضَلُ وَقَالَ بَهْزُ بْنُ حَكِيمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُ أَحَقُّ أَنْ يُسْتَحْيَا مِنْهُ مِنْ النَّاسِ

- Bismillahirrahmânirrahîm.

Halvette Tek Başına İken Çıplak Olarak Yıkanan Ye Örtünmek Daha Faziletli Olduğu İçin Örtünen Kimse Bâbı Ve Behz ibn Hakîm, babası akîm'den; o da dedesinden; o da Peygamber(S)'den (olmak üzere):Allah, kendisinden haya edilmeğe insanlardan daha haklıdır, dedi

278 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ يَغْتَسِلُونَ عُرَاةً يَنْظُرُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ وَكَانَ مُوسَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَغْتَسِلُ وَحْدَهُ فَقَالُوا وَاللَّهِ مَا يَمْنَعُ مُوسَى أَنْ يَغْتَسِلَ مَعَنَا إِلَّا أَنَّهُ آدَرُ فَذَهَبَ مَرَّةً يَغْتَسِلُ فَوَضَعَ ثَوْبَهُ عَلَى حَجَرٍ فَفَرَّ الْحَجَرُ بِثَوْبِهِ فَخَرَجَ مُوسَى فِي إِثْرِهِ يَقُولُ ثَوْبِي يَا حَجَرُ حَتَّى نَظَرَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ إِلَى مُوسَى فَقَالُوا وَاللَّهِ مَا بِمُوسَى مِنْ بَأْسٍ وَأَخَذَ ثَوْبَهُ فَطَفِقَ بِالْحَجَرِ ضَرْبًا فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ وَاللَّهِ إِنَّهُ لَنَدَبٌ بِالْحَجَرِ سِتَّةٌ أَوْ سَبْعَةٌ ضَرْبًا بِالْحَجَرِ

-..... Bize Abdurrazzâk, Ma'mer'den; o da Hemmâm ibn Münebbih'ten; o da Ebû Hureyre'den tahdîs etti. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "İsrâîl oğulları çıplak olarak, birbirlerine baka baka yıkanırlardı. Mûsâ ise yalnızca yıkanırdı. İsrail oğulları: Allah'a yemin olsun, Musa'yı bizimle birlikte yıkanmaktan men' eden, ancak O'nun kasığının çıkık olmasıdır, derlerdi. Mûsâ bir defa yıkanmağa gitti, elbisesini de bir taşın üstüne koydu. Akabinde taş elbisesini alıp kaçtı. Mûsâ: Ey taş elbisemi, ey taş elbisemi! diyerek taşın arkasından koştu. Nihayet İsrâîl oğulları onu (çırılçıplak) gördüler de: Vallahi Musa'da hiçbir kusur yokmuş, dediler. Ve Mûsâ elbisesini aldı da taşı dövmeğe başladı. "Ebû Hureyre: Vallâhî o taşta muhakkak altı yâhud yedi dövme izi kalmıştır, dedi

---

279 – وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَا أَيُّوبُ يَغْتَسِلُ عُرْيَانًا فَخَرَّ عَلَيْهِ جَرَادٌ مِنْ ذَهَبٍ فَجَعَلَ أَيُّوبُ يَحْتَثِي فِي ثَوْبِهِ فَنَادَاهُ رَبُّهُ يَا أَيُّوبُ أَلَمْ أَكُنْ أَغْنَيْتُكَ عَمَّا تَرَى قَالَ بَلَى وَعِزَّتِكَ وَلَكِنْ لَا غِنَى بِي عَنْ بَرَكَتِكَ وَرَوَاهُ إِبْرَاهِيمُ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَا أَيُّوبُ يَغْتَسِلُ عُرْيَانًا

Yine Ebû Hureyre'den; o da Peygamber (S)'den, (O) şöyle buyurmuştur: "Eyyûb çıplak yıkandığı sırada üzerine ahundan çekirgeler düştü. Eyyûb hemen elbisesinin içine avuçlamaya başladı. Rabb'i ona: Yâ Eyyüb, şu görmekte olduğun şeyden ben seni zengin kılmamış mı idim? diye nida etti. Eyyûb: Sen'in izzetine yemin ederim ki evet zengin kıldın, lâkin Sen'in bereketinden benim için müstağni olmak yoktur, dedi."

Bu hadîsi İbrâhîm, Mûsâ ibn Ukbe'den; o da Safvân'dan; o da Atâ ibn Yesâr'dan; o da Ebû Hureyre'den rivayet etti. Peygamber (S): "Eyyûb, çıplak olarak yıkandığı sırada.buyurmuştur.

بَاب التَّسَتُّرِ فِي الْغُسْلِ عِنْدَ النَّاسِ

280 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ بْنِ قَعْنَبٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ أَنَّ أَبَا مُرَّةَ مَوْلَى أُمِّ هَانِئٍ بِنْتِ أَبِي طَالِبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أُمَّ هَانِئٍ بِنْتَ أَبِي طَالِبٍ تَقُولُ ذَهَبْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْفَتْحِ فَوَجَدْتُهُ يَغْتَسِلُ وَفَاطِمَةُ تَسْتُرُهُ فَقَالَ مَنْ هَذِهِ فَقُلْتُ أَنَا أُمُّ هَانِئٍ

- Yıkanma Sırasında Bir Şey İçinde Veya Arkasında İnsanlardan Perdelenmek Râbı
-..... Ebû Tâlib'in kızı Ümmü Hâni'nin himayesinde bulunan Ebû Murre haber vermiştir. O da Ebû Tâlib'in kızı Ümmü Hâ-ni'den işitmiştir ki, o şöyle diyordu: Ben fetih yılı Rasûlullah'ın yanına gittim ve Ö'nu yıkanır hâlde buldum. Fâtıma da O'nu perdeliyordu. "Bu kadın kimdir?" diye sordu. Ben Ümmü Hâni'im dedim.

---

281 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مَيْمُونَةَ قَالَتْ سَتَرْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَغْتَسِلُ مِنْ الْجَنَابَةِ فَغَسَلَ يَدَيْهِ ثُمَّ صَبَّ بِيَمِينِهِ عَلَى شِمَالِهِ فَغَسَلَ فَرْجَهُ وَمَا أَصَابَهُ ثُمَّ مَسَحَ بِيَدِهِ عَلَى الْحَائِطِ أَوْ الْأَرْضِ ثُمَّ تَوَضَّأَ وُضُوءَهُ لِلصَّلَاةِ غَيْرَ رِجْلَيْهِ ثُمَّ أَفَاضَ عَلَى جَسَدِهِ الْمَاءَ ثُمَّ تَنَحَّى فَغَسَلَ قَدَمَيْهِ تَابَعَهُ أَبُو عَوَانَةَ وَابْنُ فُضَيْلٍ فِي السَّتْرِ

-..... Bize Sufyân (es-Sevrî), A'meş'ten; o da Salim ibn Ebi'lCa'd'dan; o da Kurayb'den; o da İbn Abbâs'tan; o da Meymûne'-den haber verdi. Meymûne şöyle demiştir: Peygamber (S) cünüblük-ten dolayı yıkanırken ben kendisini perdeledim. O ellerini yıkadı, sonra sağ eliyle sol eli içine su döküp apışarasını ve oraya değen şeyleri yıkadı. Sonra eliyle duvar üzerine yâhud toprağa mesnetti. Sonra ayaklarım yıkamıyarak namaz için abdest alışı gibi abdest aldı. Sonra kendi bedeni üzerine su akıttı. Sonra kenara çekilip ayaklarını yıkadı.
Bu hadîsi A'meş'ten rivayet etmekte Sufyân'a, Ebû Avâne ile İbn Fudayl ayrı ayrı mutâbaat etmişlerdir. Her ikisinin de mutâbaatı perdelemededir (yânî "Ben Peygamber(S)'i perdeledim" lâfzındadır).

بَاب إِذَا احْتَلَمَتْ الْمَرْأَةُ

282 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّهَا قَالَتْ جَاءَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ امْرَأَةُ أَبِي طَلْحَةَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي مِنْ الْحَقِّ هَلْ عَلَى الْمَرْأَةِ مِنْ غُسْلٍ إِذَا هِيَ احْتَلَمَتْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَعَمْ إِذَا رَأَتْ الْمَاءَ

Bâ b: Kadın İhtîlâm Olduğu Zaman
-... Bize Mâlik, Hişâm ibn Urve'den; o da babası Urve'den; o da Zeyneb bintu Ebî Seleme'den;o da mü'minlerin annesi Üm-mü Seleme'den haber verdi. O şöyle demiştir: Ebû Talha'nın karısı olan Ümmü Süleym, Rasûlullah'ın yanına geldi de: Yâ Rasûlallah! Şübhesiz Allah haktan haya etmez. Bir kadın ihtilâm olduğu zaman gusl etmesi îcâb eder mi? diye sordu. Rasûlullah (S): "Suyu gördüğünde (evet)" cevâbını verdi

---

بَاب عَرَقِ الْجُنُبِ وَأَنَّ الْمُسْلِمَ لَا يَنْجُسُ

283 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ قَالَ حَدَّثَنَا بَكْرٌ عَنْ أَبِي رَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقِيَهُ فِي بَعْضِ طَرِيقِ الْمَدِينَةِ وَهُوَ جُنُبٌ فَانْخَنَسْتُ مِنْهُ فَذَهَبَ فَاغْتَسَلَ ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ أَيْنَ كُنْتَ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ كُنْتُ جُنُبًا فَكَرِهْتُ أَنْ أُجَالِسَكَ وَأَنَا عَلَى غَيْرِ طَهَارَةٍ فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ إِنَّ الْمُسْلِمَ لَا يَنْجُسُ

Cünüb Kimsenin Teri Ve "Müslüman Murdar Olmaz" Babı

-.... Bize Bekr (ibn Abdillah), Ebû Nâfi'den; o da Ebû Hureyre'den tahdîs etti ki, Ebû Hureyrecünüb iken Medîne sokağının birinde kendisini Peygamber (S) karşılamış. -Ebû Hureyre- Yanından savuşup gittim (deyip kendisini tekrar tecrîd ederek şöyle devam etti:); Ebû Hureyre gitti ve yıkandı, sonra geldi. Peygamber: "Sen nerede idin yâ Ebâ Hureyre?" diye sordu. Ebû Hureyre de: Cünüb idim. Tahâretsiz olarak seninle birlikte oturmak istemedim, diye ce-vâb verdi. Bunun üzerine: "Subhânallah! Mü'min murdar olmaz" buyurdu

---

بَاب الْجُنُبُ يَخْرُجُ وَيَمْشِي فِي السُّوقِ وَغَيْرِهِ وَقَالَ عَطَاءٌ يَحْتَجِمُ الْجُنُبُ وَيُقَلِّمُ أَظْفَارَهُ وَيَحْلِقُ رَأْسَهُ وَإِنْ لَمْ يَتَوَضَّأْ

284 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ قَالَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ حَدَّثَهُمْ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَطُوفُ عَلَى نِسَائِهِ فِي اللَّيْلَةِ الْوَاحِدَةِ وَلَهُ يَوْمَئِذٍ تِسْعُ نِسْوَةٍ

Bâb: Cünüb Kimse Dışarıya Çıkar, Çarşıda Ve Diğer Yerlerde Yürür.

Atâ: Cünüb olan kimse abdest almasa da kan aldırır, tırnaklarını keser ve başını tıraş eder, demiştir

-.. Katâde ve arkadaşlarına da Enes ibn Mâlik (R) şöyle tahdîs etmiştir: Peygamber (S) bir tek gece içinde kadınları üzerine dolaşır idi. O vakit Peygamber'in dokuz kadım vardı.

---

285 – حَدَّثَنَا عَيَّاشٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ بَكْرٍ عَنْ أَبِي رَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ لَقِيَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا جُنُبٌ فَأَخَذَ بِيَدِي فَمَشَيْتُ مَعَهُ حَتَّى قَعَدَ فَانْسَلَلْتُ فَأَتَيْتُ الرَّحْلَ فَاغْتَسَلْتُ ثُمَّ جِئْتُ وَهُوَ قَاعِدٌ فَقَالَ أَيْنَ كُنْتَ يَا أَبَا هِرٍّ فَقُلْتُ لَهُ فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ يَا أَبَا هِرٍّ إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَا يَنْجُسُ

-.... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben cünüb iken Rasûlullah (S) benimle karşılaştı ve benim elimi tuttu. Böylece kendisiyle birlikte yürüdüm. Nihayet oturdu. Ben hemen savuştum da barındığım yere geldim, yıkandım. Sonra geldim. O hâlâ oturuyordu. "Sen nerede idin yâ Ebâ Nırr?" dedi. Ben de kendisine (yaptığım işleri) söyledim. Bunun üzerine: "Subhânattah! Yâ Ebâ Hırr, mü'mîn murdar olmaz" buyurdu.

بَاب كَيْنُونَةِ الْجُنُبِ فِي الْبَيْتِ إِذَا تَوَضَّأَ قَبْلَ أَنْ يَغْتَسِلَ

286 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ وَشَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ أَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْقُدُ وَهُوَ جُنُبٌ قَالَتْ نَعَمْ وَيَتَوَضَّأُ

Cünübün, Abdest Aldığı Zaman Yıkanmadan Evde Durmasının Cevazı) Babı

-... Ebû Seleme şöyle demiştir: Ben, Âişe'ye, Peygamber (S) cünüb iken uyur muydu? Diye sordum. Âişe (R): Evet, abdest alır, uyurdu, dedi.

بَاب نَوْمِ الْجُنُبِ

287 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيَرْقُدُ أَحَدُنَا وَهُوَ جُنُبٌ قَالَ نَعَمْ إِذَا تَوَضَّأَ أَحَدُكُمْ فَلْيَرْقُدْ وَهُوَ جُنُبٌ

-.......(İbn Umer şöyle demiştir:) Umer ibn Hattâb, RasûlulIah'a: Birimiz cünüb iken uykuya varabilir mi? diye sordu. Rasûlul-lah (S): "Evet, herhangi biriniz abdest aldıktan sonra (isterse) cünüb iken de yatsın" buyurdu

---

بَاب الْجُنُبِ يَتَوَضَّأُ ثُمَّ يَنَامُ

288 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَنَامَ وَهُوَ جُنُبٌ غَسَلَ فَرْجَهُ وَتَوَضَّأَ لِلصَّلَاةِ

- Cünüb Olan Kimse Abdest Alır, Sonra Uyur Babı

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) kendisi cünüb olduğu hâlde uyumak istediği zaman, apışarasmı yıkar ve namaz için alır gibi abdest alırdı.

---

289 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ اسْتَفْتَى عُمَرُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيَنَامُ أَحَدُنَا وَهُوَ جُنُبٌ قَالَ نَعَمْ إِذَا تَوَضَّأَ

-..İbn Umer (R) şöyle demiştir: Umer, Peygamber'den: Birimiz cünüb iken uykuya varır mı? diye fetva istedi. Peygamber: "Abdest aldığı zaman evet"buyurdu.

290- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ قَالَ ذَكَرَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ تُصِيبُهُ الْجَنَابَةُ مِنْ اللَّيْلِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَوَضَّأْ وَاغْسِلْ ذَكَرَكَ ثُمَّ نَمْ

-....... Bize Mâlik, Abdullah ibn Dinar'dan; o da Abdullah ibn Umer'den tahdîs etti ki, o şöyle demiştir: Umer ibn Hattâb (R) Rasülullah'a, geceleyin kendisine cünüblük isabet eder olduğunu zikretti. Rasûlullah (S) ona: "Zekerim yıka, abdest at, sonra uyu" buyurdu.

بَاب إِذَا الْتَقَى الْخِتَانَانِ

291 – حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ ح وحَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي رَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا جَلَسَ بَيْنَ شُعَبِهَا الْأَرْبَعِ ثُمَّ جَهَدَهَا فَقَدْ وَجَبَ الْغَسْلُ تَابَعَهُ عَمْرُو بْنُ مَرْزُوقٍ عَنْ شُعْبَةَ مِثْلَهُ وَقَالَ مُوسَى حَدَّثَنَا أَبَانُ قَالَ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ مِثْلَهُ

Bâb: Erkeğin Sünnet Yeri, Kadının Sünnet Yeriyle Buluştuğu Zaman?

- Bize Muâz ibn Fudâle tahdîs edip şöyle dedi: Bize Hişâm (ed-Destevâî) tahdîs etti. H ve keza bize Ebû Nuaym, Hişâm ed-Destevâî'den; o da Katâde'den; o da Hasen (Basrî)'den; o da Ebû Râfi'den; o da Ebû Hureyre'den; o da Peygamber'den tahdîs etti. Peygamber (S): "Erkek, kadının dört şu'besi arasına oturup da sonra kadına meşakkat ulaştırdığı zaman (her ikisine) yıkanmak vâcib olmuştur" buyurdu.

Bu hadîsin benzerini Şu'be'den rivayet etmekte Amr ibn Mer-zûk, Hişâm'a mutâbaat etmiştir. Ve (Buhârî'nin şeyhi olan) Mûsâ ibn İsmâîl şöyle dedi: Bize Ebân ibn Yezîd tahdîs edip şöyle dedi: Bize Katâde tahdîs edip şöyle dedi: Bize Hasen Basrî bu hadîsin benzerini haber verdi

---

بَاب غَسْلِ مَا يُصِيبُ مِنْ فَرْجِ الْمَرْأَةِ

292 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ الْحُسَيْنِ قَالَ يَحْيَى وَأَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ أَنَّ عَطَاءَ بْنَ يَسَارٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ زَيْدَ بْنَ خَالِدٍ الْجُهَنِيَّ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَأَلَ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ فَقَالَ أَرَأَيْتَ إِذَا جَامَعَ الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ فَلَمْ يُمْنِ قَالَ عُثْمَانُ يَتَوَضَّأُ كَمَا يَتَوَضَّأُ لِلصَّلَاةِ وَيَغْسِلُ ذَكَرَهُ قَالَ عُثْمَانُ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلْتُ عَنْ ذَلِكَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَالزُّبَيْرَ بْنَ الْعَوَّامِ وَطَلْحَةَ بْنَ عُبَيْدِ اللَّهِ وَأُبَيَّ بْنَ كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ فَأَمَرُوهُ بِذَلِكَ قَالَ يَحْيَى وَأَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ أَنَّ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ ذَلِكَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Kadın Fercinin Islaklığından İsabet Eden Şeyleri Yıkamak Babı

-.... Yahya (ibn Ebî Kesîr) şöyle dedi: Bana Ebû Seleme haber verdi, ona da Atâ ibn Yesâr haber verdi. Ona da Zeyd ibn Hâlid el-Cuhenî haber verdi ki, kendisi Usmân ibn Affân (R)'a sorup: Erkek, karısı ile cinsî münâsebet yapıp da menî getirmediği zaman (ne yapmalıdır?) bana haber ver, demiş. Usmân: Namaz için abdest aldığı gibi abdest alır ve bacakları arasını yıkar, diye cevâb vermiş de: Ben bunu Rasûlullah'tan işittim, demiştir.
Râvî Zeyd ibn Hâlid der ki: Ben bu mes'eleyi Alî ibn Ebî Tâ-lib'e, Zubeyr ibn Avvâm'a, Talha ibn Ubeydillah'a, Ubeyy ibn Ka'-b'a da sordum. Bunların hepsi, ben Zeyd'e böyle emrettiler.Yahya (ibn Ebî Kesîr) şöyle dedi: Ve yine bana Ebû Seleme haber verdi. Ona da rvetu'bnu'z- Zubeyr haber vermiştir. Ona da Ebû Eyyûb, kendisinin bunu Rasûlullah'tan-işittiğini haber vermiştir.

---

293 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو أَيُّوبَ قَالَ أَخْبَرَنِي أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ أَنَّهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِذَا جَامَعَ الرَّجُلُ الْمَرْأَةَ فَلَمْ يُنْزِلْ قَالَ يَغْسِلُ مَا مَسَّ الْمَرْأَةَ مِنْهُ ثُمَّ يَتَوَضَّأُ وَيُصَلِّي قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ الْغَسْلُ أَحْوَطُ وَذَاكَ الْآخِرُ وَإِنَّمَا بَيَّنَّا لِاخْتِلَافِهِمْ

-..... Hişâm şöyle demiştir: Bana babam Urve haber verip şöyle dedi: Bana Ebû Eyyûb haber verip şöyle dedi: Bana Ubeyy ibn Ka'b haber verdi ki, kendisi: Yâ Rasûlallah, erkek kadın ile cinsî mü-nâsebet yapıp da menî indirmediği zaman (nasıl hareket etmelidir?) dedi. Rasûlullah: "Kendinden kadına dokunan şeyi (yânı zekerini) yıkar, sonra abdest alır ve namaz kılar" buyurdu. Ebû Abdillah Buhâri şöyle dedi: (Menî indirmeden de) yıkanmak (dînde) daha ihtiyat-h olandır. Bâbdaki bu hadîs ise (Şâri'den rivayet edilen iki emrin) sonuncusudur. Biz bunu ancak sahâbîlerin (yıkanmanın vâcib olup olmaması hususundaki) ihtilâflarından dolayı beyân ettik

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الْحَيْضِ

وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى{وَيَسْأَلُونَكَ عَنْ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذًى إِلَى قَوْلِهِ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ}

KİTÂBU'L-HAYZ (HAYZ KİTABI)

Ve Yüce Allah'ın Şu Kavlî: "Sana Kadınların Ay Hâlini De Sorarlar. De Ki: O Bir Ezadır. Onun İçin Hayz Zamanında Kadınlardan Ayrılın. Temizlendikleri Vakte Kadar Kendilerine Yaklaşmayın. İyice Temizlendiler Mi O Zaman Allah'ın Size Emrettiği Yerden Onlara Gidin. Herhalde Allah Hem Çok Tevbe Edenleri Sever, Hem Çok Temizlenenleri Sever" (El-Bakara: 2/222)

بَاب كَيْفَ كَانَ بَدْءُ الْحَيْضِ

وَقَوْلُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا شَيْءٌ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَى بَنَاتِ آدَمَ وَقَالَ بَعْضُهُمْ كَانَ أَوَّلُ مَا أُرْسِلَ الْحَيْضُ عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ وَحَدِيثُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْثَرُ

Hayzın Başlaması Nasıl Oldu Ve Peygamber(S)'İn:"Hayz Allah'ın Âdem Kızları Üzerine Yazdığı Bir Şeydir" Kavli Babı Ve bâzıları da: Gönderilen hayzın ilki, İsrâîl oğulları (kadınları) üzerine oldu, dediler. Ebû Abdillah Buhârî: Peygamber'in (yukarıki) sözü daha şümullüdür, dedi

294 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْقَاسِمِ قَالَ سَمِعْتُ الْقَاسِمَ يَقُولُ سَمِعْتُ عَائِشَةَ تَقُولُ خَرَجْنَا لَا نَرَى إِلَّا الْحَجَّ فَلَمَّا كُنَّا بِسَرِفَ حِضْتُ فَدَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أَبْكِي قَالَ مَا لَكِ أَنُفِسْتِ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ إِنَّ هَذَا أَمْرٌ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَى بَنَاتِ آدَمَ فَاقْضِي مَا يَقْضِي الْحَاجُّ غَيْرَ أَنْ لَا تَطُوفِي بِالْبَيْتِ قَالَتْ وَضَحَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ نِسَائِهِ بِالْبَقَرِ

Hayz Oldukları Zaman Kadınlara Emr Babı
-.....el-Kaasım şöyle diyor: Ben Âişe'den işittim, şöyle diyordu: Biz ancak hacc etmeği düşünerek yola çıktık. Şerif mevkiine geldiğimiz zaman ben hayz oldum. Rasûlullah (S) yanıma girdi; ben ise ağlıyordum. "Neyin var (hayız mı oldun?)" diye sordu. Evet dedim. "Bu, Allah'ın Âdem kızları üzerine yazdığı bir iştir. Binâenaleyh sen, hacıların eââ ettiği mensekleri eda et, şu kadar ki, Beyt'i tavaf etme" buyurdu. Âişe dedi ki: Ve Rasûlullah, kendi kadınları adına sığır kurbân etti .

بَاب غَسْلِ الْحَائِضِ رَأْسَ زَوْجِهَا وَتَرْجِيلِهِ

295 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كُنْتُ أُرَجِّلُ رَأْسَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا حَائِضٌ

Hayızlı Kadının, Kocasının Başını Yıkaması Ve Taraması Babı
-...Âişe (R): Ben hayızh olduğum hâlde Rasûlullah'ın başını tarar idim, demiştir

---

296 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى قَالَ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي هِشَامٌ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّهُ سُئِلَ أَتَخْدُمُنِي الْحَائِضُ أَوْ تَدْنُو مِنِّي الْمَرْأَةُ وَهِيَ جُنُبٌ فَقَالَ عُرْوَةُ كُلُّ ذَلِكَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَكُلُّ ذَلِكَ تَخْدُمُنِي وَلَيْسَ عَلَى أَحَدٍ فِي ذَلِكَ بَأْسٌ أَخْبَرَتْنِي عَائِشَةُ أَنَّهَا كَانَتْ تُرَجِّلُ تَعْنِي رَأْسَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهِيَ حَائِضٌ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَئِذٍ مُجَاوِرٌ فِي الْمَسْجِدِ يُدْنِي لَهَا رَأْسَهُ وَهِيَ فِي حُجْرَتِهَا فَتُرَجِّلُهُ وَهِيَ حَائِضٌ

-.... Bana Hişâm, Urve'den haber verdi ki, Urvetu'bnu'zZubeyr'e: Hayızh kadının bana hizmet etmesi yâhud kadının cünüb iken yanıma gelmesi caiz midir? diye sorulmuş. Urve de: Bana gore bunun hepsi caiz, öyle olan da, böyle olan da bana hizmet eder. Bundan dolayı hiçbir taraf için be's yoktur. Bana Âişe

haber verdi ki, kendisi hayızlı ve hücresinde ikaamet ederken, Rasûlullah da mescidde i'tikâf ettiği zaman, Rasûlullah başını ona doğru uzatır, o da Rasûlullah'ın başını tarardı

بَاب قِرَاءَةِ الرَّجُلِ فِي حَجْرِ امْرَأَتِهِ وَهِيَ حَائِضٌ وَكَانَ أَبُو وَائِلٍ يُرْسِلُ خَادِمَهُ وَهِيَ حَائِضٌ إِلَى أَبِي رَزِينٍ فَتَأْتِيهِ بِالْمُصْحَفِ فَتُمْسِكُهُ بِعِلَاقَتِهِ

Erkeğin, Kadın Hayızlı İken Karısının Kucağında Kur'ân Okuması Babı Ebû Vâil de, kendi hizmetçi kadınını hayızlı olduğu hâlde Ebû Rezîn'e gönderirdi de, kadın Mushaf kesesinin ipinden tutarak onu Ebû VâiPe getirir idi

---

297 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ الْفَضْلُ بْنُ دُكَيْنٍ سَمِعَ زُهَيْرًا عَنْ مَنْصُورِ بْنِ صَفِيَّةَ أَنَّ أُمَّهُ حَدَّثَتْهُ أَنَّ عَائِشَةَ حَدَّثَتْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَتَّكِئُ فِي حَجْرِي وَأَنَا حَائِضٌ ثُمَّ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ

-.......Âişe (R): Peygamber (S), ben hayızh iken başını kucağıma yaslar, sonra Kur'ân okurdu, diye tahdîs etmiştir.

بَاب مَنْ سَمَّى النِّفَاسَ حَيْضًا وَالْحَيْضَ نِفَاسًا

298 - حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أُمِّ سَلَمَةَ حَدَّثَتْهُ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ حَدَّثَتْهَا قَالَتْ بَيْنَا أَنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُضْطَجِعَةٌ فِي خَمِيصَةٍ إِذْ حِضْتُ فَانْسَلَلْتُ فَأَخَذْتُ ثِيَابَ حِيضَتِي قَالَ أَنُفِسْتِ قُلْتُ نَعَمْ فَدَعَانِي فَاضْطَجَعْتُ مَعَهُ فِي الْخَمِيلَةِ

Nifâsa Hayz İsmini Veren Kimse Babı
-....Ümmü Seleme (R) tahdîs edip şöyle demiştir: Ben Peygamber ile beraber bir aba içinde yatmış hâlde idim. Derken hayz oldum. Yavaşça sıyrıldım. Ve hayız elbisemi alıp giydim. Peygamber: "Nifâslandın mı (yânî âdetin mi geldi)?" diye sordu. Ben: Evet, dedim. Bunun üzerine Peygamber beni çağırdı, ben de saçaklı kadîfenin altında onunla beraber yattım

---

بَاب مُبَاشَرَةِ الْحَائِضِ

299 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كُنْتُ أَغْتَسِلُ أَنَا وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ كِلَانَا جُنُبٌ وَكَانَ يَأْمُرُنِي فَأَتَّزِرُ فَيُبَاشِرُنِي وَأَنَا حَائِضٌ وَكَانَ يُخْرِجُ رَأْسَهُ إِلَيَّ وَهُوَ مُعْتَكِفٌ فَأَغْسِلُهُ وَأَنَا حَائِضٌ

Hayızlı Kadının Cildine Dokunmak Babı
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Ben, Peygamber ile birlikte her ikimizde cünüb iken bir kabdan yıkanırdık. (Hayız olduğumda) O bana emrederdi, ben de futamı bağlardım. Ben hayızlı iken Peygamber tenini tenime dokundururdu. Keza O (mescidde) i'tikâfta iken, ben de hayızlı olduğum hâlde başını (i'tikâf yerinden dışarıya) çıkarırdı da, ben onu yıkar idim .

302 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ خَلِيلٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو إِسْحَاقَ هُوَ الشَّيْبَانِيُّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْأَسْوَدِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَتْ إِحْدَانَا إِذَا كَانَتْ حَائِضًا فَأَرَادَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُبَاشِرَهَا أَمَرَهَا أَنْ تَتَّزِرَ فِي

فَوْرِ حَيْضَتِهَا ثُمَّ يُبَاشِرُهَا قَالَتْ وَأَيُّكُمْ يَمْلِكُ إِرْبَهُ كَمَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْلِكُ إِرْبَهُ تَابَعَهُ خَالِدٌ وَجَرِيرٌ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ

-...BizeEbû İshâk -ki o Şeybânî'dir-, Abdurrahmân ibn Esved (99)'den; o da babası Esved ibn Yezîd'den; o da Âişe'den haber verdi. O şöyle demiştir: Biz mü'minlerin annelerinden biri hayız olduğu ve Rasûlullah da cildini onun cildine dokundurmak istediği zaman o kadına hayzının hemen başlangıcında iken fûta bağlamasını emreder ve ondan sonra tenini o kadının tenine dokundururdu. Âişe dedi ki: Sizin hanginiz nefsine, Peygamber'in nefsine mâlik olduğu kadar mâlik olabilir? Bu hadîsi Şeybânî'den rivayet etmesinde ayrı ayrı Hâlid ibn Ab-dillah ile Cerîr ibn Abdilhamîd, Alî ibn Mushir'e mutâbaat etmişlerdir .

---

303 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ قَالَ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَدَّادٍ قَالَ سَمِعْتُ مَيْمُونَةَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يُبَاشِرَ امْرَأَةً مِنْ نِسَائِهِ أَمَرَهَا فَاتَّزَرَتْ وَهِيَ حَائِضٌ وَرَوَاهُ سُفْيَانُ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ

-..Bize Şeybânî tahdîs edip şöyle dedi:Bize Abdullah ibnu Şeddâd tahdîs edip şöyle dedi: Ben Meymûne' den işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S) kadınlarından bir kadınla deri deriye sürüşmek istediği zaman, kadın hayızlı olduğu hâlde kadına emreder, kadın da futasını bağlar idi. Bu hadîsi Sufyân es-Sevrî de Şeybânî'den rivayet etmiştir.

بَاب تَرْكِ الْحَائِضِ الصَّوْمَ

304 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي زَيْدٌ هُوَ ابْنُ أَسْلَمَ عَنْ عِيَاضِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَضْحَى أَوْ فِطْرٍ إِلَى الْمُصَلَّى فَمَرَّ عَلَى النِّسَاءِ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ النِّسَاءِ تَصَدَّقْنَ فَإِنِّي أُرِيتُكُنَّ أَكْثَرَ أَهْلِ النَّارِ فَقُلْنَ وَبِمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ تُكْثِرْنَ اللَّعْنَ وَتَكْفُرْنَ الْعَشِيرَ مَا رَأَيْتُ مِنْ نَاقِصَاتِ عَقْلٍ وَدِينٍ أَذْهَبَ لِلُبِّ الرَّجُلِ الْحَازِمِ مِنْ إِحْدَاكُنَّ قُلْنَ وَمَا نُقْصَانُ دِينِنَا وَعَقْلِنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَلَيْسَ شَهَادَةُ الْمَرْأَةِ مِثْلَ نِصْفِ شَهَادَةِ الرَّجُلِ قُلْنَ بَلَى قَالَ فَذَلِكِ مِنْ نُقْصَانِ عَقْلِهَا أَلَيْسَ إِذَا حَاضَتْ لَمْ تُصَلِّ وَلَمْ تَصُمْ قُلْنَ بَلَى قَالَ فَذَلِكِ مِنْ نُقْصَانِ دِينِهَا

Hayızlı Kadının Oruç Tutmayı Terketmesi Babı

-...Bize Muhammed ibn Ca'fer haber verip şöyle dedi: Bana Zeyd -ki o, Eslem'in oğludur-, İyâd ibn Abdillah'tan; o da Ebû Saîd Hudrî'den haber verdi. O şöyle demiştir: Bir kurban yâhud ramazân bayramında Rasûlullah (S) yanımıza, namaz kılınacak musallaya çıktı. Kadınların yanma uğradı da:

— Ey kadınlar topluluğu! Sadaka veriniz. Çünkü sizler bana cehennem ahâlîsinin çoğu olarak gösterildiniz, buyurdu. Kadınlar:

— Yâ Rasûlallah, neden? diye sordular. Rasûlullah:

— Çünkü siz çokça la'net eder ve kocalarınıza karşı ni'mete nankörlük yaparsınız. (Ne acîbdir ki kendini zabt eden) tam akıllı ve ihtiyatlı kimsenin aklını, sizin kadar eksik akıllı, eksik dinli hiçbir kimsenin çelebileceğini görmedim, buyurdu. Kadınlar:

— Dînimizin ve aklımızın eksikliği nedir? Yâ Rasûlallah? dediler.

— Kadının şahadeti, erkeğin şahadetinin yarısı değil midir? Kadınlar:
— Evet, dediler.
— İşte bu aklının eksikliğindendir. Hayız olduğu zaman da namaz kılmaz, oruç tutmaz değil mi? buyurdu. Kadınlar:
— Evet, dediler.
— İşte bu da dîninin eksikliğindendir, cevâbını verdi

بَاب تَقْضِي الْحَائِضُ الْمَنَاسِكَ كُلَّهَا إِلَّا الطَّوَافَ بِالْبَيْتِ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ لَا بَأْسَ أَنْ تَقْرَأَ الْآيَةَ وَلَمْ يَرَ ابْنُ عَبَّاسٍ بِالْقِرَاءَةِ لِلْجُنُبِ بَأْسًا وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْكُرُ اللَّهَ عَلَى كُلِّ أَحْيَانِهِ وَقَالَتْ أُمُّ عَطِيَّةَ كُنَّا نُؤْمَرُ أَنْ يَخْرُجَ الْحُيَّضُ فَيُكَبِّرْنَ بِتَكْبِيرِهِمْ وَيَدْعُونَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَخْبَرَنِي أَبُو سُفْيَانَ أَنَّ هِرَقْلَ دَعَا بِكِتَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَرَأَ فَإِذَا فِيهِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ{يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ}الْآيَةَ وَقَالَ عَطَاءٌ عَنْ جَابِرٍ حَاضَتْ عَائِشَةُ فَنَسَكَتْ الْمَنَاسِكَ غَيْرَ الطَّوَافِ بِالْبَيْتِ وَلَا تُصَلِّي وَقَالَ الْحَكَمُ إِنِّي لَأَذْبَحُ وَأَنَا جُنُبٌ وَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ{وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرْ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ}

Bâb: Hayızlı Kadın. Beyti Tavaf Etmek Müstesna, Bütün Hacc Fiillerini Yerine Getirir Ibrâhîm en-Nahaî: Hayızlı kadının âyet okumasında be's yoktur, demiştir . İbn Abbâs da: Cünübün kıraat etmesinde bir be's görmemiştir..

Peygamber(S) de zamanlarının hepsinde (yânî her hâlinde) zikrederdi. Ümmü Atıyye de: Biz, hayızh kadınların (namazgaha) çıkmaları, mü'minlerin tekbîrleriyle tekbîr etmeleri ve duâ etmeleri ile emrolunur idik, dedi. İbn Abbâs da şöyle dedi: Bana Ebû Sufyân haber i verdi ki: Hıraklıyus, Peygamber'in mektubunu istemiş ve okumuştur. Bu mektûbda: Bismillahirrahmânirrahîm ile "Ey kitâb ehli, hepiniz bizimle sizin aranızda musâvî bir kelimeye gelin: Allah'tan başkasına tapmayalım, O'na hiçbir şeyi ortak tutmayalım, Allah'ı bırakıp da kimimiz kimimizi RabbHar edinmeyelim... " âlimrân:64) sözleri de vardı Ve Atâ ibn Ebî Rebâh, Câbir'den: Âişe hayz oldu da Beyt'i tavaf hâriç, bütün hacc fiillerini yaptı ve namaz kılmıyordu, dedi . Ve Hakem ibn Uteybe: Ben cünüb iken hayvan keserim. Allah da: "Üzerlerine Allah'ın ismi anılmayanlardan yemeyin; çünkü bu muhakkak bir flSktir. " (el-En'âm:121) buyurdu, demiştir.

---

305 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا نَذْكُرُ إِلَّا الْحَجَّ فَلَمَّا جِئْنَا سَرِفَ طَمِثْتُ فَدَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أَبْكِي فَقَالَ مَا يُبْكِيكِ قُلْتُ لَوَدِدْتُ وَاللَّهِ أَنِّي لَمْ أَحُجَّ الْعَامَ قَالَ لَعَلَّكِ نُفِسْتِ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَإِنَّ ذَلِكِ شَيْءٌ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَى بَنَاتِ آدَمَ فَافْعَلِي مَا يَفْعَلُ الْحَاجُّ غَيْرَ أَنْ لَا تَطُوفِي بِالْبَيْتِ حَتَّى تَطْهُرِي

-.....Âişe (R) şöyle demiştir: Bizler Peygamber'in maiyyetinde, haccdan başka bir şeyi düşünmeyerek yola çıktık. Serîf mev-kîine geldiğimiz zaman ben hayız oldum. Ben ağlar hâldeyken Peygamber (S) yanıma girdi ve: "Seni ağlatan nedir?" dedi. Ben: Val-lâhî çok arzu etmiştim; Allah'a yemîn ediyorum ki, ben bu yıl hacc etmedim, dedim. Peygamber: "Muhtemel ki sen hayz oldun" dedi. Evet, dedim. "Şübhe yok, sendeki bu hâl, Allah 'in Âdem kızları üzerine yazdığı bir şeydir. Binâenaleyh hacıların yapacakları fiilleri sen de yap, şu kadar ki, temizleninceye kadar Beyt'i tavaf etme" buyurdu

---

بَاب الِاسْتِحَاضَةِ

306 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ قَالَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ أَبِي حُبَيْشٍ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي لَا أَطْهُرُ أَفَأَدَعُ الصَّلَاةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا ذَلِكِ عِرْقٌ وَلَيْسَ بِالْحَيْضَةِ فَإِذَا أَقْبَلَتْ الْحَيْضَةُ فَاتْرُكِي الصَّلَاةَ فَإِذَا ذَهَبَ قَدْرُهَا فَاغْسِلِي عَنْكِ الدَّمَ وَصَلِّي

İstihâza Babı
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Fâtıma bintu Hubeyş, RasüIullah'a hitaben: Yâ Rasûlallah, ben temiz olamıyorum, namazı terk edeyim mi? diye sordu. Rasûlullah (S): "Bu, ancak bir damar (kam) dır, hayız değildir. Hayız (vakti) geldiği zaman namazı bırak, hayız zamanı geçince kendinden kanı yıka ve namaz kıl" buyurdu .

بَاب غَسْلِ دَمِ الْمَحِيضِ

307 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْمُنْذِرِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ أَنَّهَا قَالَتْ سَأَلَتْ امْرَأَةٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ إِحْدَانَا إِذَا أَصَابَ ثَوْبَهَا الدَّمُ مِنْ الْحَيْضَةِ كَيْفَ تَصْنَعُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَصَابَ ثَوْبَ إِحْدَاكُنَّ الدَّمُ مِنْ الْحَيْضَةِ فَلْتَقْرُصْهُ ثُمَّ لِتَنْضَحْهُ بِمَاءٍ ثُمَّ لِتُصَلِّي فِيهِ

Hayz Kanını Yıkamak Babı
-... Bize Mâlik, Hişâm'dan; o da Fâtıma bintu'lMunzir'den; o da Esma bintu Ebî Bekr'den haber verdi. O şöyle demiştir: Bir kadın, Rasûlullah'tan sorup: Yâ Rasûlallah, birimiz,elbisesine hayzmdan kan isabet ederse nasıl yapsın buyurursun? dedi. Rasûlullah: "Birinizin elbisesine hayzından kan bulaşırsa, onu parmaklarıyla yâhud tırnağıyla kazısın, sonra azar azar üzerine su döküp yıkasın, ondan sonra o elbise içinde namaz, kılsın" buyurdu.

---

308 – حَدَّثَنَا أَصْبَغُ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَتْ إِحْدَانَا تَحِيضُ ثُمَّ تَقْتَرِصُ الدَّمَ مِنْ ثَوْبِهَا عِنْدَ طُهْرِهَا فَتَغْسِلُهُ وَتَنْضَحُ عَلَى سَائِرِهِ ثُمَّ تُصَلِّي فِيهِ

-.......Âişe (R) şöyle demiştir: Birimiz hayız olurdu da, sonra temiz olduğu zaman elbisesinden kanı parmaklarıyla kazır ve onu yıkar, müteakiben elbisesinin diğer kısımları üzerine azar azar su döker, ondan sonra da bu elbisenin içinde namaz kılardı.

بَاب الْاعْتِكَافِ لِلْمُسْتَحَاضَةِ

309 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ قَالَ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اعْتَكَفَ مَعَهُ بَعْضُ نِسَائِهِ وَهِيَ مُسْتَحَاضَةٌ تَرَى الدَّمَ فَرُبَّمَا وَضَعَتْ الطَّسْتَ تَحْتَهَا مِنْ الدَّمِ وَزَعَمَ أَنَّ عَائِشَةَ رَأَتْ مَاءَ الْعُصْفُرِ فَقَالَتْ كَأَنَّ هَذَا شَيْءٌ كَانَتْ فُلَانَةُ تَجِدُهُ

İstihâzalı Kadının İ'tikâf Etmesi Babı
-....Bize Hâlid ibnu Abdillah, Hâlid ibn Mihrân'dan; oda İkrime'den; o da Âişe'den tahdîs etti (o şöyle demiştir): -Bir kerre-Peygamber (S) ile birlikte kadınlarından biri istihâzah hâlinde ve kanı görüp dururken i'tikâf etti. Bazen kanının akmasından dolayı altına bir leğen koyduğu da olurdu. İkrime dedi ki:

Âişe usfur bitkisinin suyunu gördü de: Bu öyle bir şeydir ki, fulanca kadın istihâza zamanında onu bulundurur idi, dedi

---

310 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ اعْتَكَفَتْ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ امْرَأَةٌ مِنْ أَزْوَاجِهِ فَكَانَتْ تَرَى الدَّمَ وَالصُّفْرَةَ وَالطَّسْتُ تَحْتَهَا وَهِيَ تُصَلِّي

-.....Âişe (R) şöyle demiştir: Kadınlarından biri Rasûlullah ile birlikte i'tikâf etti. Bu kadın leğen altında iken (kırmızı) kanı ve sarılığı görüyor idi ve bu hâlde o, namaz kılardı.

---

311 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ بَعْضَ أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ اعْتَكَفَتْ وَهِيَ مُسْتَحَاضَةٌ

-.....Bize Mu'temir, Hâlid'den; o da İkrime'den; o da Âişe'den tahdîs etti ki, mü'minlerin annelerinden biri istihâzah iken i'tikâf etmiştir

---

بَاب هَلْ تُصَلِّي الْمَرْأَةُ فِي ثَوْبٍ حَاضَتْ فِيهِ

312 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ مَا كَانَ لِإِحْدَانَا إِلَّا ثَوْبٌ وَاحِدٌ تَحِيضُ فِيهِ فَإِذَا أَصَابَهُ شَيْءٌ مِنْ دَمٍ قَالَتْ بِرِيقِهَا فَقَصَعَتْهُ بِظُفْرِهَا

- Bâb: Kadın, Hayız Olduğu Elbise İçinde Namaz Kılar Mı?
-....Âişe (R): Bizim her birimiz için, içinde hayız olduğu bir tek elbiseden başkası yoktu. Eğer o elbiseye kandan bir şey bulaşırsa, tükürüğü ile onu ıslatır, sonra onu tırnağı ile ovalar(yıkar)dı, dedi.

بَاب الطِّيبِ لِلْمَرْأَةِ عِنْدَ غُسْلِهَا مِنْ الْمَحِيضِ

313 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ حَفْصَةَ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ أَوْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانَ عَنْ حَفْصَةَ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ كُنَّا نُنْهَى أَنْ نُحِدَّ عَلَى مَيِّتٍ فَوْقَ ثَلَاثٍ إِلَّا عَلَى زَوْجٍ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا وَلَا نَكْتَحِلَ وَلَا نَتَطَيَّبَ وَلَا نَلْبَسَ ثَوْبًا مَصْبُوغًا إِلَّا ثَوْبَ عَصْبٍ وَقَدْ رُخِّصَ لَنَا عِنْدَ الطُّهْرِ إِذَا اغْتَسَلَتْ إِحْدَانَا مِنْ مَحِيضِهَا فِي نُبْذَةٍ مِنْ كُسْتِ أَظْفَارٍ وَكُنَّا نُنْهَى عَنْ اتِّبَاعِ الْجَنَائِزِ قَالَ رَوَاهُ هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ عَنْ حَفْصَةَ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Hayızdan Yıkanması Sırasında Kadının Güzel Koku Sürünmesi Babı .
-....Bize Abdullah ibnu Abdilvahhâb tahdîs edip şöyle dedi: Bize Hammâd ibn Zeyd, Eyyûb (es-Sahtı yânı) 'dan; o da Hafsa (bintu Sîrîn)'dan tahdîs etti. Ebû Abdillah dedi ki: Yâhud Hişâm ibn Hassan, Hafsa'dan; o da Ümmü Atiyye'den; o da Peygamber'den. Ümmü Atıyye (R) şöyle demiştir: Biz bir ölü üzerine üç günden ziyâde süslenmeyi terk etmekten (yânî yas tutmaktan) nehy olunurduk, ancak zevç üzerine dört ay on gün yas tutardık. Bu müddet içinde gözlerimize sürme çekmez, güzel koku sürünmez ve (süs için) boyanmış kumaş giyinmezdik, ancak asb (denilen Yemen kumaşı) müstesna. Hayzın dinmesi zamanında birimiz hayızdan yıkanmak istediğinde azıcık Azfâr kustu (tırnak buhuru) kullanması bize müsâade edilmişti . Bizler .cenazenin ardından gitmekten de nehy olunurduk. Ebû Abdillah dedi ki: Bu hadîsi Hişâm ibn Hassan, Hafsa'dan; o da Ümmü Atıyye'den; o da Peygamber'den rivayet etmiştir

بَاب دَلْكِ الْمَرْأَةِ نَفْسَهَا إِذَا تَطَهَّرَتْ مِنْ الْمَحِيضِ وَكَيْفَ تَغْتَسِلُ وَتَأْخُذُ فِرْصَةً مُمَسَّكَةً فَتَتَّبِعُ أَثَرَ الدَّمِ

314 - حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ صَفِيَّةَ عَنْ أُمِّهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ امْرَأَةً سَأَلَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ غُسْلِهَا مِنْ الْمَحِيضِ فَأَمَرَهَا كَيْفَ تَغْتَسِلُ قَالَ خُذِي فِرْصَةً مِنْ مَسْكٍ فَتَطَهَّرِي بِهَا قَالَتْ كَيْفَ أَتَطَهَّرُ قَالَ تَطَهَّرِي بِهَا قَالَتْ كَيْفَ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ تَطَهَّرِي فَاجْتَبَذْتُهَا إِلَيَّ فَقُلْتُ تَتَبَّعِي بِهَا أَثَرَ الدَّمِ

Kadının, Hayızdan Temizleneceği Zaman Kendisini Ovalaması, Nasıl Yıkanacağı Ve Nasıl Misklenmiş Bir Parça Alıp Onunla Kan Değen Yeri Sürteceği Babı

-.. Bize îbnu Uyeyne, Mansûr ibn Safiyye'den; o da annesinden; o da Âişe'den tahdîs etti ki (o şöyle demiştir): Bir kadın Peygamber'e hayızdan sonra yıkanmasının mâhiyyetinden sordu. Peygamber de ona nasıl yıkanacağını şöylece emretti: "Miske bulanmış bir yün veya pamuk parçası al da onunla temizlen " buyurdu. Kadın: Nasıl temizleneyim? dedi. Peygamber: "Onunla temizlen" buyurdu. Kadın tekrar: Nasıl? diye sorunca: "SubhânaUah! Temizlen işte!" buyurdu. Bunun üzerine ben kadını kendime çektim de: Onunla kan değen yeri (yânî ferci) sürtele, dedim

---

بَاب غُسْلِ الْمَحِيضِ

315 - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ قَالَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ عَنْ أُمِّهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ امْرَأَةً مِنْ الْأَنْصَارِ قَالَتْ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَيْفَ أَغْتَسِلُ مِنْ الْمَحِيضِ قَالَ خُذِي فِرْصَةً مُمَسَّكَةً فَتَوَضَّئِي ثَلَاثًا ثُمَّ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَحْيَا فَأَعْرَضَ بِوَجْهِهِ أَوْ قَالَ تَوَضَّئِي بِهَا فَأَخَذْتُهَا فَجَذَبْتُهَا فَأَخْبَرْتُهَا بِمَا يُرِيدُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Kadının Hayızdan Yıkanması Babı

-...Bize Mansûr, annesi Safiyye bintu Şeybe'den; o daÂişe'den tahdîs etti (şöyle demiştir): Ensâr'dan bir kadın Peygamber (S)'e: Hayızdan nasıl yıkanayım? diye sordu. Peygamber: "Miske bulanmış bir yün veya pamuk parçası al da uzuvlarım üçer defa yıkayarak temizlen " buyurdu. Ondan sonra Peygamber (S) utandı da yüzünü çevirdi. -Yâhud da Peygamber "Bu parça ile temizlen"buyurdu.- Bunun üzerine ben o kadını tutup, kendime doğru çektim de, Peygam-ber'in anlatmak istediği şeyi ona haber verdim.

بَاب امْتِشَاطِ الْمَرْأَةِ عِنْدَ غُسْلِهَا مِنْ الْمَحِيضِ

316 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ أَهْلَلْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ فَكُنْتُ مِمَّنْ تَمَتَّعَ وَلَمْ يَسُقْ الْهَدْيَ فَزَعَمَتْ أَنَّهَا حَاضَتْ وَلَمْ تَطْهُرْ حَتَّى دَخَلَتْ لَيْلَةُ عَرَفَةَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذِهِ لَيْلَةُ عَرَفَةَ وَإِنَّمَا كُنْتُ تَمَتَّعْتُ بِعُمْرَةٍ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْقُضِي رَأْسَكِ وَامْتَشِطِي وَأَمْسِكِي عَنْ عُمْرَتِكِ فَفَعَلْتُ فَلَمَّا قَضَيْتُ الْحَجَّ أَمَرَ عَبْدَ الرَّحْمَنِ لَيْلَةَ الْحَصْبَةِ فَأَعْمَرَنِي مِنْ التَّنْعِيمِ مَكَانَ عُمْرَتِي الَّتِي نَسَكْتُ

Kadının Hayızdan Yıkanması Sırasında Taranması Bâbı

-....Bize İbnu Şihâb, Urve'den tahdîs etti ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Ben Veda Haccı'nda Râsûlullah (S) ile birlikte ihrama girip, yüksek sesle telbiye ettim. Ben temettü' haccina niyet edip kurbân sevk etmeyen kimselerden biri idim. (Râvî der ki:) Âişe hayız olduğunu ve Arafe gecesi girinceye kadar temiz olmadığını söyledi. O gece: Yâ Rasûlallah, işte bu gece Arafe gecesidir. Ben ise ancak umre niyeti ile

ihrama girmiştim, demiştir. Rasûlullah da ona: "Yıkanmak üzere saçlarını çöz, taran ve umre niyetinden vaz geç" buyurmuş. {Âişe dedi ki:) Ben de öyle yaptım. Haccı yerine getirdikten sonra, Muhassab'da bulunduğumuz gece Rasûlullah (erkek kardeşim) Ab-durrahmân'a emretti. O da bana, evvelce başlamış olduğum umre'-nin yerine Ten'îm'den yeni bir umre yaptırdı

بَاب نَقْضِ الْمَرْأَةِ شَعَرَهَا عِنْدَ غُسْلِ الْمَحِيضِ

317 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ خَرَجْنَا مُوَافِينَ لِهِلَالِ ذِي الْحِجَّةِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُهِلَّ بِعُمْرَةٍ فَلْيُهْلِلْ فَإِنِّي لَوْلَا أَنِّي أَهْدَيْتُ لَأَهْلَلْتُ بِعُمْرَةٍ فَأَهَلَّ بَعْضُهُمْ بِعُمْرَةٍ وَأَهَلَّ بَعْضُهُمْ بِحَجٍّ وَكُنْتُ أَنَا مِمَّنْ أَهَلَّ بِعُمْرَةٍ فَأَدْرَكَنِي يَوْمُ عَرَفَةَ وَأَنَا حَائِضٌ فَشَكَوْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ دَعِي عُمْرَتَكِ وَانْقُضِي رَأْسَكِ وَامْتَشِطِي وَأَهِلِّي بِحَجٍّ فَفَعَلْتُ حَتَّى إِذَا كَانَ لَيْلَةُ الْحَصْبَةِ أَرْسَلَ مَعِي أَخِي عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي بَكْرٍ فَخَرَجْتُ إِلَى التَّنْعِيمِ فَأَهْلَلْتُ بِعُمْرَةٍ مَكَانَ عُمْرَتِي قَالَ هِشَامٌ وَلَمْ يَكُنْ فِي شَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ هَدْيٌ وَلَا صَوْمٌ وَلَا صَدَقَةٌ

- Kadının, Hayız Yıkanması Sirasinda Saçlarını Çözmesi Babı
-... Bize Ebû Usâme, Hişâm ibn Urve'den; o da babasından; o da Âişe'den tahdîs etti. Âişe (R) şöyle demiştir: Bizler zu'l-hicce ayının hilâline doğru (Medine'den yola) çıktık. Rasûlullah: "Her kim umre ile ihrama girmek isterse öyle ihram etsin. Bana gelince, eğer ben kurbanlık sevk etmemiş bulunaydım, ben de muhakkak umre ile ihram ederdim" buyurdu. Bunun üzerine kimi umre ile, kimi de hacc niyeti ile ihrama girdiler. Ben hayızlı iken Arafe günü bana erişti. Ben Peygamber'e hâlimi söyledim. "Umreni bırak, saçlarını çöz, taran ve hacc niyetiyle ihrâm et" buyurdu. Ben de öyle yaptım. Nihayet Muhassab'da kaldığımız gece olunca, erkek kardeşim Abdurrahmân ibn Ebî Bekr'i benimle beraber gönderdi. Ben Ten'-îm'e kadar çıktım da (ilk başlayıp terk ettiğim) umremin yerine bir umre ile ihram ettim. Hişâm ibn Ur ve şöyle dedi: Bundan dolayı (kef-fâret olarak) ne kurbân lâzım geldi, ne oruç, ne de sadaka

---

بَاب{مُخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ}

318 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَكَّلَ بِالرَّحِمِ مَلَكًا يَقُولُ يَا رَبِّ نُطْفَةٌ يَا رَبِّ عَلَقَةٌ يَا رَبِّ مُضْغَةٌ فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَقْضِيَ خَلْقَهُ قَالَ أَذَكَرٌ أَمْ أُنْثَى شَقِيٌّ أَمْ سَعِيدٌ فَمَا الرِّزْقُ وَالْأَجَلُ فَيُكْتَبُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ

"Biz Sizleri... Hilkati Belirsiz Bir Çiğnem Etten, Yarattık..."Babı
-....Bize Hammâd (ibn Zeyd), Ubeydullah ibni Ebî Bekr'den; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten tahdîs etti. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Şübhesiz Azîz ve Celîl olan Allah, rahime bir melek tevkil etti. O melek: Ey Rabb 'im! Bir nutfedir. Ey Rabb 'im! Bir kan pıhtısıdır. Ey Rabb'im! Bir çiğnem ettir, der. Allah onu yaratmayı hükmetmek istediği zaman melek: Erkek midir, yoksa dişi midir? Bedbaht mıdır, yoksa mes'ûd mudur? Rızık nedir, ecel nedir? sorularını sorar. Bunlar anasının karnında iken yazılır"

بَاب كَيْفَ تُهِلُّ الْحَائِضُ بِالْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ

319 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ فَمِنَّا مَنْ أَهَلَّ بِعُمْرَةٍ وَمِنَّا مَنْ أَهَلَّ بِحَجٍّ فَقَدِمْنَا مَكَّةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَحْرَمَ بِعُمْرَةٍ وَلَمْ يُهْدِ فَلْيُحْلِلْ وَمَنْ أَحْرَمَ بِعُمْرَةٍ وَأَهْدَى فَلَا يُحِلُّ حَتَّى يُحِلَّ بِنَحْرِ هَدْيِهِ وَمَنْ أَهَلَّ بِحَجٍّ فَلْيُتِمَّ حَجَّهُ قَالَتْ فَحِضْتُ فَلَمْ أَزَلْ حَائِضًا حَتَّى كَانَ يَوْمُ عَرَفَةَ وَلَمْ أُهْلِلْ إِلَّا بِعُمْرَةٍ فَأَمَرَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أَنْقُضَ رَأْسِي وَأَمْتَشِطَ وَأُهِلَّ بِحَجٍّ وَأَتْرُكَ الْعُمْرَةَ فَفَعَلْتُ ذَلِكَ حَتَّى قَضَيْتُ حَجِّي فَبَعَثَ مَعِي عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي بَكْرٍ وَأَمَرَنِي أَنْ أَعْتَمِرَ مَكَانَ عُمْرَتِي مِنْ التَّنْعِيمِ

Hayızlı Kadın Hacca Ve Umreye Nasıl İhram Eder Babı
-....Âişe (R) şöyle demiştir: Biz Veda Haccı'nda Peygamber'le birlikte (Medine'den yola) çıktık. Bizden kimi umre niyetiyle, ihrama girmiş, kimi de hacc niyetiyle ihrama girmişti. Nihayet Mekke'ye geldik. Rasûlullah (S): "Umre niyyetiyle ihrama girip de kurbân göndermeyen, ihramdan çıksın. Umre niyetiyle ihrama girip de kurbân gönderen, tâ kurbânını kesmek suretiyle ihramdan çıkıncaya kadar, ihramdan çıkmasın. Hacc niyetiyle ihrama girmiş olan ise, haccını tamamlasın" buyurdu. Âişe dedi ki: Ben hayız oldum ve tâ Arat e günü oluncaya kadar hayızlı olmakta devam ettim. Ben ise başka değil, sırf umre niyetiyle ihrama girmiştim. Peygamber (S) bana saçımı çözmemi, taranmamı, hacc niyetiyle ihram etmemi ve umreyi terk eylememi emretti. Ben de bunları yaptım. Nihayet haccımı yerine getirince Ebû Bekr'in oğlu Abdurrahmân'ı benim maiyyetimde gönderdi ve bana eski umrenin yerine Ten'îm'den bir umre yapmaklığımı emreyledi

---

بَاب إِقْبَالِ الْمَحِيضِ وَإِدْبَارِهِ وَكُنَّ نِسَاءٌ يَبْعَثْنَ إِلَى عَائِشَةَ بِالدُّرْجَةِ فِيهَا الْكُرْسُفُ فِيهِ الصُّفْرَةُ فَتَقُولُ لَا تَعْجَلْنَ حَتَّى تَرَيْنَ الْقَصَّةَ الْبَيْضَاءَ تُرِيدُ بِذَلِكَ الطُّهْرَ مِنْ الْحَيْضَةِ وَبَلَغَ ابْنَةَ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ أَنَّ نِسَاءً يَدْعُونَ بِالْمَصَابِيحِ مِنْ جَوْفِ اللَّيْلِ يَنْظُرْنَ إِلَى الطُّهْرِ فَقَالَتْ مَا كَانَ النِّسَاءُ يَصْنَعْنَ هَذَا وَعَابَتْ عَلَيْهِنَّ

- Hayzın Gelmesi Ve Gitmesi Babı
Bir takım kadınlar Aişe'ye, içinde sarı lekeli pamuk bulunan bir bez götürürlerdi de, Aîşe onlara: Pamuğu beyaz göreceğiniz vakte kadar acele etmeyin, der idi. Bu sözü İle de hayzdan temize çıkmayı murâd ederdi.. Bir takım kadınların gece ortasında kandiller isteyip (tutundukları şeydeki) temizliğe bakar oldukları haberi Zeyd ibn Sâbit'in kızı Ümmü Kulsüm'e ulaştı da: Kadınlar bu işi yapmazlardı, deyip, o kadınları ayıpladı

320 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ أَبِي حُبَيْشٍ كَانَتْ تُسْتَحَاضُ فَسَأَلَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ ذَلِكِ عِرْقٌ وَلَيْسَتْ بِالْحَيْضَةِ فَإِذَا أَقْبَلَتْ الْحَيْضَةُ فَدَعِي الصَّلَاةَ وَإِذَا أَدْبَرَتْ فَاغْتَسِلِي وَصَلِّي

-..... Bize Sufyân, Hişâm'dan; o da babasından; o da Âi-şe'den tahdîs etti ki (o şöyle demiştir): Fâtıma bintu Ebî Hubeyş isti-hâzaya tutulur durur idi. Bunu Peygamber'e sordu. Peygamber (S): "Bu bir damardır, hayız değildir. Hayızın müddeti geldiği zaman namazı bırak, hayzın müddeti geçtiği zaman yıkan ve namaz kıl" buyurdu

---

بَاب لَا تَقْضِي الْحَائِضُ الصَّلَاةَ وَقَالَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَأَبُو سَعِيدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَدَعُ الصَّلَاةَ

321 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ قَالَ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ حَدَّثَتْنِي مُعَاذَةُ أَنَّ امْرَأَةً قَالَتْ لِعَائِشَةَ أَتَجْزِي إِحْدَانَا صَلَاتَهَا إِذَا طَهُرَتْ فَقَالَتْ أَحَرُورِيَّةٌ أَنْتِ كُنَّا نَحِيضُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَا يَأْمُرُنَا بِهِ أَوْ قَالَتْ فَلَا نَفْعَلُهُ

Bâb: Hayızlı Olan Kadın Namazı Kaza Etmez
Câbir ve Ebû Saîd, Peygamber'den olmak üzere: Hayızlı kadın namazı terk eder, dediler
-....Bize Katâde tahdîs edip şöyle dedi: Bana Muâze şöyle tahdîs etti: Bir kadın Âişe'ye: Biz kadınlardan biri temiz olduktan sonra (hayz zamanındaki) namazını kaza etmeli mi? diye sordu. Âi--şe: Sen Harûriyye misin? Biz Peygamber (S) ile birlikte iken hayız olurduk da bize bunu emretmezdi; yâhud da biz bunu yapmazdık, diye cevâb verdi

---

بَاب النَّوْمِ مَعَ الْحَائِضِ وَهِيَ فِي ثِيَابِهَا

322 - حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ حَفْصٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ زَيْنَبَ ابْنَةَ أَبِي سَلَمَةَ حَدَّثَتْهُ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ قَالَتْ حِضْتُ وَأَنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْخَمِيلَةِ فَانْسَلَلْتُ فَخَرَجْتُ مِنْهَا فَأَخَذْتُ ثِيَابَ حِيضَتِي فَلَبِسْتُهَا فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنُفِسْتِ قُلْتُ نَعَمْ فَدَعَانِي فَأَدْخَلَنِي مَعَهُ فِي الْخَمِيلَةِ قَالَتْ وَحَدَّثَتْنِي أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُقَبِّلُهَا وَهُوَ صَائِمٌ وَكُنْتُ أَغْتَسِلُ أَنَا وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ مِنْ الْجَنَابَةِ

- Hayz Elbisesi İçinde İken Hayızlı Kadınla Beraber Uyumak Babı
-...Ümmü Seleme (R) tahdîs edip şöyle demiştir: Ben, Peygamber (S) ile beraberinde bir katîfe içinde bulunurken hayız oldum. Yavaşça sıyrıldım da o örtüden dışarıya çıktım, havza mahsûs elbisemi aldım, giydim. Rasûlullah bana: "Hayız mı oldun?" diye sordu. Ben: Evet, dedim. Bunun üzerine beni çağırdı ve beni kendisi ile beraber o saçaklı kadife örtünün içine soktu. Zeyneb şöyle dedi:.Ve .Ümmü Seleme bana tahdîs etti ki, Peygamber (S) oruçlu olduğu hâlde, Ümmü Seleme'yi öper idi ve (Ümmü Seleme dedi ki): Ben, Peygamber ile beraber bir tek kaptan cünüblükten dolayı yıkanır idim.

بَاب مَنْ اتَّخَذَ ثِيَابَ الْحَيْضِ سِوَى ثِيَابِ الطُّهْرِ

323 - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ زَيْنَبَ ابْنَةَ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ بَيْنَا أَنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُضْطَجِعَةٌ فِي خَمِيلَةٍ حِضْتُ فَانْسَلَلْتُ فَأَخَذْتُ ثِيَابَ حِيضَتِي فَقَالَ أَنُفِسْتِ فَقُلْتُ نَعَمْ فَدَعَانِي فَاضْطَجَعْتُ مَعَهُ فِي الْخَمِيلَةِ

Temizlik Hâli Elbisesinden Başka Hayız Elbisesi Edinen Kimse Babı
-... Ümmü Seleme (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) ile saçaklı bir örtü içinde yatıyordum. Hayız oldum. Sıyrılıp hayza mahsûs elbisemi aldım. "Hayız mı oldun?" dıye sordu. Evet, dedim. Bunun üzerine beni çağırdı, saçaklı kadifenin altında onunla beraber yattım

---

بَاب شُهُودِ الْحَائِضِ الْعِيدَيْنِ وَدَعْوَةَ الْمُسْلِمِينَ وَيَعْتَزِلْنَ الْمُصَلَّى

324 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ هُوَ ابْنُ سَلَامٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ حَفْصَةَ قَالَتْ كُنَّا نَمْنَعُ عَوَاتِقَنَا أَنْ يَخْرُجْنَ فِي الْعِيدَيْنِ فَقَدِمَتْ امْرَأَةٌ فَنَزَلَتْ قَصْرَ بَنِي خَلَفٍ فَحَدَّثَتْ عَنْ أُخْتِهَا وَكَانَ زَوْجُ أُخْتِهَا غَزَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ وَكَانَتْ أُخْتِي مَعَهُ فِي سِتٍّ قَالَتْ كُنَّا نُدَاوِي الْكَلْمَى وَنَقُومُ عَلَى الْمَرْضَى فَسَأَلَتْ أُخْتِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعَلَى إِحْدَانَا بَأْسٌ إِذَا لَمْ يَكُنْ لَهَا جِلْبَابٌ أَنْ لَا تَخْرُجَ قَالَ لِتُلْبِسْهَا صَاحِبَتُهَا مِنْ جِلْبَابِهَا وَلْتَشْهَدْ الْخَيْرَ وَدَعْوَةَ الْمُسْلِمِينَ فَلَمَّا قَدِمَتْ أُمُّ عَطِيَّةَ سَأَلْتُهَا أَسَمِعْتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ بِأَبِي نَعَمْ وَكَانَتْ لَا تَذْكُرُهُ إِلَّا قَالَتْ بِأَبِي سَمِعْتُهُ يَقُولُ يَخْرُجُ الْعَوَاتِقُ وَذَوَاتُ الْخُدُورِ أَوْ الْعَوَاتِقُ

ذَوَاتُ الْخُدُورِ وَالْحُيَّضُ وَلْيَشْهَدْنَ الْخَيْرَ وَدَعْوَةَ الْمُؤْمِنِينَ وَيَعْتَزِلُ الْحُيَّضُ الْمُصَلَّى قَالَتْ حَفْصَةُ فَقُلْتُ الْحُيَّضُ فَقَالَتْ أَلَيْسَ تَشْهَدُ عَرَفَةَ وَكَذَا وَكَذَا

Hayızlı Kadınların Namaz Yerinden Ayrı Durarak Bayram Namazlarının Kılındığı Sahada Ve Müslümanların Dualarında Hâzır Bulunmaları Babı

-... Hafsa bintu Şîrîn şöyle demiştir: Biz tazelerimizi bayramlarda (namazgaha) çıkmaktan men' ederdik. (Basra'ya) bir kadın gelip Halef oğullan kasrına indi. O kadın kız kardeşinin -ki kocası Peygamber ile birlikte on iki gazada bulunmuş, kendisi de bizzat altısına iştirak etmiş idi-: Biz yaralılara ilâç yapar, hastalara bakardık, dediğini rivayet ettikten sonra, şöyle dedi: Kız kardeşim Peygamber'e: Birimizin örtünecek çarşafı olmazsa, namaz yerine çıkmamasında be's var mı? diye sormuş. Peygamber: "Arkadaşı kendi cilbâbiandan birini ona giydirsin de hayr (meclisin)e ve müslümânların duasında hâzır bulunsun" buyurmuştur. (Hafsabintu Şîrîn der ki:) Ümmü Atıyye buraya geldiği zaman: Bunu sen Peygâmber'den işittin mi? diye sordum. Ümmü Atıyye: O'na babam feda olsun, evet işittim, dedi. -Hafsa bintu Şîrîn: Ümmü Atıyye ne zaman Peygamber'i anarsa"bi-ebî = O'na babam feda olsun" der idi, dedi.- Ümmü Atıyye şöyle devam etti: Babam O'na feda olsun, ben Peygamber'den işittim, O şöyle buyuruyordu: "Tazelerle perde sahibi kadınlar -yâhud: Perde sahibi tazeler ile- hayizli kadınlar çıkıp hayır (meclisin)e ve müzminlerin duasında hâzır bulunsunlar. Yalnız hayızlı kadınlar namaz yerinden uzakça dursunlar". Hafsa dedi ki: Ben Ümmü Atıyye'ye karşı: Hayızlılar da mı? diye sordum. Ümmü Atıyye cevaben: Hayızlılar Arafat'ta, fulân fulân yerlerde hâzır bulunmuyorlar mı? dedi

---

بَاب إِذَا حَاضَتْ فِي شَهْرٍ ثَلَاثَ حِيَضٍ وَمَا يُصَدَّقُ النِّسَاءُ فِي الْحَيْضِ وَالْحَمْلِ فِيمَا يُمْكِنُ مِنْ الْحَيْضِ لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى{وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ}وَيُذْكَرُ عَنْ عَلِيٍّ وَشُرَيْحٍ إِنْ امْرَأَةٌ جَاءَتْ بِبَيِّنَةٍ مِنْ بِطَانَةِ أَهْلِهَا مِمَّنْ يُرْضَى دِينُهُ أَنَّهَا حَاضَتْ ثَلَاثًا فِي شَهْرٍ صُدِّقَتْ وَقَالَ عَطَاءٌ أَقْرَاؤُهَا مَا كَانَتْ وَبِهِ قَالَ إِبْرَاهِيمُ وَقَالَ عَطَاءٌ الْحَيْضُ يَوْمٌ إِلَى خَمْسَ عَشْرَةَ وَقَالَ مُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ سَأَلْتُ ابْنَ سِيرِينَ عَنْ الْمَرْأَةِ تَرَى الدَّمَ بَعْدَ قُرْئِهَا بِخَمْسَةِ أَيَّامٍ قَالَ النِّسَاءُ أَعْلَمُ بِذَلِكَ

Kadın Bir Ayda Üç Hayız Olduğu Zaman (Hüküm Nedir?)

Yüce Allah'ın: "Boşanmış kadınlar kendi kendilerine üç hayız ve temizlenme müddeti beklerler, eğer onlar Allah'a ve âhiret gününe inanıyorlarsa, Allah'ın, kendi rahimlerinde yarattığı (hayzı ve hamli) gizlemeleri onlara halâl olmaz.." (el-Bakara: 228) kavlinden dolayı hayız müddeti, hami müddeti ve hayızdan mümkin olabilecek şey (yânı tekrar) hususunda kadınların tasdik olunacakları şeyler Alfden ve Şurayh(98)'dan zikrolunur ki, eğer bir kadın dîninden (ve emînliğinden) râzî olunacak nevi'den kendi hususiyetlerine vâkıf bulunan kadınlardan, bir ayda üç hayz gördüğüne beyine getirirse, tasdik olunur. Atâ ibn Ebî Rebâh: Kadının iddet içindeki hayızları iddetten önce âdeti olan hayızlarıdır, demiştir. Ibrâhîm Nahaî de buna kaail olmuştur.Ve Atâ: Hayzın en azı bir gün, en çoğu da on beş gündür, demiştir Mu'temir ibn Süleyman, babasından, şöyle dedi: Ben İbn Sîrîn'e temizliğinden sonra onbeş gün kan gören kadını sordum. O: Kadınlar bunu daha iyi bilicidir, dedi

---

325 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ابْنُ أَبِي رَجَاءٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ سَمِعْتُ هِشَامَ بْنَ عُرْوَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ أَبِي حُبَيْشٍ سَأَلَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ إِنِّي أُسْتَحَاضُ فَلَا أَطْهُرُ أَفَأَدَعُ الصَّلَاةَ فَقَالَ لَا إِنَّ ذَلِكِ عِرْقٌ وَلَكِنْ دَعِي الصَّلَاةَ قَدْرَ الْأَيَّامِ الَّتِي كُنْتِ تَحِيضِينَ فِيهَا ثُمَّ اغْتَسِلِي وَصَلِّي

-.... Ben Hişâm ibn Urve'den işittim, şöyle dedi: Bana babam, Âişe'den haber verdi ki (o, şöyle demiştir): Fâtıma bintu Ebî Hubeyş, Peygamber'e sorup: Ben istihâzaya ma'rûz kılınıyorum, temiz

olamıyorum. Binâenaleyh ben namazı terk edeyim mi? dedi. Peygamber: "Hayır, çünkü bu bir damardır. Lâkin sen namazı, içinde hay izli bulunduğun günler kadar terk et, sonra yıkan ve namaz kıl"buyurdu.

بَاب الصُّفْرَةِ وَالْكُدْرَةِ فِي غَيْرِ أَيَّامِ الْحَيْضِ

326 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ كُنَّا لَا نَعُدُّ الْكُدْرَةَ وَالصُّفْرَةَ شَيْئًا

- Hayız Günleri Hâricinde Kadının Göreceği Sarı Ve Boz Renkli Islaklıklar Babı
-... Bize îsmâîl (ibn Uleyye), Eyyûb'dan; o da Muhammed. (ibn Sîrîn)'den; o da Ümmü Atıyye'den tahdîs etti. O: Biz sarılığı ve bozluğu hiçbir şey (yânî namaza mâni') addetmezdik, demiştir

---

بَاب عِرْقِ الِاسْتِحَاضَةِ

327 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنَا مَعْنٌ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ وَعَنْ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ اسْتُحِيضَتْ سَبْعَ سِنِينَ فَسَأَلَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ فَأَمَرَهَا أَنْ تَغْتَسِلَ

فَقَالَ هَذَا عِرْقٌ فَكَانَتْ تَغْتَسِلُ لِكُلِّ صَلَاةٍ

İstihâza Damarı Babı
-... Bana îbnu EbîZi'b, İbn Şihâb'dan; o da Urve'den ve Amre (98)'den; onlar da Peygamber'in zevcesi Âişe'den tahdîs etti (o, şöyle demiştir): Cahş kızı Ümmü Habîbe yedi yıl istihâzaya müb-telâ kılındı. RasûluIIah'a bunu sordu. Rasûlullah ona yıkanmasını emretti de "Bu bir damardır" buyurdu. Artık Ümmü Habîbe her namaz için yıkanır oldu

---

بَاب الْمَرْأَةِ تَحِيضُ بَعْدَ الْإِفَاضَةِ

328 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَزْمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهَا قَالَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ صَفِيَّةَ بِنْتَ حُيَيٍّ قَدْ حَاضَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَلَّهَا تَحْبِسُنَا أَلَمْ تَكُنْ طَافَتْ مَعَكُنَّ فَقَالُوا بَلَى قَالَ فَاخْرُجِي

İfâda Tavafından Sonra Hayız Olan Kadın Babı?
-.... Abdurrahmân kızı Amre'den; o da Peygamber'in zevcesi Âişe'den haber verdi. O, RasûluIIah'a: Yâ Rasûlallah, Safiyye bintu Huyey hayız oldu diye haber vermiştir. Rasûlullah (S): ''İhtimâl ki o bizi yolumuzdan alıkoyacak! O sizinle beraber ifâda tavafını yapmış değil mi idi?" dedi. Evet, dediler. "Öyle ise çık" buyurdu.

---

329 - حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ قَالَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ رُخِّصَ لِلْحَائِضِ أَنْ تَنْفِرَ إِذَا حَاضَتْ

-.... Bize Vuheyb, Abdullah ibn Tâvûs (132)'tan; o da babası Tûvûs ibn Keysân'dan; o da İbn Abbâs'tan tahdîs etti. İbn Ab-bâs (R): Hayızlı kadına, ifâda tavafını yaptığı zaman (veda tavafını yapmaksızın) vatanına dönmek ruhsatı verildi, demiştir. (Tâvûs der ki:)

---

330 – وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَقُولُ فِي أَوَّلِ أَمْرِهِ إِنَّهَا لَا تَنْفِرُ ثُمَّ سَمِعْتُهُ يَقُولُ تَنْفِرُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَخَّصَ لَهُنَّ

İbn Umer ilk emrinde hayızlı kadın veda tavafını yapmadıkça memleketine dönmez, der idi. Sonra kendisinden işittim: Hayızlı kadın memleketine döner, çünkü Rasûlullah onlara ruhsat verdi, diyordu.

بَاب إِذَا رَأَتْ الْمُسْتَحَاضَةُ الطُّهْرَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ تَغْتَسِلُ وَتُصَلِّي وَلَوْ سَاعَةً وَيَأْتِيهَا زَوْجُهَا إِذَا صَلَّتْ الصَّلَاةُ أَعْظَمُ

331 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ عَنْ زُهَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَقْبَلَتْ الْحَيْضَةُ فَدَعِي الصَّلَاةَ وَإِذَا أَدْبَرَتْ فَاغْسِلِي عَنْكِ الدَّمَ وَصَلِّي

Bâb: İstihâzalı Kadın (Arada Kanı Dinmekle) Temizliği Görünce (Yıkanıp Namaz Kılar)
İbn Abbâs: Böyle kadın, temizlik süresi bir saat olsa bile yıkanır, namaz kılar ve kocası da kendisine gelir. İstihâzalı namaz kılmak isteyince yıkanır, namaz kılar. Namaz kılmak (cimâdan) daha büyüktür, demiştir
-.....Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Hayz geldiği zaman namazı terk et. Hayız müddetinin sonu gittiği zaman ise, kendinden kanı yıka ve namaz kıl" buyurdu

---

بَاب الصَّلَاةِ عَلَى النُّفَسَاءِ وَسُنَّتِهَا

332 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي سُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنَا شَبَابَةُ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُسَيْنٍ الْمُعَلِّمِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ أَنَّ امْرَأَةً مَاتَتْ فِي بَطْنٍ فَصَلَّى عَلَيْهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ وَسَطَهَا

Lohûsa (İken Ölen) Kadın Üzerine Cenaze Namazı Ve Bu Namazın Sünneti Babı
-.... Bize Şu'be Hüseyin el-Muallim, İbnu Bureyde'den; o da Semure ibn Cundub (59)'dan haber verdi ki (o,şöyle demiştir): Bir kadın lohûsahğında vefat etti. Peygamber (S) ona cenaze namazı kıldı. (Kılarken de bedeninin) ortasına doğru dikeldi

---

بَابٌ

333– حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُدْرِكٍ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ اسْمُهُ الْوَضَّاحُ مِنْ كِتَابِهِ قَالَ أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ الشَّيْبَانِيُّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَّادٍ قَالَ سَمِعْتُ خَالَتِي مَيْمُونَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهَا كَانَتْ تَكُونُ حَائِضًا لَا تُصَلِّي وَهِيَ مُفْتَرِشَةٌ بِحِذَاءِ مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُصَلِّي عَلَى خُمْرَتِهِ إِذَا سَجَدَ أَصَابَنِي بَعْضُ ثَوْبِهِ

Bâbb(Bu, Geçen Bâbdan Bir Fasıl Gibidir)
-.... BizeEbû Avâne-ki onun ismi el-Veddâh'tır- kendi kitabından haber verip şöyle dedi: Bize Süleyman eş-Şeybânî, Abdullah ibn Şeddâd'dan haber verdi. Abdullah şöyle dedi: Ben Peygamber'in zevcesi teyzem Meymûne'den işittim: Bazen öyle olurdu ki, Meymûne hayızlı bulunur, namaz kılmaz, Rasûlullah seccadesi üzerinde namaz kılarken, secde yerinin hizasında uzanmış bulunurdu. Rasûlullah secde ettiği vakit elbisesinin bâzı yerleri Meymûne'ye dokunurdu

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بابُ التَّيَمُّمِ

وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى{فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ}

Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli "Eğer Hasta Olmuşsanız Yâhud Bir Sefer Üzerindeyseniz Veya İçinizden Biri Ayakyolundan Gelmişse, Yâhud Da Kadınlara Dokunmuşsanız Ve Bu Hâlde Su Da Bulamamışsanız, O Vakit Tertemiz Bir Toprakla Teyemmüm Edin. Binâenaleyh Ondan (Niyetle) Yüzlerinize Ve Ellerinize Sürün "(Ei-Mâide: 6- En- Nisâ: 43) '

334 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِالْبَيْدَاءِ أَوْ بِذَاتِ الْجَيْشِ انْقَطَعَ عِقْدٌ لِي فَأَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْتِمَاسِهِ وَأَقَامَ النَّاسُ مَعَهُ وَلَيْسُوا عَلَى مَاءٍ فَأَتَى النَّاسُ إِلَى أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ فَقَالُوا أَلَا تَرَى مَا صَنَعَتْ عَائِشَةُ أَقَامَتْ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسِ وَلَيْسُوا عَلَى مَاءٍ وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاضِعٌ رَأْسَهُ عَلَى فَخِذِي قَدْ نَامَ فَقَالَ حَبَسْتِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسَ وَلَيْسُوا عَلَى مَاءٍ وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ فَقَالَتْ عَائِشَةُ فَعَاتَبَنِي أَبُو بَكْرٍ وَقَالَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُولَ وَجَعَلَ يَطْعُنُنِي بِيَدِهِ فِي خَاصِرَتِي فَلَا يَمْنَعُنِي مِنْ التَّحَرُّكِ إِلَّا مَكَانُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى فَخِذِي فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ أَصْبَحَ عَلَى غَيْرِ مَاءٍ فَأَنْزَلَ اللَّهُ آيَةَ التَّيَمُّمِ فَتَيَمَّمُوا فَقَالَ أُسَيْدُ بْنُ الْحُضَيْرِ مَا هِيَ بِأَوَّلِ بَرَكَتِكُمْ يَا آلَ أَبِي بَكْرٍ قَالَتْ فَبَعَثْنَا الْبَعِيرَ الَّذِي كُنْتُ عَلَيْهِ فَأَصَبْنَا الْعِقْدَ تَحْتَهُ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'm seferlerinin birinde onunla beraber yola çıktık .Tâ Beydâ'ya yâhud Zâtu'I-Ceyş'e vardığımızda bir gerdanlığım koptu .Onun aranması için Rasûlullah (orada) bekledi, insanlar da onunla beraber beklediler. Hâlbuki bir su başında değillerdi. İnsanlar Ebû Bekr es-Siddîk'a geldiler ve: Sen Âişe'nin yaptığını görüyor musun? Rasûlullah'ı da, insanları da bir su başında değiller ve yanlarında da su yok iken yollarından alıkoydu, dediler. Bunun akabinde Ebû Bekr (yanıma) geldi. Rasûlul-lah da başını dizimin üzerine koymuş hâlde uyumuştu. Ebû Bekr: — Sen Rasûlullah'ı ve insanları yollarından alıkoydun. Onlar bir su başında değiller ve yanlarında da su yoktur, dedi. Âişe dedi ki: Ebû Bekr beni kötüleyip azarladı, Allah'ın söylemesini istediği şeyleri söyledi, eli ile de boş böğrümü dürtmeğe başladı. Beni kipirdamaktan, Rasûlullah'm dizim üzerinde bulunmasından başka hiçbir şey men' etmiyordu. Sabah olunca Rasûlullah (S) kalktı, hiç su yoktu. Allah "Teyemmüm Âyeti"ni indirdi . Herkes teyemmüm etti. Useyd ibn Hudeyr.— Ey Ebâ Bekr hanedanı, bu sizin ilk bereketiniz değildir, dedi. Âişe dedi ki: (Sonra gideceğimiz sırada) üzerine bindiğim deveyi kaldırdık ve gerdanlığı onun altında bulduk.

---

335 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ قَالَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ ح قَالَ وحَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ النَّضْرِ قَالَ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ قَالَ أَخْبَرَنَا سَيَّارٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ هُوَ ابْنُ صُهَيْبٍ الْفَقِيرُ قَالَ أَخْبَرَنَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أُعْطِيتُ خَمْسًا لَمْ يُعْطَهُنَّ أَحَدٌ قَبْلِي نُصِرْتُ بِالرُّعْبِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ وَجُعِلَتْ لِي الْأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا فَأَيُّمَا رَجُلٍ مِنْ أُمَّتِي أَدْرَكَتْهُ الصَّلَاةُ فَلْيُصَلِّ وَأُحِلَّتْ لِي الْمَغَانِمُ وَلَمْ تَحِلَّ لِأَحَدٍ قَبْلِي وَأُعْطِيتُ الشَّفَاعَةَ وَكَانَ النَّبِيُّ يُبْعَثُ إِلَى قَوْمِهِ خَاصَّةً وَبُعِثْتُ إِلَى النَّاسِ عَامَّةً

-.-.... Bize Câbir ibn Abdillah haber verdi ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur ."Benden evvel hiçkimseye verilmedik beş şey bana verilmiştir: Bir aylık yola kadar korku (salmak) ile nusret olundum. Yeryüzü bana namazgah ve temizlik sebebi kılındı.Onun için ümmetimden her kime namaz vakti erişirse, hemen namazını ktlıversin. Ganimetler bana halâl edildi. Hâlbuki benden evvel kimseye halâl edilmemiştir. Bana şefaat verildi. Bir de benden evvel her peygamber, hâsseten kendi kavmine gönderilirken, ben umûm insanlığa gönderildim"

بَاب إِذَا لَمْ يَجِدْ مَاءً وَلَا تُرَابًا

336 – حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا اسْتَعَارَتْ مِنْ أَسْمَاءَ قِلَادَةً فَهَلَكَتْ فَبَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا فَوَجَدَهَا فَأَدْرَكَتْهُمْ الصَّلَاةُ وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ فَصَلَّوْا فَشَكَوْا ذَلِكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ آيَةَ التَّيَمُّمِ فَقَالَ أُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ لِعَائِشَةَ جَزَاكِ اللَّهُ خَيْرًا فَوَاللَّهِ مَا نَزَلَ بِكِ أَمْرٌ تَكْرَهِينَهُ إِلَّا جَعَلَ اللَّهُ ذَلِكِ لَكِ وَلِلْمُسْلِمِينَ فِيهِ خَيْرًا

Bâb: İnsan Su Ve Toprak Bulamadığı Zaman?

-... Bize Hişâm ibn Urve, babasından; o daÂişe'den tahdîs etti ki, Âişe, (kız kardeşi) Esmâ'dan yine geri vermek üzere âriyeten bir gerdanlık almıştı. Bu gerdanlık kayboldu. Peygamber (S) aramak için bir adam gönderdi. Nihayet o gerdanlığı buldu . O aramağa gidenlere namaz vakti erişti. Yanlarında hiç su yoktu. (Abdestsiz oldukları hâlde) namazı kıldılar . Sonra bu yaptıkları işi Peygamber'e arzettiler. Bunun akabinde Allah "Teyemmüm Âyeti"ni indirdi. Bunun üzerine Useyd ibn Hudayr, Âişe'ye hitaben: Allah seni hayırla mükâfatlandırsın. Vallahi senin başına hoşlanmadığın hiçbir iş gelmez ki, Allah onda senin için de müslümânlar için de bir hayr bulundurmasın, demiştir

بَاب التَّيَمُّمِ فِي الْحَضَرِ إِذَا لَمْ يَجِدْ الْمَاءَ وَخَافَ فَوْتَ الصَّلَاةِ وَبِهِ

قَالَ عَطَاءٌ وَقَالَ الْحَسَنُ فِي الْمَرِيضِ عِنْدَهُ الْمَاءُ وَلَا يَجِدُ مَنْ يُنَاوِلُهُ يَتَيَمَّمُ وَأَقْبَلَ ابْنُ عُمَرَ مِنْ أَرْضِهِ بِالْجُرُفِ فَحَضَرَتْ الْعَصْرُ بِمَرْبَدِ النَّعَمِ فَصَلَّى ثُمَّ دَخَلَ الْمَدِينَةَ وَالشَّمْسُ مُرْتَفِعَةٌ فَلَمْ يُعِدْ

Su Bulamadığı Ve Namaz Vaktinin Geçmesinden Korktuğu Zaman Hazarda Teyemmüm Etmek Babı

Atâ ibn Ebî Rebâh da buna kaail olmuştur.Hasen el-Basrî, yanında su var, fakat suyu kendisine ulaştıracak (ve kullanmasında yardım edecek) kimsesi bulunmayan hasta hakkında da teyemmüm eder, demiştir .İbn Umer, Cüruf mevkiindeki arazîsinden gelirken, Medine dışındaki develerin habsedildiği yerde ikindi namazını kılma vakti geldi. Kendisi teyemmüm edip, namazı kıldı. Sonra güneş henüz ufkun üstünde iken Medine'ye girdi de, kılmış olduğu namazı iade etmedi.

---

337 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ الْأَعْرَجِ قَالَ سَمِعْتُ عُمَيْرًا مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ أَقْبَلْتُ أَنَا وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَسَارٍ مَوْلَى مَيْمُونَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى دَخَلْنَا عَلَى أَبِي جُهَيْمِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ الصِّمَّةِ الْأَنْصَارِيِّ فَقَالَ أَبُو الْجُهَيْمِ أَقْبَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ نَحْوِ بِئْرِ جَمَلٍ فَلَقِيَهُ رَجُلٌ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى أَقْبَلَ عَلَى الْجِدَارِ فَمَسَحَ بِوَجْهِهِ وَيَدَيْهِ ثُمَّ رَدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ

-.....el-A'rac şöyle dedi: Ben İbn Abbâs'ın himayesinde olan UmeyT'den işittim, şöyle dedi: Ben Peygamber'in zevcesi Meymûne'nin azatlısı olan Abdullah ibn Yesâr ile birlikte geldim de, nihayet

Ebû Cuheym ibnu'l-Hâris ibni's-Sımmet el-Ensârî'nin yanına girdik. Ebu'l-Cuheym şöyle dedi. Peygamber (S) Bi'ru Cemel tarafından geliyordu . Kendisini bir kimse karşılayıp selâm verdi Peygamber, oradaki bir duvara yönelip (duvara el dokundurarak) yüzünü ve ellerini meshetmedikçe, o kimsenin selâmını karşılamadı. (Ancak teyemmüm ettikten) sonra o kimsenin selâmına karşılık verdi

---

بَاب الْمُتَيَمِّمُ هَلْ يَنْفُخُ فِيهِمَا

338 – حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا الْحَكَمُ عَنْ ذَرٍّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبْزَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَقَالَ إِنِّي أَجْنَبْتُ فَلَمْ أُصِبْ الْمَاءَ فَقَالَ عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ أَمَا تَذْكُرُ أَنَّا كُنَّا فِي سَفَرٍ أَنَا وَأَنْتَ فَأَمَّا أَنْتَ فَلَمْ تُصَلِّ وَأَمَّا أَنَا فَتَمَعَّكْتُ فَصَلَّيْتُ فَذَكَرْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا كَانَ يَكْفِيكَ هَكَذَا فَضَرَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكَفَّيْهِ الْأَرْضَ وَنَفَخَ فِيهِمَا ثُمَّ مَسَحَ بِهِمَا وَجْهَهُ وَكَفَّيْهِ

Bâb: Teyemmüm Eden Kimse Ellerine Üfürür Mü?
-... Abdurrahmân ibn Ebzâ şöyle demiştir: Umer ibnu'lr Hattâb'a bir kimse geldi de: Ben cünüb oldum, su da bulamadım (ne yapayım?), dedi. Bunun üzerine Ammâr ibn Yâsir, Umer ibmı'l-Hattâb'a şöyle dedi: Hatırlamaz mısın? Ben ve sen ikimiz bir seferde idik. Sen namaz kılmadın Ben ise (toprak üstünde) yuvarlandıktan) sonra namazı kildıydım. Müteakiben bu yaptığım işi Peygam-ber'e arzettim de, Peygamber (S): "Sana bu kadarı yeter" buyurdu. İki elini yere vurdu, ellerine üfürdü, sonra iki ayucu ile yüzüne ve iki eline mesh etti idi .

بَاب التَّيَمُّمُ لِلْوَجْهِ وَالْكَفَّيْنِ

339 – حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنِي الْحَكَمُ عَنْ ذَرٍّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبْزَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ عَمَّارٌ بِهَذَا وَضَرَبَ شُعْبَةُ بِيَدَيْهِ الْأَرْضَ ثُمَّ أَدْنَاهُمَا مِنْ فِيهِ ثُمَّ مَسَحَ بِهِمَا وَجْهَهُ وَكَفَّيْهِ وَقَالَ النَّضْرُ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ قَالَ سَمِعْتُ ذَرًّا يَقُولُ عَنْ ابْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبْزَى قَالَ الْحَكَمُ وَقَدْ سَمِعْتُهُ مِنْ ابْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ عَمَّارٌ

Bâb: Teyemmüm Yüz Ve İki El İçindir
-..... Bize Şu'be haber verdi. Bana Hakem, Zerr'den; o da Saîd ibn Abdirrahmân ibn Ebzâ'dan; o da babası Abdurrahmân ibn Ebzâ'dan haber verdi. Ammâr, bundan önce geçen Âdem'in Şu'-be'den olan rivâyetindeki metni söyledi. Haccâc dedi ki: Şu'be iki elini yere vurdu, sonra ellerini ağzına yaklaştırdı. Sonra yüzünü ve iki elini meshetti. Ve en-Nadr şöyle dedi: Bize Şu'be Hakem'den haber verdi. Hakem şöyle dedi: Ben Zerr'den işittim. O, Abdurrahmân ibn Ebzâ'nın oğlundan söylüyordu. Hakem şöyle dedi: Ben bunu Abdurrahmân'in oğlundan işitmişimdir, o da babasından. Babası Abdurrahmân ibn Ebzâ şöyle demiştir: Ammâr: Temiz toprak müslümânın temizlik sebebidir, su yokluğunda temiz toprak ona kifayet eder, dedi.

---

340 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ ذَرٍّ عَنْ ابْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبْزَى عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ شَهِدَ عُمَرَ وَقَالَ لَهُ عَمَّارٌ كُنَّا فِي سَرِيَّةٍ فَأَجْنَبْنَا وَقَالَ تَفَلَ فِيهِمَا

-....... Bize Şu'be, Hakem'den; o da Zerr'den; o da Abdurrahmân ibn Ebzâ'nm oğlundan; o da babasından tahdîs etti ki, o, Am-mâr, Umer'e: Biz seninle bir seviyede bulunduydük, ikimiz de cünüb oldu idik,darken Umer'in yanında hâzır bulunmuştur. Bu hadîste yakın ma'nâda olan "nefeha fihimâ"

dedi.

---

341 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ ذَرٍّ عَنْ ابْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبْزَى عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبْزَى قَالَ قَالَ عَمَّارٌ لِعُمَرَ تَمَعَّكْتُ فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَكْفِيكَ الْوَجْهَ وَالْكَفَّيْنِ

-.... Bize Şu'be, Hakem'den; o da Zerr'den; o da Abdurrahmân ibn Ebzâ'nm oğlundan; o da babası Abdurrahmân'dan haber verdi. Abdurrahmân şöyle dedi: Ammâr, Umer'e: Ben toprağabulanmıştım. Müteakiben Peygamber'e geldim de O: "İki el ile beraber yüz sana kâfi gelir" buyurdu dedi.

---

342 – حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ ذَرٍّ عَنْ ابْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبْزَى قَالَ شَهِدْتُ عُمَرَ فَقَالَ لَهُ عَمَّارٌ وَسَاقَ الْحَدِيثَ

Bize Müslim (ibn İbrâhîm) tahdîs etti. Bize Şu'be, Hakem'den; o da Zerr'den; o da Abdurrahmân'ın oğlundan; o da Abdurrahmân'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir:. Ben Umer'in yanında hâzır bulundum. Ammâr, Umer'e şöyle dedi... diyerek hadîsin tamâmım şevketti.

---

343 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ ذَرٍّ عَنْ ابْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبْزَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ عَمَّارٌ فَضَرَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ الْأَرْضَ فَمَسَحَ وَجْهَهُ وَكَفَّيْهِ

-... Bize Şu'be, Hakem'den; o da Zerr'den; o da Abdurrahmân ibn Ebzâ'nm oğlundan; o da babasından tahdîs etti. Abdurrahmân şöyle demiştir: Ammâr dedi ki: Müteakiben Peygamber (S) elini yere vurdu, (avucuyla) yüzünü ve ellerini meshetti

---

بَاب الصَّعِيدُ الطَّيِّبُ وَضُوءُ الْمُسْلِمِ يَكْفِيهِ مِنْ الْمَاءِ وَقَالَ الْحَسَنُ يُجْزِئُهُ التَّيَمُّمُ مَا لَمْ يُحْدِثْ وَأَمَّ ابْنُ عَبَّاسٍ وَهُوَ مُتَيَمِّمٌ وَقَالَ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ لَا بَأْسَ بِالصَّلَاةِ عَلَى السَّبَخَةِ وَالتَّيَمُّمِ بِهَا

:Temiz Toprak Müslümânın Temizlik .Sebebidir; Suyun Yokluğunda Onu Sudan Müstağni Kılar
Hasen el-Basrî: Kişiye, hades yapmadığı müddetçe (bir) teyemmüm kâfî gelir, demiştir .İbn Abbâs, kendisi teyemmümlü olduğu hâlde (abdestli kimselere) imâm olmuştur. Yahya ibn Saîd: Toprağı çorak ve tuzlu yer üzerinde namaz kılmakta ve böyle yerle teyemmüm etmekte be's yoktur, demiştir

---

344 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَوْفٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ عَنْ عِمْرَانَ قَالَ كُنَّا فِي سَفَرٍ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِنَّا أَسْرَيْنَا حَتَّى كُنَّا فِي آخِرِ اللَّيْلِ وَقَعْنَا وَقْعَةً وَلَا وَقْعَةَ أَحْلَى عِنْدَ الْمُسَافِرِ مِنْهَا فَمَا أَيْقَظَنَا إِلَّا حَرُّ الشَّمْسِ وَكَانَ أَوَّلَ مَنْ اسْتَيْقَظَ فُلَانٌ ثُمَّ فُلَانٌ ثُمَّ فُلَانٌ يُسَمِّيهِمْ أَبُو رَجَاءٍ فَنَسِيَ عَوْفٌ ثُمَّ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ الرَّابِعُ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا نَامَ لَمْ يُوقَظْ حَتَّى يَكُونَ هُوَ يَسْتَيْقِظُ لِأَنَّا لَا نَدْرِي مَا يَحْدُثُ لَهُ فِي نَوْمِهِ فَلَمَّا اسْتَيْقَظَ عُمَرُ وَرَأَى مَا أَصَابَ النَّاسَ وَكَانَ رَجُلًا جَلِيدًا فَكَبَّرَ وَرَفَعَ صَوْتَهُ بِالتَّكْبِيرِ فَمَا زَالَ يُكَبِّرُ وَيَرْفَعُ صَوْتَهُ بِالتَّكْبِيرِ حَتَّى اسْتَيْقَظَ بِصَوْتِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا اسْتَيْقَظَ شَكَوْا إِلَيْهِ الَّذِي أَصَابَهُمْ قَالَ لَا ضَيْرَ أَوْ لَا يَضِيرُ ارْتَحِلُوا فَارْتَحَلَ فَسَارَ غَيْرَ بَعِيدٍ ثُمَّ نَزَلَ فَدَعَا بِالْوَضُوءِ فَتَوَضَّأَ وَنُودِيَ بِالصَّلَاةِ

فَصَلَّى بِالنَّاس فَلَمَّا انْفَتَلَ مِنْ صَلَاتِهِ إِذَا هُوَ بِرَجُلٍ مُعْتَزِلٍ لَمْ يُصَلِّ مَعَ الْقَوْمِ قَالَ مَا مَنَعَكَ يَا فُلَانُ أَنْ تُصَلِّيَ مَعَ الْقَوْمِ قَالَ أَصَابَتْنِي جَنَابَةٌ وَلَا مَاءَ قَالَ عَلَيْكَ بِالصَّعِيدِ فَإِنَّهُ يَكْفِيكَ ثُمَّ سَارَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاشْتَكَى إِلَيْهِ النَّاسُ مِنْ الْعَطَشِ فَنَزَلَ فَدَعَا فُلَانًا كَانَ يُسَمِّيهِ أَبُو رَجَاءٍ نَسِيَهُ عَوْفٌ وَدَعَا عَلِيًّا فَقَالَ اذْهَبَا فَابْتَغِيَا الْمَاءَ فَانْطَلَقَا فَتَلَقَّيَا امْرَأَةً بَيْنَ مَزَادَتَيْنِ أَوْ سَطِيحَتَيْنِ مِنْ مَاءٍ عَلَى بَعِيرٍ لَهَا فَقَالَا لَهَا أَيْنَ الْمَاءُ قَالَتْ عَهْدِي بِالْمَاءِ أَمْسِ هَذِهِ السَّاعَةَ وَنَفَرُنَا خُلُوفًا قَالَا لَهَا انْطَلِقِي إِذًا قَالَتْ إِلَى أَيْنَ قَالَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ الَّذِي يُقَالُ لَهُ الصَّابِئُ قَالَا هُوَ الَّذِي تَعْنِينَ فَانْطَلِقِي فَجَاءَا بِهَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَحَدَّثَاهُ الْحَدِيثَ قَالَ فَاسْتَنْزَلُوهَا عَنْ بَعِيرِهَا وَدَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِإِنَاءٍ فَفَرَّغَ فِيهِ مِنْ أَفْوَاهِ الْمَزَادَتَيْنِ أَوْ سَطِيحَتَيْنِ وَأَوْكَأَ أَفْوَاهَهُمَا وَأَطْلَقَ الْعَزَالِيَ وَنُودِيَ فِي النَّاسِ اسْقُوا وَاسْتَقُوا فَسَقَى مَنْ شَاءَ وَاسْتَقَى مَنْ شَاءَ وَكَانَ آخِرُ ذَاكَ أَنْ أَعْطَى الَّذِي أَصَابَتْهُ الْجَنَابَةُ إِنَاءً مِنْ مَاءٍ قَالَ اذْهَبْ فَأَفْرِغْهُ عَلَيْكَ وَهِيَ قَائِمَةٌ تَنْظُرُ إِلَى مَا يُفْعَلُ بِمَائِهَا وَايْمُ اللَّهِ لَقَدْ أُقْلِعَ عَنْهَا وَإِنَّهُ لَيُخَيَّلُ إِلَيْنَا أَنَّهَا أَشَدُّ مِلْأَةً مِنْهَا حِينَ ابْتَدَأَ فِيهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اجْمَعُوا لَهَا فَجَمَعُوا لَهَا مِنْ بَيْنِ عَجْوَةٍ وَدَقِيقَةٍ وَسَوِيقَةٍ حَتَّى جَمَعُوا لَهَا طَعَامًا فَجَعَلُوهَا فِي ثَوْبٍ وَحَمَلُوهَا عَلَى بَعِيرِهَا وَوَضَعُوا الثَّوْبَ بَيْنَ يَدَيْهَا قَالَ لَهَا تَعْلَمِينَ مَا رَزِئْنَا مِنْ مَائِكِ شَيْئًا وَلَكِنَّ اللَّهَ هُوَ الَّذِي أَسْقَانَا فَأَتَتْ أَهْلَهَا وَقَدْ احْتَبَسَتْ عَنْهُمْ قَالُوا مَا حَبَسَكِ يَا فُلَانَةُ قَالَتْ الْعَجَبُ لَقِيَنِي رَجُلَانِ فَذَهَبَا بِي إِلَى هَذَا الَّذِي يُقَالُ لَهُ الصَّابِئُ فَفَعَلَ كَذَا وَكَذَا فَوَاللَّهِ إِنَّهُ لَأَسْحَرُ النَّاسِ مِنْ بَيْنِ هَذِهِ وَهَذِهِ وَقَالَتْ بِإِصْبَعَيْهَا الْوُسْطَى وَالسَّبَّابَةِ فَرَفَعَتْهُمَا إِلَى السَّمَاءِ تَعْنِي السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ أَوْ إِنَّهُ لَرَسُولُ اللَّهِ حَقًّا فَكَانَ الْمُسْلِمُونَ بَعْدَ ذَلِكَ يُغِيرُونَ عَلَى مَنْ حَوْلَهَا مِنْ الْمُشْرِكِينَ وَلَا يُصِيبُونَ الصِّرْمَ الَّذِي هِيَ مِنْهُ فَقَالَتْ يَوْمًا لِقَوْمِهَا مَا أُرَى أَنَّ هَؤُلَاءِ الْقَوْمَ يَدْعُونَكُمْ عَمْدًا فَهَلْ لَكُمْ فِي الْإِسْلَامِ فَأَطَاعُوهَا فَدَخَلُوا فِي الْإِسْلَامِ

-....... Bize Ebû Racâel-Utâridî, İmrân ibn Husayn'den tahdîs etti. İmrân şöyle demiştir:
Biz Peygamber (S) ile birlikte yolculuk ediyorduk. Geceleyin yürüdük. Nihayet gecenin sonunda olduğumuz zaman öyle bir düşüş düştük ki, yolcu için bundan daha tatlı bir düşüş olamaz. Bizi güneşin sıcağından başka uyandıran olmadı. İlk uyanan fulânca, sonra fulânca, daha sonra fulânca oldu. -Uyananların isimlerini râvî Ebû Raca el-Utâridî söylüyordu, diğer râvî Avf el-A'rabî unutmuştur. Sonra Umer ibnu'l-Hattâb dördüncü olarak uyandı. Peygamber (S) uyuduğu zaman, kendiliğinden uyanmadıkça biz O'nu uyandırmazdık. Çünkü bizler, uykusunda kendisine ne hadis olacağını bilemezdik. Umer -ki kuvvetli ve salâbetli bir adam idi uyanıp da, herkesin başına geleni görünce tekbîr almaya, hem de yüksek sesle tekbîr almaya başladı. Böyle tekbîr almaktan vazgeçmedi, yüksek sesle tekbîr ala ala nihayet onun sesinden dolayı Peygamber uyandı. Uyanınca, sahâbîler başlarına gelen işi O'na arzettiler. Rasülullah: "Zarar yok" yâhud "Zarar vermez, hareket ediniz"'buyurdu. Akabinde kendisi hareket etti ve pek de uzak olmayan bir yere kadar yürüdükten sonra, konak etti ve abdest suyu istedi. Abdest aldı, namaz için nida edildi. Kendisi insanlara namaz kıldırdı. Namazından yüzünü döndürünce baktı ki, bir kimse ayrıca bir kenara çekilmiş, cemâatle beraber namazım kılmamış. "Yâ Fulân, cemâatle beraber namaz kılmana mâni' olan nedir?" diye sordu. O da: Bana cünüblük isabet etti, su da yok, dedi. "Yeryüzündeki toprağa bak, o sana yeter" buyurdu. Ondan sonra Peygamber yürüdü.Bir müddet sonra insanlar kendisine susuzluktan şikâyet ettiler. Peygamber konak etti. Fulânı -ki Ebû Raca ismini söylediği hâlde diğer râvî Avf unutmuştur-çağırdı. Alî'yi de çağırdı. "Gidin, su arayın" emrini verdi. İkisi gittiler . Nihayet devesi üstünde iki büyük kırba yâhud iki tulum arasına oturmuş bir kadına rast geldiler. Kadına: Su nerede? diye sordular. Kadın: Dün bu saatte suyun başında idim, adamlarımız yolcudurlar, bizi arkada bıraktılar, dedi. Öyle ise yürü, dediler. Kadın: Nereye? dedi. Allah'ın Rasûlü'nün yanına, dediler. Şu Sâbiî denilen adamın yanına mı? diye sordu . O senin kasdettiğin zâtın yanına; haydi yürü, dediler. İkisi o kadını Peygamber'in yanına getirdiler, ve hâdiseyi O'na anlattılar. Râvî der ki: Kadını devesinden indirdiler. Peygamber bir kap istedi. Her iki büyük kırbanın yâhud iki tulumun ağızlarından o kabın içine su boşaltıp, ağızlarını bağladı.Öteki taraflarındaki ağızlarını açtı. "Gelin, (hayvanlarınızı) suvarın ve (kendiniz için) su alın" diye insanlara nida olundu. Bunun üzerine isteyen hayvanını suladı, isteyen kendisi için su aldı, En sonunda da Rasûlullah, kendisine cünüblük isabet eden kimseye bir kap su verip: "Git üstüne dök"buyurdu. O kadın ayakta, suyunu nasıl kullandıklarına bakıp duruyordu. Allah'a yemîn

ederim ki, artık su alınmaktan vazgeçildi de hâlâ kırbalar bize, işe başlamadan evvelki zamandan daha dolu görünüyorlardı. Peygamber: "Kadın için bir-şeyler toplayın" diye emretti. Onun için Medîne'nin en iyi hurmasından, undan, sevîkten bir haylî şey topladılar, hattâ ona birçok da buğday topladılar. Bunların hepsini çuval kabilinden bir bez içine koydular. Kadını devesine yükleyip, çuvalı da kucağına yerleştirdiler. Rasûlullah kadına: "Görüyorsun ki, senin suyundan hiçbirşey eksiltmedik, lâkin bize su verip suya kandıran Allah'tır" buyurdu. Kadın, kendi kabîlesinin yanma (bu işten dolayı) gecikmiş olarak gitti. Onlar: Yâ Fulâne, seni (yolundan) alıkoyan nedir? diye sordular. Kadın: Şaşılacak şey, bana iki kimse rast geldi. Beni Sabi denilen şu adamın yanma götürdüler. O da şöyle etti, böyle etti, Allah'a yemîn ederim ki bu adam - bunu söylerken de orta ve şahadet parmaklarını göğe doğru kaldırıp, semâ ile arzı kasdederek- ya sununla bunun arasmdakilerin en sihirbazıdır, yâhud da Allah'ın Rasûlü'dür, dedi. Bundan sonra müslümânlar o kadının bulunduğu yerin etrafındaki müşrikler üzerine baskın yaptıkları vakitlerde, onun mensûb olduğu obaya ilişmezlerdi. Bir gün kadın kendi obasına:Zannediyorum ki, bu adamlar size, bilerek (ve benden dolayı) ilişmiyorlar. İslâm'a girmek işinize gelir mi? dedi. Kavmi kadına itaat edip, İslâm'a girdiler.Ebû Abdillah el-Buhârî: Sabee, bir dînden çıkıp diğer bir dîne nakletmektir, dedi. Ve Ebû'l-Âliye (Rafı' ibn Mihrân er-Rıyâhî): es-Sâbün <ei-Bakara:62,ei-Hacc: n), ehli kitâbdan bir fırkadır, Zebur okurlar demişti

---

بَاب إِذَا خَافَ الْجُنُبُ عَلَى نَفْسِهِ الْمَرَضَ أَوْ الْمَوْتَ أَوْ خَافَ الْعَطَشَ تَيَمَّمَ وَيُذْكَرُ أَنَّ عَمْرَو بْنَ الْعَاصِ أَجْنَبَ فِي لَيْلَةٍ بَارِدَةٍ فَتَيَمَّمَ وَتَلَا{وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا}فَذَكَرَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يُعَنِّفْ

Cünüb Olan Kimse Nefsi Üzerine Hastaliktan Yâhud Ölmekten Veya Susuz Kalmaktan Korktuğu Zaman. Teyemmüm Eder

Amr ibnu'l-As'ın soğuk bir gecede cünüb olup teyemmüm ettiği ve gerekçe olarak): "... Kendinizi öldürmeyin. Şübhe yok ki Allah size çok merhametlidir" (en-Nisâ: 29) âyetini okuduğu, müteakiben Amr'ın bu yaptığı Peygamber'e söylendiğinde, Peygamberin bunu reddetmediği zikrolunur

---

345 – حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ هُوَ غُنْدَرٌ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ قَالَ أَبُو مُوسَى لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ إِذَا لَمْ يَجِدْ الْمَاءَ لَا يُصَلِّي قَالَ عَبْدُ اللَّهِ لَوْ رَخَّصْتُ لَهُمْ فِي هَذَا كَانَ إِذَا وَجَدَ أَحَدُهُمْ الْبَرْدَ قَالَ هَكَذَا يَعْنِي تَيَمَّمَ وَصَلَّى قَالَ قُلْتُ فَأَيْنَ قَوْلُ عَمَّارٍ لِعُمَرَ قَالَ إِنِّي لَمْ أَرَ عُمَرَ قَنِعَ بِقَوْلِ عَمَّارٍ

-.... Ebû Vâil şöyle demiştir: Ebû Mûsâ, Abdullah ibn Mes'ûd'a hitaben: Cünüb kimse su bulamadığı zaman namaz kılmayacak (mı)? dedi. Abdullah da: Cünüb için teyemmümün cevazında onlara ruhsat verirsem, onların biri suyu soğuk bulunca bunu yapar, yânî teyemmüm eder de namaz kılar, dedî. Ebû Mûsâ dedi ki: Ben Ammâr'ın Umer'e söyl

---

346 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ شَقِيقَ بْنَ سَلَمَةَ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ عَبْدِ اللَّهِ وَأَبِي مُوسَى فَقَالَ لَهُ أَبُو مُوسَى أَرَأَيْتَ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ إِذَا أَجْنَبَ فَلَمْ يَجِدْ مَاءً كَيْفَ يَصْنَعُ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ لَا يُصَلِّي حَتَّى يَجِدَ الْمَاءَ فَقَالَ أَبُو مُوسَى فَكَيْفَ تَصْنَعُ بِقَوْلِ عَمَّارٍ حِينَ قَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَكْفِيكَ قَالَ أَلَمْ تَرَ عُمَرَ لَمْ يَقْنَعْ بِذَلِكَ فَقَالَ أَبُو مُوسَى فَدَعْنَا مِنْ قَوْلِ عَمَّارٍ كَيْفَ تَصْنَعُ بِهَذِهِ الْآيَةِ فَمَا دَرَى عَبْدُ اللَّهِ مَا يَقُولُ فَقَالَ إِنَّا لَوْ رَخَّصْنَا لَهُمْ فِي هَذَا لَأَوْشَكَ إِذَا بَرَدَ عَلَى أَحَدِهِمْ الْمَاءُ أَنْ يَدَعَهُ وَيَتَيَمَّمَ فَقُلْتُ لِشَقِيقٍ فَإِنَّمَا كَرِهَ عَبْدُ اللَّهِ لِهَذَا قَالَ نَعَمْ

-... Bize A'meş tahdîs edip şöyle dedi: Ben Şakîk ibn Seleme'den işittim, şöyle dedi: Ben Abdullah ibn Mes'ûd ve Ebû Musa'nın yanında idim. Ebû Mûsâ, Abdullah'a:-Yâ Ebâ Abderrahmân, bir kimse cünüb olsa da su bulamasa, nasıl yapar? Bana haber ver, dedi.
Abdullah: — Su buluncaya kadar namaz kılmaz, dedi. Bunun üzerine Ebû Mûsâ:
— Peygamber (S) kendisine "Sana şöyle yapman kâfi gelirdi" buyurduğu vakİtki Ammâr'ın sözünü nasıl yaparsın? dedi.
Abdullah:
— Görmedin mi, Umer bu söze kaanî' olmadı, cevâbını verdi. Bunun üzerine Ebû Mûsâ:
— Ammâr'ın sözünü bir tarafa bırakalım. (Teyemmüm âyetini kasdederek) Ya şu âyeti ne yapacaksın? mukaabelesinde bulundu. A Buna karşı İbn Mes'ûd ne diyeceğini bilemedi de:
— Biz şayet bu adamlara bu hususta bir ruhsat verirsek, nerede ise onların birine su soğuk gelince, suyu bırakıp teyemmüm edecektir, dedi.
A'meş şöyle dedi: Ben Şakîk'a: — Abdullah ibn Mes'ûd, cünübün teyemmüm etmesini, soğuktan dolayı teyemmüm etmesi ihtimâlinden dolayı mı kerih gördü? diye sordum.
Şakîk buna: — Evet, diye cevâb verdi.

بَاب التَّيَمُّمُ ضَرْبَةٌ

347 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقٍ قَالَ كُنْتُ جَالِسًا مَعَ عَبْدِ اللَّهِ وَأَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ فَقَالَ لَهُ أَبُو مُوسَى لَوْ أَنَّ رَجُلًا أَجْنَبَ فَلَمْ يَجِدْ الْمَاءَ شَهْرًا أَمَا كَانَ يَتَيَمَّمُ وَيُصَلِّي فَكَيْفَ تَصْنَعُونَ بِهَذِهِ الْآيَةِ فِي سُورَةِ الْمَائِدَةِ{فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا}فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ لَوْ رُخِّصَ لَهُمْ فِي هَذَا لَأَوْشَكُوا إِذَا بَرَدَ عَلَيْهِمْ الْمَاءُ أَنْ يَتَيَمَّمُوا الصَّعِيدَ قُلْتُ وَإِنَّمَا كَرِهْتُمْ هَذَا لِذَا قَالَ نَعَمْ فَقَالَ أَبُو مُوسَى أَلَمْ تَسْمَعْ قَوْلَ عَمَّارٍ لِعُمَرَ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَاجَةٍ فَأَجْنَبْتُ فَلَمْ أَجِدِ الْمَاءَ فَتَمَرَّغْتُ فِي الصَّعِيدِ كَمَا تَمَرَّغُ الدَّابَّةُ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّمَا كَانَ يَكْفِيكَ أَنْ تَصْنَعَ هَكَذَا فَضَرَبَ بِكَفِّهِ ضَرْبَةً عَلَى الْأَرْضِ ثُمَّ نَفَضَهَا ثُمَّ مَسَحَ بِهِمَا ظَهْرَ كَفِّهِ بِشِمَالِهِ أَوْ ظَهْرَ شِمَالِهِ بِكَفِّهِ ثُمَّ مَسَحَ بِهِمَا وَجْهَهُ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ أَفَلَمْ تَرَ عُمَرَ لَمْ يَقْنَعْ بِقَوْلِ عَمَّارٍ وَزَادَ يَعْلَى عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقٍ كُنْتُ مَعَ عَبْدِ اللَّهِ وَأَبِي مُوسَى فَقَالَ أَبُو مُوسَى أَلَمْ تَسْمَعْ قَوْلَ عَمَّارٍ لِعُمَرَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَنِي أَنَا وَأَنْتَ فَأَجْنَبْتُ فَتَمَعَّكْتُ بِالصَّعِيدِ فَأَتَيْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْنَاهُ فَقَالَ إِنَّمَا كَانَ يَكْفِيكَ هَكَذَا وَمَسَحَ وَجْهَهُ وَكَفَّيْهِ وَاحِدَةً

Bir Vuruş Olarak Teyemmüm Babı
-...Şakîk şöyle demiştir: Ben Abdullah ibnMes'ûdileEbû Mûsâ el-Eş'ârî'nin beraberinde oturuyordum. Ebû Mûsâ Abdullah'a:— Şayet bir kimse cünüb olsa da bir ay müddetle su bulamasa, artık o kimse teyemmüm etmeyecek ve namaz kılmayacak mı? Pekî, el-Mâide Sûresi'ndeki şu ".... Eğer su bulamazsanız, tertemiz toprakla teyemmüm edin.." (altıncı) âyeti ne yapacaksın? dedi.
Bunun üzerine Abdullah:
— Eğer bu adamlara bu hususta bir ruhsat verilirse, neredeyse su kendilerine soğuk olunca da toprakla teyemmüme kalkacaklar, dedi.
A'meş dedi ki: Ben Şakîk'a:-Siz cünübün teyemmüm etmesini, suyu soğuk bulanın teyemmüm edeceğinden dolayı mı kerih gördünüz? dedim.
Şakîk: — Evet, dedi. Ebû Mûsâ Abdullah'a:
— Sen Ammâr'ın Umer'e söylediğini işitmedin mi: Rasûlullah beni bir işe göndermişti. Ben cünüb oldum, su da bulamadım. Akabinde hayvanın toprakta yuvarlandığı gibi toprak içinde yuvarlandım. Müteakiben bunu Peygamber'e söyledim. Peygamber: "Sana şöyle yapmaklığın kâjîgelirdi" buyurup avucunu yer üzerine bir defa vurdu. Sonra elini silkeledi. Sonra onunla (bir vuruşla yâhud eliyle) sol avucu ile sağ avucunun arkasına yâhud sağ avucu ile sol avucunun arkasına meshetti. Sonra onunla (vuruş yâhud eliyle) yüzüne mesnetti demişti, dedi. Buna karşı Abdullah ibn Mes'ûd:

— Görüyor musun Umer, Ammâr'ın sözüne kaanî' olmamış, dedi
Ya'lâ, el-A'meş'ten; o da Şakîk'ten diye yaptığı rivayette şunu ziyâde etti. Şakîk şöyle demiştir: Ben Abdullah ile Ebû Musa'nın beraberlerinde idim. Ebû Mûsâ, Abdullah'a: Sen Ammâr'm Umer'e şu söylediğini işitmedin mi: Rasûlullah beni ve seni bir yere göndermişti. Ben cünüb oldum da toprak üstünde yuvarlanmıştım. Müteakiben Rasûlullah'ın yanma gelip, toprakta yuvarlanmamı kendisine haber vermiş idik. Rasûlullah da: "Sana şu kadarı kâfi gelirdi" buyurdu da, yüzüne ve iki eline bir defa mesh etmişti, demişti

---

بَابٌ

348 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا عَوْفٌ عَنْ أَبِي رَجَاءٍ قَالَ حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ الْخُزَاعِيُّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى رَجُلًا مُعْتَزِلًا لَمْ يُصَلِّ فِي الْقَوْمِ فَقَالَ يَا فُلَانُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تُصَلِّيَ فِي الْقَوْمِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَصَابَتْنِي جَنَابَةٌ وَلَا مَاءَ قَالَ عَلَيْكَ بِالصَّعِيدِ فَإِنَّهُ يَكْفِيكَ

Bâb (Bu, Geçen Bâbdan Bir Fası! Gibidir)
-... Bize Avf (el-A'râbî), Ebû Raca' el-Utâridî'den haber verdi. Ebû Raca şöyle demiştir: Bize İmrân ibn Husayn el-Huzâî şöyle tahdîs etti: Rasûlullah (S), ayrıca kenara çekilmiş, cemâatle beraber namaz kılmamış bir adam gördü de:
— Ya fulan, seni cemâat içinde namaz kılmandan men' eden nedir? diye sordu.
O kimse: — Yâ Rasûlallah, bana cünüblük isabet etti, su da yok, dedi.
Rasûlullah: — (Âyette zikredilen) Toprağa yapış, çünkü o yapışma sana kâfi gelir, buyurdu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الصَّلَاةِ

بَاب كَيْفَ فُرِضَتْ الصَّلَاةُ فِي الْإِسْرَاءِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنِي أَبُو سُفْيَانَ فِي حَدِيثِ هِرَقْلَ فَقَالَ يَأْمُرُنَا يَعْنِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالصَّلَاةِ وَالصِّدْقِ وَالْعَفَافِ

- İsrâ Gecesinde Namazların Nasıl Farz Kılındığı Babı
İbn Abbâs şöyle dedi:Bana Ebû Sufyân uzun HıraklI hadîsinde tahdîs etti ki, Ebû Sufyân (Hırakl'a karşı, Peygamber'i kasdederek): O bize namaz kılmayı, doğru olup doğru söylemeyi ve ffetli olmayı (yânî haramlardan, çirkin şeylerden çekinmeyi) emretmektedir, demiştir

---

349 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ أَبُو ذَرٍّ يُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فُرِجَ عَنْ سَقْفِ بَيْتِي وَأَنَا بِمَكَّةَ فَنَزَلَ جِبْرِيلُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَفَرَجَ صَدْرِي ثُمَّ غَسَلَهُ بِمَاءِ زَمْزَمَ ثُمَّ جَاءَ بِطَسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ مُمْتَلِئٍ حِكْمَةً وَإِيمَانًا فَأَفْرَغَهُ فِي صَدْرِي ثُمَّ أَطْبَقَهُ ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِي فَعَرَجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا فَلَمَّا جِئْتُ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا قَالَ جِبْرِيلُ لِخَازِنِ السَّمَاءِ افْتَحْ قَالَ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا جِبْرِيلُ قَالَ هَلْ مَعَكَ أَحَدٌ قَالَ نَعَمْ مَعِي مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ فَلَمَّا فَتَحَ عَلَوْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا فَإِذَا رَجُلٌ قَاعِدٌ عَلَى يَمِينِهِ أَسْوِدَةٌ وَعَلَى يَسَارِهِ أَسْوِدَةٌ إِذَا نَظَرَ قِبَلَ يَمِينِهِ ضَحِكَ وَإِذَا نَظَرَ قِبَلَ يَسَارِهِ بَكَى فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالِابْنِ الصَّالِحِ قُلْتُ لِجِبْرِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا آدَمُ وَهَذِهِ الْأَسْوِدَةُ عَنْ

يَمِينِهِ وَشِمَالِهِ نَسَمُ بَنِيهِ فَأَهْلُ الْيَمِينِ مِنْهُمْ أَهْلُ الْجَنَّةِ وَالْأَسْوِدَةُ الَّتِي عَنْ شِمَالِهِ أَهْلُ النَّارِ فَإِذَا نَظَرَ عَنْ يَمِينِهِ ضَحِكَ وَإِذَا نَظَرَ قِبَلَ شِمَالِهِ بَكَى حَتَّى عَرَجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الثَّانِيَةِ فَقَالَ لِخَازِنِهَا افْتَحْ فَقَالَ لَهُ خَازِنُهَا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُ فَفَتَحَ قَالَ أَنَسٌ فَذَكَرَ أَنَّهُ وَجَدَ فِي السَّمَوَاتِ آدَمَ وَإِدْرِيسَ وَمُوسَى وَعِيسَى وَإِبْرَاهِيمَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ وَلَمْ يُثْبِتْ كَيْفَ مَنَازِلُهُمْ غَيْرَ أَنَّهُ ذَكَرَ أَنَّهُ وَجَدَ آدَمَ فِي السَّمَاءِ الدُّنْيَا وَإِبْرَاهِيمَ فِي السَّمَاءِ السَّادِسَةِ قَالَ أَنَسٌ فَلَمَّا مَرَّ جِبْرِيلُ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِإِدْرِيسَ قَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالْأَخِ الصَّالِحِ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا إِدْرِيسُ ثُمَّ مَرَرْتُ بِمُوسَى فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالْأَخِ الصَّالِحِ قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا مُوسَى ثُمَّ مَرَرْتُ بِعِيسَى فَقَالَ مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا عِيسَى ثُمَّ مَرَرْتُ بِإِبْرَاهِيمَ فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالِابْنِ الصَّالِحِ قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا إِبْرَاهِيمُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَأَخْبَرَنِي ابْنُ حَزْمٍ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ وَأَبَا حَبَّةَ الْأَنْصَارِيَّ كَانَا يَقُولَانِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ عُرِجَ بِي حَتَّى ظَهَرْتُ لِمُسْتَوًى أَسْمَعُ فِيهِ صَرِيفَ الْأَقْلَامِ قَالَ ابْنُ حَزْمٍ وَأَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَفَرَضَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى أُمَّتِي خَمْسِينَ صَلَاةً فَرَجَعْتُ بِذَلِكَ حَتَّى مَرَرْتُ عَلَى مُوسَى فَقَالَ مَا فَرَضَ اللَّهُ لَكَ عَلَى أُمَّتِكَ قُلْتُ فَرَضَ خَمْسِينَ صَلَاةً قَالَ فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَإِنَّ أُمَّتَكَ لَا تُطِيقُ ذَلِكَ فَرَاجَعْتُ فَوَضَعَ شَطْرَهَا فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى قُلْتُ وَضَعَ شَطْرَهَا فَقَالَ رَاجِعْ رَبَّكَ فَإِنَّ أُمَّتَكَ لَا تُطِيقُ فَرَاجَعْتُ فَوَضَعَ شَطْرَهَا فَرَجَعْتُ إِلَيْهِ فَقَالَ ارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَإِنَّ أُمَّتَكَ لَا تُطِيقُ ذَلِكَ فَرَاجَعْتُهُ فَقَالَ هِيَ خَمْسٌ وَهِيَ خَمْسُونَ لَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ رَاجِعْ رَبَّكَ فَقُلْتُ اسْتَحْيَيْتُ مِنْ رَبِّي ثُمَّ انْطَلَقَ بِي حَتَّى انْتَهَى بِي إِلَى سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى وَغَشِيَهَا أَلْوَانٌ لَا أَدْرِي مَا هِيَ ثُمَّ أُدْخِلْتُ الْجَنَّةَ فَإِذَا فِيهَا حَبَايِلُ اللُّؤْلُؤِ وَإِذَا تُرَابُهَا الْمِسْكُ

-.... Enes (R) şöyle demiştir: Ebû Zerr, Rasûlullah'ın (Mi'râc kıssasını) şöyle haber verdiğini tahdîs ederdi: "Ben, Mekke'de iken evimin tavanı (ansızın) yarıldı. Cibril aleyhi'sselâm indi. Göğsümü yardıktan sonra onu zemzem suyu ile yıkadı. Sonra hikmet ve îmân ile dopdolu olan ahundan bir leğen getirdi de onu göğsümün içine boşalttı ve göğsümü kapattı. Sonra elimden tutup beni dünyâ semâya doğru çıkardı. Dünyâ semâya (yânı yere en yakın olan semâya) vardığımda Cibril, o semânın bekçisine:
— Aç, dedi. Bekçi:
— Kimdir o? dedi.
— Cibril'dir, dedi.
— Beraberinde kimse var mı? dedi.
— Beraberimde Muhammed vardır, dedi.
— O'na (gelsin diye) haber gönderildi mi? dedi.
— Evet, dedi. .
Kapı açılınca dünyâ semânın üstüne çıktık. Bir de gördüm ki bir kimse oturmuş, sağ tarafında bir takım karaltılar, sol tarafında da bir takım karaltılar var. O kimse sağ tarafına baktığında gülüyor, sol tarafına baktığında ağlıyor. O zât: — Merhaba (yânî hoş geldin) sâlih Peygamber, hoş geldin sâlih oğul, dedi. Ben Cibril'e:
— Bu kim? diye sordum.
— Bu, Âdem Peygamber'dir. Sağında, solunda olan bu karaltılar da çocuklarının ruhlarıdır. Sağında olanları cennetlikler, sol tarafında olan bu karaltılar da cehennemliklerdir. Sağma bakınca güler, sol tarafına bakınca ağlar, dedi. Derken Cibril beni ikinci semâya doğru çıkardı. Oranın bekçisine de:
— Aç, dedi.
Oranın bekçisi de evvelkinin söyledikleri gibi söyledi de kapıyı açtı."
Enes der ki: Ebû Zerr, RasûluIIah'ın semâlarda Âdem, İdrîs, Mû-sâ, îsâ ve İbrâhîm'i - Allah'ın salavâtı üzerlerine olsun- bulduğunu söyledi ise de, onlardan her binlerinin menzillerinin nasıl olduğunu tesbît etmedi; yalnız Âdem'i dünyâ semâda, İbrâhîm'i altıncı semâda bulmuş olduğunu söyledi[2]. Yine Enes der ki .Cibrîl, Peygamber ile birlikte îdrîs'e uğradıklarında, İdrîs aleyhi's-selâm:
— Hoş geldin sâlih Peygamber, hoş geldin sâlih kardeş, demiş. Peygamber buyurmuş ki:)
— "Bu kim? diye sordum. Cibrîl:
— Bu, İdrîs'dir, dedi. Sonra Musa'ya uğradım. Oda:
— Hoş geldin sâlih Peygamber, hoş geldin sâlih kardeş, dedi.

— Bu kim? dedim.
Cibrîl:
— Bu, Musa'dır, dedi.
Sonra îsâ'ya uğradım. O da:
— Hoş geldin sâlih kardeş, hoş geldin sâlih Peygamber, dedi.
— Bu kim? dedim. ';. Cibrîl:
— Bu, isa'dır, dedi. Sonra İbrahim'e uğradım.
— Hoş geldin sâlih Peygamber, hoş geldin sâlih oğul, dedi.
— Bu kim, dedim. Cibrîl:
— Bu, İbrahim aleyhi's-selâmdır, dedi."
İbn Şihâb şöyle dedi: Bana Ebû Bekr ibnu Hazm haber verdi ki: İbn Abbâs ile Ebû Habbe el-Ensârî şöyle derler idi: Peygamber (S) şöyle dedi: "Sonra ben çok yükseklere çıkarıldım, nihayet kalemlerin cızırtılarını işittiğim yüksek bir yere çıktım"
Yine İbn Hazm ile Enes ibn Mâlik şöyle demişlerdir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "(O zaman) Allah, ümmetime elli namaz farz etti. Bufarzıyük-lenerek döndüm. Derken Musa'ya rast geldi m. Mûsâ:
— Allah ümmetine neyi farz etti? diye sordu.
— Elli namaz farz etti, dedim.
— Rabb'ına dön, çünkü senin ümmetin buna takat getiremez, dedi.
Müracaat ettim. Allah bir kısmını indirdi. Ben yine Musa'nın yanına dönüp:
— Bir kısmını indirdi, dedim. O yine:
— Rabb'ına müracaat et, çünkü senin ümmetin takat getiremez, dedi.
Bir daha müracaat ettim. Allah bir kısmını daha indirdi. Musa'nın yanına yine döndüm.
O yine:
— Rabb'ına dön. Zîrâ ümmetin buna takat getirmez, dedi. Bunun üzerine tekrar Allah'a müracaat ettim. Allah:
— "Onlar beştir ve yine onlar ellidir. Benim nezdimde söz tebdil olunamaz" buyurdu
Musa'nın yanına döndüm. O yine:
— Rabb'ına müracaat et, dedi. Ben de:
— Rabb'ımdan utanır oldum, dedim.
Sonra Cibril beni tâ Sidretu'l-Müntehâ'ya varıncaya kadar birlikte götürdü. Sidre 'yi öyle acîb renkler kaplamıştı ki, onlar nedir bilemem. Sonra cennete girdirildim ki içinde birçok inci dizileri vardı toprağı da misk idi"

---

350 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ قَالَتْ فَرَضَ اللَّهُ الصَّلَاةَ حِينَ فَرَضَهَا رَكْعَتَيْنِ رَكْعَتَيْنِ فِي الْحَضَرِ وَالسَّفَرِ فَأُقِرَّتْ صَلَاةُ السَّفَرِ وَزِيدَ فِي صَلَاةِ الْحَضَرِ

-...Mü'minlerin annesi Âişe (R) şöyle demiştir: Allah namâzı farz ettiği zaman, hazarda ve seferde (akşamdan başka namazları) ikişer rek'at ikişer rek'at olarak farz etmişti. Sonra sefer namazları oldukları gibi bırakıldı da hazar namazlarında artırma yapıldı.

بَاب وُجُوبِ الصَّلَاةِ فِي الثِّيَابِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى{خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ}وَمَنْ صَلَّى مُلْتَحِفًا فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ وَيُذْكَرُ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَزُرُّهُ وَلَوْ بِشَوْكَةٍ فِي إِسْنَادِهِ نَظَرٌ وَمَنْ صَلَّى فِي الثَّوْبِ الَّذِي يُجَامِعُ فِيهِ مَا لَمْ يَرَ أَذًى وَأَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ لَا يَطُوفَ بِالْبَيْتِ عُرْيَانٌ

Namazın, Avreti Örtecek Şeyler İçinde Vâcib Olması, Yüce Allah'ın "... Her mescid huzurunda ziynetinizi alın... " (ei-A'râf: 3i) **Kavli Ve Bir Bez İçinde Sarınarak Namaz Kılan Kimse Babı**

Seleme ibnu'l-Ekvâ'dan, Peygamber (S)'in: "(Namaz kılan kimse) O bezi bir dikenle de olsa düğmeler" buyurduğu zikrolunur. Bunun isnadında nazar vardır. Pislik görmediği müddetçe içinde cinsî Münâsebet yaptığı elbise ile namaz kılan kimse. Peygamber (S), çıplak kimsenin Ka'be'yi tavaf Etmemesini emretmiştir.

351- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ أُمِرْنَا أَنْ نُخْرِجَ الْحُيَّضَ يَوْمَ الْعِيدَيْنِ وَذَوَاتِ الْخُدُورِ فَيَشْهَدْنَ جَمَاعَةَ الْمُسْلِمِينَ وَدَعْوَتَهُمْ وَيَعْتَزِلُ الْحُيَّضُ عَنْ مُصَلَّاهُنَّ قَالَتْ امْرَأَةٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِحْدَانَا لَيْسَ لَهَا جِلْبَابٌ قَالَ لِتُلْبِسْهَا صَاحِبَتُهَا مِنْ جِلْبَابِهَا وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا عِمْرَانُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِيرِينَ حَدَّثَتْنَا أُمُّ عَطِيَّةَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا

-... Ümmü Atıyye (R) şöyle demiştir: Bize iki bayram gününde hayızh kadınları ve perde arkasında yaşayan kadınları çıkarmamız emredildi de, kadınlar müslümânların cemaatında ve dualarında hâzır bulunurlar, hayızlılar ise kadınların namaz yerinden ayrı dururlardı. Bir kadın: Yâ Rasûlallah, birimizin cilbâbı (yânî örtünecek çarşafı) yoktur, dedi. Rasûlullah: "Kadın arkadaşı kendi cilbâblanndan birini ona giydirsin" buyurdu. Ve Abdullah ibn Raca şöyle dedi: Bize İmrân (el-Kattân) tahdîs etti. Bize Muhammed ibn Şîrîn tahdîs etti. Bize Ümmü Atıyye tahdîs edip: Ben Peygamber (S)'den bunu işittim,dedi.

بَاب عَقْدِ الْإِزَارِ عَلَى الْقَفَا فِي الصَّلَاةِ وَقَالَ أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلٍ صَلَّوْا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَاقِدِي أُزْرِهِمْ عَلَى عَوَاتِقِهِمْ

Namaz Kılacak Kimsenin Namaza Girerken İzârını Boynunun Gerisine Bağlaması Babı
Ebû Hazım, Sehl (ibn Sa'd-91-)'den: Sahâbîler zârlarını çiğinleri üzerine bağlamış olarak Peygambe S) ile birlikte namaz kıldılar, dedi

352 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ قَالَ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنِي وَاقِدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ صَلَّى جَابِرٌ فِي إِزَارٍ قَدْ عَقَدَهُ مِنْ قِبَلِ قَفَاهُ وَثِيَابُهُ مَوْضُوعَةٌ عَلَى الْمِشْجَبِ قَالَ لَهُ قَائِلٌ تُصَلِّي فِي إِزَارٍ وَاحِدٍ فَقَالَ إِنَّمَا صَنَعْتُ ذَلِكَ لِيَرَانِي أَحْمَقُ مِثْلُكَ وَأَيُّنَا كَانَ لَهُ ثَوْبَانِ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-... Bana Vâkıd ibn Muhammed, Muhammed ibnu'lunkedir'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Câbir, elbiseleri, elbise sehbâsı üzerine konulmuş olduğu hâlde, bir tek izârını boynunun gerisine bağlamış olarak namaz kıldı. Bir kimse ona: Bir tek izâr içinde mi namaz kılıyorsun? dedi. Câbir de: Bunu ancak senin gibi bir ahmak kimsenin beni görmesi için yaptım. Peygamber (S) zamanında bizim hangimizin iki sevbi vardı? dedi.

---

353 - حَدَّثَنَا مُطَرِّفٌ أَبُو مُصْعَبٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي الْمَوَالِي عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ رَأَيْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يُصَلِّي فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ وَقَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي فِي ثَوْبٍ

.... Bize Abdurrahmân ibnu Ebî'l-Mevâlî, Muhammed bnu'l-Munkedir'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben Câbir ibn Ab-dillah'ı gördüm ki, o, bir tek sevb içinde namaz kılıyordu ve: Ben Peygamber(S)'i bir sevb içinde namaz kılarken gördüm, dedi.

بَاب الصَّلَاةِ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ مُلْتَحِفًا بِهِ قَالَ الزُّهْرِيُّ فِي حَدِيثِهِ الْمُلْتَحِفُ الْمُتَوَشِّحُ وَهُوَ الْمُخَالِفُ بَيْنَ طَرَفَيْهِ عَلَى عَاتِقَيْهِ وَهُوَ الِاشْتِمَالُ عَلَى مَنْكِبَيْهِ قَالَ قَالَتْ أُمُّ هَانِئٍ الْتَحَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِثَوْبٍ وَخَالَفَ بَيْنَ طَرَفَيْهِ عَلَى عَاتِقَيْهِ

Bir Sevb İçinde Onunla Örtünerek Namaz Kılmak Babı
İbn Şihâb ez-Zuhrî: İltihâf hakkında rivayet ettiği adîsinde: el-Multehıf, el-Mutevaşşıh demektir, dedi. O da sevbin iki ucunu iki omuzu üzerinde çaprasvârî ağlayandır ve Tavaşşuh, kumaşla örtünen kimsenin, kumaşın iki ucunu iki omuzu üzerinde bağlamasıdır. Buhârî dedi ki: Ümmü Hâni* şöyle demiştir:Peygamber (S) bir kumaşla örtünüp, onun iki ucunu Omuzları üzerinde çaprazlama bağladı.

354 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ قَدْ خَالَفَ بَيْنَ طَرَفَيْهِ

-... Bize Hişâm ibn Urve, babasından; o da Umer ibn Ebî eleme'den tahdîs etti ki (O, şöyle demiştir): Peygamber (S-bir defa) iki ucunu çapraslamasına bağladığı bir kumaş içinde namaz kıldı

---

355 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ أَنَّهُ رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ فِي بَيْتِ أُمِّ سَلَمَةَ قَدْ أَلْقَى طَرَفَيْهِ عَلَى عَاتِقَيْهِ

-... Bize Hişâm tahdîs edip şöyle dedi: Bana babam (Urve bnu'z-Zubeyr), Umer ibn Ebî Seleme'den tahdîs etti ki, Umer ibn bî Seleme, Peygamber (S)'i mü'minlerin annesi Ümmü Seleme'nin evinde, bir kumaş içinde, kumaşın iki ucunu omuzları üzerine atmış olarak namaz kılarken görmüştür

---

356 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عُمَرَ بْنَ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَهُ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ مُشْتَمِلًا بِهِ فِي بَيْتِ أُمِّ سَلَمَةَ وَاضِعًا طَرَفَيْهِ عَلَى عَاتِقَيْهِ

-... Umer ibnu Ebî Seleme haber verip şöyle demiştir: Ben Rasûlullah (S)'ı, Ümmü Seleme'nin evinde bir kumaş içinde, onunla örtünmüş ve kumaşın iki ucunu omuzlan üzerine koymuş olduğu hâlde namaz kılarken gördüm.

---

357 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ أَنَّ أَبَا مُرَّةَ مَوْلَى أُمِّ هَانِئٍ بِنْتِ أَبِي طَالِبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أُمَّ هَانِئٍ بِنْتَ أَبِي طَالِبٍ تَقُولُ ذَهَبْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْفَتْحِ فَوَجَدْتُهُ يَغْتَسِلُ وَفَاطِمَةُ ابْنَتُهُ تَسْتُرُهُ قَالَتْ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَنْ هَذِهِ فَقُلْتُ أَنَا أُمُّ هَانِئٍ بِنْتُ أَبِي طَالِبٍ فَقَالَ مَرْحَبًا بِأُمِّ هَانِئٍ فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ غُسْلِهِ قَامَ فَصَلَّى ثَمَانِيَ رَكَعَاتٍ مُلْتَحِفًا فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ فَلَمَّا انْصَرَفَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ زَعَمَ ابْنُ أُمِّي أَنَّهُ قَاتِلٌ رَجُلًا قَدْ أَجَرْتُهُ فُلَانَ ابْنَ هُبَيْرَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَجَرْنَا مَنْ أَجَرْتِ يَا أُمَّ هَانِئٍ قَالَتْ أُمُّ هَانِئٍ وَذَاكَ ضُحًى

-... Bana Mâlik ibn Enes, Umer ibn Ubeydillah'ın himayesinde bulunan Ebu'n-Nadr'dan tahdîs etti. Ona da Ebû Tâlib'in kızı Ümmü Hâni'nin himayesinde bulunan Ebû Murre haber verdi ki, kendisi Ebû Tâlib'in kızı Ümmü Hâni'den şöyle derken işitmiştir: Fetih senesi Rasûlullah'ın yanına gittim, O'nu yıkanır hâlde buldum. Kızı Fâtıma, O'nu setr edip perdeliyordu. Selâm verdim. "Bu kadın kimdir?" diye sordu. Ben: Ebû'Tâlib'in kızı Ümmü Hâni'im dedim. Bunun üzerine: "Hoş geldin Ümmü Hâni'" dedi. Yıkanmasından

ayrılınca, bir kumaş içinde, kumaşı sırtında çapraslamasına bağlamış olduğu hâlde namaza durup sekiz rek'at namaz kıldı. Namazdan çıktığı zaman: Yâ Rasûlallah, anamın oğlu benim
emân verdiğim fulânı, İbnu Hubeyre'yi öldüreceğini söylüyor, dedim. Rasûlullah (S): "Yâ Ümme Hânı', senin ahd ve emân verdiğine biz de ahd ve emân verdik" buyurdu. Ümmü Hâni': Bu kıldığı namaz Duhâ namazı idi, dedi.

---

358 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ سَائِلًا سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الصَّلَاةِ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَلِكُلِّكُمْ ثَوْبَانِ

... Bize Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da Saîd ibn Müseyyeb'den; o da Ebû Hureyre'den haber verdi (O, şöyle demiştir): Bir kimse Rasûlullah'a bir tek kumaş içinde namazdan sordu. Rasûlullah (S) da: "Her Dirinizin ikişer kumaşı var mı ki?" buyurdu

---

بَاب إِذَا صَلَّى فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ فَلْيَجْعَلْ عَلَى عَاتِقَيْهِ

359 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يُصَلِّي أَحَدُكُمْ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ لَيْسَ عَلَى عَاتِقَيْهِ شَيْءٌ

- Bâb: Kişi Bir Tek Kumaş İçinde Namaz Kılacağı Zamâı (Onun Bîr Kısmını) Omuzları Üzerine Koysun
-.... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Hiçbiriniz üzerinde bir tek kumaş varken onun bir mikdârım boynunun kökü ile omuz başları arasına dolamaksızın namaz kılmasın " buyurdu

---

360 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ عِكْرِمَةَ قَالَ سَمِعْتُهُ أَوْ كُنْتُ سَأَلْتُهُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ أَشْهَدُ أَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ صَلَّى فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ فَلْيُخَالِفْ بَيْنَ طَرَفَيْهِ

-.... Bize Şeybân, Yahya ibn Ebî Kesîr'den; o da İkrime'den tahdîs etti. Yahya: Ben İkrime'den işittim yâhud ben ona sormuş idim, dedi. İkrime şöyle dedi: Ebû Hureyre'den işittim, o şöyle diyordu: Ben Rasûlullah (S)'ın: "Her kim bir tek kumaş içinde namaz kılacak olursa, onun iki ucunu çapraslamasına iki omuzundan geçirsin" buyururken (kulağımla) işittiğime şehâdet ederim

---

بَاب إِذَا كَانَ الثَّوْبُ ضَيِّقًا

361 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ قَالَ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ سَأَلْنَا جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ الصَّلَاةِ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ فَقَالَ خَرَجْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ فَجِئْتُ لَيْلَةً لِبَعْضِ أَمْرِي فَوَجَدْتُهُ يُصَلِّي وَعَلَيَّ ثَوْبٌ وَاحِدٌ فَاشْتَمَلْتُ بِهِ وَصَلَّيْتُ إِلَى جَانِبِهِ فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ مَا السُّرَى يَا جَابِرُ فَأَخْبَرْتُهُ بِحَاجَتِي فَلَمَّا فَرَغْتُ قَالَ مَا هَذَا الِاشْتِمَالُ الَّذِي رَأَيْتُ قُلْتُ كَانَ ثَوْبٌ يَعْنِي ضَاقَ قَالَ فَإِنْ كَانَ وَاسِعًا فَالْتَحِفْ بِهِ وَإِنْ كَانَ ضَيِّقًا فَاتَّزِرْ بِهِ

Bâb: Sevb (Yânî Kumaş) Dar Olduğu Zaman
-.... Bize Fulayh ibn Süleyman, Saîd ibnu'l-Hâris'ten tahdîs etti. O şöyle demiştir: Biz Câbir ibn Abdillah'a bir tek sevb içinde namaz kılmaktan sorduk, o şöyle dedi: Peygamber'in seferlerinin birine onun

maiyyetinde olarak çıktım. Bir gece bir işimden dolayı yanına gittim. O'nu namaz kılarken buldum. Benim de üzerimde bir tek sevb vardı. Onu ihrama bürünür gibi bürünüp yanı başında namaza durdum. Namazdan çıktığında: "Yâ Câbir, gece gelişinin sebebi nedir?" diye sordu. İşimi O'na haber verdim. Sözümü bitirdikten sonra "Ya şu gördüğüm istimal (yânî kumaşı bürünme) ne oluyor?" diye sordu. Bir sevb vardır, dedim. Bunun üzerine: "Libâsın geniş olursa ona bürün;(bunun gibi) dar olursa izâr olarak beline bağla" buyurdu

---

362 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ كَانَ رِجَالٌ يُصَلُّونَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَاقِدِي أُزْرِهِمْ عَلَى أَعْنَاقِهِمْ كَهَيْئَةِ الصِّبْيَانِ وَيُقَالُ لِلنِّسَاءِ لَا تَرْفَعْنَ رُءُوسَكُنَّ حَتَّى يَسْتَوِيَ الرِّجَالُ جُلُوسًا

-.... Sehl (R) şöyle demiştir: (Bâzı kerreler) bir takım erkekler, bellerindeki futaları (dar oldukları için) çocuklar gibi boyunlarına bağlamış olarak Peygamber'le birlikte namaz kılarlardı da. (cemâate gelen) kadınlara: Erkekler doğrulup oturmadıkça başlarınızı secdeden kaldırmayınız, denirdi.

بَاب الصَّلَاةِ فِي الْجُبَّةِ الشَّامِيَّةِ وَقَالَ الْحَسَنُ فِي الثِّيَابِ يَنْسُجُهَا الْمَجُوسِيُّ لَمْ يَرَ بِهَا بَأْسًا وَقَالَ مَعْمَرٌ رَأَيْتُ الزُّهْرِيَّ يَلْبَسُ مِنْ ثِيَابِ الْيَمَنِ مَا صُبِغَ بِالْبَوْلِ وَصَلَّى عَلِيٌّ فِي ثَوْبٍ غَيْرِ مَقْصُورٍ

Şam'a Mensûb (Yânî Gayrimüslimler Tarafından İ'mâl Edilmiş) Olan Cübbe İçinde Namaz Kılmak Babı Ve Hasen el-Basrî: Mecûsîler'in dokuduğu kumaşlar çinde namaz kılmakta be's görmemiştir . Ma'mer (ibn Râşid): Ben ez-Zuhrî*yi gördüm; o, boyasına sidik karıştırılarak boyanmış olan Yemen kumaşları giyerdi, demiştir.Alî ibn Ebî Tâlib de: -Yine kâfirlerin i'mâl ettiği yıkanmadık yeni kumaşlar içinde namaz kılmıştır

---

363 - حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ مُغِيرَةَ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَقَالَ يَا مُغِيرَةُ خُذْ الْإِدَاوَةَ فَأَخَذْتُهَا فَانْطَلَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى تَوَارَى عَنِّي فَقَضَى حَاجَتَهُ وَعَلَيْهِ جُبَّةٌ شَأْمِيَّةٌ فَذَهَبَ لِيُخْرِجَ يَدَهُ مِنْ كُمِّهَا فَضَاقَتْ فَأَخْرَجَ يَدَهُ مِنْ أَسْفَلِهَا فَصَبَبْتُ عَلَيْهِ فَتَوَضَّأَ وُضُوءَهُ لِلصَّلَاةِ وَمَسَحَ عَلَى خُفَّيْهِ ثُمَّ صَلَّى

-.... Mugîre ibn Şu'be (R) şöyle demiştir: Ben Peygambe S) ile birlikte bir seferde idim. Bana: "Yâ Mugîre, su kabını al" buyurdu. Ben matarayı aldım. Rasûlullah (S) gözümdem gizleninceye kadar uzağa gitti ve hacetini kaza etti. Üzerindebir Şâm cübbesi vardı. Elini cübbenin yeninden çıkarmaya davrandı, fakat dar oldu. Bunun üzerine elini cübbenin aşağısından çıkardı. Ben kendisine su öktüm. O, namaz için aldığı abdesti aldı. Mestleri üzerine meshetti, sonra namaz kıldı.

بَاب كَرَاهِيَةِ التَّعَرِّي فِي الصَّلَاةِ وَغَيْرِهَا

364 - حَدَّثَنَا مَطَرُ بْنُ الْفَضْلِ قَالَ حَدَّثَنَا رَوْحٌ قَالَ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَنْقُلُ مَعَهُمْ الْحِجَارَةَ لِلْكَعْبَةِ وَعَلَيْهِ إِزَارُهُ فَقَالَ لَهُ الْعَبَّاسُ عَمُّهُ يَا ابْنَ أَخِي لَوْ حَلَلْتَ

إِزَارَكَ فَجَعَلْتَ عَلَى مَنْكِبَيْكَ دُونَ الْحِجَارَةِ قَالَ فَحَلَّهُ فَجَعَلَهُ عَلَى مَنْكِبَيْهِ فَسَقَطَ مَغْشِيًّا عَلَيْهِ فَمَا رُئِيَ بَعْدَ ذَلِكَ عُرْيَانًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-.... Mugîre ibn Şu'be (R) şöyle demiştir: Ben Peygambe S) ile birlikte bir seferde idim . Bana: "Yâ Mugîre, su kabını al" buyurdu. Ben matarayı aldım. Rasûlullah (S) gözümdem gizleninceye kadar uzağa gitti ve hacetini kaza etti. Üzerindebir Şâm cübbesi vardı. Elini cübbenin yeninden çıkarmaya davrandı, fakat dar oldu. Bunun üzerine elini cübbenin aşağısından çıkardı. Ben kendisine su öktüm. O, namaz için aldığı abdesti aldı. Mestleri üzerine meshetti, sonra namaz kıldı

بَاب الصَّلَاةِ فِي الْقَمِيصِ وَالسَّرَاوِيلِ وَالتُّبَّانِ وَالْقَبَاءِ

365 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَامَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَهُ عَنْ الصَّلَاةِ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ فَقَالَ أَوَكُلُّكُمْ يَجِدُ ثَوْبَيْنِ ثُمَّ سَأَلَ رَجُلٌ عُمَرَ فَقَالَ إِذَا وَسَّعَ اللَّهُ فَأَوْسِعُوا جَمَعَ رَجُلٌ عَلَيْهِ ثِيَابَهُ صَلَّى رَجُلٌ فِي إِزَارٍ وَرِدَاءٍ فِي إِزَارٍ وَقَمِيصٍ فِي إِزَارٍ وَقَبَاءٍ فِي سَرَاوِيلَ وَرِدَاءٍ فِي سَرَاوِيلَ وَقَمِيصٍ فِي سَرَاوِيلَ وَقَبَاءٍ فِي تُبَّانٍ وَقَبَاءٍ فِي تُبَّانٍ وَقَمِيصٍ قَالَ وَأَحْسِبُهُ قَالَ فِي تُبَّانٍ وَرِدَاءٍ

- Gömlek, Şalvarlar (Donlar), Dizleri Kapamayan Kısa Don Ve Kaftan İçinde Namaz Kılmak
-.... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Bir kimse Peygamber'e oğru kalktı da O'na bir tek sevb içinde namaz kılmaktan sordu. Peygamber: "Sizin her birerleriniz iki sevb bulabilir mi ki?" buyurdu. Sonra bir kimse bu mes'eleyi Umer'den sordu. Umer de: Allah size genişlik verdiğinde siz de elbisenizi geniş tutunuz. Bir kimsenin birden ziyâde elbisesi olursa onu üzerine alsın. Bir kimse izâr ile ridâ içinde de, izâr ile gömlek içinde de, izâr ile kaftan içinde de, şalvar (veya don) ile ridâ içinde de, şalvar ile gömlek içinde de, şalvar ile kaftan içinde de, dizleri kapamayan kısa don ile kaftan içinde de, dizleri kapamayan kısa don ile gömlek içinde de namaz kılabilir, dedi. RâvîEbû Hureyre dedi ki: Zannediyorum ki Umer: Dizleri kapamayan kısa don ile ridâ içinde de, dedi.

---

366 – حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ سَأَلَ رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا يَلْبَسُ الْمُحْرِمُ فَقَالَ لَا يَلْبَسُ الْقَمِيصَ وَلَا السَّرَاوِيلَ وَلَا الْبُرْنُسَ وَلَا ثَوْبًا مَسَّهُ الزَّعْفَرَانُ وَلَا وَرْسٌ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ النَّعْلَيْنِ فَلْيَلْبَسْ الْخُفَّيْنِ وَلْيَقْطَعْهُمَا حَتَّى يَكُونَا أَسْفَلَ مِنْ الْكَعْبَيْنِ وَعَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ

-...İbn Umer (R) şöyle demiştir: Bir kimse Rasûlullah'a orup: ihrama giren kimse ne giyer? dedi. Rasûlullah (S): "Gömlek giymez, şalvarlar ve bornus giymez, çeri veya zağferân ile boyanmış kumaş giymez. Na'leyn bulamadığı takdirde mest giysin ve onları da topuklardan aşağıya varıncaya kadar kessin" buyurdu. Yine Nâfi'den; o da İbn Umer'den; o da Peygamber'den bunun benzeri olan hadîsi rivayet etti.

بَاب مَا يَسْتُرُ مِنْ الْعَوْرَةِ

367 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّهُ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ اشْتِمَالِ الصَّمَّاءِ وَأَنْ يَحْتَبِيَ الرَّجُلُ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ لَيْسَ عَلَى فَرْجِهِ مِنْهُ شَيْءٌ

Avretten Örteceği Şey Babı
-... Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Peygamber (S), ştimâlu's-sammâ'dan, insanın, büründüğü kumaşın bir parçası avret yeri üzerinde bulunmaksızın tek kumaş ile ihtibâ etmesinden nehyetti

---

368 – حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ بْنُ عُقْبَةَ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَيْعَتَيْنِ عَنْ اللِّمَاسِ وَالنِّبَاذِ وَأَنْ يَشْتَمِلَ الصَّمَّاءَ وَأَنْ يَحْتَبِيَ الرَّجُلُ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ

-.... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S), iki türl alış verişten (yânî) "limâs" ile "nibâz" alışverişlerinden, "iştimâlu's -sammâ"dan, bir de insanın tek sevb içinde (avret yerini örtmeyecek şekilde) "ihtibâ" etmesinden nehyetti.

---

369 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ قَالَ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَمِّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ بَعَثَنِي أَبُو بَكْرٍ فِي تِلْكَ الْحَجَّةِ فِي مُؤَذِّنِينَ يَوْمَ النَّحْرِ نُؤَذِّنُ بِمِنًى أَلَا لَا يَحُجَّ بَعْدَ الْعَامِ مُشْرِكٌ وَلَا يَطُوفَ بِالْبَيْتِ عُرْيَانٌ قَالَ حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ثُمَّ أَرْدَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيًّا فَأَمَرَهُ أَنْ يُؤَذِّنَ بِبَرَاءَةٌ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَأَذَّنَ مَعَنَا عَلِيٌّ فِي أَهْلِ مِنًى يَوْمَ النَّحْرِ لَا يَحُجُّ بَعْدَ الْعَامِ مُشْرِكٌ وَلَا يَطُوفُ بِالْبَيْتِ عُرْيَانٌ

-.... Bize İbn Şihâb'ın kardeşinin oğlu (Muhammed ibn Abdillah), amucası(Muhammed ibn Şihâb)'ndan tahdîs etti. O, şöyle demiştir: Bana Humeyd ibn Abdirrahmân ibn Avf haber verdi ki, Ebû Hureyre şöyle demiştir: Ebû Bekr şu (ma'lûm olan) haccda,nahr gününde birçok münâdîlerle birlikte Minâ'da "Bu yıldan sonra hiçbir müşrik hacc, hiçbir çıplak Beyt'i tavaf etmesin" diye i'Iâna beni de gönderdi. Râvî Humeyd ibnu Abdirrahmân dedi ki: Sonra Rasû-lullah (S) -Ebû Bekr'in ardından- Alî'yi gönderip:
Berâe Sûresi'ni i'-lân etmesini emretti. Ebû Hureyre dedi ki: Alî de bizimle beraber nahr gününde Minâ'daki halk arasında: "Bu yıldan sonra hiçbir müşrik hacc etmesin, hiçbir çıplak kimse Beyt'i tavaf etmesin" diye (bağıra bağıra) i'lân etti.

بَاب الصَّلَاةِ بِغَيْرِ رِدَاءٍ

370 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي الْمَوَالِي عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَهُوَ يُصَلِّي فِي ثَوْبٍ مُلْتَحِفًا بِهِ وَرِدَاؤُهُ مَوْضُوعٌ فَلَمَّا انْصَرَفَ قُلْنَا يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ تُصَلِّي وَرِدَاؤُكَ مَوْضُوعٌ قَالَ نَعَمْ أَحْبَبْتُ أَنْ يَرَانِي الْجُهَّالُ مِثْلُكُمْ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي هَكَذَا

Ridâsız Olarak Namaz Kılmak Babı
-... Muhammed ibnu'l-Munkedir şöyle demiştir: Ben Câbir ibn Abdillah'in yanına girdim. O bir sevb içinde ona bürünmüş olarak namaz kılıyordu. Ridâsı da konulmuştu. Namazdan çıkınca Ona: Yâ Ebâ Abdirrahmân, ridân konulmuş olduğu hâlde sen namaz (mı) kılıyorsun? dedik. Kendisi: Evet, sizin gibi câhillerin beni (bu şekilde) namaz kılarken görmelerini arzu ettim. Ben Peygamber-(S)'i işte böyle namaz kılarken gördüm, dedi.

بَاب مَا يُذْكَرُ فِي الْفَخِذِ وَيُرْوَى عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَجَرْهَدٍ وَمُحَمَّدِ بْنِ جَحْشٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْفَخِذُ عَوْرَةٌ وَقَالَ أَنَسٌ حَسَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ فَخِذِهِ وَحَدِيثُ أَنَسٍ أَسْنَدُ وَحَدِيثُ جَرْهَدٍ أَحْوَطُ حَتَّى يُخْرَجَ مِنْ اخْتِلَافِهِمْ وَقَالَ أَبُو مُوسَى غَطَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رُكْبَتَيْهِ حِينَ دَخَلَ عُثْمَانُ وَقَالَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفَخِذُهُ عَلَى فَخِذِي فَثَقُلَتْ عَلَيَّ حَتَّى خِفْتُ أَنْ تَرُضَّ فَخِذِي

- Uyluk Hakkında Zikrolunan Şey Babı
İbn Abbâs'tan, Cerhed ibn Rizâh'tan ve Muhammed ibn Cahş'tan; bunların her üçü dePeygamber'den olmak üzere"Uyluk avrettir" hadîsi rivayet ediliyor. Enes: Peygamber (S) uyluğunu açtı, dedi .Alimlerin ihtilâflarından çıkılmak için, Enes hadîsi ened yönünden daha sahihtir, Cerhed hadîsi ise tesettür işinde) daha ihtiyatlıdır. Ebû.Mûsâ el-Eş'ârî: Usmân, huzuruna girdiği zaman eygamber (S) iki dizini örttü, dedi. Zeyd ibn Sabit: Allah (en Nisa: 95. kelâmım) Rasûlüne, O'nunuyluğu benim uyluğum üzerinde iken indirdi. Bu sırada uyluğu bana o kadar ağır geldi ki, ben :J uyluğum ezilecek diye korktum, demiştir.

371 - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عُلَيَّةَ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَزَا خَيْبَرَ فَصَلَّيْنَا عِنْدَهَا صَلَاةَ الْغَدَاةِ بِغَلَسٍ فَرَكِبَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَكِبَ أَبُو طَلْحَةَ وَأَنَا رَدِيفُ أَبِي طَلْحَةَ فَأَجْرَى نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي زُقَاقِ خَيْبَرَ وَإِنَّ رُكْبَتِي لَتَمَسُّ فَخِذَ نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ حَسَرَ الْإِزَارَ عَنْ فَخِذِهِ حَتَّى إِنِّي أَنْظُرُ إِلَى بَيَاضِ فَخِذِ نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا دَخَلَ الْقَرْيَةَ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ خَرِبَتْ خَيْبَرُ إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ{فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ}قَالَهَا ثَلَاثًا قَالَ وَخَرَجَ الْقَوْمُ إِلَى أَعْمَالِهِمْ فَقَالُوا مُحَمَّدٌ قَالَ عَبْدُ الْعَزِيزِ وَقَالَ بَعْضُ أَصْحَابِنَا وَالْخَمِيسُ يَعْنِي الْجَيْشَ قَالَ فَأَصَبْنَاهَا عَنْوَةً فَجُمِعَ السَّبْيُ فَجَاءَ دِحْيَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَعْطِنِي جَارِيَةً مِنْ السَّبْيِ قَالَ اذْهَبْ فَخُذْ جَارِيَةً فَأَخَذَ صَفِيَّةَ بِنْتَ حُيَيٍّ فَجَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَعْطَيْتَ دِحْيَةَ صَفِيَّةَ بِنْتَ حُيَيٍّ سَيِّدَةَ قُرَيْظَةَ وَالنَّضِيرِ لَا تَصْلُحُ إِلَّا لَكَ قَالَ ادْعُوهُ بِهَا فَجَاءَ بِهَا فَلَمَّا نَظَرَ إِلَيْهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خُذْ جَارِيَةً مِنْ السَّبْيِ غَيْرَهَا قَالَ فَأَعْتَقَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتَزَوَّجَهَا فَقَالَ لَهُ ثَابِتٌ يَا أَبَا حَمْزَةَ مَا أَصْدَقَهَا قَالَ نَفْسَهَا أَعْتَقَهَا وَتَزَوَّجَهَا حَتَّى إِذَا كَانَ بِالطَّرِيقِ جَهَّزَتْهَا لَهُ أُمُّ سُلَيْمٍ فَأَهْدَتْهَا لَهُ مِنْ اللَّيْلِ فَأَصْبَحَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَرُوسًا فَقَالَ مَنْ كَانَ عِنْدَهُ شَيْءٌ فَلْيَجِئْ بِهِ وَبَسَطَ نِطَعًا فَجَعَلَ الرَّجُلُ يَجِيءُ بِالتَّمْرِ وَجَعَلَ الرَّجُلُ يَجِيءُ بِالسَّمْنِ قَالَ وَأَحْسِبُهُ قَدْ ذَكَرَ السَّوِيقَ قَالَ فَحَاسُوا حَيْسًا فَكَانَتْ وَلِيمَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-... Bize Abdulazîz ibnu Suheyb, Enes'ten tahdîs etti (o,şöyle demiştir): Rasûlullah (S),Hayber gazasına çıkmıştı. Hayber'In yanıbaşında sabah namazını daha karanlık iken kıldık. Sonra Allah'ın Peygamberi (hayvanına) bindi. Ebû Talha da bindi, ben de Ebû Taîha'nın terkisinde idim. Allah'ın Peygamberi, Hayber'in sokağı içine sürdü. Benim dizim Allah'ın Peygamberi'nin uyluğuna dokunur hâldeydi. Sonra izârını (yânı futasını) uyluğundan sıyırdı. Hattâ Allah'ın Peygamberi'nin uyluğunun aklığı hâlâ gözümün önündedir. Şehre girerken de: "Allahu Ekber, Hayber harâb oldu -yâhud harâb olsun.Biz bir kavmin yurduna girdik mi, inzâr edilmiş olanların hâli yaman olur!" buyurdu. Bunu da üç kerre söyledi. Enes dedi ki: Hayberliler (sabah vakti) işlerinin başına çıkınca: İşte Muhammed; râvî Abdulazîz ibn Suheyb'in bâzılarından rivayetine nazaran da: İşte Muhammed! İşte ordu! dediler. Enes dedi ki: Biz Hayber'i zorla, yânı harben ele geçerdik.Harb esirleri toplandı. Akabinde Dıhye gelip: Ey Allah'ın Peygamber'i, bana esirlerden bir câriye ver, dedi. Peygamber ona: "Git de bir câriye al" buyurdu. Dıhye, Safiyye bintu Huyey'i aldı. Bir kimse Peygamber'e geldi ve "Ey Allah'ın Peygamberi, Dıhye'ye Benû Kurayza ile Benû Nadr'ın seyyidesi olan Safiyye bintu Huyey'i verdin. (Hâlbuki) o kadın, senden başkasına münâsib olamaz, dedi. Bunun üzerine: "Onu da, onu da çağırınız" buyurdu.Akabinde Dıhye, Safiyye'yi getirdi. Peygamber Safiyye'ye baktı da, Dihye'ye: "Esirlerden, bundan başka bir câriye al" buyurdu. Enes dedi ki: Peygamber Safiyye'yi azâd etti ve onunla evlendi. Sabit el-Bunânî, Enes'e hitaben: Yâ EbâHamza, Peygamber Safiyye'ye mehr olmak üzere ne verdi? dedi. Enes: Safiyye'nin nefsini; onu azâd etti ve onunla evlendi, dedi. Nihayet yol üzerinde iken, Ümmü Süleym, Safiyye'yi Peygamber için cihâzladı ve

gece olunca onu Peygamber'e teslim edip gerdeğe koydu. Artık Peygamber güveyi olmuştu. Sabah olunca: "Kimde birşey varsa onu getirsin" buyurdu da bir yaygı
yaydı. Artık kimi insan hurma, kimi yağ getirmeğe başladı. Râvî Abdulazîz: Enes, sevîkı da saydı zannediyorum, dedi. Enes dedi ki: Oradaki cemâat "hays" yemeği yaptılar. İşte Rasûlullah'ın düğün aşı bu olmuş oldu.

بَاب فِي كَمْ تُصَلِّي الْمَرْأَةُ فِي الثِّيَابِ وَقَالَ عِكْرِمَةُ لَوْ وَارَتْ جَسَدَهَا فِي ثَوْبٍ لَأَجَزْتُهُ

372 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ لَقَدْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الْفَجْرَ فَيَشْهَدُ مَعَهُ نِسَاءٌ مِنْ الْمُؤْمِنَاتِ مُتَلَفِّعَاتٍ فِي مُرُوطِهِنَّ ثُمَّ يَرْجِعْنَ إِلَى بُيُوتِهِنَّ مَا يَعْرِفُهُنَّ أَحَدٌ

Bâb: Kadın Kaç (Parça) Elbise İle Namaz Kılar?
Ikrime: Kadın kendi bedenini bir sevb ile örtmüş olsa,, bu ona kâfî gelir, demiştir .
-... Zuhrî şöyle demiştir: Bana Urve haber verdi ki, Âişe R) şöyle demiştir: Yemîn olsun Rasûlullah (S) fecr namazını kıldırdı da mü'minelerden bir takım kadınlar (mırt denilen) örtüleriyle kendilerini örterek, Rasûlullah'Ia beraber namazda hâzır bulunurlardı.Sonra evlerine dönerlerdi ki, onları kimse tanıyamazdı.

بَاب إِذَا صَلَّى فِي ثَوْبٍ لَهُ أَعْلَامٌ وَنَظَرَ إِلَى عَلَمِهَا

373 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى فِي خَمِيصَةٍ لَهَا أَعْلَامٌ فَنَظَرَ إِلَى أَعْلَامِهَا نَظْرَةً فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ اذْهَبُوا بِخَمِيصَتِي هَذِهِ إِلَى أَبِي جَهْمٍ وَأْتُونِي بِأَنْبِجَانِيَّةِ أَبِي جَهْمٍ فَإِنَّهَا أَلْهَتْنِي آنِفًا عَنْ صَلَاتِي وَقَالَ هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُنْتُ أَنْظُرُ إِلَى عَلَمِهَا وَأَنَا فِي الصَّلَاةِ فَأَخَافُ أَنْ تَفْتِنَنِي

Bâb: Bir Şahıs Damgaları Bulunan Bir Kumaş İçinde (Yânî Onu Giyinerek) Namaz Kıldığı Ve Onun Damgalarına Baktığı Zaman?
-.... Bize İbnu Şihâb, Urve'den; o da Âişe'den tahdîs etti o şöyle demiştir): Peygamber (S), üstünde damgaları bulunan bir ha-mîsa içinde, namazda ve (namaz içinde) hamîsanın damgalarına ir defa baktı. Namazdan çıkınca: "Benim şu hamîsamı Ebû Cehm 'e (geri) götürün de bana Ebû Cehm'in enbicâniyy esini getirin. Çünkü hamîsa demin beni namazımdan alıkoydu" buyurdu. Hişâm ibn Urve, babasından; o da Âişe'den söyledi ki, Peygamber (S): "Ben namazda iken onun damgasına bakıyordum, onun beni fitneye düşürmesinden korkarım" buyurmuştur.

بَاب إِنْ صَلَّى فِي ثَوْبٍ مُصَلَّبٍ أَوْ تَصَاوِيرَ هَلْ تَفْسُدُ صَلَاتُهُ وَمَا يُنْهَى عَنْ ذَلِكَ

374 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ كَانَ قِرَامٌ لِعَائِشَةَ سَتَرَتْ بِهِ جَانِبَ بَيْتِهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمِيطِي عَنَّا قِرَامَكِ هَذَا فَإِنَّهُ لَا تَزَالُ تَصَاوِيرُهُ تَعْرِضُ فِي صَلَاتِي

Bir Kimse Saüb (Yânı Haç) Şekilleri Nakşedilmiş Elbise İle Yâhud Başka Suretler Bulunan Bir Elbise İle Namaz Kılsa Namazı Bozulur'mu?
Ve bu nevi'den olmak üzere nehy olunan şeyler

-... Bize Abdulazîz ibn Suheyb, Enes'ten tahdîs etti (O şöyledemiştir): Âişe'nin bir kiramı vardı. Âişe onunla odasının bir tarafını örtmüştü. Peygamber (S) ona: "Şu kırâmım karşımızdan gider. Zîrâ onun tasvirleri, namazımda bana görünüp duruyor" buyurdu.

بَاب مَنْ صَلَّى فِي فَرُّوجِ حَرِيرٍ ثُمَّ نَزَعَهُ

375 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ أُهْدِيَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرُّوجُ حَرِيرٍ فَلَبِسَهُ فَصَلَّى فِيهِ ثُمَّ انْصَرَفَ فَنَزَعَهُ نَزْعًا شَدِيدًا كَالْكَارِهِ لَهُ وَقَالَ لَا يَنْبَغِي هَذَا لِلْمُتَّقِينَ

Arkasında Yırtmaçlı İpekten Bir Ferrûc İçinde Namaz Kılıp Sonra Onu Çıkaran Kimse Bab
.... Ukbe ibn Âmir (R) şöyle demiştir: Peygamber'e bir'ipekferrûc (yânî ferace) hediye edilmişti. Onu giyip içinde namaz kıldı. Namazdan çıktıktan sonra, onu istemeyen,kerîh gören bir kimse gibi, bedeninden şiddetle çıkardı ve: "Bu, muttakîlere yaraşmaz"buyurdu.

بَاب الصَّلَاةِ فِي الثَّوْبِ الْأَحْمَرِ

376 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قُبَّةٍ حَمْرَاءَ مِنْ أَدَمٍ وَرَأَيْتُ بِلَالًا أَخَذَ وَضُوءَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَأَيْتُ النَّاسَ يَبْتَدِرُونَ ذَاكَ الْوَضُوءَ فَمَنْ أَصَابَ مِنْهُ شَيْئًا تَمَسَّحَ بِهِ وَمَنْ لَمْ يُصِبْ مِنْهُ شَيْئًا أَخَذَ مِنْ بَلَلِ يَدِ صَاحِبِهِ ثُمَّ رَأَيْتُ بِلَالًا أَخَذَ عَنَزَةً فَرَكَزَهَا وَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حُلَّةٍ حَمْرَاءَ مُشَمِّرًا صَلَّى إِلَى الْعَنَزَةِ بِالنَّاسِ رَكْعَتَيْنِ وَرَأَيْتُ النَّاسَ وَالدَّوَابَّ يَمُرُّونَ مِنْ بَيْنِ يَدَيْ الْعَنَزَةِ

- Kırmızı Bir Elbise İle Namaz Kılmak Babı
-.... Bize Ebû Cuheyfe (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah'ı ırmızı sahtiyandan yapılmış bir kubbe içinde gördüm. Ve Bilâl'ı de gördüm ki, o, Rasûlullah'm abdest alacağı suyunu aldı. İnsanları da gördüm ki, (Peygamberdin kullandığı) abdest suyuna doğru koşuyorlardı. O sudan kimin eline bir şey değdiyse (teberrük için) üzerine sürdü. Ondan birşey elde edemeyen ise arkadaşının elindeki ıslaklıktan aldı. Sonra gördüm ki, Bilâl bir harbe alıp (kubbenin dışında bir yere) dikti. Peygamber (S) kırmızı bir hulle giyinmiş ve cemrenmiş olarak dışarı çıktı , harbeye doğru insanlara iki rek'at namaz kıldırdı. Yine gördüm ki, o harbenin önünden insanlar ve hayvanlar geçip gidiyorlardı.

بَاب الصَّلَاةِ فِي السُّطُوحِ وَالْمِنْبَرِ وَالْخَشَبِ

قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَلَمْ يَرَ الْحَسَنُ بَأْسًا أَنْ يُصَلَّى عَلَى الْجُمْدِ وَالْقَنَاطِرِ وَإِنْ جَرَى تَحْتَهَا بَوْلٌ أَوْ فَوْقَهَا أَوْ أَمَامَهَا إِذَا كَانَ بَيْنَهُمَا سُتْرَةٌ وَصَلَّى أَبُو هُرَيْرَةَ عَلَى سَقْفِ الْمَسْجِدِ بِصَلَاةِ الْإِمَامِ وَصَلَّى ابْنُ عُمَرَ عَلَى الثَّلْجِ

- Evlerin Damları Üstünde, Minberde, Ağaç Parçaları Üzerinde Namaz Kılmak Babı
Ebû Abdillah Buhârî şöyle der: Hasen Basrî, buz üzerinde namaz kılınmasında ve altından yâhud üstünden yâhud önünden sidik aksa bile, namaz kılanla köprü arasında bir sütre bulunduğu zaman köprüler üzerinde namaz kılınmasında bir be's görmemiştir. Ebû Hureyre de (aşağıdaki) imâmın namazına uyarakmescidin tavanında namaz kılmıştır. İbn Umer de, sıkışmış kar üzerinde namaz kılmıştır.

---

377 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمٍ قَالَ سَأَلُوا سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ مِنْ أَيِّ شَيْءٍ الْمِنْبَرُ فَقَالَ مَا بَقِيَ بِالنَّاسِ أَعْلَمُ مِنِّي هُوَ مِنْ أَثْلِ الْغَابَةِ عَمِلَهُ فُلَانٌ مَوْلَى فُلَانَةَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَامَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ عُمِلَ وَوُضِعَ فَاسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ كَبَّرَ وَقَامَ النَّاسُ خَلْفَهُ فَقَرَأَ وَرَكَعَ وَرَكَعَ النَّاسُ خَلْفَهُ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ ثُمَّ رَجَعَ الْقَهْقَرَى فَسَجَدَ عَلَى الْأَرْضِ ثُمَّ عَادَ إِلَى الْمِنْبَرِ ثُمَّ رَكَعَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ ثُمَّ رَجَعَ الْقَهْقَرَى حَتَّى سَجَدَ بِالْأَرْضِ فَهَذَا شَأْنُهُ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ قَالَ عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ سَأَلَنِي أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ رَحِمَهُ اللَّهُ عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ قَالَ فَإِنَّمَا أَرَدْتُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ أَعْلَى مِنْ النَّاسِ فَلَا بَأْسَ أَنْ يَكُونَ الْإِمَامُ أَعْلَى مِنْ النَّاسِ بِهَذَا الْحَدِيثِ قَالَ فَقُلْتُ إِنَّ سُفْيَانَ بْنَ عُيَيْنَةَ كَانَ يُسْأَلُ عَنْ هَذَا كَثِيرًا فَلَمْ تَسْمَعْهُ مِنْهُ قَالَ لَا

-.... Bize Ebû Hazım tahdîs edip şöyle dedi: Sehl ibn Sa'd'a: (Peygamber mescidindeki) minber hangi şeyden(yapılmış)dir? diye sordular. Sehl şöyle dedi: İnsanlar içinde bunu benden iyi bilen kalmadı . O, Gâbe'nin esi (yânî ılgın) ağacındandır.Onu Rasû-lullah için, fulanca kadının himayesinde bulunan fuları kimse yaptı idi. Yapılıp yerine konulduğu zaman RasûluIIah (S) üzerine çıktı ve kıbleye karşı dikelip (iftitâh) tekbîri aldı. İnsanlar da arkasında (mescidin içinde) namaza durdular. Okuyup rukû'a vardı. Cemâat de arkasında rükû' ettiler. Sonra rukû'dan başım kaldırdı (ve kıbleden yüzünü ayırmayarak) gerisin geriye döndü ve yere secde etti. Sonra yine minbere çıktı. Sonra yine rukû'a vardı. Sonra (yine rukû'dan) başını kaldırıp gerisin geriye yürüyerek yere secde etti. İşte minberin kıssası budur. Ebû Abdillah Buhârî şöyle dedi: Alî ibnu AbdilJah şöyle dedi: Allah kendisine rahmet eylesin, İmâm Ahmed ibn Hanbel (241) bana bu hadîsten sorup: Ben ancak Peygamber'in insanlardan daha yüksekte olduğunu kasdettim. Binâenaleyh bu hadîse göre imâmın insanlardan daha yüksekte bulunmasında be's yoktur, dedi. (Alî ibn Abdillah el-Medînî) der ki: Bunun üzerine ben de Ahmed ibn Han-bel'e: Sufyân ibn Uyeyne'ye bu hadîsten pek çok suâl sorulurdu. Binâenaleyh sen ondan bu hadîsi işitmedin mi? dedim. Ahmed ibn Hanbel: Hayır, dedi

---

378 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ قَالَ أَخْبَرَنَا حُمَيْدٌ الطَّوِيلُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَقَطَ عَنْ فَرَسِهِ فَجُحِشَتْ سَاقُهُ أَوْ كَتِفُهُ وَآلَى مِنْ نِسَائِهِ شَهْرًا فَجَلَسَ فِي مَشْرُبَةٍ لَهُ دَرَجَتُهَا مِنْ جُذُوعٍ فَأَتَاهُ أَصْحَابُهُ يَعُودُونَهُ فَصَلَّى بِهِمْ جَالِسًا وَهُمْ قِيَامٌ فَلَمَّا سَلَّمَ قَالَ إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا وَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا وَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا وَإِنْ صَلَّى قَائِمًا فَصَلُّوا قِيَامًا وَنَزَلَ لِتِسْعٍ وَعِشْرِينَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ آلَيْتَ شَهْرًا فَقَالَ إِنَّ الشَّهْرَ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ

-.... Bize Humeyd et-Tavîl, Enes ibn Mâlik'ten haber verdi(şöyle demiştir):Rasûlullah (S) atından düştü de bacağı yâhud kürek kemiği sıyrıldı. Rasûlullah bir ay kadınlarının yanlarına girmemeğe yemîn etti. Kendisine âid bulunan ve merdiveni hurma kütüğünden olan yüksekçe bir odada oturdu. Bu sırada sahâbîleri O'na iyâdet için geldiler.Rasûlullah kendisi oturarak, oradakiler de ayakta olduklarıhâlde onlara namaz kıldırdı. Selâm verince: "İmâm, kendisine uyulsun diye imâm edilir. Binâenaleyh o tekbîr alınca tekbîr alın, rükû 'a vardığı vakit rukû'a varın. Sçcdeye vardığı vakit secdeye varın. Oturduğu hâlde namaz kılarsa siz de hep oturarak namaz kılın" buyurdu. Rasûlullah yirmi dokuz günde oradan indi. Sahâbîler: Yâ Rasûlallah, sen kadınlarından bir ay ayrılacağına yemîn etmiştin, dediler. Rasûlullah: "(Yemîn edilen) ay, yirmi dokuz gündür" buyurdu.

بَاب إِذَا أَصَابَ ثَوْبُ الْمُصَلِّي امْرَأَتَهُ إِذَا سَجَدَ

379 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ خَالِدٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ الشَّيْبَانِيُّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَّادٍ عَنْ مَيْمُونَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي وَأَنَا حِذَاءَهُ وَأَنَا حَائِضٌ وَرُبَّمَا أَصَابَنِي ثَوْبُهُ إِذَا سَجَدَ قَالَتْ وَكَانَ يُصَلِّي عَلَى الْخُمْرَةِ

Namaz Kılan Kimsenin Giydiği Sevb, Secdeye Vardığında Hanımına Dokunduğu Zaman?

-.... Meymüne (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S), ben karşısında ve hayızh olduğum hâlde namaz kılardı. Bazen secdeye vardığı zaman giydiği elbise -ben hayızh iken- bana dokunurdu. Yine Meymûne: Rasûlullah hurma yaprağından yapılmış küçük bir seccade üzerinde namaz kılardı, demişti.

بَاب الصَّلَاةِ عَلَى الْحَصِيرِ

وَصَلَّى جَابِرٌ وَأَبُو سَعِيدٍ فِي السَّفِينَةِ قَائِمًا وَقَالَ الْحَسَنُ قَائِمًا مَا لَمْ تَشُقَّ عَلَى أَصْحَابِكَ تَدُورُ مَعَهَا وَإِلَّا فَقَاعِدًا

- Hasır Üzerinde Namaz Kılmak Babı

Ve Câbir ibn AbdiIIah ile Ebû Saîd Hudrî, geminin içinde herbiri ayakta oldukları hâlde namaz kılmışlardır . Hasen Basrî (gemide ayakta mı, yoksa oturarak mı namaz kıldıracağını soran kimseye hitaben): Dikelmekle arkadaşlarına meşakkat vermeyeceğin müddetçe ayakta kıldırırsın ve gemi ile beraber -döneceği yere- dönersin. Onlara meşakkat vereceksen o takdirde oturarak namaz kıldırırsın, demiştir .

---

380 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ جَدَّتَهُ مُلَيْكَةَ دَعَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِطَعَامٍ صَنَعَتْهُ لَهُ فَأَكَلَ مِنْهُ ثُمَّ قَالَ قُومُوا فَلِأُصَلِّ لَكُمْ قَالَ أَنَسٌ فَقُمْتُ إِلَى حَصِيرٍ لَنَا قَدْ اسْوَدَّ مِنْ طُولِ مَا لُبِسَ فَنَضَحْتُهُ بِمَاءٍ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصَفَفْتُ وَالْيَتِيمَ وَرَاءَهُ وَالْعَجُوزُ مِنْ وَرَائِنَا فَصَلَّى لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ انْصَرَفَ

.... Bize Mâlik, İshâk ibn AbdiIIah ibn Ebî Talha'dan; oda Enes ibn Mâlik'ten haber verdi. Onun ninesi Muleyke, Rasûlullah'ı, kendisi için hazırlamış olduğu bir yemeğe da'vet etmişti. Rasûlullah o yemekten yedi. Sonra; "Kalkınız da size namaz kıldırayım" buyurdu. Enes der ki: Ben kullanıla kullanıla simsiyah olmuş bulunan (eski) bir hasırımıza doğru davrandım, üzerine su serptim. Rasûlullah (S) namaza durdu. Yetîm ile ben de arkasında bir saff olduk. Koca kan da arkamızda durdu. Rasûlullah bizlere iki rek'at namaz kıldırdı, sonra ayrıldı

بَاب الصَّلَاةِ عَلَى الْخُمْرَةِ

381 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ الشَّيْبَانِيُّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَّادٍ عَنْ مَيْمُونَةَ قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي عَلَى الْخُمْرَةِ

Seccade Üzerinde Namaz Babı

-.... Meymûne (R): Peygamber (S) hurma yapraklarındanyapılmış küçük bir seccade üzerinde namaz kılardı, demiştir

---

بَاب الصَّلَاةِ عَلَى الْفِرَاشِ

وَصَلَّى أَنَسٌ عَلَى فِرَاشِهِ وَقَالَ أَنَسٌ كُنَّا نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَسْجُدُ أَحَدُنَا عَلَى ثَوْبِهِ

- Kilim, Keçe Ve Benzeri Döşenen Şeyler Üzerinde Namaz Kılmak Babı
Enes ibn Mâlik kendi döşeği üzerinde namaz kılmıştır.Ve yine Enes: Bizler Peygamber'in beraberinde namaz kılardık da bizden kimi kendi sevbi üzerine secde ederdi, demiştir.

---

382 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهَا قَالَتْ كُنْتُ أَنَامُ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرِجْلَايَ فِي قِبْلَتِهِ فَإِذَا سَجَدَ غَمَزَنِي فَقَبَضْتُ رِجْلَيَّ فَإِذَا قَامَ بَسَطْتُهُمَا قَالَتْ وَالْبُيُوتُ يَوْمَئِذٍ لَيْسَ فِيهَا مَصَابِيحُ

-.... Peygamber'in zevcesi Âişe (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah'ın ön tarafında, ayaklarım O'nun kıblesine (yânî secde edeceği yere) gelmek üzere uyur idim. O secdeye vardığı zaman eliyle beni dürterdi de ben ayaklarımı geriye çekerdim. Secdeden kalktığı zaman yine uzatırdım. Âişe der ki: O zamanlarda evlerde kandiller (yânî ışıklar) yoktu.

---

383 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي وَهِيَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ عَلَى فِرَاشِ أَهْلِهِ اعْتِرَاضَ الْجَنَازَةِ

-....Âişe (R) şöyle haber vermiştir: Âişe, Peygamber'in eşine âid döşeği üzerinde, kendisi ile kıblesi arasında cenazenin sağdan sola uzanıp yatması gibi yatmış olduğu hâlde Rasûlullah (S) namaz kılar idi.

---

384 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ عَنْ عِرَاكٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي وَعَائِشَةُ مُعْتَرِضَةٌ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ عَلَى الْفِرَاشِ الَّذِي يَنَامَانِ عَلَيْهِ

-,... Bize Leys, Yezîd'den; o da Irak (ibn Mâlik)'tan; o da Urve'den tahdîs etti ki,Peygamber (S), ÂÎşe, Peygamber'le kıblesi arasında, üstünde ikisinin beraber uyuyageldikleri döşek üzerinde enli-lemesine yatmış olduğu hâlde namaz kılar idi.

بَاب السُّجُودِ عَلَى الثَّوْبِ فِي شِدَّةِ الْحَرِّ وَقَالَ الْحَسَنُ كَانَ الْقَوْمُ يَسْجُدُونَ عَلَى الْعِمَامَةِ وَالْقَلَنْسُوَةِ وَيَدَاهُ فِي كُمِّهِ

385 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ قَالَ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ قَالَ حَدَّثَنِي غَالِبٌ الْقَطَّانُ عَنْ بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كُنَّا نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَضَعُ أَحَدُنَا طَرَفَ الثَّوْبِ مِنْ شِدَّةِ الْحَرِّ فِي مَكَانِ السُّجُودِ

- Sıcağın Şiddetinde Sevb Üzerine Secde Etmek Babı
Hasen Basrî: Sahâbîler cemâati, elleri elbisesinin kolu içinde olduğu hâlde sarık ve külah üzerine secde ediyordu, demiştir .
-....... Enes (R) şöyle demiştir: Biz Peygamber (S) ile birlikte namaz kılardık da, bâzılarımız sıcağın şiddetinden dolayı (büründü-ğü) sevbin bir kenarını secde yerine koyardı

بَاب الصَّلَاةِ فِي النِّعَالِ

386 – حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو مَسْلَمَةَ سَعِيدُ بْنُ يَزِيدَ الْأَزْدِيُّ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ أَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي فِي نَعْلَيْهِ قَالَ نَعَمْ

Ayakkabılarla Namaz Kılmak Babı
-... Bize Ebû Mesleme Saîd ibnu Yezîd el-Ezdî haber verip şöyle dedi: Ben Enes ibn Mâlik'e: Peygamber (S) ayakkabıları ayağında iken namaz kılar mıydı? diye sordum. Enes: Evet, cevâbım verdi

---

بَاب الصَّلَاةِ فِي الْخِفَافِ

387 – حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ قَالَ سَمِعْتُ إِبْرَاهِيمَ يُحَدِّثُ عَنْ هَمَّامِ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ رَأَيْتُ جَرِيرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بَالَ ثُمَّ تَوَضَّأَ وَمَسَحَ عَلَى خُفَّيْهِ ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى فَسُئِلَ فَقَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَنَعَ مِثْلَ هَذَا قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَكَانَ يُعْجِبُهُمْ لِأَنَّ جَرِيرًا كَانَ مِنْ آخِرِ مَنْ أَسْلَمَ

Mestlerle Namaz Kılmak Babı
-.... Hemmâm ibnu'I-Hâris şöyle demiştir: Ben Cerîr ibn Abdillah'ı gördüm ki, o işedikten sonra abdest aldı ve mestleri üzerine mesh etti. Sonra kalkıp namaz kıldı. Kendisine (niçin mest üzerine mesh ettin diye) soruldu. O: Ben Peygamber'in böyle yaptığını gördüm, dedi. Râvî İbrâhîm en-Nahaî der ki: Bu hadîs (Abdullah ibn Mes'üd'un arkadaşlarının) pek hoşlarına giderdi. Çünkü Cerîr, en son müslümân olanlardan biridir.

---

388 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ وَضَّأْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَسَحَ عَلَى خُفَّيْهِ وَصَلَّى

-.... Mesrûk'dan; o da el-Mugîre ibn Şu'be (R)'den tahdîs etti ki, o: Ben Peygamber (S)'e abdest aldirttım da, O mestleri üzerine mesh etti ve namaz kıldı demiştir.

بَاب إِذَا لَمْ يُتِمَّ السُّجُودَ

389 – أَخْبَرَنَا الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا مَهْدِيٌّ عَنْ وَاصِلٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ حُذَيْفَةَ رَأَى رَجُلًا لَا يُتِمُّ رُكُوعَهُ وَلَا سُجُودَهُ فَلَمَّا قَضَى صَلَاتَهُ قَالَ لَهُ حُذَيْفَةُ مَا صَلَّيْتَ قَالَ وَأَحْسِبُهُ قَالَ لَوْ مُتَّ مُتَّ عَلَى غَيْرِ سُنَّةِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Namaz Kılan Kimse Secde Etmeyi Tamamlamadığı Zaman?
-... Bize Mehdî, Vâsıl'dan; o da Ebû Vâil'den; o da Huzeyfe'den haber verdi ki, Huzeyfe (R) rukû'unu ve sucûdunu tamâm yapmayan bir adam gördü. O adam namazını edâ ettikten sonra Huzeyfe ona: Sen namaz kılmadın, demiştir. Ebû Vâil: Ebû Huzeyfe'-nin ona: "Ölmüş olsan, Muhammed'in sünnetinin gayrı üzere ölmüş olursun".dediğini zannediyorum, dedi

---

بَاب يُبْدِي ضَبْعَيْهِ وَيُجَافِي فِي السُّجُودِ

390 – أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ مُضَرَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ ابْنِ هُرْمُزَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَالِكٍ ابْنِ بُحَيْنَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا صَلَّى فَرَّجَ بَيْنَ يَدَيْهِ حَتَّى يَبْدُوَ بَيَاضُ إِبْطَيْهِ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ نَحْوَهُ

Namaz Kılan Kimse Secde Esnasında Pazularını Açar Ve Yanlarından Uzaklaştırır
-... Bize Bekr ibnu Mudar, Ca'fer'den; o da İbn Hürmüz'den; o da Abdullah ibn Mâlikin İbnu Buhayne(R)'den tahdîs etti (O şöyle demiştir): Peygamber (S) namaz kılarken secde esnasında koltuk altlarının beyazlığı görünecek derecede pazularının arasını açar (ve bedenini yerden uzaklaştırıldı. Leys dedi ki: Bana Ca'fer ibn Rabîa daBekr'in bu hadîsi tarzında tahdîs etti.

بَاب فَضْلِ اسْتِقْبَالِ الْقِبْلَةِ يَسْتَقْبِلُ بِأَطْرَافِ رِجْلَيْهِ قَالَ أَبُو حُمَيْدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

391 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمَهْدِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا مَنْصُورُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ مَيْمُونِ بْنِ سِيَاهٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ صَلَّى صَلَاتَنَا وَاسْتَقْبَلَ قِبْلَتَنَا وَأَكَلَ ذَبِيحَتَنَا فَذَلِكَ الْمُسْلِمُ الَّذِي لَهُ ذِمَّةُ اللَّهِ وَذِمَّةُ رَسُولِهِ فَلَا تُخْفِرُوا اللَّهَ فِي ذِمَّتِهِ

Kıbleye Yönelmenin Fazileti Babı
Namaz kılacak kimse ayaklarının uçları ile (yânî ayak parmaklarının başlarıyle) kıble tarafına yönelir. Bunu Ebû Humeyd, Peygamber(S)'den söylemiştir.
-.... Enes (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Her kim bizim kıldığımız namazı kılar, kıblemize karşı durur ve kestiğimizi yerse, Allah Un ve Allah elçisinin ahd ve emânını hakkeden müs-lümân, işte odur. Artık Öyle olan bir kimsenin ahd ve emânı hususunda Allah'a (ve RasûFüne) hıyanet etmeyin".

---

392 – حَدَّثَنَا نُعَيْمٌ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَإِذَا قَالُوهَا وَصَلَّوْا صَلَاتَنَا وَاسْتَقْبَلُوا قِبْلَتَنَا وَذَبَحُوا ذَبِيحَتَنَا فَقَدْ حَرُمَتْ عَلَيْنَا دِمَاؤُهُمْ وَأَمْوَالُهُمْ إِلَّا بِحَقِّهَا وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ

-....... Enes (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "İnsanlar Lâ ilahe illellâh (= Allah'tan başka hakk ilâh yok) deyinceye kadar, onlarla muharebe etmekliğim bana emr olundu. Onlar bunu söyledikleri, namazımızı kıldıkları, kıblemize yöneldikleri ve kestikleri hayvanları bizim kestiğimiz hayvanlar gibi kestikleri zaman, artık onların kanları ve malları bize haram olmuştur, ancak kanların ve malların kendi hakklan mukaabili olmak müstesnadır. Onların (bâtınlarından dolayı olan) hesâbları Allah'a âiddir".

---

393 – قَالَ ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ حَدَّثَنَا أَنَسٌ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ قَالَ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ قَالَ سَأَلَ مَيْمُونُ بْنُ سِيَاهٍ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ يَا أَبَا حَمْزَةَ مَا يُحَرِّمُ دَمَ الْعَبْدِ وَمَالَهُ فَقَالَ مَنْ شَهِدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَقْبَلَ قِبْلَتَنَا وَصَلَّى صَلَاتَنَا وَأَكَلَ ذَبِيحَتَنَا فَهُوَ الْمُسْلِمُ لَهُ مَا لِلْمُسْلِمِ وَعَلَيْهِ مَا عَلَى الْمُسْلِمِ

Ve İbnu Ebî Meryem şöyle dedi: Bize Yahya (ibn Eyyûb) haber verip şöyle dedi: Bize Humeyd et-Tavîl tahdîs edip şöyle dedi: Bize Enes, Peygamber(S)'den tahdîs etti. Ve Alî ibn Abdillah şöyle dedi: Bize Hâlid ibn Haris tahdîs edip şöyle dedi: Bize Humeyd et-Tavîl tahdîs edip şöyle dedi: Meymûn ibnu Siyah, Enes ibn Mâlik'e sorup: Yâ Ebâ Hamza! Kulun kanını ve malını haram kılan şey nedir? dedi. Enes: Kim Lâ ilahe illellah (= Allah' tan başka hakk ilâh yoktur) esâsına (zahiren) şehâdet eder, kıblemize yönelir,

namazımızı kılar ve kestiğimiz hayvanı yerse, işte o müslümândır. Artık müslümânın lehine olan, onun da lehine; müslümânın aleyhine olan, onun da aleyhinedir, dedi

---

بَاب قِبْلَةِ أَهْلِ الْمَدِينَةِ وَأَهْلِ الشَّأْمِ وَالْمَشْرِقِ لَيْسَ فِي الْمَشْرِقِ وَلَا فِي الْمَغْرِبِ قِبْلَةٌ لِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَسْتَقْبِلُوا الْقِبْلَةَ بِغَائِطٍ أَوْ بَوْلٍ وَلَكِنْ شَرِّقُوا أَوْ غَرِّبُوا

- Medîne. Şam Ve Maşrık Ahâlîsinin Kıblesi Babı
Peygamber'in:"Dışkı çıkarma yâhud işeme esnasında kıbleye karşı yönelmeyiniz, lâkin (Medîne'nin) şark tarafına veya garb tarafına doğru yöneliniz" kavlinden dolayı (Medine semti için) şarkta ve garbda kıble yoktur

394 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أَتَيْتُمْ الْغَائِطَ فَلَا تَسْتَقْبِلُوا الْقِبْلَةَ وَلَا تَسْتَدْبِرُوهَا وَلَكِنْ شَرِّقُوا أَوْ غَرِّبُوا قَالَ أَبُو أَيُّوبَ فَقَدِمْنَا الشَّأْمَ فَوَجَدْنَا مَرَاحِيضَ بُنِيَتْ قِبَلَ الْقِبْلَةِ فَنَنْحَرِفُ وَنَسْتَغْفِرُ اللَّهَ تَعَالَى وَعَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَطَاءٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا أَيُّوبَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ

-... Bize Zuhrî, Atâ ibn YezîcTden; o da Ebû Eyyûb elEnsârî'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Halâya geldiğiniz zaman kıbleyi karşınıza almayın,kıbleyi arkanıza da almayın, fakat (Medine'nin) şark tarafına doğru veya garb tarafınadoğru dönünüz".Ebû Eyyûb dedi ki: Sonra biz Şam'a geldik ve kıble tarafına doğru bina edilmiş birçok halâlar bulduk. Bu durumda biz, kıble cihetinden eğilip meyleder ve Yüce Allah'tan mağfiret isterdik. Ve yine Zuhrî'den; o da Atâ'dan. Atâ: Ben Ebû Eyyûb'dan; o da Peygamber(S)'den olmak üzere, geçen hadîs gibi işittim, dedi.

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى{وَاتَّخِذُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى}

395 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَأَلْنَا ابْنَ عُمَرَ عَنْ رَجُلٍ طَافَ بِالْبَيْتِ الْعُمْرَةَ وَلَمْ يَطُفْ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ أَيَأْتِي امْرَأَتَهُ فَقَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَطَافَ بِالْبَيْتِ سَبْعًا وَصَلَّى خَلْفَ الْمَقَامِ رَكْعَتَيْنِ وَطَافَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ

وَسَأَلْنَا جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ لَا يَقْرَبَنَّهَا حَتَّى يَطُوفَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ

Yüce Allah'ın: Siz De İbrahim'in Makaamından Bir Namazgah Edinin (El-Bakara: 125) Kelâmı Babı
-.... Bize Amr ibnu Dînâr tahdîs edip şöyle dedi: Biz İbn Umer'e: Umre için Ka'be'yi tavaf etmiş, fakat Safa ile Merve arasında sa'y etmemiş olan bir kimse, karısıyle cinsî münâsebet yapabilir mi? diye sorduk. İbn Umer: Peygamber (S) umre için Mekke'ye geldi, Beyt'i yedi kerre tavaf etti. Makaamın arkasında iki rek'at namaz kıldı. Safa ile Merve arasında sa'y etti. And olsun ki Allah'ın Rasülü'nde sizin için pek güzel bir örnek vardırdı- Ahzâb:2i), dedi.
Biz bu mes'eleyi Câbir ibn Abdillah'a da sorduk. O da: Safa ile Merve arasını sa'y etmedikçe kadına sakın yaklaşmasın, cevâbım verdi.

397 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سَيْفٍ قَالَ سَمِعْتُ مُجَاهِدًا قَالَ أُتِيَ ابْنُ عُمَرَ فَقِيلَ لَهُ هَذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ الْكَعْبَةَ فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ فَأَقْبَلْتُ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ خَرَجَ وَأَجِدُ بِلَالًا قَائِمًا بَيْنَ الْبَابَيْنِ فَسَأَلْتُ بِلَالًا فَقُلْتُ أَصَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْكَعْبَةِ قَالَ نَعَمْ رَكْعَتَيْنِ بَيْنَ السَّارِيَتَيْنِ اللَّتَيْنِ عَلَى يَسَارِهِ إِذَا دَخَلْتَ ثُمَّ خَرَجَ فَصَلَّى فِي وَجْهِ الْكَعْبَةِ رَكْعَتَيْنِ

.... Seyf şöyle demiştir: Ben Mücâhid'den işittim, o şöyle dedi: İbn Umer'in yanına gelindi de, ona: İşte şu Rasûlullah, o Ka'-be'ye girdi, denildi. Bunun üzerine İbn Umer şöyle dedi: Peygamber (S) dışarıya çıkmış olduğu hâlde, ben hemen oraya geldim ve BüâPi Ka'be kapısının iki sövesi arasında ayakta buldum. Ve hemen Bilâl'e sorup: Peygamber Ka'be içinde namaz kıldı mı? dedim, Bilâl: Evet, kapıdan giren kimsenin sol tarafına düşen iki direk arasında iki rek'at namaz kıldı, sonra dışarıya çıktı ve Ka'be'nin yüzü -kapısı-karşısında (yânı İbrâhîm makaamında) iki rek'at kıldı, dedi

---

398 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ قَالَ لَمَّا دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبَيْتَ دَعَا فِي نَوَاحِيهِ كُلِّهَا وَلَمْ يُصَلِّ حَتَّى خَرَجَ مِنْهُ فَلَمَّا خَرَجَ رَكَعَ رَكْعَتَيْنِ فِي قُبُلِ الْكَعْبَةِ وَقَالَ هَذِهِ الْقِبْلَةُ

-..... Bize İbnu Curayc, Atâ'dan haber verdi: O şöyle demiştir: Ben İbn Abbâs'tan işittim, o şöyle dedi: Peygamber (S) Ka'-be'ye girdiği zaman, onun bütün nahiyelerinde (yânî cihetlerinde) duâ etti ve oradan çıkıncaya kadar namaz kılmadı. Dışarıya çıkınca Kabe'nin önünde iki rek'at kıldı. Ve: "Kıble işte budur" dedi

---

بَاب التَّوَجُّهِ نَحْوَ الْقِبْلَةِ حَيْثُ كَانَ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَقْبِلْ الْقِبْلَةَ وَكَبِّرْ

399 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى نَحْوَ بَيْتِ الْمَقْدِسِ سِتَّةَ عَشَرَ أَوْ سَبْعَةَ عَشَرَ شَهْرًا وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ أَنْ يُوَجَّهَ إِلَى الْكَعْبَةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ{قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ}فَتَوَجَّهَ نَحْوَ الْكَعْبَةِ وَقَالَ السُّفَهَاءُ مِنْ النَّاسِ وَهُمْ الْيَهُودُ{مَا وَلَّاهُمْ عَنْ قِبْلَتِهِمْ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ}فَصَلَّى مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ ثُمَّ خَرَجَ بَعْدَ مَا صَلَّى فَمَرَّ عَلَى قَوْمٍ مِنْ الْأَنْصَارِ فِي صَلَاةِ الْعَصْرِ نَحْوَ بَيْتِ الْمَقْدِسِ فَقَالَ هُوَ يَشْهَدُ أَنَّهُ صَلَّى مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَّهُ تَوَجَّهَ نَحْوَ الْكَعْبَةِ فَتَحَرَّفَ الْقَوْمُ حَتَّى تَوَجَّهُوا نَحْوَ الْكَعْبَةِ

- Namaz Kılacak Kimsenin, Nerede Olursa Olsun, Kıble Cihetine Yönelmesi Babı: Ve Ebû Hureyre şöyle dedi: Peygamber (S): Bulunduğun yerde kıble cihetine yönel ve Allahu Ekberde" buyurdu.
-.... Berâ' ibn Âzîb (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S), (Medine'de) on altı yâhud on yedi ay Beytu'l-Makdis'e doğru namaz kıldı idi. Hâlbuki Rasûlullah kıblesinin Ka'be'ye yöneltilmesini arzu ederdi. Bunun üzerine azîz ve celîl olan Allah: "Biz, yüzünü çok kerre göğe doğru evirip çevirdiğini muhakkak görüyoruz. Şimdi seni herhalde hoşnûd olacağın bir kıbleye döndürüyoruz. (Namazda) Yüzünü artık Mescidi Haram tarafına çevir. (Ey mü'minler) siz de nerede bulunursanız (namazda) yüzlerinizi o yana döndürün..." (ei-Bakara: 144) âyetini indirdi. Rasûlullah da Ka'be tarafına yöneldi. Bunun üzerine, insanlardan bir takım beyinsizler -ki onlar Yahûdîler'dir-: "Müslümanları, üzerinde durdukları kıblelerinden çeviren nedir?" dediler. "De ki: Doğu da Allah hn, batı da. O, kimi dilerse onu dosdoğru yola iletir" (ei-Bakara: 142). Bu kıble tahvili akabinde bir kimse Peygamber'le beraber (Ka'be'ye doğru)

namaz kıldı da, namaz kıldıktan sonra yola çıktı.Nihayet Beytu'l-Makdis'e doğru ikindi namazı kılmakta olan bir Ensâr cemaatına uğradı.Onlara: Peygamber'le beraber namaz kıldığını, Peygamber'in Ka'be cihetine yöneldiğini şehâdet ederek söyledi. Bu haber üzerine o cemâat (namazlarını bozmadan) Ka'be tarafına yönelinceye kadar meyil edip döndüler

---

400 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي عَلَى رَاحِلَتِهِ حَيْثُ تَوَجَّهَتْ فَإِذَا أَرَادَ الْفَرِيضَةَ نَزَلَ فَاسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ

-....Câbir (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) -seferde nâfîlenamâzı devesi üstünde,deve O'nu nereye yöneltirse yöneltsin kılardı. Bir farz namaz kılmak istediği zaman ise deveden iner ve kıbleye yönelirdi

---

401 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ قَالَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لَا أَدْرِي زَادَ أَوْ نَقَصَ فَلَمَّا سَلَّمَ قِيلَ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَحَدَثَ فِي الصَّلَاةِ شَيْءٌ قَالَ وَمَا ذَاكَ قَالُوا صَلَّيْتَ كَذَا وَكَذَا فَثَنَى رِجْلَيْهِ وَاسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ وَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ فَلَمَّا أَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ قَالَ إِنَّهُ لَوْ حَدَثَ فِي الصَّلَاةِ شَيْءٌ لَنَبَّأْتُكُمْ بِهِ وَلَكِنْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ أَنْسَى كَمَا تَنْسَوْنَ فَإِذَا نَسِيتُ فَذَكِّرُونِي وَإِذَا شَكَّ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ فَلْيَتَحَرَّ الصَّوَابَ فَلْيُتِمَّ عَلَيْهِ ثُمَّ لِيُسَلِّمْ ثُمَّ يَسْجُدُ سَجْدَتَيْنِ

-... Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle dedi: Peygamber (S) namaz kıldırdı. Îbrâhîm Nahaî: Amma Peygamber namazı artık mı, yoksa eksik mi kıldırdı bilmiyorum, dedi. (Sonra tbn Mes'ûd'un lâfzını rivayete dönerek, şöyle dedi): Peygamber selâm verince,kendisine hitaben: Yâ Rasûlallah, namaz hakkında yeniden bir şey mi geldi? diye soruldu.Rasûlullah: "(Yok) neden sordun?" dedi. Yâ Rasûlallah şöyle böyle kıldırdın da ondan, dediler. Bunun üzerine Rasûlullah (hemen teşehhüd vaziyeti almak için) iki bacağım kıvırdı ve kıbleye karşı yönelip iki secde ettikten sonra selâm verdi. Yüzünü bize döndürünce şöyle buyurdu: "Şu muhakkak ki, şayet namaz hakkında yeni birşey gelmiş olaydı, onu size elbette haber verirdim. Lâkin ben de sizin gibi beşerim. Siz unuttuğunuz gibi, ben de unuturum. (Bir şey) unuttuğum zaman bana hatırlatınız. İçinizden biri namazda şekk edecek olursa doğruyu araştırsın, (doğrudur diye verdiği) karâr üzerine namazını tamamlasın. Sonra selâm versin, ondan sonra da iki kerre secde etsin"

بَاب مَا جَاءَ فِي الْقِبْلَةِ وَمَنْ لَا يَرَى الْإِعَادَةَ عَلَى مَنْ سَهَا فَصَلَّى إِلَى غَيْرِ الْقِبْلَةِ وَقَدْ سَلَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَكْعَتَيْ الظُّهْرِ وَأَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ بِوَجْهِهِ ثُمَّ أَتَمَّ مَا بَقِيَ

402 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ قَالَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ عُمَرُ وَافَقْتُ رَبِّي فِي ثَلَاثٍ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ اتَّخَذْنَا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى فَنَزَلَتْ{وَاتَّخِذُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى}وَآيَةُ الْحِجَابِ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ أَمَرْتَ نِسَاءَكَ أَنْ يَحْتَجِبْنَ فَإِنَّهُ يُكَلِّمُهُنَّ الْبَرُّ وَالْفَاجِرُ فَنَزَلَتْ آيَةُ الْحِجَابِ وَاجْتَمَعَ نِسَاءُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْغَيْرَةِ عَلَيْهِ فَقُلْتُ لَهُنَّ{عَسَى رَبُّهُ إِنْ طَلَّقَكُنَّ أَنْ يُبَدِّلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكُنَّ}فَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ قَالَ حَدَّثَنِي حُمَيْدٌ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا بِهَذَا

- Kıble Hakkında (Söylenenlerden Gayrı Olarak) Gelen Şeyler İle, Yanılıp Da Kıbleden Başka Yöne Doğru Namaz Kılan Kişinin O Namazı Yeniden Kılmasını Re'y Etmeyen Kimse Babı
Ve Peygamber (S) öğlenin iki rek'atında selâm vermiş, müteakiben yüzünü insanlara döndürmüş, sonra da (farkına varıp) namazın geri kalanını tamamlamıştır.

-... Enes dedi ki: Umer şöyle dedi: Ben üç şeyde Rabb'ime muvafakat ettim, Yâ Rasûlaliah, İbrâhîm makaamım namazgah edinsek, dedim. Müteakiben "Siz de İbrahim makaamından bir na-mâzgâh edinin" (ei-Bakara: 125)âyeti nazil oldu. Bir de Hicâb âyeti-Yâ Rasülallah, kadınlarına emretsen de, onlar perde içine girseler. Çünkü hayırlı hayırsız kimseler onlarla konuşabiliyor, dedim. Bunun üzerine Hicâb âyeti (d-Ahzâb:53,32) nazil oldu. Keza Peygamberin zevceleri (bir defa) kendisine karşı kıskançlık (göstermek) üzere ittifak ettiler-di. Onlara: "Eğer O sizi boşarsa yerinize, Rabb'inin O'na sizden hayırlısını vermesi emel edilir..." (et-Tahrîm: 5) dedim. Derken bu âyet nazil oldu. (Yine Buhârî şöyle dedi:) Bize İbnu Ebî Meryem tahdîs edip şöyle dedi: Bize Yahya ibn Eyyûb haber verip şöyle dedi: Bana Humeyd tahdîs edip şöyle dedi: Ben Enes'ten bu hadîsi işittim .

---

403 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ بَيْنَا النَّاسُ بِقُبَاءٍ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ إِذْ جَاءَهُمْ آتٍ فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أُنْزِلَ عَلَيْهِ اللَّيْلَةَ قُرْآنٌ وَقَدْ أُمِرَ أَنْ يَسْتَقْبِلَ الْكَعْبَةَ فَاسْتَقْبِلُوهَا وَكَانَتْ وُجُوهُهُمْ إِلَى الشَّأْمِ فَاسْتَدَارُوا إِلَى الْكَعْبَةِ

-... Abdullah ibn Umer(R) Şöyle demiştir: İnsanlar Kubâ'da sabah namazında bulundukları sırada onlara bir kimse gelip: Şübhesiz Rasûlullah'a Kur'ân indirilmiş ve O'na Ka'be'ye yönelmesi emrolunmuştur. Binâenaleyh sizler de Ka'be cihetine yöneliniz, dedi. Cemâatin yüzleri Şâm tarafında iken bu emir üzerine (namaz içinde) Ka'be tarafına döndüler .

---

404 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الظُّهْرَ خَمْسًا فَقَالُوا أَزِيدَ فِي الصَّلَاةِ قَالَ وَمَا ذَاكَ قَالُوا صَلَّيْتَ خَمْسًا فَثَنَى رِجْلَيْهِ وَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ

-.... Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) öğle namazım beş rek'at kıldırdı. Sahâbîler: Namaz artırıldı mı? dediler. Peygamber: "Bu suâlin sebebi nedir?" dedi. Sahâbîler: Beş rek'at kıldırdın, dediler. Bu cevâb üzerine Peygamber iki ayağını kıvırdı ve iki secde yaptı.

بَاب حَكِّ الْبُزَاقِ بِالْيَدِ مِنْ الْمَسْجِدِ

405- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى نُخَامَةً فِي الْقِبْلَةِ فَشَقَّ ذَلِكَ عَلَيْهِ حَتَّى رُئِيَ فِي وَجْهِهِ فَقَامَ فَحَكَّهُ بِيَدِهِ فَقَالَ إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا قَامَ فِي صَلَاتِهِ فَإِنَّهُ يُنَاجِي رَبَّهُ أَوْ إِنَّ رَبَّهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ فَلَا يَبْزُقَنَّ أَحَدُكُمْ قِبَلَ قِبْلَتِهِ وَلَكِنْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمَيْهِ ثُمَّ أَخَذَ طَرَفَ رِدَائِهِ فَبَصَقَ فِيهِ ثُمَّ رَدَّ بَعْضَهُ عَلَى بَعْضٍ فَقَالَ أَوْ يَفْعَلُ هَكَذَا

Tükürüğü Mescidden El İle Kazımak Babı

.... Enes (-R- şöyle demiştir): Peygamber (S) kıble (duvarında tükürük gördü. Bu kendisine o kadar ağır geldi ki, üzüldüğü yüzünden besbelli oldu. Kalktı ve eliyle onu kazıdı. Sonra şöyle buyurdu: "Herbiriniz namazına durduğu vakit şübhesiz Rabb'ı ile münâcât eder yâhud Rabb'ı kendisi ile kıblesi arasındadır. O hâlde hiçbiriniz kıblesine karşı tükürmesin. Muztarr kaldığında ya sol tarafına veya ayaklarının altına tükürsün". Bunu söyledikten sonra Rasûlullah, ridâsının kenarını tutup içine tükürdü, sonra bir kısmını diğeri üzerine dürerek: "Yâhud işte böyle yapar" buyurdu

---

406 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى بُصَاقًا فِي جِدَارِ الْقِبْلَةِ فَحَكَّهُ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَقَالَ إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ يُصَلِّي فَلَا يَبْصُقُ قِبَلَ وَجْهِهِ فَإِنَّ اللَّهَ قِبَلَ وَجْهِهِ إِذَا صَلَّى

-..... Bize Mâlik, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer'den haber verdi (o, şöyle demiştir): Rasûlullah (S) kıble duvarında bir tükürük gördü de hemen onu kazıdı. Sonra insanlara dönüp: "Herhanginiz namaz kılarken önüne doğru tükürmesin. Çünkü namaz kıldığı zaman Allah, onun yüzünün geldiği îarafındadır" buyurdu.

---

407 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى فِي جِدَارِ الْقِبْلَةِ مُخَاطًا أَوْ بُصَاقًا أَوْ نُخَامَةً فَحَكَّهُ

Mü'minlerin annesi Âişe'den (o, şöyle demiştir): Rasûlullah (S) kıble duvarında bir sümük yâhud tükürük yâhud balgam gördü de, hemen onu kazıdı.

بَاب حَكِّ الْمُخَاطِ بِالْحَصَى مِنْ الْمَسْجِدِ

408 و 409 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ وَأَبَا سَعِيدٍ حَدَّثَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى نُخَامَةً فِي جِدَارِ الْمَسْجِدِ فَتَنَاوَلَ حَصَاةً فَحَكَّهَا فَقَالَ إِذَا تَنَخَّمَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَتَنَخَّمَنَّ قِبَلَ وَجْهِهِ وَلَا عَنْ يَمِينِهِ وَلْيَبْصُقْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمِهِ الْيُسْرَى

-.... Ebû Hureyre ile Ebû Saîd şöyle tahdîs etmişlerdir: Rasûlullah (S) mescidin duvarında tükürülmüş balgam gördü, hemen eline bir çakıl taşı aldı da ona sürtüp kazıdı. Sonra: "Herhangi biriniz öksürüp, aksırıp da göğüsten veya boğazdan balgam çıkardığı zaman, sakın yüzünün doğrultusuna ve de sağ tarafına tükürmesin. Muztarr kalırsa sol tarafına yâhud sol ayağının altına tükürsün" buyurdu.

بَاب لَا يَبْصُقْ عَنْ يَمِينِهِ فِي الصَّلَاةِ

410 و 411– حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ وَأَبَا سَعِيدٍ أَخْبَرَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى نُخَامَةً فِي حَائِطِ الْمَسْجِدِ فَتَنَاوَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَصَاةً فَحَتَّهَا ثُمَّ قَالَ إِذَا تَنَخَّمَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَتَنَخَّمْ قِبَلَ وَجْهِهِ وَلَا عَنْ يَمِينِهِ وَلْيَبْصُقْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمِهِ الْيُسْرَى

- Bâb: Kişi Namaz İçinde İken Sağ Tarafına Tükürmesin
-... Ebû Hureyre ile Ebû Saîd şöyle haber vermişlerdir: Rasûlullah (S) mescidin duvarında bir balgam gördü. Hemen Rasûlullah (S) bir çakıl taşı aldı da ona sürtüp sıyırdı. Sonra: "Herhangi biriniz balgam çıkardığı zaman sakın onu yüzü doğrultusuna ve de sağ tarafına tükürmesin. Muztarr kalırsa onu sol tarafına yâhud sol ayağının altına tükürsün" buyurdu

---

412 – حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي قَتَادَةُ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَتْفِلَنَّ أَحَدُكُمْ بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَا عَنْ يَمِينِهِ وَلَكِنْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ رِجْلِهِ

-....Bana Katâde haber verip şöyle dedi: Ben Enes (R)'ten işittim, şöyle dedi Peygamber (S): "Herhangi biriniz sakın önüne ve de sağına tükürmesin. Lâkin (muztarr kalırsa) soluna yâhud (sol) ayağının altına tükürsün" buyurdu.

بَاب لِيَبْزُقْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمِهِ الْيُسْرَى

413 – حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا كَانَ فِي الصَّلَاةِ فَإِنَّمَا يُنَاجِي رَبَّهُ فَلَا يَبْزُقَنَّ بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَا عَنْ يَمِينِهِ وَلَكِنْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمِهِ

Soluna Yâhud Sol Ayağının Altına Tükürsün

-... Bize Katâde tahdîs edip şöyle dedi: Ben Enes ibn Mâlik'ten işittim; şöyle dedi: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Şübhesiz ki mü'min namazda olduğu zaman ancak Rabb'ma münâcât eder. O hâlde, sakın ön tarafına ve de sağ tarafına tükürmesin. Lâkin (muz-tarr kaldığında) sol tarafına yâhud (sol) ayağının altına (tükürsün)" buyurdu.

---

414 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبْصَرَ نُخَامَةً فِي قِبْلَةِ الْمَسْجِدِ فَحَكَّهَا بِحَصَاةٍ ثُمَّ نَهَى أَنْ يَبْزُقَ الرَّجُلُ بَيْنَ يَدَيْهِ أَوْ عَنْ يَمِينِهِ وَلَكِنْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمِهِ الْيُسْرَى وَعَنْ الزُّهْرِيِّ سَمِعَ حُمَيْدًا عَنْ أَبِي سَعِيدٍ نَحْوَهُ

-.....Bize Zuhrî, Humeyd ibn Abdirrahmân'dan; o da Ebû Saîd'den tahdîs etti (o, şöyle demiştir): Peygamber (S), mescidin kıblesinde tükürülmüş bir balgam gördü. Hemen onu bir çakıl taşı ile sürtüp kazıdı. Sonra insanın ön tarafına yâhud da sağ tarafına tükürmesini nehyetti. Lâkin (muztarr kalırsa) sol tarafına yâhud sol ayağının altına (tükürür) buyurdu.

Ve keza Zuhrî'den; o, Humeyd'den işitmiştir: O da Ebû Saîd'den, bu hadîs tarzında rivayet etti.

بَاب كَفَّارَةِ الْبُزَاقِ فِي الْمَسْجِدِ

415 – حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبُزَاقُ فِي الْمَسْجِدِ خَطِيئَةٌ وَكَفَّارَتُهَا دَفْنُهَا

- Mescide Tükürme (Hatîesinin) Keffâreti Babı

-...Bize Katâde tahdîs edip şöyle dedi: Ben Enes ibn Mâlik'ten işittim, şöyle dedi: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Mescide tükürmek bir günâhtır. Bu günâhın keffâreti ise onu görmektir"

بَاب دَفْنِ النُّخَامَةِ فِي الْمَسْجِدِ

416 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَلَا يَبْصُقْ أَمَامَهُ فَإِنَّمَا يُنَاجِي اللَّهَ مَا دَامَ فِي مُصَلَّاهُ وَلَا عَنْ يَمِينِهِ فَإِنَّ عَنْ يَمِينِهِ مَلَكًا وَلْيَبْصُقْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمِهِ فَيَدْفِنُهَا

Mescidde Tükürüğün Gömülmesi Babı
-.... Bize Abdurrazzâk, Ma'mer'den; o da Hemmâm'dan tahdîs etti. O, Ebû Hureyre'den işitmiştir. Peygamber şöyle buyurmuştur; "Herhangi biriniz namaza dikeîdiği zaman önüne tükürmesin. Çünkü artık o namaz yerinde bulunduğu müddetçe Allah'a münâcât etmektedir. Sağ tarafına da tükürmesin. Çünkü sağ tarafında (haseneleri yazan) melek vardır. Muztarr kalırsa sol tarafına yâhud ayağının altına tükürüp onu gömer"

بَاب إِذَا بَدَرَهُ الْبُزَاقُ فَلْيَأْخُذْ بِطَرَفِ ثَوْبِهِ

417 – حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ قَالَ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى نُخَامَةً فِي الْقِبْلَةِ فَحَكَّهَا بِيَدِهِ وَرُئِيَ مِنْهُ كَرَاهِيَةٌ أَوْ رُئِيَ كَرَاهِيَتُهُ لِذَلِكَ وَشِدَّتُهُ عَلَيْهِ وَقَالَ إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا قَامَ فِي صَلَاتِهِ فَإِنَّمَا يُنَاجِي رَبَّهُ أَوْ رَبُّهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ قِبْلَتِهِ فَلَا يَبْزُقَنَّ فِي قِبْلَتِهِ وَلَكِنْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمِهِ ثُمَّ أَخَذَ طَرَفَ رِدَائِهِ فَبَزَقَ فِيهِ وَرَدَّ بَعْضَهُ عَلَى بَعْضٍ قَالَ أَوْ يَفْعَلُ هَكَذَا

Tükürük Kendisine Galebe Ettiği Zaman (Namaz Kılan Kimse Onu) Elbisesinin Bir Tarafına Alsın
-.....Bize Humeyd, Enes'ten tahdîs etti (ki o, şöyle demiştir): Peygamber (S) kıblede tükürük gördü. Hemen onu eliyle kazıdı. Ve Peygamber'de bir nefret görüldü yâhud bu tükürme fiilinden dolayı Peygamber'in nefreti ve bunun Peygamber üzerindekişiddeti görüldü. Akabinde şöyle buyurdu: "Herbiriniz namazında kıyama durduğu zaman şübhesiz Rabb 'ına münâcât eder, yâhud Rabb 'ı kendisi ile kıblesi arasındadır. O hâlde hiçbiriniz kendi kıblesine karşı tükürmesin. Lâkin (muztarr kaldığında) ya sol tarafına yâhud ayağının altına tükürsün". Bunu söyledikten sonra Rasûlullah ridâsınm kenarını tutup içine tükürdü ve ridânın bir kısmını diğer kısmı üzerine katladı da: "Yâhud işte böyle yapar" buyurdu

---

بَاب عِظَةِ الْإِمَامِ النَّاسَ فِي إِتْمَامِ الصَّلَاةِ وَذِكْرِ الْقِبْلَةِ

418 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ هَلْ تَرَوْنَ قِبْلَتِي هَا هُنَا فَوَاللَّهِ مَا يَخْفَى عَلَيَّ خُشُوعُكُمْ وَلَا رُكُوعُكُمْ إِنِّي لَأَرَاكُمْ مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِي

- İmamın İnsanlara, Namazı Tam Yapmaları Hususunda Öğüd Vermesi ve Kıblenin Zikri Babı
-...Bize Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rac'dan; o da Ebû Hureyre'den haber verdi ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Siz, benim kıblem (yalnız) şurasıdır mı sanıyor sunuz? Allah 'a ye-mîn ederim ki, sizin huşû'unuz ve rukû'unuz bana gizli olmaz. Ben sizleri elbette arkamdan da görüyorum"

---

419 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ قَالَ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ هِلَالِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ صَلَّى بِنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةً ثُمَّ رَقِيَ الْمِنْبَرَ فَقَالَ فِي الصَّلَاةِ وَفِي الرُّكُوعِ إِنِّي لَأَرَاكُمْ مِنْ وَرَائِي كَمَا أَرَاكُمْ

-... Enes (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bizlere bir namaz kıldırdı. Sonra minbere çıktı da namaz hakkında,rükû' hakkında söz söyleyip: "Şübhesiz ki ben sizleri önümden görür olduğum gibi, arkamdan da görürüm" buyurdu

---

بَاب هَلْ يُقَالُ مَسْجِدُ بَنِي فُلَانٍ

420 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَابَقَ بَيْنَ الْخَيْلِ الَّتِي أُضْمِرَتْ مِنْ الْحَفْيَاءِ وَأَمَدُهَا ثَنِيَّةُ الْوَدَاعِ وَسَابَقَ بَيْنَ الْخَيْلِ الَّتِي لَمْ تُضْمَرْ مِنْ الثَّنِيَّةِ إِلَى مَسْجِدِ بَنِي زُرَيْقٍ وَأَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ كَانَ فِيمَنْ سَابَقَ بِهَا

Bab: Fulan Oğulları Mescidi Denilir Mi?
-....Bize Mâlik, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer (R)'den haber verdi (o, şöyle demiştir): Rasûlullah (S) idmana çekilip zayıflatılmış atlar arasında Hafyâ'dan başlayıp Seniyyetu'l-Vedâ'da nihayet bulmak üzere yarış tertîb etti. Keza idman edilmemiş atlar arasında Seniyye'den tâ Zurayk oğullan Mescidi'ne kadar diğer bir yarış tertîb etti. Abdullah da yarış edenler arasında idi.

بَاب الْقِسْمَةِ وَتَعْلِيقِ الْقِنْوِ فِي الْمَسْجِدِ

421 – وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَالٍ مِنْ الْبَحْرَيْنِ فَقَالَ انْثُرُوهُ فِي الْمَسْجِدِ وَكَانَ أَكْثَرَ مَالٍ أُتِيَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الصَّلَاةِ وَلَمْ يَلْتَفِتْ إِلَيْهِ فَلَمَّا قَضَى الصَّلَاةَ جَاءَ فَجَلَسَ إِلَيْهِ فَمَا كَانَ يَرَى أَحَدًا إِلَّا أَعْطَاهُ إِذْ جَاءَهُ الْعَبَّاسُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْطِنِي فَإِنِّي فَادَيْتُ نَفْسِي وَفَادَيْتُ عَقِيلًا فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُذْ فَحَثَا فِي ثَوْبِهِ ثُمَّ ذَهَبَ يُقِلُّهُ فَلَمْ يَسْتَطِعْ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اؤْمُرْ بَعْضَهُمْ يَرْفَعْهُ إِلَيَّ قَالَ لَا قَالَ فَارْفَعْهُ أَنْتَ عَلَيَّ قَالَ لَا فَنَثَرَ مِنْهُ ثُمَّ ذَهَبَ يُقِلُّهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اؤْمُرْ بَعْضَهُمْ يَرْفَعْهُ عَلَيَّ قَالَ لَا قَالَ فَارْفَعْهُ أَنْتَ عَلَيَّ قَالَ لَا فَنَثَرَ مِنْهُ ثُمَّ احْتَمَلَهُ فَأَلْقَاهُ عَلَى كَاهِلِهِ ثُمَّ انْطَلَقَ فَمَا زَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُتْبِعُهُ بَصَرَهُ حَتَّى خَفِيَ عَلَيْنَا عَجَبًا مِنْ حِرْصِهِ فَمَا قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَثَمَّ مِنْهَا دِرْهَمٌ

Mescidde Bir Şeyi Bölmek ve Hurma Salkımı Asmak Babı
Ebû Abdillah Buhârî dedi ki: "el-Kımm", "el-Izku" demektir. İkisi (yânî tesniyesi) "Kınvâni"dir. Cemâati (yânî cem'i) yine "Kınvânun"dur. Sınvun, Sınvâni {ve Sınvânun) gibi Ve îbrâhîm (163), yânî Tahmân'ın oğlu, Abdulazîz ibn Suheyb'-den; o da Enes(R)'ten söyledi O şöyle demiştir: Peygamber(S)'e Bahreyn'den mal getirildi. Peygamber: "Onu mescide dökün" buyurdu. Bu mal Rasûlullah'a gönderilen en kesretli mal olmuştu. Akabinde Ras,ûlullah namaza çıktı ve o mala dönüp bakmadı. Namazı bitirdikten sonra geldi ve malın yanına oturdu. Her kimi gördü ise muhakkak (o maldan bir rnikdâr)verdi. Derken Abbâs O'na geldi ve: Yâ Rasûlallah, bana da ver. Çünkü ben hem kendim için, hem de Akîl için fidye vermiştim, dedi.Rasûlullah ona: "Al" buyurdu. O da avuç avuç bezinin içine boşalttı. Sonra onu kaldırıp yüklenmeye davrandı, fakat kaldıramadı. Bunun üzerine: Yâ Rasûlallah, birine emret de onu sırtıma kaldırsın, dedi. Peygamber: "Olmaz" dedi. Abbâs: Öyle ise onu üzerime Sen kaldırıver, dedi. Peygamber yine: "Olmaz" buyurdu. Bunun üzerine Abbâs ondan birazını döktü de sonra tekrar kaldırmağa davrandı. Yine: Yâ Rasûlallah, birisine emret de, bunu üzerime kaldırsın, dedi. Rasûlullah: "Olmaz" buyurdu. Abbâs: Öyleyse bunu üzerime Sen kaldır, dedi. Rasûlullah yine: "Olmaz" buyurdu. Bunun akabinde ondan birazını daha döktü. Sonra onu kaldırıp sırtının üzerine attı ve yürüyüp gitti. Rasûlullah, onun hırsına olan taaccübünden dolayı gözümüzden kayboluncaya kadar hep arkasından bakıp durdu. Rasûlullah o maldan bir dirhem bakî oldukça oradan kalkmadı.

بَاب مَنْ دَعَا لِطَعَامٍ فِي الْمَسْجِدِ وَمَنْ أَجَابَ فِيهِ

422 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ سَمِعَ أَنَسًا قَالَ وَجَدْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ مَعَهُ نَاسٌ فَقُمْتُ فَقَالَ لِي آرْسَلَكَ أَبُو طَلْحَةَ قُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ لِطَعَامٍ قُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ لِمَنْ مَعَهُ قُومُوا فَانْطَلَقَ وَانْطَلَقْتُ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ

- Mescidde İken Yemek İçin Da'vet Yapan Mescidden İtibaren Bu Da'veteİcabet Eden Kimseler Babı
-....Enes (R) şöyle dedi: Ben Peygamber'i, mescidde iken buldum, beraberinde birçok insan vardı. Ben hemen dikildim. Peygamber (S) "Seni Ebû Talha mı gönderdi?" dedı. Ben: Evet, dedim. O: "Yemeğe da'veî için mi?" dedi. Ben tekrar:Evet, dedim. Bunun üzerine Peygamber, yanında bulunan kimselere "Kalkın" buyurdu ve yürüdü. Ben de onların önlerinde yürüdüm.

بَاب الْقَضَاءِ وَاللِّعَانِ فِي الْمَسْجِدِ بَيْنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ

423 - حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ رَجُلًا وَجَدَ مَعَ امْرَأَتِهِ رَجُلًا أَيَقْتُلُهُ فَتَلَاعَنَا فِي الْمَسْجِدِ وَأَنَا شَاهِدٌ

Mescidde Erkekler ve Kadınlar Arasında Hükmetmek ve La'netleşme Yaptırmak Babı
-... Bize İbnu Cureyc haber verip şöyle dedi: Bana İbnu Şihâb, Sehl ibn Sa'd'dart haber verdi ki, bir adam Rasûlullah'a gelip: Yâ Rasûlallah, karısıyla beraber bir erkek bulan kimseye ne re'y edersin? O adamı öldürür mü? dedi. En sonunda o karı koca mescidde la'netleştiler, ben de hâzır bulunuyordum

---

بَاب إِذَا دَخَلَ بَيْتًا يُصَلِّي حَيْثُ شَاءَ أَوْ حَيْثُ أُمِرَ وَلَا يَتَجَسَّسُ

424 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مَحْمُودِ بْنِ الرَّبِيعِ عَنْ عِتْبَانَ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَاهُ فِي مَنْزِلِهِ فَقَالَ أَيْنَ تُحِبُّ أَنْ أُصَلِّيَ لَكَ مِنْ بَيْتِكَ قَالَ فَأَشَرْتُ لَهُ إِلَى مَكَانٍ فَكَبَّرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصَفَفْنَا خَلْفَهُ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ

İnsan (Başkasına Âid) Bir Eve Girdiği Zaman O Evin İçinde İstediği Yerde Mi Namaz Kılar Yahud Kılacak Yeri Araştırmayarak Emredilen Yerde Mi Namaz Kılar?
-....Bize İbrâhîm ibn Sa'd, İbn Şihâb'dan; o da Mahmûd ibnu'r-Rabî'den; o da Itbân ibn Mâlik'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S), Itbân'a gelip, evinin içinde: "Evinin neresinde senin için namaz klimamı istersin?" dedi. Itbân der ki: Ben kendisine bir yeri işaret ettim. Akabinde Peygamber (namaza durup) tekbîr aldı. Biz de arkasında saff olduk. O bize iki rek'at namaz kıldırdı.

بَاب الْمَسَاجِدِ فِي الْبُيُوتِ وَصَلَّى الْبَرَاءُ بْنُ عَازِبٍ فِي مَسْجِدِهِ فِي دَارِهِ جَمَاعَةً

425 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مَحْمُودُ بْنُ الرَّبِيعِ الْأَنْصَارِيُّ أَنَّ عِتْبَانَ بْنَ مَالِكٍ وَهُوَ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا مِنْ الْأَنْصَارِ أَنَّهُ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ أَنْكَرْتُ بَصَرِي وَأَنَا أُصَلِّي لِقَوْمِي فَإِذَا كَانَتْ الْأَمْطَارُ سَالَ الْوَادِي الَّذِي بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ لَمْ أَسْتَطِعْ أَنْ آتِيَ مَسْجِدَهُمْ فَأُصَلِّيَ بِهِمْ وَوَدِدْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَّكَ تَأْتِينِي فَتُصَلِّيَ فِي بَيْتِي فَأَتَّخِذَهُ مُصَلًّى قَالَ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَأَفْعَلُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ قَالَ عِتْبَانُ فَغَدَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ حِينَ ارْتَفَعَ النَّهَارُ فَاسْتَأْذَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَذِنْتُ لَهُ فَلَمْ يَجْلِسْ حَتَّى دَخَلَ الْبَيْتَ ثُمَّ قَالَ أَيْنَ تُحِبُّ أَنْ أُصَلِّيَ مِنْ بَيْتِكَ قَالَ فَأَشَرْتُ لَهُ إِلَى نَاحِيَةٍ مِنْ الْبَيْتِ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَبَّرَ فَقُمْنَا فَصَفَّنَا فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ قَالَ وَحَبَسْنَاهُ عَلَى خَزِيرَةٍ صَنَعْنَاهَا لَهُ قَالَ فَثَابَ فِي الْبَيْتِ

رِجَالٌ مِنْ أَهْلِ الدَّارِ ذَوُو عَدَدٍ فَاجْتَمَعُوا فَقَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ أَيْنَ مَالِكُ بْنُ الدُّخَيْشِنِ أَوْ ابْنُ الدُّخْشُنِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ ذَلِكَ مُنَافِقٌ لَا يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَقُلْ ذَلِكَ أَلَا تَرَاهُ قَدْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يُرِيدُ بِذَلِكَ وَجْهَ اللَّهِ قَالَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ فَإِنَّا نَرَى وَجْهَهُ وَنَصِيحَتَهُ إِلَى الْمُنَافِقِينَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ حَرَّمَ عَلَى النَّارِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَبْتَغِي بِذَلِكَ وَجْهَ اللَّهِ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ ثُمَّ سَأَلْتُ الْحُصَيْنَ بْنَ مُحَمَّدٍ الْأَنْصَارِيَّ وَهُوَ أَحَدُ بَنِي سَالِمٍ وَهُوَ مِنْ سَرَاتِهِمْ عَنْ حَدِيثِ مَحْمُودِ بْنِ الرَّبِيعِ فَصَدَّقَهُ بِذَلِكَ

Evlerde Mescidler (Edinmek) Babı Ve Berâ ibn Azib, kendi evindeki mescidinde cemâat hâlinde namaz kıldırmıştır .

-....BanaUkayl, İbn Şihâb'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Bana Mahmûd ibnu'r- Rabî' haber verdi (o, şöyle demiştir): Ra-sûlullah'm sahâbîlerinden ve Bedr'de hâzır olan Ensâr'dan Itbân ibn Mâlik, Rasûlullah'a gelip: Yâ Rasûlallah, ben gözlerimi inkâr etmişimdir (yânî, gözlerim çok zayıflamıştır). Halbuki ben, kavmime namaz kıldıran kimseyim. Yağmurlar yağdığı zaman onlarla benim aramızda dere akar da mescidlerine gidip onlara namaz kildıramaz oluyorum. Yâ Rasûlallah, gönlüm arzu etti ki, bana gelip evimde namaz kıldırsan da senin namaz kıldığın yeri namazgah edineyim, dedi. Râvî der ki: Rasûlullah (S), Itbân'a: "İnşaattan (bunu)yapacağım" dedi. İtbân der ki: Ertesi sabah Rasûlullah ile Ebû Bekr, gün yükseldiği vakit bana geldiler. Rasûlullah (içeri girmeye) izin istedi. Ben de izin verdim.Eve girdiğinde oturmadı. Sonra: "Evinin neresinde namaz kılmaklığımı istersin?" dedi. Itbân der ki: Ben evin bir tarafını O'.na işaret ettim. Rasûlullah namaza durup tekbîr aldı. Biz de durup saff olduk. İki rek'at kıldırdıktan sonra selâm verdi. Itbân der ki: Rasûlullah'ı, kendisi için yaptığımız bir hazîre yemeği üzerine aIıkoyduk.Yurdun ahâlîsinden birçok kimseler (Peygamber'in gelmeşini haber alarak) eve gelip doldular. İçlerinden biri: Mâlik ibnu'l-Duhayşin yâhud İbnu'd-Duhşun nerede? dedi. Oradakilerden biri: Mâlik ibnu'd-Duhayşin Allah'ı ve Rasûlü'nü sevmeyen bir münafıktır, dedi. Rasûlullah (S) ona: "Böyle deme. Görmüyor musun, o Lâ ilahe ille'ilah demiştir, ve bu sözü ile Allah'ın rızâsını istemektedir" buyurdu. O sözü söyleyen de: Allah ve Rasûlü en İyi bilendir, dedi. Itbân der ki: Biz Peygamber'i, münafıklar hakkında (hep böyle) müteveccih ve hayırhah bulurduk. Rasûlullah: "Şübhesiz ki Allah, Allah rızâsını arayarak Lâ ilahe illellah diyen kimseyi ateşe haram etmiştir" buyurdu.İbn Şihâb -geçen sened ile- şöyle dedi: Sonra ben Husayn İbnu'l-Muhammed el- Ensârî'ye -ki o Salim oğullan'nın biridir ve onların en hayırlılanndandır- bu Mahmûd ibnu'r- Rabî' hadîsini sordum. O, bu hadîsi tasdik edip doğruladı.

بَاب التَّيَمُّنِ فِي دُخُولِ الْمَسْجِدِ وَغَيْرِهِ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَبْدَأُ بِرِجْلِهِ الْيُمْنَى فَإِذَا خَرَجَ بَدَأَ بِرِجْلِهِ الْيُسْرَى

426 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَشْعَثِ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ التَّيَمُّنَ مَا اسْتَطَاعَ فِي شَأْنِهِ كُلِّهِ فِي طُهُورِهِ وَتَرَجُّلِهِ وَتَنَعُّلِهِ

- Mescide Girmekte ve Diğerlerinde Sağ Ayak İle Başlamak Babı Ve İbn Umer, girmeye sağ ayağı ile başlar, çıkacağı zaman ise sol ayağı ile başlar idi.

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) muktedir ol duğu müddetçe her işinde, temizlik yapmasında, taranmasında, ayak kabı giymesinde sağdan başlamayı severdi.

بَاب هَلْ تُنْبَشُ قُبُورُ مُشْرِكِي الْجَاهِلِيَّةِ وَيُتَّخَذُ مَكَانُهَا مَسَاجِدَ لِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَنَ اللَّهُ الْيَهُودَ اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ وَمَا يُكْرَهُ مِنْ الصَّلَاةِ فِي الْقُبُورِ وَرَأَى عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يُصَلِّي عِنْدَ قَبْرٍ فَقَالَ الْقَبْرَ الْقَبْرَ وَلَمْ يَأْمُرْهُ بِالْإِعَادَةِ

427 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ وَأُمَّ سَلَمَةَ ذَكَرَتَا كَنِيسَةً رَأَيْنَهَا بِالْحَبَشَةِ فِيهَا تَصَاوِيرُ فَذَكَرَتَا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ أُولَئِكَ إِذَا كَانَ فِيهِمْ الرَّجُلُ الصَّالِحُ فَمَاتَ بَنَوْا عَلَى قَبْرِهِ مَسْجِدًا وَصَوَّرُوا فِيهِ تِلْكَ الصُّوَرَ فَأُولَئِكَ شِرَارُ الْخَلْقِ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

Bab: Çahiliyyet Devri Müşriklerinin Kabirleri Açılır ve Yerlerinde Mescidler Edinilir Mi?
(Yânî edinilir.) Çünkü Peygamber(S)'in: "Allah Yahûdîler'e la'net etsin, onlar peygamberlerinin kabirlerini mescidler edindiler" sözü vardır. Ve kabirlerin bulunduğu yerlerde namaz kılmak mekruh olur. Zîrâ Umer ibn Hattâb, Enes ibn Mâlik'I bir kabir yanında namaz kılarken gördü de: "Kabirden sakın, kabirden çekin" dedi Fakat ona, bu namazı tekrar kılmasını emretmedi
.....Hişâm şöyle demiştir: Bana babam, Âişe'den haber verdi (o, şöyle demiştir): Ümmü Habîbe ile Ümmü Seleme, Habeşistan'da gördükleri, içinde tasvirler bulunan bir kiliseye dâir konuştular. Bu kiliseyi Peygamber'e de zikrettiler. Peygamber (S) de şöyle buyurdu: "Onlar, içlerinde iyi bir kimse bulunup vefat ettiğinde, kabri üzerine bir mescid (bir namazgah) yaparlar, içinde de bu suretleri tasvir ederler. İşte onlar kıyamet gününde Allah katında halkın en senlileridirler".

---

428 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ فَنَزَلَ أَعْلَى الْمَدِينَةِ فِي حَيٍّ يُقَالُ لَهُمْ بَنُو عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ فَأَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهِمْ أَرْبَعَ عَشْرَةَ لَيْلَةً ثُمَّ أَرْسَلَ إِلَى بَنِي النَّجَّارِ فَجَاءُوا مُتَقَلِّدِي السُّيُوفِ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رَاحِلَتِهِ وَأَبُو بَكْرٍ رِدْفُهُ وَمَلَأُ بَنِي النَّجَّارِ حَوْلَهُ حَتَّى أَلْقَى بِفِنَاءِ أَبِي أَيُّوبَ وَكَانَ يُحِبُّ أَنْ يُصَلِّيَ حَيْثُ أَدْرَكَتْهُ الصَّلَاةُ وَيُصَلِّي فِي مَرَابِضِ الْغَنَمِ وَأَنَّهُ أَمَرَ بِبِنَاءِ الْمَسْجِدِ فَأَرْسَلَ إِلَى مَلَإٍ مِنْ بَنِي النَّجَّارِ فَقَالَ يَا بَنِي النَّجَّارِ ثَامِنُونِي بِحَائِطِكُمْ هَذَا قَالُوا لَا وَاللَّهِ لَا نَطْلُبُ ثَمَنَهُ إِلَّا إِلَى اللَّهِ فَقَالَ أَنَسٌ فَكَانَ فِيهِ مَا أَقُولُ لَكُمْ قُبُورُ الْمُشْرِكِينَ وَفِيهِ خَرِبٌ وَفِيهِ نَخْلٌ فَأَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقُبُورِ الْمُشْرِكِينَ فَنُبِشَتْ ثُمَّ بِالْخَرِبِ فَسُوِّيَتْ وَبِالنَّخْلِ فَقُطِعَ فَصَفُّوا النَّخْلَ قِبْلَةَ الْمَسْجِدِ وَجَعَلُوا عِضَادَتَيْهِ الْحِجَارَةَ وَجَعَلُوا يَنْقُلُونَ الصَّخْرَ وَهُمْ يَرْتَجِزُونَ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَهُمْ وَهُوَ يَقُولُ اللَّهُمَّ لَا خَيْرَ إِلَّا خَيْرُ الْآخِرَهْ فَاغْفِرْ لِلْأَنْصَارِ وَالْمُهَاجِرَهْ

-....Bize Abdulvâris, Ebu't-Teyyâh'dan;odaEnes'ten tahdîs etti. O şöyle demiştir: Peygamber (S) Medine'ye geldi ve Medine'nin en yüksek tarafına Amr ibn Avf oğullan denilen kimselerin bulunduğu obada konak etti. Peygamber onların içinde on dört gece ikaamet etti. Sonra (dayıları olan) Neccâr oğullarına haber gönderdi. Onlar da kılıçları boyunlarında asılı olarak geldiler. Peygamber (S), devesi (Kasvâ) üstünde, terkisinde Ebû Bekr ve çevresinde Neccâr oğullan cemâati (olduğu hâlde yola çıkışları) hâlâ gözümün önündedir. Nihayet Peygamber Ebû Eyyûb Hâlid ibn Zeyd'in evinin avlusuna (devesini) çökertti. Peygamber, nerede namaz vakti erişirse oracıkta namaz kılmayı severdi. Davar ağıllarında da namaz kılardı. Mescidin bina olunmasını emretti. Neccâr oğulları'ndan bir topluluğa haber gönderip: "Ey Neccâr oğulları, duvar ile çevrili arsanızın bedelini bana söyleyin" dedi. Onlar ise: Vallahi olmaz. Biz onun bedelini ancak Allah'tan isteriz, dediler. Enes der ki: Onun içinde şu söyleyeceklerim vardı: Müşriklerin kabirleri vardı. Oyuk, tümsek, bakılmamış harâb yerler vardı. Hurma ağaçlan vardı. Peygamber müşrik kabirleriyle alâkalı emrini verdi, ve onlar açıldı. Sonra o harâb yerlerle ilgili emrini verdi, oralar da düzeltildi. Hurma ağaçları kesildi. Hurma ağaçlarını mescidin kıblesine sıra ile dizdiler. Kapının yan taraflarını da taştan ördüler. Sahâbîler recezler söyleyerek taş taşımaya başladılar. Peygamber de onlarla beraber: "Allâhümme lâ hayra illâ haym'l-âhireti Fağfir lil-Ensân vel-Muhâcireti" (= Yâ Allah, âhiret hayrından başka hayır yoktur Öyle ise Ensâr ile Muhâcirler'e mağfiret eyle) diyordu.

بَاب الصَّلَاةِ فِي مَرَابِضِ الْغَنَمِ

429 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي فِي مَرَابِضِ الْغَنَمِ ثُمَّ سَمِعْتُهُ بَعْدُ يَقُولُ كَانَ يُصَلِّي فِي مَرَابِضِ الْغَنَمِ قَبْلَ أَنْ يُبْنَى الْمَسْجِدُ

Davar Ağıllarında Namaz Kılmak Babı
-....Bize Şu'be, Ebu't-Teyyâh'dan; o daEnes'ten tahdîs etti.Enes (R): Peygamber (S) koyun ağıllarında namaz kılar idi, demiştir. Sonra râvî dedi ki: Bu sözden sonra ben Enes'ten şöyle derken işittim: Peygamber, mescid bina olunmadan evvel koyun ağıllarında namaz kılardı.

بَاب الصَّلَاةِ فِي مَوَاضِعِ الْإِبِلِ

430 - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ قَالَ أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَيَّانَ قَالَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ قَالَ رَأَيْتُ ابْنَ عُمَرَ يُصَلِّي إِلَى بَعِيرِهِ وَقَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَفْعَلُهُ

Su Yakınlarındaki Deve Yataklarında Namaz Kılmak Babı
-....Nâfi' şöyle dedi: Ben İbn Umer'i gördüm ki, o devesini kıblesine alarak namaz kılıyordu. Ve îbn UmenBen Peygamber'i böyle yaparken gördüm, dedi

---

بَاب مَنْ صَلَّى وَقُدَّامَهُ تَنُّورٌ أَوْ نَارٌ أَوْ شَيْءٌ مِمَّا يُعْبَدُ فَأَرَادَ بِهِ اللَّهَ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ أَخْبَرَنِي أَنَسٌ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُرِضَتْ عَلَيَّ النَّارُ وَأَنَا أُصَلِّي

431 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ قَالَ انْخَسَفَتْ الشَّمْسُ فَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ أُرِيتُ النَّارَ فَلَمْ أَرَ مَنْظَرًا كَالْيَوْمِ قَطُّ أَفْظَعَ

Önünde Ocak Yahud Ateş Yahud (Müşrikler Tarafından) Ma'büd Edilelen Bir Şey Olduğu Halde Yüce Allah'ın Rızasını İrade Edip Namaz Kılan Kimse Babı :
Ve Zuhrî dedi ki: Bana Enes haber verip şöyle dedi: Peygamber (S): "Ben namaz kılarken ateş (yânî cehennem) bana arz olundu" dedi.
-..Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle demiştir: Güneş tutuldu. Rasûlullah (S) namaz kıldırdı. Sonra: "Bana ateş (yânî cehennem) gösterildi. Bu günkü kadar kötü ve beter hiçbir manzarayı ömrümde görmedim" buyurdu.

بَاب كَرَاهِيَةِ الصَّلَاةِ فِي الْمَقَابِرِ

432 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اجْعَلُوا فِي بُيُوتِكُمْ مِنْ صَلَاتِكُمْ وَلَا تَتَّخِذُوهَا قُبُورًا

Kabirler Bulunan Yerlerde Namaz Kılmanın Keraheti Babı
-....Bana Nâfi', İbn Umer'den haber verdi. Peygamber (S): "Namazınızın bir kısmını evlerinizde kılınız. Evlerinizi kabirlere çevirmeyiniz" buyurmuştur

---

بَاب الصَّلَاةِ فِي مَوَاضِعِ الْخَسْفِ وَالْعَذَابِ وَيُذْكَرُ أَنَّ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَرِهَ الصَّلَاةَ بِخَسْفِ بَابِلَ

433 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَدْخُلُوا عَلَى هَؤُلَاءِ الْمُعَذَّبِينَ إِلَّا أَنْ تَكُونُوا بَاكِينَ فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا بَاكِينَ فَلَا تَدْخُلُوا عَلَيْهِمْ لَا يُصِيبُكُمْ مَا أَصَابَهُمْ

- (Allah Tarafından) Yere Batırılmış ve Üzerine Azab İndirilmiş Olan Mekanlarda Namaz Kılma(nın Hükmü) Babı
Alî(R)'nin Bâbil şehrinin yere geçirilmiş harabesi üzerinde namaz kılmayı kerih gördüğü zikrolunur
-... Bana Mâlik, Abdullah ibn Dînâr'dan; o da Abdullah ibn Umer'den tahdîs etti (o, şöyle demiştir): Rasûlullah (S) -Ashâbu'1-Hıcr hakkında- şöyle buyurdu: "Ağlayıcılar olmanız müstesna, sakın azaba uğratılmış olan şu kavmin yurduna girmeyiniz. Eğer ağlayıcılar değilseniz, onlara isabet eden azabın sizlere de isabet etmemesi için, onların yurdlarına girmeyiniz"

بَاب الصَّلَاةِ فِي الْبِيعَةِ وَقَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِنَّا لَا نَدْخُلُ كَنَائِسَكُمْ مِنْ أَجْلِ التَّمَاثِيلِ الَّتِي فِيهَا الصُّوَرُ وَكَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ يُصَلِّي فِي الْبِيعَةِ إِلَّا بِيعَةً فِيهَا تَمَاثِيلُ

434 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ ذَكَرَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَنِيسَةً رَأَتْهَا بِأَرْضِ الْحَبَشَةِ يُقَالُ لَهَا مَارِيَةُ فَذَكَرَتْ لَهُ مَا رَأَتْ فِيهَا مِنْ الصُّوَرِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُولَئِكَ قَوْمٌ إِذَا مَاتَ فِيهِمْ الْعَبْدُ الصَّالِحُ أَوْ الرَّجُلُ الصَّالِحُ بَنَوْا عَلَى قَبْرِهِ مَسْجِدًا وَصَوَّرُوا فِيهِ تِلْكَ الصُّوَرَ أُولَئِكَ شِرَارُ الْخَلْقِ عِنْدَ اللَّهِ

- Hıristiyan Ma'bedinde Namaz Kılmak Babı: Ve Umer ibnu'l-Hattâb: "Biz içlerinde suretler bulunan kiliselerinize, o timsâllerden dolayı girmeyiz" demiştir . Ve îbn Abbâs, kilise içinde namaz kılar idi; ancak içinde timsâller bulunan kilisede Kılmazdı
-.... Bize Abdetu, Hişâm ibn Urve'den; o da .babasından; o da Âişe (R)'den haber verdi (ki, o şöyle demiştir): Ümmü Seleme, Rasûlulîah'a Habeşistan arazîsinde görmüş olduğu Mâriye (kilisesi). denilen bir kiliseyi zikretti. Ve Rasûlulîah'a o kilisenin içinde gördüğü suretleri de zikretti. Bunun üzerine Rasûlullah (S): "Onlar öyle bir kavimdir ki, içlerinde sâlih bir kul, yâhud sâlih bir adam öldüğü zaman, onun kabri üstüne bir mescid bina eder ve içine de, o suretleri tasvir ederler. İşte onlar Allah katında mahlûkaatın en senlileridirler" buyurdu.

---

435 و 436 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ عَائِشَةَ وَعَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ قَالَا لَمَّا نَزَلَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَفِقَ يَطْرَحُ خَمِيصَةً لَهُ عَلَى وَجْهِهِ فَإِذَا اغْتَمَّ بِهَا كَشَفَهَا عَنْ وَجْهِهِ فَقَالَ وَهُوَ كَذَلِكَ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ يُحَذِّرُ مَا صَنَعُوا

-...Aişe ile Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle demişlerdir: Rasûlullah'a son hastalığı geldiği zaman, yanında bulunan bir hamîsayı yüzü üzerine atar dururdu O hamîsa sebebiyle sıkıldıkça da onu yüzünden açardı. İşte o hâlde iken Rasûlullah (S): "Allah'ın la'ne-ti Yahudiler ve Nasrânîler üzerine olsun. Onlar peygamberlerinin kabirlerini mescidler edindiler" buyurdu. (Rasûlullah bu sözleri ile) onların yaptıklarından ümmetini sakındırıyordu.

---

437 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَاتَلَ اللَّهُ الْيَهُودَ اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ

Bize Abdullah ibn Mesleme, Mâlik'ten; o da İbn Şihâb'dan; o da Saîd ibnu'lMüseyyeb'den; o da Ebû Hureyre'den tahdîs etti ki (o, şöyle derpiştir): Rasûlullah (S): "Allah Yahudiler'i gebertsin. Onlar peygamberlerinin kabirlerini mescidler edindiler" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جُعِلَتْ لِي الْأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا

438 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ قَالَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ قَالَ حَدَّثَنَا سَيَّارٌ هُوَ أَبُو الْحَكَمِ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ الْفَقِيرُ قَالَ حَدَّثَنَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُعْطِيتُ خَمْسًا لَمْ يُعْطَهُنَّ أَحَدٌ مِنْ الْأَنْبِيَاءِ قَبْلِي نُصِرْتُ بِالرُّعْبِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ وَجُعِلَتْ لِي الْأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا وَأَيُّمَا رَجُلٍ مِنْ أُمَّتِي أَدْرَكَتْهُ الصَّلَاةُ فَلْيُصَلِّ وَأُحِلَّتْ لِي الْغَنَائِمُ وَكَانَ النَّبِيُّ يُبْعَثُ إِلَى قَوْمِهِ خَاصَّةً وَبُعِثْتُ إِلَى النَّاسِ كَافَّةً وَأُعْطِيتُ الشَّفَاعَةَ

Peygamber(s)in: “Yer(yüzü) bana mescid ve temizlik sebebi kılındı" Kavli Babı
-....Bize Câbir ibn Abdillah (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Benden önceki peygamber lerden hiçbir kimseye verilmeyen beş şey, bana verilmiştir: Bir aylık mesafeye kadar korku (salmak) ile nusrat olundum. Yer (yüzü) bana mescid ve temizlik sebebi kılındı. Onun için ümmetimden kendisine namaz vakti erişen herkes namazını kılıversin. Ganimetler bana halâl edildi. Peygamber hassaten kendi kavmine gönderilirken, ben bütün insanlığa gönderildim. Ve bana şefaat verildi".

بَاب نَوْمِ الْمَرْأَةِ فِي الْمَسْجِدِ

439 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ وَلِيدَةً كَانَتْ سَوْدَاءَ لِحَيٍّ مِنْ الْعَرَبِ فَأَعْتَقُوهَا فَكَانَتْ مَعَهُمْ قَالَتْ فَخَرَجَتْ صَبِيَّةٌ لَهُمْ عَلَيْهَا وِشَاحٌ أَحْمَرُ مِنْ سُيُورٍ قَالَتْ فَوَضَعَتْهُ أَوْ وَقَعَ مِنْهَا فَمَرَّتْ بِهِ حُدَيَّاةٌ وَهُوَ مُلْقًى فَحَسِبَتْهُ لَحْمًا فَخَطِفَتْهُ قَالَتْ فَالْتَمَسُوهُ فَلَمْ يَجِدُوهُ قَالَتْ فَاتَّهَمُونِي بِهِ قَالَتْ فَطَفِقُوا يُفَتِّشُونَ حَتَّى فَتَّشُوا قُبُلَهَا قَالَتْ وَاللَّهِ إِنِّي لَقَائِمَةٌ مَعَهُمْ إِذْ مَرَّتْ الْحُدَيَّاةُ فَأَلْقَتْهُ قَالَتْ فَوَقَعَ بَيْنَهُمْ قَالَتْ فَقُلْتُ هَذَا الَّذِي اتَّهَمْتُمُونِي بِهِ زَعَمْتُمْ وَأَنَا مِنْهُ بَرِيئَةٌ وَهُوَ ذَا هُوَ قَالَتْ فَجَاءَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَسْلَمَتْ قَالَتْ عَائِشَةُ فَكَانَ لَهَا خِبَاءٌ فِي الْمَسْجِدِ أَوْ حِفْشٌ قَالَتْ فَكَانَتْ تَأْتِينِي فَتَحَدَّثُ عِنْدِي قَالَتْ فَلَا تَجْلِسُ عِنْدِي مَجْلِسًا إِلَّا قَالَتْ وَيَوْمَ الْوِشَاحِ مِنْ أَعَاجِيبِ رَبِّنَا أَلَا إِنَّهُ مِنْ بَلْدَةِ الْكُفْرِ أَنْجَانِي قَالَتْ عَائِشَةُ فَقُلْتُ لَهَا مَا شَأْنُكِ لَا تَقْعُدِينَ مَعِي مَقْعَدًا إِلَّا قُلْتِ هَذَا قَالَتْ فَحَدَّثَتْنِي بِهَذَا الْحَدِيثِ

Kadının Mescid İçinde Uyuması Babı
-...Bize Ebû Usâme, Hişâm'dan; o da babasından; o da Âişe (R)'den tahdîs etti (ki, o şöyle demiştir): Arab kabilelerinden birisine âid bir siyah câriye vardı. Onlar bu kadını azâd etmişlerdi. Kadın hurre olduğu hâlde yine onlarla beraber idi. Bu kadın şöyle dedi: Onlara âid bir kız, üzerinde sırımlardan yapılmış kırmızı bir gerdanlığı olduğu hâlde dışarıya çıktı. Âişe der ki: O kız üzerinden o gerdanlığı çıkarıp koydu, yâhud üzerinden düştü. O gerdanlığın bulunduğu yere bir çaylak geldi. Onu, atılmış hâlde bulunan bir et parçası sandı, hemen onu kaptı. Câriye der ki: O gerdanlığı aradılar, fakat bulamadılar. Dedi ki: Beni o gerdanlıkla (onu almakla) ittihâm ettiler. Âişe der ki: Kadının her yerini iyice aramağa başlamışlar, hattâ kadının fercini bile araştırmışlar. Câriye dedi ki: Vallahi ben onlarla beraber ayakta dikilip dururken, birdenbire o çaylak geldi ve o deriden gerdanlığı yere attı. Kadın dedi ki: O da tam

ortalarına düştü. Dedi ki: Bunun üzerine ben: İşte, aldığımı zannedip de beni ittihâm etmiş olduğunuz şey! Hâlbuki ben ondan berî'im. İşte deri gerdanlık, dedim. Âişe der ki: O siyah kadın Rasûlullah'a geldi ve müslümân oldu. Âişe der ki: Mescidde ona mahsûs bir kıl çadır yâhud küçük bir oda vardı. Âişe der ki: O kadın bana gelir ve yanımda konuşurdu. Âişe der ki: Yanıma her oturmasında muhakkak: "Ve yevmu'l-vişâhi min eâcîbi Rabbinâ Elâ innehumin beldeti'l-kufri encânî" (= Vişâh işinin olduğu gün Rabb'imizin yarattığı acîb işlerdendir. Şübhesiz ki o küfür beldesinden beni kurtardı) sözünü söylerdi. Âişe der ki: Bir gün ona: Senin hâlin nedir? Her ne vakit benimle birlikte otursan muhakkak bu beyti söylüyorsun? dedim. Âişe der ki: Bunun üzerine o kadın (yukarıda anlattığım) bu kıssayı anlattı.

بَاب نَوْمِ الرِّجَالِ فِي الْمَسْجِدِ

وَقَالَ أَبُو قِلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَدِمَ رَهْطٌ مِنْ عُكْلٍ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَانُوا فِي الصُّفَّةِ وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ كَانَ أَصْحَابُ الصُّفَّةِ الْفُقَرَاءَ

- Mescidde Erkeklerin Uyuması Babı

Ve Ebû Kılâbe, Enes'ten (rivayetle): Ukl kabilesinden bir cemâat Peygamber'in huzuruna geldiler de, mescidin suflesinde yatırıldılar, demiştir. Abdurrahmân ibn Ebî Bekr de: Suffede kalanlar (yânî Ashâbu's-Suffe) fakır kimselerdi, demiştir

440 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ أَنَّهُ كَانَ يَنَامُ وَهُوَ شَابٌّ أَعْزَبُ لَا أَهْلَ لَهُ فِي مَسْجِدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-.......Bana Nâfi' tahdîs edip şöyle dedi: Bana Abdullah ibn Umer; kendisi, bekâr, karısı yok bir genç iken Peygamber'in mescidi içinde uyur olduğunu haber verdi.

---

441 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْتَ فَاطِمَةَ فَلَمْ يَجِدْ عَلِيًّا فِي الْبَيْتِ فَقَالَ أَيْنَ ابْنُ عَمِّكِ قَالَتْ كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ شَيْءٌ فَغَاضَبَنِي فَخَرَجَ فَلَمْ يَقِلْ عِنْدِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِإِنْسَانٍ انْظُرْ أَيْنَ هُوَ فَجَاءَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هُوَ فِي الْمَسْجِدِ رَاقِدٌ فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُضْطَجِعٌ قَدْ سَقَطَ رِدَاؤُهُ عَنْ شِقِّهِ وَأَصَابَهُ تُرَابٌ فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْسَحُهُ عَنْهُ وَيَقُولُ قُمْ أَبَا تُرَابٍ قُمْ أَبَا تُرَابٍ

-...Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S), (kızı) Fâtıma'nın evine geldi, Alî'yi evde bulamadı. Bunun üzerine Fâtıma'ya: "Amucanın oğlu nerede?" diye sordu. Fâtıma: Aramızda birşey oldu da darılıştık. Bundan dolayı dışarı çıktı ve gündüz uykusunu benim yanımda uyumadı, dedi. Rasûlullah bir insana: "Bak, nerede?" buyurdu. O adam (gidip) geldi ve: Yâ Rasûlallah, o, mescidde uyuyor, dedi. Rasûlullah gitti, baktı ki Alî yan tarafına yatmış, ridâsı bir yanından sıyrılmış, vücûdu toprağa bulanmış hâldedir. Rasûlullah: "Yâ Ebâ Turâb kalk, yâ Ebâ Turâb kalk" diye diye toprağı Alî'nin bedeninden silmeğe başladı.

---

442 – حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ عِيسَى قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ فُضَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَأَيْتُ سَبْعِينَ مِنْ أَصْحَابِ الصُّفَّةِ مَا مِنْهُمْ رَجُلٌ عَلَيْهِ رِدَاءٌ إِمَّا إِزَارٌ وَإِمَّا كِسَاءٌ قَدْ رَبَطُوا فِي أَعْنَاقِهِمْ فَمِنْهَا مَا يَبْلُغُ نِصْفَ السَّاقَيْنِ وَمِنْهَا مَا يَبْلُغُ الْكَعْبَيْنِ فَيَجْمَعُهُ بِيَدِهِ كَرَاهِيَةَ أَنْ تُرَى عَوْرَتُهُ

-.......Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: "Ben Ashâbu Suffe'den yetmiş zât gördüm.İçlerinde ridâsı (yânî belinden yukarısını örtecek ihramı) olan bir tek kimse yoktu. Ya izâr (yânî fûta) bağlar, yâhud boyunlarına bağladıkları bir kisâ giyerlerdi ki, kiminin bacaklarının yansına, kiminin de topuklarına ancak varabiliyordu. Herbiri namazda avert yerinin görülmesini istemediği için giydiğini eli ile toplardı"

بَاب الصَّلَاةِ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ وَقَالَ كَعْبُ بْنُ مَالِكٍ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ بَدَأَ بِالْمَسْجِدِ فَصَلَّى فِيهِ

443 – حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَارِبُ بْنُ دِثَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ قَالَ مِسْعَرٌ أُرَاهُ قَالَ ضُحًى فَقَالَ صَلِّ رَكْعَتَيْنِ وَكَانَ لِي عَلَيْهِ دَيْنٌ فَقَضَانِي وَزَادَنِي

İnsan Bir Seferden Gelince Mescidde Namaz Kılmak Babı Ka'b ibn Mâlik de: Peygamber (S) bir seferden geldiği zaman evvelâ mescide gelir ve orada namaz kılar idi, dedi
-...Bize Muhârib ibnu Disâr, Câbir ibn Abdülah'dan tahdîs etti'. O şöyle demiştir: Peygamber (S) mescidde bulunurken ben yanma geldim. -Mıs'ar: Ben Muhârib'in kuşluk vaktinde dediğini sanıyorum, demiştir.-Rasûlullah bana: "İki rek'at (geliş) namazı kıl" buyurdu. Benim Peygamber üzerinde bir alacağım vardı. Akabinde Peygamber borcunu bana ödedi ve bana fazla da verdi.

بَاب إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ الْمَسْجِدَ فَلْيَرْكَعْ رَكْعَتَيْنِ

444 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سُلَيْمٍ الزُّرَقِيِّ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ السَّلَمِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ الْمَسْجِدَ فَلْيَرْكَعْ رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ يَجْلِسَ

"Sizin biriniz mescide girdiği vakitte oturmadan evvel ta namaz kılsın"
-.... Bize Mâlik, Âmir ibn Abdillah ibni'zubeyr'den; o da Amr ibn Süleym ez-Zurâkfden; o da Ebû Katâde es-Sülemî'den haber verdi ki, Rasûlullah (S): "Sizden bir kimse mescide girdiği va-kitte oturmadan evvel (tahiyyetu'I mescid olarak) iki rek'at namaz kılsın" buyurmuştur

---

بَاب الْحَدَثِ فِي الْمَسْجِدِ

445 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمَلَائِكَةُ تُصَلِّي عَلَى أَحَدِكُمْ مَا دَامَ فِي مُصَلَّاهُ الَّذِي صَلَّى فِيهِ مَا لَمْ يُحْدِثْ تَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ اللَّهُمَّ ارْحَمْهُ

Mescidde (Hasıl Olan) Hades Babı
-....Bize Mâlik,Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rac'dan; o da Ebû Hureyre'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Şübhesiz herhangi biriniz namaz kılmış olduğu namaz yerinde ab-destini bozmadan mevcûd bulunduğu müddetçe, melekler ona salât edip: Allâhumme'ğfir lehu, Allâhumme'r hamhu (= Yâ Allah onun günâhlarını mağfiret et ve ona merhamet eyle) derler".

بَاب بُنْيَانِ الْمَسْجِدِ

وَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ كَانَ سَقْفُ الْمَسْجِدِ مِنْ جَرِيدِ النَّخْلِ وَأَمَرَ عُمَرُ بِبِنَاءِ الْمَسْجِدِ وَقَالَ أَكِنَّ النَّاسَ مِنْ الْمَطَرِ وَإِيَّاكَ أَنْ تُحَمِّرَ أَوْ تُصَفِّرَ فَتَفْتِنَ النَّاسَ وَقَالَ أَنَسٌ يَتَبَاهَوْنَ بِهَا ثُمَّ لَا يَعْمُرُونَهَا إِلَّا قَلِيلًا وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَتُزَخْرِفُنَّهَا كَمَا زَخْرَفَتْ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى

Peygamber Mescidinin Yapısının Yapılması Babı
Ve Ebû Saîd: Mescidin tavanı hurma dallarından idi, dedi Ve Umer mescidi daha geniş bina etmeğe başladığı vakit yapıcısına: Sen yalnız insanları yağmurdan saklayıp koru. Sakın allı sarılı zînetler yapıp da insanları fitneye uğratmayasın, demiştir. Enesde: "(Öyle bir zaman gelecek ki) İnsanlar mescidlerle öğünme yarışına girişirler de sonra onları pek az ma'mûr ederler" hadîsini söylemiştir. Ve İbn Abbâs: "(Ben mescidleri yüksek bina edip süslemekle emrolunmadım. Bununla beraber) Sizler mescidleri Yahudiler ve Hristiyanlar*in süsledikleri gibi muhakkak süsleyeceksiniz" hadîsini söylemiştir.

---

446 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ قَالَ حَدَّثَنَا نَافِعٌ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ أَخْبَرَهُ أَنَّ الْمَسْجِدَ كَانَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَبْنِيًّا بِاللَّبِنِ وَسَقْفُهُ الْجَرِيدُ وَعُمُدُهُ خَشَبُ النَّخْلِ فَلَمْ يَزِدْ فِيهِ أَبُو بَكْرٍ شَيْئًا وَزَادَ فِيهِ عُمَرُ وَبَنَاهُ عَلَى بُنْيَانِهِ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِاللَّبِنِ وَالْجَرِيدِ وَأَعَادَ عُمُدَهُ خَشَبًا ثُمَّ غَيَّرَهُ عُثْمَانُ فَزَادَ فِيهِ زِيَادَةً كَثِيرَةً وَبَنَى جِدَارَهُ بِالْحِجَارَةِ الْمَنْقُوشَةِ وَالْقَصَّةِ وَجَعَلَ عُمُدَهُ مِنْ حِجَارَةٍ مَنْقُوشَةٍ وَسَقَفَهُ بِالسَّاجِ

-....Bize Nâfi' tahdîs etti. Ona da Abdullah ibn Umer (R) şöyle haber vermiştir: Mescid, Rasûlullah zamanında ham kerpiç ile bina Olunmuş idi. Çatısı hurma dalları, direkleri de hurma gövdeleri idi. Ebû Bekr (genişletme ve süsleme nev'inden) hiçbir şey ziyâde etmedi. Umer (yalnız enini boyunu) artırıp, Rasûlullah zamanındaki bina tarzına göre kerpiç ve hurma dallarıyle bina etti ve direklerini de tekrar ağaç olarak koydu. Sonra Usmân mescidin binasını (genişletme ve süslendirme olarak) değiştirdi ve hem de çok genişletti. Duvarlarım da (kerpiç yerine) nakışlı taşlarla ve kireçle bina etti. Ve direklerini nakışlı taşlardan, tavanını da sâç ağacından yaptı

بَاب التَّعَاوُنِ فِي بِنَاءِ الْمَسْجِدِ

{مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسَاجِدَ اللَّهِ شَاهِدِينَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ بِالْكُفْرِ أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ وَفِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَى أُولَئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنْ الْمُهْتَدِينَ}

Mescidin Yapısını Yapmak Hususunda İnsanların Birbirleriyle Yardımlaşmaları Babı
"Allah'a eş koşanların kendi küfürlerine bizzat kendileri şâhid iken Allah'ın mescidlerini imâr etmelerine : (ehliyetleri) yoktur. Onların bütün yaptıkları boşa gitmiştir ve onlar ateşte ebedî kalıcılardır. Allah'ın , mescidlerini ancak Allah'a ve ahiret gününe îmân eden, namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren ve Allah'tan v başkasından korkmayan kimseler Vmâr eder. İşte doğru yola ermişlerden olmaları umulanlar bunlardır" (et-Tevbe: 17-18)

447 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُخْتَارٍ قَالَ حَدَّثَنَا خَالِدٌ الْحَذَّاءُ عَنْ عِكْرِمَةَ قَالَ لِي ابْنُ عَبَّاسٍ وَلِابْنِهِ عَلِيٍّ انْطَلِقَا إِلَى أَبِي سَعِيدٍ فَاسْمَعَا مِنْ حَدِيثِهِ فَانْطَلَقْنَا فَإِذَا هُوَ فِي حَائِطٍ يُصْلِحُهُ فَأَخَذَ رِدَاءَهُ فَاحْتَبَى ثُمَّ أَنْشَأَ يُحَدِّثُنَا حَتَّى أَتَى ذِكْرُ بِنَاءِ الْمَسْجِدِ فَقَالَ

كُنَّا نَحْمِلُ لَبِنَةً لَبِنَةً وَعَمَّارٌ لَبِنَتَيْنِ لَبِنَتَيْنِ فَرَآهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَنْفُضُ التُّرَابَ عَنْهُ وَيَقُولُ وَيْحَ عَمَّارٍ تَقْتُلُهُ الْفِئَةُ الْبَاغِيَةُ يَدْعُوهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ وَيَدْعُونَهُ إِلَى النَّارِ قَالَ يَقُولُ عَمَّارٌ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ الْفِتَنِ

-....İkrime şöyle demiştir: (Birgün)jbn Abbâs'bana ve oğlu Alî'ye: Ebû Saîd'e gidin de onun rivayet ettiği hadîslerden de bir mikdârını işitin, dedi. Bunun üzerine biz ikimiz Ebû Saîd'in yanma gittik. Onu, kendisine âid bir bağçeyi timâr ederken bulduk. Hemen ridâsım alıp büründü. Sonra bize tahdîs etmeğe başladı. Nihayet mescidin yapılışının zikri geldi. Burada şöyle dedi: Biz birer kerpiç birer kerpiç taşıyorduk. Ammâr ise ikişer kerpiç ikişer kerpiç taşıyordu. Peygamber (S) onu (öyle) görünce üzerindeki toprağı silkerek: "Vah Ammâr! Vah Ammâr! Kendisini bağîler cemâati öldürecektir. Ammâr onları cennete da'vet eder, onlar ise onu cehenneme çağırırlar" demeğe başladı. Ebû Saîd der ki: Ammâr (bunu işitince): Fitnelerden Allah'a sığınırım, derdi.

بَاب الِاسْتِعَانَةِ بِالنَّجَّارِ وَالصُّنَّاعِ فِي أَعْوَادِ الْمِنْبَرِ وَالْمَسْجِدِ

448 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلٍ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى امْرَأَةٍ مُرِي غُلَامَكِ النَّجَّارَ يَعْمَلْ لِي أَعْوَادًا أَجْلِسُ عَلَيْهِنَّ

Mescid Yapmkata Yapıcı Sanatkarlardan; Minberin Kuru Ağaçları Hususunda da San'atkar Marangozdan Yardım İstenmesi Babı

-....Sehl £R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bir kadına: "Marangoz oian kölene emret de benim için, üzerine oturabileceğim bir takım tahtalar yapsın" haberini yolladı.

---

449 – حَدَّثَنَا خَلَّادٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ أَيْمَنَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ امْرَأَةً قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا أَجْعَلُ لَكَ شَيْئًا تَقْعُدُ عَلَيْهِ فَإِنَّ لِي غُلَامًا نَجَّارًا قَالَ إِنْ شِئْتِ فَعَمِلَتْ الْمِنْبَرَ

-..... Bize Abdülvâhid ibnu Eymen, babasından; o da Câbir'den tahdîs etti ki: Bir kadın: Yâ Rasûlallah, senin için üzerine oturacağın bir şey yaptırayım mı? Çünkü benim marangoz olan bir kölem vardır, dedi. Rasûlullah (S): "Eğer istersen (yaptır)" buyurdu. Bunun üzerine o kadın minberi yaptırdı

بَاب مَنْ بَنَى مَسْجِدًا

450 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو أَنَّ بُكَيْرًا حَدَّثَهُ أَنَّ عَاصِمَ بْنَ عُمَرَ بْنِ قَتَادَةَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ عُبَيْدَ اللَّهِ الْخَوْلَانِيَّ أَنَّهُ سَمِعَ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ يَقُولُ عِنْدَ قَوْلِ النَّاسِ فِيهِ حِينَ بَنَى مَسْجِدَ الرَّسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّكُمْ أَكْثَرْتُمْ وَإِنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ بَنَى مَسْجِدًا قَالَ بُكَيْرٌ حَسِبْتُ أَنَّهُ قَالَ يَبْتَغِي بِهِ وَجْهَ اللَّهِ بَنَى اللَّهُ لَهُ مِثْلَهُ فِي الْجَنَّةِ

Bir Mescid Bina Eden Kimse{nin Fazileti) Babı

-...Bana Amr haber verdi. Önada Bukeyr tahdîsetti. Ona da Âsim ibn Umer ibn Katâde tahdîs etti. O da Ubeydullah el-Havlânî'den işitti. O da Usmân ibn Affân'dan işitti. O, Rasûlullah1-ın mescidini yeniden bina ettiği zaman, insanların kendisi hakkındaki dekikodulan üzerine şöyle diyordu. Siz (yaptığım iş aleyhine) çok söylemeğe başladınız. Hâlbuki ben Rasûlullah'tan İşitmişimdir, O şöyle buyuruyordu: "Her kim - Bukeyr dedi ki: Ben Âsım'm "Allah 'in rızâsını istiyerek" dediğini sanıyorum- bir mescid bina ederse, Allah da ona cennette onun gibi bir ev bina eder"

بَاب يَأْخُذُ بِنُصُولِ النَّبْلِ إِذَا مَرَّ فِي الْمَسْجِدِ

451 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ قُلْتُ لِعَمْرٍو أَسَمِعْتَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ مَرَّ رَجُلٌ فِي الْمَسْجِدِ وَمَعَهُ سِهَامٌ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمْسِكْ بِنِصَالِهَا

Bab: Şahış Mescide Uğradığı Zaman Ok ve Mızrakları Demirlerinden Tutar
-... Bize Küteybe ibn Saîd tahdîs edip şöyle dedi: Bize Sufyân tahdîs edip şöyle dedi:Ben Amr ibn Dînâr'a: Sen Câbir ibn Abdil-lah'i: "Bir kimse mescidden geçti. Yanında (demirleri meydanda) oklar vardı.Rasûlullah(S) ona: Okların demirlerinden tut buyurdu derken işittin mi?" dedim

---

بَاب الْمُرُورِ فِي الْمَسْجِدِ

452 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو بُرْدَةَ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ مَرَّ فِي شَيْءٍ مِنْ مَسَاجِدِنَا أَوْ أَسْوَاقِنَا بِنَبْلٍ فَلْيَأْخُذْ عَلَى نِصَالِهَا لَا يَعْقِرْ بِكَفِّهِ مُسْلِمًا

Mescidden Geçmek Babı
-..... Bize Ebû Burde ibnu Abdillah tahdîs edip şöyle dedi:Ben Ebû Burde'den işittim; o da babasından: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Her kim mescidlerimizin yâhud çarşılarımızın birinden yanında ok varken geçecek olursa eliyle demirlerinden tutsun ki, bir müslümânı yaralamasın"

بَاب الشِّعْرِ فِي الْمَسْجِدِ

453 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَنَّهُ سَمِعَ حَسَّانَ بْنَ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيَّ يَسْتَشْهِدُ أَبَا هُرَيْرَةَ أَنْشُدُكَ اللَّهَ هَلْ سَمِعْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَا حَسَّانُ أَجِبْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ أَيِّدْهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ نَعَمْ

Mescidde Şiir (İmşad Etmenin Hükmü) Babı
-.... Zuhr,î şöyle demiştir: Bana Ebû Seleme ibnu Abdirrahmân ibn Avf haber verdi.O, Hassan ibn Sabit el-Ensârî'den işitmiş-tir. Hassan, (mescidde şiir inşâd etmenin cevazı hususunda) Ebû Hureyre'yi şâhid yapmak isteyerek, ona: Allah aşkına söyle, sen Peygamber'in "Yâ Hassan, Allah'ın Rasûlü'nden yana {Kureyş kâfirlerine) cevâb ver. Yâ Allah, sen onu Rûhu'l-Kuds (yânî Cebrâîl) ile te'yîd et!" derken işittin mi? dedi. Ebû Hureyre: Evet (işittim), dedi

---

بَاب أَصْحَابِ الْحِرَابِ فِي الْمَسْجِدِ

454 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ لَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا عَلَى بَابِ حُجْرَتِي وَالْحَبَشَةُ يَلْعَبُونَ فِي الْمَسْجِدِ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتُرُنِي بِرِدَائِهِ أَنْظُرُ إِلَى لَعِبِهِمْ

Kısa Mızraklı Kimselerin Mescide Girmelerinin Cevazı Babı
-.....Bize İbrâhîm ibn Sa'd, Salih (ibn Keysân)'den; o da İbn Şihâb'dan tahdîs etti.O şöyle dedi: Bana Urve ibnu'z-Zubeyr haber verdi ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Yemîn ederim ki, bir gün Rasû-lullah'ı hücremin kapısı üzerinde şu hâlde gördüm: Habeşliler mescidde oyun oynuyor, Rasûlullah da ben onların oyunlarına bakabileyim diye, kendi ridâsı ile beni perdeliyordu.

---

455 - زَادَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْحَبَشَةُ يَلْعَبُونَ بِحِرَابِهِمْ

İbrâhîm ibnu'I-Munzir bîr ziyâde yapıp şöyle dedi: Bize İbnu Vehb tahdîs etti. Bana Yûnus, îbn Şihâb'dan; o da Urve'den; o da Âişe'den tahdîs etti. Âişe: Ben Peygamber'i şu hâlde gördüm: Habeşliler kendi kısa mizraklanyle oynuyorlardı, demiştir.

بَاب ذِكْرِ الْبَيْعِ وَالشِّرَاءِ عَلَى الْمِنْبَرِ فِي الْمَسْجِدِ

456 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ أَتَتْهَا بَرِيرَةُ تَسْأَلُهَا فِي كِتَابَتِهَا فَقَالَتْ إِنْ شِئْتِ أَعْطَيْتُ أَهْلَكِ وَيَكُونُ الْوَلَاءُ لِي وَقَالَ أَهْلُهَا إِنْ شِئْتِ أَعْطَيْتِهَا مَا بَقِيَ وَقَالَ سُفْيَانُ مَرَّةً إِنْ شِئْتِ أَعْتَقْتِهَا وَيَكُونُ الْوَلَاءُ لَنَا فَلَمَّا جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَّرَتْهُ ذَلِكَ فَقَالَ ابْتَاعِيهَا فَأَعْتِقِيهَا فَإِنَّ الْوَلَاءَ لِمَنْ أَعْتَقَ ثُمَّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمِنْبَرِ وَقَالَ سُفْيَانُ مَرَّةً فَصَعِدَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَشْتَرِطُونَ شُرُوطًا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ مَنْ اشْتَرَطَ شَرْطًا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَلَيْسَ لَهُ وَإِنْ اشْتَرَطَ مِائَةَ مَرَّةٍ قَالَ عَلِيٌّ قَالَ يَحْيَى وَعَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ يَحْيَى عَنْ عَمْرَةَ وَقَالَ جَعْفَرُ بْنُ عَوْنٍ عَنْ يَحْيَى قَالَ سَمِعْتُ عَمْرَةَ قَالَتْ سَمِعْتُ عَائِشَةَ وَرَوَاهُ مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ عَمْرَةَ أَنَّ بَرِيرَةَ وَلَمْ يَذْكُرْ صَعِدَ الْمِنْبَرَ

Mesciddeki Minber Üzerinde Alım ve Satım İşinin Zikredilmesi Babı
-.... Bize Sufyân (ibn Uyeyne), Yahya (ibn Saîd)'dan; o da Amre (bintu Abdirrahmân)'den; o da Âişe'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Berîre hürriyetini satın alma yazışması hakkında, yardımını istemek için Âişe'ye geldi. Âişe: Eğer istersen üzerindeki borcun-kalanını sahihlerine veririm, velîlik hakkı bana âid olur, dedi. Berîre'nin sâhibleri Âişe'ye: İstersen Berîre'ye, üzerindeki borcunun kalanını verirsin, dediler. Râvî Sufyân ibn Uyeyne bir defa da -bu "Sen Berîre'ye verirsin" ifâdesi yerine- istersen Berîre'yi azâd edersin, velîlik hakkı da bize âid olur dediler, şeklinde söyledi. Rasûlullah gelince Âişe bu mes'eleyi kendisine hatırlattı. Bunun üzerine Peygamber (S): "Sen Berîre'yi satın al, sonra azâd et. Velilik hakkı muhakkak surette azâd eden kimseye âidclir"buyurdu. Sonra Rasûiullah, minber üzerinde kalktı. (Sufyân ibn Uyeyne bir kerre de –kalktı yerine- Rasûiullah (S) minber üzerine yükseldi, dedi.) Ve şöyle buyurdu: "Bir takım kimselere ne oluyor ki, onlar Allah'ın Kitâbı'nda bulunmayan bir takım şartları şart koşuyorlar? Her kim Allah'ın Kitâbı'nda bulunmayan (ve ona muhalif olan) bir şartı şart kılarsa, o şartın kendi lehine bir faydası yoktur; öyle yüz şart koşsa da".
Ve Alî ibnu'l-Medmî şöyle dedi: Yahya ibn Saîd el-Kattân ile Ab-dulvahhâb, Yahya ibn Saîd el-Ensârî'den; o da Amre'den diye söylediler. Ca'fer ibn Avf ise: Yahya ibn Saîd el- Ensârî'den, o şöyle dedi: Ben

Amre'den işittim, O, şöyle dedi: Ben Âişe'den işittim... dedi. Ve bu hadîsi Mâlik: Yahya'dan; o da Amre'den; Berîre (geldi).... şeklinde rivayet etti, fakat bunda "Peygamber minbere yükseldi" sözünü zikretmedi.

بَاب التَّقَاضِي وَالْمُلَازَمَةِ فِي الْمَسْجِدِ

457 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ قَالَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ كَعْبٍ أَنَّهُ تَقَاضَى ابْنَ أَبِي حَدْرَدٍ دَيْنًا كَانَ لَهُ عَلَيْهِ فِي الْمَسْجِدِ فَارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُهُمَا حَتَّى سَمِعَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي بَيْتِهِ فَخَرَجَ إِلَيْهِمَا حَتَّى كَشَفَ سِجْفَ حُجْرَتِهِ فَنَادَى يَا كَعْبُ قَالَ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ ضَعْ مِنْ دَيْنِكَ هَذَا وَأَوْمَأَ إِلَيْهِ أَيْ الشَّطْرَ قَالَ لَقَدْ فَعَلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ قُمْ فَاقْضِهِ

- Mescidde Borçlu Kimseden Borcunu Ödemesini İstemek ve Borcu İstemek İçin Borçkuya Yapışmak Babı

-....Bize Yûnus (ibn Yezîd), Zuhrî'den; o da Ka'b ibn Mâlik'in oğlu Abdullah'tan; o da babası Ka'b'dan haber verdi, (o, şöyle demiştir): Ka'b ibn Mâlik (R), (Abdullah) ibn Ebî Hadred'den ondaki alacağını mescidde (hasmına yapışıp) istedi. Her ikisinin sesleri yükseldi. Nihayet evinde bulunan Rasûlullah, onların seslerini işitti. Ve onlara doğru çıktı, hücresinin perdesini açarak: "Yâ Ka'b!" diye nida etti. Ka'b: Lebbeyk Yâ Rasûlallah, deyince, Rasûlullah eliyle işaret vererek: "Alacağından şu kadarını yânî yarısını bağışla" buyurdu. Ka'b, hemen: Vallahi bağışladım Yâ Rasûlallah, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (S) İbn Ebî Hadred'e hitaben: "Kalk, borcunu öde" diye emretti.

بَاب كَنْسِ الْمَسْجِدِ وَالْتِقَاطِ الْخِرَقِ وَالْقَذَى وَالْعِيدَانِ

458 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي رَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَجُلًا أَسْوَدَ أَوْ امْرَأَةً سَوْدَاءَ كَانَ يَقُمُّ الْمَسْجِدَ فَمَاتَ فَسَأَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْهُ فَقَالُوا مَاتَ قَالَ أَفَلَا كُنْتُمْ آذَنْتُمُونِي بِهِ دُلُّونِي عَلَى قَبْرِهِ أَوْ قَالَ قَبْرِهَا فَأَتَى قَبْرَهَا فَصَلَّى عَلَيْهَا

Mescidi Süpürmek. (Ötesine Berisine Düşmüş) Paçavraları. Çöpleri ve Ağaç Kırıntılarını Toplamak Babı

-....(EbûHureyre şöyle demiştir): Bir zencî adam, yâhud zencî kadın, mescidi süpürür idi. Vefat etti. Peygamber (S) onun hâlinden sordu. Öldü dediler. "Bana haber vermeli değil miydiniz? O adamın -yâhud: o kadının- kabrini bana gösteriniz" buyurdu. Müteakiben o adamın veya kadının kabrine vardı ve üzerine namaz kıldı.

بَاب تَحْرِيمِ تِجَارَةِ الْخَمْرِ فِي الْمَسْجِدِ

459 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ لَمَّا أُنْزِلَتْ الْآيَاتُ مِنْ سُورَةِ الْبَقَرَةِ فِي الرِّبَا خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمَسْجِدِ فَقَرَأَهُنَّ عَلَى النَّاسِ ثُمَّ حَرَّمَ تِجَارَةَ الْخَمْرِ

Şarab Ticaretinin Haram Kılınmasını Mescidde Zikredip Beyan Eylemek Babı

-...Âişe (R) şöyle demiştir: el-Bakara Sûresi'nden,ribâ hakkındaki (275-279.) âyetler nazil olduğu zaman Peygamber (S) mescide çıktı. Ve bu âyetleri insanlara karşı okudu. Sonra şarâbın ticâretini (yânî alınmasını ve satılmasını) haram kıldı

بَاب الْخَدَمِ لِلْمَسْجِدِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ{نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا}لِلْمَسْجِدِ يَخْدُمُهَا

460 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ وَاقِدٍ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي رَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ امْرَأَةً أَوْ رَجُلًا كَانَتْ تَقُمُّ الْمَسْجِدَ وَلَا أُرَاهُ إِلَّا امْرَأَةً فَذَكَرَ حَدِيثَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ صَلَّى عَلَى قَبْرِهَا

Mescide Mahsus Hizmetçiler Babı: Ve İbn Abbâs: "İmrân'ın karısı: Rahb'im, karnımdakini azâdlı bir kul olarak sana adadım.Benden de bunu kabul et.." (aiû imrân: 35) âyetindeki "Muharraran" sözü, mescide tahsisedilmiş, ona hizmet edecek bir azâdlı demektir, demiştir .
-.... Bize Hammâd, Sâbit'ten; o da Ebû Râfi'den; o da Ebû Hureyre'den tahdîs etti.(o, şöyle demiştir): Bir kadın yâhud bir adam mescidi süpürür idi. Ebû Râfi': Ben Ebû Hureyre'nin "bir kadın" dediğini kuvvetle zannediyorum, demiştir. Sonra Ebû Hureyre (iki bâb önce) geçen hadîsi zikredip: Peygamber onun kabri üzerine namaz kıldı, demiştir.

بَاب الْأَسِيرِ أَوْ الْغَرِيمِ يُرْبَطُ فِي الْمَسْجِدِ

461 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ أَخْبَرَنَا رَوْحٌ وَمُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ عِفْرِيتًا مِنْ الْجِنِّ تَفَلَّتَ عَلَيَّ الْبَارِحَةَ أَوْ كَلِمَةً نَحْوَهَا لِيَقْطَعَ عَلَيَّ الصَّلَاةَ فَأَمْكَنَنِي اللَّهُ مِنْهُ فَأَرَدْتُ أَنْ أَرْبِطَهُ إِلَى سَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي الْمَسْجِدِ حَتَّى تُصْبِحُوا وَتَنْظُرُوا إِلَيْهِ كُلُّكُمْ فَذَكَرْتُ قَوْلَ أَخِي سُلَيْمَانَ رَبِّ{هَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي}قَالَ رَوْحٌ فَرَدَّهُ خَاسِئًا

Esirin Yahud Borçlunun Bağlanarak Mescidin İçinde Bulundurulması Babı
-... Bize Ravh ve Muhammed ibn Ca'fer, Şu'be'den; o da Muhammed ibn Ziyâd'dan; o da Ebû Hureyre'den haber verdi. Peygamber (S) şöyle demiştir: "Cinn (tâifesin)rfen bir ifrit dün gece namazımı kesmek için ansızın üzerime geldi. - Râvî: Yâhud, Peygamber bu tefeilete cümlesine benzer bir cümle söyledi, demiştir.-Hemen Allah beni ona karşı muktedir kıldı da, sabaha girdiğiniz zaman hepiniz ona bakasınız diye, mescidin direklerinden birine bağlamak istedim. Fakat kardeşim Süleyman Peygamber'in: Rabbiğfir H ve heblî mulken lâ yanbeğî liahadin min ba 'dî inneke entel-vahhâb O Ey Rabb'im, bana mağfiret et ve bana öyle bir mülk -saltanat-ver ki, o, benden başka hiçbir
kimseye lâyık olmasın. Şübhesiz bütün murâdları ihsan eden Sen'sin Sen)(es-sâd:35) kavlini hatırladım". Râvî Ravh: Rasûlullah o ifrîti köpek gibi kovdu, dedi

---

بَاب الِاغْتِسَالِ إِذَا أَسْلَمَ وَرَبْطِ الْأَسِيرِ أَيْضًا فِي الْمَسْجِدِ وَكَانَ شُرَيْحٌ يَأْمُرُ الْغَرِيمَ أَنْ يُحْبَسَ إِلَى سَارِيَةِ الْمَسْجِدِ

462 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْلًا قِبَلَ نَجْدٍ فَجَاءَتْ بِرَجُلٍ مِنْ بَنِي حَنِيفَةَ يُقَالُ لَهُ ثُمَامَةُ بْنُ أُثَالٍ فَرَبَطُوهُ بِسَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي الْمَسْجِدِ فَخَرَجَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَطْلِقُوا ثُمَامَةَ فَانْطَلَقَ إِلَى نَخْلٍ قَرِيبٍ مِنْ الْمَسْجِدِ فَاغْتَسَلَ ثُمَّ دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ

Kafirin Müslüman Olduğu Zaman Yıkanması ve Yine Esirin Mescid İçinde Bağlanması Babı
Ve Kaadî Şureyh, borçlu kimsenin mescidin bir direğine bağlanmasını emrederdi
-... Bize Saîd ibn Ebî Saîd tahdîs etti. O Ebû Hureyre'den şöyle dediğini işitmiştir: Peygamber (S) Necd cihetine bir süvârî müfrezesi gönderdi. Bu müfreze Benû Hanîfe kabilesinden Sümâme ibn Usâl denilen bir kişiyi esîr edip getirdiler Ve onu mescidin direklerinden birisine bağladılar. Nihayet Peygamber Sümâme'nin yanma çıktı da: "Artık Sümâme'yi salıverin" buyurdu Sümâme bırakılınca, hemen mescidin yakınında bulunan bir suya gitti ve yıkandı. Sonra mescide girdi ve: Eşhedu en lâ ilahe illellâh ve eşhedu enne Muhammeden Rasûlullah dedi.

بَاب الْخَيْمَةِ فِي الْمَسْجِدِ لِلْمَرْضَى وَغَيْرِهِمْ

463 – حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ بْنُ يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ أُصِيبَ سَعْدٌ يَوْمَ الْخَنْدَقِ فِي الْأَكْحَلِ فَضَرَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْمَةً فِي الْمَسْجِدِ لِيَعُودَهُ مِنْ قَرِيبٍ فَلَمْ يَرُعْهُمْ وَفِي الْمَسْجِدِ خَيْمَةٌ مِنْ بَنِي غِفَارٍ إِلَّا الدَّمُ يَسِيلُ إِلَيْهِمْ فَقَالُوا يَا أَهْلَ الْخَيْمَةِ مَا هَذَا الَّذِي يَأْتِينَا مِنْ قِبَلِكُمْ فَإِذَا سَعْدٌ يَغْذُو جُرْحُهُ دَمًا فَمَاتَ فِيهَا

Mescidin İçinde Hastalar İçin ve Hastalardan Başkaları İçin Çadır Kurmak Babı
-....Âişe (R) şöyle demiştir: Sa'd ibn Muâz Hanciak gününde pazu damarından yaralandı. Peygamber (S) ona yakından hasta ziyareti yapabilmek için mescidin içine (ona mahsûs) bir çadır kurdurdu. Mescidde Gifâr oğulları'ndan (bâzı kimselere âid) bir çadır daha vardı. İşte bu Gıfârîler'i kendilerine doğru akıp gelen kandan başkası ürkütmedi. Kanı görünce onlar: Ey çadır ahâlîsi, sizin tarafınızdan bize doğru gelen bu kan nedir? dediler. Bir de baktılar ki, Sa'd'ın yarası kanayıp duruyor. İşte Sa'd orada vefat etti

---

بَاب إِدْخَالِ الْبَعِيرِ فِي الْمَسْجِدِ لِلْعِلَّةِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ طَافَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى بَعِيرٍ

464 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ نَوْفَلٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ شَكَوْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنِّي أَشْتَكِي قَالَ طُوفِي مِنْ وَرَاءِ النَّاسِ وَأَنْتِ رَاكِبَةٌ فَطُفْتُ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي إِلَى جَنْبِ الْبَيْتِ يَقْرَأُ بِالطُّورِ وَكِتَابٍ مَسْطُورٍ

Bir İhtiyaç Sebebiyle Mescidi Deve Sokmak Babı
İbn Abbâs da: Peygamber (S) deve üzerinde tavaf etti, demiştir
-....Ümmü Seleme (R) şöyle demiştir: (Hacc sırasında), hasta olduğumu Rasûlullah'a arzettim. Rasûlullah (S): "(Deveye) binerek insanların arkasından tavaf et" buyurdu. Ben (öylece) tavaf ettim Rasûlullah da Beyt'in yanında namaza durmuş Ve't-Tûri ve kitabin mestûrin sûresini okuyordu.

بابٌ

465 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ قَالَ حَدَّثَنَا أَنَسٌ أَنَّ رَجُلَيْنِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَا مِنْ عِنْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي لَيْلَةٍ مُظْلِمَةٍ وَمَعَهُمَا مِثْلُ الْمِصْبَاحَيْنِ يُضِيئَانِ بَيْنَ أَيْدِيهِمَا فَلَمَّا افْتَرَقَا صَارَ مَعَ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا وَاحِدٌ حَتَّى أَتَى أَهْلَهُ

-...Katâde şöyle demiştir: Bize Enes (R) şöyle tahdîs etti: Peygamber'in sahâbîlerinden iki zât, karanlık bir gecede Peygamber'in yanından, önlerinde parıldayan çerâğa benzer iki şey olduğu hâlde çıktılar. O iki kişi birbirlerinden ayrıldıkları zaman, o çerâğlardan her biri biriyle beraber ayrıldı. Ve tâ ehlinin yanına gidinceye kadar (yolunu aydınlattı).

بَاب الْخَوْخَةِ وَالْمَمَرِّ فِي الْمَسْجِدِ

466 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ قَالَ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ حُنَيْنٍ عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ خَطَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ خَيَّرَ عَبْدًا بَيْنَ الدُّنْيَا وَبَيْنَ مَا عِنْدَهُ فَاخْتَارَ مَا عِنْدَ اللَّهِ فَبَكَى أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقُلْتُ فِي نَفْسِي مَا يُبْكِي هَذَا الشَّيْخَ إِنْ يَكُنْ اللَّهُ خَيَّرَ عَبْدًا بَيْنَ الدُّنْيَا وَبَيْنَ مَا عِنْدَهُ فَاخْتَارَ مَا عِنْدَ اللَّهِ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ الْعَبْدَ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ أَعْلَمَنَا قَالَ يَا أَبَا بَكْرٍ لَا تَبْكِ إِنَّ أَمَنَّ النَّاسِ عَلَيَّ فِي صُحْبَتِهِ وَمَالِهِ أَبُو بَكْرٍ وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا مِنْ أُمَّتِي لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ وَلَكِنْ أُخُوَّةُ الْإِسْلَامِ وَمَوَدَّتُهُ لَا يَبْقَيَنَّ فِي الْمَسْجِدِ بَابٌ إِلَّا سُدَّ إِلَّا بَابُ أَبِي بَكْرٍ

Mescide Çıkacak Küçük Kafi ve Gelip Geçme Yeri Babı

-....Ebû Saîd Hudrî (R) şöyle demiştir: Peygamber (S-son hastalığında) hutbe yaptı da: "Allah bir kulu, dünyâ ile kendi yanında olan şeyler arasında muhayyer bıraktı. O kul da Allah yanındakileri seçti "dedi. (Bu söz üzerine) Ebû Bekr ağladı. Ben kendi kendime: Allah'ın bir kulu dünyâ ile kendi yanında olan şey arasında muhayyer bulunmasında, onun da Allah yanındakileri tercîh etmesinde ne var ki bu şeyh (böyle) ağlıyor? dedim. Meğer o muhayyer kılman kul, Rasûlullah'ın kendisi imiş. Ebû Bekr de (bunu) hepimizden daha bilici imiş. Rasûlullah: "YâEbâ Bekr, ağlama. Arkadaşlığı hususunda ve malı hususunda insanların bana en çok vergisi olan Ebû Bekr'dir.Ümmetimden bir halîl edinecek olsa idim muhakkak Ebû Bekr'i edinirdim. Lâkin İslâm kardeşliği (yânı İslâm yüzünden hâsıl olan kardeşlik) ve İslâm sevgisi (şahsî dostluktan daha faziletlidir). Mescide çıkacak hiçbir husûsî kapı kalmasın, muhakkak kapatılsın. Bundan Ebû Bekr'in kapısı müstesna" buyurdu.

---

467 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ سَمِعْتُ يَعْلَى بْنَ حَكِيمٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَرَضِهِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ عَاصِبٌ رَأْسَهُ بِخِرْقَةٍ فَقَعَدَ عَلَى الْمِنْبَرِفَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ النَّاسِ أَحَدٌ أَمَنَّ عَلَيَّ فِي نَفْسِهِ وَمَالِهِ مِنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَبِي قُحَافَةَ وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا مِنْ النَّاسِ خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ خَلِيلًا وَلَكِنْ خُلَّةُ الْإِسْلَامِ أَفْضَلُ سُدُّوا عَنِّي كُلَّ خَوْخَةٍ فِي هَذَا الْمَسْجِدِ غَيْرَ خَوْخَةِ أَبِي بَكْرٍ

-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S), vefatı ile neticelenen hastalığı sırasında başını bir bez ile bağlamış olduğu hâlde mescide çıktı ve minber üzerine oturdu. Akabinde Allah'a hamd ve sena etti. Sonra şöyle buyurdu: "Şu muhakkak ki, insanlar içinde nefsi ve malı i'tibâriyle benim üzerimde, Ebû Kuhâfe'nin oğlu Ebû Bekr'den çok menn ve atası olan 'hiçbir kimse yoktur. İnsanlardan bir halil edinecek olaydım, muhakkak Ebû Bekr'i kendime bir halîl edinirdim. Lâkin İslâm yüzünden olan hullet (yânı derin dostluk) daha faziletlidir. Ebû Bekr'in küçük kapısından başka mescide açılan kapıların hepsini benim tarafımdan kapatınız"

بَاب الْأَبْوَابِ وَالْغَلَقِ لِلْكَعْبَةِ وَالْمَسَاجِدِ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَقَالَ لِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ قَالَ لِي ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ يَا عَبْدَ الْمَلِكِ لَوْ رَأَيْتَ مَسَاجِدَ ابْنِ عَبَّاسٍ وَأَبْوَابَهَا

Ka'be İçin ve Diğer Mescidler İçin Kapılar ve Kilidler (Edinme) Babı: Ebû Abdillah Buharı der ki: Ve bana Abdullah ibnu Muhammed {el-Cu'fî) şöyle dedi: Bize Sufyân ibn Uyeyne, (Abdulmelik) ibn Cureyc'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Bana İbnu Ebî Muleyke: Yâ Abdelmelik, sen İbnu Abbâs'ın mescidlerini ve onların kapılarını bir göreydin... dedi

468 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ وَقُتَيْبَةُ قَالَا حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدِمَ مَكَّةَ فَدَعَا عُثْمَانَ بْنَ طَلْحَةَ فَفَتَحَ الْبَابَ فَدَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبِلَالٌ وَأُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ وَعُثْمَانُ بْنُ طَلْحَةَ ثُمَّ أَغْلَقَ الْبَابَ فَلَبِثَ فِيهِ سَاعَةً ثُمَّ خَرَجُوا قَالَ ابْنُ عُمَرَ فَبَدَرْتُ فَسَأَلْتُ بِلَالًا فَقَالَ صَلَّى فِيهِ فَقُلْتُ فِي أَيٍّ قَالَ بَيْنَ الْأُسْطُوَانَتَيْنِ قَالَ ابْنُ عُمَرَ فَذَهَبَ عَلَيَّ أَنْ أَسْأَلَهُ كَمْ صَلَّى

-...Bize Hammâd, Eyyûb'dan; o da Nâfi'den; o da İbn Umer'den tahdîs etti (o, şöyle demiştir): Peygamber (S) -Mekke fethinde- Mekke'ye geldi. Usmân ibn Talha'yı çağırdı. O da (Ka'-be'ye âid) kapıyı açtı. Akabinde Peygamber ile beraber Bilâl, Usâ-me ibn Zeyd ve Usmân ibn Talha içeriye girdiler. Sonra kapı kilitlendi. Peygamber orada bir zaman kaldı. Sonra çıktılar. İbn Umer der ki:
(Onların çıktıklarını görünce) hemen koştum. Bilâl'e sordum. Bilâl: Evet, içeride namaz kıldı, dedi. Neresinde? dedim. Bilâl: İki direğin arasında, dedi. İbn Umer der ki: Bilâl'e, Peygamber kaç rek'at kıldı? diye sormak aklıma gelmemiş.

بَاب دُخُولِ الْمُشْرِكِ الْمَسْجِدَ

469 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْلًا قِبَلَ نَجْدٍ فَجَاءَتْ بِرَجُلٍ مِنْ بَنِي حَنِيفَةَ يُقَالُ لَهُ ثُمَامَةُ بْنُ أُثَالٍ فَرَبَطُوهُ بِسَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي الْمَسْجِدِ

Mescide Müşrikin Girmesi Babı
-....Bize Leys, Saîd ibn Ebî Saîd'den tahdîs etti. O Ebû Hureyre'yi şöyle darken dinlemiştir: Rasûhıllah (S) Necd tarafına bir süvârî müfrezesi gönderdi. Bu müfreze Benû Hanîfe kabilesinden Sü-mâme ibn Usâl denilen bir adamı esîr alıp getirdi. Onu mescidin direklerinden bir direğe bağladılar.

بَاب رَفْعِ الصَّوْتِ فِي الْمَسَاجِدِ

470 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا الْجُعَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ خُصَيْفَةَ عَنْ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ كُنْتُ قَائِمًا فِي الْمَسْجِدِ فَحَصَبَنِي رَجُلٌ فَنَظَرْتُ فَإِذَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَقَالَ اذْهَبْ فَأْتِنِي بِهَذَيْنِ فَجِئْتُهُ بِهِمَا قَالَ مَنْ أَنْتُمَا أَوْ مِنْ أَيْنَ أَنْتُمَا قَالَا مِنْ أَهْلِ الطَّائِفِ قَالَ لَوْ كُنْتُمَا مِنْ أَهْلِ الْبَلَدِ لَأَوْجَعْتُكُمَا تَرْفَعَانِ أَصْوَاتَكُمَا فِي مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Mescidde Sesi Yükseltmenin Hükmü Babı
-.... Bana Yezîd ibn Husayfe, Sâib ibn Yezîd'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben mescidde dikeliyordum. Bir kimse bana bir çakıl taşı attı. Baktım ki, o Umer ibn Hattâb'dır. Umer bana hitaben: Git şu iki kişiyi bana getir, dedi. Ben gidip o iki şahsı Umer'e getirdim. Umer onlara: Sizler kimsiniz? yâhud: Sizler neredensiniz? diye sordu. Onlar: Biz Tâif ahâlîsindeniz, dediler. Umer: Şayet siz bu şehir halkından olaydınız muhakkak canınızı acıtırdım. Sizler Rasûlullah'ın mescidi içinde seslerinizi yükseltiyorsunuz, dedi.

471 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ تَقَاضَى ابْنَ أَبِي حَدْرَدٍ دَيْنًا لَهُ عَلَيْهِ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ فَارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُهُمَا حَتَّى سَمِعَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي بَيْتِهِ فَخَرَجَ إِلَيْهِمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى كَشَفَ سِجْفَ حُجْرَتِهِ وَنَادَى كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ يَا كَعْبُ قَالَ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَشَارَ بِيَدِهِ أَنْ ضَعْ الشَّطْرَ مِنْ دَيْنِكَ قَالَ كَعْبٌ قَدْ فَعَلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُمْ فَاقْضِهِ

-.......İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Ka'b ibn Mâlik'in oğlu Abdullah tahdîs etti. Ona da babası Ka'b ibn Mâlik haber vermiştir: Ka'b ibn Mâlik, (Abdullah) ibnu Ebî Hadred'den üzerindeki alacağını mescidde ödemesini istemiş. Her ikisinin seslen, evinde bulunan Rasûlullah işitecek derecede yükselmiş. Rasûlullah onlara doğru çıkıp, hücresinin perdesini açarak: "Yâ Ka'b ibn Mâlik!"-diye nida etmiş. Ka'b: Lebbeyk yâ Rasûlallah, deyince, Rasûlullah eliyle işaret ederek: "Alacağından yarısını indir, bağışla" buyurmuş. Ka'b: Yâ Rasûlallah öyle yaptım, demiş. Rasûlullah da, İbnu Ebî Hadred'e: "Kalk, o kalanı öde" buyurmuştur.

بَاب الْحِلَقِ وَالْجُلُوسِ فِي الْمَسْجِدِ

472 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ سَأَلَ رَجُلٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ مَا تَرَى فِي صَلَاةِ اللَّيْلِ قَالَ مَثْنَى مَثْنَى فَإِذَا خَشِيَ الصُّبْحَ صَلَّى وَاحِدَةً فَأَوْتَرَتْ لَهُ مَا صَلَّى وَإِنَّهُ كَانَ يَقُولُ اجْعَلُوا آخِرَ صَلَاتِكُمْ وِتْرًا فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِهِ

Mescidde (İlim İçin) Halkalar (Teşkil Etmek) ve Oturmak Babı

-....İbn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) minberde iken bir kimse: Gece namazı hakkında ne buyurursun? diye sordu. Peygamber: "İkişer ikişerdir. Sabah vaktinden endîşe ettiği zaman bir rek'at kılar ki, bu tek rek'at kılmış olduklarını tekleştirir" buyurdu. İbn Umer: Geceleyin namazınızın sonunu tek yapınız. Çünkü Peygamber (S) bunu emretmiştir, der idi.

---

473 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَجُلًا جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَخْطُبُ فَقَالَ كَيْفَ صَلَاةُ اللَّيْلِ فَقَالَ مَثْنَى مَثْنَى فَإِذَا خَشِيتَ الصُّبْحَ فَأَوْتِرْ بِوَاحِدَةٍ تُوتِرُ لَكَ مَا قَدْ صَلَّيْتَ قَالَ الْوَلِيدُ بْنُ كَثِيرٍ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ حَدَّثَهُمْ أَنَّ رَجُلًا نَادَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ

-.... İbn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) hutbe yaparken bir kimse geldi de, gece namazı nasıldır? diye sordu. Peygamber: "İkişer ikişerdir. Sabahtan endîşe ettiğin zaman kılmış olduğun rek'atlan senin için tekleşiirecek olan bir tek rek'at kılıp vitr yap" buyurdu.el-Velîd ibn Kesîr şöyle dedi: Bana Abdullah'ın oğlu Ubeydul-lah tahdîs etti ki, onlara da İbn Umer şöyle tahdîsetmiştir: Peygamber mescid içinde iken bir kimse Peygamber'e nida etti...

---

474 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّ أَبَا مُرَّةَ مَوْلَى عَقِيلِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِي وَاقِدٍ اللَّيْثِيِّ قَالَ بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ فَأَقْبَلَ ثَلَاثَةُ نَفَرٍ فَأَقْبَلَ اثْنَانِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَهَبَ وَاحِدٌ فَأَمَّا أَحَدُهُمَا فَرَأَى فُرْجَةً فِي الْحَلْقَةِ فَجَلَسَ وَأَمَّا الْآخَرُ فَجَلَسَ خَلْفَهُمْ فَلَمَّا فَرَغَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلَا أُخْبِرُكُمْ عَنْ النَّفَرِ الثَّلَاثَةِ أَمَّا أَحَدُهُمْ فَأَوَى إِلَى اللَّهِ فَآوَاهُ اللَّهُ وَأَمَّا الْآخَرُ فَاسْتَحْيَا فَاسْتَحْيَا اللَّهُ مِنْهُ وَأَمَّا الْآخَرُ فَأَعْرَضَ فَأَعْرَضَ اللَّهُ عَنْهُ

-...Akîl ibn EbîTâlib'in himayesinde olan Ebû Murre, Ebû Vâkıd el-Leysî'den haber vermiştir. O şöyle demiştir: Rasûlul-Iah (S) mescidde iken karşıdan üç kişi geldi. İkisi Rasûlullah'a doğru yöneldi, birisi de gitti. O ikiden birisi halkada bir aralık gördü de oracıkta oturdu. Diğeri ise halkadakilerin arkasında oturdu. Diğer üçüncü kimse ise arkasına dönüp gitti. Rasûlullah (meşgul olduğu sözden) ayrılınca şöyle buyurdu: "Sizlere bu üç kişinin hâlini haber vereyim mi? Onların biri Allah'a sığındı, Allah da onu barındırdı. Diğeri (sıkıntı vermekten) utandı, Allah da ondan haya etti. Ötekisi ise (bu meclisten) yüz çevirdi, Allah da ondan yüz çevirdi

---

بَاب الِاسْتِلْقَاءِ فِي الْمَسْجِدِ وَمَدِّ الرِّجْلِ

475 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ عَنْ عَمِّهِ أَنَّهُ رَأَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُسْتَلْقِيًا فِي الْمَسْجِدِ وَاضِعًا إِحْدَى رِجْلَيْهِ عَلَى الْأُخْرَى وَعَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ قَالَ كَانَ عُمَرُ وَعُثْمَانُ يَفْعَلَانِ ذَلِكَ

Mescid İçinde Sırt Üstü Yatmak ve Ayak Uzatmak Babı
-.. Bize Abdullah ibn Mesleme, Mâlik'ten; o da îbn Şihâb'-dan; o da Abbâd ibn Temîm'den;o da amucasından tahdîs etti. Amu-casısı Abdullah ibn Zeyd, Rasûlullah'I mescidin içinde sırt üstü yatıp, bir ayağını diğeri üzerine koymuş olarak görmüştür. Ve yine îbn Şihâb'dan; o da Saîd ibnu'l-müseyyeb'den, o: Umer ile Usmân da bunu yaparlardı, demiştir.

بَاب الْمَسْجِدِ يَكُونُ فِي الطَّرِيقِ مِنْ غَيْرِ ضَرَرٍ بِالنَّاسِ وَبِهِ قَالَ الْحَسَنُ وَأَيُّوبُ وَمَالِكٌ

476 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ لَمْ أَعْقِلْ أَبَوَيَّ إِلَّا وَهُمَا يَدِينَانِ الدِّينَ وَلَمْ يَمُرَّ عَلَيْنَا يَوْمٌ إِلَّا يَأْتِينَا فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَرَفَيْ النَّهَارِ بُكْرَةً وَعَشِيَّةً ثُمَّ بَدَا لِأَبِي بَكْرٍ فَابْتَنَى مَسْجِدًا بِفِنَاءِ دَارِهِ فَكَانَ يُصَلِّي فِيهِ وَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ فَيَقِفُ عَلَيْهِ نِسَاءُ الْمُشْرِكِينَ وَأَبْنَاؤُهُمْ يَعْجَبُونَ مِنْهُ وَيَنْظُرُونَ إِلَيْهِ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ رَجُلًا بَكَّاءً لَا يَمْلِكُ عَيْنَيْهِ إِذَا قَرَأَ الْقُرْآنَ فَأَفْزَعَ ذَلِكَ أَشْرَافَ قُرَيْشٍ مِنْ الْمُشْرِكِينَ

İnsanlara Zarar Gelmeksizin Yolda Mescid Yapılır Babı:el-Hasen el-Basrî, Eyyûb es-Sahtıyânî ve Mâlik ibn Enes insanlara zarar gelmeyecek şekilde yolda mescid kurmanın cevazına kaail olmuşlardır.
-....Peygamber'in zevcesi Âişe (R) şöyle demiştir: Babamla anamın İslâm Dîni ile mütedeyyin olmayarak yaşadıklarını hiç hatırlamadım. O zamanlarda bir günümüz geçmezdi ki, o günün iki ucunda sabah ve akşam vakitlerinde Rasûluliah (S) bize gelmemiş olsun.. Bir zaman sonra Ebû Bekr'e bir re'y hâsıl oldu da, evinin avlusunda bir mescid yaptı. Burada namaz kılmağa, Kur'ân okumağa başladı. Müşrik kadınları ve çocukları, onun yanında duruyor, onun ibâdet ve kıraatine taaccüb ediyor ve ona bakıyorlardı. Ebû Bekr, ince yürekli, çok ağlar bir kimse idi. Kur'ân okuduğu vakit göz yaşlarını tutamazdı. Ebû Bekr'in bu hâli Kureyş müşriklerinin ileri gelenlerini korkuttu

بَاب الصَّلَاةِ فِي مَسْجِدِ السُّوقِ وَصَلَّى ابْنُ عَوْنٍ فِي مَسْجِدٍ فِي دَارٍ يُغْلَقُ عَلَيْهِمْ الْبَابُ

477 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ صَلَاةُ الْجَمِيعِ تَزِيدُ عَلَى صَلَاتِهِ فِي بَيْتِهِ وَصَلَاتِهِ فِي سُوقِهِ خَمْسًا وَعِشْرِينَ دَرَجَةً فَإِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ وَأَتَى الْمَسْجِدَ لَا يُرِيدُ إِلَّا الصَّلَاةَ لَمْ يَخْطُ خَطْوَةً إِلَّا رَفَعَهُ اللَّهُ بِهَا دَرَجَةً وَحَطَّ عَنْهُ خَطِيئَةً حَتَّى يَدْخُلَ الْمَسْجِدَ وَإِذَا دَخَلَ الْمَسْجِدَ كَانَ فِي صَلَاةٍ مَا كَانَتْ تَحْبِسُهُ وَتُصَلِّي يَعْنِي عَلَيْهِ الْمَلَائِكَةُ مَا دَامَ فِي مَجْلِسِهِ الَّذِي يُصَلِّي فِيهِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ اللَّهُمَّ ارْحَمْهُ مَا لَمْ يُحْدِثْ فِيهِ

Çarşı-Pazar Mescidinde Namaz Kılmak Babı
İbn Avn, kapısı üzerine kapatılan bir evdeki mescid içinde namaz kılmıştır
-.... Bize Ebû Muâviye, el-A'meş'ten; o da Ebû Salih'ten; o da Ebû Hureyre'den tahdîs etti. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: '"İnsanın cemâatle kıldığı namaz, evinde ve çarşı, pazarda (yalnız) kıldığı namazdan yirmi beş derece ziyâde olur Çünkü sizlerden biri abdeste niyet edip,abdesti tamâm
aldığı ve namazdan başka bir kasdı olmaksızın mescide gittiği zaman, tâ mescide girinceye kadar hiçbir adım atmaz ki Allah Taâlâ, o adımından dolayı onu bir derece daha yükseltmesin, ve bir günâhını eksiltmesin. Mescide girince de, mescid onu alıkoydukça (yânı orada kaldıkça) hep namazda (gibi) olur. Ve namaz kıldığı yerden ayrılmadığı ve kendisinden hades vâki' olmadığı müddetçe (yanındaki) melekler: Yâ Allah, ona mağfiret et, yâ Allah, ona merhamet eyle, diye ona duâ ve istiğfar ederler".

بَاب تَشْبِيكِ الْأَصَابِعِ فِي الْمَسْجِدِ وَغَيْرِهِ

479– حَدَّثَنَا حَامِدُ بْنُ عُمَرَ عَنْ بِشْرٍ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ حَدَّثَنَا وَاقِدٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَوْ ابْنِ عَمْرٍو شَبَكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصَابِعَهُ

Mescid İçinde ve Dışında Parmakları Birbirine Geçirip Kiltlemek Babı
-.. Bize Hâmid ibn Umer (233), Bişr (189)'den tahdîs etti. O şöyle dedi: Bize Âsim tahdîs edip şöyle dedi: Bize Vâkid babasından; o da İbn Umer'den yâhud İbn Amr'dan tahdîs eni. O: Peygamber (S) parmaklarını birbirine geçirip kilitledi, demiştir.

---

480 – وَقَالَ عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ سَمِعْتُ هَذَا الْحَدِيثَ مِنْ أَبِي فَلَمْ أَحْفَظْهُ فَقَوَّمَهُ لِي وَاقِدٌ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي وَهُوَ يَقُولُ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو كَيْفَ بِكَ إِذَا بَقِيتَ فِي حُثَالَةٍ مِنْ النَّاسِ بِهَذَا

Buhârî dedi ki: Ve Âsim ibn Alî (221) şöyle dedi: Bize Âsim ibn Muhammed tahdîs edip şöyle dedi: Ben bu hadîsi babam Muham-med ibn Zeyd'den işittim, fakat ben bunu hafızamda iyi tutamadım, akabinde kardeşim Vâkıd, babasından olmak üzere bu hadîsi benim için doğrulttu ve şöyle dedi: Ben babamdan işittim, o şöyle diyordu: Abdullah ibn Amr şöyle dedi: Rasûlullah (S): "Yâ Abdellah ibn Amr! İnsanların işe yaramaz olan kıymetsizleri içinde kaldığın zaman bu hâlin nasıl olur ki?" buyurdu

---

481 – حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ جَدِّهِ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا وَشَبَّكَ أَصَابِعَهُ

-.. Ebû Mûsâ(R)'dan (şöyle demiştir): Peygamber (S): "Mü'min ile mü'min (birbirine karşı) duvar gibidir, birbirini sımsıkı tutarlar" buyurdu da bunu söylerken parmaklarını birbirine geçirip sımsıkı kilitledi.

---

482 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ قَالَ حَدَّثَنَا النَّضْرُ بْنُ شُمَيْلٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِحْدَى صَلَاتَيْ الْعَشِيِّ قَالَ ابْنُ سِيرِينَ سَمَّاهَا أَبُو هُرَيْرَةَ وَلَكِنْ نَسِيتُ أَنَا قَالَ فَصَلَّى بِنَا رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ فَقَامَ إِلَى خَشَبَةٍ مَعْرُوضَةٍ فِي الْمَسْجِدِ فَاتَّكَأَ عَلَيْهَا كَأَنَّه غَضْبَانُ وَوَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى الْيُسْرَى وَشَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ وَوَضَعَ خَدَّهُ الْأَيْمَنَ عَلَى ظَهْرِ كَفِّهِ الْيُسْرَى وَخَرَجَتْ السَّرَعَانُ مِنْ أَبْوَابِ الْمَسْجِدِ فَقَالُوا قَصُرَتْ الصَّلَاةُ وَفِي الْقَوْمِ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ فَهَابَا أَنْ يُكَلِّمَاهُ وَفِي الْقَوْمِ رَجُلٌ فِي يَدَيْهِ طُولٌ يُقَالُ لَهُ ذُو الْيَدَيْنِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَسِيتَ أَمْ قَصُرَتْ الصَّلَاةُ قَالَ لَمْ أَنْسَ وَلَمْ تُقْصَرْ فَقَالَ أَكَمَا يَقُولُ ذُو الْيَدَيْنِ فَقَالُوا نَعَمْ فَتَقَدَّمَ فَصَلَّى مَا تَرَكَ ثُمَّ سَلَّمَ ثُمَّ كَبَّرَ وَسَجَدَ مِثْلَ سُجُودِهِ أَوْ أَطْوَلَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَكَبَّرَ ثُمَّ كَبَّرَ وَسَجَدَ مِثْلَ سُجُودِهِ أَوْ أَطْوَلَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَكَبَّرَ فَرُبَّمَا سَأَلُوهُ ثُمَّ سَلَّمَ فَيَقُولُ نُبِّئْتُ أَنَّ عِمْرَانَ بْنَ حُصَيْنٍ قَالَ ثُمَّ سَلَّمَ

-...Bize İbnu Avn, İbn Sîrîn'den haber verdi. Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bize öğlen veya ikindi namazlarından birini kıldırdı. -İbn Şîrîn: Ebû Hureyre bu namazın ismini söyledi, fakat ben unuttum, dedi.- Râvî der ki: Rasûlullah bize iki rek'at kıldırdıktan sonra selâm verdi. Ondan sonra mescidin içinde yana uzatılmış bir tahta parçasına doğru kalktı ve oraya öfkeli gibi dayandı. Ve sağ elini sol elinin arkası üstüne koyduktan sonra parmaklarını birbirine geçirdi, sağ yanağını sol elinin ayasına yapıştırdı (ve o vaziyette baka durdu). Acele çıkmak isteyenler mescidin kapılarından çıktılar da (kendi kendilerine): Namaz kısaldı, dediler. Cemâatin içinde Ebû Bekr ve Umer de vardı. Bunlar Peygamber'e birşey söylemekten çekindiler. Yine o cemâatin içinde kollan uzun olduğu için Zu'l-Yedeyn dedikleri bir zât vardı. O zât: Yâ Rasûlallah, unuttun mu? Yoksa namaz mı kısaldı? dedi. Rasûlullah: "Unutmadım da, namaz da kısalmadı" buyurduktan sonra: "Zu'l-Yedeyn'm dediği gibi mi?" diye sordu. Sahâbîlcr: Evet, dediler. Bunun üzerine hemen ileriye varıp namazdan eksik bıraktığını kıldırdı. Sonra selâm verdi. Sonra tekbîr alıp secdeye vardı. (Her vakitki) sucûdu kadar yâhud daha uzun müddet secdede kaldı. Sonra başını kaldırıp tekbîr aldı. Sonra tekbîr alıp (yine) secdeye gitti. Sonra (yine) başını kaldırıp tekbîr aldı. İbn Sî-rîn'e: Sonra selâm verdi mi? diye sordular. O da: İrnrân ibn Husayn'ın sonra selâm verdi dediği bana haber verildi, diye cevâb verir idi.

بَاب الْمَسَاجِدِ الَّتِي عَلَى طُرُقِ الْمَدِينَةِ وَالْمَوَاضِعِ الَّتِي صَلَّى فِيهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

483 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ قَالَ رَأَيْتُ سَالِمَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَتَحَرَّى أَمَاكِنَ مِنْ الطَّرِيقِ فَيُصَلِّي فِيهَا وَيُحَدِّثُ أَنَّ أَبَاهُ كَانَ يُصَلِّي فِيهَا وَأَنَّهُ رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي فِي تِلْكَ الْأَمْكِنَةِ وَحَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ كَانَ يُصَلِّي فِي تِلْكَ الْأَمْكِنَةِ وَسَأَلْتُ سَالِمًا فَلَا أَعْلَمُهُ إِلَّا وَافَقَ نَافِعًا فِي الْأَمْكِنَةِ كُلِّهَا إِلَّا أَنَّهُمَا اخْتَلَفَا فِي مَسْجِدٍ بِشَرَفِ الرَّوْحَاءِ

Medine'ye Giden Yollar Üzerindeki Mescidler ve Peygamberin Namaz Kılmış Olduğu Mübarek Yerler Babı

-.....Bize Mûsâ ibn Ukbe tahdîs edip şöyle dedi: Ben Abdullah'ın oğlu Sâlim'in yolda bir takım mekânlar araştırır, oralarda namaz kılar olduğunu gördüm. Ve yine Salim, babası Abdullah ibn Umer'in de bu mekânlarda namaz kılmayı i'tiyâd ettiğini gördüğünü ve Abdullah ibn Umer'in de Peygamber'i bu mekânlarda namaz kılarken görmüş olduğunu tahdîs ederdi. (Mûsâ ibn Ukbe tekrar şöyle dedi:) Ve bana Nâfi', İbn Umer'-den, onun bu mekânlarda namaz kılar olduğunu tahdîs etti. Ben Salim'e bu mekânları

sordum, Salim, biri hâriç, bu mekânların hepsinde Nâfi'e uygun cevâb verdi. Nâfi' ile Salim sâdece Şerefu'r-Ravhâ'daki mescid hakkında ihtilâf ettiler.

---

484 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَنْزِلُ بِذِي الْحُلَيْفَةِ حِينَ يَعْتَمِرُ وَفِي حَجَّتِهِ حِينَ حَجَّ تَحْتَ سَمُرَةٍ فِي مَوْضِعِ الْمَسْجِدِ الَّذِي بِذِي الْحُلَيْفَةِ وَكَانَ إِذَا رَجَعَ مِنْ غَزْوٍ كَانَ فِي تِلْكَ الطَّرِيقِ أَوْ حَجٍّ أَوْ عُمْرَةٍ هَبَطَ مِنْ بَطْنِ وَادٍ فَإِذَا ظَهَرَ مِنْ بَطْنِ وَادٍ أَنَاخَ بِالْبَطْحَاءِ الَّتِي عَلَى شَفِيرِ الْوَادِي الشَّرْقِيَّةِ فَعَرَّسَ ثَمَّ حَتَّى يُصْبِحَ لَيْسَ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الَّذِي بِحِجَارَةٍ وَلَا عَلَى الْأَكَمَةِ الَّتِي عَلَيْهَا الْمَسْجِدُ كَانَ ثَمَّ خَلِيجٌ يُصَلِّي عَبْدُ اللَّهِ عِنْدَهُ فِي بَطْنِهِ كُثُبٌ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَمَّ يُصَلِّي فَدَحَا السَّيْلُ فِيهِ بِالْبَطْحَاءِ حَتَّى دَفَنَ ذَلِكَ الْمَكَانَ الَّذِي كَانَ عَبْدُ اللَّهِ يُصَلِّي فِيهِ

-.......Bize Mûsâibn Ukbetahdîs etti. Ona da Abdullah ibn Umer (R) şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S) umreye gittiği zamanlarda ve Veda Hacci'na çıktığı vakitte Zu'1- Huleyfe'de, (evvelce) Zu'I-Huleyfe'deki mescidin yerinde bulunan bir mugaylân ağacı altında (bineğinden inip) konaklardı. (Keza) güzergâhı o yola uğrayan bir gazadan,ya haccdan ya umreden döndüğünde Batn Vâdî'den -ki Vâdî'l-Akîk'tir iner. Batn Vâdî'nin üstüne çıkınca da vâdînin ağzında ve doğu cihetindeki bathâya (yânı kumsal yere) konar, gecenin sonunda oracıkta sabah oluncaya kadar mola verirdi. (Gece istirahatgâhı işte orası olup) ne taş mescidin yanında, ne de üzerinde (öteki) mescid binası olan kaya tepe idi.-(Abdullah ibn Umer'den rivayet eden râvî der ki:) Orada Abdullah ibn Umer'in namaz kıldığı yerde, içinde (müteaddid) kum yığınları olan bir halîc (yânı derin bir vâdî girintisi) vardı ki, Rasûlullah orada namaz kılarmış. Seyller bathâda(ki kumları getire getire) hailedeki kum yığınlarını düzleyip, Abdullah ibn Umer'in namaz kıldığı o yeri belirsiz etti.

---

485 - وَأَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى حَيْثُ الْمَسْجِدُ الصَّغِيرُ الَّذِي دُونَ الْمَسْجِدِ الَّذِي بِشَرَفِ الرَّوْحَاءِ وَقَدْ كَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَعْلَمُ الْمَكَانَ الَّذِي كَانَ صَلَّى فِيهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ ثَمَّ عَنْ يَمِينِكَ حِينَ تَقُومُ فِي الْمَسْجِدِ تُصَلِّي وَذَلِكَ الْمَسْجِدُ عَلَى حَافَةِ الطَّرِيقِ الْيُمْنَى وَأَنْتَ ذَاهِبٌ إِلَى مَكَّةَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْمَسْجِدِ الْأَكْبَرِ رَمْيَةٌ بِحَجَرٍ أَوْ نَحْوُ ذَلِكَ

Yine râvî der ki: Abdullah ibn Umer, Peygamber'in Şerefu'r-Ravhâ'daki mescidin berisine tesadüf eden küçük mescidin yanında namaz kıldığını söylerdi. Peygamber'in namaz kıldığı yeri Abdullah bilir ve: Tâ orada, mescidde namaza durduğun vakit sağına düşer, derdi. Bahsettiği o mescid de, Mekke'ye doğru gittiğin vakit sağ tarafına gelir. Onunla büyük mescidin arası bir taş atımı, yâhud ona yakın bir mesafedir.

---

486 - وَأَنَّ ابْنَ عُمَرَ كَانَ يُصَلِّي إِلَى الْعِرْقِ الَّذِي عِنْدَ مُنْصَرَفِ الرَّوْحَاءِ وَذَلِكَ الْعِرْقُ انْتِهَاءُ طَرَفِهِ عَلَى حَافَةِ الطَّرِيقِ دُونَ الْمَسْجِدِ الَّذِي بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْمُنْصَرَفِ وَأَنْتَ ذَاهِبٌ إِلَى مَكَّةَ وَقَدْ ابْتُنِيَ ثَمَّ مَسْجِدٌ فَلَمْ يَكُنْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ يُصَلِّي فِي ذَلِكَ الْمَسْجِدِ كَانَ يَتْرُكُهُ عَنْ يَسَارِهِ وَوَرَاءَهُ وَيُصَلِّي أَمَامَهُ إِلَى الْعِرْقِ نَفْسِهِ وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَرُوحُ مِنْ الرَّوْحَاءِ فَلَا يُصَلِّي الظُّهْرَ حَتَّى يَأْتِيَ ذَلِكَ الْمَكَانَ فَيُصَلِّي فِيهِ الظُّهْرَ وَإِذَا أَقْبَلَ مِنْ مَكَّةَ فَإِنْ مَرَّ بِهِ قَبْلَ الصُّبْحِ بِسَاعَةٍ أَوْ مِنْ آخِرِ السَّحَرِ عَرَّسَ حَتَّى يُصَلِّيَ بِهَا الصُّبْحَ

Yine Abdullah, Munsarafu'r-Ravhâ'nın yanındaki ırka (yâ-nî tepeciğe) doğru namaz kılardı. Bu tepeciğin son tarafı, Mekke cihetine gittiğin vakit Munsaraf İle kendi arasındaki mescidin yakınında caddenin kenarına varır. Oracıkta bir mescid bina edilmiş ise de, Abdullah ibn Umer o mescidde namaz kılmazdı. Onu ya solunda, ya ardında bırakarak mescidin kıble cihetinde ırkın kendisine yönelerek namaz kılardı.

Abdullah, Ravhâ'dan zevalden sonra çıktığında öğle namazını oraya gelinceye kadar kılmayıp, orada kılar; Mekke'den döndüğünde de oraya sabahtan bir saat evvel, yâhud seherin sonunda yolu düşerse, orada tâ sabah namazını kılıncaya kadar geceleyip mola verirdi.

---

487 – وَأَنَّ عَبْدَ اللَّهِ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَنْزِلُ تَحْتَ سَرْحَةٍ ضَخْمَةٍ دُونَ الرُّوَيْثَةِ عَنْ يَمِينِ الطَّرِيقِ وَوِجَاهَ الطَّرِيقِ فِي مَكَانٍ بَطْحٍ سَهْلٍ حَتَّى يُفْضِيَ مِنْ أَكَمَةٍ دُوَيْنَ بَرِيدِ الرُّوَيْثَةِ بِمِيلَيْنِ وَقَدْ انْكَسَرَ أَعْلَاهَا فَانْثَنَى فِي جَوْفِهَا وَهِيَ قَائِمَةٌ عَلَى سَاقٍ وَفِي سَاقِهَا كُثُبٌ كَثِيرَةٌ وَأَنَّ

Yine Abdullah, râvîye şöyle tahdîs etti: Peygamber Ruveyseyezı varmadan caddenin sağında ve altına gelen cihetinde Ruveyse menzilhânesinin iki millik azıcık berisinde bir tepeciğe kadar geniş ve düz bir yerde (bitmiş olan) koca bir ağacın altına konardı. Bu ağacın yukarısı kırılmış, içi uyulmuştur. Özdeki sakı hâlâ durur. Dibinde birçok kum yığınları vardır.

---

488 – عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى فِي طَرَفِ تَلْعَةٍ مِنْ وَرَاءِ الْعَرْجِ وَأَنْتَ ذَاهِبٌ إِلَى هَضْبَةٍ عِنْدَ ذَلِكَ الْمَسْجِدِ قَبْرَانِ أَوْ ثَلَاثَةٌ عَلَى الْقُبُورِ رَضَمٌ مِنْ حِجَارَةٍ عَنْ يَمِينِ الطَّرِيقِ عِنْدَ سَلَمَاتِ الطَّرِيقِ بَيْنَ أُولَئِكَ السَّلَمَاتِ كَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَرُوحُ مِنْ الْعَرْجِ بَعْدَ أَنْ تَمِيلَ الشَّمْسُ بِالْهَاجِرَةِ فَيُصَلِّي الظُّهْرَ فِي ذَلِكَ الْمَسْجِدِ

Yine Abdullah şöyle tahdîs etti: Giderken Arec'in arkasına düşen yokuşça bir seyl yatağının kenarında, caddenin sağında ve yolu gösteren kayaların (yâhud ağaçların) yanında ve o kayaların (yâhud ağaçların) arasında Peygamber genişçe bir tepeye doğru namaz kıldı. Namazgahın yanıbaşında iki üç kabir mevcûddur ki, üstlerinde taş yığınları vardır. Abdullah öğle vakti güneşin zevalden sonra Arec'den kalkıp öğle namazını işte o namazgahta kılardı.

---

489 – وَأَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ حَدَّثَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَزَلَ عِنْدَ سَرَحَاتٍ عَنْ يَسَارِ الطَّرِيقِ فِي مَسِيلٍ دُونَ هَرْشَى ذَلِكَ الْمَسِيلُ لَاصِقٌ بِكُرَاعِ هَرْشَى بَيْنَهُ وَبَيْنَ الطَّرِيقِ قَرِيبٌ مِنْ غَلْوَةٍ وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ يُصَلِّي إِلَى سَرْحَةٍ هِيَ أَقْرَبُ السَّرَحَاتِ إِلَى الطَّرِيقِ وَهِيَ أَطْوَلُهُنَّ

Yine Abdullah tahdîs etti ki: Rasûlullah caddenin solunda ve Herşâ dağının ilerisindeki inişte bulunan büyük ağaçların yanında konak ederdi. Bu iniş Herşâ dağının kenarına bitişiktir. Cadde ile arasında bir ok atımı mesafe vardır. Abdullah işte bu ağaçların en uzun ve yola en yakın olanına doğru namaz kılardı.

---

490 – وَأَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَنْزِلُ فِي الْمَسِيلِ الَّذِي فِي أَدْنَى مَرِّ الظَّهْرَانِ قِبَلَ الْمَدِينَةِ حِينَ يَهْبِطُ مِنْ الصَّفْرَاوَاتِ يَنْزِلُ فِي بَطْنِ ذَلِكَ الْمَسِيلِ عَنْ يَسَارِ الطَّرِيقِ وَأَنْتَ ذَاهِبٌ إِلَى مَكَّةَ لَيْسَ بَيْنَ مَنْزِلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَيْنَ الطَّرِيقِ إِلَّا رَمْيَةٌ بِحَجَرٍ

Yine Abdullah ibn Umer tahdîs etti ki: Peygamber Merru'z-Zuhrân'a Medîne cihetinde en yakın olan yerdeki inişte konak ederdi. Safrâvât'tan aşağıya inerken yokuşun dibindeki genişlikte ve Mekke'ye gidene göre caddenin sol tarafına Rasûlullah'ın konak yeri ile cadde arasında bir taş atımından ziyâde mesafe yoktu.

491 – وَأَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَنْزِلُ بِذِي طُوًى وَيَبِيتُ حَتَّى يُصْبِحَ يُصَلِّي الصُّبْحَ حِينَ يَقْدَمُ مَكَّةَ وَمُصَلَّى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَلِكَ عَلَى أَكَمَةٍ غَلِيظَةٍ لَيْسَ فِي الْمَسْجِدِ الَّذِي بُنِيَ ثَمَّ وَلَكِنْ أَسْفَلَ مِنْ ذَلِكَ عَلَى أَكَمَةٍ غَلِيظَةٍ

Yine Abdullah ibn Umer şöyle tahdîs etti: Peygamber, Zû Tuvâ'da konaklayıp, sabah oluncaya kadar orada geceler ve Mekke'ye gireceği sırada sabah namazını kılıp öyle girerdi. Rasûlullah'ın oradaki musallası kayadan bir tepe üstündedir. Orada bina olunan mescidde değildir. Lâkin biraz aşağıda taştan kocaman bir tepe üzerindedir.

---

492 – وَأَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَقْبَلَ فُرْضَتَيْ الْجَبَلِ الَّذِي بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَبَلِ الطَّوِيلِ نَحْوَ الْكَعْبَةِ فَجَعَلَ الْمَسْجِدَ الَّذِي بُنِيَ ثَمَّ يَسَارَ الْمَسْجِدِ بِطَرَفِ الْأَكَمَةِ وَمُصَلَّى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْفَلَ مِنْهُ عَلَى الْأَكَمَةِ السَّوْدَاءِ تَدَعُ مِنْ الْأَكَمَةِ عَشَرَةَ أَذْرُعٍ أَوْ نَحْوَهَا ثُمَّ تُصَلِّي مُسْتَقْبِلَ الْفُرْضَتَيْنِ مِنْ الْجَبَلِ الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَ الْكَعْبَةِ

Yine Abdullah şöyle tahdîs etti: Peygamber (namaz kılarken) kendisi ile Ka'be cihetine gelen yüksek dağ arasındaki iki tepeyi karşısına alırdı. -(Râvî der ki: Abdullah ibn Umer o iki tepeyi karşısına almakla) o mahalde bina olunan mescidi, taş tepenin kenarındaki mescidin sol tarafına almış olurdu. Peygamber'in namazgahı (taş tepe kenarındaki) bu mescidin alt başında, kara taş üstündedir. Taş tepe kenarındaki mescidden on arşın yâhud ona yakın ayrılıp, seninle Ka'be arasına düşen dağın o iki tepesini karşına alarak namaz kılarsın

---

أَبْوَابُ سُتْرَةِ الْمُصَلِّي

بَاب سُتْرَةُ الْإِمَامِ سُتْرَةُ مَنْ خَلْفَهُ

493 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ قَالَ أَقْبَلْتُ رَاكِبًا عَلَى حِمَارٍ أَتَانٍ وَأَنَا يَوْمَئِذٍ قَدْ نَاهَزْتُ الِاحْتِلَامَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي بِالنَّاسِ بِمِنًى إِلَى غَيْرِ جِدَارٍ فَمَرَرْتُ بَيْنَ يَدَيْ بَعْضِ الصَّفِّ فَنَزَلْتُ وَأَرْسَلْتُ الْأَتَانَ تَرْتَعُ وَدَخَلْتُ فِي الصَّفِّ فَلَمْ يُنْكِرْ ذَلِكَ عَلَيَّ أَحَدٌ

Bab: İmamın Sütresi, Arkasındakilerin de Sütresidir

-....Bize Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da Abdullah ibn Utbe'nin oğlu Ubeydullah'tan haber verdi ki, Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Minâ'da duvarsız olarak insanlara namaz kıldırdığı sırada, ben dişi merkebe binerek karşıdan geldim. Ben o zaman bulûğ yaşma yaklaşmıştım. Saflardan birinin önünden geçtim. Akabinde merkebden indim de otlasın diye merkebi salıverdim ve saffa girdim. Bana karşı bu yaptığımı kimse ayıblamadı.

---

494 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا خَرَجَ يَوْمَ الْعِيدِ أَمَرَ بِالْحَرْبَةِ فَتُوضَعُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَيُصَلِّي إِلَيْهَا وَالنَّاسُ وَرَاءَهُ وَكَانَ يَفْعَلُ ذَلِكَ فِي السَّفَرِ فَمِنْ ثَمَّ اتَّخَذَهَا الْأُمَرَاءُ

....Bize Ubeydullah (149), Nâfi'den; o da İbn Umer'den tahdîs etti kî, o şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bayram günü (namaza) çıktığı zaman (hizmetçisine) bir harbe taşımasını emrederdi. Harbe namazda karşısına konulur, kendisi de ona doğru namaz kılar, insanlar da onun arkasında namaza dururlardı. Rasûlullah bunu seferde de yapardı. İşte emîrlerin (bayram namazlarında) o harbeyi taşıtmaları bundan ileri gelmiştir

---

495 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى بِهِمْ بِالْبَطْحَاءِ وَبَيْنَ يَدَيْهِ عَنَزَةٌ الظُّهْرَ رَكْعَتَيْنِ وَالْعَصْرَ رَكْعَتَيْنِ تَمُرُّ بَيْنَ يَدَيْهِ الْمَرْأَةُ وَالْحِمَارُ

-...Bize Şu'be, Ebû Cuhayfe'nin oğlu Avn'dan tahdîs etti.O şöyle dedi: Ben babamdan işittim, şöyle dedi: Peygamber (S), Bat-hâ'da önünde bir harbe dikilmiş olduğu hâlde öğle ile ikindi namazlarını ikişer rek'at kıldırdı. Ve namaz içinde iken önünden kadın da, eşek de geçti

---

بَاب قَدْرِ كَمْ يَنْبَغِي أَنْ يَكُونَ بَيْنَ الْمُصَلِّي وَالسُّتْرَةِ

496 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَارَةَ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلٍ قَالَ كَانَ بَيْنَ مُصَلَّى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَيْنَ الْجِدَارِ مَمَرُّ الشَّاةِ

Musalli İle Sütre Arasındaki Uzaklığın Ne Kadar Olması Lazımdır Babı
-...Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'ın namaz kıldığı yer ile (kıble cihetindeki) duvar arasında bir davar geçebilecek kadar mesafe olurdu.

---

497 – حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ قَالَ كَانَ جِدَارُ الْمَسْجِدِ عِنْدَ الْمِنْبَرِ مَا كَادَتْ الشَّاةُ تَجُوزُهَا

-...Seleme ibn Ekva' (R): Peygamber'in mescidinin duvarının minberin yanma uzaklığı, hemen hemen bir davarın geçeceği kadardı, demiştir.

بَاب الصَّلَاةِ إِلَى الْحَرْبَةِ

498 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُرْكَزُ لَهُ الْحَرْبَةُ فَيُصَلِّي إِلَيْهَا

Harbeye (Yani Kısa Mızrağa) Doğru Namaz Kılmak Babı
-...Bana Nâfi', Abdullah'tan şöyle haber verdi: Peygam ber için kıble cihetine bir harbe yânî kısa mızrak dikilirdi de, Peygamber (S) ona doğru namaz kıldınrdı.

بَاب الصَّلَاةِ إِلَى الْعَنَزَةِ

499 – حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا عَوْنُ بْنُ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْهَاجِرَةِ فَأُتِيَ بِوَضُوءٍ فَتَوَضَّأَ فَصَلَّى بِنَا الظُّهْرَ وَالْعَصْرَ وَبَيْنَ يَدَيْهِ عَنَزَةٌ وَالْمَرْأَةُ وَالْحِمَارُ يَمُرُّونَ مِنْ وَرَائِهَا

- Ucu Demirli Yahud Demirsiz Değneğe Doğru Namaz Kılmak Babı
-....Bize Avn ibn Ebî Cuheyfe tahdîs edip şöyle dedi: Ben babam Ebû Cuheyfe'den işittim, şöyle dedi: Rasûlullah (S) sıcağın şiddetli olduğu zamanda bizim yanımıza çikageldi. Akabinde kendisine abdest alacak su getirildi, ve abdest aldı. Müteakiben bizlere öğle ile ikindi namazlarını kıldırdı. Önünde bir değnek dikilmişti ve onun arkasından kadın da, eşek de geçiyordu.

---

500 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَاتِمِ بْنِ بَزِيعٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَاذَانُ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي مَيْمُونَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا خَرَجَ لِحَاجَتِهِ تَبِعْتُهُ أَنَا وَغُلَامٌ وَمَعَنَا عُكَّازَةٌ أَوْ عَصًا أَوْ عَنَزَةٌ وَمَعَنَا إِدَاوَةٌ فَإِذَا فَرَغَ مِنْ حَاجَتِهِ نَاوَلْنَاهُ الْإِدَاوَةَ

-....BizeŞâzân, Şu'be'den; o da Atâibn EbîMeymûne'den tahdîs etti. O, şöyle demiştir: Ben Enes ibn Mâlik'ten işittim, şöyle dedi: Peygamber (S) hacetini defe çıktığı zaman bir çocukla beraber yanımızda ucu harbeli bir değnek, ya harbesiz bir asâ, yâhud kısa bir mızrak, bir de su matarası olduğu hâlde (hizmet için) ardından giderdik. İşini bitirince su kabım eline verirdik.

بَاب السُّتْرَةِ بِمَكَّةَ وَغَيْرِهَا

501 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْهَاجِرَةِ فَصَلَّى بِالْبَطْحَاءِ الظُّهْرَ وَالْعَصْرَ رَكْعَتَيْنِ وَنَصَبَ بَيْنَ يَدَيْهِ عَنَزَةً وَتَوَضَّأَ فَجَعَلَ النَّاسُ يَتَمَسَّحُونَ بِوَضُوئِهِ

Mekke'de ve Mekke Dışında Namaz İçin Sütre Edinmek Babı
-...Ebû Cuheyfc (R) şöyle demiştir: RasûluIIah (S), Mekke yakınındaki Bathâ'da sıcağın şiddetli zamanında dışarı çıktı, abdest alıp kıbleye gelen ön tarafına bir değnek dikerek, bizlere öğle ile ikindi namazlarını ikişer rek'at kıldırdı. Abdest alırken abdest suyunun damlalarını insanlar ellerine yüzlerine sürmeye başlamışlardı

بَاب الصَّلَاةِ إِلَى الْأُسْطُوَانَةِ وَقَالَ عُمَرُ الْمُصَلُّونَ أَحَقُّ بِالسَّوَارِي مِنْ الْمُتَحَدِّثِينَ إِلَيْهَا وَرَأَى عُمَرُ رَجُلًا يُصَلِّي بَيْنَ أُسْطُوَانَتَيْنِ فَأَدْنَاهُ إِلَى سَارِيَةٍ فَقَالَ صَلِّ إِلَيْهَا

Üstüvaneye Yani Sütuna Doğru Namaz Kılmak Babı: Umer: Namaz kılmakta olanlar sütunlara, sütunların yanında konuşmakta olanlardan daha hakklıdırlar, dedi. Yine Umer, iki sütün arasında namaz kılmakta olan bir kimseyi gördü de, onu bir sütuna yaklaştırdı ve: Direğe doğru namaz kıl, dedi

502 – حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ كُنْتُ آتِي مَعَ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ فَيُصَلِّي عِنْدَ الْأُسْطُوَانَةِ الَّتِي عِنْدَ الْمُصْحَفِ فَقُلْتُ يَا أَبَا مُسْلِمٍ أَرَاكَ تَتَحَرَّى الصَّلَاةَ عِنْدَ هَذِهِ الْأُسْطُوَانَةِ قَالَ فَإِنِّي رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَحَرَّى الصَّلَاةَ عِنْدَهَا

-...Bize Yezîd ibn Ebî Ubeyd tahdîs edip şöyle dedi: Ben Seleme ibnu'1-Ekva' (R) ile beraber geliyordum. Seleme, Mushaf'ın yanındaki direğe doğru namaz kılmaya çalışırdı. Ben ona: Yâ Ebâ Müslim, seni hep bu direğin yanında namaz kılmaya çalışır görüyorum, dedim. Seleme: Ben de Peygamber'in bu direğin yanında namaz kılmayı tercîfi eder olduğunu gördüm, dedi

---

503 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ عَامِرٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ لَقَدْ رَأَيْتُ كِبَارَ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَبْتَدِرُونَ السَّوَارِيَ عِنْدَ الْمَغْرِبِ وَزَادَ شُعْبَةُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ أَنَسٍ حَتَّى يَخْرُجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Enes (R): Yemîn olsun, ben Peygamber'in büyük sahâbîlerinin akşam ezanında, Peygamber çıkıncaya kadar direklere koşuşup beklediklerini gördüm demiştir. "Peygamber çıkıncaya kadar" fıkrası Şu'be rivayetinde ziyâde olmuştur.

بَاب الصَّلَاةِ بَيْنَ السَّوَارِي فِي غَيْرِ جَمَاعَةٍ

504 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبَيْتَ وَأُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ وَعُثْمَانُ بْنُ طَلْحَةَ وَبِلَالٌ فَأَطَالَ ثُمَّ خَرَجَ وَكُنْتُ أَوَّلَ النَّاسِ دَخَلَ عَلَى أَثَرِهِ فَسَأَلْتُ بِلَالًا أَيْنَ صَلَّى قَالَ بَيْنَ الْعَمُودَيْنِ الْمُقَدَّمَيْنِ

Cemaat Olmadığı Zaman Münferid İken Direkler Arasında Namaz Kılmak Babı
-...İbn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Ka'be'nin içine girdi. Beraberinde Usâme ibn Zeyd, Usmân ibn Talha ve Bilâl de girdiler. Peygamber içeride kalmasını uzattı. Sonra çıktı. Onun izi üzerinde içeriye ilk giren insan ben oldum. Ve Bilâl'e: Peygamber nerede namaz kıldı? diye sordum. Bilâl: İlerideki iki direğin arasında; dedi.

---

505 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ الْكَعْبَةَ وَأُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ وَبِلَالٌ وَعُثْمَانُ بْنُ طَلْحَةَ الْحَجَبِيُّ فَأَغْلَقَهَا عَلَيْهِ وَمَكَثَ فِيهَا فَسَأَلْتُ بِلَالًا حِينَ خَرَجَ مَا صَنَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ جَعَلَ عَمُودًا عَنْ يَسَارِهِ وَعَمُودًا عَنْ يَمِينِهِ وَثَلَاثَةَ أَعْمِدَةٍ وَرَاءَهُ وَكَانَ الْبَيْتُ يَوْمَئِذٍ عَلَى سِتَّةِ أَعْمِدَةٍ ثُمَّ صَلَّى وَقَالَ لَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ وَقَالَ عَمُودَيْنِ عَنْ يَمِينِهِ

Bize Abdullah ibn Yûsuf tahdfs edip şöyle dedi: Bana Mâlik, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer'den şöyle haber verdi: Rasû-lullah (S), Ka'be'nin içine girdi. Beraberinde Usâme ibn Zeyd, Bilâl ve Usmân ibn Talha el-Hacebî de girdiler. Usmân el- Hacebî Rasûlul-lah'ın üzerine Ka'be'nin kapısını kilitledi. Rasûlullah içeride bir müddet kaldı. Bilâl, dışarı çıktığı anda ben Bilâl'e: Peygamber(S) ile yaptı? diye sordum. Bilâl: Bir direği sol tarafına, bir direği sağ tarafına, üç direği de arka tarafına aldı. -Beyt o zaman altı direk üzerinde idi.-Sonra namaz kıldı, dedi. Buhârî dedi ki: Bize Ismâîl ibn Ebî Uveys şöyle dedi: Bana bu hadîsi Mâlik tahdîs etti. Bunda Bilâl: İki direği sağ tarafına aldı demiştir.

---

506 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو ضَمْرَةَ قَالَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ كَانَ إِذَا دَخَلَ الْكَعْبَةَ مَشَى قِبَلَ وَجْهِهِ حِينَ يَدْخُلُ وَجَعَلَ الْبَابَ قِبَلَ ظَهْرِهِ فَمَشَى حَتَّى يَكُونَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجِدَارِ الَّذِي قِبَلَ وَجْهِهِ قَرِيبًا مِنْ ثَلَاثَةِ أَذْرُعٍ صَلَّى

يَتَوَخَّى الْمَكَانَ الَّذِي أَخْبَرَهُ بِهِ بِلَالٌ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى فِيهِ قَالَ وَلَيْسَ عَلَى أَحَدِنَا بَأْسٌ إِنْ صَلَّى فِي أَيِّ نَوَاحِي الْبَيْتِ شَاءَ

-...Bize Mûsâ ibn Ukbe, Nâfi'den şöyle haber verdi: Abdullah ibn Umer, Ka'be'nin içine girince alnına doğru yürür, Ka'be'nin kapısını ardında bırakır, alnına gelen duvar ile arasında yaklaşık olarak üç arşın kalıncaya kadar ilerler, oraya varınca namaz kılardı ki, Bilâl'in "Peygamber (S) namaz kıldı" diye haber verdiği yeri arardı. Yine Abdullah ibn Umer: Beyt'in istediği herhangi cihetinde namaz kılınsa hiçbirimize be's yoktur, dedi.

بَاب الصَّلَاةِ إِلَى الرَّاحِلَةِ وَالْبَعِيرِ وَالشَّجَرِ وَالرَّحْلِ

507 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ يُعَرِّضُ رَاحِلَتَهُ فَيُصَلِّي إِلَيْهَا قُلْتُ أَفَرَأَيْتَ إِذَا هَبَّتْ الرِّكَابُ قَالَ كَانَ يَأْخُذُ هَذَا الرَّحْلَ فَيُعَدِّلُهُ فَيُصَلِّي إِلَى آخِرَتِهِ أَوْ قَالَ مُؤَخَّرِهِ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَفْعَلُهُ

Binite, Deveye, Ağaca ve Üzerine Binilecek Olan Semere Doğru Namaz Kılmak Babı
-...Bize Mu'temir, Ubeydullah'dan; o da Nâfi'den; o da İbn Umer'den şöyle tahdîs etti. Peygamber (S) binit devesini aykırı vaziyete getirir ve ona karşı namaz kılardı. İbnu Umer'den bu hadîsi rivayet eden Nâfi'e: Ya develer ayağa kalkarsa ne (yapmalı) dersin? diye soruldu. O da: "Rasûlullah (böyle bir hâl vukuunda) semeri alıp diker ve semerin arkasına doğru namaz kılardı. İbnu Umer de bunu yapardı, dedi

---

بَاب الصَّلَاةِ إِلَى السَّرِيرِ

508 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ قَالَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ أَعَدَلْتُمُونَا بِالْكَلْبِ وَالْحِمَارِ لَقَدْ رَأَيْتُنِي مُضْطَجِعَةً عَلَى السَّرِيرِ فَيَجِيءُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَتَوَسَّطُ السَّرِيرَ فَيُصَلِّي فَأَكْرَهُ أَنْ أُسَنِّحَهُ فَأَنْسَلُّ مِنْ قِبَلِ رِجْلَيْ السَّرِيرِ حَتَّى أَنْسَلَّ مِنْ لِحَافِي

Serire Doğru Namaz Kılmak Babı
-....Âişe (R) şöyle demiştir: Siz, bizleri köpek ve eşek ile bir mi tutuyorsunuz? Yemîn olsun, ben görmüşümdür ki, kendim serîr üzerinde yan yatmış bulunurdum da Peygamber gelir ve serîrin tâ ortasına yönelerek namaza dururdu. Ben bir ihtiyâç üzerine kalkmak istediğimde (oturup) kıblesine karşı gelmeyeyim diye, serîrin ayakları tarafından yorganımdan sıyrılıp çıkardım

---

بَاب يَرُدُّ الْمُصَلِّي مَنْ مَرَّ بَيْنَ يَدَيْهِ وَرَدَّ ابْنُ عُمَرَ فِي التَّشَهُّدِ وَفِي الْكَعْبَةِ وَقَالَ إِنْ أَبَى إِلَّا أَنْ تُقَاتِلَهُ فَقَاتِلْهُ

Bab: Namaz Kılmakta Olan Kimse Önünden Geçecek Olanı (Mendub Olarak) Redd Eder
İbn Umer, kendisi teşehhüdde iken ve Ka'be'de iken önünden geçecek kimseyi red etmiştir. Yine Ibn Umer: Eğer önünden geçici kimse, ille kendisiyle dönüşmenden başkasını kabul etmezse, artık sen de onunla döğüş, demiştir

509 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ قَالَ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وحَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ قَالَ حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ هِلَالٍ الْعَدَوِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ السَّمَّانُ قَالَ رَأَيْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ فِي يَوْمِ جُمُعَةٍ يُصَلِّي إِلَى شَيْءٍ يَسْتُرُهُ مِنْ النَّاسِ فَأَرَادَ شَابٌّ مِنْ بَنِي أَبِي مُعَيْطٍ أَنْ يَجْتَازَ بَيْنَ يَدَيْهِ فَدَفَعَ أَبُو سَعِيدٍ فِي صَدْرِهِ فَنَظَرَ الشَّابُّ فَلَمْ يَجِدْ مَسَاغًا إِلَّا بَيْنَ يَدَيْهِ فَعَادَ لِيَجْتَازَ فَدَفَعَهُ أَبُو سَعِيدٍ أَشَدَّ مِنْ الْأُولَى فَنَالَ مِنْ أَبِي سَعِيدٍ ثُمَّ دَخَلَ عَلَى مَرْوَانَ فَشَكَا إِلَيْهِ مَا لَقِيَ مِنْ أَبِي سَعِيدٍ وَدَخَلَ أَبُو سَعِيدٍ خَلْفَهُ عَلَى مَرْوَانَ فَقَالَ مَا لَكَ وَلِابْنِ أَخِيكَ يَا أَبَا سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ إِلَى شَيْءٍ يَسْتُرُهُ مِنْ النَّاسِ فَأَرَادَ أَحَدٌ أَنْ يَجْتَازَ بَيْنَ يَدَيْهِ فَلْيَدْفَعْهُ فَإِنْ أَبَى فَلْيُقَاتِلْهُ فَإِنَّمَا هُوَ شَيْطَانٌ

-.....Bize Ebû Salih es-Semmân tahdîs edip şöyle dedi: Ben Ebû Saîd el-Hudrî'yi gördüm ki, o bir cumua günü kendisini (gelip geçecek) insanlardan setr edecek bir şeye doğru namaz kılıyordu. Ebû Muayt oğulları'ndan bir genç önünden geçmek istedi. Ebû Saîd de onun göğsüne bir yumruk vurup def etti. O genç etrafına bakındı, fakat onun önünden başka geçecek yer bulamadı. Bunun üzerine dönüp yine geçmeye davrandı. Ebû Saîd, evvelkinden daha şiddetli surette def etti. Bunun üzerine o genç Ebû Saîd'e sövdükten sonra (Medine vâlîsi olan) Mervân'ın yanına gidip, Ebû Saîd'den karşılaştığı muameleyi ona şikâyet etti. Arkasından Ebû Saîd de Mervân'ın yanına girdi. Mervân: Yâ Ebâ Saîd, şu kardeşinin oğlu ile ne? dedi. O da şöyle dedi: Peygamber (S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "İçinizden biri kendisini gelen geçen insanlardan koruyacak bir sütreye karşı namaza durup da biri önünden geçmeye davranacak olursa onu def etsin; dinlemez dayatırsa onunla doğuşsun; çünkü o ancak bir şeytândır .

بَاب إِثْمِ الْمَارِّ بَيْنَ يَدَيْ الْمُصَلِّي

510 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ أَنَّ زَيْدَ بْنَ خَالِدٍ أَرْسَلَهُ إِلَى أَبِي جُهَيْمٍ يَسْأَلُهُ مَاذَا سَمِعَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَارِّ بَيْنَ يَدَيْ الْمُصَلِّي فَقَالَ أَبُو جُهَيْمٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ يَعْلَمُ الْمَارُّ بَيْنَ يَدَيْ الْمُصَلِّي مَاذَا عَلَيْهِ لَكَانَ أَنْ يَقِفَ أَرْبَعِينَ خَيْرًا لَهُ مِنْ أَنْ يَمُرَّ بَيْنَ يَدَيْهِ قَالَ أَبُو النَّضْرِ لَا أَدْرِي أَقَالَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا أَوْ شَهْرًا أَوْ سَنَةً

Namaz Kılanın Önünden Geçecek Kimsenin Yükleneceği Günah Babı

-.... Bize Mâlik, Umer ibn Ubeydullah'ın kölesi Ebu'n-Nadr'dan; o da Busr ibn Saîd'den haber verdi ki, Hâlid ibn Zeyd, Busr ibn Saîd'i, namaz kılanın önünden geçen kimse hakkında Ra-sûlullah'tan ne işittiğini haber vermesi için Ebû Cuheym el-Ensârî'nin yanına yollamıştır. Ebû Cuheym de şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Namaz kılanın önünden geçen kimse, üzerine ne kadar Günâh aldığını bilseydi, onun önünden geçmektense kırk (zaman yerinde) durmayı daha hayırlı bulurdu". Râvî Mâlik ibn Enes dedi ki: Râvî Ebu'n-Nadr: Kırk gün mü, yâhud ay mı, yâhud yıl mı dedi bilemiyorum, dedi.

بَاب اسْتِقْبَالِ الرَّجُلِ صَاحِبَهُ أَوْ غَيْرَهُ فِي صَلَاتِهِ وَهُوَ يُصَلِّي

وَكَرِهَ عُثْمَانُ أَنْ يُسْتَقْبَلَ الرَّجُلُ وَهُوَ يُصَلِّي وَإِنَّمَا هَذَا إِذَا اشْتَغَلَ بِهِ فَأَمَّا إِذَا لَمْ يَشْتَغِلْ فَقَدْ قَالَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ مَا بَالَيْتُ إِنَّ الرَّجُلَ لَا يَقْطَعُ صَلَاةَ الرَّجُلِ

Kişinin Namaz Kılmakta Bulunan Arkadaşını Yüz Yüze Karşılaşması Babı

Ve Usmân ibn Affân: Kişinin, namaz kılar hâldeyken yüzyüze karşılanmasını kerîh görmüştür. (Buhârî der ki:) Bu ancak, namaz kılan, karşılayanla uğraşıp meşgul olduğu zaman mekruh olur. Amma namaz kılan, bu yüzyüze karşılayanla uğraşıp meşgul olmazsa (be's yoktur). Çünkü Zeyd ibn Sabit:
Ben namaz kılana yüzyüze karşılamayı kayırıp aldırmam, zîrâ kişi, diğer kişinin namazım kesmez, demiştir.

511 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ خَلِيلٍ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ مُسْلِمٍ يَعْنِي ابْنَ صُبَيْحٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهُ ذُكِرَ عِنْدَهَا مَا يَقْطَعُ الصَّلَاةَ فَقَالُوا يَقْطَعُهَا الْكَلْبُ وَالْحِمَارُ وَالْمَرْأَةُ قَالَتْ لَقَدْ جَعَلْتُمُونَا كِلَابًا لَقَدْ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي وَإِنِّي لَبَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ وَأَنَا مُضْطَجِعَةٌ عَلَى السَّرِيرِ فَتَكُونُ لِي الْحَاجَةُ فَأَكْرَهُ أَنْ أَسْتَقْبِلَهُ فَأَنْسَلُّ انْسِلَالًا وَعَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ نَحْوَهُ

-.......Bize Alî ibn Mushir, el-A'meş'ten; o da Müslim ibn Subayh'den; o da Mesrûk'tan şöyle tahdîs etti: Âişe'nin yanında: Namazı ne keser? diye soruldu. Orada bulunanlar:Namazı köpek, eşek ve kadın keser, dediler. Bunun üzerine Âişe şöyle dedi: Yemîn olsun, sizler biz kadınları (namazı kesme hükmünde) köpekler (gibi) kıldınız. Yine yeminle söylerim, ben Peygamber'i,kendisi ile kıblesi arasında ve sedir üzerinde yatmış bulunduğum hâlde namaz kılar hâlde görmüşümdür. Bu vaziyette iken bana bir ihtiyâç Msıl olurdu da, oturup O'nun karşısına gelmemi istemediğim için, usulca sıyrılıp çıkardım. Ve yine Alî ibn Mushir, el-A'meş'ten; o da İbrahim'den; o da el-Esved'den; o da Âişe'den isnâdıyle, bu hadîsin benzerini tahdîs etmiştir.

بَاب الصَّلَاةِ خَلْفَ النَّائِمِ

512 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي وَأَنَا رَاقِدَةٌ مُعْتَرِضَةٌ عَلَى فِرَاشِهِ فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يُوتِرَ أَيْقَظَنِي فَأَوْتَرْتُ

Uyuyan Kimsenin Arkasında Namaz Kılmak Babı
-....Bize Hişâm tahdîs edip şöyle dedi: Bana babam Urve, Âişe'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Peygamber (S), ben onun döşeği üzerinde aykırı yatıp uyuduğum hâlde (bana doğru) namaz kılar, vitri kılmak istediği zaman beni de uyandırırdı. Ben de vitri onunla birlikte kılardım.

بَاب التَّطَوُّعِ خَلْفَ الْمَرْأَةِ

513 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهَا قَالَتْ كُنْتُ أَنَامُ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرِجْلَايَ فِي قِبْلَتِهِ فَإِذَا سَجَدَ غَمَزَنِي فَقَبَضْتُ رِجْلَيَّ فَإِذَا قَامَ بَسَطْتُهُمَا قَالَتْ وَالْبُيُوتُ يَوْمَئِذٍ لَيْسَ فِيهَا مَصَابِيحُ بَاب

Kadının Arka Tarafında Nafile Namazı Kılmak Babı
-.....Âişe (R) şöyle'demiştir: Ben Rasûlullah (S)'ın önünde, ayaklarım kıblesine (yânı secde ettiği yere) gelecek şekilde yatar uyurdum. Secdeye vardığı zaman eliyle beni dürterdi de ben ayaklarımı geriye çekerdim. Secdeden kalktığı zaman yine uzatırdım. Âişe dedi ki: O zamanlarda evlerde ışıklar yok

---

مَنْ قَالَ لَا يَقْطَعُ الصَّلَاةَ شَيْءٌ

514 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ * قَالَ الْأَعْمَشُ وَحَدَّثَنِي مُسْلِمٌ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ ذُكِرَ عِنْدَهَا مَا يَقْطَعُ الصَّلَاةَ الْكَلْبُ وَالْحِمَارُ وَالْمَرْأَةُ فَقَالَتْ شَبَّهْتُمُونَا بِالْحُمُرِ وَالْكِلَابِ وَاللَّهِ لَقَدْ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي وَإِنِّي عَلَى السَّرِيرِ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ مُضْطَجِعَةً فَتَبْدُو لِي الْحَاجَةُ فَأَكْرَهُ أَنْ أَجْلِسَ فَأُوذِيَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَنْسَلُّ مِنْ عِنْدِ رِجْلَيْهِ

Namazı Hiçbir Şey Kesmez Diyen Kimse Babı
-....Bize el-A'meş tahdîs edip şöyle dedi: Bize İbrâhîm, el-Esved'den; o da Âişe'den tahdîs etti. el-A'meş dedi ki: Ve yine bana Müslim (yânî İbn Subayh), Mesrûk'tan; o da Âişe'den şöyle tahdîs etti: Âişe'nin yanında namazı kesecek şeyler zikr olundu da, bunlar köpek, eşek ve kadındır denildi. Bunun üzerine Âişe: Sizler beni eşeklere ve köpeklere benzettiniz. Allah'a yemîn ederim ki, ben Peygamber'i, kendim serîr üzerinde ve Peygamber'le kıblesi arasında yatmış olduğum hâlde namaz kılarken görmüşümdür. Bu vaziyette iken, benim için bir ihtiyâç meydana gelir. Ben oturup da Peygamber'e eziyet vermemi istemediğim için şeririn ayakları tarafından usulca sıyrılıp çıkardım.

---

515 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ أَنَّهُ سَأَلَ عَمَّهُ عَنْ الصَّلَاةِ يَقْطَعُهَا شَيْءٌ فَقَالَ لَا يَقْطَعُهَا شَيْءٌ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ لَقَدْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُومُ فَيُصَلِّي مِنْ اللَّيْلِ وَإِنِّي لَمُعْتَرِضَةٌ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ عَلَى فِرَاشِ أَهْلِهِ

-....Bana İbnu Şihâb'ın kardeşinin oğlu (Muhammed ibn Abdillah ibn Müslim) tahdîs etti. Kendisi amucası Muhammed ibn Şihâb ez-Zuhrî'ye namazı, namazı kesecek şeyi sormuş. Bunun üzerine İbn Şihâb şöyle demiştir: Namazı hiçbir şey kesmez. Bana Urvetu'bnu'z-Zubeyr haber verdi ki, Peygamber'in zevcesi Âişe şöyle demiştir: Yemîn olsun ki, Rasûlullah (S) geceleyin kalkardı da ben kendisiyle kıblesi arasında aykırı yatmış olduğum hâlde, o eşinin yaygısı üzerinde namaz kılardı.

بَاب إِذَا حَمَلَ جَارِيَةً صَغِيرَةً عَلَى عُنُقِهِ فِي الصَّلَاةِ

516 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سُلَيْمٍ الزُّرَقِيِّ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي وَهُوَ حَامِلٌ أُمَامَةَ بِنْتَ زَيْنَبَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلِأَبِي الْعَاصِ بْنِ رَبِيعَةَ بْنِ عَبْدِ شَمْسٍ فَإِذَا سَجَدَ وَضَعَهَا وَإِذَا قَامَ حَمَلَهَا

Musalli Namazda Boynu Üzerinde Küçük Kız Çocuğu Taşıdığı Zaman (Namazın Hükmü Nasıldır?)
-....Amr ibn Suleym ez-Zurakî'den; o da Ebû Katâde (38) el-Ensârî'den haber verdi (O, şöyle demiştir): Rasûlullah (S), kendi kızı Zeyneb'in, Ebû'l-Âs ibnu'r-Rabî' ibn Abdişşems'ten olma kızı Umâme'yi taşıyarak namaz kılardı . Şöyle ki, secdeye vardığı zamân onu yere koyar, secdeden kalktıkça da, onu tekrar yüklenirdi.

بَاب إِذَا صَلَّى إِلَى فِرَاشٍ فِيهِ حَائِضٌ

517 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَارَةَ قَالَ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَّادِ بْنِ الْهَادِ قَالَ أَخْبَرَتْنِي خَالَتِي مَيْمُونَةُ بِنْتُ الْحَارِثِ قَالَتْ كَانَ فِرَاشِي حِيَالَ مُصَلَّى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرُبَّمَا وَقَعَ ثَوْبُهُ عَلَيَّ وَأَنَا عَلَى فِرَاشِي

Bab: Musalli, İçinde Hayızlı Kadın Bulunan Bir Döşeğe Doğru Namaz Kılarsa (Namazın Hükmü Nasıl Olur?)
-.... Abdullah ibn Şeddâd ibnu'1-Hâd şöyle demiştir: Bana teyzem Meymûne bintu'l-Hâris (R) haber verip-şöyle dedi: Benim döşeğim Peygamber'in namaz kıldığı yerin yanında idi. Bazen Peygamber'in giydiği eîbise (namaz kıldığı zaman) ben döşeğin üzerinde iken, benim üzerime düşerdi

---

518 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ قَالَ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ سُلَيْمَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَدَّادٍ قَالَ سَمِعْتُ مَيْمُونَةَ تَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي وَأَنَا إِلَى جَنْبِهِ نَائِمَةٌ فَإِذَا سَجَدَ أَصَابَنِي ثَوْبُهُ وَأَنَا حَائِضٌ وَزَادَ مُسَدَّدٌ عَنْ خَالِدٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ الشَّيْبَانِيُّ وَأَنَا حَائِضٌ

-... Bize Abdullah ibnu Şeddâd tahdîs edip şöyle dedi: Ben Meymûne'den işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S), ben yanı-başında uyuduğum ve hayizlı bulunduğum hâlde namaz kılardı. Secdeye vardığr zaman giydiği elbisesi bana dokunurdu. Râvî Müsedded, Hâlid ibn Abdillah'tan şunu ziyâde etti: Hâlid dedi ki: Bize Süleyman eş-Şeybânî tahdîs etti. Meymûne: Ben hayızlı iken, demiştir.

بَاب هَلْ يَغْمِزُ الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ عِنْدَ السُّجُودِ لِكَيْ يَسْجُدَ

519 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ بِئْسَمَا عَدَلْتُمُونَا بِالْكَلْبِ وَالْحِمَارِ لَقَدْ رَأَيْتُنِي وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي وَأَنَا مُضْطَجِعَةٌ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَسْجُدَ غَمَزَ رِجْلَيَّ فَقَبَضْتُهُمَا

Erkek Namaz Kılarken Secde Sırasında, Secde Edebilmesi İçin Eliyle Karısını Dürter Mi?
-.... Bize Ubeydullah tahdîs edip şöyle dedi: Bize el-Kaasım, Âişe'den tahdîs etti. O (R) şöyle demiştir: Ne kötü bir denkleştirmedir ki, sizler biz kadınları köpek ve eşekle bir seviyede tuttunuz. Yemîn olsun, ben kendisi ile kıblesi arasında yatmış olduğum hâlde Rasûlullah'ın namaz kılar olduğunu kat'î olarak bilmişimdir. Secdeye varmak istediği zaman eliyle ayaklarımı dürterdi de ben ayaklarımı geriye çekip büzerdim

---

بَاب الْمَرْأَةِ تَطْرَحُ عَنْ الْمُصَلِّي شَيْئًا مِنْ الْأَذَى

520 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ السُّورَمَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى قَالَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمٌ يُصَلِّي عِنْدَ الْكَعْبَةِ وَجَمْعُ قُرَيْشٍ فِي مَجَالِسِهِمْ إِذْ قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ أَلَا تَنْظُرُونَ إِلَى هَذَا الْمُرَائِي أَيُّكُمْ يَقُومُ إِلَى جَزُورِ آلِ فُلَانٍ فَيَعْمِدُ إِلَى فَرْثِهَا وَدَمِهَا وَسَلَاهَا فَيَجِيءُ بِهِ ثُمَّ يُمْهِلُهُ حَتَّى إِذَا سَجَدَ وَضَعَهُ بَيْنَ كَتِفَيْهِ فَانْبَعَثَ أَشْقَاهُمْ فَلَمَّا سَجَدَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَضَعَهُ بَيْنَ كَتِفَيْهِ وَثَبَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاجِدًا فَضَحِكُوا حَتَّى مَالَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ مِنْ الضَّحِكِ فَانْطَلَقَ مُنْطَلِقٌ إِلَى فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام وَهِيَ جُوَيْرِيَةٌ فَأَقْبَلَتْ تَسْعَى وَثَبَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاجِدًا حَتَّى أَلْقَتْهُ عَنْهُ وَأَقْبَلَتْ عَلَيْهِمْ تَسُبُّهُمْ فَلَمَّا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّلَاةَ قَالَ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ

بِقُرَيْشٍ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِقُرَيْشٍ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِقُرَيْشٍ ثُمَّ سَمَّى اللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِعَمْرِو بْنِ هِشَامٍ وَعُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ وَشَيْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ وَالْوَلِيدِ بْنِ عُتْبَةَ وَأُمَيَّةَ بْنِ خَلَفٍ وَعُقْبَةَ بْنِ أَبِي مُعَيْطٍ وَعُمَارَةَ بْنِ الْوَلِيدِ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَوَاللَّهِ لَقَدْ رَأَيْتُهُمْ صَرْعَى يَوْمَ بَدْرٍ ثُمَّ سُحِبُوا إِلَى الْقَلِيبِ قَلِيبِ بَدْرٍ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأُتْبِعَ أَصْحَابُ الْقَلِيبِ لَعْنَةً

Kadın. Namaz Kılmakta Olan Erkekten Eza Nevinden Bulunan Bir Şeyi Atıp Uzaklaştırır
-.. Bize İsrâîl, Ebû îshâk'tan; o da Amr ibn Meymûn'dan; o da Abdullah ibn Mes'ûd (R)'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Rasûlullah (S), Ka'be'nin yanında kalkıp namaz kılmakta bulunduğu sırada, kureyş'ten bir topluluk da kendi meclislerinde oturmaktalardı. Birdenbire onlardan bir sözcü: Şu (açıkça İnsanların içinde ibâdet eden) murâî kimseye bakmaz mısınız? Sizin hanginiz fulanca ailesinin yeni boğazlanan devesinin yanına kalkıp gider de, henüz iş-kenbesindeki tersini, kanını, döl yatağını kasdedip, onu buraya getirir; sonra onu şunun yanında bekletir de o secdeye vardığı zaman iki kürek kemiğinin arasına koyar? dedi. Oradakilerin en şakisi seğirdip getirdi. Bekledi; nihayet Rasûlullah secdeye varınca, onu iki küreği arasına koydu. Peygamber secde vaziyetinde başını kaldırmadan sabit durdu. Müşrikler gülmeye başladılar, hattâ gülmekten dolayı birbirlerine meyi ettiler. Bir kimse hemen Fâtıma aleyhi's-selâma gidip haber verdi. Fâtıma o zaman küçük bir kızdı. Koşarak geldi. Peygamber hâlâ secde vaziyetinde sabit duruyordu. Nihayet Fâtıma o şeyi sırtından atıp uzaklaştırdı. Ve o harîflere karşı dönüp, onlara ağır sözler söyledi. Rasûlullah namazı tamamladığı zaman üç defa: "Yâ Allah,Kureyş'i Sana havale ediyorum. Yâ Allah, Kureyş'i Sana havale ediyorum. Yâ Allah, Kureyş'i Sana havale ediyorum " dedi. Sonra da isimlerini söyleyerek: "Yâ Allah, Amr ibn Hişâm'ı, Utbeibn Ra-bîa'yi, Şeybe ibn Rabîa'yı, Velîd ibn Utbe'yi, Ümeyye ibn Halefi, Ukbe ibn EbîMuayl'ı ve Umâre ibnu'l-Velîd'i Sana havale ediyorum " dedi. Abdullah ibn Mes'ûd şöyle dedi: Allah'a yemîn ederim ki, bu isimleri sayılanları, Bedr gününde yıkılıp yere serilmişler gördüm. Sonra bunların cesedleri kuyuya, yânî Bedr'deki çukura sürüklendiler. Bundan sonra Rasûlullah (S): "Ashâbu Kalîb'in (yânî bu kuyuya atılanların) hemen ardından la'net gönderildi" buyurdu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب مَوَاقِيتِ الصَّلَاةِ

بَاب مَوَاقِيتِ الصَّلَاةِ وَفَضْلِهَا وَقَوْلِهِ{إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا}مُوَقَّتًا وَقَّتَهُ عَلَيْهِمْ

521 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ قَالَ قَرَأْتُ عَلَى مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ أَخَّرَ الصَّلَاةَ يَوْمًا فَدَخَلَ عَلَيْهِ عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ فَأَخْبَرَهُ أَنَّ الْمُغِيرَةَ بْنَ شُعْبَةَ أَخَّرَ الصَّلَاةَ يَوْمًا وَهُوَ بِالْعِرَاقِ فَدَخَلَ عَلَيْهِ أَبُو مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيُّ فَقَالَ مَا هَذَا يَا مُغِيرَةُ أَلَيْسَ قَدْ عَلِمْتَ أَنَّ جِبْرِيلَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَزَلَ فَصَلَّى فَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ صَلَّى فَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ صَلَّى فَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ صَلَّى فَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ صَلَّى فَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ بِهَذَا أُمِرْتُ فَقَالَ عُمَرُ لِعُرْوَةَ اعْلَمْ مَا تُحَدِّثُ أَوَأَنَّ جِبْرِيلَ هُوَ أَقَامَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقْتَ الصَّلَاةِ قَالَ عُرْوَةُ كَذَلِكَ كَانَ بَشِيرُ بْنُ أَبِي مَسْعُودٍ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ

Namaz Vakitleri ve Faziletleri Babı
Ve Yüce Allah'ın şu kavli: "Çünkü namaz, mü'minler üzerine vakitleri belli bir farz olmuştur"(en-Nisâ. 103) Yânî Allah müzminlere bu farzın vakitlerini ta'ym etmiştir.
-... Bize Abdullah ibn Mesleme tahdîs edip şöyle dedi: Ben Mâ-lik'in huzurunda okudum; o da İbn Şihâb'dan (o, şöyle demiştir): Umer ibn Abdilazîz bir gün ikindi namazını geri bıraktı. Yanına Zubeyr ibnu'l-Avvâm'ın oğlu Urve girdi de, ona şunu haber verdi: Mu-gîre ibn Şu'be Irak'ta iken bir gün namazı geç bırakmıştı. Bunun üzerine Ebû Mes'ûd el-Ensârî onun yanma girdi de: Yâ Mugîre! Bu,

namazı geç bırakma nedir? Kat'î bilmez misin ki, Cibril indi namaz kıldı Rasûlullah da (ardında) kıldı. Sonra bir daha kıldı, Rasûlul-lah da kıldı.Sonra bir daha kıldı. Rasûlullah da kıldı.Sonra bir daha kıldı, Rasûlullah da kıldı. Sonra bir daha kıldı, Rasûluliah da kıldıSonra: "İşte bununla emr olundum" dedi. Bu sözlerin sonunda Umer ibn Abdilazîz, Urve'ye: Söylemekte olduğunu iyi bil. Namaz vakitlerini Rasûlullah için ikaame eden, yânı vakitleri ta'yîn eden Cibril'in kendisi midir? dedi. Bunun üzerine Urve de: Beşîr ibn Mes'ûd, babasından böyle tahdîs ederdi, dedi.

---

522 – قَالَ عُرْوَةُ وَلَقَدْ حَدَّثَتْنِي عَائِشَةُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي الْعَصْرَ وَالشَّمْسُ فِي حُجْرَتِهَا قَبْلَ أَنْ تَظْهَرَ

Yine Urve şöyle dedi: Yemîn olsun (teyzem) Âişe bana, Rasûlullah(S)'ın henüz hücresinde güneş varken ve gölge hücreden yükselmeden ikindiyi kılar olduğunu söyledi.

بَاب قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى{مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَلَا تَكُونُوا مِنْ الْمُشْرِكِينَ}

523 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبَّادٌ هُوَ ابْنُ عَبَّادٍ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَدِمَ وَفْدُ عَبْدِ الْقَيْسِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا إِنَّا مِنْ هَذَا الْحَيِّ مِنْ رَبِيعَةَ وَلَسْنَا نَصِلُ إِلَيْكَ إِلَّا فِي الشَّهْرِ الْحَرَامِ فَمُرْنَا بِشَيْءٍ نَأْخُذْهُ عَنْكَ وَنَدْعُو إِلَيْهِ مَنْ وَرَاءَنَا فَقَالَ آمُرُكُمْ بِأَرْبَعٍ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ أَرْبَعٍ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ ثُمَّ فَسَّرَهَا لَهُمْ شَهَادَةَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنِّي رَسُولُ اللَّهِ وَإِقَامُ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ وَأَنْ تُؤَدُّوا إِلَيَّ خُمُسَ مَا غَنِمْتُمْ وَأَنْهَى عَنْ الدُّبَّاءِ وَالْحَنْتَمِ وَالْمُقَيَّرِ وَالنَّقِيرِ

Yüce Allah'ın Şu Kavli:
'Hepiniz O'na dönün, O'ndan korkun. Namaza devam edin, müşriklerden olmayın" (er-Rûm: 31)
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Abdu'I-Kays hey'eti, Rasûlullah'ın huzuruna geldiler ve: Biz şu topluluktan Rabîa kabîlele-rindeniz. Biz sana başka zaman değil, yalnız haram ayda ulaşabiliriz. O halde bize bir şey emret de, biz onu senden alalım ve arkamızda kalanları ona da'vet edelim, dediler. Bunun üzerine Rasûlullah (S): "Ben sizlere dört şey emrediyor ve dört şeyden nehy ediyorum: Allah'a îmân etmek" dedikten sonra, Allah'a îmân etmeyi onlara şöyle tefsîr etti: "Lâ ilahe ille'ilah- Allah'tan başka ilâh olmadığına ve benim Allah 'in Rasûl'ü olduğuma şahadet etmek, namazı dosdoğru kılmak, zekâtı edâ etmek, ganimet aldıklarınızın beşte birini bana vermenizdir. Dubbâ', hantem, muhayyer ve nakîrden nehyediyorum" (Yânî, bu isimlerdeki kablara şıra kurmaktan nehyediyorum)

بَاب الْبَيْعَةِ عَلَى إِقَامِ الصَّلَاةِ

524 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنَا قَيْسٌ عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ بَايَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى إِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَالنُّصْحِ لِكُلِّ مُسْلِمٍ

Namazı Dosdoğru Kılmak ÜzereineBey'at Babı
-....Bize Kays (ibn Ebî Hazım), Cerîr ibn Abdillah'tan tahdîs etti. O: Ben Rasûlullah'a, namazı dosdoğru kılmak, zekât vermek ve her müslümâna samimiyetle hayır isteyici olmak üzere bey'at ettim, demiştir

---

بَاب الصَّلَاةُ كَفَّارَةٌ

525 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ الْأَعْمَشِ قَالَ حَدَّثَنِي شَقِيقٌ قَالَ سَمِعْتُ حُذَيْفَةَ قَالَ كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ أَيُّكُمْ يَحْفَظُ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْفِتْنَةِ قُلْتُ أَنَا كَمَا قَالَهُ قَالَ إِنَّكَ عَلَيْهِ أَوْ عَلَيْهَا لَجَرِيءٌ قُلْتُ فِتْنَةُ الرَّجُلِ فِي أَهْلِهِ وَمَالِهِ وَوَلَدِهِ وَجَارِهِ تُكَفِّرُهَا الصَّلَاةُ وَالصَّوْمُ وَالصَّدَقَةُ وَالْأَمْرُ وَالنَّهْيُ قَالَ لَيْسَ هَذَا أُرِيدُ وَلَكِنْ الْفِتْنَةُ الَّتِي تَمُوجُ كَمَا يَمُوجُ الْبَحْرُ قَالَ لَيْسَ عَلَيْكَ مِنْهَا بَأْسٌ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ إِنَّ بَيْنَكَ وَبَيْنَهَا بَابًا مُغْلَقًا قَالَ أَيُكْسَرُ أَمْ يُفْتَحُ قَالَ يُكْسَرُ قَالَ إِذًا لَا يُغْلَقَ أَبَدًا قُلْنَا أَكَانَ عُمَرُ يَعْلَمُ الْبَابَ قَالَ نَعَمْ كَمَا أَنَّ دُونَ الْغَدِ اللَّيْلَةَ إِنِّي حَدَّثْتُهُ بِحَدِيثٍ لَيْسَ بِالْأَغَالِيطِ فَهِبْنَا أَنْ نَسْأَلَ حُذَيْفَةَ فَأَمَرْنَا مَسْرُوقًا فَسَأَلَهُ فَقَالَ الْبَابُ عُمَرُ

Namaz Kılmak (Günahlara) Keffarettir

-...Bana Şakîk tahdîs edip şöyle dedi: Ben Huzeyfe'den işittim, şöyle dedi: Biz Umer (R)'in yanında oturuyorduk. Umer: Rasûlullah (S)'ın fitne hakkındaki sözünü hanginiz ezberinde tutuyor? diye sordu.Ben ezberimde tutuyorum,hem de Rasûlullah'ın söylediği gibi, dedim. Umer: O'na (yânî Peygamberce) yâhud buna (bu makaaleye) karşı çok cesursun, dedi Ben: İnsanın ehli, malı,çocukları ve komşusu yüzünden uğradığı fitneye, namaz, oruç, sadaka, iyiliği emr, kötülükten nehy keffâret olur, dedim. Umer: Sormak istediğim bu fitne değildir, lâkin denizin dalgalanması gibi dalgalanacak olan fitnedir, dedi. Bunun üzerine Huzeyfe: Ey Mü'minlerin Emîri, o fitneden senin üzerine bir şey yoktur. Çünkü seninle onun arasında kilitli bir kapı vardır, dedi. Umer; Kapı kırılacak mı, yoksa açılacak mı? diye sordu. Huzeyfe: Kırılacak, dedi. Umer: O takdirde ebeden kilitlenemiyecek, dedi. Biz Huzeyfe'ye: Umer kapıyı biliyor mu? diye sorduk. Huzeyfe: Evet, yarından evvel bu gecenin geleceğini bildiği gibi (biliyordu). Ben ona, içinde hiçbir yalan yanlış bulunmayan bir söz söylemişimdir, dedi. (Râvî Şakîk ibn Seleme el-Esedî:) Biz kendimiz Huzeyfe'ye sormağa cesaret edemedik de, Mesrûk ibnu'l-Ecda'a: Kapı kimdir? diye sordurduk. O da kapıyı ondan öğrenip: Kapı Umer'dir, dedi

---

526 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ سُلَيْمَانَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ رَجُلًا أَصَابَ مِنْ امْرَأَةٍ قُبْلَةً فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ{أَقِمْ الصَّلَاةَ طَرَفَيْ النَّهَارِ وَزُلَفًا مِنْ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ}فَقَالَ الرَّجُلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلِي هَذَا قَالَ لِجَمِيعِ أُمَّتِي كُلِّهِمْ

-.. İbn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Bir kimse (yabancı) bir kadından bir öpücük aldı. Müteakiben o zât Peygamber'e geldi ve olan işi ona haber verdi. Bu hâdise üzerine Azîz ve Celîl olan Allah, şu âyeti indirdi: 'Gündüzün iki tarafında, gecenin de yakın saatlerinde dosdoğru namaz kıl. Çünkü güzellikler kötülükleri (günâhları) giderir.Bu, iyi düşünenlere bir öğüddür"(Hûd: H4). Bunun üzerine o kimse: Yâ Rasûlallah, bu yalnız benim için mi? diye sordu. Rasûlullah (S): "Ümmetimin hepsi için, bütün ferdleri içindir" buyurdu

---

بَاب فَضْلِ الصَّلَاةِ لِوَقْتِهَا

527 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ الْوَلِيدُ بْنُ الْعَيْزَارِ أَخْبَرَنِي قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَمْرٍو الشَّيْبَانِيَّ يَقُولُ حَدَّثَنَا صَاحِبُ هَذِهِ الدَّارِ وَأَشَارَ إِلَى دَارِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْعَمَلِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ قَالَ الصَّلَاةُ عَلَى وَقْتِهَا قَالَ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ ثُمَّ بِرُّ الْوَالِدَيْنِ قَالَ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي بِهِنَّ وَلَوْ اسْتَزَدْتُهُ لَزَادَنِي

Vakti İçinde Kılınan Namazın Fazileti Babı

-...Bize Şu'be tahdîs edip, şöyle dedi: Bana Velîd ibnu'I-Ayzâr haber verip şöyle dedi Ben Ebû Amr eş-Şeybânî (96)'den işittim, şöyle diyordu: Abdullah ibn Mes'ûd'un evini işaret ederek, bize şu evin sahibi tahdîs edip şöyle dedi: Ben Peygamber'e: Amellerin hangisi Allah'a daha sevgilidir? diye sordum.

Peygamber (S): "Vaktinde (kılınan) namaz" buyurdu. Abdullah dedi ki: Sonra hangisi? dedim. Peygamber: "Sonra ana-babaya iyilik etmek" buyurdu. Abdullah dedi ki: Sonra hangisi? dedim, Peygamber: "Allah yolunda cihâd etmek"buyurdu. İbn Mes'ûd: Bunları bana Rasûlullah (S) tahdîs edip söyledi. Daha ziyâdesini soraydım, yine bana haber verecekti, dedi.

بَاب الصَّلَوَاتُ الْخَمْسُ كَفَّارَةٌ

528 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي حَازِمٍ وَالدَّرَاوَرْدِيُّ عَنْ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَرَأَيْتُمْ لَوْ أَنَّ نَهَرًا بِبَابِ أَحَدِكُمْ يَغْتَسِلُ فِيهِ كُلَّ يَوْمٍ خَمْسًا مَا تَقُولُ ذَلِكَ يُبْقِي مِنْ دَرَنِهِ قَالُوا لَا يُبْقِي مِنْ دَرَنِهِ شَيْئًا قَالَ فَذَلِكَ مِثْلُ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ يَمْحُو اللَّهُ بِهِ الْخَطَايَا

Bab: Beş Namaz (Aralarındaki Günahkara) Keffarettir
-...Ebû Hureyre (R) Rasûlullah (S)'tan şöyle buyururken işitmiştir: "Re 'yinizi söyler misiniz: Birinizin kapısı önünde bir akarsu bulunsa, (ev sahibi) her günde beş defa onun içinde yaykansa, ne dersiniz? Bu yıkanma, onun kirinden pasından birşey bırakır mı?" buyurdu. Sahâbîler: Hayır, bu onun kirinden hiçbir şey bırakmaz, dediler. Rasûlullah "Beş (vakit) namaz da işte bunun gibidir. Onlarla Allah Taâlâ günâhları siler, mahveder" buyurdu

---

بَاب تَضْيِيعِ الصَّلَاةِ عَنْ وَقْتِهَا

529 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا مَهْدِيٌّ عَنْ غَيْلَانَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ مَا أَعْرِفُ شَيْئًا مِمَّا كَانَ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِيلَ الصَّلَاةُ قَالَ أَلَيْسَ ضَيَّعْتُمْ مَا ضَيَّعْتُمْ فِيهَا

Namazın Kendi Vaktinde Zayi' Kılınması Babı
-...Bize Mehdî, Geylân'dan; o.da Enes'ten tahdîs etti. Enes (Haccâc namazı vaktinden te'hîr edince): Peygamber (S) zamanında mevcûd olanlardan hiçbir şey tanımıyorum, dedi. Kendisine: Namaz (Peygamber zamanında mevcûd olup devam eden bir şeydir, binâenaleyh bu umûmî selbedici kazıyye nasıl doğru olur?), denildi. Enes (cevâbında): O, kendisinde zayi' kılmalar, tağyîrler yapıp, zayi' etmiş olduğunuz bir şey değil mi? dedi.

---

530 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَارَةَ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ وَاصِلٍ أَبُو عُبَيْدَةَ الْحَدَّادُ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي رَوَّادٍ أَخِي عَبْدِ الْعَزِيزِ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ يَقُولُ دَخَلْتُ عَلَى أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ بِدِمَشْقَ وَهُوَ يَبْكِي فَقُلْتُ مَا يُبْكِيكَ فَقَالَ لَا أَعْرِفُ شَيْئًا مِمَّا أَدْرَكْتُ إِلَّا هَذِهِ الصَّلَاةَ وَهَذِهِ الصَّلَاةُ قَدْ ضُيِّعَتْ وَقَالَ بَكْرٌ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ الْبُرْسَانِيُّ أَخْبَرَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي رَوَّادٍ نَحْوَهُ

-....Usmân ibn Ebî Ravvâd şöyle demiştir: Ben ez-Zuhrî'den işittim, şöyle diyordu: Ben Dımaşk'ta Enes ibn Mâlik'in yanma girdim; o ağlıyordu. Ona: Seni ağlatan nedir? dedim. Enes: (Beni Rasûlullah zamanında) erişmiş olduklarımdan, namaz müstesna, hiçbir şeyi tanımaz olmaklığım (ağlatıyor). İşte bu namaz dahi zayi' edilmiştir, dedi . Ve Bekr ibn Halef şöyle dedi: Bize Muhammed ibn Bekr el-Bursânî (203) tahdîs edip, şöyle dedi: Bize Usmân ibn Ebî Ravvâd, bu tarzda haber verdi

---

بَاب الْمُصَلِّي يُنَاجِي رَبَّهُ عَزَّ وَجَلَّ

531 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا صَلَّى يُنَاجِي رَبَّهُ فَلَا يَتْفِلَنَّ عَنْ يَمِينِهِ وَلَكِنْ تَحْتَ قَدَمِهِ الْيُسْرَى وَقَالَ سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ لَا يَتْفِلُ قُدَّامَهُ أَوْ بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَكِنْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمَيْهِ وَقَالَ شُعْبَةُ لَا يَبْزُقُ بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَا عَنْ يَمِينِهِ وَلَكِنْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمِهِ وَقَالَ حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَبْزُقْ فِي الْقِبْلَةِ وَلَا عَنْ يَمِينِهِ وَلَكِنْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمِهِ

Namaz Kılmakta Olan Kimse. Aziz ve Celil Olan Rabbına Munacat Etmektedir
-....Bize Hişâm, Katâde'den; o da Enes'ten olmak üzere tahdîs etti. Enes (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Her biriniz namaz kıldığı zaman şübhesiz Rabb 'ı ile münâcât eder. O hâlde sakın sağ tarafına tükürmesin, velâkin (sıkıştığında) sol ayağının altına (tükürsün)" buyurdu. Ve Saîd ibn Ebî Arûbe, Katâde'den şöyle dedi: "Ön tarafına yâhud önüne tükürmesin, velâkin (muztarr kalırsa) ya sol tarafına, ya ayaklarının altına (tükürsün)". Ve Şu'be ibnu'l-Haccâc yine Katâde'den olmak üzere şöyle dedi: "Önüne ve sağına tükürmesin, velâkin (sıkışırsa) .yer sol tarafına, ya (sol) ayağının altına tükürsün". Humeyd de Enes'ten; o daPeygamber(S)'den olmak üzere şöyle buyurduğunu söyledi: "Namaz kılmakta olan kimse kıblesine karşı ve sağ tarafına tükürmesin, lâkin (sıkışırsa) sol tarafına yâhud (sol) ayağının altına tükürür"

---

532 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اعْتَدِلُوا فِي السُّجُودِ وَلَا يَبْسُطْ ذِرَاعَيْهِ كَالْكَلْبِ وَإِذَا بَزَقَ فَلَا يَبْزُقَنَّ بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَا عَنْ يَمِينِهِ فَإِنَّهُ يُنَاجِي رَبَّهُ

.....Bize Katâde, Enes(R)'ten; o da Peygamber'den olmak üzere şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Secde ederken secdenizi tam yolunda yapınız. (Namaz kılan kimse) kollarını köpek gibi yere yaymasın. (Sıkışıp) tükürdüğü vakit de önüne ve sağ tarafına tükürmesin. Çünkü o, Rabb'ı ile münâcât etmektedir"

بَاب الْإِبْرَادُ بِالظُّهْرِ فِي شِدَّةِ الْحَرِّ

533- حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ عَنْ سُلَيْمَانَ قَالَ صَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ حَدَّثَنَا الْأَعْرَجُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ وَغَيْرُهُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَنَافِعٌ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّهُمَا حَدَّثَاهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ إِذَا اشْتَدَّ الْحَرُّ فَأَبْرِدُوا عَنْ الصَّلَاةِ فَإِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ

Sıcağın Şiddetli Vaktinde Öğle Namazını Serinliğe Bırakmak Babı
-...Salih ibn Keysân şöyle dedi: Bize el-A'rac Abdurrahmân ve ondan başkası, Ebû Hureyre'den tahdîs etti. (Salih ibn Keysân dedi ki:) Ve yine Abdullah ibn Umer'in himayesinde bulunan Nâfi', Abdullah ibn Umer'den tahdîs etti. Ebû Hureyre ile İbn Umer, bu râvîlerden her birine Rasûllulah'tan tahdîs etmişlerdir. Rasûlul-lah (S) şöyle buyurdu: "Sıcak şiddetlendiği vakitte namazı serinliğe bırakınız. Çünkü sıcağın şiddeti cehennemin kaynamasındandır"

---

535 – حَدَّثَنَا ابنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا غنْدَرٌ قَالَ حَدَّثَنَا شعْبَةُ عَنْ الْمُهَاجِرِ أَبِي الْحَسَنِ سَمِعَ زَيْدَ بْنَ وَهْبٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ أَذَّنَ مُؤَذِّنُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الظُّهْرَ فَقَالَ أَبْرِدْ أَبْرِدْ أَوْ قَالَ انتَظِرْ انْتَظِرْ وَقَالَ شِدَّةُ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ فَإِذَا اشْتَدَّ الْحَرُّ فَأَبْرِدُوا عَنْ الصَّلَاةِ حَتَّى رَأَيْنَا فَيْءَ التُّلُولِ

-.....Ebû Zerr (R) şöyle demiştir: Peygamber'in müezzini öğle namazı ezanını, okumağa davrandı. Peygamber (S) hemen: "Serinliği bekle, serin/iği bekle!" buyurdu.-Yâhud da: "Bekle, bekle!" buyurdu. Ve yine Peygamber: "Sıcağın şiddeti, cehennemin kaynamasındandır. Sıcak şiddetli olduğu zaman, (namazı serin vakte bırakıcılar olarak) namazdan geri durun, tâ tepelerin gölgelerini uzanmış gördüğünüz zamana kadar" buyurdu

---

536 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَفِظْنَاهُ مِنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا اشْتَدَّ الْحَرُّ فَأَبْرِدُوا بِالصَّلَاةِ فَإِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ

-.... Bize Sufyân (ibn Uyeyne) tahdîs edip şöyle dedi: Biz bunu ez-Zuhrî'den ezberledik, o da Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den; o da Ebû Hureyre'den. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Sıcak şiddetli olduğu zaman namazı serinliğe bırakın. Çünkü sıcağın şiddeti cehennemin kaynamasındandır.

---

537 – وَاشْتَكَتْ النَّارُ إِلَى رَبِّهَا فَقَالَتْ يَا رَبِّ أَكَلَ بَعْضِي بَعْضًا فَأَذِنَ لَهَا بِنَفَسَيْنِ نَفَسٍ فِي الشِّتَاءِ وَنَفَسٍ فِي الصَّيْفِ فَهُوَ أَشَدُّ مَا تَجِدُونَ مِنْ الْحَرِّ وَأَشَدُّ مَا تَجِدُونَ مِنْ الزَّمْهَرِيرِ

Cehennem ateşi Rabb'-ına şikâyet arzetti de: Yâ Rabb, bir kısmım bir kısmımı yedi (yânî ben beni yiyorum, izin ver) dedi. Allah da iki defa nefes almasına izin verdi. Nefesin biri kışın, diğeri yazın. İşte hissetmekte olduğunuz sıcağın en şiddetlisi ile soğuğun en şiddetlisi budur"

---

538 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبْرِدُوا بِالظُّهْرِ فَإِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ تَابَعَهُ سُفْيَانُ وَيَحْيَى وَأَبُو عَوَانَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ

-.....Ebû Saîd şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Öğle namazını serinliğe bırakınız. Çünkü sıcağın şiddeti, cehennemin kaynama-sındandır" buyurdu. Sufyân es-Sevrî, Yahya el-Kattân ve Ebû Avâne, Hafs ibn Gı-yâs'a mutâbaat ettiler.

بَاب الْإِبْرَادُ بِالظُّهْرِ فِي السَّفَرِ

539 – حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا مُهَاجِرٌ أَبُو الْحَسَنِ مَوْلَى لِبَنِي تَيْمِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ وَهْبٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ الْغِفَارِيِّ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَأَرَادَ الْمُؤَذِّنُ أَنْ يُؤَذِّنَ لِلظُّهْرِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبْرِدْ ثُمَّ أَرَادَ أَنْ يُؤَذِّنَ فَقَالَ لَهُ أَبْرِدْ حَتَّى رَأَيْنَا فَيْءَ التُّلُولِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ فَإِذَا اشْتَدَّ الْحَرُّ فَأَبْرِدُوا بِالصَّلَاةِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ{تَتَفَيَّأُ}تَتَمَيَّلُ

Öğle Namazını Seferde de Serinliğe Bırakmak Babı

-....Ebû Zerr el-Gıfârî (R) şöyle demiştir: Biz Peygamber'Ie birlikte bir seferde bulunuyorduk. Müezzin öğle namazı için ezan okumak istedi. Peygamber (S) "Serinliği bekle!" buyurdu. Bir müddet sonra müezzin yine ezan okumak istedi. Peygamber yine: "Serinliği bekle!" buyurdu. Nihayet müezzin, biz tepelerin gölgelerini uzanmış gördüğümüz zamana kadar bekledi. Bunun üzerine Peygamber: "Şüb-hesiz sıcağın şiddeti cehennemin kaynamasındandır. Binâenaleyh sıcak şiddetlendiği zaman namazı serinliğe bırakın" buyurdu. İbnAbbâs: "Tetefeyyeu zılâluhû = Gölgeleri meyillenir döner" (en-Nahl: 48) demektir, dedi

---

بَاب وَقْتُ الظُّهْرِ عِنْدَ الزَّوَالِ وَقَالَ جَابِرٌ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي بِالْهَاجِرَةِ

540 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ حِينَ زَاغَتْ الشَّمْسُ فَصَلَّى الظُّهْرَ فَقَامَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَذَكَرَ السَّاعَةَ فَذَكَرَ أَنَّ فِيهَا أُمُورًا عِظَامًا ثُمَّ قَالَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَسْأَلَ عَنْ شَيْءٍ فَلْيَسْأَلْ فَلَا تَسْأَلُونِي عَنْ شَيْءٍ إِلَّا أَخْبَرْتُكُمْ مَا دُمْتُ فِي مَقَامِي هَذَا فَأَكْثَرَ النَّاسُ فِي الْبُكَاءِ وَأَكْثَرَ أَنْ يَقُولَ سَلُونِي فَقَامَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حُذَافَةَ السَّهْمِيُّ فَقَالَ مَنْ أَبِي قَالَ أَبُوكَ حُذَافَةُ ثُمَّ أَكْثَرَ أَنْ يَقُولَ سَلُونِي فَبَرَكَ عُمَرُ عَلَى رُكْبَتَيْهِ فَقَالَ رَضِينَا بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا فَسَكَتَ ثُمَّ قَالَ عُرِضَتْ عَلَيَّ الْجَنَّةُ وَالنَّارُ آنِفًا فِي عُرْضِ هَذَا الْحَائِطِ فَلَمْ أَرَ كَالْخَيْرِ وَالشَّرِّ

Öğle Namazının Başlangıç Vakti, Güneşin Tam Ortadan Batıya Meylettiği Sıradır
Câbir: Peygamber (S) öğle namazını gündüzün ortasında sıcağın şiddetli olduğu zamanda kıldırırdı, Dedi....ez-Zuhrî şöyle dedi: Bana Enes ibn Mâlik şöyle haber verdi: Rasûlullah (S) güneş (gündüzün ortasından) meylettiği zaman çıktı ve öğle namazını kıldırdı. Akabinde minber üzerinde ayakta durdu, kıyamet saatini zikretti. Kıyamet gününde büyük büyük işler olacağını zikredip haber verdi. Sonra: "Bana birşey sormak isteyen varsa sorsun. Bu makaamımda durduğum müddetçe her ne sorarsanız hemen muhakkak haber veririm" buyurdu. İnsanlar ağlamakta ileri gittiler, Rasûlullah da: "Bana sorunuz" demeyi çoğalttı. Derken İbn Huzâfe es-Sehmî ayağa kalkıp: Benim babam kimdir? diye sordu. Rasûlullah: "Baban Huzâfe'dir"buyurdu.. Sonra yine "Bana sorunuz" demeyi çoğalttı. Bunun üzerine Umer ibn Hattâb, iki dizi üstüne çöktü de: Biz Allah'ı Rabb, İslâm'ı dîn ve Muhammed'i peygamber olarak kabul ve tasdîk ettik, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah sükût etti. Sonra "Demincek cennet ile cehennem şu duvarın yüzünde bana arz olundu. Ben böyle hayrın ve şerrin benzerini görmedim" buyurdu.

---

541 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو الْمِنْهَالِ عَنْ أَبِي بَرْزَةَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الصُّبْحَ وَأَحَدُنَا يَعْرِفُ جَلِيسَهُ وَيَقْرَأُ فِيهَا مَا بَيْنَ السِّتِّينَ إِلَى الْمِائَةِ وَيُصَلِّي الظُّهْرَ إِذَا زَالَتْ الشَّمْسُ وَالْعَصْرَ وَأَحَدُنَا يَذْهَبُ إِلَى أَقْصَى الْمَدِينَةِ رَجَعَ وَالشَّمْسُ حَيَّةٌ وَنَسِيتُ مَا قَالَ فِي الْمَغْرِبِ وَلَا يُبَالِي بِتَأْخِيرِ الْعِشَاءِ إِلَى ثُلُثِ اللَّيْلِ ثُمَّ قَالَ إِلَى شَطْرِ اللَّيْلِ وَقَالَ مُعَاذٌ قَالَ شُعْبَةُ لَقِيتُهُ مَرَّةً فَقَالَ أَوْ ثُلُثِ اللَّيْلِ

.....Bize Şu'be, Ebu'l-Minhâl'den; o da Ebû Berze'den tahdîs etti (Ebû Berze -R- şöyle demiştir): Peygamber (S) sabah namazını her birimiz yanında oturanı tanıyacak kadar aydınlık olduğu zaman kıldırır, bu namazda altmıştan yüz âyete kadar okurdu. Öğle namazını güneş (batıya) meylettiği vakitte kıldırırdı. İkindiyi de, birimiz (namazdan sonra mescidden) Medine'nin en uzak yerine gider dönerdi de, güneş henüz dipdiri bulunurdu. Râvî Ebu'l-MİnhâI dedi ki: Ben Ebû Berze'nin akşam namazı hakkında dediğini unuttum. Ebû Berze: Rasûlullah yatsı namazını gecenin (ilk) üçte birine kadar -sonradan dediğine göre, yarısına kadar- geriye bırakmakta be's görmezdi, dedi. Ve Muâz ibn Muâz dedi ki: Şu'be ibn Haccâc (yukarıda geçen isnâdıyle) şöyle dedi: Sonradan Ebu'l-MinhâPe diğer bir kerre daha kavuştum da kendisi: Yâhud gecenin üçte birine kadar, dedi

542 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ يَعْنِي ابْنَ مُقَاتِلٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنِي غَالِبٌ الْقَطَّانُ عَنْ بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمُزَنِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كُنَّا إِذَا صَلَّيْنَا خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالظَّهَائِرِ فَسَجَدْنَا عَلَى ثِيَابِنَا اتِّقَاءَ الْحَرِّ

-...Bana Gâlib el-Kattân, Bekr ibn Abdillah el-Muzenî'den; o da Enes ibn Mâlik'den tahdîs etti. O şöyle dedi: Biz Rasûlullah'ın arkasında öğle namazlarını kıldığımız zamanlarda sıcaktan korunmak için kendi elbiselerimiz üzerine secde ederdik.

بَاب تَأْخِيرِ الظُّهْرِ إِلَى الْعَصْرِ

543 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ هُوَ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى بِالْمَدِينَةِ سَبْعًا وَثَمَانِيًا الظُّهْرَ وَالْعَصْرَ وَالْمَغْرِبَ وَالْعِشَاءَ فَقَالَ أَيُّوبُ لَعَلَّهُ فِي لَيْلَةٍ مَطِيرَةٍ قَالَ عَسَى

Öğle Namazını İkindiye Kadar Geri Bırakmak Babı
-...Bize Hammâdibn Zeyd, Amr ibn Dinar'dan; o da Câbir ibn Zeyd'den; o da İbn Abbâs'tan tahdîs etti (O, şöyle demiştir): Peygamber (S) öğle ile ikindiyi, akşam ile yatsıyı (birlikte) yedi rek'at ve sekiz rek'at olarak kıldırdı. Eyyûb Sahtiyanı Câbir'e: Muhte-rnil ki bu yağmurlu bir (gündüz ve) gecede olmuştur, dedi. Câbir de: Muhtemildir, dedi.

بَاب وَقْتُ الْعَصْرِ وَقَالَ أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ مِنْ قَعْرِ حُجْرَتِهَا

544 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الْعَصْرَ وَالشَّمْسُ لَمْ تَخْرُجْ مِنْ حُجْرَتِهَا

İkindi Namazının Vakti Babı
Ve Ebû Usâme, Hişâm'dan: "Güneş Aişe'nin odasından çıkmadan" dedi
-...Bize Enes ibn I yâd, Hişâm'dan o da babası Urve'den tahdîs etti. Âişe (R): Rasûluilah (S), ikindi namazını güneş Âişe'nin hücresinden çıkmamış hâlde iken kılardı, demiştir.

---

545 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى الْعَصْرَ وَالشَّمْسُ فِي حُجْرَتِهَا لَمْ يَظْهَرْ الْفَيْءُ مِنْ حُجْرَتِهَا

-....Âişe(R): Rasûlullah (S) ikindi namazım henüz Âişe'nin hücresinde güneş varken ve gölge Âişe'nin hücresinden yükselmeden kılardı, demiştir.

---

546 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي صَلَاةَ الْعَصْرِ وَالشَّمْسُ طَالِعَةٌ فِي حُجْرَتِي لَمْ يَظْهَرْ الْفَيْءُ بَعْدُ وَقَالَ مَالِكٌ وَيَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ وَشُعَيْبٌ وَابْنُ أَبِي حَفْصَةَ وَالشَّمْسُ قَبْلَ أَنْ تَظْهَرَ

-....Bize Sufyân ibnu Uyeyne, ez-Zuhrî'den; o da Urve'den; o da Âişe'den olmak üzere şöyle haber verdi: Âişe (R): Peygamber (S), güneş odamda zahirken ve henüz gölge yükselmemişken ikindi namazını kılardı, demiştir. Ve İmâm Mâlik, Yahya ibn Saîd, Şuayb ibn Ebî Hamza ve İbn Ebî Hafsa: "Güneş yükselmeden önce" diye rivayet etmişlerdir.

---

547 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا عَوْفٌ عَنْ سَيَّارِ بْنِ سَلَامَةَ قَالَ دَخَلْتُ أَنَا وَأَبِي عَلَى أَبِي بَرْزَةَ الْأَسْلَمِيِّ فَقَالَ لَهُ أَبِي كَيْفَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الْمَكْتُوبَةَ فَقَالَ كَانَ يُصَلِّي الْهَجِيرَ الَّتِي تَدْعُونَهَا الْأُولَى حِينَ تَدْحَضُ الشَّمْسُ وَيُصَلِّي الْعَصْرَ ثُمَّ يَرْجِعُ أَحَدُنَا إِلَى رَحْلِهِ فِي أَقْصَى الْمَدِينَةِ وَالشَّمْسُ حَيَّةٌ وَنَسِيتُ مَا قَالَ فِي الْمَغْرِبِ وَكَانَ يَسْتَحِبُّ أَنْ يُؤَخِّرَ الْعِشَاءَ الَّتِي تَدْعُونَهَا الْعَتَمَةَ وَكَانَ يَكْرَهُ النَّوْمَ قَبْلَهَا وَالْحَدِيثَ بَعْدَهَا وَكَانَ يَنْفَتِلُ مِنْ صَلَاةِ الْغَدَاةِ حِينَ يَعْرِفُ الرَّجُلُ جَلِيسَهُ وَيَقْرَأُ بِالسِّتِّينَ إِلَى الْمِائَةِ

-....Bize Avf, Seyyar ibn Selâme'den haber verdi. O şöyle demiştir: Ben ve babam,Ebû Berze el-Eşlemi (R)'nin yanına girdik. Babam ona: RasûluIIah farz yazılmış namazı nasıl kılardı? Diye sordu. Ebû Berze şöyle dedi: RasûluIIah, sizin Ûlâ Namazı diye geldiğiniz zuhur (yâni öğle) namazını, güneş göğün ortasından batı cihetine kaydığında kıldırırdı .İkindi namazını kıldırır, birimiz namazdan sonra Medine'nin en uzak yerindeki evine dönerdi de güneş henüz dipdiri bulunurdu. (Râvî Seyyar dedi ki:) Ben Ebû Berze'nin akşam namazı'hakkında söylediği sözü unuttum. Ebû Berze şöyle devam etti: RasûluIIah, sizin Atame adını vermekte olduğunuz yatsı namazını geri bırakmayı sever, tercîh, ederdi. Bu namazdan evvel uyumayı, ve ondan sonra oturup konuşmayı kerîh görürdü, hoşlanmazdı. Sabah namazından da, insan kendi yanında oturanı tanıyacak kadar aydınlık olduğu zaman çıkar ve (bu namazda) altmışla yüz âyete kadar okurdu

---

548 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كُنَّا نُصَلِّي الْعَصْرَ ثُمَّ يَخْرُجُ الْإِنْسَانُ إِلَى بَنِي عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ فَنَجِدُهُمْ يُصَلُّونَ الْعَصْرَ

-.......Enes (R) şöyle demiştir: Biz ikindi namazını kılardık. Sonra insan Amr ibn Avf oğullan yurduna giderdi de, onları ikindi namazı kılıyorlar bulurdu.

---

549 – حَدَّثَنَا ابْنُ مُقَاتِلٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا أُمَامَةَ بْنَ سَهْلٍ يَقُولُ صَلَّيْنَا مَعَ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ الظُّهْرَ ثُمَّ خَرَجْنَا حَتَّى دَخَلْنَا عَلَى أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ فَوَجَدْنَاهُ يُصَلِّي الْعَصْرَ فَقُلْتُ يَا عَمِّ مَا هَذِهِ الصَّلَاةُ الَّتِي صَلَّيْتَ قَالَ الْعَصْرُ وَهَذِهِ صَلَاةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّتِي كُنَّا نُصَلِّي مَعَهُ

...Bize Ebû Bekr ibnu Usmân ibnSehlibn Huneyf haber verip şöyle dedi: Ben Ebû Umânıe (Es'ad ibn Sehl)'den işittim, şöyle diyordu : Bir defa Umer ibn Abdilazîz'in arkasında öğle namazını kıldık. Sonra çıkıp Enes ibn Mâlik'in yanına girdik. Biz onu ikindiyi kılıyor hâlde bulduk. Ben ona: Ey amucam, şu kıldığın ne namazıdır? diye sordum. Enes: İkindi namazıdır; bu namaz, vaktiyle beraberinde kılmakta olduğumuz Rasûhıllah'm namazıdır, dedi

---

بَاب وَقْتُ الْعَصْرِ

550 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الْعَصْرَ وَالشَّمْسُ مُرْتَفِعَةٌ حَيَّةٌ فَيَذْهَبُ الذَّاهِبُ إِلَى الْعَوَالِي فَيَأْتِيهِمْ وَالشَّمْسُ مُرْتَفِعَةٌ وَبَعْضُ الْعَوَالِي مِنْ الْمَدِينَةِ عَلَى أَرْبَعَةِ أَمْيَالٍ أَوْ نَحْوِهِ

İkindi Namazının Vakti Babı
-..ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Enes ibn Mâlik (R) tahdîs edip şöyle dedi: Rasûlullah (S),güneş henüz yüksek ve dipdiri olduğu halde ikindi namazını kıldırdı. Namazdan sonra Avâlî'ye gidecek insan giderdi de, güneş hâlâ yüksek bulunurken onların yanına varırdı. (Râvî dediki:)Avâlî'nin bâzı yerleri Medine'ye dört mil yâhud ona yakın mesafededir.

---

551 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كُنَّا نُصَلِّي الْعَصْرَ ثُمَّ يَذْهَبُ الذَّاهِبُ مِنَّا إِلَى قُبَاءٍ فَيَأْتِيهِمْ وَالشَّمْسُ مُرْتَفِعَةٌ

-... Bize Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da Enes ibn Mâlik'ten olmak üzere haber verdi. O şöyle demiştir: Bizler ikindi namazını kılardık. Namazdan sonra bizlerden Küba'ya gidecek olan kimse gider, güneş hâlâ yüksek bulunurken Kubâlılar'n yanma varırdı

بَاب إِثْمِ مَنْ فَاتَتْهُ الْعَصْرُ

552 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الَّذِي تَفُوتُهُ صَلَاةُ الْعَصْرِ كَأَنَّمَا وُتِرَ أَهْلَهُ وَمَالَهُ

İkindi Namazını Kaçıran Kimsenin Günahı Babı
-...B ize Mâlik, Nâfi'den;oda İbn Umcr(R)'dcn haber verdi: O şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "İkindi namazını vaktinden kaçıran kimse sanki ehlini ve malını elinden kaçırmış gibidir" buyurdu. Ebû Abdillah şöyle dedi: Yetirukum a'mâlekum "Size amellerinizi eksiltti" demektir.Kendisinin bir yakınım öldürdüğüm yâhud ona âid malı aldığım zaman Vetertu'r-racule (denir)

بَاب مَنْ تَرَكَ الْعَصْرَ

553 – حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَبِي الْمَلِيحِ قَالَ كُنَّا مَعَ بُرَيْدَةَ فِي غَزْوَةٍ فِي يَوْمٍ ذِي غَيْمٍ فَقَالَ بَكِّرُوا بِصَلَاةِ الْعَصْرِ فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ تَرَكَ صَلَاةَ الْعَصْرِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ

İkindi Namazını Terkeden Kimsenin Günahı Babı
-....Ebu'l-Melîh şöyle demiştir: Biz bulutlu bir günde Bureyde ile gazvede bulunduk. Bureyde şöyle dedi: İkindi namazını ta'-cîl ediniz. Çünkü Peygamber (S): "Herkim ikindi namazını (kasden) terk ederse ameli bâtıl olur" buyurdu.

بَاب فَضْلِ صَلَاةِ الْعَصْرِ

554 – حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ قَيْسٍ عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَظَرَ إِلَى الْقَمَرِ لَيْلَةً يَعْنِي الْبَدْرَ فَقَالَ إِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ رَبَّكُمْ كَمَا تَرَوْنَ هَذَا الْقَمَرَ لَا تُضَامُّونَ فِي رُؤْيَتِهِ فَإِنْ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ لَا تُغْلَبُوا عَلَى صَلَاةٍ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا فَافْعَلُوا ثُمَّ قَرَأَ{وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ}قَالَ إِسْمَاعِيلُ افْعَلُوا لَا تَفُوتَنَّكُمْ

İkindi Namazının Fazileti Babı

-..Bize İsmâîl, Kays'tan; o da Cerîr'den olmak üzere tahdîs etti. Cerîr ibn Abdillah el-Becelî (R) şöyle demiştir: Bizler Peygam-ber'in yanında bulunuyorduk. Peygamber (S) bir gece; yânî ayın on dördü olan bedr gecesi aya baktı da, şöyle buyurdu: "Sizler şu ayı, görülmesinden hiçbiriniz mahrum olmaksızın (yâhud birbirinize gösterebilmek için sıkışıp üstüste yığılmanıza hacet kalmaksızın) hepiniz zahmetsizce görüyor olduğunuz gibi, Rabb'inizi de muhakkak öylece göreceksiniz. Artık güneşin doğmasından ve batmasından evvelki namazların hiçbirinden alıkonmamanıza muktedir olursanız, onu yapınız". Sonra şu âyeti okudu: "...Rabb'ini, güneşin doğuşun-dan evvel ve batışından önce hamd ile tesbîh eV (Kaaf: 39). İsmâîl ibn Ebî Hâlid: Bu namazları yapın, sakın bu namazlar sizden kaçıp gitmesin, demiştir.

---

555 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَتَعَاقَبُونَ فِيكُمْ مَلَائِكَةٌ بِاللَّيْلِ وَمَلَائِكَةٌ بِالنَّهَارِ وَيَجْتَمِعُونَ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ وَصَلَاةِ الْعَصْرِ ثُمَّ يَعْرُجُ الَّذِينَ بَاتُوا فِيكُمْ فَيَسْأَلُهُمْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِهِمْ كَيْفَ تَرَكْتُمْ عِبَادِي فَيَقُولُونَ تَرَكْنَاهُمْ وَهُمْ يُصَلُّونَ وَأَتَيْنَاهُمْ وَهُمْ يُصَلُّونَ

-....Bize Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den olmak üzere tahdîs etti. O, şöyle demiştir:Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Bir takım melekler geceleyin, diğer takım melekler de gündüzün birbirlerini müteâkıb size gelirler. Bunlar sabah ile ikindi namazlarında birleşirler. Sonra içinizde kalmış olan melekler semâya yükselirler Rabb'ları namaz kılmış kullarının hâller'ını en iyi bilir olduğu hâlde, yine o meleklere: Kullarımı ne hâlde bıraktınız? diye sorar. Onlar da: Biz onları namaz kılar hâlde bıraktık ve yanlarına da namaz kılarlarken varmıştık, derler"

بَاب مَنْ أَدْرَكَ رَكْعَةً مِنْ الْعَصْرِ قَبْلَ الْغُرُوبِ

556 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَدْرَكَ أَحَدُكُمْ سَجْدَةً مِنْ صَلَاةِ الْعَصْرِ قَبْلَ أَنْ تَغْرُبَ الشَّمْسُ فَلْيُتِمَّ صَلَاتَهُ وَإِذَا أَدْرَكَ سَجْدَةً مِنْ صَلَاةِ الصُّبْحِ قَبْلَ أَنْ تَطْلُعَ الشَّمْسُ فَلْيُتِمَّ صَلَاتَهُ

Güneşin Batmasından Önce İkindi Namazından Bir Rek'atı Yetiştiren Kimse Babı

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Biriniz ikindi namazından bir secdeyi gün batmadan evvel yetiştirdiği zaman, namazını tamamlasın. Sabah namazından da bir secdeyi gün doğmadan önce yetiştirdiği zaman, o da namazını tamamlasın"

---

557 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّمَا بَقَاؤُكُمْ فِيمَا سَلَفَ قَبْلَكُمْ مِنْ الْأُمَمِ كَمَا بَيْنَ صَلَاةِ الْعَصْرِ إِلَى غُرُوبِ الشَّمْسِ أُوتِيَ أَهْلُ التَّوْرَاةِ التَّوْرَاةَ فَعَمِلُوا حَتَّى إِذَا انْتَصَفَ النَّهَارُ عَجَزُوا فَأُعْطُوا قِيرَاطًا قِيرَاطًا ثُمَّ أُوتِيَ أَهْلُ الْإِنْجِيلِ الْإِنْجِيلَ فَعَمِلُوا إِلَى صَلَاةِ الْعَصْرِ ثُمَّ

عَجَزُوا فَأُعْطُوا قِيرَاطًا قِيرَاطًا ثُمَّ أُوتِينَا الْقُرْآنَ فَعَمِلْنَا إِلَى غُرُوبِ الشَّمْسِ فَأُعْطِينَا قِيرَاطَيْنِ قِيرَاطَيْنِ فَقَالَ أَهْلُ الْكِتَابَيْنِ أَيْ رَبَّنَا أَعْطَيْتَ هَؤُلَاءِ قِيرَاطَيْنِ قِيرَاطَيْنِ وَأَعْطَيْتَنَا قِيرَاطًا قِيرَاطًا وَنَحْنُ كُنَّا أَكْثَرَ عَمَلًا قَالَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ هَلْ ظَلَمْتُكُمْ مِنْ أَجْرِكُمْ مِنْ شَيْءٍ قَالُوا لَا قَالَ فَهُوَ فَضْلِي أُوتِيهِ مَنْ أَشَاءُ

-.... Bana İbrahim, İbn Şihâb'dan; o da Salim ibn Abdillah'tan; o da babasından olmak üzere tahdîs etti ki, babası Abdullah ibn Umer (R) ona, Rasûlullah'tan şu temsili işittiğini haber vermiştir:Rasûlullah (S) şöyle buyuruyordu: "Sizden evvel gelen ümmetlere nis-betle sizin (dünyâdaki) bekaanız, (bütün güne nisbetle) ikindi namazından güneşin batmasına kadar olan müddet gibidir. Tevrat ehline Tevrat verildi. Onunla çalıştılar. Lâkin gün yarıyı bulunca çalışmaktan âciz kaldılar.Fakat kendilerine yine birer kîrât (olan gündelikleri) verildi. încîl ehline de İncil verildi. Onlar da ikindi namazı vaktine kadar (onunla) çalıştıktan sonra, onlar da âciz oldular. Onlara da birer kîrât (olan gündelikleri) verildi. Sonra bize Kur'ân verildi. Güneşin batmasına kadar çalıştık ve bize ikişer kîrât olarak (gündelik)verildi.bunun üzerine Tevrat ehli ile İncîl ehli: Ey Rabb'ımız, onlara ikişer kîrât, bize ise (yalnız) birer kîrât verdin; hâlbuki biz daha çok çalıştık, derler. Aziz ve Celîl olan Allah da: (Bütün gün çalıştığınıza göre şart edilen) gündeliğinizden birşey kestim mi? diye sorar. Onlar: Hayır (kesmedin), derler. O da: İşte o benim fadlımdır ki, onu dilediğime veririm, buyurur*'

---

558 – حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلُ الْمُسْلِمِينَ وَالْيَهُودِ وَالنَّصَارَى كَمَثَلِ رَجُلٍ اسْتَأْجَرَ قَوْمًا يَعْمَلُونَ لَهُ عَمَلًا إِلَى اللَّيْلِ فَعَمِلُوا إِلَى نِصْفِ النَّهَارِ فَقَالُوا لَا حَاجَةَ لَنَا إِلَى أَجْرِكَ فَاسْتَأْجَرَ آخَرِينَ فَقَالَ أَكْمِلُوا بَقِيَّةَ يَوْمِكُمْ وَلَكُمْ الَّذِي شَرَطْتُ فَعَمِلُوا حَتَّى إِذَا كَانَ حِينَ صَلَاةِ الْعَصْرِ قَالُوا لَكَ مَا عَمِلْنَا فَاسْتَأْجَرَ قَوْمًا فَعَمِلُوا بَقِيَّةَ يَوْمِهِمْ حَتَّى غَابَتْ الشَّمْسُ وَاسْتَكْمَلُوا أَجْرَ الْفَرِيقَيْنِ

-.... Bize Ebû Usâme, Bureyd'den; o da Ebû Burde'den; o da Ebû Musa'dan olmak üzere tahdîs etti. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Müslümanlara karşı Yahudiler ve Hristiyanlar'ın hâli şuna benzer ki, bir adam bir takım kimseleri (sabahtan) gecenin girmesine kadar çalışmak üzere ücretle tutmuş. Bu işçiler günün yansına kadar çalıştıktan sonra: Senin (vereceğin) gündeliği istemeyiz, deyip savuşmuşlar (tam ücreti hakk etmemişler). O adam başkalarını ücretle tutup, kendilerine: Şu günü tamamlayın da şart ettiğim gündeliği size (eksiksiz) vereyim, demiş. Bu ikinci takım da çalışmağa koyulmuşlar. İkindi namazı vaktine gelince bunlar da (işten vazgeçip): Çalıştığımız senin olsun (gündelik istemeyiz), demişler. Bu sefer yine başkalarını ücretle tutmuş da, onlar günün kalan mikdârında, gün batıncaya kadar çalışmışlar ve (kendilerinden evvelki) her iki takımın gündeliklerini tastamam olarak hakk etmişler"

بَاب وَقْتُ الْمَغْرِبِ وَقَالَ عَطَاءٌ يَجْمَعُ الْمَرِيضُ بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ

559 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِهْرَانَ قَالَ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ قَالَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو النَّجَاشِيِّ صُهَيْبٌ مَوْلَى رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ سَمِعْتُ رَافِعَ بْنَ خَدِيجٍ يَقُولُ كُنَّا نُصَلِّي الْمَغْرِبَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَنْصَرِفُ أَحَدُنَا وَإِنَّهُ لَيُبْصِرُ مَوَاقِعَ نَبْلِهِ

Akşam Namazının Vakti Babı

Atâ ibn Ebî Rebâh: Hasta oİan kimse akşam namazı ile yatsı namazı arasım birleştirir demiştir
-...Bize el-Evzâî tahdîs edip şöyle dedi: Bize Râfi' ibn Hadîc'in himayesinde olan Ebu'n- Necâşî -ki o, Atâ ibnu Suheyb'dir- tahdîs edip şöyle dedi: Ben Râfi' ibn Hadîc(R)'den işittim, şöyle diyordu: Biz akşam namazını Peygamber ile birlikte kılardık da, her birimiz namazdan çıktıktan sonar attığı okların düştüğü yerleri muhakkak görürdü.

560 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ قَدِمَ الْحَجَّاجُ فَسَأَلْنَا جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الظُّهْرَ بِالْهَاجِرَةِ وَالْعَصْرَ وَالشَّمْسُ نَقِيَّةٌ وَالْمَغْرِبَ إِذَا وَجَبَتْ وَالْعِشَاءَ أَحْيَانًا وَأَحْيَانًا إِذَا رَآهُمْ اجْتَمَعُوا عَجَّلَ وَإِذَا رَآهُمْ أَبْطَوْا أَخَّرَ وَالصُّبْحَ كَانُوا أَوْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّيهَا بِغَلَسٍ

-...Bize Şu'be, Sa'd'dan; o da Muhammed ibn Amr ibni'l-Hasen ibn Alî'den olmak üzere tahdîs etti. O şöyle demiştir: Haccâc Medine'ye geldiğinde, biz Câbir ibn Abdillah'a (namaz vaktini) sorduk. Câbir de şöyle dedi: Peygamber (S) öğleni (zevalden sonra) gündüzün sıcağında, ikindiyi henüz güneş beyaz ve tertemiz iken, akşamı güneş battığında, yatsıyı da bazen erken, bazen geç kildırırdı. Cemâati toplanmış gördüğünde erkence kıldırır; gecikdiklerini gördüğünde namazı geri bırakırdı. Sabah namâzmı ise onlar yâ-hud Peygamber karanlıkta kılarlardı.

---

561 – حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ قَالَ كُنَّا نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَغْرِبَ إِذَا تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ

-.......Seleme ibnu'1-Ekva' (R) şöyle demiştir: Bizler Peygamber'le beraber akşam namazını güneş hicâbla gizlendiği zaman (yânı ufuk çizgisinin arkasına girip görünmez olduğu zaman) kılardık

---

562 – حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ زَيْدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعًا جَمِيعًا وَثَمَانِيًا جَمِيعًا

-.....İbn Abbâs (R): Peygamber (S) birleştirilmiş olarak yedi rek'at ve yine birleştirilmiş olarak sekiz rek'at kıldırdı, demiştir.

بَاب مَنْ كَرِهَ أَنْ يُقَالَ لِلْمَغْرِبِ الْعِشَاءُ

563 – حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ هُوَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ الْحُسَيْنِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ الْمُزَنِيُّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَغْلِبَنَّكُمْ الْأَعْرَابُ عَلَى اسْمِ صَلَاتِكُمْ الْمَغْرِبِ قَالَ الْأَعْرَابُ وَتَقُولُ هِيَ الْعِشَاءُ

Akşam Namazına Işa Denilmesini Kerih Gören Kimse Babı
-... Bana Abdullah el-Muzenî (R) şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Bedeviler takımı sizin şu namazınızın, yânî akşam namazınızın isminde size gâlib gelmesinler". Peygamber - yâhud Abdullah ibn Mugaffal el-Muzenî- Bedeviler (akşam namazına) ışâ derler, dedi.

بَاب ذِكْرِ الْعِشَاءِ وَالْعَتَمَةِ وَمَنْ رَآهُ وَاسِعًا

قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَثْقَلُ الصَّلَاةِ عَلَى الْمُنَافِقِينَ الْعِشَاءُ وَالْفَجْرُ وَقَالَ لَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي الْعَتَمَةِ وَالْفَجْرِ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَالِاخْتِيَارُ أَنْ يَقُولَ الْعِشَاءُ لِقَوْلِهِ تَعَالَى{وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ}وَيُذْكَرُ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ كُنَّا نَتَنَاوَبُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ صَلَاةِ الْعِشَاءِ فَأَعْتَمَ بِهَا وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَعَائِشَةُ أَعْتَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْعِشَاءِ وَقَالَ بَعْضُهُمْ عَنْ عَائِشَةَ أَعْتَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْعَتَمَةِ وَقَالَ جَابِرٌ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الْعِشَاءَ وَقَالَ أَبُو بَرْزَةَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُؤَخِّرُ الْعِشَاءَ وَقَالَ أَنَسٌ أَخَّرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعِشَاءَ الْآخِرَةَ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ وَأَبُو أَيُّوبَ وَابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَغْرِبَ وَالْعِشَاءَ

Hadislerde) Işa ve Ateme'nin Zikredilmesi ve Ateme İsmini Işa Ma'nasına Kullanmayı Caiz Gören Kimse Babı

Ebû Hureyre dedi ki: Peygamber (S):"Münafıklara en ağır gelen namaz ışâ ile fecr namazlarıdır" buyurdu.Yine Peygamber (Ebû Hureyre'ye hitaben): "Eğer onlar ateme ve fecr namâzlarmdaki fazileti bilir olsalardı, (muhakkak ona emekliyerek dahî gelirlerdi)" buyurdu.Ebû Abdillah el-Buhârî: İhtiyar edilecek olan, Yüce Allah'ın "Ve min ba'di salâtVl-ışâ" (en-Nûn 58) kavlinden dolayı, ışâ denilmesidir, dedi. Ve Ebû Musa'dan: Bizler işâ namazı sırasında nevbetleşe Peygamber'e giderdik. Peygamber bu namazı karanlık iyice şiddetleninceye kadar geriye bıraktı, dediği .zikrolunur. Ve Ibn Abbâs ile Aişe: Peygamber, ışâ namazını oyalanıp geceye bıraktı, dediler.Bâzıları da Aişe'den: Peygamber ateme namazını geceye bıraktı, dediğini söylediler.Ve Câbir: Peygamber, ışâ namazını kıldırdı, dedi. Ebû Berze de: Peygamber ışâ namazını te'hîr ederdi, dedi79. Enes de: Peygamber el-ışâe'1-âhire namazım geriye bıraktı, dedi. Keza İbn Umer, Ebû Eyyûb ve İbn Abbâs:Peygamber (S) mağrib namazını ve ışâ namazını kıldırdı, demişlerdir

---

564 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ سَالِمٌ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ قَالَ صَلَّى لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةً صَلَاةَ الْعِشَاءِ وَهِيَ الَّتِي يَدْعُو النَّاسُ الْعَتَمَةَ ثُمَّ انْصَرَفَ فَأَقْبَلَ عَلَيْنَا فَقَالَ أَرَأَيْتُمْ لَيْلَتَكُمْ هَذِهِ فَإِنَّ رَأْسَ مِائَةِ سَنَةٍ مِنْهَا لَا يَبْقَى مِمَّنْ هُوَ عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ أَحَدٌ

-....Salim şöyle demiştir: Bana babam Abdullah ibn Umer (R) haber verip şöyle dedi:Rasûlullah (S) bir gece bize ışâ namazını küdırdı, ki o namaz insanların "ateme" diye isimlendire geldikleri namazdır. Sonra namazı bitirip bize karşı döndü de şöyle buyurdu: "Bu gecenizi gördünüz mü! İşte bu geceden i 'tibaren yüz senenin başında (bu gün) yeryüzünde bulunanlardan hiçbir kimse kalmayacaktır

---

بَاب وَقْتِ الْعِشَاءِ إِذَا اجْتَمَعَ النَّاسُ أَوْ تَأَخَّرُوا

565 – حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو هُوَ ابْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ سَأَلْنَا جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ صَلَاةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ كَانَ يُصَلِّي الظُّهْرَ بِالْهَاجِرَةِ وَالْعَصْرَ وَالشَّمْسُ حَيَّةٌ وَالْمَغْرِبَ إِذَا وَجَبَتْ وَالْعِشَاءَ إِذَا كَثُرَ النَّاسُ عَجَّلَ وَإِذَا قَلُّوا أَخَّرَ وَالصُّبْحَ بِغَلَسٍ

İnsanlar Toplandıkları Yahud Toplanmakta Geciktikleri Zaman Yatsı Namazının Vakti

-....Muhammed îbn Amr şöyle demiştir: Biz Câbir ibnAbdillah'a Peygamber'in namazından sorduk. O da şöyle dedi: Peygamber, öğle namazını (zevalden sonra) gündüzün sıcağında; ikindiyi henüz güneş dipdiri iken; akşamı güneş battığında; yatsı namazını da insanlar toplanıp çoğaldıkları zaman erken vaktinde; insanlar az birikip toplanmayı geciktirdikleri zaman ise geç kıldırırdı. Sabah namazını ise karanlıkta kıldırırdı.

بَاب فَضْلِ الْعِشَاءِ

566 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ عَائِشَةَ أَخْبَرَتْهُ قَالَتْ أَعْتَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةً بِالْعِشَاءِ وَذَلِكَ قَبْلَ أَنْ يَفْشُوَ الْإِسْلَامُ فَلَمْ يَخْرُجْ حَتَّى قَالَ عُمَرُ نَامَ النِّسَاءُ وَالصِّبْيَانُ فَخَرَجَ فَقَالَ لِأَهْلِ الْمَسْجِدِ مَا يَنْتَظِرُهَا أَحَدٌ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ غَيْرَكُمْ

Yatsı Namazının Fazileti Babı
-....Urve'ye de Âişe (R) haber verip şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bir gece yatsı namazını geç vakte kadar geri bıraktı. Bu, henüz İslâm yayılmadan evvel idi. Peygamber (o gece hücresinden) çıkmadı. Nihayet Umer: (Buradaki) kadınlar, çocuklar uyuyakaldilar, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah dışarı çıktı ve^mescid ahâlîsine hitaben: "Şimdi yeryüzünde bu namazı sizden başka kimse beklemiyor" buyurdu

---

567 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ كُنْتُ أَنَا وَأَصْحَابِي الَّذِينَ قَدِمُوا مَعِي فِي السَّفِينَةِ نُزُولًا فِي بَقِيعِ بُطْحَانَ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمَدِينَةِ فَكَانَ يَتَنَاوَبُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ صَلَاةِ الْعِشَاءِ كُلَّ لَيْلَةٍ نَفَرٌ مِنْهُمْ فَوَافَقْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا وَأَصْحَابِي وَلَهُ بَعْضُ الشُّغْلِ فِي بَعْضِ أَمْرِهِ فَأَعْتَمَ بِالصَّلَاةِ حَتَّى ابْهَارَّ اللَّيْلُ ثُمَّ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى بِهِمْ فَلَمَّا قَضَى صَلَاتَهُ قَالَ لِمَنْ حَضَرَهُ عَلَى رِسْلِكُمْ أَبْشِرُوا إِنَّ مِنْ نِعْمَةِ اللَّهِ عَلَيْكُمْ أَنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ مِنْ النَّاسِ يُصَلِّي هَذِهِ السَّاعَةَ غَيْرُكُمْ أَوْ قَالَ مَا صَلَّى هَذِهِ السَّاعَةَ أَحَدٌ غَيْرُكُمْ لَا يَدْرِي أَيَّ الْكَلِمَتَيْنِ قَالَ قَالَ أَبُو مُوسَى فَرَجَعْنَا فَفَرِحْنَا بِمَا سَمِعْنَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-..Ebû'Mûsâ (R) şöyle demiştir: Ben ve gemiden benimle gelmiş olan arkadaşlarım Bakîu Buthân'da konaklamıştık. Peygamber (S) de Medine'de idi. Her gece yatsı namazı vaktinde Peygamber'in huzuruna bizimkilerden beş on kişilik bir cemâat nevbetle giderlerdi. Ben ve arkadaşlarım bir defasında Peygamber'i kendisine âid bir işle meşgul bulduk.Ondan dolayı namazı, gecenin yarısı oluncaya kadar geciktirdi. Sonra Peygamber çıktı ve cemâate namazı kıldırdı.Namazı bitirince, yanında hâzır olanlara: "Gitmeye acele etmeyiniz. Sevininiz, insanlar içinde sizden başka bu saatte namaz kılan kimsenin bulunmaması-Allah'ın size hâss olan ni'metlerinden-dir –yâhud da: Bu saatte sizden başka kimse namaz kılmadı-" buyurdu. Bu iki sözden hangisini buyurduğunu ,râvî Ebû Mûsâ bilmiyor. Yine Ebû Mûsâ: Bunun üzerine bizler yerimize döndük ve Rasûlul-lah'tan bunu işitmiş olmamız sebebiyle sevinip ferahlandık, dedi

---

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ النَّوْمِ قَبْلَ الْعِشَاءِ

568 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا خَالِدٌ الْحَذَّاءُ عَنْ أَبِي الْمِنْهَالِ عَنْ أَبِي بَرْزَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَكْرَهُ النَّوْمَ قَبْلَ الْعِشَاءِ وَالْحَدِيثَ بَعْدَهَا

-Yatsı Namazından Önce Uyumanın Mekruh Görülmesi Babı
-....Bize Hâlid el-Hazzâ, Ebu'l-Minhâl'den; o da Ebû Berze(R)'den olmak üzere tahdîs etti. O şöyle demiştir: Rasûlullah (S) yatsı namazından önce uyumayı ve ondan sonra da oturup konuşmayı kerîh görürdü.

بَاب النَّوْمِ قَبْلَ الْعِشَاءِ لِمَنْ غُلِبَ

569 – حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرٍ عَنْ سُلَيْمَانَ قَالَ صَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ أَخْبَرَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ أَعْتَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْعِشَاءِ حَتَّى نَادَاهُ عُمَرُ الصَّلَاةَ نَامَ النِّسَاءُ وَالصِّبْيَانُ فَخَرَجَ فَقَالَ مَا يَنْتَظِرُهَا أَحَدٌ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ غَيْرُكُمْ قَالَ وَلَا يُصَلَّى يَوْمَئِذٍ إِلَّا بِالْمَدِينَةِ وَكَانُوا يُصَلُّونَ فِيمَا بَيْنَ أَنْ يَغِيبَ الشَّفَقُ إِلَى ثُلُثِ اللَّيْلِ الْأَوَّلِ

Uyku Basmasına Yenilen Kimsenin Yatsı Namazından ' Evvel Uyuması Babı
-....Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) yatsı namazını bir gece geç vakte kadar bıraktı.Nihayet Umer (Peygamber'in hücresine doğru) yüksek sesle: es-Salâte, (mescidde bulunan) kadınlar ve çocuklar uyudular, diye nida etti. Bunun üzerine Rasûlullah çıktı da "Bu namazı yer ahâlîsinden sizden başka hiç kimse beklemiyor" buyurdu. Râvî: (Yatsı namazı) o zamanlarda Medine'den başka yerde kılınmazdı, dedi.Yine Râvî: 0 zamanlar müslümânlar yatsı namazını, kırmızılığın kaybolmasından gecenin ilk üçte birine kadar olan vakit içinde kılarlardı, dedi

---

570 – حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ يَعْنِي ابْنَ غَيْلَانَ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شُغِلَ عَنْهَا لَيْلَةً فَأَخَّرَهَا حَتَّى رَقَدْنَا فِي الْمَسْجِدِ ثُمَّ اسْتَيْقَظْنَا ثُمَّ رَقَدْنَا ثُمَّ اسْتَيْقَظْنَا ثُمَّ خَرَجَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ لَيْسَ أَحَدٌ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ يَنْتَظِرُ الصَّلَاةَ غَيْرُكُمْ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ لَا يُبَالِي أَقَدَّمَهَا أَمْ أَخَّرَهَا إِذَا كَانَ لَا يَخْشَى أَنْ يَغْلِبَهُ النَّوْمُ عَنْ وَقْتِهَا وَكَانَ يَرْقُدُ قَبْلَهَا قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ قُلْتُ لِعَطَاءٍ

-.... Bize Abdurrezzâk haber verip şöyle dedi: Bana İbn Cureyc haber verip şöyle dedi:Bana Nâfi' haber verip şöyle dedi: Bana Abdullah ibn Umer şöyle tahdîs etti: Rasûlullah (S) bir gece yatsı namazında meşgul kılındı da bu namazı o kadar te'hîr etti ki, bizler mescidde uyuduk, sonra uyandık, sonra yine uyuduk, sonra yine uyandık. Sonra Peygamber yanımıza çıktı, sonra: "Şimdi yer ahâlîsinden, sizden başka bu namazı bekleyen kimse yoktur" buyurdu. İbn Umer, uyumakla namaz vaktini kaçırmaktan korkmadığı zaman yatsının takdimi ile te'hîri arasında fark gözetmezdi, hattâ yatsıyı kılmadan evvel yatar uyurdu. İbn Cureyc şöyle dedi: Ben Atâ ibn Ebî Rebâh'a bunu söyledim de,

---

571 – وَقَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ أَعْتَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةً بِالْعِشَاءِ حَتَّى رَقَدَ النَّاسُ وَاسْتَيْقَظُوا وَرَقَدُوا وَاسْتَيْقَظُوا فَقَامَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَقَالَ الصَّلَاةَ قَالَ عَطَاءٌ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَخَرَجَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ الْآنَ يَقْطُرُ رَأْسُهُ مَاءً وَاضِعًا يَدَهُ عَلَى رَأْسِهِ فَقَالَ لَوْلَا أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمَّتِي لَأَمَرْتُهُمْ أَنْ يُصَلُّوهَا هَكَذَا فَاسْتَثْبَتُّ عَطَاءً كَيْفَ وَضَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رَأْسِهِ يَدَهُ كَمَا أَنْبَأَهُ ابْنُ عَبَّاسٍ فَبَدَّدَ لِي عَطَاءٌ بَيْنَ أَصَابِعِهِ شَيْئًا مِنْ تَبْدِيدٍ ثُمَّ وَضَعَ أَطْرَافَ أَصَابِعِهِ عَلَى قَرْنِ الرَّأْسِ ثُمَّ ضَمَّهَا يُمِرُّهَا كَذَلِكَ عَلَى الرَّأْسِ حَتَّى مَسَّتْ إِبْهَامُهُ طَرَفَ الْأُذُنِ مِمَّا يَلِي الْوَجْهَ عَلَى الصُّدْغِ وَنَاحِيَةِ اللِّحْيَةِ لَا يُقَصِّرُ وَلَا يَبْطُشُ إِلَّا كَذَلِكَ وَقَالَ لَوْلَا أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمَّتِي لَأَمَرْتُهُمْ أَنْ يُصَلُّوا هَكَذَا

o bana şöyle dedi: Ben İbn Abbâs'tan işittim, o şöyle diyordu: Rasûlullah ışâ namazım bir gece o kadar geç bıraktı ki (mesciddeki) insanlar uyudular, uyandılar, yine uyudular, yine uyandılar. Bunun üzerine Umer ibnu'IHattâb ayağa kalktı da (yüksek sesle): es-Salâte, dedi.Atâ şöyle dedi: İbn Abbâs şöyle dedi: Derken Allah'ın Peygam-ber'i (hücresinden) dışarı çıktı. Başı su damlatır hâlde ve elini başı üzerine koymuş vaziyette çıkışı hâlâ gözümün önündedir. Gelişini müteakıb: "Ümmetime meşakkat yükleyecek

olmasaydım, muhakkak onlara bu namazı böyle kılmalarını emrederdim" buyurdu. İbn Cureyc dedi ki: Ben Atâ'dan, Peygamber'in kendi elini başına koyması keyfiyyetini, İbn Abbâs'ın haber verdiği gibi iyice tesbit ve ta'rîf etmesini istedim. Atâ benim için parmakları arasını biraz ayırdıktan sonra parmak uçlarını tepesi üzerine koydu. Sonra bitiştirip o hey'ette başının üzerine yürüttü, gezdirdi. Nihayet baş parmağı yüz cihetinden kulak yumuşağına değinceye kadar (yukarıdan aşağı) dulununa ve sakalının kenarına doğru indirdi. Bunu böylece (tekrar tekrar yaparken) ne eksiltiyor, ne de acele ediyordu. Müteakiben Peygamber: "Benim tarafımdan ümmetim üzerine meşakkat yüklemek olmasaydı, muhakkak onlara, bu namazı böyle kılmalarını emrederim" buyurdu

---

بَاب وَقْتِ الْعِشَاءِ إِلَى نِصْفِ اللَّيْلِ وَقَالَ أَبُو بَرْزَةَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَحِبُّ تَأْخِيرَهَا

572 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحِيمِ الْمُحَارِبِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ أَخَّرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةَ الْعِشَاءِ إِلَى نِصْفِ اللَّيْلِ ثُمَّ صَلَّى ثُمَّ قَالَ قَدْ صَلَّى النَّاسُ وَنَامُوا أَمَا إِنَّكُمْ فِي صَلَاةٍ مَا انْتَظَرْتُمُوهَا وَزَادَ ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنِي حُمَيْدٌ سَمِعَ أَنَساً كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى وَبِيصِ خَاتَمِهِ لَيْلَتَئِذٍ

Yatsı Namazının Vakti Gece Yarısına Kadardır Babı
Ebû Berze: Peygamber (S) yatsı namazını geri bırakmayı müstehâb görürdü, dedi.
-... Bize Zaide, Humeyd, et-Tavîl'den; o da Enes'ten olmak üzere tahdîs etti. Enes (R) şöyle demiştir: Peygamber (S), ışâ namazını gece yarısına kadar te'hîr etti, sonra namazı kıldırdı, sonra da: "(Bu saatte) insanlar namaz kılıp uyumuşlardır. Siz ise namaz kılmayı beklediğiniz müddetçe (bir nevi') namazda demeksiniz"'buyurdu. İbnu Ebî Meryem şunu ziyâde etti: Bize Yahya ibn Eyyûb haber verip şöyle dedi: Bana Humeyd tahdîs etti, O, Enes'ten işitmiştir. Enes: Peygamber'in o namazı geciktirdiği gecede, Peygamber'in yüzüğünün parıltısı hâlâ gözümün önündedir, demiştir

---

بَاب فَضْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ

573 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا قَيْسٌ قَالَ لِي جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ نَظَرَ إِلَى الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ فَقَالَ أَمَا إِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ رَبَّكُمْ كَمَا تَرَوْنَ هَذَا لَا تُضَامُّونَ أَوْ لَا تُضَاهُونَ فِي رُؤْيَتِهِ فَإِنْ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ لَا تُغْلَبُوا عَلَى صَلَاةٍ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا فَافْعَلُوا ثُمَّ قَالَ{فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا}

Sabah Namazının Fazileti Babı
-...Bize Kays tahdîs etti. Bana Cerîr ibnu Abdillah (R) şöyle dedi: Bizler bir gece Peygamber'in yanında bulunuyorduk. Peygamber (S) ayın on dördü olan bedr gecesinde aya baktı da şöyle buyurdu: "Dikkat edin, sizler şu ayı birbirinize gösterebilmek için sıkışıp üstüste yığılmanıza hacet kalmaksızın hepiniz zahmetsizce görüyor olduğunuz gibi yâhud:Görülmesinde bir seçilememezliğe ve şübheye düşmeksizin görüyor olduğunuz gibi- Rabb'inizi de muhakkak göreceksiniz. Artık güneşin doğmasından ve batmasından evvelki namazların hiçbirinden alıkonmamanıza muktedir olursanız, onu yapınız"- Sonra şu âyeti söyledi: "Rabbini, güneşin doğuşundan evvel ve batışından önce hamd ile tesbîh et" (el-Kaaf: 39}

---

574 – حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ قَالَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنِي أَبُو جَمْرَةَ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَبِي مُوسَى عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ صَلَّى الْبَرْدَيْنِ دَخَلَ الْجَنَّةَ وَقَالَ ابْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ أَنَّ أَبَا بَكْرِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ أَخْبَرَهُ بِهَذَا حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا حَبَّانُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا أَبُو جَمْرَةَ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ

-..Bize Hemmâm tahdîs edip şöyle dedi: Bana Ebû Hamza, Ebû Musa'nın oğlu Bekr'den; o da babasından olmak üzere tahdîs etti. O (yânî Ebû Mûsâ -R-) şöyle demiştir:Rasûlullah (S): "İki serinlik namazını (yânî sabah ve ikindi namazlarını) her kim kılarsa cennete girdi" buyurdu.Ve İbnu Recâ şöyle dedi: Bize Hemmâm ibn Yahya, Ebû Ham-za'dan tahdîs etti ki, ona da bunu Abdullah ibn Kays'ın oğlu Ebû Bekr haber vermiştir. Bize İshâk ibn Mansûr, Habbân'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Bize Hemmâm tahdîs edip şöyle dedi: Bize Ebû Cemre, Abdullah ibn Kays'ın oğlu Ebû Bekr'den; o da babasından; o da Peygambcr'den olmak üzere bu hadîsin benzerini tahdîs etti "

بَاب وَقْتِ الْفَجْرِ

575 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ قَالَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ حَدَّثَهُ أَنَّهُمْ تَسَحَّرُوا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قُلْتُ كَمْ بَيْنَهُمَا قَالَ قَدْرُ خَمْسِينَ أَوْ سِتِّينَ يَعْنِي آيَةً ح

Sabah Namazının Vakti Babı

-...Bize Hemmâm Katâde'den; o da Enes(R)'ten olmak üzere tahdîs etti. Ona da Zeyd ibn Sabit (R), Peygamber ile beraber sahur yemeği yediklerini, sonra namaza durduklarını tahdîs etmiştir. (Enes dedi ki:) Ben, Sahur yemeği ile namaz arasında ne kadar zaman geçmişti? diye sordum. Zeyd: Elli yâhud altmış (âyet okuyacak) kadar, dedi

---

576 - حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ صَبَّاحٍ سَمِعَ رَوْحَ بْنَ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَزَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ تَسَحَّرَا فَلَمَّا فَرَغَا مِنْ سَحُورِهِمَا قَامَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الصَّلَاةِ فَصَلَّى قُلْنَا لِأَنَسٍ كَمْ كَانَ بَيْنَ فَرَاغِهِمَا مِنْ سَحُورِهِمَا وَدُخُولِهِمَا فِي الصَّلَاةِ قَالَ قَدْرُ مَا يَقْرَأُ الرَّجُلُ خَمْسِينَ آيَةً

-... Ravh dedi ki: Bize Saîd {ibnu Arûbe), Katâde'den; o da Enes ibn Mâlik'ten olmak üzere tahdîs etti. Allah'ın Peygamberi (S) ile Zeyd ibn Sabit (R) beraber olarak sahur yemeği yemişler. Sahûr yemeğini bitirdikleri zaman Allah'ın Peygamberi namaza kalkınca hep beraber namazı kılmışlar.Ebû Katâde dedi ki: Ben Enes'e: Sahur yemeklerinden ayrılmaları ile sabah namazına girmeleri arasında ne kadar zaman olmuş? diye sordum. Kişinin elli âyet okuyacağı zaman kadar, dedi.

---

577 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ عَنْ أَخِيهِ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ أَنَّهُ سَمِعَ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ يَقُولُ كُنْتُ أَتَسَحَّرُ فِي أَهْلِي ثُمَّ يَكُونُ سُرْعَةٌ بِي أَنْ أُدْرِكَ صَلَاةَ الْفَجْرِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Ebû Hazım, Sehl ibn Sa'd(R)'den işitmiştir. O şöyle diyordu: Ailem içinde sahur yemeğini yerdim de sonra sabah namazını Rasûlullah ile beraber kılmayı yetiştirebilmem için bana sür'atli davranış olurdu (yânî, evimden çıkmakta acele ederdim).

---

578 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ أَخْبَرَتْهُ قَالَتْ كُنَّ نِسَاءُ الْمُؤْمِنَاتِ يَشْهَدْنَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةَ الْفَجْرِ مُتَلَفِّعَاتٍ بِمُرُوطِهِنَّ ثُمَّ يَنْقَلِبْنَ إِلَى بُيُوتِهِنَّ حِينَ يَقْضِينَ الصَّلَاةَ لَا يَعْرِفُهُنَّ أَحَدٌ مِنْ الْغَلَسِ

-... İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Zubeyr'in oğlu Urve haber verdi. Ona da Âişe haber verip şöyle demiştir: Mü'mine kadınlar Rasûlullah ile beraber sabah namazında örtülerine örtünerek hâzır bulunurlar, sonra namazı yerine getirdikleri zaman evlerine dönerlerdi de daha henüz ortalık alaca karanlık olduğundan dolayı onları kimse tanımazdı

بَاب مَنْ أَدْرَكَ مِنْ الْفَجْرِ رَكْعَةً

579 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ وَعَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ وَعَنْ الْأَعْرَجِ يُحَدِّثُونَهُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَدْرَكَ مِنْ الصُّبْحِ رَكْعَةً قَبْلَ أَنْ تَطْلُعَ الشَّمْسُ فَقَدْ أَدْرَكَ الصُّبْحَ وَمَنْ أَدْرَكَ رَكْعَةً مِنْ الْعَصْرِ قَبْلَ أَنْ تَغْرُبَ الشَّمْسُ فَقَدْ أَدْرَكَ الْعَصْرَ

(Güneş Doğmadan Evvel) Sabah Namazından Bir Rek'at Yetiştiren Kimse Babı
-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Her kim güneş doğmadan evvel sabah namazından birrek'-at yetiştirirse, o sabah namazını yetiştirmiş olur. Her kim de güneş batmadan önce ikindi namazından bir rek'at yetiştirirse, o ikindi namazını yetiştirmiş olur"

بَاب مَنْ أَدْرَكَ مِنْ الصَّلَاةِ رَكْعَةً

580 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَدْرَكَ رَكْعَةً مِنْ الصَّلَاةِ فَقَدْ أَدْرَكَ الصَّلَاةَ

(Güneş Batmadan Evvel) İkindi Namazından Bir Rek'at Yetiştiren Kimse Babı
-... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Namazdan bir rek'at yetiştirebilen, o namazı yetiştirmiş olur" buyurdu.

بَاب الصَّلَاةِ بَعْدَ الْفَجْرِ حَتَّى تَرْتَفِعَ الشَّمْسُ

581 – حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ شَهِدَ عِنْدِي رِجَالٌ مَرْضِيُّونَ وَأَرْضَاهُمْ عِنْدِي عُمَرُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ الصَّلَاةِ بَعْدَ الصُّبْحِ حَتَّى تَشْرُقَ الشَّمْسُ وَبَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغْرُبَ

Sabah Namazından Sonra Güneş Yükselinceye Kadar Namaz(ın Hükmü Nedir?) Babı
-... Bize Hişâm (ed-Destevâî), Katâde'den; o da Ebu'l-Âliye'den; o da İbn Abbâs'tan olmak üzere tahdîs etti. İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Kendilerinden râzî olunmuş bir çok adamlar -ki bence onların en râzî olunanı Umer ibn Hattâb'dır- Peygamber (S)'in, sabah namazından sonra güneş işrâk edinceye (yânı o vakte gelinceye) kadar, ikindi'namazından sonra da gün batıncaya kadar namaz kılmaktan nehyetmiş olduğunu benim yanımda şahadet etmişlerdir

---

582 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ سَمِعْتُ أَبَا الْعَالِيَةِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ حَدَّثَنِي نَاسٌ بِهَذَا

Bize Müsedded tahdîs edip şöyle dedi: Bize Yahya (el-Kattân), Şu'be'den; o da Katâde'den olmak üzere tahdîs etti. (Katâde dedi ki:) Ben Ebu'l-Âliye'den işittim; o da İbn Abbâs'tan; o: İnsanlar bu hadîsi bana tahdîs ettiler, demiştir

---

583 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَحَرَّوْا بِصَلَاتِكُمْ طُلُوعَ الشَّمْسِ وَلَا غُرُوبَهَا وَقَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا طَلَعَ حَاجِبُ الشَّمْسِ فَأَخِّرُوا الصَّلَاةَ حَتَّى تَرْتَفِعَ وَإِذَا غَابَ حَاجِبُ الشَّمْسِ فَأَخِّرُوا الصَّلَاةَ حَتَّى تَغِيبَ تَابَعَهُ عَبْدَةُ

-....Bize Yahya ibn Saîd, Hişâm'dan tahdîs etti. Hişâm: Bana babam haber verdi, dedi. Babası Urve: Bana İbn Umer haber verdi, dedi. İbn Umer (R) şöyle demiştir: Rasülullah (S): "Kılacağınız namaz için güneşin doğma zamanını ve batma zamanını taharri (yânî arayıp intihâb) etmeyiniz" buyurdu.Ve Urve ibnu'z'-Zubeyr şöyle dedi: Bana îbn Umer tahdîs edip şöyle dedi: Rasülullah (S) şöyle buyurdu: Güneşin hâcibi tulü edip göründüğü vakit tâ güneş yükselinceye kadar, güneşin hâcibi battığı vakitte tâ gâib oluncaya kadar namazı te'hîr ediniz" buyurdu.Abdetu'bnu Süleyman, bu hadîsi rivayet etmesinde Yahya ibn Saîd el-Kattân'a mutâbaat etti

---

584 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ خُبَيْبِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ بَيْعَتَيْنِ وَعَنْ لِبْسَتَيْنِ وَعَنْ صَلَاتَيْنِ نَهَى عَنْ الصَّلَاةِ بَعْدَ الْفَجْرِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ وَبَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغْرُبَ الشَّمْسُ وَعَنْ اشْتِمَالِ الصَّمَّاءِ وَعَنْ الِاحْتِبَاءِ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ يُفْضِي بِفَرْجِهِ إِلَى السَّمَاءِ وَعَنْ الْمُنَابَذَةِ وَالْمُلَامَسَةِ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) iki türlü alış verişten, iki türlü giyinişten,bir de şu iki namazdan n'ehiy buyurdu:Sabah namazından sonra gün doğuncaya kadar, ikindi namazından sonra da gün batıncaya kadar namaz kılmaktan nehiy buyurdu. Keza istimali sanıma ile bürünmekten, bir de tek sevb İçinde avret yerini göğe doğru açacak biçimde ihtıbâ etmekten nehiy buyurdu. Keza munâbeze suretiyle alış verişten ve bir de mulâbese suretiyle alışverişten nehiy buyurdu

---

بَاب لَا يَتَحَرَّى الصَّلَاةَ قَبْلَ غُرُوبِ الشَّمْسِ

585 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَتَحَرَّى أَحَدُكُمْ فَيُصَلِّي عِنْدَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَلَا عِنْدَ غُرُوبِهَا

Musallı, Kılacağı Namaz İçin Güneşin Doğuşu Öncesi Vakti Seçmez

-...Bize Mâlik, Nâfi'den; o da İbn Umer'den olmak üzere tahdîs etti (O, şöyle demiştir): Rasûlullah (S): "Herhangi biriniz kılacağı namazı için güneşin doğuşu ve batışı sıralarını seçip de tam o vakitlerde namaz kılmasın" buyurdu.

---

586 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءُ بْنُ يَزِيدَ الْجُنْدَعِيُّ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا صَلَاةَ بَعْدَ الصُّبْحِ حَتَّى تَرْتَفِعَ الشَّمْسُ وَلَا صَلَاةَ بَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغِيبَ الشَّمْسُ

-... İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Atâ ibnu Yezîd el-Cunde'î haber verdi. O Ebû Saîd el-Hudrî (R)'den şöyle derken işit-mistir: Ben Rasûlullah (S)'tan işittim: "Sabah namazından sonar güneş yükselinceye kadar hiçbir namaz olmaz; ikindi namazından sonra da güneş kayboluncaya kadar hiçbir namaz olmaz" buyuruyordu.

---

587 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ قَالَ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ قَالَ سَمِعْتُ حُمْرَانَ بْنَ أَبَانَ يُحَدِّثُ عَنْ مُعَاوِيَةَ قَالَ إِنَّكُمْ لَتُصَلُّونَ صَلَاةً لَقَدْ صَحِبْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَا رَأَيْنَاهُ يُصَلِّيهَا وَلَقَدْ نَهَى عَنْهُمَا يَعْنِي الرَّكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْعَصْرِ

-...Bize Şu'be, Ebu't-Teyyâh'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben Humrân ibn Ebân'dan işittim, o Muâviye'den tahdîs ediyordu. Muâviye ikindiden sonraki iki rek'atı kasd ederek şöyle demiştir: Sizler öyle bir namaz kılıyorsunuz ki, yemîn olsun biz Ra-sûlullan ile o kadar beraber bulunduk da, onun bu namazı kıldığını hiç görmedik Ve yine yemîn olsun ki, bilâkis O bu namazı kılmaktan nehiy buyurmuştur

---

588 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ خُبَيْبٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صَلَاتَيْنِ بَعْدَ الْفَجْرِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ وَبَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغْرُبَ الشَّمْسُ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şu iki namazdan nehiy buyurdu: Sabah namazından sonra gün doğuncaya kadar, ikindi namazından sonra da gün batıncaya kadar namaz kılmaktan nehiy buyurdu.

بَاب مَنْ لَمْ يَكْرَهْ الصَّلَاةَ إِلَّا بَعْدَ الْعَصْرِ وَالْفَجْرِ رَوَاهُ عُمَرُ وَابْنُ عُمَرَ وَأَبُو سَعِيدٍ وَأَبُو هُرَيْرَةَ

589 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ أُصَلِّي كَمَا رَأَيْتُ أَصْحَابِي يُصَلُّونَ لَا أَنْهَى أَحَدًا يُصَلِّي بِلَيْلٍ وَلَا نَهَارٍ مَا شَاءَ غَيْرَ أَنْ لَا تَحَرَّوْا طُلُوعَ الشَّمْسِ وَلَا غُرُوبَهَا

İkindiden Sonra ve Bir de Sabah Namazından Sonra Müstesna: Namaz Kılmayı Kerih Görmeyenler Babı
Bu kerîh olmamayı Umer, İbn Umer, Ebû Saîd ve Ebû Hureyre rivayet etmişlerdir.
-...İbn Umer (R) şöyle demiştir: Ben arkadaşlarımı nasıl kılar gördüm ise, ben de öyle kılarım. Ne gece, ne de gündüz hiçbir kimseyi istediği gibi namaz kılmaktan nehy etmem. Yalnız güneşin doğuşu ile batışını taharri etmeyiniz.

بَاب مَا يُصَلَّى بَعْدَ الْعَصْرِ مِنْ الْفَوَائِتِ وَنَحْوِهَا وَقَالَ كُرَيْبٌ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ الْعَصْرِ رَكْعَتَيْنِ وَقَالَ شَغَلَنِي نَاسٌ مِنْ عَبْدِ الْقَيْسِ عَنْ الرَّكْعَتَيْنِ بَعْدَ الظُّهْرِ

İkindi Namazından Sonra Kılına gelen Faiteler ve Benzeri Namazlar (Cenaze ve Ratibeler Gibi)
Kurayb, Ümmü Seleme'den olmak üzere şöyle dedi: Peygamber (S) ikindiden sonra iki rek'at namaz kıldı da:Abdu'l-Kays'tan bir takım insanlar beni öğle,namazının ardındaki iki rek'attan alıkoymuşlardı dedi

590 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ أَيْمَنَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي أَنَّهُ سَمِعَ عَائِشَةَ قَالَتْ وَالَّذِي ذَهَبَ بِهِ مَا تَرَكَهُمَا حَتَّى لَقِيَ اللَّهَ وَمَا لَقِيَ اللَّهَ تَعَالَى حَتَّى ثَقُلَ عَنْ الصَّلَاةِ وَكَانَ يُصَلِّي كَثِيرًا مِنْ صَلَاتِهِ قَاعِدًا تَعْنِي الرَّكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْعَصْرِ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّيهِمَا وَلَا يُصَلِّيهِمَا فِي الْمَسْجِدِ مَخَافَةَ أَنْ يُثَقِّلَ عَلَى أُمَّتِهِ وَكَانَ يُحِبُّ مَا يُخَفِّفُ عَنْهُمْ

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'ı vefat ettiren Allah'a yemîn olsun ki, Rasûlullah o iki rek'atı Allah'a kavuşuncaya kadar terk etmedi. Namaz kılmağa kudreti kesilmedikçe de Yüce Allah'a kavuşmadı. Namazlarının birçoğunu oturarak kılardı. Âişe ikindiden sonraki iki rek'atı kasdederek, Peygamber bu iki rek'atı kılardı. Lâkin ümmete ağır gelir korkusuyla bunları mescidde kılmazdı. Ümmetten hafifletmeyi gerektirecek şeyleri (yapmayı pek) severdi.

---

591 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي قَالَتْ عَائِشَةُ ابْنَ أُخْتِي مَا تَرَكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ السَّجْدَتَيْنِ بَعْدَ الْعَصْرِ عِنْدِي قَطُّ

-....... Bize Hişâm tahdîs edip şöyle dedi: Bana babam haber verip şöyle dedi: Âişe: Ey kız kardeşimin oğlu, Peygamber (S), ikindi namazından sonraki iki rek'atı benim hücremde hiç terketmedi, dedi

---

592 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ قَالَ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْأَسْوَدِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ رَكْعَتَانِ لَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَعُهُمَا سِرًّا وَلَا عَلَانِيَةً رَكْعَتَانِ قَبْلَ صَلَاةِ الصُّبْحِ وَرَكْعَتَانِ بَعْدَ الْعَصْرِ

-..Âişe (R) şöyle demiştir: İki namaz vardır ki, Rasûlullah (S) onları sırren de, alenîyeten de (yânı evinde de, dışarıda da) terketmezdi. Onlar sabah namazından evvel iki, ikindi namazından sonar da iki rek'at idi "

---

593 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ رَأَيْتُ الْأَسْوَدَ وَمَسْرُوقًا شَهِدَا عَلَى عَائِشَةَ قَالَتْ مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْتِينِي فِي يَوْمٍ بَعْدَ الْعَصْرِ إِلَّا صَلَّى رَكْعَتَيْنِ

-...Âişe (R): Peygamber(S)'in hiçbir gün ikindi namazından sonra bana gelip de iki rek'at kılmadığı olmazdı, demiştir

---

بَاب التَّبْكِيرِ بِالصَّلَاةِ فِي يَوْمِ غَيْمٍ

594 – حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى هُوَ ابْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ أَنَّ أَبَا الْمَلِيحِ حَدَّثَهُ قَالَ كُنَّا مَعَ بُرَيْدَةَ فِي يَوْمٍ ذِي غَيْمٍ فَقَالَ بَكِّرُوا بِالصَّلَاةِ فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ تَرَكَ صَلَاةَ الْعَصْرِ حَبِطَ عَمَلُهُ

Bulutlu Günde Namazı Evvel Vaktinde Eda Eylemek Babı
-... Ebu'I-Melîh tahdîs edip şöyle demiştir: Biz, bulutlu bir günde Bureyde ile beraber bulunduk. O şöyle dedi: Namazı evvel vaktinde eda eyleyin. Çünkü Peygamber (S): "Her kim ikindi namazını (kasden) îerkederse ameli bâtıl olur" buyurdu

---

بَاب الْأَذَانِ بَعْدَ ذَهَابِ الْوَقْتِ

595 - حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ قَالَ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سِرْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةً فَقَالَ بَعْضُ الْقَوْمِ لَوْ عَرَّسْتَ بِنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَخَافُ أَنْ تَنَامُوا عَنْ الصَّلَاةِ قَالَ بِلَالٌ أَنَا أُوقِظُكُمْ فَاضْطَجَعُوا وَأَسْنَدَ بِلَالٌ ظَهْرَهُ إِلَى رَاحِلَتِهِ فَغَلَبَتْهُ عَيْنَاهُ فَنَامَ فَاسْتَيْقَظَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ طَلَعَ حَاجِبُ الشَّمْسِ فَقَالَ يَا بِلَالُ أَيْنَ مَا قُلْتَ قَالَ مَا أُلْقِيَتْ عَلَيَّ نَوْمَةٌ مِثْلُهَا قَطُّ قَالَ إِنَّ اللَّهَ قَبَضَ أَرْوَاحَكُمْ حِينَ شَاءَ وَرَدَّهَا عَلَيْكُمْ حِينَ شَاءَ يَا بِلَالُ قُمْ فَأَذِّنْ بِالنَّاسِ بِالصَّلَاةِ فَتَوَضَّأَ فَلَمَّا ارْتَفَعَتْ الشَّمْسُ وَابْيَاضَّتْ قَامَ فَصَلَّى

Namaz Vaktinin Çıkıp Gitmesinden Sonra Ezan Okumak Babı
-...Ebû Katâde (R) şöyle demiştir: Bir gece Peygamber ile birlikte yolculuk ediyorduk. Topluluktan biri:
— Yâ Rasûlallah, bizlere bir gece sonu konaklaması yaptırsan! dedi.Rasûlullah:
— "Uyuyakalıp namazı geçireceğinizden korkarım" buyurdu Bilâl:
— Ben sizleri uyandırırım, dedi.
Yattılar. Bilâl de arkasını, bindiği devesine dayadı. Derken gözleri kapanıp, o da uyuyakaldı.
Nihayet Peygamber uyandığı zaman güneşin kursu doğmuş hâldeydi. Peygamber:
— "Yâ Bilâl, dediğin nerede kaldı?" buyurdu. Bilâl:
— Bu güne gelinceye kadar bana bunun gibi ağır bir uyku atılmamıştır, dedi.
Rasûlullah: — "Şübhesiz Allah istediği zamanda ruhlarınızı kabz etti ve yine istediği zamanda onları size geri verdi. Yâ Bilâl, kalk da insanlara namazı ilân et (yânî ezan oku)" buyurdu. Akabinde Rasûlullah abdest aldı. Güneş yükselip bembeyaz olduğu vakitte de kalktı, namaz kıldırdı

بَاب مَنْ صَلَّى بِالنَّاسِ جَمَاعَةً بَعْدَ ذَهَابِ الْوَقْتِ

596 - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ جَاءَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ بَعْدَ مَا غَرَبَتْ الشَّمْسُ فَجَعَلَ يَسُبُّ كُفَّارَ قُرَيْشٍ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا كِدْتُ أُصَلِّي الْعَصْرَ حَتَّى كَادَتْ الشَّمْسُ تَغْرُبُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاللَّهِ مَا صَلَّيْتُهَا فَقُمْنَا إِلَى بُطْحَانَ فَتَوَضَّأَ لِلصَّلَاةِ وَتَوَضَّأْنَا لَهَا فَصَلَّى الْعَصْرَ بَعْدَ مَا غَرَبَتْ الشَّمْسُ ثُمَّ صَلَّى بَعْدَهَا الْمَغْرِبَ

Vakit Geçip Gittikten Sonra İnsanlara Cemaatla Namaz Kıldıran Kimse Babı
-..Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Handak harbi günü Umer ibnu'l-Hattâb, güneş battıktan sonra geldi de Kureyş kâfirlerine sövmeye başladı. Yâ Rasûlallah, ikindi namazını az daha güneş batmadan kılamayacaktım, dedi. Peygamber de: "Vallahi ben de kılamadım" buyurdu. Bunun üzerine kalktık, Buthân vadisine gittik. Orada Rasûlullah namaz için abdest aldı, biz de namaz için abdest aldık. Müteakiben güneş batmış olduğu hâlde ikindiyi, sonra arkasından da akşamı kıldırdı.

بَاب مَنْ نَسِيَ صَلَاةً فَلْيُصَلِّ إِذَا ذَكَرَ وَلَا يُعِيدُ إِلَّا تِلْكَ الصَّلَاةَ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ مَنْ تَرَكَ صَلَاةً وَاحِدَةً عِشْرِينَ سَنَةً لَمْ يُعِدْ إِلَّا تِلْكَ الصَّلَاةَ الْوَاحِدَةَ

Kim Bir Namazı Unutursa Onu Hatırladığı Zaman Hemen Kılsın. O, Bu Namazdan Başkasını Kaza Etmez Babı: İbrahim en-Nahaî: Bir tek namazı (meselâ) yirmi sene unutan kimse, bu namazdan başkasını kaza etmez, demiştir.

597 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ وَمُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَا حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ نَسِيَ صَلَاةً فَلْيُصَلِّ إِذَا ذَكَرَهَا لَا كَفَّارَةَ لَهَا إِلَّا ذَلِكَ{وَأَقِمْ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي}قَالَ مُوسَى قَالَ هَمَّامٌ سَمِعْتُهُ يَقُولُ بَعْدُ وَأَقِمْ الصَّلَاةَ لِلذِّكْرَى وَقَالَ حَبَّانُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسٌ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ

Bize Ebû Nuaym ile Mûsâ ibn İsmâîl tahdîs edip şöyle dediler: Bize Hemmâm (ibn Yahya), Katâde'den; oda Enes'ten;o da Pey-gamber'den olmak üzere tahdîs etti. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Her kim bir namazı unutursa, onu hatırladığında kılsın. O namazın bundan başka keffâreti yoktur ~ Ve beni hatırlamak için namaz kıl' (Tâhâ: 14). Mûsâ ibn İsmâîl dedi ki: Hemmâm şöyle dedi: Ben Katâde'den işittim; o hadîsi rivayet etmesi zamanından sonra "Ekimi's-salâte liz-zikrâ = Hatırlamak için namaz kıl' diyordu.Ve Habbân şöyle dedi: Bize Hemmâm tahdîs etti. Bize Katâde tahdîs etti. Bize Enes, Peygamber'den bunun benzerini tahdîs etti

---

بَاب قَضَاءِ الصَّلَاةِ الْأُولَى فَالْأُولَى

598 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى الْقَطَّانُ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى هُوَ ابْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ جَعَلَ عُمَرُ يَوْمَ الْخَنْدَقِ يَسُبُّ كُفَّارَهُمْ وَقَالَ مَا كِدْتُ أُصَلِّي الْعَصْرَ حَتَّى غَرَبَتْ قَالَ فَنَزَلْنَا بُطْحَانَ فَصَلَّى بَعْدَ مَا غَرَبَتْ الشَّمْسُ ثُمَّ صَلَّى الْمَغْرِبَ

Geçmiş Namazların Sıra İle Kaza Edilmeleri Babı
-... Câbir (R) şöyle demiştir: Umer ibnu'l-Hattâb Handak harbi günü Kureyş'in kâfirlerine sövmeye başladı ve: Yâ Rasü-lallah, ikindi namazını az kalsın güneş batmadan kılamayacaktım, dedi. Câbir dedi ki: Bunun akabinde Buthân vâdîsine indik. Rasû-lullah güneş battıktan sonra ikindiyi kıldırdı, sonra da akşam namazını kıldırdı.

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ السَّمَرِ بَعْدَ الْعِشَاءِ

599 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا عَوْفٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْمِنْهَالِ قَالَ انْطَلَقْتُ مَعَ أَبِي إِلَى أَبِي بَرْزَةَ الْأَسْلَمِيِّ فَقَالَ لَهُ أَبِي حَدِّثْنَا كَيْفَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الْمَكْتُوبَةَ قَالَ كَانَ يُصَلِّي الْهَجِيرَ وَهِيَ الَّتِي تَدْعُونَهَا الْأُولَى حِينَ تَدْحَضُ الشَّمْسُ وَيُصَلِّي الْعَصْرَ ثُمَّ يَرْجِعُ أَحَدُنَا إِلَى أَهْلِهِ فِي أَقْصَى الْمَدِينَةِ وَالشَّمْسُ حَيَّةٌ وَنَسِيتُ مَا قَالَ فِي الْمَغْرِبِ قَالَ وَكَانَ يَسْتَحِبُّ أَنْ يُؤَخِّرَ الْعِشَاءَ قَالَ وَكَانَ يَكْرَهُ النَّوْمَ قَبْلَهَا وَالْحَدِيثَ بَعْدَهَا وَكَانَ يَنْفَتِلُ مِنْ صَلَاةِ الْغَدَاةِ حِينَ يَعْرِفُ أَحَدُنَا جَلِيسَهُ وَيَقْرَأُ مِنْ السِّتِّينَ إِلَى الْمِائَةِ

Yatsı Namazından Sonra Uyumayıp Lakırdı Etmenin Mekruh Görülmesi Babı
-...Bize Ebu'I-Minhâl tahdîs edip şöyle dedi: Ben, babam Selâme ile Ebû Berze el- Es!emî(R)'nin yanma gittim. Babam ona: Rasûlullah'm farz yazılmış olan namazları nasıl kıldırır olduğunu bize tahdîs et, dedi. O da şöyle dedi: Rasûlullah öğleyi -ki siz onu "ûlâ" ismiyle çağırmaktasınız- güneş semânın ortasından batıya doğru kaydığı zaman kildırırdı. İkindiyi kıldırırdı. Namazdan sonra birimiz mes-cidden Medine'nin en uzak yerine gider, ailesine dönerdi de güneş henüz dipdiri bulunurdu.(Râvî Ebû'l-Minhâl şöyle dedi:) Ben Ebû Berze'nin akşam namazı hakkında söylediğini unuttum. Ebû Berze dedi ki: Rasûlullah yatsı namazını geceye bırakmayı müstehâb görürdü. Ve yine Ebû Berze: Rasûlullah yatsı namazından evvel uyumayı ve yatsıdan sonra da oturup konuşmayı kerih görürdü,dedi. Sabah namazından da birimiz yanında oturanı tanıyacak kadar aydınlık olduğu zaman ayrılırdı. Bu namazda altmıştan yüz âyete kadar okurdu.

بَاب السَّمَرِ فِي الْفِقْهِ وَالْخَيْرِ بَعْدَ الْعِشَاءِ

600 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الصَّبَّاحِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَلِيٍّ الْحَنَفِيُّ حَدَّثَنَا قُرَّةُ بْنُ خَالِدٍ قَالَ انْتَظَرْنَا الْحَسَنَ وَرَاثَ عَلَيْنَا حَتَّى قَرُبْنَا مِنْ وَقْتِ قِيَامِهِ فَجَاءَ فَقَالَ دَعَانَا جِيرَانُنَا هَؤُلَاءِ ثُمَّ قَالَ قَالَ أَنَسٌ نَظَرْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ لَيْلَةٍ حَتَّى كَانَ شَطْرُ اللَّيْلِ يَبْلُغُهُ فَجَاءَ فَصَلَّى لَنَا ثُمَّ خَطَبَنَا فَقَالَ أَلَا إِنَّ النَّاسَ قَدْ صَلَّوْا ثُمَّ رَقَدُوا وَإِنَّكُمْ لَمْ تَزَالُوا فِي صَلَاةٍ مَا انْتَظَرْتُمْ الصَّلَاةَ قَالَ الْحَسَنُ وَإِنَّ الْقَوْمَ لَا يَزَالُونَ بِخَيْرٍ مَا انْتَظَرُوا الْخَيْرَ قَالَ قُرَّةُ هُوَ مِنْ حَدِيثِ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

- Yatsı Namazından Sonra İlim ve Diğer Hayırlı İşler Hususnda Uyanık Kalıp Sohbet Etmek Babı
-...Bize Kurratu'bnu Hâlid tahdîs edip şöyle dedi: Bir gün Hasen'Basrî'yi ders verecek diye bekledik. Bize gelmesi gecikti. Nihayet (mescidden ve dersten) kalkıp gideceği vakit yaklaşınca geldi de: Şu komşularımız bizi çağırdılar, dedi. Sonra Enes'ten şunu rivayet etti: Enes (R) şöyle demiştir: Bir gece Peygamber'i hemen hemen gece yansı oluncaya kadar bekledik. Sonunda geldi ve bize namaz kıldırdı. Sonra bize hutbe îrâd edip şöyle buyurdu: "Dikkat edin, şimdi insanlar namaz kılmış ve sonra uyumuşlardır. Siz ise namaz kılmayı beklediğiniz sürece namaz içindesiniz". Hasen Basrî: Her kavm hayrı gözetleyip bekledikleri müddetçe hayır içindedirler, dedi. Kurre: Hasen'in bu son sözü, Enes'in Pey-gamber'den rivayet ettiği kelâm cümlesindendir, dedi

---

601 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ وَأَبُو بَكْرِ ابْنُ أَبِي حَثْمَةَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ قَالَ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةَ الْعِشَاءِ فِي آخِرِ حَيَاتِهِ فَلَمَّا سَلَّمَ قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَرَأَيْتَكُمْ لَيْلَتَكُمْ هَذِهِ فَإِنَّ رَأْسَ مِائَةٍ لَا يَبْقَى مِمَّنْ هُوَ الْيَوْمَ عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ أَحَدٌ فَوَهِلَ النَّاسُ فِي مَقَالَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى مَا يَتَحَدَّثُونَ مِنْ هَذِهِ الْأَحَادِيثِ عَنْ مِائَةِ سَنَةٍ وَإِنَّمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَبْقَى مِمَّنْ هُوَ الْيَوْمَ عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ يُرِيدُ بِذَلِكَ أَنَّهَا تَخْرِمُ ذَلِكَ الْقَرْنَ

-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Abdullah ibn Umer'in oğlu Salim ile Ebû Hasme'nin oğlu Ebû Bekr tahdîs ettiler ki, Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Hayâtının sonunda bir gece Peygamber (S) yatsı namazını kıldırdı. Selâm verdikten sonra ayağa kalktı ve şöyle buyurdu: "İşte bu gecenizi gördünüz mü! Bundan sonra geçecek yüz senenin başında, bugün yeryüzünde olanlardan hiçbir kimse kalmayacaktır" İnsanlar Rasûlullah'ıı bu kelâmında (yânî onu anlamakta) yanılıp korktular da yüz sene hakkındaki şu ma'lûm dedikodulara (yânî yüz sene sonar kıyamet kopacaktır zann ve korkularına) daldılar. Hâlbuki Peygamber (S): "Bu gün yeryüzünde olanlardan hiçbir kimse kalmaya-çaktır" buyurmakla bu müddetin bu asırda yaşayanları mahvedeceğini haber vermek istemiştir

---

بَاب السَّمَرِ مَعَ الضَّيْفِ وَالْأَهْلِ

602 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ أَنَّ أَصْحَابَ الصُّفَّةِ كَانُوا أُنَاسًا فُقَرَاءَ وَأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ كَانَ عِنْدَهُ طَعَامُ اثْنَيْنِ فَلْيَذْهَبْ بِثَالِثٍ وَإِنْ أَرْبَعٌ فَخَامِسٌ أَوْ سَادِسٌ وَأَنَّ أَبَا بَكْرٍ جَاءَ بِثَلَاثَةٍ فَانْطَلَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَشَرَةٍ قَالَ فَهُوَ أَنَا وَأَبِي وَأُمِّي فَلَا أَدْرِي قَالَ وَامْرَأَتِي وَخَادِمٌ بَيْنَنَا وَبَيْنَ بَيْتِ أَبِي بَكْرٍ وَإِنَّ أَبَا بَكْرٍ تَعَشَّى عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ لَبِثَ حَيْثُ صُلِّيَتْ الْعِشَاءُ ثُمَّ رَجَعَ فَلَبِثَ حَتَّى تَعَشَّى النَّبِيُّ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ بَعْدَ مَا مَضَى مِنْ اللَّيْلِ مَا شَاءَ اللَّهُ قَالَتْ لَهُ امْرَأَتُهُ وَمَا حَبَسَكَ عَنْ أَضْيَافِكَ أَوْ قَالَتْ ضَيْفِكَ قَالَ أَوَمَا عَشَّيْتِيهِمْ قَالَتْ أَبَوْا حَتَّى تَجِيءَ قَدْ عُرِضُوا فَأَبَوْا قَالَ فَذَهَبْتُ أَنَا فَاخْتَبَأْتُ فَقَالَ يَا غُنْثَرُ فَجَدَّعَ وَسَبَّ وَقَالَ كُلُوا لَا هَنِيئًا فَقَالَ وَاللَّهِ لَا أَطْعَمُهُ أَبَدًا وَايْمُ اللَّهِ مَا كُنَّا نَأْخُذُ مِنْ لُقْمَةٍ إِلَّا رَبَا مِنْ أَسْفَلِهَا أَكْثَرُ مِنْهَا قَالَ يَعْنِي حَتَّى شَبِعُوا وَصَارَتْ أَكْثَرَ مِمَّا كَانَتْ قَبْلَ ذَلِكَ فَنَظَرَ إِلَيْهَا أَبُو بَكْرٍ فَإِذَا هِيَ كَمَا هِيَ أَوْ أَكْثَرُ مِنْهَا فَقَالَ لِامْرَأَتِهِ يَا أُخْتَ بَنِي فِرَاسٍ مَا هَذَا قَالَتْ لَا وَقُرَّةِ عَيْنِي لَهِيَ الْآنَ أَكْثَرُ مِنْهَا قَبْلَ ذَلِكَ بِثَلَاثِ مَرَّاتٍ فَأَكَلَ مِنْهَا أَبُو بَكْرٍ وَقَالَ إِنَّمَا كَانَ ذَلِكَ مِنْ الشَّيْطَانِ يَعْنِي يَمِينَهُ ثُمَّ أَكَلَ مِنْهَا لُقْمَةً ثُمَّ حَمَلَهَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَصْبَحَتْ عِنْدَهُ وَكَانَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمٍ عَقْدٌ فَمَضَى الْأَجَلُ فَفَرَّقَنَا اثْنَا عَشَرَ رَجُلًا مَعَ كُلِّ رَجُلٍ مِنْهُمْ أُنَاسٌ اللَّهُ أَعْلَمُ كَمْ مَعَ كُلِّ رَجُلٍ فَأَكَلُوا مِنْهَا أَجْمَعُونَ أَوْ كَمَا قَالَ

Konuklar ve Aile Ferdleriyle Beraber Gecenin Bir Kısmında Uyanık Kalıp Sohbet Etmek Babı
-...Bize Ebû Usmân, Ebû Bekr'in oğlu Abdurrahmân'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ashâbu's-Suffa bir takım fakır insanlardı. Bir defa Peygamber (S): "Evinde iki kişilik yiyeceği olan, onlardan bir üçüncüsünü,dört kişilik yiyeceği olan bir beşincisini yâhud altıncısını alıp birlikte götürsün" buyurdu.Ebû Bekr bunlardan üçünü eve getirdi. Peygamber de on kişiyi evine götürdü. Bizim ev halkı ben, babam, anam, bir de bizim ev ile Ebû Bekr'in evinde müşterek hizmet eden hizmetçiden ibaretti. (Râvî Ebû Usmân:) Abdurrahmân, bir de benim zevcem dedi mi, demedi mi bilemiyorum, dedi.Yine Abdurrahmân şöyle dedi:ıEbû Bekr, Peygamber'in evinde akşam yemeğini yedi, sonar yatsı namazı kılınıncaya kadar orada kaldı. Sonra evine dönüp (mü-sâfirlerin ağırlanmasını ailesine emrederek) Peygamber akşam yemeğini yiyinceye kadar kaldı. Müteakiben geceden Allah'ın dilediği kadar geçtikten sonra evine geldi. Karısı ona: Seni konukların yanında bulunmaktan alıkoyan nedir? dedi. O da: Onlara hâlâ yemek vermedin mi? dedi. O da: Sen gelmedikçe yemek yemiyeceklerini söylediler, yemek çıkardık; kabul etmediler, dedi. Abdurrahmân dedi ki: Ben gidip saklandım. Ebû Bekr bana: Hey câhil! diye bağırdı, sövüp saydı. Akabinde oradakilere: İçinize sinmez olsun, yiyiniz, dedi ve: Vallahi ben bu yemekten ebeden yemiyeceğim, diye de ilâve etti. Abdurrahmân dedi ki: Allah'a yemîn olsun biz yerken hiçbir lokmaya el uzatmadık ki, altından yemek daha ziyâde çoğalmış olmasın. Nihayet doydular, yemek de yenmezden evvelki mikdârından daha çok olarak duruyordu. Ebû Bekr yemeğe baktı, bir de gördü ki, olduğu gibi duruyor, yâhud da daha çoğalmış. Karısına hitaben: Ey Firâs oğul-ları'nın kız kardeşi! Bu nedir? dedi. O da: Gözümün nuruna yemîn ederim ki, yemek şimdi evvelkinden üç kat daha çoktur, dedi. Bunun üzerine Ebû Bekr o yemekten yedi de, etmiş olduğu yemîninİ kas-dederek: O olan söz şeytandandır, dedi. Sonra o yemekten bir lokma yedi, sonra o yemeği Peygamber'e götürdü. Yemek onun yanında sabaha kadar durdu. Bizimle bir kavm arasında bir ahd vardı. Müddet son bulmuştu. (Bunun için Medine'ye gelmişlerdi). İçlerinden oniki kişi ayırdık. Her biri ile beraber kaç kişi olduğunu Allah bilir; işte onların hepsi o yemekten yediler.(Râvî Ebû Usmân rivayetini bitirdikten sonra:) Yâhud bu lâfızlara benzer lâfızlarla söyledi, dedi

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَاب بَدْءُ الْأَذَانِ

وَقَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ{وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوهَا هُزُوًا وَلَعِبًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ}وَقَوْلُهُ{إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ}

603 – حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ الْحَذَّاءُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ ذَكَرُوا النَّارَ وَالنَّاقُوسَ فَذَكَرُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى فَأُمِرَ بِلَالٌ أَنْ يَشْفَعَ الْأَذَانَ وَأَنْ يُوتِرَ الْإِقَامَةَ

- Ezanın Başlaması Babı

Ve Azız, Celîl olan Allah'ın şu kavli:"Biribirinizi namaza çağırdığınız zaman onu bir eğlence ve oyun edinirler. Bu, kendilerinin hakîkaten akıllarınıkullanmaz bir güruh olmalarındandır" (ei-\ıaide: 58).
Ve Allah'ın şu kavli: "Ey îmân edenler, cumua günü namaz için çağırıldığınız zaman hemen Allah'ı zikretmeye gidin. Alışverişi bırakın. Bu, bilirseniz sizin için çok " (el-Cumua: 9)
-....Enes (R) şöyle demiştir: Ateş yakmayı ve çan çalmayı zikr ettiler, Yahûdîler'i ve Hnstiyanlar'ı da zikrettiler (yânî bunların onlara âit olduğunu düşündüler de onlardan vazgeçildi).Müteakiben Bilâl'e ezan lâfızlarını ikişer ikişer, ikaamet lâfızlarını da birer birer söylemesi emrolundu

---

604 - حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ كَانَ يَقُولُ كَانَ الْمُسْلِمُونَ حِينَ قَدِمُوا الْمَدِينَةَ يَجْتَمِعُونَ فَيَتَحَيَّنُونَ الصَّلَاةَ لَيْسَ يُنَادَى لَهَا فَتَكَلَّمُوا يَوْمًا فِي ذَلِكَ فَقَالَ بَعْضُهُمْ اتَّخِذُوا نَاقُوسًا مِثْلَ نَاقُوسِ النَّصَارَى وَقَالَ بَعْضُهُمْ بَلْ بُوقًا مِثْلَ قَرْنِ الْيَهُودِ فَقَالَ عُمَرُ أَوَلَا تَبْعَثُونَ رَجُلًا يُنَادِي بِالصَّلَاةِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا بِلَالُ قُمْ فَنَادِ بِالصَّلَاةِ

-... İbnu Umer (R) şöyle der idi: Müslümanlar Medine'ye geldikleri zaman bir araya toplanırlar da, namaz vaktini gözetlerlerdi. O ilk zamanda namaz için nida edilmezdi. Bir gün bu hususta konuştular. Bâzıları: Hrıstiyanlar'm çanları gibi çan edinin, dediler. Diğer bâzıları da, çan olmasın da Yahûdîler'in nefiri gibi boru olsun, dediler. Umer: Namaza çağıracak bir adam niye göndermiyorsunuz? dedi. Rasûlullah bunun üzerine: "Yâ Bilâl, kalk, namaz için nida et (yânî ezan oku)" buyurdu

---

بَاب الْأَذَانُ مَثْنَى مَثْنَى

605 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ سِمَاكِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ أُمِرَ بِلَالٌ أَنْ يَشْفَعَ الْأَذَانَ وَأَنْ يُوتِرَ الْإِقَامَةَ إِلَّا الْإِقَامَةَ

Ezan Lafızları İkişer İkişerdir
-....Enes (R) şöyle demiştir: Bilâl'e ezan lâfızlarını ikişer ikişer; ikaamet lâfızlarını da birer birer söylemesi emr olundu;yalnız "Kad kaameti's-salâtu" lâfzı müstesna (ki onu iki defa söylemekle emrolundu)

---

606 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ أَخْبَرَنَا خَالِدٌ الْحَذَّاءُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ لَمَّا كَثُرَ النَّاسُ قَالَ ذَكَرُوا أَنْ يَعْلَمُوا وَقْتَ الصَّلَاةِ بِشَيْءٍ يَعْرِفُونَهُ فَذَكَرُوا أَنْ يُورُوا نَارًا أَوْ يَضْرِبُوا نَاقُوسًا فَأُمِرَ بِلَالٌ أَنْ يَشْفَعَ الْأَذَانَ وَأَنْ يُوتِرَ الْإِقَامَةَ

-.......Enes (R) şöyle demiştir: İnsanlar çoğaldığı zaman, namaz vaktini tanıyageldikleri bir şeyle alâmetlendirmeyi konuştular. Bir ateş tutuşturmayı yâhud da bir çan çalmayı zikrettiler. Nihayet Bilâl'e ezan lâfızlarını ikişer ikişer, ikaamet lâfızlarını da birer birer söylemesi emrolundu

---

بَاب الْإِقَامَةُ وَاحِدَةٌ إِلَّا قَوْلَهُ قَدْ قَامَتْ الصَّلَاةُ

607 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ أُمِرَ بِلَالٌ أَنْ يَشْفَعَ الْأَذَانَ وَأَنْ يُوتِرَ الْإِقَامَةَ قَالَ إِسْمَاعِيلُ فَذَكَرْتُ لِأَيُّوبَ فَقَالَ إِلَّا الْإِقَامَةَ

"Kad Kaameti's-Salatu" Kavli Müstesna Îkaamet Lafızları Tekrar Edilmez

-...Bize Hâlid, Ebû Kılâbe'den; o daEnes'ten olmak üzere tahdîs etti. Enes (R) şöyle demiştir: Bilâl'e ezan lâfızlarını çiftlemesi, ikaamet lâfızlarını tek tek söylemesi emrolundu. İsmail ibn Uleyye şöyle dedi: Ben bu Hâlid hadîsini, Eyyûb es-Sahıyanı ye zikrettim deo:Bu ikaamet lâfz, (yânî 'Kad kaameti's-salatu sözu) müstesnadır, dedi

---

بَاب فَضْلِ التَّأْذِينِ

608 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ أَدْبَرَ الشَّيْطَانُ وَلَهُ ضُرَاطٌ حَتَّى لَا يَسْمَعَ التَّأْذِينَ فَإِذَا قَضَى النِّدَاءَ أَقْبَلَ حَتَّى إِذَا ثُوِّبَ بِالصَّلَاةِ أَدْبَرَ حَتَّى إِذَا قَضَى التَّثْوِيبَ أَقْبَلَ حَتَّى يَخْطِرَ بَيْنَ الْمَرْءِ وَنَفْسِهِ يَقُولُ اذْكُرْ كَذَا اذْكُرْ كَذَا لِمَا لَمْ يَكُنْ يَذْكُرُ حَتَّى يَظَلَّ الرَّجُلُ لَا يَدْرِي كَمْ صَلَّى

Ezan Okumanın Fazileti Babı
-....(Ebû Hureyre -R- şöyle demiştir:) Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Namaz için nida edildiği zaman, şeytân, ezanı işitmemek için yüzgeri dönüp yellene yellene kaçar.Müezzin nidayı bitirince yine gelir. Nihayet namaz için ikaamet edilince yine yüzgeri edip kaçar. Müezzin ikaameti bitirince gelir, insan ile nefsi arasına sokulur, fulan şeyi hatırla, fulan şeyi hatırla diyerek (namazdan evvel insanın) hiç de aklında olmayan şeyleri hatırlatır durur. Tâ insan kaç rek'at kıldığını bilmez oluncaya kadar (kendisiyle uğraşır)".

بَاب رَفْعِ الصَّوْتِ بِالنِّدَاءِ وَقَالَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ أَذِّنْ أَذَانًا سَمْحًا وَإِلَّا فَاعْتَزِلْنَا

609 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ الْأَنْصَارِيِّ ثُمَّ الْمَازِنِيِّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ قَالَ لَهُ إِنِّي أَرَاكَ تُحِبُّ الْغَنَمَ وَالْبَادِيَةَ فَإِذَا كُنْتَ فِي غَنَمِكَ أَوْ بَادِيَتِكَ فَأَذَّنْتَ بِالصَّلَاةِ فَارْفَعْ صَوْتَكَ بِالنِّدَاءِ فَإِنَّهُ لَا يَسْمَعُ مَدَى صَوْتِ الْمُؤَذِّنِ جِنٌّ وَلَا إِنْسٌ وَلَا شَيْءٌ إِلَّا شَهِدَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Bab: Ezan Okumada Sesi Yükseltmek
Umer ibnu'l-Abdilazîz de (bir müezzine): "Ya külfetsiz ezan oku, yâhud yanımızdan ayrıl" demiştir.
-...Bize Mâlik, Abdurrahmân ibn Abdillah ibn Abdirrahmân ibn Ebî Sa'sa'a el-Ensârî sonra el-Mâzinî'den; o da babası Abdullah'tan haber verdi. Ona da Ebû Saîd el-Hudrî (R) haber verip şöyle demiştir: Görüyorum ki, sen davarı ve kırları seviyorsun. Davarların başında yâhud bâdiyende iken namaz için ezan okuyacak olduğun zaman tîz sesle nida et. Zîrâ müezzin, sesinin yetiştiği yere kadar inşân, cinn, hattâ hiçbirşey yoktur ki, ezanı duymuş olsun da kıyamet gününde müezzin lehine şahadette bulunmasın. Ebû Saîd (hadîsin sonunda): Ben bunu (yânî müezzinin sesinin yetiştiği yere kadar insan ... ifâdesini) Rasûlullah(S)'tan işittim, dedi

---

بَاب مَا يُحْقَنُ بِالْأَذَانِ مِنْ الدِّمَاءِ

610 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا غَزَا بِنَا قَوْمًا لَمْ يَكُنْ يَغْزُو بِنَا حَتَّى يُصْبِحَ وَيَنْظُرَ فَإِنْ سَمِعَ أَذَانًا كَفَّ عَنْهُمْ وَإِنْ لَمْ يَسْمَعْ أَذَانًا أَغَارَ عَلَيْهِمْ قَالَ فَخَرَجْنَا إِلَى خَيْبَرَ فَانْتَهَيْنَا إِلَيْهِمْ لَيْلًا فَلَمَّا أَصْبَحَ وَلَمْ يَسْمَعْ أَذَانًا رَكِبَ وَرَكِبْتُ خَلْفَ أَبِي طَلْحَةَ وَإِنَّ قَدَمِي لَتَمَسُّ قَدَمَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

فَخرَجُوا إِلَيْنَا بِمَكَاتِلِهِمْ وَمَسَاحِيهِمْ فَلَمَّا رَأَوْا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا مُحَمَّدٌ وَاللَّهِ مُحَمَّدٌ وَالْخَمِيسُ قَالَ فَلَمَّا رَآهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ خَرِبَتْ خَيْبَرُ إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ{فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ}

Ezan Okunması Sebebiyle Kan Akıtmaktan Alıkonacağı Babı
-....Enes (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bizleri bir kavm üzerine gazaya götürdüğü vakitlerde sabah olmadıkça ve beklemedikçe bize hücum ettirmezdi. Bekler, ezan sesi işitirse onlara saldırmaktan vazgeçerdi. Ezan sesi işitmezse üzerlerine baskın yapardı. Enes dedi ki: BU Hayber'e doğru yola çıktık; nihayet geceleyin onların yurduna ulaştık. Sabah olup da bir ezan işitmeyince, Rasûlullah hayvanına bindi. Ben de Ebû Talha'nın hayvanının arka tarafına bindim. Benim ayağım muhakkak surette Peygamber'in ayağına dokunuyordu. Ora halkı sepetleri ve çapalarıyîe bize doğru çıktılar. Peygam-ber'i gördükleri vakit: Muhammed; vallahi Muhammed ve hamîs yânî ordu! dediler. Enes dedi ki: Rasûîullah onları görünce: "Allahu Ek-ber. Hayber harâb oldu. Biz bir kavmin yurduna indik mi, itizar edilmiş olanların hâli yaman olur' buyurdu

---

بَاب مَا يَقُولُ إِذَا سَمِعَ الْمُنَادِي

611 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا سَمِعْتُمْ النِّدَاءَ فَقُولُوا مِثْلَ مَا يَقُولُ الْمُؤَذِّنُ

İnsan Müezzini İşittiği Zaman Ne Söyler Babı
-....(Ebû Saîd -R- şöyle demiştir:) Rasûiullah (S): "Müezzinin nidasını işittiğiniz zaman siz de onun demekte olduğu sözler gibi söyleyiniz" buyurdu.

---

612 – حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ حَدَّثَنِي عِيسَى بْنُ طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاوِيَةَ يَوْمًا فَقَالَ مِثْلَهُ إِلَى قَوْلِهِ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ

Bana 'îsâibn Talha tahdîs etti. O da Muâviye'den işitmiştir. Muâviye bir gün ezan okunurken müezzinin dediklerini "Eş-hedu enne Muhammeden rasûlu'llah" sözüne kadar aynen tekrar etmiştir

---

613 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ رَاهَوَيْهِ قَالَ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى نَحْوَهُ قَالَ يَحْيَى وَحَدَّثَنِي بَعْضُ إِخْوَانِنَا أَنَّهُ قَالَ لَمَّا قَالَ حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ قَالَ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ وَقَالَ هَكَذَا سَمِعْنَا نَبِيَّكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ

-...Bize Hişâm, Yahya'dan; geçen hadîs tarzında tahdîs etti. Yahya ibn Ebî Kesîr şöyle dedi: Kardeşlerimizin bâzısı bana tahdîs etti ki, Muâviye, müezzin "Hayye ale's-salât" dediği vakit "Lahavle velâ kuvvete illâ billahi" demiş, ondan sonra da: İşte biz Peygamberimizin böyle söyler olduğunu işittik, diye İlâve etmiştir

---

بَاب الدُّعَاءِ عِنْدَ النِّدَاءِ

614 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَيَّاشٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعَيْبُ بْنُ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَالَ حِينَ يَسْمَعُ النِّدَاءَ اللَّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ حَلَّتْ لَهُ شَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ

Ezan Okunup Tamamlandığı Zamanki Dua Babı
-...Câbir (R)'den: Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Her kim ezanı işittiği zaman: Allâhumme Rabbe hâzihda'vetVt-tâmme ve's-salâtil kaaimeti, âti Muhammeden el-vesîlete velfadîlete ve'b 'ashu makaamen Mahmuden ellezî vaattehu (= Yâ Allah, ey bu tam da'vetin ve kılınmak üzere olan bu namazın Rabb'ı, Muham-med'e vesileyi, fazileti ihsan et. Bir de kendisine va'd ettiğin Makaa-mu Mahmûd'u verip oraya ulaştır) derse, kıyamet gününde benim şefaatim ona vâcib olur"

بَاب الِاسْتِهَامِ فِي الْأَذَانِ وَيُذْكَرُ أَنَّ أَقْوَامًا اخْتَلَفُوا فِي الْأَذَانِ فَأَقْرَعَ بَيْنَهُمْ سَعْدٌ

615 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي النِّدَاءِ وَالصَّفِّ الْأَوَّلِ ثُمَّ لَمْ يَجِدُوا إِلَّا أَنْ يَسْتَهِمُوا عَلَيْهِ لَاسْتَهَمُوا وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي التَّهْجِيرِ لَاسْتَبَقُوا إِلَيْهِ وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي الْعَتَمَةِ وَالصُّبْحِ لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبْوًا

- Ezan Okumak Hususunda Kur'a Atmak Babı: Ve zikrolunur ki, bir takım topluluklar ezan okumak hususunda ihtilâf etmişlerdir. Sa'd ibn Ebî Vakkaas da bunlar arasında kur'a atmıştır.
-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "İnsanlar ezan okumakta ve birinci safta neler olduğunu bilseler de kur'a atmaktan başka çâre bulamasalar, muhakkak kur'a atarlardı. Yine insanlar her namazın ilk vaktinde olan fazileti bilir olsalardı, ona ulaşmak için muhakkak öne geçme yarışı yaparlardı. Yine insanlar yatsı ile sabah namâzlarmdaki sevabı bilselerdi, muhakkak bu iki namazın cemâatine emekleye emekleye (yâhud kıç üstünde sürüne sürüne) de olsa giderlerdi"

بَاب الْكَلَامِ فِي الْأَذَانِ وَتَكَلَّمَ سُلَيْمَانُ بْنُ صُرَدٍ فِي أَذَانِهِ وَقَالَ الْحَسَنُ لَا بَأْسَ أَنْ يَضْحَكَ وَهُوَ يُؤَذِّنُ أَوْ يُقِيمُ

616 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ وَعَبْدِ الْحَمِيدِ صَاحِبِ الزِّيَادِيِّ وَعَاصِمٍ الْأَحْوَلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ خَطَبَنَا ابْنُ عَبَّاسٍ فِي يَوْمٍ رَدْغٍ فَلَمَّا بَلَغَ الْمُؤَذِّنُ حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ فَأَمَرَهُ أَنْ يُنَادِيَ الصَّلَاةُ فِي الرِّحَالِ فَنَظَرَ الْقَوْمُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ فَقَالَ فَعَلَ هَذَا مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنْهُ وَإِنَّهَا عَزْمَةٌ

Ezan Okuma Arasında Kelam Etmek Babı
Ve Süleyman ibn Surad (R), ezan okuması arasında konuşmuştur. el-Hasen el-Basrî de:Müezzinin, ezan okurken yâhud ikaamet ederken gülmesinde be's yoktur, demiştir.
-....Abdullah ibnu'l-Hâris şöyle demiştir: Abdullah ibn Abbas (R) çamurlu bir (cumua) gününde bize hutbe îrâd edeceği sırada, müezzine, ezan okurken "Hayye ale's-salâti" sözüne ulaştığı zaman "es-Salâtü fi'r-rıhâl (= Namaz evlerde kılınacak)" diye nida etmesini emretti. Bu emirden dolayı insanların bâzısı bâzısına baktı. Bunun üzerine İbn Abbâs: Müezzine böyle nida ettirmeyi İbn Abbâs'tan çok daha hayırlı olan kimse (yânî Peygamber) yapmıştır. Bu (yânî cumua namazı) zarurî ve vâcib bir şeydir, dedi

---

بَاب أَذَانِ الْأَعْمَى إِذَا كَانَ لَهُ مَنْ يُخْبِرُهُ

617 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ بِلَالًا يُؤَذِّنُ بِلَيْلٍ فَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يُنَادِيَ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ ثُمَّ قَالَ وَكَانَ رَجُلًا أَعْمَى لَا يُنَادِي حَتَّى يُقَالَ لَهُ أَصْبَحْتَ أَصْبَحْتَ

Kendisine Vaktin Girdiği Haber Verecek Biri Bulunduğu Zaman Gözlere Kör Olan Kimsenin Ezan Okuması(nın Cevazı) Babı
-....(Abdullah ibn Umer -R- şöyle demiştir): Rasûlullah (S)şöyle buyurdu: "Bilâl, ezanını gece okuyor. Binâenaleyh sizler îbnu Ümmi Mektûm ezan okuyuncaya kadar yiyiniz içiniz,".Sonra râvî: İbnu Ümmi Mektûm gözlen kör bir kimse idi. Kendisine sabah oluyor, sabah oluyor denilmedikçe. ezan okumazdı, dedi

---

بَاب الْأَذَانِ بَعْدَ الْفَجْرِ

618 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ أَخْبَرَتْنِي حَفْصَةُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا اعْتَكَفَ الْمُؤَذِّنُ لِلصُّبْحِ وَبَدَا الصُّبْحُ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ تُقَامَ الصَّلَاةُ

Ezan, Fecrin Tulu'undan Sonradır Babı
-.... Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Bana Hafsa şöyle haber verdi: Müezzin sabahı gözetlemek için durup beklediği ve sabah belirdiği zaman Rasûlullah (S) farz namaz ikaame olunmazdan evvel hafîf iki rek'at namaz kılardı.

---

619 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ بَيْنَ النِّدَاءِ وَالْإِقَامَةِ مِنْ صَلَاةِ الصُّبْحِ

-....Mü'minlerin annesi Âişe (R): Peygamber (S) sabah namazının nidası, yânî ezam ile ikaameti arasında iki hafîf rek'at namâz kılardı, demiştir.

---

620 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ بِلَالًا يُنَادِي بِلَيْلٍ فَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يُنَادِيَ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ

-.... Bize Mâlik, Abdullah ibn Dinar'dan; o da Abdullah ibn Umer(R)'den oimak üzere haber verdi ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Bilâl ezanı geceleyin okuyor. Binâenaleyh sizler İbnu Ümmi Mektûm ezan okuyuncuya kadar yiyiniz, içiniz"

بَاب الْأَذَانِ قَبْلَ الْفَجْرِ

621 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ قَالَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَمْنَعَنَّ أَحَدَكُمْ أَوْ أَحَدًا مِنْكُمْ أَذَانُ بِلَالٍ مِنْ سَحُورِهِ فَإِنَّهُ يُؤَذِّنُ أَوْ يُنَادِي بِلَيْلٍ لِيَرْجِعَ قَائِمَكُمْ وَلِيُنَبِّهَ نَائِمَكُمْ وَلَيْسَ أَنْ يَقُولَ الْفَجْرُ أَوْ الصُّبْحُ وَقَالَ بِأَصَابِعِهِ وَرَفَعَهَا إِلَى فَوْقُ وَطَأْطَأَ إِلَى أَسْفَلُ حَتَّى يَقُولَ هَكَذَا وَقَالَ زُهَيْرٌ بِسَبَّابَتَيْهِ إِحْدَاهُمَا فَوْقَ الْأُخْرَى ثُمَّ مَدَّهَا عَنْ يَمِينِهِ وَشِمَالِهِ

Fecrden Evvelki Ezan Babı

-...Bize Zuheyr tahdîs edip şöyle dedi: Bize Süleyman et-Teymî, Ebû Usmân en-Nehdî'den; o da Abdullah ibn Mes'ûd'dan olmak üzere tahdîs etti. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Bilâl'in ezanı hiçbirinizi -yâhud: Sizden hiçbir kimseyi sahur yemeğinden alıkoymasın. Çünkü o henüz gece iken ezan okur. Onun bu okuması, ibâdetle kaaim olanınızı (artık sabah yaklaşıyor diye) vazgeçirmek, uykuda olanınızı da uyandırmak içindir. Fecr -yâhud sabah-, böyle zahir olmak değildir; tâ böyle olmayınca fecr olmaz"- Râvî Zuheyr dedi ki: Peygamber ("Fecr böyle zahir olmak değildir" derken) parmaklarını yukarıya kaldırıp baş aşağıya dikdi . ("Tâ böyle olmayınca" derken de) Sebbâbelerini yânî şehâdet ve orta parmaklarını üst üste bindirip sağa sola uzatmak suretiyle işaret buyurdu.

---

622 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ وَعَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وحَدَّثَنِي يُوسُفُ بْنُ عِيسَى الْمَرْوَزِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى قَالَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ إِنَّ بِلَالًا يُؤَذِّنُ بِلَيْلٍ فَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يُؤَذِّنَ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ

20- Bize İshâk tahdîs edip şöyle dedi: Bize Ebû Usâme haber verdi. Ubeydullah: Bize tahdîs etti, Dedi . el-Kaasım ibn Muhammed'den; o da Âişe'den ve Nâfi'den; o da İbn Umer'den: Rasûlullah (S) buyurdu ki; .. H ve yine bana Yûsuf ibn îsâ el-Mervezî tahdîs edip şöyle dedi: Bize el-Fadl (ibn Mûsâ) tahdîs edip şöyle dedi: Bize İbnu Umer'in oğlu Ubeydullah, el-Kaasım ibn Muhammed'den; o da Âişe'den olmak üzere tahdîs etti. Peygamber (S): "Bilâl ezanı gece-leyin okur.Binâenaleyh İbnu Ümmi Mekîûm ezan okuyuncaya kadar yiyiniz ve içiniz" buyurdu.

بَاب كَمْ بَيْنَ الْأَذَانِ وَالْإِقَامَةِ وَمَنْ يَنْتَظِرُ الْإِقَامَةَ

624 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ الْوَاسِطِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ الْجُرَيْرِيِّ عَنْ ابْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ الْمُزَنِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَ كُلِّ أَذَانَيْنِ صَلَاةٌ ثَلَاثًا لِمَنْ شَاءَ

Bab: Ezan İle İkaamet Arasında Ne Kadar Fasıla Vardır?

Ve namaz ikaametini bekleyen kimse (ezandan sonra ne kadar bekler)?

-....Bize Hâlid, el-Cuveyrî'den; o da İbn Bureyde'den; o da Abdullah ibn Mugaffel el-Müzenî (R)'den olmak üzere tahdîs etti. Rasülulluh (S) üç kerre: "Her iki ezan (yânî her ezan ile ikaamet) arasında, kılmak isteyen için bir namaz vardır" buyurmuştur

---

625 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ عَمْرَو بْنَ عَامِرٍ الْأَنْصَارِيَّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ الْمُؤَذِّنُ إِذَا أَذَّنَ قَامَ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَبْتَدِرُونَ السَّوَارِيَ حَتَّى يَخْرُجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُمْ كَذَلِكَ يُصَلُّونَ الرَّكْعَتَيْنِ قَبْلَ الْمَغْرِبِ وَلَمْ يَكُنْ بَيْنَ الْأَذَانِ وَالْإِقَامَةِ شَيْءٌ قَالَ عُثْمَانُ بْنُ جَبَلَةَ وَأَبُو دَاوُدَ عَنْ شُعْبَةَ لَمْ يَكُنْ بَيْنَهُمَا إِلَّا قَلِيلٌ

-...Enes İbn Mâlik (R) şöyle demiştir: Müezzin ezan okuduğu vakit, Peygamber,sahâbîlerinden bir takım insanlar acele ile direklere doğru durup namaz kılarlardı. Nihayet Peygamber (S) çıktığı vakit onları öyle akşam namazının farzından evvel iki rek'at kılıyorlar hâlde bulurdu. Hâlbuki ezan ile ikaamet arasında (çok) bir şey yoktu. Usmân ibn Cebele ve Ebû Dâvûd da Şu'be'den gelen rivayette şöyle demiştir: Ezan ile ikaamet arasında ancak az bir müddet vardı.

بَاب مَنْ انْتَظَرَ الْإِقَامَةَ

626 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا سَكَتَ الْمُؤَذِّنُ بِالْأُولَى مِنْ صَلَاةِ الْفَجْرِ قَامَ فَرَكَعَ رَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ قَبْلَ صَلَاةِ الْفَجْرِ بَعْدَ أَنْ يَسْتَبِينَ الْفَجْرُ ثُمَّ اضْطَجَعَ عَلَى شِقِّهِ الْأَيْمَنِ حَتَّى يَأْتِيَهُ الْمُؤَذِّنُ لِلْإِقَامَةِ

(Ezanı İşitmesinden Sonra Namaz Îçin) İkaameti Bekleyen Kimse Babı
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S), müezzin sabah namazının ilk ezanını okuduğunda, sabah namazından evvel fecr aydınlığı iyice belirdikten sonra kalkar, hafîf iki rek'at kılar, sonra sağ yanı üzerine uzanır, tâ müezzin namaza ikaamet (edeceğini haber vermek) için gelinceye kadar beklerdi

---

بَاب بَيْنَ كُلِّ أَذَانَيْنِ صَلَاةٌ لِمَنْ شَاءَ

627 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ قَالَ حَدَّثَنَا كَهْمَسُ بْنُ الْحَسَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ كُلِّ أَذَانَيْنِ صَلَاةٌ بَيْنَ كُلِّ أَذَانَيْنِ صَلَاةٌ ثُمَّ قَالَ فِي الثَّالِثَةِ لِمَنْ شَاءَ

Bab: Her Ezan İle İkaamet Arasında Kılmak İsteyen , İçin, Bir Namaz Vardır
-....Abdullah ibn Mugaffel (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Her iki ezan (yânî ezan ile ikaamet) arasında bir namaz vardır. Her iki ezan arasında bir namaz vardır" buyurduktan sonra, üçüncüsünde: "İsteyen için" sözünü ilâve etti.

بَاب مَنْ قَالَ لِيُؤَذِّنْ فِي السَّفَرِ مُؤَذِّنٌ وَاحِدٌ

628 – حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ قَالَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَفَرٍ مِنْ قَوْمِي فَأَقَمْنَا عِنْدَهُ عِشْرِينَ لَيْلَةً وَكَانَ رَحِيمًا رَفِيقًا فَلَمَّا رَأَى شَوْقَنَا إِلَى أَهَالِينَا قَالَ ارْجِعُوا فَكُونُوا فِيهِمْ وَعَلِّمُوهُمْ وَصَلُّوا فَإِذَا حَضَرَتْ الصَّلَاةُ فَلْيُؤَذِّنْ لَكُمْ أَحَدُكُمْ وَلْيَؤُمَّكُمْ أَكْبَرُكُمْ

Seferde Bir Tek Müezzin Ezan Okusun Diyen Kimse Babı
-....Mâlik ibnu'l-Huveyris (R) şöyle demiştir: Kavmimden beş on kişilik bir toplulukla beraber Peygamber'in yanma geldim. Yanında yirmi gece kaldık. Peygamber rahîm ve rafîk tabîatli idi. Ehil ve ıyâlimizi özlediğimizi görünce bize: "Dönünüz, onların yanlarında bulununuz. Onlara (dîni) öğretiniz. (Beni nasıl namaz kılar gördünüz ise öylece) namaz kılınız. Namaz vakti geldiğinde içinizden biri size ezan okusun. En yaşlınız da size imâm olsun" buyurdu

---

بَاب الْأَذَانِ لِلْمُسَافِرِ إِذَا كَانُوا جَمَاعَةً وَالْإِقَامَةِ وَكَذَلِكَ بِعَرَفَةَ وَجَمْعٍ وَقَوْلِ الْمُؤَذِّنِ الصَّلَاةُ فِي الرِّحَالِ فِي اللَّيْلَةِ الْبَارِدَةِ أَوْ الْمَطِيرَةِ

629 – حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْمُهَاجِرِ أَبِي الْحَسَنِ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَأَرَادَ الْمُؤَذِّنُ أَنْ يُؤَذِّنَ فَقَالَ لَهُ أَبْرِدْ ثُمَّ أَرَادَ أَنْ يُؤَذِّنَ فَقَالَ لَهُ أَبْرِدْ ثُمَّ أَرَادَ أَنْ يُؤَذِّنَ فَقَالَ لَهُ أَبْرِدْ حَتَّى سَاوَى الظِّلُّ التُّلُولَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ

Cemaat Oldukları Zaman Yolcular İçin Dahi Ezan ve İkaamet Olacağı, Arefe ve Müzdelife'de De Böyle Olacağı, Soğuk Yahud Yağmurlu (Gün ve) Gecede Müezzinin "Es-Salatu Fi'r-Rihal." Sözü

-....Ebû Zerr (R) şöyle demiştir: Bizler Peygamber'in maiyyetinde bir yolculukta bulunuyorduk. Müezzin (öğle) ezanım okumak istedi. Peygamber (S) ona: "Serinliği bekle!" buyurdu.Bir müddet sonra müezzin yine okumak istedi. Peygamber yine: "Serinliği bekle!" buyurdu. Sonra yine ezan okumak istedi. Peygamber de yine: "Gölge tepelerin yüksekliği mikdârına musâvî oluncaya kadar serinliği bekle" buyurdu, müteakiben Peygamber (S): "Sıcağın şiddeti cehennemin kaynamasındandır" buyurdu

---

630 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ قَالَ أَتَى رَجُلَانِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُرِيدَانِ السَّفَرَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَنْتُمَا خَرَجْتُمَا فَأَذِّنَا ثُمَّ أَقِيمَا ثُمَّ لِيَؤُمَّكُمَا أَكْبَرُكُمَا

-...Mâlik ibnu'l-Huveyris (R) şöyle demiştir: İki kimse sefere niyet ederek Peygamber'in yanına (vedâya) geldiler. Peygamber (S): "Buradan çıktığınızda (her namaz vakti geldikçe) ezan okuyunuz. Sonra ikaamet ediniz. Sonra en büyüğünüz imâm olsun" buyurdu

---

631 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ قَالَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ أَتَيْنَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ شَبَبَةٌ مُتَقَارِبُونَ فَأَقَمْنَا عِنْدَهُ عِشْرِينَ يَوْمًا وَلَيْلَةً وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَحِيمًا رَفِيقًا فَلَمَّا ظَنَّ أَنَّا قَدْ اشْتَهَيْنَا أَهْلَنَا أَوْ قَدْ اشْتَقْنَا سَأَلَنَا عَمَّنْ تَرَكْنَا بَعْدَنَا فَأَخْبَرْنَاهُ قَالَ ارْجِعُوا إِلَى أَهْلِيكُمْ فَأَقِيمُوا فِيهِمْ وَعَلِّمُوهُمْ وَمُرُوهُمْ وَذَكَرَ أَشْيَاءَ أَحْفَظُهَا أَوْ لَا أَحْفَظُهَا وَصَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أُصَلِّي فَإِذَا حَضَرَتْ الصَّلَاةُ فَلْيُؤَذِّنْ لَكُمْ أَحَدُكُمْ وَلْيَؤُمَّكُمْ أَكْبَرُكُمْ

-....Bize Mâlik ibnu'l-Huveyris (R) tahdîs edip şöyle dedi: Bizler Peygamber'in yanma geldik.Biz, yaşça birbirine akran gençler idik. Peygamber'in yanında yirmi gün yirmi gece ikaamet ettik. Rasûlullah çok merhametli ve çok rıfklı idi: Ehlimizi arzu ettiğimizi yâhud ehlimize iştiyak hâsıl ettiğimizi anlayınca, geride kimleri bıraktığımızı bize sordu. Biz de kendisine haber verdik. Rasûlullah: "Haydin (ehillerinizin yanma) dönünüz. Onların aralarında ikaamet ediniz. Onlara öğretiniz, söyleyecek şeyleri söyleyip emrediniz" buyurdu. Bir de birçok şeyler buyurdu ki, şimdi onları hatırlıyorum yâhud hatırlamıyorum (râvî şekk ediyor). Ve o arada: "Benim nasıl namaz kılar olduğumu gördünüzse, öylece namaz kılınız. Namaz vakti geldiğinde içinizden biri size ezan okusun. En yaşlınız da size imâm olsun" buyurdu

---

632 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ قَالَ أَذَّنَ ابْنُ عُمَرَ فِي لَيْلَةٍ بَارِدَةٍ بِضَجْنَانَ ثُمَّ قَالَ صَلُّوا فِي رِحَالِكُمْ فَأَخْبَرَنَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَأْمُرُ مُؤَذِّنًا يُؤَذِّنُ ثُمَّ يَقُولُ عَلَى إِثْرِهِ أَلَا صَلُّوا فِي الرِّحَالِ فِي اللَّيْلَةِ الْبَارِدَةِ أَوْ الْمَطِيرَةِ فِي السَّفَرِ

-...BanaNâfi' tahdîsedip şöyle dedi: İbn Umer (R), Dacnân'da iken soğuk bir gecede ezan okudu. Sonra "Sallû fîrihâlikum = Namazlarınızı olduğunuz yerlerinizde kılınız" dedi. Daha sonra bize şunu haber verdi: Rasûlullah (S) seferde iken soğuk yâhud yağmurlu bir gecede müezzine ezan okumasını ve ardından da "Elâ sallû fî'r-rıhâl (yânı: Haberiniz olsun, namazlarınızı olduğunuz yerlerde kılınız)" diye nida etmesini emrederdi, dedi

---

633 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ قَالَ أَخْبَرَنَا جَعْفَرُ بْنُ عَوْنٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْعُمَيْسِ عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْأَبْطَحِ فَجَاءَهُ بِلَالٌ فَآذَنَهُ بِالصَّلَاةِ ثُمَّ خَرَجَ بِلَالٌ بِالْعَنَزَةِ حَتَّى رَكَزَهَا بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْأَبْطَحِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ

-....Ebû Cuhayfe (R) şöyle demiştir: Ben el-Abtah'ta Rasûlullah(S)'ı gördüm. Bilâl yanma geldi de O'na namazı i'lâm etti. Sonra Bilâl bir harbe ile dışarı çıktı, nihayet onu Abtah'ta Rasûlullah'm önünde bir yere dikti ve namazı ikaame etti

---

بَاب هَلْ يَتَتَبَّعُ الْمُؤَذِّنُ فَاهُ هَهُنَا وَهَهُنَا وَهَلْ يَلْتَفِتُ فِي الْأَذَانِ وَيُذْكَرُ عَنْ بِلَالٍ أَنَّهُ جَعَلَ إِصْبَعَيْهِ فِي أُذُنَيْهِ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ لَا يَجْعَلُ إِصْبَعَيْهِ فِي أُذُنَيْهِ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ لَا بَأْسَ أَنْ يُؤَذِّنَ عَلَى غَيْرِ وُضُوءٍ وَقَالَ عَطَاءٌ الْوُضُوءُ حَقٌّ وَسُنَّةٌ وَقَالَتْ عَائِشَةُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْكُرُ اللَّهَ عَلَى كُلِّ أَحْيَانِهِ

Müezzin Ezan Okurken Ağzını Sağa Sola Döndürür mü ? ve Yine Müezzin Ezan Esnasında Sağa Sola Döner mi?
Bilâl'ın ezan okurken iki parmağını iki kulağına soktuğu zikrolunur. İbn Umer ise iki parmağını iki kulağına sokmazdı.İbrâhîm en-Nahaî: Abdestsiz olarak ezan okumakta be's yoktur, demiştir. Atâ ibn Ebî Rabâh ise: Abdest almak dînde sabit olmuş bir sünnet ve kaanûndur, demiştir.Aişe: Peygamber (S) -abdestli, abdestsiz- her hâlinde Allah'ı zikrederdi, demiştir.

634 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ رَأَى بِلَالًا يُؤَذِّنُ فَجَعَلْتُ أَتَتَبَّعُ فَاهُ هَهُنَا وَهَهُنَا بِالْأَذَانِ

-...Bize Sufyân, Avn ibn Ebî Cuhayfe'den; o da babasından olmak üzere tahdîs etti. Ebû Cuhayfe, Bilâl'ı ezan okurken gördüğünü haber verip: Ben ezan okuduğu sırada Bilâî'in ağzını şu tarafta ve şu tarafta ta'kib etmeye başladım, demiştir.

بَاب قَوْلِ الرَّجُلِ فَاتَتْنَا الصَّلَاةُ وَكَرِهَ ابْنُ سِيرِينَ أَنْ يَقُولَ فَاتَتْنَا الصَّلَاةُ وَلَكِنْ لِيَقُلْ لَمْ نُدْرِكْ وَقَوْلُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصَحُّ
635 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ سَمِعَ جَلَبَةَ رِجَالٍ فَلَمَّا صَلَّى قَالَ مَا شَأْنُكُمْ قَالُوا اسْتَعْجَلْنَا إِلَى الصَّلَاةِ قَالَ فَلَا تَفْعَلُوا إِذَا أَتَيْتُمْ الصَّلَاةَ فَعَلَيْكُمْ بِالسَّكِينَةِ فَمَا أَدْرَكْتُمْ فَصَلُّوا وَمَا فَاتَكُمْ فَأَتِمُّوا

- İnsanın "Namaz Bizden Kaçtı" Sözü Babı
İbn Şîrîn; Namaz bizden kaçtı demeyi kerîh görüp; lâkin "Biz namaza erişemedik" desin, demiştir. Peygamber(S)'in sözü ise daha sahihtir.
-...Ebû Katâde şöyle demiştir: Biz Peygamber'le birlikte namaz kılmakta olduğumuz sırada, Peygamber birçok kimselerin koşuşma seslerini işitti. Namazı kıldırdıktan sonra: "Ne oluyorsunuz?" diye sordu. Namaza yetişmek için acele ettik, dediler. Peygamber: "Öyle acele acele koşuşmayınız. Namaza geldiğiniz zaman (vakaar ve) sekınetten ayrılmayınız (ağır ağır yürüyünüz). Namazdan yetiştiğiniz kadarım (imâmla beraber) kılınız, kaçırdığınızı da (sonra yalnızca) tamamlayınız" buyurdu

---

بَاب لَا يَسْعَى إِلَى الصَّلَاةِ وَلْيَأْتِ بِالسَّكِينَةِ وَالْوَقَارِ وَقَالَ مَا أَدْرَكْتُمْ فَصَلُّوا وَمَا فَاتَكُمْ فَأَتِمُّوا قَالَهُ أَبُو قَتَادَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

636 – حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا سَمِعْتُمْ الْإِقَامَةَ فَامْشُوا إِلَى الصَّلَاةِ وَعَلَيْكُمْ بِالسَّكِينَةِ وَالْوَقَارِ وَلَا تُسْرِعُوا فَمَا أَدْرَكْتُمْ فَصَلُّوا وَمَا فَاتَكُمْ فَأَتِمُّوا

İnsan Namaza Koşmaz. Fakat Sekinet İle ve Vakaar İle Gelmelidir
Peygamber de: "Namazın erişdiğiniz kadarını (imâmla) kılınız; kaçırdığınız kısmını ise kendiniz tamamlayınız" buyurdu. Bu hadîsi Ebû Katâde, Peygamberden rivâvet etti.
-....VeyineîbnuEbîZİ'b, ez-Zuhrî'den; o da Ebû Hureyre'den olmak üzere tahdîs.etti. Peygamber (S): "îkaameti işittiğiniz zaman, sekînet ve vakaarla namaza doğru yürüyünüz; sür'at etmeyiniz. Namazın eriştiğiniz kadarını (imâmla beraber) kılınız; kaçırdığınız kısmını ise kendiniz tamamlayınız' buyurdu

---

بَاب مَتَى يَقُومُ النَّاسُ إِذَا رَأَوْا الْإِمَامَ عِنْدَ الْإِقَامَةِ

637 – حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ كَتَبَ إِلَيَّ يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أُقِيمَتْ الصَّلَاةُ فَلَا تَقُومُوا حَتَّى تَرَوْنِي

İkaamet Edilmesi Sirasında İmamı Gördüklerinde İnsanlar Ne Zaman Ayağa Kalkarlar?
-.... Bize Hişâm tahdîs edip şöyle dedi: Bana Yahya (ibn Ebî Kesîr), Ebû Katâde'nin oğlu Abdullah'tan yazdı. Babası Ebû Ka-tâde şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Namaz ikaame edildiği vakit beni (odamdan çıkmış) görmedikçe ayağa kalkmayınız" buyurdu.

بَاب لَا يَسْعَى إِلَى الصَّلَاةِ مُسْتَعْجِلًا وَلْيَقُمْ بِالسَّكِينَةِ وَالْوَقَارِ

638 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أُقِيمَتْ الصَّلَاةُ فَلَا تَقُومُوا حَتَّى تَرَوْنِي وَعَلَيْكُمْ بِالسَّكِينَةِ

İnsan Namaza Doğru' Acele Edici Olarak Koşmaz, Fakat Sekinet ve Vakaarla Kalkmalıdır
-... Bize Ebû Nuaym tahdîs edip şöyle dedi: Bize Şeybân, Yah-yâ'dan; o da Ebû Katâde'nin oğlu Abdullah'tan tahdîs etti. Babası Ebû Katâde şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Namaz ikaame edildiği vakit, beni (odamdan çıkmış) görmedikçe ayağa kalkmayınız, sekînet üzere olunuz” buyurdu. Bu hadisi Yahya ibn Ebi Kesir’den rivayet etmekte Aliyyu’bnu’l-Mubarek , Şeyban’a mutabaat etmiştir.

بَاب هَلْ يَخْرُجُ مِنْ الْمَسْجِدِ لِعِلَّةٍ

639 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ وَقَدْ أُقِيمَتْ الصَّلَاةُ وَعُدِّلَتْ الصُّفُوفُ حَتَّى إِذَا قَامَ فِي مُصَلَّاهُ انْتَظَرْنَا أَنْ يُكَبِّرَ انْصَرَفَ قَالَ عَلَى مَكَانِكُمْ فَمَكَثْنَا عَلَى هَيْئَتِنَا حَتَّى خَرَجَ إِلَيْنَا يَنْطِفُ رَأْسُهُ مَاءً وَقَدْ اغْتَسَلَ

İnsan (Namaza İkaametten Sonra) Bir Zarüretten Dolayı Mescidden Dışarıya Çıkar Mı?
-....(Ebû Hureyre -R- şöyle demiştir:) Rasûlullah (S), namaz ikaamet edilmiş ve saflar dümdüz doğrultulmuş olduğu hâlde ve hattâ namaz kıldıracağı yerde dikeldiği ve biz O'nun tekbîr almasını beklediğimiz zaman yerinden ayrıldı ve: "Yerinizde durun" deyip mes-cidden dışarı çıktı. Biz, bulunduğumuz vaziyet üzere bekledik. Nihayet yıkanmış ve başı su damlatır hâlde bizim yanımıza çıkıp geldi.

بَاب إِذَا قَالَ الْإِمَامُ مَكَانَكُمْ حَتَّى رَجَعَ انْتَظَرُوهُ

640 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ أُقِيمَتْ الصَّلَاةُ فَسَوَّى النَّاسُ صُفُوفَهُمْ فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَقَدَّمَ وَهُوَ جُنُبٌ ثُمَّ قَالَ عَلَى مَكَانِكُمْ فَرَجَعَ فَاغْتَسَلَ ثُمَّ خَرَجَ وَرَأْسُهُ يَقْطُرُ مَاءً فَصَلَّى بِهِمْ

İmam "Dönüp Gelinceye Kadar Yerinizde Durun" Dediği Zaman, Cemaat Onu Beklerler
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Bir defasında namaz ikaame edildi, insanlar saflarını düzelttiler, Rasûlullah odasından çıktı; haddizatında cünüb olduğu hâlde öne de geçti. Sonra hatırlayarak: "Yerinizden ayrılmayınız" dedi de odasına döndü ve yıkandıktan sonra başı su damlatarak mescide çıktı ve saff hâlinde bekleyen insanlara (ikaameti tekrar ettirmeksizin) namaz kıldırdı.

بَاب قَوْلِ الرَّجُلِ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا صَلَّيْنَا

641 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ يَقُولُ أَخْبَرَنَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَهُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ يَوْمَ الْخَنْدَقِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَاللَّهِ مَا كِدْتُ أَنْ أُصَلِّيَ حَتَّى كَادَتْ الشَّمْسُ تَغْرُبُ وَذَلِكَ بَعْدَ مَا أَفْطَرَ الصَّائِمُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاللَّهِ مَا صَلَّيْتُهَا فَنَزَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى بُطْحَانَ وَأَنَا مَعَهُ فَتَوَضَّأَ ثُمَّ صَلَّى يَعْنِي الْعَصْرَ بَعْدَ مَا غَرَبَتْ الشَّمْسُ ثُمَّ صَلَّى بَعْدَهَا الْمَغْرِبَ

Kişinin "Biz Namaz Kılmadık"' Sözü Babı
-.... Bize Câbir ibn Abdillah (R) şöyle haber verdi: Handak harbi günü Peygamber'in yanına Umer ibnu'I - Hattâb geldi de: Yâ Râsulallah, az kalsın ikindi namazını güneş batmadan kılamayacaktım, dedi. Ve bu oruçlu orucunu bozduktan sonra idi. Peygamber (S): "Vallahi o namazı ben de kılamadım" dedi. Müteakiben Peygamber,Buthân deresine indi. Ben de beraberinde idim. Abdest aldı. Sonra namaz kıldı. Yânî güneş battıktan hayli zaman sonra O, ikindi namazını kıldı, sonra onun ardından da akşam namazını kıldı

بَاب الْإِمَامِ تَعْرِضُ لَهُ الْحَاجَةُ بَعْدَ الْإِقَامَةِ

642 – حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ أُقِيمَتْ الصَّلَاةُ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُنَاجِي رَجُلًا فِي جَانِبِ الْمَسْجِدِ فَمَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ حَتَّى نَامَ الْقَوْمُ

(Namaz İçin) İkaametten Sonra Kendisine Bir İhtiyaç Arız Olan İmam Babı

-....Enes (R) şöyle demiştir: (Bir defa yatsı) namazı ikaame edilmişken, Peygamber (S) mescidin bir tarafında biri ile yavaş yavaş konuşuyordu. Cemâat uyuklayıncaya kadar (sözü uzattı ve) namaza durmadı'

بَاب الْكَلَامِ إِذَا أُقِيمَتْ الصَّلَاةُ

643 – حَدَّثَنَا عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى قَالَ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ قَالَ سَأَلْتُ ثَابِتًا الْبُنَانِيَّ عَنْ الرَّجُلِ يَتَكَلَّمُ بَعْدَ مَا تُقَامُ الصَّلَاةُ فَحَدَّثَنِي عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ أُقِيمَتْ الصَّلَاةُ فَعَرَضَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ فَحَبَسَهُ بَعْدَ مَا أُقِيمَتْ الصَّلَاةُ وَقَالَ الْحَسَنُ إِنْ

مَنَعَتْهُ أُمُّهُ عَنْ الْعِشَاءِ فِي الْجَمَاعَةِ شَفَقَةً لَمْ يُطِعْهَا

Namaz (İçin) İkaamet Edildiği Zaman Kelam Edip Konuşmak Babı
-...Bize Humeyd tahdîs edip şöyle dedi: Ben, Sabit ibn Eşlem el-Bunânî'ye: İnsan, namaz (için) ikaame edildikten sonra konuşabilir mi? diye sordum.O bana Enes ibn Mâlik'ten şu hadîsi tahdîs etti. Enes şöyle demiştir: Bir kerre namaz (için) ikaame edildi. Derken Peygamber'in karşısına bir kimse çıktı ve namaz (için) ikaamet edildikten sonra kendisini namaza başlamaktan habsedip alıkoydu.

بَاب وُجُوبِ صَلَاةِ الْجَمَاعَةِ وَقَالَ الْحَسَنُ إِنْ مَنَعَتْهُ أُمُّهُ عَنْ الْعِشَاءِ فِي الْجَمَاعَةِ شَفَقَةً لَمْ يُطِعْهَا

644 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ آمُرَ بِحَطَبٍ فَيُحْطَبَ ثُمَّ آمُرَ بِالصَّلَاةِ فَيُؤَذَّنَ لَهَا ثُمَّ آمُرَ رَجُلًا فَيَؤُمَّ النَّاسَ ثُمَّ أُخَالِفَ إِلَى رِجَالٍ فَأُحَرِّقَ عَلَيْهِمْ بُيُوتَهُمْ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ يَعْلَمُ أَحَدُهُمْ أَنَّهُ يَجِدُ عَرْقًا سَمِينًا أَوْ مِرْمَاتَيْنِ حَسَنَتَيْنِ لَشَهِدَ الْعِشَاءَ

Cemaat Namazının Vacibliği Babı: Hasen Basrî: Bir kimseyi anası, ona olan şefekatından dolayı yatsı namazı cemâatine gitmesinden men' ederse, o kimse anasının bu men'ine itaat etmez, demiştir. -...Ebû Hureyre'den: Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Nefsim elinde olan Allah'a yemin olsun, içimden öyle geçti ki, birçok odun toplanmasını emredeyim. Odunlar yığılsın. Sonra namaz için ezan okunmasını emredeyim; okunsun. Sonra birine emredeyim de o insanlara imâm olsun. Sonra o cemâati bırakayım da namaza gelmeyen erkeklerin üzerine gidip evlerini üstlerine yakıvereyim. Ve yine nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, onların herhangisi (burada) semiz etli bir kemik parçası yâhud iki tane güzel paça bulacağını bilir olsaydı, muhakkak yatsı namazına gelip hâzır bulunurdu".

بَاب فَضْلِ صَلَاةِ الْجَمَاعَةِ وَكَانَ الْأَسْوَدُ إِذَا فَاتَتْهُ الْجَمَاعَةُ ذَهَبَ إِلَى مَسْجِدٍ آخَرَ وَجَاءَ أَنَسٌ إِلَى مَسْجِدٍ قَدْ صُلِّيَ فِيهِ فَأَذَّنَ وَأَقَامَ وَصَلَّى جَمَاعَةً

Cemaat Namazının Fazileti Babı: Esved ibn Yezîd en-Nahaî, bir cemâati kaçırdığı zaman başka mescide giderdi (de cemâat faziletini kazanmağa çalışırdı).Enes ibn Mâlik de mescidin birine içinde namaz kılındıktan sonra geldi, ezan okudu, ikaamet etti ve (yanındaki gençlerle birlikte) cemâat namazı kıldı

645 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ تَفْضُلُ صَلَاةَ الْفَذِّ بِسَبْعٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً

-.......Bize Mâlik, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer'den olmak üzere haber verdi ki, Rasûlullah (S): "Cemâatle kılınan namaz yalnızın kıldığı namazdan yirmi yedi derece faziletli olur" buyurmuştur.

---

647 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا صَالِحٍ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةُ الرَّجُلِ فِي الْجَمَاعَةِ تُضَعَّفُ عَلَى صَلَاتِهِ فِي بَيْتِهِ وَفِي سُوقِهِ خَمْسًا وَعِشْرِينَ ضِعْفًا وَذَلِكَ أَنَّهُ إِذَا تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ ثُمَّ خَرَجَ إِلَى الْمَسْجِدِ لَا يُخْرِجُهُ إِلَّا الصَّلَاةُ لَمْ يَخْطُ خَطْوَةً إِلَّا رُفِعَتْ لَهُ بِهَا دَرَجَةٌ وَحُطَّ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةٌ فَإِذَا صَلَّى لَمْ تَزَلْ الْمَلَائِكَةُ تُصَلِّي عَلَيْهِ مَا دَامَ فِي مُصَلَّاهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ اللَّهُمَّ ارْحَمْهُ وَلَا يَزَالُ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاةٍ مَا انْتَظَرَ الصَّلَاةَ

-....Ben Ebû Hureyre'den işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Kişinin cemâat içinde kıldığı namaz, evinde ve pazarda yalnızca kıldığı namazı üzerine yirmi beş misli katlanır. Bu katlamanın sebebi şudur; O abdeste niyet edip abdesti tam alır, sonra kendisine namazdan başka birşey çıkarma-yarak mescide doğru yola çıkarsa, tâ mescide varıncaya kadar hiçbir adım atmaz ki, onun için adıma mukaabil bir derece yükseltilmesin ve yine adımından dolayı kendinden bir günâh indirilmesin. Namazı kıldığı zaman ise, namaz kıldığı yerde kaldığı müddetçe melekler ona şu salâtı okumaktan ayrılmazlar: Aîlahumme sallı aleyhi, Alîahumme ırhamhiı (= Yâ Allah ona salât et, yâ Allah ona merhamet eyle). Her biriniz namaz kılmayı beklediği müddetçe bir (nevi') namaz içinde bulunmakta devam eder"

بَاب فَضْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ فِي جَمَاعَةٍ

648 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ وَأَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ تَفْضُلُ صَلَاةُ الْجَمِيعِ صَلَاةَ أَحَدِكُمْ وَحْدَهُ بِخَمْسٍ وَعِشْرِينَ جُزْءًا وَتَجْتَمِعُ مَلَائِكَةُ اللَّيْلِ وَمَلَائِكَةُ النَّهَارِ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ ثُمَّ يَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ فَاقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ{إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا}

Sabah Namazını Cemaat İçinde Kılmanın Fazileti Babı

-...Bize Şuayb, ez-Zuhrî'den haber verdi. O şöyle demiştir: Bana Saîd ibnu'l-Müseyyeb ile Abdurrahmân oğlu Ebû Seleme haber verdi. Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah'tan işittim, şöyle buyuruyordu "Cemâatle kılınan namaz, birinizin yalnız başına kıldığı namazdan yirmi beş cüz' (yânı derece) daha faziletli olur. Gece melekleri ile gündüz melekleri de sabah namazında bir araya gelirler". Sonra Ebû Hureyre (bunu takviye ve iştişhâc için): İsterseniz İnne Kur 'âne "l-fecri kâne meşhûden (= Şübhesiz fecr Kur'ân'ı şâhidli-dir)" (ei-isrâ: 78) âyetini okuyunuz, der idi

---

649 – قَالَ شُعَيْبٌ وَحَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ تَفْضُلُهَا بِسَبْعٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً

Şuayb şöyle dedi: Ve bana Nâfi', Abdullah ibn Umer'den tah-dîs etti. O: Cemâat namazı yirmi yedi derece faziletli olur, demiştir

---

650 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ سَالِمًا قَالَ سَمِعْتُ أُمَّ الدَّرْدَاءِ تَقُولُ دَخَلَ عَلَيَّ أَبُو الدَّرْدَاءِ وَهُوَ مُغْضَبٌ فَقُلْتُ مَا أَغْضَبَكَ فَقَالَ وَاللَّهِ مَا أَعْرِفُ مِنْ أُمَّةِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا إِلَّا أَنَّهُمْ يُصَلُّونَ جَمِيعًا

-... Bize el-A'meş tahdîs edip şöyle dedi: Ben Salim (ibn Ebi'I-Ca'd)'den işittim, şöyle dedi: Ben Ümmü'd-Derdâ'dan işittim, şöyle diyordu:Ebu'd-Derdâ (R) öfkeli olarak yanıma geldi.Seni öfkelendiren nedir? dedim. Vallahi ben Muhammed ümmetinden, onların cemâatle namaz kılmaları müstesna, (kusursuz yaptıkları başka) bir şey tanıyamıyorum, dedi

---

651 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْظَمُ النَّاسِ أَجْرًا فِي الصَّلَاةِ أَبْعَدُهُمْ فَأَبْعَدُهُمْ مَمْشًى وَالَّذِي يَنْتَظِرُ الصَّلَاةَ حَتَّى يُصَلِّيَهَا مَعَ الْإِمَامِ أَعْظَمُ أَجْرًا مِنْ الَّذِي يُصَلِّي ثُمَّ يَنَامُ

-....Ebû Mûsâ (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Namazdan dolayı insanların en büyük ecre hakk kazananı (cemâat mescidine) derece derece uzaktan yürüyüp gelenlerdir. İmâm ile beraber kılayım diye namazı bekleyen kimse de, hemen kılıp sonra yatıverenden daha büyük ecre nail olur"

بَاب فَضْلِ التَّهْجِيرِ إِلَى الظُّهْرِ

652 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ سُمَيٍّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَمَا رَجُلٌ يَمْشِي بِطَرِيقٍ وَجَدَ غُصْنَ شَوْكٍ عَلَى الطَّرِيقِ فَأَخَّرَهُ فَشَكَرَ اللَّهُ لَهُ فَغَفَرَ لَه

Öğle Namazını İlk Vaktinde Kılmaya Davranmanın Fazileti Babı
-.. Bize Kuteybe, Mâlik'ten; o da Ebû Bekr'in himayesinde olan Sumeyy'den; o da Ebû Salih es-Semmân'dan; o da Ebû Hureyre'den olmak üzere tahdîs etti (O, şöyle demiştir): Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "(Vaktiyle) bir kimse yolda yürürken, yolu üstünde bir diken dalı buldu. Onu yoldan dışarıya attı. Allah onun bu amelini kabul buyurdu ve onun günâhlarını mağfiret etti".

---

653 – ثُمَّ قَالَ الشُّهَدَاءُ خَمْسَةٌ الْمَطْعُونُ وَالْمَبْطُونُ وَالْغَرِيقُ وَصَاحِبُ الْهَدْمِ وَالشَّهِيدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالَ لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي النِّدَاءِ وَالصَّفِّ الْأَوَّلِ ثُمَّ لَمْ يَجِدُوا إِلَّا أَنْ يَسْتَهِمُوا لَاسْتَهَمُوا عَلَيْهِ

Sonra Rasûlullah şöyle buyurdu: "Şehîdler beştir: Taundan ölen, karın (yânî iç) hastalığından ölen, suda boğulan, yıkıntı altında kalıp ölen, bir de Allah yolunda şehîd olan{yzm öldürülen)dır".

---

654 – وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي التَّهْجِيرِ لَاسْتَبَقُوا إِلَيْهِ وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي الْعَتَمَةِ وَالصُّبْحِ لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبْوًا

Yine Rasûlullah şöyle buyurdu:"İnsanlar ezan okumakta ve birinci saffta olan (hayır ve bereketler)/ bilir olsalar da (onları elde etmek için) kur'a atmaktan başka çâre bulamasalardı, muhakkak kur'a alışırlardı. Onlar namazı ilk vaktinde kılmaktaki fazileti bilselerdi, (ona yetişmek için) muhakkak yarış ederlerdi. Yatsı ile sabah namazlarında olan sevabı bilselerdi, muhakkak bu iki namaza (onların cemâatine) emekleye emekleye de olsa gelirlerdi"

بَاب احْتِسَابِ الْآثَارِ

655 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَوْشَبٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا بَنِي سَلِمَةَ أَلَا تَحْتَسِبُونَ آثَارَكُمْ وَقَالَ مُجَاهِدٌ فِي قَوْلِهِ{وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ}قَالَ خُطَاهُمْ

Mescid Yolunda Atılan Adımlar Mukaabilinde Allah'tan Ecir, Sevab ve Rıza Niyaz Eylemek
-....Enes (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Ey Selime oğullan, mescid yolunda attığınız adımlarınızın ecrini hesaba katmaz mısınız?" buyurdu. Ve Mucâhid: " Ve nektubu mâ kaddemû ve âsârahum (= Biz önden gönderdikleri şeyleri ve - bıraktıkları- eserleri yazıyoruz)" (Yâsîn: 12) âyetindeki "âsâr" lâfzını tefsir edip, "Hutâ = Adımlar" demektir, demiştir.

---

656 - وَقَالَ ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنِي حُمَيْدٌ حَدَّثَنِي أَنَسٌ أَنَّ بَنِي سَلِمَةَ أَرَادُوا أَنْ يَتَحَوَّلُوا عَنْ مَنَازِلِهِمْ فَيَنْزِلُوا قَرِيبًا مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَكَرِهَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُعْرُوا فَقَالَ أَلَا تَحْتَسِبُونَ آثَارَكُمْ قَالَ مُجَاهِدٌ خُطَاهُمْ آثَارُهُمْ أَنْ يُمْشَى فِي الْأَرْضِ بِأَرْجُلِهِمْ

Ve İbnu Ebî Meryem şöyle dedi: Bize Yahya ibn Eyyûb haber verip şöyle dedi: Bana Humeyd tahdîs edip şöyle dedi: Bana Enes şöyle tahdîs etti: Ensâr'dan olan Selime oğulları, (mescide uzak düşen) menzillerinden göçüp Peygamber'e yakın bir yere konaklamak istediler. Rasûlullah Medine'yi (koruyan menzillerini) ıssız bırakmalarını beğenmedi de onlara hitaben: "Eserlerinizi (yânı attığınız adımların ecrini) hesaba katmaz mısınız?" buyurdu. Mucâhid: Onların eserleri adımlarıdır, yeryüzünde yürürken ayaklarının bıraktığı izlerdir, demiştir

---

بَاب فَضْلِ الْعِشَاءِ فِي الْجَمَاعَةِ

657 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ صَلَاةٌ أَثْقَلَ عَلَى الْمُنَافِقِينَ مِنْ الْفَجْرِ وَالْعِشَاءِ وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِيهِمَا لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبْوًا لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ آمُرَ الْمُؤَذِّنَ فَيُقِيمَ ثُمَّ آمُرَ رَجُلًا يَؤُمُّ النَّاسَ ثُمَّ آخُذَ شُعَلًا مِنْ نَارٍ فَأُحَرِّقَ عَلَى مَنْ لَا يَخْرُجُ إِلَى الصَّلَاةِ بَعْدُ

Yatsı Namazını Cemaat İçinde Kılmanın Fazileti Babı
-....Ebû Hureyre (R)'şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Münafıklar üzerine sabah ile yatsı (cemâat) namazlarından daha ağır hiçbir namaz yoktur. Hâlbuki bu iki namazda olan şeyleri bilselerdi emekleye emekleye de olsa, onlara muhakkak gelirlerdi. Yemin olsun içimden öyle geçti ki, müezzine emredeyim namazı ikaame etsin, sonra bir kimseye emredeyim, o da insanlara imamlık etsin, sonra ateşli fitilleri alayım, ezanı işitmeyi müteâkıb namaza çıkmayanların evlerini başlarına yakayım"

بَاب اثْنَانِ فَمَا فَوْقَهُمَا جَمَاعَةٌ

658 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ قَالَ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا حَضَرَتْ الصَّلَاةُ فَأَذِّنَا وَأَقِيمَا ثُمَّ لِيَؤُمَّكُمَا أَكْبَرُكُمَا

İki Kişi de, İkiden Ziyadesi de Cemaattir

-...Bize Hâiid, Ebû Kılâbe'den; o da Mâlik ibnu'l-Huveyris (R)'ten olmak üzere tahdîs etti. Peygamber (S): "Namaz (vakti) geldiği zaman ezan okuyunuz ve ikaamet ediniz. Sonra ikinizin en yaşlısı size imamlık etsin" buyurmuştur

---

بَاب مَنْ جَلَسَ فِي الْمَسْجِدِ يَنْتَظِرُ الصَّلَاةَ وَفَضْلِ الْمَسَاجِدِ

659 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمَلَائِكَةُ تُصَلِّي عَلَى أَحَدِكُمْ مَا دَامَ فِي مُصَلَّاهُ مَا لَمْ يُحْدِثْ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ اللَّهُمَّ ارْحَمْهُ لَا يَزَالُ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاةٍ مَا دَامَتْ الصَّلَاةُ تَحْبِسُهُ لَا يَمْنَعُهُ أَنْ يَنْقَلِبَ إِلَى أَهْلِهِ إِلَّا الصَّلَاةُ

Namazı Bekleyerek Mescid İçinde Oturan Kimse ve Mescidleri Fazileti Babı

-.. Bize Abdullah ibn Mesleme,Mâlik'ten; o da Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rac'dan; o da Ebû Hureyre'den olmak üzere tahdîs etti. Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Sizlerden her biri namaz kıldığı yerde bulunmakta devam ettiği ve kendisinden hades vâki' olmadığı müddetçe, melekler ona: Al-lahumme ığfir lehu, Allahumme ırhamhu (= Yâ Allah buna mağfiret et, yâ Allah buna merhamet eyle!) diye salât yânı dua ve istiğfar ederler. Sizlerden her biri namaz kendisini habsetmekte devam ettiği müddetçe ve kendisini ancak namaz, ehline dönmesinden men' etmekte devam ettiği müddetçe bir (nevi') namâz' içinde bulunmakta devam eder.

---

660 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي خُبَيْبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمْ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ الْإِمَامُ الْعَادِلُ وَشَابٌّ نَشَأَ فِي عِبَادَةِ رَبِّهِ وَرَجُلٌ قَلْبُهُ مُعَلَّقٌ فِي الْمَسَاجِدِ وَرَجُلَانِ تَحَابَّا فِي اللَّهِ اجْتَمَعَا عَلَيْهِ وَتَفَرَّقَا عَلَيْهِ وَرَجُلٌ طَلَبَتْهُ امْرَأَةٌ ذَاتُ مَنْصِبٍ وَجَمَالٍ فَقَالَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ أَخْفَى حَتَّى لَا تَعْلَمَ شِمَالُهُ مَا تُنْفِقُ يَمِينُهُ وَرَجُلٌ ذَكَرَ اللَّهَ خَالِيًا فَفَاضَتْ عَيْنَاهُ

-.... Bana Hubeyb ibnu Abdirrahmân, Hafs ibnu Âsım'dan; o da Ebû Hureyre'den olmak üzere tahdîs etti. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:"Yedi kişi ki,Allah onları kendi gölgesinden başka gölge olmayan günde,gölgesi altında gölgelendirecektir: Adaletli imâm;Rabb'-ine ibâdet içinde yetişmiş genç; gönlü mescidlere bağlı olan kimse; Allah yolunda sevişip, buluşmaları da ayrılmaları da buna müste-nid olan iki kimsenin her biri; mevki' ve güzellik sahibi bir kadın kendisini istediği hâlde: Ben Allah'tan korkarım diyen erkek; infâk ettiğinde, sol tarafının, sağ tarafının ne infâk etmekte olduğunu bilmeye- ceği kadar gizli sadaka veren kimse; tenhâ yerde Allah 't zikr edip de, iki gözü dolup taşan kimse"

---

661 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ سُئِلَ أَنَسٌ هَلْ اتَّخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاتَمًا فَقَالَ نَعَمْ أَخَّرَ لَيْلَةً صَلَاةَ الْعِشَاءِ إِلَى شَطْرِ اللَّيْلِ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ بَعْدَ مَا صَلَّى فَقَالَ صَلَّى النَّاسُ وَرَقَدُوا وَلَمْ تَزَالُوا فِي صَلَاةٍ مُنْذُ انْتَظَرْتُمُوهَا قَالَ فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى وَبِيصِ خَاتَمِهِ

-...Bize İsmâîl ibn Ca'fer, Humeyd'den tahdîs etti. O şöyle,. demiştir: Enes ibn Mâlik'e, Rasûlullah mühür-yüzük edindi mi? diye soruldu da Enes şöyle dedi: Evet, Rasûlullah bir gece yatsı namazını gecenin yarısına kadar te'hîr etti. Sonra namazı kıldırmasının ardından yüzünü bize döndürdü de "(Bu saatte) insanlar namazı kılıp uyudular,siz ise namaz kılmayı beklediğiniz sürece bir (nevi') namaz içinde olmakta devam ettiniz" buyurdu.Enes dedi ki: Peygamber'in yüzüğünün parıltısı hâlâ gözümün önündedir

بَاب فَضْلِ مَنْ غَدَا إِلَى الْمَسْجِدِ وَمَنْ رَاحَ

662 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ قَالَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُطَرِّفٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ غَدَا إِلَى الْمَسْجِدِ وَرَاحَ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُ نُزُلَهُ مِنْ الْجَنَّةِ كُلَّمَا غَدَا أَوْ رَاحَ

Mescide Gidip Gelen Kimsenin Fazileti Babı
-...Bize Muhamnıed ibn Mutarrıf, Yezîd ibn Eslem'den; o da Atâ ibn Yesâr'dan; o da Ebû Hureyre'den olmak üzere haber verdi: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Her kim (namaz için) mescide gider gelirse, her gidip geldikçe Allah ona cennetteki konağını hazırlar".

بَاب إِذَا أُقِيمَتْ الصَّلَاةُ فَلَا صَلَاةَ إِلَّا الْمَكْتُوبَةَ

663 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَالِكٍ ابْنِ بُحَيْنَةَ قَالَ مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرَجُلٍ قَالَ وحَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ قَالَ حَدَّثَنَا بَهْزُ بْنُ أَسَدٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعْدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ سَمِعْتُ حَفْصَ بْنَ عَاصِمٍ قَالَ سَمِعْتُ رَجُلًا مِنْ الْأَزْدِ يُقَالُ لَهُ مَالِكُ ابْنُ بُحَيْنَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى رَجُلًا وَقَدْ أُقِيمَتْ الصَّلَاةُ يُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ فَلَمَّا انْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَاثَ بِهِ النَّاسُ وَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصُّبْحَ أَرْبَعًا الصُّبْحَ أَرْبَعًا تَابَعَهُ غُنْدَرٌ وَمُعَاذٌ عَنْ شُعْبَةَ فِي مَالِكٍ * وَقَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ عَنْ سَعْدٍ عَنْ حَفْصٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ بُحَيْنَةَ *وَقَالَ حَمَّادٌ أَخْبَرَنَا سَعْدٌ عَنْ حَفْصٍ عَنْ مَالِكٍ

Namaz Îkaame Edildiği Zaman, Artık Farz Olan Namazdan Başka Namaz Kılınmaz
-.. Bize Abdulazîz ibnu Abdillah tahdîs edip şöyle dedi: Bize İbrâhîm ibnu Sa'd, babasından; o da Hafs ibnu Âsım'dan; o da Mâlik ile Buhayne'nin oğlu olan Abdullah'tan olmak üzere tahdîs etti. Abdullah (R): Peygamber (S) bir adama uğradı, demiştir. Buhârî dedi ki: Ve yine bana Abdurrahmân tahdîs edip şöyle dedi: Bana Behz ibnu Esed tahdîs edip şöyle dedi: Bize Şu'be tahdîs edip şöyle dedi: Bana Sa'd ibn İbrâhîm haber verip şöyle dedi:Ben Ezd kabilesinden olup, kendisine Mâlik ibnu Buhayne dahi denilen bir kimseden işittim (o, şöyle demiştir): Rasûlullah (S) bir sabah namaz ikaa-me edilmiş İken, bir kimsenin iki rek'at sünnet kılmakta olduğunu gördü. Rasuluîlah namazdan çıkınca, oradakiler etrafını sardılar. Rasûlullah (tevbîh olarak) o kimseye: "Sabah namazını dört rek'at olarak mı kılıyorsun? Sabah namazını dört rek'at olarak mı kılıyorsun?" buyurdu. Bu hadîsi bu isnâdla Şu'be'den; o da rvlâlik'ten diye rivayet etmesinde Behz ibn Esed'e Gunder ile Muâz ibn Muâz el-Basrî mutâ-baat etmişlerdir. Muhammed ibn İshâk da şöyle dedi: Sa'd ibn İbrahim'den; o da Hafs ibn Âsım'dan; o da Abdullah ibn Buhayne'den. Hammâd ibn Ebû Seleme de şöyle dedi: Bize Sa'd ibn İbrâhîm, Hafs'tan; o da Mâlik'ten diye haber verdi

بَاب حَدِّ الْمَرِيضِ أَنْ يَشْهَدَ الْجَمَاعَةَ

664 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ قَالَ كُنَّا عِنْدَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَذَكَرْنَا الْمُوَاظَبَةَ عَلَى الصَّلَاةِ وَالتَّعْظِيمَ لَهَا قَالَتْ لَمَّا مَرِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَضَهُ الَّذِي مَاتَ فِيهِ فَحَضَرَتْ الصَّلَاةُ فَأُذِّنَ فَقَالَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ فَقِيلَ لَهُ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ رَجُلٌ أَسِيفٌ إِذَا قَامَ فِي مَقَامِكَ لَمْ يَسْتَطِعْ أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ وَأَعَادَ فَأَعَادُوا لَهُ فَأَعَادَ الثَّالِثَةَ فَقَالَ إِنَّكُنَّ صَوَاحِبُ يُوسُفَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ فَخَرَجَ أَبُو بَكْرٍ فَصَلَّى فَوَجَدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ مِنْ نَفْسِهِ خِفَّةً فَخَرَجَ يُهَادَى بَيْنَ رَجُلَيْنِ كَأَنِّي أَنْظُرُ رِجْلَيْهِ تَخُطَّانِ مِنْ الْوَجَعِ فَأَرَادَ أَبُو بَكْرٍ أَنْ يَتَأَخَّرَ فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ مَكَانَكَ ثُمَّ أُتِيَ بِهِ حَتَّى جَلَسَ إِلَى جَنْبِهِ قِيلَ لِلْأَعْمَشِ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي وَأَبُو بَكْرٍ يُصَلِّي بِصَلَاتِهِ وَالنَّاسُ يُصَلُّونَ بِصَلَاةِ أَبِي بَكْرٍ فَقَالَ بِرَأْسِهِ نَعَمْ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ بَعْضَهُ وَزَادَ أَبُو مُعَاوِيَةَ جَلَسَ عَنْ يَسَارِ أَبِي بَكْرٍ فَكَانَ أَبُو بَكْرٍ يُصَلِّي قَائِمًا

Hastanın Cemaatte Hazır Olması Hususundaki Sınır(ın Beyanı) Babı

-...el-Esved ibn Yezîd en-Nahaî şöyle demiştir: Biz bir gün Âişe'nin yanında idik. Namaza devamlı olmayı ve ona ta'zîm eylemeyi zikrettik. Âişe şöyle dedi: Rasûlullah, vefat etmiş olduğu hastalığa tutulduğu zaman (bir kerre) namaz vakti gelmiş, ezan da okunmuştu. Rasûlullah: "Ebû Bekr'e söyleyin de insanlara namazı kıldırsın" buyurdu. Ebû Bekr pek yufka yüreklidir, senin makaamında durup da halka namaz kıldıramaz, denildi. Rasûlullah emrini tekrar etti. Yanındakiler de kendi söylediklerini tekrar ettiler. Bunun üzerine Rasûlullah üçüncü defa yine o emrini tekrâr etti de: "Şübhesiz ki sizler Yûsuf Peygamber'in sahibelerisiniz (yânı onun günündeki kadınlar gibisiniz). Ebû Bekr'e emredin, insanlara namazı o kıldırsın"buyurdu. Bunun üzerine Ebû Bekr (mihraba) çıkıp namazı kıldırdı. (Bu namazlardan biri esnasında) Peygamber, kendisinde bir hafiflik hissetti de iki kimseye dayanarak namaza çıktı. Tâkatsız-lığından dolayı yürürken ayaklarını yerlerde sürüdüğü hâlâ gözümün önündedir. Ebû Bekr geriye çekilmek istedi. Peygamber (S) ona, yerinde dur, diye işaret etti. Sonra ileriye götürüldü de nihayet Ebû Bekr'in yanına oturdu. Râvî el-A'meş'e: Namazı Peygamber kıldırıyordu da, Ebû Bekr O'nun namazına, cemâat de Ebû Bekr'in namazına uyarak (mı) namaz kılıyorlardı? denildi; A'meş, başı ile evet, dedi. Bu hadîsi Ebû Dâvûd et-Tayâlisî, Şu'be'den; o da el-A'meş'ten olmak üzere bir kısmını rivayet etti. Ebû Muâviye Muhammed ibn Hazım, el-A'meş'ten yaptığı rivayetinde; Rasûlullah, Ebû Bekr'in soluna oturdu. Ebû Bekr de ayakta olarak namaz kılıyordu, sözlerini ziyâde etmiştir.

---

665 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى قَالَ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ لَمَّا ثَقُلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاشْتَدَّ وَجَعُهُ اسْتَأْذَنَ أَزْوَاجَهُ أَنْ يُمَرَّضَ فِي بَيْتِي فَأَذِنَّ لَهُ فَخَرَجَ بَيْنَ رَجُلَيْنِ تَخُطُّ رِجْلَاهُ الْأَرْضَ وَكَانَ بَيْنَ الْعَبَّاسِ وَرَجُلٍ آخَرَ قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِابْنِ عَبَّاسٍ مَا قَالَتْ عَائِشَةُ فَقَالَ لِي وَهَلْ تَدْرِي مَنْ الرَّجُلُ الَّذِي لَمْ تُسَمِّ عَائِشَةُ قُلْتُ لَا قَالَ هُوَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ *

-....ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Abdullah ibn Mes'ûcTun oğlu Ubeydullah haber verip şöyle dedi: Âişe şöyle dedi: Peygamber (S) ağırlaşip da ağrısı şiddetlendiği zaman, benim evimde bakılmak üzere kadınlarından izin istedi. Onlar da kendisine izin verdiler. Ondan sonra Peygamber bir tarafında Abbâs, diğer tarafında bir zât olduğu hâlde, ayakları yerde sürünerek çıktı. Ubeydullah ibn Abdil-lah şöyle dedi: Âişe'nin bu dediğini İbn Abbâs'a zikrettim. O bana: Âişe'nin ismini söylemediği kimsenin kim olduğunu bilir misin? dedi. Ben: Hayır,dedim. O Alî ibn Ebî Tâlib'dir, diye haber verdi

---

بَاب الرُّخْصَةِ فِي الْمَطَرِ وَالْعِلَّةِ أَنْ يُصَلِّيَ فِي رَحْلِهِ

666 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ أَذَّنَ بِالصَّلَاةِ فِي لَيْلَةٍ ذَاتِ بَرْدٍ وَرِيحٍ ثُمَّ قَالَ أَلَا صَلُّوا فِي الرِّحَالِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَأْمُرُ الْمُؤَذِّنَ إِذَا كَانَتْ لَيْلَةٌ ذَاتُ بَرْدٍ وَمَطَرٍ يَقُولُ أَلَا صَلُّوا فِي الرِّحَالِ

---

667 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مَحْمُودِ بْنِ الرَّبِيعِ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّ عِتْبَانَ بْنَ مَالِكٍ كَانَ يَؤُمُّ قَوْمَهُ وَهُوَ أَعْمَى وَأَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهَا تَكُونُ الظُّلْمَةُ وَالسَّيْلُ وَأَنَا رَجُلٌ ضَرِيرُ الْبَصَرِ فَصَلِّ يَا رَسُولَ اللَّهِ فِي بَيْتِي مَكَانًا أَتَّخِذُهُ مُصَلَّى فَجَاءَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَيْنَ تُحِبُّ أَنْ أُصَلِّيَ فَأَشَارَ إِلَى مَكَانٍ مِنْ الْبَيْتِ فَصَلَّى فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Bana Mâlik, İbn Şihâb'dan; odaMahmûdibnu'r-Rabî' el-Ensârî'den tahdîs etti (o, şöyle demiştir): İtbân ibn Mâlik gözleri görmediği hâlde kendi kavmine imamlık ederdi. O bir defasında Ra-sûlullah'a: Yâ Rasülallah, karanlık oluyor, seyl oluyor; ben ise gözleri görmez bir kimseyim. Binâenaleyh ey Allah'ın Elçisi, benim evimdeki bir yerde namaz kıldır da ben orasını namaz kılma yeri edineyim, dedi. Bu müracaat üzerine Rasûlullah ona gitti ve: "Nerede namaz kıldırmamı istersin?" buyurdu. Itbân, evden bir yeri işaret et-1 ti. Rasûlullah (S) orada namaz kıldırdı

بَاب هَلْ يُصَلِّي الْإِمَامُ بِمَنْ حَضَرَ وَهَلْ يَخْطُبُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فِي الْمَطَرِ

668 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ صَاحِبُ الزِّيَادِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الْحَارِثِ قَالَ خَطَبَنَا ابْنُ عَبَّاسٍ فِي يَوْمٍ ذِي رَدْغٍ فَأَمَرَ الْمُؤَذِّنَ لَمَّا بَلَغَ حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ قَالَ قُلْ الصَّلَاةُ فِي الرِّحَالِ فَنَظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ فَكَأَنَّهُمْ أَنْكَرُوا فَقَالَ كَأَنَّكُمْ أَنْكَرْتُمْ هَذَا إِنَّ هَذَا فَعَلَهُ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنِّي يَعْنِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهَا عَزْمَةٌ وَإِنِّي كَرِهْتُ أَنْ أُحْرِجَكُمْ * وَعَنْ حَمَّادٍ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ نَحْوَهُ غَيْرَ أَنَّهُ قَالَ كَرِهْتُ أَنْ أُؤَثِّمَكُمْ فَتَجِيئُونَ تَدُوسُونَ الطِّينَ إِلَى رُكَبِكُمْ

İmam (Cemaate Gelmeme Ruhsatı Varken) Mescide Gelmiş Olanlara Namaz Kıldırır Mı?
Ve yine cumua günü yağmur yağar halde (gelmiş olan kimselere) hutbe yapar mı?
-... Bize Hammâd ibn Zeyd, tahdîs edip şöyle dedi. Bize ez-Ziyâdî'nin arkadaşı olan Abdulhamîd tahdîs edip şöyle dedi: Ben Abdullah ibnu'I-Hâris'ten işittim, şöyle dedi: İbnu Abbâs (R) çamurlu bir günde bize hutbe îrâd etti. (Hutbe öncesi) müezzine "Hayyeale's-salâtı"sözüne ulaştığında "es-satâtu fVr-nhâl(= Namaz evlerde kılınacak)" diye nida etmesini emretti. İnsanlar bu sözden hoşlanmamışlar gibi birbirine bakıştılar. Bunun üzerine İbn Abbâs: Sizler bunu beğenmemişe benziyorsunuz. Hâlbuki bunu Peygam -ber'i kasdederek-benden hayırlı olan Zât yapmıştır. Bu (yânî cumua namazı) kılınması lâzım ve vâcib bir şeydir. Ben ise sizleri (olduğunuz yerlerden çıkararak)günâha sokmak istemedim, dedi. Ve yine Hammâd 'dan; o da Âsım'dan; o da Abdullah ibnu'I-Hâris'ten; o da îbn Abbâs'tan olmak üzere yukarıki hadîs tarzında rivayet etti. Şu kadar var ki, bu rivayette İbn Abbâs: Ben sizleri günâha sokmak istemedim, ki gelecektiniz ve dizlerinize kadar çamura batacaktınız, demiştir.

---

669 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ فَقَالَ جَاءَتْ سَحَابَةٌ فَمَطَرَتْ حَتَّى سَالَ السَّقْفُ وَكَانَ مِنْ جَرِيدِ النَّخْلِ فَأُقِيمَتْ الصَّلَاةُ فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْجُدُ فِي الْمَاءِ وَالطِّينِ حَتَّى رَأَيْتُ أَثَرَ الطِّينِ فِي جَبْهَتِهِ

-.... Bize Hişâm (ed-Destevâî), Yahya ibn Ebî Kesîr'den; o da Ebû Seleme'den olmak üzere tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben Ebû Saîd el-Hudrî'ye sordum da, o şöyle dedi: Bir bulut geldi, yağmur boşandı, hattâ mescidin tavanı aktı. Mescidin sakfı hurma dallarından idi. Namaz ikaame edildi. Ben Rasûlullah'ı su içinde ve çamur içinde secde ederken gördüm. Hattâ (namazdan bize döndüğünde) alnında çamur izini gördüm.

---

670 - حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ سِيرِينَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَساً يَقُولُ قَالَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ إِنِّي لَا أَسْتَطِيعُ الصَّلَاةَ مَعَكَ وَكَانَ رَجُلًا ضَخْمًا فَصَنَعَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَعَامًا فَدَعَاهُ إِلَى مَنْزِلِهِ فَبَسَطَ لَهُ حَصِيرًا وَنَضَحَ طَرَفَ الْحَصِيرِ فَصَلَّى عَلَيْهِ رَكْعَتَيْنِ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ آلِ الْجَارُودِ لِأَنَسٍ أَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الضُّحَى قَالَ مَا رَأَيْتُهُ صَلَّاهَا إِلَّا يَوْمَئِذٍ

-...Bize Enes ibnu Şîrîn tahdîs edip şöyle dedi: Ben Enes (R)'ten işittim, şöyle diyordu: Ensâr'dan bir adam Peygamber'e hitaben: Ben seninle namaz kılmağa gelemiyorum, dedi. O zât şişman bir kimse idi. İşte o zât Peygamber için yemek pişirdi de Peygamber'i evine da'vet etti. Peygamber'e bir hasır yaydı ve hasırın kenarına su serpti. Peygamber o hasırın üzerinde iki rek'at namaz kıldırdı. Âlu Cârûd'dan bunu işiten bir kimse Enes'e: Peygamber (S) duhâ namazı kılar mıydı? diye sordu. O da: O günden başka onu kıldığını görmedim, dedi

---

بَاب إِذَا حَضَرَ الطَّعَامُ وَأُقِيمَتْ الصَّلَاةُ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَبْدَأُ بِالْعَشَاءِ وَقَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ مِنْ فِقْهِ الْمَرْءِ إِقْبَالُهُ عَلَى حَاجَتِهِ حَتَّى يُقْبِلَ عَلَى صَلَاتِهِ وَقَلْبُهُ فَارِغٌ

671 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ سَمِعْتُ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ إِذَا وُضِعَ الْعَشَاءُ وَأُقِيمَتْ الصَّلَاةُ فَابْدَءُوا بِالْعَشَاءِ

Yemek Hazır Olup Geldiği ve Namaz da İkaamet Edildiği Zaman (Hangisine Başlanır)?
İbnu Umer yemeğe başlar idi.Ebu'd-Derdâ da: İnsanın namaza, kalbi fariğ olarak yönelebilmesi için, evvelâ kendi ihtiyâcına yönelmesi, fıkhının kemâlindendir, demiştir.
-... Hişâm şöyle demiştir: Bana babam Urve tahdîs edip şöyle dedi: Ben Âişe'den işittim, Peygamber (S): "Yemek konulduğu ve namaz da ikaamet edildiği zaman, yemeğe başlayınız" buyurmuştur

---

672 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا قُدِّمَ الْعَشَاءُ فَابْدَءُوا بِهِ قَبْلَ أَنْ تُصَلُّوا صَلَاةَ الْمَغْرِبِ وَلَا تَعْجَلُوا عَنْ عَشَائِكُمْ

-....(Enes -R- şöyle demiştir:) Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Akşam yemeğiniz önünüze konulduğu vakit, akşam namazını kılmadan yemeğe başlayınız; acele edip de yemeğinizi bırakmayınız

---

673 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا وُضِعَ عَشَاءُ أَحَدِكُمْ وَأُقِيمَتْ الصَّلَاةُ فَابْدَءُوا بِالْعَشَاءِ وَلَا يَعْجَلْ حَتَّى يَفْرُغَ مِنْهُ * وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يُوضَعُ لَهُ الطَّعَامُ وَتُقَامُ الصَّلَاةُ فَلَا يَأْتِيهَا حَتَّى يَفْرُغَ وَإِنَّهُ لَيَسْمَعُ قِرَاءَةَ الْإِمَامِ

-...İbn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Sizden her birinizin yemeği konulduğu ve namaz da ikaamet edildiği zaman, yemeğe başlayınız. Yemekten fariğ oluncaya kadar acele etmesin" buyurdu. İbnu Umer, önüne yemek konulur, ötede namaz ikaamet edilirdi; hattâ imâmın kıraatini işitir olduğu hâlde yemeği bırakıp da namaza gitmezdi.

---

674 – وَقَالَ زُهَيْرٌ وَوَهْبُ بْنُ عُثْمَانَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ عَلَى الطَّعَامِ فَلَا يَعْجَلْ حَتَّى يَقْضِيَ حَاجَتَهُ مِنْهُ وَإِنْ أُقِيمَتْ الصَّلَاةُ رَوَاهُ إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ عَنْ وَهْبِ بْنِ عُثْمَانَ وَوَهْبٌ مَدِينِيٌّ

Zuheyr (ibnu Muâviye) ile Vehb ibn Usmân, Mûsâ ibn Ukbe'-den; o da Nâfi'den olmak üzere söylediler: İbn Umer şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Sizlerden her biriniz yemek üzerinde bulunduğu zaman namaz ikaamet edilmiş olsa bile işini bitirinceye kadar acele etmesin ". Bu hadîsi İbrâhîm ibnu'l-Munzir, Vehb ibn Usmân'dan rivayet etti. Bu Vehb ise Medîneli'dir

---

بَاب إِذَا دُعِيَ الْإِمَامُ إِلَى الصَّلَاةِ وَبِيَدِهِ مَا يَأْكُلُ

675 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جَعْفَرُ بْنُ عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ أَنَّ أَبَاهُ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُ ذِرَاعًا يَحْتَزُّ مِنْهَا فَدُعِيَ إِلَى الصَّلَاةِ فَقَامَ فَطَرَحَ السِّكِّينَ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ

İmam, Elinde Yemekte Bulunduğu Birşey Varken Namaza Çağrıldığı Zaman (Nasıl Yapar)?
-...İbn Şiriâb şöyle demiştir: Bana Amr ibnu Umeyye'nin oğlu Ca'fer haber verdi. Babası şöyle demiştir: Ben Rasûlullah (S)'ı pişmiş bir koyun bacağından bıçakla etleri kesip yerken gördüm. Bu sırada namaza çağrıldı. Bunun üzerine Rasûlullah hemen kalktı, bıçağı elinden bıraktı ve abdest almadan namazı kıldırdı

بَاب مَنْ كَانَ فِي حَاجَةِ أَهْلِهِ فَأُقِيمَتْ الصَّلَاةُ فَخَرَجَ

676 – حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَكَمُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصْنَعُ فِي بَيْتِهِ قَالَتْ كَانَ يَكُونُ فِي مِهْنَةِ أَهْلِهِ تَعْنِي خِدْمَةَ أَهْلِهِ فَإِذَا حَضَرَتْ الصَّلَاةُ خَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ

Ailesinin İhtiyacında Meşgul Olan Kimse Namaz İkaamet Edilince Hemen Çıkar Babı
-... el-Esved şöyle demiştir: Ben Âişe'ye: Peygamber (S) evinde ne yapardı? diye sordum. Âişe: Kendi ailesinin işinde, yânî kendi evinin hizmetinde bulunurdu. Namaz vakti gelince de namaza çıkardı, dedi

---

بَاب مَنْ صَلَّى بِالنَّاسِ وَهُوَ لَا يُرِيدُ إِلَّا أَنْ يُعَلِّمَهُمْ صَلَاةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسُنَّتَهُ

677 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ قَالَ جَاءَنَا مَالِكُ بْنُ الْحُوَيْرِثِ فِي مَسْجِدِنَا هَذَا فَقَالَ إِنِّي لَأُصَلِّي بِكُمْ وَمَا أُرِيدُ الصَّلَاةَ أُصَلِّي كَيْفَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي فَقُلْتُ لِأَبِي قِلَابَةَ كَيْفَ كَانَ يُصَلِّي قَالَ مِثْلَ شَيْخِنَا هَذَا قَالَ وَكَانَ شَيْخًا يَجْلِسُ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنْ السُّجُودِ قَبْلَ أَنْ يَنْهَضَ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى

Kendisi Namaz Kılmak Arzu Etmediği Halde Sırf İnsanlara Peygamber'in Namazını ve Sünnetini Öğretmek Maksadiyle Halka Namaz Kıldıran Kimse Babı

-...Ebû Kılâbe şöyle demiştir: Mâlik ibnu'I-Huveyris, bizim şu mescidimize -yânî Basra mescidine- geldi ve: Asıl arzum namaz kılmak olmadığı hâlde, ben size namaz kıldıracağım Peygamber (S)'i nasıl namaz kılar gördümse, ben size öyle namaz kıldıracağım, dedi. Eyyûb dedi ki: Ben Ebû Kılâbe'ye, Mâlik'in nasıl namaz kıldırdığını sordum. Bizim şeyhimiz olan şu Amr ibn Selime gibi dedi. Yine Eyyûb dedi ki: Ve o şeyh, birinci rek'atta sucûddan başını kaldırdıktan sonra ve ayağa kalkmadan evvel (birazcık) oturan bir şeyh idi

---

بَاب أَهْلُ الْعِلْمِ وَالْفَضْلِ أَحَقُّ بِالْإِمَامَةِ

678 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ عَنْ زَائِدَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ مَرِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاشْتَدَّ مَرَضُهُ فَقَالَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ قَالَتْ عَائِشَةُ إِنَّهُ رَجُلٌ رَقِيقٌ إِذَا قَامَ مَقَامَكَ لَمْ يَسْتَطِعْ أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ قَالَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ فَعَادَتْ فَقَالَ مُرِي أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ فَإِنَّكُنَّ صَوَاحِبُ يُوسُفَ فَأَتَاهُ الرَّسُولُ فَصَلَّى بِالنَّاسِ فِي حَيَاةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

İlim ve Fazilet Sahibi Olan Kimseler İmamlığa (Başkalarından) Daha Haklıdırlar

-...Ebû Mûsâ (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) hastalığa tutuldu ve hastalığı şiddetlendi.Bunun üzerine Peygamber: "Ebû Bekr'e emredin de o insanlara namaz kıldırsın " buyurdu. Âişe: Şübhesiz EbûBekr ince yürekli bir kimsedir. O senin makaammda dike-lip durduğu zaman insanlara namaz kıldırmaya muktedir olamaz, dedi. Peygamber: "Ebû Bekr'e emredin de insanlara namaz kıldırsın" buyurdu. Âişe yine ilk sözünü tekrar etti. Peygamber: "(Ey Âişe), sen Ebû Bekr'e emret de,insanlara namazı kıldırsın. Şübhesiz siz kadınlar, Yûsuf Peygamber1 in sahibeleri olan kadınlar amindensiniz" buyurdu. Müteakiben Ebû Bekr'e haberci elçi geldi ve Peygamberdin hayâtında insanlara o namaz kıldırdı

---

679 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي مَرَضِهِ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ يُصَلِّي بِالنَّاسِ قَالَتْ عَائِشَةُ قُلْتُ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ إِذَا قَامَ فِي مَقَامِكَ لَمْ يُسْمِعْ النَّاسَ مِنْ الْبُكَاءِ فَمُرْ عُمَرَ فَلْيُصَلِّ لِلنَّاسِ فَقَالَتْ عَائِشَةُ فَقُلْتُ لِحَفْصَةَ قُولِي لَهُ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ إِذَا قَامَ فِي مَقَامِكَ لَمْ يُسْمِعْ النَّاسَ مِنْ الْبُكَاءِ فَمُرْ عُمَرَ فَلْيُصَلِّ لِلنَّاسِ فَفَعَلَتْ حَفْصَةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَهْ إِنَّكُنَّ لَأَنْتُنَّ صَوَاحِبُ يُوسُفَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ لِلنَّاسِ فَقَالَتْ حَفْصَةُ لِعَائِشَةَ مَا كُنْتُ لِأُصِيبَ مِنْكِ خَيْرًا

-... Âişe (R) şöyle dedi: Rasûlullah hastalığında: "Ebû Bekr'e emredin, insanlara namaz kıldırsın" buyurdu. Âişe dedi ki, Ben, Ebû Bekr senin makaammda (yânı namaz kıldırdığın mihrâbda) dikeldiği zaman ağlamaktan (kıraati) insanlara işittiremez. Binâenaleyh Umer'e emret de insanlara namazı o kıldırsın, dedim. Âişe dedi ki: Ben Hafsa'ya da: Ebû Bekr senin makaammda durduğunda ağlamaktan (kıraati) insanlara işittiremez. Umer'e emret de insanlara namazı o kıldırsın deyiver, dedim. Hafsa dediğimi yaptı. Onun üzerine Rasûlullah: "Yeter (sus)! Şübhesiz sizler elbette Yûsuf Peygamber 'in sahibeleri olan kadınlarsınız. Ebû Bekr'e emredin, insanlar için namazı o kıldırsın" buyurdu. Bunun üzerine Hafsa, Âişe'ye hitaben: Ben zâten senden bir hayira isabet edecek değildim, dedi (de canının sıkıntısını açığa vurdu).

---

680 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ الْأَنْصَارِيُّ وَكَانَ تَبِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَخَدَمَهُ وَصَحِبَهُ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ كَانَ يُصَلِّي لَهُمْ فِي وَجَعِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ حَتَّى إِذَا كَانَ يَوْمُ الِاثْنَيْنِ وَهُمْ

صُفُوفٌ فِي الصَّلَاةِ فَكَشَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِتْرَ الْحُجْرَةِ يَنْظُرُ إِلَيْنَا وَهُوَ قَائِمٌ كَأَنَّ وَجْهَهُ وَرَقَةُ مُصْحَفٍ ثُمَّ تَبَسَّمَ يَضْحَكُ فَهَمَمْنَا أَنْ نَفْتَتِنَ مِنْ الْفَرَحِ بِرُؤْيَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَكَصَ أَبُو بَكْرٍ عَلَى عَقِبَيْهِ لِيَصِلَ الصَّفَّ وَظَنَّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَارِجٌ إِلَى الصَّلَاةِ فَأَشَارَ إِلَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أَتِمُّوا صَلَاتَكُمْ وَأَرْخَى السِّتْرَ فَتُوُفِّيَ مِنْ يَوْمِهِ

-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Enes ibn Mâlik el-Ensârî (R) haber verdi ki, bu Enes, Peygamber'e tâbi' olup, O'ndan hiç ayrılmamiş, O'na hizmet etmiş ve O'na sâhib olmuştur (O, şöyle dedi): Peygamber'in, içinde vefat etmiş olduğu hastalığında sahâbîlere Ebû Bekr namaz kıldırıyordu. Nihayet pazartesi günü olunca sahâbîler saff saff namaza durdukları esnada Peygamber hücrenin perdesini açtı da, bizlere bakmaya başladı. Kendisi ayakta duruyor ve yüzü de Mushaf yaprağı gibi parlıyordu. Sonra tebessüm edip güldü. Peygamber'i görmekle sevincimizden az kalsın namazı bozuyorduk. Ebû Bekr, Peygamber namaza çıkıyor zannıyle (ilk) saffa girmek için iki topuğu üzerinde geri geri gelmeğe başladı. Bu sırada Peygamber bizlere namâzınızi tamamlayın diye işaret etti ve perdeyi salıverip Örttü. İşte o gün Pevgamber vefat etti.

---

681 – حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ لَمْ يَخْرُجْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثًا فَأُقِيمَتْ الصَّلَاةُ فَذَهَبَ أَبُو بَكْرٍ يَتَقَدَّمُ فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحِجَابِ فَرَفَعَهُ فَلَمَّا وَضَحَ وَجْهُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا نَظَرْنَا مَنْظَرًا كَانَ أَعْجَبَ إِلَيْنَا مِنْ وَجْهِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ وَضَحَ لَنَا فَأَوْمَأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ إِلَى أَبِي بَكْرٍ أَنْ يَتَقَدَّمَ وَأَرْخَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحِجَابَ فَلَمْ يُقْدَرْ عَلَيْهِ حَتَّى مَاتَ

-..Enes (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) üç gün çıkmadı. Namaz ikaame edildi. Ebû Bekr ileriye varıp mihraba geçti. Peygamber perdeyi eliyle şöyle kaldırdı. Peygamber'in yüzü meydana çıktı ki, o anda bize görünen Peygamber'in o parlak yüzünden daha hoş, daha güzel bir manzara görmüş değiliz.peygamber, Ebû Bekr'e ileriye geç diye eliyle işaret etti ve perdeyi indirdi. İşte ondan sonra vefat edinceye kadar güzel yüzünü bir daha görmek müyesser olmadı

---

682 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِيهِ قَالَ لَمَّا اشْتَدَّ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَعُهُ قِيلَ لَهُ فِي الصَّلَاةِ فَقَالَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ قَالَتْ عَائِشَةُ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ رَجُلٌ رَقِيقٌ إِذَا قَرَأَ غَلَبَهُ الْبُكَاءُ قَالَ مُرُوهُ فَيُصَلِّي فَعَاوَدَتْهُ قَالَ مُرُوهُ فَيُصَلِّي إِنَّكُنَّ صَوَاحِبُ يُوسُفَ * تَابَعَهُ الزُّبَيْدِيُّ وَابْنُ أَخِي الزُّهْرِيِّ وَإِسْحَاقُ بْنُ يَحْيَى الْكَلْبِيُّ عَنْ الزُّهْرِيِّ * وَقَالَ عُقَيْلٌ وَمَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ حَمْزَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-.... Bana Yûnus, İbn Şihâb'dan; o da (Sâlim'in kardeşi) Hamzaibn Abdillah'tan tahdîs etti. O da babası Abdullah ibn Umer'-den haber yerdi. O şöyle demiştir: Rasûlullah'ın hastalığı şiddetlendiği zaman kendisine namaz işi hususunda birşeyler söylendi. Bunun üzerine Rasûlullah: "Ebû Bekr'e emredin de insanlara namazı o kıldırsın" buyurdu. Âişe: Ebû Bekr ince duygulu bir erkektir, okuduğu zaman ağlamak ona galebe eder, dedi. Rasûllullah: "Ona emredin, o kıldırır" buyurdu. Âişe (veya yanındaki kadınlar o) sözü tekrar etti. Rasûlullah: "Ona emredin, o kıldıracak. Şübhesiz sizzler Yûsuf'un sahibeleri olan kadınlarsınız" buyurdu. Bu hadîsi ez-Zuhrî'den rivayet etmesinde Yûnus ibn Yezîd'e ez-Zubeydî, Zuhrî'nin kardeşinin oğlu ve bir de İshâk ibn Yahya el-Kelbî mutâbaat etmişlerdir. Ve Ukayl ile Ma'mer, ez-Zuhrî'den; o da Hamza'dan; o da Pey-gamber'den şeklinde söylediler.

بَاب مَنْ قَامَ إِلَى جَنْبِ الْإِمَامِ لِعِلَّةٍ

683 - حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ بْنُ يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ قَالَ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَا بَكْرٍ أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ فِي مَرَضِهِ فَكَانَ يُصَلِّي بِهِمْ قَالَ عُرْوَةُ فَوَجَدَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَفْسِهِ خِفَّةً فَخَرَجَ فَإِذَا أَبُو بَكْرٍ يَؤُمُّ النَّاسَ فَلَمَّا رَآهُ أَبُو بَكْرٍ اسْتَأْخَرَ فَأَشَارَ إِلَيْهِ أَنْ كَمَا أَنْتَ فَجَلَسَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِذَاءَ أَبِي بَكْرٍ إِلَى جَنْبِهِ فَكَانَ أَبُو بَكْرٍ يُصَلِّي بِصَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسُ يُصَلُّونَ بِصَلَاةِ أَبِي بَكْرٍ

Bir İlletten Dolayı İmamın Yanıbaşında Namaza Duran Kimse Babı
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) hastalığı zamanında Ebû Bekr'e insanlara namaz kıldırmasını emir buyurdu. Artık Ebû Bekr insanlara namaz kıldırıyordu. Urve dedi ki: (Bu namazlardan biri esnasın da) Rasûlullah kendinde bir hafiflik hissetti de dışarıya çıktı. Tam bu zamanda Ebû Bekr insanlara imam lık yapıyordu. Ebû Bekr Peygamberdi görünce geriye çekilmeye davrandı. Peygamber ona olduğun gibi yerinde dur diye işaret etti. Sonra Ebû Bekr'in hizasında, tâ yanıbaşında oturdu. Ebû Bekr, Rasûlullah'ın namazına uymak suretiyle namaz kıldırıyordu, insanlar da Ebû Bekr'in namazına uymak suretiyle namaz kılıyorlardı.

بَاب مَنْ دَخَلَ لِيَؤُمَّ النَّاسَ فَجَاءَ الْإِمَامُ الْأَوَّلُ فَتَأَخَّرَ الْأَوَّلُ أَوْ لَمْ يَتَأَخَّرْ جَازَتْ صَلَاتُهُ فِيهِ عَائِشَةُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

684 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي حَازِمِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ سَهْلِ ابْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَهَبَ إِلَى بَنِي عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ لِيُصْلِحَ بَيْنَهُمْ فَحَانَتْ الصَّلَاةُ فَجَاءَ الْمُؤَذِّنُ إِلَى أَبِي بَكْرٍ فَقَالَ أَتُصَلِّي لِلنَّاسِ فَأُقِيمَ قَالَ نَعَمْ فَصَلَّى أَبُو بَكْرٍ فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسُ فِي الصَّلَاةِ فَتَخَلَّصَ حَتَّى وَقَفَ فِي الصَّفِّ فَصَفَّقَ النَّاسُ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ لَا يَلْتَفِتُ فِي صَلَاتِهِ فَلَمَّا أَكْثَرَ النَّاسُ التَّصْفِيقَ الْتَفَتَ فَرَأَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَشَارَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ امْكُثْ مَكَانَكَ فَرَفَعَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَدَيْهِ فَحَمِدَ اللَّهَ عَلَى مَا أَمَرَهُ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ ذَلِكَ ثُمَّ اسْتَأْخَرَ أَبُو بَكْرٍ حَتَّى اسْتَوَى فِي الصَّفِّ وَتَقَدَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ يَا أَبَا بَكْرٍ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَثْبُتَ إِذْ أَمَرْتُكَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ مَا كَانَ لِابْنِ أَبِي قُحَافَةَ أَنْ يُصَلِّيَ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا لِي رَأَيْتُكُمْ أَكْثَرْتُمْ التَّصْفِيقَ مَنْ رَابَهُ شَيْءٌ فِي صَلَاتِهِ فَلْيُسَبِّحْ فَإِنَّهُ إِذَا سَبَّحَ الْتُفِتَ إِلَيْهِ وَإِنَّمَا التَّصْفِيقُ لِلنِّسَاءِ

- Bir Kimse İnsanlara İmamlık Yapmak İçin Namaza Girse, Akabinde de Asıl Vazifeli Olan Birinci İmam Gelse. Bu Takdirde İlk Namazı Başlatan İmam Geri Çekilse de Yahud Çekilmeyip Namazı Kıldırsa da Namazı Caiz Olmuştur Babı
Bu çekilip çekilmeme hususunda Aişe'den; o da Peygamber'den olmak üzere gelen hadîs vardır.
-...Bize Mâlik, Ebû Hazım ibnu Dinar'dan; o da Sehl ibn Sa'd es-Sâidî (R)'den haber Verdi (O, şöyle demiştir): Rasûlullah (S) bir kerre aralarım ıslâh için Amr ibn Avf oğulları yurduna gitti.Namaz vakti geldi. Müezzin, Ebû Bekr'e geldi de: İnsanlara namaz kıldırır mısın, namazı ikaamet edeyim mi? diye sordu. O da: Evet, dedi. Ebû Bekr namaza başladı. Rasûlullah, insanlar namazda iken geldi. Saffları yara yara birinci saffa vardı. Onu gören cemâat el çırptılar. Ebû Bekr, namazını kılarken başını hiç çevirmezdi. Cemâat el çırpmayı çoğaltınca başını çevirdi ve Rasûlullah'ı gördü. Rasûlullah "Yerinde dur!" diye kendisine işaret etti. Ebû Bekr ellerini kaldırıp, Rasûlullah'm kendisine olan bu emrinden dolayı Allah'a hamd ve sena etti. Sonra Ebû Bekr, saffa dümdüz girinceye kadar geri geri gitti. Rasûlullah da ileriye geçip namazı kıldırdı . Namazdan çıkınca: "Yâ Ebâ Bekr, sana emr ettiğim vakit yerinde kalmaktan seni men' eden ne idi?" diye sordu. Ebû Bekr de: Ebû Kuhâfe'nin oğlu için Rasûlullah'm önünde durup namaz kılmak lâyık olmaz, dedi. Ondan sonra Rasûlullah cemâate dönüp: "Size ne oluyordu? El çırpmayı neden bu kadar çoğalttınız? Namazda iken her kim bir şey arız olduğunu görürse tesbîh etsin. Teşbih ettiği vakit elbette kendisine (imâm tarafından) iltifat ve dikkat olunur. El çırpmak kadınlara mahsûstur" buyurdu.

بَاب إِذَا اسْتَوَوْا فِي الْقِرَاءَةِ فَلْيَؤُمَّهُمْ أَكْبَرُهُمْ

685 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ قَالَ قَدِمْنَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ شَبَبَةٌ فَلَبِثْنَا عِنْدَهُ نَحْوًا مِنْ عِشْرِينَ لَيْلَةً وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَحِيمًا فَقَالَ لَوْ رَجَعْتُمْ إِلَى بِلَادِكُمْ

فَعَلَّمْتُمُوهُمْ مُرُوهُمْ فَلْيُصَلُّوا صَلَاةَ كَذَا فِي حِينِ كَذَا وَصَلَاةَ كَذَا فِي حِينِ كَذَا وَإِذَا حَضَرَتْ الصَّلَاةُ فَلْيُؤَذِّنْ لَكُمْ أَحَدُكُمْ وَلْيَؤُمَّكُمْ أَكْبَرُكُمْ

Namaza Gelenler Kur'an Okumakta Birbirlerine Musavi Oldukları Zaman, En Büyükleri Onlara İmamlık Eder

-....Mâlik ibnu'l-Huveyris (R) şöyle demiştir: Bizler Peygamber'in yanma (yaşları birbirine yakın) gençler grubu hâlinde geldik ve yanında yirmi gece kadar ikaamet ettik. Peygamber merhametli idi. Bize şöyle buyurdu: "Kendi memleketinize dönseniz, onlara öğretseniz- Onlara emredin de fulan namazı fulan vakitte, fulan namazı fulan vakitte kılsınlar. Namaz vakti geldiğinde içinizden biri size ezan okusun, en yaşlınız da size imamlık etsin"

بَاب إِذَا زَارَ الْإِمَامُ قَوْمًا فَأَمَّهُمْ

686 – حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ أَسَدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي مَحْمُودُ بْنُ الرَّبِيعِ قَالَ سَمِعْتُ عِتْبَانَ بْنَ مَالِكٍ الْأَنْصَارِيَّ قَالَ اسْتَأْذَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَذِنْتُ لَهُ فَقَالَ أَيْنَ تُحِبُّ أَنْ أُصَلِّيَ مِنْ بَيْتِكَ فَأَشَرْتُ لَهُ إِلَى الْمَكَانِ الَّذِي أُحِبُّ فَقَامَ وَصَفَفْنَا خَلْفَهُ ثُمَّ سَلَّمَ وَسَلَّمْنَا

İmam Bir Kavmi Ziyaret Ettiği Zaman Onlara İmam Olur

-.. ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Mahmûd ibnu'r-Rabî' haber verip şöyle dedi: Ben Itbân ibn Mâlik el-Ensârî'den işittim, şöyle dedi: Peygamber evime girme izni istedi, ben O'na izin verdim. Yanıma gelince: "Evinin neresinde namaz kıldırmamı istersin?" diye sordu. Ben O'na arzu etmekte olduğum mekânı işaret ettim. Rasûlullah namaza durdu. Biz de arkasında saff olduk. Sonra selâm verdi, biz de selâm verip namazdan çıktık.

بَابٌ إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ

وَصَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَرَضِهِ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ بِالنَّاسِ وَهُوَ جَالِسٌ وَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ إِذَا رَفَعَ قَبْلَ الْإِمَامِ يَعُودُ فَيَمْكُثُ بِقَدْرِ مَا رَفَعَ ثُمَّ يَتْبَعُ الْإِمَامَ وَقَالَ الْحَسَنُ فِيمَنْ يَرْكَعُ مَعَ الْإِمَامِ رَكْعَتَيْنِ وَلَا يَقْدِرُ عَلَى السُّجُودِ يَسْجُدُ لِلرَّكْعَةِ الْآخِرَةِ سَجْدَتَيْنِ ثُمَّ يَقْضِي الرَّكْعَةَ الْأُولَى بِسُجُودِهَا وَفِيمَنْ نَسِيَ سَجْدَةً حَتَّى قَامَ يَسْجُدُ

İmam Ancak Kendisine Uyulmak İçin İmam Edinilmiştir

Peygamber vefat etmiş olduğu hastalığı sırasında kendisi oturduğu hâlde insanlara (ayakta) namaz kıldırdı. İbnMes'ûd: "Biri imâmdan önce secdeden başını kaldırdığında hemen döner, başını kaldırdığı zaman kadar secdede durur, sonra imâma tâbi' olur"demiştir.Hasen Basrî, imâmla beraber iki rek'at kılıp da secdeye muktedir olamayan kimseler hakkında:"Böylesi sonuncu rek'at için iki secde yapar, sonra birinci rek'atı secdeleriyle birlikte kaza eder"demiştir.Bir secdeyi unutup da nihayet kıyama başlayan kimse hakkında da: "(Kıyamı atıp) secde eder" demiştir

687 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ قَالَ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ مُوسَى بْنِ أَبِي عَائِشَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ فَقُلْتُ أَلَا تُحَدِّثِينِي عَنْ مَرَضِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ بَلَى ثَقُلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَصَلَّى النَّاسُ قُلْنَا لَا هُمْ يَنْتَظِرُونَكَ قَالَ ضَعُوا لِي مَاءً فِي الْمِخْضَبِ قَالَتْ فَفَعَلْنَا فَاغْتَسَلَ فَذَهَبَ لِيَنُوءَ فَأُغْمِيَ عَلَيْهِ ثُمَّ أَفَاقَ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصَلَّى النَّاسُ قُلْنَا لَا هُمْ يَنْتَظِرُونَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ ضَعُوا لِي مَاءً فِي الْمِخْضَبِ قَالَتْ فَقَعَدَ فَاغْتَسَلَ ثُمَّ ذَهَبَ لِيَنُوءَ فَأُغْمِيَ عَلَيْهِ ثُمَّ أَفَاقَ فَقَالَ أَصَلَّى النَّاسُ قُلْنَا لَا هُمْ يَنْتَظِرُونَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ ضَعُوا لِي مَاءً فِي الْمِخْضَبِ فَقَعَدَ فَاغْتَسَلَ ثُمَّ ذَهَبَ لِيَنُوءَ فَأُغْمِيَ عَلَيْهِ ثُمَّ أَفَاقَ فَقَالَ أَصَلَّى النَّاسُ فَقُلْنَا لَا هُمْ يَنْتَظِرُونَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَالنَّاسُ عُكُوفٌ فِي الْمَسْجِدِ يَنْتَظِرُونَ النَّبِيَّ عَلَيْهِ السَّلَام لِصَلَاةِ الْعِشَاءِ الْآخِرَةِ فَأَرْسَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ بِأَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ فَأَتَاهُ الرَّسُولُ فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُكَ أَنْ تُصَلِّيَ بِالنَّاسِ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ وَكَانَ رَجُلًا رَقِيقًا يَا عُمَرُ صَلِّ بِالنَّاسِ فَقَالَ لَهُ عُمَرُ أَنْتَ أَحَقُّ بِذَلِكَ فَصَلَّى أَبُو بَكْرٍ تِلْكَ الْأَيَّامَ ثُمَّ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَدَ مِنْ نَفْسِهِ خِفَّةً فَخَرَجَ بَيْنَ رَجُلَيْنِ أَحَدُهُمَا الْعَبَّاسُ لِصَلَاةِ الظُّهْرِ وَأَبُو بَكْرٍ يُصَلِّي بِالنَّاسِ فَلَمَّا رَآهُ أَبُو بَكْرٍ ذَهَبَ لِيَتَأَخَّرَ فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَنْ لَا يَتَأَخَّرَ قَالَ أَجْلِسَانِي إِلَى جَنْبِهِ فَأَجْلَسَاهُ إِلَى جَنْبِ أَبِي بَكْرٍ قَالَ فَجَعَلَ أَبُو بَكْرٍ يُصَلِّي وَهُوَ يَأْتَمُّ بِصَلَاةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسُ بِصَلَاةِ أَبِي بَكْرٍ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَاعِدٌ قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ فَدَخَلْتُ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ فَقُلْتُ لَهُ أَلَا أَعْرِضُ عَلَيْكَ مَا حَدَّثَتْنِي عَائِشَةُ عَنْ مَرَضِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ هَاتِ فَعَرَضْتُ عَلَيْهِ حَدِيثَهَا فَمَا أَنْكَرَ مِنْهُ شَيْئًا غَيْرَ أَنَّهُ قَالَ أَسَمَّتْ لَكَ الرَّجُلَ الَّذِي كَانَ مَعَ الْعَبَّاسِ قُلْتُ لَا قَالَ هُوَ عَلِيٌّ

-...Bize Zaide, Mûsâ ibn EbîÂişe'den; o da Abdullah ibn Utbe'nin oğlu Ubeydullah'tan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben Âi-şe'nin yanma girdim de: Rasûlullah'm hastalığından bana anlatır mısın? dedim. Âişe: Evet, anlatırım, diyerek şöyle devam etti: Peygamber ağırlaştığı zaman: "İnsanlar namazı kıldılar mı?" diye sordu. Biz: Hayır (yâ Rasûlallah), onlar seni bekliyorlar, dedik. "Öyleyse benim için leğene su koyunuz" buyurdu. Âişe dedi ki: Oturup yıkandı. Sonra kalkmaya davranırken bayıldı. Sonra ayıldı. Yine: ''İnsanlar namazı kıldılar mı?" diye sordu. Biz: Hayır yâ Rasûlallah,bnlar seni bekliyorlar, dedik. "Benim için leğene su koyun" buyurdu. (Koyduk) oturup yıkandı. Sonra kalkmağa davranırken yine bayıldı. Senra ayıldı. Yine: "İnsanlar namazı kıldılar mı?" diye sordu. Biz: Hayır yâ Rasûlallah, onlar seni bekliyorlar, dedik. "Benim için leğene su koyun" buyurdu. (Koyduk), oturup yıkandı. Sonra kalkmağa davranırken bayıldı, sonra ayıldı. Yine: "İnsanlar namazı kıldılar mı?" dedi. Biz: Hayır yâ Rasûlallah, onlar seni bekliyorlar, dedik. O sırada insanlar mescidin içinde toplanmışlar, .yatsı namazı için Peygam-ber'i bekleyip duruyorlardı. Bunun üzerine Peygamber, insanlara namaz kıldırması için Ebû Bekr'e haber gönderdi. Haberci elçi Ebû Bekr'e gitti de: Rasûlullah sana, insanlara namaz kıldırmanı emrediyor, dedi. Ebû Bekr -ki o, yüreği yufka bir zât İdi- Umer'e: Yâ umer, insanlara sen namaz kıldır, dedi. Umer ona hitaben: Buna sen daha haklısın, dedi. Sonra Rasûlullah kendinde bir hafiflik hissetti de, birisi Abbâs olan iki adam arasında öğle namazı için dışarıya çıktı. Ebû Bekr de bu sırada insanlara namaz kıldırıyordu. Ebû Bekr, Peygamber'I görünce mihrâbdan geri çekilmeye davrandı. Peygamber ona "Geriye çekilme" diye işaret etti, ve: "Beni onun yanıbaşına oturtunuz" buyurdu. Onlar da kendisini Ebû Bekr'in yanına oturttular. Râvî dedi ki: Ebû Bekr, Peygamber'in namazına, insanlar da Ebû Bekr'in namazına uyarak ayakta, Peygamber de oturduğu hâlde namaz kılmaya başladılar. Râvî Ubeydullah ibn Abdiltah şöyle dedi: Ben Abdullah ibn Ab-bâs'ın yanına girdim de: Peygamber'in hastalığı hakkında Âişe'nin bana söylediklerini sana arzedeyim mi? dedim. Söyle, dedi. Ben de Âişe'nin hadîsini ona arzettim. İbn Abbâs o hadîsten hiçbir şeyi inkâr etmedi. Şu kadar ki, İbn Abbâs: Abbâs ile beraber olan o ikinci kimsenin ismini Âişe sana söyledi mi? dedi. Hayır, dedim. İşte o, Alî ibn Ebî Tâlib idi, dedi

---

688 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّهَا قَالَتْ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِهِ وَهُوَ شَاكٍ فَصَلَّى جَالِسًا وَصَلَّى وَرَاءَهُ قَوْمٌ قِيَامًا فَأَشَارَ إِلَيْهِمْ أَنْ اجْلِسُوا فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ فَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا وَإِذَا رَفَعَ فَارْفَعُوا وَإِذَا صَلَّى جَالِسًا فَصَلُّوا جُلُوسًا

-....Mü'minlerin annesi Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) hasta olduğu hâlde evinde (bir kerresinde) namaz kıldırdı idi. Bu namazı kendisi oturarak, bir topluluk da arkasında ayakta kıldılar. Peygamber onlara: "Oturunuz" diye işaret etti. Namazdan çıktıktan sonra: "İmâm, ancak kendisine uyulmak için imam yapılmıştır. Öyle olunca o rukû'a vardığı vakit siz de rukû'a varınız. Başım kaldırdığı vakit siz de başınızı kaldırınız. Oturduğu hâlde namaz kıldığı zaman, sizler de hep oturarak namaz kılınız" buyurdu

---

689 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَكِبَ فَرَسًا فَصُرِعَ عَنْهُ فَجُحِشَ شِقُّهُ الْأَيْمَنُ فَصَلَّى صَلَاةً مِنْ الصَّلَوَاتِ وَهُوَ قَاعِدٌ فَصَلَّيْنَا وَرَاءَهُ قُعُودًا فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ فَإِذَا صَلَّى قَائِمًا فَصَلُّوا قِيَامًا فَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا وَإِذَا رَفَعَ فَارْفَعُوا وَإِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ وَإِذَا صَلَّى قَائِمًا فَصَلُّوا قِيَامًا وَإِذَا صَلَّى جَالِسًا فَصَلُّوا جُلُوسًا أَجْمَعُونَ * قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ قَالَ الْحُمَيْدِيُّ قَوْلُهُ إِذَا صَلَّى جَالِسًا فَصَلُّوا جُلُوسًا هُوَ فِي مَرَضِهِ الْقَدِيمِ ثُمَّ صَلَّى بَعْدَ ذَلِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسًا وَالنَّاسُ خَلْفَهُ قِيَامًا لَمْ يَأْمُرْهُمْ بِالْقُعُودِ وَإِنَّمَا يُؤْخَذُ بِالْآخِرِ فَالْآخِرِ مِنْ فِعْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....(Enes -R- şöyle demiştir:) Rasûlullah (S) bir ata bindi de ondan düştü, bundan dolayı vücûdunun sağ tarafı berelendi. İşte o zaman namazlardan birini kendisi oturduğu hâlde kıldırdı, bizler de onun arkasında oturarak kıldık. Namazdan çıkınca: "İmâm ancak kendisine uyulsun diye imâm edilir, öyle olunca imâm ayakta namaz kıldırdığı zaman sizler de ayakta olduğunuz hâlde namaz kılınız. İmâm rukû'a yardığında, siz de rukû'a varınız. O kendini kaldırdığı zaman siz de kendinizi kaldırınız. îmâm Semiallâhu limen hamideh (= Allah kendisine hamd edenin hamdini işitip kabul etti) dediği zaman, sizler: Rabbena ve lekel-hamd (= Ey Rabb'imiz, biz sana itaat ettik; yâ Rabb, ibâdetimizi kabul et, itaatimizden ve sana niyazımızdan dolayı da sana hamd olsun) deyiniz. İmâm ayakta olarak namaz kıldırırsa, siz de ayakta olarak namaz kılınız; imâm oturarak namaz kıldırdığı zaman, sizler de oturarak kılınız" buyurdu. Bu, Peygamber'in eski hastalığında olmuştu. Sonra, bunun arkasından bir defa da Peygamber oturarak namaz kıldırdı. İnsanlar O'nun arkasında ayakta namaz kıldılar; Peygamber onlara oturmayı emretmedi. Peygamber'in fiilinden ancak sırasıyle sonuncuları alınır

---

بَاب مَتَى يَسْجُدُ مَنْ خَلْفَ الْإِمَامِ قَالَ أَنَسٌ فَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا

690 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ قَالَ حَدَّثَنِي الْبَرَاءُ وَهُوَ غَيْرُ كَذُوبٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ لَمْ يَحْنِ أَحَدٌ مِنَّا ظَهْرَهُ حَتَّى يَقَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاجِدًا ثُمَّ نَقَعُ سُجُودًا بَعْدَهُ حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ نَحْوَهُ بِهَذَا

İmamın Arkasında Namaz Kılanlar Ne Zaman Secde Ederler? Babı
Enes:"İmâm secde ettiği zaman, sizler de secde ediniz" sözünü söyledi.
-... Bana Abdullah ibnu Yezîd tahdîs edip şöyle dedi ki Abdullah: "Bana el-Berâ tahdîs etti" sözünde yalancı değildir: Bana el-Berâ tahdîs edip şöyle dedi: RasülulIah (S) "Semiallâhu limen hamideh" dediğinde Peygamber secdeye varmadıkça bizden hiçbir kimse (secdeye varmak için) belini bükmezdi. Biz ondan sonra onun ardından (O'na tâbi' olarak) varırdık. Bize Ebû Nuaym, Sufyân'dan; o da Ebû İshâk'tan olmak üzere bu isnâdla bu hadîs tarzında tahdîs etti.

بَاب إِثْمِ مَنْ رَفَعَ رَأْسَهُ قَبْلَ الْإِمَامِ

691 – حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَمَا يَخْشَى أَحَدُكُمْ أَوْ لَا يَخْشَى أَحَدُكُمْ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ قَبْلَ الْإِمَامِ أَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ رَأْسَهُ رَأْسَ حِمَارٍ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ صُورَتَهُ صُورَةَ حِمَارٍ

Başını İmamdam Evvel Kaldıran Kimsenin Günahı Babı
-...Ben Ebû Hureyre (R)'den işittim, Peygamber (S): "Herhangi biriniz başınızı imâmdan evvel kaldırdığı zaman, Allah 'in onun başını eşek başına çevirmesinden -yâhud onun suretini eşek suretine çevirmesin den korkmaz mı kî?" buyurmuştur.

بَاب إِمَامَةِ الْعَبْدِ وَالْمَوْلَى

وَكَانَتْ عَائِشَةُ يَؤُمُّهَا عَبْدُهَا ذَكْوَانُ مِنْ الْمُصْحَفِ وَوَلَدِ الْبَغِيِّ وَالْأَعْرَابِيِّ وَالْغُلَامِ الَّذِي لَمْ يَحْتَلِمْ لِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَؤُمُّهُمْ أَقْرَؤُهُمْ لِكِتَابِ اللَّهِ

Kölenin ve Azad Edilip de Üzerinde Velayet Devam Eden Kimsenin İmamlığı
Aişe'ye, kölesi Zekvân Mushaf'tan imamlık eder idi; ve zina çocuğunun (veledi zinanın), bedevinin ve Peygamberin: "Cemâate, Allah'ın Kitabı'm en çok belleyip okuyan kim ise, o imamlık eder" sözünden dolayı, henüz ihtilâm olmamış bulunan çocuğun imamlığı. Köle illetsiz (yânî zaruret olmadan) cemâatten men' olunmaz

692 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ لَمَّا قَدِمَ الْمُهَاجِرُونَ الْأَوَّلُونَ الْعُصْبَةَ مَوْضِعٌ بِقُبَاءٍ قَبْلَ مَقْدَمِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَؤُمُّهُمْ سَالِمٌ مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ وَكَانَ أَكْثَرَهُمْ قُرْآنًا

-...İbn Umer (R) şöyle demiştir: İlk muhacirler, Küba'da bir yer olan el-Usbate denilen mevki'e geldikleri zaman, Rasûlullah'ın (hicret edip) gelmesinden önce, kendilerine Huzeyfe'nin himayesinde olan Salim imamlık eder idi. Salim onların, Kur'ân'ı en çok belleyip okuyanları idi.

---

693 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اسْمَعُوا وَأَطِيعُوا وَإِنْ اسْتُعْمِلَ حَبَشِيٌّ كَأَنَّ رَأْسَهُ زَبِيبَةٌ

-...Bize Şu'be tahdîs edip şöyle dedi: BanaEbu't-Teyyâh, Enes'ten tahdîs etti. Peygamber (S): "Üzerinize, başı kuru üzüm dânesi gibi olan Habeşi bir köle de âmil (yânî vâlî ve kumandan) ta'yîn edilmiş olsa, onu dinleyiniz ve itaat ediniz" buyurmuştur

---

بَاب إِذَا لَمْ يُتِمَّ الْإِمَامُ وَأَتَمَّ مَنْ خَلْفَهُ

694 – حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ سَهْلٍ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُوسَى الْأَشْيَبُ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يُصَلُّونَ لَكُمْ فَإِنْ أَصَابُوا فَلَكُمْ وَإِنْ أَخْطَئُوا فَلَكُمْ وَعَلَيْهِمْ

Îmam Namazı Tamam Kıldırmadığı Zaman ve Arkasındakiler Tamamladığı Zaman?

-.... (Ebû Hureyre -R- şöyle demiştir:) Rasûlullah (S): "İmamlar sizin için namaz kılarlar. Eğer isabet ederlerse (yânî doğru, eksiksiz kılarlarsa) hem sizlere, hem onlara (namaz sevabı) vardır. Eğer hatâ ederlerse sizler için sevâb, onlar için ikaab vardır" buyurdu

---

بَاب إِمَامَةِ الْمَفْتُونِ وَالْمُبْتَدِعِ * وَقَالَ الْحَسَنُ صَلِّ وَعَلَيْهِ بِدْعَتُهُ

695 – قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَقَالَ لَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَدِيِّ بْنِ خِيَارٍ أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَهُوَ مَحْصُورٌ فَقَالَ إِنَّكَ إِمَامُ عَامَّةٍ وَنَزَلَ بِكَ مَا نَرَى وَيُصَلِّي لَنَا إِمَامُ فِتْنَةٍ وَنَتَحَرَّجُ فَقَالَ الصَّلَاةُ أَحْسَنُ مَا يَعْمَلُ النَّاسُ فَإِذَا أَحْسَنَ النَّاسُ فَأَحْسِنْ مَعَهُمْ وَإِذَا أَسَاءُوا فَاجْتَنِبْ إِسَاءَتَهُمْ وَقَالَ الزُّبَيْدِيُّ قَالَ الزُّهْرِيُّ لَا نَرَى أَنْ يُصَلَّى خَلْفَ الْمُخَنَّثِ إِلَّا مِنْ ضَرُورَةٍ لَا بُدَّ مِنْهَا

Fitneye Giren (Veya Fitneye Ma'ruz Kalan) Kimsenin ve Bid'at İşleyenin İmamlığı Babı
HasenBasrî: Sen bid'atçı imâmın arkasında namaz kıl, bid'atının günâhı onun boynunadır, demiştir
-.. Ebû Abdillah Buhârî şöyle dedi: Ve bize Muhammed ibn Yûsuf söyleyip şöyle dedi: Bize el- Evzâ'î tahdîs edip şöyle dedi: Bize ez-Zuhrî, Humeyd ibn Abdirrahmân'dan; o da Ubeydullah'tan; o da Adiyy ibn Hıyâr'ın oğlu Ubeydullah'tan tahdîs etti. Bu Ubey-dullah, evinde muhasara edilmiş hâlde bulunan Usmân ibn Affân'm yanma girdi de: Sen umûmun İmamısın, başına şu görmekte olduğun işler geldi. Bize bir fitne imâmı namaz kıldırıyor. Biz bundan kaçınıyoruz; ne buyurursun? dedi. Halîfe Usmân: Namaz, insanların yapacağı işlerin en iyisidir. İnsanlar İyi bir şey yaparlarsa, sen de onlarla beraber onu yap; fena bir şey yaparlarsa sen onların fenalıklarından sakın, dedi .Ve ez-Zubeydî (148) şöyle dedi: ez-Zuhrî: Biz kurtuluş olmayan bir zaruretten dolayı olmak müstesna, kadınlığa Özenen kimse arkasında namaz kılınmasını doğru görmeyiz, demiştir.

---

696 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَبِي ذَرٍّ اسْمَعْ وَأَطِعْ وَلَوْ لِحَبَشِيٍّ كَأَنَّ رَأْسَهُ زَبِيبَةٌ

Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S), Ebû. Zerr'e hitaben: "Dinle ve itaat et, velev ki (itaat yâhud emir) başı kuru üzüm dönesi gibi olan Habeş/i bir kimse için de olsa" buyurdu

---

بَاب يَقُومُ عَنْ يَمِينِ الْإِمَامِ بِحِذَائِهِ سَوَاءً إِذَا كَانَا اثْنَيْنِ

697 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بِتُّ فِي بَيْتِ خَالَتِي مَيْمُونَةَ فَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعِشَاءَ ثُمَّ جَاءَ فَصَلَّى أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ ثُمَّ نَامَ ثُمَّ قَامَ فَجِئْتُ فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ فَجَعَلَنِي عَنْ يَمِينِهِ فَصَلَّى خَمْسَ رَكَعَاتٍ ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ نَامَ حَتَّى سَمِعْتُ غَطِيطَهُ أَوْ قَالَ خَطِيطَهُ ثُمَّ خَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ

İmam İle Me'müm İki Kişi Oldukları Zaman Me'müm, İmamın Sağ Tarafında Yanıbaşına, Bir Hizada Olarak Dikilir
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Ben teyzem Meymûne'nin evinde kaldım. Rasûlullah (S) - mescidde yatsı namazını kıldıktan sonra evine geldi. Dört rek'at namaz kıldıktan sonra uyudu. Sonra kalktı (namaza durdu). Ben de geldim, O'nun sol tarafında namaza durdum. Beni sağ tarafına geçirdi, akabinde beş rek'at namaz kıldı. Ondan sonra iki rek'at kıldı. Ondan sonra uyudu. Hattâ ben O'nun

horultusunu duydum. Ondan sonra (mescidde kıldıracağı farz) namaza çıktı

بَاب إِذَا قَامَ الرَّجُلُ عَنْ يَسَارِ الْإِمَامِ فَحَوَّلَهُ الْإِمَامُ إِلَى يَمِينِهِ لَمْ تَفْسُدْ صَلَاتُهُمَا

698 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرٌو عَنْ عَبْدِ رَبِّهِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مَخْرَمَةَ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ كُرَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نِمْتُ عِنْدَ مَيْمُونَةَ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَهَا تِلْكَ اللَّيْلَةَ فَتَوَضَّأَ ثُمَّ قَامَ يُصَلِّي فَقُمْتُ عَلَى يَسَارِهِ فَأَخَذَنِي فَجَعَلَنِي عَنْ يَمِينِهِ فَصَلَّى ثَلَاثَ عَشْرَةَ رَكْعَةً ثُمَّ نَامَ حَتَّى نَفَخَ وَكَانَ إِذَا نَامَ نَفَخَ ثُمَّ أَتَاهُ الْمُؤَذِّنُ فَخَرَجَ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ قَالَ عَمْرٌو فَحَدَّثْتُ بِهِ بُكَيْرًا فَقَالَ حَدَّثَنِي كُرَيْبٌ بِذَلِكَ

Me'müm Olan Kimse İmamın Sol Tarafında Namaza Durduğu Zaman İmam Onu Sağ Yanına Geçirdiğinde Her İkisinin Namazı Bozulmaz

-..Bize Amr, Abdu Rabbih ibnu Saîd'den; o da Mahrame ibn Süleyman'dan; o da İbn Abbâs'm azâdlısı Kurayb'dan olmak üzere tahdîs etti. İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Ben -bir gece teyzem- Mey-mûne'nin yanında uyudum. Peygamber bu gecede Meymûne'nin yanında bulunuyordu. Peygamber abdest aldı. Sonra kalkıp namaza durdu. Ben de O'nun sol yanında namaza durdum. Peygamber beni tuttu da sağ tarafına geçirdi. On üç rek'at namaz kıldı. Sonra (uykuya mahsûs) teneffüsü duyulacak kadar uyudu. Zâten uyuyunca seslice teneffüs etmek âdeti idi. Sonra yanına müezzin geldi. Bunun üzerine çıkıp namaz kıldırdı ve abdest almadı . Amr dedi ki: Ben bu hadîsi Bukeyr'e tahdîs ettim. O: Bana bu hadîsi Kurayb tahdîs etti, dedi

---

بَاب إِذَا لَمْ يَنْوِ الْإِمَامُ أَنْ يَؤُمَّ ثُمَّ جَاءَ قَوْمٌ فَأَمَّهُمْ

699– حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ بِتُّ عِنْدَ خَالَتِي فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي مِنْ اللَّيْلِ فَقُمْتُ أُصَلِّي مَعَهُ فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ فَأَخَذَ بِرَأْسِي فَأَقَامَنِي عَنْ يَمِينِهِ

İmam Başkalarına İmam Olmaya Niyet Etmemişken, Sonradan Bir Topluluk Gelip de Onlara İmamlık Ettiği Zaman?

-.. İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Ben teyzemin yanında kaldım. Peygamber geceleyin kalkıp namaza durdu. Ben de O'nunla beraber namaz kılmak üzere kalktım ve O'nun sol tarafına namaza durdum. Peygamber (S) başımdan tuttu da beni sağ tarafında dikeltti

---

بَاب إِذَا طَوَّلَ الْإِمَامُ وَكَانَ لِلرَّجُلِ حَاجَةٌ فَخَرَجَ فَصَلَّى

700 – حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ كَانَ يُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ يَرْجِعُ فَيَؤُمُّ قَوْمَهُ

imam Namazı Uzattığı ve Me'müm Olan Kimsenin de Bir İhtiyacı Olduğu Zaman, Namazdan Çıkıp Yalnızca Kılarsa?

-.. Bize Müslim ibn İbrâhîm tahdîs edip şöyle dedi: Bize Şu'be, Amr'dan; o da Câbir ibn Abdillah'tan tahdîs etti (O, şöyle demiştir): Muâz ibn Cebel, Peygamberce beraber namazı kılar, ondan sonra döner, kendi kavmine imamlık ederdi.

701 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرٍو قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كَانَ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ يُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ يَرْجِعُ فَيَؤُمُّ قَوْمَهُ فَصَلَّى الْعِشَاءَ فَقَرَأَ بِالْبَقَرَةِ فَانْصَرَفَ الرَّجُلُ فَكَأَنَّ مُعَاذًا تَنَاوَلَ مِنْهُ فَبَلَغَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ فَتَّانٌ فَتَّانٌ فَتَّانٌ ثَلَاثَ مِرَارٍ أَوْ قَالَ فَاتِنًا فَاتِنًا فَاتِنًا وَأَمَرَهُ بِسُورَتَيْنِ مِنْ أَوْسَطِ الْمُفَصَّلِ قَالَ عَمْرٌو لَا أَحْفَظُهُمَا

-..Buhârî şöyle dedi: Ve bana Muhammed ibn Beşşâr tahdîs edip şöyle dedi: Bize Gundertahdîs edip şöyle dedi: Bize Şu'be, Amr'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben Câbir ibn Abdillah'tan işittim, şöyle dedi: Muâz ibn Cebel Peygamber'in maiyyetinde namaz kılar, ondan sonra döner de kendi kavmine imamlık ederdi. Bir defasında yatsıyı kıldırdı da el-Bakara Sûresi'nden başlayarak okumağa kalktı. Cemâatten biri ayrıldı. Muâz onun hakkında fena söz söyler gibi oldu. Bu iş Peygâmber'e ulaşınca üç defa: "Fettansın, fettansın, fettansın" yâhud "Fâtin oldun, fâtin oldun, fâtin oldun" buyurdu, ve Mufassal bölümünün ortasından iki sûre ile (kıldırmasını) emretti. Amr ibn Dînâr: Ben o iki sûrenin hangi sûreler olduğunu hatırımda tutamadım, demiştir.

بَاب تَخْفِيفِ الْإِمَامِ فِي الْقِيَامِ وَإِتْمَامِ الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ

702 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ قَالَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ سَمِعْتُ قَيْسًا قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو مَسْعُودٍ أَنَّ رَجُلًا قَالَ وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي لَأَتَأَخَّرُ عَنْ صَلَاةِ الْغَدَاةِ مِنْ أَجْلِ فُلَانٍ مِمَّا يُطِيلُ بِنَا فَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَوْعِظَةٍ أَشَدَّ غَضَبًا مِنْهُ يَوْمَئِذٍ ثُمَّ قَالَ إِنَّ مِنْكُمْ مُنَفِّرِينَ فَأَيُّكُمْ مَا صَلَّى بِالنَّاسِ فَلْيَتَجَوَّزْ فَإِنَّ فِيهِمْ الضَّعِيفَ وَالْكَبِيرَ وَذَا الْحَاجَةِ

İmamın Rukü'u ve Sucüdü Tamamlamakla Beraber Kıyamda Hafifletme Yapması Babı
-...Bize İsmâîl (ibn Hâlid) tahdîs edip şöyle dedi: Ben Kays'tan işittim, şöyle dedi: Bana Ebû Mes'ûd (R) şöyle haber verdi: Bir kimse gelip: Yâ Rasûlallah, fulancanın bize namaz kıldırırken uzatmasından dolayı sırf onun yüzünden sabah namazına gitmekten geri kalıyorum, dedi. Rasûlullah'I hiçbir mev'izada o günkü kadar öfkeli görmedim. Sonra Rasûlullah (S): "İçinizden bâzı kimselerde cemâati nefret ettirme hasleti vardır. Herhanginiz namaz kıldıracak olursa, kısa ve hafif tutsun. Çünkü cemâatin içinde zaîf olanı var, yaşlı olanı var, ihtiyâç sahibi olanı vardır" buyurdu

---

بَاب إِذَا صَلَّى لِنَفْسِهِ فَلْيُطَوِّلْ مَا شَاءَ

703 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ لِلنَّاسِ فَلْيُخَفِّفْ فَإِنَّ مِنْهُمْ الضَّعِيفَ وَالسَّقِيمَ وَالْكَبِيرَ وَإِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ لِنَفْسِهِ فَلْيُطَوِّلْ مَا شَاءَ

Kişi Kendi Kendine Namaz Kıldığı Zaman Namazını İstediği Kadar Uzatsın
-....(Ebû Hureyre -R- şöyle demiştir:) Rasûlullah (S): "Biriniz insanlara namaz kıldıracak olursa, hafif tutsun. Çünkü içlerinde zaîf olanı var, hasta olanı var, yaşlı olanı var. Kendi kendine namaz kıldığında ise (namazını) istediği kadar uzatsın" buyurdu

---

بَاب مَنْ شَكَا إِمَامَهُ إِذَا طَوَّلَ وَقَالَ أَبُو أُسَيْدٍ طَوَّلْتَ بِنَا يَا بُنَيَّ

704 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي لَأَتَأَخَّرُ عَنْ الصَّلَاةِ فِي الْفَجْرِ مِمَّا يُطِيلُ بِنَا فُلَانٌ فِيهَا فَغَضِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا رَأَيْتُهُ غَضِبَ فِي مَوْضِعٍ كَانَ أَشَدَّ غَضَبًا مِنْهُ يَوْمَئِذٍ ثُمَّ قَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ مِنْكُمْ مُنَفِّرِينَ فَمَنْ أَمَّ النَّاسَ فَلْيَتَجَوَّزْ فَإِنَّ خَلْفَهُ الضَّعِيفَ وَالْكَبِيرَ وَذَا الْحَاجَةِ

Kendilerine Namazı Uzattığı Zaman İmamından Şikayet Eden Kimse Babı
Ve Ebû Useyd Mâlik ibn Rabîa el-Ensârî el-Bedrî (R) oğluna hitaben: Namazı bize uzun kıldırdın, ey oğulcuğum, demiştir.
-...Ebû Mes'ûd (R), şöyle demiştir: Bir kimse: Yâ Rasûlallah, fulancanın bize uzun namaz kıldırmasından dolayı muhakkak sabah namazından geri kalmaktayım, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah öyle bir öfkelendi ki, ben O'nun hiçbir yerde o günkü kadar öfkelendiğini görmedim. Sonra Rasûlullah (S) şöyle hitâb etti: "Ey insanlar! İçinizden bâzı kimselerde cemâati nefret ettirme (hasleti) vardır. Her kim insanlara imamlık ederse, namazı hafif tutsun. Çünkü onun arkasındaki cemâatte zaîf olanı var, yaşlı olanı var, ihtiyâç sahibi olanı vardır".

---

705 – حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَارِبُ بْنُ دِثَارٍ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيَّ قَالَ أَقْبَلَ رَجُلٌ بِنَاضِحَيْنِ وَقَدْ جَنَحَ اللَّيْلُ فَوَافَقَ مُعَاذًا يُصَلِّي فَتَرَكَ نَاضِحَهُ وَأَقْبَلَ إِلَى مُعَاذٍ فَقَرَأَ بِسُورَةِ الْبَقَرَةِ أَوْ النِّسَاءِ فَانْطَلَقَ الرَّجُلُ وَبَلَغَهُ أَنَّ مُعَاذًا نَالَ مِنْهُ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَشَكَا إِلَيْهِ مُعَاذًا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا مُعَاذُ أَفَتَّانٌ أَنْتَ أَوْ أَفَاتِنٌ ثَلَاثَ مِرَارٍ فَلَوْلَا صَلَّيْتَ بِسَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى فَإِنَّهُ يُصَلِّي وَرَاءَكَ الْكَبِيرُ وَالضَّعِيفُ وَذُو الْحَاجَةِ أَحْسِبُ هَذَا فِي الْحَدِيثِ * قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَتَابَعَهُ سَعِيدُ بْنُ مَسْرُوقٍ وَمِسْعَرٌ وَالشَّيْبَانِيُّ * قَالَ عَمْرٌو وَعُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مِقْسَمٍ وَأَبُو الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قَرَأَ مُعَاذٌ فِي الْعِشَاءِ بِالْبَقَرَةِ وَتَابَعَهُ الْأَعْمَشُ عَنْ مُحَارِبٍ

-..Bize Âdem ibn Ebû Iyâs tahdîs edip şöyle dedi: Bize Şu'be tahdîs edip şöyle dedi: Bize Muhârib ibnu Disâr tahdîs edip şöyle dedi: Ben Câbir ibn Abdillah el-Ensârî'den işittim, şöyle dedi: Bir kimse gece karanlığı basmış olduğu hâlde iki sulama devesi ile geldi. Muâz'm yatsı namazı kıldırmasına tesadüf etti. Hemen devesini bıraktı, ve Muâz'm yanına geldi. Muâz namazda el-Bakara yâ-hud en-Nisâ sûresini okumağa başlayınca, o zât ayrıldı gitti. Akabinde Muâz'ın bu zât hakkında kötü bir söz söylediği haberi bu kimseye ulaştı. Bunun üzerine o kimse Peygamber'e geldi ve O'na Muâz'dan şikâyet etti. Peygamber (S) üç defa: "Yâ Muâz, sen bir fettan mısın? -yâhud:Sen bir fâtin misin?-" buyurdu da, akabinde Muâz'a: "Seb-bih isme Rabbike'l-al'lâ, Ve'ş-şemsi ve duhâhâ, Vel~leyli izâ yağşa sûrelerini okuyup namaz kıldırmak değil miydin? Şu muhakkak ki, senin arkandaki cemâatte yaşlı olan, zaîf olan, iş ve ihtiyâç sahibi olan kimseler namaz kılmaktadır'"buyurdu. Şu'be: "Şu muhakkak ki senin arkanda.." cümlelerinin hadîse dâhil bulunduğunu zannediyorum, dedi.
Ebû Abdillah Buhârî şöyle dedi: Ve Şu'be'ye, bu hadîsin aslını rivayet etmekte (Sufyân Sevrî'nin babası olan) Saîd ibn Mesrûk, Mus'ır ibn Keddâm ve bir de eş-Şeybânî Ebû İshâk mutâbaat etmişlerdir. Amr ibn Dînâr, Ubeydullah ibnu Miksem ve Ebu'z-Zubeyr,Câbir'den olmak üzere: Muâz yatsı namazında el-Bakara Sûresi'ni okudu, demişlerdir. Ve Şu'be'ye, Muhârib'den rivayet etmekte el- A'meş-mutâbaat etmiştir.

---

706 – حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُوجِزُ الصَّلَاةَ وَيُكْمِلُهَا

Namazı Kemale Ulaştırmakla Beraber Namazda Vecizlik (Yani Kısaltma,Hafifletme) Yapmak
-.......Enes (R): Peygamber (S) namazı hem kısa kıldırır, hem de kemâle ulaştırırdı, dedi

---

بَاب مَنْ أَخَفَّ الصَّلَاةَ عِنْدَ بُكَاءِ الصَّبِيِّ

707 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى قَالَ أَخْبَرَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ قَالَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنِّي لَأَقُومُ فِي الصَّلَاةِ أُرِيدُ أَنْ أُطَوِّلَ فِيهَا فَأَسْمَعُ بُكَاءَ الصَّبِيِّ فَأَتَجَوَّزُ فِي صَلَاتِي كَرَاهِيَةَ أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمِّهِ * تَابَعَهُ بِشْرُ بْنُ بَكْرٍ وَابْنُ الْمُبَارَكِ وَبَقِيَّةُ عَنْ الْأَوْزَاعِيِّ

Çocuğun Ağlaması Sebebiyle Namazı Hafif Kıldıran Kimse Babı
-...Bize el-Velîd ibn Müslim haber verip şöyle dedi: Bize el-Evzâî, Yahya ibn Ebî Kesîr'den; o da Ebû Katâde'nin oğlu Abdullah'tan; o da babası Ebû Katâde'den oltnak üzere tahdîs etti. Peygamber (S): "Ben namaza, içinde kıraati uzatmak niyetiyle dururum da geriden bir çocuğun ağlamasını duyunca, anasına meşakkat vermek istemediğim için, namazımı kısa keserim" buyurmuştur. Bu hadîsi el-Evzâî'den rivayet etmekte, el-Velîd ibn Müslim'e Bişr ibnû Bekr, Abdullah ibnu'l-Mubârek, Bakıyye ibnu'l-Velîd el-Kelâî mutâbaat etmişlerdir.

---

708 - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَرِيكُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ مَا صَلَّيْتُ وَرَاءَ إِمَامٍ قَطُّ أَخَفَّ صَلَاةً وَلَا أَتَمَّ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِنْ كَانَ لَيَسْمَعُ بُكَاءَ الصَّبِيِّ فَيُخَفِّفُ مَخَافَةَ أَنْ تُفْتَنَ أُمُّهُ

-... Bize Şerîk ibnu Abdillah tahdîs edip şöyle dedi: Ben Enes ibn Mâlik'ten işittim, şöyle diyordu: Ben asla, Peygamber (S) kadar tamâm ve hafif namaz kıldıran bir imâmın arkasında namaz kılmış değilim. Şu muhakkak ki, Peygamber çocuk ağlaması işitirdi de, çocuğun anasının fitneleneceğinden (yânî üzülüp sıkılacağından) korktuğu için hemen namazı hafifletirdi.

---

709 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ قَالَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ قَالَ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنِّي لَأَدْخُلُ فِي الصَّلَاةِ وَأَنَا أُرِيدُ إِطَالَتَهَا فَأَسْمَعُ بُكَاءَ الصَّبِيِّ فَأَتَجَوَّزُ فِي صَلَاتِي مِمَّا أَعْلَمُ مِنْ شِدَّةِ وَجْدِ أُمِّهِ مِنْ بُكَائِهِ

-... Bize Katâde tahdîs etti. Ona da Enes ibn Mâlik (R) tahdîs etmiştir. Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Ben namazı uzatmak isteğiyle namaza giriyorum, derken bir çocuk ağlamasını işitiyorum; çocuğun ağlamasından anasının hissedeceği şiddetli üzüntüyü bilmekte olduğumdan, hemen namazımda hafifletme yapıyorum".

---

710 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنِّي لَأَدْخُلُ فِي الصَّلَاةِ فَأُرِيدُ إِطَالَتَهَا فَأَسْمَعُ بُكَاءَ الصَّبِيِّ فَأَتَجَوَّزُ مِمَّا أَعْلَمُ مِنْ شِدَّةِ وَجْدِ أُمِّهِ مِنْ بُكَائِهِ * وَقَالَ مُوسَى حَدَّثَنَا أَبَانُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسٌ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ

-...Bize İbnu Ebî Adiyy, Saîd'den; o da Katâde'den; o da Enes ibn Mâlik'ten olmak üzere tahdîs etti. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Ben namazı uzatmak isteğiyle namaza girerim, darken bir çocuk

ağlamasını işitirim; çocuğun ağlamasından anasının hissedeceği üzüntünün şiddetini bilmekte olduğum dan, hemen namazı kısaltır, hafifletirim".Ve Mûsâ ibn İsmâîl şöyle dedi: Bize Ebân ibn Yezîd tahdîs edip şöyle dedi:Bize Katâde tahdîs edip şöyle dedi: Bize Enes Peygam-ber'den bu hadîsin benzerini tahdîs etti

---

بَاب إِذَا صَلَّى ثُمَّ أَمَّ قَوْمًا

711 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ وَأَبُو النُّعْمَانِ قَالَا حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كَانَ مُعَاذٌ يُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ يَأْتِي قَوْمَهُ فَيُصَلِّي بِهِمْ

Bir Kimse Namazı İmamla Beraber Kılıp da Sonra Başka Bir Topluluğa İmamlık Ettiği Zaman(ki Hükmü Beyan) Babı
-....Câbir (R) şöyle demiştir: Muâz ibn Cebel, Peygamber (S)'in maiyyetinde namazı kılardı da, sonra kendi kavmine gelir ve onlara (kılmış olduğu bu) namazı kıldırırdı.

بَاب مَنْ أَسْمَعَ النَّاسَ تَكْبِيرَ الْإِمَامِ

712 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا مَرِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَضَهُ الَّذِي مَاتَ فِيهِ أَتَاهُ بِلَالٌ يُوذِنُهُ بِالصَّلَاةِ فَقَالَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ قُلْتُ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ رَجُلٌ أَسِيفٌ إِنْ يَقُمْ مَقَامَكَ يَبْكِي فَلَا يَقْدِرُ عَلَى الْقِرَاءَةِ فَقَالَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ فَقُلْتُ مِثْلَهُ فَقَالَ فِي الثَّالِثَةِ أَوْ الرَّابِعَةِ إِنَّكُنَّ صَوَاحِبُ يُوسُفَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ فَصَلَّى وَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُهَادَى بَيْنَ رَجُلَيْنِ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ يَخُطُّ بِرِجْلَيْهِ الْأَرْضَ فَلَمَّا رَآهُ أَبُو بَكْرٍ ذَهَبَ يَتَأَخَّرُ فَأَشَارَ إِلَيْهِ أَنْ صَلِّ فَتَأَخَّرَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَقَعَدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى جَنْبِهِ وَأَبُو بَكْرٍ يُسْمِعُ النَّاسَ التَّكْبِيرَ * تَابَعَهُ مُحَاضِرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ

İmamın Tekbirlerini Cemaatteki İnsanlara İşittiren Kimse Babı
-...Bize Abdullah ibn Dâvûd tahdîs edip, şöyle dedi: Bize el-A'meş, İbrahim'den; o da el-Esved'den; o da Âişe'den tahdîs etti. Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S), içinde vefat etmiş olduğu hastalığa tutulduğu zaman, Bilâl O'na gelir, namaz vaktini bildirirdi. Peygamber: "Ebû Bekr'e emredin de namazı kıldırsın" buyurdu. Ben: Şübhesiz Ebû Bekr ince kalbli bir insandır. Eğer senin makaamına geçip dikelirse ağlar ve okumaya muktedir olamaz, dedim. Peygamber yine: "Ebû Bekr'e emredin, namazı kıldırsın" buyurdu. Ben de o söylediğim sözün benzerini söyledim. Peygamber üçüncü yâhud dördüncü defasında: "Şübhesiz sizler Yûsuf Peygamber'in sahibesi olan kadınlarsınız (yânı onlar cinsinden kadınlarsınız). Ebû Bekr'e emredin de namazı kıldırsın" buyurdu. Bunun üzerine Ebû Bekr namazı kıldırmağa başladı. Peygamber de iki kişiye dayanarak çıktı.Peygamber'in iki ayağı ile yerde çizgi çizerek çıkışı hâlâ gözümün Önündedir. Ebû Bekr, Peygamber'i görünce geri çekilmeye davrandı. Peygamber; namazı kıldır, diye işaret etti. Fakat Ebû Bekr İmamlık makaammdan geriye çekildi. Peygamber Ebû Bekr'in yanıbaşına oturdu. Ebû Bekr, tekbîrleri insanlara işittiriyordu.Bu hadîsi el-A'meş ibn Süleyman'dan rivayet etmekte Muhâdır el-Hemedânî el-Kûfî Abdullah ibn Davud'a mutâbaat etmiştir.

بَاب الرَّجُلُ يَأْتَمُّ بِالْإِمَامِ وَيَأْتَمُّ النَّاسُ بِالْمَأْمُومِ وَيُذْكَرُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ائْتَمُّوا بِي وَلْيَأْتَمَّ بِكُمْ مَنْ بَعْدَكُمْ

713 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ لَمَّا ثَقُلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَ بِلَالٌ يُوذِنُهُ بِالصَّلَاةِ فَقَالَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ رَجُلٌ أَسِيفٌ وَإِنَّهُ مَتَى

مَا يَقُمْ مَقَامَكَ لَا يُسْمِعُ النَّاسَ فَلَوْ أَمَرْتَ عُمَرَ فَقَالَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ يُصَلِّي بِالنَّاسِ فَقُلْتُ لِحَفْصَةَ قُولِي لَهُ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ رَجُلٌ أَسِيفٌ وَإِنَّهُ مَتَى يَقُمْ مَقَامَكَ لَا يُسْمِعِ النَّاسَ فَلَوْ أَمَرْتَ عُمَرَ قَالَ إِنَّكُنَّ لَأَنْتُنَّ صَوَاحِبُ يُوسُفَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ فَلَمَّا دَخَلَ فِي الصَّلَاةِ وَجَدَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَفْسِهِ خِفَّةً فَقَامَ يُهَادَى بَيْنَ رَجُلَيْنِ وَرِجْلَاهُ يَخُطَّانِ فِي الْأَرْضِ حَتَّى دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَلَمَّا سَمِعَ أَبُو بَكْرٍ حِسَّهُ ذَهَبَ أَبُو بَكْرٍ يَتَأَخَّرُ فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى جَلَسَ عَنْ يَسَارِ أَبِي بَكْرٍ فَكَانَ أَبُو بَكْرٍ يُصَلِّي قَائِمًا وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي قَاعِدًا يَقْتَدِي أَبُو بَكْرٍ بِصَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسُ مُقْتَدُونَ بِصَلَاةِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

(Îşittirici Olan) Kimse İmama Uyar, İnsanlar da İmama Uymuş Olan O Kimseye Uyarlar.
Ve Peygamber(S)'den: "Sizler bana uyunuz, sizin arkanızdaki kimseler de size uysunlar" sözü zikrolunur-
-....Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'ın hastalığı ağırIaştığı zaman Bilâl gelip namaz vaktini bildiriyordu. Rasûlullah: 'Ebû Bekr'e insanlara namaz kıldırmasını emredin" buyurdu. Ben: Yâ Ra-sûlallah, şübhesiz Ebû Bekr hisli, gamlı bir insandır. Muhakkak ki o senin makaamında durduğu zaman insanlara işittiremeyecektir. Bu işi Umer'e emretsen, dedim. Rasûlullah: "Ebû Bekr'e emrediniz, o insanlara namaz kıldırır" buyurdu. Ben Hafsa'ya da: Şübhesiz Ebû Bekr hüzünlü bir kimsedir. Muhakkak ki o senin makaa mına durduğu zaman kıraati insanlara işittiremez. Umer'e emir buyursan, deyiver dedim.(Hafsa dediğimi yaptı.) Rasûlullah: "Yûsuf Peygamber'in sahibeleri şübhesiz ki siz kadınlarsınız- Ebû Bekr'e, insanlara namaz kıldırmasını emrediniz" buyurdu. Ebû Bekr namaza girince, Rasûlullah kendinde bir hafiflik hissetti de kalktı ve iki adam arasında dayanarak, iki ayağı yerde sürüne sürüne götürüldü. Nihayet mescide girdi. Ebû Bekr O'nun gelişteki hafif sesini işitince, gerilemeye davrandı. Rasûlullah ona işaret etti. Akabinde Rasûlullah geldi, nihayet Ebû Bekr'in soluna oturdu. Ebû Bekr ayakta namaz kılıyordu. Rasûlullah ise oturarak namaz kılıyordu. Ebû Bekr, Rasûlullah'ın namazına uyuyordu, insanlar da Ebû Bekr'in namazına uyuyorlardı.

بَاب هَلْ يَأْخُذُ الْإِمَامُ إِذَا شَكَّ بِقَوْلِ النَّاسِ

714 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ أَبِي تَمِيمَةَ السَّخْتِيَانِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْصَرَفَ مِنْ اثْنَتَيْنِ فَقَالَ لَهُ ذُو الْيَدَيْنِ أَقَصُرَتْ الصَّلَاةُ أَمْ نَسِيتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصَدَقَ ذُو الْيَدَيْنِ فَقَالَ النَّاسُ نَعَمْ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى اثْنَتَيْنِ أُخْرَيَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ ثُمَّ كَبَّرَ فَسَجَدَ مِثْلَ سُجُودِهِ أَوْ أَطْوَلَ

İmam Namazda Şübheye Düştüğü Zaman İnsanların Sözüne Tutunur Mu?
-...(Ebû Hureyre -R- şöyle demiştir): Rasûlullah (S), iki rek'at kıldırıp namazdan çıktı. Zu'1- Yedeyn O'na: Yâ Rasûlallah, namaz kısaldı mı, yoksa unuttun mu? diye sordu. Rasûlullah oradakilere: "Zu'l-Yedeyn doğru mu söyledi?" diye sordu. Onlar: Evet, dediler. Bunun üzerine Rasûlullah ayağa kalktı ve iki rek'at daha namaz kıldırdı. Sonra tekbîr alıp daha önceki sucûdu gibi yâhud biraz daha uzun (iki) secde yaptı

---

715 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الظُّهْرَ رَكْعَتَيْنِ فَقِيلَ صَلَّيْتَ رَكْعَتَيْنِ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ ثُمَّ سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ

-... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bir defa öğle namazını iki rek'at kıldırdı.Kendisine: İki rek'at kıldırdın, denildi. Bunun üzerine iki rek'at daha kıldırdı. Sonra selâm verdi, sonra iki secde daha yaptı

بَاب إِذَا بَكَى الْإِمَامُ فِي الصَّلَاةِ

وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَدَّادٍ سَمِعْتُ نَشِيجَ عُمَرَ وَأَنَا فِي آخِرِ الصُّفُوفِ يَقْرَأُ{إِنَّمَا أَشْكُو بَثِّي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ}

716 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَن هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي مَرَضِهِ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ يُصَلِّي بِالنَّاسِ قَالَتْ عَائِشَةُ قُلْتُ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ إِذَا قَامَ فِي مَقَامِكَ لَمْ يُسْمِعْ النَّاسَ مِنْ الْبُكَاءِ فَمُرْ عُمَرَ فَلْيُصَلِّ فَقَالَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ لِلنَّاسِ قَالَتْ عَائِشَةُ لِحَفْصَةَ قُولِي لَهُ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ إِذَا قَامَ فِي مَقَامِكَ لَمْ يُسْمِعْ النَّاسَ مِنْ الْبُكَاءِ فَمُرْ عُمَرَ فَلْيُصَلِّ لِلنَّاسِ فَفَعَلَتْ حَفْصَةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَهْ إِنَّكُنَّ لَأَنْتُنَّ صَوَاحِبُ يُوسُفَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ لِلنَّاسِ قَالَتْ حَفْصَةُ لِعَائِشَةَ مَا كُنْتُ لِأُصِيبَ مِنْكِ خَيْرًا

İmam Namaz İçinde Ağladığı Zaman?
Ve Abdullah ibn Şeddâd şöyle demiştir: Ben saffların sonuncusunda bulunduğum hâlde 'L Umer'in feryâd etmeyerek için için ağlamasını işittim. O, "Ben kederimi, mahzunluğumu yalnız Allah'a şikâyet ediyorum... " (Yûsuf: S6) âyetini okuyordu.
-..Mû'minlerin annesi Âişe(R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) hastalığı içinde: "Ebû Bekr'e insanlara namaz kıldırmasını emredin" buyurdu. Âişe dedi ki: Ben: Ebû Bekr senin makaamında (yânî namaz kıldırdığın mihrâbda) durduğu zaman ağlamaktan kıraati insanlara işittiremez. Umer'e emret de, insanlara o kıldırsın, dedim. Rasûlullah: "Ebû Bekr'e emredin, insanlar için namaz kıldırsın" buyurdu. Âişe Hafsa'ya da: Ebû Bekr senin makaamında durursa, ağlamaktan insanlara işittiremez, Umer'e emret de insanlara o namaz kıldırsın deyiver, dedi. Hafsa dediğini yaptı. Bunun üzerine Rasûlullah: "Yeter, şübhesiz sizler elbette Yûsuf'un sahibeleri olan kadınlarsınız. Ebû Bekr'e emredin, insanlar için namazı o kıldırsın" buyur du.Hafsa, Âişe'ye: Zâten ben senden bir hayra nail olacak değildim, dedi (de canının sıkıntısını ifâde etti)

بَاب تَسْوِيَةِ الصُّفُوفِ عِنْدَ الْإِقَامَةِ وَبَعْدَهَا

717 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ قَالَ سَمِعْتُ سَالِمَ بْنَ أَبِي الْجَعْدِ قَالَ سَمِعْتُ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَتُسَوُّنَّ صُفُوفَكُمْ أَوْ لَيُخَالِفَنَّ اللَّهُ بَيْنَ وُجُوهِكُمْ

Saffları, İkaamet Sırasında ve İkaametten Sonra (Namaza Başlamadan Önce) Dümdüz Yapmak Babı
-... Ben en-Nu'mân ibn Beşîr(R)'den işittim, şöyle diu: Peygamber (S): "Safflarınızı ya dümdüz yaparsınız, ya Allah yüzlerinizi muhakkak ayrı ayrı taraflara çevirecektir" buyurdu

---

718 – حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَقِيمُوا الصُّفُوفَ فَإِنِّي أَرَاكُمْ خَلْفَ ظَهْرِي

-.......Bize Abdu'l-Vâris, Abdulazîz'den; o daEnes(R)'den tahdîs etti. Peygamber (S): "Namaz safflarını doğrultunuz. Zîrâ ben sizleri arkamdan da görüyorum" buyurmuştur.

بَاب إِقْبَالِ الْإِمَامِ عَلَى النَّاسِ عِنْدَ تَسْوِيَةِ الصُّفُوفِ

719 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ابْنُ أَبِي رَجَاءٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو قَالَ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ بْنُ قُدَامَةَ قَالَ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ الطَّوِيلُ حَدَّثَنَا أَنَسٌ قَالَ أُقِيمَتْ الصَّلَاةُ فَأَقْبَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِوَجْهِهِ فَقَالَ أَقِيمُوا صُفُوفَكُمْ وَتَرَاصُّوا فَإِنِّي أَرَاكُمْ مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِي

Saffların Düzeltilmesi Sırasında İmamın İnsanlara ' Karşı Yönelmesi Babı
-...Bize Enes (R) tahdîs edip şöyle dedi: Bir defa namaz ikaamet edilmişti. Rasûlullah (S) yüzünü bizlerden tarafa döndürdü de: "Namaz safflarınızı doğrultunuz ve sımsıkı birbirinize yapışınız. Çünkü ben sizleri sırtımın arkasından da görürüm" buyurdu.

بَاب الصَّفِّ الْأَوَّلِ

720 – حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الشُّهَدَاءُ الْغَرِقُ وَالْمَطْعُونُ وَالْمَبْطُونُ وَالْهَدِمُ

Birinci Saff Babı
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyuruyordu: "Şehîdler; suda boğulan, taundan ölen, karın illetinden ölen, yıkık altında kalıp ölen (bir de Allah yolunda ölen) dir."

721 – وَقَالَ وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي التَّهْجِيرِ لَاسْتَبَقُوا وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي الْعَتَمَةِ وَالصُّبْحِ لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبْوًا وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي الصَّفِّ الْمُقَدَّمِ لَاسْتَهَمُوا

Yine buyurdu ki: "İlk vakitte olanı bilselerdi, muhakkak (ona yetişmek için) yarış ederlerdi. Yatsı ile Sabah (cemâatlann)<ia olan fazileti bilselerdi, emekleye emekleye de olsa muhakkak bu iki namaza gelirlerdi,Birinci saffta (bulunmakta) neler olduğunu bilselerdi (onlara nail olmak için) muhakkak kur'a atarlardı"

بَاب إِقَامَةُ الصَّفِّ مِنْ تَمَامِ الصَّلَاةِ

722 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ فَلَا تَخْتَلِفُوا عَلَيْهِ فَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا وَإِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ وَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا وَإِذَا صَلَّى جَالِسًا فَصَلُّوا جُلُوسًا أَجْمَعُونَ وَأَقِيمُوا الصَّفَّ فِي الصَّلَاةِ فَإِنَّ إِقَامَةَ الصَّفِّ مِنْ حُسْنِ الصَّلَاةِ

Saffı Doğrultmak, Namazın (Güzel) Tamam Olmasındandır
-....Bize Ma'mer, Hemmâm'dan; o da Ebû Hureyre'den haber verdi. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "İmâm ancak kendisine uyulsun diye imâm edilir. Binâenaleyh imâma muhalif iş yapmayınız. O rukû'ya varınca rukû'a varınız. Başını kaldırdığı zaman siz de kaldırınız. Semiallahu limen hamideh dediği zaman Rabbena lekel-hamd deyiniz. Secdeye gittiği zaman siz de secdeye gidiniz. Oturduğu hâlde namaz kıldığı vakit sizler de hep oturarak namaz kılınız. Namazda saffı doğrultunuz. Çünkü saff doğrultmak namazın güzelliğindendir"

---

723 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَوُّوا صُفُوفَكُمْ فَإِنَّ تَسْوِيَةَ الصُّفُوفِ مِنْ إِقَامَةِ الصَّلَاةِ

-.......Bize Şu'be, Katâde'den; o da Enes(R)'ten tahdîs etti. Peygamber (S): "Safflartmzı dümdüzyapınız. Çünkü saff lan dümdüz yapmak, namazı ikaame etmek(işlerin)dendir" buyurmuştur.

بَاب إِثْمِ مَنْ لَمْ يُتِمَّ الصُّفُوفَ

724 – حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ أَسَدٍ قَالَ أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى قَالَ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ عُبَيْدٍ الطَّائِيُّ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّهُ قَدِمَ الْمَدِينَةَ فَقِيلَ لَهُ مَا أَنْكَرْتَ مِنَّا مُنْذُ يَوْمِ عَهِدْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا أَنْكَرْتُ شَيْئًا إِلَّا أَنَّكُمْ لَا تُقِيمُونَ الصُّفُوفَ وَقَالَ عُقْبَةُ بْنُ عُبَيْدٍ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ قَدِمَ عَلَيْنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ الْمَدِينَةَ بِهَذَا

(Namaza Durma Sırasında) Saffları Tamamlamayan Kimselerin Günahı Babı
-.... Bize Saîd ibn Ubeyd et-Tâî, Buşeyr ibn Yesâr el-Ensârî'den; o da Enes ibn Mâlik'ten şöyle haber verdi: Enes ibn Mâ-lîk (R) Basra'dan Medine'ye geldi.Kendisine: RasûluIlah(S)'ın ahdinden (zamanından) beri bizde beğenmediğin şeyler nelerdir? Diye soruldu. Enes: Sizin beğenmediğim bir şeyiniz yok; şu kadar var ki, sizler safları doğrultmuyorsunuz, dedi. Ve Ukbetu'bnu Ubeyd: Buşeyr ibn Yesâr'dan, Enes ibn Mâlik Medine'ye bizim yanımıza geldi., deyip bu hadîsi rivayet etti

---

بَاب إِلْزَاقِ الْمَنْكِبِ بِالْمَنْكِبِ وَالْقَدَمِ بِالْقَدَمِ فِي الصَّفِّ وَقَالَ النُّعْمَانُ بْنُ بَشِيرٍ رَأَيْتُ الرَّجُلَ مِنَّا يُلْزِقُ كَعْبَهُ بِكَعْبِ صَاحِبِهِ

Saffta Omuzun Omuza ve Ayağın Ayağa Yapıştırılması Babı
Ve Nu'mân ibn Beşîr: Ben bizden olan kimsenin kendi topuğunu yanındaki arkadaşının topuğuna yapıştırdığını gördüm, demiştir

---

725 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ قَالَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَقِيمُوا صُفُوفَكُمْ فَإِنِّي أَرَاكُمْ مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِي وَكَانَ أَحَدُنَا يُلْزِقُ مَنْكِبَهُ بِمَنْكِبِ صَاحِبِهِ وَقَدَمَهُ بِقَدَمِهِ

-...Bize Zuheyr, Humeyd (et-Tavîl)'den; o da Enes'ten tahdîs etti. Peygamber (S): "Namaz safflarınızı doğrultunuz. Çünkü ben sizleri sırtımın arkasından da görürüm" buyurdu. Yine Enes:Bizim herbirimiz kendi omuzunu arkadaşının omuzuna, ayağını da arkadaşının ayağına yapıştırırdı,dedi.

بَاب إِذَا قَامَ الرَّجُلُ عَنْ يَسَارِ الْإِمَامِ وَحَوَّلَهُ الْإِمَامُ خَلْفَهُ إِلَى يَمِينِهِ تَمَّتْ صَلَاتُهُ

726 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا دَاوُدُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ كُرَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ لَيْلَةٍ فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرَأْسِي مِنْ وَرَائِي فَجَعَلَنِي عَنْ يَمِينِهِ فَصَلَّى وَرَقَدَ فَجَاءَهُ الْمُؤَذِّنُ فَقَامَ وَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ

Me'müm Olan Kimse, İmamın Solunda Namaza Durduğu ve İmam da Onu Arka Tarafından Tutup Sağ Yanına Geçirdiği Zaman Namazı Tamam Olmuştur
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Ben bir gece Peygamber'Ie beraber namaza kalktım da O'nun sol tarafına durdum.Rasûlullah (S) arka tarafımdan başımı tuttu ve beni sağ tarafına geçirdi. Böylece namazı kıldı ve uyudu.Müteakiben O'na müezzin geldi,kalkıp abdest almadan namaz kıldı.

بَاب الْمَرْأَةُ وَحْدَهَا تَكُونُ صَفًّا

727 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْحَاقَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ صَلَّيْتُ أَنَا وَيَتِيمٌ فِي بَيْتِنَا خَلْفَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأُمِّي أُمُّ سُلَيْمٍ خَلْفَنَا

Mescidin ve İmamın Sağ Tarafına Gitmek Babı
-... Bize Âsim, eş-Şa'bî'den; o da İbn Abbâs(R)'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben bir gece, namaz kılmak üzere Peygam-ber'in solunda durdum. Peygamber (S) benim elimi yâhud pazumu tutu da, eliyle arkamdan işaret ederek nihayet beni sağ tarafına dikeltti.

بَاب مَيْمَنَةِ الْمَسْجِدِ وَالْإِمَامِ

728 – حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا ثَابِتُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قُمْتُ لَيْلَةً أُصَلِّي عَنْ يَسَارِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخَذَ بِيَدِي أَوْ بِعَضُدِي حَتَّى أَقَامَنِي عَنْ يَمِينِهِ وَقَالَ بِيَدِهِ مِنْ وَرَائِي

Kadın Tek Başına Bir Saff Olur
-... Enes ibn Mâlik (R): Ben bir yetîm ile beraber bizim evde Peygamber(S)'in arkasında cemâatle namaz kıldık; annem Üm-mü Süleym de bizim arkamızda (namaz kıldı) demiştir.

بَاب إِذَا كَانَ بَيْنَ الْإِمَامِ وَبَيْنَ الْقَوْمِ حَائِطٌ أَوْ سُتْرَةٌ

وَقَالَ الْحَسَنُ لَا بَأْسَ أَنْ تُصَلِّيَ وَبَيْنَكَ وَبَيْنَهُ نَهْرٌ وَقَالَ أَبُو مِجْلَزٍ يَأْتَمُّ بِالْإِمَامِ وَإِنْ كَانَ بَيْنَهُمَا طَرِيقٌ أَوْ جِدَارٌ إِذَا سَمِعَ تَكْبِيرَ الْإِمَامِ

İmamla Me'mümlar Arasında Duvar Yahud Sütre Olduğu Zaman?
Ve Hasen Basrî (110): Seninle imâm arasında bir nehir bulunduğu hâlde (imâma uyup) namaz Kılmanda be's yoktur, demiştir.Ebû Miclez (101) de: Aralarında yol yâhud duvar bulunsa da, imâmın tekbîrlerini işittiği zaman insane imâma uyabilir, demiştir

729 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي مِنْ اللَّيْلِ فِي حُجْرَتِهِ وَجِدَارُ الْحُجْرَةِ قَصِيرٌ فَرَأَى النَّاسُ شَخْصَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ أُنَاسٌ يُصَلُّونَ بِصَلَاتِهِ فَأَصْبَحُوا فَتَحَدَّثُوا بِذَلِكَ فَقَامَ اللَّيْلَةَ الثَّانِيَةَ فَقَامَ مَعَهُ أُنَاسٌ يُصَلُّونَ بِصَلَاتِهِ صَنَعُوا ذَلِكَ لَيْلَتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا حَتَّى إِذَا كَانَ بَعْدَ ذَلِكَ جَلَسَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَخْرُجْ فَلَمَّا أَصْبَحَ ذَكَرَ ذَلِكَ النَّاسُ فَقَالَ إِنِّي خَشِيتُ أَنْ تُكْتَبَ عَلَيْكُمْ صَلَاةُ اللَّيْلِ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) gece vakti olunca kendi hücresinde namaz kılardı. Hücrenin duvarı alçak olduğu için, insanlar Peygamber'in (namaz kılarken) şahsım, yânı karaltı sını gördüler. Bir takım insanlar kalktılar ve O'nun namazına uyup, namaz kıldılar. Sabah olunca bu yaptıklarını aralarında konuştular. Ertesi gece Peygamber yine namazına kalktı. Yine bir takım insanlar kendisine uyarak namaz kıldılar. Bu işi iki yâhud üç gece tekrar ettiler. Ondan sonraki gece olunca Rasûlullah evinde oturdu ve oraya çıkmadı. Sabah olunca bâzı kimseler (sebebini anlamak için) bunu Rasûlullah'a arzettiler. Rasûlullah cevaben: "Gece namazı sizin üzerinize farz yazılacak diye- korktum" buyurdu.

بَاب صَلَاةِ اللَّيْلِ

730 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ لَهُ حَصِيرٌ يَبْسُطُهُ بِالنَّهَارِ وَيَحْتَجِرُهُ بِاللَّيْلِ فَثَابَ إِلَيْهِ نَاسٌ فَصَلَّوْا وَرَاءَهُ

Gece Namazı Babı

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S)'in bir hasırı vardı ki, onu gündüzleri yayar,geceleri de hücre hâline kordu (da orada namaz kılardı). İşte insanlar oraya döndüler de, O'nun arkasında namaz kıldılar.

---

731 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ قَالَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ قَالَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمٍ أَبِي النَّضْرِ عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اتَّخَذَ حُجْرَةً قَالَ حَسِبْتُ أَنَّهُ قَالَ مِنْ حَصِيرٍ فِي رَمَضَانَ فَصَلَّى فِيهَا لَيَالِيَ فَصَلَّى بِصَلَاتِهِ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَلَمَّا عَلِمَ بِهِمْ جَعَلَ يَقْعُدُ فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ فَقَالَ قَدْ عَرَفْتُ الَّذِي رَأَيْتُ مِنْ صَنِيعِكُمْ فَصَلُّوا أَيُّهَا النَّاسُ فِي بُيُوتِكُمْ فَإِنَّ أَفْضَلَ الصَّلَاةِ صَلَاةُ الْمَرْءِ فِي بَيْتِهِ إِلَّا الْمَكْتُوبَةَ قَالَ عَفَّانُ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا مُوسَى سَمِعْتُ أَبَا النَّضْرِ عَنْ بُسْرٍ عَنْ زَيْدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-..Bize Abdu'1-A'lâ ibn Hammâd tahdîs edip şöyle dedi: Bize Vuheyb tahdîs edip şöyle dedi:Bize Mûsâ ibn Ukbe, Salim Ebu'n-Nadr'dan; o da Busr ibn Saîd'den; o da Zeyd ibn Sâbit'ten olmak üzere tahdîs etti (O, şöyle demiştir): Rasûlullah ramazânda, zannederim hasırdan bir hücre edindi de birkaç gece namaz kıldı. Sahâbîlerinden bir takım insanlar da O'nun namazına uyarak namaz kıldılar. Rasûlullah onların yaptıklarını bilince oturmağa başladı. Müteakiben onların yanma çıktı da şöyle buyurdu:"Yaptığınızı gördüğüm şu işi tanıyıp beğendim. Lâkin ey insanlar, siz (bu nafileyi) evlerinizde kılınız. Çünkü farz olanı müstesna, insanın namazının en faziletlisi kendi evinde kıldığı namazdır".
Affân ibn Müslim şöyle dedi: Bize Vuheyb tahdîs edip şöyle dedi: Bize Mûsâ ibn Ukbe tahdîs edip şöyle dedi. Ben Ebu'n-Nadr'dan işittim, o da Busr'dan; o da Zeyd'den; o da Peygamber'den

---

بَاب إِيجَابِ التَّكْبِيرِ وَافْتِتَاحِ الصَّلَاةِ

732 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ الْأَنْصَارِيُّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَكِبَ فَرَسًا فَجُحِشَ شِقُّهُ الْأَيْمَنُ قَالَ أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَصَلَّى لَنَا يَوْمَئِذٍ صَلَاةً مِنْ الصَّلَوَاتِ وَهُوَ قَاعِدٌ فَصَلَّيْنَا وَرَاءَهُ قُعُودًا ثُمَّ قَالَ

لَمَّا سَلَّمَ إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ فَإِذَا صَلَّى قَائِمًا فَصَلُّوا قِيَامًا وَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا وَإِذَا رَفَعَ فَارْفَعُوا وَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا وَإِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ

Namaza Başlarken "Allahu Ekber" Demenin Vucubu Babı

-...ez-Zuhrî şöyle demiştir:Bana Enes ibn Mâlik el-Ensârî (R) şöyle haber verdi: Rasûlullah bir ata bindi de vücûdunun sağ tarafı incinip berelendi. Enes dedi ki: İşte o gün Rasûlullah namazlardan birini bize oturduğu halde kıldırdı. Biz de O'nun arkasında oturarak kıldık. Sonra selâm verince şöyle buyurdu: "İmâm ancak kendisine uyulmak için imâm edinilmiştir. Böyle olunca imâm ayakta namaz kıldırdığı zaman, siz de ayakta namaz kılınız. Rükû 'a vardığı zaman, sizde rükû'a varınız. Başını kaldırdığında siz de kaldırınız,. Secdeye vardığında siz de secdeye varınız. İmâm Semiallâhu limen hamideh dediği zaman siz de Rabbena ve leke'Uhamd deyiniz"

---

733 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّهُ قَالَ خَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ فَرَسٍ فَجُحِشَ فَصَلَّى لَنَا قَاعِدًا فَصَلَّيْنَا مَعَهُ قُعُودًا ثُمَّ انْصَرَفَ فَقَالَ إِنَّمَا الْإِمَامُ أَوْ إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا وَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا وَإِذَا رَفَعَ فَارْفَعُوا وَإِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ وَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bir attan düştü de vücûdu berelendi. Akabinde bize oturarak namaz kıldırdı. Biz de O'nunla beraber oturarak namaz kıldık. Sonra namazdan çıktı da şöyle buyurdu: "İmâm ancak -yâhud da: ancak imâm- kendisine uyulsun diye imam yapılmıştır. Öyle ise Allâhu Ekber dediği zaman, siz de Allâhu Ekber deyiniz. O rükû' yaptığında siz de rükû' yapınız. O başını kaldırdığında siz de kaldırınız. İmâm Semiallâhu limen hamideh dediği zaman, Rabbena lekeH-hamd deyiniz. O secdeye gittiği zaman siz de secdeye gidiniz"

---

734 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا وَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا وَإِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ وَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا وَإِذَا صَلَّى جَالِسًا فَصَلُّوا جُلُوسًا أَجْمَعُونَ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "İmâm ancak kendisine uyulsun diye imâm edilmiştir. Böyle olunca imâm tekbîr aldığı zaman siz de tekbîr alın, rükû' yaptığı zaman siz de rükû'yapın; Semiallâhu limen hamideh dediği zaman Rabbena ve leke 1-hamd deyiniz. Secde yaptığı zaman siz de secde yapınız. O oturarak namaz kıldırdığı zaman, siz de toptan oturarak namaz kılınız"

بَاب رَفْعِ الْيَدَيْنِ فِي التَّكْبِيرَةِ الْأُولَى مَعَ الِافْتِتَاحِ سَوَاءً

735 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَرْفَعُ يَدَيْهِ حَذْوَ مَنْكِبَيْهِ إِذَا افْتَتَحَ الصَّلَاةَ وَإِذَا كَبَّرَ لِلرُّكُوعِ وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنْ الرُّكُوعِ رَفَعَهُمَا كَذَلِكَ أَيْضًا وَقَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ وَكَانَ لَا يَفْعَلُ ذَلِكَ فِي السُّجُودِ

Namaza Başlarken İlk Tekbir İle Birlikte Aynı Zamanda Ellerin de (Omuz Hizasına Kadar) Yukarıya Kaldırılması Babı
-....(Abdullah ibn Umer -R- şöyle demiştir:) Rasûlullah (S) namaza başladığında ellerini omuzla rının hizasına kadar kaldırırdı. Rükû' için tekbîr aldığında ve rukû'dan başını kaldırdığında yine ellerini öylece kaldırır, Semiallâhu limen hamideh, Rabbena ve lekel-hatrid der idi. Sucûdda ise bu el kaldırmayı yapmazdı.

بَاب رَفْعِ الْيَدَيْنِ إِذَا كَبَّرَ وَإِذَا رَكَعَ وَإِذَا رَفَعَ

736 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَامَ فِي الصَّلَاةِ رَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى يَكُونَا حَذْوَ مَنْكِبَيْهِ وَكَانَ يَفْعَلُ ذَلِكَ حِينَ يُكَبِّرُ لِلرُّكُوعِ وَيَفْعَلُ ذَلِكَ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنْ الرُّكُوعِ وَيَقُولُ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ وَلَا يَفْعَلُ ذَلِكَ فِي السُّجُودِ

(Namaz Kılan Kimsenin) Tekbir Aldığı Zaman, Rukü'a Vardığı Zaman ve Bir de Rükü'dan Kalktığı Zaman Ellerini Yukarıya Kaldırması Babı
-... Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah'ı şöyle gördüm: Namaza durduğu zaman, iki eli omuzlan hizasında oluncaya kadar ellerini yukarıya kaldırdı. Bu el kaldırmayı rükû' için tekbîr aldığı zaman da ve başını rukû'dan kaldırdığı zaman da yapar, ve Semiallâhu limen hamideh der idi. Sucûdda ise bu el kaldırmayı yapmazdı

---

737 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ الْوَاسِطِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ خَالِدٍ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ أَنَّهُ رَأَى مَالِكَ بْنَ الْحُوَيْرِثِ إِذَا صَلَّى كَبَّرَ وَرَفَعَ يَدَيْهِ وَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَرْكَعَ رَفَعَ يَدَيْهِ وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنْ الرُّكُوعِ رَفَعَ يَدَيْهِ وَحَدَّثَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَنَعَ هَكَذَا

-.... Bize Hâlid ibn Abdillah, Hâlid (el-Hazzâ)'den; o da Ebû Kilâbe'den tahdîs etti. O, Mâlik ibn'ul-Huveyris'in şöyle namaz kıldığını görmüştür: Namaza durduğu zaman tekbîr aldı ve ellerini yukarıya kaldırdı. Rukû'a varmak istediği zaman, iki elini yukarıya kaldırdı. Başını rukû'dan kaldırdığı zaman yine ellerini yukarıya kaldırdı. Ve Mâlik ibn Huveyris, Rasûlullah'ın da böyle yaptığını söyledi.

بَاب إِلَى أَيْنَ يَرْفَعُ يَدَيْهِ وَقَالَ أَبُو حُمَيْدٍ فِي أَصْحَابِهِ رَفَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَذْوَ مَنْكِبَيْهِ

Namaz Kılan Kimse Ellerini Nereye Kadar Kaldırır Babı
Ebû Humeyd el-Ensârî, sahâbîlerden olan arkadaşları arasında: Peygamber (S) ellerini omuzları hizasına kaldırdı, demiştir

738 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنَا سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ افْتَتَحَ التَّكْبِيرَ فِي الصَّلَاةِ فَرَفَعَ يَدَيْهِ حِينَ يُكَبِّرُ حَتَّى يَجْعَلَهُمَا حَذْوَ مَنْكِبَيْهِ وَإِذَا كَبَّرَ لِلرُّكُوعِ فَعَلَ مِثْلَهُ وَإِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَعَلَ مِثْلَهُ وَقَالَ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ وَلَا يَفْعَلُ ذَلِكَ حِينَ يَسْجُدُ وَلَا حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ مِنْ السُّجُودِ

-... Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber'! namazı şöyle kılarken gördüm:

Peygamber namaza Aîlâhu Ekber sözüyle girdi. Bu tekbîri alırken iki elini de omuzlan hizasına getirinceye kadar yukarı kaldırdı. Rükû' i£in tekbîr aldığı zaman da yine böyle ellerim kaldırdı. Semiallâhu limen hamideh dediği zaman da yine böylece ellerini kaldırdı. Rabbena ve leke'l-hamd dedi de artık secdeye giderken ve de secdeden başını kaldırırken bu ellerini kaldırma hareketini yapmadı.

بَاب رَفْعِ الْيَدَيْنِ إِذَا قَامَ مِنْ الرَّكْعَتَيْنِ

739 – حَدَّثَنَا عَيَّاشٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى قَالَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ كَانَ إِذَا دَخَلَ فِي الصَّلَاةِ كَبَّرَ وَرَفَعَ يَدَيْهِ وَإِذَا رَكَعَ رَفَعَ يَدَيْهِ وَإِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ رَفَعَ يَدَيْهِ وَإِذَا قَامَ مِنْ الرَّكْعَتَيْنِ رَفَعَ يَدَيْهِ وَرَفَعَ ذَلِكَ ابْنُ عُمَرَ إِلَى نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَوَاهُ ابْنُ طَهْمَانَ عَنْ أَيُّوبَ وَمُوسَى بْنِ عُقْبَةَ مُخْتَصَرًا

-... Bize Ubeydullah, Nâfi'den tahdîs etti ki, İbnu Umer (R) namaza girerken tekbîr a' r ve iki elini yukarıya kaldırırdı. Rukû'a giderken yine ellerini yukarıya kaldırırdı. Semiallâhu limen hamideh dediği zaman ellerini kaldırırdı. İkinci rek'attan sonra ayağa kalktığı zaman yine ellerini yukarı kaldırırdı. Ve bu fiilleri İbn Umer Pey-gamber'e ref ederek rivayet etti. Ve bunu Hammâd ibn Seleme, Eyyûb'dan; o da Nâfi'den; o da İbn Umer'den; o da Peygamber'den olmak üzere rivayet etti. Keza bunu İbnu Tahmân da Eyyûb ile Mûsâ ibn Ukbe'den muhtasar olarak rivayet etmiştir

---

بَاب وَضْعِ الْيُمْنَى عَلَى الْيُسْرَى

740 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ كَانَ النَّاسُ يُؤْمَرُونَ أَنْ يَضَعَ الرَّجُلُ الْيَدَ الْيُمْنَى عَلَى ذِرَاعِهِ الْيُسْرَى فِي الصَّلَاةِ قَالَ أَبُو حَازِمٍ لَا أَعْلَمُهُ إِلَّا يَنْمِي ذَلِكَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِسْمَاعِيلُ يُنْمَى ذَلِكَ وَلَمْ يَقُلْ يَنْمِي

(Namazın Kıyamında İken) Sağ Elin Sol El Üzerine Konulması Babı
-.. Bize Abdullah ibn Mesleme, Mâlik'ten; o da Ebû Hâzım'dan; o da Sehl ibn Sa'd(R)'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: (Rasûlullah gününde) İnsanlara, namaz kılarken musallînin sağ elini sol bileği üzerine koyması emredilirdi.
Râvî Ebû Hazım Seleme ibn Dînâr: Benim bildiğime göre Sehl ibn Sa'd bunu Peygamber'e ref ediyor, demiştir. Diğer râvî İsmâîl ise mechûl sîgasıyle "Yumnâ" yânî hadîs Peygamber'e ref olunuyor demiş de, Peygamber'e ref ediyor dememiştir

---

بَاب الْخُشُوعِ فِي الصَّلَاةِ

741 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ هَلْ تَرَوْنَ قِبْلَتِي هَا هُنَا وَاللَّهِ مَا يَخْفَى عَلَيَّ رُكُوعُكُمْ وَلَا خُشُوعُكُمْ وَإِنِّي لَأَرَاكُمْ وَرَاءَ ظَهْرِي

Namaz İçinde Huşü'lu Olmak Babı
-.... Bana MâlikEbu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rac'dan o da Ebû Hureyre'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Siz benim kıblem (yalnız) şurasıdır (ve namazda Önümden başka bir yeri görmem) mı sanıyorsunuz? Allah'a yemîn ederim ki, sizin huşu'unuz da, rukû'unuz da bana gizli kalmıyor. Şübhesiz ben sizleri muhakkak sırtımın arkasından da görüyorum"

---

742 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَقِيمُوا الرُّكُوعَ وَالسُّجُودَ فَوَاللَّهِ إِنِّي لَأَرَاكُمْ مِنْ بَعْدِي وَرُبَّمَا قَالَ مِنْ بَعْدِ ظَهْرِي إِذَا رَكَعْتُمْ وَسَجَدْتُمْ

-.... Bize Şu'be tahdîs edip şöyle dedi: Ben Katâde'den işittim; o da Enes ibn Mâlik'ten. Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Namazda rukû'u vesucûdu doğrultunuz. Allah'a yemîn ederim ki, ben sizleri muhakkak arkamdan da (görürüm) -Belki de şöyle dedi- Sizler rükû' ettiğiniz ve sucûd ettiğiniz zaman ben sizleri muhakkak sırtımın arkasından da görürüm"

بَاب مَا يَقُولُ بَعْدَ التَّكْبِيرِ

743 – حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانُوا يَفْتَتِحُونَ الصَّلَاةَ بِالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Namaza Giriş Tekbirinden Sonra Ne Söyler Babı
- Bize Hafs ibn Umer tahdîs edip şöyle dedi: Bize Şu'be, Katâde'den;o da Enes'ten tahdîs etti. O: Peygamber(S), Ebû'Bekr ve Umer (R) namaza hep Elhamdu littâhi RabbVl-Âlemîn ile başlarlardı, Demiştir.

---

744 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ قَالَ حَدَّثَنَا عُمَارَةُ بْنُ الْقَعْقَاعِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْكُتُ بَيْنَ التَّكْبِيرِ وَبَيْنَ الْقِرَاءَةِ إِسْكَاتَةً قَالَ أَحْسِبُهُ قَالَ هُنَيَّةً فَقُلْتُ بِأَبِي وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ إِسْكَاتُكَ بَيْنَ التَّكْبِيرِ وَالْقِرَاءَةِ مَا تَقُولُ قَالَ أَقُولُ اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ اللَّهُمَّ نَقِّنِي مِنْ الْخَطَايَا كَمَا يُنَقَّى الثَّوْبُ الْأَبْيَضُ مِنْ الدَّنَسِ اللَّهُمَّ اغْسِلْ خَطَايَايَ بِالْمَاءِ وَالثَّلْجِ وَالْبَرَدِ

-... Bize Ebû Hureyre (R) tahdîs edip şöyle dedi:Rasûlullah namaza giriş tekbîri ile kıraat arasında azıcık sükût ederdi. Râvî Ebû Zur'a: Ebû Hureyre: Azıcık dedi zannederim, demiştir. Ben: Yâ Rasûlallah, babam anam sana feda olsun, tekbîr ile kıraat arasındaki şu sükûtun (nedir; orada) ne söylersin? dedim.Rasûlullah:"Allâ-humme bâıd beyni ve beyne hatâyâye kemâ bâatte beynel-Meşrıkı ve'l-Mağrıb. Attâhumme nakkınî minel hatâyâ kemâ yunakka's-sevbul-ebyadu mine'd-denesi. Allahumme'ğsılhatâyâyebVl-mâi ve's-selci vel-beredi (= Yâ Allah, benimle, günâhlarım arasını, doğu ile batı arasını uzaklaştırdığın gibi uzaklaştır. Yâ Allah, beyaz kumaş kirden

temizlendiği gibi, beni günâhlardan temizle. Yâ Allah, geçmiş günâhlarımı da su ile, kar ile, dolu İle tertemiz yıka) derim" dedi.

بَاب

745 – حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ أَخْبَرَنَا نَافِعُ بْنُ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى صَلَاةَ الْكُسُوفِ فَقَامَ فَأَطَالَ الْقِيَامَ ثُمَّ رَكَعَ فَأَطَالَ الرُّكُوعَ ثُمَّ قَامَ فَأَطَالَ الْقِيَامَ ثُمَّ رَكَعَ فَأَطَالَ الرُّكُوعَ ثُمَّ رَفَعَ ثُمَّ سَجَدَ فَأَطَالَ السُّجُودَ ثُمَّ رَفَعَ ثُمَّ سَجَدَ فَأَطَالَ السُّجُودَ ثُمَّ قَامَ فَأَطَالَ الْقِيَامَ ثُمَّ رَكَعَ فَأَطَالَ الرُّكُوعَ ثُمَّ رَفَعَ فَأَطَالَ الْقِيَامَ ثُمَّ رَكَعَ فَأَطَالَ الرُّكُوعَ ثُمَّ رَفَعَ فَسَجَدَ فَأَطَالَ السُّجُودَ ثُمَّ رَفَعَ ثُمَّ سَجَدَ فَأَطَالَ السُّجُودَ ثُمَّ انْصَرَفَ فَقَالَ قَدْ دَنَتْ مِنِّي الْجَنَّةُ حَتَّى لَوْ اجْتَرَأْتُ عَلَيْهَا لَجِئْتُكُمْ بِقِطَافٍ مِنْ قِطَافِهَا وَدَنَتْ مِنِّي النَّارُ حَتَّى قُلْتُ أَيْ رَبِّ وَأَنَا مَعَهُمْ فَإِذَا امْرَأَةٌ حَسِبْتُ أَنَّهُ قَالَ تَخْدِشُهَا هِرَّةٌ قُلْتُ مَا شَأْنُ هَذِهِ قَالُوا حَبَسَتْهَا حَتَّى مَاتَتْ جُوعًا لَا أَطْعَمَتْهَا وَلَا أَرْسَلَتْهَا تَأْكُلُ قَالَ نَافِعٌ حَسِبْتُ أَنَّهُ قَالَ مِنْ خَشِيشٍ أَوْ خَشَاشِ

-... Bana İbnu Ebî Muleyke, Ebû Bekr'in kızı Esmâ'dan tahdîs etti (O, şöyle demiştir): Peygamber (S) kusûf namazını kıldır-diydı. Şöyle ki: Kıyama durdu, kıyamı çok uzattı. Sonra rukû'a vardı, rukû'u uzattı. Sonra başını kaldırdı ve kavmeyi uzattı. Sonra yine rukû'a vardı, rukû'u uzattı. Sonra başını kaldırdı. Sonra secdeye vardı, sucûdu uzattı. Sonra başını kaldırdı. Sonra yine secdeye vardı, sucû-du uzattı. Sonra ayağa kalktı, kıyamı uzattı. Sonra rukû'a vardı, rukû'u uzattı. Sonra başını kaldırdı, kavmeyi uzattı. Sonra yine rukû'a vardı, rukû'u uzattı. Sonra başını kaldırdı. Sonra secdeye vardı, sucûdu uzattı. Sonra başını kaldırdı. Sonra yine secdeye vardı, sucûdu uzattı. Sonra namazdan çıktı.Akabinde şöyle buyurdu: "Cennet bana yaklaştı. O kadar ki, eğer cür'et etseydim salkımlarından bir tanesini (alıp) size getirebilecektim. Cehennem de bana o kadar yaklaştı ki: Ey Rabbim, ben de onlarla beraber miyim? dedim. Orada bir kadın gördüm". -Râvî İbn Ebî Muleyke: O'nuh şöyle dediğini sanmaktayım, demiştir: "Bir kadını bir kedi tırmalayıp duruyor. Buna ne oluyor? diye sordum. Bu kadın o kediyi açlıktan ölünceye kadar habsetti. Kadın ona yiyecek vermedi, kendi kendine yemesi için de salıvermedi. "RâvîNâfi': O'nun şöyle dediğini sanırım, dedi: "Yerin haşerelerinden yesin diye salıvermedi, dediler"

بَاب رَفْعِ الْبَصَرِ إِلَى الْإِمَامِ فِي الصَّلَاةِ

وَقَالَتْ عَائِشَةُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي صَلَاةِ الْكُسُوفِ فَرَأَيْتُ جَهَنَّمَ يَحْطِمُ بَعْضُهَا بَعْضًا حِينَ رَأَيْتُمُونِي تَأَخَّرْتُ

Namaz İçinde Gözü İmama Doğru Kaldırmak Babı
Aişe de şöyle dedi: Peygamber (S): "Benim geri çekildiğimi gördüğünüz zaman ben cehennemi bâzısı bâzısını kırıyor hâlde gördüm"demiştir

746 – حَدَّثَنَا مُوسَى قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ قَالَ قُلْنَا لِخَبَّابٍ أَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ فِي الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ قَالَ نَعَمْ قُلْنَا بِمَ كُنْتُمْ تَعْرِفُونَ ذَاكَ قَالَ بِاضْطِرَابِ لِحْيَتِهِ

-.... Ebû Ma'mer şöyle demiştir: Biz Habbâb'a: Rasûhıllah (S) öğle ile ikindi namazlarında (Kur'ân) okur muydu? diye sorduk. Habbâb ibnu'l-Erett: Evet, dedi. Biz tekrar: Sizler bunu nereden anlardınız? diye sorduk. Habbâb: Çenesinin hareket edip oynamasından, dedi

747 – حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَنْبَأَنَا أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ يَزِيدَ يَخْطُبُ قَالَ حَدَّثَنَا الْبَرَاءُ وَكَانَ غَيْرَ كَذُوبٍ أَنَّهُمْ كَانُوا إِذَا صَلَّوْا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَفَعَ رَأْسَهُ مِنْ الرُّكُوعِ قَامُوا قِيَامًا حَتَّى يَرَوْنَهُ قَدْ سَجَدَ

-....Bize Ebû İshâk haber verip şöyle dedi: Ben Abdullah ibn Yezîd'den işittim; o hitabe yaparken şöyle dedi: Bize el-Berâ, yalancı olmayarak tahdîs etti ki, onlar Peygamber ile beraber namaz kıldıkları zaman Peygamber başını rukû'dan kaldırır, sahâbîler Peygamber'i secdeye inmiş görünceye kadar ayakta kalırlardı.

748 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَسَفَتْ الشَّمْسُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ رَأَيْنَاكَ تَنَاوَلُ شَيْئًا فِي مَقَامِكَ ثُمَّ رَأَيْنَاكَ تَكَعْكَعْتَ قَالَ إِنِّي أُرِيتُ الْجَنَّةَ فَتَنَاوَلْتُ مِنْهَا عُنْقُودًا وَلَوْ أَخَذْتُهُ لَأَكَلْتُمْ مِنْهُ مَا بَقِيَتْ الدُّنْيَا

-...Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah zamanında güneş tutuldu da kusûf namazı kıldırdı. Sahâbîler: Yâ Ra-sûlallah, namaz içinde durduğun yerden (görmediğimiz) bir şeye elinle uzandığını gördük, sonra (yine namaz içinde) irkilip geri geri geldiğini gördük, dediler. Peygamber: "Bana cennet gösterildi de, ben ondan bir salkıma elimle uzandım. Eğer o salkımı alabilseydim, dünyâ bakî kaldığı müddetçe ondan muhakkak yerdiniz" buyurdu.

749 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ قَالَ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ قَالَ حَدَّثَنَا هِلَالُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ صَلَّى لَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ رَقِيَ الْمِنْبَرَ فَأَشَارَ بِيَدَيْهِ قِبَلَ قِبْلَةِ الْمَسْجِدِ ثُمَّ قَالَ لَقَدْ رَأَيْتُ الْآنَ مُنْذُ صَلَّيْتُ لَكُمْ الصَّلَاةَ الْجَنَّةَ وَالنَّارَ مُمَثَّلَتَيْنِ فِي قِبْلَةِ هَذَا الْجِدَارِ فَلَمْ أَرَ كَالْيَوْمِ فِي الْخَيْرِ وَالشَّرِّ ثَلَاثًا

-....Bize HİIâI ibn Alî' Enes ^n Mâlik'ten tahdîs etti O Wle demiştir: Peygamber (S) bize namaz kıldırdı. Sonra minbere Si da eliyle mescidin kıble tarafına işaret etti. Sonra söyle buyurdu :"Yemîn ederim, şimdi size namaz kıldırdığım zaman cenneti ve cehennemi şu duvarın kıble tarafında sûretlendirilmişler olarak gördüm. Ben hayır ve şerr hâlleri hususunda bugünkü gibi bir manzara görmedim". Peygamber bunu üç defa söyledi.

بَاب رَفْعِ الْبَصَرِ إِلَى السَّمَاءِ فِي الصَّلَاةِ

750 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَرُوبَةَ قَالَ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ حَدَّثَهُمْ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَرْفَعُونَ أَبْصَارَهُمْ إِلَى السَّمَاءِ فِي صَلَاتِهِمْ فَاشْتَدَّ قَوْلُهُ فِي ذَلِكَ حَتَّى قَالَ لَيَنْتَهُنَّ عَنْ ذَلِكَ أَوْ لَتُخْطَفَنَّ أَبْصَارُهُمْ

Namaz İçinde Gözleri Semaye Doğru Kaldırma(nın Çirkinliği)
-....Enes ibn Mâlik (R) tahdîs edip şöyle demiştir: Peygamber (S): "Bâzı kimselere ne oluyor ki, namaz kılarlarken gözlerini semâya dikiyorlar?"buyurdu. Bu husustaki sözleri şiddetli oldu,

nihayet: "Bunlar ya bu fiillerinden vazgeçerler, ya gözleri kör olur" buyurdu

---

بَاب الِالْتِفَاتِ فِي الصَّلَاةِ

751 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ قَالَ حَدَّثَنَا أَشْعَثُ بْنُ سُلَيْمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الِالْتِفَاتِ فِي الصَّلَاةِ فَقَالَ هُوَ اخْتِلَاسٌ يَخْتَلِسُهُ الشَّيْطَانُ مِنْ صَلَاةِ الْعَبْدِ

Namaz İçinde Sağa Sola Boyun Çevirip Yönelme(nin Çirkinliği)
-.....Âişe(R) şöyle demiştir: Ben Rasûlui!aha, namaz içinde başı sağa sola çevirmeyi sordum. "O, kulun namazından şeytânın kapıp kaçtığı bir şeydir" buyurdu

---

752 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى فِي خَمِيصَةٍ لَهَا أَعْلَامٌ فَقَالَ شَغَلَتْنِي أَعْلَامُ هَذِهِ اذْهَبُوا بِهَا إِلَى أَبِي جَهْمٍ وَأْتُونِي بِأَنْبِجَانِيَّةٍ

-....Âişe(R) şöyle demiştir: Peygamber (S), üstünde damgaları bulunan bir hamîsa (aba) içinde namaz kıldı da: "Bunun damgaları beni meşgul etti; bu hamîsayı Ebü Cehm'e (geri) götürün ve bana bir enbicâniyye getirin" buyurdu

---

بَاب هَلْ يَلْتَفِتُ لِأَمْرٍ يَنْزِلُ بِهِ أَوْ يَرَى شَيْئًا أَوْ بُصَاقًا فِي الْقِبْلَةِ وَقَالَ سَهْلٌ الْتَفَتَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَرَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Namaz Kılan Kimse, Kendisine İnmekte Olan Bir İşten Yahud Bir Şey Görmesinden Yahud Kıble Tarafında Bir Tükürük Görmesinden Dolayı Sağa Sola Boyun Döndürüp Yönelebilir Mi?
Sehl ibn Sa'd da: Ebû Bekr başını döndürdü de Peygamber'i gördü, demiştir

753 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ قَالَ رَأَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نُخَامَةً فِي قِبْلَةِ الْمَسْجِدِ وَهُوَ يُصَلِّي بَيْنَ يَدَيْ النَّاسِ فَحَتَّهَا ثُمَّ قَالَ حِينَ انْصَرَفَ إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا كَانَ فِي الصَّلَاةِ فَإِنَّ اللَّهَ قِبَلَ وَجْهِهِ فَلَا يَتَنَخَّمَنَّ أَحَدٌ قِبَلَ وَجْهِهِ فِي الصَّلَاةِ رَوَاهُ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ وَابْنُ أَبِي رَوَّادٍ عَنْ نَافِعٍ

-.... Bize Leys, Nâfi'den; o da İbn Umer'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Peygamber (S) insanların önünde namaz kıldırırken, mescidin kıblesinde bir tükürük gördü de, onu kazıyıp giderdi.Sonra namazı bitirdiği zaman: "Şübhesiz, herbihniz namazına durduğu zaman, muhakkak Allah onun yüzü tarafındadır. O hâlde hiçbir kimse namaz içinde yüzü tarafına tükürmesin" buyurdu. Bu hadîsi Mûsâ ibnu Ukbe ile İbnu Ebî Ravvâd da Nâfi'den rivayet etmişlerdir.

---

754 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا لَيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسٌ قَالَ بَيْنَمَا الْمُسْلِمُونَ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ لَمْ يَفْجَأْهُمْ إِلَّا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَشَفَ سِتْرَ حُجْرَةِ عَائِشَةَ فَنَظَرَ إِلَيْهِمْ وَهُمْ صُفُوفٌ فَتَبَسَّمَ يَضْحَكُ وَنَكَصَ أَبُو

بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَلَى عَقِبَيْهِ لِيَصِلَ لَهُ الصَّفَّ فَظَنَّ أَنَّهُ يُرِيدُ الْخُرُوجَ وَهَمَّ الْمُسْلِمُونَ أَنْ يَفْتَتِنُوا فِي صَلَاتِهِمْ فَأَشَارَ إِلَيْهِمْ أَتِمُّوا صَلَاتَكُمْ فَأَرْخَى السِّتْرَ وَتُوُفِّيَ مِنْ آخِرِ ذَلِكَ الْيَوْمِ

-...Bana Enes ibn Mâlik (R) haber verip şöyle dedi: Müslümanlar sabah namazını kilmaktalarken, birden Rasûlullah'ın, Âi-şe'nin hücresinin perdesini açtığını görüverdiler. Rasûlullah onlara baktı. Onlar ise saff saff namaza durmuşlardı. Rasûlullah tebessüm edip güldü. Ebû Bekr, Peygamber namaza çıkmak istiyor zanmyle ilk saf fa ulaşmak için topukları üzerinde geri geri çekilmeğe başladı. Müslümanlar (Peygamber'i görme sevinciyle) namazlarını bozmayı kas-dettiler. Peygamber onlara, namazını tamamlayın diye işaret etti de, perdeyi salıverdi. İşte bu günün sonunda Rasûlullah vefat etti.

بَاب وُجُوبِ الْقِرَاءَةِ لِلْإِمَامِ وَالْمَأْمُومِ فِي الصَّلَوَاتِ كُلِّهَا فِي الْحَضَرِ وَالسَّفَرِ وَمَا يُجْهَرُ فِيهَا وَمَا يُخَافَتُ

755 – حَدَّثَنَا مُوسَى قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عُمَيْرٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ شَكَا أَهْلُ الْكُوفَةِ سَعْدًا إِلَى عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَعَزَلَهُ وَاسْتَعْمَلَ عَلَيْهِمْ عَمَّارًا فَشَكَوْا حَتَّى ذَكَرُوا أَنَّهُ لَا يُحْسِنُ يُصَلِّي فَأَرْسَلَ إِلَيْهِ فَقَالَ يَا أَبَا إِسْحَاقَ إِنَّ هَؤُلَاءِ يَزْعُمُونَ أَنَّكَ لَا تُحْسِنُ تُصَلِّي قَالَ أَبُو إِسْحَاقَ أَمَّا أَنَا وَاللَّهِ فَإِنِّي كُنْتُ أُصَلِّي بِهِمْ صَلَاةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَخْرِمُ عَنْهَا أُصَلِّي صَلَاةَ الْعِشَاءِ فَأَرْكُدُ فِي الْأُولَيَيْنِ وَأُخِفُّ فِي الْأُخْرَيَيْنِ قَالَ ذَاكَ الظَّنُّ بِكَ يَا أَبَا إِسْحَاقَ فَأَرْسَلَ مَعَهُ رَجُلًا أَوْ رِجَالًا إِلَى الْكُوفَةِ فَسَأَلَ عَنْهُ أَهْلَ الْكُوفَةِ وَلَمْ يَدَعْ مَسْجِدًا إِلَّا سَأَلَ عَنْهُ وَيُثْنُونَ مَعْرُوفًا حَتَّى دَخَلَ مَسْجِدًا لِبَنِي عَبْسٍ فَقَامَ رَجُلٌ مِنْهُمْ يُقَالُ لَهُ أُسَامَةُ بْنُ قَتَادَةَ يُكْنَى أَبَا سَعْدَةَ قَالَ أَمَّا إِذْ نَشَدْتَنَا فَإِنَّ سَعْدًا كَانَ لَا يَسِيرُ بِالسَّرِيَّةِ وَلَا يَقْسِمُ بِالسَّوِيَّةِ وَلَا يَعْدِلُ فِي الْقَضِيَّةِ قَالَ سَعْدٌ أَمَا وَاللَّهِ لَأَدْعُوَنَّ بِثَلَاثٍ اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ عَبْدُكَ هَذَا كَاذِبًا قَامَ رِيَاءً وَسُمْعَةً فَأَطِلْ عُمْرَهُ وَأَطِلْ فَقْرَهُ وَعَرِّضْهُ بِالْفِتَنِ وَكَانَ بَعْدُ إِذَا سُئِلَ يَقُولُ شَيْخٌ كَبِيرٌ مَفْتُونٌ أَصَابَتْنِي دَعْوَةُ سَعْدٍ قَالَ عَبْدُ الْمَلِكِ فَأَنَا رَأَيْتُهُ بَعْدُ قَدْ سَقَطَ حَاجِبَاهُ عَلَى عَيْنَيْهِ مِنْ الْكِبَرِ وَإِنَّهُ لَيَتَعَرَّضُ لِلْجَوَارِي فِي الطُّرُقِ يَغْمِزُهُنَّ

Hazarda, Seferde. Açıktan Okunanda. Gizli Okunanda Olsun, Namazların Hepsinde İmam ve Me'müm İçin Kur'an Okumanın Vücubu Babı

-....Câbir ibn Semure (R) şöyle demiştir: Küfe ahâlîsinden bâzıları Sa'd ibn Ebî Vakkaas'I Umer'e şikâyet ettiler. Umer onu azledip, yerine Ammâr ibn Yâsir'i üzerlerine âmil ta'yîrı etti. Kûfeliler şikâyeti o kadar ileri götürmüşlerdi ki, namazı bile güzel kıldırmıyor, demişlerdi, Umer ona haberci gönderip, getirtti. Ve: Yâ Ebâ İshâk, bu adamlar sen namâzı güzel kıldırmıyorsun diye iddia ediyorlar? diye sordu. Sa'd: Vallahi ben onlara Rasûlullah'ın namazını kıldırıp, ondan hiçbir şey eksiltmezdim. Yatsı namazını -yâhud öğle ile ikindiyi- kıldırırken ilk iki rek'atlarda biraz çokça dururdum, son iki rek'atta hafif tutardım, dedi. Umer: Senin hakkındaki zannımız da bu idi, yâ Ebâ İshâk, dedi. Müteakiben (mes'eleyi tahkik için) birini yâhud birkaç kimseyi kendisiyle birlikte Kûfe'ye gönderdi. Gönderilen zât Küfe ahâlîsinden Sa'd'm hâlini sordu. Hiçbir mescid bırakmadı ki, oradan Sa'd'in hâlini sormasın. Onlar da hep hayırlı övgülerde bulundular. Nihayet Abs oğulları'na âid bir mescide girdi. Ebû Sa'de künyesiyle anılan Usâme ibn Katâde isminde biri ayağa kalktı ve: Madem ki bize and verip, bildiğimizi söylemeye çağırdın (söyleyelim): Sa'd askerin basma geçip harbetmez. Mal taksim ederken musâvât gözetmez. Hükümde adalet etmez, dedi. Bunun üzerine Sa'd da: Madem ki böyle söyledin, ben de vallahi (senin aleyhine) üç duâ edeceğim: Yâ Allah, senin bu kulun yalancı ise, riya ve sum'a olsun diye ayağa kalktı ise ömrünü uzat, fakirliğini çoğalt,fitnelere uğrat, dedi. Râvî Abdulmelik ibn Umeyr dedi ki: Sonraları o adama hâli sorulduğu vakit: Kocamış,fitneye uğramış, yaşlı bir kimseyim.Bana Sa'dın bedduası

isabet etti, der idi. Câbir'den bu hadîsi rivayet eden Abdulmelik ibn Umeyr dedi ki: Sonraları onu ben de gördüm. Yaşlılıktan kaşları gözlerinin üzerine sarkmış olduğu hâlde, yollarda rast geldiği kızlara sataşır, onları çimdiklerdi.

---

756 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ مَحْمُودِ بْنِ الرَّبِيعِ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ

-..... Bize ez-Zuhrî, Mahmûd ibnu'r-Rabî'den, o da Ubâde ibnu's-Sâmit'ten tahdîs etti. Rasûlullah (S): "Fâtihatu'l-Kitâbı okumayanın namazı yoktur" buyurmuştur.

---

757 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَدَخَلَ رَجُلٌ فَصَلَّى فَسَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَدَّ وَقَالَ ارْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ فَرَجَعَ يُصَلِّي كَمَا صَلَّى ثُمَّ جَاءَ فَسَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ ارْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ ثَلَاثًا فَقَالَ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا أُحْسِنُ غَيْرَهُ فَعَلِّمْنِي فَقَالَ إِذَا قُمْتَ إِلَى الصَّلَاةِ فَكَبِّرْ ثُمَّ اقْرَأْ مَا تَيَسَّرَ مَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ ثُمَّ ارْكَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ رَاكِعًا ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَعْتَدِلَ قَائِمًا ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ جَالِسًا وَافْعَلْ ذَلِكَ فِي صَلَاتِكَ كُلِّهَا

-...(Ebû Hureyre -R- şöyle demiştir:) Rasûlullah mescide girdi. Akabinde bir kimse de girdi ve namaz kıldı. Sonra Peygam-ber'e selâm verdi. Peygamber selâmını aldıktan sonra: "Dön de yeniden kıl, çünkü sen namaz kılmış olmadın" buyurdu. O kimse döndü, kıldığı gibi tekrar namaz kıldı. Sonra geldi ve Peygamber'e selâm verdi. Peygamber yine: "Dön de yeniden kıl, çünkü sen namaz kılmış olmadın" buyurdu. Bu da üç defa oldu. Nihayet o kimse: Seni hakk ile Peygamber gönderen Allah'a yemîn olsun ki, bundan başka türlüsünü bilmiyorum; bana (doğrusunu) öğret, dedi. Bunun üzerine Peygamber şöyle buyurdu: "Namaza durduğun vakitte Allâhu Ekberde. Sonra ne kadar kolayına gelirse o kadar Kur'ân oku. Sonra rükû'a var, beden uzuvların yatışmış oluncaya kadar dur. Sonra başını kaldırıp, ayakta büsbütün doğruluncaya kadar, yânı tâ beden uzuvların yatışmış oluncaya kadar dur. Sonra secdeye var, tâ mutma'in oluncaya kadar kal. Sonra başını kaldır, tâ mutma'in oluncaya kadar otur. Bunu namazın bütününde (böylece) yapın

---

بَاب الْقِرَاءَةِ فِي الظُّهْرِ

759 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ مِنْ صَلَاةِ الظُّهْرِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَسُورَتَيْنِ يُطَوِّلُ فِي الْأُولَى وَيُقَصِّرُ فِي الثَّانِيَةِ وَيُسْمِعُ الْآيَةَ أَحْيَانًا وَكَانَ يَقْرَأُ فِي الْعَصْرِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَسُورَتَيْنِ وَكَانَ يُطَوِّلُ فِي الْأُولَى وَكَانَ يُطَوِّلُ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى مِنْ صَلَاةِ الصُّبْحِ وَيُقَصِّرُ فِي الثَّانِيَةِ

Öğle Namazında Kıraat Babı

-... Ebû Katâde (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) öğle namazının ilk iki rek'atında Fâtihatu'l-Kitâb ile beraber birer de sûre okur, birinci rek'atta uzunca, ikinci rek'atta ise kısa sûre okurdu. Gizlice okuduğu âyeti de bâzan bizlere işittirirdi. İkindi namazında da (ilk iki rek'atta) Fâtİhatu'l-Kitâb ile beraber birer sûre okur, birincisinde uzun, ikincisinde kısa sûre okurdu.Sabah namazının ilk rek'a-tında kıraati uzatır, ikincisinde kısaltırdı.

760 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنِي عُمَارَةُ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ قَالَ سَأَلْنَا خَبَّابًا أَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ فِي الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ قَالَ نَعَمْ قُلْنَا بِأَيِّ شَيْءٍ كُنْتُمْ تَعْرِفُونَ قَالَ بِاضْطِرَابِ لِحْيَتِهِ

-.......Ebû Ma'mer şöyle demiştir: Biz, Habbâb ibnu'l-Erett'e:Peygamber (S) öğle ile ikindi namazlarında (Kur'ân) okur muydu? diye sorduk. Evet, dedi. Biz: Bunu hangi şeyle tanırdınız? dedik. Sakalının oynamasından (anlardık), dedi

---

بَاب الْقِرَاءَةِ فِي الْعَصْرِ

761 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ قَالَ قُلْتُ لِخَبَّابِ بْنِ الْأَرَتِّ أَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ فِي الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ قَالَ نَعَمْ قَالَ قُلْتُ بِأَيِّ شَيْءٍ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ قِرَاءَتَهُ قَالَ بِاضْطِرَابِ لِحْيَتِهِ

İkindi Namazında Kıraat Babı

-....Ebû Ma'mer şöyle demiştir: Ben Habbâb ibnu'l-Erett'e: Peygamber (S) öğle ile ikindi namazlarında Kur'ân okur mu idi? dedim. Habbâb: Evet, dedi. Ben: Siz Peygamberdin okumasını hangi şeyle bilirdiniz? diye sordum. Sakalının debelenmesiyle, dedi.

---

762 - حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ فِي الرَّكْعَتَيْنِ مِنْ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَسُورَةٍ سُورَةٍ وَيُسْمِعُنَا الْآيَةَ أَحْيَانًا

-....Ebû Katâde (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) öğle ile ikindi namazlarının ilk iki Rek'atlarında Fâtihatu'l-Kitâb ile beraber birer de sûre okur, bâzı defalarda okuduğu âyeti bizlere işittirirdi.

بَاب الْقِرَاءَةِ فِي الْمَغْرِبِ

763 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَالَ إِنَّ أُمَّ الْفَضْلِ سَمِعَتْهُ وَهُوَ يَقْرَأُ وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا فَقَالَتْ يَا بُنَيَّ وَاللَّهِ لَقَدْ ذَكَّرْتَنِي بِقِرَاءَتِكَ هَذِهِ السُّورَةَ إِنَّهَا لَآخِرُ مَا سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ بِهَا فِي الْمَغْرِبِ

Akşam Namazında Kıraat Babı

-....İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: (Bir defa annem)Ümmü'l-Fadl, oğlu ben Abdullah'ın Ve l-mürselâti urfen sûresini okuduğunu işitti de: Ey oğulcuğum, Allah'a yemîn ederim ki, bu sûreyi okuman ile derdimi aklıma getirdin. Bu sûre Rasûlullah'ın akşam namazında okuduğunu en son işittiğim sûredir, dedi

---

764 – حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ مَرْوَانَ بْنِ الْحَكَمِ قَالَ قَالَ لِي زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ مَا لَكَ تَقْرَأُ فِي الْمَغْرِبِ بِقِصَارٍ وَقَدْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ بِطُولَى الطُّولَيَيْنِ

-...(Medine Vâlîsi bulunan) Mervân ibnu'l-Hakem şöyle demiştir: Zeyd ibn Sabit bana: Sen neden akşam namazında hep Kısâri Mufassal'dan (yânı mufassal grubunun kısa sûrelerinden) okuyorsun? Hâlbuki ben Rasûlullah'tan dinledim; O, akşam namazında en uzun iki sûrenin uzununu okuyordu, dedi

---

بَاب الْجَهْرِ فِي الْمَغْرِبِ

765 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَرَأَ فِي الْمَغْرِبِ بِالطُّورِ

Akşam Namazında Kıraati Açıktan Okumak Babı
-... Cubeyr ibn Mut'im: Ben Rasûlullah'ın akşam namazında Ve't-Tûri sûresini okuduğunu işittim, demiştir.

بَاب الْجَهْرِ فِي الْعِشَاءِ

766 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ بَكْرٍ عَنْ أَبِي رَافِعٍ قَالَ صَلَّيْتُ مَعَ أَبِي هُرَيْرَةَ الْعَتَمَةَ فَقَرَأَ إِذَا السَّمَاءُ انْشَقَّتْ فَسَجَدَ فَقُلْتُ لَهُ قَالَ سَجَدْتُ خَلْفَ أَبِي الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَا أَزَالُ أَسْجُدُ بِهَا حَتَّى أَلْقَاهُ

Yatsı Namazında Kıraati Açıktan Okumak Babı*'
-.... EbûRâfi' Nufey' es-Sâğî şöyle dedi: Ben Ebû Hureyre'nin ardında yatsı namazını kıldım. İza's-semâu'nşakkat sûresini okudu da secde yerinde secde etti. Ben ona bunu sordum. O da: Ben Ebu'l-Kaasım(S)'ın arkasında bu secdeyi yaptım. Binâenaleyh O'na kavuşuncaya kadar bu secdeyi hep yapıp duracağım, dedi

---

767 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيٍّ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ فِي سَفَرٍ فَقَرَأَ فِي الْعِشَاءِ فِي إِحْدَى الرَّكْعَتَيْنِ بِالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ

-.... BizeŞu'be, Adiyy (ibn Sâbit)'den tahdîs etti. O, şöyle demiştir: Ben el-Berâ'dan işittim (şöyle dedi): Peygamber (S) bir seferde idi. Yatsı namazında iki rek'atın birinde Ve't-tîni ve'z-zeytûni sûresini okudu.

بَاب الْقِرَاءَةِ فِي الْعِشَاءِ بِالسَّجْدَةِ

768 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ قَالَ حَدَّثَنِي التَّيْمِيُّ عَنْ بَكْرٍ عَنْ أَبِي رَافِعٍ قَالَ صَلَّيْتُ مَعَ أَبِي هُرَيْرَةَ الْعَتَمَةَ فَقَرَأَ إِذَا السَّمَاءُ انْشَقَّتْ فَسَجَدَ فَقُلْتُ مَا هَذِهِ قَالَ سَجَدْتُ بِهَا خَلْفَ أَبِي الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَا أَزَالُ أَسْجُدُ بِهَا حَتَّى أَلْقَاهُ

Yatsı Namazında İçinde Tilavet Secdesi Bulunan Süreyi Okumak Babı

-... Bu Ebû Râfi' Nufey es-Sâğî şöyle demiştir: Ben Ebû Hureyre'nin ardında yatsı namazını kıldım, tza's-semâu'nşakkat sûresini okudu da secde yerinde secde etti. Bu nedir? diye sordum. O da: Ben Ebû'l-Kaasım'ın ardında bu secdeyi yaptım. Binâenaleyh O'na kavuşuncaya kadar bu secdeyi hep yapıp duracağım, dedi.

بَاب الْقِرَاءَةِ فِي الْعِشَاءِ

769 – حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَدِيُّ بْنُ ثَابِتٍ سَمِعَ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ فِي الْعِشَاءِ وَمَا سَمِعْتُ أَحَدًا أَحْسَنَ صَوْتًا مِنْهُ أَوْ قِرَاءَةً

Yatsı Namazında Kıraat Babı

-...el-Berâ (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim; yatsı namazında Ve't-tîni ve'zzey tûni sûresini okuyordu.O'ndan güzel sesli yâhud O'ndan güzel okuyuşlu hiçbir kimseyi dinlemedim.

بَاب يُطَوِّلُ فِي الْأُولَيَيْنِ وَيَحْذِفُ فِي الْأُخْرَيَيْنِ

770 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي عَوْنٍ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ سَمُرَةَ قَالَ قَالَ عُمَرُ لِسَعْدٍ لَقَدْ شَكَوْكَ فِي كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى الصَّلَاةِ قَالَ أَمَّا أَنَا فَأَمُدُّ فِي الْأُولَيَيْنِ وَأَحْذِفُ فِي الْأُخْرَيَيْنِ وَلَا آلُو مَا اقْتَدَيْتُ بِهِ مِنْ صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ صَدَقْتَ ذَاكَ الظَّنُّ بِكَ أَوْ ظَنِّي بِكَ

Musalli, İlk İki Rek'atta Uzatma. Son İki Rek'atta İse Kısaltma Yapar

-... Ben Câbir ibn Semure'den işittim, şöyle dedi: Umer, Sa'd ibn Ebî Vakkaas'a, Kûfeliler senden namaza varıncaya kadar herşey hakkında şikâyet ettiler, dedi. Sa'd: Bana gelince, ben namazın ilk iki rek'atında uzatma yapar, son iki rek'atında kısaltır ve Ra-sûlullah'm iktidâ etmiş olduğum namazından hiçbir şeyi eksiltmiyordum, dedi'. Umer: Sen doğru söyledin. Senin hakkındaki zann zâten budur -yâhud hakkındaki zannım zâten budur, dedi.

بَاب الْقِرَاءَةِ فِي الْفَجْرِ وَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ قَرَأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالطُّورِ

771 – حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا سَيَّارُ بْنُ سَلَامَةَ قَالَ دَخَلْتُ أَنَا وَأَبِي عَلَى أَبِي بَرْزَةَ الْأَسْلَمِيِّ فَسَأَلْنَاهُ عَنْ وَقْتِ الصَّلَوَاتِ فَقَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الظُّهْرَ حِينَ تَزُولُ الشَّمْسُ وَالْعَصْرَ وَيَرْجِعُ الرَّجُلُ إِلَى أَقْصَى الْمَدِينَةِ وَالشَّمْسُ حَيَّةٌ وَنَسِيتُ مَا قَالَ فِي الْمَغْرِبِ وَلَا يُبَالِي بِتَأْخِيرِ الْعِشَاءِ إِلَى ثُلُثِ اللَّيْلِ وَلَا يُحِبُّ النَّوْمَ قَبْلَهَا وَلَا الْحَدِيثَ بَعْدَهَا وَيُصَلِّي الصُّبْحَ فَيَنْصَرِفُ الرَّجُلُ فَيَعْرِفُ جَلِيسَهُ وَكَانَ يَقْرَأُ فِي الرَّكْعَتَيْنِ أَوْ إِحْدَاهُمَا مَا بَيْنَ السِّتِّينَ إِلَى الْمِائَةِ

Sabah Namazında Kıraat Babı
Ve Ümmü Seleme: Peygamber(S) et-Tûr Sûresi'ni okudu, dedi.
-.... Bize Seyyar ibn Selâme tahdîs edip şöyle dedi: Ben babam ile beraber Ebû Berze el-Eslemî'nin yanma girdim, ve ona namazların vakitlerini sorduk. Bunun üzerine Ebû Berze şöyle dedi:Peygamber (S) öğleni güneş semânın ortasında batıya meylettiği zaman kılardı. İkindiyi de (öyle bir saatte kıldırdı ki), insan Medîne'-nin en uzak yerine (gidip evine) dönerdi de güneş henüz dipdiri olurdu. Ebu'l-Minhâl Seyyar ibn Selâme: Ebû Berze'nin akşam namazı hakkında söylediğini unuttum, dedi. Ebû Berze dedi ki: Peygamber yatsı namazını gecenin ilk üçte birine kadar geri bırakmakta be's görmezdi; yatsı namazından evvel uyumayı ve yatsı namazından sonra da oturup konuşmayı sevmezdi. Sabah namazını kıldırır, namazdan ayrılınca insan yanında oturanı tanırdı. Sabah namazının iki rek'atında -yâhud ikisinden birinde- altmış âyetten yüz âyete kadar Kur'-ân okurdu.

---

772 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ فِي كُلِّ صَلَاةٍ يُقْرَأُ فَمَا أَسْمَعَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْمَعْنَاكُمْ وَمَا أَخْفَى عَنَّا أَخْفَيْنَا عَنْكُمْ وَإِنْ لَمْ تَزِدْ عَلَى أُمِّ الْقُرْآنِ أَجْزَأَتْ وَإِنْ زِدْتَ فَهُوَ خَيْرٌ

-.... Bize İbn Cureyc haber verip şöyle dedi: Bana Atâ haber verdi. O, Ebû Hureyre'den şöyle derken işitmiştir: Her namazda Kur'ân okunur. Rasûlullah'ın bize işittirdiklerini biz de sizlere işittiriyoruz. Bizden gizlice okuduklarını, biz de sizlerden gizli okuyoruz. Ümmü'I-Kur'ân'dan başka bir şey okumazsan sana yeter. Daha ziyâde okursan daha hayırlıdır

---

بَاب الْجَهْرِ بِقِرَاءَةِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ طُفْتُ وَرَاءَ النَّاسِ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي وَيَقْرَأُ بِالطُّورِ

773 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ انْطَلَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي طَائِفَةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ عَامِدِينَ إِلَى سُوقِ عُكَاظٍ وَقَدْ حِيلَ بَيْنَ الشَّيَاطِينِ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ وَأُرْسِلَتْ عَلَيْهِمْ الشُّهُبُ فَرَجَعَتْ الشَّيَاطِينُ إِلَى قَوْمِهِمْ فَقَالُوا مَا لَكُمْ فَقَالُوا حِيلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ وَأُرْسِلَتْ عَلَيْنَا الشُّهُبُ قَالُوا مَا حَالَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ إِلَّا شَيْءٌ حَدَثَ فَاضْرِبُوا مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا فَانْظُرُوا مَا هَذَا الَّذِي حَالَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ فَانْصَرَفَ أُولَئِكَ الَّذِينَ تَوَجَّهُوا نَحْوَ تِهَامَةَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ بِنَخْلَةَ عَامِدِينَ إِلَى سُوقِ عُكَاظٍ وَهُوَ يُصَلِّي بِأَصْحَابِهِ صَلَاةَ الْفَجْرِ فَلَمَّا سَمِعُوا الْقُرْآنَ اسْتَمَعُوا لَهُ فَقَالُوا هَذَا وَاللَّهِ الَّذِي حَالَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ فَهُنَالِكَ حِينَ رَجَعُوا إِلَى قَوْمِهِمْ وَقَالُوا يَا قَوْمَنَا{إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا}فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ{قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ}وَإِنَّمَا أُوحِيَ إِلَيْهِ قَوْلُ الْجِنِّ

Sabah Namazı Kıraatinin Açıktan Okunması Babı
Ve Ümmü Seleme şöyle dedi: Ben insanların gerisinde tavaf ettim; Peygamber et-Tûr Sûresi'ni okuyarak namaz kıldırıyordu.
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S), sahâbîlerinden birkaç kişi ile birlikte Ukaz panayırına doğru yürüyorlardı. O târihte şeytânlar semâdan haber almaktan men' edilmiş, haber almaya çıktıkça) üzerlerine şihâblar (ateşli şeyler) atılmış bulunuyordu. (Semâdan kovulan) şeytânlar,kavimleri yanına döndüklerinde kendilerine: Ne oluyorsunuz (Neden hiçbir haber getirmiyorsunuz)? dediler. Onlar da: Semâdan haber almaktan men' edildik; üzerimize şihâblar

salıverildi, dediler.Bunun üzerine onlara: Sizinle semâ haberi arasına girip, sizin haber almanıza mâni' olan şey,muhakkak yeni peyda olmuş bir şeydir. Arzın doğularını ve batılarını dolaşın da, sizinle semâ haberi arasına engel olan şeyi, bakıp öğreniniz, denildi. İşte bunların içinden tihâme cihetine yollanmış olan takım da Ukaz panayırına gitmek üzere Nahle'de bulunan Peygamber'in bulunduğu yere varmış oldular. O sırada Rasûlullah orada sahâbîlerine sabah namazını kıldırıyor du. (Namazda okuduğu) Kur'ân'ı işitince, bunlar kulak verdiler. Ve birbirlerine: Semâdan haber almaktan sizi men' eden yemîn olsun işte budur, dediler. İşte o zaman bu haberciler kendi ka vimleri yanına döndüklerinde:"Ey kavmimiz, biz, hayranlık veren bir Kur'ân dinledik ki, o Hakk 'a ve doğruya götürüyor. Bundan dolayı biz de ona îmân ettik. Rabbımıza asla hiçbir şeyi ortak tutmayacağız," dediler. Allah da Peygamber'ine: Kul ûhiye iley-le ennehu istemea neferun mine 7-cinn sûresini indirdi. Rasûlullah'a vahyolunan işte cinnlerin bu sözleridir

---

774 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَرَأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا أُمِرَ وَسَكَتَ فِيمَا أُمِرَ{وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا}{لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ}

-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) namazda emr olunduğu yerde (açıktan) okudu. Yine emr olunduğu yerde sükût etti (yânî gizli okudu). "Ve mâ kâne Rabbüke nesiyyen Ve Senin RâbbUn unutkan değildir" (Meryem: 64), Ve "And olsun ki, Allah'ın Elçisinde sizin için güzel bir örnek vardır'1 (el-Ahzâb: 211)

بَاب الْجَمْعِ بَيْنَ السُّورَتَيْنِ فِي الرَّكْعَةِ وَالْقِرَاءَةِ بِالْخَوَاتِيمِ وَبِسُورَةٍ قَبْلَ سُورَةٍ وَبِأَوَّلِ سُورَةٍ وَيُذْكَرُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ السَّائِبِ قَرَأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُؤْمِنُونَ فِي الصُّبْحِ حَتَّى إِذَا جَاءَ ذِكْرُ مُوسَى وَهَارُونَ أَوْ ذِكْرُ عِيسَى أَخَذَتْهُ سَعْلَةٌ فَرَكَعَ وَقَرَأَ عُمَرُ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى بِمِائَةٍ وَعِشْرِينَ آيَةً مِنْ الْبَقَرَةِ وَفِي الثَّانِيَةِ بِسُورَةٍ مِنْ الْمَثَانِي وَقَرَأَ الْأَحْنَفُ بِالْكَهْفِ فِي الْأُولَى وَفِي الثَّانِيَةِ بِيُوسُفَ أَوْ يُونُسَ وَذَكَرَ أَنَّهُ صَلَّى مَعَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ الصُّبْحَ بِهِمَا وَقَرَأَ ابْنُ مَسْعُودٍ بِأَرْبَعِينَ آيَةً مِنْ الْأَنْفَالِ وَفِي الثَّانِيَةِ بِسُورَةٍ مِنْ الْمُفَصَّلِ وَقَالَ قَتَادَةُ فِيمَنْ يَقْرَأُ سُورَةً وَاحِدَةً فِي رَكْعَتَيْنِ أَوْ يُرَدِّدُ سُورَةً وَاحِدَةً فِي رَكْعَتَيْنِ كُلٌّ كِتَابُ اللَّهِ

- Bir Rek'at İçinde İki (ve Daha Ziyade) Sürenin Cem' Edilmesi, Süre Sonları İle Kıraat Yapılması, ve (Usman Mushaf'ının Tertibine Muhalif Olarak) Bir Süreden Evvel Diğer Bir Süre Okunması, Bir Sürenin Evveli İle Kıraat Yapılması Babı

Ve Abdullah ibnu's-Sâib'den rivâyeten zikrolunur ki, bir defa Peygamber (S) Mekke'de sabah namazında el-Mü'minûn Sûresi'ni okumuş, nihayet Mûsâ ve Hârûn yâhud isa'nın zikrine gelince kendisini bir öksürük tutmuş, bu sebeble rukû'a varmıştır.Umer de, birinci rek'atta el-Bakara Sûresinden yüzyirmi âyet, ikinci rek'atta el-Mesânî'den bir sure okumuştur.Keza el-Ahnef ibn Kays da sabah namazının ilk rek'atında el-Kehf Sûresi'ni, ikinci rek'atında Yûsuf yâhud Yûnus Sûresi'ni okuyup, sabah namazını Umer'in arkasında bu sûreler ile kıldığını söylemiştir. îbn Mes'ûd da namazda birinci rek'atta el-Enfâl Sûresi'nden kırk âyet, sonra ikincide el- Mufassal'dan bir sûre okumuştur.Katâde'ye bir sûreyi iki rek'ata taksim ederek okuyan kimse, keza bir tek sûreyi her iki rek'atta tekrar eden kimse hakkındaki hükmü sorulduğunda, o: Be's yoktur, hepsi de Allah'ın Kitâbıdır, demiştir

---

774 – م / وقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَانَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ يَؤُمُّهُمْ فِي مَسْجِدِ قُبَاءٍ وَكَانَ كُلَّمَا افْتَتَحَ سُورَةً يَقْرَأُ بِهَا لَهُمْ فِي الصَّلَاةِ مِمَّا يُقْرَأُ بِهِ افْتَتَحَ بِقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ حَتَّى يَفْرُغَ مِنْهَا ثُمَّ يَقْرَأُ سُورَةً أُخْرَى مَعَهَا وَكَانَ يَصْنَعُ ذَلِكَ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ فَكَلَّمَهُ أَصْحَابُهُ فَقَالُوا إِنَّكَ تَفْتَتِحُ بِهَذِهِ السُّورَةِ ثُمَّ لَا تَرَى أَنَّهَا تُجْزِئُكَ حَتَّى تَقْرَأَ بِأُخْرَى فَإِمَّا تَقْرَأُ بِهَا وَإِمَّا أَنْ تَدَعَهَا وَتَقْرَأَ بِأُخْرَى فَقَالَ مَا أَنَا بِتَارِكِهَا إِنْ أَحْبَبْتُمْ أَنْ أَؤُمَّكُمْ بِذَلِكَ فَعَلْتُ وَإِنْ كَرِهْتُمْ تَرَكْتُكُمْ وَكَانُوا يَرَوْنَ أَنَّهُ مِنْ أَفْضَلِهِمْ وَكَرِهُوا أَنْ يَؤُمَّهُمْ غَيْرُهُ فَلَمَّا أَتَاهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرُوهُ الْخَبَرَ فَقَالَ يَا فُلَانُ مَا يَمْنَعُكَ أَنْ تَفْعَلَ مَا يَأْمُرُكَ بِهِ أَصْحَابُكَ وَمَا يَحْمِلُكَ عَلَى لُزُومِ هَذِهِ السُّورَةِ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ فَقَالَ إِنِّي أُحِبُّهَا فَقَالَ حُبُّكَ إِيَّاهَا أَدْخَلَكَ الْجَنَّةَ

Ubeydullah dedi ki: Sabit el-Bunânfden, o da Enes ibn Mâlikken (o, şöyle demiştir): Ensâr'dan bir zât kendi kavmine Kubâ mescidinde imamlık ederdi. O zât açıktan okunacak namazlarda ne zaman namazda okunacak sûrelerden birini okuyacak olsa, evvelâ Kul huvellahu ahad Sûresi'ni okur, onu bitirdikten sonra ötekine başlardı. Bunu her rek'atta yapardı. Arkadaşları ona itirâz edip: Sen bu sûreyi okuyorsun, sonra buna kanmıyorsun da başka bir sûre daha okuyorsun- Ya bu sûreyi okumakla yetin, yâhud bunu bırak da başka sûre oku, dediler. O da: Ben bunu terke decek değilim. Böylece imamlık etmemi isterseniz, edeyim. İstemediğiniz takdirde sizi terkede rim, kıldırmam, dedi. Hâlbuki o zâtı onlar kendilerinin en faziletlilerinden sayarlardı. bunun için başkasının imam olmasını da istemiyorlardı. Peygamber onlara geldiği zaman keyfiyyeti O'na haber verdiler. Peygamber de: "Yâ fulan, arkadaşlarının tavsiye ettikleri şeyi yapmaktan seni men' eden nedir? Her rek'atta seni bu sûreye yapışmana sevkeden sebeb nedir?" diye sordu. O zât: Ben bu sûreyi seviyorum, dedi. Peygamber de: "Onu sevmen şübhesiz seni cennete girdirecektir" buyurdu.

---

775 – حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى ابْنِ مَسْعُودٍ فَقَالَ قَرَأْتُ الْمُفَصَّلَ اللَّيْلَةَ فِي رَكْعَةٍ فَقَالَ هَذًّا كَهَذِّ الشِّعْرِ لَقَدْ عَرَفْتُ النَّظَائِرَ الَّتِي كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرُنُ بَيْنَهُنَّ فَذَكَرَ عِشْرِينَ سُورَةً مِنْ الْمُفَصَّلِ سُورَتَيْنِ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ

-....Amr ibn Murre şöyle demiştir: Ben Ebû Vâil'den işittim, şöyle dedi: Bir gün İbn Mes'ûd'a bir kimse geldi ve: Ben bu gece bütün Mufassal\ bir rek'atta okudum, dedi. İbn Mes'ûd cevaben: Şiir okur gibi acele acele mi? Vallahi ben Peygamber(S)'in Nazâir'dçn (mikdârca birbirine yakın sûrelerden) hangilerini bir araya getirdiğini biliyorum, dedi ve her biri ikişer okunmuş sûreler olmak üzere, mufassaldan yirmi sûre saydı.

بَاب يَقْرَأُ فِي الْأُخْرَيَيْنِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ

776 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقْرَأُ فِي الظُّهْرِ فِي الْأُولَيَيْنِ بِأُمِّ الْكِتَابِ وَسُورَتَيْنِ وَفِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُخْرَيَيْنِ بِأُمِّ الْكِتَابِ وَيُسْمِعُنَا الْآيَةَ وَيُطَوِّلُ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى مَا لَا يُطَوِّلُ فِي الرَّكْعَةِ الثَّانِيَةِ وَهَكَذَا فِي الْعَصْرِ وَهَكَذَا فِي الصُّبْحِ

Musalli (Dört Rek'atlı Namazların) Son İki Rekatlarında Fatihatü'l- Kitab Okur
-...(Ebû Katâde -R- şöyle demiştir:) Peygamber (S) öğle namazının ilk iki rek'atında Ümmü'l-

Kitâb (yânı el-Fâtiha) ile birer de sûre; son iki rek'atında da yalnız Ümmü'l-Kitâb okurdu. Bazen bize (gizli okuduğu) âyeti de işittirirdi. İlk rek'atta kıraati, ikinci rek'-attan ziyâde uzatırdı. İkindi namazında da böyle, sabah namazında da böyle yapardı

بَاب مَنْ خَافَتَ الْقِرَاءَةَ فِي الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ

777 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ قُلْتُ لِخَبَّابٍ أَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ فِي الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ قَالَ نَعَمْ قُلْنَا مِنْ أَيْنَ عَلِمْتَ قَالَ بِاضْطِرَابِ لِحْيَتِهِ

Öğle ve İkindi Namazlarında Kıraati Gizli Okuyan Kimse Babı
-... Bize Cerîr, el-A'meş'ten; o da Umâre ibn Umeyr'den; o da Ebû Ma'mer'den tahdîs etti (o, şöyle demiştir): Ben Habbâb'a:Rasûlallah (S) öğle ile ikindi namazlarında (Kur'ân) okur muydu? diye sordum.Evet,dedi.Biz, bunu nereden bildin? diye sorduğumuzda: Sakalının oynamasından, dedi

---

بَاب إِذَا أَسْمَعَ الْإِمَامُ الْآيَةَ

778 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقْرَأُ بِأُمِّ الْكِتَابِ وَسُورَةٍ مَعَهَا فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ مِنْ صَلَاةِ الظُّهْرِ وَصَلَاةِ الْعَصْرِ وَيُسْمِعُنَا الْآيَةَ أَحْيَانًا وَكَانَ يُطِيلُ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى

İmam (Sırrı Namazda Okuduğu) Âyeti İşittirirse?
-.... Bana Ebû Katâde'nin oğlu Abdullah şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) öğle ile ikindi namazlarının ilk iki rek'atlarında Ümmû'I-Kur'ân ile beraber birer de sûre okurdu. Ve bazen gizli okuduğu âyeti bizlere işittirirdi. Birinci rek'atta kıraati uzatırdı.

بَاب يُطَوِّلُ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى

779 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُطَوِّلُ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى مِنْ صَلَاةِ الظُّهْرِ وَيُقَصِّرُ فِي الثَّانِيَةِ وَيَفْعَلُ ذَلِكَ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ

: Musalli Birinci Rek'atta Kıraati Uzatır
-.... (Ebû Katâde şöyle demiştir:) Peygamber (S) öğle namazının birinci rek'atında kıraati uzatır, ikinci rek'atında kısaltırdı. Bu, birinci rek'atta uzatıp, ikincide kısaltmayı sabah namazında da Yapardı.

بَاب جَهْرِ الْإِمَامِ بِالتَّأْمِينِ وَقَالَ عَطَاءٌ آمِينَ دُعَاءٌ أَمَّنَ ابْنُ الزُّبَيْرِ وَمَنْ وَرَاءَهُ حَتَّى إِنَّ لِلْمَسْجِدِ لَلَجَّةً وَكَانَ أَبُو هُرَيْرَةَ يُنَادِي الْإِمَامَ لَا تَفُتْنِي بِآمِينَ وَقَالَ نَافِعٌ كَانَ ابْنُ عُمَرَ لَا يَدَعُهُ وَيَحُضُّهُمْ وَسَمِعْتُ مِنْهُ فِي ذَلِكَ خَيْرًا

780 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُمَا أَخْبَرَاهُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أَمَّنَ الْإِمَامُ فَأَمِّنُوا فَإِنَّهُ مَنْ وَافَقَ تَأْمِينُهُ تَأْمِينَ الْمَلَائِكَةِ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَقَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ آمِينَ

İmamın "Âmin" Sözünü Açıktan Söylemesi Babı: Ve Atâ ibn Ebî Rebâh:Amîn, bir duadır. Ibnu'z-Zubeyr ile ardında namaz kılanlar öyle âmîn derlerdi ki, mescid seslerinden çınlardı, demiştir.Ebû Hureyre de müezzinliğini yaptığı imâma: Bana "Âmîn"i kaçırtma, diye nida ederdi. Nâfi' de: ibn Umer "Amîn" demeyi hiç terketmezdi; herkesi de "Amîn" deyiniz diye teşvîk edip rağbetlendirirdi. "Âmîn" demek hakkında ben ondan hayırlı haber işîtmisimdir, demiştir
-.. Bize Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den ve Abdurrahmân oğlu Ebû Seleme'den haber verdi, Bu ikisi de Ebû Hureyre'den haber vermişlerdir. (Ebû Hureyre şöyle demiştir:) Peygamber (S): "İmâm Âmîn dediği zaman, siz de Âmîn deyiniz. Zîrâ her kimin Âmîn demesi meleklerin Âmîn demesine denk olursa, geçmiş günâhları mağfiret edilir" buyurdu. Râvî İbn Şihâb ez-Zuhrî: Rasûlullah da Âmîn der idi, dedi.

بَاب فَضْلِ التَّأْمِينِ

781 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا قَالَ أَحَدُكُمْ آمِينَ وَقَالَتْ الْمَلَائِكَةُ فِي السَّمَاءِ آمِينَ فَوَافَقَتْ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

"Âmin" Demenin Fazileti Babı
-...(Ebû Hureyre -R- şöyle demiştir:)Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Sizlerden biri Âmîn dese, melekler de gökte Âmîn deseler de her ikisi birbirine uygun düşerse, o kimsenin geçmiş günâhları mağfiret edilir"

بَاب جَهْرِ الْمَأْمُومِ بِالتَّأْمِينِ

782 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ سُمَيٍّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا قَالَ الْإِمَامُ{غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ}فَقُولُوا آمِينَ فَإِنَّهُ مَنْ وَافَقَ قَوْلُهُ قَوْلَ الْمَلَائِكَةِ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ تَابَعَهُ مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنُعَيْمٌ الْمُجْمِرُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

Me'mümun "Âmin" Sözünü Açıktan Söylemesi Babı
-.. Bize Abdullah ibn Mesleme, Mâlik'ten; o da Ebû Bekr'in himayesinde bulunan Sumeyy'den; o da Ebû Salih'ten; o da Ebû Hureyre'den tahdîs etti. Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "İmâm GayrVl-mağdûbi aleyhim vele'd-dâllîn dediği zaman, sizler Âmîn deyiniz. Çünkü her kimin Âmîn demesi, meleklerin Âmîn demesine uyarsa, onun geçmiş günâhı mağfiret edilir".Muhammed ibn Amr, bu hadîsi Ebû Seleme'den; o da Ebû Hureyre'den; o da Peygamber'den..senediyle rivayet etmekte Sumeyy'e mutâbaat etmiştir. Keza Nuaym el-Mucmir de yine Ebû Hureyre'den olmak üzere Sumeyy'e mutâbaat etmiştir.

بَاب إِذَا رَكَعَ دُونَ الصَّفِّ

783 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ الْأَعْلَمِ وَهُوَ زِيَادٌ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ أَنَّهُ انْتَهَى إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ رَاكِعٌ فَرَكَعَ قَبْلَ أَنْ يَصِلَ إِلَى الصَّفِّ فَذَكَرَ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ زَادَكَ اللَّهُ حِرْصًا وَلَا تَعُدْ

Namaz Kılacak Kimse Saffın Ötesinde Rükü' Etse?
-.. Bize Hemmâm, Ziyâd el-A'lem'den; o da el-Hasen'den; o da Ebû Bekre'den tahdîs etti.Ebû Bekre (bir defa koşa koşa) Peygamber'in yanına vardı. Peygamber rukû'da idi. O da saffa ulaşmadan geri tarafta rukû'a vanverdi. Sonra bu hareketini Peygamber'e haber verdi. Peygamber: "Allah hırsını artırsın, lâkin bir daha (bunu) yapma" buyurdu

---

بَاب إِتْمَامِ التَّكْبِيرِ فِي الرُّكُوعِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهِ مَالِكُ بْنُ الْحُوَيْرِثِ

784 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ الْوَاسِطِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ الْجُرَيْرِيِّ عَنْ أَبِي الْعَلَاءِ عَنْ مُطَرِّفٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ صَلَّى مَعَ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِالْبَصْرَةِ فَقَالَ ذَكَّرَنَا هَذَا الرَّجُلُ صَلَاةً كُنَّا نُصَلِّيهَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ أَنَّهُ كَانَ يُكَبِّرُ كُلَّمَا رَفَعَ وَكُلَّمَا وَضَعَ

Tekbirin Rükü' İçinde Tamamlanması Babı
İbn Abbâs bunu Peygamber'den olmak üzere söyledi Bu konuda Mâlik ibn Huveyris hadîsi de vardır....İmrân ibn Husayn, Basra'da Alî'nin arkasında namaz kılmıştır. Namazdan sonra râvî Mutarrıf ibn Abdillah'a: Vallahi bu zât bize Rasûlullah ile birlikte kılageldiğimiz namazı hatırlattı, deyip, Rasûlullah'ın her kalkıp eğildikçe Allâhu Ekber dediğini zikretmiştir.

---

785 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ كَانَ يُصَلِّي بِهِمْ فَيُكَبِّرُ كُلَّمَا خَفَضَ وَرَفَعَ فَإِذَا انْصَرَفَ قَالَ إِنِّي لَأَشْبَهُكُمْ صَلَاةً بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-.... Bize Mâlik, tbn Şihâb'dan; o da Ebû Seleme'den; o da Ebû Hureyre'den olmak üzere haber vermiştir. Ebû Hureyre (R) onlara namaz kıldırmış da, her eğilip kalktıkça tekbîr alırmış. Namaz dan çıktıktan sonra da: Şübhesiz ki içinizde namazı Rasûlullah'ın namazına en çok benzeyen benim, dermiş

بَاب إِتْمَامِ التَّكْبِيرِ فِي السُّجُودِ

786 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ غَيْلَانَ بْنِ جَرِيرٍ عَنْ مُطَرِّفِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ صَلَّيْتُ خَلْفَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَا وَعِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ فَكَانَ إِذَا سَجَدَ كَبَّرَ وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ كَبَّرَ وَإِذَا نَهَضَ مِنْ الرَّكْعَتَيْنِ كَبَّرَ فَلَمَّا قَضَى الصَّلَاةَ أَخَذَ بِيَدِي عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ فَقَالَ قَدْ ذَكَّرَنِي هَذَا صَلَاةَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ قَالَ لَقَدْ صَلَّى بِنَا صَلَاةَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Tekbirin Sucüdda Tamamlanması Babı

-...Mutarrıf şöyle demiştir: Ben, İmrân ibn Husayn ile birlikte Alî ibn Ebî Tâlib'in arkasında namaz kıldım. Alî, secdeye varırken, secdeden başını kaldırırken, ikinci rek'attan kalkarken hep Allâhu Ekber diyordu. Alî namazı bitirdikten sonra, İmrân ibn Husayn elimden tuttu da: "Bu zât bana, Muhammed (S)'in namaz kıldırışını hatırlattı" yâhud "Vallahi bize Muhammed'in kıldırdığı namazı kıldırdı" dedi

---

787 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ قَالَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ عِكْرِمَةَ قَالَ رَأَيْتُ رَجُلًا عِنْدَ الْمَقَامِ يُكَبِّرُ فِي كُلِّ خَفْضٍ وَرَفْعٍ وَإِذَا قَامَ وَإِذَا وَضَعَ فَأَخْبَرْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَوَلَيْسَ تِلْكَ صَلَاةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا أُمَّ لَكَ

-....İkrime şöyle demiştir: Ben Makaami İbrâhîm'in yanında bir kimse gördüm; her eğilme ve yükselmede tekbîr alıyordu, dike-lince ve alçalınca da. Ben bunu İbn Abbâs'a haber verdim. İbn Abbâs: Hey anasız kalası, bu şekilde namaz kılmak Peygamber(S)'in sünneti değil midir? dedi.

بَاب التَّكْبِيرِ إِذَا قَامَ مِنْ السُّجُودِ

788 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ أَخْبَرَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عِكْرِمَةَ قَالَ صَلَّيْتُ خَلْفَ شَيْخٍ بِمَكَّةَ فَكَبَّرَ ثِنْتَيْنِ وَعِشْرِينَ تَكْبِيرَةً فَقُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ إِنَّهُ أَحْمَقُ فَقَالَ ثَكِلَتْكَ أُمُّكَ سُنَّةُ أَبِي الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ مُوسَى حَدَّثَنَا أَبَانُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ

Sucüdden Kalkarken "Allahü Ekber" Demek Babı

-.. Bize Mûsâ ibn İsmâîl tahdîs edip şöyle dedi: Bize Hemmâm, Katâde'den; o da İkrime'den haber verdi. İkrime şöyle demiştir: Mekke'de bir ihtiyar adamın ardında namaz kıldım. Yirmi iki kerre tekbîr aldı. Ben İbn Abbâs'a: Bu harîf ahmaktır, dedim. Bunun üzerine İbn Abbâs: Öyleyse anan seni kaybetsin -diğer ta'bîrle anan ağlasın-; bu, Ebû'l-Kaasım(S)'ın sünnetidir, dedi. Ve Mûsâ ibn İsmâîl şöyle dedi: Bize Ebân tahdîs edip şöyle dedi: Bize Katâde tahdîs edip şöyle dedi: Bize İkrime tahdîs etti

---

789 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ يُكَبِّرُ حِينَ يَقُومُ ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْكَعُ ثُمَّ يَقُولُ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ حِينَ يَرْفَعُ صُلْبَهُ مِنْ الرَّكْعَةِ ثُمَّ يَقُولُ وَهُوَ قَائِمٌ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ وَلَكَ الْحَمْدُ ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَهْوِي ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَسْجُدُ ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ ثُمَّ يَفْعَلُ ذَلِكَ فِي الصَّلَاةِ كُلِّهَا حَتَّى يَقْضِيَهَا وَيُكَبِّرُ حِينَ يَقُومُ مِنْ الثِّنْتَيْنِ بَعْدَ الْجُلُوسِ

-...Bizeel-Leys, UkayPden; oda İbn Şihâb'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Bana Abdurrahmân ibnu'l-Hâris'in oğlu Ebû Bekr haber verdi. O, Ebû Hureyre'den şöyle derken işitmiştir: RasûluLlah (S) namaza kalktığında ayakta iken ihram tekbîri alırdı.Sonra ru-kû'a varırken tekbîr alırdı. Sonra rukû'dan belini doğrulttuğunda Semiallâhu limen hamideh, sonra ayakta iken Rabbena ve leke'l-hamd derdi. Sonra secdeye inerken tekbîr alır, sonra secdeden başını kaldırırken tekbîr alır,sonra (ikinci) secdeye varırken tekbîr alır, sonra bir daha başını kaldırırken tekbîr alır, sonra tamâm edinceye kadar bütün namazda böyle yapardı. İkinci rek'atı bitirip oturduktan son ra ayağa kalkarken de tekbîr alırdı

بَاب وَضْعِ الْأَكُفِّ عَلَى الرُّكَبِ فِي الرُّكُوعِ وَقَالَ أَبُو حُمَيْدٍ فِي أَصْحَابِهِ أَمْكَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَيْهِ مِنْ رُكْبَتَيْهِ

790 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ سَمِعْتُ مُصْعَبَ بْنَ سَعْدٍ يَقُولُ صَلَّيْتُ إِلَى جَنْبِ أَبِي فَطَبَّقْتُ بَيْنَ كَفَّيَّ ثُمَّ وَضَعْتُهُمَا بَيْنَ فَخِذَيَّ فَنَهَانِي أَبِي وَقَالَ كُنَّا نَفْعَلُهُ فَنُهِينَا عَنْهُ وَأُمِرْنَا أَنْ نَضَعَ أَيْدِينَا عَلَى الرُّكَبِ

Rukü'da Avuçları Dizler Üzerine Koymak Babı
Ebû Humeyd sahâbî arkadaşları içinde: Peygamber (S) rukû'da elleriyle dizlerini tutardı, demiştir
-...Bize Şu'be, Ebû Ya'fûr'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben Mus'ab ibn Sa'd'dan işittim, o şöyle diyordu: Ben, (bir defa) babam Sa'd ibn Ebî Vakkaas'ın yanında namaz kıldım. Rukû'da iki avucumu birbirine yapıştırdıktan sonra, o vaziyette ellerimi iki uyluğumun arasına koydum. Babam beni bundan nehyetti ve: Biz bunu evvelleri yapardık, (lâkin sonra bundan) nehyolunduk ve ellerimizi dizlerimizin üzerine koymakla emrolunduk, dedi

---

بَاب إِذَا لَمْ يُتِمَّ الرُّكُوعَ

791 – حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ وَهْبٍ قَالَ رَأَى حُذَيْفَةُ رَجُلًا لَا يُتِمُّ الرُّكُوعَ وَالسُّجُودَ قَالَ مَا صَلَّيْتَ وَلَوْ مُتَّ مُتَّ عَلَى غَيْرِ الْفِطْرَةِ الَّتِي فَطَرَ اللَّهُ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Musalli Rukü'u Tam Yapmadığı Zaman?
-...Bize Şu'be, Süleyman'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben Zeyd ibn Vehb'den işittim,şöyle dedi: Huzeyfe rukü'u ve sucûdu tamam yapmayan bir kimse gördü de, ona: Sen namaz kılmış olmadın. Şayet bu hâl üzere ölürsen, Allah'ın Muhammed'i yaratmış olduğu fıtrattan başka bir fıtrat üzere ölürsün, dedi.

بَاب اسْتِوَاءِ الظَّهْرِ فِي الرُّكُوعِ وَقَالَ أَبُو حُمَيْدٍ فِي أَصْحَابِهِ رَكَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ هَصَرَ ظَهْرَهُ

Rukü'da Belin düz Yapılması Babı: Ve Humeyd, sahâbî arkadaşları içinde: Peygamber (S) rükû' etti, sonra belini kamburlaştırmadan dümdüz) büktü, demiştir

792 – حَدَّثَنَا بَدَلُ بْنُ الْمُحَبَّرِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي الْحَكَمُ عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ الْبَرَاءِ قَالَ كَانَ رُكُوعُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسُجُودُهُ وَبَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنْ الرُّكُوعِ مَا خَلَا الْقِيَامَ وَالْقُعُودَ قَرِيبًا مِنْ السَّوَاءِ

Rukü'u Tamamlamanın Sınırı İle Rukü'da İtidal ve Tuma'ninet Babı
-...el-Berâ (R) şöyle demiştir: Peygamber (S)'in kıyam ile ka'de müstesna olmak üzere rukû'u, sucûdu, iki secde arası, rukû'-dan baş kaldırması birbirine takriben müsâvî idi

---

793 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ أَخْبَرَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَدَخَلَ رَجُلٌ فَصَلَّى ثُمَّ جَاءَ فَسَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَدَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْهِ

السَّلَامَ فَقَالَ ارْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ فَصَلَّى ثُمَّ جَاءَ فَسَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ ارْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ ثَلَاثًا فَقَالَ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ فَمَا أُحْسِنُ غَيْرَهُ فَعَلِّمْنِي قَالَ إِذَا قُمْتَ إِلَى الصَّلَاةِ فَكَبِّرْ ثُمَّ اقْرَأْ مَا تَيَسَّرَ مَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ ثُمَّ ارْكَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ رَاكِعًا ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَعْتَدِلَ قَائِمًا ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ جَالِسًا ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا ثُمَّ افْعَلْ ذَلِكَ فِي صَلَاتِكَ كُلِّهَا

Peygamber(S)'in, Rukü'unu ve Sucüdunu Tam Yapmayan Kimseye Namazı Yeniden Kılmayı Emretmesi Babı
-..Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) mescide girdi. Derken biri de girdi ve namaz kıldı. Sonra Peygamber'in yanma gelip selâm verdi. Peygamber onun selâmını aldıktan sonra: "Dön, yeni baştan namaz kıl, çünkü sen namaz kılmış olmadın" buyurdu. O kimse tekrar namaz kıldı, sonra gelip Peygamber'e selâm verdi. Peygamber yine: "Dön de yeniden kıl, çünkü sen namaz kılmış olmadın" buyurdu. Bu kılıp dönmeler üç defa oldu. Nihayet o kimse: Seni hakk ile Peygamber gönderen Allah'a yemîn olsun ki,bunun başka türlüsünü bilmiyorum;bana doğrusunu öğret, dedi.Peygamber de şöyle buyurdu: "Namaza durduğun vakitte, ihram tekbîrini al, sonra ne kadar kolayına gelirse o kadar Kur'ân oku. Sonra rukû'a var da beden organların yattşıncaya kadar dur. Sonra başını kaldır, ayakta (büsbütün) doğruluncaya kadar dur. Sonra secdeye var da mutmain oluncaya kadar kal.Sonra başını kaldır, tâ mutmain oluncaya kadar otur. Sonra yine secdeye varıp, bedenin secdede sâkinle-şinceye kadar kal. Sonra bunu namazının bütününde de böylece yap"

بَاب الدُّعَاءِ فِي الرُّكُوعِ

794 – حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي

Rukü'da Dua Etmek Babı
-... Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) rukû'unda ve sucûdunda; "Subhâneke Allâhümme Rabbena ve hl-hamdike. Alla-humme iğfir lî(= Ey Rabb'imiz olan Allah, Seni kendi kuvvetimle değil, hamde lâyık olan tevfîk ve hidâyetinle sana mahsûs olan hamd ile tesbîh ederim. Yâ Allah, bana mağfiret eyle)" der idi

---

بَاب مَا يَقُولُ الْإِمَامُ وَمَنْ خَلْفَهُ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنْ الرُّكُوعِ

795 – حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ قَالَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا رَكَعَ وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ يُكَبِّرُ وَإِذَا قَامَ مِنْ السَّجْدَتَيْنِ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ

Rukü'dan Başlarını Kaldırdıkları Zaman İmam ve Arkasında Namaz Kılanların Söyleyecekleri Söz
-... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S), Semiallâhu limen hamideh dediği zaman Allâhümme Rabbena ve lekel-hamdu der idi. Ve yine Peygamber, rükû' ettiği zaman ve rükû'-dan başını kaldırdığı zaman tekbîr alırdı. İki secdeden sonra ayağa kalktığında da Allâhu Ekber der idi.

بَاب فَضْلِ اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ

796 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا قَالَ الْإِمَامُ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ فَإِنَّهُ مَنْ وَافَقَ قَوْلُهُ قَوْلَ الْمَلَائِكَةِ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

"Allahümme Rabbena Leket-Hamd" Sözünün Fazileti Babı

-....(Ebû Hureyre -R- şöyle demiştir:) Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "îmânı Semiatiâhu limen hamideh dediği zaman, sizler Allâhümme Rabbena lekel-hamd deyiniz. Çünkü her kimin böyle demesi, meleklerin böyle demesine uygun düşerse, geçmiş günâhları mağfiret edilir"

بَاب

797 – حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ لَأُقَرِّبَنَّ صَلَاةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَانَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقْنُتُ فِي رَكْعَةِ الْأُخْرَى مِنْ صَلَاةِ الظُّهْرِ وَصَلَاةِ الْعِشَاءِ وَصَلَاةِ الصُّبْحِ بَعْدَ مَا يَقُولُ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَيَدْعُو لِلْمُؤْمِنِينَ وَيَلْعَنُ الْكُفَّارَ

-....... Ebû Hureyre (R): Yemîn olsun sizlere Peygamber'in namazına yakın namaz kıldıracağım, dedi. Ebû Hureyre öğle, yatsı ve sabah namazlarının son rek'atlarında Semiallâhu limen hamideh dedikten sonra kunût yapar, bu kunûtta mü'minlere duâ ve kâfirlere la'net ederdi.

---

798 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ الْقُنُوتُ فِي الْمَغْرِبِ وَالْفَجْرِ

-.... Enes ibn Mâlik (vaktiyle) kunût, akşam ile sabah namazlarında (okunur) idi, demiştir

---

799 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نُعَيْمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمُجْمِرِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَحْيَى بْنِ خَلَّادٍ الزُّرَقِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ الزُّرَقِيِّ قَالَ كُنَّا يَوْمًا نُصَلِّي وَرَاءَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنْ الرَّكْعَةِ قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ قَالَ رَجُلٌ وَرَاءَهُ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ مَنْ الْمُتَكَلِّمُ قَالَ أَنَا قَالَ رَأَيْتُ بِضْعَةً وَثَلَاثِينَ مَلَكًا يَبْتَدِرُونَهَا أَيُّهُمْ يَكْتُبُهَا أَوَّلُ

-... Rifâa ibn Râfi (R) şöyle demiştir: Bir gün Peygamber'in arkasında namaz kılıyorduk. Rukû' dan başını kaldırdığında Semiallâhu limen hamidehu dedi. Ardında namaz kılmakta olan biri: Rabbena ve lekeH-hamdu hamden kesîran tayyiben mubârekenfîhi (Allah'a çok hayırlı, tertemiz, bereketli kılınmış olarak bol bol hamd olsun), dedi. Peygamber namazdan çıkınca: "Demin şu kelâmı söyleyen kim idi?" diye sordu. O zât da: Benim, dedi. Peygamber (S): "Allah'a yemin

olsun , otuz bu kadar melek gördüm ki, o sözü hangisi evvel yazacak diye yarış ediyorlardı" buyurdu

---

بَاب الاطْمَأْنِينَةِ حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ مِنْ الرُّكُوعِ

وَقَالَ أَبُو حُمَيْدٍ رَفَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاسْتَوَى جَالِسًا حَتَّى يَعُودَ كُلُّ فَقَارٍ مَكَانَهُ

Rukü'dan Başını Kaldırdığı Zaman Beden Uzuvlarının Tamamen Sakinleşip Yatışması Babı
Ve Ebû Humeyd: Peygamber başını kaldırdığında omurga kemiklerinden herbiri yerli yerine gelinceye kadar dümdüz doğrulurdu, demiştir

800 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ ثَابِتٍ قَالَ كَانَ أَنَسٌ يَنْعَتُ لَنَا صَلَاةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَانَ يُصَلِّي وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنْ الرُّكُوعِ قَامَ حَتَّى نَقُولَ قَدْ نَسِيَ

-.......Bize Şu'be, Sabit (ibn Eşlem el-Bunânî)'den tahdîs etti' O, şöyle demiştir: Enes ibn Mâlik (R) bize Rasûlullah'ın namazını ta'rîf ederdi. Namaz kıldırdı da başını rukû'dan kaldırdığı vakitte secdeye varmayı (galiba) unuttu diyeceğimiz kadar ayakta kalırdı.

---

801 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ رُكُوعُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسُجُودُهُ وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنْ الرُّكُوعِ وَبَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ قَرِيبًا مِنْ السَّوَاءِ

-....... el-Berâ (R) şöyle demiştir: Peygamber (S)'in rukû'u, sucûdu, rukû'dan başını kaldırdığı zamanki durması ve iki secde arasındaki oturması birbirine takrîben musâvî idi

---

802 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ قَالَ كَانَ مَالِكُ بْنُ الْحُوَيْرِثِ يُرِينَا كَيْفَ كَانَ صَلَاةُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَاكَ فِي غَيْرِ وَقْتِ صَلَاةٍ فَقَامَ فَأَمْكَنَ الْقِيَامَ ثُمَّ رَكَعَ فَأَمْكَنَ الرُّكُوعَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَأَنْصَبَ هُنَيَّةً قَالَ فَصَلَّى بِنَا صَلَاةَ شَيْخِنَا هَذَا أَبِي بُرَيْدٍ وَكَانَ أَبُو بُرَيْدٍ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنْ السَّجْدَةِ الْآخِرَةِ اسْتَوَى قَاعِدًا ثُمَّ نَهَضَ

-.....Bize Hanımâd ibn Zeyd, Eyyûb es-Sahtıyânî'den; o da Ebû Kılâbe'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Mâlik ibnu'I-Huvcyris (R) bize Peygamber'in namazının nasıl olduğunu gösteriyordu. Bunu göstermesi namaz vakti dışında oluyordu. Mâlik ayağa kalkıp ayakta durdu, sonra rukû'a vardı ve rukû'u tam yerleştirdi. Sonra başını kaldırdı, azıcık durdu. Râvî der ki: Ve bize bu şeyhimiz Ebû Bureyd'in namazı gibi kıldırdı. Ebû Bureyd de ikinci secdeden başını kaldırdığı zaman dümdüz oturur, sonra ayağa kalkardı

بَاب يَهْوِي بِالتَّكْبِيرِ حِينَ يَسْجُدُ وَقَالَ نَافِعٌ كَانَ ابْنُ عُمَرَ يَضَعُ يَدَيْهِ قَبْلَ رُكْبَتَيْهِ

803 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ وَأَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ كَانَ يُكَبِّرُ فِي كُلِّ صَلَاةٍ مِنْ الْمَكْتُوبَةِ وَغَيْرِهَا فِي رَمَضَانَ وَغَيْرِهِ فَيُكَبِّرُ حِينَ يَقُومُ ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْكَعُ ثُمَّ

يَقُولُ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ ثُمَّ يَقُولُ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ قَبْلَ أَنْ يَسْجُدَ ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُ أَكْبَرُ حِينَ يَهْوِي سَاجِدًا ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ مِنْ السُّجُودِ ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَسْجُدُ ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ مِنْ السُّجُودِ ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَقُومُ مِنْ الْجُلُوسِ فِي الِاثْنَتَيْنِ وَيَفْعَلُ ذَلِكَ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ حَتَّى يَفْرُغَ مِنْ الصَّلَاةِ ثُمَّ يَقُولُ حِينَ يَنْصَرِفُ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنِّي لَأَقْرَبُكُمْ شَبَهًا بِصَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ كَانَتْ هَذِهِ لَصَلَاتَهُ حَتَّى فَارَقَ الدُّنْيَا

Musalli Secdeye Giderken Tekbir'le Birlikte Süzülerek İner
Nâfi' de: İbn Umer secdeye süzülürken ellerini dizlerinden evvel yere koyardı, demiştir.
-.... Bize Şuayb, ez-Zuhrî'den tahdîs etti. O, şöyle demiştin Bana Abdurrahmân ibnu'l-Hâris ibn Hişâm'ın oğlu Ebû Bekr ile Abdurrahmân ibn Avf'un oğlu Ebû Seleme şöyle haber verdiler: Ebû Hureyre farz nev'inden olsun, başka nevi'den olsun; keza ramazânda olsun, ramazân dışında olsun, her namazda tekbîr alırdı". Şöyle ki, namaza dikilip başladığı zaman tekbîr alırdı. Sonra rukû'a varırken tekbîr alırdı. Sonra Semiallâhu limen hamideh der, daha sonra secdeye varmazdan evvel Rabbena ve lekel-hamd derdi. Sonra secdeye süzülüp inerken Allâhu Ekber der, daha sonra secdeden başını kaldırırken tekbîr alırdı. Sonra ikinci secdeyi ederken tekbîr alırdı. Sonra secdeden başını kaldırırken tekbîr alırdı. Sonra ikinci rek'at-taki ilk oturuştan ayağa kalktığı zaman tekbîr alırdı. Namazı bitirinceye kadar her rek'atta bunu yapardı. Sonra namazdan kalktığı zaman: Nefsim elinde olan Allah'a yemîn olsun ki, içinizde Rasûlul-lah'ın namazına en çok benziyen namazı kıldıran benim. Şu muhakkak ki Rasûlullah (S) dünyâdan ayrılıncaya kadar O'nun namazı vallahi işte böyle idi, derdi.

---

804 – قَالَا وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ يَقُولُ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ يَدْعُو لِرِجَالٍ فَيُسَمِّيهِمْ بِأَسْمَائِهِمْ فَيَقُولُ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ وَسَلَمَةَ بْنَ هِشَامٍ وَعَيَّاشَ بْنَ أَبِي رَبِيعَةَ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطْأَتَكَ عَلَى مُضَرَ وَاجْعَلْهَا عَلَيْهِمْ سِنِينَ كَسِنِي يُوسُفَ وَأَهْلُ الْمَشْرِقِ يَوْمَئِذٍ مِنْ مُضَرَ مُخَالِفُونَ لَهُ

-...Râvî Ebû Bekr ibn Abdirrahmân ile Ebû Seleme ibn Abdirrahmân şöyle dediler: Yine Ebû Hureyre şöyle dedi: Rasûlullah başını rukû'dan kaldırırken Semiallâhu limen hamidehu, Rabbena ve lekelhamd der, isimlerini söyleyerek bir takım kimseler için dua eder ve: Yâ Allah, Velîd ibnu'IVelîd'i, Seleme ibn Hişâm'ı, Ayyaş İbn Ebî Rabîa'y* ve (kâfirlerin elinde bunalıp) zaîf görülen diğer mü'minleri kurtar. Yâ Allah, Mudâr'ı daha şiddetli çiğne, içinde bulundukları bu yıllan Yûsuf Peygamber'in o şiddetli yıllarına benzet, der idi. Ebû Hureyre: O sıralarda Mudâr'ın doğu tarafta olanları, Rasûlullah'a henüz muhalif idiler, dedi

---

805 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ غَيْرَ مَرَّةٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ سَقَطَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ فَرَسٍ وَرُبَّمَا قَالَ سُفْيَانُ مِنْ فَرَسٍ فَجُحِشَ شِقُّهُ الْأَيْمَنُ فَدَخَلْنَا عَلَيْهِ نَعُودُهُ فَحَضَرَتْ الصَّلَاةُ فَصَلَّى بِنَا قَاعِدًا وَقَعَدْنَا وَقَالَ سُفْيَانُ مَرَّةً صَلَّيْنَا قُعُودًا فَلَمَّا قَضَى الصَّلَاةَ قَالَ إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا وَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا وَإِذَا رَفَعَ فَارْفَعُوا وَإِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ وَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا قَالَ سُفْيَانُ كَذَا جَاءَ بِهِ مَعْمَرٌ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ لَقَدْ حَفِظَ كَذَا قَالَ الزُّهْرِيُّ وَلَكَ الْحَمْدُ حَفِظْتُ مِنْ شِقِّهِ الْأَيْمَنِ فَلَمَّا خَرَجْنَا مِنْ عِنْدِ الزُّهْرِيِّ قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ وَأَنَا عِنْدَهُ فَجُحِشَ سَاقُهُ الْأَيْمَنُ

-..... Bize Sufyân ibn Uyeyne birçok kerre ez-Zuhrî'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben Enes

ibn Mâlik'ten işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah bir defasında attan düştü - Sufyân "min feresin" yerine belki "an feresin" demiştir - de sağ tarafı berelendi. Bizler hasta ziyareti yapmak üzere yanına girdik. Derken namaz vakti geldi. Peygamber bize oturduğu hâlde namaz kıldırdı, biz de oturduk.Sufyân birlkerre de:Biz de oturarak namaz kıldık,ışeklinde söyledi. Peygamber namazı bitirince: "İmâm ancak kendisine uyulmak için imâm yapılmıştır. Binâenaleyh imâm tekbîr aldığında, siz de tekbîr alınız. Rukû'a vardığında, siz de rükû'a varınız. Rukû'dan başını kaldırdığmda siz de kaldırınız. Semiallâhu limen hamiden dediği zaman, Rabbena ve leke'l-hamdu deyiniz. Secde ettiğinde siz de secde ediniz" buyurdu. Sufyân ibn Uyeyne, tilmizi Alî ibn Abdillah'a: Ma'mer ibn Râ-şid de hadîsi bunun gibi mi getirdi? diye sordu. Alî ibn Abdillah: Evet, dedim. Sufyân: Vallahi Ma'mer, Zuhrî'den sağlam, sahîh bir ezberleme ile ezberlemiştir. Zuhrî de Ma'mer'in söylediği gibi Ve leke'l-hamdu demiştir, dedi. Sufyân: Ben de Zuhrî'den, onun, sağ yanından berelendi dediğini ezberledim. Biz İbn Şihâb ez- Zuhrî'nin yanından çıktığımızda İbn Cureyc: Ben de Zuhrî'nin yanında bulunduğum hâlde, sağ bacağından berelendi dedi

---

بَاب فَضْلِ السُّجُودِ

806 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ وَعَطَاءُ بْنُ يَزِيدَ اللَّيْثِيُّ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ أَخْبَرَهُمَا أَنَّ النَّاسَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ نَرَى رَبَّنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ هَلْ تُمَارُونَ فِي الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ لَيْسَ دُونَهُ سَحَابٌ قَالُوا لَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَهَلْ تُمَارُونَ فِي الشَّمْسِ لَيْسَ دُونَهَا سَحَابٌ قَالُوا لَا قَالَ فَإِنَّكُمْ تَرَوْنَهُ كَذَلِكَ يُحْشَرُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَقُولُ مَنْ كَانَ يَعْبُدُ شَيْئًا فَلْيَتَّبِعْ فَمِنْهُمْ مَنْ يَتَّبِعُ الشَّمْسَ وَمِنْهُمْ مَنْ يَتَّبِعُ الْقَمَرَ وَمِنْهُمْ مَنْ يَتَّبِعُ الطَّوَاغِيتَ وَتَبْقَى هَذِهِ الْأُمَّةُ فِيهَا مُنَافِقُوهَا فَيَأْتِيهِمْ اللَّهُ فَيَقُولُ أَنَا رَبُّكُمْ فَيَقُولُونَ هَذَا مَكَانُنَا حَتَّى يَأْتِيَنَا رَبُّنَا فَإِذَا جَاءَ رَبُّنَا عَرَفْنَاهُ فَيَأْتِيهِمْ اللَّهُ فَيَقُولُ أَنَا رَبُّكُمْ فَيَقُولُونَ أَنْتَ رَبُّنَا فَيَدْعُوهُمْ فَيُضْرَبُ الصِّرَاطُ بَيْنَ ظَهْرَانَيْ جَهَنَّمَ فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يَجُوزُ مِنْ الرُّسُلِ بِأُمَّتِهِ وَلَا يَتَكَلَّمُ يَوْمَئِذٍ أَحَدٌ إِلَّا الرُّسُلُ وَكَلَامُ الرُّسُلِ يَوْمَئِذٍ اللَّهُمَّ سَلِّمْ سَلِّمْ وَفِي جَهَنَّمَ كَلَالِيبُ مِثْلُ شَوْكِ السَّعْدَانِ هَلْ رَأَيْتُمْ شَوْكَ السَّعْدَانِ قَالُوا نَعَمْ قَالَ فَإِنَّهَا مِثْلُ شَوْكِ السَّعْدَانِ غَيْرَ أَنَّهُ لَا يَعْلَمُ قَدْرَ عِظَمِهَا إِلَّا اللَّهُ تَخْطَفُ النَّاسَ بِأَعْمَالِهِمْ فَمِنْهُمْ مَنْ يُوبَقُ بِعَمَلِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ يُخَرْدَلُ ثُمَّ يَنْجُو حَتَّى إِذَا أَرَادَ اللَّهُ رَحْمَةَ مَنْ أَرَادَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ أَمَرَ اللَّهُ الْمَلَائِكَةَ أَنْ يُخْرِجُوا مَنْ كَانَ يَعْبُدُ اللَّهَ فَيُخْرِجُونَهُمْ وَيَعْرِفُونَهُمْ بِآثَارِ السُّجُودِ وَحَرَّمَ اللَّهُ عَلَى النَّارِ أَنْ تَأْكُلَ أَثَرَ السُّجُودِ فَيَخْرُجُونَ مِنْ النَّارِ فَكُلُّ ابْنِ آدَمَ تَأْكُلُهُ النَّارُ إِلَّا أَثَرَ السُّجُودِ فَيَخْرُجُونَ مِنْ النَّارِ قَدْ امْتَحَشُوا فَيُصَبُّ عَلَيْهِمْ مَاءُ الْحَيَاةِ فَيَنْبُتُونَ كَمَا تَنْبُتُ الْحِبَّةُ فِي حَمِيلِ السَّيْلِ ثُمَّ يَفْرُغُ اللَّهُ مِنْ الْقَضَاءِ بَيْنَ الْعِبَادِ وَيَبْقَى رَجُلٌ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ وَهُوَ آخِرُ أَهْلِ النَّارِ دُخُولًا الْجَنَّةَ مُقْبِلٌ بِوَجْهِهِ قِبَلَ النَّارِ فَيَقُولُ يَا رَبِّ اصْرِفْ وَجْهِي عَنْ النَّارِ قَدْ قَشَبَنِي رِيحُهَا وَأَحْرَقَنِي ذَكَاؤُهَا فَيَقُولُ هَلْ عَسَيْتَ إِنْ فُعِلَ ذَلِكَ بِكَ أَنْ تَسْأَلَ غَيْرَ ذَلِكَ فَيَقُولُ لَا وَعِزَّتِكَ فَيُعْطِي اللَّهَ مَا يَشَاءُ مِنْ عَهْدٍ وَمِيثَاقٍ فَيَصْرِفُ اللَّهُ وَجْهَهُ عَنْ النَّارِ فَإِذَا أَقْبَلَ بِهِ عَلَى الْجَنَّةِ رَأَى بَهْجَتَهَا سَكَتَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَسْكُتَ ثُمَّ قَالَ يَا رَبِّ قَدِّمْنِي عِنْدَ بَابِ الْجَنَّةِ فَيَقُولُ اللَّهُ لَهُ أَلَيْسَ قَدْ أَعْطَيْتَ الْعُهُودَ وَالْمِيثَاقَ أَنْ لَا تَسْأَلَ غَيْرَ الَّذِي كُنْتَ سَأَلْتَ فَيَقُولُ يَا رَبِّ لَا أَكُونُ أَشْقَى خَلْقِكَ فَيَقُولُ فَمَا عَسَيْتَ إِنْ أُعْطِيتَ ذَلِكَ أَنْ لَا تَسْأَلَ غَيْرَهُ فَيَقُولُ لَا وَعِزَّتِكَ لَا أَسْأَلُ غَيْرَ ذَلِكَ فَيُعْطِي رَبَّهُ مَا شَاءَ مِنْ عَهْدٍ وَمِيثَاقٍ فَيُقَدِّمُهُ إِلَى بَابِ الْجَنَّةِ فَإِذَا بَلَغَ بَابَهَا فَرَأَى زَهْرَتَهَا وَمَا فِيهَا مِنْ النَّضْرَةِ وَالسُّرُورِ فَيَسْكُتُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَسْكُتَ فَيَقُولُ يَا رَبِّ أَدْخِلْنِي الْجَنَّةَ فَيَقُولُ اللَّهُ وَيْحَكَ يَا ابْنَ آدَمَ مَا أَغْدَرَكَ أَلَيْسَ قَدْ أَعْطَيْتَ الْعُهُودَ وَالْمِيثَاقَ أَنْ لَا تَسْأَلَ غَيْرَ الَّذِي أُعْطِيتَ فَيَقُولُ يَا رَبِّ لَا تَجْعَلْنِي أَشْقَى خَلْقِكَ فَيَضْحَكُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْهُ ثُمَّ يَأْذَنُ لَهُ فِي دُخُولِ الْجَنَّةِ فَيَقُولُ تَمَنَّ فَيَتَمَنَّى حَتَّى إِذَا انْقَطَعَ أُمْنِيَّتُهُ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ كَذَا وَكَذَا أَقْبَلَ يُذَكِّرُهُ رَبُّهُ حَتَّى إِذَا انْتَهَتْ بِهِ الْأَمَانِيُّ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى لَكَ ذَلِكَ وَمِثْلُهُ مَعَهُ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ لِأَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

قَالَ اللَّهُ لَكَ ذَلِكَ وَعَشَرَةُ أَمْثَالِهِ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ لَمْ أَحْفَظْ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا قَوْلَهُ لَكَ ذَلِكَ وَمِثْلُهُ مَعَهُ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ إِنِّي سَمِعْتُهُ يَقُولُ ذَلِكَ لَكَ وَعَشَرَةُ أَمْثَالِهِ

Secde Etmenin Fazileti Babı

- Bize Ebu'I-Yemân tahdîs edip şöyle dedi: Bize Şuayb, ez-Zuhrî'den haber verdi. O şöyle demiştin Bana Saîd İbnu'l-Müseyyeb ile Atâ ibn Yezîd el-Leysîhaber verdiler. Onlara da Ebû Hureyre (R) şöyle haber vermiştir: Bâzı insanlar:
—Yâ Rasûlallah, kıyamet gününde biz Rabb'imizi görecek miyiz? diye sordular.
Rasülullah:
— "Ayın ondördüncü gecesi görmeye mâni' olucu hiç bir bulut yokken kamerde şekk ve ihtilâf eder misiniz?" dedi.
Sahâbîler:
— Hayır, yâ Rasûlallah, dediler. Rasülullah tekrar:
— "Ya görmeye mâni' olucu hiçbir bulut yokken güneşi görmekte şekk ve ihtilâf eder misiniz?" dedi. Yine:
— Hayır, yâ Rasûlallah, dediklerinde; Rasülullah şöyle buyurdu:
— "İşte O'nu siz böyle göreceksiniz. Kıyamet gününde insanlar bir araya toplanacak da Allah: "Her kim her neye tapıyor idiyse, onun ardına düşsün" buyuracak (yâhud: Allah'ın emriyle bu sözü diyen diyecek). Artık kimi güneşin, kimi kamerin, kimi tâgûtlarm ardına düşecek. Yalnız bu ümmet, içlerinde münafıkları da olduğu hâlde (yerinde durup) kalacak. Allah onlara (tanıdıkla rından başka bir surette) gelecek de: Ben sizin Rabb'inizim, buyuracak. Onlar (Rabblerini o tecellî ile tamyamayacakları için: Senden Allah'a sığınırız) Rabb'i-miz bize gelinceye kadar bizim yerimiz burasıdır. Rabb 'imiz bize geldiğinde biz O'nu tanırız, diyecekler. Allah onlara (bu defa tanıdıkları surette) gelecek de: Ben Rabb'inizim, buyuracak. Onlar da: Sen bizim Rabb'imizsin, diyecekler. Allah da onları da'vet buyuracak. Cehennemin ortasına sırat (yânî köprü) kurulur. Ümmetini (onun üstünden) en evvel geçirecek, ben olacağım. O gün rasûllerden başka hiçbir kimse (korku ve dehşet dolayısiyle) kelâm edemez. Rasüllerin de o günkü kelâmı: Allâhumme setlim, settim (Yâ Allah selâmet ver, selâmet ver) olacaktır. Cehennemde sa'dân dikenlerine benzer çengeller vardır. Sa'dân dikenlerini gördünüz mü?"
Sahâbîler:
— Evet, dediler. Rasülullah şöyle devam etti:
— "İşte bu çengeller sa'dân dikenlerine benzer. Ancak şu var ki, ne kadar büyük olduklarını ancak Allah bilir. İşte bunlar insanları (kötü) amellerinden dolayı kapıp alırlar. Kimi (kötü) ameli dolayısiyle helak olur. Kimi hardal gibi ezim ezim ezildikten sonra kurtulur. Nihayet Allah, ateş ehlinden kimlere rahmet buyurmayı dilemiş ise (onları çıkaracak. Dünyâdaiken)Allah 'a ibâdet etmiş olanları çıkarmalarını meleklere emredecek. Onlar da onları çıkaracaktır. Melekler onları sucûd izlerinden (yânî secde uzuvlarmdaki izlerden) tanıyacaklardır. Ve işte onlar öylece çıkarılacaklardır. Allah secde izini yemeyi, ateşe haram kılmıştır. Binâenaleyh Âdem oğlu 'nun bütününü ateş yer de, yalnız sucûd izini yiyemez. Bunlar ateşten kavurulup kapkara olarak çıkarılacaklar. Üzerlerine hayât suyu dökülecek de, sel uğrağında biten reyhan tohumları nasıl çabuk biterse, yeniden Öylece biteceklerdir. Sonra Allah, kullan arasında hüküm ve kazayı sona erdirir. Ancak cennet ile cehennem arasında yüzü ateşe dönük bir kimse kalır ki, o cennete girecek'ateş ehlinin sonuncusu olacaktır. O kimse "Yâ Rabb, yüzümü şu ateşten döndür; kokusu beni zehirleyip duruyor; yalazı beni yakıp duruyor", diyecek. Allah ona: "Bu senin dediğin yapılacak olursa, acaba başka şey istemeyecek misin?" buyuracak. O ise:"İzzetineyemin olsun ki hayır" diyecek ve Allah 'a, ilâhî meşîetin ilgili bulunduğu ahd ve misact verecek. Ondan sonra Allah onun yüzünü cehennem cihetinden cennet tarafına çevirecek. Yüzünü cennete doğru

döndürünce, cennetin güzelliğini görecek.Allah'ın dilediği kadar bir müddet sükût ettikten sonra: "Yâ Rabb! Beni cennetin kapısına yanaştır" diyecek. Allah ona: "Evvelce istediğinden başka hiçbir şey istemeyeceğine ahd ve mîsâk vermiş değil miydin?" diyecek. O da: "Yâ Rabbi Mahlûka tının en bedbahtı ben olmayayım"diyecek. Bunun üzerine yine Allah: "Bunu da sana verirsem, başka bir şey istemeyecek misin?" diyecek. O da: "İzzetine yemîn olsun ki, hayır; bundan başka hiçbir şey isteyecek değilim" cevâbını verecek. Ve Rabb'ine dilediği ahd ve mîsâkı verdikten sonra, Rabb'i onu cennetin kapısına yanaştıracak. O kimse cennet kapısına varıp da ondaki revnak ve letafeti ve içindeki nadrat ve sevinci görünce, yine Allah'-ın dilediği kadar bir müddet sükût edecek. Sonra: "Yâ Rabb! Beni içeriye sok" diyecek. Allah Taâlâ da: "Allah lâyıkmı versin behey Adem oğlu, sen ne sözünde durmaz kimsesin! Sen verdiğimden başka birşey istemeyeceğine ahd ve mîsâk vermiş değilmiydin?" buyuracak. O da "Yâ Rabb! Beni mahlûkaatın en bedbahtı kılma " diyecek. Nihayet Azîz ve Celîl olan Allah ona gülecek ve cennete girmesine izin verecek. Oraya alırken de ona: "Temenni et" buyuracak. O da uzun temennilerde bulunacak. Nihayet dilekleri kesilince Azîz ve Celîl olan Allah: "Şunu da, şunu da, şunu da, bunu da iste" buyuracak ki, istenecek şeyleri Azîz ve Celîl olan Rabbi aklına getirecek. Nihâyet bu türlü dileklerinin hepsi de kesilince, Allah Taâlâ: "Bunların hepsi ve bir o kadar dahası hep senindir" buyuracaktır." (Hadîsi Ebû Hureyre'den rivayet edenlerden biri olan Atâ ibn Yezîd el-Leysî der ki: Ebû Hureyre bunu rivayet ederken Ebû Saîd Hudrî de oturuyor ve Ebû Hureyre'nin dediklerinden hiçbir şeyi değiştirmeyi lüzumlu görmüyordu. Tâ: "Bunların hepsi ve bir o kadar dahası hep senin" sözüne gelince) Ebû Saîd Hudrî, Ebû Hureyre'ye: "Rasûlullah (S), Azîz ve Celîl olan Allah: Bunlar ve daha on misli senindir buyuracaktır, demişti" dedi. Ebû Hureyre: Rasûlullah'tan yalnız "leke zâlike ve maahu misluhu = bunların hepsi ve bir o kadar dahası hep senindir" buyurduğu nu belledim, dedi. Ebû Saîd ise: "Bunların hepsi ve on misli de senindir" buyurduğunu ben işittim, dedi "

بَاب يُبْدِي ضَبْعَيْهِ وَيُجَافِي فِي السُّجُود

807 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي بَكْرُ بْنُ مُضَرَ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ ابْنِ هُرْمُزَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَالِكٍ ابْنِ بُحَيْنَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا صَلَّى فَرَّجَ بَيْنَ يَدَيْهِ حَتَّى يَبْدُوَ بَيَاضُ إِبْطَيْهِ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ نَحْوَهُ

Erkek Musalli Secde Halinde Pazularını Açar ve Karının Uyluklarından Uzaklaştırır
-.... Bana Bekr ibnu Mudâr, Ca'fer'den; o da İbnu Hurmuz'dan; o da Buhayne'nin oğlu Abdullah ibn Mâlik'ten tahdîs etti. (O, şöyle demiştir): Peygamber (S) namaz kıldığı zaman, secde esnasında koltuklarının aklığı görünecek derecede pazularının arasını açar (bedenini yerden uzak tutar)dı. Leys de: Bana Ca'fer ibn Rabîa bunun benzeri olan hadîsi tahdîs etti, demiştir

بَاب يَسْتَقْبِلُ بِأَطْرَافِ رِجْلَيْهِ الْقِبْلَةَ قَالَهُ أَبُو حُمَيْدٍ السَّاعِدِيُّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

: Musalli Namazda Ayak Parmaklarının Uçlarını Kıbleye Yöneltir
Bunu Ebû Humeyd es-Sâidî, Peygamber'den söylemiştir

بَاب إِذَا لَمْ يُتِمَّ السُّجُود

808 – حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا مَهْدِيُّ بْنُ مَيْمُونٍ عَنْ وَاصِلٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ حُذَيْفَةَ رَأَى رَجُلًا لَا يُتِمُّ رُكُوعَهُ وَلَا سُجُودَهُ فَلَمَّا قَضَى صَلَاتَهُ قَالَ لَهُ حُذَيْفَةُ مَا صَلَّيْتَ قَالَ وَأَحْسِبُهُ قَالَ وَلَوْ مُتَّ مُتَّ عَلَى غَيْرِ سُنَّةِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Musalli Sucüdu Tam Yapmadığı Zaman

-... Bize Mehdî, Vâsıl'dan; o da Ebû Vâil'den; o da Huzeyfe'den tahdîs etti. Huzeyfe (R), bir defasında rukû'unu ve sucû-dunu tam yapmayan bir kimse görmüş; o kimse namazını bitirince Huzeyfe ona: Sen namaz kılmış olmadın, demiştir. Râvî Ebû Vâil dedi ki: Ebû Huzeyfe'nin şunu da söylediğini sanıyorum: Sen bu hâl üzere ölecek olsan, Muhammed (S)'in sünneti üzere olmayarak ölmüş olacaksın

---

بَاب السُّجُودِ عَلَى سَبْعَةِ أَعْظُمٍ

809 – حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أُمِرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَسْجُدَ عَلَى سَبْعَةِ أَعْضَاءٍ وَلَا يَكُفَّ شَعَرًا وَلَا ثَوْبًا الْجَبْهَةِ وَالْيَدَيْنِ وَالرُّكْبَتَيْنِ وَالرِّجْلَيْنِ

Yedi Kemik Üzerine Secde Etmek Babı

-...(İbn Abbâs -R- şöyle demiştir:) Peygamber (S) yedi uzuv üzerine secde etmekle, saçları ve elbiseyi toplamamakla emrolundu. (O yedi uzuv:) Alın, iki el, iki diz ve iki ayaktır.

---

810 – حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أُمِرْنَا أَنْ نَسْجُدَ عَلَى سَبْعَةِ أَعْظُمٍ وَلَا نَكُفَّ ثَوْبًا وَلَا شَعَرًا

-.......Bize Şu'be, Amr'dan; o da Tâvûs'tan; o da İbn Abbâs (R) 'tan tahdîs etti. Peygamber (S): "Bizler yedi kemik üzerine secde etmekle, elbise ve saçı (dürümü bozulmasın yâhud tozlanmasın diye) toplamamakla emrolunduk" buyurdu.

---

811 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ الْخَطْمِيِّ حَدَّثَنَا الْبَرَاءُ بْنُ عَازِبٍ وَهُوَ غَيْرُ كَذُوبٍ قَالَ كُنَّا نُصَلِّي خَلْفَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ لَمْ يَحْنِ أَحَدٌ مِنَّا ظَهْرَهُ حَتَّى يَضَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَبْهَتَهُ عَلَى الْأَرْضِ

-... Bize İsrâîl, Ebû İshâk'tan; o da Abdullah ibn Yezîd el-Hatmî'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Bize yalancı olmayarak Berâ ibn Âzib (R) tahdîs edip şöyle dedi: Bizler Peygamber'in ardında namaz kılardık. Peygamber Semiallâhu limen hamideh dediğinde, Peygamber alnım yere koymadıkça, hiçbirimiz (secdeye varmak için) belini bükmezdi

---

بَاب السُّجُودِ عَلَى الْأَنْفِ

812 - حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ قَالَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُمِرْتُ أَنْ أَسْجُدَ عَلَى سَبْعَةِ أَعْظُمٍ عَلَى الْجَبْهَةِ وَأَشَارَ بِيَدِهِ عَلَى أَنْفِهِ وَالْيَدَيْنِ وَالرُّكْبَتَيْنِ وَأَطْرَافِ الْقَدَمَيْنِ وَلَا نَكْفِتَ الثِّيَابَ وَالشَّعَرَ

Burun Üzerine de Secde Etmek Babı

-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Ben, biri alın - (alnını gösterirken) eliyle burnunu da işaret etti -, iki el, iki diz, iki ayak uçları olmak üzere yedi kemik (yâni yedi organ) üzerine secde etmek/e emrolundum. Namaz kılarken elbiseyi ve saçları dürümü bozulmasın yâhud tozlanmasın diye) toplamaktan da nehyolundum"

بَاب السُّجُودِ عَلَى الْأَنْفِ وَالسُّجُودِ عَلَى الطِّينِ

813 - حَدَّثَنَا مُوسَى قَالَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ انْطَلَقْتُ إِلَى أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ فَقُلْتُ أَلَا تَخْرُجُ بِنَا إِلَى النَّخْلِ نَتَحَدَّثْ فَخَرَجَ فَقَالَ قُلْتُ حَدِّثْنِي مَا سَمِعْتَ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ قَالَ اعْتَكَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرَ الْأُوَلِ مِنْ رَمَضَانَ وَاعْتَكَفْنَا مَعَهُ فَأَتَاهُ جِبْرِيلُ فَقَالَ إِنَّ الَّذِي تَطْلُبُ أَمَامَكَ فَاعْتَكَفَ الْعَشْرَ الْأَوْسَطَ فَاعْتَكَفْنَا مَعَهُ فَأَتَاهُ جِبْرِيلُ فَقَالَ إِنَّ الَّذِي تَطْلُبُ أَمَامَكَ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطِيبًا صَبِيحَةَ عِشْرِينَ مِنْ رَمَضَانَ فَقَالَ مَنْ كَانَ اعْتَكَفَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلْيَرْجِعْ فَإِنِّي أُرِيتُ لَيْلَةَ الْقَدْرِ وَإِنِّي نُسِّيتُهَا وَإِنَّهَا فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ فِي وِتْرٍ وَإِنِّي رَأَيْتُ كَأَنِّي أَسْجُدُ فِي طِينٍ وَمَاءٍ وَكَانَ سَقْفُ الْمَسْجِدِ جَرِيدَ النَّخْلِ وَمَا نَرَى فِي السَّمَاءِ شَيْئًا فَجَاءَتْ قَزَعَةٌ فَأُمْطِرْنَا فَصَلَّى بِنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى رَأَيْتُ أَثَرَ الطِّينِ وَالْمَاءِ عَلَى جَبْهَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَرْنَبَتِهِ تَصْدِيقَ رُؤْيَاهُ

Çamur İçinde İken de Burun Üzerinde Secde"Etmek Babı

-... Bize Mûsâ tahdîs edip şöyle dedi: Bize Hemmâm ibn Yahya, Yahya ibn Ebî Kesîr'den; o da Ebû Seleme'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben Ebû Saîd Hudrî'ye gittim de: Bizimle hurmalığa doğru çıkmaz mısın, orada konuşalım? dedim. Çıktı. Râvîdedi ki: Ben ona Kadir Gecesi hakkında Peygamber'den işittiğini bana tahdîs et, dedim. O şöyle dedi: Rasûhıllah ramazânın ilk on gününde i'tikâf etti. Biz de O'nunla beraber i'tikâf ettik. Sonra O'na Cibril geldi de: Aradığın şey önündedir, dedi. Rasûlullah ortadaki on gün için de i'tikâf etti. Bizler de O'nunla beraber i'tikâf ettik. Yine O'na Cibrîl geldi ve: Aradığın şey önündedir, dedi. Peygamber (S) ramazânın yirminci gününün sabahında ayağa kalktı, bir hutbe îrâd ederek şöyle buyurdu: "Peygamber'-le beraber kim i'tikâf ediyorsa (i'tikâf yerine) dönsün. Çünkü bana Kadir Gecesi gösterildi. Fakat sonra unutturuldum. Kadir Gecesi son on gün içindeki tek sayılı gecededir. Ben (ru'yâda) kendimi çamur ve su içinde secde eder hâlde gördüm ". Râvî dedi ki: Mescidin tavanı hurma ağacından idi. Biz gökde bir şey görmüyorduk. Akabinde bir bulut parçası geldi. Yağmura mazhar kılındık. Peygamber bize namaz kıldırdı. Ben Rasûlullah'ın alnı üzerinde ve burnunun ucunda çamur izini gördüm. Bu çamur ve su izi, Peygamber'in gördüğü rüyânın tasdiki, yânî te'vîlidir.

بَاب عَقْدِ الثِّيَابِ وَشَدِّهَا وَمَنْ ضَمَّ إِلَيْهِ ثَوْبَهُ إِذَا خَافَ أَنْ تَنْكَشِفَ عَوْرَتُهُ

814 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ قَالَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ كَانَ النَّاسُ يُصَلُّونَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُمْ عَاقِدُو أُزْرِهِمْ مِنْ الصِّغَرِ عَلَى رِقَابِهِمْ فَقِيلَ لِلنِّسَاءِ لَا تَرْفَعْنَ رُءُوسَكُنَّ حَتَّى يَسْتَوِيَ الرِّجَالُ جُلُوسًا

- Elbisenin Düğümlenmesi ve Bağlanması: Ve namazda iken avret yerinin açılacağından korktuğu zaman, elbisesini kendine doğru toplayan, kimse babı.
-.....Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: İnsanlar Peygamber (S) ile beraber namaz kılarlardı.Öyle hâlde ki, bâzıları bellerindeki futaları dar ve küçük oldukları için, boyunlarına bağlamışlardı. Bundan dolayı cemâate gelen kadınlara: Erkekler tamâmiyle doğrulup oturmadıkça başlarınızı secdeden kaldırmayınız, denilirdi.

بَاب لَا يَكُفُّ شَعَرًا

815 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ وَهُوَ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ أُمِرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَسْجُدَ عَلَى سَبْعَةِ أَعْظُمٍ وَلَا يَكُفَّ ثَوْبَهُ وَلَا شَعَرَهُ

: Namaz Kılan Kimse Saçları Avuçlayıp Toplanmaz
-....İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) yedi ke mik üzerine secde etmekle, (namaz kılarken) elbisesini ve saçlarını top lamamakla emrolundu

---

بَاب لَا يَكُفُّ ثَوْبَهُ فِي الصَّلَاةِ

816 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَمْرٍو عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أُمِرْتُ أَنْ أَسْجُدَ عَلَى سَبْعَةٍ لَا أَكُفُّ شَعَرًا وَلَا ثَوْبًا

Namaz Kılan Kimse, Namaz İçinde Elbisesini Toplamaz
-....Bize Ebû Avâne, Amr'dan; o da Tâvûs'tan; o da İbn Abbâs'tan tahdîs etti. Peygamber (S): "Ben yedi şey üzerine secde etmekle emr olundum.Ben (namazda) saçları ve elbiseyi toplamam" buyurdu.

بَاب التَّسْبِيحِ وَالدُّعَاءِ فِي السُّجُودِ

817 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي مَنْصُورٌ عَنْ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُكْثِرُ أَنْ يَقُولَ فِي رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي يَتَأَوَّلُ الْقُرْآنَ

- Secde Halinde Tesbih ve Dua Etmek Babı
-....Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S), rukû'unda ve sucûdunda Subhâneke Allâhumme, Rabbena ve bi-hamdike, Allâhumme ığfir it (-Ey bizim Rabb'imiz olan Allah, seni kendi havi ve kuvvetimle değil, hamde lâyık olan tevfik ve hidâyetinle sana mahsûs olan hamd ile tesbîh ederim. Yâ Allah, bana mağfiret et) demeyi çokça yapardı. Âişe: Peygamber bunu demekle Kur'ân'm emrine imtisal ediyordu, dedi

---

بَاب الْمُكْثِ بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ

818 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ أَنَّ مَالِكَ بْنَ الْحُوَيْرِثِ قَالَ لِأَصْحَابِهِ أَلَا أُنَبِّئُكُمْ صَلَاةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَذَاكَ فِي غَيْرِ حِينِ صَلَاةٍ فَقَامَ ثُمَّ رَكَعَ فَكَبَّرَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَقَامَ هُنَيَّةً ثُمَّ سَجَدَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ هُنَيَّةً فَصَلَّى صَلَاةَ عَمْرِو بْنِ سَلِمَةَ شَيْخِنَا هَذَا قَالَ أَيُّوبُ كَانَ يَفْعَلُ شَيْئًا لَمْ أَرَهُمْ يَفْعَلُونَهُ كَانَ يَقْعُدُ فِي الثَّالِثَةِ وَالرَّابِعَةِ

Namazda İki Secde Arasında (Biraz) Beklemek Babı

-.... Mâlik ibnu'l-Huveyris (R) arkadaşlarına: Rasûlullah(S)'m namazını size göstereyim mi? dedi. Bunu söylerken henüz namaz vakti değildi. Mâlik ayakta durdu. Sonra rukû'a varıp tekbîr aldı. Sonra başını kaldırdı. Azıcık durduktan sonra secdeye vardı. Sonra başını kaldırıp azıcık durdu. Ve şeyhimiz Amr ibn Seleme'nin namazı gibi kıldırdı. Râvî Eyyûb Sahtiyanı dedi ki: Amr ibn Seleme, başkalarının yapageldiklerini görmediğimiz bir şeyi yapıyordu. Yânî üçüncü ile dördüncü rek'atlar arasında otururdu.

---

819 – قَالَ فَأَتَيْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَقَمْنَا عِنْدَهُ فَقَالَ لَوْ رَجَعْتُمْ إِلَى أَهْلِيكُمْ صَلُّوا صَلَاةَ كَذَا فِي حِينِ كَذَا صَلُّوا صَلَاةَ كَذَا فِي حِينِ كَذَا فَإِذَا حَضَرَتْ الصَّلَاةُ فَلْيُؤَذِّنْ أَحَدُكُمْ وَلْيَؤُمَّكُمْ أَكْبَرُكُمْ

Ebû Kılâbe rivayetine devam ederek, Mâlik'in şöyle dediğini haber verdi: Biz Peygam-ber'in yanma geldik ve bir müddet ikaamet ettik. Bize: "Ehlinizin yanına dönseniz-'Fulân namazı fulân vakitte, fulân namazı dafulân vakitte kılınız. Namaz vakti geldiğinde biriniz ezan okusun, en yaşlınız size imâm olsun"' buyurdu

---

820 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الزُّبَيْرِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ الْبَرَاءِ قَالَ كَانَ سُجُودُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرُكُوعُهُ وَقُعُودُهُ بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ قَرِيبًا مِنْ السَّوَاءِ

-.......el-Berâ şöyle demiştir: Peygamber (S)'in rukû'u, iki secde arasındaki oturması birbirine takriben musâvî idi

---

821 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ إِنِّي لَا آلُو أَنْ أُصَلِّيَ بِكُمْ كَمَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي بِنَا قَالَ ثَابِتٌ كَانَ أَنَسٌ يَصْنَعُ شَيْئًا لَمْ أَرَكُمْ تَصْنَعُونَهُ كَانَ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنْ الرُّكُوعِ قَامَ حَتَّى يَقُولَ الْقَائِلُ قَدْ نَسِيَ وَبَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ حَتَّى يَقُولَ الْقَائِلُ قَدْ نَسِيَ

-.... Enes (R): Peygamber (S), bize nasıl namaz kıldırır idiyse, onu gördüğüm şekilde size namaz kıldırmaktan vazgeçmeyeceğim, dedi. Sabit ibn Eşlem el-Bunânî, namazın ta'rîfi olmak üzere şöyle dedi: Enes, sizi yaparken görmediğim bir şey yapardı: Başını rukû'dan kaldırdığı vakit, gören secde etmeyi unuttu diyecek kadar ayakta dururdu. İki secde arasında da yine gören unuttu diyecek kadar otururdu

---

بَاب لَا يَفْتَرِشُ ذِرَاعَيْهِ فِي السُّجُودِ وَقَالَ أَبُو حُمَيْدٍ سَجَدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَوَضَعَ يَدَيْهِ غَيْرَ مُفْتَرِشٍ وَلَا قَابِضِهِمَا

822 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اعْتَدِلُوا فِي السُّجُودِ وَلَا يَبْسُطْ أَحَدُكُمْ ذِرَاعَيْهِ انْبِسَاطَ الْكَلْبِ

Namaz Kılan Kimse Secde Esnasında Kollarını Yere Yayıp Döşemez: Ve Ebû Humeyd: Peygamber (S) secde etti de ellerini yere yaymaksızın ve biribirine yanaştırmaksızın koydu, dedi.
-.... Bize Şu'betahdîs edip şöyle dedi: Ben Katâde'den işittim, o da Enes ibn Mâlik'ten.Peygamber (S): "Secdede i'iidâl üzere bulununuz. Hiç biriniz kollarını (secde esnasında) köpeğin kolunu yayması gibi yaymasın" buyurdu

---

بَاب مَنْ اسْتَوَى قَاعِدًا فِي وِتْرٍ مِنْ صَلَاتِهِ ثُمَّ نَهَضَ

823 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ قَالَ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ قَالَ أَخْبَرَنَا خَالِدٌ الْحَذَّاءُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ الْحُوَيْرِثِ اللَّيْثِيُّ أَنَّهُ رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي فَإِذَا كَانَ فِي وِتْرٍ مِنْ صَلَاتِهِ لَمْ يَنْهَضْ حَتَّى يَسْتَوِيَ قَاعِدًا

- Namazının Tek Rek'atlarında Olduğu Zamanlarda (Bir Müddet) Dümdüz Oturup, Sonra Ayağa Kalkan Kimse Babı
-.... Bize Mâlik ibnu'l-Huveyris el-Leysî(R) haber verdi ki, kendisi Peyamber(S)'i şöyle namaz kılarken görmüştür: Peygamber namazının tek rek'atlarmda olduğu zamanlarda (bir müddet) dümdüz oturmadıkça (sonraki rek'at için) ayağa kalkmazdı

بَاب كَيْفَ يَعْتَمِدُ عَلَى الْأَرْضِ إِذَا قَامَ مِنْ الرَّكْعَةِ

824 – حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ قَالَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ قَالَ جَاءَنَا مَالِكُ بْنُ الْحُوَيْرِثِ فَصَلَّى بِنَا فِي مَسْجِدِنَا هَذَا فَقَالَ إِنِّي لَأُصَلِّي بِكُمْ وَمَا أُرِيدُ الصَّلَاةَ وَلَكِنْ أُرِيدُ أَنْ أُرِيَكُمْ كَيْفَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي قَالَ أَيُّوبُ فَقُلْتُ لِأَبِي قِلَابَةَ وَكَيْفَ كَانَتْ صَلَاتُهُ قَالَ مِثْلَ صَلَاةِ شَيْخِنَا هَذَا يَعْنِي عَمْرَو بْنَ سَلِمَةَ قَالَ أَيُّوبُ وَكَانَ ذَلِكَ الشَّيْخُ يُتِمُّ التَّكْبِيرَ وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ عَنْ السَّجْدَةِ الثَّانِيَةِ جَلَسَ وَاعْتَمَدَ عَلَى الْأَرْضِ ثُمَّ قَامَ

Namaz Kılan Kimse Rek'attan Kalktığı Zaman Yere Nasıl Dayanır?
-.... Ebû Kılâbe şöyle demiştir: Mâlik ibnu'l-Huveyris (R) bize geldi de, bizim şu (Basra'daki) mescidimizde bize namaz kıldırdı. Gelince: Namaz kılmak istemediğim hâlde sizlere namaz kıldıracağım. Lâkin sizlere Peygamber'i nasıl namaz kılar gördüğümü göstermek istiyorum, dedi: Eyyûb dedi ki: Ben, Ebû Kılâbe'ye: Mâ-lik'in namazı nasıl oldu (yânî nasıl kıldırdı)? diye sordum. Bizim şu şeyhimiz, yânî Amr ibn Seleme'nin namazı gibi dedi (ki o şeyh, birinci rek'atta sucûddan başını kaldırdıktan sonra ayağa kalkmadan evvel otururdu). Eyyûb: Bu şeyh, (i'tidâlden başka olarak her intikaalde) tekbîri tamamlar, ikinci secdeden başını kaldırdığında biraz oturur ve yere dayandıktan sonra ayağa kalkardı, dedi

---

بَاب يُكَبِّرُ وَهُوَ يَنْهَضُ مِنْ السَّجْدَتَيْنِ وَكَانَ ابْنُ الزُّبَيْرِ يُكَبِّرُ فِي نَهْضَتِهِ

825 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ قَالَ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ صَلَّى لَنَا أَبُو سَعِيدٍ فَجَهَرَ بِالتَّكْبِيرِ حِينَ رَفَعَ رَأْسَهُ مِنْ السُّجُودِ وَحِينَ سَجَدَ وَحِينَ رَفَعَ وَحِينَ قَامَ مِنْ الرَّكْعَتَيْنِ وَقَالَ هَكَذَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Namaz Kılan Kimse İki Secdeden (Üçüncüye) Kalkarken Tekbir Alır
Abdullah ibn Zubeyr de kalkışında tekbîr alırdı.
-.... Bize Fulayh ibn Süleyman, Saîd ibnu'l-Hâris'ten tahdîs etti. O, şöyle demiştir: Ebû Saîd Hudrî (R) bize namaz kıldırdı da, bu namazda secdeden başını kaldırırken, (ikinci) secdeye varırken, bu secdeden başını kaldırırken, ikinci rek'attan ayağa kalkarken tekbîrleri açıktan aldı ve: Peygamber'i namazı böyle kılar gördüm, dedi

---

826 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ قَالَ حَدَّثَنَا غَيْلَانُ بْنُ جَرِيرٍ عَنْ مُطَرِّفٍ قَالَ صَلَّيْتُ أَنَا وَعِمْرَانُ صَلَاةً خَلْفَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَكَانَ إِذَا سَجَدَ كَبَّرَ وَإِذَا رَفَعَ كَبَّرَ وَإِذَا نَهَضَ مِنْ الرَّكْعَتَيْنِ كَبَّرَ فَلَمَّا سَلَّمَ أَخَذَ عِمْرَانُ بِيَدِي فَقَالَ لَقَدْ صَلَّى بِنَا هَذَا صَلَاةَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ قَالَ لَقَدْ ذَكَّرَنِي هَذَا صَلَاةَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-.... Bize Gaylân ibnu Cerîr, Mutarrıf'tan tahdîs etti. O, şöyle demiştir: Ben, İmrân ibn Husayn (R) ile birlikte (Cemel vak'asından sonra) Alî ibn Ebî Tâlib'in arkasında bir namaz kıldım. Emîru'l-Mü'minîn Alî, secdeye varırken, secdeden kalkarken, ikinci rek'attan kıyama kalkarken hep allâhu Ekber diye tekbîr aldı. Alî namazdan selâm verip çıktığı zaman, İmrân benim elimden tuttu da: Yemîn olsun bu zât bize, Muhammed(S)'in kıldırdığı namazı kıldırdı - yâhud şöyle: Vallahi bu zât bana Muhammed'in namaz kıldırışını hatırlattı -, dedi

---

بَاب سُنَّةِ الْجُلُوسِ فِي التَّشَهُّدِ وَكَانَتْ أُمُّ الدَّرْدَاءِ تَجْلِسُ فِي صَلَاتِهَا جِلْسَةَ الرَّجُلِ وَكَانَتْ فَقِيهَةً

827 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ كَانَ يَرَى عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَتَرَبَّعُ فِي الصَّلَاةِ إِذَا جَلَسَ فَفَعَلْتُهُ وَأَنَا يَوْمَئِذٍ حَدِيثُ السِّنِّ فَنَهَانِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ وَقَالَ إِنَّمَا سُنَّةُ الصَّلَاةِ أَنْ تَنْصِبَ رِجْلَكَ الْيُمْنَى وَتَثْنِيَ الْيُسْرَى فَقُلْتُ إِنَّكَ تَفْعَلُ ذَلِكَ فَقَالَ إِنَّ رِجْلَيَّ لَا تَحْمِلَانِي

- Teşehhüdde Oturma Sünneti Babı
Ve Ümmü'd-Derdâ, namazında erkek oturuşu hey'etinde otururdu; kendisi de bir fakîhe idi
-..... Abdullah ibn Umer'in oğlu şöyle haber vermiştir: Kendisi, Abdullah ibn Umer'in namazda teşehhüd için oturduğunda bağdaş kurduğunu görmüş. (Abdullah dedi ki:) Ben de babam Abdullah ibn Umer gibi bağdaş kurdum. Ben o günlerde yaşça küçüktüm. Babam Abdullah ibn Umer beni bu oturuştan nehy etti ve: Namazdaki sünnet ancak sağ ayağını dikmen, sol ayağını da bükmendir, dedi. Oğlu ona: Sen bunu yapıp duruyorsun, deyince; İbn Umer: (Evet, yapıyorum) çünkü ayaklarım beni taşımıyor, cevâbını vermiştir

---

828 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ خَالِدٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَلْحَلَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عَطَاءٍ وَحَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ وَيَزِيدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَلْحَلَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عَطَاءٍ أَنَّهُ كَانَ جَالِسًا مَعَ نَفَرٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْنَا صَلَاةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَبُو حُمَيْدٍ السَّاعِدِيُّ أَنَا كُنْتُ أَحْفَظَكُمْ

لِصَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتُهُ إِذَا كَبَّرَ جَعَلَ يَدَيْهِ حِذَاءَ مَنْكِبَيْهِ وَإِذَا رَكَعَ أَمْكَنَ يَدَيْهِ مِنْ رُكْبَتَيْهِ ثُمَّ هَصَرَ ظَهْرَهُ فَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ اسْتَوَى حَتَّى يَعُودَ كُلُّ فَقَارٍ مَكَانَهُ فَإِذَا سَجَدَ وَضَعَ يَدَيْهِ غَيْرَ مُفْتَرِشٍ وَلَا قَابِضِهِمَا وَاسْتَقْبَلَ بِأَطْرَافِ أَصَابِعِ رِجْلَيْهِ الْقِبْلَةَ فَإِذَا جَلَسَ فِي الرَّكْعَتَيْنِ جَلَسَ عَلَى رِجْلِهِ الْيُسْرَى وَنَصَبَ الْيُمْنَى وَإِذَا جَلَسَ فِي الرَّكْعَةِ الْآخِرَةِ قَدَّمَ رِجْلَهُ الْيُسْرَى وَنَصَبَ الْأُخْرَى وَقَعَدَ عَلَى مَقْعَدَتِهِ وَسَمِعَ اللَّيْثُ يَزِيدَ بْنَ أَبِي حَبِيبٍ وَيَزِيدُ مِنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَلْحَلَةَ وَابْنُ حَلْحَلَةَ مِنْ ابْنِ عَطَاءٍ قَالَ أَبُو صَالِحٍ عَنْ اللَّيْثِ كُلُّ فَقَارٍ وَقَالَ ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَيُّوبَ قَالَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ أَبِي حَبِيبٍ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ عَمْرٍو حَدَّثَهُ كُلُّ فَقَارٍ

-..Bize Yahya ibn Bukeyr tahdîs edip şöyle dedi:Bize el-Leys, Hâlid'den; o da Arar ibn Halhala'nın oğlu Muhammed'den; o da Amr ibn Atâ'nın oğlu Muhammed'den tahdîs etti. H Ve yine bize el-Leys ibn Sa'd, Yezîd ibn Ebî Habîb'den ve Yezîd ibn Muhammed'den; onlar da Muhammed ibn Amr ibn Halhala'dan; o da Muhammed ibn Amr ibn Atâ'dan tahdîs etti. Muhammed ibn Atâ şöyle demiştir: Peygam-ber'in sahâbîlerinden bir takım zevat ile beraber otururken, Peygam-ber'in namazını konuştuk. Ebû Humeyd es-Sâidî şöyle dedi: Rasûlullah'm namazını en iyi belleyeniniz ben idim. Ben O'nu görürdüm ki, iftitâh tekbîrini aldığında ellerini omuzlan hizasına getirir. (Sonra Kur'ân'dan bir mikdâr okurdu). Rukû'a vardığında elleriyle dizlerini tutardı. Sonra belini (kamburlaştırmadan) büker,başını kaldırdığında kemiklerinden her biri yerli yerine gelin ceye kadar doğrulur.Secde ettiğinde kollarını yere yaymaksızın ve biribirine yanaştırmaksızın koyup, ayaklarının parmaklarını kıbleye karşı getirir. İlk iki rek'at başında (teşehhüd için) oturduğunda, sol ayağının üzerine oturup sağ ayağım diker.Son rek'atta oturduğunda ise, sol ayağını ileri alıp ve diğerini dikip,mak'adesi üstüne oturur idi.el-Leys ibn Sa'd da, Yezîd ibn Ebî Habîb'den; Yezîd ise Muhammed ibn Halhala'dan; İbnu Halhala ise İbn Atâ'dan işitmiştir. Ebû Salih, el-Leys ibn Sa'd'dan "Kullu fakaarin" şeklinde söyledi. Ve Abdullah ibnu'l-Mubârek, Yahya ibn Eyyûb'dan söyledi. O şöyle demiştir: Bana Yezîd ibnu Ebî Habîb tahdîs etti. Ona da Muhammed ibn Amr "Kullu fakaarin (= Her sırt kemiği)" şeklinde tahdîs etmiştir'.

بَاب مَنْ لَمْ يَرَ التَّشَهُّدَ الْأَوَّلَ وَاجِبًا لِأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ مِنْ الرَّكْعَتَيْنِ وَلَمْ يَرْجِعْ

829 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ هُرْمُزَ مَوْلَى بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَقَالَ مَرَّةً مَوْلَى رَبِيعَةَ بْنِ الْحَارِثِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ ابْنَ بُحَيْنَةَ وَهُوَ مِنْ أَزْدِ شَنُوءَةَ وَهُوَ حَلِيفٌ لِبَنِي عَبْدِ مَنَافٍ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى بِهِمْ الظُّهْرَ فَقَامَ فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ لَمْ يَجْلِسْ فَقَامَ النَّاسُ مَعَهُ حَتَّى إِذَا قَضَى الصَّلَاةَ وَانْتَظَرَ النَّاسُ تَسْلِيمَهُ كَبَّرَ وَهُوَ جَالِسٌ فَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ يُسَلِّمَ ثُمَّ سَلَّمَ

Peygamber (S) İkinci Rek'attan Üçüncü Kalktığı ve Geriye Dönmediği İçin, Birinci Teşehhüdü Vacib Görmeyen Kimse Babı

-.... ez~Zuhrî şöyle demiştir: Bana Abdulmuttalib oğulları'nın azadhsı olan Abdurrahmân ibn Hürmüz tahdîs etti. Ve Zuhrî bir kerre de Rabîa ibnu'l-Hâris ibn Abdilmuttalib'in azadhsı diye söyledi (ki bu iki nisbet arasında münâfât yoktur). Ezd Şenûe'den ve Abdu Menâf oğulları'nın halîflerinden olan Abdullah ibn Buhayne —ki Peygamber'in sahâbîlerinden idi— şunu nakletti: Peygamber (S) bir defa onlara öğle namazı kıldırmış. Bu namâzda'ilk iki rek'attan sonra teşehhüde oturmaksızın (secdeden üçüncü rek'ata) kalkmış. İnsanlar da O'na uyarak birlikte ayağa kalkmışlar. Namazı bitirip de -halk,-selâm vermesini bekledikleri sırada- oturduğu yerde tekbîr alıp, selâm vermeden (yanılmaktan dolayı) iki kerre secde etmiş ve sonra selâm vermiştir

---

بَاب التَّشَهُّدِ فِي الْأُولَى

830 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا بَكْرٌ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَالِكٍ ابْنِ بُحَيْنَةَ قَالَ صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الظُّهْرَ فَقَامَ وَعَلَيْهِ جُلُوسٌ فَلَمَّا كَانَ فِي آخِرِ صَلَاتِهِ سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ

(Üç ve Dört Rek'atlı Namazlarda) Birinci Oturuşta Teşehhüd Okumak
-....Abdullah ibnu Mâlikin ibnu Buhayne (R) şöyle demiştir: Bir kerre Rasûlullah bizlere öğle namazı kıldırdı. Üzerinde oturmak vazifesi varken ayağa kalkiverdi. Nihayet namazının sonunda -bulunduğu zaman oturduğu yerden iki secde yaptı

بَاب التَّشَهُّدِ فِي الْآخِرَةِ

831 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ شَقِيقِ بْنِ سَلَمَةَ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ كُنَّا إِذَا صَلَّيْنَا خَلْفَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْنَا السَّلَامُ عَلَى جِبْرِيلَ وَمِيكَائِيلَ السَّلَامُ عَلَى فُلَانٍ وَفُلَانٍ فَالْتَفَتَ إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّلَامُ فَإِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ فَلْيَقُلْ التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ فَإِنَّكُمْ إِذَا قُلْتُمُوهَا أَصَابَتْ كُلَّ عَبْدٍ لِلَّهِ صَالِحٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

- Sonuncu Oturuşta Teşehhüd Okumak Babı
-.....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle dedi: Peygamber'in arkasında namaz kıldığımız vakitlerde'es-âm« ala Cibnyle ve Mîkâ-îyle, es-Selâmu alâfulânin vefulânin {Cibril'e ve Mikâîl'e selâm olsun. Fulân ve fulân meleklere selâm olsun) derdik. Rasûlullah (S) bize döndü de şöyle buyurdu: "Selâm Allah'ın kendisidir.Herhanginiz namaz kıldığında et-Tahıyyâtu liİlâhi ve'ssalâvâtu ve't-tayyıbâtu. es-Selâmu ateyke eyyuhen-nebiyyu ve rahmetu İlâhi ve be-rekâtuhu. es- Selâmu aleynâ ve alâ ibâdillâhVs-sâtthıyn (Tahiyyetler Allah'a dönücü ve O'na mahsûstur. Salâvât Allah içindir; tayyibât da O'na mahsûstur. Ey Peygamber, selâm, Allah'ın rahmeti ve bereketleri Senin üzerine olsun. Bize ve Allah'ın sâlih kullarına selâm olsun), desin.Zîrâ bu bâdu'llâh Vesâlihıyni dediğinizde, gökte olan ve yerde olan hersâlih kula râcu olmuş olur. (Bundan sonra da:) Eşhedu en lâ ilahe üle'llâh ve eşhedu enne Muhammeden ahduhu ve rasûluhu (Şehâdeî ederim ki, Allah'tan başka hakk ma'bûd yoktur. Yine şehâdet ederim ki, Vluhammed O'nun kulu ve elçisidir), deyiniz" buyurdu.

بَاب الدُّعَاءِ قَبْلَ السَّلَامِ

832– حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنَا عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَدْعُو فِي الصَّلَاةِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَفِتْنَةِ الْمَمَاتِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ الْمَأْثَمِ وَالْمَغْرَمِ فَقَالَ لَهُ قَائِلٌ مَا أَكْثَرَ مَا تَسْتَعِيذُ مِنْ الْمَغْرَمِ فَقَالَ إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا غَرِمَ حَدَّثَ فَكَذَبَ وَوَعَدَ فَأَخْلَفَ

(Teşehüdden Sonra) Selamdan Önce Dua Etmek Babı
-....Bize Urveibnu'z-Zubeyr, Peygamber'in zevcesi ÂÎşe'den haber verdi. Âişe (R) ona şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S) namazın içinde (yânî sonunda) : "Allâhumme innî eûzu bike

miti azâbVl-kabri. Ve eûzü bike min fitnetVl-MesîhVd-Deccâl Ve eûzu bike mine'l-mahyâ velmemâti. Allâhumme innî eûzu bike mine1-me'semi vel-mağrami (Yâ Allah, ben kabir azabından Sana sığınırım. Dec-câl Mesih fitnesinden de Sana sığınırım. Hayâtın ve ölümün fitnelerinden de Sana sığınırım. Yâ Allah, ben günâh işlemekten ve borçlu olmaktan da Sana sığınırım)" diye duâ ederdi. Bir sözcü kendisine: Borçtan Allah'a sığınmayı neden çok söylüyorsun? dedi. Bunun üzerine Peygamber:« borçlandığı vakit söz söyler de yalan uydurur; söz verir de sözünde duramaz" buyurdu.

---

833 – وَعَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَعِيذُ فِي صَلَاتِهِ مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَّالِ

Yine ez-Zuhrîden: Şöyle demiştir: Bana Urve haber verdi ki, Âişe: Ben Rasûlullah'tan, namazının içinde Deccâl fitnesinden Allah'a sığınmakta olduğunu işittim, demiştir.

---

834 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِّمْنِي دُعَاءً أَدْعُو بِهِ فِي صَلَاتِي قَالَ قُلْ اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ فَاغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ وَارْحَمْنِي إِنَّك أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

-.... Bize el-Leys, Yezîd ibn Ebî Habîb'den; o da Ebu'l-Hayr'dan; o da Abdullah ibn Amr'dan; o da Ebû Bekr es-Sıddîk'dan tahdîs etti. Ebû Bekr, Rasülullah'a: Bana bir duâ öğret de, namazımın içinde (yânî sonunda) onunla duâ edeyim, demiş. RasûluIIah da: "Allâhumme innî zalemtu nefsi zulmen kesîran. Ve lâ yagfiru'z-zunûbe illâ ente. Fağfir lî ıhağfiraten min indike ve'rhamnî. İnneke ente'l-gafûru'rrahîmu (—Yâ Allah, şübhesiz ben kendime çok zulüm ettim. Günâhları mağfiret edecek de ancak sensin. Öyle ise kendi rahîmiyyet katından gelen bir mağfiret ile bana mağfiret ve bana rahmet eyle. Şübhesiz ki. Gafur ve Rahîm, ancak Sen'sin), de" buyurdu

---

بَاب مَا يُتَخَيَّرُ مِنْ الدُّعَاءِ بَعْدَ التَّشَهُّدِ وَلَيْسَ بِوَاجِبٍ

835 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ الْأَعْمَشِ حَدَّثَنِي شَقِيقٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنَّا إِذَا كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الصَّلَاةِ قُلْنَا السَّلَامُ عَلَى اللَّهِ مِنْ عِبَادِهِ السَّلَامُ عَلَى فُلَانٍ وَفُلَانٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَقُولُوا السَّلَامُ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّلَامُ وَلَكِنْ قُولُوا التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ فَإِنَّكُمْ إِذَا قُلْتُمْ أَصَابَ كُلَّ عَبْدٍ فِي السَّمَاءِ أَوْ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ثُمَّ يَتَخَيَّرُ مِنْ الدُّعَاءِ أَعْجَبَهُ إِلَيْهِ فَيَدْعُو

Teşehhüdden Sonra (Selamdan Önce) Vacib Olmaksızın Tercih Olunacak Dua Babı
-.....Bana Şakîk, Abdullah ibn Mes'ûd'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Bizler Peygamber'in beraberinde namaz içinde bulunduğumuzda, es-Selâmu ala İlâhi min ibâdihi, es-Selâmu alâfulânin vefulânin (= Allah'a kullarından selâm olsun. Fulân ve fulân meleklere de selâm

olsun) der idik. Peygamber (S) bize: 'Allah'a selâm olsun demeyin. Çünkü Selâm, Allah'ın kendisidir. Lâkin şöyle deyiniz: Et-Tahıyyâtu ve's-salâvâtu ve't-tayyibâtu. Es-Selâmu aleyke eyyuhen-nebiyyu ve mhmetullahi ve berekâtuhu. es-Selâmu aleynâ ve alâ ibâdVllâhVs-sâlihıyn. Zîrâ sizler bu İbâdi''llâhi''s-sâlihıyn "ı söylediğiniz zaman, gökte olan her kula -yâhud gök ile yer arasındaki her sâlih kula- râci' olmuş olur. (Sonra da:) Eşhedu enlâ ilahe ille'l-lâh ve eşhedu enne Muhammeden abduhu ve rasûluhu deyiniz. Sonra musallîen çok beğendiği duayı seçer de onunla niyazda bulunur"buyurdu

---

بَاب مَنْ لَمْ يَمْسَحْ جَبْهَتَهُ وَأَنْفَهُ حَتَّى صَلَّى

836 – حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ فَقَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْجُدُ فِي الْمَاءِ وَالطِّينِ حَتَّى رَأَيْتُ أَثَرَ الطِّينِ فِي جَبْهَتِهِ

Namazı Kılıp Tamamlanıncaya Kadar Alnını ve Burnunu Eliyle Silmeyen Kimse Babı
Ebû Abdillah el-Buhârî: Ben el-Humeydî'yi gördüm ki, o musallînin namaz içinde iken alnını elle mesh edip silemiyeceğine bu gelecek hadîsle ihticâc ediyordu, dedi.
-..... Bize Hişâm, Yahya'dan; o da Ebû Seleme'den tahdîs etti. O, şöyle demiştir. Ben (Kadir gecesini) Ebû Saîd'e sordum. O, şöyle dedi: Ben RasûluIIah (S)'ı su ve çamur içinde secde eder hâlile gördüm. Hattâ (namazdan çıktığımızda) Rasûlullah'ın alnında çamur izini gördüm

---

بَاب التَّسْلِيمِ

837 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ هِنْدٍ بِنْتِ الْحَارِثِ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا سَلَّمَ قَامَ النِّسَاءُ حِينَ يَقْضِي تَسْلِيمَهُ وَمَكَثَ يَسِيرًا قَبْلَ أَنْ يَقُومَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَأُرَى وَاللَّهُ أَعْلَمُ أَنَّ مُكْثَهُ لِكَيْ يَنْفُذَ النِّسَاءُ قَبْلَ أَنْ يُدْرِكَهُنَّ مَنْ انْصَرَفَ مِنْ الْقَوْمِ

(Namazın Sonunda) Selam Vermek Babı
-....Bize ez-Zuhrî, Hind bintu'I-Hâris'ten tahdîs etti. Ümmü Seleme (R) şöyle demiştir:Rasûlullah (S) :namâzdan- selâm verdiğinde, selâmını tamamladığı zaman kadınlar hemen kalkarlar , Rasûlullah da ayağa kalkmadan evvel azıcık dururdu.İbn Şihâb şöyle demiştir: Öyle sanıyorum ki -Allah en iyi bilendir-Rasûlullah'ın bu bekleyip eğlenmesi, kadınlar, cemâatin namazdan çıkmış olanları kendilerine yetişmezden evvel savuşmuş bulunsunlar içindir

---

بَاب يُسَلِّمُ حِينَ يُسَلِّمُ الْإِمَامُ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَسْتَحِبُّ إِذَا سَلَّمَ الْإِمَامُ أَنْ يُسَلِّمَ مَنْ خَلْفَهُ

838 – حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ مَحْمُودِ بْنِ الرَّبِيعِ عَنْ عِتْبَانَ قَالَ صَلَّيْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَلَّمْنَا حِينَ سَلَّمَ

İmamla Namaz Kılan Kimse İmam Selam Verirken Selam Verir: Ve ibn Umer, imâm selâm verdiği vakit, arkasında olanların hemen selâm vermelerini müstehâb Görürdü.

-... Itbân (R): Biz Peygamber'le birlikte namaz kıldık. 0 selâm verdiği vakit, biz de selâm verdik, demiştir.

بَاب مَنْ لَمْ يَرَ رَدَّ السَّلَامِ عَلَى الْإِمَامِ وَاكْتَفَى بِتَسْلِيمِ الصَّلَاةِ

839 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي مَحْمُودُ بْنُ الرَّبِيعِ وَزَعَمَ أَنَّهُ عَقَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَقَلَ مَجَّةً مَجَّهَا مِنْ دَلْوٍ كَانَ فِي دَارِهِمْ

İmamın Selamına Karşılık (Olmak Üzere Üçüncü Bir) Selâmı Tekrar Etmeyen ve Namazın İki Selâmı İle İktifa Eden Kimse Babı

-.... Bize Ma'mer, ez-Zuhrî'den haber verdi. O, şöyle demiştir: Bana Mahmûd ibnu'r-Rabî haber verdi ve Rasûlıllah'ı hatırladığını, evlerinde bulunan bir kovadan ağzına su alıp püskürdüğünü hatırladığını söyledi.

---

840 – قَالَ سَمِعْتُ عِتْبَانَ بْنَ مَالِكٍ الْأَنْصَارِيَّ ثُمَّ أَحَدَ بَنِي سَالِمٍ قَالَ كُنْتُ أُصَلِّي لِقَوْمِي بَنِي سَالِمٍ فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ إِنِّي أَنْكَرْتُ بَصَرِي وَإِنَّ السُّيُولَ تَحُولُ بَيْنِي وَبَيْنَ مَسْجِدِ قَوْمِي فَلَوَدِدْتُ أَنَّكَ جِئْتَ فَصَلَّيْتَ فِي بَيْتِي مَكَانًا حَتَّى أَتَّخِذَهُ مَسْجِدًا فَقَالَ أَفْعَلُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَغَدَا عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ مَعَهُ بَعْدَ مَا اشْتَدَّ النَّهَارُ فَاسْتَأْذَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَذِنْتُ لَهُ فَلَمْ يَجْلِسْ حَتَّى قَالَ أَيْنَ تُحِبُّ أَنْ أُصَلِّيَ مِنْ بَيْتِكَ فَأَشَارَ إِلَيْهِ مِنْ الْمَكَانِ الَّذِي أَحَبَّ أَنْ يُصَلِّيَ فِيهِ فَقَامَ فَصَفَفْنَا خَلْفَهُ ثُمَّ سَلَّمَ وَسَلَّمْنَا حِينَ سَلَّمَ

..Bu Mahmûd şöyle dedi: Ben Itbân ibn Mâlik el-Ensârî'dcn sonra Salim oğullan'nın birinden işittim. Itbân şöyle dedi: Ben kendi kavmim olan Salim oğullan'na namaz kıldırır İdim. Peygam ber'e geldim de: Gözlerimi inkâr eder oldum. Selİer benimle kavmimin mescidi arasında engel oluyor. Gönlüm arzu etti ki, Sen bize gelsen ve benim evimde bir yerde namaz kıldırsan, ben de o yeri bir mescid edinsem, dedim. Rasûlullah: "İnşâallah (bunu)yaparın?" dedi. Ertesi sabah Rasûlullah, beraberinde Ebû Bekr olarak, gündüz şiddetlendikten sonra bana geldi. Peygamber içeri girme izni istedi. Ben de izin verdim. Eve girdiğinde oturmadı, hemen: "Evinizin neresinde namaz kıldırmamı isliyorsun?" dedi. Akabinde Itbân Peygambere, namaz kıldırmasını arzu ettiği münâsib bir yeri gösterib işaret etti. Orada Peygamber namaza durdu. Biz de arkasında saff olduk. Selâm verdiği vakit, biz de selâm verdik.

بَاب الذِّكْرِ بَعْدَ الصَّلَاةِ

841 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو أَنَّ أَبَا مَعْبَدٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَفْعَ الصَّوْتِ بِالذِّكْرِ حِينَ يَنْصَرِفُ النَّاسُ مِنْ الْمَكْتُوبَةِ كَانَ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ كُنْتُ أَعْلَمُ إِذَا انْصَرَفُوا بِذَلِكَ إِذَا سَمِعْتُهُ

Namazdan Sonra Zikr (Etmek) Babı

-....İbn Abbâs (R) şöyle haber vermiştir: İnsanlar farz namazdan çıkınca yüksek sesle zikretmek (tâ) Peygamber (S)'in zamanında var idi. Yine aynı senedle İbn Abbâs: Ben bu sesi işitir işitmez, bununla {yânî zikr seslerinin yükselmesiyle) insanların namazdan çıktıklarını bilirdim, demiştir

---

842 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو مَعْبَدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنْتُ أَعْرِفُ انْقِضَاءَ صَلَاةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالتَّكْبِيرِ

Bize Alî ibnu Abdillah haber verip şöyle dedi: Bize Sufyân (ibn Uyeyne) tahdîs edip şöyle dedi: Bize Amr (ibn Dînâr) tahdîs edip şöyle dedi: Bize Ebû Ma'bed, İbn Abbâs'tan haber verdi. İbn Abbâs (R): Ben Peygamber (S)'in namazı bitirdiğini tekbîrden anlardım, demiştir.

---

843 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ الْفُقَرَاءُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا ذَهَبَ أَهْلُ الدُّثُورِ مِنْ الْأَمْوَالِ بِالدَّرَجَاتِ الْعُلَا وَالنَّعِيمِ الْمُقِيمِ يُصَلُّونَ كَمَا نُصَلِّي وَيَصُومُونَ كَمَا نَصُومُ وَلَهُمْ فَضْلٌ مِنْ أَمْوَالٍ يَحُجُّونَ بِهَا وَيَعْتَمِرُونَ وَيُجَاهِدُونَ وَيَتَصَدَّقُونَ قَالَ أَلَا أُحَدِّثُكُمْ إِنْ أَخَذْتُمْ أَدْرَكْتُمْ مَنْ سَبَقَكُمْ وَلَمْ يُدْرِكْكُمْ أَحَدٌ بَعْدَكُمْ وَكُنْتُمْ خَيْرَ مَنْ أَنْتُمْ بَيْنَ ظَهْرَانَيْهِ إِلَّا مَنْ عَمِلَ مِثْلَهُ تُسَبِّحُونَ وَتَحْمَدُونَ وَتُكَبِّرُونَ خَلْفَ كُلِّ صَلَاةٍ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ فَاخْتَلَفْنَا بَيْنَنَا فَقَالَ بَعْضُنَا نُسَبِّحُ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَنَحْمَدُ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَنُكَبِّرُ أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ فَرَجَعْتُ إِلَيْهِ فَقَالَ تَقُولُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَاللَّهُ أَكْبَرُ حَتَّى يَكُونَ مِنْهُنَّ كُلِّهِنَّ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Fakirler Peygamber'e geldiler de: Servet sahihleri en yüksek dereceleri ve devamlı ni'meti alıp gittiler. Onlar bizim kıldığımız gibi namaz kılıyorlar, bizim oruç tuttuğumuz gibi oruç tutuyorlar. Onların artık malları var da onunla hacc ediyorlar, umre yapıyorlar, cihâd ediyorlar, sadaka veriyorlar, dediler. Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Size bir şey haber vereyim mi ki, siz, onu yaptığınız takdirde hem (bu hususlarda) sizi geçmiş olanlara yetişesiniz, hem de sizden sonraya kalanlardan hiçbir kimse size yetişemesin? Ve içlerinde bulunduğunuz cemâat içinde en hayırlı (ümmet) siz olasınız? Meğer ki (onların içinde size tavsiye ettiğim amelin) benzerini yapan biri bulunsun. Her farz namazdan sonra otuzüç kerre tesbîh eder,tahmîd eder, tekbîr alırsınız'1. Râvî dedi ki: Aramızda ihtilâf ettik: Bâzımız otuz üç kerre tesbîh, otuz üç kerre tahmîd eder, otuz dört kerre tekbîr alırız, dedi. Bunun üzerine (sormak için) yanına döndüm.O: Subhânallâhı, vel-hamdulVllahi ve Allâhu Ekber ta'bîrlerinden her biri otuz üçer oluncaya kadar söylersin dedi

---

844 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ وَرَّادٍ كَاتِبِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ أَمْلَى عَلَيَّ الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ فِي كِتَابٍ إِلَى مُعَاوِيَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ وَقَالَ شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بِهَذَا عَنْ الْحَكَمِ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُخَيْمِرَةَ عَنْ وَرَّادٍ بِهَذَا وَقَالَ الْحَسَنُ الْجَدُّ غِنًى

-...Bize Sufyân es-Sevrî, Abdulmelik ibn Umeyr'den; o da Mugîre ibn Şu'be'nin kâtibi Verrâd'dan tahdîsetti. Verrâd şöyle dedi: Mugîre ibn Şu'be, Muâviye'ye yazdığı bir mektûbda bana şöyle imlâ

etti. Peygamber (S) her farz namazdan sonra: "Lâ ilahe UW-llâhu vehdehu la şerike lehu.Lehu 1-mülkü ve lehu yl-hamdu ve huve ala külli şey 'in kadîr. Allâhumme la mania limâ a 'tayte velâ mu 'tiye Uma mena He velâ yenfau ze 1-ceddi minke 1-ceddu (= Yegâne Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. Onun hiçbir ortağı yoktur. Mülk O'-nundur.'Hamd O'na mahsûstur. Her şeye kudreti yeten de O'dur. Yâ Allah, Sen'in verdiğine mâni' olabilecek hiç yok; vermediğini verebilecek de hiç yok. Zenginlik sahibinin zenginliği ve bahtı, Sen'in lûtfun ve ihsanın yerine geçip de kendisine fâide veremez}" der idi.Ve Şu'be, Abdulmelik'ten de bu hadîsi rivayet etti. Ve yine Şu'-be, el Hakem'den; o da el-Kaasım ibnu Muhaymira'dan; o da Ver-râd'dan olmak üzere bu hadîsi rivayet etti. el-Hasen el-Basrî: Bu "el-Ceddu", zenginliktir, dedi

---

بَاب يَسْتَقْبِلُ الْإِمَامُ النَّاسَ إِذَا سَلَّمَ

845 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدَبٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا صَلَّى صَلَاةً أَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ

İmam Selam Verdiği Zaman İnsanlara Yönelir

-.... Bize Ebû Raca, Semûre ibn Cundeb {R)'den tahdîs etti. O: Peygamber (S) bir namaz kıldığı zamâh (selâm verdikten sonra) yüzünü bize doğru döndürürdü, demiştir.

---

846 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ أَنَّهُ قَالَ صَلَّى لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةَ الصُّبْحِ بِالْحُدَيْبِيَةِ عَلَى إِثْرِ سَمَاءٍ كَانَتْ مِنْ اللَّيْلَةِ فَلَمَّا انْصَرَفَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَقَالَ هَلْ تَدْرُونَ مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ أَصْبَحَ مِنْ عِبَادِي مُؤْمِنٌ بِي وَكَافِرٌ فَأَمَّا مَنْ قَالَ مُطِرْنَا بِفَضْلِ اللَّهِ وَرَحْمَتِهِ فَذَلِكَ مُؤْمِنٌ بِي وَكَافِرٌ بِالْكَوْكَبِ وَأَمَّا مَنْ قَالَ بِنَوْءِ كَذَا وَكَذَا فَذَلِكَ كَافِرٌ بِي وَمُؤْمِنٌ بِالْكَوْكَبِ

-.... Zeyd ibn Hâlid el-Cuhenî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Hudeybiye'de geceleyin yağan yağmurdan sonra bize sabah namazı kıldırdı. Namazdan çıkınca yüzünü cemâate döndürdü de: "Azız ve Ceiîi olan Rabb'ımzın ne buyurduğunu bilir misiniz?" dedi. Sahâbiler: Allah ve Rasûlu en bilendir, dediler. Rasûlullah dedi ki: "Allah: Kulfanmdan kimi bana mü'min, kimi kâfir (olarak) sabaha erişti. Her kim Allah 'in fadl ve rahmeti ile üzerimize yağmur yağdı dedi ise, işte o baha îmân etmiş, yıldıza îmân etmemiştir. Her kim defulân vefulân yıldızın nev'i (yâni batıp doğması) ile üzerimize yağmur yağdı dediyse işte o, bana îmân etmemiş, yıldıza îmân etmiştir" buyurdu

---

847 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ سَمِعَ يَزِيدَ بْنَ هَارُونَ قَالَ أَخْبَرَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ قَالَ أَخَّرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّلَاةَ ذَاتَ لَيْلَةٍ إِلَى شَطْرِ اللَّيْلِ ثُمَّ خَرَجَ عَلَيْنَا فَلَمَّا صَلَّى أَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ فَقَالَ إِنَّ النَّاسَ قَدْ صَلَّوْا وَرَقَدُوا وَإِنَّكُمْ لَنْ تَزَالُوا فِي صَلَاةٍ مَا انْتَظَرْتُمْ الصَّلَاةَ

-....Enes (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bir gece yatsı namazını gecenin bir kısmına kadar geriye bıraktı. Nihayet namazı kıldırdığı zaman yüzünü bizlere döndürdü de: "İnsanlar namazı kılmış ve uyumuşlardır. Sizler ise namazı beklediğiniz müddetçe bir (nevi') namaz içinde olmakta devam etmişsinizdir" buyurdu

بَاب مُكْثِ الْإِمَامِ فِي مُصَلَّاهُ بَعْدَ السَّلَامِ

848 – وَقَالَ لَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ قَالَ كَانَ ابْنُ عُمَرَ يُصَلِّي فِي مَكَانِهِ الَّذِي صَلَّى فِيهِ الْفَرِيضَةَ وَفَعَلَهُ الْقَاسِمُ وَيُذْكَرُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ لَا يَتَطَوَّعُ الْإِمَامُ فِي مَكَانِهِ وَلَمْ يَصِحَّ

Selamdan Sonra İmamın Kendi Namaz Yerinde Biraz Eğlenmesi Babı
Ve Bize Adem şöyle dedi: Bize Şu'be ibn Haccâc, Eyyûb Sahtiyânî'den; o da Nâfi'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: İbn Umer farzı kıldığı yerde, sünnetleri de kılardı.Ve (onu izleyerek) Kaasım ibn Muhammed de bunu yaptı.Ebû Hureyre'den, onun Peygamber'e ref ettiği zikr olunan "İmâm farz kıldığı yerde nafile kılmaz" sözü ise, sahîh değildir.

---

849 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ هِنْدٍ بِنْتِ الْحَارِثِ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا سَلَّمَ يَمْكُثُ فِي مَكَانِهِ يَسِيرًا قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَنُرَى وَاللَّهُ أَعْلَمُ لِكَيْ يَنْفُذَ مَنْ يَنْصَرِفُ مِنْ النِّسَاءِ

Bize Ebu'l-Velîd tahdîs edip şöyle dedi: Bize İbrâhîm ibn Sa'd tahdîs edip şöyle dedi: Bize ez-Zuhrî, Hâris'in kızı HInd'den; o da Ümmü Seleme'den tahdîs etti. Ümmü Seleme (R): Peygamber (S), (namazdan) selâm verdiği zaman yerinde azıcık beklerdi, demiştir. İbn Şihâb: Öyle zannediyorum ki, Peygamber'in bu beklemesi, -Allah en iyi bilendir- namaz kılıp da gitmekte olan kadınların çıkmaları (savuşmaları) içindir, demiştir

---

850 – وَقَالَ ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا نَافِعُ بْنُ يَزِيدَ قَالَ أَخْبَرَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ أَنَّ ابْنَ شِهَابٍ كَتَبَ إِلَيْهِ قَالَ حَدَّثَتْنِي هِنْدُ بِنْتُ الْحَارِثِ الْفِرَاسِيَّةُ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَتْ مِنْ صَوَاحِبَاتِهَا قَالَتْ كَانَ يُسَلِّمُ فَيَنْصَرِفُ النِّسَاءُ فَيَدْخُلْنَ بُيُوتَهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَنْصَرِفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَتْنِي هِنْدُ الْفِرَاسِيَّةُ وَقَالَ عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَتْنِي هِنْدُ الْفِرَاسِيَّةُ وَقَالَ الزُّبَيْدِيُّ أَخْبَرَنِي الزُّهْرِيُّ أَنَّ هِنْدَ بِنْتَ الْحَارِثِ الْقُرَشِيَّةَ أَخْبَرَتْهُ وَكَانَتْ تَحْتَ مَعْبَدِ بْنِ الْمِقْدَادِ وَهُوَ حَلِيفُ بَنِي زُهْرَةَ وَكَانَتْ تَدْخُلُ عَلَى أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَتْنِي هِنْدُ الْقُرَشِيَّةُ وَقَالَ ابْنُ أَبِي عَتِيقٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ هِنْدٍ الْفِرَاسِيَّةِ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَهُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ امْرَأَةٍ مِنْ قُرَيْشٍ حَدَّثَتْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

İbn Ebî Meryem de şöyle dedi: Bize Nâfi' ibn Yezîd haber verip şöyle dedi: Bana Ca'fer ibn Rabîa haber verdi. Ona İbn Şihâb yazıp şöyle demiştir: Bana Fırâs oğulları'na mensûb bulunan Haris kızı Hind, Peygamber'in zevcesi Ümmü Seleme'den tahdîs etti. Bu Hind, Ümmü Seleme'nin arkadaşlarından idi. Ümmü Seleme: Rasûlullah selâm verirdi de, mihrâbdan ayrılmazdan evvel kadınlar mescidden çıkar ve evlerine girerlerdi, demiştir. Ve İbnu Vehb dedi ki: Yûnus'tan; o da İbn Şihâb'dan. O: Bana Hind el-Firâsiyye haber verdi,demiştir.Ve Usmân ibn Umer dedi ki: Bize Yûnus, Zuhrî'den haber verdi. O: Bana Hind el-Firâsiyye tahdîs etti, demiştir. Ve ez-Zubeydî şöyle dedi: Bana ez-Zuhrî haber verdi. Ona da Hind bintu'l-Hâris el-Kuraşiyyetu haber vermiştir. Bu kadın Ma'bed ibnu'I-Mıkdâd'ın nikâhı altında idi. Bu Ma'bed de Zuhre oğullan '- nın yeminli dostu idi. Hind de Peygamberdin zevcelerinin yanlarına girer çıkardı. Ve Şuayb, Zuhrfden söyledi. O: Bana Hind el-Kuraşiyye tahdîs etti, demiştir. İbnu Ebî Atîk da şöyle dedi: ez-Zuhrî'den, Yahya ibn Saîd tahdîs etti. Onu İbn Şihâb'dan; o da Kureyş'ten bir kadından; o kadın da Peygamber'den tahdîs etmiştir

بَاب مَنْ صَلَّى بِالنَّاسِ فَذَكَرَ حَاجَةً فَتَخَطَّاهُمْ

851 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ بْنِ مَيْمُونٍ قَالَ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ عُمَرَ بْنِ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ قَالَ صَلَّيْتُ وَرَاءَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمَدِينَةِ الْعَصْرَ فَسَلَّمَ ثُمَّ قَامَ مُسْرِعًا فَتَخَطَّى رِقَابَ النَّاسِ إِلَى بَعْضِ حُجَرِ نِسَائِهِ فَفَزِعَ النَّاسُ مِنْ سُرْعَتِهِ فَخَرَجَ عَلَيْهِمْ فَرَأَى أَنَّهُمْ عَجِبُوا مِنْ سُرْعَتِهِ فَقَالَ ذَكَرْتُ شَيْئًا مِنْ تِبْرٍ عِنْدَنَا فَكَرِهْتُ أَنْ يَحْبِسَنِي فَأَمَرْتُ بِقِسْمَتِهِ

İnsanlara Namaz Kıldırıp Da Bir İhtiyacı Hatırlayan ve İnsanları (Omuzlara) Üzerinden Geçerek Giden Kimse Babı
-.....Ukbe ibnu'l-Hâris (R) şöyle demiştir; Medine'de Peygamber'in arkasında ikindi namazı, kıldım. Peygamber selâm verdi. Sonra kalktı, acele acele ve cemâatin omuzları üstünden aşarak, kadınlarına mahsûs hücrelerden birine gitti. İnsanlar, Peygamber'in bu sür'atli gidişinden ürktüler. Biraz sonra cemâatin yanına çıktı. Ve onların, kendinin sür'atli gidişinden hayret ettiklerini görünce: "(Namâzda iken) bizde biraz altın olduğunu hatırladım. Onun beni alıkoymasını istemedim de taksim edilmesini (ve dağıtılmasını) emrettim" buyurdu

---

بَاب الِانْفِتَالِ وَالِانْصِرَافِ عَنْ الْيَمِينِ وَالشِّمَالِ وَكَانَ أَنَسٌ يَنْفَتِلُ عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ يَسَارِهِ وَيَعِيبُ عَلَى مَنْ يَتَوَخَّى أَوْ مَنْ يَعْمِدُ الِانْفِتَالَ عَنْ يَمِينِهِ

852 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ الْأَسْوَدِ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ لَا يَجْعَلْ أَحَدُكُمْ لِلشَّيْطَانِ شَيْئًا مِنْ صَلَاتِهِ يَرَى أَنَّ حَقًّا عَلَيْهِ أَنْ لَا يَنْصَرِفَ إِلَّا عَنْ يَمِينِهِ لَقَدْ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَثِيرًا يَنْصَرِفُ عَنْ يَسَارِهِ

Namazdan Çıkınca Sağa ve Sola Bükülüp, Sağdan ve Soldan İşine Gitmek Babı
Enes ibn Mâlik, namazdan çıkınca kâh sağa, kâh sola döner gider, ve sırf sağa dönmeyi araştıran yâhud sağa bükülmeyi kasdedenleri ayıplardı
-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle dedi: Herhangi biriniz (namazdan çıkarken) muhakKak sağ tarafına dönmek, üzerine vâcibdir zannederek şeytâna namazından bir hisse ayırmasın. Yemîn olsun, ben Peygamber'in sol tarafa döndüğünü çok kerreler görmüşümdür.

بَاب مَا جَاءَ فِي الثُّومِ النِّيِّ وَالْبَصَلِ وَالْكُرَّاثِ وَقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَكَلَ الثُّومَ أَوْ الْبَصَلَ مِنْ الْجُوعِ أَوْ غَيْرِهِ فَلَا يَقْرَبَنَّ مَسْجِدَنَا

853 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي غَزْوَةِ خَيْبَرَ مَنْ أَكَلَ مِنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ يَعْنِي الثُّومَ فَلَا يَقْرَبَنَّ مَسْجِدَنَا

Çiğ Sarımsak, Soğan ve Pırasa Yemek Hakkında Gelen Hadisler Babı: Ve Peygamber(S)'in: "Her kim açlıktan yâhud (sevip rağbet etmek veya katık edinmek gibi) başka bir sebebden dolayı sarımsak yerse, sakın bizim mescidimize yaklaşmasın" sözü
-.......İbn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Hayber gazvesinde "Her kim şu yeşillikten yânı sarımsaktan yediyse, mescidimize yaklaşmasın" buyurdu

854 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ قَالَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَكَلَ مِنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ يُرِيدُ الثُّومَ فَلَا يَغْشَانَا فِي مَسَاجِدِنَا قُلْتُ مَا يَعْنِي بِهِ قَالَ مَا أُرَاهُ يَعْنِي إِلَّا نِيئَهُ وَقَالَ مَخْلَدُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ إِلَّا نَتْنَهُ * وَقَالَ أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ وَهْبٍ أُتِيَ بِبَدْرٍ قَالَ ابْنُ وَهْبٍ يَعْنِي طَبَقًا فِيهِ خَضِرَاتٌ وَلَمْ يَذْكُرِ اللَّيْثُ وَأَبُو صَفْوَانَ عَنْ يُونُسَ قِصَّةَ الْقِدْرِ فَلَا أَدْرِي هُوَ مِنْ قَوْلِ الزُّهْرِيِّ أَوْ فِي الْحَدِيثِ

-.......Bize İbn Cureyc haber verip şöyle dedi: Bana Atâ haber verip şöyle dedi: Ben Câbir ibn Abdillah' tan işittim, şöyle dedi: Peygamber (S) sarmısağı kasdederek: "Her kim bu yeşillikten yerse mescidleri mize namaza gelmesin" buyurdu. Râvî Atâ ibn Ebî Rebâh dedi ki: Câbir'e (yâhud Abdulmelik ibn Cureyc dedi ki: Atâ'ya): Acaba hangi sarmısağı kasdediyor? dedim. Zannıma gore sarmısağın ancak çiğini kasdediyordu, dedi. Ve Mahled ibn Yezîd (193), İbn Cureyc'den olmak üzere şöyle dedi: Ancak kokusunu murâd etti, cevâbını verdi-(demiştir)

---

855 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ زَعَمَ عَطَاءٌ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ زَعَمَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَكَلَ ثُومًا أَوْ بَصَلًا فَلْيَعْتَزِلْنَا أَوْ قَالَ فَلْيَعْتَزِلْ مَسْجِدَنَا وَلْيَقْعُدْ فِي بَيْتِهِ وَأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ بِقِدْرٍ فِيهِ خَضِرَاتٌ مِنْ بُقُولٍ فَوَجَدَ لَهَا رِيحًا فَسَأَلَ فَأُخْبِرَ بِمَا فِيهَا مِنْ الْبُقُولِ فَقَالَ قَرِّبُوهَا إِلَى بَعْضِ أَصْحَابِهِ كَانَ مَعَهُ فَلَمَّا رَآهُ كَرِهَ أَكْلَهَا قَالَ كُلْ فَإِنِّي أُنَاجِي مَنْ لَا تُنَاجِي وَقَالَ أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ بَعْدَ حَدِيثِ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ وَهُوَ يُثْبِتُ قَوْلَ يُونُسَ

Bize Sâid ibn Ufeyr tahdîs edip şöyle dedi: Bize İbnu Vehb, Yûnus'tan, o da İbn Şihâb'dan tahdîs etti. Atâ dedi ki, Câbir ibn Ab-dillah şöyle söyledi: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Her kim sarmısak yâhud soğan yemiş bulunursa bizden -yâhud mescidimizden- uzak dursun ve evinde otursun".Yine aynı senedle gelen hadîste, Peygamber (S)'in yanına içinde taze sebzeler bulunan bir tencere getirildi. Peygamber onda hoş olmayan bir koku duydu. Ne olduğunu sordu. İçinde olan sebzelerin ne olduğu kendisine haber verildi. Bunun üzerine sahâbîlerin yanında bulunanlardan birine (işaret ederek), ona: "Götürünüz" buyurdu. (O sahâbî de Peygamber'in) böyle yaptığını görünce, onu yemek istemedi. Bunun üzerine Peygamber: "Sen bundan ye, zîrâ ben senin munâcât etmediklerinle munâcât ederim" buyurdu

Ve Ahmed ibn Salih, ibn Vehb'den olmak üzere "Utıye bi-kıdrın fîhîhadirâtun" yerine, "Utıye bi bedrin fîhî hadırâtun"demiştir. İbn Vehb: "Bedr"den maksadı "Tabakan fîhî hadırâtun (İçinde yeşil sebzeler bulunan tabak)" dur demiştir. el-Leys ile Ebû Safvân, Yû-nus'tan bu kıdr kıssasını zikretmediler (de, sâdece ilk hadîsle yetindiler).

(Müellif, yâhud şeyhi Saîd ibn Ufeyr yâhud da İbnu Vehb:) Bu kıdr kıssası Zuhrî'nin (mudrec olan) sözünden mi, yâhud zikredilen hadîsin içinde mi rivayet edilmiştir, bilmiyorum, demiştir.

---

856 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ قَالَ سَأَلَ رَجُلٌ أَنَساً مَا سَمِعْتَ نَبِيَّ اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الثُّومِ فَقَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَكَلَ مِنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ فَلَا يَقْرَبْنَا أَوْ لَا يُصَلِّيَنَّ مَعَنَا

-.....Abdulazîz şöyle demiştir; Bir kimse Enes ibn Mâlik'e: Peygamber(S)'den sarmısak hakkında ne işittin? diye sordu. O da: Peygamber (S): "Her kim şu yeşillikten yedi ise bize yaklaşmasın ve bizimle birlikte namaz da kılmasın" buyurdu, dedi.

بَاب وُضُوءِ الصِّبْيَانِ وَمَتَى يَجِبُ عَلَيْهِمْ الْغُسْلُ وَالطُّهُورُ وَحُضُورِهِمْ الْجَمَاعَةَ وَالْعِيدَيْنِ وَالْجَنَائِزَ وَصُفُوفِهِمْ

857 – حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي غُنْدَرٌ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ سُلَيْمَانَ الشَّيْبَانِيَّ قَالَ سَمِعْتُ الشَّعْبِيَّ قَالَ أَخْبَرَنِي مَنْ مَرَّ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى قَبْرٍ مَنْبُوذٍ فَأَمَّهُمْ وَصَفُّوا عَلَيْهِ فَقُلْتُ يَا أَبَا عَمْرٍو مَنْ حَدَّثَكَ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ

Çocukların Abdest Almaları, Kendilerine Temizlenmek ve Gusl Etmenin Ne Zaman Vacib Olacağı, Cemaat Namazı İle Bayram ve Cenaze Namazlarında Hazır Olup Yetişkinlerin Saflarına Dahil Olmaları Babı

-....Bize Şu'be tahdîs edip şöyle dedi: Ben Süleyman eş-Şeybânî'den işittim, şöyle dedi: Ben Ebû Amr eş-Şa'bî'den işittim, şöyle dedi: Bana, Peygamber ile birlikte yolu kenarda kalmış bir kabre uğrayan bir zât haber verdi. Peygamber o kabrin yanında sahâbîleri-ne imâm olmuş, sahâbîleri de o kabrin arkasında saff bağlamışlardır. Süleyman Şeybânî dedi ki: Ben Şa'bî'ye: Yâ Ebâ Amr, bunu sana nakleden sahâbî kimdir? diye sordum. O: İbnu Abbâs'tır, dedi

---

858 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي صَفْوَانُ بْنُ سُلَيْمٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْغُسْلُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُحْتَلِمٍ

-...Bana Safvân ibnu Suleym, Atâ ibn Yesâr'dan; o da Ebû Saîd el-Hudrî'den tahdîs etti. Peygamber (S): "Cumua gününün yıkanması her baliğ olan kimseye vâcibdir" buyurmuştur

---

859 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو قَالَ أَخْبَرَنِي كُرَيْبٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بِتُّ عِنْدَ خَالَتِي مَيْمُونَةَ لَيْلَةً فَنَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا كَانَ فِي بَعْضِ اللَّيْلِ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَوَضَّأَ مِنْ شَنٍّ مُعَلَّقٍ وُضُوءًا خَفِيفًا يُخَفِّفُهُ عَمْرٌو وَيُقَلِّلُهُ جِدًّا ثُمَّ قَامَ يُصَلِّي فَقُمْتُ فَتَوَضَّأْتُ نَحْوًا مِمَّا تَوَضَّأَ ثُمَّ جِئْتُ فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ فَحَوَّلَنِي فَجَعَلَنِي عَنْ يَمِينِهِ ثُمَّ صَلَّى مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ اضْطَجَعَ فَنَامَ حَتَّى نَفَخَ فَأَتَاهُ الْمُنَادِي يَأْذَنُهُ بِالصَّلَاةِ فَقَامَ مَعَهُ إِلَى الصَّلَاةِ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ قُلْنَا لِعَمْرٍو إِنَّ نَاسًا يَقُولُونَ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَنَامُ عَيْنُهُ وَلَا يَنَامُ قَلْبُهُ قَالَ عَمْرٌو سَمِعْتُ عُبَيْدَ بْنَ عُمَيْرٍ يَقُولُ إِنَّ رُؤْيَا الْأَنْبِيَاءِ وَحْيٌ ثُمَّ قَرَأَ{إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ}

-....Bize Sufyân, Amr ibn Dînâr'dan haber verdi. O şöyle demiştir: Bana ibn Abbâs'ın azadlisı olan Kureyb haber verdi. İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Bir gece Peygamber'in zevcesi teyzem Mey-, mûne bintu'l-Hâris'in evinde kaldım. Peygamber uyudu. Gecenin bir' kısmında olduğu zaman RasûluJlah kalktı. Asılı duran küçük bir kırbadan hafîf bir abdest aldı. Râvî Amr ibn Dînâr bu abdestin pek ha-fîf olduğunu gösteriyordu. Sonra kalkıp namaza durdu. Ben de kalktım, ve O'nun aldığı abdest gibi ben de abdest aldım. Sonra geldim ve Peygamber'in sol tarafına namaza durdum.Peygamber benim yerimi değiştirdi, beni sağ tarafına durdurdu. Sonra Allah'ın dilediği kadar namaz kıldı. Sonra yan üstü yatıp uyudu, hattâ horladi. Nihayet munâdî geldi, O'na namaz vaktini haber veriyordu. Peygamber kalktı ve onunla beraber namaza gitti, ve abdest almadan namaz kıldırdı. (Sufyân dedi ki:) Biz Amr ibn Dînâr'a: İnsanlar, Peygamber Jin gözleri uyur amma kalbi uyumaz derler (ne dersin?), diye sorduk. Amr da: Ben Ubeyd ibn Umeyr'den; Peygamberlerin ru'yâ-ları vahiydir, dedikten sonra "înnî erâfi'l-menâmi ennî ezbahuke Ben ru'yâmda seni boğazlıyorum diye görüyorum" (es-Saffât. 102) âyetini okuduğunu işittim, dedi

---

860 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ جَدَّتَهُ مُلَيْكَةَ دَعَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِطَعَامٍ صَنَعَتْهُ فَأَكَلَ مِنْهُ فَقَالَ قُومُوا فَلِأُصَلِّيَ بِكُمْ فَقُمْتُ إِلَى حَصِيرٍ لَنَا قَدْ اسْوَدَّ مِنْ طُولِ مَا لَبِثَ فَنَضَحْتُهُ بِمَاءٍ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْيَتِيمُ مَعِي وَالْعَجُوزُ مِنْ وَرَائِنَا فَصَلَّى بِنَا رَكْعَتَيْنِ

-.......Enes ibn Mâlik'ten. Ona da anne annesi Muleyketahdîs etti. Muleyke, Rasûlıülah için hazırladığı bir yemeğe Rasûlullah'ı da'vet etmişti. Rasûlullah, o yemekten yedikten sonra: "Kalkınız da size namaz kıldırayım" buyurdu. Enes dedi ki: Ben hemen kullanıla kullanıla simsiyah kesilmiş olan hasırımıza varıp, üzerine (yumuşa-sın diye) biraz su serptim. Rasûlullah namaza durdu. Yetîm benimle beraber, koca karı da bizim arkamızda "saff olduk. Rasûlullah bize iki rek'at namaz kıldırdı

---

861 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَالَ أَقْبَلْتُ رَاكِبًا عَلَى حِمَارٍ أَتَانٍ وَأَنَا يَوْمَئِذٍ قَدْ نَاهَزْتُ الِاحْتِلَامَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي بِالنَّاسِ بِمِنًى إِلَى غَيْرِ جِدَارٍ فَمَرَرْتُ بَيْنَ يَدَيْ بَعْضِ الصَّفِّ فَنَزَلْتُ وَأَرْسَلْتُ الْأَتَانَ تَرْتَعُ وَدَخَلْتُ فِي الصَّفِّ فَلَمْ يُنْكِرْ ذَلِكَ عَلَيَّ أَحَدٌ

-....İbn Abbâs (R) şöyle demiştir:-Rasûlullah (S) Minâ'da sütresiz olarak namaz kıldırdığı sırada dişi bir merkebe binerek karşıdan geldim. Ben o zaman bulûğ yaşına yaklaşmıştım. Safflar-dan birinin önünden geçtim. Merkebi otlasın diye salıverdim. Ondan sonra saffa girdim. Bu yaptığıma kimse ses çıkarmadı

---

862 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ أَعْتَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ * وَقَالَ عَيَّاشٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَعْتَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْعِشَاءِ حَتَّى نَادَاهُ عُمَرُ قَدْ نَامَ النِّسَاءُ وَالصِّبْيَانُ فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ يُصَلِّي هَذِهِ الصَّلَاةَ غَيْرُكُمْ وَلَمْ يَكُنْ أَحَدٌ يَوْمَئِذٍ يُصَلِّي غَيْرَ أَهْلِ الْمَدِينَةِ

-...Bize Şuayb, ez-Zuhrî'den haber verdi. O şöyle demiştir: Bana Urve ibn Zubeyr haber verdi. Âişe: Peygamber, yatsıyı gecenin karanlığı şiddetlendiği zaman kıldırdı, demiştir. Ve râvî Ayyaş şöyle dedi: Bize Abdu'I-A'lâ tahdîs edip şöyle dedi: Bize Ma'mer, ez-Zuhrî'den; o da Urve'den; o da Âişe'den tahdîs etti. Âişe şöyle demiştir: Rasûlullah işâ namazını geç vakte kadar bıraktı. Nihayet Umer: Kadınlar ve çocuklar hep uyuyakaldılar diye Rasûlullah'a nida etti. Bunun üzerine Rasûlullah dışarıya çıktı da: "Şu muhakkak ki, yer halkından sizden başka hiç kimse bu namazı kılar değildir" buyurdu. (Râvî:) O günlerde Medine ahâlîsinden başka kimse namaz kılmazdı, dedi

---

863 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَابِسٍ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَهُ رَجُلٌ شَهِدْتَ الْخُرُوجَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَعَمْ وَلَوْلَا مَكَانِي مِنْهُ مَا شَهِدْتُهُ يَعْنِي مِنْ صِغَرِهِ أَتَى الْعَلَمَ الَّذِي عِنْدَ دَارِ كَثِيرِ بْنِ الصَّلْتِ ثُمَّ خَطَبَ ثُمَّ أَتَى النِّسَاءَ فَوَعَظَهُنَّ وَذَكَّرَهُنَّ وَأَمَرَهُنَّ أَنْ يَتَصَدَّقْنَ فَجَعَلَتْ الْمَرْأَةُ تُهْوِي بِيَدِهَا إِلَى حَلْقِهَا تُلْقِي فِي ثَوْبِ بِلَالٍ ثُمَّ أَتَى هُوَ وَبِلَالٌ الْبَيْتَ

-....Bize Sufyân es-Sevrî tahdîs edip şöyle dedi: Bana Abdurrahmân ibnu Abis tahdîs edip şöyle dedi: Ben İbn Abbâs'tan işittim: İbn Abbâs'â biri: Rasûlullah ile birlikte (bayram namazgahına) çıkışta hâzır bulundun mu? diye sordu. İbn Abbâs: Evet (bulundum). O'na olan yakınlığım olmasaydı, orada buluna mayacaktım. -Râvî dedi ki: Yaşımın küçüklüğünden dolayı (bulunamayacaktım) demek istiyordu.- Yine İbn Abbâs dedi ki: Rasûlullah, Kesîr ibnu's-Salt'ın evinin hizasındaki sütunun yanına geldi. Sonra orada hutbe îrâd etti. Sonra kadınların bulunduğu tarafa gelip onlara va'z etti, hatırlatmalar yaptı ve sadaka vermelerini emretti. Bunun üzerine kadınlar, onların herbiri elini üzerindeki (yüzük vesaire gibi) halkalara uzatıp, zînetini Bilâl'ın eteğine atmaya başladı. Sonra Peygamber Bilâl ile birlikte evine döndü

بَاب خُرُوجِ النِّسَاءِ إِلَى الْمَسَاجِدِ بِاللَّيْلِ وَالْغَلَسِ

864 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَعْتَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْعَتَمَةِ حَتَّى نَادَاهُ عُمَرُ نَامَ النِّسَاءُ وَالصِّبْيَانُ فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا يَنْتَظِرُهَا أَحَدٌ غَيْرُكُمْ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ وَلَا يُصَلَّى يَوْمَئِذٍ إِلَّا بِالْمَدِينَةِ وَكَانُوا يُصَلُّونَ الْعَتَمَةَ فِيمَا بَيْنَ أَنْ يَغِيبَ الشَّفَقُ إِلَى ثُلُثِ اللَّيْلِ الْأَوَّلِ

Kadınların Geceleyin ve Alaca Karanlıkta Mescidlere Çıkmaları Babı
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) ışâ namazını geç vakte kadar bırakmıştı. Nihayet Umer: Kadınlar ve çocuklar uyukladılar diye Rasûlullah'a nida etti. Bunun üzerine Peygamber (hücresinden dışarıya) çıktı da: "Şimdiyeryüzünde sizden başka hiçbir kimse bu namazı beklemiyor" buyurdu. (Râvî dedi ki:) Yatsı namazı o zamanda Medîne'den başka bir yerde kılınmazdı. O zamanlarda müslümânlar yatsı namazını kızıllığın gâib olmasından gecenin ilk üçte birine kadar olan vakit arasında kılarlardı

---

865 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ حَنْظَلَةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا اسْتَأْذَنَكُمْ نِسَاؤُكُمْ بِاللَّيْلِ إِلَى الْمَسْجِدِ فَأْذَنُوا لَهُنَّ * تَابَعَهُ شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Bize Ubeydullah ibn Mûsâ, Hanzala'dan; o da Salim ibn Abdillah'tan; o da İbn Umer'den tahdîs etti. Peygamber (S); "Kadınlarınız sizden geceleyin mescide izin istediklerinde kendilerine izin veriniz" buyurmuştur .Bu hadîsi el-A'meş'ten; o da Mucâhid'den; o da İbn Umer'den; o da Peygamber'den olmak üzere rivayet etmekte Şu'be ibn Haccâc, Ubeydullah ibn Musa'ya mutâbaat etmiştir.

---

866 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَتْنِي هِنْدُ بِنْتُ الْحَارِثِ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهَا أَنَّ النِّسَاءَ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُنَّ إِذَا سَلَّمْنَ مِنْ الْمَكْتُوبَةِ قُمْنَ وَثَبَتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَنْ صَلَّى مِنْ الرِّجَالِ مَا شَاءَ اللَّهُ فَإِذَا قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ الرِّجَالُ

-...Peygamber'in zevcesi Ümmü Seleme (R) şöyle haber vermiştir:Rasûlullah (S) zamanında kadınlar farz namazdan selâm verdiklerinde hemen kalkarlar, Rasûlullah ve birlikte namaz kılmış olan erkekler Allah'ın dilediği kadar dururlar (yânî duracakları kadar dururlar), Rasûlullah kalktığı vakit de erkekler kalkarlardı.

---

867 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ ح وحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ إِنْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيُصَلِّي الصُّبْحَ فَيَنْصَرِفُ النِّسَاءُ مُتَلَفِّعَاتٍ بِمُرُوطِهِنَّ مَا يُعْرَفْنَ مِنْ الْغَلَسِ

Bize Abdullah ibn Mesleme, Mâlik'ten tahdîs etti. H Ve yine bize Abdullah ibn Yûsuf tahdîs edip şöyle dedi: Bize Mâlik, Yahya ibn Saîd'den; o da Abdurrahmân kızı Amre'den; o da Âişe'den haber verdi. Âişe: Şu muhakkak ki, Rasûlullah (S) sabah namazını kıldırırdı, kadınlar mırtları içinde örtünmüşler olarak giderlerdi de, alaca karanlıktan dolayı onlar tanınmazlardı, demiştir

---

868 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِسْكِينٍ قَالَ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ بَكْرٍ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَأَقُومُ إِلَى الصَّلَاةِ وَأَنَا أُرِيدُ أَنْ أُطَوِّلَ فِيهَا فَأَسْمَعُ بُكَاءَ الصَّبِيِّ فَأَتَجَوَّزُ فِي صَلَاتِي كَرَاهِيَةَ أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمِّهِ

-....Ebû Katâde (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Ben (bazen) namaza (kıraati) uzatmak niyetiyle dururum da (geriden) bir çocuğun ağladığını duyunca, anasına meşakkat ve zahmet getirmeyeyim diye, namazı kısa keserim" buyurdu

---

869 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَوْ أَدْرَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَحْدَثَ النِّسَاءُ لَمَنَعَهُنَّ كَمَا مُنِعَتْ نِسَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ قُلْتُ لِعَمْرَةَ أَوَمُنِعْنَ قَالَتْ نَعَمْ

-...Bize Mâlik, Yahya ibn Saîd'den; o da Abdurrahmân kızı Amre'den; o da Âişe'den haber verdi. Âişe (R): Rasûlullah (S) şimdiki kadınların ihdas ettikleri (fazla süslenme gibi) şeylere erişmiş olaydı İsrâîl oğulları kadınlarının dışarıya çıkmaktan (yâhud mescide gitmekten) men' olundukları gibi bu kadınları da men' ederdi, demiştir.Yahya ibn Saîd dedi ki: Ben Amre'ye: İsrâîl oğullan kadınları men' mi olunmuşlar? dedim. Amre: Evet, men' olunmuşlardır, dedi

---

بَاب صَلَاةِ النِّسَاءِ خَلْفَ الرِّجَالِ

870 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ هِنْدٍ بِنْتِ الْحَارِثِ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا سَلَّمَ قَامَ النِّسَاءُ حِينَ يَقْضِي تَسْلِيمَهُ وَيَمْكُثُ هُوَ فِي مَقَامِهِ يَسِيرًا قَبْلَ أَنْ يَقُومَ قَالَ نَرَى وَاللَّهُ أَعْلَمُ أَنَّ ذَلِكَ كَانَ لِكَيْ يَنْصَرِفَ النِّسَاءُ قَبْلَ أَنْ يُدْرِكَهُنَّ أَحَدٌ مِنْ الرِّجَالِ

Kadınların, Erkeklerin Gerisinde Namaz Kılmaları Babı
-...Ümmü Seleme (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) namazdan selâm verdiğinde, selâmını tamamladığı anda kadınlar hemen kalkar; Rasûlullah kendisi ayağa kalkmazdan evvel oturduğu yerde biraz beklerdi. İbn Şihâb ez-Zuhrî: Öyle düşünürüm ki -Allah en bilendir- Rasûlullah'ın bu beklemesi, kadınların, erkeklerin kendilerine yetişmelerinden evvel savuşup gitmeleri içindir, demiştir

---

871 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِ أُمِّ سُلَيْمٍ فَقُمْتُ وَيَتِيمٌ خَلْفَهُ وَأُمُّ سُلَيْمٍ خَلْفَنَا

-.....Enes ibn Mâlik (R); Peygamber (S) -annem- Ümmü Suleym'in evinde namaz kıldırdı. Ben ve bir yetîm çocuk Peygamber'in arkasında namaza durduk, Ümmü Suleym de bizim arkamızda namaza durdu, demiştir

---

بَاب سُرْعَةِ انْصِرَافِ النِّسَاءِ مِنْ الصُّبْحِ وَقِلَّةِ مَقَامِهِنَّ فِي الْمَسْجِدِ

872 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي الصُّبْحَ بِغَلَسٍ فَيَنْصَرِفْنَ نِسَاءُ الْمُؤْمِنِينَ لَا يُعْرَفْنَ مِنْ الْغَلَسِ أَوْ لَا يَعْرِفُ بَعْضُهُنَّ بَعْضًا

Kadınların Sabah Namazı Cemaatinden Sonra Çıkıp Gitmekte Sür'at Etmeleri ve Namazdan Sonra Mescidde Kalışlarının Az Olması Babı

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S), sabah namazını karanlıkta kildırırdı da, mü'minlerin kadınları namazdan sonra (evlerine) giderler, karanlıktan dolayı tanınmazlar yâhud kadınların bâzısı diğerlerini tanımazlardı.

بَاب اسْتِئْذَانِ الْمَرْأَةِ زَوْجَهَا بِالْخُرُوجِ إِلَى الْمَسْجِدِ

873 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اسْتَأْذَنَتْ امْرَأَةُ أَحَدِكُمْ فَلَا يَمْنَعْهَا

Kadının Mescide Çıkmak İçin Kocasından İzin İstemesi Babı

-.. Bize Müsedded tahdîs edip şöyle dedi: Bize Yezîd ibn Zu-ray', Ma'mer ibn Râşid'den; o da ez-Zuhrî'den; o da Abdullah ibn Umer'in oğlu Sâlim'den; o da babasından tahdîs etti. Peygamber (S): "Herhangi birinizin karısı izin istediğinde sakın kadını men'etmesin" buyurmuştur.

كِتَاب الْجُمُعَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَاب فَرْضِ الْجُمُعَةِ لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى{إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ}

II-KİTÂBU'L-CUMUA

- Cumua'nın Farz Olması, Yüce Allah'ın Şu Kavli Sebebiyledir, Babı:“Ey îmân edenler, cumua günü namaz için çağırıldığı zaman hemen Allah'ı zikretmeye gidin. Alış verişi bırakın. Bu bilirseniz, sizin için çok hayırlıdır” (el-Cumua: 9)

876 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ هُرْمُزَ الْأَعْرَجَ مَوْلَى رَبِيعَةَ بْنِ الْحَارِثِ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ نَحْنُ الْآخِرُونَ السَّابِقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بَيْدَ أَنَّهُمْ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِنَا ثُمَّ هَذَا يَوْمُهُمْ الَّذِي فُرِضَ عَلَيْهِمْ فَاخْتَلَفُوا فِيهِ فَهَدَانَا اللَّهُ فَالنَّاسُ لَنَا فِيهِ تَبَعٌ الْيَهُودُ غَدًا وَالنَّصَارَى بَعْدَ غَدٍ

-.......Ebû Hureyre (R) RasûlulIah(S)'tan şöyle buyururken işitmiştir:"Bizler (kitâb ehline nazaran) en sonra gelenleriz; kıyamet gününde en başa geçecek olanlarız.Şundan dolayı ki, bizden evvel onlara, (daha sonra bizlere) kitâb verildi. Sonra bu, onlara farz kılınan günleri idi, fakat o gün hususunda ihtilâf ettiler. O güne i'tibâr etmek için Allah bizlere hidâyet verdi. Artık bu hususta insanlar bizim ardımızdan gelişidirler. Yahûdîler(in ibâdet günü) yarın, Hristiyan-/ür(ınki) de yarından sonradır"

بَاب فَضْلِ الْغُسْلِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَهَلْ عَلَى الصَّبِيِّ شُهُودُ يَوْمِ الْجُمُعَةِ أَوْ عَلَى النِّسَاءِ

877 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا جَاءَ أَحَدُكُمْ الْجُمُعَةَ فَلْيَغْتَسِلْ

Cuma Günü Yıkanmanın Fazileti
Çocuklara yâhud kadınlara cumuada hazır bulunmak vâcib olur mu?
-...Bize Mâlik, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer'den haber verdi ki, Rasûlullah (S): "Her biriniz cumua namazına geldiğinde yıkansın" buyurmuştur.

---

878 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْمَاءَ قَالَ أَخْبَرَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ بَيْنَمَا هُوَ قَائِمٌ فِي الْخُطْبَةِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ إِذْ دَخَلَ رَجُلٌ مِنْ الْمُهَاجِرِينَ الْأَوَّلِينَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَادَاهُ عُمَرُ أَيَّةُ سَاعَةٍ هَذِهِ قَالَ إِنِّي شُغِلْتُ فَلَمْ أَنْقَلِبْ إِلَى أَهْلِي حَتَّى سَمِعْتُ التَّأْذِينَ فَلَمْ أَزِدْ أَنْ تَوَضَّأْتُ فَقَالَ وَالْوُضُوءُ أَيْضًا وَقَدْ عَلِمْتَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَأْمُرُ بِالْغُسْلِ

-....Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Bir defa Umer ibnu'I-Hattâb cumua günü (minber üstünde) dikilip hutbe îrâd ettiği esnada, Peygamber'in sahâbîlerinden ve ilk muhacirlerden bir zât ki Usmân ibn Affân olduğunda ittifak vardır- mescide girdi. Umer , (gecikmesinden dolayı onu tevbîh ve inkâr kasdıyle) yüksek sesle: Bu 1 saat hangi saattir? diye nida etti. O da: Meşgul idim, evime geldim, derken ezanı işittim, ancak bir abdest alabildim, dedi. Bunun üzerine Umer (inkârı daha şiddetlendirerek): Bir de Rasûlullah'ın yıkanmayı emredip durduğunu bildiğin hâlde yalnız abdest almak hâ! Dedi.

---

879 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ غُسْلُ يَوْمِ الْجُمُعَةِ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُحْتَلِمٍ

-...Ebû Saîd Hudrî'den: Rasûlullah (S): "Cumua günü yıkanması, her baliğ olan kimseye vâcibdir" buyurmuştur.

بَاب الطِّيبِ لِلْجُمُعَةِ

880 - حَدَّثَنَا عَلِيٌّ قَالَ حَدَّثَنَا حَرَمِيُّ بْنُ عُمَارَةَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ سُلَيْمٍ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ أَشْهَدُ عَلَى أَبِي سَعِيدٍ قَالَ أَشْهَدُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْغُسْلُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُحْتَلِمٍ وَأَنْ يَسْتَنَّ وَأَنْ يَمَسَّ طِيبًا إِنْ وَجَدَ قَالَ عَمْرٌو أَمَّا الْغُسْلُ فَأَشْهَدُ أَنَّهُ وَاجِبٌ وَأَمَّا الِاسْتِنَانُ وَالطِّيبُ فَاللَّهُ أَعْلَمُ أَوَاجِبٌ هُوَ أَمْ لَا وَلَكِنْ هَكَذَا فِي الْحَدِيثِ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ هُوَ أَخُو مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ وَلَمْ يُسَمَّ أَبُو بَكْرٍ هَذَا رَوَاهُ عَنْهُ بُكَيْرُ بْنُ الْأَشَجِّ وَسَعِيدُ بْنُ أَبِي هِلَالٍ وَعِدَّةٌ وَكَانَ مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ يُكْنَى بِأَبِي بَكْرٍ وَأَبِي عَبْدِ اللَّهِ

Cumua İçin Güzel Koku Sürünmek Babı
-...Bize Şu'be, Ebû Bekr ibnu'l-Münkedir'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Bana Amr ibnu Suleym el-Ensârî tahdîs edip şöyle dedi: Ben Ebû Saîd'in şöyle dediğine şehâdet ederim: Ben Rasûlullah (S)'ın: "Her baliğ olan-kimseye cumua günü yıkanmak ve imkân bulursa gerek misvaklanmak, gerek hoş koku

sürünmek vâcibdir" buyurduğuna şehâdet ederim.(Seneddeki Ebû Bekr ibnu'l-Münkedir, kendisinden önceki râvî Amr ibn Suleym'in şu mütalaasını haber verdi:) Amr dedi ki: Yıkanmağa gelince, bunun vâcib olduğuna ben de şehâdet ederim. Lâkin misvak tutunmak ile koku sürünmeğe gelince vâcib mi, değil mi, Allah bilir. Lâkin bu hadîste böyle gelmiştir.Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi:,O, yânî senedde geçen Ebû Bekr ibnu'l-Münkedir, Muhammed ibnu'I-Münkedir'in kardeşidir. Hadîste râvî olan bu Ebû Bekr'in ismi söylenmedi. Bu hadîsi Ebû Bekr ibnu'l-Münkedir'den, Bukeyr ibnu'l-Eşecc, Saîd ibnu Ebî Hilâl ve daha birçok insanlar rivayet etti. Muhammed ibnu'l-Münkedir, Ebâ Bekr ve Ebâ Abdillah ile künyelendirilirdi

---

بَاب فَضْلِ الْجُمُعَةِ

881 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ مَوْلَى أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ اغْتَسَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ غُسْلَ الْجَنَابَةِ ثُمَّ رَاحَ فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ بَدَنَةً وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الثَّانِيَةِ فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ بَقَرَةً وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الثَّالِثَةِ فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ كَبْشًا أَقْرَنَ وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الرَّابِعَةِ فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ دَجَاجَةً وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الْخَامِسَةِ فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ بَيْضَةً فَإِذَا خَرَجَ الْإِمَامُ حَضَرَتْ الْمَلَائِكَةُ يَسْتَمِعُونَ الذِّكْرَ

Cumuanın Fazileti Babı
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Her kim cumua günü cünüblük guslü ite yıkanır,sonra (ilk saatte cumua namazına) giderse, bir deve kurbân etmiş gibi; ikinci saatte giderse bir sığır kurbân etmiş gibi; üçüncü saatte giderse (sağlam) boynuzlu bir koç kurbân etmiş gibi, dördüncü saatte giderse bir tavuk sadaka etmiş gibi; beşinci saatte giderse bir yumurta tasadduk etmiş gibi olur. İmâm (hutbeye) çıkınca da melekler hâzır olur, zikri (yânî hutbeyi) dinlerler"

بَابٌ

882 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بَيْنَمَا هُوَ يَخْطُبُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ إِذْ دَخَلَ رَجُلٌ فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لِمَ تَحْتَبِسُونَ عَنْ الصَّلَاةِ فَقَالَ الرَّجُلُ مَا هُوَ إِلَّا سَمِعْتُ النِّدَاءَ تَوَضَّأْتُ فَقَالَ أَلَمْ تَسْمَعُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا رَاحَ أَحَدُكُمْ إِلَى الْجُمُعَةِ فَلْيَغْتَسِلْ

-...Bize Şeybân, Yahya (ibn Ebî Kesîr)'dan; o da Ebû Seleme'den; o da Ebû Hureyre (R)'den tahdîs etti (ki o şöyle demiştir): Umer cumua günü hutbe îrâd etmekteyken mescide bir zât girdi. Hemen Umer: Namazdan niçin alıkonuluyor sunuz? dedi. O zât: Ancak ezanı işitip abdest aldım, başka iş yapmadım, dedi. Umer: Peygamber (S)'in "Herhangi biriniz cumuaya gittiğinde yıkansın" buyurduğunu işitmediniz mi? dedi

---

بَاب الدُّهْنِ لِلْجُمُعَةِ

883 – حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ ابْنِ وَدِيعَةَ عَنْ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَغْتَسِلُ رَجُلٌ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَيَتَطَهَّرُ مَا اسْتَطَاعَ مِنْ طُهْرٍ وَيَدَّهِنُ مِنْ دُهْنِهِ أَوْ يَمَسُّ مِنْ طِيبِ بَيْتِهِ ثُمَّ يَخْرُجُ فَلَا يُفَرِّقُ بَيْنَ اثْنَيْنِ ثُمَّ يُصَلِّي مَا كُتِبَ لَهُ ثُمَّ يُنْصِتُ إِذَا تَكَلَّمَ الْإِمَامُ إِلَّا غُفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجُمُعَةِ الْأُخْرَى

Cuma İçin Yağ Sürmek Babı

-...Selmân el-Fârisî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Bir kimse cuma günü yıkanıp elinden geldiği kadar paklanır ve yağından yağlanır yâhud evindeki kokudan sürünür, sonar cumuaya çıkar, yanyana oturan iki kimsenin arasını açmaz, daha sonra (Allah tarafından) ona takdir olunduğu kadar namaz kılar, daha sonra da imâm söze başlayınca (namaz bitinceye kadar) sesini keserse, muhakkak o cumua ile öteki cumua arasındaki günâhları mağfiret edilir

---

884 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ طَاوُسٌ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ ذَكَرُوا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اغْتَسِلُوا يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَاغْسِلُوا رُءُوسَكُمْ وَإِنْ لَمْ تَكُونُوا جُنُبًا وَأَصِيبُوا مِنْ الطِّيبِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَمَّا الْغُسْلُ فَنَعَمْ وَأَمَّا الطِّيبُ فَلَا أَدْرِي

-...Tâvûs ibn Keysân şöyle dedi :Ben İbn Abbâs'a: Peygamber (S)'in: "Cuma günü cünüb olmasanız bile gusül ediniz ve başlarınızı yıkayınız,ve bir mikdâr hoş koku sürünüz" buyurmuş olduğunu söylediler (ne dersin)? dedim. İbn Abbâs: Gusül evet (böyle buyurduğunu bilirim), fakat hoş koku (hakkında birşey buyurduğunu) bilmiyorum, dedi.

---

885 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى قَالَ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مَيْسَرَةَ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ ذَكَرَ قَوْلَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْغُسْلِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَقُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ أَيَمَسُّ طِيبًا أَوْ دُهْنًا إِنْ كَانَ عِنْدَ أَهْلِهِ فَقَالَ لَا أَعْلَمُهُ

-...İbn Cureyc haber verip şöyle demiştir: Bana İbrâhîm ibnu Meysere, Tâvüs'tan; o da İbn Abbâs'tan olmak üzere haber verdi. İbn Abbâs (R), Peygamber'in cumua günü yıkanmak hakkındaki sözünü zikretti. Tâvûs: Ben İbn Abbâs'a: Kişi, kendi ailesi yanında var ise güzel koku yâhud yağ sürünecek mi? dedim. İbn Abbâs: Bunu bilmiyorum, dedi

---

بَاب يَلْبَسُ أَحْسَنَ مَا يَجِدُ

886 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَأَى حُلَّةً سِيرَاءَ عِنْدَ بَابِ الْمَسْجِدِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ اشْتَرَيْتَ هَذِهِ فَلَبِسْتَهَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَلِلْوَفْدِ إِذَا قَدِمُوا عَلَيْكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا يَلْبَسُ هَذِهِ مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ فِي الْآخِرَةِ ثُمَّ جَاءَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهَا حُلَلٌ فَأَعْطَى عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مِنْهَا حُلَّةً فَقَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَسَوْتَنِيهَا وَقَدْ قُلْتَ فِي حُلَّةِ عُطَارِدٍ مَا قُلْتَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَمْ أَكْسُكَهَا لِتَلْبَسَهَا فَكَسَاهَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخًا لَهُ بِمَكَّةَ مُشْرِكًا

Cumuaya Gidecek Olan Kimse, Bulabileceği Giysilerin En Güzelini Giyer

-...Bize Mâlik, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer (R)'den haber verdi (o, şöyle demiştir): Umer ibn Hattâb, mescidin kapısı yanında satılık ipekli çitârî nev'inden yollu bir elbise gördü de: Yâ Rasûlallah; bunu satın alsan da cumua günü ve sana elçiler geldiği zaman giysen, dedi.Rasûlullâh da: "Bunu âhireîte nasibi olmayan giyer" buyurdu. Sonra Rasûlullah'a o ipeklilerden birçok elbiseler geldi. Rasûlullah onlardan birisini Umer ibn Hattâb'a verdi. Umer: Yâ Rasûlallah! Bunu bana verdin, hâlbuki daha önceleri Utârid ibn Hâcib'e âid hülle hakkında bana söylediğini söylemiştin, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (S):

"Ben onu sana giyesin diye vermedim ki" buyurdu. Umer müteakiben o elbiseyi Mekke'de bulunan müşrik bir kardeşine giydirdi

---

بَاب السِّوَاكِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَنُّ

887 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْلَا أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمَّتِي أَوْ عَلَى النَّاسِ لَأَمَرْتُهُمْ بِالسِّوَاكِ مَعَ كُلِّ صَلَاةٍ

Cumua Günü Misvak Kullanma Babı
Ve Ebû Saîd Hudrî ("Cumua günü güzel koku sürünmek" babında zikredilen hadîsinde) Peygamber'den olmak üzere: Dişlerini misvak ile ovalar, dedi
-.......(Ebû Hureyre -R- şöyle demiştir:) Rasûlullah (S): "Ümmetime -(diğer rivayete göre) yâhud insanlara- meşakkat vermem endîşesi olmayaydı, kendilerine her namaz kılarken misvak kullanmalarım emrederdim" buyurdu

---

888 – حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعَيْبُ بْنُ الْحَبْحَابِ حَدَّثَنَا أَنَسٌ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْثَرْتُ عَلَيْكُمْ فِي السِّوَاكِ

-.......Bize Enes (R) tahdîs edip şöyle dedi: Rasûlullah (S): "Misvak kullanmak hakkında size çok sözler söyledim, (artık dinleyip itaat etmek gerek)" buyurdu

---

889 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ قَالَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ وَحُصَيْنٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَامَ مِنْ اللَّيْلِ يَشُوصُ فَاهُ

-...Huzeyfe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) geceleyin kalktığı zaman ağzını (ve dişlerini) iyice ovalayıp temizler idi

---

بَاب مَنْ تَسَوَّكَ بِسِوَاكِ غَيْرِهِ

890 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ قَالَ قَالَ هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَخَلَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ وَمَعَهُ سِوَاكٌ يَسْتَنُّ بِهِ فَنَظَرَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ لَهُ أَعْطِنِي هَذَا السِّوَاكَ يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ فَأَعْطَانِيهِ فَقَصَمْتُهُ ثُمَّ مَضَغْتُهُ فَأَعْطَيْتُهُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَنَّ بِهِ وَهُوَ مُسْتَسْنِدٌ إِلَى صَدْرِي

Başkasının Misvakıyle Misvaklanan Kimse Babı
-....Âişe (R) şöyle demiştir: Kardeşim Abdurrahmân ibnu Ebû Bekr yanında misvaklanmakta bulunduğu bir misvak olduğu hâlde, odama girdi. Rasûlullah Abdurrahmân'a baktı. Bunun üzerine ben, Abdurrah mân'a: Yâ Abdarrahmân! Şu misvakı bana ver, dedim. O da misvakı bana verdi. Ben Abdurrahmân'ın dişlerine sürtmekte olduğu yeri kırıp ayırdım. Sonra misvağın yeni ucunu çiğnedim ve misvağı Rasûlullâh'a verdim. Rasûlullah benim göğsüme dayanarak o misvakla dişlerini ovaladı

بَاب مَا يُقْرَأُ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ

891 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ هُوَ ابْنُ هُرْمُزَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ فِي الْجُمُعَةِ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ الم تَنْزِيلُ السَّجْدَةَ وَهَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ

Cumua Günü Sabah Namazında Okunacak Süre Babı
-.... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) cumua günü sabah namazında ElîfLâm Mîm Tenzîlu es-Secde Sûresi'ni ve Hel etâ ale'l-insâni hînun mine'd-dehr Sûresi'ni okur idi

---

بَاب الْجُمُعَةِ فِي الْقُرَى وَالْمُدُنِ

892 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ الْعَقَدِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ الضُّبَعِيِّ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ قَالَ إِنَّ أَوَّلَ جُمُعَةٍ جُمِّعَتْ بَعْدَ جُمُعَةٍ فِي مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَسْجِدِ عَبْدِ الْقَيْسِ بِجُوَاثَى مِنْ الْبَحْرَيْنِ

Köylerde ve Şehirlerde Cumua Namazı Babı
-.....İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'ın Medine'deki mescidinde kılınan cumuadan sonra (Medine hâricinde) ilk kılınan cumua namazı Bahreyn'de bulunan Cuvâsâ'da Abdu'1-Kays mescidindedir

---

893 – حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنَا سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ كُلُّكُمْ رَاعٍ وَزَادَ اللَّيْثُ قَالَ يُونُسُ كَتَبَ رُزَيْقُ بْنُ حُكَيْمٍ إِلَى ابْنِ شِهَابٍ وَأَنَا مَعَهُ يَوْمَئِذٍ بِوَادِي الْقُرَى هَلْ تَرَى أَنْ أُجَمِّعَ وَرُزَيْقٌ عَامِلٌ عَلَى أَرْضٍ يَعْمَلُهَا وَفِيهَا جَمَاعَةٌ مِنْ السُّودَانِ وَغَيْرِهِمْ وَرُزَيْقٌ يَوْمَئِذٍ عَلَى أَيْلَةَ فَكَتَبَ ابْنُ شِهَابٍ وَأَنَا أَسْمَعُ يَأْمُرُهُ أَنْ يُجَمِّعَ يُخْبِرُهُ أَنَّ سَالِمًا حَدَّثَهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ الْإِمَامُ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالرَّجُلُ رَاعٍ فِي أَهْلِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا وَمَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا وَالْخَادِمُ رَاعٍ فِي مَالِ سَيِّدِهِ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ قَالَ وَحَسِبْتُ أَنْ قَدْ قَالَ وَالرَّجُلُ رَاعٍ فِي مَالِ أَبِيهِ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ

-.... Bize Abdullah ibn Mübarek haber verip şöyle dedi:Bize Yûnus ibn Yezîd el-Eylî'den haber verdi. Zuhrî şöyle demiştir: Bize Salim ibnu Abdillah haber verdi: İbnu Umer (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah (S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Her birerleriniz çobandır..." Ve Leys, senede şunu da ziyâde etmiştir: Yûnus dedi ki, Ruzeyk ibnu Hukeym, İbnu Şihâb'a bir mektûb yazmıştı. O sırada ben de Vâdi'l-Kurâ'da İbn Şihâb'ın yanında idim. Ruzeyk, (mektubunda yanımdaki işçilere) burada cumua namazı kıldırmamı münâsib görür müsün? Diye soruyordu. O sırada Eyle Vâlîsi bulunan Ruzeyk, yine o sırada vilâyet içinde bir arazî üzerinde zirâatle meşgul bir âmil idi. Orada Sûdân'h ve başkalarından olarak bir cemâat de vardı. İbn Şihâb cevâb yazdı. (Okudu da) ben de işittim. (İbn Şihâb cevâbında) yanındakilere cumua namazı kıldırmasını Ruzeyk'a emrediyor ve ona, Sâlim'in kendisine tahdîs ettiği şu hadîsi haber veriyordu: Abdullah ibn Umer şöyle diyordu: Ben Rasûlullah'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Her birerleriniz çobandır ve her birerleriniz e/inin alttnda-kinden sorumludur. Devlet adamları birer çobandır ve elinin altındakileri lâyıkıyle muhafaza etmekten sorumludur. Erkek, ailesinde bir çobandır ve o da eli altındakilerden sorumludur. Kadın da, kocasının evinde bir çobandır ve eli altındakilerden sorumludur. Hizmetçi de efendisinin malında bir çobandır ve elinin altındakilerden sorumludur" Râvî şöyle demiştir: Ve ben zannederim ki Peygamber muhakkak şunu da söyledi:"Ve kişi, babasının malında bir çobandır ve

elinin altındakilerden sorumludur.(Hulâsa) her birerleriniz çoban ve her birerleriniz elinin altındakilerden sorumludur"

بَاب هَلْ عَلَى مَنْ لَمْ يَشْهَدْ الْجُمُعَةَ غُسْلٌ مِنْ النِّسَاءِ وَالصِّبْيَانِ وَغَيْرِهِمْ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ إِنَّمَا الْغُسْلُ عَلَى مَنْ تَجِبُ عَلَيْهِ الْجُمُعَةُ

894 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ جَاءَ مِنْكُمْ الْجُمُعَةَ فَلْيَغْتَسِلْ

Cuma Namazında Hazır Bulunmayan Kadınlara, Çocuklara ve Diğerlerine Yıkanmak Lazım Olup Olmadığı?
İbn Umer: Yıkanmak ile ancak üzerine cumua kılmak vâcib olan kimseler mükelleftir, demiştir.
-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Salim ibnu Abdillah tahdîs etti; o, Abdullah ibn Umer'den şöyle derken işitmiştir: Ben Rasûlul-lah (S)'tan işittim: "Sizden her kim cumuaya gelirse yıkansın" buyuruyordu

---

895 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ غُسْلُ يَوْمِ الْجُمُعَةِ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُحْتَلِمٍ

-..Bize Abdullah ibn Mesleme, Mâlik'ten; o da Safvân ibn Su-leym'den; o da Atâ ibn Yesâr'dan; o da Ebû Saîd Hudrî'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Cumua günü yıkanması, her baliğ olan kimse üzerine vâcibdir" buyurmuştur

---

896 – حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْنُ الْآخِرُونَ السَّابِقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِنَا وَأُوتِينَاهُ مِنْ بَعْدِهِمْ فَهَذَا الْيَوْمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ فَهَدَانَا اللَّهُ فَغَدًا لِلْيَهُودِ وَبَعْدَ غَدٍ لِلنَّصَارَى فَسَكَتَ

-...Bize İbnu Tâvûs, babasından tahdîs etti. Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir:Rasûlullah (S) şöyle buyurdu "Bizler (eski ümmetlere göre) en son gelenleriz, kıyamet gününde öne geçecek olanlarız. Onlara kiîâb bizden önce verildi. Bizlere ise kitâb onlardan sonra verildi. Şu gün,onların, hakkında ihtilâf ettikleri gündür. Allah bize hidâyet buyurdu. Binâenaleyh Yahûdîler'in (toplanma günü) yarındır; Hristiyanlarin yarından sonradır"

---

897 – ثُمَّ قَالَ حَقٌّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ أَنْ يَغْتَسِلَ فِي كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ يَوْمًا يَغْسِلُ فِيهِ رَأْسَهُ وَجَسَدَهُ

Rasûlullah biraz sükût ettikten sonra: "Her yedi günde bir gün yıkanıp, başını ve bütün bedenini yıkamak, her müslümân üzerine bir hakktır" buyurdu

---

898 – رَوَاهُ أَبَانُ بْنُ صَالِحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلَّهِ تَعَالَى عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ حَقٌّ أَنْ يَغْتَسِلَ فِي كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ يَوْمًا

Bu hadîsi,Ebân ibnu Salih,Mucâhid'den;o da Tâvûs'tan rivayet etti.Ebû Hureyre şöyle demiştir: Peygamber (S): "Her yedi günde bir gün yıkanmak her müslümân kişi üzerine Yüce Allah'ın bir hakkıdır" buyurdu.

---

899 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا شَبَابَةُ حَدَّثَنَا وَرْقَاءُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ائْذَنُوا لِلنِّسَاءِ بِاللَّيْلِ إِلَى الْمَسَاجِدِ

-.... Bize Verkaa, Amr ibn Dinar'dan; o da Mucâhid'den; o da İbn Umer (R)'den tahdîs etti. Peygamber (S): "Kadınlara geceleyin mescide gitmelerine izin veriniz" buyurmuştur

---

900 - حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ كَانَتْ امْرَأَةٌ لِعُمَرَ تَشْهَدُ صَلَاةَ الصُّبْحِ وَالْعِشَاءِ فِي الْجَمَاعَةِ فِي الْمَسْجِدِ فَقِيلَ لَهَا لِمَ تَخْرُجِينَ وَقَدْ تَعْلَمِينَ أَنَّ عُمَرَ يَكْرَهُ ذَلِكَ وَيَغَارُ قَالَتْ وَمَا يَمْنَعُهُ أَنْ يَنْهَانِي قَالَ يَمْنَعُهُ قَوْلُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَمْنَعُوا إِمَاءَ اللَّهِ مَسَاجِدَ اللَّهِ

-....İbnu Umer (R) şöyle demiştir: Umer'in bir zevcesi vardı ki, sabah ve yatsı namazlarını her gün mescidde cemâatle kılardı. O kadına: Umer'in bunu istemez ve kıskanır olduğunu bilip dururken niye mescide çıkıyorsun? denildi. Kadın: Beni nehyetmesinden Umer'i men' eden şey nedir? dedi. Soran zât da: Rasûlullah'm "Allah'ın dişi kullarını, Allah'ın mescidlerinden men' etmeyiniz" sözüdür,

---

بَاب الرُّخْصَةِ إِنْ لَمْ يَحْضُرْ الْجُمُعَةَ فِي الْمَطَرِ

901 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْحَمِيدِ صَاحِبُ الزِّيَادِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَارِثِ ابْنُ عَمِّ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لِمُؤَذِّنِهِ فِي يَوْمٍ مَطِيرٍ إِذَا قُلْتَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ فَلَا تَقُلْ حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ قُلْ صَلُّوا فِي بُيُوتِكُمْ فَكَأَنَّ النَّاسَ اسْتَنْكَرُوا قَالَ فَعَلَهُ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنِّي إِنَّ الْجُمْعَةَ عَزْمَةٌ وَإِنِّي كَرِهْتُ أَنْ أُحْرِجَكُمْ فَتَمْشُونَ فِي الطِّينِ وَالدَّحَضِ

Yağmurda Cumaya Gelmezse Ruhsat Babı
-.... Bize Muhammed ibn Şîrîn 'in amuca oğlu olan Abdullah ibn el-Hâris tahdîs etti. Îbnu Abbâs (R) yağmurlu bir cumua gününde müezzinine: Eşhedu enne Muhammeden Rasûlullah dediğin zaman Hayye ale 's-salâti deme de onun yerine Sallû fî buyûtikum (= Namazınızı evlerinizde kılınız!) sözünü nida et, dedi. İnsanlar bundan hoşlanmamış gibi davrandılar. İbn Abbâs: Bunu benden (çok) hayırlı olan Zât yaptı. Çünkü cumua kat'î bir farzdır (yânî Hayye ale's-salâti = Haydin namâzâ! nidâsıyle çağırılınca hemen icabet edip gelmek farz olur). Ben ise sizleri, çamur ve cil içinde yürümeniz sebebiyle günâha sokmak istemedim, dedi

---

بَاب مِنْ أَيْنَ تُؤْتَى الْجُمُعَةُ وَعَلَى مَنْ تَجِبُ لِقَوْلِ اللَّهِ جَلَّ وَعَزَّ{إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ}وَقَالَ عَطَاءٌ إِذَا كُنْتَ فِي قَرْيَةٍ جَامِعَةٍ فَنُودِيَ بِالصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَحَقٌّ عَلَيْكَ أَنْ تَشْهَدَهَا سَمِعْتَ النِّدَاءَ أَوْ لَمْ تَسْمَعْهُ وَكَانَ أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِي قَصْرِهِ أَحْيَانًا يُجَمِّعُ وَأَحْيَانًا لَا يُجَمِّعُ وَهُوَ بِالزَّاوِيَةِ عَلَى فَرْسَخَيْنِ

Azız ve Celil Olan Allah'ın"Cumua günü namaz için nida edildiği zaman hemen Allah'ı zikretmeğe gidin; alış verişi bırakın..." (ei-cumua:9).Kavli İle Farz Olan Cumuaya Ne Kadar Mesafeden Gidilecek ve

Bu ÂyetleCumua Namazı Kimlere Vacib Olacaktır? Atâ ibn Ebî Rebâh: Toplayıcı bir karye içinde bulunduğun vakitte cumua günü namaza nida edilse,ezanı işit yâhud işitme, namazda bulunman senin' üzerinde bir hakktır, demiştir.Ve Enes (R), kasrında iken bâzı vakitlerde (Basra camiinde) cumuada hâzır bulunur, bâzı vakitlerde de hâzır bulunmazdı. Bu kasr (Basra'nın dışında) iki fersah mesafede Zaviye denilen yerde idi

902 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي جَعْفَرٍ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ جَعْفَرِ بْنِ الزُّبَيْرِ حَدَّثَهُ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ كَانَ النَّاسُ يَنْتَابُونَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ مِنْ مَنَازِلِهِمْ وَالْعَوَالِي فَيَأْتُونَ فِي الْغُبَارِ يُصِيبُهُمْ الْغُبَارُ وَالْعَرَقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُمْ الْعَرَقُ فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْسَانٌ مِنْهُمْ وَهُوَ عِنْدِي فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ أَنَّكُمْ تَطَهَّرْتُمْ لِيَوْمِكُمْ هَذَا

-...Âişe (R) şöyle demiştir: (Peygamber zamanında) insanlar (gerek Medîne'ye yakın) menzillerinden, (gerek) avâlîden cumua gününde nevbetleşe hâzır olurlardı. Toz toprak içinde gelirler de toz ve ter vücüdlarma siner ve bedenlerinden ter kokusu çıkardı. (Bir defa) Rasûlullah (S) benim yanımda iken bunlardan biri (yâhud bir takımlan) Rasûluîlah'ın huzuruna geldi. Peygamber (S): "Keski bu gününüz için iyice temizlemeydiniz!" buyurdu

---

بَاب وَقْتُ الْجُمُعَةِ إِذَا زَالَتْ الشَّمْسُ وَكَذَلِكَ يُرْوَى عَنْ عُمَرَ وَعَلِيٍّ وَالنُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ وَعَمْرِو بْنِ حُرَيْثٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ

903 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ أَنَّهُ سَأَلَ عَمْرَةَ عَنْ الْغُسْلِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَقَالَتْ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَانَ النَّاسُ مَهَنَةَ أَنْفُسِهِمْ وَكَانُوا إِذَا رَاحُوا إِلَى الْجُمُعَةِ رَاحُوا فِي هَيْئَتِهِمْ فَقِيلَ لَهُمْ لَوْ اغْتَسَلْتُمْ

Cumuanın (İlk) Vakti, Güneşin (Semenın Ortasından) Zail Olduğu Zamandır
Umer'den, Alî'den, Nu'mân ibn Beşîr'den ve Amr ibn Hureys'den de böyle rivayet olunuyor -Allah Onlardan razı olsun-.
-... Bize Yahya ibn Saîd haber verdi ki, kendisi Abdurrahmân kızı Amre'ye cumua günündeki yıkanmanın mâhiyetinden suâl sormuş. Amre de şöyle demiştir:Âişe (R) şöyle dedi: (Peygamber zamanında) insanlar kendi işlerinin hizmetçileri idiler (yânî kendi işlerini kendileri yapan takımdan idiler). Cumuaya gittikleri vakit (iş zamanlarındaki hey'etleri ne ise) o hâl ve hey'etleri ile giderlerdi. Bundan dolayı kendilerine "Keski yıkamanız!" buyuruldu.

---

904 – حَدَّثَنَا سُرَيْجُ بْنُ النُّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عُثْمَانَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي الْجُمُعَةَ حِينَ تَمِيلُ الشَّمْسُ

-.... Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) cumua namazını, güneş (tam ortadan batıya) meylettiği zamanda kıldırır idi

---

905 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كُنَّا نُبَكِّرُ بِالْجُمُعَةِ وَنَقِيلُ بَعْدَ الْجُمُعَةِ

-.... Enes (R): Vaktiyle biz sahâbîler, cumua namazını erken kılar, gündüz uykusunu da cumadan sonraya bırakırdık, demiştir

---

بَاب إِذَا اشْتَدَّ الْحَرُّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ

906 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا حَرَمِيُّ بْنُ عُمَارَةَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو خَلْدَةَ هُوَ خَالِدُ بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اشْتَدَّ الْبَرْدُ بَكَّرَ بِالصَّلَاةِ وَإِذَا اشْتَدَّ الْحَرُّ أَبْرَدَ بِالصَّلَاةِ يَعْنِي الْجُمُعَةَ * قَالَ يُونُسُ بْنُ بُكَيْرٍ أَخْبَرَنَا أَبُو خَلْدَةَ فَقَالَ بِالصَّلَاةِ وَلَمْ يَذْكُرْ الْجُمُعَةَ * وَقَالَ بِشْرُ بْنُ ثَابِتٍ حَدَّثَنَا أَبُو خَلْدَةَ قَالَ صَلَّى بِنَا أَمِيرٌ الْجُمُعَةَ ثُمَّ قَالَ لِأَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَيْفَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الظُّهْرَ

Cuma Günü Sıcak Şiddetli Olduğu Zaman?
-.... Bize Ebû Haldete -ki o Hâlid ibnu Dinar'dır- tahdîs edip şöyle dedi: Ben Enes ibn Mâlik'ten işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S) soğuk şiddetli olduğu zamanlarda namazı erken kıldırır, sıcak şiddetli olduğu zamanlarda da namazı serinlik vakte kadar geri bırakırdı. Râvî: Enes cumua namazını kasdediyor, demiştir. Yûnus ibn Bukeyr şöyle dedi: Bize Ebû Haldete bu hadîsi haber verdi de, sırf "namazı" ta'bîrini söyledi, fakat "cumua" sözünü zikretmedi.
Ve Bişr ibnu Sabit de şöyle dedi: Bize Ebû Haldete tahdîs edip şöyle dedi: Bir emîr, bize cumuayı kıldırdık tan sonra Enes'e: Peygamber (S) öğle namazını nasıl kıldırırdı? diye sordu (da Enes bu cevâbı verdi)

بَاب الْمَشْيِ إِلَى الْجُمُعَةِ

وَقَوْلِ اللَّهِ جَلَّ ذِكْرُهُ{فَاسْعَوْا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ}وَمَنْ قَالَ السَّعْيُ الْعَمَلُ وَالذَّهَابُ لِقَوْلِهِ تَعَالَى{وَسَعَى لَهَا سَعْيَهَا}وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَحْرُمُ الْبَيْعُ حِينَئِذٍ وَقَالَ عَطَاءٌ تَحْرُمُ الصِّنَاعَاتُ كُلُّهَا وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ إِذَا أَذَّنَ الْمُؤَذِّنُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَهُوَ مُسَافِرٌ فَعَلَيْهِ أَنْ يَشْهَدَ

Cuma Namazına Yürümek;Ve zikri celîl olan Allah'ın: "Allah'ı zikretmeye sa'y edin.. "(cl-Cumua: 9) kavli ve Yüce Allah'ın: "Her kim de âhireti ister ve ona lâyık bir sa'y ile onun için çalışırsa... " (ei-Urâ: 19) kavlinden dolayı "Sa'y edin" emrindeki sa'y, cumua namazı için çalışmak ve ona gitmek ma'nâsınadır diyen kimse babı.Ve İbn Abbâs: Cumua için nida edildiği zaman alış veriş akidleri haram olur, demiştir.
Atâ ibn Ebî Rebâh da: Ezanla beraber bütün sınaî hareketlerin devamı haram olur, demiştir.
İbrâhîm ibn Sa'd da Zuhrî'den: Cumua günü müezzin ezan okuduğu zaman, yolculuk hâlinde bulunan kimse ezanı işitse,o cumua namazında hâzır bulunması (müstehâb olarak) lâzımdır dediğini, nakletmiştir

907 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ حَدَّثَنَا عَبَايَةُ بْنُ رِفَاعَةَ قَالَ أَدْرَكَنِي أَبُو عَبْسٍ وَأَنَا أَذْهَبُ إِلَى الْجُمُعَةِ فَقَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ اغْبَرَّتْ قَدَمَاهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَرَّمَهُ اللَّهُ عَلَى النَّارِ

-...Bize Abâye ibnu Rifâa tahdîs edip şöyle dedi: Ben cumuaya giderken Ebû Abs (R) arkamdan bana yetişti de şöyle dedi: Ben Peygamber (S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "Her kimin ayakları Allah yolunda toza bulanırsa, Allah onu cehennem ateşine haram eder"

---

908 - حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ قَالَ الزُّهْرِيُّ عَنْ سَعِيدٍ وَأَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وحَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا أُقِيمَتْ الصَّلَاةُ فَلَا تَأْتُوهَا تَسْعَوْنَ وَأْتُوهَا تَمْشُونَ عَلَيْكُمْ السَّكِينَةُ فَمَا أَدْرَكْتُمْ فَصَلُّوا وَمَا فَاتَكُمْ فَأَتِمُّوا

-.... Bize ez-Zuhrî, Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den; o da Peygamber(S)'den olmak üzere tahdîs etti. Ve yine bize Ebu'l-Yemân tahdîs edip şöyle dedi: Bize Şuayb, Zuhrî'den haber verdi; o şöyle demiştir; Bana Ebû Seleme ibnu Ab-dirrahmân haber verdi ki, Ebû Hureyre şöyle demiştir: Ben Rasûlul-lah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Namaz (için) ikaame olunduğu zaman, namaza koşa koşa gitmeyip, vakaar ve sekîneti elden bırakmayarak ve ağır ağır yürüyerek gidiniz. Namazın yetiştiğiniz kadarını (imâmla beraber) kılınız, kaçırdığınız kısmım da (yalnız olarak) tamamlayınız"

---

909 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو قُتَيْبَةَ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ لَا أَعْلَمُهُ إِلَّا عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُومُوا حَتَّى تَرَوْنِي وَعَلَيْكُمْ السَّكِينَةُ

...Bize Alî ibnu'l-Mubârek, Yahya ibn Ebî Kesîr'den; o da Abdullah ibnu Ebû Katâde'den tahdîs etti. Ebû Abdillah Buhârî şöyle dedi: Ben Abdullah'ın bu hadîsi ancak babası Ebû Katâde Haris ibn Rib'î el-Ensârî'den; onun da Peygamber'den rivayet ettiğini biliyorum. Peygamber (S): "Namaza ikaame edildiği vakit beni (hücremden çıkmış) görmedikçe ayağa kalkmayınız ve sekînet üzere olunuz" buyurmuştur

---

بَاب لَا يُفَرَّقُ بَيْنَ اثْنَيْنِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ

910 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ وَدِيعَةَ حَدَّثَنَا سَلْمَانُ الْفَارِسِيُّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ اغْتَسَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَتَطَهَّرَ بِمَا اسْتَطَاعَ مِنْ طُهْرٍ ثُمَّ ادَّهَنَ أَوْ مَسَّ مِنْ طِيبٍ ثُمَّ رَاحَ فَلَمْ يُفَرِّقْ بَيْنَ اثْنَيْنِ فَصَلَّى مَا كُتِبَ لَهُ ثُمَّ إِذَا خَرَجَ الْإِمَامُ أَنْصَتَ غُفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجُمُعَةِ الْأُخْرَى

Cumua Günü (Mescide Girmiş Olan) İki Kişinin Arası Açılmaz

-....Selmân el-Fârisî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Cumua günü gusül edip de gücünün yettiği derecede mükemmelen temizlendikten, yâhud yağlandıktan, yâhud herhangi güzel kokudan süründükten sonra (câmi'e) giden, cemâatten iki kişinin arasına girmeyen, sonra kendisine takdir edilen namazı kılan, sonra imâm minbere çıktığı zaman susan hiçbir kimse müstesna olmamak üzere, onun o günle gelecek diğer cumua arasındaki günâhları muhakkak ki mağfiret olunmuştur"

بَاب لَا يُقِيمُ الرَّجُلُ أَخَاهُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَيَقْعُدُ فِي مَكَانِهِ

911 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ هُوَ ابْنُ سَلَّامٍ قَالَ أَخْبَرَنَا مَخْلَدُ بْنُ يَزِيدَ قَالَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ سَمِعْتُ نَافِعًا يَقُولُ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُقِيمَ الرَّجُلُ أَخَاهُ مِنْ مَقْعَدِهِ وَيَجْلِسَ فِيهِ * قُلْتُ لِنَافِعٍ الْجُمُعَةَ قَالَ الْجُمُعَةَ وَغَيْرَهَا

İnsan Cumua Günü (Din) Kardeşini Kaldırıp da Onun Yerine Oturmaz

-...Bize İbnu Cureyc haber verip şöyle dedi: Ben Nâfi'den işittim, şöyle diyordu: Ben İbnu Umer(R)'den işittim; Peygamber (S) insanın kendi (dîn) kardeşini oturduğu yerinden kaldırıp oraya oturmasını nehyetti , diyordu. (İbnu Cureyc şöyle dedi:) Ben Nâfi'e: Bu nehiy cumuada mı? diye sordun. Nâfi': Cumuada da başka namazlarda da, dedi.

بَاب الْأَذَانِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ

912 - حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ كَانَ النِّدَاءُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ أَوَّلُهُ إِذَا جَلَسَ الْإِمَامُ عَلَى الْمِنْبَرِ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَلَمَّا كَانَ عُثْمَانُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَكَثُرَ النَّاسُ زَادَ النِّدَاءَ الثَّالِثَ عَلَى الزَّوْرَاءِ

Cumua Günündeki Ezan Babı

-...Size İbn EbîZi'b, Zuhrî'den; o da es-Sâib ibn Yezîd'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Cumua günü ezanın ilki Peygamber (S) ile Ebû Bekr ve Umer(R) zamanlarında imâm minbere oturduğu vakit başlardı. Usmân halîfe olduğu ve insanlar (Medine'de) çoğaldığı zaman Zevrâ üzerinde okunan üçüncü nidayı ilâve etti. (Ebû Abdillah Buhârî: Zevrâ Medine çarşısında bir yerdir, dedi)

بَاب الْمُؤَذِّنِ الْوَاحِدِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ

913 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ الْمَاجِشُونُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ أَنَّ الَّذِي زَادَ التَّأْذِينَ الثَّالِثَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حِينَ كَثُرَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ وَلَمْ يَكُنْ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُؤَذِّنٌ غَيْرَ وَاحِدٍ وَكَانَ التَّأْذِينُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ حِينَ يَجْلِسُ الْإِمَامُ يَعْنِي عَلَى الْمِنْبَرِ

Cumua Günü Tek Müezzin Babı

-...Sâib ibnu Yezîd (R) şöyle demiştir: Cumua günü üçüncü ezan okumayı ziyâde eden Usmân ibn Affân(R)'dır ki, Medîne ahâlîsi çoğaldığı zaman idi. Peygamber(S)'in ise bir müezzinden başka yoktu ve cumua ezan okunması da imâm minber üzerine oturduğu vakitte olurdu.

بَاب يُجِيبُ الْإِمَامُ عَلَى الْمِنْبَرِ إِذَا سَمِعَ النِّدَاءَ

914 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ قَالَ سَمِعْتُ مُعَاوِيَةَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ وَهُوَ جَالِسٌ عَلَى الْمِنْبَرِ أَذَّنَ الْمُؤَذِّنُ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ قَالَ مُعَاوِيَةُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ قَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَقَالَ مُعَاوِيَةُ وَأَنَا فَقَالَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ فَقَالَ مُعَاوِيَةُ وَأَنَا فَلَمَّا أَنْ قَضَى التَّأْذِينَ قَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى هَذَا الْمَجْلِسِ حِينَ أَذَّنَ الْمُؤَذِّنُ يَقُولُ مَا سَمِعْتُمْ مِنِّي مِنْ مَقَالَتِي

İmam Minber Üzerinde İken Nidayı İşittiği Zaman Müezzine Cevab Verir (Ezan Lafızlarını Söyler) Babı

-...Ebû Umâme ibn Sehl ibn Huneyf şöyle demiştir: Ben Ebû Sufyân'ın oğlu Muâviye'den şöyle dediğini işittim: O, minber üzerinde oturmuş iken müezzin ezan okudu da: Allâhu Ekber Allâhu Ekber dedi. Muâviye de: Allâhu Ekber, Allâhu Ekber dedi. Müezzin: Eşhedu en lâ ilahe ille'llâh dedi.Muâviye: Ben de (buna şehâdet ederim), dedi. Müezzin: Eşhedu enne Muhammeden rasûlullah dedi. Muâviye: Ben de (buna şehâdet ederim), dedi. Müezzin ezan okumayı bitirince Muâviye: Ey insanlar! Ben RasûluIlah(S)ın bu makaamda (yânı bu minber üzerinde) oturur ve müezzin ezan okurken benden işittiğiniz bu sözleri söyler.olduğunu işitmişimdir, dedi

---

بَاب الْجُلُوسِ عَلَى الْمِنْبَرِ عِنْدَ التَّأْذِينِ

915 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ السَّائِبَ بْنَ يَزِيدَ أَخْبَرَهُ أَنَّ التَّأْذِينَ الثَّانِيَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ أَمَرَ بِهِ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حِينَ كَثُرَ أَهْلُ الْمَسْجِدِ وَكَانَ التَّأْذِينُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ حِينَ يَجْلِسُ الْإِمَامُ

Ezan Okunması Esnasında Minber Üzerinde Oturmak Babı
-....Sâib ibn Yezîd (R) şöyle haber vermiştir: Cumua günü ikinci ezan okunmasını, mescid ahâlîsi çoğaldığı zaman Usmân (R) emretti ve cumua günü ezan okunması, imâm minbere oturduğu sıra idi.

بَاب التَّأْذِينِ عِنْدَ الْخُطْبَةِ

916 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ السَّائِبَ بْنَ يَزِيدَ يَقُولُ إِنَّ الْأَذَانَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ كَانَ أَوَّلُهُ حِينَ يَجْلِسُ الْإِمَامُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ عَلَى الْمِنْبَرِ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَلَمَّا كَانَ فِي خِلَافَةِ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَكَثُرُوا أَمَرَ عُثْمَانُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ بِالْأَذَانِ الثَّالِثِ فَأُذِّنَ بِهِ عَلَى الزَّوْرَاءِ فَثَبَتَ الْأَمْرُ عَلَى ذَلِكَ

Hutbe Önünde Ezan Okunması Babı
-.... Zuhrî şöyle demiştir: Ben Sâib ibn Yezîd'den işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S) ile Ebû Bekr ve Umer zamanlarında cumua günü ezan, birincisi imâm cumua günü minber üzerine oturduğu sırada idi. Sonra Usmân (R)'ın halifeliği zamanında insanlar çoğaldığında Usmân cumua günü üçüncü ezanı emretti de, bu ezan Zevrâ üzerinde okundu. Binâenaleyh iş bu minval üzere (yânî iki ezan, bir ikaamet üzerine) sabit oldu

---

بَاب الْخُطْبَةِ عَلَى الْمِنْبَرِ وَقَالَ أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ خَطَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمِنْبَرِ

917 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدٍ الْقَارِيُّ الْقُرَشِيُّ الْإِسْكَنْدَرَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمِ بْنُ دِينَارٍ أَنَّ رِجَالًا أَتَوْا سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ السَّاعِدِيَّ وَقَدْ امْتَرَوْا فِي الْمِنْبَرِ مِمَّ عُودُهُ فَسَأَلُوهُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَعْرِفُ مِمَّا هُوَ وَلَقَدْ رَأَيْتُهُ أَوَّلَ يَوْمٍ وُضِعَ وَأَوَّلَ يَوْمٍ جَلَسَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى فُلَانَةَ امْرَأَةٍ قَدْ سَمَّاهَا سَهْلٌ مُرِي غُلَامَكِ النَّجَّارَ أَنْ يَعْمَلَ لِي أَعْوَادًا أَجْلِسُ عَلَيْهِنَّ إِذَا كَلَّمْتُ النَّاسَ فَأَمَرَتْهُ فَعَمِلَهَا مِنْ طَرْفَاءِ الْغَابَةِ ثُمَّ جَاءَ بِهَا فَأَرْسَلَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَ بِهَا فَوُضِعَتْ هَا هُنَا ثُمَّ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى عَلَيْهَا وَكَبَّرَ وَهُوَ عَلَيْهَا ثُمَّ رَكَعَ وَهُوَ عَلَيْهَا ثُمَّ نَزَلَ الْقَهْقَرَى فَسَجَدَ فِي أَصْلِ الْمِنْبَرِ ثُمَّ عَادَ فَلَمَّا فَرَغَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا صَنَعْتُ هَذَا لِتَأْتَمُّوا وَلِتَعَلَّمُوا صَلَاتِي

Hutbenin Minber Üzerinde Yapılması Babı
Enes ibn Mâlik (R) de: Peygamber (S) minber üzerinde hutbe yaptı, demiştir.
-.... Bize Ebû Hazım ibnu Dînâr (140) şöyle tahdîs etti: Minberin hangi ağaçtan yapıldığında münâkaşa eden bir takım kimseler, Sehl ibn Sa'd es-Sâidî'ye geldiler de, ona bu mes'eleyi sordular. Bunun üzerfne Sehl şöyle dedi: Vallahi ben onun neden yapıldığını bilmekteyim. Ve yine yemîn olsun ki, ben onu ilk kurulduğu günü de, Rasûlullah'ın ilk defa üzerine oturduğu günü de görmüşümdür. Rasûlullah (S) Ensâr kadınlarından fulân kadına -Sehl, bu kadının ismini söylemiştir:- "Marangoz kölene emret de, benim için insanlara hitâb ettiğim zaman üzerine oturabileceğim, tahtalardan birşey yapsın " buyurdu. O kadın da o

kölesine emretti. O da Gâbe'nin ılgın ağaçlarından onu yaptı. Sonra onu getirdi. Kadın Rasûlullah'a haber yolladı. O da emretti, işte şuraya konuldu. Sonra Rasûlullah'ın bunun üzerinde şöyle namaz kıldığım* gördüm: Rasûlullah minber üzerinde tekbîr aldı, sonra yine minber üzerinde iken rukû'a vardı. Sonra geri geri aşağıya indi de minberin dibinde secde etti. Sonra yine minber üzerine dönüp tekrar etti. Böylece iki rek'at namazı bitirince, Rasû-lullah insanlara döndü de: "Ey insanlar! Bu gördüğünüz şeyleri ancak bana uyasınız ve benim namazımı öğrenesiniz diye yaptım" buyurdu

---

918 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ أَنَسٍ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كَانَ جِذْعٌ يَقُومُ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا وُضِعَ لَهُ الْمِنْبَرُ سَمِعْنَا لِلْجِذْعِ مِثْلَ أَصْوَاتِ الْعِشَارِ حَتَّى نَزَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهِ * قَالَ سُلَيْمَانُ عَنْ يَحْيَى أَخْبَرَنِي حَفْصُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرًا

-.... Bana Yahya ibnu Saîd haber verip şöyle dedi: Bana Enes'in oğlunun oğlu haber verdi ki, o Câbir ibn Abdillah'tan işit-miştir. Câbir (R) şöyle demiştir: Bir hurma kütüğü vardı, Peygamber (S) - hutbe yaparken- onun üzerinde dururdu.Kendisi için minber konulduğu zaman biz bu kütükten, gebeliği on aylık develerin iniltisine benzer sesler işittik. Tâ ki Peygamber (minberden) inip de elini onun üzerine koyunca (sustu).Süleyman ibn Bilâl, Yahya ibn Saîd'den söyledi (o, şöyle demiştir): Bana Enes ibn Mâlik'in oğlu olan Ubeydullah'ın oğlu Hafs ha-beF verdi ki, kendisi Câbir ibn Abdillah'tan işitmiştir

---

919 – حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ مَنْ جَاءَ إِلَى الْجُمُعَةِ فَلْيَغْتَسِلْ

-...Bize Âdem ibn Ebî Iyâs tahdîs edip şöyle dedi: Bize İbnu Ebî Zi'b, Zuhrî'den; o da Sâlim'den; o da babası Abdullah ibn Umer'-den tahdîs etti. Abdullah ibn Umer şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den minber üzerinde hutbe yaparken işittim (hutbesinde): "Her kim cumuaya gelecekse yıkansın" buyurdu

---

بَاب الْخُطْبَةِ قَائِمًا وَقَالَ أَنَسٌ بَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ قَائِمًا

Hutbe, Hatib Ayakta Dikilerek Olur Babı
Enes de: Peygamber (S) ayakta dikilerek hutbe yaparken... demiştir

---

920 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ الْقَوَارِيرِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ قَالَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ قَائِمًا ثُمَّ يَقْعُدُ ثُمَّ يَقُومُ كَمَا تَفْعَلُونَ الْآنَ

...İbnu Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) sizin şimdi yapmakta olduğunuz gibi, ilk hutbeyi ayakta yapar, sonra oturur, sonra (tekrar ikinci hutbe için) ayağa kalkardı

بَاب يَسْتَقْبِلُ الْإِمَامُ الْقَوْمَ وَاسْتِقْبَالِ النَّاسِ الْإِمَامَ إِذَا خَطَبَ وَاسْتَقْبَلَ ابْنُ عُمَرَ وَأَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ الْإِمَامَ

921 – حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ هِلَالِ بْنِ أَبِي مَيْمُونَةَ حَدَّثَنَا عَطَاءُ بْنُ يَسَارٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ قَالَ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَلَسَ ذَاتَ يَوْمٍ عَلَى الْمِنْبَرِ وَجَلَسْنَا حَوْلَهُ

Hutbe Yaparken İmam Yüzünü Cemaate Yöneltir; ve İnsanların da Yüzlerini İmama Yöneltmeleri Babı

İbn Umer ile Enes (R) imâma yöneldiler.

-...Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Günün birinde Peygamber (S) minber üzerine oturdu, bizler de çepçevre O'nun etrafında oturduk

---

بَاب مَنْ قَالَ فِي الْخُطْبَةِ بَعْدَ الثَّنَاءِ أَمَّا بَعْدُ رَوَاهُ عِكْرِمَةُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

922 – وَقَالَ مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ قَالَ أَخْبَرَتْنِي فَاطِمَةُ بِنْتُ الْمُنْذِرِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ قَالَتْ دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَالنَّاسُ يُصَلُّونَ قُلْتُ مَا شَأْنُ النَّاسِ فَأَشَارَتْ بِرَأْسِهَا إِلَى السَّمَاءِ فَقُلْتُ آيَةٌ فَأَشَارَتْ بِرَأْسِهَا أَيْ نَعَمْ قَالَتْ فَأَطَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جِدًّا حَتَّى تَجَلَّانِي الْغَشْيُ وَإِلَى جَنْبِي قِرْبَةٌ فِيهَا مَاءٌ فَفَتَحْتُهَا فَجَعَلْتُ أَصُبُّ مِنْهَا عَلَى رَأْسِي فَانْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ تَجَلَّتْ الشَّمْسُ فَخَطَبَ النَّاسَ وَحَمِدَ اللَّهَ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ قَالَتْ وَلَغَطَ نِسْوَةٌ مِنْ الْأَنْصَارِ فَانْكَفَأْتُ إِلَيْهِنَّ لِأُسَكِّتَهُنَّ فَقُلْتُ لِعَائِشَةَ مَا قَالَ قَالَتْ قَالَ مَا مِنْ شَيْءٍ لَمْ أَكُنْ أُرِيتُهُ إِلَّا قَدْ رَأَيْتُهُ فِي مَقَامِي هَذَا حَتَّى الْجَنَّةَ وَالنَّارَ وَإِنَّهُ قَدْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّكُمْ تُفْتَنُونَ فِي الْقُبُورِ مِثْلَ أَوْ قَرِيبَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ يُؤْتَى أَحَدُكُمْ فَيُقَالُ لَهُ مَا عِلْمُكَ بِهَذَا الرَّجُلِ فَأَمَّا الْمُؤْمِنُ أَوْ قَالَ الْمُوقِنُ شَكَّ هِشَامٌ فَيَقُولُ هُوَ رَسُولُ اللَّهِ هُوَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَى فَآمَنَّا وَأَجَبْنَا وَاتَّبَعْنَا وَصَدَّقْنَا فَيُقَالُ لَهُ نَمْ صَالِحًا قَدْ كُنَّا نَعْلَمُ إِنْ كُنْتَ لَتُؤْمِنُ بِهِ وَأَمَّا الْمُنَافِقُ أَوْ قَالَ الْمُرْتَابُ شَكَّ هِشَامٌ فَيُقَالُ لَهُ مَا عِلْمُكَ بِهَذَا الرَّجُلِ فَيَقُولُ لَا أَدْرِي سَمِعْتُ النَّاسَ يَقُولُونَ شَيْئًا فَقُلْتُ قَالَ هِشَامٌ فَلَقَدْ قَالَتْ لِي فَاطِمَةُ فَأَوْعَيْتُهُ غَيْرَ أَنَّهَا ذَكَرَتْ مَا يُغَلِّظُ عَلَيْهِ

Hutbe (Mukaddimesin)de Allah'ı Sena Ettikten Sonra "Amma Ba'du" Diyen Kimse Babı

Hutbe mukaddimesin d eki bu "Amma ba'du" sözünü İkrime, İbn Abbâs'tan; o da Peygamber(S)'den Rivayet etti.

-...Bize Hişâm ibnu Urve tahdîs edip şöyle dedi: Bana Fâtıma bintu'l-Munzir, Ebû Bekr'in kızı Esma 'dan haber verdi. Esma (R) şöyle demiştir: Ben Âişe'nin yanına girdim. İnsanlar namaz kılmaktalardı. Ben: İnsanların bu hâli nedir? dedim. Âişe (güneş tutulduğunu anlatmak için) başı ile gökyüzüne doğru işaret etti. Ben: Bir âyet (yânî bir azâb yâhud kıyamet alâmeti) mi? diye sordum. Âişe yine başıyla evet dedi. Esma şöyle dedi: (Bunun üzerine ben de namaza durdum) Rasûlullah namazı çok uzattı. Nihayet bana bir baygınlık geldi. Yanımda su dolu bir kırba vardı. Onun ağzını açtım ve ondan başıma su dökmeye başladım. Nihayet Rasûlullah namazı bitirdi, güneş de açılmıştı.Rasûlullah namazdan sonra insanlara hutbeye başlayıp; Allah'a lâyık olduğu sıfatlarla hamd ettikten sonra "Amma ba'du" dedi. Esma dedi ki: Tam bu sırada Ensâr'dan bir takım kadınlar konuşup gürültü etmeye başladılar. Ben de onları susturayım diye yüzümü onların tarafına meylettirdim. Bundan dolayı "Amma ba'du" dan sonrasını işitmedim. Âişe'ye: Rasûlullah ne dedi? diye sordum. Âişe şöyle dedi: Rasûlullah şöyle buyurdu: "Cennet ve cehenneme kadar evvelce bana gösterilmemiş hiçbir şey kalmadı ki, bu makaamımda görmüş olmayayım. Ve şu da bana vahyolundu ki, sizler kabirlerinizde Mesîh Deccâl (yüzünden çekilecek) imtihanlara benzer yâhud ona yakın bir imtihan geçireceksiniz. Kabirde her birinize gelinecek de: Bu adam hakkındaki ilmin nedir? denilecek.Mü'min yâhud mûkın olan kimse -bu şekki Hişâm söyledi-: O, Muhammed'dir, o Allah'ın Rasûlü'dür.Bize beyyineler ile hidâyet getirdi. Biz de O'na îmân ettik, da'vetine icabet ettik, izine uyduk ve O'nu tamâmıyle tasdik eyledik, diyecek. Bu cevâb üzerine o kimseye: Yat da iyice uyu. Biz senin O zâta inanmakta olduğunu kat'iy-yetle bilmekteyiz, denilecek. Amma münafık yâhud şübheci olan kimseye gelince -yine Hişâm terdîdli söyledi- ona da: Senin bu adam hakkındaki

bilgin nedir? denilecek. O da: Ben bilmiyorum, insanların bir şey söylediklerini işittim, ben de söyledim, diyecektir." Hişâm şöyle dedi: Yemîn olsun Munzir kızı Fâtıma bunları bana söylemiş, ben de aynen ezberlemişimdir. Şu kadar ki, Fâtima'nın kat'î söylemediği şeyleri ezberlemedim.

---

923 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ جَرِيرِ بْنِ حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ الْحَسَنَ يَقُولُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ تَغْلِبَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ بِمَالٍ أَوْ سَبْيٍ فَقَسَمَهُ فَأَعْطَى رِجَالًا وَتَرَكَ رِجَالًا فَبَلَغَهُ أَنَّ الَّذِينَ تَرَكَ عَتَبُوا فَحَمِدَ اللَّهَ ثُمَّ أَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَوَاللَّهِ إِنِّي لَأُعْطِي الرَّجُلَ وَأَدَعُ الرَّجُلَ وَالَّذِي أَدَعُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ الَّذِي أُعْطِي وَلَكِنْ أُعْطِي أَقْوَامًا لِمَا أَرَى فِي قُلُوبِهِمْ مِنْ الْجَزَعِ وَالْهَلَعِ وَأَكِلُ أَقْوَامًا إِلَى مَا جَعَلَ اللَّهُ فِي قُلُوبِهِمْ مِنْ الْغِنَى وَالْخَيْرِ فِيهِمْ عَمْرُو بْنُ تَغْلِبَ فَوَاللَّهِ مَا أُحِبُّ أَنَّ لِي بِكَلِمَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُمْرَ النَّعَمِ * تَابَعَهُ يُونُسُ

-.... Bize Ebû Âsim, Cerîr ibn Hâzım'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben el-Hasen el-Basrî'den işittim, şöyle diyordu: Bize Amr ibnu Tağlib (R) şöyle tahdîs etti: (Bir defa) Rasûlullah'a -Bahreyn'den-birçok mal yâhud bir çok esîr getirilmişti. Onu taksîm etti de bâzı kimselere atıyye verdi, bâzı kimselere atıyye vermedi. Sonra atiyye vermediği kimselerin gücenip şikâyet ettikleri haberi kendisine ulaştı. Bunun üzerine (hitâb etmek için) Allah'a hamd, sonra sena etti, ondan sonar da "Amma ba'du" diyerek şöyle buyurdu: "Vallahi ben atıyye vermediğim kimseyi, atıyye verdiğim kimseden ziyâde sevip dururken, yine birine atıyye verir (sevdiğime) atıyye vermediğim olur. Lâkin şu kadar var ki, ben bir takım kimselere, kalblerinde sabırsızlık ve hırs gördüğüm için mal veririm Bâzı kimseleri de Allah Taâlâ'mn, kalblerinde yarattığı zenginlik ve hayra havale ederim (mal vermem). Amr ibn Tağlib de bu sonuncular arasındadır". Râvî Amr ibn Tağlib: Vallahi Rasûlullah'ın bu kelâmına bedel kırmızı develere mâlik olmayı gönlüm istemez, demiştir. Bu hadîsi rivayet etmekte, Yûnus ibn Ubeydillah ibn Dînâr el-Abdî, ona mutâ-baat etmiştir

---

924 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ ذَاتَ لَيْلَةٍ مِنْ جَوْفِ اللَّيْلِ فَصَلَّى فِي الْمَسْجِدِ فَصَلَّى رِجَالٌ بِصَلَاتِهِ فَأَصْبَحَ النَّاسُ فَتَحَدَّثُوا فَاجْتَمَعَ أَكْثَرُ مِنْهُمْ فَصَلَّوْا مَعَهُ فَأَصْبَحَ النَّاسُ فَتَحَدَّثُوا فَكَثُرَ أَهْلُ الْمَسْجِدِ مِنْ اللَّيْلَةِ الثَّالِثَةِ فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّوْا بِصَلَاتِهِ فَلَمَّا كَانَتْ اللَّيْلَةُ الرَّابِعَةُ عَجَزَ الْمَسْجِدُ عَنْ أَهْلِهِ حَتَّى خَرَجَ لِصَلَاةِ الصُّبْحِ فَلَمَّا قَضَى الْفَجْرَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَتَشَهَّدَ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّهُ لَمْ يَخْفَ عَلَيَّ مَكَانُكُمْ لَكِنِّي خَشِيتُ أَنْ تُفْرَضَ عَلَيْكُمْ فَتَعْجِزُوا عَنْهَا * تَابَعَهُ يُونُسُ

-.... Bize Leys, Ukayl'den; o da İbn Şihâb'dan tahdîs etti. İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Urve haber verdi; ona da Âişe (R) şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S) bir gece hücreden dışarıya çıktı, mes-cidde namaz kıldı. Bir takım insanlar da onun namazına uyup namâz kıldılar. Sabaha girince insanlar bunu kendi aralarında konuştular. Bundan dolayı müteâkıb gece daha çok insan toplandı ve yine Peygamber ile birlikte gece namazı kıldılar. Sabah olunca insanlar yine konuştular. Üçüncü gece mescid ahâlîsi haylî çok oldu.Rasûlullah yine çıktı, insanlar da O'nun namazına uyarak namaz kıldılar. Dördüncü gece olduğu zaman mescid, ahâlîyi almaktan âciz r oldu (Peygamber onların yanlarına gitmedi). Nihayet sabah namazını kıldırmak için çıktı. Sabah namazını kıldırınca, insanlara yönelip şehâdet kelimelerini söyledi.'Sonra' ammâ ba'du"dedi ve:"Şu muhakkak ki dün geceki durumunuz bana gizli olmadı. Lâkin ben, gece namazı üzerinize farz olunur da sonra ondan âciz olursunuz diye endîşe ettim" buyurdu. Yûnus ibn Yezîd el-Eylî, bu hadîsi rivayet etmekte Ukayl'e mutabaat etmiştir.

---

925 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ عَشِيَّةً بَعْدَ الصَّلَاةِ فَتَشَهَّدَ وَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ * تَابَعَهُ أَبُو مُعَاوِيَةَ وَأَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَمَّا بَعْدُ * تَابَعَهُ الْعَدَنِيُّ عَنْ سُفْيَانَ فِي أَمَّا بَعْدُ

-..Bize Ebu'l-Yemân tahdîs edip şöyle dedi: Bize Şuayb, Zuh-rî'den haber verdi; o şöyle demiştir: Bana Urve, Ebû Humeyd es-Sâidî'den haber verdi: Ebû Humeyd, ona şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S) bir gün öğle ile akşam arasında bir namaz ardından hutbeye kalkıp teşehhüd etti, Allah Taâlâ'ya hamd ve sena eyledi. Ondan sonra da "Amma ba'du" dedi. Bu hadîsi Hişâm'dan; o da babasından; o da Ebû Humeyd'den; o da Peygamber (S) "Amma ba'du" dedi, diye rivayet etmekte Ebû Muâviye ile Ebû Usâme, Zuhrî'ye mutâbaat etmişlerdir. Muhammed ibn el-Adenî ise Zuhrî'ye, Sufyân ibn Uyeyne'den sâdece "Amma ba'du" lâfzında mutâbaat etmiştir, hadîsin tamâmında değil "

---

926 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنٍ عَنْ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ قَالَ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَمِعْتُهُ حِينَ تَشَهَّدَ يَقُولُ أَمَّا بَعْدُ * تَابَعَهُ الزُّبَيْدِيُّ عَنْ الزُّهْرِيِّ

-....Zuhrî şöyle demiştir: Bana Alî ibn Hüseyin (94) haber verdi. Mısver ibn Mahrame (R)şöyle demiştir: Rasûlullah (S) ayağa kalktı, ben ondan işittim ki, şehâdet kelimelerini söylediği zaman "Amma ba'du" diyordu. Zubeydî Zuhrî'den rivayet etmekte ona mutâbaat etti

---

927 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبَانَ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ الْغَسِيلِ قَالَ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ صَعِدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمِنْبَرَ وَكَانَ آخِرَ مَجْلِسٍ جَلَسَهُ مُتَعَطِّفًا مِلْحَفَةً عَلَى مَنْكِبَيْهِ قَدْ عَصَبَ رَأْسَهُ بِعِصَابَةٍ دَسِمَةٍ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ أَيُّهَا النَّاسُ إِلَيَّ فَثَابُوا إِلَيْهِ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ هَذَا الْحَيَّ مِنْ الْأَنْصَارِ يَقِلُّونَ وَيَكْثُرُ النَّاسُ فَمَنْ وَلِيَ شَيْئًا مِنْ أُمَّةِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَطَاعَ أَنْ يَضُرَّ فِيهِ أَحَدًا أَوْ يَنْفَعَ فِيهِ أَحَدًا فَلْيَقْبَلْ مِنْ مُحْسِنِهِمْ وَيَتَجَاوَزْ عَنْ مُسِيِّهِمْ

-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bir gün omuzu üzerindeki büyük bir ridâya sarınıp bürünmüş olarak ve başını da boz bir sarık ile bağlamış olduğu hâlde minbere çıktı. Bu (hitâb etmek için minbere) son oturması oldu. Allah'a hamd ve sena etti. Sonra: "Ey insanlar! Yakınıma gelin" buyurdu. Sahâbîler O'na doğru toplandılar. Ondan sonra Rasûlullah "Amma ba'du" diyerek şöyle buyurdu: "İyi biliniz ki, bu Ensâr cemâati (günden güne) azalacaklar, başka kimseler ise çoğalacaklardır. Binâenaleyh Muham-med Ümmeti 'nden her kim herhangi bir şey üzerine vilâyet sahibi olup da bir kimseye zarar vermeye veya menfâat eriştirmeye muktedir olacak olursa, Ensâr'dan iyilik edenlerin iyiliğini kabul, kötülük edenlerin seyyiesinden vazgeçip affetsin"

بَاب الْقَعْدَةِ بَيْنَ الْخُطْبَتَيْنِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ

928 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ قَالَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ خُطْبَتَيْنِ يَقْعُدُ بَيْنَهُمَا

Cumua Günü İki Hutbe Arasında Oturmak Babı
-....İbnu Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) iki hutbe yapar, aralarında oturur idi

---

بَاب الِاسْتِمَاعِ إِلَى الْخُطْبَةِ

929 – حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْأَغَرِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ وَقَفَتْ الْمَلَائِكَةُ عَلَى بَابِ الْمَسْجِدِ يَكْتُبُونَ الْأَوَّلَ فَالْأَوَّلَ وَمَثَلُ الْمُهَجِّرِ كَمَثَلِ الَّذِي يُهْدِي بَدَنَةً ثُمَّ كَالَّذِي يُهْدِي بَقَرَةً ثُمَّ كَبْشًا ثُمَّ دَجَاجَةً ثُمَّ بَيْضَةً فَإِذَا خَرَجَ الْإِمَامُ طَوَوْا صُحُفَهُمْ وَيَسْتَمِعُونَ الذِّكْرَ

Cumua Günü Hutbeye Kulak Tutup İşitmek Babı
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Cumua günü olduğu zaman mescidin kapısı yanında melekler durur, gelenleri Öncelik sırasıyle yazarlar. Erken gelenin meseli bir deve kurbân eden kimse gibidir. Ondan sonraki bir sığır kurbân eden gibi; ondan sonra bir koç kurbân eden gibi; ondan sonraki bir tavuk sadaka eden; sonra bir yumurta sadaka eden gibidir.İmâm hutbeye çıkınca melekler sahîfelerini dürüp zikri dinlerler"

بَاب إِذَا رَأَى الْإِمَامُ رَجُلًا جَاءَ وَهُوَ يَخْطُبُ أَمَرَهُ أَنْ يُصَلِّيَ رَكْعَتَيْنِ

930 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ النَّاسَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَقَالَ أَصَلَّيْتَ يَا فُلَانُ قَالَ لَا قَالَ قُمْ فَارْكَعْ

İmam, Hutbe Yaparken İçeriye Gelen Bir Kimse Gördüğünde Ona İki Rek'at Namaz Kılınması Emreder
-....Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) cumua günü insanlara hutbe yaparken bir kimse geldi. Hemen Peygamber: "Yâfulân, sen namaz kıldın mı?" diye sordu. O zât: Hayır, dedi. Peygamber: "(Öyleyse) kalk da iki rek'at namaz kıl" buyurdu

---

بَاب مَنْ جَاءَ وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ

931 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو سَمِعَ جَابِرًا قَالَ دَخَلَ رَجُلٌ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ فَقَالَ أَصَلَّيْتَ قَالَ لَا قَالَ قُمْ فَصَلِّ رَكْعَتَيْنِ

İmam Hutbe Yaparken Gelen Kimse İki Hafif Rek'at Namaz Kılar Babı
-...Câbir (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) cumua günü hutbe yaparken bir kimse girdi.Peygamber ona: "Namaz kıldın mı?" diye sordu. O: ±iayır, dedi. Peygamber: "(Öyleyse) iki rek'at namaz kıl" buyurdu

---

بَاب رَفْعِ الْيَدَيْنِ فِي الْخُطْبَةِ

932 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ وَعَنْ يُونُسَ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ بَيْنَمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ إِذْ قَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكَ الْكُرَاعُ وَهَلَكَ الشَّاءُ فَادْعُ اللَّهَ أَنْ يَسْقِيَنَا فَمَدَّ يَدَيْهِ وَدَعَا

Hutbe Esnasında Elleri Kaldırmak Babı

-.... Enes (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) cumua günü hutbe yapmakta iken bir zât ayağa kalktı da: Yâ Rasûlallah! At sürüleri helak oldu, davar sürülen helak oldu. Allah'a, bize yağmur vermesini duâ ediver! dedi. Bunun üzerine Rasûlullah iki elini uzattı ve duâ etti

---

بَاب الِاسْتِسْقَاءِ فِي الْخُطْبَةِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ

933 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرٍو الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ أَصَابَتْ النَّاسَ سَنَةٌ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ فِي يَوْمِ جُمُعَةٍ قَامَ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكَ الْمَالُ وَجَاعَ الْعِيَالُ فَادْعُ اللَّهَ لَنَا فَرَفَعَ يَدَيْهِ وَمَا نَرَى فِي السَّمَاءِ قَزَعَةً فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا وَضَعَهَا حَتَّى ثَارَ السَّحَابُ أَمْثَالَ الْجِبَالِ ثُمَّ لَمْ يَنْزِلْ عَنْ مِنْبَرِهِ حَتَّى رَأَيْتُ الْمَطَرَ يَتَحَادَرُ عَلَى لِحْيَتِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمُطِرْنَا يَوْمَنَا ذَلِكَ وَمِنْ الْغَدِ وَبَعْدَ الْغَدِ وَالَّذِي يَلِيهِ حَتَّى الْجُمُعَةِ الْأُخْرَى وَقَامَ ذَلِكَ الْأَعْرَابِيُّ أَوْ قَالَ غَيْرُهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَهَدَّمَ الْبِنَاءُ وَغَرِقَ الْمَالُ فَادْعُ اللَّهَ لَنَا فَرَفَعَ يَدَيْهِ فَقَالَ اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا فَمَا يُشِيرُ بِيَدِهِ إِلَى نَاحِيَةٍ مِنْ السَّحَابِ إِلَّا انْفَرَجَتْ وَصَارَتْ الْمَدِينَةُ مِثْلَ الْجَوْبَةِ وَسَالَ الْوَادِي قَنَاةُ شَهْرًا وَلَمْ يَجِئْ أَحَدٌ مِنْ نَاحِيَةٍ إِلَّا حَدَّثَ بِالْجَوْدِ

Cumua Günü Hutbe Esnasında Yağmur Duası Babı
-.... Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) zamanında insanlara bir kıtlık isabet etti. Bir cumua günü Peygamber hutbe yaparken bir bedevi Arab ayağa kalktı da: Yâ Rasûlallah, mallar helak oldu, çoluk çocuk da aç kaldı; bizim için Allah'a duâ ediver, dedi. Rasûlullah iki elini kaldırdı ki, biz o sırada gökyüzünde hiçbir bulut parçası görmüyorduk. Nefsim elinde olan Allah'a yemîn olsun, bulutlar dağlar misâli gökyüzünü kaplamadıkça Rasûlullah ellerini indirmedi ve minberinden de inmedi. Nihayet yağmur tanelerinin O'-nun sakalı üzerinde yuvarlandığını gördüm. O günümüz, ertesi günü, daha ertesi günü ve ondan sonra gelen gün; tâ öteki cumuaya kadar hep üzerimize yağmur yağıp durdu. Ertesi cumua yine o bede-vî (Enes'in dediğine göre) yâhud bir başkası ayağa kalktı da: Yâ Rasûlallah, binalar yıkıldı, mallar boğuldu. Bizim için Allah'a duâ et,dedi. Bunun üzerine Rasûlullah yine iki elini kaldırdı da: "Allâhum-me havâleynâ velâ aleynâ = Yâ Allah, etrafımıza (yağdır), üzerimize değil" diye dua etti. Bunu söylerken de eliyle hangi cihetteki buluta işaret ediyor idiyse, orası açıldı ve Medîne (üstü açık) bir alan gibi oldu. Kanat Vâdîsi bir ay mütemadiyen aktı ve herhangi cihetten kim geldi ise bol bol yağmur yağdığını söyledi

---

بَاب الْإِنْصَاتِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ وَإِذَا قَالَ لِصَاحِبِهِ أَنْصِتْ فَقَدْ لَغَا وَقَالَ سَلْمَانُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُنْصِتُ إِذَا تَكَلَّمَ الْإِمَامُ

934 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا قُلْتَ لِصَاحِبِكَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ أَنْصِتْ وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ فَقَدْ لَغَوْتَ

Cumua Günü İmam Hutbe Yaparken Susmak ve O Sırada Yanındaki Arkadaşına "Sus" Diyen Kimse de Lağv Yapmıştır Babı
Ve Selmân, Peygamber'den: İmâm konuştuğu zaman (herkes) susar (buyurdu), dedi.
-... BanaSaîdibnu'l-Müseyyeb haber verdi ki, onadaEbû Hureyre (R) şöyle haber vermiştir:Rasûlullah (S): "Cumuagünü imâm hutbe yaparken sen (yanındaki) arkadaşına 'Sus (dinle)' desen, yine lâğv etmiş olursun" buyurdu

---

بَاب السَّاعَةِ الَّتِي فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ

935 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَقَالَ فِيهِ سَاعَةٌ لَا يُوَافِقُهَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي يَسْأَلُ اللَّهَ تَعَالَى شَيْئًا إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ وَأَشَارَ بِيَدِهِ يُقَلِّلُهَا

Cumua Günü Kendisinde Duanın Kabul Edileceği Saat Babı
-.... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) cumua gününü zikretti de: "Onda bir saat vardır ki, müslümân olan hiç bir kul kalkıp namaz kılarken o saate rastlayıp da Yüce Allah'tan bir şey istemeye dursun, ille O, bunu kendisine verilir.'buyurdu ve o saatin kısa olduğunu anlatmak için eli ile işaret etti

---

بَاب إِذَا نَفَرَ النَّاسُ عَنْ الْإِمَامِ فِي صَلَاةِ الْجُمُعَةِ فَصَلَاةُ الْإِمَامِ وَمَنْ بَقِيَ جَائِزَةٌ

936 - حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو قَالَ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ قَالَ حَدَّثَنَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ أَقْبَلَتْ عِيرٌ تَحْمِلُ طَعَامًا فَالْتَفَتُوا إِلَيْهَا حَتَّى مَا بَقِيَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا اثْنَا عَشَرَ رَجُلًا فَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ{وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انْفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا}

Cumua Namazında (Bazı) İnsanlar İmamın Meclisinden Çıkıp Gittikleri Zaman, İmamın ve Kalıp Cemaatte Hazır Bulunanların Namazı Caizdir
-.... Bize Câbir ibn Abdillah (R) tahdîs edip şöyle dedi: Biz Peygamber (S) ile birlikte (cumua) namazı kılacağımız sırada (Şâm tarafından) yiyecek yüklü bir kervan geliverdi. İnsanlar o kaafileye doğru yönelip gittiler. Nihayet Peygamber'in beraberinde on iki kişiden başka kalmadı. Onun üzerine işte şu âyet nazil oldu: "Onlar bir ticâret yâhud bir oyun, bir eğlence gördükleri zaman ona yönelip dağıldılar da, seni ayakta bıraktılar. De ki: Allah'ın yanındaki, eğlenceden de, ticâretten de hayırlıdır ve Allah rızık verenlerin en hayirltSldir" (el-Cumua: II)

بَاب الصَّلَاةِ بَعْدَ الْجُمُعَةِ وَقَبْلَهَا

937 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي قَبْلَ الظُّهْرِ رَكْعَتَيْنِ وَبَعْدَهَا رَكْعَتَيْنِ وَبَعْدَ الْمَغْرِبِ رَكْعَتَيْنِ فِي بَيْتِهِ وَبَعْدَ الْعِشَاءِ رَكْعَتَيْنِ وَكَانَ لَا يُصَلِّي بَعْدَ الْجُمُعَةِ حَتَّى يَنْصَرِفَ فَيُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ

Cumuadan Sonra ve Önce Kılınan Namaz Babı
-.... Bize Mâlik, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer (R)'den haber verdi (o, şöyle demiştir):Rasûlullah (S) öğle namazından evvel iki ve ondan sonra yine iki, akşam namazından sonra da kendi evinde iki rek'at namaz kılardı. Yatsı namazından sonra (yine evinde) iki rek'at kılardı. Cumua namazından sonra ise (mescidden kendi evine) dönmedikçe namaz kılmazdı. Lâkin evine dönünce iki rek'at kılardı

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى{فَإِذَا قُضِيَتْ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ}

938 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلٍ قَالَ كَانَتْ فِينَا امْرَأَةٌ تَجْعَلُ عَلَى أَرْبِعَاءَ فِي مَزْرَعَةٍ لَهَا سِلْقًا فَكَانَتْ إِذَا كَانَ يَوْمُ جُمُعَةٍ تَنْزِعُ أُصُولَ السِّلْقِ فَتَجْعَلُهُ فِي قِدْرٍ ثُمَّ تَجْعَلُ عَلَيْهِ قَبْضَةً مِنْ شَعِيرٍ تَطْحَنُهَا فَتَكُونُ أُصُولُ السِّلْقِ عَرْقَهُ وَكُنَّا نَنْصَرِفُ مِنْ صَلَاةِ الْجُمُعَةِ فَنُسَلِّمُ عَلَيْهَا فَتُقَرِّبُ ذَلِكَ الطَّعَامَ إِلَيْنَا فَنَلْعَقُهُ وَكُنَّا نَتَمَنَّى يَوْمَ الْجُمُعَةِ لِطَعَامِهَا ذَلِكَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
"Artık o namaz kılınınca yeryüzüne dağdın, Allah'ın /adlından arayın... " (ei-cumua: 10)
-...Sehl ibnu Sa'd (R) şöyle demiştir: İçimizde bir kadın vardı. Su arkları kenarındaki tarlasında pazı bitkisi yetiştirirdi. Her cumua günü olunca pazıların köklerini söker, bir tencereye kor, sonra öğüttüğü bir avuç arpayı içine atardı ki, o kökler etli kemik manzarasını alırdı. Bizler cumua namazından çıkınca o kadına uğrar, selâm verirdik. O da bu yemeği bizlere yaklaştırır, biz de onu kaşıklardık. Ve biz, kadının o yemeği için cumuanın çabuk gelmesini temenni eder dururduk

---

839 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلٍ بِهَذَا وَقَالَ مَا كُنَّا نَقِيلُ وَلَا نَتَغَدَّى إِلَّا بَعْدَ الْجُمُعَةِ

-....Bize İbnu Ebî Hazım, babasından; o da Sem"den (yukarıda geçen) bu hadîsi tahdîs etti.Ebû Hâzım'ın oğlu Abdulazîz burada şunu ziyâde etmiştir: Biz (Peygamber zamanında) cumuayı kılmadan ne gündüz uykusuna yatar ve ne de kuşluk yemeği yerdik, dedi

---

بَاب الْقَائِلَةِ بَعْدَ الْجُمُعَةِ

940 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُقْبَةَ الشَّيْبَانِيُّ الْكُوفِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ الْفَزَارِيُّ عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا يَقُولُ كُنَّا نُبَكِّرُ إِلَى الْجُمُعَةِ ثُمَّ نَقِيلُ

Gündüz İstirahatı Cumua Namazından Sonradır Babı
-...Bize Ebû İshâk el-Fezârî, Humeyd'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben Enes (R)'ten işittim: Bizler cumuaya erken davranır, namazdan sonra da gündüz istirâhati yapardık, diyordu

---

941 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ كُنَّا نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْجُمُعَةَ ثُمَّ تَكُونُ الْقَائِلَةُ

-....Sehl (R): Bizler Peygamber (S) ile birlikte cumua namazını kılardık; kaylûle yânî gündüz istirâhati ondan sonra olurdu, dedi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَاب صَلَاةِ الْخَوْفِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى{وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنْ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمْ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُبِينًا وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمْ الصَّلَاةَ فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُمْ فَإِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِنْ وَرَائِكُمْ وَلْتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَى لَمْ يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ وَدَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيلُونَ

عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ بِكُمْ أَذًى مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَنْ تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ وَخُذُوا حِذْرَكُمْ إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا}

EBVÂBU SALÂTİ'L-HAVF (Korku Namazı Bâbları)
- Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli (Babi):"Yeryüzünde sefere çıktığınız zaman, eğer kâfirlerin size fenalık yapacağından endîşe ederseniz, namazdan kısaltmanızda üzerinize bir vebal yoktur. Şübhesiz ki, , kâfirler sizin apaçık düşmânınızdır.Sen de içlerindebulunup da kendilerine namaz kıldırdığın vakit, onlardan bir kısmı seninle birlikte dursun, silâhlarını (yanlarına) alsınlar. Bu suretle secde ettikleri zaman da arka tarafınızda bulunsunlar. (Bundan sonra) henüz namazını kılmamış olan diğer kısmı gelip seninle beraber namazlarını kılsınlar ve onlar da ihtiyat tedbîrlerini ve silâhlarını alsınlar. O küfredenler arzu ederler ki, siz silâhlarınızdan ve eşyanızdan gafil olasınız da üstünüze derhâl bir baskın yapsınlar. Eğer size yağmurdan bir eziyyet olursa, yâhud hasta bulunursanız silâhlarınızı koymanızda üzerinize vebal yoktur. (Fakat yine) bütün ihtiyat tedbîrlerini alın. Şübhe yok ki, Allah kâfirlere hor ve hakîr edici bir azâb hazırlamıştır" (en-Nisâ: 101-102)

---

942 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ سَأَلْتُهُ هَلْ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْنِي صَلَاةَ الْخَوْفِ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ غَزَوْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِبَلَ نَجْدٍ فَوَازَيْنَا الْعَدُوَّ فَصَافَفْنَا لَهُمْ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي لَنَا فَقَامَتْ طَائِفَةٌ مَعَهُ تُصَلِّي وَأَقْبَلَتْ طَائِفَةٌ عَلَى الْعَدُوِّ وَرَكَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَنْ مَعَهُ وَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ ثُمَّ انْصَرَفُوا مَكَانَ الطَّائِفَةِ الَّتِي لَمْ تُصَلِّ فَجَاءُوا فَرَكَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهِمْ رَكْعَةً وَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ فَقَامَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ فَرَكَعَ لِنَفْسِهِ رَكْعَةً وَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ

-..Bize Ebu'l-Yemân tahdîs edip şöyle dedi: Bize Şuayb, Zuhrî'-den haber verdi. Şuayb dedi ki: Ben Zuhrî'ye: Peygamber (S) korku namazı kıldı mı? diye sordum. Zuhrî şöyle dedi: Bana Salim haber verdi ki, Abdullah ibn Umer şöyle demiştir: Rasûlullah (S) ile birlikte Necd tarafına gazveye gitmiştim. Düşmanın hizasına geldik, onlara karşı safflarımızı düzdük. (Namaz vakti gelince) Rasûlullah (S), bize kıldırmak üzere namaza durdu. Bir kısım sahâbîler de O'nunla beraber namaza durdular. Diğer bir kısım ise yönünü düşmana çevirdi. Rasûlullah kendisiyle birlikte olanlarla beraber rukû'a vardı ve iki defa secde etti. Sonra beraber namaz kılanlar henüz namaz kılmamış olan taifenin yerlerine gittiler. Ötekiler de gelip Rasülullah'-ın arkasında namaza durdular. Rasûlullah onlarla beraber rukû'a varıp iki secde etti. Sonra selâm verdi. (Ondan sonra) o iki taifenin her biri nevbetleşe namaza durup, kendi hesâblarına birer kerre rukû'a varıp ikişer secde ettiler.

بَاب صَلَاةِ الْخَوْفِ رِجَالًا وَرُكْبَانًا رَاجِلٌ قَائِمٌ

943 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْقُرَشِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ نَحْوًا مِنْ قَوْلِ مُجَاهِدٍ إِذَا اخْتَلَطُوا قِيَامًا وَزَادَ ابْنُ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِنْ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَلْيُصَلُّوا قِيَامًا وَرُكْبَانًا

Korku Namazının Yayalar ve Süvariler Olarak Kılınması Babı
"Râcü", ayakta duran demektir.
-....Bizeİbnu Cureyc, Mûsâ ibnu Ukbe'den; odaNâfi'den; O da İbn Umer'den tahdîs etti. İbn Umer (R), Mucâhid'in: "Müslümanlar İle düşmanlar birbirine karıştıklarında namazı ayakta kılarlar"sözünde benzer bir söz söylemiştir. İbnu Umer burada Peygamber(S)'den nakil olmak üzere şunu ziyâde etmiştir:

"Düşmanlar daha çok (olup da korku daha ziyâde) olursa yayalar ve binektiler olarak (yânı ayakta ve hayvan üstünde olarak) namaz kılsınlar"

بَاب يَحْرُسُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا فِي صَلَاةِ الْخَوْفِ

944 – حَدَّثَنَا حَيْوَةُ بْنُ شُرَيْحٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ عَنْ الزُّبَيْدِيِّ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَامَ النَّاسُ مَعَهُ فَكَبَّرَ وَكَبَّرُوا مَعَهُ وَرَكَعَ وَرَكَعَ نَاسٌ مِنْهُمْ مَعَهُ ثُمَّ سَجَدَ وَسَجَدُوا مَعَهُ ثُمَّ قَامَ لِلثَّانِيَةِ فَقَامَ الَّذِينَ سَجَدُوا وَحَرَسُوا إِخْوَانَهُمْ وَأَتَتْ الطَّائِفَةُ الْأُخْرَى فَرَكَعُوا وَسَجَدُوا مَعَهُ وَالنَّاسُ كُلُّهُمْ فِي صَلَاةٍ وَلَكِنْ يَحْرُسُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا

Korku Namazında Musalülerin Bir Kısmı Diğer Kısmını Bekleyip Korur
-....Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) namaza kalktı, insanlar da O'nunla beraber namaza kalktılar. Peygamber tekbîr aldı, insanlar da O'nunla birlikte tekbîr aldılar. Peygamber rukû'a vardı, insanlardan bir kısmı da rukû'a vardılar. Sonra Peygamber secde etti, rükû' edenler de O'nunla beraber secde ettiler. Sonra Peygamber ikinci rek'at için kalktı, secde etmiş olanlar da kalktılar ve (geriye çekilip) öteki kardeşlerine bekçilik etmeye koyuldular. Bu sırada (Peygamber'le birinci rek'atta rükû' ve'secde etmemiş olan) diğer taife geldi. Onlar da Peygamber'le beraber rukû'a varıp secde ettiler. Bu esnada cemâatin hepsi namaz içindedir, lâkin bir kısımları diğerlerine bekçilik ediyorlardır

---

بَاب الصَّلَاةِ عِنْدَ مُنَاهَضَةِ الْحُصُونِ وَلِقَاءِ الْعَدُوِّ

وَقَالَ الْأَوْزَاعِيُّ إِنْ كَانَ تَهَيَّأَ الْفَتْحُ وَلَمْ يَقْدِرُوا عَلَى الصَّلَاةِ صَلَّوْا إِيمَاءً كُلُّ امْرِئٍ لِنَفْسِهِ فَإِنْ لَمْ يَقْدِرُوا عَلَى الْإِيمَاءِ أَخَّرُوا الصَّلَاةَ حَتَّى يَنْكَشِفَ الْقِتَالُ أَوْ يَأْمَنُوا فَيُصَلُّوا رَكْعَتَيْنِ فَإِنْ لَمْ يَقْدِرُوا صَلَّوْا رَكْعَةً وَسَجْدَتَيْنِ فَإِنْ لَمْ يَقْدِرُوا لَا يُجْزِئُهُمْ التَّكْبِيرُ وَيُؤَخِّرُوهَا حَتَّى يَأْمَنُوا وَبِهِ قَالَ مَكْحُولٌ وَقَالَ أَنَسٌ حَضَرْتُ عِنْدَ مُنَاهَضَةِ حِصْنِ تُسْتَرَ عِنْدَ إِضَاءَةِ الْفَجْرِ وَاشْتَدَّ اشْتِعَالُ الْقِتَالِ فَلَمْ يَقْدِرُوا عَلَى الصَّلَاةِ فَلَمْ نُصَلِّ إِلَّا بَعْدَ ارْتِفَاعِ النَّهَارِ فَصَلَّيْنَاهَا وَنَحْنُ مَعَ أَبِي مُوسَى فَفُتِحَ لَنَا وَقَالَ أَنَسٌ وَمَا يَسُرُّنِي بِتِلْكَ الصَّلَاةِ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا

Kal'aların Mukaavemeti Esnasında ve Düşmanla Karşılaşma Sırasında Namaz Babı
-..Evzâî de şöyle demiştir: Eğer fetih zamanı yaklaşıp namaz kılmaya kaadir olmazlarsa, îmâ ile namaz kılarlar. Herkes ayn ayrı namaz kılar, imâya da kaadir olmazlarsa, kıtale ara verilinceye kadar yâhud emniyette oluncaya kadar namazı geri bırakır, sonra iki rek'at kılarlar. Buna da kaadir olmazlarsa, bir rükû' ile iki sucûdden ibaret bir namaz kılarlar. Buna da kaadir olmazlarsa, kendilerine tekbîr kifayet etmez; namazı emîn olacakları zamana kadar geri bırakırlar.Mekhûl de buna kaail olmuştur. Enes ibn Mâlik de şöyle demiştir:Tuster Kal'ası muhasara edilirken tan yeri ağardığı vakitte hâzır bulundum. Kıtalin alevlenmesi şiddetlendi de, sabah namazını kılamadılar. Gün yükselmeden namazı kılamadık. Biz o namazı Ebû Mûsâ el-Eş'ârî ile beraber kıldık. KaPanın fethi de bize müyesser oldu".Yine Enes: "Bu namaza mukaabil dünyâ ve içindekilere mâlik olmak beni sevindirmez" demiştir

---

945 – حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُبَارَكٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ جَاءَ عُمَرُ يَوْمَ الْخَنْدَقِ فَجَعَلَ يَسُبُّ كُفَّارَ قُرَيْشٍ وَيَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا صَلَّيْتُ الْعَصْرَ حَتَّى كَادَتْ الشَّمْسُ أَنْ تَغِيبَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا وَاللَّهِ مَا صَلَّيْتُهَا بَعْدُ قَالَ فَنَزَلَ إِلَى بُطْحَانَ فَتَوَضَّأَ وَصَلَّى الْعَصْرَ بَعْدَ مَا غَابَتْ الشَّمْسُ ثُمَّ صَلَّى الْمَغْرِبَ بَعْدَهَا

-....Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Handak günü (güneş battıktan sonra) Umer gelip, Kureyş kâfirlerine sövmeye başladı. Ve:Yâ Rasülallah, ikindiyi az daha güneş batmadan kılamayacaktım, diyor du.Peygamber: "Vallahi onu henüz ben de kılamadım" dedi. Bunun üzerine Peygamber Buthân vadisine indi ve orada abdest aldı. Güneş batmış iken ikindiyi kıldırdı, sonra onun ardından da akşamı kıldırdı

بَاب صَلَاةِ الطَّالِبِ وَالْمَطْلُوبِ رَاكِبًا وَإِيمَاءً

وَقَالَ الْوَلِيدُ ذَكَرْتُ لِلْأَوْزَاعِيِّ صَلَاةَ شُرَحْبِيلَ بْنِ السِّمْطِ وَأَصْحَابِهِ عَلَى ظَهْرِ الدَّابَّةِ فَقَالَ كَذَلِكَ الْأَمْرُ عِنْدَنَا إِذَا تُخُوِّفَ الْفَوْتُ وَاحْتَجَّ الْوَلِيدُ بِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يُصَلِّيَنَّ أَحَدٌ الْعَصْرَ إِلَّا فِي بَنِي قُرَيْظَةَ

Düşmanı Kovalayan Kimsenin ve Düşman Tarafından Kovalanan Kimsenin Hayvan Sırtında Îmaen Olan Namazı Babı

el-Velîd ibnu Müslim el-Kuraşî de şöyle demiştir: Ben Evzâî'ye: Şurahbîl ibnu's-Samt el-Kindî ile arkadaş larının hayvan üstünde namaz kıldıklarını zikrettim. Evzâî: Eğer namaz vaktinin kaçıp gideceğinden korkulursa, namaz işi bizce de böyledir (yânî böyle yapılmalıdır), dedi. Velîd (bunu rivayet ederken kovalayan kimse meselesinde Evzâî'nin mezhebini te'yîd için) Peygamberin "Hiçbir kimse ikindiyi Benû Kurayza'ya varmadıkça kılmasın!" kavlini hüccet getirmiştir

---

بَابٌ

946 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْمَاءَ قَالَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَنَا لَمَّا رَجَعَ مِنْ الْأَحْزَابِ لَا يُصَلِّيَنَّ أَحَدٌ الْعَصْرَ إِلَّا فِي بَنِي قُرَيْظَةَ فَأَدْرَكَ بَعْضَهُمْ الْعَصْرُ فِي الطَّرِيقِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لَا نُصَلِّي حَتَّى نَأْتِيَهَا وَقَالَ بَعْضُهُمْ بَلْ نُصَلِّي لَمْ يُرِدْ مِنَّا ذَلِكَ فَذُكِرَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يُعَنِّفْ وَاحِدًا مِنْهُمْ

....İbn Umer (R) şöyle demiştir: Ahzâb'dan dönünce Peygamber (S) bizlere: "Hiçbir kimse ikindiyi Benû Kurayza yurduna ulaşmadıkça kılmasın" buyurdu. Oraya gidenlerin bâzıları yolda iken ikindi vakti girdi. Bâzıları: Oraya varmadıkça namazı kılmayız, dediler. Diğer bâzıları da: Hayır, biz kılarız. O emirle bizden istenen bu (dediğiniz) değildir, dediler. Sonra bu işi Peygamber'e arzettiler. Peygamber (S) onlardan hiçbir kimseye darılmadı.

بَاب التَّبْكِيرِ وَالْغَلَسِ بِالصُّبْحِ وَالصَّلَاةِ عِنْدَ الْإِغَارَةِ وَالْحَرْبِ

947 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ وَثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى الصُّبْحَ بِغَلَسٍ ثُمَّ رَكِبَ فَقَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ خَرِبَتْ خَيْبَرُ إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ{فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ}فَخَرَجُوا يَسْعَوْنَ فِي السِّكَكِ وَيَقُولُونَ مُحَمَّدٌ وَالْخَمِيسُ قَالَ وَالْخَمِيسُ الْجَيْشُ فَظَهَرَ عَلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَتَلَ الْمُقَاتِلَةَ وَسَبَى الذَّرَارِيَّ فَصَارَتْ صَفِيَّةُ لِدِحْيَةَ الْكَلْبِيِّ وَصَارَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ تَزَوَّجَهَا وَجَعَلَ صَدَاقَهَا عِتْقَهَا فَقَالَ عَبْدُ الْعَزِيزِ لِثَابِتٍ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ أَنْتَ سَأَلْتَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ مَا أَمْهَرَهَا قَالَ أَمْهَرَهَا نَفْسَهَا فَتَبَسَّمَ

Düşmana Baskın Esnasında ve Harbde "Allahu Ekber" Demek, Sabah Namazını Karanlıkta Kılmak; Baskın ve Harb Önünde Namaz Kılıp Tekbir Getirmek Babı

-...Bize Hammâd, Abdulazîz ibn Suheyb'den ve Sabit el-Bunânî'den; o ikisi de Enes ibn Mâlik'ten tahdîs etti (Enes şöyle demiştir): Rasûlullah (S), sabah namazını Hayber yakınında alaca karanlıkta kıldırdı,

sonra hayvanına bindi de: "Allâhu Ekber. Harıbet Hayberu. înnâ izâ nezelnâ bisâhati kavmin fe-sâe sahâbu'l-munzerîn = Allâhu ekber. Hayber harâb oldu gitti -yâhud harâb olsun- Biz bir kavmin yurdunu (basıp, içine) girdik mi, inzâr edilmiş olanların sabahı yaman olur" buyurdu.Hayber ahâlîsi dışarı çıktılar, sokaklarda koşarak: İşte Muhammed ve ordu, diyorlardı. Râvî:"Ha-mîs", ordu demektir, dedi. Nihayet Rasûlullah onlara gâlib geldi, mu-hâriblerini öldürdü,zürriyetlerini esîr aldı. Safiyye bintu Huyey evvelâ Dıhye el-Kelbî'nin milki oldu, sonra da Rasûlullah'ın milki oldu. Sonra Safiyye'ye hürriyet verip onunla evlendi. Safiyye'nin hürriyete kavuşturulmasını da kendisine mehr yaptı. Râvî Abdulazîz ibn Suheyb, ; Sabit el-Bunânfye: Yâ Ebâ Muhammed! Enes'e, ona neyi mehr yaptı diye sen sordun mu? dedi. Sabit de: Peygamber, Safiyye'ye hürriyetini mehr yaptı, dedi de gülümsedi

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَابٌ فِي الْعِيدَيْنِ وَالتَّجَمُّلِ فِيه

948 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ قَالَ أَخَذَ عُمَرُ جُبَّةً مِنْ إِسْتَبْرَقٍ تُبَاعُ فِي السُّوقِ فَأَخَذَهَا فَأَتَى بِهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ابْتَعْ هَذِهِ تَجَمَّلْ بِهَا لِلْعِيدِ وَالْوُفُودِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا هَذِهِ لِبَاسُ مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ فَلَبِثَ عُمَرُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَلْبَثَ ثُمَّ أَرْسَلَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِجُبَّةِ دِيبَاجٍ فَأَقْبَلَ بِهَا عُمَرُ فَأَتَى بِهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ قُلْتَ إِنَّمَا هَذِهِ لِبَاسُ مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ وَأَرْسَلْتَ إِلَيَّ بِهَذِهِ الْجُبَّةِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَبِيعُهَا أَوْ تُصِيبُ بِهَا حَاجَتَكَ

İki Bayram ve Bayramda Süslenmek Hakkında Bab
-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Umer ibn Hattâb çarşıda satılmakta olan kalın ipekten bir kaftan aldı. Müteakiben o kaftanı alıp Rasûlullah'a getirdi ve: Yâ Rasûlallah, bu kaftanı satın al da bayramda ve elçiler geldiği vakitler giyinip onunla süslen, dedi. Rasûlullah da ona: "Bu ancak (âhiretten) nasibi olmayan kimsenin giyeceği libâstır" buyurdu. Bundan sonra Umer Allah'ın dilediği kadar ikaamet etti. Sonra Rasûlullah ona dîbâcdan dokunmuş bir kaftan yolladı. Umer bu kaftanla geldi ve onu Rasûlullah'a getirdi de: Yâ Rasûlallah! Sen, bu ipekli cübbe âhirette nasibi olmayan kimsenin giyeceğidir, buyurmuştun; böyle iken şimdi bana bu ipekli cübbeyi gönderdin! dedi. Rasûlullah (S) da ona cevaben: "Onu satarsın ve bedeliyle bir hacetini görürsün" buyurdu

---

بَاب الْحِرَابِ وَالدَّرَقِ يَوْمَ الْعِيدِ

949 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَمْرٌو أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَسَدِيَّ حَدَّثَهُ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدِي جَارِيَتَانِ تُغَنِّيَانِ بِغِنَاءِ بُعَاثَ فَاضْطَجَعَ عَلَى الْفِرَاشِ وَحَوَّلَ وَجْهَهُ وَدَخَلَ أَبُو بَكْرٍ فَانْتَهَرَنِي وَقَالَ مِزْمَارَةُ الشَّيْطَانِ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَقْبَلَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَام فَقَالَ دَعْهُمَا فَلَمَّا غَفَلَ غَمَزْتُهُمَا فَخَرَجَتَا

Bayram Günü Mızraklar ve Kalkanlar(la Oynanması) Babı
-....Âişe (R) şöyle demiştir: (Bayram günlerinin birinde) Rasûlullah yanıma girdi. O esnada benim yanımda Buâs harblerine âid ezgileri (def çalarak) okuyan iki kız vardı. Yatağına uzanıp yüzünü çevirdi. Derken Ebû Bekr de girdi ve: Peygamber'in yanında şeytân mızmârı mı? diyerek beni azarladı.

Rasûlullah hemen ona döndü ve: "Onları bırak" buyurdu.Babamın zihni başka şey ile meşgul olunca ben kızlara işaret ettim, onlar da dışarı çıktılar.

---

950 – وكَانَ يَوْمَ عِيدٍ يَلْعَبُ السُّودَانُ بِالدَّرَقِ وَالْحِرَابِ فَإِمَّا سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِمَّا قَالَ تَشْتَهِينَ تَنْظُرِينَ فَقُلْتُ نَعَمْ فَأَقَامَنِي وَرَاءَهُ خَدِّي عَلَى خَدِّهِ وَهُوَ يَقُولُ دُونَكُمْ يَا بَنِي أَرْفِدَةَ حَتَّى إِذَا مَلِلْتُ قَالَ حَسْبُكِ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَاذْهَبِي

-..Yine bir bayram günü siyahiler kalkanlar ve mızraklarla oynuyorlardı. Ya ben Pey-gamber'den (bakmağa izin) istedim, yâhud kendiliğinden: "Bakmak arzu ediyor musun?" dedi. Ben: Evet (istiyorum), dedim. Hemen beni arkasında yanağım yanağı üzerine gelecek şekilde ayak üstü dikeltti ve: "Haydin Erfide oğulları!" dedi. Nihayet bakmaktan usandığımda: "Artık yeter mi?" diye sordu. Ben: Evet, dedim. "Öyleyse git" buyurdu

---

بَاب سُنَّةِ الْعِيدَيْنِ لِأَهْلِ الْإِسْلَامِ

951 – حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَأَخْبَرَنِي زُبَيْدٌ قَالَ سَمِعْتُ الشَّعْبِيَّ عَنْ الْبَرَاءِ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ فَقَالَ إِنَّ أَوَّلَ مَا نَبْدَأُ مِنْ يَوْمِنَا هَذَا أَنْ نُصَلِّيَ ثُمَّ نَرْجِعَ فَنَنْحَرَ فَمَنْ فَعَلَ فَقَدْ أَصَابَ سُنَّتَنَا

İslam Ahalisi İçin Bayramların Sünneti (Yani Bayramların Yapılacak İşler) Babı
-...el-Berâ (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den hutbe söylerken işittim; şöyle buyurdu: "Bu günümüzde yapacağımız ilk şey namaz kılmamızdır. Ondan sonra (evlerimize) dönmemiz ve kurbân kesmemizdir. Her kim böyle yaparsa muhakkak bizim sünnetimize uygun iş yapmış olur"

---

952 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَخَلَ أَبُو بَكْرٍ وَعِنْدِي جَارِيَتَانِ مِنْ جَوَارِي الْأَنْصَارِ تُغَنِّيَانِ بِمَا تَقَاوَلَتْ الْأَنْصَارُ يَوْمَ بُعَاثَ قَالَتْ وَلَيْسَتَا بِمُغَنِّيَتَيْنِ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ أَمَزَامِيرُ الشَّيْطَانِ فِي بَيْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَلِكَ فِي يَوْمِ عِيدٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَبَا بَكْرٍ إِنَّ لِكُلِّ قَوْمٍ عِيدًا وَهَذَا عِيدُنَا

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Benim yanıma Ebû Bekr girdi. O sırada benim yanımda Ensâr kızlarından iki kız vardı ki, bunlar Buâs harbinde Ensâr'm birbirleri hakkında söyledikleri şiirleri tegannî ediyorlardı. Âişe dedi ki: Bu iki kız tegannîyi san'at ve âdet edinmiş kızlar da değil idiler.Ebû Bekr: Rasûlullah'ın evinde şeytân mızmârları mı? dedi. Bu da bir bayram gününde olmuştu. Rasûlul-lah (S) ona: "Yâ Ebâ Bekr, her kavmin bayramı vardır; bu da bizim bayramımızdır" buyurdu.

بَاب الْأَكْلِ يَوْمَ الْفِطْرِ قَبْلَ الْخُرُوجِ

953 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ قَالَ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَغْدُو يَوْمَ الْفِطْرِ حَتَّى يَأْكُلَ تَمَرَاتٍ * وَقَالَ مُرَجَّأُ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسٌ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيَأْكُلُهُنَّ وِتْرًا

Ramazan Bayramı Günü Bayram Namazına Çıkıştan Önce Birşey Yenilmesi Babı

-....Bize Huşeym tahdîs edip şöyle dedi: Bize Enes'in oğlu Ebû Bekr'in oğlu ubeydullah, dedesi Enes'ten haber verdi. Enes ibn Mâlik (R): Rasûlullah (S) ramazân bayramı günü birkaç tane hurma yemeden, bayram namazına çıkmazdı, demiştir. Murecce' ibnu Recâ da şöyle dedi: Bana Ubeydullah tahdîs edip şöyle dedi: Bana Enes: Peygamber'in bu hurmaları tek adetli olarak yer dediğini tahdîs etti.

بَاب الْأَكْلِ يَوْمَ النَّحْرِ

954 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَلْيُعِدْ فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ هَذَا يَوْمٌ يُشْتَهَى فِيهِ اللَّحْمُ وَذَكَرَ مِنْ جِيرَانِهِ فَكَأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَدَّقَهُ قَالَ وَعِنْدِي جَذَعَةٌ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ شَاتَيْ لَحْمٍ فَرَخَّصَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَا أَدْرِي أَبَلَغَتْ الرُّخْصَةُ مَنْ سِوَاهُ أَمْ لَا

Kurban Bayramı Günü Yemeğinin (Bayram Namazından Sonra) Yenilmesi
-...Enes (R) şöyle demiştir: "Peygamber (S): "Herkim bayram namazından evvel kurbânım kesmiş ise tekrar etsin" buyurdu. Bunun üzerine bir kimse ayağa kalktı da: Bu, et yemek arzu olunan bir gündür, dedi ve komşularının fakirlik ve ihtiyâçlarını zikretti. Peygamber (komşularının fakirliği hakkındaki sözlerinde) o zâtı tasdîk etti gibi oldu. O zât: Benim yanımda, et için kesilecek iki davardan bana daha sevgili olan yaşma girmemiş bir çepiş var, dedi. Peygamber o zâta bu çepişi kurbân etmesine izin verdi. Artık ben, bu ruhsat ondan başkalarına da sirayet etti mî, yâhud etmedi mi; bilmiyorum

---

955 – حَدَّثَنَا عُثْمَانُ قَالَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَطَبَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْأَضْحَى بَعْدَ الصَّلَاةِ فَقَالَ مَنْ صَلَّى صَلَاتَنَا وَنَسَكَ نُسُكَنَا فَقَدْ أَصَابَ النُّسُكَ وَمَنْ نَسَكَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَإِنَّهُ قَبْلَ الصَّلَاةِ وَلَا نُسُكَ لَهُ فَقَالَ أَبُو بُرْدَةَ بْنُ نِيَارٍ خَالُ الْبَرَاءِ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَإِنِّي نَسَكْتُ شَاتِي قَبْلَ الصَّلَاةِ وَعَرَفْتُ أَنَّ الْيَوْمَ يَوْمُ أَكْلٍ وَشُرْبٍ وَأَحْبَبْتُ أَنْ تَكُونَ شَاتِي أَوَّلَ مَا يُذْبَحُ فِي بَيْتِي فَذَبَحْتُ شَاتِي وَتَغَدَّيْتُ قَبْلَ أَنْ آتِيَ الصَّلَاةَ قَالَ شَاتُكَ شَاةُ لَحْمٍ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَإِنَّ عِنْدَنَا عَنَاقًا لَنَا جَذَعَةً هِيَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ شَاتَيْنِ أَفَتَجْزِي عَنِّي قَالَ نَعَمْ وَلَنْ تَجْزِيَ عَنْ أَحَدٍ بَعْدَكَ

-...el-Berâ ibnu Âzib (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) kurbân bayramı günü bayram namazından sonra bize hutbe yaptı da: "Her kim bizim bu namazımızı kılar, (ondan sonra) keseceğimiz kurbânı keserse, kurbân (sünnetin)e uygun iş yapmış olur. Her kim de kurbânını namazdan evvel keserse, kurbanlık namazdan evvel kesilmiş olur ve onun için kurbân (sevabı) yoktur" buyurdu. Bunun üzerine Berâ ibnu Âzib'in dayısı Ebû Burde ibnu Niyâr: Yâ Rasûlallah! Ben davarımı namazdan evvel kurbân etmiş bulundum. Bu günün yeme içme günü olduğunu bildim de, davarımın evimde boğazlanan ilk davar olmasını arzu ettim. Bu sebeble davarımı kestim de namaza gelmeden evvel sabah yemeğini yedim, dedi. Rasûlullah: "Senin bu davarın (kurbân davarı değil), yalnız yenecek et davarıdır" buyurdu. Ebû Burde: Yâ Rasûlallah, bizim henüz yaşına basmamış dişi bir çepişimiz vardır ki, o bana iki davardan daha sevgilidir. (Onu kessem) benim için kurbân olarak yeter mi? dedi. Rasûlullah: "Evet, lâkin senden sonra hiçbir kimse için yeîmiyecektir" buyurdu.

بَاب الْخُرُوجِ إِلَى الْمُصَلَّى بِغَيْرِ مِنْبَرٍ

956 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي زَيْدٌ عَنْ عِيَاضِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي سَرْحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْرُجُ يَوْمَ الْفِطْرِ وَالْأَضْحَى إِلَى الْمُصَلَّى فَأَوَّلُ شَيْءٍ يَبْدَأُ بِهِ الصَّلَاةُ ثُمَّ يَنْصَرِفُ

فَيَقُومُ مُقَابِلَ النَّاسِ وَالنَّاسُ جُلُوسٌ عَلَى صُفُوفِهِمْ فَيَعِظُهُمْ وَيُوصِيهِمْ وَيَأْمُرُهُمْ فَإِنْ كَانَ يُرِيدُ أَنْ يَقْطَعَ بَعْثًا قَطَعَهُ أَوْ يَأْمُرَ بِشَيْءٍ أَمَرَ بِهِ ثُمَّ يَنْصَرِفُ * قَالَ أَبُو سَعِيدٍ فَلَمْ يَزَلْ النَّاسُ عَلَى ذَلِكَ حَتَّى خَرَجْتُ مَعَ مَرْوَانَ وَهُوَ أَمِيرُ الْمَدِينَةِ فِي أَضْحًى أَوْ فِطْرٍ فَلَمَّا أَتَيْنَا الْمُصَلَّى إِذَا مِنْبَرٌ بَنَاهُ كَثِيرُ بْنُ الصَّلْتِ فَإِذَا مَرْوَانُ يُرِيدُ أَنْ يَرْتَقِيَهُ قَبْلَ أَنْ يُصَلِّيَ فَجَبَذْتُ بِثَوْبِهِ فَجَبَذَنِي فَارْتَفَعَ فَخَطَبَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَقُلْتُ لَهُ غَيَّرْتُمْ وَاللَّهِ فَقَالَ أَبَا سَعِيدٍ قَدْ ذَهَبَ مَا تَعْلَمُ فَقُلْتُ مَا أَعْلَمُ وَاللَّهِ خَيْرٌ مِمَّا لَا أَعْلَمُ فَقَالَ إِنَّ النَّاسَ لَمْ يَكُونُوا يَجْلِسُونَ لَنَا بَعْدَ الصَّلَاةِ فَجَعَلْتُهَا قَبْلَ الصَّلَاةِ

(Bayram Namazı İçin) Minbersiz Olarak Sahra Namazgahına Çıkış Babı
-... Ebû Saîd Hudrî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) ramazân bayramı günü ile kurbân bayramı gününde namazgaha çıkardı. İlk başladığı şey namaz olurdu. Sonra namazdan çıkar, cemâat (oldukları hey'ette) safflarmda otururlarken ayağa kalkar, onlara yönelerek kendilerine va'z eder, tavsiyelerde bulunur ve emirler verirdi. Hattâ o esnada bir askerî birlik göndermek isterse gönderir, yâhud başka bir şeyin yapılmasını emredecek olursa emreder ve ondan sonra namazgahtan Medine'ye dönerdi. Ebû Saîd şöyle dedi: İnsanlar (sünnete uygun olarak) hep böyle yapıp dururlarken, nihayet ya bir kurbân bayramında veya bir ramazân bayramı gününde Mervân ibn Hakem ile birlikte namazgaha çıktım. O zaman Mervân, Medîne Emîri idi. Namazgaha geldiğimizde bir de baktım ki, orada Kesîr ibnu's-Salt'ın bÎnâ ettiği bir minber var. Bir de gördüm ki, Mervân namazı kıldırmadan evvel o minberin üzerine yükselmeğe davranıyor! Ben hemen (mâni' olmak için) elbisesinden yakalayıp çektim. O da beni çekti. Nihayet o (benden kurtulup) minbere çıktı ve namazdan evvel hutbe îrâd etti. Ben ona:
— Vallahi siz (Rasûl'ün sünnetini) değiştirmiş oldunuz, dedim. O:
— Yâ Ebâ Saîd, senin o bildiğin şey gitmiştir (yânî onun hükmü kalmamıştır), dedi.Ben de:
— Benim bildiğim şey, (dediğine göre) bilmediğim şeyden vallahi daha hayırlıdır, dedim.Bunun üzerine Mervân:
— Namazdan sonra insanlar (bizi dinlemek üzere) karşımızda oturmayacakları için, ben hutbeyi namazdan evvele aldım, dedi

---

بَاب الْمَشْيِ وَالرُّكُوبِ إِلَى الْعِيدِ بِغَيْرِ أَذَانٍ وَلَا إِقَامَةٍ

957 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنَا أَنَسٌ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي فِي الْأَضْحَى وَالْفِطْرِ ثُمَّ يَخْطُبُ بَعْدَ الصَّلَاةِ

Bayram Namazına Yayan ve Binekli Gitmek, Namazı Hutbeden Evvel, Ezansız ve İkaametsiz Kılmak Babı
-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S), kurbân bayramında ve ramazân bayramında (evvelâ) bayram namazını kıldırır, sonra namazın ardından da hutbe yapardı

---

958 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى قَالَ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يَوْمَ الْفِطْرِ فَبَدَأَ بِالصَّلَاةِ قَبْلَ الْخُطْبَةِ

-..... Bize Hişâm (ibn Yûsuf) haber verdi. Onlara da İbnu Cureyc haber verip şöyle demiştir: Bana Atâ, Câbir ibn Abdillah'tan haber verdi. Atâ şöyle dedi: Ben Câbir ibn Abdillah'tan işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S) ramazân bayramı günü namaz yerine çıktı da hutbeden evvel namaza başladı

---

959 – * قَالَ وَأَخْبَرَنِي عَطَاءٌ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ أَرْسَلَ إِلَى ابْنِ الزُّبَيْرِ فِي أَوَّلِ مَا بُويِعَ لَهُ إِنَّهُ لَمْ يَكُنْ يُؤَذَّنُ بِالصَّلَاةِ يَوْمَ الْفِطْرِ إِنَّمَا الْخُطْبَةُ بَعْدَ الصَّلَاةِ

İbn Cureyc şöyle dedi: Bana Atâ ibn Ebî Rebâh haber verdi ki İbn Abbâs Abdullah ibn Zubeyr'e bey'at olunduğu ilk zamanlarda ona: Ramazân bayramı günü bayram namazı için ezan okunmazdı; hutbe de muhakkak namazdan sonradır, diye haber göndermiştir

---

960 – * وأَخْبَرَنِي عَطَاءٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَا لَمْ يَكُنْ يُؤَذَّنُ يَوْمَ الْفِطْرِ وَلَا يَوْمَ الْأَضْحَى

(Yine ibn Cureyc, aynı senedle şöyle dedi:) Bana Atâ ibn Ebî Rebâh, İbn Abbâs ile Câbir ibn Abdillah'tan şöyle haber verdi: Onlar: Peygamber zamanında ne ramazân bayramı gününde, ne de kurbân bayramı gününde (bayram namazı için) ezan okunmazdı, demişlerdir.

---

961 – وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ فَبَدَأَ بِالصَّلَاةِ ثُمَّ خَطَبَ النَّاسَ بَعْدُ فَلَمَّا فَرَغَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَزَلَ فَأَتَى النِّسَاءَ فَذَكَّرَهُنَّ وَهُوَ يَتَوَكَّأُ عَلَى يَدِ بِلَالٍ وَبِلَالٌ بَاسِطٌ ثَوْبَهُ يُلْقِي فِيهِ النِّسَاءُ صَدَقَةً قُلْتُ لِعَطَاءٍ أَتَرَى حَقًّا عَلَى الْإِمَامِ الْآنَ أَنْ يَأْتِيَ النِّسَاءَ فَيُذَكِّرَهُنَّ حِينَ يَفْرُغُ قَالَ إِنَّ ذَلِكَ لَحَقٌّ عَلَيْهِمْ وَمَا لَهُمْ أَنْ لَا يَفْعَلُوا

-...Yine aynı isnâdla Câbir ibn Abdillah'tan: Atâ şöyle demiştir: Ben Câbir'den işittim; o şöyle diyordu: Peygamber (S) ayağa kalktı ve namaza başladı. Sonra namazın ardından insanlara hutbe yaptı. Allah'ın Peygamber'i hutbeyi bitirince, bulunduğu yüksekçe yerden indi; ve kadınların yanına geldi. Bilâl'ın eline dayanarak kadınlara va'z etti. Bilâl ihramını açmıştı. Kadınlar o elbisenin içine sadaka atıp duruyorlardı. Seneddeki râvî İbn Cureyc şöyle dedi: Ben Atâ ibn Ebî Rebâh'a: Bu günde imâmın hutbeyi bitirince kadınlar tarafına gidip, onlara va'z ve nasîhatte bulunmasını, üzerine vâcib görüyor musun? diye sordum. Atâ: Bu onlar üzerinde elbette bir hakktır. Bunu yapmamakla bilmem ki ellerine ne geçer? cevâbını verdi

---

بَاب الْخُطْبَةِ بَعْدَ الْعِيدِ

962 – حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ قَالَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي الْحَسَنُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ شَهِدْتُ الْعِيدَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ فَكُلُّهُمْ كَانُوا يُصَلُّونَ قَبْلَ الْخُطْبَةِ

Hutbe Bayram Namazından Sonradır Babı

-.... İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah (S) ile Ebû Bekr, Umer ve Usmân (Allah onlardan râzî olsun) ile birlikte bayram namazında hâzır bulundum.Bunların hepsi de namazı hutbeden evvel kılarlardı.

---

963 – حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُصَلُّونَ الْعِيدَيْنِ قَبْلَ الْخُطْبَةِ

-..İbn Umer (R): Rasûlullah (S), Ebû Bekr, Umer (R) her iki bayram namazını hutbeden evvel kılarlardı, demiştir

964 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى يَوْمَ الْفِطْرِ رَكْعَتَيْنِ لَمْ يُصَلِّ قَبْلَهَا وَلَا بَعْدَهَا ثُمَّ أَتَى النِّسَاءَ وَمَعَهُ بِلَالٌ فَأَمَرَهُنَّ بِالصَّدَقَةِ فَجَعَلْنَ يُلْقِينَ تُلْقِي الْمَرْأَةُ خُرْصَهَا وَسِخَابَهَا

-... İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) ramazân bayramı günü yalnız iki rek'at namaz kıldırdı; ondan evvel de, sonra da hiçbir namaz kılmadı. Sonra yanında Bilâl olduğu hâlde kadınların bulundukları yere geldi, onlara sadaka vermeyi emretti. Kadınlar atmaya başladılar. Kadın taifesi artık halkalarını, gerdanlıklarını (Bilâlin eteği içine) atıyor, atıyordu

---

965 – حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا زُبَيْدٌ قَالَ سَمِعْتُ الشَّعْبِيَّ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَوَّلَ مَا نَبْدَأُ فِي يَوْمِنَا هَذَا أَنْ نُصَلِّيَ ثُمَّ نَرْجِعَ فَنَنْحَرَ فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ فَقَدْ أَصَابَ سُنَّتَنَا وَمَنْ نَحَرَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَإِنَّمَا هُوَ لَحْمٌ قَدَّمَهُ لِأَهْلِهِ لَيْسَ مِنْ النُّسُكِ فِي شَيْءٍ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ يُقَالُ لَهُ أَبُو بُرْدَةَ بْنُ نِيَارٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَبَحْتُ وَعِنْدِي جَذَعَةٌ خَيْرٌ مِنْ مُسِنَّةٍ فَقَالَ اجْعَلْهُ مَكَانَهُ وَلَنْ تُوفِيَ أَوْ تَجْزِيَ عَنْ أَحَدٍ بَعْدَكَ

-...el-Berâ ibn Âzib (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Bu günümüzde yapacağımız ilk şey namaz kılmamızdır. Ondan sonra evlerimize dönüp kurbân kesmemizdir. Her kim böyle yaparsa, bizim sünnetimize uygun iş yapmış olur. Her kim de namazdan evvel boğazlarsa, bu yalnız ehline takdim ettiği bir et demek olup, kurbân ibâdeti ile hiçbir münâsebeti yoktur". Rasûlullah'm bu sözleri üzerine Ensâr'dan Ebû Burde ibnu Niyâr denilen bir zât:
— Yâ Rasûlallah! Ben (davarımı namaza gelmeden önce) kesmiş bulundum. Bende yaşına girmiş keçiden daha iyi bir çepiş vardır, dedi.Rasûlullah ona:
— "Dediğin çepişi onun yerine kurbân et. Lâkin sonra da böylesi hiçbir kimse için kifayet etmiyecek -yâhud: kurbân yerine geçmiyecektir"- buyurdu

---

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ حَمْلِ السِّلَاحِ فِي الْعِيدِ وَالْحَرَمِ وَقَالَ الْحَسَنُ نُهُوا أَنْ يَحْمِلُوا السِّلَاحَ يَوْمَ عِيدٍ إِلَّا أَنْ يَخَافُوا عَدُوًّا

966 – حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ بْنُ يَحْيَى أَبُو السُّكَيْنِ قَالَ حَدَّثَنَا الْمُحَارِبِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سُوقَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ كُنْتُ مَعَ ابْنِ عُمَرَ حِينَ أَصَابَهُ سِنَانُ الرُّمْحِ فِي أَخْمَصِ قَدَمِهِ فَلَزِقَتْ قَدَمُهُ بِالرِّكَابِ فَنَزَلْتُ فَنَزَعْتُهَا وَذَلِكَ بِمِنًى فَبَلَغَ الْحَجَّاجَ فَجَعَلَ يَعُودُهُ فَقَالَ الْحَجَّاجُ لَوْ نَعْلَمُ مَنْ أَصَابَكَ فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ أَنْتَ أَصَبْتَنِي قَالَ وَكَيْفَ قَالَ حَمَلْتَ السِّلَاحَ فِي يَوْمٍ لَمْ يَكُنْ يُحْمَلُ فِيهِ وَأَدْخَلْتَ السِّلَاحَ الْحَرَمَ وَلَمْ يَكُنْ السِّلَاحُ يُدْخَلُ الْحَرَمَ

Bayramda ve Harem Arazisi İçinde Silah Taşımanın Mekruh Kılınması Babı
Ve Hasen Basrî de: Müslümanlar, bir düşman saldırısından korkuları olmadıkça, bayram günü silâh taşımaktan nehyolunmuşlardır, demiştir.
-..Saîd ibn Cubeyr şöyle demiştir: Mızrak demiri tabanının çukuruna dokunup da ayağı üzengiye yapıştığı zaman, ben İbn Umer'in yanında idim. Hemen deveden indim ve mızrağı ayağından çıkardım. Bu vak'a Minâ'da oldu. Haccâc'a haber ulaştı da Haccâc, İbn Umer'i yoklamaya geldi. Haccâc: Ah seni yaralayan kimdir, bilseydik! dedi. İbn Umer: Beni yaralayan sensin, dedi. Haccâc: Bu nasıl söz? dedi. O da: Silâh taşınmayacak bir günde silâh taşıttın ve Harem'e silâh girmezken, oraya sen silâh soktun, cevâbını verdi

967 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَعْقُوبَ قَالَ حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ دَخَلَ الْحَجَّاجُ عَلَى ابْنِ عُمَرَ وَأَنَا عِنْدَهُ فَقَالَ كَيْفَ هُوَ فَقَالَ صَالِحٌ فَقَالَ مَنْ أَصَابَكَ قَالَ أَصَابَنِي مَنْ أَمَرَ بِحَمْلِ السِّلَاحِ فِي يَوْمٍ لَا يَحِلُّ فِيهِ حَمْلُهُ يَعْنِي الْحَجَّاجَ

-...Saîd ibn Amr şöyle demiştir: Haccâc, îbn Umer'in yanına yoklamak için girdi, ben de onun yanında idim. Haccâc: O (yâ-nî îbn Umer) nasıldır? dedi. İbn Umer: İyidir, dedi. Haccâc: Seni kim yaraladı? dedi. İbn Umer de (Haccâc'ın bizzat kendisine ta'rîz ederek): Beni, silâh taşımak halâl olmayan bir günde silâh taşımayı emreden kimse yaraladı, dedi. İbn Umer bu sözüyle Haccâc'ı kasdediyordu

---

بَاب التَّبْكِيرِ إِلَى الْعِيدِ وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُسْرٍ إِنْ كُنَّا فَرَغْنَا فِي هَذِهِ السَّاعَةِ وَذَلِكَ حِينَ التَّسْبِيحِ

968 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ زُبَيْدٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ الْبَرَاءِ قَالَ خَطَبَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ النَّحْرِ قَالَ إِنَّ أَوَّلَ مَا نَبْدَأُ بِهِ فِي يَوْمِنَا هَذَا أَنْ نُصَلِّيَ ثُمَّ نَرْجِعَ فَنَنْحَرَ فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ فَقَدْ أَصَابَ سُنَّتَنَا وَمَنْ ذَبَحَ قَبْلَ أَنْ يُصَلِّيَ فَإِنَّمَا هُوَ لَحْمٌ عَجَّلَهُ لِأَهْلِهِ لَيْسَ مِنْ النُّسُكِ فِي شَيْءٍ فَقَامَ خَالِي أَبُو بُرْدَةَ بْنُ نِيَارٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَا ذَبَحْتُ قَبْلَ أَنْ أُصَلِّيَ وَعِنْدِي جَذَعَةٌ خَيْرٌ مِنْ مُسِنَّةٍ قَالَ اجْعَلْهَا مَكَانَهَا أَوْ قَالَ اذْبَحْهَا وَلَنْ تَجْزِيَ جَذَعَةٌ عَنْ أَحَدٍ بَعْدَكَ

Bayram Namazına Erken Davranmak Babı

Ve Abdullah ibn Busr: Şu muhakkak ki, bizler şu saatte bayram namazını bitirmiştik, demiştir. Bu bitirme vakti de (kerahet vaktinin geçtiği) nafile kılma zamanıdır

-...el-Berâ (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) kurbân bayramı günü bizlere hutbe yapıp şöyle buyurdu: "Bu günümüzde yapmaya başlayacağımız ilk şey, namaz kümamızdır. Ondan sonar (evlerimize) dönmemiz ve kurbân kesmemizdir. Her kim böyle yaparsa, bizim sünnetimize uygun iş yapmış olur. Her kim de namaz kılmadan evvel hayvanı keserse, bu ancak acele edip ehline verdiği bir etten ibaret olmuş olur; kurbân ibâdeti ile hiçbir münâsebeti olmaz". Peygamber'in bu sözleri üzerine dayım Ebû Burde ibnu Ni-yâr ayağa kalktı da:

— Yâ Rasûlallah! Ben davarımı namaz kılmadan evvel kesmiş bulundum. Bende yaşma girmiş keçiden daha iyi bir çepiş vardır, dedi.Rasûlullah:

— "Dediğin çepişi onun yerine kurbân et yâhud: Onu kes-. Lâkin (yaşına girmemiş olan böyle)bir çepiş, senden sonra hiçbir kimse için kifayet etmeyecektir" buyurdu

---

بَاب فَضْلِ الْعَمَلِ فِي أَيَّامِ التَّشْرِيقِ

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَعْلُومَاتٍ أَيَّامُ الْعَشْرِ وَالْأَيَّامُ الْمَعْدُودَاتُ أَيَّامُ التَّشْرِيقِ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ وَأَبُو هُرَيْرَةَ يَخْرُجَانِ إِلَى السُّوقِ فِي أَيَّامِ الْعَشْرِ يُكَبِّرَانِ وَيُكَبِّرُ النَّاسُ بِتَكْبِيرِهِمَا وَكَبَّرَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ خَلْفَ النَّافِلَةِ

Teşrik Günlerindeki İbadet Amelinin Fazileti Babı

İbn Abbâs: "Vez-kurûllâhe fî eyyâmin malûmâtin", zul-hicce'nin ilk on günüdür; "Ve'leyyâmu'l- a'dûdâtu" ise teşrik günleridir, demiştir.İbn Umer ile Ebû Hureyre, on günler içinde çarşıya çıkarlar, yüksek sesle tekbîr alırlardı; işiten insanlar da onların tekbîrlerine uyup yine yüksek sesle tekbîr alırlardı Muhammed ibn Alî el-Bâkır da (bu günlerde yalnız farzlardan sonra değil) nafile namazdan sonar da tekbîr alırdı

---

969 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ مُسْلِمٍ الْبَطِينِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ مَا الْعَمَلُ فِي أَيَّامٍ أَفْضَلَ مِنْهَا فِي هَذِهِ قَالُوا وَلَا الْجِهَادُ قَالَ وَلَا الْجِهَادُ إِلَّا رَجُلٌ خَرَجَ يُخَاطِرُ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فَلَمْ يَرْجِعْ بِشَيْءٍ

-... Bize Şu'be, Süleyman ibn Mihrân'dan; o da Müslim el-Batîn'den; o da Saîd ibn Cübeyr'den; o da îbn Abbâs'tan; o da Peygamber(S)'den tahdîs etti. Peygamber (S): "On günlerdeki iyi ameller, bu günler dekinden, yânı teşrik günlerindekilerden daha faziletli değildir" buyurdu.Sahâbîler: Cihâd da mı (daha faziletli değil)? dediler. Peygamber: "Cihâd da; meğer ki Bîr kimse (Allah yolunda cihâda) çıkıp canını ve malını tehlikeye atar da hiçbir şeyi geri getiremez olursa" buyurdu

---

بَاب التَّكْبِيرِ أَيَّامَ مِنًى وَإِذَا غَدَا إِلَى عَرَفَةَ وَكَانَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يُكَبِّرُ فِي قُبَّتِهِ بِمِنًى فَيَسْمَعُهُ أَهْلُ الْمَسْجِدِ فَيُكَبِّرُونَ وَيُكَبِّرُ أَهْلُ الْأَسْوَاقِ حَتَّى تَرْتَجَّ مِنًى تَكْبِيرًا وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يُكَبِّرُ بِمِنًى تِلْكَ الْأَيَّامَ وَخَلْفَ الصَّلَوَاتِ وَعَلَى فِرَاشِهِ وَفِي فُسْطَاطِهِ وَمَجْلِسِهِ وَمَمْشَاهُ تِلْكَ الْأَيَّامَ جَمِيعًا وَكَانَتْ مَيْمُونَةُ تُكَبِّرُ يَوْمَ النَّحْرِ وَكُنَّ النِّسَاءُ يُكَبِّرْنَ خَلْفَ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ وَعُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ لَيَالِيَ التَّشْرِيقِ مَعَ الرِّجَالِ فِي الْمَسْجِدِ

Mina Günlerinde ve (Dokuzuncu Günü Sabahı) Arafat'a Giderken Tekbir Getirmek Babı
..Ve Umer ibn Hattâb (R), Minâ'daki kubbesinde (küçük çadırında) tekbîr alırdı da, mescid ahâlîsi bunu işitir; onlar da tekbîr alırlar, çarşı pazarda onlar da tekbîre başlarlardı ve nihayet bütün Minâ, tekbîr sadâlarıyle sarsılırdı.Ve İbn Umer de o günlerde, yânî Minâ günlerinde tekbîr alır dururdu. Namazlardan sonra da, yatağında da, fustâtında da (otağında da), oturduğu yerde de, yürüdüğü yerlerde de; o günlerin hepsinde tekbîr alırdı.Ve müzminlerin annesi Meymûne (öl. 51) de nahr gününde, yânî kurbân kesme gününde tekbîr alırdı.Ve kadınlar teşrik günlerinde Ebân ibn Usmân'ın ve Umer ibn Abdilazîz'in ardından erkeklerle beraber mescidde tekbîr alırlardı

970 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الثَّقَفِيُّ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسًا وَنَحْنُ غَادِيَانِ مِنْ مِنًى إِلَى عَرَفَاتٍ عَنْ التَّلْبِيَةِ كَيْفَ كُنْتُمْ تَصْنَعُونَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَ يُلَبِّي الْمُلَبِّي لَا يُنْكَرُ عَلَيْهِ وَيُكَبِّرُ الْمُكَبِّرُ فَلَا يُنْكَرُ عَلَيْهِ

-....Bize Mâlik ibnu Enes tahdîs edip şöyle dedi: Bana Muhammed ibnu Ebî Bekr es-Sakafî tahdîs edip şöyle dedi: Ben Minâ'-dan Arafat'a doğru yürüdüğümüz sırada Enes'e telbiyenin keyfiyetinden sordum. Sizler Peygamber (S) ile beraber iken nasıl yapardınız? dedim. Enes: Lebbeyk okuyan lebbeyk okur, inkâr edilmezdi; tekbîr getiren tekbîr getirir, inkâr olunmazdı (yânî hiç kimse tarafından kendisine niçin telbiye ediyorsun, yâhud niçin tekbîr alıyorsun denilmezdi), dedi

---

971 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ عَاصِمٍ عَنْ حَفْصَةَ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ كُنَّا نُؤْمَرُ أَنْ نَخْرُجَ يَوْمَ الْعِيدِ حَتَّى نُخْرِجَ الْبِكْرَ مِنْ خِدْرِهَا حَتَّى نُخْرِجَ الْحُيَّضَ فَيَكُنَّ خَلْفَ النَّاسِ فَيُكَبِّرْنَ بِتَكْبِيرِهِمْ وَيَدْعُونَ بِدُعَائِهِمْ يَرْجُونَ بَرَكَةَ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَطُهْرَتَهُ

-...Ümmü Atiyye (R) şöyle demiştir:Biz kadınlara, bayram günü namazgaha çıkmamız, hattâ bulundukları ev köşelerinden bakire kızlara ve hayızlı kadınlara varıncaya kadar namazgaha çıkarmamız emredilirdi de, kadınlar erkeklerin arka tarafında olurlar, onların tekbîr getirmelerine uyup tekbîr getirirler ve onların

duâlarıyle duâ ederlerdi. Onlar bu bayram gününün bereketini ve paklığını (yânî günâhlardan temizlen meyi) umud ederlerdi.

بَاب الصَّلَاةِ إِلَى الْحَرْبَةِ يَوْمَ الْعِيدِ

972 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ تُرْكَزُ الْحَرْبَةُ قُدَّامَهُ يَوْمَ الْفِطْرِ وَالنَّحْرِ ثُمَّ يُصَلِّي

Bayram Gününde Harbeye Doğru Namaz Kılınması Babı
-...BizeUbeydullah, Nâfi'den; o da îbn Umer'den tahdîs etti (o, şöyle demiştir): Ramazân bayramı ve kurbân bayramı günü (namazgahta), Peygamber'in önüne bir harbe dikilirdi. Ondan sonar Peygamber (o harbeye doğru) bayram namazını kıldınrdı.

بَاب حَمْلِ الْعَنَزَةِ أَوْ الْحَرْبَةِ بَيْنَ يَدَيْ الْإِمَامِ يَوْمَ الْعِيدِ

973 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرٍو قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَغْدُو إِلَى الْمُصَلَّى وَالْعَنَزَةُ بَيْنَ يَدَيْهِ تُحْمَلُ وَتُنْصَبُ بِالْمُصَلَّى بَيْنَ يَدَيْهِ فَيُصَلِّي إِلَيْهَا

Bayram Günü İmamın Önünde Ucu Demirli Yahud Demirsiz Kısa Mızrak Taşınması Babı
-...İbnu Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) namazgaha, önünde kısa bir mızrak taşınır hâlde giderdi. Bu mızrak namazgahta Peygamber'in ön tarafına dikilirdi. Peygamber de o mızrağa doğru yönelerek namazı kıldınrdı.

بَاب خُرُوجِ النِّسَاءِ وَالْحُيَّضِ إِلَى الْمُصَلَّى

974 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ أُمِرْنَا أَنْ نُخْرِجَ الْعَوَاتِقَ وَذَوَاتِ الْخُدُورِ * وَعَنْ أَيُّوبَ عَنْ حَفْصَةَ بِنَحْوِهِ وَزَادَ فِي حَدِيثِ حَفْصَةَ قَالَ أَوْ قَالَتْ الْعَوَاتِقَ وَذَوَاتِ الْخُدُورِ وَيَعْتَزِلْنَ الْحُيَّضُ الْمُصَلَّى

Temiz Kadınların ve Hayızlı Kadınların (Bayramda) Namaz Kılınacak Yere Çıkmaları Babı
-....Bize Hammâd, Eyyûb'dan; o da Muhammed ibn Sîrîn'den tahdîs etti. Ümmü Atıyye (R):Bizlere, henüz kocaya gitmemiş taze kızları, perde arkasında yaşayan kadınları (namaz kılınacak yere) çıkarma mız emrolundu, demiştir. Ve yine Eyyûb'dan; o da Hafsa bintu Sîrîn'den, Muhammed'in hadîsi tarzında rivayet etti. Eyyûb, Hafsa hadîsinde şunu ziyâde etti: Eyyûb yâhud Hafsa şöyle rivayet etmiştir: Taze kızları ve perde arkasında yaşayan kadınları (çıkarmamız) ve hayızlı kadınlar namaz yerinden uzakça dursunlar (diye bize emredildi).

بَاب خُرُوجِ الصِّبْيَانِ إِلَى الْمُصَلَّى

975 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ قَالَ خَرَجْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ فِطْرٍ أَوْ أَضْحَى فَصَلَّى ثُمَّ خَطَبَ ثُمَّ أَتَى النِّسَاءَ فَوَعَظَهُنَّ وَذَكَّرَهُنَّ وَأَمَرَهُنَّ بِالصَّدَقَةِ

Çocukların Namaz Kılınacak Yere Çıkmaları Babı
-.. Bize Sufyân (es-Sevrî), Abdurrahmân (ibn Âbis)'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben İbn Abbâs'tan işittim, şöyle dedi: Ben bir ramazân bayramı yâhud kurbân bayramı günü Peygamber'-in maiyyetinde namazgaha çıktım. Peygamber bayram namazını kıldırdı, sonra hutbe yaptı, ondan sonra da kadınların bulunduğu yere geldi de, kadınlara va'z etti, onlara hatırlatmalar yaptı ve sadaka vermelerini emreyledi.

بَاب اسْتِقْبَالِ الْإِمَامِ النَّاسَ فِي خُطْبَةِ الْعِيدِ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُقَابِلَ النَّاسِ

976 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ طَلْحَةَ عَنْ زُبَيْدٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ الْبَرَاءِ قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ أَضْحَى إِلَى الْبَقِيعِ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ وَقَالَ إِنَّ أَوَّلَ نُسُكِنَا فِي يَوْمِنَا هَذَا أَنْ نَبْدَأَ بِالصَّلَاةِ ثُمَّ نَرْجِعَ فَنَنْحَرَ فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ فَقَدْ وَافَقَ سُنَّتَنَا وَمَنْ ذَبَحَ قَبْلَ ذَلِكَ فَإِنَّمَا هُوَ شَيْءٌ عَجَّلَهُ لِأَهْلِهِ لَيْسَ مِنْ النُّسُكِ فِي شَيْءٍ فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي ذَبَحْتُ وَعِنْدِي جَذَعَةٌ خَيْرٌ مِنْ مُسِنَّةٍ قَالَ اذْبَحْهَا وَلَا تَفِي عَنْ أَحَدٍ بَعْدَكَ

Bayram Hutbesinde İmamın İnsanlara Yönelmesi Babı
EbûSaîd: Peygamber (S) insanlara karşı ayakta dikildi, dedi.
-...el-Berâ (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) kurbân bayramı günü Bakî'a çıktı da iki rek'at bayram namazını kıldırdı. Sonra yüzünü bize döndürdü ve şöyle buyurdu: "Bu günümüzde ibâdetimizin ilki namaza başlamamızdır. Ondan sonra (evlerimize) dönüp kurbân kesmemizdir.Herkim böyle yaparsa, işte o bizim sünnetimize uygun iş yapmıştır. Her kim ondan evvel boğazlarsa, o ancak acele edip ailesine verdiği bir şey olmuş olur, kurbân ibâdeti ile hiçbir münâsebeti olmaz" Bu söz akabinde bir kimse: Yâ Rasûlallah, ben davarımı namazdan evvel kesmiş bulundum. Benim yanımda yaşına girmiş keçiden daha iyi bir çepiş vardır, dedi. Rasûlullah: "O çepişi kes; fakat böylesi senden sonra hiçbir kimse için kâfî gelmez" buyurdu

---

بَاب الْعَلَمِ الَّذِي بِالْمُصَلَّى

977 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَابِسٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ قِيلَ لَهُ أَشَهِدْتَ الْعِيدَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَعَمْ وَلَوْلَا مَكَانِي مِنْ الصِّغَرِ مَا شَهِدْتُهُ حَتَّى أَتَى الْعَلَمَ الَّذِي عِنْدَ دَارِ كَثِيرِ بْنِ الصَّلْتِ فَصَلَّى ثُمَّ خَطَبَ ثُمَّ أَتَى النِّسَاءَ وَمَعَهُ بِلَالٌ فَوَعَظَهُنَّ وَذَكَّرَهُنَّ وَأَمَرَهُنَّ بِالصَّدَقَةِ فَرَأَيْتُهُنَّ يَهْوِينَ بِأَيْدِيهِنَّ يَقْذِفْنَهُ فِي ثَوْبِ بِلَالٍ ثُمَّ انْطَلَقَ هُوَ وَبِلَالٌ إِلَى بَيْتِهِ

Bayram Namazı Kılınacak Yerdeki Alamet Babı
-...Bana Abdurrahmân ibnu Abis tahdîs edip şöyle dedi: Ben İbn Abbâs(R)'tan işittim. Ona birisi tarafından: Sen Peygamber'le birlikte bayram namazında hâzır bulundun mu? diye soruldu. İbn Abbâs: Evet (bulundum). O'na olan yakınlığım olmasaydı, yaşımın küçüklüğünden dolayı orada bulunamayacak tım. Peygamber namaz yerine çıktı, nihayet Kesîr ibnu's-Salt'ın evinin hizasındaki alâmetin (sütunun) yanına geldi. Ve bayram namazım kıldırdı. Sonra orada hutbe yaptı. Ondan sonra da yanında Bilâl olduğu hâlde kadınların bulunduğu tarafa geldi. Kadınlara va'z etti, hatırlatmalar yaptı ve onlara sadaka vermelerini emir buyurdu. Bu emir akabinde ben kadınları gördüm ki, onların herbiri elleri üzerindeki şeyleri uzatıyor, onu Bilâl'in elbisesi için atıyorlardı. Sonra Peygamber, Bilâl ile birlikte kendi evine gitti.

بَاب مَوْعِظَةِ الْإِمَامِ النِّسَاءَ يَوْمَ الْعِيدِ

978 – حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ نَصْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْفِطْرِ فَصَلَّى فَبَدَأَ بِالصَّلَاةِ ثُمَّ خَطَبَ فَلَمَّا فَرَغَ نَزَلَ فَأَتَى النِّسَاءَ فَذَكَّرَهُنَّ وَهُوَ يَتَوَكَّأُ عَلَى يَدِ بِلَالٍ وَبِلَالٌ بَاسِطٌ ثَوْبَهُ يُلْقِي فِيهِ النِّسَاءُ الصَّدَقَةَ قُلْتُ لِعَطَاءٍ زَكَاةَ يَوْمِ الْفِطْرِ قَالَ لَا وَلَكِنْ صَدَقَةً يَتَصَدَّقْنَ حِينَئِذٍ تُلْقِي فَتَخَهَا وَيُلْقِينَ قُلْتُ أَتُرَى حَقًّا عَلَى الْإِمَامِ ذَلِكَ وَيُذَكِّرُهُنَّ قَالَ إِنَّهُ لَحَقٌّ عَلَيْهِمْ وَمَا لَهُمْ لَا يَفْعَلُونَهُ.

(Erkeklerin Beraberinde Hutbeyi İşitemedikleri Zaman) İmamın Kadınlara Va'z Vermesi

-.... Bize İbn Cureyc tahdîs edip şöyle dedi: Bana Atâ, Câbir ibn Abdillah'tan haber verip şöyle dedi: Ben Câbir'den işittim, Peygamber (S) ramazân bayramı günü ayağa kalkıp, bayram namazı kıldırdı. Yânî evvelâ namazla işe başladı. Sonra hutbeyi yaptı. Peygamber hutbeyi bitirince bulunduğu yerden indi ve kadınların yanına geldi. Bilâl'in eline dayanarak kadınlara va'z etti. Bilâl elbisesini açmıştı. Kadınlar sadakalarını onun içine atıp duruyorlardı. Râvî İbn Cureyc: Ben Atâ ibn Ebî Rebâh'a: Kadınların bu verdikleri ramazân bayramı zekâtı mı idi? diye sordum. Atâ: Hayır, lâkin o zamanda vermekte oldukları bir sadaka idi. Herbir kadın kendi gümüş halkalarını atıyor, hepsi de atıyorlardı, dedi
..İbn Cureyc: Ben yine Atâ'ya: Sen imâmın hutbeyi bitirince kadınlar tarafına gidip, onlara va'z ve hatırlatma yapmasını imâm üzerinde bir hakk görüyor musun? dedim. Atâ: Bu, onlar üzerinde elbette bir hakktır. Bunu yapmamakla bilmem ki ellerine ne geçer! dedi.

---

979 – قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ وَأَخْبَرَنِي الْحَسَنُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ شَهِدْتُ الْفِطْرَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ يُصَلُّونَهَا قَبْلَ الْخُطْبَةِ ثُمَّ يُخْطَبُ بَعْدُ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ حِينَ يُجَلِّسُ بِيَدِهِ ثُمَّ أَقْبَلَ يَشُقُّهُمْ حَتَّى جَاءَ النِّسَاءَ مَعَهُ بِلَالٌ فَقَالَ {يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ} الْآيَةَ ثُمَّ قَالَ حِينَ فَرَغَ مِنْهَا آنْتُنَّ عَلَى ذَلِكِ قَالَتْ امْرَأَةٌ وَاحِدَةٌ مِنْهُنَّ لَمْ يُجِبْهُ غَيْرُهَا نَعَمْ لَا يَدْرِي حَسَنٌ مَنْ هِيَ قَالَ فَتَصَدَّقْنَ فَبَسَطَ بِلَالٌ ثَوْبَهُ ثُمَّ قَالَ هَلُمَّ لَكُنَّ فِدَاءٌ أَبِي وَأُمِّي فَيُلْقِينَ الْفَتَخَ وَالْخَوَاتِيمَ فِي ثَوْبِ بِلَالٍ * قَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ الْفَتَخُ الْخَوَاتِيمُ الْعِظَامُ كَانَتْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ

İbn Cureyc (yine yukarıki isnâdla) şöyle dedi: Ve bana Hasen ibn Müslim, Tâvûs'tan; o da İbn Abbâs'tan haber verdi. O şöyle demiştir: Ben, Peygamber (S) ile, ondan sonra Ebû Bekr ile, Umer ile ve Usmân ile birlikte ramazân bayramı namazında hâzır bulundum. Hepsi de namazı hutbeden evvel kılarlardı. Sonra namazı kılmalarının ardından hutbe yapılırdı. Peygamber (S) hutbeden sonar yerinden çıktı. (Cemâat dağılmadan, bilhassa kadınlar çekilmeden erkekler çıkmasınlar diye) mübarek eliyle oturun diye işaret etmesi hâlâ gözümün önündedir. Sonra (oturmakta olan) erkeklerin safflarını yararak gelip, kadınların safflanna kadar gitti. Bilâl de beraberinde idi.Oraya varınca şu âyeti okudu:"Ey Peygamber, mü'min kadınlar sana gelip de Allâhu TaâW-ya hiçbir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, evlâdlarını öldürmemek, başkasının çocuğunu kocalarına yapıştırma iftirasında bulunmamak, hiçbir iyi işte sana muhalefet etmemek üzere bey 'at etmek isterlerse, bu şartlar dâiresinde sen de onların bey 'atını kabul et ve kendileri için Allah'tan mağfiret iste. Çünkü Allah çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir" (ei-Mümtehine: 12).Sonra bu âyetin okumasını bitirdiği zaman: "Sizler bu bey 'at üzere sabit misiniz?" diye sordu. İçlerinden, kim olduğunu râvî Hasen'-in bilmediği, yalnız bir tek kadın; Evet, dedi. Ondan başkası cevâb vermedi. Onun üzerine; "Madem ki öyledir, sadaka verin" buyurdu. Bilâl elbisesini yaydı da sonra: Gelin, anam babam size feda olsun, haydi getirin atın, dedi. Kadınlar da halkalarını, yüzüklerini Bilâl'ın ihramı içine atmaya başladılar. Abdurrazzâk: el-Fetahu, büyük halkalardır; Câhiliyyet'te vardı, demiştir

---

بَاب إِذَا لَمْ يَكُنْ لَهَا جِلْبَابٌ فِي الْعِيد

980 – حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ قَالَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ سِيرِينَ قَالَتْ كُنَّا نَمْنَعُ جَوَارِيَنَا أَنْ يَخْرُجْنَ يَوْمَ الْعِيدِ فَجَاءَتْ امْرَأَةٌ فَنَزَلَتْ قَصْرَ بَنِي خَلَفٍ فَأَتَيْتُهَا فَحَدَّثَتْ أَنَّ زَوْجَ أُخْتِهَا غَزَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ غَزْوَةً فَكَانَتْ أُخْتُهَا مَعَهُ فِي سِتٍّ غَزَوَاتٍ فَقَالَتْ فَكُنَّا نَقُومُ عَلَى الْمَرْضَى وَنُدَاوِي الْكَلْمَى فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعَلَى إِحْدَانَا بَأْسٌ إِذَا لَمْ يَكُنْ لَهَا جِلْبَابٌ أَنْ لَا تَخْرُجَ فَقَالَ لِتُلْبِسْهَا صَاحِبَتُهَا مِنْ جِلْبَابِهَا فَلْيَشْهَدْنَ الْخَيْرَ وَدَعْوَةَ الْمُؤْمِنِينَ قَالَتْ حَفْصَةُ فَلَمَّا قَدِمَتْ أُمُّ عَطِيَّةَ أَتَيْتُهَا فَسَأَلْتُهَا أَسَمِعْتِ فِي كَذَا وَكَذَا قَالَتْ نَعَمْ بِأَبِي وَقَلَّمَا ذَكَرَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا قَالَتْ بِأَبِي قَالَ لِيَخْرُجْ الْعَوَاتِقُ ذَوَاتُ الْخُدُورِ أَوْ قَالَ الْعَوَاتِقُ وَذَوَاتُ الْخُدُورِ شَكَّ أَيُّوبُ وَالْحُيَّضُ وَيَعْتَزِلُ الْحُيَّضُ الْمُصَلَّى وَلْيَشْهَدْنَ الْخَيْرَ وَدَعْوَةَ الْمُؤْمِنِينَ قَالَتْ فَقُلْتُ لَهَا الْحُيَّضُ قَالَتْ نَعَمْ أَلَيْسَ الْحَائِضُ تَشْهَدُ عَرَفَاتٍ وَتَشْهَدُ كَذَا وَتَشْهَدُ كَذَا

Kadının Bayramda Dışa Giyecek Elbisesi Bulunmadığı Zaman (Nasıl Yapacağı)?
-....Bize Eyyûb, Hafsa bintu Sîrîn'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Biz taze kızlarımızı bayram gününde namaz yerine çıkmalarından men' eder idik. Basra'ya bir kadın geldi ve Halef oğullan kasrına indi. Ben de o kadının yanına geldim. O kadın, kız kardeşinin kocasının Peygamber ile birlikte on iki gazvede bulunduğunu, kız kardeşinin de bizzat bunlardan altı gazvede kocasıyle beraber bulunduğunu, onun "Biz hastalara bakıyor ve yaralılara ilâç yapıyorduk" dediğini rivayet ettikten sonra dedi ki: Kız kardeşim: Yâ Rasûlallah, bizden herhangi birimizin cilbâbı yânî örtünecek dış elbisesi olmazsa, namaz yerine çıkmama sında be's var mı? diye sormuş. Rasûlullah da: "Diğer bir kadın arkadaşı kendi ciîbâblarından birini ona giydirsin de bu kadın hayır (meclislerin) de ve mü'minlerin duasında hâzır bulunsun buyurmuştur.Hafsa bintu Şîrîn şöyle dedi: Ümmü Atıyye buraya geldiğinde ben onun yanına geldim ve: Böyle böyle buyurduğunu sen Peygam-ber'den işittin mi? diye sordum. Ümmü Atıyye şöyle dedi: Babam O'na feda olsun, evet işittim. -Ümmü Atıyye ne zaman Peygamber'i ansa, muhakkak bi-ebî, yânî O'na babam feda olsun der idi- Peygamber (S): "Perde sahibi olan genç kızlar -yâhud: Genç kızlar ve perde sahibi olan hanımlar (râvî Eyyûb terdîdli söylemiştir)- ve hayızlı kadınlar namaz yerine çıksınlar; ve kadınlar da hayır (meclislerince ve mü'minlerin duasında hâzır bulunsunlar; yalnız hayızlı kadınlar namaz yerinden uzakça dursunlar" buyurdu. Hafsa dedi ki: Ben Ümmü Atıyye'ye: Hayızlılar da mı? dedim. Ümmü Atıyye: Evet, bu hayızlı kadınlar Arafat'ta ve fulân fulân yerlerde hâzır bulunmuyorlar mı? diye cevâb verdi

---

بَاب اعْتِزَالِ الْحُيَّضِ الْمُصَلَّى

981 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ مُحَمَّدٍ قَالَ قَالَتْ أُمُّ عَطِيَّةَ أُمِرْنَا أَنْ نَخْرُجَ فَنُخْرِجَ الْحُيَّضَ وَالْعَوَاتِقَ وَذَوَاتِ الْخُدُورِ قَالَ ابْنُ عَوْنٍ أَوْ الْعَوَاتِقَ ذَوَاتِ الْخُدُورِ فَأَمَّا الْحُيَّضُ فَيَشْهَدْنَ جَمَاعَةَ الْمُسْلِمِينَ وَدَعْوَتَهُمْ وَيَعْتَزِلْنَ مُصَلَّاهُمْ

Hayızlı Olan Kadınların Namaz Yerinden Uzakça Durmaları Babı
-...Ümmü Atıyye (R) şöyle dedi: Bize namaz yerine çıkmamız ve hayızhları, genç kızları ve perde sahibi kadınları çıkarmamız emredildi. -İbn Avn şekk ederek: Yâhud, perde sahibi olan genç kızları, dedi.- Hayızlı kadınlara gelince, onlar da müslümânların cemaatında ve (topluca yaptıkları) dualarında hâzır bulunurlar ve müslümânların namaz kıldıkları yerden biraz ayrı dururlardı

بَاب النَّحْرِ وَالذَّبْحِ يَوْمَ النَّحْرِ بِالْمُصَلَّى

982 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي كَثِيرُ بْنُ فَرْقَدٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَنْحَرُ أَوْ يَذْبَحُ بِالْمُصَلَّى

Kurban Bayramı Günü Namaz Kılma Yerinde Nahr ve Zebh Yapmak Babı
-....îbn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) namaz kılma yerinde -kurbân edilecek hayvanı- nahr veya zebh eder idi

---

بَاب كَلَامِ الْإِمَامِ وَالنَّاسِ فِي خُطْبَةِ الْعِيدِ وَإِذَا سُئِلَ الْإِمَامُ عَنْ شَيْءٍ وَهُوَ يَخْطُبُ

983 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ قَالَ حَدَّثَنَا مَنْصُورُ بْنُ الْمُعْتَمِرِ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ النَّحْرِ بَعْدَ الصَّلَاةِ فَقَالَ مَنْ صَلَّى صَلَاتَنَا وَنَسَكَ نُسُكَنَا فَقَدْ أَصَابَ النُّسُكَ وَمَنْ نَسَكَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَتِلْكَ شَاةُ لَحْمٍ فَقَامَ أَبُو بُرْدَةَ بْنُ نِيَارٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَاللَّهِ لَقَدْ نَسَكْتُ قَبْلَ أَنْ أَخْرُجَ إِلَى الصَّلَاةِ وَعَرَفْتُ أَنَّ الْيَوْمَ يَوْمُ أَكْلٍ وَشُرْبٍ فَتَعَجَّلْتُ وَأَكَلْتُ وَأَطْعَمْتُ أَهْلِي وَجِيرَانِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تِلْكَ شَاةُ لَحْمٍ قَالَ فَإِنَّ عِنْدِي عَنَاقَ جَذَعَةٍ هِيَ خَيْرٌ مِنْ شَاتَيْ لَحْمٍ فَهَلْ تَجْزِي عَنِّي قَالَ نَعَمْ وَلَنْ تَجْزِيَ عَنْ أَحَدٍ بَعْدَكَ

Bayram Hutbesi Esnasında İmamın ve İnsanların Kelam Etmesi ve İmam Hutbe Yaparken (Dinden) Herhangi Birşey Sorulduğu Zaman Sorana Cevab Vermesi Babı
-...el-Berâ ibn Âzib (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) kurbân bayramı günü bayram namazının ardından bize hutbe yaptı da şöyle buyurdu: "Her kim bizim bu namazımızı kılar ve (ondan sonra) keseceğimiz kurbânı keserse muhakkak kurbân sünnetine uygun iş yapmış olur. Her kim de kurbânını namazdan evvel keserse, o, eti yenmek için kesilmiş bir davar olmuş olur". Bunun üzerine Ebû Burde ibn Niyâr ayağa kalkıp şöyle dedi: Yâ Rasûlallah, yemîn olsun ki, ben namaza çıkmadan evvel davarı kesmiş bulundum. Ve bu günün yeme içme günü olduğunu bildim de,artık acele ettim, hem kendim yedim, hem aileme ve komşularıma yedirdim. Rasûlullah da: "Bu, eti yenmek için kesilmiş bir davar olmuştur" buyurdu. Ebû Burde: Benim yanımda yaşına girmemiş dişi bir çepiş vardır ki, o bence iki et davarından daha iyidir. (Onu kesecek olsam) benim adıma kurbân yerine yeter mi? dedi. Rasûlullah: "Evet, lâkin senden sonra hiçbir kimse için yetmiyecektir" buyurdu

---

984 – حَدَّثَنَا حَامِدُ بْنُ عُمَرَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى يَوْمَ النَّحْرِ ثُمَّ خَطَبَ فَأَمَرَ مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ الصَّلَاةِ أَنْ يُعِيدَ ذَبْحَهُ فَقَامَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ جِيرَانٌ لِي إِمَّا قَالَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَإِمَّا قَالَ فَقْرٌ وَإِنِّي ذَبَحْتُ قَبْلَ الصَّلَاةِ وَعِنْدِي عَنَاقٌ لِي أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ شَاتَيْ لَحْمٍ فَرَخَّصَ لَهُ فِيهَا

-..... Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) kurbân günü bayram namazını kıldırdıktan sonra hutbe yaptı da, bayram namazından evvel kesmiş olan kimseye kurbânını tekrar kesmesini emretti. Bunun üzerine Ensâr'dan bir zât -ki Ebû Burde'dir- ayağa kalktı da:
— Yâ Rasûlallah, benim bir takım komşularım vardır.
O zât, ya komşularda açlık vardır, veyâhud da onlarda fakîrlik vardır dedi de, şöyle devam etti:
— Ve ben namazdan evvel davarımı kesmiş bulundum. Benim yanımda yaşına basmamış bir dişi oğlak daha vardır ki, o, bana iki et davarından daha sevgilidir, dedi. Rasûlullah da bu zâta, o keçi oğlağını kurbân etmek hususunda ruhsat verdi

---

985 – حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ جُنْدَبٍ قَالَ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ النَّحْرِ ثُمَّ خَطَبَ ثُمَّ ذَبَحَ فَقَالَ مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ أَنْ يُصَلِّيَ فَلْيَذْبَحْ أُخْرَى مَكَانَهَا وَمَنْ لَمْ يَذْبَحْ فَلْيَذْبَحْ بِاسْمِ اللَّهِ

-...Cundeb (ibn Abdillah el-Becelî-R) şöyle demiştir: Peygamber (S) kurbân kesme günü bayram nama zını kıldırdı, sonra hutbe yaptı, ondan sonra kurbân kesti de: "Her kim namazı kılmadan evvel kurbân kestiyse, onun yerine başka bir kurbân daha kessin. Her kimde kesmemiş ise Bismillah ile kessin" buyurdu

---

بَاب مَنْ خَالَفَ الطَّرِيقَ إِذَا رَجَعَ يَوْمَ الْعِيدِ

986 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ هُوَ ابْنُ سَلَامٍ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو تُمَيْلَةَ يَحْيَى بْنُ وَاضِحٍ عَنْ فُلَيْحِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كَانَ يَوْمُ عِيدٍ خَالَفَ الطَّرِيقَ * تَابَعَهُ يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ فُلَيْحٍ وَحَدِيثُ جَابِرٍ أَصَحُّ

Bayram Günü Namaz Yerinden Dönerken (Gittiği Yoldan) Başka Yol Tercih Eden Kimse Babı
-...Bize Ebû Tumeylete Yahya ibnu Vâdıh, Fulayh ibn Süleyman'dan; o da Saîd ibnu'l-Hâris'ten; o da Câbir'den haber verdi. Câbir ibn Abdillah (R): Peygamber (S) bayram günü olunca (namaz yerine gitmek için) başka yol, (oradan dönmek için de başka yol) ter-cîh eder idi, demiştir. Bu hadîsi, Yûnus ibnu Muhammed de, Fulayh'tan; o da Saîd'-den; o da Ebû Hureyre'den rivayet etmekle Ebû Tumeylete'ye mutâbaat eylemiştir. Ve Câbir hadîsi daha sahîhtir.

بَاب إِذَا فَاتَهُ الْعِيدُ يُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ وَكَذَلِكَ النِّسَاءُ وَمَنْ كَانَ فِي الْبُيُوتِ وَالْقُرَى لِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا عِيدُنَا أَهْلَ الْإِسْلَامِ وَأَمَرَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ مَوْلَاهُمْ ابْنَ أَبِي عُتْبَةَ بِالزَّاوِيَةِ فَجَمَعَ أَهْلَهُ وَبَنِيهِ وَصَلَّى كَصَلَاةِ أَهْلِ الْمِصْرِ وَتَكْبِيرِهِمْ وَقَالَ عِكْرِمَةُ أَهْلُ السَّوَادِ يَجْتَمِعُونَ فِي الْعِيدِ يُصَلُّونَ رَكْعَتَيْنِ كَمَا يَصْنَعُ الْإِمَامُ وَقَالَ عَطَاءٌ إِذَا فَاتَهُ الْعِيدُ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ

Cemaatle Bayram Namazı Kılmayı Kaçıran Kimse İki Rek'at Namaz Kılar
Peygamber(S)'in: "Bu gün, biz müslümânların bayramıdır' kavlinden dolayı, namazgaha gelmemiş olan kadınlar da, namaz kılınırken evlerinde kalmış şehirliler de, köylüler de böyle iki rek'at namaz kılarlar. Enes ibn Mâlik de zaviye denmekle tanınan Basra'daki namazgaha iki fersah uzaklıktaki ikaametgâhında bulunup da, Basra'daki namazgaha gelemediği bir günde, himayesindeki Ebû Utbe'ye bütün işçilerini, ehlini, evlâdını bir yere toplamayı emredip, onlara şehir ahâlîsinin namazı gibi,tekbîrleriyle beraber bir bayram namazı kıldırmıştır. İkrime de: Sevâd ehli, yânı köylüler bayramda bir araya toplanıp, şehirdeki imâmın yapmakta olduğu gibi iki rek'at bayram namazı kılarlar, demiştir.Atâ ibn Ebî Rebâh da: Bir kimse bayram namazını kaçırırsa, iki rek'at kılar, demiştir

---

987 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دَخَلَ عَلَيْهَا وَعِنْدَهَا جَارِيَتَانِ فِي أَيَّامِ مِنًى تُدَفِّفَانِ وَتَضْرِبَانِ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَغَشٍّ بِثَوْبِهِ فَانْتَهَرَهُمَا أَبُو بَكْرٍ فَكَشَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ وَجْهِهِ فَقَالَ دَعْهُمَا يَا أَبَا بَكْرٍ فَإِنَّهَا أَيَّامُ عِيدٍ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ أَيَّامُ مِنًى

-....Bize Leys, UkayI (ibn Hâlid el-EyIî)'den; o da İbn Şihâb'dan; o da Âişe'den şöyle tahdîs etmiştir: Minâ günlerinde benim yanımda iki kız def çalıp tegannî ederlerken içeriye Ebû Bekr girdi. Peygamber de o sırada içeride ihrâmıyle örtünmüş hâldeydi. Ebû Bekr girmesiyle beraber hemen o iki kızı azarladı. Ebû Bekr'in bu azarlaması üzerine Peygamber yüzünü açtı da: "Yâ Ebâ Bekr, o kızlara ilişme, onları serbest bırak. Çünkü bu günler bayram günleridir, bu günler Minâ günleridir" buyurdu

988 – وَقَالَتْ عَائِشَةُ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتُرُنِي وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَى الْحَبَشَةِ وَهُمْ يَلْعَبُونَ فِي الْمَسْجِدِ فَزَجَرَهُمْ عُمَرُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعْهُمْ أَمْنًا بَنِي أَرْفِدَةَ يَعْنِي مِنْ الْأَمْنِ

-..Yine geçen isnâdla Âişe şöyle demiştir: Peygamber'i şu hâlde gördüm: Habeşliler mescidde oyun oynuyorlardı, ben de Habeşli ler'e bakıyordum; bu hâlde iken Peygamber beni perdeliyordu. Umer o Habeşliler'i oyunlarından men' etmeye davrandı. Peygamber Umer'e: "Onları eminler olarak bırak. Ey Erfide oğulları, emniyet içinde olun (oynayın)" buyurdu

---

بَاب الصَّلَاةِ قَبْلَ الْعِيدِ وَبَعْدَهَا وَقَالَ أَبُو الْمُعَلَّى سَمِعْتُ سَعِيدًا عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ كَرِهَ الصَّلَاةَ قَبْلَ الْعِيدِ

989 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنِي عَدِيُّ بْنُ ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يَوْمَ الْفِطْرِ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ لَمْ يُصَلِّ قَبْلَهَا وَلَا بَعْدَهَا وَمَعَهُ بِلَالٌ

Bayram Namazından Önce ve Sonra Nafile Namaz (Kılınıp Kılınmayacağı)
Ve Ebû Muallâ şöyle demiştir: Ben Saîd ibn Cubeyr'den işittim ki, İbn Abbâs, bayram namazından önce namaz kılmayı kerîh görmüştür**.**
-..(İbn Abbâs -R- şöyle demiştir:) Peygamber (S) bir ramazân bayramı günü namazgaha çıktı ve yalnız iki rek'at namaz kıldırdı. Ondan evvel de, sonra da hiçbir namaz kılmadı. Yanında Bilâl de vardı

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بَاب مَا جَاءَ فِي الْوِتْرِ

990 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صَلَاةِ اللَّيْلِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَام صَلَاةُ اللَّيْلِ مَثْنَى مَثْنَى فَإِذَا خَشِيَ أَحَدُكُمْ الصُّبْحَ صَلَّى رَكْعَةً وَاحِدَةً تُوتِرُ لَهُ مَا قَدْ صَلَّى

KİTÂBU'L-VİTR
Vitr Namazı Hakkında Gelen Şeyler Babı
-...Bize Mâlik, Nâfi'den ve Abdullah ibn Dinar'dan; onlar da îbn Umer'den haber verdi (O,şöyle demiştir): Bir kimse, Rasûlullah'a gece namazını sordu. Rasûlullah (S): "Gece namazı ikişer ikişerdir. Herhangi biriniz sabah vaktinden endîşe ettiği zaman bir tek rek'at kılar ki, (bu tek rek'at) onun evvelce kılmış olduklarını (ekleştirir" buyurdu

---

991 – * وَعَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ كَانَ يُسَلِّمُ بَيْنَ الرَّكْعَةِ وَالرَّكْعَتَيْنِ فِي الْوِتْرِ حَتَّى يَأْمُرَ بِبَعْضِ حَاجَتِهِ

geçen isnâd ile yine Nâfi'den, o: Abdillah ibn Umer vitr'de tek rek'at ile iki rek'at arasında selâm verirdi. O kadar ki, arada bâzı işlerinin yapılmasını bile emrederdi, demiştir

---

992 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ مَخْرَمَةَ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ كُرَيْبٍ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ بَاتَ عِنْدَ مَيْمُونَةَ وَهِيَ خَالَتُهُ فَاضْطَجَعْتُ فِي عَرْضِ وِسَادَةٍ وَاضْطَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَهْلُهُ فِي طُولِهَا فَنَامَ حَتَّى انْتَصَفَ اللَّيْلُ أَوْ قَرِيبًا مِنْهُ فَاسْتَيْقَظَ يَمْسَحُ النَّوْمَ عَنْ وَجْهِهِ ثُمَّ قَرَأَ عَشْرَ آيَاتٍ مِنْ آلِ عِمْرَانَ ثُمَّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى شَنٍّ مُعَلَّقَةٍ فَتَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ ثُمَّ قَامَ يُصَلِّي فَصَنَعْتُ مِثْلَهُ فَقُمْتُ إِلَى جَنْبِهِ فَوَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى رَأْسِي وَأَخَذَ بِأُذُنِي يَفْتِلُهَا ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ أَوْتَرَ ثُمَّ اضْطَجَعَ حَتَّى جَاءَهُ الْمُؤَذِّنُ فَقَامَ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ خَرَجَ فَصَلَّى الصُّبْحَ

-..İbn Abbâs (R), Kureyb'e, Meymûne'nin yanında -ki o İbn Abbâs'ın teyzesidir- gecelediğini haber verip, şöyle demiştir: Ben başımı bir yastığın enine koyup uzandım. Rasûlullah ile ehli de yastığın boyuna başlarını koyarak uzandılar. Rasûlullah gece yarışı oluncaya ;yâhud buna yakın bir zamana kadar uyudu. Sonra yüzünden uykuyu eliyle silerek uyandı. Sonra Âlu İmrân Sûresi'nden son on âyeti okudu.Sonra Rasûlullah kalkıp asılı duran küçük bir kırbaya uzandı. Güzelce bir abdest aldı. Sonra kalkıp namaza durdu.Ben de (kalkıp) O'nun yaptığı gibi yaptım ve O'nun (sol) yanına namaza durdum.Sağ elini başımın üzerine koydu ve sağ kulağımı tutup bükmeye koyuldu.Sonra iki rek'at, yine iki rek'at, yine iki rek'at, yine iki rek'at, yine iki rek'at, yine iki rek'at namaz kıldı. Ondan sonra tek rek'atlı bir namaz kıldı. Sonra müezzin gelinceye kadar yine uzandı. (Müezzin gelince) kalkıp iki rek'at namaz kıldı, sonra çıktı ve sabah namazını kıldırdı

---

993 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْقَاسِمِ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةُ اللَّيْلِ مَثْنَى مَثْنَى فَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَنْصَرِفَ فَارْكَعْ رَكْعَةً تُوتِرُ لَكَ مَا صَلَّيْتَ * قَالَ الْقَاسِمُ وَرَأَيْنَا أُنَاسًا مُنْذُ أَدْرَكْنَا يُوتِرُونَ بِثَلَاثٍ وَإِنَّ كُلًّا لَوَاسِعٌ أَرْجُو أَنْ لَا يَكُونَ بِشَيْءٍ مِنْهُ بَأْسٌ

-...Bana Amr (ibn Haris) haber verdi. Ona da Abdurrahmân ibnu'l-Kaasım, kendi babasından;o da Abdullah ibn Umer'den tahdîs etmiştir. Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Gece (kılınacak nafile) namazı ikişer ikişerdir. Gece nafilesinden çıkmak istediğin zaman bir rek'at kıl ki, senin daha önce kılmış olduğun rek'atleri (ekleştirsin).el-Kaasim ibn Muhammed: Biz bulûğa erdiğimiz günden beri birçok insanları hep üç rek'atle vitr kılıyorlar gördük. Bununla beraber hepsi yânî bir de, üç de, beş de, yedi de caizdir. Ben bu sayıdan hiçbirinde be's olmadığım umarım, demiştir

---

994 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي إِحْدَى عَشْرَةَ رَكْعَةً كَانَتْ تِلْكَ صَلَاتَهُ تَعْنِي بِاللَّيْلِ فَيَسْجُدُ السَّجْدَةَ مِنْ ذَلِكَ قَدْرَ مَا يَقْرَأُ أَحَدُكُمْ خَمْسِينَ آيَةً قَبْلَ أَنْ يَرْفَعَ رَأْسَهُ وَيَرْكَعُ رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ صَلَاةِ الْفَجْرِ ثُمَّ يَضْطَجِعُ عَلَى شِقِّهِ الْأَيْمَنِ حَتَّى يَأْتِيَهُ الْمُؤَذِّنُ لِلصَّلَاةِ

-...Âişe (R) şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S) on bir rek'at namaz kılardı . Namazı işte bu idi. Mü'minlerin annesi, gece namazını kasdediyor.- O bu namaz içinde öyle secde eder idi ki, hiç başını kaldırmadan herbirinizin elli âyet okuyacağı kadar dururdu: Ve sonunda sabah namazından evvel iki rek'at kılar, sonra müezzin sabah namazı için kendisine gelinceye kadar sağ yanı üzerine yatardı

بَاب سَاعَاتِ الْوِتْرِ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ أَوْصَانِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْوِتْرِ قَبْلَ النَّوْمِ

995 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ سِيرِينَ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عُمَرَ أَرَأَيْتَ الرَّكْعَتَيْنِ قَبْلَ صَلَاةِ الْغَدَاةِ أُطِيلُ فِيهِمَا الْقِرَاءَةَ فَقَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي مِنْ اللَّيْلِ مَثْنَى مَثْنَى وَيُوتِرُ بِرَكْعَةٍ وَيُصَلِّي الرَّكْعَتَيْنِ قَبْلَ صَلَاةِ الْغَدَاةِ وَكَأَنَّ الْأَذَانَ بِأُذُنَيْهِ قَالَ حَمَّادٌ أَيْ سُرْعَةً

Vitr Namazının Saatleri (Kılınma Vakitleri) Babı
Ebû Hureyre: Peygamber (S) bana uykuya varmadan evvel vitr namazını kılmayı tavsiye etti, demiştir.
-.. Bize Enes ibn Şîrîn tahdîs edip şöyle dedi: Ben İbn Umer'e: Sabah namazından evvelki iki rek'at hakkında ne re'y edersin (yânî ne dersin)? Bunlarda kıraati uzatayım mı? dedim. İbn Umer: Peygamber (S) geceleyin ikişer ikişer namaz kılar ve bir rek'atla vitr yapardı. Sabah namazından evvel sanki eli kulağında ezan (yânî ikaa-met) okunuyormuşçasına (sür'atle) iki rek'at namaz kılardı, dedi. Hammâd: Yânı sür'atle, demiştir

---

996 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي مُسْلِمٌ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كُلَّ اللَّيْلِ أَوْتَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَانْتَهَى وِتْرُهُ إِلَى السَّحَرِ

-..Âişe (R) şöyle demiştir: Gecenin her saatinde Rasûlullah (S) vitr namazı kılmıştır.(Son vakitlerindeki) vitri ise (gecike gecike) seher vaktine varıp dayanmıştı

بَاب إِيقَاظِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَهْلَهُ بِالْوِتْرِ

997 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي وَأَنَا رَاقِدَةٌ مُعْتَرِضَةً عَلَى فِرَاشِهِ فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يُوتِرَ أَيْقَظَنِي فَأَوْتَرْتُ

Peygamber (S)' in Geceleyin Ehlini Vitr Namazı İçin Uyandırması Babı
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S), ben O'nun döşeği üzerinde aykırı vaziyette uyuduğum hâlde (bana doğru) namazını kılar, vitri kılmak istediği sırada beni de uyandırırdı; ben de vitr namazını kılardım

---

بَاب لِيَجْعَلْ آخِرَ صَلَاتِهِ وِتْرًا

998 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اجْعَلُوا آخِرَ صَلَاتِكُمْ بِاللَّيْلِ وِتْرًا

Musalli Namazının Sonunu Vitr Yapsın
-...Bana Nâfî', Abdullah ibn Umer'den tahdîs etti. Peygamber (S): "Geceleyin namazınızın sonunu vitr yapınız" buyurmuştur

---

بَاب الْوِتْرِ عَلَى الدَّابَّةِ

999 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ يَسَارٍ أَنَّهُ قَالَ كُنْتُ أَسِيرُ مَعَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ بِطَرِيقِ مَكَّةَ فَقَالَ سَعِيدٌ فَلَمَّا خَشِيتُ الصُّبْحَ نَزَلْتُ فَأَوْتَرْتُ ثُمَّ لَحِقْتُهُ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ أَيْنَ كُنْتَ فَقُلْتُ خَشِيتُ الصُّبْحَ فَنَزَلْتُ فَأَوْتَرْتُ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ أَلَيْسَ لَكَ فِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِسْوَةٌ حَسَنَةٌ فَقُلْتُ بَلَى وَاللَّهِ قَالَ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُوتِرُ عَلَى الْبَعِيرِ

Binek Hayvanı Üzerinde Vitr Namazı Babı
-..Saîd ibn Yesâr şöyle demiştir: Ben, Abdullah ibn Umer ile birlikte Mekke yolunda gece sefer ediyor dum. Yine Saîd dedi ki: Sabah vakti yakın mı diye şübhe edince devemden indim ve vitr namazını kıldım. Sonra Abdullah ibn Umer'e yetiştim. Abdullah ibn Umer: Nerede idin? diye sordu. Ben de: Sabah olacağından endîşe ettim de inip vitr namazım kıldım, dedim. Bunun üzerine Abdullah: Allah'ın Elçisi'nde senin için güzel bir örnek yok mu? dedi. Ben: Evet, vallahi vardır, dedim. Abdullah: Muhakkak Rasûlullah (S) deve üzerinde vitr namazı kılar idi, dedi.

بَاب الْوِتْرِ فِي السَّفَرِ

1000 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ بْنُ أَسْمَاءَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي فِي السَّفَرِ عَلَى رَاحِلَتِهِ حَيْثُ تَوَجَّهَتْ بِهِ يُومِئُ إِيمَاءً صَلَاةَ اللَّيْلِ إِلَّا الْفَرَائِضَ وَيُوتِرُ عَلَى رَاحِلَتِهِ

Sefer Esnasında Vitr Namazı Babı
-...İbn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) sefer esnasında binek devesi üzerinde, deve yönünü hangi cihete çevirirse çevirsin namaz kılardı. Farzlardan başka gece namazım îmâ ederek edâ ederdi. Vitr namazını da binek devesi üzerinde kılardı

بَاب الْقُنُوتِ قَبْلَ الرُّكُوعِ وَبَعْدَهُ

1001 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ قَالَ سُئِلَ أَنَسٌ أَقَنَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الصُّبْحِ قَالَ نَعَمْ فَقِيلَ لَهُ أَوَقَنَتَ قَبْلَ الرُّكُوعِ قَالَ بَعْدَ الرُّكُوعِ يَسِيرًا

Ruku'dan Evvel ve Sonra Kunut'un Meşruluğu Babı
-...Bize Hammâd ibn Zeyd, Eyyûb (es-Sahtıyânî)'den; o da Muhammed (ibn Sîrîn)'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Enes ibn Mâlik'e, Peygamber (S) sabah namazında kunût duasını okudu mu? diye soruldu. O da: Evet, dedi. Bunun üzerine kendisine: Rukû'dan evvel mi kunût yaptı? Diye soruldu. O da: Az müddet sürmek üzere rukû'dan sonra kunût yaptı, dedi

---

1002 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ قَالَ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ عَنْ الْقُنُوتِ فَقَالَ قَدْ كَانَ الْقُنُوتُ قُلْتُ قَبْلَ الرُّكُوعِ أَوْ بَعْدَهُ قَالَ قَبْلَهُ قَالَ فَإِنَّ فُلَانًا أَخْبَرَنِي عَنْكَ أَنَّكَ قُلْتَ بَعْدَ الرُّكُوعِ فَقَالَ كَذَبَ إِنَّمَا قَنَتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ الرُّكُوعِ شَهْرًا أُرَاهُ كَانَ بَعَثَ قَوْمًا يُقَالُ لَهُمْ الْقُرَّاءُ زُهَاءَ سَبْعِينَ رَجُلًا إِلَى قَوْمٍ مِنْ الْمُشْرِكِينَ دُونَ أُولَئِكَ وَكَانَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَهْدٌ فَقَنَتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَهْرًا يَدْعُو عَلَيْهِمْ

-..Bize Müsedded tahdîs edip şöyle dedi: Bize Abdulvâhid tahdîs edip şöyle dedi: Bize Âsim ibn Süleyman tahdîs edip şöyle dedi: Ben Enes ibn Mâlik'e kunût hakkında suâl sordum. Enes: Muhakkak kunût vardır, dedi. Ben: Kunût rukû'dan evvel mi, yâhud sonra mı idi? dedim. Enes: Rukû'dan evvel idî, dedi. Âsim: Fulân kimse senden rivayet ederek bana haber verdi ki, sen rukû'dan sonra idi demişsin (buna ne dersin)? dedi. Bunun üzerine Enes: O yanlış söylemiştir. asûlullah (S) rukû'dan sonra yalnız bir ay kunût yaptı. Bu kunûtun sebebi şu oldu zannederim: Peygamber (S)takriben yetmiş kişiye varan ve kendilerine Kurrâ adı verilen bir takım insanları, müşriklerden bir kavmin yanına göndermişti. O kurrâ, sayıca müşrik lerden az idiler, (bunun için onların eliyle helak olmuşlardı). O müşrikler ile Rasûlullah arasında bir ahd de vardı. Rasûlullah bir ay o müşrikler aleyhine düâ ederek kunût yaptı.

1003 - * أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ قَالَ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِي مِجْلَزٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَنَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَهْرًا يَدْعُو عَلَى رِعْلٍ وَذَكْوَانَ

Yine (bu isnâdla) bize Ahmed ibn Yûnus haber verip şöyle dedi: Bize Zaide ibn Kudâme, et- Teymî Süleyman ibn Tarhân'dan; o da Ebû Mıclez'den haber verdi. Enes: Peygamber (S) Rı'l ve Zekvân kabileleri aleyhine bir ay dua ederek kunût yaptı, demiştir

---

1004 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ الْقُنُوتُ فِي الْمَغْرِبِ وَالْفَجْرِ

-...Yine bize Müsedded tahdîs edip şöyle dedi: Bize İsmâîl tahdîs edip şöyle dedi: Bize Hâlid, Ebû Kılâbe'den tahdîs etti. Enes: Kunût (vaktiyle) akşam ve sabah namazlarında idi, demiştir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَاب الِاسْتِسْقَاءِ وَخُرُوجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الِاسْتِسْقَاءِ

1005 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ عَنْ عَمِّهِ قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَسْقِي وَحَوَّلَ رِدَاءَهُ

Yağmur İsteme Duası ve Peygamber (S)'in Yağmur İsteme Duasına Çıkması Babı

-....Abdullah ibn Zeyd şöyle demiştir: Peygamber (R) yağmur isteme duası yapmak üzere (namazgaha) çıktı ve ridâsını tahvîl etti

---

بَاب دُعَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اجْعَلْهَا عَلَيْهِمْ سِنِينَ كَسِنِي يُوسُفَ

1006 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا مُغِيرَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنْ الرَّكْعَةِ الْآخِرَةِ يَقُولُ اللَّهُمَّ أَنْجِ عَيَّاشَ بْنَ أَبِي رَبِيعَةَ اللَّهُمَّ أَنْجِ سَلَمَةَ بْنَ هِشَامٍ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطْأَتَكَ عَلَى مُضَرَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا سِنِينَ كَسِنِي يُوسُفَ وَأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ غِفَارُ غَفَرَ اللَّهُ لَهَا وَأَسْلَمُ سَالَمَهَا اللَّهُ * قَالَ ابْنُ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ أَبِيهِ هَذَا كُلُّهُ فِي الصُّبْحِ

Peygamber (S)' in: "Yâ Allah, içinde bulundukları) yılları onlara, Yûsuf Peygamber'in yılları gibi kıtlık yılları yap" Diye Dua Etmesi Babı

-...Bize Mugîre ibnu Abdirrahmân, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rac'dan; o da Ebû Hureyre'den tahdîs etti ki (o, şöyle demiştir): Peygamber (S) son rukû'dan başını kaldırdığı zaman şöyle der idi: "Yâ Allah! Ayyaş ibn Rabta'yi kurtar. Yâ Allah! Selemete'bne Hişâm 'ı kurtar. Yâ Allah! et- Velîd ibnu 7- Vetîd'i kurtar. Yâ Allah! (Kâfirler elinde bunalıp) zaîf ve âciz görülen diğer mü 'minleri kurtar! Yâ Allah! Mudâr (kâfirleri) üstüne baskını daha da şiddetlendir. Yâ Allah! (İçinde bulundukları) bu yılları onlara Yûsuf Peygamberin yılları gibi kıtlık yılları yap!".Ve yine Peygamber şöyle dedi: "Ğıfâr kabilesine gelince Allah onlara mağfiret etsin. Eşlem kabilesi ile de Allah musâlim olsun, yânı barışık gitsin". İbnu Ebî'z-Zinâd, babası Ebu'z-Zinâd'dan olmak üzere: Bu duanın hepsi sabah namazı içinde idi, demiştir.

1007 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ قَالَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ كُنَّا عِنْدَ عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا رَأَى مِنْ النَّاسِ إِدْبَارًا قَالَ اللَّهُمَّ سَبْعٌ كَسَبْعِ يُوسُفَ فَأَخَذَتْهُمْ سَنَةٌ حَصَّتْ كُلَّ شَيْءٍ حَتَّى أَكَلُوا الْجُلُودَ وَالْمَيْتَةَ وَالْجِيَفَ وَيَنْظُرَ أَحَدُهُمْ إِلَى السَّمَاءِ فَيَرَى الدُّخَانَ مِنْ الْجُوعِ فَأَتَاهُ أَبُو سُفْيَانَ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنَّكَ تَأْمُرُ بِطَاعَةِ اللَّهِ وَبِصِلَةِ الرَّحِمِ وَإِنَّ قَوْمَكَ قَدْ هَلَكُوا فَادْعُ اللَّهَ لَهُمْ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى{فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُبِينٍ}إِلَى قَوْلِهِ{عَائِدُونَ يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَى إِنَّا مُنْتَقِمُونَ}فَالْبَطْشَةُ يَوْمَ بَدْرٍ وَقَدْ مَضَتْ الدُّخَانُ وَالْبَطْشَةُ وَاللِّزَامُ وَآيَةُ الرُّومِ

-...Mesrûk şöyle demiştir: Biz Abdullah ibn Mes'ûd'un yanında bulunuyorduk. O şöyle dedi:Peygamber (S) insanlarda (yânî Kureyş'te İslâm'a karşı) aleyhdârlık görünce:" Yâ Allah Bunlar hakkındaki dileğim) Yûsuf Peygamber'in yedi kıtlık seneleri gibi yedi senedir" dedi. Bunun üzerine onları öyle bir kıtlık yakaladı ki, her şeyi kökünden kuruttu (bütün bitkileri yok etti). O derecede ki, her çeşit hayvan derilerini, ölü hayvan etlerini hem de kokmuşlarını yediler. Onlardan biri gökyüzüne bakınca açlıktan dolayı (gözleri ortalığı) duman görürdü. Derken Ebû Sufyân Peygamber'in yanına geldi de: Yâ Muhammed, Sen Allah'a tâatı ve hısımlara ilgiyi emredip duruyorsun. Kavmin ise helak oldu. Artık onlar için Allah'a duâ et, dedi. Yüce Allah şöyle buyurdu: "O hâlde semânın apâşikâr bir duman getireceği günü gözetle. (Öyle bir duman ki) insanları saracaktır o. Bu pek yaman bir azâb (diyecekler). Ey Rabb 'imiz, bizden bu azabı açıp kaldır. Çünkü biz îmân edeceğiz. Onlar için düşünüp, ibret almak nerede? Kendilerine (hakikatleri) açıklayan bir Rasûl geldiği hâlde, yine O'ndan yüz çevirdiler. Bir öğretilmiş, bir mecnûn dediler. Biz bu azabı biraz açıp kaldıracağız. Fakat siz hiç şübhe yok ki, tekrar dönecek olanlarsınız. Çok büyük bir şiddet ve savletle çarpacağımız gün, muhakkak ki biz (onlardan) intikaam alıcılarız" (ed-Duhân: 10-16). Batşe, Bedr günü olandır. Demek ki Duhân da, Batşe de, Li-zâm da, Rûm âyeti de (meydana gelmiş ve) geçmiştir

---

بَاب سُؤَالِ النَّاسِ الْإِمَامَ الِاسْتِسْقَاءَ إِذَا قَحَطُوا

1008 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو قُتَيْبَةَ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ يَتَمَثَّلُ بِشِعْرِ أَبِي طَالِبٍ وَأَبْيَضَ يُسْتَسْقَى الْغَمَامُ بِوَجْهِهِ ثِمَالُ الْيَتَامَى عِصْمَةٌ لِلْأَرَامِلِ

Yağmursuz Kaldıkları Zaman İnsanların İmamdan (Yani En Büyük Âmirlerinden) Yağmur Duası Yapmasını İstemeleri Babı

-..Bize Abdurrahmân ibnu Abdillah, babası Abdullah ibnu Dinar'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben Abdullah ibn U mer'i, Ebû Tâlib'in şu şiirini mesel edinerek okuduğunu işittim: (Hey babasız, ırz ve harîmi himaye eden, kötü sözlü olmayıp kimseye de yük teşkîl etmeyen bir efendiyi bir kavmin terketmesi nedir? O öyle bir seyyiddir ki, bembeyazdır; yüzü suyu hürmetine bulutlardan yağmur istenir; yetimlerin yediricisi, dulların koruyucusudur)

1009 - وَقَالَ عُمَرُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنَا سَالِمٌ عَنْ أَبِيهِ رُبَّمَا ذَكَرْتُ قَوْلَ الشَّاعِرِ وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَى وَجْهِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَسْقِي فَمَا يَنْزِلُ حَتَّى يَجِيشَ كُلُّ مِيزَابٍ وَأَبْيَضَ يُسْتَسْقَى الْغَمَامُ بِوَجْهِهِ * ثِمَالُ الْيَتَامَى عِصْمَةٌ لِلْأَرَامِلِ وَهُوَ قَوْلُ أَبِي طَالِبٍ

Ve Umer ibn Hamze şöyle dedi: Bize Salim, babası İbn Umer'-den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Peygam ber(S)'in (Medine'de minbere çıkıp) yağmur duası yaptığını ve daha inmesine mahal kalmadan olukların gürül gürül coşup aktığım görünce, Rasûlullah'ın mübarek yüzüne baka baka o ma'lûm şâirin:Ve ebyadu yusteskaa'J-gamâmu bi-vechihi Simâlu'I-yetâmâ, ısmetun li'1-erâmili... sözünü nice defalar hatırlamışımdır. (Râvî Abdullah ibn Dînâr el-Adevî dedi ki:) Bu söz Ebû Tâlib'in sözüdür

1010 - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُثَنَّى عَنْ ثُمَامَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَانَ إِذَا قَحَطُوا اسْتَسْقَى بِالْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنَّا كُنَّا نَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِنَبِيِّنَا فَتَسْقِينَا وَإِنَّا نَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِعَمِّ نَبِيِّنَا فَاسْقِنَا قَالَ فَيُسْقَوْنَ

-...Bize Muhammed ibnu Abdillah el-Ensârî tahdîs edip şöyle dedi; Bana babam Abdullah ibnu'I-Musennâ, Sumâme ibnu Abdillah ibni Enes'ten; o da Enes ibn Mâlik'ten olmak üzere tahdîs etti ki, halk yağmursuz kalıp kıtlığa uğradıkları zaman, Umer ibnu'I-Hattâb (Peygamber'in amucası) Abbâs ibnu'l-Abdilmuttalib'i vesîle edinerek yağmur duası yapar ve duada: "Yâ Allah, bizler Peygamber'imizi vesîle edinerek Sen'den niyazda bulunurduk da, Sen bize yağmur ihsan ederdin. (Şimdi de) Peygamber'imizin amucasını vesîle edinerek Sen'den niyaz ediyoruz; bize (yine) yağmur ihsan eyle" der idi. Râvî Enes: (Bu duanın akabinde) kendilerine yağmur ihsan olunurdu, demiştir

بَاب تَحْوِيلِ الرِّدَاءِ فِي الِاسْتِسْقَاءِ

1011 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ قَالَ حَدَّثَنَا وَهْبٌ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَسْقَى فَقَلَبَ رِدَاءَهُ

Yağmur İsteme Duasında Üst Elbiseyi Tahvil Etme Babı
-...Bize Şu'be, Muhammed ibn Ebî Bekr'den; o da Abbâd ibn Temîm'den; o da Abdullah ibn Zeyd'den haber verdi. O: Peygamber (S) yağmur isteme duası yaptı da ridâsım (yânî üst elbisesini) geriye döndürüp tersine çevirdi, dedi

1012 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ أَنَّهُ سَمِعَ عَبَّادَ بْنَ تَمِيمٍ يُحَدِّثُ أَبَاهُ عَنْ عَمِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ إِلَى الْمُصَلَّى فَاسْتَسْقَى فَاسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ وَقَلَبَ رِدَاءَهُ وَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ * قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ كَانَ ابْنُ عُيَيْنَةَ يَقُولُ هُوَ صَاحِبُ الْأَذَانِ وَلَكِنَّهُ وَهْمٌ لِأَنَّ هَذَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدِ بْنِ عَاصِمٍ الْمَازِنِيُّ مَازِنُ الْأَنْصَارِ

-....Afabâd ibn Temîm, kendi amucası Abdullah ibn Zeyd'den olmak üzere, babası Ebû Abdillah ibn Ebî Bekr'e şöyle tahdîs ediyordu: Peygamber (S) namazgaha çıktı ve yağmur isteme duası yaptı; akabinde kıbleye yöneldi, ridâsım kalb etti ve iki rek'at namaz kıldırdı. Ebû Abdillah el-Buhârî der ki: Sufyân ibn Uyeyne, bu yağmur duası hadîsinin râvîsi, ezan sahibi olan Abdullah ibn Zeyd ibn Abdi Rabbih'tir

zannediyordu. Bu zann bir vehimdir. Çünkü bu yağmur duası hadîsinin râvîsi olan zât, Abdullah ibn Zeyd ibn Âsim el-Mâzinî'dir; Mazimi'1-Ensâr'dır

---

بَاب الِاسْتِسْقَاءِ فِي الْمَسْجِدِ الْجَامِعِ

1013 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو ضَمْرَةَ أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَرِيكُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي نَمِرٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَذْكُرُ أَنَّ رَجُلًا دَخَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ مِنْ بَابٍ كَانَ وِجَاهَ الْمِنْبَرِ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمٌ يَخْطُبُ فَاسْتَقْبَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمًا فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكَتْ الْمَوَاشِي وَانْقَطَعَتْ السُّبُلُ فَادْعُ اللَّهَ يُغِيثُنَا قَالَ فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَيْهِ فَقَالَ اللَّهُمَّ اسْقِنَا اللَّهُمَّ اسْقِنَا اللَّهُمَّ اسْقِنَا قَالَ أَنَسُ وَلَا وَاللَّهِ مَا نَرَى فِي السَّمَاءِ مِنْ سَحَابٍ وَلَا قَزَعَةً وَلَا شَيْئًا وَمَا بَيْنَنَا وَبَيْنَ سَلْعٍ مِنْ بَيْتٍ وَلَا دَارٍ قَالَ فَطَلَعَتْ مِنْ وَرَائِهِ سَحَابَةٌ مِثْلُ التُّرْسِ فَلَمَّا تَوَسَّطَتْ السَّمَاءَ انْتَشَرَتْ ثُمَّ أَمْطَرَتْ قَالَ وَاللَّهِ مَا رَأَيْنَا الشَّمْسَ سِتًّا ثُمَّ دَخَلَ رَجُلٌ مِنْ ذَلِكَ الْبَابِ فِي الْجُمُعَةِ الْمُقْبِلَةِ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمٌ يَخْطُبُ فَاسْتَقْبَلَهُ قَائِمًا فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكَتْ الْأَمْوَالُ وَانْقَطَعَتْ السُّبُلُ فَادْعُ اللَّهَ يُمْسِكْهَا قَالَ فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَيْهِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا اللَّهُمَّ عَلَى الْآكَامِ وَالْجِبَالِ وَالْآجَامِ وَالظِّرَابِ وَالْأَوْدِيَةِ وَمَنَابِتِ الشَّجَرِ قَالَ فَانْقَطَعَتْ وَخَرَجْنَا نَمْشِي فِي الشَّمْسِ قَالَ شَرِيكٌ فَسَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ أَهُوَ الرَّجُلُ الْأَوَّلُ قَالَ لَا أَدْرِي

Yağmur İsteme Duasının Camii Olan Mescid İçinde (Dahi) Yapılması Babı

-...Bize Şerik ibnu Abdillah ibni Ebî Nemir tahdîs etti. O da Enes ibn Mâlik'ten şöyle zikrederken işitmiştir : Bir kimse cumua günü Rasûlullah ayakta hutbe yaparken, minberin karşısında bulunan bir kapıdan içeriye girdi ve Rasûlullah'ın karşısında ayakta dikelerek: Yâ Rasûlallah, davarlar helak oldu, yollar kesildi. Binâenaleyh Allah'a duâ et de imdadımıza yetişsin, dedi. Râvî dedi ki: Bu söz üzerine Rasûlullah hemen iki elini kaldırdı da: "Ailâhumme es-kınâ;Allâhumme eskınâ; Allâhumme eskınâ (= Yâ Allah bize yağmur ver; yâ Allah bize yağmur ver; yâ Allah bize yağmur ver)" dedi. Yine Enes şöyle dedi: Allah'a yemîn ederim ki, o sırada biz gökyüzünde ne kalın, ne ince bulut; hiç, hiçbir şey görmüyorduk. Bizimle Sel'i Dağı arasında o zaman hiçbir ev ve hiçbir konak da yoktu. Enes dedi ki: Derken Rasûlullah'ın arka tarafından, kalkan şeklinde bir bulut parçası çıkageldi. Semânın ortasına varınca yayıldı. Sonra yağmur yağmağa başladı. Enes dedi ki: Allah'a yemînle söylüyorum, biz altı gün (yânı bir hafta) güneşin yüzünü görmedik. Sonra öbür cumua günü yine Rasûlullah ayakta hutbe yaparken, yine o kapıdan bir kimse girdi, Peygamber'in karşısına geçti ve ayakta dikelerek: Yâ Rasûlallah, mallar helak oldu, yollar da kesilip kapandı. Allah'a duâ et de artık bu yağmuru tutsun, dedi. Enes dedi ki: Bunun üzerine Rasûlullah iki elini kaldırdı ve: "Yâ Allah, etrafımıza (yağsın), üzerimize değil. Yâ Allah, tepelere,dağlara, kal'alara, bayırlara, derelere, ağaçlıklara yağdır" diye duâ etti. Enes dedi ki: Bunun üzerine hemen yağmur kesildi. Ve namazdan çıktığımızda güneşte yürür olduk. Hadîsi Enes'ten rivayet eden Şerîk ibn Abdillah dedi ki: İkinci hafta gelen adam, evvelki hafta gelen adam mıydı? Diye Enes'ten sordum. Enes, bilmem, dedi.

بَاب الِاسْتِسْقَاءِ فِي خُطْبَةِ الْجُمُعَةِ غَيْرَ مُسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةِ

1014 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شَرِيكٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَجُلًا دَخَلَ الْمَسْجِدَ يَوْمَ جُمُعَةٍ مِنْ بَابٍ كَانَ نَحْوَ دَارِ الْقَضَاءِ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمٌ يَخْطُبُ فَاسْتَقْبَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمًا ثُمَّ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكَتْ الْأَمْوَالُ وَانْقَطَعَتِ السُّبُلُ فَادْعُ اللَّهَ يُغِيثُنَا فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَيْهِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ أَغِثْنَا اللَّهُمَّ أَغِثْنَا اللَّهُمَّ أَغِثْنَا قَالَ أَنَسٌ وَلَا وَاللَّهِ مَا نَرَى فِي السَّمَاءِ مِنْ سَحَابٍ وَلَا قَزَعَةً وَمَا بَيْنَنَا وَبَيْنَ سَلْعٍ مِنْ بَيْتٍ وَلَا دَارٍ قَالَ فَطَلَعَتْ مِنْ وَرَائِهِ سَحَابَةٌ مِثْلُ التُّرْسِ فَلَمَّا تَوَسَّطَتْ السَّمَاءَ انْتَشَرَتْ ثُمَّ أَمْطَرَتْ فَلَا وَاللَّهِ مَا رَأَيْنَا الشَّمْسَ سِتًّا ثُمَّ دَخَلَ رَجُلٌ مِنْ ذَلِكَ الْبَابِ فِي الْجُمُعَةِ

وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمٌ يَخْطُبُ فَاسْتَقْبَلَهُ قَائِمًا فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكَتْ الْأَمْوَالُ وَانْقَطَعَتْ السُّبُلُ فَادْعُ اللَّهَ يُمْسِكْهَا عَنَّا قَالَ فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَيْهِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا اللَّهُمَّ عَلَى الْآكَامِ وَالظِّرَابِ وَبُطُونِ الْأَوْدِيَةِ وَمَنَابِتِ الشَّجَرِ قَالَ فَأَقْلَعَتْ وَخَرَجْنَا نَمْشِي فِي الشَّمْسِ قَالَ شَرِيكٌ سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ أَهُوَ الرَّجُلُ الْأَوَّلُ فَقَالَ مَا أَدْرِي

Yağmur İsteme Duasının Kıbleye Yönelmeksizin Cumua Hutbesi İçinde Yapılması Babı

-....Bize İsmâîlibnCa'fer, Serik'ten; o daEnesibnMâlik'ten tahdîs etti (O,.şöyle demiştir): Bir kimse cumua günü Rasûlullah ayakta hutbe yaparken Dâru'I-Kadâ tarafında vaktiyle mevcûd olan bir kapıdan içeriye girdi de, Rasûlullah'm karşısında ayakta durdu.Sonra: Yâ Rasûlallah, mallar helak oldu, yollar kesildi. Allah'a duâ et de bizlere yağmur ihsan etsin, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah iki elini kaldırdı, sonra: "Allâhumme eğısnâ, Allâhumme eğısnâ, Allâ humme eğısnâ (= Yâ Allah bize yağmur ver, yâ Allah bize yağmur ver, yâ Allah bize yağmur ver)" dedi. Enes dedi ki: Allah'a yemîn ile söylüyorum, o sırada biz gökyüzünde ne kalın, ne de ince bir bulut görüyorduk; bizimle Sel'ı Dağı arasında hiçbir ev ve hiçbir konak da yoktu. Enes dedi ki: Derken Rasûlullah'ın arka tarafından kalkan şeklinde bir bulut çıktı. O bulut semânın ortasına varınca yayıldı. Sonra yağmur yağmağa başladı. Allah'a yemîn ediyorum ki, biz altı gün güneşi görmedik. Sonra (öbür) cumua günü, yine Rasûlul-Iah ayakta hutbe yaparken, yine o kapıdan bir kimse daha girdi; Rasülullah'ın karşısına geçip dikeldi. Ve: Yâ Rasûlallah, mallar helak oldu, yollar kesilip kapandı.Allah'a duâ et de artık bu yağmurları bizden tutsun, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah iki elini kaldırdı, sonra: "Yâ Allah, etrafımıza (yağsın), üzerimize değil. Yâ Allah, tepelere, bayırlara; derelerin içlerine, ağaç ve ot bitecek yerlere (yağdır)" diye duâ etti. Enes dedi ki: Bu duâ üzerine hemen yağmur kesildi. Biz de mescidden çıkıp, güneşte yürüyorduk. Şerîk ibn Abdillah dedi ki: Enes'e: İkinci hafta gelen zât, evvelki hafta gelen zât mıydı? Diye sordum da, o: Bilmiyorum, dedi.

بَاب الِاسْتِسْقَاءِ عَلَى الْمِنْبَرِ

1015 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ إِذْ جَاءَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَحَطَ الْمَطَرُ فَادْعُ اللَّهَ أَنْ يَسْقِيَنَا فَدَعَا فَمُطِرْنَا فَمَا كِدْنَا أَنْ نَصِلَ إِلَى مَنَازِلِنَا فَمَا زِلْنَا نُمْطَرُ إِلَى الْجُمُعَةِ الْمُقْبِلَةِ قَالَ فَقَامَ ذَلِكَ الرَّجُلُ أَوْ غَيْرُهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَصْرِفَهُ عَنَّا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا قَالَ فَلَقَدْ رَأَيْتُ السَّحَابَ يَتَقَطَّعُ يَمِينًا وَشِمَالًا يُمْطَرُونَ وَلَا يُمْطَرُ أَهْلُ الْمَدِينَةِ

Minber Üzerinde Yağmur İsteme Duası Babı

-...Enes (R) şöyle demiştir: Cumua günü Rasûlullah (S) hutbe yaparken birdenbire bir adam geldi ve: Yâ Rasûlallah, yağmur kıtaldi. Allah'a duâ et de bize yağmur yağdırsın, dedi. Rasûlullah hemen duâ etti. Derken üzerimize yağmur yağmağa başladı. Öyle ki, az daha evlerimize ulaşamıyacaktık. Ondan sonraki cumuaya kadar üzerimize hep rahmet yağdı durdu. Enes dedi ki: Öbür cumua, bu adam yâhud bir başkası ayağa kalktı ve: Yâ Rasûlallah, bu yağmuru bizden çevirmesi için Allah'a duâ et de, bu yağmuru üzerimizden çevirsin, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah: "Yâ Allah,etrafımıza (yağdır), üzerimize değil" dedi. Enes dedi ki: Yemîn olsun, bulutların sağa sola doğru parçalandıklarını ve etraftakiler üzerine yağmur yağarken Medîne ahâlîsinin yağmur altında olmadıklarını muhakkak görmüşümdür.

بَاب مَنْ اكْتَفَى بِصَلَاةِ الْجُمُعَةِ فِي الِاسْتِسْقَاءِ

1016 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ شَرِيكِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ هَلَكَتْ الْمَوَاشِي وَتَقَطَّعَتْ السُّبُلُ فَدَعَا فَمُطِرْنَا مِنْ الْجُمُعَةِ إِلَى الْجُمُعَةِ ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ تَهَدَّمَتْ الْبُيُوتُ وَتَقَطَّعَتْ السُّبُلُ وَهَلَكَتْ الْمَوَاشِي

فَادْعُ اللَّهَ يُمْسِكْهَا فَقَامَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اللَّهُمَّ عَلَى الْآكَامِ وَالظِّرَابِ وَالْأَوْدِيَةِ وَمَنَابِتِ الشَّجَرِ فَانْجَابَتْ عَنْ الْمَدِينَةِ انْجِيَابَ الثَّوْبِ

Yağmur İsteme Duası Halinde Cumua Namazı İle Yetinen Kimse Babı
-...Enes (R) şöyle demiştir: Peygamber(S)'e bir adam geldi de: Hayvanlar helak oldu, yollar kesilip kapandı, dedi. Alcabinde Peygamber duâ etti. Artık bize o cumuadan i'tibâren öteki cumuaya kadar yağmur verildi. Sonra bir daha geldi, ve: Evler yıkıldı, yollar kesildi, hayvanlar helak oldu. Allah'a duâ et de şu bulutların sağnağını tutsun, dedi. Bunun üzerine Peygamber: "Yâ Allah, tepelere, bayırlara, derelere ve ağaç bitecek yerlere (ağaçlıklara yağdır)" diye duâ etti. Bu duâ akabinde bulutlar, Medîne'nin üstünden kumaş dürülür gibi dürüldü.

بَاب الدُّعَاءِ إِذَا تَقَطَّعَتْ السُّبُلُ مِنْ كَثْرَةِ الْمَطَرِ

1017 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ شَرِيكِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي نَمِرٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكَتْ الْمَوَاشِي وَانْقَطَعَتْ السُّبُلُ فَادْعُ اللَّهَ فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمُطِرُوا مِنْ جُمُعَةٍ إِلَى جُمُعَةٍ فَجَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَهَدَّمَتْ الْبُيُوتُ وَتَقَطَّعَتْ السُّبُلُ وَهَلَكَتْ الْمَوَاشِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ عَلَى رُءُوسِ الْجِبَالِ وَالْآكَامِ وَبُطُونِ الْأَوْدِيَةِ وَمَنَابِتِ الشَّجَرِ فَانْجَابَتْ عَنْ الْمَدِينَةِ انْجِيَابَ الثَّوْبِ

Yağmur Çokluğundan Yollar Kesildiği Zaman Dua Edilmesi Babı
-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'm yanına bir zât geldi de: Yâ Rasûlallah,hayvanlar helak oldu, yollar kesildi; Allah'a dua ediver, dedi. Rasûlullah hemen duâ etti. Duâ akabinde bir cumuadan diğer cumuaya kadar halkın üzerine hep yağmur yağıp durdu. Nihayet bir zât yine Rasûlullah'a geldi ve: Yâ Rasûlallah, evler yıkıldı, yollar kesildi, hayvanlar helak oldu, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (S): "Yâ Allah, dağ başlarına, tepelere, vadilerin içlerine ve ağaç bitecek yerlere (yağdır)" diye duâ etti. Bulutlar hemen Medine'nin üstünden kumaş dürülür gibi dürüldü

بَاب مَا قِيلَ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يُحَوِّلْ رِدَاءَهُ فِي الِاسْتِسْقَاءِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ

1018 – حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ بِشْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُعَافَى بْنُ عِمْرَانَ عَنْ الْأَوْزَاعِيِّ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَجُلًا شَكَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلَاكَ الْمَالِ وَجَهْدَ الْعِيَالِ فَدَعَا اللَّهَ يَسْتَسْقِي وَلَمْ يَذْكُرْ أَنَّهُ حَوَّلَ رِدَاءَهُ وَلَا اسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ

"Peygamber (S) Cumua Gününde Yaptığı Yağmur İsteme Duasında Dış Elbisesini Tahvil Etmedi" Denilmesi Babı
-...Bize Muâfâ ibnu İmrân, el-Evzâî'den; o da İshâk ibn AbdiIIah'tan; o da Enes ibn Mâlik'ten şöyle tahdîs etti: Bir şahıs Pey-gamber'e geldi de (su kıtlığı sebebiyle) malların helakini, çoluk çocuğun meşakkatini şikâyetle arzetti. Bunun üzerine Peygamber yağmur istemek üzere Allah'a duâ etti. (Enes'in râvîsi İshâk ibn İbrâhîm yâ-hud onunla Buhârî arasındaki diğer bir) râvî dedi ki: Enes, ne Peygamber'in dış elbisesini tahvîl ettiğini ve ne de kıbleye yöneldiğini zikretti.

بَاب إِذَا اسْتَشْفَعُوا إِلَى الْإِمَامِ لِيَسْتَسْقِيَ لَهُمْ لَمْ يَرُدَّهُمْ

1019 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ شَرِيكِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي نَمِرٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّهُ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكَتْ الْمَوَاشِي وَتَقَطَّعَتْ السُّبُلُ فَادْعُ اللَّهَ فَدَعَا اللَّهَ فَمُطِرْنَا مِنْ الْجُمُعَةِ إِلَى الْجُمُعَةِ فَجَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَهَدَّمَتْ الْبُيُوتُ وَتَقَطَّعَتْ السُّبُلُ وَهَلَكَتْ الْمَوَاشِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ عَلَى ظُهُورِ الْجِبَالِ وَالْآكَامِ وَبُطُونِ الْأَوْدِيَةِ وَمَنَابِتِ الشَّجَرِ فَانْجَابَتْ عَنْ الْمَدِينَةِ انْجِيَابَ الثَّوْبِ

Halk Kendilerine Yağmur Duası Yapması İçin İmama Gidip Şefaat İstediklerinde, İmam Onları Geri Çevirmez

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Bir kimse Rasûlullah'a geldi de: Yâ Rasûlallah,hayvanlar helak oldu, yollar kesildi, Allah'a duâ ediver, dedi. Rasûlullah Allah'a duâ etti. Derken o cumuadan öteki cumuaya kadar üzerimize yağmur yağıp durdu. Nihayet bir zât Peygamber'e geldi de: Yâ Rasûlallah, evler yıkıldı, yollar kesildi, hayvanlar helak oldu, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (S): "Yâ Allah, dağların sırtlarına, tepeler üzerine, derelerin içlerine ve ağaç ve ot bitecek yerlere (yağdır)!’ diye duâ etti. Bu duâ akabinde bulutlar, Medine'nin üstünden kumaş dürülür gibi dürüldü

بَاب إِذَا اسْتَشْفَعَ الْمُشْرِكُونَ بِالْمُسْلِمِينَ عِنْدَ الْقَحْطِ

1020 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ وَالْأَعْمَشُ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ أَتَيْتُ ابْنَ مَسْعُودٍ فَقَالَ إِنَّ قُرَيْشًا أَبْطَئُوا عَنْ الْإِسْلَامِ فَدَعَا عَلَيْهِمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخَذَتْهُمْ سَنَةٌ حَتَّى هَلَكُوا فِيهَا وَأَكَلُوا الْمَيْتَةَ وَالْعِظَامَ فَجَاءَهُ أَبُو سُفْيَانَ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ جِئْتَ تَأْمُرُ بِصِلَةِ الرَّحِمِ وَإِنَّ قَوْمَكَ هَلَكُوا فَادْعُ اللَّهَ فَقَرَأَ {فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُبِينٍ} ثُمَّ عَادُوا إِلَى كُفْرِهِمْ فَذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى {يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَى }يَوْمَ بَدْرٍ * قَالَ وَزَادَ أَسْبَاطٌ عَنْ مَنْصُورٍ فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسُقُوا الْغَيْثَ فَأَطْبَقَتْ عَلَيْهِمْ سَبْعًا وَشَكَا النَّاسُ كَثْرَةَ الْمَطَرِ قَالَ اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا فَانْحَدَرَتْ السَّحَابَةُ عَنْ رَأْسِهِ فَسُقُوا النَّاسُ حَوْلَهُمْ

Kuraklık Sırasında Müşrikler Müslümanlardan Şefaat Diledikleri Zaman?

-...Bize Mansûr ile el-A'meş, Ebu'd-Duhâ'dan; o da Mesrûk'tan tahdîs etti. Mesrûk şöyle demiştir: Ben İbn Mes'ûd'a geldim. O şöyle dedi: Kureyş kavmi İslâm'a girmekte geciktiler. Bunun üzerine Peygamber (S) onların aleyhine duâ etti de onları bir kıtlık yakaladı ki, o yıl helak oldular, ölü hayvan eti yediler ve kemikleri kemirdiler. Ebû Sufyân, Peygamber'in yanına geldi de: Yâ Muham-med, sen akrabayla ilgilenmeyi emrederek geldin. Senin kavmin ise helak oldular. Artık Yüce Allah'a duâ et, dedi. Rasûlullah veya İbn Mes'ûd: "O hâlde semânın apâşikâr bir duman getireceği günü gözetle... ""ted-Duhân: ıo) âyetim okudu. Sonra Kureyşliler tekrar kâfirliklerine döndüler. Bu dönüşlerinin cezası da Yüce Allah'ın şu kavlidir: "Çok büyük bir şiddet ve savletle çarpacağımız gün muhakkak ki biz intikaam alıcılarız" (ed-Duhân: 16); bu gün, Bedr günüdür. Buhârî şöyle dedi: Ve Esbât ibn Nasr, Mansûr'dan isnâdiyle şunu ziyâde etti: Rasûlullah (S) duâ yaptı da onlara yağmlır ihsan olundu. Yedi gün yedi gece adamakıllı ıslandılar. Ondan sonra halk yağmurun çokluğundan şikâyet ettiler. Bunun üzerine Rasûlullah: "Yâ Allah, etrafımıza yağdır; üzerimize değil" diye duâ etti de, başının üstünden bulut sıyrıldı, etraflarındaki halk yağmurdan istifâde etmeye başladı.

بَاب الدُّعَاءِ إِذَا كَثُرَ الْمَطَرُ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا

1021 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ يَوْمَ جُمُعَةٍ فَقَامَ النَّاسُ فَصَاحُوا فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَحَطَ الْمَطَرُ وَاحْمَرَّتْ الشَّجَرُ وَهَلَكَتْ الْبَهَائِمُ فَادْعُ اللَّهَ يَسْقِينَا فَقَالَ اللَّهُمَّ اسْقِنَا مَرَّتَيْنِ

وَايْمُ اللَّهِ مَا نَرَى فِي السَّمَاءِ قَزَعَةً مِنْ سَحَابٍ فَنَشَأَتْ سَحَابَةٌ وَأَمْطَرَتْ وَنَزَلَ عَنْ الْمِنْبَرِ فَصَلَّى فَلَمَّا انْصَرَفَ لَمْ تَزَلْ تُمْطِرُ إِلَى الْجُمُعَةِ الَّتِي تَلِيهَا فَلَمَّا قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ صَاحُوا إِلَيْهِ تَهَدَّمَتْ الْبُيُوتُ وَانْقَطَعَتْ السُّبُلُ فَادْعُ اللَّهَ يَحْبِسُهَا عَنَّا فَتَبَسَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا فَكَشَطَتْ الْمَدِينَةُ فَجَعَلَتْ تَمْطُرُ حَوْلَهَا وَلَا تَمْطُرُ بِالْمَدِينَةِ قَطْرَةٌ فَنَظَرْتُ إِلَى الْمَدِينَةِ وَإِنَّهَا لَفِي مِثْلِ الْإِكْلِيلِ

Yağmur Çok Olduğu Zaman: "Havâleynâ; lâ aleynâ = Etrafımıza; üzerimize değil" Diye Dua Edilmesi
-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bir cumua günü hutbe yapıyordu. İnsanlar ayağa kalktılar ve: Yâ Rasû-lallah, yağmur kıtaldi, ağaçlar kıpkırmızı olup kurudu, hayvanlar helak oldu. Allah'a duâ et de bize yağmur yağdırsın, diye bağırdılar. Rasûlullah iki defa "Yâ Allah, bize yağmur ver; yâ Allah, bize yağmur ver!" diye duâ etti. Allah'a yemîn ederim, o sırada biz gökyüzünde hiçbir bulut parçası görmüyorduk. Hemen bir bulut çıktı ve yağmur yağmağa başladı. Rasûlullah minberden indi de namaz kıldırdı. Namazdan çıktığı zaman yağmur, ondan sonraki cumuaya kadar hep yağıp durdu. Öteki cumua Peygamber (S) kalkıp hutbe yaparken, halk yine kendisine doğru: Evler yıkıldı, yollar kesilip kapandı; Allah'a duâ et de bizden bulutları habsetsin, diye bağırdılar. Bunun üzerine Peygamber (S) gülümsedi, sonra da: "Allâhumme havâleynâ vela aleynâ (= Yâ Allah etrafımıza yağdır; üzerimize değil)" diye duâ etti. Derken Medine'nin üstü sıyrıldı. Bulutlar Medine'nin etrafına damlarken, Medine'ye bir damla düşmüyordu. Medine'ye baktım, o tâcia sarılmış bir baş gibiydi. '

بَاب الدُّعَاءِ فِي الِاسْتِسْقَاءِ قَائِمًا

1022 – وَقَالَ لَنَا أَبُو نُعَيْمٍ عَنْ زُهَيْرٍ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ خَرَجَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ الْأَنْصَارِيُّ وَخَرَجَ مَعَهُ الْبَرَاءُ بْنُ عَازِبٍ وَزَيْدُ بْنُ أَرْقَمَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ فَاسْتَسْقَى فَقَامَ بِهِمْ عَلَى رِجْلَيْهِ عَلَى غَيْرِ مِنْبَرٍ فَاسْتَغْفَرَ ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ يَجْهَرُ بِالْقِرَاءَةِ وَلَمْ يُؤَذِّنْ وَلَمْ يُقِمْ قَالَ أَبُو إِسْحَاقَ وَرَأَى عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Yağmur İsyeme Duasında Ayakta Dikilerek Dua Etmek Babı
Ve bize Ebû Nuaym, Zuheyr'den; o da Ebû İshâk'tan söyledi: Abdullah ibnu Yezîd el-Ensârî (yağmur duası için sahraya) çıktı. Yanında el-Berâ ibnu Azib ile Zeyd ibnu Erkam (R) da varlardı. Abdullah, sahrada yağmur isteme duasını şöyle yaptı: Minber kurmaksızın cemâatle birlikte ayağa kalktı, istiğfar (ve duâ) etti. Sonra kıraati açıktan okuyarak iki rek'at namaz kıldırdı. Bunda ezan okutmadı, ikaamet de yaptırmadı. Ebû İshâk: Bu Abdullah ibn Yezîd, Peygamber(S)'i gördü, demiştir.

1023 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عَبَّادُ بْنُ تَمِيمٍ أَنَّ عَمَّهُ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ بِالنَّاسِ يَسْتَسْقِي لَهُمْ فَقَامَ فَدَعَا اللَّهَ قَائِمًا ثُمَّ تَوَجَّهَ قِبَلَ الْقِبْلَةِ وَحَوَّلَ رِدَاءَهُ فَأُسْقُوا

-....ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Abbâd ibnu Temîm tahdîs etti ki, ona da amucası Abdullah ibn Zeyd el-Mâzinî -ki o, Peygam-ber'in sahâbîlerinden idi- şöyle haber vermiştir: Peygamber (S), kendileri için yağmur isteme duası yapmak üzere insanları (namazgaha) çıkardı. Sahrada ayağa kalktı, ayakta dikele rek Allah'a duâ etti. Sonra kıble tarafına yöneldi, üst elbisesini tahvil eyledi. Nihayet insanlara yağmur ihsan olundu

---

بَاب الْجَهْرِ بِالْقِرَاءَةِ فِي الِاسْتِسْقَاءِ

1024 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ عَنْ عَمِّهِ قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَسْقِي فَتَوَجَّهَ إِلَى الْقِبْلَةِ يَدْعُو وَحَوَّلَ رِدَاءَهُ ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ جَهَرَ فِيهِمَا بِالْقِرَاءَةِ

Yağmur İsteme Duası (Namazı) da Kıraati Açıktan Okuma Babı
-....Abdullah ibn Zeyd el-Mâzinî (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) yağmur isteme duası yapmak üzere (namazgaha) çıktı. Duâ etmek üzere kıbleye yöneldi ve ridâsmı (üst elbisesini) tahvil etti. Sonra iki rek'at namaz kıldırdı, bu iki rek'at içinde kıraati açıktan okudu.

بَاب كَيْفَ حَوَّلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ظَهْرَهُ إِلَى النَّاسِ

1025 – حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ عَنْ عَمِّهِ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ خَرَجَ يَسْتَسْقِي قَالَ فَحَوَّلَ إِلَى النَّاسِ ظَهْرَهُ وَاسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ يَدْعُو ثُمَّ حَوَّلَ رِدَاءَهُ ثُمَّ صَلَّى لَنَا رَكْعَتَيْنِ جَهَرَ فِيهِمَا بِالْقِرَاءَةِ

Peygamber (S) -Yağmur İsteme Duasında- Sırtını İnsanlara Nasıl Çevirdi?
-....Abdullah ibn Zeyd el-Mâzinî (R) şöyle demiştir: Ben, yağmur isteme duası yapmak üzere sahraya çıktığı gün Peygamber'i gördüm, Râvî dedi ki: Derken arkasını insanlara döndürüp, duâ etmek üzere kıbleye yöneldi. Sonra ridâsını tahvîl etti. Sonra bize, içlerinde kıraati açıktan okuyarak, iki rek'at namaz kıldırdı

بَاب صَلَاةِ الِاسْتِسْقَاءِ رَكْعَتَيْنِ

1026 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ عَبَّادَ بْنَ تَمِيمٍ عَنْ عَمِّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَسْقَى فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ وَقَلَبَ رِدَاءَهُ

Yağmur İsteme Namazı İki Rek'attır Babı
-...Bize Sufyân (ibn Uyeyne), Abdullah ibn Ebî Bekr'den; o da Abbâd ibnu Temîm'den; o da amucası Abdullah ibn Zeyd'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) yağmur isteme duası yapmış ve ridâsını kalb etmiştir.

بَاب الِاسْتِسْقَاءِ فِي الْمُصَلَّى

1027 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ سَمِعَ عَبَّادَ بْنَ تَمِيمٍ عَنْ عَمِّهِ قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمُصَلَّى يَسْتَسْقِي وَاسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ وَقَلَبَ رِدَاءَهُ * قَالَ سُفْيَانُ فَأَخْبَرَنِي الْمَسْعُودِيُّ عَنْ أَبِي بَكْرٍ قَالَ جَعَلَ الْيَمِينَ عَلَى الشِّمَالِ

Sahra Namazgahında Yapılan Yağmur İsteme Duası Babı
-...Bize Sufyân (ibn Uyeyne), Abdullah ibn Ebî Bekr'den tahdîs etti. O da Abbâd ibn Temîm'den işitmiştir; o da amucası Abdullah ibn Zeyd'den. O şöyle demiştir: Peygamber (S), yağmur isteme duası yapmak üzere sahra namazgahına çıktı, orada kıbleye yöneldi, iki rek'at namaz kıldırdı ve ridâsını tahvîl etti.

Sufyân dedi ki: Bana el-Mes'ûdî, (mezkûr Abdullah'ın babası olan) Ebû Bekr'den haber verdi. O (kalb etmeyi tefsîr ederek): Ridâ-sının sağ yanını sol yanı üzerine getirdi, demiştir

---

بَاب اسْتِقْبَالِ الْقِبْلَةِ فِي الِاسْتِسْقَاءِ

1028 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ مُحَمَّدٍ أَنَّ عَبَّادَ بْنَ تَمِيمٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ زَيْدٍ الْأَنْصَارِيَّ أَخْبَرَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ إِلَى الْمُصَلَّى يُصَلِّي وَأَنَّهُ لَمَّا دَعَا أَوْ أَرَادَ أَنْ يَدْعُوَ اسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ وَحَوَّلَ رِدَاءَهُ * قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ هَذَا مَازِنِيٌّ وَالْأَوَّلُ كُوفِيٌّ هُوَ ابْنُ يَزِيدَ

Yağmur İsteme Duasında Kıbleye Yönelme Babı
-....Abdullah ibnu Zeyd el-Ensârî (R) şöyle haber vermiştir: Peygamber (S) namaz kıldırmak üzere sahra namazgahına çıktı. Duâ ettiği yâhud duâ etmek istediği zaman kıbleye yöneldi ve ridâsım tahvîl eyledi. Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: Bâb hadîsinin râvîsi olan bu Abdullah ibnu Zeyd, Mâzinî'dir.(Yağmur isteme duasında ayakta dikilerek duâ etme bâbı'nda geçen) birinci râvî ise Küfî'dir. O, Abdullah ibnu Yezîd el-Kûfî'dir

---

بَاب رَفْعِ النَّاسِ أَيْدِيَهُمْ مَعَ الْإِمَامِ فِي الِاسْتِسْقَاءِ

1029 – قَالَ أَيُّوبُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلَالٍ قَالَ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ أَتَى رَجُلٌ أَعْرَابِيٌّ مِنْ أَهْلِ الْبَدْوِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكَتْ الْمَاشِيَةُ هَلَكَ الْعِيَالُ هَلَكَ النَّاسُ فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَيْهِ يَدْعُو وَرَفَعَ النَّاسُ أَيْدِيَهُمْ مَعَهُ يَدْعُونَ قَالَ فَمَا خَرَجْنَا مِنْ الْمَسْجِدِ حَتَّى مُطِرْنَا فَمَا زِلْنَا نُمْطَرُ حَتَّى كَانَتْ الْجُمُعَةُ الْأُخْرَى فَأَتَى الرَّجُلُ إِلَى نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ بَشِقَ الْمُسَافِرُ وَمُنِعَ الطَّرِيقُ

İnsanların Yağmur İsteme Duasında İmamın El Kaldırması İle Beraber Ellerini Yukarı Kaldırmaları Babı
-.. Eyyûb ibn Süleyman şöyle dedi: Bana Ebû Bekr ibn Ebî Uveys, Süleyman ibnu Bilâl'den tahdîs etti., Yahya ibnu Saîd şöyle dedi: Ben Enes ibn Mâlik'ten işittim, o şöyle dedi: Sahra ahâlîsinden A'rabî bir adam cumua günü Rasûlullah'a geldi ve: Yâ Rasûlallah, hayvanlar helak oldu, çoluk çocuk helak oldu, insanlar da helak oldu, dedi. Rasûlullah (S) iki elini kaldırıp duâ etti: İnsanlar da Rasû-lullah ile beraber ellerini kaldırıp duâ ettiler.Enes dedi ki: Henüz mescidden çıkmamıştık ki, üzerimize yağmur yağmaya başladı. Artık öteki cumua oluncaya kadar üzerimize hep yağmur yağdı durdu. O zât, Allah'ın Peygamberi'ne geldi ve: Yâ Rasûlallah, yolcular yolların kapalılığından artık usandı ve yollar geçilmez oldu, dedi. Ve Uveysî şöyle dedi: Bana Muhammed ibn Ca'fer, Yahya ibn Saîd ile Serik'ten tahdîs etti. O ikisi de Enes'ten işitmişlerdir. Enes: Peygamber (S) iki elini, ben koltuk altlarının beyazını görünceye kadar kaldırdı, demiştir.

بَاب رَفْعِ الْإِمَامِ يَدَهُ فِي الِاسْتِسْقَاءِ

1031 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى وَابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَرْفَعُ يَدَيْهِ فِي شَيْءٍ مِنْ دُعَائِهِ إِلَّا فِي الِاسْتِسْقَاءِ وَإِنَّهُ يَرْفَعُ حَتَّى يُرَى بَيَاضُ إِبْطَيْهِ

Yağmur İsteme Duasında İmamın Kendi Elini Yukarıya Kaldırması Babı
-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) hiçbir duasında ellerini yukarıya kaldırmazdı, yalnız yağmur isteme duası müstesna. Çünkü Peygamber (bunda ellerini) koltuk altlarının beyazı görününceye kadar kaldırırdı.

بَاب مَا يُقَالُ إِذَا أَمْطَرَتْ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ{كَصَيِّبٍ}الْمَطَرُ وَقَالَ غَيْرُهُ صَابَ وَأَصَابَ يَصُوبُ

1032 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ هُوَ ابْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ الْمَرْوَزِيُّ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا رَأَى الْمَطَرَ قَالَ صَيِّبًا نَافِعًا * تَابَعَهُ الْقَاسِمُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ وَرَوَاهُ الْأَوْزَاعِيُّ وَعُقَيْلٌ عَنْ نَافِعٍ

Sema Yağmur Yağdırdığı Zaman Söylenecek Olan Söz Babı
Ve İbn Abbâs: "Ke-sayyıbin"; yağmur'dur, dedi. İbn Abbâs'tan başkası da "Sâbe yesübu ve esâbe" dedi
-.......(Âişe -R- şöyle demiştir:) Rasûlullah (S) yağmuru gördüğü zaman: "Allâhumme, sayyıben nâfi'an (Yâ Allah, bize faydalı yağmur ver)" der idi Bu hadîsi Ubeydullah'tan rivayet etmesinde ona el-Kaasım ibnu Yahya (197) mutâbaat etmiştir ve bu hadîsi el-Evzâî ile Akîl de Nâ-fi'den rivayet etmişlerdir.

بَاب مَنْ تَمَطَّرَ فِي الْمَطَرِ حَتَّى يَتَحَادَرَ عَلَى لِحْيَتِهِ

1033 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ أَصَابَتْ النَّاسَ سَنَةٌ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ عَلَى الْمِنْبَرِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ قَامَ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكَ الْمَالُ وَجَاعَ الْعِيَالُ فَادْعُ اللَّهَ لَنَا أَنْ يَسْقِيَنَا قَالَ فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَيْهِ وَمَا فِي السَّمَاءِ قَزَعَةٌ قَالَ فَثَارَ سَحَابٌ أَمْثَالُ الْجِبَالِ ثُمَّ لَمْ يَنْزِلْ عَنْ مِنْبَرِهِ حَتَّى رَأَيْتُ الْمَطَرَ يَتَحَادَرُ عَلَى لِحْيَتِهِ قَالَ فَمُطِرْنَا يَوْمَنَا ذَلِكَ وَفِي الْغَدِ وَمِنْ بَعْدِ الْغَدِ وَالَّذِي يَلِيهِ إِلَى الْجُمُعَةِ الْأُخْرَى فَقَامَ ذَلِكَ الْأَعْرَابِيُّ أَوْ رَجُلٌ غَيْرُهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَهَدَّمَ الْبِنَاءُ وَغَرِقَ الْمَالُ فَادْعُ اللَّهَ لَنَا فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَيْهِ وَقَالَ اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا قَالَ فَمَا جَعَلَ يُشِيرُ بِيَدِهِ إِلَى نَاحِيَةٍ مِنْ السَّمَاءِ إِلَّا تَفَرَّجَتْ حَتَّى صَارَتْ الْمَدِينَةُ فِي مِثْلِ الْجَوْبَةِ حَتَّى سَالَ الْوَادِي وَادِي قَنَاةَ شَهْرًا قَالَ فَلَمْ يَجِئْ أَحَدٌ مِنْ نَاحِيَةٍ إِلَّا حَدَّثَ بِالْجَوْدِ

Yağmur Yağarken, Yağmur Taneleri Kendi Sakalı Üzerinden Aşağıya Doğru Yuvarlanıncaya Kadar Yağmura Tutulan (Yahud Tutulmak İsteyen) Kimse Babı
-..Enes ibn Mâlik (R) tahdîs edip şöyle dedi: Rasûlullah (S) zamanında insanlara bir kıtlık isabet etti. Bir cumua günü Rasûlullah minber üzerinde hutbe yaparken, A'râbî'nin biri ayağa kalktı ve: Yâ Rasûlallah, mallar helak oldu, çoluk çocuk da aç kaldı. Bizim için Allah'a duâ et de, bizleri suya kandırsın, dedi. Enes dedi ki: Ra-sûlullah iki elini kaldırdı. Bu esnada gökyüzünde hiçbir bulut parçası yoktu. Enes dedi ki: Dağlar gibi bulutlar -yâhud bulutlar dağlar gibi- gökyüzüne hücum etti. Sonra minberinden inmemişti, tâ ki ben yağmur tanelerinin O'nun sakalı üzerinden aşağıya doğru yuvarlandıklarını gördüm. Enes dedi ki: O günümüz, ertesi gün, daha ertesi gün ve onu ta'kîb eden gün; tâ öteki cumuaya kadar hep üzerimize yağmur yağdı durdu. Ertesi cumua yine o A'râbî, yâhud ondarr başka bîr kimse ayağa kalktı ve: Yâ Rasûlallah, artık binalar yıkıldı, mallar suda boğuldu. Binâenaleyh bizim için Allah'a duâ ediver, dedi. Bunun üzerine Rasülullah iki elini kaldırdı ve: "Yâ Allah, etrafımıza (yağdır); üzerimize değil" diye duâ etti. Enes dedi ki: (Bunu söylerken) eliyle semâdan hangi tarafa işaret ettiyse, orası açıldı ve Medîne,

üstü açık bir alan gibi oldu.Kanat Vâdîsi bir ay mütemadiyen aktı. Herhangi taraftan kim geldiyse muhakkak bol bol yağmur yağdığını söyledi.

بَاب إِذَا هَبَّتْ الرِّيحُ

1034 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي حُمَيْدٌ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسًا يَقُولُ كَانَتْ الرِّيحُ الشَّدِيدَةُ إِذَا هَبَّتْ عُرِفَ ذَلِكَ فِي وَجْهِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Rüzgar Estiği Zaman (Ne Yapılır)?
-..Bana Humeyd et-Tavîl haber verdi ki, o, Enes (R) şöyle derken işitmiştir: Şiddetli bir rüzgâr estiği zaman bundan dolayı Peygamber'in yüzünde (bir endîşe derhâl) belli olurdu

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نُصِرْتُ بِالصَّبَا

1035 – حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نُصِرْتُ بِالصَّبَا و

أُهْلِكَتْ عَادٌ بِالدَّبُورِ

Peygamber(S)in:"Ben sabo rüzgârı ile yardım olundum" Sözü Babı
-...Bize Şu'be, el-Hakem'den; o da Mucâhid ibn Cebr'den; o da ibn Abbâs(R)'tan tahdîs etti.Peygamber (S): "Ben sabâ rüzgârı ile yardım olundum. Âd kavmi ise batı rüzgârı ile ihlâk olundular" buyurdu

---

بَاب مَا قِيلَ فِي الزَّلَازِلِ وَالْآيَاتِ

1036 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يُقْبَضَ الْعِلْمُ وَتَكْثُرَ الزَّلَازِلُ وَيَتَقَارَبَ الزَّمَانُ وَتَظْهَرَ الْفِتَنُ وَيَكْثُرَ الْهَرْجُ وَهُوَ الْقَتْلُ الْقَتْلُ حَتَّى يَكْثُرَ فِيكُمْ الْمَالُ فَيَفِيضَ

Zelzeleler ve Alametler (Büyük Hadiseler) Hakkında Denilenler Babı
-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "İlim kabz olunmadıkça, zelzeleler çoğalmadıkça, zaman yaklaşmadıkça, fitneler meydan alıp gâlib gelmedikçe, öldürmek ve ancak öldürmekten ibaret olan here çoğalmadıkça, sizlerde mal pek çoğalıp sel gibi akıp taşmadıkça kıyamet kopmaz"

1037 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ الْحَسَنِ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي شَامِنَا وَفِي يَمَنِنَا قَالَ قَالُوا وَفِي نَجْدِنَا قَالَ قَالَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي شَامِنَا وَفِي يَمَنِنَا قَالَ قَالُوا وَفِي نَجْدِنَا قَالَ قَالَ هُنَاكَ الزَّلَازِلُ وَالْفِتَنُ وَبِهَا يَطْلُعُ قَرْنُ الشَّيْطَانِ

-...Bize tbnu Avn, Nâfi'den; o da İbn Umer'den olmak üzere tahdîs etti. O, şöyle demiştir: -Peygamber (S): "Allâhum-me bârik lenâfîŞâminâ ve Yemeninâ (= Yâ Allah, Şam'ımızda ve Yemen'imizde bize bereket ihsan et)" buyurdu. Bâzı kimseler: "Ve fî Necdinâ (= Necd'imize de)" diye niyazda bulundular. Rasûlullah tekrar: "Allâhumme bârik lenâ fî Şâminâ ve Yemeninâ" buyurdu. Onlar yine: "Ve fî Necdinâ" deyince: "Zelzeleler ve fitneler işte oradadır. Şeytânın karnı (yânî hizb ve ümmeti) de orada çıkacaktır" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى{وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ}قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ شُكْرَكُمْ

1038 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ أَنَّهُ قَالَ صَلَّى لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةَ الصُّبْحِ بِالْحُدَيْبِيَةِ عَلَى إِثْرِ سَمَاءٍ كَانَتْ مِنْ اللَّيْلَةِ فَلَمَّا انْصَرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَقَالَ هَلْ تَدْرُونَ مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ أَصْبَحَ مِنْ عِبَادِي مُؤْمِنٌ بِي وَكَافِرٌ فَأَمَّا مَنْ قَالَ مُطِرْنَا بِفَضْلِ اللَّهِ وَرَحْمَتِهِ فَذَلِكَ مُؤْمِنٌ بِي كَافِرٌ بِالْكَوْكَبِ وَأَمَّا مَنْ قَالَ بِنَوْءِ كَذَا وَكَذَا فَذَلِكَ كَافِرٌ بِي مُؤْمِنٌ بِالْكَوْكَبِ

Yüce Allah'ın:Ve rızkınızı siz herhalde tekzibe mi kalkışırsınız (el-Vakıa: 82) Kavli Babı
İbn Abbâs, ("Rızkakum " yerine) "Şükrakum demiştir.
-...Zeyd ibn Hâlid el-Cuhenî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Hudeybiye'de geceleyin yağan yağmurdan sonra, bize sabah namazını kıldırdı. Namazdan çıkınca yüzünü cemâate döndürdü de: "Bitir misiniz Rabb'ınız ne buyurdu?" diye sordu. Allah ve Rasûlü en bilendir, dediler. Dedi ki: "Kullarımdan kimi bana mü'min, kimi kâfir (olarak) sabaha ulaştı. Her kim Allah 'ınfadlı ve rahmeti ile üzerimize yağmur yağdı dedi ise, işte o bana îmân etmiş; yıldıza îmân etmemiştir. Her kim defulân vefulân yıldızın nev'i (yânî batıp doğması) ile üzerimize yağmur yağdı dedi ise, işte o da bana îmân etmemiş; yıldıza îmân etmiştir" buyurdu

---

بَاب لَا يَدْرِي مَتَى يَجِيءُ الْمَطَرُ إِلَّا اللَّهُ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَمْسٌ لَا يَعْلَمُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ

1039 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِفْتَاحُ الْغَيْبِ خَمْسٌ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا اللَّهُ لَا يَعْلَمُ أَحَدٌ مَا يَكُونُ فِي غَدٍ وَلَا يَعْلَمُ أَحَدٌ مَا يَكُونُ فِي الْأَرْحَامِ وَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ وَمَا يَدْرِي أَحَدٌ مَتَى يَجِيءُ الْمَطَرُ

Allah'tan Başka Hiçbir Kimse Yağmurun Ne Zaman Geleceğini Bilmez
Ve Ebû Hureyre, Peygamber(S)'den şunu söyledi: "(Gaybdan) beş şey var ki, onları Allah'tan başkası bilmez"
-..İbn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Gaybın anahtarı beştir ki, onları Allah'tan başkası bilemez: Yarın ne olacağını hiçbir kimse bilemez. Rahimlerde olacak şeyi hiçbir kimse bilemez. Hiçbir nefs yarın (hayr ve şerr) ne kazanacağını bilemez. Keza hiçbir nefs hangi arzda öleceğini bilemez. Hiçbir kimse de yağmurun ne zaman geleceğini bilemez"

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَبْوَابُ الْكُسُوفِ

بَاب الصَّلَاةِ فِي كُسُوفِ الشَّمْسِ

1040 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ قَالَ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ يُونُسَ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ قَالَ كُنَّا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَانْكَسَفَتْ الشَّمْسُ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجُرُّ رِدَاءَهُ حَتَّى دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَدَخَلْنَا فَصَلَّى بِنَا رَكْعَتَيْنِ حَتَّى انْجَلَتْ الشَّمْسُ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَا يَنْكَسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ فَإِذَا رَأَيْتُمُوهُمَا فَصَلُّوا وَادْعُوا حَتَّى يُكْشَفَ مَا بِكُمْ

Güneş Tutulması Sırasında Namaz Kılmak Babı
-...Ebû Bekre (Nufey ibnu'l-Hâris -R-) şöyle demiştir: Biz RasûluIlah(S)'m yanında idik. Derken güneş tutuldu. Peygamber, ridâsını ardından sürükleyerek kalktı ve mescide girdi. Biz de girdik. Bize güneş siyahlıktan sıyrılıncaya kadar iki rek'at namaz kıldırdı. Sonra: "Şübhesiz güneş ile ay hiçbir kimsenin ölümünden dolayı tutulmazlar. Siz bunların böyle tutulduklarını gördüğünüzde, başınıza gelen bu hâl açılıncaya kadar namaz kılın ve duâ edin" buyurdu

---

1041 - حَدَّثَنَا شِهَابُ بْنُ عَبَّادٍ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حُمَيْدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا مَسْعُودٍ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَا يَنْكَسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ مِنْ النَّاسِ وَلَكِنَّهُمَا آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ فَإِذَا رَأَيْتُمُوهُمَا فَقُومُوا فَصَلُّوا

-...Kays (ibn Ebî Hazım) şöyle demiştir: Ben İbn Mes'ûd'dan işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S): "Şübhesiz güneş ile ay insanlardan hiçbir kimsenin ölümünden dolayı tutulmazlar. Fakat bu güneş ile ay(ın tutulmaları) Allah 'in âyetlerinden iki âyettirler. Siz bunları (tutulmuş) gördüğünüz zaman hemen kalkıp namaza durun " buyurdu

---

1042 - حَدَّثَنَا أَصْبَغُ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ كَانَ يُخْبِرُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَا يَخْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ وَلَكِنَّهُمَا آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ فَإِذَا رَأَيْتُمُوهَا فَصَلُّوا

-....... İbn Umer (R), Peygamber (S)'den şöyle buyurduğunu haber verir dururdu: "Şübhesiz güneş ile ay hiçbir kimsenin ölümünden, ve de hayâtından dolayı tutulmazlar; lâkin bunlar, Allah'ın âyetlerinden iki âyettirler. Siz bunların tutulduklarım görünce hemen namaza durun"

1043 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ قَالَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ زِيَادِ بْنِ عِلَاقَةَ عَنْ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ كَسَفَتْ الشَّمْسُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ مَاتَ إِبْرَاهِيمُ فَقَالَ النَّاسُ كَسَفَتْ الشَّمْسُ لِمَوْتِ إِبْرَاهِيمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَا يَنْكَسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ فَإِذَا رَأَيْتُمْ فَصَلُّوا وَادْعُوا اللَّهَ

-.. el-Mugîre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) zamânında, oğlu İbrahim'in öldüğü gün güneş tutuldu, İnsanlar: Güneş, İbrâhîm'in ölümünden dolayı tutuldu, dediler. Bunun üzerine Rasûlullah (S): "Şübhesiz güneş ile ay, hiçbir kimsenin ölümünden ve de hayâtından dolayı tutulmazlar. Bunu gördüğünüz zaman hemen namaz kılın ve Allah'a duâ edin" buyurdu

---

بَاب الصَّدَقَةِ فِي الْكُسُوفِ

1044 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ خَسَفَتْ الشَّمْسُ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالنَّاسِ فَقَامَ فَأَطَالَ الْقِيَامَ ثُمَّ رَكَعَ فَأَطَالَ الرُّكُوعَ ثُمَّ قَامَ فَأَطَالَ الْقِيَامَ وَهُوَ دُونَ الْقِيَامِ الْأَوَّلِ ثُمَّ رَكَعَ فَأَطَالَ الرُّكُوعَ وَهُوَ دُونَ الرُّكُوعِ الْأَوَّلِ ثُمَّ سَجَدَ فَأَطَالَ السُّجُودَ ثُمَّ فَعَلَ فِي الرَّكْعَةِ الثَّانِيَةِ مِثْلَ مَا فَعَلَ فِي الْأُولَى ثُمَّ انْصَرَفَ وَقَدْ انْجَلَتْ الشَّمْسُ فَخَطَبَ النَّاسَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَا يَخْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ فَإِذَا رَأَيْتُمْ ذَلِكَ فَادْعُوا اللَّهَ وَكَبِّرُوا وَصَلُّوا وَتَصَدَّقُوا ثُمَّ قَالَ يَا أُمَّةَ مُحَمَّدٍ وَاللَّهِ مَا مِنْ أَحَدٍ أَغْيَرُ مِنْ اللَّهِ أَنْ يَزْنِيَ عَبْدُهُ أَوْ تَزْنِيَ أَمَتُهُ يَا أُمَّةَ مُحَمَّدٍ وَاللَّهِ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا

Güneş Tutulması Esnasında Sadaka Vermek Babı

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah zamanında güneş tutuldu. Rasûlullah insanlara namaz kıldırdı. Şöyle ki: Namaza durdu ve ayakta durmayı uzattı.Sonra rükû' yaptı; rukû'u da uzattı.Sonra rukû'dan kalktı ve kıyamı yine uzattı ise de bu ikinci kıyamı, evvelki kıyamdan az sürdü. Sonra yine rukû'a vardı ve rukû'u uzattı ise de bu ikinci rukû'u evvelki rukû'undan kısa idi. Sonra secde etti ve sucûdu uzattı. Sonra ikinci rek'atta da ilk rek'atta yaptığı gibi yaptı. Sonra güneş açılmış olduğu hâlde namazdan çıktı. Akabinde insanlara hutbe yaptı. Şöyle ki: Allah'a hamd ve sena etti, sonra: "Şübhesiz ki, güneş ile ay, Allah'ın âyetlerinden iki âyettir. Bunlar hiçbir kimsenin ölümü ve de hayâtından dolayı tutulmazlar. Sizler bu tutulmayı gördüğünüz zaman hemen Allah a duâ edin, tekbîr alın, namaz kılın.ve sadaka verin " buyurdu. Sonra da şunları söyledi: "Ey Muhammed ümmeti, Allah'a yemin ederim ki, erkek kulunun veya dişi kulunun zina edişinden dolayı Allah Taâlâ kadar kıskanç olan hiçbir kimse yoktur. Ey Muhammed ümmeti, Allah'a yemîn ederim ki, benim bilmekte olduğumu sizler bilseniz, muhakkak az güler, çok ağlardınız"

بَاب النِّدَاءِ بِالصَّلَاةِ جَامِعَةٌ فِي الْكُسُوفِ

1045 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ قَالَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ سَلَّامِ بْنِ أَبِي سَلَّامٍ الْحَبَشِيُّ الدِّمَشْقِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ الزُّهْرِيُّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا كَسَفَتْ الشَّمْسُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نُودِيَ إِنَّ الصَّلَاةَ جَامِعَةٌ

Güneş Tutulması Sırasında "Es-Salatu Camiatun" Diye Nida Edilmesi Babı

-...Bize Yahya ibnu Ebî Kesîr tahdîs edip şöyle dedi: Bana Ebû Seleme ibnu Abdirrahmân ibni Avf ez-Zuhriyyu, Abdullah ibn Amr(R)'den haber verdi. O: Rasûlullah (S) zamanında güneş tutulduğu zaman "İnne's-salâte câmiatun (-Namaz toplayıcıdır)" diye nida edildi, demiştir

---

بَاب خُطْبَةِ الْإِمَامِ فِي الْكُسُوفِ وَقَالَتْ عَائِشَةُ وَأَسْمَاءُ خَطَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

1046 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ ح وحَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَنْبَسَةُ قَالَ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ خَسَفَتْ الشَّمْسُ فِي حَيَاةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَرَجَ إِلَى الْمَسْجِدِ فَصَفَّ النَّاسُ وَرَاءَهُ فَكَبَّرَ فَاقْتَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِرَاءَةً طَوِيلَةً ثُمَّ كَبَّرَ فَرَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا ثُمَّ قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقَامَ وَلَمْ يَسْجُدْ وَقَرَأَ قِرَاءَةً طَوِيلَةً هِيَ أَدْنَى مِنْ الْقِرَاءَةِ الْأُولَى ثُمَّ كَبَّرَ وَرَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا وَهُوَ

أَدْنَى مِنْ الرُّكُوعِ الْأَوَّلِ ثُمَّ قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ ثُمَّ سَجَدَ ثُمَّ قَالَ فِي الرَّكْعَةِ الْآخِرَةِ مِثْلَ ذَلِكَ فَاسْتَكْمَلَ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ فِي أَرْبَعِ سَجَدَاتٍ وَانْجَلَتْ الشَّمْسُ قَبْلَ أَنْ يَنْصَرِفَ ثُمَّ قَامَ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ هُمَا آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَا يَخْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ فَإِذَا رَأَيْتُمُوهُمَا فَافْزَعُوا إِلَى الصَّلَاةِ وَكَانَ يُحَدِّثُ كَثِيرُ بْنُ عَبَّاسٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ يُحَدِّثُ يَوْمَ خَسَفَتْ الشَّمْسُ بِمِثْلِ حَدِيثِ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ فَقُلْتُ لِعُرْوَةَ إِنَّ أَخَاكَ يَوْمَ خَسَفَتْ بِالْمَدِينَةِ لَمْ يَزِدْ عَلَى رَكْعَتَيْنِ مِثْلَ الصُّبْحِ قَالَ أَجَلْ لِأَنَّهُ أَخْطَأَ السُّنَّةَ

Güneş Tutulmasında İmamın Hutbe Yapması Babı
Aişe ile Esma: Peygamber (S) hutbe yaptı, dediler
-.. Bize Yahya ibnu Bukeyr tahdîs edip şöyle dedi: Bana el-Leys ibn Sa'd, Ukayl el-Eylî'den; o da İbnu Şihâb'dan tahdîs etti. ve yine bana Ahmed ibn Salih tahdîs edip şöyle dedi: Bize Anbese (ibnu Hâlid ibn Yezîd el-Eylî) tahdîs edip şöyle dedi: Bize Yûnus (ibnu Yezîd el-Eylî), İbn Şihâb'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Bana Urve, Peygamber'İn zevcesi Âİşe'den tahdîs etti; o şöyle demiştir:Peygamber'in hayâtında güneş tutuldu. Peygamber (S) hemen mescide çıktı. İnsanlar O'nun arkasında saff oldular. Rasûlullah Allâhu Ekber diyerek tekbîrini aldı, müteakiben uzun bir kıraatle Kur'ân okudu. Sonra Allâhu Ekber deyip uzun bir rükû' yaptı. Sonra Semiallâhu litnen hamideh deyip doğruldu. Secdeye gitmedi ve uzun bir kıraat daha yaptı. Bu ikinci kıraati birinci kıraatten daha kısadır.Sonra Allâhu Ekber deyip uzun bir rükû' daha yaptı. Bu ikinci rükû' birinciden daha kısadır. Sonra Semiallâhu litnen hamidehu, Rabbena ve lekel-hamdu dedi. Sonra secde yaptı. Bu secdeden sonra sonuncu (yânî ikinci) rek'at içinde de, birinci rek'attakiler gibi yapıp söyledi. Böylece Peygamber dört secde içinde dört rukû'u tam kemâle ulaştırdı. Namazdan çıkmadan önce de güneş açıldı. Sonra Rasûlullah hutbe yapmak üzere ayağa kalktı ve lâyık olduğu sıfatlarla Allah'a sena etti. Bundan sonra da: "Güneş ile ay Allah 'in âyetlerinden iki âyettir. Onlar hiçbir kimsenin ölümü ve de hayâtından dolayı tutulmazlar. Siz bunların tutulmalarını gördüğünüzde hemen namaza sığınınız'' buyurdu. (Zuhrî, yukarıdaki senedde geçen "Bana Urve tahdîs etti" sözü üzerine atıf olarak şöyle dedi:) Ve Kesîr ibnu Abbâs tahdîs ediyordu ki, baba bir kardeşi olan Abdullah ibn Abbâs "Güneşin tutulduğu gün" hadîsini, Urve'nin Âişe'den rivayet ettiği hadîs gibi tahdîs ederdi. Zuhrî dedi ki: Ben Urve'ye: Senin kardeşin Abdullah ibnu'z-Zubeyr Medine'de güneş tutulduğu gün {adedde ve hey'ette) sabah namazı gibi kıldı; iki rek'at üzerine ziyâde etmedi, dedim. Urve: Evet, öyle yaptı; çünkü o sünneti tecâvüz etti, dedi

---

بَاب هَلْ يَقُولُ كَسَفَتْ الشَّمْسُ أَوْ خَسَفَتْ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى{وَخَسَفَ الْقَمَرُ}

1047 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى يَوْمَ خَسَفَتْ الشَّمْسُ فَقَامَ فَكَبَّرَ فَقَرَأَ قِرَاءَةً طَوِيلَةً ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ وَقَامَ كَمَا هُوَ ثُمَّ قَرَأَ قِرَاءَةً طَوِيلَةً وَهِيَ أَدْنَى مِنْ الْقِرَاءَةِ الْأُولَى ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا وَهِيَ أَدْنَى مِنْ الرَّكْعَةِ الْأُولَى ثُمَّ سَجَدَ سُجُودًا طَوِيلًا ثُمَّ فَعَلَ فِي الرَّكْعَةِ الْآخِرَةِ مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ سَلَّمَ وَقَدْ تَجَلَّتْ الشَّمْسُ فَخَطَبَ النَّاسَ فَقَالَ فِي كُسُوفِ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ إِنَّهُمَا آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَا يَخْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ فَإِذَا رَأَيْتُمُوهُمَا فَافْزَعُوا إِلَى الصَّلَاةِ

Kişi (Fark Gözetmeksizin) "Kesefeti'ş-Şemsu'"Yahud "Hasefeti'ş Şemsu"Ta'birlerini Söyler Mi? Ve Yüce Allah: "Fe haşefe 1-kameru" (ei-Kiyâme: 8) buyurdu.
-...Peygamber'in zevcesi Âişe (R) şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S) güneş kusûf ettiği, yânı tutulduğu gün namaz kıldırdı. Şöyle ki; ayağa kalktı, Allâhu Ekber diye tekbîr aldı ve uzun bir kıraatle okudu. Sonra uzun bir rükû' yaptı. Sonra başını rukû'dan kaldırıp Semiallâhu limen hamidehu dedi. Ve yine olduğu gibi ayakta dikildi. Sonra uzun bir kıraat yaptı. Bu kıraati birinci kıraatinden az sürdü. Sonra yine uzun bir

rukü' yaptı ise de, bu ikinci rukû'u birinci rukû'undan kısa idi. Sonra uzun bir secde yaptı. Bundan sonra sonuncu, yânî ikinci rek'at içinde de birinci rek'attaki işler gibi yaptı. Sonra güneş açılmış olduğu hâlde selâm verip namazdan çıktı. Akabinde insanlara bir hutbe yaptı da, güneş ve ay tutulmaları hususunda: "Şübhesiz güneş ve ay Allah'ın âyetlerinden iki âyettir. Bunlar hiçbir kimsenin ölümü ve de hayâtından dolayı husuf etmezler; yânî tutulmazlar. Sizler bunların tutulduğunu gördüğünüz zaman hemen namaza sığınıp iltica ediniz" buyurdu.

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخَوِّفُ اللَّهُ عِبَادَهُ بِالْكُسُوفِ وَقَالَ أَبُو مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Peygamberin "Allah, güneş ve ay tutulması ile kullarım korkutur" Sözüne Aid Bab
Ve bu sözü Ebû Mûsâ Peygamber'den olmak üzere söylemiştir

1048 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَا يَنْكَسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَكِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُخَوِّفُ بِهَا عِبَادَهُ وَ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَلَمْ يَذْكُرْ عَبْدُ الْوَارِثِ وَشُعْبَةُ وَخَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَحَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ يُونُسَ يُخَوِّفُ بِهَا عِبَادَهُ وَتَابَعَهُ مُوسَى عَنْ مُبَارَكٍ عَنْ الْحَسَنِ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو بَكْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُخَوِّفُ بِهِمَا عِبَادَهُ * وَتَابَعَهُ أَشْعَثُ عَنْ الْحَسَنِ

-..Bize Kuteybe ibnu Saîd tahdîs edip şöyle dedi: Bize Hammâd ibnu Zeyd, Yûnus (ibn Ubeyd)'dan; o da el-Hasen el-Basrî'den tahdîs etti. Ebû Bekre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Şübhesiz güneş ile ay Allah'ın âyetlerinden iki âyettir. Bunlar hiçbir kimsenin ölümünden dolayı tutulmazlar. Velâkin Yüce Allah bu âyetle kullarını korkutur" buyurdu. Ve Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: Abdulvâris ibnu Saîd, Şu'be ibnu'I-Haccâc, Hâlid ibn Abdillah ve Hammâd ibn Seleme yukarıda adı geçen Yûnus ibnu Ubeydillah'tan yaptıkları rivayetlerinde "Allah bununla kullarını korkutur" kısmını zikretmediler.Ve bu hadîsi Mübarek ibn Fudâle'den, o da el-Hasen'den rivayet etmekte Mûsâ (ibn İsmâîl el- Tebuzekî veya İbn Dâvûd ed-Dabbî), Yûnus ibn Ubeyd'e mutâbaat etmiştir. Bu mutâbaa hadîsinde el- Hasen şöyle demiştir: Bana Ebû Bekre, Peygamber (S)'den haber verdi ki, Peygamber: "Şübhesiz Allah bunlarla kullarını korkutur" buyurmuştur. Ve yine bu hadîsi el-Hasen'den rivayet etmekte Eş'as ibnu Ab-dilmelik, Mübarek ibn Fudâle'ye mutâbaat etmiştir (Ancak bunda "Allah'ın bunlarla kullarını korkutması" fıkrası yoktur; bu da mutabaatta şart değildir)

بَاب التَّعَوُّذِ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ فِي الْكُسُوفِ

1049 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ يَهُودِيَّةً جَاءَتْ تَسْأَلُهَا فَقَالَتْ لَهَا أَعَاذَكِ اللَّهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ فَسَأَلَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُعَذَّبُ النَّاسُ فِي قُبُورِهِمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَائِذًا بِاللَّهِ مِنْ ذَلِكَ

Güneş ve Ay Tutulması Sırasında Kabir Azabından Allah'a Sığınma Babı
-.. Bize Abdullah ibn Mesleme, İmâm Mâlik'ten; oda Yahya ibn Saîd'den; o da Amre bintu Abdirrahmân'dan; o da Peygamber'in zevcesi Âişe'den tahdîs etti ki, bir Yahûdî kadın'(atıyye) istemek üzere Âişe'ye gelmiş de ona: Allah seni kabir azabından korusun, diye duâ etmiştir. Bunun üzerine Âişe (R) RasûluIIah'a: İnsanlar kabirlerinde azâb edilirler mi? diye sormuş. Rasûlullah da: "Ondan, yânı kabir azabından Allah'a sığınırım" demiştir.

1050 – ثُمَّ رَكِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ غَدَاةٍ مَرْكَبًا فَخَسَفَتْ الشَّمْسُ فَرَجَعَ ضُحًى فَمَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ ظَهْرَانَيْ الْحُجَرِ ثُمَّ قَامَ يُصَلِّي وَقَامَ النَّاسُ وَرَاءَهُ فَقَامَ قِيَامًا طَوِيلًا ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا ثُمَّ رَفَعَ فَقَامَ قِيَامًا طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ الْقِيَامِ الْأَوَّلِ ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ الرُّكُوعِ الْأَوَّلِ ثُمَّ رَفَعَ فَسَجَدَ ثُمَّ قَامَ فَقَامَ قِيَامًا طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ الْقِيَامِ الْأَوَّلِ ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ الرُّكُوعِ الْأَوَّلِ ثُمَّ قَامَ قِيَامًا طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ الْقِيَامِ الْأَوَّلِ ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ الرُّكُوعِ الْأَوَّلِ ثُمَّ رَفَعَ فَسَجَدَ وَانْصَرَفَ فَقَالَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُولَ ثُمَّ أَمَرَهُمْ أَنْ يَتَعَوَّذُوا مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ

. (Âişe dedi ki:) Sonra Rasûlullah, (oğlu İbrâhîm'in son demlerini yaşadığını haber aldığından) sabah vakti bir bineğe binip çıktı. Derken güneş tutuldu. Kuşluk vaktinde döndüğünde Rasûlullah (mescid bitişiğinde zevcelerine âid olan) hücrelerin aralarına uğradı. Sonra kalkıp namaza durdu. İnsanlar da O'nun arkasında dikilip namaza durdular. Şöyle ki: Rasûlullah uzun bir kıyam yaptı. Sonra uzun bir rükû' yaptı. Sonra başını rukû'dan kaldırdı ve uzun bir kıyam daha yaptı. Bu ikinci kıyam, birinci kıyamdan kısa oldu. Sonra bir uzun rükû' daha yaptı. Bu da ilk rukû'dan kısa sürdü. Sonra başını rukû'dan kaldırıp secdeye vardı. Sonra kalktı ve uzun bir kıyama durdu. Bu kıyam da birinci kıyamdan kısa sürdü. Sonra uzun bir rukû'a vardı ise de, bu da evvelki rukû'dan kısa sürdü. Sonra başını kaldırıp secdeye gitti. Sonra uzunca bir kıyama durdu ise de, bu da evvelki kıyamdan kısa sürdü. Sonra uzunca bir rukû'a vardı ise bu da birinci rukû'dan kısa sürdü. Sonra rukû'dan başını kaldırıp secdeye vardı. Ve namazdan çıktı.Hutbede) Allah ne söylemesini diledi ise onları söyledi. Sonra sahâbîlerine kabir azabından (Allah'a) sığınmalarını emretti

---

بَاب طُولِ السُّجُودِ فِي الْكُسُوفِ

1051 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّهُ قَالَ لَمَّا كَسَفَتْ الشَّمْسُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نُودِيَ إِنَّ الصَّلَاةَ جَامِعَةٌ فَرَكَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَكْعَتَيْنِ فِي سَجْدَةٍ ثُمَّ قَامَ فَرَكَعَ رَكْعَتَيْنِ فِي سَجْدَةٍ ثُمَّ جَلَسَ ثُمَّ جُلِّيَ عَنْ الشَّمْسِ قَالَ وَقَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا مَا سَجَدْتُ سُجُودًا قَطُّ كَانَ أَطْوَلَ مِنْهَا

Kusüf Namazında Sucüdün Uzatılması Babı
-...Bize Şeybân (ibn Abdirrahmân), Yahya (ibn Ebî Kesîr)'dan; o da Ebû Seleme'den; o da Abdullah ibn Amr'dan tahdîs etti. Abdullah ibn Amr (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) zamanında güneş tutulduğunda "İnne's-salâte câmiatun (Şübhesiz namaz toplayıcıdır toplayacaktır-)" diye nida edildi. Bunun akabinden Peygamber (S) bir rek'atta iki kerre rükû' yaptı. Sonra kalkıp, yine bir rek'atta iki kerre rükû' yaptı. Sonra (ka'deye) oturdu. Sonra (ka'dede iken) güneş açıldı. Râvî (Ebû Seleme yâhud Abdullah ibn Amr) dedi ki: Âişe.bana: Daha evvel ömrümde bu kadar uzun süren bir sucûdda bulunmamıştım, dedi

---

بَاب صَلَاةِ الْكُسُوفِ جَمَاعَةً وَصَلَّى ابْنُ عَبَّاسٍ لَهُمْ فِي صُفَّةِ زَمْزَمَ وَجَمَعَ عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ وَصَلَّى ابْنُ عُمَرَ

1052 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ قَالَ انْخَسَفَتْ الشَّمْسُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ قِيَامًا طَوِيلًا نَحْوًا مِنْ قِرَاءَةِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا ثُمَّ رَفَعَ فَقَامَ قِيَامًا طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ الْقِيَامِ الْأَوَّلِ ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ الرُّكُوعِ الْأَوَّلِ ثُمَّ سَجَدَ ثُمَّ قَامَ قِيَامًا طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ الْقِيَامِ الْأَوَّلِ ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ الرُّكُوعِ الْأَوَّلِ ثُمَّ رَفَعَ فَقَامَ قِيَامًا طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ الْقِيَامِ الْأَوَّلِ ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ الرُّكُوعِ الْأَوَّلِ ثُمَّ سَجَدَ ثُمَّ انْصَرَفَ وَقَدْ تَجَلَّتْ الشَّمْسُ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَا يَخْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ فَإِذَا رَأَيْتُمْ ذَلِكَ فَاذْكُرُوا اللَّهَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ رَأَيْنَاكَ تَنَاوَلْتَ شَيْئًا فِي مَقَامِكَ

ثُمَّ رَأَيْنَاكَ كَعْكَعْتَ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي رَأَيْتُ الْجَنَّةَ فَتَنَاوَلْتُ عُنْقُودًا وَلَوْ أَصَبْتُهُ لَأَكَلْتُمْ مِنْهُ مَا بَقِيَتْ الدُّنْيَا وَأُرِيتُ النَّارَ فَلَمْ أَرَ مَنْظَرًا كَالْيَوْمِ قَطُّ أَفْظَعَ وَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا النِّسَاءَ قَالُوا بِمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ بِكُفْرِهِنَّ قِيلَ يَكْفُرْنَ بِاللَّهِ قَالَ يَكْفُرْنَ الْعَشِيرَ وَيَكْفُرْنَ الْإِحْسَانَ لَوْ أَحْسَنْتَ إِلَى إِحْدَاهُنَّ الدَّهْرَ كُلَّهُ ثُمَّ رَأَتْ مِنْكَ شَيْئًا قَالَتْ مَا رَأَيْتُ مِنْكَ خَيْرًا قَطُّ

Kusüf Namazının Cemaat Halinde Kılınması Babı

Abdullah ibn Abbâs, Zemzem'in gölgeliğinde, topluluğa bu namazı kıldırmıştır. îbn Abbâs'ın oğlu Alî, insanları namaz için toplamıştır.İbn Umer de halka cemâatle kusûf namazı kıldırrmştır.

-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) zamanında güneş tutuldu da Rasûlullah şöylece namaz kıldırdı: Namaza durdu ve takriben el-Bakara Sûresi'ni okuyacak kadar süren uzun bir kıyam yaptı. Sonra uzun bir rükû' yaptı. Sonra rukû'dan yükselip birinci kıyamdan kısaca olmak üzere, uzun bir kıyam daha yaptı. Sonra ilk rukû'dan kısaca olmak üzere, uzun bir rükû' daha yaptı. Sonra secdeye vardı. (İki secde yaptıktan) sonra, uzun bir kıyam daha yaptı ve bu kıyam, ilk kıyamdan kısa oldu. Sonra ilk rukû'dan kısa olmak üzere uzun bir rükû' yaptı. Sonra bu rukû'dan yükselip yine ilk kıyamdan kısa süren, uzun bir kıyam daha yaptı. Sonra uzun bir rükû' daha yaptı ki, bu rükû' ilk rukû'dan kısa sürdü. Sonra secde yaptı. (Secdelerden) sonra güneş açılmış olduğu hâlde namazdan çıktı. Akabindeki hutbede:"Şübhesiz güneş ile ay Allah 'in âyetlerinden iki âyettir. Bunlar hiçbir kimsenin ölümü ve de hayâtı için tutulmazlar. Binâenaleyh sizler bunu (yânî bu ikisinden birinin tutulmasını) gördüğünüzde hemen Allah 'ı zikrediniz" buyurdu. Sahâbîler: Yâ Rasûlallah, biz seni (namaz içinde) durduğun yerden bir şeye elinle uzandığını gördük. Sonra (yine namaz içinde) irkilip geri geri geldiğini gördük, dediler.Bunun üzerine Rasûlullah: "Şübhesiz ben cenneti gördüm ve elimle bir salkıma uzandım. Eğer ben o salkımı ele geçirebilseydim, dünyâ bakî kaldıkça ondan yerdiniz (de tükenmezdi). Ve bana ateş de gösterildi. Ömrümde bugün gördüğüm kadar çirkin, berbad hiçbir manzara görmemiştim. Ve cehennemin ahâlîsinin çoğunu da kadınlar olarak gördüm" buyurdu. Sahâbîler: Yâ Rasûlallah, ne sebeble (kadınların çoğu cehennemlik oluyorlar)? diye sordular. Rasûiullah: "Küfürleri sebebiyle" buyurdu. Allah'a îmân etmiyorlar mı? yenildi. Rasûlul-lah: "Kocalarına karşı ni'mete nankörlük ederler. İyiliğe karşı küf-rân ederler. Onlardan birine bütün ömür boyu (yâhud bütün zaman) iyilik etsen de sonra senden (hoşlanmadığı ufacık) bir şey görse: Senden hiçbir hayr görmedim ki, der" buyurdu

---

بَاب صَلَاةِ النِّسَاءِ مَعَ الرِّجَالِ فِي الْكُسُوفِ

1053 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ امْرَأَتِهِ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْمُنْذِرِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهَا قَالَتْ أَتَيْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ خَسَفَتْ الشَّمْسُ فَإِذَا النَّاسُ قِيَامٌ يُصَلُّونَ وَإِذَا هِيَ قَائِمَةٌ تُصَلِّي فَقُلْتُ مَا لِلنَّاسِ فَأَشَارَتْ بِيَدِهَا إِلَى السَّمَاءِ وَقَالَتْ سُبْحَانَ اللَّهِ فَقُلْتُ آيَةٌ فَأَشَارَتْ أَيْ نَعَمْ قَالَتْ فَقُمْتُ حَتَّى تَجَلَّانِي الْغَشْيُ فَجَعَلْتُ أَصُبُّ فَوْقَ رَأْسِي الْمَاءَ فَلَمَّا انْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ مَا مِنْ شَيْءٍ كُنْتُ لَمْ أَرَهُ إِلَّا قَدْ رَأَيْتُهُ فِي مَقَامِي هَذَا حَتَّى الْجَنَّةَ وَالنَّارَ وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّكُمْ تُفْتَنُونَ فِي الْقُبُورِ مِثْلَ أَوْ قَرِيبًا مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَّالِ لَا أَدْرِي أَيَّتَهُمَا قَالَتْ أَسْمَاءُ يُؤْتَى أَحَدُكُمْ فَيُقَالُ لَهُ مَا عِلْمُكَ بِهَذَا الرَّجُلِ فَأَمَّا الْمُؤْمِنُ أَوْ الْمُوقِنُ لَا أَدْرِي أَيَّ ذَلِكَ قَالَتْ أَسْمَاءُ فَيَقُولُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَى فَأَجَبْنَا وَآمَنَّا وَاتَّبَعْنَا فَيُقَالُ لَهُ نَمْ صَالِحًا فَقَدْ عَلِمْنَا إِنْ كُنْتَ لَمُوقِنًا وَأَمَّا الْمُنَافِقُ أَوْ الْمُرْتَابُ لَا أَدْرِي أَيَّتَهُمَا قَالَتْ أَسْمَاءُ فَيَقُولُ لَا أَدْرِي سَمِعْتُ النَّاسَ يَقُولُونَ شَيْئًا فَقُلْتُهُ

Güneş Tutulmasında Kadınların Erkeklerle Beraber Namaz Kılmaları Babı

-...Esma bintu Ebî Bekr (R) şöyle demiştir: Güneş tutulduğu vakitte ben, Peygamber'in zevcesi Âişe'nin yanına geldim. Bir de gördüm ki, insanlar hep ayaktalar; namaz kılıyorlar. Âişe de dikelmiş, namaz kılıyor. İnsanlara ne oluyor? dedim. Âişe, eliyle gökyüzüne doğru işaret etti de: Subhânallâhi dedi. Ben^ Bu bir âyet mi (yânî azâb veya kıyamet alâmeti mi)? diye sordum. Âişe başıyle evet diye işaret etti.

Esma dedi ki: Bunun üzerine ben de namaza durdum. (Kıraatin uzamasından dolayı) nihayet üzerime baygınlık geldi. Ben (yanımdaki kırbadan) başımın üstüne su dökmeğe başladım. Rasü-lullah namazdan çıkınca Allah'a hamd ve sena ettikten sonra, şöyle buyurdu: "Cennet ve cehenneme kadar evvelce bana gösterilmemiş hiçbir şey kalmadı ki, bu makaamımda görmüş olmayayım. Bana vahy olundu ki, sizler kabirlerde Mesth Deccâl (yüzünden çekilecek) fitnelere benzer, yâhud ona yakın bir imtihana uğratılacaksınız". Aradaki râvî: Esma bu ta'bîrlerin hangisini söyledi, bilmiyorum, dedi. "(Kabre girdikten sonra) her birinize gelinecek de kendisine: Bu zât hakkın^ daki (yânî Muhammed hakkındaki) bilgin nedir? diye sorulacak. Mümin yâhud yakın sahibi olan kimse -Râvî: Esmâ'nın hangi sözü söylediğini bilmiyorum, dedi-: O, Muhammed'dir. O, Allah'ın Rasûlü'dür. Bize beyyineler ile hidâyet getirdi. Biz de da'vetine icabet edip îmân getirdik ve (eserine) uyduk, diyecek. Bu cevâb üzerine o şahsa: Yat da iyice rahat et; biz senin kat'îinanıcı olduğunu bildik, denilecek. Kabirdeki kimse münafık yâhud kalbinde şübhe olan biri ise -Râvî yine, Esmâ'nın bu sözlerden hangisini söylediğini bilmiyorum, dedi- o soruya karşılık: Ben bilmiyorum. İşittim. İnsanlar bir şeyler söylüyorlardı, ben de onu söyledim, diye cevâb verecektir".

بَاب مَنْ أَحَبَّ الْعَتَاقَةَ فِي كُسُوفِ الشَّمْسِ

1054 - حَدَّثَنَا رَبِيعُ بْنُ يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ فَاطِمَةَ عَنْ أَسْمَاءَ قَالَتْ لَقَدْ أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْعَتَاقَةِ فِي كُسُوفِ الشَّمْسِ

Güneş Tutulması Sırasında Köleye Hürriyet Vermeyi Seven Kimse Babı

-...Burada Esma: Yemîn ederim ki, Peygamber (S) güneş tutulması dolayisıyle köle azâd etmeyi emretti, demiştir

---

بَاب صَلَاةِ الْكُسُوفِ فِي الْمَسْجِدِ

1055 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ يَهُودِيَّةً جَاءَتْ تَسْأَلُهَا فَقَالَتْ أَعَاذَكِ اللَّهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ فَسَأَلَتْ عَائِشَةُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُعَذَّبُ النَّاسُ فِي قُبُورِهِمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَائِذًا بِاللَّهِ مِنْ ذَلِكَ

Mescid İçinde Güneş Tutulması Namazı Kılınması Babı

-...Bana Mâlik, Yahya ibnSaîd'den; o da Amre bintu Abdirrahmân'dan; o da Âişe(R)'den tahdîs etmiştir. Bir Yahûdî kadın birşey istemek için Âişe'nin yanına gelmiş ve ona: Allah seni kabir azabından korusun diyerek duâ etmiş. Bunun üzerine Âişe, Rasûlul-lah'a: İnsanlar kabirlerinde azâb edilirler mi? diye sormuş. Rasûlul-lah da: ' 'Ondan (yânî kabir azabından) Allah 'a sığınırım'' buyurmuştur.

1056 - ثُمَّ رَكِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ غَدَاةٍ مَرْكَبًا فَكَسَفَتْ الشَّمْسُ فَرَجَعَ ضُحًى فَمَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ ظَهْرَانَيْ الْحُجَرِ ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى وَقَامَ النَّاسُ وَرَاءَهُ فَقَامَ قِيَامًا طَوِيلًا ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا ثُمَّ رَفَعَ فَقَامَ قِيَامًا طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ الْقِيَامِ الْأَوَّلِ ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ الرُّكُوعِ الْأَوَّلِ ثُمَّ رَفَعَ فَسَجَدَ سُجُودًا طَوِيلًا ثُمَّ قَامَ فَقَامَ قِيَامًا طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ الْقِيَامِ الْأَوَّلِ ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ الرُّكُوعِ الْأَوَّلِ ثُمَّ قَامَ قِيَامًا طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ الْقِيَامِ الْأَوَّلِ ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ الرُّكُوعِ الْأَوَّلِ ثُمَّ سَجَدَ وَهُوَ دُونَ السُّجُودِ الْأَوَّلِ ثُمَّ انْصَرَفَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُولَ ثُمَّ أَمَرَهُمْ أَنْ يَتَعَوَّذُوا مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ

Sonra Rasûlullah, (oğlu İbrahim'in vefatı sebebiyle) sabah vakti bir bineğe binip çıktı. Derken güneş tutuldu. Rasûlullah kuşluk vaktinde (cenazeden) döndü de (ailelerine mahsûs olan) hücreler arasına uğradı. Sonra (mescidde) ayağa kalkıp namaza durdu. İnsanlar da arkasında namaza durdular. Rasûlullah uzun bir kıyam yaptı, sonra uzun bir rükû' yaptı. Sonra rukû'dan yükselip uzunca bir kıyam daha yaptı. Bu, evvelki kıyamdan kısa sürdü. Sonra uzun bir rükû' daha yaptı; bu da evvelki rukû'dan kısa sürdü. Sonra rukû'dan yükseldi ve uzun bir secde yaptı. Sonra ayağa kalktı, yine uzun bir kıyam yaptı. Bu da evvelki kıyamdan kısadır. Sonra uzun bir rükû' yaptı. Bu rükû' da evvelkinden kısadır. Sonra tekrar uzun bir kıyam yaptı. Bu da evvelki kıyamdan kısa sürdü. Sonra uzun bir rükû' daha yaptı ki, bu da evvelki rukû'dan kısadır. Sonra secde yaptı. Bu secde, evvelki sucûddan kısa sürdü. Sonra namazdan çıktı. Müteakiben Rasûlullah (hutbede) Allah ne söylemesini diledi ise onları söyledi. Sonra sahâbîlerine kabir azabından Allah'a sığınmalarını emretti.

بَاب لَا تَنْكَسِفُ الشَّمْسُ لِمَوْتِ أَحَدٍ

وَلَا لِحَيَاتِهِ رَوَاهُ أَبُو بَكْرَةَ وَالْمُغِيرَةُ وَأَبُو مُوسَى وَابْنُ عَبَّاسٍ وَابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ

"Güneş hiçbir kimsenin ölümü ve de hayâtı için tutulmaz". Bu hadîsi Ebû Bekre Nufey' îbnu'l-Hâris, Mugîretu'bnu Şu'be, Ebû Mûsâ el-Eş'ârî, Abdullah ibn Abbâs ve Abdullah ibn Umer -Allah onlardan razı olsun- rivayet etmişlerdir

---

1057 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسٌ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا يَنْكَسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ وَلَكِنَّهُمَا آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ فَإِذَا رَأَيْتُمُوهُمَا فَصَلُّوا

-....Ebû Mes'ûd el-Ensârî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Güneş iie ay, hiçbir kimsenin ölümünden, ve hayâtından dolayı tutulmazlar. Lâkin bunlar Allah'ın âyetlerinden iki âyettir. Bunların tutulduklarını görünce hemen namaza durun" buyurdu.

1058 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَهِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَسَفَتْ الشَّمْسُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى بِالنَّاسِ فَأَطَالَ الْقِرَاءَةَ ثُمَّ رَكَعَ فَأَطَالَ الرُّكُوعَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَأَطَالَ الْقِرَاءَةَ وَهِيَ دُونَ قِرَاءَتِهِ الْأُولَى ثُمَّ رَكَعَ فَأَطَالَ الرُّكُوعَ دُونَ رُكُوعِهِ الْأَوَّلِ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ ثُمَّ قَامَ فَصَنَعَ فِي الرَّكْعَةِ الثَّانِيَةِ مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ قَامَ فَقَالَ إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَا يَخْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ وَلَكِنَّهُمَا آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ يُرِيهِمَا عِبَادَهُ فَإِذَا رَأَيْتُمْ ذَلِكَ فَافْزَعُوا إِلَى الصَّلَاةِ

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûluliah zamanında güneş tutuldu. Peygamber ayağa kalkıp insanlara namaz kıldırdı. Şöyle ki: Kıraati uzattı. Sonra rukû'a vardı ve rukû'u uzattı. Sonra rukû'dan başını kaldırdı ve tekrar kıraati uzattı. Bu ikinci kıraati, birinci kıraatinden kısarak idi. Sonra tekrar rukû'a vardı ve bu rukû'u birinci rukû'undan biraz eksik uzattı. Sonra rukû'dan başını kaldırdı. Akabinde iki secde yaptı. Sonra ayağa kalktı ve bu ikinci rek'atta da birinci rek'atta yaptığı gibi yaptı. Sonra hutbeye kalktı da: "Şübhesiz güneş ile ay, hiçbir kimsenin ölümü, ve hayâtı için tutulmazlar. Lâkin bunlar Allah'ın âyetlerinden iki âyettir ki, Allah bunları kullarına gösterir. Sizler bu tutulmayı gördüğünüz zaman hemen namaza sığınınız" buyurdu

---

بَاب الذِّكْرِ فِي الْكُسُوفِ رَوَاهُ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا

1059 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ خَسَفَتْ الشَّمْسُ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَزِعًا يَخْشَى أَنْ تَكُونَ السَّاعَةُ فَأَتَى الْمَسْجِدَ فَصَلَّى بِأَطْوَلِ قِيَامٍ وَرُكُوعٍ وَسُجُودٍ رَأَيْتُهُ قَطُّ يَفْعَلُهُ وَقَالَ هَذِهِ الْآيَاتُ الَّتِي يُرْسِلُ اللَّهُ لَا تَكُونُ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ وَلَكِنْ {يُخَوِّفُ اللَّهُ بِهِ عِبَادَهُ} فَإِذَا رَأَيْتُمْ شَيْئًا مِنْ ذَلِكَ فَافْزَعُوا إِلَى ذِكْرِهِ وَدُعَائِهِ وَاسْتِغْفَارِهِ

Güneş Tutulması Zamanında Zikretmek Babı
Bu, güneş tutulması sırasında zikr etmeyi, İbnu Abbâs (R) rivayet etti.
-..Ebû Mûsâ el-Eş'ârî (R) şöyle demiştir: Güneş tutuldu.Bunun üzerine Peygamber (S) bunun saat (yânî kıyamet alâmeti) olmasından korkarak belinleye belinleye telâşla kalktı ve mescide geldi. Ve o zamana kadar asla yaparken görmediğim en uzun kıyam, en uzun rükû' ve en uzun sucûdlarla namaz kıldırdı ve: "Allah Taâlâ'mn göndermekte olduğu işte bu âyetler, hiçbir kimsenin ölmesinden, ve hayâtından dolayı olmaz. Lâkin Allah bu tutulma ile kullarını korkutur. Binâenaleyh sizler bu kabilden (korkunç) birşey gördüğünüz zaman hemen Allah'ı zikr etmeye, Allah'a dua etmeye ve Allah'tan mağfiret istemeye (koyulup) sığınınız" buyurdu

---

بَاب الدُّعَاءِ فِي الْخُسُوفِ قَالَهُ أَبُو مُوسَى وَعَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

1060 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ قَالَ حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ عِلَاقَةَ قَالَ سَمِعْتُ الْمُغِيرَةَ بْنَ شُعْبَةَ يَقُولُ انْكَسَفَتْ الشَّمْسُ يَوْمَ مَاتَ إِبْرَاهِيمُ فَقَالَ النَّاسُ انْكَسَفَتْ لِمَوْتِ إِبْرَاهِيمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَا يَنْكَسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ فَإِذَا رَأَيْتُمُوهُمَا فَادْعُوا اللَّهَ وَصَلُّوا حَتَّى يَنْجَلِيَ

Güneş ve Ay Tutulması Sırasında Dua Etmek Babı
Bu sırada duâ etme hadîsini Ebû Mûsâ ile Aişe (R) Peygamber(S)'den söylemişlerdir. .:
-...Bize Ziyâd ibnu Ilâkatahdîs edip şöyle dedi: Ben Mugîre ibnu Şu'be'den işittim, şöyle diyordu: Peygamber'in oğlu İbrahim'in öldüğü gün güneş tutuldu. İnsanlar, güneş İbrahim'in ölümü için tutuldu, dediler. Bunun üzerine Rasûlullah (S): "Şübhesiz güneş ile ay Allah 'in âyetlerinden iki âyettir. Bunlar hiçbir kimsenin ölümü ve de hayâtı için tutulmazlar. Sizler bunları (tutulmuş) gördüğünüz zaman hemen Allah 'a duâ ediniz ve açılıp parlayıncaya kadar namaz kılınız" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ الْإِمَامِ فِي خُطْبَةِ الْكُسُوفِ أَمَّا بَعْدُ

1061 – وَقَالَ أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ أَخْبَرَتْنِي فَاطِمَةُ بِنْتُ الْمُنْذِرِ عَنْ أَسْمَاءَ قَالَتْ فَانْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ تَجَلَّتْ الشَّمْسُ فَخَطَبَ فَحَمِدَ اللَّهَ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ

İmamın, Güneş Tutulması Hutbesinde "Amma Ba'du" (Hitab Ayırımını) Söylemesi Babı
Ve Ebû Usâme şöyle demiştir: Bize Hişâm (ibn Urve) tahdîs edip şöyle dedi: Bana Munzir kızı Fâtıma, Esmâ'dan haber verdi. O, şöyle demiştir: Rasûlullah (S), güneş karanlıktan açılmış olduğu hâlde namazdan çıktı. Akabinde hutbeye girişti. Şöyle ki: Evvelâ Allah'a lâyık olduğu sıfatlarla hamd etti. Sonra "Amma ba'du" dedi

---

بَاب الصَّلَاةِ فِي كُسُوفِ الْقَمَرِ

1062 - حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ قَالَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَامِرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ يُونُسَ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ انْكَسَفَتْ الشَّمْسُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ

Ay Tutulmasında da Namaz Kılmanın Meşrü'luğu Babı
-...(Ebû Bekre-R-:) Rasûlullah zamanında güneş tutuldu da, Rasûlullah (S) iki rek'at namaz kıldırdı, demiştir.

1063 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ قَالَ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ قَالَ خَسَفَتْ الشَّمْسُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَرَجَ يَجُرُّ رِدَاءَهُ حَتَّى انْتَهَى إِلَى الْمَسْجِدِ وَثَابَ النَّاسُ إِلَيْهِ فَصَلَّى بِهِمْ رَكْعَتَيْنِ فَانْجَلَتْ الشَّمْسُ فَقَالَ إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَإِنَّهُمَا لَا يَخْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَإِذَا كَانَ ذَاكَ فَصَلُّوا وَادْعُوا حَتَّى يُكْشَفَ مَا بِكُمْ وَذَاكَ أَنَّ ابْنًا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَاتَ يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ فَقَالَ النَّاسُ فِي ذَاكَ

-... Ebû Bekre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah zamanında güneş tutuldu.Bunun üzerine Rasûlullah ridâsını arkasından sürük-leye sürükleye (odasından) dışarıya çıktı da nihayet mescide vardı.İnsanlar da O'nun yanına toplandılar. Rasûlullah insanlara iki rek'at namaz kıldırdı. Güneş de açıldı. Bunun akabinde Rasûlullah şöyle buyurdu: "Şübhesiz güneş ile ay Allah'ın (yarattığı) âyetlerden iki âyettir. Ve bunlar hiçbir kimsenin ölümünden dolayı tutulmazlar. Bunlarda tutulma olduğu zaman, sizin başınıza gelen bu hâl açılıncaya kadar namaz kılınız ve dua ediniz" buyurdu. (Râvî dedi ki:) Bu hutbenin sebebi şu oldu: Peygamber'in İbrâhîm adiyle söylenen bir oğlu vefat etti de (bâzı) insanlar bu hususta dedikodu etmişlerdi.

بَاب الرَّكْعَةُ الْأُولَى فِي الْكُسُوفِ أَطْوَلُ

1064 - حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى بِهِمْ فِي كُسُوفِ الشَّمْسِ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ فِي سَجْدَتَيْنِ الْأَوَّلُ الْأَوَّلُ أَطْوَلُ

Kusüf Namazında İlk Rek'at Daha Uzundur
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) güneş tutulmasında sahâbîlere iki rek'at içinde dört rükû' olarak namaz kıldırdı. îlk rukû*lar daha uzundur

---

بَاب الْجَهْرِ بِالْقِرَاءَةِ فِي الْكُسُوفِ

1065 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِهْرَانَ قَالَ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ قَالَ أَخْبَرَنَا ابْنُ نَمِرٍ سَمِعَ ابْنَ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا جَهَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي صَلَاةِ الْخُسُوفِ بِقِرَاءَتِهِ فَإِذَا فَرَغَ مِنْ قِرَاءَتِهِ كَبَّرَ فَرَكَعَ وَإِذَا رَفَعَ مِنْ الرَّكْعَةِ قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ ثُمَّ يُعَاوِدُ الْقِرَاءَةَ فِي صَلَاةِ الْكُسُوفِ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ فِي رَكْعَتَيْنِ وَأَرْبَعَ سَجَدَاتٍ

Kusüf Namazında Kıraati Açıktan Okumak Babı

-....bize el-Velîd (el-Kuraşî) tahdîs edip şöyle dedi: Bize İbnu Nemir (Abdurrahmân ed- Dımaşkî) haber verdi. O, İbn Şihâb'dan; o da Urve'den; o da Âişe(R)'den işitti ki, Peygamber (S) kusûf namazında kıraatini açıktan okumuştur.Peygamber kıraatini bitirdiği zaman Attâhu Ekber deyip rukû'a vardı. rukû'dan yükseldiği zaman Semiallâhu limen hamidehu, Rabbena ve lekeH-hamd dedi. Sonra kusûf namazında tekrar kıraate başlardı ki, iki rek'at içinde dört rükû ile dört secde ederdi.

1066 - وَقَالَ الْأَوْزَاعِيُّ وَغَيْرُهُ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ الشَّمْسَ خَسَفَتْ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَعَثَ مُنَادِيًا بِالصَّلَاةُ جَامِعَةٌ فَتَقَدَّمَ فَصَلَّى أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ فِي رَكْعَتَيْنِ وَأَرْبَعَ سَجَدَاتٍ وَأَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ نَمِرٍ سَمِعَ ابْنَ شِهَابٍ مِثْلَهُ قَالَ الزُّهْرِيُّ فَقُلْتُ مَا صَنَعَ أَخُوكَ ذَلِكَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ مَا صَلَّى إِلَّا رَكْعَتَيْنِ مِثْلَ الصُّبْحِ إِذْ صَلَّى بِالْمَدِينَةِ قَالَ أَجَلْ إِنَّهُ أَخْطَأَ السُّنَّةَ * تَابَعَهُ سُفْيَانُ بْنُ حُسَيْنٍ وَسُلَيْمَانُ بْنُ كَثِيرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ فِي الْجَهْرِ

(Yine Velîd dedi ki:) el-Evzâî ve ondan başkası şöyle dedi: Ben ez-Zuhrî'den işittim; o da Urve'den; o da Âişe(R)'den (O, şöyle demiştir): Rasûlullah (S) zamanında güneş tutuldu da Rasûlullah, Bi 's-salâti câmiaten (yânî cemâatle namaza hâzır olun) diye nida etmek üzere munâdî çıkardı. Akabinde öne geçti ve iki rek'at içinde dört rükû' ile dört secde yaparak, kusûf namazını kıldırdı. Velîd şöyle dedi: Ve yine bana Abdurrahmân ibnu Nemir haber verdi. O, İbnu Şihâb'dan bunun (yânî birinci hadîsin) benzerini işitmiştir. İbn Şihâb ez-Zuhrî dedi ki: Ben Urve'ye hitaben: Senin kardeşin böyle yapmadı. Kardeşin Abdullah ibnu'z-Zubeyr Medine'de kusûf namazı kıldırdığı zaman, sabah namazı gibi iki rek'at namazdan başkasını kıldırmadı, dedim. Urve: Evet, çünkü o sünnete denk düşüremedi, dedi. Kusûf namazında kıraati açıktan okumak hakkındaki bu hadîsi, ez-Zuhrî'den rivayet etmekte Sufyân ibnu Huseyn ile Süleyman ibnu Kesîr, İbnu Nemir'e mutâbaat etmişlerdir

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَاب مَا جَاءَ فِي سُجُودِ الْقُرْآنِ وَسُنَّتِهَا

1067 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْأَسْوَدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَرَأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّجْمَ بِمَكَّةَ فَسَجَدَ فِيهَا وَسَجَدَ مَنْ مَعَهُ غَيْرَ شَيْخٍ أَخَذَ كَفًّا مِنْ حَصًى أَوْ تُرَابٍ فَرَفَعَهُ إِلَى جَبْهَتِهِ وَقَالَ يَكْفِينِي هَذَا فَرَأَيْتُهُ بَعْدَ ذَلِكَ قُتِلَ كَافِرًا

EBVÂBU SUCÛDİ'L-KUR'ÂN
(Kur'ân 'ın Secde Edilecek Yerlerine Âid Bâblar)
-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Mekke'de iken Ve'n-Necmi Sûresi'm okudu da bunun sonunda secde yaptı. O'nunla beraber olanlar da, bir ihtiyar müstesna (mü'min ve müşrik) hep secdeye vardılar. O ihtiyar kimse de bir avuç çakıl veya toprak alıp alnına götürdü ve: Bu kadarı bana yeter, dedi. İşte o kimse ki, ben onu bundan sonra (Bedr'de) kâfir olarak öldürülmüş gördüm

---

بَاب سَجْدَةِ تَنْزِيلُ السَّجْدَةُ

1068 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ فِي الْجُمُعَةِ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ الم تَنْزِيلُ السَّجْدَةُ وَهَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ

Es-Secde, Yani “Elîf Lâm Mîm. Tenzîlu'1-Kitâb” Süresinin Secdesi Babı
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) cumua günü sabah namazında Elîf Lâm Mîm. Tenzîlul -kitâbi lâ reybefîhî min RabbVl-Âlemîn, yânî es-Secde Sûresi ile Hel-etâ ale'l-insâni..Sûresini okur idi

---

بَاب سَجْدَةِ ص

1069 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ وَأَبُو النُّعْمَانِ قَالَا حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ ص لَيْسَ مِنْ عَزَائِمِ السُّجُودِ وَقَدْ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْجُدُ فِيهَا

Sad Süresi'ndeki Secde Babı
-.....İbn Abbâs (R): Sâd Sûresi'ndeki secde, kat'iyetle emredilmiş secdelerden değildir. Hâlbuki ben Peygamber(S)'i, bu sûrede secde ederken görmüşümdür, dedi

---

بَاب سَجْدَةِ النَّجْمِ قَالَهُ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

1070 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَرَأَ سُورَةَ النَّجْمِ فَسَجَدَ بِهَا فَمَا بَقِيَ أَحَدٌ مِنْ الْقَوْمِ إِلَّا سَجَدَ فَأَخَذَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ كَفًّا مِنْ حَصًى أَوْ تُرَابٍ فَرَفَعَهُ إِلَى وَجْهِهِ وَقَالَ يَكْفِينِي هَذَا فَلَقَدْ رَأَيْتُهُ بَعْدُ قُتِلَ كَافِرًا

Ve'n-Necmi Süresi'ndeki Secde Babı
Bu sûredeki secdeyi İbn Abbâs, Peygamber(S)'den olmak üzere söyledi.
-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Ve'n-Necmi Sûresi'ni okudu da bitiminde secde etti. Oradaki topluluktan hiçbir ferd kalmayıp, muhakkak secde etti. O topluluktan bir kimse de bir avuç çakıl veya toprak aldı da onu yüzüne doğru yükseltti ve: Bu kadarı bana yeter, dedi. Yemîn olsun, ben o kimseyi sonra kâfir olarak öldürülmüş görmüşümdür.

بَاب سُجُودِ الْمُسْلِمِينَ مَعَ الْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكُ نَجَسٌ لَيْسَ لَهُ وُضُوءٌ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَسْجُدُ عَلَى وُضُوءٍ

1071 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ قَالَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَجَدَ بِالنَّجْمِ وَسَجَدَ مَعَهُ الْمُسْلِمُونَ وَالْمُشْرِكُونَ وَالْجِنُّ وَالْإِنْسُ وَرَوَاهُ ابْنُ طَهْمَانَ عَنْ أَيُّوبَ

Müşrik Kişi Pis ve Onun İçin Abdest Almak (Bahis Konusu) Olmadığı Halde,Müslümanların Müşriklerle Beraber Secde Etmeleri Babı
Ve İbn Umer (R) abdestli olarak secde eder idi.
-....Bize Eyyûb, tkrime'den; o da îbn Abriâs(R)'tan tahdîs etti ki, o şöyle demiştir: Peygamber (S), Ve'n-Necmi Sûresi'ni okumakla secde etti. Ve Peygamberce beraber müslümânlar da, müşrikler de, cinn de, ins de secde etti. (Buhârî dedi ki:) Ve bu hadîsi İbrâhîm ibnu Tahmân da Eyyûb'dan rivayet etmiştir

---

بَاب مَنْ قَرَأَ السَّجْدَةَ وَلَمْ يَسْجُدْ

1072 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ أَبُو الرَّبِيعِ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ خُصَيْفَةَ عَنْ ابْنِ قُسَيْطٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَأَلَ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَزَعَمَ أَنَّهُ قَرَأَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّجْمِ فَلَمْ يَسْجُدْ فِيهَا

Es-secde Süresi'ni Okuyup da Secde Etmeyen Kimse Babı
-...Atâ, îbnû Kuseyt'a şöyle haber vermiştir: Kendisi Zeyd ibn Sâbit'e, en-Necm Sûresi'nin sonundaki sucûddan sormuş. Zeyd de Peygamber'in huzurunda Ve'n-Necmi Sûresi'ni okuduğunu ve Pey-gamber'in bu sûrede secde etmediğini söylemiştir.

1073 – حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قُسَيْطٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ قَرَأْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّجْمِ فَلَمْ يَسْجُدْ فِيهَا

-....Zeyd ibn Sabit (R): Ben Peygamber'in huzurunda Ve'n-Necmi Sûresi'ni okudum, fakat Peygamber (S) bu sûre(nin bitimin)de secde etmedi, demiştir

---

بَاب سَجْدَةِ إِذَا السَّمَاءُ انْشَقَّتْ

1074 – حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ وَمُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ قَالَا أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ رَأَيْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَرَأَ إِذَا السَّمَاءُ انْشَقَّتْ فَسَجَدَ بِهَا فَقُلْتُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ أَلَمْ أَرَكَ تَسْجُدُ قَالَ لَوْ لَمْ أَرَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْجُدُ لَمْ أَسْجُدْ

"İzâ's-semâu inşakkat" Süresindeki Secde Babı
-...Ebû Seleme (R) şöyle demiştir: Ben Ebû Hureyre(R)'nin, İzâ 's-semâu inşakkat sûresini okuyup secde ettiğini gördüm. Yâ Ebâ Hureyre, ben seni secde ederken görmedim mi? dedim. Ebû Hurey-re: Ben Peygamber(S)'i bu (sûrede) secde ederken görmeyeydim, secde etmezdim, dedi

---

بَاب مَنْ سَجَدَ لِسُجُودِ الْقَارِئِ وَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ لِتَمِيمِ بْنِ حَذْلَمٍ وَهُوَ غُلَامٌ فَقَرَأَ عَلَيْهِ سَجْدَةً فَقَالَ اسْجُدْ فَإِنَّكَ إِمَامُنَا فِيهَا

1075 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ عَلَيْنَا السُّورَةَ فِيهَا السَّجْدَةُ فَيَسْجُدُ وَنَسْجُدُ حَتَّى مَا يَجِدُ أَحَدُنَا مَوْضِعَ جَبْهَتِهِ

Okuyucunun Secde Etmesine Tabi' Olarak Secde Eden Kimse Babı
Ibn Mes'ûd da henüz çocuk olduğu hâlde, huzurunda secde âyetini okuyan Temîm ibn Hazlem'e; Haydi, secdeye sen başla, çünkü bu secdede imamımız sensin, demiştir
-...İbnUmer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S), içinde secde âyeti bulunan sûreyi bize karşı okur ve secde ederdi. Biz de (O'na uyarak) secde ederdik. O kadar (kalabalık ve sıkışık bir hâlde secde ederdik) ki, bâzılarımız alnını koyacak yer bulamazdı.

بَاب ازْدِحَامِ النَّاسِ إِذَا قَرَأَ الْإِمَامُ السَّجْدَةَ

1076 - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ آدَمَ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ السَّجْدَةَ وَنَحْنُ عِنْدَهُ فَيَسْجُدُ وَنَسْجُدُ مَعَهُ فَنَزْدَحِمُ حَتَّى مَا يَجِدُ أَحَدُنَا لِجَبْهَتِهِ مَوْضِعًا يَسْجُدُ عَلَيْهِ

İmam Secde Âyetini Okuduğu Zaman (Yer Darlığı ve Secde Edenlerin Çokluğundan Dolayı Secdede) İnsanların Kalabalık Edip Sıkışmaları Babı

-... İbn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) biz yanında olduğumuz hâlde secde âyetini okur ve secde eder, biz de O'-nunla beraber secde ederdik. Öyle ki bâzımız (yer darlığı ve çokluğumuzdan dolayı) alnı için üzerine koyup da secde edeceği bir yer bulamayacak kadar kalabalık edip sıkışırdık

---

بَاب مَنْ رَأَى أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمْ يُوجِبْ السُّجُودَ

وَقِيلَ لِعِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ الرَّجُلُ يَسْمَعُ السَّجْدَةَ وَلَمْ يَجْلِسْ لَهَا قَالَ أَرَأَيْتَ لَوْ قَعَدَ لَهَا كَأَنَّهُ لَا يُوجِبُهُ عَلَيْهِ وَقَالَ سَلْمَانُ مَا لِهَذَا غَدَوْنَا وَقَالَ عُثْمَانُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِنَّمَا السَّجْدَةُ عَلَى مَنْ اسْتَمَعَهَا وَقَالَ الزُّهْرِيُّ لَا يَسْجُدُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ طَاهِرًا فَإِذَا سَجَدْتَ وَأَنْتَ فِي حَضَرٍ فَاسْتَقْبِلْ الْقِبْلَةَ فَإِنْ كُنْتَ رَاكِبًا فَلَا عَلَيْكَ حَيْثُ كَانَ وَجْهُكَ وَكَانَ السَّائِبُ بْنُ يَزِيدَ لَا يَسْجُدُ لِسُجُودِ الْقَاصِّ

"Aziz ve Celik Olan Allah Tilavet Secdesini Vacib Kılmamıştır" Re'yinde (Görüşünde) Bulunan Kimse Babı

Ve İmrân ibn Husayn'a: Bir kimse secdeyi dinlemek için oturmamış olduğu (yânî dinleyici olmadığı) hâlde secdeyi işitirse (nasıl yapacak)? diye soruldu. îmrân: Şayet o sûreyi dinlemek için oturmuş olaydı, ne düşünüyordun ki! dedi. (Buhârî dedi ki) İmrân bu sözü ile, dinlemek için oturan kimse üzerine secde etmeyi vâcib görmüyor gibidir.Ve Selmân Fârisî: Biz bunu dinlemek maksadıyle gitmedik (binâenaleyh secde etmeyiz), demiştir.Ve Usmân ibn Affân: Secde etmek ancak secde âyetini dinlemekte olana (yânî dinlemeyi kasdedip,ona kulak tutan kimseye) lâzım gelir, demiştir,Ve İbn Şihâb ez-Zuhrî şöyle demiştir: İnsan ancak temiz olması hâlinde secde eder. Eğer sen hazarda (yânî mukîm) iken secde edecek olursan, kıbleye yönelir secde edersin. Eğer seferde binek üzerinde olursan secde sırasında kıbleye Yönelmek senin üzerine borç değil, yüzünün bulunduğu cihete (îmâ ile) secde edebilirsin . Ve Sâib ibn Yezîd (82); kıssa anlatıcının okuduğu secde âyetinde secde etmez idi

---

1077 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى قَالَ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ التَّيْمِيِّ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْهُدَيْرِ التَّيْمِيِّ قَالَ أَبُو بَكْرٍ وَكَانَ رَبِيعَةُ مِنْ خِيَارِ النَّاسِ عَمَّا حَضَرَ رَبِيعَةُ مِنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَرَأَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ عَلَى الْمِنْبَرِ بِسُورَةِ النَّحْلِ حَتَّى إِذَا جَاءَ السَّجْدَةَ نَزَلَ فَسَجَدَ وَسَجَدَ النَّاسُ حَتَّى إِذَا كَانَتْ الْجُمُعَةُ الْقَابِلَةُ قَرَأَ بِهَا حَتَّى إِذَا جَاءَ السَّجْدَةَ قَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا نَمُرُّ بِالسُّجُودِ فَمَنْ سَجَدَ فَقَدْ أَصَابَ وَمَنْ لَمْ يَسْجُدْ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَلَمْ يَسْجُدْ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ * وَزَادَ نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَفْرِضْ السُّجُودَ إِلَّا أَنْ نَشَاءَ

-....Bize Hişâm ibnu Yûsuf haber verdi. Onlara da. İbnu Cureyc haber verip şöyle demiştir: Bana Ebû Bekr ibnu Ebî Mıiı^y-ke, Usmân ibnu Abdirrahmân'dan; o da Rabîa ibnu Abdillah el-Hüdeyr et-Teymî'den olmak üzere haber verdi. -Ebû Bekr ibnu Ebî Muleyke: Rabîa insanların en hayırlılanndandır, demiştir.- Yânî bana Ebû Bekr, Usmân'dan; o da Rabîa'dan; Rabîa'nın Umer ibnu'l- Hattâb'ın meclisinde hazır bulunmuş olduğunun kıssasından olmak üzere haber verdi ki, Umer (R), bir cumua günü minber üzerin de en-NahI Sûresi'ni okumuş, nihayet secde âyetine geldiği zaman minberden inip secde etmiş; insanlar da onunla beraber secde etmişler. Ertesi cumua olduğu zaman Umer, o sûreyi yine okumuş, nihayet secde âyetine geldiği zaman: Ey insanlar, biz sucuda uğrayıp geçiyoruz. Binâenaleyh her kim secde ederse, muhakkak sünnete icabet etmiş; doğru yapmıştır. Her kim de secde etmezse, ona da

günâh,yoktur, demiştir. Ve Umer (R), kendisi de secde etmemiştir. Ve Nâfî İbn Umer'den olmak üzere bu rivayette şunu ziyâde etmiştir: Şübhesiz Allah Taâlâ (tilâvette) secde etmeyi farz kılmadı; istemekliğimiz müstesnadır

---

بَاب مَنْ قَرَأَ السَّجْدَةَ فِي الصَّلَاةِ فَسَجَدَ بِهَا

1078 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي بَكْرٌ عَنْ أَبِي رَافِعٍ قَالَ صَلَّيْتُ مَعَ أَبِي هُرَيْرَةَ الْعَتَمَةَ فَقَرَأَ إِذَا السَّمَاءُ انْشَقَّتْ فَسَجَدَ فَقُلْتُ مَا هَذِهِ قَالَ سَجَدْتُ بِهَا خَلْفَ أَبِي الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَا أَزَالُ أَسْجُدُ فِيهَا حَتَّى أَلْقَاهُ

Namaz İçinde Secde Âyetini Okuyup da, O Secde Âyeti Sebebiyle Hemen Secde Eden Kimse
-...Ebû Râfi' Nufey' şöyle demiştir: Ben Ebû Hureyre'nin ardında yatsı namazını kıldım. Ebû Hureyre izes semâi inşak kat sûresini okudu da, secde yerinde secde etti. Ben: Bu secde ne oluyor? diye sordum. O da: Ben Ebû'l-Kaasım(S)'ın arkasında bu secdeyi yaptım. Binâenaleyh O'na kavuşuncaya kadar ben bu secde yerinde hep yapıp duracağım, dedi.

بَاب مَنْ لَمْ يَجِدْ مَوْضِعًا لِلسُّجُودِ مِنْ الزِّحَامِ

1079 – حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ قَالَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ السُّورَةَ الَّتِي فِيهَا السَّجْدَةُ فَيَسْجُدُ وَنَسْجُدُ مَعَهُ حَتَّى مَا يَجِدُ أَحَدُنَا مَكَانًا لِمَوْضِعِ جَبْهَتِهِ

Kalabalık ve Sıkışıklıktan Dolayı Secde Etmek İçin Bir Yer Bulamayan Kimse Babı
-...İbn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S), içinde secde âyeti bulunan sûreyi okur, secde ederdi. Biz de O'na uyarak secde ederdik. Hattâ bâzımız alnım koymak için bir yer bulamıyordu

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَاب مَا جَاءَ فِي التَّقْصِيرِ وَكَمْ يُقِيمُ حَتَّى يَقْصُرَ

-... EBVABU TAKSIRI'S-SALAT..-(Namazın Kısaltılması Bâbları)

1080 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَاصِمٍ وَحُصَيْنٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تِسْعَةَ عَشَرَ يَقْصُرُ فَنَحْنُ إِذَا سَافَرْنَا تِسْعَةَ عَشَرَ قَصَرْنَا وَإِنْ زِدْنَا أَتْمَمْنَا

Kısaltmak Hakkında Gelen Şeyler ve Yolcunun Namazı Kısaltmak İçin Kaç Gün İkaamet Edeceği Babı
-...İbn Abbâs (R): Peygamber (S) -Mekke'de- ondokuz gün namazı kısaltarak ikaamet etti. Biz de sefer ettiğimizde ondokuz gün kalırsak (dört rek'ath) namazları kısaltır; daha fazla kalırsak namazları tamâm ederiz, demiştir

---

1081 – حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا يَقُولُ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْمَدِينَةِ إِلَى مَكَّةَ فَكَانَ يُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ رَكْعَتَيْنِ حَتَّى رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ قُلْتُ أَقَمْتُمْ بِمَكَّةَ شَيْئًا قَالَ أَقَمْنَا بِهَا عَشْرًا

-...Bize Yahya ibnu Ebî İshâk tahdîs edip şöyle dedi: Ben Enes'ten işittim; o şöyle diyordu: Biz Peygamber (S) ile birlikte (hacc niyetiyle) Medine'den Mekke'ye çıktık.Peygamber bize Medîne'- ye döndüğümüz zamana kadar (akşamdan başka namazları hep) ikişer rek'at ikişer rek'at kıldırıyordu. (Râvî Yahya dedi ki:) Ben Enes'e: Mekke'de hiç ikaamet ettiniz mi? diye sordum. Enes: Mekke'de on gün ikaamet ettik, dedi

---

بَاب الصَّلَاةِ بِمِنًى

1082 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِنًى رَكْعَتَيْنِ وَأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَمَعَ عُثْمَانَ صَدْرًا مِنْ إِمَارَتِهِ ثُمَّ أَتَمَّهَا

(Taş Atma Günlerinde) Mina'da Namaz Babı
-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Minâ'da Peygamber (S) ile, Ebû Bekr ile, Umer ile, emîrliğinin evvellerinde Usmân ile birlikte hep ikişer rek'at kıldım. Sonra Usmân namazı dörde tamamladı

1083 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَنْبَأَنَا أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ حَارِثَةَ بْنَ وَهْبٍ قَالَ صَلَّى بِنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آمَنَ مَا كَانَ بِمِنًى رَكْعَتَيْنِ

-...Bize Ebû'I-Velîd tahdîs edip şöyle dedi: Bize Şu'be (ibnu'l-Haccâc) tahdîs etti. Dedi ki: Bize Ebû İshâk haber verip şöyle dedi: Ben Harise ibnıı Vehb'den işittim, o: Peygamber (S) Minâ'da en emîn olduğu hâlde bize namazı iki rek'at olarak kıldırdı, dedi

---

1084 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ عَنْ الْأَعْمَشِ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ يَزِيدَ يَقُولُ صَلَّى بِنَا عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِمِنًى أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ فَقِيلَ ذَلِكَ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَاسْتَرْجَعَ ثُمَّ قَالَ صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِنًى رَكْعَتَيْنِ وَصَلَّيْتُ مَعَ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِمِنًى رَكْعَتَيْنِ وَصَلَّيْتُ مَعَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِمِنًى رَكْعَتَيْنِ فَلَيْتَ حَظِّي مِنْ أَرْبَعِ رَكَعَاتٍ رَكْعَتَانِ مُتَقَبَّلَتَانِ

-....Bize İbrâhîm (en-Nahaî) tahdîs edip şöyle dedi: Ben Abdurrahmân ibn Yezîd'den işittim; o şöyle diyordu: Usmân ibn Affân (R) bize Minâ'da dört rek'at farz kıldırdı. Bu keyfiyet Abdullah ibn Mes'ûd(R)'a söylenildiği zaman, o: "İnnâ lillâhi ve innâ ileyhirâci-ûn (Bizler Allah'ınız ve bizler muhakkak O'na dönücüleriz) (ei-Bakara: 156), dedikten sonra: RasûIullah(S)'ın ardında Minâ'da iki rek'at kıldım. Ebû Bekr(R)'in ardında Minâ'da iki rek'at kıldım. Umer ibnu'l-Hattâb(R)'ın ardında da Minâ'da yine iki rek'at kıldım. Âh nasîbim o dört rek'at olacağına keski (Allah katında) kabul olunmuş iki rek'at olsa, dedi

---

بَاب كَمْ أَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّتِهِ

1085 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ الْبَرَّاءِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ لِصُبْحِ رَابِعَةٍ يُلَبُّونَ بِالْحَجِّ فَأَمَرَهُمْ أَنْ يَجْعَلُوهَا عُمْرَةً إِلَّا مَنْ مَعَهُ الْهَدْيُ تَابَعَهُ عَطَاءٌ عَنْ جَابِرٍ

Peygamber (S) Haccı Sırasında Mekke'de Kaç Gün İkaamet Etti?
-... Bize Eyyûb (Sahtiyanı), Ebû'l-Âliye el-Berâ'dan olmak üzere tahdîs etti.İbnu Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) ile sahâbîîeri Mekke'ye hacc niyetiyle telbiye ederek, Zu'1-hicce ayının dördüncü günü sabahı geldiler. Peygamber, yanlarında kurbanlık hayvanı getirenleri müstesna tutup, diğerlerine hacclarını umre'ye çevirmelerini emir buyurdu. Atâ ibn Ebî Rebâh, bu hadîsi Câbir ibn Abdillah'tan rivayet etmekte Ebû'l-Âliye'ye mutâbaat etmiştir

---

بَاب فِي كَمْ يَقْصُرُ الصَّلَاةَ

وَسَمَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا وَلَيْلَةً سَفَرًا وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ وَابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ يَقْصُرَانِ وَيُفْطِرَانِ فِي أَرْبَعَةِ بُرُدٍ وَهِيَ سِتَّةَ عَشَرَ فَرْسَخًا

Musalli Kaç Günlük Mesafede Namazı Kısaltır?
-...peygamber (S), bir gün ve bir gecelik müddete "sefer" adını vermiştir İbn Umer ile İbn Abbâs dört berîdlik mesafe içindeki seferde namazı kısaltırlar, orucu da tutmazlardı. Dört berîd, onaltı fersahtır

1086 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْحَنْظَلِيُّ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي أُسَامَةَ حَدَّثَكُمْ عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تُسَافِرْ الْمَرْأَةُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا مَعَ ذِي مَحْرَمٍ

Bize İshâk ibn İbrâhîm el-Hanzalî tahdîs edip şöyle dedi: Ben Ebû Usâme (Hammâd ibn Üsâme el-Leysî)' ye: Bize Ubeydullah, Nafizden; o da İbn Umer'den olmak üzere tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Kadın mahrem sahibinin maiyyetinde olmak müstesna, üç günlük mesafeye yolculuk etmez" buyurmuştur.

1087 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تُسَافِرْ الْمَرْأَةُ ثَلَاثًا إِلَّا مَعَ ذِي مَحْرَمٍ * تَابَعَهُ أَحْمَدُ عَنْ ابْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-.... Bize Yahya (ibn Saîd el-Kattân), Ubeydullah'tan; o da Nâfi'den; o da İbn Umer'den tahdîs etti. Peygamber (S): "Kadın, nikâh geçmez bir mahrem sahibinin maiyyetinde olmak müstesna, üç gün yolculuk etmez" buyurmuştur.(Buhârî'nin şeyhlerinden biri olan) Ahmed ibn Muhammed el-Mervezî bu hadîsi, îbnu Mubârek'ten; o da Ubeydullah el-Umerî'den; o da Nâfi'den; o da İbn Umer'den; o da Peygamber'den rivayet etmekte Ubeydullah el-Umerî'ye mutâbaat etmiştir

---

1088 – حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تُسَافِرَ مَسِيرَةَ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ لَيْسَ مَعَهَا حُرْمَةٌ * تَابَعَهُ يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ وَسُهَيْلٌ وَمَالِكٌ عَنْ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Allah'a ve âhiret gününe îmân eder bir kadına, yanında bir mahremi olmaksızın bir gün bir gecelik mesafeye kadar yolculuk etmesi halâl olmaz"buyurdu Geçen hadîsin metninin lâfzım M ak bun* den; o da Ebû Hurey-re'den olmak üzere rivayet etmesinde Yahya ibn Ebî Kesîr, Süheyl îbn Ebî Salih ve İmâm Mâlik, İbn Ebî Zi'b'e mutâbaat etmişlerdir

---

بَابٌ يَقْصُرُ إِذَا خَرَجَ مِنْ مَوْضِعِهِ

وَخَرَجَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَام فَقَصَرَ وَهُوَ يَرَى الْبُيُوتَ فَلَمَّا رَجَعَ قِيلَ لَهُ هَذِهِ الْكُوفَةُ قَالَ لَا حَتَّى نَدْخُلَهَا

Yolcu (Sefer Kasdiyle) Yerinden Çıktığı Zaman (Dört Rek'atlı) Namazları Kısaltır
Ve Alî aleyhi's-selâm sefere çıktı da, Kûfe'nîn evlerini görür hâlde iken namazı kısalttı. Bu seferden döndüğü zaman: İşte Kûfe'nin evleri göründü (namazı tam mı kılacağız)? denildi. Alî: Hayır; Kûfe'ye girinceye kadar kasr yaparız, dedi

---

1089- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ وَإِبْرَاهِيمَ بْنِ مَيْسَرَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَلَّيْتُ الظُّهْرَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمَدِينَةِ أَرْبَعًا وَبِذِي الْحُلَيْفَةِ رَكْعَتَيْنِ

-...Enes(R): Ben öğle namazını Medine'de Peygamber'in maiyyetinde dört rek'at olarak, ikindi namazını ise Zu'I-Huleyfe'de iki rek'at olarak kıldım, demiştir

---

1090 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ الصَّلَاةُ أَوَّلُ مَا فُرِضَتْ رَكْعَتَيْنِ فَأُقِرَّتْ صَلَاةُ السَّفَرِ وَأُتِمَّتْ صَلَاةُ الْحَضَرِ قَالَ الزُّهْرِيُّ فَقُلْتُ لِعُرْوَةَ مَا بَالُ عَائِشَةَ تُتِمُّ قَالَ تَأَوَّلَتْ مَا تَأَوَّلَ عُثْمَانُ

....Bize Sufyân (ibn Uyeyne), ez-Zuhrî'den; o da Urve'den tahdîs etti. Âişe (R) şöyle demiştir: Namaz ilk farz kılındığı zaman iki rek'at olarak (farz kılındı). (Hicret'ten) sonra sefer namazı olduğu gibi bırakıldı da hazar namazı dört rek'ata tamamlandı. İbn Şihâb ez-Zuhrî dedi ki: Ben Urve'ye: Öyle olunca Âişe neden seferde dört rek'at kılardı? dedim. Urve: Âişe de Usmân'ın te'-vîl etmesi gibi te'vîl etmişti, dedi

---

بَابٌ يُصَلِّي الْمَغْرِبَ ثَلَاثًا فِي السَّفَرِ

1091 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَعْجَلَهُ السَّيْرُ فِي السَّفَرِ يُؤَخِّرُ الْمَغْرِبَ حَتَّى يَجْمَعَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ الْعِشَاءِ قَالَ سَالِمٌ وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَفْعَلُهُ إِذَا أَعْجَلَهُ السَّيْرُ

Yolcu Sefer Esnasında Akşam Namazını Üç Rek'at Olarak Kılar Babı
-...Bize Şuayb (ibn Ebî Hamza), ez-Zuhrî'den haber verdi. O şöyle demiştir: Bana Salim, Abdullah ibn Umer'den haber verdi. Abdullah ibn Umer (R): Ben RasüIullah(S)'ı, seferde acele sürüp gittiğinde akşam namazını geri bırakıp, onu yatsı namazı ile birleştirir gördüm, demiştir. Salim: (Babam) Abdullah ibn Umer de acele sürüp gittiği zaman bunu yapardı, dedi.

1092 - * وَزَادَ اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ سَالِمٌ كَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَجْمَعُ بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ بِالْمُزْدَلِفَةِ قَالَ سَالِمٌ وَأَخَّرَ ابْنُ عُمَرَ الْمَغْرِبَ وَكَانَ اسْتُصْرِخَ عَلَى امْرَأَتِهِ صَفِيَّةَ بِنْتِ أَبِي عُبَيْدٍ فَقُلْتُ لَهُ الصَّلَاةَ فَقَالَ سِرْ فَقُلْتُ الصَّلَاةَ فَقَالَ سِرْ حَتَّى سَارَ مِيلَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةً ثُمَّ نَزَلَ فَصَلَّى ثُمَّ قَالَ هَكَذَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي إِذَا أَعْجَلَهُ السَّيْرُ وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَعْجَلَهُ السَّيْرُ يُؤَخِّرُ الْمَغْرِبَ فَيُصَلِّيهَا ثَلَاثًا ثُمَّ يُسَلِّمُ ثُمَّ قَلَّمَا يَلْبَثُ حَتَّى يُقِيمَ الْعِشَاءَ فَيُصَلِّيهَا رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ يُسَلِّمُ وَلَا يُسَبِّحُ بَعْدَ الْعِشَاءِ حَتَّى يَقُومَ مِنْ جَوْفِ اللَّيْلِ

-..Leys ibn Sa'd (Şuayb'ın rivayeti üzerine) şunu ziyâde edip, şöyle dedi: Bana Yûnus ibn Yezîd, İbn Şihâb'dan tahdîs etti. Salim: (Babam) İbnu Umer (R) akşam ile yatsı namazlarını Muzdelife'de birleştirirdi, demiştir. Salim şöyle demiştir: Babam Abdullah ibn Umer'e, zevcesi Sa-fiyye bin-tu Ebî Ubeyd'in ölüm haberi ulaştırılmıştı. Akşam namazını te'hîr etti. Ben kendisine namazı hatırlattım. Bana yürü dedi. Ben yine kendisine namazı söyledim. Tekrar bana yürü dedi. îki mil yâ-hud üç mil kadar yürüdükten sonra bineğinden indi ve (cem' ederek) namazı kıldı. Sonra: Ben Peygamber(S)'i, acele sürüp gittiği zaman böyle kılar gördüm, dedi.
Ve yine Abdullah ibn Umer şöyle demiştir: Ben Peygamber'i şöyle yaparken gördüm: Yolculukta acele sürüp gittiği zaman akşam na-mâzmı ikaamet eder ve onu üç rek'at olarak kıldırdıktan sonra selâm verirdi. Ondan sonra yatsıyı ikaamet edinceye kadar pek az bekleyip, onu da iki rek'at kıldırır, sonra selâm verirdi. Yatsıdan sonra da gece ortasında kalkıncaya kadar hiçbir namaz kılmazdı.

بَاب صَلَاةِ التَّطَوُّعِ عَلَى الدَّوَابِّ وَحَيْثُمَا تَوَجَّهَتْ بِهِ

1093 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى قَالَ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي عَلَى رَاحِلَتِهِ حَيْثُ تَوَجَّهَتْ بِهِ

Binekler Üzerinde ve Bineğin Yönelttiği Herhangi Cihete Doğru Nafile Namazı Kılınması
-....Âmir ibn Rabîael-Anzî(37): Ben Peygamber(S)'i binek devesi üzerinde, devesi O'nu ne tarafa yöneltmişse o tarafa doğru namaz kılarken gördüm, demiştir

---

1094 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي التَّطَوُّعَ وَهُوَ رَاكِبٌ فِي غَيْرِ الْقِبْلَةِ

-....Câbir ibn Abdillah (R): Peygamber (S) tatavvu' namazını, binek üzerinde iken kıbleden başka cihete (yönelmiş olarak) kılar idi, diye haber vermiştir

---

1095 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ قَالَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ قَالَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ قَالَ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُصَلِّي عَلَى رَاحِلَتِهِ وَيُوتِرُ عَلَيْهَا وَيُخْبِرُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَفْعَلُهُ

-...Bize Mûsâ ibnu Ukbe, Nâfi'den tahdîsetti. O şöyle demiştir: İbnu Umer (R) binit devesi üzerinde namaz kılardı ve yine binit üzerinde vitir namazını da edâ eder idi ve Peygamber (S)'in de böyle yapar olduğunu haber verirdi

---

بَابُ الْإِيمَاءِ عَلَى الدَّابَّةِ

1096 - حَدَّثَنَا مُوسَى قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ كَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُصَلِّي فِي السَّفَرِ عَلَى رَاحِلَتِهِ أَيْنَمَا تَوَجَّهَتْ يُومِئُ وَذَكَرَ عَبْدُ اللَّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَفْعَلُهُ

Binek Üzerinde (Kılınacak Nafile Namazda Rüku ve Sucud İçin) Îma Edilmesi Babı
-.... Bize Abdullah ibnu Dînâr tahdîs edip şöyle dedi: Abdullah ibnu Umer (R) sefer esnasında bineği üzerinde, bineği her ne tarafa yönelirse, îmâ ederek namaz kılardı ve Peygamber(S)'in de böyle yapar olduğunu zikrederdi

---

بَابٌ يَنْزِلُ لِلْمَكْتُوبَةِ

1097 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ أَنَّ عَامِرَ بْنَ رَبِيعَةَ أَخْبَرَهُ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ عَلَى الرَّاحِلَةِ يُسَبِّحُ يُومِئُ بِرَأْسِهِ قِبَلَ أَيِّ وَجْهٍ تَوَجَّهَ وَلَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصْنَعُ ذَلِكَ فِي الصَّلَاةِ الْمَكْتُوبَةِ

-....Âmir ibnu Rabîa (R) haber verip şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'ı binek devesi üzerinde, bineği hangi cihete yönelirse o cihete doğru, nafile namazı kılar gördüm. Ve Rasûlullah bunu farz olan namazda yapmaz idi.

1098 - * وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ قَالَ سَالِمٌ كَانَ عَبْدُ اللَّهِ يُصَلِّي عَلَى دَابَّتِهِ مِنْ اللَّيْلِ وَهُوَ مُسَافِرٌ مَا يُبَالِي حَيْثُ مَا كَانَ وَجْهُهُ قَالَ ابْنُ عُمَرَ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسَبِّحُ عَلَى الرَّاحِلَةِ قِبَلَ أَيِّ وَجْهٍ تَوَجَّهَ وَيُوتِرُ عَلَيْهَا غَيْرَ أَنَّهُ لَا يُصَلِّي عَلَيْهَا الْمَكْتُوبَةَ

Ve Leys şöyle dedi: Bana Yûnus (ibn Yezıd), İbnu Şihâb'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Salim:Abdullah ibn Umer yolcu iken geceleyin binek hayvanı üzerinde nafile namazı kılardı; bunda yüzü hangi cihete olursa olsun, aldırmazdı, dedi. Abdullah ibnu Umer şöyle demiştir: Rasûlullah (S) de binit devesi üzerinde, yüzü hangi cihete yönelik olursa olsun, nafile namazı kılardı. Ve yine deve üzerinde vitir namazını da edâ ederdi. Şu kadar var ki Rasûlullah, binek üzerinde farz namazı kılmazdı

1099 - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ ثَوْبَانَ قَالَ حَدَّثَنِي جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي عَلَى رَاحِلَتِهِ نَحْوَ الْمَشْرِقِ فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يُصَلِّيَ الْمَكْتُوبَةَ نَزَلَ فَاسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ

-..Abdurrahmân ibn Sevbân şöyle demiştir: Bana Câbir ibnu Abdillâh (R): Peygamber (S) binit devesi üzerinde olarak doğu tarafına doğru (nafile) namazı kılardı. Farz namaz kılmak istediği zaman bineğinden inip kıbleye yönelirdi, diye tahdîs etti

---

بَابُ صَلَاةِ التَّطَوُّعِ عَلَى الْحِمَارِ

1100 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا حَبَّانُ قَالَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ سِيرِينَ قَالَ اسْتَقْبَلْنَا أَنَسًا حِينَ قَدِمَ مِنْ الشَّأْمِ

فَلَقِينَاهُ بِعَيْنِ التَّمْرِ فَرَأَيْتُهُ يُصَلِّي عَلَى حِمَارٍ وَوَجْهُهُ مِنْ ذَا الْجَانِبِ يَعْنِي عَنْ يَسَارِ الْقِبْلَةِ فَقُلْتُ رَأَيْتُكَ تُصَلِّي لِغَيْرِ الْقِبْلَةِ فَقَالَ لَوْلَا أَنِّي رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَلَهُ لَمْ أَفْعَلْهُ رَوَاهُ ابْنُ طَهْمَانَ عَنْ حَجَّاجٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Eşek Üzerinde Nafile Namazı Kılınması Babı

-.... Bize Enes ibnu Şîrîn tahdîs edip şöyle dedi: Enes ibn Mâlik (R) Şam'dan döndüğü vakit karşılamağa çıktık. Ona Aynu't-Temr'de kavuştuk. Gördüm ki yüzü -eliyle işaret ederek- şu canibe, yânî kıblenin sol tarafına olduğu hâlde bir eşek üzerinde namaz kılıyor. Ben ona: Ben seni kıbleden başka cihete namaz kılıyor gördüm, dedim. Bunun üzerine Enes: Rasûlullah(S)'ın böyle yaptığını görmemiş olaydım ben de yapmazdım, dedi.

Bu hadîsi İbrâhîm ibnu Tahmân, Haccâc ibn Haccâc el-Bâhîlî'den; o da Enes ibn Sîrîn'den; o da Enes ibn Mâlik'ten; o da Peygamber'den olmak üzere rivayet etmiştir

---

بَاب مَنْ لَمْ يَتَطَوَّعْ فِي السَّفَرِ دُبُرَ الصَّلَاةِ وَقَبْلَهَا

1101 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَنَّ حَفْصَ بْنَ عَاصِمٍ حَدَّثَهُ قَالَ سَافَرَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَالَ صَحِبْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ أَرَهُ يُسَبِّحُ فِي السَّفَرِ وَقَالَ اللَّهُ جَلَّ ذِكْرُهُ {لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ إِسْوَةٌ حَسَنَةٌ}

Seferde Farz Namazların Ardında ve Önünde Nafile Kılmayan Kimse Babı

-...Hafs ibnu Âsim tahdîs edip şöyle demiştir: İbnu Umer (R) sefere çıktı da, şöyle dedi: Ben Peygamber (S) ile birlikte yolculuk ettim; O'nım seferde nafile kılar olduğunu görmedim. Zikri yüce olan Allah da: "Lekad kâne lekum fî Rasûlillâhi usvetun hasenetun (= Muhakkak Allah Elçisinde size güzel bir örnek vardır)" buyurdu.

1102 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عِيسَى بْنِ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عُمَرَ يَقُولُ صَحِبْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَانَ لَا يَزِيدُ فِي السَّفَرِ عَلَى رَكْعَتَيْنِ وَأَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ كَذَلِكَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ

-...îsâ ibnHafs şöyle demiştir: Bana babam tahdîs etti ki, kendisi İbn Umer'den şöyle darken işitmiştir: Ben Allah Elçisi'ne seferde yoldaşlık ettim; O, seferde iki rek'attan fazla kılmıyordu. Ebû Bekr, Umer ve Usmân(R)'a da seferde yoldaşlık ettim; onlar da böyle yapıyorlardı

بَاب مَنْ تَطَوَّعَ فِي السَّفَرِ فِي غَيْرِ دُبُرِ الصَّلَوَاتِ وَقَبْلَهَا وَرَكَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَكْعَتَيْ الْفَجْرِ فِي السَّفَرِ

1103 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ مَا أَخْبَرَنَا أَحَدٌ أَنَّهُ رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِوَسَلَّمَ صَلَّى الضُّحَى غَيْرُ أُمِّ هَانِئٍ ذَكَرَتْ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ اغْتَسَلَ فِي بَيْتِهَا فَصَلَّى ثَمَانِيَ رَكَعَاتٍ فَمَا رَأَيْتُهُ صَلَّى صَلَاةً أَخَفَّ مِنْهَا غَيْرَ أَنَّهُ يُتِمُّ الرُّكُوعَ وَالسُّجُودَ

Seferde Farz Namazların Arkaları ve Önlerinde Olmayarak (Yani Ratibelerin Haricinde Olarak) Tatavvu' Namazı Kılan Kimse Babı

Ve Peygamber (S) seferde sabah namazının iki rek'at râtibesini kıldı.

-...İbnu Ebî Leylâ şöyle demiştir: Bize Ümmü Hânif den başka hiçbir kimse Peygarnber'in duhâ namazı kıldığını gördüğünü haber vermedi. ÜmmüHanî'-.Peygamber'in Mekke Fethi günü kendi evinde

yıkandığını, akabinde sekiz rek'at namaz kıldığını zikretmiş ve: Peygamber'in bu namazdan daha hafif bir namaz kıldığını görmedim. Şu kadar var ki, Rasûlullah rukû'u ve sucûdu tamamlıyordu, demiştir.

1104 - * وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَامِرٍ أَنَّ أَبَاهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى السُّبْحَةَ بِاللَّيْلِ فِي السَّفَرِ عَلَى ظَهْرِ رَاحِلَتِهِ حَيْثُ تَوَجَّهَتْ بِهِ

Ve Leys ibn Sa'd da şöyle demiştir: Bana Yûnus ibn Yezîd el-Eylî, İbn Şihâb'dan tahdîs etti. İbn Şihâb ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Abdullah ibnu Âmir tahdîs etti. Ona da babası Âmir ibn Rabîa el-Anzî, Peygamber(S)'i seferde geceleyin nafile namazını binit devesinin üzerinde ve devesi O'nu ne tarafa yöneltirse o tarafa doğru kıldığını haber vermiştir.

1105 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُسَبِّحُ عَلَى ظَهْرِ رَاحِلَتِهِ حَيْثُ كَانَ وَجْهُهُ يُومِئُ بِرَأْسِهِ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَفْعَلُهُ

-....ez-Zuhrî şöyle demiştir. Bana Salim ibn Abdilîah, İbn Umer'den, Rasûlullah'm seferde binit devesi üzerinde yüzü nereye yönelik olursa olsun başıyla îmâ ederek nafile namazı kılar olduğunu ve İbn Umer'in de bunu yapar olduğunu haber verdi

---

بَاب الْجَمْعِ فِي السَّفَرِ بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ

1106- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجْمَعُ بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ إِذَا جَدَّ بِهِ السَّيْرُ

Seferde Akşam İle Yatsı Namazları Arasını Cem' Etmek Babı

-...Bize Sufyân İbn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Ben ez-Zuhrî'den işittim; o da Sâlim'den; o da babası Abdilîah ibn Umer'den. O: Peygamber (S) yürüyüş şiddetli olduğu zaman akşam ile yatsı namazları arasını da cem' eder idi.

1107 - وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ الْحُسَيْنِ الْمُعَلِّمِ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجْمَعُ بَيْنَ صَلَاةِ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ إِذَا كَانَ عَلَى ظَهْرِ سَيْرٍ وَيَجْمَعُ بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ

-..Ve İbrâhîrn ibn Tahmân, el-Hüseyn el-Muallim'den; o da Yahya ibn Ebî Kesîr'den; o da İkrime'den; o da İbn Abbâs'tan söyledi. İbn Abbâs (R) şöyle demiştir. Rasûlullah (S) yürüyüş üzere olduğu vakitte öğle ile ikindi namazları arasını cem' ederdi. Ve (keza) akşam ile yatsı namazları arasını da cem' eder idi.

1108 - * وَعَنْ حُسَيْنٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجْمَعُ بَيْنَ صَلَاةِ الْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ فِي السَّفَرِ وَتَابَعَهُ عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ وَحَرْبٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ حَفْصٍ عَنْ أَنَسٍ جَمَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-..Ve yine Hüseyn el-Muallim'den; o da Yahya ibn Ebî Kesîr'den; o da Hafs ibn Ubeydillah ibn Enes'ten; o da Enes ibn Mâlik'ten; o: Peygamber (S) seferde akşam namazı ile yatsı namazı arasını cem' eder idi, demiştir.Ve bu hadîsi Yahya el-Kattân'dan;o da Hafs'tan;o da Enes'ten tarikiyle rivayet etmekte Alî ibnu'I Mubârek ile Harb ibn Şed-dâd, el-Hüseyn el-Muallim'e mutâbaat etmişlerdir. Peygamber (S) cem' yaptı

بَاب هَلْ يُؤَذِّنُ أَوْ يُقِيمُ إِذَا جَمَعَ بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ

1109 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَعْجَلَهُ السَّيْرُ فِي السَّفَرِ يُؤَخِّرُ صَلَاةَ الْمَغْرِبِ حَتَّى يَجْمَعَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ الْعِشَاءِ قَالَ سَالِمٌ وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَفْعَلُهُ إِذَا أَعْجَلَهُ السَّيْرُ وَيُقِيمُ الْمَغْرِبَ فَيُصَلِّيهَا ثَلَاثًا ثُمَّ يُسَلِّمُ ثُمَّ قَلَّمَا يَلْبَثُ حَتَّى يُقِيمَ الْعِشَاءَ فَيُصَلِّيهَا رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ يُسَلِّمُ وَلَا يُسَبِّحُ بَيْنَهُمَا بِرَكْعَةٍ وَلَا بَعْدَ الْعِشَاءِ بِسَجْدَةٍ حَتَّى يَقُومَ مِنْ جَوْفِ اللَّيْلِ

Yolcu Akşam İle Yatsı Namazları Arasını Cem' Ettiği Zaman Ezan mı Yahud İkaamet mi Eder?

-...Zuhrî şöyle demiştir: Bana Salim, Abdullah ibn Umer'den haber verdi. O şöyle demiştir: Ben Rasûlullah'ı gördüm ki, O, sefer esnasında yürümek O'nu acele ettirdiği zaman, akşam namazını geri bırakır, nihayet akşam namazı ile yatsı namazını birleştirirdi..Salim şöyle dedi: Abdullah ibn Umer de, yürümek kendisini acele sürdüğü zaman bunu yapardı. Akşam namazı için ikaamet eder, ve onu üç rek'at olarak kılar, sonra selâm verirdi. Sonra azıcık durur ve yatsıya ikaamet eder, onu iki rek'at olarak kılar, sonra selâm verirdi. Bu iki namaz arasında da, yatsıdan sonra da hiçbir namaz kılmazdı; tâ gece ortasında teheccüde kalkıncaya kadar

---

1110 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ عَبْدِ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا حَرْبٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنِي حَفْصُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ أَنَّ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَجْمَعُ بَيْنَ هَاتَيْنِ الصَّلَاتَيْنِ فِي السَّفَرِ يَعْنِي الْمَغْرِبَ وَالْعِشَاءَ

-... Enes ibn Mâlik (R) şöyle tahdîs etmiştir: Rasülullah (S) seferde şu iki namaz arasını yânî akşam ile yatsı namazlarını birleştirirdi

---

بَاب يُؤَخِّرُ الظُّهْرَ إِلَى الْعَصْرِ إِذَا ارْتَحَلَ قَبْلَ أَنْ تَزِيغَ الشَّمْسُ فِيهِ ابْنُ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

1111 – حَدَّثَنَا حَسَّانُ الْوَاسِطِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا الْمُفَضَّلُ بْنُ فَضَالَةَ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا ارْتَحَلَ قَبْلَ أَنْ تَزِيغَ الشَّمْسُ أَخَّرَ الظُّهْرَ إِلَى وَقْتِ الْعَصْرِ ثُمَّ يَجْمَعُ بَيْنَهُمَا وَإِذَا زَاغَتْ صَلَّى الظُّهْرَ ثُمَّ رَكِبَ

Yolcu, Güneşin Ortadan Meyl Etmesinden Önce Yola Çıktığı Zaman Öğle Namazını İkindiye Kadar Geriye Bırakır

Bu konuda İbn Abbâs'ın, Peygamber'den rivayeti vardır.

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S), güneş devrilmeden; yâni zeval vaktinden evve! yola çıktığında öğle namazını ikindi vaktine kadar te'hîr eder, sonra inip her iki namazı birleştirirdi. Yola çıkmadan evvel güneş devrildiği takdirde ise öğle namazını kıldırır, sonar binerdi.

بَاب إِذَا ارْتَحَلَ بَعْدَ مَا زَاغَتْ الشَّمْسُ صَلَّى الظُّهْرَ ثُمَّ رَكِبَ

1112 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا الْمُفَضَّلُ بْنُ فَضَالَةَ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا ارْتَحَلَ قَبْلَ أَنْ تَزِيغَ الشَّمْسُ أَخَّرَ الظُّهْرَ إِلَى وَقْتِ الْعَصْرِ ثُمَّ نَزَلَ فَجَمَعَ بَيْنَهُمَا فَإِنْ زَاغَتْ الشَّمْسُ قَبْلَ أَنْ يَرْتَحِلَ صَلَّى الظُّهْرَ ثُمَّ رَكِبَ

Güneş Meyl Ettikten Sonra Yola Çıktığı Zaman Öğle Namazını Kılar, Sonra Bineğine Biner

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Rasülullah (S), güneş meyi etmeden evvel yola çıktığı zaman, öğle namazını ikindi vaktine kadar geriye bırakır, sonra inip her iki namazı cem' ederdi. Eğer yola çıkmadan evvel güneş meyi ederse, öğle namazını kıldırır, sonra bineğine binerdi

---

بَاب صَلَاةِ الْقَاعِدِ

1113 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِهِ وَهُوَ شَاكٍ فَصَلَّى جَالِسًا وَصَلَّى وَرَاءَهُ قَوْمٌ قِيَامًا فَأَشَارَ إِلَيْهِمْ أَنْ اجْلِسُوا فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ فَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا وَإِذَا رَفَعَ فَارْفَعُوا

Oturanın Namazı Babı

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) hasta olduğu hâlde kendi evinde (bir defa) namaz kıldırdı idi. Bu namazı kendisi oturarak, bir takım kimseler de arkasında ayakta kıldılar. Rasûlullah onlara "Oturunuz" diye işaret etti. Namazdan çıktığında: "İmâm kendisine uyulsun diye imâm edilir. Öyle olunca, imâm rukû'a vardığı vakit rukû'a varınız. (Başını) kaldırdığı vakit de siz (başınızı) kaldırınız" buyurdu

---

1114 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَقَطَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ فَرَسٍ فَخُدِشَ أَوْ فَجُحِشَ شِقُّهُ الْأَيْمَنُ فَدَخَلْنَا عَلَيْهِ نَعُودُهُ فَحَضَرَتْ الصَّلَاةُ فَصَلَّى قَاعِدًا فَصَلَّيْنَا قُعُودًا وَقَالَ إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا وَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا وَإِذَا رَفَعَ فَارْفَعُوا وَإِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ

-...Enes (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bir defa attan düştü de sağ yanı berelendi. Biz kendisine hasta ziyareti yapmak üzere yanına girdik. Ziyaret esnasında namaz vakti geldi. Kendisi oturarak namaz kıldı, bizler de arkasında oturarak namaz kıldık. Rasûlullah: "İmâm, ancak kendisine uyulmak için imâm yapılmıştır. Öyle olunca imâm tekbîr aldığı zaman siz de (Allâhu Ekber diyerek) tekbîr alın. İmâm rukû'a vardığı zaman siz de rukû'a varın; imâm başını kaldırdığında, siz de başınızı kaldırın. Semiallâhu limen ha-mıdeh dediği vakit, sizler Rabbena ve lekel-hamd deyin " buyurdu.

1115 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ قَالَ أَخْبَرَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ أَخْبَرَنَا حُسَيْنٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَأَلَ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ * أَخْبَرَنَا إِسْحَاقُ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ عَنْ أَبِي بُرَيْدَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ وَكَانَ مَبْسُورًا قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صَلَاةِ الرَّجُلِ قَاعِدًا فَقَالَ إِنْ صَلَّى قَائِمًا فَهُوَ أَفْضَلُ وَمَنْ صَلَّى قَاعِدًا فَلَهُ نِصْفُ أَجْرِ الْقَائِمِ وَمَنْ صَلَّى نَائِمًا فَلَهُ نِصْفُ أَجْرِ الْقَاعِدِ

-..Bize İshâk ibnu Mansûr tahdîs edip şöyle dedi: Bize Ravh ibnu Ubâde haber verip şöyle dedi:Bize Hüseyn el-Muallim, Abdullah ibn Bureyde'den; o da İmrân ibn Husayn(R)'dan haber verdi ki, İmrân Allah'ın Peygamberi'ne sormuştur. H ve yine bize İshâk haber verip şöyle dedi: Bize Abdussamed haber

verip şöyle dedi: Ben babam Abdulvâris ibn Saîd'den işittim, şöyle dedi: Bize el-Hüseyn, İbnu Bureyde'den tahdîs edip şöyle dedi: Bana îmrân ibn Husayn tahdîs etti. Kendisi bâsûrlu idi. Şöyle dedi: Ben Rasûlullah'a insanın oturarak namaz kılıp kılamıyacağını sordum. Rasûlullah: "Eğer ayakta kılarsa bu efdaldir. Her kim oturarak kılarsa, ayakta kılanın yarı ecrini hakk eder. Her kim de nâi-men (yânî yan yatarak) kılarsa, oturarak kılanın yarı ecrini hakk eder" buyurdu

---

بَاب صَلَاةِ الْقَاعِدِ بِالْإِيمَاءِ

1116 – حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ قَالَ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ الْمُعَلِّمُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ أَنَّ عِمْرَانَ بْنَ حُصَيْنٍ وَكَانَ رَجُلًا مَبْسُورًا وَقَالَ أَبُو مَعْمَرٍ مَرَّةً عَنْ عِمْرَانَ قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صَلَاةِ الرَّجُلِ وَهُوَ قَاعِدٌ فَقَالَ مَنْ صَلَّى قَائِمًا فَهُوَ أَفْضَلُ وَمَنْ صَلَّى قَاعِدًا فَلَهُ نِصْفُ أَجْرِ الْقَائِمِ وَمَنْ صَلَّى نَائِمًا فَلَهُ نِصْفُ أَجْرِ الْقَاعِدِ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ نَائِمًا عِنْدِي مُضْطَجِعًا هَا هُنَا

Oturanın Îma İle Namazı Babı

-....Bize Hüseyn el-Muallim, Abdullah ibn Bureyde'den tahdîs etti ki, İmrân ibn Husayn –İmrân bâsûrlu bir zât idi. Buhârî'nin şeyhi Ebû'Ma'mer bir defasında "enne İmrâne" yerine "an İmrâne" demiştir- şöyle söyledi: Ben Peygamber'e insanın oturur hâldeki namazından sordum. Peygamber (S): "Her kim ayakta kılarsa, bu en faziletli olandır. Her kim oturarak kılarsa, ayakta kılanın yarı ecrini hakk eder. Her kim de nâimen (yânî yan yatarak) kılarsa, onun lehine oturanın yarı ecri vardır" buyurdu. Ebû Abdillah el-Buhârî: Buradaki "nâimen" lâfzı, bana göre "mudtacıan" ma'nâsınadır,dedi

---

بَاب إِذَا لَمْ يُطِقْ قَاعِدًا صَلَّى عَلَى جَنْبٍ وَقَالَ عَطَاءٌ إِنْ لَمْ يَقْدِرْ أَنْ يَتَحَوَّلَ إِلَى الْقِبْلَةِ صَلَّى حَيْثُ كَانَ وَجْهُهُ

1117 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ طَهْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي الْحُسَيْنُ الْمُكْتِبُ عَنْ ابْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَتْ بِي بَوَاسِيرُ فَسَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الصَّلَاةِ فَقَالَ صَلِّ قَائِمًا فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَقَاعِدًا فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَعَلَى جَنْبٍ

Oturarak Namaz Kılmaya Güç Yetiremediği Zaman Yan Üstü Yatarak Kılar

Ve Atâ ibn Ebî Rebâh: "Kıbleye dönmeye gücü yetmezse, yüzü nerede ise o tarafa doğru namaz kılar" demiştir.

-...İmrân (R) şöyle demiştir: Bende basurlar vardı. Peygamber(S)'e namazdan sordum,, gücün yetmezse oturarak; ona da gücün yetmezse yan üstü yatarak kıl" buyurdu

---

بَاب إِذَا صَلَّى قَاعِدًا ثُمَّ صَحَّ أَوْ وَجَدَ خِفَّةً تَمَّمَ مَا بَقِيَ وَقَالَ الْحَسَنُ إِنْ شَاءَ الْمَرِيضُ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ قَائِمًا وَرَكْعَتَيْنِ قَاعِدًا

1118 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا لَمْ تَرَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي صَلَاةَ اللَّيْلِ قَاعِدًا قَطُّ حَتَّى أَسَنَّ فَكَانَ يَقْرَأُ قَاعِدًا حَتَّى إِذَا أَرَادَ أَنْ يَرْكَعَ قَامَ فَقَرَأَ نَحْوًا مِنْ ثَلَاثِينَ آيَةً أَوْ أَرْبَعِينَ آيَةً ثُمَّ رَكَعَ

(Kıyamdan Âciz Olan Kimse) Namaza Oturarak Başladıktan Sonra Sıhhat Bulsa Yahud Bedeninde Bir Hafiflik Hissetse, Namazın Kalan Kısmını Ayakta Tamamlar (Yeni Baştan Kılmaz)

Ve Hasen Basrî: "Hasta dilerse iki rek'at ayakta, iki rek'atı da oturarak kılabilir" demiştir

-... Bize Mâlik, Hişâm ibn Urve'den; o da babası Urve ibnu'z-Zubeyr'den; o da mü'minlerin annesi Âişe'den haber verdi. Âişe, Urve'ye: Allah Elçisi'nin gece namazını yaşı kemâle eresiye kadar hiçbir vakit oturarak kıldığını görmediğini, (yaşı ilerleyince de) Kur'ân'ı oturarak okur olduğunu, tâ rukû'a varmak isteyince kalkıp otuz âyet yâhud kırk âyet kadar okuyup sonra rukû'a varır olduğunu haber vermiştir.

1119 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ وَأَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي جَالِسًا فَيَقْرَأُ وَهُوَ جَالِسٌ فَإِذَا بَقِيَ مِنْ قِرَاءَتِهِ نَحْوٌ مِنْ ثَلَاثِينَ أَوْ أَرْبَعِينَ آيَةً قَامَ فَقَرَأَهَا وَهُوَ قَائِمٌ ثُمَّ يَرْكَعُ ثُمَّ سَجَدَ يَفْعَلُ فِي الرَّكْعَةِ الثَّانِيَةِ مِثْلَ ذَلِكَ فَإِذَا قَضَى صَلَاتَهُ نَظَرَ فَإِنْ كُنْتُ يَقْظَى تَحَدَّثَ مَعِي وَإِنْ كُنْتُ نَائِمَةً اضْطَجَعَ

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) oturarak namaz kılardı. Şöyle ki: Oturduğu hâlde kıraati okur, kıraatinden otuz yâhud kırk âyet kadar kalınca ayağa kalkar ve ayakta iken o mıkdâr âyetleri de okur, sonra rukû'a, daha sonra da secdeye varırdı. Sonra ikinci rek'atta da evvelkisi gibi yapardı. Namazını bitirince bakardı; eğer ben uyanık olursam,benimle konuşurdu; şayet uyumakta isem, yan üstü uzanırdı.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بَاب التَّهَجُّدِ بِاللَّيْلِ

وَقَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ {وَمِنْ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ}

1120 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَبِي مُسْلِمٍ عَنْ طَاوُسٍ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَامَ مِنْ اللَّيْلِ يَتَهَجَّدُ قَالَ اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ قَيِّمُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ وَلَكَ الْحَمْدُ لَكَ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ وَلَكَ الْحَمْدُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ الْحَقُّ وَوَعْدُكَ الْحَقُّ وَلِقَاؤُكَ حَقٌّ وَقَوْلُكَ حَقٌّ وَالْجَنَّةُ حَقٌّ وَالنَّارُ حَقٌّ وَالنَّبِيُّونَ حَقٌّ وَمُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ حَقٌّ اللَّهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ وَبِكَ آمَنْتُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْكَ أَنَبْتُ وَبِكَ خَاصَمْتُ وَإِلَيْكَ حَاكَمْتُ فَاغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَوْ لَا إِلَهَ غَيْرُكَ * قَالَ سُفْيَانُ وَزَادَ عَبْدُ الْكَرِيمِ أَبُو أُمَيَّةَ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ قَالَ سُفْيَانُ قَالَ سُلَيْمَانُ بْنُ أَبِي مُسْلِمٍ سَمِعَهُ مِنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Geceleyin Teheccüd Namazı Kılmak Babı
Ve Azîz, Celîl olan Allah'ın şu kavli:"Gecenin bir kısmında da uyanıp, sırf sana mahsûs (fazla bir ibâdet) olmak üzere Kurbânla gece namazı kıl. Ümîd edebilirsin, Rabb *ın seni bir Makaamu Mahmûd'a gönderecektir" (el-îsrâ: 76).
-...Bize Sufyân (ibn Uyeyne) tahdîs edip şöyle dedi: Bize Süleyman ibn Ebî Müslim, Tâvûs'tan tahdîs etti. Tâvûs ibn Keysân, İbn Abbâs'tan işitti ki, o şöyle demiştir: Rasûlullah (S) gecenin bir kısmında teheccüd namazı kılmak için kalktığında şöyle duâ ederdi: "Allahumme leke'l-hamdu ente kayyimu's-semâvâti vel-ardı ve menfîhinne. Ve leke'l-hamdu leke mülkü 's-semâvâti ve'l-ardt ve men fîhinne. Ve leke H-hamdu nuru 's-semâvâti vel-ardı. Ve leke 'lhamdu entehakku ve va'dukel-hakku ve ükaauke hakkun vekavluke hak-kun vel-cennetu hakkun ve'nnâru hakkun. Ve'n-nebiyyûne hakkun ve Muhammedun hakkun ve's-sâatu hakkun. Allâhumme leke eslemtu ve bike âmentu ve aleyke tevekkeltu. Ve ileyke enebtu ve bike hâsamtu ve ileyke hâkemtu. Fağfirlîmâ kad-demtu ve mâ ahhartu ve mâ esrartuye mâ a lentu entel-mukaddimu ve ente'l-muahhiru.Lâ ilahe illâ ente ev lâ ilahe gayruke " Ya Allah, her hamd Sana mahsûstur. Sen göklerin, yerin ve bunlardaki herşeyin dâimi müdebbirisin. Yine her hamd Sana mahsûstur; göklerin, yerin ve bunlardaki herşeyin melikliği Sen'indir. Yine her hamd Sana mahsûstur, Sen göklerin, yerin ve bunlardaki herşeyin nurusun (aydınJatıcısısın). Yine her hamd yalnız Sen'indir. Sen hakk-sın; Sen'in va'din de hakktır, Sana kavuşmak da hakktır, Sen'in sözün de hakktır. Cennet de hakktır, ateş de hakktır, Peygamberler de hakktır, Muhammed de hakktır. (Kıyamet gününün geleceği)

saat de hakktır. Yâ Allah, kendimi yalnız Sana verdim, yalnız Sana îmân ettim, yalnız Sana güvendim, yalnız-Sana döndüm. Yalnız Sen'in burhanlarına dayanarak mücâdele ettim. Aramızda yalnız Sen'i hakem kıldım. (Yâ Rabb) önce işlediğim, sonra işlerim sandığım, gizli yaptığım ve açıktan işlediğim bütün günâhlarımı bağışla! Öne geçiren, geriye bırakan ancak Sen'sin.İbâdete lâyık tanrı yok, yalnız Sen varsın (yâhud Sen'den başka ibâdete lâyık tanrı yoktur). Sufyân şöyle demiştir: Abdulkerîm Ebû Umeyye: "Velâ havle velâ kuvvete illâ billahi (Hareket ve kuvvet ancak Allah iledir) fıkrasını ziyâde etti. Yine Sufyân şöyle dedi: Süleyman ibnu Ebî Müslim, bu hadîsi Tâvûs'tan; o da İbn Abbâs'tan; o da Peygamber(S)'den işittiğini söyledi

---

بَاب فَضْلِ قِيَامِ اللَّيْلِ

1121 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ وحَدَّثَنِي مَحْمُودٌ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ الرَّجُلُ فِي حَيَاةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا رَأَى رُؤْيَا قَصَّهَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَمَنَّيْتُ أَنْ أَرَى رُؤْيَا فَأَقُصَّهَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكُنْتُ غُلَامًا شَابًّا وَكُنْتُ أَنَامُ فِي الْمَسْجِدِ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَأَيْتُ فِي النَّوْمِ كَأَنَّ مَلَكَيْنِ أَخَذَانِي فَذَهَبَا بِي إِلَى النَّارِ فَإِذَا هِيَ مَطْوِيَّةٌ كَطَيِّ الْبِئْرِ وَإِذَا لَهَا قَرْنَانِ وَإِذَا فِيهَا أُنَاسٌ قَدْ عَرَفْتُهُمْ فَجَعَلْتُ أَقُولُ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ النَّارِ قَالَ فَلَقِيَنَا مَلَكٌ آخَرُ فَقَالَ لِي لَمْ تُرَعْ

Gece (Namazına) Kalkamanın Fazileti Babı

-...İbn Umer (R) şöyle demiştir; Peygamber'in hayâtında birisi bir düş gördüğü zaman, o düşü Rasûlullah'a hikâye ederdi. Ben de bir düş görmeyi ve onu Rasûlullah'a. arzetmeyi temenni ettim. O sırada ben taze bir gene idim ve Rasûlullah zamanının âdeti üzere mescidde uyurdum. Derken ben de ru'yâmda şöyle gördüm: İki melek beni yakaladılar ve beni ateşin (yânî cehennemin) yanına götürdüler. Cehennem kuyu duvarı gibi yanlan örülüp durulmuş ve iki tane boynuzu vardı. Bir de gördüm ki, içinde kendilerini iyice tanıdığım bir takım insanlar var. Ben hemen Eûzu billahi mine'nnâr (= Ben ateşten Allah'a sığınırım) demeğe başladım. İbn Umer dedi ki: Bu sırada bize başka bir melek kavuştu ve bana hitaben: Sen korkma, dedi.

1122 - فَقَصَصْتُهَا عَلَى حَفْصَةَ فَقَصَّتْهَا حَفْصَةُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ نِعْمَ الرَّجُلُ عَبْدُ اللَّهِ لَوْ كَانَ يُصَلِّي مِنْ اللَّيْلِ فَكَانَ بَعْدُ لَا يَنَامُ مِنْ اللَّيْلِ إِلَّا قَلِيلًا

Ben bu ra'yâmı (kızkardeşim ve mü'minlerin annesi olan) Hafsa'ya anlattım. Hafsa da bunu Rasûlullah'a hikâye etti. Rasûlullah (S): "Abdullah ne iyi adamdır, keski gecenin bir kısmında kalkıp da namaz kılmayı âdet edinseydi'* buyurmuş.(Salim) Bundan sonra Abdullah geceden az bir kısmı müstesna olmak üzere, uyumaz oldu (demiştir).

بَاب طُولِ السُّجُودِ فِي قِيَامِ اللَّيْلِ

1123 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي إِحْدَى عَشْرَةَ رَكْعَةً كَانَتْ تِلْكَ صَلَاتَهُ يَسْجُدُ السَّجْدَةَ مِنْ ذَلِكَ قَدْرَ مَا يَقْرَأُ أَحَدُكُمْ خَمْسِينَ آيَةً قَبْلَ أَنْ يَرْفَعَ رَأْسَهُ وَيَرْكَعُ رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ صَلَاةِ الْفَجْرِ ثُمَّ يَضْطَجِعُ عَلَى شِقِّهِ الْأَيْمَنِ حَتَّى يَأْتِيَهُ الْمُنَادِي لِلصَّلَاةِ

Gece Namazında Sucudun Uzunluğu Babı

-....Âişe (R) şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S) onbir rek'at namaz kılardı. O'nun gece namazı işte bu idi. O namaz içinde öyle secdeler vardı ki, başını kaldırmadan her birinizin elli âyet okuyacağı kadar dururdu ve (sonunda) sabah namazından evvel iki rek'at kılar, sonra sağ yanı üzerine yatardı. Tâ müezzin (sabah namazının vaktini haber vermek için) O'na gelinceye kadar.

بَاب تَرْكِ الْقِيَامِ لِلْمَرِيضِ

1124 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَسْوَدِ قَالَ سَمِعْتُ جُنْدَبًا يَقُولُ اشْتَكَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَقُمْ لَيْلَةً أَوْ لَيْلَتَيْنِ

Hasta Olan Kimsenin Gece Namazını Terketmesi (Yani Tekedebileceği) Babı
-...Bize Sufyân (es-Sevrî), el-Esved'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben Cundeb'den işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S) keyf-sizlendi de bu sebeble bir gece yâhud iki gece (namaza) kalkmadı

1125 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ قَالَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَسْوَدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ جُنْدَبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ احْتَبَسَ جِبْرِيلُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ امْرَأَةٌ مِنْ قُرَيْشٍ أَبْطَأَ عَلَيْهِ شَيْطَانُهُ فَنَزَلَتْ {وَالضُّحَى وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى}

-...Cundeb (R) şöyle demiştir: Cibril (S- bir müddet) Peygamber'e görünmemişti. O sırada Kureyş'ten bir kadın: Muhammed'in şeytânı Muhammed'e gelmekte gecikti, demişti. Müteakiben "Ve'd-duhâ ve 1-leyli izâ secâ. Mâ ve 'd-deake Rabbuke ve mâ kala... (And olsun kuşluk vaktine. Sükûna vardığı dem geceye ki, Rabb'ın seni terketmedi; darılmadi da..)" sûresi indi

---

بَاب تَحْرِيضِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى صَلَاةِ اللَّيْلِ وَالنَّوَافِلِ مِنْ غَيْرِ إِيجَابٍ وَطَرَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاطِمَةَ وَعَلِيًّا عَلَيْهِمَا السَّلَام لَيْلَةً لِلصَّلَاةِ

Peygamber (S)'in Vacib Kılmaksızın Gece Namazına ve Nafile Namazlara Teşvik Etmesi Babı
Ve Peygamber (S) bir gece kızı Fâtıma ve Aliyye'ye (ikisine de selâm olsun) namaza kalkmalarını teşvik için gitmiştir

1126 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ هِنْدٍ بِنْتِ الْحَارِثِ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَيْقَظَ لَيْلَةً فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ مَاذَا أُنْزِلَ اللَّيْلَةَ مِنْ الْفِتْنَةِ مَاذَا أُنْزِلَ مِنْ الْخَزَائِنِ مَنْ يُوقِظُ صَوَاحِبَ الْحُجُرَاتِ يَا رُبَّ كَاسِيَةٍ فِي الدُّنْيَا عَارِيَةٍ فِي الْآخِرَةِ

-....Ümmü Seleme (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bir gece uyandı da: "Subhânallâh! Bu gece ne fitneler indirildi ve ne hazineler indirildi! Hücrelerin sahibelerini kim uyandırır? Dünyâda nice giyinik kadınlar vardır ki, âhirette çıplaktırlar" buyurdu

---

1127 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنٍ أَنَّ حُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَرَقَهُ وَفَاطِمَةَ بِنْتَ النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلَام لَيْلَةً فَقَالَ أَلَا تُصَلِّيَانِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ

أَنْفُسُنَا بِيَدِ اللَّهِ فَإِذَا شَاءَ أَنْ يَبْعَثَنَا بَعَثَنَا فَانْصَرَفَ حِينَ قُلْنَا ذَلِكَ وَلَمْ يَرْجِعْ إِلَيَّ شَيْئًا ثُمَّ سَمِعْتُهُ وَهُوَ مُوَلٍّ يَضْرِبُ فَخِذَهُ وَهُوَ يَقُولُ {وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا}

-... Alî ibn Ebî Tâlib şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S) Bir gece kendisine ve Peygamber kızı Fâtıma'ya geldi de: "Sizler gece namazı kılmaz mısınız?" dedi. Ben: Yâ Rasûlallah, nefislerimiz Allah'ın elindedir. Bizi uyandırmak dilerse uyandırır, dedim. Biz bu sözü söylediğimiz zaman Rasûlullah bana hiçbir cevâb vermeyerek hemen geri döndü. Bu arada yüzünü bizden çevirirken, kendi uyluğuna vurarak: "Ve kânel-insânu eksera şey'in cedelen (= İnsan kısmı ne de çok cidalci oluyor!)"(ei-Kehf: 54) buyurduğunu işittim

---

1128 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ إِنْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيَدَعُ الْعَمَلَ وَهُوَ يُحِبُّ أَنْ يَعْمَلَ بِهِ خَشْيَةَ أَنْ يَعْمَلَ بِهِ النَّاسُ فَيُفْرَضَ عَلَيْهِمْ وَمَا سَبَّحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُبْحَةَ الضُّحَى قَطُّ وَإِنِّي لَأُسَبِّحُهَا

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah(S)'ın,halk onunla amel eder de üzerlerine farz kılınır korkusuyle, İşlemesini sevdiği bir kısım hayırlı işi (işlemeyip) bırakmak âdeti idi, Rasûlullah asla duhâ namazı kılmamıştı. Duhâ namazını ancak ben kılmaktayımdır.

1129 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى ذَاتَ لَيْلَةٍ فِي الْمَسْجِدِ فَصَلَّى بِصَلَاتِهِ نَاسٌ ثُمَّ صَلَّى مِنْ الْقَابِلَةِ فَكَثُرَ النَّاسُ ثُمَّ اجْتَمَعُوا مِنْ اللَّيْلَةِ الثَّالِثَةِ أَوْ الرَّابِعَةِ فَلَمْ يَخْرُجْ إِلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا أَصْبَحَ قَالَ قَدْ رَأَيْتُ الَّذِي صَنَعْتُمْ وَلَمْ يَمْنَعْنِي مِنْ الْخُرُوجِ إِلَيْكُمْ إِلَّا أَنِّي خَشِيتُ أَنْ تُفْرَضَ عَلَيْكُمْ وَذَلِكَ فِي رَمَضَانَ

-..Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bir gece mescidde namaz kıldı. Bir takım insanlar da O'nun namazına uyup gece namazı kıldılar. Sonra ikinci gece de namaz kıldı. Bu sefer O'na uyan insanlar çoğaldı. Sonra üçüncü yâhud dördüncü gecede insanlar toplandılar. Fakat Rasûlullah onların yanına çıkmadı. Sabah olunca: "Yaptığınız işi gördüm. Beni sizin yanınıza çıkmaktan, ancak üzerinize farz kılınmaktan korkmuş olmaklığım men' etmiştir" buyurdu. Bu da ramazânda olmuştu.

بَاب قِيَامِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّيْلَ حَتَّى تَرِمَ قَدَمَاهُ وَقَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا حَتَّى تَفَطَّرَ قَدَمَاهُ وَالْفُطُورُ الشُّقُوقُ {انْفَطَرَتْ} انْشَقَّتْ

1130 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ زِيَادٍ قَالَ سَمِعْتُ الْمُغِيرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ إِنْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيَقُومُ لِيُصَلِّيَ حَتَّى تَرِمُ قَدَمَاهُ أَوْ سَاقَاهُ فَيُقَالُ لَهُ فَيَقُولُ أَفَلَا أَكُونُ عَبْدًا شَكُورًا

Peygamber (S)'in Geceleyin Ayakları Şişinceye Kadar Gece Namazında Dikilmesi Babı
Aişe (R) de: Peygamber ayakları çatlayıncaya kadar ayakta durdu, demiştir. "Futûr", şukûk (yânî yarmak); "İnfatarat" da inşakkat (yânî yarıldı) ma'nâsınadır.
-...Ziyâd şöyle demiştir: Ben el-Mugîre'den işittim; şöyle diyordu: Peygamber (S, gece) namaz kılmak için iki ayağı yâhud iki baldın şişinceye kadar ayakta dururdu. Kendisine (niçin bu kadar meşekkatle ibâdet yapıyorsun?) denilirdi de, Peygamber (S): "Ben çok şükreder bir kul olmayayım mı?" diye cevâb verirdi

بَاب مَنْ نَامَ عِنْدَ السَّحَرِ

1131 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ أَنَّ عَمْرَو بْنَ أَوْسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ أَحَبُّ الصَّلَاةِ إِلَى اللَّهِ صَلَاةُ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَام وَأَحَبُّ الصِّيَامِ إِلَى اللَّهِ صِيَامُ دَاوُدَ وَكَانَ يَنَامُ نِصْفَ اللَّيْلِ وَيَقُومُ ثُلُثَهُ وَيَنَامُ سُدُسَهُ وَيَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا

Seher Sırasında Uyuyan Kimse Babı

-....Abdullah ibn Amr ibnu'1-Âsî (R) haber vermiştir ki, Rasûlullah (S) ona hitaben şöyle buyurmuştur: "Allah'a en sevimli olan namaz, Dâvud aleyhi's-selcimın namazıdır. Allah'a en sevimli olan oruç da yine Dâvûd Peygamber'in orucudur. Dâvûd, gecenin yansında uyurdu, gecenin üçte birisinde namaz kılardı. Gecenin altıda birinde yine uyurdu. Ve Dâvûd, bir gün oruç tutar, bir gün de oruç tutmazdı

1132 - حَدَّثَنِي عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَشْعَثَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ سَمِعْتُ مَسْرُوقًا قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَيُّ الْعَمَلِ كَانَ أَحَبَّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ الدَّائِمُ قُلْتُ مَتَى كَانَ يَقُومُ قَالَتْ يَقُومُ إِذَا سَمِعَ الصَّارِخَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ الْأَشْعَثِ قَالَ إِذَا سَمِعَ الصَّارِخَ قَامَ فَصَلَّى

-...Eş'as şöyle demiştir: Ben babam Suleym ibn Esved el Muhâribfden işittim; şöyle dedi: Ben Mesrûk'tan işittim; şöyle dedi: Ben Âişe'ye: Hangi amel Peygamber'e daha sevimli idi? diye sordum. Âişe: Devamlı olan amel, dedi. Ben: Rasûlullah (gece namazına) ne zaman kalkar idi? dedim. Âişe:Horoz sesini işittiği zaman kalkardı, dedi...el-Eş'as (yukarıda geçen isnâdla): Rasûlullah (S) horoz sesini işitince kalktı, müteakiben namaz kıldı, dediğini rivayet etmiştir

---

1133 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ قَالَ ذَكَرَ أَبِي عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا أَلْفَاهُ السَّحَرُ عِنْدِي إِلَّا نَائِمًا تَعْنِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Âişe (R): Seher vakti O'nu, benim yanımda muhakkak uyur bulurdu, demiştir; "O'nu" zamîriyle de Peygamber(S)'i kas-detmektedir

---

بَاب مَنْ تَسَحَّرَ فَلَمْ يَنَمْ حَتَّى صَلَّى الصُّبْحَ

1134 - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا رَوْحٌ قَالَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَزَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تَسَحَّرَا فَلَمَّا فَرَغَا مِنْ سَحُورِهِمَا قَامَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الصَّلَاةِ فَصَلَّى قُلْنَا لِأَنَسٍ كَمْ كَانَ بَيْنَ فَرَاغِهِمَا مِنْ سَحُورِهِمَا وَدُخُولِهِمَا فِي الصَّلَاةِ قَالَ كَقَدْرِ مَا يَقْرَأُ الرَّجُلُ خَمْسِينَ آيَةً

Sahur Yemeği Yiyip De Sabah Namazını Kılıncaya Kadar Uyumayan Kimse Babı

-... Bize Saîd ibn Ebî Arûbe, Katâde'den; o da Enes ibn Mâlik'ten tahdîs etti ki, Allah'ın Peygamberi (S) ile Zeyd ibn Sabit (R) beraber sahur yemeği yemişler. Sahur yemeğini bitirdiklerinde Allah'ın Peygamberi namaza kalkmış ve namaz kıldırmıştır. (Râvî dedi ki:) Biz Enes'e: Sahur yemeklerini bitirmeleri İle nama za girmeleri arasında ne kadar zaman vardı? dedik. Enes: İnsanın elli âyet okuyabileceği kadar, dedi

---

بَاب طُولِ الْقِيَامِ فِي صَلَاةِ اللَّيْلِ

1135 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةً فَلَمْ يَزَلْ قَائِمًا حَتَّى هَمَمْتُ بِأَمْرِ سَوْءٍ قُلْنَا وَمَا هَمَمْتَ قَالَ هَمَمْتُ أَنْ أَقْعُدَ وَأَذَرَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Gece Namazında Kıyamın Uzun Olması Babı

-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Bir gece ben Peygamber (S) ile beraber namaz kıldım. Peygamber devamlı ayakta duruyordu. Nihayet ben fena bir iş yapmayı kurdum. (Râvî dedi ki:) Biz: Ne yapmayı düşündün? diye sorduk. İbn Mes'ûd: Oturmak ve Peygamber'i (ayakta yalnız) bırakmak istedim, dedi

---

1136 – حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا قَامَ لِلتَّهَجُّدِ مِنْ اللَّيْلِ يَشُوصُ فَاهُ بِالسِّوَاكِ

-....Huzeyfe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) geceleyin teheccüd namazı kılmak için kalktığında ağzını misvak ile ovardı.

بَاب كَيْفَ كَانَ صَلَاةُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَمْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي مِنْ اللَّيْلِ

1137 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ إِنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ صَلَاةُ اللَّيْلِ قَالَ مَثْنَى مَثْنَى فَإِذَا خِفْتَ الصُّبْحَ فَأَوْتِرْ بِوَاحِدَةٍ

Peygamberin Namazı Nasıl İdi?

Ve Peygamber (S), gecenin bir kısmında kaç rek'at namaz kılardı?

-...Salim ibn AbdiIIah, babası Abdullah ibn Unıer'in şöyle dediğini haber verdi: Bir kimse:

— Yâ Rasûîallah, gece namazı nasıldır? diye sordu. Rasûlullah (S):

— "İkişer ikişerdir. Sabah vaktinin gireceğinden korktuğun zamân, bir tek rek'atla vitr namazı kıl" buyurdu.

1138 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو جَمْرَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَتْ صَلَاةُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَ عَشْرَةَ رَكْعَةً يَعْنِي بِاللَّيْلِ

-... İbn Abbâs (R): Peygamber(S)'in namazı onüç rek'at idi, demiştir. İbn Abbâs (bu namaz ile) gece namazını kasdediyor.

1139 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ قَالَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ وَثَّابٍ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِاللَّيْلِ فَقَالَتْ سَبْعٌ وَتِسْعٌ وَإِحْدَى عَشْرَةَ سِوَى رَكْعَتَيْ الْفَجْرِ

-......Mesrûk şöyle demiştir: Ben Âişe(R)'ye Rasûlullah(S)'ın geceleyin kıldığı namazını sordum. Âişe: Sabah namazının iki rek'at sünnetinden başka (gâh) yedi, (gâh) dokuz, (gah) onbir rek'attır, dedi.

1140 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى قَالَ أَخْبَرَنَا حَنْظَلَةُ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي مِنْ اللَّيْلِ ثَلَاثَ عَشْرَةَ رَكْعَةً مِنْهَا الْوِتْرُ وَرَكْعَتَا الْفَجْرِ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) gecenin bir kısmında onüç rek'at namaz kılardı.Vitr namazı ile sabah namazının iki rek'at sünneti de bu sayıdandır

---

بَاب قِيَامِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِاللَّيْلِ وَنَوْمِهِ وَمَا نُسِخَ مِنْ قِيَامِ اللَّيْلِ وَقَوْلُهُ تَعَالَى {يَا أَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ قُمْ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا نِصْفَهُ أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلْ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وِطَاءً وَأَقْوَمُ قِيلًا إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا} وَقَوْلُهُ {عَلِمَ أَنْ لَنْ تُحْصُوهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْ الْقُرْآنِ عَلِمَ أَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضَى وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَآخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا} قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا نَشَأَ قَامَ بِالْحَبَشِيَّةِ {وِطَاءً} قَالَ مُوَاطَأَةَ الْقُرْآنِ أَشَدُّ مُوَافَقَةً لِسَمْعِهِ وَبَصَرِهِ وَقَلْبِهِ {لِيُوَاطِئُوا} لِيُوَافِقُوا

Peygamber (S)'in Geceki İbadeti, Uykusu ve Gece İbadetinden Nesh Edilen (Mıkdar) Hakkında Babı
Ve Yüce Allah'ın şu kavli:"Ey bürünen, gecenin birazı hâriç olmak üzere kalk. (Gecenin) yarısı mıkdârınca yâhud ondan birazını eksilt. Yahud (o yarının) üzerine artır. Kur'ân'ı da açık açık tane tane oku. Hakikat biz sana ağır bir söz vahyediyoruz. Gerçek gece (ibâdete) kalkan nefs, o hem uygunluk Vtibâriyle daha kuvvetlidir. Hem kıraatçe daha sağlamdır. Çünkü gündüz senin için bir meşguliyet" (el-Muzzemmil:1-7). Ve Yüce Allah'ın şu kavli:"Şübhe yok ki, Rabb'in, senin gecenin üçte ikisinden biraz eksik; yarısı; üçte biri kadar ayakta durmakta olduğunu ve senin maiyyetinde bulunanlardan bir zümrenin de (böyle yaptığını) elbet biliyor. Geceyi, gündüzü Allah saymaktadır. O, bunu sizin sayamıyacağınızı bildiği için, size karşı (ruhsat canibine) döndü. Artık Kur'ân'dan kolay geleni okuyun. Allah muhakkak bilmiştir ki, içinizden hastalar olacak, diğer bir kısmı Allah'ın adlından (nasîb) aramak üzere yeryüzüne yol tepecekler,başka bir takımı da Allah yolunda çarpışacaklardır. O hâlde, O 'ndan kolay geleni okuyun. Namazı dosdoğru kılın. Zekâtı verin. Allah'a gönül hoşluğu ile ödünç verin. Önden nefsleriniz için ne hayr gönderirseniz, onu Allah yanında daha hayırlı ve sevâbca daha büyük olarak bulursunuz. Allah'tan mağfiret isteyin. Şübhesiz ki, Allah çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir" (el-Muzzemmii:20).İbn Abbâs: "Neşee" kelimesi Habeş dilinde "Kaame(= Kalktı)" ma'nâsınadır, demiştir. Yine İbn Abbâs, "Vatae" kelimesini de: Kur'ân'ın uvâtaasım, "Gece okunan Kur'ân'ın gündüzden ziyâde işitmeye, göze ve kalbe (nüfuzu şiddet ve) uygunluğu vardır" şeklinde tefsir etmiş; sonra bu tefsiri te'yîd ederek: "Li-yuvâtıû" (et-Tevbe: 37) Li-yuvâfıkû (yânî uymaları için) ma'nâsınadır, demiştir.

1141 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُفْطِرُ مِنْ الشَّهْرِ حَتَّى نَظُنَّ أَنْ لَا يَصُومَ مِنْهُ وَيَصُومُ حَتَّى نَظُنَّ أَنْ لَا يُفْطِرَ مِنْهُ شَيْئًا وَكَانَ لَا تَشَاءُ أَنْ تَرَاهُ مِنْ اللَّيْلِ مُصَلِّيًا إِلَّا رَأَيْتَهُ وَلَا نَائِمًا إِلَّا رَأَيْتَهُ تَابَعَهُ سُلَيْمَانُ وَأَبُو خَالِدٍ الْأَحْمَرُ عَنْ حُمَيْدٍ

-....Bana Muhammed ibn Ca'fer, Humeyd et-TavîI'den tahdîs etti ki, o, Enes'ten şöyle darken işitmiştir: Rasûlullah (S) her aydan (o kadar günlerde) oruç tutmaz idi ki, biz O'nu artık o ayın hiçbir gününde oruç tutmayacak zannederdik. Yine Rasûlullah her aydan (o kadar günlerde) oruç tutar idi ki, biz O'nu artık o aydan hiçbir gün orucu bırakmayacak zannederdik. Yine Rasûlullah'ı geceden bir kısmında namaz kılar görmek istemiyorsundur ki, muhakkak namaz kılar görürdün. Uyur görmek istemiyorsundur ki, muhakkak uyur görürdün. Bu hadîsi Humeyd'den rivayet etmekte Süleyman ibn Bilâl ile Ebû Hâlid Süleyman ibn Hayyan el- Ahmer, Muhammed ibn Ca'fer'e mutâbaat etmişlerdir

---

بَاب عَقْدِ الشَّيْطَانِ عَلَى قَافِيَةِ الرَّأْسِ إِذَا لَمْ يُصَلِّ بِاللَّيْلِ

1142 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَعْقِدُ الشَّيْطَانُ عَلَى قَافِيَةِ رَأْسِ أَحَدِكُمْ إِذَا هُوَ نَامَ ثَلَاثَ عُقَدٍ يَضْرِبُ كُلَّ عُقْدَةٍ عَلَيْكَ لَيْلٌ طَوِيلٌ فَارْقُدْ فَإِنْ اسْتَيْقَظَ فَذَكَرَ اللَّهَ انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ فَإِنْ تَوَضَّأَ انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ فَإِنْ صَلَّى انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ فَأَصْبَحَ نَشِيطًا طَيِّبَ النَّفْسِ وَإِلَّا أَصْبَحَ خَبِيثَ النَّفْسِ كَسْلَانَ

İnsan Geceleyin Namaz Kılmadığı Zaman, Şeytanın Onun Başının Arka Köküne Düğüm Bağlaması Babı

-...Bize Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre'den haber verdi ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Sizin herhangi biriniz (gece) uyuyunca Şeytân onun boyun köküne üç düğüm bağlar. Her düğüme: 'Senin üzerinde uzun bir gece vardır (rahat uyu' telkinini) vurur. O kimse, uyanıp Allah'ı anarsa bir düğüm çözülür. Abdest alırsa bir düğüm daha çözülür. Namaz da kılarsa bir düğüm daha çözülür. Artık o (teheccüd sahibi) kimse, düğümü çözük, gönlü hoş ve neş'eli olarak sabaha girer. Fakat Allah'ı anmaz, abdest alıp namaz kılmazsa, gönlü kirli ve uyuşuk hâlde sabaha girer"

1143 - حَدَّثَنَا مُؤَمَّلُ بْنُ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنَا عَوْفٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ قَالَ حَدَّثَنَا سَمُرَةُ بْنُ جُنْدَبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الرُّؤْيَا قَالَ أَمَّا الَّذِي يُثْلَغُ رَأْسُهُ بِالْحَجَرِ فَإِنَّهُ يَأْخُذُ الْقُرْآنَ فَيَرْفِضُهُ وَيَنَامُ عَنْ الصَّلَاةِ الْمَكْتُوبَةِ

-....Bize Ebû Recâ el-Utâridî tahdîs edip şöyle dedi: Bize Semüre ibnıCundeb (R), Peygamber (S)'den tahdîs etti ki, uzun ru'-yâ hadîsinin içinde Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "O başı taş ile yarılıp berelendiğim gördüğün kimseye gelince, şübhesiz o, Kur'ân'ı alıyor; müteakiben onu (ezberlemeyi ve onunla amel etmeyi) terkediyor, ve farz olan namazdan gafil olarak (bütün gece) uyuyordu"

بَاب إِذَا نَامَ وَلَمْ يُصَلِّ بَالَ الشَّيْطَانُ فِي أُذُنِهِ

1144 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ قَالَ حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ ذُكِرَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ فَقِيلَ مَا زَالَ نَائِمًا حَتَّى أَصْبَحَ مَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ فَقَالَ بَالَ الشَّيْطَانُ فِي أُذُنِهِ

İnsan Uyuduğu ve Namaz Kılmadığı Zaman Şeytan Onun Kulağına İşer

-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Peygamber'in yanında bir adam anıldı ve bu adam sabaha kadar uykuya dalar; namaza kalkmaz denildi. Bunun üzerine Rasûlullah (S): "Öyle ise onun kulağına şeytân işemiştir" buyurdu

---

بَاب الدُّعَاءِ وَالصَّلَاةِ مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ وَقَالَ {كَانُوا قَلِيلًا مِنْ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ} أَيْ مَا يَنَامُونَ {وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ}

1145 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ وَأَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْأَغَرِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَنْزِلُ رَبُّنَا تَبَارَكَ وَتَعَالَى كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا حِينَ يَبْقَى ثُلُثُ اللَّيْلِ الْآخِرُ يَقُولُ مَنْ يَدْعُونِي فَأَسْتَجِيبَ لَهُ مَنْ يَسْأَلُنِي فَأُعْطِيَهُ مَنْ يَسْتَغْفِرُنِي فَأَغْفِرَ لَهُ

Gecenin Son Saatlerinde Namaz İçinde Dua Babı
Azız ve Celîl olan Allah da şöyle buyurdu: "(Çünkü) Muttakîler gecenin az bir kısmında uyurlardı ve seher vakitlerinde de onlar mağfiret dilerlerdi" (ez-Zâriyât: 17-18).
-.. Bize Abdullah ibn Mesleme, Mâlik'ten; o da îbn Şihâb'dan; o da Ebû Seleme ile Ebû Abdillah el-Ağarr'dan; bunların her ikisi de Ebû Hureyre(R)'den tahdîs ettiler ki, Rasûlullah (S) şöyle demiştir: "Gecenin son üçte biri kaldığı zaman Mübarek ve Âlî olan Rabb'ı-mız (keyfiyetini bilmediğimiz bir hâlde) her gece dünyâ semâya iner ve: Bana kim dua eder ki onun duasına icabet edeyim! Benden kim bir hacet ister ki ona dileğini vereyim! Benden kim mağfiret diler ki onun için mağfiret edeyim!' buyurur"

بَاب مَنْ نَامَ أَوَّلَ اللَّيْلِ وَأَحْيَا آخِرَهُ وَقَالَ سَلْمَانُ لِأَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا نَمْ فَلَمَّا كَانَ مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ قَالَ قُمْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَدَقَ سَلْمَانُ

1146 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ وحَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْأَسْوَدِ قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَيْفَ صَلَاةُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِاللَّيْلِ قَالَتْ كَانَ يَنَامُ أَوَّلَهُ وَيَقُومُ آخِرَهُ فَيُصَلِّي ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَى فِرَاشِهِ فَإِذَا أَذَّنَ الْمُؤَذِّنُ وَثَبَ فَإِنْ كَانَ بِهِ حَاجَةٌ اغْتَسَلَ وَإِلَّا تَوَضَّأَ وَخَرَجَ

Gecenin Evvelini Uyuyup, Sonunu (Namaz, Kıraat, Zikir Gibi İbadetle) İhya Eden Kimse Babı
Ve Selmân Fârisî, kardeşliği Ebu'd-Derdâ'ya: Sen uyu, demiş; gecenin sonundan bir vakit olunca da: Şimdi kalk, demiştir. Peygamber (S) de: "Selmân doğru söylemiştir" buyurdu.
-...el-Esved şöyle demiştir: Ben Âişe'ye: Peygamber'in gece namazı nasıldı? diye sordum. Âişe (R) şöyle cevâb verdi: Rasûlullah (S) gecenin evvelinde uyurdu. Gecenin sonunda da kalkar, namaz kılardı. (Namazdan) sonra da yatağına dönerdi. Müezzin ezan okumaya başlayınca sıçrayıp kalkardı. Eğer kendisine bir ihtiyâç olmuşsa yıkanır, (yıkanmaya ihtiyâç) yoksa abdest alır ve (mescide) çıkardı

بَاب قِيَامِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِاللَّيْلِ فِي رَمَضَانَ وَغَيْرِهِ

1147 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَيْفَ كَانَتْ صَلَاةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَمَضَانَ فَقَالَتْ مَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَزِيدُ فِي رَمَضَانَ وَلَا فِي غَيْرِهِ عَلَى إِحْدَى عَشْرَةَ رَكْعَةً يُصَلِّي أَرْبَعًا فَلَا تَسَلْ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطُولِهِنَّ ثُمَّ يُصَلِّي أَرْبَعًا فَلَا تَسَلْ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطُولِهِنَّ ثُمَّ يُصَلِّي ثَلَاثًا قَالَتْ عَائِشَةُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَنَامُ قَبْلَ أَنْ تُوتِرَ فَقَالَ يَا عَائِشَةُ إِنَّ عَيْنَيَّ تَنَامَانِ وَلَا يَنَامُ قَلْبِي

Peygamber (S)'in Ramazan'daki ve Diğer Aylardaki Gece İbadeti Babı
-....Abdurrahmân ibn Avf un oğlu Ebû Seleme, kendisinin Âişe'den Rasûlullah'ın ramazân ayındaki namazının nasıl olduğunu sorduğunu ve Âişe'nin cevâbını Saîd'e haber vermiştir. Âişe (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) ne ramazânda, ne de ramazânın gayrı (ge-celer)de onbir rek'at üzerine ziyâde etmezdi. Rasûlullah evvelâ dört rek'at kılardı ki, artık sen o rek'atların güzelliğinden veuzunluğun-dan sorma. Sonra Rasûlullah dört rek'at daha kılardı. Bunların da güzelliğinden ve uzunluğundan sorma. Sonra üç rek'at kılardı. Âişe dedi ki: Ben: Yâ Rasûlallah, vitr kılmandan once uyur musun? diye sordum. Rasûlullah: "Yâ Âişe, benim iki gözüm uyur, fakat kalbim uyumaz" buyurdu

---

1148 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ فِي شَيْءٍ مِنْ صَلَاةِ اللَّيْلِ جَالِسًا حَتَّى إِذَا كَبِرَ قَرَأَ جَالِسًا فَإِذَا بَقِيَ عَلَيْهِ مِنْ السُّورَةِ ثَلَاثُونَ أَوْ أَرْبَعُونَ آيَةً قَامَ فَقَرَأَهُنَّ ثُمَّ رَكَعَ

.....Âişe (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'i gece namazından hiçbir rek'atta, tâ yaşlamncaya kadar oturarak okur görmedim. Yaşlandığı zaman oturarak okurdu. Üzerinde sûreden otuz yâhud kırk âyet kaldığında ayağa kalkar, ve o âyetleri de okur, sonra rükû' yapardı

بَاب فَضْلِ الطُّهُورِ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَفَضْلِ الصَّلَاةِ بَعْدَ الْوُضُوءِ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ

1149 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ أَبِي حَيَّانَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِبِلَالٍ عِنْدَ صَلَاةِ الْفَجْرِ يَا بِلَالُ حَدِّثْنِي بِأَرْجَى عَمَلٍ عَمِلْتَهُ فِي الْإِسْلَامِ فَإِنِّي سَمِعْتُ دَفَّ نَعْلَيْكَ بَيْنَ يَدَيَّ فِي الْجَنَّةِ قَالَ مَا عَمِلْتُ عَمَلًا أَرْجَى عِنْدِي أَنِّي لَمْ أَتَطَهَّرْ طَهُورًا فِي سَاعَةِ لَيْلٍ أَوْ نَهَارٍ إِلَّا صَلَّيْتُ بِذَلِكَ الطُّهُورِ مَا كُتِبَ لِي أَنْ أُصَلِّيَ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ دَفَّ نَعْلَيْكَ يَعْنِي تَحْرِيكَ

- Gece ve Gündüz Temizlenip Paklanmanın Fazileti İle Gece ve Gündüzde Abdest Almanın Ardından Namaz Kılmanın Fazileti Babı
-...Bize Ebû Usâme, Ebû Hayyân'dan; o da Ebû Zuradan; o da Ebû Hureyre'den tahdîs etti ki,peygamber (S) sabah namazı sırasında Biiâl'e hitaben şöyle buyurmuştur: "Ya Bilâl! İslâm içinde işlediğin ve senin nazarında menfaatça en ümîdli olan bir amelini baha söyle. Çünkü ben bu gece cennetin içinde, önümde senin iki ayakkabının yürüyüş sesini işittim". Bilâl:Ben kendime gore menfaatça şundan daha ümîdli olan bir iş işlemedim: Ben gece yâhud gündüzün herhangi bir saatinde iyice temizlenir ve bu temizlik ile de muhakkak bana kılmakhğım takdîr Duyurulduğu kadar namaz kılarım, dedi.
Ebü Abdillah el-Buhârî: "Deffe na'leyk" ile ayakkabıların hareket ettirilmesini kasdediyor, dedi.

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ التَّشْدِيدِ فِي الْعِبَادَةِ

1150 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِذَا حَبْلٌ مَمْدُودٌ بَيْنَ السَّارِيَتَيْنِ فَقَالَ مَا هَذَا الْحَبْلُ قَالُوا هَذَا حَبْلٌ لِزَيْنَبَ فَإِذَا فَتَرَتْ تَعَلَّقَتْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا حُلُّوهُ لِيُصَلِّ أَحَدُكُمْ نَشَاطَهُ فَإِذَا فَتَرَ فَلْيَقْعُدْ

İbadette Şiddet ve Katılık Yapmanın (Yani Fazla Meşakkat Yüklemenin) Mekruh Kılınması
-...Bize Abdulvâris, Abdulazîzibn Suheyb'den; odaEnes ibn Mâlik(R)'ten tahdîs etti, O şöyle demiştir: Peygamber (S) -mescide-girdi. Girince mescidin iki direği arasına bir ip çekilmiş olduğunu gördü. "Bu ip nedir?" diye sordu. Sahâbîler: Bu Zeynep (bintu Cahş)'in ipidir. Zeyneb (namazda ayakta durmaktan) yorulunca bu ipe tutunur, dediler. Bunun üzerine Peygamber: "Hayır (ibâdette böyle güçlük olnıaz). Bu ipi çözünüz. Sizin biriniz zinde ve kuvvetli oldukça namazı (ayakta) kılsın. Yorulup gevşeyince de hemen otursun (ve oturarak tamamlasın)" buyurdu

---

1151 – وقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَتْ عِنْدِي امْرَأَةٌ مِنْ بَنِي أَسَدٍ فَدَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَنْ هَذِهِ قُلْتُ فُلَانَةُ لَا تَنَامُ بِاللَّيْلِ فَذُكِرَ مِنْ صَلَاتِهَا فَقَالَ مَهْ عَلَيْكُمْ مَا تُطِيقُونَ مِنْ الْأَعْمَالِ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَمَلُّ حَتَّى تَمَلُّوا

-..Dedi ki: Ve Abdullah ibn Mesleme, Mâlik'ten; o da Hişâm ibn Urve'den; o da babası Urvetu'bnu'z-Zubeyr'den; o da Âişe(R)'den söyledi. Âişe şöyle demiştir: Yanımda Esed oğulları'ndan bir kadın vardı. Bu sırada üzerime Rasûlullah girdi. "Bu kadın kimdir?" diye sordu. Fulâncadır; geceleyin uyumaz imiş; namazından zikrolun-du (yâhud namazından zikrediyor), dedim. Rasûlullah: "(Bu sözü) bırak, dâima takat yetireceğiniz işleri yapınız. Şübhesiz Allah, siz usanmadıkça usanmaz" buyurdu

---

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ تَرْكِ قِيَامِ اللَّيْلِ لِمَنْ كَانَ يَقُومُهُ

1152 – حَدَّثَنَا عَبَّاسُ بْنُ الْحُسَيْنِ حَدَّثَنَا مُبَشِّرٌ عَنْ الْأَوْزَاعِيِّ وحَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَبْدَ اللَّهِ لَا تَكُنْ مِثْلَ فُلَانٍ كَانَ يَقُومُ اللَّيْلَ فَتَرَكَ قِيَامَ اللَّيْلِ * وَقَالَ هِشَامٌ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي الْعِشْرِينَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى عَنْ عُمَرَ بْنِ الْحَكَمِ بْنِ ثَوْبَانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ مِثْلَهُ وَتَابَعَهُ عَمْرُو بْنُ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ الْأَوْزَاعِيِّ

-....Bize Mübeşşir, el-Evzâî'den tahdîs etti. H ve yine bana Muhammed ibn Mukaatil Ebu'l-Hasen tahdîs edip şöyle dedi: Bize Abdullah ibn Mübarek haber verip şöyle dedi: Bize el-Evzâî haber verip şöyle dedi: Bana Yahya ibn Ebî Kesîr tahdîs edip şöyle dedi: Bana Ebû Seleme ibn Abdirrahmân tahdîs edip şöyle dedi: Bana Abdullah ibn Amr ibni'1-Âs (R) tahdîs edip şöyle dedi: Rasûlullah (S) bana: "Yâ Abdullah! Senfulân kimse gibi olma. O, geceden bir kısmında namaza kalkar idi; sonra gece namazını terketti" buyurdu.Ve Hişâm ibn Ammâr şöyle dedi: Bize İbnu Ebî Işrîn tahdîs edip şöyle dedi: Bize el-Evzâî tahdîs edip şöyle dedi: Bana Yahya (ibn Ebî Kesîr), Umer ibnu'l-Hakem ibn Sevbân'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Bana Ebû Seleme bu hadîsin benzerini tahdîs etti.Ve bu hadîsi el-Evzâî'den rivayet etmekte Amr ibnu Ebî Seleme, İbnu Ebî Işrîn'e mutâbaat etmiştir.

1153 – بَابٌ

حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَمْ أُخْبَرْ أَنَّكَ تَقُومُ اللَّيْلَ وَتَصُومُ النَّهَارَ قُلْتُ إِنِّي أَفْعَلُ ذَلِكَ قَالَ فَإِنَّكَ إِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ هَجَمَتْ عَيْنُكَ وَنَفِهَتْ نَفْسُكَ وَإِنَّ لِنَفْسِكَ حَقًّا وَلِأَهْلِكَ حَقًّا فَصُمْ وَأَفْطِرْ وَقُمْ وَنَمْ

-....Ebu'l-Abbâs şöyle demiştir: Ben Abdullah ibn Amr(R)'dan şöyle dediğini işittim:Peygamber (S) bana:
— "Senin geceleyin ibâdet ve gündüzleyin oruç tutmakta olduğun bana haber verilmedi mi?" dedi. Ben:
— Evet ben bunu yapıyorum, dedim. Peygamber:
— "Şübhesiz sen bunu yaptığın zaman gözlerin içeri girer, nefsin yorulur. Şübhesiz nefsin için bir hakk vardır; ehlin için de bir hakk vardır. Onun için (bazen) oruç tut, (bazen) tutma; (gecenin bir kısmında) namaz kıl, (bir kısmında) da uyu" buyurdu

---

بَاب فَضْلِ مَنْ تَعَارَّ مِنْ اللَّيْلِ فَصَلَّى

1154 - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا الْوَلِيدُ عَنْ الْأَوْزَاعِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَيْرُ بْنُ هَانِئٍ قَالَ حَدَّثَنِي جُنَادَةُ بْنُ أَبِي أُمَيَّةَ حَدَّثَنِي عُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ تَعَارَّ مِنْ اللَّيْلِ فَقَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي أَوْ دَعَا اسْتُجِيبَ لَهُ فَإِنْ تَوَضَّأَ وَصَلَّى قُبِلَتْ صَلَاتُهُ

Gecenin Bir Kısmında (Yatağı Üzerinde) Dönüp (Allah'ı Anarak) Uyanan ve Akabinde Namaz Kılan Kimse Babı

-...Bana Ubâde ibnu's-Sâmit tahdîs etti. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Her kim gecenin bir kısmında dönüp uyanır ve akabinde Lâ ilahe illellâhu vahdehû lâ şerike lehû, lehul-mülkü ve lehul-hamdu ve huve alâ külli şey 'in kadîr. Elhamdu lillâhi ve sub-hâne İlâhi ve lâ ilahe illel lâhu val-lâhu ekber ve lâ havle velâ kuvvete illâ billahi (= Allah'tan başka ibâdete lâyık tanrı yoktur, ancak bir Allah vardır. O'nun ortağı yoktur. Mülk ancak O'nundur. Hamd de yalnız O'nundur. O, herşeye gücü yetendir. Bütün hamd Allah'a mahsûstur. Allah noksan sıfatlardan münezzehtir. İbâdete lâyık hiçbir ilâh yoktur; yalnız Allah vardır. Ve Allah en büyüktür. Ve hiçbir hareket ve kuvvet yoktur; ancak Allah ile vardır) der ve sonra Allâ-hummağfir lî (= Yâ Allah, bana mağfiret eyle) sözünü söyleryâhud dua ederse, icabet edilir. Eğer abdest ahp-namâz kılarsa namazı kabul olunur"

1155 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي الْهَيْثَمُ بْنُ أَبِي سِنَانٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَهُوَ يَقْصُصُ فِي قَصَصِهِ وَهُوَ يَذْكُرُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَخًا لَكُمْ لَا يَقُولُ الرَّفَثَ يَعْنِي بِذَلِكَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ رَوَاحَةَ

وَفِينَا رَسُولُ اللَّهِ يَتْلُو كِتَابَهُ * إِذَا انْشَقَّ مَعْرُوفٌ مِنْ الْفَجْرِ سَاطِعُ
أَرَانَا الْهُدَى بَعْدَ الْعَمَى فَقُلُوبُنَا * بِهِ مُوقِنَاتٌ أَنَّ مَا قَالَ وَاقِعُ
يَبِيتُ يُجَافِي جَنْبَهُ عَنْ فِرَاشِهِ * إِذَا اسْتَثْقَلَتْ بِالْمُشْرِكِينَ الْمَضَاجِعُ
* تَابَعَهُ عُقَيْلٌ وَقَالَ الزُّبَيْدِيُّ أَخْبَرَنِي الزُّهْرِيُّ عَنْ سَعِيدٍ وَالْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

-....îbn Şihâb şöyle demiştir: Bana el-Heysem ibn Ebî Sinan haber verdi ki, o da Ebû Hureyre(R)'den işitmiştir. Ebû Hurey-re va'zı içinde menkabeler anlatırken Rasûlullah(S)'ı da anmış, O'nun (Abdullah ibn Revâha'nın aşağıdaki şiirini inşadı sırasında): "Şüb-hesiz kardeşiniz bâtıl söz söylemez" buyurduğunu haber vermiştir. Râvî ez-Zuhrî: Rasûlullah "kardeşiniz" sözüyle Abdullah ibn Revâ-ha'yı kasdetmektedir, demiştir:

"Ve finâ Rasûlullâhi yetlû kitâbeh
İzâ'nşakka ma'rûfun mine'l-fecri sâtıu
Erânâ'l-hudâ ba'de'L amâ fe kulûbunâ
Bihî mûkinâtun enne mâ kaale vâkıu
Yebîtu yucâfî cenbehu an Firâşihi
İza's-teskale! bi'l-müşrikîne'l-madâciu"

"Tan yeri ağarıp fecr yükseldiği sırada
Rasûlullah Kitâb'ını okuyarak içimizde
O bize dalâletin ardında hidâyeti gösterdi
Kalblerimiz O'na tereddüdsüz inanmıştır ki
O'nun söylediği herşey muhakkak vâki' olacaktır.
Müşriklere yatakları ağırlık verdiği sıralarda
O Peygamber yanını döşeğinden uzaklaştınyordu".

Bu şiiri İbn Şihâb'dan rivayet etmekte Yûnus ibn Yezîd'e Ukayl ibn Hâlid mutâbaat etmiştir
Ve Muhammed ibnu'l-Velîd ez-Zubeydî şöyle demiştir: Bana ez-Zuhrî, Saîd îbn Müseyyeb ile elA'rec'den; onlar da Ebû Hureyre'-den olmak üzere haber Verdi.

1156 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَيْتُ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَأَنَّ بِيَدِي قِطْعَةَ إِسْتَبْرَقٍ فَكَأَنِّي لَا أُرِيدُ مَكَانًا مِنْ الْجَنَّةِ إِلَّا طَارَتْ إِلَيْهِ وَرَأَيْتُ كَأَنَّ اثْنَيْنِ أَتَيَانِي أَرَادَا أَنْ يَذْهَبَا بِي إِلَى النَّارِ فَتَلَقَّاهُمَا مَلَكٌ فَقَالَ لَمْ تُرَعْ خَلِّيَا عَنْهُ

-.... İbn Umer (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber zamanında şöyle ru'yâ gördüm: Elimde kaim ipek kumaş parçası vardı. Ben cennette herhangi bir yere gitmek istersem hemen o kumaş parçası muhakkak oraya uçardı. Ve yine ru'yâda şöyle.gördüm: İki (melek) bana geldiler.Bunlar beni cehenneme götürmek istediler. Fakat bunları üçüncü bir melek karşıladı ve onlara: Korkulmasın (yânı onun için korku olmaz), ondan ellerinizi çekiniz, dedi. (Ben bu ru'yâları-mı kızkardeşim Hafsa'ya anlattım

---

1157 - فَقَصَّتْ حَفْصَةُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِحْدَى رُؤْيَايَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِعْمَ الرَّجُلُ عَبْدُ اللَّهِ لَوْ كَانَ يُصَلِّي مِنْ اللَّيْلِ فَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يُصَلِّي مِنْ اللَّيْلِ

Hafsa da bu ru'yâlanmın birini Peygamber'e anlattı. Bunun üzerine Peygamber (S)"Abdullah ne iyi adamdır; gecenin bir kısmında namaz kılsa" buyurmuştur. Ondan sonra Abdullah gecenin bir kısmında namaz kılar oldu.

1158 - وَكَانُوا لَا يَزَالُونَ يَقُصُّونَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرُّؤْيَا أَنَّهَا فِي اللَّيْلَةِ السَّابِعَةِ مِنْ الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَى رُؤْيَاكُمْ قَدْ تَوَاطَأَتْ فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ فَمَنْ كَانَ مُتَحَرِّيهَا فَلْيَتَحَرَّهَا مِنْ الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ

Sahâbîler de Peygamber'e devamlı Kadir Gecesi'nin, ramazânın yirmi yedinci gecesinde olduğuna dâir gördükleri ru'yâları anlatıyorlardı. Peygamber de cevaben: "Ben sizin rüyalarınızın, ramazânın son on günü içinde uygun düştüklerini görüyorum. Binâenaleyh kim Kadir Gecesi'ni araş-tırırsa, onu ramazânın son on günü içinde arasın" buyurdu.

بَاب الْمُدَاوَمَةِ عَلَى رَكْعَتَيْ الْفَجْرِ

1159 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ هُوَ ابْنُ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ عِرَاكِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعِشَاءَ ثُمَّ صَلَّى ثَمَانِيَ رَكَعَاتٍ وَرَكْعَتَيْنِ جَالِسًا وَرَكْعَتَيْنِ بَيْنَ النِّدَاءَيْنِ وَلَمْ يَكُنْ يَدَعْهُمَا أَبَدًا

Sabah Namazının İki Rek'at Ratibe Sünnetini Kılmayı Devam Ettirmek Babı
-....Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) yatsı namazını kıldı. Sonra sekiz rek'at daha namaz kıldı. İki rek'at da oturarak kıldı. Sabah namazının ezanı ile ikaamet arasında da iki rek'at (nafile) kıldı ki, o, bu iki rek'atı hiçbir zaman terk etmedi

---

بَاب الضِّجْعَةِ عَلَى الشِّقِّ الْأَيْمَنِ بَعْدَ رَكْعَتَيْ الْفَجْرِ

1160 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو الْأَسْوَدِ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا صَلَّى رَكْعَتَيْ الْفَجْرِ اضْطَجَعَ عَلَى شِقِّهِ الْأَيْمَنِ

Sabah Namazının İki Rek'at Ratibesinin Ardından Sağ Yanı Üzerine Yatış Babı

-...Âişe (R): Peygamber (S) sabah namazının iki rek'at râtibe sünnetini kıldığı zaman sağ yanı üzerine yatar idi, demiştir.

بَاب مَنْ تَحَدَّثَ بَعْدَ الرَّكْعَتَيْنِ وَلَمْ يَضْطَجِعْ

1161 - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْحَكَمِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمٌ أَبُو النَّضْرِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا صَلَّى فَإِنْ كُنْتُ مُسْتَيْقِظَةً حَدَّثَنِي وَإِلَّا اضْطَجَعَ حَتَّى يُؤْذَنَ بِالصَّلَاةِ

Sabah Namazının İki Rek'at Sünnetinin Ardından Yatmayarak Konuşan Kimse Babı

-...Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Bana Salim Ebu'n-Nadr, Ebû Seleme'den; o da Âişe(R) 'den tahdîs etti ki: Peygamber (S) sabah namazının iki rek'at râtibesini kıldığı zaman eğer ben uyanık bulunursam, benimle konuşurdu. Uyanık değilsem, namaza çağrılıncaya kadar yan üstü yatardı demiştir)

بَاب مَا جَاءَ فِي التَّطَوُّعِ مَثْنَى مَثْنَى وَيُذْكَرُ ذَلِكَ عَنْ عَمَّارٍ وَأَبِي ذَرٍّ وَأَنَسٍ وَجَابِرِ بْنِ زَيْدٍ وَعِكْرِمَةَ وَالزُّهْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَقَالَ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِيُّ مَا أَدْرَكْتُ فُقَهَاءَ أَرْضِنَا إِلَّا يُسَلِّمُونَ فِي كُلِّ اثْنَتَيْنِ مِنْ النَّهَارِ

Nafile Namazda İkişer Rek'at İkişer Rek'at Kılınacağı Hususunda Gelen Hadisler Babı

Bu, nafilede iki rek'atta selâm verilecek hadîsi, Ammâr ibn Yâsir, Ebû Zerr, Enes ibn Mâlik (R) ile Câbir ibn Zeyd, îkrime ve Zuhrf den de zikrediliyor.Yahya ibn Saîd el-Ensârî (143) de: "Memleketimizin eriştiğimiz fakîhleri, gündüz nafilesinde muhakkak iki rek'atta bir selâm veriyorlardı" demiştir.

1162 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي الْمَوَالِي عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَلِّمُنَا الِاسْتِخَارَةَ فِي الْأُمُورِ كَمَا يُعَلِّمُنَا السُّورَةَ مِنْ الْقُرْآنِ يَقُولُ إِذَا هَمَّ أَحَدُكُمْ بِالْأَمْرِ فَلْيَرْكَعْ رَكْعَتَيْنِ مِنْ غَيْرِ الْفَرِيضَةِ ثُمَّ لِيَقُلْ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَخِيرُكَ بِعِلْمِكَ وَأَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ وَأَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ الْعَظِيمِ فَإِنَّكَ تَقْدِرُ وَلَا أَقْدِرُ وَتَعْلَمُ وَلَا أَعْلَمُ وَأَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ خَيْرٌ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي أَوْ قَالَ عَاجِلِ أَمْرِي وَآجِلِهِ فَاقْدُرْهُ لِي وَيَسِّرْهُ لِي ثُمَّ بَارِكْ لِي فِيهِ وَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ شَرٌّ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي أَوْ قَالَ فِي عَاجِلِ أَمْرِي وَآجِلِهِ فَاصْرِفْهُ عَنِّي وَاصْرِفْنِي عَنْهُ وَاقْدُرْ لِي الْخَيْرَ حَيْثُ كَانَ ثُمَّ أَرْضِنِي قَالَ وَيُسَمِّي حَاجَتَهُ

-.....Câbir (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bizlere Kur'ân'dan sûre öğretir gibi, işlerin hepsinde îstihâre'yi öğretirdi, "Her biriniz bir işe kasdettiği zaman, farz olmayarak iki rek'at namaz kılsın, sonra şu duayı söylesin; Allâhumme innî estehîruke bi-ilmike ve estakdiruke bi-kudretike ve es 'eluke min fadlike H-azîm. Feinneke takdim velâ akdiru ve ta He-mu velâ a'lemu ve ente allâmu'l-ğuyüb. Allâhumme in kunte ta'lemu enne hâzel-emre hayrun lîfîdînî ve meâşî ve akıbeti emri -yâhud da şöyle buyurdu: Âcili emrî ve icili-hi-fakdurhu lî ve yesserhu it Summe bârik lîfîhî. Ve in kunte ta'lemu enne hâzel-emre şerrun lîfî dînî ve meâşî ve akıbeti emrî -yâhud şöyle buyurdu: Fî âcili emrî ve ecilihU fasrifhu annî vasrifnî anhu, vakdur liye 'l-hayra haysu kâne summe ardınî bihî desin" buyurdu

---

1163 – حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سُلَيْمٍ الزُّرَقِيِّ سَمِعَ أَبَا قَتَادَةَ بْنَ رِبْعِيٍّ الْأَنْصَارِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ الْمَسْجِدَ فَلَا يَجْلِسْ حَتَّى يُصَلِّيَ رَكْعَتَيْنِ

-....ez-Zurâkî, Ebû Katâde'den şöyle dediğini işitmiştir: Peygamber (S): "Sizin biriniz mescide girdiği zaman, iki rek'at namaz kılmadıkça oturmasın" buyurdu

---

1164 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَلَّى لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ انْصَرَفَ

-...Enes ibn Mâlik: Rasûlullah (S) bize iki rek'at namaz kıldırdı, sonra döndü, demiştir

---

1165 – حَدَّثَنَا ابْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ الظُّهْرِ وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَ الظُّهْرِ وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْجُمُعَةِ وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْمَغْرِبِ وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْعِشَاءِ

-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah (S) ile birlikte öğle namazından önce iki rek'at, öğle namazının ardından iki rek'at, curnua namazının ardından iki rek'at, akşam namazının ardından iki rek'at, yatsı namazının ardından da iki rek'at namaz kıldım

---

1166 – حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَخْطُبُ إِذَا جَاءَ أَحَدُكُمْ وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ أَوْ قَدْ خَرَجَ فَلْيُصَلِّ رَكْعَتَيْنِ

-.....Bize Amr ibn Dînâr haber verip şöyle dedi: Ben Câbir ibn Abdillah(R)'dan işittim; o şöyle dedi: Rasûlullah (S) hutbe yaparken: "Herhangi biriniz imâm hutbe yaparken yâhud hutbeye çıkmış iken mescide geldiği zaman hemen iki rek'at namaz kılsın" buyurdu

---

1167 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا سَيْفٌ سَمِعْتُ مُجَاهِدًا يَقُولُ أُتِيَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فِي مَنْزِلِهِ فَقِيلَ لَهُ هَذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ دَخَلَ الْكَعْبَةَ قَالَ فَأَقْبَلْتُ فَأَجِدُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ خَرَجَ وَأَجِدُ بِلَالًا عِنْدَ الْبَابِ قَائِمًا فَقُلْتُ يَا بِلَالُ أَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْكَعْبَةِ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ فَأَيْنَ قَالَ بَيْنَ هَاتَيْنِ الْأُسْطُوَانَتَيْنِ ثُمَّ خَرَجَ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ فِي وَجْهِ الْكَعْبَةِ * قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَوْصَانِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرَكْعَتَيْ الضُّحَى * وَقَالَ عِتْبَانُ غَدَا عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بَعْدَ مَا امْتَدَّ النَّهَارُ وَصَفَفْنَا وَرَاءَهُ فَرَكَعَ رَكْعَتَيْنِ

-...Ben Mucâhid'den şöyle derken işittim: İbn Umer'e kendi evinde gelindi de ona: Şu Allah'ın Rasûlü Ka'be'ye girmiştir (orada namaz kıldı mı)? denildi. İbn Umer şöyle dedi: Hemen ben geldim ve Rasûlullah'ı Ka'be'den çıkmış buldum. Bilâl'ı de Ka'be'nin kapısı yanında ayakta buldum. Yâ Bilâl, Rasûlullah Ka'be'nin içinde namaz kıldı mı? diye sordum. Bilâl: Evet (kıldı), dedi. Ben: Nerede kıldı?

dedim. Bilâl: Şu iki direğin arasında kıldı. Sonra dışarı çıktı ve Ka'be'nin yüzüne doğru (yânı Makaamu İbrâhîm'de) iki rek'at kıldı, dedi.Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: Ebû Hureyre (R): Peygamber (S) bana iki rek'at kuşluk namazım vasıyyet etti, demiştir.Ve Itbân ibn Mâlik de şöyle demiştir: Güneş yükseldik ten sonra Rasûlullah (S) ile Ebû Bekr bana geldiler. Biz Rasûlullah'm arkasında saff olduk; o da bize iki rek'at namaz kıldırdı.

بَاب الْحَدِيثِ يَعْنِي بَعْدَ رَكْعَتَيْ الْفَجْرِ

1168 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ أَبُو النَّضْرِ حَدَّثَنِي عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ فَإِنْ كُنْتُ مُسْتَيْقِظَةً حَدَّثَنِي وَإِلَّا اضْطَجَعَ قُلْتُ لِسُفْيَانَ فَإِنَّ بَعْضَهُمْ يَرْوِيهِ رَكْعَتَيْ الْفَجْرِ قَالَ سُفْيَانُ هُوَ ذَاكَ

Sabah Namazının İki Rek'at Sünneti Ardından Konuşmak Babı

-.. Bize Alî ibn Abdillah tahdîs edip şöyle dedi: Bize Sufyân (ibn Uyeyne) tahdîs etti. Ebu'n-Nadr Salim şöyle dedi: Bana babam (Ebû Umeyye), Ebû Seleme'den; o da Âişe(R)'den tahdîs etti ki (Âişe şöyle demiştir): Peygamber (S) sabah namazının iki rek'at sünetini kılardı. Eğer ben uyanık bulunmuşsam benimle konuşur; uyanık değil isem yan üstü uzanırdı. (Alî ibn Abdillah dedi ki:) Ben, Sufyân ibn Uyeyne'ye: Bâzıları (İmâm Mâlik'i kasdediyor) bunu sabah namazının (farzından önceki) iki rek'ati diye rivayet ediyorlar? dedim. Sufyân ibn Uyeyne: Bu odur, dedi

---

بَاب تَعَاهُدِ رَكْعَتَيْ الْفَجْرِ وَمَنْ سَمَّاهُمَا تَطَوُّعًا

1169 - حَدَّثَنَا بَيَانُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمْ يَكُنْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى شَيْءٍ مِنْ النَّوَافِلِ أَشَدَّ مِنْهُ تَعَاهُدًا عَلَى رَكْعَتَيْ الْفَجْرِ

Sabah Namazının İki Rek'at Sünnetini Muhafaza Etmek ve Bu İki Rek'ata Tatavvu' Adını Veren Kimse Babı

-... Bize İbn Cureyc, Atâ'dan; o da Ubeyd ibn Umeyr'den; o da Âişe(R)'den tahdîs etti. Âişe (R): Peygamber (S) nafilelerden hiçbir namaz üzerinde sabah namazının iki rek'at sünneti derecesinde şiddetli muhafaza edici değildi, demiştir

---

بَاب مَا يُقْرَأُ فِي رَكْعَتَيْ الْفَجْرِ

1170 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي بِاللَّيْلِ ثَلَاثَ عَشْرَةَ رَكْعَةً ثُمَّ يُصَلِّي إِذَا سَمِعَ النِّدَاءَ بِالصُّبْحِ رَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ

Sabah Namazının İki Rek'at Sünnetinde Ne Mıkdar Okunacak Babı

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) geceleyin onüç rek'at namaz kılardı. Sonra sabah ezanını işitince hafîf iki rek'at de sabah namazının sünnetini kılardı

1171 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَمَّتِهِ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خ

وحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى هُوَ ابْنُ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخَفِّفُ الرَّكْعَتَيْنِ اللَّتَيْنِ قَبْلَ صَلَاةِ الصُّبْحِ حَتَّى إِنِّي لَأَقُولُ هَلْ قَرَأَ بِأُمِّ الْكِتَابِ

-...Bize Şu'be, Muhammed ibn Abdirrahmân'dan; o da halası Amre bintu Abdirrahmân'dan; o da Âişe(R)'den tahdîs etti. Âişe: Peygamber (S) ...idi, demiştir. ve yine bize Ahmed ibn Yûnus tahdîs edip şöyle dedi: Bize Zuheyr tahdîs edip şöyle dedi: Bize Yahya -ki o ibnu Saîd'dir-, Muhammed ibn Abdirrahmân'dan; o da Amre'den; o da Âişe(R)'den tahdîs etti. Âişe şöyle demiştir: Peygamber (S) sabah namazı farzından evvelki o iki rek'at sünneti o kadar hafifletirdi ki, ben (gönlümden) kat'î olarak: Acaba Rasûlullah el-Fâtiha Sûresi'ni okudu mu? Der idim

---

بَاب التَّطَوُّعِ بَعْدَ الْمَكْتُوبَةِ

1172 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنَا نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَجْدَتَيْنِ قَبْلَ الظُّهْرِ وَسَجْدَتَيْنِ بَعْدَ الظُّهْرِ وَسَجْدَتَيْنِ بَعْدَ الْمَغْرِبِ وَسَجْدَتَيْنِ بَعْدَ الْعِشَاءِ وَسَجْدَتَيْنِ بَعْدَ الْجُمُعَةِ فَأَمَّا الْمَغْرِبُ وَالْعِشَاءُ فَفِي بَيْتِهِ قَالَ ابْنُ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ بَعْدَ الْعِشَاءِ فِي أَهْلِهِ * تَابَعَهُ كَثِيرُ بْنُ فَرْقَدٍ وَأَيُّوبُ عَنْ نَافِعٍ

-...Ubeydullah şöyle demiştir: Bize Nâfi', İbn Umer(R)'den haber verdi. O şöyle demiştir: Ben Peygamber (S) ile beraber öğle namazından evvel iki rek'at; öğle namazından sonra iki rek'at; akşam namazının ardından iki rek'at; yatsı namazının ardından iki rek'at; cumua namazının ardından da iki rek'at namaz kıldım. Amma akşam ile yatsı namazlarının ikişer rek'at sünnetlerine gelince, bunlar Peygamber'in evinde kılındı.İbnu Ebi'z-Zinâd, Mûsâ ibn Ukbe'den; o da Nâfi'den (olan rivayetinde İbn Umer'in) "Yatsıdan sonraki iki rek'atı ailesi içinde" dediğini söylemiştir. Bu hadîsi Nâfi'den rivayet etmekte Kesîr ibnu Ferkad ile Eyyûb es-Sahtiyânî, Ubeydullah'a mutâbaat etmişlerdir.

1173 - وَحَدَّثَتْنِي أُخْتِي حَفْصَةُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ بَعْدَ مَا يَطْلُعُ الْفَجْرُ وَكَانَتْ سَاعَةً لَا أَدْخُلُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهَا * تَابَعَهُ كَثِيرُ بْنُ فَرْقَدٍ وَأَيُّوبُ عَنْ نَافِعٍ وقَالَ ابْنُ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ بَعْدَ الْعِشَاءِ فِي أَهْلِهِ

-..Ve Abdullah ibn Umer şöyle demiştir: Bana kızkardeşim Hafsa şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) fecrin tulü' etmesi ardından hafîf iki rek'at kılardı. İbn Umer dedi ki: Çünkü bu sabah namazından evvelki zaman, benim Peygamber'in yanma giremediğim bir saat idi.Ve bu hadîsi Nâfi'den rivayet etmekte Kesîr ibnu Ferkad ile Eyyûb es-Sahtiyânî, Ubeydullah'a mutâbaat ettiler. Ve İbnu Ebi'z-Zinâd, Mûsâ ibn Ukbe'den; o da Nâfi'den olmak üzere İbn Umer'in "Yatsıdan sonraki ailesi içinde idi" dediğini nakletmiştir

---

بَابُ مَنْ لَمْ يَتَطَوَّعْ بَعْدَ الْمَكْتُوبَةِ

1174 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الشَّعْثَاءِ جَابِرًا قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَمَانِيًا جَمِيعًا وَسَبْعًا جَمِيعًا قُلْتُ يَا أَبَا الشَّعْثَاءِ أَظُنُّهُ أَخَّرَ الظُّهْرَ وَعَجَّلَ الْعَصْرَ وَعَجَّلَ الْعِشَاءَ وَأَخَّرَ الْمَغْرِبَ قَالَ وَأَنَا أَظُنُّهُ

Farz Namaz Ardında Tatavvu' Kılmayan Kimse Babı
-...Amr ibn Dînâr şöyle demiştir: Ben Ebu'ş-Şa'sâ' Câbir ibn Zeyd'den işittim, şöyle dedi: Ben İbnu Abbâs(R)'tan işittim: Ben Rasûlullah (S) ile beraber öğle ile ikindiyi cem' ederek sekiz rek'at; akşam ile yatsıyı da cem' ederek yedi rek'at kıldım, dedi. (Amr ibn Dînâr dedi ki:) Ben de: -Yâ Eba'ş-Şa'sâ! Öyle zannediyorum ki, Rasûlullah öğle namazım geri bıraktı; İkindiyi ilk vaktinde acele etti ye yine böyle, akşam namazını geri bıraktı; yatsıyı ilk vaktinde acele kıldı (da bu suretle namazları cem' etmişti), dedim. Ebu'ş-Şa'sâ: — Ben de öyle sanıyorum, dedi

---

بَاب صَلَاةِ الضُّحَى فِي السَّفَرِ

1175 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ تَوْبَةَ عَنْ مُوَرِّقٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَتُصَلِّي الضُّحَى قَالَ لَا قُلْتُ فَعُمَرُ قَالَ لَا قُلْتُ فَأَبُو بَكْرٍ قَالَ لَا قُلْتُ فَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا إِخَالُهُ

Seferde Duha (= Kuşluk) Namazı Babı
-.. Muvarrık şöyle demiştir: Ben İbn Umer'e:
— Duhâ namazını kılar mısın? diye sordum.
— Hayır kılmam, dedi.
— Umer kılar mıydı? dedim.
— Hayır (kılmazdı), dedi.
— Ebû Bekr kılar mıydı? dedim.
— Hayır, diye cevâb verdi.
— Peygamber (S) kılar mı idi? dedim.
— Peygamber'in kılıp kılmadığım bilmiyorum, dedi.

1176 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي لَيْلَى يَقُولُ مَا حَدَّثَنَا أَحَدٌ أَنَّهُ رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الضُّحَى غَيْرُ أُمِّ هَانِئٍ فَإِنَّهَا قَالَتْ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ بَيْتَهَا يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ فَاغْتَسَلَ وَصَلَّى ثَمَانِيَ رَكَعَاتٍ فَلَمْ أَرَ صَلَاةً قَطُّ أَخَفَّ مِنْهَا غَيْرَ أَنَّهُ يُتِمُّ الرُّكُوعَ وَالسُّجُودَ

-..Bize Amr ibnu Murre tahdîs edip şöyle dedi: Ben Abdurrahmân ibn Ebî Leylâ'dan işittim, şöyle diyordu: Bize sahâbîler arasında Ümmü Hâni'den başka hiçbir kimse Peygamber(S)'i duhâ namazı kılarken gördüğünü tahdîs etmedi. Ümmü Hâni': Peygamber (S) Mekke fethi günü Ümmü Hâni'nin evine girdi, yıkandı ve sekiz rek'at namaz kıldı. Ben bu namazdan daha hafîf bir namaz asla görmedim. Şu kadar ki, Peygamber rukû'u ve sucûdu tamamlıyordu, demiştir

---

بَاب مَنْ لَمْ يُصَلِّ الضُّحَى وَرَآهُ وَاسِعًا

1177 - حَدَّثَنَا آدَمُ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبَّحَ سُبْحَةَ الضُّحَى وَإِنِّي لَأُسَبِّحُهَا

Duha Namazını Kılmayan ve Bu Kılmamayı Mubah Gören Kimse Babı
-.. Bize Âdem tahdîs edip şöyle dedi: Bize İbnu Ebî Zi'b, ez-Zuhrî'den; odaUrve'den; o da Âişe(R)'den tahdîs etti. Âişe(R): Ben RasüIullah(S)'ın duhâ nafilesini kıldığını görmedim. Ancak ben o namazı kılıyorum, demiştir

---

بَاب صَلَاةِ الضُّحَى فِي الْحَضَرِ قَالَهُ عِتْبَانُ بْنُ مَالِكٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

1178 – حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبَّاسٌ الْجُرَيْرِيُّ هُوَ ابْنُ فَرُّوخَ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَوْصَانِي خَلِيلِي بِثَلَاثٍ لَا أَدَعُهُنَّ حَتَّى أَمُوتَ صَوْمِ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ وَصَلَاةِ الضُّحَى وَنَوْمٍ عَلَى وِتْرٍ

Hazarda Duha Namazı Babı Bunu Itbân ibn Mâlik, Peygamber (S)'den söyledi,
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Halîlim (yânî kalbî dostum olan Rasûlullah) bana üç şey vasiyyet etti; bunları ölünceye kadar terketmem: Her aydan üç gün oruç tutmak, duhâ namazı kılmak, vitr namazını kılıp da uyumak

---

1179 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ سِيرِينَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ الْأَنْصَارِيَّ قَالَ قَالَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ وَكَانَ ضَخْمًا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَا أَسْتَطِيعُ الصَّلَاةَ مَعَكَ فَصَنَعَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَعَامًا فَدَعَاهُ إِلَى بَيْتِهِ وَنَضَحَ لَهُ طَرَفَ حَصِيرٍ بِمَاءٍ فَصَلَّى عَلَيْهِ رَكْعَتَيْنِ وَقَالَ فُلَانُ بْنُ فُلَانِ بْنِ جَارُودٍ لِأَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الضُّحَى فَقَالَ مَا رَأَيْتُهُ صَلَّى غَيْرَ ذَلِكَ الْيَوْمِ

-....Enes ibn Şîrîn şöyle demiştir: Ben Enes ibn Mâlik el-Ensârî'den işittim, şöyle dedi: Ensâr'dan iri vucûdlu şişman bir kimse Peygamber'e (geldi ve O'na) hitaben: Yâ Rasûlallah! Ben seninle beraber namaz kılmağa muktedir olamıyorum, dedi. Akabinde Peygamber için bir yemek yaptı ve Peygamber'i evine da'vet etti. Peygamber ona gidince, bir hasırın bir tarafını (yânî bir yüzünü) Peygamber için su serpip yumuşattı. Peygamber de onun üzerinde iki rek'at (nafile) namaz kıldı. Ve Cârûdoğlu Fulân oğlu Fulân (yânî Abdulhamîd ibnu'l-Munzir), Enes'e hitaben:— Peygamber (S) duhâ namazı kılar mıydı? diye sordu. Enes de:
— O günden başka bir günde böyle bir namaz kıldığını görmedim, diye cevâb vermiştir

---

بَاب الرَّكْعَتَيْنِ قَبْلَ الظُّهْرِ

1180 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ حَفِظْتُ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرَ رَكَعَاتٍ رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ الظُّهْرِ وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَهَا وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْمَغْرِبِ فِي بَيْتِهِ وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْعِشَاءِ فِي بَيْتِهِ وَرَكْعَتَيْنِ قَبْلَ صَلَاةِ الصُّبْحِ وَكَانَتْ سَاعَةً لَا يُدْخَلُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهَا

Öğlenin Farzından Önce İki Rekat
-..îbn Umer (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den on rek'at namaz belledim: Öğle farzından evvel iki rek'at; öğlenin ardından iki rek'at; akşam namazından sonra da Peygamber'in evinde iki rek'at; yatsı namazından sonra yine Peygamber'in evinde iki rek'at; sabah namazından once iki rek'at sünnet namaz Sabah namazından Önceki zaman, Peygamber'in yanına girilmiyecek bir saat idi.

1181 – حَدَّثَتْنِي حَفْصَةُ أَنَّهُ كَانَ إِذَا أَذَّنَ الْمُؤَذِّنُ وَطَلَعَ الْفَجْرُ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ

Hafsa bana dedi ki: Müezzin ezan okuyup fecr tulü' ettiğinde de Peygamber iki rek'at (râtibe sünneti) kılardı

1182 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْتَشِرِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ لَا يَدَعُ أَرْبَعًا قَبْلَ الظُّهْرِ وَرَكْعَتَيْنِ قَبْلَ الْغَدَاةِ * تَابَعَهُ ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ وَعَمْرٌو عَنْ شُعْبَةَ

-....(Âişe -R- şöyle demiştir:) Peygamber (S) öğle farzından önce dört rek'at, sabah farzından evvel de iki rek'at (tatavvu') kılmayı terketmezdi. Bu hadîsi Şu'be'den rivayet etmekte îbnu Ebî Adiyy ile Amr ibn Merzûk Yahya ibn Saîd'e mutâbaat ettiler.

بَاب الصَّلَاةِ قَبْلَ الْمَغْرِبِ

1183 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ الْحُسَيْنِ عَنْ ابْنِ بُرَيْدَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ الْمُزَنِيُّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ صَلُّوا قَبْلَ صَلَاةِ الْمَغْرِبِ قَالَ فِي الثَّالِثَةِ لِمَنْ شَاءَ كَرَاهِيَةَ أَنْ يَتَّخِذَهَا النَّاسُ سُنَّةً

Akşam Namazı Farzından Önce Namaz Babı
-...Abdullah ibn Bureyde şöyle demiştir: Bana Abdullah el-Muzenî tahdîs etti: Peygamber (S) üç defa: "Akşam namazından evvel (iki rek'at nafile) namaz kılınız" buyurdu. Üçüncüsünde, insanların bu namazı, devam etmesi lâzım bir ibâdet edinmelerinden hoşlanmıyarak: "(Bu namaz) isteyen içindir" buyurdu.

1184 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ هُوَ الْمُقْرِئُ قَالَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ أَبِي حَبِيبٍ قَالَ سَمِعْتُ مَرْثَدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ الْيَزَنِيَّ قَالَ أَتَيْتُ عُقْبَةَ بْنَ عَامِرٍ الْجُهَنِيَّ فَقُلْتُ أَلَا أُعْجِبُكَ مِنْ أَبِي تَمِيمٍ يَرْكَعُ رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ صَلَاةِ الْمَغْرِبِ فَقَالَ عُقْبَةُ إِنَّا كُنَّا نَفْعَلُهُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ فَمَا يَمْنَعُكَ الْآنَ قَالَ الشُّغْلُ

-...Ben, Mersed ibn Abdillah el-Yezenî'den işittim; o şöyle dedi: Ben Ukbe ibn Âmir el-Cuhenî'ye geldim ve:— Ebû Temîm'in işinden seni hayrete düşüreyim mi? Ebû Temîm, akşam namazından evvel iki rek'at namaz kılıyor, dedim.Bunun üzerine Ukbe:
— Biz Rasûlullah (S) zamanında bunu kılardık, dedi.
— Şimdi seni, bunu kılmaktan alıkoyan nedir? dedim.
— İşle güçle uğraşmak, diye cevâb Verdi.

بَاب صَلَاةِ النَّوَافِلِ جَمَاعَةً ذَكَرَهُ أَنَسٌ وَعَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

1185 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مَحْمُودُ بْنُ الرَّبِيعِ الْأَنْصَارِيُّ أَنَّهُ عَقَلَ

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَقَلَ مَجَّةً مَجَّهَا فِي وَجْهِهِ مِنْ بِئْرٍ كَانَتْ فِي دَارِهِمْ

Nafile Namazların Cemaatle Kılınışı Babı Bunu Enes ibn Mâlik ile Aişe (R), Peygamber(S) den zikrettiler
-...İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Mahmûd ibnu'r-Rabî' el-Ensârî haber verdi ki, o Rasûlullah'ı akledip hatırlamış ve kendi yurdlarında bulunan bir kuyudan Rasûlullah'ın ağzına su alıp kendi yüzüne doğru su püskürttüğünü de hatırlamıştır

---

1186- فَزَعَمَ مَحْمُودٌ أَنَّهُ سَمِعَ عِتْبَانَ بْنَ مَالِكٍ الْأَنْصارِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وكَانَ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ كُنْتُ أُصَلِّي لِقَوْمِي بِبَنِي سَالِمٍ وكَانَ يَحُولُ بَيْنِي وبَيْنَهُمْ وَادٍ إِذَا جَاءَتْ الْأَمْطَارُ فَيَشُقُّ عَلَيَّ اجْتِيَازُهُ قِبَلَ مَسْجِدِهِمْ فَجِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وسَلَّمَ فَقُلْتُ لَهُ إِنِّي أَنْكَرْتُ بَصَرِي وَإِنَّ الْوَادِيَ الَّذِي بَيْنِي وبَيْنَ قَوْمِي يَسِيلُ إِذَا جَاءَتْ الْأَمْطَارُ فَيَشُقُّ عَلَيَّ اجْتِيَازُهُ فَوَدِدْتُ أَنَّكَ تَأْتِي فَتُصَلِّي مِنْ بَيْتِي مَكَانًا أَتَّخِذُهُ مُصَلًّى فقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَأَفْعَلُ فغَدَا عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بَعْدَ مَا اشْتَدَّ النَّهَارُ فَاسْتَأْذَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَذِنْتُ لَهُ فَلَمْ يَجْلِسْ حَتَّى قَالَ أَيْنَ تُحِبُّ أَنْ أُصَلِّيَ مِنْ بَيْتِكَ فَأَشَرْتُ لَهُ إِلَى الْمَكَانِ الَّذِي أُحِبُّ أَنْ أُصَلِّيَ فِيهِ فقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَبَّرَ وَصَفَفْنَا ورَاءَهُ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ وَسَلَّمْنَا حِينَ سَلَّمَ فَحَبَسْتُهُ عَلَى خَزِيرٍ يُصْنَعُ لَهُ فَسَمِعَ أَهْلُ الدَّارِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِي فَثَابَ رِجَالٌ مِنْهُمْ حَتَّى كَثُرَ الرِّجَالُ فِي الْبَيْتِ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْهُمْ مَا فَعَلَ مَالِكٌ لَا أَرَاهُ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْهُمْ ذَاكَ مُنَافِقٌ لَا يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَقُلْ ذَاكَ أَلَا تَرَاهُ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَبْتَغِي بِذَلِكَ وَجْهَ اللَّهِ فَقَالَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ أَمَّا نَحْنُ فَوَاللَّهِ لَا نَرَى وُدَّهُ وَلَا حَدِيثَهُ إِلَّا إِلَى الْمُنَافِقِينَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ حَرَّمَ عَلَى النَّارِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَبْتَغِي بِذَلِكَ وَجْهَ اللَّهِ قَالَ مَحْمُودٌ فَحَدَّثْتُهَا قَوْمًا فِيهِمْ أَبُو أَيُّوبَ صَاحِبُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَتِهِ الَّتِي تُوُفِّيَ فِيهَا وَيَزِيدُ بْنُ مُعَاوِيَةَ عَلَيْهِمْ بِأَرْضِ الرُّومِ فَأَنْكَرَهَا عَلَيَّ أَبُو أَيُّوبَ قَالَ وَاللَّهِ مَا أَظُنُّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا قُلْتَ قَطُّ فَكَبُرَ ذَلِكَ عَلَيَّ فَجَعَلْتُ لِلَّهِ عَلَيَّ إِنْ سَلَّمَنِي حَتَّى أَقْفُلَ مِنْ غَزْوَتِي أَنْ أَسْأَلَ عَنْهَا عِتْبَانَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِنْ وَجَدْتُهُ حَيًّا فِي مَسْجِدِ قَوْمِهِ فَقَفَلْتُ فَأَهْلَلْتُ بِحَجَّةٍ أَوْ بِعُمْرَةٍ ثُمَّ سِرْتُ حَتَّى قَدِمْتُ الْمَدِينَةَ فَأَتَيْتُ بَنِي سَالِمٍ فَإِذَا عِتْبَانُ شَيْخٌ أَعْمَى يُصَلِّي لِقَوْمِهِ فَلَمَّا سَلَّمَ مِنْ الصَّلَاةِ سَلَّمْتُ عَلَيْهِ وَأَخْبَرْتُهُ مَنْ أَنَا ثُمَّ سَأَلْتُهُ عَنْ ذَلِكَ الْحَدِيثِ فَحَدَّثَنِيهِ كَمَا حَدَّثَنِيهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ

-..İşte bu Mahmûd, Itbân ibn Mâlik el-Ensârî(R)'den işitmiştir. It-bân Bedr'de Rasûlullah'ın maiyyetinde hazır bulunmuşlardan idi. Itbân şöyle diyordu:Ben Salim oğullan'nda kendi cemâatime namaz kıldırırdım. Onlarla benim aramda bir dere vardı ki, yağmurlar geldiği zaman aramıza perde oluyor ve onların mescidi tarafına geçmek bana meşakkat veriyordu. Rasûlullah'a geldim ve O'na şöyle dedim: Ben gözümden hoşnûd değilim. Benimle cemâatim arasında bulunan dere, yağmurlar geldiği zaman akıyor ve bana o dereyi geçmek meşakkatli oluyor. Arzu ettim ki, Sen gelesin de evimden bir yerde namaz kıldirsan; ben de orayı namazgah edinsem! Rasûlullah (S): "Bunu yapacağım" dedi. Ertesi sabah gündüz şiddetlendikten (yânî güneş yükseldikten) sonra Rasûlullah ile Ebû Bekr bana geldiler. Rasûlullah içeri girmeye izin istedi. Ben de O'na izin verdim. Eve girdiğinde oturmadı da "Evinden nerede namaz kılmamı istersin?" buyurdu. Ben kendisine, içinde namaz kılmasını arzu etmekte olduğum yeri işaret edip gösterdim. Rasûlullah namaza dikeldi ve tekbîr aldı. Biz de O'nun arkasında saff olduk. İki rek'at kıldırdı, sonra selâm verdi. O selâm verdiği zaman biz de selâm verip, namazdan çıktık. Ben Rasûlullah için yapılmış olan bir hazîr yemeğini yemesi gayesiyle O'nu alıkoydum. Yurdun ahâlîsi Rasülullah'ın benim evimde bulunduğunu işittiler. Yurd ahâlîsinden birçok kimseler geldiler, ve nihayet evde adamlar çok oldu.Onlardan biri: Mâlik (ibnu'd-Duhşun) ne yapıyor, ben onu görmüyorum? dedi. Oradakilerden biri: O Allah ve Rasûlü'nü sevmeyen bir münafıktır, dedi. Rasûlullah da ona: "Böyle deme! Görmüyor musun ki, o Lâ ilahe illallâh (Muhammed Rasûlullah) diyor ve bununla Allah'ın rızâsını taleb ediyor" buyurdu. O söyleyen de: Allah ve Rasûlü en bilendir. Amma bize gelince, Allah'a yemîn ederiz ki, biz O'nun sevgisinin ve sözlerinin (yânî nasîhatlerinin) ancak münafıklara olduğunu görüyoruz, dedi. Rasûlullah da: "Şübhesiz Allah, Allah'ın rızâsını arayarak Lâ ilahe illellâh diyen kimseyi ateşe haram etmiştir" buyurdu. Mahmûd şöyle demiştir: Ben bu kıssayı bir topluluğa söyledim. İçlerinde Rasülullah'ın' sahibi Ebû Eyyûb da vardı. Ebû Eyyûb'un vefat etmiş olduğu Rûm diyârındaki bu gazvede, Muâviye'nin oğ!u Yezîd onların üzerinde kumandan bulunuyordu.Ebû-Eyyûb, benim sözümü reddetti ve: Vallahi Rasülullah'ın senin söylediğini söylemiş olduğunu zannetmem, dedi. Bu söz bana çok ağır geldi. Ve: Eğer Allah bana selâmet verir de, bu gazvemden salimen dönersem ve Itbân ibn Mâlik'i kendi kavminin mescidinde hâlâ hayâtta bulursam, bu hadîsi kendisine tekrar sormaklığım üzerimde Allah hakkı olsun demeğe başladım. Nihayet Bizans seferinden döndüm. Hacc yâhud umre niyetiyle ihrama girdim. Sonra yürüdüm ve Medine'ye geldim. Salim oğulları yurduna vardım. Baktım ki Itbân gözleri görmez, çok yaşlı bir ihtiyar;

hâlâ kavmine namaz kıldırıyor. Namazdan selâm verince ben de ona selâm verdim ve benim kim olduğumu kendisine haber verdim. Akabinde ona bu hadîsi sordum. Bunun üzerine Itbân bana bu hadîsi, ilk defa tahdîs ettiği gibi tekrar tahdîs etti.

بَاب التَّطَوُّعِ فِي الْبَيْتِ

1187 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ أَيُّوبَ وَعُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اجْعَلُوا فِي بُيُوتِكُمْ مِنْ صَلَاتِكُمْ وَلَا تَتَّخِذُوهَا قُبُورًا تَابَعَهُ عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ أَيُّوبَ

Evde Nafile Namazı Kılmak Babı

-... Bize Vuheyb ibn Hâlid, Eyyûb es-Sahtiyânî'derı ve Ubeydillah'tan; onlar da Nâfi'den; o da İbn Umer(R)'den tahdîs etti. İbnu Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Namazınızdan bir kısmını evlerinizde kılınız ve evlerinizi kabirler edinmeyiniz" buyurdu. Bu hadîsi, Eyyûb'dan rivayet etmekte Abdulvahhâb es-Sakafî, Vuheyb'e mutâbaat etti

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَاب فَضْلِ الصَّلَاةِ فِي مَسْجِدِ مَكَّةَ وَالْمَدِينَةِ

1188 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْمَلِكِ عَنْ قَزَعَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَرْبَعًا قَالَ سَمِعْتُ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ غَزَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ غَزْوَةً خ

Mekke ve Medine Mescidlerinde Namaz Kılmanın Fazileti Babı

-....Bana Abdulmelik ibn Umeyr (225), Kazaa'dan haber verdi. O: Ben Ebû Saîd Hudrî'den dört şey işittim, demiştir. Ebû Saîd de: Ben (bu dört şeyi) Peygamber (S)'den işittim demiştir: (Kazaa dedi ki:) Ebû Saîd, Peygamber'in maiyyetinde oniki gazvede hazır bulunmuştur.

1189- حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تُشَدُّ الرِّحَالُ إِلَّا إِلَى ثَلَاثَةِ مَسَاجِدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَسْجِدِ الرَّسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَسْجِدِ الْأَقْصَى

-..bize Alî ibnu'l-Medînî tahdîs edip şöyle dedi: Bize Sufyân ibn Uyeyne, ez-Zuhrî'den; o da Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den; o da Ebû Hu-reyre'den tahdîs etti. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "(İbâdet için) şu üç mescidden başkasına yolculuk edilmez: el-Mescidu 'l-Harem, Mescidu'r-Rasûl veMescidu'l-Aksâ"

1190 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ رَبَاحٍ وَعُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْأَغَرِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْأَغَرِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِي هَذَا خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيمَا سِوَاهُ إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ

-...Bize Mâlik (179), Zeyd ibn Rebâh (13i) ile Ubeydullah ibnEbî!Abdillah el-Agarr'dan bunların ikisi de Ebû Abdillah Süleyman el-Agarr'dan o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi. Peygamber (S): "Benim şu (Medîne) Mescidimde kılınan bir namaz, (Mekke'deki) Harem Mescidi müstesna olmak üzere, başka mescid-lerde kılınan bin namazdan hayırlıdır" buyurdu

بَاب مَسْجِدِ قُبَاءٍ

1191 – حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُلَيَّةَ أَخْبَرَنَا أَيُّوبُ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ لَا يُصَلِّي مِنْ الضُّحَى إِلَّا فِي يَوْمَيْنِ يَوْمَ يَقْدَمُ بِمَكَّةَ فَإِنَّهُ كَانَ يَقْدَمُهَا ضُحًى فَيَطُوفُ بِالْبَيْتِ ثُمَّ يُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ خَلْفَ الْمَقَامِ وَيَوْمَ يَأْتِي مَسْجِدَ قُبَاءٍ فَإِنَّهُ كَانَ يَأْتِيهِ كُلَّ سَبْتٍ فَإِذَا دَخَلَ الْمَسْجِدَ كَرِهَ أَنْ يَخْرُجَ مِنْهُ حَتَّى يُصَلِّيَ فِيهِ قَالَ وَكَانَ يُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَزُورُهُ رَاكِبًا وَمَاشِيًا

Kuba Mescidi Babı

-...Bize Eyyüb es-Sahtiyânî, Nâfi'den tahdîs etti (ki o şöyle demiştir): İbn Umer (R) duhâ (yânî kuşluk) vakti namaz kılmazdı, yalnız şu iki gündeki hâli bundan müstesnadır: Biri Mekke'ye geldiği gündür; çünkü İbn Umer Mekke'ye kuşluk vakti gelir, akabinde Beyt'i tavaf eder, sonra da İbrahim Makaamı'nın arka tarafında iki rek'at namaz kılardı. Diğeri de Kubâ Mescidi'ne geldiği gündür; çünkü İbn Umer, her cumartesi günü Kubâ Mescidi'ne ziyarete gelirdi. Mescide girince, oradan namaz kılmadan çıkmayı çirkin görürdü de, nihayet mescidde namaz kılardı. Nâfi' dedi ki: Ve İbn Umer, Rasûlullah (S)'ın (cumartesi günleri) bu Kubâ Mescidi'ni binekli veyâhud yaya olarak ziyaret eder olduğunu tahdîs ederdi.

1192 – قَالَ وَكَانَ يَقُولُ إِنَّمَا أَصْنَعُ كَمَا رَأَيْتُ أَصْحَابِي يَصْنَعُونَ وَلَا أَمْنَعُ أَحَدًا أَنْ يُصَلِّيَ فِي أَيِّ سَاعَةٍ شَاءَ مِنْ لَيْلٍ أَوْ نَهَارٍ غَيْرَ أَنْ لَا تَتَحَرَّوْا طُلُوعَ الشَّمْسِ وَلَا غُرُوبَهَا

Nâfi şöyle dedi: Ve yine İbn Umer, ben Nâfi'e şöyle eler idi: Ben dostlarımın nasıl ziyaret ettiklerini gördüm ise, ben de o suretle ziyaret ederim. Ve ben gece veya gündüzden herhangi bir saat içinde namaz kılan bir kimseyi, namaz kılmaktan men' etmem. Şu kadar ki, onlar (namaz için) güneşin doğuş ve batış vakitlerini seçmesinler.

بَاب مَنْ أَتَى مَسْجِدَ قُبَاءٍ كُلَّ سَبْتٍ

1193 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْتِي مَسْجِدَ قُبَاءٍ كُلَّ سَبْتٍ مَاشِيًا وَرَاكِبًا وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَفْعَلُهُ

Her Cumartesi Günü Kuba Mescidi'ne Gelen Kimse Babı

-...Bize Abdulazîz ibnu Müslim, Abdullah ibn Dînâr'dan tahdîs etti. İbnu Umer (R): Peygamber (S) her cumartesi günü yürüyerek yâhud binekli olarak Kubâ Mescidi'ne gelirdi, demiştir. Abdullah ibn Umer bizzat kendisi de böyle yapardı

بَاب إِتْيَانِ مَسْجِدِ قُبَاءٍ مَاشِيًا وَرَاكِبًا

1194 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْتِي قُبَاءً رَاكِبًا وَمَاشِيًا * زَادَ ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ فَيُصَلِّي فِيهِ رَكْعَتَيْنِ

Kuba Mescidi'ne Yürüyerek Veya Binerek Gitmek Babı

-...Ubeydullah şöyle demiştir: Bana Nâfi', İbn Umer'den tahdîs etti. İbn Umer (R): Peygamber (S) Küba'ya bazen binekli, bazen de yaya gelirdi, demiştir. îbn Numeyr şunu ziyâde etmiştir: Dedi ki: Bize Ubeydullah, Nâfi'den tahdîs etti. "Ve Peygamber Kubâ Mescidi'nde iki rek'at namaz kılardı"

بَاب فَضْلِ مَا بَيْنَ الْقَبْرِ وَالْمِنْبَرِ

1195 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ الْمَازِنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا بَيْنَ بَيْتِي وَمِنْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ

Peygamberin Kabri İle Minberi Arasındaki Sahanın Fazileti Babı

-...Bize Mâlik, Abdullah ibnEbîBekr'den; oda Abbâdibn Temîm'den; o da Abdullah ibn Zeyd el-Mâzinî (R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S): "Evimle minberim arasındaki saha, cennet bahçelerinden bir bahçedir" buyurmuştur

---

1196 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي خُبَيْبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا بَيْنَ بَيْتِي وَمِنْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ وَمِنْبَرِي عَلَى حَوْضِي

-....Ubeydullah şöyle demiştir: Bana Hubeyb ibn Abdirrahmân, Hafs ibn Âsım'dan; o da Ebû Hureyre (R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Benim evimle minberim arası cennet bahçelerinden bir bahçedir. Ve minberim de havzım üzerindedir" buyurmuştur

---

بَاب مَسْجِدِ بَيْتِ الْمَقْدِسِ

1197 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ سَمِعْتُ قَزَعَةَ مَوْلَى زِيَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يُحَدِّثُ بِأَرْبَعٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْجَبْنَنِي وَآنَقْنَنِي قَالَ لَا تُسَافِرْ الْمَرْأَةُ يَوْمَيْنِ إِلَّا مَعَهَا زَوْجُهَا أَوْ ذُو مَحْرَمٍ وَلَا صَوْمَ فِي يَوْمَيْنِ الْفِطْرِ وَالْأَضْحَى وَلَا صَلَاةَ بَعْدَ صَلَاتَيْنِ بَعْدَ الصُّبْحِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ وَبَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغْرُبَ وَلَا تُشَدُّ الرِّحَالُ إِلَّا إِلَى ثَلَاثَةِ مَسَاجِدَ مَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَسْجِدِ الْأَقْصَى وَمَسْجِدِي

Beytu'l-Makdis Mescidi Babı

-... Bize Şu'be, Abdulmelik ibn Umeyr'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben, Ziyâd'ın himayesinde olan Kazaa'dan işittim, o şöyle dedi: Ben Ebû Saîd Hudrî'den işittim; o, Peygamber(S)'den dört şey tahdîs ediyordu ki, bu dört şey hem beni hayrete düşürdü, hem de sevindirdi. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: (("• Eşi veya bir mahremi kendisiyle beraber bulunmayan kadın, iki günlük mesafeye sefer etmesin. b- Ramazân bayramının ilk günü ile Kurbân bayramının dört gününden ibaret olan Ramazân ve Kurbân bayramı günlerinde oruç tutmak yoktur. C) îki namazdan sonra da namaz yoktur: Biri sabah namazından sonra güneş doğup yükselinceye kadar, öbürü ikindi namazından sonra güneş batıncaya kadar. d- Namaz kılmak için şu üç mescidden başka hiçbir mescide sefer edilmez: Harem Mescidi, Aksa Mescidi ve benim mescidim"

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَاب اسْتِعَانَةِ الْيَدِ فِي الصَّلَاةِ

إِذَا كَانَ مِنْ أَمْرِ الصَّلَاةِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَسْتَعِينُ الرَّجُلُ فِي صَلَاتِهِ مِنْ جَسَدِهِ بِمَا شَاءَ وَوَضَعَ أَبُو إِسْحَاقَ قَلَنْسُوَتَهُ فِي الصَّلَاةِ وَرَفَعَهَا وَوَضَعَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَفَّهُ عَلَى رُسْغِهِ الْأَيْسَرِ إِلَّا أَنْ يَحُكَّ جِلْدًا أَوْ يُصْلِحَ ثَوْبًا

Namaz İşinden (ve Namazı Takviye Etmek Üzere) Olduğu Takdirde Namaz İçinde Elle Yardım İsteme Babı

Ve İbn Abbâs: İnsan, namazı içinde kendi bedeninden istediği herhangi bir organı ile yardım isteyebilir (yânî organını kullanabilir) demiştir. Ebû İshâk Amr ibn Abdillah da namazı içinde kendi başlığını eliyle koyup kaldırmıştır Alî ibn Ebî Tâlib de namazda sağ elinin avuç içini sol kolunun bileği ile eli arasındaki eklem üzerine (yahud ayaktaki aynı eklem üzerine) koymuş ve namazda cildi kaşımakta ve elbiseyi düzeltmekte be s yoktur, demiştir.

1198 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ مَخْرَمَةَ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ كُرَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ بَاتَ عِنْدَ مَيْمُونَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَهِيَ خَالَتُهُ قَالَ فَاضْطَجَعْتُ عَلَى عَرْضِ الْوِسَادَةِ وَاضْطَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَهْلُهُ فِي طُولِهَا فَنَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى انْتَصَفَ اللَّيْلُ أَوْ قَبْلَهُ بِقَلِيلٍ أَوْ بَعْدَهُ بِقَلِيلٍ ثُمَّ اسْتَيْقَظَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَلَسَ فَمَسَحَ النَّوْمَ عَنْ وَجْهِهِ بِيَدِهِ ثُمَّ قَرَأَ الْعَشْرَ آيَاتٍ خَوَاتِيمَ سُورَةِ آلِ عِمْرَانَ ثُمَّ قَامَ إِلَى شَنٍّ مُعَلَّقَةٍ فَتَوَضَّأَ مِنْهَا فَأَحْسَنَ وُضُوءَهُ ثُمَّ قَامَ يُصَلِّي قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقُمْتُ فَصَنَعْتُ مِثْلَ مَا صَنَعَ ثُمَّ ذَهَبْتُ فَقُمْتُ إِلَى جَنْبِهِ فَوَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى رَأْسِي وَأَخَذَ بِأُذُنِي الْيُمْنَى يَفْتِلُهَا بِيَدِهِ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ أَوْتَرَ ثُمَّ اضْطَجَعَ حَتَّى جَاءَهُ الْمُؤَذِّنُ فَقَامَ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ ثُمَّ خَرَجَ فَصَلَّى الصُّبْحَ

-...Bize Mâlik, Mahrame ibn Süleyman'dan; o da İbn Abbâs'ın himayesinde bulunan Kurayb'den haber verdi. Kurayb de Mah-rame'yeîbn Abbâs(R)'tan şöyle haber verdi: îbn Abbâs, bir gece mü'minlerin anası olan Meymûne'nin yanında kalmış. Meymüne, İbn Abbâs'm teyzesidir. İbn Abbâs şöyle dedi: Ben (başımı) yastığın enine koyarak uzandım. Rasûlullah ile ehli de başlarını yastığın boyuna koyarak uzandılar. Rasülullah uyudu. Tâ gece yarıyı bulduğu, yâhud biraz evvelce, yâhud biraz sonraya kadar. Sonra Rasülullah uyandı. Akabinde oturdu ve eliyle yüzünden Uykuyu sildi. Ondan sonra Âlu İmrân Sûresi'nin son on âyetini okudu. Sonra kalktı ve asılı duran küçük bir kırbaya uzandı. O kırbadan güzelce bir abdest aldı. Sonra dikilip namaz kılmaya koyuldu. Abdullah ibn Abbâs dedi ki: Ben de kalktım ve O'nun yaptığı gibi yaptım. Sonra gittim ve O'nun (sol) yanına, namaza durdum. Rasülullah sağ elini başımın üzerine koydu ve sağ kulağımı eliyle tutup büküyordu. İki rek'at kıldı, sonra iki rek'at, sonra iki rek'at, sonra iki rek'at, sonra iki rek'at, sonra iki rek'at kıldı. Ondan sonra tek (rek'atlı bir namaz) kıldı. Sonra müezzin O'na (çağırmaya) gelinceye kadar yine uzandı. Sonra kalktı ve hafif iki rek'at namaz kıldı. Sonra da evinden çıkıp sabah namazını kıldırdı

بَاب مَا يُنْهَى عَنْهُ مِنْ الْكَلَامِ فِي الصَّلَاةِ

1199 – حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا ابْنُ فُضَيْلٍ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نُسَلِّمُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي الصَّلَاةِ فَيَرُدُّ عَلَيْنَا فَلَمَّا رَجَعْنَا مِنْ عِنْدِ النَّجَاشِيِّ سَلَّمْنَا عَلَيْهِ فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيْنَا وَقَالَ إِنَّ فِي الصَّلَاةِ شُغْلًا

Namaz İçinde Nehyedilen Kelam Babı

-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Biz (İslâm'ın başlangıcında) Peygamber (S) namazda olduğu hâlde kendisine selâm verirdik; O da bize selâmla mukaabele ederdi. Biz Habeş Meliki olan Necâşî'nin

yanından döndüğümüz zaman (yine namazda iken) Peygamber'e selâm verdik,fakat bu defa Peygamber bize selâmla mukaabele etmedi. Ve: "Şübhesiz namaz içinde (Allah ile) büyük bir meşguliyet vardır" buyurdu.

1199 – حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ السَّلُولِيُّ حَدَّثَنَا هُرَيْمُ بْنُ سُفْيَانَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ

..Bize Hüreym ibnu Sufyân, el-A'meş'ten; o da İbrâhîm'den; o da Alkame'den; o da Abdullah ibn Mes'ûd (R)'danolmak üzere, bir önceki hadîs tarzında tahdîs etti.

1200 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عِيسَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ الْحَارِثِ بْنِ شُبَيْلٍ عَنْ أَبِي عَمْرٍو الشَّيْبَانِيِّ قَالَ قَالَ لِي زَيْدُ بْنُ أَرْقَمَ إِنْ كُنَّا لَنَتَكَلَّمُ فِي الصَّلَاةِ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُكَلِّمُ أَحَدُنَا صَاحِبَهُ بِحَاجَتِهِ حَتَّى نَزَلَتْ {حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ } الْآيَةَ فَأُمِرْنَا بِالسُّكُوتِ

-.... Ebû Amr şöyle demiştir: Zeyd ibn Erkam bana şöyle dedi: Muhakkak biz, Peygamber zamanında namaz içinde iken kelâm ederdik. Bizim herhangi birimiz (yanındaki) arkadaşına kendi hacetini söylerdi. En sonunda "Namazlara ve orta namazı muhafazaya devam edin. Tam huşu' ve tâat ediciler olarak Allah için dîvân durun1' (ei-: 238) âyeti indi de, bize namazda susmak emrolundu

---

بَاب مَا يَجُوزُ مِنْ التَّسْبِيحِ وَالْحَمْدِ فِي الصَّلَاةِ لِلرِّجَالِ

1201 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصْلِحُ بَيْنَ بَنِي عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ وَحَانَتْ الصَّلَاةُ فَجَاءَ بِلَالٌ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَالَ حُبِسَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَؤُمُّ النَّاسَ قَالَ نَعَمْ إِنْ شِئْتُمْ فَأَقَامَ بِلَالٌ الصَّلَاةَ فَتَقَدَّمَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَصَلَّى فَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْشِي فِي الصُّفُوفِ يَشُقُّهَا شَقًّا حَتَّى قَامَ فِي الصَّفِّ الْأَوَّلِ فَأَخَذَ النَّاسُ بِالتَّصْفِيحِ قَالَ سَهْلٌ هَلْ تَدْرُونَ مَا التَّصْفِيحُ هُوَ التَّصْفِيقُ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَا يَلْتَفِتُ فِي صَلَاتِهِ فَلَمَّا أَكْثَرُوا الْتَفَتَ فَإِذَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الصَّفِّ فَأَشَارَ إِلَيْهِ مَكَانَكَ فَرَفَعَ أَبُو بَكْرٍ يَدَيْهِ فَحَمِدَ اللَّهَ ثُمَّ رَجَعَ الْقَهْقَرَى وَرَاءَهُ وَتَقَدَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى

Namaz İçinde Erkeklerin "Sübhânallah" ve 'Elhamdu lillâh" Nevinden Sözlerinin Caiz Olacağı Babı

-... Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Amr ibn Avf oğullan arasında sulh (yânî barış) yapmak üzere (onların yurduna) çıktı. Namaz vakti de geldi. Bunun üzerine Bilâl, Ebû Bekr'e geldi ve: Peygamber ahkonuldu. İnsanlara imamlık eder misin? dedi. Ebû Bekr: Eğer isterseniz evet, dedi. Bu cevâb üzerine Bilâl namaza ikaamet etti. Ebû Bekr de öne geçip namazı kıldırmaya koyuldu. Bu esnada Peygamber safflar arasında yürüyerek, saffları yara yara geldi, nihayet birinci saffa ulaşıp dikeldi. İnsanlar tasfîh yapmaya başladılar. Sehl dedi ki: Tasfîh nedir bilir misiniz? Tasfîk'tır (yânî el çırpmaktır). Ebû Bekr namazını kılarken başını çevirmezdi. Arkasındaki cemâat el çırpmayı çoğaltınca başını çevirdi. Baktı ki Peygamber saffin içinde. Peygamber hemen ona "Yerinde dur" diye işaret etti. Ebû Bekr iki elini yukarıya kaldırdı da Allah'a hamd etti. Sonra geri geri Peygamber'in arkasına geçti. Peygamber ileriye geçip namazı kıldırdı.

بَاب مَنْ سَمَّى قَوْمًا أَوْ سَلَّمَ فِي الصَّلَاةِ عَلَى غَيْرِهِ مُوَاجَهَةً وَهُوَ لَا يَعْلَمُ

1202 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ الصَّمَدِ عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا حُصَيْنُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نَقُولُ التَّحِيَّةُ فِي الصَّلَاةِ وَنُسَمِّي وَيُسَلِّمُ بَعْضُنَا عَلَى بَعْضٍ فَسَمِعَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ قُولُوا التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ فَإِنَّكُمْ إِذَا فَعَلْتُمْ ذَلِكَ فَقَدْ سَلَّمْتُمْ عَلَى كُلِّ عَبْدٍ لِلَّهِ صَالِحٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

Namaz İçinde Bazı Kimselerin İsimlerini Söyleyen Yahud Yine Namaz İçinde İken (Namazı Bozup Bozmayacağını) Bilmeyerek' Başkasına Selam Veren Kimse Babı

-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Biz: Tahiyye namaz içindedir der, bir takım isimler söyler ve birbirimize selâm okurduk (yânî fulâna selâm olsun, fulâna selâm olsun derdik). O isimlere selâm ettiğimizi Rasûlullah (S) işitti de: Et-Tahiyyâtu îillâhi ve's-salâvâtu ve't-tayyibâtu. Es-Selâmu aleyhe eyyuhe fn-nebiyyu ve rahmetu 'ilâhi ve berekâtuhu. Es-Selâmu aleynâ ve ala ibâdVllâhVs-sâlihîn. Eşhedu en lâ ilahe ille'llâhu ve eş-hedu enne Muhammeden abduhu ve rasûluhu deyiniz. Çünkü sizler bu Ve ibâdiHlâhVs-sâlihîn (= ve Allah'ın bütün iyi kullarına selâm olsun) sözünü söylediğiniz zaman, muhakkak Allah 'in gökteki ve yerdeki her bir sâlih kuluna selâm vermiş olursunuz" buyurdu

---

بَاب التَّصْفِيقُ لِلنِّسَاءِ

1203 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ التَّسْبِيحُ لِلرِّجَالِ وَالتَّصْفِيقُ لِلنِّسَاءِ

El Çırpmak Kadınlara Mahsüstur Babı

-...Bize ez-Zuhrî, Ebû Seleme'den; o da Ebû Hureyre'den tahdîs etti. Peygamber (S): "Tesbîh etmek erkeklere, el çırpmak kadınlara mahsûstur" buyurmuştur.

1204 - حَدَّثَنَا يَحْيَى أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ التَّسْبِيحُ لِلرِّجَالِ وَالتَّصْفِيحُ لِلنِّسَاءِ

-....Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S):. "Subhânallah demek erkeklere; el çırpmak (yâhud da sağ elin içini, sol elin üstüne vurup ses çıkartmak) kadınlara mahsûstur" buyurdu

---

بَاب مَنْ رَجَعَ الْقَهْقَرَى فِي صَلَاتِهِ أَوْ تَقَدَّمَ بِأَمْرٍ يَنْزِلُ بِهِ رَوَاهُ سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

1205 - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ يُونُسُ قَالَ الزُّهْرِيُّ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ الْمُسْلِمِينَ بَيْنَا هُمْ فِي الْفَجْرِ يَوْمَ الِاثْنَيْنِ وَأَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يُصَلِّي بِهِمْ فَفَجِئَهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ كَشَفَ سِتْرَ حُجْرَةِ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَنَظَرَ إِلَيْهِمْ وَهُمْ صُفُوفٌ فَتَبَسَّمَ يَضْحَكُ فَنَكَصَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَلَى عَقِبَيْهِ وَظَنَّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُرِيدُ أَنْ يَخْرُجَ إِلَى الصَّلَاةِ وَهَمَّ الْمُسْلِمُونَ أَنْ يَفْتَتِنُوا فِي صَلَاتِهِمْ فَرَحًا بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ رَأَوْهُ فَأَشَارَ بِيَدِهِ أَنْ أَتِمُّوا ثُمَّ دَخَلَ الْحُجْرَةَ وَأَرْخَى السِّتْرَ وَتُوُفِّيَ ذَلِكَ الْيَوْمَ

Namazı İçinde Yüzünü Yürüdüğü Tarafa Cevirmeksizin Geri Geri Giden Yahud Kendisine İnecek Bir İşten Dolayı Önüne Doğru İlerleyen Kimse Babı Bu hadîsi Sehl ibn Sa'd, Peygamber(S)'den rivayet etmiştir.
-....ez-Zuhrî şöyle dedi: Bana Enes ibn Mâlik şöyle haber verdi: Müslümanlar o pazartesi günü sabah namazı içinde bulundukları sırada ve Ebû Bekr onlara sabah namazını kıldırırken, Peygamber (S) birdenbire onlara göründü. Âişe'nin odasının perdesini açmış hâldeydi. Peygamber, saff saff dizilmiş (namaz kılmakta) olan sahâbî-lerine baktı ve tebessüm edip gülüyordu. Ebû Bekr, Rasûlullah namaza çıkmak istiyor zannederek (saffa girmek için) yüzünü kıbleden ayırmadan, iki topuğu üzerinde geri geri çekildi. Müslümanlar Peygam-ber'i gördükleri zaman, O'nu görmekle aşırı derecede sevinerek namazları içinde fitneye düşmelerini (yânı namazlarını bozmalarını) düşündüler. Bu sırada Peygamber onlara eliyle "Namazınızı tamamlayın" diye işaret etti. Sonra içeriye girdi ve tuttuğu perdeyi salıverdi. İşte Peygamber, bu gün vefat etti

---

بَاب إِذَا دَعَتْ الْأُمُّ وَلَدَهَا فِي الصَّلَاةِ

1206 – وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزَ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَادَتْ امْرَأَةٌ ابْنَهَا وَهُوَ فِي صَوْمَعَةٍ قَالَتْ يَا جُرَيْجُ قَالَ اللَّهُمَّ أُمِّي وَصَلَاتِي قَالَتْ يَا جُرَيْجُ قَالَ اللَّهُمَّ أُمِّي وَصَلَاتِي قَالَتْ يَا جُرَيْجُ قَالَ اللَّهُمَّ أُمِّي وَصَلَاتِي قَالَتْ اللَّهُمَّ لَا يَمُوتُ جُرَيْجٌ حَتَّى يَنْظُرَ فِي وَجْهِ الْمَيَامِيسِ وَكَانَتْ تَأْوِي إِلَى صَوْمَعَتِهِ رَاعِيَةٌ تَرْعَى الْغَنَمَ فَوَلَدَتْ فَقِيلَ لَهَا مِمَّنْ هَذَا الْوَلَدُ قَالَتْ مِنْ جُرَيْجٍ نَزَلَ مِنْ صَوْمَعَتِهِ قَالَ جُرَيْجٌ أَيْنَ هَذِهِ الَّتِي تَزْعُمُ أَنَّ وَلَدَهَا لِي قَالَ يَا بَابُوسُ مَنْ أَبُوكَ قَالَ رَاعِي الْغَنَمِ

Anası, Namaz Kılmakta Olan Evladını Çağırdığı Zaman?
-....Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Bir kadın oğluna nida edip çağırdı. Oğlu bu esnada ibâdet yerinde (namazda) bulunuyordu. Anası: Yâ Cureyc! dedi. Cureyc: Yâ Allah! Anama icabet hakkı ile namazımı tamamlama hakkı birleşti! dedi. Anası yine: Yâ Cureyc! dedi. Cureyc: Yâ Allah! Anam ve namazım! dedi. Anası yine: Yâ Cureyc! diye nida etti. Cureyc de yine: Yâ Allah! Anama cevâb mı vereyim, yoksa namazı mı tamamlayayım? dedi. Bu sefer anası: Yâ Allah! Cureyc fahişe kadınların yüzüne bakmadıkça ölmesin, diye ilendi. Cureyc'in savmı asına koyun güden çoban bir kadın sığınır dururdu. (O çoban kadın başka biri ile cinsî münâsebet etmişti.) Derken bir çocuk doğurdu. Kadına: Bu çocuk kimdendir? diye soruldu. Kadın: Cureyc'dendir, savmıa-sından indi (bu çocuğa beni hâmile yaptı), dedi. Bu haber Cureyc'e ulaşınca: Çocuğunun bana âid olduğunu iddia etmekte olan bu kadın nerede? dedi. Sonra (kadınla çocuk getirildiğinde): Ey çocuk, senin baban kimdir? diye sordu. Küçük çocuk dile gelip: Koyun güden bir erkek çobandır, dedi"

بَاب مَسْحِ الْحَصَا فِي الصَّلَاةِ

1207 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ حَدَّثَنِي مُعَيْقِيبٌ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي الرَّجُلِ يُسَوِّي التُّرَابَ حَيْثُ يَسْجُدُ قَالَ إِنْ كُنْتَ فَاعِلًا فَوَاحِدَةً

Namaz İçinde İken Çakıl Taşlarını El ile Dokunup (Gidermek) Babı
-....Bana Muaykîb (ibn Ebî Fâtıma) tahdîs etti ki, Peygamber (S), secde edeceği yerdeki toprağı eliyle düzelten bir kimsenin durumu hakkında: "Bir daha böyle toprak düzleyecek olursan elinle bir defa dokun" buyurmuştur.

بَاب بَسْطِ الثَّوْبِ فِي الصَّلَاةِ لِلسُّجُودِ

1208 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرٌ حَدَّثَنَا غَالِبٌ الْقَطَّانُ عَنْ بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي شِدَّةِ الْحَرِّ فَإِذَا لَمْ يَسْتَطِعْ أَحَدُنَا أَنْ يُمَكِّنَ وَجْهَهُ مِنْ الْأَرْضِ بَسَطَ ثَوْبَهُ فَسَجَدَ عَلَيْهِ

Namazda İken Üzerine Secde Etmek İçin Elbiseyi Yere Yaymak Babı

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Biz Peygamber (S) ile birlikte sıcağın şiddetinde namaz kılardık da, bâzılarımız sıcaktan yüzünü yere değdirmeye muktedir olamadığı zaman, büründüğü elbisenin bir ucunu secde yerine yayar ve üzerine secde ederdi

---

بَاب مَا يَجُوزُ مِنْ الْعَمَلِ فِي الصَّلَاةِ

1209 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي النَّضْرِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كُنْتُ أَمُدُّ رِجْلِي فِي قِبْلَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُصَلِّي فَإِذَا سَجَدَ غَمَزَنِي فَرَفَعْتُهَا فَإِذَا قَامَ مَدَدْتُهَا

Namaz İçinde İken Yapılmaları Caiz Olacak (Diğer) Ameller Babı

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) namaz kılarken ben (karşısında uyurdum da) ayaklarımı O'nun kıblesine uzatmış bulunurdum. Peygamber secdeye vardığı zaman, eliyle beni dürterdi. Ben de ayaklarımı geriye çekerdim. O secdeden kalktığı zamân, ben yine ayaklarımı uzatırdım

---

1210 - حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا شَبَابَةُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ صَلَّى صَلَاةً قَالَ إِنَّ الشَّيْطَانَ عَرَضَ لِي فَشَدَّ عَلَيَّ لِيَقْطَعَ الصَّلَاةَ عَلَيَّ فَأَمْكَنَنِي اللَّهُ مِنْهُ فَذَعَتُّهُ وَلَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أُوثِقَهُ إِلَى سَارِيَةٍ حَتَّى تُصْبِحُوا فَتَنْظُرُوا إِلَيْهِ فَذَكَرْتُ قَوْلَ سُلَيْمَانَ عَلَيْهِ السَّلَام رَبِّ {هَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي} فَرَدَّهُ اللَّهُ خَاسِيًا ثُمَّ قَالَ النَّضْرُ بْنُ شُمَيْلٍ فَذَعَتُّهُ بِالذَّالِ أَيْ خَنَقْتُهُ وَفَدَعَّتُّهُ مِنْ قَوْلِ اللَّهِ {يَوْمَ يُدَعُّونَ} أَيْ يُدْفَعُونَ وَالصَّوَابُ فَدَعَتُّهُ إِلَّا أَنَّهُ كَذَا قَالَ بِتَشْدِيدِ الْعَيْنِ وَالتَّاءِ

-....Bize Şu'be, Muhammed ibn Ziyâd'dan; o da Ebû Hureyre (R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) bir namaz kılmış, şöyle buyurmuştur: "Şübhesiz şeytân namazımı bozmak için benim karşıma geldi ve bana hücum etti. Allah bana ona istediğimi yapma kuvveti verdi. Ben de onun boğazını sıktım. Ve yemin ederim ki, sabah olunca hepiniz ona bakasınız diye, onu bir direğe bağlamak istedim. Fakat Süleyman Peygamber'in (O'na selâm olsun): Rabbiğfir lî ve heb lî mulken lâ yenbağt li-ahadin min ba'dî inneke ente'l-vehhâb (— Ey Rabb'ım, bana mağfiret et. Bana öyle bir mülk ver ki, o benden başka hiçbir kimseye lâyık olmasın. Şübhesiz Sen bütün murâdları ihsan edensin) (sâd: 35) demiş olduğunu hatırladım. Allah da onu köpek gibi kovdu" Nadr ibn Şumeyl, noktalı zâl ile "feza'attuhu" yânî onu boğdum şeklinde söyledi. Dâl ve şeddeli ayn ile "fede'attuhu" kelimesi ise Yüce Allah'ın: Yevmeyuda'ûne. = O gün onlar cehennem ateşine itilip kakılırlar'" (et-Tûr: 13) kavimdendir. "Yuda'ûne = Yudfa'ûne" yânî itilip kakılırlar ma'nâsmadır. Doğru olan "Fedeattuhu" şeklidir. Şu kadar var ki, Şu'be işte böyle ayn ve tâ harflerinin şeddesi ile söylemiştir.

بَاب إِذَا انْفَلَتَتْ الدَّابَّةُ فِي الصَّلَاةِ وَقَالَ قَتَادَةُ إِنْ أُخِذَ ثَوْبُهُ يَتْبَعُ السَّارِقَ وَيَدَعُ الصَّلَاةَ

1211 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا الْأَزْرَقُ بْنُ قَيْسٍ قَالَ كُنَّا بِالْأَهْوَازِ نُقَاتِلُ الْحَرُورِيَّةَ فَبَيْنَا أَنَا عَلَى جُرُفِ نَهَرٍ إِذَا رَجُلٌ يُصَلِّي وَإِذَا لِجَامُ دَابَّتِهِ بِيَدِهِ فَجَعَلَتْ الدَّابَّةُ تُنَازِعُهُ وَجَعَلَ يَتْبَعُهَا قَالَ شُعْبَةُ هُوَ أَبُو بَرْزَةَ الْأَسْلَمِيُّ فَجَعَلَ رَجُلٌ مِنْ الْخَوَارِجِ يَقُولُ اللَّهُمَّ افْعَلْ

بِهَذَا الشَّيْخِ فَلَمَّا انْصَرَفَ الشَّيْخُ قَالَ إِنِّي سَمِعْتُ قَوْلَكُمْ وَإِنِّي غَزَوْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِتَّ غَزَوَاتٍ أَوْ سَبْعَ غَزَوَاتٍ أَوْ ثَمَانَ وَشَهِدْتُ تَيْسِيرَهُ وَإِنِّي إِنْ كُنْتُ أَنْ أُرَاجِعَ مَعَ دَابَّتِي أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَدَعَهَا تَرْجِعُ إِلَى مَأْلَفِهَا فَيَشُقُّ عَلَيَّ

Musalli, Namazda İken Hayvanı Bağlı Bulunduğu Yerden Ansızın Çözülüp Boşansa (Ne Yapar)? Ve Katâde: Namaz kılan bir kimse (hırsız tarafından) elbisesinin alındığını görse, namazı bırakıp o hırsızın ardından gider, demiştir.

-.... Bize el-Ezrak ibnu Kays tahdîs edip şöyle dedi: Bizler el-Ahvâz mıntıkasında Harûriyye fırkası ile harb ediyorduk. Bu harb günlerinde ben, bir nehir kenarında (yâhud yamacı üzerinde) bulunuyordum. Baktım ki, birisi orada binek hayvanının gemi elinde olduğu hâlde namaz kılıyor. Namaz kılarken hayvan o zâtı çekiştirmeye; o da hayvanının ardından gitmeye başladı. Râvî Şu'be: Bu namaz kılan zât Ebû Berze el-Eslemî(R)'dir, demiştir. İşte Ebû Berze'nin namaz içindeki bu hâlini gören, Hâricîler'den bir adam: Yâ Allah, şu ihtiyara cezasını ver! diyordu. O ihtiyar (yânî Ebû Berze) namazı bitirince (o Haricîye karşı) şöyle cevâb verdi: Ben senin sözünü işittim. Ve yine ben Rasûlullah ile beraber altı yâhud yedi yâhud sekiz gazvede bulundum. Ve Rasûlullah'ın (namazda ve diğer hususlarda insanlara dâima) kolaylaştırma gösterdiğine şâhid oldum. Şimdi benim bu hayvanın hareketine engel olmaklığım, onu başıboş bırakmak lığımdan bana daha sevgilidir. Çünkü bırakılınca hayvan kendi yemliğine dönecek ve o takdirde bana meşakkat ve zorluk olacaktır.

1212 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ خَسَفَتْ الشَّمْسُ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَرَأَ سُورَةً طَوِيلَةً ثُمَّ رَكَعَ فَأَطَالَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ ثُمَّ اسْتَفْتَحَ بِسُورَةٍ أُخْرَى ثُمَّ رَكَعَ حَتَّى قَضَاهَا وَسَجَدَ ثُمَّ فَعَلَ ذَلِكَ فِي الثَّانِيَةِ ثُمَّ قَالَ إِنَّهُمَا آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ فَإِذَا رَأَيْتُمْ ذَلِكَ فَصَلُّوا حَتَّى يُفْرَجَ عَنْكُمْ لَقَدْ رَأَيْتُ فِي مَقَامِي هَذَا كُلَّ شَيْءٍ وُعِدْتُهُ حَتَّى لَقَدْ رَأَيْتُ أُرِيدُ أَنْ آخُذَ قِطْفًا مِنْ الْجَنَّةِ حِينَ رَأَيْتُمُونِي جَعَلْتُ أَتَقَدَّمُ وَلَقَدْ رَأَيْتُ جَهَنَّمَ يَحْطِمُ بَعْضُهَا بَعْضًا حِينَ رَأَيْتُمُونِي تَأَخَّرْتُ وَرَأَيْتُ فِيهَا عَمْرَو بْنَ لُحَيٍّ وَهُوَ الَّذِي سَيَّبَ السَّوَائِبَ

-.... Urve şöyle demiştir: Âişe (R) şöyle dedi: .Güneş tutuldu. Peygamber hemen namaza kalktı ve uzun bir sûre okudu. Sonra rükû' etti; rukû'u da uzattı. Sonra başını rukû'dan kaldırdı. Sonra diğer sûreye başladı. Sonra rukû'u yerine getirince, rukû'dan başını kaldırdı. Sonra secde etti. Sonra ikinci rek'atta da bu iki kıyam ve iki rukû'u yaptı. Sonra şöyle buyurdu: "Şübhesiz bunlar, Allah'ın âyetlerinden iki âyettir. Sizler bu tutulmayı gördüğünüz zaman, sizden açılıncaya kadar namaz kılınız, Yemîn olsun ki, ben şu kusûf namazı kıldığım yerde bana va 'd olunan her şeyi görmüşümdür. Hattâ namazda benim ileriye doğru gitmeye başladığımı gördüğünüz vakit de ben cennetten bir salkım üzüm almak istediğimi görmüşümdür. Ve yine yemîn olsun ki, beni geriye çekilir gördüğünüz sırada ben cehennemi, bâzısı bâzısını kırıyor görmüşümdür. Ve ben cehennemin içinde Amr ibn Lahuyy'ı da gördüm; işte o, putlar için hayvanları sâibe yapan (yânı salıveren) kimsedir"

بَاب مَا يَجُوزُ مِنْ الْبُصَاقِ وَالنَّفْخِ فِي الصَّلَاةِ وَيُذْكَرُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو نَفَخَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سُجُودِهِ فِي كُسُوفٍ

1213 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى نُخَامَةً فِي قِبْلَةِ الْمَسْجِدِ فَتَغَيَّظَ عَلَى أَهْلِ الْمَسْجِدِ وَقَالَ إِنَّ اللَّهَ قِبَلَ أَحَدِكُمْ فَإِذَا كَانَ فِي صَلَاتِهِ فَلَا يَبْزُقَنَّ أَوْ قَالَ لَا يَتَنَخَّمَنَّ ثُمَّ نَزَلَ فَحَتَّهَا بِيَدِهِ * وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِذَا بَزَقَ أَحَدُكُمْ فَلْيَبْزُقْ عَلَى يَسَارِهِ

Namaz İçinde İken Tükürük Çıkarmak ve Üfürmek Nevinden Caiz Olacak Şeyler Babı
Ve Abdullah ibn Amr'dan zikrolunur ki, Peygamber (S) bir kusûf namazında secdesi esnasında üfürmüştür.

-... Bize Hammâd, Eyyûb*dan; o da Nâfi'den; o da İbn Umer(R)'den tahdîs etti ki (o şöyle demiştir): Peygamber (S) mescidin kıblesinde bir tükürük gördü de bundan dolayı mescid ahâlîsine karşı öfkelenip üzüldü ve şöyle buyurdu: "Şübhesiz Allah, herbiri-nizin yüzünün yöneldiği taraftadır. Binâenaleyh herhangi biriniz namaz içinde bulunduğu zaman sakın tükürmesin". Râvî: Yâhud "Balgam çıkarmasın" buyurdu, dedi. Sonra Rasûlullah indi de onu eliyle kazıdı. Ve ibn Umer: "Herhangi biriniz tükürmek zorunda kaldığı zaman, sol tarafına tükürsün" dedi.

1214 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا كَانَ فِي الصَّلَاةِ فَإِنَّهُ يُنَاجِي رَبَّهُ فَلَا يَبْزُقَنَّ بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَا عَنْ يَمِينِهِ وَلَكِنْ عَنْ شِمَالِهِ تَحْتَ قَدَمِهِ الْيُسْرَى

-...Bize Şu'be tahdîs edip şöyle dedi: Ben Katâde'den işittim; o da Enes(R)'ten: Peygamber (S): (Mü'min) namaz içinde olduğu zaman şübhesiz o Rabb'ı ile munâcaat eder. Bunun için sakın önüne tükürmesin, sağ tarafına da tükürmesin. Fakat (zarurî durumda) sol tarafından sol ayağının altına (tükürebilir)"

بَابٌ مَنْ صَفَّقَ جَاهِلًا مِنْ الرِّجَالِ فِي صَلَاتِهِ لَمْ تَفْسُدْ صَلَاتُهُ فِيهِ سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Namazı İçinde İken Erkeklerden Bilmeyerek El Çırpan Kimsenin Namazının Bozulmayacağı Babı Bu konuda Sehl ibn Sa'd(R)'ın, Peygamber(S)'den hadîsi vardır

بَابٌ إِذَا قِيلَ لِلْمُصَلِّي تَقَدَّمْ أَوْ انْتَظِرْ فَانْتَظَرَ فَلَا بَأْسَ

1215 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّاسُ يُصَلُّونَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُمْ عَاقِدُو أُزْرِهِمْ مِنْ الصِّغَرِ عَلَى رِقَابِهِمْ فَقِيلَ لِلنِّسَاءِ لَا تَرْفَعْنَ رُءُوسَكُنَّ حَتَّى يَسْتَوِيَ الرِّجَالُ جُلُوسًا

Namaz Kılan Kimseye "İleri Git" Yahud "Bekle" Denildiği Zaman, Bunda Be's Yoktur
-....Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: (Bâzı) insanlar Peygamber (S) ile birlikte namaz kılardı. O halde ki, bunlar bellerindeki futalarını, küçük olduğu için (çocuklar gibi) boyunlarına bağlamış olurlardı. Bu sebebden (cemâate gelen kadınlara): Erkekler doğrulup oturmadıkça başlarınızı secdeden kaldırmayınız, denirdi

---

بَاب لَا يَرُدُّ السَّلَامَ فِي الصَّلَاةِ

1216 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ فُضَيْلٍ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنْتُ أُسَلِّمُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي الصَّلَاةِ فَيَرُدُّ عَلَيَّ فَلَمَّا رَجَعْنَا سَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيَّ وَقَالَ إِنَّ فِي الصَّلَاةِ شُغْلًا

Musalli Namaz İçinde İken Selama Mukaabele Etmez
-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber (S) namazda iken kendisine selâm verir idim, O da bana mukaa-bele ederdi. (Necâşî'nin yanından) dönüp geldiğimiz zaman (yine namazda iken) kendisine selâm verdim, fakat bu sefer selâmıma mukaabele etmedi (ve namazdan sonra): "Şübhesiz namaz içinde (Allah ile) azametli bir meşguliyet vardır" buyurdu

---

1217 – حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا كَثِيرُ بْنُ شِنْظِيرٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَاجَةٍ لَهُ فَانْطَلَقْتُ ثُمَّ رَجَعْتُ وَقَدْ قَضَيْتُهَا فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيَّ فَوَقَعَ فِي قَلْبِي مَا اللَّهُ أَعْلَمُ بِهِ فَقُلْتُ فِي نَفْسِي لَعَلَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَدَ عَلَيَّ أَنِّي أَبْطَأْتُ عَلَيْهِ ثُمَّ سَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيَّ فَوَقَعَ فِي قَلْبِي أَشَدُّ مِنْ الْمَرَّةِ الْأُولَى ثُمَّ سَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ عَلَيَّ فَقَالَ إِنَّمَا مَنَعَنِي أَنْ أَرُدَّ عَلَيْكَ أَنِّي كُنْتُ أُصَلِّي وَكَانَ عَلَى رَاحِلَتِهِ مُتَوَجِّهًا إِلَى غَيْرِ الْقِبْلَةِ

-...Bize Ebû Ma'mer tahdîs edip şöyle dedi: Bize Abdulvâris tahdîs edip şöyle dedi: Bize Kesîr ibnu Şınzîr, Atâ ibn Ebî Rebâh'tan tahdîs etti. Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (Mus-ta'lık oğulları seferinde) beni kendisine âid bir ihtiyâca gönderdi. Ben gittim. Sonra o işi yerine getirerek geri döndüm ve kendisine selâm verdim. Fakat Rasûlullah selâmımı karşılamadı. Bunun üzerine kalbimde öyle şiddetli bir hüzün meydana geldi ki, «nun mâhiyetini yalnız Allah bilir. İçimden de: Belki Rasûlullah bana danldı, bu işini ağır yaptığıma hükmetti, dedim. Sonra kendisine tekrar selâm verdim. Yine selâmıma mukaabele etmedi. Bu defa gönlümde birinci de-fakinden daha şiddetli bir hüzün meydana geldi. Sonra Rasülullah'a (üçüncü defa) selâm verdim. Bu kerre (namazdan çıkınca) selâmımı karşıladı. Ve: "Beni, senin selâmına selâm ile mukaabele etmekten, yalnız benim namaz kılmakta bulunmaklığım men' etmiştir" buyurdu. Ve Rasûlullah bu sırada devesi üzerinde kıbleden başka cihete yönelmiş olarak yol alıyordu

---

بَاب رَفْعِ الْأَيْدِي فِي الصَّلَاةِ لِأَمْرٍ يَنْزِلُ بِهِ

1218 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَلَغَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ بَنِي عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ بِقُبَاءٍ كَانَ بَيْنَهُمْ شَيْءٌ فَخَرَجَ يُصْلِحُ بَيْنَهُمْ فِي أُنَاسٍ مِنْ أَصْحَابِهِ فَحُبِسَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَحَانَتْ الصَّلَاةُ فَجَاءَ بِلَالٌ إِلَى أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَالَ يَا أَبَا بَكْرٍ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ حُبِسَ وَقَدْ حَانَتْ الصَّلَاةُ فَهَلْ لَكَ أَنْ تَؤُمَّ النَّاسَ قَالَ نَعَمْ إِنْ شِئْتَ فَأَقَامَ بِلَالٌ الصَّلَاةَ وَتَقَدَّمَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَكَبَّرَ لِلنَّاسِ وَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْشِي فِي الصُّفُوفِ يَشُقُّهَا شَقًّا حَتَّى قَامَ فِي الصَّفِّ فَأَخَذَ النَّاسُ فِي التَّصْفِيحِ * قَالَ سَهْلٌ التَّصْفِيحُ هُوَ التَّصْفِيقُ قَالَ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَا يَلْتَفِتُ فِي صَلَاتِهِ فَلَمَّا أَكْثَرَ النَّاسُ الْتَفَتَ فَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَشَارَ إِلَيْهِ يَأْمُرُهُ أَنْ يُصَلِّيَ فَرَفَعَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَدَهُ فَحَمِدَ اللَّهَ ثُمَّ رَجَعَ الْقَهْقَرَى وَرَاءَهُ حَتَّى قَامَ فِي الصَّفِّ وَتَقَدَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى لِلنَّاسِ فَلَمَّا فَرَغَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ مَا لَكُمْ حِينَ نَابَكُمْ شَيْءٌ فِي الصَّلَاةِ أَخَذْتُمْ بِالتَّصْفِيحِ إِنَّمَا التَّصْفِيحُ لِلنِّسَاءِ مَنْ نَابَهُ شَيْءٌ فِي صَلَاتِهِ فَلْيَقُلْ سُبْحَانَ اللَّهِ ثُمَّ الْتَفَتَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ يَا أَبَا بَكْرٍ مَا مَنَعَكَ أَنْ تُصَلِّيَ لِلنَّاسِ حِينَ أَشَرْتُ إِلَيْكَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ مَا كَانَ يَنْبَغِي لِابْنِ أَبِي قُحَافَةَ أَنْ يُصَلِّيَ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Namaz İçinde İken Meydana Gelecek Herhangi Bir İşten Dolayı Elleri Yukarı Kaldırmak Babı

-...Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'a, Kubâ'daki Amr ibn Avf oğullan arasında bir kavga meydana geldiği haberi ulaştı. Rasûlullah, sahâbîlerinden bir takım insanlarla, onların arasında barış yapmak üzere hemen yola çıktı. Rasûluilah orada alıkonuldu. Namaz vakti de geldi. Bilâl, Ebû Bekr'e geldi ve: Yâ Ebâ Bekr! Rasûlullah alıkonuldu, namaz vakti de geldi. Sen insanlara imamlık yapar mısın? dedi. Ebû Bekr: Peki, istersen kılalım, dedi. Bunun üzerine Bilâl namaza ikaamet etti. Ebû Bekr de öne geçip insanlara namaz kıldırmak için Allâhu Ekber deyip namaza başladı. Bu sırada Rasûlullah, safflar arasında yürüyerek, saffları yara yara geldi ve nihayet birinci saffta dikildi. İnsanlar tasfîha (yânî el çırpmaya) başladılar.Sehl: "Tasfîh", tasfîk; yânî el çırpmaktır, dedi. Sehl şöyle devam etti: Ebû Bekr, namazını kılarken başını çevirmezdi. Arkasındaki cemâat el çırpmayı çoğaltınca başını çevirip baktı ve Rasûlullah'ı gördü ki, Rasûlullah ona işaret edip, insanlara namazı kıldırmasını emretmekte! Ebû Bekr hemen elini kaldırıp (Rasû-lullah'ın kendisine olan bu emrinden dolayı) Allah'a hamd etti. Sonra Ebû Bekr geri geri çekilerek, Peygamber'in arkasına geçti ve saffta dikeldi. Rasûlullah da öne ilerleyip insanlara namazın bakıy-yesini kıldırdı.Namazı bitirince yüzünü insanlardan tarafa döndürüp, şöyle buyurdu: "Ey insanlar! Size ne oluyordu ki, namaz içinde bir şey arız olduğu zaman el çırpmaya başladınız? El çırpmak, ancak kadınlara mahsûstur. Her kime namazı içinde iken bir şey arız olursa Suhhânallah desin". Bu

sözlerden sonar Rasûlullah Ebû Bekr'e yöneldi ve: "Yâ Ebâ Bekri Sana namazı kıldır diye işaret ettiğimiz zaman seni insanlara namaz kıldırmandan men' eden nedir?" diye sordu. Ebû Bekr: "Ebû Kuhâfe oğlu için, Rasûlullah'in önünde durup namaz kıldırması lâyık olmaz" dedi.

بَاب الْخَصْرِ فِي الصَّلَاةِ

1219 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نُهِيَ عَنْ الْخَصْرِ فِي الصَّلَاةِ وَقَالَ هِشَامٌ وَأَبُو هِلَالٍ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Namazda İken Elini Boş Böğrü Üzerine Koyma(nın Hükmü) Babı
-....Bize Hammâd ibn Zeyd, Eyyûb'dan; o da Muhammed ibn Sîrîn'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etmiştir. Ebû Hurey-re: Namazda iken eîi boş böğür üzerine koymak nehyedildi, demiştir. Ve Hişâm ibn Hassan ile Ebû Hilâl Muhammed ibn Selîm, İbn Sîrin'den;o da Ebû Hureyre'den;o da Peygamber(S)'den olmak üzere söylediler

1220 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُصَلِّيَ الرَّجُلُ مُخْتَصِرًا

.
-....Bize Muhammed ibn Şîrîn, Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti. Ebû Hureyre: Kişinin, elini boş böğrü üzerine koyarak namaz kılması nehyedildi, demiştir

---

بَاب يُفْكِرُ الرَّجُلُ الشَّيْءَ فِي الصَّلَاةِ وَقَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِنِّي لَأُجَهِّزُ جَيْشِي وَأَنَا فِي الصَّلَاةِ

1221 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا عُمَرُ هُوَ ابْنُ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَصْرَ فَلَمَّا سَلَّمَ قَامَ سَرِيعًا دَخَلَ عَلَى بَعْضِ نِسَائِهِ ثُمَّ خَرَجَ وَرَأَى مَا فِي وُجُوهِ الْقَوْمِ مِنْ تَعَجُّبِهِمْ لِسُرْعَتِهِ فَقَالَ ذَكَرْتُ وَأَنَا فِي الصَّلَاةِ تِبْرًا عِنْدَنَا فَكَرِهْتُ أَنْ يُمْسِيَ أَوْ يَبِيتَ عِنْدَنَا فَأَمَرْتُ بِقِسْمَتِهِ

İnsan Namaz İçinde İken Herhangi Bir Şeyi Düşünür
Ve Umer (R): Ben namazda iken ordumun mühimmatını hazırlar, tertîb ve tanzîm eylerim, demiştir.
-...Bana İbnu EbîMuleyke, Ukbe ibnu'l-Hâfis(R)'den haber verdi. O şöyle demiştir: Ben Peygamber ile beraber ikindi namazını kıldım. Peygamber namazdan selâm verince, sür'atle kalktı; acele acele kadınlarından birinin yanına girdi. Sonra dışarı çıktı ve sür'atle gitmesinden dolayı cemâatin yüzlerindeki hayretlerini gördü de: "Ben namazda iken bizde biraz altın bulunduğunu hatırladım. Ve bizim yanımızda akşama ulaşmasın-yâhud şöyle dedi: Bizim yanımızda gece geçirmesini- istemedim de, onun taksim edilip dağıtılmasını emrettim" buyurdu

---

1222 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ الْأَعْرَجِ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أُذِّنَ بِالصَّلَاةِ أَدْبَرَ الشَّيْطَانُ لَهُ ضُرَاطٌ حَتَّى لَا يَسْمَعَ التَّأْذِينَ فَإِذَا سَكَتَ الْمُؤَذِّنُ أَقْبَلَ فَإِذَا ثُوِّبَ أَدْبَرَ فَإِذَا سَكَتَ أَقْبَلَ فَلَا يَزَالُ بِالْمَرْءِ يَقُولُ لَهُ اذْكُرْ مَا لَمْ يَكُنْ يَذْكُرُ حَتَّى لَا يَدْرِيَ كَمْ صَلَّى * قَالَ أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ إِذَا فَعَلَ أَحَدُكُمْ ذَلِكَ فَلْيَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ قَاعِدٌ وَسَمِعَهُ أَبُو سَلَمَةَ مِنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) şöyie buyurdu: "Namaz için ezan okunduğu vakit şeytân, ezanı işitmemek için (yâhud ezan sesini duymayacak yere kadar; yâhud ezanı duymasın diye) yüzgeri edip (telâşla) yellene yellene kaçar. Müezzin (ezam bitirip) sustuğu zaman, döner gelir. Namaz için ikaamet edilince, yine arkasını dönüp kaçar. îkaameti bitirip susunca yine dönüp gelir. Artık devamlı insanla bulunur da ona: Namazdan evvel hiç aklında olmayan şeyleri hatırla, der durur.Tâ insan kaç rek'at kıldığını bilmez oluncaya kadar"Ebû Seleme ibnu Abdirrahmân: Sizden herhangi biriniz bunu yaptığı zaman oturur hâldeyken iki secde yapsın, dedi. Ve Ebû Seleme bunu Ebû Hureyre(R)'den işitmiştir.

1223 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ النَّاسُ أَكْثَرَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَلَقِيتُ رَجُلًا فَقُلْتُ بِمَا قَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبَارِحَةَ فِي الْعَتَمَةِ فَقَالَ لَا أَدْرِي فَقُلْتُ لَمْ تَشْهَدْهَا قَالَ بَلَى قُلْتُ لَكِنْ أَنَا أَدْرِي قَرَأَ سُورَةَ كَذَا وَكَذَا

-....Bana ibnu EbîZi'b, Saîd el-Makburî'den haber verdi. O şöyle demiştir: Ebû Hureyre şöyle dedi: İnsanlar, Ebû Hureyre Peygamber'den çok hadîs rivayet ediyor, deyip duruyorlardı. Bir adama kavuştum da ona:
— Rasûlullah (S) dün gece yatsı namazında ne okudu? Diye sordum.
O zât: — (Ne okuduğunu) bilmiyorum, dedi.
Ben:
— Sen o namazda hâzır bulunmadın mı? dedim.
O:
— Evet, bulundum, dedi. (Ebû Hureyre dedi ki:)
— Lâkin ben Rasûlullah'ın o namazda şu ve şu süreleri okuduğunu bilmekteyim, dedi

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَابُ مَا جَاءَ فِي السَّهْوِ إِذَا قَامَ مِنْ رَكْعَتَيْ الْفَرِيضَةِ

1224 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ بُحَيْنَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ صَلَّى لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَكْعَتَيْنِ مِنْ بَعْضِ الصَّلَوَاتِ ثُمَّ قَامَ فَلَمْ يَجْلِسْ فَقَامَ النَّاسُ مَعَهُ فَلَمَّا قَضَى صَلَاتَهُ وَنَظَرْنَا تَسْلِيمَهُ كَبَّرَ قَبْلَ التَّسْلِيمِ فَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ ثُمَّ سَلَّمَ

Musalli, Farzın İki Rek'atından, Oturmayarak Kalktığı Zaman Bu Yanılma Hakkında Gelen Hadis Babı

-....Abdullah ibn Buhayne (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bize namazların birinden iki rek'at kıldırdı. Sonra (birinci teşehhüd için) oturmadan ayağa kalktı. Cemâat de O'nunla beraber ayağa kalktı. Rasûlullah namazını tamamladığında biz selâm vermesini beklerken, selâm vermeden evvel Allâhu Ekber dedi ve oturduğu hâlde (yanılmadan dolayı) iki secde yaptı, sonra da selâm verdi

---

1225 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ بُحَيْنَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ مِنْ اثْنَتَيْنِ مِنْ الظُّهْرِ لَمْ يَجْلِسْ بَيْنَهُمَا فَلَمَّا قَضَى صَلَاتَهُ سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ بَعْدَ ذَلِكَ

-....Abdullah ibnu Buhayne (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) öğle namazının ilk iki rek'atından sonra,

aralarında oturmadan (üçüncü rek'ata) kalktı. Namazını edâ ettiği zaman iki secde yaptı. Sonra bu iki secdenin ardından selâm verdi

---

بَابٌ إِذَا صَلَّى خَمْسًا

1226 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى الظُّهْرَ خَمْسًا فَقِيلَ لَهُ أَزِيدَ فِي الصَّلَاةِ فَقَالَ وَمَا ذَاكَ قَالَ صَلَّيْتَ خَمْسًا فَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ بَعْدَ مَا سَلَّمَ

Musalli Dört Rek'atlı Farzı Beş Rek'at Kıldığı Zaman?
-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: (Bir defasında) Rasûlullah (S) öğle namazını beş rek'at kıldırdı. Kendisine: Namazda artırma mı yapıldı? diye soruldu. Rasûlullah: "Bu nasıl suâldir?" buyurdu. Sonra sahâbî de: Namazı beş rek'at kıldırdınız, dedi. Bu cevâb üzerine Rasûlullah, selâm verdikten sonra (yanılmadan dolayı) iki defa secde etti

---

بَاب إِذَا سَلَّمَ فِي رَكْعَتَيْنِ أَوْ فِي ثَلَاثٍ فَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ مِثْلَ سُجُودِ الصَّلَاةِ أَوْ أَطْوَلَ

1227 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَلَّى بِنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الظُّهْرَ أَوْ الْعَصْرَ فَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ ذُو الْيَدَيْنِ الصَّلَاةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَقَصَتْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَصْحَابِهِ أَحَقٌّ مَا يَقُولُ قَالُوا نَعَمْ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ أُخْرَيَيْنِ ثُمَّ سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ قَالَ سَعْدٌ وَرَأَيْتُ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ صَلَّى مِنْ الْمَغْرِبِ رَكْعَتَيْنِ فَسَلَّمَ وَتَكَلَّمَ ثُمَّ صَلَّى مَا بَقِيَ وَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ وَقَالَ هَكَذَا فَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Namaz Kılan Kimse İki Rek'atta.Selam Verdiği Zaman; Yahud Üç Rek'atta Selam Verdiği Zaman Namaz Sacdesi Gibi veya Ondan Uzun İki Secde Yapar
-....BizeŞu'be, Sa'dibn İbrâhîm'den; odaEbû Seleme'den tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Bir defa Peygamber (S) bize öğle veya ikindi namazını kıldırıp iki rek'atta selâm verdi. Zu'I-Yedeyn isimli sahâbî hemen: Yâ Rasûlallah, namaz kısaldı mı? dedi. Peygamber, sahâbîlerine hitaben: "Zu'l-Yedeyn'in söylemekte olduğu doğru mu?" diye sordu. Sahâbîler evet dediler. Bunun üzerine Peygamber, sonuncu iki rek'atı da kıldırdı, sonra (yanılmadan dolayı) iki secde yaptı.Sa'd ibn İbrâhîm şöyle dedi: Ben Urvetu'bnu'z-Zubeyr'i gördüm ki, o, akşam namazından iki rek'at kıldırıp (yanılarak) selâm verdi ve konuştu. Sonra kalan rek'atı kıldırdı ve (yanılmaktan dolayı) iki secde yaptı. Ve: İşte ben, Peygamber'in böyle yaptığını gördüm, dedi

---

بَابُ مَنْ لَمْ يَتَشَهَّدْ فِي سَجْدَتَيْ السَّهْوِ وَسَلَّمَ أَنَسٌ وَالْحَسَنُ وَلَمْ يَتَشَهَّدَا وَقَالَ قَتَادَةُ لَا يَتَشَهَّدُ

1228 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ أَبِي تَمِيمَةَ السَّخْتِيَانِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْصَرَفَ مِنْ اثْنَتَيْنِ فَقَالَ لَهُ ذُو الْيَدَيْنِ أَقَصُرَتْ الصَّلَاةُ أَمْ نَسِيتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصَدَقَ ذُو الْيَدَيْنِ فَقَالَ النَّاسُ نَعَمْ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى اثْنَتَيْنِ أُخْرَيَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ ثُمَّ كَبَّرَ فَسَجَدَ مِثْلَ سُجُودِهِ أَوْ أَطْوَلَ ثُمَّ رَفَعَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ عَلْقَمَةَ قَالَ قُلْتُ لِمُحَمَّدٍ فِي سَجْدَتَيْ السَّهْوِ تَشَهُّدٌ قَالَ لَيْسَ فِي حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ

İki Sehv Secdesinin Ardından Teşehhüd Okumayan Kimse Babı
Ve Enes ibn Mâlik ile Hasen el-Basrî,iki sehv secdesi akabinde, teşehhüd okumaksızın selâm vermişlerdir. Katâde de: Sehv secdesi yapan teşehhüd okumaz» demiştir.

-...Muhammed ibn Sîrîn'den; o daEbû Hureyre(R)'den şöyle haber verdi: Rasûlullah (S) iki rek'attan ayrıldı. Zu'1-Yedeyn ona: Yâ Rasûlallah, namaz mı kısaldı, yoksa unuttun mu? dedi. Rasûlul-Iah: "Zu'l-Yedeyn doğru mu söyledi?"buyurdu. İnsanlar: Evet, doğru söyledi, dediler. Bu cevâb üzerine Rasûlullah kalktı ve sonuncu rek'-atı da kıldırdı. Sonra selâm verdi. Sonra tekbîr alıp secdeye vardı. Her zamanki sucûdu kadar yâhud daha uzun müddet secdede kaldı. Sonra başını kaldırdı.Seleme şöyle demiştir: Ben, Muhammed ibn Sîrîn'e: Sehv secdelerinde teşehhüd var mıdır? dedim. İbn Şîrîn: Ebû Hureyre hadîsinde teşehhüd yoktur, dedi.

بَاب مَنْ يُكَبِّرُ فِي سَجْدَتَيْ السَّهْوِ

1229 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِحْدَى صَلَاتَيْ الْعَشِيِّ قَالَ مُحَمَّدٌ وَأَكْثَرُ ظَنِّي الْعَصْرَ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ ثُمَّ قَامَ إِلَى خَشَبَةٍ فِي مُقَدَّمِ الْمَسْجِدِ فَوَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهَا وَفِيهِمْ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَهَابَا أَنْ يُكَلِّمَاهُ وَخَرَجَ سَرَعَانُ النَّاسِ فَقَالُوا أَقَصُرَتْ الصَّلَاةُ وَرَجُلٌ يَدْعُوهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذُو الْيَدَيْنِ فَقَالَ أَنَسِيتَ أَمْ قَصُرَتْ فَقَالَ لَمْ أَنْسَ وَلَمْ تُقْصَرْ قَالَ بَلَى قَدْ نَسِيتَ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ ثُمَّ كَبَّرَ فَسَجَدَ مِثْلَ سُجُودِهِ أَوْ أَطْوَلَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَكَبَّرَ ثُمَّ وَضَعَ رَأْسَهُ فَكَبَّرَ فَسَجَدَ مِثْلَ سُجُودِهِ أَوْ أَطْوَلَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَكَبَّرَ

Sehvin İki Secdesinde Allâhu Ekber Diyen Kimse Babı

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) öğle veya ikindi namazlarından birini kıldırdı. Muhammed ibn Şîrîn; Zan-nımın çoğu ikindi namazı olmasıdır, demiştir.Peygamber, iki rek'at kıldırdıktan sonra selâm verdi. Ondan sonra mescidin önündeki bir tahta parçasına doğru kalktı, elini onun üzerine koydu. O cemâatin içinde Ebû Bekr ve Umer de vardı. Bu ikisi Peygamber'le kelâm etmekten heybet duyup çekindiler. İnsanların acele edenleri çıktılar da (kendi kendilerine): Namaz kısaldı mı? (yâhud: Namaz kısaldı), dediler. Yine o cemâatin içinde Peygamber'in Zu'l-Yedeyn ismini vermekte olduğu bir zât da vardı. O zât: (Yâ Rasûlallah!) Unuttun mu, yoksa namaz mı kısaldı? dedi. Peygamber: "Unutmadım da, kısalmadı da" buyurdu. O zât: Evet, unuttuğun muhakkak, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah iki rek'at kıldırdı. Sonra selâm yerdi. Sonra tekbîr alıp secdeye vardı. Her vakitki sucûdu kadar yâhud daha uzun müddet secdede kaldı. Sonra başını kaldırıp tekbîr aldı. Sonra başını yere koydu. Sonra tekbîr alıp yine (ilk) sucûdu gibi yâhud daha uzun bir secde yaptı. Sonra başım kaldırıp tekbîr aldı

1230 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ بُحَيْنَةَ الْأَسْدِيِّ حَلِيفِ بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ فِي صَلَاةِ الظُّهْرِ وَعَلَيْهِ جُلُوسٌ فَلَمَّا أَتَمَّ صَلَاتَهُ سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ فَكَبَّرَ فِي كُلِّ سَجْدَةٍ وَهُوَ جَالِسٌ قَبْلَ أَنْ يُسَلِّمَ وَسَجَدَهُمَا النَّاسُ مَعَهُ مَكَانَ مَا نَسِيَ مِنْ الْجُلُوسِ * تَابَعَهُ ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ فِي التَّكْبِيرِ

-....Bizeel-Leys, İbn Şihâb'dan; o da Abdu'I-Muttalib oğulları'nın yeminli dostu olan İbnu Buhayne oğlu Abdullah el-Esdî 'den tahdîs etti ki (o şöyle demiştir): Rasûlullah (S) öğle namazını kıldırdığı sırada, üzerinde teşehhüde oturmak vazifesi varken (oturmayıp üçüncü rek'ata) kalktı. Namazını tamamladığı zaman iki defa secde yaptı. Şöyle ki: Oturduğu hâlde, selâm vermeden evvel her bir secdede tekbîr aldı,Unuttuğu oturmanın yerine Peygamber'le beraber bu iki secdeyi insanlar da yaptılar.İki sehv secdesinde tekbîr getirmek hakkındaki bu hadîsi İbn Şihâb'dan rivayet etmekte, İbnu Cureyc, el-Leys ibn Sa'd'a mutâbaat eylemiştir

---

بَابٌ إِذَا لَمْ يَدْرِ كَمْ صَلَّى ثَلَاثًا أَوْ أَرْبَعًا سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ

1231 - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الدَّسْتَوَائِيُّ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا نُودِيَ بِالصَّلَاةِ أَدْبَرَ الشَّيْطَانُ وَلَهُ ضُرَاطٌ حَتَّى لَا يَسْمَعَ الْأَذَانَ فَإِذَا قُضِيَ الْأَذَانُ أَقْبَلَ فَإِذَا ثُوِّبَ بِهَا أَدْبَرَ فَإِذَا قُضِيَ التَّثْوِيبُ أَقْبَلَ حَتَّى يَخْطِرَ بَيْنَ الْمَرْءِ وَنَفْسِهِ يَقُولُ اذْكُرْ كَذَا وَكَذَا مَا لَمْ يَكُنْ يَذْكُرُ حَتَّى يَظَلَّ الرَّجُلُ إِنْ يَدْرِي كَمْ صَلَّى فَإِذَا لَمْ يَدْرِ أَحَدُكُمْ كَمْ صَلَّى ثَلَاثًا أَوْ أَرْبَعًا فَلْيَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ

Musalli Kaç Rek'at; Üç Rek'at Mı Yahud Dört Rek'at Mı Kıldığını Bilmediği Zaman, Oturduğu Halde İki Kerre Secde Eder .

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Namaza nida edildiği vakit şeytân ezanı işitmemek için yüz-geri edip yeltene yellene kaçar. Ezan bitirildiği zaman gelir. Namaz için ikaamet edilince yine yüzgeri edip kaçar. İkaamet okumak bitirilince yine gelir, insan ile kalbi arasına sokulur. Fulan şeyi hatırla, fulan şeyi hatırla diyerek (namazdan evvel insanın) hiç de aklında olmayan şeyleri hatırlatır durur. Nihayet insan kaç rek'at kıldığını bilemez olur. İşte herhangi biriniz kaç rek'at; üç rek'at mı, yoksa dört rek'at mı kıldığını bilmediği zaman, oturur hâlde iki kerre secde etsin"

بَابُ السَّهْوِ فِي الْفَرْضِ وَالتَّطَوُّعِ وَسَجَدَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا سَجْدَتَيْنِ بَعْدَ وِتْرِهِ

1232 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا قَامَ يُصَلِّي جَاءَ الشَّيْطَانُ فَلَبَسَ عَلَيْهِ حَتَّى لَا يَدْرِيَ كَمْ صَلَّى فَإِذَا وَجَدَ ذَلِكَ أَحَدُكُمْ فَلْيَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ

Farz Namazda ve Nafile Namazda Yanılmak Babı

Ve ibn Abbâs (R) vitr namazını kıldıktan sonra iki kerre secde etmiştir.

-...Ebû Hureyre (R) şöyle haber verdi: Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Herhangi biriniz kalkıp namaza durduğu zaman şeytân gelir ve namazını karıştırır. Nihayet o kimse kaç rek'at kıldığını bilemez. Sizden herhangi biriniz bu karışıklığı hissettiği zaman oturur ya- ziyette iken iki kerre secde etsin "

بَابٌ إِذَا كُلِّمَ وَهُوَ يُصَلِّي فَأَشَارَ بِيَدِهِ وَاسْتَمَعَ

1233 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو عَنْ بُكَيْرٍ عَنْ كُرَيْبٍ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ وَالْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَزْهَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَرْسَلُوهُ إِلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَقَالُوا اقْرَأْ عَلَيْهَا السَّلَامَ مِنَّا جَمِيعًا وَسَلْهَا عَنْ الرَّكْعَتَيْنِ بَعْدَ صَلَاةِ الْعَصْرِ وَقُلْ لَهَا إِنَّا أُخْبِرْنَا عَنْكِ أَنَّكِ تُصَلِّينَهُمَا وَقَدْ بَلَغَنَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْهَا وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَكُنْتُ أَضْرِبُ النَّاسَ مَعَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْهَا فَقَالَ كُرَيْبٌ فَدَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَبَلَّغْتُهَا مَا أَرْسَلُونِي فَقَالَتْ سَلْ أُمَّ سَلَمَةَ فَخَرَجْتُ إِلَيْهِمْ فَأَخْبَرْتُهُمْ بِقَوْلِهَا فَرَدُّونِي إِلَى أُمِّ سَلَمَةَ بِمِثْلِ مَا أَرْسَلُونِي بِهِ إِلَى عَائِشَةَ فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْهَى عَنْهَا ثُمَّ رَأَيْتُهُ يُصَلِّيهِمَا حِينَ صَلَّى الْعَصْرَ ثُمَّ دَخَلَ عَلَيَّ وَعِنْدِي نِسْوَةٌ مِنْ بَنِي حَرَامٍ مِنْ الْأَنْصَارِ فَأَرْسَلْتُ إِلَيْهِ الْجَارِيَةَ فَقُلْتُ قُومِي بِجَنْبِهِ فَقُولِي لَهُ تَقُولُ لَكَ أُمُّ سَلَمَةَ يَا رَسُولَ اللَّهِ سَمِعْتُكَ تَنْهَى عَنْ هَاتَيْنِ وَأَرَاكَ تُصَلِّيهِمَا فَإِنْ أَشَارَ بِيَدِهِ فَاسْتَأْخِرِي عَنْهُ فَفَعَلَتْ الْجَارِيَةُ فَأَشَارَ بِيَدِهِ فَاسْتَأْخَرَتْ عَنْهُ فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ يَا بِنْتَ أَبِي أُمَيَّةَ سَأَلْتِ عَنْ الرَّكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْعَصْرِ وَإِنَّهُ أَتَانِي نَاسٌ مِنْ عَبْدِ الْقَيْسِ فَشَغَلُونِي عَنْ الرَّكْعَتَيْنِ اللَّتَيْنِ بَعْدَ الظُّهْرِ فَهُمَا هَاتَانِ

İnsan Namaz Kılmakta İken Kendisine Söz Söylendiği ve Onun da Bu Kelamı İşitip Eli ile İşaret Ettiği Zaman (Hüküm Nasıl Olur)?

-...(İbn Abbâs'ın kölesi Kureyb şöyle demiştir:) İbn Abbâs, Mısver ibn Mahrame ve Abdurrahmân ibn Ezher -Allah onlardan razı olsun- ben Kureyb'i, Âişe'ye gönderdiler de: Hepimizden Âişe'ye selâm söyle

ve ona ikindinin farzından sonraki iki rek'at nafile namazın hükmünden sor; ve ona: "Bu namazı senin kılmakta olduğundan haberdâr olduğumuzu, hâlbuki Peygamber(S)'in bu iki rek'at namazdan sahâbîleri men' ettiği haberinin bize ulaştığını" söyle dediler. Ve İbn Abbâs (ilâve olarak): Ben, Umer ibn Hattâb ile beraber halktan böyle iki rek'at namaz kılan insanları döverdim, demişti. Kureyb dedi ki: Ben Âişe'nin yanına girdim ve beni gönderenlerin benimle yolladıkları haberi kendisine tebliğ ettim. Âişe bana cevaben: Sen bu mes'eleyi Ümmü Seleme'ye sor, dedi. Ben de yanından çıktım ve o üç zâta gelip, Âişe' nin cevâbını onlara haber verdim. Onlar beni Âişe'ye gönderdikleri gibi, bu defa da Ümmü Seleme'ye gönderdiler. Ümmü Seleme (R) şöyle dedi: Ben, Peygamber(S)'den,halkı ikindiden sonraki bu namazdan nehyederken işittim. Sonra bir kerre de Peygamber'i, ikindi namazını kıldığı sırada iki rek'at namaz daha kılarken gördüm. Şöyle ki: Rasûlullah benim odama girmişti. Fakat -o sırada yanımda Ensâr'dan, Haram oğullarından bir takım kadın konuklar bulunuyordu. Rasûlullah namaz kılmağa başladı. O'nun böyle ikindinin akabinde benim yanıma girmesinden sonra namaz kıldığını görünce kendisine bir kız gönderdim ve kıza: Rasûlullah'in yanında dur:"Yâ Rasûlallah! Sana Ümmü Seleme,şu iki rek'at namazdan nehyettiğini işittim, hâlbuki şimdi seni onları kılıyorsun görüyorum" diye soruyor de! Eğer Rasûlullah (namazda bulunduğuna) eliyle işaret ederse, yanından geri çekil, dedim. Kız bu emrimi yerine getirdi. Ve hakîkaten Rasûlullah eliyle işaret etti; kız da O'ndan geri çekildi. Rasûlullah namazdan ayrılınca bana hitaben: "Ey Ebâ Ümeyye kızı! İkindi namazından sonar kıldığım iki rek'at.namazdan sormuştun. Bunun sebebi şudur: Bana Abdu "l-Kays kabilesinden bir takım insanlar gelmişti. Bunlar, şu öğle namazından sonraki iki rek'at (nâfile) namazdan beni meşgul edip alıkoymuşlardı. İşte kıldığım iki rek'at namaz, öğlenin o iki rek'at son sünnettidir" buyurdu.

بَابُ الْإِشَارَةِ فِي الصَّلَاةِ قَالَهُ كُرَيْبٌ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

1234 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَلَغَهُ أَنَّ بَنِي عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ كَانَ بَيْنَهُمْ شَيْءٌ فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصْلِحُ بَيْنَهُمْ فِي أُنَاسٍ مَعَهُ فَحُبِسَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَحَانَتْ الصَّلَاةُ فَجَاءَ بِلَالٌ إِلَى أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ يَا أَبَا بَكْرٍ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ حُبِسَ وَقَدْ حَانَتْ الصَّلَاةُ فَهَلْ لَكَ أَنْ تَؤُمَّ النَّاسَ قَالَ نَعَمْ إِنْ شِئْتَ فَأَقَامَ بِلَالٌ وَتَقَدَّمَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَكَبَّرَ لِلنَّاسِ وَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْشِي فِي الصُّفُوفِ حَتَّى قَامَ فِي الصَّفِّ فَأَخَذَ النَّاسُ فِي التَّصْفِيقِ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَا يَلْتَفِتُ فِي صَلَاتِهِ فَلَمَّا أَكْثَرَ النَّاسُ الْتَفَتَ فَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَشَارَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُهُ أَنْ يُصَلِّيَ فَرَفَعَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَدَيْهِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَرَجَعَ الْقَهْقَرَى وَرَاءَهُ حَتَّى قَامَ فِي الصَّفِّ فَتَقَدَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى لِلنَّاسِ فَلَمَّا فَرَغَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ مَا لَكُمْ حِينَ نَابَكُمْ شَيْءٌ فِي الصَّلَاةِ أَخَذْتُمْ فِي التَّصْفِيقِ إِنَّمَا التَّصْفِيقُ لِلنِّسَاءِ مَنْ نَابَهُ شَيْءٌ فِي صَلَاتِهِ فَلْيَقُلْ سُبْحَانَ اللَّهِ فَإِنَّهُ لَا يَسْمَعُهُ أَحَدٌ حِينَ يَقُولُ سُبْحَانَ اللَّهِ إِلَّا الْتَفَتَ يَا أَبَا بَكْرٍ مَا مَنَعَكَ أَنْ تُصَلِّيَ لِلنَّاسِ حِينَ أَشَرْتُ إِلَيْكَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَا كَانَ يَنْبَغِي لِابْنِ أَبِي قُحَافَةَ أَنْ يُصَلِّيَ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Namaz Kılmakta Olan Kimsenin, Namaz İçinde İken İşaret Yapması Babı
Bu konudaki hadîsi Kureyb, Ümmü Seleme(R)'den; o da Peygamber(S)'den söylemiştir.
-....Sehl ibn Sa'd es-Sâidî (R) şöyle demiştir: Bir defasında Rasûlullah'a Amr ibn Avf oğullan arasında bir kavga meydana geldiği haberi ulaşmıştı. Rasûlullah hemen beraberindeki bir takım insanlar içinde olarak, onların arasında barış yapmak üzere yola çıktı. Bu esnada namaz vakti de olmuştu. Bilâl, Ebû Bekr'e geldi de: Yâ Ebâ Bekr! Şübhesiz Rasûlullah gittiği yerde alıkonulmuştur. Namaz vakti de olmuştur. Sen insanlara imamlık yapar mısın? dedi. Ebû Bekr: Peki, istersen kılalım, dedi. Akabinde Bilâl namaz için ikaa-met etti. Ebû Bekr de öne geçip tekbîr alarak insanlara namaz kıldırmaya başladı. İnsanlar henüz namazda iken Rasûlullah safflar içinde yürüyerek geldi, nihayet saffta dikeldi. İnsanlar el çırpmaya başladılar. Ebû Bekr, namazını kılarken başını çevirip bakmazdı. Arkasındaki cemâat el çırpmayı

çoğaltınca, başını çevirip baktı ki, Rasûlullah kendisine işaret etmekte ve namazı kıldırmasını emir buyurmaktadır. Ebû Bekr hemen iki elini kaldırıp Allah'a hamd etti, sonra geri geri giderek Rasûlullah'ın arkasına çekildi, saffın içinde durdu. Rasûlullah da öne geçip insanlara namazı kıldırdı. Rasûlullah namazdan çıkınca yüzünü insanlara yöneltti de şöyle buyurdu: "Ey insanlar! Size ne oluyordu ki, namaz içinde iken size bir şey arız olduğu zaman el çırpmaya başladınız? El çırpmak ancak kadınlara mahsûstur. Sizden her kime namazı içinde iken herhangi bir şey arız olursa Subhânallah desin. Şu muhakkak ki, o Subhânal-lah dediği zaman, onu işiten kimse muhakkak yüzünü çevirip bakacaktır. Yâ Ebâ Bekr, sana işaret ettiğim zaman, insanlara namaz kıldırmaktan seni men' eden nedir?" diye sordu. Ebû Bekr de: EbûKuhâ-fe oğlu için, Rasûhıilah'ın önünde durup namaz kıldırması lâyık olmaz, dedi.

1235 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنَا الثَّوْرِيُّ عَنْ هِشَامٍ عَنْ فَاطِمَةَ عَنْ أَسْمَاءَ قَالَتْ دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَهِيَ تُصَلِّي قَائِمَةً وَالنَّاسُ قِيَامٌ فَقُلْتُ مَا شَأْنُ النَّاسِ فَأَشَارَتْ بِرَأْسِهَا إِلَى السَّمَاءِ فَقُلْتُ آيَةٌ فَقَالَتْ بِرَأْسِهَا أَيْ نَعَمْ

-..Esmâbintu EbîBekr şöyle demiştir: Ben Âişe'nin yanına girdim; o dikilmiş namaz kılmakta idi. İnsanlar da hep dikilmiş namaz kılıyorlardı. Ben, insanların hâli nedir? diye sordum. Âişe (güneş tutulduğunu anlatmak için) başı ile gökyüzüne doğru işaret etti. Ben yine: Bu bir âyet (yânı insanlara bir azâb alâmeti) mi? dedim. Âişe başıyle evet diye işaret etti.

1236 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهَا قَالَتْ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِهِ وَهُوَ شَاكٍ جَالِسًا وَصَلَّى وَرَاءَهُ قَوْمٌ قِيَامًا فَأَشَارَ إِلَيْهِمْ أَنْ اجْلِسُوا فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ فَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا وَإِذَا رَفَعَ فَارْفَعُوا

-... Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) hasta olduğu hâlde evinde oturarak namaz kıldıydı. Arkasında da bir takım insanlar ayakta namaz kıldılar. Rasûlullah onlara (namaz içinde iken eliyle) "Oturunuz!" diye işaret etti. Namazdan çıktığı zaman. "İmâm ancak kendisine uyulsun diye imâm edilir. Öyle olunca, imâm rukû'a vardığı vakit rukû'a varın; başını kaldırdığı vakit siz de başlarınızı kaldırın" buyurdu

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَابٌ فِي الْجَنَائِزِ

وَمَنْ كَانَ آخِرُ كَلَامِهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَقِيلَ لِوَهْبِ بْنِ مُنَبِّهٍ أَلَيْسَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مِفْتَاحُ الْجَنَّةِ قَالَ بَلَى وَلَكِنْ لَيْسَ مِفْتَاحٌ إِلَّا لَهُ أَسْنَانٌ فَإِنْ جِئْتَ بِمِفْتَاحٍ لَهُ أَسْنَانٌ فُتِحَ لَكَ وَإِلَّا لَمْ يُفْتَحْ لَكَ

Cenazeler Hakkında ve Son Sözü "La ilahe illellah" Olan Kimse Hakkındadır Ve Vehb ibn Münebbih'e: Lâ ilahe HleHlâh cennetin anahtarı değil midir? denildi. Vehb: Evet, anahtarıdır; lâkin bu anahtarın muhakkak kendine mahsûs bir takım dişleri vardır. Eğer sen cennetin kapısı önüne dişleri bulunan bîr anahtar ile gelirsen o kapı sana açılır, yoksa kapı sana açılmaz, demiştir

---

1237 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا مَهْدِيُّ بْنُ مَيْمُونٍ حَدَّثَنَا وَاصِلٌ الْأَحْدَبُ عَنْ الْمَعْرُورِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ

عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَانِي آتٍ مِنْ رَبِّي فَأَخْبَرَنِي أَوْ قَالَ بَشَّرَنِي أَنَّهُ مَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِي لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئاً دَخَلَ الْجَنَّةَ قُلْتُ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قَالَ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ

-.... Ebû Zerr (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Bana Rabb 'im tarafından gelen (Cibril) geldi de: Ümmetimden her kim Allah 'a hiçbir şeyi ortak tanımayarak ölürse, o kimse cennete girer, diye haber verdi -veya bununla beni müjdeledi-" buyurdu. Ben: — (Yâ Rasûlallah!) O adam zina ettiği ve hırsızlık yaptığı tak-dîrde de (yine cennete girer) mi? dedim. Rasûlullah: —"(Evet) zina ettiği ve hırsızlık yaptığı takdîrde de"

1238 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا شَقِيقٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ مَاتَ يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئاً دَخَلَ النَّارَ وَقُلْتُ أَنَا مَنْ مَاتَ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئاً دَخَلَ الْجَنَّةَ

-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Allah'a bir şeyi ortak sayarak ölen kimse cehenneme girer" buyurdu. Ben de: Allah'a hiçbir şeyi ortak kılmayarak ölen kimse cennete girer, dedim

---

بَاب الْأَمْرِ بِاتِّبَاعِ الْجَنَائِزِ

1239 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَشْعَثِ قَالَ سَمِعْتُ مُعَاوِيَةَ بْنَ سُوَيْدِ بْنِ مُقَرِّنٍ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَمَرَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَبْعٍ وَنَهَانَا عَنْ سَبْعٍ أَمَرَنَا بِاتِّبَاعِ الْجَنَائِزِ وَعِيَادَةِ الْمَرِيضِ وَإِجَابَةِ الدَّاعِي وَنَصْرِ الْمَظْلُومِ وَإِبْرَارِ الْقَسَمِ وَرَدِّ السَّلَامِ وَتَشْمِيتِ الْعَاطِسِ وَنَهَانَا عَنْ آنِيَةِ الْفِضَّةِ وَخَاتَمِ الذَّهَبِ وَالْحَرِيرِ وَالدِّيبَاجِ وَالْقَسِّيِّ وَالْإِسْتَبْرَقِ

Cenazelerin Ardından Gitmekle Emr Edilmesi Babı
-...el-Berâu'bnu Âzib (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bize yedi şeyi işlememizi emretti, yedi şeyden de bizi nehy eyledi: Peygamber bize cenazeler ardından gitmeyi; hastayı ziyaret etmeyi; da'vetçiyi icabet eylemeyi; zulme uğramışa yardım etmeyi; yemini kabul etmeyi; selâmı karşılamayı; aksırana duâ etmeyi emreyledi. Yine Peygamber (S) bizi gümüş kap (kullanmak)tan; altın yüzükten; harîr, dîbâc, kas-sıyy, istebrak (denilen ipekli kumaşları kullanmaktan da nehyetti.

1240 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ الْأَوْزَاعِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ خَمْسٌ رَدُّ السَّلَامِ وَعِيَادَةُ الْمَرِيضِ وَاتِّبَاعُ الْجَنَائِزِ وَإِجَابَةُ الدَّعْوَةِ وَتَشْمِيتُ الْعَاطِسِ * تَابَعَهُ عَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ وَرَوَاهُ سَلَامَةُ عَنْ عُقَيْلٍ

-...ize Muhammed ez-Zuhlî tahdîs edip şöyle dedi: Bize Amr ibn Ebî Seleme, el-Evzâî'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Bana İbnu Şİhâb haber verip şöyle dedi: Bana Saîd ibnuM-Müseyyeb haber.verdi ki Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim; şöyle buyuruyordu: "Müslümânın müslümân üzerindeki hakkı beştir: Selâmı karşılamak; hastayı ziyaret etmek; cenazeler ardından gitmek, da'vete icabet eylemek ye aksırana duâ eylemek" Bu hadîsi rivayet etmekte Amr ibn Ebî Seleme'ye, Abdurrazzâk ibn Hemmâm mutâbaat etmiş ve bize Ma'mer ibn Râşid haber verdi demiştir. Bu hadîsi, Selâme ibn Ravh, Ukayl ibn Hâlid'den rivayet etmiştir.

بَاب الدُّخُولِ عَلَى الْمَيِّتِ بَعْدَ الْمَوْتِ إِذَا أُدْرِجَ فِي كَفَنِهِ

1241 - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي مَعْمَرٌ وَيُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ قَالَتْ أَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَلَى فَرَسِهِ مِنْ مَسْكَنِهِ بِالسُّنْحِ حَتَّى نَزَلَ فَدَخَلَ الْمَسْجِدَ فَلَمْ يُكَلِّمْ النَّاسَ حَتَّى دَخَلَ عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَتَيَمَّمَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُسَجًّى بِبُرْدِ حِبَرَةٍ فَكَشَفَ عَنْ وَجْهِهِ ثُمَّ أَكَبَّ عَلَيْهِ فَقَبَّلَهُ ثُمَّ بَكَى فَقَالَ بِأَبِي أَنْتَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ لَا يَجْمَعُ اللَّهُ عَلَيْكَ مَوْتَتَيْنِ أَمَّا الْمَوْتَةُ الَّتِي كُتِبَتْ عَلَيْكَ فَقَدْ مُتَّهَا قَالَ أَبُو سَلَمَةَ فَأَخْبَرَنِي ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ خَرَجَ وَعُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يُكَلِّمُ النَّاسَ فَقَالَ اجْلِسْ فَأَبَى فَقَالَ اجْلِسْ فَأَبَى فَتَشَهَّدَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَمَالَ إِلَيْهِ النَّاسُ وَتَرَكُوا عُمَرَ فَقَالَ أَمَّا بَعْدُ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ يَعْبُدُ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنَّ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ مَاتَ وَمَنْ كَانَ يَعْبُدُ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى {وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ} إِلَى الشَّاكِرِينَ وَاللَّهِ لَكَأَنَّ النَّاسَ لَمْ يَكُونُوا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ حَتَّى تَلَاهَا أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَتَلَقَّاهَا مِنْهُ النَّاسُ فَمَا يُسْمَعُ بَشَرٌ إِلَّا يَتْلُوهَا

Ölümden Sonra, Kefeni İçine Sarıldığı Zaman Ölünün Yanına Girmek Babı

nuşmadı. Doğru Âişe'nin odasına girdi. Hemen Peygamber'e yaklaştı. Peygamber'in yüzü Yemânî bir bürde ile örtülü idi. Yüzünden örtüyü açtı. Sonra üzerine kapandı ve O'nu öptü; sonra ağladı. Bunun ardından: Yâ Nebiyallah! Babam sana feda olsun. Allah sana bu ölüm şiddetinden başka ikinci bir ölüm vermeyecektir. Sana yazılmış olan bu mukadder ölüm geçidini ise şimdi geçmiş bulunuyorsun, dedi. Râvî Ebû Seleme şöyle dedi: İbn Abbâs da bana şunu haber verdi. Ebû Bekr, Âişe'nin odasından çıktı. O sırada Umer insanlara bir-şeyler söylüyordu. Ebû Bekr ona:

— Otur, dedi.Fakat Umer (dehşetinden) oturmadı. Ebû Bekr tekrar:

— Otur, dedi. Umer yine oturmadı. Bunun üzerine Ebû Bekr yüksek sesle şehâ-det getirdi. Bu sırada halk Umer'i bırakıp, Ebû Bekr'in yanma geldiler. Ebû Bekr Allah'a hamd ve sena ettikten sonra, şunları söyledi:

— Amma ba'du: Sizden her kim Muhammed'e ibâdet ediyor idiyse, bilsin ki, Muhammed ölmüştür. Her kim de Allah'a ibâdet ediyorsa, bilsin ki, Allah diridir, ölümsüzdür. Yüce Allah şöyle buyurdu: ' 'Muhammed ancak bir rasûldür. O 'ndan evvel daha nice rasûller gelip geçmiştir. Şimdi O, ölür yâhud öldürülürse ökçelerinizin üstünde (gerisin geri) mi döneceksiniz? Kim böyle iki ökçesi üzerinde (ardına) dönerse elbette Allah 'a hiçbir şeyle zarar yapmış olmaz. Allah şükr (ve sebat) edenlere mükâfat verecektir" (Âiu imrân: 144). İbn Abbâs rivayetine devamla: Allah'a yemin ederim ki, Ebû Bekr bu âyeti okuyuncaya kadar sahâbîler hayretlerinden bu âyeti hiç bilmiyorlarmış gibi idiler. Sanki Allah bu âyeti yeni indirmişti de, onlar Ebû Bekr'den yeni duyup öğreniyorlardı. Her işiten sahâbî muhakkak âyeti (hayret içinde) kendi diliyle okuyordu

---

1443 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي خَارِجَةُ بْنُ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ أَنَّ أُمَّ الْعَلَاءِ امْرَأَةً مِنْ الْأَنْصَارِ بَايَعَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهُ اقْتُسِمَ الْمُهَاجِرُونَ قُرْعَةً فَطَارَ لَنَا عُثْمَانُ بْنُ مَظْعُونٍ فَأَنْزَلْنَاهُ فِي أَبْيَاتِنَا فَوَجِعَ وَجَعَهُ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ فَلَمَّا تُوُفِّيَ وَغُسِّلَ وَكُفِّنَ فِي أَثْوَابِهِ دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْكَ أَبَا السَّائِبِ فَشَهَادَتِي عَلَيْكَ لَقَدْ أَكْرَمَكَ اللَّهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا يُدْرِيكِ أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَكْرَمَهُ فَقُلْتُ بِأَبِي أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَنْ يُكْرِمُهُ اللَّهُ فَقَالَ أَمَّا هُوَ فَقَدْ جَاءَهُ الْيَقِينُ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَرْجُو لَهُ الْخَيْرَ وَاللَّهِ مَا أَدْرِي وَأَنَا رَسُولُ اللَّهِ مَا يُفْعَلُ بِي قَالَتْ فَوَاللَّهِ لَا أُزَكِّي أَحَدًا بَعْدَهُ أَبَدًا حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ مِثْلَهُ وَقَالَ نَافِعُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ عُقَيْلٍ مَا يُفْعَلُ بِهِ وَتَابَعَهُ شُعَيْبٌ وَعَمْرُو بْنُ دِينَارٍ وَمَعْمَرٌ

-....îbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Zeyd ibn Sâbit'in oğlu Hârice haber verdi. Ona da Ensâr'dan, Peygamber'e bey'at etmiş olan Ümmü'1-Alâ' ismindeki kadın (R) şöyle haber vermiştir: Muhacirler kur'a

ile (Ensâr arasında) taksim edilmişti. Bizim ailenin payına da Usmân ibn Maz'ûn düşmüştü. Biz Usmân'ı evlerimizde konuk ettik. Fakat Usmân (bir sure sonra) ölüm sebebi olan bir hastalıkla hastalandı. Vefat edince gasl edildi ve kendi elbisesi ile kefenlendi. Sonra Rasûluilah cenazeye geldi . Ben (cenazeyi tezkiye ederek):
— Yâ Ebâ Sâib! Allah'ın rahmeti senin üzerine olsun. Benim senin hakkındaki şehâdetim şudur: Yemîn ederim ki, Allah seni kerem ve inayetine mazhar kılmıştır, dedim. Bunun üzerine Peygamber:
— "Allah 'm bu ölüye kerem ve inayet ettiğini sana bildiren nedir?" buyurdu.Ben:
— Yâ Rasûlallah! Babam sana feda olsun. Allah (buna ikram etmez de) kime ikram eder? dedim.
Bu defa da Peygamber:
— "Usmân ibn Maz'ûn'a gelince, muhakkak ki, ölüm ona gelmiştir. Ve A ilah 'a yemîn ederim ki, ben de bu ölü için hayr ve saadet ummaktayım. Yine Allah 'a yemin ederim ki, ben Allah 'in Rasûlü iken bana (ve size, yarm) Allah tarafından ne muamele yapılacağını bilemem" buyurdu. Ümmü'1-Alâ': Vallahi bundan sonra ben ebeden hiçbir kimseyi tezkiye etmem, demiştir..Bize el-Leys, bu hadîsin benzerini tahdîs etti. Ve Nâfi' ibnu Yezîd, Ukayl'den "Ona ne muamele yapılacağını bilemem" şeklinde söyledi. Bu hadîsi rivayet etmekte ona Şuayb, Amr ibnu Dînâr ve Ma'-mer mutâbaat etmişlerdir.

1244 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ الْمُنْكَدِرِ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا قُتِلَ أَبِي جَعَلْتُ أَكْشِفُ الثَّوْبَ عَنْ وَجْهِهِ أَبْكِي وَيَنْهَوْنِي عَنْهُ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَنْهَانِي فَجَعَلَتْ عَمَّتِي فَاطِمَةُ تَبْكِي فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَبْكِينَ أَوْ لَا تَبْكِينَ مَا زَالَتْ الْمَلَائِكَةُ تُظِلُّهُ بِأَجْنِحَتِهَا حَتَّى رَفَعْتُمُوهُ * تَابَعَهُ ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ سَمِعَ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

-.... Bize Şu'be tahdîs edip şöyle dedi: Ben Muharnmed ibnu'l-Münkedir'den işittim; o şöyle dedi: Ben Câbir ibn Abdillah(R)'ten işittim; o şöyle dedi: Babam (Uhud'da) şehîd edildiği zaman, ben ağlayarak yüzünden elbisesini açmaya başladım. Oradakiler beni ağlamaktan nehyediyorlardı. Hâlbuki Peygamber (S) beni nehyetmiyordu. Halam Fâtıma da ağlamaya başladı. Peygamber (S): "(Yâ Fâtıma!) Siz ona ağlasamz da, ağlamasanız da, siz şehidi yerinden kaldırıncaya kadar melekler kanatlarıyle onu gölgelendirmekte devam ettiler" buyurdu. Bu hadîsi rivayet etmekte Şu'be'ye, İbn Cureyc mutâbaat etmiş ve şöyle demiştir: Bana ibnu'l-Münkedir, bunu Câbir(R)'den işittiğini haber Verdi.

بَابُ الرَّجُلِ يَنْعَى إِلَى أَهْلِ الْمَيِّتِ بِنَفْسِهِ

1245 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَعَى النَّجَاشِيَّ فِي الْيَوْمِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ خَرَجَ إِلَى الْمُصَلَّى فَصَفَّ بِهِمْ وَكَبَّرَ أَرْبَعًا

İnsan, Ölü Sahiblerine (ve Din Kardeşlerine) Ölüm Haberini Açıklar

-...Ebû Hureyre(R)'den (o, şöyle demiştir): Rasûlullah (S) Necâşî'nin vefatını, Necâşî öldüğü gün bizzat haber verdi. Akabinde namaz yerine çıktı, sahâbîlerini saff yaptı ve dört tekbîr aldı

1246 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَ الرَّايَةَ زَيْدٌ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا جَعْفَرٌ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ فَأُصِيبَ وَإِنَّ عَيْنَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَتَذْرِفَانِ ثُمَّ أَخَذَهَا خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ مِنْ غَيْرِ إِمْرَةٍ فَفُتِحَ لَهُ

-.... Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) -minber üzerinde-: "Sancağı Zeyd ibn Harise aldı; akabinde şehîd edildi. Sonra sancağı Ca'fer ibn Ebî Tâîib aldı; o da şehîd edildi. Sonra sancağı Abdullah ibn Revâha aldı; o da şehîd edildi" buyurdu.(Bunu söylerken) Rasûlullah'ın iki gözünden yaş akıyordu.-(Rasûlullah devamla): "Bundan sonra sancağı emirsiz olarak Hâlid ibn Velîd aldı ve ona feth ihsan olundu" buyurdu

---

بَاب الْإِذْنِ بِالْجَنَازَةِ

وَقَالَ أَبُو رَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا آذَنْتُمُونِي

1247 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ مَاتَ إِنْسَانٌ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُهُ فَمَاتَ بِاللَّيْلِ فَدَفَنُوهُ لَيْلًا فَلَمَّا أَصْبَحَ أَخْبَرُوهُ فَقَالَ مَا مَنَعَكُمْ أَنْ تُعْلِمُونِي قَالُوا كَانَ اللَّيْلُ فَكَرِهْنَا وَكَانَتْ ظُلْمَةٌ أَنْ نَشُقَّ عَلَيْكَ فَأَتَى قَبْرَهُ فَصَلَّى عَلَيْهِ

Cenazeyi Bildirmek Babı

Ve Ebû Râfi Ebû Hureyre(R)'den söyledi ki, o: Peygamber (S) "Onu bana neden bildirmediniz?" buyurdu, demiştir .

-... İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Hastalığında kendisini Rasûlullah'ın ziyaret etmekte olduğu bir insan vefat etti. Vefatı da geceleyin oldu da, onu geceleyin gömdüler. Sabah olunca onu Rasû-lullah'a haber verdiler. Rasûlullah (S): "Onu bana bildirmekten sizleri men'eden nedir?" buyurdu. Sahâbîler: Gece idi; gece karanlıktı. Bunun için sana meşakkat vermek istemedik, dediler. Akabinde Rasûlullah o zâtın kabrine geldi ve kabre karşı namaz kıldı

بَاب فَضْلِ مَنْ مَاتَ لَهُ وَلَدٌ فَاحْتَسَبَ وَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ {وَبَشِّرْ الصَّابِرِينَ}

1248 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنَ النَّاسِ مِنْ مُسْلِمٍ يُتَوَفَّى لَهُ ثَلَاثٌ لَمْ يَبْلُغُوا الْحِنْثَ إِلَّا أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ بِفَضْلِ رَحْمَتِهِ إِيَّاهُمْ

Bir Çocuğu Ölüp de Allah'ın Hükmüne Razı; Rahmet ve Mağfiretini Ümid Edici Olarak Sabreden Kimsenin Fazileti Babı.

Azîz ve Celîl olan Allah da: "Sabredenlere müjdele... " (ei-Bakara: 155) buyurdu

-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Henüz ergenlik çağına ulaşmadan üç çocuğu ölen insanlardan hiçbir müslümân yoktur ki, illâ Allah o müslümânı, bu çocuklara ihsan ettiği geniş rahmeti ile cennete girdirmiş olmasın"

1249 - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْأَصْبَهَانِيِّ عَنْ ذَكْوَانَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النِّسَاءَ قُلْنَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اجْعَلْ لَنَا يَوْمًا فَوَعَظَهُنَّ وَقَالَ أَيُّمَا امْرَأَةٍ مَاتَ لَهَا ثَلَاثَةٌ مِنْ الْوَلَدِ كَانُوا حِجَابًا مِنْ النَّارِ قَالَتْ امْرَأَةٌ وَاثْنَانِ قَالَ وَاثْنَانِ *

-.... Bize Abdurrahmân ibnu'I-Isbahânî, Zekvân'dan; o da Ebû Saîd(R)'den tahdîs etti (o, şöyle demiştir): Kadınlar Peygamber'e: Bizim için bir gün ayır, dediler. Nihayet ayırdığı günde Peygamber kadınlara va'z etti. Ve bu arada: "Herhangi bir kadının üç çocuğu ölmüşse, o çocuklar cehenneme karşı birer siper olurlar" buyurdu. Bir kadın: iki tane (ölmüşse)? dedi. Peygamber (S): "İki tanesi de (öyledir)" buyurdu.

1250 - وَقَالَ شَرِيكٌ عَنْ ابْنِ الْأَصْبَهَانِيِّ حَدَّثَنِي أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحِنْثَ

-..Ve Şerîk ibn Abdillah, İbnu'l-Isbahânî'den söyledi. Abdurrahmân ibnu'I-Isbahânî şöyle demiştir: Bana Ebû Salih Zekvân es-Sem'în, Ebû Saîd ile Ebû Hureyre'den; onlar da Peygamber'den olmak üzere tahdîs etti. Ebû Hureyre: "Bulûğ çağına varmamış üç çocuk" demiştir

1251 - حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَمُوتُ لِمُسْلِمٍ ثَلَاثَةٌ مِنْ الْوَلَدِ فَيَلِجَ النَّارَ إِلَّا تَحِلَّةَ الْقَسَمِ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ {وَإِنْ مِنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا}

-...Bize Alî ibnu'l-Medînî tahdîs edip şöyle dedi: Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Ben ez-Zuhrf den işittim; o da Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den; o da Ebû Hureyre(R)'den. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Üç çocuğu ölen herhangi bir müslim kişi cehenneme girmez; ancak Allah'ın yemini yerini bulacak kadar girer". Ebû Abdillah el-Buhârî burada: "Sizden hiçbiriniz müstesna olmamak üzere illâ oraya (cehenneme) uğrayacaktır. Bu, Rabb'ımn uhdesinde vâcib kıldığı, kaza ettiği bir şeydir"(Meryem: 7i) âyetini söyledi

بَاب قَوْلِ الرَّجُلِ لِلْمَرْأَةِ عِنْدَ الْقَبْرِ اصْبِرِي

1252 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِامْرَأَةٍ عِنْدَ قَبْرٍ وَهِيَ تَبْكِي فَقَالَ اتَّقِي اللَّهَ وَاصْبِرِي

Erkeğin, Kabir Yanındaki Bir Kadına "Sabret!" Damesi Babı

-...Bize Sabit el-Bunânî tahdîs etti. Enesibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bir kabir yanında ağlamakta olan bir kadına uğradı da, o kadına "Allah'a ittikaa et ve sabreyle!" buyurdu.

بَاب غُسْلِ الْمَيِّتِ وَوُضُوئِهِ بِالْمَاءِ وَالسِّدْرِ وَحَنَّطَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ابْنًا لِسَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ وَحَمَلَهُ وَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا الْمُسْلِمُ لَا يَنْجُسُ حَيًّا وَلَا مَيِّتًا وَقَالَ سَعِيدٌ لَوْ كَانَ نَجِسًا مَا مَسِسْتُهُ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُؤْمِنُ لَا يَنْجُسُ

- Ölüyü Su ve Sidr İle Yıkamak ve Abdest Aldırmak (Yahud Abdest Almak)Babı

İbn Umer (R) Saîd ibn Zeyd'in vefat eden bir oğlunu yıkayıp kokulandırdı ve cenazeyi nakledip, namazını kıldı ve kendi abdest organlarını (tekrar) yıkamadı. İbn Abbâs (R) da "Müslim diri iken de, ölü iken de necs olmaz" demiştir.Sa'd ibn Ebî Vakkaas da: "Eğer ölü (dînen) necs '.; olsaydı ben ona elimle dokunmazdım" demiştir .Ve Peygamber (S): "Mü'min necs olmaz" buyurmuştur

1253 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَيُّوبَ السَّخْتِيَانِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ الْأَنْصَارِيَّةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَخَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ تُوُفِّيَتْ ابْنَتُهُ فَقَالَ اغْسِلْنَهَا ثَلَاثًا أَوْ خَمْسًا أَوْ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ إِنْ رَأَيْتُنَّ ذَلِكَ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ وَاجْعَلْنَ فِي الْآخِرَةِ كَافُورًا أَوْ شَيْئًا مِنْ كَافُورٍ فَإِذَا فَرَغْتُنَّ فَآذِنَّنِي فَلَمَّا فَرَغْنَا آذَنَّاهُ فَأَعْطَانَا حِقْوَهُ فَقَالَ أَشْعِرْنَهَا إِيَّاهَا

تَعْنِي إِزَارَهُ

-... Ümmü Atıyye el-Ensâriyye (R) şöyle demiştir:RasûlulIah(S)'m kızı vefat ettiğinde Rasûlullah yanımıza geldi de: "Kızum su ve sidr ile üç, yâhud beş yâhud lüzum görürseniz bundan daha çok yıkayınız. Son defa kinde kâfur yâhud kâfur nev'inden kokulu birşey kullanınız. Yıkamayı bitirdiğiniz zaman bana bildiriniz1' buyurdu. Biz yıkamayı bitirdiğimizde Peygamber'e haber verip bildirdik. Ra-sûlullah bize hıkv denilen kendi izârını verdi de: "Bunu kızıma iç gömleği yapın " buyurdu. Râvî Muhammed ibn Şîrîn: Ümmü Atıyye hıkv ile izârını kasdediyor, demiştir.

بَاب مَا يُسْتَحَبُّ أَنْ يُغْسَلَ وِتْرًا

1254 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَخَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ نَغْسِلُ ابْنَتَهُ فَقَالَ اغْسِلْنَهَا ثَلَاثًا أَوْ خَمْسًا أَوْ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ وَاجْعَلْنَ فِي الْآخِرَةِ كَافُورًا فَإِذَا فَرَغْتُنَّ فَآذِنَّنِي فَلَمَّا فَرَغْنَا آذَنَّاهُ فَأَلْقَى إِلَيْنَا حِقْوَهُ فَقَالَ أَشْعِرْنَهَا إِيَّاهُ فَقَالَ أَيُّوبُ وَحَدَّثَتْنِي حَفْصَةُ بِمِثْلِ حَدِيثِ مُحَمَّدٍ وَكَانَ فِي حَدِيثِ حَفْصَةَ اغْسِلْنَهَا وِتْرًا وَكَانَ فِيهِ ثَلَاثًا أَوْ خَمْسًا أَوْ سَبْعًا وَكَانَ فِيهِ أَنَّهُ قَالَ ابْدَءُوا بِمَيَامِنِهَا وَمَوَاضِعِ الْوُضُوءِ مِنْهَا وَكَانَ فِيهِ أَنَّ أُمَّ عَطِيَّةَ قَالَتْ وَمَشَطْنَاهَا ثَلَاثَةَ قُرُونٍ

Ölünün Tek Sayıda Yıkanmasının Müstehab Olacağı Babı

-.... Bize Abdulvahhâb es-Sakafî, Eyyûb es-Sahtıyânî'den; o da Muhammed ibn Sîrîn'den tahdîs etti. Ümmü Aüyye (R) şöyle demiştir: Bizler, kızım yıkamakta olduğumuz sırada Rasûlullah (S) yanımıza girdi de: "Onu su ve sidr ile üç, yâhud beş, yâhud da bundan daha fazla yıkayınız. Son yıkayışta kâfur kullanınız. Yıkamayı bitirdiğinizde bana bildiriniz" buyurdu. Biz yıkamayı bitirdiğimiz zaman kendisine haber verip bildirdik. Rasûlullah bize hıkv denilen izârını attı da: "Bunu kızıma iç gömleği yapın" buyurdu Ve Eyyûb es-Sahtıyânî, yine geçen isnâd ile şöyle demiştir: Bu Ümmü Atıyye hadîsini bana Muhammed ibn Şîrîn'in haber verdiği gibi, ktzkardeşi Hafsa bintu Şîrîn de tahdîs etti. Fakat Hafsa'nm hadîsinde, Muhammed'in hadîsinden fazla olarak: "Kızımı tek sayıda yıkayınız", yine Hafsa'nm hadîsinde: "Üç su, yâhud beş su, yâhud yedi su yıkayınız"; yine Hafsa'nm hadîsinde Rasûlullah'in: "Onu yıkamağa sağlarından başlayınız ve abdest uzuvlarından başlayınız" buyurduğu; yine Hafsa'nm hadîsinde: Ümmü Atıyye'nin, biz onun saçını üç bukle yaptık, dediği fıkraları vardır.

بَاب يُبْدَأُ بِمَيَامِنِ الْمَيِّتِ

1255 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ سِيرِينَ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَسْلِ ابْنَتِهِ ابْدَأْنَ بِمَيَامِنِهَا وَمَوَاضِعِ الْوُضُوءِ مِنْهَا

Bab: Ölünün Yıkanmasına Sağ Azalarıyle Başlanır

-...Ümmü Atıyye (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S), kızının yıkanması hususunda: "Bedeninî sağ yanları ile ve abdest uzuvları ile yıkamaya başlayınız" buyurdu.

بَاب مَوَاضِعِ الْوُضُوءِ مِنْ الْمَيِّتِ

1256 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ سِيرِينَ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا غَسَّلْنَا بِنْتَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَنَا وَنَحْنُ نَغْسِلُهَا ابْدَءُوا بِمَيَامِنِهَا وَمَوَاضِعِ الْوُضُوءِ

Ölünün Abdest Yerleri Babı

-...Ümmü Atıyye (R) şöyle demiştir: Bizler Peygamber'in kızını yıkamaya koyulduğumuzda; bizler onu yıkarken, bize hitaben: "Onu sağ taraflarlyle ve abdest uzuvlarıyla yıkamağa başlayınız" buyurdu

---

بَاب هَلْ تُكَفَّنُ الْمَرْأَةُ فِي إِزَارِ الرَّجُلِ

1257 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ حَمَّادٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ تُوُفِّيَتْ بِنْتُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَنَا اغْسِلْنَهَا ثَلَاثًا أَوْ خَمْسًا أَوْ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ إِنْ رَأَيْتُنَّ فَإِذَا فَرَغْتُنَّ فَآذِنَّنِي فَلَمَّا فَرَغْنَا آذَنَّاهُ فَنَزَعَ مِنْ حِقْوِهِ إِزَارَهُ وَقَالَ أَشْعِرْنَهَا إِيَّاهُ

Kadın, Erkek İzarı İçinde Kefenlenir Mi?

-.... Ümmü Atıyye (R) şöyle demiştir: Peygamber'in kızı vefat etti. Bunun üzerine Peygamber (S) bize: "Onu üç yâhud beş yâhud eğer gerekli görürseniz bundan fazla sayıda yıkayınız. Yıkamayı bitirdiğinizde bana bildiriniz" buyurdu. biz yıkamayı bitirince Peygamber'e haber verip bildirdik. Peygamber belinden izârını çıkardı ve: "Bu izarı kızıma iç gömleği yapın" buyurdu

---

بَاب يُجْعَلُ الْكَافُورُ فِي آخِرِهِ

1258 - حَدَّثَنَا حَامِدُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ تُوُفِّيَتْ إِحْدَى بَنَاتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَرَجَ فَقَالَ اغْسِلْنَهَا ثَلَاثًا أَوْ خَمْسًا أَوْ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ إِنْ رَأَيْتُنَّ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ وَاجْعَلْنَ فِي الْآخِرَةِ كَافُورًا أَوْ شَيْئًا مِنْ كَافُورٍ فَإِذَا فَرَغْتُنَّ فَآذِنَّنِي قَالَتْ فَلَمَّا فَرَغْنَا آذَنَّاهُ فَأَلْقَى إِلَيْنَا حِقْوَهُ فَقَالَ أَشْعِرْنَهَا إِيَّاهُ

Cenazeyi Son Yıkayışında Kafürlu Su Kullanır

-...Bize Hammâd ibri Zeyd, Eyyûb'dan; o da Muhammed ibn Sîrîn'den tahdîs etti. Ümmü Atıyye şöyle demiştir: Peygamber'in kızlarından biri vefat etti. Bunun akabinde Peygamber dışarı çıktı da: "Kızımı su ve sidr ile üç yâhud beş, yâhud eğer gerekli görürseniz bundan daha fazla sayıda yıkayınız. Sonuncu yıkayışta kâfur yâhud kâfur nev 'inden kokulu birşey kullanınız. Yıkamayı bitirdiğinizde bana bildiriniz" buyurdu. Ümmü Atiyye dedi ki: Biz yıkamayı bitirince kendisine bildirdik. Peygamber bize kendi izârını attı da: "Bunu kızıma iç gömleği yapın" buyurdu.

1259 - * وَعَنْ أَيُّوبَ عَنْ حَفْصَةَ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا بِنَحْوِهِ وَقَالَتْ إِنَّهُ قَالَ اغْسِلْنَهَا ثَلَاثًا أَوْ خَمْسًا أَوْ سَبْعًا أَوْ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ إِنْ رَأَيْتُنَّ قَالَتْ حَفْصَةُ قَالَتْ أُمُّ عَطِيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَجَعَلْنَا رَأْسَهَا ثَلَاثَةَ قُرُونٍ

-..Ve yine Eyyûb es-Sahtıyânî'den; o da Hafsa bîntu Sîrîn'den; o da Ümmü Atıyye'den yukarıda geçen hadîsin benzerini rivayet etti. Burada Ümmü Atıyye şöyle demiştir: Rasûlullah: "Onu üç, yâhud beş, yâhud yedi, yâhud da eğer gerekli görürseniz bundan daha fazla sayıda yıkayınız" buyurdu. Hafsa dedi ki: Ümmü Atıyye: Biz onun başım üç bukle yaptık, dedi

---

بَاب نَقْضِ شَعَرِ الْمَرْأَةِ وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ لَا بَأْسَ أَنْ

يُنْقَضَ شَعَرُ الْمَيِّتِ

1260 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَيُّوبُ وَسَمِعْتُ حَفْصَةَ بِنْتَ سِيرِينَ قَالَتْ حَدَّثَتْنَا أُمُّ عَطِيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهُنَّ جَعَلْنَ رَأْسَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَةَ قُرُونٍ نَقَضْنَهُ ثُمَّ غَسَلْنَهُ ثُمَّ جَعَلْنَهُ ثَلَاثَةَ قُرُونٍ

Yıkama Sırasında Kadının Saç Örgüsünü Çözmek Babı
İbn Şîrîn: Ölünün saçının çözülüp bozulmasında beis yoktur, demiştir
-....Bize İbnCureyc haber verdi. Eyyüb es-Sahtıyânî şöyle dedi: Yine ben Hafsa bintu Sîrîn'den işittim; o şöyle dedi: Bize Ümmü Atıyye (R) tahdîs etti ki, onlar Rasûlullah'm kızının başını üç bukle yapmışlardır. İbn Atıyye:Biz yıkayacağımız sırada saç örgülerini çözdük. Sonra başını yıkadık, sonra da saçları üç bukle yaptık, dedi.

بَابٌ كَيْفَ الْإِشْعَارُ لِلْمَيِّتِ وَقَالَ الْحَسَنُ الْخِرْقَةُ الْخَامِسَةُ تَشُدُّ بِهَا الْفَخِذَيْنِ وَالْوَرِكَيْنِ تَحْتَ الدِّرْعِ

1261 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ أَنَّ أَيُّوبَ أَخْبَرَهُ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ سِيرِينَ يَقُولُ جَاءَتْ أُمُّ عَطِيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا امْرَأَةٌ مِنْ الْأَنْصَارِ مِنْ اللَّاتِي بَايَعْنَ قَدِمَتْ الْبَصْرَةَ تُبَادِرُ ابْنًا لَهَا فَلَمْ تُدْرِكْهُ فَحَدَّثَتْنَا قَالَتْ دَخَلَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ نَغْسِلُ ابْنَتَهُ فَقَالَ اغْسِلْنَهَا ثَلَاثًا أَوْ خَمْسًا أَوْ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ إِنْ رَأَيْتُنَّ ذَلِكَ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ وَاجْعَلْنَ فِي الْآخِرَةِ كَافُورًا فَإِذَا فَرَغْتُنَّ فَآذِنَّنِي قَالَتْ فَلَمَّا فَرَغْنَا أَلْقَى إِلَيْنَا حِقْوَهُ فَقَالَ أَشْعِرْنَهَا إِيَّاهُ وَلَمْ يَزِدْ عَلَى ذَلِكَ وَلَا أَدْرِي أَيُّ بَنَاتِهِ وَزَعَمَ أَنَّ الْإِشْعَارَ الْفُفْنَهَا فِيهِ وَكَذَلِكَ كَانَ ابْنُ سِيرِينَ يَأْمُرُ بِالْمَرْأَةِ أَنْ تُشْعَرَ وَلَا تُؤْزَرَ

Ölüye İç Gömleği Giydirmek Nasıldır?
Ve Hasen el-Basrî: Beşinci bez ki, ölü yıkayıcı gömleğin altından olrnak üzere, uylukların aşağısını ve yukarısını bununla sarıp bağlar, demiştir.
-... Bize îbnu Cureyc haber verdi. Ona da Eyyûb haber verip şöyle demiştir: Ben Muhammed ibn Sîrîn'den işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah ile bey'at etmiş Ensâr kadınlarından biri olan Ümmü Atıyye Basra'ya geldi. Basra'daki bir oğluna yetişip görmek üzere ansızın geliyordu; fakat ona yetişememişti. İşte o zaman bize tahdîs edip şöyle dedi: Biz Peygamber'in kızını yıkama hâlinde iken yanımıza Peygamber (S) girdi de: "Onu su ve sidr ile üç yâhud beş, yâhud gerekli görürseniz bundan daha fazla sayıda yıkayınız. Son yıkayışta kâfur kullanınız. Yıkamayı bitirdiğiniz zaman bana bildiriniz" buyurdu. Ümmü Atıyye dedi ki: Biz yıkamayı bitirince Peygamber bize hıkvesini (yânî izârmı) attı da: "Bu izan o kıza iç gömleği yapın" buyurdu. Eyyûb dedi ki: Muhammed ibn Şîrîn bunun üzerine bir şey ziyâde etmedi Yine Eyyûb: Bu yıkanan kız, Peygamber'in hangi kızıdır bilmiyorum, dedi. Ve yine Eyyûb: İş'âr, yıkayıcı kadınlar o kızı bu izâr içine sardılar demektir. (Tâbiîler'in ölüler bilgisinde en âlim olanı) Muhammed ibn Şîrîn de işte böyle kadın cenazesine boydan boya iç gömleği giydirilmesini ve izâr bağlanmamasını emreder idi, demiştir.

بَابٌ هَلْ يُجْعَلُ شَعَرُ الْمَرْأَةِ ثَلَاثَةَ قُرُونٍ

1262 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أُمِّ الْهُذَيْلِ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ ضَفَرْنَا شَعَرَ بِنْتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَعْنِي ثَلَاثَةَ قُرُونٍ وَقَالَ وَكِيعٌ قَالَ سُفْيَانُ نَاصِيَتَهَا وَقَرْنَيْهَا

Ölü Kadının Saçı Üç Bukle Yapılır Mı?
-.... Bize Sufyân (es-Sevrî), Hişâm ibn Hassân'dan; o da Ümmü'l-Huzeyl (Hafsa bintu Sîrîn)'den; o da Ümmü Atıyye(R)'den tahdîs etti. Ümmü Atıyye: Biz Peygamber'in kızının saçlarını ördük, yânî üç örgü yaptık, demiştir. Vekî' de dedi ki: Sufyân es-Sevrî: Alın perçemini bir bukle, başın iki yan tarafının saçlarını da ayrı ayrı iki bukle yapmıştır, dedi.

بَابٌ يُلْقَى شَعَرُ الْمَرْأَةِ خَلْفَهَا

1263 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانٍ قَالَ حَدَّثَتْنَا حَفْصَةُ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ تُوُفِّيَتْ

إِحْدَى بَنَاتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَانَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اغْسِلْنَهَا بِالسِّدْرِ وِتْرًا ثَلَاثًا أَوْ خَمْسًا أَوْ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ إِنْ رَأَيْتُنَّ ذَلِكَ وَاجْعَلْنَ فِي الْآخِرَةِ كَافُورًا أَوْ شَيْئًا مِنْ كَافُورٍ فَإِذَا فَرَغْتُنَّ فَآذِنَّنِي فَلَمَّا فَرَغْنَا آذَنَّاهُ فَأَلْقَى إِلَيْنَا حِقْوَهُ فَضَفَرْنَا شَعَرَهَا ثَلَاثَةَ قُرُونٍ وَأَلْقَيْنَاهَا خَلْفَهَا

Ölü Kadının Saçları Arkasına Atılır
-...Ümmü Atıyye (R) şöyle demiştir: Peygamber'in kızlarından biri vefat etti. Akabinde Peygamber (S) bize geldi de: "Onu sidrli su ile tek sayıda yıkayın. Ya üç, ya beş, yâhud eğer gerekli görürseniz bundan daha fazla tek sayıda yıkayınız. Son yıkama suyunun içine kâfur yâhud kâfur nev'inden güzel kokulu birşey katınız. Yıkamayı bitirdiğinizde bana bildirin" buyurdu. Nihayet biz yıkamayı bitirdiğimizde kendisine bildirdik. Peygamber bize hıkve-sini (yânî izârmı) attı. Biz o kızın saçlarım üç örgü yaptık ve bu üç örgüyü de arka tarafına atıp salıverdik

---

بَاب الثِّيَابِ الْبِيضِ لِلْكَفَنِ

1264- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُفِّنَ فِي ثَلَاثَةِ أَثْوَابٍ يَمَانِيَةٍ بِيضٍ سَحُولِيَّةٍ مِنْ كُرْسُفٍ لَيْسَ فِيهِنَّ قَمِيصٌ وَلَا عِمَامَةٌ

Kefen İçin Beyaz Bez (Kullanılması) Babı
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) pamuktan, suhûliyye denilen üç parça beyaz Yemen bezi içinde kefenlendi. Bu kefen parçalarının içinde gömlek ve başlık yoktu

---

بَاب الْكَفَنِ فِي ثَوْبَيْنِ

1265 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ بَيْنَمَا رَجُلٌ وَاقِفٌ بِعَرَفَةَ إِذْ وَقَعَ عَنْ رَاحِلَتِهِ فَوَقَصَتْهُ أَوْ قَالَ فَأَوْقَصَتْهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اغْسِلُوهُ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ وَكَفِّنُوهُ فِي ثَوْبَيْنِ وَلَا تُحَنِّطُوهُ وَلَا تُخَمِّرُوا رَأْسَهُ فَإِنَّهُ يُبْعَثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُلَبِّيًا

Cenazeyi İki Bez İçinde Kefenleme Babı
-....Bize Hammâd (ibn Zeyd), Eyyûb es-Sahtıyânî'den; o da Saîd ibn Cubeyr'den tahdîs etti. İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Bir adam Arafat'ta vakfe ederken ansızın devesinden düştü. Düşer düşmez deve onun boynunu kırdı. Peygamber (S): "Bu adamı su ve sidr ile yıkayınız ve iki ihram bezi içinde kefenleyiniz. Ona koku sürmeyiniz; başına bez de sarmayınız. Çünkü bu ihrâmlı hacı kıyamet gününde Lebbeyk, Aîlâhumme lebbeyk... diyerek diriltilecektir" buyurdu.

بَابُ الْحَنُوطِ لِلْمَيِّتِ

1266 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَيْنَمَا رَجُلٌ وَاقِفٌ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَرَفَةَ إِذْ وَقَعَ مِنْ رَاحِلَتِهِ فَأَقْصَعَتْهُ أَوْ قَالَ فَأَقْعَصَتْهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اغْسِلُوهُ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ وَكَفِّنُوهُ فِي ثَوْبَيْنِ وَلَا تُحَنِّطُوهُ وَلَا تُخَمِّرُوا رَأْسَهُ فَإِنَّ اللَّهَ يَبْعَثُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُلَبِّيًا

Ölü İçin Güzel Koku Kullanmak Babı
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'ın beraberinde bir kimse Arafat'ta vakfe yaparken birden devesinden düştü. Râvî: Deve de onu kana bürüdü, yâhud deve onu derhâl öldürdü, demiştir.Bunun

üzerine Rasûlullah (S): "Onu su ve sidr ile yıkayınız ve iki ihram bezi içinde kefenleyiniz. Ona koku sürmeyiniz; başına da bez sarmayınız. Çünkü bu zât kıyamet gününde telbiye okuyarak diriltilecektir" buyurdu.

بَابٌ كَيْفَ يُكَفَّنُ الْمُحْرِمُ

1267 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّ رَجُلًا وَقَصَهُ بَعِيرُهُ وَنَحْنُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُحْرِمٌ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اغْسِلُوهُ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ وَكَفِّنُوهُ فِي ثَوْبَيْنِ وَلَا تُمِسُّوهُ طِيبًا وَلَا تُخَمِّرُوا رَأْسَهُ فَإِنَّ اللَّهَ يَبْعَثُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُلَبِّيًا

İhramlı İken Ölen Kimse Nasıl Kefenlenir?

-..İbn Abbâs(R)'tan (o, şöyle demiştir): Biz Peygamber'le bulunduğumuz sırada devesi bir adamın boynunu kırdı, o adam da ihrâmlı hâlde idi. Peygamber (S): "Onu su ve sidr ile yıkayınız, iki parça ihramı içinde kefenleyiniz. Ona hiçbir koku sürmeyiniz ve başına da bez sarmayınız. Çünkü Allah onu kıyamet gününde başının saçına zamk makûlesi nesne sürüp yapıştırmış bir kimse olarak diriltecektir" buyurd

---

1268 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرٍو وَأَيُّوبَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ كَانَ رَجُلٌ وَاقِفٌ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَرَفَةَ فَوَقَعَ عَنْ رَاحِلَتِهِ قَالَ أَيُّوبُ فَوَقَصَتْهُ وَقَالَ عَمْرٌو فَأَقْصَعَتْهُ فَمَاتَ فَقَالَ اغْسِلُوهُ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ وَكَفِّنُوهُ فِي ثَوْبَيْنِ وَلَا تُحَنِّطُوهُ وَلَا تُخَمِّرُوا رَأْسَهُ فَإِنَّهُ يُبْعَثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ أَيُّوبُ يُلَبِّي وَقَالَ عَمْرٌو مُلَبِّيًا

-....Bize Hammâd ibn Zeyd, Amr ibn Dînâr ile Eyyûb es-Sahtıyânî'den; bunların ikisi de Saîd ibn Cubeyr'den tahdîs ettiler, ibn Abbâs(R) şöyle demiştir; Bir adam Arafat'ta Peygamber ile birlikte vakfe yapmakta idi. Birdenbire devesinden düştü. Râvî Eyyûb "fevakasathu = deve onun boynunu kırdı" ta'bîrini söyledi. Amr ise "feeksaathu = deve onu derhâl öldürdü" ta'bîrini söyledi. Ve o zât derhal öldü. Bunun üzerine Peygamber (S): "Onu su ve sidr ile yıkayın,iki ihram bezi içinde kefenleyin. Onu kokulandırmayın, başına da bez sarmayın. Çünkü o kıyamet gününde -Eyyûb: Telbiye okuyarak, dedi; Amr ise; Telbiye edici olarak, dedi- diriltilecektir" buyurdu.

بَاب الْكَفَنِ فِي الْقَمِيصِ الَّذِي يُكَفُّ أَوْ لَا يُكَفُّ وَمَنْ كُفِّنَ بِغَيْرِ قَمِيصٍ

1269 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أُبَيٍّ لَمَّا تُوُفِّيَ جَاءَ ابْنُهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْطِنِي قَمِيصَكَ أُكَفِّنْهُ فِيهِ وَصَلِّ عَلَيْهِ وَاسْتَغْفِرْ لَهُ فَأَعْطَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَمِيصَهُ فَقَالَ آذِنِّي أُصَلِّي عَلَيْهِ فَآذَنَهُ فَلَمَّا أَرَادَ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيْهِ جَذَبَهُ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ أَلَيْسَ اللَّهُ نَهَاكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى الْمُنَافِقِينَ فَقَالَ أَنَا بَيْنَ خِيرَتَيْنِ قَالَ {اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ} فَصَلَّى عَلَيْهِ فَنَزَلَتْ {وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا}

Etrafı Dikilen Yahud Etrafı Dikilmeyen Gömlek İçinde Kefenleme ve Gömleksiz Kefenlendirilen Kimse Babı

-...Ubeydullah şöyle demiştir: BanaNâfi', îbnUmer'den tahdîs £tti (o, şöyle demiştir): Abdullah ibn Ubeyy öldüğü zaman oğlu Abdullah, Peygamber'e geldi ve: Yâ Rasûlallah! Gömleğini bana ver de babamı onun içinde kefenleyeyim; namazını da Sen kıldır ve onun için mağfiret isteyiver, dedi. Peygamber(S), Abdullah'a kendi gömleğini verdi ve: "Cenaze hazırlanınca bana haber ver de namazını kılayım" buyurdu. Müteakiben Abdullah cenazenin hazırlandığını Peygamber'e bildirdi. Peygamber onun cenaze namazını

kıldırmaya davrandığında Umer (R) Peygamber'i çekti ve: (Yâ Rasûlallah!) Allah seni münafıklar üzerine namaz kılmaktan nehyetmedi mi? dedi . Peygamber (S): "Ben iki tercih etme arasında serbestim (yânî istiğfar etmekte ve etmemekte muhayyerim). Allah Taâlâ: Onlar için istiğfar et yâhud istiğfar etme. Eğer onlar için yetmiş defa istiğfar dahi etsen, yine Allah kendilerini kafiyyen mağfiret etmiyecektir («-Tevbe: 80) buyurdu" diye cevâb verdi. Ve Rasûlullah, Abdullah ibn Ubeyy'in cenazesine namaz kıldı. Bunun üzerine: "Onlardan ölen hiçbir kimse üzerine dua etme; (defn veya ziyaret için) kabrinin başında da dikilme. Çünkü onlar Allah'ı ve Rasûlü nü inkâr ile kâfir oldular ve onlar fâşıklar olarak öldüler' (et-Tevbe: 84)

1270 – حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرٍو سَمِعَ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أُبَيٍّ بَعْدَ مَا دُفِنَ فَأَخْرَجَهُ فَنَفَثَ فِيهِ مِنْ رِيقِهِ وَأَلْبَسَهُ قَمِيصَهُ

-.... Bize îbnuUyeyne, Amr ibn Dinar'dan tahdîs etti. O, Câbir'den şöyle dediğini işitmiştir: Abdullah ibn Ubeyy gömüldükten sonra, Peygamber (S), Abdullah ibn Ubeyy'in yanına geldi ve onu çukurundan dışarı çıkarttı. Akabinde onun cildine kendi tükürüğünden üfledi ve ona gömleğini giydirdi

---

بَاب الْكَفَنِ بِغَيْرِ قَمِيصٍ

1271 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كُفِّنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي ثَلَاثَةِ أَثْوَابٍ سُحُولٍ كُرْسُفٍ لَيْسَ فِيهَا قَمِيصٌ وَلَا عِمَامَةٌ

Gömleksiz Kefenleme Babı

-....Âişe (R): Peygamber (S) üç tane beyaz pamuk bezi içinde kefenlendi. Bu kefen parçalarının içinde gömlek de, başlık da yoktu, demiştir.

1272 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُفِّنَ فِي ثَلَاثَةِ أَثْوَابٍ لَيْسَ فِيهَا قَمِيصٌ وَلَا عِمَامَةٌ

-...Âişe (R): Rasûlullah (S) içlerinde gömlek ve başlık bulunmayan üç tane bez içinde kefenlendirildi, demiştir

---

بَاب الْكَفَنِ وَلَا عِمَامَةٍ

1273 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُفِّنَ فِي ثَلَاثَةِ أَثْوَابٍ بِيضٍ سَحُولِيَّةٍ لَيْسَ فِيهَا قَمِيصٌ وَلَا عِمَامَةٌ

- Başlık Olmayarak Kefen Babı

-....Âişe (R): Rasûlullah (S) pamuktan dokunmuş sahûliyye denilen üç parça beyaz bez içinde kefenlendi. Bu kefen parçaları içinde ne gömlek ve ne de başlık vardı,demiştir

---

بَاب الْكَفَنُ مِنْ جَمِيعِ الْمَالِ وَبِهِ قَالَ عَطَاءٌ وَالزُّهْرِيُّ وَعَمْرُو بْنُ دِينَارٍ وَقَتَادَةُ وَقَالَ عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ الْحَنُوطُ مِنْ جَمِيعِ الْمَالِ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ يُبْدَأُ بِالْكَفَنِ ثُمَّ بِالدَّيْنِ ثُمَّ بِالْوَصِيَّةِ وَقَالَ سُفْيَانُ أَجْرُ الْقَبْرِ وَالْغَسْلِ هُوَ مِنْ الْكَفَنِ

Kefen. Ölünün Malının Mecmuundan Tesviye Edilir (Üçte Birinden Değil) Babı
Atâ ibn Ebî Rebâh, ez-Zuhrî, Amr ibn Dînâr ve Katâde de bu görüşe kaail olmuşlardır Amr ibn Dînâr: Ölü yıkarken kullanılacak koku, ölünün malının mecmuundan sarf olunur, demiştir. İbrahim en-Nahaî de: Ölünün malından evvelâ kefen ile harcamaya başlanır. Sonra borcu ödenir. Sonra vasıyyeti yerine getirilir, demiştir. Sufyân es-Sevrî de: Kabir ücreti, yıkama harcaması, kefen masrafları cümlesinden sayılır, demiştir

1274 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَكِّيُّ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أُتِيَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَوْمًا بِطَعَامِهِ فَقَالَ قُتِلَ مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ وَكَانَ خَيْرًا مِنِّي فَلَمْ يُوجَدْ لَهُ مَا يُكَفَّنُ فِيهِ إِلَّا بُرْدَةٌ وَقُتِلَ حَمْزَةُ أَوْ رَجُلٌ آخَرُ خَيْرٌ مِنِّي فَلَمْ يُوجَدْ لَهُ مَا يُكَفَّنُ فِيهِ إِلَّا بُرْدَةٌ لَقَدْ خَشِيتُ أَنْ يَكُونَ قَدْ عُجِّلَتْ لَنَا طَيِّبَاتُنَا فِي حَيَاتِنَا الدُّنْيَا ثُمَّ جَعَلَ يَبْكِي

-....Bize İbrâhîm ibn Sa'd, babası Sa'd ibn İbrâhîm'den; o da babası İbrâhîm ibn Abdirrahmân'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Babam Abdurrahmân ibn Avf'un önüne bir gün yemeği getirilmişti. Bunun üzerine dedi ki: Mus'ab ibn Umeyr (Uhud'da) şehîd edildi.Hâlbuki o benden çok hayırlı idi. Ona bir tek kaftandan başka içinde kefenlenleneceği birşey bulunmamıştı. Hamza da şehîd edildi -.Yâhud diğer bir adam şehîd edildi, demiştir-. O da benden hayırlı idi. Ona da bir kaftandan -yâhud kaftanından- başka içinde kefenlenebileceği şey bulunamamıştı. Yemîn olsun ki ben, âhiret için kazandığımız hasenelerin bize bu dünyâ hayâtımızda peşin verilmiş olmasından endîşe etmişimdir, dedi; sonra da ağlamaya başladı

بَابٌ إِذَا لَمْ يُوجَدْ إِلَّا ثَوْبٌ وَاحِدٌ
1275 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ إِبْرَاهِيمَ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أُتِيَ بِطَعَامٍ وَكَانَ صَائِمًا فَقَالَ قُتِلَ مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ وَهُوَ خَيْرٌ مِنِّي كُفِّنَ فِي بُرْدَةٍ إِنْ غُطِّيَ رَأْسُهُ بَدَتْ رِجْلَاهُ وَإِنْ غُطِّيَ رِجْلَاهُ بَدَا رَأْسُهُ وَأُرَاهُ قَالَ وَقُتِلَ حَمْزَةُ وَهُوَ خَيْرٌ مِنِّي ثُمَّ بُسِطَ لَنَا مِنْ الدُّنْيَا مَا بُسِطَ أَوْ قَالَ أُعْطِينَا مِنْ الدُّنْيَا مَا أُعْطِينَا وَقَدْ خَشِينَا أَنْ تَكُونَ حَسَنَاتُنَا عُجِّلَتْ لَنَا ثُمَّ جَعَلَ يَبْكِي حَتَّى تَرَكَ الطَّعَامَ

Bir Tek Bezden Başkası Bulunmadığı Zaman (Ne Yapılır)?
-... Bize Şu'be, Sa'd ibn İbrâhîm'den; o da babası İbrâhîm'den haber verdi. O şöyle demiştir: Oruçlu bulunduğu bir gün babam Abdurrahmân ibn Avf un önüne bir iftar sofrası getirilmişti. Babam (sofraya bakıp) şöyle dedi: Mus'ab ibn Umeyr (Uhud'da) şehîd edildi. Hâlbuki o benden daha hayırlı idi. Öyleyken Mus'ab bir tek bürde içinde kefenlendi.- Bununla başı örtülse ayakları açılıyor; ayakları örtülse başı açılıyordu. Râvî dedi ki: Ben babam Abdurrahmân ibn Avf şunu da söyledi zannediyorum: Hamza da şehîd edildi. Hâlbuki o da benden daha hayırlı idi. Sonra bize dünyâ ni'metlerinden önümüze serilen bunca ni'metler yazılıp serildi -Yâhud da: Dünyâdan bize verilen bunca ni'metlere nail olduk, dedi-. Hâlbuki bizler, âhiret için kazandığımız hasenelerin ta'cîl edilip de, bize dünyâda verilmiş olmasından endîşe etmekteyiz, dedi; sonra üzülerek ağlamaya başladı, hattâ yemeği de terkeyledi

---

بَاب إِذَا لَمْ يَجِدْ كَفَنًا إِلَّا مَا يُوَارِي رَأْسَهُ أَوْ قَدَمَيْهِ غَطَّى رَأْسَهُ
1276 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا شَقِيقٌ حَدَّثَنَا خَبَّابٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ هَاجَرْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَلْتَمِسُ وَجْهَ اللَّهِ فَوَقَعَ أَجْرُنَا عَلَى اللَّهِ فَمِنَّا مَنْ مَاتَ لَمْ يَأْكُلْ مِنْ أَجْرِهِ شَيْئًا مِنْهُمْ مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ وَمِنَّا مَنْ

أَيْنَعَتْ لَهُ ثَمَرَتُهُ فَهُوَ يَهْدِبُهَا قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ فَلَمْ نَجِدْ مَا نُكَفِّنُهُ إِلَّا بُرْدَةً إِذَا غَطَّيْنَا بِهَا رَأْسَهُ خَرَجَتْ رِجْلَاهُ وَإِذَا غَطَّيْنَا رِجْلَيْهِ خَرَجَ رَأْسُهُ فَأَمَرَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نُغَطِّيَ رَأْسَهُ وَأَنْ نَجْعَلَ عَلَى رِجْلَيْهِ مِنْ الْإِذْخِرِ

Ölü Sahibleri, Ölünün Yalnız Baş Tarafını Yahud Yalnız Ayak Tarafına Örtecek Şeyden Başka Kefen Yapacak Birşey Bulamadıkları Zaman, O Tek Şeyle Ölünün Yalnız Gövdesiyle Baş Tarafını Örterler

-....Bize Habbâb (R) tahdîs edip şöyle dedi: Biz Allah rızâsını kasdederek Peygamber (S) ile hicret ettik. Artık ecrimiz (va'di gereğince) Allah'a vâcib oldu. Yoldaşlarımızdan bunun ecr ve ni'metinden hiçbirşey tatmadan âhirete gidenler vardır. Mus'ab ibn Umeyr bunlardan birisidir. Dostlarımızdan, kendilerine hicret semeresi ulaşan ve bu meyveyi devşirenler de vardır. Mus'ab, Uhud günü şehîd edilmişti de biz onu saracak bir kefen bulamamıştık. Yalnız (şehide âid) bir kaftan bulmuştuk da bu şehîdi ona sarmağa çalışmıştık . Bürdeyle başını örttüğümüzde ayaklan açığa çıkıyor; ayaklarını örttüğümüz zaman ise başı açığa çıkıyordu. (Bu yokluk karşısında) Peygamber (S) bize şehidin başını örtmemizi ve ayaklarının üstüne de ızhır (denilen kokulu ottan) koymamızı emreyledi.

بَاب مَنْ اسْتَعَدَّ الْكَفَنَ فِي زَمَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يُنْكَرْ عَلَيْهِ

1277 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ امْرَأَةً جَاءَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِبُرْدَةٍ مَنْسُوجَةٍ فِيهَا حَاشِيَتُهَا أَتَدْرُونَ مَا الْبُرْدَةُ قَالُوا الشَّمْلَةُ قَالَ نَعَمْ قَالَتْ نَسَجْتُهَا بِيَدِي فَجِئْتُ لِأَكْسُوَكَهَا فَأَخَذَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُحْتَاجًا إِلَيْهَا فَخَرَجَ إِلَيْنَا وَإِنَّهَا إِزَارُهُ فَحَسَّنَهَا فُلَانٌ فَقَالَ اكْسُنِيهَا مَا أَحْسَنَهَا قَالَ الْقَوْمُ مَا أَحْسَنْتَ لَبِسَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُحْتَاجًا إِلَيْهَا ثُمَّ سَأَلْتَهُ وَعَلِمْتَ أَنَّهُ لَا يَرُدُّ قَالَ إِنِّي وَاللَّهِ مَا سَأَلْتُهُ لِأَلْبَسَهُ إِنَّمَا سَأَلْتُهُ لِتَكُونَ كَفَنِي قَالَ سَهْلٌ فَكَانَتْ كَفَنَهُ

Peygamber (S) Zamanında Kefen Hazırlayan ve Bu İşi Redd ve İnkar Olunmayan Kimse

-....Sehl ibn Sa'd'den (o, şöyle demiştir): Bir kadın kenarlı dokunmuş bir bürdeyi Peygamber'in yanına getirdi. Sehl:

— Bilir misiniz, bürde nedir? diye sordu. Oradakiler:

— Semledir, ihramdır, diye cevâb verdiler.Sehl:

— Evet öyledir, dedi.Kadim:

— Bu bürdeyi kendi elimle dokudum ve sana giydirmek için geldim, dedi.Peygamber de o bürdeyi aldı ve zâten kendisinin böyle bir bür-deye ihtiyâcı vardı. Akabinde Peygamber o bürdeyi örtünerek bizim yanımıza çıktı. Fulân sahâbî de bu bürdenin güzelliğini belirtti ve:

— (Yâ Rasülallah!) Bu ne kadar güzel; bunu bana giydir, dedi. Orada bulunanlar, o zâta:

— Bunu söylemekle iyi etmedin. Peygamber bu bürdeyi ihtiyâcı olarak giymişti. Sonra sen Peygamber'in hiçbir isteyeni reddetmez olduğunu bildiğin hâlde bunu kendisinden istedin, dediler.O da:

— Vallahi ben bu bürdeyi giymek için istemedim. Ben onu ancak benim kefenim olsun diye istedim, dedi. Sehl'ibn Sa'd: Hakîkaten bu bürde o zâtın kefeni oldu, demiştir

---

بَاب اتِّبَاعِ النِّسَاءِ الْجَنَائِزَ

1278 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ بْنُ عُقْبَةَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ خَالِدٍ عَنْ أُمِّ الْهُذَيْلِ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ نُهِينَا عَنْ اتِّبَاعِ الْجَنَائِزِ وَلَمْ يُعْزَمْ عَلَيْنَا

Kadınların Cenazeler Ardından Gitmeleri (Mes'elesi) Babı

-....Ümmü Atıyye: Biz kadınlar cenazeler ardında gitmekten nehy olunduk. Cenazeler ardından gitmek bizim üzerimize vâcib kılınmadı, demiştir

---

بَاب حَدِّ الْمَرْأَةِ عَلَى غَيْرِ زَوْجِهَا

1279 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ عَلْقَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ قَالَ تُوُفِّيَ ابْنٌ لِأُمِّ عَطِيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَلَمَّا كَانَ الْيَوْمُ الثَّالِثُ دَعَتْ بِصُفْرَةٍ فَتَمَسَّحَتْ بِهِ وَقَالَتْ نُهِينَا أَنْ نُحِدَّ أَكْثَرَ مِنْ ثَلَاثٍ إِلَّا بِزَوْجٍ

Kadının, Kocasından Başkalarının Ölümü Üzerine Yas İçin Süslenmeyi Terketme Süresi Babı
-....Muhammed ibn Şîrîn şöyle demiştir: Ümmü Atıyye'nin bir oğlu ölmüştü. Vefatının üçüncü günü olunca, Ümmü Atıyye safranlı bir koku istedi. Akabinde bu kokuyu kendisine sürdü de: Biz kadınlar, kocadan başka ölüler için üç günden fazla yas tutmaktan nehyolunduk, dedi.

1280 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ مُوسَى قَالَ أَخْبَرَنِي حُمَيْدُ بْنُ نَافِعٍ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ قَالَتْ لَمَّا جَاءَ نَعْيُ أَبِي سُفْيَانَ مِنْ الشَّأْمِ دَعَتْ أُمُّ حَبِيبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا بِصُفْرَةٍ فِي الْيَوْمِ الثَّالِثِ فَمَسَحَتْ عَارِضَيْهَا وَذِرَاعَيْهَا وَقَالَتْ إِنِّي كُنْتُ عَنْ هَذَا لَغَنِيَّةً لَوْلَا أَنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تُحِدَّ عَلَى مَيِّتٍ فَوْقَ ثَلَاثٍ إِلَّا عَلَى زَوْجٍ فَإِنَّهَا تُحِدُّ عَلَيْهِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا

-.....Bize Eyyûb ibnu Mûsâ tahdîs edip şöyle dedi: BanaHumeyd ibnu Nâfi', Ebû Seleme'nin kızı Zeyneb'den haber verdi. (Ümmü Habîbe'nin kendi kızı ve râvîsi olan Ebû Seleme kızı) Zeyneb şöyle demiştir: Şam'dan Ebû Sufyân'ın ölüm haberi Medine'ye geldiğinin üçüncü günü (Ebû Sufyân'm kızı, annem) Ümmü Habîbe zağferânlı bir koku istedi. Akabinde bunu iki yanağının safhasına ve iki kollarına sürdü ve: Şübhesiz ben böyle süslenmekten müstağni bir kadınım. Fakat ben Peygamber(S)'i şöyle buyururken işittim: "Allah'a ve âhiret gününe îmân eden bir kadının, eşinden başka bir ölü üzerine üç günden fazla yas tutması halâl olmaz. Lâkin kadın, eşinin ölümü üzerine dört ay on gün yas tutar"

1281 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَزْمٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ نَافِعٍ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَتْهُ قَالَتْ دَخَلْتُ عَلَى أُمِّ حَبِيبَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ تُحِدُّ عَلَى مَيِّتٍ فَوْقَ ثَلَاثٍ إِلَّا عَلَى زَوْجٍ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا

-....Zeyneb bintu Ebî Seleme (R) haber verip şöyle demiştir: Ben Peygamber'in zevcesi olan Ümmü Habîbe'nin yanına girdim. Ümmü Habîbe şöyle dedi: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Allah 'a ve âhiret gününe îmân eden bir kadına zevcinden başka bir ölü için üç günden fazla yas tutması halâl olmaz. Lâkin kadın, zevcinin ölümü üzerine dört ay on gün yas tutar".

1282- ثُمَّ دَخَلْتُ عَلَى زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ حِينَ تُوُفِّيَ أَخُوهَا فَدَعَتْ بِطِيبٍ فَمَسَّتْ ثُمَّ قَالَتْ مَا لِي بِالطِّيبِ مِنْ حَاجَةٍ غَيْرَ أَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمِنْبَرِ لَا يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ تُحِدُّ عَلَى مَيِّتٍ فَوْقَ ثَلَاثٍ إِلَّا عَلَى زَوْجٍ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا

-..Zeyneb bintu Ebî Seleme şöyle dedi: Sonra bir kerre de ben, erkek kardeşi vefat ettiğinde Zeyneb bintu Cahş'ın yanına girdim. Zeyneb bintu Cahş da bir koku isteyip kendisine sürdü.Sonra da şöyle dedi: Benim gibi yaşını başım almış bir kadının kokuya ne ihtiyâcı olabilir? Şu kadar ki, ben Rasûlullah(S)'tan

minber üzerinde işittim, şöyle buyuruyordu: "Allah'a ve âhiret gününe îmân eden bir kadına, zevcinden başka bir ölü için üç günden fazla yas tutması halâl olmaz. Lâkin kadın, zevcinin ölümü üzerine dört ay on gün yas tutar"

بَاب زِيَارَةِ الْقُبُورِ

1283 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِامْرَأَةٍ تَبْكِي عِنْدَ قَبْرٍ فَقَالَ اتَّقِي اللَّهَ وَاصْبِرِي قَالَتْ إِلَيْكَ عَنِّي فَإِنَّكَ لَمْ تُصَبْ بِمُصِيبَتِي وَلَمْ تَعْرِفْهُ فَقِيلَ لَهَا إِنَّهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَتْ بَابَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ تَجِدْ عِنْدَهُ بَوَّابِينَ فَقَالَتْ لَمْ أَعْرِفْكَ فَقَالَ إِنَّمَا الصَّبْرُ عِنْدَ الصَّدْمَةِ الْأُولَى

Kabirleri Ziyaret Etmek Babı
-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S), bir kabir yanmda ağlamakta olan bir kadının yanından geçti de, o kadına: ; "Allah'a ıttıkaa et ve sabreyle" buyurdu.Kadın:
— Benden uzaklaş, sen benim musibetimle musîbetlenmedin, dedi.
Kadın Peygamber'i tanımıyordu. Kadına:
— Bu zât Peygamber'dir, denildi.Bunun üzerine kadın Peygamber'in kapısına geldi. Kadın, Peygamber'in kapısı yanmda kapıcılar (bekçiler) bulmadı. (Peygamber'in yanına girdi de:)
— Ben seni bilemedim, dedi. Peygamber (S):
— "Sabr ancak musibetin birinci darbesi sırasındadır" buyurdu.

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَذَّبُ الْمَيِّتُ بِبَعْضِ بُكَاءِ أَهْلِهِ عَلَيْهِ إِذَا كَانَ النَّوْحُ مِنْ سُنَّتِهِ لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا} وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ فَإِذَا لَمْ يَكُنْ مِنْ سُنَّتِهِ فَهُوَ كَمَا قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا {لَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى} وَهُوَ كَقَوْلِهِ {وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ} ذُنُوبًا {إِلَى حِمْلِهَا لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ} وَمَا يُرَخَّصُ مِنْ الْبُكَاءِ فِي غَيْرِ نَوْحٍ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُقْتَلُ نَفْسٌ ظُلْمًا إِلَّا كَانَ عَلَى ابْنِ آدَمَ الْأَوَّلِ كِفْلٌ مِنْ دَمِهَا وَذَلِكَ لِأَنَّهُ أَوَّلُ مَنْ سَنَّ الْقَتْلَ

Peygamber(S)'in: "Ölü, kendi ailesinin bir nevi' ağlamasından dolayı azâb olunur" Sözü Babı
-.. Bu azâblanmaya sebeb olan ağlama, sağlığında Ölülere feryâdla ağlama, ölünün kendi âdeti ve hayât yolundan olduğu zamandır. Çünkü Yüce Allah: "Ey îmân edenler, kendilerinizi ve aile ferdlerinizi ateşten koruyun..,"buyurmuştur (Tahrirn: 6).Peygamber de: "Her biriniz birer çobandır ve güttüklerinden sorumludur" buyurmuştur.Ölü üzerine yapılan ağlama, ölünün hayâtta iken yapageldiği sünnetinden meydana gelmiş değilse, işte bu nevi' ağlama Aişe'nin dediği gibidir: "Günahkâr hiçbir nefs diğerinin (günâh) yükünü taşımaz*' (ei-En'âm: 164; el-İsrâ: 15; Fâtır: 18; ez-Zumer: 7; en-Necm:38).Bu da Yüce Allah'ın şu kavli gibidir:"Günâh işleyen hiçbir nefs, başkasının günâhını çekmez. Eğer yükü ağır bir kişi (diğer birini) onu taşımaya çağırırsa, bu, hışmı da olsa, kendisine ondanhiçbirşey yükletilmez... "(Fât.r: ısı. Ruhsat verilen ağlama ise, feryâdsız olan ağlama o nev'idir.Ve Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Herhangi bir nefs zulm ile öldürülecek olursa, muhakkak onun kan günâhından bir pay,birinci âdemoğlu üzerinde sabit olur. Bu da şundandır: çünkü o birinci âdemoğlu öldürmeyi âdet edenlerin birincisidir"

1284 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ وَمُحَمَّدٌ قَالَا أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عَاصِمُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَرْسَلَتْ ابْنَةُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِ إِنَّ ابْنًا لِي قُبِضَ فَأْتِنَا فَأَرْسَلَ يُقْرِئُ السَّلَامَ وَيَقُولُ إِنَّ لِلَّهِ مَا أَخَذَ وَلَهُ مَا أَعْطَى وَكُلٌّ عِنْدَهُ بِأَجَلٍ مُسَمًّى فَلْتَصْبِرْ وَلْتَحْتَسِبْ فَأَرْسَلَتْ إِلَيْهِ تُقْسِمُ عَلَيْهِ لَيَأْتِيَنَّهَا فَقَامَ وَمَعَهُ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ وَمُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ وَأُبَيُّ بْنُ

كَعْبٍ وَزَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ وَرِجَالٌ فَرُفِعَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّبِيُّ وَنَفْسُهُ تَتَقَعْقَعُ قَالَ حَسِبْتُهُ أَنَّهُ قَالَ كَأَنَّهَا شَنٌّ فَفَاضَتْ عَيْنَاهُ فَقَالَ سَعْدٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا هَذَا فَقَالَ هَذِهِ رَحْمَةٌ جَعَلَهَا اللَّهُ فِي قُلُوبِ عِبَادِهِ وَإِنَّمَا يَرْحَمُ اللَّهُ مِنْ عِبَادِهِ الرُّحَمَاءَ

-.......Usâme ibn Zeyd (R) tahdîs edip şöyle dedi: Peygamber(S)'in kızı (Zeyneb) Peygamber'e:
— Oğlum öldü, bana geliniz, diye haber gönderdi. Peygamber de kızına selâm söyleyerek:
— "Allah'ın aldığı ve verdiği her şey Allah'a âiddir ve her şey Allah katında belirlenmiş bir müddet, bir ömür iledir. Binâenaleyh ey kızım, sen sabr et ve bu sabrın Allah yanında sevabı olduğunu hatırla" diye cevâb yolladı. Bu defa Zeyneb, Peygamber'e yemîn vererek:
— Muhakkak geliniz, diye haber gönderdi.
Bu haber üzerine Peygamber kalktı. Maiyyetinde Sa'd ibn Ubâ-de, Muâz ibn Cebel,Ubeyy ibn Ka'b, Zeyd ibn Sabit ve bir takım insanlar olduğu hâlde Zeyneb'in evine geldi. Çocuk Rasûlullah'm kucağına verildi. Çocuğun canı gidip gelmekte ve hareket hâlinde idi.Râvînrn: Vücûdu sanki (zaîfhktan) eski su kırbası gibi idi, dediğini sanıyorum demiştir. Rasûlullah'ın iki gözü yaş döktü. Sa'd ibn Ubâde:
— Yâ Rasûlallah, bu yaş, bu ağlayış nedir? dedi. Rasûlullah:
— "Bu gözyaşı, bir rahmettir ki, Allah onu kullarının gönülleri içine koymuştur. Allah ancak kullarından merhametli olanlara merhamet ihsan eder" buyurdu

---

1285 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ هِلَالِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ شَهِدْنَا بِنْتًا لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسٌ عَلَى الْقَبْرِ قَالَ فَرَأَيْتُ عَيْنَيْهِ تَدْمَعَانِ قَالَ فَقَالَ هَلْ مِنْكُمْ رَجُلٌ لَمْ يُقَارِفْ اللَّيْلَةَ فَقَالَ أَبُو طَلْحَةَ أَنَا قَالَ فَانْزِلْ قَالَ فَنَزَلَ فِي قَبْرِهَا

-.......Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Bizler Rasûlullah'ın bir kızının (Ümmü Kulsüm'ün) cenazesinde hazır bulunduk. Enes dedi ki: Rasûlullah kabrin bir tarafına oturmuştu. Yine Enes dedi ki: Ben Rasûlullah'ın iki gözünün yaş akıtmakta olduğunu gördüm. Yine Enes dedi ki: Rasûlullah (S):
— "İçinizde bu gece günâh işlememiş kimse var mıdır?" diye sordu. Ebû Talha:
— Ben varım, dedi. Rasûlullah:
— "Haydi kabre in!" buyurdu. Bunun üzerine Ebû Talha o kadının kabrine indi(de yerleştirdi)

1286 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ تُوُفِّيَتْ ابْنَةٌ لِعُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِمَكَّةَ وَجِئْنَا لِنَشْهَدَهَا وَحَضَرَهَا ابْنُ عُمَرَ وَابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَإِنِّي لَجَالِسٌ بَيْنَهُمَا أَوْ قَالَ جَلَسْتُ إِلَى أَحَدِهِمَا ثُمَّ جَاءَ الْآخَرُ فَجَلَسَ إِلَى جَنْبِي فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا لِعَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ أَلَا تَنْهَى عَنْ الْبُكَاءِ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْمَيِّتَ لَيُعَذَّبُ بِبُكَاءِ أَهْلِهِ عَلَيْهِ

-... Bize İbnu Cureyc haber verip şöyle dedi: Bana Abdullah ibnu Ubeydillah ibn Ebî Muleyke haber verip şöyle dedi: Usmân'ın kızı (Ümmü Ebân) Mekke'de vefat etmişti. (Namazında ve gömülüşünde) hazır bulunmak için bizler de bu cenazeye gelmiştik. İbn Umer ile İbn Abbâs da bu cenazede hazır bulundular. Ben İbn Umer ile İbn Abbâs'ın arasına oturmuştum. Yâhud da şöyle dedi: Yâhud ben bu ikisinden birinin yanına oturmuştum da diğeri de gelip benim yanıma oturmuştu. (Bu sırada evden kadınların feryadı yükseldi.) Bunun üzerine Abdullah ibn Umer, yanında bulunan Usmân'ın oğlu Amr'e: — Şu kadınları ağlamaktan nehy etmez misin? Çünkü Rasûlullah (S): "Şübhesiz ölü, ailesinin kendisine ağlamasından dolayı azâb edilir" buyurdu, dedi

---

1287- فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَدْ كَانَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ بَعْضَ ذَلِكَ ثُمَّ حَدَّثَ قَالَ صَدَرْتُ مَعَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مِنْ مَكَّةَ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِالْبَيْدَاءِ إِذَا هُوَ بِرَكْبٍ تَحْتَ ظِلِّ سَمُرَةٍ فَقَالَ اذْهَبْ فَانْظُرْ مَنْ هَؤُلَاءِ الرَّكْبُ قَالَ فَنَظَرْتُ فَإِذَا صُهَيْبٌ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ ادْعُهُ لِي فَرَجَعْتُ إِلَى صُهَيْبٍ فَقُلْتُ ارْتَحِلْ فَالْحَقْ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ فَلَمَّا أُصِيبَ عُمَرُ دَخَلَ صُهَيْبٌ يَبْكِي يَقُولُ وَا أَخَاهُ وَا صَاحِبَاهُ فَقَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَا صُهَيْبُ أَتَبْكِي عَلَيَّ وَقَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْمَيِّتَ يُعَذَّبُ بِبَعْضِ بُكَاءِ أَهْلِهِ عَلَيْهِ

Buna karşı Abdullah ibn Abbâs da:
— Umer, ölü kendisine ailesinin her ağlaması yüzünden değil, bâzı gûnâ ağlaması sebebiyle azâb olunur der idi, dedi . Bundan sonra da İbn Abbâs şu hâdiseyi anlatıp, şöyle dedi:
— Ben Mekke'den Umer ile birlikte hacc'dan dönmüştüm. Biz (Mekke ile Medîne arasındaki) Beydâ mevkiinde duraklamakta iken, büyük bir semure ağacının altında develi bir yolcu kaafilesi göründü. Umer bana:
— Git bak, bu kaafile kimlerdir? dedi.
Ben de baktım ve derhâl Suheyb'i tanıdım. Ve bunu Umer'e haber verdim. Umer:
— Suheyb'i bana çağır, dedi. Ben Suheyb'in yanına döndüm ve:
— Mü'minlerin Emîri'nin yanına gel ve onunla buluş, dedim. (Beraber Medine'ye geldik.)
Umer vurulduğu zaman Suheyb ağlayarak Umer'in yanına girdi ve:
— Vah kardeşim, vah yoldaşım! diyerek feryada başladı. Umer:— Yâ Suheyb! Bana mı ağlıyorsun? Hâlbuki Rasûlullah: "Ölü, ailesinin bâzı gûnâ ağlamalarından dolayı azâb olunur" buyurdu, dedi.

1288- قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَلَمَّا مَاتَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ذَكَرْتُ ذَلِكَ لِعَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَقَالَتْ رَحِمَ اللَّهُ عُمَرَ وَاللَّهِ مَا حَدَّثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ لَيُعَذِّبُ الْمُؤْمِنَ بِبُكَاءِ أَهْلِهِ عَلَيْهِ وَلَكِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ لَيَزِيدُ الْكَافِرَ عَذَابًا بِبُكَاءِ أَهْلِهِ عَلَيْهِ وَقَالَتْ حَسْبُكُمْ الْقُرْآنُ {وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى} قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عِنْدَ ذَلِكَ وَاللَّهُ {هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى} قَالَ ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ وَاللَّهِ مَا قَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا شَيْئاً

Sonra İbn Abbâs şöyle dedi:
— Umer vefat ettiğinde bu vak'ayı Âişe'ye anlattım. Âişe: Allah Umer'e rahmet etsin.Allah'a yemîn ederim ki, Rasûlullah (S): "Allah, ehl ve ailesinin ölüye ağlamasından dolayı bir mü'mini azâb eder" hadîsini söylememiştir. Lâkin Rasûlullah (S): "Allah ehl ve ailesinin kendisine ağlamasından dolayı kâfirin azabım artırır" buyurdu. Ve Âişe devamla: Size Kur'ân kâfidir. "Günahkâr hiçbir nefs, diğerinin (günâh) yükünü taşımaz" (ei-En'âm: 164) dedi. İbn Abbâs, Âişe'nin bu sözlerini naklettikten sonra: Hakikat su: Güldüren de, ağlatan da Allah'tır" (en-Necm: 43) dedi. İbnu Ebî Muleyke: Allah'a yemîn ederim ki, İbnu Umer bundan sonra birşey söylemedi, demiştir

---

1289 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا سَمِعَتْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ إِنَّمَا مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى يَهُودِيَّةٍ يَبْكِي عَلَيْهَا أَهْلُهَا فَقَالَ إِنَّهُمْ لَيَبْكُونَ عَلَيْهَا وَإِنَّهَا لَتُعَذَّبُ فِي قَبْرِهَا

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S), ailesi başında ağlaşmakta olan bir Yahûdî karısının (mezarı) yanından geçmişti de: "Bunlar ölüleri üzerine ağlıyorlar. Hâlbuki ölü kabrinde azâb olunuyor" buyurdu.

1290 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ خَلِيلٍ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ وَهُوَ الشَّيْبَانِيُّ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ لَمَّا أُصِيبَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ جَعَلَ صُهَيْبٌ يَقُولُ وَا أَخَاهُ فَقَالَ عُمَرُ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْمَيِّتَ لَيُعَذَّبُ بِبُكَاءِ الْحَيِّ

-...Ebû Mûsâ (R) şöyle demiştir:Umer vurulduğu zaman Suheyb: Vah kardeşim! diyerek ağlamaya başlamıştı. Bunun üzerine Umer: Yâ Suheyb! Peygamber(S)'in "Şübhesiz ölü, dirinin ağlaması ile muhakkak azâb olunur" buyurduğunu bilmez misin? dedi

---

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ النِّيَاحَةِ عَلَى الْمَيِّتِ وَقَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دَعْهُنَّ يَبْكِينَ عَلَى أَبِي سُلَيْمَانَ مَا لَمْ يَكُنْ نَقْعٌ أَوْ لَقْلَقَةٌ وَالنَّقْعُ التُّرَابُ عَلَى الرَّأْسِ وَاللَّقْلَقَةُ الصَّوْتُ

Ölü Üzerine Feryadla Ağlamanın Mekruh Kılınması Babı
Ve Umer (R): "Kadınlara ilişmeyin; Ebû Süleyman'a ağlasınlar; başlarına toprak saçmadıkça yâhud feryâd (ve) figân etmedikçe"demiştir.'enNak'",başa toprak saçmak;"el-Laklaka"da,ağlarken çıkarılan Sestir

1291 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُبَيْدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ الْمُغِيرَةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ كَذِبًا عَلَيَّ لَيْسَ كَكَذِبٍ عَلَى أَحَدٍ مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنْ النَّارِ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ نِيحَ عَلَيْهِ يُعَذَّبُ بِمَا نِيحَ عَلَيْهِ

-... el-Mugîre (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "Benim ağzımdan yalan söylemek, başka bir kimse ağzından yalan söylemek gibi değildir. Her kim bile bile benim ağzımdan yalan uydurursa ateşteki yerine hazırlansın". el-Mugîre dedi ki: Ben yine Peygamber'den işittim: "Herhangi ölüye feryâd ve figânla ağlanırsa, kendisine yapılan bu feryâd ve figân sebebiyle azâblandırılır" buyuruyordu.

1292 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمَيِّتُ يُعَذَّبُ فِي قَبْرِهِ بِمَا نِيحَ عَلَيْهِ * تَابَعَهُ عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ وَقَالَ آدَمُ عَنْ شُعْبَةَ الْمَيِّتُ يُعَذَّبُ بِبُكَاءِ الْحَيِّ عَلَيْهِ

- Bize Abdan tahdîs edip şöyle dedi: Bana babam Usmân ibn Cebele, Şu'be'den; o da Katâde'den; o da Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den; o da İbn Umer'den; o da babası Umer ibnu'l- Hattâb(R)'dan tahdîs etti. Peygamber (S): "Ölü, kendisine feryâd ve figânla ağlanması sebebiyle kabrinde azâb olunur" buyurmuştur.Bu hadîsi rivayet etmekte Abdân'a Abdu'1-A'lâ mutâbaat etmiş ve şöyle demiştir: Bize Yezîd ibnu Zuray' tahdîs edip şöyle dedi: Bize Saîd ibnu Ebî Arûbe tahdîs edip şöyle dedi:Bize Katâde, Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den tahdîs etti. Ve Âdem ibn Ebî Iyâs da Şu'be'den (bâb hadîsinin isnâdıyle) "Ölü, dirinin –yâhud kabîlenin- kendisine ağlaması sebebiyle azâb olunur" hadîsini söyledi

---

بَاب

1293 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُنْكَدِرِ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ جِيءَ بِأَبِي يَوْمَ أُحُدٍ قَدْ مُثِّلَ بِهِ حَتَّى وُضِعَ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ سُجِّيَ ثَوْبًا فَذَهَبْتُ أُرِيدُ أَنْ أَكْشِفَ عَنْهُ فَنَهَانِي قَوْمِي

ثُمَّ ذَهَبْتُ أَكْشِفُ عَنْهُ فَنَهَانِي قَوْمِي فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرُفِعَ فَسَمِعَ صَوْتَ صَائِحَةٍ فَقَالَ مَنْ هَذِهِ فَقَالُوا ابْنَةُ عَمْرٍو أَوْ أُخْتُ عَمْرٍو قَالَ فَلِمَ تَبْكِي أَوْ لَا تَبْكِي فَمَا زَالَتْ الْمَلَائِكَةُ تُظِلُّهُ بِأَجْنِحَتِهَا حَتَّى رُفِعَ

-.... Ben Câbir ibn Abdillah(R)'tan işittim, şöyle dedi: Uhud günü babam şehîd edilip, burnu, kulakları, etrafı kesilmiş olarak getirildi ve nihayet Rasûlullah'ın önüne konuldu. Üzeri bir bezle örtülmüş hâldeydi. Ben babamın üstünden örtüsünü açmak isteyerek yanma vardım. Akrabalarım beni bundan nehyettiler. Sonra bir daha açmak üzere vardım. Yine kabîlem beni nehyettiler. Bu defa Rasülullah emir buyurdu da, örtü kaldırılıp açıldı. Bu sırada bir kadın çığlığı işitti ve:
— "Bu kadın kimdir?" diye sordu. Oradakiler:
— Amr'ın kızıdır, yâhud Amr'ın kızkardeşidir, diye cevâb verdiler.Rasülullah:
— "Bu kadın niçin ağlıyor?" Yâhud da: "Ağlamasın! Çünkü o azız şehidi melekler, cenazesi kaldırılıncaya kadar kanatlarıyla gölgelemekte devam ettiler" buyurdu

---

بَابٌ لَيْسَ مِنَّا مَنْ شَقَّ الْجُيُوبَ

1294 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا زُبَيْدٌ الْيَامِيُّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَطَمَ الْخُدُودَ وَشَقَّ الْجُيُوبَ وَدَعَا بِدَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ

'Yakalar yırtan bizden değildir"
-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S):"(Ölüler için) avuç içi ile yanaklarım döven, yakalarını yırtan ve Câhiliyyet çağırışı ile feryâd (ve) figân eden kimse bizden değildir" buyurdu

---

بَابٌ رَثَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَعْدَ بْنَ خَوْلَةَ

1295 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُنِي عَامَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ مِنْ وَجَعٍ اشْتَدَّ بِي فَقُلْتُ إِنِّي قَدْ بَلَغَ بِي مِنْ الْوَجَعِ وَأَنَا ذُو مَالٍ وَلَا يَرِثُنِي إِلَّا ابْنَةٌ أَفَأَتَصَدَّقُ بِثُلُثَيْ مَالِي قَالَ لَا فَقُلْتُ بِالشَّطْرِ فَقَالَ لَا ثُمَّ قَالَ الثُّلُثُ وَالثُّلُثُ كَبِيرٌ أَوْ كَثِيرٌ إِنَّكَ أَنْ تَذَرَ وَرَثَتَكَ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَذَرَهُمْ عَالَةً يَتَكَفَّفُونَ النَّاسَ وَإِنَّكَ لَنْ تُنْفِقَ نَفَقَةً تَبْتَغِي بِهَا وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا أُجِرْتَ بِهَا حَتَّى مَا تَجْعَلُ فِي فِي امْرَأَتِكَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أُخَلَّفُ بَعْدَ أَصْحَابِي قَالَ إِنَّكَ لَنْ تُخَلَّفَ فَتَعْمَلَ عَمَلًا صَالِحًا إِلَّا ازْدَدْتَ بِهِ دَرَجَةً وَرِفْعَةً ثُمَّ لَعَلَّكَ أَنْ تُخَلَّفَ حَتَّى يَنْتَفِعَ بِكَ أَقْوَامٌ وَيُضَرَّ بِكَ آخَرُونَ اللَّهُمَّ أَمْضِ لِأَصْحَابِي هِجْرَتَهُمْ وَلَا تَرُدَّهُمْ عَلَى أَعْقَابِهِمْ لَكِنْ الْبَائِسُ سَعْدُ بْنُ خَوْلَةَ يَرْثِي لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ مَاتَ بِمَكَّةَ

Peygamber (S), Sa'd İbn Havle'ye Mersiye Edip Hüznünü Açıklamıştır
-....Sa'd ibn Ebî Vakkaas (R) şöyle demiştir: Veda Haccı yılında Mekke'de tutulduğum şiddetli bir hastalığımda Rasülullah bana hasta ziyareti yapıyordu. Ben:
— Yâ Rasûlallah! Bendeki hastalık şu şiddetli dereceye ulaşmıştır. Ben mal sahibi bir kimseyim. Bana yalnız bir tek kızdan başkası mîrâsçı olmayacak. Buna göre malımın üçte ikisini sadaka yapayım mı? diye sordum. Rasülullah:
— "Hayır, sadaka yapma" buyurdu.
— Yansını sadaka yapayım mı? dedim. , Rasûlullah yine:
— "Hayır, sadaka yapma" dedi. Sonra Rasûlullah şöyle buyurdu:
— "Üçte bir (sadaka yap). Üçte bir de büyüktür yâhud çoktur. Senin mirasçılarını zengin bırakman, muhtaç ve halka el açar halde fakır bırakmandan daha hayırlıdır. Ey Sa'd! Sen Allah rızâsını isteyerek

harcayacağın herbir nafakadan muhakkak ücret alacaksın. Hattâ yemek yerken eşinin ağzına koyacağın bir lokmadan dolayı da ecre nail olacaksın".Yine ben:
— Yâ Rasûlallah! (Siz Medine'ye döneceksiniz de) ben arkadaşlarımın arkasında geriye mi bırakılacağım? diye sordum. Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:
— "Sen geri bırakılmıyacaksın. (Şayet burada kalır da) sâlih amel işlersen, elbette onunla derecen artacak, merteben de yükselecektir. Sonra zannediyorum ki, sen uzun zaman yaşatılacaksın. Hattâ senden bir takım kavimler faydalanacak; diğer bir takımları da senden dolayı zarara uğrayacaklardır. Yâ Allah! Sahâbîlerimin hicretlerini tamamla, onları topukları üzerinde ters çevirme!" Lâkin hâli üzüntülü olan Sa'd ibn Havle'dir. Rasûlullah (S) ona, Mekke'de ölmüş olmasından dolayı şefaat edip, üzülmektedir

---

بَاب مَا يُنْهَى مِنْ الْحَلْقِ عِنْدَ الْمُصِيبَةِ

1296 – وَقَالَ الْحَكَمُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ جَابِرٍ أَنَّ الْقَاسِمَ بْنَ مُخَيْمِرَةَ حَدَّثَهُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو بُرْدَةَ بْنُ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ وَجِعَ أَبُو مُوسَى وَجَعًا فَغُشِيَ عَلَيْهِ وَرَأْسُهُ فِي حَجْرِ امْرَأَةٍ مِنْ أَهْلِهِ فَلَمْ يَسْتَطِعْ أَنْ يَرُدَّ عَلَيْهَا شَيْئًا فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ أَنَا بَرِيءٌ مِمَّنْ بَرِئَ مِنْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَرِئَ مِنْ الصَّالِقَةِ وَالْحَالِقَةِ وَالشَّاقَّةِ

Musibet Sırasında Saç Yolmanın Nehyedilmesi Babı
-....Bana Ebû Musa'nın oğlu Ebû Burde tahdîs edip şöyle dedi: (Bir kerre babam) Ebû Mûsâ şiddetli bir hastalıkla hastalanmıştı. Bu sırada başı ailesinden bir kadının kucağında olduğu hâlde bayılmıştı. Bunun üzerine kadın ağlamağa başladı. Fakat Ebû Mûsâ, kadının bu ağlamasını men' etmeye muktedir olamamıştı. Ebû Mûsâ bu baygınlıktan açıhnca şöyle dedi: Rasûlullah'm hoşlanmayıp uzak bulunduğu kimselerden ben de uzağımdır. Şübhesiz Rasûlullah (S) musîbet zamanında sayha eden, saçını yolan ve elbisesini yırtan kadınlardan uzak bulunmuştu.

بَابٌ لَيْسَ مِنَّا مَنْ ضَرَبَ الْخُدُودَ

1297 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُرَّةَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيْسَ مِنَّا مَنْ ضَرَبَ الْخُدُودَ وَشَقَّ الْجُيُوبَ وَدَعَا بِدَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ

'Yanaklara vuran bizden değildir'
-....Abdullah ibn Mes'ûd'dan: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Yanakları döven, yakalan yırtan ve Câhiliyyet çağırış bağırişiyle feryad eden kimseler bizden değildir"

بَاب مَا يُنْهَى مِنْ الْوَيْلِ وَدَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ عِنْدَ الْمُصِيبَةِ

1298 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُرَّةَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ مِنَّا مَنْ ضَرَبَ الْخُدُودَ وَشَقَّ الْجُيُوبَ وَدَعَا بِدَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ

Muşibet Sırasında Cahiliyyet Çağırışının ve Vaveyla Etmenin Nehyolunması Babı
-... Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Yanakları döven, yakaları yırtan ve Câhiliyyet çağırışı ile bağırıp çağıran bizden değildir" buyurdu.

بَاب مَنْ جَلَسَ عِنْدَ الْمُصِيبَةِ يُعْرَفُ فِيهِ الْحُزْنُ

1299 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ سَمِعْتُ يَحْيَى قَالَ أَخْبَرَتْنِي عَمْرَةُ قَالَتْ سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا جَاءَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَتْلُ ابْنِ حَارِثَةَ وَجَعْفَرٍ وَابْنِ رَوَاحَةَ جَلَسَ يُعْرَفُ فِيهِ الْحُزْنُ وَأَنَا أَنْظُرُ مِنْ صَائِرِ الْبَابِ شَقِّ الْبَابِ فَأَتَاهُ رَجُلٌ فَقَالَ إِنَّ نِسَاءَ جَعْفَرٍ وَذَكَرَ بُكَاءَهُنَّ فَأَمَرَهُ أَنْ يَنْهَاهُنَّ فَذَهَبَ ثُمَّ أَتَاهُ الثَّانِيَةَ لَمْ يُطِعْنَهُ فَقَالَ انْهَهُنَّ فَأَتَاهُ الثَّالِثَةَ قَالَ وَاللَّهِ لَقَدْ غَلَبْنَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَزَعَمَتْ أَنَّهُ قَالَ فَاحْثُ فِي أَفْوَاهِهِنَّ التُّرَابَ فَقُلْتُ أَرْغَمَ اللَّهُ أَنْفَكَ لَمْ تَفْعَلْ مَا أَمَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ تَتْرُكْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْعَنَاءِ

Bir Musibet Sırasında Oturan ve Kendisinde Hüzün Farkedilen Kimse Babı

-....Bana Amre bintu Abdirrahmân haber verip şöyle dedi: Ben Âişe(R)'den işittim, şöyle dedi: Peygamber'e (Mûte şehîdle-ri) Zeyd ibn Hârise'nin, Ca'fer'in, Abdullah ibn Revâha'nın şehîdlik haberi geldiği zaman, Peygamber (mescidde) oturmuştu. Yüzünde hüzün ve keder eseri fark ediliyordu. Ben de kapının Rasûlullah'ın görülebileceği bir aralığından, yânı kapının yarığından kendisine bakıyordum. Bu sırada Rasûlullah'a bir adam geldi ve:

— Ca'fer'in kadınları, dedi ve onların ağlaştıklarım söyledi. Rasûlullah (S) o kimseye kadınları bu çığlıktan men' etmesini emretti. O adam gitti. Sonra ikinci defa Rasûlullah'a geldi ve kadınların kendisine itaat etmediklerini haber verdi. Rasûlullah yine:

— "Kadınları nehyet!" buyurdu. O adam üçüncü defa geldi ve:

— Yâ Rasûlallah! Vallahi kadınlar bize galebe ettiler, dedi. (Râvî Amre dedi ki:) Âişe:Rasûlullah o adama: "Bu kadınların ağızlarına toprak saç" buyurdu, dedi.Âişe dedi ki: Ben de o adama: Allah senin burnunu topraklasın, yânı Allah seni zelîl etsin. Sen ne Rasûlullah'ın sana verdiği emri yerine getirdin, ne de hüzün ve keder içinde bulunan Rasûlullah'i kendi hâlinde bıraktın! dedim.

1300 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ الْأَحْوَلُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَنَتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَهْرًا حِينَ قُتِلَ الْقُرَّاءُ فَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَزِنَ حُزْنًا قَطُّ أَشَدَّ مِنْهُ

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Maûne kuyusunda yetmiş kadar kurrâ şehîd edildiği zaman bir ay kunût yaptı (ve müşrikler aleyhine duâ etti). Ben Rasûhıllah'ın o zamandan daha şiddetli bir hüzünle üzüldüğünü asla görmedim

---

بَابُ مَنْ لَمْ يُظْهِرْ حُزْنَهُ عِنْدَ الْمُصِيبَةِ وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ كَعْبٍ الْقُرَظِيُّ الْجَزَعُ الْقَوْلُ السَّيِّئُ وَالظَّنُّ السَّيِّئُ وَقَالَ يَعْقُوبُ عَلَيْهِ السَّلَام {إِنَّمَا أَشْكُو بَثِّي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ}

Musibet Sırasında Kederini Açığa Vurmayan Kimse Babı

Muhammed ibn Ka'b el-Kurazî de: "el-Cezau", kötü söz söylemek ve kötü zannda bulunmaktır, dedi. Ya'kûb Peygamber de: "Ben kederimi, mahzunluğumu yalnız Allah'a şikâyet ediyorum." dedi (Yusuf: 84)

1301 - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْحَكَمِ

حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ أَخْبَرَنَا إِسْحَاقُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ اشْتَكَى ابْنٌ لِأَبِي طَلْحَةَ قَالَ فَمَاتَ وَأَبُو طَلْحَةَ خَارِجٌ فَلَمَّا رَأَتْ امْرَأَتُهُ أَنَّهُ قَدْ مَاتَ هَيَّأَتْ شَيْئًا وَنَحَّتْهُ فِي جَانِبِ الْبَيْتِ فَلَمَّا جَاءَ أَبُو طَلْحَةَ قَالَ كَيْفَ الْغُلَامُ قَالَتْ قَدْ هَدَأَتْ نَفْسُهُ وَأَرْجُو أَنْ يَكُونَ قَدْ اسْتَرَاحَ وَظَنَّ أَبُو طَلْحَةَ أَنَّهَا صَادِقَةٌ قَالَ فَبَاتَ فَلَمَّا أَصْبَحَ اغْتَسَلَ فَلَمَّا أَرَادَ أَنْ يَخْرُجَ

أَعْلَمَتْهُ أَنَّهُ قَدْ مَاتَ فَصَلَّى مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ أَخْبَرَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَا كَانَ مِنْهُمَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُبَارِكَ لَكُمَا فِي لَيْلَتِكُمَا قَالَ سُفْيَانُ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ فَرَأَيْتُ لَهُمَا تِسْعَةَ أَوْلَادٍ كُلُّهُمْ قَدْ قَرَأَ الْقُرْآنَ

-....Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Bize İshâk ibn Abdillah ibn Ebî Talha haber verdi. O, Enes ibn Mâ-lik(R)'ten şöyle derken işitmiştir: Ebû Talha'nm hasta olan bir oğlu vardı. Enes dedi ki: Bu çocuk Ebû Talha evden dışarıda bulunduğu bir sırada öldü. Karısı Ümmü Süleym, çocuğun öldüğünü görünce bir şey hazırladı (yâni çocuğu yıkadı, kefenledi) ve çocuğu kokuladı da evin bir tarafına koydu. Ebû Talha geldiğinde:Oğlan nasıldır? diye sordu. Ümmü Süleym: Çocuğun nefsi sâkinleşti. İstirahat etmiş olmasını ümîd ederim, dedi. Ebû Talha, kadın doğru söylüyor sandı ve yattı (yânî eşi ile birleşti). Sabah olunca yıkandı. Dışarı çıkmak istediğinde Ümmü Süleym, Ebû Talha'ya çocuğun öldüğünü bildirdi. Ebû Talha mescide gidip, Peygamber ile namaz kıldı. Sonra da bu karı koca arasında o gece olup bitenleri Peygamber'e haber verdi. Bunun üzerine Rasûlullah (S): "Allah'ın sizlere, bu geceniz hakkında bereketler ihsan etmesini dilerim" diye duâ etti. Sufyân ibn Uyeyne şöyle dedi: Ensâr'dan (Ibâye ibnu Rıfâa isminde) bir kimse: Ben Ebû Talha ile Ümmü Süleym'in dokuz çocuklarını gördüm, bunların hepsi de Kur'ân okurdu, dedi

---

بَاب الصَّبْرِ عِنْدَ الصَّدْمَةِ الْأُولَى

وَقَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نِعْمَ الْعِدْلَانِ وَنِعْمَ الْعِلَاوَةُ {الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَئِكَ هُمْ الْمُهْتَدُونَ} وَقَوْلُهُ تَعَالَى {وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ}

"Sabr, musibetin birinci darbesi sırasındadır" Babı
Ve Umer (R) şöyle demiştir: Şunlar ne güzel iki denk ve ne güzel ilâvedir. "Onlar kendilerine bir musibet geldiği zaman 'Biz Allahhn mülküyüz ve biz ancak O'na dönücüleriz' derler. İşte onlar; Rabb lerinden mağfiretler ve rahmet hep onların üzerinedir ve onlar doğru yola erdirilenlerdir'' (el-Bakara: 156-157)
Ve Yüce Allah'ın şu kavli: "Hem sabr (ve sebat) ile hem de namaz ile (A Hah 'tan) yardım isteyin. Şübhesiz bu elbette büyük bir şeydir. Ancak Allah'a karşı yüksek saygı gösterenler üzerinde öyle değildir" (el-Bakara: 45)

1302- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الصَّبْرُ عِنْدَ الصَّدْمَةِ الْأُولَى

-.....Bize Şu'be, Sabit el-Bunânî'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben Enes ibn MâIik(R)'ten işittim; Peygamber (S): "(Gerçek) sabr, musibetin ilk darbesi sırasında (katlanıp dayanmak) buyurmuştur

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّا بِكَ لَمَحْزُونُونَ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَدْمَعُ الْعَيْنُ وَيَحْزَنُ الْقَلْبُ

1303 - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَسَّانَ حَدَّثَنَا قُرَيْشٌ هُوَ ابْنُ حَيَّانَ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَخَلْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أَبِي سَيْفٍ الْقَيْنِ وَكَانَ ظِئْرًا لِإِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَام فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِبْرَاهِيمَ فَقَبَّلَهُ وَشَمَّهُ ثُمَّ دَخَلْنَا عَلَيْهِ بَعْدَ ذَلِكَ وَإِبْرَاهِيمُ يَجُودُ بِنَفْسِهِ فَجَعَلَتْ عَيْنَا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَذْرِفَانِ فَقَالَ لَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَأَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ يَا ابْنَ عَوْفٍ إِنَّهَا رَحْمَةٌ ثُمَّ أَتْبَعَهَا بِأُخْرَى فَقَالَ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْعَيْنَ تَدْمَعُ وَالْقَلْبَ يَحْزَنُ وَلَا نَقُولُ إِلَّا مَا يَرْضَى رَبُّنَا وَإِنَّا بِفِرَاقِكَ يَا إِبْرَاهِيمُ لَمَحْزُونُونَ رَوَاهُ مُوسَى عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Peygamber(S)'in: "(Yâ İbrahim!) Bizler senin ayrılığın sebebiyle çok kederliyiz" Kavli Babı
Ve İbn Umer (R) Peygamber(S)'den olmak üzere: "Göz ağlar ve kalb mahzun olur' demiştir.
-....Bize Kurayş -ki o İbnuHayyân'dır-,Sâbit el-Bunânî'den tahdîs etti. Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Rasûlullah ile demirci bir san'atkâr olan Ebû Seyf in yanına girdik. Ebû Seyf, (Peygamber'in çocuğu) İbrahim'in süt babası idi. Rasûlullah, İbrahim'i aldı, onu öptü ve kokladi. Bundan sonra bir kerre daha Ebû Seyf in evine gittik. Bu defa İbrâhîm can veriyordu. Rasûlullah'ın iki gözü yaş dökmeye başladı. Bunun üzerine Abdurrahmân ibn Avf:
— Yâ Rasûlallah! Halk musibet zamanında sabr etmeyebilir; fakat sen de mi? diye taaccüb ifâde etti. Rasûlullah:
— "Ey Avf oğlu! Bu halet, bir rahmet ve şefekattir" buyurdu. Sonra bu göz yaşını diğer bir gözyaşı ta'kîb etti. Bu defa da Rasûlullah (S):
— "Şübhesiz göz ağlar, kalb de mahzun olur. Biz ise, Rabb'imizin razı olacağı sözden başka söz söylemeyiz. Yâ İbrahim! Bizler senin ayrılığınla pek mahzun ve kederliyiz" buyurdu.
Bu hadîsi Mûsâ ibn Ismâîl, Süleyman ibnu'l-Mugîre'den; o da Sabit el-Bunânî'den; o da Enes ibn Mâlik'ten; o da Peygamber(S)'den olmak üzere rivayet etmiştir

---

بَاب الْبُكَاءِ عِنْدَ الْمَرِيضِ

1304 – حَدَّثَنَا أَصْبَغُ عَنْ ابْنِ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْحَارِثِ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ اشْتَكَى سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ شَكْوَى لَهُ فَأَتَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُهُ مَعَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ وَسَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ فَوَجَدَهُ فِي غَاشِيَةِ أَهْلِهِ فَقَالَ قَدْ قَضَى قَالُوا لَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَبَكَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا رَأَى الْقَوْمُ بُكَاءَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَكَوْا فَقَالَ أَلَا تَسْمَعُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يُعَذِّبُ بِدَمْعِ الْعَيْنِ وَلَا بِحُزْنِ الْقَلْبِ وَلَكِنْ يُعَذِّبُ بِهَذَا وَأَشَارَ إِلَى لِسَانِهِ أَوْ يَرْحَمُ وَإِنَّ الْمَيِّتَ يُعَذَّبُ بِبُكَاءِ أَهْلِهِ عَلَيْهِ وَكَانَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَضْرِبُ فِيهِ بِالْعَصَا وَيَرْمِي بِالْحِجَارَةِ وَيَحْثِي بِالتُّرَابِ

Hasta Yanında Ağlamak Babı
-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Sa'd ibn Ubâde bir kerre kendisine arız olan bir hastalıktan dolayı rahatsız oldu. Peygamber (S), Abdurrahmân ibn Avf, Sa'd ibn Ebî Vakkaas ve Abdullah ibn Mes'ûd ile birlikte Sa'd'e hasta ziyaretine geldiler. Peygamber, Sa'd'in yanına girdiği zaman, onu ailesi halkı tarafından çepçevre kuşatılmış bir hâlde buldu. Rasûlullah:
— "Sa'd öldü mü?" diye sordu Oradakiler:
— Hayır yâ Rasûlallah, ölmedi, dediler.
Peygamber duygulanıp ağladı. Topluluk Peygamber'in ağladığını görünce, onlar da ağladılar. Bunun üzerine Peygamber (S): — "İşitmez misiniz? Şübhesiz ki, Allah gözyaşı ile ve iç üzüntüsü ile azâb etmez. Lâkin - diline işaret ederek- işte bunun yüzünden ya azâb eder, yâhûd da merhamet eyler. Ve şübhesiz ölü, ailesinin kendisine (nehyedilmiş bir ağlayışla) ağlamasından dolayı azâb olunur" buyurdu. Umer (R) de (Câhiliyyet âdeti üzere) ağlandığında sopa ile döver, çakıl taşları atar ve toprak saçardı

بَاب مَا يُنْهَى مِنْ النَّوْحِ وَالْبُكَاءِ وَالزَّجْرِ عَنْ ذَلِكَ

1305 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَوْشَبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَتْنِي عَمْرَةُ قَالَتْ سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَقُولُ لَمَّا جَاءَ قَتْلُ زَيْدِ بْنِ حَارِثَةَ وَجَعْفَرٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَوَاحَةَ جَلَسَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْرَفُ فِيهِ الْحُزْنُ وَأَنَا أَطَّلِعُ مِنْ شَقِّ الْبَابِ فَأَتَاهُ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ نِسَاءَ جَعْفَرٍ وَذَكَرَ بُكَاءَهُنَّ فَأَمَرَهُ بِأَنْ يَنْهَاهُنَّ فَذَهَبَ الرَّجُلُ ثُمَّ أَتَى فَقَالَ

قَدْ نَهَيْتُهُنَّ وَذَكَرَ أَنَّهُنَّ لَمْ يُطِعْنَهُ فَأَمَرَهُ الثَّانِيَةَ أَنْ يَنْهَاهُنَّ فَذَهَبَ ثُمَّ أَتَى فَقَالَ وَاللَّهِ لَقَدْ غَلَبْنَنِي أَوْ غَلَبْنَنَا الشَّكُّ مِنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَوْشَبٍ فَزَعَمَتْ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَاحْثُ فِي أَفْوَاهِهِنَّ التُّرَابَ فَقُلْتُ أَرْغَمَ اللَّهُ أَنْفَكَ فَوَاللَّهِ مَا أَنْتَ بِفَاعِلٍ وَمَا تَرَكْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْعَنَاءِ

Feryad (ve) Fiğan Etmenin ve (Yüksek Sesle) Ağlamanın Nehyedilmesi ve Bu Fiillerden Men' Edilmesi » Babı

-...Bize Yahya ibn Saîd tahdîs edip şöyle dedi: Bana Abdurrahmân kızı Amre haber verip şöyle dedi: Ben Âişe(R)'den işittim, şöyle diyordu: Zeyd ibn Harise, Ca'fer ve Abdullah ibn Revâha'nın ölüm haberleri geldiği zaman Peygamber (S) mescidde oturdu. Kendisinde hüzün fark ediliyordu. Ben de kapının (görülebilecek) aralığından Peygamberce bakıyordum. Bu sırada kendisine bir kimse geldi ve: — Yâ Rasûlallah! Ca'fer'in kadınları, dedi ve onların (çığlıkla) ağlayışlarım zikretti. Rasûlullah da o kimseye kadınları bu çığlıktan nehyetmesini emretti. O adam da gitti.Sonra geldi de: Onları neh-yettim, dedi, ve kadınların kendisine itaat etmediklerini söyledi. Peygamber ikinci defa ona kadınları nehyetmesini emretti. O zât tekrar gitti. Sonra geldi ve:
— Vallahi kadınlar bana -yâhud bize- galebe ettiler, dedi. Şekk, râvî Muhammed ibn Havşeb'dendir. (Amre dedi ki:) Âişe: Peygamber (S) o adama: "Bu kadınların ağızlarına toprak saç" buyurdu, dedi. (Âişe dedi ki:) Ben de o adama: Allah senin burnunu toprağa sürsün (yânî seni zelîl kılsın)! Vallahi sen ne Rasûlullah'ın verdiği emri. yaptın, ne de (hüzün ve keder içinde bulunan) Rasûlul-lah'ı kendi hâlinde bıraktın, dedim

---

1306 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَخَذَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ الْبَيْعَةِ أَنْ لَا نَنُوحَ فَمَا وَفَتْ مِنَّا امْرَأَةٌ غَيْرَ خَمْسِ نِسْوَةٍ أُمِّ سُلَيْمٍ وَأُمِّ الْعَلَاءِ وَابْنَةِ أَبِي سَبْرَةَ امْرَأَةِ مُعَاذٍ وَامْرَأَتَيْنِ أَوْ ابْنَةِ أَبِي سَبْرَةَ وَامْرَأَةِ مُعَاذٍ وَامْرَأَةٍ أُخْرَى

-....Ümmü Atıyye (R) şöyle demiştir: Peygamber (S), biz kadınlardan İslâm üzerine bey'at aldığı sırada ölüye feryâd ve çığlıkla ağlamıyacağımıza dâir de söz almıştı.Beş kadından başka bizden hiçbir kadın (o zaman) ahdine vefa etmedi. Ahdini yerine getiren beş kadın: Ümmü Süleym, Ümmü'1-Aiâ, Mufiz'ın karısı olan Ebû Sebre kızı, ve daha iki kadındır. Yâhud Ebû Sebre kızı üe Muâz'ın karısı ve diğer bir kadın

---

بَاب الْقِيَامِ لِلْجَنَازَةِ

1307 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا رَأَيْتُمْ الْجَنَازَةَ فَقُومُوا حَتَّى تُخَلِّفَكُمْ * قَالَ سُفْيَانُ قَالَ الزُّهْرِيُّ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَخْبَرَنَا عَامِرُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَادَ الْحُمَيْدِيُّ حَتَّى تُخَلِّفَكُمْ أَوْ تُوضَعَ

Cenaze İçin Ayağa Kalkmak Babı

-... Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Bize ez-Zuhrî, Sâlim'den; o da babası Abdullah ibn Umer'den; o da Âmir ibn Rabîa'dan tahdîs etti. Peygamber (S): "Sizler cenaze gördüğünüzde, cenaze sizi geride bırakıncaya kadar ayağa kalkınız" buyurmuştur. Sufyân ibn Uyeyne şöyle dedi: ez-Zuhrî şöyle dedi: Bana Salim, babasından haber verdi. Babası Abdullah ibn Umer: Bize Âmir ibn Rabîa, Peygamber'den haber verdi, demiştir. el-Humeydî Ebû Bekr Abdullah el-Mekkî, Sufyân ibn Uyeyne'den yaptığı rivayetinde: ' 'Cenaze sizi geride bırakıncaya yâhud cenaze yere konuluncaya kadar ayakta durunuz" fıkrasını ziyâde etmiştir

---

بَاب مَتَى يَقْعُدُ إِذَا قَامَ لِلْجَنَازَةِ

1308 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ جِنَازَةً فَإِنْ لَمْ يَكُنْ مَاشِيًا مَعَهَا فَلْيَقُمْ حَتَّى يُخَلِّفَهَا أَوْ تُخَلِّفَهُ أَوْ تُوضَعَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُخَلِّفَهُ

Cenaze İçin Ayağa Kalktığında İnsan Ne Zaman Oturur?
-...Bize el-Leys ibn Sa'd, Nâfi'den; o da İbn Umer(R)'den; o da Âmir ibn Rabîa'dan tahdîs etti. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Sizin herhangi biriniz bir cenaze gördüğünde, cenazenin beraberinde yürüyücü değilse, cenazeyi arkada bırakıncaya kadar, yâhud cenaze onu geride bırakıncaya kadar; yâhud cenaze o kimseyi arkada bırakmazdan evvel cenaze yere indirilinceye kadar ayağa kalksın"

1309 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كُنَّا فِي جَنَازَةٍ فَأَخَذَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِيَدِ مَرْوَانَ فَجَلَسَا قَبْلَ أَنْ تُوضَعَ فَجَاءَ أَبُو سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَأَخَذَ بِيَدِ مَرْوَانَ فَقَالَ قُمْ فَوَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمَ هَذَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَانَا عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ صَدَقَ

-....Keysân şöyle demiştir: Biz bir cenazede bulunduk. Ebû Hureyre, Mervân'ın elini tuttu. Cenaze yere konulmazdan evvel ikisi oturdular. Bunun üzerine Ebû Saîd el-Hudrî gelip Mervân'ın elinden tuttu ve: — Ayağa kalk! Yemin olsun şu adam (yânı Ebû Hureyre), Pey-gamber'in bizleri cenaze omuzlardan yere indirilmedikçe oturmadan nehyettiğini kat'î olarak bilmektedir, dedi. Bu söz üzerine Ebû Hureyre de: — Ebû Saîd doğru söyledi, dedi

---

بَابُ مَنْ تَبِعَ جَنَازَةً فَلَا يَقْعُدُ حَتَّى تُوضَعَ عَنْ مَنَاكِبِ الرِّجَالِ فَإِنْ قَعَدَ أُمِرَ بِالْقِيَامِ

1310 - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ يَعْنِي ابْنَ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا رَأَيْتُمْ الْجَنَازَةَ فَقُومُوا فَمَنْ تَبِعَهَا فَلَا يَقْعُدْ حَتَّى تُوضَعَ

"Bir Cenaze Ardından Giden Kimse, O Cenaze Erkeklerin Omuzlarından İndirilip Konuluncaya Kadar Oturmaz, Eğer Bundan Önce Oturursa Kalkmakla Emredilir" Babı
-....Bize Yahya ibn Ebî Kesîr, Ebû Seleme ibn Abdirrahmân'dan; o da Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den tahdîs etti. Peygamber (S): "Bir cenaze gördüğünüz zaman hemen ayağa kalkınız. Cenazenin ardından giden kimse ise, cenaze konuluncaya kadar oturmasın"buyurmuştur

---

بَابُ مَنْ قَامَ لِجَنَازَةِ يَهُودِيٍّ

1311 - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ مِقْسَمٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ مَرَّ بِنَا جَنَازَةٌ فَقَامَ لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقُمْنَا بِهِ فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهَا جِنَازَةُ يَهُودِيٍّ قَالَ إِذَا رَأَيْتُمْ الْجِنَازَةَ فَقُومُوا

Bir Yahudi Cenazesi İçin Ayağa Kalkan Kimse Babı
-...Câbir ibn Abdillah şöyle demiştir: Bir kerre yanımızdan bir cenaze geçmişti. Peygamber (S) hemen o cenaze için ayağa kalktı. Biz de ona uyarak ayağa kalktık ve: — Yâ Rasûlallah! Bu bir Yahûdî cenâzesidir, dedik. — "Bir cenaze gördüğünüzde hemen ayağa kalkınız" buyurdu

---

1312 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي لَيْلَى قَالَ كَانَ سَهْلُ بْنُ حُنَيْفٍ وَقَيْسُ بْنُ سَعْدٍ قَاعِدَيْنِ بِالْقَادِسِيَّةِ فَمَرُّوا عَلَيْهِمَا بِجَنَازَةٍ فَقَامَا فَقِيلَ لَهُمَا إِنَّهَا مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ أَيْ مِنْ أَهْلِ الذِّمَّةِ فَقَالَا إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّتْ بِهِ جِنَازَةٌ فَقَامَ فَقِيلَ لَهُ إِنَّهَا جِنَازَةُ يَهُودِيٍّ فَقَالَ أَلَيْسَتْ نَفْسًا

(85/2)

1313 - * وَقَالَ أَبُو حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ عَمْرٍو عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ كُنْتُ مَعَ قَيْسٍ وَسَهْلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَالَا كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ زَكَرِيَّاءُ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى كَانَ أَبُو مَسْعُودٍ وَقَيْسٌ يَقُومَانِ لِلْجَنَازَةِ

(85/2)

بَابُ حَمْلِ الرِّجَالِ الْجِنَازَةَ دُونَ النِّسَاءِ

1314 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا وُضِعَتْ الْجِنَازَةُ وَاحْتَمَلَهَا الرِّجَالُ عَلَى أَعْنَاقِهِمْ فَإِنْ كَانَتْ صَالِحَةً قَالَتْ قَدِّمُونِي وَإِنْ كَانَتْ غَيْرَ صَالِحَةٍ قَالَتْ يَا وَيْلَهَا أَيْنَ يَذْهَبُونَ بِهَا يَسْمَعُ صَوْتَهَا كُلُّ شَيْءٍ إِلَّا الْإِنْسَانَ وَلَوْ سَمِعَهُ صَعِقَ

Cenazeyi Kadınların Değil de Erkeklerin Taşıması Babı

-... Keysân, EbûSaîd el-Hudrî'den işitti ki, Rasûiullah (S) şöyle buyurmuştur:"Cenaze (tâbuta) konulup erkekler omuzları üzerine yüklendikleri zaman, eğer o cenaze iyi bir kişi ise: 'Beni (sevabıma) ulaşdınmz' der. Eğer o cenaze iyi olmayan bir kişi ise: 'Eyvah! Bu cenaze ile nereye gidiyor sunuz?' diyeferyâd eder. Cenazenin bu feryadını (gafil) insandan başka her varlık işitir. İnsan bu sayhayı işit-seydi, muhakkak düşer bayılırdı"

بَاب السُّرْعَةِ بِالْجِنَازَةِ وَقَالَ أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنْتُمْ مُشَيِّعُونَ وَامْشِ بَيْنَ يَدَيْهَا وَخَلْفَهَا وَعَنْ يَمِينِهَا وَعَنْ شِمَالِهَا وَقَالَ غَيْرُهُ قَرِيبًا مِنْهَا

1315 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَفِظْنَاهُ مِنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَسْرِعُوا بِالْجِنَازَةِ فَإِنْ تَكُ صَالِحَةً فَخَيْرٌ تُقَدِّمُونَهَا وَإِنْ يَكُ سِوَى ذَلِكَ فَشَرٌّ تَضَعُونَهُ عَنْ رِقَابِكُمْ

Cenazeyi Yolcu Edip Taşımakta Sür'at Edilmesi Babı

Ve Enes ibn Mâlik (R): "Sizler, ölüyü, yerine ulaştırmak için beraberinde gidenlersiniz.Onun için cenazenin önünde, arkasında, sağında solunda yürüyünüz" demiştir .Enes'ten başkası da: "Cenazeye yakın gidiniz" demiştir .

-...Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Biz şu gelecek hadîsi ez- Zuhrî'den ezberledik; o da Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den; o da Ebû Hureyre(R)'den. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Cenazeyi sür'atlice naklediniz. Eğer bu ölü iyi bir kişi ise, bu bir hayrdır. Onu (bir an evvel kabirdeki) hayr ve sevabına ulaştırmış olursunuz. Eğer bu cenaze iyi bir kişi değilse, bu da bir şerrdir. Onu omuzlarınızdan (çabuk) indirip korsunuz''

بَاب قَوْلِ الْمَيِّتِ وَهُوَ عَلَى الْجِنَازَةِ قَدِّمُونِي

1316 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا وُضِعَتْ الْجِنَازَةُ فَاحْتَمَلَهَا الرِّجَالُ عَلَى أَعْنَاقِهِمْ فَإِنْ كَانَتْ صَالِحَةً قَالَتْ قَدِّمُونِي وَإِنْ كَانَتْ غَيْرَ صَالِحَةٍ قَالَتْ لِأَهْلِهَا يَا وَيْلَهَا أَيْنَ يَذْهَبُونَ بِهَا يَسْمَعُ صَوْتَهَا كُلُّ شَيْءٍ إِلَّا الْإِنْسَانَ وَلَوْ سَمِعَ الْإِنْسَانُ لَصَعِقَ

Ölünün Tabut Üzerinde İken "Beni Yerime Ulaştırınız!" Kavli Babı
-....Keysân, Ebû Saîd Hudrî'den işitmiştir. O şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle der iûi:"Cenâze tâbuta konulduğu ve erkekler onu omuzlan üzerine yüklendikleri zaman, eğer o cenaze iyi bir kişi idiyse; 'Beni (sevabıma) ulaştırınız' der; ve eğer o cenaze iyi olmayan bir kişi idiyse, cenaze ahâlîsine hitaben: 'Bu cenazeye yazıklar olsun! Onu nereye götürüyorlar?' diye feryâd eder. Cenazenin bu feryadını insandan başka herşey işitir. İnsan bunu işitseydi, muhakkak düşer bayılırdı

بَاب مَنْ صَفَّ صَفَّيْنِ أَوْ ثَلَاثَةً عَلَى الْجِنَازَةِ خَلْفَ الْإِمَامِ

1317 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ أَبِي عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى عَلَى النَّجَاشِيِّ فَكُنْتُ فِي الصَّفِّ الثَّانِي أَوْ الثَّالِثِ

Cenaze Namazında İmamın Arkasında İki Yahud Üç Sıra Saff Olan Kimse Babı
-....Câbir ibn Abdillah (R): Rasûlullah (S-Habeş hükümdarı olan) Necâşî üzerine cenaze namazı kıldırdı. Ben ikinci yâhud üçüncü saffta bulundum, demiştir

---

بَاب الصُّفُوفِ عَلَى الْجِنَازَةِ

1318 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَعَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أَصْحَابِهِ النَّجَاشِيَّ ثُمَّ تَقَدَّمَ فَصَفُّوا خَلْفَهُ فَكَبَّرَ أَرْبَعًا

Cenaze Namazında Cenazeye Karşı Sıra İle Dizilmiş Safflar Babı
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Necâşî'nin ölüm haberini sahâbîierine ulaştırdı. Sonra (namaz kıldırmak üzere) kendisi öne geçti, sahâbîler O'nun arkasında dizi dizi sıralanıp saff oldular. Akabinde Peygamber dört tekbîr aldı

1319 - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ عَنْ الشَّعْبِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي مَنْ شَهِدَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَى عَلَى قَبْرٍ مَنْبُوذٍ فَصَفَّهُمْ وَكَبَّرَ أَرْبَعًا قُلْتُ مَنْ حَدَّثَكَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا

-....Bize Süleyman eş-Şeybânî, eş-Şa'bî'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: BanaPeygamber'in yanında hazır bulunmuş olan bir kimse haber verdi. Peygamber (S) bir defa kenarda kalmış bir kabre gelip, kabr üzerine sahâbîleri saff saff dizmiş ve dört tekbîr alarak cenaze namazı kıldırmıştır. (Süleyman eş-Şeybânî dedi ki:) Ben eş-Şa'bî'ye hitaben: Bu hadîsi sana kim (yânî hangi sahâbî) tahdîs etti? diye sordum. eş-Şa'bî: İbnu Abbâs (R) diye cevâb verdi

1320 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ تُوُفِّيَ الْيَوْمَ رَجُلٌ صَالِحٌ مِنْ الْحَبَشِ فَهَلُمَّ فَصَلُّوا عَلَيْهِ قَالَ فَصَفَفْنَا فَصَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْهِ وَنَحْنُ صُفُوفٌ قَالَ أَبُو الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ كُنْتُ فِي الصَّفِّ الثَّانِي

-.....Bana Atâ ibn EbîRebâh haber verdi. O, Câbir ibn Abdil!ah(R)'tan şöyle darken işitmiştir: Peygamber (S): "Bu gün Habeş milletinden iyi bir adam ölmüştür, gelin de ona cenaze namazı kılın!" buyurdu. Câbir dedi ki: Biz dizilip saff olduk. Bizler dizi dizi safflar hâlinde iken Peygamber Necâşî üzerine cenaze namazı kıldırdı. Ebû'z-Zubeyr Muhammed ibn Müslim, Câbir'den söyledi. Câbir: (Peygamber Necâşî'ye cenaze namazı kıldığı zaman) ben ikinci saffta idim, demiştir.

بَاب صُفُوفِ الصِّبْيَانِ مَعَ الرِّجَالِ عَلَى الْجَنَائِزِ

1321 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ عَنْ عَامِرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِقَبْرٍ قَدْ دُفِنَ لَيْلًا فَقَالَ مَتَى دُفِنَ هَذَا قَالُوا الْبَارِحَةَ قَالَ أَفَلَا آذَنْتُمُونِي قَالُوا دَفَنَّاهُ فِي ظُلْمَةِ اللَّيْلِ فَكَرِهْنَا أَنْ نُوقِظَكَ فَقَامَ فَصَفَفْنَا خَلْفَهُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَأَنَا فِيهِمْ فَصَلَّى عَلَيْهِ

Cenazeler Üzerinde Kılınan Namazlarda Erkeklerin Beraberinde Çocukların da Saff Tutmaları Babı
-...Bize Süleyman eş-Şeybânî, Âmir eş-Şa'bî'den; o da İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti.(o, şöyle demiştir): Rasûlullah (S) geceleyin içine cenaze gömülmüş olan bir kabre uğradı. Orada bulunan cenaze sâhiblerine:
— "Bu cenaze ne zaman gömüldü?" diye sordu. Onlar da:
— Geçen gece (yânı dünkü günün gecesinde), diye cevâb verdiler.
(Peygamber bu ölüyü hastalığı sırasında ziyaret etmiş bulunduğundan) cenazesâhiblerine:
— "Bana niçin haber vermediniz?" diye serzeniş etti. Onlar:
— Biz onu gecenin karanlığında gömdük; sizi o vakitte uyandırmak istemedik, dediler.Bunun üzerine Rasûlullah namaza dikeldi. Biz de arkasında saff bağladık. İbn Abbâs dedi ki: Ben de bu saffların içinde bulundum. Rasûluliah bu gömülü olan ölüye namaz kıldı

بَاب سُنَّةِ الصَّلَاةِ عَلَى الْجَنَائِزِ

وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ صَلَّى عَلَى الْجَنَازَةِ وَقَالَ صَلُّوا عَلَى صَاحِبِكُمْ وَقَالَ صَلُّوا عَلَى النَّجَاشِيِّ سَمَّاهَا صَلَاةً لَيْسَ فِيهَا رُكُوعٌ وَلَا سُجُودٌ وَلَا يُتَكَلَّمُ فِيهَا وَفِيهَا تَكْبِيرٌ وَتَسْلِيمٌ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ لَا يُصَلِّي إِلَّا طَاهِرًا وَلَا تُصَلَّى عِنْدَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَلَا غُرُوبِهَا وَيَرْفَعُ يَدَيْهِ وَقَالَ الْحَسَنُ أَدْرَكْتُ النَّاسَ وَأَحَقُّهُمْ عَلَى جَنَائِزِهِمْ مَنْ رَضُوهُمْ لِفَرَائِضِهِمْ وَإِذَا أَحْدَثَ يَوْمَ الْعِيدِ أَوْ عِنْدَ الْجَنَازَةِ يَطْلُبُ الْمَاءَ وَلَا يَتَيَمَّمُ وَإِذَا انْتَهَى إِلَى الْجَنَازَةِ وَهُمْ يُصَلُّونَ يَدْخُلُ مَعَهُمْ بِتَكْبِيرَةٍ وَقَالَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ يُكَبِّرُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالسَّفَرِ وَالْحَضَرِ أَرْبَعًا وَقَالَ أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تَكْبِيرَةُ الْوَاحِدَةِ اسْتِفْتَاحُ الصَّلَاةِ وَقَالَ {وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا} وَفِيهِ صُفُوفٌ وَإِمَامٌ

Cenazenin Üzerine Namaz Kılmanın Kaanunlaştırılması Babı
Peygamber (S): "Cenaze üzerine namaz kılan kimse..." buyurdu.Ve yine: "Arkadaşınız üzerine namaz kılınız" buyurdu. Ve yine:"Necâşî üzerine namaz kılınız" buyurdu. Peygamber bu sözleriyle, içinde rükû*

ve sucûd bulunmayan, kelâm da edilmeyen; fakat içinde ölüye duâ edilen, tekbîr alma ve selâm verme bulunan bu husûsî duruşa namaz ismi vermiştir.Ve İbn Umer, cenaze namazını ancak temiz olarak kılardı ve o, cenaze namazını güneşin doğuşu ve batışı sırasında kılmaz ve tekbîr alışta iki elini yukarı kaldırır idi Ve Hasen Basrî: Zamanlarına yetiştiğim (sahâbî ve tabiîden olan) insanlar, cenazeleri üzerine kılınacak namazda imamete en ziyâde lâyık gördükleri kimseler, farz namazlarında imamlığına razı oldukları kimselerdi, demiştir. Keza: Bayram günü namazında abdesti bozulan yâhud cenaze namazı kılınacağı sırada abdesti olmayan kimse, su arar da teyemmüm etmez. Ve yine Hasen Basrî; Bir kimse cenaze namazına cemâat namaz kılarken ulaşırsa, cemâatle beraber bir tekbîr alarak namaza girer, demiştir. Saîd ibn Müseyyeb de: Erkek kişi, cenaze namazında gecede gündüzde, seferde hazarda musâvî olarak dört tekbîr alır, demiştir . Enes ibr. Mâlik de: Birinci tekbîr namaza başlama tekbîridir, demiştir. Ve Yüce Allah ' 'Onlardan hiçbir kimse üzerine ebedî salât etme. Kabrinin başında da
durma..." (et-Tevbe: 85) buyurdu, yânî buna "Salât" ismini verdi . Ve bu cenazeye yapılan salâtta diğer namazlar gibi safflar da, imâm da mevcûddur

---

1322 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ الشَّعْبِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي مَنْ مَرَّ مَعَ نَبِيِّكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى قَبْرٍ مَنْبُوذٍ فَأَمَّنَا فَصَفَفْنَا خَلْفَهُ فَقُلْنَا يَا أَبَا عَمْرٍو مَنْ حَدَّثَكَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا

-...Şa'bî şöyle demiştir: Bana, Peygamberiniz ile beraber yolu yalnız bir kabre uğrayan bir zât haber verdi. O zât: Peygamber (S) bize imâm oldu; biz de O'nun arkasında saff bağladık, dedi. Süleyman Şeybânî dedi ki: Biz eş-Şa'bî'ye: Yâ Ebâ Amr! Bunu sana tahdîs eden sahâbî kimdir? dedik. eş-Şa'bî: îbnu Abbâs(R)'tır, diye cevâb verdi

---

بَابُ فَضْلِ اتِّبَاعِ الْجَنَائِزِ

وَقَالَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِذَا صَلَّيْتَ فَقَدْ قَضَيْتَ الَّذِي عَلَيْكَ وَقَالَ حُمَيْدُ بْنُ هِلَالٍ مَا عَلِمْنَا عَلَى الْجَنَازَةِ إِذْنًا وَلَكِنْ مَنْ صَلَّى ثُمَّ رَجَعَ فَلَهُ قِيرَاطٌ

Cenazelerin Beraberinde Gitmenin Fazileti Babı
-..Ve Zeyd ibn Sabit (R): Cenaze namazını kılınca, üzerindeki cenazeye ittibâ borcunu ödemiş olursun, demiştir Humeyd ibn Hilâl de: Biz cenaze namazı üzerine geri dönmek için cenaze sahihlerinden izin almak bilmiyoruz, lâkin cenaze namazını kıldıktan sonra geri dönen için bir kîrât sevâb vardır, demiştir.

1323 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ نَافِعًا يَقُولُ حُدِّثَ ابْنُ عُمَرَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ يَقُولُ مَنْ تَبِعَ جَنَازَةً فَلَهُ قِيرَاطٌ فَقَالَ أَكْثَرَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَلَيْنَا

-...Bize Cerîr ibnu Hazım tahdîs edip şöyle dedi: Ben Nâfi'den işittim, şöyle diyordu: İbnujUmer'e:
— Ebû Hureyre, cenazenin beraberinde giden kimse için bir kîrât ecir vardır diyor, denildi.
İbn Umer: — Ebû Hureyre bize (hadîs rivayet etmeyi) çoğalttı, dedi

---

1324 – فَصَدَّقَتْ يَعْنِي عَائِشَةَ أَبَا هُرَيْرَةَ وَقَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُهُ فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا لَقَدْ فَرَّطْنَا فِي قَرَارِيطَ كَثِيرَةٍ * {فَرَّطْتُ} ضَيَّعْتُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ

-.. Fakat Âişe, Ebû Hureyre'yi tasdîk etti ve:

— Ebû Hureyre'nin söylemekte olduğu hadîsi ben de Rasûlüllah'tan işittim, dedi.
Bunun üzerine Abdullah ibn Umer: — Yemîn olsun ki, biz pek çok kîrâtlardaki sevabı almakta kusur ettik, dedi. (Buhârî dedi ki:) "Farrattu" "Allah'ın emrinden zayi' ettim" demektir

---

بَابُ مَنْ انْتَظَرَ حَتَّى تُدْفَنَ

1325 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ قَالَ قَرَأْتُ عَلَى ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Cenaze Gömülünceye Kadar Bekleyen Kimse Babı
-.. Bize Abdullah ibnu Mesleme tahdîs edip şöyle dedi: Ben İbnu Ebî Zi'b'in huzurunda okudum. O da Saîd ibn Ebî Saîd el-Makburî'den; o da babası Ebû Saîd Keysân'dan. O, Ebû Hureyre'-den sormuş; Ebû Hureyre de: Ben Peygamber(S)'den işittim, demiştir.

1325 – م حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ شَبِيبِ بْنِ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا يُونُسُ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَحَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجُ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ شَهِدَ الْجَنَازَةَ حَتَّى يُصَلِّيَ فَلَهُ قِيرَاطٌ وَمَنْ شَهِدَ حَتَّى تُدْفَنَ كَانَ لَهُ قِيرَاطَانِ قِيلَ وَمَا الْقِيرَاطَانِ قَالَ مِثْلُ الْجَبَلَيْنِ الْعَظِيمَيْنِ

-..bana Abdullah ibnu Muhammed tahdîs etti: Bize Hişâm tahdîs etti: Bize Ma'mer,ez-Zuhrî'den; o da İbnu'l-Müseyyeb'den; o da Ebû Hureyre(R)'den. Peygamber (S) buyurdu ki...Bize Ahmed ibnu Şebîb ibn Saîd tahdîs edip şöyle dedi: Bana babam Şebîb ibn Saîd tahdîs edip şöyle dedi: Bize Yûnus ibn Yezîd tahdîs etti. İbnu Şihâb dedi ki: Ve bana Abdurrahmân el-A'rac tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Cenazede, cenaze namazı kılınıncaya kadar hazır bulunan kimseye bir kîrât vardır. Cenaze gömülünceye kadar hazır bulunan kimse için ise iki kîrât sevâb olur" buyurdu. İki kîrât nedir? denildi. Rasûlullah: "İki büyük dağ gibidir" buyurdu

---

بَاب صَلَاةِ الصِّبْيَانِ مَعَ النَّاسِ عَلَى الْجَنَائِزِ

1326 – حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ الشَّيْبَانِيُّ عَنْ عَامِرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَتَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْرًا فَقَالُوا هَذَا دُفِنَ أَوْ دُفِنَتْ الْبَارِحَةَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَصَفَّنَا خَلْفَهُ ثُمَّ صَلَّى عَلَيْهَا

Cenazeler Üzerine Kılınan Namazlarda Çocuklarında Da İnsanların Beraberinde Cenaze Namazı Kılmaları Babı
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bir kabre geldi. Orada bulunanlar: Bu cenaze dünkü günün gecesinde gömüldü dediler. İbn Abbâs bu kelimeyi dufine yâhud dufinet şeklinde ter-dîdli söylemiştir. İbn Abbâs: Biz Rasûlullah'ın arkasında saff olduk, sonra Rasûlullah o gömülü cenaze üzerine namaz kıldırdı, dedi

---

بَاب الصَّلَاةِ عَلَى الْجَنَائِزِ بِالْمُصَلَّى وَالْمَسْجِدِ

1327 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ أَنَّهُمَا حَدَّثَاهُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَعَى لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّجَاشِيَّ صَاحِبَ الْحَبَشَةِ يَوْمَ الَّذِي مَاتَ فِيهِ فَقَالَ اسْتَغْفِرُوا لِأَخِيكُمْ

Cenazeler Üzerine Kılınacak Namazların (Bunun İçin Ayrılmış Musallada) Namazgahta ve Mescidde Kılınması Babı

-... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bize Habeşler'in meliki olan Necâşî'nin ölüm haberini, Öldüğü gün bildirdi ve: "Kardeşiniz için Allah'tan mağfiret isteyin" buyurdu.

1328 - * وَعَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَفَّ بِهِمْ بِالْمُصَلَّى فَكَبَّرَ عَلَيْهِ أَرْبَعًا

Ve İbn Şihâb'dan: O şöyle demiştir: Bana Saîd ibnu'l-Müseyyeb tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R): Peygamber'in onları namazgahta saff yapıp Necâşî üzerine dört tekbîr aldığını söylemiştir

---

1329 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَبُو ضَمْرَةَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ الْيَهُودَ جَاءُوا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرَجُلٍ مِنْهُمْ وَامْرَأَةٍ زَنَيَا فَأَمَرَ بِهِمَا فَرُجِمَا قَرِيبًا مِنْ مَوْضِعِ الْجَنَائِزِ عِنْدَ الْمَسْجِدِ

Bize îbrâhîm ibmı'İ-Munzir tahdîs edip şöyle dedi: Bize Ebû Damre tahdîs edip şöyle dedi: Bize Mûsâ ibn Ukbe, Nâfi'den tahdîs etti. Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Yahudiler kendilerinden zina etmiş olan bir erkek ile bir kadını Peygamber'e getirdiler. Peygamber bu.zinâcılann taşlanmasını emretti. Bunun üzerine ikisi de mescidin yanında cenazelerin konulduğu yere yakın bir mekânda taşla Öldürüldüler

---

بَابُ مَا يُكْرَهُ مِنْ اتِّخَاذِ الْمَسَاجِدِ عَلَى الْقُبُورِ

وَلَمَّا مَاتَ الْحَسَنُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ ضَرَبَتْ امْرَأَتُهُ الْقُبَّةَ عَلَى قَبْرِهِ سَنَةً ثُمَّ رُفِعَتْ فَسَمِعُوا صَائِحًا يَقُولُ أَلَا هَلْ وَجَدُوا مَا فَقَدُوا فَأَجَابَهُ الْآخَرُ بَلْ يَئِسُوا فَانْقَلَبُوا

Kabirler Üzerinde Mescidler Edinmenin Mekruh Kılınması Babı

-...Alî ibn Ebî Tâlib'in torunu olan el-Hasen ibnu'l-Hasen vefat ettiğinde, eşi ve yine Alî'nin torunu olan Fâtıma bintu'l-Hüseyin, kocasının kabri üzerine bir sene kadar bir kubbe kurmuştu.Sonra bu kubbe kaldırıldı. O sırada Fâtıma ve yanında bulunanlar bir sayha işittiler. Sayha sahibi:
— Düşün bak! Bu musîbet-zedeîer kaybettiklerim buldular mı? diye soruyordu.
Diğer bir sayha sahibi de bu suâle: — Hayır, onlar ümîdlerini kestiler de döndüler, dîye cevâb vermişti

---

1330 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ شَيْبَانَ عَنْ هِلَالٍ هُوَ الْوَزَّانُ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي مَرَضِهِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ لَعَنَ اللَّهُ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسْجِدًا قَالَتْ وَلَوْلَا ذَلِكَ لَأَبْرَزُوا قَبْرَهُ غَيْرَ أَنِّي أَخْشَى أَنْ يُتَّخَذَ مَسْجِدًا

-....Urve'den;odaÂişe(R)'dentahdîsetti. Peygamber (S) âhirete göç ettiği hastalığında: "Allah Yahûdîler'i ve Hrısüyanlar'ı rahmetinden uzak kılsın. Bunlar peygamberlerinin kabirlerini mescid edindiler" buyurmuştur. Âişe: Böyle bir endîşe olmasaydı sahâbîler, Rasûlullah'ın kabrini açık bırakırlardı. Lâkin ben onun mescid edinilmesinden korkarım, demiştir.

بَاب الصَّلَاةِ عَلَى النُّفَسَاءِ إِذَا مَاتَتْ فِي نِفَاسِهَا

1331 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ ابْنُ بُرَيْدَةَ عَنْ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَلَّيْتُ وَرَاءَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى امْرَأَةٍ مَاتَتْ فِي نِفَاسِهَا فَقَامَ عَلَيْهَا وَسَطَهَا

Lohusalığı İçinde Öldüğünde Lohusa Kadının Üzerine Cenaze Namazı Kılınışı Babı
-....Semure ibn Cundeb (R) şöyle demiştir: Ben.lohûsahğından dolayı vefat eden bir kadın üzerine Peygamber'in arkasında cenaze namazı kıldım. Peygamber (S), o kadının cenazesinin karşısında tam ortasına doğru ayakta durdu

---

بَاب أَيْنَ يَقُومُ مِنْ الْمَرْأَةِ وَالرَّجُلِ

1332 - حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ عَنْ ابْنِ بُرَيْدَةَ حَدَّثَنَا سَمُرَةُ بْنُ جُنْدَبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَلَّيْتُ وَرَاءَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى امْرَأَةٍ مَاتَتْ فِي نِفَاسِهَا فَقَامَ عَلَيْهَا وَسَطَهَا

Cenaze Namazını Kıldıracak Kimse, Kadın ve Erkek Cenazesinin Neresine Doğru Dikelir?
-...Bize Semure ibnu Cundeb (R) tahdîs edip şöyle dedi: Ben nifâs müddeti içinde ölmüş bir kadına Peygamber(S)'in arkasında cenaze namazı kıldım. Peygamber cenazenin karşısında ve ortasına doğru ayakta durdu

---

بَاب التَّكْبِيرِ عَلَى الْجَنَازَةِ أَرْبَعًا وَقَالَ حُمَيْدٌ صَلَّى بِنَا أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَكَبَّرَ ثَلَاثًا ثُمَّ سَلَّمَ فَقِيلَ لَهُ فَاسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ ثُمَّ كَبَّرَ الرَّابِعَةَ ثُمَّ سَلَّمَ

1333 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَعَى النَّجَاشِيَّ فِي الْيَوْمِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ وَخَرَجَ بِهِمْ إِلَى الْمُصَلَّى فَصَفَّ بِهِمْ وَكَبَّرَ عَلَيْهِ أَرْبَعَ تَكْبِيرَاتٍ

Cenaze Üzerine Kılınan Namazda Dört Tekbir Alınması Babı Ve Humeyd et-Tavîl şöyle demiştir: Enes (R) bizlere cenaze namazı kıldırdı da bunda üç defa tekbîr aldı, sonra selâm verdi.
Akabinde bu husus kendisine söylendi. Bunun üzerine hemen kıbleye yöneldi, sonar dördüncü tekbîri aldı, sonra da selâm verdi
-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S), vefat etmiş olduğu gün içinde Necâşî'nin ölümünü bildirdi. Ve sahâbîleri musallaya çıkardı, onları sıralayıp saff yaptı ve Necâşî üzerine dört defa tekbîr aldı.

1334 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا سَلِيمُ بْنُ حَيَّانَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مِينَاءَ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى عَلَى أَصْحَمَةَ النَّجَاشِيِّ فَكَبَّرَ أَرْبَعًا وَقَالَ يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ وَعَبْدُ الصَّمَدِ عَنْ سَلِيمٍ أَصْحَمَةَ وَتَابَعَهُ عَبْدُ الصَّمَدِ

-...Bize Saîd ibnu Mînâ, Câbir ibn Abdillah'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S) Ashame en-Necâşî üzerine dört defa tekbîr almıştır. Ve Yezîd ibn Hârûn ile Abdussamed, Selîm'den yaptıkları rivayette "Ashame" demişlerdir. Ve bu hadîsi rivayet etmekte Abdussamed ibnu Abdilvâris, Yezîd ibn Harun'a mutâbaat etmiştir.

بَاب قِرَاءَةِ فَاتِحَةِ الْكِتَابِ عَلَى الْجَنَازَةِ وَقَالَ الْحَسَنُ يَقْرَأُ عَلَى الطِّفْلِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَيَقُولُ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا فَرَطًا وَسَلَفًا وَأَجْرًا

1335 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدٍ عَنْ طَلْحَةَ قَالَ صَلَّيْتُ خَلْفَ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا * حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَوْفٍ قَالَ صَلَّيْتُ خَلْفَ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَلَى جَنَازَةٍ فَقَرَأَ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ قَالَ لِيَعْلَمُوا أَنَّهَا سُنَّةٌ

Cenaze Üzerine Kılınan Namazda Fâtihatu’1-Kitâb Sûresini Okuma (nın meşruluğu) Babı
ef-Hasenu'1-Basrî de: Çocuk üzerine cenaze namazı kıldıracak olan kimse Fâtihatu'IKitâb'I okur, sonra da "Allahumme'c'alhu lenâ faratan ve selefen ve ecran (Yâ Allah, bu çocuğu -cennettebizim için karşılayıcı, teşrîfâtçı ve âhiret armağanı kıl) diye duâ eder, demiştir. Bize Muhammed ibn Beşşâr tahdîs edip şöyle dedi: Bize Gun-der tahdîs edip şöyle dedi. Bize Şu'be, Sa'd ibn İbrahim'den; o da Talha ibn Abdiîlah'tan tahdîs etti. Talha: Ben İbn Abbâs'ın arkasında cenaze namazı kıldım, demiştir.
Ve bize Muhammed ibnu Kesîr tahdîs edip şöyle dedi: Bize Suf-yân es-Sevrî, Sa'd ibn İbrâhîm'den; o da Talha ibn Abdillah ibn Avf -tan haber verdi. Talha: Ben İbn Abbâs'ın arkasında cenaze üzerine namaz kıldım; bu namazda îbn Abbâs Fâtihatu'I-Kitâb'ı okudu da: Cenaze namazında Fâtihatu'I-Kitâb okumak bir sünnet olduğunu bilsinler dedi demiştir.

بَاب الصَّلَاةِ عَلَى الْقَبْرِ بَعْدَ مَا يُدْفَنُ

1336 - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ الشَّيْبَانِيُّ قَالَ سَمِعْتُ الشَّعْبِيَّ قَالَ أَخْبَرَنِي مَنْ مَرَّ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى قَبْرٍ مَنْبُوذٍ فَأَمَّهُمْ وَصَلَّوْا خَلْفَهُ قُلْتُ مَنْ حَدَّثَكَ هَذَا يَا أَبَا عَمْرٍو قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا

Ölü Gömüldükten Sonra Kabir Üzerine Cenaze Namazı Kılınması Babı
-.... Ben eş-Şa'bî'den işittim, şöyle dedi: Bana, Peygamber(S)'in beraberinde, kenarda kalmış bir kabre uğrayan kimse haber verdi. Peygamber onlara imâm olmuş, onlar da Peygamber'in arkasında o mezar üzerine cenaze namazı kılmışlardır. (Süleyman eş-Şeybânî dedi ki:) Ben eş-Şa'bî'ye hitaben: Yâ Ebâ Amr, bu hadîsi sana tahdîs eden (sahâbî) kimdir? dedim. eş-Şa'bî: Abdullah ibn Ab-bâs(R)'tır, dedi

---

1337 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي رَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أَسْوَدَ رَجُلًا أَوْ امْرَأَةً كَانَ يَقُمُّ الْمَسْجِدَ فَمَاتَ وَلَمْ يَعْلَمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَوْتِهِ فَذَكَرَهُ ذَاتَ يَوْمٍ فَقَالَ مَا فَعَلَ ذَلِكَ الْإِنْسَانُ قَالُوا مَاتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَفَلَا آذَنْتُمُونِي فَقَالُوا إِنَّهُ كَانَ كَذَا وَكَذَا قِصَّتُهُ قَالَ فَحَقَرُوا شَأْنَهُ قَالَ فَدُلُّونِي عَلَى قَبْرِهِ فَأَتَى قَبْرَهُ فَصَلَّى عَلَيْهِ

-....(Ebû Hureyre -R- şöyle demiştir): Bir zencî adam yâhud zencî kadın mescidi süpürür idi. Günün birinde vefat etti. Fakat Peygamber onun ölümünü bilmemişti. Bir gün Peygamber o zâtı andı da: "Bu insan ne yaptı?" diye sordu. Sahâbîler: O öldü yâ Rasûlallah, dediler. Rasûlullah: "Bana (vefatını) haber vermeli değil miydiniz?" buyurdu. Sahâbîler: O şöyle şöyle oldu diye, onun kıssasını zikrettiler. Râvî dedi ki: Sahâbîler bu sözleriyle o zâtın sânını horladılar (onu küçük ve ehemmiyetsiz gördüler). Rasûlullah: "Haydin onun kabrini bana gösteriniz" buyurdu. Akabinde onun kabrine vardı ve üzerine namaz kıldı

بَابٌ الْمَيِّتُ يَسْمَعُ خَفْقَ النِّعَالِ

1338 – حَدَّثَنَا عَيَّاشٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا سَعِيدٌ قَالَ وَقَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْعَبْدُ إِذَا وُضِعَ فِي قَبْرِهِ وَتُوُلِّيَ وَذَهَبَ أَصْحَابُهُ حَتَّى إِنَّهُ لَيَسْمَعُ قَرْعَ نِعَالِهِمْ أَتَاهُ مَلَكَانِ فَأَقْعَدَاهُ فَيَقُولَانِ لَهُ مَا كُنْتَ تَقُولُ فِي هَذَا الرَّجُلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَقُولُ أَشْهَدُ أَنَّهُ عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ فَيُقَالُ انْظُرْ إِلَى مَقْعَدِكَ مِنْ النَّارِ أَبْدَلَكَ اللَّهُ بِهِ مَقْعَدًا مِنْ الْجَنَّةِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَرَاهُمَا جَمِيعًا وَأَمَّا الْكَافِرُ أَوْ الْمُنَافِقُ فَيَقُولُ لَا أَدْرِي كُنْتُ أَقُولُ مَا يَقُولُ النَّاسُ فَيُقَالُ لَا دَرَيْتَ وَلَا تَلَيْتَ ثُمَّ يُضْرَبُ بِمِطْرَقَةٍ مِنْ حَدِيدٍ ضَرْبَةً بَيْنَ أُذُنَيْهِ فَيَصِيحُ صَيْحَةً يَسْمَعُهَا مَنْ يَلِيهِ إِلَّا الثَّقَلَيْنِ

Ölü, (Dirilerin) Ayakkabılarının Sesini İşitir

-...Bize Saîd ibn Ebî Arûbe, Katâde'den; o da Enes(R)'ten tahdîs etti. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Kul kabrine konulduğu ve sahihleri geri dönüp gittikleri zaman -ki ölü bunlar yürürken ayakkabılarının sesini muhakkak işitir- ona iki melek gelir. Bunlar ölüyü oturturlar ve ona:

— Şu Muhammed denilen kimse hakkında ne dersin? diye sorarlar.O mü'min kul:

— O'nun Allah'ın kulu ve Rasûlüolduğuna şehâdet ederim, der. Bunun üzerine melekler tarafından:

— Ey mü'min, cehennemdeki yerine bak. Allah bu azâb yerini senin için cennetten bir makaama tebdil eyledi, denilir''. Peygamber (S): "O mü'min, cehennem ve cennetteki makaamını birden görür" buyurmuştur. "Fakat kâfir veyâhud münafık olan ölü (meleklerin suâline):

— Muhammed hakkında bir şey bilmiyorum. İnsanların O'na diyegeldikleri bir sözü (işitir), ben de onlara uyup söylerdim, diye ce-vâb verir. Bu iki melek tarafından o kâfir veya munâfıka:

— Hay sen anlamaz ve uymaz olaydın! denilir. Sonra bu kâfir veya munâfıkın iki kulağı arasına demirden bir topuzla vurulur. O topuzu yiyince kâfir veya münafık şiddetli birferyâd ile bağırır ki, bu feryadı ins ve cinnden başka, bu ölüye yakın olan her şey işitir"

بَاب مَنْ أَحَبَّ الدَّفْنَ فِي الْأَرْضِ الْمُقَدَّسَةِ أَوْ نَحْوِهَا

1339 – حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أُرْسِلَ مَلَكُ الْمَوْتِ إِلَى مُوسَى عَلَيْهِمَا السَّلَام فَلَمَّا جَاءَهُ صَكَّهُ فَرَجَعَ إِلَى رَبِّهِ فَقَالَ أَرْسَلْتَنِي إِلَى عَبْدٍ لَا يُرِيدُ الْمَوْتَ فَرَدَّ اللَّهُ عَلَيْهِ عَيْنَهُ وَقَالَ ارْجِعْ فَقُلْ لَهُ يَضَعُ يَدَهُ عَلَى مَتْنِ ثَوْرٍ فَلَهُ بِكُلِّ مَا غَطَّتْ بِهِ يَدُهُ بِكُلِّ شَعْرَةٍ سَنَةٌ قَالَ أَيْ رَبِّ ثُمَّ مَاذَا قَالَ ثُمَّ الْمَوْتُ قَالَ فَالْآنَ فَسَأَلَ اللَّهَ أَنْ يُدْنِيَهُ مِنْ الْأَرْضِ الْمُقَدَّسَةِ رَمْيَةً بِحَجَرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَوْ كُنْتُ ثَمَّ لَأَرَيْتُكُمْ قَبْرَهُ إِلَى جَانِبِ الطَّرِيقِ عِنْدَ الْكَثِيبِ الْأَحْمَرِ

El-Arzu'l Mukaddese'de Yahud Onun Gibi Mukaddes Olan Diğer Yerlerde Gömülmeyi Arzu Eden Kimse Babı

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ölüm meleği Mûsâ Peygamber'e gönderildi. Melek Musa'ya gelince, Mûsâ, meleğe bir tokat vurdu. Melek Rabb'ına döndü ve:

— Sen beni ölmek istemeyen bir kula gönderdin, dedi.Allah, meleğe gözünü (yâhud eski kudret ve metanetini) iade etti ve tekrar Musa'ya dön de ona: Elini bir öküzün sırtına koymasını ve elinin örttüğü her bir kıla mukaabil bir yıl Ömür verileceğini söyle, dedi.Mûsâ, bu ilâhî bahşişi duyunca:

— Yâ Rabbî! Bundan sonra ne olacak (ölecek miyim, yoksa daha yaşayacak mıyım)? diye sordu.Allah:

— Sonra öleceksin, buyurdu. Mûsâ:

— Öyleyse ölüm şimdi gelsin, dedi de Allah'tan bir taş atımı mesafeye kadar kendisini Mukaddes Arz'a yaklaştırmasını (orada ölüp orada gömülmesini) diledi. Ebû Hureyre şöyle dedi: Rasûlullah (S): "Eğer ben Musa'nın gömüldüğü yerde sizinle beraber bulunsaydım, onun yol kenarında olan ve kızıl bir kum tepesinin yanında bulunan kabrini muhakkak sizlere gösterirdim" buyurdu

بَاب الدَّفْنِ بِاللَّيْلِ وَدُفِنَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَيْلًا

1340 – حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رَجُلٍ بَعْدَ مَا دُفِنَ بِلَيْلَةٍ قَامَ هُوَ وَأَصْحَابُهُ وَكَانَ سَأَلَ عَنْهُ فَقَالَ مَنْ هَذَا فَقَالُوا فُلَانٌ دُفِنَ الْبَارِحَةَ فَصَلَّوْا عَلَيْهِ

Cenazeyi Geceleyin Gömme Babı
Ebû Bekr (R) de geceleyin gömülmüştür.
-... İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) geceleyin gömülmesinin ardından bir kimsenin mezarı üzerine cenaze na-mâzı kıldı. Bu namazda kendisi ve sahâbîleri ayakta durdular. Peygamber o kimse hakkında suâl sorup "Bu kimdir?" demişti de, oradakiier: Dünkü günün gecesinde gömülmüş olan Fulân kimsedir diye cevâb vermişlerdi. Bu cevâb akabinde hepsi birden o kabir üzerine cenaze namazı kıldılar

---

بَاب بِنَاءِ الْمَسْجِدِ عَلَى الْقَبْرِ

1341 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا اشْتَكَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرَتْ بَعْضُ نِسَائِهِ كَنِيسَةً رَأَيْنَهَا بِأَرْضِ الْحَبَشَةِ يُقَالُ لَهَا مَارِيَةُ وَكَانَتْ أُمُّ سَلَمَةَ وَأُمُّ حَبِيبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَتَتَا أَرْضَ الْحَبَشَةِ فَذَكَرَتَا مِنْ حُسْنِهَا وَتَصَاوِيرَ فِيهَا فَرَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ أُولَئِكِ إِذَا مَاتَ مِنْهُمْ الرَّجُلُ الصَّالِحُ بَنَوْا عَلَى قَبْرِهِ مَسْجِدًا ثُمَّ صَوَّرُوا فِيهِ تِلْكَ الصُّورَةَ أُولَئِكِ شِرَارُ الْخَلْقِ عِنْدَ اللَّهِ

Kabir Üzerine Mescid Kurulmasının Meni) Babı
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) hasta olduğu zaman kadınlarından bâzısı Habeşistan'da gördükleri bir kiliseyi konuştular. Ona Mâriye (yânî Meryem Ana) Kilisesi deniyormuş. (Sonradan Peygamber'in kadınlarından olan) Ümmü Seleme ile Ümmü Habîbe (R) Habeşistan arazîsine gitmişlerdi . Bu iki kadın o kilisenin güzelliğini ve içindeki suret ve timsâlleri zikrettiler. Bunun üzerine Peygamber başını yukarı kaldırdı da: "Onlar kendilerinden iyi bir kimse çıkıp da vefat ettiği zaman, onun kabri üzerine bir mescid bina ederler, sonra o binaya bu suretleri (yânî resimleri) yaparlar. İşte onlar Allah katında mahlûkaatın en şerlileridirler" buyurdu

---

بَاب مَنْ يَدْخُلُ قَبْرَ الْمَرْأَةِ

1342 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا هِلَالُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ شَهِدْنَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسٌ عَلَى الْقَبْرِ فَرَأَيْتُ عَيْنَيْهِ تَدْمَعَانِ فَقَالَ هَلْ فِيكُمْ مِنْ أَحَدٍ لَمْ يُقَارِفْ اللَّيْلَةَ فَقَالَ أَبُو طَلْحَةَ أَنَا قَالَ فَانْزِلْ فِي قَبْرِهَا فَنَزَلَ فِي قَبْرِهَا فَقَبَرَهَا قَالَ ابْنُ مُبَارَكٍ قَالَ فُلَيْحٌ أُرَاهُ يَعْنِي الذَّنْبَ * قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ {لِيَقْتَرِفُوا} أَيْ لِيَكْتَسِبُوا

(Lahdine Yerleştirmek İçin) Kadının Kabrine Girecek Kimse Babı
-...Bize Fulayh ibnu Süleyman tahdîs edip şöyle dedi: Bize Hilâl ibnu Alî tahdîs etti. Enes (R) şöyle demiştir: Biz Rasûlullah'in kızının cenazesinde hâzır bulunup, şuna şâhid olduk: Rasûlullah kabrin bir tarafına oturmuş hâldeydi. İki gözünün yaş dökmekte olduğunu gördüm. Rasûlullah: "İçinizde bu gece günâh işlememiş bir kimse var mı?" diye sordu. EbûTalha: Ben vanm, dedi. Rasûlullah: "Bu kızın kabri içine in" buyurdu. Râvî Enes dedi ki: Bu emir üzerine Ebû Talha, Rasûlullah'm tazmin kabrine indi ve o kız, lahdine yerleştirip gömdü. Ebû Abdillah el-Buhârî-'Lİ-yakterifû" "(Kazanmaları için)" (el-En’am 113) ma'nasınadır.dedi

بَاب الصَّلَاةِ عَلَى الشَّهِيدِ

1343 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجْمَعُ بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ مِنْ قَتْلَى أُحُدٍ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ ثُمَّ يَقُولُ أَيُّهُمْ أَكْثَرُ أَخْذًا لِلْقُرْآنِ فَإِذَا أُشِيرَ لَهُ إِلَى أَحَدِهِمَا قَدَّمَهُ فِي اللَّحْدِ وَقَالَ أَنَا شَهِيدٌ عَلَى هَؤُلَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَأَمَرَ بِدَفْنِهِمْ فِي دِمَائِهِمْ وَلَمْ يُغَسَّلُوا وَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْهِمْ

Şehid Üzerine Namaz Babı

-...Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Uhud şehîdlerinden ikişer kişiyi bir örtü (yânî bir kabir) içinde birleştiriyordu. Sonra: "Bunların hangisi Kur'ân'ı daha çok öğrenmiştir?" diye soruyordu. Bu çift şehîdlerden biri kendisine işaret edilince, onu kabirdeki lahdin içine önce koyuyordu. Ve sonra: "Ben bunu câhidler üzerine (yânî hayâtlarım Allah yolunda feda ettiklerine) kıyamet günü bir şahidim" buyurdu ve bu şehîdlerin kendi kanları içinde, yıkanmadıkları ve üzerlerine namaz da kılınmadığı hâlde gömülmelerini emretti.

1344 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يَوْمًا فَصَلَّى عَلَى أَهْلِ أُحُدٍ صَلَاتَهُ عَلَى الْمَيِّتِ ثُمَّ انْصَرَفَ إِلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ إِنِّي فَرَطٌ لَكُمْ وَأَنَا شَهِيدٌ عَلَيْكُمْ وَإِنِّي وَاللَّهِ لَأَنْظُرُ إِلَى حَوْضِي الْآنَ وَإِنِّي أُعْطِيتُ مَفَاتِيحَ خَزَائِنِ الْأَرْضِ أَوْ مَفَاتِيحَ الْأَرْضِ وَإِنِّي وَاللَّهِ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ أَنْ تُشْرِكُوا بَعْدِي وَلَكِنْ أَخَافُ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنَافَسُوا فِيهَا

-....Ukbe ibn Âmir(R)'den (o, şöyle demiştir): Peygamber (S) bir gün çıkıp Uhud şehîdlerine cenaze üzerine kıldığı namazı gibi namaz kıldı .Sonra Medîne'ye dönüp minbere çıktı da: "Ben sizin için havuza ilk erişeniniz olacağım. Sizin hakk yolundaki hizmetlerinize şehâdet ediciyim. Allah'a yemin ederim ki, ben şu anda (cennetteki) havuzumu muhakkak görmekteyim. Ve emîn olunuz ki, bana arz'ın hazînelerinin anahtarları -yâhud arz'ın anahtarları- verilmiştir. Vallahi ben, benden sonra sizin müşrikliğe döneceğinizden hiç korkmam. Lâkin ben sizin ihtiras ile Dünyâ hazîneleri hususunda birbirinizle nefsâniyet yarışına düşüp didişmenizden korkarım" buyurdu.

بَاب دَفْنِ الرَّجُلَيْنِ وَالثَّلَاثَةِ فِي قَبْرٍ

1345 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَعْبٍ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَجْمَعُ بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ مِنْ قَتْلَى أُحُدٍ

Bir Kabir İçinde İki ve Üç Kişinin Gömülmesi Babı

-...Câbir ibn Abdillah (R) şöyle haber vermiştir: Peygamber (S) Uhud harbi şehîdlerinden iki kişiyi bir kabirde birleştiriyordu

---

بَاب مَنْ لَمْ يَرَ غَسْلَ الشُّهَدَاءِ

1346 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَعْبٍ عَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ادْفِنُوهُمْ فِي دِمَائِهِمْ يَعْنِي يَوْمَ أُحُدٍ وَلَمْ يُغَسِّلْهُمْ

Şehidleri Yıkamayı Düşünmeyen Kimse Babı
-...Câbir (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Onları, yânî Uhud şehîdlerini kendi kanları içinde gömünüz" buyurdu. Hâlbuki Peygamber onları yıkatmamıştı da

---

بَابُ مَنْ يُقَدَّمُ فِي اللَّحْدِ وَسُمِّيَ اللَّحْدَ لِأَنَّهُ فِي نَاحِيَةٍ وَكُلُّ جَائِرٍ مُلْحِدٌ {مُلْتَحَدًا} مَعْدِلًا وَلَوْ كَانَ مُسْتَقِيمًا كَانَ ضَرِيحًا

1347 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا لَيْثُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَجْمَعُ بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ مِنْ قَتْلَى أُحُدٍ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ ثُمَّ يَقُولُ أَيُّهُمْ أَكْثَرُ أَخْذًا لِلْقُرْآنِ فَإِذَا أُشِيرَ لَهُ إِلَى أَحَدِهِمَا قَدَّمَهُ فِي اللَّحْدِ وَقَالَ أَنَا شَهِيدٌ عَلَى هَؤُلَاءِ وَأَمَرَ بِدَفْنِهِمْ بِدِمَائِهِمْ وَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْهِمْ وَلَمْ يُغَسِّلْهُمْ

Lahdin İçinde Öne Geçirilen Kimse Babı
Kabir içindeki oyuğa lahd denilmesi, onun kabrin bir tarafındaki mey! Olmasından dolayıdır. Her zulm edici, mülhiddir (yânî hakktan meyledîcîdir). "Mültehad" (ci-cinn: 22), meyi edip sığınılacak yerdir. Eğer kabir bir yana meyilsiz olarak dümdüz olsaydı, o bir darîh, yânî yerde düz bir çukur ve yarıktan ibaret olurdu .
-...Câbir ibn AbdiIIah(R)'tan (o, şöyle demiştir): Rasülullah (S) Uhud şehîdlerinden iki kişiyi bir örtecek yer içinde, yânî" bir kabir içinde birleştiriyordu. Sonra: "Bunların hangisi Kur'ân'ı daha çok öğrenmiştir?" diye sorardı. Bu iki şehîdden birine işaret edilince onu kabirdeki lahdin içinde önce geçirir ve: "Ben bu şehîdler üzerine bir şahidim" buyurup, onları yıkamadığı ve üzerlerine cenaze namazı kılmadığı hâlde, şehîdlerin kendi kanlan içinde gömülmelerini emreyledi.

1348 – * وَأَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لِقَتْلَى أُحُدٍ أَيُّ هَؤُلَاءِ أَكْثَرُ أَخْذًا لِلْقُرْآنِ فَإِذَا أُشِيرَ لَهُ إِلَى رَجُلٍ قَدَّمَهُ فِي اللَّحْدِ قَبْلَ صَاحِبِهِ وَقَالَ جَابِرٌ فَكُفِّنَ أَبِي وَعَمِّي فِي نَمِرَةٍ وَاحِدَةٍ وَقَالَ سُلَيْمَانُ بْنُ كَثِيرٍ حَدَّثَنِي الزُّهْرِيُّ حَدَّثَنِي مَنْ سَمِعَ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

-..Abdullah ibn Mübarek şöyle dedi:) Ve bize el-Evzâî, ez-Zuhrî'den haber verdi ki, Câbir ibn Abdillah şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Uhud şehîdleri için: "Bunların hangisi Kur'ân'I daha çok öğrenmiştir?" diye sorardı. Kendisine bir adamın daha çok Kur'ân bildiği işaret edilince, Rasûlullah o adamı kabirdeki lahdin içinde yanındaki arkadaşından öne geçirirdi. Ve Câbir: (Uhud şehîdlerinden olan) babam Abdullah ibn Amr ile amucam Amr ibn Cumûh bir tek çizgili abâ içinde kefenlendirildi, demiştir. Ve Süleyman ibnu Kesîr dedi ki: Bana ez-Zuhrî tahdîs edip şöyle dedi: Bana Câbir(R)'den işiten kimse tahdîs ett

---

بَابُ الْإِذْخِرِ وَالْحَشِيشِ فِي الْقَبْرِ

1349 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَوْشَبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ حَرَّمَ اللَّهُ مَكَّةَ فَلَمْ تَحِلَّ لِأَحَدٍ قَبْلِي وَلَا لِأَحَدٍ بَعْدِي أُحِلَّتْ لِي سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ لَا يُخْتَلَى خَلَاهَا وَلَا يُعْضَدُ شَجَرُهَا وَلَا يُنَفَّرُ صَيْدُهَا وَلَا تُلْتَقَطُ لُقَطَتُهَا إِلَّا لِمُعَرِّفٍ فَقَالَ الْعَبَّاسُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَّا الْإِذْخِرَ لِصَاغَتِنَا وَقُبُورِنَا فَقَالَ إِلَّا الْإِذْخِرَ وَقَالَ

أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِقُبُورِنَا وَبُيُوتِنَا وَقَالَ أَبَانُ بْنُ صَالِحٍ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ شَيْبَةَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ وَقَالَ مُجَاهِدٌ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا لِقَيْنِهِمْ وَبُيُوتِهِمْ

Kabir İçine Izhır Çayırı ve Kuru Ot Konuluşu Babı

-...Bize Hâlid el-Hazzâ-, İkrime'den; o da İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti. Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Azız ve Cetîl olan Allah Mekke'yi haram kılmıştır. Artık Mekke, benden evvel hiçbir kimse için ha-lâl olmadı; benden sonra da hiçbir kimse için hatâl değildir. Mekke bana da bir gündüzün bir saatinde halâl kılınmıştı. Mekke'nin out koparılmaz, ağacı kesilmez, av hayvanı ürkütülmez, yitiği kimse tarafından el uzatılıp alınamaz. (Mekke'de yitirilen şeyi) ancak onun sahibini araştıracak kimse atabilir". Rasûluilah'ın bu sözleri üzerine Abbâs: Yâ Rasûlallah, kuyumcular ve kabirlerimiz için ızhır otu müstesna olsun, dedi. Rasûlullah: "Izhır müstesnadır" buyurdu.Ebû Hureyre Peygamber'den rivayet ettiği hadîste o zâtın: "Kabirlerimiz için ve evlerimiz için (ızhır müstesna olsun)" dediğini söyledi. Ve Ebân ibnu Salih, el-Hasen ibn Müslim'den; o da Şeybe'nin kızı Safıyye'den söyledi ki, bu Safıyye: Ben Peygamber(S)'den işittim, deyip bu hadîsin benzerini (yânı kabirler ve evleri zikrettiğini) rivayet etmiştir.Mucâhid de Tâvûs'tan; o da İbn Abbâs'tan söyledi ki, Abbâs: Izhır, Mekkeliler'in demircileri, dökümcüleri ve evleri için (zarurî bir ihtiyaç maddesi)dir, demiştir.

بَاب هَلْ يُخْرَجُ الْمَيِّتُ مِنْ الْقَبْرِ وَاللَّحْدِ لِعِلَّةٍ

1350 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرٌو سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَتَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أُبَيٍّ بَعْدَ مَا أُدْخِلَ حُفْرَتَهُ فَأَمَرَ بِهِ فَأُخْرِجَ فَوَضَعَهُ عَلَى رُكْبَتَيْهِ وَنَفَثَ عَلَيْهِ مِنْ رِيقِهِ وَأَلْبَسَهُ قَمِيصَهُ فَاللَّهُ أَعْلَمُ وَكَانَ كَسَا عَبَّاسًا قَمِيصًا قَالَ سُفْيَانُ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ وَكَانَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَمِيصَانِ فَقَالَ لَهُ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلْبِسْ أَبِي قَمِيصَكَ الَّذِي يَلِي جِلْدَكَ قَالَ سُفْيَانُ فَيُرَوْنَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلْبَسَ عَبْدَ اللَّهِ قَمِيصَهُ مُكَافَأَةً لِمَا صَنَعَ

Ölü Herhangi Bir Sebebden Ötürü Kabirden ve Lahidden Çıkarılır Mı?

-...Bize Sufyân (ibn Uyeyne) tahdîs etti. Amr ibn Dînâr şöyle dedi: Ben Câbir ibn Abdillah(R)'tan işittim, şöyle dedi: Rasûlullah (S), Abdullah ibn Ubeyy ibn Selûl kendi çukuru içine konulduktan sonra onun çukuruna geldi; onun dışarıya çıkarılmasını emretti. O da dışarıya çıkarıldı. Rasûlullah onun cesedini kendi iki dizi üzerine koydu da, onun cildi üzerine tükürüğünden üfledi, ve ona kendi gömleğini giydirdi. Rasûluilah'ın kendi gömleğini ona giydirmesinin sebebini Allah en bilendir. Abdullah ibn Ubeyy ibn Selûl, Peygamber'in amucası Abbâs'a bir gömlek giydirmiş idi. Sufyân ibn Uyeyne şöyle dedi: Ebû Hureyre şöyle demiştir : Rasûluilah'ın üzerinde iki gömlek vardı. Abdullah ibn Ubeyy'in oğlu Abdullah, Rasûlullah'a: Yâ Rasûlallah, senin cildine dokunan gömleğini babama giydir, dedi. Sufyân ibn Uyeyne şöyle dedi: Peygamber'in kendi gömleğini Abdullah ibn Ubeyy'e giydirmesini, vaktiyle onun Abbâs'a gömlek giydirmiş olmasına bir karşılamadır zannederlerdi.

1351 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ أَخْبَرَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ الْمُعَلِّمُ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا حَضَرَ أُحُدٌ دَعَانِي أَبِي مِنْ اللَّيْلِ فَقَالَ مَا أُرَانِي إِلَّا مَقْتُولًا فِي أَوَّلِ مَنْ يُقْتَلُ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِنِّي لَا أَتْرُكُ بَعْدِي أَعَزَّ عَلَيَّ مِنْكَ غَيْرَ نَفْسِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنَّ عَلَيَّ دَيْنًا فَاقْضِ وَاسْتَوْصِ بِأَخَوَاتِكَ خَيْرًا فَأَصْبَحْنَا فَكَانَ أَوَّلَ قَتِيلٍ وَدُفِنَ مَعَهُ آخَرُ فِي قَبْرٍ ثُمَّ لَمْ تَطِبْ نَفْسِي أَنْ أَتْرُكَهُ مَعَ الْآخَرِ فَاسْتَخْرَجْتُهُ بَعْدَ سِتَّةِ أَشْهُرٍ فَإِذَا هُوَ كَيَوْمِ وَضَعْتُهُ هُنَيَّةً غَيْرَ أُذُنِهِ

-....Câbir ibn AbdiIIah (R) şöyle demiştir: Uhud harbi vakti geldiğinde babam Abdullah beni geceleyin çağırdı ve: "Ben Peygamber'in sahâbîlerinden ilk şehîd edilecekler içinde şehîd olacağımı kuvvetle

zannediyorum. Ve ben kendimden sonraya Rasûlullah'ın zâtı müstesna senden daha kıymetli bir kimseyi geride bırakmıyorum. Benim üzerimde bir borç vardır. Binâenaleyh onu öde. Kızkardeşlerine hayr vasiyet etmeyi iste dur" dedi. Sabaha girdik. Babam ilk şehîdlerden oldu. Ve bir tek kabir içinde diğer bir şehîdle beraber gömüldü. Sonra gönlüm, onu başka bir kimsenin beraberinde terk etmekten hoşlanmadı. Altı ay geçtikten sonra onu mezarından çıkardım. Bir de gördüm ki o, kulağı müstesna, yenice gömülmüşcesine, mezarına koyduğum gündeki gibi duruyor.

1352 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَامِرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دُفِنَ مَعَ أَبِي رَجُلٌ فَلَمْ تَطِبْ نَفْسِي حَتَّى أَخْرَجْتُهُ فَجَعَلْتُهُ فِي قَبْرٍ عَلَى حِدَةٍ

-....Câbir (R) şöyle demiştir: Babam Ahdullah ibn Arnr'ın beraberinde bir adam gömülmüştü. Benim gönlüm buna razı olmadı, nihayet babamı mezardan çıkardım ve onu tek başına bir kabir içine koydum

---

بَابُ اللَّحْدِ وَالشَّقِّ فِي الْقَبْرِ

1353 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجْمَعُ بَيْنَ رَجُلَيْنِ مِنْ قَتْلَى أُحُدٍ ثُمَّ يَقُولُ أَيُّهُمْ أَكْثَرُ أَخْذًا لِلْقُرْآنِ فَإِذَا أُشِيرَ لَهُ إِلَى أَحَدِهِمَا قَدَّمَهُ فِي اللَّحْدِ فَقَالَ أَنَا شَهِيدٌ عَلَى هَؤُلَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَمَرَ بِدَفْنِهِمْ بِدِمَائِهِمْ وَلَمْ يُغَسِّلْهُمْ

Kabir İçinde Bulunacak Lahid ve Yarık Babı
-...Câbir (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Uhud şehîdlerinden ikişer kişiyi bir kabirde birleştiriyordu. Sonra: "Bunların hangisi Kur'ân'ı daha çok bellemiştir?" diye soruyordu. Bu çift şehîdlerden biri kendisine işaret edilince, onu kabirdeki lahdin içine önce koyardı. Akabinde: "Ben kıyamet gününde bu şehîdler üzerine bir şahidim " der, onları yıkamadığı hâlde, bunların kendi kanları ile gömülmelerini emrederdi

---

بَابٌ إِذَا أَسْلَمَ الصَّبِيُّ فَمَاتَ هَلْ يُصَلَّى عَلَيْهِ وَهَلْ يُعْرَضُ عَلَى الصَّبِيِّ الْإِسْلَامُ وَقَالَ الْحَسَنُ وَشُرَيْحٌ وَإِبْرَاهِيمُ وَقَتَادَةُ إِذَا أَسْلَمَ أَحَدُهُمَا فَالْوَلَدُ مَعَ الْمُسْلِمِ وَكَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا مَعَ أُمِّهِ مِنْ الْمُسْتَضْعَفِينَ وَلَمْ يَكُنْ مَعَ أَبِيهِ عَلَى دِينِ قَوْمِهِ وَقَالَ الْإِسْلَامُ يَعْلُو وَلَا يُعْلَى

Sabi (Yani Çocuk) İslam'a Girip de Öldüğü Zaman Üzerine Cenaze Namazı Kılınır Mı?
Ve çocuğa İslâm'a girmesi teklîf edilir mi? Hasen Basrî, Kaadı Şurayh, İbrâhîm Nahaî ve Katâde ibn Diâme: Ana-babadan biri İslâm'a girdiği zaman çocuk bunlardan İslâm'a girenin beraberinde olur, demişlerdir.Ve İbn Abbâs da Mekke'de, annesinin beraberinde zayıflatılmak istenen (mustad'aflar)den idi de, kavminin dîni üzere bulunan babası Abbâs'ın beraberinde değil idi .Ve (Rasûlullah): "İslâm (dâima) yüksek olur; onun üstüne yükselinmez" dedi

1354 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ عُمَرَ انْطَلَقَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَهْطٍ قِبَلَ ابْنِ صَيَّادٍ حَتَّى وَجَدُوهُ يَلْعَبُ مَعَ الصِّبْيَانِ عِنْدَ أُطُمِ بَنِي مَغَالَةَ وَقَدْ قَارَبَ ابْنُ صَيَّادٍ الْحُلُمَ فَلَمْ يَشْعُرْ حَتَّى ضَرَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ ثُمَّ قَالَ لِابْنِ صَيَّادٍ تَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ فَنَظَرَ إِلَيْهِ ابْنُ صَيَّادٍ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ الْأُمِّيِّينَ فَقَالَ ابْنُ صَيَّادٍ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ فَرَفَضَهُ وَقَالَ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَبِرُسُلِهِ فَقَالَ لَهُ مَاذَا تَرَى قَالَ ابْنُ صَيَّادٍ يَأْتِينِي صَادِقٌ وَكَاذِبٌ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُلِّطَ عَلَيْكَ الْأَمْرُ ثُمَّ قَالَ لَهُ النَّبِيُّ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي قَدْ خَبَأْتُ لَكَ خَبِيأً فَقَالَ ابْنُ صَيَّادٍ هُوَ الدُّخُّ فَقَالَ اخْسَأْ فَلَنْ تَعْدُوَ قَدْرَكَ فَقَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دَعْنِي يَا رَسُولَ اللَّهِ أَضْرِبْ عُنُقَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ يَكُنْهُ فَلَنْ تُسَلَّطَ عَلَيْهِ وَإِنْ لَمْ يَكُنْهُ فَلَا خَيْرَ لَكَ فِي قَتْلِهِ

-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle haber verdi: Umer ibnu'l-Hattâb, Peygamber(S)'in beraberinde bir topluluk içinde İbnu Sayyâd (denilen küçük kâhin)in bulunduğu tarafa gittiler. Ve onu (Ensâr'dan) Megâle oğulları'nın taştan yapılmış sağlam kale binası yanında çocuklarla oynarken buldular. İbnu Sayyâd o sırada henüz bulûğ çağma ermeye yaklaşmıştı. İbn Sayyâd, Peygamber'i bilemedi. Nihayet Peygamber eliyle ona (hafifçe) vurduktan sonra İbnu Sayyâd'a:
— Benim Allah'ın Rasûlü olduğuma şehâdet eder misin? dedi. Bunun üzerine ibnu Sayyâd, Rasûlullah'a baktı ve:.
— Senin Ümmîlerin Rasûlü olduğuna şehâdet ederim, dedi ve Peygamber'e hitaben: Sen de benim Allah'ın Rasûlü olduğuma şehâdet eder misin? dedi. Rasûlullah onun suâline cevâb vermeyi bıraktı da:
— Ben Allah'a ve (hakk) rasûllerine îmân ettim, dedi. Akabinde İbnu Sayyâd'a: Ne görüyorsun? diye sordu. İbnu Sayyâd:
— Bana doğru haber de, yalan haber de gelir, dedi.Bu cevâb üzerine Peygamber:
— öyleyse iş sana çok karıştırılmış, buyurdu. Bundan sonra Peygamber İbnu Sayyâd'a:Senin için gönlümde birşey sakladım (şunubil), buyurdu.îbnu Sayyâd:
— Gönlündeki o şey "Duh"tur, diye cevâb verdi. Bunun üzerine Rasûlullah:
— Sus, yıkıl git; haddini tecâvüz etme, buyurdu . Peygamber'in onu böyle azarlaması üzerine Umer:
— Yâ Rasûlallah, beni bırak da şunun boynunu vurayım, dedi. Peygamber:
— Ona dokunma, eğer bu çocuk o Deccâl ise, sen onu vurmaya me'mûr ve muktedir kılınmadın . Eğer Deccâl değil ise, onu Öldürmekte senin için hiçbir hayır yoktur, buyurdu.

1355 - * وَقَالَ سَالِمٌ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ انْطَلَقَ بَعْدَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ إِلَى النَّخْلِ الَّتِي فِيهَا ابْنُ صَيَّادٍ وَهُوَ يَخْتِلُ أَنْ يَسْمَعَ مِنْ ابْنِ صَيَّادٍ شَيْئًا قَبْلَ أَنْ يَرَاهُ ابْنُ صَيَّادٍ فَرَآهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُضْطَجِعٌ يَعْنِي فِي قَطِيفَةٍ لَهُ فِيهَا رَمْزَةٌ أَوْ زَمْرَةٌ فَرَأَتْ أُمُّ ابْنِ صَيّادٍ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَتَّقِي بِجُذُوعِ النَّخْلِ فَقَالَتْ لِابْنِ صَيَّادٍ يَا صَافِ وَهُوَ اسْمُ ابْنِ صَيَّادٍ هَذَا مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَثَارَ ابْنُ صَيَّادٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ تَرَكَتْهُ بَيَّنَ * وَقَالَ شُعَيْبٌ فِي حَدِيثِهِ فَرَفَصَهُ رَمْرَمَةٌ أَوْ زَمْزَمَةٌ وَقَال عُقَيْلٌ رَمْرَمَةٌ وَقَالَ مَعْمَرٌ رَمْزَةٌ

-..Ve Salim şöyle dedi: Ben babam Abdullah ibn Umer'den işittim, o şöyle diyordu:Rasûlullah (S) bundan sonra bir kerre de Ubeyy ibn Ka'b ile beraber İbnu Sayyâd'ın bulunduğu hurmalığa gitmişti. Rasûlullah onu gafil yakalamak ve îbn Sayyâd kendisini görmeksizin onun husûsî hayâtını görmek ve onun kâhinliğinden, tabiî olmayan hâlinden ve sözlerinden birşeyler işitmek ve sahâbîlere göstermek istiyordu. Peygamber onu kadife örtüsü içinde yan yatmış bir hâlde gördü. Kadife hırkası içinde genizden gelen anlaşılmaz bir hırıltı vardı. Tam bu sırada bir hurma ağacının arkasına gizlenmiş bulunan İbnu Sayyâd'ın annesi, Rasûlullah'ı gördü ve hemen:
— Yâ Safı! İşte Muhammed geldi, diye seslendi.Safî, İbnu Sayyâd'ın adıdır. İbnu Sayyâd sür'atle ayağa kalktı. Bunun üzerine Peygamber (S), maiyyetinde bulunan kimselere:
— Şu kadın oğlunu o hâlde bıraksaydı, o tutarsız saçma sapan sözleriyle, tabiî olmayan hâli ile size ne mal olduğunu açıklardı, buyurdu.Ve Şuayb ibn Ebî Hamza kendi hadîsinde: "Ferafasahu, ramrametun" yâhud "zemzemetun" şeklinde söyledi. Ukayl ibn Hâlid ise "Ramrametun" dedi. Ma'mer ibn Râşid ise "Ramzetun" diye söyledi

---

1356 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ وَهُوَ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ غُلَامٌ يَهُودِيٌّ يَخْدُمُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَرِضَ فَأَتَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُهُ فَقَعَدَ عِنْدَ رَأْسِهِ فَقَالَ لَهُ أَسْلِمْ فَنَظَرَ إِلَى أَبِيهِ وَهُوَ عِنْدَهُ فَقَالَ لَهُ أَطِعْ أَبَا الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَسْلَمَ فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَقُولُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْقَذَهُ مِنْ النَّارِ

-....Enes (R) şöyle demiştir: Bir Yahûdî çocuğu vardı, Peygamber'e hizmet ederdi. Bir ara çocuk hastalandı. Peygamber (S) ona hasta ziyaretine geldi ve başının yanında oturdu. Ve çocuğa hitaben: "İslâm'a gir" buyurdu. Çocuk yanında bulunan babasının yüzüne baktı. Babası: Ebû'I-Kaasım'a itaat et (yânî O'nun emrini kabul et), dedi. Bunun üzerine o çocuk hemen (şehâdet kelimelerini söyleyip) müslümân oldu. Müteakiben Peygamber hastanın yanından çıkarken: "Bu çocuğu cehennem ateşinden kurtaran Allah'a hamdolsun" diyordu.

1357 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي يَزِيدَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ كُنْتُ أَنَا وَأُمِّي مِنْ الْمُسْتَضْعَفِينَ أَنَا مِنْ الْوِلْدَانِ وَأُمِّي مِنْ النِّسَاءِ

-...Ubeydullah el-Leysî şöyle dedi: Ben tbn Abbâs'tan işittim; o: Ben ve annem Lubâbe, mustad'atînden (yânî Medine'ye hicret edemeyip Mekke'de kalan ve orada zaîf bırakılmak istenen müslümân-lardan) idik.Ben çocuklar sınıfındaki mustad'aflardan idim, annem ise kadınlar sınıfından olan mustad'aflardan idi

---

1358 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ يُصَلَّى عَلَى كُلِّ مَوْلُودٍ مُتَوَفًّى وَإِنْ كَانَ لِغَيَّةٍ مِنْ أَجْلِ أَنَّهُ وُلِدَ عَلَى فِطْرَةِ الْإِسْلَامِ يَدَّعِي أَبَوَاهُ الْإِسْلَامَ أَوْ أَبُوهُ خَاصَّةً وَإِنْ كَانَتْ أُمُّهُ عَلَى غَيْرِ الْإِسْلَامِ إِذَا اسْتَهَلَّ صَارِخًا صُلِّيَ عَلَيْهِ وَلَا يُصَلَّى عَلَى مَنْ لَا يَسْتَهِلُّ مِنْ أَجْلِ أَنَّهُ سِقْطٌ فَإِنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

-....İbn Şihâb ez-Zuhrî şöyle demiştir: Her ölen çocuğa,zina eden bir kadına âid olsa bile, cenaze namazı kılınır. Çünkü o çocuk İslâm fıtratı üzere yaratılmış olup, o fıtrat üzere doğurulmuştur. Onun anasıyle babası yâhud anası gayrı müslim olsa bile, bilhassa babası müslümân olduklarını iddia ederlerse o çocuk doğum sırasında ağlayarak doğmuş ise, ona namaz kılınır. Böyle hayât emaresi izhâr etmeyerek, yânî ağlamayarak doğan çocuğa, eksik ve hami müddeti tamam olmadan düşük bir cenîn olarak doğduğu için namaz kılınmaz. Çünkü Ebû Hureyre (R) şu hadîsi tahdîs edip durmuştur:

1358 - كَانَ يُحَدِّثُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ مَوْلُودٍ إِلَّا يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ أَوْ يُنَصِّرَانِهِ أَوْ يُمَجِّسَانِهِ كَمَا تُنْتَجُ الْبَهِيمَةُ بَهِيمَةً جَمْعَاءَ هَلْ تُحِسُّونَ فِيهَا مِنْ جَدْعَاءَ ثُمَّ يَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ {فِطْرَةَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا} الْآيَةَ

-..Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Her doğan çocuk muhakkak fıtrat üzere doğar. Sonra anasıyle babası onu Yahûdî yâhud Nasrânî yâhud Mecûsî yaparlar. Nasıl ki, kusursuz doğundan her hayvan yavrusu, organları tam olarak doğar. Siz hiç o yavrunun burnunda, kulağında eksik, kesik birşey hisseder misiniz?" Bundan sonra Ebû Hureyre: "O hâlde sen yüzünü bir muvahhid olarak dîne, Allah'ın o fıtratına çevir ki, O, insanları bunun üzerine yaratmıştır. Allah *m yaratışına hiçbir şey bedel olamaz. Bu, dimdik ayakta duran bir dîndir. Fakat insanların çoğu bilmezler*' (er- Rûm: 30) âyetini söyler idi.

1359 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ مَوْلُودٍ إِلَّا يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ وَيُنَصِّرَانِهِ أَوْ يُمَجِّسَانِهِ كَمَا تُنْتَجُ الْبَهِيمَةُ بَهِيمَةً هَلْ تُحِسُّونَ فِيهَا مِنْ جَدْعَاءَ ثُمَّ يَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ {فِطْرَةَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ}

-....İbn Şihâb ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Ebû Seleme ibnu Abdirrahmân haber verdi ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûluilah (S) şöyle buyurdu: "Her çocuk ancak fıtrat üzere dünyâya getirilir. Bundan sonra anası babası (Yâhûdî ise) onu Yahûdî yaparlar, (Nasrânî ise) onu Nasrânî yaparlar, (Mecûsî ise) onu Mecûsî yaparlar. Nitekim kusursuz doğan bir hayvan yavrusu içinde siz kulağı, dudağı, burnu, ayağı kesik olanını hiç görüyor musunuz?" Bundan sonra Ebû Hureyre (R) şu âyeti söylerdi: "O hâlde sen yüzünü bir muvahhid olarak dîne, Allah'ın o fıtratına çevir ki, O, insanları bunun üzerine yaratmıştır. Allah 'in yaratışına (hiçbir şey) bedel olamaz- Bu, dimdik ayakta duran bir dîndir. Fakat insanların çoğu bilmezler" (er-Rûm: 30)

بَابٌ إِذَا قَالَ الْمُشْرِكُ عِنْدَ الْمَوْتِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

1360 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ لَمَّا حَضَرَتْ أَبَا طَالِبٍ الْوَفَاةُ جَاءَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدَ عِنْدَهُ أَبَا جَهْلِ بْنَ هِشَامٍ وَعَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أُمَيَّةَ بْنِ الْمُغِيرَةِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَبِي طَالِبٍ يَا عَمِّ قُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ كَلِمَةً أَشْهَدُ لَكَ بِهَا عِنْدَ اللَّهِ فَقَالَ أَبُو جَهْلٍ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أُمَيَّةَ يَا أَبَا طَالِبٍ أَتَرْغَبُ عَنْ مِلَّةِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَلَمْ يَزَلْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْرِضُهَا عَلَيْهِ وَيَعُودَانِ بِتِلْكَ الْمَقَالَةِ حَتَّى قَالَ أَبُو طَالِبٍ آخِرَ مَا كَلَّمَهُمْ هُوَ عَلَى مِلَّةِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَأَبَى أَنْ يَقُولَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَا وَاللَّهِ لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ مَا لَمْ أُنْهَ عَنْكَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى فِيهِ {مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ} الْآيَةَ

Müşrik Olan Kimse Ölüm Sırasında "Lâ ilahe ille'llah" Dediği Zaman?

-....İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Saîd ibnu'l-Müseyyeb, kendi babası Müseyyeb ibn Hazn'dan haber verdi. Müseyyeb ibn Hazn (R) ona şöyle haber vermiştir: Ebû Tâlib'e ölüm alâmetleri geldiği sırada ona Rasûluilah (S) geldi ve amucasmın yanında Ebû Cehl ibn Hişâm ile Abdullah ibn Ebî Umeyye'yi buldu. Rasûluilah, Ebû Tâlib'e hitaben:

— "Yâ amuca! Lâ ilahe illellah kelimesini söyle de, bununla Allah katında sana şehâdet edeyim" dedi. Ebû Cehl ve Abdullah ibn Ebî Umeyye:

— Yâ Ebâ Tâlib! Abdulmuttalib milletinden yüz mü çevireceksin? diye men' ettiler. Fakat Rasûlullah bu tevhîd kelimesini amucasma arz etmeye devam ediyordu. O iki kişi de mütemâdiyyen o sözlerini tekrar ediyorlardı. Nihayet Ebû Tâlib bunlara söylediği son söz olarak:

— O (yânî ben), Abdulmuttalib milleti üzeredir, dedi ve Lâ ilahe ülellah demekten çekindi.Rasûlullah (S):

— "İyi bil ki (ey amucam)! Allah'a yemin olsun, ben sana mağ-firet dilemekten nehyolunmadığım müddetçe, senin için muhakkak Allah'tan mağfiret isteyeceğim" dedi. Akabinde Allah bu hususta şu âyeti indirdi: "Müşriklerin o çılgın ateşin yaranı oldukları muhakkak meydana çıktıktan sonra, artık onların lehine, velev hısım olsunlar, ne Peygamber ne de müzmin olanların istiğfar etmeleri doğru değildir" (et-Tevbc: 113)

بَابُ الْجَرِيدِ عَلَى الْقَبْرِ وَأَوْصَى بُرَيْدَةُ الْأَسْلَمِيُّ أَنْ يُجْعَلَ فِي قَبْرِهِ جَرِيدَانِ وَرَأَى ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فُسْطَاطًا عَلَى قَبْرِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ فَقَالَ انْزِعْهُ يَا غُلَامُ فَإِنَّمَا يُظِلُّهُ عَمَلُهُ وَقَالَ خَارِجَةُ بْنُ زَيْدٍ رَأَيْتُنِي وَنَحْنُ شُبَّانٌ فِي زَمَنِ عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَإِنَّ أَشَدَّنَا

وَثْبَةً الَّذِي يَثِبُ قَبْرَ عُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ حَتَّى يُجَاوِزَهُ وَقَالَ عُثْمَانُ بْنُ حَكِيمٍ أَخَذَ بِيَدِي خَارِجَةُ فَأَجْلَسَنِي عَلَى قَبْرٍ وَأَخْبَرَنِي عَنْ عَمِّهِ يَزِيدَ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ إِنَّمَا كُرِهَ ذَلِكَ لِمَنْ أَحْدَثَ عَلَيْهِ وَقَالَ نَافِعٌ كَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَجْلِسُ عَلَى الْقُبُورِ

Kabir Üzerine Hurma Dalı Koyma Babı
Ve Büreyde el-Eslemî kendi kabrinin içine iki hurma dalı konulmasını vasıyyet etmiştir İbn Umer (R), Ebû Bekr'in oğlu Abdurrahmân'ın kabri üzerinde bir çadır gördü de: Ey oğul, bu çadırı sök, çünkü ölüyü kabrinde ancak kendi ameli gölgeler, dedi . Ve Hârice ibn Zeyd şöyle dedi: Usman'ın halifeliği zamanında biz gençler topluluğu iken kendimi gördüm ki, bizim en şiddetli sıçrayıp atlayanımız Usmân ibnMaz'ûn'un kabrini, üzerinden öteye geçecek kadar sıçrayıp atlayan kimse idi. Ve Usmân ibn Hakîm şöyle dedi: Hârice ibn Zeyd, benim elimi tuttu, beni bir kabir üzerine oturttu ve bana amucası Zeyd ibn Sâbiften şunu haber verdi: Zeyd ibn Sabit: Kabir üzerine oturmak ancak orada yakışmayacak söz ve fiil yapan kimseler için mekruh görüldü, demiştir . Nâfi de: İbn Umer (R), kabirler üzerine oturur idi, demiştir

---

1361 - حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ مَرَّ بِقَبْرَيْنِ يُعَذَّبَانِ فَقَالَ إِنَّهُمَا لَيُعَذَّبَانِ وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ أَمَّا أَحَدُهُمَا فَكَانَ لَا يَسْتَتِرُ مِنْ الْبَوْلِ وَأَمَّا الْآخَرُ فَكَانَ يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ ثُمَّ أَخَذَ جَرِيدَةً رَطْبَةً فَشَقَّهَا بِنِصْفَيْنِ ثُمَّ غَرَزَ فِي كُلِّ قَبْرٍ وَاحِدَةً فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ لِمَ صَنَعْتَ هَذَا فَقَالَ لَعَلَّهُ أَنْ يُخَفَّفَ عَنْهُمَا مَا لَمْ يَيْبَسَا

-....Bize Ebû Muâviye, el-A'meş'ten; o da Mucâhidibn Cebr'den; o da Tâvûs'tan; o da İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S) azâb edilmekte olan iki kabre uğradı da: "Bunlar muhakkak azâb ediliyorlar. Hem de bunlar büyük bir işten dolayı azâb edilmiyorlar. Bunlardan biri sidikten sakınmaz idi. Diğeri de koğuculuk ederdi" buyurdu. Sonra Peygamber yapraklan koparılmış taze bir hurma dalı aldı ve bunu ikiye böldü. Sonra her bir kabre bunlardan birini dikti. Sahâbîler: Yâ Rasûlallah! Bunu niçin yaptınız? Diye sordular. Rasûlullah (S): "Bu dallar kurumayıp taze kaldığı müddetçe, bu iki kabir sahibinden azabın hafiflemesini ümîd ederim" buyurdu

---

بَابُ مَوْعِظَةِ الْمُحَدِّثِ عِنْدَ الْقَبْرِ وَقُعُودِ أَصْحَابِهِ حَوْلَهُ {يَخْرُجُونَ مِنْ الْأَجْدَاثِ} الْأَجْدَاثُ الْقُبُورُ {بُعْثِرَتْ} أُثِيرَتْ بَعْثَرْتُ حَوْضِي أَيْ جَعَلْتُ أَسْفَلَهُ أَعْلَاهُ الْإِيفَاضُ الْإِسْرَاعُ وَقَرَأَ الْأَعْمَشُ {إِلَى نَصْبٍ} إِلَى شَيْءٍ مَنْصُوبٍ يَسْتَبِقُونَ إِلَيْهِ وَالنُّصْبُ وَاحِدٌ وَالنَّصْبُ مَصْدَرٌ {يَوْمُ الْخُرُوجِ} مِنْ الْقُبُورِ {يَنْسِلُونَ} يَخْرُجُونَ

Muhaddisin Kabir Yanında Va'z Etmesi ve Bu Sırada Arkadaşlarının Onun Etrafında Oturmaları Babı "Yevme yahrucûne minel-ecdâs" (ei-Kamen 7) kavlindeki el-Ecdâs, kabirler ma'nâsınadır. "Bu'siret" (ei-infitar: 4) usîret (= eşelendi) ma'nâsinadır. "Havzımi eşeledim" demek, havzımın dibindeki şeyleri yukarısına çıkardım, demektir. "el-îfâd" (d Maâric: 43); sür'atie gitmek manasınadır. el-A'meş, bu âyetteki "NSB" lâfzını "İlâ nasbin" okudu ki, dikilmiş bir şeye doğru öne geçme yarışı yapıyorlar, demektir. "Nusb" lâfzı dikilen tek şeye isimdir; "Nasb" ise dikmek ma'nâsına masdardır. "Yevme'l-hurûc" (eiKaaf: 42) kabirlerden çıkış günüdür. "Yensilûn" (Yâsîn: 51), çıkıp gidiyorlar, demektir

---

1362 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ قَالَ حَدَّثَنِي جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا فِي جَنَازَةٍ فِي بَقِيعِ الْغَرْقَدِ فَأَتَانَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَعَدَ وَقَعَدْنَا حَوْلَهُ وَمَعَهُ مِخْصَرَةٌ فَنَكَّسَ فَجَعَلَ يَنْكُتُ بِمِخْصَرَتِهِ ثُمَّ قَالَ

مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ مَا مِنْ نَفْسٍ مَنْفُوسَةٍ إِلَّا كُتِبَ مَكَانُهَا مِنْ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ وَإِلَّا قَدْ كُتِبَ شَقِيَّةً أَوْ سَعِيدَةً فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا نَتَّكِلُ عَلَى كِتَابِنَا وَنَدَعُ الْعَمَلَ فَمَنْ كَانَ مِنَّا مِنْ أَهْلِ السَّعَادَةِ فَسَيَصِيرُ إِلَى عَمَلِ أَهْلِ السَّعَادَةِ وَأَمَّا مَنْ كَانَ مِنَّا مِنْ أَهْلِ الشَّقَاوَةِ فَسَيَصِيرُ إِلَى عَمَلِ أَهْلِ الشَّقَاوَةِ قَالَ أَمَّا أَهْلُ السَّعَادَةِ فَيُيَسَّرُونَ لِعَمَلِ السَّعَادَةِ وَأَمَّا أَهْلُ الشَّقَاوَةِ فَيُيَسَّرُونَ لِعَمَلِ الشَّقَاوَةِ ثُمَّ قَرَأَ {فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى } الْآيَةَ

-...Alî ibn Ebî Tâlib şöyle demiştir:Biz bir kerre Bakîu'l-Garkad kabristanında bir cenazede bulunduk. Peygamber (S) bizim yanımıza gelip oturdu, biz de O'nun etrafında oturduk. Peygamber'in elinde bir deynek vardı. Başını aşağıya doğru eğdi de, elindeki deynekle yere vurmaya başladı .Sonra:
— "Sizden hiçbir kimse ve ne/eşlendirilmiş hiçbir can hâriç ol-mamak üzere, muhakkak herbirinin cennetten ve cehennemden olan yeri (takdîr edilip) yazılmıştır. Ve herbir kimse muhakkak şakı yâ-hud saîd olarak yazılmıştır" buyurdu. Bunun üzerine sahâbîlerden biri:
— Öyle ise Yâ Rasûlallah, ameli ve ibâdeti bırakıp yazılmış olan kitabımıza dayanamaz mıyız? Bizden saadet ehli olan her kişiyi İlâhî yazı, saadet ehlinin hayr ameline sevkeder (cennetlik olur). Yine bizden şakaavet ehli (olması mukadder) olan her kişiyi de îlâhî yazı, şa-kaavet ehlinin (şerr) ameline sevkeder (bu da cehenneme girer), dedi. Rasûlullah
— "(Diğer rivayette: Siz amele devam edin, çünkü herkes niçin yaratıldı ise o kendisine kolaylaştırılır) Saadet ehline gelince, onlara saadet amelini işlemek kolaylaştırılır. Şakaavet ehline gelince, onlara da eşkıya zümresinin şerr işlerini işlemek ciheti kolaylaştırılır" buyurdu. Sonra da şu âyeti okudu: "Bundan sonra kim verir ve sakınırsa, o en güzeli de tasdik ederse, biz de onu en kolaya hazırlarız. Amma kim cimrilik eder, kendini müstağni görür ve o en güzeli yalan sayarsa, biz de ona o en güç olanı kolaylaştırırız" (ei-Leyi: 5-10)

بَاب مَا جَاءَ فِي قَاتِلِ النَّفْسِ

1363 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ ثَابِتِ بْنِ الضَّحَّاكِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ حَلَفَ بِمِلَّةٍ غَيْرِ الْإِسْلَامِ كَاذِبًا مُتَعَمِّدًا فَهُوَ كَمَا قَالَ وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِحَدِيدَةٍ عُذِّبَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ

Kendi Kendini Öldüren Kimse Hakkında Gelen Hadisler Babı
-.... Bize Hâlid el-Hazzâ, Ebû Kılâbe'den; o da Sabit ibnu'd-Dahhâk(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Herkim İslâm'dan başka bir dîne yalancı ve kasdedici olarak yemîn ederse, o kimse dediği gibi (yalancı)dir . Kim de kendini demirden yapılmış keskin bir âletle öldürürse, bu kimse de cehennem ateşinde o âletle azâb olunur" buyurmuştur

---

1364 - وَقَالَ حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ الْحَسَنِ حَدَّثَنَا جُنْدَبٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِي هَذَا الْمَسْجِدِ فَمَا نَسِينَا وَمَا نَخَافُ أَنْ يَكْذِبَ جُنْدَبٌ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَ بِرَجُلٍ جِرَاحٌ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَقَالَ اللَّهُ بَدَرَنِي عَبْدِي بِنَفْسِهِ حَرَّمْتُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ

-..Haccâc ibnu Minhâl da şöyle dedi: Bize Cerîr ibnu Hazım tah-dîs etti ki, el-Hasen ei-Basrî şöyle demiştir: Bize Cundeb (R) şu Basra Mescidi'nde Peygamber'den aşağıdaki hadîsi tahdîs etti. Biz o hadîsi unutmadık. Cundeb'in yalan söylemesinden de korkmuyoruz (Çünkü Cundeb çok doğrudur). Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "(Sizden evvel geçen ümmetlerden birinde) yaralı bir adam vardı. (Acısına dayanamayıp) kendisini öldürdü. Bunun üzerine Azîz ve Celîl olan Allah: Kulum kendi kendisini öldürmeye davranmakla benim hükmüme sabırsızlık etti. Ben de ona cenneti haram kıldım, buyurdu"

1365 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِي يَخْنُقُ نَفْسَهُ يَخْنُقُهَا فِي النَّارِ وَالَّذِي يَطْعُنُهَا يَطْعُنُهَا فِي النَّارِ

-..Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir. Peygamber (S): "(Dünyâda iken) kendini boğan kimse, ateşin içinde de kendini boğar durur. Kendini dürtüp vuran (ve böylece kendini öldüren) kimse de ateşte kendini dürter durur" buyurdu

---

بَابُ مَا يُكْرَهُ مِنْ الصَّلَاةِ عَلَى الْمُنَافِقِينَ وَالِاسْتِغْفَارِ لِلْمُشْرِكِينَ رَوَاهُ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

1366 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّهُ قَالَ لَمَّا مَاتَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ ابْنُ سَلُولَ دُعِيَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيُصَلِّيَ عَلَيْهِ فَلَمَّا قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَثَبْتُ إِلَيْهِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتُصَلِّي عَلَى ابْنِ أُبَيٍّ وَقَدْ قَالَ يَوْمَ كَذَا وَكَذَا كَذَا وَكَذَا أُعَدِّدُ عَلَيْهِ قَوْلَهُ فَتَبَسَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ أَخِّرْ عَنِّي يَا عُمَرُ فَلَمَّا أَكْثَرْتُ عَلَيْهِ قَالَ إِنِّي خُيِّرْتُ فَاخْتَرْتُ لَوْ أَعْلَمُ أَنِّي إِنْ زِدْتُ عَلَى السَّبْعِينَ يُغْفَرُ لَهُ لَزِدْتُ عَلَيْهَا قَالَ فَصَلَّى عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ انْصَرَفَ فَلَمْ يَمْكُثْ إِلَّا يَسِيرًا حَتَّى نَزَلَتْ الْآيَتَانِ مِنْ بَرَاءَةٌ {وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا إِلَى وَهُمْ فَاسِقُونَ} قَالَ فَعَجِبْتُ بَعْدُ مِنْ جُرْأَتِي عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَئِذٍ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ

Münafıklar Üzerine Cenaze Namazı Kılmanın ve Müşrikler İçin Allah'tan Mağfiret İstemenin Mekruh Kılınması Babı Bu iki hususun mekruh kılındığı hadîsini Abdullah ibn Umer (R) rivayet etti .
-... Umer ibnu'l-Hattâb (R) şöyle demiştir: Abdullah ibnu Ubeyy ibn Selûİ öldüğü zaman, Rasûlullah (S) onun cenazesine namazını kıldırması için çağırıldı. Rasûlullah kalkıp dikilince ben O'na doğru sıçrayıp fırladım da: Yâ Rasûlallah! Abdullah ibn Ubeyy üzerine cenaze namazı kılacak mısın? Hâlbuki o, şu, şu, şu ve şu günlerde şöyle şöyle demişti diyerek, Rasûlullah hakkındaki çirkin sözlerini teker teker sayıyordum. Rasûlullah gülümsedi de: "Benden geriye çekil yâ Umer!" buyurdu. Ben kendisine karşı sözü çoğaltınca: "Ben muhayyer kılındım da istiğfar etmeyi tercih ettim. Eğer ben yetmişten fazla istiğfar ettiğim takdirde ona mağfiret edileceğini bilir olaydım, muhakkak yetmiş defadan ziyâde mağfiret isterdim" buyurdu. Umer dedi ki: Akabinde Rasûlullah, Abdullah ibn Ubeyy üzerine namaz kıldı, sonra döndü. Ancak az bir zaman ikaamet etmişti ki, nihayet Berâe sûresinden iki âyet indi: "Onlardan ölen hiçbir kimseye ebedî duâ etme, (defn veya ziyaret için) kabrinin başında da durma. Çünkü onlar Allah 'i ve Rasûlünü inkâr ile kâfir oldular; onlar fasıklar olarak öldüler" (et-Tevbe: 84). Umer: Ben sonra Rasûlullah'a karşı olan o günkü cür'etimden dolayı hayret ettim, Allah ve Rasûlü en bilendir, demiştir

---

بَابُ ثَنَاءِ النَّاسِ عَلَى الْمَيِّتِ

1367 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ مَرُّوا بِجَنَازَةٍ فَأَثْنَوْا عَلَيْهَا خَيْرًا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَبَتْ ثُمَّ مَرُّوا بِأُخْرَى فَأَثْنَوْا عَلَيْهَا شَرًّا فَقَالَ وَجَبَتْ فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَا وَجَبَتْ قَالَ هَذَا أَثْنَيْتُمْ عَلَيْهِ خَيْرًا فَوَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ وَهَذَا أَثْنَيْتُمْ عَلَيْهِ شَرًّا فَوَجَبَتْ لَهُ النَّارُ أَنْتُمْ شُهَدَاءُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ

İnsanların Ölüyü Hayırla Anıp Övmeleri Babı
-...Ben Enes ibn MâIik(R)'ten işittim; şöyle diyordu: (Bir kerre) Peygamber ve sahâbîlerinin yanında bir cenaze geçirdiler.sahâbîler bu cenazeyi hayırla anıp övdüler. Peygamber (S) "Vâcib oldu" dedi. Sonra başka bir cenaze daha geçirdiler. Sahâbîler bu cenazeyi de şerr ile anıp kötülediler. Peygamber yine: "Vâcib oldu" buyurdu. Bunun üzerine Umer ibnu'l-Hattâb:
— Ne vâcib oldu? diye sordu. Rasûlullah:

— "Şu önce geçen cenazeyi hayır ile anıp övdünüz. İşte ona cennet vâcib oldu. Şu sonraki cenazeyi de şerr ile anıp kötülediniz. Buna da cehennem vâcib oldu. Çünkü sizler yeryüzünde Allah'ın şâhidlerisiniz" buyurdu

---

1368 – حَدَّثَنَا عَفَّانُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ أَبِي الْفُرَاتِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِي الْأَسْوَدِ قَالَ قَدِمْتُ الْمَدِينَةَ وَقَدْ وَقَعَ بِهَا مَرَضٌ فَجَلَسْتُ إِلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَمَرَّتْ بِهِمْ جَنَازَةٌ فَأُثْنِيَ عَلَى صَاحِبِهَا خَيْرًا فَقَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَجَبَتْ ثُمَّ مُرَّ بِأُخْرَى فَأُثْنِيَ عَلَى صَاحِبِهَا خَيْرًا فَقَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَجَبَتْ ثُمَّ مُرَّ بِالثَّالِثَةِ فَأُثْنِيَ عَلَى صَاحِبِهَا شَرًّا فَقَالَ وَجَبَتْ فَقَالَ أَبُو الْأَسْوَدِ فَقُلْتُ وَمَا وَجَبَتْ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ قُلْتُ كَمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّمَا مُسْلِمٍ شَهِدَ لَهُ أَرْبَعَةٌ بِخَيْرٍ أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ فَقُلْنَا وَثَلَاثَةٌ قَالَ وَثَلَاثَةٌ فَقُلْنَا وَاثْنَانِ قَالَ وَاثْنَانِ ثُمَّ لَمْ نَسْأَلْهُ عَنْ الْوَاحِدِ

-.....Ebu'l-Esved ed-Duelî(69) şöyle demiştir: Bir kerre Basra'dan Medine'ye gelmiştim. O sırada Medine'de bir hastalık vâki' olmuştu. Ben Umer ibnu'l-Hattâb'in yanına oturdum. Bizim topluluğun yanından bir cenaze geçti. Bu cenazenin sahibi oradakiler tarafından hayırla anılıp övüldü. Bunun üzerine Umer: Vâcib oldu, dedi. Sonra diğer bir cenaze daha geçirildi. Yine orada bulunanlar tarafından bu cenazenin sahibi de hayırla anılıp övüldü. Umer yine: Vâcib oldu, dedi. Daha sonra üçüncü bir cenaze geçirildi. Bu sefer orada bulunanlar tarafından bu cenaze şerr ile anılıp kötülüğü söylendi.Umer bu sefer de: Vâcib oldu, dedi. Ebu'l-Esved dedi ki: Ben:
— Ey Mü'minler'in Emîri! Ne vâcib oldu? dedim. Umer:
— Ben, Peygamber'in söylediği gibi söyledim; Peygamber (S): "Herhangi bir müsiümân hakkında dört (mü'min) kişi hayr ile şehâdet ederse, Allah o müslümân kişiyi cennete girdirir" buyurdu. Biz: Üç kişi şehâdet ederse de böyle mi? diye sorduk. Peygamber: "Üç kişi şehâdet ederse de böyledir" buyurdu. Sonra: İki kişi şehâdet ederse de böyle midir? dedik. Peygamber: "İki kişi şehâdet ederse de böyledir" buyurdu. Bundan sonra biz Peygamber'e bir şâhidden sormadık

---

بَابُ مَا جَاءَ فِي عَذَابِ الْقَبْرِ وَقَوْلُهُ تَعَالَى إِذْ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُو أَيْدِيهِمْ أَخْرِجُوا أَنْفُسَكُمْ الْيَوْمَ

تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ} هُوَ الْهَوَانُ وَالْهَوْنُ الرِّفْقُ وَقَوْلُهُ جَلَّ ذِكْرُهُ {سَنُعَذِّبُهُمْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَى عَذَابٍ عَظِيمٍ} وَقَوْلُهُ تَعَالَى {وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ}

Kabir Azabı Hakkında Gelen Hadisler Babı
Ve Yüce Allah'ın şu kavli: "... Ölümün şiddetleri içinde, meleklerin de pençelerini uzatarak kendilerine: 'Canlarınızı kurtarın... Bu gün hakaaret azâbıyle cezalandırılacaksınız' dedikleri zaman, sen o zâlimleri bir görmelisin" (ei-Enâm: 93). ie "el-HûnJ\ horluk, zelîllikten ibarettir. "el-Hevn" ise, rıfk ve kolaylık ma'nâsınadır . Ve zikri ulu olan Allah'ın şu kavli: "... Biz onları iki kerre azaba uğratacağız. Sonra da daha büyük bir azaba döndürüleceklerdir" Ve Yüce Allah'ın şu kavli: tiFir1avn*ın kavmini ise kötü azâb kuşatıverdû: (Azâbdan biri de) o ateştir ki, onlar sabah akşam ona arzolunacaklar, kıyametin kopacağı gün de Fir'avn hanedanını azabın en çetinine sokun (denilecek)" Mü'min: 45-46)

1369 – حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ مَرْثَدٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أُقْعِدَ الْمُؤْمِنُ فِي قَبْرِهِ أُتِيَ ثُمَّ شَهِدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ فَذَلِكَ قَوْلُهُ {يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ} حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ بِهَذَا وَزَادَ {يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا} نَزَلَتْ فِي عَذَابِ الْقَبْرِ

-.... el-Berâu'bnu Âzib(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Mü 'mine gelinip de mü'min kabri içinde oturtulduğu zaman, (suâllerden) sonra mü'min: Eşhedu en lâ ilahe ille'-llah ve eşhedu enne Muhammeden Rasûlullah (= Şehâdet ederim ki, Allah'tan başka hiçbir tanrı yoktur. Yine şehâdet ederim ki, Muham-med muhakkak Allah'ın Rasûlü'dür) diye şehâdet eder. İşte bu şehâdet, Allah 'in şu kavlidir: Allah îmân edenlere dünyâ hayâtında da, âhirette de o sabit sözde dâima sebat ihsan eder (Allah zâlimleri şaşırtır; Allah ne dilerse yapar)" (ibrâhîm: -.Bize Şu'be bu geçen hadîsi tahdîs etti ve bunda şu ziyâde oldu: "Allah îmân edenleri o sabit sözde dâima sabit kılar.., " (ibrâhîm: 27) âyeti, kabir azabı hakkında indi

---

1370 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ صَالِحٍ حَدَّثَنِي نَافِعٌ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ قَالَ اطَّلَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أَهْلِ الْقَلِيبِ فَقَالَ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا فَقِيلَ لَهُ تَدْعُو أَمْوَاتًا فَقَالَ مَا أَنْتُمْ بِأَسْمَعَ مِنْهُمْ وَلَكِنْ لَا يُجِيبُونَ

-... Salih ibn Keysân şöyle demiştir: Bana Nâfi' tahdîs etti. Ona da İbn Umer haber verip şöyle demiştir: Peygamber (S) Kalîb Çukuru'nda cesedler üzerine vardı da onlara:
— "Rabb'inizin sizlere va'd ettiği şeyi hakk buldunuz mu?" diye seslendi. Peygamber'e:
— Bir takım ölü cesedlere mi hitâb ediyorsun? denildi. Bunun üzerine Peygamber:
— "Sizler bunlardan daha fazla işitir değilsiniz. Fakat bunlar cevâb veremezler" buyurdu

---

1371 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ إِنَّمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهُمْ لَيَعْلَمُونَ الْآنَ أَنَّ مَا كُنْتُ أَقُولُ لَهُمْ حَقٌّ وَقَدْ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى {إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَى}

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) ancak: "Bu ölüler, kendilerine söylemekte bulunduğum sözümün hakk ve doğru olduğunu şimdi muhakkak biliyorlar" buyurmuştur. Nitekim Yüce Allah da: "Zîrâ şübhesiz sen ölülere duyuramazsın. (Arkalarını dönmüş kaçarlarken sağırlara da da'veti işittiremezsin)" (en-Nemi: 80) buyurdu

---

1372 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ سَمِعْتُ الْأَشْعَثَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ يَهُودِيَّةً دَخَلَتْ عَلَيْهَا فَذَكَرَتْ عَذَابَ الْقَبْرِ فَقَالَتْ لَهَا أَعَاذَكِ اللَّهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ فَسَأَلَتْ عَائِشَةُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ عَذَابِ الْقَبْرِ فَقَالَ نَعَمْ عَذَابُ الْقَبْرِ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدُ صَلَّى صَلَاةً إِلَّا تَعَوَّذَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ

-...Âişe(R)'den: Âişe'nin yanına bir Yahûdî kadını girip, kabir azabını zikretmiş; akabinde de Âişe'ye hitaben: Allah seni kabir azabından korusun, diye duâ etmiş. Bunun üzerine Âişe, Rasûlullah'a kabir azabım sormuş. Rasûlullah (S) da: "Evet, kabir azabı (hakktır, vardır)" buyurmuştur.Âişe:Ben bundan sonra Rasûlullah'ın hiçbir namaz kılıp da kabir azabından Allah'a sığınmayı terkettiğini görmedim,demiştir

---

1373 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّهُ سَمِعَ أَسْمَاءَ بِنْتَ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا تَقُولُ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطِيبًا فَذَكَرَ فِتْنَةَ الْقَبْرِ الَّتِي يَفْتَتِنُ فِيهَا الْمَرْءُ فَلَمَّا ذَكَرَ ذَلِكَ ضَجَّ الْمُسْلِمُونَ ضَجَّةً زَادَ غُنْدَرٌ عَذَابُ الْقَبْرِ

-...İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Urve ibnu'z-Zubeyr haber verdi ki, o Ebû Bekr'in kızı Esmâ'dan işitmiştir. Esma (R) şöyle diyordu: Rasûlullah (S) bir kerre hutbe yapmaya kalktı ve kişinin kabirde tâbi' tutulacağı imtihan fitnesini zikretti. Rasûlullah kabir hâllerini böyle tafsîlâtıyle anlatınca müslümânlar dehşetlf bir surette feryâdla ağlaştılar. Râvî Gunder: Kabir azabı (hakktır), cümlesini ziyâde etmiştir.

1374 - حَدَّثَنَا عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ حَدَّثَهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا وُضِعَ فِي قَبْرِهِ وَتَوَلَّى عَنْهُ أَصْحَابُهُ وَإِنَّهُ لَيَسْمَعُ قَرْعَ نِعَالِهِمْ أَتَاهُ مَلَكَانِ فَيُقْعِدَانِهِ فَيَقُولَانِ مَا كُنْتَ تَقُولُ فِي هَذَا الرَّجُلِ لِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَّا الْمُؤْمِنُ فَيَقُولُ أَشْهَدُ أَنَّهُ عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ فَيُقَالُ لَهُ انْظُرْ إِلَى مَقْعَدِكَ مِنْ النَّارِ قَدْ أَبْدَلَكَ اللَّهُ بِهِ مَقْعَدًا مِنْ الْجَنَّةِ فَيَرَاهُمَا جَمِيعًا * قَالَ قَتَادَةُ وَذُكِرَ لَنَا أَنَّهُ يُفْسَحُ لَهُ فِي قَبْرِهِ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى حَدِيثِ أَنَسٍ قَالَ وَأَمَّا الْمُنَافِقُ وَالْكَافِرُ فَيُقَالُ لَهُ مَا كُنْتَ تَقُولُ فِي هَذَا الرَّجُلِ فَيَقُولُ لَا أَدْرِي كُنْتُ أَقُولُ مَا يَقُولُ النَّاسُ فَيُقَالُ لَا دَرَيْتَ وَلَا تَلَيْتَ وَيُضْرَبُ بِمَطَارِقَ مِنْ حَدِيدٍ ضَرْبَةً فَيَصِيحُ صَيْحَةً يَسْمَعُهَا مَنْ يَلِيهِ غَيْرَ الثَّقَلَيْنِ

-...Bize Saîd ibn Ebî Arûbe, Katâde'den; o da Enes'ten tahdîs etti. Enes ibn Mâlik (R) onlara şöyle tahdîs etmiştir: Rasûlul-lah (S) şöyle buyurdu: "Kul, kabri içine konulduğu ve arkadaşları ile cemâati geriye dönüp gittikleri zaman -ki ölü bunların yürürken çıkardıkları ayakkabılarının seslerini bile muhakkak işitir- ona iki melek gelir. Bunlar ölüyü oturturlar ve ona:
— Şu Muhammed adlı kimse hakkında ne der idin? diye sorarlar.Bu soruya muhâtab olan mü'min kul:
— O'nun Allah'ın kulu ve Rasûlü olduğunaşehâdetederim, der. Bunun üzerine melekler tarafından:
— Cehennemdeki oturacak yerine bak. Allah bu azâb yerini senin için cennetten bir oturacak makaama tebdil etti, denilir de o mü'min kul, cehennem ve cennetteki o iki makaamını beraberce görür".
Katâde: "O mü'mine, kabri içinde bir genişlik verileceği bize zikrolundu" dedi ve sonar yine Enes hadîsine döndü. Rasûlullah şöyle buyurdu:"Münafık ve kâfir olan kula gelince, ona da:
— Şu kimse hakkında ne der idin? diye sorulur. O da:
— Ben O 'nun hakkında birşey bilmiyorum. Ben sâdece insanların O'nun hakkında söyleyegeldikleri sözü söylerdim, diye cevâb verir.Bunun üzerine ona:
— Anlamadın ve uymadın (yâhud: Sen hem anlamadın, hem de Kur'ân'ı tilâvet etmedin; yâhud da: Anlamaz ve uymaz olaydın) denir, ve ona demirden tokmaklarla öyle bir vuruş vurulur ki, derhâl şiddetli bir sayha ile bağırır. Bu bağırışı insan ve cinnlerden ibaret olan iki ağırlıktan başka bu ölüye yakın olan her şey işitir"

بَابُ التَّعَوُّذِ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ

1375 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنِي عَوْنُ بْنُ أَبِي جُحَيْفَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ وَجَبَتْ الشَّمْسُ فَسَمِعَ صَوْتًا فَقَالَ يَهُودُ تُعَذَّبُ فِي قُبُورِهَا وَقَالَ النَّضْرُ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَوْنٌ سَمِعْتُ أَبِي سَمِعْتُ الْبَرَاءَ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Kabir Azabından Allah'a Sığınmak Babı

-...Bize Şu'be tahdîs edip şöyle dedi: Bana Avn ibnu Ebî Cuhayfe, babası Ebû Cuhayfe'den; o da el-Berâ ibnu Âzib'den tahdîs etti ki, Ebû Eyyûb (R) şöyle demiştir: Peygamber (S), güneş batmış olduğu hâlde Medine'den dışarıya çıkmıştı. Bir ses işitti de: "Yahudi kabilesi, kendi kabirleri içinde azâb olunuyor" buyurdu. en-Nadr ibnu Şumeyl şöyle dedi: Bize Şu'be haber verip şöyle dedi: Bize Avn tahdîs edip şöyle dedi. Ben el-Berâ'dan işittim; o da Ebû Eyyûb(R)'dan; o da Peygamber(S)'den

---

1376 - حَدَّثَنَا مُعَلًّى حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ قَالَ حَدَّثَتْنِي ابْنَةُ خَالِدِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ أَنَّهَا سَمِعَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَتَعَوَّذُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ

-....Mûsâ ibn Ukbe şöyle demiştir: Bana Hâlid ibn Saîd ibni'l-Âsî'nin kızı Eme tahdîs etti. O da Peygamber(S)'den, kabir azabından Allah'a sığınırken işitmiştir

---

1377 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُو اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَمِنْ عَذَابِ النَّارِ وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle duâ ederdi: "Allâhumme innî eûzu bike min azâbil-kabri ve min azâbin-nâri ve min fitnetil-mahyâ ve'l-memâti ve min fitnetil- Mesîhid-Deccâli (= Yâ Allah! Ben, kabir azabından, ateş azabınızdan, hayât ve ölüm imtihan ve şiddetlerinden ve Deccâl Mesîh fitne-sinden sana sığınırım)"

بَاب عَذَابِ الْقَبْرِ مِنْ الْغِيبَةِ وَالْبَوْلِ

1378 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى قَبْرَيْنِ فَقَالَ إِنَّهُمَا لَيُعَذَّبَانِ وَمَا يُعَذَّبَانِ مِنْ كَبِيرٍ ثُمَّ قَالَ بَلَى أَمَّا أَحَدُهُمَا فَكَانَ يَسْعَى بِالنَّمِيمَةِ وَأَمَّا أَحَدُهُمَا فَكَانَ لَا يَسْتَتِرُ مِنْ بَوْلِهِ قَالَ ثُمَّ أَخَذَ عُودًا رَطْبًا فَكَسَرَهُ بِاثْنَتَيْنِ ثُمَّ غَرَزَ كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا عَلَى قَبْرٍ ثُمَّ قَالَ لَعَلَّهُ يُخَفَّفُ عَنْهُمَا مَا لَمْ يَيْبَسَا

Gıybet ve Sidikten Dolayı Kabir Azabı Babı

-....İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) iki kabrin üzerine uğradı da: "Bu iki kabir muhakkak azâb olunuyorlar. Hâlbuki büyük bir şeyden dolayı azâb olunmuyorlar" buyurdu. Sonra da: "Evet, biri koğuculuk ederdi, diğeri de sidiğinden sakınmazdı" buyurdu. Râvî dedi ki: Bundan sonra Rasûlullah yaş bir deynek aldi, deyneği iki parçaya böldü. Sonra o parçalardan her birini bir kabir üzerine dikti. Sonra da: "Bunlar kurumayıp taze kaldıkları müddetçe belki bu kabir sahihlerinden azâb hafifletilir" buyurdu

---

بَابُ الْمَيِّتِ يُعْرَضُ عَلَيْهِ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ

1379 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا مَاتَ عُرِضَ عَلَيْهِ مَقْعَدُهُ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ إِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَمِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَإِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَيُقَالُ هَذَا مَقْعَدُكَ حَتَّى يَبْعَثَكَ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

Ölüye, Sabah Akşam Kendi Oturacağı Yerinin Gösterilmesi Babı

-... Bana Mâlik, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Sizden biriniz öldüğü zaman, ona varıp oturacağı yeri sabah akşam gösterilir. O kimse cennet ehlinden ise cennetten; cehennem ehlinden ise cehennemden olan yeri gösterilir. Ve ona: işte senin oturacağın yer burasıdır, nihayet kıyamet günü Allah seni buraya gönderecek, denilir"

بَابُ كَلَامِ الْمَيِّتِ عَلَى الْجَنَازَةِ

1380 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا وُضِعَتْ الْجِنَازَةُ فَاحْتَمَلَهَا الرِّجَالُ عَلَى أَعْنَاقِهِمْ فَإِنْ كَانَتْ صَالِحَةً قَالَتْ قَدِّمُونِي قَدِّمُونِي وَإِنْ كَانَتْ غَيْرَ صَالِحَةٍ قَالَتْ يَا وَيْلَهَا أَيْنَ يَذْهَبُونَ بِهَا يَسْمَعُ صَوْتَهَا كُلُّ شَيْءٍ إِلَّا الْإِنْسَانَ وَلَوْ سَمِعَهَا الْإِنْسَانُ لَصَعِقَ

Ölünün, Tabut Üzerinde Taşınırken Söylediği Kelam Babı
-...Ebû Saîd el-Hudrî'den şöyle derken işitmiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Cenaze tâbuta konulup da erkekler onu omuzlan üzerine yüklendikleri zaman, o cenaze iyi bir kişi ise: Beni (sevabıma) ulaştırınız, ulaştırınız der. Şayet iyi bir kimse değilse: Yazıklar olsun! Bu cenazeyi nereye götürüyorlar? diye seslenir. Cenazenin bu sesini (gafil) insandan başka herşey (her varlık) işitir. Eğer insan bunu işitseydi, muhakkak düşer bayılırdı"

بَاب مَا قِيلَ فِي أَوْلَادِ الْمُسْلِمِينَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ مَاتَ لَهُ ثَلَاثَةٌ مِنْ الْوَلَدِ لَمْ يَبْلُغُوا الْحِنْثَ كَانَ لَهُ حِجَابًا مِنْ النَّارِ أَوْ دَخَلَ الْجَنَّةَ

1381 – حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُلَيَّةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ النَّاسِ مُسْلِمٍ يَمُوتُ لَهُ ثَلَاثَةٌ مِنْ الْوَلَدِ لَمْ يَبْلُغُوا الْحِنْثَ إِلَّا أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ بِفَضْلِ رَحْمَتِهِ إِيَّاهُمْ

(Henüz Buluğa Ermeden Ölen) Müslüman Çocukları Hakkında Söylenmiş Hadisler Babı
Ebû Hureyre (R): Peygamber(S)'in: "Her kimin bulûğa ermeden üç çocuğu ölmüşse, bu çocuklar o kimse için ateşten yana bir nevi perde olur yâhud o kimse cennete girer" buyurduğunu söylemiştir.
-...Enesibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Günâh işleme çağına ermemiş üç çocuğu ölen hiçbir müs-lümân (ana baba) müstesna olmamak üzere, Allah muhakkak onu, bu çocuklara ihsan eylediği geniş rahmeti ile cennete girdirir"

1382 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ أَنَّهُ سَمِعَ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا تُوُفِّيَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَام قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لَهُ مُرْضِعًا فِي الْجَنَّةِ

-...Sabit, el-Berâ(R)'dan şöyle dediğini işitmiştir: Rasûlullah (S), çocuğu İbrâhîm vefat ettiği zaman: ' îbrâhîm için cennette muhakkak bir süt annesi vardır" buyurdu

---

بَاب مَا قِيلَ فِي أَوْلَادِ الْمُشْرِكِينَ

1383 – حَدَّثَنِي حِبَّانُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَوْلَادِ الْمُشْرِكِينَ فَقَالَ اللَّهُ إِذْ خَلَقَهُمْ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا عَامِلِينَ

Müşriklerin Ölen Çocukları Hakkında Söylenmiş Hadisler Babı
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: RasûIuIIah(S)'a müşriklerin ölen çocuklarından soruldu da: "Allah onları yarattığı zamân, onların ne yapacaklarını en iyi bilendir" buyurdu

---

1384 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءُ بْنُ يَزِيدَ اللَّيْثِيُّ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَرَارِيِّ الْمُشْرِكِينَ فَقَالَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا عَامِلِينَ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle diyordu: Peygamber(S)'e, müşriklerin (ölen) çocuklarından soruldu da: "Allah onların neyi işleyi-ciler olduklarını en iyi bilendir" buyurdu

---

1385 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّ مَوْلُودٍ يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ أَوْ يُنَصِّرَانِهِ أَوْ يُمَجِّسَانِهِ كَمَثَلِ الْبَهِيمَةِ تُنْتَجُ الْبَهِيمَةَ هَلْ تَرَى فِيهَا جَدْعَاءَ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Her doğurulan çocuk, fıtrat üzere doğurulur. Sonra anası ile babası onu Yahudi yaparlar, yâhud Nasrânî yaparlar, yâhud Meclisi yaparlar. Hayvan yavrusunun eksiksiz tam bir hayvan yavrusu sıfatında doğurulması gibi. Sen o hayvan yavrusu içinde kulağı, dudağı, burnu, ayağı kesik olanını hiç görür müsün?"

1386 – بَابٌ

حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدَبٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا صَلَّى صَلَاةً أَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ فَقَالَ مَنْ رَأَى مِنْكُمْ اللَّيْلَةَ رُؤْيَا قَالَ فَإِنْ رَأَى أَحَدٌ قَصَّهَا فَيَقُولُ مَا شَاءَ اللَّهُ فَسَأَلَنَا يَوْمًا فَقَالَ هَلْ رَأَى أَحَدٌ مِنْكُمْ رُؤْيَا قُلْنَا لَا قَالَ لَكِنِّي رَأَيْتُ اللَّيْلَةَ رَجُلَيْنِ أَتَيَانِي فَأَخَذَا بِيَدِي فَأَخْرَجَانِي إِلَى الْأَرْضِ الْمُقَدَّسَةِ فَإِذَا رَجُلٌ جَالِسٌ وَرَجُلٌ قَائِمٌ بِيَدِهِ كَلُّوبٌ مِنْ حَدِيدٍ قَالَ بَعْضُ أَصْحَابِنَا عَنْ مُوسَى أَنَّهُ يُدْخِلُ ذَلِكَ الْكَلُّوبَ فِي شِدْقِهِ حَتَّى يَبْلُغَ قَفَاهُ ثُمَّ يَفْعَلُ بِشِدْقِهِ الْآخَرِ مِثْلَ ذَلِكَ وَيَلْتَئِمُ شِدْقُهُ هَذَا فَيَعُودُ فَيَصْنَعُ مِثْلَهُ قُلْتُ مَا هَذَا قَالَا انْطَلِقْ فَانْطَلَقْنَا حَتَّى أَتَيْنَا عَلَى رَجُلٍ مُضْطَجِعٍ عَلَى قَفَاهُ وَرَجُلٌ قَائِمٌ عَلَى رَأْسِهِ بِفِهْرٍ أَوْ صَخْرَةٍ فَيَشْدَخُ بِهِ رَأْسَهُ فَإِذَا ضَرَبَهُ تَدَهْدَهَ الْحَجَرُ فَانْطَلَقَ إِلَيْهِ لِيَأْخُذَهُ فَلَا يَرْجِعُ إِلَى هَذَا حَتَّى يَلْتَئِمَ رَأْسُهُ وَعَادَ رَأْسُهُ كَمَا هُوَ فَعَادَ إِلَيْهِ فَضَرَبَهُ قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَا انْطَلِقْ فَانْطَلَقْنَا إِلَى ثَقْبٍ مِثْلِ التَّنُّورِ أَعْلَاهُ ضَيِّقٌ وَأَسْفَلُهُ وَاسِعٌ يَتَوَقَّدُ تَحْتَهُ نَارًا فَإِذَا اقْتَرَبَ ارْتَفَعُوا حَتَّى كَادَ أَنْ يَخْرُجُوا فَإِذَا خَمَدَتْ رَجَعُوا فِيهَا وَفِيهَا رِجَالٌ وَنِسَاءٌ عُرَاةٌ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَا انْطَلِقْ فَانْطَلَقْنَا حَتَّى أَتَيْنَا عَلَى نَهَرٍ مِنْ دَمٍ فِيهِ رَجُلٌ قَائِمٌ عَلَى وَسَطِ النَّهَرِ رَجُلٌ بَيْنَ يَدَيْهِ حِجَارَةٌ فَأَقْبَلَ الرَّجُلُ الَّذِي فِي النَّهَرِ فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَخْرُجَ رَمَى الرَّجُلُ بِحَجَرٍ فِي فِيهِ فَرَدَّهُ حَيْثُ كَانَ فَجَعَلَ كُلَّمَا جَاءَ لِيَخْرُجَ رَمَى فِي فِيهِ بِحَجَرٍ فَيَرْجِعُ كَمَا كَانَ فَقُلْتُ مَا هَذَا قَالَا انْطَلِقْ فَانْطَلَقْنَا حَتَّى انْتَهَيْنَا إِلَى رَوْضَةٍ خَضْرَاءَ فِيهَا شَجَرَةٌ عَظِيمَةٌ وَفِي أَصْلِهَا شَيْخٌ وَصِبْيَانٌ وَإِذَا رَجُلٌ قَرِيبٌ مِنْ الشَّجَرَةِ بَيْنَ يَدَيْهِ نَارٌ يُوقِدُهَا فَصَعِدَا بِي فِي الشَّجَرَةِ وَأَدْخَلَانِي دَارًا لَمْ أَرَ قَطُّ أَحْسَنَ مِنْهَا فِيهَا رِجَالٌ شُيُوخٌ وَشَبَابٌ وَنِسَاءٌ وَصِبْيَانٌ ثُمَّ أَخْرَجَانِي مِنْهَا فَصَعِدَا بِي الشَّجَرَةَ فَأَدْخَلَانِي دَارًا هِيَ أَحْسَنُ وَأَفْضَلُ فِيهَا شُيُوخٌ وَشَبَابٌ قُلْتُ طَوَّفْتُمَانِي اللَّيْلَةَ فَأَخْبِرَانِي عَمَّا رَأَيْتُ قَالَا نَعَمْ أَمَّا الَّذِي رَأَيْتَهُ يُشَقُّ شِدْقُهُ فَكَذَّابٌ يُحَدِّثُ بِالْكَذْبَةِ فَتُحْمَلُ عَنْهُ حَتَّى تَبْلُغَ الْآفَاقَ فَيُصْنَعُ بِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَالَّذِي رَأَيْتَهُ يُشْدَخُ رَأْسُهُ فَرَجُلٌ عَلَّمَهُ اللَّهُ الْقُرْآنَ فَنَامَ عَنْهُ بِاللَّيْلِ وَلَمْ يَعْمَلْ فِيهِ بِالنَّهَارِ يُفْعَلُ بِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَالَّذِي رَأَيْتَهُ فِي الثَّقْبِ فَهُمْ الزُّنَاةُ وَالَّذِي رَأَيْتَهُ فِي النَّهَرِ آكِلُوا الرِّبَا وَالشَّيْخُ فِي أَصْلِ الشَّجَرَةِ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَام وَالصِّبْيَانُ حَوْلَهُ فَأَوْلَادُ النَّاسِ وَالَّذِي يُوقِدُ النَّارَ مَالِكٌ خَازِنُ النَّارِ وَالدَّارُ الْأُولَى الَّتِي دَخَلْتَ دَارُ عَامَّةِ الْمُؤْمِنِينَ وَأَمَّا هَذِهِ الدَّارُ فَدَارُ الشُّهَدَاءِ وَأَنَا جِبْرِيلُ وَهَذَا مِيكَائِيلُ فَارْفَعْ رَأْسَكَ فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَإِذَا فَوْقِي مِثْلُ السَّحَابِ قَالَا ذَاكَ مَنْزِلُكَ قُلْتُ دَعَانِي أَدْخُلْ مَنْزِلِي قَالَا إِنَّهُ بَقِيَ لَكَ عُمُرٌ لَمْ تَسْتَكْمِلْهُ فَلَوْ اسْتَكْمَلْتَ أَتَيْتَ مَنْزِلَكَ

-...Semure ibnu Cundeb (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) sabah namazım kılınca yüzünü bize yöneltir ve: "Bu gece sizden kim ru'yâ gördü?" diye sorar idi. Eğer birisi ru'yâ görmüş ise, ru'yâsını Peygamber'e hikâye ederdi. Peygamber de o şahsın ru'yâsı hakkında Allah'ın dilediği şeyleri (yânî yorumunu) söylerdi. Yine bir gün bize sordu ve: "Sizden ru'yâ gören var mıdır?" buyurdu. Biz: Hayır, yoktur, dedik. Peygamber dedi ki: "Lâkin bu gece ben şöyle bir ru'yâ gördüm: Bana iki adam geldi, bunlar elimi tuttular

ve beni Mukaddes Arz'a (yânî pampâk ve düz bir arazîye) çıkardılar. Orada bir adam oturuyordu. Diğer bir adam da ayakta duruyor, elinde de demirden çatal bir kanca vardı.- Mûsâ ibn İsmail'den rivayet eden bâzı arkadaşlarımız şöyle dedi:- Ayaktaki adam bu çatal kancayı otura ın ağzının sağ tarafına, tâ kafasına kadar sokuyor ve ağzın bu kısmını parçalıyordu. Sonra bu adam onun ağzının diğer tarafını da böyle yapıyor ve bu tarafı da parçalanıyordu. Bu sırada ağzın sağ tarafı iyi olmaya dönüyordu. Bu defa da buraya dönüyor, yine kancayı sokup parçalıyordu. Ben, benim yanımdaki iki zâta: Bu adam kimdir ve bu hâl nedir? dedim. Onlar bana: (Sorma) yürü, dediler. Birlikte ileri gittik. Nihayet arka üstü yatmış bir adamın yanına geldik. Bunun baş ucunda da bir adam dikilmiş, elinde yumruk büyüklüğünde bir taş var. Bu taşla yatan adamın başım kırıyordu. Taşı başına her vurduğunda, taş yuvarlanıp gidiyordu. O adam da arkasından taşı almak için koşuyordu. O dönüp gelmeden bunun kırılmış olan başı düzeliyor ve tekrar eski hâline dönüyordu. Öteki adam dönüp gelince, yine başına vurup eziyordu.Ben yanımdaki adamlara: Bu adam kimdir? diye sordum. Onlar: (Hiç sorma) ileri yürü, dediler. Birlikte ileriye gittik. Fırın gibi altı geniş, üstü dar bir deliğe eriştik. Bu deliğin altında ateş yanıyordu. Ateş alevlenip yükseldikçe içindeki insanlar da yükseliyor, hattâ delikten çıkmağa yaklaşıyorlardı. Ateşin alevi sâkinleşince de aşağı dönüyorlardı. Bunun içinde çıplak erkekler ve çıplak kadınlar vardı. Ben yanımdaki iki zâta: Bunlar kimdir? diye sordum. Onlar da: (Hiç sorma) ileri yürü, dediler. Beraber yürüdük. Nihayet kandan bir nehrin yanına geldik. O nehrin içinde ortasında ayakta bir adam dikiliyordu. -Râvî Yezîd ile Vehb ibnu Cerîr ibn Hazım şöyle dediler:-Bu nehrin kıyısında da bir adam duruyordu. Önünde de bir takım taşlar vardı. Nehrin içindeki adam yüzerek kenara doğru gelip dışarı çıkmak isteyince, kıyıdaki adam onun ağzının içine bir taş atıyor ve onu geriye eski yerine döndürüyordu. Çıkmak için sahile doğru gelmeye her teşebbüs ettikçe, kıyıdaki hemen ağzına bir taş fırlatıyor ve onu eski yerine döndürüyor. Ben yine yanımdaki iki zâta: Bu nedir? diye sordum. Onlar da: Sorma; ileri yürü, dediler. Beraberce yürüdük. Nihayet yeşil bir bahçeye vardık. Bu bahçede büyük bir ağaç vardı. Bu ağacın dibinde de yaşlı bir adamla bir takım çocuklar bulunuyordu. Bu ağaca yakın bir yerde de bir adam vardı ve önündeki ateşi yakmaktaydı. Benim yanımdaki iki zât, benimle beraber ağaca çıktılar. Ve beni bir eve soktular ki, ben asla bundan güzel bir ev görmedim. Burada bir takım yaşlı erkekler, bir takım gençler, bir takım kadınlar ve bir takım çocuklar vardı. Sonra yanımdaki iki adam beni buradan dışarıya çıkardılar. Benimle birlikte ağaca yukarı çıktılar. Ve beni evvelkinden daha güzel ve daha kıymetli bir eve girdirdiler. Burada da bir takım yaşlılar ve gençler vardı.Ben, yanımdaki iki zâta: Sizler beni bu gece (iyi) gezdirdiniz. Şimdi bana gördüğüm şeyleri haber verip, bildiriniz, dedim. Onlar: Evet (anlatalım) dediler: Şu ağzının parçalandığını gördüğyn kimseye gelince, o bir yalancı idi; o dünyâda devamlı yalan söylerdi. Bunun yaydığı yalan her tarafa ulaşırdı. İşte bu yalancı, kıyamet gününe kadar yapılmakta olduğunu gördüğün şekilde azâb olunacaktır. Başı ezilmekte olduğunu gördüğün kimseye gelince, öyle bir adamdır ki, Allah ona Kur'ân öğretmiş, o da (bu ni'metin kıymetini bilmeyerek) bütün gece uyumuş, gündüz de Kur'ân ile amel etmemişti. İşte hayâtında Kur'ân 'dan yüz çeviren bu gafil kimse de, kıyamet gününe kadar bu suretle azâb olunacaktır. O delik içinde gördüğün çıplak kimselere gelince, onlar da bir alay zina edicilerdir. Nehir içinde gördüğün kimse ise, ribâ (yânî faiz) yiyicilerdir. Ağacın dibindeki yaşlı kimse İbrahim Peygamber 'dir. İbrahim'in etrafındaki çocuklar ise, insan çocuklarıdırlar.O ateş yakan kimse, cehennemin bekçisi olan Mâlik'tir. Girdiğin birinci ev, bütün mü'minlerin ortak evidir. İkinci gördüğün o muhteşem saray da, şehîdlerin sarayıdır. Ben Cibril'im, bu da (kardeşim) Mîkâîl'-dir. (Yâ Muhammed!) Sen başını yukarı kaldır, dedi. Başımı kaldırdım, bir de gördüm ki, üst tarafımda beyaz bulut misâli bir şey! Melekler: işte burası senin makaamındır, dediler. Ben: Beni bırakınız da şu makaamıma gireyim, dedim. Melekler: Hayır. Senin daha tamamlamadığın kalan bir ömrün vardır. Onu ne vakit tamamlarsan, o zaman menziline girersin, dediler"

بَابُ مَوْتِ يَوْمِ الِاثْنَيْنِ

1387 – حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ فِي كَمْ كَفَّنْتُمْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ فِي ثَلَاثَةِ أَثْوَابٍ بِيضٍ سَحُولِيَّةٍ لَيْسَ فِيهَا قَمِيصٌ وَلَا عِمَامَةٌ وَقَالَ لَهَا فِي أَيِّ يَوْمٍ تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ يَوْمَ الِاثْنَيْنِ قَالَ فَأَيُّ يَوْمٍ هَذَا قَالَتْ يَوْمُ الِاثْنَيْنِ قَالَ أَرْجُو فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَ اللَّيْلِ فَنَظَرَ

إِلَى ثَوْبٍ عَلَيْهِ كَانَ يُمَرَّضُ فِيهِ بِهِ رَدْعٌ مِنْ زَعْفَرَانٍ فَقَالَ اغْسِلُوا ثَوْبِي هَذَا وَزِيدُوا عَلَيْهِ ثَوْبَيْنِ فَكَفِّنُونِي فِيهَا قُلْتُ إِنَّ هَذَا خَلَقٌ قَالَ إِنَّ الْحَيَّ أَحَقُّ بِالْجَدِيدِ مِنْ الْمَيِّتِ إِنَّمَا هُوَ لِلْمُهْلَةِ فَلَمْ يُتَوَفَّ حَتَّى أَمْسَى مِنْ لَيْلَةِ الثُّلَاثَاءِ وَدُفِنَ قَبْلَ أَنْ يُصْبِحَ

Pazartesi Günündeki Ölüm Babı
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Ben Ebû Bekr'in yanına girdim. O:
— Peygamber'i kaç parça bez ile kefenlediniz? diye sordu.Âişe de:
— Gömlek ile başlık olmaksızın, üç parça beyaz Yemen'in Suhûl beldesinde dokunmuş pamuk bezi içinde, diye cevâb^verdi. Müteakiben Ebû Bekr, Âişe'ye:
— Rasûlullah hangi gün içinde vefat etmişti? diye sordu. Âişe de:
— Pazartesi gününde, diye cevâb verdi. Ebû Bekr:
— Bu. gün, hangi gündür? diye sordu. Âişe:
— Bu gün pazartesi günüdür, dedi. Ebû Bekr:
— Benim vefatımın da şu saatimle bu gece arasında vâki' olmasını ümîd ediyorum, dedi.Sonra Ebû Bekr, içinde hasta bulunduğu elbisesine baktı da, onda da bir zağferan lekesi olduğunu gördü ve:
— Benim üstümdeki bu elbisemi yıkayınız ve buna iki parça bez daha ilâve ediniz de beni bunların içine sarınız, dedi. Ben:
— (Babacığım) muhakkak ki bu elbise eskimiştir, dedim. Ebû Bekr:
— Şübhesiz diri, bunun yenisine ölüden daha lâyıktır. Çünkü yeni bez ancak hayâtında bir müddet bakaa gören kimse içindir, dedi. Ebû Bekr, salı gecesi akşamına kadar vefat etmedi. Ve sabaha girmeden önce, geceleyin gömüldü.

بَاب مَوْتِ الْفَجْأَةِ الْبَغْتَةِ

1388 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أُمِّي افْتُلِتَتْ نَفْسُهَا وَأَظُنُّهَا لَوْ تَكَلَّمَتْ تَصَدَّقَتْ فَهَلْ لَهَا أَجْرٌ إِنْ تَصَدَّقْتُ عَنْهَا قَالَ نَعَمْ

Birdenbire (Ansızın) Ölmek Babı
-...Âişe (R)'den (o, şöyle demiştir): Bir kimse Peygamber'e geldi de: Annemin canı ansızın çıktı gitti. Öyle zannediyorum ki, annem söylenebilseydi tasadduk (edilmesini vasıyyet) ederdi. Şimdi ben onun adına sadaka versem, annem için bir sevâb olur mu? diye sordu. Peygamber (S): "Evet (olur)" buyurdu

---

بَاب مَا جَاءَ فِي قَبْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ {فَأَقْبَرَهُ} أَقْبَرْتُ الرَّجُلَ إِذَا جَعَلْتَ لَهُ قَبْرًا وَقَبَرْتُهُ دَفَنْتُهُ {كِفَاتًا} يَكُونُونَ فِيهَا أَحْيَاءً وَيُدْفَنُونَ فِيهَا أَمْوَاتًا

1389 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ هِشَامٍ وَحَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا أَبُو مَرْوَانَ يَحْيَى بْنُ أَبِي زَكَرِيَّاءَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ إِنْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيَتَعَذَّرُ فِي مَرَضِهِ أَيْنَ أَنَا الْيَوْمَ أَيْنَ أَنَا غَدًا اسْتِبْطَاءً لِيَوْمِ عَائِشَةَ فَلَمَّا كَانَ يَوْمِي قَبَضَهُ اللَّهُ بَيْنَ سَحْرِي وَنَحْرِي وَدُفِنَ فِي بَيْتِي

Peygamber (S) ile Ebü Bekr ve Umer'in Gömülüşleri Hakkında Gelen Hadisler Babı
"Akbarahu" (Abese: 2i); "Onu kabre gömdürdü" demektir. Ölü için bir kabir yapıp hazırladığın zaman "Akbartu'r-racule" denir. "Kabartuhu"; "Ölüyü gömdüm" demektir. " (ei-Mürseiât: 25) "Bir toplantı yeri" demektir. İnsanlar diriler olarak yeryüzünde toplanmış olurlar, ölüler olarak da yerin içinde gömülürler.
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) ölüm hastalığında iken, Âişe gününün geç kaldığından şikâyet ederek: Ben bugün kimin nevbetindeyim? Yarın kimin nevbetinde olacağım? der (ve benim günümü özlediğinden dolayı) diğer kadınlarına özür beyân eylerdi. Benim nevbetimde olduğu zaman Allah

Peygamber'in ruhunu benim göğsüm ile gerdanım arasında kabzedip aldı. Ve bedeni de benim odamın içine gömüldü.

1390 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ هِلَالٍ هُوَ الْوَزَّانُ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَرَضِهِ الَّذِي لَمْ يَقُمْ مِنْهُ لَعَنَ اللَّهُ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ لَوْلَا ذَلِكَ أُبْرِزَ قَبْرُهُ غَيْرَ أَنَّهُ خَشِيَ أَوْ خُشِيَ أَنَّ يُتَّخَذَ مَسْجِدًا

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bir daha kalkmadığı hastalığı içinde iken: "Allah, Yehûda ve Nasrânîler'i rahmetinden uzak kılsın! Bunlar Peygamberlerinin kabirlerini mescidler edindiler" buyurdu. (Âişe:) Böyle bir endîşe olmayaydı, Rasûlullah'ın kabri meydana çıkarılırdı. Şu kadar var ki, Peygamber endîşe etti. Yâhud, O'nun kabrinin bir mescid edinilmesinden endîşe edildi, dedi.

1390 - م (1) وَعَنْ هِلَالٍ قَالَ كَنَّانِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ وَلَمْ يُولَدْ لِي

Ve (yukarıki isnâdla) Hilâl ibn Humeyd el-Vezzân'dan; o: Urvetu'bnu'z-Zubeyr beni künye sahibi kılıp, bir künye ile künyelendirdi; hâlbuki benim çocuğum olmadı, demiştir.

1390 - م (2) حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ سُفْيَانَ التَّمَّارِ أَنَّهُ حَدَّثَهُ أَنَّهُ رَأَى قَبْرَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُسَنَّمًا

-...Bize Abdullah ibnu'l-Mubârek haber verip şöyle dedi: Bize Ebû Rekr ibnu Ayyaş , Sufyân et-Temmâr'dan haber verdi. Sufyân kendisinin, Peygamber(S)'in kabrini yer seviyesinden biraz yükseltilmiş deve hörgücü gibi hörgüçletilmiş olarak gördüğünü tahdîs etmiştir

---

1390 - م (3) حَدَّثَنَا فَرْوَةُ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ لَمَّا سَقَطَ عَلَيْهِمْ الْحَائِطُ فِي زَمَانِ الْوَلِيدِ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ أَخَذُوا فِي بِنَائِهِ فَبَدَتْ لَهُمْ قَدَمٌ فَفَزِعُوا وَظَنُّوا أَنَّهَا قَدَمُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَا وَجَدُوا أَحَدًا يَعْلَمُ ذَلِكَ حَتَّى قَالَ لَهُمْ عُرْوَةُ لَا وَاللَّهِ مَا هِيَ قَدَمُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا هِيَ إِلَّا قَدَمُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

-.... Bize Alî (ibn Mushir), Hişâmibn Urve'den; o da babası Urve ibnu'z-Zubeyr'den tahdîs etti (o, şöyle demiştir): el-Velîdu'bnu Abdilmelik zamanında (Halifeliği 86-95 yılları arasıdır) Peygamber'İn gömülü bulunduğu hücrenin bir duvarı yıkılınca, bunu yapmağa giriştiler. Bu sırada dizine kadar baldın ile beraber bir ayak ortaya çıktı. Bu ayak, Peygamber'İn ayağıdır zannederek, oradakiler (yânî Umer ibnu Abdilazîz ve beraberindekiler) korkup ağIaştılar. Ve hücrenin aslî vazıyyetini bilen bir kimse de bulamamışlardı. Nihayet Zubeyr'in oğlu Urve, oradaki cemâate hitaben: Allah'a ye-mîn ederim ki, bu ayak Peygamber'İn ayağı değildir Bu ayak ancak Umer ibn Hattâb'ın ayağıdır, dedi (ve böyle yeminle te'yîd ederek müşkili çözdü) .

1391 - وَعَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا أَوْصَتْ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا لَا تَدْفِنِّي مَعَهُمْ وَادْفِنِّي مَعَ صَوَاحِبِي بِالْبَقِيعِ لَا أُزَكَّى بِهِ أَبَدًا

Ve yine Hişâm'dan; o da babası Urve'den; o da halası Âişe'den olmak üzere geldi ki, Âişe, erkek kardeşi Abdullah ibnu'z-Zubeyr'e şöyle vasıyyet etmiştir: "Siz beni Rasûlullah ve iki halîfesinin yanına gömmeyiniz. Onların beraberinde gömülmek sebebiyle ebedî olarak tezkiye ve medh edilmeyeyim. Siz beni el-Bakî' mezarlığında gömülü bulunan kadın arkadaşlarımın (yânî.Peygamber'İn diğer kadınlarının) yanına gömün"

1392 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ حَدَّثَنَا حُصَيْنُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ الْأَوْدِيِّ قَالَ رَأَيْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ اذْهَبْ إِلَى أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَقُلْ يَقْرَأُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ عَلَيْكِ السَّلَامَ ثُمَّ سَلْهَا أَنْ أُدْفَنَ مَعَ صَاحِبَيَّ قَالَتْ كُنْتُ أُرِيدُهُ لِنَفْسِي فَلَأُوثِرَنَّهُ الْيَوْمَ عَلَى نَفْسِي فَلَمَّا أَقْبَلَ قَالَ لَهُ مَا لَدَيْكَ قَالَ أَذِنَتْ لَكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ مَا كَانَ شَيْءٌ أَهَمَّ إِلَيَّ مِنْ ذَلِكَ الْمَضْجَعِ فَإِذَا قُبِضْتُ فَاحْمِلُونِي ثُمَّ سَلِّمُوا ثُمَّ قُلْ يَسْتَأْذِنُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَإِنْ أَذِنَتْ لِي فَادْفِنُونِي وَإِلَّا فَرُدُّونِي إِلَى مَقَابِرِ الْمُسْلِمِينَ إِنِّي لَا أَعْلَمُ أَحَدًا أَحَقَّ بِهَذَا الْأَمْرِ مِنْ هَؤُلَاءِ النَّفَرِ الَّذِينَ تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ عَنْهُمْ رَاضٍ فَمَنْ اسْتَخْلَفُوا بَعْدِي فَهُوَ الْخَلِيفَةُ فَاسْمَعُوا لَهُ وَأَطِيعُوا فَسَمَّى عُثْمَانَ وَعَلِيًّا وَطَلْحَةَ وَالزُّبَيْرَ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ وَسَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ وَوَلَجَ عَلَيْهِ شَابٌّ مِنْ الْأَنْصَارِ فَقَالَ أَبْشِرْ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ بِبُشْرَى اللَّهِ كَانَ لَكَ مِنْ الْقَدَمِ فِي الْإِسْلَامِ مَا قَدْ عَلِمْتَ ثُمَّ اسْتُخْلِفْتَ فَعَدَلْتَ ثُمَّ الشَّهَادَةُ بَعْدَ هَذَا كُلِّهِ فَقَالَ لَيْتَنِي يَا ابْنَ أَخِي وَذَلِكَ كَفَافًا لَا عَلَيَّ وَلَا لِي أُوصِي الْخَلِيفَةَ مِنْ بَعْدِي بِالْمُهَاجِرِينَ الْأَوَّلِينَ خَيْرًا أَنْ يَعْرِفَ لَهُمْ حَقَّهُمْ وَأَنْ يَحْفَظَ لَهُمْ حُرْمَتَهُمْ وَأُوصِيهِ بِالْأَنْصَارِ خَيْرًا {الَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ} أَنْ يُقْبَلَ مِنْ مُحْسِنِهِمْ وَيُعْفَى عَنْ مُسِيئِهِمْ وَأُوصِيهِ بِذِمَّةِ اللَّهِ وَذِمَّةِ رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُوفَى لَهُمْ بِعَهْدِهِمْ وَأَنْ يُقَاتَلَ مِنْ وَرَائِهِمْ وَأَنْ لَا يُكَلَّفُوا فَوْقَ طَاقَتِهِمْ

-.... Amr ibnu Meymûn el-Evdî şöyle demiştir: Umer ibnu'I-Hattâb'ı gördüm. O, Ebû Lu'lü' tarafından hançerle vurulduğu zaman oğlu Abdullah ibn Umer'e:
— Mü'minlerin Anası Âişe'ye git de ona: Umer ibnu'l-Hattâb sana selâm ediyor, de. Sonra iki arkadaşımın beraberinde gömülmek-liğime ondan müsâade iste, dedi.Âişe:
— Burayı ben kendim için ayırmıştım. Fakat bu gün elbette Umer'i nefsime tercîh ederim, dedi.
Abdullah dönüp geldiği zaman Umer ona:
— Yanında ne haber var? diye sordu. Abdullah da:
— Ey Mü'minlerin Emîri! Âişe, arkadaşlarının yanına gömülmen için sana izin verdi, dedi.Bunun üzerine Umer:
— Bugün benim için o yere gömülmemden başka, bana ehemmiyetli olan hiçbir iş ve arzu yoktur. Benim ruhum alındığı zaman, cenazemi taşıyınız. Sonra Âişe'ye teslîm ediniz. Sonra: Umer ibnu'l-Hattâb sizden müsâade diler, deyin. Eğer benim orada gömülmeme müsâade ederse, beni orada gömünüz. Eğer müsâade etmezse, beni müslümânlarm kabirlerine götürüp orada gömünüz, diye vasıyyet etti.(Bu sırada Umer'in yanına bâzı kimseler gelmiş ve: Ey Mü'minlerin Emîri! Yerine bir halîfe tavsiye etsen! demişlerdi. Umer bunlara hitaben:)
— Ben bu halîfelik makaamına, Rasûlullah'ın kendilerinden razı olarak vefat ettiği şu kimselerden daha lâyık hiçbir kimse bilmiyorum. Bunlar aralarında kimi halîfe seçip Kabul ederlerse, benden sonra halîfe odur. Artık onun emirlerini dinleyiniz, dedi. Ve Rasûlullah'ın kendilerinden razı olduğu kimseler olarak şu isimleri sıraladı: Usmân,Alî, Talha, Zubeyr, Abdurrahmân ibnu Avf, Sa'd ibnu Avf, Sa'd ibnu Ebî Vakkaas.
Bu sırada Ensâr'dan genç bir kimse Umer'in yanına girdi ve:
— Ey Mü'minlerin Emîri! Allah'ın senin hakkındaki lutûf ve inayeti ile sevin. İslâm Dîni'ne girmekteki kıdeminden dolayı bilmekte olduğum bu kadar yüksek hizmetlerin vardır. Sonra halîfe seçildin ve adalet ettin. Sonra bütün beşerî faziletlerin ardından şehîdlik (rütbesini kazandın), diye teselli etti.
Bunun üzerine Umer:
— Ey kardeşim oğlu! Bugün ben ondan, o da benden uzaklaşan bu halîfelik yok mu? Keski bunun bana ne ikaabı, ne de sevabı do-kunsaydı. Benden sonraki halîfeyi seçmek için ilk muhacirleri tavsiye ederim. Bu ilk muhacirlerin haklarının tanınması, kendilerine yapılan hürmetin muhafaza edilmesi çok hayır ve

büyük isabet olur. Sizlere Ensâr'a da hayırlı olmanızı tavsiye ederim. O Ensâr ki, hicretten evvel Medîne'de ikaamet etmişler, îmâna yardım ve yurd hazırlamışlardır. İşte bütün bunların iyilerinin iyilikleri Kabul edilmeli, kötülerinin kötülükleri ve kusurları afvedilmeli. Size Allah'ın ve Ra-sûlü'nün ahd ve emânmda olan bütün müslümânlarm (ve Kitâb ehli olanların) hakklarına hürmetkar olmanızı da tavsiye ederim. Bütün bunların haklan verilmeli, işleri görülmelidir. Mukaatele zarurî olursa, bunların arkalarından mukaatele edilmelidir. Ve insanlara, takatlerinin üstünde teklifler yüklememelidir

---

بَابُ مَا يُنْهَى مِنْ سَبِّ الْأَمْوَاتِ

1393 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَسُبُّوا الْأَمْوَاتَ فَإِنَّهُمْ قَدْ أَفْضَوْا إِلَى مَا قَدَّمُوا وَرَوَاهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْقُدُّوسِ عَنْ الْأَعْمَشِ وَمُحَمَّدُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ الْأَعْمَشِ * تَابَعَهُ عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ وَابْنُ عَرْعَرَةَ وَابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ

Ölülere Sövmek ve Kötülemekten Nehyedilmesi Babı

-.. Bize Âdem ibn Ebî Iyâs tahdîs edip şöyle dedi: BizeŞu'be, el-A'meş Süleyman ibn Mıhrân'dan; o da müfessir Mucâhid ibn Cebr'-den; o da Âişe'den tahdîs etti ki, Âişe (R) şöyle demiştir. Peygamber (S): "Ölülere sövmeyiniz. Çünkü onlar, önden göndermiş oldukları amellerinin karşılıklarına ulaşmışlardır" buyurdu. Ve bu hadîsi Abdullah ibnu Abdilkuddûs es-Sa'dî er- Râzî, el-A'meş'ten ve Muhammed ibn Enes de yine el-A'meş'ten olmak üzere rivayet etmişlerdir. Bu hadîsi Şu'be'den rivayet etmekte Âdem ibn Ebî Iyâs'a, Alî ibnu'1-Ça'd, Muhammed ibnu Ar'ara ve İbnu Ebî Adiyy ayrı ayrı mu-tâbaat etmişlerdir

---

بَاب ذِكْرِ شِرَارِ الْمَوْتَى

1394 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ أَبُو لَهَبٍ عَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَبًّا لَكَ سَائِرَ الْيَوْمِ فَنَزَلَتْ {تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ}

Ölülerin Şerriilerini Anmak Babı

-...Bize Amr ibnu Murre, Saîd ibnu Cubeyr'den; o da İbnu Abbâs'tan tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Allah'ın la'neti üzerine olası Ebû Leheb Abdu'1-Uzza ibn Abdilmuttalib, Kureyş'i Safa üzerinde topladığı günün bakıyyesinde Peygamber(S)'e hitaben: "Tebben leke(= Yûh sana, helak ve ziyan sana)" demişti. İşte bunun üzerine: "Ebû Leheb *m iki eli kurusun, kendisi de kurudu helak oldu" sûresi indi

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَاب وُجُوبِ الزَّكَاةِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ} *وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا حَدَّثَنِي أَبُو سُفْيَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَذَكَرَ حَدِيثَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَأْمُرُنَا بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَالصِّلَةِ وَالْعَفَافِ

- **Zekatın Vacib Olması Babı Ve Yüce Allah'ın şu kavli:**"Namazı dosdoğru kılın, zekâtı verin..."(en-Nûr: 56; el-Mucâdik: 12) Ve İbn Abbâs (R) şöyle dedi: Bana Ebû Sufyân (R) tahdîs edip, Peygamber'in hadîsini zikretti: Kendisi Hırakl'e "Muhammed bize namaz kılmamızı, zekât vermemizi, hısımlarla ilgilenmemizi, iffetli olmamızı emrediyor" demiştir.

1395 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ الضَّحَّاكُ بْنُ مَخْلَدٍ عَنْ زَكَرِيَّاءَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ يَحْيَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ صَيْفِيٍّ عَنْ أَبِي مَعْبَدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ مُعَاذًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَى الْيَمَنِ فَقَالَ ادْعُهُمْ إِلَى شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنِّي رَسُولُ اللَّهِ فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لِذَلِكَ فَأَعْلِمْهُمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ افْتَرَضَ عَلَيْهِمْ خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لِذَلِكَ فَأَعْلِمْهُمْ أَنَّ اللَّهَ افْتَرَضَ عَلَيْهِمْ صَدَقَةً فِي أَمْوَالِهِمْ تُؤْخَذُ مِنْ أَغْنِيَائِهِمْ وَتُرَدُّ عَلَى فُقَرَائِهِمْ

-.....İbn Abbâs(R)'tan (o, şöyle demiştir): Peygamber (S) Muâz ibn Cebel'i Yemen'e gönderirken, ona: "Yemenlileri (evvelâ) Allah'tan başka ibâdete lâyık bir tanrı olmadığına ve benim Allah'ın Rasûlü olduğuma şehâdet etmeye da'vet et. Eğer bu iki şehâdeti Kabul ederlerse, bu defa Allah'ın her gece ve gündüzde üzerlerine beş vakit namaz farz kıldığını onlara bildir. Eğer onlar bu namaz farzına itaat ederlerse, bu defa onlara mallarında Allah'ın zekât farz kıldığını bildir. Bu zekât, zenginlerinden alınır ve fakirlerine verilir" buyurdu

---

1396 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ ابْنِ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَوْهَبٍ عَنْ مُوسَى بْنِ طَلْحَةَ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبِرْنِي بِعَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ قَالَ مَا لَهُ مَا لَهُ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَبٌ مَا لَهُ تَعْبُدُ اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا وَتُقِيمُ الصَّلَاةَ وَتُؤْتِي الزَّكَاةَ وَتَصِلُ الرَّحِمَ وَقَالَ بَهْزٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ وَأَبُوهُ عُثْمَانُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُمَا سَمِعَا مُوسَى بْنَ طَلْحَةَ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ بِهَذَا قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ أَخْشَى أَنْ يَكُونَ مُحَمَّدٌ غَيْرَ مَحْفُوظٍ إِنَّمَا هُوَ عَمْرٌو

-... Bize Şu'be, İbni Usmânibn Abdillah ibn Vehb'den; o da Mûsâ ibn Talha'dan; o da Ebû Eyyûb(R)'dan tahdîs etti (O, şöyle demiştir): Bir kimse Peygamber'e:
— Bana, kendimi cennete girdirecek bir amel haber ver! dedi.o. Orada bulunanlar;
— Buna ne oluyor? Bunun ne dileği var ki? dediler. Peygamber:
— "Bu, bir hacet sahibidir; nesi olacak" buyurdu da, o sorana karşı: "Allah'a ibâdet edersin ve O'na hiçbir şeyi ortak kılmazsın; namazı kılarsın, zekâtı verirsin, hısımlığa (iyilik) ekler durursun" buyurdu.
Ve Behz ibn Esed şöyle demiştir: Bize Şu'be tahdîs edip şöyle dedi: Bize.Muhammed ibn Usmân ve onun babası Usmân ibn Abdillah tahdîs ettiler ki, bu ikisi de Mûsâ ibn Talha'dan işitmişler; o da Ebû Eyyûb'dan bu hadîsi işitip rivayet etmiştir. Ebû Abdillah el-Buhârî: Muhammed isminin hıfz edilmemiş olmasından endîşe ederim, çünkü o, Amr'dir dedi

---

1397 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا عَفَّانُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدِ بْنِ حَيَّانَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أَعْرَابِيًّا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ دُلَّنِي عَلَى عَمَلٍ إِذَا عَمِلْتُهُ دَخَلْتُ الْجَنَّةَ قَالَ تَعْبُدُ اللَّهَ لَا تُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا وَتُقِيمُ الصَّلَاةَ الْمَكْتُوبَةَ وَتُؤَدِّي الزَّكَاةَ الْمَفْرُوضَةَ وَتَصُومُ رَمَضَانَ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا أَزِيدُ عَلَى هَذَا فَلَمَّا وَلَّى قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَلْيَنْظُرْ إِلَى هَذَا حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي حَيَّانَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو زُرْعَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا

-.... Bize Vuheyb (ibn Hâlid), Yahya ibn Saîd ibn Hayyân'dan; o da Ebû Zur'a'dan; o da Ebû Hureyre(R) 'den tahdîs etti (Ebû Hureyre -R- şöyle demiştir): Peygamber'e bir bedevi Arab geldi ve:
— Bana, öyle bir işe delâlet et ki, ben onu işleyince cennete girebileyim, dedi.
Peygamber (S):
— "Allah'a hiçbir şeyi ortak kılmıyarak, yalnız Allah'a ibâdet edersin, farz yazılan namazı kılarsın, farz kılınmış olan zekâtı verirsin ve ramazân orucunu tutarsın" buyurdu.Bedevi Arab:
— Nefsim elinde bulunan Allah'a yemîn ederim ki, ben senden işittiğim bu ibâdetler üzerine bir artırma yapmam, dedi de arkasını dönüp gidince, Peygamber:

— "Kim, cennet ehlinden bir kimseye bakması kendisini sevin-direcekse, işte şu zâta baksın!" buyurdu. Bize Müsedded, Yahya el-Kattân'dan; o da Ebû Hayyân'dan tahdîs etti. Bu Ebû Hayyân Yahya ibn Saîd: Bana Ebû Zur'a, bu hadîsi Peygamber(S)'den olmak üzere haber verdi, demiştir

---

1398 – حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا أَبُو جَمْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَدِمَ وَفْدُ عَبْدِ الْقَيْسِ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ هَذَا الْحَيَّ مِنْ رَبِيعَةَ قَدْ حَالَتْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ كُفَّارُ مُضَرَ وَلَسْنَا نَخْلُصُ إِلَيْكَ إِلَّا فِي الشَّهْرِ الْحَرَامِ فَمُرْنَا بِشَيْءٍ نَأْخُذُهُ عَنْكَ وَنَدْعُو إِلَيْهِ مَنْ وَرَاءَنَا قَالَ آمُرُكُمْ بِأَرْبَعٍ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ أَرْبَعٍ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ وَشَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَعَقَدَ بِيَدِهِ هَكَذَا وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَأَنْ تُؤَدُّوا خُمُسَ مَا غَنِمْتُمْ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ الدُّبَّاءِ وَالْحَنْتَمِ وَالنَّقِيرِ وَالْمُزَفَّتِ وَقَالَ سُلَيْمَانُ وَأَبُو النُّعْمَانِ عَنْ حَمَّادٍ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

-... Bize Hammâd ibnu Zeyd tahdîs edip şöyle dedi: Bize Ebû Hamze (Nasr ibn İmrân) tahdîs edip şöyle dedi: Ben İbn Ab-bâs(R)'tan işittim, şöyle diyordu: Abdu'1-Kays hey'eti Peygamber'e geldiler ve:
— Yâ Rasûlallah! Bu topluluk Rabîa kabîlesindendir. Seninle bizim aramıza Mudâr kâfirleri girmiştir. Biz sana yalnız haram ay içinde ulaşabiliriz. O hâlde sen bize kestirme birşey emret de bizler onu senden alalım ve arkamızda kalan kimselerimizi de ona çağıralım, dediler.
Rasûlullah (S);
— "Ben size dört şey emrediyor ve dört şeyden de nehyediyorum: Allah'a îmân etmek ve Lâ ilahe illellah { = Allah'tan başka ilah yoktur hakikatine) şehâdet etmek" buyurdu ve (parmağını) eliyle şöyle bağladı; devamla: "Namazı kılmak, zekâtı vermek ve ganimet aldığınız şeylerin beşte birini (devlete) vermenizdir. Ve sizleri dubbâ', hantem, nakîr ve müzeffet (denilen kablarda yapılan \çV\\tr)den nehyediyorum" buyurdu. Ve Süleyman ibn Harb ile Ebu'n-Nu'mân Muhammed ibnu'l-Fadl es-Sedûsî, Hammâd ibn Zeyd'den; "Allah'a îmân, Lâ ilahe illle'llah (= Allah'tan başka tanrı yoktur) diye şehâdet etmektir" şeklinde söylemişlerdir

---

1399 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ أَخْبَرَنَا شُعَيْبُ بْنُ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَكَفَرَ مَنْ كَفَرَ مِنْ الْعَرَبِ فَقَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَيْفَ تُقَاتِلُ النَّاسَ وَقَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَمَنْ قَالَهَا فَقَدْ عَصَمَ مِنِّي مَالَهُ وَنَفْسَهُ إِلَّا بِحَقِّهِ وَحِسَابُهُ عَلَى اللَّهِ

-.... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) vefat ettiği zaman, Ebû Bekr halîfe olup Arab kabilelerinden bâzıları kâfirliğe dönerek tekrar kâfir olduklarında (onlara karşı ordu şevkine giriştiğinde) Umer, Ebû Bekr'e hitaben:
— Sen bu insanlara nasıl kıtal yaparsın? Hâlbuki Rasûlullah (S): "Ben insanlar Lâ ilahe ille'llâh. (Allah'tan başka ilâh yoktur ve Muhammed O 'nun elçisidir) deyinceye kadar onlarla harb yapmakla emr olundum. Kim bu sözü söylerse, artık o kimse.İslâm kaanûnunun hakkı karşılığı olmak müstesna, benden malını ve canım korumuş olur. (Gizli günâhlarının) hesabı ise Allah'a âiddir" buyurmuştur, dedi.

1400 – فَقَالَ وَاللَّهِ لَأُقَاتِلَنَّ مَنْ فَرَّقَ بَيْنَ الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ فَإِنَّ الزَّكَاةَ حَقُّ الْمَالِ وَاللَّهِ لَوْ مَنَعُونِي عَنَاقًا كَانُوا يُؤَدُّونَهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقَاتَلْتُهُمْ عَلَى مَنْعِهَا قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَوَاللَّهِ مَا هُوَ إِلَّا أَنْ قَدْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَعَرَفْتُ أَنَّهُ الْحَقُّ

Ebû Bekr de Umer'e karşı:— Allah'a yemîn ederim ki, ben namaz ile zekât vermek arasını ayıran kimselerle muhakkak harb ederim. Çünkü zekât, mâlî bir hakk-tır. Allah'a yemîn ederim ki, bunlar Allah'ın Rasûlü'ne veregeldik-leri bir dişi oğlağı (yânî umûmî olarak zekâtı) benden men' ederlerse, bu zekâtı men' etmek suçundan dolayı onlarla muhakkak harb ederim, dedi. Bunun üzerine Umer:
— Vallahi bu mürtedlerle harb edilmesi hakkındaki hüküm, Allah'ın Ebû Bekr'in göğsünü, gönlünü açıp genişletmiş olmasındandır. Ben bu sayede onlarla harb etmenin hakk olduğunu Öğrendim, dedi

---

بَابُ الْبَيْعَةِ عَلَى إِيتَاءِ الزَّكَاةِ {فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوْا الزَّكَاةَ فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ}

1401 - حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ قَيْسٍ قَالَ قَالَ جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بَايَعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى إِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَالنُّصْحِ لِكُلِّ مُسْلِمٍ

Zekat Vermek Üzere Bey'at Edip Ahidleşmek Babı
"... Eğer tevbe ederler, namazı kılarlar ve zekâtı verirlerse, s. artık onlar dinde sizin kardeşlerinizdirler" (et-Tevbe 11) [11]
-...Kays şöyle demiştir: Cerîr ibnu Abdillah el-Becelî (R): Ben Peygamber(S)'e namaz kılmak, zekât vermek ve her müslümâna hayır isteyici olmak üzere bey'at ettim, demiştir

---

بَابُ إِثْمِ مَانِعِ الزَّكَاةِ وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى {وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ يَوْمَ يُحْمَى عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوَى بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ}

1402 - حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ هُرْمُزَ الْأَعْرَجَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَأْتِي الْإِبِلُ عَلَى صَاحِبِهَا عَلَى خَيْرِ مَا كَانَتْ إِذَا هُوَ لَمْ يُعْطِ فِيهَا حَقَّهَا تَطَؤُهُ بِأَخْفَافِهَا وَتَأْتِي الْغَنَمُ عَلَى صَاحِبِهَا عَلَى خَيْرِ مَا كَانَتْ إِذَا لَمْ يُعْطِ فِيهَا حَقَّهَا تَطَؤُهُ بِأَظْلَافِهَا وَتَنْطَحُهُ بِقُرُونِهَا وَقَالَ وَمِنْ حَقِّهَا أَنْ تُحْلَبَ عَلَى الْمَاءِ قَالَ وَلَا يَأْتِي أَحَدُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِشَاةٍ يَحْمِلُهَا عَلَى رَقَبَتِهِ لَهَا يُعَارٌ فَيَقُولُ يَا مُحَمَّدُ فَأَقُولُ لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ بَلَّغْتُ وَلَا يَأْتِي بِبَعِيرٍ يَحْمِلُهُ عَلَى رَقَبَتِهِ لَهُ رُغَاءٌ فَيَقُولُ يَا مُحَمَّدُ فَأَقُولُ لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ بَلَّغْتُ

Zekat Vermeyen Kimsenin Günahı Babı Ve Yüce Allah'ın şu kavli: "... Altını, gümüşü yığıp biriktirip de onları Allah yolunda harcamayanlar, işte bunlara pek acıtıcı bir azâb muştula! O gün bunlar, üzerlerinde, cehennem ateşinin içinde kızdırılacak da o kimselerin alınları, böğürleri ve sırtları bunlarla dağlanacak; işte bu nefisleriniz için toplayıp sakladıklarınız! Artık saklayıp istifçilik ettiğiniz bu nesneleri tadın! denilecek" (et-Tevbe: 34-35) [13]
-....Ebû Hureyre (R) şöyle diyordu: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Sahibi, kendisindeki zekât hakkını vermediği zaman deve, kıyamet günü en kuvvetli haliyle sahibinin üzerine gelir ve onu tabanlarıyle çiğner. Koyun da kendisindeki zekât hakkını vermediği zaman en kuvvetli ve besili haliyle sahibi üzerine gelir ve tırnaklarıyle onu çiğner, boynuzlarıyle da ona vurur".Peygamber devamla buyurdu: "Bu hayvanların haklarından birisi de su başlarında sütlerinin sağılması (ve oradakilere sadaka edilmesi)dır" . Yine Peygamber şöyle buyurdu: "Sakın sizden hiçbiriniz kıyamet günü zekâtını vermediği davarını omuzunda bağırır hâlde taşıyıp gelmesin ve (yardım isteyerek): Ya Muhammedi demesin. O zaman ben ona: Ben senin için hiçbirşey yapmaya mâlik değilim; ben (ilâhî emirleri) tebliğ etmişimdir, derim. Yine sizden hiçbiriniz zekâtım vermediği devesini böğürür hâlde omuzu üzerinde taşıyarak gelmesin ve Yâ Muhammedi demesin. Ben ona: Ben senin lehine hiçbirşeye malik olamıyorum; ben (Allah'ın emir ve nehiylerini) tebliğ etmişimdir, derim"

1403 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَلَمْ يُؤَدِّ زَكَاتَهُ مُثِّلَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ شُجَاعًا أَقْرَعَ لَهُ زَبِيبَتَانِ يُطَوَّقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثُمَّ يَأْخُذُ بِلِهْزِمَيْهِ يَعْنِي شِدْقَيْهِ ثُمَّ يَقُولُ أَنَا مَالُكَ أَنَا كَنْزُكَ ثُمَّ تَلَا {لَا يَحْسِبَنَّ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ} الْآيَةَ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Kim ki, Allah kendisine mal verir de o malın zekâtını vermezse, kıyamet gününde zekâtı verilmeyen mal, sahibi için çok zehirli erkek bir yılan suretine konulur. Bu yılanın iki gözü üstünde iki nokta vardır. Bu azgın yılan kıyamet gününde mal sahibinin boynuna gerdanlık yapılır. Sonra yılan ağzı ile sahibinin çenesini iki tarafından yakalar. Sonra: Ben senin (dünyâda çok sevdiğin) malınım; ben senin hazînenim, der". Ebû Hureyre dedi ki: Bundan sonar Rasûlullah şu maâldeki âyeti okudu: "Allah 'in fadlından kendilerine verdiğini (harcamakta) cimrilik edenler, sakın bunun kendileri için bir hayr olduğunu sanmasınlar. Bilakis bu, onlar için bir şerr-dir. Onların cimrilik ettikleri şey, kıyamet günü boyunlarına dolanacaktır. Göklerin ve yerin mirası Allah'ındır. Allah ne yaparsanız hakkıyle haberdârdır" (Âiu imrân: 180)

بَابٌ مَا أُدِّيَ زَكَاتُهُ فَلَيْسَ بِكَنْزٍ لِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ فِيمَا دُونَ خَمْسَةِ أَوَاقٍ صَدَقَةٌ

1404 – وَقَالَ أَحْمَدُ بْنُ شَبِيبِ بْنِ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ أَسْلَمَ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَالَ أَعْرَابِيٌّ أَخْبِرْنِي عَنْ قَوْلِ اللَّهِ {وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ} قَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا مَنْ كَنَزَهَا فَلَمْ يُؤَدِّ زَكَاتَهَا فَوَيْلٌ لَهُ إِنَّمَا كَانَ هَذَا قَبْلَ أَنْ تُنْزَلَ الزَّكَاةُ فَلَمَّا أُنْزِلَتْ جَعَلَهَا اللَّهُ طُهْرًا لِلْأَمْوَالِ

Peygamberin: "Beş ûkıyyeden az mikdârdaki gümüşte zekât yoktur" Kavlinden Dolayı Zekatı Verilen Mal Kenz Değildir . Ve Ahmcd ibnu Şebîb ibn Saîd şöyle dedi: Bize babam Şebîb, Yûnus ibn Yezîd'den; o da İbn Şihâb'dan tahdîs etti ki, Hâlid ibn Eşlem şöyle demiştir: Bir kerre Abdullah ibn Umer ile Medine hâricine çıkmıştık. Bir bedevî gelip İbn Umer'e:" Altını ve gümüşü biriktirip de onları Allah yolunda harcamayanlar; işte onlara pek elemli bir azabı muştula" (et-Tevbe: 34) kavlindeki 'Kenzin mâhiyetinden bana haber ver! dedi. İbn Umer şöyle dedi; Her kim bu malları biriktirip de zekâtlarını vermezse, onun için heîâk ve azâb vardır. Ancak zekât âyetinin indirilmesinden önce ihtiyâçtan fazla olup da Allah yolunda harcanmayan mallar kenz sayılırdı. Zekât indirilince, Allah zekâtı, mallar için bir temizlik sebebi kılmıştır [18].

1405 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ يَزِيدَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبُ بْنُ إِسْحَاقَ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ أَخْبَرَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ أَنَّ عَمْرَو بْنَ يَحْيَى بْنِ عُمَارَةَ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِيهِ يَحْيَى بْنِ عُمَارَةَ بْنِ أَبِي الْحَسَنِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ فِيمَا دُونَ خَمْسِ أَوَاقٍ صَدَقَةٌ وَلَيْسَ فِيمَا دُونَ خَمْسِ ذَوْدٍ صَدَقَةٌ وَلَيْسَ فِيمَا دُونَ خَمْسِ أَوْسُقٍ صَدَقَةٌ

-...O da Ebû Saîd(R)'den şöyle derken işitmiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Beş ûkıyyeden az mıkdâr (gümüş) da zekât yoktur. En aşağı üçer yaşında beş deveden aşağısında da zekât yoktur. Beş vesk mıkdânnın aşağısında(ki mahsûllerde) da zekât yoktur"

1406 – حَدَّثَنَا عَلِيٌّ سَمِعَ هُشَيْمًا أَخْبَرَنَا حُصَيْنٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ قَالَ مَرَرْتُ بِالرَّبَذَةِ فَإِذَا أَنَا بِأَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقُلْتُ لَهُ مَا أَنْزَلَكَ مَنْزِلَكَ هَذَا قَالَ كُنْتُ بِالشَّأْمِ فَاخْتَلَفْتُ أَنَا وَمُعَاوِيَةُ فِي {الَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ} قَالَ مُعَاوِيَةُ نَزَلَتْ فِي أَهْلِ الْكِتَابِ فَقُلْتُ نَزَلَتْ فِينَا وَفِيهِمْ فَكَانَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ فِي ذَاكَ وَكَتَبَ إِلَى عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَشْكُونِي فَكَتَبَ إِلَيَّ عُثْمَانُ

أَنْ اقْدَمْ الْمَدِينَةَ فَقَدِمْتُهَا فَكَثُرَ عَلَيَّ النَّاسُ حَتَّى كَأَنَّهُمْ لَمْ يَرَوْنِي قَبْلَ ذَلِكَ فَذَكَرْتُ ذَاكَ لِعُثْمَانَ فَقَالَ لِي إِنْ شِئْتَ تَنَحَّيْتَ فَكُنْتَ قَرِيبًا فَذَاكَ الَّذِي أَنْزَلَنِي هَذَا الْمَنْزِلَ وَلَوْ أَمَّرُوا عَلَيَّ حَبَشِيًّا لَسَمِعْتُ وَأَطَعْتُ

- .. Bize Alî tahdîs etti. O Hüşeym'den şöyle dediğini işitmiştir: Bize Husayn haber verdi ki, Zeyd ibnu Vehb şöyle demiştir: Ben Rebeze'ye uğradım. Orada Ebû Zerr ile karşılaştım. Ona: Senİ bu menziline indiren nedir? dedim. Ebû Zerr (R) şöyle dedi: Ben Şam'da bulunuyordum. "... Altını, gümüşü biriktirip de onları Allah yolunda harcamayanlar, işte onlara elemli bir azabı muştula... " (et-Tevbe: 34) âyetinin tefsiri hakkında Muâviye ile ihtilâf ettim. Muâviye: Bu âyet Kitâb ehli hakkında indi, dedi. Ben de: Bu âyet hem bizim hakkımızda, hem de Kitâb ehli hakkında indi, dedim. Bu konuda benimle onun arasında bir niza' oldu. Muâviye, Usmân'a bir mektûb yazıp beni şikâyet etti. Bunun üzerine Usmân da bana, Medine'ye gel diye mektûb yazdı. Medîne'ye geldim. İnsanlar beni bundan evvel hiç görmemişler gibi, yanımda toplanıp çoğaldılar. Ben bu hâli Usmân'a söyledim. Usmân bana: İstersen bir kenara çekilirsin ve yakın bir yerde olursun, dedi. İşte beni bu menzile indiren hâdise budur. Eğer benim üzerime bir Habeşli'yi emîr ta'yîn etmiş olsaydılar, ben muhakkak onu dinler ve itaat ederdim.

1407 - حَدَّثَنَا عَيَّاشٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا الْجُرَيْرِيُّ عَنْ أَبِي الْعَلَاءِ عَنْ الْأَحْنَفِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ جَلَسْتُ و حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الْجُرَيْرِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو الْعَلَاءِ بْنُ الشِّخِّيرِ أَنَّ الْأَحْنَفَ بْنَ قَيْسٍ حَدَّثَهُمْ قَالَ جَلَسْتُ إِلَى مَلَإٍ مِنْ قُرَيْشٍ فَجَاءَ رَجُلٌ خَشِنُ الشَّعَرِ وَالثِّيَابِ وَالْهَيْئَةِ حَتَّى قَامَ عَلَيْهِمْ فَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ بَشِّرْ الْكَانِزِينَ بِرَضْفٍ يُحْمَى عَلَيْهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ ثُمَّ يُوضَعُ عَلَى حَلَمَةِ ثَدْيِ أَحَدِهِمْ حَتَّى يَخْرُجَ مِنْ نُغْضِ كَتِفِهِ وَيُوضَعُ عَلَى نُغْضِ كَتِفِهِ حَتَّى يَخْرُجَ مِنْ حَلَمَةِ ثَدْيِهِ يَتَزَلْزَلُ ثُمَّ وَلَّى فَجَلَسَ إِلَى سَارِيَةٍ وَتَبِعْتُهُ وَجَلَسْتُ إِلَيْهِ وَأَنَا لَا أَدْرِي مَنْ هُوَ فَقُلْتُ لَهُ لَا أُرَى الْقَوْمَ إِلَّا قَدْ كَرِهُوا الَّذِي قُلْتَ قَالَ إِنَّهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا

-..Bize Ayyaş ibnu'l-Velîd tahdîs edip şöyle dedi: Bize Abdu'l-A'lâ tahdîs edip şöyle dedi: Bize el-Cuveyrî, Ebu'l-A'lâ'dan tahdîs etti ki, el-Ahnef ibn Kays: Ben bir topluluğun yanına oturdum... demiştir. H ve yine bana İshâkibnu Mansûr tahdîs edip şöyle dedi: Bize Abdussamed haber verip şöyle dedi: Bana babam Abdu'l-vâris tahdîs edip şöyle dedi: Bize el-Cuveyrî tahdîs edip şöyle dedi: Bize Ebu'l-A'lâ ibnu'ş-Şıhhîr tahdîs etti. Onlara da el-Ahnef ibn Kays tahdîs edip şöyle demiştir: Ben Kureyş ileri gelenlerinden bir cemâatin yanına oturdum. Bu sırada sert saçlı, sert elbiseli ve sert görünüşlü bir kimse geldi; nihayet o topluluğun yanında dikeldi ve onlara selâm verdi. Sonra: Altın ve gümüşleri biriktirip infâk etmeyenlere, üzeri cehennem ateşinde kızdırılmış taşlardan haber ver. Sonra bu taşlar, onlardan her birinin memesi ortasına konulur, nihayet iki kürek kemiğinden çıkar. Kürek kemikleri üzerine konulur; nihayet memeleri ortasından dışarı çıkar. Böylece kürek kemikleri ile memeleri arasında gider gelir, dedi. Bunları söyledikten sonra o zât geri döndü ve direğin yanına oturdu. Ben de onun arkasından gittim ve yanına oturdum. Ben onun kim olduğunu bilmiyordum. Ona: Ben bu insanların senin söylediğin sözlerden hoşlanmadıklarını sanıyorum, dedim. O cevaben: Onlar hiçbir şeyi akıl etmiyorlar.

1408 - قَالَ لِي خَلِيلِي قَالَ قُلْتُ مَنْ خَلِيلُكَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَبَا ذَرٍّ أَتُبْصِرُ أُحُدًا قَالَ فَنَظَرْتُ إِلَى الشَّمْسِ مَا بَقِيَ مِنْ النَّهَارِ وَأَنَا أُرَى أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُرْسِلُنِي فِي حَاجَةٍ لَهُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ مَا أُحِبُّ أَنَّ لِي مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا أُنْفِقُهُ كُلَّهُ إِلَّا ثَلَاثَةَ دَنَانِيرَ وَإِنَّ هَؤُلَاءِ لَا يَعْقِلُونَ إِنَّمَا يَجْمَعُونَ الدُّنْيَا لَا وَاللَّهِ لَا أَسْأَلُهُمْ دُنْيَا وَلَا أَسْتَفْتِيهِمْ عَنْ دِينٍ حَتَّى أَلْقَى اللَّهَ

Dostum bana şöyle buyurdu, dedi. Ben: Senin dostun kimdir? dedim. Peygamber'dir, dedi. Peygamber (S): "Yâ EbâZerr! Uhud Dağı'nı görüyor musun?" dedi. Ebû Zerr dedi ki: Rasûlullah bir ihtiyâcı için beni oraya gönderecek zannederek, gündüzden ne kadar zaman kaldı diye güneşe baktım ve evet Uhud'u görüyorum, dedim. Rasûlullah: "Uhud Dağı gibi altınım olup, üç dinar hâriç, bunun hepsini infâk etmek isterim" buyurdu. Bu insanlar ise akıl etmiyorlar; ancak dünyâ metâ'ı topluyorlar. Allah'a yemîn ederim

ki, ben Allah'a kavuşuncaya kadar onlardan hiçbir dünyâ metâ'ı İstemem ve onlara dînden bir şey de sormam.

بَابُ إِنْفَاقِ الْمَالِ فِي حَقِّهِ

1409 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسٌ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ رَجُلٍ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَسَلَّطَهُ عَلَى هَلَكَتِهِ فِي الْحَقِّ وَرَجُلٍ آتَاهُ اللَّهُ حِكْمَةً فَهُوَ يَقْضِي بِهَا وَيُعَلِّمُهَا

Malı Hakklı Yerde Harcama Babı
-...İbnu Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "İki kimseden başkasına gıbta olmaz: Biri şu kimsedir: Allah ona mal vermiş; hem de o malı hakk yolunda harcayıp tüketmeye yetecek kudret bahsetmiştir. İkincisi de şu kimsedir: Allah ona hikmet ihsan etmiş, o da bu ilim ve hikmetle hükmetmekte ve onu başkalarına da öğretmektedir"

بَابُ الرِّيَاءِ فِي الصَّدَقَةِ لِقَوْلِهِ {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى إِلَى قَوْلِهِ الْكَافِرِينَ} * وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا {صَلْدًا} لَيْسَ عَلَيْهِ شَيْءٌ وَقَالَ عِكْرِمَةُ {وَابِلٌ} مَطَرٌ شَدِيدٌ وَالطَّلُّ النَّدَى

Sadakada Gösteriş Yapma(nın Kötülüğü) Babı Çünkü Yüce Allah şöyle buyurdu: ; "Ey îmân edenler; malını insanlara gösteriş için harcayan, Allah'a ve âhiret gününe inanmayan bir kimse gibi başa kakmak ve incitmek suretiyle- heder etmeyin. Çünkü onun hâli, üzerindebir toprak bulunup da kendine şiddetli bir yağmur isabet eden; bu suretle o, kendisini kaskatı bir taş hâlinde bırakmış olan kaypak bir kayanın hâli gibidir. Onlar işledikleri hiçbir şeyden (sevâb kazanmaya) muktedir olmazlar, Allah, kâfirler güruhuna hidâyet Vermez" {el-Bakara: 264) İbn Abbâs (R): Âyetteki "Salden", üzerinde toz toprak bulunmayan düz taş'tır, demiştir.İkrime de: "Vâbil", şiddetli yağmurdur; "et-Tallu", çiğ denilen ıslaklıktır, demiştir.

بَابٌ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ صَدَقَةً مِنْ غُلُولٍ وَلَا يَقْبَلُ إِلَّا مِنْ كَسْبٍ طَيِّبٍ لِقَوْلِهِ {وَيُرْبِي الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ إِلَى قَوْلِهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ}

Allah Çalınmış Maldan Yapılan Sadakayı Kabul Etmez Allah yalnız halâl kazançtan yapılan sadakayı kabul eder. Çünkü Allah'ın şu kavli vardır: "İyi bir söz ve bir ayıp örtme, ardından eziyet gelen bir sadakadan hayırlıdır. Allah (kullarının sadakalarından) müstağnidir, halimdir (cezada acele edici değildir)'(Bakara: 263). Yüce Allah'ın: "Allah ribânın bereketini tamamen giderir; sadaka(sı verilen mal)ları ise artırır. Allah (haramı halâl tanımakta ısrar eden) çok kâfir, çok günahkâr hiçbir kimseyi sevmez* îmân eden, iyi iyi amellerde bulunan, namazı dosdoğru kılan, bir de zekâtı veren kimseler; işte onların Rabb Heri indinde mükâfatları vardır. Onlara hiçbir korku yoktur, onlar mahzun da olacak değillerdir" (el-Bakara: 276-277) Kavlinden Dolayı Sadakanın Halal Kazançtan Yapılması Babı

1410 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ أَبَا النَّضْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ هُوَ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ تَصَدَّقَ بِعَدْلِ تَمْرَةٍ مِنْ كَسْبٍ طَيِّبٍ وَلَا يَقْبَلُ اللَّهُ إِلَّا الطَّيِّبَ وَإِنَّ اللَّهَ يَتَقَبَّلُهَا بِيَمِينِهِ ثُمَّ يُرَبِّيهَا لِصَاحِبِهِ كَمَا يُرَبِّي أَحَدُكُمْ فَلُوَّهُ حَتَّى تَكُونَ مِثْلَ الْجَبَلِ تَابَعَهُ سُلَيْمَانُ عَنْ ابْنِ دِينَارٍ وَقَالَ وَرْقَاءُ عَنْ ابْنِ

دِينَارٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَوَاهُ مُسْلِمُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ وَزَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ وَسُهَيْلٌ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-..Bize Abdullah ibn Munîr tahdîs etti. O, Ebu'n-Nadr'm şöyle dediğini işitmiştir: Bize Abdurrahmân -ki o, Ibnu Abdiilah ibn Dinar'dır-, babası Abdullah'tan; o da Ebû Salih'ten tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Kim halâl kazancından bir hurma değerinde bir sadaka verirse -ki Allah halâl maldan verilen sadakadan başka hiçbir sadakayı kabul etmez-işte Allah bu halâl sadakayı sağ eliyle Kabul eder. Sonra o tek hurma değerindeki sadakayı, dağ gibi oluncaya kadar, sizin birinizin sütten ayrılmış tayını büyütüşü gibi, sadaka sahibi için dikkatle büyütür". Bu hadîsi Abdullah ibn Dînâr'dan rivayet etmede Süleyman ibn Bilâl, Abdurrahmân'a mutâbaat etmiştir . Ve Verkaa ibn Umer, Abdullah ibn Dînâr'dan, o da Saîd ibn Yesâr'dan; o da Ebû Hureyre'den; o da Peygamber'den olmak üzere söyledi. Ve yine bu hadîsi Müslim ibn Ebî Meryem, Zeyd ibn Eşlem, Süheyl üçlüsü de Ebû Salih'ten; o da Ebû Hureyre'den; o da Peygam-ber(S)'den rivayet etmişlerdir

---

بَاب الصَّدَقَةِ قَبْلَ الرَّدِّ

1411 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مَعْبَدُ بْنُ خَالِدٍ قَالَ سَمِعْتُ حَارِثَةَ بْنَ وَهْبٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ تَصَدَّقُوا فَإِنَّهُ يَأْتِي عَلَيْكُمْ زَمَانٌ يَمْشِي الرَّجُلُ بِصَدَقَتِهِ فَلَا يَجِدُ مَنْ يَقْبَلُهَا يَقُولُ الرَّجُلُ لَوْ جِئْتَ بِهَا بِالْأَمْسِ لَقَبِلْتُهَا فَأَمَّا الْيَوْمَ فَلَا حَاجَةَ لِي بِهَا

Kabul Edilmeyip Geri Çevrişmesinden Önce Sadaka Vermek Babı

-...Bize Ma'bed ibn Hâlid tahdîs edip şöyle dedi: Ben Harise ibn Vehb'den işittim, şöyle dedi: Ben Peygamber (S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "Sadaka veriniz. Çünkü size öyle bir zaman gelir ki, kişi o sırada sadakasıyla yürür de onu kabul edecek bir kimse bulamaz. (Sadaka verilmek istenilen) her kişi: Bu sadakayı dün ge-tirseydin, muhakkak ben onu kabul ederdim. Fakat bu gün benim için bu sadakaya ihtiyâç yoktur, der"

1412 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَكْثُرَ فِيكُمْ الْمَالُ فَيَفِيضَ حَتَّى يُهِمَّ رَبَّ الْمَالِ مَنْ يَقْبَلُ صَدَقَتَهُ وَحَتَّى يَعْرِضَهُ فَيَقُولَ الَّذِي يَعْرِضُهُ عَلَيْهِ لَا أَرَبَ لِي

-..Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu:"İçinizde mal çoğalıp da (her yer) dolup (aşmadıkça kıyamet kopmaz. Hattâ o sırada mal sahibini, sadakasını kim kabul eder ki diye tasalandırır. Hattâ mal sahibi sadakayı arz eder de, kendisine arzedileceği kimse: Benim mala ihtiyâcım yoktur, der"

1413 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ النَّبِيلُ أَخْبَرَنَا سَعْدَانُ بْنُ بِشْرٍ حَدَّثَنَا أَبُو مُجَاهِدٍ حَدَّثَنَا مُحِلُّ بْنُ خَلِيفَةَ الطَّائِيُّ قَالَ سَمِعْتُ عَدِيَّ بْنَ حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كُنْتُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَهُ رَجُلَانِ أَحَدُهُمَا يَشْكُو الْعَيْلَةَ وَالْآخَرُ يَشْكُو قَطْعَ السَّبِيلِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَّا قَطْعُ السَّبِيلِ فَإِنَّهُ لَا يَأْتِي عَلَيْكَ إِلَّا قَلِيلٌ حَتَّى تَخْرُجَ الْعِيرُ إِلَى مَكَّةَ بِغَيْرِ خَفِيرٍ وَأَمَّا الْعَيْلَةُ فَإِنَّ السَّاعَةَ لَا تَقُومُ حَتَّى يَطُوفَ أَحَدُكُمْ بِصَدَقَتِهِ لَا يَجِدُ مَنْ يَقْبَلُهَا مِنْهُ ثُمَّ لَيَقِفَنَّ أَحَدُكُمْ بَيْنَ يَدَيْ اللَّهِ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ

حِجَابٌ وَلَا تَرْجُمَانٌ يُتَرْجِمُ لَهُ ثُمَّ لَيَقُولَنَّ لَهُ أَلَمْ أُوتِكَ مَالًا فَلَيَقُولَنَّ بَلَى ثُمَّ لَيَقُولَنَّ أَلَمْ أُرْسِلْ إِلَيْكَ رَسُولًا فَلَيَقُولَنَّ بَلَى فَيَنْظُرُ عَنْ يَمِينِهِ فَلَا يَرَى إِلَّا النَّارَ ثُمَّ يَنْظُرُ عَنْ شِمَالِهِ فَلَا يَرَى إِلَّا النَّارَ فَلْيَتَّقِيَنَّ أَحَدُكُمْ النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ

-....Bize Muhıll ibnu Halîfe et-Tâî tahdîs edip şöyle dedi: Ben Adiyy ibn Hâtim(R)'den işittim, şöyle diyordu: Ben Rasûlullah'ın yanında idim. Rasûlullah'a iki kişi geldi. Onlardan biri fakirlikten şikâyet ediyordu. Diğeri de yol kesilmesinden (emniyet ve asayişsizlikten) şikâyet ediyordu. Rasûlullah (S) bunlara cevaben şöyle buyurdu: "Amma yol kesilmesi mes'elesine gelince, o çok sürmez; az sonra sana bir zaman gelir ki, o vakit ticâret kervanı kimsenin himaye ve kefaletine muhtâc olmayarak, tâ Mekke'ye kadar çıkar (gider). Ortalığın darlık ve fakirlik sıkıntısına gelince, sizin bir iniz sadakasıyle dolaşıp da kendisinden bu sadakayı kabul edecek bir kimse bulamayacak bir hal-de müreffeh günler gelmedikçe, kıyamet kopmaz. Sonra (âhirette) sizden herbiriniz muhakkak Allah'ınhuzurunda, Allah ile kendi arasında hiçbir perde olmayarak ve Allah'ın kelâmını terceme edecek bir tercemân da bulunmayarak duracaktır. Sonra Allah o kula:
— Ben sana mal vermedim mi? diye muhakkak soracak. O kul da:
— Evet (verdin Allah'ım), diye muhakkak cevâb verecektir. Sonra Allah:
— Ben sana bir Rasûl (yânî elçi)göndermedim mi? diye elbette sorar.O kul da
— Evet (gönderdin Rabb'im), diye şübhesiz cevâb verir.Bu hâlde o kimse sağına bakar; cehennem ateşinden başka bir-şey göremez. Sonra soluna bakar; cehennem ateşinden başka birşey göremez. Binâenaleyh şimdi sizing herbiriniz tek bir hurmanın yarısı ile, bunu da bulamazsa güzel bir sözle olsun kendisini cehennem ateşinden korusun"

1414 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَطُوفُ الرَّجُلُ فِيهِ بِالصَّدَقَةِ مِنْ الذَّهَبِ ثُمَّ لَا يَجِدُ أَحَدًا يَأْخُذُهَا مِنْهُ وَيُرَى الرَّجُلُ الْوَاحِدُ يَتْبَعُهُ أَرْبَعُونَ امْرَأَةً يَلُذْنَ بِهِ مِنْ قِلَّةِ الرِّجَالِ وَكَثْرَةِ النِّسَاءِ

-...Ebû Müsâ(R)'dan: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "İnsanlar üzerine muhakkak öyle bir zaman gelecektir ki, o vakit bir adam altın sadakasıyle (taraf taraf) dolaşacak da sonra elinden sadakasını alacak bir fakır bulamayacak. Yine o zaman (harb musîbetleriyle) erkeklerin azlığından ve kadınların çokluğundan dolayı (himayesiz) kırk kadının bir erkeğin arkasından gitmekte oldukları ve onun himayesine sığındıkları görülecektir"

بَابٌ اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ وَالْقَلِيلِ مِنْ الصَّدَقَةِ {وَمَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ ابْتِغَاءَ مَرْضَاةِ اللَّهِ وَتَثْبِيتًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ الْآيَةَ وَإِلَى قَوْلِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ}
1415 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ الْحَكَمُ هُوَ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ آيَةُ الصَّدَقَةِ كُنَّا نُحَامِلُ فَجَاءَ رَجُلٌ فَتَصَدَّقَ بِشَيْءٍ كَثِيرٍ فَقَالُوا مُرَائِي وَجَاءَ رَجُلٌ فَتَصَدَّقَ بِصَاعٍ فَقَالُوا إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنْ صَاعِ هَذَا فَنَزَلَتْ {الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ} الْآيَةَ

"Velev ki yarım hurma ile ve az sadaka ile de olsa, kendinizi cehennem ateşinden koruyunuz" "Allah'ın rızâsını istemek ve ruhlarında olan îmânı kökleştirip takviye etmek için mallarını harcayanların hâli de bir tepenin üzerinde bulunan güzel bir bahçenin hâline benzer ki, ona bol bir yağmur isabet etmiş de meyvelerini iki kat vermiştir. Ona bol bir yağmur düşmese de bir çisinti (bulunur). Allah, ne yaparsanız hakkıyle görücüdür""Sizden herhangi biriniz arzu eder mi ki hurmalardan, üzümlerden onun bir bahçesi

olsun, altından ırmaklar aksın, orada kendisinin her çeşit meyveleri bulunsun,(fakat) ona ihtiyarlık çöksün, âciz ve küçük çocukları da olsun, derken o bahçeye içinde bir ateş bulunan bir bora isabet etsin de o yanıversin? İşte Allah size âyetlerini böyle apaçık bildirir; olur ki iyi düşünürsünüz" (el-Bakara: 265-266)
-....Ebû Mes'ûd (R) şöyle demiştir: "Onların mallarından sadaka al ki, bununla kendilerini temizlemiş; bununla onları bereketlendirmiş olasın.. " maâlindeki (et-Tevbe; 103) sadaka âyeti indiği zaman, biz arkamızda ücretle yük taşımağa (kazancımızdan sadaka verip bu sevaba ermeye) çalışırdık. Sahâbîlerden biri çokça bir para getirip sadaka olarak verdi. Bunu gören münafıklar: Bu murâîdir; gösterişçidir; dediler. Sonra diğer bir kimse geldi ve bir sâ' hurma sadaka verdi. Bu defa da münafıklar:, Allah bu adamın bir sâ' sadakasından şübhesiz ganîdir, dediler. Bunun üzerine şu âyet indi: "Sadakalarda, bağışlarda bulunan müzminlerle (bir türlü), güçlerininyetebildiğinden başkasını bulamayan fakirlerle (diğer türlü lâf atarak, kaş göz oynatarak) eğlenenler; Allah onları maskaraya çevirmiştir. Onlar için acıtıcı bir azâb da vardır. (et-Tevbe: 79)

1416 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَمَرَنَا بِالصَّدَقَةِ انْطَلَقَ أَحَدُنَا إِلَى السُّوقِ فَتَحَامَلَ فَيُصِيبُ الْمُدَّ وَإِنَّ لِبَعْضِهِمْ الْيَوْمَ لَمِائَةَ أَلْفٍ

-...Ebû Mes'ûd el-rEnsârî (R) şöyle demiştir: (Sadaka -et-Tevbe: 103- âyeti inip de) Rasûlullah (S) bize sadaka ile emrettiği sıralarda (sadaka vermeye kudreti olmayan) herhangi birimiz çarşıya gider ve arkasında ücretle yük taşır da iki avuç hurma kazanırdı. (Ve bu kazancından sadaka verirdi). Ve şübhesiz bunlardan bâzılarının bu gün yüzbinlik serveti vardır

---

1417 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَعْقِلٍ قَالَ سَمِعْتُ عَدِيَّ بْنَ حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ

-....Ebû İshâk şöyle demiştir: Ben Abdullah ibn Ma'kıl'dan işittim, şöyle dedi: Ben Adiyy ibn Hâtim(R)'den işittim, şöyle dedi: Ben RasûluIlah(S)'tan işittim; "Bir hurmanın yarısı ile de olsa kendinizi ateşten koruyunuz" buyuruyordu

---

1418 - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرِ بْنِ حَزْمٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَخَلَتْ امْرَأَةٌ مَعَهَا ابْنَتَانِ لَهَا تَسْأَلُ فَلَمْ تَجِدْ عِنْدِي شَيْئًا غَيْرَ تَمْرَةٍ فَأَعْطَيْتُهَا إِيَّاهَا فَقَسَمَتْهَا بَيْنَ ابْنَتَيْهَا وَلَمْ تَأْكُلْ مِنْهَا ثُمَّ قَامَتْ فَخَرَجَتْ فَدَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْنَا فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ مَنْ ابْتُلِيَ مِنْ هَذِهِ الْبَنَاتِ بِشَيْءٍ كُنَّ لَهُ سِتْرًا مِنْ النَّارِ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Bir kerre yanıma bir kadın girdi. Beraberinde iki kız çocuğu vardı; bir şey istiyordu. O sırada yanımda bir hurmadan başka birşey bulamadım. Ben kadına o tek hurmayı verdim. Kadın hurmayı iki çocuğu arasında taksim etti ve kendisi ondan birşey yemedi. Sonra kalktı ve çıkıp gitti. Müteakiben yanımıza Peygamber girdi. Bu vak'ayı kendisine haber verdim. Peygamber (S): "Kadın erkek, herhangi bir kimse şu kız çocukları yüzünden herhangi bir suretle sıkıntıya uğratıhrsa o kız çocukları kendisi için cehennem ateşinden koruyan birer perde olurlar" buyurdu

---

بَابٌ أَيُّ الصَّدَقَةِ أَفْضَلُ وصدَقَةُ الشَّحِيحِ الصَّحِيحِ لِقَوْلِهِ {وَأَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمْ الْمَوْتُ} الْآيَةَ وَقَوْلِهِ { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا بَيْعٌ فِيهِ}الْآيَةَ

Hangi Sadaka Daha Faziletlidir? ve Sıhhatli Cimri Kimsenin Sadakasının Fazileti) Babı
Yüce Allah'ın şu âyetleri bu mes'eleye hüccettir: "Herhangi birinize ölüm gelip de: Ey Rabb'im, beni yakın bir müddete kadar geciktirseydin de sadaka verip dursaydım, iyi adamlardan olsaydım, diyeceğinden evvel, size rızk olarak verdiğimiz şeylerden (Allah - yolunda) harcayın" (ei-Munâfıkûn: ıo). "Ey îmân edenler, içinde ne bir alış veriş, ne bir dostluk, ne de şefaat (imkânı) bulunmayan bir gün gelmezden evvel,size verdiğimiz rızıktan (Hakk yolunda) harcayın.Kâfirler zulmedenlerin tâ kendileridir"(Bakara:254)

1419 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا عُمَارَةُ بْنُ الْقَعْقَاعِ حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الصَّدَقَةِ أَعْظَمُ أَجْرًا قَالَ أَنْ تَصَدَّقَ وَأَنْتَ صَحِيحٌ شَحِيحٌ تَخْشَى الْفَقْرَ وَتَأْمُلُ الْغِنَى وَلَا تُمْهِلُ حَتَّى إِذَا بَلَغَتْ الْحُلْقُومَ قُلْتَ لِفُلَانٍ كَذَا وَلِفُلَانٍ كَذَا وَقَدْ كَانَ لِفُلَانٍ

-...Bize Ebû Hureyre (R) tahdîs edip şöyle dedi: Peygamber(S)'e bir kimse geldi ve: Yâ Rasûlallah! Ecir ve sevâb yönünden hangi sadaka daha büyüktür? dedi. Rasûlullah: "Senin sıhhatli, son derece cimri olduğun, fakirlikten korkar ve zenginliği emel edinir bulunduğun hâlde verdiğin sadakadır. Can boğaza ulaşıp, bu malım fulân içindir, şu malım fulân kimse içindir deyinceye ve bunlarda mirasçıların oluncaya kadar sadakanı geriye bırakma!" buyurdu

---

بَابٌ

1420 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ فِرَاسٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ بَعْضَ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْنَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّنَا أَسْرَعُ بِكَ لُحُوقًا قَالَ أَطْوَلُكُنَّ يَدًا فَأَخَذُوا قَصَبَةً يَذْرَعُونَهَا فَكَانَتْ سَوْدَةُ أَطْوَلَهُنَّ يَدًا فَعَلِمْنَا بَعْدُ أَنَّمَا كَانَتْ طُولَ يَدِهَا الصَّدَقَةُ وَكَانَتْ أَسْرَعَنَا لُحُوقًا بِهِ وَكَانَتْ تُحِبُّ الصَّدَقَةَ

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber'in kadınlarından bâzısı Peygamber'e hitaben: Hangimiz sana daha çabuk kavuşacaktır? dediler. Peygamber (S): "Eli uzun olanınız" buyurdu. Bunun üzerine Peygamber'in kadınları bir kamış endaze alıp kollarını ölçmeye başladılar. Şevde bintu Zem'a içlerinde en uzun kollu kadın idi. Fakat Rasûlullah'm vefatından sonra öğrendik ki, kolu uzun olan kadın, sadakası bol (eli açık) kadın demekmiş. Ve hakîkaten Sevde, içimizde Peygamberce ilk kavuşan kadın oldu. Ve Şevde sadaka vermeyi severdi

---

بَابُ صَدَقَةِ الْعَلَانِيَةِ قَوْلُهُ {الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً إِلَى قَوْلِهِ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ}

بَابُ صَدَقَةِ السِّرِّ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ فَأَخْفَاهَا حَتَّى لَا تَعْلَمَ شِمَالُهُ مَا صَنَعَتْ يَمِينُهُ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى {وَإِنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَاءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ}

Aşikare Verilen Sadaka Babı Ve Yüce Allah'ın şu kavli: "Mallarını gece gündüz, gizli ve aşikâr (Hakk yolunda) harcayanlar, işte onların Rabb Heri katında mükâfatları vardır. Onlara hiçbir korku da yoktur; onlar mahzun da olacak değillerdir" (el-Bakara: 274)
Gizli Verieln Sadaka Babı
Ve Ebû Hureyre (R), Peygamber(S)'in: "... Bir de sağ elinin verdiğini sol eli bilmeyecek derecede gizli sadaka veren kimse" buyurduğunu söyledi. Yüce Allah da şöyle buyurdu: "Eğer sadakaları aşikâre verirseniz o ne güzel; eğer sadakaları gizler ve onları (bu suretle) fakirlere verirseniz, işte bu sizin için

daha hayırlıdır. (Allah o sebeble) günâhlarınızdan bir kısmını örter. Allah ne yaparsanız, ondan hakkıyle haberdârdır" (eiBakara:

بَابٌ إِذَا تَصدَّقَ عَلَى غَنِيٍّ وَهُوَ لَا يَعْلَمُ

1421 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَالَ رَجُلٌ لَأَتَصدَّقَنَّ بِصَدَقَةٍ فَخَرَجَ بِصَدَقَتِهِ فَوَضَعَهَا فِي يَدِ سَارِقٍ فَأَصْبَحُوا يَتَحَدَّثُونَ تُصُدِّقَ عَلَى سَارِقٍ فَقَالَ اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ لَأَتَصَدَّقَنَّ بِصَدَقَةٍ فَخَرَجَ بِصَدَقَتِهِ فَوَضَعَهَا فِي يَدَيْ زَانِيَةٍ فَأَصْبَحُوا يَتَحَدَّثُونَ تُصُدِّقَ اللَّيْلَةَ عَلَى زَانِيَةٍ فَقَالَ اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى زَانِيَةٍ لَأَتَصَدَّقَنَّ بِصَدَقَةٍ فَخَرَجَ بِصَدَقَتِهِ فَوَضَعَهَا فِي يَدَيْ غَنِيٍّ فَأَصْبَحُوا يَتَحَدَّثُونَ تُصُدِّقَ عَلَى غَنِيٍّ فَقَالَ اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى سَارِقٍ وَعَلَى زَانِيَةٍ وَعَلَى غَنِيٍّ فَأُتِيَ فَقِيلَ لَهُ أَمَّا صَدَقَتُكَ عَلَى سَارِقٍ فَلَعَلَّهُ أَنْ يَسْتَعِفَّ عَنْ سَرِقَتِهِ وَأَمَّا الزَّانِيَةُ فَلَعَلَّهَا أَنْ تَسْتَعِفَّ عَنْ زِنَاهَا وَأَمَّا الْغَنِيُّ فَلَعَلَّهُ يَعْتَبِرُ فَيُنْفِقُ مِمَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ

İnsan Bilmiyerek Bir Zengine Sadaka Verdiği Zaman (Sadakası Makbuldür)
-... Bize Ebu'z-Zinâd, el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "(İsrail oğullarından) bir kimse: Yemîn olsun (bu gece) muhakkak bir sadaka vereceğim, dedi ve sadakasıyle dışarı çıktı. Akabinde sadakasını (tesadüfen) bir hırsızın eline koydu. Sabaha ulaştıkla rında halk: Bir hırsıza sadaka verilmiştir, diye konuşurlar.Sadakayı veren (bu yanlış işten üzülmeyerek):
— Yâ Allah, hamd ancak sana mahsûstur (sadaka verdiğim için hamd ederim), dedi de yine: Allah 'a yemin olsun, muhakkak bir sadaka vereceğim, deyip sadakasıyle dışarıya çıktı. Bu defa da bilmeyerek sadakasını zina edici bir kadının ellerine koydu. Sabaha girdiklerinde halk: Zina edici bir kadına bu gece sadaka verilmiş, diye konuşur dururlar. Sadaka veren kimse hiç aldırmayarak:
— Yâ Allah, sadakamı bir fahişeye, yine senin irâdenle vermiş olduğum için, hamd ancak sana mahsûstur, dedi ve yine: Muhakkak bir sadaka vereceğine yemîn ederek, sadakasıyle dışarı çıktı. Bu sefer de sadakasını bilmiyerek bir zenginin ellerine koydu. Sabaha girdiklerinde halk: Bir zengine sadaka verilmiş diye konuşur oldular. Sadaka veren zât:
— Yâ Allah! Hırsıza, fahişeye, zengine sadaka verdiğim için de hamd ancak sana mahsûstur, dedi. Ru'yâsında ona gelindi de şöyle müjdelendi:
— Hırsıza verdiğin sadakana gelince, umulur ki, o sadaka sebebiyle hırsız hırsızlığından vazgeçer; temiz hayâta kavuşur. Fahişeye gelince, umulur ki, bu kadın da zinasından vazgeçip, temiz ve iffetli olur. Zengin kişiye gelince, umulur ki, bu zengin de aldığı sadakadan ibretlenip utanır da, Allah 'in kendisine ihsan eylemiş olduğu zenginliğinden fakirlere infâk etmeye başlar"

بَابٌ إِذَا تَصَدَّقَ عَلَى ابْنِهِ وَهُوَ لَا يَشْعُرُ

1422 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ حَدَّثَنَا أَبُو الْجُوَيْرِيَةِ أَنَّ مَعْنَ بْنَ يَزِيدَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ قَالَ بَايَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا وَأَبِي وَجَدِّي وَخَطَبَ عَلَيَّ فَأَنْكَحَنِي وَخَاصَمْتُ إِلَيْهِ كَانَ أَبِي يَزِيدُ أَخْرَجَ دَنَانِيرَ يَتَصَدَّقُ بِهَا فَوَضَعَهَا عِنْدَ رَجُلٍ فِي الْمَسْجِدِ فَجِئْتُ فَأَخَذْتُهَا فَأَتَيْتُهُ بِهَا فَقَالَ وَاللَّهِ مَا إِيَّاكَ أَرَدْتُ فَخَاصَمْتُهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَكَ مَا نَوَيْتَ يَا يَزِيدُ وَلَكَ مَا أَخَذْتَ يَا مَعْنُ

İnsan Bilmiyerek Kendi Oğluna Sadaka Verdiği Zaman
-... Bize Ebu'l-Cuveyriye tahdîs etti. Ona da Ma'n ibnu Yezîd (R) tahdîs edip şöyle demiştir: Ben babamın ve dedemin beraberinde Rasûlullah ile bey'at ettim. Rasûlullah beni nişanladı ve evlendirdi. Ben Rasûlullah'a da'vâ arzettim. (O, bana hakk verdi.) Bir defa babam Yezîd, sadaka etmek üzere bir takım altın paralar çıkardı da bunları kendi nâmına tasadduk edivermesi için mescidde bir adamın yanma

koydu. Sonra ben geldim, o adamdan bu altınları aldım da, babamın yanına bu altınlarla geldim. Bunun üzerine babam:
— Vallahi bu altınları sana verilsin diye bırakmadım, dedi ve altınları almak istedi.
Ben de Rasûlullah'a bu da'vâyı arzettim. Rasûlullah (S) babama hitaben:
— "Yâ Yezîd, niyet ettiğin sadaka sevabı sana âiddir; (bana karşı da:) Yâ Ma'n, aldığın sadaka paraları da senindir" buyurdu

---

بَاب الصَّدَقَةِ بِالْيَمِينِ

1423 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي خُبَيْبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمْ اللَّهُ تَعَالَى فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ إِمَامٌ عَدْلٌ وَشَابٌّ نَشَأَ فِي عِبَادَةِ اللَّهِ وَرَجُلٌ قَلْبُهُ مُعَلَّقٌ فِي الْمَسَاجِدِ وَرَجُلَانِ تَحَابَّا فِي اللَّهِ اجْتَمَعَا عَلَيْهِ وَتَفَرَّقَا عَلَيْهِ وَرَجُلٌ دَعَتْهُ امْرَأَةٌ ذَاتُ مَنْصِبٍ وَجَمَالٍ فَقَالَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ فَأَخْفَاهَا حَتَّى لَا تَعْلَمَ شِمَالُهُ مَا تُنْفِقُ يَمِينُهُ وَرَجُلٌ ذَكَرَ اللَّهَ خَالِيًا فَفَاضَتْ عَيْنَاهُ

(Rağbet Edilecek Sadaka Bizzat Kendi) Sağ Eliyle Verilen Sadakadır Babı
-...BanaHubeyb ibnu Abdirrahmân, HafsibnÂsım'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:"Yedi sınıf insan vardır ki, Allah kendi gölgesinden başka hiçbir gölge bulunmayan kıyamet gününde, bunları kendi arşının gölgesinde gölgelendirir: Âdil imâm (yânî devlet başkanı); Allah'a ibâdet ederek temiz bir hayât içinde serpilip büyüyen genç; gönlü mescidlere sevgiyle bağlanmış olan namâzlı kimse; Allah için sevişen ve bu sevgi ile birleşip, bu sevgi ile ayrılan iki kişi; içtimaî mevki sahibi ve güzelliği olan bir kadın tarafından çağınlıp da kadınlığını kendisine arz ettiğinde;'Ben Allah 'tan korkarım' cevabiyle karşılık veren er kişi; sağ elinin verdiği sadakayı sol eli duymayacak derecede gizli sadaka veren zengin kişi; insanlardan tenhâ (boş) olarak Allah 'ı anıp gözleri yaş döken takvâlı kişi"

1424 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي مَعْبَدُ بْنُ خَالِدٍ قَالَ سَمِعْتُ حَارِثَةَ بْنَ وَهْبٍ الْخُزَاعِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ تَصَدَّقُوا فَسَيَأْتِي عَلَيْكُمْ زَمَانٌ يَمْشِي الرَّجُلُ بِصَدَقَتِهِ فَيَقُولُ الرَّجُلُ لَوْ جِئْتَ بِهَا بِالْأَمْسِ لَقَبِلْتُهَا مِنْكَ فَأَمَّا الْيَوْمَ فَلَا حَاجَةَ لِي فِيهَا

-....Ben Harise ibn Vehb eI-Huzâî(R)'den işittim, şöyle diyordu: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "Sizler sadakalarınızı veriniz. Çünkü sizin üzerinize öyle bir zaman gelecektir ki, o vakit insan kendi sadakasıyle yürür de vermek istediği kimse: Sen bu sadakayı dün getirmiş olaydın ben onu senden kabul eder alırdım, amma bu güne gelince artık benim için ona hiçbir ihtiyâç yoktur, der"

بَاب مَنْ أَمَرَ خَادِمَهُ بِالصَّدَقَةِ وَلَمْ يُنَاوِلْ بِنَفْسِهِ وَقَالَ أَبُو مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ أَحَدُ الْمُتَصَدِّقِينَ

Sadakasını Bizzat Kendisi Vermeyip de Hizmetçisine Vermesini Emreden Kimse Babı
Ve Ebû Mûsâ (R), Peygamber'in "O (yânî hizmetçi) sadaka veren iki kimsenin birisidir" buyurduğunu söyledi

---

1425 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَنْفَقَتْ الْمَرْأَةُ مِنْ طَعَامِ بَيْتِهَا غَيْرَ مُفْسِدَةٍ كَانَ لَهَا أَجْرُهَا بِمَا أَنْفَقَتْ وَلِزَوْجِهَا أَجْرُهُ بِمَا كَسَبَ وَلِلْخَازِنِ مِثْلُ ذَلِكَ لَا يَنْقُصُ بَعْضُهُمْ أَجْرَ بَعْضٍ شَيْئًا

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:"Kadın evinin yiyeceğinden, aile dirliğini bozucu olmayarak (israf etmeyerek) infâk ve ikram ettiğinde, in/âk etmesi sebebiyle kadın için bu infâkın sevabı vardır, bu malı kazanması sebebiyle kocası için de sevabı vardır, bu malı bekleyen bekçi için de bir o kadar sevâb vardır. Bunlardan bâzısının ecri, diğerlerinin sevabından hiçbirşey eksiltmez"

بَاب لَا صَدَقَةَ إِلَّا عَنْ ظَهْرِ غِنًى وَمَنْ تَصَدَّقَ وَهُوَ مُحْتَاجٌ أَوْ أَهْلُهُ مُحْتَاجٌ أَوْ عَلَيْهِ دَيْنٌ فَالدَّيْنُ أَحَقُّ أَنْ يُقْضَى مِنْ الصَّدَقَةِ وَالْعِتْقِ وَالْهِبَةِ وَهُوَ رَدٌّ عَلَيْهِ لَيْسَ لَهُ أَنْ يُتْلِفَ أَمْوَالَ النَّاسِ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَخَذَ أَمْوَالَ النَّاسِ يُرِيدُ إِتْلَافَهَا أَتْلَفَهُ اللَّهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَعْرُوفًا بِالصَّبْرِ فَيُؤْثِرَ عَلَى نَفْسِهِ وَلَوْ كَانَ بِهِ خَصَاصَةٌ كَفِعْلِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حِينَ تَصَدَّقَ بِمَالِهِ وَكَذَلِكَ آثَرَ الْأَنْصَارُ الْمُهَاجِرِينَ وَنَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ إِضَاعَةِ الْمَالِ فَلَيْسَ لَهُ أَنْ يُضَيِّعَ أَمْوَالَ النَّاسِ بِعِلَّةِ الصَّدَقَةِ وَقَالَ كَعْبٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ مِنْ تَوْبَتِي أَنْ أَنْخَلِعَ مِنْ مَالِي صَدَقَةً إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَمْسِكْ عَلَيْكَ بَعْضَ مَالِكَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ قُلْتُ فَإِنِّي أُمْسِكُ سَهْمِي الَّذِي بِخَيْبَرَ

Sadaka Ancak Bir Zenginlik Üzerinden Verilir

Kendisi ihtiyâçh yâhud ailesi muhtaç yâhud da üzerinde borç bulunan kimse bu hâlde sadaka vermeğe kalkarsa; borcun ödenmesi sadaka vermekten, köle âzâd etmekten ve hibe yapmaktan daha hakklıdır. Borçlunun sadaka vermesi, köle âzâd etmesi ve hibe yapması merdûddur. Böylesi için insanların' mallarını telef etmek hakkı yoktur. Peygamber (S) de: "Her kim halkın mallarım telef etmek isteyerek borç alırsa, Allah onu telef eder" buyurdu. Ancak, kendisi sabr edicilikle tanınmış olup da, kendisinde fakirlik ve ihtiyâç olsa bile başkalarını kendi nefsine tercih edebilecek kimseler, bu hâlde sadaka verebilirler; Ebû Bekr'in bütün malını sadaka yaptığı zamanki fiili gibi. Ensâr da bu şekilde muhacirleri kendi nefislerine tercih etmişlerdi. insanların mallarını zayi' ve imha etmeye hiçbir hakkı yoktur. Ve Ka'b ibn Mâlik (R) dedi ki: Ben: Yâ Rasûlallah, günâhlarımdan tevbe ettim. Allah'ın rızâsına ve Rasûlü'nün sevgisine ermek için bütün malımı sadaka yaparak, malımdan tamâmiyle soyunmam da bu tevbemdendir, dedim. Rasûlullah: "Sen malının bir kısmını kendin için alıkoy. Bu senin için hayırlı bir harekettir" buyurdu. Ben Hayber'deki payımı elimde tutuyorum, dedim

---

1426 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَيْرُ الصَّدَقَةِ مَا كَانَ عَنْ ظَهْرِ غِنًى وَابْدَأْ بِمَنْ تَعُولُ

-...ez-Zuhri şöyle demiştir: Bana Saîd ibnu'I-Müseyyeb haber verdi. O Ebû Hureyre'den işitmiştir. Peygamber (S): "Sadakanın hayırlısı bir zenginlik üzerinden ayrılıp verilendir. İnfâk ve îasadduka da nafakası üzerine vâcib olan kimse ile başla" buyurmuştur

---

1427 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنْ الْيَدِ السُّفْلَى وَابْدَأْ بِمَنْ تَعُولُ وَخَيْرُ الصَّدَقَةِ عَنْ ظَهْرِ غِنًى وَمَنْ يَسْتَعْفِفْ يُعِفَّهُ اللَّهُ وَمَنْ يَسْتَغْنِ يُغْنِهِ اللَّهُ

-...BizeHişâm, babası Urve ibn Zubeyr'den; o da Hakîm ibn Hızâm(R)'dan tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Yüksek el, alçak elden hayırlıdır. Sadaka vermeye nafakası üzerine vâcib olanlara ihsan ile başla. Sadakanın hayırlısı (yânı kâmil olanı) bir zenginlik üzerinden verilenidir. Dilenmekten ve çirkin işlerden çekinip iffetli kalmak isteyeni Allah iffetli kılar; insanlardan müstağni olmak isteyeni de Allah zengin kılar"

1428 - * وعَنْ وُهَيْبٍ قَالَ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِهَذَا

1429 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح

- Bize Ebu'n-Nu'mân tahdîs edip şöyle dedi: Bize Hammâd ibn Zeyd, Eyyûb es- Sahtryânî'den; o da Nâfi'den tahdîs etti ki, İbn Umer (R): Ben Peygamber{S)'den işittim, demiştir.

1429 - م وحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ وَذَكَرَ الصَّدَقَةَ وَالتَّعَفُّفَ وَالْمَسْأَلَةَ الْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنْ الْيَدِ السُّفْلَى فَالْيَدُ الْعُلْيَا هِيَ الْمُنْفِقَةُ وَالسُّفْلَى هِيَ السَّائِلَةُ

bize Abdullah ibn Mesleme, Mâlik'ten; o da Nâfi'den; o da Abdullah ibnUmer(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) minber üzerinde iken sadakayı, iffetli kalmaya çalışmayı ve isteyiciliği zikredip: "Yüksek el alçak elden hayırlıdır. Çünkü yüksek el infâk edici (yânî verici), alçak el ise isteyici eldir" buyurmuştur

بَابُ الْمَنَّانِ بِمَا أَعْطَى لِقَوْلِهِ {الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَا أَنْفَقُوا } الْآيَةَ

Bir İnsana Verdiği Şeyleri Sayıp Söylemek Suretiyle Başa Kakan Kimse(nin Kötülüğü) Babı
Çünkü Allah'ın şu kavli vardır: "Mallarını (Allah yolunda) harcayıp da, sonra o harcadıklarının arkasından bir başa kakış ve bir eziyet takıp katmayanlar, onların Rabb yleri yanında mükâfatları vardır. Onlara hiçbir korku yoktur, mahzun da olacak değillerdir onlar" (ei-Bakara: 262

بَابُ مَنْ أَحَبَّ تَعْجِيلَ الصَّدَقَةِ مِنْ يَوْمِهَا

1430 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ عُقْبَةَ بْنَ الْحَارِثِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ قَالَ صَلَّى بِنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَصْرَ فَأَسْرَعَ ثُمَّ دَخَلَ الْبَيْتَ فَلَمْ يَلْبَثْ أَنْ خَرَجَ فَقُلْتُ أَوْ قِيلَ لَهُ فَقَالَ كُنْتُ خَلَّفْتُ فِي الْبَيْتِ تِبْرًا مِنْ الصَّدَقَةِ فَكَرِهْتُ أَنْ أُبَيِّتَهُ فَقَسَمْتُهُ

Sadakayı Gününden Geciktirmeyip Acele Vermeyi Seven Kimse Babı
-...Ukbe ibnu'l-Hâris (R) tahdîs edip şöyle demiştir: Peygamber (S) bize ikindi namazını kıldırdı. Acele gitti, sonra evine girdi. Akabinde çok geçmeden cemâatin yanına çıktı. Benim tarafımdan yâhud başka biri tarafından bu sür'atli girip çıkmasının sebebi kendisine söylendi. Bunun üzerine Rasûlullah: "Evde sadakadan bir mıkdâr altın geriye bırakmıştım. Onu bu gece evde bulundurmamı istemedim de hemen onu taksim ettim" buyurdu

بَابُ التَّحْرِيضِ عَلَى الصَّدَقَةِ وَالشَّفَاعَةِ فِيهَا

1431 - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَدِيٌّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ عِيدٍ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ لَمْ يُصَلِّ قَبْلُ وَلَا بَعْدُ ثُمَّ مَالَ عَلَى النِّسَاءِ وَمَعَهُ بِلَالٌ فَوَعَظَهُنَّ وَأَمَرَهُنَّ أَنْ يَتَصَدَّقْنَ فَجَعَلَتْ الْمَرْأَةُ تُلْقِي الْقُلْبَ وَالْخُرْصَ

Sadaka Vermeye Teşvik Etmek ve Sadaka Verilmesi Hususunda Şefaat ve Delalet Eylemek

-...Bize Adiyy (ibn Sabit), Saîd ibn Cubeyr'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bir bayram günü (musallaya) çıktı ve yalnız iki rek'at namaz kıldırdı. Ondan evvel de, sonra da hiçbir namaz kılmadı. Sonra yanında Bilâl olduğu hâlde kadınların bulunduğu tarafa meyi etti de, onlara va'z etti ve onlara sadaka vermelerini emreyledi. Bunun üzerine kadınlar bilezikleri, altın, gümüş halka ve küpeleri atmaya başladılar

---

1432 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا أَبُو بُرْدَةَ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ حَدَّثَنَا أَبُو بُرْدَةَ بْنُ أَبِي مُوسَى عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا جَاءَهُ السَّائِلُ أَوْ طُلِبَتْ إِلَيْهِ حَاجَةٌ قَالَ اشْفَعُوا تُؤْجَرُوا وَيَقْضِي اللَّهُ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا شَاءَ

-...Bize Ebû Burde, İbnu Mûsâ(R)'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Rasûlullah (S) kendisine bir isteyici geldiğinde yâhud kendisinden herhangi bir hacet istenildiğinde bize: "Siz de (bu işin meydana gelmesi için bana) delâlet ediniz, ecre nail olursunuz. Gerçi Allah, Peygamber'inin dili üzerine (yânı onun niyaz ve şefaati üzerine) ne dilerse onu yerine getirecek(infâz eyleyecik)" buyurdu

---

1433 - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ فَاطِمَةَ عَنْ أَسْمَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُوكِي فَيُوكَى عَلَيْكِ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ عَنْ عَبْدَةَ وَقَالَ لَا تُحْصِي فَيُحْصِيَ اللَّهُ عَلَيْكِ

-....Bize Abdetu (ibnu Süleyman), Hişâm'dan; o da Fâtıma (bintu'l-Munzir)'dan haber verdi ki, Ebû Bekr kızı Esma şöyle demiştir: Peygamber (S) bana: "Kesenin ağzını iple boğma, senin üzerine de nasibin bağlanıp boğulur" buyurdu .Bize Usmân ibnu Ebî Şeybe, Abdet'ten yukarıdaki senedle tahdîs etti. Bu rivayette Peygamber Esmâ'ya:"Malım sayıp zabtetme! Allah da sana nimetlerini sayıp zabteder" buyurmuştur

---

بَابُ الصَّدَقَةِ فِيمَا اسْتَطَاعَ

1434 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ * وحَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ عَنْ حَجَّاجِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَبَّادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ أَخْبَرَهُ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهَا جَاءَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَا تُوعِي فَيُوعِيَ اللَّهُ عَلَيْكِ ارْضَخِي مَا اسْتَطَعْتِ

Sadaka, İnsanın Gücü Yettiği Mikdarda(Verilmeli)dir Babı

-...Bize Ebû Âsim, İbnu Cureyc'den tahdîs etti. (Buhârî dedi ki) H ve yine bana Muhammed ibnu Abdirrahîm, Haccâc ibn Muhammed'den tahdîs etti ki, İbnu Cureyc şöyle demiştir: Bana İbnu Ebî Muleyke, Abbâd ibn Abdillah ibni'z-Zubeyr'den haber verdi. Abbâd'a da babası Abdullah ibnu'z-Zubeyr, Esmâ'dan şöyle haber vermiştir. Ebû Bekr'in kızı Esma bir defasında Peygamber'in yanına geldiğinde,

Peygamber (S) ona hitaben: "Sakın çömlekte para saklama! Saklarsan, Allah da sana karşı ni'metini saklayıp tutar. (Ey Esma), gücün yettiği kadar az olsa da sadaka ver"buyurmuştur

---

بَابٌ الصَّدَقَةُ تُكَفِّرُ الْخَطِيئَةَ

1435 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَيُّكُمْ يَحْفَظُ حَدِيثَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْفِتْنَةِ قَالَ قُلْتُ أَنَا أَحْفَظُهُ كَمَا قَالَ قَالَ إِنَّكَ عَلَيْهِ لَجَرِيءٌ فَكَيْفَ قَالَ قُلْتُ فِتْنَةُ الرَّجُلِ فِي أَهْلِهِ وَوَلَدِهِ وَجَارِهِ تُكَفِّرُهَا الصَّلَاةُ وَالصَّدَقَةُ وَالْمَعْرُوفُ قَالَ سُلَيْمَانُ قَدْ كَانَ يَقُولُ الصَّلَاةُ وَالصَّدَقَةُ وَالْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنْ الْمُنْكَرِ قَالَ لَيْسَ هَذِهِ أُرِيدُ وَلَكِنِّي أُرِيدُ الَّتِي تَمُوجُ كَمَوْجِ الْبَحْرِ قَالَ قُلْتُ لَيْسَ عَلَيْكَ بِهَا يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ بَأْسٌ بَيْنَكَ وَبَيْنَهَا بَابٌ مُغْلَقٌ قَالَ فَيُكْسَرُ الْبَابُ أَوْ يُفْتَحُ قَالَ قُلْتُ لَا بَلْ يُكْسَرُ قَالَ فَإِنَّهُ إِذَا كُسِرَ لَمْ يُغْلَقْ أَبَدًا قَالَ قُلْتُ أَجَلْ فَهِبْنَا أَنْ نَسْأَلَهُ مَنْ الْبَابُ فَقُلْنَا لِمَسْرُوقٍ سَلْهُ قَالَ فَسَأَلَهُ فَقَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْنَا فَعَلِمَ عُمَرُ مَنْ تَعْنِي قَالَ نَعَمْ كَمَا أَنَّ دُونَ غَدٍ لَيْلَةً وَذَلِكَ أَنِّي حَدَّثْتُهُ حَدِيثًا لَيْسَ بِالْأَغَالِيطِ

Sadaka Günahı Örter

-... Bize Cerîr, el-A'meş'ten; o da Ebû Vâil'den tahdîs etti ki, Huzeyfe (R) şöyle demiştir: Umer: Rasûlullah'ın fitneden bahseden hadîsini hanginiz ezberinde tutuyor? diye sordu . Huzeyfe dedi ki: Onu Rasûlullah'ın dediği gibi ben ezberimde tutuyorum, dedim. Umer: Sen O'na (yânı Rasûlullah'a) karşı çok cesursun. Peki nasıldır? dedi. Huzeyfe dedi ki: "İnsanın ailesi, çocukları, komşusu yüzünden uğradığı fitneyi namaz kılmak, sadaka vermek ve iyilik etmek örter" dedim. -Râvî Süleyman ibn Mıhrân el-A'meş: Ebû Vâil bâzan "Namaz kılmak, sadaka vermek, iyiliği emretmek ve kötülükten neh-yetmek..." şeklinde söylemiştir, dedi.- Umer: Hayır; sormak istediğim bu fitne değil, lâkin denizin dalgalanması gibi dalgalanacak olan fitneyi sormak istiyorum, dedi. Huzeyfe dedi ki: Ey Mü'minlerin Emî-ri, o fitneden senin üzerine birşey yoktur; seninle onun arasında kilitli bir kapı vardır, dedim. Umer: O kapı kırılacak mı, yoksa açılacak mı? diye sordu. Huzeyfe dedi ki: Hayır, açılmıyacak; fakat kırılacak, dedim. Umer: Şübhesiz olan şu ki, o kapı kırıldığı zaman ebeden (yânî kıyamete kadar) kilitlenemez, dedi. Huzeyfe dedi ki: Ben evet, dedim. Râvî Şakîk şöyle dedi: Biz Huzeyfe'ye: Kapı kimdir? diye sormaktan korktuk da, Mesrûk'a: Bunu Huzeyfe'den sen sor, dedik. Şakîk dedi ki: Mesrûk bunu Huzeyfe'ye sordu. Huzeyfe: (Kapı) Umer(R)'dir, dedi. Şakîk dedi ki: Biz Huzeyfe'ye: Peki Umer senin kasdettiğin kimsenin kendisi olduğunu bildi mi? dedik. Huzeyfe: Evet; yarından evvel bir gece bulunduğunu bildiği gibi. Bunun sebebi şudur: Çünkü ben ona içinde yalan yanlış olmayan bir hadîs söyledim, dedi

---

بَاب مَنْ تَصَدَّقَ فِي الشِّرْكِ ثُمَّ أَسْلَمَ

1436 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ أَشْيَاءَ كُنْتُ أَتَحَنَّثُ بِهَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ مِنْ صَدَقَةٍ أَوْ عَتَاقَةٍ وَصِلَةِ رَحِمٍ فَهَلْ فِيهَا مِنْ أَجْرٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْلَمْتَ عَلَى مَا سَلَفَ مِنْ خَيْرٍ

Müşrilik Halinde İken Sadaka Veren, Sonra da Müslüman Olan Kimse(?)

-... Hakîm ibn Hızâm (R) şöyle demiştir: Ben: Yâ Rasûlallah! Câhiliyet devrinde kendileriyle ibâdet ede gelmekte olduğum sadaka vermek, köle âzâd eylemek, hısımlık bağım devam ettirmek nev'inden bir takım işler hakkında ne düşünürsün? Bu işlerde benim için ecr ve sevâb var mıdır? dedim. Peygamber (S): "Sen, geçmiş olan hayırların üzerine İslâm'a girdin" buyurdu

---

بَاب أَجْرِ الْخَادِمِ إِذَا تَصَدَّقَ بِأَمْرِ صَاحِبِهِ غَيْرَ مُفْسِدٍ

1437 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا تَصَدَّقَتْ الْمَرْأَةُ مِنْ طَعَامِ زَوْجِهَا غَيْرَ مُفْسِدَةٍ كَانَ لَهَا أَجْرُهَا وَلِزَوْجِهَا بِمَا كَسَبَ وَلِلْخَازِنِ مِثْلُ ذَلِكَ

Hizmetçi, Efendisinin Emri İle, Serveti Bozucu Olmayarak Sadaka Verdiği, Zaman. Bu Hizmetçinin de Sevab Alacağı Babı

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Kadın, kocasının yiyeceğinden, bozguncu olmayarak sadaka verdiği zaman, bu sadakadan dolayı kadının bir ecri olur. Bu malı kazandığı için kocasının da ecri, bu malın bekçisinin de bunun kadar bir ecri olur"

1438 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْخَازِنُ الْمُسْلِمُ الْأَمِينُ الَّذِي يُنْفِذُ وَرُبَّمَا قَالَ يُعْطِي مَا أُمِرَ بِهِ كَامِلًا مُوَفَّرًا طَيِّبًا بِهِ نَفْسُهُ فَيَدْفَعُهُ إِلَى الَّذِي أُمِرَ لَهُ بِهِ أَحَدُ الْمُتَصَدِّقَيْنِ

-...Ebû Mûsâ (R) tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Efendisinin emrini tam olarak yerine getirecek olan -Belki de şöyle buyurdu: Efendisi tarafından kendisine emredilen sadakayı tamamen, derhâl ve gönül hoşluğu ile, verilmesi emrolunan kişiye verip teslim edecek olan-müslim, emniyetli bekçi, sadaka veren iki hayır sahibinden birisidir"

بَاب أَجْرِ الْمَرْأَةِ إِذَا تَصَدَّقَتْ أَوْ أَطْعَمَتْ مِنْ بَيْتِ زَوْجِهَا غَيْرَ مُفْسِدَةٍ

1439 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ وَالْأَعْمَشُ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَعْنِي إِذَا تَصَدَّقَتْ الْمَرْأَةُ مِنْ بَيْتِ زَوْجِهَا

Kadın (Aile Servetini) Bozguncu Olmayarak Kocasının Evinden Sadaka Verdiği Yahud (Örfe Göre Ailesine, Konuklarına) Yedirdiği Zaman Bu Kadının da Sevabı Olacağı Babı

-...Bize Mansûr ile el'A'meş, Ebû Vâil'den; o da Mesrûk'tan; o da Âişe'den, Peygamber'in: "Kadın, kocasının evinden sadaka verdiği zaman.." hadîsini tahdîs etti

---

1440 - * حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَطْعَمَتْ الْمَرْأَةُ مِنْ بَيْتِ زَوْجِهَا غَيْرَ مُفْسِدَةٍ لَهَا أَجْرُهَا وَلَهُ مِثْلُهُ وَلِلْخَازِنِ مِثْلُ ذَلِكَ لَهُ بِمَا اكْتَسَبَ وَلَهَا بِمَا أَنْفَقَتْ

. yine bize Umer ibnu Hafs tahdîs edip şöyle dedi: Bize babam Hafs ibnu Gıyâs tahdîs edip şöyle dedi: Bize el-A'meş, Şakîk'tan; o da Mesrûk'tan tahdîs etti ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Kadın, kocasının evinden bozguncu olmayarak yedirdiği zaman kendisi için bir ecir, kocası için de onun benzeri bir ecir vardır. Malı muhafaza eden hâzin için de bunun kadar bir ecir vardır. Kocasına malı kazandığından ötürü, kadına ise infâk ettiğinden dolayı ecir vardır"

1441 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَحْيَى أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أَنْفَقَتْ الْمَرْأَةُ مِنْ طَعَامِ بَيْتِهَا غَيْرَ مُفْسِدَةٍ فَلَهَا أَجْرُهَا وَلِلزَّوْجِ بِمَا اكْتَسَبَ وَلِلْخَازِنِ مِثْلُ ذَلِكَ

-.. Bize Cerîr, Mansûr'dan; o da Şakîk'tan; o da Mesrûk'tan; o da Âişe(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S): "Kadın, kendi evinin yiyeceğinden, bozguncu olmayarak infâk ettiği zaman, kadın için bu infâkın sevabı vardır. Bu malı kazanmasından dolayı kocasına; muhafaza ettiğinden dolayı da bekçiye bunun kadar sevâb vardır" buyurmuştur

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَى وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَى وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَى} اللَّهُمَّ أَعْطِ مُنْفِقَ مَالٍ خَلَفًا

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
"Bundan sonra kim verir ve sakınırsa, o en güzeli de tasdik ederse, biz de onu en kolaya hazırlarız Amma kim cimrilik eder, kendini müstağni görür ve o en güzeli yalan sayarsa, biz de ona o en güç olanı hazırlarız" (ei- 'M Leyi: 5-10) ' "Yâ Allah! Mal harcayana bir bedel ver!"

1442 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي مُزَرِّدٍ عَنْ أَبِي الْحُبَابِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا مِنْ يَوْمٍ يُصْبِحُ الْعِبَادُ فِيهِ إِلَّا مَلَكَانِ يَنْزِلَانِ فَيَقُولُ أَحَدُهُمَا اللَّهُمَّ أَعْطِ مُنْفِقًا خَلَفًا وَيَقُولُ الْآخَرُ اللَّهُمَّ أَعْطِ مُمْسِكًا تَلَفًا

-....Ebu'l-Hubâb, Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Kulların kendisinde sabaha erdiği her bir günde muhakkak iki melek iner. Bu iki melekten biri: Yâ Allah! İnfâk ediciye bir bedel ver, der. Diğeri de: Yâ Allah! (Malı) tutucu olana telef ver, diye beddua eder"

بَاب مَثَلِ الْمُتَصَدِّقِ وَالْبَخِيلِ

1443 - حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلُ الْبَخِيلِ وَالْمُتَصَدِّقِ كَمَثَلِ رَجُلَيْنِ عَلَيْهِمَا جُبَّتَانِ مِنْ حَدِيدٍ

Sadaka Verip Duran Cömert Kimse İle Cimrinin Meseli Babı
-...Bize Abdullah ibn Tâvûs, babası Tâvûs'tan tahdîs etti ki, Ebû Hureyre şöyle demiştir: Peygamber (S): "Cimri ile sadaka verici cömert kişinin örneği, üzerlerinde demirden cübbeleri bulunan şu iki kişinin örneği gibidir..." buyurdu.

1443 - م وحَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَثَلُ الْبَخِيلِ وَالْمُنْفِقِ كَمَثَلِ رَجُلَيْنِ عَلَيْهِمَا جُبَّتَانِ مِنْ حَدِيدٍ مِنْ ثُدِيِّهِمَا إِلَى تَرَاقِيهِمَا فَأَمَّا الْمُنْفِقُ فَلَا يُنْفِقُ إِلَّا سَبَغَتْ أَوْ وَفَرَتْ عَلَى جِلْدِهِ حَتَّى تُخْفِيَ بَنَانَهُ وَتَعْفُوَ أَثَرَهُ وَأَمَّا الْبَخِيلُ فَلَا يُرِيدُ أَنْ يُنْفِقَ شَيْئًا إِلَّا لَزِقَتْ كُلُّ حَلْقَةٍ مَكَانَهَا فَهُوَ يُوَسِّعُهَا وَلَا تَتَّسِعُ * تَابَعَهُ الْحَسَنُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ طَاوُسٍ فِي الْجُبَّتَيْنِ

..yine bize Ebû'l-Yemân tahdîs edip şöyle dedi: Bize Şuayb haber verip şöyle dedi: Bize Ebu'z-Zinâd tahdîs etti. Ona da Abdur-rahmân el-A'rec, Ebû Hureyre'den işittiğini tahdîs etmiştir. Ebû Hureyre (R) de

Rasûlullah'tan şöyle buyururken işitmiştir: "Cimri ile infâk eden cömert kimsenin meseli, üzerlerinde memelerinden köprücük kemiklerine kadar demirden birer cübbeleri bulunan iki kişinin meseli gibidir. Cömert kişi infâk etmeğe davranınca, muhakkak demir cübbe cildi üzerinde tâ ayak parmaklarım örtecek ve ayak izlerini silecek kadar uzar yâhud bollanır. Cimri kişiye gelince, o herhangi birşey infâk etmek isteyince muhakkak demir cübbenin herbir halkası kendi yerine yapışır. Cimri kişi bu dar cübbeyi genişletmeye çalışır, fakal o genişlemez".İki cübbe hakkındaki bu hadîsi Tâvûs'tan rivayet etmekte el-Haşen ibnu Müslim, Tâvûs'un oğluna mutâbaat etmiştir.

1444 – * وقَالَ حَنْظَلَةُ عَنْ طَاوُسٍ جُنَّتَانِ

Hanzala ibn Ebî Sufyân, Tâvûs'tan yaptığı kendi rivayetinde "Cunnetân = İki zırh" demiştir

---

1444 – م وقَالَ اللَّيْثُ حدَّثَنِي جعْفَرٌ عَنْ ابْنِ هُرْمُزَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صلَّى اللَّهُ علَيْهِ وَسلَّمَ جُنَّتَانِ

-..el-Leys ibn Sa'd da şöyle dedi: Bana Ca'fer ibn Ra-bîa tahdîs etti ki, Abdurrahmân ibn Hürmüz şöyle demiştir: Ben Ebû Hureyre'den işittim; o, Peygamber(S)'den "Cunnetân = İki zırh" diye söyledi

---

بَابُ صدَقَةِ الْكَسْبِ وَالتِّجَارَةِ لِقَوْلِهِ تَعَالَى {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ إِلَى قَوْلِهِ أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ}

Çalışıp İş Yapmakla Kazanılandan ve Ticaretten Sadaka Vermek Babı
Bunun delili Yüce Allah'ın şu kavlidir: "Ey îmân edenler, hakk yolunda harcamayı kazandıklarınızın en güzellerinden ve sizin için yerden çıkardıklarımızdan yapın.Kendinizin göz yummadan alıcısı olmadığınız pek âdî, bayağı şeyleri vermeye yellenmeyin. Bilin ki, şübhesiz Allah herşeyden müstağnidir, asıl hamde lâyık olan O'dur"(ei-Bakara:

بَابٌ علَى كُلِّ مُسْلِمٍ صدَقَةٌ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَلْيَعْمَلْ بِالْمَعْرُوفِ

1445 – حدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حدَّثَنَا شُعْبَةُ حدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ النَّبِيِّ صلَّى اللَّهُ علَيْهِ وَسلَّمَ قَالَ علَى كُلِّ مُسْلِمٍ صدَقَةٌ فَقَالُوا يَا نَبِيَّ اللَّهِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ قَالَ يَعْمَلُ بِيَدِهِ فَيَنْفَعُ نَفْسَهُ ويَتَصدَّقُ قَالُوا فَإِنْ لَمْ يَجِدْ قَالَ يُعِينُ ذَا الْحَاجَةِ الْمَلْهُوفَ قَالُوا فَإِنْ لَمْ يَجِدْ قَالَ فَلْيَعْمَلْ بِالْمَعْرُوفِ ولْيُمْسِكْ عَنْ الشَّرِّ فَإِنَّهَا لَهُ صدَقَةٌ

Her Müslüman Üzerine Sadaka Vermek Vacibdir
Sadaka edecek mal bulamayan ise (dînce işlenmesi) iyi tanınan iş yapsın
-... Ebû Mûsâ el-Eş'arî(R)'den: Peygamber (S):— "Her müslümân üzerine sadaka vermek vâcibdir" buyurdu. Orada bulunan sahâbîler:
— Ey Allah'ın Peygamberi! Sadaka edecek birşey bulamazsa (ne yapar)? dediler.Rasûlullah:
— "Eliyle çalışır; elinin emeğiyle kazandığından hem kendini faydalandırır, hem de sadaka verir" buyurdu. Sahâbîler:
— Çalışmaya da gücü bulunmazsa? dediler.Rasûlullah:
— "İhtiyâç sahibine, bunalmış mazluma yardım eder "buyurdu.
— Buna da güç bulamazsa (ne yapar)? dediler. Rasûlullah:
— "Ma'rûf(yâni hayır) işlesin, şenden kendini tutsun. Çünkü bu da o kimse için bir sadakadır' buyurdu

---

بَابٌ قَدْرُ كَمْ يُعْطَى مِنْ الزَّكَاةِ وَالصَّدَقَةِ وَمَنْ أَعْطَى شَاةً

1446 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو شِهَابٍ عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ سِيرِينَ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ بُعِثَ إِلَى نُسَيْبَةَ الْأَنْصَارِيَّةِ بِشَاةٍ فَأَرْسَلَتْ إِلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا مِنْهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَكُمْ شَيْءٌ فَقُلْتُ لَا إِلَّا مَا أَرْسَلَتْ بِهِ نُسَيْبَةُ مِنْ تِلْكَ الشَّاةِ فَقَالَ هَاتِ فَقَدْ بَلَغَتْ مَحِلَّهَا

Zekattan Ne Mikdar ve Sadakadan Ne Mikdar Verilir?
Bir zekâttık koyunu tamamen bir fakire veren kimse(nin hükmü nedir)?
-...Ümmü Atıyye Nuseybe el-Ensâriyye (R) şöyle demiştir: Ensâriyye Nuseybe'ye (yânı bana: Zekât malından) bir koyun gönderilmişti. Ben Nuseybe de bu koyunun etinden bir parça Âişe'ye göndermişti. Bu sırada Peygamber (gelip):
— "Yanınızda yiyecek birşey var mı?" diye sordu. Âişe dedi ki:
— Benim yanımda birşey yoktur, yalnız Nuseybe'nin şu zekât koyunundan (bana) gönderdiği bir parça et vardır, dedim. Peygamber: — "Haydi getir! Zekât yerine ulaşmıştır" buyurdu

---

بَابُ زَكَاةِ الْوَرِقِ

1447 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى الْمَازِنِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ فِيمَا دُونَ خَمْسِ ذَوْدٍ صَدَقَةٌ مِنْ الْإِبِلِ وَلَيْسَ فِيمَا دُونَ خَمْسِ أَوَاقٍ صَدَقَةٌ وَلَيْسَ فِيمَا دُونَ خَمْسَةِ أَوْسُقٍ صَدَقَةٌ

Gümüşün Zekatı Babı
-.... Yahya ibn Umâre şöyle demiştir: Ben Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den işittim, o şöyle dedi: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "En aşağı üçer yaşında beş deveden aşağısında zekât yoktur. Beş ûkıyye-den (yânı ikiyüz dirhemden) az mikdârdaki gümüşte zekât yoktur. Beş vesk mikdârının altındaki (hurma, üzüm ve hububat) mahsûllerinde de zekât yoktur"

1447 م - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو سَمِعَ أَبَاهُ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا

-.......Ebû Saîd (R): Ben Peygamber(S)'den bu hadîsi işittim, demiştir.

بَابُ الْعَرْضِ فِي الزَّكَاةِ وَقَالَ طَاوُسٌ قَالَ مُعَاذٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لِأَهْلِ الْيَمَنِ ائْتُونِي بِعَرْضٍ ثِيَابٍ خَمِيصٍ أَوْ لَبِيسٍ فِي الصَّدَقَةِ مَكَانَ الشَّعِيرِ وَالذُّرَةِ أَهْوَنُ عَلَيْكُمْ وَخَيْرٌ لِأَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمَدِينَةِ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَمَّا خَالِدٌ فَقَدْ احْتَبَسَ أَدْرَاعَهُ وَأَعْتُدَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَصَدَّقْنَ وَلَوْ مِنْ حُلِيِّكُنَّ فَلَمْ يَسْتَثْنِ صَدَقَةَ الْفَرْضِ مِنْ غَيْرِهَا فَجَعَلَتْ الْمَرْأَةُ تُلْقِي خُرْصَهَا وَسِخَابَهَا وَلَمْ يَخُصَّ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ مِنْ الْعُرُوضِ

Zekatta Arz (Yanı Nassla Ta'yin Edilmiş Olanın Kıymetinde Bir Metal) Verilmesi Babı
Ve Tâvûs dedi ki: Muâz ibn Cebel (R) Yemen ahâlîsine: Bana zekâtta elbise, hamîs yâhud lebîs denilen metâ'Iarı, arpa ve darı yerine zekât olarak getirin. Bu size daha kolay ve Peygamberin Medine'deki sahâbîleri için de daha hayırlı ve daha yararlıdır, dedi.Ve Peygamber (S): "Hâlid'e gelince, o zırhlarını,

silâh ve binek gibi harb araç ve gereçlerini Allah yolunda (kullanmaya hazırlayıp) habs yânı vakfetmiştir" buyurdu ".Ve yine Peygamber, farz olan zekâtı, farz olmayanından ayırmaksızın: "Ey kadınlar! Siz de velev zînet eşyalarınız cinsinden olsa da, sadaka veriniz" buyurdu. Bu emr üzerine kadın taifesi küpelerini, sihâb denilen altınsız, gümüşsüz gerdanlıklarını atmaya başladılar. Peygamber harcama yeri i'tibâriyle altın ve gümüşe, diğer metâ'lardan ayrı bir hususiyet vermemiştir

---

1448 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي ثُمَامَةُ أَنَّ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَتَبَ لَهُ الَّتِي أَمَرَ اللَّهُ رَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَنْ بَلَغَتْ صَدَقَتُهُ بِنْتَ مَخَاضٍ وَلَيْسَتْ عِنْدَهُ وَعِنْدَهُ بِنْتُ لَبُونٍ فَإِنَّهَا تُقْبَلُ مِنْهُ وَيُعْطِيهِ الْمُصَدِّقُ عِشْرِينَ دِرْهَمًا أَوْ شَاتَيْنِ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ عِنْدَهُ بِنْتُ مَخَاضٍ عَلَى وَجْهِهَا وَعِنْدَهُ ابْنُ لَبُونٍ فَإِنَّهُ يُقْبَلُ مِنْهُ وَلَيْسَ مَعَهُ شَيْءٌ

-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle tahdîs etmiştir: Ebû Bekr es-Sıddîk (R), Enes ibn Mâlik'e (zekât âmili ta'yîn ettiğinde), Allah'ın kendi Rasûlü'ne (alınmasını) emrettiği mikdârları açıklayan bir mektûb yazmıştı (ki, şunlar o mektûbdandır): Kimin zekâtı bir yaşını doldurmuş bir dişi deveye ulaşırsa ve mal sahibinin yanında bu sıfatta deve bulunmaz da yanında iki yaşında bir dişi deve bulunursa, mal sahibinden zekât olarak bu hayvan kabul edilir de zekât tahsildarı (yaş farkını telâfi için) mal sahibine ya yirmi dirhem, yâhud iki koyun verir. Mal sahibi yanında bir yaşında bir dişi deve bulunmaz da iki yaşında erkek deve bulunursa, bu da o kimseden zekât olarak kabul edilir. Fakat fark olarak birşey verilmez.

1449 - حَدَّثَنَا مُؤَمَّلٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ قَالَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَشْهَدُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَصَلَّى قَبْلَ الْخُطْبَةِ فَرَأَى أَنَّهُ لَمْ يُسْمِعْ النِّسَاءَ فَأَتَاهُنَّ وَمَعَهُ بِلَالٌ نَاشِرَ ثَوْبِهِ فَوَعَظَهُنَّ وَأَمَرَهُنَّ أَنْ يَتَصَدَّقْنَ فَجَعَلَتْ الْمَرْأَةُ تُلْقِي وَأَشَارَ أَيُّوبُ إِلَى أُذُنِهِ وَإِلَى حَلْقِهِ

-...Bize İsmâîl ibn Uleyye, Eyyûb es-Sahtıyânî'den tahdîs etti ki, Atâ ibn Ebî Rebâh şöyle demiştir: İbn Abbâs (R) şöyle dedi: Ben Rasûlullah üzerine şehâdet ederim ki, O elbette ve muhakkak bayram namazını hutbeden önce kıldırmıştır. Sonra kendisi kadınlara hutbesini işittiremediğini düşündü de yanında Bilâl, eteğini yaymış olduğu hâlde, kadınların yanına geldi. Onlara va'z etti ve sadaka vermelerini emreyledi. Bu emr üzerine kadın taifesi, artık (halka, gerdanlık ne varsa) Bilâl'ın eteği içine atmaya başladılar. Râvî Eyyûb eliyle kulağına ve boğazına işaret edip (bunlarda bulunan küpe, halka ve gerdanlığı kasdettiğini) göstermiştir

---

بَابٌ لَا يُجْمَعُ بَيْنَ مُتَفَرِّقٍ وَلَا يُفَرَّقُ بَيْنَ مُجْتَمِعٍ وَيُذْكَرُ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلُهُ

: "**Ayrı Ayrı Bulunan Zekat Malları Bir Araya Toplanmaz**; Toplu Olanların da Arası Ayrılmaz" Ve Sâlim'den; o da babası İbn Umer'den; o da Peygamber(S)'den bu başlığın benzeri olan hadîs zikredi

---

1450 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي ثُمَامَةُ أَنَّ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَتَبَ لَهُ الَّتِي فَرَضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا يُجْمَعُ بَيْنَ مُتَفَرِّقٍ وَلَا يُفَرَّقُ بَيْنَ مُجْتَمِعٍ خَشْيَةَ الصَّدَقَةِ

-...Enes ibn Mâlik şöyle tahdîs etmiştir: Ebû Bekr (R), Rasûlullah'ın takdir buyurduğu zekât mikdârına âid Enes ibn Mâlik'e yazdığı mektûbda: Zekât (artar veya eksilir) endîşesiyle, ayrı ayrı bulunan zekât malları bir araya toplanmaz; toplu bulunanların arası da ayrılmaz, diye yazmıştır

بَابٌ مَا كَانَ مِنْ خَلِيطَيْنِ فَإِنَّهُمَا يَتَرَاجَعَانِ بَيْنَهُمَا بِالسَّوِيَّةِ وَقَالَ طَاوُسٌ وَعَطَاءٌ إِذَا عَلِمَ الْخَلِيطَانِ أَمْوَالَهُمَا فَلَا يُجْمَعُ مَالُهُمَا وَقَالَ سُفْيَانُ لَا يَجِبُ حَتَّى يَتِمَّ لِهَذَا أَرْبَعُونَ شَاةً وَلِهَذَا أَرْبَعُونَ شَاةً

"Karışık İki Sürüden Oluşan Ortaklı Bir Sürünün Zekatı Hususunda, Bu Karışık Sürünün İki Sahibi Kendi Aralarında Adalet Gereğince Birbirlerine Müracaat Ederler".Tâvûs ibn Keysân ile Atâ ibn Ebî Rebâh da: İki ortaktan herbiri ortaklı maldaki hisselerini bilebilirler ve ayırdedebilirlerse, zekât hususunda bu ortakların malları cem' olunmaz, demişlerdir [106].Sufyân es-Sevrî de:İki ortaktan birisinin kırk, öbürüsünün de kırk koyunu tamâm olmadıkça, zekât vâcib olmaz, demiştir

---

1451 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي ثُمَامَةُ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَتَبَ لَهُ الَّتِي فَرَضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا كَانَ مِنْ خَلِيطَيْنِ فَإِنَّهُمَا يَتَرَاجَعَانِ بَيْنَهُمَا بِالسَّوِيَّةِ

-...Enes (R) şöyle tahdîs etmiştir: Ebû Bekr, Rasûlullah'ın takdîr buyurduğu zekât mikdârına dâir Enes'e şunu da yazmıştır: "Herhangi iki karışık sürüden oluşan ortaklı bir sürünün zekâtı hususunda, bu karışık sürünün iki sahibi, kendi aralarında adalet gereğince birbirlerine müracaat ederler"

بَابُ زَكَاةِ الْإِبِلِ ذَكَرَهُ أَبُو بَكْرٍ وَأَبُو ذَرٍّ وَأَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

1452 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أَعْرَابِيًّا سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْهِجْرَةِ فَقَالَ وَيْحَكَ إِنَّ شَأْنَهَا شَدِيدٌ فَهَلْ لَكَ مِنْ إِبِلٍ تُؤَدِّي صَدَقَتَهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَاعْمَلْ مِنْ وَرَاءِ الْبِحَارِ فَإِنَّ اللَّهَ لَنْ يَتِرَكَ مِنْ عَمَلِكَ شَيْئًا

Deve Zekatı Babı Bu deve zekâtı hadîsini Ebû Bekr, Ebû Zerr ve Ebû Hureyre (R) Peygamber (S)den zikretmişlerdir .

-...Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Bir A'râbî, Rasülullah'a hicretten sordu. (Medîne'ye hicret edeyim mi? dedi). Ra-sûlullah: "Sana yazık; hicret etme! Çünkü hicret işi çok çetindir. Senin deve nev'inden zekâtını vermekte olduğun malın var mıdır?" buyurdu. A'râbî: Evet, vardır, diye cevâb verdi. Rasûlullah (S): "Öyle ise sen, denizlerin ötesinde (bulunsan da) çalış. Çünkü Allah senin çalışmandan hiçbir şeyi asla terketmeyecektir" buyurdu

---

بَابُ مَنْ بَلَغَتْ عِنْدَهُ صَدَقَةُ بِنْتِ مَخَاضٍ وَلَيْسَتْ عِنْدَهُ

1453 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي ثُمَامَةُ أَنَّ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَتَبَ لَهُ فَرِيضَةَ الصَّدَقَةِ الَّتِي أَمَرَ اللَّهُ رَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ بَلَغَتْ عِنْدَهُ مِنْ الْإِبِلِ صَدَقَةُ الْجَذَعَةِ وَلَيْسَتْ عِنْدَهُ جَذَعَةٌ وَعِنْدَهُ حِقَّةٌ فَإِنَّهَا تُقْبَلُ مِنْهُ الْحِقَّةُ وَيَجْعَلُ مَعَهَا شَاتَيْنِ إِنْ اسْتَيْسَرَتَا لَهُ أَوْ عِشْرِينَ دِرْهَمًا وَمَنْ بَلَغَتْ عِنْدَهُ صَدَقَةُ الْحِقَّةِ وَلَيْسَتْ عِنْدَهُ الْحِقَّةُ وَعِنْدَهُ الْجَذَعَةُ فَإِنَّهَا تُقْبَلُ مِنْهُ الْجَذَعَةُ وَيُعْطِيهِ الْمُصَدِّقُ عِشْرِينَ دِرْهَمًا أَوْ شَاتَيْنِ وَمَنْ بَلَغَتْ عِنْدَهُ صَدَقَةُ الْحِقَّةِ وَلَيْسَتْ عِنْدَهُ إِلَّا بِنْتُ لَبُونٍ فَإِنَّهَا تُقْبَلُ مِنْهُ بِنْتُ لَبُونٍ وَيُعْطِي شَاتَيْنِ أَوْ عِشْرِينَ دِرْهَمًا وَمَنْ بَلَغَتْ صَدَقَتُهُ بِنْتَ لَبُونٍ وَعِنْدَهُ حِقَّةٌ فَإِنَّهَا تُقْبَلُ مِنْهُ الْحِقَّةُ وَيُعْطِيهِ الْمُصَدِّقُ عِشْرِينَ دِرْهَمًا أَوْ شَاتَيْنِ وَمَنْ بَلَغَتْ صَدَقَتُهُ بِنْتَ لَبُونٍ وَلَيْسَتْ عِنْدَهُ وَعِنْدَهُ بِنْتُ مَخَاضٍ فَإِنَّهَا تُقْبَلُ مِنْهُ بِنْتُ مَخَاضٍ وَيُعْطِي مَعَهَا عِشْرِينَ دِرْهَمًا أَوْ شَاتَيْنِ

Yanındaki Develerin Zekatı Bintu Mehad'a Ulaşan; Fakat Yanında Bintu Mehad Bulunmayan Kimse Babı

-...Enes (R) şöyle tahdîs etmiştir; Ebû Bekr (R), Enes ibn Mâlik'e, Allah'ın kendi Rasûlü'ne emretmiş olduğu zekât farizası mik-dârlarını şöyle yazdı: "Kim ki yanında bulunan develerinin sayısı bir cezea zekât nisâbına ulaşır, develeri arasında cezea bulunmaz da hıkka bulunursa,(zekât âmili tarafından) o kimseden hıkka kabul edilir .Mal sahibi bu hıkka ile birlikte (noksanı telâfi için zekât me'mûruna) iki koyun vermek mal sahibi için kolay olursa ya iki koyun verir yâhud da yirmi dirhem gümüş verir. Bir kimsenin mâlik olduğu develeri bir hıkka zekât nisâbına ulaşır, develeri arasında hıkka bulunmaz da cezea bulunursa, (zekât me'mûru tarafından) o kimseden cezea Kabul edilir ve zekât me'mûru bu cezea île birlikte mal sahibine yirmi dirhem gümüş, yâhud iki koyun verir. Her kimin mâlik olduğu develerin zekâtı bir hıkka zekât nisâbına ulaşır, yanında da yalnız bintu lebûn bulunursa, (zekât âmili tarafından) o kimseden bintu lebûn kabul edilir. Ve mal sahibi yâ iki koyun yâhud yirmi dirhem verir. Yine her kimin develerinin zekâtı bir bintu lebûn zekât nisâbına ulaşır, develeri içinde hıkka bulunursa,(zekât me'mûru tarafından) mai sâhibin-.den bu hıkka kabul edilir. Ve zekât me'mûru mal sahibine ya yirmi dirhem, yâhud da iki koyun verir. Yine her kimin develerinin zekâtı bir bintu lebûn zekât nisâbına ulaşır, develeri arasında bintu lebûn bulunmaz da bintu mehâd bulunursa, o kimseden zekât olarak bintu mehâd kabul edilir. Ve mal sahibi bintu mehâd'm beraberinde ya yirmi dirhem, yâhud iki koyun verir"

بَابُ زَكَاةِ الْغَنَمِ

1454 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُثَنَّى الْأَنْصَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي ثُمَامَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَتَبَ لَهُ هَذَا الْكِتَابَ لَمَّا وَجَّهَهُ إِلَى الْبَحْرَيْنِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ هَذِهِ فَرِيضَةُ الصَّدَقَةِ الَّتِي فَرَضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ وَالَّتِي أَمَرَ اللَّهُ بِهَا رَسُولَهُ فَمَنْ سُئِلَهَا مِنْ الْمُسْلِمِينَ عَلَى وَجْهِهَا فَلْيُعْطِهَا وَمَنْ سُئِلَ فَوْقَهَا فَلَا يُعْطِ فِي أَرْبَعٍ وَعِشْرِينَ مِنْ الْإِبِلِ فَمَا دُونَهَا مِنْ الْغَنَمِ مِنْ كُلِّ خَمْسٍ شَاةٌ إِذَا بَلَغَتْ خَمْسًا وَعِشْرِينَ إِلَى خَمْسٍ وَثَلَاثِينَ فَفِيهَا بِنْتُ مَخَاضٍ أُنْثَى فَإِذَا بَلَغَتْ سِتًّا وَثَلَاثِينَ إِلَى خَمْسٍ وَأَرْبَعِينَ فَفِيهَا بِنْتُ لَبُونٍ أُنْثَى فَإِذَا بَلَغَتْ سِتًّا وَأَرْبَعِينَ إِلَى سِتِّينَ فَفِيهَا حِقَّةٌ طَرُوقَةُ الْجَمَلِ فَإِذَا بَلَغَتْ وَاحِدَةً وَسِتِّينَ إِلَى خَمْسٍ وَسَبْعِينَ فَفِيهَا جَذَعَةٌ فَإِذَا بَلَغَتْ يَعْنِي سِتًّا وَسَبْعِينَ إِلَى تِسْعِينَ فَفِيهَا بِنْتَا لَبُونٍ فَإِذَا بَلَغَتْ إِحْدَى وَتِسْعِينَ إِلَى عِشْرِينَ وَمِائَةٍ فَفِيهَا حِقَّتَانِ طَرُوقَتَا الْجَمَلِ فَإِذَا زَادَتْ عَلَى عِشْرِينَ وَمِائَةٍ فَفِي كُلِّ أَرْبَعِينَ بِنْتُ لَبُونٍ وَفِي كُلِّ خَمْسِينَ حِقَّةٌ وَمَنْ لَمْ يَكُنْ مَعَهُ إِلَّا أَرْبَعٌ مِنْ الْإِبِلِ فَلَيْسَ فِيهَا صَدَقَةٌ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ رَبُّهَا فَإِذَا بَلَغَتْ خَمْسًا مِنْ الْإِبِلِ فَفِيهَا شَاةٌ وَفِي صَدَقَةِ الْغَنَمِ فِي سَائِمَتِهَا إِذَا كَانَتْ أَرْبَعِينَ إِلَى عِشْرِينَ وَمِائَةٍ شَاةٌ فَإِذَا زَادَتْ عَلَى عِشْرِينَ وَمِائَةٍ إِلَى مِائَتَيْنِ شَاتَانِ فَإِذَا زَادَتْ عَلَى مِائَتَيْنِ إِلَى ثَلَاثِ مِائَةٍ فَفِيهَا ثَلَاثٌ فَإِذَا زَادَتْ عَلَى ثَلَاثِ مِائَةٍ فَفِي كُلِّ مِائَةٍ شَاةٌ فَإِذَا كَانَتْ سَائِمَةُ الرَّجُلِ نَاقِصَةً مِنْ أَرْبَعِينَ شَاةً وَاحِدَةً فَلَيْسَ فِيهَا صَدَقَةٌ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ رَبُّهَا وَفِي الرِّقَّةِ رُبْعُ الْعُشْرِ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ إِلَّا تِسْعِينَ وَمِائَةً فَلَيْسَ فِيهَا شَيْءٌ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ رَبُّهَا

Koyun Cinsinin Zekatı Babı

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle tahdîs etmiştir: EbûBekr(R), Enes ibn Mâlik'i Bahreyn'e zekât âmili olarak gönderdiği zaman, onun için şu kitabı (yânî mektubu) yazmıştır."Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle. "İşte bu, Allah'ın kendi Rasûlü'ne emrettiği ve Rasûlullah'ın müsîümânlar üzerine takdir ve ta'yîn buyurduğu zekât farîzasıdır. Herhangi bir müslümândan bu kitâbda bildirilen mikdârlar veçhiyle zekât istenirse, o müslümân bu zekâtım versin. Bundan fazlası istenirse (ziyâdeyi) vermesin! "Deveden yirmidört tanesinde ve bundan aşağısında koyun olarak (vâcib olan zekât), her beş devede bir koyundur. "Deve sayısı:25'e erişince, 3Ve kadar dişi bir bintu mehâd;36'ya erişince, 45'e kadar dişi bir bintu lebûn; 46'ya erişince, 60'a kadar boğur basacak bir hıkka;61'e erişince, 75'e kadar " " bir cezea; 76'ya erişince, 90'a kadar iki tane bintu lebûn; 91'e erişince, 120'ye kadar boğur basacak iki hıkka zekât vermek vâcib olur. "Deve sayısı yüzyirmiden fazla olunca, her kırk devede bir tane bintu lebûn, ve her elli devede bir hıkka zekât vardır. Beraberinde dört tane deveden başka bulunmayan kimseye gelince; bu mikdâr

devede zekât yoktur. Ancak deve sahibi, kendi isteği ile verebilir. Deve sayısı beşe ulaşınca da bir koyun zekât vermek vâcib olur. "Senenin birçok günleri yaylakta güdülen koyunun zekâtında, koyun sayısı kırk olunca, yüzyirmiye kadar bir koyundur. Yüzyirmiden ziyâdede de, ikiyüze kadar iki koyundur.Koyun sayısı ikiyüz-den fazla olursa, üçyüze kadar üç koyundur. Koyun sayısı üçyüzden fazla olunca, her yüz koyunda bir koyun zekât vardır. Bir kimsenin de yayılır koyunu, kırktan bir koyun noksan olursa, bu noksan koyunda zekât yoktur. Ancak koyun sahibi isterse kendiliğinden nafile olarak verebilir."(İkiyüz dirhem) gümüşte de onda birin dörtte biri (yânî kırkta bir mıkdârı) zekât vâcibdir. Gümüş mıkdârı yüzdoksan dirhemden başka olmazsa, bunda da zekât yoktur. Ancak gümüş sahibi isterse kendiliğinden nafile olarak verebilir"

بَابٌ لَا تُؤْخَذُ فِي الصَّدَقَةِ هَرِمَةٌ وَلَا ذَاتُ عَوَارٍ وَلَا تَيْسٌ إِلَّا مَا شَاءَ الْمُصَدِّقُ

1455 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي ثُمَامَةُ أَنَّ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَتَبَ لَهُ الَّتِي أَمَرَ اللَّهُ رَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا يُخْرَجُ فِي الصَّدَقَةِ هَرِمَةٌ وَلَا ذَاتُ عَوَارٍ وَلَا تَيْسٌ إِلَّا مَا شَاءَ الْمُصَدِّقُ

Zekatta Malın Yaşlısı, Ayıplısı ve Döl Hayvanı Alınmaz: Ancak Zekat Me'mürünun (Bunlardan Almak) Dilemesi Müstesna
-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle tahdîs etmiştir: Ebû Bekr (R), Allah'ın kendi Rasûlü'ne (takdirini) emrettiği zekât mikdârlannı Enes ibn Mâlik için yazdı (Şu hükümler de ondandır): "Ve zekât vermekte malın yaşlısı, ayıplısı (koç ve teke gibi) döl hayvanı çıkarılmaz. Ancak zekât me'mûrunun bunları almak dilemesi müstesna"

بَابٌ أَخْذِ الْعَنَاقِ فِي الصَّدَقَةِ

1456 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَاللَّهِ لَوْ مَنَعُونِي عَنَاقًا كَانُوا يُؤَدُّونَهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقَاتَلْتُهُمْ عَلَى مَنْعِهَا

Zekatta (Bir Yaşını Bitirmiş) Dişi Keçi Oğlağının Zekat Olarak Alınması Babı
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ebû Bekr (R): Eğer bunlar Rasülulâh'a ödeyegeldikleri bir dişi oğlağı benden men' eder vermezlerse, bunun men' edilmesine karşı muhakkak onlarla mukaa-tele ederim, dedi.

1457 – قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَمَا هُوَ إِلَّا أَنْ رَأَيْتُ أَنَّ اللَّهَ شَرَحَ صَدْرَ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِالْقِتَالِ فَعَرَفْتُ أَنَّهُ الْحَقُّ

Umer (R) de şöyle dedi: Ben Ebû Bekr'in bu hükmünü, başka değil; ancak Allah'ın Ebû Bekr'in gönlünü harb etmeye açıp genişletmesi olarak gördüm. Ve öğrendim ki, bu muharebe hakktır

---

بَابٌ لَا تُؤْخَذُ كَرَائِمُ أَمْوَالِ النَّاسِ فِي الصَّدَقَةِ

1458 – حَدَّثَنَا أُمَيَّةُ بْنُ بِسْطَامٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ الْقَاسِمِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أُمَيَّةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ صَيْفِيٍّ عَنْ أَبِي مَعْبَدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا بَعَثَ مُعَاذًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَلَى الْيَمَنِ قَالَ

إِنَّكَ تَقْدَمُ عَلَى قَوْمٍ أَهْلِ كِتَابٍ فَلْيَكُنْ أَوَّلَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ عِبَادَةُ اللَّهِ فَإِذَا عَرَفُوا اللَّهَ فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي يَوْمِهِمْ وَلَيْلَتِهِمْ فَإِذَا فَعَلُوا فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللَّهَ فَرَضَ عَلَيْهِمْ زَكَاةً مِنْ أَمْوَالِهِمْ وَتُرَدُّ عَلَى فُقَرَائِهِمْ فَإِذَا أَطَاعُوا بِهَا فَخُذْ مِنْهُمْ وَتَوَقَّ كَرَائِمَ أَمْوَالِ النَّاسِ

Zekatta, Halkın Mallarının En İyileri Zekat Olarak Alınmaz
-... Ebû Ma'bed'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Muâz ibn Cebel'i Yemen'e vâlî gönderdiğ iza-mân, ona şöyle buyurdu: "Ey Muâz, sen Kitâb Ehli olan bir kavim üzerine vâlî gidiyorsun. Allah'a ibâdet etmek, onları çağıracağın ilk şey olsun. Onlar Allah'ı tanıdıkları zaman, Allah'ın onlara gündüz ve geceleri içinde beş namaz farz kılmış olduğunu haber ver. Onlar bu namazları ifâ ettikleri zaman da, Allah'ın onlara mallarından alınarak fakirlerine verilecek olan bir zekât vergisi farz eylediğini onlara haber ver. Ve sen, insanların mallarının en iyilerini almaktan da sakın"

بَابٌ لَيْسَ فِيمَا دُونَ خَمْسِ ذَوْدٍ صَدَقَةٌ

1459 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ الْمَازِنِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيْسَ فِيمَا دُونَ خَمْسَةِ أَوْسُقٍ مِنْ التَّمْرِ صَدَقَةٌ وَلَيْسَ فِيمَا دُونَ خَمْسِ أَوَاقٍ مِنْ الْوَرِقِ صَدَقَةٌ وَلَيْسَ فِيمَا دُونَ خَمْسِ ذَوْدٍ مِنْ الْإِبِلِ صَدَقَةٌ

Beş Deveden Aşağısında Zekat Yoktur
-...Bize Mâlik, Muhammed ibn Abdirrahmân ibn Ebî Sa'-saa el-Mâzinî'den; o da babasından; o da Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Beş vesk mıkdâ-rından aşağıdaki hurmada zekât yoktur. Beş ûkıyye (yânî ikiyüz dirhemden az mıkdârdaki gümüşte zekât yoktur. En aşağı üçer yaşında beş deveden aşağısında da zekât yoktur"

بَابُ زَكَاةِ الْبَقَرِ وَقَالَ أَبُو حُمَيْدٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأَعْرِفَنَّ مَا جَاءَ اللَّهَ رَجُلٌ بِبَقَرَةٍ لَهَا خُوَارٌ وَيُقَالُ جُؤَارٌ {تَجْأَرُونَ} تَرْفَعُونَ أَصْوَاتَكُمْ كَمَا تَجْأَرُ الْبَقَرَةُ

Sığır Zekatı Babı Ve Ebû Humeyd Abdurrahmân es-Sâidî (R) şöyle dedi: Peygamber (S):"Yemîn olsun, ben sizden herhangi bir kimsenin, böğürmesi olan bir sığır ile Allah'ınhuzuruna gelişini muhakkak tanırım..." buyurdu.Buhârî: "Huvâr" yerine, cîm ve hemze ile "Cuâr" dahî denilir. "Tec'erûne", sığırın böğürmesi gibi sesinizi yükseltirsiniz, demektir, dedi

1460 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ الْمَعْرُورِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ انْتَهَيْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ أَوْ وَالَّذِي لَا إِلَهَ غَيْرُهُ أَوْ كَمَا حَلَفَ مَا مِنْ رَجُلٍ تَكُونُ لَهُ إِبِلٌ أَوْ بَقَرٌ أَوْ غَنَمٌ لَا يُؤَدِّي حَقَّهَا إِلَّا أُتِيَ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْظَمَ مَا تَكُونُ وَأَسْمَنَهُ تَطَؤُهُ بِأَخْفَافِهَا وَتَنْطَحُهُ بِقُرُونِهَا كُلَّمَا جَازَتْ أُخْرَاهَا رُدَّتْ عَلَيْهِ أُولَاهَا حَتَّى يُقْضَى بَيْنَ النَّاسِ رَوَاهُ بُكَيْرٌ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-.... Ebû Zerr (R) şöyle demiştir: Ben bir defasında Peygamber'in yanına vardım. O:"Nefsim elinde olana" yâhud: "Kendisinden başka hiçbir ilâh bulunmayana" diye; yâhud da nasıl yemîn ettiyse öyle yemîn etti de, şöyle buyurdu: "Develeri yâhud sığırları yâhud koyunları olup da, bunlardaki Allah hakklarım ödemeyen herkese, muhakkak kıyamet günü bu hayvanlar, olabilecekleri en iri ve en semiz halleriyle getirilecekler de ayaklarıyla sahihlerini çiğniyecek, boynuzlarıyle de ona toslayacaklardır. Bütün insanlar

arasında hükm olununcaya kadar o sürülerin sonları her geçtikçe, ön tarafları tekrar o adam üzerine döndürülecektir".Bu hadîsi Bukeyr, Ebû Salih Zekvân'dan; o da Ebû Hureyre'-den; o da Peygamber'den rivayet etmiştir

---

بَاب الزَّكَاةِ عَلَى الْأَقَارِبِ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَهُ أَجْرَانِ أَجْرُ الْقَرَابَةِ وَالصَّدَقَةِ

1461 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ أَبُو طَلْحَةَ أَكْثَرَ الْأَنْصَارِ بِالْمَدِينَةِ مَالًا مِنْ نَخْلٍ وَكَانَ أَحَبُّ أَمْوَالِهِ إِلَيْهِ بَيْرُحَاءَ وَكَانَتْ مُسْتَقْبِلَةَ الْمَسْجِدِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْخُلُهَا وَيَشْرَبُ مِنْ مَاءٍ فِيهَا طَيِّبٍ قَالَ أَنَسٌ فَلَمَّا أُنْزِلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ {لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ} قَامَ أَبُو طَلْحَةَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَقُولُ {لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ} وَإِنَّ أَحَبَّ أَمْوَالِي إِلَيَّ بَيْرُحَاءَ وَإِنَّهَا صَدَقَةٌ لِلَّهِ أَرْجُو بِرَّهَا وَذُخْرَهَا عِنْدَ اللَّهِ فَضَعْهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ حَيْثُ أَرَاكَ اللَّهُ قَالَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَخٍ ذَلِكَ مَالٌ رَابِحٌ ذَلِكَ مَالٌ رَابِحٌ وَقَدْ سَمِعْتُ مَا قُلْتَ وَإِنِّي أَرَى أَنْ تَجْعَلَهَا فِي الْأَقْرَبِينَ فَقَالَ أَبُو طَلْحَةَ أَفْعَلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَسَمَهَا أَبُو طَلْحَةَ فِي أَقَارِبِهِ وَبَنِي عَمِّهِ * تَابَعَهُ رَوْحٌ وَقَالَ يَحْيَى بْنُ يَحْيَى وَإِسْمَاعِيلُ عَنْ مَالِكٍ رَائِحٌ

Yakınlara (Yani Hısımlara) Verilen Zekat Babı

Ve Peygamber (S): "Hısımına veren için iki ecr vardır: Hısımlık ecri, sadaka ecri"buyurdu.

-..Bize Mâlik, Abdullah ibnu Ebî Talha'nın oğlu İshâk'tan haber verdi ki,o,Enes ibn Mâlik (R) şöyle derken işitmiştir: Ebû Talha, Medîne'de hurmalık mal cihetiyle Ensâr'ın en zengini idi. Kendisine mallarının en sevimlisi de Beyruhâ (denilen bûstânı) idi. Bey-ruhâ,Mescid'in karşısında idi.Rasûlullah (S) da Beyruhâ'ya girer ve onun içindeki güzel sudan içerdi. Enes dedi ki: Şu "Siz, sevdiğiniz şeylerden (Allah yolunda) harcayıncaya kadar asla iyiliğe ermiş olmazsınız. Her ne infâk ederseniz, şübhesiz Allah onu bilicidir" (Âiu imrân: 92) âyeti inince, Ebû Talha kalkıp, doğru Rasûlullah'a geldi de: — Yâ Rasûlallah! Şübhesiz çok mübarek ve çok yüce olan Allah "Siz sevdiğiniz şeylerden harcayıncaya kadar asla iyiliğe ermiş olmazsınız.. "buyuruyor. Bana malımın en sevgili olanı ise Beyruhâ'dır. Beyruhâ, Allah için sadakadır. Bu sadakanın hayrını ve onun Allah katında bir âhiret azığı olmasını umud ediyorum. Yâ Rasûlallah! Bu bustânımı Allah'ın sana gösterdiği münâsib cihete koy, sarfet, dedi. Enes dedi ki: Bu söz üzerine Rasûlullah:

— "Ne hoş! İşte bu kazançlı bir maldır.İşte bu kazançlı bir maldır. Ben senin söylediğin sözü işitmişimdir. Ben bu bustânı yakınlarına tahsis etmeni uygun görürüm" buyurdu.Ebû Talha da:

— Yâ Rasûlallah, ben de senin arzun gibi yaparım, dedi. Ve Ebû Talha Beyruhâ'yı yakınları ve amca oğulları arasında tak-sîm etti. Bu hadîsi rivayet etmekte Ravh da Abdullah ibn Yûsuf'a mutâbaat etti. Yahya ibn Yahya ile İsmail'in İmâm Mâlik'ten gelen rivayetlerinde "Râbih" yerine "Râyıh" lâfzını söylemiştir

---

1462 - حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي زَيْدٌ عَنْ عِيَاضِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَضْحًى أَوْ فِطْرٍ إِلَى الْمُصَلَّى ثُمَّ انْصَرَفَ فَوَعَظَ النَّاسَ وَأَمَرَهُمْ بِالصَّدَقَةِ فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ تَصَدَّقُوا فَمَرَّ عَلَى النِّسَاءِ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ النِّسَاءِ تَصَدَّقْنَ فَإِنِّي رَأَيْتُكُنَّ أَكْثَرَ أَهْلِ النَّارِ فَقُلْنَ وَبِمَ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ تُكْثِرْنَ اللَّعْنَ وَتَكْفُرْنَ الْعَشِيرَ مَا رَأَيْتُ مِنْ نَاقِصَاتِ عَقْلٍ وَدِينٍ أَذْهَبَ لِلُبِّ الرَّجُلِ الْحَازِمِ مِنْ إِحْدَاكُنَّ يَا مَعْشَرَ النِّسَاءِ ثُمَّ انْصَرَفَ فَلَمَّا صَارَ إِلَى مَنْزِلِهِ جَاءَتْ زَيْنَبُ امْرَأَةُ ابْنِ مَسْعُودٍ تَسْتَأْذِنُ عَلَيْهِ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذِهِ زَيْنَبُ فَقَالَ أَيُّ الزَّيَانِبِ فَقِيلَ امْرَأَةُ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ نَعَمْ ائْذَنُوا لَهَا فَأُذِنَ لَهَا قَالَتْ يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِنَّكَ أَمَرْتَ الْيَوْمَ بِالصَّدَقَةِ وَكَانَ عِنْدِي حُلِيٌّ لِي فَأَرَدْتُ أَنْ أَتَصَدَّقَ بِهِ فَزَعَمَ ابْنُ مَسْعُودٍ أَنَّهُ وَوَلَدَهُ أَحَقُّ مَنْ تَصَدَّقْتُ بِهِ عَلَيْهِمْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَدَقَ ابْنُ مَسْعُودٍ زَوْجُكِ وَوَلَدُكِ أَحَقُّ مَنْ تَصَدَّقْتِ بِهِ عَلَيْهِمْ

-...Bana Zeyd (ibnu Eşlem), lyâd ibn Abdillah'tan; o da Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den haber verdi (o, şöyle demiştir): Rasûlullah (S) bir kurbân yâhud ramazân bayramında namazgaha çıktı. Sonra namazdan ayrılıp insanlara va'z etti ve onlara sadaka vermekle emretti: "Ey insanlar! Sadaka veriniz!" buyurdu. Akabinde kadınların yanına uğradı ve: "Ey kadınlar topluluğu! Sadaka veriniz. Çünkü ben siz kadınları, cehennem halkının çoğunluğu olarak gördüm" buyurdu. (Kadınlar:) Yâ Rasûlallah! Ne sebeble kadınlar cehennem halkının çoğunluğu olmuşlardır? dediler. Rasûlullah: "Sizler la'neti çok söylersiniz,zevcelerinize karşı ni'meti küfrün (yânî nankörlük) edersiniz- Ey kadınlar topluluğu! (Ne acîbdir ki) kendini zabteden tam akıllı ve dîninde ihtiyatlı kimsenin aklını sizin kadar eksik akıllı, eksik dînli hiçbir kimsenin çelip giderebildiğini görmedim" buyurdu. Sonra Rasûlullah, bu konuşmasından ayrılıp evine döndüğünde, İbnu Mes'ûd'un karısı Zeyneb gelmiş, yanına girmeye izin istiyordu.
— Yâ Rasûlallah, şu izin isteyen kadın Zeyneb'dir, denildi. Rasûlullah:
— "Zeyneb'lerin hangisidir?" diye sordu.
— İbnu Mes'ûd'un kadınıdır, diye cevâb verildi. Rasûlullah:
— "Evet, ona izin veriniz" buyurdu. Ve Zeyneb'e izin verildi. Zeyneb:
— Ey Allah'ın Peygamberi! Sen bugün sadaka vermekle emrettin. Benim yanımda kendime âid bir takım zînetler vardır; bunları sadaka yapmak istedim. Fakat İbnu Mes'ûd, kendisinin ve oğlunun sadaka vereceğim kimselerden daha ziyâde sadakaya müstehıkk olduklarını iddia etti; (ne buyuruyorsun?) dedi. Peygamber (S):
— "İbnu Mes'ûd doğru söylemiştir; kocan ve oğlun, sadaka vereceğin kimselerden daha ziyâde sadakaya lâyıktır" buyurdu

---

بَابٌ لَيْسَ عَلَى الْمُسْلِمِ فِي فَرَسِهِ صَدَقَةٌ

1463 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ سُلَيْمَانَ بْنَ يَسَارٍ عَنْ عِرَاكِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ عَلَى الْمُسْلِمِ فِي فَرَسِهِ وَغُلَامِهِ صَدَقَةٌ

Müslüman Üzerine Atı İçin Sadaka (Yani Zekat Vermek) Yoktur

-...Ebû Hureyre (R): Peygamber (S): "Müslüman kişi üzerine atı için ve kölesi için zekât vermek vâcib değildir" buyurdu, demistir

---

بَابٌ لَيْسَ عَلَى الْمُسْلِمِ فِي عَبْدِهِ صَدَقَةٌ

1464 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ خُثَيْمِ بْنِ عِرَاكٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ * حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا خُثَيْمُ بْنُ عِرَاكِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيْسَ عَلَى الْمُسْلِمِ صَدَقَةٌ فِي عَبْدِهِ وَلَا فِي فَرَسِهِ

Müslüman Üzerine Kölesi İçin Sadaka (Yani Zekat Verme Vucübü) Yoktur

-...Bize Huseym ibnu Irak ibni Mâlik, babası Irak ibn Mâlik'ten; o da Ebû Hureyre'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Müslüman kişi üzerine kölesi ve atı hususunda sadaka (yânî zekât vermek) yoktur" buyurmuştur

---

بَابُ الصَّدَقَةِ عَلَى الْيَتَامَى

1465 - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ هِلَالِ بْنِ أَبِي مَيْمُونَةَ حَدَّثَنَا عَطَاءُ بْنُ يَسَارٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يُحَدِّثُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَلَسَ ذَاتَ يَوْمٍ عَلَى الْمِنْبَرِ وَجَلَسْنَا حَوْلَهُ فَقَالَ إِنِّي مِمَّا أَخَافُ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِي

مَا يُفْتَحُ عَلَيْكُمْ مِنْ زَهْرَةِ الدُّنْيَا وَزِينَتِهَا فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوَيَأْتِي الْخَيْرُ بِالشَّرِّ فَسَكَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقِيلَ لَهُ مَا شَأْنُكَ تُكَلِّمُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا يُكَلِّمُكَ فَرَأَيْنَا أَنَّهُ يُنْزَلُ عَلَيْهِ قَالَ فَمَسَحَ عَنْهُ الرُّحَضَاءَ فَقَالَ أَيْنَ السَّائِلُ وَكَأَنَّهُ حَمِدَهُ فَقَالَ إِنَّهُ لَا يَأْتِي الْخَيْرُ بِالشَّرِّ وَإِنَّ مِمَّا يُنْبِتُ الرَّبِيعُ يَقْتُلُ أَوْ يُلِمُّ إِلَّا آكِلَةَ الْخَضْرَاءِ أَكَلَتْ حَتَّى إِذَا امْتَدَّتْ خَاصِرَتَاهَا اسْتَقْبَلَتْ عَيْنَ الشَّمْسِ فَثَلَطَتْ وَبَالَتْ وَرَتَعَتْ وَإِنَّ هَذَا الْمَالَ خَضِرَةٌ حُلْوَةٌ فَنِعْمَ صَاحِبُ الْمُسْلِمِ مَا أَعْطَى مِنْهُ الْمِسْكِينَ وَالْيَتِيمَ وَابْنَ السَّبِيلِ أَوْ كَمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِنَّهُ مَنْ يَأْخُذُهُ بِغَيْرِ حَقِّهِ كَالَّذِي يَأْكُلُ وَلَا يَشْبَعُ وَيَكُونُ شَهِيدًا عَلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

Yetimlere Sadaka Vermek Babı

-.. Bize Atâu'bnu Yesâr tahdîs etti ki, o, Ebû Saîd el-Hudrî'den şöyle tahdîs ederken işitmiştir: Peygamber (S), günün birinde minber üzerine oturmuştu; biz de O'nun etrafında oturmuştuk. Bu hâlde Peygamber:

— "Benden sonra dünyâ çiçeğinden ve dünyâ zînetlerinden önünüze açılacak ni'met bollukları, hayât sahnelen sizin için korkmakta olduğum şeylerdendir" buyurdu. Bunun üzerine sahâbîlerden biri:

— Yâ Rasûlallah! Hiç hayr ve ni'met, şerr ve mefsedet getirir mi (ki korkuyorsunuz)? diye sordu. Peygamber (vahiy bekleyerek bir müddet) sükût etti. O soran kimseye sahâbîler tarafından:

— Senin sânın nedir ki Peygamber'e suâl soruyorsun? Hâlbuki O sana kelâm söylemiyor, denildi. O sırada biz, Peygamber üzerine vahiy indirilmekte olduğunu gördük. Râvî Ebû Saîd dedi ki: Peygamber, dökmekte olduğu bol teri alnından sildi ve suâl soran kimseyi över bir edâ ile:

— "Soran nerededir?" diye sordu. Ve sonra şöyle buyurdu: "Hakâkaten hayr ve ni'met, şerr ve mefsedet getirmez (fakat sebeb olabilir): Baharın bitirdiği otlardan (zehirli) bir kısmı vardır ki, o (yiyeni) öldürür yâhud Ölüme yaklaştırır. Lâkin yeşil ot böyle değildir. Onu otlayan hayvan, ölüm tehlikesinden korunmuştur. Bu hayvan, o yeşil otu yer, iki böğürünü şişirince bahar güneşini karşılar. Kolayca fışkısını çıkarır, işer, genişler. Yine bol bol yer. İşte bu dünyâ malı da yeşil ot gibi çekicidir, tatlıdır. Bu ni'metten miskîne, yetime, vatanından ayrı düşmüş yolculara sadaka veren zengin müslümân ne hayırlı kişidir!" (Râvî ihtiyat ederek:) Yâhud Peygamber'in buyurduğu gibidir: "Şu muhakkak ki haksız; haram mal toplayan hırslı kimse de dâima yiyen, bir türlü doymayan obur gibidir. Kıyamet gününde bu mal, kendi sahibinin cimriliğine şâhid olacaktır"

بَابُ الزَّكَاةِ عَلَى الزَّوْجِ وَالْأَيْتَامِ فِي الْحَجْرِ قَالَهُ أَبُو سَعِيدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

1466 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي شَقِيقٌ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ عَنْ زَيْنَبَ امْرَأَةِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ فَذَكَرْتُهُ لِإِبْرَاهِيمَ فَحَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ عَنْ زَيْنَبَ امْرَأَةِ عَبْدِ اللَّهِ بِمِثْلِهِ سَوَاءً قَالَتْ كُنْتُ فِي الْمَسْجِدِ فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ تَصَدَّقْنَ وَلَوْ مِنْ حُلِيِّكُنَّ وَكَانَتْ زَيْنَبُ تُنْفِقُ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ وَأَيْتَامٍ فِي حَجْرِهَا قَالَ فَقَالَتْ لِعَبْدِ اللَّهِ سَلْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيَجْزِي عَنِّي أَنْ أُنْفِقَ عَلَيْكَ وَعَلَى أَيْتَامٍ فِي حَجْرِي مِنْ الصَّدَقَةِ فَقَالَ سَلِي أَنْتِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَانْطَلَقْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدْتُ امْرَأَةً مِنْ الْأَنْصَارِ عَلَى الْبَابِ حَاجَتُهَا مِثْلُ حَاجَتِي فَمَرَّ عَلَيْنَا بِلَالٌ فَقُلْنَا سَلْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيَجْزِي عَنِّي أَنْ أُنْفِقَ عَلَى زَوْجِي وَأَيْتَامٍ لِي فِي حَجْرِي وَقُلْنَا لَا تُخْبِرْ بِنَا فَدَخَلَ فَسَأَلَهُ فَقَالَ مَنْ هُمَا قَالَ زَيْنَبُ قَالَ أَيُّ الزَّيَانِبِ قَالَ امْرَأَةُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ نَعَمْ لَهَا أَجْرَانِ أَجْرُ الْقَرَابَةِ وَأَجْرُ الصَّدَقَةِ

Kadının Kocaya ve Himayesinde Bulunan Yetimlere Zekat Vermesi Babı

Bunu (yânî kocaya ve yetimlerine zekât vermeyi) Ebû Saîd, Peygamber'den olmak üzere söyledi .

-....Bize el-A'meş tahdîs edip şöyle dedi: Bana Şakîk, Amr ibnu'I-Hâris'ten; o da Abdullah ibn Mes'ûd'un kadını Zeyneb'den tahdîs etti. A'meş dedi ki: Ben bu hadîsi Ibrâhîm ibn Yezîd'e söyledim. İbrâhîm de bana Ebû Ubeyde (Âmir ibn Abdillah ibn Mes'ûd)'den; o da Amr ibnu'l-Hâris'ten; o da Abdullah'ın kadını Zeyneb'den mu-sâvî olarak bu hadîsin benzerini tahdîs etti. Zeyneb şöyle demiştir: Ben Mescid'de idim. Peygamber (S)'i gördüm ki, O: "Kadınlar! Velev ki, kendi zînetlerinizden olsun; sadaka veriniz." buyurdu. Zeyneb ise hem kocası Abdullah'ı, hem de kendi himaye ve terbiyesinde bulunan bir takım yetîmleri

infâk ediyordu. Râvî dedi ki: Zeyneb, Abdullah'a: Sen Allah'ın Elçisi'ne: Benim sana ve himayemde bulunan yetîmlerine nafaka vermekliğim, benden sadaka yerine kâfi gelir mi? soruver, dedi. Abdullah: Allah Elçisi'ne sen kendin sor, dedi. Zeyneb dedi ki: Bunun üzerine ben (bayram günü) Peygamber'e gittim. Kapıda Ensâr'dan bir kadını (bekler) buldum. Onun haceti de benim hacetim gibi idi. Bilâl yanımıza geldi. Biz herbirimiz Bilâl'e:

— Peygamber'e sor: Benim, kocama ve himayemde bulunan yetimlerime nafaka vermekliğim, benden sadaka olarak yeter mi (Sadaka vermiş olur muyum)? dedik. Ve bu esnada Bilâl'e: Bizim isimlerimizi Peygamber'e haber verme, diye de tenbîh ettik.Bilâl içeri girdi ve Peygamber'e sordu. Rasûlullah:

— "Bunu soranlar kimdir?" dedi. Bilâl:

— Zeyneb'dir, dedi. Rasûlullah:

— "Zeyneb'lerin hangisidir?" diye sordu. Bilâl:

— Abdullah'ın kadınıdır, dedi. Rasûlullah:

— "Evet, ona iki ecr vardır: Biri hısımlık (yânî hısımla ilgilenme) ecri, öbürü de sadaka ecridir" buyurdu .

1467 – حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلِيَ أَجْرٌ أَنْ أُنْفِقَ عَلَى بَنِي أَبِي سَلَمَةَ إِنَّمَا هُمْ بَنِيَّ فَقَالَ أَنْفِقِي عَلَيْهِمْ فَلَكِ أَجْرُ مَا أَنْفَقْتِ عَلَيْهِمْ

-...Bize Abde ibn Süleyman, Hişâm'dan; o da babası Urve ibn Zubeyr'den; o da Ümmü Seleme'nin kızı olan Zeyneb'den tahdîs etti. Zeyneb şöyle demiştir: Ümmü Seleme dedi ki: Ben:

— Yâ Rasûlallah! (Ölen kocam) Ebû Seleme'nin çocuklarını infâk etmemden dolayı bana ecr ve sevâb var mıdır? Onlar benim de çocuklanmdır! diye sordum. Rasûlullah:

— "Bu çocuklara infâk et. Senin için bu çocuklara verdiğin nafakanın ecri vardır" buyurdu

---

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَفِي الرِّقَابِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ} وَيُذْكَرُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُعْتِقُ مِنْ زَكَاةِ مَالِهِ وَيُعْطِي فِي الْحَجِّ وَقَالَ الْحَسَنُ إِنْ اشْتَرَى أَبَاهُ مِنْ الزَّكَاةِ جَازَ وَيُعْطِي فِي الْمُجَاهِدِينَ وَالَّذِي لَمْ يَحُجَّ ثُمَّ تَلَا {إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ} الْآيَةَ فِي أَيِّهَا أَعْطَيْتَ أَجْزَأَتْ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ خَالِدًا احْتَبَسَ أَدْرَاعَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَيُذْكَرُ عَنْ أَبِي لَاسٍ حَمَلَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى إِبِلِ الصَّدَقَةِ لِلْحَجِّ

Yüce Allah'ın: "Sadaklar ancak kölelere-esîrlere, borçlulara, Allah yolunda... harcamaya mahsûstur... " (et-Tevbe: 60) ; Kavli Babı

İbn Abbâs'tan "Kişi kendi malının zekâtından köle âzâd eder ve farz haccı yapması için fakire atıyye verir" dediği zikrolunur. Hasen Basrî: Kişi zekâttan babasını satın alırsa caiz olur. Mücâhidlere ve hacc yapmayana atıyye verir, dedi. Sonra "Sadakalar Allah'tan bir farz olarak ancak fakirlere, miskinlere, sadaka üzerine me'mûr olanlara, kalbleri alıştırılmak istenenlere, kölelereesîrlere, borçlulara, Allah yolunda ve yolculara mahsûstur.. " (et-Tevbe: 60) âyetini okudu. Bu sekiz harcama yerinden hangisine verirsen, zekâtını ödemiş olursun. Peygamber (S): "Şübhesiz Hâlid, zırhlarım Allah yolunda vakfetmiştir" buyurdu).Ebû Lâs'ın: Peygamber (S) bizleri hacc için zekât develeri üzerine yükledi, dediği zikrolunur

1468 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالصَّدَقَةِ فَقِيلَ مَنَعَ ابْنُ جَمِيلٍ وَخَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ وَعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا يَنْقِمُ ابْنُ جَمِيلٍ إِلَّا أَنَّهُ كَانَ فَقِيرًا فَأَغْنَاهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَأَمَّا خَالِدٌ فَإِنَّكُمْ تَظْلِمُونَ خَالِدًا قَدْ احْتَبَسَ أَدْرَاعَهُ وَأَعْتُدَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَمَّا الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَعَمُّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهِيَ عَلَيْهِ صَدَقَةٌ وَمِثْلُهَا مَعَهَا * تَابَعَهُ ابْنُ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ أَبِيهِ * وَقَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ هِيَ عَلَيْهِ وَمِثْلُهَا مَعَهَا * وَقَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ حُدِّثْتُ عَنِ الْأَعْرَجِ بِمِثْلِهِ

-...Bize Ebu'z-Zinâd, el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre'den tahdîs etti. Ebû Hureyre (R) şöyie demiştir: Rasûlullah (S) sadaka (yânî zekât) ile emr ettiğinde kendisine: İbnu Cemîl, Hâlid ibnu'l-Velîd ve Abbâs ibnu Abdilmuttalib zekâtı men' edip vermediler, denildi. Bunun üzerine Peygamber şöyle buyurdu: "İbnu Cemîl zekât vermekten nasıl çekinebilirdi ki, o fakır iken Allah ve Rasûlü onu zengin etmiştir. Hâlid'e gelince, siz Hâlid'den (zekât istemekle) ona zulm ediyorsunuz. Hâlid zırhlarını vakfetmiş ve harb âlet ve gereçlerini Allah yolunda (cihâd için) hazırlamıştır. Abbâs-ibnu Abdilmuttalib'e gelince, o, Allah Elçisi'nin amucasıdır. Zekât ona vâcibdir. Abbâs'ın zekâtı (zamanından evvel) bir misli ile beraber (verilmiş)dir". Bu hadîsi Abdurrahmân ibnu Ebi'z-Zinâd, babası Ebu'z-Zinâd'dan rivayet etmekte Şuayb'e mutâbaat etmiştir . Megâzî İmâmı Muhammed ibn İshâk, Ebu'z-Zinâd'dan yaptığı rivayetinde, sadaka lâfzı zikredilmeksizin "Zekât Abbâs'in borcudur. Bununla beraber bir misli daha (geçmiş senenin borcu) vardır" şeklinde söylemiştir. İbn Cureyc de: Bana el-A'rec'den bunun benzeri (yânı sadaka lâfzı olmaksızın îbn İshâk'm rivayeti gibi) tahdîs edildi, demiştir

---

بَاب الِاسْتِعْفَافِ عَنْ الْمَسْأَلَةِ

1469 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ نَاسًا مِنْ الْأَنْصَارِ سَأَلُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْطَاهُمْ ثُمَّ سَأَلُوهُ فَأَعْطَاهُمْ حَتَّى نَفِدَ مَا عِنْدَهُ فَقَالَ مَا يَكُونُ عِنْدِي مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ أَدَّخِرَهُ عَنْكُمْ وَمَنْ يَسْتَعْفِفْ يُعِفَّهُ اللَّهُ وَمَنْ يَسْتَغْنِ يُغْنِهِ اللَّهُ وَمَنْ يَتَصَبَّرْ يُصَبِّرْهُ اللَّهُ وَمَا أُعْطِيَ أَحَدٌ عَطَاءً خَيْرًا وَأَوْسَعَ مِنْ الصَّبْرِ

İstemekten Sakınıp Geri Durmak Babı

-...Ebû Saîd_eI-Hudrî(R)'den (O, şöyle demiştir): Ensâr'dan bâzı kimseler, RasûluİIah'tan (sadaka) İstediler. Rasûlullah da onlara verdi. Sonra bunlar yine istediler. Rasûlullah yine verdi. Nihayet yanındaki mal tükendi. Akabinde Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Sadaka malından yanımda mevcûd olan şeyleri sizlerden asla saklamam. Kim (dilenmekten) sakınmak isterse, Allah o kimseyi iffetli kılar. Kim halktan istiğna ederse, Allah onu zengin kılar. Kim sabretmek isterse, Allah ona sabır ihsan eder. Hiçbir kimseye sabırdan daha hayırlı ve sabırdan daha geniş hiçbir ni'met verilmemiştir"

1470 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَأَنْ يَأْخُذَ أَحَدُكُمْ حَبْلَهُ فَيَحْتَطِبَ عَلَى ظَهْرِهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَأْتِيَ رَجُلًا فَيَسْأَلَهُ أَعْطَاهُ أَوْ مَنَعَهُ

-...Bize Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-Arec'den; o da Ebû Hureyre'den olmak üzere haber verdi ki: Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Nefsim yedinde olan Allah'ayemîn ederim ki, sizden birinizin ipini alıp da sırtına odun toplaması, bir kimseye gidip de ondan sadaka istemesinden elbette daha hayırlıdır. O isteyeceği kimse kendisine ya verir yâhud da vermez (her iki hâlde de alçaklık vardır)"

1471 - حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَأَنْ يَأْخُذَ أَحَدُكُمْ حَبْلَهُ فَيَأْتِيَ بِحُزْمَةِ الْحَطَبِ عَلَى ظَهْرِهِ فَيَبِيعَهَا فَيَكُفَّ اللَّهُ بِهَا وَجْهَهُ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَسْأَلَ النَّاسَ أَعْطَوْهُ أَوْ مَنَعُوهُ

-... Bize Hişâm, babası Urve'den; o da ez-Zubeyr ibnu'l-Avvâm(R)'dan tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Sizden birinizin urganını alıp da arkasında odun demeti getirmesi, akabinde bu demeti satması ve bu kazancından dolayı Allah'ın onun yüzünü (alçalmaktan) koruması, elbette bu kimse için insanlardan istemekten daha hayırlı ve şereflidir. O insanlar onaya verirler yâhud vermezler"

1472 – وحَدَّثنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ وَسَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّ حَكِيمَ بْنَ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْطَانِي ثُمَّ سَأَلْتُهُ فَأَعْطَانِي ثُمَّ سَأَلْتُهُ فَأَعْطَانِي ثُمَّ قَالَ يَا حَكِيمُ إِنَّ هَذَا الْمَالَ خَضِرَةٌ حُلْوَةٌ فَمَنْ أَخَذَهُ بِسَخَاوَةِ نَفْسٍ بُورِكَ لَهُ فِيهِ وَمَنْ أَخَذَهُ بِإِشْرَافِ نَفْسٍ لَمْ يُبَارَكْ لَهُ فِيهِ كَالَّذِي يَأْكُلُ وَلَا يَشْبَعُ الْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنْ الْيَدِ السُّفْلَى قَالَ حَكِيمٌ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَا أَرْزَأُ أَحَدًا بَعْدَكَ شَيْئًا حَتَّى أُفَارِقَ الدُّنْيَا فَكَانَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَدْعُو حَكِيمًا إِلَى الْعَطَاءِ فَيَأْبَى أَنْ يَقْبَلَهُ مِنْهُ ثُمَّ إِنَّ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دَعَاهُ لِيُعْطِيَهُ فَأَبَى أَنْ يَقْبَلَ مِنْهُ شَيْئًا فَقَالَ عُمَرُ إِنِّي أُشْهِدُكُمْ يَا مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ عَلَى حَكِيمٍ أَنِّي أَعْرِضُ عَلَيْهِ حَقَّهُ مِنْ هَذَا الْفَيْءِ فَيَأْبَى أَنْ يَأْخُذَهُ فَلَمْ يَرْزَأْ حَكِيمٌ أَحَدًا مِنْ النَّاسِ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى تُوُفِّيَ

-... Hakîm ibn Hızâm (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'tan atıyye istedim, o bana istediğimi verdi, Sonra yine istedim, bana yine verdi. Sonra üçüncü defa yine istedim, bu defa da bana verdi. Bundan sonra şöyle buyurdu: "Ey Hakîm! Şübhesiz bu dünyâ malı, (sanki)yeşil renkli, yemesi tatlı bir meyvedir. Her kim bu malı nefis feragati ile hırssız alırsa, o mal kendisi için bereketli ve meymenetli kılınır. Her kim de bunu nefis hırsı ile alırsa bu mal, alan kimse için bereketli ve şerefli olmaz. O ihtiraslı kimse (doymazlık hastalığına tutulmuş) bir obur gibidir ki, dâima yer; bir türlü doymaz- Yüksek el, alçak elden hayırlıdır" Hakîm dedi ki; Ben: Yâ Rasûlallah! Seni hakk Peyamber gönderen Allah'a yemîn ederim ki, ben şu dünyâdan ayrılıncaya kadar senden başka hiçbir kimsenin malından birşey alıp eksiltmem, dedim. (Râvî dedi ki:) Hakîkaten Ebû Bekr (R), Beytu'l-mâl'deki hakkını vermek için Hakîm'I çağırırdı. Fakat Hakîm, Ebû Bekr'in bu ihsanını kabul etmekten çekinirdi. Sonra Umer (R) de hakkını vermek için onu da'vet etmiş, Hakîm ondan da herhangi birşey kabul etmekten çekinmiştir. Bundan sonra Umer (sahâbîlerin huzurunda): Ey müslümânlar topluluğu! Ben sizleri Hakîm üzerine şâhid yapıyorum ki, ben harâc ve ganimet malından ta'yîn edilmiş olan hakkını kendisine arz ediyorum, fakat o bu hakkını almaktan çekiniyor, dedi. Ve hakîkaten Hakîm, Rasûlullah(S)'tan sonra tâ vefat edinceye kadar hiçbir insanın malından alıp eksiltmemiştir.

بَابُ مَنْ أَعْطَاهُ اللَّهُ شَيْئًا مِنْ غَيْرِ مَسْأَلَةٍ وَلَا إِشْرَافِ نَفْسٍ

1473 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْطِينِي الْعَطَاءَ فَأَقُولُ أَعْطِهِ مَنْ هُوَ أَفْقَرُ إِلَيْهِ مِنِّي فَقَالَ خُذْهُ إِذَا جَاءَكَ مِنْ هَذَا الْمَالِ شَيْءٌ وَأَنْتَ غَيْرُ مُشْرِفٍ وَلَا سَائِلٍ فَخُذْهُ وَمَا لَا فَلَا تُتْبِعْهُ نَفْسَكَ

Allah Her Kime, Kendisinin İstemesi ve Nefs İhtirası Olmaksızın Birşey İhşan Ederse (O Kimse Bu İhsanı Kabul Etsin) Babı "Ve zenginlerin mallarında isteyen fakirin de, (iffetinden dolayı istemeyen) yoksulun da bir hakkı vardır" (ez-Zâriyât: 19)

-....Umer'in oğlu Abdullah (R) şöyle demiştir: Ben Umer'den işittim; şöyle diyordu: Rasûlullah (S) bana bâzı bazı beytu'l-mâlden gâzîlik bahşişi verirdi. Ben de: Sen bunu benden daha muh-tâc olan bir fakîre ver, der idim. Rasûlullah da: "Sen bunu al! Sen hırslı bir kimse olmadığın ve isteyen de bulunmadığın hâlde, bu maldan sana bu suretle birşey geldiği zaman, sen o malı al. Bu sıfat üzere olmayan (yânî kendi gelmeyen ve nefsin kendisine meylettiği) bir malın arkasında da nefsini koşturma!" buyurdu

---

بَابُ مَنْ سَأَلَ النَّاسَ تَكَثُّرًا

1474 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ سَمِعْتُ حَمْزَةَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ

بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَسْأَلُ النَّاسَ حَتَّى يَأْتِيَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَيْسَ فِي وَجْهِهِ مُزْعَةُ لَحْمٍ

(Bir İhtiyacı Kapatmak İçin Değil de) Mal Biriktirip Çoğaltmak İçin İnsanlardan İsteyip Dilenen Kimse
-... Ben Abdullah ibn Umer(R)'den işittim; o şöyle dedi. Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Bâzı haris, yüzsüz kimse hiç durmadan dâima insanlardan ister. En sonu kıyamet gününde bu yüzsüz kimse, yüzünde bir et parçası olmaksızın (Arasat meydanına) gelir.

1475 – وَقَالَ إِنَّ الشَّمْسَ تَدْنُو يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يَبْلُغَ الْعَرَقُ نِصْفَ الْأُذُنِ فَبَيْنَا هُمْ كَذَلِكَ اسْتَغَاثُوا بِآدَمَ ثُمَّ بِمُوسَى ثُمَّ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ * وَزَادَ عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي جَعْفَرٍ فَيَشْفَعُ لِيُقْضَى بَيْنَ الْخَلْقِ فَيَمْشِي حَتَّى يَأْخُذَ بِحَلْقَةِ الْبَابِ فَيَوْمَئِذٍ يَبْعَثُهُ اللَّهُ مَقَامًا مَحْمُودًا يَحْمَدُهُ أَهْلُ الْجَمْعِ كُلُّهُمْ وَقَالَ مُعَلًّى حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ النُّعْمَانِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْلِمٍ أَخِي الزُّهْرِيِّ عَنْ حَمْزَةَ سَمِعَ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْأَلَةِ

Yine Rasûlullah şöyle buyurdu: "Kıyamet gününde güneş (insanlara) o kadar yaklaşır ki, hattâ dökülen ter, insanın (boyunla) kulak ortasına erişir. İşte insanlar bu elemli vaziyette bulundukları sırada (evvela) Âdem'den, sonra Musa'dan, sonar Muhammed'den ımdad ve şefaat isterler" .Ve Leys ibn Sa'd'm kâtibi Abdullah ibn Sâlih şunu ziyâde etti: Bana el-Leys tahdîs etti.Bana İbnu Ebî Ca'fer tahdîs etti: "Rasûlullah halk arasında hüküm ve kaza olunması için şefaat eder, bunun için ilerler, nihayet hacet kapısının halka sını tutar, işte o güjıu Allah Taâlâ, Rasûlü'ne Makaamu Mahmûd'u ihsan eder. (Bu lütuf ve delâl etten dolayı) mahşer halkının hepsi Muhâmmed'e hamd edip överler" . Ve Muallâ şöyle dedi: Bana Vuheyb en-Nu'mân ibn Râşİd'den; o da ez-Zuhrî'nin kardeşi olan Abdullah ibn Müslim'den; o da Ham-za'dan tahdîs etti. Hamza, İbnu Umer'den; o da Peygamber(S)'den istemek hakkındaki bu hadîsi işitmiştir

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِلْحَافًا} وَكَمْ الْغِنَى وَقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا يَجِدُ غِنًى يُغْنِيهِ {لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُحْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلَى قَوْلِهِ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ}

Yüce Allah'ın:"Onlar insanlardan yüzsüzlük edip de birşey istemezler... "(el-Bakara: 273) Kavli
Ve kişiyi istemekten men edici zenginliğin mikdârı ne kadardır? Ve (bu hususta)Peygamber(S)'in: "Lâkin (hakîkî) miskin, kendini geçindirecek şeyi bulunmayandır..." kavli ile Yüce Allah'ın şu kavli vardır: (Sadakalar) Allah yolunda kendilerini vakfetmiş fakirler içindir ki, onlar yeryüzünde dolaşmaya muktedir olmazlar. Hâllerini bilmeyen, iffet ve istiğnalarından dolayı onları zenginler sanır. Sen o gibileri sımalarından tanırsın. Onlar insanlardan yüzsüzlük edip de (birşey) istemezler. Siz (hakk yolunda) ne mal harcarsanız, şübhesiz Allah onu hakkıyle bilicidir" (el-Bakara: 273)

1476 – حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيْسَ الْمِسْكِينُ الَّذِي تَرُدُّهُ الْأُكْلَةُ وَالْأُكْلَتَانِ وَلَكِنْ الْمِسْكِينُ الَّذِي لَيْسَ لَهُ غِنًى وَيَسْتَحْيِي أَوْ لَا يَسْأَلُ النَّاسَ إِلْحَافًا

-....Bana Muhammed ibn Ziyâd haber verip şöyle dedi: Ben Ebû Hureyre(R)'den işittim ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Halkın kendisine bir iki lokma, bir iki hurma verdiği dilenci makû-lesi kişi miskin değildir. Lâkin (hakîkî) miskin, kendini geçindirecek şeye mâlik olmayan ve istemekten haya eden yâhud insanlardan yüzsüzce istemeyen iffetli, nezîh kimsedir"

1477 - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عُلَيَّةَ حَدَّثَنَا خَالِدٌ الْحَذَّاءُ عَنْ ابْنِ أَشْوَعَ عَنْ الشَّعْبِيِّ حَدَّثَنِي كَاتِبُ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ كَتَبَ مُعَاوِيَةُ إِلَى الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ أَنْ اكْتُبْ إِلَيَّ بِشَيْءٍ سَمِعْتَهُ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَتَبَ إِلَيْهِ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ كَرِهَ لَكُمْ ثَلَاثًا قِيلَ وَقَالَ وَإِضَاعَةَ الْمَالِ وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ

-....eş-Şa'bî şöyle demiştir: Bana el-Mugîre ibn Şu'be'nin kâtibi Verrâd tahdîs edip şöyle dedi: Ebû Sufyân'ın oğlu Muâviye, el-Mugîre ibn Şu'be'ye bir mektûb gönderip, içinde: "Peygamber' den işitmiş olduğun hadîslerden birini bana yaz (gönder)" diye yazmıştı. el-Mugîre de Muâviye'ye hitaben şu hadîsi yazdı: Ben, Peygamber(S)'den işittim; şöyle buyuruyordu: "Şübhesiz Allah sizin için üç şeyi çirkin gördü: Dedikodu; malı zayi' ve israf etmek; çok suâl sormak"

1478 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غُرَيْرٍ الزُّهْرِيُّ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَامِرُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَهْطًا وَأَنَا جَالِسٌ فِيهِمْ قَالَ فَتَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهُمْ رَجُلًا لَمْ يُعْطِهِ وَهُوَ أَعْجَبُهُمْ إِلَيَّ فَقُمْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَارَرْتُهُ فَقُلْتُ مَا لَكَ عَنْ فُلَانٍ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَرَاهُ مُؤْمِنًا قَالَ أَوْ مُسْلِمًا قَالَ فَسَكَتُّ قَلِيلًا ثُمَّ غَلَبَنِي مَا أَعْلَمُ فِيهِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا لَكَ عَنْ فُلَانٍ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَرَاهُ مُؤْمِنًا أَوْ قَالَ مُسْلِمًا قَالَ فَسَكَتُّ قَلِيلًا ثُمَّ غَلَبَنِي مَا أَعْلَمُ فِيهِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا لَكَ عَنْ فُلَانٍ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَرَاهُ مُؤْمِنًا أَوْ قَالَ مُسْلِمًا يَعْنِي فَقَالَ إِنِّي لَأُعْطِي الرَّجُلَ وَغَيْرُهُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْهُ خَشْيَةَ أَنْ يُكَبَّ فِي النَّارِ عَلَى وَجْهِهِ

-....Bize Ya'kûb ibnu İbrâhîm, babası İbrâhîm ibn Sa'd'dan; o da Salih ibn Keysân'dan tahdîs etti ki, İbnu Şihâb ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Âmir ibnu Sa'd haber verdi ki, babası Sa'd ibnu Ebî Vakkaas şöyle demiştir: Rasûlullah (S) -kalbleri İslâm'a alıştırılanlardan- bir takım kimselere atiyye veriyordu. Ben Sa'd da onların içinde oturuyordum. Râvî Sa'd dedi ki: Derken Rasûlullah, onların İçinde en çok beğendiğim bir kimseyi bıraktı (birşey vermedi). Bunun üzerine ben,Rasûlullah'a doğru kalktım ve ona gizlice:
— Fulân kimseyi neden bıraktın? Vallahi ben onu elbette bir mü'-min biliyorum, dedim.
Rasûlullah bana:
— "Öyle deme! Müslim de!" buyurdu.
Az bir müddet sustum. Sonra o adam hakkındaki bildiğim şey bana galebe etti ve dayanamadım da yine:
— Yâ Rasûlallah! Fulândan sana ne oldu ki, onu bıraktın? Allah'a yemîn ederim, ben onu muhakkak bir mü'min biliyorum, dedim.Rasûlullah bana:
— "Öyle deme! Müslim de!" buyurdu.Râvî dedi ki: Ben az bir müddet daha sustum. Sonra o adam hakkında bildiğim şey bana galebe etti de, ben tekrar:
— Yâ Rasûlallah! Fulân kimseden sana ne oldu? Onu neden bıraktın? Vallahi ben onu elbette bir mü'min biliyorum, dedim. Rasûlullah bana:
— "Mü'minen deme, müslimen öte/" buyurdu (Yânı "mü'min" lâfzı yerine "müslim" lâfzını kullanmasını kasdediyordu). Müteakiben: "Şübhesiz ben bâzı defa daha çok sevdiğim kimse varken (onu bırakırım da) başka birisine atıyye veririm. Bu tercihimin sebebi, bu adamın mal hırsı ile yüzü koyun, cehenneme atılması endişesidir" buyurdu

---

1478 - م * وَعَنْ أَبِيهِ عَنْ صَالِحٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مُحَمَّدٍ أَنَّهُ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يُحَدِّثُ هَذَا فَقَالَ فِي حَدِيثِهِ فَضَرَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ فَجَمَعَ بَيْنَ عُنُقِي وَكَتِفِي ثُمَّ قَالَ أَقْبِلْ أَيْ سَعْدُ إِنِّي لَأُعْطِي الرَّجُلَ * قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ {فَكُبْكِبُوا} قُلِبُوا {مُكِبًّا} أَكَبَّ الرَّجُلُ إِذَا كَانَ فِعْلُهُ غَيْرَ وَاقِعٍ عَلَى أَحَدٍ فَإِذَا وَقَعَ الْفِعْلُ قُلْتَ كَبَّهُ اللَّهُ لِوَجْهِهِ وَكَبَبْتُهُ أَنَا

-..Ve Ya'kûb ibn İbrâhîm, babası İbrahim'den; o da Salih ibn Keysân'dan; o daîsmâîl ibn Muhammed'den olmak üzere söyledi ki, bu İsmâîl şöyle demiştir: Ben babam Muhammed ibn Sa'd ibn Ebî Vak-kaas'tan

işittim. O bu hadîsi tahdîs ediyordu. Ve hadîsi içinde şunları da söyledi: Rasûlullah eliyle vurdu da boynum ile kürek kemiğim arasını birleştirdi. Sonra:
— "Ey Sa'd, bana dön! Şübhesiz ben bazen öyle kişiye veririm ki." diye buyurdu
Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: "Fe-kubkibû", "Yüzleri üzere çevrildiler" (eş-şuarg: 94) demektir. "Mukibben", "Yüzü üstü olarak" (ei-Müik: 22) demektir. Fiil bir kimse üzerine vâki' olmadığı (yânî lâzım olduğu) zaman, "Ekebbe'r-raculu = Kişi yüz üstü oldu" diye if'âl babından kullanılır. Fiil bir kimse üzerine vâki' olduğu (yânî müte-; addı olduğu) zaman ise sülâsîden "Kebbehu'llâhu li-vechihi = Allah onu yüzü üstü attı (yâhud: Atsın)"; "Ve kebebtuhu ene - Ve ben onu yüzü üstü attım" dersin

---

1479 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيْسَ الْمِسْكِينُ الَّذِي يَطُوفُ عَلَى النَّاسِ تَرُدُّهُ اللُّقْمَةُ وَاللُّقْمَتَانِ وَالتَّمْرَةُ وَالتَّمْرَتَانِ وَلَكِنْ الْمِسْكِينُ الَّذِي لَا يَجِدُ غِنًى يُغْنِيهِ وَلَا يُفْطَنُ بِهِ فَيُتَصَدَّقُ عَلَيْهِ وَلَا يَقُومُ فَيَسْأَلُ النَّاسَ

-...Bana Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; odael-A'rec'den; oda Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Sadaka için) insanlar üzerinde dolaşıp bir iki lokmanın, bir iki hurmanın geri çevirmekte olduğu dilenci makûlesi kişi, miskin değildir. Lâkin (kâmil) miskin, kendini geçindirecek bir gına bulamayan ve kendisine sadaka verilmek için (halkça) zarurette olduğu bilinemeyen; kendisi de kalkıp insanlardan (sadaka) istemeyen iffetli, nezih kimsedir"

1480 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَأَنْ يَأْخُذَ أَحَدُكُمْ حَبْلَهُ ثُمَّ يَغْدُوَ أَحْسِبُهُ قَالَ إِلَى الْجَبَلِ فَيَحْتَطِبَ فَيَبِيعَ فَيَأْكُلَ وَيَتَصَدَّقَ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَسْأَلَ النَّاسَ * قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ صَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ أَكْبَرُ مِنَ الزُّهْرِيِّ وَهُوَ قَدْ أَدْرَكَ ابْنَ عُمَرَ

-....Bize Ebû Salih, Ebû Hureyre'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Yemîn olsun, sizden birinizin ipini alması, sonra sabah vakti -Ebû Hureyre dedi ki: Şöyle buyurduğunu zannediyorum:- dağa gitmesi odun toplayıp .akabinde bunu satması ve bunun bedelinden yemesi ve sadaka vermesi, o kimse için insanlardan istemesinden daha hayırlıdır". Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: Salih ibn Keysân, ez-Zuhrî'den yaşça daha büyüktür. Ve bu Salih, İbn Umer'e erişmiştir

---

بَاب خَرْصِ التَّمْرِ

1481 - حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ بَكَّارٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى عَنْ عَبَّاسٍ السَّاعِدِيِّ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ غَزَوْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَزْوَةَ تَبُوكَ فَلَمَّا جَاءَ وَادِيَ الْقُرَى إِذَا امْرَأَةٌ فِي حَدِيقَةٍ لَهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَصْحَابِهِ اخْرُصُوا وَخَرَصَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشَرَةَ أَوْسُقٍ فَقَالَ لَهَا أَحْصِي مَا يَخْرُجُ مِنْهَا فَلَمَّا أَتَيْنَا تَبُوكَ قَالَ أَمَا إِنَّهَا سَتَهُبُّ اللَّيْلَةَ رِيحٌ شَدِيدَةٌ فَلَا يَقُومَنَّ أَحَدٌ وَمَنْ كَانَ مَعَهُ بَعِيرٌ فَلْيَعْقِلْهُ فَعَقَلْنَاهَا وَهَبَّتْ رِيحٌ شَدِيدَةٌ فَقَامَ رَجُلٌ فَأَلْقَتْهُ بِجَبَلِ طَيِّءٍ وَأَهْدَى مَلِكُ أَيْلَةَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَغْلَةً بَيْضَاءَ وَكَسَاهُ بُرْدًا وَكَتَبَ لَهُ بِبَحْرِهِمْ فَلَمَّا أَتَى وَادِيَ الْقُرَى قَالَ لِلْمَرْأَةِ كَمْ جَاءَ حَدِيقَتُكِ قَالَتْ عَشَرَةَ أَوْسُقٍ خَرْصَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي مُتَعَجِّلٌ إِلَى الْمَدِينَةِ فَمَنْ أَرَادَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَعَجَّلَ مَعِي فَلْيَتَعَجَّلْ فَلَمَّا قَالَ ابْنُ بَكَّارٍ كَلِمَةً مَعْنَاهَا أَشْرَفَ عَلَى الْمَدِينَةِ قَالَ هَذِهِ طَابَةُ فَلَمَّا رَأَى أُحُدًا قَالَ هَذَا جُبَيْلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ دُورِ الْأَنْصَارِ قَالُوا بَلَى قَالَ دُورُ بَنِي النَّجَّارِ ثُمَّ دُورُ بَنِي عَبْدِ الْأَشْهَلِ ثُمَّ دُورُ بَنِي سَاعِدَةَ أَوْ دُورُ بَنِي الْحَارِثِ بْنِ الْخَزْرَجِ وَفِي كُلِّ دُورِ الْأَنْصَارِ يَعْنِي خَيْرًا

Hurmanın Yaşken Ağacı Üzerinde Mikdarını Takdir ve Tahmin Etmek Babı

-...Ebû Humeyd es-Sâidî (R) şöyle demiştir: Biz, Peygamber'in beraberinde Tebük gazvesine gittik. Peygamber Vâdî'l-Kurâ'ya vardığı zaman, kendi bahçesinde çalışan bir kadına tesadüf etti. Peygamber (S) sahâbîlerine:

— "Şu bahçedeki hurmayı tahmin ediniz" buyurdu. (Biz tahmîn ettik.) Rasûlullah da on vesk tahmîn etti. Akabinde bahçe sahibesi olan kadına:

— "(Hurma toplarken) buradan ne kadar kîle hurma çıkacağını say!" buyurdu.

Tebük'e geldiğimizde Rasûlullah:

— "Dikkat ediniz! Bu gece muhakkak şiddetli bir rüzgâr esecektir. Sakın kimse bulunduğu yerden ayağa kalkmasın! Beraberinde devesi olan da devesini sıkı bağlasın!" buyurdu. Bu emir üzerine biz de develerimizi sıkı bağladık. Ve (hakîkaten o gece) şiddetli bir rüzgâr esti. O sırada birisi ayağa kalkmıştı. Rüzgâr onu Tayy Dağı'na sürükleyip attı. Bu sefer sırasında Eyle Meliki, Peygamber'e (Düldül adlı) beyaz bir katır hediye etmiş ve bir bürde giydirmişti. Peygamber de bu Melİk'e deniz kenarındaki beldeleri halkı için bir emâfi-nâme yazdırmıştı. (Dönüşte) Peygamber Vâdî'l-Kurâ'ya gelince, hurmalık sahibesi olan kadına:

— "Bahçen ne mıkdâr hurma getirdi?" diye sordu. O:

— Allah Elçisi'nin tahmîni veçhile on vesk getirdi, dedi. Nihayet (sefer hey'eti Medîne'ye yaklaşınca) Peygamber:

— "Ben Medine'ye (yetişmek için) acele edeceğim. Sizden her kim benim beraberimde bir ân evvel Medîne'ye varmak isterse acele etsin!" buyurdu. (Râvî dedi ki:) İbn Bekkâr burada bir söz söyledi ki, ma'nâsı şöyledir: Peygamber Medîne'ye yaklaşıp, uzaktan görünce de (eliyle işaret edip):

— "îşte Tâbe!". buyurdu. Uhud'u görünce de:

— "İşte dağcağız! Uhud bizleri sever, biz de onu severiz!" buyurdu. (Sonra berâberindekilere:)

— "Dikkat edin! Sizlere Ensâr mahallelerinin en hayırlısını haber vereyim!" buyurdu.Sahâbîler:

— Evet, haber ver! dediler. Rasûlullah:

— "(Evvelâ) Neccâr oğulları yurtları, sonra Abdu'l-Eşhel oğulları yurtlan, sonra Sâide oğulları yurtları, yâhud el-Hâris ibnu 'l-Hazrec oğulları yurtları ve (hulâsa) bütün Ensâr yurtlarında hayır vardır" buyurdu.

1482 – * وَقَالَ سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ حَدَّثَنِي عَمْرٌو ثُمَّ دَارُ بَنِي الْحَارِثِ ثُمَّ بَنِي سَاعِدَةَ

Ve Süleyman ibn Bilâl şöyle dedi: Bana Arar: "Sonra el-Hâris oğulları yurdu, sonra Benû Sâide yurdu" diye tahdîs etti.

1482 – م وَقَالَ سُلَيْمَانُ عَنْ سَعْدِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ غَزِيَّةَ عَنْ عَبَّاسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أُحُدٌ جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ * قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ كُلُّ بُسْتَانٍ عَلَيْهِ حَائِطٌ فَهُوَ حَدِيقَةٌ وَمَا لَمْ يَكُنْ عَلَيْهِ حَائِطٌ لَمْ يُقَلْ حَدِيقَةٌ

Ve yine bu Süleyman ibn Bilâl, Sa'd ibn Saîd'den; o da Umâre-tu'bnu Gaziyye'den; o da Abbâs'tan; o da babası Sehl ibn Sa'd'dan şöyle dedi: Peygamber (S): "Uhud öyle bir dağdır ki, o bizi sever, biz de onu severiz" buyurmuştur.Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: Üzerinde çepçevre ihata duvarı bulunan her bustân hadîkadır. Üzerinde çevreleyen duvar, çit bulunmayana hadîka denilmez

---

بَابُ الْعُشْرِ فِيمَا يُسْقَى مِنْ مَاءِ السَّمَاءِ وَبِالْمَاءِ الْجَارِي وَلَمْ يَرَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ فِي الْعَسَلِ شَيْئًا

1483 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِيمَا سَقَتْ السَّمَاءُ وَالْعُيُونُ أَوْ كَانَ عَثَرِيًّا الْعُشْرُ وَمَا سُقِيَ بِالنَّضْحِ نِصْفُ الْعُشْرِ

* قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ هَذَا تَفْسِيرُ الْأَوَّلِ لِأَنَّهُ لَمْ يُوقِّتْ فِي الْأَوَّلِ يَعْنِي حَدِيثَ ابْنِ عُمَرَ وَفِيمَا سَقَتْ السَّمَاءُ الْعُشْرُ وَبَيَّنَ فِي هَذَا وَوَقَّتَ وَالزِّيَادَةُ مَقْبُولَةٌ وَالْمُفَسَّرُ يَقْضِي عَلَى الْمُبْهَمِ إِذَا رَوَاهُ أَهْلُ الثَّبَتِ كَمَا رَوَى الْفَضْلُ بْنُ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يُصَلِّ فِي الْكَعْبَةِ وَقَالَ بِلَالٌ قَدْ صَلَّى فَأُخِذَ بِقَوْلِ بِلَالٍ وَتُرِكَ قَوْلُ الْفَضْلِ

Sema Suyu İle (Yani Yağmurla) ve Akar Su İle Sulanan Yer Mahsüllerinde Uşr(= Onda Bir Vergi) Vardır Babı Umer ibn Abdilazîz, balda bir şey (yânî zekât vergisi) görmedi.
-....Bana Yûnus ibn Yezîd, ez-Zuhrî'den;o da Abdullah'ın oğlu Sâlim'den; o da babası Abdullah ibn Umer(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Semânın ve pınarların suladığı, yâhud sulanmaksızın kendi ince damariarıyle su emip yetişmiş olan yer mahsûllerinde uşr, yânî onda bir zekât vergisi; kuyulardan, kova ve dolapla sulananlarda ise yirmide bir zekât vergisi vardır". Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: Bu hadîs, evvelki Ebû Saîd hadîsinin tefsiridir. Çünkü Ebû Saîd hadîsinde onda bir yâhud yirmide bir diye bir hudûdlama yapılmamıştı. -Râvî der ki: Buhârî bu hadîs sözüyle, İbn Umer'in "Semânın suladığı mahsûllerde onda bir... zekât vardır" hadîsini kasdediyor.- Peygamber bu İbn Umer hadîsinde (onda bir yâhud yirmide bir vâcib olanı) beyân edip mıkdârı ta'ym eylemiştir . Sıka'dan gelen ziyâde ise kabul edilmiştir. Mü-fesser (yânî hâss) olan, mübhem (yânî âmm) olan üzerinde hükmeder, yânî onu tahsîs eyler. Ziyâde, güvenilir râvîler rivayet ettiği zaman makbuldür.Nitekim el-Fadl ibnu Abbâs: Peygamber fetih günü Ka'be'de namaz kılmadı, diye rivayet etti. Bilâl ise: Peygamber o gün Ka'be'de namaz kılmıştır, dedi. Netîce'de Bilâlin sözü alındı da Fadl'-ın hadîsi bırakıldı

بَابٌ لَيْسَ فِيمَا دُونَ خَمْسَةِ أَوْسُقٍ صَدَقَةٌ

1484 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا مَالِكٌ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيْسَ فِيمَا أَقَلُّ مِنْ خَمْسَةِ أَوْسُقٍ صَدَقَةٌ وَلَا فِي أَقَلَّ مِنْ خَمْسَةٍ مِنْ الْإِبِلِ الذَّوْدِ صَدَقَةٌ وَلَا فِي أَقَلَّ مِنْ خَمْسِ أَوَاقٍ مِنْ الْوَرِقِ صَدَقَةٌ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ هَذَا تَفْسِيرُ الْأَوَّلِ إِذَا قَالَ لَيْسَ فِيمَا دُونَ خَمْسَةِ أَوْسُقٍ صَدَقَةٌ وَيُؤْخَذُ أَبَدًا فِي الْعِلْمِ بِمَا زَادَ أَهْلُ الثَّبَتِ أَوْ بَيَّنُوا

Beş Vesk(Yani Bin Kilo)'den Az Mahsülde Sadaka (Yani Zekat) Yoktur
-....Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Beş veskten daha az olan mahsûlde zekât yoktur. En küçüğü üçer yaşında olan beş deveden azında da zekât yoktur. Beş ûkıyyeden daha az mıkdârda olan gümüşte zekât yoktur". Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: Bu hadîs, bundan önce geçen bâbda zikredilen İbn Umer hadîsinin tefsiridir.. Çünkü o İbn Umer hadîsinde nisâb mıkdârını beyân etmediği için, şimdi Ebû Saîd el-Hudrî hadîsinde "Beş vesk mıkdârından az olan mahsûlde zekât yoktur" buyurmuştur.İlimde ise ebedî olarak sağlam tesbît edici râvîlerin getirdiği yâhud beyân ettikleri ziyâde alınır

---

بَاب أَخْذِ صَدَقَةِ التَّمْرِ عِنْدَ صِرَامِ النَّخْلِ وَهَلْ يُتْرَكُ الصَّبِيُّ فَيَمَسُّ تَمْرَ الصَّدَقَةِ

1485 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الْأَسَدِيُّ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُؤْتَى بِالتَّمْرِ عِنْدَ صِرَامِ النَّخْلِ فَيَجِيءُ هَذَا بِتَمْرِهِ وَهَذَا مِنْ تَمْرِهِ حَتَّى يَصِيرَ عِنْدَهُ كَوْمًا مِنْ تَمْرٍ فَجَعَلَ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَلْعَبَانِ بِذَلِكَ التَّمْرِ فَأَخَذَ أَحَدُهُمَا تَمْرَةً فَجَعَلَهُ فِي فِيهِ فَنَظَرَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْرَجَهَا مِنْ فِيهِ فَقَالَ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ آلَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَأْكُلُونَ الصَّدَقَةَ

Hurma Zekatının Hurmalar Olgunlaştığı Zaman Ağaçlardan Kesilip Devrişilmesi Sırasında Alınması ve Küçük Çocuk Serbest Bırakılır da Zekat Hurmasına Dokunur Mu? Babı

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Hurmaların kesilip devşirilmesi sırasında Rasûlullah'a zekât hurması getirilirdi. Şu biri hur-masıyle gelir, o biri de hurmasından gönderirdi. Nihayet bu hurmalar Rasûlullah'ın yanında bir harman, bir tınas olurdu. Bir kerre Hasen ile Hüseyin (R) bu hurmalarla oynarlarken, çocuklardan biri (Hasen ibn Alî), ansızın bu sadaka hurmasından bir tane alıp ağzına koydu. Rasûlullah (S) çocuğa (şöyle bir) baktı. (Zekî) çocuk hemen hurmayı ağzından dışarı çıkardı. Bunun üzerine Rasûlullah: "Sen Muhammed ailesinin sadaka malı yemediklerini bilmedin mi?" buyurdu

---

بَابُ مَنْ بَاعَ ثِمَارَهُ أَوْ نَخْلَهُ أَوْ أَرْضَهُ أَوْ زَرْعَهُ وَقَدْ وَجَبَ فِيهِ الْعُشْرُ أَوْ الصَّدَقَةُ فَأَدَّى الزَّكَاةَ مِنْ غَيْرِهِ أَوْ بَاعَ ثِمَارَهُ وَلَمْ تَجِبْ فِيهِ الصَّدَقَةُ وَقَوْلُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَبِيعُوا الثَّمَرَةَ حَتَّى يَبْدُوَ صَلَاحُهَا فَلَمْ يَحْظُرْ الْبَيْعَ بَعْدَ الصَّلَاحِ عَلَى أَحَدٍ وَلَمْ يَخُصَّ مَنْ وَجَبَ عَلَيْهِ الزَّكَاةُ مِمَّنْ لَمْ تَجِبْ

Kim Meyvelerini Yahud Meyveli Hurma Ağacını Yahud Ekinli Arazisini Yahud Ekinini Onda Bir Veya Sadaka-(Yani Zekat) Vacib Olduğu Halde Satar da Bu Sattığı Mahsüllerden Dolayı Kendisine Tahakkuk Etmiş Olan Zekat Borcunu Başka Malından Öderse Yahud Sadaka (Yani Zekat) Vacib ; Olmadığı Halde Mahsülünü Satarsa (Bu Satışı Caiz Olur) Babı Ve Peygamber(S)'in: "Ağaç üzerindeki meyveleri, âfetlerden salâha ulaşmaları meydana çıkıncaya kadar satmayınız" kavli babı .Buhârî dedi ki: Binâenaleyh Peygamber, meyvelerin salâhı meydana çıkmasından sonar satılıp alınmasını hiç kimseye men' etmemiş ve (yine: "Meyvelerin salâhı meydana çıkıncaya kadar.." sözü umûmî olduğundan dolayı) kendisine zekât vâcib olanı, zekât vâcib olmayandan ayırıp, husûsîleştirmemiştir

1486 - حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَيْعِ الثَّمَرَةِ حَتَّى يَبْدُوَ صَلَاحُهَا وَكَانَ إِذَا سُئِلَ عَنْ صَلَاحِهَا قَالَ حَتَّى تَذْهَبَ عَاهَتُهُ

-....Bana Abdullah ibnu Dînâr haber verip şöyle dedi: Ben İbnu Umer(R)'den işittim: Peygamber (S), salâhı meydana çıkıncaya kadar meyve alım satımını nehyetti (dedi). İbnu Umer, meyvenin salâhının mâhiyeti sorulduğu zaman: Olgunlaşıp âfete uğraması ihtimâlinin gitmesine kadar demektir, dedi

---

1487 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ حَدَّثَنِي خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَيْعِ الثِّمَارِ حَتَّى يَبْدُوَ صَلَاحُهَا

-....Bana Hâlid ibnu Yezîd, AtâibnuEbîRebâh'tan; o da Câbir ibn Abdillah(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S), meyvelerin olgunlaşıp salâhları meydana çıkıncaya kadar alım satımlarını neh-yetmiştir

---

1488 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ بَيْعِ الثِّمَارِ حَتَّى تُزْهِيَ قَالَ حَتَّى تَحْمَارَّ

-... Bize Kuteybe ibn Saîd, Mâlik'ten; o da Humeyd (et-Tavîl)'den; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten tahdîs etti ki (o, şöyle demiştir): Rasûlullah (S), Hurma koruğunun izhâ (denilen alacalanma) devrine girinceye kadar hurma satışını nehyetti. "İzhâ devrine girinceye kadar" demek, kızarıp renkleninceye (yânî alacalanıncaya) kadar demektir, dedi

---

بَابُ هَلْ يَشْتَرِي صَدَقَتَهُ وَلَا بَأْسَ أَنْ يَشْتَرِيَ صَدَقَتَهُ غَيْرُهُ لِأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا نَهَى الْمُتَصَدِّقَ خَاصَّةً عَنْ الشِّرَاءِ وَلَمْ يَنْهَ غَيْرَهُ

Sadaka (Yani Zekat) Veren Kimse, Vermiş Olduğu Sadaka Malını (Bedel Ödeyerek) Satın Alabilir Mi? Sadaka verilen kimsenin, kendisine sadaka edilen malı, (verenden) başka birine satmasında ise dînî bir manzûr yoktur. Çünkü Peygamber (S) –gelecek hadîste- ancak sadaka veren Kimseyi, hassaten verdiği sadakasını satın almaktan nehyetmiş; bundan, başkasını nehyetmemiştir.

1489 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ يُحَدِّثُ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ تَصَدَّقَ بِفَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَوَجَدَهُ يُبَاعُ فَأَرَادَ أَنْ يَشْتَرِيَهُ ثُمَّ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَأْمَرَهُ فَقَالَ لَا تَعُدْ فِي صَدَقَتِكَ فَبِذَلِكَ كَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا لَا يَتْرُكُ أَنْ يَبْتَاعَ شَيْئًا تَصَدَّقَ بِهِ إِلَّا جَعَلَهُ صَدَقَةً

-...Abdullah ibnu Umer (R) şöyle tahdîs eder idi: Umer ibnu'l-Hattâb, Allah yolunda (cihâd için bir kimseye) bir at sadaka etmişti. Sonra o ata satılır hâlde tesadüf etti. Ve o atı bedel ödeyip satın almak istedi. Sonra Peygamber'e geldi de bu mes'elede Peygamber'in emrini öğrenmek istedi. Peygamber (S) kendisine: "Sadaka ettiğin atına artık bir daha dönme!" buyurdu.İşte Peygamber'in bu nehyi sebebiyledir ki, Abdullah ibn Umer, sadaka vermiş olduğu herhangi birşeyi (tekrar mülkiyetine girmesi için) satın almak üzere kimseyi bırakmazdı; ancak o şeyi sadaka etmek için bırakırdı

1490 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ بْنُ أَنَسٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ حَمَلْتُ عَلَى فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأَضَاعَهُ الَّذِي كَانَ عِنْدَهُ فَأَرَدْتُ أَنْ أَشْتَرِيَهُ وَظَنَنْتُ أَنَّهُ يَبِيعُهُ بِرُخْصٍ فَسَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَا تَشْتَرِي وَلَا تَعُدْ فِي صَدَقَتِكَ وَإِنْ أَعْطَاكَهُ بِدِرْهَمٍ فَإِنَّ الْعَائِدَ فِي صَدَقَتِهِ كَالْعَائِدِ فِي قَيْئِهِ

-...Eşlem (60) şöyle demiştir: Ben Umer ibnu'l-Hattâb(R)'dan işittim, şöyle diyordu: (Bir kerre yaya bir; mücâhidi) Allah yolunda cihâd etmesi için bir at üzerine yüklemiş (yânî atı ona vermiş) idim. At kendi tasarrufunda bulunan bu zât, (ata bakmayarak zayıflatıp) değerini zayi' ettirdi. Bu sebeble ben, o zât bu hayvanı ucuz bir fiatla satar zannederek, ondan satın almak istedim. Bu düşüncemi Peygamber'e sordum. Peygamber (S): "Bu atı satın alma! Sana bunu bir dirhem karşılığında verse de artık yapmış olduğun sadakana bir daha dönmez. Çünkü sadakasına dönen kişi, kustuğu nesneyi tekrar yemeye dönen kimseye benzer" buyurdu.

بَابُ مَا يُذْكَرُ فِي الصَّدَقَةِ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

1491 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَخَذَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا تَمْرَةً مِنْ تَمْرِ الصَّدَقَةِ فَجَعَلَهَا فِي فِيهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كِخْ كِخْ لِيَطْرَحَهَا ثُمَّ قَالَ أَمَا شَعَرْتَ أَنَّا لَا نَأْكُلُ الصَّدَقَةَ

Peygamber (ve Ailesi) Hakkında, Sadaka Konusunda Zikrolunan Şey (Yani Haramlık) Babı
-....Bize Muhammed ibn Ziyâd tahdîs edip şöyle dedi: Ben Ebû Hureyre(R)'den işittim, şöyle dedi: Alî'nin oğlu Hasen (R) sadaka hurmasından bir hurma alıp ağzına koydu. Peygamber (S), çocuğun, ağzındaki bu hurmayı dışarı atması için "Kaka, kaka" dedi de, sonra "Sen bizim sadaka yemez olduğumuzu şuuruna yerleştirmedin mi?" buyurdu

---

بَاب الصَّدَقَةِ عَلَى مَوَالِي أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

1492 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ وَجَدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَاةً مَيِّتَةً أُعْطِيَتْهَا مَوْلَاةٌ لِمَيْمُونَةَ مِنْ الصَّدَقَةِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلَّا انْتَفَعْتُمْ بِجِلْدِهَا قَالُوا إِنَّهَا مَيْتَةٌ قَالَ إِنَّمَا حَرُمَ أَكْلُهَا

Peygamberin Zevcelerinin Âzadlı Kölelerine Verilen Sadaka(nın Hükmü)Babı

-...İbnu Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bir koyunu ölmüş buldu. Bu koyun, mü'minlerin anası Meymûne'nin azâdlı cariyesine sadaka malından verilmiş idi. Peygamber:

— "Bu koyunun derisinden faydalanmış olsanız ya!" buyurdu.

— Bu koyun ölmüştür, dediler.

Peygamber:— "Ölü hayvanın ancak etini yemek haram oldu"'buyurdu

---

1493 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا الْحَكَمُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا أَرَادَتْ أَنْ تَشْتَرِيَ بَرِيرَةَ لِلْعِتْقِ وَأَرَادَ مَوَالِيهَا أَنْ يَشْتَرِطُوا وَلَاءَهَا فَذَكَرَتْ عَائِشَةُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اشْتَرِيهَا فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ قَالَتْ وَأُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِلَحْمٍ فَقُلْتُ هَذَا مَا تُصُدِّقَ بِهِ عَلَى بَرِيرَةَ فَقَالَ هُوَ لَهَا صَدَقَةٌ وَلَنَا هَدِيَّةٌ

-...el-Esved ibn Yezîd, Âişe(R)'den tahdîs etti. Âişe (R), Berîre'yi azâd etmek için (efendileri olan Benû Hilâlden) satın almak istedi. Efendileri de Berîre'nin velâsı (yânî hükmî hısımlık ve mî-râsı) kendilerine âid olmak şartıyle muvafakat etmek istediler. Âişe, bu mes'eleyi Peygamber'e zikretti. Peygamber (S) Âişe'ye:

— "Berîre'yi satın al! (Velâ ve verasete gelince) velâ ancak azâd edene âiddir" buyurdu.

Âişe dedi ki: (Bir kerre) Peygamber'in huzuruna (Berîre'ye hediye edilmiş) bir parça et getirildi. Ben:

— Bu et, azâdlım Berîre'ye sadaka edilmiş olan ettir, dedim. Bunun üzerine

Peygamber: — "Bu et Berîre'ye sadakadır; bize de hediyedir" buyurdu

---

بَاب إِذَا تَحَوَّلَتْ الصَّدَقَةُ

1494 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ سِيرِينَ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ الْأَنْصَارِيَّةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَقَالَ هَلْ عِنْدَكُمْ شَيْءٌ فَقَالَتْ لَا إِلَّا شَيْءٌ بَعَثَتْ بِهِ إِلَيْنَا نُسَيْبَةُ مِنْ الشَّاةِ الَّتِي بَعَثْتَ بِهَا مِنْ الصَّدَقَةِ فَقَالَ إِنَّهَا قَدْ بَلَغَتْ مَحِلَّهَا

Sadaka Tahavvül Ettiği (Yani Sadaka Olmaktan Çıktığı) Zaman?

-... Ümmü Atıyye Nuseybe el-Ensâriyye şöyle demiştir:Peygamber (S) Âişe'nin yanma girdi de:

— "Yanınızda yiyecekten birşey var mıdır?" diye sordu. Âişe:

— Hayır, birşey yoktur. Yalnız senin Nuseybe'ye göndermiş olduğun sadaka koyunundan, Nuseybe'nin bize gönderdiği bir parça et vardır, dedi. Bunun üzerine Peygamber (S): — "O sadaka, muhakkak kendi yerine ulaşmıştır"^ buyurdu

---

1495 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ بِلَحْمٍ تُصُدِّقَ بِهِ عَلَى بَرِيرَةَ فَقَالَ هُوَ عَلَيْهَا صَدَقَةٌ وَهُوَ لَنَا هَدِيَّةٌ * وَقَالَ أَبُو دَاوُدَ أَنْبَأَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ سَمِعَ أَنَسًا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Bize Şu'be, Katâde'den; o da Enes(R)'den tahdîs etti (Enes şöyle demiştir): Peygamber'in huzuruna, Berîre'ye sadaka edilmiş bir parça et getirildi de Peygamber (S): "O et, Berîre'ye sadakadır; (Berîre'den ise) bize hediyedir" buyurdu . Ebû Dâvûd et-Tayâlîsî şöyle dedi: Bize Şu'be, Katâde'den haber verdi . Katâde, Enes'ten; o da Peygamber'den işitmiştir

---

بَابُ أَخْذِ الصَّدَقَةِ مِنْ الْأَغْنِيَاءِ وَتُرَدَّ فِي الْفُقَرَاءِ حَيْثُ كَانُوا

1496 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا زَكَرِيَّاءُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ يَحْيَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ صَيْفِيٍّ عَنْ أَبِي مَعْبَدٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ حِينَ بَعَثَهُ إِلَى الْيَمَنِ إِنَّكَ سَتَأْتِي قَوْمًا أَهْلَ كِتَابٍ فَإِذَا جِئْتَهُمْ فَادْعُهُمْ إِلَى أَنْ يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لَكَ بِذَلِكَ فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لَكَ بِذَلِكَ فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ صَدَقَةً تُؤْخَذُ مِنْ أَغْنِيَائِهِمْ فَتُرَدُّ عَلَى فُقَرَائِهِمْ فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لَكَ بِذَلِكَ فَإِيَّاكَ وَكَرَائِمَ أَمْوَالِهِمْ وَاتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ فَإِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ حِجَابٌ

Farz Kılınmış Olan Sadakanın Zenginlerden Alınıp Her Nerede Bulunurlarsa Fakirlere Verilmesi Babı

-... İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûîullah (S), Muâz ibn CebelM Yemen'e gönderirken şöyle buyurdu: "Muâz, şübhesiz ki sen Kitâb ehli olan bir kavme gideceksin. Onların yanına vardığın zaman, onları Lâ ilahe ülellah ve enne Muhammeden Rasûlu'llah (= Allah'tan başka hakk ilâh yoktur ve Muhammed Allah'ın elçisi-dir) düstûruna şehâdet etmelerine çağır. Eğer onlar buna şehâdet et~ mekle sana itaat ederlerse bu sefer onlara, Allah'ın kendilerine her gündüz ve gecede beş namaz farz kıldığını haber ver. Eğer onlar bu beş namazda sana itaat ederlerse, bu sefer Allah'ın kendilerine bir zekât farz kıldığını, bu zekâtın zenginlerinden alınıp fakirlerine verileceğini onlara haber ver. Bu zekât işinde sana itaat ederlerse, sahihleri yanında en kıymetli olan mallarını (zekât malı olarak) almaktan sakın ve mazlumun (kötü) duasından da çok çekin! Çünkü mazlum ile Allah arasında (duanın kabulüne) hiçbir engel yoktur"

بَابُ صَلَاةِ الْإِمَامِ وَدُعَائِهِ لِصَاحِبِ الصَّدَقَةِ وَقَوْلِهِ {خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ}

İmam'ın (Yani Devlet Başkanı veya Onun Yerinde Bulunan Yüksek İdare Adamının) Sadaka Sahibi Lehine Salat ve Dua Etmesi. Ve Allah'ın şu kavli babı: "Onların mallarından sadaka al ki, bununla kendilerini temizlemiş ve bununla onları bereketlendirmiş olasın. Ve onlara dua et. Çünkü senin duâ etmen onlar için sükûnettir"(et-Tevbe: 103)

1497 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَتَاهُ قَوْمٌ بِصَدَقَتِهِمْ قَالَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى آلِ فُلَانٍ فَأَتَاهُ أَبِي بِصَدَقَتِهِ فَقَالَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى آلِ أَبِي أَوْفَى

-....Abdullah ibn Ebî Evfâ (R) şöyle demiştir: Peygamber (S), huzuruna bir cemâat zekâtlarıyla geldikleri zaman "Yâ Allah! Fulân ailesine salât et (yânı rahmet ve mağfiret ihsan eyle)" diye duâ eder idi. Ba"bam Ebû Evfâ, sadakasıyle geldiğinde de: "Yâ Allah! Ebû Evfâ ailesine rahmet eyle!" diye duâ buyurdu

---

بَابُ مَا يُسْتَخْرَجُ مِنْ الْبَحْرِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا لَيْسَ الْعَنْبَرُ بِرِكَازٍ هُوَ شَيْءٌ دَسَرَهُ الْبَحْرُ وَقَالَ الْحَسَنُ فِي الْعَنْبَرِ وَاللُّؤْلُؤِ الْخُمُسُ فَإِنَّمَا جَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الرِّكَازِ الْخُمُسَ لَيْسَ فِي الَّذِي يُصَابُ فِي الْمَاءِ

Denizden Çıkarılacak Şeylerin Zekat Vergisine Tabi' Tutulup Tutulmayacağı Babı

Ve İbn Abbâs (R) "Anber, mâden ve kenz değildir, o denizin kıyıya attığı bir şeydir" demiştir.el-Hasen el-Basrî de: "Anberde ve incide hums, yânî beşte bir nisbetinde vergi vardır" demiştir.Buhârî (Hasen Basrî'nin bu sözünü reddetmek maksadıyle): "Peygamber (S) beşte bir vergiyi, ancak mâdenlerde vâcib kılmıştır; yoksa suda elde edilecek (balık, anber ve inci gibi) şeylerde beşte bir zekât vergisi yoktur" dedi

1498 - * وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَجُلًا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ سَأَلَ بَعْضَ بَنِي إِسْرَائِيلَ بِأَنْ يُسْلِفَهُ أَلْفَ دِينَارٍ فَدَفَعَهَا إِلَيْهِ فَخَرَجَ فِي الْبَحْرِ فَلَمْ يَجِدْ مَرْكَبًا فَأَخَذَ خَشَبَةً فَنَقَرَهَا فَأَدْخَلَ فِيهَا أَلْفَ دِينَارٍ فَرَمَى بِهَا فِي الْبَحْرِ فَخَرَجَ الرَّجُلُ الَّذِي كَانَ أَسْلَفَهُ فَإِذَا بِالْخَشَبَةِ فَأَخَذَهَا لِأَهْلِهِ حَطَبًا فَذَكَرَ الْحَدِيثَ فَلَمَّا نَشَرَهَا وَجَدَ الْمَالَ

-....Ve el-Leys ibn Sa'd şöyle dedi: BanalCa'fer ibnu Rabîa, Abdurrahmân ibn Hürmüz'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tah-dîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: îsrâîl oğullan'ndan bir kimse, kendi kavmi ferdlerinin bâzısından kendisine ödünç olmak üzere bin dînâr vermesini istedi. İstediği zât bu parayı ona (belli bir vade ile) ödünç verdi. Parayı alınca deniz seferine çıktı. Nihayet parayı miadında göndermek istedi. Fakat bir vapur bulamadı. Bunun üzerine bir odun parçası aldı. Odunu oydu, içine bin dînâr (ile bir mek-tûb) koydu ve (Allah'ım, sahibine ulaştır! diye) denize attı. Ödünç veren kimse de (borçlu zamanında gelir ümîdiyle deniz kenarına) çıkmıştı. Sahilde bir odun parçasıyle karşılaştı. Odunu ailesinin evde yakması için aldı. -Râvî Ebû Hureyre, hadîsin geri kalanını tamâmiyle zikrettikten sonra- Ödünç veren kimse evinde odun parçasını kesip kırınca bin dinarı buldu (diye rivayet etmiştir)

بَابٌ فِي الرِّكَازِ الْخُمُسُ وَقَالَ مَالِكٌ وَابْنُ إِدْرِيسَ الرِّكَازُ دِفْنُ الْجَاهِلِيَّةِ فِي قَلِيلِهِ وَكَثِيرِهِ الْخُمُسُ وَلَيْسَ الْمَعْدِنُ بِرِكَازٍ وَقَدْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَعْدِنِ جُبَارٌ وَفِي الرِّكَازِ الْخُمُسُ وَأَخَذَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ مِنْ الْمَعَادِنِ مِنْ كُلِّ مِائَتَيْنِ خَمْسَةً وَقَالَ الْحَسَنُ مَا كَانَ مِنْ رِكَازٍ فِي أَرْضِ الْحَرْبِ فَفِيهِ الْخُمُسُ وَمَا كَانَ مِنْ أَرْضِ السِّلْمِ فَفِيهِ الزَّكَاةُ وَإِنْ وَجَدْتَ اللُّقَطَةَ فِي أَرْضِ الْعَدُوِّ فَعَرِّفْهَا وَإِنْ كَانَتْ مِنْ الْعَدُوِّ فَفِيهَا الْخُمُسُ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ الْمَعْدِنُ رِكَازٌ مِثْلُ دِفْنِ الْجَاهِلِيَّةِ لِأَنَّهُ يُقَالُ أَرْكَزَ الْمَعْدِنُ إِذَا خَرَجَ مِنْهُ شَيْءٌ قِيلَ لَهُ قَدْ يُقَالُ لِمَنْ وُهِبَ لَهُ شَيْءٌ أَوْ رَبِحَ رِبْحًا كَثِيرًا أَوْ كَثُرَ ثَمَرُهُ أَرْكَزْتَ ثُمَّ نَاقَضَ وَقَالَ لَا بَأْسَ أَنْ يَكْتُمَهُ فَلَا يُؤَدِّيَ الْخُمُسَ

Rikazda Beşte Bir (Nisbetinde Vergi) Vardır

İmâm Mâlik ibn Enes ile Muhammed ibn İdrîs eş-Şâfiî: "Rikâz, Câhiliyct Devri'nde yere gömülen hazînelerdir. Bunların keşf olunanlarında az olsun, çok olsun, beşte bir (nisbetinde vergi) vardır" demişlerdir. Buhârî dedi ki: Peygamber (S): "Mâden zararı hederdir; rikâzda da beşte bir vergi vardır" buyurdu. Ve Umer ibn Abdilazîz; mâdenlerden üretilen cevherin her ikiyüz dirheminden beş dirhem vergi almıştır (ki bu da kırkta bir'dir). Ve Hasen Basrî: "Harb diyârındaki arazîde bulunan ." rikâzda beşte bir vergi vâcibdir. Sulh ve selâmet diyarı arazîsinde bulunan rikâzda da zekât vardır" demiştir. Ve yine Hasen Basrî: "Eğer düşman arazîsinde yitik mal bulursan, onu (yânı onun müslümâna mı, düşmana mı âid olduğunu) tahkik et. : O yitik şey düşmana âid ise (yânî düşmana âid olduğu sabit olursa) bunda da beşte bir nisbetinde vergi vâcibdir" demiştir. Ve bâzı Adem oğulları ise "Mâden, tâbi' olduğu mâlî . vecîbe hususunda Câihiliyet defineleri gibi rikâzdır" demiştir.Buhârî dedi ki: Çünkü mâden işletip de ocaktan cevher çıkmaya başlayınca "Erkeze'lma'dinu Mâden rikâza, yânî cevher vermeye başladı" denilir.» Bâzı Âdem oğullarına denildi ki: Bir kimseye bir mal hibe edildiğinde, yâhud birisi çok para kazandığında, yâhud meyve ağacının mahsûlü bol olduğunda "Erkezte = Sen mâden buldun" deniliyor (ve bunlardan da beşte bir derecesinde vergi mi alınır)?. Sonra da bu görüşün sahibi olan bâzı Âdem oğulları tezada düştü de: "Mâdeni gizlemesinde ve beşte bir zekâtı vermemesinde be's yoktur" demiştir.

1499 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَعَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْعَجْمَاءُ جُبَارٌ وَالْبِئْرُ جُبَارٌ وَالْمَعْدِنُ جُبَارٌ وَفِي الرِّكَازِ الْخُمُسُ

-....Ebû Hureyre(R)'den: Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Hayvân(m cinayet ve zararı) hederdir. Kuyu (zararı) da hederdir. Mâden (zararı) da hederdir, (yânî tazminleri lâzım gelmez), rikâzda -gömülü malda- beşte bir nisbetinde vergi vardır"

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا} وَمُحَاسَبَةِ الْمُصَدِّقِينَ مَعَ الْإِمَامِ

1500 - حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اسْتَعْمَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا مِنْ الْأَسْدِ عَلَى صَدَقَاتِ بَنِي سُلَيْمٍ يُدْعَى ابْنَ اللُّتْبِيَّةِ فَلَمَّا جَاءَ حَاسَبَهُ

Yüce Allah'ın "Sadakalar, zekât işinde çalışan me'mûrlar için de... bir hakktir" (et-Tevbe: 60) Kavli İle Zekat Me'mürlarının, Devlet Başkanı Olan İmam Huzurunda Hesaba Çekilmeleri Babı
-....Ebû Humeyd es-Sâidî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S), Esed kabilesinden İbnu'l-Lutbiyye denilen bir kimseyi Suleym oğulları'nın sadakalan(m toplamak) üzere me'mûr ta'yîn etmişti. İbnu'l-Lutbiyye (vazifeden) geldiği zaman, Rasûlullah onu hesaba çekti

---

بَاب اسْتِعْمَالِ إِبِلِ الصَّدَقَةِ وَأَلْبَانِهَا لِأَبْنَاءِ السَّبِيلِ

1501 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ نَاسًا مِنْ عُرَيْنَةَ اجْتَوَوْا الْمَدِينَةَ فَرَخَّصَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَأْتُوا إِبِلَ الصَّدَقَةِ فَيَشْرَبُوا مِنْ أَلْبَانِهَا وَأَبْوَالِهَا فَقَتَلُوا الرَّاعِيَ وَاسْتَاقُوا الذَّوْدَ فَأَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأُتِيَ بِهِمْ فَقَطَّعَ أَيْدِيَهُمْ وَأَرْجُلَهُمْ وَسَمَرَ أَعْيُنَهُمْ وَتَرَكَهُمْ بِالْحَرَّةِ يَعَضُّونَ الْحِجَارَةَ * تَابَعَهُ أَبُو قِلَابَةَ وَحُمَيْدٌ وَثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ

Sadaka Develerinin ve Sütlerinin Sırf Yolculara Tahsis Edilip O Yolda Kullanılmaları Babı
-...Bize Katâde, Enes(R)'ten tahdîs etti (ki, o şöyle demiştir): Urayne kabilesinden bedevî bir takım insanlar, mide ağrısına tutulduklarından dolayı Medine'de ikaamet etmek istemediler. Rasûlullah (S) bu kimselere sadaka develerinin bulunduğu yere gitmelerine, develerin sütlerinden ve bevllerinden içmelerine ruhsat verdi. (Bunlar oraya gittiler; iyileşince de) oradaki çobanı öldürdüler ve develeri sürüp götürdüler. Bu haber Medine'ye ulaşınca, Rasûlullah bunların arkasından bir müfreze yolladı. Akabinde yakalanıp Medine'ye getirildiler. Rasûlullah bunların (suçlarına göre ceza olarak) ellerini,' ayaklarını kestirdi, gözlerini oydurdu ve Harre taşlığına terketti de, ölünceye kadar orada taşları kemirdiler .
Bu hadîsi Enes ibn Mâlik'ten rivayet etmekte Ebû Kılâbe, Humeyd et-Tavîl ve Sabit el-Bunânî,Katâde'ye mutâbaat etmişlerdir.

بَاب وَسْمِ الْإِمَامِ إِبِلَ الصَّدَقَةِ بِيَدِهِ

1502 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرٍو الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ غَدَوْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ لِيُحَنِّكَهُ فَوَافَيْتُهُ فِي يَدِهِ الْمِيسَمُ يَسِمُ إِبِلَ الصَّدَقَةِ

İmamın Sadaka Develerini Kendi Eliyle Damgalayış Alametlemesi Babı
-.. Enes ibn Mâlik (R) tahdîs edip şöyle dedi: Ben bir kuşluk vakti (kardeşim) Abdullah ibn Ebî Talha'yı bir çiğnem yapıp çocuğun ağzım parmağıyle çalması için, Rasûlullah'a götürdüm. Ra-sülullah'a (bir davar ağılında) rast geldim. Elinde hayvan dağladıkları demir âleti vardı. Bu âletle sadaka develerini damgalayıp alâmetliyordu

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بَاب فَرْضِ صَدَقَةِ الْفِطْرِ

وَرَأَى أَبُو الْعَالِيَةِ وَعَطَاءٌ وَابْنُ سِيرِينَ صَدَقَةَ الْفِطْرِ فَرِيضَةً
1503 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ السَّكَنِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَهْضَمٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ نَافِعٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ فَرَضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَكَاةَ الْفِطْرِ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ أَوْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ عَلَى الْعَبْدِ وَالْحُرِّ وَالذَّكَرِ وَالْأُنْثَى وَالصَّغِيرِ وَالْكَبِيرِ مِنْ الْمُسْلِمِينَ وَأَمَرَ بِهَا أَنْ تُؤَدَّى قَبْلَ خُرُوجِ النَّاسِ إِلَى الصَّلَاةِ

Fıtr Sadakasının Farzlığı Babı Ve Ebu'l-Âliye RafîVbnu Mihrân er-Rıyâhî, Muhammed ibn Şîrîn, Atâ ibn Ebî Rebâh fıtr sadakasını farz görmüşlerdir [3].
-...İbn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) fıtr zekâtını müslümânlardan köle, hürr, erkek, kadın, küçük, büyük üzerine hurmadan bir sâ' yâhud arpadan bir sâ' olarak farz kıldı. Ve bu zekâtın insanların bayram namazına çıkmasından önce verilmesini emreyledi

---

بَاب صَدَقَةِ الْفِطْرِ عَلَى الْعَبْدِ وَغَيْرِهِ مِنْ الْمُسْلِمِينَ
1504 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَضَ زَكَاةَ الْفِطْرِ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ أَوْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ عَلَى كُلِّ حُرٍّ أَوْ عَبْدٍ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى مِنْ الْمُسْلِمِينَ

Fıtr Sadakası Müslğmanlardan Köle ve Diğerleri Üzerine Vacibdir Babı
-...Bize Mâlik, Nâfi'den;o da İbn Umer(R)'den tahdîs etti (ki, o şöyle demiştir): Rasûlullah (S) fıtr zekâtını , müslümânlardan erkek yâhud her bir dişi hürr yâhud köle üzerine, hurmadan bir sâ' yâhud arpadan bir sâ' olarak farz kıldı

بَاب صَاعٍ مِنْ شَعِيرٍ
1505 – حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عِيَاضِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نُطْعِمُ الصَّدَقَةَ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ

"Fıtr Sadakası Arpadan Bir Sa'dır" Babı
-...Bize Sufyân es-Sevrî, Zeyd ibn Eslem'den; o da Iyâd ibnu Abdillah'tan; o da Ebû Saîd Hudrî(R)'den tahdîs etti (ki o): Biz sadakayı (yânî fıtr sadakasını) arpadan bir sâ' olarak yedirir idik (demiştir)

بَاب صَدَقَةِ الْفِطْرِ صَاعاً مِنْ طَعَامٍ
1506 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عِيَاضِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي سَرْحٍ الْعَامِرِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ

أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كُنَّا نُخْرِجُ زَكَاةَ الْفِطْرِ صَاعًا مِنْ طَعَامٍ أَوْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ أَوْ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ أَوْ صَاعًا مِنْ أَقِطٍ أَوْ صَاعًا مِنْ زَبِيبٍ

"Fıtr Sadakası Taamdan (Yani Buğdaydan veya Herhangibir Yiyecek Maddesinden) Bir Sa' idi"
-...Buradaki râvî, Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den şöyle derken işitmiştir: Biz fıtr zekâtını taamdan (yânî buğday dan veya her nevi' yiyecek maddesinden) bir sâ' olarak çıkarır idik. Yâhud arpadan bir sâ' olarak, yâhud hurmadan bir sâ' olarak, yâhud ekit denilen yoğurt kurusundan bir sâ' olarak, yâhud kuru üzümden bir sâ' olarak (çıkarır idik)

بَاب صَدَقَةِ الْفِطْرِ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ
1507 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ قَالَ أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِزَكَاةِ الْفِطْرِ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ أَوْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَجَعَلَ النَّاسُ عِدْلَهُ مُدَّيْنِ مِنْ حِنْطَةٍ

Fıtr Sadakası Hurmadan Bir Sa' idi Babı
-...Abdullah (ibnu Umer) şöyle'demiştir: Peygamber (S) fıtr zekâtının hurmadan bir sâ' olarak,yâhud arpadan bir sâ' olarak ve-' rilmesini emir buyurdu. Abdullah ibn Umer (R): Müteakiben insanlar buğdaydan iki müdd'ü (yânî yarım sâ'ı) bunun dengi yaptılar, demiştir

---

بَاب صَاعٍ مِنْ زَبِيبٍ
1508 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ يَزِيدَ الْعَدَنِيَّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ قَالَ حَدَّثَنِي عِيَاضُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي سَرْحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نُعْطِيهَا فِي زَمَانِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَاعًا مِنْ طَعَامٍ أَوْ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ أَوْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ أَوْ صَاعًا مِنْ زَبِيبٍ فَلَمَّا جَاءَ مُعَاوِيَةُ وَجَاءَتْ السَّمْرَاءُ قَالَ أُرَى مُدًّا مِنْ هَذَا يَعْدِلُ مُدَّيْنِ

(Fıtr Sadakası) Kuru Üzümden Bir Sa'dır Babı
-...Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Biz Peygamber (S) zamanında fıtr sadakasını taamdan (yânî buğdaydan veya her nevi' yiyecek maddesinden) bir sâ'verir idik. Hurmadan bir sâ',yâhud arpadan bir sâ', yâhud kuru üzümden bir sâ' verirdik. Muâviye (devlet başkanlığına) geldiği ve Şam'dan buğday bol gelinceMuâviye: Buğdaydan bir müdd, (diğer hububattan) iki müdde denk olur zannediyorum, dedi.

بَاب الصَّدَقَةِ قَبْلَ الْعِيدِ
1509 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِزَكَاةِ الْفِطْرِ قَبْلَ خُرُوجِ النَّاسِ إِلَى الصَّلَاةِ

Fıtr Sadakası Bayram Namazından Önce (Verilmelidir Babı
-...Bize Musa ibnu Ukbe, Nâfi'den; o da İbnu Umer(R)'den; tahdîs etti ki, Peygamber (S) fitr zekâtının, insanlar bayram namazına çıkmalarından önce verilmesini emreylemiştir

---

1510 – حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا أَبُو عُمَرَ عَنْ زَيْدٍ عَنْ عِيَاضِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نُخْرِجُ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْفِطْرِ صَاعًا مِنْ طَعَامٍ وَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ وَكَانَ طَعَامَنَا الشَّعِيرُ وَالزَّبِيبُ وَالْأَقِطُ وَالتَّمْرُ

-...Ebû Sâid el-Hudrî (R): Biz Rasûlullah zamanında (fıtr sadakasını) bayram gününde her nevi' taamdan (yânî her nevi' yiyecek maddesinden veya buğdaydan) bir sâ' olarak çıkarır idik, demiştir. Ve yine Ebû Saîd: Arpa, kuru üzüm, yoğurt kurusu ve hurma ise bizim (âdet edindiğimiz) yemeğimiz idi, demiştir

---

بَاب صَدَقَةِ الْفِطْرِ عَلَى الْحُرِّ وَالْمَمْلُوكِ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ فِي الْمَمْلُوكِينَ لِلتِّجَارَةِ يُزَكَّى فِي التِّجَارَةِ وَيُزَكَّى فِي الْفِطْرِ

1511 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ فَرَضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَدَقَةَ الْفِطْرِ أَوْ قَالَ رَمَضَانَ عَلَى الذَّكَرِ وَالْأُنْثَى وَالْحُرِّ وَالْمَمْلُوكِ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ أَوْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ فَعَدَلَ النَّاسُ بِهِ نِصْفَ صَاعٍ مِنْ بُرٍّ فَكَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُعْطِي التَّمْرَ فَأَعْوَزَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ مِنْ التَّمْرِ فَأَعْطَى شَعِيرًا فَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يُعْطِي عَنْ الصَّغِيرِ وَالْكَبِيرِ حَتَّى إِنْ كَانَ يُعْطِي عَنْ بَنِيَّ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُعْطِيهَا الَّذِينَ يَقْبَلُونَهَا وَكَانُوا يُعْطُونَ قَبْلَ الْفِطْرِ بِيَوْمٍ أَوْ يَوْمَيْنِ

Fıtr Sadakasının Hürr Kimse Üzerine de, Köle Üzerine de Vucübu Babı Ve İbn Şihâb ez-Zuhrî: Ticâret için hazırlanmış olan kölelerden, yılın sonunda, hem ticâret kıymetlerindeki zekât verilir, hem de bedenlerin zekâtı olan fıtr zekâtı verilir, demiştir
-...İbn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) fıtr sadakasını yâhud ramazân sadakasını,erkek, kadın; hürr, memlûk üzerine hurmadan bir sâ' arpadan da bir sâ' farz kılmıştır. Fakat insanlar (Muâviye'nin bir hitabesi üzerine) yarım sâ' buğdayı bir sâ' hurmaya denk kıldılar. Râvî Nâfi'dedi ki: İbnu Umer, fıtr sadakasını yine hurmadan vermeye devam ederdi. (Yalnız bir kerre) Medîne ahâlîsi hurmaya muhtâc olmuşlardı, hurma kıtlığı vardı. O sene hurma bulmak mümkün olmadığından İbnu Umer fıtrasını arpa ile verdi, îbnu Umer büyük küçük, infâk ettiği kimselerin fitralarını da verir idi. Hattâ (azâdlılan bulunduğu muzdan) bizim çocuklarımızın fıtralarını da verirdi.Yine îbnu Umer (R) fıtr sadakasını (hükümetin bayram sabahı) faaliyete geçen zekât âmillerine verirdi. Hâlbuki halk fıtr sadakalarını bayramdan bir veya iki gün evvel verirlerdi

---

بَاب صَدَقَةِ الْفِطْرِ عَلَى الصَّغِيرِ وَالْكَبِيرِ

1512 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ فَرَضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَدَقَةَ الْفِطْرِ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ أَوْ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ عَلَى الصَّغِيرِ وَالْكَبِيرِ وَالْحُرِّ وَالْمَمْلُوكِ

Fıtr Sadakası Küçük Çocuk Üzerine de, Büyük Kimse Üzerine de Vacibdir Babı
-...İbnu Umer (R): Rasûlullah (S) fıtr sadakasını küçük, büyük; hürr, köle üzerine arpadan bir sâ' olarak yâhud hurmadan bir sâ' olarak farz kıldı," demiştir

---

كِتَاب الْحَجِّ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَابُ وُجُوبِ الْحَجِّ وَفَضْلِهِ {وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنْ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْ الْعَالَمِينَ}

1513 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ الْفَضْلُ رَدِيفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَتْ امْرَأَةٌ مِنْ خَشْعَمَ فَجَعَلَ الْفَضْلُ يَنْظُرُ إِلَيْهَا وَتَنْظُرُ إِلَيْهِ وَجَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصْرِفُ وَجْهَ الْفَضْلِ إِلَى الشِّقِّ الْآخَرِ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ فَرِيضَةَ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ فِي الْحَجِّ أَدْرَكَتْ أَبِي شَيْخًا كَبِيرًا لَا يَثْبُتُ عَلَى الرَّاحِلَةِ أَفَأَحُجُّ عَنْهُ قَالَ نَعَمْ وَذَلِكَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ

Haccın Vucubü. Fazileti ve Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
".. Ona bir yol bulabilenlerin Bey t'i hacc etmesi, Allah'ın insanlar üzerinde bir hakkıdır. Kim küfrederse, şübhesiz ki Allah âlemlerden ganîdir" (Âlu İmrân: 97)
-...Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle demiştir: el-Fadl ibnu Abbâs, Rasûlullah'm redîfi (yânî hayvan üstünde Peygamber'in arka tarafına binmiş kimse) idi. Has'am kabilesinden genç bir kadın Rasûlullah'a geldi. Bu sırada Fadl kadına, kadın da Fadl'a bakmaya başladı. Peygamber de Fadl'ın yüzünü (eliyle kadından) başka tarafa çevirmeye koyuldu. Kadın:
— Yâ Rasûlallah! Allah'ın kulları üzerinde hacc hususundaki farizası babama çok yaşlı ihtiyarlığında erişti. O deve üzerinde sabit duramaz hâldedir. Binâenaleyh kendisine (vekâleten) ben hacc edebilir miyim? diye sordu.
— "Evet, vekâleten hacc edebilirsin!" diye cevâb verdi. Bu suâl ve cevâb, Veda Haccı sırasında vâki' oldu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ} {فِجَاجًا} الطُّرُقُ الْوَاسِعَةُ

1514 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ سَالِمَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَهُ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْكَبُ رَاحِلَتَهُ بِذِي الْحُلَيْفَةِ ثُمَّ يُهِلُّ حَتَّى تَسْتَوِيَ بِهِ قَائِمَةً

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
"İnsanlar içinde hacca ilân et. Gerek yaya, gerek her uzak yoldan gelecek arık develerin üstünde (biniciler) olarak sana gelsinler. Tâ ki kendilerine âid olan menfâatlere şâhid (ve hâzır) olsunlar"(el-Hacc: 27-28} [4] "Ficâcen" (Nuh. 20), "Geniş yollar" demektir
-....... İbnu Umer (R) şöyle dedi: Ben Rasûlulah(S)'ı Zu'l-Huleyfe'de devesine binmekte, sonra da devesi kalkıp doğrulasıya değin telbiye okumakta iken gördüm

---

1515 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ أَخْبَرَنَا الْوَلِيدُ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ سَمِعَ عَطَاءً يُحَدِّثُ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ إِهْلَالَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ ذِي الْحُلَيْفَةِ حِينَ اسْتَوَتْ بِهِ رَاحِلَتُهُ رَوَاهُ أَنَسٌ وَابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ

-....Bize el-Evzâîtahdîsetti.O, AtâibnEbîRebâh'i, Câbir ibn Abdillah'ın şu hadîsini tahdîs ederken işitmiştir: Rasûlullah'ın yüksek sesle telbiye okuması, Zu'I-Huleyfe'den devesi onu dümdüz doğrulttuğu sıradan i'tibârendir. Bu hadîsi, Enes ibn Mâlik ile îbn Abbâs da rivayet ettiler

---

بَاب الْحَجِّ عَلَى الرَّحْلِ

1516 - وَقَالَ أَبَانُ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ دِينَارٍ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ مَعَهَا أَخَاهَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ فَأَعْمَرَهَا مِنْ التَّنْعِيمِ وَحَمَلَهَا عَلَى قَتَبٍ وَقَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ شُدُّوا الرِّحَالَ فِي الْحَجِّ فَإِنَّهُ أَحَدُ الْجِهَادَيْنِ

(Tevazü İçin) Deve Semeri Üzerinde Hacc Etmek Babı
Ve Ebân ibn Yezîd şöyle demiştir: Bize Mâlik ibn Dînâr tahdîs etti; o da el-Kaasım ibn Muhammed'den; o da Aişe'den ki, Peygamber (S), Aişe'nin beraberinde erkek kardeşi Abdurrahmân'ı göndermiş ve Abdurrahmân da Âişe'yi, devesinin hörgücü mıkdârında olan küçük semeri üzerinde taşıyarak Tenîm'den umre yaptırmıştır. Umer (R) de: Hacc yoluna deve semerlerini bağlayın. Çünkü hacc, iki cihâdın biridir, demiştir

---

1517 - * وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا عَزْرَةُ بْنُ ثَابِتٍ عَنْ ثُمَامَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ قَالَ حَجَّ أَنَسٌ عَلَى رَحْلٍ وَلَمْ يَكُنْ شَحِيحًا وَحَدَّثَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَجَّ عَلَى رَحْلٍ وَكَانَتْ زَامِلَتَهُ

-..Muhammed ibn Ebî Bekr el-Mukaddemî de dedi ki: Bize Yezîd ibn Zuray' tahdîs edip şöyle dedi: Bize Azvetu'bnu Sabit tahdîs etti ki, Sumâmetu/bnu Abdillah ibn Enes şöyle demiştir: Enes ibn Mâlik cimri olmadığı hâlde, deve semeri üzerine binmiş olarak hacc etti ve Rasûlullah'ın da binit devesi azığını ve eşyalarını taşıdığı hâlde devesinin semeri üzerine binip hacc ettiğini tahdîs etti

---

1518 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ حَدَّثَنَا أَيْمَنُ بْنُ نَابِلٍ حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ اعْتَمَرْتُمْ وَلَمْ أَعْتَمِرْ فَقَالَ يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ اذْهَبْ بِأُخْتِكَ فَأَعْمِرْهَا مِنْ التَّنْعِيمِ فَأَحْقَبَهَا عَلَى نَاقَةٍ فَاعْتَمَرَتْ

-..Bize Eymen ibnu Nâbil tahdîs edip şöyle dedi: Bize.el- Kaasım ibnu Muhammed,Âişe(R)'den tahdîs etti ki, Âişe:
— Yâ Rasûlallah, sizler umre yaptınız; hâlbuki ben umre yapmadım, dedi.Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Yâ Abderrahmân,kızkardeşin Âişe'yi götür de ona Ten'im'den bir umre yaptır"buyurdu.
Abdurrahmân bu emir akabinde Âişe'yi dişi devesi üzerinde arka tarafına bindirip taşıdı ve bu suretle Âişe umre yaptı

بَابُ فَضْلِ الْحَجِّ الْمَبْرُورِ
1519 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْأَعْمَالِ أَفْضَلُ قَالَ إِيمَانٌ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ قِيلَ ثُمَّ مَاذَا قَالَ جِهَادٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قِيلَ ثُمَّ مَاذَا قَالَ حَجٌّ مَبْرُورٌ

Mebrür Haccın Fazileti Babı
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S)'e amellerin hangisi en faziletlidir? diye soruldu. Peygamber:
— "Allah'a ve Rasûlü'ne îmân etmektir" buyurdu.
— Ondan sonra hangisidir? denildi.Peygamber:
— "Allah yolunda cihâd etmektir" buyurdu.
— Ondan sonra hangisidir? denildi.
— "Mebrûr (yânî makbul olmuş, içine günâh ve riya karışmamış) haccdır" buyurdu

---

1520 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ أَخْبَرَنَا حَبِيبُ بْنُ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ بِنْتِ طَلْحَةَ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ نَرَى الْجِهَادَ أَفْضَلَ الْعَمَلِ أَفَلَا نُجَاهِدُ قَالَ لَا لَكِنَّ أَفْضَلَ الْجِهَادِ حَجٌّ مَبْرُورٌ

-..Bize Habîb ibnu Ebî Amre,Talha kızı Âişe'den; o da Mü'minlerin Annesi olan Âişe'den haber verdi. Âişe:
— Yâ Rasûlallah! Biz cihâdı amellerin en faziletlisi görüyoruz. Binâenaleyh biz cihâd etmeyelim mi? diye sordu. Rasûlullah da:
— "Hayır; siz kadınlar için cihâdın en faziletlisi mebrûr haccdır" buyurmuştur.

1521 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا سَيَّارٌ أَبُو الْحَكَمِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ حَجَّ لِلَّهِ فَلَمْ يَرْفُثْ وَلَمْ يَفْسُقْ رَجَعَ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ

-... Ben Ebû Hureyre(R)'den işittim, şöyle dedi: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle fauyuruyordu: "Kim Allah rızâsı için hacc yapar da cinsî münâsebette ve onu da'vet eden hareketlerde bulunmaz ve tâat yolundan dışarı çıkmaz ise, o kimse (günâhlardan sıyrılıp) anasının onu doğurduğu günkü gibi tertemiz dönmüş olur"

بَابُ فَرْضِ مَوَاقِيتِ الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ

1522 – حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ قَالَ حَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ جُبَيْرٍ أَنَّهُ أَتَى عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فِي مَنْزِلِهِ وَلَهُ فُسْطَاطٌ وَسُرَادِقٌ فَسَأَلْتُهُ مِنْ أَيْنَ يَجُوزُ أَنْ أَعْتَمِرَ قَالَ فَرَضَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَهْلِ نَجْدٍ قَرْنًا وَلِأَهْلِ الْمَدِينَةِ ذَا الْحُلَيْفَةِ وَلِأَهْلِ الشَّأْمِ الْجُحْفَةَ

Hacc ve Umre Mikaatlarının Farz Edilişi Babı
-...Bana Zeyd ibnu Cubeyr tahdîs etti ki, kendisi Abdullah ibn Umer'e, konağında iken gelmiştir. îbn Umer'in de kıldan bir çadırı, bir de çadjrın sahnmda yukarı tarafında aykırı çekilmiş büyükçe perdeli yeri vardı.(İbnu Cubeyr dedi ki:) Ben İbn Umer'e: Benim nereden umre yapmaklığım caiz olur?diye sordum. İfjn Umer: Rasûlullah (S) mî-kaatları farz yânî ta'yîn buyurdu. Necd ahâlîsi için Karn'ı, Medine ahâlîsi için Zu'1-Huleyfe'yi, Şâm ahâlîsi için de Cuhfe'yi ta'yîn buyurdu, dedi

---

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى}

1523 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بِشْرٍ حَدَّثَنَا شَبَابَةُ عَنْ وَرْقَاءَ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ أَهْلُ الْيَمَنِ يَحُجُّونَ وَلَا يَتَزَوَّدُونَ وَيَقُولُونَ نَحْنُ الْمُتَوَكِّلُونَ فَإِذَا قَدِمُوا مَكَّةَ سَأَلُوا النَّاسَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى {وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى} رَوَاهُ ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرٍو عَنْ عِكْرِمَةَ مُرْسَلًا

Yüce Allah'ın: "...Bir de azıklanın. Muhakkak ki azığın en hayırlısı, Olmaktir..." (el-Bakara: 197) Kavli Babı
-...Bize Şebâbe, Verkaa'dan; o da Amr ibnu Dinar'dan; o da İkrime'den tahdîs etti ki, İbnu Abbâs (R) şöyle demiştir: Yemen ahâlîsi seferde ve hacc müddetince gerekli olan azıkları hazırlamak-sızın ve: Bizler Allah'a dayanıp güvenen kimseleriz, diyerek haccaçıkarlardı. Nihayet Mekke'ye geldiklerinde insanlardan azık isterlerdi. Bu sebeble Yüce Allah: ".. de (hacc seferinizde yetecek mıkdâr-da) azıklarım. Muhakkak ki azığın en hayırlısı da takvâlı olmaktır (yâhud insanlara yük olmaktan korunmaktır)" (ei-Bakara: i97)

âyetini indirdi. Bu hadîsi Sufyân ibn Uyeyne, Amr ibn Dinar'dan; o da İkrime'den; İbn Abbâs'ı zikretmeksizin, mürsel olarak rivayet etmiştir

---

بَاب مُهَلِّ أَهْلِ مَكَّةَ لِلْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ

1524 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَّتَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ ذَا الْحُلَيْفَةِ وَلِأَهْلِ الشَّأْمِ الْجُحْفَةَ وَلِأَهْلِ نَجْدٍ قَرْنَ الْمَنَازِلِ وَلِأَهْلِ الْيَمَنِ يَلَمْلَمَ هُنَّ لَهُنَّ وَلِمَنْ أَتَى عَلَيْهِنَّ مِنْ غَيْرِهِنَّ مِمَّنْ أَرَادَ الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ وَمَنْ كَانَ دُونَ ذَلِكَ فَمِنْ حَيْثُ أَنْشَأَ حَتَّى أَهْلُ مَكَّةَ مِنْ مَكَّةَ

Mekke Ahalisinin Hacc ve Umre İçin Yüksek Sesle Telbiye Okuyacakları Yer Babı

-..İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Medine ahâlîsi için Zu'1- Huleyfe'yi, Şâm (Mısır, Mağrib) ahâlîsi için Cuhfe'-yi, Necd ahâlîsi için Karne'1-Menâzil mevkiini, Yemen ahâlîsi için Ya-lemlem'i (ihrama girme) mîkaadı ta'yîn etti. Bu yerler, hacc ve umre yapmak isteyen bu memleketler ahâlîleri ile diğer memleketler halkından yolları bu yerlere gelen kimselerin mîkaatlarıdır. Bunlardan başka bu mîkaatlarla Mekke arasındaki yerler halkı da haccı inşâ etmiş bulundukları mahallerden ihrama girerler. Hattâ Mekkeliler de Mekke'den ihrama girerler

---

بَاب مِيقَاتِ أَهْلِ الْمَدِينَةِ وَلَا يُهِلُّوا قَبْلَ ذِي الْحُلَيْفَةِ

1525 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يُهِلُّ أَهْلُ الْمَدِينَةِ مِنْ ذِي الْحُلَيْفَةِ وَيُهِلُّ أَهْلُ الشَّأْمِ مِنْ الْجُحْفَةِ وَأَهْلُ نَجْدٍ مِنْ قَرْنٍ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ وَبَلَغَنِي أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَيُهِلُّ أَهْلُ الْيَمَنِ مِنْ يَلَمْلَمَ

Medine Ahalisinin Mikaadı Zu'l-Huleyfe Mevkii Olduğu ve Medine Yönünden Gelenlerin Zu'l-Huleyfe'den Evvel İhram ve Telbiye Etmeyecekleri Babı

-...Bize Mâlik, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer(R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S): "Medine ahâlîsi Zu'l-Huleyfe'den; Şâm ahâlîsi Cuhf e'den; Necd ahâlîsi de Kam mevkiinden i'tibâren ihram ve telbiye ederler" buyurmuştur. Abdullah ibn Umer: Rasûlullah'm "Yemen ahâlîsi de Yalemlem mevkiinden i'tibâren ihram ve telbiye ederler" buyurduğu bana ulaştı, demiştir.

بَاب مُهَلِّ أَهْلِ الشَّأْمِ

1526 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ وَقَّتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ ذَا الْحُلَيْفَةِ وَلِأَهْلِ الشَّأْمِ الْجُحْفَةَ وَلِأَهْلِ نَجْدٍ قَرْنَ الْمَنَازِلِ وَلِأَهْلِ الْيَمَنِ يَلَمْلَمَ فَهُنَّ لَهُنَّ وَلِمَنْ أَتَى عَلَيْهِنَّ مِنْ غَيْرِ أَهْلِهِنَّ لِمَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ فَمَنْ كَانَ دُونَهُنَّ فَمُهَلُّهُ مِنْ أَهْلِهِ وَكَذَاكَ حَتَّى أَهْلُ مَكَّةَ يُهِلُّونَ مِنْهَا

Şam Ahalisinin İhram ve Telbiye Etme Yeri Babı

-... İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Medine ahâlîsi için Zu'1- Huleyfe'yi, Şâm ahâlîsi için Cuhfe'yi, Necd ahâlîsi için Karnu'l-Menâzil'i, Yemen ahâlîsi için Yalemlem'i mîkaat ta'ynı buyurdu. Bu yerler, isimleri söylenen memleketler ahâlîlerinin ve başka memleketler halkından olup da hacc ve umre yapmak isteyip, yollan bu mîkaatlara uğrayan kimselerin mîkaatlarıdırlar. Bu mîkaatların berisinde, yânî Mekke tarafındaki yerlerde bulunan bulundukları mekândır.Hattâ Mekke ahâlîsi Mekke'den ihramagirerler

---

بَاب مُهَلِّ أَهْلِ نَجْدٍ

1527 – حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَفِظْنَاهُ مِنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ وَقَّتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Necd Ahalisinin İhram ve Telbiye Etme Yeri Babı

-...Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip dedi ki: Biz bu hadîsi ez-Zuhrî'den ezberledik; o da Sâlim'den; o da babası İbnu Umer'-den belledi. İbnu Umer: Peygamber (S) mîkaatları ta'yîn etti... diyerek hadîsi rivayet etmiştir.

1528 – * حَدَّثَنَا أَحْمَدُ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مُهَلُّ أَهْلِ الْمَدِينَةِ ذُو الْحُلَيْفَةِ وَمُهَلُّ أَهْلِ الشَّأْمِ مَهْيَعَةُ وَهِيَ الْجُحْفَةُ وَأَهْلِ نَجْدٍ قَرْنٌ قَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا زَعَمُوا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَلَمْ أَسْمَعْهُ وَمُهَلُّ أَهْلِ الْيَمَنِ يَلَمْلَمُ

-..Buhârî dedi ki: H Bize Ahmed ibn îsâ tahdîs edip şöyle dedi: Bize İbnu Vehb tahdîs edip şöyle dedi: Baha Yûnus ibn Yezîd, İbn Şihâb'dan;o da Salim ibnu Abdillah'tan; o da babası Abdullah'tan haber verdi. Abdullah şöyle demiştir: Ben Rasûlullah'tan işittim, şöyle buyuruyordu "Medine ahâlîsinin ihram ve telbiye etme yeri Zu'l-Huleyfe'dir. Şâm ahâlîsinin ihram ve telbiye etme yeri Mehyea'dır -ki o Cuhfe'dir-, Necd ahâlîsininki Karn'dır" . İbn Umer şöyle dedi: Sahâbîler: Peygamber(S)'in "Yemen ahâlîsinin ihram ve telbiye etme yeri Yalemlem'dir" buyurduğunu söylediler; ben bu fıkrayı kendi kulağımla işitmedim

---

بَاب مُهَلِّ مَنْ كَانَ دُونَ الْمَوَاقِيتِ

1529 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ عَمْرٍو عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَّتَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ ذَا الْحُلَيْفَةِ وَلِأَهْلِ الشَّأْمِ الْجُحْفَةَ وَلِأَهْلِ الْيَمَنِ يَلَمْلَمَ وَلِأَهْلِ نَجْدٍ قَرْنًا فَهُنَّ لَهُنَّ وَلِمَنْ أَتَى عَلَيْهِنَّ مِنْ غَيْرِ أَهْلِهِنَّ مِمَّنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ فَمَنْ كَانَ دُونَهُنَّ فَمِنْ أَهْلِهِ حَتَّى إِنَّ أَهْلَ مَكَّةَ يُهِلُّونَ مِنْهَا

İkaamet Yerleri Mikaatların Berisinde (Yani Vatanları Mikaatlarla Mekke Arasında) Olan Kimselerin İhram ve Telbiye Etme Yerleri Babı

-...Bize Hammâd ibn Zeyd, Amr ibn Dinar'dan; o da Tâvûs'tan; o da İbn Umer(R)'den tahdîs etti (ki, o şöyle demiştir): Peygamber (S) Medine ahâlîsi için Zu'IHuleyfe'yi, Sânı ahâlîsi için Cuhfe'yi, Yemen ahâlîsi için Yalemlem'i, Necd ahâlîsi için de Karn'ı mîkaat ta'yîn etti. Bu mîkaatlar hacc ve umre yapmak isteyen bu memleketler halklarının ve diğer memleketler halkından bu memleketler üzerine gelen kimselerin mîkaatlarıdır. Bu mîkaat yerlerinin berisinden (yânı mîkaatlarla Mekke arasındaki yerler halkından) olan kimsenin ihrama girme yeri ise, kendi ailesinin bulunduğu çevredir. Hattâ şübhesiz Mekke ahâlîsi de Mekke'den ihram ve telbiye ederler.

بَاب مُهَلِّ أَهْلِ الْيَمَنِ

1530 – حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَّتَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ ذَا الْحُلَيْفَةِ وَلِأَهْلِ الشَّأْمِ الْجُحْفَةَ وَلِأَهْلِ نَجْدٍ قَرْنَ الْمَنَازِلِ وَلِأَهْلِ الْيَمَنِ يَلَمْلَمَ هُنَّ لِأَهْلِهِنَّ وَلِكُلِّ آتٍ أَتَى عَلَيْهِنَّ مِنْ غَيْرِهِمْ مِمَّنْ أَرَادَ الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ فَمَنْ كَانَ دُونَ ذَلِكَ فَمِنْ حَيْثُ أَنْشَأَ حَتَّى أَهْلُ مَكَّةَ مِنْ مَكَّةَ

Yemen Ahalisinin İhram ve Telbiye Edecek Yerleri Babı

-..İbnu Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Medîne ahâlîsi için Zu'i-Huleyfe'yi; Şâm ahâlîsi için Cuhfe'yi; Necd ahâlîsi için Karne'l-MenâziFi; Yemen ahâlîsi için Yalemlem'i mîkaat ta'yîn buyurdu. Bu mîkaatlar, hacc ve umre yapmak isteyen bu memleketler ahâlîleri ile, bunlardan başka memleketlerden olup da bu memleketler üzerine gelecek herkesin mîkaatlarıdır. Bunlardan başka, bu mîkaatlarla Mekke arasındaki memleketler halkı da haccı inşâ ettikleri o yerlerden (yânî bulundukları yerlerden) ihram ederler. Hattâ Mekke ahâlîsi de Mekke'den ihrâmlanırlar

---

بَابٌ ذَاتُ عِرْقٍ لِأَهْلِ الْعِرَاقِ

1531 – حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا فُتِحَ هَذَانِ الْمِصْرَانِ أَتَوْا عُمَرَ فَقَالُوا يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّ لِأَهْلِ نَجْدٍ قَرْنًا وَهُوَ جَوْرٌ عَنْ طَرِيقِنَا وَإِنَّا إِنْ أَرَدْنَا قَرْنًا شَقَّ عَلَيْنَا قَالَ فَانْظُرُوا حَذْوَهَا مِنْ طَرِيقِكُمْ فَحَدَّ لَهُمْ ذَاتَ عِرْقٍ

Zatu Irk Mevkİ Irak Ahalisi İçin Mikaattır
-...İbn Umer (R) şöyle demiştir: Şu iki şehir, yânî Basra ile Küfe şehirleri Umer zamanında feth edilip kurulunca, bu şehirler halkı Umer'e geldiler ve:
— Ey Mü'minlerin Emîri! Şübhesiz Rasûlullah (S) Necd ahâlîsi için Karn'ı mîkaat ta'yîn buyurmuştur. Hâlbuki burası bizim yolumuzdan sapadır. Eğer biz Karn'dan ihrama girmek istersek bu bize meşakkatli oluyor, diye şikâyet arzettiler. Umer bunlara:
— Öyleyse siz, Mekke'ye giden yolunuz üzerinden size sapa olmayan Karne'I-MenâziFin hizasında bulunan bir noktaya bakıp, orayı mîkaat edininiz, dedi. Akabinde Iraklılar için Zâtu Irk mevkiini mîkaat ta'yîn etti

---

بَابٌ

1532 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَاخَ بِالْبَطْحَاءِ بِذِي الْحُلَيْفَةِ فَصَلَّى بِهَا وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَفْعَلُ ذَلِكَ

-...Abdullah ibn Umer(R)'den (o, şöyle demiştir): Rasûlullah (S) Zu'1-Huleyfe'deki vâdîde devesini çökertti. Sonra inip orada (iki rek'at) namaz kıldı. (İbn Umer'in râvîsi ve azâdlısı şöyle dedi:) Abdullah ibn Umer de burada bu namazı kılardı

بَابُ خُرُوجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى طَرِيقِ الشَّجَرَةِ

1533 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَخْرُجُ مِنْ طَرِيقِ الشَّجَرَةِ وَيَدْخُلُ مِنْ طَرِيقِ الْمُعَرَّسِ

Peygamber(S)'in -Mekke'ye Gidişte, Medine'nin-Şecere Yolu Üzerinden Çıkması Babı
-... Abdullah ibnu Umer(R)'den (o, şöyle demiştir): Rasûlullah (MedîneMen çıkarken Zu'I-HuIeyfe Mescidi yanındaki) Şecere yolunu izleyerek çıkar idi. Medine'ye de (Zu'1-Huleyfe Mesci-di'nden daha aşağıda ve Medîne'ye daha yakın bulunan) Muarres yoluyla girer idi.

1533 – م وَأَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا خَرَجَ إِلَى مَكَّةَ يُصَلِّي فِي مَسْجِدِ الشَّجَرَةِ وَإِذَا رَجَعَ صَلَّى بِذِي الْحُلَيْفَةِ بِبَطْنِ الْوَادِي وَبَاتَ حَتَّى يُصْبِحَ

Ve yine Rasûlullah (S) Mekke'ye giderken Şecere Mescidi'nde namaz kılardı. Mekke'den dönüşünde de Vâdî'nin ortasındaki Zu'1-Huleyfe'de namaz kılardı ve sabaha kadar burada gecelemek âdeti idi

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَقِيقُ وَادٍ مُبَارَكٌ

1534 – حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ وَبِشْرُ بْنُ بَكْرٍ التِّنِّيسِيُّ قَالَا حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنِي عِكْرِمَةُ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ إِنَّهُ سَمِعَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِوَادِي الْعَقِيقِ يَقُولُ أَتَانِي اللَّيْلَةَ آتٍ مِنْ رَبِّي فَقَالَ صَلِّ فِي هَذَا الْوَادِي الْمُبَارَكِ وَقُلْ عُمْرَةً فِي حَجَّةٍ

Peygamber(S)'in "el-Akik, mübarek bir vadidir" Kavli Babı
-..Bize el-Evzâî tahdîs edip şöyle dedi: Bana Yahya (ibn Ebî Kesîr) tahdîs edip şöyle dedi; Bana İkrime tahdîs etti ki, o İbn Abbâs'tan şöyle derken işitmiştir: İbn Abbâs da Umer (R) şöyle derken işitmiştir: Ben el-Akîk vadisinde Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "Bana bu gece Rabb'im tarafından bir geiici (yâri Cibrîl) geldi de: Bu mübarek vadide namaz kıl ve 'Hacc içinde umreye niyet ettim' de! dedi"

1535 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ رُئِيَ وَهُوَ فِي مُعَرَّسٍ بِذِي الْحُلَيْفَةِ بِبَطْنِ الْوَادِي قِيلَ لَهُ إِنَّكَ بِبَطْحَاءَ مُبَارَكَةٍ وَقَدْ أَنَاخَ بِنَا سَالِمٌ يَتَوَخَّى بِالْمُنَاخِ الَّذِي كَانَ عَبْدُ اللَّهِ يُنِيخُ يَتَحَرَّى مُعَرَّسَ رَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ أَسْفَلُ مِنْ الْمَسْجِدِ الَّذِي بِبَطْنِ الْوَادِي بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الطَّرِيقِ وَسَطٌ مِنْ ذَلِكَ

-...Bize Mûsâ ibnu Ukbe tahdîs edip şöyle dedi: Bana Salim ibnu Abdillah, babası Abdullah ibnu Umer'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) -Veda Haccı'nda- Akîk Vâdîsi'nin ortasındaki Zu'1-Huleyfe'de gecelemek üzere devesinden indiği görüldü. (Sahâ-bîler tarafından) kendisine: "Sen mübarek Bathâ'da (yânî vâdîde) bulunuyorsun", denildi. Hadîsin üçüncü râvîsi olan Mûsâ ibn Ukbe şöyle dedi: Bir hacc seferinde Salim ibn Abdillah, babası Abdullah ibn Umer'in vaktiyle devesini çökertir olduğu yeri araştırarak, bizi oraya indirdi ki, Abdullah ibn Umer'in "Rasûlullah VedâHaccı'na giderken, bu vâdîde devesinden inip gecelediği yerdir" diye araştırarak, buraya gelip indiğini Salim görmüştür. Burası vâdînin içindeki mescidin alt tarafında idi. Vâdî ile yol arasında tam ortalama bir mevki' idi.

بَاب غَسْلِ الْخَلُوقِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِنْ الثِّيَابِ

1536 – قَالَ أَبُو عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ أَنَّ صَفْوَانَ بْنَ يَعْلَى أَخْبَرَهُ أَنَّ يَعْلَى قَالَ لِعُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَرِنِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ يُوحَى إِلَيْهِ قَالَ فَبَيْنَمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْجِعْرَانَةِ وَمَعَهُ نَفَرٌ مِنْ أَصْحَابِهِ جَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ تَرَى فِي رَجُلٍ أَحْرَمَ بِعُمْرَةٍ وَهُوَ مُتَضَمِّخٌ بِطِيبٍ فَسَكَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاعَةً فَجَاءَهُ الْوَحْيُ فَأَشَارَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَى يَعْلَى فَجَاءَ يَعْلَى وَعَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَوْبٌ قَدْ أُظِلَّ بِهِ فَأَدْخَلَ رَأْسَهُ فَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُحْمَرُّ الْوَجْهِ وَهُوَ يَغِطُّ ثُمَّ سُرِّيَ عَنْهُ فَقَالَ أَيْنَ الَّذِي سَأَلَ عَنْ الْعُمْرَةِ فَأُتِيَ بِرَجُلٍ فَقَالَ اغْسِلْ الطِّيبَ الَّذِي بِكَ

ثَلَاثَ مَرَّاتٍ وَانْزِعْ عَنْكَ الْجُبَّةَ وَاصْنَعْ فِي عُمْرَتِكَ كَمَا تَصْنَعُ فِي حَجَّتِكَ قُلْتُ لِعَطَاءٍ أَرَادَ الْإِنْقَاءَ حِينَ أَمَرَهُ أَنْ يَغْسِلَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ قَالَ نَعَمْ

(Hacc Esnasında) Elbiseden Güzel Kokunun Üç Kerre Yıkanması Babı
-...Bize İbnu Cureyc haber verip şöyle demiştir: Bana Atâ ibn Ebî Rebâh haber verdi. Atâ'ya da Ya'lâ'nın oğlu Safvân şöyle haber vermiştir: Ya'Iâ ibn Umeyye, Umer ibn Hattâb'a: Peygamber'e vahy edilirken, Peygamber'i bana göster, demişti. Ya'lâ ibn Umeyye dedi ki: Peygamber el-Cı'râne'de bulundu sırada, yanında sahâbîlerinden bir topluluk da varken, yanına bir adam çıkageldi ve:
— Yâ Rasûlallah! Güzel koku sürünmüş olarak umre için ihrama giren bir kimse hakkında nasıl re'y edersin (yânî ne buyurursun)? diye sordu. Peygamber (S) bir müddet sustu. Akabinde kendisine vahy geldi. Umer hemen Ya'Iâ'ya işaret etti. Ya'lâ da geldi. O sırada Rasû-lullah'ın üzerinde bir örtü vardı, bu örtü O'na gölgelik yapılmıştı. Ya'lâ başını bu örtünün içine soktu. Ve Rasûlullah'ı (vahyin şiddetli ağırlığından) yüzü kızarmış bir hâlde gördü. Rasülullah, uyuyan kimsenin gidip gelen nefesi gibi hırıltıyle nefes alıp veriyordu. Sonra Ra-sûlullah'tan bu hâl (yavaş yavaş) sıyrıldı. Akabinde:
— "Umreden sormuş olan kimse nerede?" buyurdu. Bunun üzerine yanına birisi getirildi. Rasülullah ona:
— "Bedenine ve elbisene bulaşan kokuyu üç kerre yıka, üzerindeki cübbeyi de çıkar, (bu ihramı giy de) haccında yapacağın işler gibi, umrende de yap!" buyurdu . İbn Cureyc dedi ki: Ben Atâ'ya, Peygamber bu adama üç defa yıkamasını emrettiği zaman, temizlemeyi paklamayı mı kasdetmiş-tir? diye sordum. Atâ da bana: Evet, diye cevâb Verdi.

بَابُ الطِّيبِ عِنْدَ الْإِحْرَامِ وَمَا يَلْبَسُ إِذَا أَرَادَ أَنْ يُحْرِمَ وَيَتَرَجَّلَ وَيَدَّهِنَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَشَمُّ الْمُحْرِمُ الرَّيْحَانَ وَيَنْظُرُ فِي الْمِرْآةِ وَيَتَدَاوَى بِمَا يَأْكُلُ الزَّيْتِ وَالسَّمْنِ وَقَالَ عَطَاءٌ يَتَخَتَّمُ وَيَلْبَسُ الْهِمْيَانَ وَطَافَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَهُوَ مُحْرِمٌ وَقَدْ حَزَمَ عَلَى بَطْنِهِ بِثَوْبٍ وَلَمْ تَرَ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا بِالتُّبَّانِ بَأْسًا لِلَّذِينَ يَرْحَلُونَ هَوْدَجَهَا

İhrama Girme Sırasında Koku Sürmek, Şahsın İhrama Girmek İstediğinde Giyebileceği Şey ihramlının Taranacağı ve Kendine Yağ Sürebileceği Babı
İbn Abbâs: İhrâmlı kişi güzel kokulu bitkiyi koklar, aynaya bakar, yiyeceği zeytin yağı ve hayvanı yağ ile tedâvî olabilir," demiştir.Atâ ibn Ebî Rebâh da:İhrâmlı kişi yüzük takınır; uçkur, kuşak ve içine para ve şâire konulan dağarcık kuşanabilir, demiştir. Ve îbnu Umer, ihrâmlı iken, karnı üzerine bir bezi sağlamca bağlamış olduğu hâlde tavaf etmiştir . Âişe (R) de, hevdecini bağlayıp hazırlayan kimseler için kaba avreti örtecek çok kısa iç donu giymelerinde bir mahzur görmemiştir

---

1537 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ كَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَدَّهِنُ بِالزَّيْتِ فَذَكَرْتُهُ لِإِبْرَاهِيمَ قَالَ مَا تَصْنَعُ بِقَوْلِهِ

-...Saîd ibn Cubeyr şöyle demiştir: İbnUmer (R) ihrama girme sırasında zeytin yağı ile yağlanırdı. Mansûr dedi ki: Ben İbn Umer'in ihram sırasında koku sürmekten çekinmesini İbrâhîm en-Nahaî'ye söyledim. O bana şöyle dedi: Sen İbn Umer'in sözüyle ne yapıyorsun! (Çünkü Rasûlullah'ın İbn Umer'inkine muhalif olan fiili sabit olmuştur.

1538 – حَدَّثَنِي الْأَسْوَدُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى وَبِيصِ الطِّيبِ فِي مَفَارِقِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُحْرِمٌ

-...Bana el-Esved tahdîs etti. Âişe (R): Rasülullah (S) ihrâmlı iken, başının ayrım yerlerindeki kokunun parıldaması, sanki hâlâ gözümün önündedir, demiştir

1539 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ كُنْتُ أُطَيِّبُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِإِحْرَامِهِ حِينَ يُحْرِمُ وَلِحِلِّهِ قَبْلَ أَنْ يَطُوفَ بِالْبَيْتِ مَنْ أَهَلَّ مُلَبِّدًا

-...Kaasım ibn Muhammed'den: Peygamber'in zevcesi Âişe'den haber verdi. Âişe(R): Ben Rasûlullah(S)'ı ihrama girerken, ihramı için, bir de ihramı çıkarıp hılle girdiği için Ka'be'yi tavaf etmesinden önce güzel koku ile kokulandırır idim, demiştir

---

1540 - حَدَّثَنَا أَصْبَغُ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُهِلُّ مُلَبِّدًا

بَابُ الْإِهْلَالِ عِنْدَ مَسْجِدِ ذِي الْحُلَيْفَةِ

1541 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ سَمِعْتُ سَالِمَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا

Zu'l-Huleyfe Mescidi Yanında Yüksek Sesle Telbiye Etmek Babı
-...Bize Mûsâ ibn Ukbe tahdîs edip şöyle dedi: Ben Abdullah'ın oğlu Sâlim'den işittim, şöyle dedi: Ben İbn Umer'den işittim.

1542 - وحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَاهُ يَقُولُ مَا أَهَلَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا مِنْ عِنْدِ الْمَسْجِدِ يَعْنِي مَسْجِدَ ذِي الْحُلَيْفَةِ

(Buhârî dedi ki:) H ve yine bize Abdullah ibnu Mesleme, Mâ-lik'ten; o da Mûsâ ibnu Ukbe'den; o da Abdullah'ın oğlu Sâlim'den tahdîs etti ki, Salim, babası Abdullah'tan şöyle derken işitmiştir: Ra-sûlullah (S), Mescid'in yanından başka bir yerde telbiye etmedi, yânî ancak Zu'I-Huleyfe Mescidi'nde telbiye etti

---

بَابُ مَا لَا يَلْبَسُ الْمُحْرِمُ مِنْ الثِّيَابِ

1543 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا يَلْبَسُ الْمُحْرِمُ مِنْ الثِّيَابِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَلْبَسُ الْقُمُصَ وَلَا الْعَمَائِمَ وَلَا السَّرَاوِيلَاتِ وَلَا الْبَرَانِسَ وَلَا الْخِفَافَ إِلَّا أَحَدٌ لَا يَجِدُ نَعْلَيْنِ فَلْيَلْبَسْ خُفَّيْنِ وَلْيَقْطَعْهُمَا أَسْفَلَ مِنْ الْكَعْبَيْنِ وَلَا تَلْبَسُوا مِنْ الثِّيَابِ شَيْئًا مَسَّهُ الزَّعْفَرَانُ أَوْ وَرْسٌ

İhrama Giren Kimsenin Giymeyeceği Elbiseler Babı.
-...Bize Mâlik, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer(R)'den haber verdi (o, şöyledemiştir): Bir kimse:
— Yâ Rasûlallah! İhrama giren kimse, elbiselerden ne giyer? diye sordu.
Rasûlullah (S) buyurdu ki:

— "Gömlekler, başlıklar, şalvarlar (yânî donlar), bornuslar, mestler giymez- Ancak iki edik bulamayan kimse mest giysin ve onları da topuklarından aşağısına kadar kessin. Siz ihrâmlılar bir de zağ-ferân yâhud vers ile boyanmış bir kumaş giymeyiniz"

بَاب الرُّكُوبِ وَالِارْتِدَافِ فِي الْحَجِّ

1544 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ يُونُسَ الْأَيْلِيِّ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ أُسَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَانَ رِدْفَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ عَرَفَةَ إِلَى الْمُزْدَلِفَةِ ثُمَّ أَرْدَفَ الْفَضْلَ مِنْ الْمُزْدَلِفَةِ إِلَى مِنًى قَالَ فَكِلَاهُمَا قَالَ لَمْ يَزَلْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُلَبِّي حَتَّى رَمَى جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ

Hacc Yolunda Bir Bineğe Binmek ve Bineğin Arka Tarafına da Bir Başkasını Bindirmek Babı

-..İbn Abbâs(R)'tan (O şöyle demiştir): Usâme, Arafat'tan Müzdelife'ye kadar Peygamber'in redifi (yânî bineğinin arka tarafına binen kişi) idi. Sonra Peygamber Müzdelife'den Minâ'ya gelinceye kadar da Abbâs'ın oğlu FadPı, kendi binitinin arkasına bindirdi. Bunların her ikisi de: Peygamber (S), Akabe cemresini taşla-yıncaya kadar telbiye etmekten ayrılmadı, demişlerdir

---

بَاب مَا يَلْبَسُ الْمُحْرِمُ مِنْ الثِّيَابِ وَالْأَرْدِيَةِ وَالْأُزُرِ وَلَبِسَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا الثِّيَابَ الْمُعَصْفَرَةَ وَهِيَ مُحْرِمَةٌ وَقَالَتْ لَا تَلَثَّمْ وَلَا تَتَبَرْقَعْ وَلَا تَلْبَسْ ثَوْبًا بِوَرْسٍ وَلَا زَعْفَرَانٍ وَقَالَ جَابِرٌ لَا أَرَى الْمُعَصْفَرَ طِيبًا وَلَمْ تَرَ عَائِشَةُ بَأْسًا بِالْحُلِيِّ وَالثَّوْبِ الْأَسْوَدِ وَالْمُوَرَّدِ وَالْخُفِّ لِلْمَرْأَةِ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ لَا بَأْسَ أَنْ يُبْدِلَ ثِيَابَهُ

İhrama Giren Kimsenin Elbiseler, Rıdalar ve İzarlar Nevinden Giyebileceği Şeyler Babı

Ve Âişe (R) ihrâmh olduğu hâlde sarı boya ile boyanmış elbiseler giymiştir Ve yine Aişe, muhatabı olan ihrâmh kadına: Ağzına yaşmak tutunma, vers (yânî alâçehrî veya Yemen zağferânı denilen bitki) ile ve zağferân ile boyanmış elbise giyme,demiştir.Câbir ibn Abdillah da: Usfurla (yânı sarı boya ile) boyanmış şeyi, kokulandırılmış görmem, demiştir. Ve Aişe, ihrâmlı kadın için zînet takmada, siyah elbisede, gül rengi boya ile boyanmış elbisede ve ayakkabı giymede bir mahzur görmemiştir.İbrâhîm en-Nahaî de: İhrâmlının, giymekte olduğu elbisesini değiştirmesinde bir mahzur yoktur, demiştir

---

1545 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي كُرَيْبٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ انْطَلَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْمَدِينَةِ بَعْدَ مَا تَرَجَّلَ وَادَّهَنَ وَلَبِسَ إِزَارَهُ وَرِدَاءَهُ هُوَ وَأَصْحَابُهُ فَلَمْ يَنْهَ عَنْ شَيْءٍ مِنْ الْأَرْدِيَةِ وَالْأُزُرِ تُلْبَسُ إِلَّا الْمُزَعْفَرَةَ الَّتِي تَرْدَعُ عَلَى الْجِلْدِ فَأَصْبَحَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ رَكِبَ رَاحِلَتَهُ حَتَّى اسْتَوَى عَلَى الْبَيْدَاءِ أَهَلَّ هُوَ وَأَصْحَابُهُ وَقَلَّدَ بَدَنَتَهُ وَذَلِكَ لِخَمْسٍ بَقِينَ مِنْ ذِي الْقَعْدَةِ فَقَدِمَ مَكَّةَ لِأَرْبَعِ لَيَالٍ خَلَوْنَ مِنْ ذِي الْحَجَّةِ فَطَافَ بِالْبَيْتِ وَسَعَى بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَلَمْ يَحِلَّ مِنْ أَجْلِ بُدْنِهِ لِأَنَّهُ قَلَّدَهَا ثُمَّ نَزَلَ بِأَعْلَى مَكَّةَ عِنْدَ الْحَجُونِ وَهُوَ مُهِلٌّ بِالْحَجِّ وَلَمْ يَقْرَبْ الْكَعْبَةَ بَعْدَ طَوَافِهِ بِهَا حَتَّى رَجَعَ مِنْ عَرَفَةَ وَأَمَرَ أَصْحَابَهُ أَنْ يَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ وَبَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ ثُمَّ يُقَصِّرُوا مِنْ رُءُوسِهِمْ ثُمَّ يَحِلُّوا وَذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ مَعَهُ بَدَنَةٌ قَلَّدَهَا وَمَنْ كَانَتْ مَعَهُ امْرَأَتُهُ فَهِيَ لَهُ حَلَالٌ وَالطِّيبُ وَالثِّيَابُ

-...Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) gerek kendisi, gerek sahâbîlerİ saçlarım taradıkları, güzel kokular süründükleri, (en güzel) izâr ve ridâlarmı giydikten sonra Medine'den (öğle ile ikindi arasında Veda Haccı için) yola çıktılar. Peygamber, giyilmesi âdet olan ridâlar ve izârlardan hiçbirşeyi giymekten kimseyi men' etmedi. Yalnız (kokusu ve rengi) vücûda bulaşacak derecede zağferânlı libâsın giyilmesini nehyetmişti. Bu büyük hacc topluluğu, gündüzün Zu'1-Huieyfe'ye vardı. (Öğle namazını orada kıldı ve Zu'l-Huleyfe'de geceledi. Sabahleyin) Peygamber devesine bindi. Beydâ

Dağı'na yükselince, Peygamber ve sahâbîleri tehlîl ve telbiye ettiler. Peygamber kurbanlık devesine kılâde (yânî gerdanlık) takdı ve kurbanlık nişânıyle nişanladı. Bu telbiye ve kılâde işleri Zu'1-ka'de'den beş gün kala (ayın yirmi beşinde) olmuştu. Nihayet Zu'1- hicce'nin dördüncü günü Peygamber Mekke'ye vardı. Beyt'i tavaf, Safa ile Mer-ve arasında sa'y etti. Kurbanlık develerine nişan taktığı için de artık o hayvanlar kurbanlık bedene olduklarından dolayı, Peygamber ihramdan çıkmadı. Tavaf ve sa'ydan sonra Peygamber hacca telbiye edici olarak Mekke'nin yüksek tarafındaki Hacûn mevkiine konakladı, Ka'be'yi tavaf ettikten sonra, artık tâ Arafat'tan dönünceye kadar Ka'be'ye bir daha yaklaşmadı. Peygamber sahâbîlerine, Beyt'i tavaf etmelerini, Safa ile Merve arasında sa'y etmelerini, sonra da saçlarını kısaltmalarını, bundan sonra da ihramdan çıkmalarını emreyledi. Peygamber'in bu emri, beraberinde kılâdelediği bir kurbanlığı bulunmayan kimseler içindi. Böyle bir kimse ihramdan çıktığında, beraberinde zevcesi varsa, artık zevcesi kendisine halâldır (yânî onunla cinsî münâsebeti halâldır). Güzel koku sürünmesi, (mu'tâd olan) elbiselerini giymesi de halâldır

---

بَابُ مَنْ بَاتَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ حَتَّى أَصْبَحَ قَالَهُ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

1546 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمَدِينَةِ أَرْبَعًا وَبِذِي الْحُلَيْفَةِ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ بَاتَ حَتَّى أَصْبَحَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ فَلَمَّا رَكِبَ رَاحِلَتَهُ وَاسْتَوَتْ بِهِ أَهَلَّ

Zu'l-Huleyfe'de Geceleyip Nihayet Sabaha Giren Kimse Babı
Bunu (yânî Zu'1-Huleyfe'de gecelemeyi) İbn Umer (R), Peygamber(S)'den olmak üzere söyledi.
-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Medîne'de (öğleyi) dört rek'at, Zu'l-Huleyfe'de (ikindiyi) iki rek'at kıldı. Sonra sabaha girinceye kadar Zu'l Huleyfe'de geceledi. Bineğine bindiği ve devesi kendisini sırtında dümdüz yaptığı zaman, yüksek sesle telbiye etti

---

1547 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى الظُّهْرَ بِالْمَدِينَةِ أَرْبَعًا وَصَلَّى الْعَصْرَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ رَكْعَتَيْنِ قَالَ وَأَحْسِبُهُ بَاتَ بِهَا حَتَّى أَصْبَحَ

-...Bize Eyyûb, Ebû Kılâbe'den; o da Enes'ten tahdîs etti. (Enes ibn Mâlik şöyle demiştir:) Peygamber (S) Medine'de öğleni dört rek'at klıdı. İkindiyi de Zu'1-Huleyfe'de iki rek'at kıldı. Ebû Kılâbe: Ben Peygamber'in Zu'1-Huleyfe'de sabaha girinceye kadar gecelediğini sanıyorum, demiştir

---

بَابُ رَفْعِ الصَّوْتِ بِالْإِهْلَالِ

1548 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمَدِينَةِ الظُّهْرَ أَرْبَعًا وَالْعَصْرَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ رَكْعَتَيْنِ وَسَمِعْتُهُمْ يَصْرُخُونَ بِهِمَا جَمِيعًا

Telbiye İle Sesi Yükseltmek Babı
-...Enes (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Medîne'de öğleni dört, ikindiyi de Zu'1- Huleyfe'de iki rek'at kıldı. Ben, Peygamber ve beraberinde Kıran haccına niyet eden kimselerin hacc ile umreyi birlikte yüksek sesle açıkça söylerlerken işittim

---

بَاب التَّلْبِيَةِ

1549 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ تَلْبِيَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ

Telbiye(nin Keyfiyeti) Babı

-...Bize Mâlik, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer(R)'den, Rasûlullah'ın telbiyesinin şöyle olduğunu haber verdi: Lebbeyke Allâhumme lebbeyk Lebbeyke lâ şerike leke lebbeyk fnne'l-hamde ve'n-nVmete leke VeH-mulke lâ şerike leke (= Yâ Allah, da'vetine tekrar tekrar icabet ettim; emrini yerine getirmeye tekrar tekrar hâzırım. Tekrar tekrar icabet ettim; Senin hiç ortağın yoktur. Sana tekrar tekrar itaate hâzırım. Şübhesiz hamd, ni'i met ve mülk Sana mahsûstur; Sana hiçbir ortak yoktur)

1550 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ عُمَارَةَ عَنْ أَبِي عَطِيَّةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ إِنِّي لَأَعْلَمُ كَيْفَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُلَبِّي لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ * تَابَعَهُ أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ وَقَالَ شُعْبَةُ أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ سَمِعْتُ خَيْثَمَةَ عَنْ أَبِي عَطِيَّةَ سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber'in nasıl telbiye eder olduğunu elbette biliyorum: Lebbeyke Allâhumme lebbeyk Lebbeyke lâ şerike leke lebbeyk İnne 'l-hamde ve 'n-ni 'mete leke.Bu hadîsi el-A'meş'ten rivayet etmekte Ebû Muâviye, Sufyân es-] Sevrî'ye mutâbaat etmiştir.Şu'be ibnu'l-Haccâc da şöyle dedi: Bize Süleyman el-A'meş haber verip şöyle dedi: Ben Hayseme'den işittim; o da Ebû Atıyye'den. O da: Ben Âişe'den işittim, demiştir

---

بَاب التَّحْمِيدِ وَالتَّسْبِيحِ وَالتَّكْبِيرِ قَبْلَ الْإِهْلَالِ عِنْدَ الرُّكُوبِ عَلَى الدَّابَّةِ

1551 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ مَعَهُ بِالْمَدِينَةِ الظُّهْرَ أَرْبَعًا وَالْعَصْرَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ بَاتَ بِهَا حَتَّى أَصْبَحَ ثُمَّ رَكِبَ حَتَّى اسْتَوَتْ بِهِ عَلَى الْبَيْدَاءِ حَمِدَ اللَّهَ وَسَبَّحَ وَكَبَّرَ ثُمَّ أَهَلَّ بِحَجٍّ وَعُمْرَةٍ وَأَهَلَّ النَّاسُ بِهِمَا فَلَمَّا قَدِمْنَا أَمَرَ النَّاسَ فَحَلُّوا حَتَّى كَانَ يَوْمُ التَّرْوِيَةِ أَهَلُّوا بِالْحَجِّ قَالَ وَنَحَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَدَنَاتٍ بِيَدِهِ قِيَامًا وَذَبَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمَدِينَةِ كَبْشَيْنِ أَمْلَحَيْنِ * قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ قَالَ بَعْضُهُمْ هَذَا عَنْ أَيُّوبَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَنَسٍ

Binek Heyvanı Üzerine Binişten Sonra Yapılan Telbiyeden Önce Tahmid,Tesbih ve Tekbir (Yapılacağı) Babı

-....Bize Eyyûb (es-Sahtıyânî), Ebû Kılâbe'den tahdîs etti ki, Enes (R) şöyle demiştir: Rasûlullah" (S) -Veda Hacci'na giderken-öğle namazını Medine'de, biz de kendisiyle beraber olduğumuz hâlde dört rek'at kıldı. İkindiyi de Zu'1-Huleyfe'de (kısaltarak) iki rek'-at kıldı. Sonra sabaha kadar orada geceledi. Sonra (sabahleyin devesine) bindi. Nihayet devesi onu Beydâ yokuşu üzerine doğrulttu. Rasûlullah, Allah'a hamdetti, tesbîh etti ve tekbîr getirdi. Sonra hacc ile umreye beraberce niyet ederek, telbiye yaptı. Beraberindeki insanlar da hacc ile umreye niyet edip, telbiye eylediler. (Ve böylece ihrama girdiler). Mekke'ye geldiğimizde Rasûlullahjinsanlara emretti. Onlar ihramdan çıktılar. Nihayet terviye (yânî Zu'1-hicce ayının sekizinci) günü olunca, insanlar hacc için ihrama girdiler. Râvî Enes: Peygamber kendi eliyle ayakta durdukları hâlde birçok kurbanlık develer kesip boğazladı. Rasûlullah Medine'de de alacalı iki koç boğazladı, dedi. Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: Bâzıları, bu Eyyûb es-Sahtıyânî'den;o da bir adamdan ki o Ebû Kılâbe'dir veya Ham-mâd ibn Seleme'dir denildi- o da Enes'tendir, dediler

---

بَابُ مَنْ أَهَلَّ حِينَ اسْتَوَتْ بِهِ رَاحِلَتُهُ

1552 – حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي صَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَهَلَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ اسْتَوَتْ بِهِ رَاحِلَتُهُ قَائِمَةً

Binek Vasıtası Kendisini Dümdüz Doğrulttuğu Zaman Telbiye Eden Kimse Babı

-... İfanu Umer (R): Peygamber (S), devesi ayağa kalkıp kendisini dümdüz doğrulttuğu zaman telbiye etti, demiştir

---

بَابُ الْإِهْلَالِ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ

1553 – وَقَالَ أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ نَافِعٍ قَالَ كَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِذَا صَلَّى بِالْغَدَاةِ بِذِي الْحُلَيْفَةِ أَمَرَ بِرَاحِلَتِهِ فَرُحِلَتْ ثُمَّ رَكِبَ فَإِذَا اسْتَوَتْ بِهِ اسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ قَائِمًا ثُمَّ يُلَبِّي حَتَّى يَبْلُغَ الْمَحْرَمَ ثُمَّ يُمْسِكُ حَتَّى إِذَا جَاءَ ذَا طُوًى بَاتَ بِهِ حَتَّى يُصْبِحَ فَإِذَا صَلَّى الْغَدَاةَ اغْتَسَلَ وَزَعَمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَلَ ذَلِكَ * تَابَعَهُ إِسْمَاعِيلُ عَنْ أَيُّوبَ فِي الْغَسْلِ

Kıble Tarafına Yönelerek Telbiye Etmek Babı

-....Bize Eyyûb es-Sahtiyânî, Nâfi'den tahdîs etti. Nâfi' şöyle demiştir: İbn Umer Zu'I-Huleyfe'de sabah namazım kıldığı zaman binek devesinin hazırlanmasını emreder, deveye semeri bağlanır, sonra da devesine biner idi. Devesi onu dümdüz yükselttiği zaman, ayakta olarak kıbleye yönelir, sonra da tâ Harem'e ulaşıncaya kadar telbiye eder idi. Harem'e girdikten sonra telbiyeyi keserdi.Nihayet Zu Tuvâ'ya geldiğinde, burada gecelerdi. Nihayet sabaha girip sabah namazını kılınca da (Mekke'ye giriş için) yıkanırdı. İbn Umer, Rasûlullah'ın da böyle yaptığını söyledi. Yıkanmak hakkındaki bu hadîsi Eyyûb'dan rivayet etmekte îsmâîl ibn Uleyye, Abdulvâris'e mu-tâbaat etmiştir

---

1554 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ أَبُو الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ نَافِعٍ قَالَ كَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِذَا أَرَادَ الْخُرُوجَ إِلَى مَكَّةَ ادَّهَنَ بِدُهْنٍ لَيْسَ لَهُ رَائِحَةٌ طَيِّبَةٌ ثُمَّ يَأْتِي مَسْجِدَ الْحُلَيْفَةِ فَيُصَلِّي ثُمَّ يَرْكَبُ وَإِذَا اسْتَوَتْ بِهِ رَاحِلَتُهُ قَائِمَةً أَحْرَمَ ثُمَّ قَالَ هَكَذَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَفْعَلُ

-....Bize Fuleyh tahdîs etti ki, Nâfi' şöyle demiştir: İbnu Umer (R) Mekke yönüne yola çıkmak istediği zaman, içinde güzel bir koku bulunmayan bir yağ ile yağlanır, sonar Zu'1-Huleyfe Mes-cidi'ne gelir, orada namaz kılar, sonra bineğine binerdi. Bineği onu ayakta olarak dümdüz doğrulttuğunda telbiye ederdi. Bundan sonra da: Ben Peygamber(S)'i işte böyle yapar gördüm, der idi

---

بَابُ التَّلْبِيَةِ إِذَا انْحَدَرَ فِي الْوَادِي

1555 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنِ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ كُنَّا عِنْدَ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَذَكَرُوا الدَّجَّالَ أَنَّهُ قَالَ مَكْتُوبٌ بَيْنَ عَيْنَيْهِ كَافِرٌ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَمْ أَسْمَعْهُ وَلَكِنَّهُ قَالَ أَمَّا مُوسَى كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ إِذْ انْحَدَرَ فِي الْوَادِي يُلَبِّي

İhramlının, Vadinin İçine İndiğinde Telbiye Etmesi Babı

-...Mucâhid ibn Cebr şöyle demiştir: Bizler ibn Abbâs'ın yanında idik. Oradakiler Deccâl'ı konuşup, Peygamber'in: "Onun iki gözü arasında kâfir yazılmıştır" buyurduğunu zikrettiler. Bunun üzerine İbn Abbâs: Ben Peygamber'den bunu işitmedim. Velâkin Peygamber: "Musa'ya gelince; ben onu (Ezrak) vadisinin içinde aşağıya inerken telbiye eder hâlde görüyor gibiyim" buyurdu, dedi

---

بَابٌ كَيْفَ تُهِلُّ الْحَائِضُ وَالنُّفَسَاءُ أَهَلَّ تَكَلَّمَ بِهِ وَاسْتَهْلَلْنَا وَأَهْلَلْنَا الْهِلَالَ كُلُّهُ مِنْ الظُّهُورِ وَاسْتَهَلَّ الْمَطَرُ خَرَجَ مِنْ السَّحَابِ {وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ} وَهُوَ مِنْ اسْتِهْلَالِ الصَّبِيِّ

Hayızlı ve Nifaslı Kadınlar Nasıl İhrama Girerler?
Kalbindekini yüksek sesle söylediği zaman "Ehelle" denilir. "İstehlelnâ" ve "Ehleinâ'lhilâle","Hilâlin meydana çıktığını gördük" demektir. Bunların hepsi "meydana çıkma" ma'nâsındadır. "İstehelle'l-mataru (= Yağmur buluttan çıktı)" ta'bîri de bu ma'nâdadır. "Ve mâ uhille li gayrıllâh (Üzerine Allah'tan başkasının ismi söylenip kesilen hayvanlar..)" (el-Bakara: [74]; el-Mâide: 3; el-En'âm: 144; en-Nahl: 115) kelâmı da, çocuğun doğarken sesini feryâdla yükseltmesi ma'nâsındadır

1556 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ فَأَهْلَلْنَا بِعُمْرَةٍ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَ مَعَهُ هَدْيٌ فَلْيُهِلَّ بِالْحَجِّ مَعَ الْعُمْرَةِ ثُمَّ لَا يَحِلَّ حَتَّى يَحِلَّ مِنْهُمَا جَمِيعًا فَقَدِمْتُ مَكَّةَ وَأَنَا حَائِضٌ وَلَمْ أَطُفْ بِالْبَيْتِ وَلَا بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ فَشَكَوْتُ ذَلِكَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ انْقُضِي رَأْسَكِ وَامْتَشِطِي وَأَهِلِّي بِالْحَجِّ وَدَعِي الْعُمْرَةَ فَفَعَلْتُ فَلَمَّا قَضَيْنَا الْحَجَّ أَرْسَلَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ إِلَى التَّنْعِيمِ فَاعْتَمَرْتُ فَقَالَ هَذِهِ مَكَانَ عُمْرَتِكِ قَالَتْ فَطَافَ الَّذِينَ كَانُوا أَهَلُّوا بِالْعُمْرَةِ بِالْبَيْتِ وَبَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ ثُمَّ حَلُّوا ثُمَّ طَافُوا طَوَافًا وَاحِدًا بَعْدَ أَنْ رَجَعُوا مِنْ مِنًى وَأَمَّا الَّذِينَ جَمَعُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ فَإِنَّمَا طَافُوا طَوَافًا وَاحِدًا

-...Peygamber'in zevcesi Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber'in beraberinde Veda Haccı için yola çıktık. Ve umre niyetiyle telbiye ettik. Sonra Peygamber: "Beraberinde hedy, yâni kurbanlık hayvanı bulunan, umre ile birlikte hacca niyet edip telbiye eylesin, sonra da umre ile haccdan birlikte ihramdan çıkıncaya kadar da, ihramdan çıkmasın!" buyurdu. Ben hayızlı olarak Mekke'ye geldim. Beyt'i tavaf etmedim; Safa ile Merve arasında sa'y etmedim. Bu durumumu Peygamber'e şikâyet tarzında arzettim. Peygamber (S) bana: "Başının saç örgülerini çöz, saçlarım tara, umreyi terk et ve yalnız hacca niyetle telbiye et!" buyurdu. Ben de böyle yaptım. Hacc fiillerini yerine getirip tamamladığımız zaman, Peygamber beni erkek kardeşim Abdurrahmân ibn Ebî Bekr'in beraberinde olarak, Ten'îm mevkiine gönderdi de, ben oradan umre yaptım. Peygamber: "İşte bu, senin umrenin yeridir" buyurdu.Âişe dedi ki: Umre niyetiyle telbiye etmiş olanlar Beyt'i tavaf ve Safa ile Merve arasını sa'y ettikten sonra ihramdan çıktılar. Sonra Minâ'dan dönmelerinin akabinde diğer bir tavaf daha yaptılar. Amma hacc ve umreyi cem' edenlere gelince, onlar ancak bir tavaf yaptılar

---

بَابُ مَنْ أَهَلَّ فِي زَمَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَإِهْلَالِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَهُ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

1557 – حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ عَطَاءٌ قَالَ جَابِرٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنْ يُقِيمَ عَلَى إِحْرَامِهِ وَذَكَرَ قَوْلَ سُرَاقَةَ

Peygamber(S)in Zamanında Peygamberin İhrama Girmesi Gibi İhrama Girip Telbiye Eden Kimse Babı

Bu başlıkta zikredilen şekli, İbn Umer (R), Peygamber'den olmak üzere söyledi

-...Bize el-Mekkî ibnu İbrâhîm, İbn Cureyc'den tahdîs etti ki, o şöyle demiştir: Atâ şöyle dedi: Câbir (R) şöyle dedi: Peygamber (S) Alî ibn Ebî Tâlib'e (Yemen'den, beraberinde kurbanlık olduğu hâlde Mekke'ye geldiği zaman) girmiş bulunduğu ihramı üzerinde kalmasını emretti. Atâ yâhud Mekkî dedi ki: Câbir bu hadîsinde Surâ-ka'nın sözünü de zikretmişti

---

1558 - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْخَلَّالُ الْهُذَلِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا سَلِيمُ بْنُ حَيَّانَ قَالَ سَمِعْتُ مَرْوَانَ الْأَصْفَرَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْيَمَنِ فَقَالَ بِمَا أَهْلَلْتَ قَالَ بِمَا أَهَلَّ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَوْلَا أَنَّ مَعِي الْهَدْيَ لَأَحْلَلْتُ وَزَادَ مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَا أَهْلَلْتَ يَا عَلِيُّ قَالَ بِمَا أَهَلَّ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَأَهْدِ وَامْكُثْ حَرَامًا كَمَا أَنْتَ

-...Bize Suleymibnu Hayyân tahdîs edip şöyle dedi: Ben Mervân el-Asfar'dan işittim ki, Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Alî, Yemen'den (Mekke'ye) Peygamber'in yanına geldi. Peygamber, Alî'ye: "Ne niyetle ihrama girip telbiye ettin?" diye sordu. Alî: Peygamber'in ihrama girdiği gibi ihrâmlanıp telbiye ettim, dedi. Peygamber: "Benim yanımda hedy (yânî kurbanlık) olmayaydı (Mekke'ye varınca ziyaret tavafı ve sa'yden sonra tıraş olup) ihramdan çıkardım" buyurdu. Ve Muhammed ibnu Bekr İbnu Cureyc'den şunu ziyâde etti: Enes dedi ki: Peygamber (S), Alî'ye: "Yâ Alî! Sen ne niyetiyle ihrama girip telbiye ettin?" diye sordu. Alî: Peygamber'in ihram ve telbiye ettiği gibi, dedi. Peygamber: "Öyleyse sen Beyt'e kurbanlık hediye et ve şu hâlinde olduğun gibi ihrâmlı olarak kal" buyurdu.

1559 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ قَيْسِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى قَوْمٍ بِالْيَمَنِ فَجِئْتُ وَهُوَ بِالْبَطْحَاءِ فَقَالَ بِمَا أَهْلَلْتَ قُلْتُ أَهْلَلْتُ كَإِهْلَالِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ هَلْ مَعَكَ مِنْ هَدْيٍ قُلْتُ لَا فَأَمَرَنِي فَطُفْتُ بِالْبَيْتِ وَبِالصَّفَا وَالْمَرْوَةِ ثُمَّ أَمَرَنِي فَأَحْلَلْتُ فَأَتَيْتُ امْرَأَةً مِنْ قَوْمِي فَمَشَطَتْنِي أَوْ غَسَلَتْ رَأْسِي فَقَدِمَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ إِنْ نَأْخُذْ بِكِتَابِ اللَّهِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُنَا بِالتَّمَامِ قَالَ اللَّهُ {وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ } وَإِنْ نَأْخُذْ بِسُنَّةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنَّهُ لَمْ يَحِلَّ حَتَّى نَحَرَ الْهَدْيَ

-..ize Muhammed ibnu Yûsuf tahdîs edip şöyle dedi: Bize Suf-yân es-Sevrî, Kays ibn Müslim'den; o da Târik ibn Şihâb'dan tahdîs etti ki, Ebû Mûsâ (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) -Veda Haccı'n-dan evvel-beni Yemen'deki bir kavme vazife ile göndermişti. Yemen'den dönüşümde Peygamber'e Bathâ'da ihrâmlı olarak kavuştum. Peygamber bana:
— "Ne niyetiyle ihrâmlandın?" diye sordu. Ben de:
— Peygamber'in ihrama girişi gibi ihrâmlanıp telbiye ettim, dedim.Peygamber yine:
— "Beraberinde herhangi bir hedy var mı?" dedi. Ben:
— Hayır, yoktur, dedim.
Bunun üzerine bana tavaf ve sa'y etmemi emretti. Ben de Beyt'i tavaf, Safa ile Merve arasını da sa'y ettim. Sonra Peygamber ihramdan çıkmamı emretti.Ben de ihramdan çıktım. Akabinde kavmimden bir kadının yanına geldim. O kadın başımı taradı yâhud başımı yıkadı. Umer (Halifeliği zamanındaki bir hacc mevisiminde Mekke'ye) geldi ve şöyle dedi: Allah'ın Kitâbı'm alırsak, o bize (başlama akabinde umre ile haccı) tamamlamamızı emrediyor.Yüce Allah: "Haca da, umreyi de Allah için tam yapın.." (el Bakara: 196) buyurdu. Eğer Peygamber'in sünnetini alırsak,o da kurbânı kesinceye kadar ihrama dan çıkmamıştır

---

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُومَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ} {يَسْأَلُونَكَ عَنْ الْأَهِلَّةِ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ} وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَشْهُرُ الْحَجِّ شَوَّالٌ وَذُو الْقَعْدَةِ وَعَشْرٌ مِنْ ذِي الْحَجَّةِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا مِنْ السُّنَّةِ أَنْ لَا يُحْرِمَ بِالْحَجِّ إِلَّا فِي أَشْهُرِ الْحَجِّ وَكَرِهَ عُثْمَانُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنْ يُحْرِمَ مِنْ خُرَاسَانَ أَوْ كَرْمَانَ

Yüce Allah'ın Şu Kavilleri Babı:
"Hacc (ayları) bilinen aylardır. İşte kim onlarda haccı (kendine) farz ederse, artık haceda kadına yaklaşmak (veya kötü söz söylemek), günâh yapmak, kavga etmek yoktur.. (el-Bakara: 197)"Sana yeni doğan aylan sorarlar. De ki: Onlar, insanların fâidesi için, bir de hacc için vakit Ölçüleridir..." (el-Bakara: 189) Ve İbn Umer (R): Hacc ayları Şevval, Zu'1-ka'de ve Zu'1-hicce'nin on günüdür, demiştir. İbn Abbâs (R) da: Hacc için hacc aylarının dışında ihrama girmemek sünnettendir,demiştir. Usmân ibn Affân (R) da; Horasan'dan yâhud Kirmân'dan ihrama girmeyi kerîh Görmüştür

---

1560 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرٍ الْحَنَفِيُّ حَدَّثَنَا أَفْلَحُ بْنُ حُمَيْدٍ سَمِعْتُ الْقَاسِمَ بْنَ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَشْهُرِ الْحَجِّ وَلَيَالِي الْحَجِّ وَحُرُمِ الْحَجِّ فَنَزَلْنَا بِسَرِفَ قَالَتْ فَخَرَجَ إِلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ مَنْ لَمْ يَكُنْ مِنْكُمْ مَعَهُ هَدْيٌ فَأَحَبَّ أَنْ يَجْعَلَهَا عُمْرَةً فَلْيَفْعَلْ وَمَنْ كَانَ مَعَهُ الْهَدْيُ فَلَا قَالَتْ فَالْآخِذُ بِهَا وَالتَّارِكُ لَهَا مِنْ أَصْحَابِهِ قَالَتْ فَأَمَّا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرِجَالٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَكَانُوا أَهْلَ قُوَّةٍ وَكَانَ مَعَهُمْ الْهَدْيُ فَلَمْ يَقْدِرُوا عَلَى الْعُمْرَةِ قَالَتْ فَدَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أَبْكِي فَقَالَ مَا يُبْكِيكِ يَا هَنْتَاهُ قُلْتُ سَمِعْتُ قَوْلَكَ لِأَصْحَابِكَ فَمُنِعْتُ الْعُمْرَةَ قَالَ وَمَا شَأْنُكِ قُلْتُ لَا أُصَلِّي قَالَ فَلَا يَضِيرُكِ إِنَّمَا أَنْتِ امْرَأَةٌ مِنْ بَنَاتِ آدَمَ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْكِ مَا كَتَبَ عَلَيْهِنَّ فَكُونِي فِي حَجَّتِكِ فَعَسَى اللَّهُ أَنْ يَرْزُقَكِيهَا قَالَتْ فَخَرَجْنَا فِي حَجَّتِهِ حَتَّى قَدِمْنَا مِنًى فَطَهَرْتُ ثُمَّ خَرَجْتُ مِنْ مِنًى فَأَفَضْتُ بِالْبَيْتِ قَالَتْ ثُمَّ خَرَجَتْ مَعَهُ فِي النَّفْرِ الْآخِرِ حَتَّى نَزَلَ الْمُحَصَّبَ وَنَزَلْنَا مَعَهُ فَدَعَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي بَكْرٍ فَقَالَ اخْرُجْ بِأُخْتِكَ مِنْ الْحَرَمِ فَلْتُهِلَّ بِعُمْرَةٍ ثُمَّ افْرُغَا ثُمَّ ائْتِيَا هَا هُنَا فَإِنِّي أَنْظُرُكُمَا حَتَّى تَأْتِيَانِي قَالَتْ فَخَرَجْنَا حَتَّى إِذَا فَرَغْتُ وَفَرَغْتُ مِنْ الطَّوَافِ ثُمَّ جِئْتُهُ بِسَحَرَ فَقَالَ هَلْ فَرَغْتُمْ فَقُلْتُ نَعَمْ فَآذَنَ بِالرَّحِيلِ فِي أَصْحَابِهِ فَارْتَحَلَ النَّاسُ فَمَرَّ مُتَوَجِّهًا إِلَى الْمَدِينَةِ * ضَيْرِ مِنْ ضَارَ يَضِيرُ ضَيْرًا وَيُقَالُ ضَارَ يَضُورُ ضَوْرًا وَضَرَّ يَضُرُّ ضَرًّا

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Biz Rasûlullah'ın beraberinde, hacc aylarında, hacc gecelerinde ve hacc hâllerinde (Medine'den) çıktık. Nihayet (Mekke'nin hududu olan) Şerif mevkiine indik.Âişe dedi ki: Rasûlullah, sahâbîlerine doğru çıktı da:
— "Sizden her kimin beraberinde hedyi (kurbânı) yoksa ve hac-cini umreye çevirmek isterse, o (haccmı feshedip) umre yapsın! Beraberinde hedyi bulunan da haccını umreye çevirmesin" buyurdu. Âişe dedi ki: Peygamber'in bu Öğretmesinden sonra, sahâbîlerinden umreyi alanlar da oldu, terkedenler de bulundu. Yine Âişe dedi ki: Fakat Rasûlullah ile sahâbîlerinden bir takım kimselerin -ki bunlar kuvvet sahibi kişilerdi- kurbanlıkları beraberlerinde idi. Bunlar (hacci feshedip) umre yapmaya muktedir değillerdi. Âişe dedi ki: Rasûlullah bu emri verdikten sonra (çadıra) benim yanıma girdi. Ben ise ağlıyordum. Rasûlullah:
— "Ey kadın! Seni ne ağlatıyor ki?" dedi Ben de:
— Senin sahâbîlerine söylediğin sözünü işittim. Demek ki ben umreden (tavaf ve sa'y edemiyerek) men' olundum, dedim. Rasûlullah:
— "Senin hâlin nedir ki?" dedi. Ben:
— Namaz kılamıyorum, dedim. Rasûlullah:
— "Bu sana zarar vermez. Sen de ancak Âdem kızlarından bir kadınsın. Allah, bütün Âdem kızları üzerine yazdığı şeyi senin üzerine de yazmıştır. Böyle olunca sen hacca niyetinde sabit ol. Allah sana umreyi de nasîb eder" buyurdu.Âişe dedi ki: Rasûlullah'ın bu (Veda) haccında Arafat'a çıktık.Nihayet Minâ'ya geldik. Ben de artık temiz olmuştum.Sonra Minâ'-dan çıktım. (Ve Mekke'ye gelip) Beyt'e ifâda tavafı yaptım. Âişe devam edip dedi ki: Sonra Minâ'dan sonuncu dönüşte, Rasûlullah'ın beraberinde yola çıktım.

Rasûlullah Muhassab mevkiine gelip, konakladı. Biz de O'nunla beraber orada konakladık. Rasûlullah, kardeşim Abdurrahmân ibn Ebî Bekr'i çağırdı ve:
— "Kızkardeşini haremden çıkar, (hıll ile harem hududunda) umre niyetiyle ihram ve telbiye yaptır. (Tavaf ve sa'y ettikten) sonra ihramdan çıkınız, sonra buraya geliniz. Ben burada ikiniz benim yanıma gelinceye kadar sizleri gözlüyorum" buyurdu. Âişe devamla şöyle dedi: Kardeşimle birlikte çıktık. Nihayet (Ten'îm'de) ihrâmlandiktan; tavaf ve sa'yi de yaptıktan sonra, seher vaktinde Rasûlullah'ın yanına geldim. Rasûlullah:
— "Umreyi bitirdiniz mi?" dedi. Ben de:
— Evet bitirdik, dedim.Bunun üzerine Rasûlullah, sahâbîlerine (Medîne'ye doğru) hareketi i'lân etti. İnsanlar hareket ettiler. Rasûlullah da Medîne'ye yö-nelici olarak yürüdü. Buhârî dedi ki: Hadîsteki "Dayra", "Dara yadîru dayran" fii-indendir. Bu fiilde "Dara yadûru davran" dahî denilir. Ve (ma'nâ-si) "Darra yadurru darran"dır

---

بَابُ التَّمَتُّعِ وَالْإِقْرَانِ وَالْإِفْرَادِ بِالْحَجِّ وَفَسْخِ الْحَجِّ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ مَعَهُ هَدْيٌ

1561 – حَدَّثَنَاعُثْمَانُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا نُرَى إِلَّا أَنَّهُ الْحَجُّ فَلَمَّا قَدِمْنَا تَطَوَّفْنَا بِالْبَيْتِ فَأَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ لَمْ يَكُنْ سَاقَ الْهَدْيَ أَنْ يَحِلَّ فَحَلَّ مَنْ لَمْ يَكُنْ سَاقَ الْهَدْيَ وَنِسَاؤُهُ لَمْ يَسُقْنَ فَأَحْلَلْنَ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَحِضْتُ فَلَمْ أَطُفْ بِالْبَيْتِ فَلَمَّا كَانَتْ لَيْلَةُ الْحَصْبَةِ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ يَرْجِعُ النَّاسُ بِعُمْرَةٍ وَحَجَّةٍ وَأَرْجِعُ أَنَا بِحَجَّةٍ قَالَ وَمَا طُفْتِ لَيَالِيَ قَدِمْنَا مَكَّةَ قُلْتُ لَا قَالَ فَاذْهَبِي مَعَ أَخِيكِ إِلَى التَّنْعِيمِ فَأَهِلِّي بِعُمْرَةٍ ثُمَّ مَوْعِدُكِ كَذَا وَكَذَا قَالَتْ صَفِيَّةُ مَا أُرَانِي إِلَّا حَابِسَتَهُمْ قَالَ عَقْرَى حَلْقَى أَوَ مَا طُفْتِ يَوْمَ النَّحْرِ قَالَتْ قُلْتُ بَلَى قَالَ لَا بَأْسَ انْفِرِي قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَلَقِيَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُصْعِدٌ مِنْ مَكَّةَ وَأَنَا مُنْهَبِطَةٌ عَلَيْهَا أَوْ أَنَا مُصْعِدَةٌ وَهُوَ مُنْهَبِطٌ مِنْهَا

Temettü', Ikran, İfrad Hacclarının Beyanı İle Beraberinde Hedy (Kurban) Bulunmayan Kimseler İçin Haccın Feshedilmesi (ve Umreye Çevrilmesinin Cevazı) Babı
-...Aışe (R) şöyle demiştir: Biz Peygamber'in beraberinde haccdan başka bir niyetimiz olduğunu bilmeksizin (Medîne'den) çıktık . Mekke'ye varıp (umre için) Beyt'I tavaf (ve Safa- Merve'-yi sa'y) ettiğimiz zaman Peygamber (S), hedy sevk etmeyenlerin ihramdan çıkmalarını emretti. Bu emir üzerine hedy sevk etmeyenler ihramdan çıktılar. Peygamber'in kadınları da hedy sevk etmemişlerdi. Onlar da ihramlarından çıktılar. Âişe devamla dedi ki: Yalnız ben (Şerifte) hayz oldum da Beyt'i tavaf edemedim. Hacıların teşrik günlerinden sonra konaklayageldikleri Hasbe (yânî Muhassab) gecesi olunca, ben Âişe:
— Yâ Rasûlallah! İnsanlar bir hacc ve bir umre ile dönüyorlar, ben ise yalnız bir hacc ile dönüyorum, dedi.Rasülullah:
— "Mekke'ye geldiğimiz gecelerde sen tavaf etmedin mi?" diye, sordu.Âişe:
— Hayır; etmedim, diye cevâb verdi. Rasülullah:
— "Öyleyse kardeşinle Ten'îm'e git, oradan umre ihramına girip telbiye et. Sonra tavaf ve sa 'y edip, buluşma yerimiz olan bu yere geliniz" buyurdu. (Mü'minlerin annesi) Safiyye (R) şöyle dedi: Ben de âdetimi görmüş olduğumdan, kendimi muhakkak insanları yollarından ahkoyucu sanıyordum. Rasülullah:
— "Ey yaralayıalığı ve kökünden sökücülüğü halkın hareketim durduran kadın! Sen nahr gününden ifâda tavafını yapmadın mı?" dedi.Safiyye devamla dedi ki: Ben de:
— Evet, yaptım, diye cevâb verdim. Bunun üzerine Rasülullah:
— "Be's yoktur (veda tavafı hayızlıdan düşmüştür), haydi yollan!" buyurdu.
Âişe dedi ki: Umreden dönüşümde Peygamber bana; ben Mekke'ye inmekte, kendisi de Mekke'den yukarı çıkmakta iken; yâhud da ben çıkmakta, kendisi de aşağı inmekte iken kavuştu.

1562 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الْأَسْوَدِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ نَوْفَلٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ فَمِنَّا مَنْ أَهَلَّ بِعُمْرَةٍ وَمِنَّا مَنْ أَهَلَّ بِحَجَّةٍ وَعُمْرَةٍ وَمِنَّا مَنْ أَهَلَّ بِالْحَجِّ وَأَهَلَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحَجِّ فَأَمَّا مَنْ أَهَلَّ بِالْحَجِّ أَوْ جَمَعَ الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لَمْ يَحِلُّوا حَتَّى كَانَ يَوْمُ النَّحْرِ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Bizler Veda Haccı yılında Rasûlullah'ın beraberinde hacca çıktık. Bizden kimimiz umre niyetiyle ihrâmlanıp telbiye etti. Kimimiz hacca ve umreye birlikte niyetle ih-râmlanıp telbiye etti. Kimimiz de yalnız hacc niyetiyle ihrama girip telbiye etti. Rasûlullah da hacca niyetle ihrâmlanıp telbiye etti. Yalnız hacc niyetiyle ihrama girip telbiye edenler, yâhud hacc ile umreye niyetle cem' eden hacılara gelince, onlar kurbân bayramının ilk günü oluncaya kadar ihramdan çıkmadılar

---

1563 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ عَنْ مَرْوَانَ بْنِ الْحَكَمِ قَالَ شَهِدْتُ عُثْمَانَ وَعَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَعُثْمَانُ يَنْهَى عَنْ الْمُتْعَةِ وَأَنْ يُجْمَعَ بَيْنَهُمَا فَلَمَّا رَأَى عَلِيٌّ أَهَلَّ بِهِمَا لَبَّيْكَ بِعُمْرَةٍ وَحَجَّةٍ قَالَ مَا كُنْتُ لِأَدَعَ سُنَّةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِقَوْلِ أَحَدٍ

-...Mervân ibnu'I-Hakem şöyle demiştir: Ben Usmân ve Alî'ye (hacc sırasında) şâhid oldum. Usmân halkı temettü' haccın-dan ve hacc ile umreyi cem' etmekten (tenzîhen) nehyediyordu. Alî bu nehyi görünce, her ikisine birden niyet ederek Lebbeyke bi-umretin ve haccetin diye yüksek sesle telbiye edip ihrâmlandı. Ve: Ben Peygamber(S)'in sünnetini kimsenin sözünden dolayı terk edici değilim, dedi

---

1564 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانُوا يَرَوْنَ أَنَّ الْعُمْرَةَ فِي أَشْهُرِ الْحَجِّ مِنْ أَفْجَرِ الْفُجُورِ فِي الْأَرْضِ وَيَجْعَلُونَ الْمُحَرَّمَ صَفَرًا وَيَقُولُونَ إِذَا بَرَا الدَّبَرْ وَعَفَا الْأَثَرْ وَانْسَلَخَ صَفَرْ حَلَّتْ الْعُمْرَةُ لِمَنْ اعْتَمَرْ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ صَبِيحَةَ رَابِعَةٍ مُهِلِّينَ بِالْحَجِّ فَأَمَرَهُمْ أَنْ يَجْعَلُوهَا عُمْرَةً فَتَعَاظَمَ ذَلِكَ عِنْدَهُمْ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الْحِلِّ قَالَ حِلٌّ كُلُّهُ

-...Abdullah ibnu Abbâs (R) şöyle demiştir: Câhiliye Arabları hacc aylarında umre etmeyi, yeryüzünde işlenen günâhların en büyüğü nev'indendir diye i'tikaad ederlerdi. Ve bunlar Muharrem ayındaki harâmhğı da safer ayına naklederlerdi de: Devenin arkasındaki yara iyi olur, ayak izleri silinir gider, safer ayı da çıkarsa artık umre yapmak işte o zaman umreciye halâl olur derlerdi. Peygamber (S) sahâbîleri ile beraber (zu'1-hicce'nin) dördüncü gecesi sabahında hacc niyetiyle telbiye ediciler olarak (Mekke'ye) geldiler. Peygamber sahâbîlerine, hacclarmı umreye çevirmelerini ve (tavaf, sa'y, tıraşla) ihramdan çıkmalarını emreyledi. (Hacc aylarında umre yapmayı büyük günâh gördükleri için) hacc aylarında umre ile emredilmesi, kendilerine ağır geldi ve:
— Yâ Rasûlallah! Bu hangi hılldır; nasıl umredir (İHrâmın haram kıldığı şeyleri bu da halâl kılar mı)? diye sordular. Rasûlullah:
— "(Hacc aylarındaki) bu emrenin yerine getirilmesi de bunların hepsini halâl kılar" buyurdu

---

1565 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَيْسِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَهُ بِالْحِلِّ

-....Ebû Mûsâ (R): Ben (Yemen'den) Peygamber'in huzuruna geldim. Peygamber (S), ben Ebû Musa'ya (umreyi yerine getirdikten sonra) ihramdan çıkmayı emreyledi, demiştir

---

1566 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ * وحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ حَفْصَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهَا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا شَأْنُ النَّاسِ حَلُّوا بِعُمْرَةٍ وَلَمْ تَحْلِلْ أَنْتَ مِنْ عُمْرَتِكَ قَالَ إِنِّي لَبَّدْتُ رَأْسِي وَقَلَّدْتُ هَدْيِي فَلَا أَحِلُّ حَتَّى أَنْحَرَ

- Bize İsmâîl tahdîs edip şöyle dedi: Bana Mâlik tahdîs etti. H ve yine bize Abdullah ibn Yûsuf tahdîs edip şöyle dedi: Bize Mâlik, Nâfi'den; o da Ibn Umer'den tahdîs etti ki, Peygamber'in zevcesi Hafsa (R):
— Yâ Rasûlallah! İnsanların hâli nedir ki, umre ile ihramdan çıktılar; hâlbuki sen umrenden çıkmadın? diye sormuş. Rasûlullah (S):
— "Ben başımın saçlarını yapışkan bir madde ile telbîd edip topladım, kurbânımı da (Ka'be nâmına) kılâdeledim. Artık ben kurbânımı kesmedikçe ihramdan çıkamam" buyurmuştur

---

1567 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنَا أَبُو جَمْرَةَ نَصْرُ بْنُ عِمْرَانَ الضُّبَعِيُّ قَالَ تَمَتَّعْتُ فَنَهَانِي نَاسٌ فَسَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَأَمَرَنِي فَرَأَيْتُ فِي الْمَنَامِ كَأَنَّ رَجُلًا يَقُولُ لِي حَجٌّ مَبْرُورٌ وَعُمْرَةٌ مُتَقَبَّلَةٌ فَأَخْبَرْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ فَقَالَ سُنَّةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِي أَقِمْ عِنْدِي فَأَجْعَلَ لَكَ سَهْمًا مِنْ مَالِي قَالَ شُعْبَةُ فَقُلْتُ لِمَ فَقَالَ لِلرُّؤْيَا الَّتِي رَأَيْتُ

-...Bize Ebû Cemre Nasr ibnu İmrân ed-Dubaiyyu haber verip şöyle dedi: Ben temettü haccı yapmak istedim de insanlar beni temettu'dan nehyetti.Ben de bunu İbn Abbâs'a sordum. O da bana temettü' üzerinde devam etmemi emretti. Müteakiben ben ru'yâm-da, bir adamın bana: Temettü', mebrûr bir hacc ve kabul edilmiş bir umredir, demekte olduğunu gördüm. Ben bu ru'yâmı İbn Abbâs'a haber verdim. İbn Abbâs bana: Temettü', Peygamber'in sünnetidir, dedi ve tekrar bana: Yanımda otur da sana kendi malımdan bir pay ayırayım diye ilâve etti. Şu'be dedi ki: Ben Ebû Cemre'ye: İbn Ab-bâs'ın sana pay vermesinin sebebi nedir? diye sordum. Ebû Cemre: İbn Abbâs'ın sana. Pay vermesinin sebebi nedir? diye sordum. Ebû Cemre: Görmüş olduğum o ru'yâdan dolayı, dedi

---

1568 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا أَبُو شِهَابٍ قَالَ قَدِمْتُ مُتَمَتِّعًا مَكَّةَ بِعُمْرَةٍ فَدَخَلْنَا قَبْلَ التَّرْوِيَةِ بِثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فَقَالَ لِي أُنَاسٌ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ تَصِيرُ الْآنَ حَجَّتُكَ مَكِّيَّةً فَدَخَلْتُ عَلَى عَطَاءٍ أَسْتَفْتِيهِ فَقَالَ حَدَّثَنِي جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ حَجَّ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ سَاقَ الْبُدْنَ مَعَهُ وَقَدْ أَهَلُّوا بِالْحَجِّ مُفْرَدًا فَقَالَ لَهُمْ أَحِلُّوا مِنْ إِحْرَامِكُمْ بِطَوَافِ الْبَيْتِ وَبَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَقَصِّرُوا ثُمَّ أَقِيمُوا حَلَالًا حَتَّى إِذَا كَانَ يَوْمُ التَّرْوِيَةِ فَأَهِلُّوا بِالْحَجِّ وَاجْعَلُوا الَّتِي قَدِمْتُمْ بِهَا مُتْعَةً فَقَالُوا كَيْفَ نَجْعَلُهَا مُتْعَةً وَقَدْ سَمَّيْنَا الْحَجَّ فَقَالَ افْعَلُوا مَا أَمَرْتُكُمْ فَلَوْلَا أَنِّي سُقْتُ الْهَدْيَ لَفَعَلْتُ مِثْلَ الَّذِي أَمَرْتُكُمْ وَلَكِنْ لَا يَحِلُّ مِنِّي حَرَامٌ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ فَفَعَلُوا

-...BizeEbû ŞihâbMûsâibnNâfi' tahdîs edip şöyle dedi:Bir defasında Mekke'ye mutemetti' hacısı olarak umre niyetiyle geldim. Terviyeden üç gün evvel Mekke'ye girdik. Mekke ahâlîsinden bâzı insanlar bana:
— Şimdi senin haccın Mekkeliler'in (az meşakkatli ve az sevâb-lı) haccma dönmektedir, dediler.Ben de hemen Atâ ibn Ebî Rebâh'ın yanına gittim ve kendisinden fetva istiyordum. Atâ şöyle dedi:
— Bana Câbir ibn Abdillah (R) şöyle tahdîs etti: Kendisi, Pe-yamber (S) Mekke'ye kurbanlık develer gönderdiği hacc günü, Peygamber ile beraber hacc etmiştir. Sahâbîler o günü mufred hacc niyetiyle ihrama girip telbiye etmişlerdi. Peygamber onlara:
— "Haccınızı umreye çeviriniz: Bey t'i tavaf, Safa ileMerve arasını sa'y etmek ve saçlarınızı kısaltmak suretiyle ihramlarınızdan çıkınız. Sonra ihrâmsız olarak Mekke'de ikaamet ediniz. Tâ terviye (yânî Zu'1-

hicce'nin sekizinci) günü olduğu zaman hacc niyetiyle ihrama girip, telbiye ediniz. Ve evvelki ihrâmlanmış olduğunuz mufred haccınızı (böylece) temettü' haccı yapınız" buyurdu.Sahâbîler:
— Yâ RasûlaÎlah! Biz ilk ihrama girişimizde hacc diye isimlendirdiğimiz hâlde, o haccımızı nasıl mut'a' (yânî umre) yaparız? dediler. Peygamber:
— "Siz benim emrettiğim şeyi yapınız! Eğer ben de kurbân sevk etmemiş olaydım, muhakkak size emrettiğim gibi yapardım. Lâkin şimdi kurbânım varacağı yere ulaşıncaya (yânî Minâ'da kesilinceye) kadar, ihrâmlıya haram olan şeylerden hiçbirisi bana halâl olmaz" buyurdu. Bunun üzerine sahâbîler de Peygamberin emrettiği gibi yaptılar

---

1569 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَعْوَرُ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ قَالَ اخْتَلَفَ عَلِيٌّ وَعُثْمَانُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَهُمَا بِعُسْفَانَ فِي الْمُتْعَةِ فَقَالَ عَلِيٌّ مَا تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَنْهَى عَنْ أَمْرٍ فَعَلَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ عَلِيٌّ أَهَلَّ بِهِمَا جَمِيعًا

-... Saîd ibnu'l-Müseyyeb şöyle demiştir: Alî ibn Ebî Tâlib ile Usmân ibn Affân (R) Usfân mevkiinde bulunurlarken, mut'a (yânî temettü') hakkında ihtilâf ettiler. Alî, Usmân'a: Sen, başka değil; ancak Peygamber'in yapmış olduğu bir işten nehyetmek istiyorsun, dedi. İbnu'l-Müseyyeb dedi ki: Alî, Usmân'ın bu nehyini görünce, umre ile haccı birlikte niyetle ihram edip, telbiye etti"

بَابُ مَنْ لَبَّى بِالْحَجِّ وَسَمَّاهُ

1570 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ قَالَ سَمِعْتُ مُجَاهِدًا يَقُولُ حَدَّثَنَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَدِمْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ نَقُولُ لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ بِالْحَجِّ فَأَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَعَلْنَاهَا عُمْرَةً

Hacc Niyetiyle İhrama Girip Telbiye Eden ve Haccın Nevini İsimlendirip Ta'yin Eden Kimse

-...Ben Mucâhid ibn Cebr'den işittim, şöyle diyordu: Bize Câbir ibnu Abdillah (R) tahdîs edip şöyle dedi: Bizler Rasûlullah'ın beraberinde ve Lebbeyke Allâhumme, Lebbeyke bVUhacc diyerek Mekke'ye geldik. Rasûlullah (S) bizlere, bu haccımızı umre yapmamızı emreyledi

---

بَابُ التَّمَتُّعِ

1571 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ حَدَّثَنِي مُطَرِّفٌ عَنْ عِمْرَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ تَمَتَّعْنَا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَزَلَ الْقُرْآنُ قَالَ رَجُلٌ بِرَأْيِهِ مَا شَاءَ

Temettü' Babı

-...Katâde şöyle demiştir: Bana Mutarnf tahdîs etti ki, İmrân ibn Husayn (R) şöyle demiştir: Bizler Rasûlullah (S) zamanında temettü' haccı yaptık. Kur'ân da (temettü'un câizliği hakkında) indi. Bir adam da kendi re'yi ile dilediği şeyi söyledi

---

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {ذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ}

1572 - وَقَالَ أَبُو كَامِلٍ فُضَيْلُ بْنُ حُسَيْنٍ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو مَعْشَرٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ غِيَاثٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ مُتْعَةِ الْحَجِّ فَقَالَ أَهَلَّ الْمُهَاجِرُونَ وَالْأَنْصَارُ وَأَزْوَاجُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ وَأَهْلَلْنَا فَلَمَّا

قَدِمْنَا مَكَّةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اجْعَلُوا إِهْلَالَكُمْ بِالْحَجِّ عُمْرَةً إِلَّا مَنْ قَلَّدَ الْهَدْيَ طُفْنَا بِالْبَيْتِ وَبِالصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَأَتَيْنَا النِّسَاءَ وَلَبِسْنَا الثِّيَابَ وَقَالَ مَنْ قَلَّدَ الْهَدْيَ فَإِنَّهُ لَا يَحِلُّ لَهُ {حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ} ثُمَّ أَمَرَنَا عَشِيَّةَ التَّرْوِيَةِ أَنْ نُهِلَّ بِالْحَجِّ فَإِذَا فَرَغْنَا مِنْ الْمَنَاسِكِ جِئْنَا فَطُفْنَا بِالْبَيْتِ وَبِالصَّفَا وَالْمَرْوَةِ فَقَدْ تَمَّ حَجُّنَا وَعَلَيْنَا الْهَدْيُ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى {فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنْ الْهَدْيِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ} إِلَى أَمْصَارِكُمْ الشَّاةُ تَجْزِي فَجَمَعُوا نُسُكَيْنِ فِي عَامٍ بَيْنَ الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَنْزَلَهُ فِي كِتَابِهِ وَسَنَّهُ نَبِيُّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبَاحَهُ لِلنَّاسِ غَيْرَ أَهْلِ مَكَّةَ قَالَ اللَّهُ {ذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ} وَأَشْهُرُ الْحَجِّ الَّتِي ذَكَرَ اللَّهُ تَعَالَى فِي كِتَابِهِ شَوَّالٌ وَذُو الْقَعْدَةِ وَذُو الْحَجَّةِ فَمَنْ تَمَتَّعَ فِي هَذِهِ الْأَشْهُرِ فَعَلَيْهِ دَمٌ أَوْ صَوْمٌ وَالرَّفَثُ الْجِمَاعُ وَالْفُسُوقُ الْمَعَاصِي وَالْجِدَالُ الْمِرَاءُ

Yüce Allah'ın: "... Bu, ailesi Mescidi Harâm'da bulunmayanlara âiddir. Allah'tan ittikaa edin ve bilin ki Allah, cezası cidden çetin olandır" (ei-Bakara: 196) Kavlinin Tefsiri Babı

-.. Ve Ebû Kâmil Fudayl ibnu Huseyn el-Basrî (237) şöyle dedi: Bize Ebû Ma'şer tahdîs etti. Bize Usmân ibnu Gıyâs, İkrime'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R), hacc nıut'a'sından sorulduğunda o şöyle dedi: Veda Haccı'nda Muhacirler, Ensâr ve Peygamber'in zevceleri ihrama girip telbiye ettiler. Biz de ihrama girip telbiye ettik. Mekke yakınına geldiğimiz zaman Rasûlullah (S):

— "Hedy kılâdeleyip beraberinde getirmiş olanlar müstesna, hacc niyetiyle yaptığınız ihram ve telbiyelerinizi umreye çeviriniz!" buyurdu. Bizler Beyt'i tavaf, Safa ile Merve'yi sa'y edip (ihramdan çıktık), kadınlara geidik ve âdetimiz olan dikişli elbiseleri giydik. Rasûlullah:

— "Kurbanlığa kılâde ve nişan takmış olan kimselere, kurbân varacağı yere ulaşıncaya (yânî Minâ'da kesilinceye) kadar ihramın haram kıldığı şeylerden hiçbiri halâl olmaz" buyurdu. Sonra bizlere zu'1-hiccenin sekizinci terviye günü öğlenin ardından hacc için ihrama girmemizi emretti. Nihayet biz Arafat'ta vakfe, Müzdelife'de geceleme, bayram günü Minâ'da cemre atma ve tıraş gibi hacc rnenseklerini bitirip de akabinde Mekke'ye geldiğimiz, Beyt'i tavaf, Safa ile Merve arasım sa'y ettiğimiz zaman, artık bizim haccı-mız tamâm olmuş ve üzerimize kurbân vâcib gelmiştir. Nitekim Yüce Allah şöyle buyurdu: "... Kim hacca kadar umre ile fâidelenmek isterse kolayına gelen bir kurbânı keser. Fakat onu bulamazsa hacc günlerinde (ihrâmlı olarak) üç, döndüğünüz vakit yedi gün olmak üzere oruç tutmak (vâcib olur ki), bunlar tam on gün eder. Bu, ailesi Mescidi Haram 'da bulunmayanlara âiddir. Allah'tan ittikaa edin ve bitin ki, Allah, cezası cidden çetin Olandır" (ei-Bakara: 196). Âyetteki "Döndüğünüz yön"ta'bîri, "Memleketlerinize döndüğünüz zaman" demektir. Kurbân olarak bir davar kâfi gelir. Böyle yapanlar bir yılda iki büyük İbâdeti, hacc ile umre arasını birleştirmişlerdir. Çünkü Yüce Allah kendi Kitâb'ında hacc ile umreyi cem' etmeyi indirmiş, Peygamber'i de bunu şeriat ve kaanûn yapmış ve temettu'u Mekke ahâlîsinden başka olan insanlar için mubah kılmıştır. Allah: ilBu hüküm, ailesi Mescidi Harâm'da bulunmayanlara âiddir..." (ei-Bakara: 196) buyurdu. Yüce Allah'ın Kitâbı'nda (ei-Bakara: 197) zikretmiş olduğu hacc ayları ise, şevval, zu'1-ka'de ve zu'1-hicce'dir. Her kim bu aylar içinde umre ile fâidelenirse, ona bir kurbân kesmek yâhud oruç tutmak vâcib olur. er-Refes, cinsî münâsebet; el-Fusûk, ma'siyetfer; el-Cidâl ise kavga etmek'tir.

بَابُ الِاغْتِسَالِ عِنْدَ دُخُولِ مَكَّةَ

1573 - حَدَّثَنِي يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُلَيَّةَ أَخْبَرَنَا أَيُّوبُ عَنْ نَافِعٍ قَالَ كَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِذَا دَخَلَ أَدْنَى الْحَرَمِ أَمْسَكَ عَنْ التَّلْبِيَةِ ثُمَّ يَبِيتُ بِذِي طِوًى ثُمَّ يُصَلِّي بِهِ الصُّبْحَ وَيَغْتَسِلُ وَيُحَدِّثُ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَفْعَلُ ذَلِكَ

Mekke'ye Girme Sırasında Yıkanmak Babı

-...Bize Eyyûb (es-Sahtiyânî), Nâfi'den haber verdi. O şöyle demiştir: İbnu Umer (R), Harem'in en yakın hudûd mevkiine girdiği zaman telbiyeyi keser. Sonra Zû Tuvâ'da geceyi geçirir, sonra orada sabah

namazını kılar ve (Mekke'ye girmek için de) yıkanırdı. İbnu Umer, Allah Peygamberi'nin de böyle yapar idiğini söylerdi

---

بَابُ دُخُولِ مَكَّةَ نَهَارًا أَوْ لَيْلًا بَاتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذِي طِوًى حَتَّى أَصْبَحَ ثُمَّ دَخَلَ مَكَّةَ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَفْعَلُهُ

1574 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَاتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذِي طُوًى حَتَّى أَصْبَحَ ثُمَّ دَخَلَ مَكَّةَ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَفْعَلُهُ

Mekke'ye Gündüzleyin Yahud Geceleyin Girilmesi(nin Meşru'luğu) Babı
Reygamber(S) Zû Tuvâda geceleyip sabaha ulaştı.Sonra da Mekke'ye girdi. İbnu Umer de böyle yapardı.
-... Ubeydullah şöyle demiştir: Bana Nâfi' haber verdi ki, ibnu Umer (R): Peygamber (S) Zû Tuvâ mevkiinde geceyi geçirip sabaha ulaştı. Sonra (gündüzleyin) Mekke'ye girdi demiştir. Nâfi': İbnu Umer de böyle yapardı, demiştir.

بَابٌ مِنْ أَيْنَ يَدْخُلُ مَكَّةَ

1575 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنِي مَعْنٌ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْخُلُ مِنْ الثَّنِيَّةِ الْعُلْيَا وَيَخْرُجُ مِنْ الثَّنِيَّةِ السُّفْلَى

İhramlının Mekke'ye Nereden Gireceği Babı
-...Bana Mâlik,Nâfi'den tahdîs etti ki, İbn Umer (R): Rasülullah (S), Mekke'ye Seniyyetu'l-UIyâ'dan girer ve (çıkarken de) Seniyyetu's-Suflâ'dan çıkar idi, demiştir

---

بَابٌ مِنْ أَيْنَ يَخْرُجُ مِنْ مَكَّةَ

1576 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسَرْهَدٍ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ مَكَّةَ مِنْ كَدَاءٍ مِنْ الثَّنِيَّةِ الْعُلْيَا الَّتِي بِالْبَطْحَاءِ وَخَرَجَ مِنْ الثَّنِيَّةِ السُّفْلَى * قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ كَانَ يُقَالُ هُوَ مُسَدَّدٌ كَاسْمِهِ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ سَمِعْتُ يَحْيَى بْنَ مَعِينٍ يَقُولُ سَمِعْتُ يَحْيَى بْنَ سَعِيدٍ يَقُولُ لَوْ أَنَّ مُسَدَّدًا أَتَيْتُهُ فِي بَيْتِهِ فَحَدَّثْتُهُ لَاسْتَحَقَّ ذَلِكَ وَمَا أُبَالِي كُتُبِي كَانَتْ عِنْدِي أَوْ عِنْدَ مُسَدَّدٍ

İhramlı Mekke'den Çıkışta Nereden Çıkar?
-.. Bana Müsedded ibnu Muserhed el-Basrî tahdîs edip şöyle dedi: Bana Yahya (ibn Saîd el-Kattân), Ubeydullah'tan; o da Nâfi'-den tahdîs etti ki, İbn Umer (R): Rasûlullah (S) Mekke'ye Kedâ denilen Bathâ'daki Seniyyetu'1-UIyâ' yolundan girdi; (çıkışta da) Kudâ denilen es-Seniyyetu's-Suflâ yolundan çıktı, demiştir. Ebû Abdillah el-Buhârî dedi kirMüsedded, ismi gibi sağlamlaştırılmış dosdoğru bir zâttır denilir idi. Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: Ben Yahya ibnü Maîn'den işittim, şöyle diyordu: Ben Yahya ibn Saîd el-Kattân'dan işittim, şöyle diyordu: Şayet ben evinde Müsedded'e gelsem de ona hadîs söylesem, o buna elbette lâyıktır; ben, kitâblanm yanımda olmuş yâhud Müsedded'in yanında bulunmuş olsun, buna aldırmam

---

1577 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ وَمُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَا حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا جَاءَ إِلَى مَكَّةَ دَخَلَ مِنْ أَعْلَاهَا وَخَرَجَ مِنْ أَسْفَلِهَا

-....Bize Sufyân ibnu Uyeyne, Hişâm ibn Urve'den; o da babası Urve'den; o da Âişe(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) Mekke'ye geldiği zaman, içeriye Mekke'nin yüksek tarafından girmiş; çıkarken de aşağı tarafından çıkmıştır

---

1578 - حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ الْمَرْوَزِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَامَ الْفَتْحِ مِنْ كَدَاءٍ وَخَرَجَ مِنْ كُدًا مِنْ أَعْلَى مَكَّةَ

-..Bize Hişâm ibn Urve, babası Urve'den; o da Âişe(R)'den tahdîs etti ki (o şöyle demiştir): Peygamber (S) Fetih yılında Mekke'ye Kedâ Tepesi yolundan girdi. Çıkarken de Mekke'nin yukarı tarafındaki Kudâ'dan çıktı

1579 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا عَمْرٌو عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَامَ الْفَتْحِ مِنْ كَدَاءٍ أَعْلَى مَكَّةَ قَالَ هِشَامٌ وَكَانَ عُرْوَةُ يَدْخُلُ عَلَى كِلْتَيْهِمَا مِنْ كَدَاءٍ وَكُدًا وَأَكْثَرُ مَا يَدْخُلُ مِنْ كَدَاءٍ وَكَانَتْ أَقْرَبَهُمَا إِلَى مَنْزِلِهِ

-...Bize Amr, Hişâm ibn Urve'den; o da babası Urve'den; o da Âişe(R)'den: "Peygamber (S) feth yılında Mekke'ye, Mekke'nin yüksek tarafındaki Kedâ yolundan girdi" diye tahdîs etti. Hişâm dedi ki: Urve, Mekke'ye Kedâ ve Kudâ yollarının her ikisinden de girer idi. En çok da Kedâ yolundan girerdi. Bu Kedâ yolu, O'nun ineceği yere en yakın olanı idi

---

1580 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ عُرْوَةَ دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْفَتْحِ مِنْ كَدَاءٍ مِنْ أَعْلَى مَكَّةَ وَكَانَ عُرْوَةُ أَكْثَرَ مَا يَدْخُلُ مِنْ كَدَاءٍ وَكَانَ أَقْرَبَهُمَا إِلَى مَنْزِلِهِ

-....Urve: Peygamber (S) Fetih yılında Mekke'nin yüksek tarafından Kedâ'dan girdi, demiştir. Hişâm: Urve de ekseriya bu Ke-dâ'dan girer idi. Hâlbuki bu yol, kendi menziline iki yolun en yakını İdi

---

1581 - حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْفَتْحِ مِنْ كَدَاءٍ وَكَانَ عُرْوَةُ يَدْخُلُ مِنْهُمَا كِلَيْهِمَا وَأَكْثَرُ مَا يَدْخُلُ مِنْ كَدَاءٍ أَقْرَبِهِمَا إِلَى مَنْزِلِهِ * قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ كَدَاءٌ وَكُدًا مَوْضِعَانِ

-..Bize Hişâm, babası Urve'den: Peygamber(S) Fetih yılında Kedâ yolundan girdi, diye tahdîs etti. Hişâm: Urve, bu yolların her ikisinden de Mekke'ye girer idi. En çok girmekte olduğu yolu da bu ikisinin kendi evine en yakını olan Kedâ'dan idi. Ebû Abdilîah el-Buhârî: Kedâ ve Kudâ, Mekke'de iki yer ismidir, dedi.

بَابُ فَضْلِ مَكَّةَ وَبُنْيَانِهَا وَقَوْلِهِ تَعَالَى {وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِلنَّاسِ وَأَمْنًا وَاتَّخِذُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى وَعَهِدْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ أَنْ طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا آمِنًا وَارْزُقْ أَهْلَهُ مِنْ الثَّمَرَاتِ مَنْ آمَنَ مِنْهُمْ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُ قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّهُ إِلَى عَذَابِ النَّارِ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنْ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ}

- Mekke ve Mekke'nin En Meşhur Binası Olan Ka"be'nin Fazileti İle Yüce Allah'ın Şu Kavlinin Tefsiri Babı:

"Hani biz beyti insanlar için bir toplantı yeri ve emin bir mahall yapmıştık (hatırlayın). Siz de İbrahim Makaamı 'ndan bir namazgah edinin. İbrahim ile ismail'e de: 'Evimi, tavaf edenler, ibâdet kasdıyle orada kalanlar, rükû ve sucûd eyleyenler için titizlikle temizleyin' diye kuvvetli emir vermiştik. Hani İbrahim: 'Ey RabbHm! Burasını emniyetli bir şehir yap ve ahâlîsinden Allah'a ve âhiret gününe inananları türlü mahsûller ve servetlerle rıziklandır* demişti. (Allah da:) - Kâfir olanı dahî kısa bir zaman için (yaşadığı müddetçe) fâidelendireceğim. Sonra onu cehennem azabına icbar edeceğim. Varacağı yer ne kötüdür, buyurmuştu. Hani İbrahim o Beyt'in temellerini İsmail ile birlikte yükseltiyordu (da ikisi de şöyle dua etmişlerdi): 'Ey Rabb'imiz, Bizden (şu hizmeti) kabul buyur. Şübhesiz hakkıyle işiten, kemâliyle bilen Sen 'sin Sen. Ey Rabb 'imiz, ikimizi de sana teslimiyette sabit kıl. Soyumuzdan da (yalnız sana boyun eğen) müslümân bir ümmet (yetiştir) ve bize ibâdet edeceğimiz yerleri (hacc amellerini) göster. Tevbemizi kabul et. Çünkü tevbeleri en çok kabul eden, kemâliyle acıyan Sen'sin Sen!" (el-Bakara:125-127)

1582 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا بُنِيَتْ الْكَعْبَةُ ذَهَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَبَّاسٌ يَنْقُلَانِ الْحِجَارَةَ فَقَالَ الْعَبَّاسُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اجْعَلْ إِزَارَكَ عَلَى رَقَبَتِكَ فَخَرَّ إِلَى الْأَرْضِ وَطَمَحَتْ عَيْنَاهُ إِلَى السَّمَاءِ فَقَالَ أَرِنِي إِزَارِي فَشَدَّهُ عَلَيْهِ

-...Ben Câbir ibn Abdillah(R)'tan işittim; şöyle dedi: Kureyş tarafından Ka'be bina olunurken, Peygamber ile amucası Abbâs' gidip, birlikte taşları omuzlarında taşıyorlardı. Abbâs Peygamber'e: İzârını çıkar da boynun üzerine koy, dedi. İzârını çıkarıp koyacağı sırada hemen yere düştü. Ve iki gözü semâya dikilerek; Abbâs'a: "îzâ-rımı bana göster" dedi. Akabinde izârını alıp onu kendi üzerine bağladı

1583 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ أَخْبَرَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهَا أَلَمْ تَرَيْ أَنَّ قَوْمَكِ لَمَّا بَنَوْا الْكَعْبَةَ اقْتَصَرُوا عَنْ قَوَاعِدِ إِبْرَاهِيمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا تَرُدُّهَا عَلَى قَوَاعِدِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ لَوْلَا حِدْثَانُ قَوْمِكِ بِالْكُفْرِ لَفَعَلْتُ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَئِنْ كَانَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا سَمِعَتْ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أُرَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَرَكَ اسْتِلَامَ الرُّكْنَيْنِ اللَّذَيْنِ يَلِيَانِ الْحِجْرَ إِلَّا أَنَّ الْبَيْتَ لَمْ يُتَمَّمْ عَلَى قَوَاعِدِ إِبْرَاهِيمَ

-..Muhammed ibn Ebî Bekr'in oğlu Abdullah, Abdullah ibn Umer'e,Âişe'den haber vermiştir: Peygamber'in zevcesi Âişe şöyle demiştir: Rasûlullah (S), ben Âişe'ye hitaben:— "Kavmin Kureyş'in Ka'be'yi bina ederlerken, îbrâhîm Peygamber'in koyduğu temellerden bir kısmını terkederek kısalttıklarını bilmez misin?" dedi. Ben:

— Yâ Rasûlallah! Sen Ka'be'nin duvarlarını İbrâhîm'in temelleri üzerine döndürmez misin? dedim. Rasûlullah:— "Kavminin zamanı kâfirlik devrine yakın olmasaydı, muhakkak ben Ka 'be nin duvarlarını îbrâhîm 'in temelleri üzerine yapardım" buyurdu . Abdullah ibnu Umer: Vallahi Âişe bu sözü muhakkak

Rasûlul-lah'tan işitmiştir. –Ben Rasûlullah'm Hicr'a yakın bulunan o iki Ka'be köşesini isti'lâmı terkettiğini sanmam; ancak şu var ki, herhalde Beyt, İbrâhîm'in temelleri üzere tamâm olmamıştır, demiş (böylece Âişe'-yi te'yîd etmiş)tir

---

1584 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ حَدَّثَنَا أَشْعَثُ عَنْ الْأَسْوَدِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْجَدْرِ أَمِنَ الْبَيْتِ هُوَ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ فَمَا لَهُمْ لَمْ يُدْخِلُوهُ فِي الْبَيْتِ قَالَ إِنَّ قَوْمَكِ قَصَّرَتْ بِهِمْ النَّفَقَةُ قُلْتُ فَمَا شَأْنُ بَابِهِ مُرْتَفِعًا قَالَ فَعَلَ ذَلِكَ قَوْمُكِ لِيُدْخِلُوا مَنْ شَاءُوا وَيَمْنَعُوا مَنْ شَاءُوا وَلَوْلَا أَنَّ قَوْمَكِ حَدِيثٌ عَهْدُهُمْ بِالْجَاهِلِيَّةِ فَأَخَافُ أَنْ تُنْكِرَ قُلُوبُهُمْ أَنْ أُدْخِلَ الْجَدْرَ فِي الْبَيْتِ وَأَنْ أُلْصِقَ بَابَهُ بِالْأَرْضِ

-...Bize Eş'as, el-Esved ibn Yezîd'den tahdîs etti ki, Âişe (R) şöyle demiştir: BenPeygamber'e İsmâîl Hicri'nin duvarından sorup:
— Bu duvar Beyt'ten midir? dedim. Rasûlullah:
— "Evet, duvar Beyt 'tendir" buyurdu. Ben yine:
— Kureyş için ne mâni' vardı ki duvarı yânî Hıcr'i Beyt'in içine katmadılar? dedim.Rasûlullah(S):
— "Kavmin olan Kureyş'in bu Hıcr'ı, Ka'be'ye girdirmeye ve Ka'be içine katmaya bütçeleri kısa gelip yetmedi" buyurdu.Ben yine:
— Ka'be'nin kapısı neden bu kadar yüksektir? diye sordum. :Rasûlullah:
— "Senin kavmin, dilediklerini Ka'be'ye girdirmeleri, dilediklerini de girmekten men' etmeleri için böyle yaptılar. Eğer kavmin Câhiliyet devrine yakın olmasaydı, Hıcr'ın duvarını Beyt'e katmak ve Beyt'in kapısını yer seviyesine indirmek isterdim. Fakat duvarı Beyt 'e girdirmem ve Ka 'be kapısını yer seviyesine indirmemden ötürü, onların gönüllerinin kırılmasından endîşe ederim" buyurdu

---

1585 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْلَا حَدَاثَةُ قَوْمِكِ بِالْكُفْرِ لَنَقَضْتُ الْبَيْتَ ثُمَّ لَبَنَيْتُهُ عَلَى أَسَاسِ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَام فَإِنَّ قُرَيْشًا اسْتَقْصَرَتْ بِنَاءَهُ وَجَعَلْتُ لَهُ خَلْفًا قَالَ أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ خَلْفًا يَعْنِي بَابًا

-... Bize.Ebû Usâme, Hişâm'dan; o da babası Urve'den tahdîs etti ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bana şöyle buyurdu: "Eğer senin kavminin küfrden ayrılması yeni olmasaydı, ben elbette Beyt'i bozar, sonra onu İbrâhîm Peygamber'in temeli üzerine bina ederdim. Şübhesiz Kureyş Beyt 'in binasını kısattmıştır ve Beyt için bir half yânı kapı yapmıştır. (Diğer zabta göre mütekellim zamî-ri ile: Ben ona bir half yânî bir kapı yapardım)" buyurdu. Ebû Muâviye Muhammed ibn Hazım şöyle dedi: Bize Hişâm, "Halfen", yânî bir kapı diye tahdîs etti

---

1586 – حَدَّثَنَا بَيَانُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا يَزِيدُ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ رُومَانَ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهَا يَا عَائِشَةُ لَوْلَا أَنَّ قَوْمَكِ حَدِيثُ عَهْدٍ بِجَاهِلِيَّةٍ لَأَمَرْتُ بِالْبَيْتِ فَهُدِمَ فَأَدْخَلْتُ فِيهِ مَا أُخْرِجَ مِنْهُ وَأَلْزَقْتُهُ بِالْأَرْضِ وَجَعَلْتُ لَهُ بَابَيْنِ بَابًا شَرْقِيًّا وَبَابًا غَرْبِيًّا فَبَلَغْتُ بِهِ أَسَاسَ إِبْرَاهِيمَ فَذَلِكَ الَّذِي حَمَلَ ابْنَ الزُّبَيْرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَلَى هَدْمِهِ قَالَ يَزِيدُ وَشَهِدْتُ ابْنَ الزُّبَيْرِ حِينَ هَدَمَهُ وَبَنَاهُ وَأَدْخَلَ فِيهِ مِنْ الْحِجْرِ وَقَدْ رَأَيْتُ أَسَاسَ إِبْرَاهِيمَ حِجَارَةً كَأَسْنِمَةِ الْإِبِلِ قَالَ جَرِيرٌ فَقُلْتُ لَهُ أَيْنَ مَوْضِعُهُ قَالَ أُرِيكَهُ الْآنَ فَدَخَلْتُ مَعَهُ الْحِجْرَ فَأَشَارَ إِلَى مَكَانٍ فَقَالَ هَا هُنَا قَالَ جَرِيرٌ فَحَزَرْتُ مِنْ الْحِجْرِ سِتَّةَ أَذْرُعٍ أَوْ نَحْوَهَا

-....Bize Cerîr ibn Hazım tahdîs edip şöyle dedi: Bize Yezîd ibnu Rûmân, Urve'den; o da Âişe(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S), Âişe'ye hitaben şöyle buyurmuştur:
— "Yâ Âişe! Senin kavmin Câhiliyet.devrine zamanca yakın olmayaydı,ben Beyt'in yıkılmasını emrederdim ; o da yıkılırdı. Sonra Beyt'ten dışarıda bırakılan Hıcr'ı, Beyt'e katar ve kapısını da yere yapışık yapardım. Bir de Beyt'e biri şark tarafında, öbürü de garb tarafında olmak üzere iki tane kapı koydururdum. Bu suretle de Beyt'i, îbrâhîm Peygamber'in temeline ulaştırmış olurdum".Urve: İşte Abdullah ibn Zubeyr'i Beyt'i yıkmaya ve yeniden inşâya sevk eden sebeb, Âişe'nin haber verdiği Peygamber'in bu arzusudur, demiştir. Cerîr ibn Hazım dedi ki: Bana Yezîd ibn Rûmân:
— İbn Zubeyr, Beyti yıktığı ve yeniden bina ettiği zaman, ben de hâzır bulundum. O, Hıcr'dan bir mıkdârım Beyt'e katmıştı. Bu sırada ben, İbrâhîm Peygamber'in deve hörgüçleri gibi olan temel taşlarını gördüm, dedi. Cerîr dedi ki: ben de Yezîd'e:
— İbrâhîm'in bu temellerinin yeri neresidir? diye sordum. Yezîd:
— (Gel!) Şimdi onu sana göstereyim, dedi. Ben kendisiyle beraber Hıcr'e girdim. O bana:
— İşte şurasıdır, diye Hıcr'ın aslî hududunun bulunduğu bir yer işaret edip gösterdi. Cerîr dedi ki: Ben Hıcr'den olan bu yerin altı zira' yâhud ona yakın mikdâr olduğunu takdîr ettim

---

بَاب فَضْلِ الْحَرَمِ وَقَوْلِهِ تَعَالَى {إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلْدَةِ الَّذِي حَرَّمَهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنْ الْمُسْلِمِينَ} وَقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ {أَوَلَمْ نُمَكِّنْ لَهُمْ حَرَمًا آمِنًا يُجْبَى إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ رِزْقًا مِنْ لَدُنَّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ}
1587 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ إِنَّ هَذَا الْبَلَدَ حَرَّمَهُ اللَّهُ لَا يُعْضَدُ شَوْكُهُ وَلَا يُنَفَّرُ صَيْدُهُ وَلَا يَلْتَقِطُ لُقَطَتَهُ إِلَّا مَنْ عَرَّفَهَا

Mekke Hareminin Fadlı ve Yüce Allah'ın Şu Kavilleri Babı
"(De ki:) Ben ancak bu şehrin Rabb'ine -ki O buna hürmet vermiştir- İbâdet etmekle emrolundum. Herşey Onundur. Ben müslümânlardan olmakla emrolundum" (en-Neml: 91).'"... Biz onları tarafımızdan bir rızık olarak her şeyin mahsûllerinin gelip toplanacağı korkusuz bir Harem 'de yerleştirmedik mi? Fakat onların çoğu (bu hakikati) bilmezler" (el-Kasas: 57)
-... İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Mekke'nin fethi günü şöyle buyurdu: "Şübhesiz bu beldeyi Allah, Harem kılmıştır. (Bu hürmetten dolayı) onun dikeni kesilmez, av hayvanı ürkütülmez, yitik eşyası el uzatılıp alınmaz, ancak i'lân edip sahibini bulmak için muhafaza edilir"

بَاب تَوْرِيثِ دُورِ مَكَّةَ وَبَيْعِهَا وَشِرَائِهَا وَأَنَّ النَّاسَ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ سَوَاءٌ خَاصَّةً لِقَوْلِهِ تَعَالَى {إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً الْعَاكِفُ فِيهِ وَالْبَادِ وَمَنْ يُرِدْ فِيهِ بِإِلْحَادٍ بِظُلْمٍ نُذِقْهُ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ} الْبَادِي الطَّارِي {مَعْكُوفًا} مَحْبُوسًا

Mekke Evlerinin Miras Edilmeleri Satılıp Alınmalarının Hükmü) ve Bütün İnsanların Hassaten El-Mescidü'l-Harem'de Müsavi Oldukları Babı
İnsanların oradaki bu eşitlikleri, Yüce Allah'ın şu kavlinden dolayıdır: "Hakikat o küfr edenler, o Allah'ın yolundan ve kendisinde (kendisini ziyarette) yerli misafir bütün insanları musâvi kıldığımız Mescidi Haram 'dan alıkoymakta olanlar... Kim orada zulm ile ilhâda yeltenirse biz ona pek acıklı bir azâb taddinnz" (el-Hacc: 25) Bu âyetteki "el-Bâdi", "et-Târî", yâni misafir; Ma'kûfen" (ei-Feth: 25) de "Mahbûsen" ma'nâsınadır

1588 - حَدَّثَنَا أَصْبَغُ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيْنَ تَنْزِلُ فِي دَارِكَ بِمَكَّةَ فَقَالَ وَهَلْ تَرَكَ عَقِيلٌ مِنْ رِبَاعٍ أَوْ دُورٍ وَكَانَ عَقِيلٌ وَرِثَ أَبَا طَالِبٍ هُوَ وَطَالِبٌ وَلَمْ يَرِثْهُ جَعْفَرٌ وَلَا عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا شَيْئًا لِأَنَّهُمَا كَانَا مُسْلِمَيْنِ وَكَانَ عَقِيلٌ وَطَالِبٌ كَافِرَيْنِ فَكَانَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ لَا يَرِثُ الْمُؤْمِنُ الْكَافِرَقَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَكَانُوا يَتَأَوَّلُونَ قَوْلَ اللَّهِ تَعَالَى {إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ} الْآيَةَ

-....Usâme ibn Zeyd(R)'den, Usâme:— Yâ Rasûlallah! Yarın Mekke'de nereye ineceksin, kendi evine mi? diye sormuştur.Rasûlullah (S):
— "Akıl burada evlerden yâhud yurdlardan birşey bıraktı mı?" buyurdu.(Râvî bunu tefsir ederek dedi ki:) Akıl ve kardeşi Tâlib, Ebû Tâ-lib'e mîrâsçı oldular. Hâlbuki Ca'fer ile Alî (R), Ebû Tâlib'e mirasçı olmadılar. Çünkü Ca'fer ile Alî müslümân idiler. Akîl ile Tâlib ise kâfir idiler.Umer ibnu'l-Hattâb (R): Mü'min, kâfire vâris olmaz, der idi. İbn Şihâb da şöyle dedi: Selef âlimleri Yüce Allah'ın şu âyetin-deki velayeti, mîrâs velayeti ile tefsîr ederlerdi: "îmân edip hicret edenler, Allah yolunda mallartyle, canlarıyle cihâdda bulunanlar, (muhacirleri) barındırıp yardım edenler, işte onlar biribirlerinin (mîrâsta) velîleridirler. îmân getirip de hicret etmeyenlere ise, hicret edecekleri zamana kadar, sizin onlara hiçbirşey ile velayetiniz yoktur. (Bununla beraber) eğer onlar dîn hususunda sizden yardım isterlerse, yardım etmek üstünüze borçtur. Şu kadar ki, sizinle aralarında muahede bulunan bir kavm aleyhinde değil. Allah yapacaklarınızı hak-kıyle görücüdür" (ei-Enfâi: id)

بَاب نُزُولِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَّةَ

1589 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ أَرَادَ قُدُومَ مَكَّةَ مَنْزِلُنَا غَدًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِخَيْفِ بَنِي كِنَانَةَ حَيْثُ تَقَاسَمُوا عَلَى الْكُفْرِ

Peygamber(S)'in Mekke'ye İnmesi Babı
-..Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) -Minâ'dan- Mekke'ye gelmek istediğinde: "Yarın inşâallah menzilimiz Kinâne oğulları yurdunda olacaktır ki, orada Kureyş ile Kinâne oğullan küfr üzerinde ahidleşmişlerdi" buyurdu

---

1590 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي الزُّهْرِيُّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْغَدِ يَوْمَ النَّحْرِ وَهُوَ بِمِنًى نَحْنُ نَازِلُونَ غَدًا بِخَيْفِ بَنِي كِنَانَةَ حَيْثُ تَقَاسَمُوا عَلَى الْكُفْرِ يَعْنِي ذَلِكَ الْمُحَصَّبَ وَذَلِكَ أَنَّ قُرَيْشًا وَكِنَانَةَ تَحَالَفَتْ عَلَى بَنِي هَاشِمٍ وَبَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ أَوْ بَنِي الْمُطَّلِبِ أَنْ لَا يُنَاكِحُوهُمْ وَلَا يُبَايِعُوهُمْ حَتَّى يُسْلِمُوا إِلَيْهِمْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ * وَقَالَ سَلَامَةُ عَنْ عُقَيْلٍ وَيَحْيَى بْنُ الضَّحَّاكِ عَنْ الْأَوْزَاعِيِّ أَخْبَرَنِي ابْنُ شِهَابٍ وَقَالَا بَنِي هَاشِمٍ وَبَنِي الْمُطَّلِبِ * قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ بَنِي الْمُطَّلِبِ أَشْبَهُ

-...Bize el-Evzâî tahdîs edip şöyle dedi: Bana ez-Zuhrî, Ebû, Seleme'den tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Minâ'da iken kurbân kesme gününün üçüncüsünde şöyle buyurdu: "Bizler yarın Kinâne oğulları yurduna ineceğiz ki, orada Kureyş ile Kinâne oğulları küfr üzerine yeminleşip ahidleşmişlerdi." Zuhrî dedi ki: Peygamber bu Kinâne oğullan yurdu demekle, Muhassab mevkiini kasdetmiştir. Bu ahidleşme, Kureyş ile Kinâne oğulları arasında, Hâşim oğulları'yle Abdulmuttalib oğulları -yâhud Muttalib oğulları- aleyhine, Peygamber'i kendilerine teslîm edinceye (itaatli kılıncaya) kadar onlarla kız alıp vermemek, alışveriş yapmamak üzere yazılmıştı . Ve Selâme ibn Ravh, Ukayl ibn Hâlid ile Yahya ibn Dahhâk'-tan, onlar da el-Evzâî'den olmak üzere söyledi ki, Evzâî: Bana tbn Şihâb haber verdi

demiştir. Bu Selâme ile Yahya: Hâşim oğulları ve Muttalib oğulları diye söylediler. Ebû Abdillah el-Buhârî: Muttalib oğullan ta'bîri daha doğrudur, dedi

---

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ رَبِّ إِنَّهُنَّ أَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِنْ النَّاسِ فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِنْ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ} الْآيَةَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı
"Hatırla o zamanı ki, tbrâhîm: 'Rabb'im!' demişti, *Bu şehri emniyetli kıl! Beni de, oğullarımı da putlara tapmaktan uzak tut. Rabb'im, çünkü onlar insanlardan birçoğunu baştan çıkardılar. Bundan sonra kim bana uyarsa işte bendendir. Kim de bana karşı gelirse hakikat sen çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicisin. Ey Rabbimiz, ben evlâdlanmdan kimini Sen'in mukaddes olan evinin yanında, ekinsiz bir vadiye yerleştirdim. Sebebi şudur ki Rabb 'imiz, dosdoğru namazlarını kılsınlar. Artık Sen, insanlardan bir kısmının gönüllerini onlara meyi ettir. Onların şükretmeleri ümid edildiği için, kendilerini bâzı meyvelerle rızıklandır (îbrâhîm: 35-37)

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ قِيَامًا لِلنَّاسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلَائِدَ ذَلِكَ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ}

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı
"Allah Ka'be'yi; o Beyti Haram'ı, o haram olan ayları, Mekke'ye hediye edilecek kurbânı ve onların boyunlarındaki gerdanlıkları insanlar için bir nizâm yaptı. Bu da Allah'ın göklerde ne var, yerde ne varsa hepsim bildiğini, Allah'ın (zâten herşeyi) hakkıyle bilici olduğunu sizin de bilmeniz içindir" (ei-Mâide: 97)

1591 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يُخَرِّبُ الْكَعْبَةَ ذُو السُّوَيْقَتَيْنِ مِنْ الْحَبَشَةِ

-...Bize Ziyâd ibn Sa'd, ez-Zuhrî'den; o da Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Ka'be'yi (zamanın sonunda) Habeşliier'den iki cılız bacaklı birisi tahrîb edecektir" buyurmuştur

---

1592 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وحَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ هُوَ ابْنُ الْمُبَارَكِ قَالَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي حَفْصَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانُوا يَصُومُونَ عَاشُورَاءَ قَبْلَ أَنْ يُفْرَضَ رَمَضَانُ وَكَانَ يَوْمًا تُسْتَرُ فِيهِ الْكَعْبَةُ فَلَمَّا فَرَضَ اللَّهُ رَمَضَانَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ شَاءَ أَنْ يَصُومَهُ فَلْيَصُمْهُ وَمَنْ شَاءَ أَنْ يَتْرُكَهُ فَلْيَتْرُكْهُ

-...Bize el-Leys, Ukayl'den; o da İbn Şihâb'dan; o da Urve'den; o da Âişe'den tahdîs etti. ve yine bana Muhammed ibn Mukaatil tahdîs edip şöyle dedi: Bana Abdullah ibn Mübarek haber verip şöyle dedi: Bize Muhammed ibn Ebî Hafsa, ez-Zuhrî'den; o da Urve'den haber verdi ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Müslümanlar, ramazân farz kılınmadan evvel Âşûrâ (Muharremin onuncu) günü oruç tutarlardı. Ve o günü Ka'-be'ye (yeni) örtü örterlerdi. Allah ramazân orucunu farz kılınca Rasûlullah (S): "Âşûrâ orucunu tutmak isteyen, onu yine tutsun; onu terketmek isteyen de onu terk etsin" buyurdu

---

1593 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ الْحَجَّاجِ بْنِ حَجَّاجٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي عُتْبَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيُحَجَّنَّ الْبَيْتُ وَلَيُعْتَمَرَنَّ بَعْدَ خُرُوجِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ * تَابَعَهُ أَبَانُ وَعِمْرَانُ عَنْ قَتَادَةَ وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَنْ شُعْبَةَ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى لَا يُحَجَّ الْبَيْتُ وَالْأَوَّلُ أَكْثَرُ سَمِعَ قَتَادَةُ عَبْدَ اللَّهِ وَعَبْدُ اللَّهِ أَبَا سَعِيدٍ

-...Bize İbrâhîm ibn Tahmân, el-Haccâc ibnu Haccâc'dan; o da Katâde'den; o da Abdullah ibnu Ebî Utbe'den; o da Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Ye'cûc ve Me'cûc'-un çıkmasından sonra da Beyt elbette hacc edilecek ve umre yapılacaktır" buyurmuştur.Bu hadîsi Katâde'den rivayet etmekte Abdullah ibnu Ebî Utbe'-ye, Ebân ibnu Yezîd ile İmrân el-Kattân mutâbaat etmişlerdir. Abdurrahmân ibn Mehdî de Şu'be'den; o da Katâde'den senediyle "Beyt hacc edilmez oluncaya kadar kıyamet kopmaz" dedi demiştir. Birinci rivayet (isimleri zikredilen zâtların o lâfızda ittifak ettikleri için) daha çoktur. Şu'be ise bu ikinci lâfızla infirâd etmiştir. Katâde Abdullah ibn Ebî Utbe'yi işitti, Abdullah ibnu Ebî Utbe de Ebû Saîd'i işitti (böylece Katâde'nin tedlîs töhmeti kalktı)

بَاب كِسْوَةِ الْكَعْبَةِ

1594 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا وَاصِلٌ الْأَحْدَبُ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ جِئْتُ إِلَى شَيْبَةَ وحَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ وَاصِلٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ جَلَسْتُ مَعَ شَيْبَةَ عَلَى الْكُرْسِيِّ فِي الْكَعْبَةِ فَقَالَ لَقَدْ جَلَسَ هَذَا الْمَجْلِسَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ لَا أَدَعَ فِيهَا صَفْرَاءَ وَلَا بَيْضَاءَ إِلَّا قَسَمْتُهُ قُلْتُ إِنَّ صَاحِبَيْكَ لَمْ يَفْعَلَا قَالَ هُمَا الْمَرْءَانِ أَقْتَدِي بِهِمَا

Ka'be Örtüsü(nde Tasarrufun Hükmü) Babı

-..Bize Sufyân (es-Sevrî) tahdîs edip şöyle dedi: Bize Vâsıl el-Ahdeb tahdîs etti ki, Ebû Vâil: Ben Şeybe'ye geldim, demiştir.e bize Kabîsa tahdîs edip şöyle dedi: Bize Sufyân es-Sevrî, Vâ-sıl'dan; o da Ebû Vâil'den tahdîs etti. Ebû Vâil şöyle dedi: Ben bir kerre Şeybe ibn Usmân el-Hacebî ile Ka'be içindeki bir serîr üzerinde oturdum. Şeybe bana dedi ki: Şu kürsîye Umer ibn Hattâb (R) da oturmuştu: Konuşma arasında bana:

— Ka'be içinde altın, gümüş, ne kadar kıymetli eşya varsa bunların hiçbirini bırakmayıp,hepsini fakirler arasında taksîm edeyim diye düşünmüşümdür, demişti.Ben de:

— Ey Mü'minlerin Emîri! Senin iki arkadaşın Rasûlullah ile Ebû Bekr bu işi yapmadılar,dedim.

Umer:— Onlar mürüvvet sahibi iki kâmil insandırlar. Ben de onların izine uyarım (onların işlemedikleri bir şeyi ben de işlemem), dedi

---

بَاب هَدْمِ الْكَعْبَةِ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَغْزُو جَيْشٌ الْكَعْبَةَ فَيُخْسَفُ بِهِمْ

1595 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ الْأَخْنَسِ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَأَنِّي بِهِ أَسْوَدَ أَفْحَجَ يَقْلَعُهَا حَجَرًا حَجَرًا

Ka'be'nin (Zamanın Sonunda) Yıkılması Babı

Âişe (R): Peygamber (S): "(Zamanın sonunda) bir ordu Ka'be'yi yıkmak için harb eder de hepsi yere batırıhr" buyurdu, demiştir... Bana İbnu Ebî Muleyke; ona da İbn Abbâs (R) tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Ka'be'yi yıkacak olan o apışık, iri ayaklı, koyu siyah Habeşli'yi Ka'be'nin (duvar) taşlarını birer birer koparır hâlinde görür gibiyim" buyurmuştur.

1596 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخَرِّبُ الْكَعْبَةَ ذُو السُّوَيْقَتَيْنِ مِنْ الْحَبَشَةِ

-.. Ebû Hureyre (R): Rasûlullah (S): "(Zamanın sonunda) Ka'be'yi Habeşliler'den iki cılız bacaklı birisi tahrîb eder" buyurdu, demiştir

---

بَاب مَا ذُكِرَ فِي الْحَجَرِ الْأَسْوَدِ

1597 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَابِسِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ جَاءَ إِلَى الْحَجَرِ الْأَسْوَدِ فَقَبَّلَهُ فَقَالَ إِنِّي أَعْلَمُ أَنَّكَ حَجَرٌ لَا تَضُرُّ وَلَا تَنْفَعُ وَلَوْلَا أَنِّي رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُقَبِّلُكَ مَا قَبَّلْتُكَ

El-Haceru'l-Esved Hakkında Zikredilen Şeyler Babı

-..Bize Sufyân es-Sevrî, el-A'meş'ten; o da îbrâhîm ibn Yezîd en-Nahaî'den; o da Abis ibnu Rabîa'dan haber verdi ki, Umer (R) -bir haccmda- Haceri Esved'e yaklaşıp onu öpmüş ve akabinde: Ben çok iyi biliyorum ki, sen zarar veremez, menfaat veremez bir taş parçasısın. Eğer Peygamber'in seni öptüğünü görmeseydim, seni öp-mezdim, demiştir

---

بَاب إِغْلَاقِ الْبَيْتِ وَيُصَلِّي فِي أَيِّ نَوَاحِي الْبَيْتِ شَاءَ

1598 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ قَالَ دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبَيْتَ هُوَ وَأُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ وَبِلَالٌ وَعُثْمَانُ بْنُ طَلْحَةَ فَأَغْلَقُوا عَلَيْهِمْ فَلَمَّا فَتَحُوا كُنْتُ أَوَّلَ مَنْ وَلَجَ فَلَقِيتُ بِلَالًا فَسَأَلْتُهُ هَلْ صَلَّى فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَعَمْ بَيْنَ الْعَمُودَيْنِ الْيَمَانِيَيْنِ

Ka'be'nin Kapısının Kapatılması ve İçeriye Giren Kimsenin Beytin Nahiyelerinden Hangisinde İsterse Namaz Kılabileceği Babı

-... İbn Umer (R) şöyle demiştir: (Mekke'nin fethi günü) Rasûlullah, Beyt'e girdi. Beraberinde Usâme ibn Zeyd, Bilâl ve Us-mân ibn Talha da girdiler. Üzerlerine Beyt'in kapısını kapadılar. (Bir müddet sonra) kapıyı açtıklarında içeriye ilk giren ben oldum. Ve Bilâl'e kavuştum. Bilâl'e:

— Rasûlullah Beyt'in içinde namaz kıldı mı? diye sordum.Bilâl: --Evet, Yemen tarafındaki ilk iki direk arasında kıldı, dedi

---

بَاب الصَّلَاةِ فِي الْكَعْبَةِ

1599 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ كَانَ إِذَا دَخَلَ الْكَعْبَةَ مَشَى قِبَلَ الْوَجْهِ حِينَ يَدْخُلُ وَيَجْعَلُ الْبَابَ قِبَلَ الظَّهْرِ يَمْشِي حَتَّى يَكُونَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجِدَارِ الَّذِي قِبَلَ وَجْهِهِ قَرِيبًا مِنْ ثَلَاثِ أَذْرُعٍ فَيُصَلِّي يَتَوَخَّى الْمَكَانَ الَّذِي أَخْبَرَهُ بِلَالٌ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى فِيهِ وَلَيْسَ عَلَى أَحَدٍ بَأْسٌ أَنْ يُصَلِّيَ فِي أَيِّ نَوَاحِي الْبَيْتِ شَاءَ

Ka'be İçinde Namaz Kılmak Babı

-..Nâfi' şöyle demiştinîbn Umer,Ka'be'ye girmek isteyip girdiğinde, mukaabil tarafa doğru yürürdü. Kapıyı sırtı tarafında kılarak ilerlerdi. Nihayet yüzü tarafındaki duvarla kendi arasında üç zirâ'ya yakın bir uzaklık

kalınca, Bilâl'in: Rasûlullah burada namaz kıldı, diye haber verip gösterdiği yeri kasdederek, orada namaz kılardı. Maamâfîh hiçbir kimse için Beyt'in, istediği herhangi bir canibinde namaz kılmakta be's yoktur

---

بَاب مَنْ لَمْ يَدْخُلْ الْكَعْبَةَ وكَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَحُجُّ كَثِيرًا ولَا يَدْخُلُ

1600 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى قَالَ اعْتَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَطَافَ بِالْبَيْتِ وَصَلَّى خَلْفَ الْمَقَامِ رَكْعَتَيْنِ وَمَعَهُ مَنْ يَسْتُرُهُ مِنْ النَّاسِ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ أَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْكَعْبَةَ قَالَ لَا

Ka'be Binasının İçine Girmeyen Kimse Babı
İbn Umer de çok hacc yapar, fakat her zaman Beyt'e girmezdi.
-...Abdullah ibnu Ebî Evfâ (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) (kaza) umre(sini) yaptı. Bunda Beyt'i tavaf edip, Makaam'ın arkasında iki rek'at namaz kıldı. Yanında kendisini insanlardan perdeleyen bir kimse de bulunuyordu. O koruyucu ve gözcü olan kişiye birisi gelip: — Rasûlullah bu umresinde Ka'be'ye girdi mi? diye sordu. Oda: — Hayır (girmedi), diye cevâb verdi

---

بَاب مَنْ كَبَّرَ فِي نَوَاحِي الْكَعْبَةِ

1601- حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا قَدِمَ أَبَى أَنْ يَدْخُلَ الْبَيْتَ وَفِيهِ الْآلِهَةُ فَأَمَرَ بِهَا فَأُخْرِجَتْ فَأَخْرَجُوا صُورَةَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ فِي أَيْدِيهِمَا الْأَزْلَامُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَاتَلَهُمْ اللَّهُ أَمَا وَاللَّهِ قَدْ عَلِمُوا أَنَّهُمَا لَمْ يَسْتَقْسِمَا بِهَا قَطُّ فَدَخَلَ الْبَيْتَ فَكَبَّرَ فِي نَوَاحِيهِ وَلَمْ يُصَلِّ فِيهِ

Ka'be'nin İç Taraflarında Tekbir Getiren Kimse Babı
-..Bize İkrime tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (Fetih günü Mekke'ye) geldiğinde Ka'be'ye girmekten çekindi. Çünkü Ka'be'nin içinde ilâhlar (yânı putlar) vardı. Rasûlullah bunların çıkarılmasını emretti. Putlar çıkarıldılar. Sahâ-bîler, İbrahim ve İsmâîl Peygamberler'in ellerinde fal kalemleri olduğu halde yapılmış suretlerini de dışarıya çıkardılar. Rasûlullah (S): "Allah bunları yapanları helak eylesin! Dikkat edin! Yeminle söylüyorum; bu putperestler, bu iki peygamberin hiçbir zaman böyle fal ok-larıyle rızık aramadıklarını bilmişlerdir" buyurdu. Akabinde Beyt'e girdi ve Beyt'in her tarafında tekbîr getirdi; fakat Beyt'de namaz kılmadı

بَاب كَيْفَ كَانَ بَدْءُ الرَّمَلِ

1602 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ هُوَ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ فَقَالَ الْمُشْرِكُونَ إِنَّهُ يَقْدَمُ عَلَيْكُمْ وَقَدْ وَهَنَهُمْ حُمَّى يَثْرِبَ فَأَمَرَهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَرْمُلُوا الْأَشْوَاطَ الثَّلَاثَةَ وَأَنْ يَمْشُوا مَا بَيْنَ الرُّكْنَيْنِ وَلَمْ يَمْنَعْهُ أَنْ يَأْمُرَهُمْ أَنْ يَرْمُلُوا الْأَشْوَاطَ كُلَّهَا إِلَّا الْإِبْقَاءُ عَلَيْهِمْ

Ka'be'yi Tavafta Remel (Yanı Kısa Adımlarla Hızlı) Yürüyüşünün Başlaması Nasıl Oldu?
-..İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah, sahâbîleriyle (beraber kaza umresi için Mekke'ye) geldi. Müşrikler kendi kendilerine: Muhammed sizin üzerinize geliyor, hâlleri şu ki Yesrib'in humması onları

zayıflatmış! dediler. Peygamber bunun üzerine sahâbîlerine tavafın ilk üç şavtında koşmalarını, Yemen tarafındaki iki köşe arasında da (mu'tâd yürüyüşle) yürümelerini emretti. Peygamber'i, tavafın bütün şavtlarında koşmalarını emretmekten men' eden bir şey varsa, o da ancak sahâbîlerine şefkatından ibarettir

---

بَابُ اسْتِلَامِ الْحَجَرِ الْأَسْوَدِ حِينَ يَقْدَمُ مَكَّةَ أَوَّلَ مَا يَطُوفُ وَيَرْمُلُ ثَلَاثًا

1603 – حَدَّثَنَا أَصْبَغُ بْنُ الْفَرَجِ أَخْبَرَنِي ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ يَقْدَمُ مَكَّةَ إِذَا اسْتَلَمَ الرُّكْنَ الْأَسْوَدَ أَوَّلَ مَا يَطُوفُ يَخُبُّ ثَلَاثَةَ أَطْوَافٍ مِنْ السَّبْعِ

Hacı Adayının Mekke'ye Geldiği Zaman Yapacağı Her Tavafın Evvelinde Haceri Esved'i İsti'lam Etmesi ve Tavafın İlk Üçünde Remel Yürüyüşü Yapması Babı

-.. İbnu Umer (R): Ben Rasûlullah'ın-Vedâ Haccı'ndaMekke'ye gelişinde yapacağı her tavafın evvelinde Siyah Rüknü is-ti'lâm ettiğini ve yedi tavaftan üçünde remel yürüyüşü yaptığını gördüm, demiştir

بَابُ الرَّمَلِ فِي الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ

1604 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا سُرَيْجُ بْنُ النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَعَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَةَ أَشْوَاطٍ وَمَشَى أَرْبَعَةً فِي الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ * تَابَعَهُ اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي كَثِيرُ بْنُ فَرْقَدٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Hacc ve Umre (Tavaflarının Bir Kısmın)da Remel Yürüyüşü Yapmak Babı

-..Bize Sureyh ibnu'n-Nu'mân tahdîs edip şöyle dedi: Bize Fuleyh, Nâfi'den tahdîs etti ki, İbn Umer (R) Peygamber (S) hacc ve umredeki tavafların ilk üç şavtında remel yaptı, dört şavtında da yürüdü, demiştir.Bu hadîsi rivayet etmekte Sureyh'e, el-Leys ibnu Sa'd mutâbaat edip şöyle demiştir:Bana Kesîru'bnu Ferkad, Nâfi'den; o da İbn Umer'den; o da Peygamber'den tahdîs etti

---

1605 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لِلرُّكْنِ أَمَا وَاللَّهِ إِنِّي لَأَعْلَمُ أَنَّكَ حَجَرٌ لَا تَضُرُّ وَلَا تَنْفَعُ وَلَوْلَا أَنِّي رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَلَمَكَ مَا اسْتَلَمْتُكَ فَاسْتَلَمَهُ ثُمَّ قَالَ فَمَا لَنَا وَلِلرَّمَلِ إِنَّمَا كُنَّا رَاءَيْنَا بِهِ الْمُشْرِكِينَ وَقَدْ أَهْلَكَهُمْ اللَّهُ ثُمَّ قَالَ شَيْءٌ صَنَعَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَا نُحِبُّ أَنْ نَتْرُكَهُ

-..Bana Zeyd ibnu Eşlem, babası Eslem'den haber verdi ki, Umer ibnu'I-Hattâb (R), Rükn yânî Haceri Esved için: Dikkat! Vallahi ben senin zarar veremez, fayda veremez bir taş olduğunu pek iyi bilmek teyim. Eğer Peygamber'in seni isti'lâm ettiğini görmüş olmayaydım seni isti'lâm etmezdim, demiş ve akabinde Haceri Esve-d'i isti'lâm etmiştir. İsti'lâmdan sonra: Bizim bu hızlı yürüyüş ile hâlimiz nedir(yânî buna neden devam ediyoruz)? Biz bu hızlı yürüyüşle ancak müşriklere kuvvet gösterişi yapar idik.Hâlbuki Allah onları helak etmiştir, dedi. Sonra da (bu düşünceden dönerek): Bu remel, yânî hızlı yürüyüş, Peygamber'in yaptığı bir şeydir; işte bunun için biz remel yürüyüşünü terketmek istemiyoruz, dedi

---

1606 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ مَا تَرَكْتُ اسْتِلَامَ هَذَيْنِ الرُّكْنَيْنِ فِي

شِدَّةٍ وَلَا رَخَاءٍ مُنْذُ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَلِمُهُمَا قُلْتُ لِنَافِعٍ أَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَمْشِي بَيْنَ الرُّكْنَيْنِ قَالَ إِنَّمَا كَانَ يَمْشِي لِيَكُونَ أَيْسَرَ لِاسْتِلَامِهِ

-...Bize Yahya (el-Kattân), Ubeydullah'tan; o da Nâfi'den tahdîs etti ki, Umer (R): Ben Peygamber(S)'in şu iki köşeyi isti'lâm ettiğini gördüğüm zamandan beri şiddette ve rahatlıkta (yânî Harem'in kalabalık ve tenhâ hâlinde) Yemen tarafındaki bu iki rüknü isti'lâm etmeyi hiç terketmedim, demiştir. Râvî Ubeydul lah dedi ki: Ben Nâfi'e: İbn Umer bu iki rükn arasında yürür (diğerleri arasında koşar) mıydı? diye sordum. Nâfİ': Tbn Umer bu iki rükün arasında ancak isti'lâmının daha kolay olması için yürür idi, dedi

---

بَاب اسْتِلَامِ الرُّكْنِ بِالْمِحْجَنِ

1607 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ وَيَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَا حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ طَافَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ عَلَى بَعِيرٍ يَسْتَلِمُ الرُّكْنَ بِمِحْجَنٍ * تَابَعَهُ الدَّرَاوَرْدِيُّ عَنْ ابْنِ أَخِي الزُّهْرِيِّ عَنْ عَمِّهِ

Haceri Esved Rükünnün Deynekle İsti'lam Edilmesi Babı
-...Bana Yûnus ibn Yezîd, îbn Şihâb'dan; o da Ubeydullah ibn Âbdillah'tan haber verdi ki, İbn Abbâs (R): Peygamber (S) Veda Haccı'nda bir deve üzerinde "mihcen" denilen deynek ile Haceri Esved'i isti'lâm ederek tavaf etti, demiştir. Bu hadîsi İbn Şihâb'dan rivayet etmekte olan Yûnus'a, Abdula-zîz ed-Derâverdiyyu mutâbaat etmiştir: ed-Derâverdî, Zuhrî'nin kardeşinin oğlu Muhammed ibn Âbdillah'tan; o da amucası Muhammed ibn Müslim ez-Zuhrî'den diye rivayet etmişti

---

بَاب مَنْ لَمْ يَسْتَلِمْ إِلَّا الرُّكْنَيْنِ الْيَمَانِيَيْنِ

1608 - وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ أَبِي الشَّعْثَاءِ أَنَّهُ قَالَ وَمَنْ يَتَّقِي شَيْئًا مِنْ الْبَيْتِ وَكَانَ مُعَاوِيَةُ يَسْتَلِمُ الْأَرْكَانَ فَقَالَ لَهُ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِنَّهُ لَا يُسْتَلَمُ هَذَانِ الرُّكْنَانِ فَقَالَ لَيْسَ شَيْءٌ مِنْ الْبَيْتِ مَهْجُورًا وَكَانَ ابْنُ الزُّبَيْرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَسْتَلِمُهُنَّ كُلَّهُنَّ

İki Yemânî Köşeden Başkasını İsti'lâm Etmeyen Kimse Babı Ve Muhammed ibn Bekr dedi ki: Bize İbn Cureyc haber verip şöyle dedi: Bana Amr ibn Dînâr haber verdi ki, Câbir ibn Zeyd: Beyt'ten olan birşeyden kim sakınır ki? (Yânî: Hiçbir kimseye Beyt'in herhangi bir parçasından sakınması lâyık olmaz) demiştir. Ve Muâviye (R), dört köşeyi de isti'lâm eder idi. İbn Abbâs ona: Şübhesiz Hıcr'a yakın olan bu iki köşe isti'lâm olunmaz, dedi. Muâviye de ona: Beyt'ten hiçbirşey terkedilmiş değildir, dedi. İbn Zubeyr de bu dört köşenin hepsini isti'lâm eder idi

---

1609 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمْ أَرَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَلِمُ مِنْ الْبَيْتِ إِلَّا الرُّكْنَيْنِ الْيَمَانِيَيْنِ

-...Abdullah ibn Umer (R): Ben Peygamber(S)'i Beyt'ten iki Yemânî köşelerden başkasını isti'lâm eder görmedim, demiştir

---

بَاب تَقْبِيلِ الْحَجَرِ

1610 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا وَرْقَاءُ أَخْبَرَنَا زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ رَأَيْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَبَّلَ الْحَجَرَ وَقَالَ لَوْلَا أَنِّي رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبَّلَكَ مَا قَبَّلْتُكَ

Haceri Esved'in Öpülmesi Babı

-..Bize Zeyd ibn Eşlem haber verdi ki, babası Eşlem şöyle demiştir: Ben Umer ibnu'l-Hattâb'ı gördüm,-o Haceri Esved'i öptü de: Eğer Rasûlullah'in seni öptüğünü görmeseydim, seni Öpmezdim, dedi

---

1611 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌحَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ الزُّبَيْرِ بْنِ عَرَبِيٍّ قَالَ سَأَلَ رَجُلٌ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ اسْتِلَامِ الْحَجَرِ فَقَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَلِمُهُ وَيُقَبِّلُهُ قَالَ قُلْتُ أَرَأَيْتَ إِنْ زُحِمْتُ أَرَأَيْتَ إِنْ غُلِبْتُ قَالَ اجْعَلْ أَرَأَيْتَ بِالْيَمَنِ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَلِمُهُ وَيُقَبِّلُهُ

-...Bize Hammâd ibn Zeyd tahdîs etti ki, ez-Zubeyr ibnu Arabî şöyle demiştir: Bir kimse, îbn Umer'e, Haceri Esved'in isti'lâm edilmesinin hükmünü sordu. İbn Umer de: Ben Rasûlullah'in Haceri Esved'i isti'lâm ettiğini, (yânî eliyle dokunduğunu) ve onu öptüğünü gördüm, diye cevâb verdi.
Râvî Zubeyr ibn Arabî dedi ki: Ben îbn Umer'e: Eğer dar yerde kıstırılıp sıkıştırılır sam ne dersin? Zor ve kuvvetle oraya varmaktan yenilmiş olursam ne dersin? diye sordum. Îbn Umer (bu suâllerden hadîse aykırı re'y ve ictihâd ileri sürüldüğünü anlayıp üzülerek): Ey sorucu! Sen bu "Eraeyte Ne re'y edersin" sorularını Yemen'de kıl! Ben Rasûlullah(S)'ı bu taşı isti'lâm ederken ve onu öperken gördüm, dedi

---

بَاب مَنْ أَشَارَ إِلَى الرُّكْنِ إِذَا أَتَى عَلَيْهِ

1612 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ طَافَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْبَيْتِ عَلَى بَعِيرٍ كُلَّمَا أَتَى عَلَى الرُّكْنِ أَشَارَ إِلَيْهِ

Tavafta Haceri Esved'e Geldiği Zaman Sadece Ona İşaret Eden Kimse Babı

-..İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bir deve üzerinde Beyt'i tavaf etti. Haceri Esved hizasına her gelişinde (elindeki deynekle) ona işaret etti

---

بَاب التَّكْبِيرِ عِنْدَ الرُّكْنِ

1613 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ الْحَذَّاءُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ طَافَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْبَيْتِ عَلَى بَعِيرٍ كُلَّمَا أَتَى الرُّكْنَ أَشَارَ إِلَيْهِ بِشَيْءٍ كَانَ عِنْدَهُ وَكَبَّرَ * تَابَعَهُ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ

Haceri Esved Rüknü Yanında Tekbir Edilmesinin Müstehablığı) Babı

-..Bize Hâlid el-Hazzâ, İkrime'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bir deve üzerinde Beyt'i tavaf etti. Bu tavafta Haceri Esved rüknüne her geldikçe, yanında bulunan birşey ile Haceri Esved'e işaret etti ve Alİâhu Ekber diye tekbîr getirdi. Bu hadîsi Hâlid el-Hazzâ'dan rivayet etmekte Hâlid ibn Abdil-lah et-Tahmân'a, İbrahim ibn Tahmân el-Herevî mutâbaat etmiştir

---

بَاب مَنْ طَافَ بِالْبَيْتِ إِذَا قَدِمَ مَكَّةَ قَبْلَ أَنْ يَرْجِعَ إِلَى بَيْتِهِ ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ خَرَجَ إِلَى الصَّفَا

1614 - حَدَّثَنَا أَصْبَغُ عَنْ ابْنِ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ذَكَرْتُ لِعُرْوَةَ قَالَ فَأَخْبَرَتْنِي عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ أَوَّلَ شَيْءٍ بَدَأَ بِهِ حِينَ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ تَوَضَّأَ ثُمَّ طَافَ ثُمَّ لَمْ تَكُنْ عُمْرَةً ثُمَّ حَجَّ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا مِثْلَهُ ثُمَّ حَجَجْتُ مَعَ أَبِي الزُّبَيْرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَأَوَّلُ شَيْءٍ بَدَأَ بِهِ الطَّوَافُ ثُمَّ رَأَيْتُ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارَ يَفْعَلُونَهُ وَقَدْ أَخْبَرَتْنِي أُمِّي أَنَّهَا أَهَلَّتْ هِيَ وَأُخْتُهَا وَالزُّبَيْرُ وَفُلَانٌ وَفُلَانٌ بِعُمْرَةٍ فَلَمَّا مَسَحُوا الرُّكْنَ حَلُّوا

Mekke'ye Geldiğinde Kendi Evine Dönmeden Önce Beyti Tavaf Eden, Sonra İki Rek'at Namaz Kılan Sonra da (Sa'y İçin) Safa'ya Çıkan Kimse Babı

-...Bana Amr (ibnu'l-Hâris), Urve'nin yetimi olan Muhammed ibn Abdirrahmân'dan haber verdi (o şöyle demiştir): Ben Urve'ye, Mekke'ye gelen kimsenin hükmü hakkında söylenilen şeyleri zikrettim. Urve dedi ki: Bana Âişe şöyle haber verdi: Peygamber (S) Mekke'ye geldiğinde îfâya başladığı ilk ibâdet olmak üzere abdest aldı. Sonra tavaf etti. Sonra Peygamber'in bu tavaf ve sa'yi umre olmadı (yânî Peygamber bunu umre sayıp ihramdan çıkmadı). Peygamber'-den sonra Ebû Bekr ve Umer de Peygamber'in haccı gibi hacc yaptılar (yânî tavaf ve sa'yi umre saymadılar). Urve dedi ki: Sonra ben babam Zubeyr'in beraberinde hacc ettim. Onun da ilk başladığı hacc fiili, tavaftır. Sonra muhacirleri ve Ensâr'ı gördüm; onlar da böyle yapıyorlardı. Anam Esma bintu Ebî Bekr de bana: Kendisinin ve kızkardeşi Âişe'nin, Zubeyr'in, fulân ve fulân zâtların umre niyetiyle ihrama girip telbiye ettiklerini, bunlann Haceri Esved'e elleriyle dokunup tavafı ve sa'yi tamamladıkları zaman ihramdan çıktıklarını haber verdi

---

1616 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَبُو ضَمْرَةَ أَنَسٌ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا طَافَ فِي الْحَجِّ أَوْ الْعُمْرَةِ أَوَّلَ مَا يَقْدَمُ سَعَى ثَلَاثَةَ أَطْوَافٍ وَمَشَى أَرْبَعَةً ثُمَّ سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ ثُمَّ يَطُوفُ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ

-... Bize Mûsâ ibn Ukbe, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer(R)'den tahdîs etti (o, şöyle demiştir): Rasûlullah (S) hacc veya umre için Mekke'ye gelişinin evvelinde tavaf ettiği zaman, tavafın ilk üç dolaşmasını koşmuş, dört dolaşmasını da yürümüştür. Böylece tavafı yaptıktan sonra iki rek'at tavaf namazı kılmıştır. Bu namazdan sonra da Safa ve Merve arasında dolaşırdı

1617 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا طَافَ بِالْبَيْتِ الطَّوَافَ الْأَوَّلَ يَخُبُّ ثَلَاثَةَ أَطْوَافٍ وَيَمْشِي أَرْبَعَةً وَأَنَّهُ كَانَ يَسْعَى بَطْنَ الْمَسِيلِ إِذَا طَافَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ

-....Bize Enes ibnu Iyâd, Ubeydullah'tan; o da Nâfi'den; o da İbnu Umer'den tahdîs etti (o, şöyle demiştir): Peygamber (S) Beyt'i ilk tavaf ettiği zaman ilk üç dolaşmayı koşar, dört dolaşmayı da yürürdü. Peygamber Safa ile Merve arasında dolaştığı zaman da vâdînin karnında yine koşardı

بَاب طَوَافِ النِّسَاءِ مَعَ الرِّجَالِ

1618 - وَقَالَ لِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنَا قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ إِذْ مَنَعَ ابْنُ هِشَامٍ النِّسَاءَ الطَّوَافَ مَعَ الرِّجَالِ قَالَ كَيْفَ يَمْنَعُهُنَّ وَقَدْ طَافَ نِسَاءُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ الرِّجَالِ قُلْتُ أَبَعْدَ الْحِجَابِ أَوْ قَبْلُ قَالَ إِي لَعَمْرِي لَقَدْ أَدْرَكْتُهُ بَعْدَ الْحِجَابِ قُلْتُ كَيْفَ يُخَالِطْنَ الرِّجَالَ قَالَ لَمْ يَكُنَّ يُخَالِطْنَ كَانَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَطُوفُ حَجْرَةً مِنْ الرِّجَالِ لَا

تُخَالِطُهُمْ فَقَالَتْ امْرَأَةٌ انْطَلِقِي نَسْتَلِمْ يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ قَالَتْ عَنْكِ وَأَبَتْ يَخْرُجْنَ مُتَنَكِّرَاتٍ بِاللَّيْلِ فَيَطُفْنَ مَعَ الرِّجَالِ وَلَكِنَّهُنَّ كُنَّ إِذَا دَخَلْنَ الْبَيْتَ قُمْنَ حَتَّى يَدْخُلْنَ وَأُخْرِجَ الرِّجَالُ وَكُنْتُ آتِي عَائِشَةَ أَنَا وَعُبَيْدُ بْنُ عُمَيْرٍ وَهِيَ مُجَاوِرَةٌ فِي جَوْفِ ثَبِيرٍ قُلْتُ وَمَا حِجَابُهَا قَالَ هِيَ فِي قُبَّةٍ تُرْكِيَّةٍ لَهَا غِشَاءٌ وَمَا بَيْنَنَا وَبَيْنَهَا غَيْرُ ذَلِكَ وَرَأَيْتُ عَلَيْهَا دِرْعًا مُوَرَّدًا

Kadınların Erkeklerin Beraberinde Tavafları Babı

-..Buhârî dedi ki: Bana Amr ibn Alî söyledi: Bize Ebû Âsim en-Nebîl tahdîs etti: İbn Cureyc şöyle dedi: Bana Atâ ibn Ebî Rebâh haber verdi: îbnu Hişâm (Hacc emirliği sırasında) kadınların erkeklerin beraberinde tavaf etmelerini men' ettiği zaman bu Atâ, (îbrâhîm ,ibn Hişâm'a veya kardeşi Muhammed ibn Hişâm'a): Peygamber'in kadınları erkeklerin beraberinde tavaf etmiş oldukları hâlde, sen bu kadınları nasıl men' edersin? demiştir. İbn Cureyc dedi ki: Ben Atâ'ya: Kadınların, erkeklerin beraberinde yaptıkları o tavafları, hicâb âyetinin (ei-Ahzâb: 35) inişinden sonar mı, yâhud evvel miydi? diye sordum. Atâ: Evet, ömrüme yeminle söylüyorum, ben hicâb âyetinden sonra o kadınların, erkeklerin beraberinde tavaf ettiklerine eriştim, dedi. îbn Cureyc dedi ki: Ben Atâ'ya: Kadınlar erkeklere nasıl karışırlar? diye sordum. Atâ: Kadınlar erkeklere karışmazlardı. Âişe (R) erkeklerden ayrı bir yerde tavaf eder ve erkeklere karışmazdı. Âişe ile beraber tavaf eden (Dıkre isminde) bir kadın, Âişe'ye: Ey Mü'-minlerin Anası! Haydi yürü de Haceri Esved'e el sürüp isti'lâm edelim, dedi. Âişe ona:
Benden ayrıl, dedi ve (el sürmek suretiyle) isti'lâmdan çekindi. Âişe ve arkadaşları geceleyin tanınmaz hâlde (veya örtülü oldukları hâlde) çıkarlar ve erkeklerin beraberinde tavaf ederlerdi. Lâkin bu kadınlar Beyt'in içine girdiklerinde, oradan çıkacakları zamana kadar, erkekler Beyt'ten çıkarılmış olduğu hâlde içeride ibâdetle kaaim olurlardı, dedi. Yine Atâ: Ben (Peygamber devrinde doğmuş olup Mekke Kaa-dısı bulunan) Ubeyd ibn Umeyr ile birlikte, Âişe, Muzdelife'deki Se-bîr Dağı'nm içinde mücavir, yânı ikaamet edici hâlde iken, Âişe'nin yanına gider idim, dedi. İbn Cureyc dedi ki: Ben Atâ'ya: Âişe'nin o günkü hicabı ne idi? diye sordum. Atâ: Âişe o gün keçeden yapılmış bir küçük Türk çadırı içinde idi. Çadırın bir perdesi vardı. Âişe ile bizim aramızda bundan başka birşey yoktu.Ben Âişe'nin üzerinde gül rengi ile boyanmış bir gömlek gördüm, dedi

---

1619 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ نَوْفَلٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ شَكَوْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنِّي أَشْتَكِي فَقَالَ طُوفِي مِنْ وَرَاءِ النَّاسِ وَأَنْتِ رَاكِبَةٌ فَطُفْتُ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَئِذٍ يُصَلِّي إِلَى جَنْبِ الْبَيْتِ وَهُوَ يَقْرَأُ وَالطُّورِ وَكِتَابٍ مَسْطُورٍ

-...Peygamber'in zevcesi olan Ümmü Seleme şöyle demiştir: Ben (hacc esnasında) rahatsız olduğumu Rasûlullah'a söyledim. "Halkın arka tarafından deveye binerek tava et!" buyurdu. Ben de öylece tavaf ettim. O sırada Rasîullah Beyt'in tâ yanında namaza durmuş, sabah namazı kıldırıyor, namaz içinde de Vet-Tûri ve Kitabin Mestûrin sûresini okuyordu

---

بَاب الْكَلَامِ فِي الطَّوَافِ

1620 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي سُلَيْمَانُ الْأَحْوَلُ أَنَّ طَاوُسًا أَخْبَرَهُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ وَهُوَ يَطُوفُ بِالْكَعْبَةِ بِإِنْسَانٍ رَبَطَ يَدَهُ إِلَى إِنْسَانٍ بِسَيْرٍ أَوْ بِخَيْطٍ أَوْ بِشَيْءٍ غَيْرِ ذَلِكَ فَقَطَعَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ ثُمَّ قَالَ قُدْهُ بِيَدِهِ

Tavaf Esnasında Kelam Etmek Babı

-..îbn Cureyc tahdîs edip şöyle demiştir: Bana Süleyman el-Ahvel haber verdi; ona da Tâvûs, İbn Abbâs(R)'tan haber verdi. Peygamber (S) Ka'be'yi tavaf ederken, elini diğer bir insanın eline bir kayışla yâhud bir iple yâhud bunlardan başka bir şeyle bağlamış bir insanın yanından geçti. Peygamber, kendi eliyle bu bağı kopardı. Bundan sonra da onun yanındaki adama: "Bu insanı etiyle yed!" buyurdu

---

بَابُ إِذَا رَأَى سَيْرًا أَوْ شَيْئًا يُكْرَهُ فِي الطَّوَافِ قَطَعَهُ

1621 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ سُلَيْمَانَ الْأَحْوَلِ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى رَجُلًا يَطُوفُ بِالْكَعْبَةِ بِزِمَامٍ أَوْ غَيْرِهِ فَقَطَعَهُ

Şahıs Tavaf Esnasında Çirkin Görülen Bir Yürüme Yahud Bir Kayış veya Herhangi Birşey Gördüğü Zaman Onu Koparır

-.. Bize Ebû Âsim, îbn Cureyc'den; o da Süleyman el-Ahvel'den; o da Tâvûs'tan; o da İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S) Ka'be'de bir yular yâhud bundan başka bağlayacak bir bağ ile tavaf eder bir kimse gördü de, onun bağını kopardı

بَابُ لَا يَطُوفُ بِالْبَيْتِ عُرْيَانٌ وَلَا يَحُجُّ مُشْرِكٌ

1622 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ يُونُسُ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ حَدَّثَنِي حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ الصِّدِّيقَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بَعَثَهُ فِي الْحَجَّةِ الَّتِي أَمَّرَهُ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ يَوْمَ النَّحْرِ فِي رَهْطٍ يُؤَذِّنُ فِي النَّاسِ أَلَا لَا يَحُجُّ بَعْدَ الْعَامِ مُشْرِكٌ وَلَا يَطُوفُ بِالْبَيْتِ عُرْيَانٌ

Ka'be'yi Çıplak Kişi Tavaf Etmez; Müşrik Olan da Hacc Yapamaz

-... Ebû Hureyre şöyle haber vermiştir: Ebû Bekr es-Sıddîk, Veda Haccı'ndan bir sene evvel Rasûlullah tarafından hacc emîri olarak Mekke'ye gönderildiği haccda, Ebû Bekr de Ebû Hureyre'yi, kurbân bayramının ilk günü Minâ'da büyükçe bir topluluk içinde halka şu iki maddeyi i'lân etmeye yollamıştır: "Ey insanlar! İyi biliniz! Bu yıldan sonar hiçbir müşrik hacc yapamaz, ve çıplak kişi de Ka'be'yi tavaf edemez!"

بَابُ إِذَا وَقَفَ فِي الطَّوَافِ وَقَالَ عَطَاءٌ فِيمَنْ يَطُوفُ فَتُقَامُ الصَّلَاةُ أَوْ يُدْفَعُ عَنْ مَكَانِهِ إِذَا سَلَّمَ يَرْجِعُ إِلَى حَيْثُ قُطِعَ عَلَيْهِ وَيُذْكَرُ نَحْوُهُ عَنْ ابْنِ عُمَرَ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ

Tavaf Etmekte Olan Kimse Tavaf Esnasında Durduğu Zaman (Tavafı Kesilir Mi Yahud Kesilmez Mi)?

Atâ ibn Ebî Rebâh: Tavaf etmekte olanların içinde namaz ikaame edilirse, yâhud tavaf eden kişi tavaf yerinden def edilirse, namazından selâm verince kestirilmiş olduğu tavafına dönüp devam eder, demiştir. Atâ'nın bu sözüne benzer bir söz de İbn Umer'den ve Abdurrahmân ibn Ebî Bekr'den zikr olunuyor

بَابُ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِسُبُوعِهِ رَكْعَتَيْنِ وَقَالَ نَافِعٌ كَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُصَلِّي لِكُلِّ سُبُوعٍ رَكْعَتَيْنِ وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ بْنُ أُمَيَّةَ قُلْتُ لِلزُّهْرِيِّ إِنَّ عَطَاءً يَقُولُ تُجْزِئُهُ الْمَكْتُوبَةُ مِنْ رَكْعَتَيْ الطَّوَافِ فَقَالَ السُّنَّةُ أَفْضَلُ لَمْ يَطُفْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُبُوعًا قَطُّ إِلَّا صَلَّى رَكْعَتَيْنِ

Peygamber (S) Yedi Dolaşmalık Tavafı İçin İki Rek'at Namaz Kıldı

NâfT de: İbn Umer, her yedi dolaşmalık tavafı için iki rek'at namaz kılardı, demiştir .İsmâîl ibn Uleyye de: Ben Zuhrfye: Atâ, tavaf eden kişiye kılacağı farz namaz, tavafın iki rek'atından kifayet eder diyor, dedim. Zuhrî: Sünnet (yânî sünneti gözetmek) daha faziletlidir. Peygamber asla birçok yediler dolaşıp tavaf etmedi; ancak yedi dolaşmalık tavaf akabinde iki rek'at namaz kıldı, dedi

1623 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو سَأَلْنَا ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَيَقَعُ الرَّجُلُ عَلَى امْرَأَتِهِ فِي الْعُمْرَةِ قَبْلَ أَنْ يَطُوفَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ قَالَ قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَطَافَ بِالْبَيْتِ سَبْعًا ثُمَّ صَلَّى خَلْفَ الْمَقَامِ رَكْعَتَيْنِ وَطَافَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَقَالَ {لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ إِسْوَةٌ حَسَنَةٌ}

-...Bize Sufyân (ibn Uyeyne), Amr ibn Dinar'dan tahdîs etti ki, o şöyle demiştir: Biz İbn Umer'e: Umre niyetiyle Ka'be'yi tavaf eden kimse Safa ile Merve arasında sa'y etmeden evvel, kadınıyle cinsî münâsebet yapabilir mi? diye sorduk. İbn Umer: Rasûlullah (S) umre için Mekke'ye geldi. Beyt'i yedi defa dolaşıp tavaf etti. Sonra Makaamı İbrâhîm arkasında iki rek'at namaz kılıp Safa ile Merve arasında sa'y etti, dedi ve: "And olsun, Allah Elçisi 'nde sizin için güzel bir uyma numunesi vardır" (ei-Ahzâb: 2i) âyetini söyledi.

1624 - قَالَ وَسَأَلْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَالَ لَا يَقْرَبُ امْرَأَتَهُ حَتَّى يَطُوفَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ

Amr ibn Dînâr dedi ki: Ben Câbir ibn Abdillah'a da aynı şeyi sordum; Câbir: Safa ile,Merve arasını dolaşıp sa'y etmedikçe erkek, kadınına yaklaşmaz, diye cevâb verdi

---

بَابُ مَنْ لَمْ يَقْرَبْ الْكَعْبَةَ وَلَمْ يَطُفْ حَتَّى يَخْرُجَ إِلَى عَرَفَةَ وَيَرْجِعَ بَعْدَ الطَّوَافِ الْأَوَّلِ

1625 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا فُضَيْلٌ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ أَخْبَرَنِي كُرَيْبٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَّةَ فَطَافَ وَسَعَى بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَلَمْ يَقْرَبْ الْكَعْبَةَ بَعْدَ طَوَافِهِ بِهَا حَتَّى رَجَعَ مِنْ عَرَفَةَ

Mekke'ye Gelip Yaptığı İlk Geliş Tavafından Sonra ta Arafat'a Çıkıp Tekrar Dönüp Gelinceye Kadar Ka'be'ye Yaklaşmayan ve (Nafile) Tavaf Yapmayan Kimse Babı
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) – Veda Haccı'nda Mekke'yegeldi, Beyt'i tavaf etti, Safa ile Merve arasında sa'y etti ve bu tavafından sonra tâ Arafat'tan dönünceye kadar Ka'be'ye yaklaşmadı

بَابُ مَنْ صَلَّى رَكْعَتَيْ الطَّوَافِ خَارِجًا مِنْ الْمَسْجِدِ وَصَلَّى عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ خَارِجًا مِنْ الْحَرَمِ

1626 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ زَيْنَبَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا شَكَوْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

İki Rek'at Tavaf Namazını Mescidden Dışarı Çıkarak Kılan Kimse Babı
Umer (R) bu namazı bir defasında Harem'den çıkarak dışarıda kılmıştır.
-..Bize Mâlik, Muhammed ibn Abdirrahmân'dan; o da Urve'den; o da Ebû Seleme'nin kızı Zeyneb'den tahdîs etti ki, Üm-mü Seleme (R): Ben Rasülullah'a rahatsızlığımı arzettim... demiştir.

1626 – م وحَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا أَبُو مَرْوَانَ يَحْيَى بْنُ أَبِي زَكَرِيَّاءَ الْغَسَّانِيُّ عَنْ هِشَامٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَهُوَ بِمَكَّةَ وَأَرَادَ الْخُرُوجَ وَلَمْ تَكُنْ أُمُّ سَلَمَةَ طَافَتْ بِالْبَيْتِ وَأَرَادَتْ الْخُرُوجَ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أُقِيمَتْ صَلَاةُ الصُّبْحِ فَطُوفِي عَلَى بَعِيرِكِ وَالنَّاسُ يُصَلُّونَ فَفَعَلَتْ ذَلِكَ فَلَمْ تُصَلِّ حَتَّى خَرَجَتْ

-..ve yine bana Muhammed ibn Harb tahdîs edip şöyle dedi: Bize Ebû Mervân Yahya ibnu Ebî Zekeriyyâ el-Gassânî, Hişâm'dan; o da babası Urve'den; o da Peygamber'in zevcesi Ümmü Seleme'den tahdîs etti (O, şöyle demiştir): Rasûlullah Mekke'de iken Ümmü Seleme de (rahatsızlığı sebebiyle) henüz tavaf etmemişken, Rasûlullah ve Ümmü Seleme (Harem'den veya Mekke'den) çıkmak istediklerinde, Rasûlullah Ümmü Seleme'ye: — "Sabah namazı ikaamei edildiği zaman insanlar namaz kılarlarken, sen devenin üzerinde tavaf et!" buyurdu. Ümmü Seleme böyle yaptı ve tavaf namazı kılmadan dışarı çıktı

بَابُ مَنْ صَلَّى رَكْعَتَيْ الطَّوَافِ خَلْفَ الْمَقَامِ

1627 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَطَافَ بِالْبَيْتِ سَبْعًا وَصَلَّى خَلْفَ الْمَقَامِ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ خَرَجَ إِلَى الصَّفَا وَقَدْ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى {لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ}

İki Rek'at Tavaf Namazını Makaam(ı İbrahim)in Arkasında Kılan Kimse Babı
-..Bize Amr ibnu Dînâr tahdîs edip şöyle dedi: Ben İbn Umer(R)'den işittim; şöyle diyordu: Peygamber (S) Mekke'ye geldi. Beyt'i yedi kerre dolaşıp tavaf etti, müteakiben Makaam'ın arkasında iki rek'at namaz kıldı. Sonra da Peygamber (S) sa'y yapmak için Safâ'da çıktı. Yüce Allah da zâten: "And olsun, Allah ElçisVnde sizin için güzel bir uyma numunesi vardır.,."(ei-Ahzâb: 2i) buyurmuştur

---

بَابُ الطَّوَافِ بَعْدَ الصُّبْحِ وَالْعَصْرِ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُصَلِّي رَكْعَتَيْ الطَّوَافِ مَا لَمْ تَطْلُعْ الشَّمْسُ وَطَافَ عُمَرُ بَعْدَ صَلَاةِ الصُّبْحِ فَرَكِبَ حَتَّى صَلَّى الرَّكْعَتَيْنِ بِذِي طُوًى

1628 – حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عُمَرَ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ حَبِيبٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ نَاسًا طَافُوا بِالْبَيْتِ بَعْدَ صَلَاةِ الصُّبْحِ ثُمَّ قَعَدُوا إِلَى الْمُذَكِّرِ حَتَّى إِذَا طَلَعَتْ الشَّمْسُ قَامُوا يُصَلُّونَ فَقَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَعَدُوا حَتَّى إِذَا كَانَتْ السَّاعَةُ الَّتِي تُكْرَهُ فِيهَا الصَّلَاةُ قَامُوا يُصَلُّونَ

Sabah ve İkindi Namazlarından Sonra Tavaf Etmek Babı
İbn Umer (R) güneş doğmadığı müddetçe iki rek'at tavaf namazını kılar idi. Umer ibn Hattâb (R) ise sabah namazından sonra bineğine binmiş, nihayet bu iki rek'atı Zü Tûvâ mevkiinde kılmıştır.
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Bir takım insanlar sabah namazından sonra Beyt'I tavaf ettiler, sonra da bir vaizin huzurunda oturdular. Nihayet güneş doğduğu zaman kalkıp namaza koyuldular. Bunun üzerine Âişe (R): Bunlar oturdular; nihayet içinde namaz kılmak mekruh kılınan şu saatte kalkmış, namaz kılıyorlar, demiştir

---

1629 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَبُو ضَمْرَةَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْهَى عَنِ الصَّلَاةِ عِنْدَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَعِنْدَ غُرُوبِهَا

-....Bize Mûsâ ibnu Ukbe, Nâfi'den tahdîs etti ki, Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber (S) 'den işittim, O, güneşin doğması sırasında ve bir de batışı sırasında namaz kılmaktan nehyediyordu

---

1630 - حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ هُوَ الزَّعْفَرَانِيُّ حَدَّثَنَا عَبِيدَةُ بْنُ حُمَيْدٍ حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ رُفَيْعٍ قَالَ رَأَيْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَطُوفُ بَعْدَ الْفَجْرِ وَيُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ

..Bize Ubeyde ibnu Humeyd tahdîs edip şöyle dedi:Bana Abdulazîz ibnu Rufey'tahdîs edip,şöyle dedi: Ben Abdullah ibnu'z-Zubeyr(R)'i gördüm.O fecr namazından sonar tavaf eder, sonra da iki rek'at namaz kıldırdı

1631 - قَالَ عَبْدُ الْعَزِيزِ وَرَأَيْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ يُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْعَصْرِ وَيُخْبِرُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا حَدَّثَتْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَدْخُلْ بَيْتَهَا إِلَّا صَلَّاهُمَا

. Râvî Abdulazîz dedi ki: Ben Abdullah ibnu'z- Zubeyr'i gördüm, ikindiden sonra iki rek'at namaz kılardı ve Âişe'nin kendisine Peygamber'in bu iki rek'atı kılmadan evine girmediğini tahdîs ettiğini haber verdi

---

بَابُ الْمَرِيضِ يَطُوفُ رَاكِبًا

1632 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ الْوَاسِطِيُّ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَافَ بِالْبَيْتِ وَهُوَ عَلَى بَعِيرٍ كُلَّمَا أَتَى عَلَى الرُّكْنِ أَشَارَ إِلَيْهِ بِشَيْءٍ فِي يَدِهِ وَكَبَّرَ

Rahatsız Olan, (Bir Binite) Binerek Tavaf Eder Babı
-...Bize Hâlid et-Tahhân, Hâlid el-Hazzâ'dan; o da îbn Abbâs'tan tahdîs etti (o, şöyle demiştir): Rasûlullah (S) bir deve üzerinde olduğu hâlde Beyt'i tavaf etti. Haceri Esved rüknüne geldikçe ona elindeki bir şeyle işaret edip, tekbîr getirdi

---

1633 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ نَوْفَلٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أُمِّ سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ شَكَوْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنِّي أَشْتَكِي فَقَالَ طُوفِي مِنْ وَرَاءِ النَّاسِ وَأَنْتِ رَاكِبَةٌ فَطُفْتُ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي إِلَى جَنْبِ الْبَيْتِ وَهُوَ يَقْرَأُ بِالطُّورِ وَكِتَابٍ مَسْطُورٍ

-...Ümmü Seleme (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah'a rahatsız olduğumu arzettim. Bunun üzerine bana: "Sen binekti olarak insanların ötesinden tavaf et!" buyurdu. Ben, Rasûlullah Beyt'-in yanında namaz kıldırırken tavaf ettim; kendisi namaz içinde Ve't- Tûri ve Kitabin Mestûrin sûresini okuyordu

---

بَابُ سِقَايَةِ الْحَاجِّ

1634 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا أَبُو ضَمْرَةَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ اسْتَأْذَنَ الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَبِيتَ بِمَكَّةَ لَيَالِيَ مِنًى مِنْ أَجْلِ سِقَايَتِهِ فَأَذِنَ لَهُ

Hacılara Su İçirilmesi Babı

-...İbn Umer (R) şöyle demiştir: Abbâs ibnu Abdilmuttalib (R) hacılara su (ve şerbet) dağıtmak için Minâ gecelerinde Mekke'de ikaâmet etmek üzere Rasûlullah'tan izin istedi. Rasûlullah da ona izin verdi

---

1635 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَ إِلَى السِّقَايَةِ فَاسْتَسْقَى فَقَالَ الْعَبَّاسُ يَا فَضْلُ اذْهَبْ إِلَى أُمِّكَ فَأْتِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشَرَابٍ مِنْ عِنْدِهَا فَقَالَ اسْقِنِي قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهُمْ يَجْعَلُونَ أَيْدِيَهُمْ فِيهِ قَالَ اسْقِنِي فَشَرِبَ مِنْهُ ثُمَّ أَتَى زَمْزَمَ وَهُمْ يَسْقُونَ وَيَعْمَلُونَ فِيهَا فَقَالَ اعْمَلُوا فَإِنَّكُمْ عَلَى عَمَلٍ صَالِحٍ ثُمَّ قَالَ لَوْلَا أَنْ تُغْلَبُوا لَنَزَلْتُ حَتَّى أَضَعَ الْحَبْلَ عَلَى هَذِهِ يَعْنِي عَاتِقَهُ وَأَشَارَ إِلَى عَاتِقِهِ

-....Bize Hâlid et-Tahhân, Hâlid el-Hazzâ'dan; o da İkrime'den; o da İbn bbâs(R)'tan tahdîs etti (o, şöyle demiştir): Rasûlullah (S) Harem'deki şerbet dağıtılan sebîl yerine geldi ve şerbet istedi. Abbâs, oğluna:
— Ey Fadl, anana git de yanındaki (husûsî) şerbetten Rasûlullah'a getir! dedi.Rasûlullah:
— "(Hayır.) Bana bu şerbetten ver!" buyurdu. Abbâs:
— Yâ Rasûlallah! Halk buradaki şerbete ellerini sokuyorlar! dedi. \; Rasûlullah:
— "îşte halkın içtiği bu şerbetten ver!" buyurdu. Ve Abbâs'ın sunduğu umûmî şerbetten içti. Sonra Rasûlullah Zemzem Kuyusu'na geldi. Abbâs oğulları (burada hacılara) su içiri-yorlardı ve kuyudan su çekiyorlardı. Rasûlullah:
— "(Ey Abdulmuttalib oğulları,) çekiniz! Siz hayırlı bir iş yapıyorsunuz, dedi.Sonra Rasûlullah:
— "Halkın (su çeldşine uymak için) kalabalık etmesi endîşesi olmasaydı ben de devemden iner, hattâ -kuyunun ipini, eliyle omuzu-na işaret ederek- şuraya kor, sizin gibi su çekerdim" buyurdu

---

بَابُ مَا جَاءَ فِي زَمْزَمَ

1636 - وَقَالَ عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ كَانَ أَبُو ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فُرِجَ سَقْفِي وَأَنَا بِمَكَّةَ فَنَزَلَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَام فَفَرَجَ صَدْرِي ثُمَّ غَسَلَهُ بِمَاءِ زَمْزَمَ ثُمَّ جَاءَ بِطَسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ مُمْتَلِئٍ حِكْمَةً وَإِيمَانًا فَأَفْرَغَهَا فِي صَدْرِي ثُمَّ أَطْبَقَهُ ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِي فَعَرَجَ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا قَالَ جِبْرِيلُ لِخَازِنِ السَّمَاءِ الدُّنْيَا افْتَحْ قَالَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ

Zemzem Suyu Hakkında Gelen Haberler Babı

-...Enes ibn Mâlik dedi ki: Ebû Zerr (R) bu Mi'râc kıssasını şöyle tahdîs eder idi: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Ben Mekke'de iken içinde bulunduğum evin tavam yarıldı. Cibril aleyhi's-selâm indi. Göğsümü yardıktan sonra içini Zemzem suyu ile yıkadı. Sonra hikmet ve îmân ile dolu altın bir leğen getirip, içindekini göğsümün içine boşalttı. Sonra göğsümü kapattı. Sonra elimden tutup beni dünyâ semâya doğru çıkardı. Cibril oranın, yânı yere en yakın semânın bekçisine "Aç!" dedi. Bekçi: Kimdir o? dedi. Cibril: Ben Cibril'im, dedi

---

1637 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ هُوَ ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا الْفَزَارِيُّ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا حَدَّثَهُ قَالَ سَقَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ زَمْزَمَ فَشَرِبَ وَهُوَ قَائِمٌ قَالَ عَاصِمٌ فَحَلَفَ عِكْرِمَةُ مَا كَانَ يَوْمَئِذٍ إِلَّا عَلَى بَعِيرٍ

-...İbnu Abbâs (R) şöyle tahdîs etmiş: Ben Rasûlullah'a "zemzem suyundan sundum. O da ayakta olduğu hâlde içti, demiştir. Âsim el-Ahvel dedi ki: İbn Abbâs'ın âzâdhsı İkrime Allah adiyle yemîn edip: Rasûlullah (S), îbn Abbâs'm kendisine Zemzem suyundan içirdiği gün, muhakkak deve üzerinde bulunuyordu, dedi

بَابُ طَوَافِ الْقَارِنِ

1638 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ فَأَهْلَلْنَا بِعُمْرَةٍ ثُمَّ قَالَ مَنْ كَانَ مَعَهُ هَدْيٌ فَلْيُهِلَّ بِالْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ ثُمَّ لَا يَحِلُّ حَتَّى يَحِلَّ مِنْهُمَا فَقَدِمْتُ مَكَّةَ وَأَنَا حَائِضٌ فَلَمَّا قَضَيْنَا حَجَّنَا أَرْسَلَنِي مَعَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ إِلَى التَّنْعِيمِ فَاعْتَمَرْتُ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذِهِ مَكَانَ عُمْرَتِكِ فَطَافَ الَّذِينَ أَهَلُّوا بِالْعُمْرَةِ ثُمَّ حَلُّوا ثُمَّ طَافُوا طَوَافًا آخَرَ بَعْدَ أَنْ رَجَعُوا مِنْ مِنًى وَأَمَّا الَّذِينَ جَمَعُوا بَيْنَ الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ طَافُوا طَوَافًا وَاحِدًا

Kıran Haccı Yapan Kimsenin Tavafı Babı

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Biz Rasûlullah'ın beraberinde Veda Haccı'na çıktık, ve umre niyetiyle ihrama girip telbiye ettik. Sonra Rasûlullah (S): "Beraberinde hedy kurbânı olan, hacc ve umre niyetiyle ihram edip, telbiye eylesin. Sonra bu ikisini bitirinceye kadar ihramdan çıkmaz" buyurdu. Nihayet ben hayızlı olarak Mekke'ye geldim. Haccımızı yapıp tamamladığımızda, Rasûlullah beni Abdurrahmân'm beraberinde Ten'îm mevkiine gönderdi. Ben oradan umre için ihrama girip, umremi yaptım. Rasûlullah: "İşte bu umre, senin yapacağın umrenin yerinedir" buyurdu. Umre niyetiyle ihrama girip telbiye etmiş olanlar, Mekke'de tavaf ve sa'yi yaptıktan sonra ihramdan çıktılar. Sonra da Minâ'dan dönmelerinin ardından hacc için diğer bir tavaf daha yaptılar. Amma (yanlarında hedy olanlarla) hacc ile umreyi (bir ihramda) cem' etmiş olanlara gelince, bunlar bir tavaf yaptılar

---

1639 - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُلَيَّةَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا دَخَلَ ابْنُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَظَهْرُهُ فِي الدَّارِ فَقَالَ إِنِّي لَا آمَنُ أَنْ يَكُونَ الْعَامَ بَيْنَ النَّاسِ قِتَالٌ فَيَصُدُّوكَ عَنْ الْبَيْتِ فَلَوْ أَقَمْتَ فَقَالَ قَدْ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَالَ كُفَّارُ قُرَيْشٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْبَيْتِ فَإِنْ حِيلَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ أَفْعَلُ كَمَا فَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ {لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ إِسْوَةٌ حَسَنَةٌ} ثُمَّ قَالَ أُشْهِدُكُمْ أَنِّي قَدْ أَوْجَبْتُ مَعَ عُمْرَتِي حَجًّا قَالَ ثُمَّ قَدِمَ فَطَافَ لَهُمَا طَوَافًا وَاحِدًا

-...Bize ibnu Uleyye, Eyyûb'dan; o da Nâfi'den tahdîs etti (NâfV şöyle demiştir): İbnu Umer'in binek devesi hacc yolculuğu için evinde hazırlanmış bulunduğu sırada oğlu Abdullah ibn Abdil-lah yanına girdi de: Ben bu yıl insanlar arasında bir harb olacağından ve bu sebeble onların seni Beyt'i ziyaretten men' edeceklerinden endîşe ediyorum. Onun için bu yıl hacca gitmesen de evinde ikaamet etsen! dedi. Bunun üzerine İbn Umer: Rasülullah (S) umre için yola çıktı. Kureyş kâfirleri O'nunla Beyt arasında perde oldular. Eğer benimle Beyt arasına mâni' olunursa, ben de Rasûlullah'm yaptığı gibi yaparım: "And olsun Allah ElçisVnde sizin için güzel bir uyma numunesi vardır ".(ei-Ahzâb: 21) dedi. Sonra da: Ben sizi şâhid kılıyorum. Ben umremle beraber bir haccı kendime vâcib kıldım (yânî kıran hac-cına niyet ettim), dedi. Oğlu Abdullah dedi ki: Bundan sonra baham İbn Umer (Arafat'ta vukuftan sonra Minâ'dan Mekke'ye) geldi ve hacc ile umresi için bir tek tavaf yaptı

1640 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَرَادَ الْحَجَّ عَامَ نَزَلَ الْحَجَّاجُ بِابْنِ الزُّبَيْرِ فَقِيلَ لَهُ إِنَّ النَّاسَ كَائِنٌ بَيْنَهُمْ قِتَالٌ وَإِنَّا نَخَافُ أَنْ يَصُدُّوكَ فَقَالَ {لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ إِسْوَةٌ حَسَنَةٌ} إِذًا أَصْنَعَ كَمَا صَنَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي أُشْهِدُكُمْ أَنِّي قَدْ أَوْجَبْتُ عُمْرَةً ثُمَّ خَرَجَ حَتَّى إِذَا كَانَ بِظَاهِرِ الْبَيْدَاءِ قَالَ مَا شَأْنُ الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ إِلَّا وَاحِدٌ أُشْهِدُكُمْ أَنِّي قَدْ أَوْجَبْتُ حَجًّا مَعَ عُمْرَتِي وَأَهْدَى هَدْيًا اشْتَرَاهُ بِقُدَيْدٍ وَلَمْ يَزِدْ عَلَى ذَلِكَ فَلَمْ يَنْحَرْ وَلَمْ يَحِلَّ مِنْ شَيْءٍ حَرُمَ مِنْهُ وَلَمْ يَحْلِقْ وَلَمْ

يُقَصِّرْ حَتَّى كَانَ يَوْمُ النَّحْرِ فَنَحَرَ وَحَلَقَ وَرَأَى أَنْ قَدْ قَضَى طَوَافَ الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ بِطَوَافِهِ الْأَوَّلِ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَذَلِكَ فَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Bize el-Leys, Nâfi'den tahdîs etti ki (o, şöyle demiştir): İbnu Umer, Haccâc'm İbn Zubeyr ile harb etmek için Mekke'ye indiği yıl hacc etmek istedi. Çocukları tarafından kendisine: İnsanlar arasında bir harb vardır. Biz onların seni haccdan men' edeceklerinden korkuyoruz, denildi. İbn Umer: "And olsun Allah Elçisi'nde sizin için çok güzel bir uyma numunesi vardır" (ei-Ahzâb: 21). Eğer Beyt'i ziyaretten men' olunursam, o takdirde ben de Rasûlullah'm yaptığı gibi yaparım. Ben sizleri şâhid kılıyorum ki, ben umre yapmayı kendime vâcib kıldım, dedi. Sonra yola çıktı. Nihayet (Zu'1-Huleyfe'nin önündeki) Beydâ meydanına vardığı zaman: Hacc ile umrenin hâli (mâni' olunmakla ihramdan çıkmak cevazında) bir şeydir (yânî aralarında fark yoktur). Sizleri şâhid kılıyorum ki, ben umremle beraber haccı kendime vâcib kıldım, dedi. Yolda Cuhfe yakınındaki Kudeyd mevkiinden satın aldığı kurbânı hedy olarak şevketti. Ve bu tek kurbân üzerine ziyâde etmedi. Çünkü ihramın haram kıldığı suçlardan birini işlemediğinden başka bir kurbân kesmedi. Arada ihramdan çıkmadı, ihramdan dolayı haram olan fiillerin hiçbiri kendine halâl olmadı, tıraş Olmadı, saçını kısaltmadı. Nihayet nahr günü olunca, İbn Umer kurbânını kesti, tıraş oldu ve ifâda tavafını yaptı. İbn Umer nahr günü yaptığı bu ilk tavâfiyle hacc ve umre tavafını edâ etmiş olduğu görüşünde bulundu. Ve Rasûlullah (S) da böyle yaptı, dedi

---

بَابُ الطَّوَافِ عَلَى وُضُوءٍ

1641 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ نَوْفَلٍ الْقُرَشِيِّ أَنَّهُ سَأَلَ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ فَقَالَ قَدْ حَجَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَتْنِي عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهُ أَوَّلُ شَيْءٍ بَدَأَ بِهِ حِينَ قَدِمَ أَنَّهُ تَوَضَّأَ ثُمَّ طَافَ بِالْبَيْتِ ثُمَّ لَمْ تَكُنْ عُمْرَةً ثُمَّ حَجَّ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَكَانَ أَوَّلَ شَيْءٍ بَدَأَ بِهِ الطَّوَافُ بِالْبَيْتِ ثُمَّ لَمْ تَكُنْ عُمْرَةً ثُمَّ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مِثْلُ ذَلِكَ ثُمَّ حَجَّ عُثْمَانُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَرَأَيْتُهُ أَوَّلُ شَيْءٍ بَدَأَ بِهِ الطَّوَافُ بِالْبَيْتِ ثُمَّ لَمْ تَكُنْ عُمْرَةً ثُمَّ مُعَاوِيَةُ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ ثُمَّ حَجَجْتُ مَعَ أَبِي الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ فَكَانَ أَوَّلَ شَيْءٍ بَدَأَ بِهِ الطَّوَافُ بِالْبَيْتِ ثُمَّ لَمْ تَكُنْ عُمْرَةً ثُمَّ رَأَيْتُ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارَ يَفْعَلُونَ ذَلِكَ ثُمَّ لَمْ تَكُنْ عُمْرَةً ثُمَّ آخِرُ مَنْ رَأَيْتُ فَعَلَ ذَلِكَ ابْنُ عُمَرَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُضْهَا عُمْرَةً وَهَذَا ابْنُ عُمَرَ عِنْدَهُمْ فَلَا يَسْأَلُونَهُ وَلَا أَحَدٌ مِمَّنْ مَضَى مَا كَانُوا يَبْدَءُونَ بِشَيْءٍ حَتَّى يَضَعُوا أَقْدَامَهُمْ مِنْ الطَّوَافِ بِالْبَيْتِ ثُمَّ لَا يَحِلُّونَ وَقَدْ رَأَيْتُ أُمِّي وَخَالَتِي حِينَ تَقْدَمَانِ لَا تَبْتَدِئَانِ بِشَيْءٍ أَوَّلَ مِنْ الْبَيْتِ تَطُوفَانِ بِهِ ثُمَّ لَا تَحِلَّانِ

Tavafın Abdestli Yapılacağı Babı

-...Bize İbnu Vehb tahdîs edip şöyle dedi: Bana Amr ibnu'l-Hâris Muhammed ibn Abdirrahmân ibn Nevfel el-Kuraşî haber verdi ki, bu Muhammed ibn Abdirrahmân, Urvetu'bnu'z-Zubeyr'e, (hacc niyetiyle ihrama giren kimse tavaf.ve sa'y ile ihramdan çıkabilir mi, çıkamaz mı mes'elesini, yânî haccın umreye çevrilmesi mes'elesini) sormuş. Urve de -hacc niyetiyle ihrama giren kimsenin yalnız haccı bitirdikten sonra ihramdan çıkabileceğini, haccın umreye çevrilemeyeceğini isbât yolunda- şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle hacc etmiştir: Bana Âişe (R) haber verdi: Peygamber Mekke'ye geldiğinde îfâya başladığı ilk ibâdet olmak üzere abdest aldı. Sonra Beyt'i tavaf etti. Sonra Peygamber, bu tavaf ve sa'yi umre olmuş saymadı. Peygamberden sonra Ebû Bekr hacc yaptı. Onun da Beyt'i tavaf etmek ilk yaptığı şey oldu. Sonra bu tavaf ve sa'y umre olmadı. Ebû Bekr'den sonra Umer de bunun gibi yaptı. Umer'den sonra Usmân (R) hacc yaptı. Ben Usmân'ı iyice gördüm; onun da ilk yaptığı iş, Beyt'i tavaf etmektir. Sonra bu tavaf ve sa'y, umre olmadı. Sonra Muâviye ve Abdullah ibnu Umer hacc yaptılar. Sonra ben babam Abdullah ibnu'z-Zubeyr ibni'l-Avvâm'ın beraberinde hacc yaptım. Onun da Beyt'i tavaf etmek, ilk yaptığı iş oldu. Sonra bu tavaf ve sa'y, umre olmadı. Sonra ben Muhacirler ve En-sâr'ı gördüm; onlar da hep böyle yapıyorlardı da, onların bu tavaf ve sa'yleri bir umre olmadı. Sonra böyle yaptığını gördüğüm insanların sonuncusu İbnu Umer'dir. Sonra o da haccı bozup umreye çevirmedi. Ve işte İbnu Umer, o suâli soranların yanındadır. Öyleyken bunu niye ondan sormuyorlar? İbnu Umer haccını bozup umre

yapmamış; geçmiş olanlardan da hiçbir kimse haccını bozmamıştır. Onların hepsi Beyt'i tavaf için ayaklarını Mescid'in içine koydukları zaman, başka bir ibâdete başlamazlardı. Tavaftan sonra da kendileri halâl olmaz, yânî ihramdan çıkmazlardı. Ben annem Esma ve teyzem Âi-şe'yi de gördüm ki,onların ikisi de Mekke'ye geldikleri zaman Beyt'i tavaf etmekten evvel başka bir işe başlamazlardı. Onlar Beyt'i tavaf ederler, sonra da halâl olmazlardı .

1642 – وَقَدْ أَخْبَرَتْنِي أُمِّي أَنَّهَا أَهَلَّتْ هِيَ وَأُخْتُهَا وَالزُّبَيْرُ وَفُلَانٌ وَفُلَانٌ بِعُمْرَةٍ فَلَمَّا مَسَحُوا الرُّكْنَ حَلُّوا

-..Bana annem Esma bintu Ebî Bekr haber verdi ki, kendisi ve kız-kardeşi Âişe,Zubeyr,fulân ve fulân kimseler umre niyetiyle ihrama girip telbiye etmişler, bunlar Haceri Esved'I isti'lâm edip el sürdükleri,yânî tavafı ve sa'yi tamamladıkları zaman ihramdan çıkmışlardır

---

بَابُ وُجُوبِ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَجُعِلَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ

1643 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ عُرْوَةُ سَأَلْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَقُلْتُ لَهَا أَرَأَيْتِ قَوْلَ اللَّهِ تَعَالَى {إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا} فَوَاللَّهِ مَا عَلَى أَحَدٍ جُنَاحٌ أَنْ لَا يَطُوفَ بِالصَّفَا وَالْمَرْوَةِ قَالَتْ بِئْسَ مَا قُلْتَ يَا ابْنَ أُخْتِي إِنَّ هَذِهِ لَوْ كَانَتْ كَمَا أَوَّلْتَهَا عَلَيْهِ كَانَتْ لَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ لَا يَتَطَوَّفَ بِهِمَا وَلَكِنَّهَا أُنْزِلَتْ فِي الْأَنْصَارِ كَانُوا قَبْلَ أَنْ يُسْلِمُوا يُهِلُّونَ لِمَنَاةَ الطَّاغِيَةِ الَّتِي كَانُوا يَعْبُدُونَهَا عِنْدَ الْمُشَلَّلِ فَكَانَ مَنْ أَهَلَّ يَتَحَرَّجُ أَنْ يَطُوفَ بِالصَّفَا وَالْمَرْوَةِ فَلَمَّا أَسْلَمُوا سَأَلُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا كُنَّا نَتَحَرَّجُ أَنْ نَطُوفَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى {إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ} الْآيَةَ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَقَدْ سَنَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الطَّوَافَ بَيْنَهُمَا فَلَيْسَ لِأَحَدٍ أَنْ يَتْرُكَ الطَّوَافَ بَيْنَهُمَا ثُمَّ أَخْبَرْتُ أَبَا بَكْرِ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ فَقَالَ إِنَّ هَذَا لَعِلْمٌ مَا كُنْتُ سَمِعْتُهُ وَلَقَدْ سَمِعْتُ رِجَالًا مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ يَذْكُرُونَ أَنَّ النَّاسَ إِلَّا مَنْ ذَكَرَتْ عَائِشَةُ مِمَّنْ كَانَ يُهِلُّ بِمَنَاةَ كَانُوا يَطُوفُونَ كُلُّهُمْ بِالصَّفَا وَالْمَرْوَةِ فَلَمَّا ذَكَرَ اللَّهُ تَعَالَى الطَّوَافَ بِالْبَيْتِ وَلَمْ يَذْكُرْ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ فِي الْقُرْآنِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ كُنَّا نَطُوفُ بِالصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَإِنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ الطَّوَافَ بِالْبَيْتِ فَلَمْ يَذْكُرْ الصَّفَا فَهَلْ عَلَيْنَا مِنْ حَرَجٍ أَنْ نَطَّوَّفَ بِالصَّفَا وَالْمَرْوَةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى {إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ} الْآيَةَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ فَأَسْمَعُ هَذِهِ الْآيَةَ نَزَلَتْ فِي الْفَرِيقَيْنِ كِلَيْهِمَا فِي الَّذِينَ كَانُوا يَتَحَرَّجُونَ أَنْ يَطُوفُوا بِالْجَاهِلِيَّةِ بِالصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَالَّذِينَ يَطُوفُونَ ثُمَّ تَحَرَّجُوا أَنْ يَطُوفُوا بِهِمَا فِي الْإِسْلَامِ مِنْ أَجْلِ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَمَرَ بِالطَّوَافِ بِالْبَيْتِ وَلَمْ يَذْكُرْ الصَّفَا حَتَّى ذَكَرَ ذَلِكَ بَعْدَ مَا ذَكَرَ الطَّوَافَ بِالْبَيْتِ

Safa İle Merve Arasını Sa'y Etmenin Vücübu ve Bu Satın Allah'ın Şeairinden (Alametlerinden) Kılınmış Olduğu Babı

-...Urve şöyle demiştir: Ben Âişe'ye şöyle sordum:Yüce Allah'ın "Şübhesiz Safa ile Merve Allah'ın lametle rindendir. İşte kim o Beyt'i hacc ve umre kasdıyle ziyaret ederse, bunları güzelce tavaf etmesinde üzerine bir be ys yoktur. Kim gönüllü olarak (vâcib olmayan amellerden) bir hayr işlerse (mükâfatını görür). Çünkü Allah tâatlerin ecrini veren, hakkıyle bilendir" (-Bakara: kavli hakkında ne re'y edersin? Yemîn ederim ki, Safa ile Merve arasında sa'y etmemek hiç kimse üzerine bir günâh olmaz, dedim. Âişe:— Ey kardeşim oğlu, sen fena söz söyledin! Eğer bu âyetin ma'-nâsı (hükmü) senin te'vîl ettiğin gibi (sa'y mubah) olsaydı, âyet "Safa ile Merve arasında sa'y etmemekte günâh yoktur'' suretinde olurdu. Şu kadar ki, bu âyet Ensâr hakkında indirilmiştir. Ensâr müslümân olmalarından önce, Müşellel mevkii yanında bulunup kendisine ibâdet edegeldikleri Tâğıye Menât putu için ihrama girip telbiye ederlerdi. İşte Ensâr'dan ihrâmlanan kimseler (kendi putları karşısında dikili bulunan) Safa ile Merve putları arasında sa'y etmeyi günâh sayarlardı. Ensâr müslümân oldukları zaman müşkil saydıkları bu vaziyeti Rasûlullah'a şöyle sordular:

— Yâ Rasûlallah! Bizler Safa ile Merve arasında sa'y etmeyi günâh sayıyorduk (bu iş bize ağır geliyor), dediler. Bunun üzerine Yüce Allah "Şübhesiz Safa ile Merve Allah 'in alâmetlerindendir.." âyetini indirdi. Âişe (R):
— Rasûlullah Safa ile Merve arasında dolaşıp sa'y etmeyi kendi fiili ile de kaanûnlaştırmıştır. Artık bu iki tepe arasında dolaşmayı, yânî sa'yi terketmek kimse için caiz değildir, demiştir. Zuhrî dedi ki: Âişe'nin bu hadîsim Abdurrahmân'ın oğlu Ebû Bekr'e haber verdim (ve bu konudaki bilgisini sordum). O bana cevaben şöyle dedi:
— Âişe'nin Câhiliyet devrinde Safa ile Merve arasında sa'yi günâh sayan bir zümre bulunduğunu haber vermesi, şübhesiz ki bir ilimdir. Fakat ben bunu işitmiş değilim. Ben ilim ehli olan birçok kimselerden işittim ki, onlar şöyle zikrediyorlardı:Âişe'nin haber verdiği Menât için ihrama girmekte olan bu zümreden başka, Ensâr'dan bir zümre daha vardı. Bunların hepsi de bil'akis Câhiliyet devrinde Safa ile Merve arasında tavaf ederlerdi. îslâm devri gelip, Yüce Allah "... O kadîm Beyt'i tavaf etsinlâr" (ei-Hacc: 29) kavliyle Beyt'I tavaf etmeyi zikredip de Safa ile Merve tavafı Kur'ân'da zikredilmeyince, bunlar:
— Yâ Rasûlallah! Biz öteden beri Safa ile Merve arasında tavaf ederdik. Allah Beyt'i tavaf emrini indirdiği hâlde, Safa ile Merve arasında sa'yi zikretmedi. Biz Safa ile Merve arasında sa'y edersek, bize günâh var mıdır? diye sordular. Bunun üzerine Yüce Allah: "Şübhesiz Safa ile Merve Allah'ın alâmetlerindendir. İşte kim o Beyti hacc veya umre kasdı ile ziyaret ederse, bunları güzelce tavaf etmesinde üzerine bir günâh yoktur. Kim gönlünden bir hayr işlerse (mükâfatını görür). Çünkü Allah tâatle-rin ecrini veren, hakkıyle bilendir" (ei-Bakara: 158) âyetini indirdi . Yine Abdurrahmân oğlu Ebû Bekr devam edip şöyle dedi: Ben bu el-Bakara: 158. âyetinin Ensâr ve Arablar'ın diğer bir kavminden oluşan her iki fırka hakkında, yânî hem Câhiliyet devrinde Safa ile Merve arasında tavaf etmeyi günâh sayanlar fırkası, hem de Câhiliyette Safa ile Merve arasını tavaf edegeldikleri hâlde sonradan İslâm devrinde Aliah'ın Beyt'i tavafı emredip de (ei-Hacc: 29) Safa ve Merve'yi zikretmediği için Safa ile Merve arasını tavaf etmeyi günâh sayanlar fırkası hakkında indiğini işitirim. Nihayet Allah Beyt'i tavafı zikretmesinin (ei- Hacc: 29) ardından, bu Safa ile Merve arasında sa'yi de (ei-Bakam: ısg) zikretti (yânî el- Bakara: 158. âyetinin inmesi, el-Hacc: 29 âyetinin inmesinden sonra oldu)

بَابُ مَا جَاءَ فِي السَّعْيِ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا السَّعْيُ مِنْ دَارِ بَنِي عَبَّادٍ إِلَى زُقَاقِ بَنِي أَبِي حُسَيْنٍ

Safa İle Merve Arasında Sa'yin Keyfiyeti Hakkında Gelen Haberler Babı
Ve İbn Umer (R): Sa*y, Abbâd oğulları evinden Ebû Huseyn oğulları sokağına kadardır,demiştir

1644 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ بْنِ مَيْمُونٍ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا طَافَ الطَّوَافَ الْأَوَّلَ خَبَّ ثَلَاثًا وَمَشَى أَرْبَعًا وَكَانَ يَسْعَى بَطْنَ الْمَسِيلِ إِذَا طَافَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ فَقُلْتُ لِنَافِعٍ أَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَمْشِي إِذَا بَلَغَ الرُّكْنَ الْيَمَانِيَ قَالَ لَا إِلَّا أَنْ يُزَاحَمَ عَلَى الرُّكْنِ فَإِنَّهُ كَانَ لَا يَدَعُهُ حَتَّى يَسْتَلِمَهُ
-.......İbn Umer (R) şöyle demiştir: Rasülullah (S), geliş tavafı olan ilk tavafı yaparken ilk üç dolaşmayı hızlı, dört dolaşmayı ise (âdet olan yürüyüşle) yürürdü. Safa ile Merve arasında dolaşırken de sel yerinin karnında (bugünkü iki yeşil sütûncuk arasında) koşardı. Râvî dedi ki: Ben, Nâfi'e: Abdullah ibn Umer, Yemen tarafındaki köşeye ulaştığı zaman yürür müydü? diye sordum. Nâ-fi': Hayır, ancak rükn üzeri kalabalık ve sıkışık olması hâlinde yürürdü. Çünkü İbn Umer, rüknü isti'lâm etmedikçe terketmezdi

---

1645 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ قَالَ سَأَلْنَا ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَجُلٍ طَافَ بِالْبَيْتِ فِي عُمْرَةٍ وَلَمْ يَطُفْ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ أَيَأْتِي امْرَأَتَهُ فَقَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَطَافَ بِالْبَيْتِ سَبْعًا وَصَلَّى خَلْفَ الْمَقَامِ رَكْعَتَيْنِ فَطَافَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ سَبْعًا {لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ}

-.,.. Amr ibn Dînâr şöyle demiştir: Biz İbn Umer'e:— Eğer bir kimse umre niyetiyle Beyt'i tavaf eder de Safa ile Merve arasını dolaşmazsa (ihramdan çıkıp) kadınına gelebilir mi? Diye sorduk. İbn Umer:
— Peygamber (S) -umre için-Mekke'ye geldi. Beyt'i yedi defa dolaştı, Makaam'ın arkasında iki rek'at namaz kıldı, akabinde Safa ile Merve arasını da yedi kerre dolaştı. "And olsun, Allah ElçisVnde sizin için çok güzel bir uyma örneği vardır'* (ei-Ahzâb: 2i), dedi.

1646 – وسَأَلْنَا جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَالَ لَا يَقْرَبَنَّهَا حَتَّى يَطُوفَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ

Râvî dedi ki: Biz Câbir ibn Abdillah'a da aynı şeyi sorduk. Cabir de: — Safa ile Merve arasında sa'y etmedikçe, kadına sakın yaklaşmasın, dedi

---

1647 – حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَّةَ فَطَافَ بِالْبَيْتِ ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ سَعَى بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ ثُمَّ تَلَا {لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ إِسْوَةٌ حَسَنَةٌ}

-..Bize Mekkî ibnu İbrâhîm tahdîs etti ki, İbn Cureyc şöyle demiştir: Bana Amr ibnu Dînâr haber verip şöyîe dedi: Ben İbn Umer(R)'den işittim, şöyle dedi: Peygamber (S) Mekke'ye geldi, Beyt'i tavaf etti, sonra iki rek'at namaz kıldı, Sonra Safa ile Merve arasında sa'y etti. Sonra da "And olsun, Allah ElçisVnde sizin için güzel bir uyma örneği vardır" (ei-Ahzâb: 21) âyetini okudu

---

1648 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عَاصِمٌ قَالَ قُلْتُ لِأَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَكُنْتُمْ تَكْرَهُونَ السَّعْيَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ قَالَ نَعَمْ لِأَنَّهَا كَانَتْ مِنْ شَعَائِرِ الْجَاهِلِيَّةِ حَتَّى أَنْزَلَ اللَّهُ {إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا}

-.......Bize Asım ibn Süleyman haber verip şöyle dedi: Ben Enes ibn Mâlik'e:— Sizler Safa ile Merve arasında sa'y etmeyi çirkin görüyor muydunuz? diye sordum. Enes:
— Evet. Çünkü bu sa'yler, Allah "Şübhesiz Safa ile Merve Allah alâmetlerindendir, İşte kim o Beyti hacc veya umre niyetiyle ziyaret ederse, bunları güzelce tavaf etmesinde üzerine bir günâh yoktur... " (ei-Bakara: 158) âyetini indirinceye kadar, Câhiliyet alâmetlerinden idi, diye cevâb verdi

---

1649 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ عَطَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ إِنَّمَا سَعَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْبَيْتِ وَبَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ لِيُرِيَ الْمُشْرِكِينَ قُوَّتَهُ * زَادَ الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرٌو سَمِعْتُ عَطَاءً عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ مِثْلَهُ

-....Bize Sufyân (ibn Uyeyne), Amr ibn Dinar'dan; o da Atâ'dan tahdîs etti ki, îbn Abbâs (R): Rasûlullah (S) Beyt'i ve Safa ile Merve arasını ancak müşriklere kendi kuvvetini göstermek için koşarak sa'y etti, demiştir .el-Humeydî şunu ziyâde edip şöyle dedi: Bize Sufyân ibn Uyey-ne tahdîs edip şöyle dedi: Bize Amr tahdîs edip şöyle dedi: Ben Atâ'dan işittim, İbn Abbâs'tan yukarıki hadîsin benzerini rivayet etti

---

بَابُ تَقْضِي الْحَائِضُ الْمَنَاسِكَ كُلَّهَا إِلَّا الطَّوَافَ بِالْبَيْتِ وَإِذَا سَعَى عَلَى غَيْرِ وُضُوءٍ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ

1650 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ قَدِمْتُ مَكَّةَ وَأَنَا حَائِضٌ وَلَمْ أَطُفْ بِالْبَيْتِ وَلَا بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ قَالَتْ فَشَكَوْتُ ذَلِكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ افْعَلِي كَمَا يَفْعَلُ الْحَاجُّ غَيْرَ أَنْ لَا تَطُوفِي بِالْبَيْتِ حَتَّى تَطْهُرِي

Hayızlı Kadın Hacc ve Umrede Ka'be'yi Tavaf Etmesi Hariç, Diğer Menseklerin Hepsini Yerine Getirir Hacc ve umre yapan kişi, Safa ile Merve arasında abdestsiz olarak sa'y ettiği zaman (hüküm nedir)?

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Ben Mekke'ye hayızlı olarak geldim. Ka'be'yi de, Safa ile Merve arasını da tavaf etmedim. Âişe dedi ki: Ben bu hâlimi Rasûlullah'a şikâyet ettim. Rasûlullah (S): "Hacının yapacağı işleri sen de yap, şu kadar ki, sen ancak temiz oluncaya kadar Beyt'i tavaf etme!" buyurdu

---

1651 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ وَقَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا حَبِيبٌ الْمُعَلِّمُ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَهَلَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ وَأَصْحَابُهُ بِالْحَجِّ وَلَيْسَ مَعَ أَحَدٍ مِنْهُمْ هَدْيٌ غَيْرَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَطَلْحَةَ وَقَدِمَ عَلِيٌّ مِنْ الْيَمَنِ وَمَعَهُ هَدْيٌ فَقَالَ أَهْلَلْتُ بِمَا أَهَلَّ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصْحَابَهُ أَنْ يَجْعَلُوهَا عُمْرَةً وَيَطُوفُوا ثُمَّ يُقَصِّرُوا وَيَحِلُّوا إِلَّا مَنْ كَانَ مَعَهُ الْهَدْيُ فَقَالُوا نَنْطَلِقُ إِلَى مِنًى وَذَكَرُ أَحَدِنَا يَقْطُرُ فَبَلَغَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَوْ اسْتَقْبَلْتُ مِنْ أَمْرِي مَا اسْتَدْبَرْتُ مَا أَهْدَيْتُ وَلَوْلَا أَنَّ مَعِي الْهَدْيَ لَأَحْلَلْتُ وَحَاضَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَنَسَكَتْ الْمَنَاسِكَ كُلَّهَا غَيْرَ أَنَّهَا لَمْ تَطُفْ بِالْبَيْتِ فَلَمَّا طَهُرَتْ طَافَتْ بِالْبَيْتِ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَنْطَلِقُونَ بِحَجَّةٍ وَعُمْرَةٍ وَأَنْطَلِقُ بِحَجٍّ فَأَمَرَ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي بَكْرٍ أَنْ يَخْرُجَ مَعَهَا إِلَى التَّنْعِيمِ فَاعْتَمَرَتْ بَعْدَ الْحَجِّ

Bize Muhammed ibnu'l-Musennâ tahdîs edip şöyle dedi: Bize Abdulvahhâb tahdîs edip şöyle dedi: Müellif Buhârî dedi ki: Ve yine bana Halîfe ibn Hayyât söyledi. Bize Abdulvahhâb tahdîs edip şöyle dedi: Bize Habîbun el-Muallimu, Atâ'dan tahdîm etti ki, Câbir ibn Abdillah şöyle demiştir: Peygamber (S) ve sahâbîleri hacc için ihrama girdiklerinde, Peygamber ile Talha'dan, bir de Yemen'den gelen Alî'den başka sahâbîlerden hiçkimsenin beraberinde kurbanlığı yoktu. Alî, Yemen'den kurbânı beraberinde olarak Mekke'ye geldi ve: Ben Peygamber'in ihrama girdiği gibi ihrâmlandım, dedi. (Biz Mekke'ye geldiğimizde) Peygamber, sahâbîlerine, ihrama girerken niyet ettikleri hacci umreye çevirmelerini, tavaf ve sa'y yapmalarını, sonra saçlarını kısaltmalarını ve ihramdan çıkıp halâl olmalarını; yalnız yanında kurbanlığı bulunanların ihramlarından çıkmamalarını emretti. (Haccı feshedip, umreye çevirmeye me'mûr olan sahâbîler, bu hâle taaccüb ederek:) — Bizler herbirimizin cinsiyet âletleri menî damlatır hâlde mi Minâ'ya gideceğiz? dediler.Sahâbîler arasında söylenen bu söz Peygamber'e ulaşınca, cevaben:— "İşimden şimdi bildiğimi (yânı hacc aylarında umrenin caiz olduğunu şimdi bildiğim gibi) ihrama girerken de bilmiş olaydım, kurbân sevketmezdim. Ve yanımda kurbânım olmasaydı, şimdi ben de sizin gibi ihramdan çıkardım" buyurdu. Ve Âişe hayz oldu da bütün hacc fiillerini yerine getirdi, yalnız Beyt'i tavaf etmedi. Nihayet temizlenince Beyt'i tavaf etti. Âişe:

— Yâ Rasûlallah, sizler bir hacc ve bir umre ile gidiyorsunuz, ben ise yalnız bir hacc ile gidiyorum, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah, Ebû Bekr'in oğlu Abdurrahmân'a Âi-şe'nin beraberinde Ten'îm'e kadar çıkmasını emretti. Âişe de hacc-dan sonra oradan bir umre yaptı

1652 - حَدَّثَنَا مُؤَمَّلُ بْنُ هِشَامٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ حَفْصَةَ قَالَتْ كُنَّا نَمْنَعُ عَوَاتِقَنَا أَنْ يَخْرُجْنَ فَقَدِمَتْ امْرَأَةٌ فَنَزَلَتْ قَصْرَ بَنِي خَلَفٍ فَحَدَّثَتْ أَنَّ أُخْتَهَا كَانَتْ تَحْتَ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ غَزَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ غَزْوَةً وَكَانَتْ أُخْتِي مَعَهُ فِي سِتِّ غَزَوَاتٍ قَالَتْ كُنَّا نُدَاوِي الْكَلْمَى وَنَقُومُ عَلَى الْمَرْضَى فَسَأَلَتْ أُخْتِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ هَلْ عَلَى إِحْدَانَا بَأْسٌ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا جِلْبَابٌ أَنْ لَا تَخْرُجَ قَالَ لِتُلْبِسْهَا صَاحِبَتُهَا مِنْ جِلْبَابِهَا وَلْتَشْهَدْ الْخَيْرَ وَدَعْوَةَ الْمُؤْمِنِينَ فَلَمَّا قَدِمَتْ أُمُّ عَطِيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا سَأَلْنَهَا أَوْ قَالَتْ سَأَلْنَاهَا فَقَالَتْ وَكَانَتْ لَا تَذْكُرُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا قَالَتْ بِأَبِي فَقُلْنَا أَسَمِعْتِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ كَذَا وَكَذَا قَالَتْ نَعَمْ بِأَبِي فَقَالَ لِتَخْرُجْ الْعَوَاتِقُ ذَوَاتُ الْخُدُورِ أَوْ الْعَوَاتِقُ وَذَوَاتُ الْخُدُورِ وَالْحُيَّضُ فَيَشْهَدْنَ الْخَيْرَ وَدَعْوَةَ الْمُسْلِمِينَ وَيَعْتَزِلُ الْحُيَّضُ الْمُصَلَّى فَقُلْتُ أَلْحَائِضُ فَقَالَتْ أَوَلَيْسَ تَشْهَدُ عَرَفَةَ وَتَشْهَدُ كَذَا وَتَشْهَدُ كَذَا

-...Hafsa bintu Şîrîn şöyle demiştir: Biz taze kızlarımızı (ihtiyâçlar veya diğer işler hususunda) dışarı çıkmalarından men' ederdik. Nihayet Basra'ya bir kadın gelip Halef oğulları kasrına indi. O kadın, kızkardeşinin Rasûlullah'm sahâbîlerinden birinin nikâhında olduğunu, kocasının Rasûlullah'm beraberinde oniki gazvede bulunduğunu, kızkardeşinin de bizzat kocasının beraberinde altı gazaya iştirak ettiğini, kızkardeşinin: Biz yaralılara ilâç yapar, hastalara bakardık, dediğini tahdîs etti. Ve sonra: Kızkardeşim, Rasûlullah'a: — Birimizin cilbâbı, yânı örtünecek bir şeyi bulunmazsa, böyle işler için dışarıya çıkmamasında üzerine bir günâh var mıdır? diye sormuş.Rasülullah ona:

— "Arkadaşı kendi cilbâblarından birini ona giydirsin de, hayr (işlerin) da ve mü'minlerin da'vet ve dualarında hazır bulunsun" buyurmuştur. (Hafsa bintu Şîrîn dedi ki:) Ümmü Atiyye buraya geldiğinde kadınlar bunu ona sordular yâhud da biz ondan bu hadîsi sorduk. Hafsa bintu Şîrîn: Ümmü Atıyye ne zaman Rasûlullah'i ansa,muhakkak"Bi-ebî = O'na babam feda olsun" cümlesini bir ara cümlesi olarak söylerdi, dedi. Biz Ümmü Atıyye'ye:

— Sen Rasülullah'tan şunu şunu, yânîyukarıki hadîsi söylerken bizzat işittin mi? dedik.Ümmü Atıyye yine:

— Babam O'na feda olsun, evet işittim. Rasülullah (S): "Kocaya gitmemiş tazeler, perde sahihleri -yâhud da: Kocaya gitmemiş taze kızlar, perde sahibesi olan kadınlar- ve hayızlı kadınlar dışarı çıksınlar da hayır -(meclislerin)- da ve müslümânların duasında hâzır bulunsunlar. Yalnız hayızlı kadınlar namaz yerinden ayrıca dururlar" buyurdu, dedi. Ben:

— Hayızlı kadınlar da mı? diye tekrar sordum. Ümmü Atıyye:

— Bu hayızlı kadınlar Arafat'ta hazır bulunmuyorlar mı? Fu-lân yerde hazır bulunmuyorlar mı? Fulân yerde hazır bulunmuyorlar mı? dedi

---

بَاب الْإِهْلَالِ مِنْ الْبَطْحَاءِ وَغَيْرِهَا لِلْمَكِّيِّ وَلِلْحَاجِّ إِذَا خَرَجَ إِلَى مِنًى وَسُئِلَ عَطَاءٌ عَنْ الْمُجَاوِرِ يُلَبِّي بِالْحَجِّ قَالَ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُلَبِّي يَوْمَ التَّرْوِيَةِ إِذَا صَلَّى الظُّهْرَ وَاسْتَوَى عَلَى رَاحِلَتِهِ وَقَالَ عَبْدُ الْمَلِكِ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَدِمْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَحْلَلْنَا حَتَّى يَوْمِ التَّرْوِيَةِ وَجَعَلْنَا مَكَّةَ بِظَهْرٍ لَبَّيْنَا بِالْحَجِّ وَقَالَ أَبُو الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ أَهْلَلْنَا مِنْ الْبَطْحَاءِ وَقَالَ عُبَيْدُ بْنُ جُرَيْجٍ لِابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا رَأَيْتُكَ إِذَا كُنْتَ بِمَكَّةَ أَهَلَّ النَّاسُ إِذَا رَأَوْا الْهِلَالَ وَلَمْ تُهِلَّ أَنْتَ حَتَّى يَوْمَ التَّرْوِيَةِ فَقَالَ لَمْ أَرَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُهِلُّ حَتَّى تَنْبَعِثَ بِهِ رَاحِلَتُهُ

Mekkeli İçin ve Temettü' Haccı Niyetiyle Hariçten Gelen Âfaki Hacı İçin Mina'ya Çıkacağı Zaman, Mekke Vadisindeki Batha'dan ve Mekke'nin Diğer Yerlerinden İhrama Girmesi Babı

Ve Atâ'ya: Mekke'de mücavir olup oturan kimsenin hacc niyetiyle telbiye etmesi hâli soruldu. Atâ: îbn Umer, Zu'1-hicce'nin sekizinci terviye günü telbiye ederdi, dedi. Ve Abdulmelik, Atâ'dan; o da Câbir(R)' den söyledi ki, o: Biz Peygamberdin beraberinde Mekke'ye geldik. (Umre yapıp ihramdan çıktık.) Nihayet terviye günü hacc niyetiyle telbiye ederken, Mekke'yi arka tarafımıza atmıştık, demiştir. Ve Ebu'z-Zubeyr Muhammed ibn Müslim şöyle dedi: Câbir: Bizler Bathâ'dan ihrama girip telbiye ettik, demiştir. Ve Ubeydullah ibn Cureyc, İbn Umcr'e: Ben seni Mekke'de olduğun zaman gördüm, insanlar hilâli gördükleri zaman ihrama girip telbiye ettiler; sen ise terviye gününe kadar telbiye etmedin, dedi. îbn Umer: Ben Peygamberdi, devesi onu hareket ettirinceye kadar telbiye eder görmedim,demiştir

---

بَابٌ أَيْنَ يُصَلِّي الظُّهْرَ يَوْمَ التَّرْوِيَةِ

1653 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ الْأَزْرَقُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ رُفَيْعٍ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قُلْتُ أَخْبِرْنِي بِشَيْءٍ عَقَلْتَهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيْنَ صَلَّى الظُّهْرَ وَالْعَصْرَ يَوْمَ التَّرْوِيَةِ قَالَ بِمِنًى قُلْتُ فَأَيْنَ صَلَّى الْعَصْرَ يَوْمَ النَّفْرِ قَالَ بِالْأَبْطَحِ ثُمَّ قَالَ افْعَلْ كَمَا يَفْعَلُ أُمَرَاؤُكَ

Terviye Günü Öğle Namazını Nerede Kılar?

-.. Abdulazîz ibnu Rufey' şöyle demiştir: Ben Enes ibn Mâlik'e sordum ve:

— Peygamber(S)'den hatırladığın bir şeyi, yânî zu'1-hiccenin sekizinci günü Öğle İle ikindi namazlarını nerede kıldığını bana haber verir misin? dedim. Enes:

— Minâ'da kıldı, dedi. Ben:

— Minâ'dan dönüş günü ikindi namazım nerede kıldı? dedim. Enes:

—Ebtah'da (yânî Muhassab'da) kıldı, dedi. Bundan sonra Enes, ben Abdulazîz'e: — Sen de emirlerinin işleyeceği gibi işle, dedi

---

1654 – حَدَّثَنَا عَلِيٌّ سَمِعَ أَبَا بَكْرِ بْنَ عَيَّاشٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ لَقِيتُ أَنَسًا وحَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبَانَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ قَالَ خَرَجْتُ إِلَى مِنًى يَوْمَ التَّرْوِيَةِ فَلَقِيتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ذَاهِبًا عَلَى حِمَارٍ فَقُلْتُ أَيْنَ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا الْيَوْمَ الظُّهْرَ فَقَالَ انْظُرْ حَيْثُ يُصَلِّي أُمَرَاؤُكَ فَصَلِّ

-....Bize Abdulazîz ibnu Rufey' tahdîs edip şöyle dedi:Ben Enes'e kavuştum. H Buhârî dedi ki: Ve bana Ismâîl ibn Ebân tahdîs edip şöyle dedi: Bize Ebû Bekr ibn Ayyaş tahdîs etti ki, Abdulazîz şöyle demiştir: Ben terviye günü Minâ'ya çıktım ve Enes'e bir eşek üzerinde giderken kavuştum. Ve kendisine: Peygamber (S) bu gün öğle namazını nerede kıldı? dedim. Enes: Sen emirlerinin kılacağı yeri gözetle de, sen de orada kıl! dedi

---

بَابُ الصَّلَاةِ بِمِنًى

1655 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِنًى رَكْعَتَيْنِ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ صَدْرًا مِنْ خِلَافَتِهِ

Mina'daki Namaz(ların Keyfiyyeti) Babı

-...İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Abdullah ibnu Umer'in oğlu Ubeydullah, babasından haber verdi. O: RasûluIIah (S) Minâ'-da (dört rek'atlı farzları) iki rek'at kıldı. Ebû Bekr ile Umer de, ve halifeliğinin başlarında Usmân da böyle kıldılar

---

1656 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ حَارِثَةَ بْنِ وَهْبٍ الْخُزَاعِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَلَّى بِنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ أَكْثَرُ مَا كُنَّا قَطُّ وَآمَنُهُ بِمِنًى رَكْعَتَيْنِ

-....Harise ibn Vehb el-Huzâî (R): Peygamber (S), biz en çok ve en ziyâde korkusuz olduğumuz hâlde bizlere Minâ'da namazı iki rek'at kıldırdı, demiştir

---

1657 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ بْنُ عُقْبَةَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَكْعَتَيْنِ وَمَعَ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ رَكْعَتَيْنِ وَمَعَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ تَفَرَّقَتْ بِكُمْ الطُّرُقُ فَيَا لَيْتَ حَظِّي مِنْ أَرْبَعٍ رَكْعَتَانِ مُتَقَبَّلَتَانِ

-...Abdullah ibn Mes'ûd (R): Ben Peygamberdin maiyyetinde Minâ'da iki rek'at kıldım. Ebû Bekr'in maiyyetinde iki rek'at kıldım. Umer'in maiyyetinde iki rek'at kıldım. Sonra sizin yollarınız ayrıldı. Âh nasibim o dört rek'at olacağına, keski kabul olunmuş iki rek'at olsa! demiştir

---

بَاب صَوْمِ يَوْمِ عَرَفَةَ

1658 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنَا سَالِمٌ قَالَ سَمِعْتُ عُمَيْرًا مَوْلَى أُمِّ الْفَضْلِ عَنْ أُمِّ الْفَضْلِ شَكَّ النَّاسُ يَوْمَ عَرَفَةَ فِي صَوْمِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَعَثْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشَرَابٍ فَشَرِبَهُ

- Arefe Günü Orucu Babı

-...Bize Salim Ebu'n-Nadr tahdîs edip şöyle dedi: Ben Ümmü'l-Fadl'ın âzâdlısı Umeyr'den işittim; o da Ümmü'1-Fadl Lu-bâbe'den. Lubâbe (R): Arafat'ta arefe günü Peygamber(S)'in orucu (yânî oruçlu olup olmadığı) hususunda insanlar şübhe ettiler. Ben.Pey-gamber'e bir (bardak) şerbet gönderdim, O da bu şerbeti içti, demiştir

---

بَاب التَّلْبِيَةِ وَالتَّكْبِيرِ إِذَا غَدَا مِنْ مِنًى إِلَى عَرَفَةَ

1659 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ الثَّقَفِيِّ أَنَّهُ سَأَلَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ وَهُمَا غَادِيَانِ مِنْ مِنًى إِلَى عَرَفَةَ كَيْفَ كُنْتُمْ تَصْنَعُونَ فِي هَذَا الْيَوْمِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ كَانَ يُهِلُّ مِنَّا الْمُهِلُّ فَلَا يُنْكِرُ عَلَيْهِ وَيُكَبِّرُ مِنَّا الْمُكَبِّرُ فَلَا يُنْكِرُ عَلَيْهِ

Mina'dan Kuşluk Vakti Arafat'a Giderken Telbiye ve Tekbir Etmek Babı

-..Bize Mâlik, Muhammed ibn Ebî Bekr es-Sakafî'den haber verdi ki, o, Enes ibn Mâlik ile birlikte Minâ'dan Arafat'a doğru kuşluk vaktinde giderlerken, Enes ibn Mâlik'e:

— Sizler bu arefe gününde Rasülullah'ın beraberinde iken nasıl yapardınız? diye sormuş. Enes de:

— Bizden telbiye etmek isteyen telbiye eder, inkâra uğramazdı; tekbîr etmek isteyen tekbîr eder, o da inkâra uğramazdı, demiştir

---

بَاب التَّهْجِيرِ بِالرَّوَاحِ يَوْمَ عَرَفَةَ

1560 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمٍ قَالَ كَتَبَ عَبْدُ الْمَلِكِ إِلَى الْحَجَّاجِ أَنْ لَا يُخَالِفَ ابْنَ عُمَرَ فِي الْحَجِّ فَجَاءَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَأَنَا مَعَهُ يَوْمَ عَرَفَةَ حِينَ زَالَتْ الشَّمْسُ فَصَاحَ عِنْدَ سُرَادِقِ الْحَجَّاجِ فَخَرَجَ وَعَلَيْهِ مِلْحَفَةٌ مُعَصْفَرَةٌ فَقَالَ مَا لَكَ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ فَقَالَ الرَّوَاحَ إِنْ كُنْتَ تُرِيدُ السُّنَّةَ قَالَ هَذِهِ السَّاعَةَ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَأَنْظِرْنِي حَتَّى أُفِيضَ عَلَى رَأْسِي ثُمَّ أَخْرُجُ فَنَزَلَ حَتَّى خَرَجَ الْحَجَّاجُ فَسَارَ بَيْنِي وَبَيْنَ أَبِي فَقُلْتُ إِنْ كُنْتَ تُرِيدُ السُّنَّةَ فَاقْصُرْ الْخُطْبَةَ وَعَجِّلْ الْوُقُوفَ فَجَعَلَ يَنْظُرُ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ عَبْدُ اللَّهِ قَالَ صَدَقَ

Arefe Günü Güneşin Ortadan Meylettiği Zaman Arafat'ta Vakfe Yapılacak Yere Gitmek Babı

-...Salim şöyle demiştir: Emevî Halîfesi Abdulmelik ibn Mervân, Irak Vâlîsi bulunan Haccâc'ı Hicaz'a, İbn Zubeyr üzerine gönderdiği ve hacc emîri yaptığı zaman kendisine bir mektûb yazdı ve bu mektubunda

hacc hükümleri hususunda İbn Umer'in re'yine zinhar muhalefet etmemesini emretmişti. Ben Salim, beraberinde olduğum hâlde, arefe günü güneş tam ortadan meyi ettiği zaman, babam Abdullah ibn Umer Arafat'a geldi ve hac emîrinin perdeli çadırı önünde yüksek sesle seslendi. Hac-câc üzerinde sarı boyalı büyük bir maşlah olduğu halde çadırdan çıktı ve:
— Ne var yâ Ebâ Abdirrahmân! dedi. İbn Umer:
— Eğer sünnete uymak istersen (hutbe zamanıdır), yürüyün, dedi. ıi: Haccâc:
— Şu saat mı? diye sordu. : İbn Umer:
— Evet, bu saat, dedi.Haccâc:
— Beni biraz bekleyin, başımı yıkayayım, sonra çıkarım, dedi. îbn Umer devesinden indi, Haccâc çıkıncaya kadar bekledi. Haccâc çıkınca babamla benim aramızda yürüdü. Bu sırada ben Haccâc'a:
— Eğer sünnete uymak istersen hutbeyi kısalt, vakfeyi çabuk yap! dedim. Bunun üzerine Haccâc, Abdullah ibn Umer'e bakmaya başladı. Babam Abdullah ibn Umer, Haccâc'm bu bakış ve tereddüdünü görünce: — Salim doğru söyledi, dedi

---

بَاب الْوُقُوفِ عَلَى الدَّابَّةِ بِعَرَفَةَ

1661 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي النَّضْرِ عَنْ عُمَيْرٍ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ أُمِّ الْفَضْلِ بِنْتِ الْحَارِثِ أَنَّ نَاسًا اخْتَلَفُوا عِنْدَهَا يَوْمَ عَرَفَةَ فِي صَوْمِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ بَعْضُهُمْ هُوَ صَائِمٌ وَقَالَ بَعْضُهُمْ لَيْسَ بِصَائِمٍ فَأَرْسَلْتُ إِلَيْهِ بِقَدَحِ لَبَنٍ وَهُوَ وَاقِفٌ عَلَى بَعِيرِهِ فَشَرِبَهُ

Arafat'ta Binek Üzerinde Vakfe BaıI

-...Ümmü'1-Fadl bintu'l-Hâris şöyle demiştir: Bir takım insanlar arefe günü Peygamber'in orucu hakkında ben Ümmü'1-Fadl'in yanında ihtilâf ettiler. Bâzısı Peygamber oruçludur dedi, bâzısı da oruçlu değildir dedi. Bunun üzerine ben Peygamberce, kendisi Arafat'ta devesi üzerinde vakfe yapmakta iken bir bardak süt gönderdim, O da bu sütü içti

---

بَاب الْجَمْعِ بَيْنَ الصَّلَاتَيْنِ بِعَرَفَةَ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِذَا فَاتَتْهُ الصَّلَاةُ مَعَ الْإِمَامِ جَمَعَ بَيْنَهُمَا

1662 - وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ أَنَّ الْحَجَّاجَ بْنَ يُوسُفَ عَامَ نَزَلَ بِابْنِ الزُّبَيْرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا سَأَلَ عَبْدَ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَيْفَ تَصْنَعُ فِي الْمَوْقِفِ يَوْمَ عَرَفَةَ فَقَالَ سَالِمٌ إِنْ كُنْتَ تُرِيدُ السُّنَّةَ فَهَجِّرْ بِالصَّلَاةِ يَوْمَ عَرَفَةَ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ صَدَقَ إِنَّهُمْ كَانُوا يَجْمَعُونَ بَيْنَ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ فِي السُّنَّةِ فَقُلْتُ لِسَالِمٍ أَفَعَلَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ سَالِمٌ وَهَلْ تَتَّبِعُونَ فِي ذَلِكَ إِلَّا سُنَّتَهُ

Arafat'ta İki Namaz Arasını (Öğle İle İkindi Namazlarını) Birleştirmek Babı

İbn Umer, Arafat'ta namazı imâmla beraber kılamadığı zamanda da kendi durağında öğle ile ikindiyi birleştirir idi .

-...İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Salim şöyle haber verdi: Haccâc ibn Yûsuf, Abdullah ibnu'z-Zubeyr'le harb etmek üzere Mekke'ye indiği 73 senesinde, Abdullah ibn Umer'e: Arefe günü vakfe yerinde nasıl yaparsınız? diye sordu. Salim, Haccâc'a: Eğer sünnete uymak istersen arefe günü namazı sıcağın şiddetli zamanında kıl, dedi. (Haccâc'ın tereddüdlü bakışı üzerine Sâlim'in babası) Abdullah ibn Umer: Salim doğru söyledi, dedi. Çünkü onlar sünnette öğle ile ikindi namazlarını birleştiriyorlardı. İbn Şihâb dedi ki: Ben Sâlim'e: Rasûlullah (S) böyle mi yapmıştır? dedim. Salim: Sizler bu fiillerde ancak O'nun sünnetine uymaktasınız, dedi

---

بَاب قَصْرِ الْخُطْبَةِ بِعَرَفَةَ

1663 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ الْمَلِكِ بْنَ مَرْوَانَ كَتَبَ إِلَى الْحَجَّاجِ أَنْ يَأْتَمَّ بِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ فِي الْحَجِّ فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ عَرَفَةَ جَاءَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَأَنَا مَعَهُ حِينَ زَاغَتْ الشَّمْسُ أَوْ زَالَتْ فَصَاحَ عِنْدَ فُسْطَاطِهِ أَيْنَ هَذَا فَخَرَجَ إِلَيْهِ فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ الرَّوَاحَ فَقَالَ الْآنَ قَالَ نَعَمْ قَالَ أَنْظِرْنِي أُفِيضُ عَلَيَّ مَاءً فَنَزَلَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا حَتَّى خَرَجَ فَسَارَ بَيْنِي وَبَيْنَ أَبِي فَقُلْتُ إِنْ كُنْتَ تُرِيدُ أَنْ تُصِيبَ السُّنَّةَ الْيَوْمَ فَاقْصُرْ الْخُطْبَةَ وَعَجِّلْ الْوُقُوفَ فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ صَدَقَ

Arafat'ta Hutbenin Kısa Yapılması Babı

-...Salim şöyle demiştir: Halîfe Abdulmelik ibn Mervân, Haccâc'a hacc işleri hususunda Abdullah ibn Umer'e uymasını yazmıştı. Arefe günü olunca ben de beraberinde olduğum hâlde, güneş ortadan meylettiği sırada İbn Umer geldi ve Haccâc'ın çadırının yanında:
— Haccâc neredNedir? diye yüksek sesle seslendi. Bunun üzerine Haccâc, İbn Umer:
— Haydi (hutbe ve vakfe yapmak üzere) yürü! dedi. Haccâc:
— Şimdi mi? dedi.İbn Umer:
— Evet (şimdi onun vaktidir), deyince,Haccâc:
- Bana biraz mühlet ver, üzerimden bir su taşırayım (yânî yıkanayım), dedi. Bu söz üzerine İbn Umer bineğinden inip, o çıkıncaya kadar bekledi. Haccâc çıkınca, babam İbn Umer'lebenim aramda yürüdü. Bu sırada ben kendisine:
— Eğer sen bu gün sünnete icabet etmek istiyorsan, hutbeyi kısa tut ve vakfeye geçişi çabuklaştır, dedim. İbn Umer de:— Salim doğru söyledi, dedi

---

بَاب التَّعْجِيلِ إِلَى الْمَوْقِفِ

بَاب الْوُقُوفِ بِعَرَفَةَ

1664 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرٌوحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ عَنْ أَبِيهِ كُنْتُ أَطْلُبُ بَعِيرًا لِي * وحَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو سَمِعَ مُحَمَّدَ بْنَ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ قَالَ أَضْلَلْتُ بَعِيرًا لِي فَذَهَبْتُ أَطْلُبُهُ يَوْمَ عَرَفَةَ فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاقِفًا بِعَرَفَةَ فَقُلْتُ هَذَا وَاللَّهِ مِنْ الْحُمْسِ فَمَا شَأْنُهُ هَا هُنَا

Vakfe Yapılacak Yere Çabuk Gitmek Babı

-Vakfe'nin (Başka Yerde Değil; Ancak) Arafat'ta Yapılacağı Babı

-....Bize Muhammed ibn Cubeyr ibn Mut'ım tahdîs etti ki, babası Cubeyr ibn Mut'un (R): Ben bana âid bir deveyi arıyordum.. . demiştir. H ve yine bize Müsedded tahdîs edip şöyle dedi: Bize Sufyân, Amr'dan tahdîs etti ki, Amr, Muhammed ibn Cubeyr'den, o da babası Cubeyr ibn Mut'ım'den şöyle dediğini işitmiştir: Ben arefe günü bir devemi kaybetmiş ve onu aramağa gitmiştim. Bu sırada Pey-gamber(S)'i Arafat'ta vakfe ederken gördüm ve: Vallâhî burada vakfe yapan bu zât hums(yânî ahmesler)dendir. Fakat onun hâli nedir ki, burada yânî Arafat'la vakfe yapıyor? dedim

---

1665 - حَدَّثَنَا فَرْوَةُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ قَالَ عُرْوَةُ كَانَ النَّاسُ يَطُوفُونَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ عُرَاةً إِلَّا الْحُمْسَ وَالْحُمْسُ قُرَيْشٌ وَمَا وَلَدَتْ وَكَانَتْ الْحُمْسُ يَحْتَسِبُونَ عَلَى النَّاسِ يُعْطِي الرَّجُلُ الرَّجُلَ الثِّيَابَ يَطُوفُ فِيهَا وَتُعْطِي الْمَرْأَةُ الْمَرْأَةَ الثِّيَابَ تَطُوفُ فِيهَا فَمَنْ لَمْ يُعْطِهِ الْحُمْسُ طَافَ بِالْبَيْتِ عُرْيَانًا وَكَانَ يُفِيضُ جَمَاعَةُ النَّاسِ مِنْ عَرَفَاتٍ وَيُفِيضُ الْحُمْسُ مِنْ

جَمْعٍ قَالَ وَأَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ هَذِهِ الْآيَةَ نَزَلَتْ فِي الْحُمْسِ {ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ} قَالَ كَانُوا يُفِيضُونَ مِنْ جَمْعٍ فَدُفِعُوا إِلَى عَرَفَاتٍ

-....Bize Alî ibnu Mushir tahdîs etti ki, Hişâm ibn Urve şöyle demiştir: Urve şöyle dedi: İnsanlar Câhiliyet 'te Ka'be'yi çıplaklar olarak tavaf ederlerdi, bundan ancak ahmesler müstesna idiler. Ahmesler ise Kureyş ile onun doğurduğu diğer kabilelerden ibaretti. Bu ahmesler diğer insanlara Allah rızâsı için âriyeten elbiseler verip sevâb ümîd ederlerdi. Erkek erkeğe elbise verir, bu ariyet elbiseyi alan kişi de aldığı bu elbise ile tavaf yapardı. Kadın kadına elbise verir, o da elbiseli olarak tavaf ederdi. Hums ferdlerinden birinin elbise vermediği kişi ise Ka'be'yi çıplak olarak tavaf ederdi. Ve keza diğer insane toplulukları, Arafat'tan ifâda yaparlardı; hums ise Muzdelife'den ifâda yaparlardı.Hişâm dedi ki: Bana babam Urve ibnu'z-Zubeyr, Âişe'den haber verdi. Şu: "..Sonra insanların ifâda yapıp döndüğü yerden siz de dönün... " (ei-Bakara: 199) âyeti bu ahmesler hakkında inmiştir. Dedi ki: Onlar (yânî ahmesler) Cem'den (yânî Muzdelife'den) ifâda yapıyorlardı, bu âyetle Arafat'a götürüldüler (yânî oraya gitmekle emr olundular)

بَاب السَّيْرِ إِذَا دَفَعَ مِنْ عَرَفَةَ

1666 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ قَالَ سُئِلَ أُسَامَةُ وَأَنَا جَالِسٌ كَيْفَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسِيرُ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ حِينَ دَفَعَ قَالَ كَانَ يَسِيرُ الْعَنَقَ فَإِذَا وَجَدَ فَجْوَةً نَصَّ قَالَ هِشَامٌ وَالنَّصُّ فَوْقَ الْعَنَقِ فَجْوَةٌ مُتَّسَعٌ وَالْجَمِيعُ فَجَوَاتٌ وَفِجَاءٌ وَكَذَلِكَ رَكْوَةٌ وَرِكَاءٌ مَنَاصٌ لَيْسَ حِينَ فِرَارٍ

Arafattan Ayrıldığı Zâmân Müzdelifete Doğru Yürüyüş Babı

...Urve şöyle demiştir: Ben beraberinde oturur iken Usâme'ye:

— Veda Haccı'nda Arafat'tan Muzdelife'ye doğru ayrıldığı zaman RasûluIIah (S) nasıl (hareketle) yürüyordu? diye soruldu. Usâme ibn Zeyd:

— Rasûlullah hızlı ile yavaş yürüyüş arasında orta bir yürüyüş yürüyordu. Fakat geniş bir meydan bulduğu zaman hızlı hareket ederdi, dedi. Hişâm ibn Urve: "Nass", "Anak"tan daha hızlı bir yürüyüştür, dedi. Ebû Abdillah el-Buhârî: "Fecve", geniş, hâlîyer'dir. Bunun cem'i "Fecevât" ve "Ficâ'" gelir. "Rakve(= Küçük kayık, gönden ve sahtiyandan düzülmüş küçük su kabı)"nin de böyle "Rakavât" ve "Rikâ'" şeklinde iki cem'i vardır."Ve lâte hîne menâs{ Hâlbuki o vakit kaçma zamanı değildir)" (Sâd:3) âyetindeki "Menâs", bu hadîsteki "Nassa" fiilinden değildir (yânî "Nassa" mudaaf, "Nâse" ise vavh ecveftir), dedi

---

بَاب النُّزُولِ بَيْنَ عَرَفَةَ وَجَمْعٍ

1667 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ كُرَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيْثُ أَفَاضَ مِنْ عَرَفَةَ مَالَ إِلَى الشِّعْبِ فَقَضَى حَاجَتَهُ فَتَوَضَّأَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتُصَلِّي فَقَالَ الصَّلَاةُ أَمَامَكَ

Arafat İle Müzdelife Arasında (Herhangi Bir İhtiyacı Yerine Getirmek İçin) İnmek Babı.

-...Usâme ibn Zeyd şöyle demiştir: Peygamber (S) Arafat'tan dönüşünde iki dağ arasındaki yola doğru saptı, hacetini yerine getirdi ve abdest aldı. Ben:

— Yâ Rasûlallah! Namaz mı kılacaksınız? dedim. Rasûlullah:

— "Namaz önünde (yânî Müzdelife'de kılınacak) buyurdu

1668 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ قَالَ كَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَجْمَعُ بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ بِجَمْعٍ غَيْرَ أَنَّهُ يَمُرُّ بِالشِّعْبِ الَّذِي أَخَذَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَدْخُلُ فَيَنْتَفِضُ وَيَتَوَضَّأُ وَلَا يُصَلِّي حَتَّى يُصَلِّيَ بِجَمْعٍ

-...Bize Cuveyriye tahdîs etti ki, Nâfi' şöyle demiştir: Abdullah ibn Umer Müzdelife'de akşam namâzıyle yatsı namazlarını birleştirirdi. Şu kadar ki, onun bu namazları birleştirmesi şöyle olurdu: O da yolda Rasûlulîah'ın girmiş olduğu o iki dağ arası yoluna girer, orada hacetini giderip gereği gibi temizlenir (yânî istincâ ve istibrâ' yapar) sonra abdest alır, fakat namaz kılmazdı. Nihayet namazları Müzdelife'de kılardı

1669 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي حَرْمَلَةَ عَنْ كُرَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَالَ رَدِفْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ عَرَفَاتٍ فَلَمَّا بَلَغَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الشِّعْبَ الْأَيْسَرَ الَّذِي دُونَ الْمُزْدَلِفَةِ أَنَاخَ فَبَالَ ثُمَّ جَاءَ فَصَبَبْتُ عَلَيْهِ الْوَضُوءَ تَوَضَّأَ وُضُوءًا خَفِيفًا فَقُلْتُ الصَّلَاةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الصَّلَاةُ أَمَامَكَ فَرَكِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى أَتَى الْمُزْدَلِفَةَ فَصَلَّى ثُمَّ رَدِفَ الْفَضْلُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَدَاةَ جَمْعٍ

-...Usâme ibn Zeyd(R) şöyle demiştir: Arafat dönüşünde ben, Rasûlulîah'ın bineğinin arka tarafına bindim. Rasûlullah (S) Müzdelife'nin berisinde bulunan o iki dağ arasındaki sol yola ulaşınca devesini çöktürdü, (inip) orada işedi. Sonra geldi. Ben kendisine abdest suyu döktüm, O da hafif bir abdest aldı. Ben:
— Yâ Rasûlallah! Namaz mı kılacaksınız? dedim. Rasûlullah:
— "Namaz, önündeki Müzdelife'de (hazırdır)" buyurdu. Ve Rasûlullah devesine binip sonunda Müzdelife'ye geldi ve başka şeyle meşgul olmayıp, hemen akşam ile yatsı namazlarını kıldı. Bir müddet istirahattan sonra, bayram günü sabahında Rasûlullah devesinin arka tarafına Fadl bindi.

1670 – قَالَ كُرَيْبٌ فَأَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ الْفَضْلِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَزَلْ يُلَبِّي حَتَّى بَلَغَ الْجَمْرَةَ

-..Kureyb: Bana Abdullah ibn Ab-bâs, Fadl ibn Abbâs'tan; Rasûlulîah'ın Akabe cemresine ulaşıp taşlayincaya kadar telbiye yapmakta devam ettiğini haber verdi, demiştir

---

بَابُ أَمْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالسَّكِينَةِ عِنْدَ الْإِفَاضَةِ وَإِشَارَتِهِ إِلَيْهِمْ بِالسَّوْطِ

1671 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سُوَيْدٍ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ أَبِي عَمْرٍو مَوْلَى الْمُطَّلِبِ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ مَوْلَى وَالِبَةَ الْكُوفِيُّ حَدَّثَنِي ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ دَفَعَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ عَرَفَةَ فَسَمِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَاءَهُ زَجْرًا شَدِيدًا وَضَرْبًا وَصَوْتًا لِلْإِبِلِ فَأَشَارَ بِسَوْطِهِ إِلَيْهِمْ وَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ عَلَيْكُمْ بِالسَّكِينَةِ فَإِنَّ الْبِرَّ لَيْسَ بِالْإِيضَاعِ أَوْضَعُوا أَسْرَعُوا {خِلَالَكُمْ} مِنْ التَّخَلُّلِ بَيْنَكُمْ {وَفَجَّرْنَا خِلَالَهُمَا} بَيْنَهُمَا

Arafat'tan Dönüş Sırasında Peygamberin Sahabilerine Sekinet Emretmesi ve Onlara Kamçısı İle İşaret Eylemesi Babı

-..Bana Vâbile el-Küfî'nin mevlâsı olan Saîd ibnu Cubeyr tahdîs edip şöyle dedi:Bana İbn Abbâs (R)tahdîs etti ki, kendisi, Peygamberce beraber arefe günü Arafat'tan ayrılmıştı. (Yolda Müzdelife'ye doğru ilerlerken) Peygamber (S) arka tarafında develeri hızlı sürmek için şiddetli bağırma çağırma ve develeri

dövme sesleri işitti. Bunun üzerine Peygamber onlara kamçısı ile işaret etti ve: "Ey insanlar! Ağır olunuz (yumuşaklıkla ve sıkışıklık yapmadan yürüyünüz)! Çünkü hâlis iyilik ve hayr, acele ve sür'atli yürütmekle sağlanır değildir" buyurdu. Buhârî dedi ki: "Evdaû"nun ma'nâsı "Bineklerini hızlı yürüttüler" demektir, "ffilâlekum" (et-Tevbe: 47) de "Aranıza sokulmak" ma'nâsına olan "Tahallul " masdarındandır."Feccer-nâ hılâlehumâ neheren (Onların aralarından bir de ırmak fışkırttık)" (ei-Kehf: 33) âyetinde de "Hilâl" böyle "Ara" ma'nâsınadır

---

بَاب الْجَمْعِ بَيْنَ الصَّلَاتَيْنِ بِالْمُزْدَلِفَةِ

1672 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ دَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ عَرَفَةَ فَنَزَلَ الشِّعْبَ فَبَالَ ثُمَّ تَوَضَّأَ وَلَمْ يُسْبِغْ الْوُضُوءَ فَقُلْتُ لَهُ الصَّلَاةُ فَقَالَ الصَّلَاةُ أَمَامَكَ فَجَاءَ الْمُزْدَلِفَةَ فَتَوَضَّأَ فَأَسْبَغَ ثُمَّ أُقِيمَتْ الصَّلَاةُ فَصَلَّى الْمَغْرِبَ ثُمَّ أَنَاخَ كُلُّ إِنْسَانٍ بَعِيرَهُ فِي مَنْزِلِهِ ثُمَّ أُقِيمَتْ الصَّلَاةُ فَصَلَّى وَلَمْ يُصَلِّ بَيْنَهُمَا

Müzdelife'de Akşam ve Yatsı Namazlarını Birleştirmek Babı

-...Kureyb, Usâme şöyle derken işitmiştir: Rasûlullah (S) Arafat'tan döndü. İki dağ arası yola indi ve işedi. Sonra abdest aldı. Âbdest almayı mübalağalı yapmadı (yânı hafif aldı). Ben:

— Yâ Rasûlallah! Namaz mı? diye sordum. Rasûlullah:

— "Namaz ilerinde (kılınacak)" buyurdu. (Yine bindi.) Müzdelife'ye gelince (inip) abdest aldı. Lâkin bu sefer abdesti daha uzunca tuttu. Sonra namaz ikaamet edildi de akşam namazını kıldırdı. Ondan sonra herkes devesini kendi durağında çökertti. Sonra yatsı namazı ikaamet edildi. Peygamber namazı kıldırdı ve iki namaz arasında (hiç bir namaz) kılmadı

بَاب مَنْ جَمَعَ بَيْنَهُمَا وَلَمْ يَتَطَوَّعْ

1673 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ جَمَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ بِجَمْعٍ كُلُّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا بِإِقَامَةٍ وَلَمْ يُسَبِّحْ بَيْنَهُمَا وَلَا عَلَى إِثْرِ كُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا

İki Namazı Birleştiren ve Aralarında Tatavvu' Namazı Kılmayan Kimse Babı

-...İbnu Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Müzdelife'de akşam ile yatsı namazlarını birleştirdi. Bu iki namazdan her-biri bir ikaametle kılındı ve Peygamber ne bu iki namaz arasında ve ne de bunlardan herbirinin ardında sünnet namazı kılmadı

1674 - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَدِيُّ بْنُ ثَابِتٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ الْخَطْمِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيُّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَمَعَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ الْمَغْرِبَ وَالْعِشَاءَ بِالْمُزْدَلِفَةِ

-...Bana Ebû Eyyûb el-Ensârî (R): Rasûlullah (S) Veda Haccı'nda akşam ile yatsı namazlarını Müzdelife'de birleştirdi, diye tahdîs etti

---

بَاب مَنْ أَذَّنَ وَأَقَامَ لِكُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا

1675 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ يَزِيدَ يَقُولُ حَجَّ عَبْدُ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

فَأَتَيْنَا الْمُزْدَلِفَةَ حِينَ الْأَذَانِ بِالْعَتَمَةِ أَوْ قَرِيبًا مِنْ ذَلِكَ فَأَمَرَ رَجُلًا فَأَذَّنَ وَأَقَامَ ثُمَّ صَلَّى الْمَغْرِبَ وَصَلَّى بَعْدَهَا رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ دَعَا بِعَشَائِهِ فَتَعَشَّى ثُمَّ أَمَرَ أُرَى فَأَذَّنَ وَأَقَامَ قَالَ عَمْرٌو لَا أَعْلَمُ الشَّكَّ إِلَّا مِنْ زُهَيْرٍ ثُمَّ صَلَّى الْعِشَاءَ رَكْعَتَيْنِ فَلَمَّا طَلَعَ الْفَجْرُ قَالَ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ لَا يُصَلِّي هَذِهِ السَّاعَةَ إِلَّا هَذِهِ الصَّلَاةَ فِي هَذَا الْمَكَانِ مِنْ هَذَا الْيَوْمِ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ هُمَا صَلَاتَانِ تُحَوَّلَانِ عَنْ وَقْتِهِمَا صَلَاةُ الْمَغْرِبِ بَعْدَ مَا يَأْتِي النَّاسُ الْمُزْدَلِفَةَ وَالْفَجْرُ حِينَ يَبْزُغُ الْفَجْرُ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَفْعَلُهُ

Müzdelife'deki Bu Akşam ve Yatsı Namazlarından Herbiri İçin Ezan veİkaamet Eden Kimse
-...Bize Ebû İshâk tahdîs edip şöyle dedi: Ben Abdurrahmân ibnu Yezîd'den işittim, şöyle diyordu: Abdullah ibn Mes'ûd (R) hacc yaptı. Müzdelife'ye geldik. Müzdelife'ye gelişimiz yatsı ezanı vakti yâhud da buna yakın bir zamanda oldu. Abdullah bir kimseye emretti. O da ezan okudu ve ikaamet getirdi. Sonra Abdullah akşam namazım kıldı. Onun arkasından da iki rek'at (sünnetini) kıldı. Sonra akşam yemeğinin getirilmesini istedi ve yemeğini yedi. Sonra, zannediyorum ki, bir kimseye emretti de o kimse ezan ve ikaamet okudu. Râvî Amr: Ben bu "Zannediyorum" şekki ancak Zuheyr'dendir biliyorum, demiştir. Sonra yatsı namazını iki rek'at kıldı. Fecr tulü' edince (sabah namazını kıldı) ve: Peygamber (S) bu günde bu mekânda bu namazdan başka bu saatte namaz kılmazdı, dedi. Abdulah ibn Mes'ûd şöyle devam etti: Bu ikisi (mu'tâd olan müstehâb) vakitlerinden çevirilen iki namazdırlar. Akşam namazı insanların Müzdelife'ye gelmelerinin ardından; sabah namazı da fecr meydana çıkarken kılındı. Abdullah ibn Mes'ûd: Ben Peygamber'I böyle yapar gördüm, dedi

---

بَابُ مَنْ قَدَّمَ ضَعَفَةَ أَهْلِهِ بِلَيْلٍ فَيَقِفُونَ بِالْمُزْدَلِفَةِ وَيَدْعُونَ وَيُقَدِّمُ إِذَا غَابَ الْقَمَرُ

1676 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ سَالِمٌ وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُقَدِّمُ ضَعَفَةَ أَهْلِهِ فَيَقِفُونَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ بِالْمُزْدَلِفَةِ بِلَيْلٍ فَيَذْكُرُونَ اللَّهَ مَا بَدَا لَهُمْ ثُمَّ يَرْجِعُونَ قَبْلَ أَنْ يَقِفَ الْإِمَامُ وَقَبْلَ أَنْ يَدْفَعَ فَمِنْهُمْ مَنْ يَقْدَمُ مِنًى لِصَلَاةِ الْفَجْرِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَقْدَمُ بَعْدَ ذَلِكَ فَإِذَا قَدِمُوا رَمَوْا الْجَمْرَةَ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ أَرْخَصَ فِي أُولَئِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Ailesinin (Kadın, Çocuk, Yaşlı Gibi) Zaif Kişilerini Kondukları Yerden Geceleyin Önden Gönderen ve Bu Kişilerin Müzdelife'de Vakfe Yapmaları, Dua Etmeleri Akabinde Ay Kaybolduğu Zaman Onları Yine Önden Mina'ya Yollayan Kimse Babı
-...Salim şöyle demiştir: Abdullah ibn Umer (R) kendi ailesinin zaîf kişilerini önden gönderir idi de, onlar geceleyin Müzdelife'de el-Meş'aru'1-Harâm'ın yanında vakfe yaparlar, Azız ve Celîl olan Allah'ı hatırlarına gelen zikirlerle zikrederler, duâ ederler. Sonra imâmın Minâ'da vakfe yapmasından evvel ve Minâ'ya hareketinden önce, Minâ'ya dönerlerdi. Artık onlardan kimi Minâ'ya sabah namazı vaktinde gelir, kimi de bundan sonar gelirdi. Minâ'ya geldikleri zaman Akabe cemresine taşları atarlardı. İbnu Umer: Rasûlullah (S) bu zaîf kimseler hakkında böyle yapmalarına ruhsat verdi der idi

---

1677 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ جَمْعٍ بِلَيْلٍ

-....Bize Hammâd ibn Zeyd, Eyyûb'dan; o da îkrime'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R): Rasûlullah (S) beni Müzdelife'den geceleyin (Minâ'ya) gönderdi, demiştir

---

1678 - حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي يَزِيدَ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ أَنَا مِمَّنْ قَدَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ الْمُزْدَلِفَةِ فِي ضَعَفَةِ أَهْلِهِ

-...Bana Ubeydullah ibn Ebî Yezîd haberverdi ki, o İbn Abbâs'tan: Ben Peygamber(S)'in, ailesinin zaîfleri içinde Müzdelife gecesinde Minâ'ya önden gönderdiği kimselerden idim, derken işitmiştir

---

1679 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ مَوْلَى أَسْمَاءَ عَنْ أَسْمَاءَ أَنَّهَا نَزَلَتْ لَيْلَةَ جَمْعٍ عِنْدَ الْمُزْدَلِفَةِ فَقَامَتْ تُصَلِّي فَصَلَّتْ سَاعَةً ثُمَّ قَالَتْ يَا بُنَيَّ هَلْ غَابَ الْقَمَرُ قُلْتُ لَا فَصَلَّتْ سَاعَةً ثُمَّ قَالَتْ هَلْ غَابَ الْقَمَرُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَتْ فَارْتَحِلُوا فَارْتَحَلْنَا وَمَضَيْنَا حَتَّى رَمَتْ الْجَمْرَةَ ثُمَّ رَجَعَتْ فَصَلَّتْ الصُّبْحَ فِي مَنْزِلِهَا فَقُلْتُ لَهَا يَا هَنْتَاهُ مَا أُرَانَا إِلَّا قَدْ غَلَّسْنَا قَالَتْ يَا بُنَيَّ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَذِنَ لِلظُّعُنِ

-..İbn Cureyc şöyle demiştir: Bana Esmâ'mn himayesinde bulunan Abdullah ibn Keysân Ebû Bekr'in kızı Esmâ'dan şöyle tahdîs etti: Esma (R): Akşamla yatsı namazlarının cem' edildiği gece Müzdelife'ye indi ve kalkıp namaz kıldı. Bir saat namaz kıldıktan sonar (ben Abdullah'a):
— Ey oğlum! Ay battı mı? diye sordu.Ben:
— Hayır (batmadı), diye cevâb verdim. Bunun üzerine bir saat daha namaz kıldı.,Sonra yine:
— Ay battı mı? diye sordu.Ben de:
— Evet, battı, diye cevâb verdim.Esma:
— Öyle ise Minâ'ya doğru yollanınız, diye emretti.Biz de yollandık ve.yürüdük. Nihayet cemre mevkiine gelip, Akabe cemresine taş attı. Sonra Esma, Minâ'daki menziline döndü ve bu menzilinde sabah namazını kıldı. Ben kendisine:
— Ey Hanım Efendi! Ben öyle sanıyorum ki, bizler meşru' olan. vakitten önce davrandık,dedim.Esma:
— Ey oğlum! Rasûlullah (S) mahfeli kadınlariçin erken cemre taşlamalarına izin verdi,dedi

---

1680 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ هُوَ ابْنُ الْقَاسِمِ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اسْتَأْذَنَتْ سَوْدَةُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ جَمْعٍ وَكَانَتْ ثَقِيلَةً ثَبْطَةً فَأَذِنَ لَهَا

-....Âişe (R): Şevde, Müzdelife gecesinde Peygamber'den (Minâ'ya erken gitmek hususunda) izin istedi. Kendisi ağır ve yavaş hareketli bir kadın idi. Peygamber ona izin verdi, demiştir

---

1681 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا أَفْلَحُ بْنُ حُمَيْدٍ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ نَزَلْنَا الْمُزْدَلِفَةَ فَاسْتَأْذَنَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَوْدَةُ أَنْ تَدْفَعَ قَبْلَ حَطْمَةِ النَّاسِ وَكَانَتْ امْرَأَةً بَطِيئَةً فَأَذِنَ لَهَا فَدَفَعَتْ قَبْلَ حَطْمَةِ النَّاسِ وَأَقَمْنَا حَتَّى أَصْبَحْنَا نَحْنُ ثُمَّ دَفَعْنَا بِدَفْعِهِ فَلَأَنْ أَكُونَ اسْتَأْذَنْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا اسْتَأْذَنَتْ سَوْدَةُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ مَفْرُوحٍ بِهِ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Veda Haccı'nda biz Müzdelife'ye indik. Şevde bintu Zem'a, insanların izdiha mından evvel kendisinin Minâ'ya gönderilmesi hususunda Peygamber'den izin istedi. Şevde iri yapılı, yavaş hareketli bir kadındı. Peygamber Sevde'ye izin verdi. Şevde halkın izdihamından evvel Minâ'ya gitti. Biz de sabaha kadar Peygamber'in yanında kaldık. Sonra Peygamber'in hareket etmesiyle biz de hareket ettik. Yemîn olsun Sevde'nin Rasûlullah'tan izin istediği gibi izin istemiş olmaklığım, bana kendisiyle sevinilecek şeylerin en sevgilisi olurdu

---

بَاب مَنْ يُصَلِّي الْفَجْرَ بِجَمْعٍ

1682 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَارَةُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى صَلَاةً بِغَيْرِ مِيقَاتِهَا إِلَّا صَلَاتَيْنِ جَمَعَ بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ وَصَلَّى الْفَجْرَ قَبْلَ مِيقَاتِهَا

Hacı Adayı Müzdelife'de Sabah Namazını Hangi Vakitte Kılar Babı

-...Abdullah ibn Mes'ûd (R): Ben Peygamber(S)'in, Müzdelife'de birleştirdiği iki namaz müstesna, hiçbir namazı (mu'tâd) vaktinin dışında kıldığını görmedim. Müzdelife'de akşam ile yatsı namazlarını birleştirdi. Bir de sabah namazını (mu'tâd) vaktinden once kıldı, demiştir

---

1683 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَى مَكَّةَ ثُمَّ قَدِمْنَا جَمْعًا فَصَلَّى الصَّلَاتَيْنِ كُلَّ صَلَاةٍ وَحْدَهَا بِأَذَانٍ وَإِقَامَةٍ وَالْعَشَاءُ بَيْنَهُمَا ثُمَّ صَلَّى الْفَجْرَ حِينَ طَلَعَ الْفَجْرُ قَائِلٌ يَقُولُ طَلَعَ الْفَجْرُ وَقَائِلٌ يَقُولُ لَمْ يَطْلُعْ الْفَجْرُ ثُمَّ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ هَاتَيْنِ الصَّلَاتَيْنِ حُوِّلَتَا عَنْ وَقْتِهِمَا فِي هَذَا الْمَكَانِ الْمَغْرِبَ وَالْعِشَاءَ فَلَا يَقْدَمُ النَّاسُ جَمْعًا حَتَّى يُعْتِمُوا وَصَلَاةَ الْفَجْرِ هَذِهِ السَّاعَةَ ثُمَّ وَقَفَ حَتَّى أَسْفَرَ ثُمَّ قَالَ لَوْ أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَفَاضَ الْآنَ أَصَابَ السُّنَّةَ فَمَا أَدْرِي أَقَوْلُهُ كَانَ أَسْرَعَ أَمْ دَفْعُ عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَلَمْ يَزَلْ يُلَبِّي حَتَّى رَمَى جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ يَوْمَ النَّحْرِ

-...Abdurrahmân ibn Yezîd şöyle demiştir: Arafat'tan Abdullah ibn Mes'ûd'un beraberinde Mekke'ye doğru yola çıktık. Sonra Müzdelife'ye geldik. Abdullah akşamla yatsrnamâzlanndan herbirini başlı başına birer ezan ve ikaametle kıldı. Ve bu iki namaz arasını akşam yemeği ile ayırdı. Bundan sonra îbn Mes'ûd şafak söktüğü sırada sabah namazını (çok erken) kıldı. Hattâ kimi insan fecr tulü' etti, kimi insan da fecr tulü' etmedi diyordu. Sonra Abdullah şöyle dedi:Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:

— "Akşam ile yatsıdan ibaret olan bu iki namaz, şu Müzdelife mevkiinde (alışılmış) vakitlerinden tahvil edilmiştir. İnsanlar, yatsı vaktine girmedikçe Müzdelife'ye gelmeye çalışmasınlar. Sabah namazını da -fecrin doğuşuna işaret ederek- şu saatte kılsınlar". Bundan sonra îbn Mes'ûd tan yeri ağanncaya kadar Müzdeli-fe'de vakfe yaptı. Sonra:

— Mü'minlerin Emîri (Usmân) bu saatte Müzdelife'den hareket etse, Peygamber'in sünnetine isabet etmiş (yânî ona uygun hareket etmiş) olur, dedi. Râvî Abdurrahmân ibn Yezîd:

— îbn Mes'ûd bu sözü mü evvel söyledi, yâhud Usmân'ın Müzdelife'den Minâ'ya hareketi mi evvel vâki' oldu bilmiyorum. îbn Mes'ûd, kurbân bayramının ilk günü Akabe cemresini taşlaymcaya kadar telbiyeye devam etti, demiştir

---

بَاب مَتَى يُدْفَعُ مِنْ جَمْعٍ

1684 - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ سَمِعْتُ عَمْرَو بْنَ مَيْمُونٍ يَقُولُ شَهِدْتُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ صَلَّى بِجَمْعٍ الصُّبْحَ ثُمَّ وَقَفَ فَقَالَ إِنَّ الْمُشْرِكِينَ كَانُوا لَا يُفِيضُونَ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ وَيَقُولُونَ أَشْرِقْ ثَبِيرُ وَأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَالَفَهُمْ ثُمَّ أَفَاضَ قَبْلَ أَنْ تَطْلُعَ الشَّمْسُ

Müzdelife'den Mina'ya Ne Zaman Hareket Edilir?

-..Ben Amr ibnu Meymûn'dan işittim, şöyle diyordu: Ben Umer ibn Hattâb'a şâhid oldum. O, sabah namazını Müzdelife'de kıldı. Sonra (Meş'arı Harâm'da) vakfe yaptı da şöyle dedi: Müşrikler güneş doğmadıkça Müzdelife'den Minâ'ya hareket etmezlerdi. Ve o müşrikler: Ey Sebîr Dağı -güneşin ışıklarıyle-

parla (da biz Minâ'ya gidelim), derlerdi. Peygamber (S) müşriklere muhalefet etti de güneş doğmazdan evvel (alaca karanlıkta) Müzdelife'den Minâ'ya doğru hareket etti

---

بَابُ التَّلْبِيَةِ وَالتَّكْبِيرِ غَدَاةَ النَّحْرِ حِينَ يَرْمِي الْجَمْرَةَ وَالِارْتِدَافِ فِي السَّيْرِ

1685 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ الضَّحَّاكُ بْنُ مَخْلَدٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْدَفَ الْفَضْلَ فَأَخْبَرَ الْفَضْلُ أَنَّهُ لَمْ يَزَلْ يُلَبِّي حَتَّى رَمَى الْجَمْرَةَ

Nahr Günü Sabahı Akabe Cemresini Taşlayıncaya Kadar Telbiye Etmek ve Tekbir Getirmek İle Müzdelife'den Mina'ya Gidişte Bineğin Arka Tarafına Başka Bir Kimse Bindirmek Babı

-...Abdullah ibn Abbâs (R): Peygamber (S) Müzdelife'den Minâ'ya kadar Fadl ibn Abbâs'ı bineğinin arkasına bindirdi. Fadl, Peygamber'in Akabe cemresini taşlaymcaya kadar telbiyeye devam eylediğini haber verdi, demiştir

---

1686 - حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ يُونُسَ الْأَيْلِيِّ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ رِدْفَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ عَرَفَةَ إِلَى الْمُزْدَلِفَةِ ثُمَّ أَرْدَفَ الْفَضْلَ مِنْ الْمُزْدَلِفَةِ إِلَى مِنًى قَالَ فَكِلَاهُمَا قَالَا لَمْ يَزَلْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُلَبِّي حَتَّى رَمَى جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ

-...Abdullah ibn Abbâs (şöyle demiştir): Zeyd oğlu Usâme, Arafat'tan Minâ'ya kadar Peygamber'in bineğinin arka tarafına binmişti. Sonra Müzdelife'den Minâ'ya gelinceye kadar da Peygamber, Abbâs'ın oğlu Fadl'ı arka tarafına bindirdi. Abdullah ibn Abbâs dedi ki: Fadl ile Usâme her ikisi de: Peygamber (S) Akabe, cemresini taşlayıncaya kadar telbiye okumaya devam etti, dediler

---

بَابٌ {فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنْ الْهَدْيِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشَرَةٌ كَامِلَةٌ ذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ}

1688 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو جَمْرَةَ قَالَ سَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ الْمُتْعَةِ فَأَمَرَنِي بِهَا وَسَأَلْتُهُ عَنْ الْهَدْيِ فَقَالَ فِيهَا جَزُورٌ أَوْ بَقَرَةٌ أَوْ شَاةٌ أَوْ شِرْكٌ فِي دَمٍ قَالَ وَكَأَنَّ نَاسًا كَرِهُوهَا فَنِمْتُ فَرَأَيْتُ فِي الْمَنَامِ كَأَنَّ إِنْسَانًا يُنَادِي حَجٌّ مَبْرُورٌ وَمُتْعَةٌ مُتَقَبَّلَةٌ فَأَتَيْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَحَدَّثْتُهُ فَقَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ سُنَّةُ أَبِي الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَقَالَ آدَمُ وَوَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ وَغُنْدَرٌ عَنْ شُعْبَةَ عُمْرَةٌ مُتَقَبَّلَةٌ وَحَجٌّ مَبْرُورٌ

"... Kim hacca kadar umre ile fâidelenmek isterse kolayına gelen bir kurbân (keser). Fakat onu bulamazsa, hacc günlerinde (ihrâmlı olarak) üç; döndüğünüz vakit yedi gün olmak üzere oruç tutmak (vâcib olur ki) bunlar tam on gündür. Bu, ailesi (ikaamet yeri) Mescidi Haram 'da bulunmayanlara âiddir. Allah Han korkun ve bilin ki Allah, cezası cidden çetin Olandır" (el-Bakara: 196)

-..Bize Şu'be haber verip şöyle dedi: Bize Ebû Cemre tahdîs edip şöyle dedi: Ben İbn Abbâs'a temettu'dan (hükmünden) sordum. İbn Abbâs bana temettü' yapmaklığımı emretti. Ben yine kendisine hedyden sordum. îbn Abbâs: Temettü' haccmda erkek-dişi deve, yâhud sığır, yâhud davar kurbân etmek, yâhud da deve ve sığır kurbânında ortak olmak vardır, dedi. Ebû Cemre dedi ki: Bâzı insanlar temettu'u hoş görmezlerdi. Ben uyudum ve ru'yâmda şöyle gördüm: Bir insan» "Temettü', mebrûr bir haccdır ve kabul edilmiş bir umredir" diye nida ediyordu. Ben uyanınca İbn Abbâs'a geldim ve bu

ru'yâmı kendisine söyledim. İbn Abbâs: Allâhu Ekber, (Umre ile temettü') Ebu'l- Kaasım(S)'in sünnetidir, dedi. Buhârî dedi ki: Âdem, Vehb ibn Cerîr ve Gunder, Şu'be'den gelen rivayetlerinde "Kabul edilmiş bir umredir ve mebrûr (yânî makbul) bir haccdır" demişlerdir

---

بَابُ رُكُوبِ الْبُدْنِ لِقَوْلِهِ {وَالْبُدْنَ جَعَلْنَاهَا لَكُمْ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ فَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا صَوَافَّ فَإِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطْعِمُوا الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّ كَذَلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ لَنْ يَنَالَ اللَّهَ لُحُومُهَا وَلَا دِمَاؤُهَا وَلَكِنْ يَنَالُهُ التَّقْوَى مِنْكُمْ كَذَلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاكُمْ وَبَشِّرْ الْمُحْسِنِينَ} قَالَ مُجَاهِدٌ سُمِّيَتْ الْبُدْنَ لِبُدْنِهَا وَالْقَانِعُ السَّائِلُ وَالْمُعْتَرُّ الَّذِي يَعْتَرُّ بِالْبُدْنِ مِنْ غَنِيٍّ أَوْ فَقِيرٍ وَشَعَائِرُ اسْتِعْظَامُ الْبُدْنِ وَاسْتِحْسَانُهَا وَالْعَتِيقُ عِتْقُهُ مِنْ الْجَبَابِرَةِ وَيُقَالُ وَجَبَتْ سَقَطَتْ إِلَى الْأَرْضِ وَمِنْهُ وَجَبَتْ الشَّمْسُ

Kurbanlık Develere Binmek Babı
Çünkü Allah şöyle buyurdu:'Biz kurbanlık develeri de sizin için Allah ın ılâmetlerinden kıldık. Onlarda sizin için hayr vardır. O hâlde onlar ayakta durur(boğazlanır)larken üzerlerine Allah'ın ismini anın.Yanları üstü düştükleri vakit de ondan hem kendiniz yiyin, hem ihtiyâcını gizleyen ve izlemeyip dilenen fakirlere yedirin. Onları şükredesiniz diye böylece size musahhar kıldık. Onların ne etleri, ne kanları hiçbir zaman Allah'a (yükselip) erişmez; fakat sizden O 'na yalnız takva ulaşır. Size olan hidâyetine karşı Allah'ı büyük tanımanız içindir ki O, bunları böylece size ram etmiştir. İyi hareket edenleri müjdele" (el-Hacc: 36-37) Mucâhid: Develer bedenli ve iri cüsseli oldukları için "Bedene" diye isimlendirildi,demiştir .Buhârî dedi ki: Kaan isteyen, Mu'terr ise zenginden yâhud fakirden, develer etrafında dolaşan kimsedir.Şaâirullah (ei-Hacc: ,32) kurbanlık hayvanları büyütmek ve onları güzel görmektir.Atık (ei-Hacc: 29>, Allah'ın zâlimlerden (onların saldırısından) âzâd ettiği (koruduğu) demektir.Vecebet (ei-Hacc: 36), yere düştü ma'nâsınadır. Vecebet şemsu (= Güneş battı) bu ma'nâdandır

1689 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى رَجُلًا يَسُوقُ بَدَنَةً فَقَالَ ارْكَبْهَا فَقَالَ إِنَّهَا بَدَنَةٌ فَقَالَ ارْكَبْهَا قَالَ إِنَّهَا بَدَنَةٌ قَالَ ارْكَبْهَا وَيْلَكَ فِي الثَّالِثَةِ أَوْ فِي الثَّانِيَةِ

-..Ebû Hureyre (R,şöyle demiştir): Rasûlullah (S) kurbanlık devesini sevk eden bir kimse gördü de ona:
— "Deveye bin!" buyurdu.O zât:
— Bu kurbanlıktır (nasıl binerim)? dedi.Rasûlullah: ;
— "Bu (kurbanlık) deveye bin!" buyurdu.O zât yine:
— Bu kurbanlıktır, deyince, Rasûlullah üçüncü yâhud ikinci defasında:
— "Yazıklar olsun sana! Bin şu deveye!" buyurdu

1690 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ وَشُعْبَةُ قَالَا حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى رَجُلًا يَسُوقُ بَدَنَةً فَقَالَ ارْكَبْهَا قَالَ إِنَّهَا بَدَنَةٌ قَالَ ارْكَبْهَا قَالَ إِنَّهَا بَدَنَةٌ قَالَ ارْكَبْهَا ثَلَاثًا

-...Bize Katâde, Enes'ten tahdîs etti (o, şöyle demiştir):Peygamber (S) kurbanlık bir deve sevk eden bir insan gördü de ona:
_ "Bu deveye bin" buyurdu. O zât:
— Bu deve kurbanlıktır, dedi. Rasûlullah:
— "Bu deveye bin!" buyurdu. O zât yine:
— Bu deve kurbanlıktır, dedi. Rasûlullah üçüncü kerre yine: "Bu (kurbânlık) deveye bin!" buyurdu

---

بَاب مَنْ سَاقَ الْبُدْنَ مَعَهُ

1691 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ تَمَتَّعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ وَأَهْدَى فَسَاقَ مَعَهُ الْهَدْيَ مِنْ ذِي الْحُلَيْفَةِ وَبَدَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَهَلَّ بِالْعُمْرَةِ ثُمَّ أَهَلَّ بِالْحَجِّ فَتَمَتَّعَ النَّاسُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَكَانَ مِنْ النَّاسِ مَنْ أَهْدَى فَسَاقَ الْهَدْيَ وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ يُهْدِ فَلَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَّةَ قَالَ لِلنَّاسِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ أَهْدَى فَإِنَّهُ لَا يَحِلُّ لِشَيْءٍ حَرُمَ مِنْهُ حَتَّى يَقْضِيَ حَجَّهُ وَمَنْ لَمْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَهْدَى فَلْيَطُفْ بِالْبَيْتِ وَبِالصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَلْيُقَصِّرْ وَلْيَحْلِلْ ثُمَّ لِيُهِلَّ بِالْحَجِّ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ هَدْيًا فَلْيَصُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةً إِذَا رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ فَطَافَ حِينَ قَدِمَ مَكَّةَ وَاسْتَلَمَ الرُّكْنَ أَوَّلَ شَيْءٍ ثُمَّ خَبَّ ثَلَاثَةَ أَطْوَافٍ وَمَشَى أَرْبَعًا فَرَكَعَ حِينَ قَضَى طَوَافَهُ بِالْبَيْتِ عِنْدَ الْمَقَامِ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ فَانْصَرَفَ فَأَتَى الصَّفَا فَطَافَ بِالصَّفَا وَالْمَرْوَةِ سَبْعَةَ أَطْوَافٍ ثُمَّ لَمْ يَحْلِلْ مِنْ شَيْءٍ حَرُمَ مِنْهُ حَتَّى قَضَى حَجَّهُ وَنَحَرَ هَدْيَهُ يَوْمَ النَّحْرِ وَأَفَاضَ فَطَافَ بِالْبَيْتِ ثُمَّ حَلَّ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ حَرُمَ مِنْهُ وَفَعَلَ مِثْلَ مَا فَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَهْدَى وَسَاقَ الْهَدْيَ مِنْ النَّاسِ

Hill'den Harem'e Beraberinde Kurbanlık Hayvan Sevk Eden Kimse Babı

-.Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Veda Haccı'naa umreyi hacca eklemek suretiyle temettü' etti. Ve Zu'l-Huleyfe mevkiinden beraberinde kurbanlık sevk edip, bunları (Ka'-be'ye) hediye eyledi. Şöyle ki, Rasûlullah ihrama girerken umre ile telbiyeye başladı. Sonra hacc (niyeti) ile telbiye etti. İnsanlar da Pey-gamber'in maiyyetinde nihayet hacca kadar umre ile temettü' ettiler. İnsanlardan kurbanlık sevk ve hediye edenler de oldu, kurbanlık hediye etmeyenler de oldu. Peygamber Mekke'ye gelince insanlara şöyle i'lân buyurdu:"Sizlerden kurbanlık hediye edenler (ihramlarını muhafaza etsinler). Öyle kimseye haccı edâ edinceye kadar ihrâmlıya işlemesi haram olan şeylerden hiçbirşey işlemesi halâl olmaz. Kurbanlık hediye etmeyenler ise Beyt'i tavaf, Safa ile Merve arasında sa'y etsin, saçından biraz kısaltıp ihramından çıksın. Sonra (Arafat'a çıkılacağı sırada) hacc için ihrama girip telbiye etsin. Nihayet Minû'da kesecek kurbân bulamayan herferd (hacc niyetiyle ihrâmlandıktan sonra), hacc sırasında üç gün oruç tutsun. Yedi gün de ehline (memleketine) döndüğü zaman oruç tutsun (on günü doldursun)". Peygamber Mekke'ye geldiği zaman ilk iş olarak Haceri Esved rüknünü isti'lâm edip tavafa koyuldu. Bu başlamanın ardından ilk üç dolaşmayı koşar gibi yaptı, dört dolaşmayı da yürüdü. Beyt etrafında yedi dolaşmayı tamamladığı zaman Makaam'ın yanında iki rek'at namaz kıldı. Sonra selâm verip namazdan çıktı. Bunun ardından Safâ'ya geldi. Safa ile Merve arasında yedi defa dolaştı. Sonra tâ (Arafat'ta vakfe yaparak) haccını bitirip, nahr günü kurbânını kesinceye kadar ihramdan dolayı haram olan şeylerden hiçbiri kendisine halâl olmadı. Nihayet Arafat'tan dönüp Beyt'i tavaf ettikten sonra, ihram sebebiyle kendisine haram olan herşey halâl oldu. İnsanlardan kurbanlık hayvan hediye ve sevk eden kimseler de Rasûlullah'ın yaptığı gibi yaptılar.

1692 - * وَعَنْ عُرْوَةَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي تَمَتُّعِهِ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَتَمَتَّعَ النَّاسُ مَعَهُ بِمِثْلِ الَّذِي أَخْبَرَنِي سَالِمٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

İbn Şihâb dedi ki: Urve'den gelen rivayette de Âişe Urve'ye Pey-gamber'in temettu'u hakkında: Peygamber umreyi hacca katmak suretiyle temettü' etti, beraberinde insanlar da temettü' ettiler, diye Sâlim'in bana İbn Umer'den; onun da Rasûlullah'tan haber verdiği hadîs gibi haber vermiştir

---

بَاب مَنْ اشْتَرَى الْهَدْيَ مِنْ الطَّرِيقِ

1693 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ لِأَبِيهِ أَقِمْ فَإِنِّي لَا آمَنُهَا أَنْ سَتُصَدُّ عَنْ الْبَيْتِ قَالَ إِذًا أَفْعَلَ كَمَا فَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ قَالَ اللَّهُ {لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ

حَسَنَةٌ} فَأَنَا أُشْهِدُكُمْ أَنِّي قَدْ أَوْجَبْتُ عَلَى نَفْسِي الْعُمْرَةَ فَأَهَلَّ بِالْعُمْرَةِ قَالَ ثُمَّ خَرَجَ حَتَّى إِذَا كَانَ بِالْبَيْدَاءِ أَهَلَّ بِالْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ وَقَالَ مَا شَأْنُ الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ إِلَّا وَاحِدٌ ثُمَّ اشْتَرَى الْهَدْيَ مِنْ قُدَيْدٍ ثُمَّ قَدِمَ فَطَافَ لَهُمَا طَوَافًا وَاحِدًا فَلَمْ يَحِلَّ حَتَّى حَلَّ مِنْهُمَا جَمِيعًا

(Ka'be'ye Hediye Edeceği) Kurbanlık Hayvanı Yoldan Satın Alan Kimse Babı
-...Nâfi' şöyle demiştir: Abdullah ibn Umer'in oğlu Abdullah, babası Abdullah'a: Bu sene hacc etme de yerinde ikaamet et. Çünkü bu yıl fitneden emîn olmuyorum, Beyt'I ziyaretten men' olunacak, dedi. İbn Umer: O takdirde ben Rasûlullah'ın yaptığı gibi yaparım. Allah: "Yemfn olsun, Allah Elçisi'nde sizin için pek güzel bir uyma örneği vardır" (ei-Ahzâb: 2) buyurmuştur. Ben sizleri şâhid tutuyorum ki, bu sene umre yapmayı kendi nefsime vâcib kıldım, dedi ve umre niyetiyle ihrama girip telbiye etti. Abdullah ibn Umer'in oğlu Abdullah dedi ki: Sonra İbnu Umer yola çıktı. Nihayet Beyda mevkiine vardığı zaman hacc ve umre niyetiyle ihrama girip telbiye etti ve: (Muhasara olunmak sebebiyle ihramdan çıkmanın cevazında) hacc ile umrenin şanı başka değil, ancak birdir, dedi. Sonra (Harem dışındaki) Kudeyd mevkiinden kurbanlık satın aldı. Sonra Mekke'ye geldi, hacc ve umre için Ka'be'yi bir tavaf ve (bir sa'y) yaptı. Hacc ve umrenin her ikisinden beraberce ihrâmden çıkıncaya kadar da ihramdan çıkmadı

بَابُ مَنْ أَشْعَرَ وَقَلَّدَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ ثُمَّ أَحْرَمَ وَقَالَ نَافِعٌ كَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِذَا أَهْدَى مِنْ الْمَدِينَةِ قَلَّدَهُ وَأَشْعَرَهُ بِذِي الْحُلَيْفَةِ يَطْعُنُ فِي شِقِّ سَنَامِهِ الْأَيْمَنِ بِالشَّفْرَةِ وَوَجْهُهَا قِبَلَ الْقِبْلَةِ بَارِكَةً
1694 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ وَمَرْوَانَ قَالَا خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْمَدِينَةِ فِي بِضْعَ عَشْرَةَ مِائَةً مِنْ أَصْحَابِهِ حَتَّى إِذَا كَانُوا بِذِي الْحُلَيْفَةِ قَلَّدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْهَدْيَ وَأَشْعَرَ وَأَحْرَمَ بِالْعُمْرَةِ

Zu'l-Huleyfe'de Kurbanlık Devesini Alametleyip Gerdenlık Taktıktan Sonra İhrama Giren Kimse Babı Nâfi' de: İbn Umer Medine'de kurbanlık hediye ettiği zaman Zu'1-Huleyfe'de bu kurbanlık devesinin yüzü kıble yönünde ve çökmüş olduğu hâlde hörgücünün sağ yanını dürtüp kanatmak suretiyle alâmetler ve gerdanlık takardı, demiştir .
-....Bize Ma’mer (ibn Râşid), ez-Zuhrî'den; o da Urve ibnu'z-Zubeyr'den haber verdi ki, el-Misver ibn Mahrame ile Mervân ibnu'l-Hakem her ikisi de şöyle demişlerdir: Peygamber (S) Hudey-biye zamanında Medîne'den yüzer kişilik on küsur sahâbî kıt'ası içinde yola çıktı. Nihayet Zu'1-Huleyfe'de oldukları zaman Peygamber kurbanlık hedye gerdanlık taktı, nişanladı ve umre niyetiyle ihrama girdi

---

1696 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا أَفْلَحُ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ فَتَلْتُ قَلَائِدَ بُدْنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدَيَّ ثُمَّ قَلَّدَهَا وَأَشْعَرَهَا وَأَهْدَاهَا فَمَا حَرُمَ عَلَيْهِ شَيْءٌ كَانَ أُحِلَّ لَهُ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Ben, Peygamberdin kurbanlık develerinin gerdanlıklarını kendi elimle büktüm. Sonra Peygamber o develere bu gerdanlıkları taktı, onları alâmetledi ve hepsini Harem'e hediye etti. Ve (bundan önce) kendisine halâl kılınmış olan hiçbirşey O'na haram olmadı

بَابُ فَتْلِ الْقَلَائِدِ لِلْبُدْنِ وَالْبَقَرِ
1697 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ حَفْصَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا شَأْنُ النَّاسِ حَلُّوا وَلَمْ تَحْلِلْ أَنْتَ قَالَ إِنِّي لَبَّدْتُ رَأْسِي وَقَلَّدْتُ هَدْيِي فَلَا أَحِلُّ حَتَّى أَحِلَّ مِنْ الْحَجِّ

Kurbanlık Develer ve.Sığırlar İçin Gerdanlıklar Rükülmesi Babı
-..BanaNâfi', îbnu Umer'den haber verdi ki, mü'minlerin anası Hafsa şöyle demiştir: Ben:
— Yâ Rasûlullah! İnsanların hâli nedir? Onlar umre ile ihramdan çıktılar, fakat sen ihramdan çıkmadın? dedim. Rasûlullah (S):
— "Ben başımın saçlarını toplayıp yapıştırdım ve kurbânıma gerdanlık taktım. Artık ben bütün hacc fiillerini bitirip ihramdan çıkıncaya kadar, ihramdan çıkamam" buyurdu

---

1698 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ وَعَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُهْدِي مِنْ الْمَدِينَةِ فَأَفْتِلُ قَلَائِدَ هَدْيِهِ ثُمَّ لَا يَجْتَنِبُ شَيْئًا مِمَّا يَجْتَنِبُهُ الْمُحْرِمُ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûluilah (S) Medine'den (Mekke'ye kurbanlık hayvan) hediye ederdi de ben O'nun kurbanlık hayvanlarının gerdanlıklarını bükerdim. Sonra Rasûlullah, ihrâmlının çekineceği şeyler nev'inden olan hiçbir şeyden çekinmezdi

---

بَاب إِشْعَارِ الْبُدْنِ وَقَالَ عُرْوَةُ عَنْ الْمِسْوَرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَلَّدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْهَدْيَ وَأَشْعَرَهُ وَأَحْرَمَ بِالْعُمْرَةِ

1699 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا أَفْلَحُ بْنُ حُمَيْدٍ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ فَتَلْتُ قَلَائِدَ هَدْيِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ أَشْعَرَهَا وَقَلَّدَهَا أَوْ قَلَّدْتُهَا ثُمَّ بَعَثَ بِهَا إِلَى الْبَيْتِ وَأَقَامَ بِالْمَدِينَةِ فَمَا حَرُمَ عَلَيْهِ شَيْءٌ كَانَ لَهُ حِلٌّ

Kurbanlık Hayvanlara Kurbanlık İşareti Çizilmesi Babı
Ve Urve, Misver ibn Mahrame(R)den: Peygamber (S) kurbanlık hayvanlara gerdanlık taktı, kurbanlık alâmeti çizdi ve umre niyetiyle ihrama girdi, diye rivayet etmiştir .
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Ben, Peygamber'in kurbanlık hayvanlarının gerdanlıklarını büktüm. Sonra Peygamber o hayvanlara kurbanlık alâmeti çizdi ve gerdanlıklar taktı. Yâhud da hayvanlara ben gerdanlık taktım. Sonra Peygamber bu hayvanları Ka'be*ye gönderdi. Kendisi de Medine'de bir müddet daha ikaamet etti. Bu ikaamet sırasında kendisine halâl olmuş bulunan hiçbirşey O'na haram olmadı

بَاب مَنْ قَلَّدَ الْقَلَائِدَ بِيَدِهِ

1700 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَزْمٍ عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ زِيَادَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ كَتَبَ إِلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا إِنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ مَنْ أَهْدَى هَدْيًا حَرُمَ عَلَيْهِ مَا يَحْرُمُ عَلَى الْحَاجِّ حَتَّى يُنْحَرَ هَدْيُهُ قَالَتْ عَمْرَةُ فَقَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا لَيْسَ كَمَا قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَنَا فَتَلْتُ قَلَائِدَ هَدْيِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدَيَّ ثُمَّ قَلَّدَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدَيْهِ ثُمَّ بَعَثَ بِهَا مَعَ أَبِي فَلَمْ يَحْرُمْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْءٌ أَحَلَّهُ اللَّهُ حَتَّى نُحِرَ الْهَدْيُ

Kurbanlık Hayvanlara Bizzat Kendi Eliyle Gerdanlıklar Takan Kimse Babı
-...Abdurrahmân kızı Amre şöyle haber vermiştir: Ebû Sufyân'ın oğlu Ziyâd, Âişe'ye bir mektûb yazdı da bu mektubunda: Abdullah ibn Abbâs: Kim Mekke'ye kurbân gönderip Ka'be'ye hediye ederse, kurbânı kesilinceye kadar hacılara ihrâmh iken haram olan şeyler, o kimseye de haram olur, dedi. (Senin re'yin nedir?) diye sormuştu. Âişe cevaben şöyle dedi: Bu mes'ele İbnu Abbâs'ın dediği gibi değildir. (Hicretin dokuzuncu yılında) Rasûlullah'ın kurbânlarının gerdânlık iplerini iki elimle ben büktüm. Sonra Rasûlullah o kurbanlık hayvanlara bu gerdanlıkları kendi elleriyle taktı. Sonra da bu kurbanlık' hayvanları babam Ebû Bekr es-Sıddîk ile Mekke'ye gönderdi. İhrâmh hacıya haram olan şeylerden hiçbirşey Rasûlullah'a haram olmadı. Bu kurbânlar (Mekke'de) kesilinceye kadar Allah O'na bu şeyleri halâl kıldı

بَاب تَقْلِيدِ الْغَنَمِ

1701 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَهْدَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّةً غَنَمًا

Koyunlara Gerdanlık Takılması Babı
-...Âişe (R): Peygamber (S) bir defa -Mekke'ye- kurbanlık koyun hediye etti, demiştir

---

1702 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كُنْتُ أَفْتِلُ الْقَلَائِدَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيُقَلِّدُ الْغَنَمَ وَيُقِيمُ فِي أَهْلِهِ حَلَالًا

-...Bize İbrahim, el-Esved'den tahdîs etti ki, Âişe (R): Ben Peygamber (S) için gerdanlıklar bükerdim de, O bu gerdanlıkları koyunlara takar ve kendisi ailesi içinden halâl olarak ikaamet ederdi, demiştir.

1703 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ حَدَّثَنَا مَنْصُورُ بْنُ الْمُعْتَمِرِ وحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كُنْتُ أَفْتِلُ قَلَائِدَ الْغَنَمِ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَبْعَثُ بِهَا ثُمَّ يَمْكُثُ حَلَالًا

-....Bize Mansûr ibnu'l-Mu'temir tahdîs edip şöyle dedi: ve yine biz Muhammed ibnu Kesîr tahdîs etti. Bize Sufyân (es-Sevrî), Mansûr'dan; o da İbrahim'den; o da el-Esved'den haber verdi ki, Âişe (R): Ben Peygamber için koyunların gerdanlıklarını bükerdim de, Peygamber bu koyunları (Mekke'ye) gönderir, sonra da halâl olarak (Medine'de) ikaamet eder kalırdı, demiştir.

1704 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ عَنْ عَامِرٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ فَتَلْتُ لِهَدْيِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَعْنِي الْقَلَائِدَ قَبْلَ أَنْ يُحْرِمَ

-....Bize Zekeriyyâ, Âmir eş-Şa'bfden; o da Mesrûk'tan tahdîs etti kî, Âişe (R): Ben, Peygamber'in kurbânı için ipleri bükerdim, demiş ve bununla Peygamber ihrama girmeden evvel gerdanlıklar bükerdim demek istemiştir

---

بَاب الْقَلَائِدِ مِنْ الْعِهْنِ

1705 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ مُعَاذٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ فَتَلْتُ قَلَائِدَهَا مِنْ عِهْنٍ كَانَ عِنْدِي

Renk Renk Boyanmış Yünlerden Gerdenlıklar Babı
-...Bize İbnu Avn, el-Kaasım ibn Muhammed'den tahdîs etti ki, mü'minlerin anası Âişe (R): Ben kurbanlık hayvanların gerdanlıklarını yanımda bulunan renkli bir yünden büktüm, demiştir

بَاب تَقْلِيدِ النَّعْلِ

1706 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ هُوَ ابْنُ سَلَّامٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى رَجُلًا يَسُوقُ بَدَنَةً قَالَ ارْكَبْهَا قَالَ إِنَّهَا بَدَنَةٌ قَالَ ارْكَبْهَا قَالَ فَلَقَدْ رَأَيْتُهُ رَاكِبَهَا يُسَايِرُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّعْلُ فِي عُنُقِهَا تَابَعَهُ مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Kurbanlık Hayvana Na'l Gerdanlığı Bağlamka Babı
-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Allah'ın Peygamberi (S) bir kurbanlık deve sevkeden bir adam gördü. Ona:
— "Bu deveye bin!" buyurdu.O zât:
— Bu deve kurbanlık bir devedir, dedi. - Peygamber:
— "Bu deveye bin!" buyurdu.Ebû Hureyre: Yemîn olsun ben o kimseyi deveye binmiş de Peygamber'le yürüyüş yarışı yapmaya çalışırken görmüşümdür. Devenin boynunda na'l vardı, dedi. Bu hadîsi rivayet etmekte ona Muhammed ibnu Beşşâr mutâbaat etmiştir . Bize Usmân ibnu Umer tahdîs edip şöyle dedi: Bize Alî ibnu'l-Mubârek, Yahya ibn Ebî Kesîr'den; o da İkrime'den; o da Ebû Hureyre'den; o da Peygamber(S) den olmak üzere bu hadîsi haber verdi

---

بَاب الْجِلَالِ لِلْبُدْنِ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا لَا يَشُقُّ مِنْ الْجِلَالِ إِلَّا مَوْضِعَ السَّنَامِ وَإِذَا نَحَرَهَا نَزَعَ جِلَالَهَا مَخَافَةَ أَنْ يُفْسِدَهَا الدَّمُ ثُمَّ يَتَصَدَّقُ بِهَا

1707 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أَتَصَدَّقَ بِجِلَالِ الْبُدْنِ الَّتِي نَحَرْتُ وَبِجُلُودِهَا

Develer İçin Hazırlanmış Olan Çullar Babı îbn Umer (R), deve üzerine konmuş olan çulları ancak hörgüç yerinden yarar idi. Deveyi kestiği zaman, kanın o çulları bozmasından korktuğu için çulunu çıkarırdı da sonra onu sadaka yapardı.
..Ali bin Ebî Tâlib şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bana, kestiğim kurbân develerinin çullarını ve derilerini sadaka yapmamı emretti

---

بَاب مَنْ اشْتَرَى هَدْيَهُ مِنْ الطَّرِيقِ وَقَلَّدَهَا

1708 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَبُو ضَمْرَةَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ قَالَ أَرَادَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا الْحَجَّ عَامَ حَجَّةِ الْحَرُورِيَّةِ فِي عَهْدِ ابْنِ الزُّبَيْرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقِيلَ لَهُ إِنَّ النَّاسَ كَائِنٌ بَيْنَهُمْ قِتَالٌ وَنَخَافُ أَنْ يَصُدُّوكَ فَقَالَ {لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ} إِذًا أَصْنَعَ كَمَا صَنَعَ أُشْهِدُكُمْ أَنِّي أَوْجَبْتُ عُمْرَةً حَتَّى إِذَا كَانَ بِظَاهِرِ الْبَيْدَاءِ قَالَ مَا شَأْنُ الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ إِلَّا وَاحِدٌ أُشْهِدُكُمْ أَنِّي قَدْ جَمَعْتُ حَجَّةً مَعَ عُمْرَةٍ وَأَهْدَى هَدْيًا مُقَلَّدًا اشْتَرَاهُ حَتَّى قَدِمَ فَطَافَ بِالْبَيْتِ وَبِالصَّفَا وَلَمْ يَزِدْ عَلَى ذَلِكَ وَلَمْ يَحْلِلْ مِنْ شَيْءٍ حَرُمَ مِنْهُ حَتَّى يَوْمِ النَّحْرِ فَحَلَقَ وَنَحَرَ وَرَأَى أَنْ قَدْ قَضَى طَوَافَهُ الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ بِطَوَافِهِ الْأَوَّلِ ثُمَّ قَالَ كَذَلِكَ صَنَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Ka'be'ye Hediyelik Kurbanını Yoldan Satın Alıp da Gerdanlık Takan Kimse Babı
-.. Bize Mûsâ ibnu Ukbe tahdîs etti ki, Nâfi' şöyle demiştir: İbnu Umer (R), İbnu'z- Zubeyr'in emirliği zamanında Harû-rîler'in hacc ettiği (64. hicret) yılı hacc etmek istedi. (Oğlu tarafından) kendisine:
— İnsanlar arasında harb olmaktadır. Biz onların sana Ka'be(ye gitmek)den mâni' olmalarından korkuyoruz, denildi, İbn Umer:
— "And olsun muhakkak ki Allah ElçisVnde sizin için çok güzel bir uyma örneği vardır"(d-Ahzâb: 2i). O takdirde ben de Rasûlul-lah'ın (Hudeybiye senesi) yaptığı gibi yaparım. Ben sizi şâhid -tutuyorum, ben kendime umre yapmayı vâcib kıldım, dedi. Nihayet Zu'1-Huleyfe'nin önündeki Beydâ'nın yüksek yerinde olduğu zaman:
— (Mâni' olunmak sebebiyle ihramdan çıkmanın cevazında) hacc ile umrenin sânı başka başka değil, ancak birdir. Ben sizleri şâhid tutuyorum:. Ben bir umrenin beraberinde haccı birleştirdim, dedi.Ve satın aldığı kurbanlığı gerdanlıklanmiş olarak Ka'be'ye hediye olmak üzere şevketti. Nihayet Mekke'ye geldiği zaman Ka'be'yi tavaf, Safa üe Merve'yi de sa'y etti. Bunun üzerine birşey artırmadı. İhram sebebiyle haram olmuş şeylerden hiçbiri de tâ nahr gününe kadar halâl olmadı (yânî ihramdan çıkmadı). Nahr günü tıraş olup kurbânını kesti. Ve o gün. (Arafat'ta .vakfeden sonra) yaptığv ilk ifâda tavâfıyla hacc ve umre tavafını yerine getirmiş olduğu re'yinde bulundu. Sonra: — Peygamber (S) de böyle yaptı, dedi

---

بَاب ذَبْحِ الرَّجُلِ الْبَقَرَ عَنْ نِسَائِهِ مِنْ غَيْرِ أَمْرِهِنَّ

1709 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَتْ سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَقُولُ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِخَمْسٍ بَقِينَ مِنْ ذِي الْقَعْدَةِ لَا نُرَى إِلَّا الْحَجَّ فَلَمَّا دَنَوْنَا مِنْ مَكَّةَ أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ لَمْ يَكُنْ مَعَهُ هَدْيٌ إِذَا طَافَ وَسَعَى بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ أَنْ يَحِلَّ قَالَتْ فَدُخِلَ عَلَيْنَا يَوْمَ النَّحْرِ بِلَحْمِ بَقَرٍ فَقُلْتُ مَا هَذَا قَالَ نَحَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَزْوَاجِهِ قَالَ يَحْيَى فَذَكَرْتُهُ لِلْقَاسِمِ فَقَالَ أَتَتْكَ بِالْحَدِيثِ عَلَى وَجْهِهِ

Erkeğin, Kadınların Emri Olmaksızın, Kendi Kadınları Adına Sığır Kesmesi Babı
-...Abdurrahmân'm kızı Amre şöyle demiştir: Ben Âişe(R)'den işittim, şöyle diyordu: Biz Rasûlullah'ın beraberinde zu'l-kia'de ayının çıkmasına beş gün kala (Medine'den Veda Haccı için) yoia çıktık.Biz (bu aylarda umre değil) yalnız hacc edilir zannediyorduk. Nihayet Mekke'ye yaklaştığımızda Rasûlullah (S), beraberinde kurbânı bulunmayan kimselere Ka'be'yi tavaf ve Safa ile Merve arasında sa'y ettiği zaman ihramdan çıkmalarını emr eyledi. Âişe dedi ki: Kurbân bayramının ilk günü (Minâ'da elinde) sığır eti ile yanımıza girildi. Ben:
— Bu nedir? diye sordum. Eti getiren kimse:
— Rasûlullah (S) zevceleri adına kurbân kesti, dedi.Yahya ibn Saîd el-Ensârî dedi ki: Ben bu hadîsi el-Kaasım ibn Muhammed ibn Ebî Bekr'e zikrettim. O: Amre bu hadîsi sana (hiç-birşey kısaltmadan ve te'vîl ile değiştirmeden) tam bir sevk edişle sev-ketmiştir, dedi

---

بَاب النَّحْرِ فِي مَنْحَرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِنًى

1710 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ سَمِعَ خَالِدَ بْنَ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَانَ يَنْحَرُ فِي الْمَنْحَرِ قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ مَنْحَرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Mina'da, Peygamberdin Kurban Kestiği Yerde Kesmek Babı
-...Bize Ubeydullah ibn Umer, Nâfi'den tahdîs etti ki, o, Abdullah ibn Umer (R) kurbânını, kurbân kesilecek yerde keserdi, demiştir. Ubeydullah: Rasûlullah'ın kurbân kestiği yerde, demiştir

1711 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ يَبْعَثُ بِهَدْيِهِ مِنْ جَمْعٍ مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ حَتَّى يُدْخَلَ بِهِ مَنْحَرُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ حُجَّاجٍ فِيهِمْ الْحُرُّ وَالْمَمْلُوكُ

-...Bize Mûsâ ibn Ukbe tahdîs etti ki, Nâfi' şöyle demiştir: İbnu Umer (R),kurbânını Müzdelife'den gecenin sonunda, içlerinde hürr ve köle kişiler bulunan hacılar topluluğunun beraberinde (Minâ'ya) gönderir, nihayet kurbân, Peygamberdin kurbân kestiği yere girdirilirdi

---

بَاب مَنْ نَحَرَ هَدْيَهُ بِيَدِهِ

1712 - حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ بَكَّارٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ وَذَكَرَ الْحَدِيثَ قَالَ وَنَحَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ سَبْعَ بُدْنٍ قِيَامًا وَضَحَّى بِالْمَدِينَةِ كَبْشَيْنِ أَمْلَحَيْنِ أَقْرَنَيْنِ مُخْتَصَرًا

Kurbanını Bizzat Kendi Eliyle Kesen Kimse Babı
-....Bize Vuheyb, Eyyûb'dan; o daEbûKılâbe'den; o da Enes'ten tahdîs edip (ve inşâallah biraz sonra tamâmı gelecek olan) bu hadîsi kısaltılmış olarak zikretti. Enes (R): Peygamber (S) yedi tane deveyi ayakta oldukları hâlde kendi eliyle nahr etti. Medine'de de iki tane alacalı ve boynuzlu koçu yine kendi eliyle kesti, demiştir.

بَاب نَحْرِ الْإِبِلِ مُقَيَّدَةً

1713 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ زِيَادِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ رَأَيْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَتَى عَلَى رَجُلٍ قَدْ أَنَاخَ بَدَنَتَهُ يَنْحَرُهَا قَالَ ابْعَثْهَا قِيَامًا مُقَيَّدَةً سُنَّةَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ شُعْبَةُ عَنْ يُونُسَ أَخْبَرَنِي زِيَادٌ

Develerin Bağlanmış Olarak Kesilmesi Babı
-...Ziyâd ibnu Cubeyr şöyle demiştir: Ben (Minâ'da) tbn Umer'i gördüm. O, kurbanlık devesini çöktürmüş de kesmekte olan bir kimsenin yanına geldi ve o kimseye: Deveyi ayağa kaldır da ayakta ve ayağı bağlanmış olarak kes. Devenin bu suretle kesilmesi Muham-med'in sünnetidir, dedi .Ve Şu'betu'bnu'l-Haccâc: Yûnus, bana Ziyâd haber verdi dedi, demiştir

---

بَاب نَحْرِ الْبُدْنِ قَائِمَةً وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا سُنَّةَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا {صَوَافَّ} قِيَامًا

Develerin Ayakta Oldukları Halde Kesilmesi Babı Ve İbn Umer:Muhammed'in sünneti olarak (böyle kesilir), demiştir.İbn Abbâs da:"Savâffe" (el-Hacc:36), ayakta oldukları hâlde ma'nâsınadır demiştir

1714 - حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ بَكَّارٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الظُّهْرَ بِالْمَدِينَةِ أَرْبَعًا وَالْعَصْرَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ رَكْعَتَيْنِ فَبَاتَ بِهَا فَلَمَّا أَصْبَحَ رَكِبَ رَاحِلَتَهُ فَجَعَلَ يُهَلِّلُ وَيُسَبِّحُ فَلَمَّا عَلَا عَلَى الْبَيْدَاءِ

لَبَّى بِهِمَا جَمِيعًا فَلَمَّا دَخَلَ مَكَّةَ أَمَرَهُمْ أَنْ يَحِلُّوا وَنَحَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ سَبْعَ بُدْنٍ قِيَامًا وَضَحَّى بِالْمَدِينَةِ كَبْشَيْنِ أَمْلَحَيْنِ أَقْرَنَيْنِ

-....Enes (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) -Veda Haccına çıkmadan evvel- öğle namazını Medine'de dört rek'at kıldı. İkindiyi de Zu'1-Huleyfe'de (kısaltarak) iki rek'at kıldı. Ve geceyi orada geçirdi. Sabah olunca binek devesine bindi de tehlîl ve tesbîh etmeğe başladı. Müzdelife'deki Beydâ üzerine yükselince hacc ile umreyi beraberce telbiye etti. Mekke'ye girdiği zaman (beraberinde kurbânları bulunmayan sahâbîlerine) ihramdan çıkmalarım emretti. Bu hacc-da Peygamber (S) kendi eliyle ayakta oldukları hâlde yedi tane deve kesti. Medine'de de (bir kurbân bayramında) alacalı boynuzlu iki koç kurbân etti

---

1715 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الظُّهْرَ بِالْمَدِينَةِ أَرْبَعًا وَالْعَصْرَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ رَكْعَتَيْنِ وَعَنْ أَيُّوبَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ثُمَّ بَاتَ حَتَّى أَصْبَحَ فَصَلَّى الصُّبْحَ ثُمَّ رَكِبَ رَاحِلَتَهُ حَتَّى إِذَا اسْتَوَتْ بِهِ الْبَيْدَاءَ أَهَلَّ بِعُمْرَةٍ وَحَجَّةٍ

-...Bize İsmâîl, Eyyûb'dan; o da Ebû Kılâbe'den tahdîs etti'ki, Enes ibn Mâlik (R): Peygamber (S) Medîne'de öğle namazını dört rek'at kıldı, ikindiyi de Zu'1-Huleyfe'de iki rek'at kıldı, demiştir .
Ve yine Eyyûb'dan; o da bir'adamdan; o da Enes'ten gelen rivayette: Sonra sabaha girinceye kadar orada geceledi. Sabah namazını kıldı. Sonra da binek devesine bindi. Devesi O'nu Beydâ'ya dümdüz yükselttiği zaman umre ile hacca niyet edip telbiye etti, demiştir

---

بَاب لَا يُعْطَى الْجَزَّارُ مِنْ الْهَدْيِ شَيْئًا

1716 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُمْتُ عَلَى الْبُدْنِ فَأَمَرَنِي فَقَسَمْتُ لُحُومَهَا ثُمَّ أَمَرَنِي فَقَسَمْتُ جِلَالَهَا وَجُلُودَهَا

Kesiciye Kurbandan Hiçbirşey Verilmez
-...Bize Sufyân (es-Sevrî) haber verip şöyle dedi: Bana İbnu Ebî Necîh, Mucâhid ibn Cebr'den; o da Abdurrahmân ibnu Ebî Leylâ'dan haber verdi ki, Alî (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) beni gönderdi de ben kurbanlık develerinin yanında bulunup onlarla ilgili işleri yerine getirdim. Peygamber bana emretti, ben de kurbânların etlerini taksîm-ettim. Sonra bana emretti, ben kurbân develerinin çullarım ve derilerini de taksim ettim.

1716 - م قَالَ سُفْيَانُ وَحَدَّثَنِي عَبْدُ الْكَرِيمِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَمَرَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أَقُومَ عَلَى الْبُدْنِ وَلَا أُعْطِيَ عَلَيْهَا شَيْئًا فِي جِزَارَتِهَا

Sufyân es-Sevrî dedi ki: ve bana Abdulkerîm, Mucâhid'den; o da Abdurrahmân ibnu Ebî Leylâ'dan tahdîs etti ki, Alî (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bana kurbân develerine, üzerinde gözetleyici olmamı ve bunların kesilme ücretleri hususunda kurbândan (ücret olarak) hiçbir parça vermemekliğimi emreyledi

---

بَاب يُتَصَدَّقُ بِجُلُودِ الْهَدْيِ

1717 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي الْحَسَنُ بْنُ مُسْلِمٍ وَعَبْدُ الْكَرِيمِ الْجَزَرِيُّ أَنَّ مُجَاهِدًا أَخْبَرَهُمَا أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي لَيْلَى أَخْبَرَهُ أَنَّ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَهُ أَنْ يَقُومَ عَلَى بُدْنِهِ وَأَنْ يَقْسِمَ بُدْنَهُ كُلَّهَا لُحُومَهَا وَجُلُودَهَا وَجِلَالَهَا وَلَا يُعْطِيَ فِي جِزَارَتِهَا شَيْئًا

Kurban Derileri Sadaka Edilir
-..İbn Cureyc şöyle demiştir: Bana el-Hasen ibnu Müslim ile Abdulkerîm el- Cezeri haber verdiler ki, onlara da Mucâhid haber vermiştir. Ona da Abdurrahmân ibn Ebî Leylâ haber vermiştir. Ona da Alî (R) haber verdi ki, Peygamber (S) ona, kendi kurbanlık develerine âid işleri görmesini," kurbân develerinin hepsini, etlerini, derilerini, çullarını taksim etmesini ve kesilme ücretleri hususunda kesiciye kurbândan hiçbirşey vermemesini emretmiştir

---

بَاب يُتَصَدَّقُ بِجِلَالِ الْبُدْنِ

1718 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سَيْفُ بْنُ أَبِي سُلَيْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ مُجَاهِدًا يَقُولُ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي لَيْلَى أَنَّ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ قَالَ أَهْدَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِائَةَ بَدَنَةٍ فَأَمَرَنِي بِلُحُومِهَا فَقَسَمْتُهَا ثُمَّ أَمَرَنِي بِجِلَالِهَا فَقَسَمْتُهَا ثُمَّ بِجُلُودِهَا فَقَسَمْتُهَا

Kurban Develerinin Çulları Sadaka Edilir
-...Bize Seyf ibnu Ebî Süleyman tahdîs edip şöyie dedi: Ben Mucâhid'den işittim, şöyle diyordu: Bana İbnu Ebî Leylâ tahdîs etti. Ona da Alî (R) tahdîs edip şöyle demiştir: Peygamber (S) -Veda Haccı'nda- yüz deve kurbânı hediye etti. Bana onların etlerini tak-sîm etmemi emretti, ben de etleri taksim ettim. Sonra çullarını taksîm etmemi emretti. Ben onların çullarını da taksîm ettim. Sonra kurbânların derileriyle ilgili emri de verdi, ben derilerini de taksîm ettim.

بَاب {وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ لَا تُشْرِكْ بِي شَيْئًا وَطَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَعْلُومَاتٍ عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطْعِمُوا الْبَائِسَ الْفَقِيرَ ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَلْيُوفُوا نُذُورَهُمْ وَلْيَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ذَلِكَ وَمَنْ يُعَظِّمْ حُرُمَاتِ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ}

Hatırla o zamanı ki, biz Beyfin yerini İbrahim'e, bana hiçbir şeyi eş tutma, Beyt'imi tavaf edenler, kıyam edenler, rükû' ve sucûd edenler için iyice temizle diye \ı_ merci9 yapmıştık. İnsanlar içinde haca Vlân et. | Gerek yaya, gerek her uzak yoldan gelecek arık develerin üstünde binici olarak sana gelsinler. Tâ ki kendilerine âid menfâatlere şâhid ve hâzır olsunlar. Allah'ın rızk olarak kendilerine verdiği dört ayaklı (kurbanlık) hayvanlar üzerine ma'lûm olan günlerde Allah'ın adını ansınlar. İşte bunlardan yiyin, yoksulu, fakiri de doyurun. Sonra kirlerini gidersinler. Adaklarını yerine getirsinler ve o Beyti Atîk'ı tavaf etsinler. İşte emr budur. Kim Allah'ın hürmet edilmesini emrettiği şeyleri ta'zîmde bulunursa, bu, Rabb'I indinde kendisi için sırf hayrdır..." (ei-Hacc: 26-30)

وَمَا يَأْكُلُ مِنْ الْبُدْنِ وَمَا يَتَصَدَّقُ وَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا لَا يُؤْكَلُ مِنْ جَزَاءِ الصَّيْدِ وَالنَّذْرِ وَيُؤْكَلُ مِمَّا سِوَى ذَلِكَ وَقَالَ عَطَاءٌ يَأْكُلُ وَيُطْعِمُ مِنْ الْمُتْعَةِ

Kurban Etinden Sahibinin Yiyeceği ve Sadaka Yapacağı Mikdar Babı

Ve Ubeydullah; Bana Nâfî\ İbn Umer'in "İhrâmhya avlanmasının cezası olarak kestiği kurbân ile adak kurbânından yedirilmez. Bunların dışındakilerden yedirilir" dediğini haber verdi, demiştir .Ve Atâ ibn Ebî Rebâh: Temettü haccı yapana kesmesi vâcib olan kurbândan sahibi yer ve başkalarına yedirir, demiştir

1719 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ حَدَّثَنَا عَطَاءٌ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ كُنَّا لَا نَأْكُلُ مِنْ لُحُومِ بُدْنِنَا فَوْقَ ثَلَاثِ مِنًى فَرَخَّصَ لَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ كُلُوا وَتَزَوَّدُوا فَأَكَلْنَا وَتَزَوَّدْنَا قُلْتُ لِعَطَاءٍ أَقَالَ حَتَّى جِئْنَا الْمَدِينَةَ قَالَ لَا

-....... İbn Cureyc şöyle demiştir: Bize Atâ tahdîs etti. O, Câbir ibn Abdillah(R)'tan şöyle derken işitmiştir: Biz Minâ'da kaldığımız üç günden fazla bir zamanda,kurbân develerimizin etinden yemezdik. (Üç günden arta kalan eti sadaka yapardık.) Sonra Peygamber (S) bize ruhsat verdi de: "Kurbân etlerinizi yiyiniz ve (kavurup) azık yapınız" buyurdu. Bu müsâade üzerine biz de yedik ve azık edindik. İbn Cureyc dedi ki: Ben Atâ'ya: Câbir, Medine'ye gelinceye kadar dedi mi? diye sordum. Atâ: Hayır (Câbir Medine'ye gelinceye kadar demedi), dedi

---

1720 - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى قَالَ حَدَّثَتْنِي عَمْرَةُ قَالَتْ سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَقُولُ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِخَمْسٍ بَقِينَ مِنْ ذِي الْقَعْدَةِ وَلَا نُرَى إِلَّا الْحَجَّ حَتَّى إِذَا دَنَوْنَا مِنْ مَكَّةَ أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ لَمْ يَكُنْ مَعَهُ هَدْيٌ إِذَا طَافَ بِالْبَيْتِ ثُمَّ يَحِلُّ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَدُخِلَ عَلَيْنَا يَوْمَ النَّحْرِ بِلَحْمِ بَقَرٍ فَقُلْتُ مَا هَذَا فَقِيلَ ذَبَحَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَزْوَاجِهِ قَالَ يَحْيَى فَذَكَرْتُ هَذَا الْحَدِيثَ لِلْقَاسِمِ فَقَالَ أَتَتْكَ بِالْحَدِيثِ عَلَى وَجْهِهِ

-...Bana Abdurrahmân kızı Amre tahdîs edip şöyle dedi: Ben Âişe(R)'den işittim,şöyle diyordu: Biz, Rasûlullah'ın beraberinde -Veda Haccı'na- zu'I-ka'deden beş gün kala (Medine'den) çıktık. Biz (bu aylarda umre değil) yalnız hacc edilir zannediyorduk. Nihayet Mekke'ye yaklaştığımız zaman Rasûlullah beraberinde kurbanı bulunmayanlara emretti. Onlar Beyt'i tavaf, (Safa ile Merve arasını sa'y) ettiklerinde, bundan sonra ihramdan çıkarlardı. Âişe dedi ki: Kurbân bayramının bifinci günü bir sığır eti ile yanımıza girildi.Ben:
— Bu et nedir? diye sordum.Eti getiren kimse tarafından:
— Peygamber (S) kendi kadınları adına kurbân kesti, denildi. Yahya ibn Saîd dedi ki: Ben bu hadîsi el-Kaasım(ibn Muhammed ibn Ebî Bekr)'a zikrettim de el-Kaasım:
— Amre sana bu hadîsi olduğu gibi tastamam getirmiştir, dedi

بَاب الذَّبْحِ قَبْلَ الْحَلْقِ

1721 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَوْشَبٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا مَنْصُورُ بْنُ زَاذَانَ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَمَّنْ حَلَقَ قَبْلَ أَنْ يَذْبَحَ وَنَحْوِهِ فَقَالَ لَا حَرَجَ لَا حَرَجَ

Kurbanı Tıraştan Önce Kesme(nin Hükmü) Babı
-...Bize Mansûr ibn Zâzân, Atâ'dan haber verdi ki, İbn Abbâs (R) şöyle demiştir:Peygamber(S)'e, kurbânı kesmeden önce saçını tıraş eden ve bunun benzeri (meselâ taş atmadan önce ifâda tavafı gibi) bir iş yapan kimsenin hükmü soruldu. Peygamber: "Darlık yok, darlık yok" buyurdu

---

1722 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرٍ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ رُفَيْعٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زُرْتُ قَبْلَ أَنْ أَرْمِيَ قَالَ لَا حَرَجَ قَالَ حَلَقْتُ قَبْلَ أَنْ أَذْبَحَ قَالَ لَا حَرَجَ قَالَ ذَبَحْتُ قَبْلَ أَنْ أَرْمِيَ قَالَ لَا حَرَجَ وَقَالَ عَبْدُ الرَّحِيمِ الرَّازِيُّ عَنْ ابْنِ خُثَيْمٍ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ الْقَاسِمُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنِي ابْنُ خُثَيْمٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ عَفَّانُ أُرَاهُ عَنْ وُهَيْبٍ حَدَّثَنَا ابْنُ خُثَيْمٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ حَمَّادٌ عَنْ قَيْسِ بْنِ سَعْدٍ وَعَبَّادِ بْنِ مَنْصُورٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-.......Bize Ebû Bekr ibnu Ayyaş, Abdulazîz ibn Rufey'den; o da Atâ'dan haber Verdi ki, İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Bir adam Peygamber'e:
— Ben cemreye taş atmadan önce Ka'be'ye farz olan ziyaret tavafını yaptım, dedi.Peygamber:
— "Hiçbir darlık yok" buyurdu.Aynı şahıs veya diğer biri:Ben kurbânımı kesmeden önce başımı tıraş ettim, dedi. peygamber:"Darlık yok" buyurdu.
Ben cemreye taş atmadan kurbânımı kestim, dedi. "Darlık (ve günâh) yok" buyurdu.Ve Abdurrahîm ibn Süleyman er-Râzî dedi ki îbnu Hüseyni şöyle dedi: Bana Atâ, îbn Abbâs'tan; o da Peygamber'den haber verdi. Ve el-Kaasım ibnu Yahya şöyle dedi: Bana İbnu Huseym, Atâ'dan; o da İbn Abbâs'tan; o da Peyamber'den tahdîs etti, dedi.Ve Affân (ibn Müslim es-Saffâr): Ben Vuheyb'in şöyle dediğini zannediyorum:Bize Abdullah ibnu Huseym (Saîd ibn Cu-beyr'den; o da İbn Abbâs'tan; o da Peygamber'den. Ve Hammâd (ibn Seleme), Kays ibn Sa'd ile Abbâd ibn Man-sûr'dan; onlar da Atâ'dan; o da Câbir ibn Abdillah'tan; o da Pey-gamber(S)'den olmak üzere bu hadîsi söyledi

---

1723 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَمَيْتُ بَعْدَ مَا أَمْسَيْتُ فَقَالَ لَا حَرَجَ قَالَ حَلَقْتُ قَبْلَ أَنْ أَنْحَرَ قَالَ لَا حَرَجَ

-.......Bize Hâlid el-Hazzâ, İkrime'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber(S)'e birisi tarafından soruldu. O soran zât:
— Ben güneşin ortadan meyli ile batması arasındaki zamana girişimin ardından cemreye taş attım, dedi. Peygamber:
— "Darlık yoktur" buyurdu. (O zât veya başkası:)
— Ben kurbânımı kesmeden önce tıraş oldum, dedi. Peygamber:
— "Darlık yoktur" buyurdu

1724 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ قَيْسِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ بِالْبَطْحَاءِ فَقَالَ أَحَجَجْتَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ بِمَا أَهْلَلْتَ قُلْتُ لَبَّيْكَ بِإِهْلَالٍ كَإِهْلَالِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَحْسَنْتَ انْطَلِقْ فَطُفْ بِالْبَيْتِ وَبِالصَّفَا وَالْمَرْوَةِ ثُمَّ أَتَيْتُ امْرَأَةً مِنْ نِسَاءِ بَنِي قَيْسٍ فَفَلَتْ رَأْسِي ثُمَّ أَهْلَلْتُ بِالْحَجِّ فَكُنْتُ أُفْتِي بِهِ النَّاسَ حَتَّى خِلَافَةِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَذَكَرْتُهُ لَهُ فَقَالَ إِنْ نَأْخُذْ بِكِتَابِ اللَّهِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُنَا بِالتَّمَامِ وَإِنْ نَأْخُذْ بِسُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَحِلَّ حَتَّى بَلَغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ

-...Ebû Mûsâ (R) şöyle demiştir: Ben (Yemen'den döndüm de) Rasûlullah Bathâ'da iken O'nun yanma geldim. Rasûlullah bana:
— "Hacca niyet ettin mi?" dedi.Ben:
— Evet, niyet ettim, dedim.Rasûlullah:
— "Hangi nevi' hacca niyet edip ihrama girdin?" dedi.Ben:

— Peygamber'in ihrama girişi gibi bir ihrama girişle Lebbeyk dedim, diye cevâbladım.Rasûlullah:
— "Güzel yaptın. Şimdi git Bey t'i tavaf et, Safa ile Merve arasım sa'y eyle" buyurdu.
Ben bunları yaptıktan sonra Kays oğulları kadınlarından bir kadına geldim. Kadın başımın saçını tarayıp ayıkladı (yâni beraberimde kurbân olmadığı için umre yapıp ihramdan çıktım). Sonra hacc niyetiyle ihrama girip telbiye ettim. Artık sonraları ben, tâ Umer'in halifeliğine kadar insanlara bununla, yânî hacca kadar umre ile temettü' yapmakla fetva veriyordum. Nihayet Umer halîfe olunca bunu kendisine zikrettim. Umer:
— Allah'ın Kitabını alırsak, o bize (başlanmış olan umre ile haccı), tamamlamayı emrediyor (el-Bakara: 196). Allah Elçisi'nin sünnetini alırsak, şübhesiz Allah Elçisi kurbân, kesileceği yere ulaşıp kesilince-ye kadar, ihramdan çıkmamıştır, dedi

---

بَاب مَنْ لَبَّدَ رَأْسَهُ عِنْدَ الْإِحْرَامِ وَحَلَقَ

1725 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ حَفْصَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّهَا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا شَأْنُ النَّاسِ حَلُّوا بِعُمْرَةٍ وَلَمْ تَحْلِلْ أَنْتَ مِنْ عُمْرَتِكَ قَالَ إِنِّي لَبَّدْتُ رَأْسِي وَقَلَّدْتُ هَدْيِي فَلَا أَحِلُّ حَتَّى أَنْحَرَ

- İhrama Girme Sırasında Başının Saçlarını Yapışkan Bir Şeyle Toplayıp Keçeleştiren ve İhramdan Çıkışta da Saçlarını Kestiren Kimse Babı
-...Bize Mâlik, Nâfi'den; o da İbn Umer'den haber verdi ki, Hafsa (R):
— Yâ Rasûlallah! İnsanların hâli nedir ki, onlar umre ile ihramdan çıktılar da sen umrenden dolayı ihramdan çıkmadın? diye sordu.Rasûlullah:
— "Ben başımın saçlarını toplayıp keçeleştirdim, kurbânıma da Ka'be nâmına gerdanlık taktım. Artık ben kurbânımı kesmedikçe ihramdan çıkamam" buyurmuştur

---

بَاب الْحَلْقِ وَالتَّقْصِيرِ عِنْدَ الْإِحْلَالِ

1726 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبُ بْنُ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ نَافِعٌ كَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ حَلَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّتِهِ

İhramdan Çıkış Sırasında Saçları Kestirmek ve (Kestirmeyip) Kısaltmak Babı
-...Nâfi' şöyle dedi: ibn Umer (R): Rasûlullah (S), haccında başının saçlarım kestirdi, der ıdı.

1727 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُمَّ ارْحَمْ الْمُحَلِّقِينَ قَالُوا وَالْمُقَصِّرِينَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ اللَّهُمَّ ارْحَمْ الْمُحَلِّقِينَ قَالُوا وَالْمُقَصِّرِينَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ وَالْمُقَصِّرِينَ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي نَافِعٌ رَحِمَ اللَّهُ الْمُحَلِّقِينَ مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ قَالَ وَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِي نَافِعٌ وَقَالَ فِي الرَّابِعَةِ وَالْمُقَصِّرِينَ

-.......Bize Mâlik, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer'den haber verdi ki, o şöyle, demiştir:Rasûlullah (S):
— "Yâ Allah! Başlarını tıraş edenlere rahmet eyle!" diye duâ etti. Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah! Saçlarını kısaltanlara da (rahmet et deyiver), dediler. Rasûlullah yine:
— "Yâ Allah! Saçlarını kestirenlere merhamet eyle!"diye duâ etti. Sahâbîler de tekrar:
— Yâ Rasûlallah! Saçlarını kısaltanlara da rahmet buyursan! dediler. Rasûlullah bu defa:
— "Saçlarını kısaltanlara da merhamet eyle" diye duâ etti.

el-Leys dedi ki: Bana Nâfi' şöyle tahdîs etti: Rasûlullah bir yâhud iki kerre "Allah saçlarını kestirenlere merhamet eylesin!" diye duâ etmiştir. Ve Ubeydullah da şöyle dedi: Nâfi' bana tahdîs edip: Rasûlullah dördüncü defa da 'Saçlarını kısaltanlara da merhamet eyle" demiştir, dedi

---

1728 - حَدَّثَنَا عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ حَدَّثَنَا عُمَارَةُ بْنُ الْقَعْقَاعِ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُحَلِّقِينَ قَالُوا وَلِلْمُقَصِّرِينَ قَالَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُحَلِّقِينَ قَالُوا وَلِلْمُقَصِّرِينَ قَالَهَا ثَلَاثًا قَالَ وَلِلْمُقَصِّرِينَ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S):
— "Yâ Allah! Saçlarını tıraş edenlere mağfiret eyle!" diye duâ etti. Sahâbîler:
— Saçlarını kısaltanlara da (diye ilâve ediver), dediler. Rasûlullah:
— "Yâ Allah! Saçlarını tıraş edenlere mağfiret eyle!" diye duâ etti. Sahâbîler:
— Saçlarını kısaltanlara da! dediler.Rasûlullah bu duayı üç kerre söyledi de (dördüncüsünde):
— "... Saçlarını kısaltanlara da mağfiret eyle!" dedi

1729 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْمَاءَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ بْنُ أَسْمَاءَ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ قَالَ حَلَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَطَائِفَةٌ مِنْ أَصْحَابِهِ وَقَصَّرَ بَعْضُهُمْ

-...Bize Cuveyriye ibmı Esma, Nâfi'den tahdîs etti ki, Abdullah (ibn Umer):Peygamber (S) ve sahâbîlerin den bir taife tıraş olup saçlarını kestirdiler. Sahâbîlerin bâzısı da saçlarını sâdece kısalttılar, demiştir

---

1730 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ قَصَّرْتُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِشْقَصٍ

-....Bize Ebû Âsim, İbnu Cureyc'den; o da el-Hasen ibn Müslim'den; o da Tâvûs'tan; o da İbn Abbâs'tan tahdîs etti ki, Mu-âviye (R): Ben Rasûlullah'ın başındaki saçından bir parçasını mışkas (denilen enli ok veya bıçak) ile kesip kısalttım, demiştir

---

بَاب تَقْصِيرِ الْمُتَمَتِّعِ بَعْدَ الْعُمْرَةِ

1731 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ أَخْبَرَنِي كُرَيْبٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَّةَ أَمَرَ أَصْحَابَهُ أَنْ يَطُوفُوا بِالْبَيْتِ وَبِالصَّفَا وَالْمَرْوَةِ ثُمَّ يَحِلُّوا وَيَحْلِقُوا أَوْ يُقَصِّرُوا

Temettü' Haccı Yapan Kimsenin Umre'yi Yapmasının Ardından (İhram'dan Çıkışında) Saçlarını Kısaltması Babı
-...Bize Mûsâ ibn Ukbe tahdîs etti. Bana Kureyb haber verdi ki, tbn Abbâs (R) Peygamber (S) Mekke'ye geldiği zaman (beraberlerinde kurbanlık sevketmemiş bulunan) sahâbîlerine Beyt'i tavaf ve Safa ile Merve arasında sa'y etmelerini, sonra da ihramdan çıkmalarım, saçlarım kestirmelerini yâhud da kısaltmalarını emretti, demiştir

بَاب الزِّيَارَةِ يَوْمَ النَّحْرِ وَقَالَ أَبُو الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَخَّرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الزِّيَارَةَ إِلَى اللَّيْلِ وَيُذْكَرُ عَنْ أَبِي حَسَّانَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَزُورُ الْبَيْتَ أَيَّامَ مِنًى

Kurban Bayramının Birinci Günü Ka'be'ye (Farz Olan) Ziyaret Tavafını Yapmak Babı
Ve Ebu'z-Zubeyr Muhammed ibn Müslim, Âişe'den ve İbn Abbâs'tan: Peygamber (S) ziyaret tavafını geceye kadar geri bırakırdı, diye nakletmiştir .
Ve Ebû'l-Hassân Müslim ibn Abdillah'tan; o da îbn Abbâs'tan olmak üzere, Peygamber (S) - birinci günden sonraki- Minâ günlerinde Beyt'i ziyaret eder idi, diye zikrolunuyor

---

1732 – وَقَالَ لَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ طَافَ طَوَافًا وَاحِدًا ثُمَّ يَقِيلُ ثُمَّ يَأْتِي مِنًى يَعْنِي يَوْمَ النَّحْرِ وَرَفَعَهُ عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ

Ve bize Fadl ibn Dukeyn söyledi: Bize Sufyân ibn Uyeyne, Ubeydullah'tan; o da Nâfi'den tahdîs etti ki, İbn Umer (R) ifâda için bir tavaf yapar, sonra Mekke'de gündüz uykusuna yatar, sonra (nahr gününü kasdediyor) Minâ'ya gelirdi. Ebû Nuaym dedi ki: Bu hadîsi Abdurrazzâk, bize Ubeydullah el-Umerî haber verdi deyip, bu senedle Rasûlullah'a yükseltti

---

1733 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ الْأَعْرَجِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ حَجَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَفَضْنَا يَوْمَ النَّحْرِ فَحَاضَتْ صَفِيَّةُ فَأَرَادَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهَا مَا يُرِيدُ الرَّجُلُ مِنْ أَهْلِهِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهَا حَائِضٌ قَالَ حَابِسَتُنَا هِيَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَاضَتْ يَوْمَ النَّحْرِ قَالَ اخْرُجُوا وَيُذْكَرُ عَنْ الْقَاسِمِ وَعُرْوَةَ وَالْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَفَاضَتْ صَفِيَّةُ يَوْمَ النَّحْرِ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Biz Veda senesi Peygamber'in beraberinde hacc yaptık. Kurbân bayramının birinci günü ifâda tavafını yaptık. Bu tavafın ardından Safiyye bintu Huyey hayz oldu. Peygamber (S) Safiyye'den herhangi bir erkeğin kendi kadınından isteyeceği şeyi istedi. Âişe dedi ki: Ben: Yâ Rasûlallah, Safiyye hayızlı-dır, dedim. Peygamber: "(İfâda tavafım yapıncaya kadar) o bizi seferimizden habsedicidir" dedi. Yanında bulunanlar:
— Yâ Rasûlallah! Safiyye bayramın birinci günü ifâda tavafını yaptı, dediler.Bu haber üzerine Peygamber:
— "Öyleyse haydi yola çıkın!" buyurdu .el-Kaasım ibn Muhammed'den; Urve'den; el-Esved'den; onlar da Âişe'den: Safiyye bayramın birinci günü ifâda tavafını yaptı, diye zikrolunmaktadır

---

بَاب إِذَا رَمَى بَعْدَ مَا أَمْسَى أَوْ حَلَقَ قَبْلَ أَنْ يَذْبَحَ نَاسِيًا أَوْ جَاهِلًا

1734 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِيلَ لَهُ فِي الذَّبْحِ وَالْحَلْقِ وَالرَّمْيِ وَالتَّقْدِيمِ وَالتَّأْخِيرِ فَقَالَ لَا حَرَجَ

Hacı, Akabe Cemresini Akşama Girdikten Sonra (Yani Öğleden Sonra veya Geceleyin) Taşladığı, Yahud Unutarak veya Bilmeyerek Kurban Kesmeden Önce Tıraş Olduğu Zaman (Üzerine Darlık Yoktur)

-...Abdullah ibnu Tâvûs, babası Tâvûs ibn Keysân'dan;"o da îbn Abbâs'tan tahdîs etti ki, Peygamber(S)'e Veda Haccı'nda Minâ'da kurbân kesmek, tıraş olmak, cemre taşlamak, (bunlardan herhangi birini) öne geçirmek ve geriye bırakmak lıakkında söylendiğinde, Peygamber: "Darlık yok" buyurmuştur

---

1735 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسْأَلُ يَوْمَ النَّحْرِ بِمِنًى فَيَقُولُ لَا حَرَجَ فَسَأَلَهُ رَجُلٌ فَقَالَ حَلَقْتُ قَبْلَ أَنْ أَذْبَحَ قَالَ اذْبَحْ وَلَا حَرَجَ وَقَالَ رَمَيْتُ بَعْدَ مَا أَمْسَيْتُ فَقَالَ لَا حَرَجَ

-...Bize Hâlid el-Hazzâ', İkrime'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Veda Haccı'nda Minâ'da, bayramın birinci gününde Peygamber'e suâller soruluyordu da, Peygamber de "Darlık yok" buyuruyordu. Bir adam Peygamber'e:
— Ben kurbân kesmeden önce tıraş oldum, diye sordu. Peygamber:
— "Kurbânını kes, günâhı yok" buyurdu. Ve yine:
— Ben akşama girişimin ardından (yânî öğleden sonra veya geceleyin) cemre taşladım, dedi. Peygamber: — "Günâh yok" buyurdu

---

بَاب الْفُتْيَا عَلَى الدَّابَّةِ عِنْدَ الْجَمْرَةِ

1736 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عِيسَى بْنِ طَلْحَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَفَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ فَجَعَلُوا يَسْأَلُونَهُ فَقَالَ رَجُلٌ لَمْ أَشْعُرْ فَحَلَقْتُ قَبْلَ أَنْ أَذْبَحَ قَالَ اذْبَحْ وَلَا حَرَجَ فَجَاءَ آخَرُ فَقَالَ لَمْ أَشْعُرْ فَنَحَرْتُ قَبْلَ أَنْ أَرْمِيَ قَالَ ارْمِ وَلَا حَرَجَ فَمَا سُئِلَ يَوْمَئِذٍ عَنْ شَيْءٍ قُدِّمَ وَلَا أُخِّرَ إِلَّا قَالَ افْعَلْ وَلَا حَرَجَ

Cemre Yanında Binek Üzerinde Fetva Vermek Babı
-...Abdullah ibn Amr'dan (o, şöyle demiştir): Rasülullah (S), Veda Haccı'nda (Minâ'da) durdu. İnsanlar kendisinden sormaya başladılar. Bir adam:
— Ben bilemedim de kurbân kesmeden önce tıraş oldum, dedi. Rasûlullah:
— "Kurbânını kes, günâhı yok" buyurdu. Diğer biri geldi ve:
— Ben bilemedim de cemreyi taşlamadan önce kurbânımı kestim, dedi.Rasûlullah ona da:
— "Cemreyi taşla, darlık yok" buyurdu.Rasülullah'a (o gün taş atmak, kurbân kesmek, tıraş olmak, tavaf etmek gibi birinci günün işlerinden) öne geçirilmiş veya geriye bırakılmış hiçbirşey sorulmadı ki, cevâbında "Yap, darlık (günâh) yok" buyurmasın

---

1737 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ حَدَّثَنِي الزُّهْرِيُّ عَنْ عِيسَى بْنِ طَلْحَةَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرِو بْنِ

الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ أَنَّهُ شَهِدَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ يَوْمَ النَّحْرِ فَقَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ فَقَالَ كُنْتُ أَحْسِبُ أَنَّ كَذَا قَبْلَ كَذَا ثُمَّ قَامَ آخَرُ فَقَالَ كُنْتُ أَحْسِبُ أَنَّ كَذَا قَبْلَ كَذَا حَلَقْتُ قَبْلَ أَنْ أَنْحَرَ نَحَرْتُ قَبْلَ أَنْ أَرْمِيَ وَأَشْبَاهُ ذَلِكَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ افْعَلْ وَلَا حَرَجَ لَهُنَّ كُلِّهِنَّ فَمَا سُئِلَ يَوْمَئِذٍ عَنْ شَيْءٍ إِلَّا قَالَ افْعَلْ وَلَا حَرَجَ

-....Abdullah ibn Amr ibni'1-Âsî (R) şöyle tahdîs etmiştir: Kendisi, Peygamber (S) nahr günü (bineği üzerinde) hutbe yaparken yanında hazır bulunmuştur. Hutbe akabinde birisi Peygamber'e doğru kalktı da:— Ben şu iş, şundan evvel yapılacak sanıyordum, dedi. Sonra bir diğer kimse ayağa kalktı ve:

— Ben şu iş, bu işten öncedir sanıyordum. Kurbân kesmeden önce tıraş oldum; cemre taşlamadan evvel kurbân kestim, dedi. Ve bunun gibi şeyler söyledi. Peygamber (S):
— "Bunları yap, bu fiillerin hepsi için hiçbir darlık yoktur"buyurdu. O gün Peygamber'e hiçbir şeyden sorulmadı ki, cevâbında "Yap, darlık yoktur" buyurmasın

---

1738 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ قَالَ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَنِي عِيسَى بْنُ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ وَقَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى نَاقَتِهِ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ تَابَعَهُ مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ

-.. İbn Şihab şöyle demiştir: Bana İsa ibnyu Talha ibn Ubeydillah tahdîs etti. O, Abdullah ibn Amr ibn Âs'tan işitmiştir. Abdullah (R), Rasûlullah (S) dişi devesi üzerinde durdu, deyip geçen hadîsi olduğu gibi zikretmiştir.Bu hadîsi ez-Zuhrî'den rivayet etmekte Ma'mer ibn Râşid,Salih ibn Keysân'a mutâbaat etmiştir

---

بَاب الْخُطْبَةِ أَيَّامَ مِنًى

1739 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ غَزْوَانَ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطَبَ النَّاسَ يَوْمَ النَّحْرِ فَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَيُّ يَوْمٍ هَذَا قَالُوا يَوْمٌ حَرَامٌ قَالَ فَأَيُّ بَلَدٍ هَذَا قَالُوا بَلَدٌ حَرَامٌ قَالَ فَأَيُّ شَهْرٍ هَذَا قَالُوا شَهْرٌ حَرَامٌ قَالَ فَإِنَّ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ وَأَعْرَاضَكُمْ عَلَيْكُمْ حَرَامٌ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا فِي بَلَدِكُمْ هَذَا فِي شَهْرِكُمْ هَذَا فَأَعَادَهَا مِرَارًا ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ اللَّهُمَّ هَلْ بَلَّغْتُ اللَّهُمَّ هَلْ بَلَّغْتُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّهَا لَوَصِيَّتُهُ إِلَى أُمَّتِهِ فَلْيُبْلِغْ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ

Mina Günlerinde Hutbe Babı
-...Bize İkrime, İbn Abbâs'tan tahdîs etti (o, şöyle demiştir): Rasûlullah (S) nahr günü (Minâ'da) insanlara hitabe yaptı da bu hitabede:
— "Ey insanlar! Bu gün hangi gündür?" diye sordu. İnsanlar:
— (İçinde kıtal) haram olan gündür, dediler. Rasûlullah:
— "Bu hangi beldedir?" diye sordu. İnsanlar:
— (İçinde kıtal) haram olan beldedir, dediler. Rasûlullah:
— "Bu ay hangi aydır?" diye sordu.İnsanlar:
— Haram aydır, dediler. Rasûlullah:
— "Şübhesiz kanlarınız, mallarınız, ırzlarınız bu belde içinde, bu ayda, bu günün harâmlığı kadar biribirinize haramdır" buyurdu ve bu sözleri birkaç defa tekrar etti. Sonra başını yukarı kaldırdı da:
— "Yâ Allah, tebliğ ettim mi? Yâ Allah, tebliğ ettim mi?"dedi. İbn Abbâs bu hadîsi böyle naklettikten sonra:— Nefsim yedinde olan Allah'a yemm ederim ki, bu sözler muhakkak Rasûlullah'm ümmetine vasiyetidir. Binâenaleyh burada hâzır bulunan kimse hâzır bulunmayana (ve müstakbel nesillere) bunu tebliğ etsin: "Benden sonra biribirinizin boyunlarına vuracak kâfirlere dönmeyiniz" dedi

---

1740 – حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ زَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ بِعَرَفَاتٍ تَابَعَهُ ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرٍو

-....Bana Amr (ibn Dînâr) haber verip şöyle dedi: Ben Câbir ibn Zeyd'den işittim, şöyle dedi: Ben îbn Abbâs'tan işittim, şöyle dedi: Ben Peygamber (S)'den işittim, Arafat'ta hutbe yapıyordu .Bu hadîsi Amr ibn Dînâr'dan rivayet etmekte Sufyân ibn Uyey-ne, Şu'betu'bnu Haccâc'a mutâbaat etti

---

1741 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا قُرَّةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ وَرَجُلٌ أَفْضَلُ فِي نَفْسِي مِنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَطَبَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ النَّحْرِ قَالَ أَتَدْرُونَ أَيُّ يَوْمٍ هَذَا قُلْنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَسَكَتَ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيُسَمِّيهِ بِغَيْرِ اسْمِهِ قَالَ أَلَيْسَ يَوْمَ النَّحْرِ قُلْنَا بَلَى قَالَ أَيُّ شَهْرٍ هَذَا قُلْنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَسَكَتَ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيُسَمِّيهِ بِغَيْرِ اسْمِهِ فَقَالَ أَلَيْسَ ذُو الْحَجَّةِ قُلْنَا بَلَى قَالَ أَيُّ بَلَدٍ هَذَا قُلْنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَسَكَتَ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيُسَمِّيهِ بِغَيْرِ اسْمِهِ قَالَ أَلَيْسَتْ بِالْبَلْدَةِ الْحَرَامِ قُلْنَا بَلَى قَالَ فَإِنَّ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ عَلَيْكُمْ حَرَامٌ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا فِي شَهْرِكُمْ هَذَا فِي بَلَدِكُمْ هَذَا إِلَى يَوْمِ تَلْقَوْنَ رَبَّكُمْ أَلَا هَلْ بَلَّغْتُ قَالُوا نَعَمْ قَالَ اللَّهُمَّ اشْهَدْ فَلْيُبَلِّغْ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ فَرُبَّ مُبَلَّغٍ أَوْعَى مِنْ سَامِعٍ فَلَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ

-....Muhammed ibn Şîrîn şöyle demiştir: Bana Ebû Bekre'nin oğlu Abdurrahmân,babası Ebû Bekre'den haber verdi. Ve bir de benim nefsimde bu Abdurrahmân'dan daha faziletli olan bir kimse, Humeyd ibnu Abdirrahmân bana yine Ebû Bekre'den haber verdi. Ebû Bekre (Nufey' ibnu'l-Hâris ibn Kelede -R-)'şöyle demiştir: Peygamber (S) nahr günü bizlere hitâb edip:
— "Bu gün hangi gündür, biliyor musunuz?" buyurdu. Biz:
— Allah ve Rasûlü en iyi bilendir, dedik.
O, sükût etti. O derecede ki, biz Peygamber onu başka bir isimle isimlendirecek sandık.Rasûlullah:
— "Natır günü (yâni kurbân kesme günü) değil mi?'* buyurdu. Bizler:
— Evet, kurbân kesme günüdür, dedik. Sonra:
— "Bu ay hangi aydır?" diye sordu. Biz:
— Allah ve Rasûlü en bilendir, dedik. O yine sükût etti. O derecede ki biz ona isminden başka bir isim takacak sandık. Rasûİullah:
— "Zu'l-hicce ayı değil mi?" buyurdu.Biz'
— Evet, zu'l-hicce ayıdır, dedik.
— "Bu hangi beldedir?" diye sordu.Biz yine:
— Allah ve Rasûlü en bilendir, dedik. Rasûlullah sustu; o derecede ki, biz ona isminden başka bir isfan verecek sandık.
— "Haram olan Belde değil mi?" buyurdu.Biz:
— Evet, Haram Belde'dir, dedik. Bunun üzerine:
— "Muhakkak ki kanlarınız, mallarınız bu beldeniz içinde, bu ayınızda, bu gününüzün harâmlığı gibi biribirinize, Rabb'inize kavuşacağınız güne kadar haramdır. Dikkat edin! Bunları size tebliğ ettim mi?" dedi. Sahâbîler:
— Evet, tebliğ ettin, dediler. Rasûlullah:
— "Yâ Allah! Şâhid ol!" dedi. Sonra: "Burada hâzır bulunanlar, hâzır bulunmayanlara tebliğ etsin. Bâzan kendisine tebliğ edilmiş olan kimse, burada bulunup işiten kimseden daha iyi anlayıp belleyici olur. Benden sonra biribirinizin boyunlarına vuracak kâfirlere dönmeyiniz!" buyurdu

---

1742 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا عَاصِمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِنًى أَتَدْرُونَ أَيُّ يَوْمٍ هَذَا قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَقَالَ فَإِنَّ هَذَا يَوْمٌ حَرَامٌ أَفَتَدْرُونَ أَيُّ بَلَدٍ هَذَا قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ بَلَدٌ حَرَامٌ أَفَتَدْرُونَ أَيُّ شَهْرٍ هَذَا قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ شَهْرٌ حَرَامٌ قَالَ فَإِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَيْكُمْ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ وَأَعْرَاضَكُمْ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا فِي شَهْرِكُمْ هَذَا فِي بَلَدِكُمْ هَذَا وَقَالَ هِشَامُ بْنُ الْغَازِ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ

عَنْهُمَا وَقَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ النَّحْرِ بَيْنَ الْجَمَرَاتِ فِي الْحَجَّةِ الَّتِي حَجَّ بِهَذَا وَقَالَ هَذَا يَوْمُ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ فَطَفِقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اللَّهُمَّ اشْهَدْ وَوَدَّعَ النَّاسَ فَقَالُوا هَذِهِ حَجَّةُ الْوَدَاعِ

-....Abdullah ibnu Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Minâ'daki hutbesinde:
— "Bilir misiniz bu gün hangi gündür?" buyurdu. Sahâbîler:
— Allah ve Rasûlü en bilendir, dediler. Bunun üzerine Peygamber:
— "Şübhesizbu, haram bir gündür. Yine bilir misiniz bu hangi beldedir?" buyurdu.Sahâbîler:
— Allah ve Rasûlü en bilendir, dediler. Peygamber:
— "Haram beldedir. Bilir misiniz bu hangi aydır?" buyurdu. Sahâbîler:
— Allah ve Rasûlü en bilendir, dediler. Peygamber:
— "Haram aydır" buyurdu da şöyle devam etti: "Şübhesiz Allah kanlarınızı, mallarınızı,ırzlarınızı bu ayınız içinde, bu beldeniz içinde, bu gününüzün harâmlığı gibi biribirinize haram kılmıştır".Ve Hişâm ibnu'1-Gâzî dedi ki:Bana Nâfi İbn Umer'den haber verdi. O, şöyle demiştir: Peygamber (S) bu suretle yapmış olduğu haccında nahr gününde cemrelerin arasında durdu da: "Bu büyük haccdır" buyurdu. Bundan sonra Peygamber (S): "Yâ Allah! Şâhid ol!" demeye başladı ve insanlara veda etti. Sahâbîler: Bu hacc, veda hacadır, dediler

---

بَاب هَلْ يَبِيتُ أَصْحَابُ السِّقَايَةِ أَوْ غَيْرُهُمْ بِمَكَّةَ لَيَالِي مِنًى

1743 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ بْنِ مَيْمُونٍ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا رَخَّصَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Su İçirme Vazifesi Şahibleri Yahud Onlardan BaşkalrıI Mina Geceleri Süresinde Mekke'de Gece Geçirirler Mi?
-...Bize îsâ ibnu Yûnus, Ubeydullah'tan; o daNâfi'den; o da Ibn Umer(R)'den Peygamber (S) -su içirme sahihlerine Minâ gecelerinde Mekke'de geceleme hususundaruhsat vermiştir, diye tahdîs etmiştir.

1744 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَذِنَ

-....Bize İbnu Cureyc haber verip şöyle dedi: Bana Ubeydullah, Nâfi'den; o da İbnUmer'den: Peygamber (S) izin verdi, diye haber verdi

---

1745 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ الْعَبَّاسَ

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ اسْتَأْذَنَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيَبِيتَ بِمَكَّةَ لَيَالِيَ مِنًى مِنْ أَجْلِ سِقَايَتِهِ فَأَذِنَ لَهُ تَابَعَهُ أَبُو أُسَامَةَ وَعُقْبَةُ بْنُ خَالِدٍ وَأَبُو ضَمْرَةَ

-..Buhârî şöyle dedi: Bize Muhammed ibn Abdillah ibn Numeyr tahdîs edip şöyle dedi. Bize babam Abdillah tahdîs edip şöyle dedi: Bize Ubeydullah tahdîs edip şöyle dedi: Bana Nâfi\ İbn Umer'den tahdîs etti ki, o: Abbâs ibn Abdilmuttalib (R) hacılara su ve şerbet dağıtmak vazifesinden dolayı Minâ

gecelerinde Mekke'de ikaamet etmek üzere Peygamber(S)'den izin istedi. Peygamber de ona izin verdi, demiştir. Bu hadîsi rivayet etmekte Muhammed ibn Abdillah ibn Nu-meyr'e, Ebû Usâme Hammâd ibn Usâme el-Leysî, Ukbe ibnu Hâlid ve Ebû Damre Enes ibnu Iyâd mutâbaat etmişlerdir

---

بَاب رَمْيِ الْجِمَارِ وَقَالَ جَابِرٌ رَمَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ النَّحْرِ ضُحًى وَرَمَى بَعْدَ ذَلِكَ بَعْدَ الزَّوَالِ

1746 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ وَبَرَةَ قَالَ سَأَلْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا مَتَى أَرْمِي الْجِمَارَ قَالَ إِذَا رَمَى إِمَامُكَ فَارْمِهْ فَأَعَدْتُ عَلَيْهِ الْمَسْأَلَةَ قَالَ كُنَّا نَتَحَيَّنُ فَإِذَا زَالَتْ الشَّمْسُ رَمَيْنَا

Cemreleri Taşlama (Vakti) Babı Ve Câbir: Peygamber (S) nahr günü kuşluk vaktinde Akabe cemresini taşladı, bundan sonraki teşrîk günlerinde ise cemreleri, güneşin ortadan meyli ile batışı arasında taşladı, demiştir.
-...Vebere şöyle demiştir: Ben îbnu Umer'e:
— Ben (teşrîk günlerindeki) cemreleri ne zaman atayım? Diye sordum. İbn Umer:
— îmâmın, yânı hacc emîrinin atmağa başladığı zaman, sen de cemreleri atarsın, dedi.
Ben suâli ona tekrar ettim, îbn Umer:
— Biz (Rasûlullah zamanında) vakti gözetler dururduk da, güneş semânın ortasından batıya meyi ettiğinde cemreleri atardık, dedi

---

بَاب رَمْيِ الْجِمَارِ مِنْ بَطْنِ الْوَادِي

1747 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ رَمَى عَبْدُ اللَّهِ مِنْ بَطْنِ الْوَادِي فَقُلْتُ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ إِنَّ نَاسًا يَرْمُونَهَا مِنْ فَوْقِهَا فَقَالَ وَالَّذِي لَا إِلَهَ غَيْرُهُ هَذَا مَقَامُ الَّذِي أُنْزِلَتْ عَلَيْهِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ بِهَذَا

Akabe Cemrelerinin Vadinin Ortasından (Aşağıdan Yukarıya Doğru) Atılması Babı
-....Bize Sufyân (es-Sevrî), el-A'meş'den; o da İbrâhîm en-Nahaî'den tahdîs etti ki, Abdurrahmân ibn Yezîd: Abdullah ibn Mes'ûd, Akabe cemresini vâdînin ortasından (aşağıdan yukarıya doğru) attı, dedi.
Abdurrahmân ibn Yezîd dedi ki: Ben İbn Mes'ûd'a:
— Yâ Ebâ Abdarrahmân! Bir takım insanlar bu Akabe cemresini vâdînin üstünden (aşağıya doğru) atıyorlar, dedim. İbn Mes'ûd:
— Kendinden başka hiçbir hakîkî ma'bûd olmayan Allah'a ye-mîn ederim ki, benim taş attığım şu mevki', üzerine el-Bakara Sûresi indirilmiş olan kimsenin durup taş attığı makaamdır, dedi.
Ve Abdullah ibnu'l-Velîd: Bize Sufyân es-Sevrî, el-A'meş'ten bu hadîsi tahdîs etti, demiştir

---

بَاب رَمْيِ الْجِمَارِ بِسَبْعِ حَصَيَاتٍ ذَكَرَهُ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

1748 – حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ انْتَهَى إِلَى الْجَمْرَةِ الْكُبْرَى جَعَلَ الْبَيْتَ عَنْ يَسَارِهِ وَمِنًى عَنْ يَمِينِهِ وَرَمَى بِسَبْعٍ وَقَالَ هَكَذَا رَمَى الَّذِي أُنْزِلَتْ عَلَيْهِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Cemrelere Yedişer Taş Atmak Babı
Bu yedi taş atmayı İbn Umer, Peygamber(S)'den olmak üzere zikretmiştir .
-... Bize Şu'be, el-Hakem'den; o da îbrâhîm en-Nahaî'den; o da Abdurrahmân ibn Yezîd'den tahdîs etti ki, Abdullah ibn Mes'ûd (R), Büyük Cemre'ye yânî Akabe cemresihe vardığında Beyt'i sol tarafına, Minâ'yı da sağına alıp (cemre atılacak yere yönelerek) yedi tane çakıl taşı atmıştır. Sonra da: Kendisine el-Bakara Sûresi indirilmiş olan Peygamber (S) de cemreye işte böyle taş attı, demiştir

---

بَاب مَنْ رَمَى جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ فَجَعَلَ الْبَيْتَ عَنْ يَسَارِهِ

1749 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا الْحَكَمُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ أَنَّهُ حَجَّ مَعَ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَرَآهُ يَرْمِي الْجَمْرَةَ الْكُبْرَى بِسَبْعِ حَصَيَاتٍ فَجَعَلَ الْبَيْتَ عَنْ يَسَارِهِ وَمِنًى عَنْ يَمِينِهِ ثُمَّ قَالَ هَذَا مَقَامُ الَّذِي أُنْزِلَتْ عَلَيْهِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ

Akabe Cemresine, Beyti Soluna Alıp da Taş Atan Kimse Babı
-...Bize el-Hakem, İbrâhîm'den; o da Abdurrahmân ibn Yezîd'den tahdîs etti ki, bu Abdurrahmân, îbn Mes'ûd'un beraberinde hacc yapmış ve onu Beyt'i soluna, Minâ'yı sağına alıp, Büyük Cemre'ye yedi tane çakıl taşı atarken görmüştür. İbn Mes'ûd taşları böyle attıktan sonra: İşte bu taş attığım yer, üzerine el-Bakara Sûresi indirilmiş olary kimsenin durduğu yerdir, demiştir

---

بَاب يُكَبِّرُ مَعَ كُلِّ حَصَاةٍ قَالَهُ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

1750 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ عَبْدِ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ الْحَجَّاجَ يَقُولُ عَلَى الْمِنْبَرِ السُّورَةُ الَّتِي يُذْكَرُ فِيهَا الْبَقَرَةُ وَالسُّورَةُ الَّتِي يُذْكَرُ فِيهَا آلُ عِمْرَانَ وَالسُّورَةُ الَّتِي يُذْكَرُ فِيهَا النِّسَاءُ قَالَ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِإِبْرَاهِيمَ فَقَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ يَزِيدَ أَنَّهُ كَانَ مَعَ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حِينَ رَمَى جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ فَاسْتَبْطَنَ الْوَادِيَ حَتَّى إِذَا حَاذَى بِالشَّجَرَةِ اعْتَرَضَهَا فَرَمَى بِسَبْعِ حَصَيَاتٍ يُكَبِّرُ مَعَ كُلِّ حَصَاةٍ ثُمَّ قَالَ مِنْ هَا هُنَا وَالَّذِي لَا إِلَهَ غَيْرُهُ قَامَ الَّذِي أُنْزِلَتْ عَلَيْهِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Hacı, Herbir Çakılı Atışıyle Beraber Allahu Ekber DİYE Tekbîr Getirir
Bu herbîr çakılın beraberinde tekbîr getirmeyi İbn Umer (R), Peygamber'den söylemiştir
-...Bize el-A'meş tahdîs edip şöyle dedi: Ben Haccâc ibn Yûsuf'tan işittim; o minber üzerinde: İçinde el-Bakara zikrolunan sûre, içinde Âlu İmrân zikrolunan sûre, içinde kadınlar zikrolunan sûre diyordu (da el-Bakara Sûresi, Âlu İmrân Sûresi, en-Nisâ Sûresi şeklinde söylemiyordu). Dedi ki: Ben Haccâc'ın bu söyleyiş şeklini (hangisinin doğru olduğunu öğrenmek için) İbrâhîm en-Nahaî'ye zikrettim. İbrâhîm şöyle dedi: Bana Abdurrahmân ibn Yezîd tahdîs etti. O, îbn Mes'ûd'un beraberinde hacc etmiş; İbn Mes'ûd Akabe cemresini taşladığı zaman vâdînin içine girmiş, orada bulunan ağacın hizasına geldiğinde onu yanlamış ve oradan yedi tane çakıl taşını, herbirini atışla beraber tekbîr getirerek atmıştır. Bundan sonra da: Kendisinden başka hakk ilâh olmayan Allah'a yemîn ederim ki, üzerine el-Bakara Sûresi indirilmiş olan Zât, işte tam burada dikilip atmıştır, demiştir.
Hasen Basrî'nin rivayetine göre Âişe (R): Cemreler için toplanan bu çakıllar, tekbîr sayılarını muhafazaya vesîle olduğu İçindir, der imiş. Bu sebeble, yedi taşın bir defada atılması tecvîz edilmemiştir.
Bu hadîsin bâb başlığına delîlliği meydandadır.

بَاب مَنْ رَمَى جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ وَلَمْ يَقِفْ قَالَهُ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بَاب إِذَا رَمَى الْجَمْرَتَيْنِ يَقُومُ وَيُسْهِلُ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ

1751 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا طَلْحَةُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ كَانَ يَرْمِي الْجَمْرَةَ الدُّنْيَا بِسَبْعِ حَصَيَاتٍ يُكَبِّرُ عَلَى إِثْرِ كُلِّ حَصَاةٍ ثُمَّ يَتَقَدَّمُ حَتَّى يُسْهِلَ فَيَقُومَ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ فَيَقُومُ طَوِيلًا وَيَدْعُو وَيَرْفَعُ يَدَيْهِ ثُمَّ يَرْمِي الْوُسْطَى ثُمَّ يَأْخُذُ ذَاتَ الشِّمَالِ فَيَسْتَهِلُ وَيَقُومُ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ فَيَقُومُ طَوِيلًا وَيَدْعُو وَيَرْفَعُ يَدَيْهِ وَيَقُومُ طَوِيلًا ثُمَّ يَرْمِي جَمْرَةَ ذَاتِ الْعَقَبَةِ مِنْ بَطْنِ الْوَادِي وَلَا يَقِفُ عِنْدَهَا ثُمَّ يَنْصَرِفُ فَيَقُولُ هَكَذَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَفْعَلُهُ

Akabe Cemresini Taşlayıp da Onun Yanında Vakfe Yapmayan Kimse Babı
Bu Akabe cemresi yanında durmamayı İbn Umer, Peygamberden olmak üzere söylemiştir.
141- Bab: Hacı, Akabe Cemresinden Başka Olan Diğer Birinci ve İkinci Cemreleri Taşladığın da Onların Yanındaki Düzlüğe Girer, Kıbleye Yönelmiş Olarak Orada Uzunca Bir Süre Dikelir (Vakfe Yapar)
-...Bize Yûnus ibn Yezîd, ez-Zuhrî'den; o da Sâlim'den, İbn Umer'in şöyle yapar olduğunu tahdîs etti (Salim şöyle demiştir): İbn Umer, el-Cemretu'd-Dünyâ'ya yedi çakıl taşı atar, her çakıl atışının ardından Allâhu Ekber diye tekbîr getirirdi. Bundan sonra İbn Umer ileriye geçip, vâdînin ortasındaki düzlüğe girer ve orada kıbleye yönelip (Cemreyi arkasına alarak) uzun bir dikeliş yapar ve iki elini yukarıya kaldırarak duâ eder. Bundan sonra orta cemreye taş atar. Bundan sonra İbn Umer vâdînin kuzey cihetine doğru yürür, (burada da birincideki gibi) vâdînin içindeki düzlüğe girer, burada da kıbleye karşı yönelmiş olarak uzun süre dikelir, ellerini kaldırarak duâ eder, uzunca dikelirdi. Bundan sonra (ilerleyip) Akabe cemresine gelir, vâdînin içinden ona da yedi taş atardı, fakat onun yanında (duâ için) durmazdı. Atıştan sonra oradan döner ve: Peygamber(S)'i hacc menseklerini işte böyle yapar gördüm, der idi

---

بَاب رَفْعِ الْيَدَيْنِ عِنْدَ جَمْرَةِ الدُّنْيَا وَالْوُسْطَى

1752 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ يَرْمِي الْجَمْرَةَ الدُّنْيَا بِسَبْعِ حَصَيَاتٍ ثُمَّ يُكَبِّرُ عَلَى إِثْرِ كُلِّ حَصَاةٍ ثُمَّ يَتَقَدَّمُ فَيُسْهِلُ فَيَقُومُ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ قِيَامًا طَوِيلًا فَيَدْعُو وَيَرْفَعُ يَدَيْهِ ثُمَّ يَرْمِي الْجَمْرَةَ الْوُسْطَى كَذَلِكَ فَيَأْخُذُ ذَاتَ الشِّمَالِ فَيُسْهِلُ وَيَقُومُ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ قِيَامًا طَوِيلًا فَيَدْعُو وَيَرْفَعُ يَدَيْهِ ثُمَّ يَرْمِي الْجَمْرَةَ ذَاتَ الْعَقَبَةِ مِنْ بَطْنِ الْوَادِي وَلَا يَقِفُ عِنْدَهَا وَيَقُولُ هَكَذَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَفْعَلُ

Cemretu'd-Dünya İle Cemretu'l-Vusta Yanında (Dua İçin) Elleri Kaldırmak Babı
-...Abdullah'ın oğlu Salim şöyle demiştir: Abdullah ibn Umer el-Cemretu'd- Dünyâ'ya yedi tane çakıl taşı atar ve herbir çakıl taşını atmasından sonra AHâhu Ekber... diye tekbîr getirirdi. Sonra buradan ilerler, vâdînin ortasındaki düzlüğe girer, orada kıbleye yönelmiş olarak uzun bir dikelme yapar, iki ellerini kaldırır, duâ ederdi. Bundan sonra el- Cemretu'1-Vustâ'ya yine böyle taş atar, akabinde vâdînin kuzey tarafına doğru yürür, düzlüğe girer, yine kıbleye yönelmiş olarak uzun bir dikelme yapar, iki elini kaldırır, duâ ederdi. Bundan sonra Akabe cemresine gelir, vâdînin içinden onu da taşlar, fakat onun yanında vakfe yapmazdı. Ve: Ben Rasûlullah(S)'ı işte böyle yapar gördüm, der idi

---

بَاب الدُّعَاءِ عِنْدَ الْجَمْرَتَيْنِ

1753 - وَقَالَ مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا رَمَى الْجَمْرَةَ

الَّتِي تَلِي مَسْجِدَ مِنًى يَرْمِيهَا بِسَبْعِ حَصَيَاتٍ يُكَبِّرُ كُلَّمَا رَمَى بِحَصَاةٍ ثُمَّ تَقَدَّمَ أَمَامَهَا فَوَقَفَ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ رَافِعًا يَدَيْهِ يَدْعُو وَكَانَ يُطِيلُ الْوُقُوفَ ثُمَّ يَأْتِي الْجَمْرَةَ الثَّانِيَةَ فَيَرْمِيهَا بِسَبْعِ حَصَيَاتٍ يُكَبِّرُ كُلَّمَا رَمَى بِحَصَاةٍ ثُمَّ يَنْحَدِرُ ذَاتَ الْيَسَارِ مِمَّا يَلِي الْوَادِيَ فَيَقِفُ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ رَافِعًا يَدَيْهِ يَدْعُو ثُمَّ يَأْتِي الْجَمْرَةَ الَّتِي عِنْدَ الْعَقَبَةِ فَيَرْمِيهَا بِسَبْعِ حَصَيَاتٍ يُكَبِّرُ عِنْدَ كُلِّ حَصَاةٍ ثُمَّ يَنْصَرِفُ وَلَا يَقِفُ عِنْدَهَا قَالَ الزُّهْرِيُّ سَمِعْتُ سَالِمَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يُحَدِّثُ مِثْلَ هَذَا عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَفْعَلُهُ

(Mina Tarafındaki) Birinci ve İkinci Cemreler Yanında Dua Etmek Babı

-... Ve Muhammed şöyle dedi: Bize Usmân ibnu Umer tahdîs edip şöyle dedi: Bize Yûnus ibn Yezîd, ez-Zuhrî'den şöyle haber verdi: Rasûlul ah (S) Minâ Mescidi'ne yakın olan cemreye taş attığı zaman, ona yedi çakıl taşı atar ve her bir çakılı attıkça da Allâhu Ekber.. diye tekbîr getirirdi. Sonra önüne doğru ilerler de kıbleye yönelmiş ve iki elini yukan kaldırmış olarak duâ eder ve bu duruşu uzatırdı. Sonra ikinci cemreye gelir, ona da yedi çakıl taşı atar ve her bir çakılı attıkça Allâhu Ekber diye tekbîr getirirdi. Sonra vâdînin sol tarafına doğru iner, orada da kıbleye dönmüş ve iki elini kaldırmış olarak vakfe yapar, duâ ederdi. Sonra Akabe yanındaki cemreye gelir, ona da herbir taşla beraber tekbîr getirerek yedi tane çakıl taşı atar, sonar onun yanında (duâ için) durmaksızın oradan ayrılırdı.ez-Zuhrî dedi ki: Ben Salim ibn Abdillah'tan işittim; o, bu hadîsi aynen babası Abdullah ibn Umer'den; o da Peygamber(S)'den olmak üzere tahdîs ediyordu. Ve İbn Umer de böyle yapardı

بَاب الطِّيبِ بَعْدَ رَمْيِ الْجِمَارِ وَالْحَلْقِ قَبْلَ الْإِفَاضَةِ

1754 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْقَاسِمِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَاهُ وَكَانَ أَفْضَلَ أَهْلِ زَمَانِهِ يَقُولُ سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَقُولُ طَيَّبْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدَيَّ هَاتَيْنِ حِينَ أَحْرَمَ وَلِحِلِّهِ حِينَ أَحَلَّ قَبْلَ أَنْ يَطُوفَ وَبَسَطَتْ يَدَيْهَا

Nahr Günü Akabe Cemrelerini Taşladıktan Sonra Güzel Koku Sürünmek ve İfada Tavafından Önce Tıraş Olmak Babı

-..Bize Abdurrahmân ibnu'l-Kaasım tahdîs etti. O, kendi zamanının en faziletli âlimi idi. O, babası el-Kaasım ibn Muhammed ibn Ebî Bekr'den işitmiştir. Bu el-Kaasım da kendi zamanının en faziletlisi idi (yedi meşhur tabiî fakîhinden biri idi). O şöyle der idi: Ben Âişe(R)'den işittim. O şöyle diyordu: Ben Rasûlullah(S)'a iki elimle şu iki hâlinde güzel koku sürdüm: Biri ihrama girmek istediği zaman, biri de (Cemre ve tıraşın ardından) ihramdan çıktığı zaman. Beyt'i ifâda tavâfı-yapmadan önce, Âişe, Rasûlullah'a bu iki zamânda elleriyle güzel koku sürdüğünü söylerken, her iki elini birden uzatmıştır

---

بَاب طَوَافِ الْوَدَاعِ

1755 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أُمِرَ النَّاسُ أَنْ يَكُونَ آخِرُ عَهْدِهِمْ بِالْبَيْتِ إِلَّا أَنَّهُ خُفِّفَ عَنْ الْحَائِضِ

Veda Tavafı(nın Hükmü) Babı

-...İbn Abbâs (R): İnsanlara, hacc menseklerinin sonu Beyt'i tavaf etmek (veda tavafı) olması emr olundu. Şu kadar ki bu yedâ tavafı hayızlı kadınlardan hafifletildi (de onlara vâcib kılınmadı), demiştir

---

1756 – حَدَّثَنَا أَصْبَغُ بْنُ الْفَرَجِ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى الظُّهْرَ وَالْعَصْرَ وَالْمَغْرِبَ وَالْعِشَاءَ ثُمَّ رَقَدَ رَقْدَةً بِالْمُحَصَّبِ ثُمَّ رَكِبَ إِلَى الْبَيْتِ فَطَافَ بِهِ تَابَعَهُ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي خَالِدٌ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-... Bize İbnu Vuheyb, Amr ibnu'l-Hâris'ten; o da Katâde'den haber verdi. Ona da Enes ibn Mâlik tahdîs edip: Peygamber (S) -Minâ'dan hareketle Muhassab mevkiine geldi ve burada- öğle, ikindi, akşam, yatsı namazlarını kıldı. Sonra bu Muhassab'da bir mık-dâr uyudu. Daha sonra bineğine binip Beyt'e doğru hareket etti ve Beyt'e veda tavafı yaptı, demiştir .Bu hadîsi rivayet etmesinde Amr ibnu'l-Hâris'e, el-Leys mutâ-baat edip şöyle dedi: Bana Hâlid (ibn Yezîd es-Seksekî), Saîd ibn Ebî Hilâl'den; o da Katâde'den tahdîs etti ki, ona da Enes ibn Mâlik (R) Peygamber(S)'den tahdîs etmiştir

---

بَاب إِذَا حَاضَتْ الْمَرْأَةُ بَعْدَ مَا أَفَاضَتْ

1757 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ صَفِيَّةَ بِنْتَ حُيَيٍّ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَاضَتْ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَحَابِسَتُنَا هِيَ قَالُوا إِنَّهَا قَدْ أَفَاضَتْ قَالَ فَلَا إِذًا

Kadın, (Haccın Rüknü Olan) İfada Tavafını Yaomasının Ardından Hayızlandığı Zaman?
-... Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber'in zevcesi olan Huyeyy kızı Safiyye(nahr günü ifâda tavafını yaptıktan sonra) hayızlandı. Ben onun hayızlanmasını Rasûlullah'a zikrettim. Rasülul-lah (S): "O bizi yolumuzdan habsedici bir kadın mı oldu?" Onun yanındakiler: Safiyye ifâda tavafını yapmıştır, dediler. Rasûlullah: "O takdirde bizi habsetmesi yoktur" buyurdu

---

1758 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ أَنَّ أَهْلَ الْمَدِينَةِ سَأَلُوا ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ امْرَأَةٍ طَافَتْ ثُمَّ حَاضَتْ قَالَ لَهُمْ تَنْفِرُ قَالُوا لَا نَأْخُذُ بِقَوْلِكَ وَنَدَعُ قَوْلَ زَيْدٍ قَالَ إِذَا قَدِمْتُمْ الْمَدِينَةَ فَسَلُوا فَقَدِمُوا الْمَدِينَةَ فَسَأَلُوا فَكَانَ فِيمَنْ سَأَلُوا أُمُّ سُلَيْمٍ فَذَكَرَتْ حَدِيثَ صَفِيَّةَ رَوَاهُ خَالِدٌ وَقَتَادَةُ عَنْ عِكْرِمَةَ

-...(Ikrime şöyle demiştir): Medine ahâlîsi İbn Abbâs'a, ifâda tavafını yapmış da sonra hayz olmuş kadının durumunu sordular. İbn Abbâs onlara:
— İfâda tavafını yapmış da sonra hayz olmuş bulunan kadın, Mekke'den memleketine hareket eder, dedi, Sorucular:
— Biz senin sözünü almayız; Zeyd ibn Sâbit'in sözünü de bırakmayız, dediler.îbn Abbâs:
— Medine'ye vardığınız zaman, bu mes'eleyi başından geçmiş kimselere sorunuz, dedi. Medine'ye geldiklerinde bu mesveleyi sordular. Sordukları kimseler içinde Ümmü Süleym de vardı. Ümmü Süleym onlara Safiyye'-nin hadîsini zikretti ,Bu hadîsi Hâlid el-Hazzâ ile Katâde de İkrime'den rivayet etmişlerdir

---

1760 – حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رُخِّصَ لِلْحَائِضِ أَنْ تَنْفِرَ إِذَا أَفَاضَتْ قَالَ

-....Bize Abdullah ibnu Tâvûs, babası Tâvûs ibn Keysân'dan tahdîs etti ki, îbnu Abbâs (R):

— İfâda tavafını (hayızdan evvel) yaptığı zaman böyle hayızh için (veda tavafını terkedip) memleketine dönmesine ruhsat verildi, demiştir.

1761 – وَسَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ يَقُولُ إِنَّهَا لَا تَنْفِرُ ثُمَّ سَمِعْتُهُ يَقُولُ بَعْدُ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَخَّصَ لَهُنَّ

Tâvûs ibn Keysân aynı senedle dedi ki: Ben İbn Umer'den işittim, o da: (Evvelâ) hayızh kadın (temizlenip veda tavafını yapmadıkça) memleketine hareket edemez, diyordu. Bundan bir zaman sonra da yine İbn Umer'den işittim ki, o, bu sefer: Peygamber (S)- (ifâda tavafını yapmış olan) hayızlı kadınlara veda tavafını terke müsâade buyurdu, diyordu

---

1762 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا نَرَى إِلَّا الْحَجَّ فَقَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَطَافَ بِالْبَيْتِ وَبَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَلَمْ يَحِلَّ وَكَانَ مَعَهُ الْهَدْيُ فَطَافَ مَنْ كَانَ مَعَهُ مِنْ نِسَائِهِ وَأَصْحَابِهِ وَحَلَّ مِنْهُمْ مَنْ لَمْ يَكُنْ مَعَهُ الْهَدْيُ فَحَاضَتْ هِيَ فَنَسَكْنَا مَنَاسِكَنَا مِنْ حَجِّنَا فَلَمَّا كَانَ لَيْلَةَ الْحَصْبَةِ لَيْلَةُ النَّفْرِ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ كُلُّ أَصْحَابِكَ يَرْجِعُ بِحَجٍّ وَعُمْرَةٍ غَيْرِي قَالَ مَا كُنْتِ تَطُوفِينَ بِالْبَيْتِ لَيَالِيَ قَدِمْنَا قُلْتُ لَا قَالَ فَاخْرُجِي مَعَ أَخِيكِ إِلَى التَّنْعِيمِ فَأَهِلِّي بِعُمْرَةٍ وَمَوْعِدُكِ مَكَانَ كَذَا وَكَذَا فَخَرَجْتُ مَعَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ إِلَى التَّنْعِيمِ فَأَهْلَلْتُ بِعُمْرَةٍ وَحَاضَتْ صَفِيَّةُ بِنْتُ حُيَيٍّ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَقْرَى حَلْقَى إِنَّكِ لَحَابِسَتُنَا أَمَا كُنْتِ طُفْتِ يَوْمَ النَّحْرِ قَالَتْ بَلَى قَالَ فَلَا بَأْسَ انْفِرِي فَلَقِيتُهُ مُصْعِدًا عَلَى أَهْلِ مَكَّةَ وَأَنَا مُنْهَبِطَةٌ أَوْ أَنَا مُصْعِدَةٌ وَهُوَ مُنْهَبِطٌ وَقَالَ مُسَدَّدٌ قُلْتُ لَا تَابَعَهُ جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ فِي قَوْلِهِ لَا

-....Bize Ebû Avâne, Mansûr ibnu'l-Mu'temir'den; o da İbrâhîm en-Nahaî'den; o da el-Esved ibn Yezîd'den; o da Âişe'den tahdîs etti. Âişe '(R) şöyle demiştir: Biz Peygamber'in beraberinde hacc-dan başka bir niyetimiz olduğunu bilmeksizin, Medine'den yola çıktık. Nihayet Peygamber Mekke'ye geldi, Beyt'i tavaf etti, Safa ile Merve arasında da dolaşıp sa'y etti. Fakat beraberinde kurbân bulunduğu için kendisi ihramdan çıkmadı. Kadınlarından ve sahâbîlerinden O'nun yanında bulunan herkes de tavaf ve sa'ylerini yaptılar. Bunlardan beraberinde kurbânı bulunmayan kimseler ihramdan çıkıp halâl oldular. (Ben) Âişe ise hayz oldu. Haccımızdan olan bütün menseklerimizi, yânı hacc işlerimizi yerine getirdik. Nihayet Hasbe gecesi, yânî Muhassab mevkiinde bulunduğumuz gece -ki o, dağılma gecesidir- olunca Âişe:— Yâ Rasûlallah! Benden başka olan sahâbîlerinin hepsi bir hacc ve bir umre ile dönüyorlar, (ben ise bir tek hacc ile dönüyorum), dedi. Rasûlullah:
— ' 'Mekke 'ye geldiğimiz gecelerde sen Bey t 'i tavaf etmedin mi?'' diye sordu.Ben:
— Hayır, etmedim, diye cevâb verdim. Rasûlullah:
— "Öyle ise kardeşin Abdurrahmân ile beraber Ten'îm mevkiine kadar çık. Oradan umre niyetiyle ihrama girip telbiye et. (Tavaf ve sa'y edip umreni tamamladığında) buluşma yerin şu ve şu yerlerdir (yânî buralarda buluşalım)", dedi. Bunun üzerine ben Abdurrahmân'in beraberinde Ten'îm'e kadar çıktım ve oradan umre niyetiyle ihrama girip telbiye eyledim.(Minâ günlerinde) Safiyye bintu Huyeyy de hayz olmuştu. Peygamber:
— "Akra, halka (Kesici, kökten kazıyıcı kadın)/ Muhakkak ki sen bizleri yolumuzdan habsedicisin! Sen nahrgünü ifâda tavafını yapmadın mı?" dedi. Safiyye:
— Evet ifâda tavafını yaptım, dedi. Bunun üzerine Peygamber:
— " Öyleyse (hayızh için veda tavafını terkde) be's yoktur; haydi yola çık!" buyurdu.Âişe dedi ki: Ben (umremi tamamladıktan sonra) Peygamberce Muhassab'da Mekke ahâlîsi üzerine doğru çıkar halde kavuştum, ben de aşağıya doğru üzerlerine iniyordum. Yâhud ben yukarı çıkıyor-ken O aşağıya iniyordu.

Ve Müsedded kendi Müsned'mdeki rivayetinde: Peygamber: "Sen (Mekke'ye geldiğimiz gecelerde) tavafı yapmadın mı?" diye sorduğunda, ben: Hayır, yapmadım, dedim şeklinde söylemiştir. Bu hadîsi Mansûr 'dan "Hayır, yapmadım" kavliyle rivayet etmesinde Müsedded'e, Cerîr ibnu Abdilhamîd mutâbaat etmiştir

---

بَاب مَنْ صَلَّى الْعَصْرَ يَوْمَ النَّفْرِ بِالْأَبْطَحِ

1763 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ رُفَيْعٍ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ أَخْبِرْنِي بِشَيْءٍ عَقَلْتَهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيْنَ صَلَّى الظُّهْرَ يَوْمَ التَّرْوِيَةِ قَالَ بِمِنًى قُلْتُ فَأَيْنَ صَلَّى الْعَصْرَ يَوْمَ النَّفْرِ قَالَ بِالْأَبْطَحِ افْعَلْ كَمَا يَفْعَلُ أُمَرَاؤُكَ

Mina'dan Memleketlere Hareket Edip Dağılma Gününde İkindi Namnazını El-Abtah'da Kılan Kimse Babı

-...Bize Sufyân es-Sevrî tahdîs etti ki, Abdulazîz ibnu Rufey' şöyle demiştir: Ben Enes ibn Mâlik'e:
— Peygamber'den hatırladığın bir şeyi bana haber ver; zu'l-hiccenin sekizinci günü olan terviye gününde öğle namazını nerede kıldı? diye sordum. Enes:
— Minâ'da kıldı, diye cevâb verdi. Ben yine Enes'e:
— Minâ'dan memleketlere dağılma günü ikindi namazını nerele kıldı? diye sordum. Enes:
— Abtah (yânî Muhassab)'da kıldı. Sen emirlerinin yapmakta oldukları gibi yap! dedi

---

1764 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمُتَعَالِ بْنُ طَالِبٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ أَنَّ قَتَادَةَ حَدَّثَهُ أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ صَلَّى الظُّهْرَ وَالْعَصْرَ وَالْمَغْرِبَ وَالْعِشَاءَ وَرَقَدَ رَقْدَةً بِالْمُحَصَّبِ ثُمَّ رَكِبَ إِلَى الْبَيْتِ فَطَافَ بِهِ

-....Katâde, Enes ibn Mâlik'ten tahdîs etmiştir. Enes ibn Mâlik de Katâde'ye Peygamber'den şöyle tahdîs etmiştir: Peygamber (S) -Minâ'dan hareket edip Muhassab mevkiine geldi ve burada öğle, ikindi, akşam, yatsı namazlarını kıldı ve yine bu Muhassab'da bir mikdâr uyudu. Daha sonra bineğine binip Beyt'e doğru hareket etti ve Beyt'e (veda) tavafı yaptı

بَاب الْمُحَصَّبِ

1765 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ إِنَّمَا كَانَ مَنْزِلٌ يَنْزِلُهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيَكُونَ أَسْمَحَ لِخُرُوجِهِ يَعْنِي بِالْأَبْطَحِ

Muhaasab Mevkiinde Konaklamanın Hükmü) Babı

-...Âişe (R): Muhassab bir konaklama yeridir ki, Peygamber (S) buraya, Medine'ye dönüş için çıkışının kolay olmasından dolayı iner, konaklardı, demiştir. Âişe, buraya inerdi sözüyle, Abtah'ı kasteder

---

1766 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرٌو عَنْ عَطَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَيْسَ التَّحْصِيبُ بِشَيْءٍ إِنَّمَا هُوَ مَنْزِلٌ نَزَلَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Bize Amr (ibn Dînâr), Atâ'dan tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R): Muhassab menzilinde konaklamak hacc menseklerinden bir-şey değildir. Muhassab ancak Rasûlullah'ın (zevalden sonra istirahat için) inip konakladığı bir yerdir, demiştir

---

بَاب النُّزُولِ بِذِي طُوًى قَبْلَ أَنْ يَدْخُلَ مَكَّةَ وَالنُّزُولِ بِالْبَطْحَاءِ الَّتِي بِذِي الْحُلَيْفَةِ إِذَا رَجَعَ مِنْ مَكَّةَ

1767 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَبُو ضَمْرَةَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ يَبِيتُ بِذِي طُوًى بَيْنَ الثَّنِيَّتَيْنِ ثُمَّ يَدْخُلُ مِنْ الثَّنِيَّةِ الَّتِي بِأَعْلَى مَكَّةَ وَكَانَ إِذَا قَدِمَ مَكَّةَ حَاجًّا أَوْ مُعْتَمِرًا لَمْ يُنِخْ نَاقَتَهُ إِلَّا عِنْدَ بَابِ الْمَسْجِدِ ثُمَّ يَدْخُلُ فَيَأْتِي الرُّكْنَ الْأَسْوَدَ فَيَبْدَأُ بِهِ ثُمَّ يَطُوفُ سَبْعًا ثَلَاثًا سَعْيًا وَأَرْبَعًا مَشْيًا ثُمَّ يَنْصَرِفُ فَيُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ يَنْطَلِقُ قَبْلَ أَنْ يَرْجِعَ إِلَى مَنْزِلِهِ فَيَطُوفُ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَكَانَ إِذَا صَدَرَ عَنْ الْحَجِّ أَوْ الْعُمْرَةِ أَنَاخَ بِالْبَطْحَاءِ الَّتِي بِذِي الْحُلَيْفَةِ الَّتِي كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُنِيخُ بِهَا

Mekke'ye Gelişte, Mekke'ye Girmeden Önce (Alt Tarafındaki) Zü TuvaMevkiinde Konaklama, Medine'ye Döndüğünde de Zu'l-Huleyfe'deki Mekke'den Batha'da Konaklama Babı
-...Bize Mûsâ ibn Ukbe, Nâfi'den tahdîs etti (O, şöyle demiştir): îbnu Umer (R) Akabe yolunda iki tepe arasında bulunan Zû Tuvâ "mevkiinde geceyi geçirir, sonar Mekke'nin yüksek tarafında bulunan tepeden Mekke'ye girerdi. Mekke'ye hacı yâhud umre yapıcı olarak geldiği zaman devesini başka yerde değil, ancak Mescidi Harâm'ın kapısı yanında çökertir, sonra içeriye girer ve Haceri Es-ved'in bulunduğu köşeye gelir ve tavafa oradan isti'lâm ederek başlar. Sonra yedi defa dolaşır. Bu yedi dolaşmadan ilk üçünü koşarak, dördünü de yürüyerek yapar, sonra tavaftan ayrılır ve iki rek'at namaz kılar. Sonra kendi konaklayacağı yerine dönmeden evvel gider, Safa ile Merve arasında dolaşırdı. Hacc yâhud umreyi yapıp da Mekke'den hareket ettiği zaman ise, devesini Medine yakınındaki, Pey-gamber'in devesini çökertegeldiği Zu'1-Huleyfe'deki Bathâ'da çökertirdi

---

1768 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ قَالَ سُئِلَ عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ الْمُحَصَّبِ فَحَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ قَالَ نَزَلَ بِهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعُمَرُ وَابْنُ عُمَرَ وَعَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ يُصَلِّي بِهَا يَعْنِي الْمُحَصَّبَ الظُّهْرَ وَالْعَصْرَ أَحْسِبُهُ قَالَ وَالْمَغْرِبَ قَالَ خَالِدٌ لَا أَشُكُّ فِي الْعِشَاءِ وَيَهْجَعُ هَجْعَةً وَيَذْكُرُ ذَلِكَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-..Bize Hâlid ibnu'l-Hâris tahdîs edip şöyle dedi: Ubeydullah'a Muhassab'da konaklamaktan soruldu da o: Bize Ubeydul-lah tahdîs etti ki, Nâfi': Muhassab'da Rasûlullah (S), Umer ibn Hattâb ve İbn Umer (R) konakladılar, demiştir. Ve yine geçen isnâdla Nâfi'den; onun: İbn Umer (R) orada, yâ-nî el-Muhassab'da öğle, ikindi ve zannediyorum akşam namazlarını kılardı, dediğini rivayet etmiştir. Râvî Hâlid:Ben yatsı namazı hakkında da şübhe etmiyorum, demiştir. Nâfi': Ve İbn Umer orada bir rnıkdâr uykuya yatar ve bu MuhassabMa konaklamayı Peygamber'-den olmak üzere zikrederdi, demiştir

---

بَاب مَنْ نَزَلَ بِذِي طُوًى إِذَا رَجَعَ مِنْ مَكَّةَ

1769 – وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ كَانَ إِذَا أَقْبَلَ بَاتَ بِذِي طُوًى حَتَّى إِذَا أَصْبَحَ دَخَلَ وَإِذَا نَفَرَ مَرَّ بِذِي طُوًى وَبَاتَ بِهَا حَتَّى يُصْبِحَ وَكَانَ يَذْكُرُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَفْعَلُ ذَلِكَ

Mekke'den Dönme Sırasında Zü Tuva Mevkiinde Konaklayan Kimse Babı
-...Nâfi' şöyle demiştir: İbnu Umer (R) Mekke'ye gelirken Zû Tuvâ mevkiinde geceler, sabah olunca Mekke'ye girerdi. Mi-nâ'dan dağılışta da Zû Tuvâ'ya gelir, sabaha kadar orada gecelerdi, ve Peygamber(S)'in de burada böyle gece geçirir olduğunu zikrederdi

---

بَاب التِّجَارَةِ أَيَّامَ الْمَوْسِمِ وَالْبَيْعِ فِي أَسْوَاقِ الْجَاهِلِيَّةِ

1770 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ الْهَيْثَمِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ ذُو الْمَجَازِ وَعُكَاظٌ مَتْجَرَ النَّاسِ فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَلَمَّا جَاءَ الْإِسْلَامُ كَأَنَّهُمْ كَرِهُوا ذَلِكَ حَتَّى نَزَلَتْ {لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ} فِي مَوَاسِمِ الْحَجِّ

Hacc Mevsimi Günlerinde Ticaret Yapmak ve Cahiliyet Panayırlarında Alışveriş Etmek Babı
-.. Amr ibnu Dînâr şöyle dedi: İbn Abbâs (R) şöyle dedi: Zu'1-Mecâz ve Ukâz, Câhiliyet devrinde, insanların ticâret yerleri idi. İslâm gelince müslümânlar buralarda hacc mevsiminde alışveriş etmekten gûyâ hoşlanmamışlardı. Nihayet "(Hacc mevsimlerinde ticâretle) Rabb 'inizden rızık istemenizde sizlere bir günâh yoktur.,." (el-Bakara: 198) âyeti İndi

---

بَاب الِادِّلَاجِ مِنْ الْمُحَصَّبِ

1771 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ حَاضَتْ صَفِيَّةُ لَيْلَةَ النَّفْرِ فَقَالَتْ مَا أُرَانِي إِلَّا حَابِسَتَكُمْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَقْرَى حَلْقَى أَطَافَتْ يَوْمَ النَّحْرِ قِيلَ نَعَمْ قَالَ فَانْفِرِي

Muhassab'dan Gecenin Son Vaktinde Kalkıp Yola Gitmek Babı
-...Âişe (R) şöyle dedi: Safiyye Minâ'dan dağılma gecesi hayz oldu da:
— Ben kendimi başka değil, muhakkak sizleri yolunuzdan habsedip alıkoyucu olduğumu düşünüyorum, dedi. Peygamber (S):
— "Hay kesici ve kökten kazıyıcı kadın! Safiyye nahr günü ifâda tavafı yaptı mı?" diye sordu.Kendisine:
— Evet (o gün ifâda tavafı yaptı), denildi.Bu cevâb üzerine Safiyye'ye hitaben Rasûlullah (S):
— "Haydi yola çık!" buyurdu

1772 - قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَزَادَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا مُحَاضِرٌ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا نَذْكُرُ إِلَّا الْحَجَّ فَلَمَّا قَدِمْنَا أَمَرَنَا أَنْ نَحِلَّ فَلَمَّا كَانَتْ لَيْلَةُ النَّفْرِ حَاضَتْ صَفِيَّةُ بِنْتُ حُيَيٍّ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَلْقَى عَقْرَى مَا أُرَاهَا إِلَّا حَابِسَتَكُمْ ثُمَّ قَالَ كُنْتِ طُفْتِ يَوْمَ النَّحْرِ قَالَتْ نَعَمْ قَالَ فَانْفِرِي قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي لَمْ أَكُنْ حَلَلْتُ قَالَ فَاعْتَمِرِي مِنْ التَّنْعِيمِ فَخَرَجَ مَعَهَا أَخُوهَا فَلَقِينَاهُ مُدَّلِجًا فَقَالَ مَوْعِدُكِ مَكَانَ كَذَا وَكَذَا

-..Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: Zikredilen bu hadîste Muham-med bana ziyâde edip şöyle dedi : Bize Muhâdır tahdîs edip şöyle dedi: Bize el-A'meş, İbrahim'den; o da el- Esved'den tahdîs etti ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Bizler Rasûlullah'm beraberinde haccdan başka birşey zikretmeyerjk, Medine'den yola çıktık. Mekke'ye geldiğimiz zaman Rasûlullah bizlere ihramdan çıkmamızı emretti. Nihayet Minâ'dan memleketlere dağılma gecesi olduğu zaman Huyeyy kızı Saftyye hayızlandı. Peygamber (S):
— "Hay kökten kazıyıcı, kesici kadın! Ben onu başka değil, ancak sizleri habsedip yolunuzdan ahkoyucunuzdur sanıyorum" dedi. Sonra Safiyye'ye hitaben:

— "Sen nahr günü ifâda tavafını yaptın mı?" diye sordu. Safiyye:
— Evet (yaptım), dedi. Rasûlullah:
— "Öyleyse (zarar yok) haydi yola koyul!" buyurdu. Âişe dedi ki: Ben:
— Yâ Rasûlallah! Ben {Mekke'ye geldiğimde) ihramdan çıkamadım (yânı umre yapamadım), dedim. Rasûlullah:
— "Sen de Ten'îm'den bir umre yap!" buyurdu.
Bunun üzerine kardeşi Abdurrahmân, Âişe'nin beraberinde, Ten'îm'e çıktı. Âişe dedi ki: Umreyi tamamlayıp döndüğümüzde Pey-gamber'e gecenin sonunda (veda tavafı yapmak üzere Mekke'ye doğru) gider hâlde kavuştuk. O bana:
— "Buluşma yerin şu ve şu yer olsun (yânı.veda tavafından sonra Medine'ye hareket için buluşmamız fulan yerde olsun)" buyurdu

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بَاب الْعُمْرَةِ

وُجُوب الْعُمْرَةِ وَفَضْلِهَا وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا لَيْسَ أَحَدٌ إِلَّا وَعَلَيْهِ حَجَّةٌ وَعُمْرَةٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِنَّهَا لَقَرِينَتُهَا فِي كِتَابِ اللَّهِ {وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ}

Umre'nin Vucübu ve Fazileti Babı
Ve îbn Umer (R): Her bir kimse üzerinde muhakkak bir hacc ve bir umre borcu vardır, demiştir. İbn Abbâs (R) da: Şübhesiz ki umre, Allah'ın Kitâbi'nda hacc ile beraber zikredilmiştir: "Haca da, umreyi de Allah için tam yapın..." (ei-Bakara: i96) buyuruldu, demiştir

1773 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ مَوْلَى أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْعُمْرَةُ إِلَى الْعُمْرَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا وَالْحَجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا الْجَنَّةُ

-... Ebû Salih Zekvân es-Semmân'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S):"Umre, diğer umreye kadar ikisi arasındaki zaman içinde işlenilen (küçük) günâhlara keffâreîtir. Mebrûr (yâni kabul edilmiş) hacc ise: onun karşılığı (bâzı günâhların afvedilmesi değil;) ancak cennettir" buyurmuştur

---

بَاب مَنْ اعْتَمَرَ قَبْلَ الْحَجِّ
1774 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ أَنَّ عِكْرِمَةَ بْنَ خَالِدٍ سَأَلَ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ الْعُمْرَةِ قَبْلَ الْحَجِّ فَقَالَ لَا بَأْسَ قَالَ عِكْرِمَةُ قَالَ ابْنُ عُمَرَ اعْتَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ أَنْ يَحُجَّ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي عِكْرِمَةُ بْنُ خَالِدٍ سَأَلْتُ ابْنَ عُمَرَ مِثْلَهُ

Hacc Yapmadan Evvel Umre Yapan Kimse Babı
-..Bize İbnu Cureyc haber verdi ki, İkrime ibnu Hâlid, İbn Umer'e haccdan evvel yapılan umreyi sormuş, İbn Umer (R): Be's yoktur (haccdan evvel umre yapılabilir), diye cevâb vermiştir. İkrime ibn Hâlid dedi ki: İbnu Umer: Peygamber (S), hacc yapmadan evvel umre yaptı, dedi. Ve İbrâhîm ibn Sa'd söyledi ki, Muhammed ibn İshâk şöyle demiştir: Bana İkrime ibnu Hâlid tahdîs edip şöyle dedi: Ben İbn Umer'e bunu sordum, deyip yukarıki hadîsin benzerini haber vermiştir.Bize İbn Cureyc haber verdi: İkrime ibnu Hâlid: Ben İbn Umer'e, bu haccdan evvel umre yapma mes'elesini sordum, deyip yukarıki hadîsin benzerini söylemiştir.

بَابٌ كَمْ اعْتَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

1775 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ دَخَلْتُ أَنَا وَعُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ الْمَسْجِدَ فَإِذَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا جَالِسٌ إِلَى حُجْرَةِ عَائِشَةَ وَإِذَا نَاسٌ يُصَلُّونَ فِي الْمَسْجِدِ صَلَاةَ الضُّحَى قَالَ فَسَأَلْنَاهُ عَنْ صَلَاتِهِمْ فَقَالَ بِدْعَةٌ ثُمَّ قَالَ لَهُ كَمْ اعْتَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَرْبَعًا إِحْدَاهُنَّ فِي رَجَبٍ فَكَرِهْنَا أَنْ نَرُدَّ عَلَيْهِ

Rasûlullah (S) kaç kerre umre yaptı

-... Müfessir Mucâhid ibn Cebr şöyle demiştir: Ben, Urve ibnu'z-Zubeyr ile beraber Medine Mescidi'ne girdim. Abdullah ibn Umer'i Âişe'nin hücresine dayanıp oturmuş hâlde bulduk. Bâzı insanlar da Mescid'de kuşluk namazı kılıyorlardı. Biz, İbn Umer'e bunların kuşluk vaktinde mescidde toplanıp kıldıkları namazlarını (yânî bunun hükmünü) sorduk. İbn Umer:

— (Kuşluk namazı için bu sıfatta mescidde toplanmaları) bid' attır, diye cevâb verdi.Sonra Urve, İbn Umer'e:

— Rasûlullah (S) kaç kerre umre yaptı? diye sordu. İbn Umer:

— Birisi receb ayında olmak üzere dört umre yaptı, dedi.

Biz, İbn Umer'in bu son cevâbındaki hatâyı kendisine redd etmeyi istemedik

---

1776 - قَالَ وَسَمِعْنَا اسْتِنَانَ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ فِي الْحُجْرَةِ فَقَالَ عُرْوَةُ يَا أُمَّاهُ يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ أَلَا تَسْمَعِينَ مَا يَقُولُ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَتْ مَا يَقُولُ قَالَ يَقُولُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اعْتَمَرَ أَرْبَعَ عُمَرَاتٍ إِحْدَاهُنَّ فِي رَجَبٍ قَالَتْ يَرْحَمُ اللَّهُ أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ مَا اعْتَمَرَ عُمْرَةً إِلَّا وَهُوَ شَاهِدُهُ وَمَا اعْتَمَرَ فِي رَجَبٍ قَطُّ

Bu sırada biz,mü'minlerin anası Âişe'nin, kendi odası içinde dişlerini fırçalamasından çıkan hışırtıyı işittik. (İzin alarak yanına girdiğimizde) Urve, teyzesi sıfatıyle Âişe'ye:

— Yâ anne! Ey Mü'minlerin Annesi! Ebû Abdirrahmân Abdullah ibn Umer'in söylemekte olduğu sözü işitmiyor musun? dedi.Âişe:

— Ne söylüyor? dedi. Urve ibn Zubeyr:

— İbn IJmer; Rasûlullah, biri recebde olmak üzere, dört umre yaptı diyor, dedi. Âişe:

— Allah, Ebû Abdirrahmân'a rahmet etsin! Rasûluüah'ın yaptığı umrelerin hepsine kendisi muhakkak şâhid olmuştur. Hâlbuki Rasûlullah receb ayında kat'iyyen umre yapmamıştır, dedi

---

1777 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا اعْتَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَجَبٍ

-...Urvetu'bnu'z-Zubeyr şöyle demiştir: Ben (teyzem) Âişe'ye: (İbn Umer'in: Peygamber, biri recebde olmak üzere, dört umre yaptı sözünü) sordum. Âişe:— Rasûlullah (S) receb ayında umre yapmadı, dedi

---

1778 - حَدَّثَنَا حَسَّانُ بْنُ حَسَّانٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ سَأَلْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَمْ اعْتَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَرْبَعٌ عُمْرَةُ الْحُدَيْبِيَةِ فِي ذِي الْقَعْدَةِ حَيْثُ صَدَّهُ الْمُشْرِكُونَ وَعُمْرَةٌ مِنْ الْعَامِ الْمُقْبِلِ فِي ذِي الْقَعْدَةِ حَيْثُ صَالَحَهُمْ وَعُمْرَةُ الْجِعِرَّانَةِ إِذْ قَسَمَ غَنِيمَةَ أُرَاهُ حُنَيْنٍ قُلْتُ كَمْ حَجَّ قَالَ وَاحِدَةً

-..Katâde ibn Diâme şöyle demiştir: Ben Enes ibn Mâlik'e:
— Peygamber (S) kaç kerre umre yaptı? diye sordum.
— Dört umre yaptı: Müşriklerin, kendisini Mekke'ye girmekten men' ettikleri altıncı hicret yılının zu'1-ka'de ayında ki Hudeybiye Umresi; Rasûlullah'm Mekkeliler'le sulh anlaşması yapmış olduğu yılın gelen senesi zu'1-ka'desinde yaptığı (kaza) umresi; zannedersem Huneyn ganimetini taksim ettiği zaman olan (hicretin sekizinci senesindeki) Cı'râne umresidir, dedi. Katâde dedi ki: Ben Enes'e: ?(RH. — Rasûlullah kaç hacc yaptı? diye de sordum.Enes:
— Bîr hacc yaptı, diye cevâb verdi

1779 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ اعْتَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيْثُ رَدُّوهُ وَمِنْ الْقَابِلِ عُمْرَةَ الْحُدَيْبِيَةِ وَعُمْرَةً فِي ذِي الْقَعْدَةِ وَعُمْرَةً مَعَ حَجَّتِهِ

-...Katâde şöyle demiştir: Ben Enes'e (Peygamber kaç umre yaptı diye) sordum. Enes:
— Peygamber, Mekkeliler kendisini geri çevirdiği yerde Hudeybiye umresi; Hudeybiye'den sonar gelen senedeki kaza umresi; sekizinci sene zu'1-ka'desinde (Cı'râne'de) bir umre ve haccı ite beraber bir umre yaptı, dedi

---

1780 - حَدَّثَنَا هُدْبَةُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ وَقَالَ اعْتَمَرَ أَرْبَعَ عُمَرٍ فِي ذِي الْقَعْدَةِ إِلَّا الَّتِي اعْتَمَرَ مَعَ حَجَّتِهِ عُمْرَتَهُ مِنْ الْحُدَيْبِيَةِ وَمِنْ الْعَامِ الْمُقْبِلِ وَمِنْ الْجِعْرَانَةِ حَيْثُ قَسَمَ غَنَائِمَ حُنَيْنٍ وَعُمْرَةً مَعَ حَجَّتِهِ

-...Bize Hemmâm, yukarıda geçen isnâdlatahdîsetti. Bunda Enes: Rasûlullah (S) dört defa umre yaptı; bunlardan yalnız haccı İle beraber yaptığı umresi müstesna, diğerleri hep zu'1-ka'de ayındadır: Hudeybiye'den dönüşteki umresi; ertesi yıldaki umresi; Huneyn ganimetlerini dağıttığı yer olan Cı'râne'den yaptığı umresi ve haccı ile beraber yaptığı bir umre, demiştir

---

1781 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عُثْمَانَ حَدَّثَنَا شُرَيْحُ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَأَلْتُ مَسْرُوقًا وَعَطَاءً وَمُجَاهِدًا فَقَالُوا اعْتَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي ذِي الْقَعْدَةِ قَبْلَ أَنْ يَحُجَّ وَقَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ اعْتَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي ذِي الْقَعْدَةِ قَبْلَ أَنْ يَحُجَّ مَرَّتَيْنِ

-..Bize İbrâhîm ibn Yûsuf, babası Yûsuf ibn İshâk'tan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben Mesrûk'a, Atâ'ya ve Mucâhid'e: . — Rasûlullah kaç defa umre yaptı? diye sordum. Onlar: Rasûlullah (S) hacc yapmadan önce zu'1-ka'de ayı içinde umre yaptı, dediler. ı Ve dedi ki: Ben el-Berâ ibnu Âzib(R)'den işittim. O: Rasûlullah (S) hacc etmezden evvel zu'1-ka'de ayı içinde iki kerre umre yaptı, diyordu

---

بَابُ عُمْرَةٍ فِي رَمَضَانَ

1782 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُخْبِرُنَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِامْرَأَةٍ مِنْ الْأَنْصَارِ سَمَّاهَا ابْنُ عَبَّاسٍ فَنَسِيتُ اسْمَهَا مَا مَنَعَكِ أَنْ تَحُجِّينَ مَعَنَا قَالَتْ كَانَ لَنَا نَاضِحٌ فَرَكِبَهُ أَبُو

فُلَانٍ وَابْنُهُ لِزَوْجِهَا وَابْنِهَا وَتَرَكَ نَاضِحًا نَنْضَحُ عَلَيْهِ قَالَ فَإِذَا كَانَ رَمَضَانُ اعْتَمِرِي فِيهِ فَإِنَّ عُمْرَةً فِي رَمَضَانَ حَجَّةٌ أَوْ نَحْوًا مِمَّا قَالَ

Ramazan Ayında (Yapılacak) Umre Babı
-..Atâ şöyle demiştir: Ben İbn Abbâs'tan işittim. O bize haber verip şöyle diyordu:Rasûlullah (S) Ensâr'dan bir kadına - İbn Abbâs bu kadının ismini söyledi amma ben şimdi onun ismini unuttum
— "Seni bizimle beraber hacc yapmandan alıkoyan mania nedir?" diye sordu.Kadın:
— Bizim bir su taşıyan devemiz vardı. Bu su devesine Ebû Fu-lân ile oğlu binip hacca gittiler -Kadın, kendi kocası ile kendi oğlunu kasdetmiştir-. Evde bir su çekme devesi bıraktı. Biz de onunla bahçemizi suluyoruz, dedi.
— "Ramazân ayı olduğu zaman sen, o ay içinde bir umre yap. Çünkü ramazân içinde (yapılacak) bir umre (sevâbca) bir hacc (gibi)dır yâhud -Rasûîullah'ın söylediğinden olarak- ona yakındır" buyurdu

---

بَاب الْعُمْرَةِ لَيْلَةَ الْحَصْبَةِ وَغَيْرِهَا

1783 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُوَافِينَ لِهِلَالِ ذِي الْحَجَّةِ فَقَالَ لَنَا مَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يُهِلَّ بِالْحَجِّ فَلْيُهِلَّ وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يُهِلَّ بِعُمْرَةٍ فَلْيُهِلَّ بِعُمْرَةٍ فَلَوْلَا أَنِّي أَهْدَيْتُ لَأَهْلَلْتُ بِعُمْرَةٍ قَالَتْ فَمِنَّا مَنْ أَهَلَّ بِعُمْرَةٍ وَمِنَّا مَنْ أَهَلَّ بِحَجٍّ وَكُنْتُ مِمَّنْ أَهَلَّ بِعُمْرَةٍ فَأَظَلَّنِي يَوْمُ عَرَفَةَ وَأَنَا حَائِضٌ فَشَكَوْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ ارْفُضِي عُمْرَتَكِ وَانْقُضِي رَأْسَكِ وَامْتَشِطِي وَأَهِلِّي بِالْحَجِّ فَلَمَّا كَانَ لَيْلَةُ الْحَصْبَةِ أَرْسَلَ مَعِي عَبْدَ الرَّحْمَنِ إِلَى التَّنْعِيمِ فَأَهْلَلْتُ بِعُمْرَةٍ مَكَانَ عُمْرَتِي

Muhassab Gecesinde ve Ondan Başka Gecelerde Umre Yapmak Babı
-.. Bize Hişâm, babası Urve'den tahdîs etti ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Bizler Rasûlullah'ın beraberinde zu'1-ka'deyi tamamlayıcılar, zu'1-hicce hilâlini karşılayıcılar olarak, yânı zu'1-hicceye doğru Medine'den yola çıktık.Nihayet Rasûlullah (S) bizlere: "Sizlerden-her kim hacc niyetiyle ihrama girip telbiye etmek isterse, öylece ihrama girsin ve telbiye etsin. Umre niyetiyle ihrama girip telbiye etmek isteyen de, umre niyetiyle ihrama girip telbiye etsin. Ben de eğer kurbanlık sevketmemiş bulunaydım, muhakkak umre ile ihrama girer, telbiye ederdim" buyurdu. Âişe dedi ki: Bizden kimimiz umre niyetiyle ihrama girip telbiye etti. Kimimiz de hacc niyetiyle ihrama girip telbiye etti. Ben de umre niyetiyle ihrama girip telbiye edenlerden idim. Ben hayızh olduğum hâlde arefe günü bana yaklaştı. Ben hâlimi Peygamber'e şikâyet ettim. Peygamber (S): "Umrenden vazgeç! Yıkanmak üzere başının saçlarını çöz, taran ve hacc niyetiyle ihram ve telbiye et!" buyurdu. (Hacc fiillerini bitirip de) Muhassab gecesi olduğu zaman beraberimde kardeşim Abdurrahmân'ı Ten'îm mevkiine yolladı. Ben de (evvelce başlamış olduğum o) umremin yerine, oradan bir umre niyetiyle ihrama girip telbiye ettim

---

بَاب عُمْرَةِ التَّنْعِيمِ

1784 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو سَمِعَ عَمْرَو بْنَ أَوْسٍ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَهُ أَنْ يُرْدِفَ عَائِشَةَ وَيُعْمِرَهَا مِنْ التَّنْعِيمِ قَالَ سُفْيَانُ مَرَّةً سَمِعْتُ عَمْرًا كَمْ سَمِعْتُهُ مِنْ عَمْرٍو

Tenim Mevkiinden Umre Yapmak Babı
-...Bize Sufyân ibnu Uyeyne, Amr ibn Dinar'dan tahdîs etti. O Amr ibn Evs'ten işitmiştir ki, Ebû Bekr'in oğlu Abdurrah-mân ona; Peygamber(S)'in kendisine, kızkardeşi Âişe'yi bineğinin arkasına bindirmesini ve

ona Ten'îm'den umre yaptırmasını emretmiş olduğunu haber vermiştir. Sufyân bir kerre: Ben Amr ibn Dinar'dan işittim; ben bunu Amr ibn Dinar'dan kaç kerreler işittim, demiştir

---

1785 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ عَبْدِ الْمَجِيدِ عَنْ حَبِيبٍ الْمُعَلِّمِ عَنْ عَطَاءٍ حَدَّثَنِي جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَهَلَّ وَأَصْحَابُهُ بِالْحَجِّ وَلَيْسَ مَعَ أَحَدٍ مِنْهُمْ هَدْيٌ غَيْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَطَلْحَةَ وَكَانَ عَلِيٌّ قَدِمَ مِنْ الْيَمَنِ وَمَعَهُ الْهَدْيُ فَقَالَ أَهْلَلْتُ بِمَا أَهَلَّ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَذِنَ لِأَصْحَابِهِ أَنْ يَجْعَلُوهَا عُمْرَةً يَطُوفُوا بِالْبَيْتِ ثُمَّ يُقَصِّرُوا وَيَحِلُّوا إِلَّا مَنْ مَعَهُ الْهَدْيُ فَقَالُوا نَنْطَلِقُ إِلَى مِنًى وَذَكَرُ أَحَدِنَا يَقْطُرُ فَبَلَغَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَوْ اسْتَقْبَلْتُ مِنْ أَمْرِي مَا اسْتَدْبَرْتُ مَا أَهْدَيْتُ وَلَوْلَا أَنَّ مَعِي الْهَدْيَ لَأَحْلَلْتُ وَأَنَّ عَائِشَةَ حَاضَتْ فَنَسَكَتْ الْمَنَاسِكَ كُلَّهَا غَيْرَ أَنَّهَا لَمْ تَطُفْ بِالْبَيْتِ قَالَ فَلَمَّا طَهُرَتْ وَطَافَتْ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَنْطَلِقُونَ بِعُمْرَةٍ وَحَجَّةٍ وَأَنْطَلِقُ بِالْحَجِّ فَأَمَرَ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي بَكْرٍ أَنْ يَخْرُجَ مَعَهَا إِلَى التَّنْعِيمِ فَاعْتَمَرَتْ بَعْدَ الْحَجِّ فِي ذِي الْحَجَّةِ وَأَنَّ سُرَاقَةَ بْنَ مَالِكِ بْنِ جُعْشُمٍ لَقِيَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ بِالْعَقَبَةِ وَهُوَ يَرْمِيهَا فَقَالَ أَلَكُمْ هَذِهِ خَاصَّةً يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَا بَلْ لِلْأَبَدِ

-..Atâ şöyle demiştir: BanaCâbir ibnu Abdillah (R) şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) ve sahâbîleri hacc niyetiyle ihrama girip telbiye ettiler. İhrama girdiklerinde Peygamber ile Talha'dan başka kimsenin beraberinde kurbân yoktu. Bir de Yemen'den gelmiş olan Alî'nin beraberinde kurbanlık hayvan vardı. Alî: Ben Rasûlullah'ın ihrama girdiği gibi ihrama girip telbiye ettim, demişti. (Mekke'ye geldiğimizde) Rasûlullah, sahâbîlerine: (İhrama girerken niyet ettikleri) haccı umreye çevirmelerine, Ka'be'yi tavaf etmelerine, sonra saçlarını kısaltmalarına ve ihramdan çıkmalarına izin verdi. Yalnız beraberinde kurbân bulunanların ihramdan çıkmamalarını emretti. (Haccı umreye çevirmeye me'mûr olan sahâbîler bu hâle taaccüb ederek:)
— Biz, cinsiyet âletlerimiz menî damlatır hâlde Minâ'ya gideceğiz (de Rasûlullah ihrâmlı kalacak)! dediler. Sahâbîlecin bu sözü Peygamber'e ulaşınca:
— "Hacc aylarında umrenin cevazını şimdi bildiğim gibi ihrama girerken de bilmiş olaydım, kurbanlık sevk etmezdim. Ve yanımda kurbânım olmasaydı, şimdi ben de sizin gibi ihramdan çıkardım " buyurdu. Âişe de hayz oldu. Âişe bu hâlinde hacc menseklerinin hepsini yerine getirdi, yalnız Beyt'i tavaf etmedi. Râvî dedi ki: Temizlenince Beyt'i tavaf etti. Akabinde:
— Yâ Rasûlallah! Sizler bir umre ve bir hacc ile gideceksiniz de, ben bir hacc ile mi gideceğim? dedi. Rasûlullah, Ebû Bekr'in oğlu Abdurrahmân'a: Âişe'nin beraberinde Ten'îm'e kadar çıkmasını emretti. Böylece Âişe haccdan sonra zu'1-hicce ayının içinde bir umre yaptı.Ve Suraka ibn Mâlik ibn Cu'şum, Peygamber (S) Akabe'de Akabe Cemresi'ne taş atarken Peygamber'e kavuştu da:
— Yâ Rasûlallah! Hacc aylarında umre yapmak işi husûsî olarak sizlere mi mahsûstur? Diye sordu. Rasûlullah:
— "Hayır (yalnız bize hass değildir); fakat kıyamete kadar daimîdir" buyurdu

---

بَاب الِاعْتِمَارِ بَعْدَ الْحَجِّ بِغَيْرِ هَدْيٍ

1786 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي قَالَ أَخْبَرَتْنِي عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُوَافِينَ لِهِلَالِ ذِي الْحَجَّةِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُهِلَّ بِعُمْرَةٍ فَلْيُهِلَّ وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يُهِلَّ بِحَجَّةٍ فَلْيُهِلَّ وَلَوْلَا أَنِّي أَهْدَيْتُ لَأَهْلَلْتُ بِعُمْرَةٍ فَمِنْهُمْ مَنْ أَهَلَّ بِعُمْرَةٍ وَمِنْهُمْ مَنْ أَهَلَّ بِحَجَّةٍ وَكُنْتُ مِمَّنْ أَهَلَّ بِعُمْرَةٍ فَحِضْتُ قَبْلَ أَنْ أَدْخُلَ مَكَّةَ فَأَدْرَكَنِي يَوْمُ عَرَفَةَ وَأَنَا حَائِضٌ فَشَكَوْتُ ذَلِكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ دَعِي عُمْرَتَكِ وَانْقُضِي رَأْسَكِ وَامْتَشِطِي وَأَهِلِّي بِالْحَجِّ فَفَعَلْتُ فَلَمَّا كَانَتْ لَيْلَةُ الْحَصْبَةِ أَرْسَلَ مَعِي عَبْدَ الرَّحْمَنِ إِلَى التَّنْعِيمِ فَأَرْدَفَهَا فَأَهَلَّتْ بِعُمْرَةٍ مَكَانَ عُمْرَتِهَا فَقَضَى اللَّهُ حَجَّهَا وَعُمْرَتَهَا وَلَمْ يَكُنْ فِي شَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ هَدْيٌ وَلَا صَدَقَةٌ وَلَا صَوْمٌ

Haccı Tamamladıktan Sonra Kurbansız Olarak Umre Yapmak Babı
-... Âişe (R) haber verip şöyle dedi: Bizler Rasûlullah'ın beraberinde zu'1-hicce hilâline doğru Medine'den yola çıktık. Rasûlullah (mîkaatta): "Her kim umre niyetiyle ihrama girmek isterse öylece ihrama girip telbiye etsin. Ve hacc niyetiyle ihrama girip telbiye etmek isteyen de hacc niyetiyle ihrama girip telbiye etsin. Ben de eğer kurbanlık sevk etmemiş bulunaydım, muhakkak umre niyetiyle ihrama girip telbiye ederdim" buyurdu. Bunun üzerine sahâbîlerden kimi umre niyetiyle ihrama girip telbiye etti, kimi de hacc niyetiyle ihrama girip telbiye etti. Ben de umre niyetiyle ihrama girip telbiye edenlerden idim. Ben Mekke'ye girmeden önce (Şerif mevkiinde) ha-yızlandım. Ben hayızh iken arefe günü gelip çattı. Ben hâlimi Rasü-lullah'a şikâyet edip söyledim. Rasûlullah: "Umreni bırak, başının saç örgülerini çöz, taran ve hacc niyetiyle telbiye et!" buyurdu. Ben de öyle yaptım. Nihayet (haccı bitirdikten sonra) Muhassab'da kaldığımız gece olunca Rasûlullah, erkek kardeşim Abdurrahmân'ı, beraberimde Ten'îm'e yolladı. Abdurrahmân, Âişe'yi bineğinin arka tarafına bindirip götürdü. Âişe oradan evvelce başladığı umresinin yerine, yeni bir umre niyetiyle ihrama girip telbiye etti. Böylece Allah, Âişe'nin haccını ve umresini yerine getirdi. Ve bu umreden dolayı keffâret olarak ne kurbân, ne sadaka, ne de oruç tutmak lâzım geldi

---

بَاب أَجْرِ الْعُمْرَةِ عَلَى قَدْرِ النَّصَبِ

1787 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَعَنْ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ قَالَا قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ يَصْدُرُ النَّاسُ بِنُسُكَيْنِ وَأَصْدُرُ بِنُسُكٍ فَقِيلَ لَهَا انْتَظِرِي فَإِذَا طَهُرْتِ فَاخْرُجِي إِلَى التَّنْعِيمِ فَأَهِلِّي ثُمَّ ائْتِينَا بِمَكَانِ كَذَا وَلَكِنَّهَا عَلَى قَدْرِ نَفَقَتِكِ أَوْ نَصَبِكِ

Umrenim Ecri Yüklenilen Yorgunluk Mikdarına Göredir Babı
-....el-Kaasımileel-Esved; ikisi şöyle demişlerdir: Âişe(R):
— Yâ Rasûlallah! İnsanlar hacc ve umre ibâdetlerinin ikisini de yapmış olarak dönüyorlar; ben ise bir hacc ibadetiyle dönüyorum, dedi. Peygamber tarafından kendisine:
— "Bekle, temizlendiğin zaman,Ten'îm'e kadar çık, oradan umre niyetiyle ihrama girip telbiye et! (Umreni tamamladıktan sonra) fulân yere bizim yanımıza gel! Lâkin yapacağın umre,senin yükleneceğin harcama mikdârına göre veyâhud uğrayacağın yorgunluk nev'-ine, derecesine göredir" buyurdu

---

بَاب الْمُعْتَمِرِ إِذَا طَافَ طَوَافَ الْعُمْرَةِ ثُمَّ خَرَجَ هَلْ يُجْزِئُهُ مِنْ طَوَافِ الْوَدَاعِ

1788 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا أَفْلَحُ بْنُ حُمَيْدٍ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ خَرَجْنَا مُهِلِّينَ بِالْحَجِّ فِي أَشْهُرِ الْحَجِّ وَحُرُمِ الْحَجِّ فَنَزَلْنَا سَرِفَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَصْحَابِهِ مَنْ لَمْ يَكُنْ مَعَهُ هَدْيٌ فَأَحَبَّ أَنْ يَجْعَلَهَا عُمْرَةً فَلْيَفْعَلْ وَمَنْ كَانَ مَعَهُ هَدْيٌ فَلَا وَكَانَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرِجَالٍ مِنْ أَصْحَابِهِ ذَوِي قُوَّةٍ الْهَدْيُ فَلَمْ تَكُنْ لَهُمْ عُمْرَةً فَدَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أَبْكِي فَقَالَ مَا يُبْكِيكِ قُلْتُ سَمِعْتُكَ تَقُولُ لِأَصْحَابِكَ مَا قُلْتَ فَمُنِعْتُ الْعُمْرَةَ قَالَ وَمَا شَأْنُكِ قُلْتُ لَا أُصَلِّي قَالَ فَلَا يَضِرْكِ أَنْتِ مِنْ بَنَاتِ آدَمَ كُتِبَ عَلَيْكِ مَا كُتِبَ عَلَيْهِنَّ فَكُونِي فِي حَجَّتِكِ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَرْزُقَكِيهَا قَالَتْ فَكُنْتُ حَتَّى نَفَرْنَا مِنْ مِنًى فَنَزَلْنَا الْمُحَصَّبَ فَدَعَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ فَقَالَ اخْرُجْ بِأُخْتِكَ الْحَرَمَ فَلْتُهِلَّ بِعُمْرَةٍ ثُمَّ افْرُغَا مِنْ طَوَافِكُمَا أَنْتَظِرْكُمَا هَا هُنَا فَأَتَيْنَا فِي جَوْفِ اللَّيْلِ فَقَالَ فَرَغْتُمَا قُلْتُ نَعَمْ فَنَادَى بِالرَّحِيلِ فِي أَصْحَابِهِ فَارْتَحَلَ النَّاسُ وَمَنْ طَافَ بِالْبَيْتِ قَبْلَ صَلَاةِ الصُّبْحِ ثُمَّ خَرَجَ مُوَجِّهًا إِلَى الْمَدِينَةِ

Umre Yapan Kimse, Umre Tavafını Yaptıktan Sonra Mekke'den Çıktığı Takdirde, Umre Tavafı Ona Veda Tavafı Yerine Kafi Gelir Mi? Babı

-.... Âişe (R) şöyle demiştir: Bizler, hacc ayları içinde ve hacc haramları içinde (yânî hacc hâlleri, hacc yerleri, hacc zamanları içinde) hacc niyetiyle ihrama girip telbiye ediciler olarak (Medine'den yola) çıktık. Nihayet (Mekke'nin hududu olan) Şerif mevkiinde konakladık. Peygamber (S) sahâbîlerine:
— "Her kimin yanında kurbânı yoksa ve haccını umreye çevirmek isterse, o böyle yapsın. Beraberinde kurbânı olan kimseye gelince, o haccını umreye çevirmesin!" buyurdu. Peygamberin yanında ve sahâbîlerinden mâlî kuvvet sahibi olan bir takım kimselerin yanlarında kurbanlıkları vardı. Bunlar için umre (yapmak mümkin) olmadı.Şerifte ben hayızlandım. Peygamber yanıma girdi. Ben (hacc menseklerini yerine getiremiyeceğim diye) ağlıyordum. Peygamber:
— "Seni ağlatan nedir?" diye sordu. Ben de:
— Seni, sahâbîlerine söylemiş olduğun sözlerini söylerken işittim. Ben ise umreden (tavaf ve sa'y etmekten) men' olundum, dedim. Peygamber:
— "Hâlin nedir?" diye sordu. I Ben:
— Namaz kılamıyorum, dedim. Peygamber:
— "Bu hâl sana zarar vermez. Sen de Âdem kızlarından bir kadınsın. Onların üzerine yazılmış olan şey, senin üzerine de yazılmıştır. Sen hacc niyetinde sabit ol. Umulur ki, Allah seni umre ile de rızıklandıracaktır" buyurdu.Âişe dedi ki: Artık ben Peygamber'in emrettiği gibi hacc niyetim içinde bulundum. Nihayet hacc fiillerini bitirip de Minâ'dan dağıldığımız ve akabinde, Muhassab'da konakladığımız zaman, Rasûlullah kardeşim Abdurrahmân'ı çağırdı ve:
— "Kızkardeşin Âişe'yi Harem 'den çıkar da umre niyetiyle ihrama girip telbiye etsin. Sonra umre tavafınızı bitirdiğinizde ben sizleri işte burada bekliyorum!" dedi.Biz umremizi bitirince gecenin ortasında oraya geldik. Rasûlullah:
— "Umrenizi yapıp bitirdiniz mi?" diye sordu. Ben:
— Evet (yapıp bitirdik), dedim.
Bunun üzerine Rasûlullah, sahâbîleri için de hareket emrini nida ettirdi. İnsanlar ve sabah namazından evvel Beyt'i veda tavafı edenler de hep hareket ettiler. Sonra Rasûlullah kendisi de Medine'ye yönelerek yola çıktı.

بَاب يَفْعَلُ فِي الْعُمْرَةِ مَا يَفْعَلُ فِي الْحَجِّ

1789 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا عَطَاءٌ قَالَ حَدَّثَنِي صَفْوَانُ بْنُ يَعْلَى بْنِ أُمَيَّةَ يَعْنِي عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ بِالْجِعْرَانَةِ وَعَلَيْهِ جُبَّةٌ وَعَلَيْهِ أَثَرُ الْخَلُوقِ أَوْ قَالَ صُفْرَةٌ فَقَالَ كَيْفَ تَأْمُرُنِي أَنْ أَصْنَعَ فِي عُمْرَتِي فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسُتِرَ بِثَوْبٍ وَوَدِدْتُ أَنِّي قَدْ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ أُنْزِلَ عَلَيْهِ الْوَحْيُ فَقَالَ عُمَرُ تَعَالَ أَيَسُرُّكَ أَنْ تَنْظُرَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ الْوَحْيَ قُلْتُ نَعَمْ فَرَفَعَ طَرَفَ الثَّوْبِ فَنَظَرْتُ إِلَيْهِ لَهُ غَطِيطٌ وَأَحْسِبُهُ قَالَ كَغَطِيطِ الْبَكْرِ فَلَمَّا سُرِّيَ عَنْهُ قَالَ أَيْنَ السَّائِلُ عَنْ الْعُمْرَةِ اخْلَعْ عَنْكَ الْجُبَّةَ وَاغْسِلْ أَثَرَ الْخَلُوقِ عَنْكَ وَأَنْقِ الصُّفْرَةَ وَاصْنَعْ فِي عُمْرَتِكَ كَمَا تَصْنَعُ فِي حَجِّكَ

İnsan Haccda Yapacağı Şeyleri Umre'de de Yapar

-...Bize Atâ tahdîs edip şöyle dedi: Bana Ya'lâ ibn Umeyye'nin oğlu Safvân, babasından tahdîs etti (O, şöyle demiştir): Peygamber Cı'râne'de iken yanına bir kimse geldi. Gelen kimsenin üzerinde hem bir cübbe vardı,hem de kendisinde halûk denilen güzel koku eseri-yâhud da sarı boya demiştir bulunuyordu. Bu zât Pey-gamber'e:
— Umremde bana nasıl yapmamı emredersin? dedi.
Tam bu sırada Allah Peygamber'e vahiy indirdi de Peygamber (S) hemen bir bezle örtüldü. Ve ben de, üzerine vahiy indirilirken Pey-gamber'i görmüş olmamı çok arzu etmiştim. Umer hemen bana:
— Gel! Üzerine Allah vahiy indirmiş olduğu hâlde Peygamber'e bakman seni sevindirir mi? dedi.Ben:
— Evet, dedim.

Umer örtünün bir tarafım kaldırdı. Ben (başımı örtünün içine sokup) Peygamber'e baktım.Peygamber'in bir nevi' horuldaması vardı. Râvî dedi ki: Zannediyorum, erkek deve yavrusunun horuldaması gibi, dedi. Peygamber'den bu hâl açılınca:
— "Umreden soran kimse nerede?" buyurdu. (Yanına birisi getirildi, ona:)
— "Kendinden bu cübbeyi çıkar, elbisen ve bedenindeki bu kokunun izini yıka. Sarı boyayı da pampâk temizle (Bir zabta göre: Sarı boyadan sakın)! Haccında yapacağın fiillerin benzerini umren içinde de yap!" buyurdu

---

1790 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ قَالَ قُلْتُ لِعَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا يَوْمَئِذٍ حَدِيثُ السِّنِّ أَرَأَيْتِ قَوْلَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى {إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا} فَلَا أُرَى عَلَى أَحَدٍ شَيْئًا أَنْ لَا يَطَّوَّفَ بِهِمَا فَقَالَتْ عَائِشَةُ كَلَّا لَوْ كَانَتْ كَمَا تَقُولُ كَانَتْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ لَا يَطَّوَّفَ بِهِمَا إِنَّمَا أُنْزِلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِي الْأَنْصَارِ كَانُوا يُهِلُّونَ لِمَنَاةَ وَكَانَتْ مَنَاةُ حَذْوَ قُدَيْدٍ وَكَانُوا يَتَحَرَّجُونَ أَنْ يَطُوفُوا بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ فَلَمَّا جَاءَ الْإِسْلَامُ سَأَلُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى {إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا} زَادَ سُفْيَانُ وَأَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ هِشَامٍ مَا أَتَمَّ اللَّهُ حَجَّ امْرِئٍ وَلَا عُمْرَتَهُ لَمْ يَطُفْ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ

-....Urve şöyle demiştir: Ben Peygamber'in zevcesi ve teyzem Âişe'ye şunu söyledim. Ben bunu söylediğim zaman yaşı küçük bir genç hâlinde idim:
— Mübarek ve müteâlî olan Allah'ın şu kavli hakkında re'yin nedir?: "Şübheyok ki Safa ile Merve Allah 'in alâmetlerindendir. İşte kim o Beyt 'i hacc veya umre ile ziyaret ederse, bunları güzelce tavaf etmesinde üzerine bir be's yoktur. Kim gönlünden koparak bir hayr işlerse (mükâfatını görür). Çünkü Allah tâatlerin ecrini veren ve hakkıyle bilendir" (ei-Bakara:ıs8. Ben, Safa ile Merve arasında dolaşmamaktan dolayı hiçbir kimse üzerine günâh olacağını zannetmiyorum, dedim. Âişe:
— Hayır, âyetin ma'nâsı asla dediğin gibi değildir. Eğer bu âyetin ma'nâsi senin söylemekte olduğun gibi olaydı, âyet: "Safa ile Merve arasında dolaşmamakta günâh yoktur" suretinde olurdu. Bu âyet, Ensâr hakkında indirilmiştir. Onlar İslâm'dan evvel Menât putuna ibâdet için telbiye ediyorlardı. Menât putu Kudeyd mevkiinin hizasında bulunuyordu. Onlar (kendi putları karşısında bulunan) Safa ile Merve putları arasında sa'y etmeyi günâh sayarlardı. İslâm Dîni gelince Ensâr bunu Rasûlullah'a sordular. Bunun üzerine Yüce Allah: "Şübhe yok ki Safa ile Merve Allah'ın alâmetlerindendir. İşte kim o Beyt hacc veya umre niyetiyle ziyaret ederse, bunları güzelce tavaf etmesinde üzerine bir günâh yoktur... " (el Bakara: i58> âyetini indirdi.Sufyân ibn Uyeyne ve Ebû Muâviye, Hişâm'dan yaptıkları rivayette, Hişâm, Urve'den; o da Âişe'den; onun: "Safa ile Merve arasını dolaşmadikça Allah bir kimsenin haccını ve umresini tamam etmez" dediğini ziyâde etmişlerdir

---

بَابٌ مَتَى يَحِلُّ الْمُعْتَمِرُ وَقَالَ عَطَاءٌ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصْحَابَهُ أَنْ يَجْعَلُوهَا عُمْرَةً وَيَطُوفُوا ثُمَّ يُقَصِّرُوا وَيَحِلُّوا

Umre Yapan Kişi İhramdan Ne Zaman Çıkar?
Ve Atâ, Câbir'den söyledi ki, Peygamber (S) (Veda Haccı'nda beraberinde bulunan) sahâbîlerine niyet etmiş oldukları hacclarını umreye çevirmelerini, Beyt'i ve Safa ile Merve arasını dolaşmalarını, sonra saçlarını kısaltıp ihramdan çıkmalarını emretmiştir

1791 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ جَرِيرٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى قَالَ اعْتَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاعْتَمَرْنَا مَعَهُ فَلَمَّا دَخَلَ مَكَّةَ طَافَ وَطُفْنَا مَعَهُ وَأَتَى الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ وَأَتَيْنَاهَا مَعَهُ وَكُنَّا نَسْتُرُهُ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ أَنْ يَرْمِيَهُ أَحَدٌ

-...Abdullah ibnu Ebî Evfâ (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) -Hudeybiye anlaşmasının hükmü ile olan-kazıyye umresini yaptı. Biz de O'nun beraberinde bu umreyi yaptık. Rasûlullah Mekke'ye girince Beyt'i tavaf etti. Biz de O'nun beraberinde Beyt'i tavaf ettik. Rasûlullah Safa ile Merve'ye gelip onlar arasında sa'y etti. Bizler de O'nun beraberinde bu iki tepeye gelip, O'nun beraberinde sa'y ettik. Bu sırada biz Rasûhıllah'ı, Mekke ahâlîsinden herhangibir kimsenin O'na atış yapmasından perdeleyip koruyorduk.

1792 – قَالَ فَحَدِّثْنَا مَا قَالَ لِخَدِيجَةَ قَالَ بَشِّرُوا خَدِيجَةَ بِبَيْتٍ مِنْ الْجَنَّةِ مِنْ قَصَبٍ لَا صَخَبَ فِيهِ وَلَا نَصَبَ

Abdullah ibn Ebî Evfâ da: — Rasûlullah: "Hadîce'yi cennette inciden yapılmış bir evle müjdeleyiniz ki, onun içinde gürültü yoktur, çalışıp yorulma yoktur" buyurdu

---

1793 – حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ قَالَ سَأَلْنَا ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ رَجُلٍ طَافَ بِالْبَيْتِ فِي عُمْرَةٍ وَلَمْ يَطُفْ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ أَيَأْتِي امْرَأَتَهُ فَقَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَطَافَ بِالْبَيْتِ سَبْعًا وَصَلَّى خَلْفَ الْمَقَامِ رَكْعَتَيْنِ وَطَافَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ سَبْعًا وَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ

-....Amr ibnu Dînâr şöyle demiştir: Biz İbnu Umer'e: Umresinde Beyt'i tavaf etmiş, fakat henüz Safa ile Merve arasında sa'y etmemiş olan kimse kadınına gelebilir mi? diye sorduk. İbn Umer: Peygamber (S) Mekke'ye geldi, Beyt'i yedi kerre dolaştı, İbrâhîm Ma-kaamı'nm arkasında iki rek'at namaz kıldı, akabinde Safa ile Merve arasında yedi kerre dolaştı. Ve: "Muhakkak ki size Allah Elçisi'nde pek güzel bir örnek vardır"(ei-Ahzâb: 2i) dedi

---

1794 – قَالَ وَسَأَلْنَا جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَالَ لَا يَقْرَبَنَّهَا حَتَّى يَطُوفَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ

-..Amr ibnu Dînâr dedi ki: Biz İbnu Umer'e sorduğumuz şeyi Câbir ibn Abdillah'a da sorduk. O da: Sakın hâ! Safa ile Merve arasını dolaşrnadıkça kadınına yaklaşmasın, dedi

---

1795 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَيْسِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْبَطْحَاءِ وَهُوَ مُنِيخٌ فَقَالَ أَحَجَجْتَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ بِمَا أَهْلَلْتَ قُلْتُ لَبَّيْكَ بِإِهْلَالٍ كَإِهْلَالِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَحْسَنْتَ طُفْ بِالْبَيْتِ وَبِالصَّفَا وَالْمَرْوَةِ ثُمَّ أَحِلَّ فَطُفْتُ بِالْبَيْتِ وَبِالصَّفَا وَالْمَرْوَةِ ثُمَّ أَتَيْتُ امْرَأَةً مِنْ قَيْسٍ فَفَلَتْ رَأْسِي ثُمَّ أَهْلَلْتُ بِالْحَجِّ فَكُنْتُ أُفْتِي بِهِ حَتَّى كَانَ فِي خِلَافَةِ عُمَرَ فَقَالَ إِنْ أَخَذْنَا بِكِتَابِ اللَّهِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُنَا بِالتَّمَامِ وَإِنْ أَخَذْنَا بِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنَّهُ لَمْ يَحِلَّ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ

-... Ebû Mûsâ (R) şöyle demiştir: Ben (Yemen'den Mekke'ye), Peygamber'in yanına geldim.Peygamber Mekke'nin Bathâ'-sında devesini çökertmiş (yânî burada konaklamış) hâldeydi. Peygamber bana:
— "Hacca niyet ettin mi?" diye sordu.Ben:
— Evet (niyet ettim), dedim. Peygamber:
— "Hangi nevi' hacc ile ihrama girip telbiye ettin?" dedi.

— Peygamber'in ihrâmlanması gibi ihrama girmekle Lebbeyk okudum, dedim. Peygamber:
— "Güzel yaptın! Sen Beyt'i tavaf et,Safa ile Merve arasını da sa'y et,sonra da ihramından çık!" buyurdu. (Benim beraberimde kurbanlığım yoktu.) Ben Beyt'i tavaf ve Safa ile Merve arasını sa'y ettim. Sonra (ihramdan çıkıp) Kays'tan bir kadına geldim. Kadın başımı tarayıp ayıkladı. Sonra terviye günü niyetiyle ihrama girip telbiye ettim. Artık ben hacc fiillerini soranlara hep böyle fetva verir oldum. Nihayet Umer'in halifelik zamanı olunca, O:
— Allah'ın Kitâbı'nı alırsak, o bizlere: "Haca da, umreyi de Allah için tam yapın... " (ei-Bakara:196) diye tamamlamakla emrediyor. Eğer Peygamber'in sözünü alırsak, şübhesiz Peygamber de kurbânı yerine ulaşıncaya yânî kesilinceye kadar ihramdan çıkmamıştır, dedi

---

1796 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا عَمْرٌو عَنْ أَبِي الْأَسْوَدِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ مَوْلَى أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَهُ أَنَّهُ كَانَ يَسْمَعُ أَسْمَاءَ تَقُولُ كُلَّمَا مَرَّتْ بِالْحَجُونِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ لَقَدْ نَزَلْنَا مَعَهُ هَا هُنَا وَنَحْنُ يَوْمَئِذٍ خِفَافٌ قَلِيلٌ ظَهْرُنَا قَلِيلَةٌ أَزْوَادُنَا فَاعْتَمَرْتُ أَنَا وَأُخْتِي عَائِشَةُ وَالزُّبَيْرُ وَفُلَانٌ وَفُلَانٌ فَلَمَّا مَسَحْنَا الْبَيْتَ أَحْلَلْنَا ثُمَّ أَهْلَلْنَا مِنْ الْعَشِيِّ بِالْحَجِّ

-..Abdullah ibn Keysân tahdîs edip şöyle demiştir: Esma her ne zaman Mekke'deki Hacûn mevkiine uğrarsa, şu sözleri söylerdi: Allah, Muhammed'e salât etsin, yemîn olsun biz (Veda Haccı'nda) O'nun beraberinde işte bu Hacûn mevkiine inmiştik. O günlerde biz, yükü hafîf, biniti az, azıkları az kimselerdik. Ben, kız-kardeşim Âişe, Zubeyr ve (bizim gibi kurbân sevk etmeyen) fulân ve fulân kişiler (haccı fesh ile) umre yaptık. Bizler Beyt'e el sürüp tavaf edince (sa'y ve saç kısalmasından sonra) ihramdan çıktık ve sonra hacc için öğle akabinde yeniden ihrama girdik

---

بَاب مَا يَقُولُ إِذَا رَجَعَ مِنْ الْحَجِّ أَوْ الْعُمْرَةِ أَوْ الْغَزْوِ

1797 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا قَفَلَ مِنْ غَزْوٍ أَوْ حَجٍّ أَوْ عُمْرَةٍ يُكَبِّرُ عَلَى كُلِّ شَرَفٍ مِنْ الْأَرْضِ ثَلَاثَ تَكْبِيرَاتٍ ثُمَّ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ آيِبُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ سَاجِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ صَدَقَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ

İnsanın Haccdan Yahud Umreden Yahud Gazve Seferinden Döndüğünde Söyleyeceği Sözler
-...Bize Mâlik, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer'den ha ber verdi (O şöyle demiştir):Rasûlullah (S) gazve seferinden yâhud haccdan yâhud umreden döndüğü zaman, arazîden her yüksek yer üzerinde üç defa tekbîr getirir, sonra şunları söylerdi:la ilahe ille'-llâhu vahdehu la şerike lehu. Lehul -mülkü ve lehul-hamdu ve huve alâ külli şey'in kadir.Âyibûne tâibûne âbidûne sâcidûne li-Rabbina hâmidûn. sadaka'ilâhu va'dehu ve nasara abdehu ve hezeme'l-ahzâbe vahdehu (= Yoktur tapacak, Çalap'tır ancak. O birdir, O'nun ortağı yoktur. Mülk O'nundur, hamd O'nundur. O herşeye güç yetiren-dir. Biz ancak Rabb'imize dönücüleriz, tevbe edicileriz, ibâdet edicileriz, secde ediciler ve hamd edicileriz. Allah va'dinde doğru söylemiş, kuluna yardım etmiş, bütün düşman cem'iyetlerini yalnız başına bozguna uğratmıştır)"

بَاب اسْتِقْبَالِ الْحَاجِّ الْقَادِمِينَ وَالثَّلَاثَةِ عَلَى الدَّابَّةِ

1798 - حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَّةَ اسْتَقْبَلَتْهُ أُغَيْلِمَةُ بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَحَمَلَ وَاحِدًا بَيْنَ يَدَيْهِ وَآخَرَ خَلْفَهُ

Gelmekte Olan Hacıları Karşılamak ve Üç Kişiyi Bir Binek Hayvanı Üzerine Bindirmek Babı

-...Bize Hâlid el-Hazzâ\ îkrime'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) -fetih günü- Mekke'ye geldiği zaman, O'nu Abdulmuttalib evlâdlannın oğlancıkları karşıladılar. Peygamber onlardan birini devesinin ön tarafına, diğerini de arka tarafına bindirdi

---

بَاب الْقُدُومِ بِالْغَدَاةِ

1799 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الحَجَّاجِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا خَرَجَ إِلَى مَكَّةَ يُصَلِّي فِي مَسْجِدِ الشَّجَرَةِ وَإِذَا رَجَعَ صَلَّى بِذِي الْحُلَيْفَةِ بِبَطْنِ الْوَادِي وَبَاتَ حَتَّى يُصْبِحَ

Yolcunun (Kendi Menziline) Gündüzleyin Gelmesi Babı
-...İbn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûluilah (S) -Medine'den Mekke'ye giderken Zu'1- Huleyfe'deki Şecere Mescidi'nde namaz kılmak, Mekke'den dönüşünde de vadinin ortasındaki Zu'1- Huleyfe'de namaz kılmak ve sabaha kadar burada geceyi geçirmek (ve sabahleyin Medine'ye yönelmek) âdetinde idi

---

بَاب الدُّخُولِ بِالْعَشِيِّ

1800 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَطْرُقُ أَهْلَهُ كَانَ لَا يَدْخُلُ إِلَّا غُدْوَةً أَوْ عَشِيَّةً

Yolcunun Ailesi Yanına Öğle İle Akşam Arasındaki Zaman İçinde Girmesi Babı
-...Enes ibn Mâlik (R): Peygamber (S) - sefer dönüşünde- âilesi yanına gelmezdi. O ailesinin yanına ancak kuşluk vakti yâhud da öğle ile akşam arasında bir zamanda girerdi, demiştir

---

بَابٌ لَا يَطْرُقُ أَهْلَهُ إِذَا بَلَغَ الْمَدِينَةَ

1801 – حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَارِبٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَطْرُقَ أَهْلَهُ لَيْلًا

Yolcu, Gelmek İstediği Şehire Ulaştığı Zaman, Ailesi Yanına Gece İçinde Gelmez
-....Bize Şu'be, Muhârib'den tahdîs etti ki, Câbir ıbn Abdillah (R): Peygamber (S) seferden dönen yolcunun ailesi yanına geceleyin gelmesini nehyetti, demiştir

---

بَاب مَنْ أَسْرَعَ نَاقَتَهُ إِذَا بَلَغَ الْمَدِينَةَ

1802 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي حُمَيْدٌ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ فَأَبْصَرَ دَرَجَاتِ الْمَدِينَةِ أَوْضَعَ نَاقَتَهُ وَإِنْ كَانَتْ دَابَّةً حَرَّكَهَا قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ زَادَ الْحَارِثُ بْنُ عُمَيْرٍ عَنْ حُمَيْدٍ حَرَّكَهَا مِنْ حُبِّهَا

Şehre Ulaştığı Zaman Bineğini Sür'atlendiren Kimse Babı
-...Bana Humeyd et-Tavîl haber verdi ki, kendisi Enes ibn Mâlik'ten işitmiştir. Enes (R) şöyle diyordu: Rasûlullah (S) bir seferden gelip de Medine'nin yüksek yollarını (veya binalarını) görünce (hızlanması için) devesini salıvermek i'tiyâdında idi. Eğer bineği deveden başka bir hayvan olursa, onu harkete

getirip hızlandırırdı. Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: el-Hâris ibnu Umeyr, Humeyd'-den yaptığı rivayetinde: Medine'ye sevgisinden dolayı bineğini harekete getirirdi, fıkrasını ziyâde etmiştir

---

1802/(م) حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ جُدُرَاتِ * تَابَعَهُ الْحَارِثُ بْنُ عُمَيْرٍ

. Bize Kuteybe tahdîs edip şöyle dedi: Bize İsmâîl ibn Ca'fer, Humeyd'den tahdîs etti ki, Enes (bu rivayette "Derecât" yerine) "Cu-durât(-Duvarlar)" demiştir Bu hadîsi "Cudurât(= Duvarlar)" lâfzıyle rivayet etmekte İsmâîl ibn Ca'fer'e el-Hâris ibn Umeyr mutâbaat etmiştir.

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا}

1803 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِينَا كَانَتْ الْأَنْصَارُ إِذَا حَجُّوا فَجَاءُوا لَمْ يَدْخُلُوا مِنْ قِبَلِ أَبْوَابِ بُيُوتِهِمْ وَلَكِنْ مِنْ ظُهُورِهَا فَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ فَدَخَلَ مِنْ قِبَلِ بَابِهِ فَكَأَنَّهُ عُيِّرَ بِذَلِكَ فَنَزَلَتْ {وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ اتَّقَى وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا}

Yüce Allah'ın: 'Evlere kapılarından gelin.,. (el-Bakara: 189) Kavli Babı

-... Ben, el-Berâ ibn Âzib(R)'den işittim, şöyle diyordu: Bu âyet biz Ensârîler hakkında indi. Câhiliyet zamanında Ensâr hacc yapıp da evlerine geldiklerinde, evlerinin kapılarından girmezlerdi de, evlerine arka cihetinden (açtıkları bir delikten) girerlerdi. Bir kerre Ensâr'dan birisi yine böyle evine geldiğinde, delikten değil de, evinin kapısından girmişti. Ve o kimse bu hareketi sebebiyle ayıplanmıştı. Bunun üzerine: "İyilik ve tâat, evlere arkalarından gelmeniz değildir. Fakat iyilik takva edip sakınmadır. Evlere kapılarından gelin. Allah'tan korkun. Tâ ki murâdlarımza kavuşastmz" <ei-Bakara:i89) âyeti indi

---

بَاب السَّفَرُ قِطْعَةٌ مِنْ الْعَذَابِ

1804 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ السَّفَرُ قِطْعَةٌ مِنْ الْعَذَابِ يَمْنَعُ أَحَدَكُمْ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ وَنَوْمَهُ فَإِذَا قَضَى نَهْمَتَهُ فَلْيُعَجِّلْ إِلَى أَهْلِهِ

Sefer azâbdan bir parçadır. "

-...Bize Mâlik, Sümeyy'den;o da Ebû Salih Zekvân ez-Zeyyât'tan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Sefer, azâbdan bir parçadır. O sizden herhangi birinizin yemesine, içmesine, uykusuna mâni' olup intizâmını bozar. Yolcu sefere âid işlerini bitirince ailesine dönmeyi çabuk yapsın"buyurmuştur

---

بَاب الْمُسَافِرِ إِذَا جَدَّ بِهِ السَّيْرُ يُعَجِّلُ إِلَى أَهْلِهِ

1805 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كُنْتُ مَعَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا بِطَرِيقِ مَكَّةَ فَبَلَغَهُ عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ أَبِي عُبَيْدٍ شِدَّةُ وَجَعٍ فَأَسْرَعَ السَّيْرَ حَتَّى كَانَ بَعْدَ غُرُوبِ الشَّفَقِ نَزَلَ فَصَلَّى الْمَغْرِبَ وَالْعَتَمَةَ جَمَعَ بَيْنَهُمَا ثُمَّ قَالَ إِنِّي رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا جَدَّ بِهِ السَّيْرُ أَخَّرَ الْمَغْرِبَ وَجَمَعَ بَيْنَهُمَا

Yolcu Yürümek Kendisi İçin Mühim Olduğu Zaman Ailesine Dönüşü Çabuklaştırır Babı

-... Bana Zeyd ibnu Eslejn haber verdi ki, babası Eşlem şöyle demiştir: Ben Abdullah ibn Umer'in beraberinde Mekke yolunda bulundum. Yolda ona zevcesi Safiyye bintu Ebî Ubeyd'in rahatsızlığının şiddetlendiği haberi ulaştı. Bu sebeble yürüyüşü çabuklaştırdı. Nihayet şafağın (güneşin) batmasının ardından bineğinden indi, akşam ile yatsı namazları arasım birleştirip kıldı. Sonra: Ben gördüm ki Peygamber (S), yürüyüş O'nun için mühim olduğu zaman (yânî seferde acele sürüp gittiğinde) akşam namazını geriye bırakır ve onunla yatsı namazı arasım birleştirirdi, dedi

---

بَاب الْمُحْصَرِ وَجَزَاءِ الصَّيْدِ

وَقَوْلِهِ تَعَالَى {فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنْ الْهَدْيِ وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ} وَقَالَ عَطَاءٌ الْإِحْصَارُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ يَحْبِسُهُ

EBVABU'L-MUHS AR VE CEZÂİ'S-SAYD
(Men Olunan Kimse ve Avlanma Cezası Bâbları)
- Men' Olunan Kimse, Avlanma Cezası Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı
"Haca da, umreyi de Allah için tamam yapın. Fakat bunlardan alıkonursanız, o hâlde kolayınıza gelen kurbân (gönderin), kurbân yerine varıncaya kadar başınızı tıraş etmeyin..." {ei Bakara: 196) Ve Atâ ibn : İhsâr, durumuna göre herşeyden (yânî hastalıktan, düşmandan ye şâir bir mâni'den) olur, demiştir

بَابٌ إِذَا أُحْصِرَ الْمُعْتَمِرُ

1806 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا حِينَ خَرَجَ إِلَى مَكَّةَ مُعْتَمِرًا فِي الْفِتْنَةِ قَالَ إِنْ صُدِدْتُ عَنْ الْبَيْتِ صَنَعْتُ كَمَا صَنَعْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَهَلَّ بِعُمْرَةٍ مِنْ أَجْلِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ أَهَلَّ بِعُمْرَةٍ عَامَ الْحُدَيْبِيَةِ

Umre Yapmağa Girişen Kimse Bundan Alıkonulduğu Zaman (Nasıl Yapar)?
-...Bize Mâlik, Nâfi'den şöyle haber verdi: Abdullah ibn Umer, (Haccâc'ın Abdullah ibn Zubeyr ile harb etmek için Mekke üzerine bir ordu ile yürüdüğü) fitne senesinde umre niyetiyle Mekke'ye gitmek üzere yola çıktı. (Çocukları tarafından kendisine: Bu fitne sebebiyle senin Beyt'I ziyaret etmene mâni' olacaklarını düşünürüz denildiğinde) îbn Umer:
— Eğer ben Beyt'i ziyaretten rnen' olunursam, ben de Rasûlul-lah'ın beraberinde yaptığımız gibi yaparım, dedi. Ve umre niyetiyle telbiye edip (Zu'1-Huleyfe'den) ihrâmlandı. Şundan dolayıdır ki, Rasûlullah da Hudeybiye senesinde böyle umre niyetiyle ihrama girmişti

---

1807 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْمَاءَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ وَسَالِمَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَاهُ أَنَّهُمَا كَلَّمَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا لَيَالِيَ نَزَلَ الْجَيْشُ بِابْنِ الزُّبَيْرِ فَقَالَا لَا يَضُرُّكَ أَنْ لَا تَحُجَّ الْعَامَ وَإِنَّا نَخَافُ أَنْ يُحَالَ بَيْنَكَ وَبَيْنَ الْبَيْتِ فَقَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَالَ كُفَّارُ قُرَيْشٍ دُونَ الْبَيْتِ فَنَحَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَدْيَهُ وَحَلَقَ رَأْسَهُ وَأُشْهِدُكُمْ أَنِّي قَدْ أَوْجَبْتُ الْعُمْرَةَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ أَنْطَلِقُ فَإِنْ خُلِّيَ بَيْنِي وَبَيْنَ الْبَيْتِ طُفْتُ وَإِنْ حِيلَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ فَعَلْتُ كَمَا فَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا مَعَهُ فَأَهَلَّ بِالْعُمْرَةِ مِنْ ذِي الْحُلَيْفَةِ ثُمَّ سَارَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ إِنَّمَا شَأْنُهُمَا وَاحِدٌ أُشْهِدُكُمْ أَنِّي قَدْ أَوْجَبْتُ حَجَّةً مَعَ عُمْرَتِي فَلَمْ يَحِلَّ مِنْهُمَا حَتَّى حَلَّ يَوْمَ النَّحْرِ وَأَهْدَى وَكَانَ يَقُولُ لَا يَحِلُّ حَتَّى يَطُوفَ طَوَافًا وَاحِدًا يَوْمَ يَدْخُلُ مَكَّةَ

-...Ubeydullah ibn Abdillah ile Salim ibn Abdillah şöyle haber vermişlerdir; Haccâc ibn Yûsuf es-Sakafî'nin kumandasındaki Şâm askeri, Abdullah ibn Zubeyr ile harb etmek için Mekke üzerine indikleri gecelerde,

biz babamız Abdullah ibn Ümer'e:
— Bu sene hacc yapmaman sana hiçbir zarar vermez. Çünkü biz bu yıl seninle Beyt arasına girilip,engel olunmasından endîşe ediyoruz, dedik.İbn Umer cevaben:
— Biz Hudeybiye senesinde Rasûlullah'ın beraberinde umre için yola çıktığımızda, Kureyş kâfirleri bizimle Beyt arasına girip, bizim Beyt'e varmamıza mâni' oldular. Bunun üzerine Peygamber (S) kurbânını (Hudeybiye'de) kesti, başım tıraş etti (ihramdan çıktı). Sizleri şâhid tutuyorum ki, ben kat'î surette umre yapmayı kendime vâcib kıldım. Allah dilerse ben Mekke'ye giderim. Beyt ile benim aram boş bırakılırsa, Beyt'i tavaf ederim (fiilleri tamamlarım). Eğer Beyt ile benim arama engel olunursa, ben de Peygamber ile beraber Hudeybi-ye'de bulunduğum zaman Peygamber'in işlediği gibi işlerim (yânî kurbân keser, tıraş olur, umre ihramından çıkarım), dedi. Ve akabinde Zu'1-Huleyfe'den umre niyetiyle ihrama girdi. Sonra bir sâaî gitti. Sonra:
— Alıkonulmak ile ihramdan çıkma cevazında hacc ile umrenin ikisi de birdir, aralarında fark yoktur. Sizleri şâhid kılıyorum ki ben, umremle beraber bir haccı kendime vâcib kıldım, dedi. (Ve böylece kıran haccına niyet etti.) Artık bu ikisinden dolayı girdiği ihramdan tâ nahr günü kurbân kesip ihramdan çıkıncaya kadar halâl olmadı. Ve:
— Kıran haccı niyetiyle ihrama giren kişi (Arafat dönüşü) Mekke'ye gireceği gün Beyt'i bir defa tavaf edinceye kadar ihramdan çıkmaz, der idi

---

1808 - حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ بَعْضَ بَنِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَهُ لَوْ أَقَمْتَ بِهَذَا

-...Bize Cuveyriye, Nâfi'den tahdîs etti ki, Abdullah ibn Umer'in oğullarından bâzısı (yânî ya Abdullah, ya Ubeydullah, ya da Salim) -Haccâc'ın İbn Zubeyr'le harb etmek için Mekke'ye indiği yıl umre yapmak istediği zaman- babaları İbn Umer'e: Bu sene Mekke'ye gitmeyip Medîne'de otursanız (daha hayırlı olacak), demişlerdir

---

1809 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ سَلَّامٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ عِكْرِمَةَ قَالَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَدْ أُحْصِرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَلَقَ رَأْسَهُ وَجَامَعَ نِسَاءَهُ وَنَحَرَ هَدْيَهُ حَتَّى اعْتَمَرَ عَامًا قَابِلًا

- Bize Muhammed tahdîs edip şöyle dedi : Bize Yahya ibnu Salih tahdîs edip şöyle dedi: Bize Muâviye ibnu Sellâm tahdîs edip şöyle dedi: Bize Yahya ibnu Ebî Kesîr, îkrime'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: İbn Abbâs (R): Rasûlullah (S)Hudeybiye umresinde Ka'be'den men olunmuştu.Men olunduğu Hudeybiye 'de başını tıraş etti. Kadmlarıyle cinsî münâsebet yaptı, kurbânını kesti. Nihayet gelen sene bir umre (daha) yaptı

بَابُ الْإِحْصَارِ فِي الْحَجِّ

1810 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ قَالَ كَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ أَلَيْسَ حَسْبُكُمْ سُنَّةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ حُبِسَ أَحَدُكُمْ عَنْ الْحَجِّ طَافَ بِالْبَيْتِ وَبِالصَّفَا وَالْمَرْوَةِ ثُمَّ حَلَّ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى يَحُجَّ عَامًا قَابِلًا فَيُهْدِي أَوْ يَصُومُ إِنْ لَمْ يَجِدْ هَدْيًا

Haccda Men' Olunmak Babı

-.. Bize Abdullah ibnu'l-Mübârek haber verip şöyle dedi: Bize Yûnus ibn Yezîd, haber Verdi ki ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Salim haber verip şöyle dedi: İbnu Umer (R) şöyle der idi: "Sizden herhangi biriniz

(Arafat'ta vakfe yapamayacak surette) haccdan alıkonulup men' edilirse (tutunmak için) size Rasûlullah'in sünneti kâfi değil midir? O men' olunan kişi imkân bulursa Beyt'i tavaf ve Safa ile Merve arasını sa'y eder. Sonra ihrâmlıya haram olmuş olan her-şey, buna halâl olur. Nihayet gelecek sene hacc eder, bu kimse ya kurbân kesery yâhud kurbân bulamazsa oruç tutar".Ve yine Abdullah ibnu'l Mübârek' ten; o dedi ki: Bana Ma'mer haber verdi ki, ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Salim, İbnu Umer'den bu hadîsin benzerini tahdîs etti.

بَاب النَّحْرِ قَبْلَ الْحَلْقِ فِي الْحَصْرِ

1811 - حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ الْمِسْوَرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحَرَ قَبْلَ أَنْ يَحْلِقَ وَأَمَرَ أَصْحَابَهُ بِذَلِكَ

Alıkonulma Hâlinde Kurbân Kesmek, Tıraştan Evveldir Babı

-...Bize Ma'mer (ibn Râşid), ez-Zuhrî'den; o da Urve'den; o da el-Mısver(R)'den haber verdi.el-Mısver ibn Mahrame: Rasûlullah (S) Hudeybiye'de tıraş olmazdan evvel kurbân kesti ve sahâbîle-rine de böyle yapmalarını, yânî tıraştan evvel kurbân kesmelerini emretti, demiştir

---

1812 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَخْبَرَنَا أَبُو بَدْرٍ شُجَاعُ بْنُ الْوَلِيدِ عَنْ عُمَرَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعُمَرِيِّ قَالَ وَحَدَّثَ نَافِعٌ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ وَسَالِمًا كَلَّمَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُعْتَمِرِينَ فَحَالَ كُفَّارُ قُرَيْشٍ دُونَ الْبَيْتِ فَنَحَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُدْنَهُ وَحَلَقَ رَأْسَهُ

-...Nâfi' tahdîs etti ki: (Şâm askeri Abdullah ibn Zubeyr'le harb etmek için Mekke'ye indiği gecelerde, Abdullah ibn Umer Mekke'ye gitmek istedikçe, oğullan Abdullah ile Salim, babalarına: Bu yıl hacc etmemen sana zarar vermez, biz seninle Beyt arasına engel olunacağından korkuyoruz dediklerinde) Abdullah ibn Umer:
— Biz Hudeybiye senesinde Peygamber'in beraberinde umre yapıcılar olarak yola çıktık. Kureyş kâfirleri Beyt'in berisinde ona varmamıza engel oldular. Bunun üzerine Rasûlullah (S) kurbanlık develerini kesti ve başını tıraş etti (böylece ihramdan çıktı), demiştir

بَاب مَنْ قَالَ لَيْسَ عَلَى الْمُحْصَرِ بَدَلٌ وَقَالَ رَوْحٌ عَنْ شِبْلٍ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِنَّمَا الْبَدَلُ عَلَى مَنْ نَقَضَ حَجَّهُ بِالتَّلَذُّذِ فَأَمَّا مَنْ حَبَسَهُ عُذْرٌ أَوْ غَيْرُ ذَلِكَ فَإِنَّهُ يَحِلُّ وَلَا يَرْجِعُ وَإِنْ كَانَ مَعَهُ هَدْيٌ وَهُوَ مُحْصَرٌ نَحَرَهُ إِنْ كَانَ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَبْعَثَ وَإِنْ اسْتَطَاعَ أَنْ يَبْعَثَ بِهِ لَمْ يَحِلَّ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ وَقَالَ مَالِكٌ وَغَيْرُهُ يَنْحَرُ هَدْيَهُ وَيَحْلِقُ فِي أَيِّ مَوْضِعٍ كَانَ وَلَا قَضَاءَ عَلَيْهِ لِأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابَهُ بِالْحُدَيْبِيَةِ نَحَرُوا وَحَلَقُوا وَحَلُّوا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ قَبْلَ الطَّوَافِ وَقَبْلَ أَنْ يَصِلَ الْهَدْيُ إِلَى الْبَيْتِ ثُمَّ لَمْ يُذْكَرْ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ أَحَدًا أَنْ يَقْضُوا شَيْئًا وَلَا يَعُودُوا لَهُ وَالْحُدَيْبِيَةُ خَارِجٌ مِنْ الْحَرَمِ

Alıkonulan Kişi Üzerine -Yapamadığı Hacc Yâhud Umreden Dolayı- Bedel (Yânî Kaza Etmek) Yoktur Diyen Kimse Babı

Ve Ravh, Şibl ibn Abbâd'dan; o da İbn Ebî Necîh'ten; o da Mucâhid'den olmak üzere söyledi ki, İbn Abbâs (R): BedeL yânî kaza) ancak cima ile lezzet almak suretiyle haccını bozan (veya eksilten) kimse üzerine vardır. Amma kendisini bir Özr veya bundan başka bir (engelin habsettiği kimseye gelince, o kimse ihramından çıkar ve onu kaza etmez. Ve eğer kendisi ; alıkonulmuş olduğu hâlde beraberinde kurbanlığı varsa ve eğer onu Mekke'ye göndermeye muktedir olamıyorsa, Hıll veya Harem'den

alıkonulduğu yerde onu keser. Eğer kurbanlığını Mekke'ye göndermeye muktedir olursa, kurbanlığı nahr günü yerine ulaşıncaya (kesilinceye) kadar ihramdan çıkmaz, demiştir.İmâm Mâlik ve başkası da: öKurbânını, alıkonulmanın meydana geldiği herhangi yerde keser, başını tıraş eder ve üzerine hiçbir kaza yoktur. Çünkü Peygamber (S) ve sahâbîleri Hudeybiye'de kurbânlarını kestiler, başlarını tıraş ettiler ve tavaf yapmadan, kurbânları da Ka'be'ye ulaşmadan evvel ihramın haram kıldığı şeylerin hepsinden halâl oldular. Sonra da Peygamber'in, beraberinde bulunanlardan hiçkimseye kaza etmelerini emrettiği ve onların da öbunu tekrar yaptıkları zikredilmemiştir. Hâlbuki Hudeybiye, Harem dışındadır

---

1813 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ حِينَ خَرَجَ إِلَى مَكَّةَ مُعْتَمِرًا فِي الْفِتْنَةِ إِنْ صُدِدْتُ عَنْ الْبَيْتِ صَنَعْنَا كَمَا صَنَعْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَهَلَّ بِعُمْرَةٍ مِنْ أَجْلِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ أَهَلَّ بِعُمْرَةٍ عَامَ الْحُدَيْبِيَةِ ثُمَّ إِنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ نَظَرَ فِي أَمْرِهِ فَقَالَ مَا أَمْرُهُمَا إِلَّا وَاحِدٌ فَالْتَفَتَ إِلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ مَا أَمْرُهُمَا إِلَّا وَاحِدٌ أُشْهِدُكُمْ أَنِّي قَدْ أَوْجَبْتُ الْحَجَّ مَعَ الْعُمْرَةِ ثُمَّ طَافَ لَهُمَا طَوَافًا وَاحِدًا وَرَأَى أَنَّ ذَلِكَ مُجْزِيًا عَنْهُ وَأَهْدَى

-...Bana Mâlik, Nâfi'den tahdîs etti ki, Abdullah ibn Umer (R), Şâm ordusu fitnesi yılında umre yapmak üzere Mekke istikaametine yola çıktığı zaman (oğullarının o yıl hacc yapmamasının daha hayırlı olacağını söylemelerine) cevaben: Eğer ben Beyt'e ulaşmaktan men' olunursam, biz de Rasûlullah'ın beraberinde iken yaptığımız gibi yaparız, dedi. Ve umre niyetiyle (Zu'1-Huleyfe'den) ihrama girip telbiye etti. Şundan dolayı ki: Peygamber(S) de Hudeybiye senesinde böyle umre niyetiyle ihrama girip telbiye etmişti. Sonra Abdullah ibn Umer kendi işi hususunda nazar edip düşündü de kendi kendine: Alıkonulmakla ihramdan çıkmanın cevazında umre ile haccın durumu birdir; aralarında fark yoktur,dedi. Akabinde yüzünü yol arkadaşlarına yöneltti de: Umre ile haccın durumu ayrı ayrı değil, birdir.Ben sizleri şâhid kılıyorum ki,ben umre ile beraber haccı da kendime vâcib kıldım, dedi. (Yânı kıran haccına niyet etti.) Mekke'ye varınca umre ve hacc için bir tavaf yaptı ve bunun kendisine kâfi olduğu re'ymde bulunup kurbânını kesti

---

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ} وَهُوَ مُخَيَّرٌ فَأَمَّا الصَّوْمُ فَثَلَاثَةُ أَيَّامٍ

1814 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ لَعَلَّكَ آذَاكَ هَوَامُّكَ قَالَ نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ احْلِقْ رَأْسَكَ وَصُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ أَوْ أَطْعِمْ سِتَّةَ مَسَاكِينَ أَوْ انْسُكْ بِشَاةٍ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: "(Kurbân yerine varıncaya kadar başlarınızı tıraş etmeyin.)Artık içinizden kim hasta olur yâhud başından bir eziyeti bulunursa, ona oruçtan veya sadakadan yâhud da kurbândan (biriyle) fidye (vâcib olur) ... " (el-Bakara: 196).Hasta veyâhud başından muzdarib olan kimse tıraş olunca, âyette bildirilen oruç, sadaka, kurbân fidyelerinden hangisini dilerse onu îfâ etmekte muhayyerdir. Oruca gelince o, üç gündür.

-..Abdurrahmân ibnu Ebî Leylâ'dan; o.da Ka'b ibnu Ucre(R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S)ona:

— "Belki sana başındaki haşereler eza veriyor?" buyurdu. Ka'b ibn Ucre:

— Evet yâ Rasûlallah! dedi. Bunun üzerine Rasûlullah:

— "Başını tıraş et de üç gün oruç tut yâhud altı fakiri doyur yâhud da bir koyun kurbânı kes!"buyurdu

---

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {أَوْ صَدَقَةٍ} وَهِيَ إِطْعَامُ سِتَّةِ مَسَاكِينَ

1815 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سَيْفٌ قَالَ حَدَّثَنِي مُجَاهِدٌ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي لَيْلَى أَنَّ كَعْبَ بْنَ عُجْرَةَ حَدَّثَهُ قَالَ وَقَفَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحُدَيْبِيَةِ وَرَأْسِي يَتَهَافَتُ قَمْلًا فَقَالَ يُؤْذِيكَ هَوَامُّكَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَاحْلِقْ رَأْسَكَ أَوْ قَالَ احْلِقْ

قَالَ فِيَّ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ {فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ} إِلَى آخِرِهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ أَوْ تَصَدَّقْ بِفَرَقٍ بَيْنَ سِتَّةٍ أَوْ انْسُكْ بِمَا تَيَسَّرَ

Yüce Allah'ın "Ya Sadakadan.. " (El-Bakara: 196) Kavli(Nin Tefsiri) Babı
Bu sadaka, altı miskîni doyurmaktır.
-...Bana Mucâhid tahdîs edip şöyle dedi: Ben Abdurrahmân ibnu Ebî Leylâ'dan işittim, o şöyle dedi: Ka'b ibnu Ucre (R) tahdîs edip şöyle dedi: Rasûlullah (S) Hudeybiye'de benim baş ucumda durdu. O sırada başımdan bitler düşüyordu. Rasûlullah:
— "Başındaki haşereler sana eza veriyor mu?" buyurdu. Ben:
— Evet, ezâ veriyor! dedim. Rasûlullah:
— "Öyleyse başını tıraş et -yâhud tıraş et-'1 buyurdu. Ka'b: İşte bu "Artık içinizden kim hasta olur, yâhud başından bir eziyeti bulunursa, ona oruçtan yâhud sadakadan, yâhud da kurbândan (biriyle) fidye vardır..." (ei-Bakara: 196) âyeti benim hakkımda indi, dedi. Peygamber bana:
— "Üç gün oruç tut, yâhud altı fakır arasında birferak{ = onaltı ntl) sadaka ver, yâhud kolay gelen bir hayvanı kurbân et" buyurdu

---

بَابٌ الْإِطْعَامُ فِي الْفِدْيَةِ نِصْفُ صَاعٍ

1816 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْأَصْبَهَانِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَعْقِلٍ قَالَ جَلَسْتُ إِلَى كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَسَأَلْتُهُ عَنْ الْفِدْيَةِ فَقَالَ نَزَلَتْ فِيَّ خَاصَّةً وَهِيَ لَكُمْ عَامَّةً حُمِلْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْقَمْلُ يَتَنَاثَرُ عَلَى وَجْهِي فَقَالَ مَا كُنْتُ أُرَى الْوَجَعَ بَلَغَ بِكَ مَا أَرَى أَوْ مَا كُنْتُ أُرَى الْجَهْدَ بَلَغَ بِكَ مَا أَرَى تَجِدُ شَاةً فَقُلْتُ لَا فَقَالَ فَصُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ أَوْ أَطْعِمْ سِتَّةَ مَسَاكِينَ لِكُلِّ مِسْكِينٍ نِصْفَ صَاعٍ

Fidye Hakkındaki Doyurma (Her Fakire) Yarım Sâ'dır
-...Abdullah ibn Ma'kıl şöyle demiştir: Ben Ka'b ibn Ucre'nin yanına oturdum ve ona (ei-Bakara: 196. âyetteki) fidyeyi sordum. O, şöyle dedi: Bu âyet, husûsî olarak benim hakkımda, fakat umûmî olarak sizin hakkınızda indi: Ben Rasûlullah'ın yanına götürüldüm. Bitler yüzüm üzerinde saçılıyordu. Rasûlullah (S):— "Sana ulaşan ezanın gözümle görmekte olduğum bu dereceye ulaştığını sanmıyordum -yâhud da şöyle buyurdu: Sana ulaşan meşakkatin gözümle görmekte olduğum bu dereceye varacağını düşünmüyordum. Bir koyun bulup kurbân edebilir misin?" buyurdu. Ben:
— Hayır (bulamam), dedim. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Öyle ise sen ya üçgün oruç tut, âhud herbir fakire yarım dirhem) vermek suretiyle altı fakiri doyur!' buyurdu

---

بَابٌ النُّسُكُ شَاةٌ

1817 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا شِبْلٌ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي لَيْلَى عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَآهُ وَأَنَّهُ يَسْقُطُ عَلَى وَجْهِهِ فَقَالَ أَيُؤْذِيكَ هَوَامُّكَ قَالَ نَعَمْ فَأَمَرَهُ أَنْ يَحْلِقَ وَهُوَ بِالْحُدَيْبِيَةِ وَلَمْ يَتَبَيَّنْ لَهُمْ أَنَّهُمْ يَحِلُّونَ بِهَا وَهُمْ عَلَى طَمَعٍ أَنْ يَدْخُلُوا مَكَّةَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ الْفِدْيَةَ فَأَمَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُطْعِمَ فَرَقًا بَيْنَ سِتَّةٍ أَوْ يُهْدِيَ شَاةً أَوْ يَصُومَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ

"En-Nüsük", Koyun'dur
-...Bize Şibl ibn Abbâd, İbnu Ebî Necîh'ten tahdîs etti ki, Mucâhid şöyle demiştir: Bana Abdurrahmân ibnu Ebî Leylâ, Ka'b ibn Ucre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S), Ka'b'ı yüzü üzerine haşereler düşer hâlde gördüğünde:

— "Haşerelerin sana eziyet veriyor mu?" buyurdu. O:
— Evet eziyet veriyor, dedi.
Bunun üzerine Rasûlullah ona; Hudeybiye'de iken, kendileri ve berâberindeki topluluk Hudeybiye'den hacc yapacakları belirmemiş ve Mekke'ye girmeleri arzusu üzerinde bulunurlarken, tıraş olmasını emretmiştir. Bunun üzerine Allah, tıraş olmakla ilgili fidye (ei-Bakara: 196) âyetini indirdi. Bunun akabinde Rasûlullah Ka'b ibn Ucre'ye altı fakîr arasında bir ferak verip doyurması yâhud bir koyun kurbân et-mesi yâhud da üç gün oruç tutması şıkklarını emretti.

1818 - * وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ حَدَّثَنَا وَرْقَاءُ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي لَيْلَى عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَآهُ وَقَمْلُهُ يَسْقُطُ عَلَى وَجْهِهِ مِثْلَهُ

Ve Muhammed ibn yûsuf tan; o, şöyle demiştir: Bize Verkaa ibnu lUmer, İbnu Ebû Necîh'ten tahdîs etti ki, Mucâhid şöyle demiştir: 'Bize Abdurrahmân ibnu Ebî Leylâ, Ka'b ibnu Ucre'den: Rasûlullah'-ın, kendisini bitleri yüzü üzerine düşer hâlde gördüğünü yukarıki hadîs gibi haber vermiştir

---

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {فَلَا رَفَثَ}

1819 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَجَّ هَذَا الْبَيْتَ فَلَمْ يَرْفُثْ وَلَمْ يَفْسُقْ رَجَعَ كَمَا وَلَدَتْهُ أُمُّهُ

YÜCE ALLAH'IN "Artık Haccda Refes Yoktur'' (El-Bakara: 197) KAVLİ BABI

-..Bize Şu'be,Mansûr ibn Mu'temir'den; o da Ebû Hâzım'dan tahdîs etti ki,Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir : Rasûlullah (S): "Her kim bu Beyt'i hacc eder de refes (Cinsî münâsebet yâhud sözlü ve fiilî günâh) yapmaz, itaat yolundan çıkmazsa, o kimse, anasının onu doğurduğu gündeki gibi (tertemiz) döner" buyurdu

---

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ {وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ}

1820 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَجَّ هَذَا الْبَيْتَ فَلَمْ يَرْفُثْ وَلَمْ يَفْسُقْ رَجَعَ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ

Azız Ve Celîl Olan Allah'ın: 'Haccda İtaatsizlik Yapmak Ve Kavga Etmek Yoktur" (El-Bakara: 197) Kavli Babı

-..Bize Sufyân(es-Sevrî), Mansûr'dan; oda Ebû Hâzım'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti. O: Peygamber (S): "Her kim bu Beyt 'i hacc eder de refes yapmaz, itaatsizlik etmezse, o kimse anasının onu doğurduğu günkü gibi günahsız döner" buyurdu, demiştir

---

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ حُرُمٌ وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا فَجَزَاءٌ مِثْلُ مَا قَتَلَ مِنْ النَّعَمِ يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسَاكِينَ أَوْ عَدْلُ ذَلِكَ صِيَامًا لِيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهِ عَفَا اللَّهُ عَمَّا سَلَفَ وَمَنْ عَادَ فَيَنْتَقِمُ اللَّهُ مِنْهُ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ أُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ مَتَاعًا لَكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ وَحُرِّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ}

Bismi'llâhi'-Rahmâni'r-Rahîm.İhramlının Avlanma Benzeri Fiillerinin Cezası İle Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: "Ey îmân edenler, siz ihrâmlı bulunurken av öldürmeyin; içinizden kim onu bilerek öldürürse (üzerine) öldürdüğü o hayvanın benzeri bir ceza vardır ki, Ka'be'ye ulaşıcı bir kurbanlık olmak üzere, bunu içinizden adalet sahibi iki adam hüküm (ve takdir) edecektir. Yâhud bir keffâret vardır ki (o nisbette) yoksulu doyurmak, yâhud onun dengi oruç tutmaktır. Tâ ki bu suretle o, ettiğinin vebalini tatmış olsun. Allah geçmişi bağışladı. (Fakat) kim bir daha böyle yaparsa, /illah ondan intikaamını alır. Allah mutlak gâlibdir, intikaam sahibidir. Deniz avı yapmak ve onu yemek - kendinize de müsâfire de bir fâide olmak üzere- sizin için halâl edildi. İhramda bulunduğunuz müddetçe ise, kara avı haram kılındı. Huzuruna varıp toplanacağınız Allah'tan korkun" (el-Mâide: 95-96)

بَابٌ إِذَا صَادَ الْحَلَالُ فَأَهْدَى لِلْمُحْرِمِ الصَّيْدَ أَكَلَهُ وَلَمْ يَرَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَأَنَسٌ بِالذَّبْحِ بَأْسًا وَهُوَ غَيْرُ الصَّيْدِ نَحْوُ الْإِبِلِ وَالْغَنَمِ وَالْبَقَرِ وَالدَّجَاجِ وَالْخَيْلِ يُقَالُ {عَدْلُ ذَلِكَ} مِثْلُ فَإِذَا كُسِرَتْ عِدْلٌ فَهُوَ زِنَةُ ذَلِكَ {قِيَامًا} قِوَامًا {يَعْدِلُونَ} يَجْعَلُونَ عَدْلًا

İhrâmsız olan Av Avladığı Ve Avı İhrâmlıya Hediye Ettiği Zaman, İhrâmlı Bunu Yer
îbn Abbâs ite Enes, ihrâmlının kesmesinde bir be's görmediler. B.u kesme, kesilecek şey avdan başka; deve, koyun, sığır, tavuk, at gibi bir hayvan olduğu hâldedir. Bunun Adli, bunun misli demektir. Ayn'ın kesriyle/rf/ olduğu zaman, bunun Idh, bunun ağırlığı; dengi demektir. "Kıyâmen" (ei-Mâide: 97) "Nizâmen" demektir. "Ya'dilûn" (eiEnâm: i), denk (yâhud misi) tutuyorlar demektir

1821 - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ قَالَ انْطَلَقَ أَبِي عَامَ الْحُدَيْبِيَةِ فَأَحْرَمَ أَصْحَابُهُ وَلَمْ يُحْرِمْ وَحُدِّثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ عَدُوًّا يَغْزُوهُ فَانْطَلَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَيْنَمَا أَنَا مَعَ أَصْحَابِهِ تَضَحَّكَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ فَنَظَرْتُ فَإِذَا أَنَا بِحِمَارِ وَحْشٍ فَحَمَلْتُ عَلَيْهِ فَطَعَنْتُهُ فَأَثْبَتُّهُ وَاسْتَعَنْتُ بِهِمْ فَأَبَوْا أَنْ يُعِينُونِي فَأَكَلْنَا مِنْ لَحْمِهِ وَخَشِينَا أَنْ نُقْتَطَعَ فَطَلَبْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْفَعُ فَرَسِي شَأْوًا وَأَسِيرُ شَأْوًا فَلَقِيتُ رَجُلًا مِنْ بَنِي غِفَارٍ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ قُلْتُ أَيْنَ تَرَكْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تَرَكْتُهُ بِتَعْهُنَ وَهُوَ قَائِلٌ السُّقْيَا فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَهْلَكَ يَقْرَءُونَ عَلَيْكَ السَّلَامَ وَرَحْمَةَ اللَّهِ إِنَّهُمْ قَدْ خَشُوا أَنْ يُقْتَطَعُوا دُونَكَ فَانْتَظِرْهُمْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَصَبْتُ حِمَارَ وَحْشٍ وَعِنْدِي مِنْهُ فَاضِلَةٌ فَقَالَ لِلْقَوْمِ كُلُوا وَهُمْ مُحْرِمُونَ

-..Abdullah şöyle demiştir: Babam Ebû Katâde, Hudeybiye yılında gitti. Arkadaşları ihrama girdiler, fakat kendisi ihrama girmemişti. Çünkü Peygamber'e bir düşmanın kendisiyle harbedeceği haberi söylenmişti. Peygamber gitti. Ben O'nun sahâbîleri arasında bulunduğum sırada, onların bir kısmı diğer bir kısmına doğru güldü. Ben etrafa baktım. Derhâl bir yaban eşeği ile karşılaştım. Üzerine hücum ettim. Onu mızrakla vurup yerinde hareketsiz bıraktım. Onu yükleyip getirmek için sahâbîlerden yardım etmelerini istedim. (İhrâmh olduklarından) bana yardım etmekten çekindiler. Nihayet (kendim getirdim ve) hepimiz onun etinden yedik. Biz, Rasûluilah ile aramızın (düşman tarafından) kesilmesinden endîşe ettik. Ben Peygamber'i aradım. Atımı bâzan şahlandırıyor, bâzan-da mu'tâd yürüşle sürüyordum. Gece ortasında Gıfâr oğulları'ndan bir kimseye kavuştum. Ve ona:
— Peygamber'i nerede bıraktın? diye sordum. Gıfârh. bana:
— Ben Peygamber'i Ta'hune mevkiinde bıraktım. O es-Sukyâ köyünde kuşluk uykusu uyumak istiyordu, dedi. Ben Peygamber'e eriştim ve:
— Yâ Rasûlallah, keşif kolundaki sahâbîlerin sana selâm ve Allah'ın rahmetini okuyorlar. Onlar,düşman tarafından seninle aralarının kesilmesinden endîşe ediyorlar. Binâenaleyh onların gelmesini" bekleyin! dedim. Rasûluilah beklemeye koyuldu. Bu sırada ben:
— Yâ Rasûlallah, ben bir yaban eşeği vurdum. Yanımda onun etinden artmış bir parça vardır,dedim. Rasûlallah yanında bulunan cemâate hitaben:
— "Bu av etini yiyiniz!" buyurdu. Hâlbuki onlar ihrâmh idiler.

بَابٌ إِذَا رَأَى الْمُحْرِمُونَ صَيْدًا فَضَحِكُوا فَفَطِنَ الْحَلَالُ

1822 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ قَالَ انْطَلَقْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْحُدَيْبِيَةِ فَأَحْرَمَ أَصْحَابُهُ وَلَمْ أُحْرِمْ فَأُنْبِئْنَا بِعَدُوٍّ بِغَيْقَةَ فَتَوَجَّهْنَا نَحْوَهُمْ فَبَصُرَ أَصْحَابِي بِحِمَارِ وَحْشٍ فَجَعَلَ بَعْضُهُمْ يَضْحَكُ إِلَى بَعْضٍ فَنَظَرْتُ فَرَأَيْتُهُ فَحَمَلْتُ عَلَيْهِ الْفَرَسَ فَطَعَنْتُهُ فَأَثْبَتُّهُ فَاسْتَعَنْتُهُمْ فَأَبَوْا أَنْ يُعِينُونِي فَأَكَلْنَا مِنْهُ ثُمَّ لَحِقْتُ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَخَشِينَا أَنْ نُقْتَطَعَ أَرْفَعُ فَرَسِي شَأْوًا وَأَسِيرُ عَلَيْهِ شَأْوًا فَلَقِيتُ رَجُلًا مِنْ بَنِي غِفَارٍ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ فَقُلْتُ أَيْنَ تَرَكْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ تَرَكْتُهُ بِتَعْهُنَ وَهُوَ قَائِلٌ السُّقْيَا فَلَحِقْتُ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى أَتَيْتُهُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَصْحَابَكَ أَرْسَلُوا يَقْرَءُونَ عَلَيْكَ السَّلَامَ وَرَحْمَةَ اللَّهِ وَبَرَكَاتِهِ وَإِنَّهُمْ قَدْ خَشُوا أَنْ يَقْتَطِعَهُمْ الْعَدُوُّ دُونَكَ فَانْظُرْهُمْ فَفَعَلَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا اصَّدْنَا حِمَارَ وَحْشٍ وَإِنَّ عِنْدَنَا فَاضِلَةً فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَصْحَابِهِ كُلُوا وَهُمْ مُحْرِمُونَ

İhrâmlılar Bir Ay Hayvanı Görüp De Güldükleri Ve İçlerindeki İhrâmsız Kimse Avı Anladığı Zaman (Hüküm Nedir)?

-...Ebû Katâde tahdîs edip şöyle demiştir: Biz Hudeybiye senesi Peygamber'in beraberinde gittik. Peygamber'in sahâbîleri ihrama girdiler, fakat ben ihrama girmemiştim. Bir ara bize Gayka'da düşman bulunduğu haberi verildi. Biz o düşmanın bulunduğu cihete yöneldik. Arkadaşlarım bir yaban eşeği gördüler. (İhrâmlı bulunduklarından hayretle) birbirlerine gülmeye başladılar. Ben etrafa baktım ve hayvanı ben de gördüm. Ve atımı hemen ona doğru sürdüm. Akabinde yaban eşeğini mızrak ile vurup olduğu yere mıhladım. Hayvanı yüklenip getirmek için arkadaşlarımdan yardım etmelerini istedim. Onlar(ihrâmlı olduklarından) bana yardım etmekten çekindiler. (Nihayet kendim getirdim ve) hepimiz bunun etinden yedik. Sonra ben, düşman tarafından aramızın kesilmesinden endîşe ederek, Rasülul-lah ile buluşmak istedim. Atımı kâh şahlandırarak, kâh mu'tâd yürüyüş ile yürütüp giderken, gece yarısında Gıfâr oğulları'ndan bir kimseye kavuştum. Ve ona:
— Rasûlullah'ı nerede bıraktın? diye sordum.' Gıfârlı bana:
— Ta'hune mevkiinde bıraktım; es-Sukyâ'da kuşluk uykusu uyuyacaktı, dedi.
Nihayet Rasûlullah'a kavuştum ve yanına geldiğimde:
— Yâ Rasûlallah! Keşif kolundaki sahâbîlerin sana selâm, Allah'ın rahmet ve bereketlerini okuyorlar. Onlar, düşmanın kendileriyle senin arandaki irtibatı kesmesinden endîşe ettiler, onun için onların gelmesini bekle! dedim. Rasülullah, arkadaşlarım gelinceye kadar bekledi. Bu sırada ben:
— Yâ Rasûlallah! Bizler bir yaban eşeği avladık. Ve yanımızda da onun etinden artmış bir parça vardır, dedim.Rasülullah yanındaki sahâbîlere:
— "(Bu eti) yiyiniz!" buyurdu. Hâlbuki o sahâbîler ihrâmlı idiler

---

بَابٌ لَا يُعِينُ الْمُحْرِمُ الْحَلَالَ فِي قَتْلِ الصَّيْدِ

1823 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ نَافِعٍ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ سَمِعَ أَبَا قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْقَاحَةِ مِنْ الْمَدِينَةِ عَلَى ثَلَاثٍ خ وحَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْقَاحَةِ وَمِنَّا الْمُحْرِمُ وَمِنَّا غَيْرُ الْمُحْرِمِ فَرَأَيْتُ أَصْحَابِي يَتَرَاءَوْنَ شَيْئًا فَنَظَرْتُ فَإِذَا حِمَارُ وَحْشٍ يَعْنِي وَقَعَ سَوْطُهُ فَقَالُوا لَا نُعِينُكَ عَلَيْهِ بِشَيْءٍ إِنَّا مُحْرِمُونَ فَتَنَاوَلْتُهُ فَأَخَذْتُهُ ثُمَّ أَتَيْتُ الْحِمَارَ مِنْ وَرَاءِ أَكَمَةٍ فَعَقَرْتُهُ فَأَتَيْتُ بِهِ أَصْحَابِي فَقَالَ بَعْضُهُمْ كُلُوا وَقَالَ بَعْضُهُمْ لَا تَأْكُلُوا فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ أَمَامَنَا فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ كُلُوهُ حَلَالٌ قَالَ لَنَا عَمْرٌو اذْهَبُوا إِلَى صَالِحٍ فَسَلُوهُ عَنْ هَذَا وَغَيْرِهِ وَقَدِمَ عَلَيْنَا هَا هُنَا

İhrâmlı Olan, İhrâmsız Kişiye Avı Öldürmesi Hususunda (Fiil Veya Sözle) Yardım Etmez

-... Bize Salih ibnu Keysân, Ebû Katâde'nin himayesinde bulunan Ebû Muhammed Nâfi'den tahdîs etti. Ebû Muhammed Nâ-fi', Ebû Katâde'den şöyle dediğini işitmiştir: Bizler Medîne'den üç merhale uzaklıkta bulunan el-Kaaha mevkiinde, Peygamber'in beraberinde idik. H ve yine bize Alî ibnu Abdillah tahdîs edip şöyle dedi: Bize Suf-yân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Bize Sâlîh ibn Keysân, Ebû Muhammed'den; o da Ebû Katâde(R)'den tahdîs etti, o şöyle demiştir: Bizler Peygamber'in beraberinde el-Kaaha mevkiinde bulunuyorduk. Bizlerden kimimiz ihrâmlı, kimimiz ihrâmsız idi. Arkadaşlarımı gördüm ki, onlar birbirlerine birşey gösteriyorlar. Ben de baktım ve bir yaban eşeğiyle karşılaştım.Râvî dedi ki: Ebû Katâde'nin kamçısı düştü. Oradakiler:
— Bizler sana o av üzerine hiçbir şeyle yardım etmeyiz; çünkü bizler ihrâmhyız, dediler.Bu söz üzerine ben kendim bir şeyle o kamçıya uzandım ve onu yerden aldım. Sonra ben taş tepenin arkasından yanaşıp yaban eşeğine geldim ve onu vurup öldürdüm. Akabinde onu arkadaşlarıma getirdim. Onların bâzıları "Bunu yiyiniz" dediler. Bâzıları da "Yemeyiniz!" dediler. Bunun üzerine ben Peygamber'ifı yanına geldim. Peygamber önümüzde idi. Peygamber'e (ihrâmlının bunu yemesi caiz olur mu diye) sordum. Peygamber: — "Onu yiyiniz; o halâidir" buyurdu.
Sufyân dedi ki: Amr ibn Dînâr bize: Sizler Salih ibn Keysân'a gidin de bu mes'eleyi ve diğer şeyleri ondan sorun; Salih ibn Keysân Medine'den, buraya, yânî Mekke'ye bizim yanımıza geldi, dedi

---

بَابٌ لَا يُشِيرُ الْمُحْرِمُ إِلَى الصَّيْدِ لِكَيْ يَصْطَادَهُ الْحَلَالُ

1824 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ هُوَ ابْنُ مَوْهَبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي قَتَادَةَ أَنَّ أَبَاهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ حَاجًّا فَخَرَجُوا مَعَهُ فَصَرَفَ طَائِفَةً مِنْهُمْ فِيهِمْ أَبُو قَتَادَةَ فَقَالَ خُذُوا سَاحِلَ الْبَحْرِ حَتَّى نَلْتَقِيَ فَأَخَذُوا سَاحِلَ الْبَحْرِ فَلَمَّا انْصَرَفُوا أَحْرَمُوا كُلُّهُمْ إِلَّا أَبُو قَتَادَةَ لَمْ يُحْرِمْ فَبَيْنَمَا هُمْ يَسِيرُونَ إِذْ رَأَوْا حُمُرَ وَحْشٍ فَحَمَلَ أَبُو قَتَادَةَ عَلَى الْحُمُرِ فَعَقَرَ مِنْهَا أَتَانًا فَنَزَلُوا فَأَكَلُوا مِنْ لَحْمِهَا وَقَالُوا أَنَأْكُلُ لَحْمَ صَيْدٍ وَنَحْنُ مُحْرِمُونَ فَحَمَلْنَا مَا بَقِيَ مِنْ لَحْمِ الْأَتَانِ فَلَمَّا أَتَوْا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا كُنَّا أَحْرَمْنَا وَقَدْ كَانَ أَبُو قَتَادَةَ لَمْ يُحْرِمْ فَرَأَيْنَا حُمُرَ وَحْشٍ فَحَمَلَ عَلَيْهَا أَبُو قَتَادَةَ فَعَقَرَ مِنْهَا أَتَانًا فَنَزَلْنَا فَأَكَلْنَا مِنْ لَحْمِهَا ثُمَّ قُلْنَا أَنَأْكُلُ لَحْمَ صَيْدٍ وَنَحْنُ مُحْرِمُونَ فَحَمَلْنَا مَا بَقِيَ مِنْ لَحْمِهَا قَالَ أَمِنْكُمْ أَحَدٌ أَمَرَهُ أَنْ يَحْمِلَ عَلَيْهَا أَوْ أَشَارَ إِلَيْهَا قَالُوا لَا قَالَ فَكُلُوا مَا بَقِيَ مِنْ لَحْمِهَا

hrâmlı Bulunan Kişi, İhrâmşızın Avlaması İçin Av Hayvanına Doğru (Fiili Ve Sözlü) İşaret Yapmaz

-....Ebû Katâde şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S) Beyt'i ziyaret edici olarak (Medine'den) yola çıktı. O'nun beraberinde sa-hâbüer de yola çıktılar. (Zu'1-Huleyfe'den otuzdört mil mesafedeki Ravhâ'ya ulaştıklarında müşriklerden bir düşman grubunun kendilerine saldıracağını Peygamber'e haber verdiler.) Bunun üzerine Peygamber sahâbîlerden, içlerinde Ebû Katâde'nin de bulunduğu bir müfrezeyi çevirdi de:
— "Sizler deniz kenarı yolunu tutunuz, nihayet buluşuruz'"buyurdu.
Onlar deniz kenarını tuttular. Peygamber'den ayrıldıkları zaman Ebû Katâde hâriç, hepsi ihrama girdiler. Ebû Katâde ihrama girmedi. Onlar bu şekilde yol alırlarken birdenbire bir yaban eşeği sürüsü ile karşılaştılar. Ebû Katâde yaban eşekleri üzerine hücum etti. Ve onlardan bir dişi eşek vurup öldürdü. Nihayet hepsi bineklerinden indiler de o dişi yaban eşeğinin etinden yediler. Bu esnada: Bizler ihrâmlı olduğumuz hâlde av etini yer miyiz? dediler. Akabinde dişi yaban eşeğinin etinden geri kalanı taşıdık. Rasûlullah'a geldikleri zaman: — Yâ Rasûlallah! Bizler ihrama girmiş idik. Ebû Katâde ise ihrama girmemiş hâlde idi. Bir sürü yaban eşeği gördük. Ebû Katâde onların üzerine hücum etti ve onlardan bir dişi yaban eşeğini vurup öldürdü. İnip onun etinden yedik. Sonra kendi kendimize: Bizler ih-râmlı bulunduğumuz hâlde av etini yiyebilir miyiz? dedik. Ve onun etinden arta kalanı beraberimizde taşıyıp getirdik, diye söyledik. Rasûlullah (S):
— "Sizlerden herhangi bir kimse Ebû Katâde'ye, o yaban eşeği üzerine hücum etmesini emr veya ona doğru işaret etti mi?" diye sordu. Sahâbîler:

— Hayır, dediler. Rasûlullah:
— "Öyle ise bu av etinden geri kalanı yiyiniz!" buyurdu

بَابٌ إِذَا أَهْدَى لِلْمُحْرِمِ حِمَارًا وَحْشِيًّا حَيًّا لَمْ يَقْبَلْ

1825 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ عَنْ الصَّعْبِ بْنِ جَثَّامَةَ اللَّيْثِيِّ أَنَّهُ أَهْدَى لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِمَارًا وَحْشِيًّا وَهُوَ بِالْأَبْوَاءِ أَوْ بِوَدَّانَ فَرَدَّهُ عَلَيْهِ فَلَمَّا رَأَى مَا فِي وَجْهِهِ قَالَ إِنَّا لَمْ نَرُدَّهُ عَلَيْكَ إِلَّا أَنَّا حُرُمٌ

İhrâmsız Olan Kimse İhrâmlıya Canlı Bir Yaban Eşeği Hediye Ettiği Zaman Kabul Etmez
-...Bize Mâlik, tbnu Şihâb'dan; o da Ubeydullah ibn Abdullah ibn Utbe ibn Mes'ûd'dan; o da Abdullah ibn Abbâs'tan tah-dîs etti ki, es-Sa'b ibnu Cessâme el-Leysî (R) Rasûlullah'a Ebvâ'da yâhud Veddân'da bulunduğu sırada bir yaban eşeği hediye etmişti. Fakat Rasûlullah bunu kabul etmeyip geri çevirmişti. Rasûlullah, Sa'-b'ın yüzündeki üzülme işaretini görünce (onun gönlünü hoş etmek için): "Biz senin hediyeni reddetmedik, şu kadar ki bizler ihrâmlı bulunuyoruz" buyurdu

---

بَابُ مَا يَقْتُلُ الْمُحْرِمُ مِنْ الدَّوَابِّ

1826 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَمْسٌ مِنْ الدَّوَابِّ لَيْسَ عَلَى الْمُحْرِمِ فِي قَتْلِهِنَّ جُنَاحٌ * وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

İhrâmlı Kimsenin Hayvanlardan Öldürebileceği Nevî'ler Babı
-...Bize Mâlik, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer(R)'den tahdîs etti. Rasûlullah (S):"Hayvanlardan beş (nevi') vardır ki, bunları öldürmekte ihrâmlıya hiçbir günâh yoktur'* buyurmuştur.Yine Mâlik, Abdullah ibn Dinar'dan; o da Abdullah ibn Umer'-den; Rasûlullah şöyle buyurdu... demiştir

---

1827 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ زَيْدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ حَدَّثَتْنِي إِحْدَى نِسْوَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْتُلُ الْمُحْرِمُ

-...Bize Ebû Avâne tahdîs etti ki, Zeydibnu Cubeyr şöyle demiştir: Ben İbnu Umer(R)'den işittim, şöyle diyordu: Bana Peygamber'in kadınlarından birisi (yânı Hafsa) tahdîs etti ki, Peygamber (S): "İhrâmlı kişi bu hayvanları öldürür" buyurmuştur

---

1828 – حَدَّثَنَا أَصْبَغُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ حَفْصَةُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَمْسٌ مِنْ الدَّوَابِّ لَا حَرَجَ عَلَى مَنْ قَتَلَهُنَّ الْغُرَابُ وَالْحِدَأَةُ وَالْفَأْرَةُ وَالْعَقْرَبُ وَالْكَلْبُ الْعَقُورُ

-...Salim şöyle demiştir: Abdullah ibnu Umer (R) şöyle dedi: Hafsa şöyle dedi: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Hayvanlardan beş nevi' var ki, bunları öldüren kimse üzerine günah yoktur: Karga, çaylak, fare, akreb ve yırtıcı köpek"

1829 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَمْسٌ مِنْ الدَّوَابِّ كُلُّهُنَّ فَاسِقٌ يَقْتُلُهُنَّ فِي الْحَرَمِ الْغُرَابُ وَالْحِدَأَةُ وَالْعَقْرَبُ وَالْفَأْرَةُ وَالْكَلْبُ الْعَقُورُ

-... Bana Yûnus ibn Yezîd, İbnu Şihâb'dan; o da Urve'den; o da Âişe(R)'den haber verdi ki,Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Yeryüzünde gezen hayvanlardan beş nevi' vardır ki, bunların hepsi de fasıktır. Bunları insan Harem içinde de öldürür (Bunlar): Karga, çaylak, akreb, fare ve yaralayıcı köpektir"

1830 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَارٍ بِمِنًى إِذْ نَزَلَ عَلَيْهِ وَالْمُرْسَلَاتِ وَإِنَّهُ لَيَتْلُوهَا وَإِنِّي لَأَتَلَقَّاهَا مِنْ فِيهِ وَإِنَّ فَاهُ لَرَطْبٌ بِهَا إِذْ وَثَبَتْ عَلَيْنَا حَيَّةٌ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْتُلُوهَا فَابْتَدَرْنَاهَا فَذَهَبَتْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وُقِيَتْ شَرَّكُمْ كَمَا وُقِيتُمْ شَرَّهَا

-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Bir gün biz Peygamber ile beraber Minâ'daki bir mağarada bulunduğumuz sırada, Peygamber'e Ve'1-Mürselâti Sûresi inmişti de, Peygamber bu sûreyi okuyor, ben de bu sûreyi O'nun ağzndan almaya çalışıyordum.Peygamber'in ağzı bu sûrenin verdiği tatlılıkla taze ve yaş hâlde bulunuyordu. Ansızın üzerimize bir yılan hücum etti. Peygamber: "Bu yılanı öldürün!" buyurdu. Biz süratle öldürmeye davrandık. Fakat yılan kaçtı. Bunun üzerine Peygamber (S): "Sizin onun şerrinden korunduğunuz gibi, o da sizin şerrinizden korundu" buyurdu

---

1831 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِلْوَزَغِ فُوَيْسِقٌ وَلَمْ أَسْمَعْهُ أَمَرَ بِقَتْلِهِ

-... Bana Mâlik, İbnu Şihâb'dan; o da Urvetu'bnu'z Zubeyr'den; o da Peygamber'in zevci Âişe(R)'den tahdîs etti. Âişe; Rasûlullah (S), keler cinsi için "Fâsıkcıktır" buyurdu; fakat bunu öldürmeyi emrettiğini işitmedim, demiştir.Ebû Âbdillah el-Buhârî dedi ki: Biz bu geçen İbnulvles'üd hadîsi ile ancak Minâ'nın Harem'den olduğunu ve onların orada yılan öldürmekte bir be's görmediklerini göstermek istedik

---

بَابٌ لَا يُعْضَدُ شَجَرُ الْحَرَمِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يُعْضَدُ شَوْكُهُ

1832 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي شُرَيْحٍ الْعَدَوِيِّ أَنَّهُ قَالَ لِعَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ وَهُوَ يَبْعَثُ الْبُعُوثَ إِلَى مَكَّةَ ائْذَنْ لِي أَيُّهَا الْأَمِيرُ أُحَدِّثْكَ قَوْلًا قَامَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْغَدِ مِنْ يَوْمِ الْفَتْحِ فَسَمِعَتْهُ أُذُنَايَ وَوَعَاهُ قَلْبِي وَأَبْصَرَتْهُ عَيْنَايَ حِينَ تَكَلَّمَ بِهِ إِنَّهُ حَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ مَكَّةَ حَرَّمَهَا اللَّهُ وَلَمْ يُحَرِّمْهَا النَّاسُ فَلَا يَحِلُّ لِامْرِئٍ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يَسْفِكَ بِهَا دَمًا وَلَا يَعْضُدَ بِهَا شَجَرَةً فَإِنْ أَحَدٌ تَرَخَّصَ لِقِتَالِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُولُوا لَهُ إِنَّ اللَّهَ أَذِنَ لِرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَأْذَنْ لَكُمْ وَإِنَّمَا أَذِنَ لِي سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ وَقَدْ عَادَتْ حُرْمَتُهَا الْيَوْمَ كَحُرْمَتِهَا بِالْأَمْسِ وَلْيُبَلِّغْ

الشَّاهِدُ الْغَائِبَ فَقِيلَ لِأَبِي شُرَيْحٍ مَا قَالَ لَكَ عَمْرٌو قَالَ أَنَا أَعْلَمُ بِذَلِكَ مِنْكَ يَا أَبَا شُرَيْحٍ إِنَّ الْحَرَمَ لَا يُعِيذُ عَاصِيًا وَلَا فَارًّا بِدَمٍ وَلَا فَارًّا بِخُرْبَةٍ خُرْبَةٌ بَلِيَّةٌ

Harem'in Ağacı Kesilmez

Ve İbn Abbâs (R), Peygamber(S)'in "Harem'in dikeni kesilmez" buyurduğunu söylemiştir.

-...Ebû Şurayh Huzâî, Amr ibn Saîd ibni'1-Âs'a, Mekke'ye; Abdullah ibnu'z-Zubeyr'e karşı ordular sevkettiği sırada şöyle demiştir: Ey Emîr, Mekke'nin fethinin ertesi günü Rasûlullah'ın ayağa kalkıp söylediği bir sözü (yânı hutbeyi) sana haber vermekliğime bana izin ver. O hutbeyi şu iki kulağım işitti, kalbim belledi,söyleyeni de söylemekte bulunduğu anda gözlerim gördü. Rasûlullah Allah'a hamd ve sena ettikten sonra, şöyle buyurdu: "Muhakkak ki, Mekke şehrini (tâ öteden beri) haram eden Allah Taâlâ'dir. Onu haram kılan insanlar değildir. Bundan dolayı Allah'a ve âhiret gününe îmân eden kimse için Mekke'de kan dökmesi ve Mekke'deki herhangibir ağacı kesmesi halâl olmaz. Şayet herhangi bir kimse Rasûlullah burada harb etti diye ruhsat tarafına yollanacak olursa, ona: Allah yalnız Rasûlü'ne izin vermiştir, size izin vermemiştir, deyiniz- Bana da yalnız bir günün bir saati içinde izin verdi. Ondan sonra bu günkü harâmlığı dünkü harâmlığı derecesine dönmüştür. Bu dediklerimi burada hâzır bulunanlar, gâib olanlara (yânı burada bulunmayanlara ve müstakbel nesillere) tebliğ etsin". Bu sözlerinden sonra Ebû Şurayh'a: Amr ne dedi? diye soruldu. Amr cevaben: "Yâ Ebâ Şurayh! Ben bunları senden daha çok bilirim. Mekke Haremi hiçbir âsîyi, zimmetinde kan olan bir kaçağı, kaçan hiçbir hayırsızı kurtaramaz" dedi.Buhârî "Hurbe", "Beliyye" demektir, dedi.

بَابٌ لَا يُنَفَّرُ صَيْدُ الْحَرَمِ

1833 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ مَكَّةَ فَلَمْ تَحِلَّ لِأَحَدٍ قَبْلِي وَلَا تَحِلُّ لِأَحَدٍ بَعْدِي وَإِنَّمَا أُحِلَّتْ لِي سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ لَا يُخْتَلَى خَلَاهَا وَلَا يُعْضَدُ شَجَرُهَا وَلَا يُنَفَّرُ صَيْدُهَا وَلَا تُلْتَقَطُ لُقَطَتُهَا إِلَّا لِمُعَرِّفٍ وَقَالَ الْعَبَّاسُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا الْإِذْخِرَ لِصَاغَتِنَا وَقُبُورِنَا فَقَالَ إِلَّا الْإِذْخِرَ وَعَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ قَالَ هَلْ تَدْرِي مَا لَا يُنَفَّرُ صَيْدُهَا هُوَ أَنْ يُنَحِّيَهُ مِنْ الظِّلِّ يَنْزِلُ مَكَانَهُ

Haremin Av Hayvanı Ürkütülmez

-...Bize HâÜd el-Hazzâ, İkrime'den; o da İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Şübhesiz Allah Mekke'yi harem kılmıştır. Artık Mekke benden evvel hiçbir kimse için halâl olmadı; benden sonra da hiçbir kimse için halâl olmayacaktır. O benim için de, yalnız bir gündüzün bir saatinde halâl kılınmıştır. Mekke'nin yaş otu koparılmaz, ağacı kesilmez, av hayvanları ürkütülüp rahatsız edilmez, yitiği kimse tarafından el uzatılıp alınamaz, ancak sahibini bildirici kimse alıp muhafaza eder". Bu arada Abbâs: Yâ Rasûlallah! İzhır otu dökümcülerimiz ve kabirlerimiz için bu yasaktan hâriç olsun! dedi. Rasûluilah: "Izhır müstesnadır" buyurdu. Ve yine Hâlid'den; o da İkrime'den: İkrime, Hâlid'e: Sen "Mekke hareminin avı ürkütülmez" sözünden maksad nedir bilir misin? Ürkütücü kişinin av hayvanının bulunduğu mekâna inerek, onu gölgesinden uzaklaştırmasıdır, demiştir

---

بَابُ لَا يَحِلُّ الْقِتَالُ بِمَكَّةَ وَقَالَ أَبُو شُرَيْحٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَسْفِكُ بِهَا دَمًا

1834 – حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ افْتَتَحَ مَكَّةَ لَا هِجْرَةَ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ وَإِذَا اسْتُنْفِرْتُمْ فَانْفِرُوا فَإِنَّ هَذَا بَلَدٌ حَرَّمَ اللَّهُ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَهُوَ حَرَامٌ بِحُرْمَةِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَإِنَّهُ لَمْ يَحِلَّ الْقِتَالُ فِيهِ لِأَحَدٍ قَبْلِي وَلَمْ يَحِلَّ لِي إِلَّا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ فَهُوَ حَرَامٌ بِحُرْمَةِ

اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا يُعْضَدُ شَوْكُهُ وَلَا يُنَفَّرُ صَيْدُهُ وَلَا يَلْتَقِطُ لُقَطَتَهُ إِلَّا مَنْ عَرَّفَهَا وَلَا يُخْتَلَى خَلَاهَا قَالَ الْعَبَّاسُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا الْإِذْخِرَ فَإِنَّهُ لِقَيْنِهِمْ وَلِبُيُوتِهِمْ قَالَ قَالَ إِلَّا الْإِذْخِرَ

Mekke'de Kıtal Yapmak Halal Olmaz
EbûŞurayh (R),Peygamber(S)'in "Mekke'de kan dökülmez" buyurduğunu söylemiştir.
-..İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Mekke'yi fethettiği gün şöyle buyurdu: "(Fetihten sonra) hicret yoktur. Lâkin cihâd ve niyet vardır. Cihâda da'vet olunduğunuzda hemen seferber olup çıkınız. Şübhesiz bu Mekke beldesini Allah, gökleri ve yeri yarattığı günden beri haram kılmıştır. Bu şehir, Allah 'm haram kılması sebebiyle kıyamet gününe kadar haramdır. Şu muhakkak ki, benden evvel burada kıtal hiçbir kimse için halâl olmamıştır. Benim için de bir gündüzün bir saatinden başkasında halâl olmamıştır. Bu belde Allah'ın haram kılması ile kıyamet gününe kadar haramdır. Buranın dikeni (bile) kesilmez. Av hayvanı ürkütülmez, yitiğini, sahibini arayacak olan kimseden başkası el uzatıp alamaz, yeşil otları koparılmaz" Hutbenin akabinde Abbâs: Yâ Rasûlallah! Izhır bitkisi bu yasaktan müstesna olsun. Çünkü ızhır, Mekkeliler'in demircileri için ve evleri için(gerekli)dir! dedi. Rasûluilah: "Izhır müstesnadır"buyurdu

---

بَاب الْحِجَامَةِ لِلْمُحْرِمِ وَكَوَى ابْنُ عُمَرَ ابْنَهُ وَهُوَ مُحْرِمٌ وَيَتَدَاوَى مَا لَمْ يَكُنْ فِيهِ طِيبٌ

1835 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ قَالَ عَمْرٌو أَوَّلُ شَيْءٍ سَمِعْتُ عَطَاءً يَقُولُ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ احْتَجَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُحْرِمٌ ثُمَّ سَمِعْتُهُ يَقُولُ حَدَّثَنِي طَاوُسٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ فَقُلْتُ لَعَلَّهُ سَمِعَهُ مِنْهُمَا

İhrâmlı İçin Kan Alma Tedavisi Babı
Ve İbn Umer, ihrâmlı olduğu hâlde oğlu Vâkıd'ı, dağlama tedavisi yapmıştır. İhrâmlı kişi,içinde güzel koku bulunmayan ilâçla tedâvî yapabilir.
-...Amr ibnu Dînâr dedi ki: Atâ ibn Ebî Rebâh'tan işittiğim ilk şey, şöyle demesidir: Ben, İbn Abbâs'tan işittim; o: Rasûlul-lah (S) ihrâmli iken kendisine kan aldırma tedâvîsî yaptırdı, diyordu. Sufyân dedi ki: Sonra ben Amr İbn Dinar'ı ikinci defa işittim; o şöyle diyordu: Bana Tâvûs el- Yemânî, İbn Abbâs'tan tahdîs etti. Sufyân dedi ki: Ben, belki Amr ibn Dînâr bu hadîsi her ikisinden, yânî hem Atâ'dan, hem de Tâvûs'tan işitmiştir, dedim

---

1836 - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ أَبِي عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ ابْنِ بُحَيْنَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ احْتَجَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُحْرِمٌ بِلَحْيِ جَمَلٍ فِي وَسَطِ رَأْسِهِ

-...İbnu Buhayne (R): Peygamber (S) ihrâmlı iken Lahyu Demel denilen mevkide başının ortasından kan aldırma tedavisi yap-ırdı, demiştir

---

بَاب تَزْوِيجِ الْمُحْرِمِ

1837 - حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ عَبْدُ الْقُدُّوسِ بْنُ الْحَجَّاجِ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنِي عَطَاءُ بْنُ أَبِي رَبَاحٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَزَوَّجَ مَيْمُونَةَ وَهُوَ مُحْرِمٌ

İhrâmlının Eşlendirilip Evlendirilmesi Babı
-...Bize el-Evzâî tahdîs edip şöyle dedi: Bana Atâ ibnu Ebî Rebâh, İbn Abbâs(R)'tan, Peygamber(S)'in Haris kızı Meymûne ile (yedinci hicret yılında umre için) ihrâmlı iken evlendiğini tahdîs etmiştir

بَاب مَا يُنْهَى مِنْ الطِّيبِ لِلْمُحْرِمِ وَالْمُحْرِمَةِ وَقَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا لَا تَلْبَسْ الْمُحْرِمَةُ ثَوْبًا بِوَرْسٍ أَوْ زَعْفَرَانٍ

1838 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَاذَا تَأْمُرُنَا أَنْ نَلْبَسَ مِنْ الثِّيَابِ فِي الْإِحْرَامِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَلْبَسُوا الْقَمِيصَ وَلَا السَّرَاوِيلَاتِ وَلَا الْعَمَائِمَ وَلَا الْبَرَانِسَ إِلَّا أَنْ يَكُونَ أَحَدٌ لَيْسَتْ لَهُ نَعْلَانِ فَلْيَلْبَسْ الْخُفَّيْنِ وَلْيَقْطَعْ أَسْفَلَ مِنْ الْكَعْبَيْنِ وَلَا تَلْبَسُوا شَيْئًا مَسَّهُ زَعْفَرَانٌ وَلَا الْوَرْسُ وَلَا تَنْتَقِبْ الْمَرْأَةُ الْمُحْرِمَةُ وَلَا تَلْبَسْ الْقُفَّازَيْنِ * تَابَعَهُ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ وَإِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُقْبَةَ وَجُوَيْرِيَةُ وَابْنُ إِسْحَاقَ فِي النِّقَابِ وَالْقُفَّازَيْنِ وَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ وَلَا وَرْسٌ وَكَانَ يَقُولُ لَا تَتَنَقَّبْ الْمُحْرِمَةُ وَلَا تَلْبَسْ الْقُفَّازَيْنِ وَقَالَ مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ لَا تَتَنَقَّبْ الْمُحْرِمَةُ * وَتَابَعَهُ لَيْثُ بْنُ أَبِي سُلَيْمٍ

İhrâmlı Erkek Ve İhrâmlı Kadın İçin Nehy Edilen Kokular Babı
Aişe (R) de: İhrâmlı kadın vers, yânî sarı boya yâhud zağferân ile boyanmış elbise giymez,demiştir.
-...Bize Nâfı tahdîsetti ki, Abdullah ibnu Umer (R) şöyle demiştir: Bir kimse ayağa kalktı da:
— Yâ Rasûlallah! Bize ihramda elbiselerden neleri giymemizi emredersin! dedi.Peygamber (S) şöyle buyurdu:
— "Gömlek, donlar, başlıklar, bornuslar giymeyiniz. Ancak iki ediği bulunmayan bir kimse olursa,o mest giysin ve mestlerin de iki topuktan aşağısını kessin. Ve yine sizler ihramda zağferân ve vers (yânı cehri bitkisi) dokunmuş olan hiçbirşey giymeyiniz. îhrâmlı kadın yüzüne peçe takmasın, ellerine eldiven de geçirmesin"'.Mûsâ ibnu Ukbe, İsmâîl ibnu İbrâhîm ibn Ukbe, Cuveyriye ib-nu Esma ve Muhammed ibn İshâk bu hadîsi Nâfi'den rivayette ve kadınların yüz örtüsü ile eldivenlerini zikretmekte İmâm el-Leys ibn Sa'd'a mutâbaat etmişlerdir.Ubeydullah ibn Umer el-Umerî de bu hadîsi "Velâ versun" sözüne kadar merfû' olarak rivayet etmekte yukarıki dört zâta muvafakat etmiş, hadîsin bundan sonrasını ayırıp İbnu Umer'in sözünden kılmış ve: İbnu Umer: İhrâmh kadın yüzüne örtü takmaz, eldiven de giymez der idi, demiştir. İmâm Mâlik de el-Muvatta'da Nâfi'den; o da İbn Umer'den söyledi ki, o: îhrâmlı kadın yüzüne peçe takmaz, demiştir. İmâm Mâ-| lik'e, Leys ibnu Ebî Suleym de mutâbaat etmiştir.

1839 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ وَقَصَتْ بِرَجُلٍ مُحْرِمٍ نَاقَتُهُ فَقَتَلَتْهُ فَأُتِيَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اغْسِلُوهُ وَكَفِّنُوهُ وَلَا تُغَطُّوا رَأْسَهُ وَلَا تُقَرِّبُوهُ طِيبًا فَإِنَّهُ يُبْعَثُ يُهِلُّ

-..İbnu Abbâs (R) şöyle demiştir: (Arafat'ta taşların yanında) bir adamın dişi devesi, sahibi olan bu adamın boynunu kırdı ve onu öldürdü. Akabinde bu zâtın cesedi Rasûluilah'a getirildi. Rasûlullah (S): "Onu yıkayın, kefenleyin, fakat başım örtmeyin ve ona hiçbir koku da yaklaştırmayın. Çünkü bu zât telbiye okuyarak diriltilir" buyurdu

---

بَاب الِاغْتِسَالِ لِلْمُحْرِمِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَدْخُلُ الْمُحْرِمُ الْحَمَّامَ وَلَمْ يَرَ ابْنُ عُمَرَ وَعَائِشَةُ بِالْحَكِّ بَأْسًا

1840 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حُنَيْنٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الْعَبَّاسِ وَالْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ اخْتَلَفَا بِالْأَبْوَاءِ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ يَغْسِلُ الْمُحْرِمُ رَأْسَهُ وَقَالَ الْمِسْوَرُ لَا يَغْسِلُ الْمُحْرِمُ رَأْسَهُ فَأَرْسَلَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْعَبَّاسِ إِلَى أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ فَوَجَدْتُهُ يَغْتَسِلُ بَيْنَ الْقَرْنَيْنِ وَهُوَ يُسْتَرُ بِثَوْبٍ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَنْ هَذَا فَقُلْتُ أَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حُنَيْنٍ أَرْسَلَنِي إِلَيْكَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْعَبَّاسِ أَسْأَلُكَ كَيْفَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَغْسِلُ رَأْسَهُ وَهُوَ مُحْرِمٌ فَوَضَعَ أَبُو أَيُّوبَ يَدَهُ عَلَى الثَّوْبِ فَطَأْطَأَهُ حَتَّى بَدَا لِي رَأْسُهُ ثُمَّ قَالَ لِإِنْسَانٍ يَصُبُّ عَلَيْهِ اصْبُبْ فَصَبَّ عَلَى رَأْسِهِ ثُمَّ حَرَّكَ رَأْسَهُ بِ

يَدَيْهِ فَأَقْبَلَ بِهِمَا وَأَدْبَرَ وَقَالَ هَكَذَا رَأَيْتُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَفْعَلُ

İhrâmlının Yıkanması Babı Ve İbn Abbâs (R): İhrâmh kimse hammâma girer, demiştir.İbn Umer ile Âişe de; yıkanırken ihrâmhnın bedenini ovalamakta be's görmediler.
-...Bize Mâlik, Zeyd ibn Eşlem'den; o da Abdullah ibn Huneyn'in oğlu İbrahim'den haber verdi ki, babası Abdullah ibnu Hu-neyn şöyle demiştir: Abdullah İbnu'l-Abbâs ile el-Mısver ibnu Mahrame, Mekke yakınındaki Ebvâ mevkiinde ihrâmlının başını yıkaması hususunda ihtilâf ettiler: İbn Abbâs: İhrâmh kişi başını yıkayabilir, dedi. el-Mısver ise: İhrâmh yıkamaz, dedi. (Râvî Abdullah ibnu Huneyn dedi ki:) Bu ihtilâf üzerine Abdullah ibnu'l-Abbâs beni Ebû Eyyûb el-Ensârf ye gönderdi. Ben Ebû Eyyûb'u bir kuyunun iki direği arasında bir bezle kendini perdelemiş olarak yıkanırken buldum. Kendisine selâm verdim. Bu kimdir? diye sordu. Ben Abdullah ibnu Huneyn'im. Beni Abdullah ibnu'l-Abbâs sana yolladı; senden: Rasûlullah ihrâmh iken başını nasıl yıkar idi? Diye soruyorum, dedim. Ebû Eyyûb elini kendini perdeleyen bez üzerine koydu ve bezi (başı hizasından göğsüne kadar) indirdi. Ve böylece başı bana açılıp göründü. Bundan sonra kendi üzerine su dökecek olan adama: Su dök! diye emretti. O adam da Ebû Eyyûb'un başı üzerine su döktü. Ebû Eyyûb iki elini ileri geri götürerek başını oğuşturdu. Ve: Rasû-lullah(S)'ı, başını böylece yıkarken gördüm, dedi

---

بَاب لُبْسِ الْخُفَّيْنِ لِلْمُحْرِمِ إِذَا لَمْ يَجِدْ النَّعْلَيْنِ

1841 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ زَيْدٍ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ بِعَرَفَاتٍ مَنْ لَمْ يَجِدْ النَّعْلَيْنِ فَلْيَلْبَسْ الْخُفَّيْنِ وَمَنْ لَمْ يَجِدْ إِزَارًا فَلْيَلْبَسْ سَرَاوِيلَ لِلْمُحْرِمِ

İhrâmlının. İkî Edik Bulamadığı Zaman. İki Mest Gîymesi Babı
-...Bana Amr ibnu Dînâr haber verip şöyle dedi: Ben Câbir ibn Zeyd'den işittim şöyle dedi: ben İbnu Abbâs(R)'tan işittim, şöyle dedi: Ben Peygamber(S)'den işittim, (Veda Haccı'nda) Arafat'ta hutbe yaparken, ihrâmh için "İki na'l, yânı edik bulamayan, iki mest giysin; izâr (yânî göbeğinden aşağısını örtecek bir bez) bulamayan da şalvar giysin" buyuruyordu

---

1842 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا يَلْبَسُ الْمُحْرِمُ مِنْ الثِّيَابِ فَقَالَ لَا يَلْبَسْ الْقَمِيصَ وَلَا الْعَمَائِمَ وَلَا السَّرَاوِيلَاتِ وَلَا الْبُرْنُسَ وَلَا ثَوْبًا مَسَّهُ زَعْفَرَانٌ وَلَا وَرْسٌ وَإِنْ لَمْ يَجِدْ نَعْلَيْنِ فَلْيَلْبَسْ الْخُفَّيْنِ وَلْيَقْطَعْهُمَا حَتَّى يَكُونَا أَسْفَلَ مِنْ الْكَعْبَيْنِ

-...Bize İbnu Şihâb, Sâlim'den; o da babası Abdullah ibn Umer'den tahdîs etti (o, şöyle demiştir): Rasûlullah(S)'a ihrâmh kimse elbiselerden ne]e.ri giyer? diye soruldu, Rasûlullah: "İhrama giren kimse gömlek, başlıklar, şalvarlar, bornus, zağferân ve vers ile boyanmış bir elbise (yânî bez ve kumaş) giyemez. Eğer iki edik bulamadığı takdirde, iki mest giysin ve onları topuklardan aşağıya varıncaya kadar kessin" buyurdu

---

بَابٌ إِذَا لَمْ يَجِدْ الْإِزَارَ فَلْيَلْبَسْ السَّرَاوِيلَ

1843 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَطَبَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَرَفَاتٍ فَقَالَ مَنْ لَمْ يَجِدْ الْإِزَارَ فَلْيَلْبَسْ السَّرَاوِيلَ وَمَنْ لَمْ يَجِدْ النَّعْلَيْنِ فَلْيَلْبَسْ الْخُفَّيْنِ

'İhrama girmek isteyen kimse izâr bulamadığı zaman şalvar giysin".
-...Bize Amr ibnu Dînâr, Câbir ibı> Zeyd'den tahdîs etti ki, İbnu Abbâs (R) şöyle demiştir:Peygamber (S) -Veda Haccı'nda-Arafat'ta bizlere hitâb edip: "İhrama girecek kimse izâr (yânî belinden aşağısını örtecek bez, kumaş) bulamadığı zaman şalvar, yânî don giysin; iki edik bulamayan da iki mest giysin" buyurdu

---

بَابُ لُبْسِ السِّلَاحِ لِلْمُحْرِمِ وَقَالَ عِكْرِمَةُ إِذَا خَشِيَ الْعَدُوَّ لَبِسَ السِّلَاحَ وَافْتَدَى وَلَمْ يُتَابَعْ عَلَيْهِ فِي الْفِدْيَةِ

1844 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ اعْتَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي ذِي الْقَعْدَةِ فَأَبَى أَهْلُ مَكَّةَ أَنْ يَدَعُوهُ يَدْخُلُ مَكَّةَ حَتَّى قَاضَاهُمْ لَا يُدْخِلُ مَكَّةَ سِلَاحًا إِلَّا فِي الْقِرَابِ

İhtiyâç Duyduğu Zaman) İhrâmlının Silâh Kuşanması Babı
Ve İkrime: İhrâmlı düşmandan endîşe ettiği zaman silâh kuşanır ve fidye verir, demiştir. Buharı: İkrime'nin fidye vermek hakkındaki sözü mutâbaa olunmamıştır, dedi.
-..el-Berâ (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) -hicretin yedinci yılındaki- zu'1-ka'de ayında umre yaptı. Mekke ahâlîsi, onu Mekke'ye girmeğe bırakmamışlardı. Nihayet Peygamber, Mekkeliler'le, Mekke'ye hiçbir silâh sokulmayacak, ancak kılıf içinde kılıç sokulacak diye hükümleşmişti

---

بَابُ دُخُولِ الْحَرَمِ وَمَكَّةَ بِغَيْرِ إِحْرَامٍ وَدَخَلَ ابْنُ عُمَرَ وَإِنَّمَا أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْإِهْلَالِ لِمَنْ أَرَادَ الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ وَلَمْ يَذْكُرْ لِلْحَطَّابِينَ وَغَيْرِهِمْ

1845 – حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَّتَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ ذَا الْحُلَيْفَةِ وَلِأَهْلِ نَجْدٍ قَرْنَ الْمَنَازِلِ وَلِأَهْلِ الْيَمَنِ يَلَمْلَمَ هُنَّ لَهُنَّ وَلِكُلِّ آتٍ أَتَى عَلَيْهِنَّ مِنْ غَيْرِهِمْ مَنْ أَرَادَ الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ فَمَنْ كَانَ دُونَ ذَلِكَ فَمِنْ حَيْثُ أَنْشَأَ حَتَّى أَهْلُ مَكَّةَ مِنْ مَكَّةَ

Harem'e Ve Mekke'ye (Hacc Ve Umre Yapmayacaklar İçin) İhrâmsız OlarakGirmek Babı
İbn Umer de ihrâmsız girmiştir . (Buhârî dedi ki:) Peygamber (S) ancak hacc ve umre yapmak isteyen kimselere, ihrama girip telbiye okumakla emretmiştir. Odunculara ve diğerlerine (yânî Mekke'ye giriş çıkışları tekrarlanan şöförler, sürüceler, ot taşıyıcılarına) ihrama girip telbiye etmeyi zikretmemiştir
-...Bize Abdullah ibnuTâvûs, babası Tâvûs'tan; oda İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti (o, şöyle demiştir): Peygamber (S) Medine ahâlîsi için Zu'1-Huleyfe'yi, Necd ahâlîsi için Karne'l-Menâzil mevkiini, Yemen ahâlîsi için Yalemlem'i mîkaat ta'yîn etti. Bu mahaller, hacc ve umre etmek isteyen bu memleketler ahâlîleri ile diğer memleketler halkından yollan bu mevki'lere uğrayan kimselerin mîkaat-larıdır. Bunlardan başka bu mîkaatlarla Mekke arasındaki memleketler halkı da bulundukları yerden ihrama girerler, hattâ Mekkeliler de Mekke'den ihrama girerler

---

1846 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَامَ الْفَتْحِ وَعَلَى رَأْسِهِ الْمِغْفَرُ فَلَمَّا نَزَعَهُ جَاءَ رَجُلٌ فَقَالَ إِنَّ ابْنَ خَطَلٍ مُتَعَلِّقٌ بِأَسْتَارِ الْكَعْبَةِ فَقَالَ اقْتُلُوهُ

-...Bize Mâlik, îbnu Şihâb'dan; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten haber verdi (o, şöyle demiştir):Rasûlullah (S) fetih senesi Mekke'ye, başında demirden bir miğfer olduğu hâlde girdi. Rasûlullah bu miğferi başından çıkardığı zaman bir kimse geldi de: İbnu Hatal Ka'be'-nin örtüsüne sarılmış (duruyor), dedi. Rasûlullah sahâbîlerine: "İbnu Hataî'ı öldürünüz!" buyurdu

---

بَابٌ إِذَا أَحْرَمَ جَاهِلًا وَعَلَيْهِ قَمِيصٌ وَقَالَ عَطَاءٌ إِذَا تَطَيَّبَ أَوْ لَبِسَ جَاهِلًا أَوْ نَاسِيًا فَلَا كَفَّارَةَ عَلَيْهِ

1847 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا عَطَاءٌ قَالَ حَدَّثَنِي صَفْوَانُ بْنُ يَعْلَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَاهُ رَجُلٌ عَلَيْهِ جُبَّةٌ أَثَرُ صُفْرَةٍ أَوْ نَحْوُهُ كَانَ عُمَرُ يَقُولُ لِي تُحِبُّ إِذَا نَزَلَ عَلَيْهِ الْوَحْيُ أَنْ تَرَاهُ فَنَزَلَ عَلَيْهِ ثُمَّ سُرِّيَ عَنْهُ فَقَالَ اصْنَعْ فِي عُمْرَتِكَ مَا تَصْنَعُ فِي حَجِّكَ

İnsan Üzerinde Gömlek Olduğu Hâlde ; Bilmiyerek İhrama Girdiği Zaman?
Ve Atâ ibn Ebî Rebâh: İhrâmlı kişi koku süründüğü, bilmiyerek yâhud ihramı unutarak dikişli elbise giydiği zaman üzerine keffâret yoktur, demiştir
-... Bize Atâ ibn Ebî Rebâh tahdîs edip şöyle dedi: Bana Safvân ibnu Ya'lâ tahdîs etti. Babası Ya'lâ ibn Umeyye şöyle demiştir: Ben Rasûlullah'm beraberinde idim. O'na; üzerinde bir cübbe, sarılık İzi yâhud benzeri bir boya izi bulunan bir kimse geldi. Umer ibnu'l-Hattâb bana: Üzerine vahy indiği zaman Rasûlul lah'ı görmeyi arzu eder misin? der dururdu. Bu, sırada Rasûlullah'a vahy indi.Sonra Rasûluüah tan vahy hâli sıyrıldı. Rasûlullah (S), o gelen kimseye: "Haccında yapageldiğin işleri umrende de yap!" buyurdu

---

1848 - وَعَضَّ رَجُلٌ يَدَ رَجُلٍ يَعْنِي فَانْتَزَعَ ثَنِيَّتَهُ فَأَبْطَلَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-..Ve bu arada bir adam diğer bir adamın elini ısırdı, yânî eli ışınlan kişi, elini çekmekle, ısıranın dişlerinden birini kökünden söktü. Peygamber o sökülen dişi heder kıldı, yânî onu diyetsiz bıraktı

بَابُ الْمُحْرِمِ يَمُوتُ بِعَرَفَةَ وَلَمْ يَأْمُرْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُؤَدَّى عَنْهُ بَقِيَّةُ الْحَجِّ

1849 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَيْنَا رَجُلٌ وَاقِفٌ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَرَفَةَ إِذْ وَقَعَ عَنْ رَاحِلَتِهِ فَوَقَصَتْهُ أَوْ قَالَ فَأَقْعَصَتْهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اغْسِلُوهُ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ وَكَفِّنُوهُ فِي ثَوْبَيْنِ أَوْ قَالَ ثَوْبَيْهِ وَلَا تُحَنِّطُوهُ وَلَا تُخَمِّرُوا رَأْسَهُ فَإِنَّ اللَّهَ يَبْعَثُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُلَبِّي

Arafat'ta Ölen İhrâmlının (Hükmü) Babı
Ve Peygamber (S) Arafat'ta ölen kimse adına geri kalan hacc fiillerinin yerine getirilmesini emretmedi
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Bir kimse Arafat'ta Peygamber'in beraberinde vakfe yaparken ansızın devesinden düştü. Düşer düşmez de devesi onun boynunu kırdı (ve öldürdü). Râvî burada aynı ma'nâya gelen iki ta'bîri terdîdle haber vermiştir. Peygamber (S): "Bu ihrâmlı adamın cesedim su ve sidr ile yıkayın ve onu iki bez içinde yâhud iki ihram bezi içinde kefenleyin. Ona koku sürmeyin ve başına bez de sarmayın. Çünkü Allah onu kıyamet gününde telbiye eder hâlde diriltecektir" buyurdu

---

1850 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَيْنَا رَجُلٌ وَاقِفٌ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَرَفَةَ إِذْ وَقَعَ عَنْ رَاحِلَتِهِ فَوَقَصَتْهُ أَوْ قَالَ فَأَوْقَصَتْهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اغْسِلُوهُ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ وَكَفِّنُوهُ فِي ثَوْبَيْنِ وَلَا تَمَسُّوهُ طِيبًا وَلَا تُخَمِّرُوا رَأْسَهُ وَلَا تُحَنِّطُوهُ فَإِنَّ اللَّهَ يَبْعَثُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُلَبِّيًا

-...Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle demiştir: Bir kimse Arafat'ta Peygamber'le beraber vakfe yaptığı sırada birdenbire devesinden düştü. Devesi onun boynunu kırdı (ve öldürdü). Peygamber (S):Bu adamı su ve sidr ile yıkayın ve onu iki bez içinde kefenleyin, ona hiçbir koku sürmeyin, başına bez sarmayın ve onu buhur ile kokulandırmayın. Çünkü Allah onu kıyamet gününde telbiye eder hâlde diriltecektir" buyurdu.

بَاب سُنَّةِ الْمُحْرِمِ إِذَا مَاتَ

1851 - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا أَبُو بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا كَانَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَقَصَتْهُ نَاقَتُهُ وَهُوَ مُحْرِمٌ فَمَاتَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اغْسِلُوهُ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ وَكَفِّنُوهُ فِي ثَوْبَيْهِ وَلَا تَمَسُّوهُ بِطِيبٍ وَلَا تُخَمِّرُوا رَأْسَهُ فَإِنَّهُ يُبْعَثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُلَبِّيًا

İhramı İçinde Öldüğü Zaman İhrâmlının (Yıkanma Kefenlenme Keyfiyeti İle Diğer İşlerinde Uygulanacak) Sünneti Beyân Babı

-... Bize Ebû Bişr, Saîd ibn Cubeyr'den; o da İbn Abbâs(R)'tan haber verdi (o, şöyle demiştir): Bir adam Peygamber'in beraberinde vakfe yapıyordu. İhrâmlı hâlde iken dişi devesi onun boynunu kırdı ve derhâl Öldü. Rasûlullah (S): " Onu su ve sidr ile yıkayın ve iki ihram bezi içinde kefenleyin, ona hiçbir güzel koku sürmeyin, başını da bez sartp örtmeyin. Çünkü o, kıyamet günündetelbiye eder hâlde diriltilecektir" buyurdu

---

بَاب الْحَجِّ وَالنُّذُورِ عَنْ الْمَيِّتِ وَالرَّجُلُ يَحُجُّ عَنْ الْمَرْأَةِ

1852 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ امْرَأَةً مِنْ جُهَيْنَةَ جَاءَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ إِنَّ أُمِّي نَذَرَتْ أَنْ تَحُجَّ فَلَمْ تَحُجَّ حَتَّى مَاتَتْ أَفَأَحُجُّ عَنْهَا قَالَ نَعَمْ حُجِّي عَنْهَا أَرَأَيْتِ لَوْ كَانَ عَلَى أُمِّكِ دَيْنٌ أَكُنْتِ قَاضِيَةً اقْضُوا اللَّهَ فَاللَّهُ أَحَقُّ بِالْوَفَاءِ

Ölü Adına Hacc Yapmak; Ölü Adına Adakları Yerine Getirmek Ve Erkek;Kadın Adına Hacc Yapar Babı

-...Bize Ebû Avâne, Ebû Bişr'den; o da Saîd ibn Cubeyr'den; o da İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti (o, şöyle demiştir): Cuhayne kabilesinden bir kadın Peygamber'e geldi ve:

— Annem hacc yapmayı adamıştı, fakat hacc yapamadan öldü. Şimdi ben (ona nâib olup da), onun adına hacc yapabilir miyim? diye sordu. Peygamber (S):

— "Evet, annen tarafından vekâleten sen hacc yap! Şu hususta ne re'y ettin, bana haber ver: Şayet ananın üzerinde bir kul borcu olaydı, sen ananın o borcunu öder miydin? (Elbette öderdin.) Allah hakkını da ödeyip yerine getiriniz. Hem Allah hakkı vefa edilip ödenmeye, başkalarından daha ziyâde lâyıktır" buyurdu

---

بَاب الْحَجِّ عَمَّنْ لَا يَسْتَطِيعُ الثُّبُوتَ عَلَى الرَّاحِلَةِ

1853 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ الْفَضْلِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّ امْرَأَةً خ

Binek Üzerinde Durmaya Gücü Yetmeyen Kimse Adına Hacc Yapmak Babı

-.. Bize Ebû Âsim, İbnu Cureyc'den; o da İbnu Şihâb'dan; o da Süleyman ibnu Yesâr'dan; o da Abdullah ibnu Abbâs'tan; o da Fadi ibn Abbâs'tan: Bir kadın... diyerek tahdîs etti.

1854 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنَ يَسَارٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ جَاءَتْ امْرَأَةٌ مِنْ خَثْعَمَ عَامَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ فَرِيضَةَ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ فِي الْحَجِّ أَدْرَكَتْ أَبِي شَيْخًا كَبِيرًا لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَسْتَوِيَ عَلَى الرَّاحِلَةِ فَهَلْ يَقْضِي عَنْهُ أَنْ أَحُجَّ عَنْهُ قَالَ نَعَمْ

-..yine bize Mûsâ ibn îsmâîl tahdîs edip şöyle dedi: Bize Abdulazîz ibnu Ebî Seleme tahdîs edip şöyle dedi: Bize İbnu Şihâb, Süleyman ibn Yesâr'dan tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R) şöyle demiştir:Veda Hacci yılında Has'am kabilesinden genç bir kadın geldi ve:
— Yâ Rasûlallah! Allah'ın kulları üzerindeki hacc farizası babama çok yaşlı ihtiyarlığında erişti.O binek devesi üzerinde dümdüz durmağa takat yetiremiyor. Onun yerine vekâleten benim hacc yapmaklığım ona kâfî gelir mi? diye sordu. Rasûlullah (S):
— "Evet (vekâleten hacc yapabilirsin)" diye cevâb verdi

بَاب حَجِّ الْمَرْأَةِ عَنْ الرَّجُلِ

1855 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ الْفَضْلُ رَدِيفَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَتْ امْرَأَةٌ مِنْ خَثْعَمَ فَجَعَلَ الْفَضْلُ يَنْظُرُ إِلَيْهَا وَتَنْظُرُ إِلَيْهِ فَجَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصْرِفُ وَجْهَ الْفَضْلِ إِلَى الشِّقِّ الْآخَرِ فَقَالَتْ إِنَّ فَرِيضَةَ اللَّهِ أَدْرَكَتْ أَبِي شَيْخًا كَبِيرًا لَا يَثْبُتُ عَلَى الرَّاحِلَةِ أَفَأَحُجُّ عَنْهُ قَالَ نَعَمْ وَذَلِكَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ

Kadının Erkek Adına (Vekâleten) Hacc Yapması Babı
-...Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle demiştir: Fadl ibnu'l Abbâs Peygamber'in bineğinin arka tarafına binmişti. Has'am kabilesinden genç bir kadın geldi. Bu sırada Fadl o kadına bakmaya, kadın da Fadl'a bakmaya başladı. Peygamber de Fadl'ın yüzünü eliyle kadından diğer tarafa çevirmeye başladı. Bu esnada kadın:
— Allah'ın (bu hacc) farizası babama, binek üzerinde duramaz hâlde yaşlı bir ihtiyarken erişti.Ben onun vekili olup, onun yerine hacc edebilir miyim? diye sordu.Peygamber (S): — "Evet (vekâleten hacc edebilirsin)!" diye cevâb verdi.Bu suâl ve cevâb da Veda Haccı sırasında olmuştur

---

بَاب حَجِّ الصِّبْيَانِ

1856 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَزِيدَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ بَعَثَنِي أَوْ قَدَّمَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الثَّقَلِ مِنْ جَمْعٍ بِلَيْلٍ

Çocukların Hacc Yapması Babı
-...Ubeydullah ibnu Ebî Yezîd şöyle demiştir: Ben İbn Abbâs(R)'tan işittim; o: Peygamber (S)beni -Veda Haccı'nda- Müzdelife'den yolculuk ağırlıkları içinde geceleyin yolladı yâhud önden gönderdi, diyordu

---

1857 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَمِّهِ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَقْبَلْتُ وَقَدْ نَاهَزْتُ الْحُلُمَ أَسِيرُ عَلَى أَتَانٍ لِي وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمٌ يُصَلِّي بِمِنًى حَتَّى سِرْتُ بَيْنَ يَدَيْ بَعْضِ الصَّفِّ الْأَوَّلِ ثُمَّ نَزَلْتُ عَنْهَا فَرَتَعَتْ فَصَفَفْتُ مَعَ النَّاسِ وَرَاءَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ بِمِنًى فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ

-...Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah, Minâ'da dikilmiş namaz kıldırırken,ben de ihtilâm olma devrine yaklaşmış olduğum hâlde, bana âid dişi bir eşek üzerinde karşıdan geldim. Ben eşeği yürütüyordum. Nihayet birinci saffın bâzısının önünden yürüdüm. Sonra eşekten indim. Eşek yerin bitkilerinden yedi. Ben de insanlarla beraber RasûluUah'ın arkasında saff tuttum.Ve Yûnus ibn Yezîd, İbn Şihâb'dan rivayetinde: Veda Haccı'nda, Minâ'da, demiştir

1858 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ عَنْ السَّائِبِ ابْنِ يَزِيدَ قَالَ حُجَّ بِي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا ابْنُ سَبْعِ سِنِينَ

-....es-Sâib ibnu Yezîd (R): Ben yedi yaşında olduğum hâlde Rasûlullah'ın beraberinde bana hacc yaptırıldı, demiştir

---

1859 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَارَةَ أَخْبَرَنَا الْقَاسِمُ بْنُ مَالِكٍ عَنْ الْجُعَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ يَقُولُ لِلسَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ وَكَانَ قَدْ حُجَّ بِهِ فِي ثَقَلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Bize el-Kaasım ibnu Mâlik, el-Cuayd ibnu Abdirrahmân'dan haber verdi; o şöyle demiştir:Ben Abdula zîz'den işittim; o, es-Sâib ibn Yezîd için: Ona Peygamber'in ağırlıkları içinde hacc yaptırılmıştır, diyordu

---

بَاب حَجِّ النِّسَاءِ

1860 - و قَالَ لِي أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَذِنَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لِأَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي آخِرِ حَجَّةٍ حَجَّهَا فَبَعَثَ مَعَهُنَّ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ

Kadınların Hacc Etmesi Babı

-..Buhârî dedi ki: Bana Ahmed ibn Muhammed el-Ezrakî şöyle dedi: Bize İbrâhîm, babası Sa'd'dan;o da kendi babası İbrâhîm ibn Abdirrahmân ibn Avftan tahdîs etti ki, ümer ibnu'l-Hattâb (R) yaptığı son haccında Peygamber'in kadınlarına izin vermiş ve onların beraberlerinde Usmân ibn Affân ile Abdurrahmân ibn Avf u göndermiştir

---

1861 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ أَبِي عَمْرَةَ قَالَ حَدَّثَتْنَا عَائِشَةُ بِنْتُ طَلْحَةَ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا نَغْزُو وَنُجَاهِدُ مَعَكُمْ فَقَالَ لَكِنَّ أَحْسَنَ الْجِهَادِ وَأَجْمَلَهُ الْحَجُّ حَجٌّ مَبْرُورٌ فَقَالَتْ عَائِشَةُ فَلَا أَدَعُ الْحَجَّ بَعْدَ إِذْ سَمِعْتُ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-.... Mü'minlerin annesi Âişe (R) şöyle demiştir: Ben:
— Yâ Rasûlallah! Biz kadınlar sizinle beraber çıkıp gazve yâ-hud mücâhede edemez miyiz? dedim. Rasûlullah (S):
— 'Siz kadınlar için cihâdın en iyisi ve en güzeli hacc etmektir. Makbul olan haccdır" buyurdu.Âişe: Artık ben bu sözü Rasûlullah'tan işittiğim zamandan sonra hacc etmeyi terk etmem, demiştir

---

1862 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرٍو عَنْ أَبِي مَعْبَدٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُسَافِرْ الْمَرْأَةُ إِلَّا مَعَ ذِي مَحْرَمٍ وَلَا يَدْخُلُ عَلَيْهَا رَجُلٌ إِلَّا وَمَعَهَا مَحْرَمٌ فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَخْرُجَ فِي جَيْشِ كَذَا وَكَذَا وَامْرَأَتِي تُرِيدُ الْحَجَّ فَقَالَ اخْرُجْ مَعَهَا

-.... İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S):

— "Hiçbir kadın mahrem sahibi bir kimsenin beraberinde (yânî nikâh geçmez bir hısımının beraberinde) olmadıkça sefere çıkmasın; kadının beraberinde mahrem kişi bulunmadıkça yanına hiçbir erkek girmez" buyurdu.Peygamber'in bu nehyi üzerine sahâbîlerden biri:
— Yâ Rasûlallah! Ben şu ve şu askerler içinde gazaya çıkmak istiyorum. Hâlbuki kadınım hacc yapmak istiyor (Ne buyurursun)? diye sordu. Rasûlullah:
— "Sen de kadınının beraberinde çık!" buyurdu

1863 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ أَخْبَرَنَا حَبِيبٌ الْمُعَلِّمُ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا رَجَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ حَجَّتِهِ قَالَ لِأُمِّ سِنَانٍ الْأَنْصَارِيَّةِ مَا مَنَعَكِ مِنْ الْحَجِّ قَالَتْ أَبُو فُلَانٍ تَعْنِي زَوْجَهَا كَانَ لَهُ نَاضِحَانِ حَجَّ عَلَى أَحَدِهِمَا وَالْآخَرُ يَسْقِي أَرْضًا لَنَا قَالَ فَإِنَّ عُمْرَةً فِي رَمَضَانَ تَقْضِي حَجَّةً مَعِي رَوَاهُ ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-... Bize Habîb el-Muallim, Atâ'dan haber verdi ki, İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) haccından (Medine'ye) döndüğü zaman Ensârî bir kadın olan Ümmü Sinan'a:
— "(Bizimle beraber) hacc etmenden seni men' eden nedir?" diye sordu.
Ümmü Sinan, kocası Ebû Sinan'ı kasdederek:
— Ebû Fulânm iki devesi vardır. Bunların birine binip hacca gitti. Öbürüsü de bizim bir arazîmizi suluyor! dedi. Peygamber de:
— "Ramazân'da umre yapılması (sevâbca) benim beraberimde hacc etmeye bedel olur" buyurdu.
Bu hadîsi İbnu Cureyc, Atâ'dan rivayet etti ki, Atâ: Ben îbn Ab-bâs'tan işittim; o da Peygamber'den, demiştir Ve Ubeydullah da, Abdulkerîm'den; o da Atâ'dan; o da Câbir'-den; o da Peygamber'den olmak üzere söyledi

---

1864 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ قَزَعَةَ مَوْلَى زِيَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ وَقَدْ غَزَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ غَزْوَةً قَالَ أَرْبَعٌ سَمِعْتُهُنَّ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ قَالَ يُحَدِّثُهُنَّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْجَبْنَنِي وَآنَقْنَنِي أَنْ لَا تُسَافِرَ امْرَأَةٌ مَسِيرَةَ يَوْمَيْنِ لَيْسَ مَعَهَا زَوْجُهَا أَوْ ذُو مَحْرَمٍ وَلَا صَوْمَ يَوْمَيْنِ الْفِطْرِ وَالْأَضْحَى وَلَا صَلَاةَ بَعْدَ صَلَاتَيْنِ بَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغْرُبَ الشَّمْسُ وَبَعْدَ الصُّبْحِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ وَلَا تُشَدُّ الرِّحَالُ إِلَّا إِلَى ثَلَاثَةِ مَسَاجِدَ مَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَسْجِدِي وَمَسْجِدِ الْأَقْصَى

-... Ziyâd'ın âzâdlısı Kazaa şöyle demiştir: Ben Peygamber'in beraberinde oniki defa gaza etmiş olan Ebû Saîd el-Hudrî'den işittim. O, şöyle dedi: Dört şey var ki, ben onları Rasûlullah'tan işittim. Yâhud da şöyle dedi: Ben Peygamber'den son derece dikkatimi çeken ve hayretimi toplayan dört (hikmetli) şey işittim:
a). Yanında kocası yâhud nikâh geçmez bir hısımı bulunmaksızın bir kadın, iki günlük mesafeye yolculuk etmez.
b). Ramazân ve kurbân bayramlarında oruç tutmak yoktur.c) iki namazdan sonra namaz kılmak sabit değildir; İkindi namazından sonra güneş batıncaya kadar; sabah namazından sonra güneş doğuncaya kadar.d). Hiçbir mescide (adayarak) sefer için yükler bağlanmaz. Ancak şu üç mescide sefer edilir: el-Mescidu 'l-Harâm, benim mescidim ve el-Mescidü'l-Aksâ",

---

بَابُ مَنْ نَذَرَ الْمَشْيَ إِلَى الْكَعْبَةِ

1865 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا الْفَزَارِيُّ عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ قَالَ حَدَّثَنِي ثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى شَيْخًا يُهَادَى بَيْنَ ابْنَيْهِ قَالَ مَا بَالُ هَذَا قَالُوا نَذَرَ أَنْ يَمْشِيَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَنْ تَعْذِيبِ هَذَا نَفْسَهُ لَغَنِيٌّ أَمَرَهُ أَنْ يَرْكَبَ

Ka'be'ye Kadar Yürümeyi Adayan Kimse Babı

-...Bana Sabit el-Bunânî,Enes'tentahdîsetti. Peygamber (S) iki oğlunun arasında onlar tarafından sevk olunan ihtiyar bir kimse gördü. Ve:

— "Bunun hâli nedir ki (böyle yürüyor) ?" dedi.Oğullan:

— Yaya (Ka'be'ye) yürümeyi adadı, dediler. Peygamber:

— "Şubhesiz Allah, bu ihtiyarın kendi nefsini azâblandırmasından (yânî kendini azâblandırmakla yaptığı ibâdetten) müstağnidir" buyurup, ona binmesini emretti

---

1866 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ أَنَّ يَزِيدَ بْنَ أَبِي حَبِيبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا الْخَيْرِ حَدَّثَهُ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ نَذَرَتْ أُخْتِي أَنْ تَمْشِيَ إِلَى بَيْتِ اللَّهِ وَأَمَرَتْنِي أَنْ أَسْتَفْتِيَ لَهَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَفْتَيْتُهُ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِتَمْشِ وَلْتَرْكَبْ قَالَ وَكَانَ أَبُو الْخَيْرِ لَا يُفَارِقُ عُقْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَيُّوبَ عَنْ يَزِيدَ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ

-...İbn Cureyc haber verip şöyle demiştir: Bana Saîd ibnu Ebî Eyyûb haber verdi ki, ona da Yezîd ibnu Ebî Habîb haber vermiştir. Ona da Ebu'1-Hayr tahdîs etti ki, Ukbe ibnu Âmir (R) şöyle demiştir: Kızkardeşim Ümmü Hıbbân Beytullah'a kadar yaya yürüyüp ziyaret etmeyi adamış ve (zaîflığından dolayı) kendisi için Peygamber'in bu husustaki re'yini istememi bana emretmişti. Ben Peygamber'den fetva istedim. Peygamber (S): "(Evvelâ) yaya yürüsün, (yorulunca) binsin!" buyurdu.Yezîd ibn Ebî Habîb Ebu'1-Hayr Mersed ibn Abdillah,.Ukbe ibn Âmir'den ayrılmazdı, demiştir.Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: Brze Ebû Âsim, İbn Cureyc'den; o da Yahya ibn Eyyûb'dan; o da Yezîd ibn Ebî Habîb'-den; o da Ebu'1-Hayr Mersed ibn Abdillah'tan; o da Ukbe ibnÂmir el-Cuhenî(R)'den tahdîs edip yukanki hadîsi zikretti

---

بَابُ حَرَمِ الْمَدِينَةِ

1867- حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا ثَابِتُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَحْوَلُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمَدِينَةُ حَرَمٌ مِنْ كَذَا إِلَى كَذَا لَا يُقْطَعُ شَجَرُهَا وَلَا يُحْدَثُ فِيهَا حَدَثٌ مَنْ أَحْدَثَ حَدَثًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ

(Medine'nin Faziletleri)

Medine'nin Haremi Babı

-....Bize Asım Ebû Abdirrahmân el-Ahvel, Enes(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "el-Medîne şuradan şuraya kadar haremdir. Bu sahanın ağacı kesilmez, burada bid'at çıkarılmaz. Kim bu Medine Haremi içinde (Kitâb ve sünnete aykırı) bir bid'at ortaya koyarsa Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların la'neti o kimse üzerine olsun" buyurmuştur

---

1868 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ وَأَمَرَ بِبِنَاءِ الْمَسْجِدِ فَقَالَ يَا بَنِي النَّجَّارِ ثَامِنُونِي فَقَالُوا لَا نَطْلُبُ ثَمَنَهُ إِلَّا إِلَى اللَّهِ فَأَمَرَ بِقُبُورِ الْمُشْرِكِينَ فَنُبِشَتْ ثُمَّ بِالْخِرَبِ فَسُوِّيَتْ وَبِالنَّخْلِ فَقُطِعَ فَصَفُّوا النَّخْلَ قِبْلَةَ الْمَسْجِدِ

-..Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Medine'ye geldi ve Mescid'in bina edilmesini emretti. Bunun için Nec-câr oğulları'na:
— "Ey Neccâr oğullan! Bu arsanızın bedelini bana söyleyiniz!" dedi. Onlar:
— Biz onun bedelini istemiyoruz; biz onu Allah'a bırakıyoruz, dediler.
Peygamber (bu hibeyi kabul etmeyip bedelini ödedi; sonra) oradaki müşrik kabirlerinin kaldırılmasını emretti. Kabirler açılıp başka tarafa taşındı. Sonra harabelik yerlerin düzeltilmesini emretti; oralar da düzeltildi. İçindeki yabanî hurma ağaçlarının kesilmesini emretti; onlar da kesildi. Bu hurma gövdelerini Mescid'in kıble tarafına dizdiler

---

1869 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ حُرِّمَ مَا بَيْنَ لَابَتَيْ الْمَدِينَةِ عَلَى لِسَانِي قَالَ وَأَتَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَنِي حَارِثَةَ فَقَالَ أَرَاكُمْ يَا بَنِي حَارِثَةَ قَدْ خَرَجْتُمْ مِنْ الْحَرَمِ ثُمَّ الْتَفَتَ فَقَالَ بَلْ أَنْتُمْ فِيهِ

-...Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Medine'nin iki kara taşlığı arasındaki saha benim dilimle (Allah tarafından) Harem kılındı' buyurmuştur.Yine Ebû Hureyre dedi ki:Peygamber (S), Harise oğullan'na geldi de: "Ey Harise oğulları! Ben sizleri Harem sahasından dışarı çıktınız görüyorum" dedi. Sonra (onların Harem dâhilinde bulunduklarını hatırladı da): "Hayır, sizler Harem içinde ikaamet etmektesiniz" diyerek, onlara iltifat etti

---

1870 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا عِنْدَنَا شَيْءٌ إِلَّا كِتَابُ اللَّهِ وَهَذِهِ الصَّحِيفَةُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةُ حَرَمٌ مَا بَيْنَ عَائِرٍ إِلَى كَذَا مَنْ أَحْدَثَ فِيهَا حَدَثًا أَوْ آوَى مُحْدِثًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ وَقَالَ ذِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَاحِدَةٌ فَمَنْ أَخْفَرَ مُسْلِمًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ وَمَنْ تَوَلَّى قَوْمًا بِغَيْرِ إِذْنِ مَوَالِيهِ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ

-...Alî (R) şöyle demiştir: Bizim yanımızda (şerîat hükümlerinden yazılı) olan şey, yalnız Allah'ın Kitâbı'dır, bir de Peygam-ber(S)'den (yazdığım) şu sahîfedir: "Medine şuraya kadar Âir Dağı arası Harem'dir. Kim Medine'nin bu Harem sahası içinde bir bid'at çıkarırsayâhud bir bid'atçıyı barındırma Allah'ın azabı, meleklerin laneti ve bütün insanların nefreti onun üzerine olsun. Ondan ne bir sarf ve ne de bir adi (yânî farz ve nafile) kabul olunmaz. Müslümanların emânı birdir (Bir müslimin kâfire emânı, bütün müslümânlarca sahîhdir; mu'teberdir). Kim bir müslümâna verdiği ahdi bozarsa Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların la'neti onun üzerine olsun. Ondan ne bir sarf ve ne de bir adi kabul olunmaz. Her kim de kendi velîlelerinin ve efendilerinin izni olmaksızın başka bir kavmi velî ve efendi edinirse, bu kimse üzerine de Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların la'neti yağsın. Bu kimseden de ne bir sarf ve ne de bir adi kabul olunmaz"

بَابُ فَضْلِ الْمَدِينَةِ وَأَنَّهَا تَنْفِي النَّاسَ

1871 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحُبَابِ سَعِيدَ بْنَ يَسَارٍ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُمِرْتُ بِقَرْيَةٍ تَأْكُلُ الْقُرَى يَقُولُونَ يَثْرِبُ وَهِيَ الْمَدِينَةُ تَنْفِي النَّاسَ كَمَا يَنْفِي الْكِيرُ خَبَثَ الْحَدِيدِ

Medine'nin Fazileti Ve Onun {Şerrli) İnsanları Dışarıya Süreceği Babı

-.... Ben Ebû Hureyre(R)'dan işittim, şöyle diyordu: RasûlulIah (S) şöyle buyurdu: "Ben bir beldeye (hicret edip konaklamakla) emr olundum ki, o belde, diğer beldeleri yer (yânı onun ahâlîsi diğer beldelerin halkını yener). O beldeye Yesrib diyorlar. Hâlbuki o el-Medîne'dir (tam ve kâmil bir medeniyet merkezidir). O, şerli insanları, demirci körüğünün demirin kirini giderdiği gibi, sürüp dışarıya atar"

بَابٌ الْمَدِينَةُ طَابَةٌ

1872 - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبَّاسِ بْنِ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَقْبَلْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ تَبُوكَ حَتَّى أَشْرَفْنَا عَلَى الْمَدِينَةِ فَقَالَ هَذِهِ طَابَةٌ

"El-Medîne Tabidir'

-...EbûHumeyd(R) şöyle demiştir: Peygamber (S)'in beraberinde Tebûk'ten döndük. Nihayet Medîne üzerine yukarıdan baktığımızda Peygamber (S): "İşte Tabet" buyurdu

---

بَابُ لَابَتَيْ الْمَدِينَةِ

1873 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ لَوْ رَأَيْتُ الظِّبَاءَ بِالْمَدِينَةِ تَرْتَعُ مَا ذَعَرْتُهَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا حَرَامٌ

Medine'nin İki Lâbesi (İki Kara Taşlık Tepesi) Babı

-...Ebû Hureyre (R) şöyle der idi: Ben Medine'den ceylânları otlar hâlde görmüş olsam, onları korkutup ürkütmem. Rasûlullah (S): "Medine'nin iki kara taşlı tepesi arası haramdır" buyurdu

---

بَابُ مَنْ رَغِبَ عَنْ الْمَدِينَةِ

1874 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَتْرُكُونَ الْمَدِينَةَ عَلَى خَيْرِ مَا كَانَتْ لَا يَغْشَاهَا إِلَّا الْعَوَافِ يُرِيدُ عَوَافِيَ السِّبَاعِ وَالطَّيْرِ وَآخِرُ مَنْ يُحْشَرُ رَاعِيَانِ مِنْ مُزَيْنَةَ يُرِيدَانِ الْمَدِينَةَ يَنْعِقَانِ بِغَنَمِهِمَا فَيَجِدَانِهَا وَحْشًا حَتَّى إِذَا بَلَغَا ثَنِيَّةَ الْوَدَاعِ خَرَّا عَلَى وُجُوهِهِمَا

Medine'den Yüz Çevirip Uzaklaşan Kimse Babı

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "(Bir zaman gelecek ki, o zamanki) nesiller Medine'yi şu üzerinde bulunduğu hayr ve bereketlerine rağmen terkedecekler de, Medine'de rızkını arayan âfiyetli hayvanlardan, yânı canavarların ve kuşların âfiyetlilerinden başka kimse bulunmayacaktır. Medine'ye en son gelen ve koyunlarına sayha ederek giren, Muzeyne kabilesinden iki çoban olacaktır. Bunlar da Medine'yi bomboş, vahşetli bir belde bulacaklar ve nihayet Seniyyetu'l-Vedâ mevkiine vardıkları zaman bunlar da yüzleri üstüne düşeceklerdir (yânı öleceklerdİ)"

1875 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ أَبِي زُهَيْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ تُفْتَحُ الْيَمَنُ فَيَأْتِي قَوْمٌ يُبِسُّونَ فَيَتَحَمَّلُونَ بِأَهْلِهِمْ وَمَنْ أَطَاعَهُمْ وَالْمَدِينَةُ خَيْرٌ لَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ وَتُفْتَحُ الشَّأْمُ فَيَأْتِي قَوْمٌ يُبِسُّونَ فَيَتَحَمَّلُونَ بِأَهْلِيهِمْ وَمَنْ أَطَاعَهُمْ وَالْمَدِينَةُ خَيْرٌ لَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ وَتُفْتَحُ الْعِرَاقُ فَيَأْتِي قَوْمٌ يُبِسُّونَ فَيَتَحَمَّلُونَ بِأَهْلِيهِمْ وَمَنْ أَطَاعَهُمْ وَالْمَدِينَةُ خَيْرٌ لَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

-...Sufyân ibn Ebî Zuheyr (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu:"Yemen fethedilecek; Yemen fâtihlerinden bir topluluk gelecek, hayvanlarını Medine'ye sevk edecek; ailelerini ve kendilerine uyanları yükleyecekler (Yemen'e) taşıyacaklardır. Hâlbuki bunlar bilselerdi Medîne kendileri için hayırlıdır. Şâm da fethedilecek; ora fâtihlerinden de bir topluluk gelecek, hayvanlarını Medine'ye sevk edecekler; ailelerini ve bunlara uyan kimseleri yükleyecek, Şam'a göç edeceklerdir. Hâlbuki Medîne bunlar için daha hayırlıdır, eğer bilir olsalardı. Irak da fethedilecektir, frak fâtihlerinden bir topluluk da gelecek, hayvanlarım sürüp gelecekler; ailelerini ve bunlara uyanları yükleyip Irak'a gideceklerdir. Hâlbuki Medîne kendileri için hayırlıdır, bunlar bilir olsalardı (Medine'den ayrılmazlardı)"

بَابٌ الْإِيمَانُ يَأْرِزُ إِلَى الْمَدِينَةِ

1876 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ خُبَيْبِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْإِيمَانَ لَيَأْرِزُ إِلَى الْمَدِينَةِ كَمَا تَأْرِزُ الْحَيَّةُ إِلَى جُحْرِهَا

İmân Medine'ye toplanır'

-...Ebû Hureyre (R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Yılan kendi yuvasına toplandığı gibi, îmân (ehli de muhakkak) Medine'ye toplanacaktır" buyurmuştur

---

بَابُ إِثْمِ مَنْ كَادَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ

1877 – حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ حُرَيْثٍ أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ عَنْ جُعَيْدٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ سَمِعْتُ سَعْدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَكِيدُ أَهْلَ الْمَدِينَةِ أَحَدٌ إِلَّا انْمَاعَ كَمَا يَنْمَاعُ الْمِلْحُ فِي الْمَاءِ

Medîne Ahâlîsine Kötülük Yapmak İsteyen Kimse Babı

-...Âişe bintu Sa'd, şöyle demiştir: Ben, babam Sa'd(R)'den işittim, şöyle dedi: Ben Peygamber(S)'den işittim: "Medine ahâlîsine kötülük plânlayacak olan herhangi kişi, muhakkak tuzun su içinde erimesi gibi eriyecektir" buyuruyordu

---

بَابُ آطَامِ الْمَدِينَةِ

1878 – حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ سَمِعْتُ أُسَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَشْرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أُطُمٍ مِنْ آطَامِ الْمَدِينَةِ فَقَالَ هَلْ تَرَوْنَ مَا أَرَى إِنِّي لَأَرَى مَوَاقِعَ الْفِتَنِ خِلَالَ بُيُوتِكُمْ كَمَوَاقِعِ الْقَطْرِ * تَابَعَهُ مَعْمَرٌ وَسُلَيْمَانُ بْنُ كَثِيرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ

Medine'nin Taştan Yapılmış Büyük Binaları Babı

-...Bize İbnu Şihâb tahdîs edip şöyle dedi: Bana Urve ibn Zubeyr haber verdi de: Ben Usâme(R)'den işittim, şöyle söyledi dedi: Peygamber (S) Medine'nin taştan yapılmış yüksek binalarına yukarıdan baktı da: "Sizler benim görmekte olduğum tehlikeleri görebiliyor musunuz? Ben evlerinizin aralarına dökülecek

fitne ve felâket yerlerini, şiddetli yağmur sellerinin açtığı yarlar gibi görüyorum" buyurdu.Bu hadîsi Zuhrî 'den rivayet etmekte Sufyân ibn Uyeyne'ye Ma'mer ibn Râşid, Süleyman ibn Kesîrmutâbaat etmişlerdir

---

بَابٌ لَا يَدْخُلُ الدَّجَّالُ الْمَدِينَةَ

1879 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَدْخُلُ الْمَدِينَةَ رُعْبُ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ لَهَا يَوْمَئِذٍ سَبْعَةُ أَبْوَابٍ عَلَى كُلِّ بَابٍ مَلَكَانِ

Deccâl Medine'ye Girmez

-....Bana İbrâhîm ibnu Sa'd, babası Sa'd ibn İbrahim'den; o da dedesi İbrâhîm ibn Abdirrahmân ibn Avf tan; o da Ebû Bek-re(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Medine'ye Deccâl Mesih'in (değil kendisi;) korkusu (bile) giremiyecektir. O fitne günlerinde Medine'nin yedi kapısı olacak, her kapı önünde (koruyucu) iki melek bulunacaktır" buyurmuştur

---

1880 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نُعَيْمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمُجْمِرِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أَنْقَابِ الْمَدِينَةِ مَلَائِكَةٌ لَا يَدْخُلُهَا الطَّاعُونُ وَلَا الدَّجَّالُ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S); "Medine'nin giriş çıkış deliklerinde, yâni kapıları önünde bir takım melekler vardır. Medine'ye tâûn hastalığı da, Deccâl de giremez" buyurdu

---

1881 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرٍو حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيْسَ مِنْ بَلَدٍ إِلَّا سَيَطَؤُهُ الدَّجَّالُ إِلَّا مَكَّةَ وَالْمَدِينَةَ لَيْسَ لَهُ مِنْ نِقَابِهَا نَقْبٌ إِلَّا عَلَيْهِ الْمَلَائِكَةُ صَافِّينَ يَحْرُسُونَهَا ثُمَّ تَرْجُفُ الْمَدِينَةُ بِأَهْلِهَا ثَلَاثَ رَجَفَاتٍ فَيُخْرِجُ اللَّهُ كُلَّ كَافِرٍ وَمُنَافِقٍ

-....Bana Enes ibnu Mâlik (R) tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Beldelerden herbir beldeyi muhakkak Deccâl (oxdu\an) çiğneyecektir, yalnız Mekke ile Medine bu isti'ladan müstesnadır. Medine'nin giriş çıkış deliklerinden herbihsi üzerinde muhakkak orayı korumakta olan saff saff melekler bulunur. Sonra meleklerin bu suretle muhafazasında bulunan Medine şehri, ahâlisiyle beraber üç defa sarsılır ve Allah Medine'deki herbir kâfir ve münâfıkı Medine dışına çıkarıp atar"

1882 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيثًا طَوِيلًا عَنْ الدَّجَّالِ فَكَانَ فِيمَا حَدَّثَنَا بِهِ أَنْ قَالَ يَأْتِي الدَّجَّالُ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْهِ أَنْ يَدْخُلَ نِقَابَ الْمَدِينَةِ بَعْضَ السِّبَاخِ الَّتِي بِالْمَدِينَةِ فَيَخْرُجُ إِلَيْهِ يَوْمَئِذٍ رَجُلٌ هُوَ خَيْرُ النَّاسِ أَوْ مِنْ خَيْرِ النَّاسِ فَيَقُولُ أَشْهَدُ أَنَّكَ الدَّجَّالُ الَّذِي حَدَّثَنَا عَنْكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيثَهُ فَيَقُولُ الدَّجَّالُ أَرَأَيْتَ إِنْ قَتَلْتُ هَذَا ثُمَّ أَحْيَيْتُهُ هَلْ تَشُكُّونَ فِي الْأَمْرِ فَيَقُولُونَ لَا فَيَقْتُلُهُ ثُمَّ يُحْيِيهِ فَيَقُولُ حِينَ يُحْيِيهِ وَاللَّهِ مَا كُنْتُ قَطُّ أَشَدَّ بَصِيرَةً مِنِّي الْيَوْمَ فَيَقُولُ الدَّجَّالُ أَقْتُلُهُ فَلَا أُسَلَّطُ عَلَيْهِ

-... İbnu Şihâb şöyle demiştir: Bana Ubeydullah ibn Abdillah ibn Utbe haber verdi ki, Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bizlere Deccâl(m fiil ve hâllerin)den uzun bir hadîs tahdîs etti. Bize tahdîs etmiş olduğu o hadîs içinde şunları söylemişti:

"Deccâl, Medine kapılarından içeri girmesi kendisine haram kılınm'ış olduğu hâlde gelir ve Medine'nin etrafındaki bâzı çoraklı, çakıllı arazilere iner. O gün Medine halkının en hayırlısı olan bir kimse yâhud insanların hayırlısından olan bir kimse Deccâl'e karşı çıkar ve: Şahadet ederim ki, sen muhakkak Rasûlullah'ın bize hadisinde haber vermiş olduğu o Deccâl'sın, der. Bunun üzerine Deccâl, etrafındaki şaki kimselere;

— Şimdi ben bu adamı öldürür, sonra diriltirsem re'yiniz nedir? Benim (ilâhhk) iddiamda şübhe eder misiniz? diye sordu. Maiyyetindeki kötü kimseler:

— Hayır, şübhe etmeyiz, derler.Deccâl o kişiyi hemen öldürür, sonra da diriltir. Ve onu diriltiri diriltmez, o kimse:

— Vallahi benim, senin Deccâl olduğun hakkındaki bugünkü kanâatim, muhakkak bundan evvelki imânımdan daha kuvvetlidir, der. Bu defa Deccâl maiyyetine:

— Bu adamı öldürünüz! Artık ben bundan sonra onu Öldürmeye musallat (yânı muktedir) kılınmam! der"

بَابٌ الْمَدِينَةُ تَنْفِي الْخَبَثَ

1883 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ جَاءَ أَعْرَابِيٌّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَايَعَهُ عَلَى الْإِسْلَامِ فَجَاءَ مِنْ الْغَدِ مَحْمُومًا فَقَالَ أَقِلْنِي فَأَبَى ثَلَاثَ مِرَارٍ فَقَالَ الْمَدِينَةُ كَالْكِيرِ تَنْفِي خَبَثَهَا وَيَنْصَعُ طَيِّبُهَا

Medine Pis Ve Kötü Olanı Dışarıya Atar

-...Câbir (R) şöyle demiştir: Peygamber'e bir A'râbî geldi de, İslâm üzere O'nunla bey'atlaştı. O adam ertesi günü kızmış kararmış olarak tekrar geldi ve: Benim bey'atımı çöz, dedi. Peygamber bu teklîfi kabul etmekten üç defa imtina etti. Sonunda: "Medine şehri demirci körüğü gibidir; kirlisini, kötüsünü dışarı atar da hâlis temiz olan kalır" buyurdu

---

1884 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ لَمَّا خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أُحُدٍ رَجَعَ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَقَالَتْ فِرْقَةٌ نَقْتُلُهُمْ وَقَالَتْ فِرْقَةٌ لَا نَقْتُلُهُمْ فَنَزَلَتْ {فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فِئَتَيْنِ} وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهَا تَنْفِي الرِّجَالَ كَمَا تَنْفِي النَّارُ خَبَثَ الْحَدِيدِ

-...Abdullah ibn Yezîd şöyle demiştir: Ben Zeyd ibn Sâbit(R)'ten işittim, o şöyle diyordu: Peygamber (S) Uhud harbine çıktığı !zamân, sahâbîleri arasından bir takım insanlar yoldan geri dönünce, ;Sahâbîlerin den bir fırka: Bu dönenleri öldürelim, dediler; bir fırka da: Hayır, onları öldürmeyelim, dediler. Bu ihtilâf üzerine; "Siz hâlâ niçin münafıklar hakkında -Allah onları kazandıkları (bunca günâhlar) yüzünden tepesi aşağı getirdiği hâlde-iki zümre oluyorsunuz? Allah'ın saptırdığını siz mi doğru yola getirmek istiyorsunuz? Allah kimi saptınrsa, artık onun için hiçbir yol bulamazsın" (en-Nisâ: 88) âyeti indi. Peygamber (S): "Medine ö«/kötü) adamları, ateşin, demirin pisliğini dışarıya atışı gibi, dışarıya atar" buyurdu

---

بَابٌ

1885 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا أَبِي سَمِعْتُ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ بِالْمَدِينَةِ ضِعْفَيْ مَا جَعَلْتَ بِمَكَّةَ مِنْ الْبَرَكَةِ * تَابَعَهُ عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ عَنْ يُونُسَ

......Ben Yûnus ibn Yezîd'den işittim; o da tbn Şihâb'dan; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten ki, Peygamber (S): "Yâ Allah! Mekke'ye bahşettiğin bereket ve hayrın iki mislini Medine şehrine müyesser kıl!" diye duâ etmiştir.Bu hadîsi Yûnus'tan rivayet etmekte Cerîr ibnHâzım'a Usmân ibn Umer mutâbaat etmiştir

---

1886 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ فَنَظَرَ إِلَى جُدُرَاتِ الْمَدِينَةِ أَوْضَعَ رَاحِلَتَهُ وَإِنْ كَانَ عَلَى دَابَّةٍ حَرَّكَهَا مِنْ حُبِّهَا

-....Bize îsmâîl ibmı Ca'fer, Humeyd'den; o da Enes(R)'ten tahdîs etti ki, o şöyle demiştir:Peygamber (S) bir seferden geldiği zaman Medine'nin yüksek duvarlarına bakıp görünce, devesini (sür'-atle yollanması için) sahverirdi. Eğer deveden başka bir hayvan üzerine binmiş blursa, Medine'ye sevgiisinden dolayı binitini harekete getirirdi

---

بَاب كَرَاهِيَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُعْرَى الْمَدِينَةُ

1887 - حَدَّثَنَا ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا الْفَزَارِيُّ عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَرَادَ بَنُو سَلِمَةَ أَنْ يَتَحَوَّلُوا إِلَى قُرْبِ الْمَسْجِدِ فَكَرِهَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُعْرَى الْمَدِينَةُ وَقَالَ يَا بَنِي سَلِمَةَ أَلَا تَحْتَسِبُونَ آثَارَكُمْ فَأَقَامُوا

Peygamber(S)İn Medine Etrafının Boş Ve Issız Bırakılmasını Hoş Görmemesi Babı

-...Enes (R) şöyle demiştir: Ensâr'dan Selime oğulları (uzak olan yurdlarından) Mescid'in yakınına göçüp gelmek istedilerdi. Rasûlullah (S) Medine'nin (etrafının) boş ve ıssız bırakılmasını çirkin gördü ve onlara: "Ey Selime oğulları! Sizler ayak izlerinizin sevabını hesaba almıyor musunuz?" buyurdu. Bunun üzerine onlar da Mescid'e uzak olan yerlerinde ikaamet ettiler

---

بَاب

1888 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنِي خُبَيْبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا بَيْنَ بَيْتِي وَمِنْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ وَمِنْبَرِي عَلَى حَوْضِي

Bab

-... Bana Hubeyb ibnu Abdirrahmân, Hafs ıbnu Âsrnı'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Benim evimle minberim arasındaki saha cennet bahçelerinden bir bahçedir; minberim de havzım üzerindedir" buyurmuştur

---

1889 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ وُعِكَ أَبُو بَكْرٍ وَبِلَالٌ فَكَانَ أَبُو بَكْرٍ إِذَا أَخَذَتْهُ الْحُمَّى يَقُولُ كُلُّ امْرِئٍ مُصَبَّحٌ فِي أَهْلِهِ وَالْمَوْتُ أَدْنَى مِنْ شِرَاكِ نَعْلِهِ وَكَانَ بِلَالٌ إِذَا أُقْلِعَ عَنْهُ الْحُمَّى يَرْفَعُ عَقِيرَتَهُ يَقُولُ أَلَا لَيْتَ شِعْرِي هَلْ أَبِيتَنَّ لَيْلَةً بِوَادٍ وَحَوْلِي إِذْخِرٌ وَجَلِيلُ وَهَلْ أَرِدَنْ يَوْمًا مِيَاهَ مَجَنَّةٍ وَهَلْ يَبْدُوَنْ لِي شَامَةٌ وَطَفِيلُ قَالَ اللَّهُمَّ الْعَنْ شَيْبَةَ بْنَ رَبِيعَةَ وَعُتْبَةَ بْنَ رَبِيعَةَ وَأُمَيَّةَ بْنَ خَلَفٍ كَمَا أَخْرَجُونَا مِنْ أَرْضِنَا إِلَى أَرْضِ الْوَبَاءِ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ حَبِّبْ إِلَيْنَا الْمَدِينَةَ كَحُبِّنَا مَكَّةَ أَوْ أَشَدَّ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي صَاعِنَا وَفِي مُدِّنَا وَصَحِّحْهَا لَنَا وَانْقُلْ حُمَّاهَا إِلَى الْجُحْفَةِ قَالَتْ وَقَدِمْنَا الْمَدِينَةَ وَهِيَ أَوْبَأُ أَرْضِ اللَّهِ قَالَتْ فَكَانَ بُطْحَانُ يَجْرِي نَجْلًا تَعْنِي مَاءً آجِنًا

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Medîne'ye hicret edip geldiğinde, babam Ebû Bekr ile Bilâl sıtmaya tutuldular. Ebû Bekr, kendisini sıtma nevbeti tuttuğunda şu beyti söylerdi: "Kullu'mruin musabbahun fi ehlihî Ve'1-mevtu ednâ min şirâki na'lihî" (Her insana kendi ailesi içinde sabahın hayırlı olsun denilmiştir. Hâlbuki ölüm insan oğluna pabucunun tasmasından daha yakındır). Bilâl Habeşî de kendisinden humma nevbeti sıyrılınca, şu beyitleri terennüm edip, sesini yükselterek söylerdi:Elâ leyte şı'ri hel ehîtenne leyleten Bi'Vâdin ve havli ızhırun ve ceîîlu Ve hel eriden yevmen miyâhe Mecennetin Ve hel yebduvenne lî Şâmetun ve Tafîlu (Ah bilebilseydim! Mekke vadisinde etrafımı ızhır ve celîl otları sarmış olduğu hâlde bir gece olsun geceler miyim? Bir gün gelip de Ukâz'-daki Mecenne sularının başına varır mıyım? Mekke'in Şâme ve Tafîl dağlan acaba bir kerre daha bana görünürler mi?). Yine Bilâl: "Yâ Allah! Şeybe ibn Rabîa'ya, Utbe ibn Rabîa'ya ve Umeyye ibn Halefe ia'net et! Nitekim onlar bizleri (zulm edip) arazîlerimizden çıkardılar da, veba arazîsine gelmeye mecbur ettiler" diye beddua ederdi. Rasûlullah (S) bunları işittikten sonra: "Yâ Allah! Bizlere Mekke'yi sevdirdiğin gibi yâhud ondan daha fazla Medine'yi de sevdir. Yâ Allah! Sâf ve müdd ile ölçülen rızıklarımızda bizim için bereket ihsan eyle! Yâ Allah! Medine'nin havasım bizim için tashih edip hastalıklardan salim kıl! Hummasını ve sıtmasını da Cuhfe'ye naklet!" diye dua buyurdu.Âişe (Peygamber'in duasının kabul olunduğuna işaret ederek): Biz Medîne'ye hicret edipgeldiğimizde, Medine Allah'ın en vebalı, en hastalıklı arazîsi idi, demiştir. Yine Âişe: Medine'nin Buthân sah-râsındaki vâdîden acı bir su akar idi, demiştir

---

1890 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ خَالِدِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي شَهَادَةً فِي سَبِيلِكَ وَاجْعَلْ مَوْتِي فِي بَلَدِ رَسُولِكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ ابْنُ زُرَيْعٍ عَنْ رَوْحِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أُمِّهِ عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ سَمِعْتُ عُمَرَ نَحْوَهُ وَقَالَ هِشَامٌ عَنْ زَيْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَفْصَةَ سَمِعْتُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

-..Bize el-Leys, Hâlid ibn Yezîd'den; o da Saîd ibnu Ebî Hilâl'den; o da Zeyd ibnu Eslem'den; o da babası ve Umer'in azâd-hsı olan Eşlem den tahdîs etti ki, Umer (R):"Yâ Allah! Bana kendi yolunda şehîdlik nasîb et ve benim ölümümü de Rasûl'ün Muham-med'in beldesinde yap!" diye duâ etmiştir.İbnu Zuray' de Ravh ibmı'l-Kaasım'dan; o da Zeyd ibnu Eslem'den; o da annesinden; o da Umer'in kızı Hafsa'dan olmak üzere söyledi ki, Hafsa da: Ben Umer'den, bunun benzeri bir duayı işittim, demiştir

---

كِتَاب الصَّوْمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَابُ وُجُوبِ صَوْمِ رَمَضَانَ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمْ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ}

1891 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي سُهَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ أَنَّ أَعْرَابِيًّا جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَائِرَ الرَّأْسِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي مَاذَا فَرَضَ اللَّهُ عَلَيَّ مِنْ الصَّلَاةِ فَقَالَ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسَ إِلَّا أَنْ تَطَّوَّعَ شَيْئًا فَقَالَ أَخْبِرْنِي مَا فَرَضَ اللَّهُ عَلَيَّ مِنْ الصِّيَامِ فَقَالَ شَهْرَ رَمَضَانَ إِلَّا أَنْ تَطَّوَّعَ شَيْئًا فَقَالَ أَخْبِرْنِي بِمَا فَرَضَ اللَّهُ عَلَيَّ مِنْ الزَّكَاةِ فَقَالَ فَأَخْبَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَرَائِعَ الْإِسْلَامِ قَالَ وَالَّذِي أَكْرَمَكَ لَا أَتَطَوَّعُ شَيْئًا وَلَا أَنْقُصُ مِمَّا فَرَضَ اللَّهُ عَلَيَّ شَيْئًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفْلَحَ إِنْ صَدَقَ أَوْ دَخَلَ الْجَنَّةَ إِنْ صَدَقَ

Ramazân Orucunun Vucûbu Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: Ey îmân edenler, sizden evvelki (ümmet)lere yazıldığı gibi sizin üzerinize de oruç tutmak yazıldı, tâ Ki korunasımz" (el-Bakara: 183)
-...Talha ibnu Ubeydillah (şöyle demiştir): Bir A'râbî başının saçları dağınık hâlde RasûlullarTa geldi ve:

— Yâ Rasûlallah! Allah benim üzerime namazdan neyi farz kıldı, bana haber ver! dedi.Rasûlullah:
— "Beş vakit namaz (farz etti), ancak senin kendiliğinden bir şey kılman olabilir" buyurdu.O zât:
— Allah benim üzerime oruç tutmaktan neyi farz kıldı, bana haber ver! dedi. Rasûlullah:
— "Ramazân ayını farz kıldı, ancak senin kendiliğinden bir mikdâr oruç tutman olabilir" buyurdu.O zât:
— Allah'ın benim üzerime zekâttan farz kıldığı şeyi bana haber ver! dedi. Rasûlullah o zâta İslâm'ın ibâdet yollarım (zekâtı, mikdârlarını, haccı ve hükümlerini) haber verdi.A'râbî:
— Sana (hakkı) ikram eden Allah'a yemîn ederim ki, ben kendiliğimden gönüllü hiçbir şeyi yapmam, Allah'ın benim üzerime farz kıldığı şeylerden de hiçbir şeyi eksik yapmam, dedi. Bu sözü üzerine Rasûlullah (S): "Eğer doğru söylediyse felah buldu"; yâhud da: "Eğer doğru söylüyorsa cennete girdi" buyurdu

---

1892 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ صَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَاشُورَاءَ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ فَلَمَّا فُرِضَ رَمَضَانُ تُرِكَ وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ لَا يَصُومُهُ إِلَّا أَنْ يُوَافِقَ صَوْمَهُ

-...Ibn Umer (R). şöyle demiştir: Peygamber (S) âşûrâ orucu tuttu ve âşûrâ orucunu tutmayı emretti. Ramazân orucu farz kılınınca, âşûrâ orucu tutmak terk olundu. (Râvî dedi ki:) Abdullah ibn Umer âşûrâ orucunu tutmazdı, ancak tutmakta olduğu nafile oruca tesadüf etmesi olabilirdi

---

1893 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ أَنَّ عِرَاكَ بْنَ مَالِكٍ حَدَّثَهُ أَنَّ عُرْوَةَ أَخْبَرَهُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ قُرَيْشًا كَانَتْ تَصُومُ يَوْمَ عَاشُورَاءَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ ثُمَّ أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِصِيَامِهِ حَتَّى فُرِضَ رَمَضَانُ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ شَاءَ فَلْيَصُمْهُ وَمَنْ شَاءَ أَفْطَرَ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Kureyş, Câhiliyet devrinde âşûrâ günü oruç tutardı. Sonra Rasûlullah (S) -Medine'ye gelince insanlara- bu âşûrâ orucunu tutmayı emretti. Nihayet ramazân orucu farz kılınınca Rasûlullah: "Âşûrâ orucunu tutmak isteyen, onu yine tutsun; isteyen de yesin" buyurdu

---

بَاب فَضْلِ الصَّوْمِ

1894 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الصِّيَامُ جُنَّةٌ فَلَا يَرْفُثْ وَلَا يَجْهَلْ وَإِنْ امْرُؤٌ قَاتَلَهُ أَوْ شَاتَمَهُ فَلْيَقُلْ إِنِّي صَائِمٌ مَرَّتَيْنِ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَخُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ يَتْرُكُ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ وَشَهْوَتَهُ مِنْ أَجْلِي الصِّيَامُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا

Oruç Tutmanın Fazileti Babı
-...Ebû Hureyre(R)'den (şöyle demiştir): Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Oruç bir kalkandır. Oruçlu kimse kötü söz söylemesin ve cahillik yapmasın (yânî Câhiliyet fiillerinden birşey yapmasın). Eğer herhangibir kimse kendisiyle döğüşmeye yâhud söğüşmeye girişirse, ona iki defa 'Ben oruçluyum' desin. Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, oruçlu ağızın kokusu, Yüce Allah katında misk kokusundan daha temizdir. Yüce Allah: Oruçlu kimse benim için yemesini, içmesini, cinsî arzusunu terk eder. Oruç, doğrudan doğruya bana edilen (riya karışmayan) bir ibâdettir. Onun ecrini de doğrucan doğruya ben veririm. Hâlbuki diğer güzel amellerin hepsi on misli ile ödenir"

بَابٌ الصَّوْمُ كَفَّارَةٌ

1895 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا جَامِعٌ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَنْ يَحْفَظُ حَدِيثًا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْفِتْنَةِ قَالَ حُذَيْفَةُ أَنَا سَمِعْتُهُ يَقُولُ فِتْنَةُ الرَّجُلِ فِي أَهْلِهِ وَمَالِهِ وَجَارِهِ تُكَفِّرُهَا الصَّلَاةُ وَالصِّيَامُ وَالصَّدَقَةُ قَالَ لَيْسَ أَسْأَلُ عَنْ ذِهِ إِنَّمَا أَسْأَلُ عَنْ الَّتِي تَمُوجُ كَمَا يَمُوجُ الْبَحْرُ قَالَ وَإِنَّ دُونَ ذَلِكَ بَابًا مُغْلَقًا قَالَ فَيُفْتَحُ أَوْ يُكْسَرُ قَالَ يُكْسَرُ قَالَ ذَاكَ أَجْدَرُ أَنْ لَا يُغْلَقَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ فَقُلْنَا لِمَسْرُوقٍ سَلْهُ أَكَانَ عُمَرُ يَعْلَمُ مَنْ الْبَابُ فَسَأَلَهُ فَقَالَ نَعَمْ كَمَا يَعْلَمُ أَنَّ دُونَ غَدٍ اللَّيْلَةَ

Oruç Tutmak (Günâhlara) Keffârettır

-.. Huzeyfe (R) şöyle demiştir: Umer ibnu'l-Hattâb: Peygamber(S)'den fitne hakkındaki hadîsi kim ezberinde tutuyor? dedi. Huzeyfe dedi ki: Ben onu Peygamber'den işittim: "İnsanın ehli, malı, komşusu yüzünden uğrayacağı fitneye namaz kılması, oruç tutması, sadaka vermesi keffâret olar"buyuruyordu. Umer: Sormakta olduğum, bu fitne değildir. Ben denizin dalgalanışı gibi dalgalanacak olan büyük fitneden soruyorum, dedi. Huzeyfe: Muhakkak bunun önünde kilidli bir kapı vardır, dedi. Umer: O kapı açılacak mı, yoksa kırılacak mı? dedi. Huzeyfe: Kırılır, dedi. Umer: Bu kırık kapı kıyamet gününe kadar kilitlenmemeye lâyıktır, dedi Râvî Şakîk dedi ki: Biz Mesrük'a: Huzeyfe'ye sor bakalım; Umer kapının kim olduğunu biliyor muydu? dedik. Huzeyfe'ye sordu. Huzeyfe: Evet; Umer, yarından evvel bu gecenin geleceğini bildiği gibi biliyordu, dedi

---

بَابٌ الرَّيَّانُ لِلصَّائِمِينَ

1896 - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ بَابًا يُقَالُ لَهُ الرَّيَّانُ يَدْخُلُ مِنْهُ الصَّائِمُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يَدْخُلُ مِنْهُ أَحَدٌ غَيْرُهُمْ يُقَالُ أَيْنَ الصَّائِمُونَ فَيَقُومُونَ لَا يَدْخُلُ مِنْهُ أَحَدٌ غَيْرُهُمْ فَإِذَا دَخَلُوا أُغْلِقَ فَلَمْ يَدْخُلْ مِنْهُ أَحَدٌ

Er-Reyyân (Kapısı) Oruç Tutanlar İçindir

-...Sehl(R)'den: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Cennette er~Reyyân denilen bir kapı vardır. Bu kapıdan kıyamet gününde yalnız oruç tutanlar girer; ondan oruç tutanlardan başka hiç kimse girmez. (Kıyamet gününde:) Oruç tutanlar nerede? denilir. Oruç tutanlar kalkarlar ve o kapıdan girerler. Onlardan başka hiçbir kimse buradan girmez. Onlar girdiği zaman kapı kapatılır, artık bu kapıdan hiçbir kimse girmez"

1897 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنِي مَعْنٌ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَنْفَقَ زَوْجَيْنِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ نُودِيَ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ يَا عَبْدَ اللَّهِ هَذَا خَيْرٌ فَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصَّلَاةِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الصَّلَاةِ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجِهَادِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الْجِهَادِ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصِّيَامِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الرَّيَّانِ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصَّدَقَةِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الصَّدَقَةِ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا عَلَى مَنْ دُعِيَ مِنْ تِلْكَ الْأَبْوَابِ مِنْ ضَرُورَةٍ فَهَلْ يُدْعَى أَحَدٌ مِنْ تِلْكَ الْأَبْوَابِ كُلِّهَا قَالَ نَعَمْ وَأَرْجُو أَنْ تَكُونَ مِنْهُمْ

-...Ebû Hureyre(R)'den: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Her kim Allah yolunda çift sadaka verirse, cennet kapılarından: Ey Allah'ın kulu! (Buraya gel!) Bu kapı hayırlıdır! diye çağırılır. Çok namaz kılanlardan olan kimse de (cennetin) namaz kapısından çağrılır. Cihâd ehlinden olan kimse de cihâd kapısından çağrılır. Oruç tutanlardan olan kimse de er-Reyyân kapısından çağırılır. Sadaka sahihlerinden olan kimse de, sadaka kapısından çağırılır." Bunun üzerine Ebû Bekr:

— Babam, anam sana feda olsun yâ Rasûlallah! Bu kapılardan çağırılan kimse üzerine bir zarar var mıdır? Bir kişi bu kapıların hepsinden da'vet olunur mu? diye sordu. Rasûlullah:
"Evet, hepsinden da'vet olunur. Ve ben, senin onlardan olmanı ümîd ediyorum" buyurdu

---

بَابٌ هَلْ يُقَالُ رَمَضَانُ أَوْ شَهْرُ رَمَضَانَ وَمَنْ رَأَى كُلَّهُ وَاسِعًا وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ صَامَ رَمَضَانَ وَقَالَ لَا تَقَدَّمُوا رَمَضَانَ

1898 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي سُهَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا جَاءَ رَمَضَانُ فُتِحَتْ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ

"Ramazân" Mı, Yâhud "Ramazân Ayı" Mı Denilir?
Ve bu ta'bîrlerin hepsini caiz gören kimse. Peygamber (S) de "Kim ramazân orucunu tutarsa..." ve keza "Ramazânın önüne geçmeyin..." buyurmuştur.Ebû Hureyre(R)'den:Rasûlullah (S):"Ramazân geldiği zamân cennet kapıları açılır" buyurdu.

1899 - حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ أَبِي أَنَسٍ مَوْلَى التَّيْمِيِّينَ أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ شَهْرُ رَمَضَانَ فُتِّحَتْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَغُلِّقَتْ أَبْوَابُ جَهَنَّمَ وَسُلْسِلَتْ الشَّيَاطِينُ

-...İbnu Şihâb şöyle dedi: Bana Temîmîler'in azâdhsı olan İbnu Ebî Enes haber verdi ki, ona da babası Mâlik ibn Ebî Âmir, Ebû Hureyre'den işittiğini tahdîs etmiştir: Ebû Hureyre şöyle diyordu: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Ramazân ayı girdiği zaman gök kapıları açılır ve cehennem kapıları kapatılır, şeytânlar da zincirlenir"

1900 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا رَأَيْتُمُوهُ فَصُومُوا وَإِذَا رَأَيْتُمُوهُ فَأَفْطِرُوا فَإِنْ غُمَّ عَلَيْكُمْ فَاقْدُرُوا لَهُ * وَقَالَ غَيْرُهُ عَنْ اللَّيْثِ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ وَيُونُسُ لِهِلَالِ رَمَضَانَ

-.... İbn Umer (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "Ramazânı (yânî hilâlini) gördüğünüz zaman oruç tutun. Şevval hilâlini gördüğünüz zaman da iftar edin (bayram yapm). Eğer size (gökyüzü bulutlu olmaktan dolayı) hilâl gizli kalırsa, artık ramazân hilâlini (otuza tamamlamakla) takdir ve he-sâb ediniz".Leys ibn Sa'd'den rivayet eden diğer râvî şöyle demiştir: Bana Ukayl ibn Hâlid ile Yûnus ibn Yezîd tahdîs ettiler ki, Rasûlullah: "Ramazân hilâlini,." buyurmuştur

---

بَابُ مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا وَنِيَّةً وَقَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُبْعَثُونَ عَلَى نِيَّاتِهِمْ

1901 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

Ramazân Orucunu İnanarak, Sevabını Allah'tan Umarak Ve (Tam İhlâsla) Niyet Ederek Tutan Kimse Babı Ve Aişe (R), Peygamber'in: "Onlar niyetleri üzere diriltilirler.." buyurduğunu söylemiştir.
-...Ebû Hureyre(R)'den:Peygamber (S): "Her kim inanarak ve sevabını Allah'tan umarak Kadir Gecesi'nde kalkar ibâdet ederse,geçmiş günâhları onun lehine mağfiret olunur.Her kimde ramazân orucunu inanarak ve mükâfatını ancak Allah'tan umarak tutarsa, onun geçmiş (küçük) günâhları mağfiret olunur" buyurmuştur

---

بَابٌ أَجْوَدُ مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَكُونُ فِي رَمَضَانَ

1902 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجْوَدَ النَّاسِ بِالْخَيْرِ وَكَانَ أَجْوَدُ مَا يَكُونُ فِي رَمَضَانَ حِينَ يَلْقَاهُ جِبْرِيلُ وَكَانَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَام يَلْقَاهُ كُلَّ لَيْلَةٍ فِي رَمَضَانَ حَتَّى يَنْسَلِخَ يَعْرِضُ عَلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقُرْآنَ فَإِذَا لَقِيَهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَام كَانَ أَجْوَدَ بِالْخَيْرِ مِنْ الرِّيحِ الْمُرْسَلَةِ

Peygamber(S)'İn En Cömert Olduğu Zaman Ramazân Ayı Olurdu
-.. İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) hayırda insanların en cömerdi idi. En cömert olduğu zaman da ramazânda Cibril'in kendisine çokça kavuştuğu zamandadır. Cibril aleyhi's-selâm ramazânın her gecesinde O'nunla buluşur, gündüz geceden sıyrılıp çıkıncaya kadar -veya ramazan ayı çıkıncaya kadar- Peygamber Kur'ân'ı ona arzederdi. Cibril, Peygamber'e kavuştuğu zaman da Peygamber hayırda, eserken maniaya uğramayan rüzgârdan daha cömert olurdu

---

بَابُ مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ فِي الصَّوْمِ

1903 - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ فَلَيْسَ لِلَّهِ حَاجَةٌ فِي أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ

Oruçta İken Yalan Söylemeyi Ve Yalan İle Amel Etmeyi Terkeylemeyen Kimse Babı .
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "'Her kim yalan söylemeyi ve yalanla amel etmeyi bırakmazsa, o kimsenin yemesini içmesini bırakmasına Allah için hiçbir ihtiyâç yoktur"

بَابٌ هَلْ يَقُولُ إِنِّي صَائِمٌ إِذَا شُتِمَ

1904 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ عَنْ أَبِي صَالِحٍ الزَّيَّاتِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُ كُلُّ عَمَلِ ابْنِ آدَمَ لَهُ إِلَّا الصِّيَامَ فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ وَالصِّيَامُ جُنَّةٌ وَإِذَا كَانَ يَوْمُ صَوْمِ أَحَدِكُمْ فَلَا يَرْفُثْ وَلَا يَصْخَبْ فَإِنْ سَابَّهُ أَحَدٌ أَوْ قَاتَلَهُ فَلْيَقُلْ إِنِّي امْرُؤٌ صَائِمٌ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَخُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ لِلصَّائِمِ فَرْحَتَانِ يَفْرَحُهُمَا إِذَا أَفْطَرَ فَرِحَ وَإِذَا لَقِيَ رَبَّهُ فَرِحَ بِصَوْمِهِ

İnsan Söğüldücû Zaman "Ben Oruçluyum" Der Mi?
-. Ebû Hureyre (R).şöyle diyordu:RasûlulIah (S) dedi ki: "Allah: 'Âdem oğlunun işlediği her hayır iş kendisi içindir, fakat oruç böyle değildir. Oruç sırf benim için edilen bir ibâdettir. Onun mükâfatım da ben veririm" buyurdu. Oruç bir kalkandır. Herhangi birinizin oruç günü olduğu zaman artık o kimse kötü söz ve fiil yapmasın, düşmanlık veya bağırmada yapmasın. Eğer bir kimse ona söver yâhud onunla döğüşürse, derhâl: Ben oruçlu bir kimseyim, desin. Mu-hammed'in nefsi elinde bulunan Allah'a yemin

ederim ki, oruçlu ağzın (açlık) kokusu Allah indinde misk kokusundan daha hoş ve daha temizdir. Oruçlunun sevinip neş'eleneceği iki sevinci vardır: Birisi orucu bozduğu zaman sevinir, öbürüsü de Rabb'ına kavuştuğu zaman orucu(nun mükâfatı) ile sevinir"

بَابُ الصَّوْمِ لِمَنْ خَافَ عَلَى نَفْسِهِ الْعُزُوبَةَ

1905 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ بَيْنَا أَنَا أَمْشِي مَعَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَنْ اسْتَطَاعَ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ فَإِنَّهُ أَغَضُّ لِلْبَصَرِ وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ لَهُ وِجَاءٌ

Bekârlığın Baskısıyla Nefsinin Harama Düşmesinden Endîşe Eden Kimsenin Oruç Tutması
-....Alkame şöyle dedi: Ben Abdullah ibn Mes'ûd'un beraberinde yürüdüğüm sırada Abdullah (R) şöyle dedi: Bizler Peygam-ber'in beraberinde bulunuyorduk. Peygamber (S): "Kim evlenmeye güçyetirirse evlensin. Çünkü evlenmek,gözü haramdan en çok men eden, ferci de (yânî ırzı da) en sağlam muhafaza, eyleyendir. Kimin evlenmeye gücü yetmezse oruç tutsun.Çünkü oruç,oruçlu için şehvet kırıcıdır" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا رَأَيْتُمْ الْهِلَالَ فَصُومُوا وَإِذَا رَأَيْتُمُوهُ فَأَفْطِرُوا وَقَالَ صِلَةُ عَنْ عَمَّارٍ مَنْ صَامَ يَوْمَ الشَّكِّ فَقَدْ عَصَى أَبَا الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Peygamber(S)'In: "Ramazân Hilâlini Gördüğünüz Zaman Oruç Tutun, Şevval Hilâlini Gördüğünüz Vakit De İftar Edin (Bayram Yapın)" Sözü Babı Ve Silâtu'bnu Zufer el-Absî, Ammâr ibirYâsir'den söyledi ki o: "Kim şekk günü oruç tutarsa,muhakkak Ebû Kaasım(S)'a âsî olmuştur" demiştir

1906 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرَ رَمَضَانَ فَقَالَ لَا تَصُومُوا حَتَّى تَرَوْا الْهِلَالَ وَلَا تُفْطِرُوا حَتَّى تَرَوْهُ فَإِنْ غُمَّ عَلَيْكُمْ فَاقْدُرُوا لَهُ

-....Abdullah ibn Umer(R)'den (o, şöyle demiştir): Rasûlullah (S) ramazânı zikretti de şöyle buyurdu: "Hilâli görmedikçe oruç tutmayınız. Ve yine hilâli görmedikçe iftar etmeyiniz. Eğer hilâl size karşı bulutla örtülürse, hilâl için takdir (yânı hesâb) yapınız"

1907 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الشَّهْرُ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ لَيْلَةً فَلَا تَصُومُوا حَتَّى تَرَوْهُ فَإِنْ غُمَّ عَلَيْكُمْ فَأَكْمِلُوا الْعِدَّةَ ثَلَاثِينَ

-...Abdullah ibn Umer(R)'den (o, şöyle demiştir): Rasülullah (S): "Bir ay, yirmi dokuz gecedir. Hilâli görmedikçe oruç tutmayınız. Eğer hilâl size karşı bulutla örtülürse, şa'bamn sayısını otuz güne doldurup tamamlayın" buyurdu

---

1908 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ جَبَلَةَ بْنِ سُحَيْمٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الشَّهْرُ هَكَذَا وَهَكَذَا وَخَنَسَ الْإِبْهَامَ فِي الثَّالِثَةِ

-...Cebele ibnu Suhaym şöyle dedi: Ben İbn Umer(R)'den işittim: Peygamber (S) iki elinin on parmağım açıp iki kerre işaret ederek:"Ay şöyle şöyledir"buyurdu,üçüncü işarette ise baş parmağını yumdu.diyordu

---

1909 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ قَالَ قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صُومُوا لِرُؤْيَتِهِ وَأَفْطِرُوا لِرُؤْيَتِهِ فَإِنْ غُبِّيَ عَلَيْكُمْ فَأَكْمِلُوا عِدَّةَ شَعْبَانَ ثَلَاثِينَ

-...Muhammed ibn Ziyâd tahdîs edip şöyle demiştir: Ben Ebû Hureyre(R)'den işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S) yâhud da Ebu'l-Kaasım (S) şöyle buyurdu: "Ramazân hilâlini gördüğünüz vakit (oruca niyet edip) oruç tutunuz. Ve şevval hilâlini gördükten sonra da iftar (yânı bayram) yapınız. Eğer üzerinize hilâl gizlenir ise, şa'bân ayının günlerinin sayısını otuza tamamlayın"

1910 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ صَيْفِيٍّ عَنْ عِكْرِمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آلَى مِنْ نِسَائِهِ شَهْرًا فَلَمَّا مَضَى تِسْعَةٌ وَعِشْرُونَ يَوْمًا غَدَا أَوْ رَاحَ فَقِيلَ لَهُ إِنَّكَ حَلَفْتَ أَنْ لَا تَدْخُلَ شَهْرًا فَقَالَ إِنَّ الشَّهْرَ يَكُونُ تِسْعَةً وَعِشْرِينَ يَوْمًا

-... Ümmü Seleme(R)'den (o, şöyle demiştir): Peygamber(S) bir ay kadınlarının yanına girmemeye yemîn etmişti. Yirmidokuz gün geçince günün evvelinde yâhud sonunda (Âişe'nin yanına) geldi. Kendisine:
— Sen bir ay (yanımıza) girmeyeceğine yemîn etmiştin? denildi.Bunun üzerine Peygamber: - '"Ay yirmidokuz gün olur" buyurdu

---

1911 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ آلَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ نِسَائِهِ وَكَانَتْ انْفَكَّتْ رِجْلُهُ فَأَقَامَ فِي مَشْرُبَةٍ تِسْعًا وَعِشْرِينَ لَيْلَةً ثُمَّ نَزَلَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ آلَيْتَ شَهْرًا فَقَالَ إِنَّ الشَّهْرَ يَكُونُ تِسْعًا وَعِشْرِينَ

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) kadınlarının yanına girmemeye yemîn etti. Rasûlullah'ın bir ayağı yerinden ayrılmıştı (yânî çıkmıştı). Rasûlullah yirmidokuz gece yüksekçe bir yerde ikaamet etti. Sonra aşağıya indi. Sahâbîler:— Yâ Rasûlallah! Sen bir ay (eve girmemeye) yemîn etmiştin? dediler. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Ay, yirmidokuz gün olur" buyurdu

بَابٌ شَهْرَا عِيدٍ لَا يَنْقُصَانِ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ قَالَ إِسْحَاقُ وَإِنْ كَانَ نَاقِصًا فَهُوَ تَمَامٌ وَقَالَ مُحَمَّدٌ لَا يَجْتَمِعَانِ كِلَاهُمَا نَاقِصٌ

1912 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ إِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَحَدَّثَنِي مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ شَهْرَانِ لَا يَنْقُصَانِ شَهْرَا عِيدٍ رَمَضَانُ وَذُو الْحَجَّةِ

İki Bayram Aylari Noksan Olmazlar Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki:İshâk: "Bu iki aydan herhangi biri (sayı ve hesâbca) eksik olsa bile, (ecr ve sevâb cihetiyle) tam ve kâmildir" demiştir.Muhammed de: "Bu iki ay noksan olarak birleşmezler" dedi.

-...Ebû Bekre(R)den (şöyle demiştir): Peygamber (S): "iki ay eksik olmazlar: Bunlar iki bayram ayı olan ramazân ile zu'l-hicce'dir" buyurdu

---

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا نَكْتُبُ وَلَا نَحْسُبُ

1913 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا الْأَسْوَدُ بْنُ قَيْسٍ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَمْرٍو أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ إِنَّا أُمَّةٌ أُمِّيَّةٌ لَا نَكْتُبُ وَلَا نَحْسُبُ الشَّهْرُ هَكَذَا وَهَكَذَا يَعْنِي مَرَّةً تِسْعَةً وَعِشْرِينَ وَمَرَّةً ثَلَاثِينَ

Peygamber(S)1N: "Biz Yazı Yazmaz Ve (Yıldız) Hesabı Yapmayız" Sözü(NÜ Beyân) Babı

-..Abdullah ibn Umer şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Biz Arab kavmi, ümmî bir topluluğuz. Yazı yazmaz ve (yıldız) hesabı yapmayız- Ay, bazen şöyledir, bazen böyledir". Râvî dedi ki: Peygamber bununla, bir defa ay yirmidokuz, bir defa da otuzdur demek istiyor

---

بَابٌ لَا يَتَقَدَّمَنَّ رَمَضَانَ بِصَوْمِ يَوْمٍ وَلَا يَوْمَيْنِ

1914 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَتَقَدَّمَنَّ أَحَدُكُمْ رَمَضَانَ بِصَوْمِ يَوْمٍ أَوْ يَوْمَيْنِ إِلَّا أَنْ يَكُونَ رَجُلٌ كَانَ يَصُومُ صَوْمَهُ فَلْيَصُمْ ذَلِكَ الْيَوْمَ

Hiçbir kimse bir günün ve iki günün orucuyla ramazânın önüne geçmesin".

-...Ebû Hureyre(R)'den:(o, şöyle demiştir):Peygamber(S) şöyle buyurdu: "Sizin hiçbiriniz bir günün yâhud iki günün orucuyla ramazânın önüne geçmesin. Ancak i'tiyâd edindiği orucunu tutmakta bulunan bir kimse olması müstesnadır. O kimse ramazânın önündeki bu günün orucunu tutsun"

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ جَلَّ ذِكْرُهُ {أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ إِلَى نِسَائِكُمْ هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ فَالْآنَ بَاشِرُوهُنَّ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ}

1915 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كَانَ الرَّجُلُ صَائِمًا فَحَضَرَ الْإِفْطَارُ فَنَامَ قَبْلَ أَنْ يُفْطِرَ لَمْ يَأْكُلْ لَيْلَتَهُ وَلَا يَوْمَهُ حَتَّى يُمْسِيَ وَإِنَّ قَيْسَ بْنَ صِرْمَةَ الْأَنْصَارِيَّ كَانَ صَائِمًا فَلَمَّا حَضَرَ الْإِفْطَارُ أَتَى امْرَأَتَهُ فَقَالَ لَهَا أَعِنْدَكِ طَعَامٌ قَالَتْ لَا وَلَكِنْ أَنْطَلِقُ فَأَطْلُبُ لَكَ وَكَانَ يَوْمَهُ يَعْمَلُ فَغَلَبَتْهُ عَيْنَاهُ فَجَاءَتْهُ امْرَأَتُهُ فَلَمَّا رَأَتْهُ قَالَتْ خَيْبَةً لَكَ فَلَمَّا انْتَصَفَ النَّهَارُ غُشِيَ عَلَيْهِ فَذُكِرَ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ {أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ إِلَى نِسَائِكُمْ} فَفَرِحُوا بِهَا فَرَحًا شَدِيدًا وَنَزَلَتْ {وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمْ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنْ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ}

Zikri Ulu Olan Allah'ın Şu Kavli Babı

"Oruç (günlerinizin) gecesinde kadınlarınıza yaklaşmak size halâl edildi. Onlar sizin için, siz de onlar için birer libâssınız. Allah nefislerinize karşı za'f göstermekte olduğunuzu bildi de tevbenizi kabul etti, sizi bağışladı. Artık (bundan sonra geceleri) onlara yaklaşın ve ^ Allah'ın hakkınızda yazdığını isteyin..."(el-Bakara: 178).

-..el-Berâibnu Âzib (R) şöyle dedi: (Oruç ilk farz olduğu sırada) Muhammed(S)'in sahâbîleri arasında bir kimse oruç tutar da iftar zamanında iftar edemeden üyursa, o kimse ne gecesinde ne gündüzünde tâ akşama girinceye kadar birşey yiyemezdi. Ensâr'dan Kays ibnu Sırme oruçlu olduğu birgün iftar vakti olunca evine gelmiş ve kanısına:— Yanınızda yiyecek var mı? diye sormuştu. Karısı:

— Hayır yoktur, fakat gider senin için ararım, demişti. Kays o gün arazîsinde çalışıyordu.Yorgunluğundan uyku ona galebe etmiş, iftar zamanını uyku ile geçirmişti. Karısı ona gelip, Kays'ın uykuda olduğunu

görünce:— Vay sana yazık oldu, dedi.Gündüz olup gün yarıya varınca Kays'a bir baygınlık geldi. Bu durum Peygamber'e söylendi.Bunun üzerine şü âyet indi: "Oruç (günlerinizin) gecesinde kadınlarınıza yaklaşmak size halâl kılındı.Onlar sizin için, siz de onlar için birer libâssınız. Allah nefislerinize karşı zaf göstermekte olduğunuzu bildi de tevbenizi kabul etti, sizi bağışladı. Artık (bundan sonra geceleri) onlara yaklaşın ve Allahın hakkınızda yazdlğim İsteyin... " (el-Bakara: 178). Bu âyetin inmesi üzerine sahâbîler çok sevindiler. Müteakiben de: "(Bütün gece, sâdık) fecr olan ak iplik kara iplikten size seçilinceye kadar yiyin, için, sonra geceye kadar orucu tamamlayın..." (el- Bakara: 178) kelâmı İndi

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمْ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنْ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنْ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتِمُّوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ} فِيهِ الْبَرَاءُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

1916 - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ قَالَ أَخْبَرَنِي حُصَيْنُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ {حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمْ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنْ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ} عَمَدْتُ إِلَى عِقَالٍ أَسْوَدَ وَإِلَى عِقَالٍ أَبْيَضَ فَجَعَلْتُهُمَا تَحْتَ وِسَادَتِي فَجَعَلْتُ أَنْظُرُ فِي اللَّيْلِ فَلَا يَسْتَبِينُ لِي فَغَدَوْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْتُ لَهُ ذَلِكَ فَقَالَ إِنَّمَا ذَلِكَ سَوَادُ اللَّيْلِ وَبَيَاضُ النَّهَارِ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"(Bütün gece, sâdık) fecr olan ak iplik kara iplikten size seçilinceye kadar yiyin, için, sonra geceye kadar orucu tamamlayın.." (el-Bakara:178)Bu bâbda el-Berânın Peygamber'den rivayet ettiği hadîs vardır.

-....Adiyy ibn Hatim (R) şöyle demiştir: "Sîze beyaz iplik siyah iplikten seçilinceye kadar yiyiniz içiniz..." (ei-Bakara:187) âyeti indiği zaman ben hemen bir siyah, bir de beyaz ip edindim ve bunları yastığımın altına koydum. Geceleyin zaman zaman bunlara bakmaya başladım. Fakat bunlar bana birbirinden seçilmiyordu. Kuşluk vakti Rasûlullah'a gittim ve bunu kendisine zikrettim. Rasûlullah (S): "Bu kara iplik ile ak iplik, gecenin karanlığı ile gündüzün aklığından ibarettir" buyurdu

---

1917 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ ح حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ مُحَمَّدُ بْنُ مُطَرِّفٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ أُنْزِلَتْ {وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمْ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنْ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ} وَلَمْ يَنْزِلْ {مِنْ الْفَجْرِ} فَكَانَ رِجَالٌ إِذَا أَرَادُوا الصَّوْمَ رَبَطَ أَحَدُهُمْ فِي رِجْلِهِ الْخَيْطَ الْأَبْيَضَ وَالْخَيْطَ الْأَسْوَدَ وَلَمْ يَزَلْ يَأْكُلُ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُ رُؤْيَتُهُمَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ بَعْدُ {مِنْ الْفَجْرِ} فَعَلِمُوا أَنَّهُ إِنَّمَا يَعْنِي اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ

-...Sehİ ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: "Size beyaz iplik siyah iplikten seçilinceye kadar yiyiniz içiniz..." (ei-Bakara: i78> âyeti indiğinde "Mine'I-fecri (= Fecrden)" kaydı inmemişti. Birtakım adamlar oruç tutmak istediklerinde bunlardan birisi ayağına beyaz iplik ve siyah iplik bağlamış ve bunların görülmesi kendisine belirinceye kadar yemekten vazgeçmemişti. Bunun üzerine Allah sonradan "MineH-fecri (= Fecrden)" kaydı ve beyânını indirdi de, böylece sahâbîler Yüce Allah'ın "Beyaz iplik ve siyah iplik" kavliyle ancak gece ve gündüzü kasdettiğini öğrendiler

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَمْنَعَنَّكُمْ مِنْ سَحُورِكُمْ أَذَانُ بِلَالٍ

1918 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ وَالْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ بِلَالًا كَانَ يُؤَذِّنُ بِلَيْلٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يُؤَذِّنَ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ فَإِنَّهُ لَا يُؤَذِّنُ حَتَّى يَطْلُعَ الْفَجْرُ قَالَ الْقَاسِمُ وَلَمْ يَكُنْ بَيْنَ أَذَانِهِمَا إِلَّا أَنْ يَرْقَى ذَا وَيَنْزِلَ ذَا

Peygamber(S)'in: "Sakın Sizleri Bilâlin Ezanı Sahurunuzdan Men' Etmesin"Kavli Bâbl
-... Nâfi', İbn Umer'den; bir de el-Kaasım ibn Muhammed Âişe(R)'den (şöyle demiştir):Bilâl geceleyin ezan okur idi. Rasûlullah (S): Ümmü Mektûm oğlu ezan okuyuncaya kadar yiyiniz, içiniz Çünkü Ümmü Mektûm oğlu fecr tulü' etmedikçe ezan okumaz" buyurdu.el-Kaasım: Bu ikisinin ezanı arasında ancak şunun (Ümmü Mektûm oğlu'nun) çıkması ve bunun(Bilâl'in) inmesi kadar zaman vardı, demiştir

---

بَاب تَأْخِيرِ السَّحُورِ

1920 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ أَتَسَحَّرُ فِي أَهْلِي ثُمَّ تَكُونُ سُرْعَتِي أَنْ أُدْرِكَ السُّجُودَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Sahuru Geciktirmek Babı
-..Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: Ailem içinde sahur yemeğini yer idim de, sonra Rasûlullah'ın berabe rinde secdeyi, yânî sabah namazını yetiştirebilmek için benim bir sür'atim (yânî acele edişim) olurdu

---

بَاب قَدْرِ كَمْ بَيْنَ السَّحُورِ وَصَلَاةِ الْفَجْرِ

1921 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ تَسَحَّرْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ قُلْتُ كَمْ كَانَ بَيْنَ الْأَذَانِ وَالسَّحُورِ قَالَ قَدْرُ خَمْسِينَ آيَةً

Sahur İle Sabah Namazı Arasında Ne Kadar Zaman Vardır? Babı
-...Enes ibn Mâlik'ten; o da Zeyd ibn Sâbit(R)'den. Zeyd ibn Sabit şöyle demiştir: Biz Peygamber(S)'in beraberinde sahur yemeği yedik.Sonra Peygamber (sabah) namazına kalktı.Enes dedi ki: Ben de Zeyd'e:
— Sabah ezanı ile sahur arasında ne kadar zaman bulundu? diye sordum. Zeyd:
— Elli âyet (okuyacak) kadar, diye cevâb verdi

بَاب بَرَكَةِ السَّحُورِ مِنْ غَيْرِ إِيجَابٍ لِأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابَهُ وَاصَلُوا وَلَمْ يُذْكَرْ السَّحُورُ

1922 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاصَلَ فَوَاصَلَ النَّاسُ فَشَقَّ عَلَيْهِمْ فَنَهَاهُمْ قَالُوا إِنَّكَ تُوَاصِلُ قَالَ لَسْتُ كَهَيْئَتِكُمْ إِنِّي أَظَلُّ أُطْعَمُ وَأُسْقَى

Peygamber (S) Ve Sahâbtleri, Oruçlarını Arka Arkaya Ekledikleri Ve Geceleyin Sahur Yemeği Yemek Zikrolunmadığı İçin. Bunu Vâcib Kılmayarak Sahur Yemeği Yemenin Bereketi Babı
-... Abdullah ibn Umer(R)'den (o şöyle demiştir): Peygamber (S) orucunu arka arkaya ekledi. Bâzı kimseler de oruçlarını arka arkaya eklediler. Fakat bu onlara ağır geldi de, Peygamber onları, orucu, sahur yemeğini yemeksizin birbirine ulamaktan nehyet-ti. Onlar:
— Sen orucunu ekliyorsun, dediler. Peygamber:
— "Benim hâlim sizin hâliniz gibi değildir. Çünkü ben (Rabb'im tarafından) doyurulurum ve sulanırım" buyurdu

---

1923 - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَسَحَّرُوا فَإِنَّ فِي السَّحُورِ بَرَكَةً

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Sahur yemeğe yiyiniz. Çünkü sahur yemeğinde bereket vardır" buyurdu

---

بَابٌ إِذَا نَوَى بِالنَّهَارِ صَوْمًا وَقَالَتْ أُمُّ الدَّرْدَاءِ كَانَ أَبُو الدَّرْدَاءِ يَقُولُ عِنْدَكُمْ طَعَامٌ فَإِنْ قُلْنَا لَا قَالَ فَإِنِّي صَائِمٌ يَوْمِي هَذَا وَفَعَلَهُ أَبُو طَلْحَةَ وَأَبُو هُرَيْرَةَ وَابْنُ عَبَّاسٍ وَحُذَيْفَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ

1924 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ رَجُلًا يُنَادِي فِي النَّاسِ يَوْمَ عَاشُورَاءَ أَنَّ مَنْ أَكَلَ فَلْيُتِمَّ أَوْ فَلْيَصُمْ وَمَنْ لَمْ يَأْكُلْ فَلَا يَأْكُلْ

İnsan Oruç Tutmaya Gündüzleyin Niyet Ettiği Zaman (Sahîh .Olur Mu,Olmaz Mı)?
Ve Ümmü'd-Derdâ: EbuM-Derdâ (bazen gündüz vakti): Yanınızda yiyecek birşey var mıdır? Diye sorardı. Eğer biz: Hayır, yoktur dersek, Ebu'd-Derdâ: Öyleyse ben bu gün oruçluyum, der(oruca niyet eder)di, demiştir. Ve böyle, gündüzleyin oruca niyet etme fiilini Ebû Talha, Ebû Hureyre, İbn Abbâs ve Huzeyfe de (Allah onlardan râzî olsun) yapmışlardır.
-...Seleme ibnu'l-Ekva'(R)'dan (o, şöyle demiştir): Peygamber (S) âşûrâ günü gündüzü bir kimseyi insanlar arasında şunu nida ve i'lân etmesi için gönderdi: "Her kim yemek yedi ise (gününün karnını yemeyerek) gününü tamamlasın -yâhud- oruç tutsun. Birşey yememiş olan da artık birşey yemesin!"

بَاب الصَّائِمِ يُصْبِحُ جُنُبًا

1925 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ سُمَيٍّ مَوْلَى أَبِي بَكْرِ بن عَبْدِ الرَّحْمَن بن الحَارِثِ بْنِ هِشَامِ بْنِ المُغِيرَةِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا بَكْرِ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ كُنْتُ أَنَا وَأَبِي حِينَ دَخَلْنَا عَلَى عَائِشَةَ وَأُمِّ سَلَمَةَ ح حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ أَنَّ أَبَاهُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَ مَرْوَانَ أَنَّ عَائِشَةَ وَأُمَّ سَلَمَةَ أَخْبَرَتَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُدْرِكُهُ الْفَجْرُ وَهُوَ جُنُبٌ مِنْ أَهْلِهِ ثُمَّ يَغْتَسِلُ وَيَصُومُ وَقَالَ مَرْوَانُ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ أُقْسِمُ بِاللَّهِ لَتُقَرِّعَنَّ بِهَا أَبَا هُرَيْرَةَ وَمَرْوَانُ يَوْمَئِذٍ عَلَى الْمَدِينَةِ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ فَكَرِهَ ذَلِكَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ ثُمَّ قُدِّرَ لَنَا أَنْ نَجْتَمِعَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ وَكَانَتْ لِأَبِي هُرَيْرَةَ هُنَالِكَ أَرْضٌ فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ لِأَبِي هُرَيْرَةَ إِنِّي ذَاكِرٌ لَكَ أَمْرًا وَلَوْلَا مَرْوَانُ أَقْسَمَ عَلَيَّ فِيهِ لَمْ أَذْكُرْهُ لَكَ فَذَكَرَ قَوْلَ عَائِشَةَ وَأُمِّ سَلَمَةَ فَقَالَ كَذَلِكَ حَدَّثَنِي الْفَضْلُ بْنُ عَبَّاسٍ وَهُوَ أَعْلَمُ وَقَالَ هَمَّامٌ وَابْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُ بِالْفِطْرِ وَالْأَوَّلُ أَسْنَدُ

Cünüb Olarak Sabaha Giren Oruçlunun Hâli Babı

-... Sumeyye, efendisi Ebû Bekr ibnu Abdirrahmân'dan işitmiştir. Ebû Bekr şöyle demiştir:,Ben ve babam Abdurrahmân ibnu'l-Hâris, Âişe'nin ve Ümmü Seleme'nin yanına girdiğimiz zaman.. Bize Ebû'UYemân tahdîs edip şöyle dedi: Bize Şuayb ibnu Ebî Hamza, ez-Zuhrî'den haber verdi. O şöyle demiştir: Bana Ebû Bekr ibnu Abdirrahmân ibn Haris haber verdi ki, babası Abdurrahmân, Mervân ibnu'l-Hakem'e (vefatı: 65 H. Ramazânı) şunu haber vermiştir; Âişe ve Ümmü Seleme bu Abdurrahmân'a, Rasûlullah (S) ehliyle cinsî münâsebetten dolayı cünüb olduğu hâlde fecr ona erişirdi. Fecrden sonra Rasûlullah yıkanır ve orucu tutardı, diye haber verdiler. Bu haber üzerine vâlî Mervân, Abdurrahmân ibnu'l-Hâris'e hitaben: Allah'a yemîn ediyorum ki, sen bu haberi makaale ile Ebû Hu-reyre'yi muhakkak zorluğa düşürüyorsun, dedi. Ve Mervân, o günlerde (Muâviye ibn Ebî Sufyân tarafından) Medîne üzerinde hâkim bulunuyordu. Ebû Bekr dedi ki: Abdurrahmân, Mervân'ın bu sözünden hoşlanmadı. Bundan bir müddet sonra Zu'1-Huleyfe'de bizim Ebû Hureyre ile birleşmemiz mukadder oldu. Ebû Hureyre'nin orada bir arazîsi vardı.

İşte bu buluşmada Abdurrahmân, Ebû Hu-reyre'ye: Ben sana bir iş söyleyeceğim. Eğer Mervân o iş hususunda bana yemîn etmiş olmayaydı, ben o işi sana zikretmezdim, dedi. Ve akabinde ona Âişe ile Ümmü Seleme'nin yukarıda geçen sözlerini zikretti. (Ebû Hureyre'nin yüzü renklendi ve:) Görüşüm böyledir (yânî cünüb olarak sabaha giren oruç tutmaz). Bana el-Fadl ibnu Abbâs tahdîs etti, o daha iyi bilendir, dedi. Ve Hemmâm ibn Münebbih ile Abdullah ibn Umer'in oğlu, Ebû Hureyre'den olmak üzere, Peygamber (S) böyle kişiye iftâr ile emrederdi, diye söylemişlerdir. (Buhârî dedi ki): Birincisi, yânî Âişe ve Ümmü Seleme hadîsi ittisal bakımından daha sağlamdır

---

بَاب الْمُبَاشَرَةِ لِلصَّائِمِ وَقَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا يَحْرُمُ عَلَيْهِ فَرْجُهَا

1927 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُقَبِّلُ وَيُبَاشِرُ وَهُوَ صَائِمٌ وَكَانَ أَمْلَكَكُمْ لِإِرْبِهِ وَقَالَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ {مَآرِبُ} حَاجَةٌ قَالَ طَاوُسٌ {أُولِي الْإِرْبَةِ} الْأَحْمَقُ لَا حَاجَةَ لَهُ فِي النِّسَاءِ

Oruçlu Olan Erkek Ve Kadının Derilerinin Birbirlerine Sürüşmelerinin Hükmü) Babı
Ve Aişe (R): Oruçlu erkeğe kadının, yalnız ferci haram olur, demiştir.
-.. Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) oruçlu iken öper ve sarmaşıp derisini kadının derisine dokundururdu. O, sizin nefsine en hâkim olanınızdı. Buhârî dedi ki: İbn Abbâs: "Me'reb", hacet; "Meârib" (Tâhâ: 18), hacetler demektir, demiştir. Tâvûs da: "Gayri ulVl-ırbetV (en-Nûr: 3 i), kendisinin kadınlara bir ihtiyâcı olmayan ahmak kişi demektir, demiştir

---

بَاب الْقُبْلَةِ لِلصَّائِمِ وَقَالَ جَابِرُ بْنُ زَيْدٍ إِنْ نَظَرَ فَأَمْنَى يُتِمُّ صَوْمَهُ

1928 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح وحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ إِنْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيُقَبِّلُ بَعْضَ أَزْوَاجِهِ وَهُوَ صَائِمٌ ثُمَّ ضَحِكَتْ

Oruçlu İçin Öpme(Nin Hükmü) Babı
Ve Câbir ibn Zeyd: Eğer erkek karısına bakar da menî indirirse, orucunu tamamlar, demiştir.
-...Âişe(R): Rasûlullah (S) oruçlu iken kadınlarının bâzısını muhakkak öperdi, demiş; sonar da gülmüştür. Ma'mer'den; o da Tâvûs'un oğlundan; o da babasından., senediyle rivayet etmiştir (İbn Hacer, Aynî, Kastallânî).

1929 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ زَيْنَبَ ابْنَةِ أُمِّ سَلَمَةَ عَنْ أُمِّهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ بَيْنَمَا أَنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْخَمِيلَةِ إِذْ حِضْتُ فَانْسَلَلْتُ فَأَخَذْتُ ثِيَابَ حِيضَتِي فَقَالَ مَا لَكِ أَنُفِسْتِ قُلْتُ نَعَمْ فَدَخَلْتُ مَعَهُ فِي الْخَمِيلَةِ وَكَانَتْ هِيَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَغْتَسِلَانِ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ وَكَانَ يُقَبِّلُهَا وَهُوَ صَائِمٌ

-...Ümmü Seleme'nin kızıZeyneb'den: Annesi Ümmü Seleme şöyle demiştir: Ben Rasûlullah ile beraber saçaklı kadife örtünün altında yattığımız sırada birden hayz oldum. Bunun üzerine ben yavaşça sıyrılıp, hayza mahsûs elbisemi aldım.Rasûlullah:"Neyin var, hayızın mı geldi?" diye sordu.Evet, dedim. Akabinde O'nunla beraber saçaklı kadife örtünün içine girdim. Ümmü Seleme ve Rasûlullah, ikisi de cünüblükten dolayı bir kab içinde yıkanırlardı. Ve Rasûlullah oruçlu olduğu hâlde (ben) Ümmü Seleme'yi öperdi

بَابُ اغْتِسَالِ الصَّائِمِ وَبَلَّ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ثَوْبًا فَأَلْقَاهُ عَلَيْهِ وَهُوَ صَائِمٌ وَدَخَلَ الشَّعْبِيُّ الْحَمَّامَ وَهُوَ صَائِمٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَا بَأْسَ أَنْ يَتَطَعَّمَ الْقِدْرَ أَوْ الشَّيْءَ وَقَالَ الْحَسَنُ لَا بَأْسَ بِالْمَضْمَضَةِ وَالتَّبَرُّدِ لِلصَّائِمِ وَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ إِذَا كَانَ صَوْمُ أَحَدِكُمْ فَلْيُصْبِحْ دَهِينًا مُتَرَجِّلًا وَقَالَ أَنَسٌ إِنَّ لِي أَبْزَنَ أَتَقَحَّمُ فِيهِ وَأَنَا صَائِمٌ وَيُذْكَرُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ اسْتَاكَ وَهُوَ صَائِمٌ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ يَسْتَاكُ أَوَّلَ النَّهَارِ وَآخِرَهُ وَلَا يَبْلَعُ رِيقَهُ وَقَالَ عَطَاءٌ إِنْ ازْدَرَدَ رِيقَهُ لَا أَقُولُ يُفْطِرُوَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ لَا بَأْسَ بِالسِّوَاكِ الرَّطْبِ قِيلَ لَهُ طَعْمٌ قَالَ وَالْمَاءُ لَهُ طَعْمٌ وَأَنْتَ تُمَضْمِضُ بِهِ وَلَمْ يَرَ أَنَسٌ وَالْحَسَنُ وَإِبْرَاهِيمُ بِالْكُحْلِ لِلصَّائِمِ بَأْسًا

Oruçlunun Yıkanması Babı
Ve İbn Umer oruçlu iken bir bezi ıslatıp kendi üzerine atmıştır. eş-Şa'bî de oruçlu iken hammâma girmiştir .ibn Abbâs tencerede pişmekte olan yemeği yâhud herhangi yiyecek şeyi tadmakta be's yoktur, dedi.Hasen Basrî: Oruçlu için suyu ağıza alıp çalkalamakta ve soğuk suya girip durmakla serinlemekte be's yoktur, demiştir. İbn Mes'ûd: Herhangi birinizin oruç günü olduğu zaman yağlanmış . ve saçları taranmış olarak sabaha girsin, demiştir.Enes ibn Mâlik de: Benim içinde yıkanılacak bazam (= Bakırdan edinilen bir havuzum, küvetim)vardı. Ben oruçlu iken (sıcak hissettiğimde serinlemek için) kendimi onun içine atar dururdum, demiştir.Ve Peygamber'in oruçlu iken dişlerini misvakladığı zikrolunur. İbn Umer de: Oruçlu,gündüzün evvelinde ve sonunda dişlerini misvakla ovar, demiştir. Atâ ibn Ebî Rebâh: Eğer oruçlu kimse tükürüğünüm yutarsa, orucunu bozar demem, demiştir. İbn Şîrîn de: Yaş misvakla misvaklamasında be's yoktur, dedi. Kendisine: Yaş misvakın bir tadı vardır, denildi de o: Suyun da bir tadı vardır. Hâlbuki sen abdest alırken ağzına su alıp çalkalıyorsun, dedi. Enes ibn Mâlik, Hasen Basrî, İbrahim Nahaî: Göze sürme ve herhangi bir ilâç sürmekte oruçlu için hiçbir be's görmemişlerdir

---

1930 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ وَأَبِي بَكْرٍ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُدْرِكُهُ الْفَجْرُ فِي رَمَضَانَ مِنْ غَيْرِ حُلْمٍ فَيَغْتَسِلُ وَيَصُومُ

-...Âişe (R): Peygamber (S) ramazânda ihtilâm olmaktan başka sebeble cünüb olduğu hâlde kendisine fecr erişirdi, akabinde yıkanır ve orucunu tutardı, demiştir

---

1931 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ مَوْلَى أَبِي بَكْرِ بنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بنِ الحَارِثِ بْنِ هِشَامِ بْنِ المُغِيرَةِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا بَكْرِ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ كُنْتُ أَنَا وَأَبِي فَذَهَبْتُ مَعَهُ حَتَّى دَخَلْنَا عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَشْهَدُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ كَانَ لَيُصْبِحُ جُنُبًا مِنْ جِمَاعٍ غَيْرِ احْتِلَامٍ ثُمَّ يَصُومُهُ - ثُمَّ دَخَلْنَا عَلَى أُمِّ سَلَمَةَ فَقَالَتْ مِثْلَ ذَلِكَ

-..Bize İsmâîl tahdîs edip şöyle dedi: Bana Mâlik, Ebû Bekr ibnu Abdirrahmân ibni'l-Hâris ibn Hişâm ibni'l-Mugîre'nin himayesinde bulunan Sumeyy'den tahdîs etti ki, bu Sumeyy, efendisi olan Ebû Bekr ibn Abdirrahmân'dan şöyle dediğini işitmiştir: Ben babamla beraber gitmiş ve nihayet onun beraberinde olarak Âişe'nin yanına girmiştik. Âişe (R): Rasûlullah (S) üzerine şehâdet ediyorum ki, O, ihtilâmdan dolayı değil, cinsî münâsebetten ötürü cünüb bulunduğu hâlde muhakkak sabaha girer, sonra da cünüb olarak girdiği o gününde oruç tutardı, dedi. Bundan sonra biz Ümmü Seleme'nin yanına girdik. O da Âişe'nin söylediği gibi söyledi

---

بَاب الصَّائِمِ إِذَا أَكَلَ أَوْ شَرِبَ نَاسِيًا وَقَالَ عَطَاءٌ إِنْ اسْتَنْثَرَ فَدَخَلَ الْمَاءُ فِي حَلْقِهِ لَا بَأْسَ إِنْ لَمْ يَمْلِكْ وَقَالَ الْحَسَنُ إِنْ دَخَلَ حَلْقَهُ الذُّبَابُ فَلَا شَيْءَ عَلَيْهِ وَقَالَ الْحَسَنُ وَمُجَاهِدٌ إِنْ جَامَعَ نَاسِيًا فَلَا شَيْءَ عَلَيْهِ

1933 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا ابْنُ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا نَسِيَ فَأَكَلَ وَشَرِبَ فَلْيُتِمَّ صَوْمَهُ فَإِنَّمَا أَطْعَمَهُ اللَّهُ وَسَقَاهُ

Oruçlunun Unutarak Yediği Ve İçtiği Zamandaki Hükmü Babı

Ve Atâ: Oruçlu burnuna su çektikten sonra geri püskürürken burnundaki deliklerden boğazına su girerse, kendisi buna mâlik olamamış ise, bunda be's yoktur, demiştir.Hasen de: Eğer oruçlunun boğazına sinek girerse, oruçluya birşey lâzım gelmez, demiştir.Hasen ve Mücâhid: Eğer oruçlu orucunu unutarak cinsî münâsebet yaparsa, kendisine hiçbirşey lâzım gelmez, demiştir.

-..Muhammed ibn Şîrîn, Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Oruçlu kimse oruçlu olduğunu unutup da yediği ve içtiği zaman, orucunu (bozmayıp) tamamlasın! Çünkü o oruçluya ancak Allah yedirmiş ve içirmiştir" buyurmuştur

---

بَاب سِوَاكِ الرَّطْبِ وَالْيَابِسِ لِلصَّائِمِ وَيُذْكَرُ عَنْ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَاكُ وَهُوَ صَائِمٌ مَا لَا أُحْصِي أَوْ أَعُدُّ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْلَا أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمَّتِي لَأَمَرْتُهُمْ بِالسِّوَاكِ عِنْدَ كُلِّ وُضُوءٍ وَيُرْوَى نَحْوُهُ عَنْ جَابِرٍ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَخُصَّ الصَّائِمَ مِنْ غَيْرِهِ وَقَالَتْ عَائِشَةُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَطْهَرَةٌ لِلْفَمِ مَرْضَاةٌ لِلرَّبِّ وَقَالَ عَطَاءٌ وَقَتَادَةُ يَبْتَلِعُ رِيقَهُ

Oruçlunun Yaş Ve Kuru Misvakla Dişlerini Fırçalaması Babı

Ve Âmir ibn Rabîa'nın: Ben, Peygamber(S)'i oruçlu olduğu hâlde misvakla dişlerini temizlerken ihata edemiyeceğim yâhud sayamacağım kadar çok gördüm, dediği zikrolunuyor.Ebû Hureyre de: Peygamber (S): "Ümmetime meşakkat verecek olmayaydım, her abdest alışta dişlerini misvakla temizlemelerini onlara muhakkak emrederdim" buyurdu demiştir. Bunun benzeri olan hadîs, Câbir ibn Abdillah'tan, Zeyd ibn Hâlid'den; onlar da Peygamber'den olmak üzere rivayet olunuyor. (Buhârî dedi ki:) Peygamber bu hadîsinde oruçluyu oruçsuzdan ayırmamıştır. Ve Aişe: Peygamber (S): "Misvaklanmak, ağızın temiz kalmasına ve Rabb'in razı olmasına sebebdir" buyurdu demiştir.Atâ ile Katâde de: Oruçlu tükürüğünü yutabilir, demişlerdir

---

1934 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ قَالَ حَدَّثَنِي الزُّهْرِيُّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ حُمْرَانَ رَأَيْتُ عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تَوَضَّأَ فَأَفْرَغَ عَلَى يَدَيْهِ ثَلَاثًا ثُمَّ تَمَضْمَضَ وَاسْتَنْثَرَ ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا ثُمَّ غَسَلَ يَدَهُ الْيُمْنَى إِلَى الْمَرْفِقِ ثَلَاثًا ثُمَّ غَسَلَ يَدَهُ الْيُسْرَى إِلَى الْمَرْفِقِ ثَلَاثًا ثُمَّ مَسَحَ بِرَأْسِهِ ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَهُ الْيُمْنَى ثَلَاثًا ثُمَّ الْيُسْرَى ثَلَاثًا ثُمَّ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَوَضَّأَ نَحْوَ وَضُوئِي هَذَا ثُمَّ قَالَ مَنْ تَوَضَّأَ وُضُوئِي هَذَا ثُمَّ يُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ لَا يُحَدِّثُ نَفْسَهُ فِيهِمَا بِشَيْءٍ إِلَّا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

-...Humrân şöyle demiştir: Ben Usmân ibn Affân(R)'ı abdest alırken gördüm. Şöyle ki: Evvelâ elleri üzerine üç kerre su döküp yıkadı. Sonra ağzını çalkaladı ve burnuna su verip yine çıkardı.Sonra yüzünü üç kerre yıkadı. Sonra sağ elini dirseğe kadar üç kerre yıkadı. Sonra sol elini dirseğe kadar üç kerre yıkadı. Sonra başını mes-hetti. Sonra sağ ayağını üç kerre, sonra sol ayağını da üç kerre yıkadı. Sonra: RasûluIIah'ı şu benim abdest alışım gibi abdest alırken gördüm. Rasûlullah (S) abdesti aldıktan sonra: "Her kim benim şu abdest atışım gibi abdest alır, sonra da iki rek'at namaz kılar ve bu iki rek'at içinde kendi nefsini birşeyle konuşturmaz (yânî hatırına namazla ilgisi olmayan birşeyi getirmez) ise, muhakkak o kimsenin geçmiş günâhları kendi lehine mağfiret olunur" buyurdu,

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا تَوَضَّأَ فَلْيَسْتَنْشِقْ بِمَنْخِرِهِ الْمَاءَ وَلَمْ يُمَيِّزْ بَيْنَ الصَّائِمِ وَغَيْرِهِ وَقَالَ الْحَسَنُ لَا بَأْسَ بِالسَّعُوطِ لِلصَّائِمِ إِنْ لَمْ يَصِلْ إِلَى حَلْقِهِ وَيَكْتَحِلُ وَقَالَ عَطَاءٌ إِنْ تَمَضْمَضَ ثُمَّ أَفْرَغَ مَا فِي فِيهِ مِنْ الْمَاءِ لَا يَضِيرُهُ إِنْ لَمْ يَزْدَرِدْ رِيقَهُ وَمَاذَا بَقِيَ فِي فِيهِ وَلَا يَمْضَغُ الْعِلْكَ فَإِنْ ازْدَرَدَ رِيقَ الْعِلْكِ لَا أَقُولُ إِنَّهُ يُفْطِرُ وَلَكِنْ يُنْهَى عَنْهُ فَإِنْ اسْتَنْثَرَ فَدَخَلَ الْمَاءُ حَلْقَهُ لَا بَأْسَ لَمْ يَمْلِكْ

Peygamberdin : "Herhangi Biriniz Abdest Aldığı zaman Burnuna Su Çeksin"Hadîsi Babı

Buhârî dedi ki: Peygamber bu hadîsinde oruçlu ile oruçsuz arasım ayırmamıştır. Hasen de:Eğer boğaza ulaşmazsa buruna dökülen burun ilâcında oruçlu için be's yoktur. Oruçlu kişi gözüne sürme çekebilir, demiştir.Ve Atâ ibn Ebî Rebâh şöyle demiştir: Oruçlu kişi ağzına su alıp çalkalar, sonra ağzındaki suyu Dışarıya boşaltır ve bu sulu tükrüğünü yutmadığı takdirde bu ona zarar vermez. Zâten bunu boşaltınca ağzında hâlis tükrükten başka ne kalır ki? Ben sakız çiğnemek orucu bozar demem. Velâkin oruçlu sakız çiğnemekten nehyolunur. Oruçlu abdest alırken burnuna su çekip çıkardığında boğazına su girerse be's yoktur. Çünkü o, boğazına kaçırmamağa mâlik değildir

---

بَابُ إِذَا جَامَعَ فِي رَمَضَانَ وَيُذْكَرُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ مَنْ أَفْطَرَ يَوْمًا مِنْ رَمَضَانَ مِنْ غَيْرِ عُذْرٍ وَلَا مَرَضٍ لَمْ يَقْضِهِ صِيَامُ الدَّهْرِ وَإِنْ صَامَهُ وَبِهِ قَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ وَقَالَ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ وَالشَّعْبِيُّ وَابْنُ جُبَيْرٍ وَإِبْرَاهِيمُ وَقَتَادَةُ وَحَمَّادٌ يَقْضِي يَوْمًا مَكَانَهُ

1935 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ يَزِيدَ بْنَ هَارُونَ حَدَّثَنَا يَحْيَى هُوَ ابْنُ سَعِيدٍ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْقَاسِمِ أَخْبَرَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ بْنِ خُوَيْلِدٍ عَنْ عَبَّادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَقُولُ إِنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّهُ احْتَرَقَ قَالَ مَا لَكَ قَالَ أَصَبْتُ أَهْلِي فِي رَمَضَانَ فَأُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِكْتَلٍ يُدْعَى الْعَرَقَ فَقَالَ أَيْنَ الْمُحْتَرِقُ قَالَ أَنَا قَالَ تَصَدَّقْ بِهَذَا

Oruçlu. Ramazan Gündüzünde Bilerek Cinsî Münâsebet Yaptığı Zaman (Kendisine Keffâret Vâcib Olur)

Ve Ebû Hureyre'den, onun şu hadîsi Peygamber'e yükseltir olduğu zikrolunur: "Her kim ramazândan bir günün orucunu özürsüz ve hastalıksız olduğu hâlde bozarsa, o farz orucu -şayet tutsa- nafile olarak tutacağı dehr orucu kaza etmez (onu ancak onun yerine tutacağı bir günlük kaza orucu öder)". İbn Mes'ûd da bu Ebû Hureyre hadîsinin delâlet ettiği hükme kaail olmuştur.Saîd ibn Müseyyeb,Şa'bî, İbn Cureyc, İbrâhîm Nahaî, Katâde ve Hammâd ibn Süleyman: Ramazân gündüzünde oruç bozan kişi, bozduğu orucun yerine bir gün kaza orucu tutar, demişlerdir. .Âişe (R) şöyle diyordu: Peygamber'e bir adam geldi de, kendini kinaye ederek:— O yanmıştır, dedi. Peygamber ona:

— "Senin neyin var (hâlin nedir)'?" diye sordu. O zât:

— Ramazân gündüzünde bilerek eşime isabet ettim (yânî cinsî münâsebet yaptım), dedi.Bu arada Peygamber'e "Arak" denilen bir mıktel (yânîzenbile benzer bir sepet) içinde hurma getirildi. Peygamber:

— "O yama kişi nerededir?" diye sordu. O adam:

— Benim; buradayım, dedi. Peygamber (S):— "Bu hurmaları (altmış fakire) sadaka yap!" buyurdu

---

بَابٌ إِذَا جَامَعَ فِي رَمَضَانَ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَيْءٌ فَتُصُدِّقَ عَلَيْهِ فَلْيُكَفِّرْ

1936 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ جُلُوسٌ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ جَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكْتُ قَالَ مَا لَكَ قَالَ وَقَعْتُ عَلَى امْرَأَتِي وَأَنَا صَائِمٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ تَجِدُ رَقَبَةً تُعْتِقُهَا قَالَ لَا قَالَ فَهَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَصُومَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ قَالَ لَا فَقَالَ فَهَلْ تَجِدُ إِطْعَامَ سِتِّينَ مِسْكِينًا قَالَ لَا قَالَ فَمَكَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَيْنَا نَحْنُ عَلَى ذَلِكَ أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَرَقٍ فِيهَا

تَمْرٌ وَالْعَرَقُ الْمِكْتَلُ قَالَ أَيْنَ السَّائِلُ فَقَالَ أَنَا قَالَ خُذْهَا فَتَصَدَّقْ بِهِ فَقَالَ الرَّجُلُ أَعَلَى أَفْقَرَ مِنِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَوَاللَّهِ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا يُرِيدُ الْحَرَّتَيْنِ أَهْلُ بَيْتٍ أَفْقَرُ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي فَضَحِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى بَدَتْ أَنْيَابُهُ ثُمَّ قَالَ أَطْعِمْهُ أَهْلَكَ

Oruçlu, Keffâret Yapacağı Hiçbirşeyi Yok İken Ramazân Gündüzünde Bilerek Cinsî Münâsebet Yapar Da Bu Arada Kendisine Sadaka Verilirse, O Bunu Keffâret' Yapsın

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Bizler Peygarnber'in yanında oturmuş bulunduğumuz sırada O'na bir-kimse geldi de: — Yâ Rasûlallah, helak oldum! dedi. Rasûlullah ona:
— "Sana ne oldu ki?" diye sordu. O kimse: — Oruçlu olduğum hâlde kadınımın üzerine düştüm (yânî onunla cinsî münâsebet yaptım), dedi., Rasûlullah (S):
— "Hürriyete kavuşturacağın bir köle bulabilir misin?" buyurdu. O zât:— Hayır (bulamam), dedi. Rasûlullah: — "Öyle ise iki ay zincirleme oruç tutmaya gücün yeter mi?" diye sordu.
O zât: — Hayır, buna güç yetiremem, dedi. Rasûlullah:
— "Altmış yoksulu doyurmak yolunu bulabilir misin?" buyurdu.O zât:
— Hayır (bulamam), dedi. Ebû Hureyre dedi ki: Peygamber bir süre bekledi. Bizler de bu bekleyiş üzerinde iken Peygamber'e içinde hurma dolu bir arak getirildi. Arak, mıktel demektir. Peygamber:
— "O mes'ele soran kimse nerededir?" buyurdu. O zât:
— Benim (buradayım diye ayağa kalktı).Peygamber:
— "Bu hurmayı al da yoksullara sadaka eti" buyurdu. O adam:
— Benden daha fakîr olana mı vereceğim, yâ Rasûlallah? Allah'a yemîn ederim ki, Medine'nin iki kara taşlığı arasında benim ev halkımdan daha fakîr bir ev halkı yoktur, dedi.Râvî: İki lâbe ile, iki kara taşlığı kaşdediyor, demiştir. Bu sözü üzerine Peygamber, köpek dişleri meydana çıkıncaya kadar güldü. Sonra da o zâta: — "Haydi bu hurmayı (al da) ailene yedir!" buyurdu

---

بَابُ الْمُجَامِعِ فِي رَمَضَانَ هَلْ يُطْعِمُ أَهْلَهُ مِنْ الْكَفَّارَةِ إِذَا كَانُوا مَحَاوِيجَ

1937 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ الْأَخِرَ وَقَعَ عَلَى امْرَأَتِهِ فِي رَمَضَانَ فَقَالَ أَتَجِدُ مَا تُحَرِّرُ رَقَبَةً قَالَ لَا قَالَ فَتَسْتَطِيعُ أَنْ تَصُومَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ قَالَ لَا قَالَ أَفَتَجِدُ مَا تُطْعِمُ بِهِ سِتِّينَ مِسْكِينًا قَالَ لَا قَالَ فَأُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَرَقٍ فِيهِ تَمْرٌ وَهُوَ الزَّبِيلُ قَالَ أَطْعِمْ هَذَا عَنْكَ قَالَ عَلَى أَحْوَجَ مِنَّا مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا أَهْلُ بَيْتٍ أَحْوَجُ مِنَّا قَالَ فَأَطْعِمْهُ أَهْلَكَ

Ramazân Gündüzünde Cinsî Münâsebet Yapan Oruçlu, Aile Ferdleri Muhtâc Bulunduklarında Keffâret Erzakından Kendi Ailesine Yedirir Mi Babı

-..Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Bir adam Peygamber'e geldi ve:— Kavmin en gerisinde olan bu insan ramazân gündüzünde kadınının üstüne düştü, dedi.Peygamber ona:
— "Bir köleyi hürriyetine kavuşturacak imkânı bulabilir misin?" buyurdu.O zât:
— Hayır (bulamam), dedi. Peygamber:
— "Öyle ise zincirleme iki ay oruç tutmağa güç yetirebilir misin?" buyurdu. O zât:
— Hayır (güç yetiremem), dedi. Peygamber:
— "Altmış fakiri doyurabileceğin birşey bulabilir misin?" buyurdu. O zât:
— Hayır (bulamam), dedi..Ebû Hureyre dedi ki: Bu sırada Peygamber'e içi hurma dolu bir arak getirildi. O zebbîl yânı zenbil denilen kabdır. Peygamber o şahsa:
— "Bu hurmayı kendinden keffâret olmak üzere fakirlere yedir" buyurdu. O zât:
— Bizim aileden daha muhtâc olanlara mı? Medine'nin iki lâbesi, iki kara taşlık nahiyesi arasında bizim ailemizden daha muhtâc bir ev halkı yoktur, dedi. Peygamber:
— "Öyleyse bunu kendi ailene yedir!" buyurdu

بَابُ الْحِجَامَةِ وَالْقَيْءِ لِلصَّائِمِ

1937 – (م1) *وَقَالَ لِي يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ سَلَّامٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُمَرَ بْنِ الْحَكَمِ بْنِ ثَوْبَانَ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِذَا قَاءَ فَلَا يُفْطِرُ إِنَّمَا يُخْرِجُ وَلَا يُولِجُ وَيُذْكَرُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ يُفْطِرُ وَالْأَوَّلُ أَصَحُّ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَعِكْرِمَةُ الصَّوْمُ مِمَّا دَخَلَ وَلَيْسَ مِمَّا خَرَجَ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَحْتَجِمُ وَهُوَ صَائِمٌ ثُمَّ تَرَكَهُ فَكَانَ يَحْتَجِمُ بِاللَّيْلِ وَاحْتَجَمَ أَبُو مُوسَى لَيْلًا وَيُذْكَرُ عَنْ سَعْدٍ وَزَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ وَأُمِّ سَلَمَةَ احْتَجَمُوا صِيَامًا وَقَالَ بُكَيْرٌ عَنْ أُمِّ عَلْقَمَةَ كُنَّا نَحْتَجِمُ عِنْدَ عَائِشَةَ فَلَا تَنْهَى وَيُرْوَى عَنْ الْحَسَنِ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ مَرْفُوعًا فَقَالَ أَفْطَرَ الْحَاجِمُ وَالْمَحْجُومُ

Oruçlu İçin Kan Aldırmanın Ve Kusmanın Hükmü Babı

Buhârî dedi ki: Ve bana Yahya ibn Salih söyledi: Bize Muâviye ibn Sellâm tahdîs edip şöyle dedi:Bize Yahya ibn Ebî Kesîr, Umer ibnu'l-Hakem ibn Sevbân'dan tahdîs etti. O, Ebû Hureyre'den işitmiştir.Ebû Hureyre: Oruçlu, ihtiyârsız olarak kustuğu zaman orucu bozulmaz. Çünkü kusmak çıkarmaktır; girdirmek değildir, demiştir.Ve yine Ebû Hureyre'nin: Oruçlu, kusarsa orucu bozulur, dediği zikrolunuyor. Birincisi (yânî kusmak orucu bozmaz rivayeti) daha sahihtir.İbn Abbâs ile İkrime de: Oruç, içeri giren şeylerden kendini tutmaktır; dışarı çıkan şeyden kendini tutmak değildir, demişlerdir.Ve İbn Umer oruçlu iken gündüzleyin kendinden kan aldır ir di. Sonra gündüzleyin kan aldırmayı terketti de,artık geceleyin kan aldırır oldu.Ebû Mûsâ da geceleyin kan aldırırdı. Ve Saıdibn Ebî Vakkaas'ın Zeyd ibn Erkam'ın, Ummü Seleme'nin de oruçlu oldukları hâlde kendilerinden kan aldırdıkları zikrolunuyor.Ve Bukeyr, Alkame'nin anası Mercâne'nin: Biz Aişe'nin yanında kendimizden kan aldırdık da Aişe bizleri bundan nehyetmedi, dediğini söylemiştir.Hasen Basrî'den; o da birçok kimselerden: Şeddâd ibn Evs'ten, Usâme ibn Zeyd'den, Ebû Hureyre'den, Sevbân'dan, Ma'kıl ibn Yesâr'dan Peygamber'e yükseltilmiş olarak: Kan alan da, kan aldıran da oruçlarını bozdu, dediği rivayet olunuyor.

1937 – (م2) *وَقَالَ لِي عَيَّاشٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ الْحَسَنِ مِثْلَهُ قِيلَ لَهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَعَمْ ثُمَّ قَالَ اللَّهُ أَعْلَمُ

-..Buharı dedi ki: Ve bana Ayyaş söyleyip şöyle dedi: Bize Abdu'1-A'lâ tahdîs edip şöyle dedi: Bize Yûnus, Hasen'den bunun benzerini tahdîs etti.Hasen'e: Söylediğin bu söz (yânî, kan alan ve aldıran orucu bozdu sözü) Peygamber'den mi? denildi de, Hasen: Evet, dedi.Sonra bu kesin söylemesinin ardından tereddüd ederek: Allah en bilendir, dedi

---

1938 – حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ احْتَجَمَ وَهُوَ مُحْرِمٌ وَاحْتَجَمَ وَهُوَ صَائِمٌ

-.. İbn Abbâs(R)'tan (o, şöyle demiştir): Peygamber (S) ihrâmlı iken kendisinden kan aldırdı, Peygamber, oruçlu iken de yine kendisinden kan aldırdı.

1939 – حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ احْتَجَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ صَائِمٌ

ibn Abbâs (R): Peygamber (S) oruçlu iken kendisinden kan aldırdı, demiştir

---

1940 – حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ ثَابِتًا الْبُنَانِيَّ يَسْأَلُ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَكُنْتُمْ تَكْرَهُونَ الْحِجَامَةَ لِلصَّائِمِ قَالَ لَا إِلَّا مِنْ أَجْلِ الضَّعْفِ وَزَادَ شَبَابَةُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Bize Âdem ibn Ebî Iyâs tahdîs edip şöyle dedi: Bize Şu'be. tahdîs edip şöyle dedi: Ben Sabit el-Bunânî'den işittim; o, Enes ibn Mâlik'e: —Siz oruçlu için kan aldırmayı kerîh görür müydünüz? diye soruyordu. Enes: — Hayır, yalnız oruçluyu zaîf düşüreceği için hoş görmem, dedi .Râvîlerden Şebâbe şunu ziyâde edip dedi ki: Bize Şu'be ibn Hac-câc bu hadîsi "Peygamber zamanında" kaydıyle tahdîs etti

---

بَابُ الصَّوْمِ فِي السَّفَرِ وَالْإِفْطَارِ

1941 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ الشَّيْبَانِيِّ سَمِعَ ابْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَقَالَ لِرَجُلٍ انْزِلْ فَاجْدَحْ لِي قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ الشَّمْسُ قَالَ انْزِلْ فَاجْدَحْ لِي قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ الشَّمْسُ قَالَ انْزِلْ فَاجْدَحْ لِي فَنَزَلَ فَجَدَحَ لَهُ فَشَرِبَ ثُمَّ رَمَى بِيَدِهِ هَا هُنَا ثُمَّ قَالَ إِذَا رَأَيْتُمْ اللَّيْلَ أَقْبَلَ مِنْ هَا هُنَا فَقَدْ أَفْطَرَ الصَّائِمُ * تَابَعَهُ جَرِيرٌ وَأَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ ابْنِ أَبِي أَوْفَى قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ

Yolculukta Oruç Tutma Ve Oruç Tutmama(Nın Hükmü) Babı
-..Abdullah ibn Ebî Evfâ (R) şöyle demiştir: Bizler Rasûlullah ile beraber (ramazân içinde) bir seferde bulunduk. Rasûlul-lah birisine (yânı Bilâl'e):— "İn de benim için sevîk karıştır!" buyurdu. Bilâl:.
— Yâ Rasûlallah güneş (yânı güneşin nuru) bakîdir, dedi. Rasûlullah tekrar:'
— "İn de bana sevîk bulamacı yap!" buyurdu. Bilâl yine:'
— Yâ Rasûlallah, daha güneş var! dedi, Rasûlullah üçüncü defa:
— "İn de benim için sevîk karıştır!" buyurdu.Bunun üzerine Bilâl (devesinden) indi ve Rasûlullah için sevîk buladı. Rasûlullah o bulamacı içti de sonra elini şu doğu tarafa atıp işaret etti, sonra:
— "Gecenin bu doğu taraftan belirdiğim gördüğünüzde, oruçlunun iftar vakti girmiştir" buyurdu.Bu hadîsin aslım Ebû İshâk eş-Şeybânî'den rivayet etmekte Ce-rîr ibn Abdilhamîd ile Ebû Bekribn Ayyaş, râvî Sufyân ibn Uyey-ne'ye mutâbaat etmişlerdir

---

1942 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ حَمْزَةَ بْنَ عَمْرٍو الْأَسْلَمِيَّ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَسْرُدُ الصَّوْمَ

-.... Âişe(R)'den (o, şöyle demiştir): Hamza ibn Amr el Eslemî: Yâ Rasûlallah, ben arka arkaya oruç tutuyorum, dedi

---

1943 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ حَمْزَةَ بْنَ عَمْرٍو الْأَسْلَمِيَّ قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَأَصُومُ فِي السَّفَرِ وَكَانَ كَثِيرَ الصِّيَامِ فَقَالَ إِنْ شِئْتَ فَصُمْ وَإِنْ شِئْتَ فَأَفْطِرْ

-...Peygamber'in zevcesi Âişe(R)'den (o, şöyle demiştir): Hamza ibn Amr el-Eslemî, Peygamber'e:
— Ben yolculukta oruç tutayım mı? diye sordu. Bu zât çok oruç tutardı. Rasûlullah (S):
— "İstersen oruç tut, istersen ye!" buyurdu

بَابٌ إِذَا صَامَ أَيَّامًا مِنْ رَمَضَانَ ثُمَّ سَافَرَ

1944 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ إِلَى مَكَّةَ فِي رَمَضَانَ فَصَامَ حَتَّى بَلَغَ الْكَدِيدَ أَفْطَرَ فَأَفْطَرَ النَّاسُ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَالْكَدِيدُ مَاءٌ بَيْنَ عُسْفَانَ وَقُدَيْدٍ

İnsan Ramazândan Birkaç Gün Oruç Tutsa, Sonra Yolculuk Etse?
-... İbn Abbâs(R)'tan (o, şöyle demiştir): Rasûlullah (S) Mekke fethi seferine ramazân ayında çıktı. Tâ Kedîd mevkiine ulaşıncaya kadar oruç tuttu. Orada iftar etti, O'nun beraberinde insanlar da iftar ettiler. Ebû Abdillah el-Buhârî: el-Kedîd, Usfân ile Kadîd arasında bir sudur, dedi.

1945 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا يَحْيَى ابْنُ حَمْزَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ أَنَّ إِسْمَاعِيلَ بْنَ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَهُ عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ فِي يَوْمٍ حَارٍّ حَتَّى يَضَعَ الرَّجُلُ يَدَهُ عَلَى رَأْسِهِ مِنْ شِدَّةِ الْحَرِّ وَمَا فِينَا صَائِمٌ إِلَّا مَا كَانَ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَابْنِ رَوَاحَةَ

-...Ebu'd-Derdâ (R) şöyle demiştir: Biz Peygamber(S)'in maiyyetinde onun seferlerinden birisine (ramazânda) sıcak bir günde çıktık. O kadar ki, insan sıcağın şiddetinden elini başı üzerine koyuyordu. İçimizde Peygamber ile İbnu Revâha'dan başka oruçlu kimse yoktu

---

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمَنْ ظُلِّلَ عَلَيْهِ وَاشْتَدَّ الْحَرُّ لَيْسَ مِنْ الْبِرِّ الصَّوْمُ فِي السَّفَرِ

1946 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ عَمْرِو بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَرَأَى زِحَامًا وَرَجُلًا قَدْ ظُلِّلَ عَلَيْهِ فَقَالَ مَا هَذَا فَقَالُوا صَائِمٌ فَقَالَ لَيْسَ مِنْ الْبِرِّ الصَّوْمُ فِي السَّفَرِ

Peygamberisin. Sıcak Şiddetliyken Güneş Çarpmış Da Gölgelendirilen Kimse İçin "Seferde Oruç Tutmak Hâlis İbâdet Cümlesinden Değildir" Sözü Babı
-... Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bir seferde idi. Bir ara halkın izdihamını ve üzerine güneşe karşı gölgelik tutulmuş bir kimse gördü ve:
— "Bu nedir?" diye sordu.Sahâbîler
— Oruçludur, dediler.Bunun üzerine Rasûlullah (S)
— "Seferde oruç tutmak birr (yânî hâlis ibâdet) cümlesinden değildir" buyurdu

---

بَابٌ لَمْ يَعِبْ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا فِي الصَّوْمِ وَالْإِفْطَارِ

1947 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كُنَّا نُسَافِرُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَعِبْ الصَّائِمُ عَلَى الْمُفْطِرِ وَلَا الْمُفْطِرُ عَلَى الصَّائِمِ

Peygamberin Sahâbîleri Seferde Oruç Tutmak Ve Tutmamak Hususunda Birbirlerini Ayıplamadılar
-..Enes ibn Mâlik (R): Bizler Peygamber'in beraberinde yolculuk ederdik de, oruçlu olan oruç tutmayanı ve oruç tutmayan da oruç tutanı ayıplamazdı, demiştir

---

بَابُ مَنْ أَفْطَرَ فِي السَّفَرِ لِيَرَاهُ النَّاسُ

1948 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْمَدِينَةِ إِلَى مَكَّةَ فَصَامَ حَتَّى بَلَغَ عُسْفَانَ ثُمَّ دَعَا بِمَاءٍ فَرَفَعَهُ إِلَى يَدَيْهِ لِيُرِيَهُ النَّاسَ فَأَفْطَرَ حَتَّى قَدِمَ مَكَّةَ وَذَلِكَ فِي رَمَضَانَ فَكَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَقُولُ قَدْ صَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَفْطَرَ فَمَنْ شَاءَ صَامَ وَمَنْ شَاءَ أَفْطَرَ

Yolculuk Sırasında İnsanlar Kendisini Görmeleri (Ve Ona Uymaları) İçin Orucunu Bozan Kimse Babı
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Medine'den (fetih için) Mekke yönünde yola çıktı. Yolda tâ Usfân mevkiine varıncaya kadar oruç tuttu. Sonra bir mikdâr su istedi. Su dolu kabı, insanların kendinin bu fiilini görmeleri için, iki elinin uzanabildiği kadar yukarıya kaldırdı ve onu içip orucunu bozdu. Nihayet Mekke'ye geldi. Bu, ramazân ayında idi.İbn Abbâs şöyle der idi: Rasûlullah (S) seferde oruç tutmuş, bazen de tutmamıştır. Sahâbîlerden de isteyen seferde oruç tutmuş, isteyen de tutmamıştır

---

بَابٌ {وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ} قَالَ ابْنُ عُمَرَ وَسَلَمَةُ بْنُ الْأَكْوَعِ نَسَخَتْهَا {شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنْ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمْ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمْ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمْ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ} *

"Oruca Takat Getirenler Üzerine (Eğer Oruç Tutmazlarsa) Bir Fidye Vardır" (D-Bakara: 183).
İbn Umer ile Seleme ibnu'1-Ekva': Bu fidye âyetini, bundan bir âyet sonra gelen şu âyet nesh etti, demişlerdir;"0 ramazân ayı ki insanları irşâd için hakk furkaanı, hidayet delili beyyineler hâlinde, Kur'ân onda indirildi. Onun için sizden her kim bu ay hazarda ise onda oruç tutsun, kim de hasta yâhud seferde ise tutamadığı günler sayısınca diğer günlerden kaza etsin. Allah size kolaylık diliyor, zorluk istemiyor. Hem buyuruyor ki, sayıyı ikmâl eyleyesiniz de size hidâyet buyurduğu vech üzere Allah yı tekbir ile ululayasınız ve gerek ki (el-Bakara: 185)

وَقَالَ ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي لَيْلَى حَدَّثَنَا أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَزَلَ رَمَضَانُ فَشَقَّ عَلَيْهِمْ فَكَانَ مَنْ أَطْعَمَ كُلَّ يَوْمٍ مِسْكِينًا تَرَكَ الصَّوْمَ مِمَّنْ يُطِيقُهُ وَرُخِّصَ لَهُمْ فِي ذَلِكَ فَنَسَخَتْهَا {وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ} فَأُمِرُوا بِالصَّوْمِ

-....İbn Ebî Leylâ tahdîs edip şöyle dedi: Bize Muhammed'in sahâbîleri şöyle tahdîs ettiler:Ramazân orucu nazil oldu. Bu onlara ağır geldi. Oruç tutmaya takat getirenlerden kimisi oruç tutmayı bıraktı da hergün bir fakîri doyurur oldu. Çünkü bu hususta kendilerine ruhsat verilmişti. Müteakiben oruç tutmaya gücü yetenlerin bu fidye verme ruhsatını "Oruç tutmanız sizin hakkınızda (yemenizden ve fidye vermenizden) daha hayırlıdır, eğer bilirseniz" (el-Bakara: i84> âyeti nesh edip kaldırdı da (mukîm ve kuvvetlilerin) hepsi oruç tutmakla emro-lundular

---

1949 - حَدَّثَنَا عَيَّاشٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَرَأَ {فِدْيَةٌ طَعَامُ مَسَاكِينَ} قَالَ هِيَ مَنْسُوخَةٌ

-....Nâfi' şöyle demiştir: İbn Umer (R) "Fidyetun taâmu mesâktne = Miskinlerin taamı olan fidye" şeklinde cemi' olarak okudu da: Bu fidye âyeti neshedilmiştir, dedi

---

بَابٌ مَتَى يُقْضَى قَضَاءُ رَمَضَانَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَا بَأْسَ أَنْ يُفَرَّقَ لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ} وَقَالَ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ فِي صَوْمِ الْعَشْرِ لَا يَصْلُحُ حَتَّى يَبْدَأَ بِرَمَضَانَ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ إِذَا فَرَّطَ حَتَّى جَاءَ رَمَضَانُ آخَرُ يَصُومُهُمَا وَلَمْ يَرَ عَلَيْهِ طَعَامًا وَيُذْكَرُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مُرْسَلًا وَابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ يُطْعِمُ وَلَمْ يَذْكُرْ اللَّهُ الْإِطْعَامَ إِنَّمَا قَالَ {فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ}

Ramazân Orucunun Kazası Ne Zaman Yerine Getirilip Ödenir?
İbn Abbâs, Yüce Allah'ın mutlak olan "Tutamadığı günler sayısınca başka günler tutar" kavlinden dolayı, kaza oruçlarının ayrılmasında, yânî aralıklı tutulmasında be's yoktur, demiştir.Saîd ibn Müseyyeb, üzerin de ramazân borcu olduğu hâlde zil-hiccenin ilk on günü orucunu soran hakkında: Ramazânın kazasını ödemedikçe bunu tutmak doğru olmaz, demiştir.İbrâhîm Nahaî:Ramazân kazasını ödemekte gecikip de nihayet diğer ramazân gelirse, ikisini de tutar demiş ve o kişi üzerine yedirmeyi re'y etmemiştir.Ebû Hureyre'den mürsel olarak zikrolunur ve İbn Abbâs'tan da zikr olunur ki, o, diğer ramazâna kadar borcu nu ödeyemeyen kişi, tutamadığı her bir gün yerine, bir fakire (bir müdd) yedirir, demiştir.Buhârî dedi ki: Yüce Allah böyle kişi hakkında yedirmeyi zikretmedi, ancak mutlak olarak "Başka günler sayısınca tutar" buyurdu.

1950 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَقُولُ كَانَ يَكُونُ عَلَيَّ الصَّوْمُ مِنْ رَمَضَانَ فَمَا أَسْتَطِيعُ أَنْ أَقْضِيَ إِلَّا فِي شَعْبَانَ قَالَ يَحْيَى الشُّغْلُ مِنْ النَّبِيِّ أَوْ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Ebû Seleme ibnu Abdirrahmân şöyle demiştir: Ben Âişe(R)'den işittim, o şöyle diyordu:Bazen üzerimde ramazân orucundan borç bulunduğu olurdu da ben bu kaza borcumu Ödemeye muktecür olamazdım, ancak şa'bân ayında Öderdim.Râvî Yahya ibn Saîd: Şuğl, yânî Âişe'ye mâni' olan iş, Peygam-ber'den yâhud da Peygamber'le ilgilenmek, sebebidir, demiştir.

بَابُ الْحَائِضِ تَتْرُكُ الصَّوْمَ وَالصَّلَاةَ وَقَالَ أَبُو الزِّنَادِ إِنَّ السُّنَنَ وَوُجُوهَ الْحَقِّ لَتَأْتِي كَثِيرًا عَلَى خِلَافِ الرَّأْيِ فَمَا يَجِدُ الْمُسْلِمُونَ بُدًّا مِنْ اتِّبَاعِهَا مِنْ ذَلِكَ أَنَّ الْحَائِضَ تَقْضِي الصِّيَامَ وَلَا تَقْضِي الصَّلَاةَ

Hayızlı Kadın Orucu Ve Namazı Bırakır Babı
Ve Ebu'z-Zinâd dedi ki: Sünnetler ve hakkın vecihleri (yânî dînî işler) ekseriya re'yin (yânî aklın ve kıyasın) hilafı üzere gelir de, müslümânlar onlara uymaktan bir ayrılma ve çekinme bulamazlar. Hayızlının orucu kaza edip de namazı kaza etmemesi bu nevi' işlerdendir

1951 - حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنِي زَيْدٌ عَنْ عِيَاضٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَيْسَ إِذَا حَاضَتْ لَمْ تُصَلِّ وَلَمْ تَصُمْ فَذَلِكَ نُقْصَانُ دِينِهَا

-.... Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Kadın hayız gördüğü zaman namaz kılmaz ve oruç tutmaz değil mi?" buyurdu. (Evet dediler.) Rasûlullah: "İşte bu da kadının dîninin eksikliğinden" cevâbını verdi

---

بَاب مَنْ مَاتَ وَعَلَيْهِ صَوْمٌ وَقَالَ الْحَسَنُ إِنْ صَامَ عَنْهُ ثَلَاثُونَ رَجُلًا يَوْمًا وَاحِدًا جَازَ

1952 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ أَعْيَنَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي جَعْفَرٍ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ جَعْفَرٍ حَدَّثَهُ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ مَاتَ وَعَلَيْهِ صِيَامٌ صَامَ عَنْهُ وَلِيُّهُ * تَابَعَهُ ابْنُ وَهْبٍ عَنْ عَمْرٍو رَوَاهُ يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ عَنْ ابْنِ أَبِي جَعْفَرٍ

Üzerinde Oruç Borcu Olduğu Halde Ölen Kimse Babı Ve Hasen El-Basrî:Eğer Onun Adına Otuz Kişi Bir Gün-Oruç Tutsa Caiz Olur, Demiştir.

-...Âişe(R)'den (o, şöyle demiştir): Rasûlullah (S): "Herhangi bir kimse üzerinde oruç borcu olduğu hâlde ölürse, bu ölünün velisi onun adına (niyâbeten) oruç tutabilir" buyurdu.Bu hadîsi Amr ibnu'l-Hâris'ten rivayet etmekte Muhammed ibn Musa'nın babasına Abdullah ibmı Vehb mutâbaat etmiştir. Ve yine bu hadîsi Yahya ibnu Eyyüb da Ubeydullah ibnu Ebî Ca'fer'den rivayet etmiştir

---

1953 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ مُسْلِمٍ الْبَطِينِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أُمِّي مَاتَتْ وَعَلَيْهَا صَوْمُ شَهْرٍ أَفَأَقْضِيهِ عَنْهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَدَيْنُ اللَّهِ أَحَقُّ أَنْ يُقْضَى * قَالَ سُلَيْمَانُ فَقَالَ الْحَكَمُ وَسَلَمَةُ وَنَحْنُ جَمِيعًا جُلُوسٌ حِينَ حَدَّثَ مُسْلِمٌ بِهَذَا الْحَدِيثِ قَالَا سَمِعْنَا مُجَاهِدًا يَذْكُرُ هَذَا عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَيُذْكَرُ عَنْ أَبِي خَالِدٍ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ الْحَكَمِ وَمُسْلِمٍ الْبَطِينِ وَسَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ وَعَطَاءٍ وَمُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَتْ امْرَأَةٌ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أُخْتِي مَاتَتْ * وَقَالَ يَحْيَى وَأَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ مُسْلِمٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَتْ امْرَأَةٌ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أُمِّي مَاتَتْ * وَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أُنَيْسَةَ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَتْ امْرَأَةٌ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أُمِّي مَاتَتْ وَعَلَيْهَا صَوْمُ نَذْرٍ * وَقَالَ أَبُو حَرِيزٍ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَتْ امْرَأَةٌ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَاتَتْ أُمِّي وَعَلَيْهَا صَوْمُ خَمْسَةَ عَشَرَ يَوْمًا

-..Bize Muhammed ibnu Abdirrahîm tahdîs edip şöyle dedi: Bize Muâviye ibnu Amr tahdîs edip şöyle dedi: Bize Zaide, el-A'meş'ten; o da Müslim el-Batîn'den; o da Saîd ibn Cubeyr'den; o da İbnu Abbâs'tan tahdîs etti ii, o şöyle demiştir: Peygamberce bir adam geldi de:

— Yâ Rasûlallah! Anam üzerinde bir ay oruç borcu varken öldü. Ben anam adına bu orucu kaza edebilir miyim? diye sordu. Rasûlullah (S):

— "Evet, sen kaza et! Çünkü Allah 'a olan borç ödenmeye daha lâyıktır" buyurdu.Süleyman ibn Mıhrân dedi ki: Müslim el-Batîn bu hadîsi tahdîs ettiği sırada bizler üç kişi oturmuş olduğumuz hâlde, el-Hakem ibnu Uyeyne ve Seleme ibn Kuheyl ikisi de şöyle dediler: Biz Mücâhid ibn Cebr'den işittik, o bu hadîsi İbn Abbâs'tan zikrediyordu.Ve Ebû Hâlid el-Ahmer'den zikrolunuyor ki, o şöyle demiştir: Bize el-A'meş, el-Hakem'den,Müslim el-Batîn'den ve Seleme ibn Ku-heyl'den; onlar da Saîd ibn Cubeyr'den, Atâ ibn Ebî Rebâh'tan ve Mucâhid'den; bu son üçü de İbn Abbâs'tan tahdîs ettiler. İbn Abbâs şöyle demiştir: Bir kadırt Peygamber'e hitaben: Kızkardeşim öldü, dedi'.Ve Yahya ibn Saîd ile Ebû Muâviye Muhammed ibn Hazım şöyle dediler: Bize el-A'meş, Müslim el-Batîn'den; o da Saîd ibn Cubeyr'-den; o da İbn Abbâs'tan tahdîs etti. İbn Abbâs: Bir kadın Peygamber'e hitaben: Annem Öldü dedi, demiştir.Ve Ubeydullah, Zeyd ibn Ebî Uneyse'den; o da el-Hakem ibn Uyeyne'den; o da Saîd ibn Cubeyr'den; o da îbn Abbâs'tan olmak üzere söyledi ki, İbn Abbâs: Bir kadın Peygamber'e hitaben: Annem, üzerinde bir adak orucu borcu olduğu hâlde öldü dedi, demiştir.Ve Ebû Harız dedi ki: Bize İkrime, İbn Abbâs'tan tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R): Bir kadın, Peygamber'e hitaben: Annem, üzerinde onbeş günlük oruç borcu olduğu hâlde öldü dedi, demiştir

---

بَابٌ مَتَى يَحِلُّ فِطْرُ الصَّائِمِ وَأَفْطَرَ أَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ حِينَ غَابَ قُرْصُ الشَّمْسِ

1954 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ سَمِعْتُ عَاصِمَ بْنَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَقْبَلَ اللَّيْلُ مِنْ هَا هُنَا وَأَدْبَرَ النَّهَارُ مِنْ هَا هُنَا وَغَرَبَتْ الشَّمْسُ فَقَدْ أَفْطَرَ الصَّائِمُ

Oruçlunun İftar Etmesi Ne Zaman Halâl Olur?

Ve Ebû Saîd el-Hudrî, güneşin kursu (yânı cirmi ve küresi) kaybolduğu zaman orucunu bozmuştur.

-...Umer ibnu'l-Hattâb (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Gece şu taraftan (yânî doğu tarafından) yönelip geldiği, gündüz de şu taraftan (yânî batıdan) arkasına dönüp gittiği, güneş de battığı zaman oruçlu orucunu bozmuştur (yânî orucunu bozma vakti girmiştir)"

1955 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ الْوَاسِطِيُّ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ وَهُوَ صَائِمٌ فَلَمَّا غَرَبَتْ الشَّمْسُ قَالَ لِبَعْضِ الْقَوْمِ يَا فُلَانُ قُمْ فَاجْدَحْ لَنَا فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ أَمْسَيْتَ قَالَ انْزِلْ فَاجْدَحْ لَنَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَلَوْ أَمْسَيْتَ قَالَ انْزِلْ فَاجْدَحْ لَنَا قَالَ إِنَّ عَلَيْكَ نَهَارًا قَالَ انْزِلْ فَاجْدَحْ لَنَا فَنَزَلَ فَجَدَحَ لَهُمْ فَشَرِبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ إِذَا رَأَيْتُمْ اللَّيْلَ قَدْ أَقْبَلَ مِنْ هَا هُنَا فَقَدْ أَفْطَرَ الصَّائِمُ

-...Abdullah ibn Ebî Evfâ (R) şöyle demiştir: Biz, bir seferde Rasûlullah'ın beraberinde idik,kendisi oruçlu hâldeydi. Güneş battığı zaman, topluluktan bir kimseye hitaben:— "Yâ Fulân! Kalk da bizlere sevîk bulamacı yap!" buyurdu.O zât:

— Yâ Rasûlallah, keski biraz daha geceye girseydin! dedi. Rasûlullah:

— "İn ve bizler için sevîk karıştır!" buyurdu. O kişi:

— Yâ Rasûlallah, biraz daha geceye girseydin! dedi. Rasûlullah:

— "İn ve bizler için sevîk,karıştır!" buyurdu. O kişi:

— Gündüz (yânî aydınlık) henüz üzerindedir! dedi. Rasûlullah:

— "İn ve bizler için sevîk karıştır!" buyurdu. Bunun üzerine o zât bineğinden indi de, kendileri için sevîk bulamacı karıştırdı. Peygamber ondan içti ve sonra:

— "Geceyi şu doğu tarafından yönelip gelmiş gördüğünüz zaman işte bu âh, oruçlunun iftar etme vaktidir" buyurdu

---

بَابٌ يُفْطِرُ بِمَا تَيَسَّرَ مِنْ الْمَاءِ أَوْ غَيْرِهِ

1956 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سِرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ صَائِمٌ فَلَمَّا غَرَبَتْ الشَّمْسُ قَالَ انْزِلْ فَاجْدَحْ لَنَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ أَمْسَيْتَ قَالَ انْزِلْ فَاجْدَحْ لَنَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ عَلَيْكَ نَهَارًا قَالَ انْزِلْ فَاجْدَحْ لَنَا فَنَزَلَ فَجَدَحَ ثُمَّ قَالَ إِذَا رَأَيْتُمْ اللَّيْلَ أَقْبَلَ مِنْ هَا هُنَا فَقَدْ أَفْطَرَ الصَّائِمُ وَأَشَارَ بِإِصْبَعِهِ قِبَلَ الْمَشْرِقِ

Oruçlu Kendisine Kolay Gelen Su Ve Diğer Her hangi bir Şeyle Orucunu Bozar

-...Abdullah ibn Ebî Evfâ (R) şöyle demiştir: BizPeygamber'in maiyyetinde yolculuk ettik,kendisi oruçlu hâldeydi. Güneş batınca sahâbîlerden birisine:— "İn de bizim için sevîk karıştır!" buyurdu.O zât:

— Yâ Rasûlallah! Keski akşama girseydin! dedi.Rasûlullah:

— "İn de bizim için sevîkı su ile ezip karıştır!" buyurdu.O zât:

— Yâ Rasûlallah! Gündüzün aydınlığı henüz üstündedir, dedi.Rasûlullah:

— "İn de bizim için sevîk bulamacı karıştır!" buyurdu.Bunun üzerine o zât bineğinden indi de sevîk bulamacı karıştırdı. Onu içtikten sonra Rasûlullah (S)parmağıyla doğu tarafına işaret ederek:
— "Geceyi şu taraftan gelmiş gördüğünüzde bu ân oruçlunun iftar vaktidir" buyurdu

---

بَابُ تَعْجِيلِ الْإِفْطَارِ

1957 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا عَجَّلُوا الْفِطْرَ

İftarın, Vaktinden Geciktirilmemesi Babı
-...Sehli ibn Sa'd(R)'den (o şöyle demiştir): Rasûlullah (S):"İnsanlar-, vakti girince iftar etmeye acele davrandıkları müddetçe dâima hayırla beraberdirler" buyurdu

---

1958 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ ابْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَصَامَ حَتَّى أَمْسَى قَالَ لِرَجُلٍ انْزِلْ فَاجْدَحْ لِي قَالَ لَوْ انْتَظَرْتَ حَتَّى تُمْسِيَ قَالَ انْزِلْ فَاجْدَحْ لِي إِذَا رَأَيْتَ اللَّيْلَ قَدْ أَقْبَلَ مِنْ هَا هُنَا فَقَدْ أَفْطَرَ الصَّائِمُ

-....Abdullah ibn Ebî Evfâ (R) şöyle dedi:Ben Peygamber ile beraber bir yolculukta bulundum.peygamber oruç tuttu. Nihayet akşama girince birisine:
— "İn de benim için sevîk bulamacı karıştır" buyurdu. O zât:
— Akşama girinceye kadar bekîeseydin! dedi. Peygamber (S) — "İn de benim için sevîk bulamacı karıştır. Sen gecenin şu (doğu) taraftan geldiğini gördüğünde, oruçlu iftarını yapar" buyurdu

---

بَابٌ إِذَا أَفْطَرَ فِي رَمَضَانَ ثُمَّ طَلَعَتْ الشَّمْسُ

1959 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ فَاطِمَةَ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ أَفْطَرْنَا عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ غَيْمٍ ثُمَّ طَلَعَتْ الشَّمْسُ قِيلَ لِهِشَامٍ فَأُمِرُوا بِالْقَضَاءِ قَالَ بُدٌّ مِنْ قَضَاءٍ وَقَالَ مَعْمَرٌ سَمِعْتُ هِشَامًا لَا أَدْرِي أَقَضَوْا أَمْ لَا

Oruçlu Ramazânda (Güneş Battı Sanarak^ Orucunu Bozsa, Sonra DaGüneş Meydana Çıksa?
-... Esma bintu Ebî Bekr (R): Bizler Peygamber'in hayatında yağışlı bir günde iftar ettik, sonar da güneş meydana çıktı, demiştir. Bu Esma hadîsinin râvîsi Hişâm ibn Urve'ye:
— Onlar Peygamber tarafından bu günün orucunu ödemekle em-rolundular mı? diye soruldu.Hişâm:
— Kaza etmekten kurtuluş yoktur (yânî ödemek lâzımdır), dedi.Ve Ma'mer ibn Râşid şöyle dedi: Ben Hişâm ibn Urve'den işittim; o: Bu günün orucunu ödediler mi, yâhud ödemediler mi, bilmiyorum, diyordu

---

بَابُ صَوْمِ الصِّبْيَانِ وَقَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لِنَشْوَانٍ فِي رَمَضَانَ وَيْلَكَ وَصِبْيَانُنَا صِيَامٌ فَضَرَبَهُ

1960 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ ذَكْوَانَ عَنْ الرُّبَيِّعِ بِنْتِ مُعَوِّذٍ قَالَتْ أَرْسَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَدَاةَ عَاشُورَاءَ إِلَى قُرَى الْأَنْصَارِ مَنْ أَصْبَحَ مُفْطِرًا فَلْيُتِمَّ بَقِيَّةَ يَوْمِهِ وَمَنْ أَصْبَحَ صَائِمًا فَلْيَصُمْ قَالَتْ فَكُنَّا نَصُومُهُ بَعْدُ وَنُصَوِّمُ صِبْيَانَنَا وَنَجْعَلُ لَهُمْ اللُّعْبَةَ مِنْ الْعِهْنِ فَإِذَا بَكَى أَحَدُهُمْ عَلَى الطَّعَامِ أَعْطَيْنَاهُ ذَاكَ حَتَّى يَكُونَ عِنْدَ الْإِفْطَارِ

Çocukların Orucu Babı Ve Umer (R) Ramazân İçinde Sarhoş Olmuş Bir Kimseye: Sana Yazıklar Olsun, Bizim Çocuklarımız Bile Oruçludurlar, Demiş Ve O Sarhoşa Dayak Atmıştır

-...er-Rubeyyi' bintu Muavviz (R) şöyle demiştir: Peygamber (S), âşûrâ günü kuşluk zamanı Medine yakınındaki- Ensâr köylerine şu haberi gönderdi: "Her kim iftar ederek sabahladı ise gününün geri kalan zamanında imsak eîsin Her kim de oruçlu olarak sabaha ulaştı ise, orucunu tamamlastn". er-Rubeyyi* dedi ki: Biz bundan sonra âşûrâ orucunu tutardık, çocuklarımıza da tuttururduk. Oruçlu çocuklarımıza boyalı yünden oyuncak düzerdik de bunlardan biri yemek üzerine ağladığı zaman, iftar vakti oluncaya kadar ona bu oyuncağı verirdik

---

بَابُ الْوِصَالِ وَمَنْ قَالَ لَيْسَ فِي اللَّيْلِ صِيَامٌ لِقَوْلِهِ تَعَالَى {ثُمَّ أَتِمُّوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ} وَنَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْهُ رَحْمَةً لَهُمْ وَإِبْقَاءً عَلَيْهِمْ وَمَا يُكْرَهُ مِنْ التَّعَمُّقِ

Visal Orucu (Yânî Bir Günün Orucunu Öbür Günün Orucuna Yemeden İçmeden Ekleyip Ulamanın Hükmü);Yüce Allah'ın:"Sonra orucu geceye kadar imsak ederek tamamlayınız..*" (ei-Bakara: 187) kavlinden ötürü,geceleyin oruç yoktur diyen kimse; Peygamber (S.) ümmetine bir rahmet olmak ve bedenlerinin kuvvetini bakî kılıp korumak için visal orucu tutmaktan nehyetti ve bir de teammuk'un, yânı teklif edilmemiş bir şeyi,derinletmenin (derinlemesine yapmanın) mekruh kılınması

1961 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تُوَاصِلُوا قَالُوا إِنَّكَ تُوَاصِلُ قَالَ لَسْتُ كَأَحَدٍ مِنْكُمْ إِنِّي أُطْعَمُ وَأُسْقَى أَوْ إِنِّي أَبِيتُ أُطْعَمُ وَأُسْقَى

-.... Enes ibn Mâlik(R) ten: Peygamber (S):
— "Bir günün orucunu öbür günün orucuna eklemeyiniz" buyurdu.Sahâbîler:
— Sen orucu ekleyip duruyorsun? dediler.Peygamber:
_ "Ben sizden hiçbiriniz gibi değilim. Çünkü ben yedirilir, içirilirim" yâhud: "Çünkü ben yedirilir ve içirilir olduğum hâlde gecelerim" buyurdu

---

1962 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْوِصَالِ قَالُوا إِنَّكَ تُوَاصِلُ قَالَ إِنِّي لَسْتُ مِثْلَكُمْ إِنِّي أُطْعَمُ وَأُسْقَى

-....Abdullah ibn Umer (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) visal orucu tutmaktan nehyetti.Sahâbîler: Sen birbirine ekleyerek oruç tutuyorsun? dediler. Rasûlullah: "Çünkü ben sizler gibi değilim. Ben doyurulur ve sulanırım" buyurdu.

1963 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنِي ابْنُ الْهَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَبَّابٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا تُوَاصِلُوا فَأَيُّكُمْ إِذَا أَرَادَ أَنْ يُوَاصِلَ فَلْيُوَاصِلْ حَتَّى السَّحَرِ قَالُوا فَإِنَّكَ تُوَاصِلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِنِّي لَسْتُ كَهَيْئَتِكُمْ إِنِّي أَبِيتُ لِي مُطْعِمٌ يُطْعِمُنِي وَسَاقٍ يَسْقِينِ

-... Ebû Saîd (R), Peygamber(S)'i şöyle buyururken işitmistir:
— "Sizler, orucunuzu öbürüsüne eklemeyiniz. Hanginiz bir günün orucunu diğer günün orucuna eklemek isterse, nihayet sahur vaktine kadar ulaştırsın".Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah! Sen birbirine ekleyerek oruç tutuyorsun? dediler. Rasûluİlah:
— "Ben sizin hey'etiniz gibi değilim. Çünkü ben geceyi, beni doyuran bir doyurucum ve beni sulayan bir sulayıcım olduğu hâlde geçiririm" buyurdu

1964 – حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ وَمُحَمَّدٌ قَالَا أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْوِصَالِ رَحْمَةً لَهُمْ فَقَالُوا إِنَّكَ تُوَاصِلُ قَالَ إِنِّي لَسْتُ كَهَيْئَتِكُمْ إِنِّي يُطْعِمُنِي رَبِّي وَيَسْقِينِ لَمْ يَذْكُرْ عُثْمَانُ رَحْمَةً لَهُمْ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûluİlah (S) ümmetine rahmeten oruçları birbirine eklemekten nehy buyurdu. Sahâbîler:— Sen bir günün orucunu diğer günün orucuna ekleyip ulaştırıyorsun? dediler. Rasûluİlah:— "Ben sizin hey'etiniz gibi değilim. Çünkü Rabb'im beni doyurur ve sular" buyurdu. Ebû Abdillâh el-Buhârî dedi ki: Râvîlerden Usmân ibn Ebî Şey-be bu hadîsteki "Rahmeten lehum(= Ümmete rahmeten)" kısmını zikretmedi

---

بَابُ التَّنْكِيلِ لِمَنْ أَكْثَرَ الْوِصَالَ رَوَاهُ أَنَسٌ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

1965 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْوِصَالِ فِي الصَّوْمِ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ مِنْ الْمُسْلِمِينَ إِنَّكَ تُوَاصِلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ وَأَيُّكُمْ مِثْلِي إِنِّي أَبِيتُ يُطْعِمُنِي رَبِّي وَيَسْقِينِ فَلَمَّا أَبَوْا أَنْ يَنْتَهُوا عَنْ الْوِصَالِ وَاصَلَ بِهِمْ يَوْمًا ثُمَّ يَوْمًا ثُمَّ رَأَوْا الْهِلَالَ فَقَالَ لَوْ تَأَخَّرَ لَزِدْتُكُمْ كَالتَّنْكِيلِ لَهُمْ حِينَ أَبَوْا أَنْ يَنْتَهُوا

Orucunda Birbirine Eklemeyi Çoğaltanlara (Peygamber Tarafından) Ceza Verilmesi Babı
Bu cezây. Enes (R) Peygamberin rivayet etmiştir.
-...EbûHureyre (R) şöyle demiştir: Rasûluİlah (S) oruçta birbirine eklemekten nehyetmişti. Müslümanlardan bir kimse Rasûlullah'a hitaben:— Yâ Rasûlallah! Sen bir günün orucunu, öbür günün orucuna ekliyorsun! dedi. Bunun üzerine Rasûluİlah:
— "Sizin hanginiz benim gibidir? Ben, Rabb'im beni doyurur ve sular bir hâlde gecelerim"buyurdu. Fakat sahâbîler bir günün orucunu diğer günün orucuna eklemekten vazgeçmekten (yine) çekindiklerinde, Rasûluİlah oruçlarını bir gün, sonra bir gün daha (arka arkaya iki gün) birbirine ekletti. Sonra (üçüncü günü) hilâli gördüler. Bunun üzerine Rasûluİlah orucu birbirine eklemekten vazgeçmek istemeyenleri cezalandırma yapar gibi:
— "Eğer hilâl (bir ay) geri kalsaydı, eklemeyi sizin için (bir i'tibâr olsun diye) o kadar artırırdım" buyurdu

---

1966 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِيَّاكُمْ وَالْوِصَالَ مَرَّتَيْنِ قِيلَ إِنَّكَ تُوَاصِلُ قَالَ إِنِّي أَبِيتُ يُطْعِمُنِي رَبِّي وَيَسْقِينِ فَاكْلَفُوا مِنْ الْعَمَلِ مَا تُطِيقُونَ

-...Hemmâm ibn Münebbih es-San'ânî, Ebû Hureyre'den işitmiştir. Peygamber (S) sahâbîlerine iki kerre: "Sizleri, orucunuzu öbür günün orucuna eklemekten nehyediyorum" buyurdu. Kendisine: Sen orucunu öbür, günün orucuna ekliyorsun, denildi. Peygamber: "Ben, Rabb'im beni doyurur ve sular hâlde gecelerim. Bunun için sizler amellerden (ibâdetlerden) gücünüzün yeteceği mikdârını mahabbet eyleyin (yânı: üzerinize alın)" buyurdu

---

بَابُ الْوِصَالِ إِلَى السَّحَرِ

1967 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَبَّابٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا تُوَاصِلُوا فَأَيُّكُمْ أَرَادَ أَنْ يُوَاصِلَ فَلْيُوَاصِلْ حَتَّى السَّحَرِ قَالُوا فَإِنَّكَ تُوَاصِلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَسْتُ كَهَيْئَتِكُمْ إِنِّي أَبِيتُ لِي مُطْعِمٌ يُطْعِمُنِي وَسَاقٍ يَسْقِينِ

Bir Günün Orucunu Seher Vaktine Kadar Ulaştırmak Babı
-...Ebû Saîd el-Hudrî, RasûIullah(S)'i şöyle buyururken işitmiştir:
— "Sizler orucunuzu öbür günün orucuna eklemeyiniz. Hangi biriniz orucunu öbür günün orucuna eklemek isterse, nihayet onu seher (yânî sahur) vaktine kadar ulaştırsın".Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah, sen orucunu öbür günün orucuna ekliyorsun, dediler.Rasûlullah:
— "Ben sizin hey'etiniz yânî hâliniz gibi değilimdir. Çünkü ben, beni doyurmakta olan bir Doyurucum ve beni sulamakta olan bir Su-layıcım olduğu hâlde gecelerim" buyurdu

---

بَاب مَنْ أَقْسَمَ عَلَى أَخِيهِ لِيُفْطِرَ فِي التَّطَوُّعِ وَلَمْ يَرَ عَلَيْهِ قَضَاءً إِذَا كَانَ أَوْفَقَ لَهُ

1968 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا أَبُو الْعُمَيْسِ عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ آخَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ سَلْمَانَ وَأَبِي الدَّرْدَاءِ فَزَارَ سَلْمَانُ أَبَا الدَّرْدَاءِ فَرَأَى أُمَّ الدَّرْدَاءِ مُتَبَذِّلَةً فَقَالَ لَهَا مَا شَأْنُكِ قَالَتْ أَخُوكَ أَبُو الدَّرْدَاءِ لَيْسَ لَهُ حَاجَةٌ فِي الدُّنْيَا فَجَاءَ أَبُو الدَّرْدَاءِ فَصَنَعَ لَهُ طَعَامًا فَقَالَ كُلْ قَالَ فَإِنِّي صَائِمٌ قَالَ مَا أَنَا بِآكِلٍ حَتَّى تَأْكُلَ قَالَ فَأَكَلَ فَلَمَّا كَانَ اللَّيْلُ ذَهَبَ أَبُو الدَّرْدَاءِ يَقُومُ قَالَ نَمْ فَنَامَ ثُمَّ ذَهَبَ يَقُومُ فَقَالَ نَمْ فَلَمَّا كَانَ مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ قَالَ سَلْمَانُ قُمْ الْآنَ فَصَلَّيَا فَقَالَ لَهُ سَلْمَانُ إِنَّ لِرَبِّكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَلِنَفْسِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَلِأَهْلِكَ عَلَيْكَ حَقًّا فَأَعْطِ كُلَّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَدَقَ سَلْمَانُ

Nafile Olarak Oruçlu Bulunan Dîn Kardeşine Bu Orucunu Bozdurmaya Yemîn Eden Ve Orucu Bozmak Kendisine Daha Hayırlı Olduğu Takdirde Orucunu Bozan Kimseye Bir Ödeme Gerekmediği Görüşünde Bulunan Kimse Babı
-...Ebû Cuheyfe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Selmân el-Fârisî ile Ebu'd-Derdâ arasında kardeşlik akdi yaptı. Selmân, Ebu'd-Derdâ'yı ziyarete gitti. (Ebu'd-Derdâ'yı evde bulamadı) ve karısı Ümmü'd-Derdâ'yı eski bir elbise içinde perişan gördü de:
— Bu hâlin nedir? diye sordu. Ümmü'd-Derdâ:
— Kardeşin Ebu'd-Derdâ'mn dünyâda bir işi ve ihtiyâcı yoktur (o, gündüz oruç tutar, gece namaz kılar), deyip dert yandı. Bu sırada Ebu'd-Derdâ da geldi. Selmân için yemek yaptı (ve önüne getirdi). Selmân, Ebu'd- Deryâ'ya: — Sen de ye! dedi. Ebu'd-Derdâ:
— Ben oruçluyum! demesi üzerine Selmân:
— (Vallâhî bu orucu bozacaksın!) Ve sen yemedikçe ben de yemeyeceğim, dedi.Ebû Cuheyfe dedi ki: Ebu'd-Derdâ da (orucunu bozup konuğu ile) yedi. Gece olunca Ebu'd-Derdâ, gecenin evvelinde namaza kalkmak istedi. Selmân onu: — Uyu! diye men' etti.
Ebu'd-Derdâ da uyudu. Sonra bir daha kalkmaya davrandı. yine Selmân:— Uyu! deyip, onu kalkmaktan men' etti. Gecenin son vakti olunca Selmân: — Şimdi kalk, dedi. (Kalktılar, abdest alıp) namaz kıldılar. Müteakiben Selmân, Ebu'd-Derdâ'ya:
— İnne ü-Rabbike aleyhe hakkan •Ve li-nefsike aleyke hakkan Ve li-ehlike aleyke hakkan {Ve lUdafyike aleyke hakkan) fe â'tı külle zî hakkın hakkahu Muhakkak ki senin üzerinde Rabb'in için bir hakk vardır. Ve yine senin üzerinde kendin için bir hakk vardır. Ve yine senin üzerinde ailen için de bir hakk vardır. (Ve hattâ senin üzerinde misafir için de bir hakk vardır).Binâenaleyh sen her hakk sahibine hakkını ver!] dedi. Sonra Ebu'd-Derdâ Peygamber'e geldi de bu vak'ayı O'na zikretti. Peygamber (S):
— "Selmân doğru söylemiştir" buyurdu

بَابُ صَوْمِ شَعْبَانَ

1969 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي النَّضْرِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُ حَتَّى نَقُولَ لَا يُفْطِرُ وَيُفْطِرُ حَتَّى نَقُولَ لَا يَصُومُ فَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَكْمَلَ صِيَامَ شَهْرٍ إِلَّا رَمَضَانَ وَمَا رَأَيْتُهُ أَكْثَرَ صِيَامًا مِنْهُ فِي شَعْبَانَ

Şa'bân Ayında Tutulan Oruc(Un Fazileti) Babı
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) -bâzı aylarda çok- oruç tutardı. Hattâ biz O'nu (bu ayda) hiç iftar etmiyor sanırdık. (Bâzı aylarda da o kadar çok) iftar ederdi ki, biz O'nu hiç nafile oruç tutmuyor sanırdık. Ben Rasûlullah'ın ramazândan başka bir ayın orucunu tamamladığını görmedim. Şa'bân ayındaki kadar da kendisinde çok oruçlu olduğu bir ay görmedim

---

1970 – حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا حَدَّثَتْهُ قَالَتْ لَمْ يَكُنْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُ شَهْرًا أَكْثَرَ مِنْ شَعْبَانَ فَإِنَّهُ كَانَ يَصُومُ شَعْبَانَ كُلَّهُ وَكَانَ يَقُولُ خُذُوا مِنْ الْعَمَلِ مَا تُطِيقُونَ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَمَلُّ حَتَّى تَمَلُّوا وَأَحَبُّ الصَّلَاةِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا دُووِمَ عَلَيْهِ وَإِنْ قَلَّتْ وَكَانَ إِذَا صَلَّى صَلَاةً دَاوَمَ عَلَيْهَا

-....Âişe (R), Ebû Seleme'ye tahdîs edip şöyle demiştir: Peygamber (S), hiçbir ayda şa'bândakinden daha çok nafile oruç tutar değildi. Çünkü Peygamber şa'bân ayının çoğunda oruç tutar idi. Ve: "Amellerden (devam etmeye) gücünüzün yeteceği mikdârı alınız. Çünkü Allah, sizzler (amelden) bıkmadıkça (sevâb vermekten) bıkmaz" buyururdu. Ve Peygamber'e en sevimli olan namaz, az olsa bile üzerinde devam edilen namazdı. Peygamber herhangi bir (nafile) namazı kılmaya başlayınca ona devam ederdi

---

بَابُ مَا يُذْكَرُ مِنْ صَوْمِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِفْطَارِهِ

1971 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ مَا صَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَهْرًا كَامِلًا قَطُّ غَيْرَ رَمَضَانَ وَيَصُومُ حَتَّى يَقُولَ الْقَائِلُ لَا وَاللَّهِ لَا يُفْطِرُ وَيُفْطِرُ حَتَّى يَقُولَ الْقَائِلُ لَا وَاللَّهِ لَا يَصُومُ

Peygamber(S)'İn Nafile Orucu Tutması Ve Tutmaması Nevinden Zikrolunan Şeyler Bâbı
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) ramazândan başka asla bir ayı kamilen oruç tutmadı. (Diğer aylarda) oruç tutardı; bir hâlde ki, O'nu gören: Hayır, vallahi Peygamber (bu ay) iftar etmiyor, der idi. Yine Peygamber bir ay içinde oruçsuz olurdu, ki O'nu gören: Hayır, vallâhî Peygamber (bu ay hiç) oruç tutmuyor, der idi.

1972 – حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُفْطِرُ مِنْ الشَّهْرِ حَتَّى نَظُنَّ أَنْ لَا يَصُومَ مِنْهُ وَيَصُومُ حَتَّى نَظُنَّ أَنْ لَا يُفْطِرَ مِنْهُ شَيْئًا وَكَانَ لَا تَشَاءُ تَرَاهُ مِنْ اللَّيْلِ مُصَلِّيًا إِلَّا رَأَيْتَهُ وَلَا نَائِمًا إِلَّا رَأَيْتَهُ * وَقَالَ سُلَيْمَانُ عَنْ حُمَيْدٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَنَسًا فِي الصَّوْمِ

-...Humeyd et-Tavîl, Enes ibn Mâlik'ten şöyle derken işitmiştir: Rasûlullah (S) ay içinden (o kadar günlerde) oruç tutmaz idi ki, biz O'nu artık o ayın hiçbir gününde oruç tutmayacak sanırdık. (Hâlbuki sonra O geri kalan günlerde tamamen veya kısmen oruç tutardı.) Ve yine Rasüİullah aydan (o kadar günlerde) oruç tutar idi ki, biz O'nu artık orucu bırakmayacak sanırdık. (Hâlbuki sonra O geri kalan

günlerde orucu bırakırdı.) Ve yine sen Rasûlullah'ı geceden bir kısmında namaz kılar görmek istemezsin ki, muhakkak O'nu o sırada namaz kılar görürsün. O'nu uyur görmek istemezsin» meğer O'nu uyur görürsün. Ve râvî Süleyman ibn Hayyân, Humeyd'den söyledi ki, Humeyd, Enes'ten Rasûlullah'ın orucu hakkında suâl sormuştur

---

1973 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا أَبُو خَالِدٍ الْأَحْمَرُ أَخْبَرَنَا حُمَيْدٌ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ صِيَامِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا كُنْتُ أُحِبُّ أَنْ أَرَاهُ مِنْ الشَّهْرِ صَائِمًا إِلَّا رَأَيْتُهُ وَلَا مُفْطِرًا إِلَّا رَأَيْتُهُ وَلَا مِنْ اللَّيْلِ قَائِمًا إِلَّا رَأَيْتُهُ وَلَا نَائِمًا إِلَّا رَأَيْتُهُ وَلَا مَسِسْتُ خَزَّةً وَلَا حَرِيرَةً أَلْيَنَ مِنْ كَفِّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا شَمِمْتُ مِسْكَةً وَلَا عَبِيرَةً أَطْيَبَ رَائِحَةً مِنْ رَائِحَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Humeyd et-Tavîl dedi ki: Ben Enes'e Peygamber'in orucunun keyfiyyetinden sordum. Enes (R) şöyle dedi: Ben Peygamber'i her aydan herhangi bir günde oruçlu görmek arzu edince, muhakkak O'nu oruçlu görürdüm. Onu oruçsuz görmek arzu edince de muhakkak O'nu oruçsuz görürdüm.Geceden herhangi bir kısmında namaz kılar görmek isteyince, muhakkak O'nu namaz kılar görürdüm.Uyur görmek isteyince de muhakkak uyur görürdüm.Ve ben Rasûlullah'ın elinden daha yumuşak ne bir yüne,ne de bir ipeğe dokun dum.Ve yine ben Rasûlullah'ın güzel kokusundan daha gözel kokan ne bir misk,ne de bir anber kokladım

---

بَاب حَقِّ الضَّيْفِ فِي الصَّوْمِ

1974 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا هَارُونُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ يَعْنِي إِنَّ لِزَوْرِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لِزَوْجِكَ عَلَيْكَ حَقًّا فَقُلْتُ وَمَا صَوْمُ دَاوُدَ قَالَ نِصْفُ الدَّهْرِ

Konuğun (Kendisini Konuklayıp Ağırlayan Kimsenin Tutmakta Olduğu Nafile) Orucundaki Hakkı Babı
-..Abdullah ibnu Amr ibni'1-Âs (R) tahdîs edip, Rasûhıllah yanıma girdi, dedikten sonra, bundan sonraki bâbda gelecek olan, yânî içinde Rasûlullah'ın: İnne H-zevrike aleyhe hokkan
Ve itine li-zevcike aîeyke hakkan (= Muhakkak senin üzerinde konukların için bir hakk vardır ve yine muhakkak senin üzerinde eşin için bir hakk vardır) sözleri bulunan hadîsini zikretti.Abdullah dedi ki: Rasûlullah en nihayet bana Dâvûd orucu tutmayı tavsiye edince, ben:— Dâvûd Peygamber'in orucu ne kadardır? diye sordum. Rasûlullah:— "Senenin yarısıdır" buyurdu.

بَاب حَقِّ الْجِسْمِ فِي الصَّوْمِ

1975 - حَدَّثَنَا ابْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَبْدَ اللَّهِ أَلَمْ أُخْبَرْ أَنَّكَ تَصُومُ النَّهَارَ وَتَقُومُ اللَّيْلَ فَقُلْتُ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَلَا تَفْعَلْ صُمْ وَأَفْطِرْ وَقُمْ وَنَمْ فَإِنَّ لِجَسَدِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لِعَيْنِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لِزَوْجِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لِزَوْرِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ بِحَسْبِكَ أَنْ تَصُومَ كُلَّ شَهْرٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَإِنَّ لَكَ بِكُلِّ حَسَنَةٍ عَشْرَ أَمْثَالِهَا فَإِنَّ ذَلِكَ صِيَامُ الدَّهْرِ كُلِّهِ فَشَدَّدْتُ فَشُدِّدَ عَلَيَّ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَجِدُ قُوَّةً قَالَ فَصُمْ صِيَامَ نَبِيِّ اللَّهِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَام وَلَا تَزِدْ عَلَيْهِ قُلْتُ وَمَا كَانَ صِيَامُ نَبِيِّ اللَّهِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَام قَالَ نِصْفَ الدَّهْرِ فَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَقُولُ بَعْدَ مَا كَبِرَ يَا لَيْتَنِي قَبِلْتُ رُخْصَةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Nafile Oruç Tutmakta Bedenin {Sağlığının Gözetilmesi, Merhamet Ve Şefkat Edilmesi) Hakkı Babı
-... Abdullah ibnu Amr ibni'1-As (R) tahdîs edip şöyle demiştir:Rasûlullah (S) bana;
— "Yâ Abdellah! Senin gündüzleyin oruç tutar ve geceleyin de namaz kılar olduğun bana haber verilmedi mi?" buyurdu.Ben de:
— Evet, yâ Rasûlallah, öyledir, dedim. Rasûlullah:
— "Öyle yapma! Bâzı günler oruç tut, bâzı günler oruç tutma. Gecenin bir kısmında namaz kıl, bir kısmında yat uyu.
Fe itme li-cesedike aleyhe hakkan
Ve inne li-aynike aleyke hakkan
Ve inne li-zeycike aleyke hakkan
Ve inne li-zevrike aleyke hakkan
{= Çünkü muhakkak senin üzerinde şu bedenin için bir hakk vardır, Ve muhakkak senin üzerinde gözlerin için bir hakk vardır, Ve muhakkak senin üzerinde eşin için bir hakk vardır, Ve muhakkak senin üzerinde ziyaretçilerin için de bir hakk vardır.) Ve muhakkak (bütün bu hakları edâ etmekle beraber) her ay üç gün oruç tutman sana kâfidir. Çünkü sana herbir haseneye mukaabil on misli sevâb muhakkak olduğuna göre, her ayın üç gün orucu, bütün sene orucu demektir" buyurdu.Ben nefsim üzerinde ibâdette şiddet yaptıkça bana şiddetlendirildi. Ben:
— Yâ Rasûlallah! Ben bundan ziyâde ibâdet yapmak için kendimde kuvvet buluyorum! dedim.Rasûlullah:
— "Öyleyse Allah'ın Peygamberi Dâvûd aleyhi's-selâmın orucu gibi oruç tut, ondan fazla tutma!" buyurdu.Ben:
— Allah'ın Peygamberi Dâvûd aleyhi's-selâmın orucu ne kadardır? dedim."Senenin yarısıdır" buyurdu. Abdullah yaşlanıp da nefsinde eskisi gibi ibâdete kuvvet kalmayınca "Ah, keski ben Peygamber'in bahşettiği ruhsat ve kolaylığı kabul etmiş olaydım" der dururdu

---

بَابُ صَوْمِ الدَّهْرِ

1976 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ وَأَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو قَالَ أُخْبِرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنِّي أَقُولُ وَاللَّهِ لَأَصُومَنَّ النَّهَارَ وَلَأَقُومَنَّ اللَّيْلَ مَا عِشْتُ فَقُلْتُ لَهُ قَدْ قُلْتُهُ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي قَالَ فَإِنَّكَ لَا تَسْتَطِيعُ ذَلِكَ فَصُمْ وَأَفْطِرْ وَقُمْ وَنَمْ وَصُمْ مِنْ الشَّهْرِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَإِنَّ الْحَسَنَةَ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا وَذَلِكَ مِثْلُ صِيَامِ الدَّهْرِ قُلْتُ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ فَصُمْ يَوْمًا وَأَفْطِرْ يَوْمَيْنِ قُلْتُ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ فَصُمْ يَوْمًا وَأَفْطِرْ يَوْمًا فَذَلِكَ صِيَامُ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَام وَهُوَ أَفْضَلُ الصِّيَامِ فَقُلْتُ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ

Dehr (Yânı Bütün Sene) Orucu Babı
-... Abdullah ibn Amr (R) şöyle demiştir:Vallâhî ben yaşadığım müddetçe muhakkak gündüzleyin oruç tutacağım, geceleyin de muhakkak ibâdetle kaaim olacağım demekte olduğum haberi Rasûlullah'a ulaştırılmış. Rasûlullah bana bunu söyleyip söylemediğimi sordu. Ben de kendisine:
— Babam, anam sana feda olsun, ben bu sözleri söylemiş, böyle adamışımdır, dedim.Bunun üzerine Rasûlullah:— "Ama sen bu ağır ibâdeti yerine getirmeye muktedir olamazsın. Onun için sen bazen oruç tut, bazen tutma; bazen ibâdete kalk, bazen uyu.Sen (her) aydan üç gün oruç tut. Çünkü her hasene on misli ile mükâfatlanır. Bu da (fazilet ve ecir kazanma bakımından) bütün sene orucu gibidir" buyurdu.
— Ben bundan daha fazlasına kuvvet yetiririm, dedim. Rasûlullah:
— "Öyleyse bir gün oruç tut, iki gün oruç tutma" buyurdu.
— Ben bundan daha fazlasına kuvvet yetiririm, dedim.
— "Öyleyse bir gün oruç tut, bir gün tutma. İşte bu, Dâvûd Peygamber'in orucudur. Bu, orucun en fazîletlisidir" buyurdu.
— Ben bundan daha fazlasına kuvvet yetiririm, dedim. Bunun üzerine Peygamber(S):
— "Bundan daha fazîletli oruç yoktur" buyurdu

بَاب حَقِّ الْأَهْلِ فِي الصَّوْمِ رَوَاهُ أَبُو جُحَيْفَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

1977 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ سَمِعْتُ عَطَاءً أَنَّ أَبَا الْعَبَّاسِ الشَّاعِرَ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا بَلَغَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنِّي أَسْرُدُ الصَّوْمَ وَأُصَلِّي اللَّيْلَ فَإِمَّا أَرْسَلَ إِلَيَّ وَإِمَّا لَقِيتُهُ فَقَالَ أَلَمْ أُخْبَرْ أَنَّكَ تَصُومُ وَلَا تُفْطِرُ وَتُصَلِّي فَصُمْ وَأَفْطِرْ وَقُمْ وَنَمْ فَإِنَّ لِعَيْنِكَ عَلَيْكَ حَظًّا وَإِنَّ لِنَفْسِكَ وَأَهْلِكَ عَلَيْكَ حَظًّا قَالَ إِنِّي لَأَقْوَى لِذَلِكَ قَالَ فَصُمْ صِيَامَ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَام قَالَ وَكَيْفَ قَالَ كَانَ يَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا وَلَا يَفِرُّ إِذَا لَاقَى قَالَ مَنْ لِي بِهَذِهِ يَا نَبِيَّ اللَّهِ قَالَ عَطَاءٌ لَا أَدْرِي كَيْفَ ذَكَرَ صِيَامَ الْأَبَدِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا صَامَ مَنْ صَامَ الْأَبَدَ مَرَّتَيْنِ

Nafile Oruç Hususunda Ehlin (Yani Çocukların, Eşît ve Diğer Yakınların) Hakkı Babı
Bu ehlin haklarını tesbît eden hadîsi Ebû Cuheyfe, Peygamber(S)'den rivayet etmiştir.
-.. İbn Cureyc şöyle demiştir: Ben Atâ'dan işittim; ona da Mekkeli meşhur şâir Ebu'l-Abbâs es-Sâib haber vermiştir ki, kendisi Abdullah ibn Amr(R)'dan işitmiştir. Abdullah şöyle diyordu: Peygamber'e benim arka arkaya oruç tutar ve geceleyin namaz kılar olduğum haberi ulaşmış. Bundan Ötürü ya bana haberci yolladı, yâ-hud da ben kendisine kavuşunca bana:
— "Senin ara vermeden oruç tutar olduğun ve uyumayarak namaz kılar olduğun bana haber verilmedi mi? Oruç tut, iftar et, namaz kıl ve uyu! Çünkü senin üzerinde iki gözün için bir pay vardır.Ve çünkü senin üzerinde nefsin ve ehlin için de birer pay vardır"buyurdu.Abdullah:
— Ben bu ibâdet için elbette kuvvetliyimdir, dedi.Rasûlullah:
— "Öyleyse sen Dâvûd aleyhi's-selâm orucu tut" buyurdu.— Dâvûd Peygamber'in orucu nasıldır? dedi. Rasûlullah:— "Dâvûd bir gün oruç tutar, bir gün tutmaz idi. Ve o düşmanla karşılaştığı zaman kaçmazdı" buyurdu.Abdullah:
— Ey Allah'ın Peygamberi! Bu düşmandan kaçmamak hasletini bana kim te'mîn eder? dedi. (Peygamber: "O bir ilâhî ihsandır" buyurdu.) Râvî Atâ ibn Ebî Rebâh şöyle dedi: Ben bu kıssada ebed orucunu nasıl zikrettiğini bilmiyorum, ancak ben râvînin şöyle dediğini ezberimde tutuyorum: Peygamber (S) iki kerre: — "Dâima oruç tutan kimse, oruç tutmamıştır" buyurdu

---

بَاب صَوْمِ يَوْمٍ وَإِفْطَارِ يَوْمٍ

1978 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُغِيرَةَ قَالَ سَمِعْتُ مُجَاهِدًا عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ صُمْ مِنْ الشَّهْرِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ قَالَ أُطِيقُ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَمَا زَالَ حَتَّى قَالَ صُمْ يَوْمًا وَأَفْطِرْ يَوْمًا فَقَالَ اقْرَإِ الْقُرْآنَ فِي كُلِّ شَهْرٍ قَالَ إِنِّي أُطِيقُ أَكْثَرَ فَمَا زَالَ حَتَّى قَالَ فِي ثَلَاثٍ

Bir Gün Oruç Tutmak Ve Bir Gün İftar Etmek Babı
-...Abdullah ibn Amr(R)'dan: Peygamber (S):— "Aydan üç gün oruç tut!" buyurdu. Abdullah:
— Ben bundan çoğuna takat getiririm, dedi ve devamla daha ço-una takat getireceğini söyledi.Nihayet, Peygamber:— "Bir gün oruç tut, bir gün oruçsuz ol" dedi ve "Kur'ân 'ı da her bir ay içinde okuyup hatm eyle!"buyurdu.Abdullah:
— Ben daha çoğuna da takat getiririm, dedi ve böyle demekten ayrılmadı.Nihayet, Peygamber:
— "Kur'ân'ı üç gece içinde oku!" buyurdu

بَاب صَوْمِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَام

1979 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ أَبِي ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْعَبَّاسِ الْمَكِّيَّ وَكَانَ شَاعِرًا وَكَانَ لَا يُتَّهَمُ فِي حَدِيثِهِ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّكَ لَتَصُومُ الدَّهْرَ وَتَقُومُ اللَّيْلَ فَقُلْتُ

نَعَمْ قَالَ إِنَّكَ إِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ هَجَمَتْ لَهُ الْعَيْنُ وَنَفِهَتْ لَهُ النَّفْسُ لَا صَامَ مَنْ صَامَ الدَّهْرَ صَوْمُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ صَوْمُ الدَّهْرِ كُلِّهِ قُلْتُ فَإِنِّي أُطِيقُ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ فَصُمْ صَوْمَ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَام كَانَ يَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا وَلَا يَفِرُّ إِذَا لَاقَى

Davud Alehi's-Selamın Orucu Babı

-..Bize Habîb ibnu Ebî Sabit tahdîs edip şöyle dedi: Ben Ebu'l-Abbâs el-Mekkî'den işittim; o bir şâir idi ve hadîsi hususunda ittihâm edilmezdi. Dedi ki: Ben Abdullah ibn Amr ibni'l-Âs(R)'tan işittim: Dedi Peygamber (S) bana hitaben: — "Muhakkak ki sen her gün oruç tutuyor ve bütün gece ibâdetle kaaim oluyorsun" buyurdu.Ben: — Evet öyle yapıyorum, dedim. Peygamber:

— "Sen böyle yaptığın zaman muhakkak bundan dolayı göz zayıflayıp göz çukuru içine çökecek, nefis de çok yorulacaktır. Her gün oruç tutan, oruç tutmamıştır. Her aydan "üç gün oruç tutmak, senenin tamâmını oruç tutmaktır" buyurdu. Ben:'

— Ben bundan daha çoğuna takat getiririm, dedim. Peygamber:

— "Öyle ise Dâvûd aleyhi's-selâmm orucu gibi oruç tut. O bir gün oruç tutar, bir gün oruç tutmaz idi ve düşmanla kavuştuğu zaman da kaçmaz idi" buyurdu.

1980 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ الْوَاسِطِيُّ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ خَالِدٍ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو الْمَلِيحِ قَالَ دَخَلْتُ مَعَ أَبِيكَ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو فَحَدَّثَنَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذُكِرَ لَهُ صَوْمِي فَدَخَلَ عَلَيَّ فَأَلْقَيْتُ لَهُ وِسَادَةً مِنْ أَدَمٍ حَشْوُهَا لِيفٌ فَجَلَسَ عَلَى الْأَرْضِ وَصَارَتْ الْوِسَادَةُ بَيْنِي وَبَيْنَهُ فَقَالَ أَمَا يَكْفِيكَ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ خَمْسًا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ سَبْعًا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ تِسْعًا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِحْدَى عَشْرَةَ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا صَوْمَ فَوْقَ صَوْمِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَام شَطْرَ الدَّهْرِ صُمْ يَوْمًا وَأَفْطِرْ يَوْمًا

-...Ebû Kılâbe şöyle dedi: Bana Ebu'l-Melîh haber verip şöyle dedi: Ben baban ile beraber Abdullah ibn Amr'ın yanına girdim. Abdullah bize şöyle tahdîs etti: Benim oruç tutuşum Rasûlullah'a zikrolunmuş. Rasûlullah bunu duyunca benim yanıma girdi. Ben hemen kendisi için lîf dolu deriden bir yastık koydum. Rasûlullah yer üzerine oturdu. O yastık benimle O'nun arasında kaldı. Akabinde bana:

— "Sana her aydan üç gün oruç tutmak yetmiyor mu?'"buyurdu. Ben:

— (Yetmez) yâ Rasûlallah! dedim. Rasûlullah:

— "(Her aydan) beş gün tut" buyurdu. Ben:

— (Her aydan beş gün de yetmez) yâ Rasûlallah! dedim.

— "(Her aydan) yedi gün tut!" buyurdu. Ben:

— (Her aydan yedi gün oruç bana yetmez) yâ Rasûlallah! dedim.

— "(Her aydan) dokuz gün tut" buyurdu. Ben:

— Yâ Rasûlallah (bu da yetmez)! dedim.

— "(Her aydan) onbir gün oruç tut" buyurdu. Sonra Peygamber (S):

— "Dâvûd Peygamber'in orucunun üstünde oruç yoktur. O, senenin yarısını oruç tutmaktır. Bir gün oruç tut, bir gün iftar et" buyurdu

---

بَابُ صِيَامِ أَيَّامِ الْبِيضِ ثَلَاثَ عَشْرَةَ وَأَرْبَعَ عَشْرَةَ وَخَمْسَ عَشْرَةَ

1981 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَبُو التَّيَّاحِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عُثْمَانَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَوْصَانِي خَلِيلِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِثَلَاثٍ صِيَامِ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ وَرَكْعَتَيْ الضُّحَى وَأَنْ أُوتِرَ قَبْلَ أَنْ أَنَامَ

Her Ayın Onüç, Ondört, Onreşînci Günleri Olan "Eyyâmu'l-Bîd"De Oruç Tutmak Babı

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Kalbi dostum (Rasûlullah) bana üç şey vasıyyet etti: Her aydan üç gün oruç tutmak, (her gün) iki rek'at duhâ namazı kılmak, uyumadan önce vitr namazı kılmak

بَاب مَنْ زَارَ قَوْمًا فَلَمْ يُفْطِرْ عِنْدَهُمْ

1982 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي خَالِدٌ هُوَ ابْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أُمِّ سُلَيْمٍ فَأَتَتْهُ بِتَمْرٍ وَسَمْنٍ قَالَ أَعِيدُوا سَمْنَكُمْ فِي سِقَائِهِ وَتَمْرَكُمْ فِي وِعَائِهِ فَإِنِّي صَائِمٌ ثُمَّ قَامَ إِلَى نَاحِيَةٍ مِنْ الْبَيْتِ فَصَلَّى غَيْرَ الْمَكْتُوبَةِ فَدَعَا لِأُمِّ سُلَيْمٍ وَأَهْلِ بَيْتِهَا فَقَالَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي خُوَيْصَّةً قَالَ مَا هِيَ قَالَتْ خَادِمُكَ أَنَسٌ فَمَا تَرَكَ خَيْرَ آخِرَةٍ وَلَا دُنْيَا إِلَّا دَعَا لِي بِهِ قَالَ اللَّهُمَّ ارْزُقْهُ مَالًا وَوَلَدًا وَبَارِكْ لَهُ فَإِنِّي لَمِنْ أَكْثَرِ الْأَنْصَارِ مَالًا وَحَدَّثَتْنِي ابْنَتِي أُمَيْنَةُ أَنَّهُ دُفِنَ لِصُلْبِي مَقْدَمَ حَجَّاجٍ الْبَصْرَةَ بِضْعٌ وَعِشْرُونَ وَمِائَةٌ

Bir Topluluğu Ziyaret Edip De Onların Yanında İftar Etmeyen Kimse Babı

-...Enes ibn Mâlik(R)'ten (şöyle demiştir): Peygamber (S) -annem- Ümmü Süleym'in yanına girdi. Annem de O'na hurma ve yağ getirip ikram etti. Peygamber:
— "Yağınızı tulumuna, hurmanızı da kendi kabı içine geri koyunuz. Çünkü ben oruçluyum" buyurdu. Sonra evin kenarlarından bir tarafına doğru kalktı, durup farz olmayarak (iki rek'at nafile) namaz kıldı. (Peygamber ile biz de kıldık.) Peygamber Ümmü Süleym'e ve evinin halkına dua etti. Ümmü Süleym:
— Yâ Rasûlallah! Benim bir hâssacığım var (ona da duâ ediver), dedi.Rasûlullah:
— "Hâssacık nedir?" diye sordu. Ümmü Süleym:
— Hizmetçin Enes'tir, dedi. Enes dedi ki: Bunun üzerine Rasûlullah âhiretin ve dünyânın hiçbir hayrını bırakmayarak bana duâ etti: "Allâhumme'nukhu mâlen ve veleden ve bârik lehu (= Yâ Allah! Enes'i çok mal ve çok evlâd ile rızıklandır ve kendisi için bu rızkı bereketli kıl)" dedi. İşte bu duâ bereketliyle ben malca Ensâr'ın en zenginlerindenim. yine Enes şöyle dedi: Kızım Umeyye bana söyledi ki Haccâc'ın Basra'ya geldiği (hicri 75 târihine) kadar sulbî evlâdımdan yüzyirmi bu kadar kişi gömülmüştür

---

1982 – (م) حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنِي حُمَيْدٌ سَمِعَ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Bize İbnu Ebî Meryem tahdîs edip şöyle dedi: Bize Yahya (ibn Eyyûb el-Gâfıkî el-Mısrî) haber verip şöyle dedi: Bana Humeyd et-Tavî! tahdîs etti ki, kendisi Enes'ten; o da Peygamber(S)'den işitmiştir

---

بَاب الصَّوْمِ آخِرَ الشَّهْرِ

1983 – حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مَهْدِيٌّ عَنْ غَيْلَانَ وحَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا مَهْدِيُّ بْنُ مَيْمُونٍ حَدَّثَنَا غَيْلَانُ بْنُ جَرِيرٍ عَنْ مُطَرِّفٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ سَأَلَهُ أَوْ سَأَلَ رَجُلًا وَعِمْرَانُ يَسْمَعُ فَقَالَ يَا أَبَا فُلَانٍ أَمَا صُمْتَ سَرَرَ هَذَا الشَّهْرِ قَالَ أَظُنُّهُ قَالَ يَعْنِي رَمَضَانَ قَالَ الرَّجُلُ لَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَإِذَا أَفْطَرْتَ فَصُمْ يَوْمَيْنِ لَمْ يَقُلْ الصَّلْتُ أَظُنُّهُ يَعْنِي رَمَضَانَ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَقَالَ ثَابِتٌ عَنْ مُطَرِّفٍ عَنْ عِمْرَانَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ سَرَرِ شَعْبَانَ

Ayın Sonunda Oruç Tutmak Babı

-....İmrân ibnu Husayn(R)'dan: Peygamber (S) İmrân'a sordu, yâhud da başka bir kimseye sordu da İmrân işitiyordu. Peygamber: — "Yâ Ebâ Fulânin! Bu ayın son günlerinde oruç tuttun mu?" diye sordu. -Hadîsin râvîlerinden Ebu'n-Nu'mân: Ramazânı kasdediyor dediğini sanıyorum demiştir.-O adam:
— Hayır, yâ Rasûlallah! diye cevâb verdi. Rasûlullah:
— "(Ramazândan çıkıp) iftar ettiğinde iki gün oruç tut' buyurdu. Hadîsin sonuncu râvîsi olan es-Salt ibn Muhammed: "O ramazânı kasdediyor zannediyorum" fıkrasını söylemedi. Ebu Abdillah el-Buhârî dedi ki:

Sabit, Mutarnf tan; o da İmrân ibn Husayn'dan; o da Peygamber'den olan rivayetinde "Min sereri şa'bâne = Şa'bânın sonundan" (bedel) dedi

---

بَابُ صَوْمِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَإِذَا أَصْبَحَ صَائِمًا يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَعَلَيْهِ أَنْ يُفْطِرَ يَعْنِي إِذَا لَمْ يَصُمْ قَبْلَهُ وَلَا يُرِيدُ أَنْ يَصُومَ بَعْدَهُ

1984 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبَّادٍ قَالَ سَأَلْتُ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صَوْمِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ قَالَ نَعَمْ زَادَ غَيْرُ أَبِي عَاصِمٍ يَعْنِي أَنْ يَنْفَرِدَ بِصَوْمٍ

Cumua Günü Orucu Babı
İnsan sırf cumua günü oruçlu olarak sabaha girdiği zaman orucunu bozması lâzım gelir.
-... Muhammed ibn Abbâd şöyle demiştir: Ben Câbir'e:Peygamber (S) cumua günü orucundan nehyetti mi? diye sordum. Câ-bir: Evet nehyetti, dedi. Ebû Âsım'dan başka râvîler "Yalnız cumua günü oruç tutmaktan" fıkrasını ziyâde ettiler.

1985 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَصُومَنَّ أَحَدُكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ إِلَّا يَوْمًا قَبْلَهُ أَوْ بَعْدَهُ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim: "Sizden herhangi biriniz cumuadan bir gün evvel yâhud bir gün sonra da oruç tutmadıkça sakın yalnız cumua günü oruç tutmasın!" buyuruyordu.

1986 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ ح وحَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ جُوَيْرِيَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَهِيَ صَائِمَةٌ فَقَالَ أَصُمْتِ أَمْسِ قَالَتْ لَا قَالَ تُرِيدِينَ أَنْ تَصُومِي غَدًا قَالَتْ لَا قَالَ فَأَفْطِرِي وَقَالَ حَمَّادُ بْنُ الْجَعْدِ سَمِعَ قَتَادَةَ حَدَّثَنِي أَبُو أَيُّوبَ أَنَّ جُوَيْرِيَةَ حَدَّثَتْهُ فَأَمَرَهَا فَأَفْطَرَتْ

-...Ebü Eyyûb el-Ensârî'den; o da Peygamber'in zevcesi Cuveyriye bintu'l-Hâris el-Musta'lıkıyye(R)'den: Bir cumua günü Cuveyriye orüçlu.iken Peygamber (S) onun yanına girdi de:— "Dünkü gün oruç tuttun mu?" diye sordu. Cuveyriye: — Hayır tutmadım, dedi. Rasûlullah:
— "Yarın oruç tutmak istiyor musun?" dedi. Cuveyriye:
— Hayır, tutmayacağım, deyince Rasûlullah:— "Öyleyse orucunu boz" buyurmuştur.Râvî Hammâd ibnu'1-Ca'd, Katâde'den işittiğini söyledi. Katâ-de şöyle demiştir: Bana Ebû Eyyûb tahdîs etti ki, kendisine de Cuveyriye; Peygamber ona emretmiş, o da orucunu bozmuş olduğunu tahdîs etmiştir

---

بَابٌ هَلْ يَخُصُّ شَيْئًا مِنْ الْأَيَّامِ

1987 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قُلْتُ لِعَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا هَلْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْتَصُّ مِنْ الْأَيَّامِ شَيْئًا قَالَتْ لَا كَانَ عَمَلُهُ دِيمَةً وَأَيُّكُمْ يُطِيقُ مَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُطِيقُ

İnsan Herhangi Bîr İbâdeti Günlerden Birine Ayırıp Tahsis Eder Mi?
-... Alkame şöyle demiştir: Ben Âişe(R)'ye:
— Rasûlullah (S) günlerden bâzılarını herhangi birşeye tahsis eder miydi? diye sordum.Âişe:

— Hayır, tahsis etmezdi. Onun ameli ve ibâdeti (bahar yağmuru gibi) aralıksız ve devamlı idi.Rasûlallah'm edasına takat getirdiği hayır ve ibâdete hanginiz takat yetiştirir ki? diye cevâb verdi

---

بَاب صَوْمِ يَوْمِ عَرَفَةَ

1988 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ مَالِكٍ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمٌ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَيْرٌ مَوْلَى أُمِّ الْفَضْلِ أَنَّ أُمَّ الْفَضْلِ حَدَّثَتْهُ خ وحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ عُمَيْرٍ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ أُمِّ الْفَضْلِ بِنْتِ الْحَارِثِ أَنَّ نَاسًا تَمَارَوْا عِنْدَهَا يَوْمَ عَرَفَةَ فِي صَوْمِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ بَعْضُهُمْ هُوَ صَائِمٌ وَقَالَ بَعْضُهُمْ لَيْسَ بِصَائِمٍ فَأَرْسَلَتْ إِلَيْهِ بِقَدَحِ لَبَنٍ وَهُوَ وَاقِفٌ عَلَى بَعِيرِهِ فَشَرِبَهُ

Arefe Günü Orucu Babı

-...Ümmü'1-Fadl bintu'l-Hâris(R)'ten (şöyle demiştir): Bir takım insanlar Arafat'ta arefe günü Ümmü'l-FadFin yanında Pey-gamber(S)'in oruçlu olup olmadığı hususunda şübhe ve ihtilâf ettiler. Bâzısı Peygamber oruçludur dedi, bâzısı da oruçlu değildir dediler. Bunun üzerine Ümmü'1-Fadl, Peygamber'e bir kadeh süt yolladı. Peygamber de devesi üzerinde vakfe yapmakta iken o sütü içti

---

1989 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَوْ قُرِئَ عَلَيْهِ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو عَنْ بُكَيْرٍ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ مَيْمُونَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّاسَ شَكُّوا فِي صِيَامِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ عَرَفَةَ فَأَرْسَلَتْ إِلَيْهِ بِحِلَابٍ وَهُوَ وَاقِفٌ فِي الْمَوْقِفِ فَشَرِبَ مِنْهُ وَالنَّاسُ يَنْظُرُونَ

-... Mü'minlerin annesi Meymûne bintu'l-Hâris el-Hilâliyye(R)'den: Arefe günü Arafat'ta insanlar Peygamber'in orucu hususunda şübheye düştüler. Peygamber vakfe yerinde vakfe yaparken Meymûne O'na bir kab süt yolladı da insanlar bakıp dururlarken Peygamber o sütü içti

---

بَاب صَوْمِ يَوْمِ الْفِطْرِ

1990 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدٍ مَوْلَى ابْنِ أَزْهَرَ قَالَ شَهِدْتُ الْعِيدَ مَعَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ هَذَانِ يَوْمَانِ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صِيَامِهِمَا يَوْمُ فِطْرِكُمْ مِنْ صِيَامِكُمْ وَالْيَوْمُ الْآخَرُ تَأْكُلُونَ فِيهِ مِنْ نُسُكِكُمْ

Ramazân Bayramı Gününde Oruç (Tutmanın Hükmü) Babı

-...İbnu Ezher oğlunun himayesinde bulunan Ebû Ubeyd şöyle dedi; Ben Umer ibnu'l-Hattâb'ın beraberinde bayram(namâ-zın)da hâzır bulundum. Umer hutbede: İşte bu iki bayram günleri;Rasûlullah (S) bu bayram günlerinde oruç tutmaktan nehyetti: Biri oruçtan çıktığınız ramazân bayramınızın günü oruç tutmanızdan nehyetti, diğer gün ise; onda kurbânlarınızdan yersiniz

---

1991 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صَوْمِ يَوْمِ الْفِطْرِ وَالنَّحْرِ وَعَنْ الصَّمَّاءِ وَأَنْ يَحْتَبِيَ الرَّجُلُ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ وَعَنْ صَلَاةٍ بَعْدَ الصُّبْحِ وَالْعَصْرِ

-.. Ebû Saîd (R) şöyle dedi: Peygamber (S) iftar bayra-nı günü ile kurbân bayramı günü oruç tutmaktan; elleri, ayakları sımsıkı bağlayacak ve hareketten alıkoyacak biçimde elbiseye bürünmeken; insanın bir tek

bez içinde üyeleri üzerine oturup bacaklarını dikip,) hey'et üzere sarınmaktan ve bir de sabah ve ikindi namazlarından sonra namaz kılmaktan nehyetti

---

بَاب الصَّوْمِ يَوْمَ النَّحْرِ

1993 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ مِينَا قَالَ سَمِعْتُهُ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ يُنْهَى عَنْ صِيَامَيْنِ وَبَيْعَتَيْنِ الْفِطْرِ وَالنَّحْرِ وَالْمُلَامَسَةِ وَالْمُنَابَذَةِ

Kurban Bayramının Birinci Gününde Oruç (Tutlmanın Hükmü) Babı
-...Ebû Hureyre (R): İki oruçtan ve iki ahş-verişten nehyolundu: Oruçtan çıkma ve kurbân kesme günleri orucundan, mulâ-bese ve munâbeze (el değdirme ve birbiri üzerine atma) suretiyle pazarlık ve alış-verişten, demiştir

---

1994 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا مُعَاذٌ أَخْبَرَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ زِيَادِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَالَ رَجُلٌ نَذَرَ أَنْ يَصُومَ يَوْمًا قَالَ أَظُنُّهُ قَالَ الِاثْنَيْنِ فَوَافَقَ يَوْمَ عِيدٍ فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ أَمَرَ اللَّهُ بِوَفَاءِ النَّذْرِ وَنَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صَوْمِ هَذَا الْيَوْمِ

-...Ziyâd ibn Cubeyr şöyle dedi: Bir adam İbn Umer'e geldi de bir zâtın bir gün oruç tutmayı adadığını söyledi ve zannediyorum ki o pazartesi gününü söyledi. Ve bu adanan pazartesi günü de bir bayram gününe tesadüf etti, dedi. Bunun üzerine İbn Umer (R): Allah adağın yerine getirilmesini emretti; Peygamber (S) de bu bayram gününde oruç tutmaktan nehyetti, dedi

---

1995 - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عُمَيْرٍ قَالَ سَمِعْتُ قَزَعَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَكَانَ غَزَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ غَزْوَةً قَالَ سَمِعْتُ أَرْبَعًا مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْجَبْنَنِي قَالَ لَا تُسَافِرْ الْمَرْأَةُ مَسِيرَةَ يَوْمَيْنِ إِلَّا وَمَعَهَا زَوْجُهَا أَوْ ذُو مَحْرَمٍ وَلَا صَوْمَ فِي يَوْمَيْنِ الْفِطْرِ وَالْأَضْحَى وَلَا صَلَاةَ بَعْدَ الصُّبْحِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ وَلَا بَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغْرُبَ وَلَا تُشَدُّ الرِّحَالُ إِلَّا إِلَى ثَلَاثَةِ مَسَاجِدَ مَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَسْجِدِ الْأَقْصَى وَمَسْجِدِي هَذَا

-...Bize Haccâc ibnu Minhâl tahdîs edip şöyle dedi: Bize Şu'be tahdîs edip şöyle dedi: Bize Abdulmelik ibn Umeyr tahdîs edip şöyle dedi: Ben Kazaa ibn Yahya'dan işittim. Bu Kazaa şöyle dedi:Ben Ebû Saîd el-Hudrî den işittim. O, Peygamber'in beraberinde oniki gazveye iştirak etmiş idi. Ebû Saîd: Ben Peygamber'den dört şey işittim, dedi ki, bu dört şey beni hayrete düşürüp sevindirmiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Beraberinde eşi veya mahrem sahibi bulunmadıkça bir kadın iki günlük mesafeye yolculuk etmez. Ramazân bayramının ilk günü ile kurbân bayramının dört gününden ibaret olan ramazân ve kurbân bayramı günlerinde oruç tutulmaz. Sabah namazından sonar güneş doğup yükselinceye kadar; ve ikindi namazından sonra güneş batıncaya kadar namaz kılınmaz. Namaz kılmak için şu üç mescidden başka hiçbir mescide semerler bağlanmaz, yânı sefer edilmez: Mescidu'l-Harâm, Mescidu'l-Aksâ ve benim şu mescidim"

بَاب صِيَامِ أَيَّامِ التَّشْرِيق

1996 - وَقَالَ لِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي كَانَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَصُومُ أَيَّامَ مِنًى وَكَانَ

أَبُوهَا يَصُومُهَا

Teşrîk Günlerinde Oruç Tutma(Nın Hükmü) Babı
-...Ebû Âbdillah el-Buhârî şöyle dedi: Ve bana Muhammed ibnu'l-Müsennâ şöyle dedi: Bize Yahya (ibn Saîd el-Kattân), Hi-şâm'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Bana babam Urvetu'bnu'z- Zubeyr haber verip şöyle dedi: Âişe (R), Minâ günlerinde oruç tutar idi, babası Ebû Bekr de bu Minâ günleri oruç tutardı

1998/1997 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عِيسى عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ وَعَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَا لَمْ يُرَخَّصْ فِي أَيَّامِ التَّشْرِيقِ أَنْ يُصَمْنَ إِلَّا لِمَنْ لَمْ يَجِدْ الْهَدْيَ

-... Muhammed ibn Müslim ibn Şihâb ez-Zuhrî, Urve ibnu'z-Zubeyr'den; o da Âişe'den; ve yine ez-Zuhrî, Sâlim'den; o da babası Ibnu Umer'den rivayet etti ki, Âişe ve İbnu Umer (R) her ikisi de: Ka'be'ye hediye edecek kurbân bulamayan hacılardan başkaları için teşrik günlerinde oruç tutmağa ruhsat verilmedi, demişlerdir

---

1999 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ الصِّيَامُ لِمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ إِلَى يَوْمِ عَرَفَةَ فَإِنْ لَمْ يَجِدْ هَدْيًا وَلَمْ يَصُمْ صَامَ أَيَّامَ مِنًى * وَعَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ مِثْلَهُ * تَابَعَهُ إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ

-..Bize Abdullah ibn Yûsuf tahdîs edip şöyle dedi: Bize İmâm Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da Abdullah ibn Umer'in oğlu Sâlim'den; o da babası İbn Umer'den haber verdi. İbn Umer (R) şöyle demiştir: Üç gündeki oruç hacca kadar umre ile temettü' edip de arefe gününe ulaşan kimseler içindir.Eğer böylesi bir kurbân bulamaz ve arefe günü girinceye kadar oruç tutmamış ise, Minâ günlerinde oruç tutar. İmâm Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da Urve'den; o da Âişe'den bu İbn Umer hadîsi gibi rivayet etti. İbrâhîm ibn Sa'd, bu hadîsi İbn Şihâb'dan rivayet etmekte İmâm Mâlik'e mutâbaat etmiştir

---

بَاب صِيَامِ يَوْمِ عَاشُورَاءَ

2000 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ إِنْ شَاءَ صَامَ

Âşûrâ Günü Oruçu(Nun Hükmü) Babı
-... Bize EbûÂsim,Umer ibnu Muhammed'den; o da Sâlim'-den; o da babası İbn Umer'den tahdîs etti. İbn Umer (R): Peygamber (S): "Âşûrâ günü, insan isterse oruç tutar" buyurdu demiştir

---

2001 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِصِيَامِ يَوْمِ عَاشُورَاءَ فَلَمَّا فُرِضَ رَمَضَانُ كَانَ مَنْ شَاءَ صَامَ وَمَنْ شَاءَ أَفْطَرَ

-....ez-Zuhrî şöyle dedi: Bana Urveibnu'z-Zubeyr haber verdi ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) âşûrâ günü orucunun tutulmasını emretmiş idi. Ramazân orucu farz kılınınca isteyen âşûrâ orucunu tuttu, isteyen tutmadı.

2002 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ يَوْمُ عَاشُورَاءَ تَصُومُهُ قُرَيْشٌ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُهُ فَلَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ صَامَهُ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ فَلَمَّا فُرِضَ رَمَضَانُ تَرَكَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ فَمَنْ شَاءَ صَامَهُ وَمَنْ شَاءَ تَرَكَهُ

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Câhiliyet devrinde Kureyş âşûrâ günü oruç tutar idi. (Hicretten evvel) Rasûlullah da âşûrâ orucu tutardı. Medine'ye geldiği zaman da (mu'tâdı üzere) bu orucu tutu ve sahâbîlerine de bu orucu tutmalarını emretti. (İkinci sene) ramazân orucu farz kılınınca âşûrâ günü orucunu terketti. Artık isteyen bu orucu tuttu, dileyen de onu terketti.

2003 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاوِيَةَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَوْمَ عَاشُورَاءَ عَامَ حَجَّ عَلَى الْمِنْبَرِ يَقُولُ يَا أَهْلَ الْمَدِينَةِ أَيْنَ عُلَمَاؤُكُمْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ هَذَا يَوْمُ عَاشُورَاءَ وَلَمْ يُكْتَبْ عَلَيْكُمْ صِيَامُهُ وَأَنَا صَائِمٌ فَمَنْ شَاءَ فَلْيَصُمْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُفْطِرْ

-...Humeyd ibnu Abdirrahmân, Ebû Sufyân'ın.oğlu Muâviye'den işitti ki, Muâviye (R) hacc ettiği (44. hicret) yılında âşûrâ günü Peygamberin minberi üzerinde yaptığı hutbede şöyle diyordu: Ey Medine ahâlîsi! Âlimleriniz nerede? (Biliniz ki) ben Rasûlullah(S)'tan şöyle buyururken işittim: "Bu gün âşûrâ günüdür., Âşûrâ günü oruç tutmak sizlere farz kılınmamıştır. Hâlbuki ben oruçluyum. Dileyen oruç tutsun; dileyen de iftar etsin"

2004 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ فَرَأَى الْيَهُودَ تَصُومُ يَوْمَ عَاشُورَاءَ فَقَالَ مَا هَذَا قَالُوا هَذَا يَوْمٌ صَالِحٌ هَذَا يَوْمٌ نَجَّى اللَّهُ بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنْ عَدُوِّهِمْ فَصَامَهُ مُوسَى قَالَ فَأَنَا أَحَقُّ بِمُوسَى مِنْكُمْ فَصَامَهُ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ

-...İbnu Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Medine'ye geldiğinde Yahûdîler'in âşûrâ günü oruç tuttuklarını gördü de:— "Bu ne orucudur? diye sordu. Yahudiler:
— Bu gün iyi bir gündür. Bu gün Allah'ın İsrâîl oğulları'nı düşmanlarından kurtardığı bir gündür.Mûsâ Peygamber (bu ilâhî lûtfa şükr olarak) bu gün oruç tutmuştur, dediler.Rasûlullah:
— "Biz Musa'ya sizden daha ziyâde haklıyızdır" buyurdu da (Mekke'deki gibi) o günü oruç tuttu,ve sahâbîlerine bu orucu tutmalarını emreyledi

---

2005 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ أَبِي عُمَيْسٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ يَوْمُ عَاشُورَاءَ تَعُدُّهُ الْيَهُودُ عِيدًا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصُومُوهُ أَنْتُمْ

-.... Ebû Mûsâ (el-Eş'ârî-R) şöyle demiştir: Yahudiler bu âşûrâ gününü bir bayram saymakta idiler. Peygamber (S) sahâbîlerine: "Bu gün sizler de oruç tutunuz!" buyurdu.

2006 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ ابْنِ عُيَيْنَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَزِيدَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ مَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَحَرَّى صِيَامَ يَوْمٍ فَضَّلَهُ عَلَى غَيْرِهِ إِلَّا هَذَا الْيَوْمَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ وَهَذَا الشَّهْرَ يَعْنِي شَهْرَ رَمَضَانَ

-.... İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'i başkası üzerine üstün tuttuğu bir günde oruç tutmaya samîmi kasd ve azmeder görmedim; ancak şu âşûrâ günü ve bir de şu ramazân ayı müstesna

---

2007 - حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا مِنْ أَسْلَمَ أَنْ أَذِّنْ فِي النَّاسِ أَنَّ مَنْ كَانَ أَكَلَ فَلْيَصُمْ بَقِيَّةَ يَوْمِهِ وَمَنْ لَمْ يَكُنْ أَكَلَ فَلْيَصُمْ فَإِنَّ الْيَوْمَ يَوْمُ عَاشُورَاءَ

-...Selemetu'bnu'1-Ekva' (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Eşlem kabilesinden (Hind ibnu Esma isminde) bir adama, insanlar içinde şunu i'lân et diye emretti: "Her kim yemek yediyse günün geri kalanında yemekten kendini tutsun! Yememiş olan kimse ise oruç tutsun. Çünkü bu gün âşûrâ günüdür"

بَاب فَضْلِ مَنْ قَامَ رَمَضَانَ

2008 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لِرَمَضَانَ مَنْ قَامَهُ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

Ramazân Gecelerinde İbâdetle Kaaim Olan Kimselerin Fazileti Babı

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim, ramazân için şöyle buyuruyordu: "(Hakk olduğuna kalbden)

2009 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَتُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْأَمْرُ عَلَى ذَلِكَ ثُمَّ كَانَ الْأَمْرُ عَلَى ذَلِكَ فِي خِلَافَةِ أَبِي بَكْرٍ وَصَدْرًا مِنْ خِلَافَةِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا

-.. Bize Abdullah ibnu Yûsuf tahdîs edip şöyle dedi: Bize Mâlik, îbn Şihâb'dan; o da Humeyd ibnu Abdirrahman'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S): "İnanarak vesevâb umarak ramazânda ibâdetle kaaim olan kimsenin geçmiş günâhları mağfiret olunur" buyurmuştur. İbnu Şihâb şöyle dedi: Ramazân gecelerindeki namaz işi bu hâl üzere iken (yânî kılan yalnız başına kılarken) Rasûlullah vefat etti. Sonra bu iş, Ebû Bekr'in halifeliği zamanında ve Umer'in halifeliğinin başında da Peygamber devrinde olduğu gibi isteyenin cemâatsız olarak yalnız başına kılması suretiyle kılınır oldu

---

2010 - * وَعَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدٍ الْقَارِيِّ أَنَّهُ قَالَ خَرَجْتُ مَعَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَيْلَةً فِي رَمَضَانَ إِلَى الْمَسْجِدِ فَإِذَا النَّاسُ أَوْزَاعٌ مُتَفَرِّقُونَ يُصَلِّي الرَّجُلُ لِنَفْسِهِ وَيُصَلِّي الرَّجُلُ فَيُصَلِّي بِصَلَاتِهِ الرَّهْطُ فَقَالَ عُمَرُ إِنِّي أَرَى لَوْ جَمَعْتُ هَؤُلَاءِ عَلَى قَارِئٍ وَاحِدٍ لَكَانَ أَمْثَلَ ثُمَّ عَزَمَ فَجَمَعَهُمْ عَلَى أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ ثُمَّ خَرَجْتُ مَعَهُ لَيْلَةً أُخْرَى وَالنَّاسُ يُصَلُّونَ بِصَلَاةِ قَارِئِهِمْ قَالَ عُمَرُ نِعْمَ الْبِدْعَةُ هَذِهِ وَالَّتِي يَنَامُونَ عَنْهَا أَفْضَلُ مِنْ الَّتِي يَقُومُونَ يُرِيدُ آخِرَ اللَّيْلِ وَكَانَ النَّاسُ يَقُومُونَ أَوَّلَهُ

-..ve yine Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da Urve ibnu'z-Zubeyr'den; o , da Abdurrahmân ibn Abdin el-Kaarî'den rivayet etti. Bu Abdur-., rahman şöyle demiştir: Bir ramazân gecesi Umer ibnu'l-Hattâb(R)'ın beraberinde

mescide çıktım. Bir de baktık ki, insanlar yalnız ve dağınık topluluklar hâlinde terâvîh namazı kılmaktalar. Kimisi kendi başına yalnızca namaz kılıyor, kimisi de namaz kılıyor ve bunun namazına bir kısım insanlar uyup namaz kılıyordu. Umer: Ben zannediyorum ki, ba dağınık olarak namaz kılan insanları bir tek okuyucu imâmın arkasında toplarsam daha faziletli olacak, dedi. Sonra buna kat'î olarak karar verdi. Ve akabinde (ertesi günü, hicretin .14. senesi içinde) o insanları Ubeyy ibn Ka'b'ın (terâvîh imamlığı) arkasında topladı (Böylece terâvîh namazı cemâatle kılınmağa başlandı). Sonra diğer bir gece yine Umer'in beraberinde mescide çıktım. İnsanlar okuyucu imamlarının namazına uyup namaz kılıyorlardı. Umer bu manzarayı görünce: "Ni'me'l-bid'atu hâzihi (= Şu terâvâhin böyle cemâatle kılınması ne güzel âdet oldu)" diye sevincini belirtti ve: "Fakat bu namazlarını gecenin sonuna bırakıp da bu namazdan sonar uyuyanlar, şimdi namaz kılanlardan daha faziletlidirler" sözünü de ilâve etti. Umer, terâvîhi gecenin sonunda kılmayı kasdediyor. İnsanlar ise terâvîhi gecenin evvelinde kılmakta idiler

---

2011 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى وَذَلِكَ فِي رَمَضَانَ

-....Peygamber'in zevcesi Âişe (R): Rasûlullah (S) geceleyin mesciddeki hücresinde iki yâhud üç gün namaz kıldı; ihsanlar da O'-nun namazına uyup cemâatle namaz kıldılar... İşte Rasûlullah'ın bu şekilde cemâatle namaz kıldırması hâdisesi, ramazân içinde vâki' oldu, demiştir

---

2012 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ لَيْلَةً مِنْ جَوْفِ اللَّيْلِ فَصَلَّى فِي الْمَسْجِدِ وَصَلَّى رِجَالٌ بِصَلَاتِهِ فَأَصْبَحَ النَّاسُ فَتَحَدَّثُوا فَاجْتَمَعَ أَكْثَرُ مِنْهُمْ فَصَلَّى فَصَلَّوْا مَعَهُ فَأَصْبَحَ النَّاسُ فَتَحَدَّثُوا فَكَثُرَ أَهْلُ الْمَسْجِدِ مِنْ اللَّيْلَةِ الثَّالِثَةِ فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى فَصَلَّوْا بِصَلَاتِهِ فَلَمَّا كَانَتْ اللَّيْلَةُ الرَّابِعَةُ عَجَزَ الْمَسْجِدُ عَنْ أَهْلِهِ حَتَّى خَرَجَ لِصَلَاةِ الصُّبْحِ فَلَمَّا قَضَى الْفَجْرَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَتَشَهَّدَ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّهُ لَمْ يَخْفَ عَلَيَّ مَكَانُكُمْ وَلَكِنِّي خَشِيتُ أَنْ تُفْتَرَضَ عَلَيْكُمْ فَتَعْجِزُوا عَنْهَا فَتُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْأَمْرُ عَلَى ذَلِكَ

-....Âişe (R) yeğeni Urve'ye şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S) bir gece, gecenin ortasında çıktı da mescidde namaz kıldı. Bir takım insanlar da O'nun namazına uyup beraberinde namaz kıldılar. Sabah olunca insanlar geceleyin Peygamber'in mescidde namaz kıldırdığını konuştular.Bu haber yayılınca ertesi gece, birinci gecekiler-den daha çok insan toplandı ve Peygamber'in beraberinde namaz kıldılar. Sabah olunca insanlar bunu yine aralarında konuşup yaydılar. Üçüncü gecede mescid halkı iyice çok oldu. Rasûlullah yine çıkıp namaz kıldı; insanlar da O'nun namazına uyup namaz kıldılar. Dördüncü gece olunca mescid, toplanan insanları almaktan âciz oldu. (Rasûlullah o gece namaza çıkmadı.) Nihayet sabah namazım kıldırmak için çıktı. Sabah namazını kıldırınca yüzünü cemâate karşı yöneltti ve hutbe başlangıcı olarak şehâdet kelimelerini söyledi, sonra "Amma ba'du" hitâb faslı ile başladığı hutbesinde bu gece namazına çıkmamasının gerekçesini şöyle açıkladı: "Şu muhakkak ki, sizin mescidde toplanmanız bana gizli olmamıştır. Şu kadar ki gece namazı üzerinize farz kılınır da sonra onun edasından âciz kalırsınız diye korktum" buyurdu. ez-Zuhrî: Nihayet Rasûlullah vefat etti. Ramazân namazı işi, evlerde kılınmak üzere devam edip durdu, dedi

---

2013 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَيْفَ كَانَتْ صَلَاةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَمَضَانَ فَقَالَتْ مَا كَانَ يَزِيدُ فِي رَمَضَانَ وَلَا فِي غَيْرِهِ عَلَى إِحْدَى عَشْرَةَ رَكْعَةً

يُصَلِّي أَرْبَعًا فَلَا تَسَلْ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطُولِهِنَّ ثُمَّ يُصَلِّي أَرْبَعًا فَلَا تَسَلْ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطُولِهِنَّ ثُمَّ يُصَلِّي ثَلَاثًا فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَنَامُ قَبْلَ أَنْ تُوتِرَ قَالَ يَا عَائِشَةُ إِنَّ عَيْنَيَّ تَنَامَانِ وَلَا يَنَامُ قَلْبِي

-... Bize İsmâîl ibn Ebî Uveys tahdîs edip şöyle dedi: Bana İmâm Mâlik, Saîd el-Makbûrî'den;o da Ebû Seleme ibn Abdirrah-mân'dan tahdîs etti ki, bu Ebû Seleme, Âişe(R)'ye:— Rasûlullah'ın ramazândaki gece namazı (kemmiyet ve keyfiyetçe) nasıl idi? diye sordu.Âişe de şöyle dedi:
— Rasûlullah ne ramazânda, ne de ramazânın gayrı gecelerde onbir rek'at üzerine ziyâde ederdeğildi. Rasûlullah evvelâ dört rek'at kılardı. Artık o rek'atların güzelliğinden ve uzunluğundan sorma! Sonra dört rek'at daha kılardı. Bunların da güzelliğinden ve uzunluğundan sorma! Sonra üç rek'at kılardı. Ben: Yâ Rasûlallah! Vitr namazını kılmadan önce uyur musun? diye sordum. Rasûlullah: "Yâ Âişe! Benim iki gözüm uyur, fakat kalbim uyumaz" buyurdu

---

بَابُ فَضْلِ لَيْلَةِ الْقَدْرِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ} قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ مَا كَانَ فِي الْقُرْآنِ {مَا أَدْرَاكَ} فَقَدْ أَعْلَمَهُ وَمَا قَالَ {وَمَا يُدْرِيكَ} فَإِنَّهُ لَمْ يُعْلِمْهُ

Kadir Gecesinin Fazileti Ve Yüce Allah'ın Şu Kavlinin Beyânı Babı
"Gerçek biz onu (Kur'ân'ı) kadir gecesinde indirdik. Kadir gecesinin (o büyük şerefini) sana bildiren nedir? Kadir gecesi bin aydan hayırlıdır. Onda melekler ve rûh, Rabb Herinin izniyle, herbir iş için iner de iner. O gece, tan yeri ağarıncaya kadar bir selâmdır*9 (el-Kadr 1-5) Sufyân ibn Uyeyne: Kur'ân'da bulunan "Mâ edrâke" ösorularının cevâblanm Allah muhakkak haber verip bildirmiştir. "Kc ma yudrike" diye sorduğu suâllerinin öcevâblannı ise Allah Kur'ân'da bildirmemiştir, demiştir

2014 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَفِظْنَاهُ وَإِنَّمَا حَفِظَ مِنَ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ * تَابَعَهُ سُلَيْمَانُ بْنُ كَثِيرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ

-..Bize Alî ibnu Abdillah el-Medînî tahdîs edip şöyle dedi: Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip:Bu hadîsi biz ezberledik, dedi. Alî ibnu Abdillah: Sufyân bu hadîsi ancak Zuhrî'den ezberlemiştir, dedi. O da Ebû Seleme'den; oda Ebû Hureyre(R)'den; Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Her kim ramazân orucunu-îmânı sebebiyle ve ecrini yalnız A ilah 'tan umarak tutarsa geçmiş günâhları mağfiret olunur. Ve yine her kim îmânından dolayı ve ecrini yalnız A ilah'tan umarak Kadir gecesini ibâdetle geçirirse geçmiş günâhları mağfiret edilir". Bu hadîsi ez-Zuhrî'den rivayet etmekte Süleyman ibnu Kesîr el-Abdî, Sufyân ibnu Uyeyne'ye mutâbaat etmiştir

---

بَابٌ الْتِمَاسِ لَيْلَةِ الْقَدْرِ فِي السَّبْعِ الْأَوَاخِرِ

2015 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رِجَالًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُرُوا لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي الْمَنَامِ فِي السَّبْعِ الْأَوَاخِرِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَى رُؤْيَاكُمْ قَدْ تَوَاطَأَتْ فِي السَّبْعِ الْأَوَاخِرِ فَمَنْ كَانَ مُتَحَرِّيهَا فَلْيَتَحَرَّهَا فِي السَّبْعِ الْأَوَاخِرِ

Kadir Gecesinin Ramazânın Son Yedisi İçinde Aranması Babı
-...İbn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamberin sahâbîlerinden bâzı kimselere Kadir gecesi ru'yâda ramazânın son yedi gecesi içinde gösterildi. Rasûhıllah (S) da sahâbîlerine: "Ben sizin ru'yâlarınızın

ramazânın son yedi gecesi içinde birbirine uygun düşmüş olduğunu görüyorum. Artık kim Kadir gecesini aramaya çalışacaksa, onu ramazânın son yedi gecesi içinde arasın" buyurdu

---

2016 - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا سَعِيدٍ وَكَانَ لِي صَدِيقًا فَقَالَ اعْتَكَفْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَشْرَ الْأَوْسَطَ مِنْ رَمَضَانَ فَخَرَجَ صَبِيحَةَ عِشْرِينَ فَخَطَبَنَا وَقَالَ إِنِّي أُرِيتُ لَيْلَةَ الْقَدْرِ ثُمَّ أُنْسِيتُهَا أَوْ نُسِّيتُهَا فَالْتَمِسُوهَا فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ فِي الْوَتْرِ وَإِنِّي رَأَيْتُ أَنِّي أَسْجُدُ فِي مَاءٍ وَطِينٍ فَمَنْ كَانَ اعْتَكَفَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلْيَرْجِعْ فَرَجَعْنَا وَمَا نَرَى فِي السَّمَاءِ قَزَعَةً فَجَاءَتْ سَحَابَةٌ فَمَطَرَتْ حَتَّى سَالَ سَقْفُ الْمَسْجِدِ وَكَانَ مِنْ جَرِيدِ النَّخْلِ وَأُقِيمَتْ الصَّلَاةُ فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْجُدُ فِي الْمَاءِ وَالطِّينِ حَتَّى رَأَيْتُ أَثَرَ الطِّينِ فِي جَبْهَتِهِ

-....Ebû Seleme şöyle dedi: Ben Ebû Saîd'e sordum. O benim çok sâdık bir dostum idi. Ebû Saîd şöyle dedi: Biz Peygamber'-in beraberinde ramazânın ortasındaki on gün içinde i'tikâfa girmiştik. Rasûlullah yirminci günün sabahı (i'tikâf yerinden) çıktı da bize bir hutbe yaptı ve bunda şöyle buyurdu:"Bana (uykuda) Kadir gecesi(ne âid alâmetler) gösterildi. Sonra o bana unutturuldu-yâhud: Ben onû unuttum.- Sizler Kadir gecesini ramazânın son on günündeki tek sayılı gecelerde arayınız. Çünkü ben (ru'yâmda) kendimi su ve balçık çamuru içinde secde ediyor gördüm. Her kim Allah Elçisi'nin beraberinde i'tikâf ediyorsa, şimdi i'tikâf yerine dönsün!" Bu hutbe üzerine biz i'tikâf yerimize döndük. Ve bizler gökte bir bulut parçası görmüyorduk. Derken bir bulut geldi ve (yirmibi-rinci gece şiddetli bir) yağmur yağdı. Hattâ mescidin tavanı (Peygam-ber'in secde yerine) aktı. Mescidin tavanı hurma çubuklarından idi. Sabah namazı kılındı. Ben Rasûlullah'ı su ve çamur içinde secde ediyor gördüm. Hattâ namazdan çıktığında Rasûlullah'ın alnında çamur izini gördüm

---

بَاب تَحَرِّي لَيْلَةِ الْقَدْرِ فِي الْوِتْرِ مِنْ الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ فِيهِ عُبَادَةُ

2017 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا أَبُو سُهَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تَحَرَّوْا لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي الْوِتْرِ مِنْ الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ

Kadir Gecesinin Ramazânın Son On Gününden Olan Tek Sayılı Geceler İçinde Aranması Babı
Bu bâbda Ubâde ibnu's-Sâmit hadîsi de vardır
-...Âişe(R)'den (şöyle demiştir): Rasûlullah (S): "Sizler Kadir gecesini ramazânın son on günündeki tek gecelerde arayınız!*3 buyurdu

---

2018 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي حَازِمٍ وَالدَّرَاوَرْدِيُّ عَنْ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُجَاوِرُ فِي رَمَضَانَ الْعَشْرَ الَّتِي فِي وَسَطِ الشَّهْرِ فَإِذَا كَانَ حِينَ يُمْسِي مِنْ عِشْرِينَ لَيْلَةً تَمْضِي وَيَسْتَقْبِلُ إِحْدَى وَعِشْرِينَ رَجَعَ إِلَى مَسْكَنِهِ وَرَجَعَ مَنْ كَانَ يُجَاوِرُ مَعَهُ وَأَنَّهُ أَقَامَ فِي شَهْرٍ جَاوَرَ فِيهِ اللَّيْلَةَ الَّتِي كَانَ يَرْجِعُ فِيهَا فَخَطَبَ النَّاسَ فَأَمَرَهُمْ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ قَالَ كُنْتُ أُجَاوِرُ هَذِهِ الْعَشْرَ ثُمَّ قَدْ بَدَا لِي أَنْ أُجَاوِرَ هَذِهِ الْعَشْرَ الْأَوَاخِرَ فَمَنْ كَانَ اعْتَكَفَ مَعِي فَلْيَثْبُتْ فِي مُعْتَكَفِهِ وَقَدْ أُرِيتُ هَذِهِ اللَّيْلَةَ ثُمَّ أُنْسِيتُهَا فَابْتَغُوهَا فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ وَابْتَغُوهَا فِي كُلِّ وِتْرٍ وَقَدْ رَأَيْتُنِي أَسْجُدُ فِي مَاءٍ وَطِينٍ فَاسْتَهَلَّتْ السَّمَاءُ فِي تِلْكَ اللَّيْلَةِ فَأَمْطَرَتْ فَوَكَفَ الْمَسْجِدُ فِي مُصَلَّى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ إِحْدَى وَعِشْرِينَ فَبَصُرَتْ عَيْنِي نَظَرْتُ إِلَيْهِ انْصَرَفَ مِنْ الصُّبْحِ وَوَجْهُهُ مُمْتَلِئٌ طِينًا وَمَاءً

-....... Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) ramazânda, ayın ortasındaki on günde i'tikâf eder idi.Geçen yirminci gecenin akşamı olup da yirmibirinci günü karşılayacağı zaman evine dönerdi.

Beraberinde i'tikâf etmiş olanlar da evlerine dönerlerdi. Rasûlullah i'tikâf ettiği bir ramazân ayında, kendisinde evine dönmek âdetinde olduğu gece i'tikâf yerinde ikaamet etti ve insanlara bir hutbe yaptı da, bu hutbede, insani ara Allah'ın dilediği şeyleri emretti. Sonra şöyle buyurdu:"Ben şu ayın ortasındaki on günde i'tikâf ederdim. Sonra bana şu gelecek son on gün içinde i'tikâf etmekliğim fikri zahir oldu. Şimdikim benim beraberimde i'tikâf ediyorsa i'tikâf ettiği yerde sabit olsun. Bu Kadir gecesi bana gösterilmişken sonra o bana unutturul-muştur. Artık siz onu son on içinde arayınız. Ve yine siz onu bu on içindeki her tek gecede arayınız. Ben (ru'yâda) kendimi bir su ve bir çamur içinde secde eder gördüm". İşte bu gece içinde gök boşandı, şiddetli yağmur yağdı. Mescid Peygamber'in secde yerine su akıttı. İşte bu yirmi birinci gecede gözüm gördü. Ben Peygamber sabah namazından döndüğünde kendisine baktım. Peygamber'in yüzü çamur ve su ile dolmuş hâldeydi

---

2019 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْتَمِسُوا

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) ramazânın son on günleri içinde i'tikâf eder ve "Kadir gecesini ramazândan son on gece içinde arayınız" buyururdu

---

2020 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُجَاوِرُ فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ وَيَقُولُ تَحَرَّوْا لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ

(47/3)

2021 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْتَمِسُوهَا فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي تَاسِعَةٍ تَبْقَى فِي سَابِعَةٍ تَبْقَى فِي خَامِسَةٍ تَبْقَى

-.......ibn Abbâs(R)'tan: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Siz Kadir gecesini ramazânın son onu içinde arayınız. Kadir gecesi ya ramazândan kalan dokuzuncu gecede, yâhud kalan yedinci gecede, yâhud kalan beşinci gecededir"

2022 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ عَنْ أَبِي مِجْلَزٍ وَعِكْرِمَةَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هِيَ فِي الْعَشْرِ هِيَ فِي تِسْعٍ يَمْضِينَ أَوْ فِي سَبْعٍ يَبْقَيْنَ يَعْنِي لَيْلَةَ الْقَدْرِ * قَالَ عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ أَيُّوبَ وَعَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ الْتَمِسُوا فِي أَرْبَعٍ وَعِشْرِينَ

-..Ebû Mıclez ve İkrime'den gelen rivayette İbnu Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "O Kadir gecesi ya ramazânın son on günü içinde geçecek dokuzdadır yâhud kalan yedi içindedir" Buyurdu. Bu hadîsi Eyûb es-Sahtıyânî'den ve Hâlid el-Hazzâ'dan; onlar İkrime'den; o da İbn Abbâs'tan "Kadir gecesini ramazânın yirmi-dördüncü gecesinde arayınız "lâfzıyle rivayet etmesinde Abdulvahhâb da Vuheyb'e mutâbaat etmiştir

---

2023 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ حَدَّثَنَا أَنَسٌ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيُخْبِرَنَا بِلَيْلَةِ الْقَدْرِ فَتَلَاحَى رَجُلَانِ مِنْ الْمُسْلِمِينَ فَقَالَ خَرَجْتُ لِأُخْبِرَكُمْ بِلَيْلَةِ الْقَدْرِ فَتَلَاحَى فُلَانٌ وَفُلَانٌ فَرُفِعَتْ وَعَسَى أَنْ يَكُونَ خَيْرًا لَكُمْ فَالْتَمِسُوهَا فِي التَّاسِعَةِ وَالسَّابِعَةِ وَالْخَامِسَةِ

İnsanların Kavga Etmeleri Sebebiyle Kadir Gecesinin Ta'yîni Bilgisinin Kaldırılması Babı
- Bize Muhammed ibnu'l-Musennâ tahdîs edip şöyle dedi. Bize Hâlid ibnu'I-Hâris tahdîs edip şöyle dedi: Bize Humeyd (et-Tavîl) tahdîs edip şöyle dedi: Bize Enes ibn Mâlik (R) tahdîs etti ki, Ubâde ibnu's-Sâmit (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Kadir gecesini bizlere haber vermek üzere (hücresinden) çıktı. Derken müslümânlardan iki kişi kavga ettiler. Bunun akabinde Peygamber: "Ben sizlere Kadir gecesini haber vermek üzere çıkmıştım. Fulan ile fulan kimseler birbirleriyle kavga ettiler de (Kadir gecesinin ta'ymine âid olan bilgi kalbimden) kaldırıldı. Belki de sizler için bu daha hayırlıdır. Artık sizler Kadir gecesini (yirmiden sonraki) dokuzuncu veya yedinci veya beşinci gecelerde arayınız" buyurdu

---

بَابُ الْعَمَلِ فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ

2024 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي يَعْفُورٍ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ الْعَشْرُ شَدَّ مِئْزَرَهُ وَأَحْيَا لَيْلَهُ وَأَيْقَظَ أَهْلَهُ

Ramazânda Son On İçinde Sıkı Çalışmak Babı
-...Âişe (R) şöyle demiştir: (Ramazânın son) onu girince Peygamber (S) izârım sağlamca bağlar, gecesini (ibâdetle ihya eder, ehl ve ailesini de (ibâdet için) uyandırırdı

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بَابُ الِاعْتِكَافِ

فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ وَالِاعْتِكَافِ فِي الْمَسَاجِدِ كُلِّهَا لِقَوْلِهِ تَعَالَى {وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرَبُوهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ}

Yüce Allah'ın Şu Kavlinden Dolayı İ'tikâf Mescîdlerin Hepsinde Yapılabilir (Babı)
... Mescidlerde i'tikâf ta bulunduğunuz zaman kadınlarınıza (geceleri de) yaklaşmayın. Bu hükümler Allah 'in sınırlarıdır. Sakın o sınırlara yaklaşmayın. İşte Allah âyetlerini böylece insanlara açıklar, tâ ki korunsunlar" (el-Bakara: 187)

2025 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ أَنَّ نَافِعًا أَخْبَرَهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْتَكِفُ الْعَشْرَ الْأَوَاخِرَ مِنْ رَمَضَانَ

-....Abdullah ibn Umer (R): Rasûlullah (S) ramazândan son on gün içinde i'tikâf ederdi,demiştir

---

2026 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَعْتَكِفُ الْعَشْرَ الْأَوَاخِرَ مِنْ رَمَضَانَ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ ثُمَّ اعْتَكَفَ أَزْوَاجُهُ مِنْ بَعْدِهِ

-...Peygamber'in eşi Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) ramazândan son on günde i'tikâf ederdi. O'nun bu âdeti tâ Yüce Allah O'nu vefat ettirinceye kadar devam etmiştir. Sonra O'nun ardından zevceleri i'tikâf etmişlerdir

---

2027 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْهَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْحَارِثِ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَعْتَكِفُ فِي الْعَشْرِ الْأَوْسَطِ مِنْ رَمَضَانَ فَاعْتَكَفَ عَامًا حَتَّى إِذَا كَانَ لَيْلَةَ إِحْدَى وَعِشْرِينَ وَهِيَ اللَّيْلَةُ الَّتِي يَخْرُجُ مِنْ صَبِيحَتِهَا مِنْ اعْتِكَافِهِ قَالَ مَنْ كَانَ اعْتَكَفَ مَعِي فَلْيَعْتَكِفْ الْعَشْرَ الْأَوَاخِرَ وَقَدْ أُرِيتُ هَذِهِ اللَّيْلَةَ ثُمَّ أُنْسِيتُهَا وَقَدْ رَأَيْتُنِي أَسْجُدُ فِي مَاءٍ وَطِينٍ مِنْ صَبِيحَتِهَا فَالْتَمِسُوهَا فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ وَالْتَمِسُوهَا فِي كُلِّ وِتْرٍ فَمَطَرَتْ السَّمَاءُ تِلْكَ اللَّيْلَةَ وَكَانَ الْمَسْجِدُ عَلَى عَرِيشٍ فَوَكَفَ الْمَسْجِدُ فَبَصُرَتْ عَيْنَايَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى جَبْهَتِهِ أَثَرُ الْمَاءِ وَالطِّينِ مِنْ صُبْحِ إِحْدَى وَعِشْرِينَ

-..Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den (o, şöyle demiştir): Rasûiullah (S) ramazândan ortadaki on günde i'tikâf ederdi. Yine bir sene tâ ramazânın yirmibirinci gecesi oluncaya kadar i'tikâf etti. Bu gece O'nun, sabahında i'tikâf yerinden çıkacağı gecedir. O sabah Rasûlullah (S) bir konuşma yaptı da şöyle buyurdu: "Kim benimle i'tikâf etmiş ise, son on günde de i'tikâf etsin. Çünkü bu Kadir gecesi bana gösterilmişti. Sonra o gece bana unutturuldu. Hâlbuki ben ru'yâda kendimi o gecenin sabahında bir su ve çamur içine secde ediyor gör-müşümdür. Siz o geceyi her tek sayılı gece içinde arayın!" O konuşmanın yapıldığı gecede gök boşandı. Mescid o zaman arış üzere (yânî çardak biçiminde olup tavansız, gölgelik hâlinde) yapılmış idi. Bu sebeble mescid aktı. İşte yirmibirinci gecenin sabahından çıkarken benim iki gözüm Rasûlullah'ı, alnı üzerinde su ve .çamur izi olduğu hâlde görmüştür

---

بَابٌ الْحَائِضِ تُرَجِّلُ الْمُعْتَكِفَ

2028 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصْغِي إِلَيَّ رَأْسَهُ وَهُوَ مُجَاوِرٌ فِي الْمَسْجِدِ فَأُرَجِّلُهُ وَأَنَا حَائِضٌ

Hayızlı Kadın İ'tikâftaki Erkeğinin Saçlarını Tarayabilir Babı

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) mescidde i'tikâf ederken başını bana doğru eğip uzatırdı. Ben de hayızlı olduğum hâlde O'nun başının saçlarını tarayıp ayırırdım

---

بَابٌ لَا يَدْخُلُ الْبَيْتَ إِلَّا لِحَاجَةٍ

2029 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ وَعَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ وَإِنْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيُدْخِلُ عَلَيَّ رَأْسَهُ وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ فَأُرَجِّلُهُ وَكَانَ لَا يَدْخُلُ الْبَيْتَ إِلَّا لِحَاجَةٍ إِذَا كَانَ مُعْتَكِفًا

İ'tikâf Eden Kişi Zarurî Bir İhtiyâç İçin Olmak Müstesna, Kendi Evine Girmez

-..Peygamber'in eşi Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) mescidde i'tikâftaiken muhakkak başım benim hücreme sokardı da, ben de başının saçlarım (yıkayıp) tarar idim. Yine Rasûlullah i'tikâf-. ta bulunduğu zaman bir ihtiyâç için olmak müstesna, evine girmezdi

---

بَاب غُسْلِ الْمُعْتَكِفِ

2030 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُبَاشِرُنِي وَأَنَا حَائِضٌ

İ'tikâf Eden Kişinin Yıkanması Babı

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) ben hayızlı iken tenini tenime dokundurur idi.

2031 – وَكَانَ يُخْرِجُ رَأْسَهُ مِنْ الْمَسْجِدِ وَهُوَ مُعْتَكِفٌ فَأَغْسِلُهُ وَأَنَا حَائِضٌ

Ve yine kendisi mescidde i'tikâf etmekte ve ben de hayızlı iken başını i'tikâf yerinden dışarı çıkarırdı da ben O'nun başım yıkar idim

---

بَاب الِاعْتِكَافِ لَيْلًا

2032 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عُمَرَ سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كُنْتُ نَذَرْتُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَنْ أَعْتَكِفَ لَيْلَةً فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ قَالَ فَأَوْفِ بِنَذْرِكَ

Geceleyin İ'tikâf Babı

-. Bize Müsedded tahdîs edip şöyle dedi: Bize Yahya ibn Saîd el-Kattân, Ubeydullah'tan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Bana Nâfi', İbn Umer'den haber verdi ki, Umer ibnu'l-Hattâb (R-Cı'râne'den) Peygamber(S)'e sorup şöyle demiştir:
— Ben Câhiliyet devrinde bir gece Mescidi Haram içinde i'tikâf edeyim diye adamıştım (ne buyurursun)? Peygamber: — "Adağını îfâ et" buyurmuştur

---

بَاب اعْتِكَافِ النِّسَاءِ

2033 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْتَكِفُ فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ فَكُنْتُ أَضْرِبُ لَهُ خِبَاءً فَيُصَلِّي الصُّبْحَ ثُمَّ يَدْخُلُهُ فَاسْتَأْذَنَتْ حَفْصَةُ عَائِشَةَ أَنْ تَضْرِبَ خِبَاءً فَأَذِنَتْ لَهَا فَضَرَبَتْ خِبَاءً فَلَمَّا رَأَتْهُ زَيْنَبُ ابْنَةُ جَحْشٍ ضَرَبَتْ خِبَاءً آخَرَ فَلَمَّا أَصْبَحَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى الْأَخْبِيَةَ فَقَالَ مَا هَذَا فَأُخْبِرَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آلْبِرَّ تُرَوْنَ بِهِنَّ فَتَرَكَ الِاعْتِكَافَ ذَلِكَ الشَّهْرَ ثُمَّ اعْتَكَفَ عَشْرًا مِنْ شَوَّالٍ

Kadınların İ'tikâf Etmeleri Babı

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) ramazânın son on gününde i'tikâf ederdi. Ben kendisi için yünden bir çadır kurardım. Sabah namazını kıldırır, sonra bu çadıra girerdi. Bir defasında Hafsa da bir çadır kurmak için Âişe'den izin istedi. Âişe de Hafsa-ya izin verdi. O da bir çadır kurdu. Zeyneb bintu Cahş bunu görünce o da başka bir çadır kurdu. Peygamber sabaha girip de bu çadırları görünce:
— "Bu çadırlar da nedir ki?" diye sordu. Kendisine (bunların Hafsa ile Zeyneb'e âid çadırlar olduğu) haber verildi. Peygamber (S):

— "Onlar bunları hayr ve tâat mı sanıyorlar?" buyurdu. Ve o ramazân ayında i'tikâfı terk etti de sonra, şevval ayından on gün i'tikâf etti

---

بَاب الْأَخْبِيَةِ فِي الْمَسْجِدِ

2034 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَادَ أَنْ يَعْتَكِفَ فَلَمَّا انْصَرَفَ إِلَى الْمَكَانِ الَّذِي أَرَادَ أَنْ يَعْتَكِفَ إِذَا أَخْبِيَةٌ خِبَاءُ عَائِشَةَ وَخِبَاءُ حَفْصَةَ وَخِبَاءُ زَيْنَبَ فَقَالَ آلْبِرَّ تَقُولُونَ بِهِنَّ ثُمَّ انْصَرَفَ فَلَمْ يَعْتَكِفْ حَتَّى اعْتَكَفَ عَشْرًا مِنْ شَوَّالٍ

Mescidin İçine Çadırlar Kurulduğu Babı
-...Âişe(R)'den (şöyle demiştir): Peygamber (S) ramazânın son onunda i'tikâf etmek istedi. Mescidde i'tikâf etmek istediği yere döndüğünde bir takım çadırlar kurulmus^olduğunu gördü. Bunlar Âişe'nin çadırı, Hafsa'nın çadırı, Zeyneb'in çadırı idi. Peygamber (Bu çadırlar da nedir? diye sorup,kendi eşlerine âid olduklarım öğrenince): — "Onlar bu yaptıklarına hayır ve takva mı diyorlar?" buyurdu ve geriye döndü de o ramazân i'tikâf etmedi. Tâ şevvalin (ilk) onunda i'tikâf etti

---

بَاب هَلْ يَخْرُجُ الْمُعْتَكِفُ لِحَوَائِجِهِ إِلَى بَابِ الْمَسْجِدِ

2035 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ صَفِيَّةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا جَاءَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَزُورُهُ فِي اعْتِكَافِهِ فِي الْمَسْجِدِ فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ فَتَحَدَّثَتْ عِنْدَهُ سَاعَةً ثُمَّ قَامَتْ تَنْقَلِبُ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَهَا يَقْلِبُهَا حَتَّى إِذَا بَلَغَتْ بَابَ الْمَسْجِدِ عِنْدَ بَابِ أُمِّ سَلَمَةَ مَرَّ رَجُلَانِ مِنْ الْأَنْصَارِ فَسَلَّمَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رِسْلِكُمَا إِنَّمَا هِيَ صَفِيَّةُ بِنْتُ حُيَيٍّ فَقَالَا سُبْحَانَ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَكَبُرَ عَلَيْهِمَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَبْلُغُ مِنْ الْإِنْسَانِ مَبْلَغَ الدَّمِ وَإِنِّي خَشِيتُ أَنْ يَقْذِفَ فِي قُلُوبِكُمَا شَيْئًا

İ'tikâf Etmekte Olan Kimse İhtiyâçlarından Dolayı Mescidin Kapısına Kadar Çıkar Mı?
-... ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Alî ibnu'l-Hüseyin Zeynelâbidîn- haber verdi. Ona da Peygamberin eşi Safiyye haber vermiştir. Peygamber ramazânın son onunda mescidindeki i'tikâf yerinde iken Safiyye O'nu ziyaret etmek üzere Rasûlullah'ın yanına gelmiş ve huzurunda bir saat konuşmuş. Sonra evine dönmek üzere ayağa kalkmış. Rasûlullah da Safiyye'yi evine geçirmek üzere onunla beraber kalkmış. Nihayet Ümmü Seleme'nin oda kapısı önündeki mescid kapısına ulaştığında Ensâr'dan iki kimse oradan geçmiş ve Rasûlullah'a selâm vermişlerdi. Peygamber onlara: — "Yavaş olun durun! Yanımdaki bu kadın eşim Huyey kızı Safiyye'dir" buyurdu. O iki Ensârî zât:
— Yâ Rasûlallah! Allah'ı tesbîh ederiz, dediler ve bu iş (Peygamber'in Safiyye'nin hüviyetini ta'yîne mecburiyet duyması) kendilerine ağır geldi. Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Şübhesiz şeytân, insan vücûdunda kanın ulaştığı yere ulaşır (yânı kan deveranı gibi deveran eder). Ben sizin (temiz) gönüllerinize şeytânın (kötü) bir şübhe atmasından endîşe ettim" buyurdu

---

بَاب الِاعْتِكَافِ وَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَبِيحَةَ عِشْرِينَ

2036 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ هَارُونَ بْنَ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قُلْتُ هَلْ سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْكُرُ لَيْلَةَ الْقَدْرِ قَالَ نَعَمْ اعْتَكَفْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَشْرَ الْأَوْسَطَ مِنْ رَمَضَانَ قَالَ فَخَرَجْنَا صَبِيحَةَ عِشْرِينَ قَالَ فَخَطَبَنَا

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَبِيحَةَ عِشْرِينَ فَقَالَ إِنِّي أُرِيتُ لَيْلَةَ الْقَدْرِ وَإِنِّي نُسِّيتُهَا فَالْتَمِسُوهَا فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ فِي وِتْرٍ فَإِنِّي رَأَيْتُ أَنْ أَسْجُدَ فِي مَاءٍ وَطِينٍ وَمَنْ كَانَ اعْتَكَفَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلْيَرْجِعْ فَرَجَعَ النَّاسُ إِلَى الْمَسْجِدِ وَمَا نَرَى فِي السَّمَاءِ قَزَعَةً قَالَ فَجَاءَتْ سَحَابَةٌ فَمَطَرَتْ وَأُقِيمَتْ الصَّلَاةُ فَسَجَدَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الطِّينِ وَالْمَاءِ حَتَّى رَأَيْتُ الطِّينَ فِي أَرْنَبَتِهِ وَجَبْهَتِهِ

Peygamberin Ftikâfı Ve Peygamber (S) Ayın Yirminci Sabahında Dışarı Çıktı Babı
-...Yahya ibnu Ebî Kesîr tahdîs edip şöyle demiştir: Ben Ebû Seleme ibnu Abdirrahmân'dan işittim, şöyle dedi: Ben Ebû Sa-îd el-Hudrî(R)'ye sorup:
— Sen bizzat Rasûlullah'tan Kadir gecesini zikrederken işittin mi? dedim. Ebû Saîd şöyle dedi:
— Evet Biz Rasûlullah'ın beraberinde ramazânın ortasındaki on günü i'tikâfına girmiştik. Ebû Saîd dedi ki:
— Nihayet yirminci günün sabahı (i'tikâf yerinden) çıktık. Ebû Saîd dedi ki:
— İşte bu yirminci günün sabahında Rasûlullah bizlere bir hutbe yaptı da, bunda şöyle buyurdu:
— "Kadir gecesi rüyamda bana gösterildi. Ve Kadir gecesi bana unutturuldu. Artık sizler onu ramazânın son onunda tek sayılı gecelerde arayınız. Çünkü ben (ru'yâmda kendimi) su ve çamur içinde secde eder gördüm. Kim Allah Elçisi'nin beraberinde i'tikâf ediyorsa şimdi i'tikâf yerine dönsün!" Bu hutbe üzerine insanlar tekrar mescide döndüler. Ve bizler gökte bir bulut parçası görmüyorduk. Ebû Saîd dedi ki:
— Akabinde bir bulut parçası geldi ve (yirmibirinci gece) yağmur yağdı. Sabah namazı ikaame edildi. Rasûlullah çamur ve su içine secde etti. Hattâ ben Rasûlullah'ın burnunun ucunda ve alnında çamur gördüm

---

بَاب اعْتِكَافِ الْمُسْتَحَاضَةِ

2037 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اعْتَكَفَتْ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ امْرَأَةٌ مِنْ أَزْوَاجِهِ مُسْتَحَاضَةٌ فَكَانَتْ تَرَى الْحُمْرَةَ وَالصُّفْرَةَ فَرُبَّمَا وَضَعْنَا الطَّسْتَ تَحْتَهَا وَهِيَ تُصَلِّي

İstihâzalı Kadının İtikâfı Babı
-...Âişe(R) şöyle demiştir: Bir kerre Rasûlullah ile birlikte zevcelerinden istihâzalı bir kadın i'tikâf etti. O kadın kırmızılığı ve sarılığı görüp duruyor ve bâzan biz onun altına kanın akmasından dolayı bir leğen koyardık. İşte bu hâlinde o namaz kılardı

بَاب زِيَارَةِ الْمَرْأَةِ زَوْجَهَا فِي اعْتِكَافِهِ

2038 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ صَفِيَّةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ وَعِنْدَهُ أَزْوَاجُهُ فَرُحْنَ فَقَالَ لِصَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيٍّ لَا تَعْجَلِي حَتَّى أَنْصَرِفَ مَعَكِ وَكَانَ بَيْتُهَا فِي دَارِ أُسَامَةَ فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَهَا فَلَقِيَهُ رَجُلَانِ مِنْ الْأَنْصَارِ فَنَظَرَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ أَجَازَا وَقَالَ لَهُمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَعَالَيَا إِنَّهَا صَفِيَّةُ بِنْتُ حُيَيٍّ قَالَا سُبْحَانَ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنْ الْإِنْسَانِ مَجْرَى الدَّمِ وَإِنِّي خَشِيتُ أَنْ يُلْقِيَ فِي أَنْفُسِكُمَا شَيْئًا

Kocası İtikâfta İken Kadının Kocasını Ziyaret Ftmfsi Rârî
-....Peygamber'in zevcesi Safiyye, Alîibnu'l-Hüseyin'e şöyle haber vermiştir.ve keza Alî ibnu'l-Hüseyin şöyle demiştir: Peygamber (S) mescidde bulunuyordu. Yanında kadınları vardı.Kadınlar evlerine doğru yürüdüler. Peygamber Huyey kızı Safiyye'ye hitaben:

— "Acele etme de ben senin beraberinde biraz gideyim" buyurdu. Safiyye'nin odası Usâme'nin evinde idi. Akabinde Peygamber, Safiyye'nin beraberinde dışarı çıktı. Bu sırada Ensâr'dan iki kişi kendisiyle karşılaştılar ve Peygamber'e baktılar. Sonra ileri geçtiler. Peygamber onlara: "Buraya geliniz. Bu kadın Huyey kızı Safiyye'dir" buyurdu Dnlar: Yâ Rasûlallah! Biz Allah'ı tesbîh ederiz, dediler, Rasûlullah:
— "Şübhesiz şeytân, insanın bedeninde kanın aktığı yerde (veya kanın akışı gibi) akar. Ben sizlerin (temiz) gönüllerinize şeytânın (kötü) bir Şübhe atmasından endîşe ettim" buyurdu

---

بَابٌ هَلْ يَدْرَأُ الْمُعْتَكِفُ عَنْ نَفْسِهِ

2039 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ صَفِيَّةَ أَخْبَرَتْهُ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ يُخْبِرُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ أَنَّ صَفِيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَتَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُعْتَكِفٌ فَلَمَّا رَجَعَتْ مَشَى مَعَهَا فَأَبْصَرَهُ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ فَلَمَّا أَبْصَرَهُ دَعَاهُ فَقَالَ تَعَالَ هِيَ صَفِيَّةُ وَرُبَّمَا قَالَ سُفْيَانُ هَذِهِ صَفِيَّةُ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنْ ابْنِ آدَمَ مَجْرَى الدَّمِ قُلْتُ لِسُفْيَانَ أَتَتْهُ لَيْلًا قَالَ وَهَلْ هُوَ إِلَّا لَيْلٌ

İ'tikâf Etmekte Olan Kimse Kendini (Söz Ve Fiille) Müdâfaa Eder Mi?

-...Safiyye (R) Alî ibnu'l-Hüseyin'e şöyle haber vermiştir: H Bize Alî ibn Abdillah tahdîs edip şöyle dedi: Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Ben ez-Zuhrî'den işittim; o Alî ibnu'l-Hüseyin (Zeynelâbidîn) 'den şöyle haber veriyordu: Safiyye (R), Peygamber i'tikâf yapmakta iken, Peygamber'in yanına geldi. Safiyye evine döndüğü zaman, Peygamber de onun beraberinde bir süre yürüdü. Bu esnada O'nu Ensâr'dan bir kimse gördü. Peygamber (S) Ensârlı zâtı görünce, onu çağırdı da:
— "Buraya gel! O kadın Safiyye'dir -Sufyân bâzan: Bu kadın demiştir.- Şübhesiz şeytân Âdemoğlu'nun bedeninde kanın akışınca akar durur." buyurdu. Râvî Alî ibnu'l-Medînî dedi ki: Ben Sufyân'a: Safiyye Peygamber'e geceleyin mi gelmiştir? Diye sordum. Sufyân ibn Uyeyne: Başka değil, ancak geceleyindir, dedi

---

بَابُ مَنْ خَرَجَ مِنْ اعْتِكَافِهِ عِنْدَ الصُّبْحِ

2040 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ بِشْرٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ سُلَيْمَانَ الْأَحْوَلِ خَالِ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ سُفْيَانُ وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ وَأَظُنُّ أَنَّ ابْنَ أَبِي لَبِيدٍ حَدَّثَنَا عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اعْتَكَفْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَشْرَ الْأَوْسَطَ فَلَمَّا كَانَ صَبِيحَةَ عِشْرِينَ نَقَلْنَا مَتَاعَنَا فَأَتَانَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ كَانَ اعْتَكَفَ فَلْيَرْجِعْ إِلَى مُعْتَكَفِهِ فَإِنِّي رَأَيْتُ هَذِهِ اللَّيْلَةَ وَرَأَيْتُنِي أَسْجُدُ فِي مَاءٍ وَطِينٍ فَلَمَّا رَجَعَ إِلَى مُعْتَكَفِهِ وَهَاجَتْ السَّمَاءُ فَمُطِرْنَا فَوَالَّذِي بَعَثَهُ بِالْحَقِّ لَقَدْ هَاجَتْ السَّمَاءُ مِنْ آخِرِ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَكَانَ الْمَسْجِدُ عَرِيشًا فَلَقَدْ رَأَيْتُ عَلَى أَنْفِهِ وَأَرْنَبَتِهِ أَثَرَ الْمَاءِ وَالطِّينِ

Sabah Vaktinde İ'tikâf Yerinden Çıkan Kimse Babı

-... Ebû Saîd (R) şöyle demiştir: Biz Rasûlullah ile beraber ayın ortasındaki on günde i'tikâf ettik. Nihayet yirminci günün sabahı olunca i'tikâf yerimizdeki eşyalarımızı naklettik. Derken bize Rasûlullah gelip şöyle buyurdu: "Her kim i'tikâf ettiyse yine i'tikâf yerine dönsün. Çünkü ben bu geceyi gördüm. Şu hâlde kî, ben kendimi bir su ve çamur içinde secde ediyorum gördüm".Rasûlullah i'tikâf yerine döndüğü zaman gök hücuma geçmiş hâldeydi. Biz yağmura tutulduk. Onu hakk ile Peygamber yapan Allah'a yemîn ediyorum ki, gökyüzü bu günün sonundan i'tibâren hücum etmiştir. Mescid ise o zaman hurma dalların dan gölgelik biçiminde yapılmış bir çardak (yânı tavansiz) idi. Yeminle söylüyorum ki, ben Peygamberin burnu üzerinde ve burnunun ucundaki yumuşak yeri üzerinde su ve çamur izini muhakkak görmüşümdür

بَابُ الِاعْتِكَافِ فِي شَوَّالٍ

2041 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلِ بْنِ غَزْوَانَ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْتَكِفُ فِي كُلِّ رَمَضَانٍ وَإِذَا صَلَّى الْغَدَاةَ دَخَلَ مَكَانَهُ الَّذِي اعْتَكَفَ فِيهِ قَالَ فَاسْتَأْذَنَتْهُ عَائِشَةُ أَنْ تَعْتَكِفَ فَأَذِنَ لَهَا فَضَرَبَتْ فِيهِ قُبَّةً فَسَمِعَتْ بِهَا حَفْصَةُ فَضَرَبَتْ قُبَّةً وَسَمِعَتْ زَيْنَبُ بِهَا فَضَرَبَتْ قُبَّةً أُخْرَى فَلَمَّا انْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْغَدَاةِ أَبْصَرَ أَرْبَعَ قِبَابٍ فَقَالَ مَا هَذَا فَأُخْبِرَ خَبَرَهُنَّ فَقَالَ مَا حَمَلَهُنَّ عَلَى هَذَا آلْبِرُّ انْزِعُوهَا فَلَا أَرَاهَا فَنُزِعَتْ فَلَمْ يَعْتَكِفْ فِي رَمَضَانَ حَتَّى اعْتَكَفَ فِي آخِرِ الْعَشْرِ مِنْ شَوَّالٍ

Şevval Ayında İ'tikâfın Beyânı Babı

-...Âişe(R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) her ramazân ayında i'tikâf eder idi. Sabah namazını kıldırınca, içinde i'tikâf etmekte olduğu mekâna (yânî çadırına) girerdi. Râvî dedi ki: Bir defasında Âişe de mescidde i'tikâf etmek için Peygamber'den izin istedi.Peygamber Âişe'ye izin verdi ve Âişe için de bir çadır kuruldu. Hafsa, Âişe'nin çadır kurduğunu işitince, o da bir çadır kurdu. Zeyneb de bunu işitince, o da başka bir çadır kurdu. Rasûlullah (S) sabah namazından çıktığı zaman dört tane kubbe gördü. Ve:
— "Bunlar nedir?" diye sordu. Kendisine o çadırların haberleri bildirildiğinde:
— "Kadınları bu işe sevkeden nedir?Birr m/(yânî hayır ve ibâdet mi)? Bu çadırları, sökün, onları bir daha görmeyeyim" buyurdu. Bu emir üzerine bütün çadırlar bozulup söküldü. Kendisi artık o ramazân ayında i'tikâf etmedi. Nihayet şevval ayının son on günü içinde i'tikâf etti

---

بَابُ مَنْ لَمْ يَرَ عَلَيْهِ صَوْمًا إِذَا اعْتَكَفَ

2042 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَخِيهِ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي نَذَرْتُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَنْ أَعْتَكِفَ لَيْلَةً فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْفِ نَذْرَكَ فَاعْتَكَفَ لَيْلَةً

itikâfa Girdiği Zaman Kendisine Oruç Tutmayı Şart Görmeyen Kimse Babı

-...Umer ibnu'l-Hattâb (R) -Cı'râne'de Rasûlullah'a- şöyle demiştir:
— Yâ Rasûlallah! Ben Câhiliyet zamanında Mescidi Harâm'da bir gece i'tikâf etmeyi adamıştım (ne buyurursun)? diye sorduğunda, Peygamber (S) ona hitaben:
— "Adadığım yerine getir!" buyurmuş; bu emir üzerine Umer de bir gece i'tikâf etmiştir

---

بَابٌ إِذَا نَذَرَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَنْ يَعْتَكِفَ ثُمَّ أَسْلَمَ

2043 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نَذَرَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَنْ يَعْتَكِفَ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ قَالَ أُرَاهُ قَالَ لَيْلَةً قَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْفِ بِنَذْرِكَ

Câhiliyet'te İ'tikâf Etmeyi Adayıp, Sonra İslâm'a Girdiği Zaman (Adağını Yerine Getirmesi Gerekir Mi Yoksa Gerekmez Mi)?

-...Nâfi' ibn Umer(R)'den: Umer ibnu'l-Hattâb (R) Câhiliyye'de Mescidi Haram içinde i'tikâf etmeyi adamıştır. Buhârî'-nin şeyhi Ubeyd yâhud Buhârî dedi ki: Zannediyorum ki "Bir gece" demiştir. Rasûlullah (S) Umer'e hitaben: "Adağım yerine getir" buyurdu

بَابُ الِاعْتِكَافِ فِي الْعَشْرِ الْأَوْسَطِ مِنْ رَمَضَانَ

2044 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْتَكِفُ فِي كُلِّ رَمَضَانٍ عَشْرَةَ أَيَّامٍ فَلَمَّا كَانَ الْعَامُ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ اعْتَكَفَ عِشْرِينَ يَوْمًا

Ramazândan Ortadaki On Günde İ'tikâf Babı

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) her ramazânda on gün i'tikâf eder idi.Ruhunun kabz olunduğu yılın ramazânında ise yirmi gün i'tikâf etti

---

بَابُ مَنْ أَرَادَ أَنْ يَعْتَكِفَ ثُمَّ بَدَا لَهُ أَنْ يَخْرُجَ

2045 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَتْنِي عَمْرَةُ بِنْتُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرَ أَنْ يَعْتَكِفَ الْعَشْرَ الْأَوَاخِرَ مِنْ رَمَضَانَ فَاسْتَأْذَنَتْهُ عَائِشَةُ فَأَذِنَ لَهَا وَسَأَلَتْ حَفْصَةُ عَائِشَةَ أَنْ تَسْتَأْذِنَ لَهَا فَفَعَلَتْ فَلَمَّا رَأَتْ ذَلِكَ زَيْنَبُ ابْنَةُ جَحْشٍ أَمَرَتْ بِبِنَاءٍ فَبُنِيَ لَهَا قَالَتْ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا صَلَّى انْصَرَفَ إِلَى بِنَائِهِ فَبَصُرَ بِالْأَبْنِيَةِ فَقَالَ مَا هَذَا قَالُوا بِنَاءُ عَائِشَةَ وَحَفْصَةَ وَزَيْنَبَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آلْبِرَّ أَرَدْنَ بِهَذَا مَا أَنَا بِمُعْتَكِفٍ فَرَجَعَ فَلَمَّا أَفْطَرَ اعْتَكَفَ عَشْرًا مِنْ شَوَّالٍ

İ'tîkâf Etmeyi İrâde Eden, Sonra Da Kendisine (Yapmak İstediği İ'tîkâfı Terkedip) İ'tikâftan Çıkma Fikri Zahir Olan Kimsenin Durumunu Beyân Babı

-....Bize el-Evzâî haber verip şöyle dedi: Bana Yahya ibn Saîd el-Ensârî tahdîs edip şöyle dedi: Bana Abdurrahmân kızı Amre, Âişe(R)'den şöyle tahdîs etti: Rasûlullah (S) ramazânın son on gününde i'tikâf edeceğim söyledi. Âişe de i'tikâf etmek için izin istedi. Rasûlullah Âişe'ye izin verdi. Hafsa da Âişe'den (beraberinde i'tikâf etmesi için) kendisine izin vermesini istedi. Âişe onun isteğini yaptı. Bunları Cahş kızı Zeyneb görünce, o da mescidde bir çadır kurulmasını emretti. Onun için de başka bir çadır kuruldu. Rasûlullah sabah namazını kıldırdığı zaman i'tikâf çadırına dönmek âdetinde idi. Bu dönüş sırasında kurulmuş olan çadırları gördü ve:

— "Bunlar nedir ki?" diye sordu. Sahâbîler:

— Âişe'nin, Hafsa'nın ve Zeyneb'in çadırlarıdır, dediler. Rasûlullah:

— "Onlar bununla birr mi (yânı hâlis iyilik ve ibâdet mi) irâde ediyorlar? Ben bu ay i'tikâf etmiyorum" buyurdu ve i'tikâf etmeyi bırakıp döndü. Nihayet ramazândan çıkınca, şevvalden on gün i'tikâf etti

---

بَابُ الْمُعْتَكِفِ يُدْخِلُ رَأْسَهُ الْبَيْتَ لِلْغُسْلِ

2046 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا كَانَتْ تُرَجِّلُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهِيَ حَائِضٌ وَهُوَ مُعْتَكِفٌ فِي الْمَسْجِدِ وَهِيَ فِي حُجْرَتِهَا يُنَاوِلُهَا رَأْسَهُ

İtikâftaki İnsanın Yıkatmak İçin Başını (İ'tikâf Yerinin Dışında Bulunan) Odaya Sokması

-...Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den; o da Urve'den; o da Âişe'den haber verdi ki, Peygamber (S) mescidde i'tikâf ederken, Âişe de kendi odasında ve hayızlı vaziyette iken, Peygamber başını Âişe'ye doğru uzatır, Âişe de onu (yıkayıp) tarar idi

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الْبُيُوعِ

بَابُ مَا جَاءَ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {فَإِذَا قُضِيَتْ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انْفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنْ اللَّهْوِ وَمِنْ التِّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ} وَقَوْلِهِ {لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ}

وَقَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ {وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا} وَقَوْلُهُ {إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ}

Azîz ve Celîl olan Allah'ın şu sözleri: HâlbuRi Allah alışverişi halâl, ribâyı (faizi ise)haram kllmiŞtir..." (el-Bakara: 275);'... Meğer ki aranızda (elden ele) devredeceğiniz ve peşin yaptığınız bir ticâret olsun.." (ei-Bakara: 282)**:**"Artık cumua namazı kılınınca yeryüzüne dağılın. Allah'ın fadlından nasîb arayın. Allah'ı çok zikredin. Tâ ki umduğunuza kavuşasımz. Onlar bir ticâret yâhud bir oyunt bir eğlence gördükleri zaman ona yönelip dağıldılar. Seni ayakta bıraktılar. De ki: Allah nezdindeki, eğlenceden de, ticâretten de hayırlıdır. Allah, rızk verenlerin en hayırlısıdır". (el-Cumua: 9-11) "Ey îmân edenler, birbirinizin mallarını aranızda haram sebeblerle yemeyin. Meğer ki o mallar sizden karşılıklı bir rızâdan doğan bir ticâret malı olsun..." (en-Nîsâ: 29)

2047 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ وَأَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ إِنَّكُمْ تَقُولُونَ إِنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ يُكْثِرُ الْحَدِيثَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتَقُولُونَ مَا بَالُ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ لَا يُحَدِّثُونَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِثْلِ حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ وَإِنَّ إِخْوَتِي مِنْ الْمُهَاجِرِينَ كَانَ يَشْغَلُهُمْ صَفْقٌ بِالْأَسْوَاقِ وَكُنْتُ أَلْزَمُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى مِلْءِ بَطْنِي فَأَشْهَدُ إِذَا غَابُوا وَأَحْفَظُ إِذَا نَسُوا وَكَانَ يَشْغَلُ إِخْوَتِي مِنْ الْأَنْصَارِ عَمَلُ أَمْوَالِهِمْ وَكُنْتُ امْرَأً مِسْكِينًا مِنْ مَسَاكِينِ الصُّفَّةِ أَعِي حِينَ يَنْسَوْنَ وَقَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَدِيثٍ يُحَدِّثُهُ أَنَّهُ لَنْ يَبْسُطَ أَحَدٌ ثَوْبَهُ حَتَّى أَقْضِيَ مَقَالَتِي هَذِهِ ثُمَّ يَجْمَعَ إِلَيْهِ ثَوْبَهُ إِلَّا وَعَى مَا أَقُولُ فَبَسَطْتُ نَمِرَةً عَلَيَّ حَتَّى إِذَا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَقَالَتَهُ جَمَعْتُهَا إِلَى صَدْرِي فَمَا نَسِيتُ مِنْ مَقَالَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تِلْكَ مِنْ شَيْءٍ

-...Bize Şuayb, ez-Zuhrî'den tahdîs etti. O şöyle demiştir:Bana Saîd ibnu'l-Müseyyeb ve Ebû Seleme ibnu Abdirrahmân tahdîs ettiler ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Sizler; Ebû Hureyre, Rasûlullah'tan hadîs rivayetini çok yapıyor diyorsunuz ve yine sizler: Muhâcirler'in ve Ensâr'ın hâlleri nedir ki bunlar Rasûlullah'tan Ebû Hureyre'nin hadîs rivayet edişi gibi hadîs rivayet etmiyorlar, diyorsunuz.Şu muhakkak ki Muhacir kardeşlerimiz çarşılarda ahş-veriş etmek meşgul ediyordu. Ben ise karın tokluğuna karşılık Rasûuıllah'-tan hiç ayrılmaz, dâima O'nunla beraber olurdum. Bunun için onların bulunmadıkları zaman ben hâzır bulunur, onlar unuttuklarında ben hafızamda tutar ezberlerdim. Ensâr'dan olan kardeşlerimi de mallarındaki çalışmaları meşgul ediyordu.Ben ise Suffa fakirlerinden olan fakır bir kişi idim.Diğersahâbîler hadîsleri unuturlarken, ben ezberimde tutar bellerdim. Muhakkak Rasûlullah (S) söylemekte bulunduğu bir hadîs hakkında: "Ben şu makaaiemi bitirinceye kadar elbisesini yayacak; sonra da elbisesini kendine doğru toplayacak her kişi elbette benim söyleyeceğim sözleri kesin olarak ezberleyecektir' buyurmuştu. Bunun için ben hemen üzerimdeki renkli bezi Rasûlullah o makaalesini bitirinceye kadar yaydım, akabinde o bezi göğsüme doğru topladım. Artık sonra Rasûlullah'ın bu konaşmalarından hiçbirşeyi unutmadım

---

2048 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ آخَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنِي وَبَيْنَ سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ فَقَالَ سَعْدُ بْنُ الرَّبِيعِ إِنِّي أَكْثَرُ الْأَنْصَارِ مَالًا فَأَقْسِمُ لَكَ نِصْفَ مَالِي وَانْظُرْ أَيَّ زَوْجَتَيَّ هَوِيتَ نَزَلْتُ لَكَ عَنْهَا فَإِذَا حَلَّتْ تَزَوَّجْتَهَا قَالَ فَقَالَ لَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ لَا حَاجَةَ لِي فِي ذَلِكَ هَلْ مِنْ سُوقٍ فِيهِ تِجَارَةٌ قَالَ سُوقُ قَيْنُقَاعٍ قَالَ فَغَدَا إِلَيْهِ عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَأَتَى بِأَقِطٍ وَسَمْنٍ قَالَ ثُمَّ تَابَعَ الْغُدُوَّ فَمَا لَبِثَ أَنْ جَاءَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَلَيْهِ

أَثَرُ صُفْرَةٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَزَوَّجْتَ قَالَ نَعَمْ قَالَ وَمَنْ قَالَ امْرَأَةً مِنْ الْأَنْصَارِ قَالَ كَمْ سُقْتَ قَالَ زِنَةَ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ نَوَاةً مِنْ ذَهَبٍ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْلِمْ وَلَوْ بِشَاةٍ

-.. Abdurrahmân ibnu Avf (R) şöyle demiştir: Medîne'ye geldiğimiz zaman Rasûlullah (S) benimle Sa'd ibnu'r-Rabî' arasında kardeşlik kurmuştu. Bunun üzerine Sa'd ibnu'r-Rabî' (ben Abdurrahmân'a):
— Beri" mal cihetiyle Ensâr'ın en zenginiyim. Bunun için malımın yansım sana ayırıyorum. Ve bak! îki kadınımın hangisini seversen senin için ondan vazgeçer, onu boşarım.İddeti geçipde evlenme halâl olduğu zaman onunla evlenirsin, dedi. Râvî dedi ki: Bu teklif üzerine Abdurrahmân, Sa'd'e:
— Benim bu hususta ihtiyâcım yoktur. İçinde ticâret yapılan bir çarşı var mı? dedi. Sa'd:
— Kaynukaa' kabilesinin çarşısı vardır, dedi. Râvî dedi ki: Abdurrahmân sonra Kaynukaa' çarşısına gitti. Satmak üzere keş ve yağ götürdü. Sonra çarşıya gidişleri arka arkaya devam etti. Çok geçmedi, Abdurrahmân Rasûlullah'ı ziyarete geldi. Üstünde (zifafa girenlere mahsûs olan) sarı zağferân lekesi vardı. Rasûlullah (S) ona:
— "Evlendin mi?" diye sordu. Abdurrahmân:
— Evet evlendim, dedi. Rasûlullah:
— "Kimle evlendin?" dedi. O da:
— Ensâr'dan bir kadınla evlendim, dedi. Rasûlullah:
— "Ne kadar mehr verdin?" dedi. Abdurrahmân:
— Bir çekirdek (yânî beş dirhem) ağırlığında altın yâhud altından bir çekirdek verdim, dedi.
Bunun üzerine Peygamber (S) Abdurrahmân'a:
— "Bir koyun (kesmek suretiy)le olsun düğün yemeği yap!" buyurdu

---

2049 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ الْمَدِينَةَ فَآخَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ الْأَنْصَارِيِّ وَكَانَ سَعْدٌ ذَا غِنًى فَقَالَ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ أُقَاسِمُكَ مَالِي نِصْفَيْنِ وَأُزَوِّجُكَ قَالَ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ وَمَالِكَ دُلُّونِي عَلَى السُّوقِ فَمَا رَجَعَ حَتَّى اسْتَفْضَلَ أَقِطًا وَسَمْنًا فَأَتَى بِهِ أَهْلَ مَنْزِلِهِ فَمَكَثْنَا يَسِيرًا أَوْ مَا شَاءَ اللَّهُ فَجَاءَ وَعَلَيْهِ وَضَرٌ مِنْ صُفْرَةٍ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَهْيَمْ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً مِنْ الْأَنْصَارِ قَالَ مَا سُقْتَ إِلَيْهَا قَالَ نَوَاةً مِنْ ذَهَبٍ أَوْ وَزْنَ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ قَالَ أَوْلِمْ وَلَوْ بِشَاةٍ

-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle dedi: Abdurrahmân ibn Avf Medine'ye geldi. Peygamber (S) Abdurrahmân ibn Avf ile Ensâr'lı Sa'd ibnu'r-Rabf arasında kardeşlik akdi kurdu. Sa'd zenginlik sahibi bir kimse olduğundan, Abdurrahmân'a hitaben: — Malımı yan yarıya seninle bölüşeyim, ve bir de seni evlendireyim, dedi. Abdurrahmân da Sa'd'e:
— Allah sana ehlini ve malım bereketli kıhp mübarek eylesin. (Benim bunlara ihtiyâcım yoktur.) Siz bana çarşıya delâlet ediniz, dedi. Akabinde çarşıya gidip bir mikdâr keş ve yağ kazancıyla döndü ve bu kârı ev halkına getirdi. Az bir zaman yâhud Allah'ın dilediği süre ikaamet ettik ki, Abdurrahmân, üzerinde (evlenenlere mahsûs olan) san koku bulaşığı olduğu hâlde geldi. Peygamber (S):
— "Bu, hâlin nedir?" dedi. Abdurrahmân:
— Yâ Rasûlallah, ben Ensâr'dan bir kadınla evlendim, dedi. Rasûlullah:— "O kadına ne kadar mehr verdin?" diye sordu. Abdurrahmân:— Altından bir çekirdek yâhud bir çekirdek ağırlığı (yânî beş dirhem) altın, dedi.Bunun üzerine Peygamber:— "Bir koyunla olsun düğün yemeği yap" buyurdu

---

2050 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَتْ عُكَاظٌ وَمَجَنَّةُ وَذُو الْمَجَازِ أَسْوَاقًا فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَلَمَّا كَانَ الْإِسْلَامُ فَكَأَنَّهُمْ تَأَثَّمُوا فِيهِ فَنَزَلَتْ {لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ} فِي مَوَاسِمِ الْحَجِّ قَرَأَهَا ابْنُ عَبَّاسٍ

-....İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Ukâz, Mecenne ve Zu'l- Mecâz, Câhiliyet devrinde bir takım büyük çarşılar (yânî panayırlar) idi. İslâm devri olunca müslümânlar bu panayırlarda ticâret etmeyi günâh sayıp çekindiler.Bunun üzerine: (Hacc mevsimlerinde ticâretle) Rabbinizden kazanç istemenizde üzerinize bir günâh yoktur" (ei-Bakara: 198) âyeti indi. Bu âyetin sonundaki " Hacc mevsimlerinde" ziyâdesini İbn Abbâs, Kur'ân'dan olmak üzere okumuştur

---

بَابٌ الْحَلَالُ بَيِّنٌ وَالْحَرَامُ بَيِّنٌ وَبَيْنَهُمَا مُشَبَّهَاتٌ

2051 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ سَمِعْتُ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ أَبِي فَرْوَةَ عَنْ الشَّعْبِيِّ قَالَ سَمِعْتُ النُّعْمَانَ عَنْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ أَبِي فَرْوَةَ سَمِعْتُ الشَّعْبِيَّ سَمِعْتُ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي فَرْوَةَ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحَلَالُ بَيِّنٌ وَالْحَرَامُ بَيِّنٌ وَبَيْنَهُمَا أُمُورٌ مُشْتَبِهَةٌ فَمَنْ تَرَكَ مَا شُبِّهَ عَلَيْهِ مِنْ الْإِثْمِ كَانَ لِمَا اسْتَبَانَ أَتْرَكَ وَمَنْ اجْتَرَأَ عَلَى مَا يَشُكُّ فِيهِ مِنْ الْإِثْمِ أَوْشَكَ أَنْ يُوَاقِعَ مَا اسْتَبَانَ وَالْمَعَاصِي حِمَى اللَّهِ مَنْ يَرْتَعْ حَوْلَ الْحِمَى يُوشِكُ أَنْ يُوَاقِعَهُ

Halâl bellidir, haram da bellidir; fakat bu ikisi arasında bir takım şübheli şeyler vardır"
-...Nu'mân ibnu Beşîr (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu:"Halâl olan şeyler bellidir. Haram olanlar da bellidir. Fakat halâl ile haram arasında bir takım şübheli şeyler vardır. Her kim kendisince günâh olması sezilen bir şeyi terk ederse o, harâmlığı apaçık olan şeyi daha çok terkedici olmuştur. Her kim günâh olması şübheli olan şeye cür'et ederse,bu da harâmlığı apaçık olan şeylere dalmağa yaklaşmıştır. Ma'siyetler (haramlar) Allah'ın komşudur. Her kim sürüsünü korunmuş arazî etrafında otlatırsa, o koruluğa düşmesi yakın olur"

بَابُ تَفْسِيرِ الْمُشَبَّهَاتِ وَقَالَ حَسَّانُ بْنُ أَبِي سِنَانٍ مَا رَأَيْتُ شَيْئًا أَهْوَنَ مِنْ الْوَرَعِ دَعْ مَا يَرِيبُكَ إِلَى مَا لَا يَرِيبُكَ

Şübheli Şeylerin Tefsîri Babı Ve Hassan ibn Ebî Sinan: "Ben takvadan kolay birşey görmedim: Seni şübheye düşürecek şeyi, sana şübhe vermeyecek şeye terk et" demiştir

---

2052 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي حُسَيْنٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ امْرَأَةً سَوْدَاءَ جَاءَتْ فَزَعَمَتْ أَنَّهَا أَرْضَعَتْهُمَا فَذَكَرَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْرَضَ عَنْهُ وَتَبَسَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَيْفَ وَقَدْ قِيلَ وَقَدْ كَانَتْ تَحْتَهُ ابْنَةُ أَبِي إِهَابٍ التَّمِيمِيِّ

-....Ukbetu'bnu'l-Hâris(R)'ten (şöyle demiştir): Siyah bir kadın geldi de, Ukbe'yi ve Ukbe'nin evlendiği kadını emzirdiğini iddia etti. Akabinde Ukbe bu emzirilmeyi Peygamber'e zikretti. Peygamber Ukbe'den yüz çevirip tebessüm ederek: "(Senin,evlendiğin kadınla süt kardeşi bulunduğun) söylenmiş olduğu hâlde (onunla temasın) nasıl olur?!" buyurdu. Ukbe'nin nikâhı altında Ebû îhâb ibn Azîze't-Temîmî'nin kızı (Guneyye) vardı

2053 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ عُتْبَةُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ عَهِدَ إِلَى أَخِيهِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ أَنَّ ابْنَ وَلِيدَةِ زَمْعَةَ مِنِّي فَاقْبِضْهُ قَالَتْ فَلَمَّا كَانَ عَامَ الْفَتْحِ أَخَذَهُ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ وَقَالَ ابْنُ أَخِي قَدْ عَهِدَ إِلَيَّ فِيهِ فَقَامَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ فَقَالَ أَخِي وَابْنُ وَلِيدَةِ أَبِي وُلِدَ عَلَى فِرَاشِهِ فَتَسَاوَقَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ فَقَالَ سَعْدٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ ابْنُ أَخِي كَانَ قَدْ عَهِدَ إِلَيَّ فِيهِ فَقَالَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ أَخِي وَابْنُ وَلِيدَةِ أَبِي وُلِدَ عَلَى فِرَاشِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ لَكَ يَا عَبْدُ بْنَ زَمْعَةَ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ ثُمَّ قَالَ لِسَوْدَةَ بِنْتِ زَمْعَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ احْتَجِبِي مِنْهُ لِمَا رَأَى مِنْ شَبَهِهِ بِعُتْبَةَ فَمَا رَآهَا حَتَّى لَقِيَ اللَّهَ

-...Âişe (R) şöyle demiştir; Utbe ibnu Ebî Vakkaas, kardeşi Sa'd ibnu Ebî Vakkaas'a vasiyet edip:
— Zem'a'nın cariyesinin oğlu (Abdurrahmân), benim sulbümdendir, Bu çocuğu al,demiştir.Âişe dedi ki: Mekke'nin fethi yılı olup Mekke'ye varıldığında, Sa'd ibnu Ebî Vakkaas bu çocuğu yakaladı ve: — Bu, kardeşim Utbe'nin oğludur. Bunun nesebinin kendisine katıiması hususunda bana vasiyet etmiştir, dedi. Bunun üzerine Abd ibnu Zem'a ayaklanıp:
— Bu, benim kardeşimdir; babamın cariyesinin oğludur, babamın döşeği üstünde doğmuştur, dedi.
Her iki taraf bu niza' ve husûmetlerini Peygamber'e sevk ettiler Sa'd ibn Ebî Vakkaas:
— Yâ Rasûlailah! Bu çocuk, kardeşim Utbe'nin oğludur. Nesebinin kendisine katılması hususunda bana vasiyette bulunmuştu, dedi. Abd ibnu Zem'a da:
— Bu, benim kardeşimdir; babamın cariyesinin oğludur, babamın döşeği üstünde doğmuştur, dedi.
Rasûlullah (S):
— "Yâ Abd ibne Zem'a! Bu (Abdurrahmân), senin (kardeşin)dir" buyurdu.Sonra da:
— "Çocuk döşek sahibinindir. Zina eden erkeğe de mahrumiyet düşer" dedi. Sonra Peygamber husûmet sebebi olan bu çocuğun sîmâca Ut-be'ye benzediğini görerek eşi Şevde bintu Zem'a'ya hitaben:
— "Ey Şevde! Bundan sonra sen de bu Abdurrahmân'dan perdelen" buyurdu. Artık bundan sonra bu Abdurrahmân, Şevde Allah’a kavuşuncaya kadar, Sevde'yi açık olarak görmemiştir

---

2054 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي السَّفَرِ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْمِعْرَاضِ فَقَالَ إِذَا أَصَابَ بِحَدِّهِ فَكُلْ وَإِذَا أَصَابَ بِعَرْضِهِ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنَّهُ وَقِيذٌ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أُرْسِلُ كَلْبِي وَأُسَمِّي فَأَجِدُ مَعَهُ عَلَى الصَّيْدِ كَلْبًا آخَرَ لَمْ أُسَمِّ عَلَيْهِ وَلَا أَدْرِي أَيُّهُمَا أَخَذَ قَالَ لَا تَأْكُلْ إِنَّمَا سَمَّيْتَ عَلَى كَلْبِكَ وَلَمْ تُسَمِّ عَلَى الْآخَرِ

-....Adiyy ibn Hatim (R) şöyle demiştir: Ben Peygamberce mı'râd(avın)dan sordum. Peygamber (S):
— "Mı'râd sivri tarafıyla isabet ettiği zaman o avı ye. Enli tarafıyla isabet ettiği ve öldürdüğü zaman, artık o av hayvanını yeme. Çünkü okun enli tarafıyle vurulan hayvan vaktzedir (sopa ile vurulmuş olup, haramdır)" buyurdu. Ben bu sefer:
—Yâ Rasûlallah! Ben av köpeğimi Bismillah diyerek salıyorum. Akabinde avın üzerinde onun beraberinde üstüne Besmele çekmediğim başka bir köpek buluyorum ve o avı bu iki köpekten hangisinin yakaladığını bilemiyorum? dedim. Rasûlullah:
— "Sen o avı yeme! Çünkü sen ancak kendi köpeğin üzerine Bismillah dedin, diğer köpek üzerine Bismillah demedin!" buyurdu

---

بَاب مَا يُتَنَزَّهُ مِنْ الشُّبُهَاتِ

2055 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ طَلْحَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِتَمْرَةٍ مَسْقُوطَةٍ فَقَالَ لَوْلَا أَنْ تَكُونَ مِنْ صَدَقَةٍ لَأَكَلْتُهَا * وَقَالَ هَمَّامٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَجِدُ تَمْرَةً سَاقِطَةً عَلَى فِرَاشِي

Uzak Durulacak Şübheli Şeyler Babı

-... Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bir kerresînde yerde düşürülmüş bir hurmaya tesadüf etti de: "Şu hurmanın sadaka malından olmadığını hileydim, muhakkak onu yerdim" buyurdu. Ve Hemmâm, Ebû Hureyre'den; o da Peygamberden söyledi ki, Peygamber (S): "Bâzı defa gece ailemin yanma yatmağa geldiğimde yatağımın üstüne düşmüş bir hurma bulurum, yemek üzere ağzıma götürürüm de, sonra sadaka malı olmasından korkarak elimden bırakırım. Onun sadaka hurması olmadığını yakînen bilseydim muhakkak yerdim" buyurmuştur

---

بَابُ مَنْ لَمْ يَرَ الْوَسَاوِسَ وَنَحْوَهَا مِنْ الشُّبُهَاتِ

2056 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ عَنْ عَمِّهِ قَالَ شُكِيَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّجُلُ يَجِدُ فِي الصَّلَاةِ شَيْئًا أَيَقْطَعُ الصَّلَاةَ قَالَ لَا حَتَّى يَسْمَعَ صَوْتًا أَوْ يَجِدَ رِيحًا * وَقَالَ ابْنُ أَبِي حَفْصَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ لَا وُضُوءَ إِلَّا فِيمَا وَجَدْتَ الرِّيحَ أَوْ سَمِعْتَ الصَّوْتَ

Vesveseleri Ve Benzerleri Olan Hâtıraları Sakınılması Gereken Şübheli Şeyler Nevinden Görmeyen Kimse Babı

-...Abbâd ibnu Temîm'in amucası Abdullah ibnu Zeyd el-Mâzinî şöyle demiştir: Bir kimsenin namaz kılarken gönlünde abdestinin bozulduğu hakkında bir vesvese hisseder olduğu Peygamber'e şikâyet tarzında arz olundu da: — O zât namazı kesip bozar mı? denildi. Peygamber (S):
— "Hayır, bir ses işitmedikçe yâhud bir koku duymadıkça namazı kesmez" diye cevâb verdi
Ve Muhammed ibn Ebî Hafsa, ez-Zuhrî'den söyledi ki, o: Abdest almak ancak koku duyduğun yâhud ses işittiğin hâllerde olur, demiştir

---

2057 - حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ الْمِقْدَامِ الْعِجْلِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الطُّفَاوِيُّ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ قَوْمًا قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ قَوْمًا يَأْتُونَنَا بِاللَّحْمِ لَا نَدْرِي أَذَكَرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ أَمْ لَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمُّوا اللَّهَ عَلَيْهِ وَكُلُوهُ

-... Âişe(R)'den (şöyle demiştir): Bir topluluk:— Yâ Rasûlallah! Bir kavim bize et getiriyor. Onların bu hayvanları keserken üzerlerine Allah ismini söyleyip söylemediklerini bilemiyoruz? dediler. Rasûlullah (S):- "Bu et üzerine sizler Bismillah deyin ve onu yiyin" buyurdu

---

بَابٌ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انْفَضُّوا إِلَيْهَا}

2058 - حَدَّثَنَا طَلْقُ بْنُ غَنَّامٍ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ سَالِمٍ قَالَ حَدَّثَنِي جَابِرٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ أَقْبَلَتْ مِنْ الشَّأْمِ عِيرٌ تَحْمِلُ طَعَامًا فَالْتَفَتُوا إِلَيْهَا حَتَّى مَا بَقِيَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا اثْنَا عَشَرَ رَجُلًا فَنَزَلَتْ {وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انْفَضُّوا إِلَيْهَا}

Yüce Allah'ın: “Onlar bir ticâret yâhud bir oyun, bir eğlence gördükleri zaman ona yönetip dağıldılar... " (ei-cumua: ii) Kavli Babı

-...Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Biz (bir defa) Peygamber (S) ile birlikte cumua namazı kılarken Şam'dan yiyecek yüklü bir kervan geldi. Cemâat birer birer kervan kaafilesine doğru yönelip oniki kişi kalıncaya kadar hep dağıldılar. İşte bunun üzerine şu âyet indi: "Onlar bir ticâret yâhud bir oyun, bir eğlence gördükleri zaman ona yönelip dağıldılar, seni ayakta bıraktılar. Deki: Allah nezdindeki (sevâb mü'minler için) eğlenceden de, ticâretten de hayırlıdır. Allah rızk verenlerin en hayırlısıdır" (ei-cumua: ıi

بَاب مَنْ لَمْ يُبَالِ مِنْ حَيْثُ كَسَبَ الْمَالَ

2059 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لَا يُبَالِي الْمَرْءُ مَا أَخَذَ مِنْهُ أَمِنَ الْحَلَالِ أَمْ مِنْ الْحَرَامِ

- Malı Nereden Kazandığına Aldırmayan Kimse Babı

-...Ebû Hureyre(R)'den (şöyle demiştir): Peygamber (S): "İnsanlar üzerine öyle bir zaman gelecek ki, o devirde kişi ele geçirdiği malı halâldan mı, yoksa haramdan mı kazandığına hiç aldırmaz" buyurmuştur

---

بَاب التِّجَارَةِ فِي الْبَرِّ وَقَوْلِهِ {رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ} وَقَالَ قَتَادَةُ كَانَ الْقَوْمُ يَتَبَايَعُونَ وَيَتَّجِرُونَ وَلَكِنَّهُمْ إِذَا نَابَهُمْ حَقٌّ مِنْ حُقُوقِ اللَّهِ لَمْ تُلْهِهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ حَتَّى يُؤَدُّوهُ إِلَى اللَّهِ

Karada Ticâret (Yapmanın Mübâhlığı) Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Öyle adamlar vardır ki, onları ne bir ticâret, ne bir alışveriş Allah'ı zikretmekten,dosdoğru namaz kılmaktan, zekâtı vermekten alıkoymaz. Onlar kalblerin ve gözlerin döneceği günden korkarlar" (en-Nûr: 37).Katâde şöyle demiştir: Sahâbîler alışveriş ve ticâret yaparlardı. Lâkin onlar Allah haklarından bir hakk karşılarına geldiği zaman hiçbir ticâret ve hiçbir alışveriş onları, o Allah hakkını Allah'a Ödeyinceye kadar, Allah'ın zikrinden alıkoymazdi

2060 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ أَبِي الْمِنْهَالِ قَالَ كُنْتُ أَتَّجِرُ فِي الصَّرْفِ فَسَأَلْتُ زَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وحَدَّثَنِي الْفَضْلُ بْنُ يَعْقُوبَ حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ وَعَامِرُ بْنُ مُصْعَبٍ أَنَّهُمَا سَمِعَا أَبَا الْمِنْهَالِ يَقُولُ سَأَلْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ وَزَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ عَنْ الصَّرْفِ فَقَالَا كُنَّا تَاجِرَيْنِ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الصَّرْفِ فَقَالَ إِنْ كَانَ يَدًا بِيَدٍ فَلَا بَأْسَ وَإِنْ كَانَ نَسَاءً فَلَا يَصْلُحُ

-...Ebu'l-Minhâl şöyle dedi: Ben sarraflıkta ticâret yapardım. Zeyd ibn Erkam'a sordum. O: Peygamber (S) şöyle buyurdu.dedi. îbn Cureyc şöyle dedi:Bana Amr ibnu Dînâr ile Âmir ibnu Mıs'ab haber verdiler. Bu ikisi Ebu'l-Minhâl'den şöyle derken işit-mişlerdir: Ben el-Berâ ibn Âzib'e ve Zeyd ibn Erkam'a sarraflık tan sordum. İkisi de şöyle dediler:Biz Rasûlullah zamanında iki tacir idik. Rasûlullah'a sarraflıktan sorduk. Rasûlullah (S): "(Bir mecliste) bir elden bir ele verilir alınırsa be's yoktur. Eğer va'de ile olursa sahîh olmaz" buyurdu.

بَاب الْخُرُوجِ فِي التِّجَارَةِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ}

2062 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا مَخْلَدُ بْنُ يَزِيدَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ أَنَّ أَبَا مُوسَى الْأَشْعَرِيَّ اسْتَأْذَنَ عَلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَلَمْ يُؤْذَنْ لَهُ وَكَأَنَّهُ كَانَ مَشْغُولًا فَرَجَعَ أَبُو مُوسَى فَفَرَغَ عُمَرُ فَقَالَ أَلَمْ أَسْمَعْ صَوْتَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ ائْذَنُوا لَهُ قِيلَ قَدْ رَجَعَ فَدَعَاهُ فَقَالَ كُنَّا نُؤْمَرُ بِذَلِكَ فَقَالَ تَأْتِينِي عَلَى ذَلِكَ بِالْبَيِّنَةِ فَانْطَلَقَ إِلَى مَجْلِسِ الْأَنْصَارِ فَسَأَلَهُمْ فَقَالُوا لَا يَشْهَدُ لَكَ عَلَى هَذَا إِلَّا أَصْغَرُنَا أَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ فَذَهَبَ بِأَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ فَقَالَ عُمَرُ أَخَفِيَ عَلَيَّ مِنْ أَمْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلْهَانِي الصَّفْقُ بِالْأَسْوَاقِ يَعْنِي الْخُرُوجَ إِلَى تِجَارَةٍ

Ticâret İçin Çıkmak Ve Yüce Allah'ın: "Artık o namaz kılınınca yeryüzüne dağdın, Allahhn /adlından (nasîb) arayın..," (eicumua: ıo> kavli babı [24]
-...Bize İbnu Cureyc haber verip şöyle dedi: Bana Atâ ibn Ebî Rebâh Ubeyd ibnu Umeyr'den şöyle haber verdi: Ebû Mûsâ el-Eş'ârî, Umer ibnu'l-Hattâb'ın yanına girmek için izin istedi de ona izin verilmedi. Ve Umer o sırada meşgûliyetli olsa gerekti. Bunun üzerine Ebû Mûsâ geri döndü. Umer meşguliyetten kurtulunca (Ebû Mû-sâ'yı kasdederek):
— Ben Abdullah ibn Kays'ın sesini işitmedim mi? Ona izin veriniz de gelsin, demiş. Fakat: — Ebû Mûsâ gitti, denilmiş. Umer Ebû Musa'yı çağırtıp dönüşünün sebebim sorunca, o:
— Biz bununla (yânı izin verilmeyen, kapıdan dönmekle) emrolunuyorduk, dedi. Bunun üzerine Umer:
— Rasûlullah'ın böyle emrettiğine dâir beyyine getireceksin! dedi. Bunun üzerine Ebû Mûsâ, Ensâr meclisine gitti de, onlardan bu emri bileni istedi. Ensâr:
— Bu mes'ele üzerine sana büyüklerimizin şâhidlİğine ihtiyâç yok; bunu en küçüğümüz (meselâ) Ebû Saîd Hudrî (bile bilir) muhakkak şehâdet eder, dediler. Akabinde Ebû Mûsâ, Ebû Saîd Hudrî'yi Umer'e götürdü (o da Peygamber'in emrini anlattı). Umer:
— Rasûlullah'ın emrinden bu geri dönme mes'elesi-bana kapalı mı kaldı? (Öyle ya) çarşılara, pazarlara çıkıp alışveriş etmek beni alıkoymuş, rneşgûl etmiştir, dedi

بَابُ التِّجَارَةِ فِي الْبَحْرِ وَقَالَ مَطَرٌ لَا بَأْسَ بِهِ وَمَا ذَكَرَهُ اللَّهُ فِي الْقُرْآنِ إِلَّا بِحَقٍّ ثُمَّ تَلَا {وَتَرَى الْفُلْكَ مَوَاخِرَ فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ} وَالْفُلْكُ السُّفُنُ الْوَاحِدُ وَالْجَمْعُ سَوَاءٌ وَقَالَ مُجَاهِدٌ تَمْخَرُ السُّفُنُ الرِّيحَ وَلَا تَمْخَرُ الرِّيحَ مِنْ السُّفُنِ إِلَّا الْفُلْكُ الْعِظَامُ

Denizde Ticâret Babı
Ve Matar ibnu Tahmân: Denizde gemilerle ticâret etmekte be's yoktur. Çünkü Allah'ın Kur'ân'da gemilere binmeyi zikretmesi başka değil, ancak hakk iledir, dedi de: ". Ve gemilerin denizde suları yararak gittiklerini görüyorsun ki, bu sırf Allah 'm fazlından nasîb aramanız ve ona şükretmeniz içindir" (ei-Nahi: 14) âyetini okudu.Buhârî dedi ki: Ayetteki "Fı/Z/c", gemiler demektir. Bu lâfız, vâhidde ve cemi'de müsavidir.Ve Mücâhid:Gemiler rüzgârı yarar ve gemilerden rüzgârı ancak çok büyük olanları yarabilir, dedi.

2063 – وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ ذَكَرَ رَجُلًا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ خَرَجَ فِي الْبَحْرِ فَقَضَى حَاجَتَهُ وَسَاقَ الْحَدِيثَ

Ve Leys ibn Sa'd dedi ki: Bana Ca'fer ibn Rabîa, Abdurrahmân ibn Hürmüz'den; o da Ebû Hureyre'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) İsrâîl oğulları'ndan çıkıp hacetini yerine getirmiş olan bir kimseyi zikretti, dedi ve hadîsin tamâmını sevkeyledi. Buhârî dedi ki: Bize Leys'in kâtibi Abdullah ibn Salih tahdîs edip şöyle dedi: Bana Leys bu hadîsi tahdîs etti

---

بَابٌ {وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انْفَضُّوا إِلَيْهَا} وَقَوْلُهُ جَلَّ ذِكْرُهُ {رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ} * وَقَالَ قَتَادَةُ كَانَ الْقَوْمُ يَتَّجِرُونَ وَلَكِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا نَابَهُمْ حَقٌّ مِنْ حُقُوقِ اللَّهِ لَمْ تُلْهِهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ حَتَّى يُؤَدُّوهُ إِلَى اللَّهِ
2064 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَقْبَلَتْ عِيرٌ وَنَحْنُ نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْجُمُعَةَ فَانْفَضَّ النَّاسُ إِلَّا اثْنَيْ عَشَرَ رَجُلًا فَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ {وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انْفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا}

'Onlar bir ticâret yâhud bir eğlence gördükleri zaman ona yönetip dağıldılar... " (eicumua: m. ve zikri ulu olan Allah'ın şu kavli: "Öyle adamlar vardır ki, onları ne bir ticâret, ne bir alışveriş Allah'ı anmaktan alıkoymaz (en-Nûr. 37). Ve Katâde şöyle demiştir: Sahâbîler ticâret yaparlardı. Lâkin onlar, Allah

haklarından bir hakk karşılarına geldiği zaman, hiçbir ticâret ve hiçbir alışveriş onları, o hakkı Allah'a ödeyinceye kadar Allah in zikrinden alıkoymazdı .
-...Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Bizler Peygamber(S)'in beraberinde cumua namazını kılmakta iken bir ticâret kervanı geldi. Oniki kişi müstesna, insanlar dağıldılar. Bunun üzerine şu âyet indi: "Onlar bir ticâret yâhud bir eğlence gördükleri zaman ona yönelip dağıldılar ve seni ayakta bıraktılar.." (el Cumua

---

2065 – حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَنْفَقَتْ الْمَرْأَةُ مِنْ طَعَامِ بَيْتِهَا غَيْرَ مُفْسِدَةٍ كَانَ لَهَا أَجْرُهَا بِمَا أَنْفَقَتْ وَلِزَوْجِهَا بِمَا كَسَبَ وَلِلْخَازِنِ مِثْلُ ذَلِكَ لَا يَنْقُصُ بَعْضُهُمْ أَجْرَ بَعْضٍ شَيْئًا

Yüce Allah'ın: "Ey îmân edenler, kazandıklarınızın en güzellerinden İnfâk edin... " (el-Bakara: 267) Kavli(Nin Tefsiri) Babı
.....Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Kadın, evinin yiyeceğinden, evinin geçimini bozucu olmayarak ikram ve infâk yaptığında, bu ikram ve infâkı sebebiyle kadın için bir ecr vardır. Bu malı kazanması sebebiyle kocasına, (bunu muhafaza etmesi sebebiyle) bekçisine de bir o kadar sevâb vardır. Bunların bâzısının sevabı, öbürlerinin sevabından hiçbirşey eksiltmez"

2066 – حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أَنْفَقَتْ الْمَرْأَةُ مِنْ كَسْبِ زَوْجِهَا عَنْ غَيْرِ أَمْرِهِ فَلَهُ نِصْفُ أَجْرِهِ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Kadın, kocasının kazancından, kocasının emri olmaksızın infâk ettiği zaman, kocası için de yarı ücret vardır" buyurdu

---

بَابُ مَنْ أَحَبَّ الْبَسْطَ فِي الرِّزْقِ

2067 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي يَعْقُوبَ الْكِرْمَانِيُّ حَدَّثَنَا حَسَّانُ حَدَّثَنَا يُونُسُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُبْسَطَ لَهُ رِزْقُهُ أَوْ يُنْسَأَ لَهُ فِي أَثَرِهِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ

Rızkında Genişlik İsteyen Kimse Babı
-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Beri Rasûlullah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Kim rızkının kendisine genişletilmesi yâhud ömrünün bakıyyesi kendisine uzatılması kendini sevindirirse, o kimse hısımlarıyle ilgilensin (yânı onlara iyiliği, ihsanı ekleyip dur-sun)"

بَابُ شِرَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالنَّسِيئَةِ

2068 – حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ ذَكَرْنَا عِنْدَ إِبْرَاهِيمَ الرَّهْنَ فِي السَّلَمِ فَقَالَ حَدَّثَنِي الْأَسْوَدُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اشْتَرَى طَعَامًا مِنْ يَهُودِيٍّ إِلَى أَجَلٍ وَرَهَنَهُ دِرْعًا مِنْ حَدِيدٍ

Peygamber(S)'in Müddetle Satın Alınması Babı
-....Âişe (R): Peygamber (S) bir Yahudi'den, bedelini bir müddet sonra ödemek üzere zahire satın aldı ve ona demirden bir zırhı rehin bıraktı, dedi.

2069 - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ ح حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَوْشَبٍ حَدَّثَنَا أَسْبَاطٌ أَبُو الْيَسَعِ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا هِشَامٌ الدَّسْتَوَائِيُّ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ مَشَى إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِخُبْزِ شَعِيرٍ وَإِهَالَةٍ سَنِخَةٍ وَلَقَدْ رَهَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دِرْعًا لَهُ بِالْمَدِينَةِ عِنْدَ يَهُودِيٍّ وَأَخَذَ مِنْهُ شَعِيرًا لِأَهْلِهِ وَلَقَدْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَا أَمْسَى عِنْدَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَاعُ بُرٍّ وَلَا صَاعُ حَبٍّ وَإِنَّ عِنْدَهُ لَتِسْعَ نِسْوَةٍ

-... Enes ibn Mâlik(R)'ten: Enes (bir kerresinde) Peygamber'e bir arpa ekmeği ve bir mikdâr bayat yağ götürdü. Yemîn olsun o sırada Peygamber (S) demirden bir zırhını Medine'de bir Yahüdî'nin yanında rehin bırakmış ve ondan ailesi için (va'de ile bir mikdâr) arpa almak üzere idi. Yine yemîn olsun bu hâlde iken, ben Peygam-ber'den işittim ki, O: "Muhammed'in ev halkiyatımda ne birsâ' buğday, ne bir sâdâne akşamladı" buyuruyordu. Ve hakîkaten o zaman Peygamber'in yanında dokuz kadın vardı

بَابُ كَسْبِ الرَّجُلِ وَعَمَلِهِ بِيَدِهِ

2070 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا اسْتُخْلِفَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ قَالَ لَقَدْ عَلِمَ قَوْمِي أَنَّ حِرْفَتِي لَمْ تَكُنْ تَعْجِزُ عَنْ مَئُونَةِ أَهْلِي وَشُغِلْتُ بِأَمْرِ الْمُسْلِمِينَ فَسَيَأْكُلُ آلُ أَبِي بَكْرٍ مِنْ هَذَا الْمَالِ وَيَحْتَرِفُ لِلْمُسْلِمِينَ فِيهِ

Kişinin Kazanması ve Eliyle Çalışması Babı

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Ebû Bekr es-Sıddîk halîfe yapıldığı zaman şöyle dedi: Muhakkak ki benim kavmim, benim kazanç cihetimin kendi ailemi geçindirmekten âciz olmadığım kat'îyetle bilmiştir. Şimdi ise ben müslümânlarm işiyle meşgul kılındım. Onun için bundan sonra Ebû Bekr ailesi şu Beytü'l-mâl'den yiyecek ve Ebû Bekr de müslümânlarm Beytü'1-mâli hesabına kazanacaktır

---

2071 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو الْأَسْوَدِ عَنْ عُرْوَةَ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَانَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُمَّالَ أَنْفُسِهِمْ وَكَانَ يَكُونُ لَهُمْ أَرْوَاحٌ فَقِيلَ لَهُمْ لَوْ اغْتَسَلْتُمْ رَوَاهُ هَمَّامٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'm sahâbîleri kendi işlerinin işçileri idiler (Bizzat çalışırlar, terlerler, namaza gelirlerdi). Bu sebeble vücûdlarında ağır kokular olur idi. (Rasûlullah tarafından) kendilerine "Keski yıkansaydımz!" denilirdi. Bu hadîsi Hemmâm, Hişâm'dan; o da babası Urve'den; o da Âi-şe'den rivayet etmiştir

---

2072 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عِيسَى عَنْ ثَوْرٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ الْمِقْدَامِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا أَكَلَ أَحَدٌ طَعَامًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ وَإِنَّ نَبِيَّ اللَّهِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَام كَانَ يَأْكُلُ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ

-... el-Mıkdâm(;R)'dan: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Hiçbir kimse kendi elinin çalışmasını yemekten daha hayırlı bîr yiyecek asla yememiştir. Allah'ın Peygamberi Dâvûd aleyhi's-selâm da kendi elinin emeğinden yer idi"

2073 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَام كَانَ لَا يَأْكُلُ إِلَّا مِنْ عَمَلِ يَدِهِ

-...Hemmâm ibn Münebbih şöyle demiştir: Ebû Hureyre (R) bizlere RasûlulIah(S)'ın: "Şübhesiz Dâvûd Peygamber (S), kendi elinin emeğinden başkasını yemez idi" buyurduğunu tahdjs etti

---

2074 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدٍ مَوْلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأَنْ يَحْتَطِبَ أَحَدُكُمْ حُزْمَةً عَلَى ظَهْرِهِ خَيْرٌ مِنْ أَنْ يَسْأَلَ أَحَدًا فَيُعْطِيَهُ أَوْ يَمْنَعَهُ

-....Ebû Hureyre (R)şöyle der idi: Rasûlullah (S): "Yemîn ederim ki, sizden herhangi birinizin (ipini alıp da dağdan) arkasına bir bağ odun yüklenmesi, verecek yâhud vermeyecek olan herhangi bir kişiden istemesinden çok hayırlıdır" buyurdu

---

2075 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأَنْ يَأْخُذَ أَحَدُكُمْ أَحْبُلَهُ

-...ez-Zubeyr ibnu'l-Avvâm (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Yemîn ederim ki, sizden birinizin iplerim alması, insanlardan istemesinden elbette daha hayırlıdır" buyurdu

---

بَابُ السُّهُولَةِ وَالسَّمَاحَةِ فِي الشِّرَاءِ وَالْبَيْعِ وَمَنْ طَلَبَ حَقًّا فَلْيَطْلُبْهُ فِي عَفَافٍ

2076 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَيَّاشٍ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ مُحَمَّدُ بْنُ مُطَرِّفٍ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَحِمَ اللَّهُ رَجُلًا سَمْحًا إِذَا بَاعَ وَإِذَا اشْتَرَى وَإِذَا اقْتَضَى

Alışverişte Kolaylıklı ve Müsamahalı (Yani Mülayim ve Cömert) Olmak Babı
"Kim bir hakk taleb ederse, onu çirkinlik ve haramlardan perhizkârlık ve geri durma haleti içinde istesin"
-...Câbir ibn Abdillah(R)'tan: Rasûlullah (S): "Satarken, satın alırken, alacağını taleb ve borcunu öderken cömertlik ve kolaylık gösteren kimseye Allah rahmet eylesin" buyurmuştu

---

بَابُ مَنْ أَنْظَرَ مُوسِرًا

2077 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ أَنَّ رِبْعِيَّ بْنَ حِرَاشٍ حَدَّثَهُ أَنَّ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَلَقَّتْ الْمَلَائِكَةُ رُوحَ رَجُلٍ مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ قَالُوا أَعَمِلْتَ مِنْ الْخَيْرِ شَيْئًا قَالَ كُنْتُ آمُرُ فِتْيَانِي أَنْ يُنْظِرُوا وَيَتَجَاوَزُوا عَنْ الْمُوسِرِ قَالَ قَالَ فَتَجَاوَزُوا عَنْهُ وَقَالَ أَبُو مَالِكٍ عَنْ رِبْعِيٍّ كُنْتُ أُيَسِّرُ عَلَى الْمُوسِرِ وَأُنْظِرُ الْمُعْسِرَ * وَتَابَعَهُ شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ رِبْعِيٍّ وَقَالَ أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ رِبْعِيٍّ أُنْظِرُ الْمُوسِرَ وَأَتَجَاوَزُ عَنْ الْمُعْسِرِ وَقَالَ نُعَيْمُ بْنُ أَبِي هِنْدٍ عَنْ رِبْعِيٍّ فَأَقْبَلُ مِنْ الْمُوسِرِ وَأَتَجَاوَزُ عَنْ الْمُعْسِرِ

(Borçlu Olan) Zengine Mühlet Veren Kimse(nin Fazileti) Babı

-....Huzeyfe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Sizden evvelki milletlerden müsamahalı bir kişinin ruhunu melekler karşıladılar ve: — (Dünyâda iken) hayır nev'inden birşey işledin mi? diye sordular. Bu kişi: — Ben hizmetçilerime: (Borçlu olan) fakire mühlet veriniz ve müsamaha ediniz, diye emreder idim, dedim. Bunun üzerine melekler de ona müsamaha eylediler" buyurdu. Ve Ebû Mâlik, Rıb'î'den rivayetinde: "Ben zengine karşı kolaylaştırır, fakire de mühlet verirdim'* tarzında söylemiştir. Bu hadîsi Abdulmelik'ten; o da Rıb'î'den rivayet etmekte Ebû Mâlik'e Şu'be ibnu'l-Haccâc mutâbaat etmiştir. Ve Ebû Avâne, Abdulmelik'ten; o da Rıb'î'den rivayetinde: "Ben (borçlu olan) zengine mühlet verir, fakirden de vazgeçerdim" şeklinde söyledi . Ve Nuaym ibnu Ebî Hind, Rıb'î'den rivayetinde: "Ben zenginden kabul eder, fakirden de müsamaha ederdim" şeklinde söylemiştir

---

بَابُ مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا

2078 - حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنَا الزُّبَيْدِيُّ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَ تَاجِرٌ يُدَايِنُ النَّاسَ فَإِذَا رَأَى مُعْسِرًا قَالَ لِفِتْيَانِهِ تَجَاوَزُوا عَنْهُ لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يَتَجَاوَزَ عَنَّا فَتَجَاوَزَ اللَّهُ عَنْهُ

(Borçlu Olan) Fakire Mühlet Veren Kimse(nin Fazileti) Babı

-.. Ebû Hureyre(R)'den; Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Bir tacir vardı. İnsanlara borç verir dururdu. Borçluyu fakır gördüğü zaman hizmetçilerine hitaben: Buna müsamaha gösteriniz; Allah 'in da bizlere müsamaha etmesi ümtd edilir, derdi. îşte bu huyundan dolayı Allah o taciri müsamaha ve afveylemistir"

بَابٌ إِذَا بَيَّنَ الْبَيِّعَانِ وَلَمْ يَكْتُمَا وَنَصَحَا وَيُذْكَرُ عَنْ الْعَدَّاءِ بْنِ خَالِدٍ قَالَ كَتَبَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا مَا اشْتَرَى مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْعَدَّاءِ بْنِ خَالِدٍ بَيْعَ الْمُسْلِمِ الْمُسْلِمَ لَا دَاءَ وَلَا خِبْثَةَ وَلَا غَائِلَةَ وَقَالَ قَتَادَةُ الْغَائِلَةُ الزِّنَا وَالسَّرِقَةُ وَالْإِبَاقُ * وَقِيلَ لِإِبْرَاهِيمَ إِنَّ بَعْضَ النَّخَّاسِينَ يُسَمِّي آرِيَّ خُرَاسَانَ وَسِجِسْتَانَ فَيَقُولُ جَاءَ أَمْسِ مِنْ خُرَاسَانَ جَاءَ الْيَوْمَ مِنْ سِجِسْتَانَ فَكَرِهَهُ كَرَاهِيَةً شَدِيدَةً وَقَالَ عُقْبَةُ بْنُ عَامِرٍ لَا يَحِلُّ لِامْرِئٍ يَبِيعُ سِلْعَةً يَعْلَمُ أَنَّ بِهَا دَاءً إِلَّا أَخْبَرَهُ

Satıcı İle Satın Alıcı (Mal Ve Bedelin Ayıbını) Birbirlerine Beyan Ettikleri; Ayıbı Gizlemedikleri Ve Birbirlerine Doğru Öğüt Verdikleri Zaman (Alışverişleri Kendilerine Bereketli Kılınır)

Ve el-Addâ ibn Hâlid(R) den zikrolunuyor ki, o şöyle demiştir: Peygamber (S) benim için şu vesikayı yazdı: , "Bu, Muhammed Rasûluilah'ın el-Addâ' ibn Hâlid'den müslümânın müslümâna alışverişi olarak yaptığı bir , alışveriştir. Satılan şeyde hiçbir hastalık, kötülük ve gaile yoktur". Katâde: "el-Gâile", zina, hırsızlık ve kaçma huyu demektir, demiştir. İbrâhîm en-Nahaî'ye: Bâzı hayvan dellâlları satış sırasında "Horasan ırkı"; "Sîcistân soyu" diye isimliyor ve "Dün Horasan'dan geldi" ve "Bugün Sîcistân'dan geldi" diyorlar (da hakîkat olmayan bu övgülerle hayvan satıyorlar; ne dersin)? denildi. İbrâhîm, bu alışverişin şiddetle kerîhliğine hükmetti-. Ve Ukbe ibn Âmir (58): "Hiçbir kimseye hastalıklı veya ayıblı olduğunu bildiği bir şeyi, ayıbını haber vermeden müşteriye satması halâl olmaz" demiştir

---

2079 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ صَالِحٍ أَبِي الْخَلِيلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ رَفَعَهُ إِلَى حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبَيِّعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا أَوْ قَالَ حَتَّى يَتَفَرَّقَا فَإِنْ صَدَقَا وَبَيَّنَا بُورِكَ لَهُمَا فِي بَيْعِهِمَا وَإِنْ كَتَمَا وَكَذَبَا مُحِقَتْ بَرَكَةُ بَيْعِهِمَا

-... Hakîm ibn Hızâm (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Alışveriş eden iki kişi (yânî satıcı ile satın alıcı) birbirlerinden ayrılmadıkları müddetçe -yâhud: Ayrılıncaya kadar, dedi-muhayyerliğe

sâhibdirler. Bunlardan herbiri dürüst ve doğru söyler ve (mala, semene âid hususları) birbirlerine beyân ederlerse, bu alışverişlerinde kendilerine bereket ihsan olunur. Eğer iki taraf (mal ve bedelin ayıbını) gizlerler ve yalan söylerlerse, bu alışverişlerinin bereketi giderilir"

بَابُ بَيْعِ الْخِلْطِ مِنْ التَّمْرِ

2080 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نُرْزَقُ تَمْرَ الْجَمْعِ وَهُوَ الْخِلْطُ مِنْ التَّمْرِ وَكُنَّا نَبِيعُ صَاعَيْنِ بِصَاعٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا صَاعَيْنِ بِصَاعٍ وَلَا دِرْهَمَيْنِ بِدِرْهَمٍ

Çeşitli Nevi'lerden Karışık Olan Hurmanın Alışverişi Babı
-...Ebû Saîd (R) şöyle demiştir: Bize çeşitli nevi'lerden karışık olan hurma yığınından rızk verilirdi. Biz de onun iki sâ'ını bir sâ' hurmaya satardık. Peygamber (S) bize- "İki sâ' hurmayı bir sâ'a; iki dirhemi de bir dirheme satmayınız" buyurdu

---

بَابُ مَا قِيلَ فِي اللَّحَّامِ وَالْجَزَّارِ

2081 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي شَقِيقٌ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ يُكْنَى أَبَا شُعَيْبٍ فَقَالَ لِغُلَامٍ لَهُ قَصَّابٍ اجْعَلْ لِي طَعَامًا يَكْفِي خَمْسَةً فَإِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَدْعُوَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَامِسَ خَمْسَةٍ فَإِنِّي قَدْ عَرَفْتُ فِي وَجْهِهِ الْجُوعَ فَدَعَاهُمْ فَجَاءَ مَعَهُمْ رَجُلٌ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ هَذَا قَدْ تَبِعَنَا فَإِنْ شِئْتَ أَنْ تَأْذَنَ لَهُ فَأْذَنْ لَهُ وَإِنْ شِئْتَ أَنْ يَرْجِعَ رَجَعَ فَقَالَ لَا بَلْ قَدْ أَذِنْتُ لَهُ

Et Satıcı Ve Hayvan Kesici Hakkında Denilen Şeyler Babı
-...Ebû Mes'ûd el-Ensârî (R) şöyle demiştir: Ensâr'dan Ebû Şuayb diye künyelenen bir adam geldi ve kasâb olan bir kölesine: Bana beş kişiye yetecek bir yemek yap. Çünkü ben Peygamber'i beş kişinin beşincisi olarak da'vet etmek istiyorum. Zira ben Peygamber'in yüzünde açlığı tanıdım, dedi. Nihayet o zât onları da'vet etti. Davetli olan toplulukla beraber bir adam da geldi. Ebû Şuayb'ın evine vardığında Peygamber (S):"Şu zât bize tâbi' olup gelmiştir. Ona izin vermek istersen izin ver (girsin); geri dönmesini istersen geri dönsün!" buyurdu. Ebû Şuayb: Hayır (geri dönmeyecek), fakat ben ona izin verdim, dedi

---

بَابُ مَا يَمْحَقُ الْكَذِبُ وَالْكِتْمَانُ فِي الْبَيْعِ

2082 - حَدَّثَنَا بَدَلُ بْنُ الْمُحَبَّرِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْخَلِيلِ يُحَدِّثُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْبَيِّعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا أَوْ قَالَ حَتَّى يَتَفَرَّقَا فَإِنْ صَدَقَا وَبَيَّنَا بُورِكَ لَهُمَا فِي بَيْعِهِمَا وَإِنْ كَتَمَا وَكَذَبَا مُحِقَتْ بَرَكَةُ بَيْعِهِمَا

Alışverişte Yalan Söylemenin Ve Ayıp Gizlemenin Bereketi Giderip Mahvetmesi Babı
-...Hakîrn ibn Hızâm(R)'dan: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Satıcı ile satın alıcı birbirlerinden ayrılmadıkları müddetçe - yâ-hud şöyle dedi: Ayrılıncaya kadar - muhayyerliktedirler. Bunlardan herbiri doğru söyleyip (metâ'a ve bedele âid hususları) birbirine beyân ederlerse, bu alışverişlerinde kendilerine bereket ihsan olunur. Eğer iki ?cra/(mal ve semenin ayıbını) gizler de yalan söylerlerse, alışverişlerin bereketi giderilir"

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ}

2083 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لَا يُبَالِي الْمَرْءُ بِمَا أَخَذَ الْمَالَ أَمِنْ حَلَالٍ أَمْ مِنْ حَرَامٍ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
"Ey îmân edenler, ribâyı (faizi) kat kat artırılmış olarak yemeyin. Allah'tan korkun; tâ ki muradınıza eresiniz" (Âlu İmrân: 130).
-...Ebû Hureyre(R)'den: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Muhakkak insanlara Öyle bir zaman gelecek ki, o vakit kişi eline geçirdiği malı halâldan mı, yoksa haramdan mı kazandığını düşünmeyecektir"

بَابُ آكِلِ الرِّبَا وَشَاهِدِهِ وَكَاتِبِهِ وَقَوْلِهِ تَعَالَى {الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنْ الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَى فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ}

Ribânın Yiyicisi, Şahidi, Yazıcısı Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: "Ribâ yiyenler, kendilerini şeytân çarpmıştan başka bir hâlde kalkmazlar. Böyle olması da onların 'Alım satım da ancak ribâ gibidir' demelerindendir. Hâlbuki Allah alışverişi halâl, ribâyı haram kılmıştır. Bundan böyle kim Rabb 'inden kendisine bir öğüt gelip de (faizden) vazgeçerse geçmişi ona ve işi de Allah'a âiddir. Kim de tekrar (faize) dönerse onlar o ateşin yaranıdırlar ki, orada onlar ebedî kalıcıdırlar" (ei-Bakara: 275)

2084 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا نَزَلَتْ آخِرُ الْبَقَرَةِ قَرَأَهُنَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ فِي الْمَسْجِدِ ثُمَّ حَرَّمَ التِّجَارَةَ فِي الْخَمْرِ

-... Âişe (R) şöyle demiştir: eLBakara Sûresi'nin sonundaki ribâ âyetleri indiği zaman Peygamber (S) bu âyetleri mescidde sahâbîlere karşı okuyup tebliğ etti, sonra da şarâb hususunda ticâreti haram kıldı

2085 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتُ اللَّيْلَةَ رَجُلَيْنِ أَتَيَانِي فَأَخْرَجَانِي إِلَى أَرْضٍ مُقَدَّسَةٍ فَانْطَلَقْنَا حَتَّى أَتَيْنَا عَلَى نَهَرٍ مِنْ دَمٍ فِيهِ رَجُلٌ قَائِمٌ وَعَلَى وَسَطِ النَّهَرِ رَجُلٌ بَيْنَ يَدَيْهِ حِجَارَةٌ فَأَقْبَلَ الرَّجُلُ الَّذِي فِي النَّهَرِ فَإِذَا أَرَادَ الرَّجُلُ أَنْ يَخْرُجَ رَمَى الرَّجُلُ بِحَجَرٍ فِي فِيهِ فَرَدَّهُ حَيْثُ كَانَ فَجَعَلَ كُلَّمَا جَاءَ لِيَخْرُجَ رَمَى فِي فِيهِ بِحَجَرٍ فَيَرْجِعُ كَمَا كَانَ فَقُلْتُ مَا هَذَا فَقَالَ الَّذِي رَأَيْتَهُ فِي النَّهَرِ آكِلُ الرِّبَا

-... Semure ibnu Cundeb (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Ben bu gece ru 'yâmda iki kişi gördüm; onlar bana geldiler, müteakiben onlar beni düz bir yere çıkardılar. Birlikte yürüdük, nihayet kandan bir nehir üzerine geldik. O nehir içinde dikelmiş bir adam vardı. Nehrin kıyısında da bir adam vardı. Önünde bir takım taşlar vardı. Nehirdeki adam yüzerek sahile doğru gelip çıkmak isteyince, sahildeki adam onun çenesine bir taş atıyor, nehirdekini eski yerine döndürüyordu. Çıkmak için sahile doğru gelmeye her teşebbüs ettikçe, sahildeki hemen onun çenesine bir taş fırlatıyor, o da eski yerine dönüyordu. Ben o iki meleğe: — Bu nedir? dedim.
Meleklerden biri: . — O nehirde gördüğün kimse ribâ yiyendir, dedi"

بَابُ مُوكِلِ الرِّبَا لِقَوْلِهِ تَعَالَى {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنْ الرِّبَا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنْ تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَى مَيْسَرَةٍ وَأَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ} قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ هَذِهِ آخِرُ آيَةٍ نَزَلَتْ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Sebebiyle. Ribâ Yedirici (Kimsenin Günâhını Beyân) Babı: "Ey îmân edenler, (gerçek) mü'minler iseniz Allah'tan korkun, faizden (henüz alınmamış olup da) kalanı bırakın. İşte böyle yapmazsanız Allah'a ve Rasûlü'ne karşı harb(e girmiş olduğunuzu) bilin.Eğer (tefeciliğe) tevbe ederseniz mallarınızın başları yine sizindir. (Bu suretle) ne haksızlık yapmış, ne de haksızlığa uğratılmış olursunuz.Eğer (borçlu) darlık içinde bulunuyorsa ona geniş bir zamana kadar mühlet (verin). Sadaka olarak bağışlamanız ise sizin için daha hayırlıdır eğer bilirseniz Öyle bir günden sakının ki, o gün Allah'a döndürüleceksiniz. Sonra herkese kazandığı tastamam verilecek, onlara haksızlık edilmiyecektir" (ei-Bakara: 278-28I). İbn Abbâs: Peygamber (S) üzerine inen son âyet budur (yânî ribâ âyetidir), demiştir

2086 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ رَأَيْتُ أَبِي اشْتَرَى عَبْدًا حَجَّامًا فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ وَثَمَنِ الدَّمِ وَنَهَى عَنْ الْوَاشِمَةِ وَالْمَوْشُومَةِ وَآكِلِ الرِّبَا وَمُوكِلِهِ وَلَعَنَ الْمُصَوِّرَ

-...Ebû Cuhayfe'nin oğlu Avn şöyle demiştir: Babam Ebû Cuhayfe'yi gördüm ki, o kan alıcı bir köle satın almıştı. Sonra Ebû Cuhayfe bu köleye emretti de, onun kan alma âletleri kırıldı. Ben babamdan bu kırmayı sordum. O şöyle cevâb verdi: Peygamber (S) köpek bedelinden, kan alma ücretinden nehyetti. Döğün yapıcılıktan, döğünlenmekten, ribâ yiyiciliğinden ve ribâ yediricilikten de nehyetti. Suret yapıcı musavvire de la'net eyledi

---

بَابٌ {يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُرْبِي الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ}

2087 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ إِنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْحَلِفُ مُنَفِّقَةٌ لِلسِّلْعَةِ مُمْحِقَةٌ لِلْبَرَكَةِ

"Allah ribânın bereketini tamamen giderir, sadakaları ise artırır. Allah (haramı halâl tanımakta ısrar eden) çok kâfir, çok günahkâr hiçbir kimseyi sevmez" (ei-Bakara: 276).
-...İbnu Şihâb ez-Zuhrî dedi ki: Saîd ibnu'l-Müseyyeb şöyle dedi: Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Ben Rasûlullah(S)'tan kulağımla işittim; "Yemin, mal için sürüm ve revâc sebebi (sanılır; hakikatte) bereketin mahv sebebidir" buyuruyordu

---

بَابُ مَا يُكْرَهُ مِنْ الْحَلِفِ فِي الْبَيْعِ

2088 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا الْعَوَّامُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا أَقَامَ سِلْعَةً وَهُوَ فِي السُّوقِ فَحَلَفَ بِاللَّهِ لَقَدْ أَعْطَى بِهَا مَا لَمْ يُعْطِ لِيُوقِعَ فِيهَا رَجُلًا مِنْ الْمُسْلِمِينَ فَنَزَلَتْ {إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا}

Alışveriş Esnasında Yemîn Etmenin Keraheti Babı
-.. Abdullah ibn Ebî Evfâ(R)'dan (şöyle demiştir): Bir adam çarşıda satış esnasında müslümânlardan bir kimseyi satılık mal hakkında satın almaya ikna etmek için "Bu malın bedeline, müşterinin vermediği bir bedel verdiğini" Allah'a yemîn ederek, malına revâc vermişti. Bu vak'a üzerine şu âyet indi: "Hakikat

Allah'a olan ahidlerine ve yeminlerine bedel az bir bahâyı satın alanlar; işte onlar için âhirette hiçbir nasîb yoktur. Allah kıyamet günü onlarla konuşmaz» onlara bakmaz» onları temize çıkarmaz. Onlar için pek acıtıcı bir azâb vardır" (Âiu imrân: 77)

بَابُ مَا قِيلَ فِي الصَّوَّاغِ وَقَالَ طَاوُسٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يُخْتَلَى خَلَاهَا وَقَالَ الْعَبَّاسُ إِلَّا الْإِذْخِرَ فَإِنَّهُ لِقَيْنِهِمْ وَبُيُوتِهِمْ فَقَالَ إِلَّا الْإِذْخِرَ

Kuyumcu, Dökümcü Hakkında Söylenen Hadîsler Babı
Ve Tâvûs, İbn Abbâs(R)'tan söyledi: Peygamber(S) "Mekke'nin yaş otu kesilmez" buyurdu. Abbâs da: Izhır otu müstesna olsun; çünkü o Mekkeliler'in demircileri ve kuyumcuları ile evleri için gereklidir, dedi. Bunun üzerine Peygamber "Izhır müstesna" buyurdu

2089 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنٍ أَنَّ حُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَام قَالَ كَانَتْ لِي شَارِفٌ مِنْ نَصِيبِي مِنْ الْمَغْنَمِ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَانِي شَارِفًا مِنْ الْخُمْسِ فَلَمَّا أَرَدْتُ أَنْ أَبْتَنِيَ بِفَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاعَدْتُ رَجُلًا صَوَّاغًا مِنْ بَنِي قَيْنُقَاعَ أَنْ يَرْتَحِلَ مَعِي فَنَأْتِيَ بِإِذْخِرٍ أَرَدْتُ أَنْ أَبِيعَهُ مِنْ الصَّوَّاغِينَ وَأَسْتَعِينَ بِهِ فِي وَلِيمَةِ عُرُسِي

-...İbn Şihâb dedi ki: Bana Hüseyin'in oğlu Alî haber verdi ki, kendisine Alî'nin oğlu Hüseyin şöyle haber vermiştir: Alî aleyhi'sselâm şöyle demiştir: Bedir gazasında ganîmetten payıma düşen bir devem vardı. Peygamber de ganimet malının beşte birinden bana bir deve vermiş idi. Rasûlullah'ın kızı Fâtıma aleyhi's-selâm ile evlenmek istediğim zaman Kaynukaa' Yahûdîleri'nden kuyumcu bir adamla, benimle beraber gidip ızhır otu getirmek üzere va'dleştim. Getirdiğimiz ızhır otunu kuyumculara satmayı ve bunun bedeliyle evlenme ziyafetinin masrafı hususunda yardım istemeyi düşündüm.

2090 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ مَكَّةَ وَلَمْ تَحِلَّ لِأَحَدٍ قَبْلِي وَلَا لِأَحَدٍ بَعْدِي وَإِنَّمَا حَلَّتْ لِي سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ لَا يُخْتَلَى خَلَاهَا وَلَا يُعْضَدُ شَجَرُهَا وَلَا يُنَفَّرُ صَيْدُهَا وَلَا يُلْتَقَطُ لُقَطَتُهَا إِلَّا لِمُعَرِّفٍ وَقَالَ عَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ إِلَّا الْإِذْخِرَ لِصَاغَتِنَا وَلِسُقُفِ بُيُوتِنَا فَقَالَ إِلَّا الْإِذْخِرَ فَقَالَ عِكْرِمَةُ هَلْ تَدْرِي مَا يُنَفَّرُ صَيْدُهَا هُوَ أَنْ تُنَحِّيَهُ مِنْ الظِّلِّ وَتَنْزِلَ مَكَانَهُ قَالَ عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ خَالِدٍ لِصَاغَتِنَا وَقُبُورِنَا

-...İbn Abbâs(R)'tan (şöyle demiştir): Rasûlullah (S) şöyle hitâb buyurdu:"Şübhesiz Mekke'yi Allah haram kılmıştır. Mekke benden evvel hiçbir kimse için halâl olmadı, benden sonra da hiçbir kimse için halâl olmayacaktır, O ancak.bir günün bir saatinde benim için halâl olmuştur. Mekke'nin otu koparılmaz, ağacı kesilmez, av hayvanı ürkütülmez, Mekke'nin yitiği yerden alınmaz, ancak sahibini arayıcı alabilir". Abdulmuttalib'in oğlu Abbâs: Kuyumcularımız ve evlerimizin tavanları için ızhır müstesna olsun, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah: "Izhır müstesna" buyurdu. İkrime: Av hayvanı ürkütülmez nedir bilir misin? O, hayvanı gölgeden uzaklaştırman ve yerine konmandır, dedi. Abdulvahhâb, Hâlid'den: Kuyumcularımız ve kabirlerimiz için, diye söylemiştir

---

بَابُ ذِكْرِ الْقَيْنِ وَالْحَدَّادِ

2091 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ خَبَّابٍ قَالَ كُنْتُ قَيْنًا

فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَكَانَ لِي عَلَى الْعَاصِ بْنِ وَائِلٍ دَيْنٌ فَأَتَيْتُهُ أَتَقَاضَاهُ قَالَ لَا أُعْطِيكَ حَتَّى تَكْفُرَ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ لَا أَكْفُرُ حَتَّى يُمِيتَكَ اللَّهُ ثُمَّ تُبْعَثَ قَالَ دَعْنِي حَتَّى أَمُوتَ وَأُبْعَثَ فَسَأُوتَى مَالًا وَوَلَدًا فَأَقْضِيكَ فَنَزَلَتْ {أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَأُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا أَطَّلَعَ الْغَيْبَ أَمْ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا}

Kuyumcu, (Kılıççı) Ve Demircinin Zikri Babı

-... Habbâb ibn Erett (R) şöyle demiştir: Ben Câhiliyet devrinde bir kılıç yapıcı kimse idim. Benim Âs ibn Vâil üzerinde bir alacağım vardı. Bir gün alacağımı tahsil etmek üzere ona geldim. O bana:

— Sen Muhammed'e küfretmedikçe sana borcumu vermem, dedi. Ben de:

— Allah senin canını alıp sonra sen diriltilmedikçe ben Muhammed'e küfretmem, dedim. Bu defa o:

— Öyle ise ben ölünceye, sonra diriltilinceye, (âhiretle) bana mal ve oğul, kız verilinceye kadar sen beni bırak da, sana borcumu orada vereyim, dedi. Bunu müteâkib şu âyetler indi: "(Şu) âyetlerimizi inkâr eden ve 'Bana elbette mal ve evlâd verilecektir diyen adamı gördün mü? O gayba mı vâkıf, yoksa Rahman olan Allah nezdinde bir ahid mi edinmiş? - Hayır, Öyle değil. Biz onun söyleye geldiği sözü yazar,azabını da uzattıkça uzatırız. Onun söyler olduğuna biz mîrâsçı olacağız ve o bize tek başına gelecektir" (Meryem: 77-80)

بَاب ذِكْرِ الْخَيَّاطِ

2092 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ إِنَّ خَيَّاطًا دَعَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِطَعَامٍ صَنَعَهُ قَالَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ فَذَهَبْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى ذَلِكَ الطَّعَامِ فَقَرَّبَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُبْزًا وَمَرَقًا فِيهِ دُبَّاءٌ وَقَدِيدٌ فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَتَبَّعُ الدُّبَّاءَ مِنْ حَوَالَيْ الْقَصْعَةِ قَالَ فَلَمْ أَزَلْ أُحِبُّ الدُّبَّاءَ مِنْ يَوْمِئِذٍ

Terzinin Zikri Babı

-....'Enes ibn Mâlik (R) şöyle diyordu: Bir terzi yapmış olduğu bir yemeğe Rasûlullah'ı da'vet etti. Enes ibn Mâlik dedi ki: Ben de Rasûlullah'ın beraberinde bu yemeğe gittim. Terzi Rasûlullah'a bir mikdâr ekmek, bir mikdâr çorba yaklaştırdı. Çorbanın içinde kabak ve kuru et parçaları vardı. Yemek yerken Peygamber'i gördüm ki, yemek çanağının etrafından kabak araştırıyordu. Yine Enes: Artık o günden i'tibâren ben kabağı sevmekten bir an ayrılmadım, dedi

---

بَاب ذِكْرِ النَّسَّاجِ

2093 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَتْ امْرَأَةٌ بِبُرْدَةٍ قَالَ أَتَدْرُونَ مَا الْبُرْدَةُ فَقِيلَ لَهُ نَعَمْ هِيَ الشَّمْلَةُ مَنْسُوجٌ فِي حَاشِيَتِهَا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي نَسَجْتُ هَذِهِ بِيَدِي أَكْسُوكَهَا فَأَخَذَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُحْتَاجًا إِلَيْهَا فَخَرَجَ إِلَيْنَا وَإِنَّهَا إِزَارُهُ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ يَا رَسُولَ اللَّهِ اكْسُنِيهَا فَقَالَ نَعَمْ فَجَلَسَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَجْلِسِ ثُمَّ رَجَعَ فَطَوَاهَا ثُمَّ أَرْسَلَ بِهَا إِلَيْهِ فَقَالَ لَهُ الْقَوْمُ مَا أَحْسَنْتَ سَأَلْتَهَا إِيَّاهُ لَقَدْ عَلِمْتَ أَنَّهُ لَا يَرُدُّ سَائِلًا فَقَالَ الرَّجُلُ وَاللَّهِ مَا سَأَلْتُهُ إِلَّا لِتَكُونَ كَفَنِي يَوْمَ أَمُوتُ قَالَ سَهْلٌ فَكَانَتْ كَفَنَهُ

Dokumacının Zikri Babı

-...Ebû Hazım dedi ki: Ben Sehl ibn Sa'd(R)'dan işittim, şöyle dedi: Bir kadın Rasûlullah'a bir bürde getirdi. Sehl, yanındakilere hitaben: — Bürde nedir bilir misiniz? diye sordu.Onlar tarafından:

— Şemle'dir, ihrâm'dır, diye cevâb verildi. Sehl dedi ki:

— Evet, o henüz dokunmuş (yeni tezgâhtan çıkmış) ve kenarı bile kesilmemiş bir kumaştı. Kadın: Yâ Rasûlullah! Bu bürdeyi kendi elimle dokudum, onu sana giydireceğim, dedi. Peygamber bürdeyi, ona bir

ihtiyaclı olarak aldı. Sonra Peygamber bu bürdeyi izâr yapıp giymiş olduğu hâlde bizim yanımıza çıktı. Topluluktan bir kimse: Ya Rasûlallah, onu bana giydir, dedi. Rasûlullah: Peki, diyerek mecliste oturdu. Sonra hücresine döndü ve o bürdeyi çıkarıp dürdükten sonra' istemiş olan zâta yolladı.Bunun üzerine mecliste bulunan cemâat o isteyen kimseye: Sen bu işi güzel yapmadın.Peygamber'in hiçbir isteyeni geri çevirmeyeceğini kat'î bildiğin hâlde,O'ndan bu bürdeyi istedin, diye serzeniş ettiler. O zât da: Vallahi ben onu başka sebebden değil, ancak öleceğim günde benim kefenim olması için istedim, dedi.Sehl ibn Sa'd: — Hakîkaten bu bürde o zâtın kefeni oldu, demiştir

---

بَابُ النَّجَّارِ

2094 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ أَتَى رِجَالٌ إِلَى سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ يَسْأَلُونَهُ عَنْ الْمِنْبَرِ فَقَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى فُلَانَةَ امْرَأَةٍ قَدْ سَمَّاهَا سَهْلٌ أَنْ مُرِي غُلَامَكِ النَّجَّارَ يَعْمَلُ لِي أَعْوَادًا أَجْلِسُ عَلَيْهِنَّ إِذَا كَلَّمْتُ النَّاسَ فَأَمَرَتْهُ يَعْمَلُهَا مِنْ طَرْفَاءِ الْغَابَةِ ثُمَّ جَاءَ بِهَا فَأَرْسَلَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَا فَأَمَرَ بِهَا فَوُضِعَتْ فَجَلَسَ عَلَيْهِ

Marangoz Babı

-...Ebû Hazım şöyle dedi: Bir takım adamlar Sehl ibn Sa'd'e gelip ona Peygamber'in minberini soruyor lardı. Sehl (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) fulanca kadına - Sehl o kadının ismini söylemiştir- şöyle haber gönderdi: "Marangoz olan kölene emret de benim için insanlara hitâb ettiğim zaman üzerine oturabile ceğim tahtadan bir yer yapsın' buyurdu. Bunun üzerine kadın, o kölesine emretti. Köle de Gâbe ormanlı ğının ılgın ağacından onu yapıyordu. Sonra bu tahtaları kadına getirdi. Kadın da bunları Rasûlullah'a yolladı. Rasûlullah onların kurulmasını emretti de bunlar yerine konuldu. Müteakiben de Rasûlullah (va'z ve hutbe için) minber üzerine oturdu

---

2095 – حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ أَيْمَنَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ امْرَأَةً مِنْ الْأَنْصَارِ قَالَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا أَجْعَلُ لَكَ شَيْئًا تَقْعُدُ عَلَيْهِ فَإِنَّ لِي غُلَامًا نَجَّارًا قَالَ إِنْ شِئْتِ قَالَ فَعَمِلَتْ لَهُ الْمِنْبَرَ فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ قَعَدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمِنْبَرِ الَّذِي صُنِعَ فَصَاحَتْ النَّخْلَةُ الَّتِي كَانَ يَخْطُبُ عِنْدَهَا حَتَّى كَادَتْ تَنْشَقُّ فَنَزَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى أَخَذَهَا فَضَمَّهَا إِلَيْهِ فَجَعَلَتْ تَئِنُّ أَنِينَ الصَّبِيِّ الَّذِي يُسَكَّتُ حَتَّى اسْتَقَرَّتْ قَالَ بَكَتْ عَلَى مَا كَانَتْ تَسْمَعُ مِنْ الذِّكْرِ

-...Câbir ibn Abdülah(R)'tan (şöyle demiştir): Ensâr'dan bir kadın Rasûlullah'a:— Yâ Rasûlullah! Benim marangoz bir kölem vardır; senin için üzerine oturacağın bir şey yaptırayım mı? dedi.Rasûlullah:
— "İstersen yaptır" buyurdu, Râvî dedi ki: Bunun akabinde kadın, Rasûlullah için o minberi yaptırdı. Nihayet cumua günü olunca Peygamber(S) yerine konulan o minber üzerine oturdu. Akabinde daha once yanında hutbe yapar olduğu hurma kütüğü sayha çıkardı, hattâ kendi kendine yarılacak-tı. Peygamber minberden indi, onu eliyle tuttu ve onu kucakladı. O sırada kütük susturulmakta olan çocuk gibi hafîf hafîf inliyordu. Nihayet kararlaşıp sustuktan sonar Rasûlullah:
— "O, yanında edildiğini işitmekte olduğu Zikru'llah için ağladı" buyurdu

بَابُ شِرَاءِ الْحَوَائِجِ بِنَفْسِهِ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا اشْتَرَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَمَلًا مِنْ عُمَرَ وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا جَاءَ مُشْرِكٌ بِغَنَمٍ فَاشْتَرَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهُ شَاةً وَاشْتَرَى مِنْ جَابِرٍ بَعِيرًا

İmâmın (Veya Herhangibir Kimsenin) Bir Takım İhtiyaçlarını Bizzat Satın Alması Babı

İbn Umer (R): Peygamber (S), Umer'den bir deve satın aldı, demiştir. Ebû Bekr'in oğlu Abdurrahmân da: Bir müşrik bir sürü koyun getirdi. Peygamber de ondan bir koyun satın aldı, demiştir. Ve Peygamber, Câbir'den de bir deve satın almıştır

---

2096 - حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اشْتَرَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ يَهُودِيٍّ طَعَامًا بِنَسِيئَةٍ وَرَهَنَهُ دِرْعَهُ

-....Âişe (R): Rasûlullah (S) bir Yahudi'den, bedeli bir zaman sonra verilmek üzere, veresiye hububat satın aldı ve o Yahûdî'-ye kendi zırhını rehin bıraktı, demiştir

---

بَابُ شِرَاءِ الدَّوَابِّ وَالْحَمِيرِ وَإِذَا اشْتَرَى دَابَّةً أَوْ جَمَلًا وَهُوَ عَلَيْهِ هَلْ يَكُونُ ذَلِكَ قَبْضًا قَبْلَ أَنْ يَنْزِلَ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعُمَرَ بِعْنِيهِ يَعْنِي جَمَلًا صَعْبًا

Herhangi Nevi'den Binek Hayvanları Ve Eşekler Satın Alma Babı
Bir kimse, sahibi üstünde binicisi olduğu hâlde herhangi bir binek hayvanı yâhud deve satın aldığı zaman, bu satın alış, sahibi binekten inmezden evvel kabz olur mu? Ve İbn Umer (R) dedi ki: Peygamber (S) Umer'e: "Bu çetin ve sert deveyi bana sat" buyurdu .

2097 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزَاةٍ فَأَبْطَأَ بِي جَمَلِي وَأَعْيَا فَأَتَى عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ جَابِرٌ فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ مَا شَأْنُكَ قُلْتُ أَبْطَأَ عَلَيَّ جَمَلِي وَأَعْيَا فَتَخَلَّفْتُ فَنَزَلَ يَحْجُنُهُ بِمِحْجَنِهِ ثُمَّ قَالَ ارْكَبْ فَرَكِبْتُ فَلَقَدْ رَأَيْتُهُ أَكُفُّهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تَزَوَّجْتَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ بِكْرًا أَمْ ثَيِّبًا قُلْتُ بَلْ ثَيِّبًا قَالَ أَفَلَا جَارِيَةً تُلَاعِبُهَا وَتُلَاعِبُكَ قُلْتُ إِنَّ لِي أَخَوَاتٍ فَأَحْبَبْتُ أَنْ أَتَزَوَّجَ امْرَأَةً تَجْمَعُهُنَّ وَتَمْشُطُهُنَّ وَتَقُومُ عَلَيْهِنَّ قَالَ أَمَّا إِنَّكَ قَادِمٌ فَإِذَا قَدِمْتَ فَالْكَيْسَ الْكَيْسَ ثُمَّ قَالَ أَتَبِيعُ جَمَلَكَ قُلْتُ نَعَمْ فَاشْتَرَاهُ مِنِّي بِأُوقِيَّةٍ ثُمَّ قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلِي وَقَدِمْتُ بِالْغَدَاةِ فَجِئْنَا إِلَى الْمَسْجِدِ فَوَجَدْتُهُ عَلَى بَابِ الْمَسْجِدِ قَالَ آلْآنَ قَدِمْتَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَدَعْ جَمَلَكَ فَادْخُلْ فَصَلِّ رَكْعَتَيْنِ فَدَخَلْتُ فَصَلَّيْتُ فَأَمَرَ بِلَالًا أَنْ يَزِنَ لَهُ أُوقِيَّةً فَوَزَنَ لِي بِلَالٌ فَأَرْجَحَ فِي الْمِيزَانِ فَانْطَلَقْتُ حَتَّى وَلَّيْتُ فَقَالَ ادْعُ لِي جَابِرًا قُلْتُ الْآنَ يَرُدُّ عَلَيَّ الْجَمَلَ وَلَمْ يَكُنْ شَيْءٌ أَبْغَضَ إِلَيَّ مِنْهُ قَالَ خُذْ جَمَلَكَ وَلَكَ ثَمَنُهُ

-...Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Ben bir gazada Peygamber'in beraberinde bulundum. (Dönüşte) devem beni geri bıraktı ve yürümekten âciz oldu. Bu sırada Peygamber yanıma geldi ve:— "Yâ Câbir" diye seslendi. Ben: — Evet benim, dedim. Rasûlullah:— "Zorun nedir (ki geri kaldın)?" diye sordu Ben: — Devem beni geri bıraktı ve yoruldu da ben arkada kaldım, dedim.
Rasûlullah hemen (devesinden) indi ve çengelli deyneği ile devemi çekmeye koyuldu.Sonra bana:
— ' 'Haydi şimdi bin!' * dedi. Ben de bindim. Bu defa da devemi gördüm ki, onu ben Rasûlul-lah'ın devesini geçmekten men' ediyordum. Rasûlullah (yol konuşması olmak üzere) bana:
— "Evlendin mi?" diye sordu. Ben de:
— Evet evlendim, dedim.Rasûlullah:
— "Kız mı, yoksa dul mu (aldın)?" diye sordu. Ben de:
— Dul, diye cevâb verdim. Rasûlullah:
— "Senin onunla, onun da seninle oynaşacağınız bakire bir kız istemez miydin?" dedi.Ben de:

— Bakımları bana borç olan bir takım kızkardeşlerim var. Onun için bir kadınla evlenmeyi, bunun da çocukları toplamasını ve saçlarını, başlarını taramasını ve bunlar üzerinde bir mürebbiye olmasını hayırlı buldum, dedim. Rasûlullah:
— "Şimdi sen (Medîne'ye) varıyorsun. Vardığında artık ailene karşı akıllı, olgun, bağlı ol. Allah'tan evlâd isteyiniz"buyurdu. Sonra: "Deveni satar mısın?" diye sordu. Ben de:
— Evet satarım, dedim. Rasûlullah benden devemi bir ûkıyye(kırk dirhem)ye satın aldı. Sonra Rasûlullah benden önce Medîne'ye gitti. Ben de kuşluk vakti vardım. Mescide geldik. Rasûlullah'I mescidin kapısı önünde bulduk. Rasûlullah bana: — "Şimdi mi geldin?" diye sordu. Ben de:
— Evet, şimdi geldim, diye cevâb verdim. Rasûlullah:
— "Artık deveni bırak da (mescide) gir ve iki rek'at (geliş namazı) kıl" buyurdu. Ben de girdim ve kıldım. Sonra Rasûlullah, Bilâl'e bir ûkıyye (gümüş) tartıp bana vermesini emretti. Bilâl de, terâzî ağır basarak tartıp verdi. Ben arkamı çevirip eve giderken birden Rasûlullah: — "Câbir'i bana çağır" buyurdu. Ben Rasûlullah devemi beğenmedi de şimdi geri verecek sandım. Hâlbuki bana bu deve kadar sevimsiz birşey yoktu. Rasûlullah: — "Deveni al, bedeli de senin olsun" buyurdu

---

بَاب الْأَسْوَاقِ الَّتِي كَانَتْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَتَبَايَعَ بِهَا النَّاسُ فِي الْإِسْلَامِ

2098 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَتْ عُكَاظٌ وَمَجَنَّةُ وَذُو الْمَجَازِ أَسْوَاقًا فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَلَمَّا كَانَ الْإِسْلَامُ تَأَثَّمُوا مِنْ التِّجَارَةِ فِيهَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ {لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ } فِي مَوَاسِمِ الْحَجِّ قَرَأَ ابْنُ عَبَّاسٍ كَذَا

Cahılıyet Devrinde Mevcud Olup İslam Devrinde De İnsanların Oralarda Alışveriş Yaptıkları Meşhur Arab Panayırları Babı
-....İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Ukâz, Mecenne ve Zu'l-Mecâz, Câhiliyet devrinde (meşhur) panayırlardı. İslâm devri olunca bu panayırlarda ticâret yapmayı günâh saydılar. Bunun üzerine Allah: "Hacc mevsimlerinde ticâretleRabbHnizden rızk istemenizde üzerinize bir günâh yoktur..." (ei-Bakara: 198) âyetini indirdi. İbn Abbâs bu âyeti böyle "Fî-mevâsimi'1-hacc (= Hacc mevsimlerinde)" kaydı ile okudu

---

بَاب شِرَاءِ الْإِبِلِ الْهِيمِ أَوْ الْأَجْرَبِ الْهَائِمُ الْمُخَالِفُ لِلْقَصْدِ فِي كُلِّ شَيْءٍ

2099 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ قَالَ عَمْرٌو كَانَ هَا هُنَا رَجُلٌ اسْمُهُ نَوَّاسٌ وَكَانَتْ عِنْدَهُ إِبِلٌ هِيمٌ فَذَهَبَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَاشْتَرَى تِلْكَ الْإِبِلَ مِنْ شَرِيكٍ لَهُ فَجَاءَ إِلَيْهِ شَرِيكُهُ فَقَالَ بِعْنَا تِلْكَ الْإِبِلَ فَقَالَ مِمَّنْ بِعْتَهَا قَالَ مِنْ شَيْخٍ كَذَا وَكَذَا فَقَالَ وَيْحَكَ ذَاكَ وَاللَّهِ ابْنُ عُمَرَ فَجَاءَهُ فَقَالَ إِنَّ شَرِيكِي بَاعَكَ إِبِلًا هِيمًا وَلَمْ يَعْرِفْكَ قَالَ فَاسْتَقْهَا قَالَ فَلَمَّا ذَهَبَ يَسْتَاقُهَا فَقَالَ دَعْهَا رَضِينَا بِقَضَاءِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا عَدْوَى سَمِعَ سُفْيَانُ عَمْرًا

Deli Yâhud Hasta Develerin Satın Alınması Babı
"Hâım", herşeyde maksada aykırı harekette bulunandır .
-.. Amr ibn Dînâr şöyle dedi: Şurada (yânî Mekke şehrinde) Nevvâs isminde bir (deve taciri) kimse vardı. Bunun yanında hastalıklı develer de vardı. İbn Umer (R) gidip, Nevvâs'ın bir ortağından bu hastalıklı deveyi satın aldı.Sonra ortağı Nevvâs'a geldi de: — O hasta deveyi sattık, dedi. Nevvâs:
— Sen o deveyi kime sattın? dedi. Ortağı:
— Şöyle şöyle sıfatta bir ihtiyara sattım, dedi. Nevvâs:
— Vay sana yazıklar olsun! Vallahi bu ihtiyar zât İbnu Umer'-dir, dedi ve hemen İbn Umer'e gitti ve: Ortağım sana kusurunu bildirmeden hastalıklı deve satmıştır, deyip vaziyeti anlattı. İbn Umer:
— Öyleyse deveni sür git, dedi.Nevvâs deveyi alarak sürüp gitmeye davrandığı zaman, İbn Umer:
— Haydi bırak şu deveyi! Artık biz Rasûlullah'ın "Hastalığın bizatihi sirayeti yoktur" hükmüne razı olmuş kimseleriz, dedi

بَابُ بَيْعِ السِّلَاحِ فِي الْفِتْنَةِ وَغَيْرِهَا وَكَرِهَ عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ بَيْعَهُ فِي الْفِتْنَةِ

2100 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ أَفْلَحَ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ حُنَيْنٍ فَأَعْطَاهُ يَعْنِي دِرْعًا فَبِعْتُ الدِّرْعَ فَابْتَعْتُ بِهِ مَخْرَفًا فِي بَنِي سَلِمَةَ فَإِنَّهُ لَأَوَّلُ مَالٍ تَأَثَّلْتُهُ فِي الْإِسْلَامِ

Müslümanlar Arasında Meydana Gelen Harb Fitnesi Sırasında Ve Fitne Günleri Hâricinde Silâh Satmak Babı

İmrân ibn Husayn (R) fitne günlerinde silâh satmayı kerîh görmüştür.

-...Ebû Katâde (R) şöyle demiştir: Bizler Huneyn yılında Rasûlullah'ın beraberinde sefere çıktık. Nihayet Rasûlullah (S) ben Ebû Katâde'ye bir zırh verdi. Ben de o zırhı sattım da, onun bedeliyle Benû Seleme yurdunda küçük bir bustân satın aldım.İşte bu bus-tân, İslâm'da aslına sâhib olduğum ilk maldır

---

بَابٌ فِي الْعَطَّارِ وَبَيْعِ الْمِسْكِ

2101 - حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا أَبُو بُرْدَةَ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا بُرْدَةَ بْنَ أَبِي مُوسَى عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلُ الْجَلِيسِ الصَّالِحِ وَالْجَلِيسِ السَّوْءِ كَمَثَلِ صَاحِبِ الْمِسْكِ وَكِيرِ الْحَدَّادِ لَا يَعْدَمُكَ مِنْ صَاحِبِ الْمِسْكِ إِمَّا تَشْتَرِيهِ أَوْ تَجِدُ رِيحَهُ وَكِيرُ الْحَدَّادِ يُحْرِقُ بَدَنَكَ أَوْ ثَوْبَكَ أَوْ تَجِدُ مِنْهُ رِيحًا خَبِيثَةً

Attâr Ve Güzel Koku Satmak Hakkında Bâb

-...Ebû Mûsâ (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (R) şöyle buyurdu: "İyi arkadaş ile kötü arkadaşın meseli, misk sahibi ile demirci körüğü gibidir. Misk sahibinden sana şu iki ikiden biri yok olmaz: Ya sen ondan bir mikdâr satın alırsın, yâhud onun güzel kokusunu hisseder koklarsın, Demirci körüğü ise bedenini yâhud elbiseni yakar, yâhud da ondan pis bir koku hissedersin"

بَابُ ذِكْرِ الْحَجَّامِ

2102 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَجَمَ أَبُو طَيْبَةَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَ لَهُ بِصَاعٍ مِنْ تَمْرٍ وَأَمَرَ أَهْلَهُ أَنْ يُخَفِّفُوا مِنْ خَرَاجِهِ

Haccâm (Yânî Vücûddan Kan Alma Tedavisi Yapan) Kimsenin Zikri Babı

-..Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Ebû Taybe Nâfi', Rasûlullah'ın vücûdundan kan aldı. Rasûlullah (S) da Ebû Taybe'ye bir sâ' (yânî 1040 dirhem) hurma verilmesini emretti. Bundan başka Ebû Taybe'nin efendisi olan Harise oğulları'na da, onun ödernesi gereken vergisini hafifletmelerini emreyledi.

2103 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ هُوَ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ احْتَجَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَعْطَى الَّذِي حَجَمَهُ وَلَوْ كَانَ حَرَامًا لَمْ يُعْطِهِ

-..İbn Abbâs (R): Peygamber (S) vücûdundan kan aldırma tedavisi yaptırdı da kendisinden kan alma tedâvîsi yapan haccâm kimseye (bir sâ' hurma) ücret verdi. Eğer (kan alıcıya) ücret vermek haram olsaydı, Rasûlullah bu zâta ücret vermezdi, dedi

بَابُ التِّجَارَةِ فِيمَا يُكْرَهُ لُبْسُهُ لِلرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ

2104 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ حَفْصٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَرْسَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِحُلَّةِ حَرِيرٍ أَوْ سِيَرَاءَ فَرَآهَا عَلَيْهِ فَقَالَ إِنِّي لَمْ أُرْسِلْ بِهَا إِلَيْكَ لِتَلْبَسَهَا إِنَّمَا يَلْبَسُهَا مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ إِنَّمَا بَعَثْتُ إِلَيْكَ لِتَسْتَمْتِعَ بِهَا يَعْنِي تَبِيعَهَا

Erkekler Ve Kadınlar İçin Giyilip Kullanması Mekruh Olan Şeylerde Ticâriet (Yapmanın Hükmü) Babı

-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Bir kerre Peygamber (S) Umer ibnu'l- Hattâb'a ipek yâhud siyerâ (denilen sarı çubuklu) bir hülle (yânı takım elbise) gönderdi. Sonra Peygamber bu elbiseyi Umer'in üzerinde gördü de: "Ben bu elbiseyi sana giymen için göndermedim. Bu ipekli elbiseyi ancak âhirette nasibi olmayan erkek giyer. Ben ancak bunu sana satıp da faydalanasın diye gönderdim" buyurdu

2105 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا اشْتَرَتْ نُمْرُقَةً فِيهَا تَصَاوِيرُ فَلَمَّا رَآهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ عَلَى الْبَابِ فَلَمْ يَدْخُلْهُ فَعَرَفْتُ فِي وَجْهِهِ الْكَرَاهِيَةَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَاذَا أَذْنَبْتُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا بَالُ هَذِهِ النُّمْرُقَةِ قُلْتُ اشْتَرَيْتُهَا لَكَ لِتَقْعُدَ عَلَيْهَا وَتَوَسَّدَهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَصْحَابَ هَذِهِ الصُّوَرِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُعَذَّبُونَ فَيُقَالُ لَهُمْ أَحْيُوا مَا خَلَقْتُمْ وَقَالَ إِنَّ الْبَيْتَ الَّذِي فِيهِ الصُّوَرُ لَا تَدْخُلُهُ الْمَلَائِكَةُ

-...Mü'minlerin anası Âişe (R) şöyle haber vermiştir: Kendisi, üstünde bir takım resimler bulunan küçük bir yastık, bir şilte satın almıştı. Rasûlullah (S) bunu görünce kapının önünde dikeldi de içeriye girmedi. (Âişe dedi ki:) Bu sırada ben O'nun yüzündeki iste-mezliği sezip tanıdım. Ve: — Yâ Rasûlallah! Ben Allah'a ve Rasûlü'ne tevbe ederim. Ben ne günâhı işledim ki? dedim. Rasûlullah:
— "Şu yastığın hâli nedir?" buyurdu. Ben:
— Ben onu Sen üzerinde oturasın ve yaslanasın diye, Senin için satın aldım, dedim. Rasûlullah:
— "Bu suretlerin sahihleri kıyamet gününde muhakkak azab edilirler. Ve bu kimselere: Sûref verdiğiniz bu mahlûkları diriltiniz, denilir" Ve yine Rasûlullah:"İçinde suretler bulunan eve melekler girmez"buyurdu

بَابٌ صَاحِبُ السِّلْعَةِ أَحَقُّ بِالسَّوْمِ

2106 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا بَنِي النَّجَّارِ ثَامِنُونِي بِحَائِطِكُمْ وَفِيهِ خِرَبٌ وَنَخْلٌ

Mal Ve Meta' Sahibi, Malın Fiâtını Ta'yîn Ve Takdir Etmeye Daha Haklıdır

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle dedi: Peygamber (S): "EyNeccâr oğullan, arsanızın kıymetini bana söyleyiniz!" buyurdu. O çevrilmiş bahçenin içinde bakılmamış harâb yerler ve hurma ağaçlan vardı

بَابٌ كَمْ يَجُوزُ الْخِيَارُ

2107 – حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ سَمِعْتُ يَحْيَى بْنَ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ نَافِعًا عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْمُتَبَايِعَيْنِ بِالْخِيَارِ فِي بَيْعِهِمَا مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا أَوْ يَكُونُ الْبَيْعُ خِيَارًا قَالَ نَافِعٌ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ إِذَا اشْتَرَى شَيْئًا يُعْجِبُهُ فَارَقَ صَاحِبَهُ

Satışın Kesinleşmesi Veya Feshi İçin Ne Kadar -Veya Kaç Tane-Muhayyerlik Caiz Olur?
-...Nâfi', İbn Umer'den; o da Peygamber'den işitti ki, Peygamber (S): "Satıcı ile satın alıcı birbirlerinden ayrılmadıkça -yâhud: Ayrılıncaya kadar- alışverişleri hususunda muhayyerliğe mâliktirler, yâhud alışveriş muhayyerli olur" buyurdu. Nâfi' dedi ki: İbn Umer, hoşuna gitmekte olan birşey satın aldığı zaman o malı satın almış olduğu sahibinden ayrılırdı

2108 – حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْخَلِيلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْبَيِّعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَفْتَرِقَا * وَزَادَ أَحْمَدُ حَدَّثَنَا بَهْزٌ قَالَ قَالَ هَمَّامٌ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِأَبِي التَّيَّاحِ فَقَالَ كُنْتُ مَعَ أَبِي الْخَلِيلِ لَمَّا حَدَّثَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَارِثِ بِهَذَا الْحَدِيثِ

-... Bize Hemmâm, Katâde ibn Diâme'den; o da Ebu'I-HalîTden; o da Abdullah ibnu'l-Hâris'ten; o da Hakîm ibn Hızâm'-dan tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Satıcı ile satın alıcı birbirlerinden ayrılmadıkça muhayyerliktedirler"buyurdu.Ahmed ibn Saîd edDârimî ziyâde edip şöyle dedi:Bize Behz ibn Râşid tahdîs edip şöyle dedi: Hemmâm ibn Yahya şöyle dedi: Ben bu hadîsi Ebu't-Teyyâh'a zikrettim. Ebu't-Teyyâh: Kendisine bu hadîsi Abdullah ibnu'l-Hâris tahdîs ettiği zaman ben Ebu'I-HahTin beraberinde idim dedi

---

بَابٌ إِذَا لَمْ يُوَقِّتْ فِي الْخِيَارِ هَلْ يَجُوزُ الْبَيْعُ

2109 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبَيِّعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا أَوْ يَقُولُ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ اخْتَرْ وَرُبَّمَا قَالَ أَوْ يَكُونُ بَيْعَ خِيَارٍ

Satıcı Yâhud Müşteri Muhayyerlik Husûsundabir Vakit Ta'yîn Etmedikleri Zaman Bu Alışveriş Caiz Olur Mu?
-.. İbn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Satıcı ve müşteri birbirlerinden ayrılmadıkları müddetçe muhayyirliktedir-ler. Yâhud ikisinden biri diğerine: (Satışı yâhud feshini) tercih et, der" buyurdu. Belki de şöyle demiştir: "Yâhud satış muhayyerli satış olur"

بَابٌ الْبَيِّعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا وَبِهِ قَالَ ابْنُ عُمَرَ وَشُرَيْحٌ وَالشَّعْبِيُّ وَطَاوُسٌ وَعَطَاءٌ وَابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ

2110 – حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا حَبَّانُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ قَتَادَةُ أَخْبَرَنِي عَنْ صَالِحٍ أَبِي الْخَلِيلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ سَمِعْتُ حَكِيمَ بْنَ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْبَيِّعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا فَإِنْ صَدَقَا وَبَيَّنَا بُورِكَ لَهُمَا فِي بَيْعِهِمَا وَإِنْ كَذَبَا وَكَتَمَا مُحِقَتْ بَرَكَةُ بَيْعِهِمَا

Satıcı İle Müşteri Birbirlerinden Ayrılmadıkları Müddetçe Muhayyerliktedirler
İbn Umer de, Kaadı Şurayh de, Şa'bî de, Tâvûs ibn Keysân da, Atâ ibn Ebî Rebâh da, İbnu Ebî Muleyke de bu meclis muhayyerliğine kaail olmuşlardır.
-...Hakîm ibn Hızâm (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Satıcı ile müşteri (birbirlerinden) ayrılmadıkça muhayyerliğe sâhibdirler. Bunlardan herbiri doğru söyleyip de (meta' ve bedele âid

hususları birbirine) beyân ederlerse, bu alışverişlerinde kendilerine bereket ihsan olunur. Eğer iki taraf yalan söyler ve (mal ile semenin ayıbını) gizlerlerse, bu alışverişlerinin bereketi giderilir"

2111 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمُتَبَايِعَانِ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا بِالْخِيَارِ عَلَى صَاحِبِهِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا إِلَّا بَيْعَ الْخِيَارِ

-... Abdullah ibn Umer(R)'den: RasûTulleh <S) şöyle buyurmuştur: "Satıcı ile müşteriden herbiri birbirlerinden ayrılmadıkları müddetçe, arkadaşına karşı muhayyerliktedir. Ancak satışın muhayyerli satış olması müstesnadır"

بَابٌ إِذَا خَيَّرَ أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ بَعْدَ الْبَيْعِ فَقَدْ وَجَبَ الْبَيْعُ

2112 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ إِذَا تَبَايَعَ الرَّجُلَانِ فَكُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا وَكَانَا جَمِيعًا أَوْ يُخَيِّرُ أَحَدُهُمَا الْآخَرَ فَتَبَايَعَا عَلَى ذَلِكَ فَقَدْ وَجَبَ الْبَيْعُ وَإِنْ تَفَرَّقَا بَعْدَ أَنْ يَتَبَايَعَا وَلَمْ يَتْرُكْ وَاحِدٌ مِنْهُمَا الْبَيْعَ فَقَدْ وَجَبَ الْبَيْعُ

"Satıcı ve müşteriden biri satıştan sonra arkadaşını muhayyer kıldığı zaman –ayrılmamış olsalar da- satış vâcib, yânt lâzım olmuştur".
-...İbnu Umer(R)'den: Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "îki kişi alışveriş yaptıkları zaman, beraber bulunarak birbirlerinden ayrılmadıkları müddetçe bunlardan herbiri meclis muhayyerliğine mâliktirler. Ve eğer bunların biri diğerini muhayyer kılar da bu muhayyerlik üzere alışveriş yaparlarsa, alışverişten sonra ayrılsalar da bu satış vâcib olmuştur ve onların hiçbiri satışı terk, yânı feshedemez, ayrılıştan sonra da satış vâcib olmuştur"

بَابٌ إِذَا كَانَ الْبَائِعُ بِالْخِيَارِ هَلْ يَجُوزُ الْبَيْعُ

2113 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كُلُّ بَيِّعَيْنِ لَا بَيْعَ بَيْنَهُمَا حَتَّى يَتَفَرَّقَا إِلَّا بَيْعَ الْخِيَارِ

Satıcı Muhayyerlikte Olduğu Zaman Satış Caiz Olur Mu?
-... İbn Umer(R)'den: Peygamber (S): "Satıcı ve satın alıcı birbirlerinden ayrılıncaya kadar aralarında kesinleşmiş bir satış akdi yoktur, ancak muhayyerli satış olması müstesnadır" buyurdu.

2114 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا حَبَّانُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَبِي الْخَلِيلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْبَيِّعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا قَالَ هَمَّامٌ وَجَدْتُ فِي كِتَابِي يَخْتَارُ ثَلَاثَ مِرَارٍ فَإِنْ صَدَقَا وَبَيَّنَا بُورِكَ لَهُمَا فِي بَيْعِهِمَا وَإِنْ كَذَبَا وَكَتَمَا فَعَسَى أَنْ يَرْبَحَا رِبْحًا وَيُمْحَقَا بَرَكَةَ بَيْعِهِمَا * قَالَ وَحَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا أَبُو التَّيَّاحِ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الْحَارِثِ يُحَدِّثُ بِهَذَا الْحَدِيثِ عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Bize Hemmâm ibn Yahya tahdîs edip şöyle dedi: Bize Katâde, Ebû'l-Halîl'den; o da Abdullah ibnu'l-Hâris'ten; o da Ha-kîm ibn Hızâm(R)'dan tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Satıcı ve müşteri birbirlerinden ayrılmadıkları müddetçe -yâhud: Ayrılıncaya kadar muhayyerliktedirler" buyurmuştur. Râvî Hemmâm

dedi ki: Ben kendi kitabımda şöyle yazılı buldum: "O üç kerre ihtiyar eder. Eğer satıcı ve müşteri doğru söylerler ve gerçeği beyân ederlerse, alışverişlerinde onlar için bereket ihsan olunur. Eğer yalan söylerler ve gerçeği gizlerlerse hayırsız bir kâr kazanmaları ve alışverişlerinin bereketinden mahrum kılınmaları umulur". Habbân şöyle dedi:Bize Hemmâm tahdîs edip şöyle dedi: Bize Ebu't- Teyyâh tahdîs etti ki, kendisi Abdullah ibnu'l-Hâris'ten, o bu hadîsi Hakîm ibn Hızâm'dan; o da Peygamber'den olmak üzere tahdîs ederken işitmiştir

---

بَابٌ إِذَا اشْتَرَى شَيْئًا فَوَهَبَ مِنْ سَاعَتِهِ قَبْلَ أَنْ يَتَفَرَّقَا وَلَمْ يُنْكِرْ الْبَائِعُ عَلَى الْمُشْتَرِي أَوْ اشْتَرَى عَبْدًا فَأَعْتَقَهُ وَقَالَ طَاوُسٌ فِيمَنْ يَشْتَرِي السِّلْعَةَ عَلَى الرِّضَا ثُمَّ بَاعَهَا وَجَبَتْ لَهُ وَالرِّبْحُ لَهُ

Bir şahıs herhangi birşey satın alsa, satan ile alıcı satış meclisinden ayrılmalarından önce ve satıcı da müşteriye karşı bir inkârda bulunmadığı hâlde, alan kişi aldığı bu şeyi o saatte başka birine hibe etse; yâhud bir kimse bir köle satın alsa da satış meclisinden ayrılmadan o köleyi âzâd eylese?. Tâvûs ibn Keysân, rızâ üzerine bir metâ'ı satın alan, sonra da o mctâ'ı satan kimse hakkında: Meta1 da, kazanç da onun lehine vâcib oldu, demiştir

2115 - وَقَالَ الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرٌو عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَكُنْتُ عَلَى بَكْرٍ صَعْبٍ لِعُمَرَ فَكَانَ يَغْلِبُنِي فَيَتَقَدَّمُ أَمَامَ الْقَوْمِ فَيَزْجُرُهُ عُمَرُ وَيَرُدُّهُ ثُمَّ يَتَقَدَّمُ فَيَزْجُرُهُ عُمَرُ وَيَرُدُّهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعُمَرَ بِعْنِيهِ قَالَ هُوَ لَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ بِعْنِيهِ فَبَاعَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ لَكَ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ تَصْنَعُ بِهِ مَا شِئْتَ

-.. Ve el-Humeydî şöyle dedi: Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Bize Amr ibn Dînâr tahdîs etti ki, İbn Umer (R) şöyle demiştir: Biz Peygamber(S)'in beraberinde olarak bir seferde idik. Ben, babam Umer'in genç, çetin bir devesine binmiştim. Deve bana galebe ediyor ve kaafilenin önüne geçiyordu. Umer de onu men' edip geriye çeviriyordu. Sonra devem tekrar kaafileyi geçiyor, Umer de onu men' edip çeviriyordu. Bu sırada Peygamber (S) Umer'e:
— "Şu hırçın deveni bana sat!" buyurdu. Umer:
— O Senindir yâ Rasûlallah, dedi. Rasûlullah tekrar:
— "Şu deveyi bana sat!" buyurdu. Umer de o deveyi Rasûlullah'a sattı. Peygamber hemen: — "Yâ Abdallah ibne Umer! Şimdi bu deve senindir, ona istediğini yapabilirsin!" buyurdu

---

2116 - * قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بِعْتُ مِنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ مَالًا بِالْوَادِي بِمَالٍ لَهُ بِخَيْبَرَ فَلَمَّا تَبَايَعْنَا رَجَعْتُ عَلَى عَقِبِي حَتَّى خَرَجْتُ مِنْ بَيْتِهِ خَشْيَةَ أَنْ يُرَادَّنِي الْبَيْعَ وَكَانَتْ السُّنَّةُ أَنَّ الْمُتَبَايِعَيْنِ بِالْخِيَارِ حَتَّى يَتَفَرَّقَا قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَلَمَّا وَجَبَ بَيْعِي وَبَيْعُهُ رَأَيْتُ أَنِّي قَدْ غَبَنْتُهُ بِأَنِّي سُقْتُهُ إِلَى أَرْضِ ثَمُودَ بِثَلَاثِ لَيَالٍ وَسَاقَنِي إِلَى الْمَدِينَةِ بِثَلَاثِ لَيَالٍ

-..ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: Ve el-Leys ibn Sa'd şöyle dedi: Bana Abdurrahmân ibnu Hâlid, İbnu Şihâb'dan; o da Sâlim'den tah-dıs etti ki, babası Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Ben Mü'-minlerin Emîri Usmân'dan, onun Hayber'deki bir malı mukaabilinde diğer bir vâdîde bir mal (bir arazî yâhud bir akar) satın aldım. Alışverişi yaptığımız zaman ben topuğum üzerinde geri döndüm ve nihayet onun evinden dışarı çıktım. Böyle çabuk dışarı çıkışım, satışı geri almak istemesi korkumdan dolayıdır. O vakit satışta sünnet olan hukûk yolu, satıcı ile müşteri birbirlerinden ayrılıncaya kadar meclis muhayyerliğinde

olmaları idi. Abdullah dedi ki: Evinden çıkmamla, benim ve onun bu satış muamelesi vâcib olunca (yânî kesinleşip fesih hakkı kalmayınca) ben bu satış işinde onu aldattığımı gördüm. Çünkü ben onu üç gecelik yol ile Senıûd kavmi arazîsine sevk ettim, o ise beni üç gecelik yol ile Medine'ye şevketti

---

بَابُ مَا يُكْرَهُ مِنْ الْخِدَاعِ فِي الْبَيْعِ

2117 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا ذَكَرَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ يُخْدَعُ فِي الْبُيُوعِ فَقَالَ إِذَا بَايَعْتَ فَقُلْ لَا خِلَابَةَ

Alışverişte Aldatmanın Mekruh Olması Babı
-...Abdullah ibn Umer(R)'den (şöyle demiştir): Bir kimse Peygamber'e alışverişlerde dâima kendisinin aldatıldığını söyledi. Peygamber (S) ona: "Sen birşey satın almak istediğinde (İslâm Dîni'nde) aldatmak yoktur de!" buyurdu

---

بَابُ مَا ذُكِرَ فِي الْأَسْوَاقِ وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ لَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ قُلْتُ هَلْ مِنْ سُوقٍ فِيهِ تِجَارَةٌ قَالَ سُوقُ قَيْنُقَاعَ وَقَالَ أَنَسٌ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ دُلُّونِي عَلَى السُّوقِ وَقَالَ عُمَرُ أَلْهَانِي الصَّفْقُ بِالْأَسْوَاقِ

- Çarşılar Ve Pazarlar Hakkında Zikredilen Hadîsler Babı
Ve Abdurrahmân ibn Avf şöyle dedi: Biz Medine'ye (hicret edip) geldiğimizde ben (ahdî kardeşim Sa'd ibnu'r-Rabî'a): içinde ticâret yapılan bir çarşı var mı? dedim. Sa'd: Kaynukaa (kabilesinin) çarşısı vardır, Ve Enes şöyle dedi: Abdurrahmân ibn Avf: Siz bana o çarşıya delâlet ediniz, dedi. Umer de: Çarşılarda alışveriş yapmak, beni (Rasûlullah'ın meclisine devamdan) alıkoydu, dedi dedi

2118 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ ابنُ الصَّبَّاحِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ زَكَرِيَّاءَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُوقَةَ عَنْ نَافِعِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ قَالَ حَدَّثَتْنِي عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَغْزُو جَيْشٌ الْكَعْبَةَ فَإِذَا كَانُوا بِبَيْدَاءَ مِنْ الْأَرْضِ يُخْسَفُ بِأَوَّلِهِمْ وَآخِرِهِمْ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ يُخْسَفُ بِأَوَّلِهِمْ وَآخِرِهِمْ وَفِيهِمْ أَسْوَاقُهُمْ وَمَنْ لَيْسَ مِنْهُمْ قَالَ يُخْسَفُ بِأَوَّلِهِمْ وَآخِرِهِمْ ثُمَّ يُبْعَثُونَ عَلَى نِيَّاتِهِمْ

-...Âişe (R) tahdîs edip şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:— "Bir ordu Ka'be'yi (harâb etmeye) kasdedecek. Bunlar Beydâ mevkiine geldiklerinde evvelleri ve âhirleriyle (yânı başbuğlarından son neferlerine kadar hepsi) yere batırılırlar" buyurdu. Âişe dedi ki: Ben:
— Yâ Rasûlallah! Bunlar, evvelleri ve âhirleriyle nasıl yere batırılırlar; hâlbuki bunların arasında (alışverişle geçinen) çarşılar halkı ve o zâlimlerden olmayan kimseler vardır,dedim. Rasûlullah:
— "Bunlar evvelleri ve âhirleriyle batırılırlar. Sonra bu batırılanlar (kıyamet gününde) kendi niyetlerine göre diriltilirler" buyurdu

---

2119 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةُ أَحَدِكُمْ فِي جَمَاعَةٍ تَزِيدُ عَلَى صَلَاتِهِ فِي سُوقِهِ وَبَيْتِهِ بِضْعًا وَعِشْرِينَ دَرَجَةً وَذَلِكَ بِأَنَّهُ إِذَا تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ ثُمَّ أَتَى الْمَسْجِدَ لَا يُرِيدُ إِلَّا الصَّلَاةَ لَا يَنْهَزُهُ إِلَّا الصَّلَاةُ لَمْ يَخْطُ خَطْوَةً إِلَّا رُفِعَ بِهَا دَرَجَةً أَوْ حُطَّتْ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةٌ وَالْمَلَائِكَةُ تُصَلِّي عَلَى أَحَدِكُمْ مَا دَامَ فِي مُصَلَّاهُ الَّذِي يُصَلِّي فِيهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ اللَّهُمَّ ارْحَمْهُ مَا لَمْ يُحْدِثْ فِيهِ مَا لَمْ يُؤْذِ فِيهِ وَقَالَ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاةٍ مَا كَانَتْ الصَّلَاةُ تَحْبِسُهُ

-... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Herhangi birinizin cemâatle namazı, (alışveriş ettiği) çarşısında ve evinde (yalnızca kıldığı) namazı üzerine yirmi küsur derece ziyâde olur. Bu ziyâdeliğin sebebi şudur: O kimse abdeste niyet edip abdestini güzel aldığı ve namazdan başka bir kasdı olmaksızın mescide gittiği zaman (tâ mescide girinceye kadar) her adım attıkça o adımdan dolayı muhakkak bir derece yükseltilir yâhud o adım sebebiyle kendisinden muhakkak bir günâh indirilir. Melekler de sizin herbirinize namaz kılacağı yerde abdestini bozmadan ve orada kimseye eziyet etmeden durduğu müddetçe: 'Yâ Allah ona salât eyle, yâ Allah ona merhamet eyle!' diye duâ ve istiğfar ederler". Ve yinj: Rasûlullah (S): "Sizden herhangi biriniz, namaz kendisini habsetrıekte olduğu müddetçe bir namaz (sevabı) içindedir" buyurdu

---

2120 - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي السُّوقِ فَقَالَ رَجُلٌ يَا أَبَا الْقَاسِمِ فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّمَا دَعَوْتُ هَذَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكَنَّوْا بِكُنْيَتِي

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle dedi: Peygamber (S) çarşıda idi. Bir kimse:— Yâ Eba'l-Kaasım! diye seslendi. Peygamber hemen o zâta dönüp baktı.O zât (başka birine işaret ederek): Ben şunu çağırmıştım, dedi. Bunun üzerine Peygamber: "Benim (öz) adımla ad koyunuz, fakat künyemle künyelenmeyiniz!" buyurdu

---

2121 - حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دَعَا رَجُلٌ بِالْبَقِيعِ يَا أَبَا الْقَاسِمِ فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَمْ أَعْنِكَ قَالَ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْتَنُوا بِكُنْيَتِي

-... Enes (R) şöyle demiştir: Bir kimse Bakî'da (yânî oradaki çarşıda):— Yâ Eba'l-Kaasım! diye çağırdı. Peygamber de ona dönüp baktı. Bu sefer o kimse: — Ben seni kasdetmedim, dedi. Peygamber (S): — "Benim adımla ad koyunuz, fakat künyemle künyelenme-yiniz" buyurdu

---

2122 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَزِيدَ عَنْ نَافِعِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ الدَّوْسِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي طَائِفَةِ النَّهَارِ لَا يُكَلِّمُنِي وَلَا أُكَلِّمُهُ حَتَّى أَتَى سُوقَ بَنِي قَيْنُقَاعَ فَجَلَسَ بِفِنَاءِ بَيْتِ فَاطِمَةَ فَقَالَ أَثَمَّ لُكَعُ أَثَمَّ لُكَعُ فَحَبَسَتْهُ شَيْئًا فَظَنَنْتُ أَنَّهَا تُلْبِسُهُ سِخَابًا أَوْ تُغَسِّلُهُ فَجَاءَ يَشْتَدُّ حَتَّى عَانَقَهُ وَقَبَّلَهُ وَقَالَ اللَّهُمَّ أَحْبِبْهُ وَأَحِبَّ مَنْ يُحِبُّهُ

-...Ebû Hureyre ed-Devsî (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) gündüzün bir parçasında çıktı; O benimle, ben de O'nunla konuşmayarak Kaynukaa çarşısına gelinceye "kadar (yürüdü). Sonra(ora-dan dönüp) Fâtıma'nın evinin önünde bir kenara oturdu ve (Hasan'ı yâhud Hüseyin'i kasdederek):
— "Küçük orada mısın, küçük orada mısın?" diye sordu. Fâtıma çocuğu evden çıkmaktan biraz alıkoydu. Zannettim ki bu az zaman içinde annesi çocuğu ya giydirdi yâhud başını yıkayıp taramıştı. Sonra çocuk koşarak geldi. Peygamber (S) çocuğu kucaklayıp sarmaştı ve onu öptü de: — "Yâ Allah, sen bu çocuğu sev; onu seveni de sev!" diye dua etti.

2122 - (م) * قَالَ سُفْيَانُ قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنِي أَنَّهُ رَأَى نَافِعَ بْنَ جُبَيْرٍ أَوْتَرَ بِرَكْعَةٍ

Sufyân ibn Uyeyne (geçen isnâdla) şöyle dedi: Ubeydullah ibn Ebî Yezîd şöyle dedi: Bana haber verdi ki, o, Nâfi' ibn Cubeyr'in bir rek'atle vitir kıldığını görmüştür.

2123 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَبُو ضَمْرَةَ حَدَّثَنَا مُوسَى عَنْ نَافِعٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُمَرَ أَنَّهُمْ كَانُوا يَشْتَرُونَ الطَّعَامَ مِنْ الرُّكْبَانِ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَبْعَثُ عَلَيْهِمْ مَنْ يَمْنَعُهُمْ أَنْ يَبِيعُوهُ حَيْثُ اشْتَرَوْهُ حَتَّى يَنْقُلُوهُ حَيْثُ يُبَاعُ الطَّعَامُ

-....Nâfi' şöyle dedi:Bize İbnu Umer tahdîs etti ki, onlar Peygamber zamanında deve sahibi tacirlerden zahîre satın alırlardı. Sonra Peygamber (S) bu tacirlere me'mûr gönderdi de bu me'mûrlar o tacirleri mallarım, malların satılacağı zahîre pazarına nakledip getirinceye kadar malı aldıkları yerde satmaktan men' ediyorlardı.

2124 - * قَالَ وَحَدَّثَنَا ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُبَاعَ الطَّعَامُ إِذَا اشْتَرَاهُ حَتَّى يَسْتَوْفِيَهُ

Nâfi' geçen senedle dedi ki : Ve yine bize İbn Umer tahdîs edip şöyle dedi: Peygamber (S) tacir hububatı satın aldığı zaman onu tamâmiyle (ölçüp) teslim alıncaya kadar o hububatın satılmasını neh-yetti

---

بَاب كَرَاهِيَةِ السَّخَبِ فِي السُّوقِ

2125 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ حَدَّثَنَا هِلَالٌ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ لَقِيتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرِو ابنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قُلْتُ أَخْبِرْنِي عَنْ صِفَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي التَّوْرَاةِ قَالَ أَجَلْ وَاللَّهِ إِنَّهُ لَمَوْصُوفٌ فِي التَّوْرَاةِ بِبَعْضِ صِفَتِهِ فِي الْقُرْآنِ {يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا} وَحِرْزًا لِلْأُمِّيِّينَ أَنْتَ عَبْدِي وَرَسُولِي سَمَّيْتُكَ المتَوَكِّلَ لَيْسَ بِفَظٍّ وَلَا غَلِيظٍ وَلَا سَخَّابٍ فِي الْأَسْوَاقِ وَلَا يَدْفَعُ بِالسَّيِّئَةِ السَّيِّئَةَ وَلَكِنْ يَعْفُو وَيَغْفِرُ وَلَنْ يَقْبِضَهُ اللَّهُ حَتَّى يُقِيمَ بِهِ الْمِلَّةَ الْعَوْجَاءَ بِأَنْ يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَيَفْتَحُ بِهَا أَعْيُنًا عُمْيًا وَآذَانًا صُمًّا وَقُلُوبًا غُلْفًا * تَابَعَهُ عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ هِلَالٍ وَقَالَ سَعِيدٌ عَنْ هِلَالٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ ابْنِ سَلَامٍ {غُلْفٌ} كُلُّ شَيْءٍ فِي غِلَافٍ سَيْفٌ أَغْلَفُ وَقَوْسٌ غَلْفَاءُ وَرَجُلٌ أَغْلَفُ إِذَا لَمْ يَكُنْ مَخْتُونًا

Çarşıda Pazarda (Mala Sürüm Sağlamak İçin) Bağırıp Çağırmanın Keraheti Babı

-... Atâ ibnu Yesâr şöyle dedi: Ben, Abdullalı ibnu Amr ibni'l-Âs(R)'a kavuştum da ona:— Sen bana RasûlulIah(S)'ın Tevrat'ta yazılı olan sıfatından haber ver, dedim. Abdullah ibn Amr te'kîdli olarak şöyle cevâb verdi: — Evet, vallahi Rasûlullah Kur'ân'daki sıfatlarının bâzısıyle muhakkak Tevrat'ta vasıflandırıl mıştır (ki şöyledir): "Ey Peygamber, biz seni hakîkaten bir şâhid, bir müjdeci, bir korkutucu ve ümmîlere (âcizlere) bir koruyucu olarak gönderdik. Sen elbette benim kulum ve rasûlümsün. Ben sana "Mütevvek kÜ" adını verdim. Bu peygamber kötü huylu, katı kalbli, çarşılarda çağırgan değildir.O kötülüğe kötülükle mukaabele etmez, fakat o kötülüğü afv ile, mağfiret ile karşılar .Allah eğrilmiş, sapmış olan milleti bu peygamber ile onları tâ ilahe illeHlah demeleri suretiyle doğrultmadıkça, o peygamberin ruhunu asla kabzetmeyecektir. Allah birçok kör gözleri, birçok sağır kulakları, birçok kapalı kalbleri bu tevhîd kelime siyle açacaktır". Ve Abdulazîz ibn Ebî Seleme, bu hadîsi seneddeki Hilâl ibn Alî'den rivayet etmekte diğer râvî Fulayh'a mutâbaat etmiştir. Saîd ibn Ebî Hilâl, hadîsin senedindeki Hilâl'den; o da Atâ ibn Yesâr'dan; o da sahâbî olan Abdullah ibn Selâm'dan olmak üzere söyledi: "Gulfun", gılâf içinde olan her şeydir: Kılıç gılâf içinde olduğu zaman "Seyfun ağlefu(=Kılıflı kılıç)"; yay gılâf içinde olduğu zaman "Kavsun ğalfau(= Kılıflı yay)"; erkek sünnetli olmadığı zaman "Raculun ağlefu(- Kabuklu adam)" denilir. Bu tefsîri Ebû Abdil-lah el- Buhârî söyledi

بَابُ الْكَيْلِ عَلَى الْبَائِعِ وَالْمُعْطِي لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ} يَعْنِي كَالُوا لَهُمْ وَوَزَنُوا لَهُمْ كَقَوْلِهِ {يَسْمَعُونَكُمْ} يَسْمَعُونَ لَكُمْ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اكْتَالُوا حَتَّى تَسْتَوْفُوا وَيُذْكَرُ عَنْ عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ إِذَا بِعْتَ فَكِلْ وَإِذَا ابْتَعْتَ فَاكْتَلْ

Ölçmek Vazifesi Satıcı Ve Vericiye Âiddir Çünkü Yüce Allah şöyle buyurdu: "Ölçekte ve tartıda hileye sapanların vay hâline! Ki onlar insanlardan ölçekle aldıkları zaman tastamam alanlar; onlara ölçekle yâhud tartı ile verdikleri zaman ise eksiltenlerdir" (et-Tatm: 13). Bu "Çağırdığınız vakit onlar sizi işitiyorlar mı?" (e 73) âyetindeki "FİT lâfzının aslı "Yesmeune lekum iken cerr harfinin kaldırılmasıyle "Yesmeûnekum olması gibidir. Ve Peygamber (S): "Devenizin bedelini tastamam alıncaya kadar hurma ölçtürünüz" buyurmuştur.Usmân(R)'dan zikrolunuyor ki, Peygamber (S) ona: "Birşey sattığın zaman sen ölç; satın aldığın zaman da ölçtür" buyurmuştur

2126 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ ابْتَاعَ طَعَامًا فَلَا يَبِعْهُ حَتَّى يَسْتَوْفِيَهُ

-....Abdullah ibn Umer(R)'den; Rasûlullah (S): "Herkim bir zahire satın alırsa, o zahireyi ölçtürüp tastamam teslim almadıkça (kabz etmedikçe) satmaz" buyurmuştur

---

2127 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ مُغِيرَةَ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ تُوُفِّيَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرِو بْنِ حَرَامٍ وَعَلَيْهِ دَيْنٌ فَاسْتَعَنْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى غُرَمَائِهِ أَنْ يَضَعُوا مِنْ دَيْنِهِ فَطَلَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِمْ فَلَمْ يَفْعَلُوا فَقَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اذْهَبْ فَصَنِّفْ تَمْرَكَ أَصْنَافًا الْعَجْوَةَ عَلَى حِدَةٍ وَعَذْقَ زَيْدٍ عَلَى حِدَةٍ ثُمَّ أَرْسِلْ إِلَيَّ فَفَعَلْتُ ثُمَّ أَرْسَلْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ فَجَلَسَ عَلَى أَعْلَاهُ أَوْ فِي وَسَطِهِ ثُمَّ قَالَ كِلْ لِلْقَوْمِ فَكِلْتُهُمْ حَتَّى أَوْفَيْتُهُمْ الَّذِي لَهُمْ وَبَقِيَ تَمْرِي كَأَنَّهُ لَمْ يَنْقُصْ مِنْهُ شَيْءٌ * وَقَالَ فِرَاسٌ عَنْ الشَّعْبِيِّ حَدَّثَنِي جَابِرٌ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَا زَالَ يَكِيلُ لَهُمْ حَتَّى أَدَّاهُ وَقَالَ هِشَامٌ عَنْ وَهْبٍ عَنْ جَابِرٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جُذَّ لَهُ فَأَوْفِ لَهُ

-...Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: (Babam) Abdullah ibn Amr ibn Haram, üzerinde (ödenecek) bir borç olduğu hâlde Uhud harbinde vefat etti. Ben onun alacaklılarının bu borçtan bir mikdârını barakmaları hususunda Peygamber'den yardım istedim. Peygamber onlardan böyle bir sulh istedi, fakat alacaklılar (Yahûdî olduklarından) birşey bırakmadılar. Bunun üzerine Peygamber (S) bana:
— "(Ey Câbir, sen bahçene) git, hurmanı toplayıp sınıf sınıf ayır: Acve cinsini bir boy, Azku Zeyd cinsini de bir boy yap. Sonra bana haber gönder!" buyurdu. Ben bu işleri yaptım, sonra Peygamber'e haber gönderdim. Peygamber geldi ve hurma yığınının üst tarafına yâhud ortasına oturdu. Sonra (orada bekleşen alacaklılara işaret ederek):
— "Haydi şu alacaklı kav/n için Ölç!" buyurdu. Ben de o alacaklılara, hakları olan mikdârı tamamen verinceye kadar Ölçtüm; hurmam geri kaldı; sanki ondan hiçbirşey eksilme-miş gibiydi.Ve Firâs ibn Yahya, Şa'bî'den söyledi ki, o şöyie demiştir: Bana Câbir, Peygamber'den tahdîs etti de: Ben alacaklılar için ölçmeye devam ettim, nihayet borcu ödedim, dedi. Ve Hişâm ibn Urve, Vehb ibn Keysân'dan olmak üzere söyledi ki, Câbir şöyle demiştir: Peygamber (S): — "Hurma salkımlarını alacaklı için kes, sonra da onun hakkını öde!" buyurdu

---

بَاب مَا يُسْتَحَبُّ مِنْ الْكَيْلِ

2128 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ عَنْ ثَوْرٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ الْمِقْدَامِ بْنِ مَعْدِي كَرِبَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كِيلُوا طَعَامَكُمْ يُبَارَكْ لَكُمْ

Ölçeklemenin Müstehâblığı Babı

-... el-Mıkdâm ibnu Ma'dîkerib(R)'den: Peygamber (S): "Azığınızı ölçünüz ki, sizin için bereketlendirilsin!" buyurmuştur

---

بَاب بَرَكَةِ صَاعِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمُدِّهِمْ فِيهِ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

2129 – حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ إِبْرَاهِيمَ حَرَّمَ مَكَّةَ وَدَعَا لَهَا وَحَرَّمْتُ الْمَدِينَةَ كَمَا حَرَّمَ إِبْرَاهِيمُ مَكَّةَ وَدَعَوْتُ لَهَا فِي مُدِّهَا وَصَاعِهَا مِثْلَ مَا دَعَا إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَام لِمَكَّةَ

Peygamberdin Sâ' Ve Müdd Ölçeklerinin Bereketi Babı

Peygamber'in sâ'ye müdd ölçeği hakkındaki bu duasını Aişe rivayet etmiştir.

-... Abdullah ibn Zeyd(R)'den: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Şübhesiz İbrahim Peygamber Mekke'yi harem kıldı ve Mekke için (bereketle) dua etti. Îbrâhîm Peygamberin Mekke'yi harem kılışı gibi, ben de Medine'yi harem (yânî ihtiram edilecek yer) kıldım ve Medine için müddü ve sâ'ı hakkında, İbrahim aleyhi's-selâmın Mekke için yaptığı dua gibi, dua ettim"

2130 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي مِكْيَالِهِمْ وَبَارِكْ لَهُمْ فِي صَاعِهِمْ وَمُدِّهِمْ يَعْنِي أَهْلَ الْمَدِينَةِ

-...Enes ibn Mâlik(R)'ten: Rasûiullah (S) Medîneliler'i kasdederek: "Yâ Allah, bunlara kilelerinde bereket ihsan eyle, sâ'lann-da ve müddlerinde bereket ihsan eyle!" djye duâ eylemiştir

---

بَاب مَا يُذْكَرُ فِي بَيْعِ الطَّعَامِ وَالْحُكْرَةِ

2131 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ الْأَوْزَاعِيِّ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ الطَّعَامَ مُجَازَفَةً يُضْرَبُونَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَبِيعُوهُ حَتَّى يُؤْوُوهُ إِلَى رِحَالِهِمْ

Satın Alınan Gıda Maddesini Kabz Etmeden Önce Başkasına Satmak Hakkında Ve İhtikâr Hakkında Zîkrolunan Hadîsler Babı

-.. İbn Umer (R) şöyle demiştir:Ben Rasûiullah (S) zamanında götürü.pazarlıkla erzak satın alan (ve malı teslîm almadan başkasına satmak isteyen öyle muhtekir) kimseler gördüm ki, bunlar o malları yükleyip kendi mekânlarına nakledinceye kadar döğülürler (ve kabzdan önce) satmaktan men' olunurlardı

2132 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ يَبِيعَ الرَّجُلُ طَعَامًا حَتَّى يَسْتَوْفِيَهُ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ كَيْفَ ذَاكَ قَالَ ذَاكَ دَرَاهِمُ بِدَرَاهِمَ وَالطَّعَامُ مُرْجَأٌ

-..İbn Abbâs (R): Rasûlullah (S), kişiyi satın aldığı yiyecek maddesini tamamen teslim alıncaya kadar başka bir müşteriye satmaktan nehyetti, demiştir. Ben (Tâvûs ibn Keysân), İbn Abbâs'a:
— Böyle bir satıştan nehyin sebebi nedir? diye sordum, îbn Abbâs:
— Müşterinin satın aldığı herhangi bir gıda maddesini kabz ve nakletmeden başkasına satması, parayı para ile satmak demektir. Hâlbuki ortada satın alınmış olan malın edası geri bırakılmıştır, dedi

---

2133 - حَدَّثَنِي أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ ابْتَاعَ طَعَامًا فَلَا يَبِعْهُ حَتَّى يَقْبِضَهُ

-...Abdullah ibnu Dînâr tahdîs edip şöyle dedi: Ben İbnu Umer(R)'den işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S): "Herhangi bir yiyecek maddesi satın alan kimse, o malı kendi eline teslim alıncaya kadar onu satmaz" buyurdu

---

2134 - حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ كَانَ عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ يُحَدِّثُهُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَوْسٍ أَنَّهُ قَالَ مَنْ عِنْدَهُ صَرْفٌ فَقَالَ طَلْحَةُ أَنَا حَتَّى يَجِيءَ خَازِنُنَا مِنْ الْغَابَةِ قَالَ سُفْيَانُ هُوَ الَّذِي حَفِظْنَاهُ مِنْ الزُّهْرِيِّ لَيْسَ فِيهِ زِيَادَةٌ فَقَالَ أَخْبَرَنِي مَالِكُ بْنُ أَوْسٍ سَمِعَ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يُخْبِرُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الذَّهَبُ بِالذَّهَبِ رِبًا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ وَالْبُرُّ بِالْبُرِّ رِبًا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ وَالتَّمْرُ بِالتَّمْرِ رِبًا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ رِبًا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ

-...Amr ibnu Dînâr bu hadîsi ez-Zuhrî'den; o da Mâlik ibn Evs'ten tahdîs ediyordu.Bu Mâlik ibn Evs bir sahâbî meclisine gelip: — Yanında (dînârları dirhemle) bozabilecek kimse var mı? Diye sordu.Cennetle müjdelilerden olan Talha (R):— Ben varım. Bizim hazinecimiz Gâbe ormanından gelince paranı bozayım, dedi. Râvî Sufyân ibn Uyeyne: Bu hadîs, bizim ez-Zuhrî'den ezberlediğimiz hadîstir ki, içinde hiçbir kelime ziyâde yoktur, demiş (ve böylece hadîsin kuvvet ve kat'îliğini te'mîn etmiş)tir. ez-Zuhrî şöyle dedi: Bana Mâlik ibn Evs haber verdi ki, kendisi Umer ibnu'1- Hattâb'dan işitmiştir. Umer ibnu'l-Hattâb (R), Rasûlullah (S)'in şöyle buyurduğunu haber veriyordu:"Altını altın ile satma ve değiştirme ribâdır. Ancak iki tarafın birbirine 'Ha al, ha ver' diyerek, elden ele peşin verip almış olmaları hâli müstesnadır. Buğdayı buğdayla tebdilde ribâdır. Ancak iki ta-raf birbirine 'Ha al, ha ver' diye peşin alıp vermeleri müstesnadır. Hurmayı hurma ile satmak da ribâdır. Ancak 'Ha ah ha ver' denilmesi hâli müstesnadır. Arpayı arpa ile satmak da ribâdır; ancak 'Ha al, ha ver'denilmesi müstesnadır"

بَاب بَيْعِ الطَّعَامِ قَبْلَ أَنْ يُقْبَضَ وَبَيْعِ مَا لَيْسَ عِنْدَكَ

2135 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ الَّذِي حَفِظْنَاهُ مِنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ سَمِعَ طَاوُسًا يَقُولُ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ أَمَّا الَّذِي نَهَى عَنْهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهُوَ الطَّعَامُ أَنْ يُبَاعَ حَتَّى يُقْبَضَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَلَا أَحْسِبُ كُلَّ شَيْءٍ إِلَّا مِثْلَهُ

Yiyecek Maddesinin Kabz Edilmeden Önce Satılması Ve Yanında Mevcûd Bulunmayan Bir Şeyin Satılması Babı

-...Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Amr ibn Dinar'dan ezberlediğimiz hadîs ki, Amr onu Tâvûs'tan şöyle derken işittiğini.söyledi: Ben İbn Abbâs(R)'tan işittim; şöyle diyordu: Peygamber(S)'in nehyettiği şey, satın alınıp da henüz kabz edilmeyerek yanında bulunmayan erzakın satılmasıdır. İbn Abbâs: Peygamber'in nehyettiği erzakın gayrı eşyaya gelince; ben herhalde bunların da onlar gibi kabz edilmeden satışının nehyedilmiş olduğunu zann etmiyorum, dedi

2136 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ ابْتَاعَ طَعَامًا فَلَا يَبِيعُهُ حَتَّى يَسْتَوْفِيَهُ زَادَ إِسْمَاعِيلُ مَنْ ابْتَاعَ طَعَامًا فَلَا يَبِيعُهُ حَتَّى يَقْبِضَهُ

-... İbnu Umer(R)'den (şöyle demiştir): Peygamber (S):"Her kim bir yiyecek maddesi satın alırsa, satın aldığı malı tamamen teslim alıncaya kadar onu başkasına satmaz" buyurdu. İsmâîl ibn Ebî Uveys, Mâlik'ten yaptığı kendi rivayetinde "Bir yiyecek maddesi satın alan kimse, onu kabzedinceye kadar başkasına satmaz"kelâmında "Yakbıdahu = Onu kabzedinceye kadar"^ fıkrasını ziyâde etmiştir

بَاب مَنْ رَأَى إِذَا اشْتَرَى طَعَامًا جِزَافًا أَنْ لَا يَبِيعَهُ حَتَّى يُؤْوِيَهُ إِلَى رَحْلِهِ وَالْأَدَبِ فِي ذَلِكَ

2137 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍحَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَقَدْ رَأَيْتُ النَّاسَ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَبْتَاعُونَ جِزَافًا يَعْنِي الطَّعَامَ يُضْرَبُونَ أَنْ يَبِيعُوهُ فِي مَكَانِهِمْ حَتَّى يُؤْوُوهُ إِلَى رِحَالِهِمْ

Bir Yiyecek Maddesini Ölçüsüz Tartısız Olarak (Götürü Pazarlıkla) Satın Aldığında, O Malı Kendi Yerine Taşıyıp Nakletmedikçe Satmama Re'yinde Bulunan Kimse Ve Bu Husustaki Edebi Beyân Babı
-...İbn Şihâb şöyle dedi: Bana İbnu Umer'in oğlu Salim haber verdi ki, İbn Umer (R) şöyle demiştir: Yemîn olsun ben Rasû-lullah (S) zamanında ölçüsüz, tartısız olarak götürü pazarlıkla yiyecek maddesi satın alan (ve kabz etmeden başkasına satmak isteyen ihtikâra) insanlar gördüm ki, bunlar o malları yükleyip kendi menzillerine nakledinceye kadar, onları bulundukları yerlerinde satmamaları için -veya: onları bulundukları yerlerinde satmalarının kerahetinden dolayı- döğülürlerdi

بَابٌ إِذَا اشْتَرَى مَتَاعًا أَوْ دَابَّةً فَوَضَعَهُ عِنْدَ الْبَائِعِ أَوْ مَاتَ قَبْلَ أَنْ يُقْبَضَ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا مَا أَدْرَكَتْ الصَّفْقَةُ حَيًّا مَجْمُوعًا فَهُوَ مِنْ الْمُبْتَاعِ

Bir Şahıs Bir Meta' Yâhud Bir Hayvan Satın Aldığında Bu Malı Satıcının Yanında Bıraksa Yâhub Hayvan Teslîm Alınmadan Önce Ölse (Hüküm Ne Olur)?
İbn Umer (R): Satış akdinin diri ve toplu olarak eriştiği herşey (yânî satış akdi sırasında ölmemiş ve değişmemiş bulunan herhangi şey, akidden sonra satıcının yanında helak olsa), o mal müşterinin damânın)dendir, demiştir

2138 - حَدَّثَنَا فَرْوَةُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَقَلَّ يَوْمٌ كَانَ يَأْتِي عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا يَأْتِي فِيهِ بَيْتَ أَبِي بَكْرٍ أَحَدَ طَرَفَيْ النَّهَارِ فَلَمَّا أُذِنَ لَهُ فِي الْخُرُوجِ إِلَى الْمَدِينَةِ لَمْ يَرُعْنَا إِلَّا وَقَدْ أَتَانَا ظُهْرًا فَخُبِّرَ بِهِ أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ مَا جَاءَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ إِلَّا لِأَمْرٍ حَدَثَ فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ قَالَ لِأَبِي بَكْرٍ أَخْرِجْ مَنْ عِنْدَكَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّمَا هُمَا ابْنَتَايَ يَعْنِي عَائِشَةَ وَأَسْمَاءَ قَالَ أَشَعَرْتَ أَنَّهُ قَدْ أُذِنَ لِي فِي الْخُرُوجِ قَالَ الصُّحْبَةَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الصُّحْبَةَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ عِنْدِي نَاقَتَيْنِ أَعْدَدْتُهُمَا لِلْخُرُوجِ فَخُذْ إِحْدَاهُمَا قَالَ قَدْ أَخَذْتُهَا بِالثَّمَنِ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber(S)'in üzerine hiçbir gün geçmezdi ki, o günün iki tarafının, yânî sabah ve akşam vakitlerinin birinde Peygamber muhakkak Ebû Bekr'in evine gelirdi. Nihayet Peygamber'e Medine'ye gitmek üzere yola çıkmak hususunda Allah tarafından izin verilince, bize gelmesi hususunda mu'tâd olmayan öğle vaktinde ansızın geldi. Ebû Bekr'e O'nun gelişi haber verildi. Ebû Bekr:

— Meydana gelmiş mühim bir iş olmadıkça Peygamber bu saatte bize gelmezdi, dedi. Peygamber Ebû Bekr'in yanına girince ona: — "Yanında kim varsa dışarı çıkar!" buyurdu. Ebû Bekr:
— Bu ikisi benim iki kızımdır yâ Rasûlullah, dedi.Ebû Bekr bu sözüyle ben Âişe'yi ve Esmâ'yı kasdediyordu. Peygamber:— "Şu mühim işi hissettin mi; Bana Medine'ye çıkmak hususunda izin verildi" buyurdu. Ebû Bekr:
— Yâ Rasûlallah! Çıkışta senin sohbetinde ve maiyyetinde bulunmak isterim. Sohbetini isterim, dedi ve şöyle ilâve etti: Yâ Rasûlallah! Yanımda iki binek devesi vardır. Ben bunları Medine'ye hicret çıkışı için hazırladım. Binâenaleyh Sen bunların birini al! dedi Rasûlullah (S):— "'Ben onu bedeliyle aldım" buyurdu

---

بَابٌ لَا يَبِيعُ عَلَى بَيْعِ أَخِيهِ وَلَا يَسُومُ عَلَى سَوْمِ أَخِيهِ حَتَّى يَأْذَنَ لَهُ أَوْ يَتْرُكَ

2139 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَبِيعُ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ أَخِيهِ

"însan (beşer) kardeşinin alışverişi aleyhine alışveriş etmez; (beşer) kardeşi kendisine izin verinceye yâhud pazarlığı terk edinceye kadar, onun pazarlığı aleyhine de pazarlığa girişmez"

2140 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ وَلَا تَنَاجَشُوا وَلَا يَبِيعُ الرَّجُلُ عَلَى بَيْعِ أَخِيهِ وَلَا يَخْطُبُ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ وَلَا تَسْأَلُ الْمَرْأَةُ طَلَاقَ أُخْتِهَا لِتَكْفَأَ مَا فِي إِنَائِهَا

-...îbn Umer(R)'den: Rasûlulah (S): "Sizden biriniz (beşer) kardeşinin alışverişi aleyhine alışveriş etmez" buyurmuştur.
-...Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S), şehirliyi, (göçebenin malını) göçebe adına satmaktan nehyetti. Ve:"Müşteri kandırıp kızıştırmayınız!" buyurdu. Yine asûlullah: "Hiçbir kimse (beşer) kardeşinin alışverişi aleyhine alışveriş etmez. Kardeşinin evlenme pazarlığı aleyhine evlenme pazarlığına da girişmez. (İffetli) hiçbir kadın da (beşer) kardeşi bulunan bir kadının çanağındaki ni'meti kendi kabına doldurmak için, onun talâkını istemez" buyurdu

---

بَابُ بَيْعِ الْمُزَايَدَةِ وَقَالَ عَطَاءٌ أَدْرَكْتُ النَّاسَ لَا يَرَوْنَ بَأْسًا بِبَيْعِ الْمَغَانِمِ فِيمَنْ يَزِيدُ

2141 – حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ الْمُكْتِبُ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا أَعْتَقَ غُلَامًا لَهُ عَنْ دُبُرٍ فَاحْتَاجَ فَأَخَذَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَنْ يَشْتَرِيهِ مِنِّي فَاشْتَرَاهُ نُعَيْمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بِكَذَا وَكَذَا فَدَفَعَهُ إِلَيْهِ

Müzayede (Karşılıklı Fiat Artırma) Satışı Bârı
Atâ ibn EbîRebâh: Ben,artırma yapmakta olan kimseler içinde ganimetleri satmakta hiçbir be's görmeyen insanlara eriştim, demiştir.
-..Câbir ibn Abdillah(R)'tan (şöyle demiştir):(Azre oğullan'ndan Ebû Mezkûr adında sahâbî) bir kimse, kendine âid olan bir köleyi müdebber olarak (yânî ölümümden sonra sen hürsün diyerek) âzâd etmişti. Sonra Ebû Mezkûr (fakır düşüp, bu kölenin bedeline) muhtâc oldu. Peygamber (S) de köleyi aldı da:
— "Bunu benden kim satın almak ister?" dedi (yânî müzayedeye arzetti).(Müzayede neticesinde) Nuaym ibnu Abdillah o köleyi şöyle şöyle dirhemle satın aldı. Rasûlullah da kölenin bu bedelini Ebû Mezkûr'a verdi

بَابُ النَّجْشِ وَمَنْ قَالَ لَا يَجُوزُ ذَلِكَ الْبَيْعُ وَقَالَ ابْنُ أَبِي أَوْفَى النَّاجِشُ آكِلُ رِبًا خَائِنٌ وَهُوَ خِدَاعٌ بَاطِلٌ لَا يَحِلُّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْخَدِيعَةُ فِي النَّارِ وَمَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ

Necş Ve Necşlı Satış Caiz Olmaz Diyen Kimse Babı
İbn Ebî Evfâ: Nâciş (necş yapan), ribâ yiyicisidir; hâindir, demiştir. Buhârî de: Necş, aldatma yarışıdır; bâtıldır; bunun yapılması halâl olmaz, demiştir. Peygamber (S): "Aldatmanın sahibi ateştedir" buyurdu . Yine Peygamber (S): "Her kim bizim emrimiz üzere olmayan bir iş yaparsa, o iş reddedilmiştir" buyurdu

2142– حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ النَّجْشِ

-....İbn Umer (R): Peygamber (S) necş yapmaktan (yânî satıcı ile müşteri arasına girip, kendisini alıcı gibi göstererek müşteriyi kandırıp fiatı yükseltmeye çalışmaktan) nehyetti, demiştir

---

بَاب بَيْعِ الْغَرَرِ وَحَبَلِ الْحَبَلَةِ
2143 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ بَيْعِ حَبَلِ الْحَبَلَةِ وَكَانَ بَيْعًا يَتَبَايَعُهُ أَهْلُ الْجَاهِلِيَّةِ كَانَ الرَّجُلُ يَبْتَاعُ الْجَزُورَ إِلَى أَنْ تُنْتَجَ النَّاقَةُ ثُمَّ تُنْتَجُ الَّتِي فِي بَطْنِهَا

Bey'u'l-Garer, Yânî Aldatmaca Satışı Ve Habelu'l-Habele Satışı Babı
-...Abdullah ibn Umer(R)'den (şöyle demiştir): Rasuluılah (S) habelu'l-habele satışından (yânı gebe devenin dişi doğacak yavrusunun gebeliğini satmaktan) nehiy buyurdu. Bu,Câhiliyet halkının kendi aralarında yapa geldikleri (böyle akıbeti mechûl) bir satış idi. Adam, meselâ bir deveyi (veya herhangi bir malı) gebe bir devenin doğurmasına, sonra bu doğan dişi yavru da (gebe olup) karnındaki cenini doğurmasına ta'lîkan mal alıp satardı

بَاب بَيْعِ الْمُلَامَسَةِ وَقَالَ أَنَسٌ نَهَى عَنْهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
2144 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَامِرُ بْنُ سَعْدٍ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ الْمُنَابَذَةِ وَهِيَ طَرْحُ الرَّجُلِ ثَوْبَهُ بِالْبَيْعِ إِلَى الرَّجُلِ قَبْلَ أَنْ يُقَلِّبَهُ أَوْ يَنْظُرَ إِلَيْهِ وَنَهَى عَنْ الْمُلَامَسَةِ وَالْمُلَامَسَةُ لَمْسُ الثَّوْبِ لَا يَنْظُرُ إِلَيْهِ

Bey'ü'l-Mülâmese (El Dokundurmakla Satiş) Babı
Enes: Peygamber (S) el dokundurmakla yapılan satıştan nehyetti, demiştir .
-...Ebû Saîd Hudrî (R): Rasûlullah (S) munâbezeden (yânî karşılıklı atışma suretiyle yapılan satıştan) nehyetti, diye haber verdi ve: Munâbeze, kişinin satacağı kumaşını, almak isteyenin o kumaşı alt üst etmesine ve ona bakmasına, düşünmesine fırsat vermeden önce alıcıya doğru atmasıdır (yânî atması suretiyle yapılan bir satıştır), dedi. Ve yine Ebû Saîd: Peygamber, mülâmeseden (yânî el dokundurmak suretiyle yapılan satıştan) de nehyetti. Mülâmese, alıcının kumaşa bakmayıp, sâdece elle dokunması suretiyle yapılan satıştır, dedi

---

2145 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نُهِيَ عَنْ لِبْسَتَيْنِ أَنْ يَحْتَبِيَ الرَّجُلُ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ ثُمَّ يَرْفَعَهُ عَلَى مَنْكِبِهِ وَعَنْ بَيْعَتَيْنِ اللِّمَاسِ وَالنِّبَاذِ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: İki nevi' giyinişten nehyolundu: Biri, kişinin bir tek kumaş içinde sarınıp bürünmesi, sonra da büründüğü bu kumaşı (avret yeri açılacak şekilde) omuzu üstüne kaldırıp yükseltmesidir. -İkincisi de bir kumaşı sımsıkı sarınmaktır ki, buna iştimâlu's-sammâ denir.- İki nevi' satıştan; el dokundurma satışı ile atma suretiyle yapılan satıştan da nehyolundu

---

بَابُ بَيْعِ الْمُنَابَذَةِ وَقَالَ أَنَسٌ نَهَى عَنْهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

2146 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ وَعَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ الْمُلَامَسَةِ وَالْمُنَابَذَةِ

Munâbeze (Yânı Atışma) Satışı Babı
Enes: Peygamber (S), atışma suretiyle yapılan satıştan nehyetti, demiştir .
-... Ebû Hureyre(R)'den: Rasûlullah (S) el dokundurma ve atışma suretiyle yapılan satışlardan nehyetti (demiştir)

2147 – حَدَّثَنَا عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ لِبْسَتَيْنِ وَعَنْ بَيْعَتَيْنِ الْمُلَامَسَةِ وَالْمُنَابَذَةِ

-... Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) iki nevi' giyinişten ve iki nevi' alışverişten: el sürüp dokundurmak ve birbirine atmak suretiyle yapılan alışverişlerden nehye

---

بَابُ النَّهْيِ لِلْبَائِعِ أَنْ لَا يُحَفِّلَ الْإِبِلَ وَالْبَقَرَ وَالْغَنَمَ وَكُلَّ مُحَفَّلَةٍ وَالْمُصَرَّاةُ الَّتِي صُرِّيَ لَبَنُهَا وَحُقِنَ فِيهِ وَجُمِعَ فَلَمْ يُحْلَبْ أَيَّامًا وَأَصْلُ التَّصْرِيَةِ حَبْسُ الْمَاءِ يُقَالُ مِنْهُ صَرَّيْتُ الْمَاءَ

Satıcının Deve-Sığır, Davar Ve Sütü Memesinde Toplanabilecek Her Hayvanın Sütünü Memesinde Biriktirmekten Nehyedilmesi Babı "el-Musarrât", birkaç günler sağıtmayıp sütü memesinde habsedilmiş ve orada yığılıp toplanmış olan hayvandır. Tasriye masdannın asıl ma'nâsı suyu habsetmektir. "Sarraytu*lmâe(= Suyu habsettim)" ta'bîri, bu ma'nâdan dolayı söylenir

2148 – حَدَّثَنَا ابْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ الْأَعْرَجِ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُصَرُّوا الْإِبِلَ وَالْغَنَمَ فَمَنْ ابْتَاعَهَا بَعْدُ فَإِنَّهُ بِخَيْرِ النَّظَرَيْنِ بَعْدَ أَنْ يَحْتَلِبَهَا إِنْ شَاءَ أَمْسَكَ وَإِنْ شَاءَ رَدَّهَا وَصَاعَ تَمْرٍ * وَيُذْكَرُ عَنْ أَبِي صَالِحٍ وَمُجَاهِدٍ وَالْوَلِيدِ بْنِ رَبَاحٍ وَمُوسَى بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَاعَ تَمْرٍ وَقَالَ بَعْضُهُمْ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ صَاعًا مِنْ طَعَامٍ وَهُوَ بِالْخِيَارِ ثَلَاثًا وَقَالَ بَعْضُهُمْ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ وَلَمْ يَذْكُرْ ثَلَاثًا وَالتَّمْرُ أَكْثَرُ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Peygamber (S): "Deve ve koyunları (sütlerini memeleri içinde yığmak suretiyle) bol sütlü göstermeye çalışmayınız- Her kim sütü memesinde habsedilmiş bir hayvanı, bu habsedişten sonra satın alırsa, onu sağması sırasında iki re'y arasında muhayyerdir: Dilerse o hayvanı kendi mülkiyetinde tutar, isterse onu bir sâ' hurma ile birlikte sahibine geri verir" buyurdu.Ve Ebû Salih'ten, Mucâhid'den, Velîd ibn Rebâh'tan, Mûsâ ibn Yesâr'dan; onlar da Ebû Hureyre'den olmak üzere

zikrolunuyor ki, Peygamber (S) "Bir sâ' hurma ile birlikte" demiştir.İbn Sîrîn'deh; o da Ebû Hureyre'den olmak üzere rivayet eden râvîlerin bâzısı da: "Herhangi bir yiyecek maddesinden bir sâ' ile geri verir. Ve kendisi üç gün muhayyerdir" buyurdu, demişlerdir. İbn Sîrîn'den; o da Ebû Hureyre'den merfû' olarak rivayet edenlerin bâzısı da: Üç günü zikretmeyerek sâdece "Bir sâ' hurma"y\ zikretmiştir. Hurma rivayetleri daha çoktur

---

2149 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ حَدَّثَنَا أَبُو عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَنْ اشْتَرَى شَاةً مُحَفَّلَةً فَرَدَّهَا فَلْيَرُدَّ مَعَهَا صَاعًا وَنَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُلَقَّى الْبُيُوعُ

-...Abdullah ibn Mes'ûd (R): Kim sütü memesinde biriktirilmiş bir davar satın almış ise (isterse) o davan geri versin ve onunla beraber (sût bedeli olarak) bir sâ' da birşey versin, demiştir. Ve yine yukanki senedle gelen bir rivayette İbn Mes'ûd: Peygamber (S) mal satıcılarının yolda karşılanmasını nehyetti, demiştir

---

2150 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَلَقَّوْا الرُّكْبَانَ وَلَا يَبِيعُ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ وَلَا تَنَاجَشُوا وَلَا يَبِيعُ حَاضِرٌ لِبَادٍ وَلَا تُصَرُّوا الْغَنَمَ وَمَنْ ابْتَاعَهَا فَهُوَ بِخَيْرِ النَّظَرَيْنِ بَعْدَ أَنْ يَحْتَلِبَهَا إِنْ رَضِيَهَا أَمْسَكَهَا وَإِنْ سَخِطَهَا رَدَّهَا وَصَاعًا مِنْ تَمْرٍ

-..Ebû Hureyre(R)'den:Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Mal getirmekte olan binicileri, pazar hâricinde karşılamayınız. Bâzınız, diğer bâzınızın alışverişi üzerine alışverişe kalkışmasın. Sizler müşteri kandırıp kızıştırmayınız. Hiçbir şehirli, bedevinin nâmına onun malını satmaz. Koyunları bol sütlü göstermeye çalışmayınız. Her kim sütü memesinde biriktirilmiş bir hayvan satın alırsa, o, bu hayvanı sağdıktan sonra iki görüş muhayyerliğindedir: Bu haliyle razı olursa, onu mülkiyetinde tutar; razı olmazsa, o hayvanı bir sâ' hurma ile birlikte geri verir"

بَاب إِنْ شَاءَ رَدَّ الْمُصَرَّاةَ وَفِي حَلْبَتِهَا صَاعٌ مِنْ تَمْرٍ

2151 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي زِيَادٌ أَنَّ ثَابِتًا مَوْلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ اشْتَرَى غَنَمًا مُصَرَّاةً فَاحْتَلَبَهَا فَإِنْ رَضِيَهَا أَمْسَكَهَا وَإِنْ سَخِطَهَا فَفِي حَلْبَتِهَا صَاعٌ مِنْ تَمْرٍ

(Aldatılmış Olan) Müşteri İsterse (Alışverişi Terkedip) Memesinde Sütü Habsedilmiş Olan Hayvanı Sahibine Geri Verir; Onun Sütünü Sağmaktan Dolayı Da Bir Sâ' Hurma (Vergisi) Vardır
-..Ebû Hureyre (R) şöyle diyordu: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Her kim sütü sağılmayıp göğsünde biriktirilmiş bir koyunu satın alır, akabinde onu sağarsa (yânî hîleyi öğrenirse, bu müşteri muhayyerdir): Eğer h: haliyle razı olursa koyunu mülkiyetinde alıkoyar; eğer öfkelenir, razı olmazsa (koyunu geri verir). Ve koyunu sağması mukaabilinde de bir sâ' hurma (vergisi) vardır"

بَاب بَيْعِ الْعَبْدِ الزَّانِي وَقَالَ شُرَيْحٌ إِنْ شَاءَ رَدَّ مِنْ الزِّنَا

2152 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدٌ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا زَنَتْ الْأَمَةُ فَتَبَيَّنَ زِنَاهَا فَلْيَجْلِدْهَا وَلَا يُثَرِّبْ ثُمَّ إِنْ زَنَتْ فَلْيَجْلِدْهَا وَلَا يُثَرِّبْ ثُمَّ إِنْ زَنَتْ الثَّالِثَةَ فَلْيَبِعْهَا وَلَوْ بِحَبْلٍ مِنْ شَعَرٍ

Zinâ Edici Kölenin Satışı Babı Ve Kaadı Şurayh: "(Erkek veya dişi) zinâkâr bir köleyi, müşteri dilerse bu ayıbından dolayı sahibine geri verir" demiştir.
-...Ebû Hureyre (R) şöyle diyordu: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Bir câriye zina ettiği ve zinası da (beyyine, gebelik veya ikrar ile) tebeyyün ettiği zaman, efendisi onu kamçılasın, fakat onu (bu cezadan sonra) sözle ayıplamasın. Sonra yine zina ederse efendisi onu yine kamçı ile dövsün, fakat ayıbını yüzüne vurup sözle onurunu incitmesin. Sonra bu câriye üçüncü bir zina daha ederse, efendisi onu (ayıbını beyân ederek) kıldan yapılmış bir ip pahası ile de olsa, satsın"

2153 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ عَنْ الْأَمَةِ إِذَا زَنَتْ وَلَمْ تُحْصِنْ قَالَ إِنْ زَنَتْ فَاجْلِدُوهَا ثُمَّ إِنْ زَنَتْ فَبِيعُوهَا وَلَوْ بِضَفِيرٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ لَا أَدْرِي بَعْدَ الثَّالِثَةِ أَوْ الرَّابِعَةِ

-....Zeyd ibn Hâlid (R) ile Ebû Hureyre'den (ikisi şöyle demişlerdir): Rasûlullah'a muhsane olmamış iken zina eden bir cariyenin hükmü soruldu. Rasûlullah (S) cevaben: "Câriye zina ederse, onu kamçılayın. Sonra yine zina ederse, yine kamçılayın. Sonra yine zina. ederse, artık bu sefer (kamçılama akabinde) bir kıl örgüsü karşılığında olsa bile onu satınız" buyurdu. İbn Şihâb: Onun satışının üçüncü yâhud dördüncü zinadan sonra mı olmasını istedi, bilmiyorum, demiştir

---

بَاب الْبَيْعِ وَالشِّرَاءِ مَعَ النِّسَاءِ

2155 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْتُ لَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اشْتَرِي وَأَعْتِقِي فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ ثُمَّ قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْعَشِيِّ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ مَا بَالُ أُنَاسٍ يَشْتَرِطُونَ شُرُوطًا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ مَنْ اشْتَرَطَ شَرْطًا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَهُوَ بَاطِلٌ وَإِنْ اشْتَرَطَ مِائَةَ شَرْطٍ شَرْطُ اللَّهِ أَحَقُّ وَأَوْثَقُ

Kadınlarla Yapılan Alışveriş Babı
-...Urvetu'bnu'z-Zubeyr şöyle dedi: Âişe (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) yanıma girdi. Ben ona Berîre'yi satın alma kıssasını zikrettim. Rasûlullah: "Sen Berîre'yi onlardan satın al ve hürriyete kavuştur. Şübhesiz velâ (denilip mîrâs hakkı sabit olan hükmî hısımlık) köleyi hürriyete kavuşturana âiddir" buyurdu. Bundan sonra Peygamber gündüzün sonuna doğru bir vakitte ayağa kalktı. Allah'a hamd ve lâyık olduğu sıfatlarla övdükten sonra, şöyle hitâb buyurdu: "Bir takım insanların hâli nedir ki, onlar Allah 'm Kitabı 'nda bulunmayan bir takım şartlar ileri sürüyorlar. Kim A ilah 'in Kitabı 'nda bulunmayan bir şartı şart koşarsa, o böyle yüz tane şart koşmuş olsa da öyle şart bâtıldır.Allah'ın şartı en haklı ve en güvenilendir"

2156 - حَدَّثَنَا حَسَّانُ بْنُ أَبِي عَبَّادٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ قَالَ سَمِعْتُ نَافِعًا يُحَدِّثُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا سَاوَمَتْ بَرِيرَةَ فَخَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ فَلَمَّا جَاءَ قَالَتْ إِنَّهُمْ أَبَوْا أَنْ يَبِيعُوهَا إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطُوا الْوَلَاءَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ قُلْتُ لِنَافِعٍ حُرًّا كَانَ زَوْجُهَا أَوْ عَبْدًا فَقَالَ مَا يُدْرِينِي

-...Bize Hemm.âm ibn Yahya tahdîs edip şöyle dedi: Ben Nâfi'den işittim; Abdullah ibn Umer'den tahdîs ediyordu (İbn Umer şöyle demiştir): Âişe, Berîre'nin sâhibleriyle pazarlığa girişti. Bu esnada Peygamber namaza çıktı. Namazdan gelince Âişe: Onlar Berîre'yi ancak velâ hakkının kendilerinin olması şartıyle satıyorlar, dedi. Peygamber: "Velâ, ancak hürriyete kavuşturanındır" buyurdu. Hemmâm dedi ki: Ben Nâfi'e: Berîre'nin kocası hürr mü yâhud köle mi idi? diye sordum. Nâfi': Bunu bana ne bildirir? Dedi

---

بَاب هَلْ يَبِيعُ حَاضِرٌ لِبَادٍ بِغَيْرِ أَجْرٍ وَهَلْ يُعِينُهُ

أَوْ يَنْصَحُهُ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اسْتَنْصَحَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فَلْيَنْصَحْ لَهُ وَرَخَّصَ فِيهِ عَطَاءٌ
2157 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ سَمِعْتُ جَرِيرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ بَايَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ وَالنُّصْحِ لِكُلِّ مُسْلِمٍ

Şehirli Ücretsiz Olarak Koylunun Malını Onun Adına Satabilir Mi? Ona Yardımcı Olur Yahud Irşad Edip Nasihat Verir Mi?
Peygamber (S): "Sizin biriniz mü'min. kardeşinden öğüt istediği zaman ona nasihat etsin" buyurmuştur Atâ ibn Ebî Rebâh da şehirlinin köylü malını satmasına ruhsat vermiştir.
-...Kays ibn Ebî Hazım şöyle demiştir: Ben Cerîr ibn Abdillah(R)'tan işittim, şöyle diyordu: Ben Rasûlullah'la Lâ ilahe UW-llah ve Muhammed Rasûlullah'm ma'nâsma şehâdet etmek, namaz kılmak, zekât vermek, (Allah ve Peygamber emirlerini) işitip itaat eylemek ve her müslümâna nasihat etmek üzere bey'at ettim

---

2158 - حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَلَقَّوْا الرُّكْبَانَ وَلَا يَبِعْ حَاضِرٌ لِبَادٍ قَالَ فَقُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ مَا قَوْلُهُ لَا يَبِيعُ حَاضِرٌ لِبَادٍ قَالَ لَا يَكُونُ لَهُ سِمْسَارًا

-...İbn Abbâs (R); Rasûhillah (S): "Alıcılar mal getiren binicileri (pazar dışında) karşılamazlar. Hiçbir şehirli de köylü hesabına onun malını satamaz" buyurdu, demiştir. Hadîsin râvîsi Tâvûs dedi ki: Ben İbn Abbâs'a: — Peygamber'in "Şehirli, köylünün malını satamaz "sözünün ma'nâsı nedir? diye sordum. İbn Abbâs:— Şehirli, köylüye simsarlık edemez (demektir), dedi

---

بَاب مَنْ كَرِهَ أَنْ يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ بِأَجْرٍ
2159 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَلِيٍّ الْحَنَفِيُّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ وَبِهِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ

Şehirlinin Köylü Malını Köylü Adına Ücretle Satmasını Kerîh Gören Kimse Babı
-...İbn Umer (R): RasÛlullah (S) şehirlinin, köylü malını köylü nâmına satmasını nehyetti, demiştir. İbn Abbâs da şehirlinin köylü adına satışım kerîh gören kimsenin görüşüne kaail olmuştur

---

بَاب لَا يَشْتَرِي حَاضِرٌ لِبَادٍ بِالسَّمْسَرَةِ وَكَرِهَهُ ابْنُ سِيرِينَ وَإِبْرَاهِيمُ لِلْبَائِعِ وَالْمُشْتَرِي وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ إِنَّ الْعَرَبَ تَقُولُ بِعْ لِي ثَوْبًا وَهِيَ تَعْنِي الشِّرَاءَ

2160 – حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَبْتَاعُ الْمَرْءُ عَلَى بَيْعِ أَخِيهِ وَلَا تَنَاجَشُوا وَلَا يَبِعْ حَاضِرٌ لِبَادٍ

Hiçbir Şehirli Köylüye Âid Malı Simsarlıkla Satamaz İbn Şîrîn de, simsarlıkta alışverişi kerîh görmüştür. İbrâhîm en-Nahaî de, hem satıcı hem alıcı için simsarlığı kerîh görmüştür. îbrâhîm bu görüşüne (yânî şehirlinin köylü için satması ile satın alması arasındaki kerahetin müsâvîliğine) delîl getirici olarak: Arab "Bi' lî sevben" der; hâlbuki o, bu sözüyle "Bana bir elbise satın al" demek ister, demiştir .
-...Ebû Hureyre (R) şöyle diyordu: RasÛlullah (S): "İnsan kardeşinin alışverişi aleyhine alışveriş etmez. Müşteri kandırıp kızıştırmayımz. Hiçbir şehirli, bedevi adına satış yapmaz" buyurdu.

2161 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا مُعَاذٌ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ مُحَمَّدٍ قَالَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نُهِينَا أَنْ يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ

-..Muhammed ibn Şîrîn dedi ki: Enes ibn Mâlik: Bizler şehirlinin köylü nâmına malını satmasından nehyolunduk, dedi

---

بَاب النَّهْيِ عَنْ تَلَقِّي الرُّكْبَانِ وَأَنَّ بَيْعَهُ مَرْدُودٌ لِأَنَّ صَاحِبَهُ عَاصٍ آثِمٌ إِذَا كَانَ بِهِ عَالِمًا وَهُوَ خِدَاعٌ فِي الْبَيْعِ وَالْخِدَاعُ لَا يَجُوزُ

2162 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ الْعُمَرِيُّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ التَّلَقِّي وَأَنْ يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ

Mal Getirmekte Olan Binicileri Karşılamaktan Nehy Babı Ve böyle binicileri karşılayanın satışı reddedilmiştir; bâtıldır. Çünkü karşılama yapan, bunun nehyedildiğini bilmekte ise (Peygamber'in yasağına isyan etmiş) birisidir; günahkârdır. Binicileri yolda karşılama, şübhesiz satışta bir aldatma girişimidir. Aldatma ise (haramdır) hiç caiz olmaz.
-..Ebû Hureyre (R): Peygamber (S- meta' yükleyip gelen) binicileri karşılamaktan ve şehirlinin, köylü malını satmasından nehyetti, demiştir.

2163 – حَدَّثَنِي عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا مَا مَعْنَى قَوْلِهِ لَا يَبِيعَنَّ حَاضِرٌ لِبَادٍ فَقَالَ لَا يَكُنْ لَهُ سِمْسَارًا

..Tâvûs ibn Keysân: Ben îbn Abbâs'a:—Peygamber'in "Hiçbir şehirli, bir köylü hesabına asla satış yapmasın" sözünün ma'nâsı nedir? dedim. O: — Hiçbir şehirli, köylü için bir simsar (yânı ücretli bir aracı) olmasın, demektir, dedi

---

2164 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ قَالَ حَدَّثَنِي التَّيْمِيُّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَنْ اشْتَرَى مُحَفَّلَةً فَلْيَرُدَّ مَعَهَا صَاعًا قَالَ وَنَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ تَلَقِّي الْبُيُوعِ

-..Abdullah ibn Mes'ûd (R): Her kim sütü memesinde biriktirilmiş bir hayvan satın almışsa (o haliyle beğenmediği takdirde), o hayvanın beraberinde bir sâ' da süt ücreti geri versin demiş ve: Peygamber (S), satıcıları karşılamaktan da nehyetti hadîsini ilâve etmiştir

2165 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَبِيعُ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ وَلَا تَلَقَّوْا السِّلَعَ حَتَّى يُهْبَطَ بِهَا إِلَى السُّوقِ

-...Abdullah ibn Umer(R)'den: Rasûlullah (S): "Birmetâ'ı bâzınızın alım satım etmesi üzerine diğer bâzınız bunu alım satım edemez. Siz (binici kaafilelerinin pazara getirdiği) satılık eşyayı da, o mallar pazara getirilip indirilinceye kadar (yolda) karşılamayınız" buyurmuştur

---

بَاب مُنْتَهَى التَّلَقِّي

2166 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نَتَلَقَّى الرُّكْبَانَ فَنَشْتَرِي مِنْهُمْ الطَّعَامَ فَنَهَانَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نَبِيعَهُ حَتَّى يُبْلَغَ بِهِ سُوقُ الطَّعَامِ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ هَذَا فِي أَعْلَى السُّوقِ يُبَيِّنُهُ حَدِيثُ عُبَيْدِ اللَّهِ

İmal Getiren Binicileri Karşılamanın (Caiz Olacağı Yerin) Son Noktası Babı

-..Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Biz mal getiren binicileri (şehir içinde pazarın üst tarafında) karşılar ve onlardan yiyecek maddesi satın alırdık.Peygamber (S) satın aldığımız şeyleri, yiyecek maddesi satılan çarşıya ulaştırılmasından önce (satın alış yerinde) satmamızı nehyetti. Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: Bu hadîste zikredilen karşılama şehir içinde, pazarın üst tarafında olmuştur. Bu karşılamanın şehir içinde pazarın üst tarafında olduğunu, bundan sonra gelen Ubeydul-lah hadîsi beyân etmektedir

---

2167 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانُوا يَبْتَاعُونَ الطَّعَامَ فِي أَعْلَى السُّوقِ فَيَبِيعُونَهُ فِي مَكَانِهِ فَنَهَاهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَبِيعُوهُ فِي مَكَانِهِ حَتَّى يَنْقُلُوهُ

-...Ubeydullah ibn Umer şöyle demiştir: BanaNâfi', Abdullah ibn Umer'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Sahâbîler çarşının üst tarafında yiyecek maddesi satın alırlar ve bu malları satın aldıkları yerde satarlardı. Rasûlullah (S) onları, bu malları yükleyip pazara nakledinceye kadar aldıkları yerde satmaktan nehyetti

---

بَاب إِذَا اشْتَرَطَ شُرُوطًا فِي الْبَيْعِ لَا تَحِلُّ

2168 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ جَاءَتْنِي بَرِيرَةُ فَقَالَتْ كَاتَبْتُ أَهْلِي عَلَى تِسْعِ أَوَاقٍ فِي كُلِّ عَامٍ وَقِيَّةٌ فَأَعِينِينِي فَقُلْتُ إِنْ أَحَبَّ أَهْلُكِ أَنْ أَعُدَّهَا لَهُمْ وَيَكُونَ وَلَاؤُكِ لِي فَعَلْتُ فَذَهَبَتْ بَرِيرَةُ إِلَى أَهْلِهَا فَقَالَتْ لَهُمْ فَأَبَوْا ذَلِكَ عَلَيْهَا فَجَاءَتْ مِنْ عِنْدِهِمْ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسٌ فَقَالَتْ إِنِّي قَدْ عَرَضْتُ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ فَأَبَوْا إِلَّا أَنْ يَكُونَ الْوَلَاءُ لَهُمْ فَسَمِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَتْ عَائِشَةُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ خُذِيهَا وَاشْتَرِطِي لَهُمْ الْوَلَاءَ فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ فَفَعَلَتْ عَائِشَةُ ثُمَّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي النَّاسِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ مَا بَالُ رِجَالٍ يَشْتَرِطُونَ شُرُوطًا لَيْسَتْ فِي كِتَابِ اللَّهِ مَا كَانَ مِنْ شَرْطٍ لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَهُوَ بَاطِلٌ وَإِنْ كَانَ مِائَةَ شَرْطٍ قَضَاءُ اللَّهِ أَحَقُّ وَشَرْطُ اللَّهِ أَوْثَقُ وَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ

Şahıs Alışveriş Akdinde Halâl Olmayan Bir Akım Şartlar Koyduğu Zaman (Satış Nasıl Olur; Yânî Bu Şartlar Akdi Bozar Mı, Bozmaz Mı)?

-.. Âişe (R) şöyle demiştir: Berîre bana geldi ve: — Ben sâhiblerimle dokuz ûkıyye (yânî 360 dirhem), her senede bir ûkıyye (yânî 40 dirhem ödemek) üzere hürriyetimi onlardan satın alma akdine giriştim. Bunun için bana yardım et! dedi. Ben de Berîre'ye:
— Eğer sâhiblerin bu bedeli onlar için hazır etmemi ve sen hürriyete kavuştuktan sonar hükmî hısımlığının bana âid olmasını isterlerse, bu bedeli ben bir defada öderim, dedi. Bunun üzerine Berîre sahihlerine gitti ve onlara benim teklîfimi söylemiş. Fakat onlar buna yanaşmamışlar. Berîre onların yanından dönüp geldiğinde Rasûlullah Âişe'nin yanında oturuyordu. Berîre Âişe'ye:— Senin sözlerini onlara arzettim, kabul etmediler. Bu akid için hükmî hısımlığın kendilerine âid olmasını şart kılıyorlar, dedi. Peygamber, Berîre'nin bu sözlerini işitti. Ben Âişe de mes'eleyi Peygamber'e haber verdim. Bu haber verme üzerine Peygamber (S) Âişe'ye: — "Berîre'yi onlardan al, istedikleri hükmî hısımlığı da onlar lehine şart kıl. Hükmî hısımlık (hukûkan) ancak hürriyete kavuşturana âiddir" buyurdu. Âişe de Berîre'yi bu suretle satın aldı (hürriyete kavuşturdu). Sonra Rasûlullah insanlar içinde ayağa kalktı. Allah'a hamd ve sena etti. Sonra "Amma ba'du = Sözün bundan sonrasına gelince şudur" diyerek, şöyle hitabe yaptı: — "Bir takım adamlara ne oluyor ki, onlar Allah 'in Kitabı 'nda bulunmayan şartlar ileri sürüyorlar, Allah'ın Kitâbı'nda bulunmayan herhangi bir şart, yüz kerre şart kılınmış olsa da muhakkak surette bâtıldır, Allah'ın hükmü uyulmaya en haklı, Allah'ın öğrettiği şart da en sağlam ve en güvenilecek şarttır. Hükmî hısımlık ancak hürriyete kavuşturan kimseye âiddir"

2169 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عَائِشَةَ أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ أَرَادَتْ أَنْ تَشْتَرِيَ جَارِيَةً فَتُعْتِقَهَا فَقَالَ أَهْلُهَا نَبِيعُكِهَا عَلَى أَنَّ وَلَاءَهَا لَنَا فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَا يَمْنَعُكِ ذَلِكِ فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ

-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Mü'minlerin anası Âişe bir câriye satın alıp, onu hürriyete kavuşturmak istedi. Cariyenin sâhibleri: Biz bu cariyeyi sana, onun vela hakkı (yânî hükmî hısımlığı) bize âid olmak şartı üzere satarız, dediler. Âişe onların bu şartını Rasûlullah'a zikretti. Rasûlullah (S): Âişe'ye: "Onların bu (bâtıl) şartı, senin vela (yânî hukukî hısımlık) hakkına mâni' olmaz. Çünkü velâ hakkı ancak hürriyete kavuşturan.kimseye âiddir" buyurdu

---

بَاب بَيْعِ التَّمْرِ بِالتَّمْرِ

2170 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَوْسٍ سَمِعَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْبُرُّ بِالْبُرِّ رِبًا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ رِبًا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ وَالتَّمْرُ بِالتَّمْرِ رِبًا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ

Kuru Hurmayı Kuru Hurma İle Satmak Babı

-..Mâlik ibn Evs, Umer ibnu'l-Hattâb(R)Jdan işitti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Buğdayı buğdayla satmak ribâdır, ancak (iki taraf birbirine) ha al, ha ver diye peşin olması hâli müstesnadır. Arpayı arpa ile satmak ribâdır, ancak ha al, ha ver diye peşin olması müstesnadır. Hurmayı hurmayla satmak ribâdır, ancak ha al, ha ver diye peşin olması hâli müstesnadır

---

بَاب بَيْعِ الزَّبِيبِ بِالزَّبِيبِ وَالطَّعَامِ بِالطَّعَامِ

2171 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ الْمُزَابَنَةِ وَالْمُزَابَنَةُ بَيْعُ الثَّمَرِ بِالتَّمْرِ كَيْلًا وَبَيْعُ الزَّبِيبِ بِالْكَرْمِ كَيْلًا

Kuru Üzümü Kuru Üzümle, Yiyecek Maddesini (Aynı Cins) Yiyecek Maddesiyle Satmak Babı

-.. Abdullah ibn Umer(R)'den (şöyle demiştir): Rasûlullah (S) muzâbene satışından nehyetti. Muzâbene satışı, yaş hurmayı (ağacında mikdârını tahmin ederek) ölçekle kuru hurma mukaablü satmaktır. Kuru üzümü de (yine böyle tahminî) ölçekle satmaktır

---

2172 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ الْمُزَابَنَةِ قَالَ وَالْمُزَابَنَةُ أَنْ يَبِيعَ الثَّمَرَ بِكَيْلٍ إِنْ زَادَ فَلِي وَإِنْ نَقَصَ فَعَلَيَّ

-..İbn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) muzâbeneden nehyetti. Muzâbene, ağaç üzerindeki yaş hurmayı tahmîn edip fazla gelirse benimdir, eksik gelirse tamamlaması bana âiddir diyerek ölçekle kuru hurma mukaabilinde satmaktır .

2173 - * قَالَ وَحَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَخَّصَ فِي الْعَرَايَا بِخَرْصِهَا

İbn Umer dedi ki: Bana Zeyd ibn Sabit tahdîs etti ki, Peygamber (S) ağaç üzerindeki yaş meyveyi, kuruduğunda oluşturabileceği kuru hurma mikdârını takdir ile (o kadar kuru hurma mukaabilinde) satma hususunda ruhsat vermiştir

---

بَاب بَيْعِ الشَّعِيرِ بِالشَّعِيرِ

2174- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَوْسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ الْتَمَسَ صَرْفًا بِمِائَةِ دِينَارٍ فَدَعَانِي طَلْحَةُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ فَتَرَاوَضْنَا حَتَّى اصْطَرَفَ مِنِّي فَأَخَذَ الذَّهَبَ يُقَلِّبُهَا فِي يَدِهِ ثُمَّ قَالَ حَتَّى يَأْتِيَ خَازِنِي مِنْ الْغَابَةِ وَعُمَرُ يَسْمَعُ ذَلِكَ فَقَالَ وَاللَّهِ لَا تُفَارِقُهُ حَتَّى تَأْخُذَ مِنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الذَّهَبُ بِالذَّهَبِ رِبًا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ وَالْبُرُّ بِالْبُرِّ رِبًا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ رِبًا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ وَالتَّمْرُ بِالتَّمْرِ رِبًا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ

Arpayı Arpa İle Satmak Babı

-...Mâlik ibn Evs haber verip, yüz dinarını dirhemlerle değiştirmek istediğini söylemiş ve şöyle devam etmiştir: Talha ibn Ubeydillah beni çağırdı. Birbirimizle bu para değiştirme işini görüşüp kararlaştırdık. Hattâ benden altınları istedi. O benden altınları aldı da elinin içinde onları alt üst çevirmeye başladı. Sonra: Dirhemler (gümüş paralar) yanımda değildir, hazinecim olan zât Gâbe ormanından gelince sana veririm, dedi. Umer t>u konuşmayı işitti de hemen bana şunları söyledi: — Vallahi sen gümüşleri Talha'dan alıncaya kadar ondan ayrılmayacaksın. (Çünkü) Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:"Altım altın ile değiştirmek ribâdır, ancak ha ah ha ver diye peşin alıp vermek müstesnadır. Buğdayı buğdayla değiştirmek de ribâdır, ancak ha al, ha ver diye peşin olmak müstesnadır. Arpayı arpa ile satıp değiştirmek de ribâdır, ancak ha al, ha ver diye peşin olmak müstesnadır

---

بَاب بَيْعِ الذَّهَبِ بِالذَّهَبِ

2175 - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عُلَيَّةَ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرَةَ قَالَ قَالَ أَبُو بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَبِيعُوا الذَّهَبَ بِالذَّهَبِ إِلَّا سَوَاءً بِسَوَاءٍ وَالْفِضَّةَ بِالْفِضَّةِ إِلَّا سَوَاءً بِسَوَاءٍ وَبِيعُوا الذَّهَبَ بِالْفِضَّةِ وَالْفِضَّةَ بِالذَّهَبِ كَيْفَ شِئْتُمْ

Altını Altınla Satmak Babı

-...Ebû Bekre (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Altını altınla satmayınız, ancak ikisi müsavi mikdârda olarak satınız. Gümüşü de gümüşle satmayın, ancak ikisi müsavi olarak satın Altını gümüş ile, gümüşü de altın ile (fazlalıklı veya müsâvî) nasıl isterseniz (peşin olarak) öyle satınız"

بَاب بَيْعِ الْفِضَّةِ بِالْفِضَّةِ

2176 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا عَمِّي حَدَّثَنَا ابْنُ أَخِي الزُّهْرِيِّ عَنْ عَمِّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ حَدَّثَهُ مِثْلَ ذَلِكَ حَدِيثًا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَقِيَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ فَقَالَ يَا أَبَا سَعِيدٍ مَا هَذَا الَّذِي تُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ فِي الصَّرْفِ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الذَّهَبُ بِالذَّهَبِ مِثْلًا بِمِثْلٍ وَالْوَرِقُ بِالْوَرِقِ مِثْلًا بِمِثْلٍ

Gümüşü Gümüş İle Satmak Babı
-..İbn Şihâb ez-Zuhrî şöyle dedi:Bana Salim ibnu Abdillah, babası Abdullah ibn Umer'den tahdîs etti ki, İbnu Umer'e de Rasûlullah'tan bir hadîs olarak bunun benzeri bir hadîsi Ebû Saîd Hudrî tahdîs etmiştir. Diğer bir defasında Abdullah ibn Umer, Ebû Saîd'e kavuştu da: Yâ Ebâ Saîd, senin Rasûluliah'tan tahdîs etmekte olduğun o hadîs nedir? dedi. Bunun üzerine Ebû Saîd sarraflık (yânî iki nakdin birini diğeriyle değiştirmek) hakkında şöyle dedi: Ben Ra-sûlullah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Altın ile altın, misli misliyle olarak;gümüş ile gümüş de misli misliyle (değiştirnir)"

2177 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَبِيعُوا الذَّهَبَ بِالذَّهَبِ إِلَّا مِثْلًا بِمِثْلٍ وَلَا تُشِفُّوا بَعْضَهَا عَلَى بَعْضٍ وَلَا تَبِيعُوا الْوَرِقَ بِالْوَرِقِ إِلَّا مِثْلًا بِمِثْلٍ وَلَا تُشِفُّوا بَعْضَهَا عَلَى بَعْضٍ وَلَا تَبِيعُوا مِنْهَا غَائِبًا بِنَاجِزٍ

-... Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Rasülullah (S) şöyle buyurdu: "Altım altınla satmayınız, ancak bunlardan bâzısını bâzısı üzerine artırmayarak misli misline (yânî müsâvî surette) satınız. Gümüşü de gümüşle satmayınız, ancak bunlardan bâzısını bâzısı üzerine artırmaksızın misli misline (müsâvî surette) satınız. Bunlardan gâib (yânî müddetlendirilmiş) olanı da hâzır ve peşin olanla satmayınız.

بَاب بَيْعِ الدِّينَارِ بِالدِّينَارِ نَسَاءً

2178 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا الضَّحَّاكُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ أَنَّ أَبَا صَالِحٍ الزَّيَّاتَ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ الدِّينَارُ بِالدِّينَارِ وَالدِّرْهَمُ بِالدِّرْهَمِ فَقُلْتُ لَهُ فَإِنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ لَا يَقُولُهُ فَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ سَأَلْتُهُ فَقُلْتُ سَمِعْتَهُ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ وَجَدْتَهُ فِي كِتَابِ اللَّهِ قَالَ كُلَّ ذَلِكَ لَا أَقُولُ وَأَنْتُمْ أَعْلَمُ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنِّي وَلَكِنْ أَخْبَرَنِي أُسَامَةُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا رِبًا إِلَّا فِي النَّسِيئَةِ

Dînârın Dînâr İle Müddete Bağlanmış Olarak Satılışı Babı
-..İbnu Cureyc şöyle dedi: Bana Amr ibnu Dînâr haber verdi; ona da Ebû Salih ez-Zeyyât, Ebû Saîd Hudrî'den işitip haber vermiştir: Ebû Saîd: — Dînâr dînâr ile, gümüş de gümüş ile (artıksız değiştirilir), diyordu. Ben Ebû Salih, Ebû Saîd'e: — İbnu Abbâs böyle söylemiyor (yânî o fazlada ribâ vardır demiyor da, ribâyı yalnız veresiyeye kasr ediyor), dedim. Ebû Saîd de:
— Ben İbn Abbâs'a kavuşup bunu sordum ve: Ribâ'mn veresiyeye münhasır olduğunu Peygamber'den mi işittin, yoksa bu hükmü Allah'ın Kitâbı'nda mı buldun? dedim. İbnu Abbâs cevaben: Ben bunların hiçbirini de (yânî Peygamber'den işitmeyi de, Allah'ın Kitâbı'nda bulmayı da) söylemem. Sizler Allah'ın

Rasûlü'nü benden daha iyi bilirsiniz. (Allah'ın Kitâbı'nda da böyle bir hüküm bulmuş değilim). Şu kadar ki, Usâme ibnu Zeyd bana, Peygamber(S)'in "Ribâ (fazlalıkta değil), ancak veresiyede carîdir" buyurduğunu haber verdi, dedi

---

بَاب بَيْعِ الْوَرِقِ بِالذَّهَبِ نَسِيئَةً

2180 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي حَبِيبُ بْنُ أَبِي ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْمِنْهَالِ قَالَ سَأَلْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ وَزَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ عَنْ الصَّرْفِ فَكُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا يَقُولُ هَذَا خَيْرٌ مِنِّي فَكِلَاهُمَا يَقُولُ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَيْعِ الذَّهَبِ بِالْوَرِقِ دَيْنًا

Gümüşü Gümüş İle Müddete Bağlanmış Olarak Satmak Babı
-.. Habîb ibnu Ebî Sabit haber verip şöyle dedi: Ben Ebu'I-Miahâl Yesâr ibn Selâme'den işittim, o şöyle dedi: Ben el-Berâ ibnu Âzib ile Zeyd ibn Erkam(R)'a sarraflıktan sordum. Bu iki sa-hâbîden herbiri, diğeri hakkında: O benden daha hayırlıdır (yânî daha iyi bilir), diyerek her ikisi de: Rasûlullah (S) va'deye bağlanmış borç olarak altını gümüşle satmaktan nehyetti, diyorlardı

بَاب بَيْعِ الذَّهَبِ بِالْوَرِقِ يَدًا بِيَدٍ

2182 - حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا عَبَّادُ بْنُ الْعَوَّامِ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْفِضَّةِ بِالْفِضَّةِ وَالذَّهَبِ بِالذَّهَبِ إِلَّا سَوَاءً بِسَوَاءٍ وَأَمَرَنَا أَنْ نَبْتَاعَ الذَّهَبَ بِالْفِضَّةِ كَيْفَ شِئْنَا وَالْفِضَّةَ بِالذَّهَبِ كَيْفَ شِئْنَا

Altını Gümüşle Elden Ele Peşin Olarak Satmak Babı
-...Ebû Bekre(R) şöyle demiştir: Peygamber (S) gümüşü gümüş ile ve altını altın ile satmaktan nehyetti, ancak değiştirilecek olan bu aynı cins mikdârların birbirine müsâvî olması hâli müstesnadır. Peygamber bizlere altını gümüş ile nasıl istersek; gümüşü de altın ile nasıl istersek (yânî müsâvî veya fazlalıklı olarak) satın almamızı emir buyurdu

---

بَاب بَيْعِ الْمُزَابَنَةِ وَهِيَ بَيْعُ الثَّمَرِ بِالتَّمْرِ وَبَيْعُ الزَّبِيبِ بِالْكَرْمِ وَبَيْعُ الْعَرَايَا قَالَ أَنَسٌ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْمُزَابَنَةِ وَالْمُحَاقَلَةِ

Kuru Hurmayı Yaş Hurma İle; Kuru Üzümü Yaş . Üzümle Satmaktan İbaret Olan Muzâbene Satışı Ve Arıyyeler Satışı Babı Enes ibn Mâlik: Peygamber (S) muzâbeneden ve münâkaleden nehyetti, demiştir

2183 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَبِيعُوا الثَّمَرَ حَتَّى يَبْدُوَ صَلَاحُهُ وَلَا تَبِيعُوا الثَّمَرَ بِالتَّمْرِ

-...İbn Şihâb şöyle dedi: Bana Salim ibn Abdillah, babası Abdullah ibn Umer'den haber verdi ki, Rasûlullah (S): "Yaş meyveyi (kızarmak, sararmak suretiyle) yenilmeye elverişli olduğu meydana çıkıncaya kadar satmayınız. Yaş hurmayı da kuru hurma mukaabi-linde satmayınız" buyurmuştur.

2184 - * قَالَ سَالِمٌ وَأَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَخَّصَ بَعْدَ ذَلِكَ فِي بَيْعِ الْعَرِيَّةِ بِالرُّطَبِ أَوْ بِالتَّمْرِ وَلَمْ يُرَخِّصْ فِي غَيْرِهِ

Aynı isnâd ile Salim şöyle dedi: Yine bana Abdullah ibn Umer, Zeyd ibn Sâbit'ten haber verdi ki, o: Rasûlullah (S) böyle yaş hurmanın, kurusu ile değiştirilmesini nehyettikten sonra, ariyyenin (muayyen bir ağaçtaki yaş hurmanın, yerdeki) yaş veya kuru hurma ile değiştirilmesine ruhsat verdi. Bundan başkasında ruhsat vermedi, demiştir

---

2185 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ الْمُزَابَنَةِ وَالْمُزَابَنَةُ اشْتِرَاءُ الثَّمَرِ بِالتَّمْرِ كَيْلًا وَبَيْعُ الْكَرْمِ بِالزَّبِيبِ كَيْلًا

-...İmâm Mâlik, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer(R)'den, RasûlulIah(S)'ın muzâbene satışından nehy buyurduğunu ve (İbn Umer'in:) Muzâbene, yaş hurmayı ölçekle (tahmîn ederek) kuru hurma ile satın almak, yaş üzümü de kuru üzümle (yine böyle tahminî) ölçekle satmaktır, dediğini haber vermiştir

---

2186 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ دَاوُدَ بْنِ الْحُصَيْنِ عَنْ أَبِي سُفْيَانَ مَوْلَى ابْنِ أَبِي أَحْمَدَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ الْمُزَابَنَةِ وَالْمُحَاقَلَةِ وَالْمُزَابَنَةُ اشْتِرَاءُ الثَّمَرِ بِالتَّمْرِ فِي رُءُوسِ النَّخْلِ

-...Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den (şöyle demiştir): Rasûlullah (S) muzâbeneden de münâkaleden de nehyetti. Muzâbene, ağaçların başlarındaki yaş meyveyi (tahmîn ederek) kuru hurma ile satın almaktır

---

2187 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْمُحَاقَلَةِ وَالْمُزَابَنَةِ

-...İbn Abbâs (R): Peygamber (S) muhâkaleden ve mu zâbeneden nehyetti, demiştir

---

2188 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْخَصَ لِصَاحِبِ الْعَرِيَّةِ أَنْ يَبِيعَهَا بِخَرْصِهَا

-....Bize İmâm Mâlik, Nâfi'den; o da İbn Umer'den; o da Zeyd ibn Sâbit(R)'den, Rasûlullah(S)'ın, ariyye sahibine ariyyesini (yânî ayırdığı ağaçlar üzerindeki yaş hurmayı) ne kadar kuru hurma getireceğini tahmîn ve takdir etmek suretiyle satmasına ruhsat verdiğini, tahdîs etmiştir

---

بَاب بَيْعِ الثَّمَرِ عَلَى رُءُوسِ النَّخْلِ بِالذَّهَبِ أَوْ الْفِضَّةِ

2189 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ وَأَبِي الزُّبَيْرِعَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَيْعِ الثَّمَرِ حَتَّى يَطِيبَ وَلَا يُبَاعُ شَيْءٌ مِنْهُ إِلَّا بِالدِّينَارِ وَالدِّرْهَمِ إِلَّا الْعَرَايَا

Hurma Ağaçlarının Başları Üzerindeki Yaş Hurmaların Altın Ve Gümüş İle Satılması Babı

-..Câbir (R) şöyle demiştir: Peygamber (S), tadı hoş ve güzel oluncaya kadar (ağaç üstündeki) yaş meyveyi satmayı nehyetti ve: "Olgun yaş meyve ancak dînör ile, dirhem ile (yânı altın ve gümüş para ile) satılır. Yalnız ariyyeler müstesnadır (onlar yaş veya kuru hurma ile satılabilir)" buyurdu

---

2190 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ قَالَ سَمِعْتُ مَالِكًا وَسَأَلَهُ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ الرَّبِيعِ أَحَدَّثَكَ دَاوُدُ عَنْ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَخَّصَ فِي بَيْعِ الْعَرَايَا فِي خَمْسَةِ أَوْسُقٍ أَوْ دُونَ خَمْسَةِ أَوْسُقٍ قَالَ نَعَمْ

Bize Abdullah ibnu Abdilvahhâb tahdîs edip şöyle dedi: Ben İmâm Mâlik'ten işittim. Ubeydullah ibnu'r-Rabî', İmâm Mâlik'e sorup: — Dâvûd ibnu Husayn, Ebû Sufyân(Kuzmân)'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den; Peygamber (S): "Ariyyeler satışında beş vesk yâ-hud beş vesk'ten az mikdâra ruhsat verdi" hadîsini sana tahdîs etti mi? dedi. İmâm Mâlik de: — Evet, diye cevâb verdi

---

2191 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ قَالَ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ سَمِعْتُ بُشَيْرًا قَالَ سَمِعْتُ سَهْلَ بْنَ أَبِي حَثْمَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ بَيْعِ الثَّمَرِ بِالتَّمْرِ وَرَخَّصَ فِي الْعَرِيَّةِ أَنْ تُبَاعَ بِخَرْصِهَا يَأْكُلُهَا أَهْلُهَا رُطَبًا وَقَالَ سُفْيَانُ مَرَّةً أُخْرَى إِلَّا أَنَّهُ رَخَّصَ فِي الْعَرِيَّةِ يَبِيعُهَا أَهْلُهَا بِخَرْصِهَا يَأْكُلُونَهَا رُطَبًا قَالَ هُوَ سَوَاءٌ قَالَ سُفْيَانُ فَقُلْتُ لِيَحْيَى وَأَنَا غُلَامٌ إِنَّ أَهْلَ مَكَّةَ يَقُولُونَ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَخَّصَ فِي بَيْعِ الْعَرَايَا فَقَالَ وَمَا يُدْرِي أَهْلَ مَكَّةَ قُلْتُ إِنَّهُمْ يَرْوُونَهُ عَنْ جَابِرٍ فَسَكَتَ قَالَ سُفْيَانُ إِنَّمَا أَرَدْتُ أَنَّ جَابِرًا مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ قِيلَ لِسُفْيَانَ وَلَيْسَ فِيهِ نَهَى عَنْ بَيْعِ الثَّمَرِ حَتَّى يَبْدُوَ صَلَاحُهُ قَالَ لَا

-..bize Alî ibnu Abdillah tahdîs edip şöyle dedi: Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Yahya fbnu Saîd şöyle dedi: Ben Buşeyr'den işittim; şöyle dedi: Ben Sehl ibn Ebî Hasmete'den işittim: Rasûlullah (S) yaş meyveyi kuru hurma ile satmayı nehyetmiş ve ariyyede (yânı satılmak üzere ayrılan ağaçlarda) satın alanların onu yaş meyve olarak yemeleri için ne kadar kuru hurma tutacağını tahmîn etmek suretiyle, o kadar hurmaya satılmasına müsâade eylemiştir. Sufyân ibn Uyeyne diğer bir defasında: Ancak Peygamber ariyyede, sâhiblerinin onun getireceği kuru hurma mikdârmı tahmîn etmek suretiyle, alıcıların onu yaş hurma olarak yemeleri için o kadar kuru hurmaya satmalarına ruhsat verdi, demiştir. Buhârî: Sufyân'ın bu iki sözü lâfzan biraz farklı iseler de, ma'nâca bir ve müsavidirler, dedi.
Sufyân dedi ki: Ben gencecik İ3İr oğlan çocuğu iken Yahya ibn Saîd el-Ensârî'ye:
— Mekke ahâlîsi, Peygamber(S)'in kendileri için ariyyelerin (yânî meyveleri yaş olarak satılmak üzere ayrılmış olan ağaçların) satışına (kayıdsız olarak) ruhsat verdi diyorlar, dedim. Yahya:
— Bunu Mekke ehline bildiren nedir? dedi. Ben:
— Çünkü onlar bu hadîsi Câbir'den rivayet ediyorlar, dedim. Bunun üzerine Yahya sükût etti.
Yine bu isnadla Sufyân: Ben Yahya'ya söylediğim bu sözümle ancak Câbir'in Medîneli olduğunu (ve Mekkeliler'in bu hadîsi Câ-bir'den rivayet etmekte olduklarını) ifâde etmek istedim, dedi.
İbnu'l-Medînî dedi ki: Sufyân'a: — Bu hadîste salâhı meydana çıkıncaya kadar yaş meyveyi satmaktan nehy yoktur, denildi. Sufyân:— Hayır, yoktur, dedi

---

بَاب تَفْسِيرِ الْعَرَايَا وَقَالَ مَالِكٌ الْعَرِيَّةُ أَنْ يُعْرِيَ الرَّجُلُ الرَّجُلَ النَّخْلَةَ ثُمَّ يَتَأَذَّى بِدُخُولِهِ عَلَيْهِ فَرُخِّصَ لَهُ أَنْ يَشْتَرِيَهَا مِنْهُ بِتَمْرٍ وَقَالَ ابْنُ إِدْرِيسَ الْعَرِيَّةُ لَا تَكُونُ إِلَّا بِالْكَيْلِ مِنْ التَّمْرِ يَدًا بِيَدٍ لَا يَكُونُ بِالْجِزَافِ وَمِمَّا يُقَوِّيهِ قَوْلُ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ بِالْأَوْسُقِ الْمُوَسَّقَةِ وَقَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ فِي حَدِيثِهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَتْ الْعَرَايَا أَنْ يُعْرِيَ الرَّجُلُ فِي مَالِهِ النَّخْلَةَ وَالنَّخْلَتَيْنِ وَقَالَ يَزِيدُ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ حُسَيْنٍ الْعَرَايَا نَخْلٌ كَانَتْ تُوهَبُ لِلْمَسَاكِينِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ أَنْ يَنْتَظِرُوا بِهَا رُخِّصَ لَهُمْ أَنْ يَبِيعُوهَا بِمَا شَاءُوا مِنْ التَّمْرِ

Ariyyelerin Tefsiri Babı Ve İmâm Mâlik şöyle dedi:Ariyye bir kişinin diğer bir kişiye, bahçesinin hurmalarından bir ağacın o yılkı mahsûlünü bağışlaması; sonra bağışlayan, bağışladığı kimsenin bu hurmaları toplamak için onun bahçesine girmesinden eziyet duymasıdır ki, bu sebeple hibe ediciye, o taze hurmaları o şahıstan kuru hurma karşılığında satın almasına ruhsat verildi. Muhammed ibn İdrîs eş-Şâfiî de: Ariyye, ancak beş vesk'ın aşağısında ölçek ile kuru hurma mu-kaabilinde ve elden ele peşin alınıp verilmekle olur, tahmîn ile olmaz demiştir. Sehl ibn Ebî Hasme'nin "Vesklendirilmiş veskler" sözü, Şafiî'nin bu "Tahmîn ile olmaz" görüşünü kuvvetlendiren sözlerdendir. Muhammed ibn îshâk, Nâfi'den; o da İbn Umer(R)'den rivayet ettiği hadîsinde şu tefsîri söyledi: Ariyyeler, kişinin diğer kişiye kendi malından bir ve iki hurma ağacı bağişlamasıdır.Yezîd ibn Hârûn el-Vâsıtî, Sufyân ibn Huseyn'den olmak üzere şöyle dedi:Ariyyeler fakirlere hibe edilmiş olan bir takım hurma ağaçlarıdır ki, bu fakirler kuru hurmaya ihtiyâçlarından dolayı yaş hurmaların kuru hurma olmasını beklemeye muktedir olamazlardı da kendilerine bu yaş hurmaları (ne kadar kuru hurma getireceğini tahminden sonra), istedikleri kuru hurma mukaabilinde satmalarına ruhsat verildi

---

2192 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَخَّصَ فِي الْعَرَايَا أَنْ تُبَاعَ بِخَرْصِهَا كَيْلًا قَالَ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ وَالْعَرَايَا نَخَلَاتٌ مَعْلُومَاتٌ تَأْتِيهَا فَتَشْتَرِيهَا

-.. Bize Mûsâ ibnu Ukbe, Nâfi'den; o da İbnu Umer'-den; o da Zeyd ibn Sâbit(R)'ten haber verdi ki, Rasûlullah (S) ariy-yeler hususunda onların kaç ölçek kuru hurma tutacağını tahmin ve takdir etmekle satılmalarına ruhsat vermiştir. Râvî Musa ibnu.Ukbe: Ariyyeler bir takım hurma ağaçlarıdır ki, sen onların yanına gelirsin de, onların üstündeki yaş hurmaları kuru hurma karşılığında satarsın, demiştir

---

بَاب بَيْعِ الثِّمَارِ قَبْلَ أَنْ يَبْدُوَ صَلَاحُهَا

2193– وَقَالَ اللَّيْثُ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ كَانَ عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ يُحَدِّثُ عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ الْأَنْصَارِيِّ مِنْ بَنِي حَارِثَةَ أَنَّهُ حَدَّثَهُ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّاسُ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَبَايَعُونَ الثِّمَارَ فَإِذَا جَدَّ النَّاسُ وَحَضَرَ تَقَاضِيهِمْ قَالَ الْمُبْتَاعُ إِنَّهُ أَصَابَ الثَّمَرَ الدُّمَانُ أَصَابَهُ مُرَاضٌ أَصَابَهُ قُشَامٌ عَاهَاتٌ يَحْتَجُّونَ بِهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا كَثُرَتْ عِنْدَهُ الْخُصُومَةُ فِي ذَلِكَ فَإِمَّا لَا فَلَا تَتَبَايَعُوا حَتَّى يَبْدُوَ صَلَاحُ الثَّمَرِ كَالْمَشُورَةِ يُشِيرُ بِهَا لِكَثْرَةِ خُصُومَتِهِمْ

Yaş Meyvelerin, Salâhları Meydana Çıkmadan Önce Satılmalarımın Hükmü) Babı

-...Ve îmâm Leys ibn Sa'd, Ebu'z-Zinâd Zekvân'dan söyledi ki, Urve ibnu'z- Zubeyr, Harise oğuUarı'ndan olan Sehl ibnu Ebî Haşmete el-Ensârî'den tahdîs eder idi. O da Zeyd ibn Sâbit'ten tahdîs etmiştir. Zeyd ibn Sabit (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) zamanında bâzı insanlar henüz olgunlaşmamış yaş hurmaları (ağaç üstünde tahmin ederek) alırlar, satarlardı. Bu insanlar mahsûlü kesip de haklan ödeşmeleri zamânı gelince, müşteri: Mahsûle duman dokundü;. herhangi bir hastalık isabet etti; korukları bozup dökülmelerine se-beb olan bir hastalık geldi; meyvelere bir takım âfât ve ayıplar arız oldu diyerek, bu hastalıklar sebebiyle da'vâya ve husûmete girişirlerdi. Rasûlullah'ın huzurunda bu konudaki da'vâ ve husûmetler çoğalınca, Rasûlullah (S): "Madem ki siz erişilmemiş mahsûlün alışverişini bırakmayarak da'vâlaşmaya düşüyorsunuz, bir daha hurma meyve-sini ağaç üstünde salâhı meydana çıkıncaya kadar alıp satmayınız" buyurdu. Zeyd ibn Sabit devamla: Rasûlullah'ın bu nehyi, meşveret mâhiyetinde idi. Bununla halk arasında bu nevi' alın satım yüzünden meydana gelen husûmetin çokluğuna işaret ediyordu, demiştir.

2193 –(م) وَأَخْبَرَنِي خَارِجَةُ بْنُ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ أَنَّ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ لَمْ يَكُنْ يَبِيعُ ثِمَارَ أَرْضِهِ حَتَّى تَطْلُعَ الثُّرَيَّا فَيَتَبَيَّنَ الْأَصْفَرُ مِنْ الْأَحْمَرِ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ رَوَاهُ عَلِيُّ بْنُ بَحْرٍ حَدَّثَنَا حَكَّامٌ حَدَّثَنَا عَنْبَسَةُ عَنْ زَكَرِيَّاءَ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ سَهْلٍ عَنْ زَيْدٍ

Hadîsin râvîlerinden Ebu'z-Zinâd: Zeyd ibn Sâbit'in oğlu Hârice (ki Yedi Fakîh'ten biridir), bana: Babam Zeyd ibn Sabit, Süreyya yıldızı doğuncaya ve böylece mahsûlün sarısı kırmızısından seçilinceye kadar kendi arazîsinin meyvelerini satmazdı, diye haber verdi, demiştir. Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: Bu hadîsi Alî ibnu Bahr rivayet edip, sened şöyle dedi: Bize Hakkâm tahdîsıedip şöyle dedi: Bize Anbese, Zekeriyyâ'dan; o da Ebu'z- Zinâd'dan; o da Urve'den; o da Sehî ibn Ebî Haşmete el-Ensârî'den; o da Zeyd ibn Sâbit'ten

---

2194 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ بَيْعِ الثِّمَارِ حَتَّى يَبْدُوَ صَلَاحُهَا نَهَى الْبَائِعَ وَالْمُبْتَاعَ

-.. Bize İmâm Mâlik, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer(R)Men haber verdi ki, Rasûlullah (S) yaş meyveleri salâhları meydana çıkıncaya kadar satmaktan nehyetmiş, bundan satıcıyı da, satın alıcıyı da nehyeylemiştir.

2195 - حَدَّثَنَا ابْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا حُمَيْدٌ الطَّوِيلُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ تُبَاعَ ثَمَرَةُ النَّخْلِ حَتَّى تَزْهُوَ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ يَعْنِي حَتَّى تَحْمَرَّ

-...Enes(R)'ten (şöyle demiştir): Rasûlullah (S), meyvesi alacalanıncaya (kızarıncaya) kadar hurma ağacının meyvelerinin satılmasını nehyetti. Ebû Abdillah el-Buhârî: Hadîsteki "Hattâ tezhuve" lâfzıyle "Alacalanıncaya (kızarıncaya) kadar" demek istiyor, dedi

---

2196 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سَلِيمِ بْنِ حَيَّانَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مِينَا قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُبَاعَ الثَّمَرَةُ حَتَّى تُشَقِّحَ فَقِيلَ وَمَا تُشَقِّحُ قَالَ تَحْمَارُّ وَتَصْفَارُّ وَيُؤْكَلُ مِنْهَا

-...Câbir ibn Abdilîah (R): Peygamber (S) meyve (koruğu) renklenmeye başlamadıkça satılmasını nehyetti, demiştir. Hadîsin râvîlerinden biri tarafından: Meyve nasıl "Tuşakkıhu" eder? diye soruldu. Râvî Saîd ibn Minâ yâhud Câbir: Meyve, nev'ine gore kızarmağa yâhud sararmağa başlar da böylece ondan yenilmek devri girer, demiştir

---

بَاب بَيْعِ النَّخْلِ قَبْلَ أَنْ يَبْدُوَ صَلَاحُهَا

2197 - حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ الْهَيْثَمِ حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ مَنْصُورٍ الرَّازِيُّ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا حُمَيْدٌ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ نَهَى عَنْ بَيْعِ الثَّمَرَةِ حَتَّى يَبْدُوَ صَلَاحُهَا وَعَنْ النَّخْلِ حَتَّى يَزْهُوَ قِيلَ وَمَا يَزْهُو قَالَ يَحْمَارُّ أَوْ يَصْفَارُّ

Hurma Ağacının (Yâhud Meyveli Ağacın) Meyvelerinin Salâhı Meydana Çıkmadan Önce Satılmasının Hükmü) Babı

-...Enes ibn Mâlik (R), Peygamber(S)'in, salâhı meydana çıkıncaya kadar meyve satışından; ve yine alacalanıncaya kadar meyveli hurma ağacını satmaktan nehyettiğini tahdîs etmiştir. "Yezhu" lâfzının ma'nâsi nedir? denildi. Kızarması yâhud sararma-sıdır, dedi

---

بَاب إِذَا بَاعَ الثِّمَارَ قَبْلَ أَنْ يَبْدُوَ صَلَاحُهَا ثُمَّ أَصَابَتْهُ عَاهَةٌ فَهُوَ مِنْ الْبَائِعِ

2198 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ بَيْعِ الثِّمَارِ حَتَّى تُزْهِيَ فَقِيلَ لَهُ وَمَا تُزْهِي قَالَ حَتَّى تَحْمَرَّ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَأَيْتَ إِذَا مَنَعَ اللَّهُ الثَّمَرَةَ بِمَ يَأْخُذُ أَحَدُكُمْ مَالَ أَخِيهِ

Şahıs, Salâhı Meydana Çıkmadan Önce Meyveleri Sattığında, Sonradan 0 Meyvelere Bir Âfet İsabet Ederse, Zarar Satıcıya Âiddir

-...Enesibn Mâlik (R): Rasûluİlah (S) hurma koruğu alacalanmcaya kadar meyvelerin satışından nehyetti, demiştir. Kendisine: — Izhâ devrine girmesi (yânî alacalanması) nasıldır? denildi. Enes yâhud. Rasûlullah:. — Kızarınca, diye cevâb verdi. Rasûlullah devamla: -— "Re'y edip düşündün mü! Allah (gelişmeden satılan) bu meyveyi (bir âfetle) men' ettiği zaman, sizin biriniz bu kardeşinin malını ne hakla alacaktır?" buyurmuştur

---

2199 - * قَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ لَوْ أَنَّ رَجُلًا ابْتَاعَ ثَمَرًا قَبْلَ أَنْ يَبْدُوَ صَلَاحُهُ ثُمَّ أَصَابَتْهُ عَاهَةٌ كَانَ مَا أَصَابَهُ عَلَى رَبِّهِ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَتَبَايَعُوا الثَّمَرَ حَتَّى يَبْدُوَ صَلَاحُهَا وَلَا تَبِيعُوا الثَّمَرَ بِالتَّمْرِ

-..Leys ibn Sa'd şöyle dedi: Bana Yûnus ibn Yezîd tahdîs etti ki, îbn Şihâb ez-Zuhrî: Eğer bir kimse salâhı belirmeden önce hurma koruğunu satın alsa, sonra o koruk hurmaya bir âfet isabet etse, meydana gelen zarar, onu satan kimse üzerine olur, demiştir. Yine ez-Zuhrî dedi ki: Bana Salim ibnu Abdillah, babası İbnu Umer'den haber verdi ki, Rasûlullah (S): "Yaş meyveyi salâhı belirinceye kadar alıp satmayınız. Yaş hurmayı da kuru hurma ile satmayınız" buyurmuştur

---

بَاب شِرَاءِ الطَّعَامِ إِلَى أَجَلٍ

2200 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ ذَكَرْنَا عِنْدَ إِبْرَاهِيمَ الرَّهْنَ فِي السَّلَفِ فَقَالَ لَا بَأْسَ بِهِ ثُمَّ حَدَّثَنَا عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اشْتَرَى طَعَامًا مِنْ يَهُودِيٍّ إِلَى أَجَلٍ فَرَهَنَهُ دِرْعَهُ

Bedeli Bir Müddet Sonra Ödenmek Üzere Yiyecek Maddesi Satın Almak Babı

-... el-A'meş tahdîs edip şöyle dedi: Biz İbrâhîm en Nahaî'nin yanında selefteki (yânı mal peşin, parası veresiye olan alış verişteki) rehni zikrettik. İbrâhîm: Selef (yânî mal peşin, parası veresiye olan alışveriş) hususundaki rehinde be's yoktur, dedi. Sonra İbrâhîm bize, el-Esved ibn Yezîd'den; o da Âişe(R)'den; Peygamber(S)in bir Yahûdî'den bir müddete kadar veresiye yiyecek maddesi (hububat) satın alıp, buna karşılık Yahûdî'ye kendi zırhını rehin bıraktığım tahdîs etti

---

بَاب إِذَا أَرَادَ بَيْعَ تَمْرٍ بِتَمْرٍ خَيْرٍ مِنْهُ

2202 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ الْمَجِيدِ بْنِ سُهَيْلِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَعْمَلَ رَجُلًا عَلَى خَيْبَرَ فَجَاءَهُ بِتَمْرٍ جَنِيبٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكُلُّ تَمْرِ خَيْبَرَ هَكَذَا قَالَ لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا لَنَأْخُذُ الصَّاعَ مِنْ هَذَا بِالصَّاعَيْنِ وَالصَّاعَيْنِ بِالثَّلَاثَةِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَفْعَلْ بِعْ الْجَمْعَ بِالدَّرَاهِمِ ثُمَّ ابْتَعْ بِالدَّرَاهِمِ جَنِيبًا

Bir Kimse Kendi Hurmaslını Uindain Dama İyi Ki Hurma Nevi İle Değiştirmek İsterse (Ribâdan Selâmete Çıkmak İçin Ne Yapacaktır)?
-...Ebû Saîd Hudrî ve Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bir kimseyi Hayber üzerine vergi âmiri ta'yîn etti. Sonra bu zât Hayber'den Cenîb (denilen en iyi) nevi' hurma ile geldi. Rasûlullah:
— "Hayber'in bütün hurmaları böyle midir?" diye sordu. O zât:
— Vallahi hepsi böyle değildir yâ Rasûlallah! Biz bu iyi hurmadan bir sâ'ı (âdî hurmanın) iki sâ'ı ile; yine iki sâ' iyi hurmayı üç sâ'-âdî hurma ile alıp değiştiririz, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah:
— ' 'Böyle yapma! Cem' denilen âdî hurmayı para ile sat, sonra bu paralarla Cenîb nev'I hurma satın al" buyurdu

---

بَاب مَنْ بَاعَ نَخْلًا قَدْ أُبِّرَتْ أَوْ أَرْضًا مَزْرُوعَةً أَوْ بِإِجَارَةٍ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ

2203 – و قَالَ لِي إِبْرَاهِيمُ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي مُلَيْكَةَ يُخْبِرُ عَنْ نَافِعٍ مَوْلَى ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ قَالَ أَيُّمَا نَخْلٍ بِيعَتْ قَدْ أُبِّرَتْ لَمْ يُذْكَرْ الثَّمَرُ فَالثَّمَرُ لِلَّذِي أَبَّرَهَا وَكَذَلِكَ الْعَبْدُ وَالْحَرْثُ سَمَّى لَهُ نَافِعٌ هَؤُلَاءِ الثَّلَاثَ

Erkek Hurma Telkihi Yapılmış Hurma Ağacı Satan Yâhud Ekilmiş Bir Tarla Satan Yahud İcâre İle Alan : Kimse Babı
Ebû Abdillah Buharı dedi ki: Bana İbrahim söyledi: Bize Hişâm haber verip şöyle dedi Bize İbnu Cureyc haber verip şöyle dedi: Ben ibnu Ebî Muleyke'den işittim; o İbnu Umer'in âzâdlısı Nâfî'den şöyle haber veriyordu: Çiçeği telkih yapılmış bir hurma ağacı, meyvesi zikrolunmayarak satılırsa, meyve o ağaca telkih yapmış olan kimseye âiddir. Mallı köle de, ekilmiş tarla da böyledir. Nâfi" bu üç şeyi (yânî meyveyi, köleyi ve ekini) İbn Cureyc'e söylemiştir

---

2204 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ بَاعَ نَخْلًا قَدْ أُبِّرَتْ فَثَمَرُهَا لِلْبَائِعِ إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَ الْمُبْتَاعُ

-... Abdullah ibn Umer(R)'den (şöyle demiştir): Rasûlullah (S): "Kim çiçeğine erkek hurma asılmış hurma ağacı satarsa, ağaç üstündeki meyve satana âiddir. Ancak satın alan müşteri, mahsûlün satışa dâhil olduğunu şart kılması hâli müstesnadır" buyurmuştur

---

بَاب بَيْعِ الزَّرْعِ بِالطَّعَامِ كَيْلًا

2205 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْمُزَابَنَةِ أَنْ يَبِيعَ ثَمَرَ حَائِطِهِ إِنْ كَانَ نَخْلًا بِتَمْرٍ كَيْلًا وَإِنْ كَانَ كَرْمًا أَنْ يَبِيعَهُ بِزَبِيبٍ كَيْلًا وَإِنْ كَانَ زَرْعًا أَنْ يَبِيعَهُ بِكَيْلِ طَعَامٍ وَنَهَى عَنْ ذَلِكَ كُلِّهِ

(Tarladaki Biçilmemiş) Ekinin Safî Hububatla Ölçekli Surette Satılmasının Hükmü) Babı
-.. İbn Umer (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) muzâbene satışından nehyetti: Eğer bahçesi hurmalık ise, bahçesinin yaş hurma mahsûlünü kuru hurma ile ölçekleyerek satmaktan nehyetti. Eğer bahçe üzümlük ise, oranın yaş üzümünü ölçekle takdir edip, o kadar kuru üzüm mukaabilinde satmaktan nehyetti. Yâhud ekilmiş tarla olursa, onun biçilmemiş ekinini de belli bir ölçek mikdârına mukaa-bil satmaktan nehyetti. İşte Rasûlullah bu satışların hepsinden nehyetti

---

بَاب بَيْعِ النَّخْلِ بِأَصْلِهِ

2206 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَيُّمَا امْرِئٍ أَبَّرَ نَخْلًا ثُمَّ بَاعَ أَصْلَهَا فَلِلَّذِي أَبَّرَ ثَمَرُ النَّخْلِ إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَهُ الْمُبْتَاعُ

Hurma Ağacının Mahsulünü, Ağacın Kökü İle Satma(Nın Hükmü) Babı

-...Bize Leys ibn Sa'd, Nâfi'den;o da İbn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Herhangi bir kimse bir hurma ağacını erkek hurma çiçeği ile telkih eder, sonra da bu ağacın kökünü satarsa, o ağacın mahsûlü telkihi yapan kimseye âiddir. Ancak satın alan kimse mahsûlün satışa dâhil olmasını şart etmesi hâli müstesnadır" buyurmuştur

---

بَاب بَيْعِ الْمُخَاضَرَةِ

2207 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ يُونُسَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ أَبِي طَلْحَةَ الْأَنْصَارِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْمُحَاقَلَةِ وَالْمُخَاضَرَةِ وَالْمُلَامَسَةِ وَالْمُنَابَذَةِ وَالْمُزَابَنَةِ

Muhâdara Satışı (Yâni Meyve Ve Tahılları Henüz Yeşil İken Ve Salâhları Belirmeden Önce Satma) Babı

-...Enes ibn Mâlik (R): Rasûlullah (S) muhâkale, muhâdara, mülâbese, munâbeze ve muzâbene satışlarından nehy buyurdu, demiştir

---

2208 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ بَيْعِ ثَمَرِ التَّمْرِ حَتَّى يَزْهُوَ فَقُلْنَا لِأَنَسٍ مَا زَهْوُهَا قَالَ تَحْمَرُّ وَتَصْفَرُّ أَرَأَيْتَ إِنْ مَنَعَ اللَّهُ الثَّمَرَةَ بِمَ تَسْتَحِلُّ مَالَ أَخِيكَ

-...Humeyd et-Tavîl'den; o da Enes(R)'ten (şöyle demiştir): Peygamber (S), hurmanın taze meyvesini alaca oluncaya kadar satmaktan nehyetti. Humeyd: Bizler, Enes'e: Meyvenin alacalanması nedir? diye sorduk. Enes: Meyve (cinsine göre) kızarır, sararır. Ne düşünürsün, bana haber ver! Allah o koruk meyveyi men' ederse, sen kardeşin mesabesinde olan müşterinin malını (yânı parasını) neye mu-kaabil halâl sayacaksın? dedi

---

بَاب بَيْعِ الْجُمَّارِ وَأَكْلِهِ

2209 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَأْكُلُ جُمَّارًا فَقَالَ مِنْ الشَّجَرِ شَجَرَةٌ كَالرَّجُلِ الْمُؤْمِنِ فَأَرَدْتُ أَنْ أَقُولَ هِيَ النَّخْلَةُ فَإِذَا أَنَا أَحْدَثُهُمْ قَالَ هِيَ النَّخْلَةُ

Hurma Ağacı Göbeğinin Satılması Ve Yenilmesi Babı

-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber'in yanında bulunuyordum, kendisi hurma ağacı göbeği yemekte idi. "Ağaç cinsinden bir ağaç nev'I vardır ki, o mü'min kimse gibidir?" buyurdu. Ben, o hurma ağacıdır diye söylemek istedim. Bir de baktım ki, ben oradaki insanların en genciyim. (Büyüklere saygı olarak sükût edip söylemedim.) Rasûlullah (S): "O, hurma ağacıdır" buyurdu

---

بَاب مَنْ أَجْرَى أَمْرَ الْأَمْصَارِ عَلَى مَا يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ فِي الْبُيُوعِ وَالْإِجَارَةِوَالْمِكْيَالِ وَالْوَزْنِ وَسُنَنِهِمْ عَلَى نِيَّاتِهِمْ وَمَذَاهِبِهِمْ الْمَشْهُورَةِ وَقَالَ شُرَيْحٌ لِلْغَزَّالِينَ سُنَّتُكُمْ بَيْنَكُمْ رِبْحًا وَقَالَ عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ لَا بَأْسَ الْعَشَرَةُ بِأَحَدَ عَشَرَ وَيَأْخُذُ لِلنَّفَقَةِ رِبْحًا وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِهِنْدٍ خُذِي مَا يَكْفِيكِ وَوَلَدَكِ بِالْمَعْرُوفِ وَقَالَ تَعَالَى {وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ} وَاكْتَرَى الْحَسَنُ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مِرْدَاسٍ حِمَارًا فَقَالَ بِكَمْ قَالَ بِدَانَقَيْنِ فَرَكِبَهُ ثُمَّ جَاءَ مَرَّةً أُخْرَى فَقَالَ الْحِمَارَ الْحِمَارَ فَرَكِبَهُ وَلَمْ يُشَارِطْهُ فَبَعَثَ إِلَيْهِ بِنِصْفِ دِرْهَمٍ

Şehirler Halkının Buyu', İcâre, Ölçü, Tartı Gibi Hususlardaki Hukukî İşlerini Öteden Beri Tanıya geldikleri Ve Aralarında Kendi Niyetlerine Göre Meşhur Olan Örfleri. Âdetleri Ve Gidişleri Üzere İcra Eden Kimse Babı

-.. Kaadi Şurayh de (bir mes'eleden dolayı kendisine müracaat eden ve san'atlarının örfünden bahseden) iplîkçi esnafına: Aranızda sabit olan âdetleriniz hukukî muamelelerinizde muteberdir, caizdir, demiştir. Ve Abdulvahhâb, Eyyûb Sahtıyânî'den; o da Muhammed ibn Sîrîn'den söyledi ki; o: Bir şehirde on dirheme satılan bir şeyin onbir dirheme satılmasında be's yoktur. Ve satıcı sattığı mala yaptığı harcamalar için de ayrıca bir kâr alabilir, demiştir. Peygamber (S) de, Muâviye'nin anası Hind'e: "Kocanın malından örfe göre kendine ve çocuklarına yetecek mikdârı al" buyurdu. Yüce Allah da: "Yetîm velîlerinden fakır olan kimse örfe göre yetîm malından bir mikdâr yesin..." buyurdu (en-Nisa: 5). Hasen el-Basrî, Abdullah ibn Mirdâs'tan bir eşek kiraladı da, pazarlıkta İbn Mirdâs'a: Kaça kiraya verirsin? dedi. O da Hasen'e: İki dânık'a veririm, dedi. Hasen razı olup eşeği aldı ve bindi. Sonra Hasen diğer bir kerre daha îbn Mirdâs'a geldi de: Eşeği istiyorum, eşeği istiyorum, dedi ve geçen âdete güvenerek onunla yeniden ücret şartlanması yapmadan binip gitti. Akabinde ona yarım dirhem gönderdi

---

2210 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَجَمَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبُو طَيْبَةَ فَأَمَرَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِصَاعٍ مِنْ تَمْرٍ وَأَمَرَ أَهْلَهُ أَنْ يُخَفِّفُوا عَنْهُ مِنْ خَرَاجِهِ

-.......Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Ebû Taybete, Rasûlullah'ı kan alma tedavisi yaptı da, Rasûlullah, Ebû Taybete'ye bir sâ' (1040 dirhem) hurma verilmesini emretti. Bundan başka Ebû Taybete'nin efendisi (Hârise oğulları)ne de Ebû Taybete'nin (ödemeye mükellef olduğu) vergisinden hafifletmelerini emir buyurdu

---

2211 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ هِنْدٌ أُمُّ مُعَاوِيَةَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ شَحِيحٌ فَهَلْ عَلَيَّ جُنَاحٌ أَنْ آخُذَ مِنْ مَالِهِ سِرًّا قَالَ خُذِي أَنْتِ وَبَنُوكِ مَا يَكْفِيكِ بِالْمَعْرُوفِ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Muâviye'nin anası Hind, Rasûlullah'a: — Kocam Ebû Sufyân cimri, hırslı bir adamdır. Onun malından gizlice almamda bana bir günâh var mıdır? diye sordu. Rasûlullah (S):— "Örfe göre sen kendine ve oğullarına yetecek mikdâr al!" buyurdu

---

2212 – حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ ح و حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ سَلَّامٍ قَالَ سَمِعْتُ عُثْمَانَ بْنَ فَرْقَدٍ قَالَ سَمِعْتُ هِشَامَ بْنَ عُرْوَةَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَقُولُ {وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ} أُنْزِلَتْ فِي وَالِي الْيَتِيمِ الَّذِي يُقِيمُ عَلَيْهِ وَيُصْلِحُ فِي مَالِهِ إِنْ كَانَ فَقِيرًا أَكَلَ مِنْهُ بِالْمَعْرُوفِ

-..Urvetu'bnu'z-Zubeyr, Âişe (R) şöyle derken işitmiştir: "(Velîlerden) kim zengin ise (yetimin malından) kaçınsın. Kim de fakır ise, o hâlde örfe göre yesin... " (en-Nisâ: 5) âyeti, yetimin işlerini yapan ve malım

ıslâh eden yetîm velîsi hakkında indirildi. Yetîm velîsi fakir olursa yetîm malından ma'rûf Ölçüde yer (faydalanır)

بَاب بَيْعِ الشَّرِيكِ مِنْ شَرِيكِهِ

2213 - حَدَّثَنِي مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ جَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الشُّفْعَةَ فِي كُلِّ مَالٍ لَمْ يُقْسَمْ فَإِذَا وَقَعَتْ الْحُدُودُ وَصُرِّفَتْ الطُّرُقُ فَلَا شُفْعَةَ

Ortağın. Kendi Ortağından Satım Alım Yapması Babı

-...Câbir (R): Rasûlullah (S) şuf'ayı taksîm olunmamış her malda kıldı. Sınırlar konulduğu ve yollar ta'yîn edilip geçirildiği zaman şuf'a yoktur

---

بَاب بَيْعِ الْأَرْضِ وَالدُّورِ وَالْعُرُوضِ مُشَاعًا غَيْرَ مَقْسُومٍ

2214 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَحْبُوبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَضَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالشُّفْعَةِ فِي كُلِّ مَالٍ لَمْ يُقْسَمْ فَإِذَا وَقَعَتْ الْحُدُودُ وَصُرِّفَتْ الطُّرُقُ فَلَا شُفْعَةَ حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بِهَذَا وَقَالَ فِي كُلِّ مَا لَمْ يُقْسَمْ تَابَعَهُ هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ قَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ فِي كُلِّ مَالٍ رَوَاهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ الزُّهْرِيِّ

Arâzî, Evler Ve Metâ'ların Taksim Edilmemiş Şuf'ali Mallar Olarak Satışı Babı

-...Câbir (R), Peygamber (S) taksîm edilmemiş her malda şuf'a ile hükmetti. Sınırlar konulduğu ve yollar ta'yîn edildiği zaman şuf'a yoktur, demiştir.**-** Bize Müsedded tahdîs edip şöyle dedi: Bize Abdulvâhid bu geçen hadîsi tahdîs etti. Müsedded bu rivayetinde "Taksîm olunmayan her şeyde" diye söyledi. Hişâm ibn Yûsuf, bu hadîsi Ma'mer ibn Râşid'den rivayet etmekte Abdulvâhid'e mutâbaat eyledi. Abdurrazzâk ibn Hemmâm kendi rivayetinde "Taksîm olunmayan her malda" diye söyledi. Ve keza bu hadîsi Abdurrahmân ibnu İshâk da ez-Zuhrî'den olmak üzere rivayet etmiştir

---

بَاب إِذَا اشْتَرَى شَيْئًا لِغَيْرِهِ بِغَيْرِ إِذْنِهِ فَرَضِيَ

2215 - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَرَجَ ثَلَاثَةُ نَفَرٍ يَمْشُونَ فَأَصَابَهُمْ الْمَطَرُ فَدَخَلُوا فِي غَارٍ فِي جَبَلٍ فَانْحَطَّتْ عَلَيْهِمْ صَخْرَةٌ قَالَ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ادْعُوا اللَّهَ بِأَفْضَلِ عَمَلٍ عَمِلْتُمُوهُ فَقَالَ أَحَدُهُمْ اللَّهُمَّ إِنِّي كَانَ لِي أَبَوَانِ شَيْخَانِ كَبِيرَانِ فَكُنْتُ أَخْرُجُ فَأَرْعَى ثُمَّ أَجِيءُ فَأَحْلُبُ فَأَجِيءُ بِالْحِلَابِ فَآتِي بِهِ أَبَوَيَّ فَيَشْرَبَانِ ثُمَّ أَسْقِي الصِّبْيَةَ وَأَهْلِي وَامْرَأَتِي فَاحْتَبَسْتُ لَيْلَةً فَجِئْتُ فَإِذَا هُمَا نَائِمَانِ قَالَ فَكَرِهْتُ أَنْ أُوقِظَهُمَا وَالصِّبْيَةُ يَتَضَاغَوْنَ عِنْدَ رِجْلَيَّ فَلَمْ يَزَلْ ذَلِكَ دَأْبِي وَدَأْبَهُمَا حَتَّى طَلَعَ الْفَجْرُ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرُجْ عَنَّا فُرْجَةً نَرَى مِنْهَا السَّمَاءَ قَالَ فَفُرِجَ عَنْهُمْ وَقَالَ الْآخَرُ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي كُنْتُ أُحِبُّ امْرَأَةً مِنْ بَنَاتِ عَمِّي كَأَشَدِّ مَا يُحِبُّ الرَّجُلُ النِّسَاءَ فَقَالَتْ لَا تَنَالُ ذَلِكَ مِنْهَا حَتَّى تُعْطِيَهَا مِائَةَ دِينَارٍ فَسَعَيْتُ فِيهَا حَتَّى جَمَعْتُهَا فَلَمَّا قَعَدْتُ بَيْنَ رِجْلَيْهَا قَالَتْ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تَفُضَّ الْخَاتَمَ إِلَّا بِحَقِّهِ فَقُمْتُ وَتَرَكْتُهَا فَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرُجْ عَنَّا فُرْجَةً قَالَ فَفَرَجَ عَنْهُمْ الثُّلُثَيْنِ وَقَالَ الْآخَرُ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي اسْتَأْجَرْتُ أَجِيرًا بِفَرَقٍ مِنْ ذُرَةٍ فَأَعْطَيْتُهُ وَأَبَى ذَاكَ أَنْ يَأْخُذَ فَعَمَدْتُ إِلَى ذَلِكَ الْفَرَقِ فَزَرَعْتُهُ حَتَّى اشْتَرَيْتُ مِنْهُ بَقَرًا وَرَاعِيهَا ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ أَعْطِنِي حَقِّي فَقُلْتُ انْطَلِقْ إِلَى تِلْكَ الْبَقَرِ وَرَاعِيهَا فَإِنَّهَا لَكَ فَقَالَ أَتَسْتَهْزِئُ بِي قَالَ فَقُلْتُ مَا أَسْتَهْزِئُ بِكَ وَلَكِنَّهَا لَكَ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرُجْ عَنَّا فَكَشَفَ عَنْهُمْ

Bir Kimse Başka Biri İçin, Onun İzni Olmaksızın Birşey Satın Aldığında, O Şahıs Buna Rızâ Gösterir, Kabul Ederse (Bu Fuzûlî Alış Caiz Olur Mu)?

-..Bize İbnu Cureyc haber verip şöyle dedi: Bana Mûsâ ibnu Ukbe, Nâfi'den;o da İbnUmer(R)'den haber verdi ki,Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:"Üç kişi sefere çıktılar. Yürürlerken yağmura tutuldular ve dağda bir mağaraya girdiler. Bunlar orada iken bir taş düşüp mağaranın kapısını üzerlerine kapadı. Bunlar birbirlerine: — Hayâtınızda işlediğiniz en hayırlı işi söyleyerek Allah'a dua ediniz (belki Allah kapıyı açar), dediler. Bunlardan birisi:

— Yâ Allah! Bilirsin ki, benim yaşlı ihtiyar annemle babam vardı. Ben her gün koyunlarımla mer'aya çıkar, onları otlatır, sonra gelip sağardım. Sütü evvelâ ana babama getirirdim de onlar içerlerdi. Sonra sırasıyle çocuklara, akrabalara ve kadınıma içirirdim. Yalnız gecelerden bir gece bir mania sebebiyle geç kalmıştım. Geldiğimde ana babamı uyumuşlar buldum. Onları uyandırmak istemedim. Ayak ucumda da çocuklar mütemadiyen ağlıyorlardı (Fakat ben onlardan evvel çocuklara içirmeyi doğru bulmuyordum). İşte o gece onlar uyuyarak, ben başlarında bekleyerek sabahladık. Yâ Allah, sen pek iyi bilirsin ki ben ana babam üzerinde yalnız senin rızânı kazanmak için bu işi yaptım. Bunun için şu kapıyı bize bir parça aralar da oradan gökyüzünü görelim! Diye duâ etti. Bunun üzerine taş onlardan birazcık açıldı.

Bunlardan bir diğeri şöyle dedi:

— Yâ Allah! Sen yakînen bilirsin ki, ben amucamın kızlarından birini, bir erkeğin kadınları sevmesinin en hararetlisiyle severdim. Ben ona sevgi açıkladıkça, o bana: Sen bu kıza yüz dînâr vermedikçe bu kızdan birşeye nail olamazsın, derdi. Ben bu parayı kazanmak için çalıştım, nihayet parayı biriktirip amucam kızına getirdim. Emele nail olmak için hiçbir mâni' kalmayıp, onun iki ayağı arasına oturduğumda kız bana: Allah 'tan kork! Yaratıcı kudretin koyduğu mührü bozma; o bekâret mührü yalnız hakk yoluyla nikâhla açılır, dedi. Ben bu söz akabinde kalktım ve kızı bıraktım. Ey Rabb'im, sen pek iyi bilirsin ki, ben kızdan bu çekilmemi senin rızânı kazanmak için yaptım. Binâenaleyh bizden bu kayayı aç! dedi.

Kapı onlardan üçte iki mikdânnda açıldı. Üçüncü kişi de şöyle dedi:

— Yâ Allah! Muhakkak sen bilmektesin ki, ben bir ölçek darı ile bir işçi tutmuştum. Ben ona iş sonunda ücretini verdim, fakat o bu ücretini almaktan çekindi (bırakıp gitti). Ben mevsiminde bu darıyı ektim. Nihayet mahsûlü ile bir sığır, bir de çoban satın aldım. Bir müddet sonra bu işçi geldi ve bana: Ey Allah'ın kulu, haydi benim hakkımı bana ver, dedi. Ben de ona: Şu sığırlara ve çobanına git; çünkü onların hepsi senindir (onları al), dedim. O zât: Benimle alay mı ediyorsun! dedi. Ben: Hayır, seninle alay etmiyorum. Bunlar hakîkaten senindir, dedim. (Gitti, bunları alıp götürdü.) Yâ Allah! Sen şübhesiz biliyorsun ki, ben bu malı o işçiye senin rızânı kazanmak için verdim. Bizden bu kayayı aç! diye duâ etti. Akabinde mağaranın kapısı onlara açıldı (Bu üç kişi de mağaradan çıktılar)."

بَاب الشِّرَاءِ وَالْبَيْعِ مَعَ الْمُشْرِكِينَ وَأَهْلِ الْحَرْبِ

2216 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ جَاءَ رَجُلٌ مُشْرِكٌ مُشْعَانٌّ طَوِيلٌ بِغَنَمٍ يَسُوقُهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْعًا أَمْ عَطِيَّةً أَوْ قَالَ أَمْ هِبَةً قَالَ لَا بَلْ بَيْعٌ فَاشْتَرَى مِنْهُ شَاةً

Müşriklerle Ve Harb Ehli Olanlarla Alışveriş Etmek Babı

-...Ebû Bekr'in oğlu Abdurrahmân (R) şöyle demiştir: Biz bir seferde Peygamberdin maiyyetinde idik... Sonra başının saçları çok uzamış, uzun boylu bir müşrik kişi, bir koyun sürüsü ile onları severek geldi. Peygamber (S) o müşrike: — "Koyunları satıyor musun? Yoksa atıyye yâhud hediye olarak mı getirdin?" diye sordu. O çoban:— Hayır, atıyye yâhud hediye değildir; fakat satılıktır, diye ceverdi. Akabinde Peygamber o müşrikten bir koyun satın aldı

بَاب شِرَاءِ الْمَمْلُوكِ مِنْ الْحَرْبِيِّ وَهِبَتِهِ وَعِتْقِهِ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِسَلْمَانَ كَاتِبْ وَكَانَ حُرًّا فَظَلَمُوهُ وَبَاعُوهُ وَسُبِيَ عَمَّارٌ وَصُهَيْبٌ وَبِلَالٌ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى {وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَادِّي رِزْقِهِمْ عَلَى مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ أَفَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ}

Müslimin Harbî Olan Kimseden Köle Satın Alması Harbînin Hibesi Ve Âzâd Etmesi Babı
Ve Peygamber (S) Selmân'a: "Mâlikin ile hürriyetini satın alma mukaavelesi yap" buyurmuştur. Hâlbuki Selmân (bir harb esîri değil) hürr bir kimse idi. Medine'ye gelirken yol arkadaşları Selmân'ı, esîr diye zulm edip satmışlardı Ammâr, Suheyb ve Bilâl de esîr yapılmışlardı Yüce Allah da şöyle buyurdu: "Allah rızk hususunda kiminizi kiminizden üstün kıldı. O üstün kılınanlar, onda hepsi beraber olmak üzere, rızıklarım elleri altındakilere verici değillerdir. O hâlde bunlar Allah'ın nimetini bilerek inkâr mı ediyorlar?" (en-Nahl: 71)

2217 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَاجَرَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَام بِسَارَةَ فَدَخَلَ بِهَا قَرْيَةً فِيهَا مَلِكٌ مِنْ الْمُلُوكِ أَوْ جَبَّارٌ مِنْ الْجَبَابِرَةِ فَقِيلَ دَخَلَ إِبْرَاهِيمُ بِامْرَأَةٍ هِيَ مِنْ أَحْسَنِ النِّسَاءِ فَأَرْسَلَ إِلَيْهِ أَنْ يَا إِبْرَاهِيمُ مَنْ هَذِهِ الَّتِي مَعَكَ قَالَ أُخْتِي ثُمَّ رَجَعَ إِلَيْهَا فَقَالَ لَا تُكَذِّبِي حَدِيثِي فَإِنِّي أَخْبَرْتُهُمْ أَنَّكِ أُخْتِي وَاللَّهِ إِنْ عَلَى الْأَرْضِ مُؤْمِنٌ غَيْرِي وَغَيْرُكِ فَأَرْسَلَ بِهَا إِلَيْهِ فَقَامَ إِلَيْهَا فَقَامَتْ تَوَضَّأُ وَتُصَلِّي فَقَالَتْ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتُ آمَنْتُ بِكَ وَبِرَسُولِكَ وَأَحْصَنْتُ فَرْجِي إِلَّا عَلَى زَوْجِي فَلَا تُسَلِّطْ عَلَيَّ الْكَافِرَ فَغُطَّ حَتَّى رَكَضَ بِرِجْلِهِ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "îbrâhîm Peygamber, Sâre ile sefere gitti de, onunla bir şehre girdi. Orada meliklerden bir melik yâhud cebbarlardan bir cebbar hükümdar vardı. Bu iplim hükümdara: — îbrâhîm kadınların en güzelinden olan bir kadınla bu şehre girdi, denildi. Hükümdar: — Yâ îbrâhîm, beraberindeki kadın kimdir? diye haber gönderdi. îbrâhîm:
— (Dînde) kardeşimdir, diye cevâb verdi. Sonra îbrâhîm dönüp, Sâre'nin yanına geldi ve:
— Sakın benim sözümü yalan çıkarma. Ben onlara, senin benim kızkardeşim olduğunu haber verdim. Allah'a yemîn ederim ki, yeryüzünde (bizim inandığımız esâslara) benden ve senden başka îmân eden hiçbir kişi yoktur, dedi. Ve akabinde İbrahim, Sâre'yi hükümdara gönderdi. Sâre varınca, melik Sâre'ye doğru kalktı. Sâre de hemen abdest aldı ve namaza durdu. (Namazı müteâkib:)
— Yâ Allah, ben Sana ve Senin Rasûlü'ne îmân ettimse ve ben fercîmi zevcimden başkasına karşı ebedî muhafaza eyledimse, şu kâfiri benim üzerime musallat etme! Diye duâ etti. Adamın nefesi derhal boğuldu; horlamağa, hattâ ayağı ile yere vurup deprenmeğe başladı."

2217 -(م) قَالَ الْأَعْرَجُ قَالَ أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ إِنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَتْ اللَّهُمَّ إِنْ يَمُتْ يُقَالُ هِيَ قَتَلَتْهُ فَأُرْسِلَ ثُمَّ قَامَ إِلَيْهَا فَقَامَتْ تَوَضَّأُ تُصَلِّي وَتَقُولُ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتُ آمَنْتُ بِكَ وَبِرَسُولِكَ وَأَحْصَنْتُ فَرْجِي إِلَّا عَلَى زَوْجِي فَلَا تُسَلِّطْ عَلَيَّ هَذَا الْكَافِرَ فَغُطَّ حَتَّى رَكَضَ بِرِجْلِهِ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ قَالَ أَبُو سَلَمَةَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَقَالَتْ اللَّهُمَّ إِنْ يَمُتْ فَيُقَالُ هِيَ قَتَلَتْهُ فَأُرْسِلَ فِي الثَّانِيَةِ أَوْ فِي الثَّالِثَةِ فَقَالَ وَاللَّهِ مَا أَرْسَلْتُمْ إِلَيَّ إِلَّا شَيْطَانًا ارْجِعُوهَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَأَعْطُوهَا آجَرَ فَرَجَعَتْ إِلَى إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَام فَقَالَتْ أَشَعَرْتَ أَنَّ اللَّهَ كَبَتَ الْكَافِرَ وَأَخْدَمَ وَلِيدَةً

Hadîsin râvîsi el-A'rac şöyle dedi: Ebû Seleme ibnu Abdirrah-mân, Ebû Hureyre'nin şöyle dediğini söyledi:"Sâre:
— Yâ Allah, eğer bu herîf ölürse, bunu bu kadın öldürdü denilir, dedi. Bunun üzerine o zâlim, sarasından salıverildi. Sonra hükümdar, Sâre'ye (ikinci defa taarruza) kalkıştı. O da derhâl kalkıp abdest alarak namaza durdu. Ve: Yâ Allah, ben Sana ve Senin Rasûlü'ne îmân ettimse ve nâmûsumu zevcim müstesna

olmak üzere herkese karşı iyice korudum-sa, şu kâfiri benim üzerime musallat etme! diye duâ ediyordu. Adamın derhâl nefesi tıkandı, horlamaya, hattâ ayağı ile yere vurup deprenmeye başladı."
Abdurrahmân şöyle dedi: Ebû Seleme şöyle dedi: Ebû Hureyre şöyle dedi: "Sâre:
— Yâ Allah, eğer bu adam Ölürse, bunu bu kadın öldürdü denilir, dedi.
Bunun üzerine adam sarasından ikinci defa, yâhud üçüncü defada da salıverildi. Bunun üzerine o melik kendi adamlarına: — Vallahi siz bana (insan değil), muhakkak bir şeytân göndermişsiniz. Siz bu kadını îbrâhîm 'e geri gönderiniz. Hâcer'i de Sâre'ye hediye veriniz! dedi. Müteakiben Sâre, îbrâhîm Peygamberi dönüp geldi. Ve ona (vak'ayı anlatıp):
— Anladın mı, Allah kâfiri zelîl etti ve bir cariyeyi de bana hizmetçi verdi, dedi"

2218 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ اخْتَصَمَ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ وَعَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ فِي غُلَامٍ فَقَالَ سَعْدٌ هَذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ابْنُ أَخِي عُتْبَةَ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَهِدَ إِلَيَّ أَنَّهُ ابْنُهُ انْظُرْ إِلَى شَبَهِهِ وَقَالَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ هَذَا أَخِي يَا رَسُولَ اللَّهِ وُلِدَ عَلَى فِرَاشِ أَبِي مِنْ وَلِيدَتِهِ فَنَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى شَبَهِهِ فَرَأَى شَبَهًا بَيِّنًا بِعُتْبَةَ فَقَالَ هُوَ لَكَ يَا عَبْدُ بْنَ زَمْعَةَ الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ وَاحْتَجِبِي مِنْهُ يَا سَوْدَةُ بِنْتَ زَمْعَةَ فَلَمْ تَرَهُ سَوْدَةُ قَطُّ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Sa'd ibnu Ebî Vakkaas ile Abd ibnu Zem'a bir oğlan çocuğu hakkında da'vâlaştılar. Sa'd:
— Yâ Rasûlallah! Bu çocuk erkek kardeşim Utbe'nin oğludur. O, bu çocuğun kendi oğlu olduğunu bana ahid verdi. Çocuğun Üt-be'ye benzeyişine bak, dedi. Abd ibnu Zem'a da:
— Yâ Rasûlallah, bu çocuk benim kardeşimdir. Babamın döşeği üzerinde, babamın cariyesinden doğmuştur, dedi. Rasûlullah (S) çocuğun sîmâsındaki benzeyişe baktı ve çocuğun Utbe'ye aÇık bir surettebenzeyişini gördü. Akabinde:
— "Yâ Abd, bu çocuk senin(kardeşin)dir. Çocuk döşeğindir; zina ediciye de mahrumiyet vardır. Yâ Şevde binte Zem 'a, sen de (nedb ve ihtiyat olarak) bundan sonar bu çocuktan (yânı Abdurrahmân'-dan) perdelen" buyurdu. Artık Şevde, bu Abdurrahmân'a hiç bakmadı.

2219 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لِصُهَيْبٍ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تَدَّعِ إِلَى غَيْرِ أَبِيكَ فَقَالَ صُهَيْبٌ مَا يَسُرُّنِي أَنَّ لِي كَذَا وَكَذَا وَأَنِّي قُلْتُ ذَلِكَ وَلَكِنِّي سُرِقْتُ وَأَنَا صَبِيٌّ

-... Abdurrahmân ibn A-vf (R) Suheyb er-Rûmî'ye hitaben:
— Allah'tan kork, kendi babandan başkasına neseb iddia etme! dedi. Suheyb de ona:
— Benim şöyle şöyle şeylerim olması ve benim babamdan başkasına neseb iddia etmekliğim beni sevindirmez. Lâkin ben (babamı ve soyumu bilen) küçük bir çocuk iken (Romalılar tarafından) çalındım, dedi

---

2220 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ حَكِيمَ بْنَ حِزَامٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ أُمُورًا كُنْتُ أَتَحَنَّثُ أَوْ أَتَحَنَّتُ بِهَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ مِنْ صِلَةٍ وَعَتَاقَةٍ وَصَدَقَةٍ هَلْ لِي فِيهَا أَجْرٌ قَالَ حَكِيمٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْلَمْتَ عَلَى مَا سَلَفَ لَكَ مِنْ خَيْرٍ

-.. Hakîm ibn Hızâm (R) haber verip şöyle demiştir:
— Yâ Rasûlallah! Bir takım işlere ne dersin? Ben Câhiliyet devrinde sadaka, köleyi hürriyete kavuşturmak, hısımlarla ilgilenmek nev'inden bir takım işlerle ibâdet etmeğe çalışırdım. O işlerde benim lehime bir ücret ve sevâb var mıdır? diye sordum. Rasûlullah (S):

— "Sen mazide kazanmış olduğun hayırlarınla -yâhud: hayırların üzerine yükselerek müslümân oldun!" buyurdu

---

بَاب جُلُودِ الْمَيْتَةِ قَبْلَ أَنْ تُدْبَغَ

2221 - حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ شِهَابٍ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِشَاةٍ مَيِّتَةٍ فَقَالَ هَلَّا اسْتَمْتَعْتُمْ بِإِهَابِهَا قَالُوا إِنَّهَا مَيِّتَةٌ قَالَ إِنَّمَا حَرُمَ أَكْلُهَا

Tabaklanmalarından Önce Meyte Derilerini Satmak Sahih Olur Mu Olmaz Mı?) Babı

-...Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S) ölmüş bir koyunun yanından geçti de: — "Bunun derisiyle faydalansaydiniz ya!" buyurdu. Sahâbîler: — Bu koyun kendiliğinden ölmüştür, dediler. Rasûlullah: — "Ölü hayvanın ancak etini yemek haram oldu" buyurdu

---

بَاب قَتْلِ الْخِنْزِيرِ وَقَالَ جَابِرٌ حَرَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْعَ الْخِنْزِيرِ

2222 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَيُوشِكَنَّ أَنْ يَنْزِلَ فِيكُمْ ابْنُ مَرْيَمَ حَكَمًا مُقْسِطًا فَيَكْسِرَ الصَّلِيبَ وَيَقْتُلَ الْخِنْزِيرَ وَيَضَعَ الْجِزْيَةَ وَيَفِيضَ الْمَالُ حَتَّى لَا يَقْبَلَهُ أَحَدٌ

Domuzu Öldürmek (Meşru" Mudur?) Babı

Ve Câbir ibn Abdülah (R): Peygamber (S) domuzu fot satmayı haram kıldı, demiştir

-...Ebû Hureyre (R) şöyle diyordu: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Nefsim elinde olan Allah'ayemîn ederim ki, muhakkak Meryem'in oğlu îsâ'nın sizin içinize âdil bir hakem olarak inmesi, Hrıstiyanlar'in o haçını kırması, domuzu öldürmesi, cizye vergisini indirmesi, malın hiçbir kişinin kabul etmiyeceği kadar çoğalıp taşması vâki' olacaktır"

بَاب لَا يُذَابُ شَحْمُ الْمَيْتَةِ وَلَا يُبَاعُ وَدَكُهُ رَوَاهُ جَابِرٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

2223 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ قَالَ أَخْبَرَنِي طَاوُسٌ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ بَلَغَ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ أَنَّ فُلَانًا بَاعَ خَمْرًا فَقَالَ قَاتَلَ اللَّهُ فُلَانًا أَلَمْ يَعْلَمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَاتَلَ اللَّهُ الْيَهُودَ حُرِّمَتْ عَلَيْهِمْ الشُّحُومُ فَجَمَلُوهَا فَبَاعُوهَا

"Murdar ölmüş hayvanın iç yağı eritilmez; ondan çıkarılan yağ satılmaz". Bu hadîsi Câbir(R), Peygamber(S)'den rivayet etmiştir .

-..İbn Abbâs (R) şöyle diyordu: Umer ibn Hattâb'a fulan kimsenin şarâb sattığı haberi ulaştı. Bunun üzerine Umer (R): Allah o fulan kimseyi öldürsün! O, Rasûlullah(S)'ın "Allah Yahûdîler'in canlarını alsın; onlara iç yağları haram kılındı da onlar bu yağları erittiler ve sattılar" buyurduğunu bilmedi mi? dedi

---

2224 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَاتَلَ اللَّهُ يَهُودَ حُرِّمَتْ عَلَيْهِمْ الشُّحُومُ فَبَاعُوهَا وَأَكَلُوا أَثْمَانَهَا قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ {قَاتَلَهُمْ اللَّهُ} لَعَنَهُمْ {قُتِلَ} لُعِنَ {الْخَرَّاصُونَ} الْكَذَّابُونَ

-...Ebû Hureyre(R)'den (şöyle demiştir): Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Allah Yahûdîler'e la'net etsin. Onlara iç yağlar haram kılındı da onlar bu yağlan sattılar ve bedellerini yediler". Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: "Kaatelehumullâhu", "Allah onlara la'net etsin" demektir. Çünkü "Katıle'l-harrâsûn", "Kahrolsun o koyu yalancılar" (ez-zâriyât: ıo) ma'nâsınadı

بَاب بَيْعِ التَّصَاوِيرِ الَّتِي لَيْسَ فِيهَا رُوحٌ وَمَا يُكْرَهُ مِنْ ذَلِكَ

2225 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ أَخْبَرَنَا عَوْفٌ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي الْحَسَنِ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِذْ أَتَاهُ رَجُلٌ فَقَالَ يَا أَبَا عَبَّاسٍ إِنِّي إِنْسَانٌ إِنَّمَا مَعِيشَتِي مِنْ صَنْعَةِ يَدِي وَإِنِّي أَصْنَعُ هَذِهِ التَّصَاوِيرَ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَا أُحَدِّثُكَ إِلَّا مَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَنْ صَوَّرَ صُورَةً فَإِنَّ اللَّهَ مُعَذِّبُهُ حَتَّى يَنْفُخَ فِيهَا الرُّوحَ وَلَيْسَ بِنَافِخٍ فِيهَا أَبَدًا فَرَبَا الرَّجُلُ رَبْوَةً شَدِيدَةً وَاصْفَرَّ وَجْهُهُ فَقَالَ وَيْحَكَ إِنْ أَبَيْتَ إِلَّا أَنْ تَصْنَعَ فَعَلَيْكَ بِهَذَا الشَّجَرِ كُلِّ شَيْءٍ لَيْسَ فِيهِ رُوحٌ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ سَمِعَ سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ مِنْ النَّضْرِ بْنِ أَنَسٍ هَذَا الْوَاحِدَ

Kendisinde Rûh Bulunmayan Cansız .Varlıkların Resimlerinin Satılması Ve Resim Edinmek, Yapmak. , Satmaktan Mekruh Sayılan Şeyler Babı

-..Saîd ibnu Ebi'l-Hasen şöyle dedi: Ben İbn Abbâs'ın yanında idim. Ona bir kimse geldi ve:
— Yâ İbni Abbâs! Ben öyle bir insanım ki, benim, maişetim ancak elimin san'atından ibarettir. Ben şu resimleri yaparım (bunların gelirleriyle geçinirim), dedi. İbn Abbâs:
— Ben sana başka değil, yalnız Rasûlullah'tan işittiğim bir hadîsi söyleyeceğim: Rasûlullah (S) şöyle buyuruyordu: "Her kim bir suret yaparsa, şübhesiz Allah o kimseyi yaptığı surete can üfleyince-ye kadar azâb edecektir. Hâlbuki sureti resmeden o kişi, yaptığı sûrete ebediyyen rûh üfleyip veremiyecektir". ibn Abbâs'ın bu cevâbı üzerine o ressam kişi şiddetli bir hışıltı ile har har soludu, benzi sarardı. İbn Abbâs (ona acıyarak):
— Vayh sana yazıklar oldu. San'atım muhakkak işlemek zaruretinde isen sana şu ağaç ve kendisinde rûh olmayan her şeyi tasvir etmeni tavsiye ederim, dedi. Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: Saîd ibnu Ebî Arûbe, bu tek hadîsi en-Nadr ibnu Enes'ten işitmiştir

---

بَاب تَحْرِيمِ التِّجَارَةِ فِي الْخَمْرِ وَقَالَ جَابِرٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَرَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْعَ الْخَمْرِ

2226 – حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا لَمَّا نَزَلَتْ آيَاتُ سُورَةِ الْبَقَرَةِ عَنْ آخِرِهَا خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ حُرِّمَتْ التِّجَارَةُ فِي الْخَمْرِ

Şarâbda Ticâret Yapmanın Haram Kılınması Babı

Câbir (R): Peygamber (S) şarâb satmayı haram kıldı, demiştir .

-...Âişe (R): el-Bakara Sûresi'nin son âyetleri -ki ribâ âyetlerinden sûrenin sonuna kadar devam eden 275-286. âyetler- indiği zaman, Peygamber (S) mescide çıktı da: "Şarâb hususunda ticâret yapmak haram kılındı" buyurdu

---

بَاب إِثْمِ مَنْ بَاعَ حُرًّا

2227 – حَدَّثَنِي بِشْرُ بْنُ مَرْحُومٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أُمَيَّةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَالَ اللَّهُ ثَلَاثَةٌ أَنَا خَصْمُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ أَعْطَى بِي ثُمَّ غَدَرَ وَرَجُلٌ بَاعَ حُرًّا فَأَكَلَ ثَمَنَهُ وَرَجُلٌ اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا فَاسْتَوْفَى مِنْهُ وَلَمْ يُعْطِ أَجْرَهُ

Hürr Bir İnsanı (Bilerek Köle Diyk):Satan Kimsenin Günâhı Babı

-...Ebû Hureyre(R)>den (şöyle demiştir): Peygamber (S) şöyle dedi: "Allah şöyle buyurdu; Üç sınıf insan vardır ki, kıyamet gününde ben onların hasmıyımdır: Biri şu kimse ki, benim adıma yemin edip (ahd eder de) sonra ahdini bozar. İkincisi hürr bir insanı köle diye satar da onun parasını yer. Üçüncüsü şu kimse ki, bir işçiyi ücretle tutar, onu çalıştırıp işi tam yaptırır da, onun ücretini vermez"

بَاب بَيْعِ الْعَبِيدِ وَالْحَيَوَانِ بِالْحَيَوَانِ نَسِيئَةً وَاشْتَرَى ابْنُ عُمَرَ رَاحِلَةً بِأَرْبَعَةِ أَبْعِرَةٍ مَضْمُونَةٍ عَلَيْهِ يُوفِيهَا صَاحِبَهَا بِالرَّبَذَةِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ قَدْ يَكُونُ الْبَعِيرُ خَيْرًا مِنْ الْبَعِيرَيْنِ وَاشْتَرَى رَافِعُ بْنُ خَدِيجٍ بَعِيرًا بِبَعِيرَيْنِ فَأَعْطَاهُ أَحَدَهُمَا وَقَالَ آتِيكَ بِالْآخَرِ غَدًا رَهْوًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ وَقَالَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ لَا رِبَا فِي الْحَيَوَانِ الْبَعِيرُ بِالْبَعِيرَيْنِ وَالشَّاةُ بِالشَّاتَيْنِ إِلَى أَجَلٍ وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ لَا بَأْسَ بَعِيرٌ بِبَعِيرَيْنِ نَسِيئَةً

- Köleyi Köle İle, Hayvani Hayvan İle Veresiye Olarak Satmadın Hükmü) Babı

İbn Umer, sahibinin muhafazasında bulunan ve sahibinin Rebeze'de müşteriye teslim edeceği bir binek devesini dört baîr (yânî deve) karşılığında satın aldı. İbn Abbâs da: Bir deve bazen iki deveden daha hayırlı olur, demiştir. Râfi' ibn Hadîc de iki deve karşılığında bir deve satın aldı da, satan adama o iki devenin birini hemen verdi ve: Diğerini sana inşâallah yarın geciktirmeden kolaylıkla getiririm, dedi, Saîd ibn Müseyyeb: Hayvanlar hususunda ribâ yoktur. Deve iki deve ile; koyun iki koyunla veresiye olarak V- satılabilir, demiştir. İbn Şîrîn de: Bir devenin iki deve ile veresiye olarak ve bir dirhemin bir dirhemle satılmasında be's yoktur, demiştir

---

2228 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ فِي السَّبْيِ صَفِيَّةُ فَصَارَتْ إِلَى دَحْيَةَ الْكَلْبِيِّ ثُمَّ صَارَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-.....Enes ibn Mâlik(R)'Şöyledemiştir:Hayber esirleri içinde Safiyye bintu Huyey ibn Ahtab vardı. Dıhye el-Kelbî'nin mülkiyetine geçti. Sonra Peygamber'e geçti, demiştir

---

بَاب بَيْعِ الرَّقِيقِ

2229 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ مُحَيْرِيزٍ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ بَيْنَمَا هُوَ جَالِسٌ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا نُصِيبُ سَبْيًا فَنُحِبُّ الْأَثْمَانَ فَكَيْفَ تَرَى فِي الْعَزْلِ فَقَالَ أَوَإِنَّكُمْ تَفْعَلُونَ ذَلِكَ لَا عَلَيْكُمْ أَنْ لَا تَفْعَلُوا ذَلِكُمْ فَإِنَّهَا لَيْسَتْ نَسَمَةٌ كَتَبَ اللَّهُ أَنْ تَخْرُجَ إِلَّا هِيَ خَارِجَةٌ

Köle Satışı Babı

-... ez-Zuhrî şöyle dedi: Bana Abdullah ibnu Muhayrîz haber verdi. Ona da Ebû Saîd el-Hudrî haber vermiştir: Ebû Saîd, Pey-gamber'in yanında otururken:

— Yâ Rasûlallah! Biz bir takım kadın esirlere nail oluyoruz (ve onlara cinsî yaklaşma yapıyoruz). Fakat biz bu esîr kadınları satıp paralara sâhib olmayı istiyoruz. Bunun için azletmek hususunda nasıl düşünüyorsun? dedi. Rasûlullah (S):

— "Sizler hakîkaten bunu yapıyor musunuz? Azli yapmamanız üzerinize vâcib değildir. Çünkü şu muhakkak ki, Allah'ın dünyâya çıkmasını yazmış olduğu herbir hayât sahibi insan, mutlak meydana çıkacaktır" buyurdu

---

بَاب بَيْعِ الْمُدَبَّرِ

2230 – حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَاعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُدَبَّرَ

Müdebber (Yânı Hürriyete Kavuşması Efendisinin Ölümüne Bağlanmış Olan) Kölenin Satılması Babı

-...Câbir ibn Abdillah (R), Peygamber (S) hürriyete kavuşturulması efendisinin ölümüne bağlanmış olan müdebber köleyi sattı, demiştir.

2231 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ بَاعَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Amr ibnu Dînâr, Câbir ibn Abdillah'tan; Rasûlullah (S) hürriyeti efendisinin ölümüne bağlanmış olan müdebber köleyi sattı, derken işitmiştir

---

2232 – حَدَّثَنِي زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ قَالَ حَدَّثَ ابْنُ شِهَابٍ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ أَخْبَرَهُ أَنَّ زَيْدَ بْنَ خَالِدٍ وَأَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَاهُ أَنَّهُمَا سَمِعَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسْأَلُ عَنْ الْأَمَةِ تَزْنِي وَلَمْ تُحْصَنْ قَالَ اجْلِدُوهَا ثُمَّ إِنْ زَنَتْ فَاجْلِدُوهَا ثُمَّ بِيعُوهَا بَعْدَ الثَّالِثَةِ أَوْ الرَّابِعَةِ

-...Zeyd ibn Hâlid ve Ebû Hureyre (R) ikisi haber verdiler ki, kendileri Rasûlullah'tan işitmişlerdir: Rasûlullah'a, muhsan kılınmış hâldeyken zina yapmayı âdet eden bir cariyenin hükmünden sorulmuştu. Rasûlullah (S): "O cariyeye deynek cezası uygulayın. Sonra yine zina ederse yine deynekleme cezası uygulayın. Sonra üçüncü yâhud dördüncü kenesinde onu satınız" buyurdu

---

2234 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا زَنَتْ أَمَةُ أَحَدِكُمْ فَتَبَيَّنَ زِنَاهَا فَلْيَجْلِدْهَا الْحَدَّ وَلَا يُثَرِّبْ عَلَيْهَا ثُمَّ إِنْ زَنَتْ فَلْيَجْلِدْهَا الْحَدَّ وَلَا يُثَرِّبْ ثُمَّ إِنْ زَنَتْ الثَّالِثَةَ فَتَبَيَّنَ زِنَاهَا فَلْيَبِعْهَا وَلَوْ بِحَبْلٍ مِنْ شَعَرٍ

-.......Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Ben Peygamber (S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "Sizden biriniz dişi kölesi zina ettiği, akabinde de zinası (beyyine, gebelik veya ikrar ile) meydana çıktığında, efendisi onu (hürrenin cezasının yarısı olan) had cezası olmak üzere, deynekle kamçılasın. Ve onu deyneklemeden sonra zinayı başına kakmasın. Sonra üçüncü defa zina eder ve zinası delille meydana çıkarsa, artık efendisi onu kıldan bir ip karşılığında bile olsa satsın"

بَاب هَلْ يُسَافِرُ بِالْجَارِيَةِ قَبْلَ أَنْ يَسْتَبْرِئَهَا وَلَمْ يَرَ الْحَسَنُ بَأْسًا أَنْ يُقَبِّلَهَا أَوْ يُبَاشِرَهَا وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِذَا وُهِبَتْ الْوَلِيدَةُ الَّتِي تُوطَأُ أَوْ بِيعَتْ أَوْ عَتَقَتْ فَلْيُسْتَبْرَأْ رَحِمُهَا بِحَيْضَةٍ وَلَا تُسْتَبْرَأُ الْعَذْرَاءُ وَقَالَ عَطَاءٌ لَا بَأْسَ أَنْ يُصِيبَ مِنْ جَارِيَتِهِ الْحَامِلِ مَا دُونَ الْفَرْجِ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى {إِلَّا عَلَى أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ}

Şahıs, Satın Aldığı Câriye Rahimini Temizlemeden Önce Câriye İle Yolculuk Eder Mi?
Hasen el-Basrî: Şahsın cariyeyi öpmesini yâhud (fercin berisinde olmak üzere) câriye île mübaşeret etmesini bir be's (yânî günâh olarak) görmemiştir. İbn Umer (R): Cima' olunan câriye hibe edildiği yâhud satıldığı yâhud hürriyete kavuştuğu zaman, hayızlanmak suretiyle rahimi tertemiz kılınsın; bakire olan kıza rahim temizlendirilrnesi yaptırılmaz, demiştir. Atâ ibn EbîRebâhda: Erkeğin, başkasından hâmile bulunan cariyesinden fercin berisinde olmak üzere nasîb almasında be's yoktur, demiştir. Yüce Allah da: "üf/ onlar ırzlarını koruyanlardır. Şu var ki zevcelerine yâhud sağ ellerinin mâlik olduklarına karşı (olan durumları) müstesnadır. Çünkü onlar (bu takdirde) kınanmış değillerdir" (el-Mü'minûn 5-6) buyurmuştur

---

2235 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْغَفَّارِ بْنُ دَاوُدَ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ فَلَمَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْحِصْنَ ذُكِرَ لَهُ جَمَالُ صَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيِّ بْنِ أَخْطَبَ وَقَدْ قُتِلَ زَوْجُهَا وَكَانَتْ عَرُوسًا فَاصْطَفَاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِنَفْسِهِ فَخَرَجَ بِهَا حَتَّى بَلَغْنَا سَدَّ الرَّوْحَاءِ حَلَّتْ فَبَنَى بِهَا ثُمَّ صَنَعَ حَيْسًا فِي نِطَعٍ صَغِيرٍ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آذِنْ مَنْ حَوْلَكَ فَكَانَتْ تِلْكَ وَلِيمَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى صَفِيَّةَ ثُمَّ خَرَجْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ قَالَ فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَوِّي لَهَا وَرَاءَهُ بِعَبَاءَةٍ ثُمَّ يَجْلِسُ عِنْدَ بَعِيرِهِ فَيَضَعُ رُكْبَتَهُ فَتَضَعُ صَفِيَّةُ رِجْلَهَا عَلَى رُكْبَتِهِ حَتَّى تَرْكَبَ

-...Enesibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Hayber'e geldi. Nihayet Allah O'na (Kamus denilen) kal'ayi açtığı zaman kendisine Huyey ibn Ahtâb'ın kızı Safiyye'nin güzelliği zikr olundu. Safiyye yeni evlenmiş bir gelin iken, Safiyye'nin kocası öldürülmüş idi. Rasûlullah ganimetten payı olarak Safiyye'yi kendisi için seçip aldı ve Safiyye ile yola çıktı. Nihayet bizler Medine yakınında Seddu'r-Ravhâ denilen yere ulaştık. Safiyye işte orada hayzından temizlenip halâl oldu ve Peygamber, Safiyye ile evlendi. Sonra Peygamber tabaklanmış ve yere yayılan küçük bir deri üzerinde hurma, yağ ve keş karışığı "hays" denilen bir yemek yapıp hazırlattı. Sonra Rasülullah (nikâhı şöhretlendirmek için) ben Enes'e: "Etrafındaki insanlara bildirip i'lân et" buyurdu. İşte bu hurma, yağ ve yoğurt kurusu karışığı, rasûlullah'ın Safiyye üzerine yaptığı düğün aşı oldu. Sonra Medine'ye doğru yola çıktık.Enes dedi ki: Ben Rasûlullah'ı gördüm ki, bir abayı binek devesinin hörgücü üzerine, kendi arka tarafına Safiyye için doluyor, sonra devesinin yanına oturuyor, akabinde dizini koyuyor, bu sırada Safiyye de kendi ayağını Peygamber'in dizi üzerine koyarak deveye biniyordu

---

بَاب بَيْعِ الْمَيْتَةِ وَالْأَصْنَامِ

2236 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ عَامَ الْفَتْحِ وَهُوَ بِمَكَّةَ إِنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ حَرَّمَ بَيْعَ الْخَمْرِ وَالْمَيْتَةِ وَالْخِنْزِيرِ وَالْأَصْنَامِ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ شُحُومَ الْمَيْتَةِ فَإِنَّهَا يُطْلَى بِهَا السُّفُنُ وَيُدْهَنُ بِهَا الْجُلُودُ وَيَسْتَصْبِحُ بِهَا النَّاسُ فَقَالَ لَا هُوَ حَرَامٌ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ ذَلِكَ قَاتَلَ اللَّهُ الْيَهُودَ إِنَّ اللَّهَ لَمَّا حَرَّمَ شُحُومَهَا جَمَلُوهُ ثُمَّ بَاعُوهُ فَأَكَلُوا ثَمَنَهُ قَالَ أَبُو عَاصِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ حَدَّثَنَا يَزِيدُ كَتَبَ إِلَيَّ عَطَاءٌ سَمِعْتُ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Meytenin Ve Putların Satılması(Nın Harâmlığnı Beyân) Babı

-...Bize Leys ibn Sa'd, Yezîd ibn Ebî Habîb'den; o da Atâ ibn Ebî Rebâh'tan; o da Câbir ibn Abdillah(R) 'tan tahdîs etti. Câbir, Rasûlullah (S), Mekke Fethi senesinde Mekke'de iken, şöyle buyururken işitmiştir: — "Şübhesiz Allah ve Rasûlü şarâbın, meytenin, domuzun, sanemlerin satışım haram kıldı" buyurdu. Rasûlullah'a: — Yâ Rasûlallah! Murdar ölen hayvanın iç yağları hakkında ne dersiniz? Murdar ölen hayvanların iç yağları ile gemiler cilalanır, deriler yağlanır, onunla insanlar (mum yapıp) ışıklanır? diye soruldu. Rasülullah:
— "Hayır, murdar yağı satmayınız. Bu satış haramdır"buyurdu. Bundan sonar Rasülullah "Bu satış haramdır" sözünü söylediği zaman: — "Allah Yahudiler'e la'net etsin! Allah murdar ölen hayvanın iç yağlarını haram kıldığı zaman onlar bu yağı eritip güzelleştir-diler, sonra onu sattılar da parasını yediler" buyurdu. Ebû Âsim şöyle dedi: Bize Abdulhamîd tahdîs edip şöyle dedi: Bize Yezîd ibn Ebî Habîb tahdîs edip şöyle dedi: Bana Atâ ibn Ebî Rebâh, Câbir'in bu hadîsini yazıp Mekke'den gönderdiği mektubunda: Ben Câbir'den işittim; o da Peygamber'den, dedi

---

بَاب ثَمَنِ الْكَلْبِ

2237 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ وَمَهْرِ الْبَغِيِّ وَحُلْوَانِ الْكَاهِنِ

Köpek Bedeli(Nin Hükmü) Babı

-...Ebû Mes'ûd, Ukbe ibnu Amr(R)'den (şöyle demiştir): Rasûlullah (S) kopek bahâsından, zina kazancından, kâhinlik ücretinden nehyetti

---

2238 - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَوْنُ بْنُ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ رَأَيْتُ أَبِي اشْتَرَى حَجَّامًا فَأَمَرَ بِمَحَاجِمِهِ فَكُسِرَتْ فَسَأَلْتُهُ عَنْ ذَلِكَ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ ثَمَنِ الدَّمِ وَثَمَنِ الْكَلْبِ وَكَسْبِ الْأَمَةِ وَلَعَنَ الْوَاشِمَةَ وَالْمُسْتَوْشِمَةَ وَآكِلَ الرِّبَا وَمُوكِلَهُ وَلَعَنَ الْمُصَوِّرَ

-...Ebû Cuhayfe'nin oğlu Avn haber verip şöyle demiştir: Ben babam Ebû Cuhayfe'nin kan alma tedavisi yapan bir köle satın aldığını gördüm. (Ebû Cuhayfe emretti de bunun âletleri kırıldı.) Ben babama bu kan alma âletlerinin kırılma sebebini sordum. Babam: Rasûlullah (S) kan alma bedelinden, köpek bedelinden, kadın kölenin (haram olan) kazancından nehyetti. Ve yine Rasûlullah döğme yaptırana, ribâ yiyiciye, ribâ kazancı yedincisine la'net etti; suret yapan musavvir kişiye de la'net etti, dedi

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب السَّلَمِ

بَاب السَّلَمِ فِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ

2239 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَارَةَ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عُلَيَّةَ أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي الْمِنْهَالِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ وَالنَّاسُ يُسْلِفُونَ فِي الثَّمَرِ الْعَامَ وَالْعَامَيْنِ أَوْ قَالَ عَامَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةً شَكَّ إِسْمَاعِيلُ فَقَالَ مَنْ سَلَّفَ فِي تَمْرٍ فَلْيُسْلِفْ فِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ وَوَزْنٍ مَعْلُومٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ بِهَذَا فِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ وَوَزْنٍ مَعْلُومٍ

Bilinen Ölçekte Selem Babı

-..İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S)Medîne'ye geldiğinde insanlar selem suretiyle bir ve iki sene va'deli - râvî İsmâîl ibn Uleyye: Yâhud iki yıl veya üç yıl va'deli demiştir, diye şekli söyledi- hurma alışverişi yaparlardı. Bunun üzerine Rasûlullah: "Her kim hurmada selem suretiyle alışveriş yaparsa

ölçeği belli, tartısı belli mikdârda selem yapsın" buyurdu. Bize Muhammed (ibn Selâm?) tahdîs edip şöyle dedi: Bize İsmâîl, İbnu EbîNecîh'ten bu hadîsi: "Mikdân bilinen ölçekte ve bilinen tartıda (olarak yapsın)" şeklinde haber verdi

---

بَاب السَّلَمِ فِي وَزْنٍ مَعْلُومٍ

2240 - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي الْمِنْهَالِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ وَهُمْ يُسْلِفُونَ بِالتَّمْرِ السَّنَتَيْنِ وَالثَّلَاثَ فَقَالَ مَنْ أَسْلَفَ فِي شَيْءٍ فَفِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ وَوَزْنٍ مَعْلُومٍ إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي نَجِيحٍ وَقَالَ فَلْيُسْلِفْ فِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ

(Tartılacak Şeylerde) Bilinen Bîr Tartıda Olarak Yapılan Selem Babı

-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Medine'ye geldiğinde, Medîneliler selem suretiyle iki sene ve üç sene va'deli hurma alışverişi yapıyorlardı. Peygamber: "Kim herhangi bir şeyde selef suretiyle alışveriş yaparsa bilinen ölçekte, bilinen tartıda olarak bilinen bir müddete değin akdetsin" buyurdu. Bize Alî ibnu Abdillah tahdîs edip şöyle dedi: Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi:Bana İbnu Ebî Necîh: "Bilinen bir ölçekte, bilinen bir müddete kadar olarak yapsın " buyurdu, diye tahdîs etti.

2241 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي الْمِنْهَالِ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ فِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ وَوَزْنٍ مَعْلُومٍ إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ

-....Ebu'l-Minhâl şöyle demiştir: Bentbn Abbâs(R)'tan işittim şöyle diyordu: Peygamber (S)Medîne'ye geldi ve "Selem, bilinen ölçekte, bilinen tartıda ve bilinen müddete kadar olur" buyurdu

---

2242 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ ابْنِ أَبِي الْمُجَالِدِ و حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي الْمُجَالِدِ حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدٌ أَوْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْمُجَالِدِ قَالَ اخْتَلَفَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَدَّادِ بْنِ الْهَادِ وَأَبُو بُرْدَةَ فِي السَّلَفِ فَبَعَثُونِي إِلَى ابْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ إِنَّا كُنَّا نُسْلِفُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ فِي الْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَالزَّبِيبِ وَالتَّمْرِ وَسَأَلْتُ ابْنَ أَبْزَى فَقَالَ مِثْلَ ذَلِكَ

-..Şu'be tahdîs edip şöyle dedi: BanaEbu'l-Mucâlid'in oğlu Muhammed yâhud Abdullah haber verip şöyle dedi: Bir kerre Abdullah ibnu'ş-Şeddâd ibni'-Hâd ile Ebû Mûsâ el-Eş'ârî'nin oğlu ve Küfe tabiî kaadısı Ebû Burde Âmir, selem hakkında (yânı selem yoluyla akdedilen alışverişte satıcının yanında satılan malın aslı bulunmazsa bu selemin caiz olup olmaması hakkında) ihtilâf ettiler. Bu mes'elenin çözümü için beni Abdullah ibn Ebî Evfâ(R)'ya gönderdiler. Ben de gidip ona bunu sordum. O cevaben: Biz Rasûlullah zamanında,Ebû Bekr ve Umer devirlerinde buğday,arpa, kuru üzüm ve hurmada selem yoluyla muamele yapardık, dedi. Ve ben bu mes'-eleyi Abdurrahmân ibnu Ebzâ(R)'a da sordum. O da İbnu Ebî Evfâ gibi cevâb verdi

---

بَاب السَّلَمِ إِلَى مَنْ لَيْسَ عِنْدَهُ أَصْلٌ

2244 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي الْمُجَالِدِ قَالَ بَعَثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَدَّادٍ وَأَبُو بُرْدَةَ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَالَا سَلْهُ هَلْ كَانَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسْلِفُونَ فِي الْحِنْطَةِ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ كُنَّا نُسْلِفُ نَبِيطَ أَهْلِ الشَّأْمِ فِي الْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَالزَّيْتِ فِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ قُلْتُ إِلَى مَنْ كَانَ أَصْلُهُ عِنْدَهُ قَالَ مَا كُنَّا نَسْأَلُهُمْ عَنْ ذَلِكَ ثُمَّ بَعَثَانِي إِلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبْزَى فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ كَانَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسْلِفُونَ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ نَسْأَلْهُمْ أَلَهُمْ حَرْثٌ أَمْ لَا

Satilan Malın Aslı Yanında Bulunmayan Kimseye Yapılan Selem (Akdinin Hükmü) Babı

-....Bize Ebû'l-Mucâlid'in oğlu Muhammed tahdîs edip şöyle dedi: Abdullah ibnu Şeddâd ileEbû Burde beni Abdullah ibn Ebî Evfâ'ya gönderdiler ve: Ona, Peygamber zamanında Peygamberdin sahâbîleri buğdayda selem yaparlar mıydı? diye sor, dediler. Gidip sordum. Abdullah (R): Biz Şâm ahâlîsinin zirâatçısıyle bilinen bir ölçekte (ölçülmek üzere) bilinen bir va'deye kadar buğdayda, arpada, kuru üzümde selem yoluyla alışveriş muamelesi yapardık, dedi. Ben ona: Selem, satılacak malın aslı yanında olan (yânî kendi mülk ve tasarrufunda bulunan) kimseye mi (hâsstır)? diye sordum. Abdullah ibn Ebî Evfâ: Bizler Şâm zirâatçilerine, malın aslına mâlik olup olmadıklarını hiç sormazdık, dedi. Sonra o ikisi beni Abdurrahmân ibn Ebzâ'ya da yolladılar. Ben gidip ona da bu mes'eleyi sordum. O: Peygamber'in sahâbîleri, Peygamber zamanında selem akdi yaparlardı. Fakat biz sahâbîler Şâm zirâatçtlerine, bize zahire verecek ekinleri var mıdır, yoksa yok mudur diye sormazdık, dedi

---

حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي مُجَالِدٍ بِهَذَا وَقَالَ فَنُسْلِفُهُمْ فِي الْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْوَلِيدِ عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ وَقَالَ وَالزَّيْتِ حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ وَقَالَ فِي الْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَالزَّبِيبِ

-..Bize İshâk ibn Şâhîn tahdîs edip şöyle dedi: Bize Hâlid ibnu Abdillah eş-Şeybânî'den; o da Muhammed ibn Ebî Mucâlid'den bu hadîsi tahdîs etti. O: Biz onlarla buğdayda ve arpada selem muamelesi yapardık, demiştir. Ve Abdullah ibnu'l-Velîd, Sufyân es-Sevrî'den: O bize eş-Şeybânî tahdîs etti deyip, ve zeytin yağı alışverişinde de selem muamelesi yapardık dedi, diye söylemiştir. Ve yine bu isnâdla bize Kuteybe ibn Saîd tahdîs edip şöyle dedi: Bize Cerîr ibnu Abdil-hamîd, eşŞeybânî'den tahdîs etti ve burada: "Buğdayda, arpada, kuru üzümde" diye söylemiştir

---

2246– حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنَا عَمْرٌو قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْبَخْتَرِيِّ الطَّائِيَّ قَالَ سَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ السَّلَمِ فِي النَّخْلِ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَيْعِ النَّخْلِ حَتَّى يُؤكَلَ مِنْهُ وَحَتَّى يُوزَنَ فَقَالَ الرَّجُلُ وَأَيُّ شَيْءٍ يُوزَنُ قَالَ رَجُلٌ إِلَى جَانِبِهِ حَتَّى يُحْرَزَ وَقَالَ مُعَاذٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرٍو قَالَ أَبُو الْبَخْتَرِيِّ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ

-...Bize Amr haber verip şöyle dedi: Ben Ebu'l-Bahterî et-Tâî'den işittim, şöyle dedi: Ben İbn Abbâs'a hurma ağacının meyvesinde yapılacak selem akdinden sordum. O: Peygamber (S), kendisinden yenilinceye kadar ve tartılıncaya kadar hurma ağacının meyvesinin satışından nehyetti, dedi. O adam (belki Ebu'l-Bahterî): Tartılacak olan, hangi şeydir (çünkü ağaç üzerindeki hurmayı tartmak mümkin değildir)? dedi. İbn Abbâs'ın yanındaki bir adam: Ko-rununcaya (veya tahmin edilinceye) kadar, dedi. Ve Muâz et-Temîmî şöyle dedi: Bize Şu'be, Amr'dan tahdîs etti. Ebu'l-Bahterî şöyle demiştir: Ben İbn Abbâs'tan işittim; o, Peygamber (S) nehyetti, diyerek yukarki hadîsin benzerim söyledi

---

بَاب السَّلَمِ فِي النَّخْلِ

2248 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ قَالَ سَأَلْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ السَّلَمِ فِي النَّخْلِ فَقَالَ

نُهِيَ عَنْ بَيْعِ النَّخْلِ حَتَّى يَصْلُحَ وَعَنْ بَيْعِ الْوَرِقِ نَسَاءً بِنَاجِزٍ وَسَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ عَنْ السَّلَمِ فِي النَّخْلِ فَقَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَيْعِ النَّخْلِ حَتَّى يُؤْكَلَ مِنْهُ أَوْ يَأْكُلَ مِنْهُ وَحَتَّى يُوزَنَ

Hurma Ağacının Meyvesi) Hususundaki Selem Babı
-... Ebu'l-Bahterî şöyle demiştir: Ben Abdullah ibnu Umer(R)'e,hurma ağacının meyvesi hususundaki selemin hükmünü sordum.îbn Umer:Hurma ağacının meyvesinin, yemeye elverişli oluncaya kadar satılması nehyolundu.Ve basılmış gümüş paranın veresiye olarak hâzır altınla satılması da nehyolundu, dedi. Ve ben îbn Abbâs'a da hurma ağacının meyvesi hususundaki selemi sordum. O da: Peygamber (S) hurma ağacı meyvesini, ağaçtan yenilinceye yâhud sahibi ağaçtan yiyinceye ve tartılıncaya kadar satmayı nehyetti, dedi

---

2249 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ سَأَلْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ السَّلَمِ فِي النَّخْلِ فَقَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَيْعِ الثَّمَرِ حَتَّى يَصْلُحَ وَنَهَى عَنْ الْوَرِقِ بِالذَّهَبِ نَسَاءً بِنَاجِزٍ وَسَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ فَقَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَيْعِ النَّخْلِ حَتَّى يَأْكُلَ أَوْ يُؤْكَلَ وَحَتَّى يُوزَنَ قُلْتُ وَمَا يُوزَنُ قَالَ رَجُلٌ عِنْدَهُ حَتَّى يُحْرَزَ

-...Ebu'l-Bahterî şöyle dedi: Ben İbnu Umer'e hurma ağacının meyvesi hususundaki selem akdini sordum. İbn Umer (R): Peygamber (S) yemeye elverişli oluncaya kadar meyve satmaktan nehyetti; gümüşü veresiye olarak hazır altınla satmaktan da nehyetti, dedi. Ve ben İbn Abbâs'a da bu mes'eleyi sordum. O da: Peygamber (S) hurma ağacının meyvesini, sahibi yiyinceye yâhud ondan yenilinceye ve tartılıncaya kadar satmaktan nehyetti, dedi. Ben tekrar: Tartılacak nedir? diye sordum. İbn Abbâs'ın yanında bulunan bir adam: Korununcaya (veya tahmin edilinceye) kadar, dedi.

بَاب الْكَفِيلِ فِي السَّلَمِ

2251 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَّامٍ حَدَّثَنَا يَعْلَى حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اشْتَرَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَعَامًا مِنْ يَهُودِيٍّ بِنَسِيئَةٍ وَرَهَنَهُ دِرْعًا لَهُ مِنْ حَدِيدٍ

Selem Akdinde Kefîuin Hükmü) Babı
-...Âişe (R): Rasûlullah (S) bir Yahudi'den bedelini sonra ödemek üzere hububat satın aldı da, ona kendine âid demirden yapılmış olan zırhını rehin verdi, demiştir

---

بَاب الرَّهْنِ فِي السَّلَمِ

2252 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مَحْبُوبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ تَذَاكَرْنَا عِنْدَ إِبْرَاهِيمَ الرَّهْنَ فِي السَّلَفِ فَقَالَ حَدَّثَنِي الْأَسْوَدُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اشْتَرَى مِنْ يَهُودِيٍّ طَعَامًا إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ وَارْتَهَنَ مِنْهُ دِرْعًا مِنْ حَدِيدٍ

Selem Akdinde Rehin Babı
-... el-A’meş tahdîs edip şöyle demiştir; Biz îbrâhîm en Nahaî'nin yanında selem akdindeki rehni müzâkere ettik. İbrahim şöyle dedi: Bana el-Esved, Âişe(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) bir Yahudi'den bedeli bilinen bir müddete kadar veresiye hububat satın almış, Yahûdî de Peygamber'den demir bir zırh rehin almıştır

بَاب السَّلَمِ إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ وَبِهِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَأَبُو سَعِيدٍ وَالْأَسْوَدُ وَالْحَسَنُ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ لَا بَأْسَ فِي الطَّعَامِ الْمَوْصُوفِ بِسِعْرٍ مَعْلُومٍ إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ مَا لَمْ يَكُ ذَلِكَ فِي زَرْعٍ لَمْ يَبْدُ صَلَاحُهُ

Bilinen Bîr Müddete Kadar Yapılan Selem Babı

İbn Abbâs, Ebû Saîd el-Hudrî, Esved ibn Yezîd, Hasen el-Basrî selemin muayyen bir müddete mahsûs olmasına kaaildirler. İbn Umer de: Salâhı belirmemiş ekinde, olmadıkça, ^ bilinen bir fiatla sıfatlanmış hububatta bilinen bir müddete kadar selem yapmakta be's yoktur, demiştir

---

2253 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي الْمِنْهَالِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ وَهُمْ يُسْلِفُونَ فِي الثِّمَارِ السَّنَتَيْنِ وَالثَّلَاثَ فَقَالَ أَسْلِفُوا فِي الثِّمَارِ فِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي نَجِيحٍ وَقَالَ فِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ وَوَزْنٍ مَعْلُومٍ

-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Medine'ye geldi. Medîneliler meyveler hususunda iki ve üç sene va'deli selem yapıyorlardı. Peygamber (S) onlara: "Meyveler hususunda bilinen ölçekte, bilinen va'deye kadar olmak üzere selem akdi yapınız" buyurdu. Ve Abdullah ibnu'l-Velîd şöyle dedi: Bize Sufyân ibn Uyeyne tah-dîs edip şöyle dedi: Bize İbnu Ebî Necîh tahdîs etti de "Bilinen ölçekte ve bilinen tartıda olmak üzere" diye söyledi

---

2254 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ سُلَيْمَانَ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي مُجَالِدٍ قَالَ أَرْسَلَنِي أَبُو بُرْدَةَ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَدَّادٍ إِلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبْزَى وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى فَسَأَلْتُهُمَا عَنْ السَّلَفِ فَقَالَا كُنَّا نُصِيبُ الْمَغَانِمَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَانَ يَأْتِينَا أَنْبَاطٌ مِنْ أَنْبَاطِ الشَّأْمِ فَنُسْلِفُهُمْ فِي الْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَالزَّبِيبِ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى قَالَ قُلْتُ أَكَانَ لَهُمْ زَرْعٌ أَوْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ زَرْعٌ قَالَا مَا كُنَّا نَسْأَلُهُمْ عَنْ ذَلِكَ

-... (Abdullah ibn Ebî Evfâ'nın kölesi, olan) Muhammed ibnu Ebî Mucâlid şöyle demiştir: Ebû Burde ile Abdullah ibn Şed-dâd, beni Abdurrahmân ibn Ebzâ'ya ve Abdullah ibn Ebî Evfâ'ya yolladılar. Ben de gidip bu ikisine selef suretiyle satış akdinden sordum.İkisi de şöyle dediler:Biz Rasûlullah'ın beraberinde birçok ga-nîmetlere nail olurduk. Bize Şâm zirâatçilerinden bir takımları gelirler, biz de onlarla ta'yîn edilmiş bir müddete kadar buğday, arpa, kuru üzüm alım satımı hususunda selef akdi yapardık. İbnu Ebî Mucâlid dedi ki: Ben onlara: O Şâm zirâatçilerinin ekilmiş ekinleri var mıydı yâhud yok muydu? diye sordum. Onların ikisi de:Biz Şâm zirâatçilerine bize zahire verecek ekinleri var mı,yok mu diye sormazdık, dediler

---

بَاب السَّلَمِ إِلَى أَنْ تُنْتَجَ النَّاقَةُ

2256 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ أَخْبَرَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانُوا يَتَبَايَعُونَ الْجَزُورَ إِلَى حَبَلِ الْحَبَلَةِ فَنَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْهُ فَسَّرَهُ نَافِعٌ أَنْ تُنْتَجَ النَّاقَةُ مَا فِي بَطْنِهَا

Dişi Devenin Doğurmasına Kadar Yapılan Selem Babı

-...Bize Mûsâ ibnu İsmâîl tahdîs edip şöyle dedi: BizeCuveyriye ibnu Esma, Nâfi'den haber verdi ki, Abdullah ibnu Umer şöyle demiştir: Câhiliyet devri ahâlîsi develeri (veya herhangi bir malı) habelu'l-habeleye (yânî gebe devenin dişi doğacak yavrusunun doğurmasına) kadar satış, alış muamelesi

yaparlardı. Peygamber (S) bu akıbeti meçhul alışverişi yapmaktan nehyetti. Hadîsin râvîsi olan Nâfi' bunu "Dişi devenin kendi karnındaki yavruyu doğurmasına kadar" diye tefsîr etmiştir

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَاب الشُّفْعَةُ فِيمَا لَمْ يُقْسَمْ فَإِذَا وَقَعَتْ الْحُدُودُ فَلَا شُفْعَةَ

2257 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالشُّفْعَةِ فِي كُلِّ مَا لَمْ يُقْسَمْ فَإِذَا وَقَعَتْ الْحُدُودُ وَصُرِّفَتْ الطُّرُقُ فَلَا شُفْعَةَ

"Şufa (Hakkı) Taksim Olunmamış Maldadır. Sınırlar Konduğunda Şufa Yoktur" Babı
-.... Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) tak-sîm olunmamış her şeyde şuf'a (hakkı) ile hükmetti. Sınırlar konulup yollar ta'yîn edildiği zaman artık şuf'a hakkı yoktur

---

بَاب عَرْضِ الشُّفْعَةِ عَلَى صَاحِبِهَا قَبْلَ الْبَيْعِ وَقَالَ الْحَكَمُ إِذَا أَذِنَ لَهُ قَبْلَ الْبَيْعِ فَلَا شُفْعَةَ لَهُ وَقَالَ الشَّعْبِيُّ مَنْ بِيعَتْ شُفْعَتُهُ وَهُوَ شَاهِدٌ لَا يُغَيِّرُهَا فَلَا شُفْعَةَ لَهُ

Ortağın Satıştan Önce Şuf'a Hakkı Sahibi Olan Ortağına Şuf'a Yi Arzetmeşi (Yânî Satış Teklif Etmesi) Babı Hakem ibnu Uteybe: Şufa hakkına sâhib kişi, malı satmak isteyen ortağına satmadan önce izin derdiğinde, artık izin veren ortak için şufa kalmaz, demiştir. eş-Şa'bî de: Her kim kendisi hâzır ve şâhid iken şuf ası satılır da bu satışı değiştirmezse, artık onun şufa hakkı yoktur, demiştir

2258 – حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مَيْسَرَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ الشَّرِيدِ قَالَ وَقَفْتُ عَلَى سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ فَجَاءَ الْمِسْوَرُ بْنُ مَخْرَمَةَ فَوَضَعَ يَدَهُ عَلَى إِحْدَى مَنْكِبَيَّ إِذْ جَاءَ أَبُو رَافِعٍ مَوْلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا سَعْدُ ابْتَعْ مِنِّي بَيْتَيَّ فِي دَارِكَ فَقَالَ سَعْدٌ وَاللَّهِ مَا أَبْتَاعُهُمَا فَقَالَ الْمِسْوَرُ وَاللَّهِ لَتَبْتَاعَنَّهُمَا فَقَالَ سَعْدٌ وَاللَّهِ لَا أَزِيدُكَ عَلَى أَرْبَعَةِ آلَافٍ مُنَجَّمَةً أَوْ مُقَطَّعَةً قَالَ أَبُو رَافِعٍ لَقَدْ أُعْطِيتُ بِهَا خَمْسَ مِائَةِ دِينَارٍ وَلَوْلَا أَنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْجَارُ أَحَقُّ بِسَقَبِهِ مَا أَعْطَيْتُكَهَا بِأَرْبَعَةِ آلَافٍ وَأَنَا أُعْطَى بِهَا خَمْسَ مِائَةِ دِينَارٍ فَأَعْطَاهَا إِيَّاهُ

-...Tabiî olan Amr ibnu'ş-Şerîd şöyle demiştir: Bir kerre Sa'd ibn Ebî Vakkaas'm yanında durmuştum. Akabinde Misver ibnu Mahreme geldi ve elini.benim bir omuzumun üzerine koydu. Bu sırada Peygamber'in âzâdh kölesi Ebû Râfi' geldi ve:
— Yâ Sa'd, hanen içinde bulunan iki odamı (satacağım), benden bunu satın al, diye teklif etti.
Sa'd ibn Ebî Vakkaas: — Vallahi ben onları satın almıyorum, dedi. Misver ibnu Mahreme de hemen:
— Vallahi sen bu iki odayı elbette satın alacaksın, dedi. Sa'd, Ebû Râfi'e:
— Vallahi ben sana dörtbin dirhemden fazla vermem, bu da ceste ceste yâhud kesik kesik olacak,dedi.
Ebû Râfi' de: — Bu iki odaya karşılık bana (başkası tarafından) beşyüz dînâr verilmiştir. Eğer ben Peygamber(S)'i "Komşu komşuya en hakklı bir şejî'dir" buyururken işitmemiş olsaydım, bu iki odalı mekânımı, ona karşılık beşyüz dînâr teklîf edilmiş olduğum hâlde, onu sana dörtbin dirheme vermezdim, dedi. Akabinde o yeri Sa'd'e verdi

---

بَاب أَيُّ الْجِوَارِ أَقْرَبُ

2259 – حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ ح و حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا شَبَابَةُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو عِمْرَانَ قَالَ سَمِعْتُ طَلْحَةَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي جَارَيْنِ فَإِلَى أَيِّهِمَا أُهْدِي قَالَ إِلَى أَقْرَبِهِمَا مِنْكِ بَابًا

Hangi'komşuluk Daha Yakındır?

-... Âişe (R): Ben: — Yâ Rasûlullah! Benim iki komşum vardır. (Hediye vermek istediğimde) hediyemi bunlardan hangisine evvelâ vereyim? diye sordum. Rasûlullah (S):

— "Kapısı sana en yakın olan komşuna ver" buyurdu

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَاب في الاجارة

اسْتِئْجَارُ الرَّجُلِ الصَّالِحِ وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى {إِنَّ خَيْرَ مَنْ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ} وَالْخَازِنُ الْأَمِينُ وَمَنْ لَمْ يَسْتَعْمِلْ مَنْ أَرَادَهُ

2260 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي جَدِّي أَبُو بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْخَازِنُ الْأَمِينُ الَّذِي يُؤَدِّي مَا أُمِرَ بِهِ طَيِّبَةً نَفْسُهُ أَحَدُ الْمُتَصَدِّقِينَ

İyi kişinin ücretle adam tutması ve Yüce Allah'ın şu kavli: "Çünkü ücretle tuttuklarının en hayırlısı şübhesiz o kuvvetli emin kimsedir" (ei-Kasas: 26) Hazîneci de emindir. Ve ücretle iş yapmak isteyeni kullanmak istemeyen imamlar

-.... Ebû Mûsâ el-Eş'ârî (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Kendisine emredilen vazifeyi gönlü hoş ve temiz olarak yerine getiren emin kasadar kimse, sadaka veren iki kişiden biridir" buyurdu

---

2261 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ قُرَّةَ بْنِ خَالِدٍ قَالَ حَدَّثَنِي حُمَيْدُ بْنُ هِلَالٍ حَدَّثَنَا أَبُو بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَقْبَلْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعِي رَجُلَانِ مِنْ الْأَشْعَرِيِّينَ فَقُلْتُ مَا عَمِلْتُ أَنَّهُمَا يَطْلُبَانِ الْعَمَلَ فَقَالَ لَنْ أَوْ لَا نَسْتَعْمِلُ عَلَى عَمَلِنَا مَنْ أَرَادَهُ

-... Ebû Mûsâ (R) şöyle demiştir:Ben beraberimde Eş'ârîler'den iki kişi olduğu hâlde, Peygamber'in yanına vardım. (Bu kişiler Peygamber'den iş istediler.) Bunun akabinde ben (sıkılarak):Bunların iş ve me'mûrluk isteyeceklerini ben bilmiyordum, dedim. — "iş dileyen kimseyi biz işimiz üzerine kullanmayız" buyurdu

---

بَاب رَعْيِ الْغَنَمِ عَلَى قَرَارِيطَ

2262 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَكِّيُّ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا رَعَى الْغَنَمَ فَقَالَ أَصْحَابُهُ وَأَنْتَ فَقَالَ نَعَمْ كُنْتُ أَرْعَاهَا عَلَى قَرَارِيطَ لِأَهْلِ مَكَّةَ

Karârît Üzerine Koyun Güdülmesi Babı

-... Ebû Hureyre(R)'den: Peygamber (S): — "Allah, koyun güdenden başka hiçbir peygamber göndermedi" buyurdu. Bunun üzerine sahâbîleri:

— Sen de mi (koyun güttün)? diye sordular.

Peygamber: — "Evet, ben de Mekke ahâlîsi için karârît üzerine koyun güderdim" buyurdu

بَاب اسْتِئْجَارِ الْمُشْرِكِينَ عِنْدَ الضَّرُورَةِ أَوْ إِذَا لَمْ يُوجَدْ أَهْلُ الْإِسْلَامِ وَعَامَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَهُودَ خَيْبَرَ

2263 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَاسْتَأْجَرَ النَّبِيّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ رَجُلًا مِنْ بَنِي الدِّيلِ ثُمَّ مِنْ بَنِي عَبْدِ بْنِ عَدِيٍّ هَادِيًا خِرِّيتًا الْخِرِّيتُ الْمَاهِرُ بِالْهِدَايَةِ قَدْ غَمَسَ يَمِينَ حِلْفٍ فِي آلِ الْعَاصِ بْنِ وَائِلٍ وَهُوَ عَلَى دِينِ كُفَّارِ قُرَيْشٍ فَأَمِنَاهُ فَدَفَعَا إِلَيْهِ رَاحِلَتَيْهِمَا وَوَاعَدَاهُ غَارَ ثَوْرٍ بَعْدَ ثَلَاثِ لَيَالٍ فَأَتَاهُمَا بِرَاحِلَتَيْهِمَا صَبِيحَةَ لَيَالٍ ثَلَاثٍ فَارْتَحَلَا وَانْطَلَقَ مَعَهُمَا عَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ وَالدَّلِيلُ الدِّيلِيُّ فَأَخَذَ بِهِمْ أَسْفَلَ مَكَّةَ وَهُوَ طَرِيقُ السَّاحِلِ

Zaruret Sırasında Yâhud İslâm Ehli Bulunmadığı Zaman Müşriklerin Ücretle Irgatlığa Tutulması Ve Peygamber (S) Hayber Yahûdîleri'yle Arazîde Çalışma Akdi Yaptı Babı

-...Âişe (R) şöyle dedi: Ve Peygamber ile Ebû Bekr, Dîl oğullari'ndan sonra Abd ibn Adiyy oğullarından yol kılavuzluğunda maharetli (Abdullah ibn Uraykıt adında) bir kimseyi ücretle tuttular.-ez-Zuhrî: "el-Hırrît", yol kılavuzluğunda maharetli demektir, dedi.- Bu adam el-Âsî ibn Vâil ailesi içinde yemîn ederek elini kana batırmıştı. O hâlen Kureyş kâfirlerinin dîni üzere idi. Fakat Peygamber ile Ebû Bekr onun doğruluğuna emniyet ve i'timâd ettiler de develerini ona teslim ettiler ve üç gece sonra develeriyle beraber Sevr mağarasında buluşmak üzere vaadleşip muahede yaptılar. Bu kılavuz kişi, Peygamber ile Ebû Bekr'in develeriyle üçüncü gecenin sabahında Sevr'e, onların yanına geldi. Peygamber ve Ebû Bekr, beraberlerinde Âmir ibn Fuhayre ve kılavuz Abdullah ibn Uraykıt olduğu hâlde yola koyulup gittiler. Delîl, Dîl kabilesine mensûbdur. Delîl onları alıp götürdü; gittikleri yol sahil yoludur

---

بَاب إِذَا اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا لِيَعْمَلَ لَهُ بَعْدَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ أَوْ بَعْدَ شَهْرٍ أَوْ بَعْدَ سَنَةٍ جَازَ وَهُمَا عَلَى شَرْطِهِمَا الَّذِي اشْتَرَطَاهُ إِذَا جَاءَ الْأَجَلُ

2264 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَأَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ وَاسْتَأْجَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ رَجُلًا مِنْ بَنِي الدِّيلِ هَادِيًا خِرِّيتًا وَهُوَ عَلَى دِينِ كُفَّارِ قُرَيْشٍ فَدَفَعَا إِلَيْهِ رَاحِلَتَيْهِمَا وَوَاعَدَاهُ غَارَ ثَوْرٍ بَعْدَ ثَلَاثِ لَيَالٍ بِرَاحِلَتَيْهِمَا صُبْحَ ثَلَاثٍ

Bir Kimse Üç Gün Sonra Yâhud Bir Ay Sonra Yâhud Bir Sene Sonra Kendisine Bir İş Yapması İçin Bir İnsanı Ücretle Tutsa, Bu Caiz Olur.

Ve o müddet geldiği zaman ücretle tutan ve tutulan, yapmış oldukları şartları üzerinde olurlar. Peygamber'in zevcesi Âişe (R) şöyle dedi: Ve Rasûlullah ile Ebû Bekr, Dîl oğullan'ndan maharetli bir kılavuz kişiyi ücretle tuttular. O kişi Kureyş kâfirlerinin dîni üzere idi. Kendi binek develerini ona teslîm ettiler ve onunla üç gece sonra sabah vaktinde Sevr mağarasında develeriyle birlikte buluşma anlaşması yaptılar

---

بَاب الْأَجِيرِ فِي الْغَزْوِ

2265 - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عُلَيَّةَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَعْلَى عَنْ يَعْلَى بْنِ أُمَيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ غَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَيْشَ الْعُسْرَةِ فَكَانَ مِنْ أَوْثَقِ أَعْمَالِي فِي نَفْسِي فَكَانَ لِي أَجِيرٌ فَقَاتَلَ إِنْسَانًا فَعَضَّ أَحَدُهُمَا إِصْبَعَ صَاحِبِهِ فَانْتَزَعَ إِصْبَعَهُ فَأَنْدَرَ ثَنِيَّتَهُ فَسَقَطَتْ فَانْطَلَقَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَهْدَرَ ثَنِيَّتَهُ وَقَالَ أَفَيَدَعُ إِصْبَعَهُ فِي فِيكَ تَقْضَمُهَا قَالَ أَحْسِبُهُ قَالَ كَمَا يَقْضَمُ الْفَحْلُ

Gazvede Ücretli Babı

-..Ya'lâ ibn Umeyye (R) şöyle dedi: Ben Peygamber'in beraberinde zorluk ordusunda –Tebük seferinde- gazveye çıktım. Bu gazve nefsimde amellerimin en güvenli ve en sağlamından olmuştur. Benim ücretli bir hizmetçim vardı. Bu hizmetçi yolda birisi ile dö-ğüştü. İki kavgacıdan biri öbürünün parmağını ısırdı. Hizmetçi elini, ısıran kişinin ağzından hızla çekti de, ısıranın ön dişini söktü; o (ısıran ve bu suretle dişi düşen kişi) da Peygamber'e gelip şikâyet etti. Peygamber dişin diyetini düşürdü ve: "Bu adam elini senin ağzın içinde bırakır mı ki, sen erkek devenin yan dişleriyle sert yem yediği gibi, onun elini çatır çatır yiyesin?" buyurdu.

2266 – * قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ وَحَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ جَدِّهِ بِمِثْلِ هَذِهِ الصِّفَةِ أَنَّ رَجُلًا عَضَّ يَدَ رَجُلٍ فَأَنْدَرَ ثَنِيَّتَهُ فَأَهْدَرَهَا أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

ibn Cureyc dedi ki: Bana Abdullah ibn Ebî Muleyke, dedesinden bu sıfatın (yâhud kıssanın) benzerini tahdîs etti: Bir adam diğerinin elini ısırdı, o da elini çekmesiyle ısıranın dişini düşürdü. Ebû Bekr de o dişi heder kıldı

بَاب مَنْ اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا فَبَيَّنَ لَهُ الْأَجَلَ وَلَمْ يُبَيِّنْ الْعَمَلَ لِقَوْلِهِ {إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُنْكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ إِلَى قَوْلِهِ وَاللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ} يَأْجُرُ فُلَانًا يُعْطِيهِ أَجْرًا وَمِنْهُ فِي التَّعْزِيَةِ أَجَرَكَ اللَّهُ

Bir Ücretli Tutan, Hizmet Müddetini Beyân Edip De Yapacağı İşi Beyân Etmeyen Kimse(Nin Bu Hizmet Akdi Sahîh Olur Mu, Olmaz Mı)?

Çünkü Yüce Allah'ın şu kavli vardır.: "(O zât Musa'ya) dedi ki: Bu iki kızımdan birini, sen bana sekiz yıl ecîrlik etmek üzere sana nikahlamak istiyorum. Eğer on yıla tamamlarsan, o da kendinden. (Bununla beraber) sana zorluk çektirmeyi arzu etmem.İnşâallan beni sâlihlerden bulacaksın. (Mûsâ) dedi: O seninle benim aramdadır. Bu iki müddetten hangisini Ödersem, demek ki bana karşı bir husûmet yok. Allah da şu dediğimizin üstünde bir vekîl" (ci-Kasas: 26-27). "Ye'curu fulânen","Ona ücret veriyor" demektir. Arablar'ın ölü sebebiyle ta'zîyede "Aceke*llâhu(= Allah sana ecrini verir)" sözleri de bu ma'nâdandir

بَاب إِذَا اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا عَلَى أَنْ يُقِيمَ حَائِطًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَّ جَازَ

2267 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي يَعْلَى بْنُ مُسْلِمٍ وَعَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ يَزِيدُ أَحَدُهُمَا عَلَى صَاحِبِهِ وَغَيْرُهُمَا قَالَ قَدْ سَمِعْتُهُ يُحَدِّثُهُ عَنْ سَعِيدٍ قَالَ قَالَ لِي ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا حَدَّثَنِي أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَانْطَلَقَا فَوَجَدَا جِدَارًا يُرِيدُأَنْ يَنْقَضَّ قَالَ سَعِيدٌ بِيَدِهِ هَكَذَا وَرَفَعَ يَدَيْهِ فَاسْتَقَامَ قَالَ يَعْلَى حَسِبْتُ أَنْ سَعِيدًا قَالَ فَمَسَحَهُ بِيَدِهِ فَاسْتَقَامَ {لَوْ شِئْتَ لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا} قَالَ سَعِيدٌ أَجْرًا نَأْكُلُهُ

Bir Kimse Yıkılmak İsteyen Bir Duvarı Doğrultmak Üzere Bir Ücretli Tuttuğunda Bu Caiz Olur

-..Saîd ibn Cubeyr şöyle dedi: İbn Abbâs bana şöyle dedi:' Bana Ubeyy ibn Ka'b tahdîs edip şöyle dedi: Rasûlullah (S) şöyle bu-! yurdu: "Yine gittiler. Nihayet bir memleket halkına vardılar ki, ora ahâlîsinden yemek istedikleri hâlde kendilerini müsâfir etmekten çekinmişlerdi. Derken yıkılmak isteyen bir duvar buldular. O (yânî Hızır), bunu derhâl doğrultuverdi. (Mûsâ) dedi ki: Dikseydin elbet buna karşı bir ücret alırdın" (ei-Kehf: 77). Saîd ibn Cubeyr: Hızır eliyle duvara şöyle işaret etti ve ellerini duvarın üzerine yükseltti de onu doğrultuverdi, dedi. Saîd'den bu hadîsi almış olan diğer râvî Ya'lâ ibnu Müslim: Ben Saîd'in, Hızır elini duvara meshetti de onu doğrulttu dediğini zannettim, demiştir. "Eğer dikseydin elbet buna karşı bir ücret alırdın ". Saîd: "Yiyeceğimiz bir ücret alırdın", dedi

---

بَاب الْإِجَارَةِ إِلَى نِصْفِ النَّهَارِ

2268 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَثَلُكُمْ وَمَثَلُ أَهْلِ الْكِتَابَيْنِ كَمَثَلِ رَجُلٍ اسْتَأْجَرَ أُجَرَاءَ فَقَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي مِنْ غُدْوَةَ إِلَى نِصْفِ النَّهَارِ عَلَى قِيرَاطٍ فَعَمِلَتْ الْيَهُودُ ثُمَّ قَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي مِنْ نِصْفِ النَّهَارِ إِلَى صَلَاةِ الْعَصْرِ عَلَى قِيرَاطٍ فَعَمِلَتْ النَّصَارَى ثُمَّ قَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي مِنْ الْعَصْرِ إِلَى أَنْ تَغِيبَ الشَّمْسُ عَلَى قِيرَاطَيْنِ فَأَنْتُمْ هُمْ فَغَضِبَتْ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى فَقَالُوا مَا لَنَا أَكْثَرَ عَمَلًا وَأَقَلَّ عَطَاءً قَالَ هَلْ نَقَصْتُكُمْ مِنْ حَقِّكُمْ قَالُوا لَا قَالَ فَذَلِكَ فَضْلِي أُوتِيهِ مَنْ أَشَاءُ

Gündüzün (Evvelinden) Yarısına Kadar Ücret Akdi Babı

-..Abdullah ibn Umer(R)'den: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Sizin meseliniz ve Tevrât-İncîl kitâbiarının sahihleri olan milletlerin meseli, birçok ücretlileri ırgat tutan kimsenin meseli gibidir. Bu ırgat tutucu:
— Kuşluk vaktinden gündüzün yansına kadar bir kırat ücrete karşılık bana kim iş yapar? diye i'lân etti. Akabinde bu ücretle Yahudiler çalıştı. Sonra ücretle ırgat tutucu kimse: — Gündüzün yarısından ikindi namazına kadar birer kîrât ücretle kimler benim için iş yapar? dedi. Bu sefer de birer kîrât ücretle Hnstiyanlar çalıştı. Bundan sonra o müste'cîr tekrar: — İkindiden güneşin batmasına kadar ikişer kîrât ücretle kim benim için iş yapar? dedi. İşte bu iki kat ecre nail olanlar sizlersiniz. Yahûdî ve Hnstiyanlar buna öfkelendiler de: — Bizim eksikliğimiz nedir ki, çalışmamız daha çok, atıyyemiz az oldu? dediler. Allah:
— Sizin hakkınızdan birşey eksilttim mi? der. Onlar da:— Hayır, diye cevâb verirler. Bunun üzerine Allah:
— Bu benim fadl ve keremimdir, ben onu dileyeceğim kimselere veririm, buyurur"

بَاب الْإِجَارَةِ إِلَى صَلَاةِ الْعَصْرِ

2269 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّمَا مَثَلُكُمْ وَالْيَهُودُ وَالنَّصَارَى كَرَجُلٍ اسْتَعْمَلَ عُمَّالًا فَقَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي إِلَى نِصْفِ النَّهَارِ عَلَى قِيرَاطٍ قِيرَاطٍ فَعَمِلَتْ الْيَهُودُ عَلَى قِيرَاطٍ قِيرَاطٍ ثُمَّ عَمِلَتْ النَّصَارَى عَلَى قِيرَاطٍ قِيرَاطٍ ثُمَّ أَنْتُمْ الَّذِينَ تَعْمَلُونَ مِنْ صَلَاةِ الْعَصْرِ إِلَى مَغَارِبِ الشَّمْسِ عَلَى قِيرَاطَيْنِ قِيرَاطَيْنِ فَغَضِبَتْ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ عَمَلًا وَأَقَلُّ عَطَاءً قَالَ هَلْ ظَلَمْتُكُمْ مِنْ حَقِّكُمْ شَيْئًا قَالُوا لَا فَقَالَ فَذَلِكَ فَضْلِي أُوتِيهِ مَنْ أَشَاءُ

İkindi Namazına Kadar Ücret Akdi Yapmak Babı

-...Umer ibnu'l-Hattâb'ın oğlu Abdullah(R)'tan: Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Siz müslümânların meseli ile Yahûdîler'in ve Hnstiyanlar'in meseli ancak birçok işçilerle iş akdi yapan şu kimsenin meseli gibidir: O kimse:
— Gündüzün yansına kadar birer kîrât birer kîrât ücrete çalışacaklar kimlerdir? dedi.Akabinde birer kîrât birer kîrât ücrete karşılık Yahudiler çalıştı. Sonra birer kîrât birer kîrât ücrete karşılık Hnstiyanlar çalıştı. Sonra ikindi namazından güneşin batma vakitlerine kadar ikişer kîrât ikişer kîrât ücrete karşılık çalışanlar sizlersiniz. Yahûdîler ve Hnstiyanlar bundan öfkelendiler de:
— Çalışma yönünden bizler daha çoğuz, mükâfat yönünden ise daha azız, dediler.Yüce Allah:
— Sizin hakkınızdan birşey eksilttim mi? buyurdu. Onlar:— Hayır, dediler.
Bunun üzerine Allah:— İşte bu, benim fadlımdır, ben onu dileyeceğim kimselere veririm, buyurdu

---

بَاب إِثْمِ مَنْ مَنَعَ أَجْرَ الْأَجِيرِ

2270 - حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سُلَيْمٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أُمَيَّةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ثَلَاثَةٌ أَنَا خَصْمُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ أَعْطَى بِي ثُمَّ غَدَرَ وَرَجُلٌ بَاعَ حُرًّا فَأَكَلَ ثَمَنَهُ وَرَجُلٌ اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا فَاسْتَوْفَى مِنْهُ وَلَمْ يُعْطِهِ أَجْرَهُ

Ücretlinin Ücretim Men' Edenin Günâhı Babı

-...EbûHureyre(R)'den: Peygamber (S) şöyle dedi: "Yüce Allah şöyle buyurdu: Üç (sınıf insan) vardır ki, kıyamet gününde ben bunların hasmıyımdır:a)Bana ismimle ahid verip de, sonar ahdini bozan kimse; b-Hürr bir insanı köle diye satıp da onun parasını yiyen kimse;c- Bir işçiyi ücretle ırgat tutar ve ona işi tam yaptırıp da ücretini ona vermeyen kimse"

بَاب الْإِجَارَةِ مِنْ الْعَصْرِ إِلَى اللَّيْلِ

2271 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَثَلُ الْمُسْلِمِينَ وَالْيَهُودِ وَالنَّصَارَى كَمَثَلِ رَجُلٍ اسْتَأْجَرَ قَوْمًا يَعْمَلُونَ لَهُ عَمَلًا يَوْمًا إِلَى اللَّيْلِ عَلَى أَجْرٍ مَعْلُومٍ فَعَمِلُوا لَهُ إِلَى نِصْفِ النَّهَارِ فَقَالُوا لَا حَاجَةَ لَنَا إِلَى أَجْرِكَ الَّذِي شَرَطْتَ لَنَا وَمَا عَمِلْنَا بَاطِلٌ فَقَالَ لَهُمْ لَا تَفْعَلُوا أَكْمِلُوا بَقِيَّةَ عَمَلِكُمْ وَخُذُوا أَجْرَكُمْ كَامِلًا فَأَبَوْا وَتَرَكُوا وَاسْتَأْجَرَ أَجِيرَيْنِ بَعْدَهُمْ فَقَالَ لَهُمَا أَكْمِلَا بَقِيَّةَ يَوْمِكُمَا هَذَا وَلَكُمَا الَّذِي شَرَطْتُ لَهُمْ مِنْ الْأَجْرِ فَعَمِلُوا حَتَّى إِذَا كَانَ حِينُ صَلَاةِ الْعَصْرِ قَالَا لَكَ مَا عَمِلْنَا بَاطِلٌ وَلَكَ الْأَجْرُ الَّذِي جَعَلْتَ لَنَا فِيهِ فَقَالَ لَهُمَا أَكْمِلَا بَقِيَّةَ عَمَلِكُمَا مَا بَقِيَ مِنْ النَّهَارِ شَيْءٌ يَسِيرٌ فَأَبَيَا وَاسْتَأْجَرَ قَوْمًا أَنْ يَعْمَلُوا لَهُ بَقِيَّةَ يَوْمِهِمْ فَعَمِلُوا بَقِيَّةَ يَوْمِهِمْ حَتَّى غَابَتْ الشَّمْسُ وَاسْتَكْمَلُوا أَجْرَ الْفَرِيقَيْنِ كِلَيْهِمَا فَذَلِكَ مَثَلُهُمْ وَمَثَلُ مَا قَبِلُوا مِنْ هَذَا النُّورِ

İkindide Gecece Kadar Ücret Akdi Yapmak Babı

-... Ebû Mûsât(R)'dan: Peygamber (S) &öyle buyurdu: "Müslümanlarla Yahudiler ve Hrıstiy anlar'in meseli (yânı Allah'a ve peygamberlerine karşı bunların durumlarının benzeri) şu adamla işçilerinin meseli gibidir: Adam bir topluluğu, geceye kadar kendisine iş işlemeleri şartı üzere belli bir ücretle ırgat tuttu. Fakat bunlar günün yarısına kadar o kimse için çalıştılar da:

— Senin bize vermeyi şart kıldığın ücrete bizim ihtiyâcımız yoktur. İşlediğimiz iş bâtıldır, dediler.Müste'cîr bunlara:

— Çalışmalarınızı boşa gidermeyin, işinizin geri kalanını tamamlayın da ücretinizi tastamam alın, dedi. Onlar çalışmaktan çekinip, işi terkettiler. Müste'cîr de onlardan sonra başkalarını (Ebû Zerr ve Ebu'l-Vakt'ten başkalarının rivayetinde: İki ücretli topluluğu) ücretle ırgat tuttu ve bunlara

:— Şu gününüzün geri kalan zamanını siz tamamlayın da şunlara şart kıldığım ücrete sizler hakk kazanın, dedi. Bu defa bunlar çalışmaya koyuldular. Nihayet ikindi namazı vakti olunca, bunlar da:

— Şimdiye kadar işlediğimiz iş bâtıldır (bir ücrete tâbi' değildir). Bu iş senin olsun ve bu hususta bize vermeyi şart ettiğin ücret de senin olsun, dediler (çalışmadılar). Müste'cîr bunlara da:

— (Öyle yapmayın) işinizin geri kalanını tamamlayın(da ücretinizi alın). Gündüzden geri kalan ancak az bir şeydir, dedi. Fakat onlar çalışmayı kabul etmediler. Müste'cîr bunların günlerinin kalanım tamamlamak ve kendisi için çalışmak üzere bir topluluk daha ırgat tuttu. Bunlar güneş batıncaya kadar evvelkilerin günlerinin kalanında çalıştılar ve evvelki iki kaafile işçinin ikisinin ücretlerini tamam aldılar. İşte bu, müslümânlann ve bu nurdan kabul ettikleri şeyin meselidir"

بَاب مَنْ اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا فَتَرَكَ الْأَجِيرُ أَجْرَهُ فَعَمِلَ فِيهِ الْمُسْتَأْجِرُ فَزَادَ أَوْ مَنْ عَمِلَ فِي مَالِ غَيْرِهِ فَاسْتَفْضَلَ

2272 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ انْطَلَقَ ثَلَاثَةُ رَهْطٍ مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ حَتَّى أَوَوْا الْمَبِيتَ إِلَى غَارٍ فَدَخَلُوهُ فَانْحَدَرَتْ صَخْرَةٌ مِنْ الْجَبَلِ فَسَدَّتْ عَلَيْهِمْ الْغَارَ فَقَالُوا إِنَّهُ لَا يُنْجِيكُمْ مِنْ هَذِهِ الصَّخْرَةِ إِلَّا أَنْ تَدْعُوا اللَّهَ بِصَالِحِ أَعْمَالِكُمْ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْهُمْ اللَّهُمَّ كَانَ لِي أَبَوَانِ شَيْخَانِ كَبِيرَانِ وَكُنْتُ لَا أَغْبِقُ قَبْلَهُمَا أَهْلًا وَلَا مَالًا فَنَأَى بِي فِي طَلَبِ شَيْءٍ يَوْمًا فَلَمْ أُرِحْ عَلَيْهِمَا حَتَّى نَامَا فَحَلَبْتُ لَهُمَا غَبُوقَهُمَا فَوَجَدْتُهُمَا نَائِمَيْنِ وَكَرِهْتُ أَنْ أَغْبِقَ قَبْلَهُمَا أَهْلًا أَوْ مَالًا فَلَبِثْتُ وَالْقَدَحُ عَلَى يَدَيَّ أَنْتَظِرُ اسْتِيقَاظَهُمَا حَتَّى بَرَقَ الْفَجْرُ فَاسْتَيْقَظَا فَشَرِبَا غَبُوقَهُمَا اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتُ فَعَلْتُ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَفَرِّجْ عَنَّا مَا نَحْنُ فِيهِ مِنْ هَذِهِ الصَّخْرَةِ فَانْفَرَجَتْ شَيْئًا لَا يَسْتَطِيعُونَ الْخُرُوجَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ الْآخَرُ اللَّهُمَّ كَانَتْ لِي بِنْتُ عَمٍّ كَانَتْ أَحَبَّ النَّاسِ إِلَيَّ فَأَرَدْتُهَا عَنْ نَفْسِهَا فَامْتَنَعَتْ مِنِّي حَتَّى أَلَمَّتْ بِهَا سَنَةٌ مِنْ السِّنِينَ فَجَاءَتْنِي فَأَعْطَيْتُهَا عِشْرِينَ وَمِائَةَ دِينَارٍ عَلَى أَنْ تُخَلِّيَ بَيْنِي وَبَيْنَ نَفْسِهَا فَفَعَلَتْ حَتَّى إِذَا قَدَرْتُ عَلَيْهَا قَالَتْ لَا أُحِلُّ لَكَ أَنْ تَفُضَّ الْخَاتَمَ إِلَّا بِحَقِّهِ فَتَحَرَّجْتُ مِنْ الْوُقُوعِ عَلَيْهَا فَانْصَرَفْتُ عَنْهَا وَهِيَ أَحَبُّ النَّاسِ إِلَيَّ وَتَرَكْتُ الذَّهَبَ الَّذِي أَعْطَيْتُهَا اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتُ فَعَلْتُ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرُجْ عَنَّا مَا نَحْنُ فِيهِ فَانْفَرَجَتْ الصَّخْرَةُ غَيْرَ أَنَّهُمْ لَا يَسْتَطِيعُونَ الْخُرُوجَ مِنْهَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ الثَّالِثُ اللَّهُمَّ إِنِّي اسْتَأْجَرْتُ أُجَرَاءَ فَأَعْطَيْتُهُمْ أَجْرَهُمْ غَيْرَ رَجُلٍ وَاحِدٍ تَرَكَ الَّذِي لَهُ وَذَهَبَ فَثَمَّرْتُ أَجْرَهُ حَتَّى كَثُرَتْ مِنْهُ الْأَمْوَالُ فَجَاءَنِي بَعْدَ حِينٍ فَقَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ أَدِّ إِلَيَّ أَجْرِي فَقُلْتُ لَهُ كُلُّ مَا تَرَى مِنْ أَجْرِكَ مِنْ الْإِبِلِ وَالْبَقَرِ وَالْغَنَمِ وَالرَّقِيقِ فَقَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ لَا تَسْتَهْزِئُ بِي فَقُلْتُ إِنِّي لَا أَسْتَهْزِئُ بِكَ فَأَخَذَهُ كُلَّهُ فَاسْتَاقَهُ فَلَمْ يَتْرُكْ مِنْهُ شَيْئًا اللَّهُمَّ فَإِنْ كُنْتُ فَعَلْتُ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرُجْ عَنَّا مَا نَحْنُ فِيهِ فَانْفَرَجَتْ الصَّخْرَةُ فَخَرَجُوا يَمْشُونَ

Bir Ücretliyi Irgat Tutar Ve İş Akabinde İsçi Kendi Ücretini Terkeder Ve O Ücreti Muste'cîr Çalıştırır Da Onu Artırırsa Yahud Bir Kimse Başkasının Maunda (İzinsiz Olarak) Çalışma Yapar Da O Malı Artırırsa (Bu Artırılan Mallar Kime Âid Olur') Babı

-...Zuhrî şöyle dedi: Bana Abdullah'ın oğlu Salim tahdîs etti ki, (babası) Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlul-lah(S)'tan işittim, şöyle diyordu: "Sizden evvelki milletlerden üç kişilik bir cemâat sefere gittiler, nihayet gecelemek için dağda bir mağaraya sığındılar. Mağaraya girdiklerinde dağdan bir kaya parçası aşağıya düştü ve bunların üzerine mağarayı kapadı. Bunlar kendi kendilerine: Şu muhakkak ki sizleri bu kayadan, amellerinizin iyisi ile Allah 'a dua etmenizden başka hiç-birşey kurtarmaz, dediler. Bunun üzerine onlardan biri şu duayı söyledi:

— Yâ Allah! Benim yaşlı ihtiyar babamla anam vardı. Ben (her gün) bunların akşam sütünü içirmeden evvel aileme ve hizmetçilerime süt içirmezdim. Günlerden bir gün birşey aramaktaki çalışmam beni uzaklaştırmışîı da ebeveynim uyuyuncaya kadar dönüp gelememiştim. Bu ihtiyarların akşam sütünü sağıp geldiğimde, ikisini de uyuyor buldum. Bunlara sütlerini içirmeden evvel aileme ve hizmetçime süt vermeyi çirkin gördüm. İki elimde süt bardağı olduğu hâlde, bunların uyanmalarını bekleyerek tâ şafak parlayıncaya kadar dikilip durdum. O zaman uyandılar ve sütlerini içtiler. Yâ Allah, eğer ben ebeveynime karşı bu saygımı senin rızânı istemek için yapmış isem, içinde bunaldığımız şu kaya beliyyesini bizden aç! Bu duâ akabinde kaya biraz açıldı, fakat çıkmaya muktedir olamadılar".Peygamber (S) buyurdu ki: "Bu defa da bir başkası:

— Yâ Allah! Benim amucamın bir kızı vardı. O bana insanların en sevimlisi idi. Ben ondan emelime nail olmak istedim, fakat o benden sakındı. Nihayet ona yıllardan bir kıtlık yılı erişti. Amucamın kızı bana geldi, (ihtiyâcını söyledi). Ben de ona, benimle kendisi arasındaki engelleri boşaltması şartıyle yüzyirmi dinar verdim. O, va'-dini yaptı. Nihayet ben onun ismeti üzerine çıkmağa kaadir olduğum zaman, o bana: (Yaratıcı kudretin bu bekârlık) mührünü senin, nikâh hakkıyîe olmak müstesna, hiçbir sebebte açmanı halâ! etmem, dedi. Artık ben de onun üzerine düşme günâhından çekindim de, insanların bana en sevimlisi olan o kızın yanından ayrıldım. Ve ona verdiğim altınları da bıraktım. Yâ Allah! Eğer ben bu günâhtan yalnız senin rızâ ve sevgini kazanmak için çekindiysem, içinde kapandığımız şu kayadan bizi kurtar! diye duâ etti. Kaya (biraz daha) açıldı, fakat bunlar yine oradan çıkmaya muktedir olamadılar." Peygamber (S) devamla dedi ki: "Üçüncü yolcu da:

— Yâ Allah! Ben bir kerre bir takım işçileri ücretle ırgat tuttum. İçlerinden bir işçi müstesna olmak üzere, bunların ücretlerini verdim. Fakat o bir işçi, ücretini bırakıp gitti. Ben onun ücretini ticâretle artırdım. Nihayet bunun bu ücretinden bir hayli mallar çoğaldı, servet meydana geldi. Bir zaman sonra bu işçi

bana geldi, ve: Ey Allah'ın kulu, ücretimi bana öde, dedi. Ben de ona: Şu gördüğün deve, sığır, koyun (ve bunlara bakan) köle nev'inin hepsi senin o ücretinden meydana gelmiş bir servettir, dedim. Bu işçi: Ey Allah 'in kulu, benimle alay etme, dedi. Ben de ona: Ben seninle alay etmiyorum (bu, hakikattir; malını al, götür), dedim. O da bunların hepsini aldı ve sürüp götürdü. Bunlardan hiçbirşey bırakmadı. Yâ Allah, ben bu hayır ve doğruluğumu senin rızân ve sevgini istemek için yaptıysam, şu kaya parçasıyle bunaldığımız şu darlıktan bizi kurtar! diye duâ etti. tamamen açıldı. Bunlar da mağaradan çıkıp gittiler"

بَاب مَنْ آجَرَ نَفْسَهُ لِيَحْمِلَ عَلَى ظَهْرِهِ ثُمَّ تَصَدَّقَ بِهِ وَأُجْرَةِ الْحَمَّالِ

2273 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْقُرَشِيُّ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَمَرَنَا بِالصَّدَقَةِ انْطَلَقَ أَحَدُنَا إِلَى السُّوقِ فَيُحَامِلُ فَيُصِيبُ الْمُدَّ وَإِنَّ لِبَعْضِهِمْ لَمِائَةَ أَلْفٍ قَالَ مَا تَرَاهُ إِلَّا نَفْسَهُ

Sırtı Üzerinde Yük Taşıması İçin Kendini Başkasına Kiraya Veren, Sonra Da Ondan Kazandığını Sadaka Yapan Kimse Ve Hammâl Ücreti Babı

-... Ebû Mes'ûd el-Ensârî (R) şöyle dedi: Rasulullah (S) bize sadaka vermekie emrettiği zaman, (sadaka vermeye gücü olmayan) herhangi birimiz çarşıya gider de arkasında (ücretle) yük taşır ve iki avuç (hurma) kazanırdı (ve bu kazancından sadaka verirdi). Bu gün ise bunlardan bâzılarının muhakkak yüz bini vardır. (Ebû Mes'ûd'un râvîsi tabiî) Ebû Vâil: Bu son sözü ile Ebû Mes'ûd'un ancak kendisini kasdettiğini sanıyorum, demiştir

---

بَاب أَجْرِ السَّمْسَرَةِ وَلَمْ يَرَ ابْنُ سِيرِينَ وَعَطَاءٌ وَإِبْرَاهِيمُ وَالْحَسَنُ بِأَجْرِ السِّمْسَارِ بَأْسًا وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَا بَأْسَ أَنْ يَقُولَ بِعْ هَذَا الثَّوْبَ فَمَا زَادَ عَلَى كَذَا وَكَذَا فَهُوَ لَكَ وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ إِذَا قَالَ بِعْهُ بِكَذَا فَمَا كَانَ مِنْ رِبْحٍ فَهُوَ لَكَ أَوْ بَيْنِي وَبَيْنَكَ فَلَا بَأْسَ بِهِ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُسْلِمُونَ عِنْدَ شُرُوطِهِمْ

Simsarlık Ücreti Babı

İbn Şîrîn, Atâ ibn Ebî Rebâh, İbrâhîm en-Nahaî ve el-Hasen, simsarlık ücretinde bir be's görmediler. İbn Abbâs: Bu elbiseyi sat, şu ve şu fiat üzerine fazla olan senindir demekte be's yoktur, demiştir. İbn Şîrîn de: Bunu şu fiata sat, kârdan olan şey senindir; yâhud: Benimle senin arandadır, dediği zaman bunda be's yoktur, dedi. Peygamber (S): "Müslümanlar şartlan yanındadırlar" buyurdu

2274 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُتَلَقَّى الرُّكْبَانُ وَلَا يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ قُلْتُ يَا ابْنَ عَبَّاسٍ مَا قَوْلُهُ لَا يَبِيعُ حَاضِرٌ لِبَادٍ قَالَ لَا يَكُونُ لَهُ سِمْسَارًا

-.. İbn Abbâs (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) satıcı kaafilelerinin (pazar hâricinde) karşılanmasını nehyetti. Şehirlinin bedevî hesabına satmasını da nehyetti. (Râvî Tâvûs dedi ki:) Ey Abbâs oğlu "Hiçbir şehirli, bedevî hesabına onun malını satamaz" sözünün ma'-nâsı nedir? dedim. İbn Abbâs: Şehirli, bedevî için simsar olmaz, dedi

---

بَاب هَلْ يُؤَاجِرُ الرَّجُلُ نَفْسَهُ مِنْ مُشْرِكٍ فِي أَرْضِ الْحَرْبِ

2275 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْرُوقٍ حَدَّثَنَا خَبَّابٌ قَالَ كُنْتُ رَجُلًا قَيْنًا فَعَمِلْتُ لِلْعَاصِ بْنِ وَائِلٍ فَاجْتَمَعَ لِي عِنْدَهُ فَأَتَيْتُهُ أَتَقَاضَاهُ فَقَالَ لَا وَاللَّهِ لَا أَقْضِيكَ حَتَّى تَكْفُرَ بِمُحَمَّدٍ فَقُلْتُ أَمَا وَاللَّهِ حَتَّى تَمُوتَ ثُمَّ تُبْعَثَ فَلَا قَالَ وَإِنِّي

لَمَيِّتٌ ثُمَّ مَبْعُوثٌ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَإِنَّهُ سَيَكُونُ لِي ثَمَّ مَالٌ وَوَلَدٌ فَأَقْضِيكَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى {أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَأُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا}

Müslüman Bir Kimse Harb Arazîsinde Kendini (Bir İş Yapmak Üzere) Müşrik Bir Kimseye Kiraya Verir Mi?

-.. Habbâb ibnu'l-Erett (R) tahdîs edip şöyle dedi: Ben (Câhiliyet'te) küınççı idim. Ben Âs ibn Vâil için bir iş yapmıştım. Bundan dolayı onun yanında benim alacağım toplandı. Ben ona geldim ve kendisinden alacağımı istedim. O:

— Hayır vallahi sen Muhammed'e küfretmedikçe, sana borcumu Ödemem, dedi.Ben de:

— Dikkat et, Allah'a yemîn ediyorum ki, sen ölüp de sonra tekrar diriltilinceye kadar ben Muhammed'e küfretmem! dedim.Bu defa o:

— Ben ölecek, sonra da diriltilecek miyim? dedi.Ben de:

— Evet, dedim. Buna karşılık o: — Şu muhakkak ki, orada benim için mal ve çocuk olacaktır.

Ben de borcumu sana öderim, dedi. Bunun üzerine Yüce Allah şu âyeti indirdi: (Şu) âyetlerimizi inkâr eden ve 'Bana elbette mal ve evlâd verilecektir'' diyen adamı gördün mü?" (Meryem: 77)

بَاب مَا يُعْطَى فِي الرُّقْيَةِ عَلَى أَحْيَاءِ الْعَرَبِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَقُّ مَا أَخَذْتُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا كِتَابُ اللَّهِ وَقَالَ الشَّعْبِيُّ لَا يَشْتَرِطُ الْمُعَلِّمُ إِلَّا أَنْ يُعْطَى شَيْئًا فَلْيَقْبَلْهُ وَقَالَ الْحَكَمُ لَمْ أَسْمَعْ أَحَدًا كَرِهَ أَجْرَ الْمُعَلِّمِ وَأَعْطَى الْحَسَنُ دَرَاهِمَ عَشَرَةً وَلَمْ يَرَ ابْنُ سِيرِينَ بِأَجْرِ الْقَسَّامِ بَأْسًا وَقَالَ كَانَ يُقَالُ السُّحْتُ الرِّشْوَةُ فِي الْحُكْمِ وَكَانُوا يُعْطَوْنَ عَلَى الْخَرْصِ

Arar Kabilelerinden Bir Taifeye Fâtihatül-Kitâb İle Duâ Edip Hastalıktan Sığındırma Karşılığında Verilen Ücret(İn Hükmü) Babı Ve Ibn Abbâs; Peygamber(S) "Karşılığında ücret aldığınız işlerin en haklı olanı Allah'ın Kitabı'dır" buyurdu, dedi eş-Şa'bî de: Muallim Kur'ân öğretmek için ücret,şart kılmaz, ancak şartsız ve mukaavelesiz olarak kendisine birşey verilirse, onu kabul eder, demiştir. Hakem ibn Uteybe: Muallim ücretini kerîh gören hiçbir kimse işitmedim, demiştir. el-Hasen de on dirhem muallim ücreti vermiştir. Ibn Şîrîn de (şartsız olduğu zaman) mjtl bölücü ..... ücretinde bir be's görmemiştir. Yine İbn Şîrîn, es-b Suht, hüküm elde etmek yolunda verilen rüşvettir? , denilirdi. Ve mal takdîr ve tahmin etmeye karşılık, kendilerine ücret verilirdi, demiştir

2276 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ انْطَلَقَ نَفَرٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفْرَةٍ سَافَرُوهَا حَتَّى نَزَلُوا عَلَى حَيٍّ مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ فَاسْتَضَافُوهُمْ فَأَبَوْا أَنْ يُضَيِّفُوهُمْ فَلُدِغَ سَيِّدُ ذَلِكَ الْحَيِّ فَسَعَوْا لَهُ بِكُلِّ شَيْءٍ لَا يَنْفَعُهُ شَيْءٌ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لَوْ أَتَيْتُمْ هَؤُلَاءِ الرَّهْطَ الَّذِينَ نَزَلُوا لَعَلَّهُ أَنْ يَكُونَ عِنْدَ بَعْضِهِمْ شَيْءٌ فَأَتَوْهُمْ فَقَالُوا يَا أَيُّهَا الرَّهْطُ إِنَّ سَيِّدَنَا لُدِغَ وَسَعَيْنَا لَهُ بِكُلِّ شَيْءٍ لَا يَنْفَعُهُ فَهَلْ عِنْدَ أَحَدٍ مِنْكُمْ مِنْ شَيْءٍ فَقَالَ بَعْضُهُمْ نَعَمْ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَرْقِي وَلَكِنْ وَاللَّهِ لَقَدْ اسْتَضَفْنَاكُمْ فَلَمْ تُضَيِّفُونَا فَمَا أَنَا بِرَاقٍ لَكُمْ حَتَّى تَجْعَلُوا لَنَا جُعْلًا فَصَالَحُوهُمْ عَلَى قَطِيعٍ مِنْ الْغَنَمِ فَانْطَلَقَ يَتْفِلُ عَلَيْهِ وَيَقْرَأُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ فَكَأَنَّمَا نُشِطَ مِنْ عِقَالٍ فَانْطَلَقَ يَمْشِي وَمَا بِهِ قَلَبَةٌ قَالَ فَأَوْفَوْهُمْ جُعْلَهُمْ الَّذِي صَالَحُوهُمْ عَلَيْهِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ اقْسِمُوا فَقَالَ الَّذِي رَقَى لَا تَفْعَلُوا حَتَّى نَأْتِيَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَذْكُرَ لَهُ الَّذِي كَانَ فَنَنْظُرَ مَا يَأْمُرُنَا فَقَدِمُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرُوا لَهُ فَقَالَ وَمَا يُدْرِيكَ أَنَّهَا رُقْيَةٌ ثُمَّ قَالَ قَدْ أَصَبْتُمْ اقْسِمُوا وَاضْرِبُوا لِي مَعَكُمْ سَهْمًا فَضَحِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَقَالَ شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو بِشْرٍ سَمِعْتُ أَبَا الْمُتَوَكِّلِ بِهَذَا

-...Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle dedi: Peygamber'in sahâbîlerinden bir askeri birlik, görevli oldukları bir sefere gitti. Bunlar Arab kabilelerinden bir kabîle üzerine indiler ve onlardan kendilerini konuklamalarını istediler. Fakat o kabîle bunları konuk etmekten çekindiler. Bu sırada bu kabilenin seyyidi (bir akreb

tarafından) sokuldu. Bütün kabîle halkı harekete geçip onun için her çâreye koştular. Fakat ona hiçbirşey şifâ ve fayda vermedi. Kabîle halkından bâzısı:
— Yakınımıza inen şu kaafile halkına gitseniz, belki bunların yanında çâre olacak birşey bulunabilir, dedi. Bunun üzerine kabîle halkından bir grup bunlara geldiler ve:
— Ey cemâat, seyyidimiz sokuldu. Onun için her çâreye koştuk, hirbirşey ona fayda vermiyor. Sizden birinizin yanında herhangi birşey (bir çâre) var mı? dediler. Kaafileden birisi:
— Evet (ben varım), Allah'a yemîn ederim ki, ben muhakkak duâ eder, sığınırdım. Fakat yine yemîn ederim ki, biz sizden konuklanmamızı istemiştik de siz bizleri konuklamadınız. Artık şimdi ben de size bizim için bir ücret ta'yîn etmedikçe, hastalıktan sığındırma duası yapıcı değilim, dedi. O kabîle halkı sahâbîlerle bir sürü koyun üzerine sulh yaptılar. O zât sokulmuş olan seyyide gitti. Elhamdu lilîâhi Rabbil-âlemîn (Sûresi'ni sonuna kadar) okuyor ve o sokulan kimse üzerine nefes ediyordu. Akabinde seyyid sanki bukağıdan çözülmüşçesine sür'atle yürüyerek gitti ve kendisinde hiçbir illet kalmadı. O sahâbî dedi ki: Kabîle halkı üzerinde anlaştıkları ücreti ödediler. Seriyyeden bâzısı:
— Bu koyunları taksim ediniz, dediler. Fakat duâ eden sahâbî:
— Hayır, Peygamber'e gidip, bu olup biteni kendisine söylememize ve bize ne emredeceğine bakmamıza kadar bu koyunları taksim etmeyiniz, dedi. Sonra Rasûlullah'ın huzuruna geldiler ve kendisine bunu zikrettiler.Rasûlullah (S) o sahâbîye hitaben:
— "Fâtiha'nın sığındırıcı te'sîrli bir duâ olduğunu sana öğreten nedir?" dedi.Sonra o müfreze ferdlerine hitaben de:
— "İsabet ettiniz. Şimdi taksim ediniz ve beraberinizde benim için de bir hisse ayırınız" buyurdu da Rasûlullah (S) gülümsedi.Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: Şu'be dedi ki: Bize Ebû Bişr tahdîs edip şöyle dedi: Ben Ebu'I-Mütevekkil'den bu geçen hadîsi işittim

---

بَاب ضَرِيبَةِ الْعَبْدِ وَتَعَاهُدِ ضَرَائِبِ الْإِمَاءِ

2277 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَجَمَ أَبُو طَيْبَةَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَ لَهُ بِصَاعٍ أَوْ صَاعَيْنِ مِنْ طَعَامٍ وَكَلَّمَ مَوَالِيَهُ فَخَفَّفَ عَنْ غَلَّتِهِ أَوْ ضَرِيبَتِهِ

Kölenin Ödeyeceği Vergi İle Kadın Kölelerin Vergilerini İyi Gözetleme Babı
-...Enes ibn Mâlik şöyle dedi: Ebû Taybe, Peygamber(S)'e kan alma tedâvîsi yaptı. Peygamber de ona bir sâ' (yânî 1040 dirhem) yâhud iki sâ' hurma verilmesini emretti. Bundan başka Ebû Taybe'-nin efendileri ile konuştu da onun kazancından yâhud vergisinden hafifletti.

بَاب خَرَاجِ الْحَجَّامِ

2278 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ احْتَجَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَعْطَى الْحَجَّامَ

Kan Alma Tedâvîsi Yapanın Ücreti Babı
-.. İbn Abbâs (R): Peygamber (S) kendisinden kan aldırdı da, kan alma tedâvîsi yapan haccâma ücretini verdi, dedi.

2279 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ احْتَجَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَعْطَى الْحَجَّامَ أَجْرَهُ وَلَوْ عَلِمَ كَرَاهِيَةً لَمْ يُعْطِهِ

-.......İbn Abbâs (R): Peygamber (S) kendinden kan aldırdı da kan alma tedâvîsi yapana ücretini verdi; eğer Peygamber (kan alıcı ücretinde) bir kerahet bilseydi, (ona vermezdi, dedi.

2280 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ عَمْرِو بْنِ عَامِرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْتَجِمُ وَلَمْ يَكُنْ يَظْلِمُ أَحَدًا أَجْرَهُ

..... Amr ibn Âmir şöyle dedi: Ben Enes'ten işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S) kendisinden kan aldırırdı ve hiçbir kimseye zulmeder değildi (yânî hiçbir çalışanın ücretini eksik vermezdi)

بَاب مَنْ كَلَّمَ مَوَالِيَ الْعَبْدِ أَنْ يُخَفِّفُوا عَنْهُ مِنْ خَرَاجِهِ

2281 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غُلَامًا حَجَّامًا فَحَجَمَهُ وَأَمَرَ لَهُ بِصَاعٍ أَوْ صَاعَيْنِ أَوْ مُدٍّ أَوْ مُدَّيْنِ وَكَلَّمَ فِيهِ فَخُفِّفَ مِنْ ضَرِيبَتِهِ

Kölenin Efendilerine. Onun Vergisini Hafifletmelerini Söyleyen Kimse Bârı
-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle dedi: Peygamber (S) kan alma tedavisi yapan bir genç köleyi çağırdı. O da Peygamber'den kan aldı. Peygamber ona bir sâ' yâhud iki sâ' yâhud da bir müdd veya iki müdd (hurma) verilmesini emretti ve o köle hakkında sâhibleriyle konuştu da, onun sahihlerine vermekte olduğu vergisinden hafifletildi

---

بَاب كَسْبِ الْبَغِيِّ وَالْإِمَاءِ وَكَرِهَ إِبْرَاهِيمُ أَجْرَ النَّائِحَةِ وَالْمُغَنِّيَةِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَلَا تُكْرِهُوا فَتَيَاتِكُمْ عَلَى الْبِغَاءِ إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا لِتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَنْ يُكْرِهْهُنَّ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَحِيمٌ} وَقَالَ مُجَاهِدٌ {فَتَيَاتِكُمْ} إِمَاءَكُمْ

Zina Edici Kadının Ve Dişi Kölelerin Kazancı Babı İbrâhîm en-Nahaî, ölü ardından sayha ile ağlayıcı kadının ve şarkıcı kadının ücretini kerîh görmüştür Yüce Allah'ın kavli şudur: "Dünyâ hayâtının geçici metâ'ını kazanacaksınız diye a cariyelerinizi, eğer onlar iffetli olmak isterlerse siz fuhşa mecbur etmeyin. Kim onları (buna) mecbur ederse, şübhesiz ki Allah o cariyelere kendilerini zorlanmalarından sonra da çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir" (en-Nûr: 33) Mucâhid, "Feteyâtikum"u "îmâikum" diye tefsir etmişti

2282 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ وَمَهْرِ الْبَغِيِّ وَحُلْوَانِ الْكَاهِنِ

-....Ebû Mes'ûd el-Ensârî (R): Rasûlullah (S) köpek parasından, zina kazancından ve kâhinlik ücretinden nehyetti, demiştir.

2283 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُحَادَةَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ كَسْبِ الْإِمَاءِ

-....Ebû Hureyre (R): Peygamber (S) dişi kölelerin (fâcirlifele olan) kazançlarından nehyetti, demiştir

---

بَاب عَسْبِ الْفَحْلِ

2284 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ وَإِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ عَسْبِ الْفَحْلِ

Damizlik Erkek Hayvana Dişiyi Dölletme Ücreti Babı

-... Ibn Umer (R): Peygamber (S) damızlık erkek hayvana kme ücretinden nehyetti, demiştir

---

بَاب إِذَا اسْتَأْجَرَ أَرْضًا فَمَاتَ أَحَدُهُمَا وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ لَيْسَ لِأَهْلِهِ أَنْ يُخْرِجُوهُ إِلَى تَمَامِ الْأَجَلِ وَقَالَ الْحَكَمُ وَالْحَسَنُ وَإِيَاسُ بْنُ مُعَاوِيَةَ تُمْضَى الْإِجَارَةُ إِلَى أَجَلِهَا وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ أَعْطَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ بِالشَّطْرِ فَكَانَ ذَلِكَ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ وَصَدْرًا مِنْ خِلَافَةِ عُمَرَ وَلَمْ يُذْكَرْ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ جَدَّدَا الْإِجَارَةَ بَعْدَمَا قُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Bir Kimse Bir Yeri Ücretle Tuttuğu Zaman Îcâreye Veren Ve İcâre Tutandan Biri Öldüğünde (Bu Akdîn Feshedilip Edilmeyeceği)?

Ibn Şîrîn şöyle dedi: İcâre veren ile icâre tutandan birisinin ölümü üzerine akd müddetinin tamamlan masına kadar icâre verenin ailesinin müste'cîri o yerden çıkarmaları hakkı yoktur (yânî akdi fesh hakları yoktur). el-Hakem ibn Uteybe, el-Hasen el-Basrî ve Iyâs ibn Muâviye de: icâre akdi, müddetinin sonuna kadar yürütülür, demişlerdir. Ibn Umer de şöyle dedi: Peygamber (S) Hayber arazîsini (fetihten sonra) gelirin bir kısmı beytü'1-mâle âid olmak üzere Hayberliler'e verdi. Bu akid, Peygamber ve Ebû Bekr zamanlarında ve Umer'in halifeliğinin başında böyle devam etti. Peygamber'in ölümünden sonra Ebû Bekr ve Umer'in bu icâre akdini yeniledikleri zikredilmedi

2285 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ بْنُ أَسْمَاءَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ الْيَهُودَ أَنْ يَعْمَلُوهَا وَيَزْرَعُوهَا وَلَهُمْ شَطْرُ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَأَنَّ ابْنَ عُمَرَ حَدَّثَهُ أَنَّ الْمَزَارِعَ كَانَتْ تُكْرَى عَلَى شَيْءٍ سَمَّاهُ نَافِعٌ لَا أَحْفَظُهُ

-... Bize Cuveyriye ibn Esma, Nâfi'den; o da Abdullah'tan tahdîs etti. Abdullah ibnu Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Hayberliler'e o arazîde çalışmaları, onda zirâat etmeleri ve arazîden çıkacak mahsûlün yarısı kendilerinin olmak üzere, Hayber arazîsini onlara verdi.Ve İbn Umer, Nâfi'e: Ekin tarlalarının bir mikdâr şeye karşılık kiraya verilir idiğini tahdîs etmiştir. Râvî Cuveyriye, o mikdârın ismini Nâfi' söyledi, fakat ben onu hafızamda tutamamaktayım, dedi.

2286 - وَأَنَّ رَافِعَ بْنَ خَدِيجٍ حَدَّثَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ كِرَاءِ الْمَزَارِعِ وَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ حَتَّى أَجْلَاهُمْ عُمَرُ

Ve Râfi' ibn Hadîc de: Peygamber (S)'in ekin tarlalarını kiraya vermekten nehyettiğini tahdîs etti. Ubeydullah, Nâfi'den; o da İbn Umer'den "Umer Hayberliler'i oradan (Teymâ ve Erîhâ'ya) sürüp çıkarıncaya kadar" fıkrasını ihtiva eden hadîsi de söyledi

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَوَالَاتِ

بَابٌ فِي الْحَوَالَةِ وَهَلْ يَرْجِعُ فِي الْحَوَالَةِ وَقَالَ الْحَسَنُ وَقَتَادَةُ إِذَا كَانَ يَوْمَ أَحَالَ عَلَيْهِ مَلِيًّا جَازَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَتَخَارَجُ الشَّرِيكَانِ وَأَهْلُ الْمِيرَاثِ فَيَأْخُذُ هَذَا عَيْنًا وَهَذَا دَيْنًا فَإِنْ تَوِيَ لِأَحَدِهِمَا لَمْ يَرْجِعْ عَلَى صَاحِبِهِ

Havale(Nin Hükmünü Beyân} Ve Muhîlin Havale Hususunda Dönüp Dönemeyeceği Hakkındadır
Hasen Basrî ile Katâde: Muhîl, muhâlun aleyh zengin iken ona borç ihalesi yapmış ise, bu havale caizdir, demişler İbn Abbâs: İki ortak çıkış yarışı yaparlar yanı borçlunun malını rızâ ile bölüşürler), mîrâs sahihleri de çıkışırlar. Şu ayn'ı alır, şu da borcu alır; bu ikiden birinin aldığı şey helak olursa (rızâ ile bölüştükleri için) arkadaşına dönmez, demiştir

2287 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ فَإِذَا أُتْبِعَ أَحَدُكُمْ عَلَى مَلِيٍّ فَلْيَتْبَعْ

-...Ebû Hureyre(R)'den: Rasûluilah (S): "Zengin kişinin borcunu ödemeyi uzatması bir zulümdür. Sizin birinizin isteğinin ödenmesi) bir zengine havale edildiğinde (havaleyi kabul ile ona) müracaat etsin" buyurdu

---

بَاب إِذَا أَحَالَ عَلَى مَلِيٍّ فَلَيْسَ لَهُ رَدٌّ

2288 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ ذَكْوَانَ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ وَمَنْ أُتْبِعَ عَلَى مَلِيٍّ فَلْيَتَّبِعْ

Bir Zengine Havale Ettiği Zaman Onun İçin Reddetmek Yoktur
-...Ebû Hureyer(R)'den: Peygamber (S): "Zengin kişinin borcunu Ödemeyi uzatması bir zulümdür. Kim bir zengine tâbi' kılınırsa, artık o, ona ittibâ' etsin" buyurdu

---

بَاب إِنْ أَحَالَ دَيْنَ الْمَيِّتِ عَلَى رَجُلٍ جَازَ

2289 - حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ أُتِيَ بِجَنَازَةٍ فَقَالُوا صَلِّ عَلَيْهَا فَقَالَ هَلْ عَلَيْهِ دَيْنٌ قَالُوا لَا قَالَ فَهَلْ تَرَكَ شَيْئًا قَالُوا لَا فَصَلَّى عَلَيْهِ ثُمَّ أُتِيَ بِجَنَازَةٍ أُخْرَى فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلِّ عَلَيْهَا قَالَ هَلْ عَلَيْهِ دَيْنٌ قِيلَ نَعَمْ قَالَ فَهَلْ تَرَكَ شَيْئًا قَالُوا ثَلَاثَةَ دَنَانِيرَ فَصَلَّى عَلَيْهَا ثُمَّ أُتِيَ بِالثَّالِثَةِ فَقَالُوا صَلِّ عَلَيْهَا قَالَ هَلْ تَرَكَ شَيْئًا قَالُوا لَا قَالَ فَهَلْ عَلَيْهِ دَيْنٌ قَالُوا ثَلَاثَةُ دَنَانِيرَ قَالَ صَلُّوا عَلَى صَاحِبِكُمْ قَالَ أَبُو قَتَادَةَ صَلِّ عَلَيْهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَعَلَيَّ دَيْنُهُ فَصَلَّى عَلَيْهِ

Bîr Kimse. Ölünün Borcunu Bir Adama Havale Ederse Bu Fiil Caiz Olur
-...Selâmetu'bnu'l-Ekva'(R) şöyle demiştir: Biz Peygamber'in yanında oturuyorduk. Bir cenaze getirildi.
Cenaze sâhibleri: — (Yâ Rasûlallah), cenaze üzerine namaz kıldır, dediler. Peygamber:
— "Ölünün üzerinde bir borç var mıdır?" diye sordu. Onlar: — Hayır, diye cevâb verdiler.
Bunun üzerine Peygamber cenaze namazını kıldırdı. (Bir zaman sonra başka bir cenaze getirilmişti.
Bu defa da cenaze sâhibleri: Yâ Rasûlallah, cenaze üzerine namaz kıldır, dediler. Rasûlullah:
— "Ölünün üzerinde borç var mı?" diye sordu. Cevaben: — Evet, denildi. Rasûlullah:
— "Birşey bıraktı mı?" dedi. Onlar: — Üç dînar bıraktı, dediler.
Rasûlullah bunun üzerine namazı kıldırdı. Sonra üçüncü bir cenaze getirildi de: — (Yâ Rasûlallah), cenaze üzerine namaz kıldır, dediler. Rasûlullah bu kerre de:

— "Ölü dünyalık birşey bıraktı mı?" diye sordu. Onlar: — Hayır, diye cevâb verdiler. Rasûlullah:
— "Ölünün üzerinde borç var mı?" diye sordu. Onlar: — Üç dînâr (borç vardır), dediler. Rasûlullah:
— "Sahibinize siz namaz kılınız?" buyurdu. Ebû Katâde: — Yâ Rasûlallah, cenaze üzerine namazı kıldır, onun borcu benim üzerime(vâcib)dir, dedi. (Böylece borcu ödemeyi tekeffül edince) Rasûlullah bu cenaze üzerine de namaz kıldırdı

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَاب الْكَفَالَةِ فِي الْقَرْضِ وَالدُّيُونِ بِالْأَبْدَانِ وَغَيْرِهَا

2290 - وقَالَ أَبُو الزِّنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَمْزَةَ بْنِ عَمْرٍو الْأَسْلَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بَعَثَهُ مُصَدِّقًا فَوَقَعَ رَجُلٌ عَلَى جَارِيَةِ امْرَأَتِهِ فَأَخَذَ حَمْزَةُ مِنْ الرَّجُلِ كَفِيلًا حَتَّى قَدِمَ عَلَى عُمَرَ وَكَانَ عُمَرُ قَدْ جَلَدَهُ مِائَةَ جَلْدَةٍ فَصَدَّقَهُمْ وَعَذَرَهُ بِالْجَهَالَةِ وَقَالَ جَرِيرٌ وَالْأَشْعَثُ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ فِي الْمُرْتَدِّينَ اسْتَتِبْهُمْ وَكَفِّلْهُمْ فَتَابُوا وَكَفَلَهُمْ عَشَائِرُهُمْ وَقَالَ حَمَّادٌ إِذَا تَكَفَّلَ بِنَفْسٍ فَمَاتَ فَلَا شَيْءَ عَلَيْهِ وَقَالَ الْحَكَمُ يَضْمَنُ

Ödünç Vermekte, Borçlarda, Bedenlerle Ve Mallarla Kefalet Babı
Ebû'z-Zinâd, Muhammed ibn Hamza ibn Amr el-Eslemî'den; o da babası Hamza'dan olmak üzere söyledi ki, Umer ibn Hattâb (R) onu sadaka toplayıcı ; olarak göndermiş. O bölgede bir adam, kendi karısının cariyesi ile cima' etmiş. Hamza (R) o if adamdan kefîl (yânı hâlinden taahhüd ve zabt) alıp, LJmer'in yanına gelmiş. Umer o adama yüz deynek vurmuştu. O adam zina ettiğini söyleyen topluluğu tasdîk ve suçunu i'tirâf etti. Ancak Umer onu cahillikle özürlü saydı (ve ondan recmi def etti).Cerîr ibn Abdillah el-Becelî ile el-Eş'as ibn Kays el-Kindî (R) Abdullah ibn Mes'ûd'a dînden dönenler hakkında: Onların tevbe etmelerini iste ve onlardan kefalet al, dediler. Akabinde mürtedler tevbe ettiler, aşiretleri onlara kefîl oldular. Hammâd ibn Ebî Süleyman (120): Nefisle kefil olup da öldüğünde üzerine birşey yoktur, dedi. Hakem ibni Uteybe: Zimmette subûtunu kabul ettiği malı Öder, dedi

---

2291 - * قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ ذَكَرَ رَجُلًا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ سَأَلَ بَعْضَ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنْ يُسْلِفَهُ أَلْفَ دِينَارٍ فَقَالَ ائْتِنِي بِالشُّهَدَاءِ أُشْهِدُهُمْ فَقَالَ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا قَالَ فَأْتِنِي بِالْكَفِيلِ قَالَ كَفَى بِاللَّهِ كَفِيلًا قَالَ صَدَقْتَ فَدَفَعَهَا إِلَيْهِ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى فَخَرَجَ فِي الْبَحْرِ فَقَضَى حَاجَتَهُ ثُمَّ الْتَمَسَ مَرْكَبًا يَرْكَبُهَا يَقْدَمُ عَلَيْهِ لِلْأَجَلِ الَّذِي أَجَّلَهُ فَلَمْ يَجِدْ مَرْكَبًا فَأَخَذَ خَشَبَةً فَنَقَرَهَا فَأَدْخَلَ فِيهَا أَلْفَ دِينَارٍ وَصَحِيفَةً مِنْهُ إِلَى صَاحِبِهِ ثُمَّ زَجَّجَ مَوْضِعَهَا ثُمَّ أَتَى بِهَا إِلَى الْبَحْرِ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنِّي كُنْتُ تَسَلَّفْتُ فُلَانًا أَلْفَ دِينَارٍ فَسَأَلَنِي كَفِيلًا فَقُلْتُ كَفَى بِاللَّهِ كَفِيلًا فَرَضِيَ بِكَ وَسَأَلَنِي شَهِيدًا فَقُلْتُ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا فَرَضِيَ بِكَ وَأَنِّي جَهَدْتُ أَنْ أَجِدَ مَرْكَبًا أَبْعَثُ إِلَيْهِ الَّذِي لَهُ فَلَمْ أَقْدِرْ وَإِنِّي أَسْتَوْدِعُكَهَا فَرَمَى بِهَا فِي الْبَحْرِ حَتَّى وَلَجَتْ فِيهِ ثُمَّ انْصَرَفَ وَهُوَ فِي ذَلِكَ يَلْتَمِسُ مَرْكَبًا يَخْرُجُ إِلَى بَلَدِهِ فَخَرَجَ الرَّجُلُ الَّذِي كَانَ أَسْلَفَهُ يَنْظُرُ لَعَلَّ مَرْكَبًا قَدْ جَاءَ بِمَالِهِ فَإِذَا بِالْخَشَبَةِ الَّتِي فِيهَا الْمَالُ فَأَخَذَهَا لِأَهْلِهِ حَطَبًا فَلَمَّا نَشَرَهَا وَجَدَ الْمَالَ وَالصَّحِيفَةَ ثُمَّ قَدِمَ الَّذِي كَانَ أَسْلَفَهُ فَأَتَى بِالْأَلْفِ دِينَارٍ فَقَالَ وَاللَّهِ مَا زِلْتُ جَاهِدًا فِي طَلَبِ مَرْكَبٍ لِآتِيَكَ بِمَالِكَ فَمَا وَجَدْتُ مَرْكَبًا قَبْلَ الَّذِي أَتَيْتُ فِيهِ قَالَ هَلْ كُنْتَ بَعَثْتَ إِلَيَّ بِشَيْءٍ قَالَ أُخْبِرُكَ أَنِّي لَمْ أَجِدْ مَرْكَبًا قَبْلَ الَّذِي جِئْتُ فِيهِ قَالَ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ أَدَّى عَنْكَ الَّذِي بَعَثْتَ فِي الْخَشَبَةِ فَانْصَرِفْ بِالْأَلْفِ الدِّينَارِ رَاشِدًا

Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: Ve el-Leys ibn Sa'd şöyle dedi: Bana Ca'fer ibn Rabîa,Abdurrahmân ibn Hürmüz'den; o da Ebû Hureyre(R)'den; o da Rasûlullah(S)'tan tahdîs etti. Rasûlullah, İsrâîl

oğullarından bir adam zikretti. O adam İsrâîl oğullan'nın bâzısından ödünç olarak bin dînâr vermesini istedi. Para vermek isteyen zât:
— Buna şâhid yapacağım şâhidleri getir, dedi. Ödünç isteyen: — Şâhid olarak Allah yeter" {en-Msâ, 19, \65), dedi. Ödünç verecek olan bu sefer de:
— Haydi bana kefil getir, dedi. O adam:
— Kefil olarak Allah yeter" -dedi (Bu, âyet değildi Para sahibi:
— Hakîkaten doğru söyledin, dedi ve belirlenen bir va'de ile ona bin dînân verdi.Parayı alan müteakiben deniz seferine çıktı.İşlerini gördü. Sonra kendisine ödünç veren zâta gelmek üzere bineceği bir gemi aradı. Belirlenen müddet geliyordu. Fakat bir gemi bulamadı. Bunun üzerine bir odun parçası alıp, onun içini oydu. İçine bin dînârı ve bir de kendisinden o arkadaşına yazdığı bir mektûb sahîfesini koydu. Sonra o oyuk yerin ağzını sıkıca kapatıp düzeltti. Sonra o odun parçasını deniz kenarına getirdi de şöyle duâ etti:
— Yâ Allah, Sen bilmektesin ki, ben fulan kimseden bin dînâr ödünç istedim. O benden bir kefil istedi. Ben "Kefîl olarak Allah kâfidir" dedim. O, Sen'in kefilliğine razı oldu. Bir de benden şâhid istedi. Ben yine "Şâhid olarak Allah kâfidir" dedim. O yine Sen'in şâhidliğine de razı oldu (ve bin dînârı verdi. Ben va'desinde borcumu ödemek kaygısına düştüm de) ona bu parayı göndereyim diye bir gemi bulmaya çalıştım. Fakat bulmağa muktedir olmadım. Artık ben şu bin dînâr borcumu Sen'in koruyuculuğuna emânet ediyorum! dedi de o odunu denize attı. Odun denizin içine girdikten sonra kendisi geri döndü. Borçlu bu hususta kendisini beldesine çıkaracak gemi bulmağa çalışırken, alacaklı da onun dönmesini umarak deniz kenarına çıktı da belki bir gemi malını getirmiş olabilir diye gözetliyordu. Bu sırada birdenbire sahilde içinde mal bulunan o odunu gördü. Onu ailesine yakacak bir odun olarak aldı. Evde onu parçalayınca içindeki paraları ve mektûb sahîfesini buldu. Sonra borçlu kimse kendisine borç verene geldi ve ona bin dînârı getirdi de:
— Allah'a yemîn ederim ki, malını sana getirmem için bir gemi arayıcısı olmakta devam ettim.Fakat sana geldiğim şu zamandan önce bir gemi bulamadım, dedi ve borcunu verdi. Alacaklı:
— Sen bana bir şey gönderdin mi? dedi. Borçlu:
— İçinde sana geldiğim şu günden önce bir gemi bulamadığımı sana haber veriyorum, dedi. Alacaklı:
— Şübhesiz ki, Allah senin odun içinde göndermiş olduğun borcunu senin adına ödemiştir.Binâenaleyh tekrar vermek için getirdiğin bu bin dînârı, bir râşid olarak sevinçle götür, dedi

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَالَّذِينَ عَاقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ فَآتُوهُمْ نَصِيبَهُمْ}

2292 - حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ إِدْرِيسَ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ مُصَرِّفٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا {وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا مَوَالِيَ} قَالَ وَرَثَةً {وَالَّذِينَ عَاقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ} قَالَ كَانَ الْمُهَاجِرُونَ لَمَّا قَدِمُوا الْمَدِينَةَ يَرِثُ الْمُهَاجِرُ الْأَنْصَارِيَّ دُونَ ذَوِي رَحِمِهِ لِلْأُخُوَّةِ الَّتِي آخَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُمْ فَلَمَّا نَزَلَتْ {وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا مَوَالِيَ} نَسَخَتْ ثُمَّ قَالَ {وَالَّذِينَ عَاقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ} إِلَّا النَّصْرَ وَالرِّفَادَةَ وَالنَّصِيحَةَ وَقَدْ ذَهَبَ الْمِيرَاثُ وَيُوصِي لَهُ

Yüce Allah'ın: “Yeminlerinizin bağladığı kimselere de hisselerini Veriniz" (en-Nisâ: 33) Kavli
-...İbn Abbâs(R) "Her biri için mevlâlar yaptık", "mirasçılar yaptık" demektir, dedi. "Yeminlerinizin karşılıklı bağladığı kimseler", Muhacirler ile Ensâr'dır ki, Muhacirler Medine'ye geldikleri ilk zamanlarda Peygamber(S)'in kurduğu kardeşlik sebebiyle Ensâr'a kendi hısımlarından evvel mîrâsçı olurlardı. Fakat sonra "Erkek ve dişiden herbiri için mirasçılar yaptık...'1 (en-Nisâ: 33) âyeti inince, bu âyetin birinci kısmı (yânı âyetu'l-mevâlî) ikinci kısmını (yânî akidleş-me âyetini) neshetti, dedi. Sonra İbn Abbâs "Yeminlerinizin karşılıklı başladığı kimseler..." kavli hakkında: Ancak yardım etmek, ihsan eylemek ve nasihat etmek kaldı. Akidleşenler arasında verilegelen mîrâs gitti. Kardeşlik akdi sebebiyle mîrâs almakta olan kimseye vasiyet yapılabilir, dedi.

2293 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمَ عَلَيْنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ فَآخَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ

-...Enes (R) şöyle dedi: Yanımıza Abdurrahmân ibnu Avf geldi. Akabinde Rasûlullah (S) Abdurrahmân ile Sa'd ibnu'r-Rabî' arasında kardeşlik akdi yaptı

2294 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ زَكَرِيَّاءَ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ قَالَ قُلْتُ لِأَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَبَلَغَكَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا حِلْفَ فِي الْإِسْلَامِ فَقَالَ قَدْ حَالَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ قُرَيْشٍ وَالْأَنْصَارِ فِي دَارِي

-...Âsim ibn Süleyman tahdîs edip şöyle dedi: Ben Enes ibn Mâlik'e: Peygamber(S)'in "İslâm'da (Câhiliyet devrinin) ahdi yoktur" buyurduğu sana ulaştı mı? diye sordum. Enes (R): Peygamber (S) Medine'de benim evimde Kureyş ile Ensâr arasında kardeşlik akdi yaptı, dedi

---

بَاب مَنْ تَكَفَّلَ عَنْ مَيِّتٍ دَيْنًا فَلَيْسَ لَهُ أَنْ يَرْجِعَ وَبِهِ قَالَ الْحَسَنُ

2295 – حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ بِجَنَازَةٍ لِيُصَلِّيَ عَلَيْهَا فَقَالَ هَلْ عَلَيْهِ مِنْ دَيْنٍ قَالُوا لَا فَصَلَّى عَلَيْهِ ثُمَّ أُتِيَ بِجَنَازَةٍ أُخْرَى فَقَالَ هَلْ عَلَيْهِ مِنْ دَيْنٍ قَالُوا نَعَمْ قَالَ صَلُّوا عَلَى صَاحِبِكُمْ قَالَ أَبُو قَتَادَةَ عَلَيَّ دَيْنُهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَصَلَّى عَلَيْهِ

Bir Ölünün Borcuna Kefîl Olan Kimseye O Kefaletten Dönmesi (Sahîh) Olmaz Bâbı
el-Hasen de, dönme olmayacağına kaail olmuştur.
-. Selemetu'bnu'l-Ekva'(R)'dan: Peygamber(S)'e, üzerine cenaze namazı kıldırması için bir cenaze getirildi. Peygamber: — "Üzerinde bir borç var mı?" diye sordu.
Cenaze sâhibleri: — Hayır (yoktur), dediler.
Bunun üzerine Peygamber ona namaz kıldı. Sonra diğer bir cenâze getirildi. Peygamber yine:
— "Bu ölü üzerinde bir borç var mı?" dedi. Sâhibleri: — Evet vardır, dediler. Peygamber:
— "Arkadaşınızın üzerine sizler cenaze namazı kılınız" buyurdu. Bu esnada Ebû Katâde: — Yâ Rasûlallah, o ölünün borcunu ödemek benim üzerime-dir, dedi. Bu kefalet üzerine Rasûlullah, o ölünün cenaze namazım kıldı

2296 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرٌو سَمِعَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ قَدْ جَاءَ مَالُ الْبَحْرَيْنِ قَدْ أَعْطَيْتُكَ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا فَلَمْ يَجِئْ مَالُ الْبَحْرَيْنِ حَتَّى قُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا جَاءَ مَالُ الْبَحْرَيْنِ أَمَرَ أَبُو بَكْرٍ فَنَادَى مَنْ كَانَ لَهُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِدَةٌ أَوْ دَيْنٌ فَلْيَأْتِنَا فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِي كَذَا وَكَذَا فَحَثَى لِي حَثْيَةً فَعَدَدْتُهَا فَإِذَا هِيَ خَمْسُ مِائَةٍ وَقَالَ خُذْ مِثْلَيْهَا

-....Câbir ibn Abdillah (R) şöyle dedi: Peygamber (S):
— "Bahreyn(den cizye) malı gelmesi gerçekleşirse sana (iki avucunu göstererek) şöyle şöyle veririm" buyurdu. Peygamber'in ruhu alınıncaya kadar Bahreyn malı gelmedi. Bahreyn malı geldiği zaman Ebû Bekr emretti de bir nidâcı:
— Peygamber'in yanında her kimin bir va'di yâhud bir alacağı varsa bize gelsin! diye i'lân etti.Bunun üzerine ben Ebû Bekr'e gittim de:

— Peygamber (S) bana şöyle şöyle buyur(up va'd et)mişti, dedim. Ebû Bekr, benim için bir avuç (para) avuçlâdı (ve bunları say dedi). Ben onları saydım. Onların beşyüz adet olduğunu gördüm. Ebû Bekr:
— Bunun iki mislini daha al, dedi

بَاب جِوَارِ أَبِي بَكْرٍ فِي عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَقْدِهِ

2297 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَأَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ لَمْ أَعْقِلْ أَبَوَيَّ قَطُّ إِلَّا وَهُمَا يَدِينَانِ الدِّينَ وَقَالَ أَبُو صَالِحٍ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمْ أَعْقِلْ أَبَوَيَّ قَطُّ إِلَّا وَهُمَا يَدِينَانِ الدِّينَ وَلَمْ يَمُرَّ عَلَيْنَا يَوْمٌ إِلَّا يَأْتِينَا فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَرَفَيْ النَّهَارِ بُكْرَةً وَعَشِيَّةً فَلَمَّا ابْتُلِيَ الْمُسْلِمُونَ خَرَجَ أَبُو بَكْرٍ مُهَاجِرًا قِبَلَ الْحَبَشَةِ حَتَّى إِذَا بَلَغَ بَرْكَ الْغِمَادِ لَقِيَهُ ابْنُ الدَّغِنَةِ وَهُوَ سَيِّدُ الْقَارَةِ فَقَالَ أَيْنَ تُرِيدُ يَا أَبَا بَكْرٍ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ أَخْرَجَنِي قَوْمِي فَأَنَا أُرِيدُ أَنْ أَسِيحَ فِي الْأَرْضِ فَأَعْبُدَ رَبِّي قَالَ ابْنُ الدَّغِنَةِ إِنَّ مِثْلَكَ لَا يَخْرُجُ وَلَا يُخْرَجُ فَإِنَّكَ تَكْسِبُ الْمَعْدُومَ وَتَصِلُ الرَّحِمَ وَتَحْمِلُ الْكَلَّ وَتَقْرِي الضَّيْفَ وَتُعِينُ عَلَى نَوَائِبِ الْحَقِّ وَأَنَا لَكَ جَارٌ فَارْجِعْ فَاعْبُدْ رَبَّكَ بِبِلَادِكَ فَارْتَحَلَ ابْنُ الدَّغِنَةِ فَرَجَعَ مَعَ أَبِي بَكْرٍ فَطَافَ فِي أَشْرَافِ كُفَّارِ قُرَيْشٍ فَقَالَ لَهُمْ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ لَا يَخْرُجُ مِثْلُهُ وَلَا يُخْرَجُ أَتُخْرِجُونَ رَجُلًا يُكْسِبُ الْمَعْدُومَ وَيَصِلُ الرَّحِمَ وَيَحْمِلُ الْكَلَّ وَيَقْرِي الضَّيْفَ وَيُعِينُ عَلَى نَوَائِبِ الْحَقِّ فَأَنْفَذَتْ قُرَيْشٌ جِوَارَ ابْنِ الدَّغِنَةِ وَآمَنُوا أَبَا بَكْرٍ وَقَالُوا لِابْنِ الدَّغِنَةِ مُرْ أَبَا بَكْرٍ فَلْيَعْبُدْ رَبَّهُ فِي دَارِهِ فَلْيُصَلِّ وَلْيَقْرَأْ مَا شَاءَ وَلَا يُؤْذِينَا بِذَلِكَ وَلَا يَسْتَعْلِنْ بِهِ فَإِنَّا قَدْ خَشِينَا أَنْ يَفْتِنَ أَبْنَاءَنَا وَنِسَاءَنَا قَالَ ذَلِكَ ابْنُ الدَّغِنَةِ لِأَبِي بَكْرٍ فَطَفِقَ أَبُو بَكْرٍ يَعْبُدُ رَبَّهُ فِي دَارِهِ وَلَا يَسْتَعْلِنُ بِالصَّلَاةِ وَلَا الْقِرَاءَةِ فِي غَيْرِ دَارِهِ ثُمَّ بَدَا لِأَبِي بَكْرٍ فَابْتَنَى مَسْجِدًا بِفِنَاءِ دَارِهِ وَبَرَزَ فَكَانَ يُصَلِّي فِيهِ وَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ فَيَتَقَصَّفُ عَلَيْهِ نِسَاءُ الْمُشْرِكِينَ وَأَبْنَاؤُهُمْ يَعْجَبُونَ وَيَنْظُرُونَ إِلَيْهِ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ رَجُلًا بَكَّاءً لَا يَمْلِكُ دَمْعَهُ حِينَ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ فَأَفْزَعَ ذَلِكَ أَشْرَافَ قُرَيْشٍ مِنْ الْمُشْرِكِينَ فَأَرْسَلُوا إِلَى ابْنِ الدَّغِنَةِ فَقَدِمَ عَلَيْهِمْ فَقَالُوا لَهُ إِنَّا كُنَّا أَجَرْنَا أَبَا بَكْرٍ عَلَى أَنْ يَعْبُدَ رَبَّهُ فِي دَارِهِ وَإِنَّهُ جَاوَزَ ذَلِكَ فَابْتَنَى مَسْجِدًا بِفِنَاءِ دَارِهِ وَأَعْلَنَ الصَّلَاةَ وَالْقِرَاءَةَ وَقَدْ خَشِينَا أَنْ يَفْتِنَ أَبْنَاءَنَا وَنِسَاءَنَا فَأْتِهِ فَإِنْ أَحَبَّ أَنْ يَقْتَصِرَ عَلَى أَنْ يَعْبُدَ رَبَّهُ فِي دَارِهِ فَعَلَ وَإِنْ أَبَى إِلَّا أَنْ يُعْلِنَ ذَلِكَ فَسَلْهُ أَنْ يَرُدَّ إِلَيْكَ ذِمَّتَكَ فَإِنَّا كَرِهْنَا أَنْ نُخْفِرَكَ وَلَسْنَا مُقِرِّينَ لِأَبِي بَكْرٍ الِاسْتِعْلَانَ قَالَتْ عَائِشَةُ فَأَتَى ابْنُ الدَّغِنَةِ أَبَا بَكْرٍ فَقَالَ قَدْ عَلِمْتَ الَّذِي عَقَدْتُ لَكَ عَلَيْهِ فَإِمَّا أَنْ تَقْتَصِرَ عَلَى ذَلِكَ وَإِمَّا أَنْ تَرُدَّ إِلَيَّ ذِمَّتِي فَإِنِّي لَا أُحِبُّ أَنْ تَسْمَعَ الْعَرَبُ أَنِّي أُخْفِرْتُ فِي رَجُلٍ عَقَدْتُ لَهُ قَالَ أَبُو بَكْرٍ إِنِّي أَرُدُّ إِلَيْكَ جِوَارَكَ وَأَرْضَى بِجِوَارِ اللَّهِ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَئِذٍ بِمَكَّةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أُرِيتُ دَارَ هِجْرَتِكُمْ رَأَيْتُ سَبْخَةً ذَاتَ نَخْلٍ بَيْنَ لَابَتَيْنِ وَهُمَا الْحَرَّتَانِ فَهَاجَرَ مَنْ هَاجَرَ قِبَلَ الْمَدِينَةِ حِينَ ذَكَرَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَجَعَ إِلَى الْمَدِينَةِ بَعْضُ مَنْ كَانَ هَاجَرَ إِلَى أَرْضِ الْحَبَشَةِ وَتَجَهَّزَ أَبُو بَكْرٍ مُهَاجِرًا فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رِسْلِكَ فَإِنِّي أَرْجُو أَنْ يُؤْذَنَ لِي قَالَ أَبُو بَكْرٍ هَلْ تَرْجُو ذَلِكَ بِأَبِي أَنْتَ قَالَ نَعَمْ فَحَبَسَ أَبُو بَكْرٍ نَفْسَهُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيَصْحَبَهُ وَعَلَفَ رَاحِلَتَيْنِ كَانَتَا عِنْدَهُ وَرَقَ السَّمُرِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ

Peygamber (S) Zamanında Ebû Bekr'e Emân Verilmesi Ve Ebû Bekrin Akdi Babı

- Bize Yahya ibn Bukeyr tahdîs edip şöyle dedi: Bize el-Leys, Ukayl'den tahdîs etti. İbnu Şihâb dedi ki: Bana Urvetu'bnu'z-Zubeyr haber verdi ki, Peygamber'in zevcesi Âişe (R): Ben babamla anamın İslâm Dîni'ni dîn edinir olmalarından başka hâllerini hatırlamadım, demiştir. Ve Ebû Salih şöyle dedi: Bana Abdullah ibnu'l-Mübârek, Yû-nus'tan; o da ez-Zuhrî'den tahdîs etti. ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Urvetu'bnu'z-Zubeyr haber verdi ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Ben babamla anamın İslâm Dîni'ni dîn edinerek yaşamalarından başka yaşayışlarını hiç bilmedim. O zamanlarda hiçbir günümüz geçmezdi ki, muhakkak o günde, gündüzün iki tarafında, sabah ve akşam vakitlerinde Rasûlullah bize gelirdi. Müslümanlar (Kureyş müşrikleri tarafından) işkenceye uğratılınca (Rasûlullah Habeşistan'a göçe izin vermişti), Ebû Bekr de Habeşistan tarafına hicret etmek üzere (Mekke'den) çıkmıştı. Ebû Bekr, Berku'l-

Gımâd-mevkîine gelince kendisine İbnu'd-Dağine kavuştu.İbnu'd-Dağine Kaare kabilesinin seyyididir. Ebû Bekr'e:
— Yâ Ebâ Bekr, nereye gitmek istiyorsun? dedi. Ebû Bekr de:
— Beni kavmin(in ezası) çıkardı. Ben de yeryüzünde seyahat etmek, bir yere çekilmek ve orada Rabb'ime ibâdet etmek istiyorum, dedi.
İbnu'd-Dağine:
— Senin gibi bir zât ne yurdundan çıkar, ne de (başkaları tarafından) çıkarılır. Çünkü şu bir hakikattir ki, sen fakîri kazandırırsın (veya: Bulunmayan bir malı ihsan edersin), hısımlarla ilgiyi devam ettirirsin, âcizlerin yükünü çekersin, konuklara ziyafet verirsin, hakk engellerine karşı hayır işlerine yardım edersin! Şimdi ben senin için bir koruyucuyum. Haydi Mekke'ye dön de kendi memleketinde Rabb'-ine ibâdet et! demiştir. Bunun üzerine Ebû Bekr geri dönmüş, İbnu'd-Dağine de kendisi ile beraber yollanmıştır. (Mekke'ye gelince) İbnu'd-Dağine Kureyş şeriflerini dolaşmış ve onlara:
— Şübhesiz Ebû Bekr gibi kıymetli bir zât memleketinden çıkmaz ve çıkarılmaz. Ey Kureyş, siz şu faziletleri bulunan bir adamı memleketinden çıkarıyor musunuz?O,yok olanı kazanır, hısımlık ilişkilerini devam ettirir, âcizin yükünü taşır, konuklara ziyafet verir, hakk engellerine karşı hayır işlerine yardım eder, dedi ve Ebû Bekr'i himayesine aldı. Kureyş de İbnu'd-Dağine'nin Ebû Bekr'i emânına almasını infaz etti ve Ebû Bekr'i emniyette kıldılar. İbnu'd-Dağine'ye:
— Ebû Bekr'e emret. O (bir şeye karışmasın), evinde Rabb'ine ibâdet etsin, evinde namaz kılsın, dilediği şeyi okusun. Fakat okuduğu ile bize ezâ vermesin, okuduğunu yüksek sesle okumasın.Çünkü biz oğullarımızı ve kadınlarımızı fitneye düşürmesinden korkmuşuz-dur, dediler. Kureyş'in bu sözlerini de İbnu'd-Dağine Ebû Bekr'e söyledi. Ebû Bekr de bu şartlara göre evinde Rabb'ine ibâdet etmeye, evinden başka yerde yüksek sesle namaz kılmamaya ve yüksek sesle okumamaya başladı. Sonra Ebû Bekr için bunun muhalifi bir re'y zahir oldu da, evinin yanına bir mescid bina etti. Oraya çıktı, orada namaz kılıyor ve Kur'ân okuyordu. Bunun üzerine müşriklerin kadınları ve oğulları Ebû Bekr'in ibâdet ve kıraatine taaccüb ederek ve ona bakarak bir izdiham ve sıkışıklık meydana getiriyorlardı. Ebû Bekr ince yürekli, çok ağlayıcı bir adamdı. Kur'ân okurken gözyaşını tutamazdı. Ebû Bekr'in bu hâli Kureyş'in müşrik şeriflerini korkuttu da, onlar İbnu'd- Dağine'ye haber gönderdiler. Akabinde İbnu'd-Dağine onların yanına geldi. Kureyş, İbnu'd-Dağine'ye:
— Biz, kendi evinde Rabb'ine ibâdet etmek üzere Ebû Bekr'i himaye ve emânına almam Kabul etmiştik. Ebû Bekr ise bu sınırı aşmış, evinin avulusunda bir mescid bina etmiş, içinde yüksek sesle namaz kılmaya ve Kur'ân okumaya başlamıştır. Doğrusu biz oğullarımızı ve kadınlarımızı fitneye düşürmesinden korktuk. Sen ona git. Eğer kendi evinde Rabb'ine ibâdet etmek üzerine kısaltmak isterse bunu yapsın. Eğer bunu kabul etmez de muhakkak namaz ve kıraatini yükseltip i'lân etmek isterse, ona verdiğin ahd ve emânmı sana geri vermesini iste. Emîn ol ki, biz sana verdiğimiz sözden caymayı çirkin gördük. Fakat biz Ebû Bekr'in alenî ibâdet etmesini ikrar (ve kabul) ediciler de değiliz, dediler.
Âişe dedi ki: Bunun üzerine İbnu'd-Dağine, Ebû Bekr'e geldi ve:
— Benim nasıl bir husus üzerine sana emân ahdi verdiğimi iyi bümişsindir. Şimdi sen ya o husus üzerine işi kısaltırsın, yâhud da emân ahdimi bana geri verirsin. Çünkü ben bir kimse hakkında vermiş olduğum emân ahdimi bozmuş olduğumu Arab milletinin işitmesini istemem, dedi.Ebû Bekr de:
— Ben senin koruma ahdini sana geri veriyorum ve Allah'ın korumasına razı oluyorum, dedi. Rasûlullah ise o günlerde Mekke'de bulunuyordu. Rasûlullah (S) şöyle dedi:
— "Sizin hicret edeceğiniz yurt bana gösterildi. Ben iki kara taşlık arasında, hurmalıktı çorak bir yer gördüm" dedi.Rasûlullah bunu söylediği zaman Medine tarafıma hicret edenler (dalga dalga) hicret ettiler ve Habeşistan'a hicret etmiş olanların bâzısı da Medine'ye dönüp geldiler. Ebû Bekr de bir muhacir olmaya hazırlandı. Fakat Rasûlullah ona:
— "Yavaş ol (acele etme). Çünkü ben, benim için de izin verilmesini umuyorum" buyurdu.Ebû Bekr:
— Babam sana kurbân olsun, sen bunu umuyor musun? dedi. Rasûlullah:— "Evet" buyurdu.
Bunun üzerine Ebû Bekr, Rasûlullah'a yol arkadaşlığı etmek için kendini (hicretten men' edip), Rasûlullah üzerine habsetti ve yanında bulunan iki kuvvetli binek devesini dört ay (dikenli meşe nev'inden büyük) talh ağacı yaprağı ile evinde besledi (dışarıya salıvermedi)

باب الدَّيْنِ

2298 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُؤْتَى بِالرَّجُلِ الْمُتَوَفَّى عَلَيْهِ الدَّيْنُ فَيَسْأَلُ هَلْ تَرَكَ لِدَيْنِهِ فَضْلًا فَإِنْ حُدِّثَ أَنَّهُ تَرَكَ لِدَيْنِهِ وَفَاءً صَلَّى وَإِلَّا قَالَ لِلْمُسْلِمِينَ صَلُّوا عَلَى صَاحِبِكُمْ فَلَمَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْفُتُوحَ قَالَ أَنَا أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ فَمَنْ تُوُفِّيَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ فَتَرَكَ دَيْنًا فَعَلَيَّ قَضَاؤُهُ وَمَنْ تَرَكَ مَالًا فَلِوَرَثَتِهِ

Borç Babı
-.......Ebû Hureyre(R)'den (şöyle demiştir): Rasûlullah'a, üzerinde borç olduğu hâlde ölmüş bir kimse(nin cenazesi) getirilirdi de, Rasûlullah (S): "Borcu için bir fazlalık bıraktı mı?" diye sorardı. Şayet kendisine o zâtın borcu için bir Ödeme bıraktığı söylenirse, onun cenaze namazını kılardı. Yoksa müslümânlara hitaben: "Arkadaşımızın cenaze namazını sizler kılınız" buyururdu. Nihayet Allah kendisine birçok fetihler müyesser kılınca: "Ben bütün mü'minlere kendi öz nefislerinden daha yakınımdır. Binâenaleyh artık her kim üzerinde bir borç bırakarak ölürse, o borcu ödemek bana âiddir. Her kim de bir mal bırakırsa, o mal kendi mirasçılarına âiddir" buyurdu

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الْوَكَالَةِ

بَاب وَكَالَةُ الشَّرِيكِ الشَّرِيكَ فِي الْقِسْمَةِ وَغَيْرِهَا وَقَدْ أَشْرَكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيًّا فِي هَدْيِهِ ثُمَّ أَمَرَهُ بِقِسْمَتِهَا

2299 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أَتَصَدَّقَ بِجِلَالِ الْبُدْنِ الَّتِي نُحِرَتْ وَبِجُلُودِهَا

Ortağın Ortağa Taksimde Ve Diğer İşlerde Vekâleti Hakkındadır
Peygamber (S), Alî'yi kendi kurbanlığında ortak etmiş, sonra da ona kurbânın taksim edilmesini emretmiştir.. Alî (R): Rasûlullah (S) bana kesilen kurbân develerinin çullarını ve derilerini sadaka vermemi emretti, dedi

---

2300 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَاهُ غَنَمًا يَقْسِمُهَا عَلَى صَحَابَتِهِ فَبَقِيَ عَتُودٌ فَذَكَرَهُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ ضَحِّ بِهِ أَنْتَ

-..... Ukbe ibnu Amir(R)'den: Peygamber (S) Ukbe ibnu Âmir'e, sahâbîlerine taksim etmek üzere bir takım kurbanlık koyun vermiş. (Ukbe bunları taksim etmiş), bir yaşında kuvvetli bir keçi oğlağı kalmıştı. Ukbe bunu Peygamber'e zikretmiş, Peygamber de: "Onu da sen kes!" buyurmuştur

---

بَاب إِذَا وَكَّلَ الْمُسْلِمُ حَرْبِيًّا فِي دَارِ الْحَرْبِ أَوْ فِي دَارِ الْإِسْلَامِ جَازَ

2301 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي يُوسُفُ بْنُ الْمَاجِشُونِ عَنْ صَالِحِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَاتَبْتُ أُمَيَّةَ بْنَ خَلَفٍ كِتَابًا بِأَنْ يَحْفَظَنِي فِي صَاغِيَتِي بِمَكَّةَ وَأَحْفَظَهُ فِي صَاغِيَتِهِ بِالْمَدِينَةِ فَلَمَّا ذَكَرْتُ الرَّحْمَنَ قَالَ لَا أَعْرِفُ الرَّحْمَنَ كَاتِبْنِي بِاسْمِكَ الَّذِي كَانَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَكَاتَبْتُهُ عَبْدَ عَمْرٍو فَلَمَّا كَانَ فِي يَوْمِ بَدْرٍ خَرَجْتُ إِلَى جَبَلٍ لِأُحْرِزَهُ حِينَ نَامَ النَّاسُ فَأَبْصَرَهُ بِلَالٌ فَخَرَجَ حَتَّى وَقَفَ عَلَى مَجْلِسٍ مِنْ الْأَنْصَارِ فَقَالَ أُمَيَّةُ بْنُ خَلَفٍ لَا

نَجَوْتُ إِنْ نَجَا أُمَيَّةُ فَخَرَجَ مَعَهُ فَرِيقٌ مِنْ الْأَنْصَارِ فِي آثَارِنَا فَلَمَّا خَشِيتُ أَنْ يَلْحَقُونَا خَلَّفْتُ لَهُمْ ابْنَهُ لِأَشْغَلَهُمْ فَقَتَلُوهُ ثُمَّ أَبَوْا حَتَّى يَتْبَعُونَا وَكَانَ رَجُلًا ثَقِيلًا فَلَمَّا أَدْرَكُونَا قُلْتُ لَهُ ابْرُكْ فَبَرَكَ فَأَلْقَيْتُ عَلَيْهِ نَفْسِي لِأَمْنَعَهُ فَتَخَلَّلُوهُ بِالسُّيُوفِ مِنْ تَحْتِي حَتَّى قَتَلُوهُ وَأَصَابَ أَحَدُهُمْ رِجْلِي بِسَيْفِهِ وَكَانَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ يُرِينَا ذَلِكَ الْأَثَرَ فِي ظَهْرِ قَدَمِهِ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ سَمِعَ يُوسُفُ صَالِحًا وَإِبْرَاهِيمُ أَبَاهُ

Müslüman Kimse Dârül-Harb'de Bulunan Yâhud Dârıtl-İslâm'da (Kendisine Emân Verilmekle) Müste'men Olan Bir Harbî'yi Tevkîl Ettiği Zaman. Bu Vekâlet Verme Caizdir

-... Salih ibnu İbrâhîm ibn Abdirrahmân ibn Avf, babası İbrahim'den; o da dedesi Abdurrahmân ibn Avf tan: Bu Abdurrah-mân ibn Avf (R) şöyle demiştir: Ben Mekke'deki malımı (yâhud yakınlarımı) muhafaza etmesi; ben de onun Medine'deki malını ve yakınlarını korumam için Umeyyetu'bnu Halefe bir mektûb yazdım. Mektubun üzerine Abdurrahmân imzasını koyup Rahman ismini zikredince, Umeyye: Senin ibâdet ettiğin Rahmân'ı ben tanımam, sen bana Câhiliyet'teki isminle yaz, dedi. Bu sefer ben ona " Abdu Amr" diye yazdım. Bedir gazvesi günü geldiği zaman, ben o gün bir gece insanlar uyuduğu bir sırada Umeyye ibn Halefi korumak için onu alıp bir dağa çıktım. Fakat Umeyye'yi Bilâl gördü. Hemen koşup, nihayet bir Ensâr meclisinde durdu ve:

— Bu, Umeyyetu'bnu Haleftir; yakalayın! Eğer Umeyye bu sefer kurtulursa ben kurtulmam! diye haykırdı (Böylece Ensâr'ı Umeyye'yi öldürmeye teşvik etti).Bunun üzerine onun beraberinde Ensâr'dan bir takım rnücâhid, bizim izlerimizde hareket edip, bizi ta'kîbe koyuldular. (Benim bir elimi Umeyye, bir elimi de oğlu Alî tutuyordu.) Mücâhidlerin bize yetişeceklerinden endîşe edince, ben Ensâr'a:

— Umeyye budur, diye oğlu Alî'yi kendisine halef yapıp geri bıraktım. Bunu, oğlu ile onları meşgul edip Umeyye'yi kurtarmak için yaptım. Fakat onlar hemen Umeyye'nin oğlunu öldürdüler. Sonra bizi kovalamak için direndiler. Umeyye şişman, ağır bedenli bir adamdı Kovalayanlar bize yetişince, ben Umeyye'ye:

— Çök, dedim; o diz üstü çöktü.Ben hücumdan onu korumak için kendimi onun üzerine attım. Fakat hücum edenler kılıçlarını altımdan Umeyye'ye sapladılar ve nı-hâyet onu öldürdüler. Bu sırada mücâhidlerden biri kılıcını benim ayağıma isabet ettirdi.

Bu hadîsi Abdurrahmân ibn Avf'tan rivayet eden oğlu İbrâhîm: Babam Abdurrahmân ibn Avf,ayağının üstündeki bu kılıç izini bize gösterir idi, demiştir. Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: Râvî Yûsuf ibnu'l-Mâcişûn, İb-rânun'in oğlu Salih'ten işitti. İbrâhîm de babasından işitti

---

بَاب الْوَكَالَةِ فِي الصَّرْفِ وَالْمِيزَانِ وَقَدْ وَكَّلَ عُمَرُ وَابْنُ عُمَرَ فِي الصَّرْفِ

2303 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الْمَجِيدِ بْنِ سُهَيْلِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ وَأَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَعْمَلَ رَجُلًا عَلَى خَيْبَرَ فَجَاءَهُمْ بِتَمْرٍ جَنِيبٍ فَقَالَ أَكُلُّ تَمْرِ خَيْبَرَ هَكَذَا فَقَالَ إِنَّا لَنَأْخُذُ الصَّاعَ مِنْ هَذَا بِالصَّاعَيْنِ وَالصَّاعَيْنِ بِالثَّلَاثَةِ فَقَالَ لَا تَفْعَلْ بِعْ الْجَمْعَ بِالدَّرَاهِمِ ثُمَّ ابْتَعْ بِالدَّرَاهِمِ جَنِيبًا وَقَالَ فِي الْمِيزَانِ مِثْلَ ذَلِكَ

Sarraflıkta (Yânı Nakdi Nakidle Satmakta) Ve Tartılacak Şeylerde Vekâlet Babı

Umer ibn Hattâb ve îbnu Umer, sarraflık hususunda vekâlet vermişlerdir.

-..,. Ebû Saîd eî-Hudrî ile Ebû Hureyre(R)'den (şöyle demiştir): Rasûlullah (S) bir kimseyi Hayber üzerine harâc âmili ta'yîn etti. Sonra bu zât Hayber'den Cenîb (denilen en iyi cins) hurması ile geldi. Rasûlullah ona:

— "Hayber'in bütün hurmaları böyle mi?" diye sordu. O sahâbî:

— Biz bu en iyi hurmadan bir sâ' ölçeği, (âdı hurmanın) iki sâ' ölçeği ile, ve yine (bu iyi hurmadan) iki sâ' ölçeği üç sâ' ölçek (âdî) hurma ile alıp değiştirmekteyiz, dedi. Rasûlullah (S):

— "Böyle yapma! Âdî karışık hurmayı para ile sat, sonra bu para ile Cenîb (nev'i hurma) satın al." Buyurdu. Ve Rasûlullah, tartılacak şeylerde de bunun benzerini söyledi

---

بَاب إِذَا أَبْصَرَ الرَّاعِي أَوْ الْوَكِيلُ شَاةً تَمُوتُ أَوْ شَيْئًا يَفْسُدُ ذَبَحَ وَأَصْلَحَ مَا يَخَافُ عَلَيْهِ الْفَسَادَ

2304 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ سَمِعَ الْمُعْتَمِرَ أَنْبَأَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ كَانَتْ لَهُمْ غَنَمٌ تَرْعَى بِسَلْعٍ فَأَبْصَرَتْ جَارِيَةٌ لَنَا بِشَاةٍ مِنْ غَنَمِنَا مَوْتًا فَكَسَرَتْ حَجَرًا فَذَبَحَتْهَا بِهِ فَقَالَ لَهُمْ لَا تَأْكُلُوا حَتَّى أَسْأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ أُرْسِلَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ يَسْأَلُهُ وَأَنَّهُ سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَاكَ أَوْ أَرْسَلَ فَأَمَرَهُ بِأَكْلِهَا قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ فَيُعْجِبُنِي أَنَّهَا أَمَةٌ وَأَنَّهَا ذَبَحَتْ تَابَعَهُ عَبْدَةُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ

Çoban, Ölmek Üzere Olan Bir Koyun Gördüğü Veya Vekîl, Bozulacak Birşey Gördüğü Zaman, Çoban O Koyunu Kesse, Vekîl De Fesadından Korktuğu Şeyi İyileştirse (Bu Tasarruflar Caiz Olur)

-...Ka'b ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Ka'b ibn Mâlik ailesinin Seli' Dağı'nda güdülür bir sürü davarı vardı. Bunları güden cariyemiz, bu sürüden bir koyunun ölmek üzere olduğunu gördü. Hemen (sert) bir taşı kırdı da bu taş parçasıyle koyunu kesti. Bunu duyunca Ka'b, aile halkına: (Durun)! Bunu Peygamber'den soruncaya kadar, yâhud Peygamber'e soracak bir kimse gönderinceye kadar, koyunun etinden yemeyiniz, dedi. Ve Peygamber'e bu koyunun kesilme suretinden, bizzat kendisi yâhud birisini gönderip, sordu. Peygamber (vS) de Ka'b'a, bu koyunun etini yemeyi emretti.RâvîUbeydullah: O çobanın bir câriye olması ve o cariyenin koyunu kesmesi beni sevindiriyor,demiştir. Abdetu, Ubeydullah'tan rivayette Mu'temir'e mutâbaat etmiştir. Buhârî bu mutâbaatı Zebâih Kitâbı'nda senediyle getirdi.

بَاب وَكَالَةُ الشَّاهِدِ وَالْغَائِبِ جَائِزَةٌ وَكَتَبَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو إِلَى قَهْرَمَانِهِ وَهُوَ غَائِبٌ عَنْهُ أَنْ يُزَكِّيَ عَنْ أَهْلِهِ الصَّغِيرِ وَالْكَبِيرِ

2305 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ لِرَجُلٍ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِنٌّ مِنْ الْإِبِلِ فَجَاءَهُ يَتَقَاضَاهُ فَقَالَ أَعْطُوهُ فَطَلَبُوا سِنَّهُ فَلَمْ يَجِدُوا لَهُ إِلَّا سِنًّا فَوْقَهَا فَقَالَ أَعْطُوهُ فَقَالَ أَوْفَيْتَنِي أَوْفَى اللَّهُ بِكَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ خِيَارَكُمْ أَحْسَنُكُمْ قَضَاءً

Şahidin Ve Gaibin Vekâleti Câîzdir

Abdullah ibn Amr da kendi kahramanına (yânı işlerini gören vekiline) o kendisinden uzakta iken, küçük büyük bütün ailesi halkının fit ir sadakalarını vermesini yazmıştır.

-...Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Bir adamın Peygamber üzerinde muayyen yaşta bir deve alacağı vardı. Bir gün o adam Peygamber'e geldi de bu alacağını ödemesini istedi. Peygamber hâzır olan me'mûrlarına hitaben: — "Bu adama onun devesi yaşında bir deve veriniz'' buyurdu.

Sahâbîler onun devesi yaşında bir deve aradılar. Fakat ona verilecek yaşta deve bulamadılar,ancak onun devesinden daha değerli yaşta bir deve buldular. Bunun üzerine Peygamber (S):

— "Bunu ona veriniz" buyurdu. ; Deve kendisine verilen adam:— Sen bana alacağımı fazla verdin, Allah da sana bol versin, dedi. Peygamber bu vesile ile şöyle buyurdu:

— "Şübhesiz sizin en hayırlınız, borç verimi en güzel olanınızdır"

بَاب الْوَكَالَةِ فِي قَضَاءِ الدُّيُونِ

2306- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَقَاضَاهُ فَأَغْلَظَ فَهَمَّ بِهِ أَصْحَابُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعُوهُ فَإِنَّ لِصَاحِبِ الْحَقِّ مَقَالًا ثُمَّ قَالَ أَعْطُوهُ سِنًّا مِثْلَ سِنِّهِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا أَمْثَلَ مِنْ سِنِّهِ فَقَالَ أَعْطُوهُ فَإِنَّ مِنْ خَيْرِكُمْ أَحْسَنَكُمْ قَضَاءً

Borçları Ödeme Hususunda Vekâlet Babı
-...Ebû Hureyre(R)'den (şöyle demiştir): Bir adam Peygamber'e geldi de ondan alacağını ödemesini istiyordu. İstemesinde kabalık ve sertlik yapmıştı. Peygamber'in sahâbîleri de onu (söz ve fiille) cezalandırmak istediler. Bunun üzerine Rasûlullah (S):
— "Onu serbest bırakın (dokunmayın). Çünkü her hak sahibinin söz söyleme hakkı vardır" buyurdu. Sonra da: "Ona kendi devesinin benzeri yaşta bir deve veriniz" buyurdu. Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah, biz ancak onun devesinden daha değerlisini buluyoruz (onun devesi gibisini bulamıyoruz), dediler. Bunun üzerine Rasûlullah: daha olan deveye ona veriniz. Çünkü sizin borç ödeme yönünden en güzeliniz, en hayırlı olanınızdandır» buyurdu

---

بَاب إِذَا وَهَبَ شَيْئًا لِوَكِيلٍ أَوْ شَفِيعِ قَوْمٍ جَازَ لِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِوَفْدِ هَوَازِنَ حِينَ سَأَلُوهُ الْمَغَانِمَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَصِيبِي لَكُمْ

2307 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ وَزَعَمَ عُرْوَةُ أَنَّ مَرْوَانَ بْنَ الْحَكَمِ وَالْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ أَخْبَرَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ حِينَ جَاءَهُ وَفْدُ هَوَازِنَ مُسْلِمِينَ فَسَأَلُوهُ أَنْ يَرُدَّ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَسَبْيَهُمْ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَبُّ الْحَدِيثِ إِلَيَّ أَصْدَقُهُ فَاخْتَارُوا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ إِمَّا السَّبْيَ وَإِمَّا الْمَالَ وَقَدْ كُنْتُ اسْتَأْنَيْتُ بِهِمْ وَقَدْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْتَظَرَهُمْ بِضْعَ عَشْرَةَ لَيْلَةً حِينَ قَفَلَ مِنْ الطَّائِفِ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيْرُ رَادٍّ إِلَيْهِمْ إِلَّا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ قَالُوا فَإِنَّا نَخْتَارُ سَبْيَنَا فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمُسْلِمِينَ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ إِخْوَانَكُمْ هَؤُلَاءِ قَدْ جَاءُونَا تَائِبِينَ وَإِنِّي قَدْ رَأَيْتُ أَنْ أَرُدَّ إِلَيْهِمْ سَبْيَهُمْ فَمَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يُطَيِّبَ بِذَلِكَ فَلْيَفْعَلْ وَمَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يَكُونَ عَلَى حَظِّهِ حَتَّى نُعْطِيَهُ إِيَّاهُ مِنْ أَوَّلِ مَا يُفِيءُ اللَّهُ عَلَيْنَا فَلْيَفْعَلْ فَقَالَ النَّاسُ قَدْ طَيَّبْنَا ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَهُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّا لَا نَدْرِي مَنْ أَذِنَ مِنْكُمْ فِي ذَلِكَ مِمَّنْ لَمْ يَأْذَنْ فَارْجِعُوا حَتَّى يَرْفَعُوا إِلَيْنَا عُرَفَاؤُكُمْ أَمْرَكُمْ فَرَجَعَ النَّاسُ فَكَلَّمَهُمْ عُرَفَاؤُهُمْ ثُمَّ رَجَعُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرُوهُ أَنَّهُمْ قَدْ طَيَّبُوا وَأَذِنُوا

Bir Kimse Bir Kavmin Vekilime Yâhud Şefaatçısına Bırşey Hibe Ettiğinde Bu Hibe Caizdır
Çünkü kendisinden, müslümânların Huneyn'de aldıklar ganimetleri geri vermesini istedikleri zaman,Peygamber'in Havazin Heyeti'ne söylediği sözü buna . Peygamber (S) onlara: "Benim o ganîmetim olan payım sizin olsun" demiştir.
-...Mervân ibn Hakem ile Misver ibn Mahreme (R) Urve'ye şöyle haber vermişlerdir: (Huneyn seferinde) Rasûlullah'a Havâzin kabilesinin temsilci hey'eti müslümânlar olarak geldikleri ve Rasûlullah'tan mallarının ve esirlerinin kendilerine geri verilmesini istedikleri zaman, Rasûlullah (S) onlara şunları söyledi:
— "Bana sözün en sevimlisi, en doğrusudur. Şimdi siz iki şıktan birini tercih ediniz: Ya esirleri,ya malı. Ben (taksîmden evvel) sizin gelmenizi beklemiş idim (siz geciktiniz)" buyurdu. Ve hakîkaten Rasûlullah Tâif ten (Cı'râne'ye) döndüğü zaman, on bu kadar gece Havâzin elçilerinin gelmesini beklemişti. Havâzin Hey'eti'ne Rasûlullah'ın kendilerine ancak iki şıktan birini geri vereceği açıkça belli olunca, bunlar:
— Biz esirlerimizin geri verilmesini tercîh ediyoruz, dediler. Bunun üzerine Rasûlullah (musallaya gitti), müslümânlar arasında ayağa kalktı. Allah'a lâyık olduğu sıfatlarla sena etti. Sonra "Amma ba'du" (fasıl hitâbiyle başlayarak): — "Bu Havâzin temsilcileri kardeşleriniz kusurlarından tevbe ediciler olarak bize gelmişlerdir. Ben de (benim ve Abdulmuttalib oğulları'nın payı olan) esirleri kendilerine geri vermeyi uygun gördüm. Sizden her kim esirlerini bu suretle (karşılıksız vererek) kardeşlerinizin gönlünü hoş etmeyi severse, bunu yapsın! Sizden her kim kendi payı üzerine bağlı kalmak (karşılıksız vermemek) arzu ederse, (bu bedeli) biz ona, Allah'ın bize ihsan edeceği ilk ganimet malından veririz. Bu kanâatle o da böyle yapsın!" buyurdu. Bunun üzerine halk (bir ağızdan):
— Rasûlullah'ın hatırı için bizler Havâzin esirlerini kendilerine vermekle bu hoşnûdluğu yaptık,dediler.

Bunun ardından Rasûlullah:
— "Şimdi biz, sizden esirini vermeye rızâsı olan kimseleri, rızâsı olmayanlardan bilip ayıramıyoruz- Onun için siz gidiniz de, sizin muvafakat emrinizi bize iş bilir nakîbleriniz arzetsinler!" buyurdu. İnsanlar yerlerine döndüler. Kabilelerin iş bilir kişileri kendi halklarıyle konuştular. Sonra Rasûlullah'a dönüp, herbiri kavminin esîrleri geri vermekten memnun olduklarını ve Rasûlullah'a bu hususta izin verdiklerini haber verdiler

---

بَاب إِذَا وَكَّلَ رَجُلٌ رَجُلًا أَنْ يُعْطِيَ شَيْئًا وَلَمْ يُبَيِّنْ كَمْ يُعْطِي فَأَعْطَى عَلَى مَا يَتَعَارَفُهُ النَّاسُ

2309 – حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ وَغَيْرِهِ يَزِيدُ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَلَمْ يُبَلِّغْهُ كُلُّهُمْ رَجُلٌ وَاحِدٌ مِنْهُمْ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَكُنْتُ عَلَى جَمَلٍ ثَفَالٍ إِنَّمَا هُوَ فِي آخِرِ الْقَوْمِ فَمَرَّ بِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَنْ هَذَا قُلْتُ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ مَا لَكَ قُلْتُ إِنِّي عَلَى جَمَلٍ ثَفَالٍ قَالَ أَمَعَكَ قَضِيبٌ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ أَعْطِنِيهِ فَأَعْطَيْتُهُ فَضَرَبَهُ فَزَجَرَهُ فَكَانَ مِنْ ذَلِكَ الْمَكَانِ مِنْ أَوَّلِ الْقَوْمِ قَالَ بِعْنِيهِ فَقُلْتُ بَلْ هُوَ لَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ بَلْ بِعْنِيهِ قَدْ أَخَذْتُهُ بِأَرْبَعَةِ دَنَانِيرَ وَلَكَ ظَهْرُهُ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلَمَّا دَنَوْنَا مِنْ الْمَدِينَةِ أَخَذْتُ أَرْتَحِلُ قَالَ أَيْنَ تُرِيدُ قُلْتُ تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً قَدْ خَلَا مِنْهَا قَالَ فَهَلَّا جَارِيَةً تُلَاعِبُهَا وَتُلَاعِبُكَ قُلْتُ إِنَّ أَبِي تُوُفِّيَ وَتَرَكَ بَنَاتٍ فَأَرَدْتُ أَنْ أَنْكِحَ امْرَأَةً قَدْ جَرَّبَتْ خَلَا مِنْهَا قَالَ فَذَلِكَ فَلَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ قَالَ يَا بِلَالُ اقْضِهِ وَزِدْهُ فَأَعْطَاهُ أَرْبَعَةَ دَنَانِيرَ وَزَادَهُ قِيرَاطًا قَالَ جَابِرٌ لَا تُفَارِقُنِي زِيَادَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَكُنْ الْقِيرَاطُ يُفَارِقُ جِرَابَ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ

Bir Adam Bir Adamı. Ne Kadar Vereceğini Beyân Etmeyerek Bir Şahsa Birşey Vermesi İçin Vekîl Yaptiği Zaman, Vekîl Bu Şahsa İnsanların Örf Edindiği Şey Üzere Verirse (Bu Câizdib)
-.. Bize Mekkî ibnu İbrâhîm tahdîs edip şöyle dedi: Bize tbnu Cureyc, Atâ ibn Ebî Rebâh'tan ve bir de bâzısı bâzısı üzerine artırarak ondan başkalarından tahdîs etti. Bu hadîsin tamâmını onların hepsi teblîğ etmedi, fakat onlardan bir tek adam tebliğ etti. Câbir ibn Ab-dillah (R) şöyle demiştir: Ben bir seferde Peygamber'İn maiyyetinde idim ve ağır hareket eden bir deve üzerinde yolculuk ediyordum. Bu deve ancak insanların sonunda idi. Derken yanıma Peygamber (S) uğradı da:
— "Bu arkada kalan kimdir?" dedi.Ben:— Câbir ibn Abdillah'tır, dedim. Peygamber:
— "Neyin var ki (geri kaldın)?'* buyurdu. Ben de:— Ben yürüyüşü yavaş bir deve üzerindeyim, dedim. Peygamber:— "Beraberinde deve sürecek bir çubuk var mı?" dedi,— Evet var, dedim.
— "Onu bana ver" buyurdu. Ben çubuğu kendisine verdim. O da bu deynekle deveye vurdu ve azarladı. Artık deve Peygamber'İn ona vurduğu bu yerden i'tibâ-ren ordunun önde gidenlerinden oldu.
— "Deveyi bana sat" dedi. Ben de: — Fakat o (bedelsiz olarak) senindir yâ Rasûlallah, dedim.
— "Onu bana sat. Ben bu deveyi senden dört dînâr karşılığında aldım. Medine'ye kadar onun sırtı (yânî binme hakkı) senindir" buyurdu. Medine'ye yaklaştığımız zaman ben hızlı gitmeye başladım. Peygamber:
— "Nereye gitmek istiyorsun?" diye sordu.
— Kocası ölmüş dul bir kadınla evlendim, dedim. Peygamber:
— "Onun seninle, senin de kendisiyle oynaşacağınız bakire bir kızla evlenseydin yâ!" buyurdu.
— Babam vefat etti ve bir takım kız çocukları bıraktı. Bu sebeb-le ben tecrübe kazanmış, kendinden toyluk gitmiş bir kadınla evlenmek istedim, dedim. Peygamber:
— "Bu evlilik sana mübarek olsun" dedi. Medine'ye geldiğimizde:
— "Yâ Bilâl, Câbir'e devesinin bedelini öde ve bedeli biraz da artır" buyurdu. Akabinde Bilâl, Câbir'e dört dînâr verdi ve bedeli bir kîrât da artırdı. Câbir: Rasûlullah(S)'m bu ziyâdesi artık benden ayrılmasın, dedi.

بَاب وَكَالَةِ الْمَرْأَةِ الْإِمَامَ فِي النِّكَاحِ

2310 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ جَاءَتْ امْرَأَةٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي قَدْ وَهَبْتُ لَكَ مِنْ نَفْسِي فَقَالَ رَجُلٌ زَوِّجْنِيهَا قَالَ قَدْ زَوَّجْنَاكَهَا بِمَا مَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ

-Kadının Nikâh Akdi (Yâni Kendisini Evlendirmesi) Hususunda İmâma Vekâlet Vermesi Babı

-...Sehl ibn Sa'd (R) şöyle dedi: Bir kadın Rasûhıllah(S)'a geldi de: Yâ Rasûlallah, ben nefsimi sana hibe ettim, dedi. Akabinde bir adam: Bu kadını bana zevce yap, dedi. Rasûlullah (S): "Kur'ân'-dan ezberindeki sûrelerdi ona öğretmen) karşılığında, bu kadını sana zevce yaptık" buyurdu

---

بَاب إِذَا وَكَّلَ رَجُلًا فَتَرَكَ الْوَكِيلُ شَيْئًا فَأَجَازَهُ الْمُوَكِّلُ فَهُوَ جَائِزٌ وَإِنْ أَقْرَضَهُ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى جَازَ

2311 - * وَقَالَ عُثْمَانُ بْنُ الْهَيْثَمِ أَبُو عَمْرٍو حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ وَكَّلَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحِفْظِ زَكَاةِ رَمَضَانَ فَأَتَانِي آتٍ فَجَعَلَ يَحْثُو مِنْ الطَّعَامِ فَأَخَذْتُهُ وَقُلْتُ وَاللَّهِ لَأَرْفَعَنَّكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنِّي مُحْتَاجٌ وَعَلَيَّ عِيَالٌ وَلِي حَاجَةٌ شَدِيدَةٌ قَالَ فَخَلَّيْتُ عَنْهُ فَأَصْبَحْتُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ مَا فَعَلَ أَسِيرُكَ الْبَارِحَةَ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ شَكَا حَاجَةً شَدِيدَةً وَعِيَالًا فَرَحِمْتُهُ فَخَلَّيْتُ سَبِيلَهُ قَالَ أَمَا إِنَّهُ قَدْ كَذَبَكَ وَسَيَعُودُ فَعَرَفْتُ أَنَّهُ سَيَعُودُ لِقَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهُ سَيَعُودُ فَرَصَدْتُهُ فَجَاءَ يَحْثُو مِنْ الطَّعَامِ فَأَخَذْتُهُ فَقُلْتُ لَأَرْفَعَنَّكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ دَعْنِي فَإِنِّي مُحْتَاجٌ وَعَلَيَّ عِيَالٌ لَا أَعُودُ فَرَحِمْتُهُ فَخَلَّيْتُ سَبِيلَهُ فَأَصْبَحْتُ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ مَا فَعَلَ أَسِيرُكَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ شَكَا حَاجَةً شَدِيدَةً وَعِيَالًا فَرَحِمْتُهُ فَخَلَّيْتُ سَبِيلَهُ قَالَ أَمَا إِنَّهُ قَدْ كَذَبَكَ وَسَيَعُودُ فَرَصَدْتُهُ الثَّالِثَةَ فَجَاءَ يَحْثُو مِنْ الطَّعَامِ فَأَخَذْتُهُ فَقُلْتُ لَأَرْفَعَنَّكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ وَهَذَا آخِرُ ثَلَاثِ مَرَّاتٍ أَنَّكَ تَزْعُمُ لَا تَعُودُ ثُمَّ تَعُودُ قَالَ دَعْنِي أُعَلِّمْكَ كَلِمَاتٍ يَنْفَعُكَ اللَّهُ بِهَا قُلْتُ مَا هُوَ قَالَ إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ فَاقْرَأْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ {اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ} حَتَّى تَخْتِمَ الْآيَةَ فَإِنَّكَ لَنْ يَزَالَ عَلَيْكَ مِنْ اللَّهِ حَافِظٌ وَلَا يَقْرَبَنَّكَ شَيْطَانٌ حَتَّى تُصْبِحَ فَخَلَّيْتُ سَبِيلَهُ فَأَصْبَحْتُ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا فَعَلَ أَسِيرُكَ الْبَارِحَةَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ زَعَمَ أَنَّهُ يُعَلِّمُنِي كَلِمَاتٍ يَنْفَعُنِي اللَّهُ بِهَا فَخَلَّيْتُ سَبِيلَهُ قَالَ مَا هِيَ قُلْتُ قَالَ لِي إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ فَاقْرَأْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ مِنْ أَوَّلِهَا حَتَّى تَخْتِمَ الْآيَةَ {اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ} وَقَالَ لِي لَنْ يَزَالَ عَلَيْكَ مِنْ اللَّهِ حَافِظٌ وَلَا يَقْرَبَكَ شَيْطَانٌ حَتَّى تُصْبِحَ وَكَانُوا أَحْرَصَ شَيْءٍ عَلَى الْخَيْرِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَا إِنَّهُ قَدْ صَدَقَكَ وَهُوَ كَذُوبٌ تَعْلَمُ مَنْ تُخَاطِبُ مُنْذُ ثَلَاثِ لَيَالٍ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ لَا قَالَ ذَاكَ شَيْطَانٌ

Bir Kimse Bir Kimseyi Vekîl Ta'yîn Ettiği Ve Vekil De Tevkîl Edildiği Maldan Bir Mikdâr Şeyi Terk Ettiği Zaman (Müvekkil Vekilin Bu Hareketine İcazet Verdiği Takdirde) Bu İş Caiz Olur

Eğer vekîl, vekîl edildiği maldan bir şeyi ta'yîn edilmiş bir müddete kadar ödünç verse, bu da (müvekkil icazet verdiği takdirde) caiz olur.

-....Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) beni ramazân zekâtım korumaya vekîl ta'yîn etti. (Bir gece) bana bir gelen geldi ve zekât hurmasından avuçlamaya başladı. Ben onu yakaladım ve: Allah'a yemîn ederim ki, seni muhakkak Rasûlullah'a götüreceğim, dedim. O da: Ben muhtacım,üzerimde de bana muhtâc bir aile (nafakası) vardır; benim bu aldığım şeye şiddetli bir ihtiyâcım vardır, dedi. Ebû Hureyre dedi ki: Bunun üzerine ben de onun yolunu boşalttım (yânî onu salıverdim).Sabaha girdiğimde Peygamber (S): — "Yâ Ebâ Hureyre, dün gece esirin ne yaptı?*' dedi. Ben de:

— Yâ Rasûlallah, şiddetli ihtiyâcdan ve ailesinin çokluğundan şikâyet etti. Ben de ona acıdım ve yolunu boşalttım (yânî salıverdim), dedim. Rasûlullah:

— "Fakat o muhakkak sana yalan söylemiştir, ve yakında yine gelecektir" buyurdu.Rasûlullah "Yakında yine gelecek"buyurduğu için, onun geleceğini bildim de,onu gözetledim. Geldi ve hurmadan avuçlamağa

başladı. Onu yakaladım ve: Seni elbette Rasûlullah'a götürürüm,dedim. O: Beni bırak, çünkü ben muhtacım ve üzerimde büyük bir aile (yükü) vardır. Bir daha dönmem, dedi. Ben de ona acıdım ve yolunu açtım. Sabaha eriştiğimde Rasûlullah bana:— "Yâ Ebâ Hureyre, esirin ne yaptı?" buyurdu. Ben de: — Yâ Rasûlallah, şiddetli bir ihtiyâcdan, ailesinin çokluğundan şikâyet etti de ona acıdım veyolunu açtım (yânî salıverdim), dedim. Rasûlullah:
— "Fakat o muhakkak sana yalan söylemiştir; yakında gelecektir" buyurdu.Onu üçüncü defa gözetledim. Geldi ve hurmadan avuçlamaya başladı. Onu yine yakaladım ve: Bu defa seni muhakkak Rasûlullah'a götürürüm. Artık bu üç defanın sonudur. Sen bir daha dönmem dersin, sonra yine dönersin, dedim. O: Beni bırak da sana bir takım kelimeler öğreteyim ki, Allah sana bu kelimelerle fayda ihsan eder, dedi. Ben: Bu kelimeler nedir? dedim. O da: Yatağına girdiğinde Kürsî Ayeti'ni: Allâhu lâ ilahe illâ huvel-Hayyul-Kayyûm âyetini bitirinceye kadar oku. Muhakkak senin üzerinde Allah tarafından bir koruyucu bulunmakta devam eder ve sana sabaha kadar hiçbir şeytân yaklaşamaz, dedi. Ben de onun yolunu açıp salıverdim. Sabaha girince Rasûlullah bana:
— "Dün gece esirin ne yaptı?" dedi. Ben de:
— Yâ Rasûlallah, bu esîr bana bir takım kelimeler öğreteceğim, unlar sebebiyle Allah'ın bana hayır ve yarar ihsan edeceğini söyledi. Ben de yolunu açıp salıverdim, dedim. Rasûlullah:
— "Bu kelimeler nedir?" buyurdu. Ben de:
— Bana, yatağıma girdiğimde Kürsî Âyeti'ni evvelinden bitirinceye kadar A llâhu lâ ilahe illâ huve 'l-Hayyu H-Kayyûm.. diye oku dedi. Ve yine bana o: Sabaha girinceye kadar senin üzerinde Allah'tan bir koruyucu bulunmakta devam eder; asla ayrılmaz ve sana şeytân da yaklaşamaz dedi, diye cevâb verdi.
— Sahâbîler hayır öğrenmeye pek hırslı idiler,- Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Dikkat!Bu esîr çok yalancı olduğu hâlde sana doğru söylemiştir. Yâ Ebâ Hureyre, üç geceden beri sana hitâb edip konuşan kimdir bilir misin?" buyurdu. Ben Ebû Hureyre de:
— Hayır, dedi(m). Rasûlullah: — "İşte o (insan suretinde) bir şeytândır" buyurdu

---

بَاب إِذَا بَاعَ الْوَكِيلُ شَيْئًا فَاسِدًا فَبَيْعُهُ مَرْدُودٌ

2312 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ هُوَ ابْنُ سَلَّامٍ عَنْ يَحْيَى قَالَ سَمِعْتُ عُقْبَةَ بْنَ عَبْدِ الْغَافِرِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ بِلَالٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِتَمْرٍ بَرْنِيٍّ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَيْنَ هَذَا قَالَ بِلَالٌ كَانَ عِنْدَنَا تَمْرٌ رَدِيٌّ فَبِعْتُ مِنْهُ صَاعَيْنِ بِصَاعٍ لِنُطْعِمَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ ذَلِكَ أَوَّهْ أَوَّهْ عَيْنُ الرِّبَا عَيْنُ الرِّبَا لَا تَفْعَلْ وَلَكِنْ إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَشْتَرِيَ فَبِعْ التَّمْرَ بِبَيْعٍ آخَرَ ثُمَّ اشْتَرِهِ

Vekîl, Bir Şeyi Fesâdlı Bir Alışverişle Sattığı /Aman. Vekilin Bu Alışverişi Reddedilmiştir (Yânî Reddedilir)

-...Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: (Bir kerresinde) Bilâl Peygamber'e bernî denilen en iyi cins hurma getirdi. Peygamber, Bilâl'e:— "Bu hurma neredendir?" dedi. Bilâl:
— Yanımızda ergin nevi'den hurma vardı. Ondan iki sâ' ölçeğini bunun bir sâ' ölçeği ile değiştim. Bunu Peygamber'e yedirmek için yaptım, dedi.Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Evveh, evveh! Bu ribânın kendisidir; bu ribânın kendisidir; sakın böyle yapma!.. Fakat iyi hurma satın almak istediğinde âdı hurmayı ayrıca sat, sonra onun parası ile bu iyi hurmayı satın al" buyurdu

---

بَاب الْوَكَالَةِ فِي الْوَقْفِ وَنَفَقَتِهِ وَأَنْ يُطْعِمَ صَدِيقًا لَهُ وَيَأْكُلَ بِالْمَعْرُوفِ

2313 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو قَالَ فِي صَدَقَةِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَيْسَ عَلَى الْوَلِيِّ جُنَاحٌ أَنْ يَأْكُلَ وَيُؤْكِلَ صَدِيقًا لَهُ غَيْرَ مُتَأَثِّلٍ مَالًا فَكَانَ ابْنُ عُمَرَ هُوَ يَلِي صَدَقَةَ عُمَرَ يُهْدِي لِنَاسٍ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ كَانَ يَنْزِلُ عَلَيْهِمْ

Vakif Hususunda Vekâlet, Vekilin Nakafası, Vekilin Vakıf Maldan Arkadaşına Yedirmesi, Kendisinin De Ma'rûf Mikdâr Yemesi Bâbı

-...Amr ibn Dînâr. Umer ibnu'l-Hattâb'ın sadakası, yânî vakıf yaptığı malı hususunda Umer'in: Vakfın işini üstlenen velî üzerine o maldan yemesinde ve mal toplayıcı olmayarak arkadaşına yedirmesinde günâh yoktur, dediğini İbn Umer'den rivayet etmiştir. İbn Umer kendisi Umer'in vakfına velilik eder, bu maldan Mekke ahâlîsinden insanlara, onlar üzerine inerek (yânî konuk olarak) hediye eder idi

---

بَاب الْوَكَالَةِ فِي الْحُدُودِ

2314 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَاغْدُ يَا أُنَيْسُ إِلَى امْرَأَةِ هَذَا فَإِنْ اعْتَرَفَتْ فَارْجُمْهَا

Dînî Cezaları Yerine Getirmekte Vekâlet Babı

-...Zeyd ibn Hâlid ile Ebû Hureyre(R)'den;şöyle demişlerdir: Peygamber (S): "Yâ Uneys (ibne'd-Dahhâk), şu zina suçu isnâd edilen kadına git, eğer o kadın zina ettiğini tirâf ederse ona recm cezası uygula" buyurdu

---

2316 - حَدَّثَنَا ابْنُ سَلَّامٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ جِيءَ بِالنُّعَيْمَانِ أَوْ ابْنِ النُّعَيْمَانِ شَارِبًا فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَ فِي الْبَيْتِ أَنْ يَضْرِبُوا قَالَ فَكُنْتُ أَنَا فِيمَنْ ضَرَبَهُ فَضَرَبْنَاهُ بِالنِّعَالِ وَالْجَرِيدِ

-...Ukbetu'bnu'l-Hârise şöyle demiştir: (Medine'de) Nuaymân yâhud Nuaymân'ın oğlu içki içmiş (yânî sarhoş) olarak (evine) getirildi. Hem Rasûlullah (S) evde bulunan kimselere bu sarhoşu dînî ceza olarak dövmelerini emretti. Ukbe: Ben de onu dövenler arasında idim. Biz onu nalınlarla, kabuğu soyulmuş hurma deyneği ile dövdük, demiştir

---

بَاب الْوَكَالَةِ فِي الْبُدْنِ وَتَعَاهُدِهَا

2317 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرِ بْنِ حَزْمٍ عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهَا أَخْبَرَتْهُ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَا فَتَلْتُ قَلَائِدَ هَدْيِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدَيَّ ثُمَّ قَلَّدَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدَيْهِ ثُمَّ بَعَثَ بِهَا مَعَ أَبِي فَلَمْ يَحْرُمْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْءٌ أَحَلَّهُ اللَّهُ لَهُ حَتَّى نُحِرَ الْهَدْيُ

Ka'be'ye Hediye Olarak Gönderilen Kurbanlık Hayvanların Kesilmesi Ve Bunlarin İşlerinin Araştırılıp Gözetilmesi Hususlarında Vekâlet Babı

-...Amre bintu Abdirrahmân, Ebû Bekr ibn Hazm'ın oğlu Abdullah şunu haber verdi ki,Âişe (R) şöyle demiştir: Ben (hicretin dokuzuncu yılında) Rasûlullah'ın Ka'be'ye hediye gönderdiği kurbanlık develerin gerdanlık iplerini kendi iki elimle büktüm. Sonra Ra-sûlullah (S) onlara kendi iki eliyle gerdanlıklarım taktı. Sonra da bu kurbanlıkları babam Ebû Bekr ile Mekke'ye gönderdi. Bu işten dolayı Allah'ın kendisine halâl kıldığı (ihrâmlıya haram olan şeylerden) hiç-birşey Rasûlullah'a haram olmadı. Bu kurbânlar kesilinceye kadar Allah ona ihrâmlıya haram olan şeyleri halâl kıldı

بَاب إِذَا قَالَ الرَّجُلُ لِوَكِيلِهِ ضَعْهُ حَيْثُ أَرَاكَ اللَّهُ وَقَالَ الْوَكِيلُ قَدْ سَمِعْتُ مَا قُلْتَ

2318 - حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ يَحْيَى قَالَ قَرَأْتُ عَلَى مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ أَبُو طَلْحَةَ أَكْثَرَ الْأَنْصَارِ بِالْمَدِينَةِ مَالًا وَكَانَ أَحَبَّ أَمْوَالِهِ إِلَيْهِ بَيْرُحَاءَ وَكَانَتْ مُسْتَقْبِلَةَ الْمَسْجِدِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْخُلُهَا وَيَشْرَبُ مِنْ مَاءٍ فِيهَا طَيِّبٍ فَلَمَّا نَزَلَتْ {لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ} قَامَ أَبُو طَلْحَةَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ فِي كِتَابِهِ {لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ} وَإِنَّ أَحَبَّ أَمْوَالِي إِلَيَّ بَيْرُحَاءَ وَإِنَّهَا صَدَقَةٌ لِلَّهِ أَرْجُو بِرَّهَا وَذُخْرَهَا عِنْدَ اللَّهِ فَضَعْهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ حَيْثُ شِئْتَ فَقَالَ بَخٍ ذَلِكَ مَالٌ رَائِحٌ ذَلِكَ مَالٌ رَائِحٌ قَدْ سَمِعْتُ مَا قُلْتَ فِيهَا وَأَرَى أَنْ تَجْعَلَهَا فِي الْأَقْرَبِينَ قَالَ أَفْعَلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَسَمَهَا أَبُو طَلْحَةَ فِي أَقَارِبِهِ وَبَنِي عَمِّهِ * تَابَعَهُ إِسْمَاعِيلُ عَنْ مَالِكٍ وَقَالَ رَوْحٌ عَنْ مَالِكٍ رَابِحٌ

Bir adam kendi vekiline: Bunu Allah'ın sana gösterdiği yere (yânı istediğin yere) koy, dediği ve vekili de:Söylediğin şeyi işittim, dediği zaman (yânî o şeyi istediği yere koyduğu zaman bu caiz o!ur).
- Bana Yahya ibn Yahya tahdîs edip şöyle dedi: Ben Mâlik'in huzurunda okudum. O da îshâk ibn Abdillah ibn Ebî Talha'dan ki, o amcası Enes ibn Mâlik(R)'ten şöyle derken işitmiştir; Ebû Talha Medîne'de hurmalık yönünden Ensâr'ın en zengini idi. Kendisince mallarının en sevimlisi de Bîruhâ denilen bustânı idi. Bîruhâ, Mes-cid'in karşısında idi. Rasûlullah Bîruhâ'ya girer ve onun içindeki güzel sudan içerdi.
"Siz sevdiğiniz şeylerden (Allah yolunda) harcayıncaya kadar asla hâlis iyiliğe ermiş olmazsınız.Her ne infâk ederseniz şübhesiz Allah onu bilicidir" (Âiu imrân: 92) âyeti inince Ebû Talha, Rasûlullah'a geldi de şunları söyledi: — Yâ Rasûlallah: Yüce Allah kendi Kitâbı'nda "Siz sevdiğiniz şeylerden harcayıncaya kadar asla hâlis iyiliğe ermiş olmazsınız..*" buyuruyor. Mallarımın bana en sevimli olanı da Bîruhâ'dır. Bu se-beble Bîruhâ Allah için bir sadakadır. Ben bu sadakanın hayrım ve sevabını Allah yanında biriktirip bulacağımı ümîd ediyorum. Yâ Rasûlallah, sen bu bustânımı istediğin "yere koy (sarfet)! Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Ne hoş şey! Bîruhâ gidici (veya kazanç verecek) bir maldır, Bîruhâ gidici (yâhud kazanç verici) bir maldır. Onun hakkında senin söylediğin şeyi işittim (maksadını bildim). Ben bu malı senin kendi yakınlarına tahsis etmeni uygun görüyorum" buyurdu. Ebû Talha da:
— Yâ Rasûlallah, ben de öyle yaparım, dedi.Ve Ebû Talha Bîruhâ'yı en yakınları ve amca oğulları arasında taksim etti.Mâlik'ten rivayet eden İsmâîl, Yahya ibn Yahya'ya mutâbaat etti. Ravh da Mâlik'ten olan rivayetinde "Râbihun (= Kazanç getirici)" şeklinde söyledi.

بَاب وَكَالَةِ الْأَمِينِ فِي الْخِزَانَةِ وَنَحْوِهَا

2319 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْخَازِنُ الْأَمِينُ الَّذِي يُنْفِقُ وَرُبَّمَا قَالَ الَّذِي يُعْطِي مَا أُمِرَ بِهِ كَامِلًا مُوَفَّرًا طَيِّبًا نَفْسُهُ إِلَى الَّذِي أُمِرَ بِهِ أَحَدُ الْمُتَصَدِّقَيْنِ

Emniyetli Kimseye Hazînecilik Ve Benzeri İşlerde Vekâlet Verme Babı
-.. Ebu Musa(R) dan: Peygamber (S): '(Efendisi tarafından) emredilen şeyi kamilen, bol bol emredilen kimseye gönül hoşluğu ile infâk etmekte -ve belki de şöyle buyurdu: Vermekte- olan emniyetli hazineci, sadaka veren iki hayır sahibinden birisidir" buyurmuştur

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الْمُزَارَعَةِ(Ekincilik Akdi Yapma Kitabı)

بَاب فَضْلِ الزَّرْعِ وَالْغَرْسِ إِذَا أُكِلَ مِنْهُ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ أَأَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا}

Ekin Ekmenin Ve Ağaç Dikmenin Bunların -İv Hfrbirindfa Yenildiği Zamanki Fazileti Bâbı
Ve Yüce Allah'ın şu kavli: "Şimdi bana ekmekte olduğunuz tohumu haber verin. Onu siz mi bitiriyorsunuz, yoksa bitirenler Biz miyiz? Eğer dileseydik muhakkak ki onu bir ot kırıntısı yapardık da siz de şaşakalırdınız" (el-vakıa: 63-65)

2320 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ ح و حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَغْرِسُ غَرْسًا أَوْ يَزْرَعُ زَرْعًا فَيَأْكُلُ مِنْهُ طَيْرٌ أَوْ إِنْسَانٌ أَوْ بَهِيمَةٌ إِلَّا كَانَ لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ وَقَالَ لَنَا مُسْلِمٌ - (م) حَدَّثَنَا أَبَانُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسٌ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

- Bize Kuteybe ibnu Saîd tahdîs edip şöyle dedi: Bize Ebû Avâ-ne tahdîs etti. ve yine bize Abdurrahmân ibnu'l-Mübârek tahdîs edip şöyle dedi. Bize Ebû Avâne, Enes'ten tahdîs etti. Enes (R) dedi ki: Rasûlullah (S): şöyle buyurdu: -'Hiçbir müslümân yoktur ki, bir ağaç diker yâhud ekin eker de bunların herbirinden bir kuş yâhud bir insan yâhud bir hayvan yesin de, kendisi bundan faydalanmasın! Muhakkak buna mukaabil o müslümân için bir sadaka sevabı olmuştur". Ve yine bize Müslim (ibnu İbrâhîm el-Ferâhîdî el-Basrî) söyleyip şöyle dedi: Bize Ebân tahdîs edip şöyle dedi: Bize Kâtâde tahdîs edip şöyle dedi: Bize Enes, Peygamber(S)'den tahdîs etti

---

بَاب مَا يُحَذَّرُ مِنْ عَوَاقِبِ الِاشْتِغَالِ بِآلَةِ الزَّرْعِ أَوْ مُجَاوَزَةِ الْحَدِّ الَّذِي أُمِرَ بِهِ

2321 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَالِمٍ الْحِمْصِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ الْأَلْهَانِيُّ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ قَالَ وَرَأَى سِكَّةً وَشَيْئًا مِنْ آلَةِ الْحَرْثِ فَقَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَدْخُلُ هَذَا بَيْتَ قَوْمٍ إِلَّا أَدْخَلَهُ اللَّهُ الذُّلَّ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَاسْمُ أَبِي أُمَامَةَ صُدَيُّ بْنُ عَجْلَانَ

Zirâat Aletiyle Meşgul Olmanın Akıbetlerinden Yâhud Zirâatte Emrolunan Sınırın Geçilmesi Nevinden Sakınılacak Şeyler Râbı
-...Ebu Umâme el-Bâhilî (R) bir kerresinde bir demir saban ve zirâat âletinden birşey gördü de hemen şöyle dedi: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Bu âlet bir ailenin (sınırdaki evine girerse, o eve muhakkak bir zelîllik (horluk, hakîrlik) girdirilir" Ebû Abdillah el-Buhârî: Ebû Umâme'nin ismi Sudey ibnu Ac-lân'dır, dedi

---

بَاب اقْتِنَاءِ الْكَلْبِ لِلْحَرْثِ

2322 - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَمْسَكَ كَلْبًا فَإِنَّهُ يَنْقُصُ كُلَّ يَوْمٍ مِنْ عَمَلِهِ قِيرَاطٌ إِلَّا كَلْبَ حَرْثٍ أَوْ مَاشِيَةٍ قَالَ ابْنُ سِيرِينَ وَأَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا كَلْبَ غَنَمٍ أَوْ حَرْثٍ أَوْ صَيْدٍ وَقَالَ أَبُو حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَلْبَ صَيْدٍ أَوْ مَاشِيَةٍ

Zirâat İçin Köpek Edinilmesi Babı
-...Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Her kim (yanında) köpek tutarsa, şu muhakkak ki, her gün o kimsenin amelinden bir kırat eksilir. Zirâat köpeği yâhud koyun köpeği edinmek bundan müstesnadır", İbnu Şîrîn ile Ebû Salih, Ebû Hureyre'den; o da Peygamber'den olmak üzere

"Koyun köpeği yâhud zirâat köpeği yâhud av köpeği müstesnadır" buyurdu, demişlerdir.Râvî Ebû Hazım da yine Ebû Hureyre'den; o da Peygamber'-den olmak üzere "Av köpeği yâhud davar köpeği müstesnadır" buyurdu, demiştir

---

2323 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ خُصَيْفَةَ أَنَّ السَّائِبَ بْنَ يَزِيدَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ سُفْيَانَ بْنَ أَبِي زُهَيْرٍ رَجُلًا مِنْ أَزْدِ شَنُوءَةَ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ اقْتَنَى كَلْبًا لَا يُغْنِي عَنْهُ زَرْعًا وَلَا ضَرْعًا نَقَصَ كُلَّ يَوْمٍ مِنْ عَمَلِهِ قِيرَاطٌ قُلْتُ أَنْتَ سَمِعْتَ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِي وَرَبِّ هَذَا الْمَسْجِدِ

-.. (Küçük sahâbîlerden olan) Sâhib ibn Yezîd tahdîs etti ki, kendisi Ezdu Şenûe kabilesinden ve Rasûlullah'ın sahâbîlerinden bir adam olan Sufyân ibn Ebî Zuheyr'den işitmiştir. Sufyân şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Her kim ne ekin, ne de sağım hayvanı korumayan bir köpek edinirse, onun iyi amelinden her gün bir kîrât eksilir". (Sâib ibn Yezîd dedi ki:) Ben (hadîsi tesbît için Sufyân ibn Ebî Zuheyr'e): Hakîkaten sen bu hadîsi Rasûlullah'tan işittin mi? dedim. O da cevâb olarak ve Ka'be'yi işaret ederek: Şu Mescid'in Rabb'ine yemîn ederim ki, evet O'ndan işittim, dedi

---

بَاب اسْتِعْمَالِ الْبَقَرِ لِلْحِرَاثَةِ

2324 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَمَا رَجُلٌ رَاكِبٌ عَلَى بَقَرَةٍ الْتَفَتَتْ إِلَيْهِ فَقَالَتْ لَمْ أُخْلَقْ لِهَذَا خُلِقْتُ لِلْحِرَاثَةِ قَالَ آمَنْتُ بِهِ أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَأَخَذَ الذِّئْبُ شَاةً فَتَبِعَهَا الرَّاعِي فَقَالَ لَهُ الذِّئْبُ مَنْ لَهَا يَوْمَ السَّبُعِ يَوْمَ لَا رَاعِيَ لَهَا غَيْرِي قَالَ آمَنْتُ بِهِ أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ قَالَ أَبُو سَلَمَةَ وَمَا هُمَا يَوْمَئِذٍ فِي الْقَوْمِ

Çiftçilik İçin Okuz Kullanılmasının Hikmeti) Babı

-...Ebü Hureyre(R)'den (şöyle demiştir): Peygamber (S) şöyle dedi: " Bir kimse bir öküz üzerine binmişti. Bu sırada hayvan o kimseye yüzünü çevirip baktı da: — Ben bunun için yaratılmadım; ben tarla sürmek için yaratıldım, dedi."Peygamber: "Ben hayvanın böyle söylediğine inandım; Ebû Bekr ile Umer de inandı. Bir kerre de bir kurt bir koyunu yakaladı. Çoban onun arkasından gitti (ve koyunu bıraktırdı). Bunun üzerine kurt, çobana hitaben:
— Yırtıcı hayvan gününde koyunu benden kim kurtarır? O gün koyunun benden başka çobanı bulunma yacaktır! dedi".Peygamber (S): "Ben kurdun böyle söylediğine inandım; Ebû Bekr ile Umer de inandı" buyurdu. Râvî Ebû Seleme: Peygamber'in bu kıssayı anlattığı gün Ebû Bekr ile Umer o cemâat içinde yoklardı, dedi

---

بَاب إِذَا قَالَ اكْفِنِي مَئُونَةَ النَّخْلِ وَغَيْرِهِ وَتُشْرِكُنِي فِي الثَّمَرِ

2325 – حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَتْ الْأَنْصَارُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْسِمْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ إِخْوَانِنَا النَّخِيلَ قَالَ لَا فَقَالُوا تَكْفُونَا الْمَئُونَةَ وَنَشْرَكْكُمْ فِي الثَّمَرَةِ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا

Mal Sahibi Başka Bir Kimseye: "Şu hurmalığın veya bağın sulamak ve timor etmek gibi işlerini üzerine al da, mahsûlünde benimle ortak ol" Dediği Zaman (Bu Ortaklık Akdi Caiz Olur)

-...Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: (Peygamber -S- Medine'ye geldiği zaman) Ensâr, peygamber'e:
— Hurmalıklarımızı bizimle Muhacir kardeşlerimiz arasında taksîm et, dediler. Peygamber:

— "Hayır (öyle olmaz)" buyurdu. Bunun üzerine Ensâr (Peygamber'in emriyle Muhâcirler'e):
— Terbiye etme ve sulama işlerini siz üzerinize alın da, sizi mahsûlde ortak yapalım, dediler.Bu suretle Ensâr ve Muhacirler: — (Peygamber'in emrini) işittik ve itaat ettik, dediler

---

بَاب قَطْعِ الشَّجَرِ وَالنَّخْلِ وَقَالَ أَنَسٌ أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالنَّخْلِ فَقُطِعَ

2326 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ حَرَّقَ نَخْلَ بَنِي النَّضِيرِ وَقَطَعَ وَهِيَ الْبُوَيْرَةُ وَلَهَا يَقُولُ حَسَّانُ وَهَانَ عَلَى سَرَاةِ بَنِي لُؤَيٍّ * حَرِيقٌ بِالْبُوَيْرَةِ مُسْتَطِيرُ

Ağaç Ve Hurma Ağacı Kesme(Nin Hükmü) Babı
Ve Enes: Peygamber (S) hurma ağaçlarının kesilmesini emretti de ağaçlar kesildi, demiştir;
-...Abdullah ibn Umer(R)'den (şöyle demiştir): Peygamber (S) Benu'n- Nadîr Yahûdî kabilesinin Buveyre şehrinin hurmalıklarını yaktı ve kestirdi. İşte bu Buveyre için şâir Hassan ibn Sabit şu beyti söyler:
Ve hâne alâ serâti Benî Lueyyin Harîkun bi'l-Buveyraü mustatîru

---

بَاب

2327- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ حَنْظَلَةَ بْنِ قَيْسٍ الْأَنْصَارِيِّ سَمِعَ رَافِعَ بْنَ خَدِيجٍ قَالَ كُنَّا أَكْثَرَ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مُزْدَرَعًا كُنَّا نُكْرِي الْأَرْضَ بِالنَّاحِيَةِ مِنْهَا مُسَمًّى لِسَيِّدِ الْأَرْضِ قَالَ فَمِمَّا يُصَابُ ذَلِكَ وَتَسْلَمُ الْأَرْضُ وَمِمَّا يُصَابُ الْأَرْضُ وَيَسْلَمُ ذَلِكَ فَنُهِينَا وَأَمَّا الذَّهَبُ وَالْوَرِقُ فَلَمْ يَكُنْ يَوْمَئِذٍ

(Bu, Geçen Babın Bir Faslı Gibidir)
-...Râfi' ibnu Hadîc (R) şöyle dedi: Biz Medîne ahâlîsinin ekin ekme yeri (yânî tarla) yönünden en çoğu idik. Biz arazîden bir kısmı mal sahibine âiddir diye isimlendirilmiş olarak diğer tarafını kiraya verir idik. Râfi' dedi ki: Bazen bu kısım musîbete uğrar (helak olur), kiraya verilen arazî selâmete çıkar; bâzı defa da aksine, kiraya verilen asıl arazî musîbete uğrar da, mal sahibine ayrılan kısım âfetten selâmete çıkardı. İşte bunun için bu şekilde kiraya vermekten nehyolunduk. Altın ve gümüşe gelince, o zamanda (bunlarla kira âdeti) yoktu

---

بَاب الْمُزَارَعَةِ بِالشَّطْرِ وَنَحْوِهِ وَقَالَ قَيْسُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ مَا بِالْمَدِينَةِ أَهْلُ بَيْتِ هِجْرَةٍ إِلَّا يَزْرَعُونَ عَلَى الثُّلُثِ وَالرُّبُعِ وَزَارَعَ عَلِيٌّ وَسَعْدُ بْنُ مَالِكٍ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ وَعُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ وَالْقَاسِمُ وَعُرْوَةُ وَآلُ أَبِي بَكْرٍ وَآلُ عُمَرَ وَآلُ عَلِيٍّ وَابْنُ سِيرِينَ وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْأَسْوَدِ كُنْتُ أُشَارِكُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ يَزِيدَ فِي الزَّرْعِ وَعَامَلَ عُمَرُ النَّاسَ عَلَى إِنْ جَاءَ عُمَرُ بِالْبَذْرِ مِنْ عِنْدِهِ فَلَهُ الشَّطْرُ وَإِنْ جَاءُوا بِالْبَذْرِ فَلَهُمْ كَذَا وَقَالَ الْحَسَنُ لَا بَأْسَ أَنْ تَكُونَ الْأَرْضُ لِأَحَدِهِمَا فَيُنْفِقَانِ جَمِيعًا فَمَا خَرَجَ فَهُوَ بَيْنَهُمَا وَرَأَى ذَلِكَ الزُّهْرِيُّ وَقَالَ الْحَسَنُ لَا بَأْسَ أَنْ يُجْتَنَى الْقُطْنُ عَلَى النِّصْفِ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ وَابْنُ سِيرِينَ وَعَطَاءٌ وَالْحَكَمُ وَالزُّهْرِيُّ وَقَتَادَةُ لَا بَأْسَ أَنْ يُعْطِيَ الثَّوْبَ بِالثُّلُثِ أَوْ الرُّبُعِ وَنَحْوِهِ وَقَالَ مَعْمَرٌ لَا بَأْسَ أَنْ تَكُونَ الْمَاشِيَةُ عَلَى الثُّلُثِ وَالرُّبُعِ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى

Mahsûlün Yarısı Yâhud Üçte Biri; Dörtte Bîri Gibi Belli Bir Mîkdârı Üzerine Ekincilik Akdi (Yapmanın Hükmü) Babı
Ve Kays ibn Müslim, Ebû Ca'fer Muhammed ibn Alî ibn Huseyn el-Bâkır'dan söyledi ki, o: Medine'de hiçbir hicret evi sahibi müstesna olmamak üzere, bütün Muhacirler mahsûlün üçte biri, dörtte biri tarla sahibine âid olarak zirâat ederler, demiştir Alî, Sa'd ibn Mâlik, Abdullah ibn Mes'ûd, Umer ibn Abdilazîz, Kaasım, Urve, Ebû Bekr ailesi, Umer ailesi, Alî ailesi ve İbn Şîrîn hep müzâraa yânî ekincilik akdi yaptılar. Abdurrahmân ibn Esved de: Ben amcam Abdurrahmân ibn Yezîd ile tarlalarımızda ekme ortaklığı

yapardım, demiştir. Umer ibn Hattâb da devlet başkanlığı zamanında ziraatçı insanlarla, eğer tarla ile beraber tohumu da kendi yanından verirse mahsûlün yansı; eğer tohumu ziraatçılar getirirse üçte biri gibi bir mikdârı kendisine âid olmak üzere, ekincilik akdi yapmıştır. el-Hasen de: Tarlanın iki ekinciden birine âid olmasında ve masrafın iki ortak tarafından ortaklaşa te'mîn edilmesinde hiçbir sakınca yoktur, demiştir, ez Zuhrî de bu görüşü görmüştür. Yine el-Hasen el-Basrî: Pamuk ve zeytin gibi mahsûlleri toplamak ve yarı yarıya taksim etmek üzere ortaklıkta dînî bir sakınca yoktur, demiştir. İbrâhîm Nahaî, İbn Şîrîn, Atâ ibn Ebî Rebâh, Hakem iı ibn Uteybe, Zuhrî ve Katâde: Dokuyacağı bezin üçte bir ve dörtte bir gibi bir mikdânı çulhaya âid olmak üzere iplik verilerek ortaklık akdi yapmayı caiz görmüşlerdir.Ma'mer ibn Râşid: Yük hayvanını ta'yîn edilen bir müddete kadar, kazancı üçte bir yâhud dörtde bir hesabiyle taksîm edilmek üzere kiraya vermekte sakınca yoktur, demiştir

2328 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَلَ خَيْبَرَ بِشَطْرِ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا مِنْ ثَمَرٍ أَوْ زَرْعٍ فَكَانَ يُعْطِي أَزْوَاجَهُ مِائَةَ وَسْقٍ ثَمَانُونَ وَسْقَ تَمْرٍ وَعِشْرُونَ وَسْقَ شَعِيرٍ فَقَسَمَ عُمَرُ خَيْبَرَ فَخَيَّرَ أَزْوَاجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُقْطِعَ لَهُنَّ مِنْ الْمَاءِ وَالْأَرْضِ أَوْ يُمْضِيَ لَهُنَّ فَمِنْهُنَّ مَنْ اخْتَارَ الْأَرْضَ وَمِنْهُنَّ مَنْ اخْتَارَ الْوَسْقَ وَكَانَتْ عَائِشَةُ اخْتَارَتْ الْأَرْضَ

-...Abdullah ibn Umer (R), Nâfi'e, Peygamber'den haber verip şöyle demiştir: Peygamber (S),Hayber arazîsinden çıkacak meyveden, ekinden her mahsûlün yarısı Hayber ahâlîsine âid olmak üzere muamele yaptı. Ve Rasûlullah bu mahsûlden kadınlarına yüz vesk verirdi ki, bunun seksen veski hurma, yirmi veski de arpa idi.Sonra Umer, Hayber arazîsini kıt'alara ayırdı ve Peygamber'in kadınlarım ya bu arazîden ve suyundan birer parça almaları yâhud Peygamber zamanında olduğu gibi mahsûlünden vesk almalarını yürüteceği hususunda muhayyer kıldı. Onlardan bâzıları arazîyi, bâzıları da veski tercih ettiler. Âişe ise arazî almayı tercîh etmişti

---

بَاب إِذَا لَمْ يَشْتَرِطْ السِّنِينَ فِي الْمُزَارَعَةِ

2329 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ عَامَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ بِشَطْرِ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا مِنْ ثَمَرٍ أَوْ زَرْعٍ

Arazî Sahibi Ekincilik Akdinde Belli Seneler Şart Kılmadığı Zaman?
-....Abdullah ibn Umer (R) şöyle dedi: Peygamber (S) Hayber arazîsinden çıkacak meyveden, ekinden her mahsûlün yarısı Hayber ahâlîsine âid olmak üzere ekincilik muamelesi yaptı

2330 – بَاب حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرٌو قُلْتُ لِطَاوُسٍ لَوْ تَرَكْتَ الْمُخَابَرَةَ فَإِنَّهُمْ يَزْعُمُونَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْهُ قَالَ أَيْ عَمْرُو إِنِّي أُعْطِيهِمْ وَأُغْنِيهِمْ وَإِنَّ أَعْلَمَهُمْ أَخْبَرَنِي يَعْنِي ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَنْهَ عَنْهُ وَلَكِنْ قَالَ أَنْ يَمْنَحَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَأْخُذَ عَلَيْهِ خَرْجًا مَعْلُومًا

(Bu, Geçen Babın Bir Faslı Gibidir)
-...Amr ibn Dînâr dedi ki: BenTâvûs'a: Keski muhâbara akdini terketsen! Çünkü bâzı sahâbîler, Peygamber (S) muhâbara yoluyla zirâatten nehyetti diyorlar, dedim. Tâvûs: Ey Amr, ben onlara veriyo rum ve onları zengin kılıyorum (yâhûd onlara yardım ediyorum). Ve bana Peygamber bundan nehyetti diyenlerden daha bilgili olan kimse, yânî İbn Abbâs haber verdi ki, Peygamber (S) bundan (yânî arazîyi ücret mukaabili kiraya vermekten) nehyetmemiştir; fakat: "Sizden birinizin tarlasını zirâat için dîn

kardeşine (meççânen) vermesi, kendisi için o arazî mukaabilinde belli bir ücret almasından daha hayırlıdır" buyurmuştur, dedi

---

بَاب الْمُزَارَعَةِ مَعَ الْيَهُودِ

2331 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَى خَيْبَرَ الْيَهُودَ عَلَى أَنْ يَعْمَلُوهَا وَيَزْرَعُوهَا وَلَهُمْ شَطْرُ مَا خَرَجَ مِنْهَا

Yahüdiler'le Ekincilik Akdi Yapmak Babı

-...tbn Umer(R)'den (şöyle demiştir): Rasûlullah (S) Hayber arazîsini Yahûdîler'e, o arazîde çalışmaları ve onunla zirâat yapmaları ve arazîden çıkacak mahsûlün yarısı kendilerinin olmak üzere verdi

---

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ الشُّرُوطِ فِي الْمُزَارَعَةِ

2332 - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ يَحْيَى سَمِعَ حَنْظَلَةَ الزُّرَقِيَّ عَنْ رَافِعٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا أَكْثَرَ أَهْلِ الْمَدِينَةِ حَقْلًا وَكَانَ أَحَدُنَا يُكْرِي أَرْضَهُ فَيَقُولُ هَذِهِ الْقِطْعَةُ لِي وَهَذِهِ لَكَ فَرُبَّمَا أَخْرَجَتْ ذِهِ وَلَمْ تُخْرِجْ ذِهِ فَنَهَاهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Ekincilik Akdinde Mekruh Olan Şartlar Babı

-...Râfi' ibn Hadîc (R) şöyle demiştir: Biz Medine ahâlîsi içinde en çok tarlası olanlar idik. Herbirimiz arazîsini "Şu parça bana, şu parça da sana âid olsun" diyerek kiraya verir idi. Bazen burası mahsûl verirdi de şu taraf mahsûl bitirmezdi (ve hakkı zayi' olurdu). Bunun için Peygamber (S) tarla sahihlerini bu nevi' ekincilik akdinden nehyetti

---

بَاب إِذَا زَرَعَ بِمَالِ قَوْمٍ بِغَيْرِ إِذْنِهِمْ وَكَانَ فِي ذَلِكَ صَلَاحٌ لَهُمْ

2333 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَبُو ضَمْرَةَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَمَا ثَلَاثَةُ نَفَرٍ يَمْشُونَ أَخَذَهُمْ الْمَطَرُ فَأَوَوْا إِلَى غَارٍ فِي جَبَلٍ فَانْحَطَّتْ عَلَى فَمِ غَارِهِمْ صَخْرَةٌ مِنْ الْجَبَلِ فَانْطَبَقَتْ عَلَيْهِمْ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ انْظُرُوا أَعْمَالًا عَمِلْتُمُوهَا صَالِحَةً لِلَّهِ فَادْعُوا اللَّهَ بِهَا لَعَلَّهُ يُفَرِّجُهَا عَنْكُمْ قَالَ أَحَدُهُمْ اللَّهُمَّ إِنَّهُ كَانَ لِي وَالِدَانِ شَيْخَانِ كَبِيرَانِ وَلِي صِبْيَةٌ صِغَارٌ كُنْتُ أَرْعَى عَلَيْهِمْ فَإِذَا رُحْتُ عَلَيْهِمْ حَلَبْتُ فَبَدَأْتُ بِوَالِدَيَّ أَسْقِيهِمَا قَبْلَ بَنِيَّ وَإِنِّي اسْتَأْخَرْتُ ذَاتَ يَوْمٍ فَلَمْ آتِ حَتَّى أَمْسَيْتُ فَوَجَدْتُهُمَا نَامَا فَحَلَبْتُ كَمَا كُنْتُ أَحْلُبُ فَقُمْتُ عِنْدَ رُءُوسِهِمَا أَكْرَهُ أَنْ أُوقِظَهُمَا وَأَكْرَهُ أَنْ أَسْقِيَ الصِّبْيَةَ وَالصِّبْيَةُ يَتَضَاغَوْنَ عِنْدَ قَدَمَيَّ حَتَّى طَلَعَ الْفَجْرُ فَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُهُ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرُجْ لَنَا فَرْجَةً نَرَى مِنْهَا السَّمَاءَ فَفَرَجَ اللَّهُ فَرَأَوْا السَّمَاءَ وَقَالَ الْآخَرُ اللَّهُمَّ إِنَّهَا كَانَتْ لِي بِنْتُ عَمٍّ أَحْبَبْتُهَا كَأَشَدِّ مَا يُحِبُّ الرِّجَالُ النِّسَاءَ فَطَلَبْتُ مِنْهَا فَأَبَتْ عَلَيَّ حَتَّى أَتَيْتُهَا بِمِائَةِ دِينَارٍ فَبَغَيْتُ حَتَّى جَمَعْتُهَا فَلَمَّا وَقَعْتُ بَيْنَ رِجْلَيْهَا قَالَتْ يَا عَبْدَ اللَّهِ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تَفْتَحْ الْخَاتَمَ إِلَّا بِحَقِّهِ فَقُمْتُ فَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُهُ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرُجْ عَنَّا فَرْجَةً فَفَرَجَ وَقَالَ الثَّالِثُ اللَّهُمَّ إِنِّي اسْتَأْجَرْتُ أَجِيرًا بِفَرَقِ أَرُزٍّ فَلَمَّا قَضَى عَمَلَهُ قَالَ أَعْطِنِي حَقِّي فَعَرَضْتُ عَلَيْهِ فَرَغِبَ عَنْهُ فَلَمْ أَزَلْ أَزْرَعُهُ حَتَّى جَمَعْتُ مِنْهُ بَقَرًا وَرَاعِيهَا فَجَاءَنِي فَقَالَ اتَّقِ اللَّهَ فَقُلْتُ اذْهَبْ إِلَى ذَلِكَ الْبَقَرِ وَرُعَاتِهَا فَخُذْ فَقَالَ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تَسْتَهْزِئْ بِي فَقُلْتُ إِنِّي لَا أَسْتَهْزِئُ بِكَ فَخُذْ فَأَخَذَهُ فَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرُجْ مَا بَقِيَ فَفَرَجَ اللَّهُ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ فَسَعَيْتُ

Bir Kimse. Bu Zirâatta O Topluluk Lehine Bir İyilik Ve Salâh Bulunduğu Hâlde, İzinleri Olmaksızın Bir Topluluğun Malında Zirâat Yaptığı Zaman (Bu Zirâat Kime Âid Olacaktır)?
-...Abdullah ibn Umer(R)'den: Peygamber (S) şöyle buyurdu."Üç kişilik bir cemaat yürümekteler iken onları yağmur yakaladı. Hemen bir dağdaki bir mağaraya sığındılar. Akabinde girdikleri mağaranın ağzına dağdan büyük bir kaya düştü ve üzerlerine mağarayı kapattı. Bunlar birbirlerine; — Allah için elverişli olarak işlemiş olduğunuz bir takım ameller düşünün de onlarla Allah'a duâ edin, belki Allah bu kayayı size açar, dediler. Onlardan biri şöyle dedi:
— Yâ Allah! Şu muhakkak ki benim ihtiyar yaşlı babamla anam vardı. Bir de küçük kız çocuklarım vardı. Ben onlar üzerine çobanlık yapardım. Yanlarına gittiğim zaman süt sağardım da babam ile anamdan başlar, çocuklarımdan önce onlara süt içirirdim. Bir gün geç kaldım da akşama girinceye kadar gelemedim. Geldiğimde onları uyumuşlar buldum. Yapageldiğim gibi süt sağdım.Onları uyandırmayı ve onlardan önce çocuklara süt içirmeyi istemediğim için, baş uçlarında dikildim. Çocuklar ayağımın yanında ağlıyorlardı. Nihayet fecr doğdu. Eğer benim bu işi senin rızânı aramak için yaptığımı biliyorsan, bize bu sıkıntılı hâlden bir açıklık aç da oradan gökyüzünü görelim! Diye duâ etti.Bunun üzerine Allah biraz açtı da onlar gökyüzünü gördüler. Bunlardan bir diğeri:
— Yâ Allah! Şu muhakkak ki, benim bir amucam kızı vardı. Ben o kızı erkeklerin kadınları sevmekte olduklarından daha şiddetli bir surette severdim. Ben ondan murâd almak istedim. O, ben kendisine yüz dînâr getirmedikçe kabul etmeyip dayattı. Ben bu parayı aradım, nihayet yüz dînârı topladım. Kızın iki ayağı arasına ulaştığım zaman kız bana: Ey Allah 'm kulu! Allah'tan kork, yaratıcı kudretin bekâret mührünü açma; ona ancak hakkı ile yâni nikâh ile aç, dedi. Bunun üzerine ben de kızın üstünden kalktım. Eğer benim bu işi senin hoşnûdluğunu aramak için yaptığımı bilmekte isen bize bir açıklık ihsan et! diye duâ etti. Bunun üzerine kaya biraz daha açıldı.Üçüncü de şöyle dedi:
— Yâ Allah! Ben onaltı rıtl ölçeği ücret mukaabilinde ücretli bir işçi tutmuştum. İşini bitirince, hakkımı bana ver dedi. Ben de hakkını kendisine sundum. Fakat o ücreti almadan gitti. O günden sonra ben onun ücreti ile zirâat etmekte devam ettim. Nihayet o ücretten çobanı ile beraber bir sürü sığır topladım. Sonra o işçi bana geldi de:— Allah'tan kork (ücretimi ver), dedi. Ben de:
— Şu sığır sürüsüne ve çobanına gitve onları al, dedim. O bana:
— Allah'tan kork da benimle alay etme, dedi. Ben de:
— Ben seninle eğlenmiyorum; onları al, dedim ve aldı. Eğer benim bu işi senin rızânı kazanmak için yaptığımı bitmekte isen, kalan kısmı da aç, dedi. Allah da mağarayı tamâmiyle açtı (onlar da yürüyüp gittiler). Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: Ve İsmâîl ibnu Ukbe, Nâfi'den yaptığı rivayette hadîsteki "Bağaytu (= Aradım)" kelimesi yerine "Sa-aytu(= Çalıştım)" lâfzını söylemiştir

---

بَاب أَوْقَافِ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَرْضِ الْخَرَاجِ وَمُزَارَعَتِهِمْ وَمُعَامَلَتِهِمْ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعُمَرَ تَصَدَّقْ بِأَصْلِهِ لَا يُبَاعُ وَلَكِنْ يُنْفَقُ ثَمَرُهُ فَتَصَدَّقَ بِهِ

2334 - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَنْ مَالِكٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَوْلَا آخِرُ الْمُسْلِمِينَ مَا فَتَحْتُ قَرْيَةً إِلَّا قَسَمْتُهَا بَيْنَ أَهْلِهَا كَمَا قَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ

Peygamberdin Sahâbîlerinin Vakıfları, Harâc Arazîsi, Sahâbîlerin Zimmet Ehli İle Ekincilik Akdi Ve Çalışma Akdi Yapmaları (Meselelerinin Hükümlerini Beyân) Babı
Ve Peygamber (S), Umer'e: "Sen bunun kökünü alınıp satılmamak, lâkin onun mahsûlü infâk olunmak üzere sadaka yap" buyurdu. Umer de onu bu suretle vakfetti.
-...Zeyd ibn Eslem'in babası Eşlem şöyle demiştir: Umer ibnu'l-Hattâb (R): Eğer müslümânların sonu (yânî müstakbel hayâtı endîşesi) olmasaydı, Peygamber(S)'in Hayber'i taksim ettiği gibi, ben de fethettiğim herbir köyü muhakkak ganimet sahihleri arasında taksim ederdim, dedi

---

بَاب مَنْ أَحْيَا أَرْضًا مَوَاتًا وَرَأَى ذَلِكَ عَلِيٌّ فِي أَرْضِ الْخَرَابِ بِالْكُوفَةِ مَوَاتٌ وَقَالَ عُمَرُ مَنْ أَحْيَا أَرْضًا مَيِّتَةً فَهِيَ لَهُ وَيُرْوَى عَنْ عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ فِي غَيْرِ حَقِّ مُسْلِمٍ وَلَيْسَ لِعِرْقٍ ظَالِمٍ فِيهِ حَقٌّ وَيُرْوَى فِيهِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

2335 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَعْمَرَ أَرْضًا لَيْسَتْ لِأَحَدٍ فَهُوَ أَحَقُّ قَالَ عُرْوَةُ قَضَى بِهِ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِي خِلَافَتِهِ

Ölü Bir Arazîyi Diriltip İ'mâr Eden Kimse Babı

Ve Alî ibn Ebî Tâlib, Kûfe'ye geldiğinde harâb ve metruk Küfe toprağının i'marını, ölü arazîyi diriltme esâsını kabul ile sağlamıştır. Umer de: "Her kim ölü bir arazîyi diriltip i'mâr ederse, onun mülkiyeti kendisine âiddir", demiştir..Ve Umer ile Amr ibn Avf tan bu "Her kim ölü toprağı diriltirse ona mâlik olur" sözü Peygamber'den olmak üzere rivayet olunuyor.Ve Amr ibn Avf, kendi rivayetinde "Sahibinin izni olmaksızın toprağını fuzûlî olarak diriltmek isteyen zâlimin, o toprakta tasarruf hakkı yoktur" sözünü ziyâde etmiştir . Ve yine bu konuda Câbir ibn Abdillah'tan, o da Peygamber (S)'den olmak üzere bunun benzeri bir metin rivayet olunuyor. **-**..Bizeel-Leys, Ubeydullah ibnu Ebî Ca'fer'den; oda Muhammedibn Abdirrahmân'dan; Oda Urve'den; oda Âişe(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Her kim, hiçbir kimseye âid olmayan bir arazîyi i'mâr ederse işte o kimse (bu yere) daha haklıdır" buyurmuştur.Urve: Umer ibnu'l-Hattâb kendi halifeliğinde bu hükümle hükmetti, dedi

---

بَاب

2336 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُرِيَ وَهُوَ فِي مُعَرَّسِهِ مِنْ ذِي الْحُلَيْفَةِ فِي بَطْنِ الْوَادِي فَقِيلَ لَهُ إِنَّكَ بِبَطْحَاءَ مُبَارَكَةٍ فَقَالَ مُوسَى وَقَدْ أَنَاخَ بِنَا سَالِمٌ بِالْمُنَاخِ الَّذِي كَانَ عَبْدُ اللَّهِ يُنِيخُ بِهِ يَتَحَرَّى مُعَرَّسَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ أَسْفَلُ مِنْ الْمَسْجِدِ الَّذِي بِبَطْنِ الْوَادِي بَيْنَهُ وَبَيْنَ الطَّرِيقِ وَسَطٌ مِنْ ذَلِكَ

Bab (Bu, Geçen Babın Bir Faslı Gibidir)

-...Mûsâ ibn Ukbe, Salim ibn Abdillah'tan; o da babası Abdullah ibn Umer'den (şöyle demiştir): Peygamber (S) Veda Hac-cı'nda Akîk vâdîsinin ortasındaki Zu'1-Huleyfe'de gecelemek üzere konakladığı yerde iken (ru'yâsında) kendisine "Şübhesiz sen mübarek bir vâdîde bulunuyorsun"denilmiştir. Seneddeki üçüncü râvî Mûsâ ibn Ukbe şöyle dedi: Hacc seferinde Salim ibn Abdillah, babası Abdullah ibn Umer'in vaktiyle Zu'l-Huleyfe'de bineğinden inip, gecelemek üzere devesini çöktürdüğü yere bizi indirdi. Abdullah ibn Umer'in: Rasûlullah Veda Haccı'na giderken bu vâdîde devesinden inip gecelediği yerdir, diye arayarak buraya gelip indiğini Salim görmüştü. Burası vâdînin içindeki mescidin alt tarafında, vâdî ile yol arasında tam ortalama bir mevki' idi

---

2337- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ الْأَوْزَاعِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللَّيْلَةَ أَتَانِي آتٍ مِنْ رَبِّي وَهُوَ بِالْعَقِيقِ أَنْ صَلِّ فِي هَذَا الْوَادِي الْمُبَارَكِ وَقُلْ عُمْرَةٌ فِي حَجَّةٍ

-..İbnu Abbâs, Umer ibnu'l-Hattâb(R)'dan:Peygamber (S) Vâdî'l-Akîk'te iken şöyle buyurmuştur:"Bu gece bana Rabb'im tarafından bir elçi geldi: Bu mübarek vâdîde namaz kıl ve bu umre hacc içindedir de, dedi"

بَاب إِذَا قَالَ رَبُّ الْأَرْضِ أُقِرُّكَ مَا أَقَرَّكَ اللَّهُ وَلَمْ يَذْكُرْ أَجَلًا مَعْلُومًا فَهُمَا عَلَى تَرَاضِيهِمَا

2338 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمِقْدَامِ حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مُوسَى أَخْبَرَنَا نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَجْلَى الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى مِنْ أَرْضِ الْحِجَازِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا ظَهَرَ عَلَى خَيْبَرَ أَرَادَ إِخْرَاجَ الْيَهُودِ مِنْهَا وَكَانَتْ الْأَرْضُ حِينَ ظَهَرَ عَلَيْهَا لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلِلْمُسْلِمِينَ وَأَرَادَ إِخْرَاجَ الْيَهُودِ مِنْهَا فَسَأَلَتْ الْيَهُودُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيُقِرَّهُمْ بِهَا أَنْ يَكْفُوا عَمَلَهَا وَلَهُمْ نِصْفُ الثَّمَرِ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نُقِرُّكُمْ بِهَا عَلَى ذَلِكَ مَا شِئْنَا فَقَرُّوا بِهَا حَتَّى أَجْلَاهُمْ عُمَرُ إِلَى تَيْمَاءَ وَأَرِيحَاءَ

Arazî Sahibi. Ekinciye: Ben Seni, Allah'ın Şeni Burada Durdurduğu Müddetçe Durdururum Dediği Ve Belli Bir Müddet Zikretmediği Zaman, Mal Sahibi Ve Ekinci, Rızâlaştıkları Şart Üzerinde Olurlar.

-....İbn Umer(R)'den (şöyle demiştir): Umer ibnu'l-Hattâb, devlet başkanlığı zamanında Yahûdî ve Nasrânîler'i Hicaz toprağından çıkardı. Rasûlullah (S) da Hayber üzerine gâlib geldiği zaman bunları Hayber'Üen çıkarmak istemişti. Çünkü Hayber üzerine gâlib geldiği zaman arazî Allah'a, Rasûlü'ne ve müslümânlara âid olmuş da Rasûlullah Yahûdîler'i oradan çıkarmak istemişti. Bunun üzerine Yahudiler, Rasûlullah'tan hurmalıkların işlerini görmek ve mahsûlün yansı kendilerinin olmak üzere, kendilerini Hayber'de bırakmasını istediler. Bu istek akabinde Rasûlullah onlara.

— "Dediğiniz şartlara göre istediğimiz müddetçe sizleri burada bırakıyoruz" buyurdu.

Böylece onlar, Umer bunları Teymâ ve Erîha'ya sürünceye kadar Hayber'de kaldılar

---

بَاب مَا كَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُوَاسِي بَعْضُهُمْ بَعْضًا فِي الزِّرَاعَةِ وَالثَّمَرَةِ

2339 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ أَبِي النَّجَاشِيِّ مَوْلَى رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ سَمِعْتُ رَافِعَ بْنَ خَدِيجِ بْنِ رَافِعٍ عَنْ عَمِّهِ ظُهَيْرِ بْنِ رَافِعٍ قَالَ ظُهَيْرٌ لَقَدْ نَهَانَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَمْرٍ كَانَ بِنَا رَافِقًا قُلْتُ مَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهُوَ حَقٌّ قَالَ دَعَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا تَصْنَعُونَ بِمَحَاقِلِكُمْ قُلْتُ نُؤَاجِرُهَا عَلَى الرُّبُعِ وَعَلَى الْأَوْسُقِ مِنْ التَّمْرِ وَالشَّعِيرِ قَالَ لَا تَفْعَلُوا ازْرَعُوهَا أَوْ أَزْرِعُوهَا أَوْ أَمْسِكُوهَا قَالَ رَافِعٌ قُلْتُ سَمْعًا وَطَاعَةً

Peygamber(S)'İn Sahâbîlerinden Bâzılarının Diğer Bâzılarına Zirâat Ve Meyve Hususunda Ücretsiz Ve Karşılıksız Olarak Ortak Olmaları Ve Yardımlaşmaları Babı

-..el-Evzâî, Râfi' ibn Hadîc'in himayesinde olan Ebu'n- Necâşî Atâ ibn Suhayb'dan haber verdi. O şöyle demiştir: Ben Râfi' ibn Hadîc'den işittim; o da amucasi Zuheyr ibn Râfi'den. Zuheyr:

— Rasûlullah (S) bizleri, bize kolay olan bir işten nehyetti, dedi. Ben:

— Rasûlullah'ın söylediği şey elbette bir hakikattir, dedim. Zuheyr:

— Rasûlullah beni çağırdı ve: "Tarlalarınızla ne yapıyorsunuz (yânî onları nasıl idare ediyorsunuz)?" dedi. Ben de: Bunları, sulak tarafı (bizim) olmak üzere ve hurmadan, arpadan vesk(denilen Ölçekler mukaabilinde îcâra (yânî kiraya) veririz, dedim. Rasûlullah: "Öyle yapmayınız. Onları ya kendiniz ekiniz, ya (ücretsiz olarak başkalarına verip) ektiriniz veyâhud da onları boş tutunuz!" buyurdu.

(Bu hadîsi amucasından işiten) Râfi': — Ben senin kelâmını işitiyorum ve itaat ediyorum dedim, demistir (yânî: Ey Peygamberim, senin sözünü işittim ve sana tamâmiyle iâat ettim, demektir)

2340 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانُوا يَزْرَعُونَهَا بِالثُّلُثِ وَالرُّبُعِ وَالنِّصْفِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَتْ لَهُ أَرْضٌ فَلْيَزْرَعْهَا أَوْ لِيَمْنَحْهَا فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ فَلْيُمْسِكْ أَرْضَهُ

-....Câbir (R) şöyle demiştir: Sahâbîler (Peygamber asrında) arazîleri, mahsûlün üçte biri veya dörtte biri yâhud yarısı mukaabilinde zirâat ederlerdi. Bunun üzerine Peygamber (S): — "Kimin tarlası ve toprağı varsa onu ya kendisi eksin, yâhud onu bir atıyye olarak versin (ektirsin); bunu da yapmazsa tarlasını (boş) tutsun" buyurdu

---

2341 – * وَقَالَ الرَّبِيعُ بْنُ نَافِعٍ أَبُو تَوْبَةَ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَتْ لَهُ أَرْضٌ فَلْيَزْرَعْهَا أَوْ لِيَمْنَحْهَا أَخَاهُ فَإِنْ أَبَى فَلْيُمْسِكْ أَرْضَهُ

-..Ve Ebû Tevbe er-Rabî' ibnu Nâfi*(241) şöyle dedi: Bize Muâvi-ye ibn Sellâm, Yahya ibn Kesîr'den; o da Ebû Seleme'den; o da Ebû Hureyre'den tahdîs etti. Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Kimin arazîsi varsa onu kendisi eksin yâhud bir atıyye olarak dîn kardeşine versin; bunu da yapmaktan çekinirse (icara vermeyip) arazîsini (boş) tutsun" buyurdu

---

2342 – حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو قَالَ ذَكَرْتُهُ لِطَاوُسٍ فَقَالَ يُزْرِعُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَنْهَ عَنْهُ وَلَكِنْ قَالَ أَنْ يَمْنَحَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَأْخُذَ شَيْئًا مَعْلُومًا

-.... Amr ibnu Dînar şöyle demiştir: Ben yukarıda geçen ve içinde kiradan nehiy bulunan Râfi ibn Hadîc hadîsini Tâvûs'a zikrettim. Tâvûs, if âl babından "Yuzriu" (yânı kira ile başkasına ektirir) dedi de, (delîl getirmek için şunu ilâve etti): Çünkü İbnu Abbâs (R) şöyle dedi: Şübhesiz Peygamber (S) mahsûlün bir kısmı ile ekincilik akdi yapmaktan nehyetmedi. Fakat: "Arazî sahibinin, toprağını mü'min kardeşine karşılıksız ekime vermesi, belli birşey almak üzere kiraya vermesinden hayırlıdır" buyurdu

---

2343 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ يُكْرِي مَزَارِعَهُ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ وَصَدْرًا مِنْ إِمَارَةِ مُعَاوِيَةَ

-....İbn Umer'in himayesinde olan Nâfi' şöyle demiştir: İbn Umer (R) Peygamber (S) zamanında Ebû Bekr, Umer, Usmân zamanlarında ve Muâviye'nin emirliği zamanında ekim arazîlerini kiraya verirdi.

2344 – ثُمَّ حُدِّثَ عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ كِرَاءِ الْمَزَارِعِ فَذَهَبَ ابْنُ عُمَرَ إِلَى رَافِعٍ فَذَهَبْتُ مَعَهُ فَسَأَلَهُ فَقَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ كِرَاءِ الْمَزَارِعِ فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ قَدْ عَلِمْتَ أَنَّا كُنَّا نُكْرِي مَزَارِعَنَا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَا عَلَى الْأَرْبِعَاءِ وَبِشَيْءٍ مِنْ التِّبْنِ

Sonra Râfi' ibn Hadîc'ten Peygamber'in tarlaları kiraya vermekten nehyettiği rivayet olundu. Bunun üzerine İbn Umer, Râfi* ibn Hadîc'e gitti. Ben de onunla birlikte gittim. Râfi'den bu rivayetini sordu. O da: — Peygamber (S) tarlaları kiraya vermekten nehyetti, dedi. Bu cevâb üzerine İbn Umer bana hitâb ederek: — Ey Nâfi', sen kesin olarak bilirsin ki, biz tarlalarımızı Rasûlullah'ın zamanında, tarlanın sulak,

verimli yerlerinin mahsûlü arazî sahibine âid olmak ve samandan da birşey verilmek üzere, kiraya verirdik, dedi

---

2345 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنْتُ أَعْلَمُ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ الْأَرْضَ تُكْرَى ثُمَّ خَشِيَ عَبْدُ اللَّهِ أَنْ يَكُونَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَحْدَثَ فِي ذَلِكَ شَيْئًا لَمْ يَكُنْ يَعْلَمُهُ فَتَرَكَ كِرَاءَ الْأَرْضِ

-... İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Salim haber verdi ki, babası İbn Umer (R): Ben iyi bilmekteyim ki, Rasûlullah (S) zamanında tarla kiraya verilirdi, demiştir. Sonra Abdullah ibn Umer, Peygamber'in arazîyi kiraya vermek hususunda kendisinin bilmediği bir hüküm ortaya çıkarmış olmasından korktu da (her ihtimâle karşı) arazîyi kiraya vermeyi terketti

---

بَاب كِرَاءِ الْأَرْضِ بِالذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ إِنَّ أَمْثَلَ مَا أَنْتُمْ صَانِعُونَ أَنْ تَسْتَأْجِرُوا الْأَرْضَ الْبَيْضَاءَ مِنْ السَّنَةِ إِلَى السَّنَةِ

2346 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَنْظَلَةَ بْنِ قَيْسٍ عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَمَّايَ أَنَّهُمْ كَانُوا يُكْرُونَ الْأَرْضَ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَا يَنْبُتُ عَلَى الْأَرْبِعَاءِ أَوْ شَيْءٍ يَسْتَثْنِيهِ صَاحِبُ الْأَرْضِ فَنَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ فَقُلْتُ لِرَافِعٍ فَكَيْفَ هِيَ بِالدِّينَارِ وَالدِّرْهَمِ فَقَالَ رَافِعٌ لَيْسَ بِهَا بَأْسٌ بِالدِّينَارِ وَالدِّرْهَمِ وَقَالَ اللَّيْثُ وَكَانَ الَّذِي نُهِيَ عَنْ ذَلِكَ مَا لَوْ نَظَرَ فِيهِ ذَوُو الْفَهْمِ بِالْحَلَالِ وَالْحَرَامِ لَمْ يُجِيزُوهُ لِمَا فِيهِ مِنْ الْمُخَاطَرَةِ

Arazîyi Altın Ve Gümüş Para Karşılığında Kiraya Verme(Nin Cevazı) Babı
Çünkü İbn Abbâs: Sizin yapmakta olduğunuz işlerin en faziletlisi, içinde dikili ağaç olmayan arazîyi altın, gümüş akçe ile seneden seneye kirâlamanızdır, demiştir.
-...Râfi' ibn Hadîc şöyle demiştir: Bana amucalanm (Zuheyr ile Muzhir), Peygamber (S) zamanında sahâbîler, tarlanın sulak parçasında biten mahsûl ile yâhud arazî sahibinin istisna ettiği (mahsûlün üçte bir, dörtte bir gibi) bir mikdârı kendisine verilmek üzere, tarlayı kiraya verirlerdi. İşte Peygamber bu suretle arazîyi kiraya vermeyi nehyetti, diye tahdîs ettiler. Râvî Hanzala: Râfi'e: — Dînâr ve dirhem ile kiraya vermek nasıldır? dedim..Râfi':— Dînâr ve dirhem ile icar etmekte be's yoktur, dedi . el-Leys ibn Sa'd dedi ki: Öyle sanırımki, kendisinden nehyolunanhusus öyle birşeydir ki, eğer halâl ve haramı anlama sahibi olan kimseler onda düşünselerdi, içindeki tehlikeden (yânî helak üzerinde oluşundan) dolayı ona cevaz vermezlerdi

---

بَاب

2348 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ حَدَّثَنَا هِلَالٌ ح و حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ هِلَالِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَوْمًا يُحَدِّثُ وَعِنْدَهُ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْبَادِيَةِ أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ اسْتَأْذَنَ رَبَّهُ فِي الزَّرْعِ فَقَالَ لَهُ أَلَسْتَ فِيمَا شِئْتَ قَالَ بَلَى وَلَكِنِّي أُحِبُّ أَنْ أَزْرَعَ قَالَ فَبَذَرَ فَبَادَرَ الطَّرْفَ نَبَاتُهُ وَاسْتِوَاؤُهُ وَاسْتِحْصَادُهُ فَكَانَ أَمْثَالَ الْجِبَالِ فَيَقُولُ اللَّهُ دُونَكَ يَا ابْنَ آدَمَ فَإِنَّهُ لَا يُشْبِعُكَ شَيْءٌ فَقَالَ الْأَعْرَابِيُّ وَاللَّهِ لَا تَجِدُهُ إِلَّا قُرَشِيًّا أَوْ أَنْصَارِيًّا فَإِنَّهُمْ أَصْحَابُ زَرْعٍ وَأَمَّا نَحْنُ فَلَسْنَا بِأَصْحَابِ زَرْعٍ فَضَحِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Bâb (Bu, Geçen Babın Bir Faslı Gibidir)

-... Ebû Hureyre(R)'den (şöyle demiştir): Peygamber (S) bir gün yanında çöl ahâlîsinden bir adam bulunduğu hâlde şunu anlatıyordu: "Cennet ehlinden bir kimse (cennette) zirâat etmek hususunda Rabb'inden izin istedi de Allah ona:
— (Ey kulum!) Sen, arzu ettiğin hâlde değil misin? diye sordu. O kimse: — Evet, lâkin ben zirâat yapmayı arzu ediyorum, dedi." Peygamber devamla dedi ki: "Akabinde bu kimse tohum attı, tohumu hemen çabucak çıkmaya, büyümeye ve biçilmek devrine erişmeye başladı. Taneler yığını dağlar misâli oldu. Bunun üzerine Yüce Allah: — Ey Âdem oğlu, al işte! Şu muhakkak ki, seni hiç birşey doyurmaz, buyurur!" Bunun üzerine çöl Arabi:
— Vallahi bu zirâatçiyi ancak ya Kureyşli yâhud Ensârî bir kimse bulursun. Çünkü Kureyş ile Ensâr zirâat sahihleridirler. Biz bedevilere gelince, bizler zirâat sâhibleri değiliz, dedi. Bedevinin bu sözü üzerine Peygamber (S) gülümsedi

---

بَاب مَا جَاءَ فِي الْغَرْسِ

2349 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ إِنَّا كُنَّا نَفْرَحُ بِيَوْمِ الْجُمُعَةِ كَانَتْ لَنَا عَجُوزٌ تَأْخُذُ مِنْ أُصُولِ سِلْقٍ لَنَا كُنَّا نَغْرِسُهُ فِي أَرْبِعَائِنَا فَتَجْعَلُهُ فِي قِدْرٍ لَهَا فَتَجْعَلُ فِيهِ حَبَّاتٍ مِنْ شَعِيرٍ لَا أَعْلَمُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ لَيْسَ فِيهِ شَحْمٌ وَلَا وَدَكٌ فَإِذَا صَلَّيْنَا الْجُمُعَةَ زُرْنَاهَا فَقَرَّبَتْهُ إِلَيْنَا فَكُنَّا نَفْرَحُ بِيَوْمِ الْجُمُعَةِ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ وَمَا كُنَّا نَتَغَدَّى وَلَا نَقِيلُ إِلَّا بَعْدَ الْجُمُعَةِ

Bitki Ve Ağaç Dikip Yetiştirmek Hakkında Gelen Hadîsler Babı

-... Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: Biz cumua gününün gelmesiyle sevinir, ferahlanirdık. Şöyle ki: Bizim ihtiyar bir hanım ninemiz vardı. O her cumua günü, bizim su kenarlarına dikmekte olduğumuz silk (çoğundur) denilen bitkinin köklerinden alıp toplar, onları bizim için bir çömleğin içine koyar ve buna arpa taneleri de ilâve ederek pişirirdi. RâvîYa'kûbdediki: İyi bilmiyorum amma Sehl; Bu yemeğin içinde ne iç, ne de et yağı vardı, demişti. Cumua namazını kılınca biz bu kadıncağızı ziyaret ederdik. O da hazırladığı bu yemeği bize yaklaştırır, ikram ederdi. İşte biz cumua günü olunca bu kadının hazırladığı bu yemekten dolayı sevinirdik. Biz kuşluk yemeğini cumua namazından sonra yer, öğlen uykusunu da muhakkak cumua namazından sonra uyurduk

---

2350 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ يَقُولُونَ إِنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ يُكْثِرُ الْحَدِيثَ وَاللَّهُ الْمَوْعِدُ وَيَقُولُونَ مَا لِلْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ لَا يُحَدِّثُونَ مِثْلَ أَحَادِيثِهِ وَإِنَّ إِخْوَتِي مِنْ الْمُهَاجِرِينَ كَانَ يَشْغَلُهُمْ الصَّفْقُ بِالْأَسْوَاقِ وَإِنَّ إِخْوَتِي مِنْ الْأَنْصَارِ كَانَ يَشْغَلُهُمْ عَمَلُ أَمْوَالِهِمْ وَكُنْتُ امْرَأً مِسْكِينًا أَلْزَمُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى مِلْءِ بَطْنِي فَأَحْضُرُ حِينَ يَغِيبُونَ وَأَعِي حِينَ يَنْسَوْنَ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا لَنْ يَبْسُطَ أَحَدٌ مِنْكُمْ ثَوْبَهُ حَتَّى أَقْضِيَ مَقَالَتِي هَذِهِ ثُمَّ يَجْمَعَهُ إِلَى صَدْرِهِ فَيَنْسَى مِنْ مَقَالَتِي شَيْئًا أَبَدًا فَبَسَطْتُ نَمِرَةً لَيْسَ عَلَيَّ ثَوْبٌ غَيْرُهَا حَتَّى قَضَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَقَالَتَهُ ثُمَّ جَمَعْتُهَا إِلَى صَدْرِي فَوَالَّذِي بَعَثَهُ بِالْحَقِّ مَا نَسِيتُ مِنْ مَقَالَتِهِ تِلْكَ إِلَى يَوْمِي هَذَا وَاللَّهِ لَوْلَا آيَتَانِ فِي كِتَابِ اللَّهِ مَا حَدَّثْتُكُمْ شَيْئًا أَبَدًا {إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلْنَا مِنْ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَى إِلَى قَوْلِهِ الرَّحِيمُ}

-.......Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: İnsanlar: EbûHureyre çok hadîs rivayet ediyor, derler. Ben kasden ihtiyarımla yalan söylersem, Allah bunu benden sorar. Yine insanlar: Muhacirler ve Ensâr için Ebû Hureyre'nin hadîsleri kadar hadîs söylemek müyesser olmuyor, derler. Fakat Muhacir kardeşlerimi çarşılardaki alışverişleri meşgul ederdi. Ensâr kardeşlerimi de mallarındaki ekim, dikim işleri meşgul ederdi. Ben ise (Suffe ehlinden) miskin bir kişi idim. Karnım tokluğuna Rasûlullah(S)'ın meclisine devam eder,,O'ndan ayrılmazdım. Ensâr ve Muhâcirler'in huzurda bulunamadıkları zaman ben hâzır bulunur, onlar Peygamber'in tebliğlerini unuttukları zamanlarda ben ezberler idim. Bir gün Peygamber (S):

"Sizden biriniz elbisesini ben şu hitabemi bitirinceye kadar yayar da sonar elbisesini toparlayıp göğsüne basarsa, muhakkak ki o benden işittiği makaalemden hiçbir şeyi ebeden unutmaz" buyurmuştu. Ben de yünden bürdemin bir parçasını Peygamber hitabesini söyleyip bitirinceye kadar yarısını yere serdim. Üzerimde başka elbisem de yoktu. Sonra o elbiseyi toplayıp bağrıma bastım. Peygamber'i hakk ile gönderen Allah'a yemîn ederim ki, O'nun bu konuşmasından bu güne erişinceye kadar hiçbir şeyi unutmadım. (Ebû Hureyre devamla:) Allah'a yemîn ederim ki, Allah'ın Kitâbi'ndaki iki âyet olmasaydı, size ben kat'iyyen bir şey rivayet etmezdim, demiş ve şu âyetleri okumuştur: "Hakikat indirdiğimiz o açık açık âyetlerimizi ve doğruyu, biz Kitâb 'da insanlara onu pek aşikâr bir surette bildirdikten sonra gizleyenler; işte onlara hem Allah la'net eder ve hem la'net etmek sânından olanlar la 'net eder. Ancak tevbe edenler, düzeltenler ve hakikati iyice açıklayanlar başka. Ben artık onların günâhlarından geçerim. Ben en çok tevbe kabul edenim, en çok merhamet edenim"(ei-Bakara: 159-160)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
كِتَاب الْمُسَاقَاةِ

(Meyve Ağaçlarını Sulayıp Tımar Etmek Üzere Yapılan Ortaklık Akdi Kitabı)

بَاب فِي الشُّرْبِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَجَعَلْنَا مِنْ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ} وَقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ {أَفَرَأَيْتُمْ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ أَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنْ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ الْمُنْزِلُونَ لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ} الْأُجَاجُ الْمُرُّ الْمُزْنُ السَّحَابُ

Sudan Yararlanma Payı Hakkındadır
Ve Yüce Allah'ın şu kavli: "Biz her diri şeyi sudan yarattık, hâlâ inanmayacaklarım?"(ei-Enbiyâ:30)Ve zikri ulu olan Allah'ın şu kavli:"İçmekte olduğunuz o suyu gördünüz mü? O suyu beyaz ve yağmur yüklü bulutlardan siz mi indirdiniz, yoksa indiriciler biz miyiz? Eğer dileseydik onu acı bir su yapardık. O hâlde şükretmeli değil misiniz?" (el-vâkıa: 68-70). "el-Ucâcu", Mel-Murru(= Acı)" demektir. "el-Muznu", "es-Sehâbu (= Bulut)" demektir.

بَاب فِي الشُّرْبِ وَمَنْ رَأَى صَدَقَةَ الْمَاءِ وَهِبَتَهُ وَوَصِيَّتَهُ جَائِزَةً مَقْسُومًا كَانَ أَوْ غَيْرَ مَقْسُومٍ وَقَالَ عُثْمَانُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ يَشْتَرِي بِئْرَ رُومَةَ فَيَكُونُ دَلْوُهُ فِيهَا كَدِلَاءِ الْمُسْلِمِينَ فَاشْتَرَاهَا عُثْمَانُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

İçmeyi Ve Taksim Edilmiş Olsun Veya Taksim Edilmemiş Olsun Su Sadakasını, Hibesini, Vasiyyet Edilmesini Caiz Gören Kimse Hakkındadır
Ve Usmân ibn Affân şöyle dedi: Peygamber (S): Rûme Kuyusu'nu -kendi kovası da müslümânların kovaları gibi bu kuyu içinde, kendisine bir meziyet yırmaksızın müşterek faaliyette bulunmak üzere- kim satın alır da müslümânlara karşılıksız hediye ederse, onun için cennet va'd edilmiştir'* buyurdu.
Bunun üzerine Usmân onu satın almış(ve vakıf yapmış)tır

2351 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَدَحٍ فَشَرِبَ مِنْهُ وَعَنْ يَمِينِهِ غُلَامٌ أَصْغَرُ الْقَوْمِ وَالْأَشْيَاخُ عَنْ يَسَارِهِ فَقَالَ يَا غُلَامُ أَتَأْذَنُ لِي أَنْ أُعْطِيَهُ الْأَشْيَاخَ قَالَ مَا كُنْتُ لِأُوثِرَ بِفَضْلِي مِنْكَ أَحَدًا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَعْطَاهُ إِيَّاهُ

-....Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: Peygamber(S)'ebir bardak su getirildi. Peygamber bundan (bir mikdâr) içti. Sağında sahâbîlerin en küçüğü bir genç bulunuyordu. Yaşlılar da solunda idiler. Buvaziyette Peygamber:
— "Ey genç, bardakta kalanı ihtiyarlara vermeme izin verir misin?"dedi.Genç sahâbî:

— Yâ Rasûlallah, Sen'den gelecek artığımı hiçbir kimseye ihsan edecek değilim, dedi.Bu cevâb üzerine Rasûlullah bardakta kalan suyu bu gence verdi

---

2352 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهَا حُلِبَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَاةٌ دَاجِنٌ وَهِيَ فِي دَارِ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ وَشِيبَ لَبَنُهَا بِمَاءٍ مِنْ الْبِئْرِ الَّتِي فِي دَارِ أَنَسٍ فَأَعْطَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقَدَحَ فَشَرِبَ مِنْهُ حَتَّى إِذَا نَزَعَ الْقَدَحَ مِنْ فِيهِ وَعَلَى يَسَارِهِ أَبُو بَكْرٍ وَعَنْ يَمِينِهِ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ عُمَرُ وَخَافَ أَنْ يُعْطِيَهُ الْأَعْرَابِيَّ أَعْطِ أَبَا بَكْرٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ عِنْدَكَ فَأَعْطَاهُ الْأَعْرَابِيَّ الَّذِي عَلَى يَمِينِهِ ثُمَّ قَالَ الْأَيْمَنَ فَالْأَيْمَنَ

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Enes ibn Mâlik'in evinde bulunan bir elcil besi koyununun sütü Rasûlullah için sağıldı. Bu koyunun sütü yine Enes'in evinde bulunan kuyudan alınan bir mik-dâr su ile karıştırıldı ve Rasûlullah'a bir bardak ile verildi. O da bu bardaktan içti. Nihayet bardağı ağzından ayırdığı sırada solunda Ebû Bekr, sağında da bir A'râbî bulunuyordu. Umer, Rasûlullah'ın (bu artığı) A'râbî'ye vermesinden korkarak: ;— Yâ Rasülallah, yanındaki Ebû Bekr'e ver, dedi. Rasûlullah ise artığını sağındaki A'râbî'ye verdi. Sonra:— "Sağa; sıra ile sağa (ver)" buyurdu

---

بَاب مَنْ قَالَ إِنَّ صَاحِبَ الْمَاءِ أَحَقُّ بِالْمَاءِ حَتَّى يَرْوَى لِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يُمْنَعُ فَضْلُ الْمَاءِ

2353 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يُمْنَعُ فَضْلُ الْمَاءِ لِيُمْنَعَ بِهِ الْكَلَأُ

Peygamberdin: "Su Fazlası Men' Olunmaz'1 Kavlinden Dolayı"Su Sahibi Suya Kanıncaya Kadar Suyu Kullanmaya Herkesten Daha Ziyâde Hakk Sahibidir" Diyen Kimse Babı

-...Ebû Hureyre(R)'den: Rasûlullah (S): "Su fazlası men' edilmez. Bu men' ile bin'n-netîce otmen' edilmiş olur" buyurmuştur

---

2354 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَمْنَعُوا فَضْلَ الْمَاءِ لِتَمْنَعُوا بِهِ فَضْلَ الْكَلَإِ

-...Ebû Hureyre(R)'den: Rasûlullah (S): "Fazla suyu (ihtiyâç sâhiblerinden) men' etmeyiniz; bu men' ile neticede ot fazlasını men' etmiş olursunuz" buyurmuştur

---

بَاب مَنْ حَفَرَ بِئْرًا فِي مِلْكِهِ لَمْ يَضْمَنْ

2355 – حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَعْدِنُ جُبَارٌ وَالْبِئْرُ جُبَارٌ وَالْعَجْمَاءُ جُبَارٌ وَفِي الرِّكَازِ الْخُمْسُ

: Bir Kimse Kendi Mülkünde Bir Kuyu Kazarsa (O Kuyuda Meydana Gelen Zararı) Ödemez

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: RasûluIIah (S) şöyle buyurdu: "Ma'den ocağı hederdir.Kuyu hederdir, hayvan hederdir (yânî yaptığı zararı sahibi ödemez). Câhiliyet'ten kalma definede de beşte bir devlet vergisi vardır"

بَاب الْخُصُومَةِ فِي الْبِئْرِ وَالْقَضَاءِ فِيهَا

2356 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ يَقْتَطِعُ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ هُوَ عَلَيْهَا فَاجِرٌ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى {إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا} الْآيَةَ فَجَاءَ الْأَشْعَثُ فَقَالَ مَا حَدَّثَكُمْ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ فِيَّ أُنْزِلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ كَانَتْ لِي بِئْرٌ فِي أَرْضِ ابْنِ عَمٍّ لِي فَقَالَ لِي شُهُودَكَ قُلْتُ مَا لِي شُهُودٌ قَالَ فَيَمِينُهُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِذًا يَحْلِفَ فَذَكَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا الْحَدِيثَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ ذَلِكَ تَصْدِيقًا لَهُ

Kuyu Hakkında Husûmet Ve Bu Konudaki Hüküm (Ve Kazanın Beyânı) Babı

-...Abdullah ibnu Mes'ûd(R)'dan: (O, bir mecliste:) Peygamber (S): "Her kim müslümân bir kimsenin malım koparmak için yemininde yalancı olarak and içerse, kıyamet gününde Allah'ın öfkesine uğrayarak Allah 'a kavuşur" buyurdu. Ve müteakiben de Yüce Allah'ın: "Hakikat, Allah'a olan ahidlerine ve yeminlerine bedel az bir bahayı satın alanlar; işte onlar: Onlar için âhirette hiçbir nasîb yoktur. Allah kıyamet günü onlarla konuşmaz, onlara bakmaz, onları temize çıkarmaz. Onlar için pek acıklı bir azab vardır" (Âiu imrân: 77) âyetini indirdiğini bildirdi, demiştir. Bu sırada (meclise) Eş'as ibn Kays gelmiş ve dinleyicilere hitaben: — Ebû Abdirrahmân ibnu Mes'ûd size ne tahdîs ediyor? Bu âyet benim hakkımda indirildi. Şöyle ki: Amcaoğlumun arazîsinde bana âid bir kuyu vardı. (O bunu inkâr ediyordu.) RasûluIIah bana: "Şâhidlerini hazırla"buyurdu. Ben: "Şâhidlerim yoktur" dedim. RasûluIIah: "Öyle ise yemin etmesini iste!" buyurdu. Ben: Yâ Rasûlallah, o yalan yere yernîn eder, dedim. Bunun üzerine Peygamber (S): "Her kim bir müslümânın malını koparmak için yalan yereyemîn ederse..." hadîsini zikretti. Allah da Peygamberinin bu sözünü tasdik ederek, bu âyeti indirdi, demiştir

---

بَاب إِثْمِ مَنْ مَنَعَ ابْنَ السَّبِيلِ مِنْ الْمَاءِ

2358 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ عَنْ الْأَعْمَشِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا صَالِحٍ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَةٌ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ رَجُلٌ كَانَ لَهُ فَضْلُ مَاءٍ بِالطَّرِيقِ فَمَنَعَهُ مِنْ ابْنِ السَّبِيلِ وَرَجُلٌ بَايَعَ إِمَامًا لَا يُبَايِعُهُ إِلَّا لِدُنْيَا فَإِنْ أَعْطَاهُ مِنْهَا رَضِيَ وَإِنْ لَمْ يُعْطِهِ مِنْهَا سَخِطَ وَرَجُلٌ أَقَامَ سِلْعَتَهُ بَعْدَ الْعَصْرِ فَقَالَ وَاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ غَيْرُهُ لَقَدْ أَعْطَيْتُ بِهَا كَذَا وَكَذَا فَصَدَّقَهُ رَجُلٌ ثُمَّ قَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ {إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا}

İhtiyâcından Fazla Suya Sâhîb Olup Da Bunu Yolcuların Kullanmasından Men' Eden Kimsenin Günâhı Babı

-...el-A'meş şöyle dedi: Ben Ebû Salih'ten işittim, şöyle diyordu: Ben Ebû Hureyre(R)'den işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Üç şahıs vardır ki Allah kıyamet gününde onlara bakmaz, onları temize çıkarmaz, onlar için elem verici bir azâb vardır: (Birincisi) şu kimsedir: Kendisinin yol üstünde ihtiyâcından fazla suyu vardır da, onu yolculardan men' etmiştir. (İkincisi) şu kimsedir: Devlet başkanına yalnız dünyâ metâ'ı için bey'at etmiş; devlet başkanı ona dünyalık verirse hoşlanır, vermezse öfkelenir. (Üçüncüsü) şu kimsedir ki, bu da satılık malını ikindiden sonra (pazara) çıkarır ve: 'Kendisinden başka ilâh olmayan Allah'a yemin ederim ki, ben bu mala emîn ol kat'î olarak şöyle şöyle para verdim' der, satın alıcı olan kimse de onu tasdik eder (de o fiatla satın alır)."Bundan sonra Rasûlullah (S) şu âyeti okudu: "Hakikat, Allah'a olan ahidlerine ve yeminlerine bedel az bir bahayı satın alanlar; işte onlar; Onlar için âhirette hiçbir nasîb yoktur. Allah kıyamet günü onlarla konuşmaz, onlara bakmaz, onlan temize çıkarmaz. Onlar için pek acıtıcı bir azâb vardır'9 (Âiuimrân: 72)

باب سَكْرِ الْأَنْهَارِ

2359 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ حَدَّثَهُ أَنَّ رَجُلًا مِنْ الْأَنْصَارِ خَاصَمَ الزُّبَيْرَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي شِرَاجِ الْحَرَّةِ الَّتِي يَسْقُونَ بِهَا النَّخْلَ فَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ سَرِّحْ الْمَاءَ يَمُرُّ فَأَبَى عَلَيْهِ فَاخْتَصَمَا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلزُّبَيْرِ أَسْقِ يَا زُبَيْرُ ثُمَّ أَرْسِلْ الْمَاءَ إِلَى جَارِكَ فَغَضِبَ الْأَنْصَارِيُّ فَقَالَ أَنْ كَانَ ابْنَ عَمَّتِكَ فَتَلَوَّنَ وَجْهُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ اسْقِ يَا زُبَيْرُ ثُمَّ احْبِسْ الْمَاءَ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى الْجَدْرِ فَقَالَ الزُّبَيْرُ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَحْسِبُ هَذِهِ الْآيَةَ نَزَلَتْ فِي ذَلِكَ {فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ}

Su Yollarını Kapatma Ve Suyu Habsetme (Günâhını Beyân) Babı

-...Abdullah ibnu'z-Zubeyr (R) şöyle demiştir: Ensâr'dan bir kimse, Harre mevkiindeki hurmalıkları sulamakta oldukları su yollarından ve su nevbetinden dolayı Rasûlullah'ın huzurunda Zubeyr ibnu'l-Avvâm hakkında şikâyet arzetti. (Bu yollardan geçen su evvelâ Zubeyr'in hurmalığına uğruyor, sonra da Ensârî'ninkini suluyordu. Bir kerresinde Zubeyr suyu tarlasında tutup sulayacağı sırada) Ensârî, Zubeyr'e:

— Suyu bırak da bize gelsin, demişti.Fakat Zubeyr kendi hurmalığım sulamadan bırakmak ve nevbe-tini komşusuna vermek istemedi. İki taraf Peygamber'in huzurunda muhakeme oldular. Rasûlullah, Zubeyr'e:— "Yâ Zubeyr, tarlanı sula, sonra suyu komşuna doğru salıver!" buyurdu.Ensârî öfkelendi de:

— Zubeyr halanın oğlu olduğu için mi? diye (onu kayırdığına) ta'rîz etti.

(Onun bu saygısızca sözünden dolayı) Rasûlulİah'ın yüzünün rengi değişti. Sonra Rasûlullah:— "Yâ Zubeyr, hurmalığını sula, sonra suyu habset; hurma ağaçlarının köklerine erişinceye kadarbırakma!" buyurdu. Bu muhakemeyi nakleden Zubeyr: Vallâhî ben şu âyetin bu hâdise hakkında indiğini sanıyorum demiştir: "Öyle değil, Rabb'ına and olsun ki, onlar aralarında kimi oraya, kimi buraya çektikleri (kavga ettikleri) şeylerde seni hakem yapıp, sonra da verdiğin hükümden yürekleri hiçbir sıkıntı duymadan tam bir teslimiyetle teslim olmadıkça îmân etmiş olmazlar" (en Nisa: 65)

(el-Câmi'u's-Sahîh'i Buhârî'den rivayet eden Firabrî şöyle demiştir:)Muhammed ibnu'l-Abbâs dedi ki: Ebû Abdillâh el-Buhârî: "Abdullah ibnu'z-Zubeyr'den bu hadîsi rivayet edenler içinde senedde Urve ibnu'z-Zubeyr'i zikreder hiç kimse yoktur, sâdece el-Leys ibn Sa'd müstesnadır" demiştir

---

2360 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ حَدَّثَهُ أَنَّ رَجُلًا مِنْ الْأَنْصَارِ خَاصَمَ الزُّبَيْرَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي شِرَاجِ الْحَرَّةِ الَّتِي يَسْقُونَ بِهَا النَّخْلَ فَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ سَرِّحْ الْمَاءَ يَمُرُّ فَأَبَى عَلَيْهِ فَاخْتَصَمَا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلزُّبَيْرِ أَسْقِ يَا زُبَيْرُ ثُمَّ أَرْسِلْ الْمَاءَ إِلَى جَارِكَ فَغَضِبَ الْأَنْصَارِيُّ فَقَالَ أَنْ كَانَ ابْنَ عَمَّتِكَ فَتَلَوَّنَ وَجْهُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ اسْقِ يَا زُبَيْرُ ثُمَّ احْبِسْ الْمَاءَ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى الْجَدْرِ فَقَالَ الزُّبَيْرُ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَحْسِبُ هَذِهِ الْآيَةَ نَزَلَتْ فِي ذَلِكَ {فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ}

باب شُرْبِ الْأَعْلَى قَبْلَ الْأَسْفَلِ

2361 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ قَالَ خَاصَمَ الزُّبَيْرَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا زُبَيْرُ اسْقِ ثُمَّ أَرْسِلْ فَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ إِنَّهُ ابْنُ عَمَّتِكَ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَام اسْقِ يَا زُبَيْرُ ثُمَّ يَبْلُغُ الْمَاءُ الْجَدْرَ ثُمَّ أَمْسِكْ فَقَالَ الزُّبَيْرُ فَأَحْسِبُ هَذِهِ الْآيَةَ نَزَلَتْ فِي ذَلِكَ {فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ}

Yüksek Tarafta Bulunanın Aşağı Taraftakinden Önce Suyu Alıp KullanmasıBabı
-...Urve ibnu'z-Zubeyr şöyle demiştir: ez-Zubeyr ile Ensâr'dan bir adam muhakeme oldular. Peygamber (S): — "Yâ Zubeyr, hurmalığını sula, sonra suyu salıver"buyurdu. Bu hükme i'tirâz kasdeden Ensârî: — (Bu hüküm) o, yânî Zubeyr senin halanın oğlu olduğundan mı? dedi.Bu saygısızca söz üzerine Peygamber (S): — "Yâ Zubeyr, hurmalığını sula, sonra su hurma kökleri üzerindeki yumrulara ulaşır; sonra da suyu tut" buyurdu. Zubeyr dedi ki: Ben şu "Öyle değil, Rabb'ına and olsun ki, onlar aralarında çekiştikleri şeylerde seni hakem yapıp hükmüne teslim oluncaya kadar îmân etmiş olmazlar" (en-Nisâ: 65) âyetinin bu hâdise hakkında indiğini sanırım, demiştir

---

بَاب شِرْبِ الْأَعْلَى إِلَى الْكَعْبَيْنِ

2362 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ هُوَ ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا مَخْلَدُ بْنُ يَزِيدَ الْحَرَّانِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّهُ حَدَّثَهُ أَنَّ رَجُلًا مِنْ الْأَنْصَارِ خَاصَمَ الزُّبَيْرَ فِي شِرَاجٍ مِنْ الْحَرَّةِ يَسْقِي بِهَا النَّخْلَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْقِ يَا زُبَيْرُ فَأَمَرَهُ بِالْمَعْرُوفِ ثُمَّ أَرْسِلْ إِلَى جَارِكَ فَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ أَنْ كَانَ ابْنَ عَمَّتِكَ فَتَلَوَّنَ وَجْهُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ اسْقِ ثُمَّ احْبِسْ يَرْجِعَ الْمَاءُ إِلَى الْجَدْرِ وَاسْتَوْعَى لَهُ حَقَّهُ فَقَالَ الزُّبَيْرُ وَاللَّهِ إِنَّ هَذِهِ الْآيَةَ أُنْزِلَتْ فِي ذَلِكَ {فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ} قَالَ لِي ابْنُ شِهَابٍ فَقَدَّرَتْ الْأَنْصَارُ وَالنَّاسُ قَوْلَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْقِ ثُمَّ احْبِسْ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى الْجَدْرِ وَكَانَ ذَلِكَ إِلَى الْكَعْبَيْنِ

Yukarı Taraftakînin Su Payının Ayak Topukları Yüksekliğine Kadar Olması Babı
-...Urvetu'bnu'z-Zubeyr şöyle tahdîs etmiştir: Ensâr'dan bir adam Harre mevkiindeki hurmalıkları sulamakta olduğu su kanalları hakkında Zubeyr ile muhakeme oldu. Rasûlullah: — "Yâ Zubeyr, sula" buyurdu da, ona aralarında ma'rûf olan su payı mikdârını kullanmasını emretti. "Sonra da suyu komşuna doğru salıver" buyurdu. Ensârî, bunun üzerine: — Zubeyr, senin halanın oğlu olduğu için mi? dedi. Bu i'tirâzdan Rasûlullah'm yüzünün rengi değişti. Sonra: — "Yâ Zubeyr, hurmalığını sula, sonra su hurma ağaçlarının kökleri etrafındaki yumru çıkıntılara erişinceye kadar habset" buyurdu.
Ve Zubeyr kendi hakkını bol bol kullandı. Zubeyr: Vallahi şu 'Öyle değil, Rabbina and olsun ki,onlar aralarında çekiştikleri şeylerde Seni hakem yapıp... hükmüne teslim oluncaya kadar îmân etmiş olmazlar" (en-Nisâ: 65) âyeti muhakkak bu muhakeme hakkında indirildi, demiştir. İbn Cureyc dedi ki: İbnu Şihâb bana şöyle dedi: Ensâr ve diğer insanlar Peygamber'in Zubeyr'e söylediği "Sula, sonra su hurma köklerindeki yumru kabarcıklarına ulaşıncaya kadar salmayıp habset" sözünün anlattığı yüksekliği ölçtüler ve bu seviye ayak topuklarına kadar oldu

---

بَاب فَضْلِ سَقْيِ الْمَاءِ

2363 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَا رَجُلٌ يَمْشِي فَاشْتَدَّ عَلَيْهِ الْعَطَشُ فَنَزَلَ بِئْرًا فَشَرِبَ مِنْهَا ثُمَّ خَرَجَ فَإِذَا هُوَ بِكَلْبٍ يَلْهَثُ يَأْكُلُ الثَّرَى مِنْ الْعَطَشِ فَقَالَ لَقَدْ بَلَغَ هَذَا مِثْلُ الَّذِي بَلَغَ بِي فَمَلَأَ خُفَّهُ ثُمَّ أَمْسَكَهُ بِفِيهِ ثُمَّ رَقِيَ فَسَقَى الْكَلْبَ فَشَكَرَ اللَّهُ لَهُ فَغَفَرَ لَهُ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَإِنَّ لَنَا فِي الْبَهَائِمِ أَجْرًا قَالَ فِي كُلِّ كَبِدٍ رَطْبَةٍ أَجْرٌ تَابَعَهُ حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ وَالرَّبِيعُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ

Suya Muhtâc Olan Herşeyi Sulamanın Fazileti Babı
-...Ebû Hureyre(R)'den: Rasûhıllah (S) şöyle buyurmuştur:"Birisi yürürken birden susuzluğu arttı. Hemen bir kuyuya indi, suyundan içti. Sonra kuyudan çıktı. Adam orada bir köpek ile karşılaştı ki, hayvan susuzluktan dilini çıkarıp soluyor, nemli toprağı yatıyordu. Yolcu (kendi kendine): Baha erişen hararet ve susuzluğun benzeri bu hayvana da ulaşmış, dedi ve kuyuya inip ayakkabısını su doldurdu. Sonra

(kuyudan çıkarmak için) ayakkabıyı ağzı ile tuttu. Sonra yükselip çıktı ve köpeği suladı. Bu yaptığından dolayı Allah o kulunu övdü ve ona mağfiret eyledi". Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah, hayvanları sulamakta bize de ecir var mıdır'dediler. Rasülullah:
— "Her yaş ciğerde (yânî: Hayât eseri olanı sulamakta) sevâb vardır" buyurdu. Hammâd ibnu Seleme ile er-Rabîu'bnu Müslim, bu hadîsi Mu-hammed ibnu Ziyâd'dan rivayet etmekte buradaki râvîye mutâbaat etmişlerdir

---

2364 - حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ عُمَرَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى صَلَاةَ الْكُسُوفِ فَقَالَ دَنَتْ مِنِّي النَّارُ حَتَّى قُلْتُ أَيْ رَبِّ وَأَنَا مَعَهُمْ فَإِذَا امْرَأَةٌ حَسِبْتُ أَنَّهُ قَالَ تَخْدِشُهَا هِرَّةٌ قَالَ مَا شَأْنُ هَذِهِ قَالُوا حَبَسَتْهَا حَتَّى مَاتَتْ جُوعًا

-...EsmâbintuEbîBekr(R)'den: Peygamber (S) güneş tutulduğu bir sırada kusûf namazı kıldı da akabinde:
— "Bana namazda cehennem gösterildi. Cehennem ateşi bana o kadar yaklaşmıştı ki, hattâ ben: Ey Rabb'im, ben de cehennemliklerle beraber miyim? demiştim. Ben orada bir kadın gördüm." -Esma, Rasûlullah'ın "Bu kadının yüzünü bir kedi tırmalıyordu" buyurduğunu sanırım, dedi.-Rasûlullah:
— "Bu kadının günâhı nedir?" diye azâb meleklerine sormuştu da, onlar:
— Bu kadın dünyâda bir kediyi aç ölünceye kadar habsetmişti, diye cevâb vermişlerdir

---

2365 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عُذِّبَتْ امْرَأَةٌ فِي هِرَّةٍ حَبَسَتْهَا حَتَّى مَاتَتْ جُوعًا فَدَخَلَتْ فِيهَا النَّارَ قَالَ فَقَالَ وَاللَّهُ أَعْلَمُ لَا أَنْتِ أَطْعَمْتِهَا وَلَا سَقَيْتِهَا حِينَ حَبَسْتِيهَا وَلَا أَنْتِ أَرْسَلْتِهَا فَأَكَلَتْ مِنْ خَشَاشِ الْأَرْضِ

-...Abdullah ibn Umer(R)'den: Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur. "Bir kadın aç ölünceye kadar habsettiği bir kedi sebebiyle cehenneme girdi de azab edildi". Devamla Rasûlullah: "Allah en iyi bilir ki, yâhud cehennemin bekçisi Mâlik bu kadına: — Ey kadın, sen bu kediyi habsettiğin zaman onu yedirmedin, içirmedin, yerini böceklerinden (nasibini bulup) yemesi için de salı-vermedin demiş(ve kadının ukubet sebebini bildirmiş)"

بَاب مَنْ رَأَى أَنَّ صَاحِبَ الْحَوْضِ وَالْقِرْبَةِ أَحَقُّ بِمَائِهِ

2366 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَدَحٍ فَشَرِبَ وَعَنْ يَمِينِهِ غُلَامٌ هُوَ أَحْدَثُ الْقَوْمِ وَالْأَشْيَاخُ عَنْ يَسَارِهِ قَالَ يَا غُلَامُ أَتَأْذَنُ لِي أَنْ أُعْطِيَ الْأَشْيَاخَ فَقَالَ مَا كُنْتُ لِأُوثِرَ بِنَصِيبِي مِنْكَ أَحَدًا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَعْطَاهُ إِيَّاهُ

Havuz Yâhud Kırba Sahibinin Kendi Suyuna Herkesten Daha Haklı Olduğu Görüşünde Olan Kimse Babı

-..Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'a bir bardak getirildi, O da bundan içti. Sağında sahâbîlerin en genci olan bir oğlan bulunuyordu. Yaşlılar da solunda idiler. Bu vaziyette Rasûlullah:
— "Ey delikanlı! Bardaktan kalanı yaşlılara vermem için bana izin verir misin?" dedi. Bunun üzerine o genç sahâbî: — Yâ Rasûlallah, ben Sen'den gelen nasibimi hiçbir kimseye ihsan edici değilim, dedi de, Rasûlullah bardakta kalanı bu gence verdi

---

2367 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَأَذُودَنَّ رِجَالًا عَنْ حَوْضِي كَمَا تُذَادُ الْغَرِيبَةُ مِنْ الْإِبِلِ عَنْ الْحَوْضِ

-...Muhammed ibn Ziyâd şöyle demiştir: Ben Ebû Hureyre(R)'den işittim; Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Nefsim elinde olan Allah'ayemîn ederim ki (kıyamet gününde) ben bir takım adamları, yabancı devenin havuz başından kovulup uzaklaştırıldığı gibi, muhakkak havuzumdan kovacağım"

2368 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ أَيُّوبَ وَكَثِيرِ بْنِ كَثِيرٍ يَزِيدُ أَحَدُهُمَا عَلَى الْآخَرِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْحَمُ اللَّهُ أُمَّ إِسْمَاعِيلَ لَوْ تَرَكَتْ زَمْزَمَ أَوْ قَالَ لَوْ لَمْ تَغْرِفْ مِنْ الْمَاءِ لَكَانَتْ عَيْنًا مَعِينًا وَأَقْبَلَ جُرْهُمُ فَقَالُوا أَتَأْذَنِينَ أَنْ نَنْزِلَ عِنْدَكِ قَالَتْ نَعَمْ وَلَا حَقَّ لَكُمْ فِي الْمَاءِ قَالُوا نَعَمْ

-.. İbnu Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Allah îsmâîl Peygamber'in annesi Hâcer'e rahmet etsin! Hâcer Zemzem suyunu (ilk çıkışında) kendi hâline bıraksaydı (yâhud da şöyle dedi: sudan avuçlamasaydı) elbette Zemzem akıcı bir pınar hâlinde kaynar dururdu. Bir müddet sonra Cürhüm kabilesi geldi de bunlar Zemzem'in sahibesi bulunan Hâcer'e: — Senin yanına konup mekân tutmamıza izin verir misin? dediler. Hâcer bunlara:
— Evet, izin veririm; fakat bu suda sizin mülkiyet hakkınız olmamak şartıyle, dedi.Cürhümlüler de:
— Evet, Zemzem'de mülkiyet hakkımız olmamak üzere, dediler"

2369 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ثَلَاثَةٌ لَا يُكَلِّمُهُمْ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ رَجُلٌ حَلَفَ عَلَى سِلْعَةٍ لَقَدْ أَعْطَى بِهَا أَكْثَرَ مِمَّا أَعْطَى وَهُوَ كَاذِبٌ وَرَجُلٌ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ كَاذِبَةٍ بَعْدَ الْعَصْرِ لِيَقْتَطِعَ بِهَا مَالَ رَجُلٍ مُسْلِمٍ وَرَجُلٌ مَنَعَ فَضْلَ مَاءٍ فَيَقُولُ اللَّهُ الْيَوْمَ أَمْنَعُكَ فَضْلِي كَمَا مَنَعْتَ فَضْلَ مَا لَمْ تَعْمَلْ يَدَاكَ قَالَ عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ غَيْرَ مَرَّةٍ عَنْ عَمْرٍو سَمِعَ أَبَا صَالِحٍ يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-... Ebû Hureyre(R)'den: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Üç kişi vardır ki kıyamet gününde Allah onlara kelâm etmez, onlara bakmaz: aMetâ'ına revâc vermek için, müşterinin verdiğinden daha fazla bedel vermiş olduğuna yalancı olarak yemîn eden kimse. b-Müslümân bir kimsenin malım koparmak için ikindiden sonra yalan bir yemîn ile yemîn eden kimse. cFazla suyu (susuzlardan) men' eden kimse. Allah ona (kıyamet gününde): — Bugün ben fadi ve ihsanımı senden men' ediyorum. Nitekim sen (vaktiyle) ellerinin i'mâl etmediği suyun fazlasını (susuzlardan) men' etmiş idin! buyurur".Râvî Alî ibnu'l-Medînî şöyle dedi: Bize Sufyân ibn Uyeyne, bir kerre olmayarak Amr ibn Dinar'dan tahdîs etti ki, kendisi Ebû Salih'ten işitmiştir. Ebû Salih Zekvân es-Semmân bu hadîsi Peygam-ber'e ulaştırıyordu (yânî hadîs mürsel değil, merfû' bir hadîstir).

بَاب لَا حِمَى إِلَّا لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

2370 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ الصَّعْبَ بْنَ جَثَّامَةَ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا حِمَى إِلَّا لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ وَقَالَ بَلَغَنَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَمَى النَّقِيعَ وَأَنَّ عُمَرَ حَمَى السَّرَفَ وَالرَّبَذَةَ

Korumak Yalnız Allah'a Ve Rasûlü'ne Hasstır

-..Sa'b ibnu Cessâme (R) şöyle demiştir: Rasülullah (S): "Korumak yalnız Allah'a ve Rasûlü'ne mahsûs (bu hakk)tur" buyurdu. Ve Ebû Abdillah el-Buhârî: Peygamber(S)'in en-Nakî' mevkiini koru edindiği, Umer ibnu'l- Hattâb'ın da es-Seref ile er-Rebezete mın-takalarım koru edindiği haberi bize ulaştı, dedi

---

بَاب شُرْبِ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ مِنْ الْأَنْهَارِ

2371 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْخَيْلُ لِرَجُلٍ أَجْرٌ وَلِرَجُلٍ سِتْرٌ وَعَلَى رَجُلٍ وِزْرٌ فَأَمَّا الَّذِي لَهُ أَجْرٌ فَرَجُلٌ رَبَطَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأَطَالَ بِهَا فِي مَرْجٍ أَوْ رَوْضَةٍ فَمَا أَصَابَتْ فِي طِيَلِهَا ذَلِكَ مِنْ الْمَرْجِ أَوْ الرَّوْضَةِ كَانَتْ لَهُ حَسَنَاتٍ وَلَوْ أَنَّهُ انْقَطَعَ طِيَلُهَا فَاسْتَنَّتْ شَرَفًا أَوْ شَرَفَيْنِ كَانَتْ آثَارُهَا وَأَرْوَاثُهَا حَسَنَاتٍ لَهُ وَلَوْ أَنَّهَا مَرَّتْ بِنَهَرٍ فَشَرِبَتْ مِنْهُ وَلَمْ يُرِدْ أَنْ يَسْقِيَ كَانَ ذَلِكَ حَسَنَاتٍ لَهُ فَهِيَ لِذَلِكَ أَجْرٌ وَرَجُلٌ رَبَطَهَا تَغَنِّيًا وَتَعَفُّفًا ثُمَّ لَمْ يَنْسَ حَقَّ اللَّهِ فِي رِقَابِهَا وَلَا ظُهُورِهَا فَهِيَ لِذَلِكَ سِتْرٌ وَرَجُلٌ رَبَطَهَا فَخْرًا وَرِيَاءً وَنِوَاءً لِأَهْلِ الْإِسْلَامِ فَهِيَ عَلَى ذَلِكَ وِزْرٌ وَسُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْحُمُرِ فَقَالَ مَا أُنْزِلَ عَلَيَّ فِيهَا شَيْءٌ إِلَّا هَذِهِ الْآيَةُ الْجَامِعَةُ الْفَاذَّةُ {فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ}

İnsanların Nehirlerden, Akarsulardan Su Alıp İçmeleri Ve Hayvanlarını Sulamaları Babı
-...Ebû Hureyre (R): Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "At bâzı kimse için bir sevâbdır. Bâzı kimse için fakirlik ve ihtiyâcına bir perdedir. Bâzı kimse üzerine de bir günâhtır. At kendisi için hayır olan kimseye gelince, o, atını Allah yolunda cihâd için bağlamıştır. Atın bağını da bol otlu geniş bir sahada veya çayırlıkta uzatmıştır. Bu bol otlu sahadan veya çayırlıktan atın bu uzun ipinde iken yediği her ot, at sahibi için birer hasenedir, iyiliktir. Hele bir de atın ipi kopsa da şahlanarak bir yâhud iki yüksek yerde koşsa, tırnaklarının bıraktığı izleri ve onun gübreleri de sahibi için haseneler olur. Bir de hayvan bu arada bir nehre uğrayıp da ondan içerse, sahibi sulamak istememiş olsa bile bu su da sahibi için haseneler olur. Binâenaleyh cihâd için bağlanan bu gaza atı, sahibi için büyük bir sevâbdır. "Atını (onunla kazanmak), halktan müstağni olmak, yâni insanlara muhtâc olmamak, iffetini korumak için bağlayan, sonra hayvanlarının üzerindeki Allah hakkını ve arkalarına takatinden fazla yüklememeyi unutmayan kimse için ise at (fakirliğe karşı) bir engeldir. "Atını öğünmek için, gösteriş için, İslâm ehline düşmanlık için bağlayan kimseye ise, bu at büyük bir günâhtır" Rasûlullah'a eşeklerden soruldu da, O: "Her hükmü toplayıcı bir vecize olan şu âyetten başka bana (nasslanmış) birşey indirilmedi: Kim zerre ağırlığınca bir hayır yaparsa onu görecek. Kim de zerre ağırlığınca bir şerr yaparsa onu görecek" (ez-ziizâi: 7-8) âyetini söyledi

---

2372 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ يَزِيدَ مَوْلَى الْمُنْبَعِثِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَهُ عَنْ اللُّقَطَةِ فَقَالَ اعْرِفْ عِفَاصَهَا وَوِكَاءَهَا ثُمَّ عَرِّفْهَا سَنَةً فَإِنْ جَاءَ صَاحِبُهَا وَإِلَّا فَشَأْنَكَ بِهَا قَالَ فَضَالَّةُ الْغَنَمِ قَالَ هِيَ لَكَ أَوْ لِأَخِيكَ أَوْ لِلذِّئْبِ قَالَ فَضَالَّةُ الْإِبِلِ قَالَ مَا لَكَ وَلَهَا مَعَهَا سِقَاؤُهَا وَحِذَاؤُهَا تَرِدُ الْمَاءَ وَتَأْكُلُ الشَّجَرَ حَتَّى يَلْقَاهَا رَبُّهَا

بَاب بَيْعِ الْحَطَبِ وَالْكَلَإِ

2373 – حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَأَنْ يَأْخُذَ أَحَدُكُمْ أَحْبُلًا فَيَأْخُذَ حُزْمَةً مِنْ حَطَبٍ فَيَبِيعَ فَيَكُفَّ اللَّهُ بِهِ وَجْهَهُ خَيْرٌ مِنْ أَنْ يَسْأَلَ النَّاسَ أُعْطِيَ أَمْ مُنِعَ

Odun Ve Yaş, Kuru Ot Toplayıp Satma Babı

-...ez-Zubeyr ibnu'l-Avvâm(R)'dan: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Sizden birinizin bir takım ipler alıp da bir demet odun (toplayarak) alıp getirmesi ve bunu satması ve böylece Allah'ın o kulunun şerefini koruması, elbette insanlardan istemesinden hayırlıdır; istediği de ya verilir, ya verilmez".

2374 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدٍ مَوْلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأَنْ يَحْتَطِبَ أَحَدُكُمْ حُزْمَةً عَلَى ظَهْرِهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَسْأَلَ أَحَدًا فَيُعْطِيَهُ أَوْ يَمْنَعَهُ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle diyordu: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Yemîn ederim ki sizden birinizin dağdan sırtı üzerine bir demet odun toplaması, bir kimseden sadaka istemesinden elbette daha hayırlıdır. O istediği kimse de ya verir yâhud da vermez"

2375 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ حُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّهُ قَالَ أَصَبْتُ شَارِفًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَغْنَمٍ يَوْمَ بَدْرٍ قَالَ وَأَعْطَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَارِفًا أُخْرَى فَأَنَخْتُهُمَا يَوْمًا عِنْدَ بَابِ رَجُلٍ مِنْ الْأَنْصَارِ وَأَنَا أُرِيدُ أَنْ أَحْمِلَ عَلَيْهِمَا إِذْخِرًا لِأَبِيعَهُ وَمَعِي صَائِغٌ مِنْ بَنِي قَيْنُقَاعَ فَأَسْتَعِينَ بِهِ عَلَى وَلِيمَةِ فَاطِمَةَ وَحَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ يَشْرَبُ فِي ذَلِكَ الْبَيْتِ مَعَهُ قَيْنَةٌ فَقَالَتْ أَلَا يَا حَمْزُ لِلشُّرُفِ النِّوَاءِ فَثَارَ إِلَيْهِمَا حَمْزَةُ بِالسَّيْفِ فَجَبَّ أَسْنِمَتَهُمَا وَبَقَرَ خَوَاصِرَهُمَا ثُمَّ أَخَذَ مِنْ أَكْبَادِهِمَا قُلْتُ لِابْنِ شِهَابٍ وَمِنْ السَّنَامِ قَالَ قَدْ جَبَّ أَسْنِمَتَهُمَا فَذَهَبَ بِهَا قَالَ ابْنُ شِهَابٍ قَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَنَظَرْتُ إِلَى مَنْظَرٍ أَفْظَعَنِي فَأَتَيْتُ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ زَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ فَأَخْبَرْتُهُ الْخَبَرَ فَخَرَجَ وَمَعَهُ زَيْدٌ فَانْطَلَقْتُ مَعَهُ فَدَخَلَ عَلَى حَمْزَةَ فَتَغَيَّظَ عَلَيْهِ فَرَفَعَ حَمْزَةُ بَصَرَهُ وَقَالَ هَلْ أَنْتُمْ إِلَّا عَبِيدٌ لِآبَائِي فَرَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُقَهْقِرُ حَتَّى خَرَجَ عَنْهُمْ وَذَلِكَ قَبْلَ تَحْرِيمِ الْخَمْرِ

-...İbnu Cureyc haber verip şöyle dedi: Bana İbnu Şihâb, Alî ibn Hüseyn ibn Alî'den; o da babası Hüseyn ibn Alî'den; o da Alî ibn Ebî Tâlib(R)'den haber verdi. Alî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah ile beraber bulunduğum Bedr günü ganîmetten yaşı kemâle ermiş bir deveye nail oldum.Alî dedi ki: Rasûlullah bana başka bir yaşlı deve de verdi. Ben bir gün bu develerimi Ensâr'dan bir kimsenin kapısı yanında indirmiştim. Bunlara ızhır otu yükleyip satmak ve para-sıyle Fâtıma'nın düğün yemeği masrafına yardım sağlamak istiyordum. Yahûdî Kaynukaa kabîlesinden (bu işi bilir) bir kuyumcu da benimle beraberdi. Bu sırada Hamza ibnu Abdilmuttalib bu Ensârî'nin evinde, beraberinde bir şarkıcı kadın olduğu hâlde içki içiyordu. Şarkıcı kadın Hamza'ya hitaben: "Elâ yâ Hamze liiş-şurufi'n-nivâi(= Ey Hamza, semiz develere bak)" girişi ile başlayan kasideyi söyledi. Bunun akabinde Hamza kılıcı ile hayvana doğru sıçradı ve bunları boğazladı, hörgüçlerini kopardı, böğürlerini yardı. Sonra ciğerlerinden birer parça aldı.İbnu Cureyc dedi ki: Ben İbnu Şihâb'a: — Hörgüçlerinden de? dedim.— Hörgüçlerini kesti ve onları götürdü, dedi.İbnu Şihâb dedi ki: Alî devamla şöyle dedi: Beni korkutan bu manzaraya baktım. Akabinde Allah'ın Peygamberi'ne geldim. Yanında Zeyd ibn Harise vardı. Hâdiseyi kendisine haber verdim. Peygamber beraberinde Zeyd ibn Harise olduğu hâlde çıktı. Ben de beraberinde gittim. Hamza'mn yanına girdi. Hamza'ya karşı gayz ve üzüntü gösterdi. Hamza da gözlerini kaldırdı ve: — Siz ancak babam

Abdulmuttalib'in köleleri değil misiniz? dedi. Rasûlullah da (amcasının şuursuzluğundan sakınarak) arka arkaya çekildi, nihayet odadakilerin yanından çıktı. Bu vakıa şarâbın haram kılınmasından önce olmuştu

---

بَاب الْقَطَائِعِ

2376 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَرَادَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُقْطِعَ مِنْ الْبَحْرَيْنِ فَقَالَتْ الْأَنْصَارُ حَتَّى تُقْطِعَ لِإِخْوَانِنَا مِنْ الْمُهَاجِرِينَ مِثْلَ الَّذِي تُقْطِعُ لَنَا قَالَ سَتَرَوْنَ بَعْدِي أَثَرَةً فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي

(Devlet Başkanının Bâzı Kimselere Kesip Verdiği) Arazî Parçaları Babı
-...Enes (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Bahreyn'den bir kısım arazîyi rhukaataa suretiyle Ensâr'a vermek istedi. Ensâr: Bize ayırıp vereceğin gibi muhacir kardeşlerimize de arazî ayırıp vermeniz şartıyle, dediler. Peygamber: "Benden sonra sizler yakın gelecekte şiddetli bir hodgâmlığa (yüksek mevkilerde bulunanların dünyâ ni'metlerini hırsla kendilerine ayırışlanna) şâhid olacaksınız. Sizler, bana kavuşuncaya kadar sabrediniz" buyurdu

---

بَاب كِتَابَةِ الْقَطَائِعِ

2377 - وَقَالَ اللَّيْثُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْأَنْصَارَ لِيُقْطِعَ لَهُمْ بِالْبَحْرَيْنِ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ فَعَلْتَ فَاكْتُبْ لِإِخْوَانِنَا مِنْ قُرَيْشٍ بِمِثْلِهَا فَلَمْ يَكُنْ ذَلِكَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ بَعْدِي أَثَرَةً فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي

Devlet Başkanınca Verilen Arazîlerin (Sâhibleri Anîna Tapularının) Yazılması Babı
-.. el-Leys ibn Sa'd, Yahya ibn Saîd'den; o da Enes(R)'den söyledi ki, Peygamber (S) Bahreyn'den bir kısım arazîyi kendilerine ayırıp vermek için Ensâr'ı da'vet etti. Ensâr: — Yâ Rasûlallah! Eğer bu arazî ayırıp vermeyi yaparsan, Kureyş'ten olan kardeşlerimiz için de bunun benzerini yaz, dediler. Fakat bu kadar arazî Peygamber'in yanında yoktu. Onların bu sözleri üzerine Peygamber: — "Şübhesiz ki, sizler benden sonra şiddetli bir kendine ayırma hod-gâmlığı göreceksiniz. Sizler bana kavuşuncaya kadar sabrediniz! "buyurdu

---

بَاب حَلَبِ الْإِبِلِ عَلَى الْمَاءِ

2378 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ هِلَالِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مِنْ حَقِّ الْإِبِلِ أَنْ تُحْلَبَ عَلَى الْمَاءِ

Develerin Su Başlarında Sağılmaları Babı
-...Ebû Hureyre(R)'den: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Develerdeki haklardan biri de bunların sütlerinin su başlarında sağılmalarıdır (yânı sütün fakîrlere ve yolculara sadaka yapılmasıdır)"

بَاب الرَّجُلِ يَكُونُ لَهُ مَمَرٌّ أَوْ شِرْبٌ فِي حَائِطٍ أَوْ فِي نَخْلٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ بَاعَ نَخْلًا بَعْدَ أَنْ تُؤَبَّرَ فَثَمَرَتُهَا لِلْبَائِعِ فَلِلْبَائِعِ الْمَمَرُّ وَالسَّقْيُ حَتَّى يَرْفَعَ وَكَذَلِكَ رَبُّ الْعَرِيَّةِ

Birisinin Bustânındaki Sudan Su Alma Hakkı Ve Yâhud Hurma Ağacından Faydalanma Hakkı Olan Kimsenin O Bustândan Ve Hurmalıktan Geçme Hakkı Da Olur Babı

Peygamber (S): "Kim erkek hurma çiçeği asarak ıslâh edip sonra hurma ağacını satarsa, o ağacın üstündeki meyvesi satıcıya âiddir" buyurmuştur Böyle olunca, mahsûl kaldırılıncaya kadar satıcının sattığı bustânda geçme, yürüme hakkı ve su alma hakkı vardır. Ariyye sahibinin de yine böyle bustânda yürüme ve ağacı sulama hakkı vardır

2379 - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ ابْتَاعَ نَخْلًا بَعْدَ أَنْ تُؤَبَّرَ فَثَمَرَتُهَا لِلْبَائِعِ إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَ الْمُبْتَاعُ وَمَنْ ابْتَاعَ عَبْدًا وَلَهُ مَالٌ فَمَالُهُ لِلَّذِي بَاعَهُ إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَ الْمُبْتَاعُ

2379 - (م) * وَعَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ عُمَرَ فِي الْعَبْدِ

-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim, şöyle buyumyordu:"Her kim hurma ağacım (erkek çiçekle) aşıladıktan sonra satarsa, onun meyvesi satanın hakkıdır; ancak müşteri ağaç üzerindeki mahsûlün kendisine âid olacağını şart kılması hâli müstesnadır. Her kim, malı bulunan, yânı mallı bir köleyi satarsa, bunun da malı satanındır; ancak müşteri bu malın da kendisinin olacağını şart etmesi hâli müstesnadır". Bu köle satışı hakkındaki hadîsi râvî Leys, Mâlik'ten; o da Nâ-fi'den; o da İbn Umer'den; o da Umer'den olmak üzere de rivayet etmiştir

---

2380 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ رَخَّصَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُبَاعَ الْعَرَايَا بِخَرْصِهَا تَمْرًا

Zeyd ibn Sabit (R): Peygamber (S) kuru hurma olarak tahmin ve takdir etmek suretiyle, ariyyelerin satılmasına ruhsat verdi, demiştir

---

2381 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْمُخَابَرَةِ وَالْمُحَاقَلَةِ وَعَنْ الْمُزَابَنَةِ وَعَنْ بَيْعِ الثَّمَرِ حَتَّى يَبْدُوَ صَلَاحُهَا وَأَنْ لَا تُبَاعَ إِلَّا بِالدِّينَارِ وَالدِّرْهَمِ إِلَّا الْعَرَايَا

-...Câbir ibn Abdillah (R) Peygamber (S) muhâbara'dan, muhâkala'dan, muzâbene'den ve salâhı meydana çıkıncaya kadar ağaç .üstündeki yaş meyveyi satmaktan nehyetti. Ve bu yaş meyvelerin dînâr ile ve dirhem ile olmaktan başka şeyle satılmasını da nehyetti. "Yalnız ariyyeier müstesnadır (o, yaş ve kuru hurma ile satılabilir)*' buyurdu, demiştir

---

2382 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ دَاوُدَ بْنِ حُصَيْنٍ عَنْ أَبِي سُفْيَانَ مَوْلَى ابْنِ أَبِي أَحْمَدَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَخَّصَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْعِ الْعَرَايَا بِخَرْصِهَا مِنْ التَّمْرِ فِيمَا دُونَ خَمْسَةِ أَوْسُقٍ أَوْ فِي خَمْسَةِ أَوْسُقٍ شَكَّ دَاوُدُ فِي ذَلِكَ

-..Ebû Hureyre (R): Peygamber (S) kuru hurma tahmîn etmek suretiyle beş veskin aşağısında yâhud beş vesk mikdârında ariy-ye satışı hususunda ruhsat verdi, demiştir. Bu "Beş veskin aşağısında yâhud beş veskte" diye şekkli söyleyen, râvî Dâvûd ibn Husayn' dır

---

2383 - حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ بْنُ يَحْيَى أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي الْوَلِيدُ بْنُ كَثِيرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي بُشَيْرُ بْنُ يَسَارٍ مَوْلَى بَنِي حَارِثَةَ أَنَّ رَافِعَ بْنَ خَدِيجٍ وَسَهْلَ بْنَ أَبِي حَثْمَةَ حَدَّثَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ الْمُزَابَنَةِ بَيْعِ الثَّمَرِ بِالتَّمْرِ إِلَّا أَصْحَابَ الْعَرَايَا فَإِنَّهُ أَذِنَ لَهُمْ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَقَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي بُشَيْرٌ مِثْلَهُ

-..Râfi' bin Hadîc ile Sehl ibn Ebî Haşmete (R) şöyle tahdîs etmişlerdir: Rasûlullah (S) muzâbene'den, yaş hurmayı (ağacında ölçekle tahmîn ederek) kuru hurma ile satmaktan nehyetti.Bu nehiyden ariyye sahib lerini müstesna tuttu. Çünkü Rasûlullah ariyye sahihlerine (bu suretle satışa) izin verdi.Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: Muhammed ibn İshâk da: Bana Beşîr ibn Yesâr bu hadîsin benzerini tahdîs etti, demiştir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَاب فِي الِاسْتِقْرَاضِ وَأَدَاءِ الدُّيُونِ وَالْحَجْرِ وَالتَّفْلِيسِ(Ödünç İsteme Hakkında Kitâb)

بَاب مَنْ اشْتَرَى بِالدَّيْنِ وَلَيْسَ عِنْدَهُ ثَمَنُهُ أَوْ لَيْسَ بِحَضْرَتِهِ

2385 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْمُغِيرَةِ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ غَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَيْفَ تَرَى بَعِيرَكَ أَتَبِيعُنِيهِ قُلْتُ نَعَمْ فَبِعْتُهُ إِيَّاهُ فَلَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ غَدَوْتُ إِلَيْهِ بِالْبَعِيرِ فَأَعْطَانِي ثَمَنَهُ

Ödünç İsteme, Borçları Ödeme, Hacr, Teflîs Haklarında Bir Takım Bâblar Kendisinin Parası Olmaksızın Yâhud Parası Olup Da Hâzırında Bulunmayarak Borçla Bir Mal Satın Alan Kimse

-...Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber (S) ile beraber gaza ettim. (Dönüşte) Peygamber (bindiğim durgun deve için) bana:

— "Deven hakkında nasıl düşünüyorsun; bunu bana satar mısın?" dedi.Ben de:

— Evet satarım, dedim ve deveyi Peygamber'e sattım. Peygamber Medine'ye gelince kuşluk vakti deveyi kendisine getirdim. Bana devenin bedelini (ziyadesiyle) verdi (sonra deveyi de ihsan buyurdu)

2386 - حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ تَذَاكَرْنَا عِنْدَ إِبْرَاهِيمَ الرَّهْنَ فِي السَّلَمِ فَقَالَ حَدَّثَنِي الْأَسْوَدُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اشْتَرَى طَعَامًا مِنْ يَهُودِيٍّ إِلَى أَجَلٍ وَرَهَنَهُ دِرْعًا مِنْ حَدِيدٍ

-....Âişe(R)'den: Peygamber (S) -Ebu'ş-Şahm denilen- bir Yahudi'den (beli) bir müddete kadar va'de ile bir mikdâr buğday satın aldı. ye demirden bir zırhı ona rehin verdi

---

بَاب مَنْ أَخَذَ أَمْوَالَ النَّاسِ يُرِيدُ أَدَاءَهَا أَوْ إِتْلَافَهَا.

2387 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأُوَيْسِيُّ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَخَذَ أَمْوَالَ النَّاسِ يُرِيدُ أَدَاءَهَا أَدَّى اللَّهُ عَنْهُ وَمَنْ أَخَذَ يُرِيدُ إِتْلَافَهَا أَتْلَفَهُ اللَّهُ

İnsanların Mallarını Ödemek Yâhud Telef Etmek İsteyerek Alan Kimse Babı

-....Ebû Hureyre(R)'den: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Her kim insanların mallarını ödemek isteyerek (bir muamele sebebiyle) alırsa, Allah o kimseye ödemeyi müyesser kılar. Her kim de halkın mallarım telef etmeyi kasdeyleyerek alırsa, Allah da onu telef eyler"

بَاب أَدَاءِ الدَّيْنِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَى أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا}

2388 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو شِهَابٍ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا أَبْصَرَ يَعْنِي أُحُدًا قَالَ مَا أُحِبُّ أَنَّهُ تَحَوَّلَ لِي ذَهَبًا يَمْكُثُ عِنْدِي مِنْهُ دِينَارٌ فَوْقَ ثَلَاثٍ إِلَّا دِينَارًا أُرْصِدُهُ لِدَيْنٍ ثُمَّ قَالَ إِنَّ الْأَكْثَرِينَ هُمْ الْأَقَلُّونَ إِلَّا مَنْ قَالَ بِالْمَالِ هَكَذَا وَهَكَذَا وَأَشَارَ أَبُو شِهَابٍ بَيْنَ يَدَيْهِ وَعَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ وَقَلِيلٌ مَا هُمْ وَقَالَ مَكَانَكَ وَتَقَدَّمَ غَيْرَ بَعِيدٍ فَسَمِعْتُ صَوْتًا فَأَرَدْتُ أَنْ آتِيَهُ ثُمَّ ذَكَرْتُ قَوْلَهُ مَكَانَكَ حَتَّى آتِيَكَ فَلَمَّا جَاءَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ الَّذِي سَمِعْتُ أَوْ قَالَ الصَّوْتُ الَّذِي سَمِعْتُ قَالَ وَهَلْ سَمِعْتَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ أَتَانِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَام فَقَالَ مَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِكَ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ قُلْتُ وَإِنْ فَعَلَ كَذَا وَكَذَا قَالَ نَعَمْ

Borçları Ödeme(Nin Vucûbu) Babı Ve Yüce Allah şöyle buyurdu: "Şübhesiz ki Allah size emânetleri ehline vermenizi, insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmeylemenizi emreder. Allah bununla size, gerçek ne güzel Öğüt veriyor. Şübhe yok ki Allah hakkıyle işitici, hakkıyle görücüdür" (en-Nisâ: 58).

-...Ebû Zerr (R) şöyle demiştir: Ben (bir seferde) Peygamber'in beraberinde bulundum. (Dönüşte) Peygamber onu, yânî Uhud Dağı'nı görünce:

— "Uhud'un benim için altın olmasını, ondan bir dinarın üç günden fazla yanımda beklemesini arzu etmem. Ancak bir dînâr müstesna; O bir dînârı da ben yalnız bir borç (ödemek) için hazırlarım" buyurdu. Sonra devamla:

— "(Malca zengin) çok kimseler vardır ki, onlar (sevâbca) çok azdırlar; ancak malı (iyilik yolunda) şöyle şöyle sar etmiş olan müstesnâ Râvî Ebû Şihâb Abdu Rabbih önüne, sağına ve soluna işaret j etti-. Bunlar da pek azdır" buyurdu.Sonra Peygamber bana:

— '' (Ben yanına gelinceye kadar) yerinde dur!" buyurdu ve uzak ' olmayan bir yere gitti.Bu sırada ben bir ses işittim de Peygamberdin yanına gitmek istedim. Sonra O'nun "Ben gelinceye kadar yerinde bekle!" sözünü hatırladım (da gitmedim). Gelince:

— Yâ Rasûlallah! O işittiğim (ne idi)? Yâhud: O işittiğim ses (ne idi)? diye sordum. Rasûlullah:

— "Sen de (bir ses) işittin mi?" buyurdu.Ben de:

— Evet (işittim), dedim. Rasûlullah:

— "Yanıma Cibril aleyhi's-selâm geldi de bana: Ümmetinden her kim Allah 'a hiçbir şeyi ortak koşmayarak Ölürse cennete girer, sözünü söyledi" dedi.Ben:

— (Yâ Rasûlallah) şöyle şöyle (zina ve hırsızlık gibi) bir günâh işlerse de mi? diye sordum. Rasûlullah:

— "Evet" diye tasdik buyurdu

2389 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ شَبِيبِ بْنِ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ يُونُسَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كَانَ لِي مِثْلُ أُحُدٍ ذَهَبًا مَا يَسُرُّنِي أَنْ لَا يَمُرَّ عَلَيَّ ثَلَاثٌ وَعِنْدِي مِنْهُ شَيْءٌ إِلَّا شَيْءٌ أُرْصِدُهُ لِدَيْنٍ رَوَاهُ صَالِحٌ وَعُقَيْلٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ

-....Ebü Hureyre (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Benim Uhud dağı gibi altınım olsa, ondan bir mikdâr şey yanımda bulunduğu hâlde üzerimden üç (gece) geçmesi beni sevindirmez; ancak bir borç (ödemek) için hazır tutmakta olduğum mikdâr beni sevindirir" Bu hadîsi Salih ibn Keysân ile Ukayl ibn Hâlid de ez-Zuhrî'den rivayet ettiler.

بَاب اسْتِقْرَاضِ الْإِبِلِ

2390 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنَا سَلَمَةُ بْنُ كُهَيْلٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ بِمِنًى يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا تَقَاضَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَغْلَظَ لَهُ فَهَمَّ بِهِ أَصْحَابُهُ فَقَالَ دَعُوهُ فَإِنَّ لِصَاحِبِ الْحَقِّ مَقَالًا وَاشْتَرُوا لَهُ بَعِيرًا فَأَعْطُوهُ إِيَّاهُ وَقَالُوا لَا نَجِدُ إِلَّا أَفْضَلَ مِنْ سِنِّهِ قَالَ اشْتَرُوهُ فَأَعْطُوهُ إِيَّاهُ فَإِنَّ خَيْرَكُمْ أَحْسَنُكُمْ قَضَاءً

Devenin Ödünç İstenmesinin Cevazı) Babı

-....Selemetu'bnu Kuheyl şöyle dedi: BenEbû Seleme'den işittim; bizim evde Ebû Hureyre'den şöyle tahdîs ediyordu: Bir adam RasûlulIah(S)'tan borcunu ödemesini istedi. Ve isteyişinde Rasûlüllah'a kabalık gösterdi. Sahâbîleri derhâl o kimseye (kavlen ve fiilen ezaya) azmettiler. Fakat Rasûlullah:

— "Onu serbest bırakınız. Çünkü hakk sahibinin söz söyleme hakkı vardır. Bu zât için bir deve satın alın da onu bu adama verin!" buyurdu. Sahâbîler:

— (Aradık;) bunun devesinden daha yaşlı ve kıymetli olandan başka deve bulamadık, dediler.Rasûlullah:

— "O daha kıymetli olan deveyi satın alın da, onu bu zâta verin. Şübhesiz sizin hayırlınız, ödemeyi en güzel yapamnızdır" buyurdu

---

بَاب حُسْنِ التَّقَاضِي

2391 – حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ رِبْعِيٍّ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَاتَ رَجُلٌ فَقِيلَ لَهُ قَالَ كُنْتُ أُبَايِعُ النَّاسَ فَأَتَجَوَّزُ عَنْ الْمُوسِرِ وَأُخَفِّفُ عَنْ الْمُعْسِرِ فَغُفِرَ لَهُ قَالَ أَبُو مَسْعُودٍ سَمِعْتُهُ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Alacakların Güzellikle İstenmesi Babı

-... Huzeyfe ibnu'l-Yemân (R) şöyle demiştir: Ben Peygamberimden işittim, şöyle buyuruyordu:"Bir kimse ölmüştü. (Melekler tarafından) ona: (Dünyâda ne hayır işledin? diye) soruldu. O da: Ben insanlara mal satardım. (Alacaklarımı tahsil ederken) zenginden feragat ve müsamaha eder, fakirden alacağımı hafifletirdim, dedi. Bundan dolayı o kimse mağfiret olundu" Ebû Mes'ûd Ukbe ibn Amr (R): Bu hadîsi ben de Peygamber'den işittim, demiştir

---

بَاب هَلْ يُعْطَى أَكْبَرَ مِنْ سِنِّهِ

2392 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي سَلَمَةُ بْنُ كُهَيْلٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَقَاضَاهُ بَعِيرًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطُوهُ فَقَالُوا مَا نَجِدُ إِلَّا سِنًّا أَفْضَلَ مِنْ سِنِّهِ فَقَالَ الرَّجُلُ أَوْفَيْتَنِي أَوْفَاكَ اللَّهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطُوهُ فَإِنَّ مِنْ خِيَارِ النَّاسِ أَحْسَنَهُمْ قَضَاءً

Alacaklıya Kendi Devesinden Daha Büyük Olarak Verilir Mi?

-..Ebû Hureyre(R)'den (şöyle demiştir): Bir kimse Peygamber'e geldi de, alacağı olan deveyi kendisine ödemesini istiyordu. Rasûlullah (S): —"Ona deve veriniz" buyurdu. Sahâbîler:

— (Aradık; onun devesinden daha fazla yaşta (ve kıymette) olan deveden başkasını bulamadık, dediler.Bunun üzerine o zât, Peygamber'e:

— Sen hakkımı bana mükemmel surette verdin, Allah da sana mükâfatını mükemmel surette versin! diye duâ etti. Rasûlullah:

— "Ona bu daha kıymetli olan deveyi verin. Şübhesiz sizin borç Ödemeyi en güzel yapanlarınız,insanların hayırlılarındandır*' buyurdu

---

بَاب حُسْنِ الْقَضَاءِ

2393 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ لِرَجُلٍ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِنٌّ مِنْ الْإِبِلِ فَجَاءَهُ يَتَقَاضَاهُ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطُوهُ فَطَلَبُوا سِنَّهُ فَلَمْ يَجِدُوا لَهُ إِلَّا سِنًّا فَوْقَهَا فَقَالَ أَعْطُوهُ فَقَالَ أَوْفَيْتَنِي وَفَى اللَّهُ بِكَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ خِيَارَكُمْ أَحْسَنُكُمْ قَضَاءً

Borç Ödeyişin Güzel Olması Babı

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber'in üzerinde (bedevi) bir kimsenin genç bir deve alacağı vardı. Bu zât Peygamber'e geldi ve alacağının ödenmesini istiyordu. Peygamber (S):

— "Bu adama devesini veriniz!" buyurdu. Sahâbîler onun devesi yaşında bir deve aradılar, fakat ona verilecek yaşta deve bulamadılar, ancak ondan daha yüksek yaşta ve değerde deve buldular. Peygamber: — "Bu daha yüksek kıymetteki deveyi ona veriniz" buyurdu. Bu emir üzerine o bedevî:

— Sen benim hakkımı bana mükemmel bir surette verdin; Allah da sana mükâfatını eksiltmeden versin! diye duâ etti. Peygamber:

— "Şübhesiz sizin hayırlınız, borç ödeme yönünden en güzel ola-nınızdır (yânî borcunu en güzel ödeyeninizdir)" buyurdu

---

2394 – حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ حَدَّثَنَا مُحَارِبُ بْنُ دِثَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ قَالَ مِسْعَرٌ أُرَاهُ قَالَ ضُحًى فَقَالَ صَلِّ رَكْعَتَيْنِ وَكَانَ لِي عَلَيْهِ دَيْنٌ فَقَضَانِي وَزَادَنِي

-..Bize Muhârib ibnu Disâr tahdîs etti ki, Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Ben (bir sefer dönüşünde) Peygamber'e geldim. Kendisi mescidde bulunuyordu. Râvî Mıs'ar ibnu Kidâm: Öyle zannediyorum ki, Câbir'den bana bu hadîsi rivayet eden Muhârib ibnu Disâr duhâ vaktinde demişti, dedi. Peygamber (S) bana: "Haydi iki rek'at namaz kıl buyurdu. Benim Peygamber üzerinde (deve bedelinden) bir alacağım vardı. Peygamber bu alacağımı bana ödedi ve (bir kîrât da) ziyâde verdi

---

بَاب إِذَا قَضَى دُونَ حَقِّهِ أَوْ حَلَّلَهُ فَهُوَ جَائِزٌ

2395 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَاهُ قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ شَهِيدًا وَعَلَيْهِ دَيْنٌ فَاشْتَدَّ الْغُرَمَاءُ فِي حُقُوقِهِمْ فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَهُمْ أَنْ يَقْبَلُوا تَمْرَ حَائِطِي وَيُحَلِّلُوا أَبِي فَأَبَوْا فَلَمْ يُعْطِهِمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَائِطِي وَقَالَ سَنَغْدُو عَلَيْكَ فَغَدَا عَلَيْنَا حِينَ أَصْبَحَ فَطَافَ فِي النَّخْلِ وَدَعَا فِي ثَمَرِهَا بِالْبَرَكَةِ فَجَدَدْتُهَا فَقَضَيْتُهُمْ وَبَقِيَ لَنَا مِنْ تَمْرِهَا

(Alacaklının Rızâsı İle) Borçlunun Borcunun Aşağısında (Bir Mikdâr Vererek Borcunun Tamâmını) Ödediği Yâhud Alacaklı, Alacağının Hepsini Borçluya Halâl Ettiği Zaman Bu Caiz Ve Meşrû'dur

-..Câbir ibn Abdillah (R), Ka'b ibnu Mâlik'ebabası Abdullah ibn Amr'ın üzerinde borç bulunduğu hâlde Uhud günü şehîd olarak öldürüldüğünü haber verip, şöyle demiştir: Alacaklılar haklarım istemekte şiddet gösterdiler. Bunun üzerine ben Peygamber(S)'e geldim (durumu anlattım). Peygamber alacaklılara hurmalığımın mahsûlünü kabul etmelerini ve babam üzerindeki haklarından temize çıkarmalarını istedi. Fakat alacaklılar bu teklifi kabul etmediler. Peygamber de hurmalığımı vermedi ve bana: "Sana kuşluk vakti geleceğim" buyurdu. Ertesi sabah olduğunda kuşluk vakti bana geldi. Hurmalıkta dolaştı. Hurmalığın mahsûlü hakkında bereket duası yaptı. Müteakiben ben hurma mahsûlünü kestim. Alacaklıların haklarını tamamen ödedim. Bize de hurma mahsûlünden (bir mikdâr) kaldı

بَاب إِذَا قَاصَّ أَوْ جَازَفَهُ فِي الدَّيْنِ تَمْرًا بِتَمْرٍ أَوْ غَيْرِهِ

2396 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَاهُ تُوُفِّيَ وَتَرَكَ عَلَيْهِ ثَلَاثِينَ وَسْقًا لِرَجُلٍ مِنْ الْيَهُودِ فَاسْتَنْظَرَهُ جَابِرٌ فَأَبَى أَنْ يُنْظِرَهُ فَكَلَّمَ جَابِرٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيَشْفَعَ لَهُ إِلَيْهِ فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَلَّمَ الْيَهُودِيَّ لِيَأْخُذَ ثَمَرَ نَخْلِهِ بِالَّذِي لَهُ فَأَبَى فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّخْلَ فَمَشَى فِيهَا ثُمَّ قَالَ لِجَابِرٍ جُدَّ لَهُ فَأَوْفِ لَهُ الَّذِي لَهُ فَجَدَّهُ بَعْدَمَا رَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَوْفَاهُ ثَلَاثِينَ وَسْقًا وَفَضَلَتْ لَهُ سَبْعَةَ عَشَرَ وَسْقًا فَجَاءَ جَابِرٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيُخْبِرَهُ بِالَّذِي كَانَ فَوَجَدَهُ يُصَلِّي الْعَصْرَ فَلَمَّا انْصَرَفَ أَخْبَرَهُ بِالْفَضْلِ فَقَالَ أَخْبِرْ ذَلِكَ ابْنَ الْخَطَّابِ فَذَهَبَ جَابِرٌ إِلَى عُمَرَ فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ لَهُ عُمَرُ لَقَدْ عَلِمْتُ حِينَ مَشَى فِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيُبَارَكَنَّ فِيهَا

Borçlu, Hurmayı Hurma İle Yâhud Hurmayı Arpa, Buğday Gibi Hububat İle Takas Ederek Yâhud ' Mahsûlü Ölçüp Tartmakşızın Tahmin Eyleyerek : Alacaklıya Borç Ödediği Zaman (Bu Caizdir)
-....Câbir ibn Abdillah (R), Vehb ibn Keysân'a şöyle haber vermiştir: Babası Abdullah, üzerinde Yahûdî bir adama otuz vesk hurma borcu bırakarak vefat etmiş. Câbir bu borcu ödemek için Yahudi'den mühlet istemiş, fakat Yahûdî ona mühlet vermekten çekinmiş. Bunun üzerine Câbir, Rasûlullah'm Yahûdî yanında kendisine şefaat etmesi için, Rasûlullah ile konuşmuş. Akabinde Rasûlullah geldi ve Yahudi'nin alacağı otuz veska bedel bir hurmalığın mahsûlünü alması için Yahûdî ile konuştu. Fakat Yahûdî bu teklîfi kabul etmedi. Bunun üzerine Rasûlullah (S) hurmalığa girdi, içinde yürüdü. Sonra Câbir'e:
— "Hurmayı kes ve Yahudi'nin hakkı olan alacağını ona tamamen ver!" buyurdu. Rasûlullah geri döndükten sonra Câbir mahsûlü kesip topladı. Ve Yahudi'ye otuz vesk borcu tamamen verdi. Mahsûl onyedi vesk de kendisine fazla oldu. Müteakiben Câbir olup biteni haber vermek için Rasûlullah'a geldi. Onu ikindi namazı kılarken buldu. Rasûlullah namazdan ayrılınca, o kalan fazla mahsûlü kendisine haber verdi. Rasûlullah:— "Sen bu vak'ayı Umer ibnu'l-Hattab'a haber ver" buyurdu. Câbir, Umer'e gitti ve haber verdi. Umer de Câbir'e:
— Ben esasen senin hurmalığında Rasûlullah gezip dolaşınca hurma mahsûlünde elbette bir bereketlenme olacağım kat'î olarak bilmiştim, dedi

---

بَاب مَنْ اسْتَعَاذَ مِنْ الدَّيْنِ

2397 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَدْعُو فِي الصَّلَاةِ وَيَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ الْمَأْثَمِ وَالْمَغْرَمِ فَقَالَ لَهُ قَائِلٌ مَا أَكْثَرَ مَا تَسْتَعِيذُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مِنْ الْمَغْرَمِ قَالَ إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا غَرِمَ حَدَّثَ فَكَذَبَ وَوَعَدَ فَأَخْلَفَ

Borca Girmekten Allah'a Sığınan'kimse Babı
-..Âişe (R) yeğeni Urve'ye şöyle haber vermiştir: Rasûlul-lah (S) namâz(akabin)da duâ eder ve: "Allâhumme innî eûzu bike mine'l-me'semi ve'l-mağrami(= Yâ Allah, ben günâhtan ve borçtan sana sığınırım)" sözlerini söyler idi. Bir sözcü kendisine:
— Yâ Rasülallah! Borçtan Allah'a sığınmanız ne kadar çok oldu, dedi. Rasûlullah:
— "Kişi borçlandığı zaman konuşur, yalan söyler; va'deder, akabinde ya dinden döner" buyurdu

بَاب الصَّلَاةِ عَلَى مَنْ تَرَكَ دَيْنًا

2398 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ تَرَكَ مَالًا فَلِوَرَثَتِهِ وَمَنْ تَرَكَ كَلًّا فَإِلَيْنَا

Borç Bırakarak Ölen Kimsenin Cenaze Namazı Babı

-...Ebû Hureyre(R)'den: Peygamber (S): "Her kim mal bırakırsa* o mal ölenin mirasçılarına âiddir. Her kim de borç ve aile ağırlığı bırakırsa bu da bize âid olur" buyurmuştur

---

2399 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ هِلَالِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا مِنْ مُؤْمِنٍ إِلَّا وَأَنَا أَوْلَى بِهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ اقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ {النَّبِيُّ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ} فَأَيُّمَا مُؤْمِنٍ مَاتَ وَتَرَكَ مَالًا فَلْيَرِثْهُ عَصَبَتُهُ مَنْ كَانُوا وَمَنْ تَرَكَ دَيْنًا أَوْ ضَيَاعًا فَلْيَأْتِنِي فَأَنَا مَوْلَاهُ

-...Ebû Hureyre(R)'den: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Her bir mü'mine ben muhakkak dünyâ ve âhiret işlerinde daha yakınımdır. İsterseniz (delîl için) şu âyeti okuyunuz: O Peygamber, müzminlere öz nefislerinden daha yakındır. Zevceleri de (mü'minle-rin) analarıdır. Hısımlar da Allah *ın Kitabı 'nda birbirlerine diğer müminlerden ve muhacirlerden daha yakındırlar.. (ei-Ahzâb: 6).îşte bundan böyle herhangi bir mü'min ölür de mal bırakırsa, bu mala kim olurlarsa olsunlar onun asabesi mirasçı olsun. Herhangi bir mü'min de borç yâhud (fakır bir) aile bırakırsa, o da bana gelsin; ben onun velîsiyim"

بَاب مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ

2400 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ أَخِي وَهْبِ بْنِ مُنَبِّهٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ

Zengin Kişinin Borcunu Ödemeyi Uzatması Zulümdür

-...Ebû Hureyre (R) şöyle diyordu: Rasûlullah (S): "Zengin kişinin borcunu ödemeyi uzatması zulümdür" buyurdu

---

بَاب لِصَاحِبِ الْحَقِّ مَقَالٌ وَيُذْكَرُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيُّ الْوَاجِدِ يُحِلُّ عُقُوبَتَهُ وَعِرْضَهُ قَالَ سُفْيَانُ عِرْضُهُ يَقُولُ مَطَلْتَنِي وَعُقُوبَتُهُ الْحَبْسُ

2401 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ يَتَقَاضَاهُ فَأَغْلَظَ لَهُ فَهَمَّ بِهِ أَصْحَابُهُ فَقَالَ دَعُوهُ فَإِنَّ لِصَاحِبِ الْحَقِّ مَقَالًا

Hakk Sahibinin Söz Söyleme Hakkı Vardır

Ve Peygamber (S)'den: "Ödeyecek şeyi bulan kimsenin borç ödemeyi gecekîirip uzatması, ona ceza vermeyi ve ırzını halâl kılar" sözü ! zikrolunuyor Şufyân es-Sevrî: '7rz"a, "Bana hakkımı ödemeyi uzattın" der; cezası da habsetmektir, demiştir

-...Ebû Hureyre(R)'den (şöyle demiştir): Peygamber(S)'e bir adam geldi; Peygamber'in kendisine olan borcunu ödemesini istiyordu. Peygamber'e karşı kabalık etti. Bunun üzerine sahâbîleri onu ezâlandırmayı kasdettiler. Peygamber hemen: "Onu (serbest) bırakın. Şübhesiz her hakk sahibinin (hakkını) söylemek hakkı vardır" buyurdu

بَاب إِذَا وَجَدَ مَالَهُ عِنْدَ مُفْلِسٍ فِي الْبَيْعِ وَالْقَرْضِ وَالْوَدِيعَةِ فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ وَقَالَ الْحَسَنُ إِذَا أَفْلَسَ وَتَبَيَّنَ لَمْ يَجُزْ عِتْقُهُ وَلَا بَيْعُهُ وَلَا شِرَاؤُهُ وَقَالَ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ قَضَى عُثْمَانُ مَنْ اقْتَضَى مِنْ حَقِّهِ قَبْلَ أَنْ يُفْلِسَ فَهُوَ لَهُ وَمَنْ عَرَفَ مَتَاعَهُ بِعَيْنِهِ فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ

2402 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَزْمٍ أَنَّ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا بَكْرِ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ أَدْرَكَ مَالَهُ بِعَيْنِهِ عِنْدَ رَجُلٍ أَوْ إِنْسَانٍ قَدْ أَفْلَسَ فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ مِنْ غَيْرِهِ

Bir Kimse Satma, Ödünç Verme, Emânet Bırakma Suretlerinden Biri İle Elinden Çıkardığı Kendi Malını İflâs Etmiş Bir Şahsın Yanında Bulduğu Zaman, 0 Kimse Bu Malı Geri Almaya Başka Alacaklılardan Daha Haklıdır
Hasen Basrî: İflâs ettiği ve iflâsı hâkim huzurunda meydana çıktığı zaman, artık onun kendi malında tasarruf hürriyeti caiz olmaz; satım ve alım yapması da caiz olmaz, demiştir.Saîd ibnu'l-Müseyyeb de şöyle demiştir: Usmân ibnu Affân: İflâsı meydana çıkmadan önce, kendi hakkından bir şey almış olanın aldığı şey kendisinindir. Kendi malını ayniyle bir şahsın yanında tanıyan insan da o malı almaya başkalarından daha haklıdır, diye hükmetti.
-...Bize Yahya ibnu Saîd tahdîs edip şöyle dedi:Bana Ebû Bekr ibn Muhammed ibn Amr ibn Hazm haber verdi. Ona da Umer ibnu Abdilazîz haber verdi. Ona da Ebû Bekr ibn Âbdirrahmân ibn Haris ibn Hişâm haber verdi. O da Ebû Hureyre'den şöyle derken işitmiştir: Rasûluüah (S) şöyle buyurdu (yâhud: Rasûlullah'tan işittim, şöyle diyordu):"Her kim (veresiye) satmış olduğu malına, iflâs etmiş olan kimsenin -yâhud insanın- yanında ayniyle ulaşırsa, o kimse o mala sâhib olmaya başkalarından daha haklıdır

---

بَاب مَنْ أَخَّرَ الْغَرِيمَ إِلَى الْغَدِ أَوْ نَحْوِهِ وَلَمْ يَرَ ذَلِكَ مَطْلًا

وَقَالَ جَابِرٌ اشْتَدَّ الْغُرَمَاءُ فِي حُقُوقِهِمْ فِي دَيْنِ أَبِي فَسَأَلَهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَقْبَلُوا ثَمَرَ حَائِطِي فَأَبَوْا فَلَمْ يُعْطِهِمْ الْحَائِطَ وَلَمْ يَكْسِرْهُ لَهُمْ وَقَالَ سَأَغْدُو عَلَيْكَ غَدًا فَغَدَا عَلَيْنَا حِينَ أَصْبَحَ فَدَعَا فِي ثَمَرِهَا بِالْبَرَكَةِ فَقَضَيْتُهُمْ

Alacaklının, Hakkını İstemesini Yarına Veya İki Üç Güne Kadar Geri Bırakıp Da Bu Geri Bırakmayı Matl (Yânî Borç Ödemeyi Uzatma) Görmeyen Kimse Babı Ve Câbir şöyle dedi: Alacaklılar babamın borcu hususundaki haklarını istemekte şiddet gösterdiler. Peygamber, (S) onlardan hurmalığımın mahsûlünü kabul etmelerini istedi. Onlar bu teklifi Kabul etmediler. Bunun üzerine Peygamber hurmalığı onlara vermedi ve mahsûlünü de onlar için kestirmedi. Ve bana: "Yarın sana geleceğim" buyurdu. Ve sabah olduğu zaman kuşluk vaktinde bize geldi. Hurmalığın mahsûlü hakkında bereket duası yaptı. Sonra ben alacaklılara olan borcu ödedim.

بَاب مَنْ بَاعَ مَالَ الْمُفْلِسِ أَوْ الْمُعْدِمِ فَقَسَمَهُ بَيْنَ الْغُرَمَاءِ أَوْ أَعْطَاهُ حَتَّى يُنْفِقَ عَلَى نَفْسِهِ

2403 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ الْمُعَلِّمُ حَدَّثَنَا عَطَاءُ بْنُ أَبِي رَبَاحٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَعْتَقَ رَجُلٌ غُلَامًا لَهُ عَنْ دُبُرٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ يَشْتَرِيهِ مِنِّي فَاشْتَرَاهُ نُعَيْمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ فَأَخَذَ ثَمَنَهُ فَدَفَعَهُ إِلَيْهِ

İflas Etmiş Kimsenin Yâhud Fakirin Malını Satıp Da Bedelini Alacaklılar Arasında Bölüştüren Yâhud 0 Bedeli Kendisine Ve Yakınlarına Harcamasi İçin Müflise Ve Fakire Veren Kimse Babı

-..Câbir ;bn Abdillah (R) şöyle demiştir: Bir sahâbî kendisine âid bir köleyi (ben öldükten sonra hürsün diyerek) müdebber olarak âzâd etmişti. (Sonra bu zât fakır düştü ve kölenin bedeline muhtaç oldu.) Peygamber (S) bu köleyi aldı da: — "Bunu benden kim satın almak ister?" deyip artırmaya koydu. Sonunda o köleyi Nuaym ibnu Abdillah satın aldı. Peygamber kölenin bedelini aldı da, bu bedeli o muhtâc olan zâta verdi

---

بَاب إِذَا أَقْرَضَهُ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى أَوْ أَجَّلَهُ فِي الْبَيْعِ قَالَ ابْنُ عُمَرَ فِي الْقَرْضِ إِلَى أَجَلٍ لَا بَأْسَ بِهِ وَإِنْ أُعْطِيَ أَفْضَلَ مِنْ دَرَاهِمِهِ مَا لَمْ يَشْتَرِطْ وَقَالَ عَطَاءٌ وَعَمْرُو بْنُ دِينَارٍ هُوَ إِلَى أَجَلِهِ فِي الْقَرْضِ

2404 –* وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ ذَكَرَ رَجُلًا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ سَأَلَ بَعْضَ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنْ يُسْلِفَهُ فَدَفَعَهَا إِلَيْهِ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى فَذَكَرَ الْحَدِيثَ

Bir Adam, Bir Kimseye Belli Bir Müddete Kadar Ödünç Verdiği Yâhud Satış Akdinde Bedel İçin Bir Müddet Ta'yîn Ettiği Zaman (Bu Caizdir)
İbn Umer: Belli bir müddete kadar ödünç verilen şeyde be's yoktur. Ödünç veren kimseye kendi dirhemlerinden daha üstünü verilse bunu şart kılmadığı müddetçe bunda da be's yoktur, demiştir.
Atâ ibn Ebî Rebâh ile Amr ibn Dînâr: Ödünç alan kimse ödünç verilen şeyden (aralarında kararlaştırılan) müddete kadar faydalanır (vakti uzatamaz),demişlerdir el-Leys dedi ki: Bana Ca'fer ibn Rabîa, Abdurrah mân ibn Hürmüz'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti: Rasûlullah, İsrâîl oğullarından bir kimse zikretti. O kimse İsrâîİ oğulları'nın birinden kendisine ödünç vermesini istemiş. O da istediği bin dînârı, belirlenmiş bir müddete kadar ödünç olarak ona teslim etmiş., Kefalet babında geçen uzunca hadîs

---

بَاب الشَّفَاعَةِ فِي وَضْعِ الدَّيْنِ

2405 – حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ مُغِيرَةَ عَنْ عَامِرٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أُصِيبَ عَبْدُ اللَّهِ وَتَرَكَ عِيَالًا وَدَيْنًا فَطَلَبْتُ إِلَى أَصْحَابِ الدَّيْنِ أَنْ يَضَعُوا بَعْضًا مِنْ دَيْنِهِ فَأَبَوْا فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَشْفَعْتُ بِهِ عَلَيْهِمْ فَأَبَوْا فَقَالَ صَنِّفْ تَمْرَكَ كُلَّ شَيْءٍ مِنْهُ عَلَى حِدَتِهِ عِذْقَ ابْنِ زَيْدٍ عَلَى حِدَةٍ وَاللِّينَ عَلَى حِدَةٍ وَالْعَجْوَةَ عَلَى حِدَةٍ ثُمَّ أَحْضِرْهُمْ حَتَّى آتِيَكَ فَفَعَلْتُ ثُمَّ جَاءَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَعَدَ عَلَيْهِ وَكَالَ لِكُلِّ رَجُلٍ حَتَّى اسْتَوْفَى وَبَقِيَ التَّمْرُ كَمَا هُوَ كَأَنَّهُ لَمْ يُمَسَّ

Borçtan Bir Kısmının İndirilmesi Hususunda : Şefaat Edilmesi Babı
-...Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Babam Abdullah Uhud'da vuruldu. Arkada çocuklar ve borç bıraktı. Ben alacaklılara babamın borcundan bir kısmını indirmelerini istediğimi ulaştırdım. Onlar benim isteğimi kabul etmediler. Bunun üzerine Pey-gamber'e geldim de kendisinden alacaklılar yanında bana şefaat etmesini istedim. Peygamber onlardan bu borç indirmeyi istediğinde, onlar yine kabul etmediler. Bunun üzerine Peygamber (S) bana: — "Yâ Câbir, hurmanı (toplayıp) herbir nev'i ayrı ayrı sınıflandır: Acve denilen iyi hurmayı bir boy yap; İzku ibn Zeyd denilen nev'-ini ayrı bir boy yap; el-Lıne denilen az değerli olanım da ayrı bir boy yap. Sonra ben sana gelinceye kadar alacaklıları hazır et" buyurdu. Ben Peygamber'in bu emirlerini yaptım. Sonra Peygamber (S) geldi ve hurma harmanının üzerine oturdu. Ve bu hurma nev'ilerîn-den alacaklılardan herbir adamın hakkını ölçtü, nihayet onların haklarını tastamam verdi. Ve hurma sanki ona hiç el sürülmemişçe-sine olduğu gibi artıp kaldı.

2406 – وَغَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى نَاضِحٍ لَنَا فَأَزْحَفَ الْجَمَلُ فَتَخَلَّفَ عَلَيَّ فَوَكَزَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ خَلْفِهِ قَالَ بِعْنِيهِ وَلَكَ ظَهْرُهُ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلَمَّا دَنَوْنَا اسْتَأْذَنْتُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي حَدِيثُ عَهْدٍ بِعُرْسٍ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَمَا تَزَوَّجْتَ بِكْرًا أَمْ ثَيِّبًا قُلْتُ ثَيِّبًا أُصِيبَ عَبْدُ اللَّهِ وَتَرَكَ جَوَارِيَ صِغَارًا فَتَزَوَّجْتُ ثَيِّبًا تُعَلِّمُهُنَّ وَتُؤَدِّبُهُنَّ ثُمَّ قَالَ ائْتِ أَهْلَكَ فَقَدِمْتُ فَأَخْبَرْتُ خَالِي بِبَيْعِ الْجَمَلِ فَلَامَنِي فَأَخْبَرْتُهُ بِإِعْيَاءِ الْجَمَلِ وَبِالَّذِي كَانَ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَوَكْزِهِ إِيَّاهُ فَلَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَدَوْتُ إِلَيْهِ بِالْجَمَلِ فَأَعْطَانِي ثَمَنَ الْجَمَلِ وَالْجَمَلَ وَسَهْمِي مَعَ الْقَوْمِ

Ve ben bizim bir saka devemiz üzerinde Peygamberin maiyye-tinde gazveye gittim. Deve yoruldu ve beni ordudan geride bıraktı. Peygamber arkasından deveye deynekle vurdu. Peygamber:
— "Medine'ye kadar sırtı sana âid olarak bu deveyi bana sat" buyurdu.
Medine'ye yaklaştığımız zaman ben kendisinden izin isteyip:
— Yâ Rasûlallah, ben yeni güveyi olmuş bir kimseyim, dedim. Rasûlullah:
— "Ne ile evlendin; kızla mı, yoksa dul ile mi?" dedi. Ben:
— Dul ile evlendim. Babam Abdullah vuruldu ve arkasında birçok küçük kız çocukları bıraktı.Bunun için ben onları öğretecek ve onları terbiye edip edeblendirecek dul bir kadınla evlendim,dedim.
Bu konuşmadan sonra Rasûlullah: — "Ailene git" buyurdu.Akabinde ben eve geldim. Ve dayıma deveyi sattığımı haber verdim. Dayım beni kınadı. Ben kendisine devenin yorulmasını, Peygamber'den olan işi ve Peygamberin deveye deynekle vuruşunu haber verdim. Peygamber gelince ben kuşluk vakti devemi teslîm etmek üzere kendisine götürdüm. Peygamber bana hem devenin bedelini, hem deveyi, hem de cemâatle beraber olan ganîmet payımı verdi

بَاب مَا يُنْهَى عَنْ إِضَاعَةِ الْمَالِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفَسَادَ} وَ {لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ} وَقَالَ فِي قَوْلِهِ {أَصَلَوَاتُكَ تَأْمُرُكَ أَنْ نَتْرُكَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ} وَقَالَ {وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمْ} وَالْحَجْرِ فِي ذَلِكَ وَمَا يُنْهَى عَنْ الْخِدَاعِ

2407 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي أُخْدَعُ فِي الْبُيُوعِ فَقَالَ إِذَا بَايَعْتَ فَقُلْ لَا خِلَابَةَ فَكَانَ الرَّجُلُ يَقُولُهُ

Mal Zayi' Etmekten Nehyedilmesi Babı
Ve Yüce Allah'ın şu kavilleri:a. "Allah bozgunculuğu Sevmez" <el-Bakara: 205).b"Allah elbette fesâdcıların (bozuk) işini düzeltmez "(Yûnus: si) c"Medyenliler: Yâ Şuayb, atalarımızın taptığı şeylerden yâhud mallarımızda dileyeceğimiz şeyleri yapmamızdan vaz geçmemizi sana namazın mı emrediyor? Çünkü sen muhakkak yumuşak huylu, çok akıllı bir kimsesin, dedilerf> (Hûd: 84 >.d-"Allah'ın sizi başına diktiği mallarınızı beyinsizlere vermeyin. Kendilerine bunlardan yedirin, giydirin, onlara güzel söz söyleyin" (en-Nisâ: 5 >. Ve beyinsizlikte hacr konulması, aldatmaktan da nehyedilmesi (babı).
-..Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Bir kimse Peygamber(S)se: Ben alışveriş işlerinde aldatılıyorum, dedi. Peygamber de ona: "Sen birşey satın almak istediğin zaman: (İslâm'da) aldatmak yoktur, de" buyurdu. Bundan sonra artık o zât bu sözü söyler oldu

---

2408 – حَدَّثَنَا عُثْمَانُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ وَرَّادٍ مَوْلَى الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ عَنْ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَيْكُمْ عُقُوقَ الْأُمَّهَاتِ وَوَأْدَ الْبَنَاتِ وَمَنَعَ وَهَاتِ وَكَرِهَ لَكُمْ قِيلَ وَقَالَ وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ وَإِضَاعَةَ الْمَالِ

-..Mugîre ibn Şu'be'nin kâtibi Verrâd'dan: Mugîre ibnu Şu'be şöyle demiştir: (Muâviye'ye isteği üzerine şunu yazmıştır:) Peygamber (S) şöyle buyurdu: * 'Allah size analara itaatsizlik etmeyi, kız çocuklarını diri diri gömmeyi, verilmesi gereken borcunuzu men' etmeyi ve alma hakkınız olmayan şeyi almayı haram kıldı. Ve yine Allah sizin için dedikodu etmeyi, çok soru sormayı ve malı zayi' etmeyi kerîh gördü"

بَاب الْعَبْدُ رَاعٍ فِي مَالِ سَيِّدِهِ وَلَا يَعْمَلُ إِلَّا بِإِذْنِهِ

2409 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ كُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ فَالْإِمَامُ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالرَّجُلُ فِي أَهْلِهِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالْمَرْأَةُ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا رَاعِيَةٌ وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا وَالْخَادِمُ فِي مَالِ سَيِّدِهِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ قَالَ فَسَمِعْتُ هَؤُلَاءِ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَحْسِبُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَالرَّجُلُ فِي مَالِ أَبِيهِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ فَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ

Hizmetçi, Efendisinin Malında (Koruma İle Vazifeli) Bir Güdücüdür. Hizmetçi O Malda Efendisinin İzni Olmadan Tasarruf Yapamaz

-...Abdullah ibn Umer (R), Rasûlullah(S)'tan şöyle bu yürürken işitmiştir: "Sizler hepiniz birer güdücüsünüz ve herbirini kendi güttüğünden sorumludur: Devlet başkanı bir güdücüdür ve milletin haklarını korumaktan sorumludur. Erkek, ailesi içinde bir güdücüdür; o da güttüklerinin haklarından sorumludur. Kadın d zevcesinin evinde bir dişi güdücüdür; o da güttüklerinden (aile yuvasının güzel idare ve korunmasından) sorumludur. Hizmetçi de efe) disinin malında bir güdücüdür (yânî bir gözeticidir); o da güttüğ maldan (onu güzel korumaktan) sorumludur".

Abdullah ibn Umer devamla şöyle dedi: Ben bu sorumluların s< rumlulukIanm Rasûlullah'tan şübhesiz kat'î olarak işittim. Bir de öj sanıyorum ki, Peygamber (S): "Genç bir erkek de babasının malı da bir güdücüdür; o da güttüklerinden sorumludur. Hepiniz birer güdücüsünüz ve herbireriniz güttüğünden sorumludur" buyurdu

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَاب مَا يُذْكَرُ فِي الْإِشْخَاصِ وَالْخُصُومَةِ بَيْنَ الْمُسْلِمِ وَالْيَهُودِ

2410 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مَيْسَرَةَ أَخْبَرَنِي قَالَ سَمِعْتُ النَّزَّالَ بْنَ سَبْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ يَقُولُ سَمِعْتُ رَجُلًا قَرَأَ آيَةً سَمِعْتُ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خِلَافَهَا فَأَخَذْتُ بِيَدِهِ فَأَتَيْتُ بِهِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ كِلَاكُمَا مُحْسِنٌ قَالَ شُعْبَةُ أَظُنُّهُ قَالَ لَا تَخْتَلِفُوا فَإِنَّ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ اخْتَلَفُوا فَهَلَكُوا

(Müslümanlar Arasındaki Hukukî Çekişmelerde) Da'vâcının Da'vâlıyı Hâkim Huzuruna Getirmesi Ve Müslüman - Yahûdî Arasında Meydana Gelen Çekişme Hakkında Zikrolunan Şeyler Babı

-..Ben Abdullah ibnu Mes'ûd'dan işittim, şöyle diyordu: Ben bir kimsenin bir âyeti, benim Peygamber'den işittiğim okuyuşun hilâfına okuduğunu işittim. Hemen elinden tuttum ve onu Rasû-lullah'a getirdim. Rasûlullah (S): "Her ikiniz de güzel okudunuz" buyurdu. Şu'be dedi ki: Ben Rasûlullah'ın şunu da söylediğini zannediyorum: "(Kur'ân hakkında) sakın ihtilâf etmeyiniz. Çünkü sizden evvelki ümmetler kitâblannda ihtilâf ettiler de bu yüzden helak oldular"

2411 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اسْتَبَّ رَجُلَانِ رَجُلٌ مِنْ الْمُسْلِمِينَ وَرَجُلٌ مِنْ الْيَهُودِ قَالَ الْمُسْلِمُ وَالَّذِي اصْطَفَى مُحَمَّدًا عَلَى الْعَالَمِينَ فَقَالَ الْيَهُودِيُّ وَالَّذِي اصْطَفَى مُوسَى عَلَى الْعَالَمِينَ فَرَفَعَ الْمُسْلِمُ يَدَهُ عِنْدَ ذَلِكَ فَلَطَمَ وَجْهَ الْيَهُودِيِّ فَذَهَبَ الْيَهُودِيُّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ بِمَا كَانَ مِنْ أَمْرِهِ وَأَمْرِ الْمُسْلِمِ فَدَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُسْلِمَ فَسَأَلَهُ عَنْ ذَلِكَ فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ لَا تُخَيِّرُونِي عَلَى مُوسَى فَإِنَّ النَّاسَ يَصْعَقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَصْعَقُ مَعَهُمْ فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يُفِيقُ فَإِذَا مُوسَى بَاطِشٌ جَانِبَ الْعَرْشِ فَلَا أَدْرِي أَكَانَ فِيمَنْ صَعِقَ فَأَفَاقَ قَبْلِي أَوْ كَانَ مِمَّنْ اسْتَثْنَى اللَّهُ

-..Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Biri müslumanlardan, öbürü Yahûdîler'den olan iki kişi birbiriyle sövüştüler. Müslüman olan zât, Yahudi'ye: — Muhammed'i âlemler üzerine süzüp seçen Allah'a yemîn ederim ki, demişti. Yahûdî de müslümâna hitaben:
— Musa'yı âlemler üzerine süzüp seçen Allah'a yemîn ederim ki, demiş.Bunun üzerine müslümân elini kaldırıp Yahudi'nin yüzüne bir tokat vurdu. Yahûdî hemen Peygamber'in yanma gitti. Kendisinden ve müslümândan meydana gelen işleri Peygamber'e haber verdi. Peygamber o müslümâm çağırttı ve ona olan işten sordu. Müslümân da olanları kendisine haber verdi. Akabinde Peygamber (S) şöyle buyurdu:
— "Bana Mûsâ üzerinde hayırlılık vermeyiniz! Muhakkak ki insanlar kıyamet gününde (o günün korkunçluğundan yıldırım çarpmış gibi) bayılacaklar. Onlarla beraber ben de bayılacağım. Fakat ilk ayılan ben olacağım. O anda ben Musa'yı Arş'ın bir tarafına sımsıkı tutunmuş duruyor görürüm. Bilmiyorum, Mûsâ da bayılanların içinde idi de benden evvel mi ayıldı,yâhud baygınlıktan Allah 'in istisna ettiklerinden mi bulundu?"

2412- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسٌ جَاءَ يَهُودِيٌّ فَقَالَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ ضَرَبَ وَجْهِي رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِكَ فَقَالَ مَنْ قَالَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ قَالَ ادْعُوهُ فَقَالَ أَضَرَبْتَهُ قَالَ سَمِعْتُهُ بِالسُّوقِ يَحْلِفُ وَالَّذِي اصْطَفَى مُوسَى عَلَى الْبَشَرِ قُلْتُ أَيْ خَبِيثُ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخَذَتْنِي غَضْبَةٌ ضَرَبْتُ وَجْهَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُخَيِّرُوا بَيْنَ الْأَنْبِيَاءِ فَإِنَّ النَّاسَ يَصْعَقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ تَنْشَقُّ عَنْهُ الْأَرْضُ فَإِذَا أَنَا بِمُوسَى آخِذٌ بِقَائِمَةٍ مِنْ قَوَائِمِ الْعَرْشِ فَلَا أَدْرِي أَكَانَ فِيمَنْ صَعِقَ أَمْ حُوسِبَ بِصَعْقَةِ الْأُولَى

-...Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) oturmuş olduğu sırada bir Yahûdî geldi ve:
— Yâ Eba'l-Kaasım! Sahâbîlerinden bir adam yüzüme vurdu, diye şikâyet etti. Rasûlullah:
— "Kim vurdu?" diye sordu. Yahûdî, Ensâr'dan bir adam olduğunu söyledi. Rasûlullah:
— "Onu çağırınız!" diye emretti. (O adam huzura getirilince:)
— "Sen bu Yahudi'yi dövdün mü?" diye sordu. O zât da:
— (Evet.) Bunun çarşıda "Musa'yı bütün beşeriyet Üzerine süzüp seçen Allah'a yemin ederim ki" diye yemîn ettiğini işittim. Ben de: Ey habîs! Muhammed üzerine de mi (tercih etti), dedim. O sırada beni ânı bir öfke tuttu da yüzüne vurdum, dedi. Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Peygamberler arasında (birini öbüründen) eksiltme hayırlı-lığı nisbet etmeyiniz. Çünkü kıyamet gününde insanlar (o günün şiddetinden) bayılacaklar. (Onların beraberinde ben de bayılacağım.) Fakat yerin kendisinden ilk yarılacağı (yânî kabri ilk açılan)kimse ben olacağım.O anda ben Musa ile karşılaşaca ğım, Mûsâ Arş'ın direklerinden bir direğe tutunmuş bulunacak. Bilmiyorum; Mûsâ da bayılanlar içinde bulundu (da benden evvel) mi (ayıldı) yoksa (Sînâ Dağı'ndaki) ilk bayılma ile mi hesâb olundu?"

2413 - حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ يَهُودِيًّا رَضَّ رَأْسَ جَارِيَةٍ بَيْنَ حَجَرَيْنِ قِيلَ مَنْ فَعَلَ هَذَا بِكِ أَفُلَانٌ أَفُلَانٌ حَتَّى سُمِّيَ الْيَهُودِيُّ فَأَوْمَأَتْ بِرَأْسِهَا فَأُخِذَ الْيَهُودِيُّ فَاعْتَرَفَ فَأَمَرَ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرُضَّ رَأْسُهُ بَيْنَ حَجَرَيْنِ

-...Enes ibn Mâlik(R)'ten (şöyle demiştir): Bir Yahûdî, (Ensâr'dan) bir cariyenin başım iki taş arasında ezmişti. Kadıncağıza: Sana bu cinayeti kim işledi; fulan mı, fulan mı? diye soruldu. Nihayet Yahûdî'nin

ismi söylenince câriye başı ile işaret etti. Bunun üzerine Yahûdî yakalandı ve (cürmünü) i'tirâf etmesi üzerine Peygamber (S) onunla ilgili enirini verdi. Yahûdî'nin başı da iki taş arasında ezildi

---

بَاب مَنْ رَدَّ أَمْرَ السَّفِيهِ وَالضَّعِيفِ الْعَقْلِ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ حَجَرَ عَلَيْهِ الْإِمَامُ وَيُذْكَرُ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَدَّ عَلَى الْمُتَصَدِّقِ قَبْلَ النَّهْيِ ثُمَّ نَهَاهُ وَقَالَ مَالِكٌ إِذَا كَانَ لِرَجُلٍ عَلَى رَجُلٍ مَالٌ وَلَهُ عَبْدٌ لَا شَيْءَ لَهُ غَيْرُهُ فَأَعْتَقَهُ لَمْ يَجُزْ عِتْقُهُ وَمَنْ بَاعَ عَلَى الضَّعِيفِ وَنَحْوِهِ فَدَفَعَ ثَمَنَهُ إِلَيْهِ وَأَمَرَهُ بِالْإِصْلَاحِ وَالْقِيَامِ بِشَأْنِهِ فَإِنْ أَفْسَدَ بَعْدُ مَنَعَهُ لِأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ إِضَاعَةِ الْمَالِ وَقَالَ لِلَّذِي يُخْدَعُ فِي الْبَيْعِ إِذَا بَايَعْتَ فَقُلْ لَا خِلَابَةَ وَلَمْ يَأْخُذْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَالَهُ

Eğer İmâm (Yâhud Hâkim} Onun Üzerine Hacr Koymuş Değilse Sefîhin Ve Aklı Zaıf Olanın İşini Geri Çeviren Kimse Babı Ve Câbir'den zikrolunur ki, Peygamber (S), ihtiyaçlı kimsenin yaptığı sadakayı, bundan nehiyden once kendisine geri vermiştir. Sonra da böyle kendisi muhtaçken sadaka vermekten nehyetmiştir.Ve İmâm Mâlik {Muvatta'da): Bir adamın diğer biri üzerinde bir malı olduğu ve kendisinin bir de kölesi bulunup da bundan başka hiçbir şeyi yokken bu köleyi âzâd ettiğinde, onun bu âzâd etmesi caiz olmaz, demiştir.Zaîf akıllı ve benzeri sefih kişi adına satış yapıp da , satış bedelini o zaîf şahsa veren ve ona iyileştirmekle ve kendi işini görmekle emreden kimse, o zaîf kişi bundan sonra malında fesâd yaparsa, onu malında tasarruftan men eder.Çünkü Peygamber, malı zayi etmekten nehyetmiştir. Ve Peygamber (S) alışveriş işinde aldanan kimseye: "Alışveriş yapacağın zaman 'Aldatmak yok' de" buyurdu. Ve yine Peygamber, kölesini satan kimsenin malını tutmamıştır

---

2414 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ رَجُلٌ يُخْدَعُ فِي الْبَيْعِ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا بَايَعْتَ فَقُلْ لَا خِلَابَةَ فَكَانَ يَقُولُهُ

-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir:Bir kimse alışveriş işinde dâima aldatılır idi. Peygamber (S) ona: "Sen birşey almak istediğinde (İslâm'da) aldatmak yoktur, de" buyurdu. Artık o kimse bunu söyler oldu

---

2415 - حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا أَعْتَقَ عَبْدًا لَهُ لَيْسَ لَهُ مَالٌ غَيْرُهُ فَرَدَّهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَابْتَاعَهُ مِنْهُ نُعَيْمُ بْنُ النَّحَّامِ

-...Câbir ibn AbdiJlah(R)'tan: Bir adam kendine âid olan bir kölesini (müdebber olarak) âzâd etti. Onun bu köleden başka hiç malı yoktu. Peygamber (S) onun bu tedbirli azadım reddetti de o köleyi Peygamber'den Nuaym ibnu'n-Nahhâm satın aldı

بَاب كَلَامِ الْخُصُومِ بَعْضِهِمْ فِي بَعْضٍ

2416 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ وَهُوَ فِيهَا فَاجِرٌ لِيَقْتَطِعَ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ

Hasımların Bâzısının Diğeri Hakkındaki Kelâmı Babı
-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S):, "Her kim müslümân bir kimsenin malını koparıp almak için yemininde yalancı olarak and içerse, kıyamet gününde Allah kendisine öfkeli olduğu hâlde Allah'a kavuşur" buyurdu.

قَالَ فَقَالَ الْأَشْعَثُ فِيَّ وَاللَّهِ كَانَ ذَلِكَ كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ رَجُلٍ مِنْ الْيَهُودِ أَرْضٌ فَجَحَدَنِي فَقَدَّمْتُهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَكَ بَيِّنَةٌ قُلْتُ لَا قَالَ فَقَالَ لِلْيَهُودِيِّ احْلِفْ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِذًا يَحْلِفَ وَيَذْهَبَ بِمَالِي فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى {إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا} إِلَى آخِرِ الْآيَةِ

Râvî dedi ki: Eş'as ibn Kays el-Kindî şöyle dedi: Vallahi bu iş benim hakkımda olmuştu: Benimle Yahûdî bir adam arasında bir arazî vardı. O bu arazîyi inkâr etti. Ben de onu Peygamber'e getirdim. Rasûlullah bana: "Senin bir beyyinen var mı?" dedi. Ben: Hayır» yok, dedim. Râvî dedi ki: Bu sefer Rasûlullah Yahudi'ye hitaben: "Yemin et" buyurdu. Râvî dedi ki: Ben: Yâ Rasûlallah, o takdîrde bu adam yemîn eder ve benim malımı alıp götürür, dedim. Bunun üzerine Yüce Allah şu âyeti indirdi: 'Hakikat, A İlah 'a olan ahidlerine ve yeminlerine bedel az bir bahâyı satın alanlar; işte onlar: Onlar için âhirette hiçbir nasîb yoktur. Allah kıyamet günü onlarla konuşmaz, onlara bakmaz, onları temize çıkarmaz. Onlar için pek acıklı bir azâb vardır" (Âiu imrân: 77)

2418 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ تَقَاضَى ابْنَ أَبِي حَدْرَدٍ دَيْنًا كَانَ لَهُ عَلَيْهِ فِي الْمَسْجِدِ فَارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُهُمَا حَتَّى سَمِعَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي بَيْتِهِ فَخَرَجَ إِلَيْهِمَا حَتَّى كَشَفَ سِجْفَ حُجْرَتِهِ فَنَادَى يَا كَعْبُ قَالَ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ ضَعْ مِنْ دَيْنِكَ هَذَا فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ أَيْ الشَّطْرَ قَالَ لَقَدْ فَعَلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ قُمْ فَاقْضِهِ

-...Ka'b ibn Mâlik (R), Abdullah ibn Ebî Hadred el-Eslemî(R)'deki bir alacağını mescidde istemiş. Her ikisinin sesleri, evinde bulunan Rasûlullah işitecek derecede yükselmiş. Rasûlullah onlara doğru çıkıp, hücrenin perdesini açmış da:— "Yâ Ka'b!" diye nida etmiş. Ka'b:
— Lebbeyk yâ Rasûlallah! deyince, Rasûlullah elleriyle işaret ederek: — "Alacağından şu kadarım, yânı yarısını bağışla!" buyurmuş. Ka'b hemen: -Vallahi bağışladım yâ Rasûlallah! demiş.
(Bunun üzerine İbnu Ebî Hadred'e) - "(Şimdi) kalk o diğer yarıyı öde!" diye emretmiştir

---

2419 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدٍ الْقَارِيِّ أَنَّهُ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ سَمِعْتُ هِشَامَ بْنَ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ يَقْرَأُ سُورَةَ الْفُرْقَانِ عَلَى غَيْرِ مَا أَقْرَؤُهَا وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْرَأَنِيهَا وَكِدْتُ أَنْ أَعْجَلَ عَلَيْهِ ثُمَّ أَمْهَلْتُهُ حَتَّى انْصَرَفَ ثُمَّ لَبَّبْتُهُ بِرِدَائِهِ فَجِئْتُ بِهِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ إِنِّي سَمِعْتُ هَذَا يَقْرَأُ عَلَى غَيْرِ مَا أَقْرَأْتَنِيهَا فَقَالَ لِي أَرْسِلْهُ ثُمَّ قَالَ لَهُ اقْرَأْ فَقَرَأَ قَالَ هَكَذَا أُنْزِلَتْ ثُمَّ قَالَ لِي اقْرَأْ فَقَرَأْتُ فَقَالَ هَكَذَا أُنْزِلَتْ إِنَّ الْقُرْآنَ أُنْزِلَ عَلَى سَبْعَةِ أَحْرُفٍ فَاقْرَءُوا مِنْهُ مَا تَيَسَّرَ

-...Abdurrahmân ibn Abd el-Kaarî şöyle demiştir: Ben Umer ibnu'l-Hattâb(R)'dan işittim, şöyle diyordu: Ben Hişâm ibn Hakîm ibn Hizâm'ı el-Furkaan Sûresi'ni benim okumakta olduğumdan başka lehçe üzerine okurken işittim. Bana o sûreyi Rasûlullah okutmuş idi. Hemen önüne geçmeyi kurdum. Sonra ona namazdan ayrılıncaya kadar mühlet verdim. Sonra ridâsına sarılıp onu çektim ve kendisini Rasûlullah'a getirdim ve:
— Ben bundan el-Furkaan Sûresi'ni Sen'in bana okuttuğun lehçeden başka bir lehçe üzerine okurken işittim, dedim. Rasûlullah bana:
— "Onu serbest bırak!" buyurdu; sonra ona hitaben: — "Oku!" buyurdu.
O da okudu. Rasûlullah: — "Bu sûre işte böyle indirildi" dedi; sonra bana: "Oku" buyurdu.
Ben de okudum. Rasûlullah yine: — "Sûre işte böyle indirildi. Şübhesiz ki, Kur'ân yedi harf üzere indirilmiştir. Bu yedi ile indirilmiş olandan, kolay geleni okuyunuz" buyurdu

---

بَاب إِخْرَاجِ أَهْلِ الْمَعَاصِي وَالْخُصُومِ مِنْ الْبُيُوتِ بَعْدَ الْمَعْرِفَةِ وَقَدْ أَخْرَجَ عُمَرُ أُخْتَ أَبِي بَكْرٍ حِينَ نَاحَتْ

2420 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ آمُرَ بِالصَّلَاةِ فَتُقَامَ ثُمَّ أُخَالِفَ إِلَى مَنَازِلِ قَوْمٍ لَا يَشْهَدُونَ الصَّلَاةَ فَأُحَرِّقَ عَلَيْهِمْ

Ma'siyetler Ve Husûmetler Ehli Olanların, Onların) Bu Hallerini Tanıma Ve Tesbîtten Sonra (Onları Edeblendirme Yolu Olmak Üzere) Evlerden Çıkarılmaları Babı

Umer ibnu'l-Hattâb da Ebû Bekr'in kız kardeşini ölü ardından feryâdla ağladığı zaman evinden çıkarmıştır

-..Ebû Hureyre(R)'den: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Yemîn olsun içimden öyle geçti ki namaza (ezan okunmasını) emredeyim de namaza durulsun. Sonra ben o cemâati bırakayım da bu namazda hazır bulunmayan topluluğun evlerine gideyim ve evlerini kendileri içlerinde iken yakıvereyim"

بَاب دَعْوَى الْوَصِيِّ لِلْمَيِّتِ

2421 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ عَبْدَ بْنَ زَمْعَةَ وَسَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ اخْتَصَمَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي ابْنِ أَمَةِ زَمْعَةَ فَقَالَ سَعْدٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْصَانِي أَخِي إِذَا قَدِمْتُ أَنْ أَنْظُرَ ابْنَ أَمَةِ زَمْعَةَ فَأَقْبِضَهُ فَإِنَّهُ ابْنِي وَقَالَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ أَخِي وَابْنُ أَمَةِ أَبِي وُلِدَ عَلَى فِرَاشِ أَبِي فَرَأَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَبَهًا بَيِّنًا بِعُتْبَةَ فَقَالَ هُوَ لَكَ يَا عَبْدُ بْنَ زَمْعَةَ الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَاحْتَجِبِي مِنْهُ يَا سَوْدَةُ

Vasînin Ölmüş Kimse Adına (Nesebe Katma İsteği Ve F Diğer Haklar Hususundaki) Da'vâsi

-... Âişe(R)'den (şöyle demiştir):Abd ibn Zem'a ile Sa'd ibn Ebî Vakkaas (fetih gününde) Zem'a'nın cariyesinin oğiu (Abdur-rahmân'ın nesebi) hakkında Peygamber'e da'vâ arzettiler. Sa'd ibn Ebî Vakkaas:

— Yâ Rasûlallah! Kardeşim Utbe ibn Ebî Vakkaas bana Mekke'ye geldiğim zaman Zem'a'nın cariyesinin oğluna bakmamı ve onu almamı vasıyyet etti. Çünkü o çocuk benim oğlumdur dedi, dedi.

Abd ibnu Zem'a da: — O çocuk benim kardeşimdir ve babamın cariyesinin oğludur; babamın döşeği üzerinde doğurulmuştur, dedi. Sonra Peygamber (S), (hakkında çekişilen bu Abdurrahmân'da Ütbe'ye) açık bir benzeme gördü de:

— "Yâ Abde'bne Zem'a, bu çocuk senin kardeşindir. Çocuk döşek sahibinindir (Zina edene mahrumiyet düşer). Ey Şevde, sen de bundan sonra bu Abdurrahmân'dan perdelen" buyurdu

---

بَاب التَّوَثُّقِ مِمَّنْ تُخْشَى مَعَرَّتُهُ وَقَيَّدَ ابْنُ عَبَّاسٍ عِكْرِمَةَ عَلَى تَعْلِيمِ الْقُرْآنِ وَالسُّنَنِ وَالْفَرَائِضِ

2422 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْلًا قِبَلَ نَجْدٍ فَجَاءَتْ بِرَجُلٍ مِنْ بَنِي حَنِيفَةَ يُقَالُ لَهُ ثُمَامَةُ بْنُ أُثَالٍ سَيِّدُ أَهْلِ الْيَمَامَةِ فَرَبَطُوهُ بِسَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي الْمَسْجِدِ فَخَرَجَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا عِنْدَكَ يَا ثُمَامَةُ قَالَ عِنْدِي يَا مُحَمَّدُ خَيْرٌ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ قَالَ أَطْلِقُوا ثُمَامَةَ

Bozgunculuğundan Endîşe Edilen Kimselerden İşi Sağlamlaştırma Tedbîri Almak Babı

İbnu Abbâs da kölesi îkrime'yi Kur'ân Öğretmek, sünnetleri ve farizaları öğretmek üzerine bağlamıştır.

-...Ebû Hureyre (R) şöyle diyordu: Peygamber (S) Necd tarafına bir süvârî müfrezesi göndermişti. Bu müfreze Benû Hanîfe kabilesinden Sumâme ibn Usâl denilen bir kişiyi esîr alıp getirdi. Bu zât Yemen'in el-Yemâme beldesi ahâlîsinin seyyididir. Onu mescidin direklerinden bir direğe bağladılar. Rasûlullah mescide çıktığında Sumâme'ye:

— "Yâ Sumâme, yanında ne var (gönlünden ne geçiriyorsun)?" buyurdu.Sumâme:

— Yâ Muhammed, gönlümde hayr (ümîdi) var. [Eğer sen beni öldürürsen, kanlı bir cânîyi öldürmüş olursun. Ve eğer bana (af ni'meti) in'âm edersen, ni'mete karşı şükreden bir kişiye in'âm etmiş olursun.

Eğer fidye için mal istersen işte malım; veririm, dedi. Bu konuşmadan sonra Sumâme bağlı olarak kaldı...] Râvî hadîsin tamâmını zikretti. Sonunda Rasûlullah: — "Artık Sumâme'yi salıveriniz!" buyurdu

---

بَاب الرَّبْطِ وَالْحَبْسِ فِي الْحَرَمِ وَاشْتَرَى نَافِعُ بْنُ عَبْدِ الْحَارِثِ دَارًا لِلسِّجْنِ بِمَكَّةَ مِنْ صَفْوَانَ بْنِ أُمَيَّةَ عَلَى أَنَّ عُمَرَ إِنْ رَضِيَ فَالْبَيْعُ بَيْعُهُ وَإِنْ لَمْ يَرْضَ عُمَرُ فَلِصَفْوَانَ أَرْبَعُ مِائَةِ دِينَارٍ وَسَجَنَ ابْنُ الزُّبَيْرِ بِمَكَّةَ

2423 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْلًا قِبَلَ نَجْدٍ فَجَاءَتْ بِرَجُلٍ مِنْ بَنِي حَنِيفَةَ يُقَالُ لَهُ ثُمَامَةُ بْنُ أُثَالٍ فَرَبَطُوهُ بِسَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي الْمَسْجِدِ

Suçlunun Harem İçinde Bağlanması Ve Habsedilmesi Babı
Ve Nâfi' ibn Abdi'l-Hâris Mekke'de Safvân ibn Umeyye'den, Umer razı olursa satın alış onun satın alışı (yânî Beytul-MâTin satın alışı) olmak, eğer Umer razı olmazsa SafvârTa dört yüz (dînâr veya dirhem) verilmek üzere hapishane yapmak için bir ev satın aldı. Abdullah ibn Zubeyr de Mekke'de (emirliği günlerinde suçluları) habsetmiştir
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Necd tarafına bir süvârî birliği gönderdi. Bu birlik Benû Hanîfe kabilesinden Sumâme ibn Usâl denilen bir adamı esîr alıp getirdiler ve onu (Medine) Mescidi'nin direklerinden birisine bağladılar

---

بَاب الْمُلَازَمَةِ

2424 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ وَقَالَ غَيْرُهُ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ لَهُ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي حَدْرَدٍ الْأَسْلَمِيِّ دَيْنٌ فَلَقِيَهُ فَلَزِمَهُ فَتَكَلَّمَا حَتَّى ارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُهُمَا فَمَرَّ بِهِمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا كَعْبُ وَأَشَارَ بِيَدِهِ كَأَنَّهُ يَقُولُ النِّصْفَ فَأَخَذَ نِصْفَ مَا عَلَيْهِ وَتَرَكَ نِصْفًا

Borç Verenin Alacaklısından Ayrılmayıp Onunla Sabit Ve Dâim Olması Babı
-....Ka'b ibn Mâlik el-Ensârî(R)'nin, Abdullah ibnu Ebî Hadred el-Eslemî (R) üzerinde bir alacağı vardı. Ka'b ibn Mâlik, İbnu Ebî Hadred'e kavuştu ve ondan ayrılmayıp alacağını istedi. Onlar birbirleriyle söyleştiler. Hattâ sesleri yükseldi. Peygamber (S) onların yanına geldi de: — "Yâ Ka'b!" dedi ve eliyle alacağından yarısını indir der gibi işaret etti. Bunun üzerine Ka'b, İbn Hadred'deki alacağının yarısını aldı da, diğer yarısını ona terketti

---

بَاب التَّقَاضِي

2425 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرِ بْنِ حَازِمٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ خَبَّابٍ قَالَ كُنْتُ قَيْنًا فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَكَانَ لِي عَلَى الْعَاصِ بْنِ وَائِلٍ دَرَاهِمُ فَأَتَيْتُهُ أَتَقَاضَاهُ فَقَالَ لَا أَقْضِيكَ حَتَّى تَكْفُرَ بِمُحَمَّدٍ فَقُلْتُ لَا وَاللَّهِ لَا أَكْفُرُ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى يُمِيتَكَ اللَّهُ ثُمَّ يَبْعَثَكَ قَالَ فَدَعْنِي حَتَّى أَمُوتَ ثُمَّ أُبْعَثَ فَأُوتَى مَالًا وَوَلَدًا ثُمَّ أَقْضِيَكَ فَنَزَلَتْ {أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَأُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا} الْآيَةَ

Alacağın Ödenmesini İstemek Babı
-...Habbâb ibn Erett (R) şöyle demiştir: Ben Câhiliyet devrind; demirci idim. Benim, Âs ibn Vâil üzerinde (ücret olarak) alacak dirhemlerim vardı. Ona geldim ve ondan alacağımın ödenmesini istedim. O bana:
— Sen Muhammed'e küfretmedikçe sana olan borcumu ödemem, dedi. Ben de:

— Vallahi ben, Allah seni öldürüp de sonra seni tekrar diriltme-dikçe Muhammed'e küfretmem, dedim. Bu defa o: — Öyleyse sen beni, ben ölünceye, sonra (öbür dünyâda) diriltilip de bana mal ve çocuklar verilinceye kadar bırak da, ben sana olan borcumu orada ödeyeyim, deyip eğlendi. Bunun akabinde şu âyet indi: "Âyetlerimizi (inkâr ile) kâfir olan ve 'Bana elbet mal verilecektir' diyen adamı gördün mü?,.." (Meryem: 78-80)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
كِتَاب فِي اللُّقَطَةِ

وإِذَا أَخْبَرَهُ رَبُّ اللُّقَطَةِ بِالْعَلَامَةِ دَفَعَ إِلَيْهِ

2426 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ و حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَلَمَةَ سَمِعْتُ سُوَيْدَ بْنَ غَفَلَةَ قَالَ لَقِيتُ أُبَيَّ بْنَ كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ أَخَذْتُ صُرَّةً مِائَةَ دِينَارٍ فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عَرِّفْهَا حَوْلًا فَعَرَّفْتُهَا حَوْلًا فَلَمْ أَجِدْ مَنْ يَعْرِفُهَا ثُمَّ أَتَيْتُهُ فَقَالَ عَرِّفْهَا حَوْلًا فَعَرَّفْتُهَا فَلَمْ أَجِدْ ثُمَّ أَتَيْتُهُ ثَلَاثًا فَقَالَ احْفَظْ وِعَاءَهَا وَعَدَدَهَا وَوِكَاءَهَا فَإِنْ جَاءَ صَاحِبُهَا وَإِلَّا فَاسْتَمْتِعْ بِهَا فَاسْتَمْتَعْتُ فَلَقِيتُهُ بَعْدُ بِمَكَّةَ فَقَالَ لَا أَدْرِي ثَلَاثَةَ أَحْوَالٍ أَوْ حَوْلًا وَاحِدًا

Buluntu Şeyin Sahibi Gelip De Onun Alâmetini Haber Verdiği Zaman, Ruluntuyu Yerden Kaldırıp Almış Olan Kimse, O Ruluntuyu Sahibine Verir.

-..Bize Şu'be tahdîs etti. H ve bana Muhammed ibn Beşşâr tahdîs edip şöyle dedi: Bize Gımder tahdîs edip şöyle dedi: Bize Şu'be, Seleme'den tahdîs etti. O söyle demiştir: Ben Suveyd ibn Ga-fele'den işittim, o şöyle dedi: Ben Ubeyy ibn Ka'b(R)'a kavuştum da o şöyle dedi: Ben bir kese (bulup) aldım; içinde yüz dînâr vardı. Akabinde Peygamber(S)'e geldim (ve söyledim). "Onu bir sene bildirip i'lân et" buyurdu. Ben de bu keseyi bir sene i'lân ettim. Fakat onu tanıyan kimseye tesadüf etmedim. Sonra Peygamber'e geldim. Peygamber: "Bir sene (daha) bildir" buyurdu. Onu bir sene daha i'lân ettim. Fakat sahibini bulamadım. Sonra üçüncü defa Peygamber'e geldim. Bu sefer Peygamber: "Bu paranın kesesini, sayısını ve kesenin ağız bağını iyi koru. Sahibi gelir (de bunları doğru haber verir) ise keseyi ona ver, gelmezse onunla yararlan"buyurdu. Ben de onunla faydalandım. Hadîsin râvîsi Şu'be dedi ki: Ben bir zaman sonra Seleme ibn Ku-heyl'e Mekke'de kavuştum. Seleme bana: Suveyd ibn Gaf ele, Ubeyy'in bulduğu bu paranın üç yıl mı, yâhud bir yıl mı i'lân edildiğini söylediğini iyi bilmiyorum, dedi

---

بَاب ضَالَّةِ الْإِبِلِ

2427 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ رَبِيعَةَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ مَوْلَى الْمُنْبَعِثِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ أَعْرَابِيٌّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَهُ عَمَّا يَلْتَقِطُهُ فَقَالَ عَرِّفْهَا سَنَةً ثُمَّ احْفَظْ عِفَاصَهَا وَوِكَاءَهَا فَإِنْ جَاءَ أَحَدٌ يُخْبِرُكَ بِهَا وَإِلَّا فَاسْتَنْفِقْهَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَضَالَّةُ الْغَنَمِ قَالَ لَكَ أَوْ لِأَخِيكَ أَوْ لِلذِّئْبِ قَالَ ضَالَّةُ الْإِبِلِ فَتَمَعَّرَ وَجْهُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا لَكَ وَلَهَا مَعَهَا حِذَاؤُهَا وَسِقَاؤُهَا تَرِدُ الْمَاءَ وَتَأْكُلُ الشَّجَرَ

Yitik Deve(Nin Alınıp Alınmıyacağı) Babı

-...Zeyd ibnu Hâiid el-Cuhenî (R) şöyle demiştir; Bir bedevî Peygamber'e geldi ve O'na bulup da kaldırdığı buluntu birşeyin hükmünü sordu. Peygamber (S):

— "Onu bir sene i'lân et, sonra bunun çıkınım ve ağız bağını saklayıp koru. Bu müddet içinde birisi gelir de o buluntuyu ve onun sıfatlarım sana haber verirse (onu kendisine ver); kimse gelmez ise kendin onunla nafakalan" buyurdu. Sorucu kişi:

— Yâ Rasûlallah! Yitik koyunun hükmü nedir? dedi. Rasûlullah: — "O, ya senin, ya mü'min kardeşinin, yâhud da kurdundur (yânî bu yitik koyunu sen alır, i'lân eder de sahibini bulamazsan sana âiddir; sen

almaz da mü'min kardeşin alırsa, o, onu alıp koruyan o mültekıtındır; o da almazsa artık koyun kurdundur)" buyurdu. Bu defa da o kimse:
— Yitik devenin hükmü nedir? diye sordu. Bu defa Peygamber'in yüzünün rengi değişti ve:
— "Kayıp deveden sana ne var? O hayvanın tabanı ve su tulumu berâberindedir. (Sahibi buluncaya kadar) kendisi suya gelir ve ağaç yer" buyurdu

---

بَاب ضَالَّةِ الْغَنَمِ

2428 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ يَحْيَى عَنْ يَزِيدَ مَوْلَى الْمُنْبَعِثِ أَنَّهُ سَمِعَ زَيْدَ بْنَ خَالِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ اللُّقَطَةِ فَزَعَمَ أَنَّهُ قَالَ اعْرِفْ عِفَاصَهَا وَوِكَاءَهَا ثُمَّ عَرِّفْهَا سَنَةً يَقُولُ يَزِيدُ إِنْ لَمْ تُعْرَفْ اسْتَنْفَقَ بِهَا صَاحِبُهَا وَكَانَتْ وَدِيعَةً عِنْدَهُ قَالَ يَحْيَى فَهَذَا الَّذِي لَا أَدْرِي أَفِي حَدِيثِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ أَمْ شَيْءٌ مِنْ عِنْدِهِ ثُمَّ قَالَ كَيْفَ تَرَى فِي ضَالَّةِ الْغَنَمِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُذْهَا فَإِنَّمَا هِيَ لَكَ أَوْ لِأَخِيكَ أَوْ لِلذِّئْبِ قَالَ يَزِيدُ وَهِيَ تُعَرَّفُ أَيْضًا ثُمَّ قَالَ كَيْفَ تَرَى فِي ضَالَّةِ الْإِبِلِ قَالَ فَقَالَ دَعْهَا فَإِنَّ مَعَهَا حِذَاءَهَا وَسِقَاءَهَا تَرِدُ الْمَاءَ وَتَأْكُلُ الشَّجَرَ حَتَّى يَجِدَهَا رَبُّهَا

Koyun Yıtıgı(Nın Hukmunu Beyan) Babî
-..Bize Süleyman ibn Bilâl,Yahya ibn Saîd'den; o da el- Munbaıs'ın himayesinde bulunan Yezîd'den tahdîs etti. Yezîd, Zeyd ibn Hâlid(R)'den şöyle derken işitmiştir: Peygamber(S)'e buluntu şeyin hükmü soruldu. Zeyd ibn Hâlid kesin olarak söyledi ki: Peygamber sorucuya:
— "Sen onun çıkınını ve ağız bağını iyice tam. Sonra onu bir sene bildir, i'lân et" buyurdu.
el-Munbaıs'm âzâdlısı Yezîd şöyle diyordu: Eğer (buluntu) i'ti-râf edilmezse, onu bulup almış olan kimse onunla nafakalanır ve buluntu onun yanında bir emânet olmuştur. (Süleyman ibn Bilâl dedi ki:) Yahya ibn Saîd şöyle dedi: İşte bu "Onun yanında bir emânet olmuştur" sözü, Rasûlullah'ın hadîsi içinde mi, yoksa Yezîd'in kendi tarafından söylediği birşey mi olduğunu bilmediğim şeydir. Sonra o sorucu:
— (Yâ Rasûlallah!) Koyun yitiği hakkında nasıl görürsün? dedi. Peygamber:
— "Onu tut, al. Çünkü o ancak senin yâhud mü'min kardeşinin yâhud da kurdundur" buyurdu. el-Munbaıs'ın âzâdlısı Yezîd: O, yânî koyun yitiği de i'lân edilir, dedi. Sonra sorucu tekrar Peygamber'e:
— Deve yitiği hakkında nasıl re'y edersin? dedi. Zeyd ibn Hâlid dedi ki: Bunun üzerine Peygamber:
— "Ona serbest bırak! Çünkü onun ayakkabısı ve su tulumu berâberindedir. Sahibi su başında onu buluncaya kadar o kendisi su başına gelir ve ağaçlan yer (yânî yaradılışı kuvvetlidir, korumaya ihtiyâcı yoktur)" buyurdu

---

بَاب إِذَا لَمْ يُوجَدْ صَاحِبُ اللُّقَطَةِ بَعْدَ سَنَةٍ فَهِيَ لِمَنْ وَجَدَهَا

2429 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ يَزِيدَ مَوْلَى الْمُنْبَعِثِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَهُ عَنْ اللُّقَطَةِ فَقَالَ اعْرِفْ عِفَاصَهَا وَوِكَاءَهَا ثُمَّ عَرِّفْهَا سَنَةً فَإِنْ جَاءَ صَاحِبُهَا وَإِلَّا فَشَأْنَكَ بِهَا قَالَ فَضَالَّةُ الْغَنَمِ قَالَ هِيَ لَكَ أَوْ لِأَخِيكَ أَوْ لِلذِّئْبِ قَالَ فَضَالَّةُ الْإِبِلِ قَالَ مَا لَكَ وَلَهَا مَعَهَا سِقَاؤُهَا وَحِذَاؤُهَا تَرِدُ الْمَاءَ وَتَأْكُلُ الشَّجَرَ حَتَّى يَلْقَاهَا رَبُّهَا

Buluntunun Sahibi Bir Sene İ'lândan Sonra Bulunmazsa, Artık O Şey Onu Bulup Alanındır
-.. Zeyd ibn Hâlid (R) şöyle demiştir: RasûlulIah(S)'a bir adam geldi de yerde bulunup alınan şeyin hükmünü sordu. Rasûlullah:
— "Çıkınım ve ağız bağını tanı(yıp koru), sonra da onu bir sene bildirip i'lân et. Eğer sahibi gelirse verirsin. Sahibi gelmezse, artık senin hâlin onunladır" buyurdu. O sorucu kişi:
— Koyun yitiğinin hükmü nedir? dedi. Rasûlullah:

— "O senindir, yâhud mü'min kardeşinindir, yâhud da kurdundur" buyurdu. O kimse bu defa:
— Deve yitiğinin hükmü nedir? dedi. Rasûlullah:
— "Onu almaya senin ne hakkın var? Onun ayakkabısı ve su tulumu berâberindedir. Sahibi ona kavuşuncaya kadar kendisi suya gelir ve ağaçları yer" buyurdu

---

بَاب إِذَا وَجَدَ خَشَبَةً فِي الْبَحْرِ أَوْ سَوْطًا أَوْ نَحْوَهُ

2430 – * وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ ذَكَرَ رَجُلًا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَسَاقَ الْحَدِيثَ فَخَرَجَ يَنْظُرُ لَعَلَّ مَرْكَبًا قَدْ جَاءَ بِمَالِهِ فَإِذَا هُوَ بِالْخَشَبَةِ فَأَخَذَهَا لِأَهْلِهِ حَطَبًا فَلَمَّا نَشَرَهَا وَجَدَ الْمَالَ وَالصَّحِيفَةَ

Bir Kimse Denizde Bir Ağaç Parçası Bulduğu Yâhud Bir Kamçı Yâhud Da Bunun Benzeri Birşey Bulduğu Zaman (Ne Yapar; Bunları Alır Mı Yoksa Terk Ve el-Leys ibn Sa'd şöyle dedi: Bana Ca'fer ibnu Rabîa, Abdurrahmân ibn Hürmüz'den; o da Ebû Hureyre'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S), İsrâîl oğulları'ndan bir adam zikretti. O adam İsrâîl oğullarının birinden Ödünç olarak bin dînâr vermesini istedi... hadîsini şevketti. Ona ödünç veren kimse deniz kenarına çıktı da malını getirmiş bir gemi görmek umuduyla bakıyordu. Sahilde bir ağaç parçasıyle karşılaştı. Onu ailesinin evde yakması için aldı. Evde onu parçalayınca içinde paraları ve mektûb sahîfesini buldu

---

بَاب إِذَا وَجَدَ تَمْرَةً فِي الطَّرِيقِ

2431 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ طَلْحَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِتَمْرَةٍ فِي الطَّرِيقِ قَالَ لَوْلَا أَنِّي أَخَافُ أَنْ تَكُونَ مِنْ الصَّدَقَةِ لَأَكَلْتُهَا

Bir Şahıs Yolda Bir Hurma Dânesi Bulduğu Zaman {Bunu Alıp Yemesi Caiz Olur)
-.. Bize Muhammed ibn Yûsuf tahdîs edip şöyle dedi: Bize Suf-yân, Mansür'dan; o da Talha'dan; o da Enes ibn Mâlik'ten tahdîs etti. Enes ibn Mâlik (R): Peygamber (S) giderken yolda bir hurmaya rast-geldi de: "Bunun sadaka hurması olmasından korkmasaydım muhakkak onu alır yerdim" buyurdu demiştir

---

2432 – وَقَالَ يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنِي مَنْصُورٌ وَقَالَ زَائِدَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ طَلْحَةَ حَدَّثَنَا أَنَسٌ

Ve Yahya ibn Saîd el-Kattân şöyle dedi : Bize Sufyân es-Sevrî tahdîs edip şöyle dedi: Bana Mansûr (ibnu'l-Mu'temir) tahdîs etti. Ve Zaide ibnu Kudâme de yine Mansür'dan; o da Talha ibnu Mu-sarrıftan söyledi ki, o: Bize Enes tahdîs etti, demiştir. Buhârî dedi ki

---

2432 –(م) وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنِّي لَأَنْقَلِبُ إِلَى أَهْلِي فَأَجِدُ التَّمْرَةَ سَاقِطَةً عَلَى فِرَاشِي فَأَرْفَعُهَا لِآكُلَهَا ثُمَّ أَخْشَى أَنْ تَكُونَ صَدَقَةً فَأُلْقِيهَا

: Ve bize Muhammed ibn Mukaatil tahdîs edip şöyle dedi: Bize Abdullah ibnu'l-Mubârek haber verip şöyle dedi: Bize Ma'mer (ibn Râşid), Hemmâm ibn Münebbih'ten; o da Ebû Hurey-re(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Ben ailemin yanına döner gelirim de döşeğimin üzerine düşen bir hurmayı bularak alır, yemek üzere onu kaldırırım, sonar sadaka (hurması) olmasından korkarım da onu muhakkak surette bırakırım"

بَاب كَيْفَ تُعَرَّفُ لُقَطَةُ أَهْلِ مَكَّةَ * وَقَالَ طَاوُسٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَلْتَقِطُ لُقَطَتَهَا إِلَّا مَنْ عَرَّفَهَا * وَقَالَ خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تُلْتَقَطُ لُقَطَتُهَا إِلَّا لِمُعَرِّفٍ

Mekke Ehlinin Buluntu Eşyası Nasıl İ'lân Edilir?
Ve Tâvûs el-Yemânî, İbn Abbâs'tan; o da Peygamber'den söyledi ki, Peygamber (S): "Mekke'nin yitiği ancak sahibi lehine koruyacak olan i'lâncı için müstesna, alınıp kaldırılmaz...*' buyurmuştur. Ve Hâlid el-Hazzâ, Ikrime'den; o da İbn Abbâs'dan söyledi ki, Peygamber (S): "Mekke'nin yitiği i'lân ediciden başka kimse tarafından alınıp kaldırılmaz" buyurdu. Ve Ahmed ibn Sa'd şöyle dedi

2433 – وَقَالَ أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يُعْضَدُ عِضَاهُهَا وَلَا يُنَفَّرُ صَيْدُهَا وَلَا تَحِلُّ لُقَطَتُهَا إِلَّا لِمُنْشِدٍ وَلَا يُخْتَلَى خَلَاهَا فَقَالَ عَبَّاسٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا الْإِذْخِرَ فَقَالَ إِلَّا الْإِذْخِرَ

: Bize Ravh tahdîs etti. Bize Zekeriv/yâ tahdîs etti. Bize Amr ibn Dînâr, İkrime'den; o da İbn Abbâs'tan tahdîs etti. Rasûlullah (S): "Mekke'nin dikenli ağacı kesilmez, av hayvanı ürkütülmez, yitik eşyası i'lân edecek kimseden başkasına (alıp kaldırması) halâl olmaz, yeşil otu koparılmaz" buyurdu. Abbâs: Yâ Rasûlallah, ızhır bitkisi müstesna olsun, dedi. Rasûlullah: "Izhır otu müstesnadır" buyurdu.

2434 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَّةَ قَامَ فِي النَّاسِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ اللَّهَ حَبَسَ عَنْ مَكَّةَ الْفِيلَ وَسَلَّطَ عَلَيْهَا رَسُولَهُ وَالْمُؤْمِنِينَ فَإِنَّهَا لَا تَحِلُّ لِأَحَدٍ كَانَ قَبْلِي وَإِنَّهَا أُحِلَّتْ لِي سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ وَإِنَّهَا لَا تَحِلُّ لِأَحَدٍ بَعْدِي فَلَا يُنَفَّرُ صَيْدُهَا وَلَا يُخْتَلَى شَوْكُهَا وَلَا تَحِلُّ سَاقِطَتُهَا إِلَّا لِمُنْشِدٍ وَمَنْ قُتِلَ لَهُ قَتِيلٌ فَهُوَ بِخَيْرِ النَّظَرَيْنِ إِمَّا أَنْ يُفْدَى وَإِمَّا أَنْ يُقِيدَ فَقَالَ الْعَبَّاسُ إِلَّا الْإِذْخِرَ فَإِنَّا نَجْعَلُهُ لِقُبُورِنَا وَبُيُوتِنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا الْإِذْخِرَ فَقَامَ أَبُو شَاهٍ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ فَقَالَ اكْتُبُوا لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اكْتُبُوا لِأَبِي شَاهٍ قُلْتُ لِلْأَوْزَاعِيِّ مَا قَوْلُهُ اكْتُبُوا لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ هَذِهِ الْخُطْبَةَ الَّتِي سَمِعَهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Ebû Hureyre (R) tahdîs edip dedi ki: Azız ve Celü olan Allah, Rasûlü'ne Mekke fethini müyesser kılınca, Rasûlullah (S) insanlar içinde ayağa kalktı, Allah'a hamd ve sena etti, sonra şöyle buyurdu: "Muhakkak ki Allah fili Mekke'ye girmekten men' etmiştir. Rasûlünü ve mü'minleri de (bir defa olarak) Mekke ahâlîsine musallat etmiştir, Mekke benden evvel hiçbir kimse için asla halâl olmuyordu. O yalnız bir gündüzün bir saatinde benim için halâl kılınmıştır. Benden sonra da hiçbir kimse için ebediyyen halâl olmayacaktır. Mekke'nin av hayvanları ürkütülmez, dikeni (bile) koparılmaz. Yitiğini kimse (elini uzatıp) alamaz. Meğer ki sahibini arayıp bulmak isteyen olsun. Her kimin bir kimsesi öldürülürse o, iki şeyden hangisi kendi hakkında daha hayırlı ise onu isteyebilir (yânî iki şey arasında muhayyerdir): Ya kendisine diyet verilir yâhud öldüren kimse kısâsen öldürülür". Abbâs:
— Yâ Rasûlallah! Izhırdan başka. Zîrâ bizler onu kabirlerimizde ve evlerimiz(in inşâsın)da kullanıyoruz, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Izhırdan başka'' buyurdu. Bunun akabinde Yemenli bir zât olan Ebû Şâh ayağa kalktı ve:
— Bunları benim için yazınız yâ Rasûlallah! dedi.Rasûlullah da:
— "Bunları Ebû Şâh için yazınız" buyurdu. Râvî Velîd dedi ki: Ben Evzâî'ye: — "Benim için yazınız yâ Rasûlallah!" sözü nedir? dedim. — Rasûlullah'tan işitmiş olduğu şu hutbenin yazılmasını istedi, dedi

بَاب لَا تُحْتَلَبُ مَاشِيَةُ أَحَدٍ بِغَيْرِ إِذْنِهِ

2435 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَحْلُبَنَّ أَحَدٌ مَاشِيَةَ امْرِئٍ بِغَيْرِ إِذْنِهِ أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ تُؤْتَى مَشْرُبَتُهُ فَتُكْسَرَ خِزَانَتُهُ فَيُنْتَقَلَ طَعَامُهُ فَإِنَّمَا تَخْزُنُ لَهُمْ ضُرُوعُ مَوَاشِيهِمْ أَطْعِمَاتِهِمْ فَلَا يَحْلُبَنَّ أَحَدٌ مَاشِيَةَ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِهِ

Hiçbir Kimsenin Hayvanı İzinsiz Olarak Sağılmaz

-... îbn Umer(R)'den: Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Hiçbir kimse diğer birinin hayvanının sütünü onun izni olmaksızın sağmasın. Sizden biriniz yiyecek ve içeceklerinin saklandığı mahzenine gelinmesini, dolabının kırılmasını ve oradaki yiyeceklerinin naklolunmasını ister mi? Hayvanlarının memeleri de insanlar için onların yiyeceklerini muhafaza ederler. Onun için hiçbir kimse diğerinin hayvanının sütünü, onun izni olmak müstesna, asla sağmasın"

بَاب إِذَا جَاءَ صَاحِبُ اللُّقَطَةِ بَعْدَ سَنَةٍ رَدَّهَا عَلَيْهِ لِأَنَّهَا وَدِيعَةٌ عِنْدَهُ

2436 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ يَزِيدَ مَوْلَى الْمُنْبَعِثِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ اللُّقَطَةِ قَالَ عَرِّفْهَا سَنَةً ثُمَّ اعْرِفْ وِكَاءَهَا وَعِفَاصَهَا ثُمَّ اسْتَنْفِقْ بِهَا فَإِنْ جَاءَ رَبُّهَا فَأَدِّهَا إِلَيْهِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَضَالَّةُ الْغَنَمِ قَالَ خُذْهَا فَإِنَّمَا هِيَ لَكَ أَوْ لِأَخِيكَ أَوْ لِلذِّئْبِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَضَالَّةُ الْإِبِلِ قَالَ فَغَضِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى احْمَرَّتْ وَجْنَتَاهُ أَوْ احْمَرَّ وَجْهُهُ ثُمَّ قَالَ مَا لَكَ وَلَهَا مَعَهَا حِذَاؤُهَا وَسِقَاؤُهَا حَتَّى يَلْقَاهَا رَبُّهَا

Buluntu Eşyanın Sahibi Bir Sene Sonra Geldiği Zaman, Bulan Onu Sahibine Verir

Çünkü o, bulanın yanında bir vediadır.

-...Zeyd ibn Hâlid el-Cuhenî(R)'den (şöyle demiştir): Bir adam; bulduğu bir yitiğin hükmünü Rasûlullah'a sordu. Rasûlullah (S):

— "Onu bir sene i'lân et. Sonra onun ağız bağını ve çıkınını iyice tam. Sonra onunla nafakalan. Eğer sahibi gelirse, onu sahibine eda et" buyurdu. Sahâbîler (Ebû Zerr ve Ebu'l-Vakt'te: O adam):

— Yâ Rasûlallah! Koyun yitiğinin hükmü nedir? dediler. Rasûlullah: — "Onu tut. Çünkü o ya senin, ya mü'min kardeşinin, yâhud da kurdundur (yânî bu yitik koyunu sen alır, i'lân eder de sahibini bulamazsan, sana âiddir. Sen almaz da mü'min kardeşin alırsa onundur; o da almazsa artık koyun kurdundur)" buyurdu. O adam:

— Yâ Rasûlallah! Yitik devenin hükmü nedir? diye sordu. Zeyd ibn Hâlid dedi ki: Rasûlullah öfkelendi; hattâ iki yanağı yâhud yüzü kızardı. Sonra: — "Ondan sana ne?Sâhibi ona kavuşuncaya kadar o hayvanın ayakkabısı ve su tutumu berâberindedir" buyurdu

---

بَاب هَلْ يَأْخُذُ اللُّقَطَةَ وَلَا يَدَعُهَا تَضِيعُ حَتَّى لَا يَأْخُذَهَا مَنْ لَا يَسْتَحِقُّ

2437 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ قَالَ سَمِعْتُ سُوَيْدَ بْنَ غَفَلَةَ قَالَ كُنْتُ مَعَ سَلْمَانَ بْنِ رَبِيعَةَ وَزَيْدِ بْنِ صُوحَانَ فِي غَزَاةٍ فَوَجَدْتُ سَوْطًا فَقَالَا لِي أَلْقِهِ قُلْتُ لَا وَلَكِنْ إِنْ وَجَدْتُ صَاحِبَهُ وَإِلَّا اسْتَمْتَعْتُ بِهِ فَلَمَّا رَجَعْنَا حَجَجْنَا فَمَرَرْتُ بِالْمَدِينَةِ فَسَأَلْتُ أُبَيَّ بْنَ كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ وَجَدْتُ صُرَّةً عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهَا مِائَةُ دِينَارٍ فَأَتَيْتُ بِهَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عَرِّفْهَا حَوْلًا فَعَرَّفْتُهَا حَوْلًا ثُمَّ أَتَيْتُ فَقَالَ عَرِّفْهَا حَوْلًا فَعَرَّفْتُهَا حَوْلًا ثُمَّ أَتَيْتُهُ فَقَالَ عَرِّفْهَا حَوْلًا

فَعَرَّفْتُهَا حَوْلًا ثُمَّ أَتَيْتُهُ الرَّابِعَةَ فَقَالَ اعْرِفْ عِدَّتَهَا وَوِكَاءَهَا وَوِعَاءَهَا فَإِنْ جَاءَ صَاحِبُهَا وَإِلَّا اسْتَمْتِعْ بِهَا حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سَلَمَةَ بِهَذَا قَالَ فَلَقِيتُهُ بَعْدُ بِمَكَّةَ فَقَالَ لَا أَدْرِي أَثَلَاثَةَ أَحْوَالٍ أَوْ حَوْلًا وَاحِدًا

Yitiği Bulan Şahıs, Ona Hakk Kazanmayan Kimsenin Almaması İçin, Zayi' Hâlde Terketmeyerek Alır Mı?

-...Bize Şu'be, Selemetu'bnu KuheyFden tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben Suveyd ibn Gafele'den işittim, o şöyle dedi: Ben Sel-mân ibn Rabîa ve Zeyd ibn Sûhân ile beraber bir gazvede bulundum. Derken bir kamçı buldum. Bunlardan biri bana: — O kamçıyı at, dedi. Ben:

— Hayır atmam, lâkin eğer sahibini bulursam (bunu ona veririm); sahibini bulamazsam onunla faydalanırım, dedim. Gazadan döndüğümüzde hacc yaptık. Akabinde ben Medîne'ye uğradım. Ubeyy ibn Ka'b'a düşürülmüş kamçıyı almanın hükmünü sordum. Ubeyy şöyle dedi: — Ben Peygamber (S) zamanında içinde yüz dînâr olan bir kese buldum. Onu Peygamber'e getirdim. Peygamber: "Bunu bir sene (insanların toplantı yerlerinde) bildir, i'lân et" buyurdu. Ben de bir yıl onu i'lân ettim. Sonra Peygamber'e geldim. Peygamber yine: "Onu bir yıl i'lân et" buyurdu. Ben onu bir yıl daha i'lân ettim, sonra Peygamber'e geldim. Peygamber yine: "Onu bir yıl i'lân et" buyurdu. Ben onu bir yıl i'lân ettim, sonra dördüncü defa Peygamber'e geldim. Peygamber: "Dinarların sayısını, ağız bağını, kabını iyi tanı. Eğer sahibi gelir(Ğe sayısını, çıkınını, ağız bağını haber verirce - keseyi ona ver-; gelmezse onunla yararlan" buyurdu. **-** Bize Abdan tahdîs edip şöyle dedi: Bana babam Usmân ibn Cebele, Şu'be ibnu'I-Haccâc'dan; o da Seleme ibn Kuheyl'den olmak üzere (yukarıda zikredilen) bu hadîsi haber verdi. Bu rivayette Şu'be şöyle dedi: Ben bir zaman sonra Mekke'de Seleme ibn Kuheyl ile buluştum. Bu sefer Seleme bana: Suveyd, Ka'b'ın bulduğu bu paranın üç w\ mı, yoksa bir yıl mı i'lân edildiğini söyledi, pek iyi bilmiyorum, dedi

---

بَاب مَنْ عَرَّفَ اللُّقَطَةَ وَلَمْ يَدْفَعْهَا إِلَى السُّلْطَانِ

2438 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ رَبِيعَةَ عَنْ يَزِيدَ مَوْلَى الْمُنْبَعِثِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أَعْرَابِيًّا سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ اللُّقَطَةِ قَالَ عَرِّفْهَا سَنَةً فَإِنْ جَاءَ أَحَدٌ يُخْبِرُكَ بِعِفَاصِهَا وَوِكَائِهَا وَإِلَّا فَاسْتَنْفِقْ بِهَا وَسَأَلَهُ عَنْ ضَالَّةِ الْإِبِلِ فَتَمَعَّرَ وَجْهُهُ وَقَالَ مَا لَكَ وَلَهَا مَعَهَا سِقَاؤُهَا وَحِذَاؤُهَا تَرِدُ الْمَاءَ وَتَأْكُلُ الشَّجَرَ دَعْهَا حَتَّى يَجِدَهَا رَبُّهَا وَسَأَلَهُ عَنْ ضَالَّةِ الْغَنَمِ فَقَالَ هِيَ لَكَ أَوْ لِأَخِيكَ أَوْ لِلذِّئْبِ

Buluntu Eşyayı İ'lân Eden, Fakat Onu Sultana Teslim Etmeyen (Veya Yükseltmeyen) Kimse

-..Zeyd ibn Hâlid(R)'den (o, şöyle demiştir): Bir çöl bedevisi Peygamber'e gelip, bulunmuş yitik eşyanın hükmünü sordu. Peygamber (S):

— "Bunu bir sene i'lân et. Eğer bunun çıkınını ve ağız bağını sana haber veren bir kimse gelirse (bunu ona ver). Kimse gelmezse bununla sen nafakalan" buyurdu. Bedevi, Peygamber'e deve yitiğinin hükmünü sordu. Bunun üzerine Peygamber'in yüzü değişti ve:

— "Ondan sana ne? Su tulumu ve ayakkabıları berâberindedir. Kendisi suya gelir ve ağaçları yer. Sahibi onu buluncaya kadar, onu kendi başına bırak!" buyurdu. Bedevi bu sefer Peygamber'e koyun yitiğini sordu. Peygamber: — "O senin yâhud mü 'min kardeşinin yâhud da kurdundur (yânî bu yitik koyunu sen alır, i'lân eder de sahibini bulamazsan, sana âid-dir. Sen almaz da mü'min kardeşin alırsa, o bulup alanındır; o da almazsa artık koyun kurdundur" buyurdu.

بَابٌ

2439– حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ أَخْبَرَنِي الْبَرَاءُ عَنْ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ح و حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ عَنْ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ انْطَلَقْتُ فَإِذَا أَنَا

بِرَاعِي غَنَمٍ يَسُوقُ غَنَمَهُ فَقُلْتُ لِمَنْ أَنْتَ قَالَ لِرَجُلٍ مِنْ قُرَيْشٍ فَسَمَّاهُ فَعَرَفْتُهُ فَقُلْتُ هَلْ فِي غَنَمِكَ مِنْ لَبَنٍ فَقَالَ نَعَمْ فَقُلْتُ هَلْ أَنْتَ حَالِبٌ لِي قَالَ نَعَمْ فَأَمَرْتُهُ فَاعْتَقَلَ شَاةً مِنْ غَنَمِهِ ثُمَّ أَمَرْتُهُ أَنْ يَنْفُضَ ضَرْعَهَا مِنْ الْغُبَارِ ثُمَّ أَمَرْتُهُ أَنْ يَنْفُضَ كَفَّيْهِ فَقَالَ هَكَذَا ضَرَبَ إِحْدَى كَفَّيْهِ بِالْأُخْرَى فَحَلَبَ كُثْبَةً مِنْ لَبَنٍ وَقَدْ جَعَلْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِدَاوَةً عَلَى فَمِهَا خِرْقَةٌ فَصَبَبْتُ عَلَى اللَّبَنِ حَتَّى بَرَدَ أَسْفَلُهُ فَانْتَهَيْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ اشْرَبْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَشَرِبَ حَتَّى رَضِيتُ

-.......el-Berâ', Ebû Bekr'den; ebü Bekr (K) şöyle demiştir: Ben (oranın etrafını araştırıp gözetlemek için) gittim. Derken koyunlarını (bulunduğumuz kayaya doğru) sürmekte olan bir koyun çobanı ile karşılaştım. Ona: — Sen kimin çobanısın? dedim.
O da Kureyş'ten ismini belirttiği bir adamın çobanı olduğunu söyledi. Ben de onu tamdım. Bu sefer ben ona: — Senin koyunlarında sütlüsü var mı? dedim.
— Evet vardır, dedi.
— Peki benim için süt sağar mısın? dedim.
— Evet sağarım, dedi.Ben ona emrettim de koyunlarından birini tuttu. Sonra ona koyunun memesi üzerindeki tozları silkelemesini emrettim. Sonra da ellerini silkeleyip temizlemesini emrettim. Râvî: Avuçlarından birini diğerine vurup şöylece temizlediğini söyledi. Akabinde benim için bir içimlik mikdân süt sağdı. Ben Rasûlullah için deriden bir kab yapmıştım, ağzında bir bez vardı. Sütün üzerine biraz su döktüm, hattâ kabın aşağısı biraz soğudu. Nihayet Peygamberdin yanına geldim ve:— İç yâ Rasûlallah, dedim. Rasûlullah içti, ben de bundan hoşnûd oldum

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فِي الْمَظَالِمِ وَالْغَصْبِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ} رَافِعِي الْمُقْنِعُ وَالْمُقْمِحُ وَاحِدٌ وَقَالَ مُجَاهِدٌ {مُهْطِعِينَ} مُدِيمِي النَّظَرِ وَيُقَالُ مُسْرِعِينَ {لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ} يَعْنِي جُوفًا لَا عُقُولَ لَهُمْ {وَأَنْذِرْ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمْ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ نُجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعْ الرُّسُلَ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِنْ قَبْلُ مَا لَكُمْ مِنْ زَوَالٍ وَسَكَنْتُمْ فِي مَسَاكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَرَبْنَا لَكُمْ الْأَمْثَالَ وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ وَإِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ فَلَا تَحْسِبَنَّ اللَّهَ مُخْلِفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ}

(Zulümler ve Gasb Kitabı) Ve Yüce Allah'ın şu kavli: O zâlimlerin yapacaklarından Allah'ı gafil zannetme fakın. O bunları ancak öyle bir gün için geciktiriyor kU o gün gözler (şaşkınlıkla) belerip kalacaktır. Hepsi de başlarını dikerek koşacaklar. Gözleri kendilerine bile dönüp bakamayacak. Kalblerinin içi ise (müdhiş korkularından dolayı akıldan) bomboştur. İnsanlara o azabın kendilerine geleceği günün tehlikesini anlat ki (o gün)- zâlimler: Ey Rabb'imiz, bizi yakın bir müddete kadar geciktir de Sen 'in da 'vetine icabet edelim, peygamberlere tâbi' olalım diyecek(ler)dir. Hâlbuki daha evvel siz (dünyâda) kendinize hiçbir zeval yoktur diye yemîn etmediniz miydi? Siz (Âd ve Semûd kavimleri gibi) nefislerine zulmedenlerin diyarında da yerleştiniz. Onlara neler yaptığımız sizin için apaçık meydana çıktı. Size (bu hususta) birçok misâller de gösterdik. Hakîkat onlar (peygamberlere karşı) bir takım tuzaklar kurmuşlardı.Hâlbuki onların tuzaklarından dağlar yerinden oynayıp gitmiş olsa bile Allah katında onlara âid (nice nice) cezalar vardır. Öyle ise sakın Allah, peygamberlerine olan va'dinden cayar sanma. Şübhesiz ki Allah mutlak gâlibdir, intikaam sahibidir1'" (İbrahim; 42-47) Âyetteki "Muknîî ruûsihim'\ "Râfîî ruûsihim"; yânî "Başlarını yükselticiler" demektir. "el-Mukniu" ve'l-Mukmihu" ikisi de bir ma'nâya, yânî "Yükseltici" ma'nâsmadır. Mücâhid: "Muhtıîn", "Mudîmfn-nazar", yânî "Bakışı devam ettirenler" demektir. "Muhtıîn", "Müsrifti",

yânî "Sür'at ediciler" diye de tefsir edilir, demiştir. Ve "Kalbleri hevâdır", yânî bomboştur; akılları yoktur, demektir

---

بَابُ قِصَاصُ الْمَظَالِمِ

2440- حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ النَّاجِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا خَلَصَ الْمُؤْمِنُونَ مِنْ النَّارِ حُبِسُوا بِقَنْطَرَةٍ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ فَيَتَقَاصُّونَ مَظَالِمَ كَانَتْ بَيْنَهُمْ فِي الدُّنْيَا حَتَّى إِذَا نُقُّوا وَهُذِّبُوا أُذِنَ لَهُمْ بِدُخُولِ الْجَنَّةِ فَوَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَأَحَدُهُمْ بِمَسْكَنِهِ فِي الْجَنَّةِ أَدَلُّ بِمَنْزِلِهِ كَانَ فِي الدُّنْيَا وَقَالَ يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَبُو الْمُتَوَكِّلِ

Zulümlerin Kısas Yapılması Babı

-...Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den; Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Kıyamette mü'minler cehennemden (yânî cehennem üzerine kurulmuş sırattan) kurtuldukları zaman cennetle cehennem arasındaki köprüde habsolunurlar. Burada dünyâda aralarında bulunan (ufak tefek) zulümlerden birbirine hakkını vererek hesâblaşırlar. (Bu küçük günâhlardan da) paklanıp arındıkları zaman bunların cennete girmelerine izin verilir. Muhammed'in nefsi yedinde olan Allah 'a yemîn ederim ki, o mü 'minlerden herhangi biri cennetteki meskenini dünyâda yaşadığı meskeninden daha iyi bilir ve (kılavuzsuz) bulur" Ve Yûnus ibn Muhammed şöyle dedi: Bize Şeybân, Katâde ibn Diâme'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Bize Ebû'l-Mütevekkil tah-dîs etti

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ}

2441 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ قَالَ أَخْبَرَنِي قَتَادَةُ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ مُحْرِزٍ الْمَازِنِيِّ قَالَ بَيْنَمَا أَنَا أَمْشِي مَعَ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا آخِذٌ بِيَدِهِ إِذْ عَرَضَ رَجُلٌ فَقَالَ كَيْفَ سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي النَّجْوَى فَقَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ يُدْنِي الْمُؤْمِنَ فَيَضَعُ عَلَيْهِ كَنَفَهُ وَيَسْتُرُهُ فَيَقُولُ أَتَعْرِفُ ذَنْبَ كَذَا أَتَعْرِفُ ذَنْبَ كَذَا فَيَقُولُ نَعَمْ أَيْ رَبِّ حَتَّى إِذَا قَرَّرَهُ بِذُنُوبِهِ وَرَأَى فِي نَفْسِهِ أَنَّهُ هَلَكَ قَالَ سَتَرْتُهَا عَلَيْكَ فِي الدُّنْيَا وَأَنَا أَغْفِرُهَا لَكَ الْيَوْمَ فَيُعْطَى كِتَابَ حَسَنَاتِهِ وَأَمَّا الْكَافِرُ وَالْمُنَافِقُونَ فَيَقُولُ الْأَشْهَادُ {هَؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى رَبِّهِمْ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ}

Yüce Allah'ın: "Haberiniz olsun ki, Allah'ın la'neti zâlimlerin üzerindedir.(hüd 18) Kavli Babı

-...Bana Katâde, Safvân ibn Muhrız el-Mâzinî'den haber verdi. O şöyle demiştir: Ben bir kerresinde Abdullah ibn Umer'in elinden tutup giderken birisi geldi de, İbn Umer' — Rasûhıllah'ın necve(= yavaşça söz söylemek) hakkındaki beyanâtını nasıl işittin (bunu lütfen bildirir misin)? dedi. İbnu Umer de şöyle dedi: — Rasûlullah'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Muhakkak Allah kıyamet günü mü'mini yaklaştırır ve onun üstüne şefkat kanadını ve koruma perdesini koyar da onu (mevkıf halkının gözünden) örter ve:
— (Ey kulum, işlediğin) fulân günâhı biliyor musun? Fulân günâhı biliyor musun? diye sorar.Mü'min de:
— Evet Rabb'im! diye tâ bütün günâhlarını takrir ve i'tirâf ettiği ve içinde helak olduğuna kanâat geldiği zaman Allah:
— (Ey kulum)aleyhindeki bu günâhları dünyâda halktan gizledim. Bu günde senin lehine bunları mağfiret ediyorum! buyurur. Ve mü'minin hasenat defteri (sağından) kendisine verilir. Kâfirlere, münafıklara gelince (onlar için de peygamberlerden, meleklerden birçok) şâhidler: îşte bunlar Rabblerine karşı (ortak uydurarak) yalan söyleyenlerdir. Haberiniz olsun ki, Allah ın la'neti (o) zâlimlerin üzerine olsun derler"

بَاب لَا يَظْلِمُ الْمُسْلِمُ الْمُسْلِمَ وَلَا يُسْلِمُهُ

2442 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ سَالِمًا أَخْبَرَهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يُسْلِمُهُ وَمَنْ كَانَ فِي حَاجَةِ أَخِيهِ كَانَ اللَّهُ فِي حَاجَتِهِ وَمَنْ فَرَّجَ عَنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً فَرَّجَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرُبَاتِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

'Müslüman müslümâna zulmetmez ve onu tehlikede bırakmaz".

-...Salime de Abdullah ibn Umer (R) şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyuTdu: "Müslüman müsiümânın (dîn) kardeşidir. Müslüman müslümâna zulmetmez, müslümân müslümânı (tehlikede ve musibette) terk de etmez. Her kim müslim kardeşinin hacetinde bulunursa Allah da onun hacetini yerine getirir. Her kim bir müslümândan bir keder (bir darlık) giderip onu ferahlatırsa, Allah da onun kıyamet gününün kederlerinden bir kederini giderip ferahlatır. Her kim bir müslümânı (dünyâdaki ayıbından) örterse, Allah da onu kıyamet gününde örter"

بَاب أَعِنْ أَخَاكَ ظَالِمًا أَوْ مَظْلُومًا

2443 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَنَسٍ وَحُمَيْدٌ الطَّوِيلُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْصُرْ أَخَاكَ ظَالِمًا أَوْ مَظْلُومًا

"Kardeşine zâlim iken de, mazlum iken de yardım et

-...Humeyd et-Tavîl, Enes ibn Mâlik'ten işitmiştir. Enes (R) şöyle diyordu: Rasûlullah (S): "Sen kardeşine ister zâlim olsun, ister mazlum olsun; yardım et" buyurdu.

2444 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْصُرْ أَخَاكَ ظَالِمًا أَوْ مَظْلُومًا قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا نَنْصُرُهُ مَظْلُومًا فَكَيْفَ نَنْصُرُهُ ظَالِمًا قَالَ تَأْخُذُ فَوْقَ يَدَيْهِ

-...Enes (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): — "(Ey mü'min, sen mü'min) kardeşine zâlim iken de, mazlum iken de yardım et" buyurdu. Sahâbîler:

— Yâ Rasûlallah! Şu mazlum olan kişiye yardım edebiliriz.Fakat o zâlime nasıl yardım ederiz? diye sordular. Rasûlullah:

— "Zâlimin iki elinin üstünü tutarsın (yânî onu zulümden men' edersin)" buyurdu

---

بَاب نَصْرِ الْمَظْلُومِ

2445 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَشْعَثِ بْنِ سُلَيْمٍ قَالَ سَمِعْتُ مُعَاوِيَةَ بْنَ سُوَيْدٍ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَمَرَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَبْعٍ وَنَهَانَا عَنْ سَبْعٍ فَذَكَرَ عِيَادَةَ الْمَرِيضِ وَاتِّبَاعَ الْجَنَائِزِ وَتَشْمِيتَ الْعَاطِسِ وَرَدَّ السَّلَامِ وَنَصْرَ الْمَظْلُومِ وَإِجَابَةَ الدَّاعِي وَإِبْرَارَ الْمُقْسِمِ

Mazluma Yardım Babı

-.el-Eş'as ibn Suleym dedi ki: Ben Muâviye ibn Suveyd'den işittim; o şöyle dedi: Ben el-Berâ ibnu Âzib(R)'den işittim; o: Peygamber (S) bize yedi şey emretti ve yedi şeyden de nehyetti, deyip emrettiği şeyler olarak şunları zikretti: .Hastayı ziyaret etmek,2. Cenazeyi arkası sıra ta'kîb edip cenaze namazını kılmak,3. Aksıran kimseye Elhamdu lillâhi derse ona karşı Yerhamukellâhu {= Allah sana merhamet

eylesin) demek, 4. Selâm almak,5. Zulmedilmişe yardım etmek,6. Da'yetçinin hayırlı da'vetine icabet etmek,7. Verilen sözü, edilen yemini reddetmeyip kabul etmek ve dönmemektir

---

2446 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا وَشَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ

-...Ebû Mûsâ (el-Eş'ârî -R)'dan (şöyle demiştir): Peygamber (S) "Mü'minin mü'mine dayanışması, parçaları birbirine bağlayıp kuvvetlendiren bina gibidir" buyurdu ve (bu dayanışmayı göstermek için) parmakları arasını birbirine yaklaştırdı

بَاب الِانْتِصَارِ مِنْ الظَّالِمِ لِقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ {لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنْ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظُلِمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا} {وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمْ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ} قَالَ إِبْرَاهِيمُ كَانُوا يَكْرَهُونَ أَنْ يُسْتَذَلُّوا فَإِذَا قَدَرُوا عَفَوْا

Zâlimden İntikaam Almak Babı
Çünkü zikri ulu olan Allah'ın şu sözleri vardır: "Allah çirkin sözün alenen söylenmesini sevmez. Zulme uğrayanlar başka. Allah her şeyi işitici, hakkıyle bilicidir" (en-Nisa: 148). "O müzminler ki, kendilerine tegallüb ve zulüm vâki' olduğu zaman elbirliğiyle yardımlaşıp intikaam alırlar" (eş-Şûrâ: 39). İbrâhîm en-Nahaî şöyle demiştir: Selef, müslümânlara bir tecâvüz vukuunda müslümânlarin mütecaviz bacĵî tarafından zelîl kılınmalarını çirkin görürlerdi. Düşmanı tepelemeye muktedir olunca da mazideki kötülüklerin hesabını sormayıp affederlerdi

بَاب عَفْوِ الْمَظْلُومِ لِقَوْلِهِ تَعَالَى {إِنْ تُبْدُوا خَيْرًا أَوْ تُخْفُوهُ أَوْ تَعْفُوا عَنْ سُوءٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا} {وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِثْلُهَا فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ وَلَمَنْ انْتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ} {وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ إِلَى مَرَدٍّ مِنْ سَبِيلٍ}

Mazlumun Zâlimi Affetmesi Babı Çünkü Yüce Allah'ın şu kavilleri vardır: "Eğer bir hayrı açıklar veya onu gizlerseniz, yâhua fenalığı da affederseniz, şübhe yok ki Allah çok bağışlayıcıdır; herşeye hakkıyle kaadirdir" (en-Nisâ: 149)"Kötülüğünün karşılığı ona denk bir kötülükfbir misillemejdir. Fakat kim affeder, barışı sağlarsa mükâfatı Allah'a âiddir. Şübhe yok ki, o Allah zâlimleri asla sevmez. Kim kendine (yapılan) zulmün ardından her hâlde hakkını alırsa, artık bunlar aleyhinde (mes'ûliyete) bir yol yoktur. O yol ancak insanlara zulmetmekte, yeryüzünde haksız olarak tegallübe kalkmakta olanlara karşıdır. İşte bunlar; bunların hakkı pek acıklı .. bir azâbdır. Bununla beraber kim sabreder, (suçları) örterse (bağışlarsa), işte bu şübhesiz ve elbet azm olunacak işlerdendir. Allah kimi şaşırtırsa, bundan sonar onun hiçbir koruyucusu yoktur. O zâlimleri göreceksin ki, onlar azabı gördükleri zaman (dünyâya) geri dönmeye bir yol var mı, diyeceklerdir" (eş-şûrâ: 40-44)

بَاب الظُّلْمُ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

2447 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ الْمَاجِشُونُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الظُّلْمُ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

'Zulüm, kıyamet gününde zulmetlerdir".

-... Abdullah ibn Umer(R)'den (şöyle demiştir): Peygamber (S): "Zulüm, kıyamet gününde zulmetlerdir" buyurdu

---

بَاب الِاتِّقَاءِ وَالْحَذَرِ مِنْ دَعْوَةِ الْمَظْلُومِ

2448 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ بْنُ إِسْحَاقَ الْمَكِّيُّ عَنْ يَحْيَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ صَيْفِيٍّ عَنْ أَبِي مَعْبَدٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ مُعَاذًا إِلَى الْيَمَنِ فَقَالَ اتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ فَإِنَّهَا لَيْسَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ اللَّهِ حِجَابٌ

Mazlumun Duasından Korkulması Ve Sakınılması Babı
-..İbn Abbâs(R)'tan (şöyle demiştir): Peygamber (S) Muâz ibn Cebel'i (onuncu hicret yılında) Yemen'e vâlî ve muallim olarak gönderdi ve: — "Ey Muâz! (Âsî olsa bile) mazlumun duasından sakın. Çünkü mazlumun duası ile Allah arasında (icabeti men' edici) hiçbir engel yoktur" buyurdu

---

بَاب مَنْ كَانَتْ لَهُ مَظْلَمَةٌ عِنْدَ الرَّجُلِ فَحَلَّلَهَا لَهُ هَلْ يُبَيِّنُ مَظْلَمَتَهُ

2449 - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَتْ لَهُ مَظْلَمَةٌ لِأَخِيهِ مِنْ عِرْضِهِ أَوْ شَيْءٍ فَلْيَتَحَلَّلْهُ مِنْهُ الْيَوْمَ قَبْلَ أَنْ لَا يَكُونَ دِينَارٌ وَلَا دِرْهَمٌ إِنْ كَانَ لَهُ عَمَلٌ صَالِحٌ أُخِذَ مِنْهُ بِقَدْرِ مَظْلَمَتِهِ وَإِنْ لَمْ تَكُنْ لَهُ حَسَنَاتٌ أُخِذَ مِنْ سَيِّئَاتِ صَاحِبِهِ فَحُمِلَ عَلَيْهِ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ قَالَ إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ إِنَّمَا سُمِّيَ الْمَقْبُرِيَّ لِأَنَّهُ كَانَ نَزَلَ نَاحِيَةَ الْمَقَابِرِ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَسَعِيدٌ الْمَقْبُرِيُّ هُوَ مَوْلَى بَنِي لَيْثٍ وَهُوَ سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ وَاسْمُ أَبِي سَعِيدٍ كَيْسَانُ

Üzerinde Haksız Alınmış Birşey Bulunan Kimse, Bu Şeyi Hakk Sahibine Halâl Ettirmeğe Kalksa, (Halâl Ettirmenin Sahîh Olması İçin) Yaptığı Zulmü Beyân Eder Mi (Yâhud Etmez Mi) Babı
-... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Üzerinde (bir dîn) kardeşinin nefsineyâhud malına tecâvüzden doğmuş bir hakk bulunan kimse, dînâr ve dirhem bulunmayacak (kıyamet güniın)den evvel, bugün dünyâda mazlumdan o hakkı bağışlamasını istesin. (Halâllaşılmadığı takdirde) zâlimin sâlih ameli bulunursa, ondan zâlimin zulmü mikdârı alınır (da mazluma verilir). Eğer zâlimin haseneleri bulunmazsa, mazlumun seyyielerinden alınıp zâlim üzerine yükletilir".Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: İsmâîl ibn Ebî Uveys: Mak-burî ancak kabirler tarafına inmiş olduğu için bu isimle isimlendirildi, dedi. Ebû Abdillah dedi ki: Ve seneddeki Saîd el-Makburî , Leys oğulları'nın âzâdlısıdır. O Saîd ibnu Ebî Saîd'dir. Ebû Saîd'in ismi ise Keysân'dır

---

بَاب إِذَا حَلَّلَهُ مِنْ ظُلْمِهِ فَلَا رُجُوعَ فِيهِ

2450 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فِي هَذِهِ الْآيَةِ {وَإِنْ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا} قَالَتْ الرَّجُلُ تَكُونُ عِنْدَهُ الْمَرْأَةُ لَيْسَ بِمُسْتَكْثِرٍ مِنْهَا يُرِيدُ أَنْ يُفَارِقَهَا فَتَقُولُ أَجْعَلُكَ مِنْ شَأْنِي فِي حِلٍّ فَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِي ذَلِكَ

Mazlum, Zulmünden Doğan Hakkını Zâlime Halâl Kıldığında, Artık O Hakka Dönme Yoktur
(Hakkın ma'lûm olması yâhud cevaz veren indinde mechûl olması müsavidir.)
-...Âişe(R)'den: "Eğer bir kadın kocasının uzaklaşmasından (yatağını terketmesinden, nafakasında ihmâl göstermesinden) yâhud (herhangi bir suretle kendisinden) yüz çevirmesinden endîşe ederse, sulh ile

aralarını düzeltmekte ikisine de vebal yoktur. Sulh daha hayırlıdır... " (en- Nisâ: 128).Âişe dedi ki: Bir adamın nikâhında bir kadın olur, adam o kadınla (kadının yaşlılığından veya ahlâkının kötülüğünden dolayı) sohbeti çoğaltmak istemez, ondan ayrılmayı ister hâldedir. Kadın adama: Ben sana zevcelik hakları hususundaki hakkımı halâl ediyorum, beni boşamadan yatağımda beni terkedebilirsin, der. İşte bu âyet bunun hakkında inmiştir

---

بَاب إِذَا أَذِنَ لَهُ أَوْ أَحَلَّهُ وَلَمْ يُبَيِّنْ كَمْ هُوَ

2451 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي حَازِمِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ بِشَرَابٍ فَشَرِبَ مِنْهُ وَعَنْ يَمِينِهِ غُلَامٌ وَعَنْ يَسَارِهِ الْأَشْيَاخُ فَقَالَ لِلْغُلَامِ أَتَأْذَنُ لِي أَنْ أُعْطِيَ هَؤُلَاءِ فَقَالَ الْغُلَامُ لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا أُوثِرُ بِنَصِيبِي مِنْكَ أَحَدًا قَالَ فَتَلَّهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي يَدِهِ

Bir Kimse Diğer Bir Kimseye Hakkını Tam Almak Hususunda İzin Verdiği Yâhud Halâl Kıldığı, Fakat İzin Verilenin Veya Halâl Kılınanın Mikdârını Beyan Etmediği Zaman?
-.. Sehl ibn Sa'd es-Sâidî(R)'den (şöyle demiştir): Rasûlullah'a içilecek birşey getirildi. Kendisi bundan (bir mikdâr) içti. Sağında bir genç vardı. Solunda da yaşlılar bulunuyordu. Bu vaziyette Rasûlullah (S) o gence: — "Ey genç! Kalan içeceği şu yaşlılara vermeme bana izin verir misin?" diye sordu. Genç sahâbî: — Hayır vallahi yâ Rasûlallah! Senden gelen nasibimi hiçbir kimseye ihsan edemem, dedi. Bu cevâb üzerine Rasûlullah o içeceği gencin elinin içine kuvvetle koydu

---

بَاب إِثْمِ مَنْ ظَلَمَ شَيْئًا مِنْ الْأَرْضِ

2452 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي طَلْحَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَمْرِو بْنِ سَهْلٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ سَعِيدَ بْنَ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ ظَلَمَ مِنْ الْأَرْضِ شَيْئًا طُوِّقَهُ مِنْ سَبْعِ أَرَضِينَ

Bir Arâzî Parçasını Haksız Zabtedenin Günâhı Babı
-.. Saîd ibn Zeyd (R) şöyle demiştir: Ben RasûluIlah(S)'dan işittim: "Kim arzdan bir parça yeri haksız zabtederse (kıyamet gününde) yerin yedi katı halka gibi onun boynuna geçirilir" buyuruyordu

---

2453 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَنَّ أَبَا سَلَمَةَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ كَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أُنَاسٍ خُصُومَةٌ فَذَكَرَ لِعَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَقَالَتْ يَا أَبَا سَلَمَةَ اجْتَنِبْ الْأَرْضَ فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ ظَلَمَ قِيدَ شِبْرٍ مِنْ الْأَرْضِ طُوِّقَهُ مِنْ سَبْعِ أَرَضِينَ

-...Ebû Seleme ibn Abdirrahmân ibn Avf, kendisiyle kavminden bâzı kimseler arasında bir husûmet meydana geldiğini,bu husûmeti Âişe'ye arzettiğini, Âişe'nin de ona şunları söylediğini tahdîs edip söyledi: — Yâ Ebâ Seleme, yer(gasbetmek)den çekin. Çünkü Peygamber (S): "Kim başkasının arzından bir karış mikdârı (bir yere) tecâvüz ederse, kıyamet gününde yedi kat yerden (isabet eden toprak) o mütecaviz zâlimin boynuna halka gibi geçirilir" buyurdu

---

2454 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَخَذَ مِنْ الْأَرْضِ شَيْئًا بِغَيْرِ حَقِّهِ خُسِفَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَى سَبْعِ أَرَضِينَ

-...Bize Abdullah ibnu'l-Mubârek tahdîs edip şöyle dedi: Bize Mûsâ ibn Ukbe, Sâlim'den; o da babası Abdullah ibn Umer(R)'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Peygamber (S): "Kim haksız olarak (başkasına âid) yerden birşey gasbedip alırsa, kıyamet gününde o gasbedilen arazî ile yedi kat yere batırılır" buyurdu. el-Firabrî dedi ki: Ebû Ca'fer ibn Ebî Hatim şöyle dedi: Ebû Abdillah el-Buhârî: Bu İbn Umer hadîsi, Abdullah ibnu'I-Mubârek'in Horasan'daki kitabında yoktu. Onu İbnu'I-Mubârek Basra'da hadîs tâliblerine ve râvîlerine yazdırdı, demiştir

---

بَاب إِذَا أَذِنَ إِنْسَانٌ لِآخَرَ شَيْئًا جَازَ

2455 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ جَبَلَةَ كُنَّا بِالْمَدِينَةِ فِي بَعْضِ أَهْلِ الْعِرَاقِ فَأَصَابَنَا سَنَةٌ فَكَانَ ابْنُ الزُّبَيْرِ يَرْزُقُنَا التَّمْرَ فَكَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَمُرُّ بِنَا فَيَقُولُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ الْإِقْرَانِ إِلَّا أَنْ يَسْتَأْذِنَ الرَّجُلُ مِنْكُمْ أَخَاهُ

Bir İnsan Diğer İnsana Birşey Hakkında İzin Verdiğinde, 0 Şey Caiz Olur

-..Bize Şu'be, Cebele'den tahdîs etti (o, şöyle demiştir): Biz Medîne' de bâzı Iraklılar'la bulunuyorduk. O sırada bize bir kıtlık isabet etmişti. İbnu Zubeyr de bize hurma yediriyordu. Biz hurma yediğimiz sırada yanımızdan İbnu Umer geçerdi; (bâzı Iraklılar'ın açlık sebebiyle hurmayı ikişer ikişer yediğini görürdü de) bize: "Rasûlullah (S) hurmayı bir lokmada çiftleyerek yemekten nehiy buyurdu. Meğer ki sizden biriniz mü'min kardeşine öyle çift yemeye izin vermiş ola" der idi

---

2456- حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ أَنَّ رَجُلًا مِنْ الْأَنْصَارِ يُقَالُ لَهُ أَبُو شُعَيْبٍ كَانَ لَهُ غُلَامٌ لَحَّامٌ فَقَالَ لَهُ أَبُو شُعَيْبٍ اصْنَعْ لِي طَعَامَ خَمْسَةٍ لَعَلِّي أَدْعُو النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَامِسَ خَمْسَةٍ وَأَبْصَرَ فِي وَجْهِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْجُوعَ فَدَعَاهُ فَتَبِعَهُمْ رَجُلٌ لَمْ يُدْعَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ هَذَا قَدْ اتَّبَعَنَا أَتَأْذَنُ لَهُ قَالَ نَعَمْ

-...Ebû Mes'ûd(R)'dan (şöyle demiştir); Ensâr'dan Ebû Şuayb denilen bir adamın et satıcısı bir hizmetçisi vardı. Ebû Şuayb, Peygamber'in yüzünde açlığı gördüğü hâlde ona hitaben: "Benim için beş kişilik yemek yap. Belki ben beşin beşincisi olarak Peygamber'i da'vet edeceğim" dedi. Akabinde Peygamber'i da'vet etti. Sonra o da'vetlilere ev sahibinin da'vet etmediği bir adam takılıp geldi. Peygamber da'vet evine gelince, Ebû Şuayb'a: "Bu zât bize tâbi' olup geldi. Sen buna izin veriyor musun?" dedi. Ebû Şuayb: Evet (izin veriyorum, buyursun), dedi

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَهُوَ أَلَدُّ الْخِصَامِ}

2457 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ أَبْغَضَ الرِّجَالِ إِلَى اللَّهِ الْأَلَدُّ الْخَصِمُ

Yüce Allah'ın "Hâlbuki O Düşmanların En " (El-Bakara: 204) Kavli Bâbî

-.. Bize Ebû Âsim, İbn Cureyc'den; o da İbn Ebî Muleyke'-den; o da Âişe(R)'den tahdîs etti. Peygamber (S): "Muhakkak ki erkeklerin Allah'a en sevimsizi, düşmanlıkta gaddar bulunandır" buyurmuştur

---

بَاب إِثْمِ مَنْ خَاصَمَ فِي بَاطِلٍ وَهُوَ يَعْلَمُهُ

2458 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ

زَيْنَبَ بِنْتَ أُمِّ سَلَمَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ أُمَّهَا أُمَّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ سَمِعَ خُصُومَةً بِبَابِ حُجْرَتِهِ فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ فَقَالَ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ وَإِنَّهُ يَأْتِينِي الْخَصْمُ فَلَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَنْ يَكُونَ أَبْلَغَ مِنْ بَعْضٍ فَأَحْسِبُ أَنَّهُ صَدَقَ فَأَقْضِيَ لَهُ بِذَلِكَ فَمَنْ قَضَيْتُ لَهُ بِحَقِّ مُسْلِمٍ فَإِنَّمَا هِيَ قِطْعَةٌ مِنْ النَّارِ فَلْيَأْخُذْهَا أَوْ فَلْيَتْرُكْهَا

Batıllığı Bildiği Halde, Batıl Bir İş Hakkında Çekişen Kimsenin Günâhı Babı
-...İbn Şihâb şöyle dedi: Bana Urve ibn Zubeyr haber verdi. Ona daÜmmü Seleme'nin kızı Zeyneb; ona da Peygamber'in zevcesi olan annesi Ummü Seleme, Rasûlullah'tan şöyle haber vermiştir: Rasûlullah, Ümmü Seleme odasının kapısı önünde şiddetli bir kavga işitti de onlara doğru çıktı ve şöyle buyurdu: "Şübhesiz ben (de sizin gibi) bir insanım. Zaman olur ki bana (sizden iki) hasım gelir de, bâzınız (haksızken) bâzınızdan daha düzgün konuşmuş olabilir; ben de o düzgün sözleri doğru sanarak onun lehine hükmedebilirim. Binâenaleyh kimin lehine bir müslimin (veya gayrı müslimin) hakkı ile hükmettimse, (bilsin ki) bu hakk ateşten bir parçadır, İster onu alsın, ister bıraksın"

بَاب إِذَا خَاصَمَ فَجَرَ

2459 – حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُرَّةَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقًا أَوْ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْ أَرْبَعَةٍ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْ النِّفَاقِ حَتَّى يَدَعَهَا إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ

Çekiştiği Zaman Fâcirlik (Yalancılık, Fâsıklık Ve Âsîlik) Yapan Kimsenin Günâhı Babı
-.. Abdullah ibn Amr(R)'dan: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Dört huy her kimde bulunursa (hâlis) münafık olur; yâhud bu dörtten bir huy bulunursa, onu bırakıncaya kadar kendisinde münafıklıktan bir haslet mevcûd olur: Söz söylediği zaman yalan söyler, va'd ettiğinde va'dinden döner, muahede yaptığında yaptığı ahdi tutmaz, husûmet (ve murafaa) yaptığı zaman haktan ayrılır"

بَاب قِصَاصِ الْمَظْلُومِ إِذَا وَجَدَ مَالَ ظَالِمِهِ وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ يُقَاصُّهُ وَقَرَأَ {وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ}

2460 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ جَاءَتْ هِنْدُ بِنْتُ عُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ مِسِّيكٌ فَهَلْ عَلَيَّ حَرَجٌ أَنْ أُطْعِمَ مِنْ الَّذِي لَهُ عِيَالَنَا فَقَالَ لَا حَرَجَ عَلَيْكِ أَنْ تُطْعِمِيهِمْ بِالْمَعْرُوفِ

Hakkına Tecâvüz Edilen Mazlumun, Zâliminin Malını Bulduğu Zaman (Hâkimin Hükmü Olmaksızın) Zâlimin Malından Bizzat Hakkını Alması Babı
İbn Şîrîn de: Mazlum, kendi malı kadar alır, demiş ve şu âyeti okumuştur: "Eğer herhangi bir ceza ile mukaabele edecek olursanız, ancak size uygulanan ukubetin misillemesiyle ceza yapın (Sabr ederseniz, and olsun ki bu tahammül edenler için elbet daha hayırlıdır)" (en-Nahi: 126)
-... ez-Zuhrî şöyle dedi: Bana Urve tahdîs etti ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Utbe ibn rabîa'nın kızı Hind bir kerre Rasûlullah'ın huzuruna geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Şübhesiz Ebû Sufyân çok sıkı, cimri bir kimsedir. Ona âid olan maldan ailemize yedirmemde bana bir günâh olur mu? dedi. Rasûlullah (S):
— "Örfen bir ailenin yiyebileceği mikdâr ile aile halkını yedirmende sana bir günâh yoktur" buyurdu

---

2461 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ قُلْنَا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّكَ تَبْعَثُنَا فَنَنْزِلُ بِقَوْمٍ لَا يَقْرُونَا فَمَا تَرَى فِيهِ فَقَالَ لَنَا إِنْ نَزَلْتُمْ بِقَوْمٍ فَأُمِرَ لَكُمْ بِمَا يَنْبَغِي لِلضَّيْفِ فَاقْبَلُوا فَإِنْ لَمْ يَفْعَلُوا فَخُذُوا مِنْهُمْ حَقَّ الضَّيْفِ

-...Ukbe ibn Âmir (R) şöyle demiştir: Biz bir kerre Peygamber'e:—Sen bizi (seriyye hâlinde gazaya) gönderiyorsun. Biz de (bazen) bir kavmin yurduna iniyoruz ki, onlar bize misafirperverlik yapmıyorlar. Bu hususta ne re'y edersiniz? diye sorduk. Rasûlullah (S):
— "Siz bir kavmin menziline inmek istediniz de size misafire yakışacak şeyler emredilirse (yânî güzel kabul gösterilirse) bu ikramı kabul ediniz. Şayet ikram yapmayıp çekinirlerse, onlardan (yânî onların malından) misafir hakkını alınız" buyurdu

---

بَاب مَا جَاءَ فِي السَّقَائِفِ وَجَلَسَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ فِي سَقِيفَةِ بَنِي سَاعِدَةَ

2462 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ وَأَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ حِينَ تَوَفَّى اللَّهُ نَبِيَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْأَنْصَارَ اجْتَمَعُوا فِي سَقِيفَةِ بَنِي سَاعِدَةَ فَقُلْتُ لِأَبِي بَكْرٍ انْطَلِقْ بِنَا فَجِئْنَاهُمْ فِي سَقِيفَةِ بَنِي سَاعِدَةَ

Sakîfeler (Yânî Sofalar) Hakkında Gelen Şeyler Babı Peygamber (S) ve sahâbîleri Benû Sâide sofasında oturdular.
-..İbn Abbâs şöyle haber vermiştir: Umer ibnu'l-Hattâb (R) şöyle dedi: Allah, Peygamberi'ni vefat ettirdiği zaman Ensâr, Benû Sâide sofasında toplanmışlardı. Ben bunu işitince Ebû Bekr'e (Ebû Ubeyde'yi kasdederek): — Bizimle (Ensâr kardeşlerimizin yanma) gitseniz! dedim. Akabinde üçümüz Benû Sâide sofasmdaki Ensâr topluluğuna gittik

---

بَاب لَا يَمْنَعُ جَارٌ جَارَهُ أَنْ يَغْرِزَ خَشَبَهُ فِي جِدَارِهِ

2463 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَمْنَعْ جَارٌ جَارَهُ أَنْ يَغْرِزَ خَشَبَهُ فِي جِدَارِهِ ثُمَّ يَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ مَا لِي أَرَاكُمْ عَنْهَا مُعْرِضِينَ وَاللَّهِ لَأَرْمِيَنَّ بِهَا بَيْنَ أَكْتَافِكُمْ

Bir komşu, evinin duvarına öbür kumşusunu bir ağaç (başı) koymaktan men' etmez"
-.. Bize Abdullah ibnu Mesleme, Mâlik'ten; o da İbn Şihâb'-dan; o da el-A'rac'dan; o da Ebû Hureyre(R)' den olmak üzere tahdîs etti. Rasûlullah (S): "Bir komşu, (evinin) duvarına öbür komşusunu bir ağaç (başı) koymaktan men' edemez" buyurmuştur. (Bu hadîsi, Ebû Hureyre yanındakilere rivayet edince, işitenler bunu uzak sayıp başlarını yere doğru eğmişlerdi.)Sonra Ebû Hureyre: — Bana ne oluyor ki, sizleri ben bu makaaleden, yâhud bu sünnetten yüz çeviriciler olarak görüyorum! Vallahi ben evin duvarına konulacak hatıl başını sizin omuzlarınız araşma korum emin olunuz, demeyi sürdürmüştür

---

بَاب صَبِّ الْخَمْرِ فِي الطَّرِيقِ

2464 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَبُو يَحْيَى أَخْبَرَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كُنْتُ سَاقِيَ الْقَوْمِ فِي مَنْزِلِ أَبِي طَلْحَةَ وَكَانَ خَمْرُهُمْ يَوْمَئِذٍ الْفَضِيخَ فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُنَادِيًا يُنَادِي أَلَا إِنَّ الْخَمْرَ قَدْ حُرِّمَتْ

قَالَ فَقَالَ لِي أَبُو طَلْحَةَ اخْرُجْ فَأَهْرِقْهَا فَخَرَجْتُ فَهَرَقْتُهَا فَجَرَتْ فِي سِكَكِ الْمَدِينَةِ فَقَالَ بَعْضُ الْقَوْمِ قَدْ قُتِلَ قَوْمٌ وَهِيَ فِي بُطُونِهِمْ فَأَنْزَلَ اللَّهُ {لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا} الْآيَةَ

Yola Şarâb Dökülmesi Babı
-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle dedi: Ben Ebû Talha'nın evinde bir içki meclisinde içki dağıtıcılık yapıyordum. O gün onların şarâbı (hurma koruğu ve hurmadan yapılıp) fadîh denilen içki idi. Derken Rasûlullah bir nidâcıya emretti, o da "Haberiniz olsun ki şarâb haram kılınmıştır" diye nida ediyordu. Enes dedi ki: Ebû Talha bana:.. — Çık, şarâbları dök! dedi. Ben çıkıp şarâbları döktüm. Enes dedi ki: Medine sokaklarında su gibi şarâb aktı. Bu sırada topluluktan bâzısı: — (Uhud günü) bir topluluk karınlarında şarâb olduğu hâlde öldürüldüler (bunlar ne olacak)? dediler. Bunun üzerine Allah şu âyetleri indirdi: "îmân edip de güzel amellerde bulunan kimseler, bundan sonra sakındıkları ve îmânlarında sebat ile iyi iyi işlere devam ettikleri, sonra takvalarında ve îmânlarında rusûh buldukları, sonra bu takva ile beraber her yaptığım güzel yapan ihsan mertebesine erdikleri takdirde (haram kılınmazdan evvel) tattıklarında üzerlerine bir suç yoktur. Allah güzel hareket edenleri sever" (ei-Miide: 93)

بَاب أَفْنِيَةِ الدُّورِ وَالْجُلُوسِ فِيهَا وَالْجُلُوسِ عَلَى الصُّعُدَاتِ وَقَالَتْ عَائِشَةُ فَابْتَنَى أَبُو بَكْرٍ مَسْجِدًا بِفِنَاءِ دَارِهِ يُصَلِّي فِيهِ وَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ فَيَتَقَصَّفُ عَلَيْهِ نِسَاءُ الْمُشْرِكِينَ وَأَبْنَاؤُهُمْ يَعْجَبُونَ مِنْهُ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَئِذٍ بِمَكَّةَ

2465- حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا أَبُو عُمَرَ حَفْصُ بْنُ مَيْسَرَةَ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِيَّاكُمْ وَالْجُلُوسَ عَلَى الطُّرُقَاتِ فَقَالُوا مَا لَنَا بُدٌّ إِنَّمَا هِيَ مَجَالِسُنَا نَتَحَدَّثُ فِيهَا قَالَ فَإِذَا أَبَيْتُمْ إِلَّا الْمَجَالِسَ فَأَعْطُوا الطَّرِيقَ حَقَّهَا قَالُوا وَمَا حَقُّ الطَّرِيقِ قَالَ غَضُّ الْبَصَرِ وَكَفُّ الْأَذَى وَرَدُّ السَّلَامِ وَأَمْرٌ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهْيٌ عَنْ الْمُنْكَرِ

Evler Önünde Geniş Avlular Edinmek Ve Buralarda Oturmanın Hükmü; Bir De Yollar Üzerinde Oturmanın Hükmü Babı Ve Aişe şöyle dedi: Ebû Bekr (Mekke'de) evinin önünü (taşla çevirip) bir mescid edinmişti. Orada açıktan namaz kılardı, Kur'ân okurdu. Müşriklerin kadınları ve oğulları birbirlerini ite kaka kalabalıkla onun yanına toplanıp, onu hayretle seyrederlerdi. Bu sırada Peygamber (S) de Mekke'de idi (Henüz Medine'ye hicret etmemişti).
-... Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den: Peygamber (S):
— "Yollar üzerinde oturmaktan sakınınız" buyurdu. Sahâbîler:
— Bizim için bundan ayrılma yoktur. Çünkü yollar bizim meclislerimizdir, oturma yerlerimizdir; oralarda biz işlerimizi konuşuruz, dediler (ve müsâade dilediler). Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Madem ki sizin için herhalde oturmak zarureti vardır, o hâlde yola hakkını veriniz" buyurdu. Sahâbîler:
— Yolun hakkı nedir? dediler.Rasûlullah:
— "(Haramdan) göz yummak, halka ezâ vermekten çekinmek, selâm verenin selâmını almak, iyilikle emretmek, kötülükten nehyetmektir" buyurdu

---

بَاب الْآبَارِ عَلَى الطُّرُقِ إِذَا لَمْ يُتَأَذَّ بِهَا

2466 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ سُمَيٍّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَا رَجُلٌ بِطَرِيقٍ اشْتَدَّ عَلَيْهِ الْعَطَشُ فَوَجَدَ بِئْرًا فَنَزَلَ فِيهَا فَشَرِبَ ثُمَّ خَرَجَ فَإِذَا كَلْبٌ يَلْهَثُ يَأْكُلُ الثَّرَى مِنْ الْعَطَشِ فَقَالَ الرَّجُلُ لَقَدْ بَلَغَ هَذَا الْكَلْبَ مِنْ الْعَطَشِ مِثْلُ الَّذِي كَانَ بَلَغَ مِنِّي فَنَزَلَ الْبِئْرَ فَمَلَأَ خُفَّهُ مَاءً فَسَقَى الْكَلْبَ فَشَكَرَ اللَّهُ لَهُ فَغَفَرَ لَهُ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَإِنَّ لَنَا فِي الْبَهَائِمِ لَأَجْرًا فَقَالَ فِي كُلِّ ذَاتِ كَبِدٍ رَطْبَةٍ أَجْرٌ

Kendileriyle Ezâ Duyulmadığı Takdirde Yollar, Üzerinde Kuyular Kazmanın Hükmü Babı
-..Ebû Salih es-Semmân'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: Bir adam bir yolda yürüdüğü sırada susuzluk kendisine şiddetle bastı. Derken bir kuyu buldu. Hemen kuyuya indi ve suyundan içti. Sonra çıktı. Orada bir köpek ile karşılaştı ki, hayvan susuzluktan dilini çıkarıp soluyor\ yaş toprağı yiyordu. Bu yolcu adam (kendi kendine): Yemîn olsun bana erişmiş olan susuzluğun benzeri bu köpeğe de erişmiştir, dedi ve kuyuya indi, ayakkabısının içine su doldurdu, köpeği suladı. Bu amelinden dolayı Allah bu kulunu övdü ve onu mağfiret eyledi". Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah, hayvanlar(ı sulamak)da bize de ecir var mıdır? dediler. Rasûlullah:
— "Her yaş ciğer sahibini sulamakta ecir vardır buyurdu

بَاب إِمَاطَةِ الْأَذَى وَقَالَ هَمَّامٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُمِيطُ الْأَذَى عَنْ الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ
بَاب الْغُرْفَةِ وَالْعُلِّيَّةِ الْمُشْرِفَةِ وَغَيْرِ الْمُشْرِفَةِ فِي السُّطُوحِ وَغَيْرِهَا

Ezayı Gidermek Babı Ve Hem mâm ibn Münebbih, Ebû Hureyre'den söyledi. Peygamber (S): "Yoldan eziyet verici şeyi gidermen bir sadakadır" buyurmuştur

2467 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَشْرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أُطُمٍ مِنْ آطَامِ الْمَدِينَةِ ثُمَّ قَالَ هَلْ تَرَوْنَ مَا أَرَى إِنِّي أَرَى مَوَاقِعَ الْفِتَنِ خِلَالَ بُيُوتِكُمْ كَمَوَاقِعِ الْقَطْرِ

- Evlerin Damlarında, Üstlerinde Ve Diğer Yerlerde Öteki Evlere Yukarıdan Bakan Ve Yukarıdan Bakmayan Yüksek Oda Ve Teraslar Babı
-...Usâmeibn Zeyd (R) şöyle dedi: Peygamber (S) bir defasında Medine'nin yüksek evlerinden yüksek bir köşke baktı da sonra: "Sizler benim görmekte olduğum şeyleri görüyor musunuz? Ben evlerinizin aralarına dökülen fitne ve felâket yerlerini, şiddetli yağmur sellerinin açtığı yarlar gibi (gözümle) görüyorum" buyurdu

---

2468 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي ثَوْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمْ أَزَلْ حَرِيصًا عَلَى أَنْ أَسْأَلَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ الْمَرْأَتَيْنِ مِنْ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّتَيْنِ قَالَ اللَّهُ لَهُمَا {إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا} فَحَجَجْتُ مَعَه فَعَدَلَ وَعَدَلْتُ مَعَهُ بِالْإِدَاوَةِ فَتَبَرَّزَ حَتَّى جَاءَ فَسَكَبْتُ عَلَى يَدَيْهِ مِنْ الْإِدَاوَةِ فَتَوَضَّأَ فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مَنْ الْمَرْأَتَانِ مِنْ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّتَانِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُمَا {إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا} فَقَالَ وَا عَجَبِي لَكَ يَا ابْنَ عَبَّاسٍ عَائِشَةُ وَحَفْصَةُ ثُمَّ اسْتَقْبَلَ عُمَرُ الْحَدِيثَ يَسُوقُهُ فَقَالَ إِنِّي كُنْتُ وَجَارٌ لِي مِنْ الْأَنْصَارِ فِي بَنِي أُمَيَّةَ بْنِ زَيْدٍ وَهِيَ مِنْ عَوَالِي الْمَدِينَةِ وَكُنَّا نَتَنَاوَبُ النُّزُولَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَنْزِلُ يَوْمًا وَأَنْزِلُ يَوْمًا فَإِذَا نَزَلْتُ جِئْتُهُ مِنْ خَبَرِ ذَلِكَ الْيَوْمِ مِنْ الْأَمْرِ وَغَيْرِهِ وَإِذَا نَزَلَ فَعَلَ مِثْلَهُ وَكُنَّا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ نَغْلِبُ النِّسَاءَ فَلَمَّا قَدِمْنَا عَلَى الْأَنْصَارِ إِذَا هُمْ قَوْمٌ تَغْلِبُهُمْ نِسَاؤُهُمْ فَطَفِقَ نِسَاؤُنَا يَأْخُذْنَ مِنْ أَدَبِ نِسَاءِ الْأَنْصَارِ فَصِحْتُ عَلَى امْرَأَتِي فَرَاجَعَتْنِي فَأَنْكَرْتُ أَنْ تُرَاجِعَنِي فَقَالَتْ وَلِمَ تُنْكِرُ أَنْ أُرَاجِعَكَ فَوَاللَّهِ إِنَّ أَزْوَاجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيُرَاجِعْنَهُ وَإِنَّ إِحْدَاهُنَّ لَتَهْجُرُهُ الْيَوْمَ حَتَّى اللَّيْلِ فَأَفْزَعَنِي فَقُلْتُ خَابَتْ مَنْ فَعَلَ مِنْهُنَّ بِعَظِيمٍ ثُمَّ جَمَعْتُ عَلَيَّ ثِيَابِي فَدَخَلْتُ عَلَى حَفْصَةَ فَقُلْتُ أَيْ حَفْصَةُ أَتُغَاضِبُ إِحْدَاكُنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْيَوْمَ حَتَّى اللَّيْلِ فَقَالَتْ نَعَمْ فَقُلْتُ خَابَتْ وَخَسِرَتْ أَفَتَأْمَنُ أَنْ يَغْضَبَ اللَّهُ لِغَضَبِ رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَهْلِكِينَ لَا تَسْتَكْثِرِي عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا تُرَاجِعِيهِ فِي شَيْءٍ وَلَا تَهْجُرِيهِ وَاسْأَلِينِي مَا بَدَا لَكِ وَلَا يَغُرَّنَّكِ أَنْ كَانَتْ جَارَتُكِ هِيَ أَوْضَأَ مِنْكِ وَأَحَبَّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُرِيدُ عَائِشَةَ وَكُنَّا تَحَدَّثْنَا أَنَّ غَسَّانَ تُنْعِلُ النِّعَالَ لِغَزْوِنَا فَنَزَلَ صَاحِبِي يَوْمَ نَوْبَتِهِ فَرَجَعَ عِشَاءً فَضَرَبَ بَابِي ضَرْبًا شَدِيدًا وَقَالَ أَنَائِمٌ هُوَ فَفَزِعْتُ فَخَرَجْتُ إِلَيْهِ وَقَالَ حَدَثَ أَمْرٌ عَظِيمٌ

قُلْتُ مَا هُوَ أَجَاءَتْ غَسَّانُ قَالَ لَا بَلْ أَعْظَمُ مِنْهُ وَأَطْوَلُ طَلَّقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِسَاءَهُ قَالَ قَدْ خَابَتْ حَفْصَةُ وَخَسِرَتْ كُنْتُ أَظُنُّ أَنَّ هَذَا يُوشِكُ أَنْ يَكُونَ فَجَمَعْتُ عَلَيَّ ثِيَابِي فَصَلَّيْتُ صَلَاةَ الْفَجْرِ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَخَلَ مَشْرُبَةً لَهُ فَاعْتَزَلَ فِيهَا فَدَخَلْتُ عَلَى حَفْصَةَ فَإِذَا هِيَ تَبْكِي قُلْتُ مَا يُبْكِيكِ أَوَلَمْ أَكُنْ حَذَّرْتُكِ أَطَلَّقَكُنَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ لَا أَدْرِي هُوَ ذَا فِي الْمَشْرُبَةِ فَخَرَجْتُ فَجِئْتُ الْمِنْبَرَ فَإِذَا حَوْلَهُ رَهْطٌ يَبْكِي بَعْضُهُمْ فَجَلَسْتُ مَعَهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ غَلَبَنِي مَا أَجِدُ فَجِئْتُ الْمَشْرُبَةَ الَّتِي هُوَ فِيهَا فَقُلْتُ لِغُلَامٍ لَهُ أَسْوَدَ اسْتَأْذِنْ لِعُمَرَ فَدَخَلَ فَكَلَّمَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ خَرَجَ فَقَالَ ذَكَرْتُكَ لَهُ فَصَمَتَ فَانْصَرَفْتُ حَتَّى جَلَسْتُ مَعَ الرَّهْطِ الَّذِينَ عِنْدَ الْمِنْبَرِ ثُمَّ غَلَبَنِي مَا أَجِدُ فَجِئْتُ فَذَكَرَ مِثْلَهُ فَجَلَسْتُ مَعَ الرَّهْطِ الَّذِينَ عِنْدَ الْمِنْبَرِ ثُمَّ غَلَبَنِي مَا أَجِدُ فَجِئْتُ الْغُلَامَ فَقُلْتُ اسْتَأْذِنْ لِعُمَرَ فَذَكَرَ مِثْلَهُ فَلَمَّا وَلَّيْتُ مُنْصَرِفًا فَإِذَا الْغُلَامُ يَدْعُونِي قَالَ أَذِنَ لَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ فَإِذَا هُوَ مُضْطَجِعٌ عَلَى رِمَالِ حَصِيرٍ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ فِرَاشٌ قَدْ أَثَّرَ الرِّمَالُ بِجَنْبِهِ مُتَّكِئٌ عَلَى وِسَادَةٍ مِنْ أَدَمٍ حَشْوُهَا لِيفٌ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ ثُمَّ قُلْتُ وَأَنَا قَائِمٌ طَلَّقْتَ نِسَاءَكَ فَرَفَعَ بَصَرَهُ إِلَيَّ فَقَالَ لَا ثُمَّ قُلْتُ وَأَنَا قَائِمٌ أَسْتَأْنِسُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ رَأَيْتَنِي وَكُنَّا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ نَغْلِبُ النِّسَاءَ فَلَمَّا قَدِمْنَا عَلَى قَوْمٍ تَغْلِبُهُمْ نِسَاؤُهُمْ فَذَكَرَهُ فَتَبَسَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قُلْتُ لَوْ رَأَيْتَنِي وَدَخَلْتُ عَلَى حَفْصَةَ فَقُلْتُ لَا يَغُرَّنَّكِ أَنْ كَانَتْ جَارَتُكِ هِيَ أَوْضَأَ مِنْكِ وَأَحَبَّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُرِيدُ عَائِشَةَ فَتَبَسَّمَ أُخْرَى فَجَلَسْتُ حِينَ رَأَيْتُهُ تَبَسَّمَ ثُمَّ رَفَعْتُ بَصَرِي فِي بَيْتِهِ فَوَاللَّهِ مَا رَأَيْتُ فِيهِ شَيْئًا يَرُدُّ الْبَصَرَ غَيْرَ أَهَبَةٍ ثَلَاثَةٍ فَقُلْتُ ادْعُ اللَّهَ فَلْيُوَسِّعْ عَلَى أُمَّتِكَ فَإِنَّ فَارِسَ وَالرُّومَ وُسِّعَ عَلَيْهِمْ وَأُعْطُوا الدُّنْيَا وَهُمْ لَا يَعْبُدُونَ اللَّهَ وَكَانَ مُتَّكِئًا فَقَالَ أَوَفِي شَكٍّ أَنْتَ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ أُولَئِكَ قَوْمٌ عُجِّلَتْ لَهُمْ طَيِّبَاتُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ اسْتَغْفِرْ لِي فَاعْتَزَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ الْحَدِيثِ حِينَ أَفْشَتْهُ حَفْصَةُ إِلَى عَائِشَةَ وَكَانَ قَدْ قَالَ مَا أَنَا بِدَاخِلٍ عَلَيْهِنَّ شَهْرًا مِنْ شِدَّةِ مَوْجِدَتِهِ عَلَيْهِنَّ حِينَ عَاتَبَهُ اللَّهُ فَلَمَّا مَضَتْ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ دَخَلَ عَلَى عَائِشَةَ فَبَدَأَ بِهَا فَقَالَتْ لَهُ عَائِشَةُ إِنَّكَ أَقْسَمْتَ أَنْ لَا تَدْخُلَ عَلَيْنَا شَهْرًا وَإِنَّا أَصْبَحْنَا لِتِسْعٍ وَعِشْرِينَ لَيْلَةً أَعُدُّهَا عَدًّا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الشَّهْرُ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ وَكَانَ ذَلِكَ الشَّهْرُ تِسْعًا وَعِشْرِينَ قَالَتْ عَائِشَةُ فَأُنْزِلَتْ آيَةُ التَّخْيِيرِ فَبَدَأَ بِي أَوَّلَ امْرَأَةٍ فَقَالَ إِنِّي ذَاكِرٌ لَكِ أَمْرًا وَلَا عَلَيْكِ أَنْ لَا تَعْجَلِي حَتَّى تَسْتَأْمِرِي أَبَوَيْكِ قَالَتْ قَدْ أَعْلَمُ أَنَّ أَبَوَيَّ لَمْ يَكُونَا يَأْمُرَانِي بِفِرَاقِكَ ثُمَّ قَالَ إِنَّ اللَّهَ قَالَ {يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ إِلَى قَوْلِهِ عَظِيمًا} قُلْتُ أَفِي هَذَا أَسْتَأْمِرُ أَبَوَيَّ فَإِنِّي أُرِيدُ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالدَّارَ الْآخِرَةَ ثُمَّ خَيَّرَ نِسَاءَهُ فَقُلْنَ مِثْلَ مَا قَالَتْ عَائِشَةُ

-...İbnu Şihâb şöyle demiştir: Bana Ubeydullah ibnu Abdillah ibn Ebî Sevr, Abdullah ibn Abbâs(R)'tan haber verdi. O şöyle demiştir:Allah'ın haklarında "Eğer her ikiniz de Allah 'a tevbe ederseniz ne iyi, çünkü ikinizin de kalbleriniz eğrildi..." (et-Tahrîm: 4) buyurduğu, Peygamber'in zevcelerinden ikisinin kim olduğunu Umer'den sormaya hırslanır dururdum. Nihayet onun beraberinde hacc yaptım. Dönerken yolun bir yerinde Umer saptı. Ben de deriden bir su kabı ile onun beraberinde yoldan saptım. Umer halâya gitti, nihayet benim yanıma geldi. Ben de ellerine o su kabından döktüm,o da abdest aldı. Ben:
— Ey Mü'minlerin Emîri! Peygamber'in zevcelerinden o iki kadın kimdir ki, Allah onlar için 'Eğer ikiniz de Allah'a tevbe ederseniz ne iyi, çünkü ikinizin de kaibleriniz eğrildi..." buyurmuştur? diye sordum.
Umer bana: — Hayret ederim sana ey Abbâs oğlu! (Onlar) Hafsa ile Âi-şe'dir, dedi.
Sonra Umer hadîse yönelip onu sevkederek şöyle dedi:
— Ben Ensâr'dan bir komşum ile beraber Benû Umeyye ibn Zeyd yurdunda (oturuyor) idim. Bu yurt Medine'nin Avâlî denilen sem-tindedir. (Birşey öğrenmek ümidiyle) Peygamber'in yanına nevbetleşe inerdik. Bir gün o iner, bir gün ben inerdim. Ben indiğim zaman o gün vahiy ve diğer şeylere dâir (ne duyarsam) haberini komşuma getirirdim. O da indiği zaman böyle yapardı. Ve biz Kureyş topluluğu, kadınlara galebe ediyorduk. Medine'ye Ensâr üzerine geldiğimizde bir de gördük ki onlar, kadınları erkeklerine galebe eder bir kavim. Derken bizim kadınlarımız, Ensâr kadınlarının edebinden almaya başladılar. Bir gün ben karıma karşı bağırdım; o da bana cevâb verdi. Ben onun bana söz döndürüp cevâb vermesinden hoşlanmadım; azarladım. Bunun üzerine o, şunları söyledi:

— Benim sana karşı mırıldanmamı niçin münâsib görmüyorsun? Vallahi Peygamber'in zevceleri bile O'na karşı mırıldanıyorlar ve birisi o gün geceye kadar Peygamber'in yanma uğramıyor! dedi. Karımın bu sözleri beni ürküttü. Ben:
— Onlardan kim bunu yaparsa perîşân olur; büyük günâh işlemiş olur, dedim. Sonra elbisemi üzerime topladım, yânı giyindim ve Hafsa'nm yanına girdim. Ve ona: — Ey Hafsa! Sizlerden herhangi biriniz bütün gün tâ geceye kadar Allah Elçisi'ne dargınlık eder mi? dedim.O: — Evet, dedi.
Ben: — O kadın perîşân olmuş ve zarar etmiştir. Herbiriniz kendine Allah'ın» Rasûlü'nün öfkesinden dolayı öfke etmesinden emîn mi bulunuyor? Bu yüzden helak olursunuz. Sen Allah'ın Rasûlü'ne karşı çok istekte bulunma, O'na karşı herhangi birşey hususunda söz döndürme yarışma girişme, O'na darıhp O'ndan ayrı durma. Bir ihtiyâcın meydana çıkarsa O'nu benden iste. Ve sakın arkadaşının, Rasûlullah'a senden daha güzel ve daha sevgili olması da seni aldatmasın (Umer, Âişe'yi kasdediyor).Ve biz o sırada: "Gassânhlar bize (karşı) gaza etmek için atlarını nallatıyorlarmış" diye havadis alıyorduk. Arkadaşım kendi nevbe-tinde Peygamber'in yanına indi ve yatsı vaktinde döndü. Kapıma şiddetli bir vuruşla vurdu, ve: — O uyuyor mu? dedi. Ben korktum ve hemen onun yanına çıktım. O:
— Büyük bir iş meydana geldi, dedi. Ben:
— Nedir o; Gassânîler mi geldi? dedim.
— Hayır, fakat ondan daha büyük ve daha uzun: Rasûlullah (S) kadınlarım boşamış, dedi. Umer dedi ki: Hafsa isteğine ulaşmadı ve ziyana uğradı. Ben bunun yakında olacağım zannediyordum. Elbisemi üzerime topladım ve Peygamber'le beraber sabah namazını kıldım. Peygamber, birkaç basamakla çıkılır kendisine âid bir meşrubeye ("şerbetlik" denilen sekili bir hücreye) girdi ve orada yalnız kaldı.
Ben Hafsa'nm yanına girdim, gördüm ki ağlıyor. Ben:
— Seni .ağlatan nedir? Beri seni sakındırmış değil miydim? Rasûlullah sizleri boşadı mı? dedim.
Hafsa: — Bilmiyorum. O, işte tâ şu meşrubede, dedi.
Bunun üzerine mescide çıktım ve minberin yanına geldim. Gördüm ki, minber etrafında bir takım kimseler var; bâzıları ağlıyorlar. Yanlarında biraz oturdum. Sonra vicdânımdaki duygum bana galebe etti. Peygamber'in içinde bulunduğu o meşrubeye geldim. Ve Peygamber'in siyah uşağına:
— Umer için izin iste! dedim. İçeriye girdi, Peygamberce konuştu. Sonra çıktı ve:
— Seni Peygamber'e söyledim; birşey demedi, dedi. Oradan ayrıldım, nihayet mescidde minberin yanındaki topluluğun beraberinde oturdum. Sonra yine vicdanımda hissettiğim şey bana galebe etti. Uşağa geldim. O evvelki gibi söyledi. Ben yine minberin yanındaki topluluğun beraberinde oturdum. Sonra yine vicdanımda hissettiğim şey bana galebe etti. Tekrar uşağa geldim. Ve:
— Umer için izin iste! dedim. Uşak bir öncekinin benzerini söyledi. Ben de döndüm, giderken baktım, uşak beni çağırıyor: — Rasûlullah sana izin verdi, dedi.
Bunun üzerine huzuruna girdim. Baktım ki, Rasûlullah bir hasırın kumlan üzerine yan yatmış, kendisiyle hasır arasında bir döşek yok, kumlar vücûdunun yan tarafında iz yapmış; kendisi, içi hurma lîfi doldurulmuş deriden bir yastığa dayanmış idi. Kendisine selâm verdi. Sonra ayakta dikelerek:
— Kadınlarını boşadın mı? dedim. Gözünü bana doğru yükseltti de: — "Hayır", dedi.
Sonra ben yine ayakta dikelerek (Rasûlullah hoşnûdluğa dönüyor mu, yâhud O'nun kalbini hoş edecek veya öfkesini sâkinleştire-cek bir söz söyleyeyim mi diye) bakmarak, şöyle dedim:
— Yâ Rasûlallah! Eğer beni düşünürsen, bilirsin ki, biz Kureyş topluluğu kadınlara galebe ediyor idik. Sonra bir kavim üzerine geldik ki, kadınları onlara galebe ediyorlar. Umer bu sözü söyleyince, Peygamber gülümsedi. Sonra ben şöyle dedim:
— Eğer beni düşünürsen bilirsin. Ben Hafsa'nın yanma girdim de: Sakın arkadaşının Peygamber'e senden daha güzel ve daha sevgili olması seni aldatmasın -Âişe'yi kasdediyor-, dedim. Peygamber bir daha gülümsedi. Ben O'nun gülümsediğini gördüğüm zaman hemen oturdum ve gözümü kaldırıp evinin içine baktım. Vallahi evin içinde tabaklanmamış üç hayvan derisinden başka gözü döndürecek hiçbir eşya görmedim. Bunun üzerine ben: — (Yâ Rasûlallah!) Allah'a duâ et, ümmetine genişlik versin. Çünkü Farslar ve Romahlar'a genişlik verilmiş ve onlara dünyâ ihsan olunmuş; hâlbuki onlar Allah'a ibâdet etmiyorlar, dedim. Bunu söyleyince dayanmış iken doğruldu da:
— "Sen bir şekk içinde misin? Ey Hattâb oğlu! Onlar hoşlukları dünyâ hayâtında peşin verilip geçiştirilen birer kavimdir" buyurdu. Ben de:

— Yâ Rasûlallah, benim için istiğfar ediver, dedim. İşte Peygamber Hafsa Âişe'ye açıkladığı zaman o sözden dolayı ayrılıp inzivaya çekilmiş ve kadınlarına küsmüş olduğundan ötürü, bir ay kadınların yanına girmeyeceğim, demişti. Bu zaman içinde Allah, Peygamberi'ni azarladı (et-Tahrîm-. 1-4). Yirmidokuz gece geçince Rasûlullah, Âişe'nin yanına girdi ve Âişe ile başladı. Âişe O'na:
— (Yâ Rasûlallah!) Sen bizim yanımıza bir ay girmemeye yemîn etmiştin. Hâlbuki biz yirmidokuz(uncu) gecenin sabahında olduk; ben bu geceleri hakkıyle sayıyorum, dedi. Bunun üzerine Peygamber (S):
— "(Kendisinde yemîn ettiğim) ay,yirmidokuzdur; işte bu ay da yirmi dokuz oldu" buyurdu. Âişe dedi ki: Müteakiben muhayyer kılma âyeti (ei-Ahzâb: 28-29) indirildi. Peygamber ilk kadın olarak benimle başladı ve şöyle dedi:
— "Ben sana bir emir anlatacağım. Cevâb hususunda acele etmemenden dolayı sana bir serzeniş yoktur, tâ ki ebeveynine dam-şasin". Âişe dedi ki:
— Kat'î biliyorum ki, ebeveynim bana senden ayrılmamı emretmezler.
Sonra Peygamber şöyle dedi: — "Allah şöyle buyurdu: Ey Peygamber! Zevcelerine şunu söyle: Eğer siz dünyâ hayâtım ve onun zînetini istiyorsanız» gelin size boşama bedellerini vereyim de, hepinizi güzellikle salıvereyim. Yok eğer Allahh ve Rasülü'nü ve âhiret yurdunu istiyorsanız, haberiniz olsun ki A ilah içinizden güzel hareket edenlere pek büyük bir mükâfat hazırlamıştır" (el-Ahzâb: 28-29).Ben de:
— Ay! Ben bunun hakkında mı ebeveynime danışacağım? Ben elbette Allah'ı ve Rasûlü'nü ve âhiret yurdunu isterim, dedim. Sonra Rasûlullah, bütün kadınlarını böyle muhayyer kıldı; onlar da hep Âişe'nin dediği gibi söylediler.

2469 – حَدَّثَنَا ابْنُ سَلَامٍ حَدَّثَنَا الْفَزَارِيُّ عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ آلَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ نِسَائِهِ شَهْرًا وَكَانَتْ انْفَكَّتْ قَدَمُهُ فَجَلَسَ فِي عُلِّيَّةٍ لَهُ فَجَاءَ عُمَرُ فَقَالَ أَطَلَّقْتَ نِسَاءَكَ قَالَ لَا وَلَكِنِّي آلَيْتُ مِنْهُنَّ شَهْرًا فَمَكَثَ تِسْعًا وَعِشْرِينَ ثُمَّ نَزَلَ فَدَخَلَ عَلَى نِسَائِهِ

-...Enes(R)'ten (şöyle demiştir): Rasûlullah (S) kadınlarından bir ay ayrı kalmaya yemîn etti. Ayağı da yarılmıştı. Bu sebeb-le kendisine âid yüksek bir odada oturdu. Akabinde Umer geldi ve:
— Kadınlarını boşadın mı? diye sordu. Rasûlullah:
— "Hayır, lâkin ben kadınlardan bir ay ayrı kalmaya yemin ettim" dedi. Yirmidokuz gece orada kaldı. Sonra o yüksek odadan aşağıya indi de kadınlarının yanına girdi

---

بَاب مَنْ عَقَلَ بَعِيرَهُ عَلَى الْبَلَاطِ أَوْ بَابِ الْمَسْجِدِ

2470 – حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَقِيلٍ حَدَّثَنَا أَبُو الْمُتَوَكِّلِ النَّاجِيُّ قَالَ أَتَيْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَسْجِدَ فَدَخَلْتُ إِلَيْهِ وَعَقَلْتُ الْجَمَلَ فِي نَاحِيَةِ الْبَلَاطِ فَقُلْتُ هَذَا جَمَلُكَ فَخَرَجَ فَجَعَلَ يُطِيفُ بِالْجَمَلِ قَالَ الثَّمَنُ وَالْجَمَلُ لَكَ

Devesini Mescid Önündeki Taş Döşemelik Üzerine Yâhud Mescidin Kapısına Bağlayan Kimse
-...Ebu'l-Mütevekkil en-Nâcî tahdîs edip şöyle dedi: Ben Câbir ibn Abdiüah'a geldim, o şöyle dedi: Peygamber (S) mescide girdi. Ben de deveyi taş döşemeliğin kenarına bağladımda O'nun yanma girdim. Ve: Deven işte, dedim. Peygamber dışarı çıktı ve deveyi döndürmeye, ona yaklaşmaya başladı. "Para da, deve de senindir" buyurdu

---

بَاب الْوُقُوفِ وَالْبَوْلِ عِنْدَ سُبَاطَةِ قَوْمٍ

2471 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ قَالَ لَقَدْ أَتَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُبَاطَةَ قَوْمٍ فَبَالَ قَائِمًا

Bir Kavmin Çöplüğü Yanında Durma Ve İşeme(Nin Cevazı) Babı
-...Huzeyfe (ibnu'l-Yemân -R-): Yemîn olsun ben Rasûlullah'ı gördüm... dedi; yâhud da şöyle dedi: Yemîn olsun Peygamber (S) - bir kerre Ensâr'dan- bir kavmin süprüntülüğüne geldi ve ayakta işedi

---

بَاب مَنْ أَخَذَ الْغُصْنَ وَمَا يُؤْذِي النَّاسَ فِي الطَّرِيقِ فَرَمَى بِهِ

2472 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَمَا رَجُلٌ يَمْشِي بِطَرِيقٍ وَجَدَ غُصْنَ شَوْكٍ عَلَى الطَّرِيقِ فَأَخَذَهُ فَشَكَرَ اللَّهُ لَهُ فَغَفَرَ لَهُ

Yolda Bir Dalı Ve İnsanlara Eziyet Veren Herhangi Birşeyi Alıp Da Yol Dışına Atan Kimse(Nin Sevabı) Babı
-.. Ebû Hureyre(R)'den (şöyle demiştir): Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Bir adam bir yolda yürüdüğü sırada bir diken dalı buldu ve onu yoldan aldı. Bundan dolayı Allah o kulu övdü -yâhud bu amelini kabul etti- de onu mağfiret eyledi"

بَاب إِذَا اخْتَلَفُوا فِي الطَّرِيقِ الْمِيتَاءِ وَهِيَ الرَّحْبَةُ تَكُونُ بَيْنَ الطَّرِيقِ ثُمَّ يُرِيدُ أَهْلُهَا الْبُنْيَانَ فَتُرِكَ مِنْهَا الطَّرِيقُ سَبْعَةَ أَذْرُعٍ

2473 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ الزُّبَيْرِ بْنِ خِرِّيتٍ عَنْ عِكْرِمَةَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَضَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا تَشَاجَرُوا فِي الطَّرِيقِ بِسَبْعَةِ أَذْرُعٍ

Halkın Gelip Geçeceği Yolun Genişliği Hususunda İhtilâf Ettikleri –Ki "Mîtâ" Yol Aralığında Olacak Genişliktir- Sonra O Genişliğin Sâhibleri Bina Yapmak İstedikleri Zaman, Yol, O Genişlikten Yedi Zira' Olarak Bırakılır
-.... İbn Abbâs'ın himayesinde olan İkrime şöyle dedi: Ben Ebû Hureyre(R)'den işittim; o: Arazî sâhibleri geniş ve işlek umûmî yol (mikdârı) hakkında ihtilâf edip çekiştikleri zaman, Peygamber (S) yedi zira' olarak hükmetti, dedi

---

بَاب النُّهْبَى بِغَيْرِ إِذْنِ صَاحِبِهِ وَقَالَ عُبَادَةُ بَايَعْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ لَا نَنْتَهِبَ

2474 - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَدِيُّ بْنُ ثَابِتٍ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ يَزِيدَ الْأَنْصَارِيَّ وَهُوَ جَدُّهُ أَبُو أُمِّهِ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ النُّهْبَى وَالْمُثْلَةِ

Sahibinin İzni Olmaksızın Birşeyi Açıktan Zorla Almak(Tan Nehiy) Babı
Ve Ubâde ibnu's-Sâmit (R): Biz Peygamber(S)'le yağmacılık yapmamaya bey'atlaştık, demiştir.
-...Ensâr'dan Abdullah ibn Yezîd (R): Peygamber (S) cebren ve kahren kişinin malını almaktan, (kulak, burun ve dudak kesmek gibi) çirkin ukubet ve ceza uygulamaktan nehiy buyurdu, demiştir

---

2475 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ حَدَّثَنَا عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَزْنِي الزَّانِي حِينَ يَزْنِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَشْرَبُ الْخَمْرَ حِينَ يَشْرَبُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَسْرِقُ حِينَ يَسْرِقُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَنْتَهِبُ نُهْبَةً يَرْفَعُ النَّاسُ إِلَيْهِ فِيهَا أَبْصَارَهُمْ حِينَ يَنْتَهِبُهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَعَنْ سَعِيدٍ وَأَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ إِلَّا النُّهْبَةَ

-...îbn Şihâb, Ebû Bekr ibn Abdirrahmân'dan; o da Ebû Hureyre'den. Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Zinâkâr kişi zina ederken (kâmil bir) mü'min olduğu hâlde zina edemez. îçki içen de içki içerken (kâmil bir) mü'min olarak içki içemez. Hırsız da çalarken (kâmil bir) mü'min olarak çalamaz. Halkın gözü önünde yağmacılık eden kimse de yağmacılık ettiği sırada (kâmil bir) mü'min olarak çapulculuk edemez".(İbn Şihâb dedi ki:) Saîd ibnu'l-Müseyyeb ile Ebû Seleme ibnu Abdirrahmân, Ebû Hureyre'den; o da Peygamber (S)'den olmak üzere, bundan önceki Ebû Bekr hadîsinin benzerini tahdîs etti. Ancak bunda "Çapulculuk" sözü yoktur. el-Firabrî şöyle dedi: Ben (müellifin kâğıdcısı olan) Ebû Ca'fer'in elyazısıyle şunu buldum: Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: "Zina edici zina ederken bir mü'min olarak zina etmez" sözünün tefsiri, îmânı kasdederek, ondan sökülüp koparılır demektir

---

بَاب كَسْرِ الصَّلِيبِ وَقَتْلِ الْخِنْزِيرِ

2476 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَنْزِلَ فِيكُمْ ابْنُ مَرْيَمَ حَكَمًا مُقْسِطًا فَيَكْسِرَ الصَّلِيبَ وَيَقْتُلَ الْخِنْزِيرَ وَيَضَعَ الْجِزْيَةَ وَيَفِيضَ الْمَالُ حَتَّى لَا يَقْبَلَهُ أَحَدٌ

Haçın Kırılması Ve Domuzun Öldürülmesi Babı
-... ez-Zuhrî tahdîs edip şöyle dedi: Bana Saîd ibnu'l-Müseyyeb haber verip şöyle dedi: Ebû Hureyre (R) Rasûlullah(S)'tan şöyle buyurduğunu işitti: "Meryem oğlu îsâ sizin içinize, hükmünde âdil bir hâkim olarak inmedikçe, salibi kırmadıkça, domuzu öldürmedikçe, cizye vergisini kaldırmadıkça ve mal hiçbir kimse kabul etmeyecek derecede dolup taşıncaya kadar kıyamet kopmaz"

بَاب هَلْ تُكْسَرُ الدِّنَانُ الَّتِي فِيهَا الْخَمْرُ أَوْ تُخَرَّقُ الزِّقَاقُ فَإِنْ كَسَرَ صَنَمًا أَوْ صَلِيبًا أَوْ طُنْبُورًا أَوْ مَا لَا يُنْتَفَعُ بِخَشَبِهِ وَأُتِيَ شُرَيْحٌ فِي طُنْبُورٍ كُسِرَ فَلَمْ يَقْضِ فِيهِ بِشَيْءٍ

2477 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ الضَّحَّاكُ بْنُ مَخْلَدٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى نِيرَانًا تُوقَدُ يَوْمَ خَيْبَرَ قَالَ عَلَى مَا تُوقَدُ هَذِهِ النِّيرَانُ قَالُوا عَلَى الْحُمُرِ الْإِنْسِيَّةِ قَالَ اكْسِرُوهَا وَأَهْرِقُوهَا قَالُوا أَلَا نُهَرِيقُهَا وَنَغْسِلُهَا قَالَ اغْسِلُوا قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ كَانَ ابْنُ أَبِي أُوَيْسٍ يَقُولُ الْحُمُرِ الْأَنْسِيَّةِ بِنَصْبِ الْأَلِفِ وَالنُّونِ

İçinde Şarâb Bulunan Küpler Kırılır Mı? Yâhud şarâb tulumları yırtılır mı? Birisi bir put yâhud bir haç yâhud bir tanbûr yâhud tahtasıyle faydalanılmayan birşey kırsa (hükmü nedir; tazmîn eder mi, yâhud caiz olur mu)?Meşhur Kaadı Şurayh'a kırılmış bir tanbûr da'vâsı getirildi de, Şurayh o hususta birşeyle hükmetmedi (yânî kırıcısına bir borçla hükmetmedi).
-...Seleme ibnu'l-Ekva'(R)'dan (şöyle demiştir): Peygamber (S), Hayber gazvesinde tutuşturulmuş bir takım ateşler gördü.
— "Bu ateşler ne üzerine yakılıyor?" diye sordu.Sahâbîler:
— Evcil eşekler(in etleri) üzerine, dediler.Peygamber:
— "O etleri dökünüz, kapları kırınız!" buyurdu.Sahâbîler:

— Etleri döküp kapları yıkasak olmaz mı? dediler.Peygamber:
— "Kapları yıkayınız!" buyurdu Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: İsmâîl ibn Ebî Uveys, elifin nasbi ve nûn harfiyle "el-H umuru'1-Enesiyye" şeklinde söyler idi

---

2478 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَّةَ وَحَوْلَ الْكَعْبَةِ ثَلَاثُ مِائَةٍ وَسِتُّونَ نُصُبًا فَجَعَلَ يَطْعُنُهَا بِعُودٍ فِي يَدِهِ وَجَعَلَ يَقُولُ {جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ} الْآيَةَ

-... Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Mekke'nin fethi günü Peygamber (S) hareme girdi. Hâlbuki Ka'be'nin etrafında ibâdet için dikilmiş, (kurşunla tutturulmuş) üçyüzaltmiş put vardı. Peygamber elindeki deynekle bunlara dürtüyor ve: "Hakk geldi, bâtıl zeval buldu. Şübhesîz ki bâtıl dâim zeval bulucudur" (ei-isrâ: 8i) âyetini okuyordu

---

2479 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا كَانَتْ اتَّخَذَتْ عَلَى سَهْوَةٍ لَهَا سِتْرًا فِيهِ تَمَاثِيلُ فَهَتَكَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاتَّخَذَتْ مِنْهُ نُمْرُقَتَيْنِ فَكَانَتَا فِي الْبَيْتِ يَجْلِسُ عَلَيْهِمَا

-.. Âişe(R)'den: Âişe kendisine âid olan bir masa veya raf üzerine, üstünde canlı hayvan resimleri bulunan bir perde edinmişti. Peygamber (S) onu söküp yırttı. Âişe de bu yırtık perdeden iki küçük topan yastık yaptı. Bu iki yastık evde bulunurdu da Peygamber bunların üzerine oturur idi .

بَاب مَنْ قَاتَلَ دُونَ مَالِهِ

2480 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ هُوَ ابْنُ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو الْأَسْوَدِ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ

- Malı Önünde Döğüşen Kimse Babı
-.. Abdullah ibn Amr (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "Malı(nı muhafaza) uğrunda öldürülen kimse şehîddir"

بَاب إِذَا كَسَرَ قَصْعَةً أَوْ شَيْئًا لِغَيْرِهِ

2481 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى ابْنُ سَعِيدٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ عِنْدَ بَعْضِ نِسَائِهِ فَأَرْسَلَتْ إِحْدَى أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ مَعَ خَادِمٍ بِقَصْعَةٍ فِيهَا طَعَامٌ فَضَرَبَتْ بِيَدِهَا فَكَسَرَتْ الْقَصْعَةَ فَضَمَّهَا وَجَعَلَ فِيهَا الطَّعَامَ وَقَالَ كُلُوا وَحَبَسَ الرَّسُولَ وَالْقَصْعَةَ حَتَّى فَرَغُوا فَدَفَعَ الْقَصْعَةَ الصَّحِيحَةَ وَحَبَسَ الْمَكْسُورَةَ

Bir Kimse Bir Çanak Yâhud Başkasına Âid Olan Herhangi Birşeyi Kırdığı Zaman (Onun Benzerini Mi, Yâhud Bedelini Mi Öder)?
-...Enes(R)'ten (şöyle demiştir): Bir hacı Peygamber kadınlarından bâzısının yanında bulunuyordu.Bu sırada Mü'minlerin Anaları'ndan birisi bir hizmetçisi ile içi yemek dolu bir çanak göndermişti. (Belki Âişe) bir eliyle çanağa vurdu ve çanağı kırdı (Çanak kırılıp ikiye bölündü). Peygamber hemen iki parçayı

birleştirdi ve yemeği tekrar içine koycfu. Ve orada bulunanlara: "yiyiniz"buyurdu. Onlar yemeği bitirinceye kadar elçi olan hizmetçiyi ve kırık çanağı alıkoydu. Sonra yerine sağlam bir çanak verdi de kırık çanağı alıkoydu

---

2481 -(م) * وقَالَ ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ حَدَّثَنَا أَنَسٌ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Ve İbnu Ebî Meryem dedi ki: Bize Yahya ibn Eyyûb haber verip şöyle dedi: Bize Enes, Peygamber (S)'den tahdîs etti

---

بَاب إِذَا هَدَمَ حَائِطًا فَلْيَبْنِ مِثْلَهُ

2482 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ رَجُلٌ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ يُقَالُ لَهُ جُرَيْجٌ يُصَلِّي فَجَاءَتْهُ أُمُّهُ فَدَعَتْهُ فَأَبَى أَنْ يُجِيبَهَا فَقَالَ أُجِيبُهَا أَوْ أُصَلِّي ثُمَّ أَتَتْهُ فَقَالَتْ اللَّهُمَّ لَا تُمِتْهُ حَتَّى تُرِيَهُ وُجُوهَ الْمُومِسَاتِ وَكَانَ جُرَيْجٌ فِي صَوْمَعَتِهِ فَقَالَتْ امْرَأَةٌ لَأَفْتِنَنَّ جُرَيْجًا فَتَعَرَّضَتْ لَهُ فَكَلَّمَتْهُ فَأَبَى فَأَتَتْ رَاعِيًا فَأَمْكَنَتْهُ مِنْ نَفْسِهَا فَوَلَدَتْ غُلَامًا فَقَالَتْ هُوَ مِنْ جُرَيْجٍ فَأَتَوْهُ وَكَسَرُوا صَوْمَعَتَهُ فَأَنْزَلُوهُ وَسَبُّوهُ فَتَوَضَّأَ وَصَلَّى ثُمَّ أَتَى الْغُلَامَ فَقَالَ مَنْ أَبُوكَ يَا غُلَامُ قَالَ الرَّاعِي قَالُوا نَبْنِي صَوْمَعَتَكَ مِنْ ذَهَبٍ قَالَ لَا إِلَّا مِنْ طِينٍ

Bir Şahıs Diğer Şahsa Âid Bir Duvarı Yıktığı Zaman Onun Benzerini Bina Etsin
-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle anlattı: "İsrail oğullan içinde Cureyc denilen (ruhban) bir adam vardı. Cureyc (bir kerre savmıasmda) namaz kılarken annesi geldi ve onu çağırdı. Cureyc anasına cevâb vermekten çekindi. Anama cevâb mı vereyim, yâhud namaza devam mı edeyim deyip tereddüd etti. (Anası onu üç defa çağırdığı hâlde namaza devam etti.) Sonra anası ona geldi ve:
— Yâ Allah! Bu oğluma fahişe kadınların yüzlerini göstermedikçe onun canını alma! diye ilendi. Cureyc savmıasmda bulunduğu sırada bir kadın gelip, ben Cu-reyc'i muhakkak bir fitneye düşüreceğim dedi ve kendini Cureyc'e arzetti ve onunla konuştu. Cureyc zina teklifini Kabul etmeyince, bu kızgın kadın bir çobana gitti ve kendini ona teslim etti. Kadın bu cinsî temastan bir oğlan doğurdu. Kadın bu çocuğun Cureyc'den olduğunu söyledi. Bunun üzerine halk Cureyc'e geldiler ve savmıasını yıktılar, kendisini aşağıya indirdiler, sövdüler. Cureyc abdest alıp namaz kıldı. Sonra çocuğun yanına geldi ve:
— Ey oğul, senin baban kimdir? diye sordu. Çocuk:
— Çobandır, diye cevâb verdi. Bu garîb hâdiseyi gören halk Cureyc'e:
— Senin savmıam altından yapacağız, dediler. Cureyc:
— Hayır, ancak eskisi gibi çamurdan yapınız, dedi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَاب الشَّرِكَةِ فِي الطَّعَامِ وَالنَّهْدِ وَالْعُرُوضِ وَكَيْفَ قِسْمَةُ مَا يُكَالُ وَيُوزَنُ مُجَازَفَةً أَوْ قَبْضَةً قَبْضَةً لَمَّا لَمْ يَرَ الْمُسْلِمُونَ فِي النَّهْدِ بَأْسًا أَنْ يَأْكُلَ هَذَا بَعْضًا وَهَذَا بَعْضًا وَكَذَلِكَ مُجَازَفَةُ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْقِرَانُ فِي التَّمْرِ

Buğday Ve Benzerlerinde, Yol Arkadaşlarının Kendi Kumanyalarında, Paralar Dışındaki Ticâret Metanlarında Ortaklık; Ölçülecek, tartılacak şeylerin taksimi nasıl olacak? Bunların tahmin ve oranlama suretiyle taksimi caiz olur mu? Müslümanlar sakınca görmedikleri zaman –yâhud sakınca görmedikleri için- kumanyalarda onun bâzı parçasını tesadüfi olarak şu ortağın, bâzı kısmını da bu

ortağın yemesi suretiyle, avuç avuç ve tutam tutam taksimi; Ve yine böyle altın ve gümüşün ölçme ve tartma olmaksızın tahmin ve oranlama suretiyle taksimi; Bir de hurmada çift çift birleştirmek suretiyle yemek (konularıyle ilgili hadîsler) babı

2483 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْثًا قِبَلَ السَّاحِلِ فَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ أَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ وَهُمْ ثَلَاثُ مِائَةٍ وَأَنَا فِيهِمْ فَخَرَجْنَا حَتَّى إِذَا كُنَّا بِبَعْضِ الطَّرِيقِ فَنِيَ الزَّادُ فَأَمَرَ أَبُو عُبَيْدَةَ بِأَزْوَادِ ذَلِكَ الْجَيْشِ فَجُمِعَ ذَلِكَ كُلُّهُ فَكَانَ مِزْوَدَيْ تَمْرٍ فَكَانَ يُقَوِّتُنَا كُلَّ يَوْمٍ قَلِيلًا قَلِيلًا حَتَّى فَنِيَ فَلَمْ يَكُنْ يُصِيبُنَا إِلَّا تَمْرَةٌ تَمْرَةٌ فَقُلْتُ وَمَا تُغْنِي تَمْرَةٌ فَقَالَ لَقَدْ وَجَدْنَا فَقْدَهَا حِينَ فَنِيَتْ قَالَ ثُمَّ انْتَهَيْنَا إِلَى الْبَحْرِ فَإِذَا حُوتٌ مِثْلُ الظَّرِبِ فَأَكَلَ مِنْهُ ذَلِكَ الْجَيْشُ ثَمَانِيَ عَشْرَةَ لَيْلَةً ثُمَّ أَمَرَ أَبُو عُبَيْدَةَ بِضِلَعَيْنِ مِنْ أَضْلَاعِهِ فَنُصِبَا ثُمَّ أَمَرَ بِرَاحِلَةٍ فَرُحِلَتْ ثُمَّ مَرَّتْ تَحْتَهُمَا فَلَمْ تُصِبْهُمَا

-.......Câbir ibn Abdillah(R)'tan (o, şöyle demiştir): Rasûlullah (S) deniz sahili tarafına bir askerî birlik gönderdi ve bunlar üzerine Ebû Ubeyde ibn Cerrâh'ı kumandan ta'yîn etti. Bu birlik üçyüz neferden ibaretti. Ben de bunların içinde idim. Biz yola çıktık. Nihayet yolun bir kısmında bulunduğumuz zaman azığımız tükendi. Bunun üzerine Ebû Ubeyde, bu askerî birliğin mücâhidlerine yanlarındaki azıkları getirmelerini emretti. Getirilen erzakı bir yere topladı ki, toplanan erzak iki dağarcık hurmadan ibaret idi. Ebû Ubeyde bu hurma ile her gün azar azar vererek bizi geçindiriyordu. Nihayet bu da tükenmişti. Artık bizlerin payına her gün ancak birer hurma düşüyordu. (Câbir bu vak'ayı anlatırken, Câbir'in râvîsi Vehb ibn Keysân:) Ben Câbir'e:
— Günde bir hurma yetmez, dedim. Câbir:
— (Sen ne diyorsun?) Bu bir hurma da tükenince vallahi onun yokluğunun acısını da tattık, dedi ve şöyle devam etti:
— Sonra deniz sahiline ulaştık, bir de gördük ki, deniz sahilinde küçük dağ gibi bir balık bulunuyor. İşte bu askerî birlik onsekiz gece bu balığın etinden yediler. Sonra Ebû Ubeyde bu balığın kaburgalarından ikisinin dikilmesini emretti. İki kaburga kemiği dikildi. Sonra bir devesinin hazırlanmasını emretti ve bu hazırlandı. Sonra buna binen bir süvârî bu iki kemiğin altından geçti, fakat onlara dokunmadı

2484- حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مَرْحُومٍ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَفَّتْ أَزْوَادُ الْقَوْمِ وَأَمْلَقُوا فَأَتَوْا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَحْرِ إِبِلِهِمْ فَأَذِنَ لَهُمْ فَلَقِيَهُمْ عُمَرُ فَأَخْبَرُوهُ فَقَالَ مَا بَقَاؤُكُمْ بَعْدَ إِبِلِكُمْ فَدَخَلَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا بَقَاؤُهُمْ بَعْدَ إِبِلِهِمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَادِ فِي النَّاسِ فَيَأْتُونَ بِفَضْلِ أَزْوَادِهِمْ فَبُسِطَ لِذَلِكَ نِطَعٌ وَجَعَلُوهُ عَلَى النِّطَعِ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَعَا وَبَرَّكَ عَلَيْهِ ثُمَّ دَعَاهُمْ بِأَوْعِيَتِهِمْ فَاحْتَثَى النَّاسُ حَتَّى فَرَغُوا ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنِّي رَسُولُ اللَّهِ

-..Seleme ibnu'1-Akva' (R) şöyle demiştir: (Havâzin seferinde) mücâhidlerin azıkları azalıp hafifleşmiş ve fakîr düşmüşlerdi. Bunun üzerine sahâbîler develerini kesmek hususunda (izin için) Peygamber'e geldiler. Peygamber de onlara izin verdi. Müteakiben bunlara Umer kavuştu. Onlar bu haberi ona söylediler. Umer onlara: — Develeriniz gittikten sonra (bu uzun yolculukta) hayâtınız kalmaz, dedi. Sonra Peygamber'in yanına girdi ve:
— Yâ Rasûlallah! Bunların develeri gittikten sonra, bunların hiçbiri (sağ) kalmaz, dedi. Bunun Üzerine Rasûlullah da: — "Öyleyse insanlar içinde nida et: Herkes geri kalan azıklarını getirsinler!" buyurdu. İçine konulmak üzere meşin bir sergi yayıldı. Getirenler bu yaygının üzerine koydular, sonunda Rasûlullah ayağa kalktı, duâ etti ve sergi üstündeki erzak için bereket temennî eyledi. Sonra sahâbîlere

kaplarıyle gelmelerini emretti. Mücâhidler avuç avuç aldılar, nihayet (hepsi kaplarını doldurup) ayrıldılar. Sonra Rasûlullah (S) şükran makaamında — "Eşhedu enlâ ilahe ille'llah ve ennîrasûlullah (= Allah'tan başka ilâh olmadığına ve kendimin Allah'ın elçisi olduğuma şehâdet ederim)" buyurdu

---

2485– حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو النَّجَاشِيِّ قَالَ سَمِعْتُ رَافِعَ بْنَ خَدِيجٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَصْرَ فَنَنْحَرُ جَزُورًا فَتُقْسَمُ عَشْرَ قِسَمٍ فَنَأْكُلُ لَحْمًا نَضِيجًا قَبْلَ أَنْ تَغْرُبَ الشَّمْسُ

-...Râfi' ibn Hadîc (R) şöyle demiştir:Biz Peygamber(S)'in beraberinde ikindi namazım kılardık. Müteaki ben devemizi boğazlardık. (Takrîbî) on parçaya ayırırdık. Gün batmazdan önce de pişmiş kebâblail yerdik

---

2486 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْأَشْعَرِيِّينَ إِذَا أَرْمَلُوا فِي الْغَزْوِ أَوْ قَلَّ طَعَامُ عِيَالِهِمْ بِالْمَدِينَةِ جَمَعُوا مَا كَانَ عِنْدَهُمْ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ ثُمَّ اقْتَسَمُوهُ بَيْنَهُمْ فِي إِنَاءٍ وَاحِدٍ بِالسَّوِيَّةِ فَهُمْ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُمْ

-...Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Hakîkaten Eş'arîler gazada azıklarını bitirirlerken yâhudMedine'de ailelerinin yiyeceği azaldığında hemen yanlarındaki erzakı bir tek bez içine toplarlar, sonra bir kap içinde (ölçerek) aralarında eşit olarak taksim ederler. Binâenaleyh Eş'arîler bendendir, ben de Eş'arîler'denimdir"

بَاب مَا كَانَ مِنْ خَلِيطَيْنِ فَإِنَّهُمَا يَتَرَاجَعَانِ بَيْنَهُمَا بِالسَّوِيَّةِ فِي الصَّدَقَةِ

2487 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي ثُمَامَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَتَبَ لَهُ فَرِيضَةَ الصَّدَقَةِ الَّتِي فَرَضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَمَا كَانَ مِنْ خَلِيطَيْنِ فَإِنَّهُمَا يَتَرَاجَعَانِ بَيْنَهُمَا بِالسَّوِيَّةِ

"Herhangi İki Halitadan Meydana Gelmiş Ortak Bir Sürünün Zekâtı Hususunda Bu Halita Şirket Sâhiblerî, Kendi Aralarında Adalet Üzere Birbirlerine Müracaat Ederler" Babı

-.. Enes ibn Mâlik şöyle tahdîs etmiştir: Ebû Bekr es-Sıddîk (R) Rasûlullah (S)'in farz ve takdir buyurduğu zekât mikdârına dâir, Enes'e şunu da yazmıştır: "Herhangi iki halitadan meydana gelmiş ortak bir sürünün zekâtı hususunda bu halita (şirket) sâhibleri, kendi aralarında adalet gereği birbirlerine müracaat ederler"

بَاب قِسْمَةِ الْغَنَمِ

2488 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحَكَمِ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبَايَةَ بْنِ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ عَنْ جَدِّهِ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ فَأَصَابَ النَّاسَ جُوعٌ فَأَصَابُوا إِبِلًا وَغَنَمًا قَالَ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أُخْرَيَاتِ الْقَوْمِ فَعَجِلُوا وَذَبَحُوا وَنَصَبُوا الْقُدُورَ فَأَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْقُدُورِ فَأُكْفِئَتْ ثُمَّ قَسَمَ فَعَدَلَ عَشَرَةً مِنْ الْغَنَمِ بِبَعِيرٍ فَنَدَّ مِنْهَا بَعِيرٌ فَطَلَبُوهُ فَأَعْيَاهُمْ وَكَانَ فِي الْقَوْمِ خَيْلٌ يَسِيرَةٌ فَأَهْوَى رَجُلٌ مِنْهُمْ بِسَهْمٍ فَحَبَسَهُ اللَّهُ ثُمَّ قَالَ إِنَّ لِهَذِهِ الْبَهَائِمِ أَوَابِدَ

كَأَوَابِدِ الْوَحْشِ فَمَا غَلَبَكُمْ مِنْهَا فَاصْنَعُوا بِهِ هَكَذَا فَقَالَ جَدِّي إِنَّا نَرْجُو أَوْ نَخَافُ الْعَدُوَّ غَدًا وَلَيْسَتْ مَعَنَا مُدًى أَفَنَذْبَحُ بِالْقَصَبِ قَالَ مَا أَنْهَرَ الدَّمَ وَذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ فَكُلُوهُ لَيْسَ السِّنَّ وَالظُّفُرَ وَسَأُحَدِّثُكُمْ عَنْ ذَلِكَ أَمَّا السِّنُّ فَعَظْمٌ وَأَمَّا الظُّفُرُ فَمُدَى الْحَبَشَةِ

Koyunların (Sayı İle) Bölünmesi Babı

-..Abâye ibnu Rifâa, dedesi Rafı' îbn Hadîc(R)'den; o şöyle demiştir: Biz (Huneyn dönüşünde Tihâme'den olan) Zu'I-Huleyfe'de Peygamber'in beraberinde bulunduk. Sefer hey'eti halkına bir açlık isabet etti. (Huneyn'de) birçok deve ve koyun da ele geçirmişlerdi. Râfi' devamla dedi ki: Peygamber (S) ordunun arkalarında kalmıştı. Sahâbüer acele edip ganimet develerinden, koyunlarından bâzılarını boğazlamışlar ve tencerelere yerleştirmişlerdi. Peygamber gelince emretti, tencereler devrildi. Sonra Peygamber ganimet malını taksim etti. (O günün rayicine göre) on koyunu bir deveye denk saydı. Bu sırada develerden biri kaçmıştı. Onu ta'kîb ettiler, fakat bu kaçak deve ta'kîbçileri âciz bıraktı. Ordu içinde (ta'kîbe elverişli olan) at da pek az bulunuyordu. Bu sırada mücâhidlerden bir kimse oku ile bu hayvanı ta'kîb edip vurdu da bu sebeble Allah hayvanı durdurdu. Bundan sonra Peygamber:
— "Vahşî hayvanların kaçakları gibi bu ehli hayvanların da muhakkak kaçıcıları vardır. Bunlardan biri size galebe ederse, ona böyle muamele ediniz (avlar gibi vurunuz)" buyurdu. Dedem dedi ki:
— Biz yarın (zaman olur ki) muhakkak düşmanı umut eder, yâhud düşmandan endîşe ederiz (de kılıçlarımızı hayvan kesmekte körletmeyiz). Beraberimizde bıçak da bulunmaz. Bu hâlde kamışla hayvan boğazlayabilir miyiz? Peygamber:
— "Bol kan akıtan her şey ile boğazlanır ve üzerine Allah hın ismi de zikrolunursa, o kesilen hayvanı yiyiniz. Yalnız dişle tırnak müstesnadır. Bunun sebebini size muhakkak söyleyeceğim: Dişe gelince; o bir kemiktir (kesmez); tırnağa gelince, o da Habeşliler'in kesme âletleridir" buyurdu

---

بَاب الْقِرَانِ فِي التَّمْرِ بَيْنَ الشُّرَكَاءِ حَتَّى يَسْتَأْذِنَ أَصْحَابَهُ

2489 – حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا جَبَلَةُ بْنُ سُحَيْمٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَقْرُنَ الرَّجُلُ بَيْنَ التَّمْرَتَيْنِ جَمِيعًا حَتَّى يَسْتَأْذِنَ أَصْحَابَهُ

Arkadaşlardan İzin İstemedikçe Ortaklar Arasında Hurma Yerken İki Hurmayı Birleştirmemi Terk) Babı

-... Cebele ibn Suhaym şöyle dedi:Ben İbn Umer(R)'den işittim: Peygamber (S) kişinin, arkadaşlarından izin istemedikçe (ortaklar arasında) toplu olarak hurma yerken iki hurmayı birleştirmesini nehyetti, diyordu.

2490 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ جَبَلَةَ قَالَ كُنَّا بِالْمَدِينَةِ فَأَصَابَتْنَا سَنَةٌ فَكَانَ ابْنُ الزُّبَيْرِ يَرْزُقُنَا التَّمْرَ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَمُرُّ بِنَا فَيَقُولُ لَا تَقْرُنُوا فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ الْإِقْرَانِ إِلَّا أَنْ يَسْتَأْذِنَ الرَّجُلُ مِنْكُمْ أَخَاهُ

-...Cebele şöyle demiştir: Biz bir ara Medine'de bulunuyorduk. O zaman bize bir kıtlık isabet etmişti. Abdullah ibnu'z-Zubeyr bizlere hurma veriyordu. Biz hurma yediğimiz sırada yanımızdan Abdullah ibn Urner geçerdi de bize: Peygamber (S) iki hurmayı birleştirerek yemekten nehiy buyurdu. Meğer ki, sizden biriniz mü'min kardeşine öyle çift yemeye izin vermiş olsun, der idi

---

بَاب تَقْوِيمِ الْأَشْيَاءِ بَيْنَ الشُّرَكَاءِ بِقِيمَةِ عَدْلٍ

2491 – حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَعْتَقَ شِقْصًا لَهُ مِنْ عَبْدٍ أَوْ شِرْكًا أَوْ قَالَ نَصِيبًا وَكَانَ لَهُ مَا يَبْلُغُ ثَمَنَهُ بِقِيمَةِ الْعَدْلِ فَهُوَ عَتِيقٌ وَإِلَّا فَقَدْ عَتَقَ مِنْهُ مَا عَتَقَ قَالَ لَا أَدْرِي قَوْلُهُ عَتَقَ مِنْهُ مَا عَتَقَ قَوْلٌ مِنْ نَافِعٍ أَوْ فِي الْحَدِيثِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Ortaklar Arasındaki Ortak Mal Ve Metâ'ların Âdilce Bir Kıymetle Kıymetlerini T Atîn Eylemek
-...İbn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Her kim ortak kölesinden kendisine âid payını âzâdlarsa -râvî aynı ma'nâda olan "sirken" yShuû "nasîben" kelimelerinden hangisini söylediğim terdîd ile bildirerek- âzâd edici, kölenin âdilâne bir kıymette (ta'yîn olunan) bedelinin tutarına mâlik bulunursa, köle (tamamen) âzâd edilmiştir. Eğer âzâd edici bu servete mâlik bulunmazsa, köleden âzâd ettiği, kendine isabet eden hissesini âzâd etmiş olur". Hadîsi Nâfi'den alan râvî Eyyûb: "Köleden âzâd ettiği mikdâr âzâd olur" sözü Nâfî'den gelmiş bir söz mü, yâhud Peygamber(S)'den gelen hadîsin içinde bir söz mü, bilmiyorum, demiştir

---

2492 - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ النَّضْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ بَشِيرِ بْنِ نَهِيكٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَعْتَقَ شَقِيصًا مِنْ مَمْلُوكِهِ فَعَلَيْهِ خَلَاصُهُ فِي مَالِهِ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ قُوِّمَ الْمَمْلُوكُ قِيمَةَ عَدْلٍ ثُمَّ اسْتُسْعِيَ غَيْرَ مَشْقُوقٍ عَلَيْهِ

-...Ebû Hureyre(R)'den (şöyle demiştir): Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Herkim kölesinden olan hissesini âzâdetse, o kimseye kendi malından (kalan kıymetini vererek) köleyi tamamen kölelikten kurtarması vâcib olur. Şayet âzâd edicinin malı yoksa, kölenin âdilâne kıymeti takdir olunur. Sonra köle (diğer ortağın payını kazanmak için) meşakkatsiz olarak çalıştırılır"

بَاب هَلْ يُقْرَعُ فِي الْقِسْمَةِ وَالِاسْتِهَامِ فِيهِ

2493 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ قَالَ سَمِعْتُ عَامِرًا يَقُولُ سَمِعْتُ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَثَلُ الْقَائِمِ عَلَى حُدُودِ اللَّهِ وَالْوَاقِعِ فِيهَا كَمَثَلِ قَوْمٍ اسْتَهَمُوا عَلَى سَفِينَةٍ فَأَصَابَ بَعْضُهُمْ أَعْلَاهَا وَبَعْضُهُمْ أَسْفَلَهَا فَكَانَ الَّذِينَ فِي أَسْفَلِهَا إِذَا اسْتَقَوْا مِنْ الْمَاءِ مَرُّوا عَلَى مَنْ فَوْقَهُمْ فَقَالُوا لَوْ أَنَّا خَرَقْنَا فِي نَصِيبِنَا خَرْقًا وَلَمْ نُؤْذِ مَنْ فَوْقَنَا فَإِنْ يَتْرُكُوهُمْ وَمَا أَرَادُوا هَلَكُوا جَمِيعًا وَإِنْ أَخَذُوا عَلَى أَيْدِيهِمْ نَجَوْا وَنَجَوْا جَمِيعًا

Ortaklar Arasındaki Taksimde Ve Maldan Pay Almada Kur'a Çekilir Mî?
-.. Ben en-Nu'mân ibn Beşîr(R)'den işittim; Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Allah'ın (men' ettiği) sınırları üzerinde duran kimse ile, o sınırların içine düşen kimselerin benzeri, bir gemi halkının benzeri gibidir: Onlar gemi üzerinde kur'a attılar. Bâzısına geminin üstü düştü, bâzısına da altı (anbar kısmı) isabet etti. Geminin alt kısmında bulunanlar sudan almak istedikleri zaman yukarıdakilerin üzerine ugru-yorlardi. Bunlar (kendi kendilerine): Biz nasibimiz olan anbarda bir delik açsak (ezâlanmanuş) ve üstümüzde kilere eza vermemiş oluruz, dediler. Şimdi yüksek tabaka sâhibleri bu aşağı seviyedeki insanları bu dilekleriyle başbaşa bıraksalardı, hepsi helak olurlardı. Fakat onların (cinayet işleyecek) ellerini tutsalardı hem kendileri kurtulur, hem de mücrimleri toptan kurtarırlardı"

بَاب شَرِكَةِ الْيَتِيمِ وَأَهْلِ الْمِيرَاثِ

2494 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْعَامِرِيُّ الْأُوَيْسِيُّ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ

قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَإِنْ خِفْتُمْ أَنْ لَا تُقْسِطُوا إِلَى وَرُبَاعَ} فَقَالَتْ يَا ابْنَ أُخْتِي هِيَ الْيَتِيمَةُ تَكُونُ فِي حَجْرِ وَلِيِّهَا تُشَارِكُهُ فِي مَالِهِ فَيُعْجِبُهُ مَالُهَا وَجَمَالُهَا فَيُرِيدُ وَلِيُّهَا أَنْ يَتَزَوَّجَهَا بِغَيْرِ أَنْ يُقْسِطَ فِي صَدَاقِهَا فَيُعْطِيهَا مِثْلَ مَا يُعْطِيهَا غَيْرُهُ فَنُهُوا أَنْ يُنْكِحُوهُنَّ إِلَّا أَنْ يُقْسِطُوا لَهُنَّ وَيَبْلُغُوا بِهِنَّ أَعْلَى سُنَّتِهِنَّ مِنْ الصَّدَاقِ وَأُمِرُوا أَنْ يَنْكِحُوا مَا طَابَ لَهُمْ مِنْ النِّسَاءِ سِوَاهُنَّ قَالَ عُرْوَةُ قَالَتْ عَائِشَةُ ثُمَّ إِنَّ النَّاسَ اسْتَفْتَوْا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ هَذِهِ الْآيَةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ {وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ إِلَى قَوْلِهِ وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ} وَالَّذِي ذَكَرَ اللَّهُ أَنَّهُ يُتْلَى عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ الْآيَةُ الْأُولَى الَّتِي قَالَ فِيهَا {وَإِنْ خِفْتُمْ أَنْ لَا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَى فَانْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنْ النِّسَاءِ} قَالَتْ عَائِشَةُ وَقَوْلُ اللَّهِ فِي الْآيَةِ الْأُخْرَى {وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ} يَعْنِي هِيَ رَغْبَةُ أَحَدِكُمْ لِيَتِيمَتِهِ الَّتِي تَكُونُ فِي حَجْرِهِ حِينَ تَكُونُ قَلِيلَةَ الْمَالِ وَالْجَمَالِ فَنُهُوا أَنْ يَنْكِحُوا مَا رَغِبُوا فِي مَالِهَا وَجَمَالِهَا مِنْ يَتَامَى النِّسَاءِ إِلَّا بِالْقِسْطِ مِنْ أَجْلِ رَغْبَتِهِمْ عَنْهُنَّ

Yetimlerle Ve Mîrâs Sâhibleri İle Ortaklık Babı

-...Ve el-Leys şöyle dedi: Bana Yûnus, İbn Şihâb'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Bana Urvetu'bnu'z-Zubeyr haber verdi ki, kendisi Âişe'ye Yüce Allah'ın şu: "Eğer yetim kızlar hakkında adaleti yerine getiremeyeceğinizden korkarsanız, sizin için halâl olan (diğer) kadınlardan ikişer, üçer, dörder olmak üzere nikâh edin..." (en-Nisâ: 3) kavlinin tefsirini sordu. Âişe (R) şöyle cevâb verdi: Ey kızkardeşi-min oğlu! Âyetteki "Yetimler" ile murâd olunan şu yetîm kızdır ki, o, velîsinin velayet ve vasiliği altında bulunup, mal hissesinde velîye ortak olur. Ve bu yetimin malı ve güzelliği velîsinin hoşuna gider. Bu sebeble velîsi ona, mehrinde adalet etmeksizin ve başkasının vereceği kadar mehr vermeyerek, onunla evlenmek ister. İşte (bu âyette) o çeşit velîlerin kendi himayeleri altındaki yetime kızlarla, haklarında adalet ve onların mehrlerini en yüksek mikdânna yükselmedikçe evlenmekten nehyolunup, bunlardan başka kendilerine halâl olan kadınlardan evlenmeleri emrolundu. Urve dedi ki: Âişe şöyle devam etti: Bu âyet indikten sonra insanlar Rasûlu İlah'tan sorup fetva istediler. Bunun üzerine Allah şu âyeti indirdi: "Senden kadınlar hakkında fetva isterler. De ki: Onlara dâir fetvayı size Allah veriyor: Kendileri için farz yazılmış olanı (mîrâsı) onlara vermediğiniz ve nikahlamalarını da beğenip istemediğiniz yetim kızlar ve (henüz ergin olmayan) küçük çocuklar hakkında, bir de yetimlere karşı adaleti ayakta tutmanız hususunda (işte) Kitâb 'da okunup duran âyetler! Hayırdan daha ne yaparsanız, şübhesiz Allah onu da hakkıyle bilicidir" (en-Nisâ: 127).Allah'ın bu âyette "Kitâb'da size karşı okunup duruyor" diye zikrettiği, içinde "Eğer yetîm kızlar hakkında adaleti yerine getiremeyeceğinizden korkarsanız, sizin için halâl olan diğer kadınlardan... nikâh ediniz1" buyurduğu âyet, baştaraftaki birinci âyettir.Âişe dedi ki: Diğer âyetteki, Allah'ın = Nikâhlarını beğenip istemediğiniz yetîm kızlar" kavli de, herhangi birinizin himâyesi altında bulunan yetîm kıza mal ve güzellik az olduğu zaman rağbet göstermemesidir. Bu mal ve güzelliği fakir olan Öksüz kız ara rağbet etmediklerinden dolayı, malına ve güzelliğine rağbet ettikleri yetîm kızları -adalete riâyet etmedikçe- nikâh etmekten yetîm velîleri nehyolundular

---

بَاب الشَّرِكَةِ فِي الْأَرَضِينَ وَغَيْرِهَا

2495- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ إِنَّمَا جَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الشُّفْعَةَ فِي كُلِّ مَا لَمْ يُقْسَمْ فَإِذَا وَقَعَتْ الْحُدُودُ وَصُرِّفَتْ الطُّرُقُ فَلَا شُفْعَةَ

Arazîlerde Ve (Ev Yâhud Bostanlar Gibî) Diğer Şeylerde Ortaklık Babı

-...Câbir ibn Abdillah (R) şöyle dedi: Peygamber (S) şufayı ancak taksim olunmamış her malda (carî) kıldı. Sınırlar konulduğu ve yollar ta'yîn edildiği zaman şuf'a yoktur

---

بَاب إِذَا اقْتَسَمَ الشُّرَكَاءُ الدُّورَ وَغَيْرَهَا فَلَيْسَ لَهُمْ رُجُوعٌ وَلَا شُفْعَةٌ

2496 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَضَى

النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالشُّفْعَةِ فِي كُلِّ مَا لَمْ يُقْسَمْ فَإِذَا وَقَعَتْ الْحُدُودُ وَصُرِّفَتْ الطُّرُقُ فَلَا شُفْعَةَ

Ortaklar Evleri Yâhud Diğer Şeyleri Bölüştükleri Zaman Artık Onlar İçin Dönme De, Şuf'a Da Yoktur
-...Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) taksîm olunmayan her malda şuf'a ile hükmetti. Sınırlar konulduğu ve yollar belli edildiği zaman artık şuf'a yoktur

---

بَاب الِاشْتِرَاكِ فِي الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَمَا يَكُونُ فِيهِ الصَّرْفُ

2497 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ عُثْمَانَ يَعْنِي ابْنَ الْأَسْوَدِ قَالَ أَخْبَرَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ أَبِي مُسْلِمٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا الْمِنْهَالِ عَنْ الصَّرْفِ يَدًا بِيَدٍ فَقَالَ اشْتَرَيْتُ أَنَا وَشَرِيكٌ لِي شَيْئًا يَدًا بِيَدٍ وَنَسِيئَةً فَجَاءَنَا الْبَرَاءُ بْنُ عَازِبٍ فَسَأَلْنَاهُ فَقَالَ فَعَلْتُ أَنَا وَشَرِيكِي زَيْدُ بْنُ أَرْقَمَ وَسَأَلْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ مَا كَانَ يَدًا بِيَدٍ فَخُذُوهُ وَمَا كَانَ نَسِيئَةً فَذَرُوهُ

Altında, Gümüşte Ve Kendisinde Sarraflık Yapılabilecek Paralarda Ortak Olmak Babı
-...Sehnân ibnu Ebî Müslim haber verip şöyle dedi: Ben EbıTI-MinhâTe, elden ele yapılan peşin sarraflıktan sordum. Ebu'l-Minhâl şöyle dedi: Ben ve benim bir ortağım'elden ele peşin ve veresiye birşey satın aldım. Akabinde el-Berâ ibnu Âzib geldi. Biz hemen ona bunun hükmünü sorduk. O şöyle dedi: Ben ve benim ortağım Zeyd ibnu Erkam bunu yaptık ve bunu Peygamber'e sorduk. Peygamber (S): "Elden ele peşin olan şeyi alınız, veresiye olanı ise terkediniz" buyurdu

---

بَاب مُشَارَكَةِ الذِّمِّيِّ وَالْمُشْرِكِينَ فِي الْمُزَارَعَةِ

2499 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ بْنُ أَسْمَاءَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ الْيَهُودَ أَنْ يَعْمَلُوهَا وَيَزْرَعُوهَا وَلَهُمْ شَطْرُ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا

Zımmî İle Ve Müşriklerle Ekincilik Hususunda Ortaklık Akdi Yapmak Babı
-....Abdullah ibn Umer (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S), Hayber arazîsinin çıkaracağı mahsûlün yarısı Yahûdîler'in olmak üzere, Hayber arazîsini işlemeleri ve ekmeleri için Yahûdîler'e verdi

---

بَاب قِسْمَةِ الْغَنَمِ وَالْعَدْلِ فِيهَا

2500 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَاهُ غَنَمًا يَقْسِمُهَا عَلَى صَحَابَتِهِ ضَحَايَا فَبَقِيَ عَتُودٌ فَذَكَرَهُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ ضَحِّ بِهِ أَنْتَ

Koyunları Taksim Ve Bunda Adalet Etmek Babı
-...Ukbe ibnu Âmir(R)'den: Rasûlullah (S) Ukbe ibn Âmir'e, sahâbîleri arasında (vekâleten) taksim etmek üzere bir takım kurbanlık koyunlar vermiş. (Ukbe bunları taksîm edip) bir yaşında bir keçi oğlağı geri kalmıştı. Ukbe bunu Rasûlullah'a söylediğinde, Rasûlullah: "Onu da sen kurbân et" buyurmuştur

---

بَاب الشَّرِكَةِ فِي الطَّعَامِ وَغَيْرِهِ وَيُذْكَرُ أَنَّ رَجُلًا سَاوَمَ شَيْئًا فَغَمَزَهُ آخَرُ فَرَأَى عُمَرُ أَنَّ لَهُ شَرِكَةً

2501 - حَدَّثَنَا أَصْبَغُ بْنُ الْفَرَجِ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدٌ عَنْ زُهْرَةَ بْنِ مَعْبَدٍ عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ هِشَامٍ

وَكَانَ قَدْ أَدْرَكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَهَبَتْ بِهِ أُمُّهُ زَيْنَبُ بِنْتُ حُمَيْدٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ بَايِعْهُ فَقَالَ هُوَ صَغِيرٌ فَمَسَحَ رَأْسَهُ وَدَعَا لَهُ وَعَنْ زُهْرَةَ بْنِ مَعْبَدٍ أَنَّهُ كَانَ يَخْرُجُ بِهِ جَدُّهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ هِشَامٍ إِلَى السُّوقِ فَيَشْتَرِي الطَّعَامَ فَيَلْقَاهُ ابْنُ عُمَرَ وَابْنُ الزُّبَيْرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَيَقُولَانِ لَهُ أَشْرِكْنَا فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ دَعَا لَكَ بِالْبَرَكَةِ فَيَشْرَكُهُمْ فَرُبَّمَا أَصَابَ الرَّاحِلَةَ كَمَا هِيَ فَيَبْعَثُ بِهَا إِلَى الْمَنْزِلِ

Buğdayda, Yiyecek Maddelerinde Ve (Mülk Edinilebilecek) Diğer Şeylerde Ortaklık Babı
Ve zikrolunuyor ki, bir adam bir şeyi pazarlık ediyordu. Diğer biri ona göz işareti yaptı (o da onu satın aldı). Umer, o göz işareti yapanın pazarlık yapanla bir ortaklığı olduğunu gördü.
-...Abdullah ibn Hişâm(R)'dan haber verdi. Abdullah ibn Hişâm Peygamber(S)'e yetişmiş ve annesi (sahâbîyyelerden) Zeyneb bintu Humeyd kendisini (Mekke fethinde) Rasûlullah'a götürmüştü.Annesi:
— Yâ Rasûlallah! Oğlumla İslâm bey'atı yap! dedi. Rasûlullah:
— "O küçüktür" buyurdu ve başını sıvazlayarak Abdullah'a (bereketle) duâ etti. Yine yukanki isnâd ile torunu Zuhre ibn Ma'bed'den: Dedesi Abdullah ibn Hişâm onu çarşıya çıkarır idi de, çarşıdan erzak alırdı. Bu sırada ona (bazen) îbn Umer ile İbnu'z-Zubeyr kavuşurlardı. Bunlar derhâl Abdullah ibn Hişâm'a: Bizi de (bu mala) ortak et. Çünkü Peygamber (S) senin için bereketle duâ etti, derlerdi. Abdullah da bunları ortak ederdi. Bâzı zaman olurdu ki, tamâm bir deve yükü (kâr) isabet ederdi de, o kârı eve gönderirdi

---

بَاب الشَّرِكَةِ فِي الرَّقِيقِ

2503 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ بْنُ أَسْمَاءَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَعْتَقَ شِرْكًا لَهُ فِي مَمْلُوكٍ وَجَبَ عَلَيْهِ أَنْ يُعْتِقَ كُلَّهُ إِنْ كَانَ لَهُ مَالٌ قَدْرَ ثَمَنِهِ يُقَامُ قِيمَةَ عَدْلٍ وَيُعْطَى شُرَكَاؤُهُ حِصَّتَهُمْ وَيُخَلَّى سَبِيلُ الْمُعْتَقِ

Kölede Ortaklık Babı
-..İbn Umer(R)'den:Peygamber (S): "Her kim bir köledeki kendine âid olan payı âzâd ederse, şayet onun kölenin bedeli kadar malı varsa, kölenin tamâmını hürriyete kavuşturması onun üzerine vâcib olur; Âdil bir kıymetle bedeli ta'yîn olunur, ortaklarına kendi hisseleri verilir ve âzâd edilenin yolu boşaltılır" buyurmuştur.

2504 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ النَّضْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ بَشِيرِ بْنِ نَهِيكٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَعْتَقَ شِقْصًا لَهُ فِي عَبْدٍ أُعْتِقَ كُلُّهُ إِنْ كَانَ لَهُ مَالٌ وَإِلَّا يُسْتَسْعَ غَيْرَ مَشْقُوقٍ عَلَيْهِ

-....Ebû Hureyre(R)'den; Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Her kim bir köledeki payını âzâd ederse ve malı da varsa, kölenin tamâmı hürriyete kavuşturulur. Şayet âzâd edicinin malı yoksa, köle (diğer ortağın payını kazanması için) üzerine ağır gelmeyecek surette çalıştırılır"

بَاب الِاشْتِرَاكِ فِي الْهَدْيِ وَالْبُدْنِ وَإِذَا أَشْرَكَ الرَّجُلُ الرَّجُلَ فِي هَدْيِهِ بَعْدَ مَا أَهْدَى

2505 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ وَعَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَا قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ صُبْحَ رَابِعَةٍ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ مُهِلِّينَ بِالْحَجِّ لَا يَخْلِطُهُمْ شَيْءٌ فَلَمَّا قَدِمْنَا أَمَرَنَا فَجَعَلْنَاهَا عُمْرَةً وَأَنْ نَحِلَّ إِلَى نِسَائِنَا فَفَشَتْ فِي ذَلِكَ الْقَالَةُ قَالَ عَطَاءٌ فَقَالَ جَابِرٌ فَيَرُوحُ أَحَدُنَا إِلَى مِنًى وَذَكَرُهُ يَقْطُرُ مَنِيًّا فَقَالَ جَابِرٌ بِكَفِّهِ فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ خَطِيبًا فَقَالَ بَلَغَنِي أَنَّ أَقْوَامًا يَقُولُونَ كَذَا وَكَذَا وَاللَّهِ لَأَنَا أَبَرُّ وَأَتْقَى لِلَّهِ مِنْهُمْ وَلَوْ

أَنِّي اسْتَقْبَلْتُ مِنْ أَمْرِي مَا اسْتَدْبَرْتُ مَا أَهْدَيْتُ وَلَوْلَا أَنَّ مَعِي الْهَدْيَ لَأَحْلَلْتُ فَقَامَ سُرَاقَةُ بْنُ مَالِكِ بْنِ جُعْشُمٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هِيَ لَنَا أَوْ لِلْأَبَدِ فَقَالَ لَا بَلْ لِلْأَبَدِ قَالَ وَجَاءَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَقَالَ أَحَدُهُمَا يَقُولُ لَبَّيْكَ بِمَا أَهَلَّ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ وَقَالَ الْآخَرُ لَبَّيْكَ بِحَجَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُقِيمَ عَلَى إِحْرَامِهِ وَأَشْرَكَهُ فِي الْهَدْيِ

Harem'e Armağan Edilen Kurbanlık İri Hayvanda Ve Develerde Ortak Olmak Ve Bir Kimse Kurbanlığı Harem'e Gönderdikten Sonra Kendi Kurbanlığında Diğer Bir Kimseyi Ortak Ettiğinde (Bu Caiz Olur Mu, Olmaz Mı) Babı.

-...Bize Abdulmelik ibn Cureyc, Atâ ibn Ebî Rebâh'tan; o da Câbir'den; yine İbn Cureyc, Tâvûs ibn Keysân'dan; o da İbn Abbâs'tan olmak üzere haber verdi. O şöyle demiştir: Peygamber(S) zu'1-hiccenin dördüncü gecesi sabahında hacc niyetiyle telbiye ediciler olarak Mekke'ye geldi. İhram vaktinde kendilerine umreden hiçbir şey karışmamıştı. Biz Mekke'ye gelince Peygamber bizlere emretti. Biz de niyet ederek işlediğimiz bu hacc fiilini umreye çevirdik (ve temettü' hacc yapıcılardan olduk). Peygamber kadınlarımıza da halâl olmamızı emretti. Akabinde bu haccın umreye çevrilmesi konusunda insanların dedikodusu yayıldı. Atâ geçen senedle dedi ki: Câbir: Artık bizlerden herbirimiz hacc ile ihram etmiş ve cimâyı yeni bırakmış olduğu için,erkeklik âleti menî damlatarak mı Minâ'ya yürüyecek? dedi. Ve Câbir bu fiili çirkin gördüğü için eliyle erkeklik âletine, onun menî damlatmasına işaret etti. Câbir'inbu söz ve fiilleriyle o işten men' der olduğu haberi Peygamber'e ulaşınca, Peygamber hitâb edici olarak ayağa kalktı ve şöyle buyurdu:

— "Bir takım grupların şöyle şöyle demekte oldukları haberi bana ulaştı. Allah'ayemîn ediyorum ki, elbette ben Allah'a onlardan daha itaatli ve daha takvîlıyımdır. Eğer hacc aylarında umrenin cevazını işin sonunda (yânî şimdi) bildiğim gibi, işin başında (yânî ihrama girerken) de bilmiş olsaydım, kurbanlık sevketmezdim.Ve yanımda kurbanım olmasaydı (şimdi ben de sizler gibi) muhakkak ihramdan çıkardım". Surâkatu'bnu Mâlik ibn Cu'şum hemen ayağa kalktı da:

— Yâ Rasûlallah! Bu hacc aylarında umre yapmak yalnız bize mi mahsûstur, yâhud ebedî midir?dedi. Rasûlullah:

— "Yalnız bize mahsûs değildir, fakat (hüküm umûmîdir), kıyamete kadar daimîdir" buyurdu. Câbir dedi ki: Alî ibn Ebî Tâlib (Yemen'den) geldi. O ikisinden biri (yânî Câbir): Alî, Rasûlullah'ın ihrâmlandığı gibi Lebbeyk diyordu. Diğer râvî îbn Abbâs ise: Alî, Rasûlullah'ın haccı ile Lebbeyk diyordu, dedi. Akabinde Peygamber Alî'ye ihramında sabit olmasını emretti ve onu kurbanda ortak yaptı

بَاب مَنْ عَدَلَ عَشْرًا مِنْ الْغَنَمِ بِجَزُورٍ فِي الْقَسْمِ

2507 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبَايَةَ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ جَدِّهِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ مِنْ تِهَامَةَ فَأَصَبْنَا غَنَمًا وَإِبِلًا فَعَجِلَ الْقَوْمُ فَأَغْلَوْا بِهَا الْقُدُورَ فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَ بِهَا فَأُكْفِئَتْ ثُمَّ عَدَلَ عَشْرًا مِنْ الْغَنَمِ بِجَزُورٍ ثُمَّ إِنَّ بَعِيرًا نَدَّ وَلَيْسَ فِي الْقَوْمِ إِلَّا خَيْلٌ يَسِيرَةٌ فَرَمَاهُ رَجُلٌ فَحَبَسَهُ بِسَهْمٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لِهَذِهِ الْبَهَائِمِ أَوَابِدَ كَأَوَابِدِ الْوَحْشِ فَمَا غَلَبَكُمْ مِنْهَا فَاصْنَعُوا بِهِ هَكَذَا قَالَ قَالَ جَدِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا نَرْجُو أَوْ نَخَافُ أَنْ نَلْقَى الْعَدُوَّ غَدًا وَلَيْسَ مَعَنَا مُدًى فَنَذْبَحُ بِالْقَصَبِ فَقَالَ اعْجَلْ أَوْ أَرْنِي مَا أَنْهَرَ الدَّمَ وَذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ فَكُلُوا لَيْسَ السِّنَّ وَالظُّفُرَ وَسَأُحَدِّثُكُمْ عَنْ ذَلِكَ أَمَّا السِّنُّ فَعَظْمٌ وَأَمَّا الظُّفُرُ فَمُدَى الْحَبَشَةِ

Taksimde On Koyunu Bir Deveye Denk Sayan Kimse Babı

-...Abâyetu'bnu Rifâa, dedesi Râfi1 ibn Hadîc(R)'den; o şöyle demiştir: Biz (Huneyn dönüşünde) Tihâme'den sayılan Zu'l-Huleyfe'de Peygamber (S) ile beraber bulunduk. Birçok koyun ve deve ele geçirmiştik. (Acıkdıkları için) topluluk (o hayvanların bâzısını kesip) etleri tencerelerde kaynattılar. Rasûlullah geldi ve o tencerelerin devrilmesini emretti ve tencereler devrildi. Sonra (Rasûlullah ganîmet mallarım taksim ederken) on koyunu bir deveye muâdil saydı. Sonra o ganimet develerinden biri kaçtı.

Toplulukta da pek az at vardı. Bu sırada mücâhidlerden bir kimse onu ok atıp vurdu ve böylece Allah hayvanı durdurdu. Bunun üzerine Rasûlullah (S):
— "Şübhesiz vahşî hayvanların kaçıcıları gibi, bu hayvanların da kaçıcıları vardır. Bunlardan biri size galebe ederse, ona böyle muamele yapınız" buyurdu. Abâye dedi ki: Dedem şöyle dedi:
— Yâ Rasûlailah! Bizler yarın düşmanı ümîd ediyoruz, yâhud yarın düşmana kavuşacağımızdan endîşe ediyoruz. Beraberimizde bıçaklar da yok. Bu takdirde kamışla hayvan boğazlayabilir miyiz? Rasûlullah:
— "Bol kan akıtan her şeyle boğazlamaya acele et! Üzerine Allah'ın ismi de zikrolunduysa, artık o hayvanın etini yiyiniz. Yalnız diş ile tırnak (kesme âleti) değildir. Ve bunun sebebini size söyleyeceğim: Dişe gelince, o bir kemiktir (kesmez). Tırnağa gelince, o da Habeşliler'in kesme âletleridir" buyurdu

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(Rehin Tutma Kitabı بَاب الرَّهْنِ فِي الْحَضَرِ

وَقَوْلِهِ تَعَالَى {وَإِنْ كُنْتُمْ عَلَى سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهَانٌ مَقْبُوضَةٌ}
2508 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ وَلَقَدْ رَهَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دِرْعَهُ بِشَعِيرٍ وَمَشَيْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِخُبْزِ شَعِيرٍ وَإِهَالَةٍ سَنِخَةٍ وَلَقَدْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَا أَصْبَحَ لِآلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا صَاعٌ وَلَا أَمْسَى وَإِنَّهُمْ لَتِسْعَةُ أَبْيَاتٍ

Hazardaki Rehin Hakktnda Bâb
Ve Yüce Allah'ın şu kavli: Eğer bir sefer üzerinde iseniz, bir yazıcı da bulamadınızsa o zaman (te'mînât dayanağı), alınmış rehinlerdir,, " (el-Bakara: 283)
-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Yemîn olsun Peygamber (S) kendi zırhını arpa almak karşılığında rehin bırakmıştır. Ben de bir defa Peygamber'e bir arpa ekmeği ve bir mikdâr bayat yağ götürdüm. Muhakkak Peygamber'i şöyle derken işitmişimdir: — "Muhammed'in ev halkı için birsâ' ölçeği hububattan başka birşey sabahlamamış ve akşâmlamamıştır. Ve hakîkaten Muhammed'in ailesi halkı dokuz evdir"

بَاب مَنْ رَهَنَ دِرْعَهُ
2509 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ تَذَاكَرْنَا عِنْدَ إِبْرَاهِيمَ الرَّهْنَ وَالْقَبِيلَ فِي السَّلَفِ فَقَالَ إِبْرَاهِيمُ حَدَّثَنَا الْأَسْوَدُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اشْتَرَى مِنْ يَهُودِيٍّ طَعَامًا إِلَى أَجَلٍ وَرَهَنَهُ دِرْعَهُ

Zırhını Rehin Eden Kimse Babı
-... Bize el-A'meş tahdîs edip şöyle dedi: Biz İbrâhîm en- Nahaî'nin yanında selefteki rehn'i ve kefîPi müzâkere ettik. İbrâhîm şöyle dedi: Bize el-Esved, Âişe'den tahdîs etti ki (o şöyle demiştir): Peygamber (S) bir Yahudi'den bir müddete kadar va'deli buğday satın aldı ve zırhını ona rehin yaptı

بَاب رَهْنِ السِّلَاحِ
2510 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرٌو سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ لِكَعْبِ بْنِ الْأَشْرَفِ فَإِنَّهُ قَدْ آذَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ أَنَا فَأَتَاهُ فَقَالَ أَرَدْنَا أَنْ تُسْلِفَنَا وَسْقًا أَوْ وَسْقَيْنِ فَقَالَ ارْهَنُونِي نِسَاءَكُمْ قَالُوا كَيْفَ نَرْهَنُكَ نِسَاءَنَا وَأَنْتَ أَجْمَلُ الْعَرَبِ قَالَ فَارْهَنُونِي أَبْنَاءَكُمْ قَالُوا كَيْفَ نَرْهَنُ

أَبْنَاءَنَا فَيُسَبُّ أَحَدُهُمْ فَيُقَالُ رُهِنَ بِوَسْقٍ أَوْ وَسْقَيْنِ هَذَا عَارٌ عَلَيْنَا وَلَكِنَّا نَرْهَنُكَ اللَّأْمَةَ قَالَ سُفْيَانُ يَعْنِي السِّلَاحَ فَوَعَدَهُ أَنْ يَأْتِيَهُ فَقَتَلُوهُ ثُمَّ أَتَوْا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرُوهُ

Silâhın Rehnedilmesi Babı
-...Amr ibn Dînâr şöyle dedi: Ben Câbir ibn Abdillah'tan işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:
— "Ka'b ibn'I-Eşref{i öldürmek) için kim hazırdır? Çünkü o, Allah'a ve Rasûlü'ne eza etmiştir" buyurdu. Muhammed ibn Mesleme:
— Ben hâzırım, dedi.
Akabinde Muhammed ibn Mesleme, Ka'b'a vardı ve:
— Biz, senin bize bir vesk yâhud iki vesk ödünç (hurma) vermeni istedik, dedi. Ka'b onlara:
— Kadınlarınızı bana rehin edin, dedi. Muhammed ve arkadaşları:
— Sen bugün Arab'ın en güzel erkeği iken, biz sana kadınlarımızı nasıl rehin edebiliriz! dediler.Ka'b:
— Öyle ise bana oğullarınızı rehin verin, dedi. Onlar:
— Oğullarımızı nasıl rehin ederiz? Sonra bunların biri hakkında "Biri iki deve yükü hurmaya rehin olundu!" diye sövülür ki, bu bize ebedî bir ardır. Lâkin biz sana silâhımızı» zırhımızı rehin edelim, dediler. -Sufyân ibn Uyeyne: Silâhı kasdediyor, demiştir-, (Ka'b kabul ederek) kendisine gelmesi için İbn Mesleme'ye va'-de, yânı zaman ta'yîn etti..Sonunda onlar İbnu'l-Eşref i öldürdüler. Sonra Peygamber'e gelip haber verdiler.

بَاب الرَّهْنُ مَرْكُوبٌ وَمَحْلُوبٌ وَقَالَ مُغِيرَةُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ تُرْكَبُ الضَّالَّةُ بِقَدْرِ عَلَفِهَا وَتُحْلَبُ بِقَدْرِ عَلَفِهَا وَالرَّهْنُ مِثْلُهُ

2511 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ عَنْ عَامِرٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ الرَّهْنُ يُرْكَبُ بِنَفَقَتِهِ وَيُشْرَبُ لَبَنُ الدَّرِّ إِذَا كَانَ مَرْهُونًا

Rehin Edilen Hayvan, Binilir Ve Sağılır Ve Mugîre ibn Mıksem, İbrâhîm en-Nahafden: "Binek hayvanı bulunduğunda yemi verildiği kadar binilir, sütlü hayvan da yemi verildiği kadar sağılır. Rehin de buluntu gibidir" sözünü nakletmiştir.
-.......Ebû Hureyre (R)'den (şöyle demiştir): Peygamber (S): "Rehin, nafakası mukaabiiinde binilir. Sağım hayvanı da rehin olduğu zaman nafakası mukaabiiinde sütü içilir" buyururdu.

2512 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا زَكَرِيَّاءُ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّهْنُ يُرْكَبُ بِنَفَقَتِهِ إِذَا كَانَ مَرْهُونًا وَلَبَنُ الدَّرِّ يُشْرَبُ بِنَفَقَتِهِ إِذَا كَانَ مَرْهُونًا وَعَلَى الَّذِي يَرْكَبُ وَيَشْرَبُ النَّفَقَةُ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Binek hayvanı rehin olduğu zaman yemi verilmekle binilir. Sağım hayvanı rehin olduğu zaman, onun sütü de yemi verilerek içilir. Hulâsa rehin edilen hayvanın nafakası, ona binen ve sütünü içen kimse üzerine vâcibdir

---

بَاب الرَّهْنِ عِنْدَ الْيَهُودِ وَغَيْرِهِمْ

2513 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اشْتَرَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ يَهُودِيٍّ طَعَامًا وَرَهَنَهُ دِرْعَهُ

Yahudilerin Ve Diğerlerinin Yanında Rehin Etme Babı
-...Âişe (R): Rasûlullah (S) bir Yahudi'den hububat satın aldı ve kendi zırhını o Yahudi'ye rehin etti, demiştir

---

بَاب إِذَا اخْتَلَفَ الرَّاهِنُ وَالْمُرْتَهِنُ وَنَحْوُهُ فَالْبَيِّنَةُ عَلَى الْمُدَّعِي وَالْيَمِينُ عَلَى الْمُدَّعَى عَلَيْهِ

2514 – حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ عُمَرَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ كَتَبْتُ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ فَكَتَبَ إِلَيَّ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى أَنَّ الْيَمِينَ عَلَى الْمُدَّعَى عَلَيْهِ

Veren, Rehin Alan Ve Bunun Benzeri Kimseler İhtilâf Ettikleri Zaman Beyyine Da'vacıya, Yemîn İse Da'vâlıya Âid Olur
-... İbn Ebî Muleyke şöyle demiştir: Ben îbn Abbâs'a bir mektûb yazıp sordum. O da bana: Peygamber (S): "Yemin etmek da'vâhya âiddir" diye hükmetti, cevâbını yazdı

2515 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ يَسْتَحِقُّ بِهَا مَالًا وَهُوَ فِيهَا فَاجِرٌ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَصْدِيقَ ذَلِكَ {إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا فَقَرَأَ إِلَى عَذَابٌ أَلِيمٌ} ثُمَّ إِنَّ الْأَشْعَثَ بْنَ قَيْسٍ خَرَجَ إِلَيْنَا فَقَالَ مَا يُحَدِّثُكُمْ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ فَحَدَّثْنَاهُ قَالَ فَقَالَ صَدَقَ لَفِيَّ وَاللَّهِ أُنْزِلَتْ كَانَتْ بَيْنِي وَبَيْنَ رَجُلٍ خُصُومَةٌ فِي بِئْرٍ فَاخْتَصَمْنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ شَاهِدَاكَ أَوْ يَمِينُهُ قُلْتُ إِنَّهُ إِذًا يَحْلِفُ وَلَا يُبَالِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ يَسْتَحِقُّ بِهَا مَالًا وَهُوَ فِيهَا فَاجِرٌ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَصْدِيقَ ذَلِكَ ثُمَّ اقْتَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ {إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا إِلَى وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ}

-.. Ebû Vâil şöyle dedi: Abdullah ibn Mes'ûd (R) bir mecliste-: Her kim bir malı hakk etmek için kendisi yalancı olarak yalan bir yemîn üzerine and içerse, Allah kendisine öfkeli olduğu hâlde Allah'a kavuşur. Allah bunun tasdikini de indirmiştir, dedi ve sonra şu âyeti okudu: "Hakikat, Allah'a olan ahidlerine ve yeminlerine bedel az bir bahâyı satın alanlar; işte onlar; Onlar için âhirette hiçbir nasîb yoktur. Allah kıyamet günü onlarla konuşmaz, onlara bakmaz, onları temize çıkarmaz. Onlar için pek acıklı bir azâb vardır" (Âli-imrân: 77).

2516 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ يَسْتَحِقُّ بِهَا مَالًا وَهُوَ فِيهَا فَاجِرٌ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَصْدِيقَ ذَلِكَ {إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا فَقَرَأَ إِلَى عَذَابٌ أَلِيمٌ} ثُمَّ إِنَّ الْأَشْعَثَ بْنَ قَيْسٍ خَرَجَ إِلَيْنَا فَقَالَ مَا يُحَدِّثُكُمْ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ فَحَدَّثْنَاهُ قَالَ فَقَالَ صَدَقَ لَفِيَّ وَاللَّهِ أُنْزِلَتْ كَانَتْ بَيْنِي وَبَيْنَ رَجُلٍ خُصُومَةٌ فِي بِئْرٍ فَاخْتَصَمْنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ شَاهِدَاكَ أَوْ يَمِينُهُ قُلْتُ إِنَّهُ إِذًا يَحْلِفُ وَلَا يُبَالِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ يَسْتَحِقُّ بِهَا مَالًا وَهُوَ فِيهَا فَاجِرٌ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَصْدِيقَ ذَلِكَ ثُمَّ اقْتَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ {إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا إِلَى وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ}

Sonra Eş'as ibn Kays bulunduğu yerden çıkıp bizim yanımıza geldi de: Ebû Abdirrahmân size ne tahdîs ediyor? dedi. Râvî dedi ki: Biz onunla konuştuk. Râvî dedi ki: Eş'as: Ebû Abdirrahmân doğru söyledi. Yemîn olsun ki, bu âyet benim hakkımda indirildi. Benimle bir adam arasında bir kuyu hakkında bir çekişme vardı. Rasûlullah'a muhakeme olduk. Rasûlullah (S):
— "Şahidin yâhud onun yemini" buyurdu. Ben:
— O takdirde bu zât (doğru, eğri) aldırmayarak yemîn eder, dedim.

Bunun üzerine Rasûlullah:
— ' 'Her kim yemininde fâcir (yânî yalancı) olduğu hâlde yemini ile bir malı hakk etmek için yalan bir yeminle yemin ederse, Allah'a, kendisine öfke edici hâlde kavuşur" buyurdu.
Allah bunun tasdikini de indirdi. Sonra Rasûlullah bu Âlu İm-rân: 77. âyetini sonuna kadar okudu: "Hakikat, Allah'a olan ahid-lerine ve yeminlerine bedel az bir bahâyı satın alanlar; işte onlar; Onlar için âhirette hiçbir nasîb yoktur. Allah kıyamet günü onlarla konuşmaz, onlara bakmaz, onları temize çıkarmaz- Onlar için pek acıklı bir azâb vardır"

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَاب فِي الْعِتْقِ وَفَضْلِهِ وَقَوْلِهِ تَعَالَى {فَكُّ رَقَبَةٍ أَوْ إِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ}

2517 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنِي وَاقِدُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ مَرْجَانَةَ صَاحِبُ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ قَالَ قَالَ لِي أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّمَا رَجُلٍ أَعْتَقَ امْرَأً مُسْلِمًا اسْتَنْقَذَ اللَّهُ بِكُلِّ عُضْوٍ مِنْهُ عُضْوًا مِنْهُ مِنْ النَّارِ قَالَ سَعِيدُ بْنُ مَرْجَانَةَ فَانْطَلَقْتُ بِهِ إِلَى عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ فَعَمَدَ عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِلَى عَبْدٍ لَهُ قَدْ أَعْطَاهُ بِهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ عَشَرَةَ آلَافِ دِرْهَمٍ أَوْ أَلْفَ دِينَارٍ فَأَعْتَقَهُ

Hürriyete Kavuşturma Ve Bunun Fazileti Hakkında Gelen Şeyler Babı
Ve Yüce Allah'ın şu kavli: \O), kul âzâd etmektir. Yâhud salgın, açlık gününde yakınlığı olan bir yetime yâhud toprakta sürünen bir yoksula yemek yedirmektir" (ei Beied: 13-16)
-..Bana Alî ibn Hüseyn Zeyne'l-Âbidîn'in dostu olan Saîd ibnu Mercâne tahdîs edip şöyle dedi: Alî ibn Hüseyin dedi ki, Ebû Hureyre (R) bana şunu söyledi: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Her kim bir müslümân kişiyi kölelikten âzâd ederse (hürriyetine kavuşturursa) Allah, o âzâd edilenin her uzvuna mukaabil âzâd eden adamın uzuvlarını ateşten âzâd eder". (Geçen senedle) Saîd ibn Mercâne şöyle dedi: Ben bir kerre Ebû Hureyre'nin bu hadîsini dostum Alî ibn Hüseyin (Zeyne'l-Âbidîn)'e götürdüm. Alî ibn Hüseyin hemen kendisine âid olan bir köleyi kas-dedip, onu hürriyete kavuşturdu. Hâlbuki vaktiyle Abdullah ibn Ca'-fer ibn Ebî Tâlib, Alî ibn Hüseyin'e bu köle mukaabilinde onbin dirhem yâhud bin dînâr vermişti

---

بَاب أَيُّ الرِّقَابِ أَفْضَلُ

2518 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي مُرَاوِحٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْعَمَلِ أَفْضَلُ قَالَ إِيمَانٌ بِاللَّهِ وَجِهَادٌ فِي سَبِيلِهِ قُلْتُ فَأَيُّ الرِّقَابِ أَفْضَلُ قَالَ أَعْلَاهَا ثَمَنًا وَأَنْفَسُهَا عِنْدَ أَهْلِهَا قُلْتُ فَإِنْ لَمْ أَفْعَلْ قَالَ تُعِينُ ضَايِعًا أَوْ تَصْنَعُ لِأَخْرَقَ قَالَ فَإِنْ لَمْ أَفْعَلْ قَالَ تَدَعُ النَّاسَ مِنْ الشَّرِّ فَإِنَّهَا صَدَقَةٌ تَصَدَّقُ بِهَا عَلَى نَفْسِكَ

Kölelerin Hangisi(Nin Hürriyete Kavuşturulması) Daha Faziletlidir?
-... Ebû Zerr (R) şöyle dedi: Ben Peygamber(S)'e: — Hangi amel daha faziletlidir? diye sordum.
Peygamber: — "Allah'a îmân etmek ve Allah yolunda cihâd eylemek" buyurdu. Ben:
— Esîr veya kölelerin hangisi(ni âzâd etmek) daha faziletlidir? diye sordum.
— "Bahâca en yüksek ve sahihleri yanında en iyi olandır" buyurdu.Ben:
— Köle âzâd edemez isem? diye sordum. Peygamber:
— "Fakır veya ailesinden ayrı olana yardım edersin, yahud da beceriksiz, iş bilmez kimseye iş yapıverirsin" buyurdu. Ben:— Eğer bu yardımı da yapamaz isem? dedim. Peygamber:
— "Şerr(in)den insanları serbest bırakırsın! Şübhesiz bu da kendi nefsine sadaka yapmakta olduğun bir sadakadır" buyurdu

---

بَاب مَا يُسْتَحَبُّ مِنْ الْعَتَاقَةِ فِي الْكُسُوفِ أَوْ الْآيَاتِ

2519 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ مَسْعُودٍ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ بْنُ قُدَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْمُنْذِرِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْعَتَاقَةِ فِي كُسُوفِ الشَّمْسِ * تَابَعَهُ عَلِيٌّ عَنْ الدَّرَاوَرْدِيِّ عَنْ هِشَامٍ

Güneş Tutulmasında (Yakıcı Rüzgârlar, Zelzeleler Gibi Diğer İlâhî) Âyetler Sırasında Köleleri Hürriyete Kavuşturmanın Müstehâb Olması Babı

-...Esma bintu Ebî Bekr (R): Peygamber (S) güneş tutulması hâdisesinde köleleri hürriyete kavuşturmayı emretti, demiştir. Bu hadîsi ed-Derâverdî'den; o da Hişâm'dan senediyle rivayet etmekte Alî ibnu'I-Medînî, Mûsâ ibn Mes'ûd'a mutâbaat etmiştir

---

2520 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا عَثَّامٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْمُنْذِرِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ كُنَّا نُؤْمَرُ عِنْدَ الْخُسُوفِ بِالْعَتَاقَةِ

-...Buradaki senedle yine Esma bintu Ebî Bekr (R): Bizler ay tutulması sırasında (da) köle âzâd etmekle emrolunurduk, demiştir

---

بَاب إِذَا أَعْتَقَ عَبْدًا بَيْنَ اثْنَيْنِ أَوْ أَمَةً بَيْنَ الشُّرَكَاءِ

2521 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَعْتَقَ عَبْدًا بَيْنَ اثْنَيْنِ فَإِنْ كَانَ مُوسِرًا قُوِّمَ عَلَيْهِ ثُمَّ يُعْتَقُ

Bir Şahıs İki Kişi Arasında Ortak Bir Köleyi Âzâd Ettiği Yâhud Ortaklar Arasındaki Bir Dişi Köleyi Âzâd Ettiği Zaman?

-..Abdullah ibn Umer (R)'den, Peygamber (S): "iki kişi arasında ortak olan bir köleyi âzâd eden, eğer zengin ise kölenin kıymeti ta'yin olunur, sonra kölenin tamâmı hürriyete kavuşturulur*'buyurmuştur,

---

2522 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَعْتَقَ شِرْكًا لَهُ فِي عَبْدٍ فَكَانَ لَهُ مَالٌ يَبْلُغُ ثَمَنَ الْعَبْدِ قُوِّمَ الْعَبْدُ عَلَيْهِ قِيمَةَ عَدْلٍ فَأَعْطَى شُرَكَاءَهُ حِصَصَهُمْ وَعَتَقَ عَلَيْهِ الْعَبْدُ وَإِلَّا فَقَدْ عَتَقَ مِنْهُ مَا عَتَقَ

-...Abdullah ibn Umer(R)'den (o, şöyle demiştir): Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur:<Her kim bir köledeki hissesini bağışlayıp âzâd eder ve kölenin, geri kalan değerine ulaşacak derecede bir malı bulunursa, o pay için köleye âdilce bir kıymet konulur da o payını âzâd eden, diğer ortakların hisselerini verir ve onun hesabına köle hürriyetine kavuşup âzâd olur. Şayet hissesini ilk âzâd edenin diğer ortakların hisselerini ödeyecek malı bulunmazsa, köleden âzâdladığı hissesi âzâd olmuştur".

2523 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَعْتَقَ شِرْكًا لَهُ فِي مَمْلُوكٍ فَعَلَيْهِ عِتْقُهُ كُلُّهُ إِنْ كَانَ لَهُ مَالٌ يَبْلُغُ ثَمَنَهُ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ يُقَوَّمُ عَلَيْهِ قِيمَةَ عَدْلٍ فَأُعْتِقَ مِنْهُ مَا أَعْتَقَ

-.......İbn Umer (R)'den (şöyle demiştir)ı Rasûhıllah (S) şöyle buyurmuştur: "Her kim bir köledeki payını bağışlayıp âzâd eder, ve o kölenin, bütün bedeline yetişecek bir malı bulunursa, o kölenin tamamen hürriyete kavuşturulması bu zâtın üzerine vâcibdir. Eğer bu zâtın böyle bir malı yoksa köleye hissesini âzâd edenin huzurunda kölenin âdil surette kıymeti takdir olunur da o köleden bu zâtın âzâd ettiği pay kadarı âzâd edilmiş olur".

2523 -(م) حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرٌ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ اخْتَصَرَهُ

Bize Müsedded tahdîs edip şöyle dedi: Bize Bişr, Ubeydullah'-tan tahdîs etti. Müsedded,zikrolunan bu isnâdla bu hadîsi kısaca getirdi.

2524- حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَعْتَقَ نَصِيبًا لَهُ فِي مَمْلُوكٍ أَوْ شِرْكًا لَهُ فِي عَبْدٍ وَكَانَ لَهُ مِنْ الْمَالِ مَا يَبْلُغُ قِيمَتَهُ بِقِيمَةِ الْعَدْلِ فَهُوَ عَتِيقٌ قَالَ نَافِعٌ وَإِلَّا فَقَدْ عَتَقَ مِنْهُ مَا عَتَقَ قَالَ أَيُّوبُ لَا أَدْرِي أَشَيْءٌ قَالَهُ نَافِعٌ أَوْ شَيْءٌ فِي الْحَدِيثِ

-... BizeHammâd,Eyyûb'dan;o daNâfi'den; o da İbn Umer (R)'den tahdîs etti. Peygamber (S):"Her kim bir memlûkteki kendi payını yâhud bir abddeki kendi hissesini bağışlayıp âzâd eder ve kendisinin de bu kölenin âdil surette ta'yin edilecek kıymetine ulaşacak kadar malı varsa, bu köle hürriyete kavuşmuştur" buyurmuştur. Nâfi' dedi ki: "Eğer bu zâtın böyle bir malı yoksa, artık o köleden bu kişinin âzâdladığı hissesi âzâd olur". Eyyûb es-Sahtıyânî: Bu malsızın hükmü, Nâfi'in kendinden söylediği birşey mi, yâhud hadîse dâhil birşey mi; bilmiyorum, dedi

---

2525 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مِقْدَامٍ حَدَّثَنَا الْفُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ كَانَ يُفْتِي فِي الْعَبْدِ أَوْ الْأَمَةِ يَكُونُ بَيْنَ شُرَكَاءَ فَيُعْتِقُ أَحَدُهُمْ نَصِيبَهُ مِنْهُ يَقُولُ قَدْ وَجَبَ عَلَيْهِ عِتْقُهُ كُلِّهِ إِذَا كَانَ لِلَّذِي أَعْتَقَ مِنْ الْمَالِ مَا يَبْلُغُ يُقَوَّمُ مِنْ مَالِهِ قِيمَةَ الْعَدْلِ وَيُدْفَعُ إِلَى الشُّرَكَاءِ أَنْصِبَاؤُهُمْ وَيُخَلَّى سَبِيلُ الْمُعْتَقِ يُخْبِرُ ذَلِكَ ابْنُ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَوَاهُ اللَّيْثُ وَابْنُ أَبِي ذِئْبٍ وَابْنُ إِسْحَاقَ وَجُوَيْرِيَةُ وَيَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ وَإِسْمَاعِيلُ بْنُ أُمَيَّةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُخْتَصَرًا

-... Bize Mûsâ ibnu Ukbe tahdîs edip şöyle dedi: BanaNt fi', ibn Umer(R)'den haber verdi ki, İbn Umer, ortaklar arasında ortak bulunacak erkek köle yâhud kadın köle hakkında fetva verir idi de şöyle derdi: Ortaklardan biri köleden olan kendi payını âzâd ederse, bu kölenin tamamen âzâd edilmesi şu takdirde onun üzerine vâcib olmuştur: Şöyle ki: Bu âzâd edenin, ortakların hisselerine yetecek kadar malı bulunduğu zaman, bu âzâd edenin malından âdil surette bir kıymet takdiri yapılır (yânî diğerlerinin payları hesâb ve ta'yîn olunur) da diğer ortakların payları kendilerine ödenir ve hürriyete kavuşturulan kölenin yolu boşaltılır. îbnu Umer, bunu Pey-gamber(S)'den olmak üzere haber veriyordu. Bu hadîse el-Leys ibn Sa'd, İbnu Ebî Zi'b, Mağâzt sahibi Mu-hammed ibn İshâk, Cuveyriye ibn Esma, Yahya ibn Saîd, İsmâîl ibn Umeyye de Nâfi'den; o da İbn Umer'den; o da Peygamber(S)'den olmak üzere muhtasar olarak rivayet etmişlerdir

بَاب إِذَا أَعْتَقَ نَصِيبًا فِي عَبْدٍ وَلَيْسَ لَهُ مَالٌ اسْتُسْعِيَ الْعَبْدُ غَيْرَ مَشْقُوقٍ عَلَيْهِ عَلَى نَحْوِ الْكِتَابَةِ

2526 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ابْنُ أَبِي رَجَاءٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ سَمِعْتُ قَتَادَةَ قَالَ حَدَّثَنِي النَّضْرُ بْنُ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ بَشِيرِ بْنِ نَهِيكٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَعْتَقَ شَقِيصًا مِنْ عَبْدٍ

Bir Şahıs Kendi Malı Olmadığı Hâlde Bir Köledeki Hissesini Bağışlayıp Âzâd Ederse, Bu Köle, Hürriyeti Satın Alma Akdinde Olduğu Gibi, Kendisine Meşakkat Verilmeksizin Çalıştırılır

-. Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Her kim bir köleden bir hisse bağışlayıp âzâd ederse..." buyurdu.

2527 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ النَّضْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ بَشِيرِ بْنِ نَهِيكٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَعْتَقَ نَصِيبًا أَوْ شَقِيصًا فِي مَمْلُوكٍ فَخَلَاصُهُ عَلَيْهِ فِي مَالِهِ إِنْ كَانَ لَهُ مَالٌ وَإِلَّا قُوِّمَ عَلَيْهِ فَاسْتُسْعِيَ بِهِ غَيْرَ مَشْقُوقٍ عَلَيْهِ تَابَعَهُ حَجَّاجُ بْنُ حَجَّاجٍ وَأَبَانُ وَمُوسَى بْنُ خَلَفٍ عَنْ قَتَادَةَ اخْتَصَرَهُ شُعْبَةُ

-...Bize Saîd (ibn Muserhed), Katâde'den; o da en-Nadr ibnu Enes'ten; o da Beşîr ibnu Nehîkin'den; o da Ebû Hureyre (R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Her kim bir mem-lûkteki bir payı yâhud hisseyi bağışlayıp âzâd eder ve kendine âid bir malı da bulunursa, (diğer hisseleri bu şahıs kendi malından ödemek yoluyla) bu kölenin kölelikten tamâmiyle kurtulması bu kimse üzerine vâcibdir. Şayet bu hissesini bağışlayanın malı yoksa, kölenin âdil surette kıymeti takdir olunur ve (diğer ortağın hissesini kazanması için), üzerine meşakkat olmayacak şekilde çalıştırılır" Bu hadîsi Katâde'den rivayet etmesinde Saîd ibn Ebî Arûbe'ye Haccâc ibnu Haccâc, Ebân ibn Yezîd ve Mûsâ ibnu Halef mutâbaat etmişlerdir. Bu hadîsi Şu'be ibnu'l-Haccâc kısaltmıştır

---

بَاب الْخَطَإِ وَالنِّسْيَانِ فِي الْعَتَاقَةِ وَالطَّلَاقِ وَنَحْوِهِ وَلَا عَتَاقَةَ إِلَّا لِوَجْهِ اللَّهِ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى وَلَا نِيَّةَ لِلنَّاسِي وَالْمُخْطِئِ

2528 – حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَوْفَى عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ تَجَاوَزَ لِي عَنْ أُمَّتِي مَا وَسْوَسَتْ بِهِ صُدُورُهَا مَا لَمْ تَعْمَلْ أَوْ تَكَلَّمْ

Kul Âzâd Etmek. Kadın Boşamak Ve Benzeri İşlerde Yanılma Ve Unutma(NınHükmü) Babı

Kula hürriyet verme ancak Yüce Allah'ın rızâsı için olur. Peygamber (S) de: "Her bir kimsenin niyet ettiği ne ise eline geçecek olan ancak odur"buyurmuştur.Unutan ve yanılan kimseler için hiçbir niyet yoktur.

-.... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Allah benim sebebimle ümmetim ferdlerinin gönüllerinin sessizce konuşup düşündüğü yaramaz hâtıraları -kul onları işlemediği veya söylemediği müddetçe- affeylemiştir" buyurdu

---

2529 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَقَّاصٍ اللَّيْثِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ وَلِامْرِئٍ مَا نَوَى فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ لِدُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَتَزَوَّجُهَا فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ

-...Alkame ibn Vakkaas el-Leysî şöyle demiştir: Ben Umer ibnu'l-Hattâb(R)'dan işittim; Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Amellerim kıymeti) ancak niyete göredir. Herkesin niyet ettiği ne ise, eline geçecek olan odur. Her kimin hicreti Allah'a ve Rasûlü'ne yönelik ise, hicreti Allah 'a ve Rasûlü 'ne varıcıdır. Artık nail olacağı bir dünyâ veya evleneceği bir kadından dolayı hicret etmiş kimsenin hicreti (Allah'ın ve Rasûlü'nün rızâsına değil), hicretinin sebebi olan şeye varıcıdır"

بَاب إِذَا قَالَ رَجُلٌ لِعَبْدِهِ هُوَ لِلَّهِ وَنَوَى الْعِتْقَ وَالْإِشْهَادِ فِي الْعِتْقِ

2530 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بِشْرٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ لَمَّا أَقْبَلَ يُرِيدُ الْإِسْلَامَ وَمَعَهُ غُلَامُهُ ضَلَّ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِنْ صَاحِبِهِ فَأَقْبَلَ بَعْدَ ذَلِكَ وَأَبُو هُرَيْرَةَ جَالِسٌ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ هَذَا غُلَامُكَ قَدْ أَتَاكَ فَقَالَ أَمَا إِنِّي أُشْهِدُكَ أَنَّهُ حُرٌّ قَالَ فَهُوَ حِينَ يَقُولُ يَا لَيْلَةً مِنْ طُولِهَا وَعَنَائِهَا عَلَى أَنَّهَا مِنْ دَارَةِ الْكُفْرِ نَجَّتِ

Bir Adam Kendi Kölesi İçin, Onu Hürriyete Kavuşturmaya Niyet Ederek "O Allah İçin (Hürdür)" Dediği Zaman (Bu Sahihtir) Ve hürriyete kavuşturmada şâhid getirme.
-...Ebû Hureyre, kölesiyle beraber İslâm'a girmek isteyerek (Yemen'den Medine'ye) yönelip gelirken, bu iki yolcudan herbi-ri yolu şaşırıp birbirinden ayrı düşmüştü. Bundan sonra (günün birinde) Ebû Hureyre Peygamber'in beraberinde oturduğu sırada, köle çıkageldi. Peygamber (S) hemen:
— "Yâ Ebâ Hureyre! Şu kölendir. Sana gelmiştir" buyurdu. Ebû Hureyre de:
— (Yâ Rasûlallah!) Ben de seni şâhid yapıyorum ki, o köle muhakkak (Allah için) hürrdür, dedi
ve içinde Medine'ye ulaştığı vakti söylerken şu beyti inşâd etti: Yâ leyleten min tulihâ ve anâihe Alâ ennehâ min dâreti'l-küfri necceti (Ey sefer gecesi! Uzunluğundan, yorgunluk ve meşakkatinden Allah'a sığınırım. Maamâfîh bu meşakkatli uzun gece küfür yurdundan beni kurtarmıştır.)

2531 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ قَيْسٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا قَدِمْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ فِي الطَّرِيقِ يَا لَيْلَةً مِنْ طُولِهَا وَعَنَائِهَا عَلَى أَنَّهَا مِنْ دَارَةِ الْكُفْرِ نَجَّتِ قَالَ وَأَبَقَ مِنِّي غُلَامٌ لِي فِي الطَّرِيقِ قَالَ فَلَمَّا قَدِمْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَايَعْتُهُ فَبَيْنَا أَنَا عِنْدَهُ إِذْ طَلَعَ الْغُلَامُ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ هَذَا غُلَامُكَ فَقُلْتُ هُوَ حُرٌّ لِوَجْهِ اللَّهِ فَأَعْتَقْتُهُ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ لَمْ يَقُلْ أَبُو كُرَيْبٍ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ حُرٌّ

-..Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben (islâm'a girmek isteyerek) Medine'ye Peygamber'in huzuruna geldiğim zaman (yolda söylediğim) şu şiiri inşâd ettim: Yâ leyleten min tûlihâ ve anâihâ Ala ennehâ min dâreti'l-küfri necceti Ebû Hureyre dedi ki: Bana âid olan bir köle yolda benden kaçmıştı. Ebû Hureyre dedi ki: Peygamber'in huzuruna geldiğim zaman O'nunla İslâm üzerine bey'atlaştım. Ben Peygamber'in yanında bulunduğum sırada ansızın o köle çıkageldi. Rasûlullah (S) hemen bana hitaben:
— "Yâ Ebâ Hureyreîe! Şu senin köîendir!" buyurdu. Ben de:
— O,Allah rızâsı için hürrdür, dedim ve o köleyi âzâd eyledim. Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki:Ebû Kurayb, Ebû Usâme'den yaptığı rivayetinde: ("O, Allah rızâsı içindir" dedi de) "Hürdür" sözünü söylemedi.

2532– حَدَّثَنَا شِهَابُ بْنُ عَبَّادٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حُمَيْدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ قَالَ لَمَّا أَقْبَلَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَمَعَهُ غُلَامُهُ وَهُوَ يَطْلُبُ الْإِسْلَامَ فَضَلَّ أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ بِهَذَا وَقَالَ أَمَا إِنِّي أُشْهِدُكَ أَنَّهُ لِلَّهِ

-..Bize İbrâhîm ibn Humeyd, İsmail'den; o da Kays'tan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ebû Hureyre (R) İslâm'a girmek isteyerek kölesiyle birlikte Medine'ye yönelip gelirken, bu iki yolcudan her-biri yolu şaşırıp

kendi yol arkadaşından ayrı düştü. Hadîsin gerisi yukarıda geçen lâfız iledir. Sonunda da: Muhakkak ben seni şâhid yapıyorum ki, o köle Allah içindir, demiştir

---

بَاب أُمِّ الْوَلَدِ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ تَلِدَ الْأَمَةُ رَبَّهَا

2533 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ إِنَّ عُتْبَةَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ عَهِدَ إِلَى أَخِيهِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ أَنْ يَقْبِضَ إِلَيْهِ ابْنَ وَلِيدَةِ زَمْعَةَ قَالَ عُتْبَةُ إِنَّهُ ابْنِي فَلَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَمَنَ الْفَتْحِ أَخَذَ سَعْدٌ ابْنَ وَلِيدَةِ زَمْعَةَ فَأَقْبَلَ بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَقْبَلَ مَعَهُ بِعَبْدِ بْنِ زَمْعَةَ فَقَالَ سَعْدٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا ابْنُ أَخِي عَهِدَ إِلَيَّ أَنَّهُ ابْنُهُ فَقَالَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا أَخِي ابْنُ وَلِيدَةِ زَمْعَةَ وُلِدَ عَلَى فِرَاشِهِ فَنَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى ابْنِ وَلِيدَةِ زَمْعَةَ فَإِذَا هُوَ أَشْبَهُ النَّاسِ بِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ لَكَ يَا عَبْدُ بْنَ زَمْعَةَ مِنْ أَجْلِ أَنَّهُ وُلِدَ عَلَى فِرَاشِ أَبِيهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ احْتَجِبِي مِنْهُ يَا سَوْدَةُ بِنْتَ زَمْعَةَ مِمَّا رَأَى مِنْ شَبَهِهِ بِعُتْبَةَ وَكَانَتْ سَوْدَةُ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Çocuk Anası(Nın Hükmü) Babı Ebû Hureyre (R) Peygamber(S)'den olmak üzere şunu söyledi: "Köle kadının kendi efendisini doğurması kıyamet alâmetler indendir.
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Utbe ibn Ebî Vakkaas, kardeşi Sa'd ibn Ebî Vakkaas'a, Zem'a'nın cariyesinin oğlu Abdurrahmân'ı kendisine almasını vasıyyet etmiş ve Utbe: O çocuk benim oğlumdur,demiş. Rasûlullah (S) fetih zamâm Mekke'ye gelince Sa'd (ibn Ebî Vakkaas), Zem'a'nın cariyesinin oğlunu yakaladı ve onu Rasûlullah'a getirdi. Beraberinde (Sevde'nin erkek kardeşi) Abd ibn Zem'a'yı da getirdi. Sa'd:— Yâ Rasûlallah! Bu kardeşim Utbe'nin oğludur. O bana bu çocuğun kendi oğlu olduğuna ahid vermiştir, dedi. Bunun üzerine Abd ibn Zem'a da:
— Yâ Rasûlallah! Bu çocuk benim kardeşimdir. (Babam) Zem'-a'mn cariyesinin oğludur. Onun döşeği üzerinde kendi cariyesinden doğmuştur, dedi.Rasûlullah, Zem'a'nın cariyesinin oğluna baktı. Gördü ki o çocuk, Utbe'ye insanların en çok benzeyenidir. Akabinde Rasûlullah, o çocuk kendi babasının döşeği üzerinde doğduğu için:
—"Yâ Abdu'bne Zem'a!Bu (Abdurrâhmân) senin (kardeşin)dir" buyurdu.
Sonra Rasûlullah, nesebi da'vâ konusu olan bu çocuğun yüzce Utbe'ye benzediğini gördüğünden:
— "Yâ Sevdetu binte Zem'ate!Sen (bundan sonra) bu Abdur-rahmân'dan perdelen!" buyurdu.
Şevde o zaman Peygamber'in zevcesi idi

بَاب بَيْعِ الْمُدَبَّرِ

2534 - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَعْتَقَ رَجُلٌ مِنَّا عَبْدًا لَهُ عَنْ دُبُرٍ فَدَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهِ فَبَاعَهُ قَالَ جَابِرٌ مَاتَ الْغُلَامُ عَامَ أَوَّلَ

Hürriyeti Sahibinin Ölümüne Bağlanmış Müdebber Kölenin Satılıp Alınması Babı
-... Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Biz Ensâr cemâatinden bir adam, kendisine âid olan bir köleyi "Ben öldükten sonra: hürsün" deyip, müdebber olarak âzâd etmişti. (Sonra bu zât fakır; düştü ve bu kölenin bedeline muhtâc oldu.) Peygamber (S) o köleyi çağırdı, akabinde o köleyi Nuaym ibn Abdillah satın aldı. (Peygamber parayı o muhtâc sahâbîye verdi.) Câbir: Bu köle birinci yılda öldü, demiştir.

بَاب بَيْعِ الْوَلَاءِ وَهِبَتِهِ

2535 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَيْعِ الْوَلَاءِ وَعَنْ هِبَتِهِ

Velâ'nın (Âzâd Edenin Âzâd Edilene Mîrâsçî Olma Hakkının) Satılması Ve Hibe Edilmesinin Hükmü) Babı

-....Bana Abdullah ibnu Dînâr,haber verip şöyle dedi: Ben İbn Umer{R)'den işittim: Rasûlullah (S) velânın alınıp satılmasını ve hibe edilmesini nehyetti, diyordu.

2536 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اشْتَرَيْتُ بَرِيرَةَ فَاشْتَرَطَ أَهْلُهَا وَلَاءَهَا فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَعْتِقِيهَا فَإِنَّ الْوَلَاءَ لِمَنْ أَعْطَى الْوَرِقَ فَأَعْتَقْتُهَا فَدَعَاهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَيَّرَهَا مِنْ زَوْجِهَا فَقَالَتْ لَوْ أَعْطَانِي كَذَا وَكَذَا مَا ثَبَتُّ عِنْدَهُ فَاخْتَارَتْ نَفْسَهَا

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Ben Berîre'yi satın aldım. Eski sâhibleri onun velâsınm kendilerine âid olması şartını ileri sürdüler. Ben bunu Peygamber'e zikrettim. Peygamber (S):

— "Sen Berîre'yi satın alıp âzâd eyle! Çünkü velâ, basılıp damgalanmış gümüş parayı verene âiddir" buyurdu. Ben de Berîre'yi âzâd ettim. Akabinde Peygamber, Berîre'yi çağırdı da onu (henüz köle bulunan kocası Mugîs'ten) muhayyer kıldı. Berîre bu muhayyer kılınması üzerine:

— Eğer kocam bana şöyle şöyle verse bile, ben onun yanında sabit olmazdım, dedi de, kendi nefsini tercih etti

---

بَاب إِذَا أُسِرَ أَخُو الرَّجُلِ أَوْ عَمُّهُ هَلْ يُفَادَى إِذَا كَانَ مُشْرِكًا وَقَالَ أَنَسٌ قَالَ الْعَبَّاسُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَادَيْتُ نَفْسِي وَفَادَيْتُ عَقِيلًا وَكَانَ عَلِيٌّ لَهُ نَصِيبٌ فِي تِلْكَ الْغَنِيمَةِ الَّتِي أَصَابَ مِنْ أَخِيهِ عَقِيلٍ وَعَمِّهِ عَبَّاسٍ

2537 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رِجَالًا مِنْ الْأَنْصَارِ اسْتَأْذَنُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا ائْذَنْ لَنَا فَلْنَتْرُكْ لِابْنِ أُخْتِنَا عَبَّاسٍ فِدَاءَهُ فَقَالَ لَا تَدَعُونَ مِنْهُ دِرْهَمًا

Bir Adamın Kardeşi Yâhud Amcası Müşrik Bulunup Da Esîr Alındığı Zaman, Fidye Verilip Esirlikten Kurtarılır Mı? Ve Enes dedi ki: el-Abbâs, Peygamber'e: Bu maldan bana da ver. Çünkü ben kendim için de, Akîl için de fidye vermiştim, dedi. Buhârî şöyle dedi: Alî ibn Ebî Tâlib'in de, kardeşi Akîl'den ve amcası Abbâs'tan elde etmiş olduğu bu ganimetin içinde bir nasibi vardı.

-...Enes (R) şöyle tahdîs etmiştir: Ensâr'dan bir takım kimseler Rasûlullah'tan izin istediler ve: Bize izin ver de kizkardeşimizin oğlu Abbâs lehine, kendini esirlikten kurtaracak olan fidyesini ona terkedelim, dediler. Rasûlullah (S): "Onun fidyesinden bir tek dirhemi de terketmeyeceksiniz" buyurdu

---

بَاب عِتْقِ الْمُشْرِكِ

2538 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ أَخْبَرَنِي أَبِي أَنَّ حَكِيمَ بْنَ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَعْتَقَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ مِائَةَ رَقَبَةٍ وَحَمَلَ عَلَى مِائَةِ بَعِيرٍ فَلَمَّا أَسْلَمَ حَمَلَ عَلَى مِائَةِ بَعِيرٍ وَأَعْتَقَ مِائَةَ رَقَبَةٍ قَالَ فَسَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ

يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ أَشْيَاءَ كُنْتُ أَصْنَعُهَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ كُنْتُ أَتَحَنَّثُ بِهَا يَعْنِي أَتَبَرَّرُ بِهَا قَالَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْلَمْتَ عَلَى مَا سَلَفَ لَكَ مِنْ خَيْرٍ

Müşrikin Âzâd Etmesi(Nin Hükmü) Babı

-...Hişâm şöyle dedi: Bana babam Urvetu'bnu'z-Zubeyr şöyle haber verdi: Hakîm ibn Hızâm (R) Câhiliyet zamanında yüz tane köle âzâdfamış ve yüz tane (kurbanlık) deve sevketmişti. Müslüman olunca da (hacc mevsiminde) yüz tane kurbanlık deve sevket-miş ve yüz tane köle âzâd eylemiştir. Hakîm söyledi ki: Ben Rasûlullah'a sorup şöyle dedim:

— Yâ Rasûlallah! Birtakım şeyler hakkında re'yini bana söyler misin? Ben Câhiliyet devrinde (sadaka, köle âzâd etme gibi) birtakım işler yapıyor ve bunlarla taabbüd ediyordum, yânı bunlarla insanlara hayır ve iyilik yapmayı, Allah'a da yakınlık kazanmayı istiyordum (Bunlarda benim için bir ecir ve sevâb var mıdır? dedim). Hakîm dedi ki: Rasûlullah (S):

— "Sen, senin lehine geçmiş olan hayırlar üzerine müslümân "oldun" buyurdu

---

بَاب مَنْ مَلَكَ مِنْ الْعَرَبِ رَقِيقًا فَوَهَبَ وَبَاعَ وَجَامَعَ وَفَدَى وَسَبَى الذُّرِّيَّةَ وَقَوْلِهِ تَعَالَى {ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَمْلُوكًا لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَمَنْ رَزَقْنَاهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا هَلْ يَسْتَوُونَ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ}

2539 – حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ ذَكَرَ عُرْوَةُ أَنَّ مَرْوَانَ وَالْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ أَخْبَرَاهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ حِينَ جَاءَهُ وَفْدُ هَوَازِنَ فَسَأَلُوهُ أَنْ يَرُدَّ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَسَبْيَهُمْ فَقَالَ إِنَّ مَعِي مَنْ تَرَوْنَ وَأَحَبُّ الْحَدِيثِ إِلَيَّ أَصْدَقُهُ فَاخْتَارُوا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ إِمَّا الْمَالَ وَإِمَّا السَّبْيَ وَقَدْ كُنْتُ اسْتَأْنَيْتُ بِهِمْ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْتَظَرَهُمْ بِضْعَ عَشْرَةَ لَيْلَةً حِينَ قَفَلَ مِنْ الطَّائِفِ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيْرُ رَادٍّ إِلَيْهِمْ إِلَّا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ قَالُوا فَإِنَّا نَخْتَارُ سَبْيَنَا فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي النَّاسِ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ إِخْوَانَكُمْ قَدْ جَاءُونَا تَائِبِينَ وَإِنِّي رَأَيْتُ أَنْ أَرُدَّ إِلَيْهِمْ سَبْيَهُمْ فَمَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يُطَيِّبَ ذَلِكَ فَلْيَفْعَلْ وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ عَلَى حَظِّهِ حَتَّى نُعْطِيَهُ إِيَّاهُ مِنْ أَوَّلِ مَا يُفِيءُ اللَّهُ عَلَيْنَا فَلْيَفْعَلْ فَقَالَ النَّاسُ طَيَّبْنَا لَكَ ذَلِكَ قَالَ إِنَّا لَا نَدْرِي مَنْ أَذِنَ مِنْكُمْ مِمَّنْ لَمْ يَأْذَنْ فَارْجِعُوا حَتَّى يَرْفَعَ إِلَيْنَا عُرَفَاؤُكُمْ أَمْرَكُمْ فَرَجَعَ النَّاسُ فَكَلَّمَهُمْ عُرَفَاؤُهُمْ ثُمَّ رَجَعُوا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرُوهُ أَنَّهُمْ طَيَّبُوا وَأَذِنُوا فَهَذَا الَّذِي بَلَغَنَا عَنْ سَبْيِ هَوَازِنَ وَقَالَ أَنَسٌ قَالَ عَبَّاسٌ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَادَيْتُ نَفْسِي وَفَادَيْتُ عَقِيلًا

Arab'dan (Esîr Alarak) Köleye Mâlik Olup Da Bunu Hibe Eden, Satan, Onunla Cinsî münâsebet Yapan, Fidyesini Veren Ve Çoluk Çocuğu Esîr Alan Kimse Babı

Ve Yüce Allah'ın şu kavli:"Allah şöyle bir mesel getirdi: Hiçbir şeye gücü yetmeyen memlûk bir kul, bir de (hürr) bir zât ki, kendisine tarafımızdan güzel bir rızk nasîb etmişiz de o bunu gizli aşikâr harcayıp duruyor; bunlar hiç müsâvî olurlar mı? Bütün hamd Allahındır.Hayır,onların çoğu bilmezler"(en-Nahi:75).

-..İbnu Şihâb şöyle demiştir: Urve şöyle zikretti: Mervan ibnu'l-Hakem ile el-Mısver ibn Mahrame, Zuhrî'ye şöyle haber vermişlerdir: Peygamber (S) -Huneyn seferinde- kendisine Hevâzin hey'eti geldiği ve ondan mallarını ve esirlerini geri vermesini istedikleri zaman ayağa kalktı da şöyle buyurdu:

— "Şübhesiz benim beraberimde şu görmekte olduğunuz insanlar vardır. Bana sözün en sevimlisi,en doğrusudur. Şimdi siz iki taifenin birini tercih ediniz: Ya malı, ya da esirlerinizi. Ben onların temsilci hey'eti gelir diye esirlerin taksimini geri bırakmış idim".Ve Peygamber Tâif'ten (Cı'râne'ye)döndüğü zaman on bukadar gece Hevâzin hey'etinin gelmesini beklemiş idi. Hevâzin hey'etine, Peygamberdin onlara ancak iki şıkktan birini geri vereceği apaçık belli olunca, onlar:Âyet hakkında bir tefsir şöyledir:

— Biz esirlerimizin geri verilmesi şıkkını seçiyoruz, dediler.Bunun üzerine Peygamber insanların içinde ayağa kalktı, akabinde Allah'ı lâyık olduğu kemâl sıfatlarıyle övdü. Sonra "Amma ba'-du(= Sözün bundan sonrası)" hitâb faslını söyleyerek şu hutbeyi yaptı: — "(Sahâbîlerim!) Şu Hevâzin hey'eü kardeşleriniz tevbe ediciler olarak bize geldiler. Ben de (hısımlarımın payı olan) esirleri kendilerine geri vermemi uygun gördüm. Sizden her kim esirlerini bu suretle (karşılıksız vererek) kardeşlerinizin gönlünü

hoş etmeyi severse, bunu yapsın! Sizden her kim de kendi hissesi üzerine (bağlı) kalmak (karşılıksız vermemek) arzu ederse (bu bedeli) biz ona Allah'ın bize ihsan edeceği ilk ganimet malından veririz. Bu kanâatle de böyle yapsın!" buyurdu. Bunun üzerine halk (hep birden): — Peygamber'in hatırı için Hevâzin reislerine esirlerini vermekle memnun oluruz, dediler. Peygamber:
— "Şimdi biz sizden esirini vermeye razı olan kimseleri, rızâsı olmayanlardan bilip ayırdedemiyoruz. Haydi siz gidiniz de muvafakat emrinizi iş bilir nakîbleriniz bize yükseltsinler!" buyurdu.
İnsanlar yerlerine döndüler. Kabilelerin iş bilir arifleri, kabileleri halkıyle konuştular. Sonra Peygamber'in yanma dönüp herbiri kavminin esirleri geri vermekten memnun olduklarını ve Peygamber'e bu iş için izin verdiklerini haber verdiler. ez-Zuhrî: Hevâzin esirlerinden bize ulaşan işte budur, demiştir.Ve Enes şöyle dedi: Abbâs, Peygamber'e hitaben: Ben kendim için fidye verdim, Akil için de fidye verdim, demiştir

---

2541 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ شَقِيقٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عَوْنٍ قَالَ كَتَبْتُ إِلَى نَافِعٍ فَكَتَبَ إِلَيَّ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَغَارَ عَلَى بَنِي الْمُصْطَلِقِ وَهُمْ غَارُّونَ وَأَنْعَامُهُمْ تُسْقَى عَلَى الْمَاءِ فَقَتَلَ مُقَاتِلَتَهُمْ وَسَبَى ذَرَارِيَّهُمْ وَأَصَابَ يَوْمَئِذٍ جُوَيْرِيَةَ حَدَّثَنِي بِهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ وَكَانَ فِي ذَلِكَ الْجَيْشِ

-...Bizeİbnu Avn haber verip şöyle dedi: Ben Nâfi'emektûb yazdım. O da bana şunu yazdı:Peygamber (S) -Medine'yi basmak isteyen- Mustalık oğullan üzerine gece baskını yaptı. Onlar gafil bulunuyorlardı. Yaylım hayvanları da su başında sulanıyordu. Peygamber onların kıtale girişenlerini öldürdü, zürriyetlerini esir etti. Peygamber o gün Cuveyriye'ye de nail oldu. Nâfi' (mektubunda): Bu hadîsi bana Abdullah ibn Umer tahdîs etmiştir; kendisi bu orduda idi, dedi

---

2542 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ عَنْ ابْنِ مُحَيْرِيزٍ قَالَ رَأَيْتُ أَبَا سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةِ بَنِي الْمُصْطَلِقِ فَأَصَبْنَا سَبْيًا مِنْ سَبْيِ الْعَرَبِ فَاشْتَهَيْنَا النِّسَاءَ فَاشْتَدَّتْ عَلَيْنَا الْعُزْبَةُ وَأَحْبَبْنَا الْعَزْلَ فَسَأَلْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا عَلَيْكُمْ أَنْ لَا تَفْعَلُوا مَا مِنْ نَسَمَةٍ كَائِنَةٍ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِلَّا وَهِيَ كَائِنَةٌ

-...Abdullah ibnu Muhayrîz şöyle dedi: Ben Ebû Saîd Hudri (R)'yi gördüm de kendisine azli (yâni cinsî yaklaşmada meniyi dışarıya akıtmanın dînî.hükmünü) sordum. O da şöyle dedi: Biz Rasûlullah'ın maiyyetinde Mustalık oğulları gazasına çıktık. Sonunda bizlere Arab esirlerinden birer esîr düştü. Bu sırada kadınlara çok iş-tihâ ve arzu hissetmiştik; bekârlık bizlere şiddetli olmuştu. (Çocuk olup da satışa mâni' olmasın diye) cinsî yaklaşmada azl yapmak istiyorduk. Ve azlin hükmünü Rasülullah'tan sorduk. Rasûlullah (S): — "Azli yapmamanız sizin üzerinize bir be's değildir. Kıyamet gününe kadar (İlâhî ilimde) var olacağı mukadder olan her insan, muhakkak var olacaktır" buyurdu

---

2543 - حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ الْقَعْقَاعِ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَا أَزَالُ أُحِبُّ بَنِي تَمِيمٍ و حَدَّثَنِي ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ الْمُغِيرَةِ عَنْ الْحَارِثِ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَعَنْ عُمَارَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ مَا زِلْتُ أُحِبُّ بَنِي تَمِيمٍ مُنْذُ ثَلَاثٍ سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِيهِمْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ هُمْ أَشَدُّ أُمَّتِي عَلَى الدَّجَّالِ قَالَ وَجَاءَتْ صَدَقَاتُهُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذِهِ صَدَقَاتُ قَوْمِنَا وَكَانَتْ سَبِيَّةٌ مِنْهُمْ عِنْدَ عَائِشَةَ فَقَالَ أَعْتِقِيهَا فَإِنَّهَا مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ

-...Burada iki senedle gelen hadîste Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Benû Temîm kabilesi hakkında Rasûlullah'tan şu üç sözü söylerken işittiğim zamandan beri, Benû Temîm kabilesini sevmekte devam ediyorum:
a. Rasülullah: "Temîmîler ümmetimin Deccâl'a karşı en şiddetli olan bir sınıfıdır" buyuruyordu.
b. Benû Temîm'in zekât malları gelmişti. Bunun üzerine Rasülullah (S): "Bu mallar kavmimizin sadakalarıdır" buyurdu.
c. Âişenin yanında Benû Temîm kabîlesinden esir bir kadın vardı. Rasülullah, Âişe'ye: "Bu esîr kadını âzâd et! Çünkü o İsmâîl neslindendir" buyurdu

---

بَاب فَضْلِ مَنْ أَدَّبَ جَارِيَتَهُ وَعَلَّمَهَا

2544 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ سَمِعَ مُحَمَّدَ بْنَ فُضَيْلٍ عَنْ مُطَرِّفٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَتْ لَهُ جَارِيَةٌ فَعَالَهَا فَأَحْسَنَ إِلَيْهَا ثُمَّ أَعْتَقَهَا وَتَزَوَّجَهَا كَانَ لَهُ أَجْرَانِ

Cariyesini Güzel Edeblendiren Ve Ona İlim Öğreten Kimsenin Fazileti Babı
-...Ebû Mûsâ (R) şöyle demiştir: Rasülullah (S) şöyle buyurdu: "Kendisi köle bir kıza mâlik olup da onun ihtiyâçlarına harcama yapan -diğer bir rivayette: Ona ilim öğreten- ona ihsan edip güzelleştiren, sonra da onu hürriyete kavuşturan ve onunla evlenen kimsenin iki ecri vardır"

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَبِيدُ إِخْوَانُكُمْ فَأَطْعِمُوهُمْ مِمَّا تَأْكُلُونَ وَقَوْلِهِ تَعَالَى {وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَى وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا} قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ {ذِي الْقُرْبَى} الْقَرِيبُ وَالْجُنُبُ الْغَرِيبُ الْجَارُ الْجُنُبُ يَعْنِي الصَّاحِبَ فِي السَّفَرِ

2545 - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا وَاصِلٌ الْأَحْدَبُ قَالَ سَمِعْتُ الْمَعْرُورَ بْنَ سُوَيْدٍ قَالَ رَأَيْتُ أَبَا ذَرٍّ الْغِفَارِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَعَلَيْهِ حُلَّةٌ وَعَلَى غُلَامِهِ حُلَّةٌ فَسَأَلْنَاهُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ إِنِّي سَابَبْتُ رَجُلًا فَشَكَانِي إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعَيَّرْتَهُ بِأُمِّهِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ إِخْوَانَكُمْ خَوَلُكُمْ جَعَلَهُمْ اللَّهُ تَحْتَ أَيْدِيكُمْ فَمَنْ كَانَ أَخُوهُ تَحْتَ يَدِهِ فَلْيُطْعِمْهُ مِمَّا يَأْكُلُ وَلْيُلْبِسْهُ مِمَّا يَلْبَسُ وَلَا تُكَلِّفُوهُمْ مَا يَغْلِبُهُمْ فَإِنْ كَلَّفْتُمُوهُمْ مَا يَغْلِبُهُمْ فَأَعِينُوهُمْ

Peygâmber(S)'İn: "Köleler sizin kardeşlerinizdir. Onun için onlara yemekte olduğunuz yemeklerden yediriniz" Kavli Babı Bir de Yüce Allah'ın şu kavli:"Allah'a ibâdet edin, O'na hiçbirşeyi ortak tutmayın. Anaya, babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşa, yolda kalmışa, sağ elinizin mâlik olduğu kimselere (memlûklerinize) iyilik edin. Allah kendini beğenen vedâima böbürlenen kimseyi sevmez" (en-Nisâ: 36).
Ebû Abdillah Buhârî şöyle dedi: "Zil-Kurbâ", "Yakın"; "Ve'l-Cunub", "Yabancı", "el-Câru'l- Cunüb", yânî "Yolculuktaki arkadaş" demektir.
-... Bize Vâsıl el-Ahdeb tahdîs edip şöyle dedi: Ben el- Ma'rûr ibn Suveyd'den işittim; şöyle dedi: Ben Ebû Zerr el-Gıfârî (R)'yi -Rebeze'de- kendi üzerinde bir hülle, kölesinin üzerinde de bir hülle olduğu hâlde gördüm. Biz Ebû Zerr'e, kölesine de kendi elbisesinden giydirmesini sorduk. Ebû Zerr şöyle dedi: Ben (bir kerre) bir adamla sövüştüm (onu anasından dolayı ayıpladım). O da beni Pey-gamber'e şikâyet etti. Bunun üzerine Peygamber (S) bana:
— "Sen onu anasından dolayı ayıpladın mı?" buyurdu, ve sonra şunları söyledi:
— "Şübhesiz sizin kardeşleriniz, sizin hizmetçilerinizdir, Allah onları sizin ellerinizin altına (yânî mülk ve kudretinizin altına) koymuştur. Her kimin eli altında kardeşi bulunursa, ona yediğinden yedirsin,

giydiğinden giydirsin. Ve onlara güçleri yetmeyecek (zahmetli) işler yüklemeyiniz. Şayet onlara zahmet verecek işler yüklerseniz, onlara yardım ediniz"

بَاب الْعَبْدِ إِذَا أَحْسَنَ عِبَادَةَ رَبِّهِ وَنَصَحَ سَيِّدَهُ

2546 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْعَبْدُ إِذَا نَصَحَ سَيِّدَهُ وَأَحْسَنَ عِبَادَةَ رَبِّهِ كَانَ لَهُ أَجْرُهُ مَرَّتَيْنِ

Rabb'ının İbâdetini Güzel Yaptığı, Efendisine De Doğru Ve İyi İş Yaptığı Zaman Böyle Kölenin (Ecri) Babı

-...İbn Umer (R)'den (şöyle demiştir): Rasûlullah (S): "Köle efendisine doğru ve iyi iş yaptığı ve Rabb 'inin ibâdetini de güzel yerine getirdiği zaman, bu köle için iki ecir vardır" buyurdu.

2547 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ صَالِحٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّمَا رَجُلٍ كَانَتْ لَهُ جَارِيَةٌ فَأَدَّبَهَا فَأَحْسَنَ تَأْدِيبَهَا وَأَعْتَقَهَا وَتَزَوَّجَهَا فَلَهُ أَجْرَانِ وَأَيُّمَا عَبْدٍ أَدَّى حَقَّ اللَّهِ وَحَقَّ مَوَالِيهِ فَلَهُ أَجْرَانِ

-...Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu-: "Her kimin kendine âid bir köle kadını olur da o, bu köle kadım eğitir ve eğitimini güzel yapar, onu hürriyete kavuşturur ve onunla evlenirse, işte böyle kimsenin iki ecri vardır. Hem Allah'ın hakkını, hem de efendilerinin hakkını eda edip yerine getiren herhangi köle için de iki ecir vardır".

2548 - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ يَقُولُ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْعَبْدِ الْمَمْلُوكِ الصَّالِحِ أَجْرَانِ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْحَجُّ وَبِرُّ أُمِّي لَأَحْبَبْتُ أَنْ أَمُوتَ وَأَنَا مَمْلُوكٌ

-..ez-Zuhrî şöyle demiştir: Ben Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den işittim; şöyle diyordu: Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Salih olan memlûk kul için iki ecir vardır". (Ebû Hureyre şöyle dedi): "Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, eğer Allah yolunda cihâd etmek, hacc yapmak ve anama itaat ve iyilik etmek olmasaydı, muhakkak köle olduğum hâlde ölmemi arzu ederdim".

2549 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِعْمَ مَا لِأَحَدِهِمْ يُحْسِنُ عِبَادَةَ رَبِّهِ وَيَنْصَحُ لِسَيِّدِهِ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Peygamber (S): "Rabb'inin ibâdetini güzel yapmakta ve efendisi için de iyilik ve doğrulukla iş yapmakta olan herbirinize ne mutlu" buyurdu

---

بَاب كَرَاهِيَةِ التَّطَاوُلِ عَلَى الرَّقِيقِ وَقَوْلِهِ عَبْدِي أَوْ أَمَتِي وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى {وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ} وَقَالَ {عَبْدًا مَمْلُوكًا}

{وَأَلْفَيَا سَيِّدَهَا لَدَى الْبَابِ} وَقَالَ {مِنْ فَتَيَاتِكُمْ الْمُؤْمِنَاتِ} وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُومُوا إِلَى سَيِّدِكُمْ وَ {اذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ} عِنْدَ سَيِّدِكَ وَمَنْ سَيِّدُكُمْ

2550 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا نَصَحَ الْعَبْدُ سَيِّدَهُ وَأَحْسَنَ عِبَادَةَ رَبِّهِ كَانَ لَهُ أَجْرُهُ مَرَّتَيْنِ

Köleye Karşı Büyüklenmenin Kerîhliği Ve İnsanın : Kendi Kölesine "Kulum, Cariyem" Demesinin Hükmü Babı Ve Yüce Allah şöyle buyurdu: "İçinizden bekârları ve kölelerinizden, cariyelerinizden sâlih olanları evlendirin..." (en-Nûn 32); keza şöyle buyurdu: "Hiçbirşeye gücü yetmeyen memlûk bir kul... " (en-Nahl: 75); 'Kapının yanında kadının efendisine rast geldiler" (Yûsuf: 25); "Sizden kim hürre ve müslümân kadınları nikâhla alacak bir bolluğa güç yetiştiremezse, o hâlde sağ ellerinizin mâlik olduğu mü'min cariyelerinizden (alsın)" (en-Nisâ: 25); "Bu ikisinden kurtulacağını bildiği kimseye: Beni efendinin yanında an, dedi" (Yûsuf: 42).Peygamber (S) (Sa'd ibn Muâz için Ensâr'a):'Efendinize ayağa kalkın" buyurdu. Yine Peygamber (S): "Sizin seyyidiniz, yânî efendiniz kimdir (yâ Seleme oğullan)?" demiştir. Abdullah ibn Umer (R)'den: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Kul efendisine iyilik ve doğrulukla hizmet eder ve Rabb'i-nin ibâdetini de güzel yaptığı zaman onun ecri iki kat olur"

2551 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمَمْلُوكُ الَّذِي يُحْسِنُ عِبَادَةَ رَبِّهِ وَيُؤَدِّي إِلَى سَيِّدِهِ الَّذِي لَهُ عَلَيْهِ مِنْ الْحَقِّ وَالنَّصِيحَةِ وَالطَّاعَةِ لَهُ أَجْرَانِ

-... Ebû Mûsâ(R)'dan: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Rabb'inin ibâdetini güzel yapmakta ve üzerinde hakk, nasihat, tâat vazifesi bulunan efendisine de bu vazifelerini tam yerine getirtmekte bulunan kölenin de iki ecri vardır".

2552 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يُحَدِّثُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ لَا يَقُلْ أَحَدُكُمْ أَطْعِمْ رَبَّكَ وَضِّئْ رَبَّكَ اسْقِ رَبَّكَ وَلْيَقُلْ سَيِّدِي مَوْلَايَ وَلَا يَقُلْ أَحَدُكُمْ عَبْدِي أَمَتِي وَلْيَقُلْ فَتَايَ وَفَتَاتِي وَغُلَامِي

-... Bize Ma'mer (ibn Râşid), Hemmâm ibn Münebbih'ten haber verdi ki, o, Ebû Hureyre(R)'yi Peygamber'den hadîs söylerken işitmiştir. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Sizin herhangi biriniz (kölesine): Rabb 'ini doyur, rabb 'ine abdest aldır, rabb 'ine su içir! diye hitâb etmesin. Köle de:Efendim, velî ni'metim! desin. Yine sizin herhangi biriniz (kölesine): Kulum, cariyem! demesin. Fakat: Yiğidim, kızım, oğlum! diye hitâb etsin"

2553 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَعْتَقَ نَصِيبًا لَهُ مِنْ الْعَبْدِ فَكَانَ لَهُ مِنْ الْمَالِ مَا يَبْلُغُ قِيمَتَهُ يُقَوَّمُ عَلَيْهِ قِيمَةَ عَدْلٍ وَأُعْتِقَ مِنْ مَالِهِ وَإِلَّا فَقَدْ عَتَقَ مِنْهُ

-.. İbn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Her kim köleden olan payını âzâd eder ve kendisinin kölenin kıymetine ulaşacak derecede malı da varsa, kölenin âdil suretle kıymeti ta'yîn olunur da köle onun malından hürriyete kavuşturulur. Şayet âzâd edenin malı yoksa, köleden âzâd ettiği hissesini âzâd etmiş olur.

2554 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كُلُّكُمْ رَاعٍ فَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ فَالْأَمِيرُ الَّذِي عَلَى النَّاسِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِ بَعْلِهَا وَوَلَدِهِ وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْهُمْ وَالْعَبْدُ رَاعٍ عَلَى مَالِ سَيِّدِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُ أَلَا فَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ

-... Bana Nâfi', Abdullah ibn Umer (R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Her birerleriniz birer çobandır ve elinin altındakilerden sorumludur. İnsanlar üzerinde bulunan devlet başkanı da bir çobandır ve o da idaresinde bulunan insanlardan sorumludur. Erkek insan da ev halkı üzerinde bir çobandır ve o da ev halkından sorumludur. Kadın da kocasının evi ve çocukları üzerinde bir çobandır; o da bunlardan sorumludur. (Hizmetçi) kul da efendisinin malı üzerinde bir çobandır ve o da bundan sorumludur. Dikkat edin! Her birerleriniz çoban ve her birerleriniz kendi eli ve idaresi altındakilerden sorumludur"

2555 – حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَزَيْدَ بْنَ خَالِدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا زَنَتْ الْأَمَةُ فَاجْلِدُوهَا ثُمَّ إِذَا زَنَتْ فَاجْلِدُوهَا ثُمَّ إِذَا زَنَتْ فَاجْلِدُوهَا فِي الثَّالِثَةِ أَوْ الرَّابِعَةِ بِيعُوهَا وَلَوْ بِضَفِيرٍ

-..ez-Zuhrî şöyle dedi: Bana Ubeydullah tahdîs edip şöyle dedi: Ben Ebû Hureyre'den ve Zeyd ibn Hâlid (R)'den işittim. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Bir câriye zina ettiği zaman onu kamçılayın. Sonra yine zina ettiğinde onu yine kamçılayın. Sonra yine zina ettiğinde ona yine kamçılama cezası uygulayın. Üçüncüde yâ-hud dördüncüde o cariyeyi kıldan örülmüş bir ip bahâsıyle de olsa satınız!"

بَاب إِذَا أَتَاهُ خَادِمُهُ بِطَعَامِهِ

2557 – حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَتَى أَحَدَكُمْ خَادِمُهُ بِطَعَامِهِ فَإِنْ لَمْ يُجْلِسْهُ مَعَهُ فَلْيُنَاوِلْهُ لُقْمَةً أَوْ لُقْمَتَيْنِ أَوْ أُكْلَةً أَوْ أُكْلَتَيْنِ فَإِنَّهُ وَلِيَ عِلَاجَهُ

Bir Şahsa Hizmetçisi Yemeğini Getirdiği Zaman (Onun Da Yemesi İçin Beraberinde Oturtsun)
-....Ebû Hureyre (R), Peygamber(S)'in şu hadîsini söylemiştir: "Sizden birinize, hizmetçisi yemeğini getirdiği zaman eğer hizmetçiyi beraberinde oturtmazsa, efendi hizmetçisine bir yâhud iki lokma veya bir yâhud iki çiğnem sunsun. Çünkü o yemeğin yapılıp hazırlanması işini bu hizmetçi üzerine almıştır"

بَاب الْعَبْدُ رَاعٍ فِي مَالِ سَيِّدِهِ وَنَسَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَالَ إِلَى السَّيِّدِ

2558 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ كُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ فَالْإِمَامُ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالرَّجُلُ فِي أَهْلِهِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالْمَرْأَةُ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا رَاعِيَةٌ وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا وَالْخَادِمُ فِي مَالِ سَيِّدِهِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ قَالَ فَسَمِعْتُ هَؤُلَاءِ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَحْسِبُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَالرَّجُلُ فِي مَالِ أَبِيهِ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ فَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ

Köle, efendisinin malında bir çobandır"; Peygamber ; (S), malı efendiye nisbet etti

-...Abdullah ibn Umer (R), Rasûlullah (S) şöyle buyururken işitmiştir: "Her birerleriniz birer çobandır ve elinin altındakilerin lâyıkıyle korunmasından sorumludur. Devlet başkanı da bir çobandır ve idaresi altındakilerden sorumludur. Erkek de ailesi içinde bir çobandır; o da idaresinde olanlardan sorumludur. Kadın da kocasının evinde bir çobandır; o da idaresi altındakilerin iyi korunmasından sorumludur. Hizmetçi de efendisinin malında bir çobandır; o da elinin altındaki emânetlerden sorumludur".İbn Umer dedi ki; Ben bunları Peygamber'den işittim. Bir de Peygamber'in şöyle buyurduğunu zannediyorum: "İnsan babasına âid malda da bir çobandır ve elinin altmdakilerden sorumludur. Böylece her birerleriniz çoban ve her birerleriniz güttüklerinden sorumludur"

بَاب إِذَا ضَرَبَ الْعَبْدَ فَلْيَجْتَنِبْ الْوَجْهَ

2559- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ قَالَ وَأَخْبَرَنِي ابْنُ فُلَانٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح و حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا قَاتَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَجْتَنِبْ الْوَجْهَ

'İnsan köleyi dövdüğünde yüzüne vurmaktan sakınsın".
-...Burada ayrı ayrı iki senedle Ebû Hureyre'den getirilen bu hadîste Peygamber (S): "Sizden biriniz (îcâb-ı hâlinde) dövdüğü zaman yüze vurmaktan sakınsın" buyurmuştur

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَاب الْمُكَاتِبِ وَنُجُومِهِ فِي كُلِّ سَنَةٍ نَجْمٌ وَقَوْلِهِ {وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا وَآتُوهُمْ مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ}

2559 - (م) وَقَالَ رَوْحٌ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قُلْتُ لِعَطَاءٍ أَوَاجِبٌ عَلَيَّ إِذَا عَلِمْتُ لَهُ مَالًا أَنْ أُكَاتِبَهُ قَالَ مَا أُرَاهُ إِلَّا وَاجِبًا وَقَالَهُ عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ قُلْتُ لِعَطَاءٍ تَأْثُرُهُ عَنْ أَحَدٍ قَالَ لَا ثُمَّ أَخْبَرَنِي أَنَّ مُوسَى بْنَ أَنَسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ سِيرِينَ سَأَلَ أَنَسًا الْمُكَاتَبَةَ وَكَانَ كَثِيرَ الْمَالِ فَأَبَى فَانْطَلَقَ إِلَى عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ كَاتِبْهُ فَأَبَى فَضَرَبَهُ بِالدِّرَّةِ وَيَتْلُو عُمَرُ {فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا} فَكَاتَبَهُ

Hürriyetini Satın Alma Yazışması Yapılmış Olan Kölesine Zina İftirası Yapan Kimsenin Günâhı Bâbı - Hürriyetini Satın Alma Yazışması Yapılmış Köle-Ve Onun Her Sene İçinde Ödenecek Mikdâr Ve Vazife Olarak Ödeme Vakitleri Veya Taksitleri Babı Ve Allah'ın şu kavli: "Ellerinizin mâlik olduğu (köle ve cariyelerden) mukâtebe isteyenleri, eğer onlarda bir hayır biliyorsanız, kitabete kesin, onlara Allah 'ı/ı size verdiği maldan Verin.*" (en-NÛr: 33)Ve Ravh, İbn Cureyc'den söyledi ; o şöyle demiştir: Ben Atâ ibn Ebî Rebâh'a: (Kölem benden kitabet istediğinde) onun malı olduğunu bilirsem, onunla hürriyet satın alma yazışması yapmaklığım bana vâcib ; midir? dedim. Atâ: Ben bunu vâcibden başka görmüyorum, dedi. Ve Amr ibn Dînâr da: Ben Atâ'ya: Sen bu görüşü bir kimseden mi rivayet ediyorsun? dedim. Atâ: Hayır,dedi. İbn Cureyc dedi ki: Sonra bana Atâ haber verdi ki, ona da Mûsâ ibn Enes şöyle haber vermiştir: Şîrîn, Enes ibn Mâlik'ten hürriyet satın alma yazışması yapmasını istedi. Hâlbuki Sîrîn'in malı çoktu. Enes, yazışma yapmayı kabul etmedi. Bunun üzerine Şîrîn, Umer ibn Hattâb'a gitti de, Enes'in kabul etmeyişini ona söyledi. Umer, Enes'e: Sîrîn'le hürriyetini satın alma yazışması yap, emrini verdi. Enes yine çekindi.Bunun üzerine Umer, Enes'e kırbaçla vurdu ve: "Eğer onlarda bir hayır biliyorsanız kitabete kesin.." <en-Nür: 33) âyetini okudu. Akabinde Enes, Şîrîn ile hürriyet satın alma mukaavelesini yazdı.

2560 – قَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ عُرْوَةُ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا إِنَّ بَرِيرَةَ دَخَلَتْ عَلَيْهَا تَسْتَعِينُهَا فِي كِتَابَتِهَا وَعَلَيْهَا خَمْسَةُ أَوَاقٍ نُجِّمَتْ عَلَيْهَا فِي خَمْسِ سِنِينَ فَقَالَتْ لَهَا عَائِشَةُ وَنَفِسَتْ فِيهَا أَرَأَيْتِ إِنْ عَدَدْتُ لَهُمْ عَدَّةً وَاحِدَةً أَيَبِيعُكِ أَهْلُكِ فَأُعْتِقَكِ فَيَكُونَ وَلَاؤُكِ لِي فَذَهَبَتْ بَرِيرَةُ إِلَى أَهْلِهَا فَعَرَضَتْ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ فَقَالُوا لَا إِلَّا أَنْ يَكُونَ لَنَا الْوَلَاءُ قَالَتْ عَائِشَةُ فَدَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اشْتَرِيهَا فَأَعْتِقِيهَا فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ ثُمَّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا بَالُ رِجَالٍ يَشْتَرِطُونَ شُرُوطًا لَيْسَتْ فِي كِتَابِ اللَّهِ مَنْ اشْتَرَطَ شَرْطًا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَهُوَ بَاطِلٌ شَرْطُ اللَّهِ أَحَقُّ وَأَوْثَقُ

Ve el-Leys şöyle dedi: Bana Yûnus, İbn Şihâb'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Urve şöyle dedi: Âişe şöyle dedi: Berîre, kitâbel bedeli hakkında yardım istemek için Âişe'ye geldi. Berîre'nin üzerinde beş sene içinde taksitlere ayrılmış beş ûkıyye borç vardı. Âişe bı; hususta arzu duyarak, Berîre'ye:
— Re'yirri bana haber ver! Ben senin sâhiblerine bu beş ûkıyye-yi bir defada saysam, sâhiblerin seni satarlar mı? Ve velâlık hakkın bana âid olmak üzere seni âzâd edeyim, dedi.Berîre sâhiblerine gitti ve bu teklifi onlara arzetti. Onlar:
— Hayır (seni satmayız), ancak velâ bize âid olursa (satmayı kabul ederiz), dediler.Âişe dedi ki: Ben Rasûlullah'm huzuruna girdim ve onların dediğini kendisine söyledim. Rasûlullah (S) Âişe'ye:
— "Sen Berîre'yi satın al ve onu hürriyete kavuştur.Şübhesiz velâ hakkı ancak hürriyete kavuşturanındır" buyurdu. Sonra Rasûlullah hutbe yapmak üzere ayağa kalktı, (Allah'a hamd ve övgü yaptıktan sonra) şöyle buyurdu:
— "Bir takım adamlara ne oluyor ki, Allah'ın Kitabı 'nda olmayan bir takım şartlar ileri sürüyorlar! Her kim Allah'ın Kitabı'nda bulunmayan bir şartla şart kılarsa, o şart bâtıldır; hükümsüzdür. Allah'ın şartı (ve kaanûnu) daha haklı ve daha kuvvetlidir"

بَابُ مَا يَجُوزُ مِنْ شُرُوطِ الْمُكَاتَبِ وَمَنْ اشْتَرَطَ شَرْطًا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

2561– حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ بَرِيرَةَ جَاءَتْ تَسْتَعِينُهَا فِي كِتَابَتِهَا وَلَمْ تَكُنْ قَضَتْ مِنْ كِتَابَتِهَا شَيْئًا قَالَتْ لَهَا عَائِشَةُ ارْجِعِي إِلَى أَهْلِكِ فَإِنْ أَحَبُّوا أَنْ أَقْضِيَ عَنْكِ كِتَابَتَكِ وَيَكُونَ وَلَاؤُكِ لِي فَعَلْتُ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ بَرِيرَةُ لِأَهْلِهَا فَأَبَوْا وَقَالُوا إِنْ شَاءَتْ أَنْ تَحْتَسِبَ عَلَيْكِ فَلْتَفْعَلْ وَيَكُونَ وَلَاؤُكِ لَنَا فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ابْتَاعِي فَأَعْتِقِي فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ قَالَ ثُمَّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا بَالُ أُنَاسٍ يَشْتَرِطُونَ شُرُوطًا لَيْسَتْ فِي كِتَابِ اللَّهِ مَنْ اشْتَرَطَ شَرْطًا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَلَيْسَ لَهُ وَإِنْ شَرَطَ مِائَةَ مَرَّةٍ شَرْطُ اللَّهِ أَحَقُّ وَأَوْثَقُ

Mukâtebin Şartlarından Caiz Olanlar Ve Allah'ın Kitâbfnda Olmayan Bir Şartı Şart Kılan Kimse Babı Ve bu bâbda ibn Umer'in Peygamber'den hadîsi vardır.
-...Bize el-Leys, İbn Şihâb'dan; o da Urve'den tahdîs etti. Urve'ye de Âişe şöyle haber vermiştir: Berîre kitabet bedeli hakkında yardım istemek için Âişe'ye gelmişti. Berîre kitabet bedelinden (o güne kadar) birşey ödememişti. Âişe, Berîre'ye:
— Sen efendilerine dön, eğer velân bana âid olmak üzere senin adına kitabet bedelini (bir defada) ödememi arzu ederlerse, öyle yapayım, dedi. Berîre bu teklîfi efendilerine bildirdi. Fakat onlar kabul etmediler ve:
— Âişe kitabet bedelini senin adına hasbî olarak (yânî sevabını gözeterek) vermek isterse, velân bize âid olmak üzere versin! dediler. Berîre bunu Rasûlullah'a arzetti. .Bunun üzerine Rasûlullah, Âişe'ye*
— "Sen Berîre'yi satın al, sonra hürriyete kavuştur. Velâ da muhakkak surette hürriyete kavuşturan kimseye âiddir" buyurdu. Râvî dedi ki: Sonra Rasûlullah (S) ayağa kalkıp şu hitabeyi yaptı:

— "Bir takım insanlara ne oluyor ki, onlar Allah'ın Kitabı'nda olmayan bir takım şartları şart kılıyorlar! Kim Allah'ın Kitâbı'nda (hükmünde) bulunmayan bir şartı şart kılarsa, eğer o kimse bunu yüz kerre şart kılsa da onun hükmü yoktur. Allah 'm şartı daha hakk ve daha sağlamdır"

2562 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَرَادَتْ عَائِشَةُ أُمُّ الْمُؤْمِنِينَ أَنْ تَشْتَرِيَ جَارِيَةً لِتُعْتِقَهَا فَقَالَ أَهْلُهَا عَلَى أَنَّ وَلَاءَهَا لَنَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَمْنَعُكِ ذَلِكِ فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ

-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Mü'minlerin annesi Âişe (R) köle bir kızı sâhiblerinden satın alıp, onu hürriyete kavuşturmak istedi. O köle kızın sâhibleri:
— Biz bu kızı, onun velâ hakkı bize âid olmak üzere (sana satarız), dediler. Rasûlullah (S):
— "Onların ileri sürdükleri bu şart, senin velâ hakkına mâni' olamaz. Çünkü velâ hakkı ancak hürriyete kavuşturan kimseye âiddir" buyurdu

---

بَاب اسْتِعَانَةِ الْمُكَاتَبِ وَسُؤَالِهِ النَّاسَ

2563 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ جَاءَتْ بَرِيرَةُ فَقَالَتْ إِنِّي كَاتَبْتُ أَهْلِي عَلَى تِسْعِ أَوَاقٍ فِي كُلِّ عَامٍ وَقِيَّةٌ فَأَعِينِينِي فَقَالَتْ عَائِشَةُ إِنْ أَحَبَّ أَهْلُكِ أَنْ أَعُدَّهَا لَهُمْ عَدَّةً وَاحِدَةً وَأُعْتِقَكِ فَعَلْتُ وَيَكُونَ وَلَاؤُكِ لِي فَذَهَبَتْ إِلَى أَهْلِهَا فَأَبَوْا ذَلِكَ عَلَيْهَا فَقَالَتْ إِنِّي قَدْ عَرَضْتُ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ فَأَبَوْا إِلَّا أَنْ يَكُونَ الْوَلَاءُ لَهُمْ فَسَمِعَ بِذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَنِي فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ خُذِيهَا فَأَعْتِقِيهَا وَاشْتَرِطِي لَهُمْ الْوَلَاءَ فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ قَالَتْ عَائِشَةُ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي النَّاسِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَمَا بَالُ رِجَالٍ مِنْكُمْ يَشْتَرِطُونَ شُرُوطًا لَيْسَتْ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَأَيُّمَا شَرْطٍ لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَهُوَ بَاطِلٌ وَإِنْ كَانَ مِائَةَ شَرْطٍ فَقَضَاءُ اللَّهِ أَحَقُّ وَشَرْطُ اللَّهِ أَوْثَقُ مَا بَالُ رِجَالٍ مِنْكُمْ يَقُولُ أَحَدُهُمْ أَعْتِقْ يَا فُلَانُ وَلِيَ الْوَلَاءُ إِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ

Hürriyetini Satın Alma Yazışmasına Bağlanmış Kölenin Yardım Araması Ve Bu Yardımı İnsanlardan İstemesi Babı

-... Âişe (R) şöyle dedi: Berîre geldi ve:
— Ben sâhiblerimle her bir yılda bir ûkıyye vermek şartıyle dokuz ûkıyye üzerine hürriyetimi satın alma yazışması (mukaavelesi) yaptım; bu sebeble bana yardım et, dedi.Âişe, Berîre'ye hitaben:
— Eğer sâhiblerin, velâ hakkı benim olmak üzere, benim bu bedeli kendilerine bir defada peşin olarak vermemi ve seni hürriyete kavuşturmamı isterlerse, öyle yaparım, dedi. Berîre sahihlerine gitti (teklifi bildirdi). Onlar bunu Berîre'ye karşı kabul etmediler. Berîre,Âişe'ye gelip şöyle dedi:
— Ben bu teklîfi onlara arzettim. Onlar velâ hakkı kendilerine âid olmadıkça kabul etmemekte direttiler, dedi. (Âişe dedi ki:) Rasûlullah bunu işitti de benden sordu. Ben de kendisine haber verdim. Bunun üzerine Rasûlullah (S) bana:
— "Velâyı onlara şart ederek Berîre'yi (satın) al ve hürriyete kavuştur. Çünkü velâ, ancak hürriyete kavuşturana âiddir" buyurdu.Âişe dedi ki: Akabinde Rasûlullah insanlar içinde ayağa kalktı. Allah'a hamd edip sena eyledi. Sonra "Amma ba'du"deyip şunları söyledi:
— "Sizden bir takım adamlara ne oluyor ki, onlar Allah'ın Ki-tâbı'nda olmayan bir takım şartları şart kılıyorlar! Allah'ın Kitabında bulunmayan (ona muhalif olan) herhangi bir şart, yüz defa şart kılınmış olsa da, o bâtıldır; hükümsüzdür, Allah'ın hükmü uyulmaya (ona aykırı olan şartlardan) daha haklıdır ve Allah'ın şartı en sağlamdır. Sizden bir takım adamlara ne oluyor ki, onlardan herhangi biri: YâFulân! Velâ benim olmak üzere âzâd eyle, diyor? Hiç şübhe-sjz velâ hakkı, hürriyete kavuşturanındır"'

بَاب بَيْعِ الْمُكَاتَبِ إِذَا رَضِيَ وَقَالَتْ عَائِشَةُ هُوَ عَبْدٌ مَا بَقِيَ عَلَيْهِ شَيْءٌ وَقَالَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ مَا بَقِيَ عَلَيْهِ دِرْهَمٌ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ هُوَ عَبْدٌ إِنْ عَاشَ وَإِنْ مَاتَ وَإِنْ جَنَى مَا بَقِيَ عَلَيْهِ شَيْءٌ

2564 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ بَرِيرَةَ جَاءَتْ تَسْتَعِينُ عَائِشَةَ أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَقَالَتْ لَهَا إِنْ أَحَبَّ أَهْلُكِ أَنْ أَصُبَّ لَهُمْ ثَمَنَكِ صَبَّةً وَاحِدَةً فَأُعْتِقَكِ فَعَلْتُ فَذَكَرَتْ بَرِيرَةُ ذَلِكَ لِأَهْلِهَا فَقَالُوا لَا إِلَّا أَنْ يَكُونَ وَلَاؤُكِ لَنَا قَالَ مَالِكٌ قَالَ يَحْيَى فَزَعَمَتْ عَمْرَةُ أَنَّ عَائِشَةَ ذَكَرَتْ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اشْتَرِيهَا وَأَعْتِقِيهَا فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ

Mukâteb, Kendisi Razı Olduğu Zaman Satılıp Alınması Babı

Ve Aişe: Mukâteb, üzerinde (kitabet bedelinden) ödemediği bir borç kaldığı müddetçe bir köledir, demiştir. Zeyd ibn Sabit de: Üzerinde bir dirhem borç kaldığı müddetçe (köledir), demiştir. İbn Umer de: Mukâteb, üzerinde kitabet malından birşey kaldığı sürece yaşasa da, ölse de,cinayet işlese de bir köledir, demiştir.

-...Bize Mâlik, Yahya ibn Saîd'den; o da Abdurrahmân kızı Amre'den tahdîs etti ki, Berîre yardım istemek için mü'minlerin annesi Âişe (R)'ye geldi. Âişe ona:

— Eğer sahihlerin isterse, senin mukâtebe bedelini bir döküşle onlara dökeyim ve seni âzâd edeyim; bunu yapayım, dedi. Berîre bu teklîfi sâhiblerine zikretti. Onlar:

— Hayır, razı olmayız; ancak velâ hakkm bize âid olması şar-tıyle kabul ederiz, dediler.İmâm Mâlik geçen senedle dedi ki: Yahya şöyle dedi: Amre muhakkak olarak şöyle dedi: Âişe bunu Rasûlullah'a zikretti. Bunun üzerine Rasûlullah (S), Âişe'ye:— "Sen Berîre'yi satın al ve onu hürriyete kavuştur. Şübhesiz velâ hakkı ancak hürriyete kavuşturan kimseye âiddir" buyurdu

---

بَاب إِذَا قَالَ الْمُكَاتَبُ اشْتَرِنِي وَأَعْتِقْنِي فَاشْتَرَاهُ لِذَلِكَ

2565- حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ أَيْمَنَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي أَيْمَنُ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَقُلْتُ كُنْتُ غُلَامًا لِعُتْبَةَ بْنِ أَبِي لَهَبٍ وَمَاتَ وَوَرِثَنِي بَنُوهُ وَإِنَّهُمْ بَاعُونِي مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي عَمْرٍو بْنِ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمَخْزُومِيِّ فَأَعْتَقَنِي ابْنُ أَبِي عَمْرٍو وَاشْتَرَطَ بَنُو عُتْبَةَ الْوَلَاءَ فَقَالَتْ دَخَلَتْ بَرِيرَةُ وَهِيَ مُكَاتَبَةٌ فَقَالَتْ اشْتَرِينِي وَأَعْتِقِينِي قَالَتْ نَعَمْ قَالَتْ لَا يَبِيعُونِي حَتَّى يَشْتَرِطُوا وَلَائِي فَقَالَتْ لَا حَاجَةَ لِي بِذَلِكَ فَسَمِعَ بِذَلِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ بَلَغَهُ فَذَكَرَ لِعَائِشَةَ فَذَكَرَتْ عَائِشَةُ مَا قَالَتْ لَهَا فَقَالَ اشْتَرِيهَا وَأَعْتِقِيهَا وَدَعِيهِمْ يَشْتَرِطُونَ مَا شَاءُوا فَاشْتَرَتْهَا عَائِشَةُ فَأَعْتَقَتْهَا وَاشْتَرَطَ أَهْلُهَا الْوَلَاءَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ وَإِنْ اشْتَرَطُوا مِائَةَ شَرْطٍ

Mukâteb, Bir Kimseye "Beni Sahibimden Satın Al Ve Hürriyete Kavuştur" Dediği Ve O Kimse De Mukateb Köleyi Âzâd Etmek İçin Satın Aldığında (Bu Caiz Olur)

-...Bize Abdulvâhid ibnü Eymen tahdîs edip şöyle dedi: Bana babam Eymen tahdîs edip şöyle dedi: Ben Âişe'nin yanına girdim de ona hitaben: Ben Utbete'bni Ebî Leheb'e âid idim. O öldü ve beni onun oğullan mîrâs aldılar. Onlar da beni İbn Ebî Amr'e sattılar. Abdullah ibn Ebî Amr da beni hürriyete kavuşturdu. Utbe'nin oğulları velâyı kendilerine şart kıldılar, dedim. Bunun üzerine Âişe şöyle dedi: Berîre hürriyetini satın alma mu-kaavelesine bağlanmış bir mukâtebe olduğu hâlde benim yanıma girdi de:

— Beni (sahihlerimden) satın al ve beni hürriyetime kavuştur, dedi.Âişe dedi ki: Ben de Berîre'ye:

— Evet, dedim.Berîre, sahihlerini kasdederek:

— Onlar senin üzerine benim velâ hakkımın kendilerine âid olmasını şart kılmadıkça beni satmıyorlar, dedi. Âişe dedi ki: Ben:

— Benim buna (yânî velânın onlara âid olması şartına) hiç ihtiyâcım yok, dedim. Akabinde Peygamber (S) bunu işitti yâhud bu söz O'na ulaştı da, Peygamber bunu Âişe'ye zikretti. Âişe de Peygamber'e Berîre'ye söylediği sözü söyledi. Bunun üzerine Peygamber (S) Âişe'ye'

— "Sen Berîre'yi satın al ve onu âzâd eyle; sahihlerini de kendi hâllerine bırak. Onlar diledikleri şartı şart koşsunlar" buyurdu. Bunun üzerine Âişe, sâhibleri velâyı şart kıldıkları hâlde Berîre'yi satın aldı ve onu hürriyete kavuşturdu. Peygamber (S):
— "Onlar yüz şart ile şart kılsalar da velâ hakkı hürriyete kavuşturan kimseye âiddir" buyurdu

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الْهِبَةِ وَفَضْلِهَا وَالتَّحْرِيضِ عَلَيْهَا

2566 - حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَا نِسَاءَ الْمُسْلِمَاتِ لَا تَحْقِرَنَّ جَارَةٌ لِجَارَتِهَا وَلَوْ فِرْسِنَ شَاةٍ

(Hibe, Hibenin Fazîleti ve Hibeye Teşvik Kitabı)
-.. Ebû Hureyre (R)'den (şöyle demiştir): Peygamber (S):"Ey Müslüman kadınlar! Bir komşu kadın kendi komşusunu, (onun hediyesi) bir koyun ayağı bile olsa, sakın küçük görmesin" buyurdu

---

2567 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأُوَيْسِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يَزِيدَ بْنِ رُومَانَ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ لِعُرْوَةَ ابْنَ أُخْتِي إِنْ كُنَّا لَنَنْظُرُ إِلَى الْهِلَالِ ثُمَّ الْهِلَالِ ثَلَاثَةَ أَهِلَّةٍ فِي شَهْرَيْنِ وَمَا أُوقِدَتْ فِي أَبْيَاتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَارٌ فَقُلْتُ يَا خَالَةُ مَا كَانَ يُعِيشُكُمْ قَالَتْ الْأَسْوَدَانِ التَّمْرُ وَالْمَاءُ إِلَّا أَنَّهُ قَدْ كَانَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جِيرَانٌ مِنْ الْأَنْصَارِ كَانَتْ لَهُمْ مَنَائِحُ وَكَانُوا يَمْنَحُونَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَلْبَانِهِمْ فَيَسْقِينَا

-....Âişe (R) kızkardeşi Esmâ'nın oğlu Urve'ye şöyle demiştir:
— Ey kızkardeşimin oğlu! Biz (Peygamber kadınları) hilâle bakardık. Sonra bir hilâle daha, sonar bir hilâle daha. İki ay içinde üç hilâle bakar görürdük de Rasûlullah'ın evlerinde hiçbir ateş yakılmazdı.
Urve dedi ki: Ben Âişe'ye:
— Ey teyze! Sizleri ne yaşatıyordu? diye sordum. O:
— îki siyah şey:Hurma ve su. Ancak şu da var ki, Rasûlullah'ın Ensâr'dan bir takım komşuları ve bunların da sağım koyunları vardı. Bunlar hayvanlarını sağarlardı ve sütlerinden Rasülullah'a hediye ederlerdi. Rasülullah (S) da ondan bizlere içirirdi, dedi

---

بَاب الْقَلِيلِ مِنْ الْهِبَةِ

2568 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْ دُعِيتُ إِلَى ذِرَاعٍ أَوْ كُرَاعٍ لَأَجَبْتُ وَلَوْ أُهْدِيَ إِلَيَّ ذِرَاعٌ أَوْ كُرَاعٌ لَقَبِلْتُ

Hibe Nevinden Olan Az Şey(İn Beyânı) Babı
-....Ebû Hureyre(R)'den (şöyle demiştir): Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Eğer ben koyun ayağı yâhud sığır ve davar ayağı yemeğine çağırılsam, muhakkak bu çağrıya icabet ederdim. Yine bana koyun ayağı yâhud sığır ve davar ayağı hediye edilse, onu da muhakkak kabul ederdim"

بَاب مَنْ اسْتَوْهَبَ مِنْ أَصْحَابِهِ شَيْئًا وَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اضْرِبُوا لِي مَعَكُمْ سَهْمًا

2569 – حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْسَلَ إِلَى امْرَأَةٍ مِنْ الْمُهَاجِرِينَ وَكَانَ لَهَا غُلَامٌ نَجَّارٌ قَالَ لَهَا مُرِي عَبْدَكِ فَلْيَعْمَلْ لَنَا أَعْوَادَ الْمِنْبَرِ فَأَمَرَتْ عَبْدَهَا فَذَهَبَ فَقَطَعَ مِنْ الطَّرْفَاءِ فَصَنَعَ لَهُ مِنْبَرًا فَلَمَّا قَضَاهُ أَرْسَلَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهُ قَدْ قَضَاهُ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْسِلِي بِهِ إِلَيَّ فَجَاءُوا بِهِ فَاحْتَمَلَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَضَعَهُ حَيْثُ تَرَوْنَ

Arkadaşlarından Herhangi Bir Şeyi Kendisine Hibe Etmelerini İsteyen Kimse Babı

Ebû Saîd Hudrî de: Peygamber (S): "Sizinle beraber bana da bir pay ayırınız" buyurdu, demiştir.

-.. Sehl ibn Sa'd(R)'dan (şöyle demiştir): Peygamber (S) Muhâcirler'den (Ensârî) bir kadına haberci yolladı. O kadının marangoz bir kölesi vardı. Peygamber o kadına: "Kölene emret de bizim için minberin tahtalarını yapsın" buyurdu. Bunun üzerine kadın kölesine bunu emretti. O da gidip Gâbe'nin ılgın ağaçlarından kesti ve Peygamber için bir minber yaptı. Köle minberi yapıp sağlamlaştırdığı zaman, kadın, Peygamber'e: Köle minberi kurmuştur, diye haber gönderdi. Peygamber (S) kadına: "Minberi bana gönder!" buyurdu. Akabinde minberi getirdiler. Peygamber onu yüklenip taşıdı da, görmekte olduğunuz yere koydu

---

2570 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ السَّلَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ يَوْمًا جَالِسًا مَعَ رِجَالٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَنْزِلٍ فِي طَرِيقِ مَكَّةَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَازِلٌ أَمَامَنَا وَالْقَوْمُ مُحْرِمُونَ وَأَنَا غَيْرُ مُحْرِمٍ فَأَبْصَرُوا حِمَارًا وَحْشِيًّا وَأَنَا مَشْغُولٌ أَخْصِفُ نَعْلِي فَلَمْ يُؤْذِنُونِي بِهِ وَأَحَبُّوا لَوْ أَنِّي أَبْصَرْتُهُ وَالْتَفَتُّ فَأَبْصَرْتُهُ فَقُمْتُ إِلَى الْفَرَسِ فَأَسْرَجْتُهُ ثُمَّ رَكِبْتُ وَنَسِيتُ السَّوْطَ وَالرُّمْحَ فَقُلْتُ لَهُمْ نَاوِلُونِي السَّوْطَ وَالرُّمْحَ فَقَالُوا لَا وَاللَّهِ لَا نُعِينُكَ عَلَيْهِ بِشَيْءٍ فَغَضِبْتُ فَنَزَلْتُ فَأَخَذْتُهُمَا ثُمَّ رَكِبْتُ فَشَدَدْتُ عَلَى الْحِمَارِ فَعَقَرْتُهُ ثُمَّ جِئْتُ بِهِ وَقَدْ مَاتَ فَوَقَعُوا فِيهِ يَأْكُلُونَهُ ثُمَّ إِنَّهُمْ شَكُّوا فِي أَكْلِهِمْ إِيَّاهُ وَهُمْ حُرُمٌ فَرُحْنَا وَخَبَأْتُ الْعَضُدَ مَعِي فَأَدْرَكْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلْنَاهُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ مَعَكُمْ مِنْهُ شَيْءٌ فَقُلْتُ نَعَمْ فَنَاوَلْتُهُ الْعَضُدَ فَأَكَلَهَا حَتَّى نَفِدَهَا وَهُوَ مُحْرِمٌ فَحَدَّثَنِي بِهِ زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Ebû Katâde şöyle demiştir: Ben bir gün Peygamber'in sahâbîlerinden bir takım adamlarla beraber Mekke yolundaki bir konakta oturuyordum. Rasûlullah önümüzde konaklamıştı. Sahâbîler ihrama girmişlerdi. Ben (keşif vazifesinde olduğum için) ihrama girmemiştim. Arkadaşlar bir yaban eşeği gördüler. Ben meşgul idim; ayakkabımı dikiyordum. Onlar yaban eşeğini bana bildirmediler (kendileri ihrâmlı olduklarından) onu ben kendim göreyim istediler. Döndüm ve hayvanı gördüm.Hemen ata doğru kalktım ve onu eyerledim. Sonra bindim. Fakat kamçıyı ve mızrağı unuttum. Hemen arkadaşlara: Kamçı ile mızrağı bana uzatıverin, dedim. Onlar: Hayır, vallahi biz sana bu hayvan aleyhine hiçbir surette yardım etmeyiz, dediler. Ben öfkelendim ve attan aşağı inip, onları kendim aldım. Sonra ata bindim ve onu yaban eşeğinin üzerine koşturdum.Akabinde yaban eşeğini yaraladım.Sonra ölü olarak onu getirdim. Arkadaşlar onun üzerine üşüşüp etini yemeğe giriştiler. Sonra kendileri ihrâmlı iken bu av etinden yemeleri hususunda şübhe ettiler. Akabinde biz yürüdük. Ben beraberimde ön budunu sakladım. Rasülullah'a yetiştik ve kendisine bu mes'eleyi sorduk. Rasûlullah: "Beraberinizde ondan bir-şey var mı?" diye sordu. Ben: Evet var, dedim ve kendisine o budu uzatıp verdim. Rasûlullah ihrâmh olduğu hâlde onu yedi ve tamâ-miyle bitirdi. Râvî Muhammed ibn Ca'fer dedi ki: Bu hadîsi bana Zeyd ibn Eşlem, Atâ ibn Yesâr'dan; o da Ebû Katâde'den; o da Peygam-ber(S)'den olmak üzere tahdîs etti

---

بَاب مَنْ اسْتَسْقَى وَقَالَ سَهْلٌ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْقِنِي

2571 - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو طُوَالَةَ اسْمُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ أَتَانَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي دَارِنَا هَذِهِ فَاسْتَسْقَى فَحَلَبْنَا لَهُ شَاةً لَنَا ثُمَّ شُبْتُهُ مِنْ مَاءِ بِئْرِنَا هَذِهِ فَأَعْطَيْتُهُ وَأَبُو بَكْرٍ عَنْ يَسَارِهِ وَعُمَرُ تُجَاهَهُ وَأَعْرَابِيٌّ عَنْ يَمِينِهِ فَلَمَّا فَرَغَ قَالَ عُمَرُ هَذَا أَبُو بَكْرٍ فَأَعْطَى الْأَعْرَابِيَّ فَضْلَهُ ثُمَّ قَالَ الْأَيْمَنُونَ الْأَيْمَنُونَ أَلَا فَيَمِّنُوا قَالَ أَنَسٌ فَهِيَ سُنَّةٌ فَهِيَ سُنَّةٌ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ

(İçmek İçin) Su Veya Süt İsteyen Kimse Babı

-...Ebû Tuvale -ki ismi Abdullah ibn Abdirrahmân'dır- şöyle demiştir: Ben Enes'ten işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah şu evimizde bize geldi ve içmek için birşey istedi. Biz bize âid bir koyunu onun için sağdık. Sonra ben bu sütü evimizdeki şu kuyunun suyu ile karıştırdım ve Rasûlullah'a verdim. Ebû Bekr solunda, Umer karşısında ve bir bedevi de sağında bulunuyordu. Rasûlullah sütü içince, Umer: Bu Ebû Bekr'indir, dedi. Rasûlullah kendisinden artan sütü o bedeviye verdi. Sonra:"Sağdakiler (öne geçirilir), sağdakiler (öne geçirilir). Dikkat edin; sağ tarafa gidin" buyurdu. Enes ibn Mâlik üç kerre: Sağdan başlamak sünnettir, sağdan başlamak sünnettir, sağdan başlamak sünnettir, dedi

---

بَاب قَبُولِ هَدِيَّةِ الصَّيْدِ وَقَبِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَبِي قَتَادَةَ عَضُدَ الصَّيْدِ

2572 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدِ بْنِ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَنْفَجْنَا أَرْنَبًا بِمَرِّ الظَّهْرَانِ فَسَعَى الْقَوْمُ فَلَغَبُوا فَأَدْرَكْتُهَا فَأَخَذْتُهَا فَأَتَيْتُ بِهَا أَبَا طَلْحَةَ فَذَبَحَهَا وَبَعَثَ بِهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِوَرِكِهَا أَوْ فَخِذَيْهَا قَالَ فَخِذَيْهَا لَا شَكَّ فِيهِ فَقَبِلَهُ قُلْتُ وَأَكَلَ مِنْهُ قَالَ وَأَكَلَ مِنْهُ ثُمَّ قَالَ بَعْدُ قَبِلَهُ

(Avcının Av) Hediyesinin Kabul Edilmesi Babı

Peygamber (S), Ebû Katâde'den, avın budunu kabul etti.

-...Enes (R) şöyle demiştir: Biz (bir seferde) -Mekke yakınında Merru'z-Zahrân'da iken bir tavşanı ürkütüp kaçırdık. Sefer topluluğu (yakalamak için ona doğru) koştular da hepsi yorulup âciz kaldılar. Ben hayvana yetiştim ve onu tutup (üvey babam) Ebû Tal-ha'ya getirdim. ETni Talha onu kesti ve uyluğunun üst tarafını, yâ-hud iki budunu (benimle) Rasûlullah'a yolladı. -Râvî Şu'be: İki budu olduğunda şekk yoktur, demiştir.- Rasûlullah onu kabul etti. Ben: Ondan yedi, dedim. Enes de: Ondan yedi, dedi. Sonra yedi sözünün ardından onu kabul etti, dedi

---

2573 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ عَنْ الصَّعْبِ بْنِ جَثَّامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّهُ أَهْدَى لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِمَارًا وَحْشِيًّا وَهُوَ بِالْأَبْوَاءِ أَوْ بِوَدَّانَ فَرَدَّ عَلَيْهِ فَلَمَّا رَأَى مَا فِي وَجْهِهِ قَالَ أَمَا إِنَّا لَمْ نَرُدَّهُ عَلَيْكَ إِلَّا أَنَّا حُرُمٌ

-...İbn Abbâs(R)'tan (o, şöyle demiştir): es-Sa'b ibn Cessâme (R), Rasûlullah'a Ebvâ yâhud Veddân'da bulunduğu sırada bir yaban eşeği hediye etmişti.Fakat Rasûlullah bu hediyeyi Kabul etmeyip geri çevirdi. Rasûlullah bu sebebden Sa'b'm yüzünde meydana gelen üzüntüyü görünce (onu hoş etmek için): "Dikkat et! Biz senin hediyeni reddetmemişizdir; ancak şu var ki, bizler ihrâmlı bulunuyoruz" buyurdu

---

بَاب قَبُولِ الْهَدِيَّةِ

2574 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدَةُ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّاسَ كَانُوا يَتَحَرَّوْنَ بِهَدَايَاهُمْ

يَوْمَ عَائِشَةَ يَبْتَغُونَ بِهَا أَوْ يَبْتَغُونَ بِذَلِكَ مَرْضَاةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Hediyeyi Kabul Etmek Babı
-...Âişe (R)'den (o şöyle demiştir): İnsanlar hediyelerini Rasûlullah'a, Âişe'nin nevbeti gününde vermeyi kasdedip buna çalışırlardı. Onlar bu hediyeleri ile yâhud bu araştırma ve çalışmalarıyle Rasûlullah'ın rızâsını isterlerdi

---

2575 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ إِيَاسٍ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَهْدَتْ أُمُّ حُفَيْدٍ خَالَةُ ابْنِ عَبَّاسٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقِطًا وَسَمْنًا وَأَضُبًّا فَأَكَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْأَقِطِ وَالسَّمْنِ وَتَرَكَ الضَّبَّ تَقَذُّرًا قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَأُكِلَ عَلَى مَائِدَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَوْ كَانَ حَرَامًا مَا أُكِلَ عَلَى مَائِدَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-... İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: (İbn Abbâs'm teyzesi olan) Ümmü Hufeyd bir kerresinde Peygâmber'e (çöl armağanı olarak) bir mikdâr keş, tereyağı ve birkaç tane keler hediye etmişti.Peygamber (S) keşten ve tereyağından birer parça yedi de, istek duymadığı için kelerlerden yemeyi Terketti.Yine İbn Abbâs şöyle demiştir: Rasûlullah'ın yemek sofrası üzerinde keler yenilmiştir. Eğer keler (yemek) haram olsaydı, Rasûlullah'ın sofrası üzerinde yenilmezdi

---

2576 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مَعْنٌ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أُتِيَ بِطَعَامٍ سَأَلَ عَنْهُ أَهَدِيَّةٌ أَمْ صَدَقَةٌ فَإِنْ قِيلَ صَدَقَةٌ قَالَ لِأَصْحَابِهِ كُلُوا وَلَمْ يَأْكُلْ وَإِنْ قِيلَ هَدِيَّةٌ ضَرَبَ بِيَدِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَكَلَ مَعَهُمْ

-... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'a (ailesi dışından) bir yiyecek getirildiği zaman:
— "Bu hediye midir yoksa sadaka mıdır?" diye sormak âdeti idi. Eğer cevâbında "Sadakadır" denilirse Rasûlullah (S) sahâbîlerine:— "Siz yiyiniz!" buyururdu da kendisi yemezdi.Eğer: "Hediyedir" denilirse, Rasûlullah hemen elini uzatırdı da sahâbîleriyle beraber yer idi

---

2577 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِلَحْمٍ فَقِيلَ تُصُدِّقَ عَلَى بَرِيرَةَ قَالَ هُوَ لَهَا صَدَقَةٌ وَلَنَا هَدِيَّةٌ

-...Enes ibn Mâlik şöyle demiştir: Bir kerre Peygâmber'e bir mikdâr et getirildi. Bu, Berîre'ye sadaka edildi denilince, Peygamber (S): "O, Berîre'ye sadakadır; 'fakat (şimdi Berîr-e1hnin) bize yaptığı bir hediyedir" buyurdu

---

2578 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ قَالَ سَمِعْتُهُ مِنْهُ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا أَرَادَتْ أَنْ تَشْتَرِيَ بَرِيرَةَ وَأَنَّهُمْ اشْتَرَطُوا وَلَاءَهَا فَذُكِرَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اشْتَرِيهَا فَأَعْتِقِيهَا فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ وَأُهْدِيَ لَهَا لَحْمٌ فَقِيلَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا تُصُدِّقَ عَلَى بَرِيرَةَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ لَهَا صَدَقَةٌ وَلَنَا هَدِيَّةٌ وَخُيِّرَتْ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ زَوْجُهَا حُرٌّ أَوْ عَبْدٌ قَالَ شُعْبَةُ سَأَلْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ عَنْ زَوْجِهَا قَالَ لَا أَدْرِي أَحُرٌّ أَمْ عَبْدٌ

-...Şu'be dedi ki: Ben bu gelecek hadîsi Abdurrahmân'dan; o da babası el-Kaasım'dan; o da Âişe(R)'den olmak üzere işittim. Âişe, Berîre'yi sâhiblerinden satın almak istedi. Sâhibleri Berîre'nin velâsmın kendilerine âid olmasını şart kıldılar. Âişe'ye karşı ileri sürülen bu şart Peygamber'e zikredildi. Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Sen Berîre'yi satın al ve onu hürriyete kavuştur. Çünkü velâ ancak hürriyete kavuşturana âiddir" buyurdu. Berîre'ye bir mikdâr et hediye edilmişti. Peygamber (S):
— "Bu et Berîre'ye sadaka verilmiştir; o Berîre için sadakadır, bizim için hediyedir" buyurdu. Berîre hürriyetine kavuşunca (kocasından ayrılmak ve onun nikâhı altında kalmak arasında) muhayyer kılındı. Râvî Abdurrahmân: Berîre'nin kocası (Mugîs) hürr yâhud köledir, demiştir. Şu'be ibnu'l-Haccâc ise şöyle demiştir: Ben Abdurrahmân'a Berîre'nin kocasından sordum. Abdurrahmân: O bir hürr mü, yoksa köle mi; bilmiyorum, dedi.

2579 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ سِيرِينَ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَقَالَ عِنْدَكُمْ شَيْءٌ قَالَتْ لَا إِلَّا شَيْءٌ بَعَثَتْ بِهِ أُمُّ عَطِيَّةَ مِنْ الشَّاةِ الَّتِي بَعَثْتَ إِلَيْهَا مِنْ الصَّدَقَةِ قَالَ إِنَّهَا قَدْ بَلَغَتْ مَحِلَّهَا

-... Ümmü Atıyye (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Âi-şe'nin yanma girdi de, ona:
— "Yanınızda (yiyecek) birşey var mı?" diye sordu. Âişe de:
— Hayır yoktur. Yalnız Sen'in sadaka malından Ümmü Atıyye Nuseybe'ye göndermiş olduğun o koyundan Ümmü Atıyye Nusey-be'nin bize yolladığı bir mikdâr et vardı, dedi. Peygamber:
— "(Getir); o zekât yerine ulaşmıştır" buyurdu

بَاب مَنْ أَهْدَى إِلَى صَاحِبِهِ وَتَحَرَّى بَعْضَ نِسَائِهِ دُونَ بَعْضٍ

2580 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّاسُ يَتَحَرَّوْنَ بِهَدَايَاهُمْ يَوْمِي وَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ إِنَّ صَوَاحِبِي اجْتَمَعْنَ فَذَكَرَتْ لَهُ فَأَعْرَضَ عَنْهَا

Arkadaşına Birşey Hediye Eden Ve Onun Kadınlarından Bâzısını Kasdeden Kimse Babı

-....Âişe (R): İnsanlar Peygamber'e verecekleri hediyelerini, O'nun benim evimde bulunacağı benim nevbetim gününde vermeyi kasdederJerdi, demiştir. (Ismâîlî bu isnâdla şunu ziyâde etmiştir: Kadın arkadaşlarım Ümmü Seleme'de toplandılar da ona: Rasûlul-lah'a, insanlara hediyelerini bulunduğu yerde vermelerini emretmesini haber ver, dediler.) Mü'minlerin annesi Ümmü Seleme dedi ki: Peygamber'in nikâhında bulunan kadın arkadaşlarım benim yanımda toplandılar. Ümmü Seleme bunu (yânı hediyeler Peygamber'e bulunduğu yerde verilsin fikrini) Peygamber'e söyledi. Peygamber (S) Ümmü Seleme'den yüz çevirdi (onun dediğine yönelmedi)

2581 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ نِسَاءَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُنَّ حِزْبَيْنِ فَحِزْبٌ فِيهِ عَائِشَةُ وَحَفْصَةُ وَصَفِيَّةُ وَسَوْدَةُ وَالْحِزْبُ الْآخَرُ أُمُّ سَلَمَةَ وَسَائِرُ نِسَاءِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ الْمُسْلِمُونَ قَدْ عَلِمُوا حُبَّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَائِشَةَ فَإِذَا كَانَتْ عِنْدَ أَحَدِهِمْ هَدِيَّةٌ يُرِيدُ أَنْ

يُهْدِيَهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَّرَهَا حَتَّى إِذَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِ عَائِشَةَ بَعَثَ صَاحِبُ الْهَدِيَّةِ بِهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِ عَائِشَةَ فَكَلَّمَ حِزْبُ أُمِّ سَلَمَةَ فَقُلْنَ لَهَا كَلِّمِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُكَلِّمُ النَّاسَ فَيَقُولُ مَنْ أَرَادَ أَنْ يُهْدِيَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَدِيَّةً فَلْيُهْدِهِ إِلَيْهِ حَيْثُ كَانَ مِنْ بُيُوتِ نِسَائِهِ فَكَلَّمَتْهُ أُمُّ سَلَمَةَ بِمَا قُلْنَ فَلَمْ يَقُلْ لَهَا شَيْئًا فَسَأَلْنَهَا فَقَالَتْ مَا قَالَ لِي شَيْئًا فَقُلْنَ لَهَا فَكَلِّمِيهِ قَالَتْ فَكَلَّمَتْهُ حِينَ دَارَ إِلَيْهَا أَيْضًا فَلَمْ يَقُلْ لَهَا شَيْئًا فَسَأَلْنَهَا فَقَالَتْ مَا قَالَ لِي شَيْئًا فَقُلْنَ لَهَا كَلِّمِيهِ حَتَّى يُكَلِّمَكِ فَدَارَ إِلَيْهَا فَكَلَّمَتْهُ فَقَالَ لَهَا لَا تُؤْذِينِي فِي عَائِشَةَ فَإِنَّ الْوَحْيَ لَمْ يَأْتِنِي وَأَنَا فِي ثَوْبِ امْرَأَةٍ إِلَّا عَائِشَةَ قَالَتْ فَقَالَتْ أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مِنْ أَذَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ثُمَّ إِنَّهُنَّ دَعَوْنَ فَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَرْسَلَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَقُولُ إِنَّ نِسَاءَكَ يَنْشُدْنَكَ اللَّهَ الْعَدْلَ فِي بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ فَكَلَّمَتْهُ فَقَالَ يَا بُنَيَّةُ أَلَا تُحِبِّينَ مَا أُحِبُّ قَالَتْ بَلَى فَرَجَعَتْ إِلَيْهِنَّ فَأَخْبَرَتْهُنَّ فَقُلْنَ ارْجِعِي إِلَيْهِ فَأَبَتْ أَنْ تَرْجِعَ فَأَرْسَلْنَ زَيْنَبَ بِنْتَ جَحْشٍ فَأَتَتْهُ فَأَغْلَظَتْ وَقَالَتْ إِنَّ نِسَاءَكَ يَنْشُدْنَكَ اللَّهَ الْعَدْلَ فِي بِنْتِ ابْنِ أَبِي قُحَافَةَ فَرَفَعَتْ صَوْتَهَا حَتَّى تَنَاوَلَتْ عَائِشَةَ وَهِيَ قَاعِدَةٌ فَسَبَّتْهَا حَتَّى إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيَنْظُرُ إِلَى عَائِشَةَ هَلْ تَكَلَّمُ قَالَ فَتَكَلَّمَتْ عَائِشَةُ تَرُدُّ عَلَى زَيْنَبَ حَتَّى أَسْكَتَتْهَا قَالَتْ فَنَظَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى عَائِشَةَ وَقَالَ إِنَّهَا بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ قَالَ الْبُخَارِيُّ الْكَلَامُ الْأَخِيرُ قِصَّةُ فَاطِمَةَ يُذْكَرُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَقَالَ أَبُو مَرْوَانَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ عُرْوَةَ كَانَ النَّاسُ يَتَحَرَّوْنَ بِهَدَايَاهُمْ يَوْمَ عَائِشَةَ وَعَنْ هِشَامٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ قُرَيْشٍ وَرَجُلٍ مِنْ الْمَوَالِي عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ قَالَتْ عَائِشَةُ كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَأْذَنَتْ فَاطِمَةُ

-...Bana kardeşim Ebû Bekr Abdulhamîd, Süleyman ibn Bilâl'den; o da Hişâm ibn Urve'den; o da babası Urve'den; o da Âi-şe'den şöyle tahdîs etti (Âişe -R- şöyle demiştir): Rasülullah'ın kadınları iki fırkaya ayrılmışlardı. Bir fırkada Âişe, Hafsa, Safiyye, Şevde vardı. Diğer grupta ise Ümmü Seleme ile Rasûlullah'ın öteki kadınları bulunuyordu. Müslümanlar, Rasûlullah'ın Âişe'ye sevgisini pek iyi bildiklerinden, bunlardan birisinin yanında Rasûlullah'a vermek istediği bir hediyesi bulunursa, o hediyesini Rasûlullah'ın, Âi-şe'nin evinde bulunduğu zamana kadar geri bırakır da,hediye sahibi bu hediyesini Rasûlullah, Âişe'nin evinde iken gönderirdi. Bu sebeb-den Ümmü Selemegrubu dedikoduya başladı da, bunlar Ümmü Seleme'ye:
— Sen Rasûlullah'a, insanlarla konuşup onlara: Her kim Rasûlullah'a bir hediye vermek isterse, o kimse Rasûlullah kadınlarından hangisinin evinde bulunursa bulunsun, hediyesini versin! Demesini söyle, demişlerdi.Ümmü Sekme kadınların kendisine söyledikleri bu sözü Rasûlullah'a söyledi. Fakat Rasûlullah ona hiçbir cevâb vermedi. Ümmü Seleme grubundaki kadınlar,Ümmü Seleme'den vaziyeti sorduklarında, o da:
— Rasûlullah bana birşey söylemedi, diye cevâb verdi. Onlar da ona:
— Rasûlullah'a, dediğimizi bir daha söyle, dediler.O da Rasûlullah'ın nevbeti ona dolaşıp geldiğinde, yukarıda geçtiği gibi mes'eleyi Rasûlullah'a arzetti. Fakat Rasûlullah bu sefer de ona birşey söylemedi. Ümmü Seleme grubundaki kadınlar vaziyeti Ümmü Seleme'den sorduklarında o da:
— Rasûlullah bana birşey söylemedi, dedi. Onlar da Ümmü Seleme'ye:
— Artık Rasûlullah sana bir cevâb verinceye kadar bu dileğimizi Rasûlullah'a söyle, dediler. Hakîkaten Ümmü Seleme de Rasûlullah'a kendi nevbetinde dönüp geldiğinde söyledi. Bu defa Rasûlullah, Ümmü Seleme'ye:
— "Sakın Âişe hakkında söylenip de bana ezâ verme, bana hiçbir kadının örtüsü altında bulunduğum sırada vahiy gelmez de yalnız Âişe'nin evinde (onun nevbetinde) iken vahiy gelir"buyurdu.
Âişe dedi ki: Ümmü Seleme:
— Yâ Rasûlallah, ben de sana ezâ vermekten Allah'a tevbe ediyorum, dedi.Sonra Ümmü Seleme grubundaki kadınlar Rasûlullah'ın kızı Fâ-tima'ya müracaat ettiler ve onu Rasûlullah'a gönderdiler de:
— Yâ Rasûlullah! Kadınların Ebû Bekr'in kızı hakkında Allah'tan sesin için adalet istiyorlar,demesini rica ettiler. Fâtıma da Rasûlullah'a bunları söyledi. Rasûlullah:
— "Ey kızcağızım! Benim her sevdiğimi sen sevmez misin?" buyurdu.Fâtıma da:
— Evet severim, dedi. (Müslim'in rivayetinde: Öyle ise sen de Âişe'yi sev! buyurdu, ziyâdesi vardır.)

Fâtıma kadınlara döndü ve onlara olup biteni haber verdi. Kadınlar Rasûlullah'a tekrar müracaat etmesini Fâtıma'dan istediler. Fakat Fâtıma tekrar dönmeyi kabul etmedi. Bunun üzerine Ümmü Seleme grubu Zeyneb bintu Cahş'ı gönderdiler. Zeyneb, Rasûlullah'a geldi ve sertlikle söze başlayıp:
— Yâ Rasûlallah! Kadınların İbnu Ebî Kuhâfe'nin kızı hakkında Allah'tan senin için adalet istiyorlar, dedi. Ve sesini yükselterek, o sırada oturmakta olan Âişe'ye saldırıya kadar ileri gitti de ona sövdü.Nihayet Rasûlullah, karşılık verecek mi diye Âişe'ye bakmağa başladı.Râvî Urve dedi ki:Bu sırada Âişe söze başladı ve Zeyneb'e sözlerini geriye çevirdi ve neticede'onu susturdu. Âişe dedi ki: Bunun üzerine Peygamber (S) Âişe'ye baktı da: — "Muhakkak ki o, Ebû Bekr'in kızıdır" buyurdu.Buhârî şöyle dedi: Fâtıma'nın kıssası olan son kelâm Hişâm ibn Urve'den; o da bir adamdan; o da ez-Zuhrî'den;'o da Muhammed ibn Abdirrahmân'dan senediyle olmak üzere zikrolunuyor. Ebû Mervân, Hişârn'dan; o da Urve'den "İnsanlar hediyelerini Âişe'nin gününde vermeyi kasdediyorlardı" diye söyledi.Ve yine Hişâm ibn Urve, hem Kureyş'ten bir adamdan,hem de kölelerden bir adamdan;o da Zuhrî'den; o da muhammed ibn Ab-dirrahmân ibni'l-Hâris ibn Hişâm'dan senediyle: Âişe: Ben Peygam-ber'in yanında idim; Fâtıma izin istedi, dedi

---

بَاب مَا لَا يُرَدُّ مِنْ الْهَدِيَّةِ

2582 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَزْرَةُ بْنُ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي ثُمَامَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ دَخَلْتُ عَلَيْهِ فَنَاوَلَنِي طِيبًا قَالَ كَانَ أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَا يَرُدُّ الطِّيبَ قَالَ وَزَعَمَ أَنَسٌ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ لَا يَرُدُّ الطِّيبَ

Hediyeden Geri Döndürülmeyecek Olan Şey Babı
-...Bize Azre ibnu Sabit el-Ensârî tahdîs edip şöyle dedi:Bana Sümâme ibnu Abdillah ibn Enes tahdîs etti: Azre şöyle dedi: Bir kerre ben Enes ibn Mâlik'in torunu ve Basra Kaadısı Sümâme ibn Abdillah'ın huzuruna girdim. Sümâme bana güzel bir koku uzattı da: (Al, dedem) Enes ibn Mâlik (R) güzel koku hediye edilince red-detmezdi, dedi. Sümâme şunu da söyledi: Ve Enes ibn Mâlik: Peygamber (S) güzel kokuyu geri döndürmez idi, dedi

---

بَاب مَنْ رَأَى الْهِبَةَ الْغَائِبَةَ جَائِزَةً

2583 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ ذَكَرَ عُرْوَةُ أَنَّ الْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَمَرْوَانَ أَخْبَرَاهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ جَاءَهُ وَفْدُ هَوَازِنَ قَامَ فِي النَّاسِ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ إِخْوَانَكُمْ جَاءُونَا تَائِبِينَ وَإِنِّي رَأَيْتُ أَنْ أَرُدَّ إِلَيْهِمْ سَبْيَهُمْ فَمَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يُطَيِّبَ ذَلِكَ فَلْيَفْعَلْ وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ عَلَى حَظِّهِ حَتَّى نُعْطِيَهُ إِيَّاهُ مِنْ أَوَّلِ مَا يُفِيءُ اللَّهُ عَلَيْنَا فَقَالَ النَّاسُ طَيَّبْنَا لَكَ

Gâibde Yapılan Hediyeyi Caiz Gören Kimse Babı
-...İbn Şihâb şöyle demiştir: Urve zikretti ki Misver ibn Mahreme (R) ile Mervân ibnu'l-Hakem ona şöyle haber vermişlerdir: Peygamber(S)'e Hevâzin kabilesinin temsilci hey'eti geldiği zamân Peygamber insanlar arasında (hitâb etmek için) ayağa kalktı, Allah'ı lâyık olduğu kemâl sıfatlarıyle övdü. Sonra şunları söyledi: "Amma ba'du(= Sözün bundan sonrasına gelince, sahâbîlerim!) Bu Hevâzin temsilcileri kardeşleriniz kusurlarından dönücüler olarak bize geldiler. Ben de onların esirlerini kendilerine geri vermemi uygun gördüm. Sizden her kim esirlerini bu suretle (karşılıksız vererek) kardeşlerinizin gönlünü hoş etmeyi severse, bunu yapsın! Sizden her kim de kendi hissesi üzerine bağlı kalmak (karşılıksız vermemek) arzu ederse (bu bedeli) biz ona, Allah'ın bize ihsan edeceği ilk ganimet malından veririz; o da böyle yapsın!" buyurdu. Bu hutbe üzerine insanlar: Senin için Hevâzin esirlerini geri vermeyi gönüllerimizle hoş ve temiz bulduk, dediler

---

بَاب الْمُكَافَأَةِ فِي الْهِبَةِ

2585 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْبَلُ الْهَدِيَّةَ وَيُثِيبُ عَلَيْهَا لَمْ يَذْكُرْ وَكِيعٌ وَمُحَاضِرٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ

Hibede (Hediyede) Karşılık Vermek Babı
-..Bize îsâibn Yûnus, Hişâm'dan; odababasıUrve'den; o daÂişe (R)'den tahdîs etti. Âişe (R):Rasûlullah (S) hediyeyi kabul eder ve hediyenin karşılığında hediye verirdi, demiştir. Buhârî şöyle dedi: Vekı' ibnu'l-Cerrâh ile Muhâdır ibnu'l-Muverrı',Hişâm'dan; o da babası Urve'den; o da Âişe'den senedini zikretmediler

---

بَاب الْهِبَةِ لِلْوَلَدِ وَإِذَا أَعْطَى بَعْضَ وَلَدِهِ شَيْئًا لَمْ يَجُزْ حَتَّى يَعْدِلَ بَيْنَهُمْ وَيُعْطِيَ الْآخَرِينَ مِثْلَهُ وَلَا يُشْهَدُ عَلَيْهِ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ فِي الْعَطِيَّةِ وَهَلْ لِلْوَالِدِ أَنْ يَرْجِعَ فِي عَطِيَّتِهِ وَمَا يَأْكُلُ مِنْ مَالِ وَلَدِهِ بِالْمَعْرُوفِ وَلَا يَتَعَدَّى وَاشْتَرَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ عُمَرَ بَعِيرًا ثُمَّ أَعْطَاهُ ابْنَ عُمَرَ وَقَالَ اصْنَعْ بِهِ مَا شِئْتَ

Babanın Çocuğa Hibesi(Nin Hükmü)
Ve baba çocuklarının bâzısına birşey verdiği zaman bütün çocukları arasında adalet yapıncaya ve diğer çocuklarına da onun benzerini verinceye kadar, birine vermesi caiz olmaz ve (çocuklarının bâzısına fazla verdiği zaman) bu baba üzerine şâhid olunmaz babı.Ve Peygamber (S): "Atıyye vermekte çocuklarınız arasında adalet ediniz" buyurdu.Ve baba için çocuğuna verdiği atıyyesine dönmek hakkı var mıdır? Ve baba muhtâc olduğu zaman,sınırı geçrneyerek ma'rûf surette çocuğunun malından yiyeceği şeyin hükmü nedir?Ve Peygamber (S), Umer'den bir deveyi satın aldıktan sonra, bu deveyi Umer'in oğluna hediye verdi ve: "Bununla istediğini yap!" buyurdu

2586 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَمُحَمَّدِ بْنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ أَنَّهُمَا حَدَّثَاهُ عَنْ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ أَنَّ أَبَاهُ أَتَى بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنِّي نَحَلْتُ ابْنِي هَذَا غُلَامًا فَقَالَ أَكُلَّ وَلَدِكَ نَحَلْتَ مِثْلَهُ قَالَ لَا قَالَ فَارْجِعْهُ

-...Bize Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da Humeyd ibn Abdirrahmân ile Muhammed ibn Nu'mân ibn Beşîr'den haber verdi ki, bu ikisi ona Nu'mân ibn Beşîr'den şöyle tahdîs etmişlerdir: Nu'mân'ın babası Beşîr ibn Sa'd, Nu'mân'ı Rasûlullah'm yanma getirip: Ben bu oğlum Nu'mân'a bir köle verdim, dedi. Rasûlullah (S): "Çocuklarının hepsine bunun benzerini verdin mi?" diye sordu. Beşîr: Hayır, dedi. Rasûlullah: "Öyle ise bunu da geri al" buyurdu

---

بَاب الْإِشْهَادِ فِي الْهِبَةِ

2587 - حَدَّثَنَا حَامِدُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ عَامِرٍ قَالَ سَمِعْتُ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ يَقُولُ أَعْطَانِي أَبِي عَطِيَّةً فَقَالَتْ عَمْرَةُ بِنْتُ رَوَاحَةَ لَا أَرْضَى حَتَّى تُشْهِدَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنِّي أَعْطَيْتُ ابْنِي مِنْ عَمْرَةَ بِنْتِ رَوَاحَةَ عَطِيَّةً فَأَمَرَتْنِي أَنْ أُشْهِدَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَعْطَيْتَ سَائِرَ وَلَدِكَ مِثْلَ هَذَا قَالَ لَا قَالَ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ قَالَ فَرَجَعَ فَرَدَّ عَطِيَّتَهُ

Hibe İşinde (Bâzı Kimseleri) Şâhid Yapmak Babı
-...Âmir eş-Şa'bî şöyle demiştir: Ben en-Nu'mân ibn Beşîr'den kendisi (Kûfe'de) minber üzerinde hutbe yaparken işittim; o şöyle diyordu: Babam Beşîr, (anamın zorlamasıyle) bana bir köle hibe etmişti. Anam Ravâha kızı Amre (babama):

— Sen bu hibeye Rasûhıllah'ı şâhid yapmadıkça inanmam, razı olmam, dedi.Bunun üzerine Beşîr, Rasûlullah'a geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Ben Amre bintu Ravâha'dan doğan oğluma bir köle hediye verdim. Fakat yâ Rasûlallah, Amre bana bu hibeye Seni şâhid tutmamı emretti, dedi.Rasûlullah:
— "Sen Nu'mân'a verdiğin hediyen gibi öbür çocuklarına da hibe verdin mi?" diye sordu.Beşîr:
— Hayır (vermedim), dedi.Bunun üzerine Peygamber (S) Beşîr'e:
— "Allah'tan korkunuz da çocuklarınız arasında adalet ediniz" buyurdu.Nu'mân şöyle dedi: Artık babam, Peygamber'in yanından dönüp geldi de Nu'mân'a verdiği hediyesini geri aldı

بَاب هِبَةِ الرَّجُلِ لِامْرَأَتِهِ وَالْمَرْأَةِ لِزَوْجِهَا قَالَ إِبْرَاهِيمُ جَائِزَةٌ وَقَالَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ لَا يَرْجِعَانِ وَاسْتَأْذَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِسَاءَهُ فِي أَنْ يُمَرَّضَ فِي بَيْتِ عَائِشَةَ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَائِدُ فِي هِبَتِهِ كَالْكَلْبِ يَعُودُ فِي قَيْئِهِ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ فِيمَنْ قَالَ لِامْرَأَتِهِ هَبِي لِي بَعْضَ صَدَاقِكِ أَوْ كُلَّهُ ثُمَّ لَمْ يَمْكُثْ إِلَّا يَسِيرًا حَتَّى طَلَّقَهَا فَرَجَعَتْ فِيهِ قَالَ يَرُدُّ إِلَيْهَا إِنْ كَانَ خَلَبَهَا وَإِنْ كَانَتْ أَعْطَتْهُ عَنْ طِيبِ نَفْسٍ لَيْسَ فِي شَيْءٍ مِنْ أَمْرِهِ خَدِيعَةٌ جَازَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى {فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ}

Erkeğin Kadınına Ve Kadının Kocasına Hibesinin Hükmü Babı
Ve İbrâhîm en-Nahaî: Kadın ve kocadan herbirinin diğerine hibe etmesi caizdir, demiştir. Umeribn Abdilazîz de: Karı ile koca birbirine yaptıkları hibeden dönemezler, demiştir.Peygamber (S) de; Aişe'nin evinde bakılıp tedâvî edilmek hususunda diğer kadınlarından izin istemiştir.Ve yine Peygamber (S): "Hibesinden dönen kimse, kusmuğuna dönen köpek gibidir" buyurdu.ez-Zuhrî de karısına, mehrinin bir kısmını yâhud hepsini bana hibe et diyen, sonra da çok geçmeden o kadını boşayan, bunun üzerine karısı o mehre dönen kimse hakkında: Koca eğer o kadını aldatmış ise, koca o mehri kadına geri verir. Şayet kadın mehri gönül rızâsı ile ona vermiş ve adamın işinde kadına hiçbir aldatma yoksa, bu caizdir, yânı mehrin kadına geri verilmesi vâcib olmaz, demiş ve şunu eklemiştir:Yüce Allah şöyle buyurdu: "(Aldığınız) kadınların mehirlerini yürekten isteyerek ve Allah'ın bir atıyyesi olarak verin. Bununla beraber eğer ondan birazını gönül hoşluğu ile size bağışlamış olurlarsa,onu da içinize sindire sindire yiyin Nisâ:4)

2588 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا لَمَّا ثَقُلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاشْتَدَّ وَجَعُهُ اسْتَأْذَنَ أَزْوَاجَهُ أَنْ يُمَرَّضَ فِي بَيْتِي فَأَذِنَّ لَهُ فَخَرَجَ بَيْنَ رَجُلَيْنِ تَخُطُّ رِجْلَاهُ الْأَرْضَ وَكَانَ بَيْنَ الْعَبَّاسِ وَبَيْنَ رَجُلٍ آخَرَ فَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ فَذَكَرْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ مَا قَالَتْ عَائِشَةُ فَقَالَ لِي وَهَلْ تَدْرِي مَنْ الرَّجُلُ الَّذِي لَمْ تُسَمِّ عَائِشَةُ قُلْتُ لَا قَالَ هُوَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) hastalığı ağırIaşıp ızdırâbi şiddetlendiği zaman (Meymûne'nin odasında idi), benim odamda bakılıp tedâvî edilmek hususunda kadınlarından izin istedi. Kadınlar da O'na izin verdiler. Akabinde Peygamber iki kişinin arasında ayakları yerde çizgi çizerek (Meymûne'nin odasından) çıktı. Peygamber, Abbâs ile başka bir kimse arasında idi. Bu hadîsin râvîlerinden olan Abdullah ibn Mes'ûd'ım oğlu Ubey-dullah şöyle dedi: Ben Âişe'nin söylediği bu hadîsini İbn Abbâs'a zikrettim de, İbn Abbâs bana:
— O iki kişiden Âişe'nin adım söylemediği kimdir bilir misin? diye sordu. Ben de:
— Hayır bilmem, dedim. ; İbn Abbâs: — O kimse Alî ibn Ebî Tâlib'dir, diye cevâb verdi

---

2589 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَائِدُ فِي هِبَتِهِ كَالْكَلْبِ يَقِيءُ ثُمَّ يَعُودُ فِي قَيْئِهِ

-...İbn Abbâs (R) şöyle dedi: Peygamber (S): "Hibesinden geri dönen her kişi, kusan; sonra da kusmuğuna (yemek için) dönen köpek gibidir" buyurdu

---

بَاب هِبَةِ الْمَرْأَةِ لِغَيْرِ زَوْجِهَا وَعِتْقِهَا إِذَا كَانَ لَهَا زَوْجٌ فَهُوَ جَائِزٌ إِذَا لَمْ تَكُنْ سَفِيهَةً فَإِذَا كَانَتْ سَفِيهَةً لَمْ يَجُزْ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى {وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمْ}

2590 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَبَّادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَسْمَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا لِي مَالٌ إِلَّا مَا أَدْخَلَ عَلَيَّ الزُّبَيْرُ فَأَتَصَدَّقُ قَالَ تَصَدَّقِي وَلَا تُوعِي فَيُوعَى عَلَيْكِ

Kadının Kocası Varken, Kocasından Başkasına Hibe Yapması Ve Kendi Kadın Kölesine Hürriyet Vermesi, Kadın Bir Beyinsiz Olmadığı Takdirde Caizdir, Eğer Kadın Bîr Beyinsiz İse Hibe Yapması Ve Köle Âzâd Etmesi Caiz Olmaz Babı

(Ve) Yüce Allah şöyle buyurdu:"Allah'ın sizi başına diktiği matlarınızı beyinsizlere i vermeyin. Kendilerine bunlardan yedirin, giydirin, onlara güzel söyleyin " (en-Nisâ: 5)

-.. Esma bintu Ebî Bekr (R) şöyle demiştir: Ben:— Yâ Rasûlâllah! Benim hiçbir malım yoktur, ancak bütün malım (kocam)ez-Zubeyr ibnu'l- Avvâm'ın bana girdirdiği ve benim mülküm yaptığı mallar vardır. Ben bu mallardan sadaka vereyim mi? diye sordum. Rasûlullah (S):

— "Sadaka ver, parayı kap içine koyup saklama, sonra sana karşı da saklanır" buyurdu

---

2591 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ فَاطِمَةَ عَنْ أَسْمَاءَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَنْفِقِي وَلَا تُحْصِي فَيُحْصِيَ اللَّهُ عَلَيْكِ وَلَا تُوعِي فَيُوعِيَ اللَّهُ عَلَيْكِ

-...Esma (R) şöyle demiştir: Rasûlullah kendisine hitaben:"înfâk et, malım sayıp zabtetme, sonra Allah da sana karşı ni'met-lerini sayıp zabteder. Malım kap içinde biriktirip saklama, sonra Allah da sana karşı ihsanını esirgeyip saklar" buyurmuştur

---

2592 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ عَنْ اللَّيْثِ عَنْ يَزِيدَ عَنْ بُكَيْرٍ عَنْ كُرَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ مَيْمُونَةَ بِنْتَ الْحَارِثِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا أَعْتَقَتْ وَلِيدَةً وَلَمْ تَسْتَأْذِنْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا كَانَ يَوْمُهَا الَّذِي يَدُورُ عَلَيْهَا فِيهِ قَالَتْ أَشَعَرْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنِّي أَعْتَقْتُ وَلِيدَتِي قَالَ أَوَفَعَلْتِ قَالَتْ نَعَمْ قَالَ أَمَا إِنَّكِ لَوْ أَعْطَيْتِهَا أَخْوَالَكِ كَانَ أَعْظَمَ لِأَجْرِكِ وَقَالَ بَكْرُ بْنُ مُضَرَ عَنْ عَمْرٍو عَنْ بُكَيْرٍ عَنْ كُرَيْبٍ إِنَّ مَيْمُونَةَ أَعْتَقَتْ

-... Kurayb'e de Meymûne bintu'l-Hâris (R) haber verdi ki, Meymûne (mâlik olduğu siyah) bir cariyeyi, Peygamber'den izin istemeden hürriyete kavuşturmuştu. Nihayet Peygamber'in Meymû-ne'ye dönüp geldiği nevbet günü olunca, Meymûne:

— Yâ Rasûlallah, hissedip bildin mi? Ben cariyemi âzâdladım, dedi.Rasûlullah (S):

— "Sen bu hürriyet verme işini hakîkaten yaptın mı?" deyince Meymûne:

— Evet (hürriyet verdim), dedi. . Bunun üzerine Rasûlullah:

— "Eğer cariyeyi (Hilâl oğulları'ndan) kendi dayılarına hediye etseydin ecrin daha büyük olurdu" buyurmuştur. Bekr ibn Mudâr da Amr'dan; o da Bukeyr'den; o da Kurayb'-den senediyle "Meymûne âzâd etti" diye söylemiştir.

2593– حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ سَفَرًا أَقْرَعَ بَيْنَ نِسَائِهِ فَأَيَّتُهُنَّ خَرَجَ سَهْمُهَا خَرَجَ بِهَا مَعَهُ وَكَانَ يَقْسِمُ لِكُلِّ امْرَأَةٍ مِنْهُنَّ يَوْمَهَا وَلَيْلَتَهَا غَيْرَ أَنَّ سَوْدَةَ بِنْتَ زَمْعَةَ وَهَبَتْ يَوْمَهَا وَلَيْلَتَهَا لِعَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَبْتَغِي بِذَلِكَ رِضَا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-... Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bir sefere gitmek istediğinde kadınları arasında kur'a çekmek âdetinde idi. Kadınlarından hangisinin payı çıkarsa Rasûlullah beraberinde o kadın olarak yola çıkardı. Yine Rasûlullah, kadınlarından herbir kadının gününü ve gecesini ayırırdı.Yalnız Şevde bintu Zem'a kendi gününü ve gecesini, bununla Rasûlullah'in rızâsını aramak için,Peygamber'in zevci Âişe'ye hibe etmişti

---

بَاب بِمَنْ يُبْدَأُ بِالْهَدِيَّةِ

2594 – وَقَالَ بَكْرٌ عَنْ عَمْرٍو عَنْ بُكَيْرٍ عَنْ كُرَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ إِنَّ مَيْمُونَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْتَقَتْ وَلِيدَةً لَهَا فَقَالَ لَهَا وَلَوْ وَصَلْتِ بَعْضَ أَخْوَالِكِ كَانَ أَعْظَمَ لِأَجْرِكِ

(Hakk Kazanmakta Birden Fazla Kişi Bulunup Da Çatışma Olduğu Zaman) Hediye Vermeye Kimden Başlanacaktır?
-... VeBekr ibnMudâr da Amr'dan; o da Bukeyr'den; oda İbn Abbâs'm himayesinde olan Kurayb'den söyledi ki, Peygamber(S)'in zevci Meymûne, kendisine âid olan bir cariyeyi hürriyete kavuşturmuş, Peygamber de ona: "(Hilâl oğulları'ndan) dayılarının bâzısına ihsan etseydin ecrin daha büyük olurdu" buyurmuştur

---

2595 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْجَوْنِيِّ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَجُلٍ مِنْ بَنِي تَيْمِ بْنِ مُرَّةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي جَارَيْنِ فَإِلَى أَيِّهِمَا أُهْدِي قَالَ إِلَى أَقْرَبِهِمَا مِنْكِ بَابًا

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Ben: Yâ Rasülallah! Benim iki komşum var, bunların hangisine hediye vereyim? dedim. "Kapıca sana en yakın olanına" buyurdu

---

بَاب مَنْ لَمْ يَقْبَلْ الْهَدِيَّةَ لِعِلَّةٍ وَقَالَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ كَانَتْ الْهَدِيَّةُ فِي زَمَنِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَدِيَّةً وَالْيَوْمَ رِشْوَةٌ

2596 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ الصَّعْبَ بْنَ جَثَّامَةَ اللَّيْثِيَّ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخْبِرُ أَنَّهُ أَهْدَى لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِمَارَ وَحْشٍ وَهُوَ بِالْأَبْوَاءِ أَوْ بِوَدَّانَ وَهُوَ مُحْرِمٌ فَرَدَّهُ قَالَ صَعْبٌ فَلَمَّا عَرَفَ فِي وَجْهِي رَدَّهُ هَدِيَّتِي قَالَ لَيْسَ بِنَا رَدٌّ عَلَيْكَ وَلَكِنَّا حُرُمٌ

Bir İllet(Ve Sebeb)Den Dolayi Hediye Kabul Etmeyen Kimse Babı Ve Umer ibnu Abdilazîz: Hediye, Rasûlulla zamanında hediye idi; bu gün ise (me'mûrlar için) bir rüşvettir, demiştir.
-... Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle haber vermiştir: Kendisi Peygamber'in sahâbîsi olan es-Sa'b ibn Cessâme'den işitmiştir. O şöyle haber veriyordu: Kendisi, Rasûlullah Ebvâ yâhud Veddân mevkiinde ihrâmh hâlde iken, Rasûlullah'a bir yaban eşeği hediye etmiş, fakat Rasûlullah bunu Kabul etmeyip geri çevirdi. Sa'b dedi ki: Rasûlullah, benim hediyemi geri çevirdiğinden dolayı yüzümde meydana gelen

değişikliği tanıyınca: "Senin hediyeni geri çevirmek bizim cihetimizden olmamıştır,velâkin bizler ihrâmiı kimseleriz" buyurmuştur

---

2597 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اسْتَعْمَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا مِنْ الْأَزْدِ يُقَالُ لَهُ ابْنُ الْأُتْبِيَّةِ عَلَى الصَّدَقَةِ فَلَمَّا قَدِمَ قَالَ هَذَا لَكُمْ وَهَذَا أُهْدِيَ لِي قَالَ فَهَلَّا جَلَسَ فِي بَيْتِ أَبِيهِ أَوْ بَيْتِ أُمِّهِ فَيَنْظُرَ يُهْدَى لَهُ أَمْ لَا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يَأْخُذُ أَحَدٌ مِنْهُ شَيْئًا إِلَّا جَاءَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَحْمِلُهُ عَلَى رَقَبَتِهِ إِنْ كَانَ بَعِيرًا لَهُ رُغَاءٌ أَوْ بَقَرَةً لَهَا خُوَارٌ أَوْ شَاةً تَيْعَرُ ثُمَّ رَفَعَ بِيَدِهِ حَتَّى رَأَيْنَا عُفْرَةَ إِبْطَيْهِ اللَّهُمَّ هَلْ بَلَّغْتُ اللَّهُمَّ هَلْ بَلَّغْتُ ثَلَاثًا

-... Ebû Humeyd es-Sâidî (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Ezd kabilesinden Îbnu'l-Utbiyye -yâhud İbnu'l-Lutbiyye- denilen bir adamı zekât me'mûru ta'yîn etti. Bu adam zekât mallarını tahsil edip geldiğinde:
- (Yâ Rasûlallah!) Bu sizin zekât mahnızdır. Bu da bana hediye verilmiştir, dedi (ve kendine de bir pay ayırdı). Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Bu adam (bir mal me'mûru olmayıp da) babasının veyâhud anasının evinde otursaydı da baksaydı, kendisine hediye verilir miydi, yoksa verilmez miydi? Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, zekât me'mûrlarından herhangi bir kişi zekât malından haksız bir-şey alırsa, kıyamet gününde muhakkak o kimse o çaldığı malı boynunda yüklenerek getirir. Çaldığı bir deve ise inleyip bağırarak; eğer sığır ise böğürerek; koyun ise meleyerek getirir" buyurdu. Sonra Rasûlullah elini, biz koltuk altının bozumtirak rengini görünceye kadar kaldırdı ve üç defa: — "Yâ Allah! Emirlerini tebliğ ettim mi?" dedi

---

بَاب إِذَا وَهَبَ هِبَةً أَوْ وَعَدَ عِدَةً ثُمَّ مَاتَ قَبْلَ أَنْ تَصِلَ إِلَيْهِ وَقَالَ عَبِيدَةُ إِنْ مَاتَ وَكَانَتْ فُصِلَتْ الْهَدِيَّةُ وَالْمُهْدَى لَهُ حَيٌّ فَهِيَ لِوَرَثَتِهِ وَإِنْ لَمْ تَكُنْ فُصِلَتْ فَهِيَ لِوَرَثَةِ الَّذِي أَهْدَى وَقَالَ الْحَسَنُ أَيُّهُمَا مَاتَ قَبْلُ فَهِيَ لِوَرَثَةِ الْمُهْدَى لَهُ إِذَا قَبَضَهَا الرَّسُولُ

2598 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُنْكَدِرِ سَمِعْتُ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ جَاءَ مَالُ الْبَحْرَيْنِ أَعْطَيْتُكَ هَكَذَا ثَلَاثًا فَلَمْ يَقْدَمْ حَتَّى تُوُفِّيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَ أَبُو بَكْرٍ مُنَادِيًا فَنَادَى مَنْ كَانَ لَهُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِدَةٌ أَوْ دَيْنٌ فَلْيَأْتِنَا فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَدَنِي فَحَثَى لِي ثَلَاثًا

Bir Kimse Birşey Hibe Yâhud Va'd Edip De Hibe Yâhud Va'd Edilen Şey Hibe Edilen Kişiye Veyâhud Va'd Edilen Kişiye Ulaşmadan Ya Hibe Edici Yâhud Hibe Edilen Kişi, Ya Va'd Eden Yâhud Kendisine Va'd Edilen Kişilerden Birisi Ölürse, Bu Hibenin Veya Va'din Hükmü
Abîde ibn Amr: "Eğer hediye eden kimse ölür ve hediye edilen şey, hediye eden kimseden ayrılarak hediye edilen kimseye ulaşıp teslîm alındıktan sonra o da ölürse, o hediye, hediye edilen kişinin mirasçılarına âiddır. Eğer hediye, hediye eden kimseden ayrılmamış olursa, hediye eden kimsenin mirasçılarına âiddir" demiştir. el-Hasen el-Basrî de: "Bir şey hediye edilip de bir elçi vâsıtasıyle gönderilirken elçi onu teslîm aldığı zaman, taraflardan herhangisi hediye yerine ulaşmadan vefat ederse etsin, o hediye, hediye edilen kişinin mirasçılarına âiddir" demiştir.
-... Bize Muhammed ibnu'l-Munkedir tahdîs edip: Ben Câbir (R)'den, onun şöyle dediğini işittim, dedi: Peygamber (S) hayâtta iken bana:
— "Câbir! Bahreyn'in sadaka malı gelmiş olsaydı -eliyle işaret ederek- sana şöyle şöyle üç avuç verirdim" dedi. Fakat Peygamber ölünceye kadar Bahreyn'den mal gelmedi. Pey-gamber'in ölümü üzerine (O'nun yerine getirilen) Ebû Bekr, bir ni-dâcıya emretti de:
— Her kim ki Peygamber'in kendisine bir va'di veyâhud bir borcu varsa bize gelsin! diye i'lân ettirdi. Bunun üzerine ben Ebû Bekr'e gittim ve:
— Peygamber (S) bana bu suretle va'd etmişti, dedim, Ebû Bekr bana üç avuç dolusu nakit verdi

---

بَاب كَيْفَ يُقْبَضُ الْعَبْدُ وَالْمَتَاعُ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ كُنْتُ عَلَى بَكْرٍ صَعْبٍ فَاشْتَرَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ هُوَ لَكَ يَا عَبْدَ اللَّهِ

2599 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْبِيَةً وَلَمْ يُعْطِ مَخْرَمَةَ مِنْهَا شَيْئًا فَقَالَ مَخْرَمَةُ يَا بُنَيَّ انْطَلِقْ بِنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَانْطَلَقْتُ مَعَهُ فَقَالَ ادْخُلْ فَادْعُهُ لِي قَالَ فَدَعَوْتُهُ لَهُ فَخَرَجَ إِلَيْهِ وَعَلَيْهِ قَبَاءٌ مِنْهَا فَقَالَ خَبَأْنَا هَذَا لَكَ قَالَ فَنَظَرَ إِلَيْهِ فَقَالَ رَضِيَ مَخْرَمَةُ

Hibe Edilmiş Köle Ve Hibe Edilmiş Meta' Nasıl Teslim Alınır?

Ve İbn Umer dedi ki: Biz Peygamber ile bir seferde idik. Ben babam Umer'e âid genç, çetin bir deveye binmiştim... Sonunda Peygamber o deveyi satın aldı da: "Yâ Abdallah, bu deve sevindir (onu istediğin gibi kullan)" buyurdu.

-...el-Mısver ibn Mahreme (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) birçok kaftanlar taksîm etmişti de, bunlardan babam Mahreme'-ye birşey vermemişti. Mahreme bana:
— Ey oğulcuğum! Haydi beraber Rasûlullah'a gidelim, dedi. Babamla beraber gittim. O bana:
— Haydi eve gir, Rasûlullah'ı bana çağır, dedi.Mısver dedi ki: Rasûlullah'ı babam için çağırdım.Rasûlullah bu elbiselerden bir elbise omuzunda olduğu hâlde babama çıktı ve:
— "Bunu senin için sakladım" buyurdu. Mısver dedi ki: Babam kaftana (sevinçle) baktı. Rasûlullah:— "Mahreme razı oldu mu?" buyurdu

---

بَاب إِذَا وَهَبَ هِبَةً فَقَبَضَهَا الْآخَرُ وَلَمْ يَقُلْ قَبِلْتُ

2600 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَحْبُوبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ هَلَكْتُ فَقَالَ وَمَا ذَاكَ قَالَ وَقَعْتُ بِأَهْلِي فِي رَمَضَانَ قَالَ تَجِدُ رَقَبَةً قَالَ لَا قَالَ فَهَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَصُومَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ قَالَ لَا قَالَ فَتَسْتَطِيعُ أَنْ تُطْعِمَ سِتِّينَ مِسْكِينًا قَالَ لَا قَالَ فَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ بِعَرَقٍ وَالْعَرَقُ الْمِكْتَلُ فِيهِ تَمْرٌ فَقَالَ اذْهَبْ بِهَذَا فَتَصَدَّقْ بِهِ قَالَ عَلَى أَحْوَجَ مِنَّا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا أَهْلُ بَيْتٍ أَحْوَجُ مِنَّا قَالَ اذْهَبْ فَأَطْعِمْهُ أَهْلَكَ

Bir Kimse Birşey Hibe Ettiği Ve Hibe Edilen Diğer Kimse "Ben Bunu Kabul Ettim" Demediği Hâlde, O Hibeyi Teslim Aldığı Zaman (Bu Caiz Olur)

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'a bir adam geldi de:— Ben helak oldum, dedi.: Rasûlullah:
— "Bu (seni helak eden) nedir?" diye sordu. O kimse:
— Ramazân gündüzünde ehlimle cinsî yaklaşmaya düştüm, dedi. Rasûlullah:
— "Âzâd edecek bir köle bulabilir misin?" dedi. O kimse:— Hayır bulamam, dedi. Rasûlullah:
— "Öyleyse iki ay zincirleme oruç tutmağa gücün yeter mi?" diye sordu.O zât:
— Hayır gücüm yetmez, dedi. Rasûlullah:— "Altmış yoksulu doyurmaya gücün yeter mi?" dedi. O zât:
— Hayır (gücüm yetmez), dedi.
Ebû Hureyre dedi ki: Biraz sonra Ensâr'dan bir adam Rasûlul-lah'a içi hurma dolu ve râvînin "Mıktel" dediği (15 yâhud 20 sâ' alabilen) bir zenbîl getirdi. Rasûlullah o zâta:
— "Bu hurmayı (al) götür de bunu yoksullara sadaka et!" buyurdu. O zât:
— Bizden daha ihtiyâclıya mı vereceğim yâ Rasûlallah? Seni hakk ile Peygamber gönderen Allah'a yemîn ederim ki, Medine'nin iki kara taşlığı arasında bizden daha ihtiyâclı bir ev halkı yoktur,dedi.
Rasûlullah (S) bu sefer ona:
— "Bu hurmayı götür de onu ailene yedir" buyurdu

بَاب إِذَا وَهَبَ دَيْنًا عَلَى رَجُلٍ قَالَ شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ هُوَ جَائِزٌ وَوَهَبَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَام لِرَجُلٍ دَيْنَهُ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَ لَهُ عَلَيْهِ حَقٌّ فَلْيُعْطِهِ أَوْ لِيَتَحَلَّلْهُ مِنْهُ فَقَالَ جَابِرٌ قُتِلَ أَبِي وَعَلَيْهِ دَيْنٌ فَسَأَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غُرَمَاءَهُ أَنْ يَقْبَلُوا ثَمَرَ حَائِطِي وَيُحَلِّلُوا أَبِي

Bir Kimse Diğer Bir Kimse Üzerindeki Borcu Ona Hibe Ederse
Şu'be ibn Haccâc, el-Hakem'den: Bu (yânî borcun borçluya hibe edilmesi fiili) caizdir, demiştir. Ve Hasen ibn Alî (R) de alacağı olan bir adama, üzerindeki borcu hibe etmiştir. Peygamber (S) de: "Kimin üzerinde başka bir kimsenin bir hakkı varsa, o bu hakkı hakk sahibine ödesin yâhud da o hakk sahibinden bunu halâl ettirsin" buyurmuştur. Câbir (R) de şöyle dedi: Babam Abdullah ibn Amr, üzerinde borç olduğu hâlde Uhud'da öldürüldü. Peygamber (S) onun alacaklılarından, hurmalığımın mahsûlünü kabul etmelerini ve babamı borç bağından çözmelerini istedi

2601 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَاهُ قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ شَهِيدًا فَاشْتَدَّ الْغُرَمَاءُ فِي حُقُوقِهِمْ فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَلَّمْتُهُ فَسَأَلَهُمْ أَنْ يَقْبَلُوا ثَمَرَ حَائِطِي وَيُحَلِّلُوا أَبِي فَأَبَوْا فَلَمْ يُعْطِهِمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَائِطِي وَلَمْ يَكْسِرْهُ لَهُمْ وَلَكِنْ قَالَ سَأَغْدُو عَلَيْكَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَغَدَا عَلَيْنَا حِينَ أَصْبَحَ فَطَافَ فِي النَّخْلِ وَدَعَا فِي ثَمَرِهِ بِالْبَرَكَةِ فَجَدَدْتُهَا فَقَضَيْتُهُمْ حُقُوقَهُمْ وَبَقِيَ لَنَا مِنْ ثَمَرِهَا بَقِيَّةٌ ثُمَّ جِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ جَالِسٌ فَأَخْبَرْتُهُ بِذَلِكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعُمَرَ اسْمَعْ وَهُوَ جَالِسٌ يَا عُمَرُ فَقَالَ أَلَّا يَكُونُ قَدْ عَلِمْنَا أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهِ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ

-...Câbir ibn Abdillah (R), Ka'b ibn Mâlik'e: Babasi Abdullah ibn Amr'ın Uhud günü şehîd olarak öldürüldüğünü, alacaklıların haklarını istemekte şiddet gösterdiklerini haber verip şöyle dedi: Bunun üzerine ben Rasûlullah'a geldim ve vaziyeti O'nunla konuştum. Akabinde Rasûlullah alacaklılara, hurmalığımın mahsûlünü kabul etmelerini ve babamı alacak bağından çözmelerini (yânî alacaklarından babamı temize çıkarmalarını) istedi. Fakat alacaklılar bu teklîfi kabulden çekindiler.Rasûlullah da onlara hurmalığımı vermedi ve onlar için hurma mahsûlünü de kestirmedi. Lâkin bana:
— "Yarın kuşluk vakti sana geleceğim" buyurdu. Ertesi günü sabah olunca kuşluk vakti bana geldi, hurmalıkta dolaştı, mahsûl hakkında bereketle duâ etti. Akabinde ben hurma mahsûlünü kestim. Alacaklıların haklarını tamamen verdim. Bize de bahçenin mahsûlünden bir bakıyye kaldı. Bundan sonra ben Rasûlullah'a geldim, O oturmuş hâldeydi.Ben kendisine bunları (yânî borçları ödeme, fazladan bir mikdârın artması, Rasûlullah'ın duası bereketinin meydana gelmesi işlerini) haber verdim. Bunun üzerine Rasûlullah (S), yakında oturmakta olan Umer'e hitaben:"Yâ Umer! Câbir'in söylemekte olduğunu işit" buyurdu. Umer de hemen:
Dikkat! Bunlar olur. Biz Senin Allah'ın Rasûlü olduğunu bil-misızair. Vallahi Sen muhakkak Allah'ın Rasûlü'sün, dedi

---

بَاب هِبَةِ الْوَاحِدِ لِلْجَمَاعَةِ وَقَالَتْ أَسْمَاءُ لِلْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَابْنِ أَبِي عَتِيقٍ وَرِثْتُ عَنْ أُخْتِي عَائِشَةَ مَالًا بِالْغَابَةِ وَقَدْ أَعْطَانِي بِهِ مُعَاوِيَةُ مِائَةَ أَلْفٍ فَهُوَ لَكُمَا
2602 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ بِشَرَابٍ فَشَرِبَ وَعَنْ يَمِينِهِ غُلَامٌ وَعَنْ يَسَارِهِ الْأَشْيَاخُ فَقَالَ لِلْغُلَامِ إِنْ أَذِنْتَ لِي أَعْطَيْتُ هَؤُلَاءِ فَقَالَ مَا كُنْتُ لِأُوثِرَ بِنَصِيبِي مِنْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَحَدًا فَتَلَّهُ فِي يَدِهِ

Bir Kişinin Bir Şeyi Bir Topluluğa Hibe Etmesi Babı
Esma bintu Ebî Bekr, yeğeni Kaasım ibn Muhammed'e ve İbnu Ebî Atîk'e: Ben kızkardeşim Âişe'den Gâbe mevkiinden bir malı mîrâs aldım. O mala karşılık olarak Muâviye bana yüzbin vermişti. Ben ise o

malı Muâviye'ye satmadım da Kaasım ile Abdullah ibn Ebî Atîk'e hitaben: Bu mal ikinizin olsun dedim, demiştir

-...Sehl ibn Sa'd(R)'den (şöyle demiştir): Peygamber(S)'e içilecek bir şey getirildi. Kendisi bundan bir mikdâr içti. Sağında bir genç, solunda da yaşlılar vardı. Bu durumda Peygamber, gence:

— "Eğer bana izin verirsen (artan içeceği) şu yaşlılara veririm" dedi. Genç sahâbî de:

— Yâ Rasûlallah! Ben Sen'den gelen nasibimi hiçbir kimseye ıhsân etmem, dedi.Bu söz üzerine Peygamber içecek kabını o gencin eline çabucak koydu

---

بَاب الْهِبَةِ الْمَقْبُوضَةِ وَغَيْرِ الْمَقْبُوضَةِ وَالْمَقْسُومَةِ وَغَيْرِ الْمَقْسُومَةِ وَقَدْ وَهَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ لِهَوَازِنَ مَا غَنِمُوا مِنْهُمْ وَهُوَ غَيْرُ مَقْسُومٍ

2603 – وقال ثَابِتٌ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ مُحَارِبٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ فَقَضَانِي وَزَادَنِي

Elle Tutulup Teslim Alınmış.Teslim Alınmamış Ve Taksim Edilmiş, Taksim Edilmemiş Olan Hibe Babı

Peygamber (S) ve sahâbîleri Hevâzin kabilesine onlardan aldıkları ganimetleri hibe etmişlerdi; hâlbuki o ganimet henüz taksim edilmemişti. Buhârî dedi ki: Sabit şöyle dedi: Bize Mıs'ar, Muhârib'den; o da Câbir(R)'den tahdîs etti (o şöyle demiştir): Ben mescidde Peygamberce geldim. O benden satın aldığı devenin bedelini Bilâl vâsıtasıyle bana ödedi ve bana fazla da verdi

---

2604 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَارِبٍ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ بِعْتُ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعِيرًا فِي سَفَرٍ فَلَمَّا أَتَيْنَا الْمَدِينَةَ قَالَ ائْتِ الْمَسْجِدَ فَصَلِّ رَكْعَتَيْنِ فَوَزَنَ قَالَ شُعْبَةُ أُرَاهُ فَوَزَنَ لِي فَأَرْجَحَ فَمَا زَالَ مَعِي مِنْهَا شَيْءٌ حَتَّى أَصَابَهَا أَهْلُ الشَّأْمِ يَوْمَ الْحَرَّةِ

-...Bize Şu'be, Muhârib'den tahdîs etti. O şöyle demiştir:Ben Câbir ibn Abdillah (R)'den işittim, şöyle diyordu: Ben bir seferde Peygamber'e bir deve sattım. Medine'ye geldiğimizde bana: "Mescide gel, iki rek'aî namaz kıl" buyurdu. (Ben namazı kıldıktan sonra) Bilâl bana alacağımı tarttı. Şu'be ibnu'l-Haccâc: Ben onun: Bilâl bana terâzîyi ağır basarak tartıverdi dediğini sanıyorum, demiştir. (Câbir dedi ki): Harre vak'ası günü (hicri 63) Şâm askerleri onu benden alıncaya kadar, Peygamber'in o fazlasından bir mikdâr şey benden hiç ayrılmamıştır

---

2605 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ بِشَرَابٍ وَعَنْ يَمِينِهِ غُلَامٌ وَعَنْ يَسَارِهِ أَشْيَاخٌ فَقَالَ لِلْغُلَامِ أَتَأْذَنُ لِي أَنْ أُعْطِيَ هَؤُلَاءِ فَقَالَ الْغُلَامُ لَا وَاللَّهِ لَا أُوثِرُ بِنَصِيبِي مِنْكَ أَحَدًا فَتَلَّهُ فِي يَدِهِ

-...Sehl ibn Sa'd (R)'den (şöyle demiştir): Rasülullah'a içecek bir şey getirildi. Sağ tarafında bir genç, sol tarafında da yaşlılar bulunuyordu. Rasûlullah o gence:

— "Kabda kalanı bu yaşlılara vermem için bana izin verir misin?" diye sordu. Genç hemen:

— Hayır vallahi, ben Sen'den olan nasibimi hiçbir kimseye ihsan etmem, dedi. Bu cevâb üzerine Rasûlullah o kabı gencin elinin içine hızlıca koyuverdi

---

2606 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ جَبَلَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سَلَمَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ لِرَجُلٍ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَيْنٌ فَهَمَّ بِهِ أَصْحَابُهُ فَقَالَ دَعُوهُ فَإِنَّ لِصَاحِبِ الْحَقِّ مَقَالًا وَقَالَ اشْتَرُوا لَهُ سِنًّا فَأَعْطُوهَا إِيَّاهُ فَقَالُوا إِنَّا لَا نَجِدُ سِنًّا إِلَّا سِنًّا هِيَ أَفْضَلُ مِنْ سِنِّهِ قَالَ فَاشْتَرُوهَا فَأَعْطُوهَا إِيَّاهُ فَإِنَّ مِنْ خَيْرِكُمْ أَحْسَنَكُمْ قَضَاءً

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'ın üzerinde bedevi bir kimsenin (üç yaşında) bir deve alacağı vardı. (Bedevî bu alacağını Rasûlullah'tan sert ve kaba bir şekilde isteyince) sahâbîleri onu hırpalamaya azmettiler. Fakat Rasûlullah (S):
— "Bedeviyi serbest bırakınız. Çünkü her hakk sahibinin söz söyleme hakkı vardır" buyurdu ve:"Onun için, onun devesi yaşında bir deve satın alın da onu kendisine verin" emrini verdi. Sahâbîler:
— Biz aradık, bunun devesinden daha yaşlı ve kıymetli deveden başka deve bulamadık, dediler. Rasûlullah:
— "O daha kıymetli deveyi satın alın ve bu kıymetli deveyi o şahsa verin. Çünkü sizin borç ödemeyi en güzel yapanınız, en hayırlınız-dandır" buyurdu

---

بَاب إِذَا وَهَبَ جَمَاعَةٌ لِقَوْمٍ

2607 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ مَرْوَانَ بْنَ الْحَكَمِ وَالْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ أَخْبَرَاهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ حِينَ جَاءَهُ وَفْدُ هَوَازِنَ مُسْلِمِينَ فَسَأَلُوهُ أَنْ يَرُدَّ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَسَبْيَهُمْ فَقَالَ لَهُمْ مَعِي مَنْ تَرَوْنَ وَأَحَبُّ الْحَدِيثِ إِلَيَّ أَصْدَقُهُ فَاخْتَارُوا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ إِمَّا السَّبْيَ وَإِمَّا الْمَالَ وَقَدْ كُنْتُ اسْتَأْنَيْتُ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْتَظَرَهُمْ بِضْعَ عَشْرَةَ لَيْلَةً حِينَ قَفَلَ مِنْ الطَّائِفِ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيْرُ رَادٍّ إِلَيْهِمْ إِلَّا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ قَالُوا فَإِنَّا نَخْتَارُ سَبْيَنَا فَقَامَ فِي الْمُسْلِمِينَ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ إِخْوَانَكُمْ هَؤُلَاءِ جَاءُونَا تَائِبِينَ وَإِنِّي رَأَيْتُ أَنْ أَرُدَّ إِلَيْهِمْ سَبْيَهُمْ فَمَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يُطَيِّبَ ذَلِكَ فَلْيَفْعَلْ وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ عَلَى حَظِّهِ حَتَّى نُعْطِيَهُ إِيَّاهُ مِنْ أَوَّلِ مَا يُفِيءُ اللَّهُ عَلَيْنَا فَلْيَفْعَلْ فَقَالَ النَّاسُ طَيَّبْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ فَقَالَ لَهُمْ إِنَّا لَا نَدْرِي مَنْ أَذِنَ مِنْكُمْ فِيهِ مِمَّنْ لَمْ يَأْذَنْ فَارْجِعُوا حَتَّى يَرْفَعَ إِلَيْنَا عُرَفَاؤُكُمْ أَمْرَكُمْ فَرَجَعَ النَّاسُ فَكَلَّمَهُمْ عُرَفَاؤُهُمْ ثُمَّ رَجَعُوا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرُوهُ أَنَّهُمْ طَيَّبُوا وَأَذِنُوا وَهَذَا الَّذِي بَلَغَنَا مِنْ سَبْيِ هَوَازِنَ هَذَا آخِرُ قَوْلِ الزُّهْرِيِّ يَعْنِي فَهَذَا الَّذِي بَلَغَنَا

Bir Cemâat Bir Kavme Hibe Ettiği Zaman

-...Bizeel-Leys, Ukayl'den; o da İbn Şihâb'dan; o daUrve'den tahdîs etti ki, Mervân ibnu'l- Hakem ile el-Mısver ibn Mahreme Urve'ye şöyle haber vermişlerdir: (Huneyn seferinde) Rasûlullah'a Hevâzin kabilesi temsilcileri müslümânlar olarak geldikleri ve Rasû-lullah'tan mallarım ve esirlerini geri vermesini istedikleri zaman, onlara:
— "Maiyyetimde bulunan asker sahâbîleri görüyorsunuz. Sözün bana en sevimlisi, en doğrusudur. Şimdi siz iki taifenin birisini tercih ediniz: Ya esirleri, ya da malları. Ben sizin gelmenizi bekleyip durmuş idim" buyurdu. Râvî dedi ki: Peygamber (S) Tâif ten (Cı'râne'ye) döndüğü zaman, on geceden fazla onların gelmesini beklemişti. Hevâzin hey'e-tine, Rasûlullah'ın kendilerine ancak iki şıkktan birisini geri vereceği belli olunca, bunlar:
— Bizler esirlerimizin geri verilmesini tercîh ediyoruz, dediler. Bunun üzerine Peygamber (S) müslümânlar içinde ayağa kalktı, Allah'ı lâyık olduğu sıfatlarla övdü, bundan sonra:
— "Amma ba'du: Şübhesiz bu Hevâzin elçileri kardeşleriniz tevbe ediciler olarak bize gelmişlerdir. Ben de onların esirlerini kendilerine geri vermeyi uygun gördüm. Sizden her kim esirlerini bu suretle (karşılıksız vererek) kardeşlerinizin gönlünü hoş etmeyi severse bunu yapsın! Sizden her kim de kendi hissesi üzerine bağlı kalmak (karşılıksız vermemek) arzu ederse, bu bedeli ona biz, A Hah 'in bize ihsan edeceği ilk ganimet malından veririz. Bu kanâatle o da böyle yapsın!" buyurdu.
Bunun üzerine insanlar:

— Biz Hevâzinler'in gönüllerini hoş ettik, yâ Rasûlallah, dediler. Akabinde Rasûlullah onlara:— "Şimdi biz sizden esirini vermeye izin veren kimseleri izin vermeyenlerden ayırdedip bilemiyoruz. Haydi siz geri gidiniz de bize emrinizi işbilir arifleriniz yükseltsin!" buyurdu. İnsanlar geri çekildiler. Kabilelerin arifleri, kabileleri halkıyle konuştular. Sonra Peygamber'e geri gelip herbiri kavminin esirleri geri vermekten hoşnûd olduklarım"ve Peygamber'e bu hususta izin verdiklerini haber verdiler. İşte Hevâzin esirleri haberinden bize ulaşan budur. Buhârî, "Bize ulaşmış olan işte budur" sözünü kasdererek: İşte bu, ez-Zuhrî'nin sözünün sonudur, demiştir

---

بَاب مَنْ أُهْدِيَ لَهُ هَدِيَّةٌ وَعِنْدَهُ جُلَسَاؤُهُ فَهُوَ أَحَقُّ وَيُذْكَرُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ جُلَسَاءَهُ شُرَكَاءُ وَلَمْ يَصِحَّ

2609 – حَدَّثَنَا ابْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ أَخَذَ سِنًّا فَجَاءَ صَاحِبُهُ يَتَقَاضَاهُ فَقَالُوا لَهُ فَقَالَ إِنَّ لِصَاحِبِ الْحَقِّ مَقَالًا ثُمَّ قَضَاهُ أَفْضَلَ مِنْ سِنِّهِ وَقَالَ أَفْضَلُكُمْ أَحْسَنُكُمْ قَضَاءً

Yanında Oturan Arkadaşları Varken Kendisine Bir Hediye Verilen Kimse, O Hediyeye Meclis Arkadaşlarından Daha Haklıdır Babı Ve İbn Abbâs'tan: Meclis arkadaşları o hediyede kendisine ortaklardır hükmü zikrolunuyor. Bu, İbn Abbâs'tan sahîh olmadı

-...BizeŞu'be, Seleme ibn Kütleyi'den; o daEbû Seleme'den; o da Ebû Hureyre(R)'den; o da Peygamber'den olmak üzere haber verdi ki: Peygamber (S) bir bedevîden genç bir deve almıştı.Sonra onun sahibi Peygamber'e geldi, O'ndan borcunu ödemesini istiyordu. Peygamber (S): "Hakk sahibinin söz hakkı vardır" buyurdu. Sonra o zâta kendi devesinden daha faziletlisi ile borcunu ödedi ve: "En faziletliniz, borç ödeme yönünden en güzel olanınızdır" buyurdu

---

2610 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرٍو عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ كَانَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَكَانَ عَلَى بَكْرٍ لِعُمَرَ صَعْبٍ فَكَانَ يَتَقَدَّمُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَقُولُ أَبُوهُ يَا عَبْدَ اللَّهِ لَا يَتَقَدَّمُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَدٌ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعْنِيهِ فَقَالَ عُمَرُ هُوَ لَكَ فَاشْتَرَاهُ ثُمَّ قَالَ هُوَ لَكَ يَا عَبْدَ اللَّهِ فَاصْنَعْ بِهِ مَا شِئْتَ

-... İbn Umer (R) bir seferde Peygamber'in beraberinde bulunmuş. Kendisi, babası Umer'e âid sert ve genç bir erkek devesi üzerinde imiş. Hayvan tizlenerek Peygamber'in önüne geçiyor, babası da:
— Yâ Abdallah! Peygamber'in önüne hiç kimse geçmez, diyormuş.Bunun üzerine Peygamber (S) Umer'e:
— "Bu çetin deveyi bana sat!" buyurdu. Umer de:— O senindir, dedi.
Böylece Peygamber o deveyi satın aldı. Sonra:
— "Bu deve senindir yâ Abdallah, ne istersen yap" buyurdu

بَاب إِذَا وَهَبَ بَعِيرًا لِرَجُلٍ وَهُوَ رَاكِبُهُ فَهُوَ جَائِزٌ

2611 – وَقَالَ الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرٌو عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ وَكُنْتُ عَلَى بَكْرٍ صَعْبٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعُمَرَ بِعْنِيهِ فَابْتَاعَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ لَكَ يَا عَبْدَ اللَّهِ

Bir Kimse Diğer Birine Bir Deve .Hibe Ettiği Zaman, Hibe Edilen Kimse O Deveye Biner Hâlde Olsa, Bu Hibe Caizdir

-...İbn Umer (R) şöyle demiştir: Biz bir seferde Peygamber(S)'in beraberinde idik. Ben (babama âid) genç ve sert bir erkek deve üzerine binmiştim. Peygamber, Umer'e:— "Bu deveyi bana sat" buyurdu. Böylece Peygamber o deveyi satın aldı. Akabinde Peygamber:

— "Yâ Abdallah, bu deve senindir" buyurdu

بَاب هَدِيَّةِ مَا يُكْرَهُ لُبْسُهَا

2612 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَى عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ حُلَّةً سِيَرَاءَ عِنْدَ بَابِ الْمَسْجِدِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ اشْتَرَيْتَهَا فَلَبِسْتَهَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَلِلْوَفْدِ قَالَ إِنَّمَا يَلْبَسُهَا مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ فِي الْآخِرَةِ ثُمَّ جَاءَتْ حُلَلٌ فَأَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُمَرَ مِنْهَا حُلَّةً وَقَالَ أَكَسَوْتَنِيهَا وَقُلْتَ فِي حُلَّةِ عُطَارِدٍ مَا قُلْتَ فَقَالَ إِنِّي لَمْ أَكْسُكَهَا لِتَلْبَسَهَا فَكَسَاهَا عُمَرُ أَخًا لَهُ بِمَكَّةَ مُشْرِكًا

Giyilmesi Mekruh Olan Şeyi Hediye Etmek Babı
-... Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Umer ibnu'l- Hattâb bir kerresinde Mescid'in kapısının yanında (Utârid ibn Hâcib'e âid) satılık ipekli hülle gördü de:
— Yâ Rasûlallah! Bunu alsanız da cumua günleri ve yanınıza elçi hey'etlerini kabul ettiğiniz zamanlarda giyseniz, dedi. Rasûlullah:
— "Bunu ancak âhirette nasibi olmayanlar giyer" buyurdu. Sonra Rasûlullah'a bunun gibi ipekli kumaştan yapılmış elbiseler gelmişti. Rasûlullah bunlardan bir takımı Umer'e verdi. Bunun üzerine Umer:
— Bunu bana giydiriyor musun? Hâlbuki Utarid'in hüllesi hakkında söylediğini söylemiştin? Diye açıklama istedi. Rasûlullah:
— "Bunu ben sana kendin giyesin diye vermedim" buyurdu. Umer de bu ipek elbiseyi alıp Mekke'de bulunan müşrik kardeşine verdi

---

2613 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ أَبُو جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا ابْنُ فُضَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَتَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْتَ فَاطِمَةَ فَلَمْ يَدْخُلْ عَلَيْهَا وَجَاءَ عَلِيٌّ فَذَكَرَتْ لَهُ ذَلِكَ فَذَكَرَهُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنِّي رَأَيْتُ عَلَى بَابِهَا سِتْرًا مَوْشِيًّا فَقَالَ مَا لِي وَلِلدُّنْيَا فَأَتَاهَا عَلِيٌّ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهَا فَقَالَتْ لِيَأْمُرْنِي فِيهِ بِمَا شَاءَ قَالَ تُرْسِلُ بِهِ إِلَى فُلَانٍ أَهْلِ بَيْتٍ بِهِمْ حَاجَةٌ

-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Bir kerresinde Peygamber (S), kızı Fâtima'nm evine gelmişti de, Fâtıma'mn yanına girmemişti. Sonra Alî geldi (Fâtıma'yı kederli gördü). Fâtıma da ona olanı anlattı. Alî de bunu Peygamber'e zikretti. Peygamber:
— "Hakîkaten (ben geldim), Fâtıma'mn kapısında çeşit çeşit renklerle nakışlı bir perde gördüm"dedi ve devamla: "Benimle (bu süslü) dünyâ arasında ne münâsebet var!" buyurdu.Akabinde Alî, Fâtıma'ya gidip bunları ona söyledi. Fâtıma da:
— Rasûlullah bu perde hakkında bana istediği şeyi emretsin, dedi. (Fâtıma'nm bu sözü Rasûlullah'a ulaşınca):— "Fâtıma bu perdeyi muhtâc bir aile sahibi olan Fulân'a gönderir'' buyurdu

---

2614 – حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مَيْسَرَةَ قَالَ سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ وَهْبٍ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَهْدَى إِلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُلَّةَ سِيَرَاءَ فَلَبِسْتُهَا فَرَأَيْتُ الْغَضَبَ فِي وَجْهِهِ فَشَقَقْتُهَا بَيْنَ نِسَائِي

-...Alî ibn EbîTâlib (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bana "Sıyerâ" (denilen ipekli) bir elbise hediye etti. Ben de onu giydim. Fakat ben Peygamber'in yüzünde öfke gördüm. Bunun üzerine ben de onu kadınlarım arasında yardım (da onlara verdim)

باب قَبُولِ الْهَدِيَّةِ مِنْ الْمُشْرِكِينَ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَاجَرَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَام بِسَارَةَ فَدَخَلَ قَرْيَةً فِيهَا مَلِكٌ أَوْ جَبَّارٌ فَقَالَ أَعْطُوهَا آجَرَ وَأُهْدِيَتْ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَاةٌ فِيهَا سُمٌّ وَقَالَ أَبُو حُمَيْدٍ أَهْدَى مَلِكُ أَيْلَةَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَغْلَةً بَيْضَاءَ وَكَسَاهُ بُرْدًا وَكَتَبَ لَهُ بِبَحْرِهِمْ

2615 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أُهْدِيَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جُبَّةُ سُنْدُسٍ وَكَانَ يَنْهَى عَنْ الْحَرِيرِ فَعَجِبَ النَّاسُ مِنْهَا فَقَالَ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَمَنَادِيلُ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ فِي الْجَنَّةِ أَحْسَنُ مِنْ هَذَا

Müşriklerden Hediye Kabul Edilmesi Babı

-.. Ve Ebû Hureyre söyledi: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "İbrahim Peygamber, Sâre ile hicret etti de içinde bir hükümdar yâhud bir cebbar bulunan bir memlekete girdi... (Sonunda o zâlim hükümdar, adamlarına: Bu kadım İbrahim'e geri verin ve) Hâcer'i de Sâre'ye verin, dedi" Ve yine Peygamber(S)'e, içinde zehir bulunan bir koyun hediye edilmiştir Ve Ebû Humeyd şöyle dedi: Eyle Meliki (Yuhannâ), Peygamber(S)'e beyaz bir katır hediye etti ve bir de kaftan giydirdi. Peygamber de ona deniz kenarındaki beldeleri halkı için bir emân-nâme yazıp verdi.

-..Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Bir defasında Peygamber(S)'e sündüsten dikilmiş bir cübbe hediye edildi. Hâlbuki Peygamber ipekli kullanmaktan nehyederdi. Bu sebeble sahâbîler, Peygamber'in bunu kabul etmesinden hayret ettiler. Peygamber (bu hayreti gidermek için):

— "Muhammed'in nefsi elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, Sa'd ibn Muâz'ın cennetteki mendilleri bu ipekli kumaştan çok daha güzeldir" buyurdu.

2616 - وَقَالَ سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ إِنَّ أُكَيْدِرَ دُومَةَ أَهْدَى إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Ve Saîd ibnu Ebî Arûbe, Katâde ibnu Diâme'den; o da Enes'ten söyledi ki: Dumete'l-Cendel Meliki Ukeydir, bunu Peygamber(S)'e hediye vermiştir

---

2617 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ يَهُودِيَّةً أَتَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشَاةٍ مَسْمُومَةٍ فَأَكَلَ مِنْهَا فَجِيءَ بِهَا فَقِيلَ أَلَا نَقْتُلُهَا قَالَ لَا فَمَا زِلْتُ أَعْرِفُهَا فِي لَهَوَاتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-.......Enes ibn Mâlîk(R)'ten demiştir: (Hayber'de) bir Yahûdî kadını, zehirleyerek kızartılmış bir koyunu Peygamber'e getirdi. Peygamber bu koyunun etinden yedi (ve zehirli olduğunu haber verdi). Akabinde bu hıyaneti yapan kadın getirildi (ve sebebi soruldu. Kadın suçunu i'tirâf etti). Sahâbîler tarafından:

— Bu kadını öldürelim mi? diye soruldu. Peygamber:

— "Hayır öldürmeyin" buyurdu.

Enes ibn Mâlik: Bu bir lokma zehirli etin te'sîrini, Rasûlullah'ın küçük dilinde tanır dururdum,demiştir

---

2618 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثِينَ وَمِائَةً فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ مَعَ أَحَدٍ مِنْكُمْ طَعَامٌ فَإِذَا مَعَ رَجُلٍ صَاعٌ مِنْ طَعَامٍ أَوْ نَحْوُهُ فَعُجِنَ ثُمَّ جَاءَ رَجُلٌ مُشْرِكٌ مُشْعَانٌّ طَوِيلٌ بِغَنَمٍ يَسُوقُهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْعًا أَمْ عَطِيَّةً أَوْ قَالَ أَمْ هِبَةً قَالَ لَا بَلْ بَيْعٌ فَاشْتَرَى مِنْهُ شَاةً فَصُنِعَتْ وَأَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَوَادِ الْبَطْنِ أَنْ يُشْوَى وَايْمُ اللَّهِ مَا فِي الثَّلَاثِينَ وَالْمِائَةِ إِلَّا

قَدْ حَزَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَهُ حُزَّةً مِنْ سَوَادِ بَطْنِهَا إِنْ كَانَ شَاهِدًا أَعْطَاهَا إِيَّاهُ وَإِنْ كَانَ غَائِبًا خَبَأَ لَهُ فَجَعَلَ مِنْهَا قَصْعَتَيْنِ فَأَكَلُوا أَجْمَعُونَ وَشَبِعْنَا فَفَضَلَتْ الْقَصْعَتَانِ فَحَمَلْنَاهُ عَلَى الْبَعِيرِ أَوْ كَمَا قَالَ

-.. Abdurrahmân ibnu Ebî Bekr (R) şöyle demiştir: Biz (bir seferde) Peygamber'in maiyyetinde yüz otuz kişi idik. Peygamber (S):
— "Sizden birinizin yanında yiyecek birşey var mıdır?" diye sordu. O sırada bir kimsenin yanında bir sâ' ölçeği yâhud buna benzer bir kap erzak bulundu. Bu yoğurulup hamur yapıldı. Sonra başı açık, perişan, uzun boylu bir müşrik kişi koyun sürüsünü sürerek çıkagel-di. Peygamber ona:
— "Koyunları satar mısın, yoksa atıyye veya hibe olarak mı getirdin?9' diye sordu.O çoban:
— Hayır hibe değildir, fakat satılıktır, dedi. Peygamber ondan bir koyun satın aldı. Koyun kesildi. Peygamber (evvelâ) o koyunun karaciğerinin pişirilmesini emretti.
(Râvî Abdurrahmân dedi ki): Allah'a yeminle söylüyorum, birlikteki yüz otuz kişi içinde hiçbirisi eksik kalmadı, ille Peygarnber bu hayvanın ciğerinden bir parça kesip orada hâzır bulunuyorsa hemen verdi, dışarıda bulunanların hisselerini de onlar için sakladı. Sonra koyunun eti (pişince) Peygamber onu iki kap içine koydu. Bu iki kaptan sefer hey'etimizin hepsi yediler. Hepimiz doyduk. İki kap yemek yine arttı da, bu artığı deveye yükledik. Râvî (hadîsin ifâdesine sadâkatin mes'ûliyetinden dolayı): Yâhud Abdurrahmân ibn Ebî Bekr'in dediği söz gibi, demiştir

---

بَاب الْهَدِيَّةِ لِلْمُشْرِكِينَ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {لَا يَنْهَاكُمْ اللَّهُ عَنْ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ}
2619 – حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَى عُمَرُ حُلَّةً عَلَى رَجُلٍ تُبَاعُ فَقَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ابْتَعْ هَذِهِ الْحُلَّةَ تَلْبَسْهَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَإِذَا جَاءَكَ الْوَفْدُ فَقَالَ إِنَّمَا يَلْبَسُ هَذَا مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ فِي الْآخِرَةِ فَأُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهَا بِحُلَلٍ فَأَرْسَلَ إِلَى عُمَرَ مِنْهَا بِحُلَّةٍ فَقَالَ عُمَرُ كَيْفَ أَلْبَسُهَا وَقَدْ قُلْتَ فِيهَا مَا قُلْتَ قَالَ إِنِّي لَمْ أَكْسُكَهَا لِتَلْبَسَهَا تَبِيعُهَا أَوْ تَكْسُوهَا فَأَرْسَلَ بِهَا عُمَرُ إِلَى أَخٍ لَهُ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ قَبْلَ أَنْ يُسْلِمَ

Müslümânın Müşriklere Hediye Vermesi(Nin Cevazı) Babı
Ve Yüce Allah'ın şu kavli: "Sizinle dîn hususunda muharebe etmemiş ve sizi yurtlarınızdan çıkarmamış olanlara iyilik, onlara adalet (ile muamele) etmenizden Allah sizi men' etmez. Çünkü Allah adalet yapanları sever"
-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Umer, bir adamın üzerinde satılmakta olan bir hülle (yânı bir takım elbise) gördü de Peygamber'e: — Bu hülleyi satın al da cumua günleri ve elçilik hey'etleri geldiği zamanlarda giy, dedi. Peygamber (S):
— "Bunu ancak âhirette nasibi olmayanlar giyer" buyurdu. Sonra Rasûlullah'a bunlardan birçok hülleler getirildi. Rasûlullah bunlardan bir hülle de Umer'e gönderdi. Bunun Ü2erine Umer:
— Sen bu hülle hakkında vaktiyle söylediklerini söylediğin hâlde, ben bu hülleyi nasıl giyerim? dedi. Rasûlullah:
— "Ben bunu sana giyesin diye vermedim. Sen bunu satarsın yâhud da (lâyık olacak) birine giydirirsin" buyurdu. Bunun üzerine Umer o hülleyi Mekke halkından henüz İslâm'a girmemiş olan bir kardeşine hediye gönderdi

---

2620 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ قَدِمَتْ عَلَيَّ أُمِّي وَهِيَ مُشْرِكَةٌ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَفْتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ وَهِيَ رَاغِبَةٌ أَفَأَصِلُ أُمِّي قَالَ نَعَمْ صِلِي أُمَّكِ

-...Esma bintu Ebî Bekr (R) şöyle demiştir: Rasûlullah zamanında müşrike olan annem bana (birtakım hediyelerle) gelmişti. Ben Rasûlullah'tan fetva istedim de:
— Annem bana sokulmak ve karşılık görmek istiyor. Anneme ilgi ve iltifat edebilir miyim? dedim.
Rasûlullah: — "Evet, annene ilgi ve iltifat eyle!" buyurdu

بَاب لَا يَحِلُّ لِأَحَدٍ أَنْ يَرْجِعَ فِي هِبَتِهِ وَصَدَقَتِهِ

2621 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ وَشُعْبَةُ قَالَا حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَائِدُ فِي هِبَتِهِ كَالْعَائِدِ فِي قَيْئِهِ

Hiçbir Kimseye Daha Önce Verdiği Hibesine Ve Yaptığı. Sadakasına Dönmesi Halâl Olmaz
- İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Hibesine dönen kimse, kusmuğuna dönen gibidir" buyurdu.

2622 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ لَنَا مَثَلُ السَّوْءِ الَّذِي يَعُودُ فِي هِبَتِهِ كَالْكَلْبِ يَرْجِعُ فِي قَيْئِهِ

-..(Başka senedden olmak üzere) İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Şu kötülük meseli biz müslümânlar için değildir (yânî bu kötülük sıfatı bizlere yakışmaz): Yaptığı hibeye dönen kişi, kusmuğuna dönen köpek gibidir"

2623 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ حَمَلْتُ عَلَى فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأَضَاعَهُ الَّذِي كَانَ عِنْدَهُ فَأَرَدْتُ أَنْ أَشْتَرِيَهُ مِنْهُ وَظَنَنْتُ أَنَّهُ بَائِعُهُ بِرُخْصٍ فَسَأَلْتُ عَنْ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَا تَشْتَرِهِ وَإِنْ أَعْطَاكَهُ بِدِرْهَمٍ وَاحِدٍ كَالْكَلْبِ يَعُودُ فِي قَيْئِهِ

-..Eşlem şöyle demiştir: BenUmer ibnu'l-Hattâb(R)'dan işittim, şöyle diyordu: Bir kimseyi Allah yolunda savaşsın diye bir ata bindirmiştim. Atın yanında olan o zât, ata iyi bakmadı ve onu zayıflattı. Ben de zât bu atı ucuza satar diye düşünerek, onu o adamdan satın almayı istedim. Ve hibe ettiğim bu atı tekrar satm alabilir miyim diye Peygamber'e sordum. Peygamber (S): "Eğer o adam bu atı sana bir tek dirhem karşılığında verse de, artık sen o atı satın alma. Çünkü sadakasına dönen kimse, kusmuğuna dönen köpek gibidir" buyurdu

---

بَاب

2624 -حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ بَنِي صُهَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ جُدْعَانَ ادَّعَوْا بَيْتَيْنِ وَحُجْرَةً أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَى ذَلِكَ صُهَيْبًا فَقَالَ مَرْوَانُ مَنْ يَشْهَدُ لَكُمَا عَلَى ذَلِكَ قَالُوا ابْنُ عُمَرَ فَدَعَاهُ فَشَهِدَ لَأَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صُهَيْبًا بَيْتَيْنِ وَحُجْرَةً فَقَضَى مَرْوَانُ بِشَهَادَتِهِ لَهُمْ

-...İbn Cureyc haber verip şöyle demiştir: Bana Abdullah ibnu Ubeydillah ibn Ebî Muleyke şöyle haber verdi: İbnu Cud'ân'ın himayesinde olan Suheyb'in oğullan, iki ev ile bir odanın kendilerine âid olduğunu, Rasülullah'ın bunları babalan Suheyb'e hediye verdiğini iddia ettiler. O sırada Medine Vâlîsi olan Mervân:
— Bu husus üzerine sizler için kim şâhidlik yapar? dedi. Çocuklar:
— Abdullah ibn Umer şâhidlik eder, dediler. Bunun üzerine Mervân, İbnu Umer'i çağırdı. İbn Umer de:
— Rasûlullah (S) Suheyb'e iki ev ve bir hücreyi muhakkak vermiştir, diye şâhidlik yaptı.Mervân da İbnu Umer'in bu şehâdeti ile Suheyb'in çocukları lehine hükmetti

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَاب مَا قِيلَ فِي الْعُمْرَى وَالرُّقْبَى أَعْمَرْتُهُ الدَّارَ فَهِيَ عُمْرَى جَعَلْتُهَا لَهُ {اسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا} جَعَلَكُمْ عُمَّارًا

2625 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَضَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْعُمْرَى أَنَّهَا لِمَنْ وُهِبَتْ لَهُ

Umrâ Ve Rukbâ Hakkında Söylenen Hükümler Babı
Bir kimsenin bir başkası lehine "Ömrü oldukça bu evi ona bağışladım" yâhud "Ben sağ oldukça bu evi ona bağışladım" demesi umrâ'dır. (Bu, "Ben evi ömrü müddetince ona mülk yaptım" demektir ki, bu da hibe olur.). "İsta'marakum fîhâ", "Sizleri îmâr ediciler kıldı" demektir.
-...Câbir (R): Peygamber (S) umrâ(nın sahîhliği) ile ve umrâ'nın hibe edilen kimseye âid olacağı ile hükmetti, demiştir

---

2626 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ حَدَّثَنِي النَّضْرُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ بَشِيرِ بْنِ نَهِيكٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْعُمْرَى جَائِزَةٌ

-... Bize Katâde ibn Diâme tahdîs edip şöyle dedi: Bana en-Nadr ibnu Enes, Beşîr ibn Nehîk'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den olmak üzere tahdîs etti. Peygamber (S): "Umrâ caizdir" buyurmuştur (yânî muammer için ve ondan sonra veresesi için geçerlidir).

2626 - (م) قَالَ عَطَاءٌ حَدَّثَنِي جَابِرٌ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ

Atâ ibn Ebî Rebâh da: Bana Câbir, Peygamber(S)'den bu Ebû tîureyre hadîsinin benzerini tahdîs etti, demiştir

---

بَاب مَنْ اسْتَعَارَ مِنْ النَّاسِ الْفَرَسَ وَالدَّابَّةَ وَغَيْرَهَا

2627 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا يَقُولُ كَانَ فَزَعٌ بِالْمَدِينَةِ فَاسْتَعَارَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَسًا مِنْ أَبِي طَلْحَةَ يُقَالُ لَهُ الْمَنْدُوبُ فَرَكِبَ فَلَمَّا رَجَعَ قَالَ مَا رَأَيْنَا مِنْ شَيْءٍ وَإِنْ وَجَدْنَاهُ لَبَحْرًا

İnsanlardan İğreti At Alan Kimse Babı
-...Enes (R) şöyle diyordu: Bir kerresinde Medine içinde bir düşman baskını korkusu olmuştu. Bunun üzerine Peygamber (S) -üvey babam- Ebû Talha'dan el-Mendüb denilen atını iğreti aldı ve ona binerek

Medine'den ayrıldı. Dönüp geldiği zaman: "Korkulacak birşey görmedik. Muhakkak olarak bulduğumuz şey Mendûb'-un su gibi akmastdır" buyurdu

---

بَاب الِاسْتِعَارَةِ لِلْعَرُوسِ عِنْدَ الْبِنَاءِ

2628 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ أَيْمَنَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَعَلَيْهَا دِرْعُ قِطْرٍ ثَمَنُ خَمْسَةِ دَرَاهِمَ فَقَالَتْ ارْفَعْ بَصَرَكَ إِلَى جَارِيَتِي انْظُرْ إِلَيْهَا فَإِنَّهَا تُزْهَى أَنْ تَلْبَسَهُ فِي الْبَيْتِ وَقَدْ كَانَ لِي مِنْهُنَّ دِرْعٌ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَا كَانَتْ امْرَأَةٌ تُقَيَّنُ بِالْمَدِينَةِ إِلَّا أَرْسَلَتْ إِلَيَّ تَسْتَعِيرُهُ

Zifaf Sırasında Gelin Veyâhud Güvey İçin Elbise İstiare Etme(Nin Cevazı)Babı

-....Bana babam Eymen el-Habeşî tahdîs edip şöyle dedi: Ben bir kerresinde Âişe'nin yanına girdim. O sırada Âişe'nin üzerinde kalın Yemen bezinden yapılmış, beş dirhem kıymetinde bir elbise bulunuyordu. Âişe (darlık zamanlarını anarak):

— Ey Eymen, gözünü cariyeme doğru kaldır da bak! O (benim üzerimdeki elbiseyi şimdi) ev içinde giymekten arlanır. Hâlbuki Rasûlullah zamanında benim bu nevi'den bir elbisem vardı.Medine'de zifaf için süslenen her kadın onu ariyet almak üzere muhakkak bana haber gönderirdi, demiştir.

بَاب فَضْلِ الْمَنِيحَةِ

2629 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نِعْمَ الْمَنِيحَةُ اللِّقْحَةُ الصَّفِيُّ مِنْحَةً وَالشَّاةُ الصَّفِيُّ تَغْدُو بِإِنَاءٍ وَتَرُوحُ بِإِنَاءٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ وَإِسْمَاعِيلُ عَنْ مَالِكٍ قَالَ نِعْمَ الصَّدَقَةُ

Menîhanın Fazileti Babı

-... Ebû Hureyre (R)'den (şöyle demiştir): Rasûlullah (S):"(Atıyye ve hediye için) sütü bol olan deve ve yine böyle bol sütlü koyun ne güzel menıha ve hediyedir. Bu hayvanlardan her biri bir kap sabahleyin, bir kap akşamleyin süt getirir" buyurdu.Bize Abdullah ibnu Yûsuf ve İsmail ibn Ebî Uveys, Mâlikten tahdîs etti. Mâlik'in bu rivayetinde Peygamber'in: "(Böyle sağımlı hayvan hediyesi) ne güzel sadakadır" buyurduğu gelmiştir

---

2630 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا قَدِمَ الْمُهَاجِرُونَ الْمَدِينَةَ مِنْ مَكَّةَ وَلَيْسَ بِأَيْدِيهِمْ يَعْنِي شَيْئًا وَكَانَتْ الْأَنْصَارُ أَهْلَ الْأَرْضِ وَالْعَقَارِ فَقَاسَمَهُمْ الْأَنْصَارُ عَلَى أَنْ يُعْطُوهُمْ ثِمَارَ أَمْوَالِهِمْ كُلَّ عَامٍ وَيَكْفُوهُمْ الْعَمَلَ وَالْمَئُونَةَ وَكَانَتْ أُمُّهُ أُمُّ أَنَسٍ أُمُّ سُلَيْمٍ كَانَتْ أُمَّ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ فَكَانَتْ أَعْطَتْ أُمُّ أَنَسٍ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِذَاقًا فَأَعْطَاهُنَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُمَّ أَيْمَنَ مَوْلَاتَهُ أُمَّ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَأَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا فَرَغَ مِنْ قَتْلِ أَهْلِ خَيْبَرَ فَانْصَرَفَ إِلَى الْمَدِينَةِ رَدَّ الْمُهَاجِرُونَ إِلَى الْأَنْصَارِ مَنَائِحَهُمْ الَّتِي كَانُوا مَنَحُوهُمْ مِنْ ثِمَارِهِمْ فَرَدَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أُمِّهِ عِذَاقَهَا وَأَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُمَّ أَيْمَنَ مَكَانَهُنَّ مِنْ حَائِطِهِ وَقَالَ أَحْمَدُ بْنُ شَبِيبٍ أَخْبَرَنَا أَبِي عَنْ يُونُسَ بِهَذَا وَقَالَ مَكَانَهُنَّ مِنْ خَالِصِهِ

-... Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Muhacirler Mekke'den Medine'ye geldikleri zaman ellerinde hiçbir şeyleri yoktu. Ensâr ise Medine'de arazî ve akar sahibi idi. Ensâr, her sene mallarının yarı mahsûlünü kendilerine vermek ve Ensâr'ın yerine bağ ve bahçe işlerini muhacirler yapmak şartıyle mallarını muhacirlere ortağa verdiler. (Râvî) Enes'in anası, Ümmü Suleym -ki aynı zamanda Abdullah ibn Ebî

Talha'nın da anasıdır- Enes'in anası Ümmü Suleym de Rasûlullah'a birkaç hurma ağacı hediye etmişti. Peygamber (S) de hurma ağaçlarını (mahsûllerinden faydalanmak üzere) Usâme ibn Zeyd'in anası olan cariyesi Ümmü Eymen Bereke'ye vermişti.İbn Şihâb dedi ki: Enes ibn Mâlik bana şöyle haber verdi: Peygamber (S) Hayber ahâlisi ile muharebeden ayrılıp da Medîne'ye döndüğü zaman, Muhacirler, meyvelerinden istifâde ettikleri Ensâr'ın ariyet verdikleri menîhalarım Ensâr'a geri verdiler. Peygamber de Enes'in anasına, onun vaktiyle verdiği hurma ağaçlarını geri verdi.Rasûlullah, Ümmü Eymen'e de o ariyet hurma ağaçları yerine kendi bustânından bir kısmını verdi. Ve Ahmed ibnu Şebîb dedi ki: Bize babam Şebîb, Yûnus'tan bu hadîsi sened ve metin olarak aynen haber verdi. Yalnız "Onların yerine malının hâlisinden" verdi, dedi

---

2631- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ حَسَّانَ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي كَبْشَةَ السَّلُولِيِّ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعُونَ خَصْلَةً أَعْلَاهُنَّ مَنِيحَةُ الْعَنْزِ مَا مِنْ عَامِلٍ يَعْمَلُ بِخَصْلَةٍ مِنْهَا رَجَاءَ ثَوَابِهَا وَتَصْدِيقَ مَوْعُودِهَا إِلَّا أَدْخَلَهُ اللَّهُ بِهَا الْجَنَّةَ قَالَ حَسَّانُ فَعَدَدْنَا مَا دُونَ مَنِيحَةِ الْعَنْزِ مِنْ رَدِّ السَّلَامِ وَتَشْمِيتِ الْعَاطِسِ وَإِمَاطَةِ الْأَذَى عَنْ الطَّرِيقِ وَنَحْوِهِ فَمَا اسْتَطَعْنَا أَنْ نَبْلُغَ خَمْسَ عَشْرَةَ خَصْلَةً

-...Bize el-Evzâî, Hassan ibn Atıyye'den; o daEbûKebşe es-Selûlî'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben Abdullah ibn Amr (R)'dan işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Kırk haslet vardır ki, bunların en yükseği sağımlı keçi menîhası, yânı hediyesidir. Hayırseverlerden bir kişi bu kırk hasletten birisini onun sevabını umarak ve va'd olunan ecrini tasdik ederek işlerse, muhakkak Allah bu haslet sahibini, bu hasenesi sebebiyle cennete girdirir" Hadîsin râvîsi Hassan ibn Atıyye şöyle demiştir: Biz hadîsteki sağım keçisinden başka, selâmı karşılamak, aksirana duâ, yol üzerindeki ezâ veren şeyi giderme ve (hadîslerde gelen) bunların benzeri haseneleri saydık, onbeş haslet ve haseneye ulaşmaya muktedir olamadık

---

2632 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي عَطَاءٌ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَتْ لِرِجَالٍ مِنَّا فُضُولُ أَرَضِينَ فَقَالُوا نُؤَاجِرُهَا بِالثُّلُثِ وَالرُّبُعِ وَالنِّصْفِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَتْ لَهُ أَرْضٌ فَلْيَزْرَعْهَا أَوْ لِيَمْنَحْهَا أَخَاهُ فَإِنْ أَبَى فَلْيُمْسِكْ أَرْضَهُ

-..Bize Muhammed ibn Yûsuf tahdîs edip şöyle dedi: Bize el-Evzâî tahdîs edip şöyle dedi: Bana Atâ ibn Ebî Rebâh, Câbir ibn Ab-dillah(R)'tan tahdîs etti. o şöyle demiştir: Bizden bir takım adamların fazla arazîleri vardı. Onlar: Biz bu arazîleri üçte bir, dörtte bir ve yarı karşılığında icara verelim, dediler. Bunun üzerine Peygamber (S): "Kimin toprağı, tarlası varsa onu kendisi eksin yâhud (ekmekten âciz olursa) onu mü'min kardeşine (âriyeten) versin. Bunu yapmazsa tarlasını (boş) tutsun" buyurdu

---

2633 - وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنِي الزُّهْرِيُّ حَدَّثَنِي عَطَاءُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنِي أَبُو سَعِيدٍ قَالَ جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَهُ عَنْ الْهِجْرَةِ فَقَالَ وَيْحَكَ إِنَّ الْهِجْرَةَ شَأْنُهَا شَدِيدٌ فَهَلْ لَكَ مِنْ إِبِلٍ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَتُعْطِي صَدَقَتَهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَهَلْ تَمْنَحُ مِنْهَا شَيْئًا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَتَحْلُبُهَا يَوْمَ وِرْدِهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَاعْمَلْ مِنْ وَرَاءِ الْبِحَارِ فَإِنَّ اللَّهَ لَنْ يَتِرَكَ مِنْ عَمَلِكَ شَيْئًا

-..Ve Muhammed ibn Yûsuf şöyle dedi: Bize el-Evzâî tahdîs edip şöyle dedi: Bana ez-Zuhrî tahdîs edip şöyle dedi: Bana Atâ ibn Yezîd tahdîs edip şöyle dedi: Bana Ebû Saîd tahdîs edip şöyle dedi:Bir çöl Arab'ı Peygamber'e geldi de, O'na hicretten sordu (Medîne'ye hicret edeyim mi? dedi).Peygamber (S):

— "Sakın ha, hicrete kalkışma. Çünkü hicret çok çetin bir iştir. Senin deve nev'inden hayvanların var mı?" buyurdu. O zât:
— Evet vardır, dedi. Peygamber:
— "Sen onların zekâtını veriyor musun?" buyurdu. O zât:
— Evet veriyorum, dedi. Peygamber:
— "Sen onlardan herhangi birini menîha olarak veriyor musun?" diye sordu. O zât:
— Evet veriyorum, dedi. Peygamber:
— "Sen onları sulamağa getirdiğin gün sütlerinden sağıp oradaki insanlara içiriyor musun?" diyesordu. O zât:— Evet, diye cevâb verdi. Peygamber (S):
— "Öyle ise sen denizlerin ötesinde de çalış. Çünkü Allah senin amelinden hiçbir şeyi eksik bırakmaz" buyurdu

---

2634 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ طَاوُسٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَعْلَمُهُمْ بِذَاكَ يَعْنِي ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ إِلَى أَرْضٍ تَهْتَزُّ زَرْعًا فَقَالَ لِمَنْ هَذِهِ فَقَالُوا اكْتَرَاهَا فُلَانٌ فَقَالَ أَمَا إِنَّهُ لَوْ مَنَحَهَا إِيَّاهُ كَانَ خَيْرًا لَهُ مِنْ أَنْ يَأْخُذَ عَلَيْهَا أَجْرًا مَعْلُومًا

-...Tâvûs ibn Keysân şöyle demiştir: Bana bunu onların en âlim olanı, yânî İbn Abbâs (R) şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) ekinleri hareket etmekte olan bir tarlaya çıktı da:
— "Bu arazî kimindir?" diye sordu. Ordakiler:
— Bu tarlayı Fulân kimse kira ile tuttu, dediler. Bunun üzerine Peygamber:
— "Dikkat edin! Eğer o mal sahibi bu kiracıya o tarlayı minha yoluyla verseydi, kendisi için bu arazî karşılığında belli bir ücret almasından daha hayırlı olurdu" buyurdu

---

بَاب إِذَا قَالَ أَخْدَمْتُكَ هَذِهِ الْجَارِيَةَ عَلَى مَا يَتَعَارَفُ النَّاسُ فَهُوَ جَائِزٌ

وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ هَذِهِ عَارِيَةٌ وَإِنْ قَالَ كَسَوْتُكَ هَذَا الثَّوْبَ فَهُوَ هِبَةٌ

2635 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ هَاجَرَ إِبْرَاهِيمُ بِسَارَةَ فَأَعْطَوْهَا آجَرَ فَرَجَعَتْ فَقَالَتْ أَشَعَرْتَ أَنَّ اللَّهَ كَبَتَ الْكَافِرَ وَأَخْدَمَ وَلِيدَةً وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْدَمَهَا هَاجَرَ

Bir Adam Diğerine insanlarîn Örf Yapageldikleri Ta'bîr Üzere "Şu Cariyeyi Sana Hizmetçi Olarak Verdim" Dediğinde, Bu Caiz Olmuştur (Yânî Bu İhdâm, Hibe Ve Ariyet Verme Demektir)
İnsanların bâzısı (yânî Ebû Hanîfe): Bu söylenen sıfat âriyedir, dedi. İnsan: Sana şu elbiseyi giydirdim dediği zaman ise, bu hibedir.
-.... Bize Ebu'z-Zinâd, el-A'rac'dan; o da Ebû Hureyre (R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "İbrahim Peygamber (eşi) Sâre ile sefere çıkmıştı.... Sonunda Sâre'ye Hâcer'I hediye verdiler. Akabinde Sâre, İbrahim 'e dönüp geldi ve ona (vak'-ayı hikâye ederek): Hissettin mi zevcim! Allah, kâfiri zelîl etti ve bir cariyeyi de bana hizmetçi verdi, dedi." Ve İbn Şîrîn, Ebû Hureyre'den; o da Peygamber (S)'den "Sâre'ye Hâcer'i hizmetçi verdi" demiştir.

بَاب إِذَا حَمَلَ رَجُلًا عَلَى فَرَسٍ فَهُوَ كَالْعُمْرَى وَالصَّدَقَةِ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ لَهُ أَنْ يَرْجِعَ فِيهَا

2636 – حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ مَالِكًا يَسْأَلُ زَيْدَ بْنَ أَسْلَمَ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَمَلْتُ

عَلَى فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَرَأَيْتُهُ يُبَاعُ فَسَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَا تَشْتَرِهِ وَلَا تَعُدْ فِي صَدَقَتِكَ

Bir Kimse Başka Bir Kimseyi Bir At Üzerine Bindirse Bunun Hükmü (Ondan Dönülmemekte) Umrâ Ve Sadaka Gibidir.
İnsanların bâzısı bu kimsenin (at hususunda hibesinden) dönmek hakkı vardır, dedi.
-..Zeyd ibn Eşlem şöyle dedi: Ben babam Eslem'den işittim; şöyle diyordu: Urner ibnu'lHattâb (R) şöyle dedi: Ben Allah rızâsı yolunda bir adamı bir at üzerine bindirmiştim. Sonra gördüm ki bu at satılıyordu. (Onu satın almak istedim de) bunu Rasûlullah'tan sordum. Rasûluİlah (S): "Bu atı satın alma ve yapmış olduğun sadakana (bir daha) dönme!'1 buyurdu

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(Şehâdetler Kitabı)كِتَاب الشَّهَادَاتِ

مَا جَاءَ فِي الْبَيِّنَةِ عَلَى الْمُدَّعِي لِقَوْلِهِ تَعَالَى {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدَيْنٍ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى فَاكْتُبُوهُ وَلْيَكْتُبْ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ فَلْيَكْتُبْ وَلْيُمْلِلْ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا فَإِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يُمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ وَلِيُّهُ بِالْعَدْلِ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنْ الشُّهَدَاءِ أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا فَتُذَكِّرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى وَلَا يَأْبَ الشُّهَدَاءُ إِذَا مَا دُعُوا وَلَا تَسْأَمُوا أَنْ تَكْتُبُوهُ صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَى أَجَلِهِ ذَلِكُمْ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ وَأَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ وَأَدْنَى أَنْ لَا تَرْتَابُوا إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ لَا تَكْتُبُوهَا وَأَشْهِدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ وَلَا يُضَارَّ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ وَإِنْ تَفْعَلُوا فَإِنَّهُ فُسُوقٌ بِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيُعَلِّمُكُمْ اللَّهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ} وَقَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَوْ الْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ إِنْ يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أَوْلَى بِهِمَا فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَى أَنْ تَعْدِلُوا وَإِنْ تَلْوُوا أَوْ تُعْرِضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا}

"Beyyine Datâcıya Âiddir" Hakkında Gelen Nasslar Bâbı
Çünkü bu konuda Yüce Allah'ın şu kavli vardır:"Ey îmân edenler, ta'yîn edilmiş bir vakte kadar birbirinize borçlandığınız zaman onu yazın. Aranızda bir yazıcı da doğrulukla onu yazsın. Kâtib, Allah'ın kendisine öğrettiği gibi yazmaktan çekinmesin, yazsın.Üzerinde hakk olan borçlu da yazdırsın (borcunu ikrar etsin). Rabb'ı olan Allah'tan korksun, ondan hiçbirşeyi eksik bırakmasın. Eğer üstünde hakk bulunan borçlu bir beyinsiz veya bir zaîf olur yâhud da bizzat yazdırmaya gücü yetmezse, velîsi dosdoğru yazdırsın. Erkeklerinizden iki de şâhid yapın. Eğer iki erkek şâhid bulunmazsa o hâlde râzî (ve doğruluğuna emîn) olacağınız şâhidlerden bir erkekle iki kadın yeter. Bu suretle kadınlardan biri unutursa öbürünün hatırlatması (kolay olur). Şâhidler (şehâdeti yerine getirmeye) çağırıldıkları vakit kaçınmasın. Az olsun, çok olsun; onu vaydesiyle beraber yazmaktan üşenmeyin. Bu, Allah yanında adalete daha uygun, şâhidlik için daha sağlam, şübheye düşmemenize daha yakındır. Meğer ki aranızda (elden ele) devredeceğiniz ve peşin yaptığınız bir ticâret olsun. O zaman bunu yazmamanızda size bir vebal yoktun Alışveriş ettiğiniz vakit de şâhid tutun. Yazana da, şâhidlik edene de asla zarar verilmesin. Bunu yaparsanız o kendinize dokunacak bir fısk olur. Allah'tan korkun. Allah size öğretiyor. Allah herşeyi hakkiyle bilendir" (el-Bakara: 282). "Ey îmân edenler, adaleti titizlikle ayakta tutan- (hâkim)lar ve Allah için şâhidlik eden (insan)lar olun. (O hükmünüz veya şâhidliğiniz) velev ki kendinizin veya ana-babalarınızın veya yakın hısımların aleyhinde olsun. İsterse onlar zengin veya fakır butunsun. Çünkü Allah ikisine de sizden daha yakındır. Artık siz haktan dönerek hevânıza uymayın. Eğer dilinizi eğip büker veya yüz çevirirseniz, şübhe yok ki, Allah ne yaparsanız "' hakkıyle haberdârdır" (en-Nisâ: ı35)

بَاب إِذَا عَدَّلَ رَجُلٌ أَحَدًا فَقَالَ لَا نَعْلَمُ إِلَّا خَيْرًا أَوْ قَالَ مَا عَلِمْتُ إِلَّا خَيْرًا

2637 - حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ النُّمَيْرِيُّ حَدَّثَنَا يُونُسُ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ وَابْنُ الْمُسَيَّبِ وَعَلْقَمَةُ بْنُ وَقَّاصٍ وَعُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ حَدِيثِ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَبَعْضُ حَدِيثِهِمْ يُصَدِّقُ بَعْضًا حِينَ قَالَ لَهَا أَهْلُ الْإِفْكِ مَا قَالُوا فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيًّا وَأُسَامَةَ حِينَ اسْتَلْبَثَ الْوَحْيُ يَسْتَأْمِرُهُمَا فِي فِرَاقِ أَهْلِهِ فَأَمَّا أُسَامَةُ فَقَالَ أَهْلُكَ وَلَا نَعْلَمُ إِلَّا خَيْرًا وَقَالَتْ بَرِيرَةُ إِنْ رَأَيْتُ عَلَيْهَا أَمْرًا أَغْمِصُهُ أَكْثَرَ مِنْ أَنَّهَا جَارِيَةٌ حَدِيثَةُ السِّنِّ تَنَامُ عَنْ عَجِينِ أَهْلِهَا فَتَأْتِي الدَّاجِنُ فَتَأْكُلُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ يَعْذِرُنَا فِي رَجُلٍ بَلَغَنِي أَذَاهُ فِي أَهْلِ بَيْتِي فَوَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ مِنْ أَهْلِي إِلَّا خَيْرًا وَلَقَدْ ذَكَرُوا رَجُلًا مَا عَلِمْتُ عَلَيْهِ إِلَّا خَيْرًا

Bir Kimse Diğer Bir Kimseyi Bu Âdildir Diye Tezkiye Ettiği Ve Tezkiye Edici: Biz Bundan Hayırdan Başka Birşey Bilmiyoruz, Dediği: Yâhud Da: Ben Bunda Hayırdan Başka Birşey Bilmiş Değilim Dediği Zaman (Bu Husustaki Hüküm Nedir)?

-...Ve el-Leys şöyle dedi: Bana Yûnus el-Eylî, İbn Şihâb'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Bana Urve ibnu'z-Zubeyr, İbnu'l-Müseyyeb, Alkame ibnu Vakkaas ve Ubeydullah ibnu Abdillah (bu dört râvînin hepsi) Âişe hadîsinden bana haber verdiler. Bunların bâzısının hadîsi bâzısını doğrulayıp tasdîk etmektedir. (Âişe hadîsinin bu kısmı şöyledir): İftiracılar dediklerini dedikleri zaman, Rasûlullah, Alî'yi ve Usâme'yi yanına çağırdı. Vahiy gecikince ehli ile ayrılması hususunda bunlarla istişare ediyordu. Usâme'ye gelince o: Âişe senin ehlindir, biz onun hakkında hayırdan başka birşey bilmeyiz, dedi. Berîre de: Ben Âişe'de ayıplayacağım bir iş olarak şundan büyük birşey görmedim: Âişe, küçük yaşta bir kadındı. Ev halkının hamurunu yoğururken uyurdu da evin besi koyunu gelir, o hamuru yerdi, demiş. Bunun üzerine Rasûlullah (mescidde bir hutbe yaparak) şöyle buyurdu: "Ev halkım hakkında bana eza eden bir şahıs hakkında, bana kim yardım eder de, benim için ondan intikaam alır? Vallahi ben ehlim hakkında hayırdan başka birşey bilmiş değilim. Bu iftiracılar o adamın ismini de zikretmişlerdir ki, bu zât hakkında da ben hayırdan başka birşey bilmiyorum..."

بَاب شَهَادَةِ الْمُخْتَبِي وَأَجَازَهُ عَمْرُو بْنُ حُرَيْثٍ قَالَ وَكَذَلِكَ يُفْعَلُ بِالْكَاذِبِ الْفَاجِرِ وَقَالَ الشَّعْبِيُّ وَابْنُ سِيرِينَ وَعَطَاءٌ وَقَتَادَةُ السَّمْعُ شَهَادَةٌ وَكَانَ الْحَسَنُ يَقُولُ لَمْ يُشْهِدُونِي عَلَى شَيْءٍ وَإِنِّي سَمِعْتُ كَذَا وَكَذَا

2638 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ سَالِمٌ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ انْطَلَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ الْأَنْصَارِيُّ يَؤُمَّانِ النَّخْلَ الَّتِي فِيهَا ابْنُ صَيَّادٍ حَتَّى إِذَا دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَفِقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَّقِي بِجُذُوعِ النَّخْلِ وَهُوَ يَخْتِلُ أَنْ يَسْمَعَ مِنْ ابْنِ صَيَّادٍ شَيْئًا قَبْلَ أَنْ يَرَاهُ وَابْنُ صَيَّادٍ مُضْطَجِعٌ عَلَى فِرَاشِهِ فِي قَطِيفَةٍ لَهُ فِيهَا رَمْرَمَةٌ أَوْ زَمْزَمَةٌ فَرَأَتْ أُمُّ ابْنِ صَيَّادٍ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَتَّقِي بِجُذُوعِ النَّخْلِ فَقَالَتْ لِابْنِ صَيَّادٍ أَيْ صَافِ هَذَا مُحَمَّدٌ فَتَنَاهَى ابْنُ صَيَّادٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ تَرَكَتْهُ بَيَّنَ

Şâhidliği Yüklenme Sırasında Saklanıp Gizlenen Kimsenin Şâhidliği (Caiz Olur Mu Olmaz Mı) Babı Şâhidliği yüklenme sırasında gizlenmeyi (küçük sahâbîlerden olan) Amr ibnu Hureys caiz kıldı ve: "Yalancı, fâcir kimseye böyle gizlenme şâhidliği yapılır" dedi. eş-Şa'bî, Muhammed ibn Şîrîn, Atâ ibn Ebî Rebâh, Katâde ibn Diâme: İşitmek şehâdettir, demişlerdir. el-Hasen el-Basrî de: Bir topluluktan bir şeyi işiten kimse hâkime gelir: Onlar beni bir şey üzerine şâhid yapmadılar, fakat ben onlan şöyle şöyle derlerken işittim der, demiştir.

-.. Salim şöyle dedi: Ben babam Abdullah ibnu Umer (R)'den işittirn, şöyle diyordu: Rasûlullah (S) bir kerresinde Ubeyy ibn Ka'b el-Ensârî ile beraber, içinde İbn Sayyâd'm bulunduğu bir hurmalığa kasdederek gittiler. Rasûlullah onu gafil yakalamak ve İbn Sayyâd kendilerini görmeksizin, onun husûsî hayâtını görmek; ondan birşey işitmek istiyordu. Rasûlullah onu kadîfe elbisesi içinde, yaygısı üzerinde

yan yatmış bir hâlde buldu. Hırka içinde genizden gelen bir hırıltı vardı. Tam bu sırada bir hurma ağacının arkasına gizlenmiş bulunan İbn Sayyâd'ın annesi, Peygamber'i gördü ve hemen İbn Sayyâd'a:
— Yâ Safi! İşte Muhammed geldi, dedi.
(Safi, İbn Sayyâd'ın adıdır.) Annesinin bu sözü üzerine îbn Sayyâd hırıltısına son verip uyandı.Rasûlullah (S):
— "Şu kadın oğlunu o hâlde bıraksaydı, o, saçma sözleriyle ve tabiî olmayan hâli ile kendinin ne olduğunu bize açıklardı" buyurdu

---

2639 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا جَاءَتْ امْرَأَةُ رِفَاعَةَ الْقُرَظِيِّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ كُنْتُ عِنْدَ رِفَاعَةَ فَطَلَّقَنِي فَأَبَتَّ طَلَاقِي فَتَزَوَّجْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الزَّبِيرِ إِنَّمَا مَعَهُ مِثْلُ هُدْبَةِ الثَّوْبِ فَقَالَ أَتُرِيدِينَ أَنْ تَرْجِعِي إِلَى رِفَاعَةَ لَا حَتَّى تَذُوقِي عُسَيْلَتَهُ وَيَذُوقَ عُسَيْلَتَكِ وَأَبُو بَكْرٍ جَالِسٌ عِنْدَهُ وَخَالِدُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ بِالْبَابِ يَنْتَظِرُ أَنْ يُؤْذَنَ لَهُ فَقَالَ يَا أَبَا بَكْرٍ أَلَا تَسْمَعُ إِلَى هَذِهِ مَا تَجْهَرُ بِهِ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-..Âişe (R) şöyle demiştir: Rifâa el-Kurazî'nin karısı Peygamber'e geldi ve:— Ben Rifâa'mn nikâhında idim. O beni boşadı ve boşanmamı kesinleştirdi. Ben de sonar Abdurrahmân ibnu'z-Zubeyr ile evlendim. Fakat Abdurrahmân'da bulunan erkeklik organı, ancak elbisenin saçağı gibi gevşek birşeyden ibarettir, dedi.Peygamber, kadına:
— "Sen tekrar eski kocan Rifâa'ya dönmek mi istiyorsun? Fakat ikinci kocan Abdurrahmân senin balcağızından, sen de onun balcağızından tutmadıkça bu olamaz (ona varamazsın)" buyurdu.Ebû Bekr, Peygamberdin yanında oturmakta idi. Hâlid ibn Saîd ibni'1-Âs da kendisine izin verilmesini bekler hâlde kapıda (oturmakta) bulunuyordu. Hâlid hemen Ebû Bekr'e hitaben:
— Şu kadının Peygamber'in yanında açıktan söylemekte olduğu şeyleri işitmiyor musun? dedi

---

بَاب إِذَا شَهِدَ شَاهِدٌ أَوْ شُهُودٌ بِشَيْءٍ وَقَالَ آخَرُونَ مَا عَلِمْنَا ذَلِكَ يُحْكَمُ بِقَوْلِ مَنْ شَهِدَ قَالَ الْحُمَيْدِيُّ هَذَا كَمَا أَخْبَرَ بِلَالٌ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى فِي الْكَعْبَةِ وَقَالَ الْفَضْلُ لَمْ يُصَلِّ فَأَخَذَ النَّاسُ بِشَهَادَةِ بِلَالٍ كَذَلِكَ إِنْ شَهِدَ شَاهِدَانِ أَنَّ لِفُلَانٍ عَلَى فُلَانٍ أَلْفَ دِرْهَمٍ وَشَهِدَ آخَرَانِ بِأَلْفٍ وَخَمْسِ مِائَةٍ يُقْضَى بِالزِّيَادَةِ

Bir Şâhid Birşeye Şâhidlik Ettiği Yâhud Birçok Şâhidler Birşeye Şâhidlik Ettikleri Ve Diğer Bir Cemâat De "Biz Bunu Bilmiyoruz' Dedikleri Zaman Şâhidlik Yapanların Sözüyle hükmolunur.
- el-Hurneydî Abdullah bu hükme kaail oldu.Nitekim Peygamber'in müezzini olan Bilâl,Peygamber'in Fetih Yılı'nda Ka'be'-nin içinde namaz kıldığını haber verdi. Fadl ibnu Abbâs ise Peygamber'in Ka'be'nin içinde namaz kılmadığını söyledi. İnsanlar Bilâl'ın şehâdetini aldılar.Eğer iki şâhid, Fulân kimsenin Fulân kimse üzerinde bin dirhem alacağı var diye şâhidlik yaparlar,diğer iki şâhid de binbeşyüz dirhem alacağı var diye şâhidlik yaparlarsa, hüküm yine böyledir: Ziyâde olanla hüküm verilir

---

2640 - حَدَّثَنَا حِبَّانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ أَبِي حُسَيْنٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ أَنَّهُ تَزَوَّجَ ابْنَةً لِأَبِي إِهَابِ بْنِ عَزِيزٍ فَأَتَتْهُ امْرَأَةٌ فَقَالَتْ قَدْ أَرْضَعْتُ عُقْبَةَ وَالَّتِي تَزَوَّجَ فَقَالَ لَهَا عُقْبَةُ مَا أَعْلَمُ أَنَّكِ أَرْضَعْتِنِي وَلَا أَخْبَرْتِنِي فَأَرْسَلَ إِلَى آلِ أَبِي إِهَابٍ يَسْأَلُهُمْ فَقَالُوا مَا عَلِمْنَا أَرْضَعَتْ صَاحِبَتَنَا فَرَكِبَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمَدِينَةِ فَسَأَلَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَيْفَ وَقَدْ قِيلَ فَفَارَقَهَا وَنَكَحَتْ زَوْجًا غَيْرَهُ

-...Bana Abdullah ibnu Ebî Muleyke, Ukbe ibnu'l-Hâris'ten haber verdi ki, Ukbe ibnu'l-Hâris el-Kuraşî (R), Ebû İhâb ibnu Azîz'in kızı ile evlenmişti. Derken yanına bir kadın gelip:
— Ukbe'ye de, evlendiği kadına da ben süt emzirdim, dedi. Ukbe de ona:
— Senin beni emzirdiğini bilmiyorum ve sen evvelce bunu bana haber de vermedin, dedi.Ve Ukbe, Ebû İhâb ailesine bir haberci yolladı da bu kadının sözünden onlara sordurdu. Onlar:
— Biz o kadının bizim kızımızı emzirdiğini bilmiyoruz, dediler. Bunun üzerine Ukbe hayvanına binip Medine'ye Peygamber'in yanma gitti ve Peygamber'den bu vak'adaki hükmü sordu. Rasûlul-lah (S):
— "Nasıl olur? Bir kerre bu söz söylenmiş bulundu" buyurdu (yânî bu söz söylendiği hâlde, sen bu kadına nasıl yaklaşırsın? buyurdu). Bunun üzerine Ukbe, o kadından ayrıldı ve o kadın da başka bir kocaya vardı

بَاب الشُّهَدَاءِ الْعُدُولِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَأَشْهِدُوا ذَوَيْ عَدْلٍ مِنْكُمْ} وَ {مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنْ الشُّهَدَاءِ}

2641 - حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُتْبَةَ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ إِنَّ أُنَاسًا كَانُوا يُؤْخَذُونَ بِالْوَحْيِ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِنَّ الْوَحْيَ قَدْ انْقَطَعَ وَإِنَّمَا نَأْخُذُكُمْ الْآنَ بِمَا ظَهَرَ لَنَا مِنْ أَعْمَالِكُمْ فَمَنْ أَظْهَرَ لَنَا خَيْرًا أَمِنَّاهُ وَقَرَّبْنَاهُ وَلَيْسَ إِلَيْنَا مِنْ سَرِيرَتِهِ شَيْءٌ اللَّهُ يُحَاسِبُهُ فِي سَرِيرَتِهِ وَمَنْ أَظْهَرَ لَنَا سُوءًا لَمْ نَأْمَنْهُ وَلَمْ نُصَدِّقْهُ وَإِنْ قَالَ إِنَّ سَرِيرَتَهُ حَسَنَةٌ

Adaletli Şâhidlerün Beyânı) Babı
(Şâhidlerin adaletli olması şarttır) Çünkü Yüce Allah'ın şu âyetleri vardır: 'Ve içinizden adalet sahibi iki kişiyi de şâhid yapın.. (et-Talâk: 2); "Erkeklerinizden iki de şâhid yapın. Eğer iki erkek bulunmazsa* o hâlde razı (ve doğruluğuna emîn) olacağınız şâhidlerden bir erkekle iki kadın (yeter)" (el-Bakara: 282).
-.. Abdullah ibn Utbe şöyle demiştir: Ben Umer ibnu'l- Hattâb(R)'dan işittim, o şöyle diyordu: Bir takım insanlar Rasûlul-lah zamanında vahiy ile (sırları meydana çıkar da) yakalanırlardı. Şimdi ise vahiy kesilmiştir. Biz şimdi ancak sizleri amellerinizden bize açıklanan suçlar sebebiyle yakalarız. Böyle olunca her kim bize bir hayır hâli meydana korsa, biz onu emîn kılarız ve onu kendimize ya-kınlaştınrız. Onun gizli işlerinden hiçbirşey(i araştırmak) bize âid değildir. Gizli işleri hususunda onu Allah hesaba çeker. Ve her kim de bize bir kötülük ve şerr ortaya koyarsa, o, gizli işlerinin güzel olduğunu söylese de, biz onu bir emîn saymaz ve onu doğrulayip tasdik etmeyiz

---

بَاب تَعْدِيلِ كَمْ يَجُوزُ

2642 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مُرَّ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِجَنَازَةٍ فَأَثْنَوْا عَلَيْهَا خَيْرًا فَقَالَ وَجَبَتْ ثُمَّ مُرَّ بِأُخْرَى فَأَثْنَوْا عَلَيْهَا شَرًّا أَوْ قَالَ غَيْرَ ذَلِكَ فَقَالَ وَجَبَتْ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قُلْتَ لِهَذَا وَجَبَتْ وَلِهَذَا وَجَبَتْ قَالَ شَهَادَةُ الْقَوْمِ الْمُؤْمِنُونَ شُهَدَاءُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ

Kaç Kişinin Tezkiye Etmesi Caiz Olur? Babı
-...Enes (R) şöyle demiştir: Peygamber'in önünden bir cenaze geçirildi. Sahâbîler bu cenazeyi hayırla övdüler. Peygamber de: "Vâcib oldu" buyurdu. Sonra başka bir cenaze daha geçirildi. Sahâbîler onun üzerine de şerr ile konuştular yâhud râvî: Bunun gayrisini söyledi, demiştir. Peygamber yine: "Vâcib oWw"buyurdu. Kendisine:
— Yâ Rasûlallah! Şu cenaze için "Vâcib oldu" dedin; şu cCnâze için de yine "Vâcib oldu" dedin?denildi. Rasûlullah (S):
— "Mü'mirilerden meydana gelen kavmin şehâdeli kabul edilmiştir. Mü'minler Allah'ın yeryüzündeki şâhidleridir" buyurdu

---

2643 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ أَبِي الْفُرَاتِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِي الْأَسْوَدِ قَالَ أَتَيْتُ الْمَدِينَةَ وَقَدْ وَقَعَ بِهَا مَرَضٌ وَهُمْ يَمُوتُونَ مَوْتًا ذَرِيعًا فَجَلَسْتُ إِلَى عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَمَرَّتْ جَنَازَةٌ فَأُثْنِيَ خَيْرًا فَقَالَ عُمَرُ وَجَبَتْ ثُمَّ مُرَّ بِأُخْرَى فَأُثْنِيَ خَيْرًا فَقَالَ وَجَبَتْ ثُمَّ مُرَّ بِالثَّالِثَةِ فَأُثْنِيَ شَرًّا فَقَالَ وَجَبَتْ فَقُلْتُ وَمَا وَجَبَتْ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ قُلْتُ كَمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّمَا مُسْلِمٍ شَهِدَ لَهُ أَرْبَعَةٌ بِخَيْرٍ أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ قُلْنَا وَثَلَاثَةٌ قَالَ وَثَلَاثَةٌ قُلْتُ وَاثْنَانِ قَالَ وَاثْنَانِ ثُمَّ لَمْ نَسْأَلْهُ عَنْ الْوَاحِدِ

-...Ebu'l-Esved şöyle demiştir: (Bir kerre Basra'dan) Medîne'ye geldim. O sırada Medine'de fena bir hastalık vardı. İnsanlar çabuk bir ölümle ölüyorlardı. Ben Umer ibnu'l-Hattâb'm yanına oturdum. Yanımızdan bir cenaze geçti. O cenaze hayırla anıldı. Umer:
— Vâcib oldu, dedi.Sonra diğer bir cenaze daha geçirildi. O cenaze de hayırla anıldı. Umer yine:
— Vâcib oldu, dedi.Sonra üçüncü bir cenaze geçirildi. O da şerr ile anıldı. Umer buna da:
— Vâcib oldu, dedi. Ben:
— Ey Mü'minlerin Emîri! Ne vâcib oldu? dedim. Umer:
— Ben Peygamber(S)'m dediği gibi söyledim: "Hangi bir müslümân için dört mü'min kişi hayırla şehâdet ederse, Allah o hayırla anılan kişiyi cennete girdirir". Biz Peygamber'e: Üç kişi şehâdet ederse de böyle midir? diye sorduk. O: "Üç kişi şehâdet ederse de böyledir" buyurdu. Biz: İki kişi şehâdet ederse de böyle midir? dedik. Peygamber: "İki kişi şehâdet ederse de böyledir" buyurdu. Bundan sonra biz Peygamber'e bir şâhidden sormadık

---

بَاب الشَّهَادَةِ عَلَى الْأَنْسَابِ وَالرَّضَاعِ الْمُسْتَفِيضِ وَالْمَوْتِ الْقَدِيمِ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْضَعَتْنِي وَأَبَا سَلَمَةَ ثُوَيْبَةُ وَالتَّثَبُّتِ فِيهِ

2644 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنَا الْحَكَمُ عَنْ عِرَاكِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اسْتَأْذَنَ عَلَيَّ أَفْلَحُ فَلَمْ آذَنْ لَهُ فَقَالَ أَتَحْتَجِبِينَ مِنِّي وَأَنَا عَمُّكِ فَقُلْتُ وَكَيْفَ ذَلِكَ قَالَ أَرْضَعَتْكِ امْرَأَةُ أَخِي بِلَبَنِ أَخِي فَقَالَتْ سَأَلْتُ عَنْ ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ صَدَقَ أَفْلَحُ ائْذَنِي لَهُ

Nesebler, Yaygın Süt Emme, Üstünden Zaman Geçmiş Kadîm Ölüm Üzerine Şehâdet Ve Süt Emme İşinde Acele Etmeyip Teenni İle Subûtunu Araştırmak Babı
Ve Peygamber (S):"Beni de, Zeyneb'in babası Ebû Seleme'yi de Suveybe Kadın emzirdi" buyurmuştur.
-....Âişe (R) şöyle demiştir: Eflah -Hicâb Âyeti'nin inmesinden sonra- benim yanıma girmek için benden izin istedi. Ben ona izin vermedim. Bunun üzerine Eflah: Ben senin amcan iken benden perde arkasına mı çekiliyorsun? dedi. Ben: Bu amcalık nasıl oluyor? dedim. O: Sana erkek kardeşim VâiTin karısı, kardeşimden dolayı meydana gelen sütü içirdi, dedi. Âişe dedi ki: Ben bunu Rasülullah'a sordum. Rasûlullah: "Eflah doğru söyledi; ona yanına girmesi için izin ver!" buyurdu

---

2645 – حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ جَابِرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بِنْتِ حَمْزَةَ لَا تَحِلُّ لِي يَحْرُمُ مِنْ الرَّضَاعِ مَا يَحْرُمُ مِنْ النَّسَبِ هِيَ بِنْتُ أَخِي مِنْ الرَّضَاعَةِ

-..Ibn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Hamza'nın kızı hakkında: "O bana halâl olmaz.Nesebden dolayı haram olan, sütten dolayı da haram olur.Hamza'nın kızı, benim süt kardeşim Hamza'nın kızıdır" buyurdu

---

2646 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ عِنْدَهَا وَأَنَّهَا سَمِعَتْ صَوْتَ رَجُلٍ يَسْتَأْذِنُ فِي

بَيْتِ حَفْصَةَ قَالَتْ عَائِشَةُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا رَجُلٌ يَسْتَأْذِنُ فِي بَيْتِكَ قَالَتْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُرَاهُ فُلَانًا لِعَمِّ حَفْصَةَ مِنْ الرَّضَاعَةِ فَقَالَتْ عَائِشَةُ لَوْ كَانَ فُلَانٌ حَيًّا لِعَمِّهَا مِنْ الرَّضَاعَةِ دَخَلَ عَلَيَّ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَعَمْ إِنَّ الرَّضَاعَةَ تُحَرِّمُ مَا يَحْرُمُ مِنْ الْوِلَادَةِ

-...Peygamberdin zevcesi Âişe (R) şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S) Âişe'nin yanında iken, Âişe, Hafsa'nın evinin önünde izin isteyen bir erkek sesi işitti. Âişe dedi ki: Ben:
— Yâ Rasûlallah! Ben onu Hafsa'nın süt amcası Fulân kimse zannediyorum, dedim.Âişe dedi ki:
— Yâ Rasûlallah! Bu senin evine girmek için izin isteyen bir adamdır, dedim.Rasûlullah da:
— "Ben de onu Hafsa'nın süt amcası Fulân kimse sanıyorum" dedi. Âişe, Rasülullah'a hitaben:
— Âişe'nin sütten dolayı amcası olan Fulân'kimse hayâtta olsaydı, benim yanıma girebilecek miydi? diye sordu. Buna cevâb olarak Rasûlullah:
— "Evet girebilirdi. Çünkü süt, doğum ve nesebin haram kıldığı her şeyi haram kılar" buyurdu.

2647 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَشْعَثَ بْنِ أَبِي الشَّعْثَاءِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مَسْرُوقٍ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدِي رَجُلٌ قَالَ يَا عَائِشَةُ مَنْ هَذَا قُلْتُ أَخِي مِنْ الرَّضَاعَةِ قَالَ يَا عَائِشَةُ انْظُرْنَ مَنْ إِخْوَانُكُنَّ فَإِنَّمَا الرَّضَاعَةُ مِنْ الْمَجَاعَةِ تَابَعَهُ ابْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ سُفْيَانَ

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Bir gün yanımda bir adam otururken Peygamber (S) içeriye girdi ve:
— "Yâ Âişe! Bu zât kimdir?" dedi. Ben:
— Bu benim sütten dolayı kardeşimdir, dedim. Peygamber de:
— "Süt kardeşlerinizin kim olduğunu iyi düşünüp dikkat ediniz. Çünkü süt emme ancak açlıktan olur" buyurdu. Bu hadîsi Sufyân'dan rivayet etmekte Abdurrahmân ibnu Mehdî, Muhammed ibn Kesîr'e mutâbaat etmiştir

---

بَاب شَهَادَةِ الْقَاذِفِ وَالسَّارِقِ وَالزَّانِي وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمْ الْفَاسِقُونَ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا} وَجَلَدَ عُمَرُ أَبَا بَكْرَةَ وَشِبْلَ بْنَ مَعْبَدٍ وَنَافِعًا بِقَذْفِ الْمُغِيرَةِ ثُمَّ اسْتَتَابَهُمْ وَقَالَ مَنْ تَابَ قَبِلْتُ شَهَادَتَهُ وَأَجَازَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُتْبَةَ وَعُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ وَسَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ وَطَاوُسٌ وَمُجَاهِدٌ وَالشَّعْبِيُّ وَعِكْرِمَةُ وَالزُّهْرِيُّ وَمُحَارِبُ بْنُ دِثَارٍ وَشُرَيْحٌ وَمُعَاوِيَةُ بْنُ قُرَّةَ وَقَالَ أَبُو الزِّنَادِ الْأَمْرُ عِنْدَنَا بِالْمَدِينَةِ إِذَا رَجَعَ الْقَاذِفُ عَنْ قَوْلِهِ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ قُبِلَتْ شَهَادَتُهُ وَقَالَ الشَّعْبِيُّ وَقَتَادَةُ إِذَا أَكْذَبَ نَفْسَهُ جُلِدَ وَقُبِلَتْ شَهَادَتُهُ وَقَالَ الثَّوْرِيُّ إِذَا جُلِدَ الْعَبْدُ ثُمَّ أُعْتِقَ جَازَتْ شَهَادَتُهُ وَإِنْ اسْتُقْضِيَ الْمَحْدُودُ فَقَضَايَاهُ جَائِزَةٌ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ لَا تَجُوزُ شَهَادَةُ الْقَاذِفِ وَإِنْ تَابَ ثُمَّ قَالَ لَا يَجُوزُ نِكَاحٌ بِغَيْرِ شَاهِدَيْنِ فَإِنْ تَزَوَّجَ بِشَهَادَةِ مَحْدُودَيْنِ جَازَ وَإِنْ تَزَوَّجَ بِشَهَادَةِ عَبْدَيْنِ لَمْ يَجُزْ وَأَجَازَ شَهَادَةَ الْمَحْدُودِ وَالْعَبْدِ وَالْأَمَةِ لِرُؤْيَةِ هِلَالِ رَمَضَانَ وَكَيْفَ تُعْرَفُ تَوْبَتُهُ وَقَدْ نَفَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الزَّانِيَ سَنَةً وَنَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ كَلَامِ سَعْدِ بْنِ مَالِكٍ وَصَاحِبَيْهِ حَتَّى مَضَى خَمْسُونَ لَيْلَةً

Zînâ İftirası Yapanın, Hırsızın. Zina Edicinin Şehadetlert (Tevbelerinden Sonra Kabul Edilir Mi?) Babı

Ve Yüce Allah'ın şu kavli: "Onların şâhidliklerini ebedî kabul etmeyin. Onlar /âşıkların tâ kendileridir. Meğer ki, bu hareketlerinden sonra tevbe ve hâllerini iyileştirirler. Çünkü Allah çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir" (en-Nûr: 4-5).Ve Umer (R), (birbirlerine hısım olan) Ebû Bekr Nakf ibnu'l-Hâris'e, Şibl ibn Ma'bed'e, Nâfi' İbnu'l-Hâris'e,Mugîre ibn Şu'be'ye zina iftirası attıkları suçu ile deynek vurma cezası uyguladı, sonra onların tevbe etmelerini istedi de: Kim tevbe ederse şâhidliğini kabul ederim, dedi. Zina iftirası suçundan cezaya çarpılmış kimsenin şâhidliğinin kabulü hükmünü, Abdullah ibn Utbe,

Umer ibn Abdilazîz , Saîd ibn Cubeyr, Tâvûs ibn Keysân, Mücâhid ibn Cebr, eş-Şa'bî, ez-Zuhrî, Muhammed ibn Disâr, Kaadı Şurayh ve Muâviye ibn Kurre caiz kılmışlardır.Ebu'z-Zinâd da: Medine'de bizim indimizde, zina iftiracısı, sözünden döndüğü ve Rabb'inden mağfiret istediği zaman şâhidliği kabul edilir, demiştir.eş-Şa'bî ile Katâde de: Zina iftiracısı kendini yalanladığı zaman kamçılanır ve şâhidliği Kabul edilir, demişlerdir. Sufyân es-Sevrî de: Köle kamçılandığı, sonra âzâd edildiği zaman, şâhidliği caiz olmuştur. Ceza uygulanmış kimse, iki kişi arasında hüküm vermesi istense de hüküm verse, bu caizdir, demiştir.Ve bâzı Adem oğulları da (Ebû Hanîfe'yi kasdediyor): Zina iftirası yapanın şehâdeti (bu suçtan tevbe etse de) caiz olmaz, dedi. Sonra da: Nikâh iki şâhidle kıyılmadıkça caiz olmaz.(Eğer zina iftirasından dolayı) deyneklenmiş iki şahidin şâhidliği ile evlense, bu nikâh caizdir (çünkü onlar şâhidliği yüklenmeye ehildirler). Eğer iki kölenin şâhidliği ile evlenirse bu caiz olmaz, demiştir. Ve yine bu Adem oğlu: Hadd vurulanın, erkek ve dişi kölenin ramazân hilâlinin görülmesi için olan sahiciliklerini (hu haber yerinde olduğu için) câiz kılmıştır. (Buhârî der ki:) Zina iftiracısının tevbesi nasıl bilinecektir? Çünkü Peygamber (S) zina ediciyi bir sene sürgün etmiştir. Ve yine Peygamber, Ka'b ibn Mâlik ve iki arkadaşı (Hilâl ibn Umeyye, Merâre ibnu'r-Rabîi) ile elli gece geçinceye kadar konuşmaktan nehyetmiştir

---

2648 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ امْرَأَةً سَرَقَتْ فِي غَزْوَةِ الْفَتْحِ فَأُتِيَ بِهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ أَمَرَ بِهَا فَقُطِعَتْ يَدُهَا قَالَتْ عَائِشَةُ فَحَسُنَتْ تَوْبَتُهَا وَتَزَوَّجَتْ وَكَانَتْ تَأْتِي بَعْدَ ذَلِكَ فَأَرْفَعُ حَاجَتَهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...İbn Şihâb şöyle dedi: Bana Urvetu'bnu'z-Zubeyr haber verdi ki: Bir kadın Fetih gazvesinde hırsızlık yapmıştı. Akabinde bu kadın Rasûlullah'a getirildi. Sonra Rasûlullah emretti de kadının eli kesildi. Âişe dedi ki: Sonra bu kadının tevbesi güzel oldu ve evlendi. Bu kadın bundan sonra bana gelirdi, ben de onun hacetini Ra-sûlullah'a yükseltirdim

---

2649 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ أَمَرَ فِيمَنْ زَنَى وَلَمْ يُحْصَنْ بِجَلْدِ مِائَةٍ وَتَغْرِيبِ عَامٍ

-.... Zeyd ibn Hâlid (R): Rasûlullah (S), evlenmemiş olduğu. hâlde zina eden kimse hakkında yüz deynek vurulması ve bir yıl gurbete gönderilmesi ile emretti, demiştir

---

بَاب لَا يَشْهَدُ عَلَى شَهَادَةِ جَوْرٍ إِذَا أُشْهِدَ

2650 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا أَبُو حَيَّانَ التَّيْمِيُّ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَأَلَتْ أُمِّي أَبِي بَعْضَ الْمَوْهِبَةِ لِي مِنْ مَالِهِ ثُمَّ بَدَا لَهُ فَوَهَبَهَا لِي فَقَالَتْ لَا أَرْضَى حَتَّى تُشْهِدَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخَذَ بِيَدِي وَأَنَا غُلَامٌ فَأَتَى بِيَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ أُمَّهُ بِنْتَ رَوَاحَةَ سَأَلَتْنِي بَعْضَ الْمَوْهِبَةِ لِهَذَا قَالَ أَلَكَ وَلَدٌ سِوَاهُ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَأُرَاهُ قَالَ لَا تُشْهِدْنِي عَلَى جَوْرٍ وَقَالَ أَبُو حَرِيزٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ لَا أَشْهَدُ عَلَى جَوْرٍ

Bir Kimse Zulüm Ve Haksızlık Üzerine Şâhid Yapılmak İstenildiği Zaman, Şâhidlik Etmez
-... en-Nu'mân ibn Beşîr (R) şöyle demiştir: Annem Ravâha kızı Amre, babam Beşîr'den kendi malından benim için bir parça hibe istedi. Evvelâ çekinmesinin ardından babama hibe etmek fikri geldi ve bana bir hibe yaptı. Annem:
— Bu hibeye sen Peygamber'i şâhid kılmadıkça ben razı olmam, dedi.
Bunun üzerine babam elimden tuttu. Ben bir çocuktum. Beni Feygamber'e getirdi ve:

— Bunun anası Ravâha kızı Amre, bu çocuk için benden hibe vermemi istedi, dedi.Peygamber:
— "Senin bundan başka çocuğun var mı?" diye sordu.Babam:
— Evet vardır, dedi. Nu'mân dedi ki: Ben Peygamberin Beşîr'e:
— "Sen beni bir zulüm ve haksızlık üzerine şâhid yapma!" buyurdu sanıyorum. eş-Şa'bî'den rivayet eden Ebû Harız: "Ben bir zulüm ve haksızlık üzerine şâhidlik yapmam" şeklinde söylemiştir

---

2651 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو جَمْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ زَهْدَمَ بْنَ مُضَرِّبٍ قَالَ سَمِعْتُ عِمْرَانَ بْنَ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرُكُمْ قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ قَالَ عِمْرَانُ لَا أَدْرِي أَذَكَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدُ قَرْنَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةً قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ بَعْدَكُمْ قَوْمًا يَخُونُونَ وَلَا يُؤْتَمَنُونَ وَيَشْهَدُونَ وَلَا يُسْتَشْهَدُونَ وَيَنْذِرُونَ وَلَا يَفُونَ وَيَظْهَرُ فِيهِمْ السِّمَنُ

-....İmrân ibn Husayn (R) şöyle demiştir: Peygamber (S):"Sizin hayırlı asrınız, benim içinde yaşadığım zamandır. Sonra benimle yaşayanlara yakın olanlardır. Daha sonra onlara yakın olanlardır" buyurdu. İmrân: Peygamber kendi asrından sonar hayırlı asır olarak iki asır mı,yoksa üç asır mı zikretti; bilmiyorum, demiştir. Peygamber (S) devamla şöyle buyurdu: "Sizden sonra bir kavim gelecektir ki onlar hıyanet edecekler, kimse bunlara i'timâd etmeyecek, bunlar şehâdet etmeleri istenmeden şâhidlik edecekler;yine bunlar adak adayacaklar, fakat adaklarını yerine getirmeyecekler.Artık bunlar arasında (tıka basa yemek içmek) semizlenmek meydana çıkar (yânî onlara göre hayâtın gayesi bu işlerden ibaret olur)"

2652 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَيْرُ النَّاسِ قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ يَجِيءُ أَقْوَامٌ تَسْبِقُ شَهَادَةُ أَحَدِهِمْ يَمِينَهُ وَيَمِينُهُ شَهَادَتَهُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ وَكَانُوا يَضْرِبُونَنَا عَلَى الشَّهَادَةِ وَالْعَهْدِ

-...Abdullah ibn Mes'ûd (R)'dan (şöyle demiştir): Peygamber (S) şöyle buyurdu: "İnsanların hayırlısı benim asrım(daki sahâbîlerim)dir. Sonra onlara yakın olan (tâbiî)lardır. Sonra onlara yakın olanlardır (yânî tabiîlerin tâbi Meridir). Sonra bir takım kavimler gelir ki, onlardan herhangi birinin şehâdeti yemininin önüne, yemini de şehâdetinin önüne geçer".İbrâhîm en-Nahaî: Biz çocuk iken velîlerimiz bizi: "Eşhedu billahi" ve "Allah-ile ahdim olsun" sözlerini söylediğimizden dolayı döverlerdi, demiştir

---

بَاب مَا قِيلَ فِي شَهَادَةِ الزُّورِ لِقَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ {وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ} وَكِتْمَانِ الشَّهَادَةِ لِقَوْلِهِ {وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ آثِمٌ قَلْبُهُ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ} {تَلْوُوا} أَلْسِنَتَكُمْ بِالشَّهَادَةِ
2653 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ وَهْبَ بْنَ جَرِيرٍ وَعَبْدَ الْمَلِكِ بْنَ إِبْرَاهِيمَ قَالَا حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْكَبَائِرِ قَالَ الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَقَتْلُ النَّفْسِ وَشَهَادَةُ الزُّورِ تَابَعَهُ غُنْدَرٌ وَأَبُو عَامِرٍ وَبَهْزٌ وَعَبْدُ الصَّمَدِ عَنْ شُعْبَةَ

Yalan Şâhidliği Hakkında Söylenen Şeyler (Ağırlaştırma Ve Tehdîdler) Babı
Çünkü Yüce Allah'ın şu kavli vardır: "Onlar ki yalan şâhidlik etmezler... " (ei-Furkaan: 72>; Ve şâhidliği gizlemek ve yerine getirmekten çekinmek hakkında da: "Şâhidliği gizlemeyin. Kim onu gizlerse hakikat şudur ki, onun kalbi bir günahkârdır. Allah ne yaparsanız hakkıyle bilendir" -kavli vardır- (ei-Bakara: 283)

"Şayet eğip bükerseniz..' " (en-Nisâ: 135), şâhidlikte dillerinizi eğip bükerseniz; doğruyu söylemezseniz demektir.
-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber'e büyük günâhlardan soruldu. Peygamber (S): "Allah'a ortak tanımak, ana-babaya ezâ etmek,(haksız olarak) insan öldürmek,yalan şâhidliği yapmaktır"buyurdu. Bu hadîsi Şu'be'den rivayet etmekte Gunder, Ebû Âmir, Behz ve Abdussamed, Vehb ibn Cerîr'e mutâbaat etmişlerdir

---

2654 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا الْجُرَيْرِيُّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا أُنَبِّئُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكَبَائِرِ ثَلَاثًا قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَجَلَسَ وَكَانَ مُتَّكِئًا فَقَالَ أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ قَالَ فَمَا زَالَ يُكَرِّرُهَا حَتَّى قُلْنَا لَيْتَهُ سَكَتَ وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا الْجُرَيْرِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ

-...Bize el-Guveyrî, Abdurrahmân ibn Ebî Bekre'den tahdîs etti. Babası Ebû Bekre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) üç kerre:
— "Büyük günâhların en büyüğünü size haber vereyim mi?" buyurdu.Sahâbîler:
— Evet, haber ver yâ Rasûlallah! dediler. Rasûlullah:
— "Allah'a ortak uydurmak; ana-babaya eziyet vermek" buyurdu. Dayanmakta iken oturdu da: "İyi dinleyin! Bir de yalan yere şâhidlik etmektir" buyurdu. Râvî dedi ki: Rasûluîlah bu son sözü tekrar etmekte o kadar devam etti ki, nihayet biz (kendisine acıyarak) keski sussa diyorduk.Ve îsmâîl ibnu İbrahim şöyle dedi: Bize Cuveyrî tahdîs edip şöyle dedi: Bize Abdurrahmân tahdîs etti

---

بَاب شَهَادَةِ الْأَعْمَى وَأَمْرِهِ وَنِكَاحِهِ وَإِنْكَاحِهِ وَمُبَايَعَتِهِ وَقَبُولِهِ فِي التَّأْذِينِ وَغَيْرِهِ وَمَا يُعْرَفُ بِالْأَصْوَاتِ وَأَجَازَ شَهَادَتَهُ قَاسِمٌ وَالْحَسَنُ وَابْنُ سِيرِينَ وَالزُّهْرِيُّ وَعَطَاءٌ وَقَالَ الشَّعْبِيُّ تَجُوزُ شَهَادَتُهُ إِذَا كَانَ عَاقِلًا وَقَالَ الْحَكَمُ رُبَّ شَيْءٍ تَجُوزُ فِيهِ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ أَرَأَيْتَ ابْنَ عَبَّاسٍ لَوْ شَهِدَ عَلَى شَهَادَةٍ أَكُنْتَ تَرُدُّهُ وَكَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَبْعَثُ رَجُلًا إِذَا غَابَتْ الشَّمْسُ أَفْطَرَ وَيَسْأَلُ عَنْ الْفَجْرِ فَإِذَا قِيلَ لَهُ طَلَعَ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ وَقَالَ سُلَيْمَانُ بْنُ يَسَارٍ اسْتَأْذَنْتُ عَلَى عَائِشَةَ فَعَرَفَتْ صَوْتِي قَالَتْ سُلَيْمَانُ ادْخُلْ فَإِنَّكَ مَمْلُوكٌ مَا بَقِيَ عَلَيْكَ شَيْءٌ وَأَجَازَ سَمُرَةُ بْنُ جُنْدُبٍ شَهَادَةَ امْرَأَةٍ مُنْتَقِبَةٍ

Kör İnsanin Şâhid Olması, Tasarruflarındaki Hâli, Bir Kadınla Evlenmesi, Başkasını Evlendirmesi, Alışveriş Etmesi, Müezzinlik Ve Diğer İşlerde Çalışmasının Kabulü Ve Seslerle Tanınan Şeyler Babı Kaasım ibn Muhammed, el-Hasen el-Basrî, İbn Şîrîn, ez-Zuhrî, Atâ ibn Ebî Rebâh, körün şâhidliğini caiz görmüşlerdir.eş-Şa'bî: Kör, akledici olduğu zaman şâhidliği caiz olur, demiştir. Hakem ibn Uyeyne de: Körün şâhidliğinin caiz olacağı az şey vardır, demiştir.ez-Zuhrî de şöyle demiştir: Düşündün mü ne dersin:İbn Abbâs bir şehâdet üzerine şâhidlik yapsaydı, kör olmuş olmasıyle beraber sen onun şehâdetini reddeder misin? İbn Abbâs güneş battığı zaman iftar için bir adam gönderir, araştırırdı da, onun haber vermesiyle iftar ederdi. Fecrden sorardı da kendisine Tecr doğdu" denilince iki rek'at namaz kılardı. Süleyman ibn Yesâr şöyle demiştir: Ben Aişe'nin. yanına girmek için izin istedim. Âişe sesimi tanıdı da: Yâ Süleyman, gir! Şübhesiz sen üzerinde hiçbir borç kalmamış mukâteb bir kölesin, dedi.Semure ibn Cundeb de; yüzü örtülü bir kadının şâhidliğini kabul etmiştir.

2655 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ بْنِ مَيْمُونٍ أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَمِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا يَقْرَأُ فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ رَحِمَهُ اللَّهُ لَقَدْ أَذْكَرَنِي كَذَا وَكَذَا آيَةً أَسْقَطْتُهُنَّ مِنْ سُورَةِ كَذَا وَكَذَا وَزَادَ عَبَّادُ بْنُ

عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَائِشَةَ تَهَجَّدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِي فَسَمِعَ صَوْتَ عَبَّادٍ يُصَلِّي فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ يَا عَائِشَةُ أَصَوْتُ عَبَّادٍ هَذَا قُلْتُ نَعَمْ قَالَ اللَّهُمَّ ارْحَمْ عَبَّادًا

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) mescidde Kur'ân okuyan bir adamı işitti de: "Allah bu adama rahmet etsin. Muhakkak o bana şu ve şu sûrelerden unuttuğum şu şu âyetleri hatırlattı" buyurdu.
Ve Abbâd ibnu Abdillah kendi rivayetinde şu ziyâdeyi verdi: Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) benim odamda teheccüd namazı kıldı. Bu sırada mescidde namaz kılmakta olan Abbâd (ibn Bişr)'in sesini işitti de:
— "Yâ Âişe! Şu ses Abbâd'ın sesi midir?" diye sordu. Ben: :.
— Evet onun sesidir, dedim. Peygamber:
— "Yâ Allah! Abbâd'a rahmet eyle!" diye duâ etti

2656 - حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ بِلَالًا يُؤَذِّنُ بِلَيْلٍ فَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يُؤَذِّنَ أَوْ قَالَ حَتَّى تَسْمَعُوا أَذَانَ ابْنِ أُمِّ مَكْتُومٍ وَكَانَ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ رَجُلًا أَعْمَى لَا يُؤَذِّنُ حَتَّى يَقُولَ لَهُ النَّاسُ أَصْبَحْتَ

-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Bilâl ezanı gece okur. Onun için sizler İbnu Ümmi Mektûm ezan okuyuncaya kadar -yâhud da şöyle dedi: îbnu Ümmi Mektûm'un ezanını işitinceye kadar- sahur yemeğinizi yiyin için!" buyurdu. Râvî dedi ki: İbnu Ümmi Mektûm kör bir kimse idi. Kendisine insanlar "Sabaha girdin" deyinceye kadar, sabah ezanını okumazdı

2657 - حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ وَرْدَانَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمَتْ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْبِيَةٌ فَقَالَ لِي أَبِي مَخْرَمَةُ انْطَلِقْ بِنَا إِلَيْهِ عَسَى أَنْ يُعْطِيَنَا مِنْهَا شَيْئًا فَقَامَ أَبِي عَلَى الْبَابِ فَتَكَلَّمَ فَعَرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَوْتَهُ فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ قَبَاءٌ وَهُوَ يُرِيهِ مَحَاسِنَهُ وَهُوَ يَقُولُ خَبَأْتُ هَذَا لَكَ خَبَأْتُ هَذَا لَكَ

-...el-Mısver ibn Mahreme (R) şöyle demiştir: Peygamberce birçok kaftanlar gelmişti. Babam Mahreme bana: Haydi birlikte Peygamber'e gidelim. Belki o kaftanlardan bize de birşey verir, dedi. Gittik. Babam kapının önünde dikeldi de orada konuştu. Peygamber de onun sesini tamdı ve dışarıya çıktı. Peygamber'in beraberinde bir kaftan vardı ve Peygamber, babama: "Bunu senin için sakladım; bunu senin için sakladım" diyerek, babam Mahreme'ye o kaftanın güzelliklerini gösteriyordu

---

بَاب شَهَادَةِ النِّسَاءِ وَقَوْلِهِ تَعَالَى {فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ}

2658 - حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي زَيْدٌ عَنْ عِيَاضِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلَيْسَ شَهَادَةُ الْمَرْأَةِ مِثْلَ نِصْفِ شَهَادَةِ الرَّجُلِ قُلْنَ بَلَى قَالَ فَذَلِكَ مِنْ نُقْصَانِ عَقْلِهَا

Kadınların Şâhidliği(Nin Cevazı) Babı Ve Yüce Allah'ın şu kavli:"Eğer iki erkek bulunmazsa, o hâlde râzî (ve doğruluğundan emin) olacağınız şâhidlerden bir erkekle iki kadın. Kadınlardan biri unutursa, biri diğerine hatırlatır... " (el-Bakara: 282).
-....Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den (şöyle demiştir): Peygamber (S):
— "Kadının şehâdeti erkeğin şehâdetinin yarısı değil midir?" diye sordu.Biz:

— Evet öyledir, dedik. Peygamber: — "İşte bu aklının eksikliğindendir" buyurdu

---

بَاب شَهَادَةِ الْإِمَاءِ وَالْعَبِيدِ وَقَالَ أَنَسٌ شَهَادَةُ الْعَبْدِ جَائِزَةٌ إِذَا كَانَ عَدْلًا وَأَجَازَهُ شُرَيْحٌ وَزُرَارَةُ بْنُ أَوْفَى وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ شَهَادَتُهُ جَائِزَةٌ إِلَّا الْعَبْدَ لِسَيِّدِهِ وَأَجَازَهُ الْحَسَنُ وَإِبْرَاهِيمُ فِي الشَّيْءِ التَّافِهِ وَقَالَ شُرَيْحٌ كُلُّكُمْ بَنُو عَبِيدٍ وَإِمَاءٍ

2659 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ ح و حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عُقْبَةُ بْنُ الْحَارِثِ أَوْ سَمِعْتُهُ مِنْهُ أَنَّهُ تَزَوَّجَ أُمَّ يَحْيَى بِنْتَ أَبِي إِهَابٍ قَالَ فَجَاءَتْ أَمَةٌ سَوْدَاءُ فَقَالَتْ قَدْ أَرْضَعْتُكُمَا فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْرَضَ عَنِّي قَالَ فَتَنَحَّيْتُ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ قَالَ وَكَيْفَ وَقَدْ زَعَمَتْ أَنْ قَدْ أَرْضَعَتْكُمَا فَنَهَاهُ عَنْهَا

Köle Kadınların Ve Köle Erkeklerin Şâhidliği Babı Enes: Erkek kölenin şâhidliği adaletli ve doğru olduğu zaman caizdir, demiştir. Erkek kölenin şâhidliğini Kaadı Şurayh da caiz kılmıştır. Basra Kaadısı Zurâre ibnu Evfâ da bunu caiz kılmıştır.Muhammed ibn Şîrîn de: Kölenin şâhidliği caizdir, ancak kölenin, kendi efendisi lehine şâhidliği müstesnadır, demiştir. el-Hasen ile İbrahim en-Nahaî, kölenin şâhidliğini hakîr şeylerde caiz kılmışlardır. Kaadı Şurayh: Sizler hepiniz erkek ve dişi kölelerin oğullarısınız, demiştir.
-...îbnuCureyc şöyle demiştir: Ben İbnEbîMuIeyke'den işittim, şöyle dedi: Bana Ukbe ibnu'l- Hâris tahdîs etti, yâhud bu hadîsi ben ondan işittim ki, o Ebû İhâb'ın kızı Ümmü Yahya ile evlenmiş. O dedi ki: Siyah bir kadın köle geldi de (Ukbe'yi ve evlendiği kadını kasdederek): Ben sizin her ikinize de süt emzirdim, dedi.Ukbe dedi ki: Ben bu köle kadının söylediğini Peygamber'e arzettim.Peygamber benden yüz çevirdi. Ukbe dedi ki: Ben bulunduğum taraftan O'nun yüzü tarafına geçtim ve köle kadının sözünü kendisine tekrar söyledim. Peygamber (S): "Bu nasıl olur, yâhud: Evliliğin devamı nasıl olur? Hâlbuki bu köle kadın sizin her ikinize de süt emzirdiğini kesin olarak söylemiştir?" buyurdu ve akabinde Ukbe'yi kadınından nehyetti

---

بَاب شَهَادَةِ الْمُرْضِعَةِ

2660 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً فَجَاءَتْ امْرَأَةٌ فَقَالَتْ إِنِّي قَدْ أَرْضَعْتُكُمَا فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ وَكَيْفَ وَقَدْ قِيلَ دَعْهَا عَنْكَ أَوْ نَحْوَهُ

Süt Emzirici Kadının Şâhidliği Babı
-... Ukbe şöyle demiştir: Ben bir kadınla evlendim. Sonra bir kadın geldi de: Ben sizin her ikinize de süt emzirmişimdir, dedi. Akabinde ben Peygamber'e geldim. Peygamber (S): "Bu söz söylendiği hâlde (evliliğin devamı) nasıl olur? Sen kadınını kendinden bırak (yâhud; bunun benzeri bir söz)" buyurdu

---

بَاب تَعْدِيلِ النِّسَاءِ بَعْضِهِنَّ بَعْضًا

2661 - حَدَّثَنَا أَبُو الرَّبِيعِ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ وَأَفْهَمَنِي بَعْضَهُ أَحْمَدُ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ وَسَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَعَلْقَمَةَ بْنِ وَقَّاصٍ اللَّيْثِيِّ وَعُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ قَالَ لَهَا أَهْلُ الْإِفْكِ مَا قَالُوا فَبَرَّأَهَا اللَّهُ مِنْهُ قَالَ الزُّهْرِيُّ وَكُلُّهُمْ حَدَّثَنِي طَائِفَةً مِنْ حَدِيثِهَا وَبَعْضُهُمْ أَوْعَى مِنْ بَعْضٍ وَأَثْبَتُ لَهُ اقْتِصَاصًا وَقَدْ وَعَيْتُ عَنْ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ الْحَدِيثَ الَّذِي حَدَّثَنِي عَنْ عَائِشَةَ وَبَعْضُ حَدِيثِهِمْ يُصَدِّقُ بَعْضًا زَعَمُوا أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَخْرُجَ سَفَرًا أَقْرَعَ بَيْنَ أَزْوَاجِهِ فَأَيَّتُهُنَّ خَرَجَ سَهْمُهَا خَرَجَ بِهَا مَعَهُ فَأَقْرَعَ بَيْنَنَا فِي غَزَاةٍ غَزَاهَا فَخَرَجَ سَهْمِي فَخَرَجْتُ مَعَهُ بَعْدَ مَا أُنْزِلَ الْحِجَابُ فَأَنَا أُحْمَلُ فِي هَوْدَجٍ وَأُنْزَلُ فِيهِ فَسِرْنَا حَتَّى إِذَا فَرَغَ

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ غَزْوَتِهِ تِلْكَ وَقَفَلَ وَدَنَوْنَا مِنْ الْمَدِينَةِ آذَنَ لَيْلَةً بِالرَّحِيلِ فَقُمْتُ حِينَ آذَنُوا بِالرَّحِيلِ فَمَشَيْتُ حَتَّى جَاوَزْتُ الْجَيْشَ فَلَمَّا قَضَيْتُ شَأْنِي أَقْبَلْتُ إِلَى الرَّحْلِ فَلَمَسْتُ صَدْرِي فَإِذَا عِقْدٌ لِي مِنْ جَزْعِ أَظْفَارٍ قَدْ انْقَطَعَ فَرَجَعْتُ فَالْتَمَسْتُ عِقْدِي فَحَبَسَنِي ابْتِغَاؤُهُ فَأَقْبَلَ الَّذِينَ يَرْحَلُونَ لِي فَاحْتَمَلُوا هَوْدَجِي فَرَحَلُوهُ عَلَى بَعِيرِي الَّذِي كُنْتُ أَرْكَبُ وَهُمْ يَحْسِبُونَ أَنِّي فِيهِ وَكَانَ النِّسَاءُ إِذْ ذَاكَ خِفَافًا لَمْ يَثْقُلْنَ وَلَمْ يَغْشَهُنَّ اللَّحْمُ وَإِنَّمَا يَأْكُلْنَ الْعُلْقَةَ مِنْ الطَّعَامِ فَلَمْ يَسْتَنْكِرْ الْقَوْمُ حِينَ رَفَعُوهُ ثِقَلَ الْهَوْدَجِ فَاحْتَمَلُوهُ وَكُنْتُ جَارِيَةً حَدِيثَةَ السِّنِّ فَبَعَثُوا الْجَمَلَ وَسَارُوا فَوَجَدْتُ عِقْدِي بَعْدَ مَا اسْتَمَرَّ الْجَيْشُ فَجِئْتُ مَنْزِلَهُمْ وَلَيْسَ فِيهِ أَحَدٌ فَأَمَمْتُ مَنْزِلِي الَّذِي كُنْتُ بِهِ فَظَنَنْتُ أَنَّهُمْ سَيَفْقِدُونَنِي فَيَرْجِعُونَ إِلَيَّ فَبَيْنَا أَنَا جَالِسَةٌ غَلَبَتْنِي عَيْنَايَ فَنِمْتُ وَكَانَ صَفْوَانُ بْنُ الْمُعَطَّلِ السُّلَمِيُّ ثُمَّ الذَّكْوَانِيُّ مِنْ وَرَاءِ الْجَيْشِ فَأَصْبَحَ عِنْدَ مَنْزِلِي فَرَأَى سَوَادَ إِنْسَانٍ نَائِمٍ فَأَتَانِي وَكَانَ يَرَانِي قَبْلَ الْحِجَابِ فَاسْتَيْقَظْتُ بِاسْتِرْجَاعِهِ حِينَ أَنَاخَ رَاحِلَتَهُ فَوَطِئَ يَدَهَا فَرَكِبْتُهَا فَانْطَلَقَ يَقُودُ بِي الرَّاحِلَةَ حَتَّى أَتَيْنَا الْجَيْشَ بَعْدَ مَا نَزَلُوا مُعَرِّسِينَ فِي نَحْرِ الظَّهِيرَةِ فَهَلَكَ مَنْ هَلَكَ وَكَانَ الَّذِي تَوَلَّى الْإِفْكَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ ابْنُ سَلُولَ فَقَدِمْنَا الْمَدِينَةَ فَاشْتَكَيْتُ بِهَا شَهْرًا وَالنَّاسُ يُفِيضُونَ مِنْ قَوْلِ أَصْحَابِ الْإِفْكِ وَيَرِيبُنِي فِي وَجَعِي أَنِّي لَا أَرَى مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللُّطْفَ الَّذِي كُنْتُ أَرَى مِنْهُ حِينَ أَمْرَضُ إِنَّمَا يَدْخُلُ فَيُسَلِّمُ ثُمَّ يَقُولُ كَيْفَ تِيكُمْ لَا أَشْعُرُ بِشَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ حَتَّى نَقَهْتُ فَخَرَجْتُ أَنَا وَأُمُّ مِسْطَحٍ قِبَلَ الْمَنَاصِعِ مُتَبَرَّزُنَا لَا نَخْرُجُ إِلَّا لَيْلًا إِلَى لَيْلٍ وَذَلِكَ قَبْلَ أَنْ نَتَّخِذَ الْكُنُفَ قَرِيبًا مِنْ بُيُوتِنَا وَأَمْرُنَا أَمْرُ الْعَرَبِ الْأُوَلِ فِي الْبَرِّيَّةِ أَوْ فِي التَّنَزُّهِ فَأَقْبَلْتُ أَنَا وَأُمُّ مِسْطَحٍ بِنْتُ أَبِي رُهْمٍ نَمْشِي فَعَثَرَتْ فِي مِرْطِهَا فَقَالَتْ تَعِسَ مِسْطَحٌ فَقُلْتُ لَهَا بِئْسَ مَا قُلْتِ أَتَسُبِّينَ رَجُلًا شَهِدَ بَدْرًا فَقَالَتْ يَا هَنْتَاهْ أَلَمْ تَسْمَعِي مَا قَالُوا فَأَخْبَرَتْنِي بِقَوْلِ أَهْلِ الْإِفْكِ فَازْدَدْتُ مَرَضًا عَلَى مَرَضِي فَلَمَّا رَجَعْتُ إِلَى بَيْتِي دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَلَّمَ فَقَالَ كَيْفَ تِيكُمْ فَقُلْتُ ائْذَنْ لِي إِلَى أَبَوَيَّ قَالَتْ وَأَنَا حِينَئِذٍ أُرِيدُ أَنْ أَسْتَيْقِنَ الْخَبَرَ مِنْ قِبَلِهِمَا فَأَذِنَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَيْتُ أَبَوَيَّ فَقُلْتُ لِأُمِّي مَا يَتَحَدَّثُ بِهِ النَّاسُ فَقَالَتْ يَا بُنَيَّةُ هَوِّنِي عَلَى نَفْسِكِ الشَّأْنَ فَوَاللَّهِ لَقَلَّمَا كَانَتْ امْرَأَةٌ قَطُّ وَضِيئَةٌ عِنْدَ رَجُلٍ يُحِبُّهَا وَلَهَا ضَرَائِرُ إِلَّا أَكْثَرْنَ عَلَيْهَا فَقُلْتُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَلَقَدْ يَتَحَدَّثُ النَّاسُ بِهَذَا قَالَتْ فَبِتُّ تِلْكَ اللَّيْلَةَ حَتَّى أَصْبَحْتُ لَا يَرْقَأُ لِي دَمْعٌ وَلَا أَكْتَحِلُ بِنَوْمٍ ثُمَّ أَصْبَحْتُ فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَأُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ حِينَ اسْتَلْبَثَ الْوَحْيُ يَسْتَشِيرُهُمَا فِي فِرَاقِ أَهْلِهِ فَأَمَّا أُسَامَةُ فَأَشَارَ عَلَيْهِ بِالَّذِي يَعْلَمُ فِي نَفْسِهِ مِنْ الْوُدِّ لَهُمْ فَقَالَ أُسَامَةُ أَهْلُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا نَعْلَمُ وَاللَّهِ إِلَّا خَيْرًا وَأَمَّا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَمْ يُضَيِّقْ اللَّهُ عَلَيْكَ وَالنِّسَاءُ سِوَاهَا كَثِيرٌ وَسَلْ الْجَارِيَةَ تَصْدُقْكَ فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَرِيرَةَ فَقَالَ يَا بَرِيرَةُ هَلْ رَأَيْتِ فِيهَا شَيْئًا يَرِيبُكِ فَقَالَتْ بَرِيرَةُ لَا وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ إِنْ رَأَيْتُ مِنْهَا أَمْرًا أَغْمِصُهُ عَلَيْهَا قَطُّ أَكْثَرَ مِنْ أَنَّهَا جَارِيَةٌ حَدِيثَةُ السِّنِّ تَنَامُ عَنْ الْعَجِينِ فَتَأْتِي الدَّاجِنُ فَتَأْكُلُهُ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ يَوْمِهِ فَاسْتَعْذَرَ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أُبَيٍّ ابْنِ سَلُولَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ يَعْذُرُنِي مِنْ رَجُلٍ بَلَغَنِي أَذَاهُ فِي أَهْلِي فَوَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ عَلَى أَهْلِي إِلَّا خَيْرًا وَقَدْ ذَكَرُوا رَجُلًا مَا عَلِمْتُ عَلَيْهِ إِلَّا خَيْرًا وَمَا كَانَ يَدْخُلُ عَلَى أَهْلِي إِلَّا مَعِي فَقَامَ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَا وَاللَّهِ أَعْذُرُكَ مِنْهُ إِنْ كَانَ مِنْ الْأَوْسِ ضَرَبْنَا عُنُقَهُ وَإِنْ كَانَ مِنْ إِخْوَانِنَا مِنْ الْخَزْرَجِ أَمَرْتَنَا فَفَعَلْنَا فِيهِ أَمْرَكَ فَقَامَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ وَهُوَ سَيِّدُ الْخَزْرَجِ وَكَانَ قَبْلَ ذَلِكَ رَجُلًا صَالِحًا وَلَكِنْ احْتَمَلَتْهُ الْحَمِيَّةُ فَقَالَ كَذَبْتَ لَعَمْرُ اللَّهِ لَا تَقْتُلُهُ وَلَا تَقْدِرُ عَلَى ذَلِكَ فَقَامَ أُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ فَقَالَ كَذَبْتَ لَعَمْرُ اللَّهِ وَاللَّهِ لَنَقْتُلَنَّهُ فَإِنَّكَ مُنَافِقٌ تُجَادِلُ عَنْ الْمُنَافِقِينَ فَثَارَ الْحَيَّانِ الْأَوْسُ وَالْخَزْرَجُ حَتَّى هَمُّوا وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَنَزَلَ فَخَفَّضَهُمْ حَتَّى سَكَتُوا وَسَكَتَ وَبَكَيْتُ يَوْمِي لَا يَرْقَأُ لِي دَمْعٌ وَلَا أَكْتَحِلُ بِنَوْمٍ فَأَصْبَحَ عِنْدِي أَبَوَايَ وَقَدْ بَكَيْتُ لَيْلَتَيْنِ وَيَوْمًا حَتَّى أَظُنُّ أَنَّ الْبُكَاءَ فَالِقٌ كَبِدِي قَالَتْ فَبَيْنَا هُمَا جَالِسَانِ عِنْدِي وَأَنَا أَبْكِي إِذْ اسْتَأْذَنَتْ امْرَأَةٌ مِنْ الْأَنْصَارِ فَأَذِنْتُ لَهَا فَجَلَسَتْ تَبْكِي مَعِي فَبَيْنَا نَحْنُ كَذَلِكَ إِذْ دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَلَسَ وَلَمْ يَجْلِسْ عِنْدِي مِنْ يَوْمِ قِيلَ فِيَّ مَا قِيلَ قَبْلَهَا وَقَدْ مَكَثَ شَهْرًا لَا يُوحَى إِلَيْهِ فِي شَأْنِي شَيْءٌ قَالَتْ فَتَشَهَّدَ ثُمَّ قَالَ يَا عَائِشَةُ فَإِنَّهُ بَلَغَنِي عَنْكِ كَذَا وَكَذَا فَإِنْ كُنْتِ بَرِيئَةً فَسَيُبَرِّئُكِ اللَّهُ وَإِنْ كُنْتِ أَلْمَمْتِ بِذَنْبٍ فَاسْتَغْفِرِي اللَّهَ وَتُوبِي إِلَيْهِ فَإِنَّ الْعَبْدَ إِذَا اعْتَرَفَ بِذَنْبِهِ ثُمَّ تَابَ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ فَلَمَّا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَقَالَتَهُ قَلَصَ دَمْعِي حَتَّى مَا أُحِسُّ مِنْهُ قَطْرَةً وَقُلْتُ لِأَبِي أَجِبْ عَنِّي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَاللَّهِ مَا أَدْرِي مَا أَقُولُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ لِأُمِّي أَجِيبِي عَنِّي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا قَالَ قَالَتْ وَاللَّهِ مَا أَدْرِي مَا

أَقُولُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ وَأَنَا جَارِيَةٌ حَدِيثَةُ السِّنِّ لَا أَقْرَأُ كَثِيرًا مِنْ الْقُرْآنِ فَقُلْتُ إِنِّي وَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُ أَنَّكُمْ سَمِعْتُمْ مَا يَتَحَدَّثُ بِهِ النَّاسُ وَوَقَرَ فِي أَنْفُسِكُمْ وَصَدَّقْتُمْ بِهِ وَلَئِنْ قُلْتُ لَكُمْ إِنِّي بَرِيئَةٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنِّي لَبَرِيئَةٌ لَا تُصَدِّقُونِي بِذَلِكَ وَلَئِنْ اعْتَرَفْتُ لَكُمْ بِأَمْرٍ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَنِّي بَرِيئَةٌ لَتُصَدِّقُنِّي وَاللَّهِ مَا أَجِدُ لِي وَلَكُمْ مَثَلًا إِلَّا أَبَا يُوسُفَ إِذْ قَالَ {فَصَبْرٌ جَمِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ} ثُمَّ تَحَوَّلْتُ عَلَى فِرَاشِي وَأَنَا أَرْجُو أَنْ يُبَرِّئَنِي اللَّهُ وَلَكِنْ وَاللَّهِ مَا ظَنَنْتُ أَنْ يُنْزِلَ فِي شَأْنِي وَحْيًا وَلَأَنَا أَحْقَرُ فِي نَفْسِي مِنْ أَنْ يُتَكَلَّمَ بِالْقُرْآنِ فِي أَمْرِي وَلَكِنِّي كُنْتُ أَرْجُو أَنْ يَرَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي النَّوْمِ رُؤْيَا يُبَرِّئُنِي اللَّهُ فَوَاللَّهِ مَا رَامَ مَجْلِسَهُ وَلَا خَرَجَ أَحَدٌ مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ حَتَّى أُنْزِلَ عَلَيْهِ الْوَحْيُ فَأَخَذَهُ مَا كَانَ يَأْخُذُهُ مِنْ الْبُرَحَاءِ حَتَّى إِنَّهُ لَيَتَحَدَّرُ مِنْهُ مِثْلُ الْجُمَانِ مِنْ الْعَرَقِ فِي يَوْمٍ شَاتٍ فَلَمَّا سُرِّيَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَضْحَكُ فَكَانَ أَوَّلَ كَلِمَةٍ تَكَلَّمَ بِهَا أَنْ قَالَ لِي يَا عَائِشَةُ احْمَدِي اللَّهَ فَقَدْ بَرَّأَكِ اللَّهُ فَقَالَتْ لِي أُمِّي قُومِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ لَا وَاللَّهِ لَا أَقُومُ إِلَيْهِ وَلَا أَحْمَدُ إِلَّا اللَّهَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى {إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِنْكُمْ} الْآيَاتِ فَلَمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ هَذَا فِي بَرَاءَتِي قَالَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَكَانَ يُنْفِقُ عَلَى مِسْطَحِ بْنِ أُثَاثَةَ لِقَرَابَتِهِ مِنْهُ وَاللَّهِ لَا أُنْفِقُ عَلَى مِسْطَحٍ شَيْئًا أَبَدًا بَعْدَ مَا قَالَ لِعَائِشَةَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى {وَلَا يَأْتَلِ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا إِلَى قَوْلِهِ غَفُورٌ رَحِيمٌ} فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ بَلَى وَاللَّهِ إِنِّي لَأُحِبُّ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لِي فَرَجَعَ إِلَى مِسْطَحٍ الَّذِي كَانَ يُجْرِي عَلَيْهِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْأَلُ زَيْنَبَ بِنْتَ جَحْشٍ عَنْ أَمْرِي فَقَالَ يَا زَيْنَبُ مَا عَلِمْتِ مَا رَأَيْتِ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَحْمِي سَمْعِي وَبَصَرِي وَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ عَلَيْهَا إِلَّا خَيْرًا قَالَتْ وَهِيَ الَّتِي كَانَتْ تُسَامِينِي فَعَصَمَهَا اللَّهُ بِالْوَرَعِ قَالَ وَحَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ مِثْلَهُ قَالَ وَحَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَيَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ مِثْلَهُ

(Hüküm Verme İşinde) Kadınların Birbirlerini Tezkiye Etmeleri Babı

- BizeEbû'r-Rabf Süleyman ibnu Dâvûd tahdîs etti, ve haı sin ma'nâlanndan bâzıszm (velâfızlarının maksadlannı) bana Ahm anlattı. Ahmed şöyle dedi: Bize Fulayh ibnu Süleyman, İbnu Şih ez-Zuhrî'den; o da Urve ibnu'z-Zubeyr'den, Saîd ibnu'l-Müseyyeb'de Alkame ibnu Vakkaas el- Leysî'den, Ubeydilîah ibn Abdillah ibn t be'den; (bu dördü de) Peygamber'in zevcesi Âişe'den onun bu hadî ni, yânî iftira sâhiblerinin Âişe için dedikleri yalanı dedikleri zamân Allah'ın Âişe'yi bu iftiradan temize çıkarmış olduğu hadîsi tahdîs ettiler. ez-Zuhrî şöyle dedi: Ve bu râvîlerin herbiri Âişe hadîsinden bir taifeyi hana tahdîs ettiler. Bunların bâzısı Âişe hadîsini diğer bâzısından daha iyi muhafaza edici ve hadîsi aynen getirip nakletmekte daha sağlam tesbît edicidir. İşte ben bu râvîlerin herbirinden, onların bana Âişe'den tahdîs ettikleri bu hadîsi iyice belleyip muhafaza ettim. Bunlardan bâzısının hadîsi, diğer bâzısının hadîsini tasdîk etmektedir. Bunlar kesin olarak söylediler ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Rasülullah (S) sefere çıkmak istediği zaman kadınları arasında kur'a çeker idi.. Onlardan hangisinin kur'ası çıkarsa, Rasülullah ile beraber o yola çıkardı. (Huzâa'dan Musta'lık oğulları) gazasına gitmek istediği zaman da Rasülullah kur'a çekti ve benim sehmim çıktı. Rasûlullah'ın beraberinde sefere çıktım.. Bu sefer, Hicâb âyeti indirildikten sonra idi. Ben mahmil içinde yükletilir ve (konak yerinde) mahmil içinde indirilirdim. Bu suretle gittik. Nihayet Rasülullah bu gazasından ayrılıp da döndüğü ve Medine'ye yaklaştığımızda (bir konak yerinde indi. Gecenin bir kısmını orada geçirdi. Sonra) göç edilmesini i'lân etti. Hareket emrini i'lân ettikleri zaman ben kalktım ve (ihtiyâcımı yerine getirmek için yalnız- başıma) ordudan ayrılıp gittim. İşimi yerine getirince konak yerime geldim. Bu sırada göğsüme elimle dokundum. Birden Yemen'in göz boncuğundan dizilmiş gerdanlığımın koptuğunu anladım. Hemen geri döndüm ve gerdanlığımı aradım. Fakat onu aramak beni yolculuktan alıkoymuştu. (Ben, ordu bir ay eğlense de benim devemi, ben mahmilimde bulunmadıkça sürüp gitmezler diye düşünmüştüm.) Hâlbuki yolda bana hizmet edenler gelip mahmilimi yüklemişler ve mahfemi bindiğim deve üzerinde götürmüşlerdi. Onlar beni mahfe içinde sanıyorlarmış. O zaman kadınlar hafif hafif idiler; ağır vucûdlu değillerdi. Onları et bürümezdi. Çünkü onlar az yemek yerlerdi. Bu sebebden hizmetçiler mahfeyi yüklemek üzere kaldırdıklarında, mahfenin ağırlık derecesinin farkına varmayarak yüklemişler. Ben o zaman küçük yaşta bir kadındım. Bu sebeble deveyi sürüp yürümüşler. Ordu gittikten sonra ben gerdanlığımı buldum. Onların konağına geldim; orada hiç kimse yoktu. Orada evvelce bulunduğum konak yerine geldim. Onlar beni mahfilde bulamayacaklar da dönüp

bana gelecekler diye düşündüm. Ben bu düşünce ile oturduğum sırada, gözlerim bana gâlib gelmiş de uyuyakalmışım. Safvân ibnu Muattal es-Sulemî sonra Zekvânî (ki arkadan gelerek askerlerin bıraktıkları şeyleri toplamağa ve konaklama yerine götürüp sahihlerine vermeye me'mûr idi) askerin arkasından, sabaha yakın bulunduğum yere gelmiş ve uyuyan bir insan karaltısı görmüş ve benim yanıma gelmiş (ve beni tanımış). Bu zât beni kadınların perdelenmesi emrinden önce görmüştü. Safvân devesini çöktürdüğü sırada "İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn = Biz Allah'ın mülküyüz ve biz ancak O'na dönücüleriz"(ei-Bakara: ise» istircâ âyetini söylemesiyle uyandım.Safvân devesinin ön ayağına bastı, ben de deveye bindim. Safvân bindiğim deveyi çekerek önde yürüdü. Nihayet kaafile konak yerine istirahat ediciler olarak indikten sonra, öğle sıcağında orduya yetiştik. Bu arada (hakkımda iftira ederek) helak olan helak olmuş. İftirayı ilk çıkaran ve başlatan ise Selûl kadının oğlu Abdullah ibn Ubeyy olmuş. Medine'ye geldiğimizde ben bir ay hastalandım.İnsanlar iftira sahihlerinin sözlerini çoğaltıp yayıyorlarmış. (Ben bunlardan habersizdim.) Yalnız hastalığımda bana şübhe veren bir şey vardı:Peygamber'den, hasta olduğum başka zamanlarda görmekte olduğum yumuşaklığı, bu hastalığımda görmüyordum. Ancak yanıma giriyor, selâm veriyor, sonra (adımı söylemeden) "Hastanız nasıl?" diyordu. Benim (iftiracıların dedikleri) hiçbir şeyden haberim yoktu. Nihayet iyileşme devrine girmiştim. Bir gece ben Mıstah'm anasıyla ihtiyâç giderme yerlerimiz olan Menâsı' tarafına çıkmıştım. Biz buraya ancak geceden geceye çıkardık. Bu âdet, evlerimizin yakınında halâlar edinmemizden evveldi. O zamanlar bizim hâlimiz, çöldeki eski Arablar'ın (haceti gidermek için) çölde dışarıya çıkmalarına yâhud (temizlenmek için) gezinmelerine benziyordu. Ben, Ebû Ruhm'ın kızı ve Mıstah'ın annesi (Selmâ) ile hacet giderme yerine doğru yönelip giderken, onun ayağı çarşafına takılmış, düşmüştü. Arablar arasında felâket zamanında söylenmesi âdet olan "Düşmanım helak olsun" bedduası yerine Selmâ kadın:
— Mıstah helak olsun! diye oğluna beddua etti. Ben kadına:
— Ne fena söyledin! Bedir'de hazır bulunan bir kişiye mi sövüyorsun? dedim. Kadın bana:
— Hele şu saf teyzeye! Sen ortada dönen iftiraları işitmedin mi? dedi ve iftira sahihlerinin sözlerini bana haber verdi. Bu yüzden hastalığımın üstüne bir hastalık daha arttı. Evime dönünce de RasûluIIah yanıma geldi, selâm verdi ve:
— "Hastanız nasıldır?" diye sordu.Ben de:
— Yâ Rasûlallah! Anam ve babamın yanına gitmek üzere bana izin ver! dedim. Âişe: Ben bu haberi anam ve babamdan sağlamca öğrenmek istiyordum, demiştir. RasûluIIah bana izin verdi. Ben de ebeveynimin yanına geldim ve annem Ümmü Rûmân'a:
— İnsanların konuşmakta olduğu bu sözler nedir? dedim. Anam:
— Ey kızım! Kendini üzme, sen nefsini ve sağlığını düşün. Vallahi bir kadın senin gibi güzelliğe sâhib ve kocasının yanında sevimli olsun ve birçok da ortakları bulunsun da, aleyhinde dedikoduyu çoğaltmasınlar; bu pek nâdirdir, dedi. Ben de:
— Subhânallah! İnsanlar hakîkaten bu sözleri söylüyorlar mı?Doğrusu hayret olunur, dedim.
Âişe dedi ki: Ben o gece babamın evinde yattım. Sabaha kadar gözümün yaşı dinmedi, gözüme uyku da girmedi. Sonra sabaha eriştim. RasûluIIah da o sabah Alî ibn Ebî Tâlib'i,Usâme ibn Zeyd'I yanına çağırmıştı. Vahiy gecikince ehli ile ayrılması hususunda bunlarla istişare etmişti. Usâme, Ehlu Beyt için nefsinde bilmekte ve gönlünde beslemekte olduğu sevgiyi Rasûlullah'a tavsiye ve işaret etti de:
— Yâ Rasûlallah! Ehlin Âişe hakkında biz hayırdan başka bir şey bilmeyiz, dedi.Alî ibn Ebî Tâlib'e gelince, o da:
— Yâ Rasûlallah! Allah sana dünyâyı dâr etmemiştir. Âişe'den başka kadın çoktur. Bununla beraber Âişe'nin cariyesi Berîre'ye de sorunuz. O doğrusunu sana söyler, demişti. Bunun üzerine RasûluIIah, Berîre'yi çağırıp:
— "Yâ Berîre! Sen hanımın Âise'de sana şübhe veren bîr hâl gördün mü?" diye sordu, Berîre de:
— Hayır görmedim. Seni hakk Peygamber olarak gönderen Allah'a yemîn ederim ki, ben hanım efendimden asla ayıp olarak çıkmış şundan büyük birşey görmedim: Âişe küçük yaşta bir kadındı. Hamur yoğururken uyurdu da evin besi koyunu gelir, hamuru yerdi, demiş.Bunun üzerine Rasûlullah o günü mesddde ayağa kalkıp bir hutbe yaptı da bu iftirayı en evvel ortaya atan Abdullah ibn Ubeyy ibn Se-İûTden dolayı söz söylemekte ma'ziretli tutulmasını isteyerek:
— "Ehlim hakkında bana eziyet veren bir şahıs hakkında bana kim yardım eder de benim için ondan inîikaam alır? Vallahi ben, ehlim hakkında hayırdan başka birşey bilmiş değilim. Bu iftiracılar bir adamın

da ismini ortaya koydular ki, bu zât hakkında da ben hayırdan başka birşey bilmiyorum.Bu (faziletli) kimse şimdiye kadar ehlimin yanma girmemiştir, ancak benimle beraber girmiştir!" buyurmuştu.
Bunun üzerine (Evs kabilesinin başkanı) Sa'd ibn Muâz ayağa kalktı da:
— Yâ Rasûlallah! Vallahi sana ben yardım edeceğim. Eğer bu (iftirayı çıkaran) Evs'ten ise, biz onun boynunu vururuz. Eğer Hazrec kardeşlerimizden ise, ne yapmak lazımsa Sen emredersin, biz de emrini yerine getiririz, demiş. Bu defa da (Hazrec'den) Sa'd ibn Ubâde ayağa kalkmış. Bu da Hazrec kabilesinin büyüğü idi. Ve bu vak'adan evvel sâlih bir kimse idi. Fakat bu defa kabile hamiyyeti ve kıskançlığı ile Sa'd ibn Muâz'a karşı:
— Sen yalan söylüyorsun. Allah'ın ebedîliğine yemîn ediyorum ki, sen onu (Abdullah ibn Ubeyy'i) öldüremezsin ve öldürmeye muktedir değilsin, demiş. Bu defa da (Eşhelî ve Evsî) Useyd ibnu'l-Hudayr ayağa kalkarak Sa'd ibn Ubâde'ye karşı:
— Allah'ın bekaa ve ebediyetine yemîn ederim ki, sen yalan söylüyorsun. Vallahi biz elbette onu öldürürüz. Sen muhakkak münafıksın ki, münafıklar hesabına bizimle mücâdele ediyorsun! diye mukaabele etmiş. Bu suretle Evs ve Hazrec kabileleri ayaklanmışlar. Hattâ birbirleriyle muharebe etmeye kasdetmişler. Rasûlullah ise henüz minber üzerinde bulunuyormuş. Hemen minberden inmiş ve bunları sükûnete kavuşturuncaya kadar onlara yumuşaklıkla davranmış, kendisi de başka birşey söylemeyip, sükût etmiş. (Bana gelince): Ben, o gün ağladım. Ne gözümün yaşı dindi, ne gözüme uyku girdi. Sabahleyin babam ve anam yanıma geldiler. Ben bu suretle iki gece, bir gün ağladım. Hattâ ağlamaktan ciğerim parçalanacak sandım.Âişe dedi ki: Bir ara ebeveynim yanımda oturdukları, ben de ağlamakta bulunduğum sırada Ensâr'dan bir kadın izin istemişti, ben de izin vermiştim. O da oturup benimle ağlıyordu. Biz bu vaziyette iken ansızın Rasûlullah içeriye girdi. (Yanıma) oturdu. Hâlbuki Rasûlullah bundan evvel hakkımda dedikodu başladığı günden beri yanımda oturmamıştı. Ve Rasûlullah bir ay beklediği hâlde kendisine hakkımda birşey vahyolunmamıştı. Âişe devamla şöyle demiştir: Rasûlullah Şehâdet Kelimesi'ni söyledi, sonra (iftiracıların iftirasından kinaye olarak):
— "Yâ Âişe! Hakkında bana şöyle şöyle sözler erişti. Eğer sen bu isnâdlardan beri isen, yakında Allah seni temize çıkarır. Yok eğer böyle bir günâha yaklaştınsa Allah'tan mağfiret dile ve Allah'a tevbe et. Çünkü kul, günâhım i'tirâf ve sonra tevbe edince Allah da ona afv ile muamele buyurur" dedi.
Âişe devamla dedi ki: Rasûlullah bu hitabesini bitirince (musibetin ifrat harâretiyle) gözümün yaşı kesildi. Nihayet gözyaşından bir damla bulamıyordum. Hemen babama:
— Rasûlullah'm söylediği söze benim tarafımdan cevâb ver! dedim. Babam:
— Vallahi kızım, Rasûlullah'a ne diyeceğimi bilmiyorum, dedi. Sonra anama:
— Rasûlullah'm söylediği söze benim tarafımdan cevâb ver! dedim. O da:
— Vallahi ben de Rasûlullah'a ne diyeceğimi bilmiyorum, dedi.Âişe devamla dedi ki: Ben de küçük yaşta bir kadındım. Kur'-ân'dan çok bir kısmını (ezberden) okuyamıyordum- Bu sebebden ben şöyle dedim:
— Vallahi ben bildim ki, siz insanların dedikodusunu işittiniz; o sizin nefsinizde yerleşti ve siz bu söze inanıp tasdik ettiniz. İmdi ben size: "Ben berî'im" desem -Allah benim muhakkak beri olduğumu bilmektedir-, benim bu sözümü tasdik etmezsiniz. Eğer ben size bir iş i'tirâf etsem -Allah kesin surette benim beri olduğumu biliyor-, Siz muhakkak beni tasdik edersiniz. Vallahi bu vaziyette benim ve Sizin için bir mesel bulamıyorum; ancak Yûsuf Peygamber'in babası Ya'kûb aleyhi's-selâmi örnek buluyorum. Yûsuf'un kardeşleri, Yûsuf'un gömleği üzerinde yalan bir kan lekesi getirdikleri zaman,Ya'kûb, oğullarına: "Fe sabrun cemîlun. Vallâhu'l-mute'ânu ala matasıfûn = Hayır, nefisleriniz size aldatıp (böyle büyük) bir işe sürüklemiş. Artık (bana düşen) güzel bir sabırdır. Sizin şu anlatışınıza karşı yardımına sığınılacak ise, ancak Allah'tır" (Yûsuf: 18) demişti. Ben bu sözü söyledim. Sonra yatağıma doğru uzandım. Ben yalnız Allah'ın beni temize çıkarmasını umar dururdum. Lâkin vallahi hakkımda okunur bir vahiy indirmesini hiç düşünmezdim ve ben, bana âid bir mes'ele için Kur'ân diliyle kelâm edilmesinden elbette çok ha-kîr bulunuyordum. Fakat şunu muhakkak surette umardım ki: Ra-sûlullah uykusunda bir ru'yâ görsün de Allah beni o ru'yâ ile temize çıkarsın! Vallahi Rasûlullah yerinden kalkmamıştı ve oradakilerden hiçbiri odadan çıkmamıştı.Nihayet Rasûlullah üzerine vahiy indirildi ve O'nu vahyin ağırlık ve şiddetinden terlemek gibi vahiy eserleri kapladı. Hattâ O'ndan vahiy esnasında kış günleri bile inci tanesi gibi ter dökülürdü. Rasûlullah'tan vahiy eserleri gidince, O sevincinden gülüyordu. Ve bana ilk söylediği söz şu oldu:

— "Yâ Âişe! Allah 'a hamd et! Allah seni (iftiracıların isnadından) kat'î surette temize çıkardı".Bunun üzerine anam bana:
— Kızım kalk da Rasûlullah'a teşekkür et! dedi. Ben:
— Hayır, ben O'na kalkmam. Ben yalnız Allah'a hamd ederim, dedim. İşte Yüce Allah! (Benim berâetim-hakkında) şu âyetleri indirdi: ' 'O uydurma haberi getirenler içinizden bir zümredir. Onu sizin için bir şerr sanmayın. BiVakis o sizin için bir hayırdır. Onlardan herkese kazandığı günâh vardır. Onlardan günâhın büyüğünü üzerine alan o adama da büyük bir azâb vardır. Ne vardı onu işittiğiniz vakit erkek mü 'minlerle kadın mü 'minler kendi kendilerine güzel zann etselerdi de; 'Bu açık bir iftiradır' deselerdi ya! Ona dört şâhid getirselerdi ya! Madem ki bu şâhidleri getiremediler, o hâlde onlar Allah indinde yalancılardan ibarettirler. Eğer dünyâda ve âhirette Allah'ın fadlı ve rahmeti üstünüzde olmasaydı, içine daldığınız bu yaygaradan dolayı sizi herhalde büyük bir azâb çarpardı. O zaman siz o iftirayı dillerinizle birbirinize yetiştiriyordunuz. Hiçbir bilginiz olmayan şeyi ağızlarınızla söylüyordunuz ve bunu kolay sanıyordunuz. Hâlbuki bu Allah yanında büyük bir vebaldir. Onu işittiğiniz vakit: 'Bunu söylemek bize yakışmaz; hâşâ bu büyük bir bühtandır* deseydiniz ya! Eğer siz imân eden kimseler iseniz, böyle birşeye hayâtta bulunduğunuz müddetçe bir daha dönmeyeşiniz diye Allah size öğüd veriyor. Ve sizin için âyetlerini açık açık bildiriyor. Allah hakkıyle bilen, tam hüküm ve hikmet sahibidir. Kötü sözlerin îmân edenlerin içinde yayılıp duyulmasını arzu edenler, dünyâda da âhirette de onlar için pek elemli bir azâb vardır. Allah bilir, siz bilmezsiniz. Ya üzerinizde Allah'ın fadlı ve rahmeti olmasaydı, ya hakikat Allah çok re'fetli, çok merhametli olmasaydı (hâliniz nereye varırdı)? Ey îmân edenler! Şeytânın adımları ardınca gitmeyin. Kim şeytânın adımlarına uyarsa şübhesiz ki o, kötülüğü ve meşru olmayanı emreder. Eğer üzerinizde A ilah 'in fadlı ve rahmeti olmasaydı, içinizden hiçbiriniz ebedî temize çıkamazdı. Ancak Allah 'tır ki kimi dilerse temize çıkarır. Allah hakkıyle işiten, hakkıyle bilendir"^ Nün ıı 21).Allah bu âyetleri benim berâetim hakkında indirince babam Ebû Bekr, hısımlığından ve fakirliğinden dolayı infâk etmekte bulunduğu Mıstah ibn Usâse için:
— Kızım Âişe'ye bu iftirayı söyledikten sonra vallahi ben de Mıstah'a birşey vermem! diye yemîn etti. Bunun üzerine Yüce Allah:' 'Sizden fazilet ve servet sahibi olanlar, hısımlarına, yoksullara, Allah yolunda hicret edenlere vermelerinde kusur etmesin, afvetsin; aldırış etmesin. Allah'ın size mağfiret etmesini arzu etmez misiniz? Allah çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir" (en-Nûn 22) âyetini indirdi. Bu âyetin inmesi üzerine Ebû Bekr:
— Vallahi ben, Allah'ın beni mağfiret etmesini muhakkak severim, dedi ve Mıstah'a vere geldiği nafakayı vermeye döndü. Rasûlullah, Zeyneb bintu Cahş'a da benim hâlimden sorup:
— "Yâ Zeyneb! Âişe hakkında ne bildin ve ne gördün?" demişti. Zeyneb de:
— Yâ Rasûlullah! Ben kulağımı, gözümü işitmediğim, görmediğim şeyden muhafaza ederim. Vallahi ben Âişe hakkında hayırdan başka birşey bilmem, diye güzel şehâdet etmiştir. Bu hususta Âişe: Zeyneb (Peygamber'in kadınları arasında güzelliği ve Peygamber'in yanındaki mevkii bakımından) bana rekabet eden bir kadındı. Fakat Allah onu takvası sebebiyle (iftiracılara katılmaktan) korudu, demiştir. Buhârî'nin şeyhi olan Ebu'r-Rabî' Süleyman şöyle dedi: Bize Fulayh, Hişâm ibn Urve'den; o da Urve'den; o da Âişe'den ve Abdullah ibnu'z-Zubeyr'den, Fulayh'm Zuhrî'den rivayet ettiği hadîsin benzerini tahdîs etti. H yine Ebu'r-Rabî' şöyle dedi: Ve bize Fulayh, Rabîa ibn Ebî Abdirrahmân'dan ve Yahya ibn Saîd'den; o da el-Kaasım ibn Mu-hammed ibn Ebî Bekr'den bunun benzeri olan hadîsi tahdîs etti (Yânî Fulayh bu hadîsi şu dört kişiden rivayet etmiştir)

بَاب إِذَا زَكَّى رَجُلٌ رَجُلًا كَفَاهُ وَقَالَ أَبُو جَمِيلَةَ وَجَدْتُ مَنْبُوذًا فَلَمَّا رَآنِي عُمَرُ قَالَ عَسَى الْغُوَيْرُ أَبْؤُسًا كَأَنَّهُ يَتَّهِمُنِي قَالَ عَرِيفِي إِنَّهُ رَجُلٌ صَالِحٌ قَالَ كَذَاكَ اذْهَبْ وَعَلَيْنَا نَفَقَتُهُ

2662 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ الْحَذَّاءُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَثْنَى رَجُلٌ عَلَى رَجُلٍ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ وَيْلَكَ قَطَعْتَ عُنُقَ صَاحِبِكَ قَطَعْتَ عُنُقَ صَاحِبِكَ مِرَارًا ثُمَّ قَالَ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَادِحًا أَخَاهُ لَا مَحَالَةَ فَلْيَقُلْ أَحْسِبُ فُلَانًا وَاللَّهُ حَسِيبُهُ وَلَا أُزَكِّي عَلَى اللَّهِ أَحَدًا أَحْسِبُهُ كَذَا وَكَذَا إِنْ كَانَ يَعْلَمُ ذَلِكَ مِنْهُ

Bir Adam Diğer Bir Kimseyi Tezkiye Ettiği Zaman, Bu Tezkiye Ona Yeter
Ve Ebû Cemile Suneyn şöyle demiştir: Ben bir çocuk bulmuştum. Umer beni görünce "Asâ'lgüveyru ebûsen" meselini söyledi. Sanki o bununla bu zina çocuğu benim sulbî çocuğum imiş de nafaka istiyormuşum diye, beni ittihâm ediyordu. İşbilir ; adamım: Hayır Ebû Cemile iyi bir kimsedir, dedi. (Umer,. arife: Madem ki iyi bir kişidir, haydi git. O buluntu çocuğun nafakası bize âiddir, dedi.
-...Abdurrahrnân ibn Ebî Bekre'den babası. Ebû Bekre ,(R) şöyle demiştir; Peyamber'in huzurunda bir kimse diğer bir kimseyi övdü. Bunun üzerine Peygamber (S) birkaç kerre: "Yazık olsun sana! Sen arkadaşının boynunu kestin, sen arkadaşının boynunu kestin" buyurdu. Sonra da: "Sizden her kim (dîn) kardeşini çaresiz medhedici mevkiinde bulunuyorsa: Fulân kimseyi (görünüşüyle) iyi sanırım. Onun hesaba çekicisi Allah'tır. Ben, Allah'a karşı kimseyi (sîretiyle) tezkiye edemem. Onu şöyle şöyle kimse zannederim, desin! Bunu da (hakîkaten) o kimseyi bu suretle biliyorsa öyle söylesin" buyurdu

---

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ الْإِطْنَابِ فِي الْمَدْحِ وَلْيَقُلْ مَا يَعْلَمُ
2663 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ زَكَرِيَّاءَ حَدَّثَنَا بُرَيْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا يُثْنِي عَلَى رَجُلٍ وَيُطْرِيهِ فِي مَدْحِهِ فَقَالَ أَهْلَكْتُمْ أَوْ قَطَعْتُمْ ظَهَرَ الرَّجُلِ

Medh Ve Övgüde Aşırı Gitmenin Mekruh Olması Ve Medhedecek Kimse (Medhedilecek Kişi Hakkında) Bilmekte Olduğu Şeyleri Söylesin (Öteye Geçmesin) Babı
-...Ebû Mûsâ (R) şöyle demiştir: Peygamber(S) bir kimsenin diğer bir kimseyi övdüğünü ve onu medihde ileri gittiğini işitti de: "Siz o adamı (aldatıp) öldürdünüz"; yâhud: "(Onu şişirerek) adamın arkasını yardınız!" buyurdu

---

بَاب بُلُوغِ الصِّبْيَانِ وَشَهَادَتِهِمْ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمْ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا} وَقَالَ مُغِيرَةُ احْتَلَمْتُ وَأَنَا ابْنُ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ سَنَةً وَبُلُوغُ النِّسَاءِ فِي الْحَيْضِ لِقَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ {وَاللَّائِي يَئِسْنَ مِنْ الْمَحِيضِ مِنْ نِسَائِكُمْ إِلَى قَوْلِهِ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ} وَقَالَ الْحَسَنُ بْنُ صَالِحٍ أَدْرَكْتُ جَارَةً لَنَا جَدَّةً بِنْتَ إِحْدَى وَعِشْرِينَ سَنَةً
2664 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَرَضَهُ يَوْمَ أُحُدٍ وَهُوَ ابْنُ أَرْبَعَ عَشْرَةَ سَنَةً فَلَمْ يُجِزْنِي ثُمَّ عَرَضَنِي يَوْمَ الْخَنْدَقِ وَأَنَا ابْنُ خَمْسَ عَشْرَةَ سَنَةً فَأَجَازَنِي قَالَ نَافِعٌ فَقَدِمْتُ عَلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ وَهُوَ خَلِيفَةٌ فَحَدَّثْتُهُ هَذَا الْحَدِيثَ فَقَالَ إِنَّ هَذَا لَحَدٌّ بَيْنَ الصَّغِيرِ وَالْكَبِيرِ وَكَتَبَ إِلَى عُمَّالِهِ أَنْ يَفْرِضُوا لِمَنْ بَلَغَ خَمْسَ عَشْرَةَ

Çocukların Bulûğa Ermelerinin Sınırı Ve Şâhidliklerifnin Hükmü) Babı
Ve Yüce Allah'ın şu kavli: "Sizden olan çocuklar bulûğ çağına ulaştığı zaman, kendilerinden evvelkilerin izin istediği gibi izin istesinler.. " (en nûf: 59); ve Mugîre: Ben oniki yaşında iken ihtilâm oldum, demiştir. Kadınların bulûğu ise hayz iledir. Çünkü bu konuda Azız ve Celîl Allah'ın şu kavli vardır:"Kadınlarınız içinden artık âdetten kesilmiş olanlarla henüz âdetini görmemiş bulunanların iddetin)de eğer şübhe ederseniz, onların iddeti üç aydır. Yüklü kadınların iddetleri ise, yüklerini koymaları (ile biter)"(et-Talâk: 4).Ve Hasen ibn Salih şöyle demiştir: Komşumuz bir kadına eriştim. O yirmibir yaşında nine olmuştu.
-...Bana Nâfi' tahdîs edip şöyle dedi: Bana İbn Umer (R) şöyle tahdîs etti, demiştir:Rasûlullâh (S) Uhud günü (3. hicret yılının Şevvâl'inde) ondört yaşında bulunan Abdullah ibn Umer'I gözden geçirdi de (ben İbn Umer'e küçüktür diye harbe katılmaya) izin vermedi. Sonra Hendek günü beni gözden geçirdi. O sırada ben on-beş yaşında idim. Bu defa bana izin verdi. Nâfi' şöyle demiştir: Ben bir kerre Halifeliği zamanında Umer ibn Abdilazîz'in yanına geldim. Bu İbn Umer hadîsini kendisine tahdîs ettim. O bana: "Bu onbeş yaş büyükle küçük arasında bir sınırdır.Küçük yaşın nihayeti, bulûğun başlangıcıdır" dedi. Ve bütün vilâyetlerdeki vâlîlerine onbeş yaşma ulaşanlara vazife ve maaş tah-sîs etmeleri emrini yazdı

2665 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا صَفْوَانُ بْنُ سُلَيْمٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ غُسْلُ يَوْمِ الْجُمُعَةِ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُحْتَلِمٍ

-...Ebû Saîd el-Hudrî (R) şu hadîsi Peygamber'e ulaştırıyordu: Peygamber (S): "Her baliğ olan kimseye cumua günü yıkanmak vâcibdir" buyurmuştur

---

بَاب سُؤَالِ الْحَاكِمِ الْمُدَّعِيَ هَلْ لَكَ بَيِّنَةٌ قَبْلَ الْيَمِينِ

2666 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ وَهُوَ فِيهَا فَاجِرٌ لِيَقْتَطِعَ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ قَالَ فَقَالَ الْأَشْعَثُ بْنُ قَيْسٍ فِيَّ وَاللَّهِ كَانَ ذَلِكَ كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ رَجُلٍ مِنْ الْيَهُودِ أَرْضٌ فَجَحَدَنِي فَقَدَّمْتُهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَكَ بَيِّنَةٌ قَالَ قُلْتُ لَا قَالَ فَقَالَ لِلْيَهُودِيِّ احْلِفْ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِذًا يَحْلِفَ وَيَذْهَبَ بِمَالِي قَالَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى {إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا} إِلَى آخِرِ الْآيَةِ

Hakimin davalıya Yfcmiln Tukuhınujiın Uıncfc Da'vâcıya "Senin Beyyinen Var Mı?" Diye Sorması Babı

-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) bir mecliste: Rasûlullah (S):
— "Her kim müslümân bir kimsenin malını koparmak için yemininde yalancı olarak yemîn ederse, kıyamet gününde o kimse Allah'ın öfkesine uğrayarak Allah'a kavuşur" buyurdu, dedi. İbn Mes'ûd şöyle dedi: Bu sırada meclise el-Eş'as ibnu Kays geldi de:
— Vallahi bu benim hakkımda söylenmiştir. Şöyle ki: Benimle Yahûdîler'den bir adam arasında (Yemen'de) bir arazî vardı. O benim hakkımı inkâr etti. Ben de bu adamı Peygamberdin yanma getirdim. Rasûlullah (S) bana hitâb ederek: "Senin beyyinen var mı?" diye sordu. Eş'as dedi ki: Ben:
— Hayır (benim beyyinem yoktur), dedim.
Eş'as dedi ki: Bunun üzerine Rasûlullah o Yahudi'ye hitaben:
— "Sen yemîn et!" buyurdu. Eş'as dedi ki: Ben:
— Yâ Rasûlallah! Ona yemîn et dediğin takdirde bu Yahûdî yemîn eder ve benim malımı alıp götürür, dedim. Eş'as dedi ki: İşte bunun akabinde Yüce Allah şu âyeti indirdi: "Hakikat Allah'a olan ahidlerine ve yeminlerine bedel az bir bahâyı (hasîs bir menfaati) satın alanlar! İşte onlar: Onlar için âhirette hiçbir nasîb yoktur. Allah kıyamet günü onlarla konuşmaz, onlara baknaz, onları temize çıkarmaz. Onlar için pek acıklı bir azâb vardır (Alû İmrân: 77)

بَاب الْيَمِينُ عَلَى الْمُدَّعَى عَلَيْهِ فِي الْأَمْوَالِ وَالْحُدُودِ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَاهِدَاكَ أَوْ يَمِينُهُ وَقَالَ قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ شُبْرُمَةَ كَلَّمَنِي أَبُو الزِّنَادِ فِي شَهَادَةِ الشَّاهِدِ وَيَمِينِ الْمُدَّعِي فَقُلْتُ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى {وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنْ الشُّهَدَاءِ أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا فَتُذَكِّرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى} قُلْتُ إِذَا كَانَ يُكْتَفَى بِشَهَادَةِ شَاهِدٍ وَيَمِينِ الْمُدَّعِي فَمَا تَحْتَاجُ أَنْ تُذْكِرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى مَا كَانَ يَصْنَعُ بِذِكْرِ هَذِهِ الْأُخْرَى

Mallarda Da Ve Haddlerde De (Yânî Mal Da'vâlarında.Da, Hadd Da'vâlarında Da) Yemîn, Da'vâlıya Aiddir Ve Peygamber (S) da'vâcıya:(Senin da'vânı isbât edecek) senin iki şahidindir yâhud (da'vâlıyı temize çıkaracak) onun yemîn etmesidir" buyurmuştur. Ve Kutebetu'bnu Saîd şöyle dedi: Bize Sufyân ibn Uyeyne, Abdullah ibn Şubrume(öl. 144)'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: (Medîne Kaadısı

olan) Ebu'z-Zinâd benimle şahidin şehâdeti ve da'vâcımn yemîni(nin cevazı sözü) hakkında konuştu. Ben Ebu'z-Zinâd'a karşı hüccet getirici olarak: Yüce Allah: "Erkeklerinizden iki şâhidyapın. Eğer iki erkek bulunmazsa o hâlde razı olacağınız şâhidierden bir erkekle iki kadın. (Bu suretle) kadınlardan biri unutursa, onlardan biri öbürüne hatırlatır" (ei-Bakara: 282) buyurdu, dedim ve: Şahidin şehâdeti ve da'vâcımn yemini ile yetinildiği zaman, iki kadından birinin diğerine hatırlatmasına ihtiyâç olmaz. Bu kadının diğerine hatırlatması ile ne yapılıyor idi?

2668 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ عُمَرَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ كَتَبَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى بِالْيَمِينِ عَلَى الْمُدَّعَى عَلَيْهِ

-...îbn Ebî Muleyke: Ibnu Abbâs (bana): Peygamber (S) yenimin müddeâ aleyhe üzerine, yânı da'vâlıya âid olmasıyle hükmetti, ı diye yazdı demiştir

---

بَابٌ

2669 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ يَسْتَحِقُّ بِهَا مَالًا لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ تَصْدِيقَ ذَلِكَ {إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ إِلَى عَذَابٌ أَلِيمٌ} ثُمَّ إِنَّ الْأَشْعَثَ بْنَ قَيْسٍ خَرَجَ إِلَيْنَا فَقَالَ مَا يُحَدِّثُكُمْ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ فَحَدَّثْنَاهُ بِمَا قَالَ فَقَالَ صَدَقَ لَفِيَّ أُنْزِلَتْ كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ رَجُلٍ خُصُومَةٌ فِي شَيْءٍ فَاخْتَصَمْنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ شَاهِدَاكَ أَوْ يَمِينُهُ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّهُ إِذًا يَحْلِفُ وَلَا يُبَالِي فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ يَسْتَحِقُّ بِهَا مَالًا وَهُوَ فِيهَا فَاجِرٌ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَصْدِيقَ ذَلِكَ ثُمَّ اقْتَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ

-.. Ebû Vâil Şakîk ibn Seleme şöyle demiştir: Abdullah ibn Mes'ûd: "Her kim bir yemin eder ve bu yemini ile başkasına âid bir mala hakk kazanırsa, Allah kendisine öfkeli olduğu hâlde Allah'a kavuşur" hadîsini söyledi. Sonra Azız ve Celîl olan Allah bunun tasdiki olarak: "Hakikat, Allah'a olan ahidlerine ve yeminlerine bedel az bir bahâyı satın alanlart işte onlar: Onlar için âhirette hiçbir nasîb yoktur. Allah kıyamet günü onlarla konuşmaz, onlara bakmaz, onları temize çıkarmaz. Onlar için pek elemli bir azâb vardır" (Âiu im-râm 77) âyetini indirdi, dedi. Sonra oturduğu yerden bizim yanımıza Eş'as ibn Kays çıkıp geldi ve: — Ebû Abdirrahmân (ibn Mes'ûd) sizlere ne tahdîs ediyor? diye sordu.
Biz de ona İbn Mes'ûd'un bize söylediği hadîsi söyledik. Bunun üzerine Eş'as şunları söyledi:
— İbn Mes'ûd doğru söyledi: Bu âyet, muhakkak ki benim hakkımda indirildi. Şöyle ki: Benimle başka bir adam arasında bir şey hususunda bir çekişme vardı. Biz da'vâmızı Rasûlullah'a götürdük. Rasûlullah (S): (r(Senin üzerine) senin iki şahidin, yâhud (onun üzerine) kendi yemini düşer" buyurdu. Ben de Rasûlullah'a: Hasmım olan zât yeminin ehemmiyetine aldırmayarak yemîn eder olduğu zaman? dedim. Bunun üzerine-Peygamber (S): "Herkim bir yemin eder ve o yemininde yalancı olduğu hâlde bir malı almaya hakk kazanırsa, o kimse Allah'a, kendisine öfkeli olduğu hâlde kavuşur" buyurdu. Sonra Allah bunun tasdiki olmak üzere o âyeti indirdi. Sonra Peygamber bu Âlu İmrân: 77. âyetini okudu

---

بَاب إِذَا ادَّعَى أَوْ قَذَفَ فَلَهُ أَنْ يَلْتَمِسَ الْبَيِّنَةَ وَيَنْطَلِقَ لِطَلَبِ الْبَيِّنَةِ

2671 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ هِشَامٍ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ هِلَالَ بْنَ أُمَيَّةَ قَذَفَ امْرَأَتَهُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشَرِيكِ ابْنِ سَحْمَاءَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبَيِّنَةُ أَوْ حَدٌّ فِي ظَهْرِكَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِذَا رَأَى أَحَدُنَا عَلَى امْرَأَتِهِ رَجُلًا يَنْطَلِقُ يَلْتَمِسُ الْبَيِّنَةَ فَجَعَلَ يَقُولُ الْبَيِّنَةَ وَإِلَّا حَدٌّ فِي ظَهْرِكَ فَذَكَرَ حَدِيثَ اللِّعَانِ

Bir Kimse Diğer Birisi Üzerinde Birşey İddia Ettiği Yâhud Bir Adam Diğer Bir Adama Yâhud Kendi Kadınına Zina Suçu Attığı Zaman, Bu İddiacı Ve Suç Atıcıya Beyyine Araması Ve Beyyine Aramak İçin Beklemeye Gitmesi Lâzım Gelir
-...Bize îkrime, İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki, Hilâl ibn Umeyye, Peygamberin huzurunda kendi karısına Şerîk ibn Sehmâ ile zina etti dedi de, karısı üzerine zina suçu attı. Peygamber (S) hemen Hilâl'e hitaben:
— "Sana (dört şâhidlik) beyyine lâzımdır, yâhud (beyyine getirmediğin takdirde) sırtında had cezası vardır" buyurdu. Bunun üzerine Hilâl:
— Yâ Rasûlallah! Bizden herhangi birimiz kendi karısının üstünde bir erkek gördüğü zaman beyyine, yânî şâhid aramağa mı gidecek? (Şâhid getirinceye kadar o kimse işini bitirip savuşmaz mı?) diye i'tirâz etti. Rasûlullah da:
— "Sen şâhidlerini hazırla, yoksa sırtında (seksen deynek olan) zina iftirası atma cezası vardır" demeye devam etti. Ve İbnu Abbâs, (tamâmı Nûr Sûresi'nin tefsirinde gelecek olan) bu Liân Hadîsi'ni zikretti

---

بَاب الْيَمِينِ بَعْدَ الْعَصْرِ

2672 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَةٌ لَا يُكَلِّمُهُمْ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ رَجُلٌ عَلَى فَضْلِ مَاءٍ بِطَرِيقٍ يَمْنَعُ مِنْهُ ابْنَ السَّبِيلِ وَرَجُلٌ بَايَعَ رَجُلًا لَا يُبَايِعُهُ إِلَّا لِلدُّنْيَا فَإِنْ أَعْطَاهُ مَا يُرِيدُ وَفَى لَهُ وَإِلَّا لَمْ يَفِ لَهُ وَرَجُلٌ سَاوَمَ رَجُلًا بِسِلْعَةٍ بَعْدَ الْعَصْرِ فَحَلَفَ بِاللَّهِ لَقَدْ أَعْطَى بِهَا كَذَا وَكَذَا فَأَخَذَهَا

İkindiden Sonra Yapılan Yemîn Babı
-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Üç (şahıs vardır ki) Allah kıyamet gününde onlarla konuşmaz, onlara bakmaz, onları temizlemez ve onlar için elemli bir azâb da vardır: Biri ki, onun yol üstünde (ihtiyâcından) fazla suyu bulunur da yolcuları ondan men' eder. ikincisi ki, o da devlet başkanına yalnız dünyâ metâ'ı için (itaat etmeye) bey'at eder; devlet başkanı onun istemekte olduğu dünyalığı verirse ona yaptığı itaat bey 'atına vefa eder, vermezse ahdine vefa etmez- Üçüncü kimse şudur: Malını ikindiden sonra pazara çıkarır da: Allah'a yemin ederim ki ben bu mala muhakkak şöyle şöyle para vermişimdir, şeklinde yemin ederek bir müşteri ile pazarlığa girişir. Müşteri de bunu doğru sanarak o fiatla malı satın alır'*

بَابٌ يَحْلِفُ الْمُدَّعَى عَلَيْهِ حَيْثُمَا وَجَبَتْ عَلَيْهِ الْيَمِينُ وَلَا يُصْرَفُ مِنْ مَوْضِعٍ إِلَى غَيْرِهِ قَضَى مَرْوَانُ بِالْيَمِينِ عَلَى زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ أَحْلِفُ لَهُ مَكَانِي فَجَعَلَ زَيْدٌ يَحْلِفُ وَأَبَى أَنْ يَحْلِفَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَجَعَلَ مَرْوَانُ يَعْجَبُ مِنْهُ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَاهِدَاكَ أَوْ يَمِينُهُ فَلَمْ يَخُصَّ مَكَانًا دُونَ مَكَانٍ

2673 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ لِيَقْتَطِعَ بِهَا مَالًا لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ

Da'vâlı, Kendisine Yemîn Etmesi Vâcib Olmuş Bulunduğu Herbir Yerde Yemîn Eder Ve Bir Yerden Diğer Bir Yere Döndürülmez Medine Vâlîsi Mervân: Zeyd ibn Sabit üzerine minber üstünde yemîn etmekle hükmetti. Zeyd de: Ben onun için bulunduğum yerde yemîn ederim, dedi ve yemîn etmeye başladı; minber üstünde yemîn etmeyi kabul etmedi. Mervân da Zeyd'in bu hâlinden hayret etmeye başladı. Ve Peygamber (S), Eş'as ibn Kays'a: "Senin üzerine iki şahidin yâhud hasmın üzerine ise onun yemini düşer" buyurdu da, bir mekânı bırakıp diğer bir mekânı tahsîs ve ta'yîn etmedi.
-....Abdullah ibn Mes'ûd (R)'dan: Peygamber (S): "Her kim yemini ile bir malı kesip almak için yalan bir yemîn ile yemin ederse, Allah'a, kendisine öfkeli olduğu hâlde kavuşur" buyurmuştur "

بَاب إِذَا تَسَارَعَ قَوْمٌ فِي الْيَمِينِ

2674 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَرَضَ عَلَى قَوْمٍ الْيَمِينَ فَأَسْرَعُوا فَأَمَرَ أَنْ يُسْهَمَ بَيْنَهُمْ فِي الْيَمِينِ أَيُّهُمْ يَحْلِفُ

(Kendilerine Yemîn Etmeleri Vâcib Olan) Rir Topluluk Yemine Davrandıkları Zaman (Evvelâ Hangisi Başlar)?

-...Bize Ma'mer ibn Râşid,Hemmâm'dan; o da Ebû Hureyre (R)'den haber verdi ki: Peygamber (S) bir cemâate yemîn teklif etmişti de hepsi birden çabuklukla yemîn etmeye davranmışlardı. Bunun üzerine Peygamber, hangilerinin (diğerlerinden önce) yemîn edeceği hususunda kur'a atmalarım emretmiştir

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا}

2675 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا الْعَوَّامُ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ أَبُو إِسْمَاعِيلَ السَّكْسَكِيُّ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ أَقَامَ رَجُلٌ سِلْعَتَهُ فَحَلَفَ بِاللَّهِ لَقَدْ أَعْطَى بِهَا مَا لَمْ يُعْطِهَا فَنَزَلَتْ {إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا} وَقَالَ ابْنُ أَبِي أَوْفَى النَّاجِشُ آكِلُ رِبًا خَائِنٌ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: 'Hakikat, Allah 'a olan ahidlerine ve yeminlerine bedel az bir bahâyı satın alanlar.., " (âiu imrân: 77)

-...Bana İbrâhîm Ebû îsmâîl es-Seksekî tahdîs etti. O, Abdullah ibn Ebî Evfâ(R)'dan şöyle derken işitmiştir: Bir kimse çarşıda metâ'ını satmaya arzetti (ve malına bir alıcı çıktı. Pazarlık esnasında) satıcı müşterisine Allah adiyle yemîn etti de, müşterinin vermediği fıatı, muhakkak kendisinin o malı alırken vermiş olduğunu söyledi. İşte (bu gibi yemînler üzerine) "Hakikat, Allah'a olan ahidlerine ve yeminlerine karşılık az bir bahâyı satın alanlar..." (Âiu imrân: 77) âyeti indi. Geçen sened ile Abdullah ibn Ebî Evfâ (R): "en-Nâcişu", ribâ yiyicisi ve hâin'dir, demiştir

---

2676 - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ كَاذِبًا لِيَقْتَطِعَ مَالَ رَجُلٍ أَوْ قَالَ أَخِيهِ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ تَصْدِيقَ ذَلِكَ فِي الْقُرْآنِ {إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا الْآيَةَ إِلَى قَوْلِهِ عَذَابٌ أَلِيمٌ} فَلَقِيَنِي الْأَشْعَثُ فَقَالَ مَا حَدَّثَكُمْ عَبْدُ اللَّهِ الْيَوْمَ قُلْتُ كَذَا وَكَذَا قَالَ فِيَّ أُنْزِلَتْ

-...Abdullah ibn Mes'ûd (R)'dan (şöyle demiştir): Peygamber (S) şöyle buyurdu; "Her kim bir insanın (yâhud dîn kardeşinin demiştir) malını kesip almak için yalancı olarak bir yemîn üzerine yemin ederse, Allah'a, Allah ona öfkelenmiş olduğu hâlde kavuşur".Ve Allah, Kur'ân'da bunun tasdikini indirdi: "Hakikat, Allah 'a olan ahidlerine ve yeminlerine bedel az bir bahâyı satın alanlar... "(Âiu lmrân: 77).(Râvî Ebû Vâil dedi ki): Bana el-Eş'as kavuştu da: Abdullah ibn Mes'ûd bu gün size ne tahdîs etti? dedi. Ben de: Şu ve şu hadîsleri söyledi, dedim. el-Eş'as: Bu (Âiu imrân: 77) âyeti benim hakkımda indirildi, dedi

---

بَاب كَيْفَ يُسْتَحْلَفُ قَالَ تَعَالَى {يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ} وَقَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ {ثُمَّ جَاءُوكَ يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا إِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا} {وَيَحْلِفُونَ

بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ} وَ {يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيُرْضُوكُمْ} {فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا} يُقَالُ بِاللَّهِ وَتَاللَّهِ وَ وَاللَّهِ وَ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَجُلٌ حَلَفَ بِاللَّهِ كَاذِبًا بَعْدَ الْعَصْرِ وَلَا يُحْلَفُ بِغَيْرِ اللَّهِ

Nasıl Yemîn Verdirilir?
Yüce Allah: "Size gelirler, gönlünüzü hoş etmek için Allah'a yemin ederler..." <et-Tevbe: 62), Ve Azîz-Celîl Allah'ın şu kavli: "Sonra: Biz iyilikten ve ara bulmaktan başka bir şey arzu etmedik, diye Allah'a and ederek sana geldiler" (en-Nisâ: 62)."Billahi, Tallahi, Vallahi" denilir. Peygamber (S): "Ve bir kimse de şudur ki, ikindiden sonra yalancı olarak Allah'a and eder".Ve Allah'tan başkası ile yemîn verdirilmez

2678 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَمِّهِ أَبِي سُهَيْلِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ طَلْحَةَ بْنَ عُبَيْدِ اللَّهِ يَقُولُ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِذَا هُوَ يَسْأَلُهُ عَنْ الْإِسْلَامِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَمْسُ صَلَوَاتٍ فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ فَقَالَ هَلْ عَلَيَّ غَيْرُهَا قَالَ لَا إِلَّا أَنْ تَطَوَّعَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصِيَامُ شَهْرِ رَمَضَانَ قَالَ هَلْ عَلَيَّ غَيْرُهُ قَالَ لَا إِلَّا أَنْ تَطَوَّعَ قَالَ وَذَكَرَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الزَّكَاةَ قَالَ هَلْ عَلَيَّ غَيْرُهَا قَالَ لَا إِلَّا أَنْ تَطَوَّعَ فَأَدْبَرَ الرَّجُلُ وَهُوَ يَقُولُ وَاللَّهِ لَا أَزِيدُ عَلَى هَذَا وَلَا أَنْقُصُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفْلَحَ إِنْ صَدَقَ

-....Mâlik ibn Ebî Âmir, Talha ibn Ubeydillah'tan işitmiştir; o şöyle diyordu: Bir kimse Rasûlullah'a geldi. Bir de gördük ki, o Rasûlullah'a İslâm'ın ne olduğunu soruyor. Bu suâle karşı Rasû-lullah (S):
— "Bir gün ve bir gece içinde beş namaz" buyurdu. O zât:
— Üzerimde bu namazlardan başkası olacak mı? dedi. Rasûlullah:
— "Hayır, ancak kendiliğinden kılarsın*" buyurdu. Ondan sonra Rasûlullah:
— "Bir de ramazân orucu1' buyurdu. O zât:
— Üzerimde bundan başkası da olacak mı? dedi. Rasûlullah:
— "Hayır, ancak kendiliğinden tutarsın' buyurdu. Talha dedi ki: Rasûlullah zekâtı da ona söyledi. O zât yi
— Üzerimde bundan başkası da olacak mı? diye sordu. Rasûlullah yine:
— "Hayır, kendiliğinden verebilirsin" buyurdu. Bunun üzerine o zât:
— Vallahi bunun üzerine artırmam da, eksiltmem de, diyerek arkasına dönüp gitti. (Bunu duyunca) Rasûlullah (S): — "Eğer doğru söylüyorsa felah buldu gitti" buyurdu

---

2679 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ قَالَ ذَكَرَ نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ كَانَ حَالِفًا فَلْيَحْلِفْ بِاللَّهِ أَوْ لِيَصْمُتْ

-....Nâfi', Abdullah(R)'tan zikretti ki, Peygamber (S): "Yemin edecek olan kimse Allah 'a yemîn etsin yâhud sussun" buyurmuştur

---

بَاب مَنْ أَقَامَ الْبَيِّنَةَ بَعْدَ الْيَمِينِ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَلْحَنُ بِحُجَّتِهِ مِنْ بَعْضٍ وَقَالَ طَاوُسٌ وَإِبْرَاهِيمُ وَشُرَيْحٌ الْبَيِّنَةُ الْعَادِلَةُ أَحَقُّ مِنْ الْيَمِينِ الْفَاجِرَةِ
2680 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْنَبَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّكُمْ تَخْتَصِمُونَ إِلَيَّ وَلَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَلْحَنُ بِحُجَّتِهِ مِنْ بَعْضٍ فَمَنْ قَضَيْتُ لَهُ بِحَقِّ أَخِيهِ شَيْئًا بِقَوْلِهِ فَإِنَّمَا أَقْطَعُ لَهُ قِطْعَةً مِنْ النَّارِ فَلَا يَأْخُذْهَا

Da'vâlının Yemininden Sonra Beyyine Getiren Kimsefnin Beyyinesi Kabul Edilir Mi, Edilmez Mi?) Babı Ve Peygamber (S): "Belki sizden bâzımı (haksızken) hüccetini diğerinden daha düzgün

söyler, ben de onun lehine hükmedebilirim../' buyurdu Tâvûs ibn Keysân, İbrâhîm en-Nahaî ve Kaadı Şurayh de: Adil ve razı kılıcı beyyine, yalan yeminden haklıdır, demişlerdir.
-...Peygamber'in zevcesi Ümmü Seleme (R)'den: Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Sizler bana çekişmenizi arzedip muhakeme oluyorsunuz. Belki sizin bâzınız (haksızken) hüccetini diğerinden daha düzgün ifâde eder (ben de onun lehine hükmedebilirim). Bu sebeble ben kimin lehine onun sözüne tutunarak kardeşinin hakkından birşey hükmetmiş isem, ben ona ancak ateşten bir parça kesmişimdir. Sakın o (hükmümle kestiğim) bu parçayı almasın"

بَاب مَنْ أَمَرَ بِإِنْجَازِ الْوَعْدِ وَفَعَلَهُ الْحَسَنُ وَذَكَرَ إِسْمَاعِيلَ {إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ} وَقَضَى ابْنُ الْأَشْوَعِ بِالْوَعْدِ وَذَكَرَ ذَلِكَ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ وَقَالَ الْمِسْوَرُ بْنُ مَخْرَمَةَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَكَرَ صِهْرًا لَهُ قَالَ وَعَدَنِي فَوَفَى لِي قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَرَأَيْتُ إِسْحَاقَ بْنَ إِبْرَاهِيمَ يَحْتَجُّ بِحَدِيثِ ابْنِ أَشْوَعَ

2681 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سُفْيَانَ أَنَّ هِرَقْلَ قَالَ لَهُ سَأَلْتُكَ مَاذَا يَأْمُرُكُمْ فَزَعَمْتَ أَنَّهُ أَمَرَكُمْ بِالصَّلَاةِ وَالصِّدْقِ وَالْعَفَافِ وَالْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ قَالَ وَهَذِهِ صِفَةُ نَبِيٍّ

Va'dine Vefa Edip Yerine Getirilmesini Emreden Kimse Babı
Ve el-Hasen bu va'di infaz etme fiilini yapmıştır. ' Azîz ve Celîl olan Allah da kendi Kitâb'ında İsmail'i zikredip: "Çünkü o sözünde sâdıktı" (Meryem: 54) buyurmuştur. Küfe Kaadısı ıbnu'1-Eşa', vadin infaz edilmesi ile hükmetti de, kendisi bu hükmünün SemureMen olduğunu söyledi. Mısver ibn Mahreme de şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)*den işittim. Peygamber bir yakınım (yânî kızı Zeyneb'in kocası olan Ebul-Âs'ı) zikretti de: "O bana va'd etti de, bana olan va'dine vefa etti" buyurdu.Ebû Abdillah Buhârî dedi ki: Ben İshâk ibn İbrahim'i gördüm. O İbn Eşva'ın (Semure'den rivayet ettiği) hadîsi ile va'din infazının vucûbuna hüccet getiriyordu.
-..Abdullah ibn Abbâs (R) haber yerip şöyle demiştir: Bana Ebû Sufyân şöyle haber verdi: Hırakliyus Ebû Sufyân'a: Ben sana Muhammed ne emrediyor? diye sordum. Sen O'nun namaz kılmakla, doğru olmakla, iffetli olmakla, ahde vefa etmekle, emâneti yerine edâ etmekle emrediyor olduğunu söyledin, dedi ve: "İşte bunlar peygamber sıfatıdır" diye ilâve etti

---

2682 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي سُهَيْلٍ نَافِعِ بْنِ مَالِكِ بْنِ أَبِي عَامِرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا اؤْتُمِنَ خَانَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ

-..Ebû Hureyre (R)'den (şöyle demiştir): Rasûlullah (S): "Münâfıkın alâmeti üçtür; Söz söylediği zaman yalan söyler; kendisine birşey emniyet edildiği zaman hıyanet eder; vad ettiği zaman sözünde durmaz" buyurmuştur

---

2683 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ لَمَّا مَاتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَ أَبَا بَكْرٍ مَالٌ مِنْ قِبَلِ الْعَلَاءِ بْنِ الْحَضْرَمِيِّ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ مَنْ كَانَ لَهُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَيْنٌ أَوْ كَانَتْ لَهُ قِبَلَهُ عِدَةٌ فَلْيَأْتِنَا قَالَ جَابِرٌ فَقُلْتُ وَعَدَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُعْطِيَنِي هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا فَبَسَطَ يَدَيْهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ قَالَ جَابِرٌ فَعَدَّ فِي يَدِي خَمْسَ مِائَةٍ ثُمَّ خَمْسَ مِائَةٍ ثُمَّ خَمْسَ مِائَةٍ

-....Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) vefat ettiği zaman Ebû Bekr'e (Bahreyn'den) el-Alâ ibn el-Hadramî tarafından birçok mal geldi. Ebû Bekr: "Her kimin Peygamber üzerinde bir alacağı yâhud Peygamber tarafından kendisine yapılmış bir va'd varsa bize gelsin!" dedi. Câbir dedi ki: (Bu i'lân üzerine ben Ebû Bekr'e gittim ve): Rasûlullah (S) bana şöyle şöyle şöyle vermeyi va'd etmişti, dedim. Ebû Bekr üç kerre iki elini açıp yaydı. Câbir dedi ki: Ebû Bekr benim elimin içine beş yüz saydı. Sonra beş yüz saydı. Sonra beş yüz saydı

2684 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ شُجَاعٍ عَنْ سَالِمٍ الْأَفْطَسِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ سَأَلَنِي يَهُودِيٌّ مِنْ أَهْلِ الْحِيرَةِ أَيَّ الْأَجَلَيْنِ قَضَى مُوسَى قُلْتُ لَا أَدْرِي حَتَّى أَقْدَمَ عَلَى حَبْرِ الْعَرَبِ فَأَسْأَلَهُ فَقَدِمْتُ فَسَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ فَقَالَ قَضَى أَكْثَرَهُمَا وَأَطْيَبَهُمَا إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَالَ فَعَلَ

-....Saîd ibn Cubeyr şöyle demiştir: Hîve şehri ahâlîsinden bir Yahûdî bana: Mûsâ Peygamber, Şuayb Peygamber'in teklif ettiği iki müddetin hangisini yerine getirmiştir? diye sordu. Ben Yahûdî'ye: Bilmiyorum; Mekke'ye, Arab'ın âliminin yanına gideyim de bunu ondan sorup öğreneyim, dedim. Sonra Mekke'ye geldim ve bunu İbn Abbâs'a sordum. İbn Abbâs: Mûsâ o iki müddetten en çok ve Şuayb'a en hoş olanım yerine getirmiştir. Çünkü Allah elçisi söylediği zaman onu yapar, dedi

---

بَاب لَا يُسْأَلُ أَهْلُ الشِّرْكِ عَنْ الشَّهَادَةِ وَغَيْرِهَا وَقَالَ الشَّعْبِيُّ لَا تَجُوزُ شَهَادَةُ أَهْلِ الْمِلَلِ بَعْضِهِمْ عَلَى بَعْضٍ لِقَوْلِهِ تَعَالَى {فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمْ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ} وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُصَدِّقُوا أَهْلَ الْكِتَابِ وَلَا تُكَذِّبُوهُمْ وَ {قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ} الْآيَةَ

2685 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ يَا مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ كَيْفَ تَسْأَلُونَ أَهْلَ الْكِتَابِ وَكِتَابُكُمْ الَّذِي أُنْزِلَ عَلَى نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْدَثُ الْأَخْبَارِ بِاللَّهِ تَقْرَءُونَهُ لَمْ يُشَبْ وَقَدْ حَدَّثَكُمْ اللَّهُ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ بَدَّلُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ وَغَيَّرُوا بِأَيْدِيهِمْ الْكِتَابَ فَقَالُوا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ {لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا} أَفَلَا يَنْهَاكُمْ مَا جَاءَكُمْ مِنْ الْعِلْمِ عَنْ مُسَاءَلَتِهِمْ وَلَا وَاللَّهِ مَا رَأَيْنَا مِنْهُمْ رَجُلًا قَطُّ يَسْأَلُكُمْ عَنْ الَّذِي أُنْزِلَ عَلَيْكُمْ

Şirk Ehlinden Şâhidlik Ve Diğer Şeyler İstenilmez eş-Şa'bî de şöyle demiştir:Diğer dînler sahihlerinin bâzısının diğer bâzısı üzerine şâhidliği caiz olmaz. Çünkü Yüce Allah'ın şu kavli vardır: __"Biz de aralarına kıyamet gününe kadar düşmanlığı ve kîni yapıştırdık... " (ei-Mâide: 14).Ebû Hureyre de Peygamber(S)'den şu hadîsi söyledi: "Sız kitâb ehlinin sözlerini tasdik etmeyin; onları tekzîb de etmeyin. Siz şunu söyleyin: Biz Allah'a inandık ve bize indirilene; îbrâhîm'e, ismail'e, İshâk'a, Ya'kûb'a ve torunlarına indirilenlere; Musa'ya, isa'ya verilenlere ve bütün peygamberlere Rabb 'teri katından verilen kitâblara îmân ettik; onlardan hiçbirini diğerinden ayırmayız.Biz Allah'a teslim olmuşlarız" (el-Bakara:36).
-..İbni Abbâs (R) şöyle demiştir: Ey müslümânlar topluluğu! Sizler kitâb ehline nasıl soru soruyorsunuz? Hâlbuki Peygamber'inizin üzerine indirilmiş olan Kitâb'mız,Allah katından indirilen haberlerin en yenisidir. Sizler O'nu hiç karıştırılmamış olarak okumaktasınız. Ve hâlbuki Allah (kendi Kitabı içinde) sizlere, kitâb ehli milletlerin Allah'ın yazdığı şeyleri tebdil ettiklerini ve kendi elleriyle Allah Kitâbı'nı değiştirip başkalaştırdıklarmı ve karşılığında az bir bahâyı satın almaları için "Bu Allah kalındandır" dediklerini kat'-iyyetle söylemiştir (ei-Bakara: 79). Size gelmiş olan ilim, onlara herhangi birşey sormaktan sizleri nehyetmiyor mu? Allah'a yemîn ederim ki biz onlardan hiçbir kimseyi asla sizin üzerinize indirilmiş olan Ki-tâb'dan sorar görmemişizdir

---

بَاب الْقُرْعَةِ فِي الْمُشْكِلَاتِ وَقَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ {إِذْ يُلْقُونَ أَقْلَامَهُمْ أَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ} وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ اقْتَرَعُوا فَجَرَتْ الْأَقْلَامُ مَعَ الْجِرْيَةِ وَعَالَ قَلَمُ زَكَرِيَّاءَ الْجِرْيَةَ فَكَفَلَهَا زَكَرِيَّاءُ وَقَوْلِهِ {فَسَاهَمَ} أَقْرَعَ {فَكَانَ مِنْ الْمُدْحَضِينَ} مِنْ الْمَسْهُومِينَ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَرَضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى قَوْمٍ الْيَمِينَ فَأَسْرَعُوا فَأَمَرَ أَنْ يُسْهِمَ بَيْنَهُمْ أَيُّهُمْ يَحْلِفُ

2686 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي الشَّعْبِيُّ أَنَّهُ سَمِعَ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلُ الْمُدْهِنِ فِي حُدُودِ اللَّهِ وَالْوَاقِعِ فِيهَا مَثَلُ قَوْمٍ اسْتَهَمُوا سَفِينَةً فَصَارَ بَعْضُهُمْ فِي أَسْفَلِهَا وَصَارَ بَعْضُهُمْ فِي أَعْلَاهَا فَكَانَ الَّذِي فِي أَسْفَلِهَا يَمُرُّونَ بِالْمَاءِ عَلَى الَّذِينَ فِي أَعْلَاهَا فَتَأَذَّوْا بِهِ فَأَخَذَ فَأْسًا فَجَعَلَ يَنْقُرُ أَسْفَلَ السَّفِينَةِ فَأَتَوْهُ فَقَالُوا مَا لَكَ قَالَ تَأَذَّيْتُمْ بِي وَلَا بُدَّ لِي مِنْ الْمَاءِ فَإِنْ أَخَذُوا عَلَى يَدَيْهِ أَنْجَوْهُ وَنَجَّوْا أَنْفُسَهُمْ وَإِنْ تَرَكُوهُ أَهْلَكُوهُ وَأَهْلَكُوا أَنْفُسَهُمْ

Müşkil İşlerde Kur'a Çekme(Nîn Meşrû'luğu) Babı Ve Yüce Allah'ın şu kavli: "Bunlar sana vahyetmekte olduğumuz gayb haberindendir. Meryem 7 onların hangisi himayesine alacak diye kalemlerini atarlarken, sen yanlarında yoktun" (Âlu İmrân: 44).İbn Abbâs da: Onlar kur'alarını attılar. (Ürdün Nehri'ne attıkları) kalemler, suyun akışıyle beraber aktılar. Zekeriyyâ'nın kalemi ise suyun akışına üstün geldi ve Zekeriyyâ, Meryem'i himayesine aldı, demiştir. Allah'ın: "Fe sâheme fe kâne mine mudhadıyn" (es-safmt: i4i) kavlindeki "Sâheme", "Kur'a attı"; "Mine'l-mudhadıyn", "Mine'l-meshûmiyn(yânî kur'a çekilip yenilenlerden oldu)" demektir.
Ebû Hureyre: Peygamber (S) bir topluluğa yemîn teklif etti. Hepsi yemîn etmeye davrandılar.Bunun üzerine Peygamber, evvelâ hangisinin yemîn edeceğini belirlemek üzere, aralarında kur'a çekilmesini emretti, demiştir.
-...en-Nu'mân ibn Beşîr (R) şöyle diyordu: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Allah'ın sınırları hususunda gösteriş yapıp onları zayi' eden ve onların içine düşen kimselerin benzeri, şu topluluğun benzeri gibidir: Onlar bir gemi üzerine kur'a attılar. Neticede bâzıları geminin aşağı katında, diğer bâzıları da geminin yüksek katında oldular. Geminin alt katındakiler suya, üst kattakilerin üzerinden geçiyorlardı. Üsttekiler onların bu gidiş gelişleriyle eziyet duyuyorlardı. Derken su getirenlerden biri bir balta aldı da geminin aşağısını delmeye başladı. Gemidekiler onun yanına gelip: Sen ne yapıyorsun? dediler. Oda: Sizler benim yüzümden eziyettendiniz. Benim için de sudan ayrı kalmak kaabil değil, dedi. İşte bu durumda eğer o gemidekiler bu kişinin elleri üzerinden yakalar da onu men' ederlerse, hem onu kurtarmış olurlar, hem de kendilerini kurtarırlar. Eğer onu serbest bıraksalardı, hem onu helak etmiş, hem de kendilerini helak etmiş olurlar"

2687 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي خَارِجَةُ بْنُ زَيْدٍ الْأَنْصَارِيُّ أَنَّ أُمَّ الْعَلَاءِ امْرَأَةً مِنْ نِسَائِهِمْ قَدْ بَايَعَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ عُثْمَانَ بْنَ مَظْعُونٍ طَارَ لَهُ سَهْمُهُ فِي السُّكْنَى حِينَ أَقْرَعَتْ الْأَنْصَارُ سُكْنَى الْمُهَاجِرِينَ قَالَتْ أُمُّ الْعَلَاءِ فَسَكَنَ عِنْدَنَا عُثْمَانُ بْنُ مَظْعُونٍ فَاشْتَكَى فَمَرَّضْنَاهُ حَتَّى إِذَا تُوُفِّيَ وَجَعَلْنَاهُ فِي ثِيَابِهِ دَخَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْكَ أَبَا السَّائِبِ فَشَهَادَتِي عَلَيْكَ لَقَدْ أَكْرَمَكَ اللَّهُ فَقَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا يُدْرِيكِ أَنَّ اللَّهَ أَكْرَمَهُ فَقُلْتُ لَا أَدْرِي بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَّا عُثْمَانُ فَقَدْ جَاءَهُ وَاللَّهِ الْيَقِينُ وَإِنِّي لَأَرْجُو لَهُ الْخَيْرَ وَاللَّهِ مَا أَدْرِي وَأَنَا رَسُولُ اللَّهِ مَا يُفْعَلُ بِهِ قَالَتْ فَوَاللَّهِ لَا أُزَكِّي أَحَدًا بَعْدَهُ أَبَدًا وَأَحْزَنَنِي ذَلِكَ قَالَتْ فَنِمْتُ فَأُرِيتُ لِعُثْمَانَ عَيْنًا تَجْرِي فَجِئْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ ذَاكِ عَمَلُهُ

-...Zuhrî şöyle demiştir: Bana Hârice ibn Zeyd el-Ensârî tahdîs etti ki: Ensâr kadınlarından ve Peygamber'e bey'at etmiş olan Ümmü'1-Alâ ona şöyle haber vermiştir: Ensâr, Muhacirlerdi evlere yerleştirme kur'ası çektikleri zaman, Usmân ibn Maz'ün'un yerleşme kur'ası bize düştü. Onun için Usmân ibn Maz'ûn bizde ikaamet etti. Fakat Usmân bir müddet sonra hastalandı. Biz ona evimizde hastabakıcılık yaptık. Nihayet öldü. (Yıkadıktan sonra) onu kendi elbisesi içine koyup kefenledik.Rasûlullah yanımıza girdi. Ben (cenazeyi tezkiye olarak):

— Yâ Ebâ Saib! Allah'ın rahmeti senin üzerine olsun! Senin hakkında bildiğim ve bu cemâate bildirmek istediğim şudur ki: Allah sana (âhirette) muhakkak ikram etmiştir, dedim. Peygamber (S) bana hitaben:
— "Allah 'in bu ölüye ikram ettiğini sana bildiren nedir?" dedi. Ben de:
— Babam, anam sana feda olsun yâ Rasûlallah, ben bunu bilmiyorum, dedim. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Usmân ibn Maz'ûn'a gelince, vallahi şimdi ona yakîn, yânî ölüm gelmiştir. Ben de onun için elbette hayır ve saadet umarım. Yine Allah'a ye mîn ederim ki, ben Allah'ın Rasûlü iken, bana (yarın Allah tarafından) ne muamele edileceğini bilmem" buyurdu. Ümmü'1-Alâ dedi ki: Vallahi ben bundan sonra ebediyyen hiçbir kimseyi tezkiye etmem. Rasûlullah'm bu sözü beni hüzünlendirdi. Yine Ümmü'İ-Alâ: Sonra ben uyudum. Ru'yâmda bana Usmân'a âid devamlı akan bir pınar gösterdiler. Akabinde ben Rasûrullah'a geldim ve bu ru'yâmı kendisine haber verdim. Rasûlullah (S):
— "Bu pınar onun (kesilmeyen) amelidir" buyurdu

2688 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ سَفَرًا أَقْرَعَ بَيْنَ نِسَائِهِ فَأَيَّتُهُنَّ خَرَجَ سَهْمُهَا خَرَجَ بِهَا مَعَهُ وَكَانَ يَقْسِمُ لِكُلِّ امْرَأَةٍ مِنْهُنَّ يَوْمَهَا وَلَيْلَتَهَا غَيْرَ أَنَّ سَوْدَةَ بِنْتَ زَمْعَةَ وَهَبَتْ يَوْمَهَا وَلَيْلَتَهَا لِعَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَبْتَغِي بِذَلِكَ رِضَا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah bir sefere gitmek istediğinde kadınları arasında kur'a çekmek i'tiyâdında idi. Kadınlardan hangisinin kur'ası çıkarsa, Rasûlullah beraberinde o kadın olarak yola çıkardı. Ve yine Rasûlullah, kadınlarından her kadının gününü ve gecesini ayırırdı. Yalnız Şevde bintu Zem'a, gününü ve gecesini, bununla Rasûlullah'm hoşnûdluğunu istemek için, Peygamber'in zevci Âişe'ye hibe etmişti

---

2689 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي النِّدَاءِ وَالصَّفِّ الْأَوَّلِ ثُمَّ لَمْ يَجِدُوا إِلَّا أَنْ يَسْتَهِمُوا عَلَيْهِ لَاسْتَهَمُوا وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي التَّهْجِيرِ لَاسْتَبَقُوا إِلَيْهِ وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي الْعَتَمَةِ وَالصُّبْحِ لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبْوًا

-....Ebû Hureyre(R)'den (şöyle demiştir): Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "İnsanlar ezan(okumak)ve birinci saf/ta bulunmakta ne(hayır ve bereket)ter olduğunu bilselerdi, onlara nail olmak için kur'a atmaktan başka bulamasalar,muhakkak kur'a atarlardı.Her namazın ilk vaktinde cemâatlerde) olan fazileti bilselerdi, onlara yetişmek için muhakkak birbirleriyle yarış ederlerdi. Yatsı ile sabah namâzlarındaki ilâhî lûtufları bilselerdi, emekleye emekleye (veya kıç üstünde sürüne sürüne)de olsa,muhakkak onlara giderlerdi"

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مَا جَاءَ فِي الْإِصْلَاحِ بَيْنَ النَّاسِ إِذَا تَفَاسَدُوا وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاةِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا} وَخُرُوجِ الْإِمَامِ إِلَى الْمَوَاضِعِ لِيُصْلِحَ بَيْنَ النَّاسِ بِأَصْحَابِهِ

İnsanların Arası Bozulduğu Zaman Onu İyileştirme Ve Barışı Kurma Hakkında Gelen Şeyler Babı
Ve Yüce Allah'ın şu kavli: 'İnsanların toplanıp gizli konuşmalarının çoğunda hayır yoktur. Meğer ki toplanıp konuşanlar bir sadaka vermeyi yâhud bir iyilik yapmayı veya insanlar arasını iyileştirip

düzeltmeyi emreden kimseler olsun. Her kim bu üç hayrı Allah'ın rızâsını dileyerek yaparsa, biz ona çok büyük bir mükâfat vereceğiz" (en-Nisâ: ıi4) Ve devlet başkanının (ve onun vekîli olan âmirin) insanlar arasını düzeltmek için adamlarıyle ihtilâf ve çekişme yerlerine çıkıp gitmesi

2690 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أُنَاسًا مِنْ بَنِي عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ كَانَ بَيْنَهُمْ شَيْءٌ فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أُنَاسٍ مِنْ أَصْحَابِهِ يُصْلِحُ بَيْنَهُمْ فَحَضَرَتْ الصَّلَاةُ وَلَمْ يَأْتِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ بِلَالٌ فَأَذَّنَ بِلَالٌ بِالصَّلَاةِ وَلَمْ يَأْتِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ فَقَالَ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُبِسَ وَقَدْ حَضَرَتْ الصَّلَاةُ فَهَلْ لَكَ أَنْ تَؤُمَّ النَّاسَ فَقَالَ نَعَمْ إِنْ شِئْتَ فَأَقَامَ الصَّلَاةَ فَتَقَدَّمَ أَبُو بَكْرٍ ثُمَّ جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْشِي فِي الصُّفُوفِ حَتَّى قَامَ فِي الصَّفِّ الْأَوَّلِ فَأَخَذَ النَّاسُ بِالتَّصْفِيحِ حَتَّى أَكْثَرُوا وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ لَا يَكَادُ يَلْتَفِتُ فِي الصَّلَاةِ فَالْتَفَتَ فَإِذَا هُوَ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَاءَهُ فَأَشَارَ إِلَيْهِ بِيَدِهِ فَأَمَرَهُ أَنْ يُصَلِّيَ كَمَا هُوَ فَرَفَعَ أَبُو بَكْرٍ يَدَهُ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ رَجَعَ الْقَهْقَرَى وَرَاءَهُ حَتَّى دَخَلَ فِي الصَّفِّ وَتَقَدَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى بِالنَّاسِ فَلَمَّا فَرَغَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِذَا نَابَكُمْ شَيْءٌ فِي صَلَاتِكُمْ أَخَذْتُمْ بِالتَّصْفِيحِ إِنَّمَا التَّصْفِيحُ لِلنِّسَاءِ مَنْ نَابَهُ شَيْءٌ فِي صَلَاتِهِ فَلْيَقُلْ سُبْحَانَ اللَّهِ فَإِنَّهُ لَا يَسْمَعُهُ أَحَدٌ إِلَّا الْتَفَتَ يَا أَبَا بَكْرٍ مَا مَنَعَكَ حِينَ أَشَرْتُ إِلَيْكَ لَمْ تُصَلِّ بِالنَّاسِ فَقَالَ مَا كَانَ يَنْبَغِي لِابْنِ أَبِي قُحَافَةَ أَنْ يُصَلِّيَ بَيْنَ يَدَيْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-... Bana Ebû Hazım, Sehl ibn Sa'd(R)'dan tahdîs etti ki (o, şöyle demiştir): Amr ibn Avf oğulları'ndan bir takım insanlar arasında bir kavga olmuştu. Bunun üzerine Peygamber (S) bunların arasını düzeltmek için sahâbîlerinden bâzı insanlarla birlikte Avf oğullan'na (onların Kubâ'daki yurduna) çıkıp gitti. Namaz vakti gelmişti. Hâlbuki Peygamber henüz Medine Mescidi'ne gelmemişti. Bilâl geldi, namaz için ezan okudu da Peygamber hâlâ gelmemişti. Bunun üzerine Bilâl, Ebû Bekr'e geldi ve:
— Peygamber (ara düzeltmek sebebiyle) alıkonuldu. Namaz vakti de geldi. Sen cemâate imam olup namaz kıldırır mısın? dedi. Ebû Bekr:
— Evet, istersen namaza ikaamet et, dedi.Ve Ebû Bekr öne geçip namaza durdu. Sonra Peygamber geldi, safflar arasında yürüyerek tâ birinci saffta durdu. Peygamber'i gören insanlar el çırpmaya başladılar. Ebû Bekr namazda başım çevirip bir tarafa bakmazdı. İnsanlar el çırpmayı çoğaltınca dönüp baktı. Ve Peygamber'i arkasında gördü. Peygamber ona eliyle işaret ederek yerinde durmasını ve öylece namazı kıldırmasını emretti. Ebû Bekr de elini kaldırıp (Peygamber'in bu emrinden dolayı) Allah'a hamcletti. Sonra Ebû Bekr birinci saffa girinceye kadar arkasına geri geri çekildi. Peygamber de ilerledi ve insanlara namazı kıldırdı. Namazı bitirince insanlara karşı döndü de:
— "Ey insanlar! Namazınızın içinde size bir şey arız olunca el çırpmaya başladınız. Namaz içinde el çırpmak ancak kadınlara mahsûstur. Her kime namazı içinde (hatırlatmaya değer) birşey arız olursa Subhânallah desin. Çünkü onun teşbihini işiten kimse (yânı imâm) muhakkak ona döner" buyurdu. (Sonra Peygamber):
— "Yâ Ebâ Bekr! Sana işaret ettiğim zaman, seni yerinde durmaktan ne men' etti de insanlara namaz kıldırmadın?" diye sordu. Ebû Bekr:
— (Yâ Rasûlallah!) Ebû Kuhâfe'nin oğluna Peygamber'in önünde insanlara namaz kıldırması yakışmazdı, dedi

---

2691 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي أَنَّ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قِيلَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ أَتَيْتَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أُبَيٍّ فَانْطَلَقَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَكِبَ حِمَارًا فَانْطَلَقَ الْمُسْلِمُونَ يَمْشُونَ مَعَهُ وَهِيَ أَرْضٌ سَبِخَةٌ فَلَمَّا أَتَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِلَيْكَ عَنِّي وَاللَّهِ لَقَدْ آذَانِي نَتْنُ حِمَارِكَ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ مِنْهُمْ وَاللَّهِ لَحِمَارُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَطْيَبُ رِيحًا مِنْكَ فَغَضِبَ لِعَبْدِ اللَّهِ رَجُلٌ مِنْ قَوْمِهِ فَشَتَمَهُ فَغَضِبَ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا أَصْحَابُهُ فَكَانَ بَيْنَهُمَا ضَرْبٌ بِالْجَرِيدِ وَالْأَيْدِي وَالنِّعَالِ فَبَلَغَنَا أَنَّهَا أُنْزِلَتْ {وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا}

-.. Bize Mu'temir tahdîs edip şöyle dedi: Ben babam Süleyman ibn Tarhân'dan işittim ki, Enes (R) şöyle demiştir: (Medine'ye gelişinin ilk günlerinde) Peygamber'e:
— (Hazrecliler'in başkanı) Abduilah ibn Ubeyy'in yanına gitseniz (de İslâm'a çağırsanız hayırlı olur), denildi. Bunun üzerine Peygamber bir eşeğe binerek; müslümânlar da kendisiyle beraber yürüyerek, Abdullah ibn Ubeyy'in (Âliye'deki menziline) gitti. Gidilen yol çorak bir arazî idi. Peygamber, İbn Ubeyy'in semtine vardığında, o, Peygamber'e:
— Benden uzak dur! Vallahi eşeğinin kokusu bana ezâ veriyor! dedi. Buna karşı Ensâr'dan Hazrec kabilesinden bir adam:
— Vallahi Rasûlullah'ın eşeği, koku yönünden elbette senden daha temizdir, dedi. Abdullah ibn Ubeyy hesabına onun kavminden biri öfkelendi de,bu iki kişi sövüştüler. Bunlardan herbirinin taraftarları öfkelendiler de aralarında hurma deyneği ile, ellerle ve pabuçlarla vuruşma oldu. Enes; "Eğer mü 'minlerden iki zümre birbiriyle dönüşürlerse, aralarını bulup barıştırın..'elHucmat: 9) âyetinin indirildiği haberi bize ulaştı, demiştir

---

بَاب لَيْسَ الْكَاذِبُ الَّذِي يُصْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ

2692 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ حُمَيْدَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَهُ أَنَّ أُمَّهُ أُمَّ كُلْثُومٍ بِنْتَ عُقْبَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا سَمِعَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَيْسَ الْكَذَّابُ الَّذِي يُصْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ فَيَنْمِي خَيْرًا أَوْ يَقُولُ خَيْرًا

Bab: İnsanlar Arasını İyileştirip Düzelten Kimse Yalancı Değildir
-...Bize İbrâhîm ibnu Sa'd, Salih ibn Keysâ.Vdan: o da İbn Şihâb'dan tahdîs etti ki, ona Humeyd ibn Abdirrahmân; ona da annesi Ukbe kızı Ümmü Kulsüm haber vermiştir: Ümmü Kulsüm, Rasûlullah (S)'dan: "İnsanlar arasını iyileştirip düzelten ve bunun için hayır maksadıyle söz ulaştıran veya hayır kasdıyle söz söyleyen kimse yalancı değildir" buyururken işitmiştir

---

بَاب قَوْلِ الْإِمَامِ لِأَصْحَابِهِ اذْهَبُوا بِنَا نُصْلِحُ

2693 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأُوَيْسِيُّ وَإِسْحَاقُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفَرْوِيُّ قَالَا حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أَهْلَ قُبَاءٍ اقْتَتَلُوا حَتَّى تَرَامَوْا بِالْحِجَارَةِ فَأُخْبِرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذَلِكَ فَقَالَ اذْهَبُوا بِنَا نُصْلِحُ بَيْنَهُمْ

- İmâmın Kendi Arkadaşlarına Hitaben: 'Bizi Götürün, Aralarını İyileştirip Barıştıralım" Sözü Babı
-..Sehl ibn Sa'd (R)'dan (şöyle demiştir): Kubâ ahâlîsi birbirleriyle döğüştüler; hattâ birbirlerine taşlar attılar. Bu hâdise Rasülullah'a haber verilince, Rasûlullah (S) hemen: "Bizi götürün de aralarım iyileştirip barıştıralım" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {أَنْ يَصَّالَحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ}

2694 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا {وَإِنْ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا} قَالَتْ هُوَ الرَّجُلُ يَرَى مِنْ امْرَأَتِهِ مَا لَا يُعْجِبُهُ كِبَرًا أَوْ غَيْرَهُ فَيُرِيدُ فِرَاقَهَا فَتَقُولُ أَمْسِكْنِي وَاقْسِمْ لِي مَا شِئْتَ قَالَتْ فَلَا بَأْسَ إِذَا تَرَاضَيَا

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı;"Kadınla kocasının kendi aralarında bir sulh anlaşması yapmalarında bir günâh yoktur" («ı-Nisâ:128).
-...Aişe(R) "Eğer bir kadın kocasının uzaklaşmasından yâhud yüz çevirmesinden endîşe ederse, sulh ile aralarını düzeltmekte 'En yassâlahâ" kıraatine göre: Barış anlaşması yapmalarında- ikisine de günâh yoktur.Barış hep hayırdır... " (en-Nisâ: 128) âyetinin tefsiri hakkında şöyle demiştir: Bu öyle bir adamdır ki, karısından hoşlanmayacağı yaşlılık yâhud da bunun gayn kötü bir hâl görür de o kadından ayrılmak ister. Bunu sezen karısı: Sen beni nikâhında tut ye benim için (nafaka ve diğer şeylerden) istediğin taksimi yap, der. Âişe: İşte, kadın ile kocası bu suretle karşılıklı razı olurlarsa, bu anlaşmada günâh yoktur, demiştir

---

بَاب إِذَا اصْطَلَحُوا عَلَى صُلْحِ جَوْرٍ فَالصُّلْحُ مَرْدُودٌ

2695 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَا جَاءَ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اقْضِ بَيْنَنَا بِكِتَابِ اللَّهِ فَقَامَ خَصْمُهُ فَقَالَ صَدَقَ اقْضِ بَيْنَنَا بِكِتَابِ اللَّهِ فَقَالَ الْأَعْرَابِيُّ إِنَّ ابْنِي كَانَ عَسِيفًا عَلَى هَذَا فَزَنَى بِامْرَأَتِهِ فَقَالُوا لِي عَلَى ابْنِكَ الرَّجْمُ فَفَدَيْتُ ابْنِي مِنْهُ بِمِائَةٍ مِنْ الْغَنَمِ وَوَلِيدَةٍ ثُمَّ سَأَلْتُ أَهْلَ الْعِلْمِ فَقَالُوا إِنَّمَا عَلَى ابْنِكَ جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأَقْضِيَنَّ بَيْنَكُمَا بِكِتَابِ اللَّهِ أَمَّا الْوَلِيدَةُ وَالْغَنَمُ فَرَدٌّ عَلَيْكَ وَعَلَى ابْنِكَ جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ وَأَمَّا أَنْتَ يَا أُنَيْسُ لِرَجُلٍ فَاغْدُ عَلَى امْرَأَةِ هَذَا فَارْجُمْهَا فَغَدَا عَلَيْهَا أُنَيْسٌ فَرَجَمَهَا

Birbirleriyle Çekişen Kimseler Yâhud Topluluklar Bir Haksızlık Ve Zulüm Barışı Üzerine Anlaşma Yaptıkları Zaman Bu Barış Reddedilmiştir
-...Ebû Hureyre ile Zeyd ibnHâlid el-Cuhenî (R), ikisi de şöyle demişlerdir: Bir bedevi geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Hasmımla aramızda Allah'ın Kitabı ile hüküm ver, dedi.Hasmı olan kimse de ayağa kalktı ve:
— O doğru söyledi. Onunla aramızdaki da'vâya Allah'ın Kitabı ile hükmet, dedi.Çöl Arabi da'vâyı şöyle anlattı: Benim oğlum bu adamın yanında ücretle hizmetçi idi, onun karısı ile zina etti. Bana: Oğluna taşlanmak cezası düşer, dediler. Ben oğlumu bu cezadan yüz koyun ve birde cariyeyi fidye verip kurtardım. Sonra bu mes'eleyi ilim sahibi olanlara sordum. Onlar bana: Oğlunun üzerine ancak yüz deynek ile bir yıl gurbete gönderme cezası düşer dediler, dedi. Bu ifâde üzerine Peygamber (S):
— "Elbette aranızda Allah'ın Kitabı ile hükmedeceğim: Câriye ile koyunlar sana geri verilecektir;oğluna da yüz deynek vurulacak ve bir sene de sürgün edilecektir. Sana gelince yâ Uneys -ki Uneys ibn Dahhâk el-Eslemî adında sahâbîlerden bir adamdır, sen yarın kuşluk vaktinde bu adamın karısına git (suçunu i'tirâf ederse) ona taşlama cezası uygula!" buyurdu. (Râvî dedi ki): Ertesi günü kuşluk vaktinde Uneys o kadına gitti ve (suçunu i'tirâf etmesi üzerine) o kadına taşlama cezası uyguladı

2697 - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ فِيهِ فَهُوَ رَدٌّ رَوَاهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْمَخْرَمِيُّ وَعَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ أَبِي عَوْنٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ

-..Âişe(R) şöyle demiştir: Rasûlullah(S): "Herkim bizim şu dîn işimizin içinde ondan olmayan bir bid'at îcâd ederse, o reddedilmiştir; bâtıldır" buyurdu. Bu hadîsi Abdullah ibn Ca'fer el-Mahramî ile Abdulvâhid ibnu Ebî Avn da, Saîd ibn İbrahim'den rivayet etmişlerdir

---

بَاب كَيْفَ يُكْتَبُ هَذَا مَا صَالَحَ فُلَانُ بْنُ فُلَانٍ وَفُلَانُ بْنُ فُلَانٍ وَإِنْ لَمْ يَنْسُبْهُ إِلَى قَبِيلَتِهِ أَوْ نَسَبِهِ

2698 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا صَالَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَهْلَ الْحُدَيْبِيَةِ كَتَبَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ بَيْنَهُمْ كِتَابًا فَكَتَبَ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ فَقَالَ الْمُشْرِكُونَ لَا تَكْتُبْ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ لَوْ كُنْتَ رَسُولًا لَمْ نُقَاتِلْكَ فَقَالَ لِعَلِيٍّ امْحُهُ فَقَالَ عَلِيٌّ مَا أَنَا بِالَّذِي أَمْحَاهُ فَمَحَاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ وَصَالَحَهُمْ عَلَى أَنْ يَدْخُلَ هُوَ وَأَصْحَابُهُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ وَلَا يَدْخُلُوهَا إِلَّا بِجُلُبَّانِ السِّلَاحِ فَسَأَلُوهُ مَا جُلُبَّانُ السِّلَاحِ فَقَالَ الْقِرَابُ بِمَا فِيهِ

(barış yazısı) nasıl yazılır?(barış anlaşması yazısı) "bu fulân oğlu fulân ile fulân oğlu fulân'ın barış anlaşmasıdır" başlığı ile yazılır .

-..Bize Şu'be, Ebû İshâk'tan tahdîs etti. O şöyle demiştir:Ben el-Berâ ibn Âzib(R)'den işittim, o şöyle dedi:Rasûlullah (S) Hudeybiye'de Mekkeliler'le barış anlaşması yapmaya karar verdiği zaman, taraflar arasında barış yazısını Alî yazdı. Alî "Allah'ın Elçisi Muhammed" yazdı. Müşrikler:
— Sen "Allah'ın Elçisi Muhammed'yazma. Biz senin rasûl olduğunu kabul etseydik, seninle harbetmezdik, dediler. Bunun üzerine Rasûlullah, Alî'ye hitaben:
— "Rasûlullah sözünü sil!" buyurdu. Alî de:
— Ben onu silen kimse olmam, dedi.
Bunun üzerine onu Rasûlullah bizzat kendi eliyle sildi. Ve gelecek sene kendisi ile sahâbîleri Mekke'ye girip üç gün ikaamet etmeleri; oraya ancak silâhlan kılıfları içinde olarak girmeleri şartı üzere Mekkeliler'le barış anlaşması yaptı. Râvîye: Bu "Culubbânu's-silâh" nedir? diye sordular. îçindekiyle beraber kılıftır, dedi

---

2699 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اعْتَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي ذِي الْقَعْدَةِ فَأَبَى أَهْلُ مَكَّةَ أَنْ يَدَعُوهُ يَدْخُلُ مَكَّةَ حَتَّى قَاضَاهُمْ عَلَى أَنْ يُقِيمَ بِهَا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَلَمَّا كَتَبُوا الْكِتَابَ كَتَبُوا هَذَا مَا قَاضَى عَلَيْهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ فَقَالُوا لَا نُقِرُّ بِهَا فَلَوْ نَعْلَمُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ مَا مَنَعْنَاكَ لَكِنْ أَنْتَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَنَا رَسُولُ اللَّهِ وَأَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ثُمَّ قَالَ لِعَلِيٍّ امْحُ رَسُولُ اللَّهِ قَالَ لَا وَاللَّهِ لَا أَمْحُوكَ أَبَدًا فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْكِتَابَ فَكَتَبَ هَذَا مَا قَاضَى عَلَيْهِ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ لَا يَدْخُلُ مَكَّةَ سِلَاحٌ إِلَّا فِي الْقِرَابِ وَأَنْ لَا يَخْرُجَ مِنْ أَهْلِهَا بِأَحَدٍ إِنْ أَرَادَ أَنْ يَتَّبِعَهُ وَأَنْ لَا يَمْنَعَ أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِهِ أَرَادَ أَنْ يُقِيمَ بِهَا فَلَمَّا دَخَلَهَا وَمَضَى الْأَجَلُ أَتَوْا عَلِيًّا فَقَالُوا قُلْ لِصَاحِبِكَ اخْرُجْ عَنَّا فَقَدْ مَضَى الْأَجَلُ فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَبِعَتْهُمْ ابْنَةُ حَمْزَةَ يَا عَمِّ يَا عَمِّ فَتَنَاوَلَهَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَأَخَذَ بِيَدِهَا وَقَالَ لِفَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام دُونَكِ ابْنَةَ عَمِّكِ حَمَلَتْهَا فَاخْتَصَمَ فِيهَا عَلِيٌّ وَزَيْدٌ وَجَعْفَرٌ فَقَالَ عَلِيٌّ أَنَا أَحَقُّ بِهَا وَهِيَ ابْنَةُ عَمِّي وَقَالَ جَعْفَرٌ ابْنَةُ عَمِّي وَخَالَتُهَا تَحْتِي وَقَالَ زَيْدٌ ابْنَةُ أَخِي فَقَضَى بِهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِخَالَتِهَا وَقَالَ الْخَالَةُ بِمَنْزِلَةِ الْأُمِّ وَقَالَ لِعَلِيٍّ أَنْتَ مِنِّي وَأَنَا مِنْكَ وَقَالَ لِجَعْفَرٍ أَشْبَهْتَ خَلْقِي وَخُلُقِي وَقَالَ لِزَيْدٍ أَنْتَ أَخُونَا وَمَوْلَانَا

-...el-Berâ (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) (altıncı hicret yılının) Zu'l-Ka'de ayında umre yapmak istedi (yola çıktı). Mekke ahâlîsi bunu kabul etmeyip, Peygamber'i, Mekke'ye girmesine bırakmadılar. Nihayet Peygamber Mekkeliler'le, (gelecek yıl) Mekke'de üç gün ikaamet etmek üzere, bir barış anlaşması yaptı. Barış yazısını yazdıkları zaman: "Bu Allah Elçisi Muhammed'in üzerinde sulh anlaşması yaptığı yazıdır" başlığını yazmışlardı. Mekkeliler'in müşrik elçileri:
— Bizler bu "Allah elçiliğini" ikrar etmiyoruz. Eğer biz senin Allah Elçisi olduğunu biliyor olsaydık, seni (Mekke'ye girmekten) men' etmezdik. Lâkin sen, Abdullah oğlu Muhammed'sin, dediler.Rasûlullah:
— "Ben Allah'ın Elçisiyim ve ben Abdullah oğlu Muhammed'im" dedi.Bundan sonra Alî'ye:
— "Rasûlullah lâfzını sil!" buyurdu. Alî:
— Hayır, vallahi ben Sen'in (Rasûlullah) unvanını ebeden silmem! dedi.

Bunun üzerine Rasûlullah yazıyı aldı ve:
— "Bu, Muhammed ibn Abdillah'ın üzerinde sulh anlaşması yaptığı maddelerdir" diye yazdı.
(Maddeler şunlardır):
1. Mekke'ye silâh girmeyecek; silâh ancak kılıfında girecek;
2. Mekkeliler'den bir er kişi Muhammed'e tâbi' olmak isterse, Mekke'den çıkamayacak;
3. Muhammed'in sahâbîlerinden birisi Mekke'de kalmak isterse, bunun da Mekke'de ikaameti men' edilmeyecektir. (Ertesi yıl) Rasûlullah Mekke'ye girdi ve ta'yîn edilen üç günlük müddet sona ermeye yaklaşınca, Mekke müşrikleri Alî'ye geldiler de:
— Anlaşmanın müddeti geçti. Artık sahibine (Peygamber'ine) söyle de Mekke'den çıksın! dediler. Peygamber de (sahâbîleriyle birlikte) Mekke'den çıktı. Bu sırada Hamza'nın kızı Peygamber'e:
— Yâ ammî, yâ ammî! diye feryâd ederek arkalarına takılmıştı. Alî ona uzandı ve eliyle tuttu da(mahfede bulunan) Fâtıma'ya hitaben:
— Amcanın kızını al! deyip, onu mahfeye yükledi. Medine'ye geldikten sonra Hamza'nın kızının misafirliği hakkında Alî, Zeyd ibn Harise, Ca'fer çekiştiler. Alî:
— O, benim amcamın kızıdır. Onun terbiyesine ben herkesten fazla hakk sahibiyim, dedi. Ca'fer de:
— O, benim amcamın kızıdır. Teyzesi de benim nikâhım altındadır. (Terbiyesi bana düşer) demişti. Zeyd ibn Harise de: — O, benim (ahdî) kardeşimin kızıdır, diyordu.
(Bu da'vâ kendisine arzedilince) Peygamber (S), Hamza'nın ki-un teyzesine âid olduğuna hükmetti ve:
— "Teyze, terbiye hususunda ana menzilesindedir" buyurdu. Sonra Alî'ye hitaben:
— "Sen bendensin, ben de sendenim (yânî sen bana neseble, /gi ile bağlısın, ben de sana bağlıyım)" diye naziklik gösterdi. Ca'fer'e de:
— "Sen de yaratılışım bakımından ve ahlâkım bakımından ba-benzedin" dedi.Zeyd ibn Hârise'ye de:
— "Sen bizim kardeşimiz ve dostumuzsun" dedi

بَاب الصُّلْحِ مَعَ الْمُشْرِكِينَ فِيهِ عَنْ أَبِي سُفْيَانَ وَقَالَ عَوْفُ بْنُ مَالِكٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ تَكُونُ هُدْنَةٌ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ بَنِي الْأَصْفَرِ وَفِيهِ سَهْلُ بْنُ حُنَيْفٍ وَأَسْمَاءُ وَالْمِسْوَرُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

2700 – وَقَالَ مُوسَى بْنُ مَسْعُودٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ صَالَحَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُشْرِكِينَ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ عَلَى ثَلَاثَةِ أَشْيَاءَ عَلَى أَنَّ مَنْ أَتَاهُ مِنْ الْمُشْرِكِينَ رَدَّهُ إِلَيْهِمْ وَمَنْ أَتَاهُمْ مِنْ الْمُسْلِمِينَ لَمْ يَرُدُّوهُ وَعَلَى أَنْ يَدْخُلَهَا مِنْ قَابِلٍ وَيُقِيمَ بِهَا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ وَلَا يَدْخُلَهَا إِلَّا بِجُلُبَّانِ السِّلَاحِ السَّيْفِ وَالْقَوْسِ وَنَحْوِهِ فَجَاءَ أَبُو جَنْدَلٍ يَحْجُلُ فِي قُيُودِهِ فَرَدَّهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ لَمْ يَذْكُرْ مُؤَمَّلٌ عَنْ سُفْيَانَ أَبَا جَنْدَلٍ وَقَالَ إِلَّا بِجُلُبِّ السِّلَاحِ

Müşriklerle Barış(In Hükmünü Beyân) Babı Müşriklerle barış konusunda Ebû Sufyân(Sahr ibn Harb)'dan Hırakliyus'la ilgili hadîs vardır.Avf ibn Mâlik de, Peygamber(S)'den: "Sonra sizinle Asfar oğulları (yânî Rumlar) arasında bir mütâreke, yânî bir barışma olur" dedi.Yine bu konuda Sehl ibn Huneyf, Esma bintu Ebî Bekr ve Mısver ibn Mahreme de Peygamberden hadîs rivayet etmişlerdir.
Ve Mûsâ ibn Mes'ûd da şöyle dedi: Bize Sufyân ibn Saîd, Ebû İshâk'tan; o da el-Berâ ibn Âzib (R)'den tahdîs etti; o şöyle demiştir: Peygamber (S) Hudeybiye günü müşriklerle üç madde barış anlaşması yaptı: 1. Müşriklerden her kim Allah'a îmân edip Peygamber'e gelirse, Peygamber onu müşriklere geri verecek; müslümânlardan da her kim müşrikler tarafına giderse Mekkeliler onu geri vermeyecektir. 2. Mekke'ye gelecek sene girilecek ve Mekke'de ancak üç gün ikaamet edilecek. 3.Mekke'ye kılıç, yay ve benzeri silâhlar muhafazaları içinde olarak girilecek. (Barış maddeleri kararlaşıp yazılacağı sırada) Ebû Cendel (ki, Kureyş elçisi olan Süheyl ibn Amr'ın oğludur, Mekke'den hapisten kaçarak) ayaklan zincirde, seke seke oraya gelmişti. (Süheyl, anlaşma maddesi gereğince oğlunu istedi.) Peygamber de Ebû Cendel'i Kureyşliler'e geri verdi.(Buhârî dedi ki): Râvî Müemmel ibn îsmâîl, Sufyân es-Sevrî'den rivayetinde Ebû Cendel'I zikretmedi de, onun yerine "İllâ bi-culubbi's-silâh" dedi

---

2701 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ حَدَّثَنَا سُرَيْجُ بْنُ النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ مُعْتَمِرًا فَحَالَ كُفَّارُ قُرَيْشٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْبَيْتِ فَنَحَرَ هَدْيَهُ وَحَلَقَ رَأْسَهُ بِالْحُدَيْبِيَةِ وَقَاضَاهُمْ عَلَى أَنْ يَعْتَمِرَ الْعَامَ الْمُقْبِلَ وَلَا يَحْمِلَ سِلَاحًا عَلَيْهِمْ إِلَّا سُيُوفًا وَلَا يُقِيمَ بِهَا إِلَّا مَا أَحَبُّوا فَاعْتَمَرَ مِنْ الْعَامِ الْمُقْبِلِ فَدَخَلَهَا كَمَا كَانَ صَالَحَهُمْ فَلَمَّا أَقَامَ بِهَا ثَلَاثًا أَمَرُوهُ أَنْ يَخْرُجَ فَخَرَجَ

-..... Bize Fulayh, Nâfi'den; o da Ibn Umer(R)'den tahdîs etti ki: Rasülullah (S) umre yapmak niyetiyle (Medine'den) çıkmıştı. Fakat Kureyş kâfirleri Rasülullah ile Ka'be arasına girip men' ettiler. Rasühıllah da Hudeybiye'de kurbânını kesti ve başını tıraş etti (ihramdan çıktı). Ve müşriklerle: "Gelecek sene umre yapmak, Peygamber'in sahâbîleri Mekkeliler'e karşı kılıçlardan başka silâh taşımamak ve Mekke'de, Mekkeliler'in istedikleri müddetten fazla ikaamet etmemek" şartları üzerine barış anlaşması yaptı. Bu suretle Rasülullah, gelecek sene umre yaptı. Rasülullah onlarla yaptığı barış anlaşmasına uygun olarak Mekke'ye gidip üç gün orada ikaamet edince, (bu müddetin girmesinde) Mekkeliler Rasûlullah'a Mekke'den çıkmasını söylediler; O da Mekke'den çıktı

2702 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ قَالَ انْطَلَقَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَهْلٍ وَمُحَيِّصَةُ بْنُ مَسْعُودِ بْنِ زَيْدٍ إِلَى خَيْبَرَ وَهِيَ يَوْمَئِذٍ صُلْحٌ

-...Sehl ibn Ebî Haşmete (R) şöyle demiştir: Abdullah ibn Sehi ile Mes'ûd ibn Zeyd'in oğlu Muhayyısa, Hayber'e (hurma toplamağa) gitmişlerdi. O sene Hayberli Yahûdîler'le müslümânlar arasında barış anlaşması vardı

بَاب الصُّلْحِ فِي الدِّيَةِ

2703 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي حُمَيْدٌ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُمْ أَنَّ الرُّبَيِّعَ وَهِيَ ابْنَةُ النَّضْرِ كَسَرَتْ ثَنِيَّةَ جَارِيَةٍ فَطَلَبُوا الْأَرْشَ وَطَلَبُوا الْعَفْوَ فَأَبَوْا فَأَتَوْا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَهُمْ بِالْقِصَاصِ فَقَالَ أَنَسُ بْنُ النَّضْرِ أَتُكْسَرُ ثَنِيَّةُ الرُّبَيِّعِ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَا تُكْسَرُ ثَنِيَّتُهَا فَقَالَ يَا أَنَسُ كِتَابُ اللَّهِ الْقِصَاصُ فَرَضِيَ الْقَوْمُ وَعَفَوْا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ مَنْ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لَأَبَرَّهُ زَادَ الْفَزَارِيُّ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ فَرَضِيَ الْقَوْمُ وَقَبِلُوا الْأَرْشَ

-...Bana Humeyd tahdîs etti ki, onlara Enes şöyle tahdîs etmiştir: Nadr'm kızı olan er- Rubeyyı', genç bir kızın ön dişini kırmıştı. Onlar, yânî Rubeyyı'm kavmi, o kızın sâhiblerine diyet vermek istediler. Ve yine onlar kızın kavminden, Rubeyyı'den kısası afvetmelerini istediler. Kızın sâhibleri diyet almayı kabul etmediler, kısası afvetmeyi de kabul etmediler. Bunun üzerine Peygamber'e gelip O'nun huzurunda muhakeme oldular. Peygamber (S) onlara kısasla emretti. Enes ibn Nadr hemen:
— Yâ Rasûlallah! er-Rubeyyı'ın ön dişi kırılacak mı? Hayır, Seni hakk ile peygamber gönderen Allah'a yemîn ederim ki, onun ön dişleri kırılmaz, dedi.
Peygamber: "Yâ Enes! Allah'ın Kitâbı'nın hükmü kısastır" buyurdu. Akabinde da'vâcılar diyete razı olup, Rubeyyı'den kısası afvet-tiler. Bunun üzerine Peygamber:
— "Allah'ın kullarından öyle kimse vardır ki, o Allah'a yemin etse, muhakkak Allah onun yeminini yerine getirir (onu yemininde doğru çıkarır)" buyurdu. el-Fezârî, Humeyd'den; o da Enes'ten "Kızın kavmi razı oldular ve diyeti kabul ettiler" sözünü ziyâde etmiştir.

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ابْنِي هَذَا سَيِّدٌ وَلَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُصْلِحَ بِهِ بَيْنَ فِئَتَيْنِ عَظِيمَتَيْنِ وَقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ {فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا}

2704 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ سَمِعْتُ الْحَسَنَ يَقُولُ اسْتَقْبَلَ وَاللَّهِ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ مُعَاوِيَةَ بِكَتَائِبَ أَمْثَالِ الْجِبَالِ فَقَالَ عَمْرُو بْنُ الْعَاصِ إِنِّي لَأَرَى كَتَائِبَ لَا تُوَلِّي حَتَّى تَقْتُلَ أَقْرَانَهَا فَقَالَ لَهُ مُعَاوِيَةُ وَكَانَ وَاللَّهِ خَيْرَ الرَّجُلَيْنِ أَيْ عَمْرُو إِنْ قَتَلَ هَؤُلَاءِ هَؤُلَاءِ وَهَؤُلَاءِ هَؤُلَاءِ مَنْ لِي بِأُمُورِ النَّاسِ مَنْ لِي بِنِسَائِهِمْ مَنْ لِي بِضَيْعَتِهِمْ فَبَعَثَ إِلَيْهِ رَجُلَيْنِ مِنْ قُرَيْشٍ مِنْ بَنِي عَبْدِ شَمْسٍ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ سَمُرَةَ وَعَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَامِرِ بْنِ كُرَيْزٍ فَقَالَ اذْهَبَا إِلَى هَذَا الرَّجُلِ فَاعْرِضَا عَلَيْهِ وَقُولَا لَهُ وَاطْلُبَا إِلَيْهِ فَأَتَيَاهُ فَدَخَلَا عَلَيْهِ فَتَكَلَّمَا وَقَالَا لَهُ فَطَلَبَا إِلَيْهِ فَقَالَ لَهُمَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ إِنَّا بَنُو عَبْدِ الْمُطَّلِبِ قَدْ أَصَبْنَا مِنْ هَذَا الْمَالِ وَإِنَّ هَذِهِ الْأُمَّةَ قَدْ عَاثَتْ فِي دِمَائِهَا قَالَا فَإِنَّهُ يَعْرِضُ عَلَيْكَ كَذَا وَكَذَا وَيَطْلُبُ إِلَيْكَ وَيَسْأَلُكَ قَالَ فَمَنْ لِي بِهَذَا قَالَا نَحْنُ لَكَ بِهِ فَمَا سَأَلَهُمَا شَيْئًا إِلَّا قَالَا نَحْنُ لَكَ بِهِ فَصَالَحَهُ فَقَالَ الْحَسَنُ وَلَقَدْ سَمِعْتُ أَبَا بَكْرَةَ يَقُولُ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمِنْبَرِ وَالْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ إِلَى جَنْبِهِ وَهُوَ يُقْبِلُ عَلَى النَّاسِ مَرَّةً وَعَلَيْهِ أُخْرَى وَيَقُولُ إِنَّ ابْنِي هَذَا سَيِّدٌ وَلَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُصْلِحَ بِهِ بَيْنَ فِئَتَيْنِ عَظِيمَتَيْنِ مِنْ الْمُسْلِمِينَ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ قَالَ لِي عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ إِنَّمَا ثَبَتَ لَنَا سَمَاعُ الْحَسَنِ مِنْ أَبِي بَكْرَةَ بِهَذَا الْحَدِيثِ

Peygamberdin Alî'nin Oğlu Hasen İçin (Allah İkisinden De Razı Olsun): "Şu Benim Oğlumdur; Bir Seyyiddir. Umarım Ki Allah Bu Oğlum Sebebiyle İki Büyük Fırka Arasını Düzeltir" Sözü Bâbî

Ve zikri ulu Allah'ın şu kavli: "Eğer mü'mirilerden iki zümre birbiriyle döğüşürlerse, aralarım bulup barıştırın' (el-Hucurât: 9).

-...Bize Sufyân ibn Uyeyne, Ebû Mûsâ İsrail'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben el-Hasen el-Basrî'den işittim. O Allah'a yemîn ederek şöyle diyordu: Vallahi Alî'nin oğlu Hasen, Muâviye'yi (Medâin'de) dağlar misâli ordu birlikleriyle karşılamıştı. Amr ibn Âs, Muâviye'yi harbe teşvîk ederek:

— Ben (karşımızda) öyle ordu birlikleri görüyorum ki, onlar karşılarındaki (sayıca ve keyfiyetçe) akranı olan orduyu kesin surette boğup öldürmedikçe, geri dönmeyecektir, dedi.Muâviye de Amr ibn Âs'a -ki vallahi Muâviye bu iki adamın hayırhsıdır-:

— Ey Amr! Eğer muhaliflerimiz askerlerimizi veya askerlerimiz muhaliflerimizi öldürürlerse (Allah'ın ifâsını emrettiği) insanların işlerini benim adıma yerine getirmeyi kim üzerine alır? Bana bu öldürülenlerin kadınlarına, yetîm ve dullarına bakmayı kim tekeffül eder? dedi.Ve (barış için) Hz. Hasen'e, Kureyş'ten ve Abdu Şems oğulları'n-dan iki kişiyi: Abdurrahmân ibn Semure ile Abdullah ibn Âmir ibn Kurayz'ı gönderdi. Ve bunlara hitaben:

— Haydi şu adama (Alî'nin oğlu Hasen'e) gidiniz. Ona barışı arzediniz. Ona (barış istediğimi)söyleyiniz. Ne arzu ederse onları öğrenip geliniz! dedi. Bunlar Hz. Hasen'e gittiler, huzuruna girip konuştular. Ve (Muâviye'nin tekiîfini) söylediler. İsteklerini sordular. Hasen ibn Alî bunlara cevaben:

— Bizler Abdulmuttalib oğulları'yız. (Kerem ve cömertliğe alışmışız. Halifelik adına) Beytu'lmâl'den bize düşen hisse nedir ki? (Onunla etrafımızdaki muhtaçları infâk edeceğiz.) Şübhesiz bu ümmet (görüyorsunuz, ihtiyâçtan) kendi kanı içinde şaşırmış birbirini kırıyor, dedi. Onlar cevaben:

— Muâviye size şöyle şöyle (mal, elbise, erzak) arzediyor; (bunları dağıtırsınız) ve daha neye ihtiyâcınız varsa onu sormamızı ve sizin bildirmenizi istiyor, dediler. Hz. Hasen:

— Bu söylediğiniz şeyleri bana karşı kim tekeffül edip üzerine alır? dedi.Muâviye'nin elçileri:

— Biz bunları senin için üzerimize alırız! dediler.Ve Hasen ibn Alî her ne istediyse, onlar "Biz te'min ederiz" diye karşıladılar, Hasen bu suretle (yânî vâki' olan şartlar üzerine dînî maslahatı ve ümmetin maslahatını gözeterek) Muâviye ile sulh and-laşması yaptı. el-Hasen el-Basrî şöyle dedi: Ben Ebû Bekre (Nufey' ibn Haris -R)'den işittim; o şöyle diyordu: Ben Rasûlullah'ı minber üzerinde torunu Hasen ibn Alî yanıbaşında olduğu hâlde gördüm. Kendisi bir kerre cemâate, diğer bir defa da Hasen ibn Alî'ye dönüp, ona işaret ederek şöyle buyuruyordu: "Şübhesiz bu benim oğlumdur, bir seyyiddir (şeref sahibi efendidir). Allah'ın bu oğlum sebebiyle müslü-mânlardan iki büyük fırkanın arasını düzeltmesini umarım." Ebû Abdillah Buhârî dedi ki: Alî ibn Abdillah bana şöyle dedi: el-Hasen el-Basrî'nin Ebû Bekre'den işitmesi, bize ancak bu hadîs ile sabit olmuştur

باب هَلْ يُشِيرُ الْإِمَامُ بِالصُّلْحِ

2705 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي الرِّجَالِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أُمَّهُ عَمْرَةَ بِنْتَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَتْ سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَقُولُ سَمِعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَوْتَ خُصُومٍ بِالْبَابِ عَالِيَةٍ أَصْوَاتُهُمَا وَإِذَا أَحَدُهُمَا يَسْتَوْضِعُ الْآخَرَ وَيَسْتَرْفِقُهُ فِي شَيْءٍ وَهُوَ يَقُولُ وَاللَّهِ لَا أَفْعَلُ فَخَرَجَ عَلَيْهِمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَيْنَ الْمُتَأَلِّي عَلَى اللَّهِ لَا يَفْعَلُ الْمَعْرُوفَ فَقَالَ أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلَهُ أَيُّ ذَلِكَ أَحَبَّ

İmâm (Hasımlardan Birine Yâhud Her İkisine Birden) Barışmaya İşaret Eder Mi?

-...Ebu'r-Ricâl Muhammed ibn Abdirrahmân tahdîs etti ki, annesi Amrete bintu Abdirrahmân şöyle demiştir: Ben Âişe (R)'den işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S) kendi kapısı önünde (bir alacak da'vâsından dolayı) hasımların yüksek sesle çekiştiklerini işitti. İki hasımdan biri (yânî borçlu) ötekinden (yânî alacaklıdan) borcun bir mikdârmı indirmesini ve alacağını kendinden yumuşaklıkla taleb etmesini istiyordu. Borç veren ise:

— Vallahi indirme işini yapmam, diyordu.Bunun üzerine Rasûlullah evinden bu iki muhâsımın yanına çıktı da:

— "Ma'rûf olan bir iyiliği işlememek üzere Allah üzerine yemîn eden neredediir?" diye sordu.Borç veren utanarak:

— Benim yâ Rasûlallah! Şimdi borçlu bunlardan hangisini arzu ederse onun olsun, dedi (ve yarı yarıya sulh oldu)

2706 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ الْأَعْرَجِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّهُ كَانَ لَهُ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي حَدْرَدٍ الْأَسْلَمِيِّ مَالٌ فَلَقِيَهُ فَلَزِمَهُ حَتَّى ارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُهُمَا فَمَرَّ بِهِمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا كَعْبُ فَأَشَارَ بِيَدِهِ كَأَنَّهُ يَقُولُ النِّصْفَ فَأَخَذَ نِصْفَ مَا لَهُ عَلَيْهِ وَتَرَكَ نِصْفًا

-...Ka'b ibn Mâlik'in oğlu Abdullah şöyle tahdîs etmiştir: Babam Ka'b'ın, Eslemî Abdullah ibn Ebî Hadred üzerinde bir mal alacağı vardı. Ka'b, borçlu olan Abdullah'a kavuştu ve ondan alacağını istedi. Her ikisi, sesleri yükselinceye kadar birbirine söylendiler. Bu sırada Peygamber (S) bunları yanına uğradı da:

— "Yâ Ka'b!" dedi ve "Abdullah'ın üzerindeki alacağının yarısını al!" der gibi eliyle işaret etti.Bunun üzerine Ka'b da Eslemî'deki alacağının yarısını aldı ve öbür yarısını ona terketti

---

باب فَضْلِ الْإِصْلَاحِ بَيْنَ النَّاسِ وَالْعَدْلِ بَيْنَهُمْ

2707 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّ سُلَامَى مِنْ النَّاسِ عَلَيْهِ صَدَقَةٌ كُلَّ يَوْمٍ تَطْلُعُ فِيهِ الشَّمْسُ يَعْدِلُ بَيْنَ النَّاسِ صَدَقَةٌ

İnsanlar Arasını İyileştirip Barıştırmanın Ve Yine İnsanlar Arasında Adalet Yapmanın Fazileti Babı

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûhıllah (S) şöyle buyurdu: "Her insanın bedenindeki her bir eklemin faydalarına karşı (şükretmesi kendi) üzerine bir sadakadır. Güneşin doğmakta olduğu her gün (yânî her günün gündüzünde) insanlar arasında adalet yapması büyük bir sadakadır"

باب إِذَا أَشَارَ الْإِمَامُ بِالصُّلْحِ فَأَبَى حَكَمَ عَلَيْهِ بِالْحُكْمِ الْبَيِّنِ

2708 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ الزُّبَيْرَ كَانَ يُحَدِّثُ أَنَّهُ خَاصَمَ رَجُلًا مِنْ

الْأَنْصَارِ قَدْ شَهِدَ بَدْرًا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي شِرَاجٍ مِنْ الْحَرَّةِ كَانَا يَسْقِيَانِ بِهِ كِلَاهُمَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلزُّبَيْرِ اسْقِ يَا زُبَيْرُ ثُمَّ أَرْسِلْ إِلَى جَارِكَ فَغَضِبَ الْأَنْصَارِيُّ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ آنْ كَانَ ابْنَ عَمَّتِكَ فَتَلَوَّنَ وَجْهُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ اسْقِ ثُمَّ احْبِسْ حَتَّى يَبْلُغَ الْجَدْرَ فَاسْتَوْعَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَئِذٍ حَقَّهُ لِلزُّبَيْرِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ ذَلِكَ أَشَارَ عَلَى الزُّبَيْرِ بِرَأْيٍ سَعَةٍ لَهُ وَلِلْأَنْصَارِيِّ فَلَمَّا أَحْفَظَ الْأَنْصَارِيُّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَوْعَى لِلزُّبَيْرِ حَقَّهُ فِي صَرِيحِ الْحُكْمِ قَالَ عُرْوَةُ قَالَ الزُّبَيْرُ وَاللَّهِ مَا أَحْسِبُ هَذِهِ الْآيَةَ نَزَلَتْ إِلَّا فِي ذَلِكَ {فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ} الْآيَةَ

İmâm Barışmaya İşaret Ettiği Ve Üzerinde Hakk Bulunan Kimse De Barıştan Çekindiği Zaman, İmâm (Yânî Hâkim), O Kimse Üzerine Kendisine Apaçık Olan Hükümle Hükmeder

-...Zuhrî şöyle demiştir: Bana Zubeyr'in oğlu Urve haber verdi ki, Zubeyr şöyle tahdîs ediyordu: Kendisi, Bedir'de hazır bulunmuş olan Ensâr'dan bir adamla Harre mevkiinde hurmalıklarını suladıkları su yolları ve su nevbeti hakkında Rasûlullah huzurunda da'vâlaşmış. Rasûlullah, Zubeyr'e:
— "Yâ Zubeyr! Tarlanı sula, sonra suyu habsetmeyip komşuna salıver" buyurdu.Ensârî zât bundan öfkelendi de:
— Yâ Rasûlallah! Zubeyr halanın oğlu olduğu için mi? diyerek (tarafgirlik yaptığını) ta'rîz etti.Hemen Rasûlullah'ın yüzünün rengi değişti. Sonra Rasûlullah, Zubeyr'e:
— "Yâ Zubeyr! Tarlanı sula, sonra suyu habset; hurma ağaçlarının köklerine erişmedikçe bırakma!" buyurdu. Rasûlullah o vakit Zubeyr'e kendi hakkını bol bol kullanmasını söyledi. Hâlbuki bundan önce Zubeyr'e, hem kendisine, hem de Ensârî lehine müsamahalı bir sulama yapmasını işaret etmiş idi.Ensârî Rasûlullah'a öfkelenince, Rasûlullah Zubeyr'e apaçık hüküm içinde hakkını bol bol kullanmasını bildirmiştir. Urve dedi ki: Zubeyr:
— Vallahi ben şu âyetin bu hâdise hakkında indiğini zannediyorum, dedi: "Öyle değil;Rabb'ine andolsun ki, onlar aralarında kimi oraya, kimi buraya çektikleri şeylerde seni hakem yapıp, sonra da verdiğin hükümden yürekleri hiç bir sıkıntı duymadan tam bir teslimiyetle teslim olmadıkça îmân etmiş olamazlar"\(en-Nisâ: 65)

بَاب الصُّلْحِ بَيْنَ الْغُرَمَاءِ وَأَصْحَابِ الْمِيرَاثِ وَالْمُجَازَفَةِ فِي ذَلِكَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَا بَأْسَ أَنْ يَتَخَارَجَ الشَّرِيكَانِ فَيَأْخُذَ هَذَا دَيْنًا وَهَذَا عَيْنًا فَإِنْ تَوِيَ لِأَحَدِهِمَا لَمْ يَرْجِعْ عَلَى صَاحِبِهِ

2709 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ تُوُفِّيَ أَبِي وَعَلَيْهِ دَيْنٌ فَعَرَضْتُ عَلَى غُرَمَائِهِ أَنْ يَأْخُذُوا التَّمْرَ بِمَا عَلَيْهِ فَأَبَوْا وَلَمْ يَرَوْا أَنَّ فِيهِ وَفَاءً فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ إِذَا جَدَدْتَهُ فَوَضَعْتَهُ فِي الْمِرْبَدِ آذَنْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ وَمَعَهُ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ فَجَلَسَ عَلَيْهِ وَدَعَا بِالْبَرَكَةِ ثُمَّ قَالَ ادْعُ غُرَمَاءَكَ فَأَوْفِهِمْ فَمَا تَرَكْتُ أَحَدًا لَهُ عَلَى أَبِي دَيْنٌ إِلَّا قَضَيْتُهُ وَفَضَلَ ثَلَاثَةَ عَشَرَ وَسْقًا سَبْعَةٌ عَجْوَةٌ وَسِتَّةٌ لَوْنٌ أَوْ سِتَّةٌ عَجْوَةٌ وَسَبْعَةٌ لَوْنٌ فَوَافَيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَغْرِبَ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَضَحِكَ فَقَالَ ائْتِ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ فَأَخْبِرْهُمَا فَقَالَا لَقَدْ عَلِمْنَا إِذْ صَنَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا صَنَعَ أَنْ سَيَكُونُ ذَلِكَ وَقَالَ هِشَامٌ عَنْ وَهْبٍ عَنْ جَابِرٍ صَلَاةَ الْعَصْرِ وَلَمْ يَذْكُرْ أَبَا بَكْرٍ وَلَا ضَحِكَ وَقَالَ وَتَرَكَ أَبِي عَلَيْهِ ثَلَاثِينَ وَسْقًا دَيْنًا وَقَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ عَنْ وَهْبٍ عَنْ جَابِرٍ صَلَاةَ الظُّهْرِ

Alacaklılar Arasında Ve Mîrâs Sâhibleri Arasında Barış, Ve Bunların Herbirine Birşeyi Bedel Ve İvaz Verme Sırasında Ölçüp Tartmadan Takdir Ve Tahmîn Yapma(Nın Hükmü) Babı

İbn Abbâs şöyle demiştir: İki ortağın bir insan üzerinde alacakları olup da onun iflâsı yâhud ölmesi hâlinde, ortaklardan herbiri diğerinin payına düşenden çıkmasında ve şunun borcu ve şununda bulunan malı almasında be's yoktur. Eğer ikisinden birinin aldığı şey helak olursa, arkadaşına dönmez.

-...Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Babam Abdullah, Uhud günü şehîden vefat etmişti. Hâlbuki üzerinde borç vardı. Üzerindeki borca mukaabil o yılın hurma mahsûlünü almalarını (ve babamı borçtan temize çıkarmalarını) alacaklılarına arz ve teklif ettim. Alacaklılar o mahsûlde borca vefa edecek mikdâr görmediler de, bu teklifimi kabul etmediler. Bunun üzerine ben Peygamber'e geldim ve bu durumu kendisine zikrettim. Peygamber:
— "Hurma mahsûlünü kestiğin ve onu harmana koyduğun zaman (bana bildir)" buyurdu. Ben Rasûlullah'a bildirdim. Rasûlullah beraberinde Ebû Bekr ve Umer olarak geldi ve hurma mahsûlünün yanına oturdu, bereketle duâ etti. Sonra:
— "Alacaklılarını çağır ve onlara haklarını tastamam ver!" buyurdu.Artık ben, babam üzerinde hakkı olan hiçbir alacaklı bırakmadım, muhakkak herbirine borcunu ödedim. Ve on üç vesk mikdârı da arttı. Yedi vesk acve nev'inden, altı vesk levn nev'inden yâhud altı vesk acve nev'inden, yedi vesk levn nev'inden olmak üzere fazla geldi. Akabinde ben Rasûlullah'a akşam namazı kılarken tesadüf ettim. Kendisine bu ödemeyi ve fazlayı zikrettim. Rasûlullah güldü ve:
— "Sen Ebû Bekr ile Umer'e git de bunu onlara haber ver!" buyurdu.Ben onlara haber verdim. Onlar:
— Yemîn olsun, biz, Rasûlullah'ın hurmalıkta yaptığı şeyleri yaptığı zaman, hurmanın böyle çoğalacağını kesin olarak bilmişizdir, dediler.Hişâm ibn Urve, Vehb ibn Keysân'dan; o da Câbir'den senediyle yaptığı rivayetinde (akşam namazı yerine) ikindi namazı diye söyledi. Ebû Bekr'i de zikretmedi. Peygamber güldü sözünü de söylemedi. Ve Câbir: Babam üzerinde otuz vesk ölçeği hurma borcu bırakmıştı, dedi. Muhammed ibn İshâk ise Vehb ibn Keysân'dan; o da Câbir'den senediyle yaptığı kendi rivayetinde, öğle namazında bulduğunu söylemiştir

---

بَاب الصُّلْحِ بِالدَّيْنِ وَالْعَيْنِ

2710 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ كَعْبٍ أَنَّ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ تَقَاضَى ابْنَ أَبِي حَدْرَدٍ دَيْنًا كَانَ لَهُ عَلَيْهِ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ فَارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُهُمَا حَتَّى سَمِعَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي بَيْتٍ فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِمَا حَتَّى كَشَفَ سِجْفَ حُجْرَتِهِ فَنَادَى كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ فَقَالَ يَا كَعْبُ فَقَالَ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَشَارَ بِيَدِهِ أَنْ ضَعْ الشَّطْرَ فَقَالَ كَعْبٌ قَدْ فَعَلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُمْ فَاقْضِهِ

Borç İle Ve Mevcûd Olan Şey İle Sulh Babı
-.. İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Ka'b'm oğlu Abdullah haber verdi; ona da babası Ka'b ibn Mâlik (R) şöyle haber vermiştir: Kendisi, yânî Ka'b ibn Mâlik el-Ensârî, Abdullah ibn Ebî Hadred'el-Eslemî üzerinde bulunan bir alacağını, Rasûlullah zamanında, Mes-cid'de, (hasmının yakasına yapışıp) borcunu ödemesini istedi. Her ikisinin sesleri, evinde olan Rasûlullah işitecek derecede yükseldi. Rasûlullah onlara doğru çıkıp, hücresinin perdesini açtı ve:
— "Yâ Ka'b ibne Mâlik!" diye nida etti. Ka'b:
— Lebbeyk yâ Rasûlallah! deyince, Rasûlullah (S) eliyle işaret vererek:
— "Yansım indir (yânî alacağmdan yarısını bağışla)",buyurdu. Ka'b da hemen:
— Vallâhî bağışladım yâ Rasûlallah! dedi. Bunun üzerine Rasûlullah, Abdullah ibn Ebî Hadred el-Eslemî'ye hitaben: — "Şimdi kalk da (kalan) borcunu öde!" buyurdu

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَاب مَا يَجُوزُ مِنْ الشُّرُوطِ فِي الْإِسْلَامِ وَالْأَحْكَامِ وَالْمُبَايَعَةِ

2711 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّهُ سَمِعَ مَرْوَانَ وَالْمِسْوَرَ بْنَ

مَخْرَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُخْبِرَانِ عَنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَمَّا كَاتَبَ سُهَيْلُ بْنُ عَمْرٍو يَوْمَئِذٍ كَانَ فِيمَا اشْتَرَطَ سُهَيْلُ بْنُ عَمْرٍو عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ لَا يَأْتِيكَ مِنَّا أَحَدٌ وَإِنْ كَانَ عَلَى دِينِكَ إِلَّا رَدَدْتَهُ إِلَيْنَا وَخَلَّيْتَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُ فَكَرِهَ الْمُؤْمِنُونَ ذَلِكَ وَامْتَعَضُوا مِنْهُ وَأَبَى سُهَيْلٌ إِلَّا ذَلِكَ فَكَاتَبَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى ذَلِكَ فَرَدَّ يَوْمَئِذٍ أَبَا جَنْدَلٍ إِلَى أَبِيهِ سُهَيْلِ بْنِ عَمْرٍو وَلَمْ يَأْتِهِ أَحَدٌ مِنْ الرِّجَالِ إِلَّا رَدَّهُ فِي تِلْكَ الْمُدَّةِ وَإِنْ كَانَ مُسْلِمًا وَجَاءَتْ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ وَكَانَتْ أُمُّ كُلْثُومٍ بِنْتُ عُقْبَةَ بْنِ أَبِي مُعَيْطٍ مِمَّنْ خَرَجَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَئِذٍ وَهِيَ عَاتِقٌ فَجَاءَ أَهْلُهَا يَسْأَلُونَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَرْجِعَهَا إِلَيْهِمْ فَلَمْ يَرْجِعْهَا إِلَيْهِمْ لِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِنَّ {إِذَا جَاءَكُمْ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ إِلَى قَوْلِهِ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ}

Şartlar Kitabı)

- İslâm Dîni'ne Girmekte, Hükümlerde, Alışveriş Muamelelerinde Caiz Olan Şartlar Babı

-....İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Urve ibnu'z-Zubeyr haber verdi;o, Mervân ibnu'I-Hakem ve el-Misver ibn Mahrame(R)'den işitmiştir. Bu iki sahâbî, Rasûlullah'm diğer sahâbîlerinden naklen haber veriyorlardı. Bunlardan herbiri şöyle demiştir: Süheyl ibn Amr Hudeybiye barışı günü barış metnini yazmaya girişince, Süheyl ibn Amr'ın Peygamber'e şart eylediği şeyler içinde şu da vardı: "Bizden sana bir adam gelirse, o senin dîninde dahî olsa, onu muhakkak bize geri verirsin ve bizimle onun arasını boşaltırsın" dedi. Müslümanlar bu şartı beğenmeyip çirkin gördüler ve bu şarttan dolayı öfkelendiler. Kureyş elçisi Süheyl ise bu şartta diretti. Onun bunda dayatması üzerine, Peygamber de barış yazısını bu şart üzere yazdırdı. Peygamber o gün Mekke'den kaçıp gelmiş olan Ebû Cendel'i de, bu şart uyarınca ve Süheyl'in ısrarlı isteği ile, babası Süheyl ibn Amr'e geri verdi. Bu barış anlaşması müddeti içinde, müslümân olarak gelmiş olsa da, Mekkeliler'den Peygamber'e gelen her erkeği Peygamber muhakkak geri verdi. Ve sonra mü'min kadınlar da muhacirler olarak geldiler. Ve Ukbe ibn Ebî Muayt'ın kızı Ümmü Kulsüm de kadınlık çağma erişmiş olduğu hâlde, o gün Rasûlullah'm yanına çıkıp gelenlerden idi. Müteakiben ailesi gelerek Peygamber'den Ümmü Kulsüm'ü kendilerine geri vermesini istediler. Fakat Peygamber Ümmü Kulsüm'ü ailesine vermemiştir. Çünkü kendisine gelen bu kadınlar hakkında Allah şu âyeti indirmiştir: 'Ey îmân edenler! (Kendi ifâdelerince) mü 'min kadınlar muhacirler olarak geldikleri zaman, onları imtihan edin. Allah onların îmânlarını daha iyi bilir ya. Fakat siz de mü'min kadınlar olduklarına bilgi edinirseniz, onları kâfirlere döndürmeyin. Bunlar onlara ha-lâl değildir. Onlar da bunlara halâl olmazlar. Kâfir zevçlerinin bu kadınlara sarfettikleri mehri onlara geri verin. Sizin onları nikâhla almanızda, mehirlerini verdiğiniz takdirde, üzerinize bir günâh yoktur. Kâfir zevcelerinizi (nikâhınız altında) tutmayın. (Kâfirler de bu kadınlara) harcadıkları (mehri) istesinler.Bu,Allah'ın hükmüdür. Aranızda O hükmeder. Allah hakkıyle bilen tam hüküm ve hikmet Sahibidir"" (eS-Mümtehine: 10).Urve dedi ki: Bana Âişe, Rasûlullah'm gelen kadınları şu âyetler ile imtihan edip dener olduğunu haber verdi: "Ey îmân edenler! Mü 'min kadınlar muhacirler olarak size geldikleri zaman onları imtihan edin... Çünkü Allah çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir" kavline kadar (ei-Mümtehine: 10-12)

2713 – قَالَ عُرْوَةُ فَأَخْبَرَتْنِي عَائِشَةُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَمْتَحِنُهُنَّ بِهَذِهِ الْآيَةِ {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمْ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ إِلَى غَفُورٌ رَحِيمٌ} قَالَ عُرْوَةُ قَالَتْ عَائِشَةُ فَمَنْ أَقَرَّ بِهَذَا الشَّرْطِ مِنْهُنَّ قَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ بَايَعْتُكِ كَلَامًا يُكَلِّمُهَا بِهِ وَاللَّهِ مَا مَسَّتْ يَدُهُ يَدَ امْرَأَةٍ قَطُّ فِي الْمُبَايَعَةِ وَمَا بَايَعَهُنَّ إِلَّا بِقَوْلِهِ

Urve dedi ki: Âişe şöyle dedi: İşte kadınlardan her kim bu âyetteki şartı ikrar ve i'tirâf etti ise, Rasûlulîah o kadına konuşmakta olduğu bir kelâm olarak: "Ben seninle bey 'at ettim "buyurdu.Allah'a yemîn ederim ki, Rasûlullah'm eli, bu bey'atlaşma töreninde asla hiçbir kadının eline dokunmadı. Rasûlulîah kadınlara ancak sözü ile bey'at etti

---

2714 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ زِيَادِ بْنِ عِلَاقَةَ قَالَ سَمِعْتُ جَرِيرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ بَايَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاشْتَرَطَ عَلَيَّ وَالنُّصْحِ لِكُلِّ مُسْلِمٍ

-...Ziyâd ibn Ilaka şöyle demiştir: Ben Cerîr(R)'den işittim, şöyle diyordu: Ben, Rasûlulîah (S)'a (müslümân olmak üzere) bey'at ettim. O bana (şart kıldığı şeyler arasında) her müslümâna iyilik isteyici olmayı da şart kıldı. (Ben de bu şart üzerine bey'at ettim.)

2715 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسُ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَايَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى إِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَالنُّصْحِ لِكُلِّ مُسْلِمٍ

-.. Bana Kays ibnu Ebî Hazım, Cerîr ibn Abdillah(R)'tan tahdîs etti. O:Ben Rasûlullah(S)'a namazı devamlı kılmak, zekât vermek ve her müslümâna samimiyetle iyilik isteyici olmak üzere bey'at ettim, demiştir

---

بَاب إِذَا بَاعَ نَخْلًا قَدْ أُبِّرَتْ

2716 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ بَاعَ نَخْلًا قَدْ أُبِّرَتْ فَثَمَرَتُهَا لِلْبَائِعِ إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَ الْمُبْتَاعُ

Bir Şahıs, Erkek Çiçek Asılmış Olduğu Hâlde Hurma Ağacı Sattığı Zaman
-...Abdullah ibn Umer (R)'den (şöyle demiştir): Rasûlulîah (S): "Her kim erkek çiçeği asıldıktan sonra meyveli hurma ağacını satarsa-, üstündeki mahsûlü satıcıya âiddir. Meğer ki mahsûlün satışta dâhil olduğu, müşteri tarafından şart kılınmış olsun" buyurdu

---

بَاب الشُّرُوطِ فِي الْبُيُوعِ

2717 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ بَرِيرَةَ جَاءَتْ عَائِشَةَ تَسْتَعِينُهَا فِي كِتَابَتِهَا وَلَمْ تَكُنْ قَضَتْ مِنْ كِتَابَتِهَا شَيْئًا قَالَتْ لَهَا عَائِشَةُ ارْجِعِي إِلَى أَهْلِكِ فَإِنْ أَحَبُّوا أَنْ أَقْضِيَ عَنْكِ كِتَابَتَكِ وَيَكُونَ وَلَاؤُكِ لِي فَعَلْتُ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ بَرِيرَةُ إِلَى أَهْلِهَا فَأَبَوْا وَقَالُوا إِنْ شَاءَتْ أَنْ تَحْتَسِبَ عَلَيْكِ فَلْتَفْعَلْ وَيَكُونَ لَنَا وَلَاؤُكِ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهَا ابْتَاعِي فَأَعْتِقِي فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ

Alım Satım İşlerindeki Şartlar Babı
-....Âişe-(R), Urve'ye şöyle haber vermiştir: Berîre, hürriyetini satın alma bedeli hakkında yardım istemek için Âişe'ye geldi. Kendisi o güne kadar bu bedelden birşey ödememişti. Âişe, Berîre'ye:
— Sen efendilerine git (görüş). Velâ'n bana âid olmak üzere, senin nâmına hürriyet satın alma bedelini bir defada ödememi arzu ederlerse vereyim, dedi. Bu teklifi Berîre sâhiblerine bildirdi. Fakat onlar bunu kabul etmediler ve:
— Âişe, hürriyet satın alma bedelini senin hesabına karşılıksız olarak vermek isterse, velâ'n bize âid olmak üzere versin, dediler. Berîre:
— Ben bu mes'eleyi Rasûlullah'a arzettim, Rasûlullah, Âişe'ye: "Sen Berîre'yi satın al, sonar hürriyetine kavuştur! Veiâ da muhakkak surette hürriyet verene âiddir' buyurdu

---

بَاب إِذَا اشْتَرَطَ الْبَائِعُ ظَهْرَ الدَّابَّةِ إِلَى مَكَانٍ مُسَمًّى جَازَ

2718 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ قَالَ سَمِعْتُ عَامِرًا يَقُولُ حَدَّثَنِي جَابِرٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ يَسِيرُ عَلَى جَمَلٍ لَهُ قَدْ أَعْيَا فَمَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَضَرَبَهُ فَدَعَا لَه فَسَارَ بِسَيْرٍ لَيْسَ يَسِيرُ مِثْلَهُ ثُمَّ قَالَ بِعْنِيهِ بِوَقِيَّةٍ قُلْتُ لَا ثُمَّ قَالَ بِعْنِيهِ بِوَقِيَّةٍ فَبِعْتُهُ فَاسْتَثْنَيْتُ حُمْلَانَهُ إِلَى أَهْلِي فَلَمَّا قَدِمْنَا أَتَيْتُهُ بِالْجَمَلِ وَنَقَدَنِي ثَمَنَهُ ثُمَّ انْصَرَفْتُ فَأَرْسَلَ عَلَى إِثْرِي قَالَ مَا كُنْتُ لِآخُذَ جَمَلَكَ فَخُذْ جَمَلَكَ ذَلِكَ فَهُوَ مَالُكَ قَالَ شُعْبَةُ عَنْ مُغِيرَةَ عَنْ عَامِرٍ عَنْ جَابِرٍ أَفْقَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ظَهْرَهُ إِلَى الْمَدِينَةِ وَقَالَ إِسْحَاقُ عَنْ جَرِيرٍ عَنْ مُغِيرَةَ فَبِعْتُهُ عَلَى أَنَّ لِي فَقَارَ ظَهْرِهِ حَتَّى أَبْلُغَ الْمَدِينَةَ وَقَالَ عَطَاءٌ وَغَيْرُهُ لَكَ ظَهْرُهُ إِلَى الْمَدِينَةِ وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ شَرَطَ ظَهْرَهُ إِلَى الْمَدِينَةِ وَقَالَ زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ عَنْ جَابِرٍ وَلَكَ ظَهْرُهُ حَتَّى تَرْجِعَ وَقَالَ أَبُو الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ أَفْقَرْنَاكَ ظَهْرَهُ إِلَى الْمَدِينَةِ وَقَالَ الْأَعْمَشُ عَنْ سَالِمٍ عَنْ جَابِرٍ تَبَلَّغْ عَلَيْهِ إِلَى أَهْلِكَ وَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ وَابْنُ إِسْحَاقَ عَنْ وَهْبٍ عَنْ جَابِرٍ اشْتَرَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِوَقِيَّةٍ وَتَابَعَهُ زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ عَنْ جَابِرٍ وَقَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ وَغَيْرِهِ عَنْ جَابِرٍ أَخَذْتُهُ بِأَرْبَعَةِ دَنَانِيرَ وَهَذَا يَكُونُ وَقِيَّةً عَلَى حِسَابِ الدِّينَارِ بِعَشَرَةِ دَرَاهِمَ وَلَمْ يُبَيِّنْ الثَّمَنَ مُغِيرَةُ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَابِرٍ وَابْنُ الْمُنْكَدِرِ وَأَبُو الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ وَقَالَ الْأَعْمَشُ عَنْ سَالِمٍ عَنْ جَابِرٍ وَقِيَّةُ ذَهَبٍ وَقَالَ أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ سَالِمٍ عَنْ جَابِرٍ بِمِائَتَيْ دِرْهَمٍ وَقَالَ دَاوُدُ بْنُ قَيْسٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ مِقْسَمٍ عَنْ جَابِرٍ اشْتَرَاهُ بِطَرِيقِ تَبُوكَ أَحْسِبُهُ قَالَ بِأَرْبَعِ أَوَاقٍ وَقَالَ أَبُو نَضْرَةَ عَنْ جَابِرٍ اشْتَرَاهُ بِعِشْرِينَ دِينَارًا وَقَوْلُ الشَّعْبِيِّ بِوَقِيَّةٍ أَكْثَرُ الِاشْتِرَاطُ أَكْثَرُ وَأَصَحُّ عِنْدِي قَالَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ

Satıcı Belli Bir Yere Kadar Binek Hayvanının Sırtını Kullanmayı Şart Kıldığında Bu Satış Caizdir

-... Bize Zekeriyyâ tahdîs edip şöyle dedi: Ben Âmir eş- Şa'bî'den işittim, şöyle diyordu: Bana Câbir (R) şöyle tahdîs etmiştir: Câbir kendisine âid bir deve üzerinde yolculuk ediyordu. Devesi yorulmuştu. Peygamber yanına uğrayıp deveye vurmuş ve Câbir'e duâ etmiş. Bunun üzerine o yorgun deve, benzerini hiç yürümediği hızlı bir yürüyüşle yürümüş. Sonra Peygamber:

— "Bu deveyi bana (kırk dirhemlik) bir ûkıyye karşılığında sat" buyurdu. Ben:

— Hayır satmam, dedim. Sonra Peygamber ikinci defa:

— "Bu deveyi bana ûkıyye mukaabilinde sat!" buyurdu. Bu sefer ben deveyi O'na sattım, fakat beni ailemin yanma kadar sırtında taşımasını istisna edip» bunu şart kıldım. Medine'ye geldiğimizde deveyi Peygamber'e getirdim. Peygamber (Bilâl eliyle) bana devemin bedelini verdi. Sonra ben dönüp giderken/Peygamber arkamdan haberci gönderip, beni çağırttı (Yanına geldiğimde):

— "Ben senin deveni alıcı değilim. Sen bu deveni al; o senin malındır" buyurdu.Şu'be, Mugîre'den; o da Âmir'den; o da Câbir'den olan rivayetinde Câbir'in: "Rasûlullah beni Medine'ye kadar devenin sırtında, omurga kemikleri üzerinde taşıdı" dediğim söylemiştir. İshâk ibn Râhûye de Cerîr ibn Abdilhamîd'den; o da Mugîre'den yaptığı rivayetinde, Câbir'in: "Ben deveyi Peygamber'e Medine'ye ulaşmama kadar devenin sırt omurga kemiklerinin bana âid olması şartı üzere sattım" dediğini söylemiştir.Atâ ibn Ebî Rebâh ile Câbir'den rivayet eden başkaları da Pey-gamber'in: "Medine'ye kadar devenin sırtı senindir" buyurduğunu söylemişlerdir. Muhammed ibnu'l-Munkedir de Câbir'den yaptığı rivayetinde: "Câbir Medine'ye kadar devenin sırtını kullanmayı şart kıldı" demiştir.Zeyd ibn Eşlem de Câbir'den yaptığı rivayetinde Rasûlullah'in Câbir'e: "Medine'ye dönünceye kadar devenin sırtı sana âiddir" buyurduğunu söylemiştir.Ebu'z-Zubeyr de Câbir'den rivayetinde Rasûlullah'ın Câbir'e: "Medine'ye kadar devenin sırtını sana, yük yükletmen ve binmen için ariyet verdik" buyurduğunu nakletmiştir.el-A'meş de Salim ibn Ebi'l-Ca'd'dan; o da Câbir'den senediyle rivayetinde, Rasûlullah: "Devenin üzerinde ailene ulaş" buyurdu, demiştir. Ebû Abdillah Buhârî: Satış sırasındaki akidde şart kılındığım gösteren hadîslerin tarikleri daha çok ve benim nazarımda bunlar satış sırasında şart kılındığına delâlet etmeyen rivayetlerden çıkış yönünden de daha sahihtirler, dedi.Ve Ubeydullah ile Muhammed ibnu İshâk, Vehb ibn Keysân'-dan; o da Câbir'den yaptıkları rivayetlerinde: "Peygamber, Câbir'den deveyi bir ûkıyye mukaabilinde satın aldı" demişlerdir. Zeyd ibn Eşlem, Câbir'den yaptığı rivayetinde Vehb ibn Keysân'a mutâbaat etmiştir.İbnu Cureyc de Atâ ibn Rebâh'tan ve diğerlerinden; onlar da Câbir'den olmak üzere yaptığı rivayetinde, Peygamber (S): "Ben deveyi Câbir'den dört dînâr mukaabilinde aldım" buyurdu, demişlerdir. Bu dört dînâr bir dînârın on dirheme mukaabil olması hesabı üzere, bir ûkıyye olur. Mugîre ibn Mıksem, eş-

Şa'bî'den; o da Câbir'den olmak üzere yaptığı rivayetinde devenin bedelini beyân etmedi. Ve keza İbnu'l-Munkedir ile Ebu'z-Zubeyr de Câbir'den yaptıkları rivayetlerinde bu bedeli beyân etmemişlerdir.Ve el-A'meş, Salim ibn Ebi'l-Ca'd'dan; o da Câbir'den "Bir ûkıyye altın" demiştir. Ebû İshâk, Sâlim'den; o da Câbir'den "İki yüz dirhem" demiştir. Dâvûd ibnu Kays, Ubeydullah ibn Mıksem'den; o da Câbir'den: "Peygamber o deveyi Tebûk yolunda satın aldı, ve Câbir'in: Dört ûkıyye mukaabilinde dediğini sanıyorum" demiştir. Ebu'n-Nadre de Câbir'den: "Peygamber deveyi yirmi dînâr mukaabilinde satın aldı" diye söylemiştir. eş-Şa'bî'nin "Bir ûkıyye mukaabilinde" sözü rivayetler içinde daha çoktur; şart kılma hükmü de benim nazarımda çıkış kaynağı bakımından daha sahihtir. Bunu Ebû Abdillah el-Buhârî söyledi

---

بَاب الشُّرُوطِ فِي الْمُعَامَلَةِ

2719 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَتْ الْأَنْصَارُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْسِمْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ إِخْوَانِنَا النَّخِيلَ قَالَ لَا فَقَالَ تَكْفُونَا الْمَئُونَةَ وَنُشْرِكْكُمْ فِي الثَّمَرَةِ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا

Her Çeşit Akid Muamelelerin Deki Şartlar(In Hükümlerini Beyân) Babı

-... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ensâr (Muhacirler Medine'ye gelince), Peygamber'e:

— Hurmalıklarımızı bizimle Muhacir kardeşlerimiz arasında tak-sîm et, dediler.Peygamber (S):

— "Hayır (öyle olmaz)/" buyurdu. Bunun üzerine Ensar:

— Bakım ve sulama külfetini sizler üzerinize alırsınız, biz de sizleri mahsûlde ortak yaparız,dediler.

Bu suretle Ensâr ve Muhacirler:

— (Peygamber'in bu husustaki emrini) işittik ve itaat ettik, dediler (ve bu şart üzere uyuştular)

2720 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ بْنُ أَسْمَاءَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ الْيَهُودَ أَنْ يَعْمَلُوهَا وَيَزْرَعُوهَا وَلَهُمْ شَطْرُ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا

-...Abdullah ibn Umer (R): Rasûlullah (S), Hayber arazîsini, orada çalışmaları ve ekincilik yapmaları ve arazîden çıkacak mahsûlün yarısı onların olması şartı üzere, Hayber Yahûdîleri'ne verdi, demiştir

---

بَاب الشُّرُوطِ فِي الْمَهْرِ عِنْدَ عُقْدَةِ النِّكَاحِ وَقَالَ عُمَرُ إِنَّ مَقَاطِعَ الْحُقُوقِ عِنْدَ الشُّرُوطِ وَلَكَ مَا شَرَطْتَ وَقَالَ الْمِسْوَرُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرَ صِهْرًا لَهُ فَأَثْنَى عَلَيْهِ فِي مُصَاهَرَتِهِ فَأَحْسَنَ قَالَ حَدَّثَنِي وَصَدَقَنِي وَوَعَدَنِي فَوَفَى لِي

2721 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَقُّ الشُّرُوطِ أَنْ تُوفُوا بِهِ مَا اسْتَحْلَلْتُمْ بِهِ الْفُرُوجَ

Nikâh Düğümünü Bağlama Sırasında Ta'yîn Edilen Mehr Hakkındaki Şartlarfın Hükmünü Beyân)

Ve Umer ibnu'l-Hattâb: Şübhesiz ki hakların kesilme yerleri şartların yanındadır ve senin için şart kıldığın şey vardır, demiştir.el-Mısver de şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim; kendisi bir damadını (yânı Zeyneb'in kocası EbîH-As'ı) zikretti de, onu dâmâdlığım yürütüşü hususunda övdü ve güzel şeyler söyledi ve: "O bana söz söyledi ve bana doğru söz konuştu. Bana va'd etti ve va'dini yerine getirdi'' buyurdu

-...Ukbe ibnu Âmir (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Yerine getirmeniz gereken şartların en haklısı, kendisi ile fercleri halâl kılmak istediğiniz şarttır" buyurdu

---

بَاب الشُّرُوطِ فِي الْمُزَارَعَةِ

2722 - حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ حَنْظَلَةَ الزُّرَقِيَّ قَالَ سَمِعْتُ رَافِعَ بْنَ خَدِيجٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كُنَّا أَكْثَرَ الْأَنْصَارِ حَقْلًا فَكُنَّا نُكْرِي الْأَرْضَ فَرُبَّمَا أَخْرَجَتْ هَذِهِ وَلَمْ تُخْرِجْ ذِهِ فَنُهِينَا عَنْ ذَلِكَ وَلَمْ نُنْهَ عَنْ الْوَرِقِ

Ekicilik Akdindeki Şartlar Babı

-...Ben Râfi' ibn Hadîc(R)'den işittim; o da şöyle diyordu: Biz tarla (ve arazî) yönünden Ensâr'ın en çok mallısı idik. Biz arazîleri (kısımlara ayırıp) kiraya verirdik. Bazen bu arazî parçası mahsûl çıkarırdı da, şu arazî parçası mahsûl çıkarmazdı. (Bazen ortağın, bazen arazî sahibinin zararı olurdu.) İşte bunun için bizler bu nevi ekicilik anlaşmasından nehyolunduk,fakat gümüş para ile kiraya vermekten nehyolunmadık

---

بَاب مَا لَا يَجُوزُ مِنْ الشُّرُوطِ فِي النِّكَاحِ

2723 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَبِعْ حَاضِرٌ لِبَادٍ وَلَا تَنَاجَشُوا وَلَا يَزِيدَنَّ عَلَى بَيْعِ أَخِيهِ وَلَا يَخْطُبَنَّ عَلَى خِطْبَتِهِ وَلَا تَسْأَلْ الْمَرْأَةُ طَلَاقَ أُخْتِهَا لِتَسْتَكْفِئَ إِنَاءَهَا

Nikâh Akdinde Caiz Olmayan Şartlar Babı

-...Ebû Hureyre (R)'den (şöyle demiştir): Peygamber (S): "Şehirli, köylünün malını onun adına satmaz. (Başkalarım kandırmak için yalandan) -fiât kızıştırması yapmayınız. Hiçbir kimse (dîn ve toprak) kardeşinin alış-verişi üzerine artırma yapmasın. Ve yine hiç kimse kardeşinin istemekte olduğu kadını istemeye kalkmasın. Hiçbir kadın da kendi (dîn ve toprak) kardeşi olan diğer bir kadının çanağının altını üstüne getirmek için onu boşaltmayı istemesi” buyurdu

---

بَاب الشُّرُوطِ الَّتِي لَا تَحِلُّ فِي الْحُدُودِ

2724 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُمَا قَالَا إِنَّ رَجُلًا مِنْ الْأَعْرَابِ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْشُدُكَ اللَّهَ إِلَّا قَضَيْتَ لِي بِكِتَابِ اللَّهِ فَقَالَ الْخَصْمُ الْآخَرُ وَهُوَ أَفْقَهُ مِنْهُ نَعَمْ فَاقْضِ بَيْنَنَا بِكِتَابِ اللَّهِ وَأْذَنْ لِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْ قَالَ إِنَّ ابْنِي كَانَ عَسِيفًا عَلَى هَذَا فَزَنَى بِامْرَأَتِهِ وَإِنِّي أُخْبِرْتُ أَنَّ عَلَى ابْنِي الرَّجْمَ فَافْتَدَيْتُ مِنْهُ بِمِائَةِ شَاةٍ وَوَلِيدَةٍ فَسَأَلْتُ أَهْلَ الْعِلْمِ فَأَخْبَرُونِي أَنَّمَا عَلَى ابْنِي جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ وَأَنَّ عَلَى امْرَأَةِ هَذَا الرَّجْمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَأَقْضِيَنَّ بَيْنَكُمَا بِكِتَابِ اللَّهِ الْوَلِيدَةُ وَالْغَنَمُ رَدٌّ وَعَلَى ابْنِكَ جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ اغْدُ يَا أُنَيْسُ إِلَى امْرَأَةِ هَذَا فَإِنْ اعْتَرَفَتْ فَارْجُمْهَا قَالَ فَغَدَا عَلَيْهَا فَاعْتَرَفَتْ فَأَمَرَ بِهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرُجِمَتْ

Dînî Cezalarda Halâl Olmayacak Şartlar Babı

-...Ebû Hureyre ile Zeyd ibn Hâlid (R) her ikisi şöyle demişlerdir: Bedevî Arablar'dan bir adam (hasmı ile birlikte) Rasûlul-lah'a geldi de:

— Yâ Rasûlallah! Sana Allah'ın adiyle yemîn eder ve benim için yalnız Allah'ın Kitabı ile hükmetmeni dilerim, dedi. Öbür hasım ise daha anlayışlı ve edebli idi. O da:

— Evet yâ Rasûlallah, aramızda Allah'ın Kitabı ile hükmet ve (söz söylemek üzere) bana izin ver, dedi. Rasûlullah (S): — "Söyle!" buyurdu. Bu ikinci hasım söze başladı:

— Benim oğlum bu bedevinin yanında ücretli bir işçi idi. Bu adamın karısıyle zina etmiş. Bana,oğlum üzerine taşlama cezası lâzım geldiği haber verildi. Ben de bu adama yüz koyun ve bir de câriye fidye

verip, oğlumu bu cezadan kurtardım. Sonra ben bunu ilim sahibi olanlara sordum. Onlar da bana: (Henüz bekâr olan) oğluma ancak yüz deynek vurma ile bir sene gurbete gönderme cezası düştüğünü; bunun karısına da taşlama cezası lâzım geldiğini haber verdiler (; Sen nasıl hükmedersin)? dedi.
Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, ben, aranızda elbette Allah'ın Kitabı ile hükmedeceğim: Câriye ile koyunlar sana geri verilir; oğluna da yüz deynek vurulup bir sene sürgün edilir" buyurdu.
(Sonra sahâbîlerden) Uneys'e de:
— "Yâ Uneys! Sen kuşluk vaktinde bu adamın karısına git. Eğer suçunu i'tirâf ederse, ona taşlama cezası uygula!" buyurdu. Râvî: Uneys, kadına gitti. Kadın da suçunu i'tirâf etti. Rasûlullah kadının taşlanmasını emretti, kadın taşlandı, dedi

---

بَاب مَا يَجُوزُ مِنْ شُرُوطِ الْمُكَاتَبِ إِذَا رَضِيَ بِالْبَيْعِ عَلَى أَنْ يُعْتَقَ

2726 - حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ أَيْمَنَ الْمَكِّيُّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَخَلَتْ عَلَيَّ بَرِيرَةُ وَهِيَ مُكَاتَبَةٌ فَقَالَتْ يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ اشْتَرِينِي فَإِنَّ أَهْلِي يَبِيعُونِي فَأَعْتِقِينِي قَالَتْ نَعَمْ قَالَتْ إِنَّ أَهْلِي لَا يَبِيعُونِي حَتَّى يَشْتَرِطُوا وَلَائِي قَالَتْ لَا حَاجَةَ لِي فِيكِ فَسَمِعَ ذَلِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ بَلَغَهُ فَقَالَ مَا شَأْنُ بَرِيرَةَ فَقَالَ اشْتَرِيهَا فَأَعْتِقِيهَا وَلْيَشْتَرِطُوا مَا شَاءُوا قَالَتْ فَاشْتَرَيْتُهَا فَأَعْتَقْتُهَا وَاشْتَرَطَ أَهْلُهَا وَلَاءَهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ وَإِنْ اشْتَرَطُوا مِائَةَ شَرْطٍ

Kendisinin Hürriyete Kavuşturulması İçin Satın Alınmaya Razı Olduğu Zaman, Hürriyetini Satın Alma Yazışmasına Bağlanmış Olan Kölenin Şartlarından Caiz Olacak Şeyler Bâbı
-...Eymen şöyle demiştir: Ben Âişe (R)'nin yanına girdim, o şöyle dedi:Berîre,hürriyeti satın alma yazışmasına bağlanmış köle bir kadın hâlinde iken benim yanıma girdi de:
— Ey Mü'minlerin Anası! Sen beni sahihlerimden satın al da, beni hürriyetime kavuştur. Çünkü sahihlerim beni satıyorlar, dedi.Âişe dedi ki: (Ben ona):
— Evet (ben seni satın alır ve sana hürriyet veririm, dedim). Berîre:
— Sahihlerim mîrâsa sebeb olan velâ hakkımın kendilerine âid olması şartını koyuyor ve bu şart kabul olmadıkça beni satmıyorlar, dedi. Âişe dedi ki: Ben Berîre'ye:
— Benim için senin hakkında hiçbir ihtiyâç yoktur, dedim.
Bu konuşmamızı Peygamber işitti, yâhud bu konuşmamız Pey-gamber'e ulaştı da, O:
— "Berîre'nin işi nedir?" buyurdu.
Ben kendisine Berîre'nin durumunu anlattım. Bunun üzerine Peygamber (S) bana:
— "Sen Berîre'yi satın al da onu hürriyetine kavuştur. Onlar istedikleri şartı koysunlar" buyurdu. Âişe dedi ki: Bu emir üzerine ben Berîre'yi satın aldım ve ona hürriyetini verdim. Sâhibleri de onun velâsının kendilerine âid olmasını şart kıldılar. Peygamber (S):
— "Velâ, hürriyeti verene âiddir. İsterlerse yüz tane şart koşsunlar" buyurdu

---

بَاب الشُّرُوطِ فِي الطَّلَاقِ وَقَالَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ وَالْحَسَنُ وَعَطَاءٌ إِنْ بَدَا بِالطَّلَاقِ أَوْ أَخَّرَ فَهُوَ أَحَقُّ بِشَرْطِهِ
2727 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ التَّلَقِّي وَأَنْ يَبْتَاعَ الْمُهَاجِرُ لِلْأَعْرَابِيِّ وَأَنْ تَشْتَرِطَ الْمَرْأَةُ طَلَاقَ أُخْتِهَا وَأَنْ يَسْتَامَ الرَّجُلُ عَلَى سَوْمِ أَخِيهِ وَنَهَى عَنْ النَّجْشِ وَعَنْ التَّصْرِيَةِ تَابَعَهُ مُعَاذٌ وَعَبْدُ الصَّمَدِ عَنْ شُعْبَةَ وَقَالَ غُنْدَرٌ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ نُهِيَ وَقَالَ آدَمُ نُهِينَا وَقَالَ النَّضْرُ وَحَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ نَهَى

Boşama Hususundaki Şartlar Babı

Saîd ibnu'l-Müseyyeb, el-Hascn el-Basrî, Atâ ibn Ebî Rebâh şöyle demişlerdir: Eğer boşama sözünü şarttan evvel söylese yâhud şarttan geri bıraksa (hükümde fark olmaz); o kimse kendi şartına daha haklıdır.

-.. Bize Muhammed ibn Ar'ara tahdîs edip şöyle dedi: Bize Şu'-be, Adiyy ibn Sâbit'ten; o da Ebû Hâzım'dan; o da Ebû Hurey-re'den tahdîs etti. Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) beldeye mal getiren süvarileri karşılamaktan; şehirde oturan muhacirin, bedevi adına bedevinin malını alıp satmaktan; kadının nikâh sırasında beşer kardeşi olan diğer bir kadını boşamayı şart kılmasından; kişinin beşer kardeşi olan diğer birisinin pazarlık etmesi aleyhine pazarlığa girişmesinden nehyetti. Ve yine Rasûlullah, başkalarını aldatmak için yalandan pazarlık sırasında fiat artırmaktan; keza alıcıları aldatmak için hayvanı sağmadan sütünü memede biriktirmekten de nehyetti. Bu hadîsi Şu'be yolundan Peygamber'e yükseltmeyi açıkça söylemekte Muâz ibn Muâz ile Abdussamed, Muhammed ibn Ar'ara'ya mutâbaat etmişlerdir. Gunder ile Abdurrahmân "Nehyolundu" demişlerdir. Âdem ibn Ebî Iyâs ise "Biz nehyolunduk" demiştir, en-Nadr ile Haccâc ibnu Minhâl ise "Nehyetti" diye söylemişlerdir

---

بَاب الشُّرُوطِ مَعَ النَّاسِ بِالْقَوْلِ

2728 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُ قَالَ أَخْبَرَنِي يَعْلَى بْنُ مُسْلِمٍ وَعَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ يَزِيدُ أَحَدُهُمَا عَلَى صَاحِبِهِ وَغَيْرُهُمَا قَدْ سَمِعْتُهُ يُحَدِّثُهُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ إِنَّا لَعِنْدَ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ حَدَّثَنِي أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُوسَى رَسُولُ اللَّهِ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ {قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا} كَانَتْ الْأُولَى نِسْيَانًا وَالْوُسْطَى شَرْطًا وَالثَّالِثَةُ عَمْدًا {قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا} {لَقِيَا غُلَامًا فَقَتَلَهُ} فَانْطَلَقَا فَوَجَدَا {جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَّ فَأَقَامَهُ} قَرَأَهَا ابْنُ عَبَّاسٍ أَمَامَهُمْ مَلِكٌ

(Şâhid Dikmeden Ve Yazıya Da Geçirmeden) İnsanlarla Sâdece Söz İle Yapılan Şartlar Babı

-...İbn Cureyc şöyle dedi: Bana Ya'lâ ibnu Müslim ile Amr ibnu Dînâr, Saîd ibn Cubeyr'den haber verdi. Bu iki râvîden herbiri arkadaşının rivayeti üzerine artırma yapmaktadırlar. Bu iki râvîden başkaları şöyle haber verdi: İbnu Cureyc şöyle demiştir: Ben bu ikinin başkasından işittim; o da Saîd ibn Cureyc'den tahdîs ediyordu ki, Saîd ibn Cubeyr şöyle demiştir: Bizler muhakkak İbn Abbâs'ın yanında bulunduk; o şöyle dedi: Bana Ubeyy ibn Ka'b tahdîs edip şöyle dedi: Rasûlullah (S):"Allah'ın Rasûlü olan Mûsâ, İmrân oğlu Musa'dır; Kelîmulîah'tır; başka bir Mûsâ değildir" buyurdu da Mûsâ ile Hızır kıssası hakkındaki hadîsi zikretti. Bu hadîste Hızır, Mû-sâ'ya: "Sen beraberimde asla sabredemedin demedim mi, dedi" Gerçekten bu birinci soru Mûsâ tarafından bir unutma eseri olmuştu. Orta soru ise söz ile bir şart olmuştu. Üçüncü soru ise kasden olmuştu. Birinciye şu kavliyle işaret etti: "Unuttuğum şeyden dolayı beni muaheze etme, şu arkadaşlığımızda bana güçlük çıkarma, dedi". Sözlü bir şart olan orta soruya şu sözle işaret etti: "Yinegittiler. Nihayet bir oğlan çocuğuna rast geldikleri zaman o hemen bunu öldürdü. .. Mûsâ; Eğer bundan sonra sana birşey sorarsam, benimle arkadaşlık etme, dedi".Üçüncü soruya da sununla işaret etti; "Yine gittiler.... Derken yıkılmak isteyen bir duvar buldular. O bunu derhâl doğrultuverdi...". İbn Abbâs: "Gemiye gelince, o denizde iş yapan yoksullarındı. Onun için ben onu kusurlu yapmak istedim ki, arkalarında her sağlam gemiyi zorla almakta olan bir hükümdar vardı" (ei-Kehf: 79) âyetindeki "Verâehumi Arkalarında)" sözünü "Emâmehum melikun =Önlerinde bir melik vardı" şeklinde okumuştur

---

بَاب الشُّرُوطِ فِي الْوَلَاءِ

2729 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ جَاءَتْنِي بَرِيرَةُ فَقَالَتْ كَاتَبْتُ أَهْلِي عَلَى تِسْعِ أَوَاقٍ فِي كُلِّ عَامٍ أُوقِيَّةٌ فَأَعِينِينِي فَقَالَتْ إِنْ أَحَبُّوا أَنْ أَعُدَّهَا لَهُمْ وَيَكُونَ وَلَاؤُكِ لِي فَعَلْتُ فَذَهَبَتْ بَرِيرَةُ إِلَى أَهْلِهَا فَقَالَتْ لَهُمْ فَأَبَوْا عَلَيْهَا فَجَاءَتْ مِنْ عِنْدِهِمْ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسٌ فَقَالَتْ إِنِّي قَدْ عَرَضْتُ ذَلِكِ عَلَيْهِمْ فَأَبَوْا إِلَّا أَنْ يَكُونَ الْوَلَاءُ لَهُمْ

فَسَمِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَتْ عَائِشَةُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ خُذِيهَا وَاشْتَرِطِي لَهُمْ الْوَلَاءَ فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ فَفَعَلَتْ عَائِشَةُ ثُمَّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي النَّاسِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ مَا بَالُ رِجَالٍ يَشْتَرِطُونَ شُرُوطًا لَيْسَتْ فِي كِتَابِ اللَّهِ مَا كَانَ مِنْ شَرْطٍ لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَهُوَ بَاطِلٌ وَإِنْ كَانَ مِائَةَ شَرْطٍ قَضَاءُ اللَّهِ أَحَقُّ وَشَرْطُ اللَّهِ أَوْثَقُ وَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ

Velâ Hakkındaki Şartlar(In Hükmünü Beyân) Babı

-.... Âişe (R) şöyle demiştir: Berîre bana geldi de:

— Ben sâhiblerim ile her bir yılda bir ûkıyye ödemek üzere dokuz ûkıyyeye kendi hürriyetimi satın alma yazışması yaptım. Bunun için bana yardım et, dedi. Âişe:

— Eğer sahihlerin arzu ederlerse şöyle yaparım: Ben bu bedeli onlara peşin olarak sayarım, velâ'n da bana âid olur, dedi.

Bunun üzerine Berîre sâhiblerine gitti ve Âişe'nin dediği teklifi onlara söyledi. Onlar velânın Âişe'ye âid olmasını kabul etmediler. Berîre onların yanından Âişe'ye geldi. Bu sırada Rasûlullah, Âişe'nin yanında oturuyordu. Berîre:

— Ben sahihlerime senin teklifini arzettim. Onlar, velânın kendilerine âid olması şartında dayattılar, dedi. Peygamber de bunu işitti. Âişe de bunu Peygamber'e haber verdi. Bunun üzerine Peygamber, Âişe'ye:

— "Sen Berîre'yi (satın) at! Velâyı da onlara şart kıl. Çünkü ve-lâ ancak hürriyet verenindir" buyurdu. Âişe bu satın alma ve âzâd etme işlerini yaptı. Sonra Rasûlullah (S) (mescidde) insanlar içinde ayağa kalktı. Allah'a hamd etti ve lâyık olduğu sıfatlarla övdü. Bundan sonra şu hutbeyi yaptı:

— "Bir takım insanların hâli nedir ki, onlar Allah'ın Kitâbı'-nda bulunmayan birçok şartları şart kılıyorlar? Allah 'in Kitabı 'nda bulunmayan herhangi bir şart bâtıldır; hükümsüzdür.İsterse yüz kerre şart edilmiş olsun (onun hükmü yoktur). Allah'ın hükmü en haklıdır; Allah 'in şartı en sağlamdır. Velâ ancak hürriyet verenindir!" buyurdu

---

بَاب إِذَا اشْتَرَطَ فِي الْمُزَارَعَةِ إِذَا شِئْتُ أَخْرَجْتُكَ

2730 – حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ مَرَّارُ بْنُ حَمُّويَهْ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى أَبُو غَسَّانَ الْكِنَانِيُّ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا فَدَعَ أَهْلُ خَيْبَرَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ قَامَ عُمَرُ خَطِيبًا فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ عَامَلَ يَهُودَ خَيْبَرَ عَلَى أَمْوَالِهِمْ وَقَالَ نُقِرُّكُمْ مَا أَقَرَّكُمْ اللَّهُ وَإِنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ خَرَجَ إِلَى مَالِهِ هُنَاكَ فَعُدِيَ عَلَيْهِ مِنْ اللَّيْلِ فَفُدِعَتْ يَدَاهُ وَرِجْلَاهُ وَلَيْسَ لَنَا هُنَاكَ عَدُوٌّ غَيْرَهُمْ هُمْ عَدُوُّنَا وَتُهْمَتُنَا وَقَدْ رَأَيْتُ إِجْلَاءَهُمْ فَلَمَّا أَجْمَعَ عُمَرُ عَلَى ذَلِكَ أَتَاهُ أَحَدُ بَنِي أَبِي الْحُقَيْقِ فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَتُخْرِجُنَا وَقَدْ أَقَرَّنَا مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَامَلَنَا عَلَى الْأَمْوَالِ وَشَرَطَ ذَلِكَ لَنَا فَقَالَ عُمَرُ أَظَنَنْتَ أَنِّي نَسِيتُ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَيْفَ بِكَ إِذَا أُخْرِجْتَ مِنْ خَيْبَرَ تَعْدُو بِكَ قَلُوصُكَ لَيْلَةً بَعْدَ لَيْلَةٍ فَقَالَ كَانَتْ هَذِهِ هُزَيْلَةً مِنْ أَبِي الْقَاسِمِ قَالَ كَذَبْتَ يَا عَدُوَّ اللَّهِ فَأَجْلَاهُمْ عُمَرُ وَأَعْطَاهُمْ قِيمَةَ مَا كَانَ لَهُمْ مِنْ الثَّمَرِ مَالًا وَإِبِلًا وَعُرُوضًا مِنْ أَقْتَابٍ وَحِبَالٍ وَغَيْرِ ذَلِكَ رَوَاهُ حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ أَحْسِبُهُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اخْتَصَرَهُ

Arazî Sahibinin Ekicilik Anlaşmasında "İstediğim Zaman Seni Çıkarırım" Şartını Koyması

-...İbn Umer (R) şöyle demiştir: Hayber ahâlîsi Abdullah ibn Umer'in bir organını kırdıkları zaman bir hutbe yaparak şöyle dedi:

— Şübhesiz Rasûlullah, Hayber Yahudileri'ne, fetihten önce kendilerinin olan malları mülkleri üzerinde ortaklık muamelesi yapmış ve: "Sizleri bu arazîler üzerinde Allah'ın sizleri burada bıraktığı müddetçe bırakıyoruz" buyurmuştur. Abdullah ibn Umer, Hayber'deki malına çıkıp gitmişti. Geceleyin kendisine zulmedildi de, iki eli ve iki ayağı burkuldu. Bizim o Hayber arazîsinde Yahûdîler'den başka düşmanımız yoktur. Onlar bizim düşmanlarımızdır. Biz bu suçla onları ittihâm ediyoruz. Ve ben onları Hayber'den sürüp çıkarmayı düşündüm, dedi. Umer onları çıkarmaya karar verince, kendisine Yahûdî başkanlarından Ebû Hukayk oğulları'ndan biri geldi de:

— Ey Mü'minlerin Emîri! Muhammed bizleri burada bırakmış, mallar üzerine bizimle ortaklık anlaşması yapmış ve bizleri vatanımızda bırakmayı şart kılmış iken, sen bizleri çıkarıyor musun? dedi.Umer de:
— Sen benim, Rasûlullah'ın sana söylediği şu sözü unuttuğumu mu sandın: "Hayber'den çıkarıldığın zaman uzun bacaklı, yürüyüşe sabırlı dişi deven seni geceden geceye akıtıp götürürken,senin hâlin nice olur!" buyurmuştu, dedi. Yahûdî, Umer'e:
— Bu söz Ebû'l-Kaasım'dan bir şakacık idi, dedi. Umer:
— Yalan söyledin ey Allah'ın düşmanı! dedi ve onları Hayber'den sürüp çıkardı ve onlara mahsûlden olan haklarının kıymetini mal olarak, deve olarak, deve semerleri, ipler ve daha başka şeylerden me-tâ'lar olarak kendilerine verdi. Bu hadîsi Hammâd ibn Seleme, Ubeydullah'tan; sanıyorum ki o da Nâfi'den; o da İbn Umer'den;; o da Umer'den; o da Peygam-ber(S)'den rivayet etti ve hadîsi Hammâd kısalttı

باب الشُّرُوطِ فِي الْجِهَادِ وَالْمُصَالَحَةِ مَعَ أَهْلِ الْحَرْبِ وَكِتَابَةِ الشُّرُوطِ

2732- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ قَالَ أَخْبَرَنِي الزُّهْرِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ عَنْ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ وَمَرْوَانَ يُصَدِّقُ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا حَدِيثَ صَاحِبِهِ قَالَا خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَمَنَ الْحُدَيْبِيَةِ حَتَّى إِذَا كَانُوا بِبَعْضِ الطَّرِيقِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ بِالْغَمِيمِ فِي خَيْلٍ لِقُرَيْشٍ طَلِيعَةٌ فَخُذُوا ذَاتَ الْيَمِينِ فَوَاللَّهِ مَا شَعَرَ بِهِمْ خَالِدٌ حَتَّى إِذَا هُمْ بِقَتَرَةِ الْجَيْشِ فَانْطَلَقَ يَرْكُضُ نَذِيرًا لِقُرَيْشٍ وَسَارَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى إِذَا كَانَ بِالثَّنِيَّةِ الَّتِي يُهْبَطُ عَلَيْهِمْ مِنْهَا بَرَكَتْ بِهِ رَاحِلَتُهُ فَقَالَ النَّاسُ حَلْ حَلْ فَأَلَحَّتْ فَقَالُوا خَلَأَتْ الْقَصْوَاءُ خَلَأَتْ الْقَصْوَاءُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا خَلَأَتْ الْقَصْوَاءُ وَمَا ذَاكَ لَهَا بِخُلُقٍ وَلَكِنْ حَبَسَهَا حَابِسُ الْفِيلِ ثُمَّ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يَسْأَلُونِي خُطَّةً يُعَظِّمُونَ فِيهَا حُرُمَاتِ اللَّهِ إِلَّا أَعْطَيْتُهُمْ إِيَّاهَا ثُمَّ زَجَرَهَا فَوَثَبَتْ قَالَ فَعَدَلَ عَنْهُمْ حَتَّى نَزَلَ بِأَقْصَى الْحُدَيْبِيَةِ عَلَى ثَمَدٍ قَلِيلِ الْمَاءِ يَتَبَرَّضُهُ النَّاسُ تَبَرُّضًا فَلَمْ يُلَبِّثْهُ النَّاسُ حَتَّى نَزَحُوهُ وَشُكِيَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَطَشُ فَانْتَزَعَ سَهْمًا مِنْ كِنَانَتِهِ ثُمَّ أَمَرَهُمْ أَنْ يَجْعَلُوهُ فِيهِ فَوَاللَّهِ مَا زَالَ يَجِيشُ لَهُمْ بِالرِّيِّ حَتَّى صَدَرُوا عَنْهُ فَبَيْنَمَا هُمْ كَذَلِكَ إِذْ جَاءَ بُدَيْلُ بْنُ وَرْقَاءَ الْخُزَاعِيُّ فِي نَفَرٍ مِنْ قَوْمِهِ مِنْ خُزَاعَةَ وَكَانُوا عَيْبَةَ نُصْحِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَهْلِ تِهَامَةَ فَقَالَ إِنِّي تَرَكْتُ كَعْبَ بْنَ لُؤَيٍّ وَعَامِرَ بْنَ لُؤَيٍّ نَزَلُوا أَعْدَادَ مِيَاهِ الْحُدَيْبِيَةِ وَمَعَهُمْ الْعُوذُ الْمَطَافِيلُ وَهُمْ مُقَاتِلُوكَ وَصَادُّوكَ عَنْ الْبَيْتِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّا لَمْ نَجِئْ لِقِتَالِ أَحَدٍ وَلَكِنَّا جِئْنَا مُعْتَمِرِينَ وَإِنَّ قُرَيْشًا قَدْ نَهِكَتْهُمْ الْحَرْبُ وَأَضَرَّتْ بِهِمْ فَإِنْ شَاءُوا مَادَدْتُهُمْ مُدَّةً وَيُخَلُّوا بَيْنِي وَبَيْنَ النَّاسِ فَإِنْ أَظْهَرْ فَإِنْ شَاءُوا أَنْ يَدْخُلُوا فِيمَا دَخَلَ فِيهِ النَّاسُ فَعَلُوا وَإِلَّا فَقَدْ جَمُّوا وَإِنْ هُمْ أَبَوْا فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَأُقَاتِلَنَّهُمْ عَلَى أَمْرِي هَذَا حَتَّى تَنْفَرِدَ سَالِفَتِي وَلَيُنْفِذَنَّ اللَّهُ أَمْرَهُ فَقَالَ بُدَيْلٌ سَأُبَلِّغُهُمْ مَا تَقُولُ قَالَ فَانْطَلَقَ حَتَّى أَتَى قُرَيْشًا قَالَ إِنَّا قَدْ جِئْنَاكُمْ مِنْ هَذَا الرَّجُلِ وَسَمِعْنَاهُ يَقُولُ قَوْلًا فَإِنْ شِئْتُمْ أَنْ نَعْرِضَهُ عَلَيْكُمْ فَعَلْنَا فَقَالَ سُفَهَاؤُهُمْ لَا حَاجَةَ لَنَا أَنْ تُخْبِرَنَا عَنْهُ بِشَيْءٍ وَقَالَ ذَوُو الرَّأْيِ مِنْهُمْ هَاتِ مَا سَمِعْتَهُ يَقُولُ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ كَذَا وَكَذَا فَحَدَّثَهُمْ بِمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ عُرْوَةُ بْنُ مَسْعُودٍ فَقَالَ أَيْ قَوْمِ أَلَسْتُمْ بِالْوَالِدِ قَالُوا بَلَى قَالَ أَوَلَسْتُ بِالْوَلَدِ قَالُوا بَلَى قَالَ فَهَلْ تَتَّهِمُونِي قَالُوا لَا قَالَ أَلَسْتُمْ تَعْلَمُونَ أَنِّي اسْتَنْفَرْتُ أَهْلَ عُكَاظَ فَلَمَّا بَلَّحُوا عَلَيَّ جِئْتُكُمْ بِأَهْلِي وَوَلَدِي وَمَنْ أَطَاعَنِي قَالُوا بَلَى قَالَ فَإِنَّ هَذَا قَدْ عَرَضَ لَكُمْ خُطَّةَ رُشْدٍ اقْبَلُوهَا وَدَعُونِي آتِيهِ قَالُوا ائْتِهِ فَأَتَاهُ فَجَعَلَ يُكَلِّمُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوًا مِنْ قَوْلِهِ لِبُدَيْلٍ فَقَالَ عُرْوَةُ عِنْدَ ذَلِكَ أَيْ مُحَمَّدُ أَرَأَيْتَ إِنْ اسْتَأْصَلْتَ أَمْرَ قَوْمِكَ هَلْ سَمِعْتَ بِأَحَدٍ مِنْ الْعَرَبِ اجْتَاحَ أَهْلَهُ قَبْلَكَ وَإِنْ تَكُنْ الْأُخْرَى فَإِنِّي وَاللَّهِ لَأَرَى وُجُوهًا وَإِنِّي لَأَرَى أَوْشَابًا مِنْ النَّاسِ خَلِيقًا أَنْ يَفِرُّوا وَيَدَعُوكَ فَقَالَ لَهُ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ امْصُصْ بِبَظْرِ اللَّاتِ أَنَحْنُ نَفِرُّ عَنْهُ وَنَدَعُهُ فَقَالَ مَنْ ذَا قَالُوا أَبُو بَكْرٍ قَالَ أَمَا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْلَا يَدٌ كَانَتْ لَكَ عِنْدِي لَمْ أَجْزِكَ بِهَا لَأَجَبْتُكَ قَالَ وَجَعَلَ يُكَلِّمُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكُلَّمَا تَكَلَّمَ أَخَذَ بِلِحْيَتِهِ وَالْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ قَائِمٌ عَلَى رَأْسِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ السَّيْفُ وَعَلَيْهِ الْمِغْفَرُ فَكُلَّمَا أَهْوَى عُرْوَةُ بِيَدِهِ إِلَى لِحْيَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَرَبَ يَدَهُ بِنَعْلِ السَّيْفِ وَقَالَ لَهُ أَخِّرْ يَدَكَ عَنْ لِحْيَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَفَعَ عُرْوَةُ رَأْسَهُ فَقَالَ مَنْ هَذَا قَالُوا الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ فَقَالَ أَيْ غُدَرُ أَلَسْتُ أَسْعَى فِي غَدْرَتِكَ وَكَانَ الْمُغِيرَةُ صَحِبَ قَوْمًا فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَصْحَابَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَيْنَيْهِ قَالَ

فَوَاللَّهِ مَا تَنَخَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نُخَامَةً إِلَّا وَقَعَتْ فِي كَفِّ رَجُلٍ مِنْهُمْ فَدَلَكَ بِهَا وَجْهَهُ وَجِلْدَهُ وَإِذَا أَمَرَهُمْ ابْتَدَرُوا أَمْرَهُ وَإِذَا تَوَضَّأَ كَادُوا يَقْتَتِلُونَ عَلَى وَضُوئِهِ وَإِذَا تَكَلَّمَ خَفَضُوا أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَهُ وَمَا يُحِدُّونَ إِلَيْهِ النَّظَرَ تَعْظِيمًا لَهُ فَرَجَعَ عُرْوَةُ إِلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ أَيْ قَوْمِ وَاللَّهِ لَقَدْ وَفَدْتُ عَلَى الْمُلُوكِ وَوَفَدْتُ عَلَى قَيْصَرَ وَكِسْرَى وَالنَّجَاشِيِّ وَاللَّهِ إِنْ رَأَيْتُ مَلِكًا قَطُّ يُعَظِّمُهُ أَصْحَابُهُ مَا يُعَظِّمُ أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُحَمَّدًا وَاللَّهِ إِنْ تَنَخَّمَ نُخَامَةً إِلَّا وَقَعَتْ فِي كَفِّ رَجُلٍ مِنْهُمْ فَدَلَكَ بِهَا وَجْهَهُ وَجِلْدَهُ وَإِذَا أَمَرَهُمْ ابْتَدَرُوا أَمْرَهُ وَإِذَا تَوَضَّأَ كَادُوا يَقْتَتِلُونَ عَلَى وَضُوئِهِ وَإِذَا تَكَلَّمَ خَفَضُوا أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَهُ وَمَا يُحِدُّونَ إِلَيْهِ النَّظَرَ تَعْظِيمًا لَهُ وَإِنَّهُ قَدْ عَرَضَ عَلَيْكُمْ خُطَّةَ رُشْدٍ فَاقْبَلُوهَا فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي كِنَانَةَ دَعُونِي آتِيهِ فَقَالُوا ائْتِهِ فَلَمَّا أَشْرَفَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابِهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا فُلَانٌ وَهُوَ مِنْ قَوْمٍ يُعَظِّمُونَ الْبُدْنَ فَابْعَثُوهَا لَهُ فَبُعِثَتْ لَهُ وَاسْتَقْبَلَهُ النَّاسُ يُلَبُّونَ فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ مَا يَنْبَغِي لِهَؤُلَاءِ أَنْ يُصَدُّوا عَنْ الْبَيْتِ فَلَمَّا رَجَعَ إِلَى أَصْحَابِهِ قَالَ رَأَيْتُ الْبُدْنَ قَدْ قُلِّدَتْ وَأُشْعِرَتْ فَمَا أَرَى أَنْ يُصَدُّوا عَنْ الْبَيْتِ فَقَامَ رَجُلٌ مِنْهُمْ يُقَالُ لَهُ مِكْرَزُ بْنُ حَفْصٍ فَقَالَ دَعُونِي آتِيهِ فَقَالُوا ائْتِهِ فَلَمَّا أَشْرَفَ عَلَيْهِمْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا مِكْرَزٌ وَهُوَ رَجُلٌ فَاجِرٌ فَجَعَلَ يُكَلِّمُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَيْنَمَا هُوَ يُكَلِّمُهُ إِذْ جَاءَ سُهَيْلُ بْنُ عَمْرٍو قَالَ مَعْمَرٌ فَأَخْبَرَنِي أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ أَنَّهُ لَمَّا جَاءَ سُهَيْلُ بْنُ عَمْرٍو قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقَدْ سَهُلَ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ قَالَ مَعْمَرٌ قَالَ الزُّهْرِيُّ فِي حَدِيثِهِ فَجَاءَ سُهَيْلُ بْنُ عَمْرٍو فَقَالَ هَاتِ اكْتُبْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ كِتَابًا فَدَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْكَاتِبَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ قَالَ سُهَيْلٌ أَمَّا الرَّحْمَنُ فَوَاللَّهِ مَا أَدْرِي مَا هُوَ وَلَكِنْ اكْتُبْ بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ كَمَا كُنْتَ تَكْتُبُ فَقَالَ الْمُسْلِمُونَ وَاللَّهِ لَا نَكْتُبُهَا إِلَّا بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اكْتُبْ بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ ثُمَّ قَالَ هَذَا مَا قَاضَى عَلَيْهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ فَقَالَ سُهَيْلٌ وَاللَّهِ لَوْ كُنَّا نَعْلَمُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ مَا صَدَدْنَاكَ عَنْ الْبَيْتِ وَلَا قَاتَلْنَاكَ وَلَكِنْ اكْتُبْ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاللَّهِ إِنِّي لَرَسُولُ اللَّهِ وَإِنْ كَذَّبْتُمُونِي اكْتُبْ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ الزُّهْرِيُّ وَذَلِكَ لِقَوْلِهِ لَا يَسْأَلُونِي خُطَّةً يُعَظِّمُونَ فِيهَا حُرُمَاتِ اللَّهِ إِلَّا أَعْطَيْتُهُمْ إِيَّاهَا فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أَنْ تُخَلُّوا بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْبَيْتِ فَنَطُوفَ بِهِ فَقَالَ سُهَيْلٌ وَاللَّهِ لَا تَتَحَدَّثُ الْعَرَبُ أَنَّا أُخِذْنَا ضُغْطَةً وَلَكِنْ ذَلِكَ مِنْ الْعَامِ الْمُقْبِلِ فَكَتَبَ فَقَالَ سُهَيْلٌ وَعَلَى أَنَّهُ لَا يَأْتِيكَ مِنَّا رَجُلٌ وَإِنْ كَانَ عَلَى دِينِكَ إِلَّا رَدَدْتَهُ إِلَيْنَا قَالَ الْمُسْلِمُونَ سُبْحَانَ اللَّهِ كَيْفَ يُرَدُّ إِلَى الْمُشْرِكِينَ وَقَدْ جَاءَ مُسْلِمًا فَبَيْنَمَا هُمْ كَذَلِكَ إِذْ دَخَلَ أَبُو جَنْدَلِ بْنُ سُهَيْلِ بْنِ عَمْرٍو يَرْسُفُ فِي قُيُودِهِ وَقَدْ خَرَجَ مِنْ أَسْفَلِ مَكَّةَ حَتَّى رَمَى بِنَفْسِهِ بَيْنَ أَظْهُرِ الْمُسْلِمِينَ فَقَالَ سُهَيْلٌ هَذَا يَا مُحَمَّدُ أَوَّلُ مَا أُقَاضِيكَ عَلَيْهِ أَنْ تَرُدَّهُ إِلَيَّ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّا لَمْ نَقْضِ الْكِتَابَ بَعْدُ قَالَ فَوَاللَّهِ إِذًا لَمْ أُصَالِحْكَ عَلَى شَيْءٍ أَبَدًا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَجِزْهُ لِي قَالَ مَا أَنَا بِمُجِيزِهِ لَكَ قَالَ بَلَى فَافْعَلْ قَالَ مَا أَنَا بِفَاعِلٍ قَالَ مِكْرَزٌ بَلْ قَدْ أَجَزْنَاهُ لَكَ قَالَ أَبُو جَنْدَلٍ أَيْ مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ أُرَدُّ إِلَى الْمُشْرِكِينَ وَقَدْ جِئْتُ مُسْلِمًا أَلَا تَرَوْنَ مَا قَدْ لَقِيتُ وَكَانَ قَدْ عُذِّبَ عَذَابًا شَدِيدًا فِي اللَّهِ قَالَ فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَأَتَيْتُ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ أَلَسْتَ نَبِيَّ اللَّهِ حَقًّا قَالَ بَلَى قُلْتُ أَلَسْنَا عَلَى الْحَقِّ وَعَدُوُّنَا عَلَى الْبَاطِلِ قَالَ بَلَى قُلْتُ فَلِمَ نُعْطِي الدَّنِيَّةَ فِي دِينِنَا إِذًا قَالَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ وَلَسْتُ أَعْصِيهِ وَهُوَ نَاصِرِي قُلْتُ أَوَلَيْسَ كُنْتَ تُحَدِّثُنَا أَنَّا سَنَأْتِي الْبَيْتَ فَنَطُوفُ بِهِ قَالَ بَلَى فَأَخْبَرْتُكَ أَنَّا نَأْتِيهِ الْعَامَ قَالَ قُلْتُ لَا قَالَ فَإِنَّكَ آتِيهِ وَمُطَّوِّفٌ بِهِ قَالَ فَأَتَيْتُ أَبَا بَكْرٍ فَقُلْتُ يَا أَبَا بَكْرٍ أَلَيْسَ هَذَا نَبِيَّ اللَّهِ حَقًّا قَالَ بَلَى قُلْتُ أَلَسْنَا عَلَى الْحَقِّ وَعَدُوُّنَا عَلَى الْبَاطِلِ قَالَ بَلَى قُلْتُ فَلِمَ نُعْطِي الدَّنِيَّةَ فِي دِينِنَا إِذًا قَالَ أَيُّهَا الرَّجُلُ إِنَّهُ لَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَيْسَ يَعْصِي رَبَّهُ وَهُوَ نَاصِرُهُ فَاسْتَمْسِكْ بِغَرْزِهِ فَوَاللَّهِ إِنَّهُ عَلَى الْحَقِّ قُلْتُ أَلَيْسَ كَانَ يُحَدِّثُنَا أَنَّا سَنَأْتِي الْبَيْتَ وَنَطُوفُ بِهِ قَالَ بَلَى أَفَأَخْبَرَكَ أَنَّكَ تَأْتِيهِ الْعَامَ قُلْتُ لَا قَالَ فَإِنَّكَ آتِيهِ وَمُطَّوِّفٌ بِهِ قَالَ الزُّهْرِيُّ قَالَ عُمَرُ فَعَمِلْتُ لِذَلِكَ أَعْمَالًا قَالَ فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ قَضِيَّةِ الْكِتَابِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَصْحَابِهِ قُومُوا فَانْحَرُوا ثُمَّ احْلِقُوا قَالَ فَوَاللَّهِ مَا قَامَ مِنْهُمْ رَجُلٌ حَتَّى قَالَ ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَلَمَّا لَمْ يَقُمْ مِنْهُمْ أَحَدٌ دَخَلَ عَلَى أُمِّ سَلَمَةَ فَذَكَرَ لَهَا مَا لَقِيَ مِنْ النَّاسِ فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَتُحِبُّ ذَلِكَ اخْرُجْ ثُمَّ لَا تُكَلِّمْ أَحَدًا مِنْهُمْ كَلِمَةً حَتَّى تَنْحَرَ بُدْنَكَ وَتَدْعُوَ حَالِقَكَ فَيَحْلِقَكَ فَخَرَجَ فَلَمْ يُكَلِّمْ أَحَدًا مِنْهُمْ حَتَّى فَعَلَ ذَلِكَ نَحَرَ بُدْنَهُ وَدَعَا حَالِقَهُ فَحَلَقَهُ فَلَمَّا رَأَوْا ذَلِكَ قَامُوا فَنَحَرُوا وَجَعَلَ بَعْضُهُمْ يَحْلِقُ بَعْضًا حَتَّى كَادَ بَعْضُهُمْ يَقْتُلُ بَعْضًا غَمًّا ثُمَّ جَاءَهُ نِسْوَةٌ مُؤْمِنَاتٌ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمْ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ حَتَّى بَلَغَ بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ } فَطَلَّقَ عُمَرُ

يَوْمَئِذٍ امْرَأَتَيْنِ كَانَتَا لَهُ فِي الشِّرْكِ فَتَزَوَّجَ إِحْدَاهُمَا مُعَاوِيَةُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ وَالْأُخْرَى صَفْوَانُ بْنُ أُمَيَّةَ ثُمَّ رَجَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمَدِينَةِ فَجَاءَهُ أَبُو بَصِيرٍ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ وَهُوَ مُسْلِمٌ فَأَرْسَلُوا فِي طَلَبِهِ رَجُلَيْنِ فَقَالُوا الْعَهْدَ الَّذِي جَعَلْتَ لَنَا فَدَفَعَهُ إِلَى الرَّجُلَيْنِ فَخَرَجَا بِهِ حَتَّى بَلَغَا ذَا الْحُلَيْفَةِ فَنَزَلُوا يَأْكُلُونَ مِنْ تَمْرٍ لَهُمْ فَقَالَ أَبُو بَصِيرٍ لِأَحَدِ الرَّجُلَيْنِ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَرَى سَيْفَكَ هَذَا يَا فُلَانُ جَيِّدًا فَاسْتَلَّهُ الْآخَرُ فَقَالَ أَجَلْ وَاللَّهِ إِنَّهُ لَجَيِّدٌ لَقَدْ جَرَّبْتُ بِهِ ثُمَّ جَرَّبْتُ فَقَالَ أَبُو بَصِيرٍ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْهِ فَأَمْكَنَهُ مِنْهُ فَضَرَبَهُ حَتَّى بَرَدَ وَفَرَّ الْآخَرُ حَتَّى أَتَى الْمَدِينَةَ فَدَخَلَ الْمَسْجِدَ يَعْدُو فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ رَآهُ لَقَدْ رَأَى هَذَا ذُعْرًا فَلَمَّا انْتَهَى إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قُتِلَ وَاللَّهِ صَاحِبِي وَإِنِّي لَمَقْتُولٌ فَجَاءَ أَبُو بَصِيرٍ فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ قَدْ وَاللَّهِ أَوْفَى اللَّهُ ذِمَّتَكَ قَدْ رَدَدْتَنِي إِلَيْهِمْ ثُمَّ أَنْجَانِي اللَّهُ مِنْهُمْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيْلُ أُمِّهِ مِسْعَرَ حَرْبٍ لَوْ كَانَ لَهُ أَحَدٌ فَلَمَّا سَمِعَ ذَلِكَ عَرَفَ أَنَّهُ سَيَرُدُّهُ إِلَيْهِمْ فَخَرَجَ حَتَّى أَتَى سِيفَ الْبَحْرِ قَالَ وَيَنْفَلِتُ مِنْهُمْ أَبُو جَنْدَلِ بْنُ سُهَيْلٍ فَلَحِقَ بِأَبِي بَصِيرٍ فَجَعَلَ لَا يَخْرُجُ مِنْ قُرَيْشٍ رَجُلٌ قَدْ أَسْلَمَ إِلَّا لَحِقَ بِأَبِي بَصِيرٍ حَتَّى اجْتَمَعَتْ مِنْهُمْ عِصَابَةٌ فَوَاللَّهِ مَا يَسْمَعُونَ بِعِيرٍ خَرَجَتْ لِقُرَيْشٍ إِلَى الشَّأْمِ إِلَّا اعْتَرَضُوا لَهَا فَقَتَلُوهُمْ وَأَخَذُوا أَمْوَالَهُمْ فَأَرْسَلَتْ قُرَيْشٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُنَاشِدُهُ بِاللَّهِ وَالرَّحِمِ لَمَّا أَرْسَلَ فَمَنْ أَتَاهُ فَهُوَ آمِنٌ فَأَرْسَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِمْ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى { وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ حَتَّى بَلَغَ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ } وَكَانَتْ حَمِيَّتُهُمْ أَنَّهُمْ لَمْ يُقِرُّوا أَنَّهُ نَبِيُّ اللَّهِ وَلَمْ يُقِرُّوا بِبِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَحَالُوا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْبَيْتِ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ { مَعَرَّةٌ } الْعُرُّ الْجَرَبُ { تَزَيَّلُوا } تَمَيَّزُوا وَحَمَيْتُ الْقَوْمَ مَنَعْتُهُمْ حِمَايَةً وَأَحْمَيْتُ الْحِمَى جَعَلْتُهُ حِمًى لَا يُدْخَلُ وَأَحْمَيْتُ الْحَدِيدَ وَأَحْمَيْتُ الرَّجُلَ إِذَا أَغْضَبْتَهُ إِحْمَاءً

Cihâdda Ve Harb Ehli İle Yapılacak Barış Andlaşmalarında İleri Sürülecek Şartlar Ve Bu şartların Yazılmasını Beyân) Babı

-...Bize Ma'mer ibn Râşid haber verip şöyle dedi: Bana ez-Zuhrî haber verip şöyle dedi: Bana Urvetu'bnu'z-Zubeyr, el-Mısver ibn Mahrame ile Mervân ibnu'l-Hakem'den haber verdi. Bu iki râvî-den herbiri arkadaşının hadîsini doğrulayarak şöyle demişlerdir Rasûlullah (S), Hudeybiye zamanında (Medine'den yola) çıktı. Yolun bir kısmına vardıklarında Peygamber, sahâbîlerine:

— "Hâlid ibnu'l-Velîd bir takım Kureyş süvarisi ile öncü ve gözcü olarak Ganîm mevkiindedir.Şimdi siz yolun sağ tarafım tutunuz!" buyurdu.Vallâhî Hâlid, Peygamber ile beraberindekilerin hareketini sezemedi. Nihayet Hâlid, Peygamber ordusunun kaldırdığı kara tozu gördü de, hayvanını ayağı ile vurup koşturarak (Peygamber'in geldiğini) Kureyş'e bildirmek üzere sür'atle gitti. Peygamber de (sahâbî-leriyle) yürüdü. Nihayet Seniyye mevkiine gelmişti ki, oradan Kureyş (karargâhı) üzerine inilirdi. Peygamber'in binek devesi burada çöktü. İnsanlar:

— Kalk yürü, kalk yürü! diye azarlama yaptılar. Fakat deve çökmekte ısrar etti. Bu sefer insanlar:

— Kasvâ çöküp kaldı! Kasvâ çöküp kaldı! dediler. Bunun üzerine Peygamber:

— "Kasvâ çöküp kalmaz; onun çökme huyu da yoktur. Fakat vaktiyle fîli (Mekke'ye girmekten) men' eden Allah, şimdi Kasvâ'yı men' etti" buyurdu. Bundan sonra Rasûlullah:

— "Hayâtım elinde olan Allah'a yemin ederim ki, Kureyş, Allah 'in (Harem içinde) muhterem kıldığı şeyleri ta 'zîm kasdederek benden ne kadar müşkil istekte bulunursa, ben onu muhakkak onlara vereceğim" buyurdu. Sonra Kasvâ'yı sürdü. Hayvan hemen sıçrayıp kalktı. Râvî dedi ki: Bu defa Rasûlullah, Kureyş tarafından saptı da, nihayet suyu az olan "Semed*' kuyusu yolu üzerindeki Hudeybiye mevkiinin en sonuna indi. Bu az suyu, insanlar birer parça alıyor ve insanların orada eğlenip ikaamet etmeleri için su bırakmıyor da kuyunun suyunu kamilen çekiyorlardı. Şimdi Rasûlullah'a susuzluktan şikâyet edildi. Bunun üzerine Rasûlullah ok mahfazasından bir ok çıkardı. Sonra onlara bu oku Semed kuyusuna koymalarını emretti. Vallahi o anda kuyunun suyu coşmağa başladı. Suyun bu fışkırması Rasûlullah'ın sahâbîleri oradan dönünceye kadar, onları suya kandırmak için devam etti. Rasûlullah ile sahâbîleri bu hâlde iken, Budeyl ibn Verkaa el-Huzâî, kendi kabilesi olan Huzaa'dan birkaç kişi ile çıkageldi.(Mekke ve havalisindeki) Tihâme kabileleri arasında Huzaalılar, öteden beri Rasûlullah'ın sırdaşı idiler. (Müslim olsun, müşrik bulunsun bütün Huzaalılar, Mekke'de olup biten herşeyi Rasûlullah'tan saklamazlar, gizlice bildirirlerdi -îbn İshâk-.) Budeyl gelince, Peygamber'e:

— (Haberiniz olsun! Kureyş'in) Ka'b ibn Luey ile Âmir ibn Luey kabileleri Hudeybiye sularının en zengin kaynaklarına kondular. Sütlü ve yavrulu develeri (kadınları ve çocukları) da yanlarında bulunuyor. Şimdi ben onları bu hâlde bıraktım, geliyorum. Bunlar muhakkak size karşı harb edecekler, dedi.
Rasûlullah şöyle buyurdu:
— ' 'Fakat biz hiçbir kimse ile harb etmek için gelmedik. Biz yalnız umre yapmak niyetiyle geldik.Bununla beraber harb, Kureyş'in maddî ma'nevî kuvvetlerini zayıflatmış ve onları zarara uğratmıştır. Eğer Kureyş arzu ederse, ben onlarla aramızda barış için bir müddet ta'yîn ederim.Onlar da benimle diğer müşriklerin arasım serbest bıraksınlar. Eğer ben Arablar'a gâlib olursam, Kureyş müşrikleri de insanların girdiği bu itaat yoluna girmek isterlerse (kendi arzûlarıy-le) girebilirler. Şayet ben (müşriklerin sandıkları gibi) Arablar'a gâlib gelmezsem, bu ihtimâle göre de müşrikler (benimle harb etmek zahmetinden kurtulup) rahata ererler.Eğer Mekkeliler böyle bir mütârekeyi kabul etmez ve diğer Arab-lar'la beni kendi hâlimize bırakmayıp, müdâhale etmek isterlerse, hayâtım elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, şu müdâfaa ettiğim müslümânlık uğrunda başım vücûdumdan ayrılıncaya kadar Mekke-liler'e karşı cihâd edeceğim, bu muhakkaktır.Şu kesindir ki, (o zaman) Allah, Kur'ân'daki nusrat va'dini yerine getirecektir".
Bunun üzerine Budeyl, Rasûlullah'a:
— Şimdi ben senin bu söylediklerini muhakkak Kureyş'e tebliğ edeceğim, dedi.Ve râvînin beyânına göre, gidip Kureyş karargâhına vardı. Ve:
— Şimdi ben yanınıza şu adamın yanından geliyorum. Onu şöyle bir söz söylerken işittik; eğer sizler bizim o sözleri sizlere arzetme-mizi isterseniz arzederiz, dedi. Kureyş'in beyinsizleri:
— Senin bize ondan birşey haber vermene ihtiyâcımız yoktur, diye karşıladılar.
Fakat içlerinden re'y sahibi olan birisi:
— Haydi ondan söylerken işittiğin sözü getir, dedi. Budeyl:
— Ben O'ndan şöyle şöyle sözleri söylerken işittim, diyerek, Peygamber'in söylediği sözleri birer birer anlattı. Bunun üzerine Urve ibn Mes'ûd ayağa kalktı ve Kureyş'e şunları söyledi:
— Ey kavmim! Siz benim babam yerinde değil misiniz? Diye sordu.Kureyşliler:
— Evet, diye doğruladılar. Bunun üzerine Urve ibn Mes'ûd:
— Ben de sizin oğlunuz mesabesinde değil miyim? dedi. -- Onlar:
— Evet, diye tasdik ettiler. Sonra Urve:
— Sizler beni bir kabahat ile ittihâm ediyor musunuz? diye sordu. Onlar buna da:
— Hayır, diye cevâb verdiler. Bu defa Urve ibn Mes'ûd:
— Ukâz halkını size toptan yardıma çağırdığımı ve onların bu yardımdan çekinmeleri üzerine kendim ailem ve çocuklarımla ve bana itaat eden tâbi'lerimle size yardıma koştuğumu pekâlâ bilirsiniz değil mi? dedi. Onlar da (bir ağızdan):
— Evet; biliriz, diye tasdik ettiler. (Bu te'mînâtları aldıktan sonra) Urve:
— Bu adam size hayır ve iyilik yolu gösteriyor. O yolu kabul ediniz! Ve beni bırakınız O'na gideyim! dedi. Mekkeliler: — Haydi git, diye izin verdiler. Urve ibn Mes'ûd, Peygamber'e geldi ve O'nunla olanları konuştu. Peygamber de Urve'ye, Budeyl'e söylediği sözlere benzer bir surette fikirler beyân etti. (Bu arada Peygamber: "Bir mütâreke Kabul etmezlerse, Kureyş ile Ölünceye kadar harb edeceğim" buyurunca) Urve ibn Mes'ûd:
— Ey Muhammed! Sen kavminin kökünü kazıdığını farzetsek, ne düşünürsün, bana söyle! Senden evvel Arab'dan kendi kavmim toptan helak eden bir kimse işittin mi? Ya mesele diğer şekilde meydana gelirse (Kureyş'in size ne kötü muamele edecekleri,size gizli değildir). Vallahi ben aranızda ileri gelenlerden bâzı kimseler görüyorum, bu muhakkak olmakla beraber, yine ben bir takım kabilelerden toplanmış karışık kimseler de görüyorum ki, bunlar harb sırasında kaçıp, Seni yalnız bırakabilecek kaabiliyettedirler, dedi.
Ebû Bekr, (Urve'nin, Peygamber'in sahâbîlerini harbden kaçmakla ittihâm etmesine dayanamadı da) Urve'ye:
— Haydi sen, Lât putunun fercini yala! Biz mi harbden kaçıp Ra-sûlullah'ı yalnız bırakacağız (hâşâ)! diye sövüp reddetti. Urve:
— Bu kimdir? diye sordu. Sahâbîler:
— Ebû Bekr'dir, dediler. Urve:
— Dikkat et Ebû Bekr! Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, eğer üzerimde henüz ödeyemediğim bir iyiliğin olmasaydı, elbette ben de sana cevâb verirdim, dedi.Râvî dedi ki: Urve, Peygamber'e söz

söylemeye devam etti. Ve (konuşma arasında Arab âdeti üzere) her söz söyledikçe eliyle Peygamber'in sakalını tutuyordu. Hâlbuki bu sırada Mugîre ibn Şu'be -ki Urve'nin kardeşinin oğludur-, başında miğfer ve yalın kılıç bir hâlde Peygamber'in başı üzerinde duruyor, O'nu koruyordu. Ve Urve her ne zaman Peygamber'in sakalına eliyle uzanıp okşamaya girişirse, derhâl Mugîre kılıcının kınının ucuyla Urve'nin eline vuruyor ve Urve'ye:

— Rasûlullah'ın sakalından elini çek! diyordu. Mugîre'nin bu hareketi üzerine Urve başını kaldırdı da:

— Bu da kimdir? diye sordu. Sahâbîler:

— Mugîre ibn Şu'be'dir, dediler. Bunun üzerine Urve:

— Ey gaddar! Ben hâlâ senin (Câhiliyet'teki) gadr ve hıyanetini ödemeye çalışmakla meşgul değil miyim? dedi. Mugîre Câhiliyet'te Mâlik oğulları'ndan bâzı kimselerle yol arkadaşlığı yapmış ve yolda bunları öldürüp mallarını almış, sonra Medine'ye gelip müslümân olmuştu. (Bu mallan Peygamber'e arzet-tiğinde) Peygamber:

— "islâm olmana gelince, bunu kabul ediyorum. Mallara gelince (bunlar gadrdır); ben bunlardan hiçbir şeyi de (alıcı) değilim" buyurdu.

Sonra Urve, Peygamberdin sahâbîlerini iki gözü ile iyice tedkîke başladı. (Ve arkadaşlarına:)

— (Bu ne ta'zîmdir!) Vallahi Rasülullah ağzından birşey atarsa bu muhakkak sahâbîlerinden bir adamın avucuna düşüyor ve o adam bunu yüzüne ve bedenine sürüp ovalıyor. Onlara birşey emredince, sahâbîleri derhâl emrini yerine getirmeye koşuşuyorlar. Abdest aldığı zaman da abdest suyunun artanını almak için birbirlerini öldürmeye yaklaşıyorlar. Peygamber söz söylediği zaman, huzurundaki bütün sahâbîler seslerini alçaltıyorlar (yâni O'na alçak sesle cevâb veriyorlar). O'nu ta'zîm için yüzüne dikkatle bakamıyorlar, dedi. Müteakiben Urve, Kureyş'in yanına geldi ve gördüklerini şöyle bildirdi:

— Ey kavmim! Vallahi ben vaktiyle birçok meliklerin huzuruna sefir olarak çıktım. Rûm meliki Kaysar'ın, Fars meliki Kisrâ'nın, Habeş meliki Necâşî'nin dîvânlarına elçilikle girdim. Vallahi bunlardan hiçbir melikin adamlarını, Muhammed'in sahâbîlerinin Muhammed'i ta'zîm ettikleri derecede hükümdarlarını asla ta'zîm eder görmedim. Muhammed'in. sahâbîleri, O'nun tükürüğü ile bile teberrük ediyorlar! O birşey emredince, O'nun sahâbîleri derhâl emrini yerine getirmeye koşuşuyorlar. O abdest aldığı zaman da, abdest suyunun fazlasını birbirlerinin üzerine yığılarak paylaşıyorlar. O söz söylediği zaman sahâbîleri hafif bir sesle O'nu tasdîk edip cevâb veriyorlar. Muhammed'in sahâbîleri O'nu ta'zîm için, O'nun yüzüne dikkatle bakamıyorlar. Şimdi Muhammed size güzel bir barış ve iyilik yolu arzetti. Bunu kabul edin! dedi.

Bunun üzerine Kinâne oğulları'ndan birisi Kureyş'e hitaben:

— Beni bırakınız, bir kerre de Muhammed'in yanma ben gideyim, dedi.Onlar da:

— Pekâlâ git! dediler. Bu Kinânlı zât, Peygamber'in sahâbîlerine doğru giderken, Ra-sûlullah:

— "Bu gelen fulan kimsedir. O öyle bir kabiledendir ki, onlar hacc ve umre kurbanlarını ta'zîm ederler.Gerdanlıklı kurban develerini bu zâtın gözü önüne salıverin!" buyurdu. Sahâbîler bütün kurbanlık develeri onun geleceği yolun üzerine salıverdiler; sahâbîler de yüksek sesle Lebbeyk, Aüâhumme lebbeyk diyerek Kinânî'yi karşıladılar. Kinânî zât kurban develerini ve sahâ-bîlerin telbiye ile karşılamalarını görünce hayret ederek:

— Subhânallahl Bu zâtların Beyt'i ziyaretten men' edilmeleri, bunlara yakışmayan bir harekettir,dedi. Kureyş'in yanına döndüğünde de:

— Ben bunların umre için kesecekleri kurban develerini kılâde-lenmiş ve alâmetlendirilmiş bir hâlde gördüm. Ben bunların Beyt'i ziyaretten men' edilmelerini uygun görmem, dedi. Sonra Kureyşliler arasından Mıkrez ibn Hafs denilen birisi kalktı ve:

— Bana müsâade edin de Muhammed'e bir de ben gideyim, dedi. Onlar da: — Haydi git! dediler. Mıkrez sahâbîlere doğru gelirken, Peygamber (S):

— "Şu gelen Mıkrez'dir, gaddar bir kimsedir" buyurdu. Mıkrez Peygamber ile konuşmağa başladı. Peygamber ona söz söyleyeceği sırada, Süheyl ibnAmr çıkageldi. Râvî Ma'mer dedi ki: Bana Eyyûb es-Sahtiyânî, îbn Abbâs'm âzâdhsı İkrime'den haber verdi ki, Süheyl ibn Amr gelince, Peygamber bu isim ile tefe'ül ederek, sahâbîlere:

— "Artık işiniz size bir dereceye kadar kolaylaştı" buyurdu. Ma'mer ibn Râşid dedi ki: ez-Zuhrî, kendi hadîsinde şöyle dedi: Süheyl ibn Amr gelince, Peygamber'e:

— Haydi (yazı malzemesi) getir; bizimle sizin aranızda bir barış mektubu yaz! dedi. Bunun üzerine Peygamber yazı yazacak olan kâtibi (Alî ibn Ebî Tâlib'i) çağırdı. Ve:

— "Bismülâhirrahmânirrahîm yaz!" buyurdu.
Süheyl (Câhiliyet koruyuculuğu sevkı ile) Peygamber'e:
— Rahman ismine gelince, vallahi ben onun mâhiyetini bilmiyorum. Fakat vaktiyle Senin de yazdırdığın gibi "Bismikellâhumme '= Yâ Allah, Senin isminle yazmağa başlarım)" diye yaz! Dedi.
Müslümanlar da bir ağızdan:
— Vallahi biz onu yazmayız, ancak Bismillâhirrahmânirrahîm Iazılmasını isteriz, dediler. Peygamber (Alî'ye hitaben): — "Haydi Bismikellâhumme yaz!" buyurdu. Sonra da:
— "Bu, Muhammed Rasûiuliah'ın, üzerinde barış andlaşması yaptığı hükümler kitabıdır' diye yazmasını emretti.
Bu sefer de Süheyl (buna karşı koyarak):
— Vallahi biz Senin Allah'ın Rasûlü olduğunu biliyor ve tasdîk ediyor olaydık, biz Seni Beyt'ten men' etmez ve Sana karşı harbe 'girişmezdik. Fakat Sen "Muhammed ibn Abdillah" yaz! dedi. Bu teklif üzerine Peygamber:
— '' Vallahi siz yalanlasanız da ben şübhesiz Allah Rasûlü'yüm'' buyurdu ve Alî bin Ebî Tâlib'e:"Haydi (Rasûlullah lâfzını sil de) Muhammed ibn Abdillah yaz!" diye emretti. (Alî: Vallahi ben Sen'in Rasûlullah unvanını kat'iyyen silmem, dedi. Bunun üzerine Peygamber kitabı eline alıp o ta'bîri sildi ve Muhammed ibn Abdillah yazdırdı.) ez-Zuhrî şöyle demiştir:Peygamber'in gerek Besmele'nin, gerek barış mektubunun unvanının yazılma sureti hakkında Süheyl ibn Amr'ın teklîfierine uyması, Peygamber'in evvelce: "Kureyş, Allah'ın Harem içinde muhterem kıldığı şeyleri ta'zîm kasdederek, benden ne kadar müşkil istekte bulunursa bulunsun, ben onu muhakkak onlara vereceğim" suretinde verdiği kararın netîcesi ve tecellîsidir. Barış yazısının başlığı: "Yâ Allah, Sen'in isminle başlarım.. Bu Muhammed ibn AbdiHah'm üzerinde barış andlaşması yaptığı hükümler kitabıdır" suretinde kararlaşıp, böyle yazıldıktan sonra, Peygamber anlaşma şartlarını teklif ederek, Süheyl ibn Amr'e:
— "Siz bizimle Beyt arasını serbest bırakacaksınız; biz de Beyt'i tavaf edeceğiz" buyurdu.
Süheyl bu teklife de i'tirâz edip:
— Vallahi sizinle Beyt arasını boş bırakamayız. Çünkü Arab milleti cebren ve kahren isti'lâ olunduk diye hakkımızda dedikodu eder; şu kadar ki, bu boşaltma işi gelecek seneden i'tibâren başlasın, dedi.
Ve (bu suret kabul olundu da) Alî bunu yazdı. Şimdi Süheyl ibn Amr da şu maddeyi teklîf etti:
— Sana bizden bir erkek gelirse, o gelen kimse Sen'in dîninde olsa bile, onu bize geri vereceksin!dedi.
Bu teklife müslümânlar hayret ederek:
— Subhânallah! İslâm camiasına sığınan bir müslümân, müşriklere nasıl geri verilir? dediler. Onlar bu hâlde iken, Süheyl ibn Amr'ın oğlu Ebû Cendel, ayaklan bukağılı olarak seke seke çıkageldi. (Ebû Cendel müslümân olmuş, bu yüzden Mekke'de habs olunmuştu.) Mekke'nin aşağısındaki habsedildiği yerden kaçmış ve nihayet kendisini müslümânlar arasına atmıştı. Bunun üzerine Süheyl:
— İşte yâ Muhammed! Sana karşı imza edeceğim anlaşmanın birinci maddesi uyarınca bunu bana geri vermelisin! dedi. Peygamber:
— "Biz barış yazısını henüz yazıp bitirmedik (imza etmedik)" buyurdu.Süheyl:
— O takdirde vallahi ben de Sen'inle hiçbir madde üzerinde barış anlaşması yapmam, dedi. Peygamber:
— "Haydi şu Ebû Cendel'i bana bağışla da imza et" buyurdu. Süheyl:
— Ben bunu Sana bağışlamayı asla caiz görmem, diye reddetti. Peygamber:
— "Hayır, bu işi benim hatırım için yap!" buyurdu. Süheyl ısrar edip: — Asla yapmam, dedi.
Mıkrez ibn Hafs da (temsilci olduğu için) Peygamber'e hitaben:
— Bunu Sana caiz kıldık, dedi. (Fakat imzaya yetkili olan Süheyl kabul etmedi.)
Şimdi Ebû Cendel, babasının inadından üzülerek:
— Ey Müslümanlar cemâati! Müslüman olarak geldiğim hâlde şimdi ben müşriklere geri mi veriliyorum? Benim karşılaştığım şu kötü hâli görmüyor musunuz? diye haykırdı. Hakîkaten zavallı Ebû Cendel, Allah yolunda Kureyş'in şiddetli işkencesiyle azâb olunmuştu. (îbn İshâk burada şu ziyâdeyi rivayet etmiştir: Rasûlullah: "Yâ Ebâ Cendel! Sabr et, Allah'tan ümtdli ol!Biz müslümânlar mağdur ve mağlûb olmayız. Yüce Allah yakında sana da kurtuluş yolu bahşedecektir" (buyurdu.)Bu müşkil vaziyetten üzülen Umer ibnu'l-Hattâb şöyle demiştir: Bunun üzerine ben Peygamber'e vardım ve:
— Sen Allah'ın hakk peygamberi değil misin? dedim. Peygamber:
— "Evet, Allah'ın hakk peygamberiyim!" buyurdu. Ben:

— Biz müslümânlar hakk üzerinde; düşmanlarımız ise bâtıl üzerinde bulunmuyorlar mı? dedim.
Peygamber: — "Evet, öyledir" buyurdu. Ben:
— O hâlde dînimiz hakkında bu aşağılık hâli niçin kabul ediyoruz? dedim. Peygamber:
— "Muhakkaksurette ben Allah'ın Rasûlü'yüm ve ben (bu anlaşmayı kabul etmekle) Allah 'a isyan etmiş değilim. Allah benim yardımcımda!" buyurdu. Ben yine:
— Vaktiyle Sen bize: "Yakında Ka'be'ye.varıp tavaf edeceğiz!" diye haber vermez miydin? dedim.
Rasûlullah:
— "Ben sana (vakit ta'yîrı ederek) 'Bu sene varıp tavaf edece giz!' diye haber verdim mi?" buyurdu.
Ben de: — Hayır, dedim. Rasûlullah:
— "Muhakkak sen (yakın zamanda) Beyt'e varıp onu tavaf edeceksin" buyurdu.
Umer ibn Hattâb dedi ki: Bunu müteâkıb ben, Ebû Bekr'e vardım ve:
— Yâ Ebâ Bekr! Bu adam Allah'ın hakk peygamberi değil midir? dedim. Ebû Bekr de:
— Evet, hakk peygamberidir, dedi. Ben:
— Biz müslümânlar hakk üzerinde; düşmanlarımız bâtıl üzerinde bulunmuyor mu? dedim. O da:
— Evet öyledir, diye cevâb verdi. Ben tekrar:
— Öyle ise niçin biz dînimize küçüklük veriyoruz? dedim. Ebû Bekr:
— Behey adam! Muhammed muhakkak Allah'ın Rasûlü'dür. O, Rabb'ine âsî değildir. Allah O'nun yardımcısıdır. Sen hemen O'nun emrine sarıl! Vallahi Muhammed hakk üzeredir, dedi. Ben tekrar:
— O bize Medîne'de "Beyt'e varacağız, tavaf edeceğiz" demedi mi? diye sordum. Ebû Bekr:
— Evet öyledir. Fakat sana "Bu sene varıp tavaf edersin** dr/e mi haber verdi? dedi.Ben de:
— Hayır, dedim. Ebû Bekr:
— (Dur bakalım!) Sen muhakkak yakın bir zamanda Beyt'e varıp onu tavaf edeceksin! dedi. ez-Zuhrî dedi ki: Umer (R): Bu itirazlarımdan dolayı keffâret olarak sonra birçok iyi işler yapmışımdır, demiştir.
Râvî dedi ki: Rasûlullah barış andlaşmasının yazım ve imzasını bitirip ayrıldığı zaman, sahâbîlere:
— "Haydi artık kalkın, kurbanlarınızı kesip, başlarınızı tıraş edin!" buyurdu.Râvî dedi ki: Vallâhî sahâbîlerden bir kişi olsun kalkmadı. Hattâ Rasûlullah bu emri üç kerre söyledi. Sahâbîlerden hiçbirisi kalkmayınca, Rasûlullah zevcelerinden Ümmü Seleme'nin yanına girdi ve sahâbîlerden gördüğü kayıdsızlığı ona söyledi.Ümmü Seleme:
— Ey Allah'ın Peygamberi! Sen bu emri yerine getirmek istiyor musun? O hâlde şimdi dışarı çık, sonra tâ kurbanlık develerini kesinceye ve berberini çağırıp, o seni tıraş edinceye kadar sahâbîlerinden hiçbirisine bir kelime bile söyleme! dedi. Bunun üzerine Peygamber, Ümmü Seleme'nin yanından çıktı ve sahâbîlerinden hiçbirisi ile konuşmayarak, umre ibâdetlerini yerine getirdi. Kurbanlık develerini kesti ve berberi (Huzaalı Hırâş ibn Umey-ye'yi) çağırıp tıraş oldu. Sahâbîler Peygamber'i bu hâlde görünce, onlar da hemen kalkarak kurbanlarını kestiler, birbirlerini tıraş etmeye başladılar, hattâ (icabet çabukluğunun meydana getirdiği sıkışıklıktan) birbirlerini Öldüreyazdılar. Rasûlullah tıraş olduktan sonra huzuruna bir takım mü'min kadınlar geldi. Bu hususta, yânı kadınlar hususunda yapılacak işleri öğretmek için de Yüce Allah şu âyetleri indirdi: "Ey imân edenler, mü'min kadınlar muhacirler olarak size geldikleri zaman onları imtihan edin. Allah onların îmânlarını daha iyi bilendir ya. Fakat siz de mü'min kadınlar olduklarına bilgi edinirseniz, onları kâfirlere döndürmeyin. Bunlar onlara halâl değildir. Onlar da bunlara halâl olmazlar. Sarf ettikleri mehri onlara geri verin. Sizin onları nikâhla almanızda, mehirlerini verdiğiniz takdirde, üzerinize bir günâh yoktur. Kâfir kadınların ismetlerini nikâhınızda tutmayın..." (ei-Mumtehme: ıo). Bu âyetin inmesi üzerine Umer, müşrik hâlde bulunan iki karısını boşadı. Bunlardan birisini (Kureybe'yi) Muâviye ibn Ebî Sufyân, diğerini de Safvân ibn Umeyye zevceliğe aldı. Sonra Peygamber (S) Medîne'ye döndü. Akabinde Kureyş'in ye-mînli dostu olan Ebû Basîr (Utbe es-Sakafî) müslümân olarak geldi. Bunu istemek üzere de Kureyş iki kişi gönderdi. Bunlar Peygamber'e:
— Bize karşı imza ettiğin ahdi hatırlatırız, dediler. Peygamber de (muahede gereğince) Ebû Basîr'i bu iki kişiye geri verdi. Bunlar Ebû Basîr ile yola çıktılar. Nihayet Zu'1-Huleyfe'ye eriştiler. (Dağarcıklarmdaki) hurmadan bir mikdârını yemek için oraya indiler. Ebû Basîr bu iki kişiden birisine (Huneys'e):
— Yâ Fulân! Vallahi ben senin şu kılıcını emîn ol çok güzel görüyorum, dedi.
(Kılıcın sahibi olan) o birisi de, kılıcı kınından çekip:
— Evet, vallahi bu kılıç çok iyidir. Onu ben birçok kerre tecrübe ettim, dedi. Ebû Basîr de:

— Müsâade et de bakayım, dedi. Ve bir fırsat bulup elinden aldı. Hemen de Huneys'e vurdu. Hu-neys nihayet öldü. Öbür arkadaşı (bir rivayette Huneys'in kölesi Kevser) kaçarak tâ Medîne'ye vardı. Mescide koşarak girdi. Rasûlullah onun telâşla koşup geldiğini görünce:
— "Muhakkak bu adam bir korku görüp geçirmiştir " buyurdu. Kevser, Peygamber'e yaklaşınca, O'na:
— Vallahi sahibim öldürüldü. (Men' etmezseniz) muhakkak ben de öldürüleceğim, dedi. Bu sırada Ebû Basîr de geldi ve:
— Ey Allah'ın Peygamberi! Vallahi Allah sana ahdini îfâ ettirdi; beni müşriklere geri verdin. Sonra Allah beni onlardan kurtardı, dedi. Bunun üzerine Peygamber, sahâbîlere hitaben:
— "Anası helak olası Ebû Basîr'e hayret olunur! Bu adam harb gelberisidir, eğer bunun fikrine yardım eden bulunsa (o fırın karıştırır gibi harbi ateşleyecek, sulhu bozacak)/" buyurdu.
Ebû Basîr Peygamber'in bu sözlerini işitince kendisini müşriklere hemen geri vereceğini anladı. Peygamber'in yanından çıktı ve deniz sahiline kadar kaçtı; "Iys" mevkiine yerleşti.Râvî dedi ki: Süheyl'in oğlu Ebû Cendel de (yetmiş süvari müslümân ile birlikte) müşrikler arasından kaçarak Ebû Basîr'e katıldı. Şimdi artık müslümân olan herkes, Kureyş arasından ayrılarak Ebû Basîr'e katılmaya başladı. Nihayet Ebû Basîr'in başında mühim bir kuvvet toplandı. Vallahi bunlar, Kureyş'in Şam'a bir ticâret kaafile-sinin gittiğini duyar duymaz, hemen onları çevirirlerdi. Kendilerini öldürüp mallarını alırlardı. Kureyş, kendisini korkutan bu vaziyet üzerine Peygamber'e (Ebû Sufyân'ı husûsî yetki ile) gönderdi. Şimdi Kureyş, Peygamberden Allah rızâsı için ve aradaki yakınlığa hürmeten Ebû Basîr cemâatinin baskın ve yağmalarının men' edilmesini ricaya başlamıştı. "Artık bundan böyle Mekke'den Medine'ye kim giderse emindir (geri getirilmeyecektir)" diye haber gönderdiler. Peygamber (S), Ebû Basîr cemâatine mektûb gönderdi (Medî-ne'ye gelmelerini bildirdi).Bunun üzerine Yüce Allah şu âyetleri indirmiştir: "O, sizi Mekke'nin karnında, onlara karşı muzaffer kıldıktan sonra, onların ellerini sizden, sizing ellerinizi onlardan çekendi. Allah ne yaparsanız hakkıyle görücüdür. Onlar, küfreden, sizi Mescidi Hâram'dan ve alıkonulmuş hediyelerin mahalline ulaşmasından men* edenlerdir.Eğer (Mekke'de) kendilerini henüz tanımadığınız mü'min erkeklerle mü 'min kadınları bilmeyerek çiğneyip de o yüzden size bir vebal isabet edecek olmasaydı (Allah size fetih için elbette izin verirdi). Bunu, kimi dilerse onu rahmetine kavuşturmak için yaptı. Eğer onlar, seçilip ayrılmış olsalardı, biz onlardan küfredenleri muhakkak elem verici bir azaba uğratmıştık bile. O küfredenler kalblerine o taassubu, o cahillik taassubunu yerleştirdiği sırada idi ki, hemen Allah, Rasûlü'nün ve mü'minlerin üzerine ma'nevî kuvvetini indirdi; onları takva sözü üzerinde durdurdu. Onlar da buna çok lâyık ve buna ehil idiler. Allah herşeyi hakkıyle bilendir" (ei-Feth: 24-26) Müşriklerin hamiyyetleri: Muhammed'in Allah'ın Peygamberi olduğunu ikrar etmemeleri, Bismillahirrahmâhirrahîmr\ ikrar etmemeleri, müslümânlarla Beyt arasına engel olmalarıdır. Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: "Maarratun", uyuz illeti demek olan "el-Urrun"dur, "Tezeyyelû", ayrılıp seçilselerdi demektir. "Hameytu'l-kavme" demek, "onları koruma olarak men' ettim" demektir.Ve "Ahmeytu'1-hımâ", "onu içine girilmez bir koruluk yaptım" demektir. Kendisini iyice kızdırdığım zaman: "Ahmeytu'l-hadîde" ve "Ahmeytu'r-racule" derim. Ve Ukayl, ez-Zuhrî'den söyledi: Urve şöyle demiştir: Bana Âişe (R) haber verdi ki, Rasûlullah (S) mü'min kadınlardan hicret edip gelenleri (yemîn vererek ve diğer deliller ve emarelere bakarak) imtihan ederdi. ez-Zuhrî dedi ki: Bize şu haber ulaştı: Yüce Allah, müşriklerin mü'min olup da hicret etmiş bulunan kadınlarına yaptıkları mehir harcamalarını onlara geri vermeleri (ei-Mtimtehme: ıo) âyetini indirdiği ve yine bu âyette "Kâfir kadınları nikâhlarında tutmamalarını'1 müslütnânlar üzerine hükmedince, Umer, henüz müşrik hâlde bulunan iki karısını birden boşamıştır. Bunlardan birisi Kureybe -yâhud Karîbe- bintu Ebî Umeyye, diğeri de Ümmü Kulsüm ibnetu Cer-vel el-Huzâfdir -ki bu kadın Abdullah ibn Umer'in anasıdır-. Bu boşama akabinde Kureybe'yi Muâviye ibn Ebî Sufyân zevceliğe almış; diğer kadın Ümmü Kulsüm'ü de Ebû Cehm zevceliğe almıştır (ki o sırada Muâviye ile Ebû Cehm müşrik hâlde idiler). Kâfirler -' 'Sarfeniğinizi isteyin, kâfirler de sarfettiklerini istesin-fer"(ei-Mümtehıne:io) âyeti gereğince- müslümânlarm, zevcelerine yaptıkları harcamaları ödemeyi ikrar ve kabul etmekten çekindikleri zaman Yüce Allah: ' 'Eğer zevcelerinizden bir şey sizden kâfirlere kaçar da, siz de muharebede ganimete kavuşursanız, zevceleri gitmiş olan müslümânlara harcadıkları (mehir) kadar verin... "(ei-Mümtehine:ii) âyetini indirdi. Bu âyetteki "el-Akbu", müslümânlarm, karısı müslümânlara hicret etmiş olan kâfir erkeklere ödeyecekleri masraftır.îşte Allah, müslümânlardan karısı dînden, çıkarak kâfirlere gitmiş olan kimselere de, kâfirlerin müslümânlara hicret etmiş olan kadınlarına vermiş oldukları mehrin benzerinin verilmesini emretti. Fakat biz îmân etmesinden

sonar dîninden dönmüş hiçbir muhacir kadın bilmiyoruz . ez-Zuhrî şöyle dedi: Yine bize ulaştı ki, Ebû Basîr ibnu Esîd es-Sakafî, Peygamber'İn huzuruna bu barış müddeti için bir mü'min muhacir olarak gelmiştir. Bunun üzerine el-Ahnes ibnu Şerîk de Peygamber'e bir mektûb yazıp, Ebû Basîr'i (barış maddesi gereğince kendilerine) geri göndermesini istiyordu. Bu iş için iki de adam gönderdiler., diyerek yukarıda geçen hadîsi zikretti

---

بَاب الشُّرُوطِ فِي الْقَرْضِ

2734 – وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ ذَكَرَ رَجُلًا سَأَلَ بَعْضَ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنْ يُسْلِفَهُ أَلْفَ دِينَارٍ فَدَفَعَهَا إِلَيْهِ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَعَطَاءٌ إِذَا أَجَّلَهُ فِي الْقَرْضِ جَازَ

Ödünç Vermek Hususundaki Şartlar Babı

-...Ebû Hureyre (R) tahdîs etti. Rasûlullah (S) şöyle zikretmiştir: "Bir kimse isrâil oğulları'nın bâzısından ödünç olarak kendişine bin dînâr vermesini istedi. O da bu parayı belli bir müddet sonunda ödemesi şartıyla ona verdi..." (Borç alanın bu parayı bir odun içine koyup denize atması suretiyle ödemesi hadîsi). Abdullah ibn Umer ile Atâ ibn Ebî Rebâh: Ödünç vermede, borç veren kimse belli bir müddet ta'yrn ettiği zaman, bu müddet ta'yîni ile ödünç vermek caiz olur, demişlerdir

---

بَاب الْمُكَاتَبِ وَمَا لَا يَحِلُّ مِنْ الشُّرُوطِ الَّتِي تُخَالِفُ كِتَابَ اللَّهِ وَقَالَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فِي الْمُكَاتَبِ شُرُوطُهُمْ بَيْنَهُمْ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ أَوْ عُمَرُ كُلُّ شَرْطٍ خَالَفَ كِتَابَ اللَّهِ فَهُوَ بَاطِلٌ وَإِنْ اشْتَرَطَ مِائَةَ شَرْطٍ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَيُقَالُ عَنْ كِلَيْهِمَا عَنْ عُمَرَ وَابْنِ عُمَرَ

2735 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَتَتْهَا بَرِيرَةُ تَسْأَلُهَا فِي كِتَابَتِهَا فَقَالَتْ إِنْ شِئْتِ أَعْطَيْتُ أَهْلَكِ وَيَكُونُ الْوَلَاءُ لِي فَلَمَّا جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَّرْتُهُ ذَلِكَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ابْتَاعِيهَا فَأَعْتِقِيهَا فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ ثُمَّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَشْتَرِطُونَ شُرُوطًا لَيْسَتْ فِي كِتَابِ اللَّهِ مَنْ اشْتَرَطَ شَرْطًا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَلَيْسَ لَهُ وَإِنْ اشْتَرَطَ مِائَةَ شَرْطٍ

Hürriyeti Satın Alma Yazışmasına Bağlanan Kimsenin Hükmü İle Allah'ın Kitâbı'na Aykırı Nevi'den Halâl Olmayan Şartlar(In Hükmü) Babı Câbir ibn Abdillah (R) hürriyeti satın almaya bağlanan hakkında: Bu hürriyeti satın alma mukaavelesine bağlananlar ile bunların efendileri arasındaki şartlar mu'teberdir, demiştir.İbn Umer yâhud Umer (R) de: "Allah'ın Kitâbı'na muhalif olan her şart, yüz kerre şart kıhnsa da bâtıldır. Hiçbir hüküm ifâde etmez'* demiştir. Ebû Abdillah Buhârî: Bu söz her ikisinden: hem Umer'den, hem de İbn Umer'den olmak üzere söyleniyor, dedi.

-....Aişe (R) Berîre'nin kendisine geldiğini ve kendisinden hürriyetini satın alma yazışması hususunda yardım istediğini zikretti. Âişe, Berîre'ye:

— "Eğer istersen ben senin sahihlerine bu bedeli vereyim, ve senin üzerindeki velâ da benim olur,dedi. Âişe dedi ki: Rasûlullah (S) gelince bunu kendisine hatırlattım. Peygamber bana:

— "Berîre'yi satın al ve ona hürriyet ver. Şübhesiz velâ hakkı hürriyet verene âiddir" buyurdu.Bundan sonra Rasûlullah minber üzerinde ayakta durdu ve şunları söyledi:

— "Bir takım insanlara ne oluyor ki, onlar Allah'ın Kitabı 'nda olmayan birçok şartları şart koşuyorlar. Her kim Allah'ın Kitabı'-nda bulunmayan (ve ona aykırı olan) bir şartı şart kılarsa, - isterse böyle yüz şart kılmış olsa da- o şartın kendi lehine hiçbir fâidesi yoktur"

بَاب مَا يَجُوزُ مِنْ الِاشْتِرَاطِ وَالثُّنْيَا فِي الْإِقْرَارِ وَالشُّرُوطِ الَّتِي يَتَعَارَفُهَا النَّاسُ بَيْنَهُمْ وَإِذَا قَالَ مِائَةٌ إِلَّا وَاحِدَةً أَوْ ثِنْتَيْنِ وَقَالَ ابْنُ عَوْنٍ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ قَالَ رَجُلٌ لِكَرِيِّهِ أَرْحِلْ رِكَابَكَ فَإِنْ لَمْ أَرْحَلْ مَعَكَ يَوْمَ كَذَا وَكَذَا فَلَكَ مِائَةُ دِرْهَمٍ فَلَمْ يَخْرُجْ فَقَالَ شُرَيْحٌ مَنْ شَرَطَ عَلَى نَفْسِهِ طَائِعًا غَيْرَ مُكْرَهٍ فَهُوَ عَلَيْهِ وَقَالَ أَيُّوبُ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ إِنَّ رَجُلًا بَاعَ طَعَامًا وَقَالَ إِنْ لَمْ آتِكَ الْأَرْبِعَاءَ فَلَيْسَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بَيْعٌ فَلَمْ يَجِئْ فَقَالَ شُرَيْحٌ لِلْمُشْتَرِي أَنْتَ أَخْلَفْتَ فَقَضَى عَلَيْهِ

Şart Kılmak Ve Borç İkrarında İstisna Yapmak Nevinden Caiz Olanları Beyân İle İnsanların Kendi Aralarında Örf Edinip Tanıyageldikleri Şartları Beyân Babı Bir kimse: Fulân'ın benim üzerinde bir yâhud iki müstesna, yüz alacağı var, dediği zaman (bu,sahîh olur)?îbn Avn da îbn Sîrîn'den söyledi. O: Bir adam, hayvan kiraya vericiye: "Binek deveni avluna girdir, ben şu ve şu günler seninle beraber ona bineyim" dese de "Şu, şu günler seninle yolculuk etmezsem sana yüz dirhem var'* dese ve o gün çıkmasa, Kaadı Şurayh: Kim nefsine kendiliğinden, hiç zorlama olmaksızın bir şey şart kılarsa, o şart ona lâzım olur, demiştir. Eyyûb es-Sahtıyânî de îbn Sîrîn'den söyledi ki, İbn Şîrîn: Bir adam başka birine buğday satsa ve müşteri satıcıya: Eğer sana çarşamba günü gelmez isem seninle aramda satış yoktur, dese de gelmese. Kaadı Şurayh (muhakeme sırasında müşteriye): Sen va'dinden döndün, dedi de onun aleyhine satışı kaldırmakla hükmetti

2736 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ لِلَّهِ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ اسْمًا مِائَةً إِلَّا وَاحِدًا مَنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ

-... Bize Ebu'z-Zinâd,el-A'rac'dan; o da Ebû Hureyre (R)'den tahdîs etti ki,Rasûlullah (S): "Allah'ın yüzden bir eksik olarak doksan dokuz ismi vardır. Bu isimleri kim (tamamen) sayarsa cennete girer" buyurmuştur

---

بَاب الشُّرُوطِ فِي الْوَقْفِ

2737 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ قَالَ أَنْبَأَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنْ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ أَصَابَ أَرْضًا بِخَيْبَرَ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَأْمِرُهُ فِيهَا فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَصَبْتُ أَرْضًا بِخَيْبَرَ لَمْ أُصِبْ مَالًا قَطُّ أَنْفَسَ عِنْدِي مِنْهُ فَمَا تَأْمُرُ بِهِ قَالَ إِنْ شِئْتَ حَبَسْتَ أَصْلَهَا وَتَصَدَّقْتَ بِهَا قَالَ فَتَصَدَّقَ بِهَا عُمَرُ أَنَّهُ لَا يُبَاعُ وَلَا يُوهَبُ وَلَا يُورَثُ وَتَصَدَّقَ بِهَا فِي الْفُقَرَاءِ وَفِي الْقُرْبَى وَفِي الرِّقَابِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَالضَّيْفِ لَا جُنَاحَ عَلَى مَنْ وَلِيَهَا أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا بِالْمَعْرُوفِ وَيُطْعِمَ غَيْرَ مُتَمَوِّلٍ قَالَ فَحَدَّثْتُ بِهِ ابْنَ سِيرِينَ فَقَالَ غَيْرَ مُتَأَثِّلٍ مَالًا

Vakıftaki Şartlar(In Hükmünü Beyân) Babı
-...Bize İbnu Avn Abdullah el-Basrî tahdîs edip şöyle dedi: Bana Nâfi', İbn Umer'den haber verdi ki, Umer ibnu'l-Hattâb (R) Hayber'de Semg denilen kıymetli bir arazîye sâhib olmuş. Sonra Peygamber'e gelip o arazîyi nasıl kullanacağı hususunda istişare ederek:
— Yâ Rasûlallah! Ben Hayber'de öyle bir arazîye sâhib oldum ki, benim yanımda asla ondan daha güzel hiçbir mala sâhib olmamı-şımdır. Şimdi bana bu mal hakkında ne emredersin? dedi. Rasûlullah (S):
— "İstersen onun kökünü, aslını habsedersin ve oradan gelecek mahsûlü de sadaka yaparsın!"buyurdu, Râvî dedi ki: Umer de bu arazîyi o suretle vakfetti. Umer:
— Artık o satılmaz, hibe edilmez, mîrâs yapılmaz, dedi. Umer bu malın gelirini de fakîrlere, yakınlara, köle ve esirleri hürriyete kavuşturma yolunda ve Allah yolunda mücâhede edenlere, yolculara ve zaîflara sadaka yaptı. Bununla beraber vakfa mütevelli ta'yîn edilen kimsenin, vakfın köküne tecâvüz etmeyerek, yalnız gelirinden örfe göre yemesinde ve dostuna yedirmesinde üzerine günâh yoktur.İbn Avn dedi ki: Ben bu hadîsi İbn Sîrin'e tahdîs ettim. İbn Şîrîn: "Gayre müteessilin mâlen", yânı ''mal toplayıcı olmayarak" diye söyledi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الْوَصَايَا (Vasiyyetler Kitabı)

بَاب الْوَصَايَا وَقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصِيَّةُ الرَّجُلِ مَكْتُوبَةٌ عِنْدَهُ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {كُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمْ الْمَوْتُ إِنْ تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ فَإِنَّمَا إِثْمُهُ عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ فَمَنْ خَافَ مِنْ مُوصٍ جَنَفًا أَوْ إِثْمًا فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ} {جَنَفًا} مَيْلًا مُتَجَانِفٌ مَائِلٌ

Ve Peygamber(S)'in: "Kişinin vasiyyeti yanında yazılmış(bullunmalı)dır" sözü. Ve Yüce Allah'ın şu kavli: "Sizden birinize ölüm gelip çattığı vakit -eğer mal bırakacaksa- ana, babaya, yakın akrabaya meşru9 bir surette vasiyyette bulunmak takva sâhibleri üzerine bir hakk olarak farz edildi. Artık kim bunu (ölünün bu vasiyyetini) işittikten sonra onu tebdü ederse, herhalde vebali onu değiştirenlerin üzerinedir. Şübhesiz ki Allah hakkıyle işitici, kemâliyle bilicidir. Bununla beraber, kim vasiyyet edenin haksızlığa meylinden yâhud günâha gireceğinden endîşe edip de (alâkalıların) aralarını bulursa, ona da hiçbir günâh yoktur. Şübhesiz ki Allah çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir”(el-Bakara: 180-183). "Cenefen", "Meylen"; "Mütecânif de "Meyledici"dir

2738- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا حَقُّ امْرِئٍ مُسْلِمٍ لَهُ شَيْءٌ يُوصِي فِيهِ يَبِيتُ لَيْلَتَيْنِ إِلَّا وَوَصِيَّتُهُ مَكْتُوبَةٌ عِنْدَهُ تَابَعَهُ مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ عَمْرٍو عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Bize Mâlik, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer (R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Vasiyyet edecek bir şeyi bulunan herhangi müsiümân bir kimseye vasiyyeî yanında yazılı bulunmadıkça iki gece geçirmesi asla caiz olmaz". Bu hadîsin aslını Amr ibn Dinar'dan; o da İbn Umer'den;o da Peygamber'den rivayet etmekte İmâm Mâlik'e, Muhammed ibn Müslim mutâbaat etmiştir

---

2739 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ خَتَنِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخِي جُوَيْرِيَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ قَالَ مَا تَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ مَوْتِهِ دِرْهَمًا وَلَا دِينَارًا وَلَا عَبْدًا وَلَا أَمَةً وَلَا شَيْئًا إِلَّا بَغْلَتَهُ الْبَيْضَاءَ وَسِلَاحَهُ وَأَرْضًا جَعَلَهَا صَدَقَةً

-... Rasûlullah'm kayın biraderi ve mü'minlerin anası Cuveyriye bintu'l-Hâris'in erkek kardeşi olan Amr ibnu'l-Hâris şöyle demiştir: Rasûlullah (S), vefatı zamanında ne dirhem, ne dînâr, ne (âzâdlanmamış) erkek ve dişi köle, ne de bir şey (veya koyun) bıraktı. Yalnız beyaz dişi bir katırla harb silâhını, bir de sadaka (yânî vakıf) yaptığı arazîyi bıraktı

2740 - حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا مَالِكٌ هُوَ ابْنُ مِغْوَلٍ حَدَّثَنَا طَلْحَةُ بْنُ مُصَرِّفٍ قَالَ سَأَلْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا هَلْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْصَى فَقَالَ لَا فَقُلْتُ كَيْفَ كُتِبَ عَلَى النَّاسِ الْوَصِيَّةُ أَوْ أُمِرُوا بِالْوَصِيَّةِ قَالَ أَوْصَى بِكِتَابِ اللَّهِ

-...Bize Talha ibnu Musarrıf tahdîs edip şöyle dedi: Ben Abdullah ibn Ebî Evfâ(R)'ya:
— Peygamber (S) vasiyyet etti mi? diye sordum. O:
— Hayır (vasiyyet etmedi), dedi. Bunun üzerine ben:

— Öyleyse insanlar üzerine vasiyyet etmek nasıl farz yazıldı, yâ-hud insanlar nasıl vasiyyet etmekle emrolundular? dedim. Abdullah ibn Ebî Evfâ:
— Rasûlullah, Allah'ın Kitâbı'na tutunmak ve onunla amel etmeyi vasiyyet etti, dedi

---

2741 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَارَةَ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ قَالَ ذَكَرُوا عِنْدَ عَائِشَةَ أَنَّ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ وَصِيًّا فَقَالَتْ مَتَى أَوْصَى إِلَيْهِ وَقَدْ كُنْتُ مُسْنِدَتَهُ إِلَى صَدْرِي أَوْ قَالَتْ حَجْرِي فَدَعَا بِالطَّسْتِ فَلَقَدْ انْخَنَثَ فِي حَجْرِي فَمَا شَعَرْتُ أَنَّهُ قَدْ مَاتَ فَمَتَى أَوْصَى إِلَيْهِ

-...el-Esved en-Nahâî şöyle demiştir: Bir kerre Âişe'nin yanında Alî'nin Peygamber'in vasisi olduğunu (Peygamber'in ölüm hastalığında Alî'yi vasî ta'yîn ettiğini) zikrettiler. Bunun üzerine Âişe:
— Rasûlullah, Alî'ye ne zaman vasiyyet etmiş? Ben Rasûlullah'ı hayâtının son deminde göğsüme veya elbiseme dayamıştım. Bu sırada bir tas istedi. Akabinde kucağımda bütün azası sarkıverdi.(Meğer vefat etmişti.) Fakat ben O'nun öldüğünü hissetmedim, anlamadım. Şu hâlde Rasûlullah, Alî'ye ne zaman vasiyyet etmiştir? diye onları reddetti

---

بَاب أَنْ يَتْرُكَ وَرَثَتَهُ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ يَتَكَفَّفُوا النَّاسَ

2742 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُنِي وَأَنَا بِمَكَّةَ وَهُوَ يَكْرَهُ أَنْ يَمُوتَ بِالْأَرْضِ الَّتِي هَاجَرَ مِنْهَا قَالَ يَرْحَمُ اللَّهُ ابْنَ عَفْرَاءَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أُوصِي بِمَالِي كُلِّهِ قَالَ لَا قُلْتُ فَالشَّطْرُ قَالَ لَا قُلْتُ الثُّلُثُ قَالَ فَالثُّلُثُ وَالثُّلُثُ كَثِيرٌ إِنَّكَ أَنْ تَدَعَ وَرَثَتَكَ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَدَعَهُمْ عَالَةً يَتَكَفَّفُونَ النَّاسَ فِي أَيْدِيهِمْ وَإِنَّكَ مَهْمَا أَنْفَقْتَ مِنْ نَفَقَةٍ فَإِنَّهَا صَدَقَةٌ حَتَّى اللُّقْمَةُ الَّتِي تَرْفَعُهَا إِلَى فِي امْرَأَتِكَ وَعَسَى اللَّهُ أَنْ يَرْفَعَكَ فَيَنْتَفِعَ بِكَ نَاسٌ وَيُضَرَّ بِكَ آخَرُونَ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ يَوْمَئِذٍ إِلَّا ابْنَةٌ

Kişinin Mirasçılarını Zengin Bırakması, Onları İnsanlara Avuç Açar Hâlde Bırakmasından Hayırlıdır
-...Sa'd ibn Ebî Vakkaas (R) şöyle demiştir: Ben Mekke'de (Veda haccında yâhud fetih sırasında hasta) iken, Peygamber (S) bana hasta ziyaretine geldi. Sa'd, vaktiyle hicret ettiği bu toprakta ölmeyi istemiyordu. Peygamber:
— "Allah, Sa'd ibn Afrâ'ya merhamet eyjesin!" diye duâ etti. Ben de:
— Yâ Rasûlallah! Ben malımın hepsini vasiyyet etmek istiyorum, dim.O:
— "Hayır (öyle yapma)/" buyurdu : Ben:
— Yansım vasiyyet edeyim, dedim. Rasûlullah yine:
— "Hayır" diye men' etti. Bu defa ben:
— Malımın üçte birini vasiyyet edeyim, dedim Rasûlullah:
— "Evet, üçte bir kâfidir.Üçte bir de (aşağısına nisbetle) çoktur. Çünkü ey Sa'd! Senin, mirasçılarını zengin bırakman, onları insanlara avuç açarak dilenir, fakirler hâlinde bırakmandan hayırlıdır. (Sen inşâallah yaşarsın.)O zaman senin yaptığın her harcama sadakadır. Hattâ (gönlünü hoş etmek için) kadınının ağzının içine kaldırıp yedireceğin bir tek lokma da bir sadakadır. Ey Sa'd,Allah'tan ümtd ederim ki, Allah seni bu hastalıktan kaldırır da, senin(fetihlerin)le birçok insanlar faydalanır ve yine seninle diğer birçokları da zarar görür" buyurdu. Rasülullah'ın böyle söylediği günlerde Sa'd ibn Ebî Vakkaas'ın mîrâsçı olarak yalnız bir tek kızı vardı

بَاب الْوَصِيَّةِ بِالثُّلُثِ وَقَالَ الْحَسَنُ لَا يَجُوزُ لِلذِّمِّيِّ وَصِيَّةٌ إِلَّا الثُّلُثَ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى {وَأَنْ احْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ}

2743 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَوْ غَضَّ النَّاسُ إِلَى الرُّبْعِ لِأَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الثُّلُثُ وَالثُّلُثُ كَثِيرٌ أَوْ كَبِيرٌ

Malın En Çok Üçte Bir Mıkdârının Vasiyyet Edilmesi Babı el-Hasen el-Basrî: Zimmî için de vasiyyet ancak malının üçte birinden caiz olur. Çünkü Yüce Allah: "Aralarında Allah'ın indirdiği ile hükmet,." (ei-Mâide: 49) buyurdu, demiştir.

... İbn Abbâs (R): Keski insanlar vasiyyet hususunda üçte birden azaltıp da dörtte bire gitseler! (Böyle yapmaları temenni olunur.) Çünkü Rasûlullah (Sa'd ibn Ebî Vakkaas'a): "Üçte bir (caiz olur), fakat üçte bir de çoktur" yâhud "büyüktür" buyurdu, demiştir.

2744 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ بْنُ عَدِيٍّ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ عَنْ هَاشِمِ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَرِضْتُ فَعَادَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ لَا يَرُدَّنِي عَلَى عَقِبِي قَالَ لَعَلَّ اللَّهَ يَرْفَعُكَ وَيَنْفَعُ بِكَ نَاسًا قُلْتُ أُرِيدُ أَنْ أُوصِيَ وَإِنَّمَا لِي ابْنَةٌ قُلْتُ أُوصِي بِالنِّصْفِ قَالَ النِّصْفُ كَثِيرٌ قُلْتُ فَالثُّلُثِ قَالَ الثُّلُثُ وَالثُّلُثُ كَثِيرٌ أَوْ كَبِيرٌ قَالَ فَأَوْصَى النَّاسُ بِالثُّلُثِ وَجَازَ ذَلِكَ لَهُمْ

-...Sa'd ibn Ebî Vakkaas(R) şöyle demiştir: Ben Mekke'de hastalandım. Peygamber bana hasta ziyaretine geldi. Bu ziyarette ben:

— Yâ Rasûlallah! Beni topuğum üzerine geri döndürmemesini (yânî beni hicret etmiş olduğum Mekke'de öldürmemesini) Allah'a duâ ediver! dedim. Rasûlullah (S):

— "Ümîd ederim ki, Allah seni bu hastalıktan kaldıracak ve seninle birçok insanları faydalandıracaktır" buyurdu.Ben:

— Ben malımı vasiyyet etmek istiyorum. Çünkü (mîrâs payına sâhib olanlardan) benim ancak bir tane kızım var, dedim ve: Ben malımın yarısını vasiyyet ediyorum, diye ilâve ettim. Rasûlullah:

— "Yarısı çoktur" buyurdu. Ben:

— Üçte birini vasiyyet edeyim, dedim. Rasûlullah:

— "Üçte bir (olur), fakat, üçte bir de çoktur, yâhud büyüktür") buyurdu. Sa'd, yâhud berisindeki râvî: İnsanlar üçte bir mikdarını vasiyyet ettiler, bu onlar için caiz oldu, demiştir

---

بَاب قَوْلِ الْمُوصِي لِوَصِيِّهِ تَعَاهَدْ وَلَدِي وَمَا يَجُوزُ لِلْوَصِيِّ مِنْ الدَّعْوَى.

2745 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهَا قَالَتْ كَانَ عُتْبَةُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ عَهِدَ إِلَى أَخِيهِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ أَنَّ ابْنَ وَلِيدَةِ زَمْعَةَ مِنِّي فَاقْبِضْهُ إِلَيْكَ فَلَمَّا كَانَ عَامُ الْفَتْحِ أَخَذَهُ سَعْدٌ فَقَالَ ابْنُ أَخِي قَدْ كَانَ عَهِدَ إِلَيَّ فِيهِ فَقَامَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ فَقَالَ أَخِي وَابْنُ أَمَةِ أَبِي وُلِدَ عَلَى فِرَاشِهِ فَتَسَاوَقَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ سَعْدٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ ابْنُ أَخِي كَانَ عَهِدَ إِلَيَّ فِيهِ فَقَالَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ أَخِي وَابْنُ وَلِيدَةِ أَبِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ لَكَ يَا عَبْدُ بْنَ زَمْعَةَ الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ ثُمَّ قَالَ لِسَوْدَةَ بِنْتِ زَمْعَةَ احْتَجِبِي مِنْهُ لِمَا رَأَى مِنْ شَبَهِهِ بِعُتْبَةَ فَمَا رَآهَا حَتَّى لَقِيَ اللَّهَ

Vasiyyet Edicinin Kendi Vasisine: "Çocuğumun İşlerini Yürütmeyi Üzerine Al" Demesi Ve Gerektiğinde Bu Vasinin Çocuk İçin Da'vâ Açmasının Cevazı Babı

-....Peygamber'in zevcesi Âişe (R) şöyle demiştir: Utbe ibn Ebî Vakkaas, kardeşi Sa'd ibn Ebî Vakkaas'a:

— Zem'a'mn cariyesinin doğurduğu oğlu -Abdurrahmân- benim-gayrı meşru' münâsebetimden dünyâya gelmiştir; bu çocuk bendendir. Sen bu çocuğu Zem'a'mn elinden al ve nesebini bana kat, diye ahd ve vasiyyet etmiş idi. Mekke fethi yılı olunca Sa'd ibn Ebî Vakkaas, kardeşinin bu va-siyyetini yerine getirmek için Abdurrahmân'ı tuttu ve:
— Bu çocuk benim kardeşimin oğludur, kendisi beni bu çocuk hakkında vasî ta'yîn etmiş idi, dedi. Fakat Zem'a'nın sulbî oğlu olan Abd ibn Zem'a ayağa kalktı ve:
— (Hayır,) bu çocuk benim kardeşimdir ve babamın cariyesinin oğludur; babamın döşeği üzerinde doğurulmuştur, dedi.Sonra her iki taraf, Rasülullah'ın huzuruna muhakemeye gittiler, Sa'd:
— Yâ Rasûlallah! Bu çocuk, benim kardeşimin oğludur. Karde-im beni bu çocuk hakkında vasî ta'yîn etmişti, dedi. Abd ibn Zem'a da:
— Bu benim kardeşimdir ve babamın cariyesinin oğludur, dedi. İki taraf böylece da'vâlarını ortaya koyup savunmalarını yaptıktan sonra, Rasûlullah (S), Abd ibn Zem'a'nın lehine hükmedip:
— "Çocuk döşeğindir; zina edene mahrumiyet düşer" buyurmuştur.
(Nazarî ve amelî olarak İslâm hukukunda şer'î hüküm böyle olmakla beraber) sonra Rasûlullah, bu zina mahsûlü olduğu iddia edilen çocuğun sîmâsında, zânî olduğu iddia edilen Utbe ibn Ebî Vakkaas'a bir benzerlik gördüğünden, zevcesi Şevde bintu Zem'a'ya:
— "Sen bu Abdurrahmân'dan örtün" diye emretti.
Artık Abdurrahmân, Allah'a kavuşuncaya (yânı ölünceye) kadar Sevde'yi açık görmemiştir

---

بَاب إِذَا أَوْمَأَ الْمَرِيضُ بِرَأْسِهِ إِشَارَةً بَيِّنَةً جَازَتْ

2746 - حَدَّثَنَا حَسَّانُ بْنُ أَبِي عَبَّادٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ يَهُودِيًّا رَضَّ رَأْسَ جَارِيَةٍ بَيْنَ حَجَرَيْنِ فَقِيلَ لَهَا مَنْ فَعَلَ بِكِ أَفُلَانٌ أَوْ فُلَانٌ حَتَّى سُمِّيَ الْيَهُودِيُّ فَأَوْمَأَتْ بِرَأْسِهَا فَجِيءَ بِهِ فَلَمْ يَزَلْ حَتَّى اعْتَرَفَ فَأَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرُضَّ رَأْسُهُ بِالْحِجَارَةِ

Vasiyyet Edecek Hasta Kimse, Başıyle Beyân Edici Açık Bir İşaret Yaptığı Zaman, Bu Vasiyyet Caiz Olur

-...Bize Hemmâm ibn Yahya,Katâde ibnDiâme'den;o da Enes(R)'ten tahdîs etti ki: Bir Yahûdî (Ensâr'dan) bir cariyenin başını iki taş arasında ezmişti. Kadın, Peygamber'in huzuruna getirilip: Bu cinayeti sana kim yaptı? Fulân mı, Fulân mı? diye soruldu. Nihayet cinayeti işleyen Yahûdî'nin ismi anılınca, yaralı câriye başıyle işaret etti. Bunun üzerine Yahûdî yakalandı, sorguya devam edildi. Nihayet cürmünü i'tirâf etmesiyle Peygamber (S) emretti de, Yahûdî'nin başı (kısas olarak) iki taş arasında ezildi

---

بَاب لَا وَصِيَّةَ لِوَارِثٍ

2747 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ وَرْقَاءَ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ الْمَالُ لِلْوَلَدِ وَكَانَتْ الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ فَنَسَخَ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ مَا أَحَبَّ فَجَعَلَ لِلذَّكَرِ مِثْلَ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ وَجَعَلَ لِلْأَبَوَيْنِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا السُّدُسَ وَجَعَلَ لِلْمَرْأَةِ الثُّمُنَ وَالرُّبُعَ وَلِلزَّوْجِ الشَّطْرَ وَالرُّبُعَ

"Mirasçı İçin Vasiyyet Yoktur

-....O da Atâ ibn Ebî Rebâh'tan tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: İslâm'ın evvelinde kişinin malı, öldüğü zaman (mîrâs olarak) oğluna kalırdı. Vasiyyet de ana ile babanın hakkı idi.Yalnız ana-babaya vasiyyet edilirdi. Sonra Allah bundan irâde buyurduğu kısmını (en-Nisâ: 11-12.mîrâs âyetiyle) neshetti de mîrâsı, erkeğe iki dişi payı kadar ta'yîn buyurdu. Ve ana ile babadan her birisine (eğer çocuk varsa) altıda bir verdi. Yine kadına (çocuk bulunduğu takdîrde) dörtte bir, zevc'e de (çocuk yoksa) yarı, (çocuk varsa) dörtte bir hisse verdi

بَاب الصَّدَقَةِ عِنْدَ الْمَوْتِ

2748 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عُمَارَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الصَّدَقَةِ أَفْضَلُ قَالَ أَنْ تَصَدَّقَ وَأَنْتَ صَحِيحٌ حَرِيصٌ تَأْمُلُ الْغِنَى وَتَخْشَى الْفَقْرَ وَلَا تُمْهِلْ حَتَّى إِذَا بَلَغَتْ الْحُلْقُومَ قُلْتَ لِفُلَانٍ كَذَا وَلِفُلَانٍ كَذَا وَقَدْ كَانَ لِفُلَانٍ

Ölüm Sırasında Sadaka (Yapmanın Cevazı) Babı
-.... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber(S)'e bir adam geldi ve:
— Yâ Rasûlullah! Hangi sadaka daha faziletlidir? diye sordu. Rasûlullah:
— "Sadakanın en faziletli olanı, vücûdun tamamen sıhhatte olup, mal toplamaya hırslı bulunduğun; zengin olmayı emel edinir, fakirlikten de korkar olduğun hâlde verdiğin sadakadır. Sakın sen sadakanı can boğaza ulaşıp da: Şu malım fulânındır, bu malım da fulânındır, diye vasiyyet etmeye başladığın, hâlbuki o malfulân mirasçının olduğu, hayâtının son demine kadar ihmâl edip geri bırakma!" diye cevâb ve öğüt verdi

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِي بِهَا أَوْ دَيْنٍ} وَيُذْكَرُ أَنَّ شُرَيْحًا وَعُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ وَطَاوُسًا وَعَطَاءً وَابْنَ أُذَيْنَةَ أَجَازُوا إِقْرَارَ الْمَرِيضِ بِدَيْنٍ وَقَالَ الْحَسَنُ أَحَقُّ مَا تَصَدَّقَ بِهِ الرَّجُلُ آخِرَ يَوْمٍ مِنْ الدُّنْيَا وَأَوَّلَ يَوْمٍ مِنْ الْآخِرَةِ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ وَالْحَكَمُ إِذَا أَبْرَأَ الْوَارِثَ مِنْ الدَّيْنِ بَرِئَ وَأَوْصَى رَافِعُ بْنُ خَدِيجٍ أَنْ لَا تُكْشَفَ امْرَأَتُهُ الْفَزَارِيَّةُ عَمَّا أُغْلِقَ عَلَيْهِ بَابُهَا وَقَالَ الْحَسَنُ إِذَا قَالَ لِمَمْلُوكِهِ عِنْدَ الْمَوْتِ كُنْتُ أَعْتَقْتُكَ جَازَ وَقَالَ الشَّعْبِيُّ إِذَا قَالَتْ الْمَرْأَةُ عِنْدَ مَوْتِهَا إِنَّ زَوْجِي قَضَانِي وَقَبَضْتُ مِنْهُ جَازَ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ لَا يَجُوزُ إِقْرَارُهُ لِسُوءِ الظَّنِّ بِهِ لِلْوَرَثَةِ ثُمَّ اسْتَحْسَنَ فَقَالَ يَجُوزُ إِقْرَارُهُ بِالْوَدِيعَةِ وَالْبِضَاعَةِ وَالْمُضَارَبَةِ وَقَدْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ وَلَا يَحِلُّ مَالُ الْمُسْلِمِينَ لِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آيَةُ الْمُنَافِقِ إِذَا اؤْتُمِنَ خَانَ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى {إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَى أَهْلِهَا} فَلَمْ يَخُصَّ وَارِثًا وَلَا غَيْرَهُ فِيهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Yüce Allah'ın: "(Bu mîrâs payları) ölenin edeceği vasiyyetfin yerine getirilmesinden veya borcunun ödenmesinden sonradır" (en-Nisâ: ıi) Kavli Babı Ve zikrolunur ki, Kaadı Şurayh, Umer ibn Abdilazîz, Tâvûs, Atâ ibn Ebî Rebâh, Basra Kaadısı Abdurrahmân ibn Uzeyne hastanın borç ikrar etmesini caiz kılmışlardır.el-Hasenu'1-Basrî: Kişinin yaptığı sadakanın en haklısı, dünyâdan son günde ve âhiretten ilk günde yaptığıdır,demiştir. İbrahim en-Nahaî ve el-Hakem ibn Uyeyne: Hasta kişi mirasçıyı borçtan temize çıkardığında, mîrâsçı borçtan kurtulur, demişlerdir. Râfi* ibn Hadîc, karısı olan el-Fezâriyye Kadın'ın kapısı üzerine kapatılan evdeki mallardan ayrılmamasını vasiyyet etmiştir. el-Hasenu'1-Basrî: Bir şahıs ölümü sırasında kölesine: Ben seni âzâd etmiş idim, dediğinde, kölenin âzâd olması caizdir, demiştir. eş-Şa'bî: Kadın, ölümü sırasında: Kocam benim hakkımı bana Ödedi, ben de ondan bunu teslîm aldım, dediğinde, kadının bu ikrarı caiz olur, demiştir. Bâzı Adem oğlu da: Hastanın, vârislerin bâzısı lehine olan bu ikrarı, diğer vârisler için kötü zanna sebeb olacağından caiz olmaz, dedi de, sonra bu Adem oğlu, bunu güzel görüp hastanın vedîayı, ticâret malını ve ticâret malının kazancını ikrar ve i'tirâf etmesi caiz olur, dedi. Peygamber (S): "Sizleri zannetmekten sakındırırım. Çünkü zann (ile ittihâm) sözlerin yalanı çok olanıdır"buyurmuştur.Peygamber'in "Münâfıkın alâmeti: Kendisine birşey emânet edildiğinde ona hıyanet eder"sözünden dolayı, vârislerden olan müslümânlann malı (ikrar edilse de) halâl olmaz. Ve Yüce Allah: "Şübhesiz ki, Allah size emânetleri ehline vermenizi... emreder" (en-Nisâ: 58) buyurdu da, hıyaneti terkte ve emâneti ehline verme vucûbunda mîrâsçı ile gayrisi arasında bir tahsis ve ayırma yapmadı.Bu münafık alâmeti hadîsi hakkında Abdullah ibn Amr'ın da Peygatnber'den bir rivayeti vardır (Bu da îmân'da geçmişti).

2749 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ أَبُو الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ مَالِكِ بْنِ أَبِي عَامِرٍ أَبُو سُهَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا اؤْتُمِنَ خَانَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ

-....Ebû Hureyre(R)'den: Peygamber (S): "Münâfıkın alâmeti üçtür: Söz söylediği zaman yalan söyler; kendisine birşey emânet edildiğinde hıyanet eder; va'd ettiği zaman va'dinden döner" buyurmuştur

---

بَاب تَأْوِيلِ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِي بِهَا أَوْ دَيْنٍ} وَيُذْكَرُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى بِالدَّيْنِ قَبْلَ الْوَصِيَّةِ وَقَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ {إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَى أَهْلِهَا} فَأَدَاءُ الْأَمَانَةِ أَحَقُّ مِنْ تَطَوُّعِ الْوَصِيَّةِ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا صَدَقَةَ إِلَّا عَنْ ظَهْرِ غِنًى وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَا يُوصِي الْعَبْدُ إِلَّا بِإِذْنِ أَهْلِهِ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَبْدُ رَاعٍ فِي مَالِ سَيِّدِهِ

Yüce Allah'ın: "Şayet Çocuğunuz Varsa Terikenizden Sekizde Biri, Edeceğiniz Vasiyyet Ve Borçun Ödenmesin)Den Sonra Yine Onlarındır'7 (En- Nisâ: 12) Kavlinin Te'vîli Babı
Ve Peygamber(S)'in, vasiyyetten önce borcun : ödenmesiyle hükmettiği rivayet olunuyor. Ve Yüce Allah'ın şu kavli:"Şübhesiz ki Allah, size emânetleri ehline vermenizi... emreder" (en-Nisâ: 58). İşte bu emirden dolayı emâneti yerine ödemek vucûbu gönüllü vasiyyetten daha haklıdır. Peygamber (S) de: "Sadaka ancak bol maldan ayrılıp verilir' buyurdu. İbn Abbâs da: Köle ancak efendisinin izni ile vasiyyet eder, demiştir.Peygamber (S) de: "Köle, efendisinin malında bir çobandır" buyurdu

2750 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَعُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ حَكِيمَ بْنَ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْطَانِي ثُمَّ سَأَلْتُهُ فَأَعْطَانِي ثُمَّ قَالَ لِي يَا حَكِيمُ إِنَّ هَذَا الْمَالَ خَضِرٌ حُلْوٌ فَمَنْ أَخَذَهُ بِسَخَاوَةِ نَفْسٍ بُورِكَ لَهُ فِيهِ وَمَنْ أَخَذَهُ بِإِشْرَافِ نَفْسٍ لَمْ يُبَارَكْ لَهُ فِيهِ وَكَانَ كَالَّذِي يَأْكُلُ وَلَا يَشْبَعُ وَالْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنْ الْيَدِ السُّفْلَى قَالَ حَكِيمٌ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَا أَرْزَأُ أَحَدًا بَعْدَكَ شَيْئًا حَتَّى أُفَارِقَ الدُّنْيَا فَكَانَ أَبُو بَكْرٍ يَدْعُو حَكِيمًا لِيُعْطِيَهُ الْعَطَاءَ فَيَأْبَى أَنْ يَقْبَلَ مِنْهُ شَيْئًا ثُمَّ إِنَّ عُمَرَ دَعَاهُ لِيُعْطِيَهُ فَيَأْبَى أَنْ يَقْبَلَهُ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ إِنِّي أَعْرِضُ عَلَيْهِ حَقَّهُ الَّذِي قَسَمَ اللَّهُ لَهُ مِنْ هَذَا الْفَيْءِ فَيَأْبَى أَنْ يَأْخُذَهُ فَلَمْ يَرْزَأْ حَكِيمٌ أَحَدًا مِنْ النَّاسِ بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى تُوُفِّيَ رَحِمَهُ اللَّهُ

-...Hakîmibn Hızâm (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah'tan (dünyalık) istedim, O bana verdi. Sonra kendisinden yine istedim, yine verdi. Sonra bana hitaben şöyle buyurdu:
— "Yâ Hakim! Şu mal yeşil, tatlı bir meyvedir. Her kim bu malı nefis cömertliği ile (hırs göstermeden) alırsa, o malda kendisi için bereket ve meymenet inşân olunur. Kim de bu malı hırs ile alırsa, o malda alan için bereketlilik olmaz- O hırslı kimse dâima yiyen ve doymayan bir kimse olmuştur. (Veren) yüksek el, (alan) alçak elden hayırlıdır". Hakîm dedi ki: Ben:
— Yâ Rasûlallah! Seni hakk peygamber gönderen Allah'a yemin ederim ki, ben şu dünyâdan ayrılıncaya kadar Sen'den başka hiçbir kimseye, hiçbirşey için elimi uzatmam, dedim.(Hakîkaten) Ebû Bekr (halifeliği zamanında) Beytu'l-mâl'deki hakkını vermek için Hakîm'i da'vet etmiş, fakat Hakîm, Ebû Bekr'-in bu atıyyesini kabulden çekinmiştir. Sonra Umer de hakkını vermek için çağırmış; ondan da atıyye almaktan çekinmiştir. Bundan sonra Umer (sahâbîlerin toplantısında):
— Ey müslümânlar topluluğu! Ben harâc ve ganîmet malından Allah'ın kendisine taksim eylemiş olduğu hakkını kendisine vermek için arzediyorum. O ise bunu almaktan çekiniyor! dedi. Ve (hakîkaten) Hakîm, Rasûlullah'tan sonra, tâ ölünceye kadar hiç kimseden birşey almamıştır

---

2751 - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ السَّخْتِيَانِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ كُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالْإِمَامُ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالرَّجُلُ رَاعٍ فِي أَهْلِهِ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالْمَرْأَةُ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا رَاعِيَةٌ وَمَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا وَالْخَادِمُ فِي مَالِ سَيِّدِهِ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ قَالَ وَحَسِبْتُ أَنْ قَدْ قَالَ وَالرَّجُلُ رَاعٍ فِي مَالِ أَبِيهِ

-....ez-Zuhrî dedi ki: Bana Salim, babası İbn Umer'den; o da babası Umer(R)'den haber verdi ki, o şöyle demiştir: Ben Ra-sûlullah(S)'tan işittim; şöyle buyuruyordu: "Herbirerleriniz gü-dücüdür (yânı elinin altındakileri iyi korumakla vazifelidir) ve herbi-rerleriniz idaresi altındakilerden sorumludur. Devlet adamları birer çobandır ve herbiri idare ettiklerinden sorumludur. Erkek, ailesi içinde bir çobandır ve idaresi altındakilerden sorumludur. Kadın da kocasının evinde bir çobandır ve o da idaresi altındakilerden sorumludur. Hizmetçi de efendisinin malında bir çobandır ve elinin altındakilerden sorumludur".Râvî Rasûlullah'ın: "İnsan babasının malında bir çobandır ve elinin altındakilerden sorumludur" buyurduğunu zannediyorum, demiştir

---

بَاب إِذَا وَقَفَ أَوْ أَوْصَى لِأَقَارِبِهِ وَمَنْ الْأَقَارِبُ وَقَالَ ثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَبِي طَلْحَةَ اجْعَلْهَا لِفُقَرَاءِ أَقَارِبِكَ فَجَعَلَهَا لِحَسَّانَ وَأُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ وَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ ثُمَامَةَ عَنْ أَنَسٍ مِثْلَ حَدِيثِ ثَابِتٍ قَالَ اجْعَلْهَا لِفُقَرَاءِ قَرَابَتِكَ قَالَ أَنَسٌ فَجَعَلَهَا لِحَسَّانَ وَأُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ وَكَانَا أَقْرَبَ إِلَيْهِ مِنِّي وَكَانَ قَرَابَةُ حَسَّانٍ وَأُبَيٍّ مِنْ أَبِي طَلْحَةَ وَاسْمُهُ زَيْدُ بْنُ سَهْلِ بْنِ الْأَسْوَدِ بْنِ حَرَامِ بْنِ عَمْرِو بْنِ زَيْدِ مَنَاةَ بْنِ عَدِيِّ بْنِ عَمْرِو بْنِ مَالِكِ بْنِ النَّجَّارِ وَحَسَّانُ بْنُ ثَابِتِ بْنِ الْمُنْذِرِ بْنِ حَرَامٍ فَيَجْتَمِعَانِ إِلَى حَرَامٍ وَهُوَ الْأَبُ الثَّالِثُ وَحَرَامُ بْنُ عَمْرِو بْنِ زَيْدِ مَنَاةَ بْنِ عَدِيِّ بْنِ عَمْرِو بْنِ مَالِكِ بْنِ النَّجَّارِ فَهُوَ يُجَامِعُ حَسَّانَ وَأَبَا طَلْحَةَ وَأُبَيًّا إِلَى سِتَّةِ آبَاءٍ إِلَى عَمْرِو بْنِ مَالِكٍ وَهُوَ أُبَيُّ بْنُ كَعْبِ بْنِ قَيْسِ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمْرِو بْنِ مَالِكِ بْنِ النَّجَّارِ فَعَمْرُو بْنُ مَالِكٍ يَجْمَعُ حَسَّانَ وَأَبَا طَلْحَةَ وَأُبَيًّا وَقَالَ بَعْضُهُمْ إِذَا أَوْصَى لِقَرَابَتِهِ فَهُوَ إِلَى آبَائِهِ فِي الْإِسْلَامِ

Bir Şahıs Vakıf Yaptığı Yâhud Yakınlarına Vasiyyet Yaptığı Zaman, Bu Yakınlar Kimlerdir?
Ve Sabit, Enes'ten söyledi ki, Peygamber (S) Ebû Talha'ya hitaben: "Sen o Beyruhâ bûstânını kendi yakınlarının fakirlerine tahsîs et" buyurdu. Ebû Talha da o bûstânını Hassan ibn Sâbit'e ve Ubeyy ibn Kaa tahsîs etti.Ve Muhammed ibn Abdillah el-Ensârî şöyle dedi: Bana babam Abdullah, Sumâme ibn Abdillah'tan; o da Enes'ten, Sâbit'in hadîsinin benzerini tahdîs etti. Rasûlullah, Ebû Talha'ya: "Sen onu soy yakınlığın olan fakîrlere tahsîs et" buyurdu. Enes dedi ki: Ebû Talha o bustânı Hassan ile Ubeyy ibn KaVa tahsîs etti. Bu ikisi, Ebû Talha'ya benden daha yakın idiler. Hassân'ın ve Ubeyy ibn KaVın yakınlığı, Ebû Talha tarafından idi. Ebû Talha'nın ismi ise Zeyd ibnu Sehl ibm'l-Esved ibn Haram ibn Amr ibni Zeyd Menâte'bni Adiyy ibn Amr ibn Mâlik ibni'n-Neccâr'dır. Hassan ibnu Sabit ibni'l-Munzir ibn Haram, Ebû Talha ile Hassan, Harâm'da birleşirler. Bu Haram ibn Amr, Ebû Talha ile Hassân'ın üçüncü babalarıdır (yânî babalarının dedesidir). Ve Haram ibnu Amr ibn Zeyd Menâte'bni Adiyy ibn Amr ibn Mâlik ibni'n-Neccâr; işte bu zât Hassân'ı, Ebû Talha'y» ve Ubeyy'I babalarından altıncı babaya: Amr ibn MâhVe toplar. Şu da, Ubeyy ibnu Ka'b ibn Kays ibn Ubeyd ibn Zeyd ibn Muâviye ibn Amr ibn Mâlik ibni'n-Neccâr'dır (Ubeyy ibn KaVın ve diğer ikisinin altıncı dedeleri öolan) bu Amr ibn Mâlik (bu üç kişiyi): Hassân'ı, Ebû Talha'yı ve Ubeyy ibn KaVı kendisinde toplayıp birleştiriyor.İnsanların bâzısı: Bir kimse yakınlarına vasiyyet yaptığı zaman, bu, İslâm içinde bulunmuş olan babalarına olur, dedi

2752 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَبِي طَلْحَةَ أَرَى أَنْ تَجْعَلَهَا فِي الْأَقْرَبِينَ قَالَ أَبُو طَلْحَةَ أَفْعَلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَسَمَهَا أَبُو طَلْحَةَ فِي أَقَارِبِهِ وَبَنِي عَمِّهِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَمَّا نَزَلَتْ {وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ} جَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُنَادِي يَا بَنِي فِهْرٍ يَا بَنِي عَدِيٍّ لِبُطُونِ قُرَيْشٍ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ لَمَّا نَزَلَتْ {وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ} قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ

-...Bize Mâlik, İshâk ibn Abdillah ibn Ebî Talha'dan haber verdi ki, o, Enes(R)'in şöyle dediğini işitmiştir: Peygamber (S) Ebû Talha'ya:
— "Ben bu bustânı senin kendi hısımlarına tahsis etmeni daha uygun görüyorum" buyurdu.Ebû Talha da:— Ben de Sen'in uygun gördüğün gibi yaparım yâ Rasûlallah, dedi. Ve! Ebû Talha, Beyruhâ bustânını akrabaları ve amca oğullan arasında taksim etti.Ve tbn Abbâs şöyle dedi: "Sen en yakın hısımlarım inzâr et" (eş-şuarâ: 214) âyeti indiği zaman, Peygamber (S): "YâFıhr oğulları, yâ Adiyy oğulları!" diye Kureyş'i oymak oymak çağırmaya başladı.Ebû Hureyre de: "Sen en yakın hısımlarım inzâr et "(eş-şuarâ: 214) âyeti indiği zaman Peygamber (S): "Ey Kureyş topluluğu!" diye ni-dâ etti, demiştir

---

بَاب هَلْ يَدْخُلُ النِّسَاءُ وَالْوَلَدُ فِي الْأَقَارِبِ

2753 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ وَأَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ {وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ} قَالَ يَا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ أَوْ كَلِمَةً نَحْوَهَا اشْتَرُوا أَنْفُسَكُمْ لَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنْ اللَّهِ شَيْئًا يَا بَنِي عَبْدِ مَنَافٍ لَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنْ اللَّهِ شَيْئًا يَا عَبَّاسُ بْنَ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ لَا أُغْنِي عَنْكَ مِنْ اللَّهِ شَيْئًا وَيَا صَفِيَّةُ عَمَّةَ رَسُولِ اللَّهِ لَا أُغْنِي عَنْكِ مِنْ اللَّهِ شَيْئًا وَيَا فَاطِمَةُ بِنْتَ مُحَمَّدٍ سَلِينِي مَا شِئْتِ مِنْ مَالِي لَا أُغْنِي عَنْكِ مِنْ اللَّهِ شَيْئًا تَابَعَهُ أَصْبَغُ عَنْ ابْنِ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ

(En Yakınlara Vasiyyet Yapıldığı Zaman) Bu En Yakın Hısımlar İçine Kadınlar Ve Çocuklar Girer Mi?
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir:Azîz ve Celîl olan Allah: "Sen en yakın aşiret ve kabile hısımlarını inzâr et" (eş-şuarâ: 214) âyetim indirdiği zaman,Rasûlullah (S) kalktı da şöyle buyurdu: "Ey Kureyş topluluğu! (Yâhud buna benzer bir kelime ile hitâb etti.) Canlarınızı, nefislerinizi satın alınız (yânı İslâm'a girmek suretiyle nefislerinizi Allah'ın azabından koruyunuz).Ben Allah'ın azabından hiçbirşeyi sizden def edemem .Ey Abde Menâf oğulları! Ben sizden de Allah'ın azabından hiç bir şeyi def' edemem. Ey Abbâsu'bne Abdilmuttalib! Senden de Allah'ın azabından hiçbir parçasını men'edemem. Ey Allah Elçisi'nin halası olan Safiyye! Senden de ben Allah 'in azabından bir kısmım olsun def edemem. Ey Muhammed'in kızı Fâ-tıma! Malımdan dilediğin şeyi iste (vereyim, fakat) Allah'ın azabından hiçbir şeyi senden def edemem". Bu hadîsi Abdullah ibn Vehb'den; o da Yûnus ibn Yezîd'den; o da İbn Şihâb'dan rivayet etmekte Esbağ ibnu'I-Ferec, Ebû'l-Yemân'a mutâbaat etmiştir

---

بَاب هَلْ يَنْتَفِعُ الْوَاقِفُ بِوَقْفِهِ وَقَدْ اشْتَرَطَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَا جُنَاحَ عَلَى مَنْ وَلِيَهُ أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا وَقَدْ يَلِي الْوَاقِفُ وَغَيْرُهُ وَكَذَلِكَ كُلُّ مَنْ جَعَلَ بَدَنَةً أَوْ شَيْئًا لِلَّهِ فَلَهُ أَنْ يَنْتَفِعَ بِهَا كَمَا يَنْتَفِعُ غَيْرُهُ وَإِنْ لَمْ يَشْتَرِطْ

2754 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى رَجُلًا يَسُوقُ بَدَنَةً فَقَالَ لَهُ ارْكَبْهَا فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهَا بَدَنَةٌ قَالَ فِي الثَّالِثَةِ أَوْ فِي الرَّابِعَةِ ارْكَبْهَا وَيْلَكَ أَوْ وَيْحَكَ

Vakıf Yapan Kişi Kendi Vakfı İle Faydalanır Mı? Umer ibnu'l-Hattâb, Hayber'deki arazîsini vakfedişinde, "Vakfın işlerini üzerine alan kimsenin öma'rûf surette ondan yemesinde üzerine günâh yoktur" diye şart kılmıştır. Vakfın işlerini yürütmeyi bazen vakfedici de, başkaları da üzerine alır (ve ondan faydalanırlar). Bir deveyi yâhud herhangibir şeyi Allah'a tahsis eden kişiler de bunun gibidir: Allah'a tahsîs eden şahıs, bundan kendisinin faydalanmasını şart kılmasa da, o şeyden başkalarının faydalanacağı gibi, kendisinin de faydalanma hakkı vardır.
-...Bize Ebû Avâne, Katâde'den; o da Enes(R)'ten şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) kurbanlık deve sevkeden bir adam gördü de, ona: — "Bu deveye bin!" buyurdu. O zât:
— Yâ Rasûlallah Bu deve kurbanlıktır, dedi. Rasûlullah, üçüncü yâhud dördüncü defasında:
— "Helak olası -yâhud: yazık olası-, sen bu kurbanlık devene hin!" buyurdu.

2755 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى رَجُلًا يَسُوقُ بَدَنَةً فَقَالَ ارْكَبْهَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهَا بَدَنَةٌ قَالَ ارْكَبْهَا وَيْلَكَ فِي الثَّانِيَةِ أَوْ فِي الثَّالِثَةِ

-... Bize Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rac'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den şöyle tahdîs etti:Rasûlullah (S) kurbanlık devesini sevkeden bir adam gördü ve:— "Deveye bin!" buyurdu. O zât:
— Yâ Rasûlallah! Bu deve kurbanlıktır, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah, ikinci yâhud üçüncü defasında:
— "Helak olası, bin şu kurbanlık deveye!" buyurdu

بَاب إِذَا وَقَفَ شَيْئًا قَبْلَ أَنْ يَدْفَعَهُ إِلَى غَيْرِهِ فَهُوَ جَائِزٌ لِأَنَّ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَوْقَفَ وَقَالَ لَا جُنَاحَ عَلَى مَنْ وَلِيَهُ أَنْ يَأْكُلَ وَلَمْ يَخُصَّ إِنْ وَلِيَهُ عُمَرُ أَوْ غَيْرُهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَبِي طَلْحَةَ أَرَى أَنْ تَجْعَلَهَا فِي الْأَقْرَبِينَ فَقَالَ أَفْعَلُ فَقَسَمَهَا فِي أَقَارِبِهِ وَبَنِي عَمِّهِ

Bir Şahıs Birşey Vakfettiği Ve O Şeyi Başkasına Vermediği Zaman, Bu Vakıf Caizdir (Yânı Sahîhtir) Çünkü Umer (R) Hayber'deki arazîsini vakfetti ve: "Vakıf işlerini üzerine alan kimsenin örfe gore vakıftan yemesinde üzerine günâh yoktur" dedi de, onu Umer yâhud başkası mütevelli olursa diye bir tahsis yapıp ayırmadı (Peygamber de onu elinden çıkarmasını emretmedi).Peygamber (S) Ebû Talha'ya da: "Ben bu bustânı en yakın hısımlarına tahsis etmeni uygun görüyorum" buyurdu.Ebû Talha: Ben de öyle yaparım,dedi de o Beyruhâ bustânını en yakın hısımları ve amca oğulları arasında taksîm etti

بَاب إِذَا قَالَ دَارِي صَدَقَةٌ لِلَّهِ وَلَمْ يُبَيِّنْ لِلْفُقَرَاءِ أَوْ غَيْرِهِمْ فَهُوَ جَائِزٌ وَيَضَعُهَا فِي الْأَقْرَبِينَ أَوْ حَيْثُ أَرَادَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَبِي طَلْحَةَ حِينَ قَالَ أَحَبُّ أَمْوَالِي إِلَيَّ بَيْرُحَاءَ وَإِنَّهَا صَدَقَةٌ لِلَّهِ فَأَجَازَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَلِكَ وَقَالَ بَعْضُهُمْ لَا يَجُوزُ حَتَّى يُبَيِّنَ لِمَنْ وَالْأَوَّلُ أَصَحُّ

Bir Şahıs Fakirlere Mi Yâhud Başkalarına Mı Olduğunu Beyân Etmeksizin "Şu Evim Allah İçin Sadakadır" Dediği Zaman, Bu Vakıf Caizdir (Yanî Sarfedilecek Ciheti Ta'yîn Edilmeden Önce Vakıf Tamâm Olmuştur) O şahıs evini böyle vakfettikten sonra, en yakın hısımları arasına koysa (Müsternlf de: En yakın hısımlarına verse) yâhud istediği yere koysa (hüküm nedir)?Ebû Talha: "Malımın bana en sevimli olanı (bâ'nin kesri ve fethiyle) Biyruhâ'dır. Biyruhâ Allah için sadakadır" dediği zaman, Peygamber, Talha'ya: "Ben onu yakınlarına tahsis etmeni uygun görürüm" buyurup, onun böyle ta'yînsiz vakfını ona caiz kılmıştır.Âlimlerin bâzısı da: Vakfedici kimlere sarfedileceğini beyân etmedikçe, böyle mutlak vakıf caiz olmaz, dedi. Evvelki, yânı cevaz görüşü daha sahîhtir

---

بَاب إِذَا قَالَ أَرْضِي أَوْ بُسْتَانِي صَدَقَةٌ لِلَّهِ عَنْ أُمِّي فَهُوَ جَائِزٌ وَإِنْ لَمْ يُبَيِّنْ لِمَنْ ذَلِكَ

2756 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا مَخْلَدُ بْنُ يَزِيدَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يَعْلَى أَنَّهُ سَمِعَ عِكْرِمَةَ يَقُولُ أَنْبَأَنَا ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تُوُفِّيَتْ أُمُّهُ وَهُوَ غَائِبٌ عَنْهَا فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أُمِّي تُوُفِّيَتْ وَأَنَا غَائِبٌ عَنْهَا أَيَنْفَعُهَا شَيْءٌ إِنْ تَصَدَّقْتُ بِهِ عَنْهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَإِنِّي أُشْهِدُكَ أَنَّ حَائِطِيَ الْمِخْرَافَ صَدَقَةٌ عَلَيْهَا

Bir Şahıs "Benim Şu Arazîm Ve Şu Bustânım Anam Adına (Allah İçin) Sadakadır" Dediğinde, (Kimlere, Yânî Fakirlere Mî Yâhud Başkalarına Mı Olduğunu Beyân Etmese De) Bu Vakıf Caiz Olmuştur

-...Bize İbnu Cureyc haber verip şöyle dedi: Bana Ya'lâ ibn Müslim haber verdi ki, kendisi İkrime'den şöyle derken işitmiş-tir: Bana İbn Abbâs (R) şöyle haber verdi: Sa'd ibnu Ubâde, anasından uzak bir yerde bulunduğu hâlde anası öldü. Bunun üzerine Sa'd:
— Yâ Rasûlallah! Ben anamdan uzakta iken anam vefat etti. Şimdi ben onun adına birşey sadaka etsem, bu sadaka yapacağım şey ona fayda verir mi? dedi. Rasûlullah:
— "Evet (onun adına yapacağın hayır, ona fayda verir)" buyurdu.Sa'd ibn Ubâde:
— Ben seni şâhid yapıyorum:Benim şu Mıhrâf ismindeki duvarlı bustânım anamın üzerine sadakadır,dedi

---

بَاب إِذَا تَصَدَّقَ أَوْ أَوْقَفَ بَعْضَ مَالِهِ أَوْ بَعْضَ رَقِيقِهِ أَوْ دَوَابِّهِ فَهُوَ جَائِزٌ

2757 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ كَعْبٍ قَالَ سَمِعْتُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ مِنْ تَوْبَتِي أَنْ أَنْخَلِعَ مِنْ مَالِي صَدَقَةً إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَمْسِكْ عَلَيْكَ بَعْضَ مَالِكَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ قُلْتُ فَإِنِّي أُمْسِكُ سَهْمِي الَّذِي بِخَيْبَرَ

Bir Kimse Malının Bir Kısmını Yâhud Kölesinin Bir Kısmını Yâhud Hayvanlarının Bir Kısmını Sadaka Veya Vakfettiği Zaman, Onun Bu Sadakası Ve Vakfı Caizdir

-..İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Abdurrahmân ibn Abdillah ibn Ka'b haber verdi ki, babası Abdullah ibn Ka'b şöyle demistir: Ben babam Ka'b ibn Mâlik'ten şöyle dediğini işitmişimdir:Ben:
— Yâ Rasûlallah! (Günâhlarımdan tevbe ettim.) Bütün malımı Allah rızâsı ve Rasûlü'nün sevgisi için sadaka yaparak, malımdan ta-mâmiyle sökülüp soyulmam da tevbemdendir (yânî tevbemin tamam-layıcısıdır), dedim. Rasûlullah (S):
— "Ya Ka'b! Sen malının bir kısmını kendi üzerinde alıkoy. Bu senin için hayırlı bir harekettir"buyurdu. Ben de:
— Hayber'de bulunan hissemi üzerimde tutuyorum, dedim

بَاب مَنْ تَصَدَّقَ إِلَى وَكِيلِهِ ثُمَّ رَدَّ الْوَكِيلُ إِلَيْهِ

2758 - وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ لَا أَعْلَمُهُ إِلَّا عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ {لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ} جَاءَ أَبُو طَلْحَةَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي كِتَابِهِ {لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ} وَإِنَّ أَحَبَّ أَمْوَالِي إِلَيَّ بَيْرُحَاءَ قَالَ وَكَانَتْ حَدِيقَةً كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْخُلُهَا وَيَسْتَظِلُّ بِهَا وَيَشْرَبُ مِنْ مَائِهَا فَهِيَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَإِلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْجُو بِرَّهُ وَذُخْرَهُ فَضَعْهَا أَيْ رَسُولَ اللَّهِ حَيْثُ أَرَاكَ اللَّهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَخْ يَا أَبَا طَلْحَةَ ذَلِكَ مَالٌ رَابِحٌ قَبِلْنَاهُ مِنْكَ وَرَدَدْنَاهُ عَلَيْكَ فَاجْعَلْهُ فِي الْأَقْرَبِينَ فَتَصَدَّقَ بِهِ أَبُو طَلْحَةَ عَلَى ذَوِي رَحِمِهِ قَالَ وَكَانَ مِنْهُمْ أُبَيٌّ وَحَسَّانُ قَالَ وَبَاعَ حَسَّانُ حِصَّتَهُ مِنْهُ مِنْ مُعَاوِيَةَ فَقِيلَ لَهُ تَبِيعُ صَدَقَةَ أَبِي طَلْحَةَ فَقَالَ أَلَا أَبِيعُ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ بِصَاعٍ مِنْ دَرَاهِمَ قَالَ وَكَانَتْ تِلْكَ الْحَدِيقَةُ فِي مَوْضِعِ قَصْرِ بَنِي حُدَيْلَةَ الَّذِي بَنَاهُ مُعَاوِيَةُ

Vekiline Sadaka Yapan, Sonra Da Vekili O Sadakayı Müvekkiline Geri Veren Kimse(Nin Hükmünü Beyân) Babı

-.. Ve İsmail şöyle dedi: Bana Abdulazîz ibnu Abdillah ibn Ebî Seleme, îshâk ibn Abdullah ibn Ebî Talha'dan -Buhârî: Ben bu hadîsi ancak Enes yolundan biliyorum, demiştir-; o da Enes(R)'ten olmak üzere haber verdi. Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: "Siz sevdiğiniz şeylerden (Allah yolunda) harcayıncaya kadar hâlis iyiliğe ermiş olmazsınız..*" (Âiu imrân: 92) âyeti inince (üvey babam) Ebû Tal-ha, Rasûlullah'a geldi de:

— Yâ Rasûlallah! Allah Tebâreke ve Teâlâ kendi Kitâbı'nda "Siz sevdiğiniz şeylerden harcayıncaya kadar hâlis iyiliğe ermiş olmazsınız" buyuruyor. Mallarımın bana en sevgili olanı da "Bîruhâ"dır. -Râvî Enes dedi ki: Bu Bîruhâ, Mescid'in karşısında bir bahçe idi. Rasûlul-lah bu Bîruhâ bahçesine girer, orada gölgelenir ve onun içindeki .güzel sudan içer idi.- İşte bu Bîruhâ bahçesi Azîz ve Celîl olan Allah ve O'nun Rasûlü yoluna sadakadır. Ben bu sadakanın hayrını ve âhiret azığı olmasını ümîd ediyorum. Yâ Rasûlallah! Sen bu bahçemi, Allah'ın sana gösterdiği yere koy, sarfet, dedi.Bu söz üzerine Rasûlullah (S):
— "Güzel, yâ Ebâ Talha! Bu, sahibine kazanç getiren bir maldır. Biz bu malı senden kabul ettik ve onu tekrar sana geri verdik. Sen onu en yakın hısımların arasına koy" buyurdu. Ebû Talha da onu, kendine hısımlık sahibi olanlar üzerine sadaka yaptı. Enes dedi ki: Ubeyy ibn Ka'b ve Hassan ibn Sabit o yakın hısımlardan idi. Enes dedi ki: Hassan, kendisine sadaka verilmiş olan bu maldaki hissesini Muâviye ibn Ebî Sufyân'a sattı. Hassân'a bu konuda:
— Sen Ebû Talha'nın sadaka ettiği malı mı satıyorsun? denildi de, Hassan:
— Dikkat edin! Ben bir sâ' ölçeği hurmayı bir sâ' ölçeği dirhemler mukaabilinde satıyorum, dedi. Enes dedi ki:Bu bahçe,Muâviye ibn Ebî Sufyân'ın kurmuş olduğu Hudeyle oğulları kasrının bulunduğu yerde idi

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينُ فَارْزُقُوهُمْ مِنْهُ}

2759 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ إِنَّ نَاسًا يَزْعُمُونَ أَنَّ هَذِهِ الْآيَةَ نُسِخَتْ وَلَا وَاللَّهِ مَا نُسِخَتْ وَلَكِنَّهَا مِمَّا تَهَاوَنَ النَّاسُ هُمَا وَالِيَانِ وَالٍ يَرِثُ وَذَاكَ الَّذِي يَرْزُقُ وَوَالٍ لَا يَرِثُ فَذَاكَ الَّذِي يَقُولُ بِالْمَعْرُوفِ يَقُولُ لَا أَمْلِكُ لَكَ أَنْ أُعْطِيَكَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: "Mîrâs taksim olunurken (mirasçı olmayan) hısımlar, yetimler, yoksullar da hazır bulunursa, kendilerine ondan (birşey vererek) nzıklandırın; (gönüllerini hoş edecek) güzel sözler de söyleyin" (en-Nisâ: 8).
-.. İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Bir takım insanlar bu en-Nisâ: 8. âyeti neshedildi diye iddia ediyorlar. Hayır, vallahi bu âyet neshedilmedi. Fakat bu âyetin hükmü, insanların gevşeklik gösterip amel etmedikleri hükümlerdendir: Terikede tasarruf edici ve terike işini üzerine alanlar, iki (türlü) vâlîdir: Biri (meselâ asabe gibi) mala vâris olur; işte bu, taksîmde hazır bulunan ihtiyâç sâhiblerini de n-zıklandırır. Bir diğer vâlî (meselâ yetîm velîsi gibi) mîrâs almaz; bu da güzel sözler söyleyen kimsedir: Bu, o ihtiyâç sahihlerine: Ben sana vermek için bu maldan hiçbirşeye'mâlik değilim (çünkü bu mal ancak şu yetimindir. Şayet bundan benim birşeyim olaydı, muhakkak sana verirdim), der

---

بَاب مَا يُسْتَحَبُّ لِمَنْ تُوُفِّيَ فُجَاءَةً أَنْ يَتَصَدَّقُوا عَنْهُ وَقَضَاءِ النُّذُورِ عَنْ الْمَيِّتِ

2760 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أُمِّي افْتُلِتَتْ نَفْسُهَا وَأُرَاهَا لَوْ تَكَلَّمَتْ تَصَدَّقَتْ أَفَأَتَصَدَّقُ عَنْهَا قَالَ نَعَمْ تَصَدَّقْ عَنْهَا

Birdenbire Ölüveren Kimse İçin Sâhiblerinîn 0 Ölü Adına Sadaka Yapmalarının Müstehâb Olacağı Ve Üzerinde Adak Borçları Bulunan Ölünün Bu Adaklarının Yerine Getirilmesinin De Müstehâblığı Babı
-.. Bize İsmâîl tahdîs edip şöyle dedi: Bana Mâlik, Hişâm'dan; o da babası Urve ibnu'z-Zubeyr'den; o da Âişe(R)'den tahdîs etti ki, bir adam Peygamber(S)'e:
— Anamın canını Allah ansızın giderdi. Ben öyle sanıyorum ki, eğer anam konuşabilseydi sadaka yapacaktı. Şimdi ben anam adına sadaka yapayım mı? diye sordu.Peygamber:
— "Evet, anan adına sadaka yap!" buyurdu.

2761 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ اسْتَفْتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ أُمِّي مَاتَتْ وَعَلَيْهَا نَذْرٌ فَقَالَ اقْضِهِ عَنْهَا

-..Bize Abdullah ibn Yûsuf tahdîs edip şöyle dedi: Bize Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da Ubeydullah ibn Abdillah'tan; o da İbn Ab-bâs(R)'tan haber verdi ki, Sa'd ibn Ubâde (R) Rasûlullah (S)'tan fetvaisteyip:
— Annem öldü; üzerinde (ödeyemediği) adak borcu vardı? dedi. Rasûlullah:
— "Sen o adağı annen adına yerine getir!" buyurdu

بَاب الْإِشْهَادِ فِي الْوَقْفِ وَالصَّدَقَةِ

2762 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي يَعْلَى أَنَّهُ سَمِعَ عِكْرِمَةَ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ يَقُولُ أَنْبَأَنَا ابْنُ عَبَّاسٍ أَنَّ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَخَا بَنِي سَاعِدَةَ تُوُفِّيَتْ أُمُّهُ وَهُوَ غَائِبٌ عَنْهَا فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أُمِّي تُوُفِّيَتْ وَأَنَا غَائِبٌ عَنْهَا فَهَلْ يَنْفَعُهَا شَيْءٌ إِنْ تَصَدَّقْتُ بِهِ عَنْهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَإِنِّي أُشْهِدُكَ أَنَّ حَائِطِيَ الْمِخْرَافَ صَدَقَةٌ عَلَيْهَا

Vakıf Ve Sadaka Yapmak İşlerinde Şâhid Göstermek Babı
-.. Bize İbrâhîm ibn Mûsâ tahdîs edip şöyle dedi: Bize Hişâm ibn Yûsuf haber verdi ki, onlara da İbn Cureyc haber verip şöyle demiştir: Bana Ya'lâ ibn Müslim haber verdi ki, kendisi İbn Abbâs'ın himayesinde bulunan İkrime'den şöyle derken işitmiştir: Bize İbn Ab-bâs haber verdi ki, Sâide oğulan'nın kardeşi olan SaM ibn Ubâde uzak bir yerde iken annesi vefat etti. Akabinde Sa'd ibn Ubâde Peygamber'e geldi ve:
— Yâ Rasûlallah! Ben kendisinden uzakta iken annem vefat etti. Onun adına herhangi bir şey sadaka etsem bu şey ona fayda verir mi? diye sordu. Rasûlullah.(S):
— "Evet (fayda verir)" buyurdu. Sa'd da:
— Ben Sen'î şâhid yapıyorum ki, benim el-Mıhrâf adındaki duvarlı bustânım annem üzerine sadakadır ,(yânî annemin iyiliğine ve hayrına sarf edilecektir), dedi

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَآتُوا الْيَتَامَى أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَى أَمْوَالِكُمْ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا كَبِيرًا وَإِنْ خِفْتُمْ أَنْ لَا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَى فَانْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنْ النِّسَاءِ}

2763 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ كَانَ عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ يُحَدِّثُ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا {وَإِنْ خِفْتُمْ أَنْ لَا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَى فَانْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنْ النِّسَاءِ} قَالَتْ هِيَ الْيَتِيمَةُ فِي حَجْرِ وَلِيِّهَا فَيَرْغَبُ فِي جَمَالِهَا وَمَالِهَا وَيُرِيدُ أَنْ يَتَزَوَّجَهَا بِأَدْنَى مِنْ سُنَّةِ نِسَائِهَا فَنُهُوا عَنْ نِكَاحِهِنَّ إِلَّا أَنْ يُقْسِطُوا لَهُنَّ فِي إِكْمَالِ الصَّدَاقِ وَأُمِرُوا بِنِكَاحِ مَنْ سِوَاهُنَّ مِنْ النِّسَاءِ قَالَتْ عَائِشَةُ ثُمَّ اسْتَفْتَى النَّاسُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ {وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ قُلْ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ} قَالَتْ فَبَيَّنَ اللَّهُ فِي هَذِهِ الْآيَةِ أَنَّ الْيَتِيمَةَ إِذَا كَانَتْ ذَاتَ جَمَالٍ وَمَالٍ رَغِبُوا فِي نِكَاحِهَا وَلَمْ يُلْحِقُوهَا بِسُنَّتِهَا بِإِكْمَالِ الصَّدَاقِ فَإِذَا كَانَتْ مَرْغُوبَةً عَنْهَا فِي قِلَّةِ الْمَالِ وَالْجَمَالِ تَرَكُوهَا وَالْتَمَسُوا غَيْرَهَا مِنْ النِّسَاءِ قَالَ فَكَمَا يَتْرُكُونَهَا حِينَ يَرْغَبُونَ عَنْهَا فَلَيْسَ لَهُمْ أَنْ يَنْكِحُوهَا إِذَا رَغِبُوا فِيهَا إِلَّا أَنْ يُقْسِطُوا لَهَا الْأَوْفَى مِنْ الصَّدَاقِ وَيُعْطُوهَا حَقَّهَا

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: "Yetimlere (rüşde ulaştıklarında) mallarını verin. Temizi murdara değişmeyin. Onların mallarını kendi mallarınıza (katarak) yemeyin. Çünkü bu muhakkak büyük bir günâhtır. Eğer yetim kızlar hakkında (adaleti yerine getiremeyeceğinizden) korkarsamz, sizin için halâl olan diğer kadınlardan...nikâh edin"(en-Nisâ: 2-3)

-.. Bize Ebû'l-Yemân tahdîs edip şöyle dedi: Bize Şuayb, ez-Zuhrî'den haber verdi. O şöyle demiştir: Urvetu'bnu'z-Zubeyr, Âişe (R)'ye: "Eğer yetim kızlar hakkında adaleti yerine getiremeyeceğinizden korkarsamz, sizin için halâl olan diğer kadınlardan... nikâh edin" (en-Nisâ: 2-3) âyetinin tefsirini sorduğunu tahdîs ediyordu. Urve (Âişe'den haber verici olarak; Ebû Zerr'de Âişe) şöyle dedi: O, şu yetîm kızdır ki, velîsinin himayesinde bulunur. O velî, onun güzelliğine ve malına rağbet eder ve o kızla, o kıza yakın olan kadınlara verilmesi kaanûn olan mehirden daha az bir mehir vermek suretiyle evlenmek ister. İşte (bu âyette) o çeşit velîlerin veliliği altındaki yetîm kızları, haklarında onların mehirlerini kemâle ulaştırmak hususunda adalet yapmadıkça nikâh etmeleri nehyolunup, bunlardan başka kendilerine halâl olan kadınlardan nikâh etmeleri emrolunmuştur. Âişe, tefsirine devamla dedi ki: Sonra insanlar bu (en-Nisâ: 2) âyetin inmesinin ardından, Rasûlullah'tan fetva istediler. Bunun üzerine Azîz ve Celîl olan Allah şu âyeti indirdi: "Senden kadınlar hakkında fetva isterler. De ki: Onlar hakkında fetvayı size Allah veriyor: Kendileri için yazılmış olanı (mîrâsı) onlara vermediğiniz ve nikâhlarını da beğenip istemediğiniz yetîm kızlar ve küçük çocuklar hakkında, bir de yetimlere karşı adaleti ayakta tutmanız hususunda Kitâb'da size karşı okunup duran âyetler. Hayırdan daha ne yaparsanız şübhesiz Allah onu da hakkıyle bilicidir" (en-Nisâ: 127) Âişe dedi ki: İşte Allah bu âyetin içinde şunu beyân etti: Yetîm kız güzellik ve mal sahibi olduğu zaman, velîleri onun nikâhına rağbet ettiler, fakat onu, mehrini kemâle ulaştırmak suretiyle akranlarına verilegelen mehir sünnetine katmadılar. Yetîm kız mal ve güzellik azlığından dolayı nikâhına arzu edilmemiş olunca bu kızı terkettiler ve ondan başka kadınları aradılar.Râvî dedi ki: Nitekim siz, kadınları, mal ve güzellik azlığından dolayı nikâhlarını arzu etmediğiniz zaman,onları terkediyorsunuz. İşte böyle erkekler için malı ve güzelliğinden dolayı nikâhlanmayı arzu ettikleri zaman bu kızları nikâh etmeleri hakkı yoktur. Ancak onlar o mal ve güzellik sahibi olup, kendilerine rağbet edilmiş bu kızlara en mükemmel mehir ta'yîn etmek ve haklarını kendilerine vermek suretiyle onlara adalet yapmaları hâlinde, onlarla nikâh olmayı hakk ederler

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَابْتَلُوا الْيَتَامَى حَتَّى إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِنْ آنَسْتُمْ مِنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَنْ يَكْبَرُوا وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهِدُوا عَلَيْهِمْ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا} {حَسِيبًا} يَعْنِي كَافِيًا وَلِلْوَصِيِّ أَنْ يَعْمَلَ فِي مَالِ الْيَتِيمِ وَمَا يَأْكُلُ مِنْهُ بِقَدْرِ عُمَالَتِهِ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: "Yetimleri nikâh çağına erdikleri zamana kadar gözetip deneyin, O vakit kendilerinde bir akıl ve olgunluk gördünüz mü, mallarını onlara teslim edin. Büyüyecekler de ellerine alacaklar diye bunları israf ile tez elden yemeyin. Velîlerden kim zengin ise (yetimin malını yemeye tenezzül etmesin;) kaçınsın. Kim de fakır ise, o hâlde örfe göre (birşey) yesin. Artık onlara mallarını teslim ettiğiniz vakit karşılarında şâhid bulundurun. Tam bir hesâb sorucu olmak bakımından ise Allah yeter. Ana ve baba ile yakın hısımların bıraktıklarından erkeklere, ana ve baba ile yakın hısımların bıraktıklarından kadınlara azından da çoğundan da farz kılınmış birer nasîb olarak hisseler vardır" (en-Nisâ: 6-7). Buhârî:"J/afiften", "Kâfiyen" demektir, dedi

---

2764 - حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ الْأَشْعَثِ حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ حَدَّثَنَا صَخْرُ بْنُ جُوَيْرِيَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عُمَرَ تَصَدَّقَ بِمَالٍ لَهُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ يُقَالُ لَهُ ثَمْغٌ وَكَانَ نَخْلًا فَقَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي اسْتَفَدْتُ مَالًا وَهُوَ عِنْدِي نَفِيسٌ فَأَرَدْتُ أَنْ أَتَصَدَّقَ بِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَصَدَّقْ بِأَصْلِهِ لَا يُبَاعُ وَلَا يُوهَبُ وَلَا يُورَثُ وَلَكِنْ يُنْفَقُ ثَمَرُهُ فَتَصَدَّقَ بِهِ عُمَرُ فَصَدَقَتُهُ تِلْكَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَفِي الرِّقَابِ وَالْمَسَاكِينِ وَالضَّيْفِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَلِذِي الْقُرْبَى وَلَا جُنَاحَ عَلَى مَنْ وَلِيَهُ أَنْ يَأْكُلَ مِنْهُ بِالْمَعْرُوفِ أَوْ يُوكِلَ صَدِيقَهُ غَيْرَ مُتَمَوِّلٍ بِهِ

Bize Hârûn tahdîs edip şöyle dedi: Bize Hâşim oğullan himayesinde bulunan Ebû Saîd tahdîs edip şöyle dedi: Bize Sahr ibnu Cuveyriye, Nâfi'den; o da İbn Umer'den tahdîs etti ki, babası Umer, Rasûlullah zamanında (Medine'nin karşısında) kendi öz malı olan ve "Semğ" denilen bir hurmalığı sadaka yapmak kararını vermişti. Bu karar-ı üzerine Umer:
— Yâ Rasûlallah! Ben nazarımda en güzel ve kıymetli bir hurmalığa mâlik bulunuyorum. Hâlis kazancım olan bu malımı sadaka yapmak istedim, dedi. Peygamber de:
— "Sen bu malın kökünü sadaka (yânı vakıf) yap. Artık o satılmaz, hibe edilmez, mîrâs olunmaz;fakat onun mahsûlü infâk olunur (ihtiyâç sâhiblerine yedirilir)" buyurdu. Umer de bu malını o suretle sadaka (yânî vakıf) etti. Ve Umer'-in bu sadakası Allah yolunda gaza eden mücâhidlere, esirlikten kurtulmak isteyen kölelere, fakirlere, konuklara, yolculara, vakfedenin yakın hısımlarına harcanır idi. Bununla beraber bu vakfın işini yürütmeyi üzerine alan mütevellinin bu maldan mal biriktirici ve aslına tecâvüz edici olmayarak, yalnız gelirinden örfe göre yemesinde ve dostuna yedirmesinde günâh yoktur

---

2765 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا {وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ} قَالَتْ أُنْزِلَتْ فِي وَالِي الْيَتِيمِ أَنْ يُصِيبَ مِنْ مَالِهِ إِذَا كَانَ مُحْتَاجًا بِقَدْرِ مَالِهِ بِالْمَعْرُوفِ

-...Âişe (R): (Velîlerden) kim zengin ise (yetîmin malını yemeye tenezzül etmesin) kaçınsın. Kim de fakır ise, o hâlde örfe göre (birşey) yesin... " (en-Nisâ: 6) âyeti, yetîm vâlîsi hakkında indirildi. Yetîm malının vâlîsi muhtâc bir kimse olduğu zaman, malının mik-dârına göre ve ma'rûf surette yetîmin malına nail olması hakkında indirildi, demiştir

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَى ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا}

2766 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ الْمَدَنِيِّ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا هُنَّ قَالَ الشِّرْكُ بِاللَّهِ وَالسِّحْرُ وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَكْلُ الرِّبَا وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ وَالتَّوَلِّي يَوْمَ الزَّحْفِ وَقَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ الْغَافِلَاتِ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: "Gerçek yetimlerin mallarını haksız (ve haram) olarak yiyenler, karınlarına ancak bir ateş yemiş olurlar. Onlar çılgın bir ateşe gireceklerdir" (en-Nisâ: ıo).
-.. Bize Abdulazîz ibnu Abdillah tahdîs edip şöyle dedi: Bana Süleyman ibn Bilâl, Sevr ibn Zeyd el-Medenî'den; o da Ebu'l-Gays'tan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S):
— "Helak edici olan yedi şeyden çekininiz" buyurdu. Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah! Bu yedi şey nedir? diye sordular. Rasûlullah:
— Allah'a ortak tanımak, 2- Sihir yapmak, ^Allah'ın haram kıldığı bir cam öldürmek; haklı öldürülen müstesna, 4Ribâ (yânî faiz kazancı) yemek, 5Yetîm malı yemek, 6- Düşmana hücum sırasında harbden kaçmak, 7- Zinadan kal'aya girmişçesine korunmuş olup hatırından bile geçirmeyen mü'min kadınlara zina iftirası atmak" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَيَسْأَلُونَكَ عَنْ الْيَتَامَى قُلْ إِصْلَاحٌ لَهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ تُخَالِطُوهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنْ الْمُصْلِحِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعْنَتَكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ} {لَأَعْنَتَكُمْ} لَأَحْرَجَكُمْ وَضَيَّقَ {وَعَنَتِ} خَضَعَتْ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: "Bir de sana yetimleri sorarlar. De ki: Onları yararlı ve iyi hâle getirmek hayırlıdır. Şayet kendileriyle bir arada yaşarsanız, onlar sizin kardeşlerinizdir. Allah salâha çalışanlarla fesâd yapanları bilir. Eğer Allah düeseydi, sizi muhakkak zahmete sokardı.Şübhesiz Allah mutlak gâlibdir.

Tam hüküm ve hikmet sahibidir" (ei-Bakara: 220). (Buhârî şöyle dedi:) "Le-a'netekum", "Sizi muhakkak zahmete sokar ve sizin üzerinize darlık yapardı" demektir. "Anet" ise "Unuvv" ve "Anâ" masdarından olup dördüncü bâbdan "Esîr olmak, alçalmak, itaat etmek" ma'nâsınadır.

2767 – وَقَالَ لَنَا سُلَيْمَانُ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ قَالَ مَا رَدَّ ابْنُ عُمَرَ عَلَى أَحَدٍ وَصِيَّةً وَكَانَ ابْنُ سِيرِينَ أَحَبَّ الْأَشْيَاءِ إِلَيْهِ فِي مَالِ الْيَتِيمِ أَنْ يَجْتَمِعَ إِلَيْهِ نُصَحَاؤُهُ وَأَوْلِيَاؤُهُ فَيَنْظُرُوا الَّذِي هُوَ خَيْرٌ لَهُ وَكَانَ طَاوُسٌ إِذَا سُئِلَ عَنْ شَيْءٍ مِنْ أَمْرِ الْيَتَامَى قَرَأَ {وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنْ الْمُصْلِحِ} وَقَالَ عَطَاءٌ فِي يَتَامَى الصَّغِيرِ وَالْكَبِيرِ يُنْفِقُ الْوَلِيُّ عَلَى كُلِّ إِنْسَانٍ بِقَدْرِهِ مِنْ حِصَّتِهِ

(Buhârî dedi ki:) Ve bize Süleyman ibn Harb söyledi: Bize Hammâd Eyyûb'dan; o da Nâfi'den tahdîs etti. O: İbn Umer, hiçbir kimseye karşı vasiyyeti geri çevirmedi, demiştir. İbn Sîrîn'e yetîm malı hususunda işlerin en sevimli olanı, yetimin nasîhatçıları ve velîlerinin onun yanına toplanmaları ve yetime hayırlı olan şeye bakıp düşünmeleri idi. Tâvûs ise, kendisine yetimlerin işinden herhangibir şey sorulduğu zaman "Allah salâha çalışanla fesâd yapanı bilir" (ei-Bakara: 220) âyetini okurdu. Atâ ibn Ebî Rebâh da yetîmler hakkında: Küçük büyük her velî (bir zabtta: her vâlî) onlara harcama yapar. Her insan üzerine kendi hâline yakışan mikdârla, kendi hissesinden harcama yapmak vazîfedir, demiştir

---

بَاب اسْتِخْدَامِ الْيَتِيمِ فِي السَّفَرِ وَالْحَضَرِ إِذَا كَانَ صَلَاحًا لَهُ وَنَظَرِ الْأُمِّ وَزَوْجِهَا لِلْيَتِيمِ

2768 – حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ كَثِيرٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُلَيَّةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ لَيْسَ لَهُ خَادِمٌ فَأَخَذَ أَبُو طَلْحَةَ بِيَدِي فَانْطَلَقَ بِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَنَسًا غُلَامٌ كَيِّسٌ فَلْيَخْدُمْكَ قَالَ فَخَدَمْتُهُ فِي السَّفَرِ وَالْحَضَرِ مَا قَالَ لِي لِشَيْءٍ صَنَعْتُهُ لِمَ صَنَعْتَ هَذَا هَكَذَا وَلَا لِشَيْءٍ لَمْ أَصْنَعْهُ لِمَ لَمْ تَصْنَعْ هَذَا هَكَذَا

Yetîm İçin İyilik Olduğu Zaman, Seferde Ve Hazarda Yetimi Hizmette Kullanma Ve (Vasî Olmasalar Da) Ananın Ve Ananın Kocasının Yetime Bakmalarımın Hükmünü Beyân) Babı
-...Enes (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Medine'ye geldi kendisinin hiçbir hizmetçisi yoktu. (Üvey babam) Ebû Talha beni elimi den tuttu da, beni Rasûlullah'a götürdü ve: Yâ Rasûlullah! Enes akıllı bir oğlandır; Sana hizmet etsin, dedi. Enes dedi ki: Artık ben bundan sonra seferde ve hazarda devamlı surette Rasûlullah'a hizmet ettim.O bana bunca hizmetim süresince yaptığım birşey için "Sen bunıı niçin böyle yaptın?" demedi. Yapmadığım birşey için de "Bunu niçin böyle yapmadın" da demedi

---

بَاب إِذَا وَقَفَ أَرْضًا وَلَمْ يُبَيِّنْ الْحُدُودَ فَهُوَ جَائِزٌ وَكَذَلِكَ الصَّدَقَةُ

2769 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ أَبُو طَلْحَةَ أَكْثَرَ أَنْصَارِيٍّ بِالْمَدِينَةِ مَالًا مِنْ نَخْلٍ أَحَبُّ مَالِهِ إِلَيْهِ بَيْرُحَاءَ مُسْتَقْبِلَةَ الْمَسْجِدِ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْخُلُهَا وَيَشْرَبُ مِنْ مَاءٍ فِيهَا طَيِّبٍ قَالَ أَنَسٌ فَلَمَّا نَزَلَتْ {لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ} قَامَ أَبُو طَلْحَةَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ {لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ} وَإِنَّ أَحَبَّ أَمْوَالِي إِلَيَّ بَيْرُحَاءَ وَإِنَّهَا صَدَقَةٌ لِلَّهِ أَرْجُو بِرَّهَا وَذُخْرَهَا عِنْدَ اللَّهِ فَضَعْهَا حَيْثُ أَرَاكَ اللَّهُ فَقَالَ بَخْ ذَلِكَ مَالٌ رَابِحٌ أَوْ رَايِحٌ شَكَّ ابْنُ مَسْلَمَةَ وَقَدْ سَمِعْتُ مَا قُلْتَ وَإِنِّي أَرَى أَنْ تَجْعَلَهَا فِي الْأَقْرَبِينَ قَالَ أَبُو طَلْحَةَ أَفْعَلُ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَسَمَهَا أَبُو طَلْحَةَ فِي أَقَارِبِهِ وَفِي بَنِي عَمِّهِ وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ وَيَحْيَى بْنُ يَحْيَى عَنْ مَالِكٍ رَايِحٌ

Bir Şahıs, Sınırları Beyân Etmeyerek Bir Arazîyi Vakıf Yaptığı Zaman (Arazî Meşhur Ve Seçkin İse) Bu Vakıf Caizdir Sadaka lâfzı ile vakıf yapmak da bunun gibi caizdir.

-.. Bize Abdullah ibn Mesleme, Mâlik'ten; o da İshâk ibn Ah dillah ibn Ebî Talha'dan tahdîs etti ki, o, Enes ibn Mâlik(R)'ten şöyle derken işitmiştir: Ebû Talha hurmalık mal yönünden Medîne'd Ensâr'm en zengini idi. Malının ona en sevimli olanı da Mescid'i karşısında bulunan Biyruha bustânı idi. Peygamber (S) Beyruhâ'y girer ve onun içindeki güzel sudan içerdi.
— Yâ Rasûlallah! Şübhesiz ki Allah "Siz sevdiğiniz şeylerden harcayıncaya kadar kesin olarak hâlis iyiliğe ermiş olmazsınız" buyuruyor. Ve yine şübhesiz ki, mallarımın bana en sevimli olanı da (<Biyruhâ"dır. İşte bu Biyruhâ bustânı Allah için sadakadır. Ben bu sadakanın hayrını ve Allah katında âhiret azığı olmasını umarım. Şimdi Sen, bu bustânımı Allah'ın sana gösterdiği yere koyup sarfet, dedi.
Bunun üzerine Rasûlullah (S):
— "Ne kadar güzel! Bu kazanç getirici- râvî Abdullah ibn Mesleme şekk edip: Yâhud: Bu gidici bir maldır. Ben senin söylediğin sözü işittim. Ben senin bu bustâmnı yakın hısımların arasında bırakmanı uygun görüyorum" buyurdu. Bunun üzerine Ebû Talha:
— Yâ Rasûlallah! Ben de Sen'in bu arzun üzere yaparım, dedi. Akabinde Ebû Talha Biyruhâ'yı yakın hısımları ve amca oğulları arasında taksim etti.İsmâîl ibn Ebî Uveys, Abdullah ibn Yûsuf, Yahya ibn Yahya: bunların üçü de İmâm Mâlik'ten yaptıkları rivayette "yâ" harfi \\t "Rayımın (= Bol, geniş bir mal)" diye söylemişlerdir

---

2770 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَخْبَرَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ بْنُ إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أُمَّهُ تُوُفِّيَتْ أَيَنْفَعُهَا إِنْ تَصَدَّقْتُ عَنْهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَإِنَّ لِي مِخْرَافًا وَأُشْهِدُكَ أَنِّي قَدْ تَصَدَّقْتُ بِهِ عَنْهَا

- Bize Muhammed ibnu Abdirrahîm tahdîs edip şöyle dedi: Bize Ravh ibnu Ubâde haber verip şöyle dedi: Bize Zekeriyyâ ibnu İshâk tahdîs edip şöyle dedi: Bana Amr ibnu Dînâr, İkrime'den; o da İbn Abbâs(R) 'tan şöyle tahdîs etti: Bir adam Rasûlullah'a anasının vefat ettiğini (söyleyip): Eğer onun adına sadaka yaparsam, bu sadaka anama fayda verir mi? dedi. Rasûlullah: "Evet (fayda verir)" buyurdu. O zât: Benim "Mıhrâf" adında bir bustâmm vardır. Ben Sen'i şâhid tutuyorum ki, ben de bustânımı anam adına sadaka yap-mışımdır, dedi

---

بَاب إِذَا أَوْقَفَ جَمَاعَةٌ أَرْضًا مُشَاعًا فَهُوَ جَائِزٌ

2771 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِبِنَاءِ الْمَسْجِدِ فَقَالَ يَا بَنِي النَّجَّارِ ثَامِنُونِي بِحَائِطِكُمْ هَذَا قَالُوا لَا وَاللَّهِ لَا نَطْلُبُ ثَمَنَهُ إِلَّا إِلَى اللَّهِ

Bir Topluluk Ortak Ve Yaygın Hisseli Bir Arazîyi Vakıf Yaptıklarında, Bu Vakıf Caizdir

-.. Bize Müsedded tahdîs edip şöyle dedi: Bize Abdulvâris, Ebu't-Teyyâh'tan tahdîs etti ki, Enes (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Mescid'in bina olunmasını emretti de:
— "Ey Neccâr oğullan! Şu arsanızın bedelini bana söyleyin!" buyurdu.Onlar ise:
— Vallahi olmaz! Biz onun bedelini ancak Allah'tan isteriz! dediler

---

بَاب الْوَقْفِ كَيْفَ يُكْتَبُ

2772 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَصَابَ عُمَرُ بِخَيْبَرَ أَرْضًا فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَصَبْتُ أَرْضًا لَمْ أُصِبْ مَالًا قَطُّ أَنْفَسَ مِنْهُ فَكَيْفَ تَأْمُرُنِي بِهِ قَالَ إِنْ شِئْتَ حَبَّسْتَ أَصْلَهَا

وَتَصَدَّقْتَ بِهَا فَتَصَدَّقَ عُمَرُ أَنَّهُ لَا يُبَاعُ أَصْلُهَا وَلَا يُوهَبُ وَلَا يُورَثُ فِي الْفُقَرَاءِ وَالْقُرْبَى وَالرِّقَابِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالضَّيْفِ وَابْنِ السَّبِيلِ لَا جُنَاحَ عَلَى مَنْ وَلِيَهَا أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا بِالْمَعْرُوفِ أَوْ يُطْعِمَ صَدِيقًا غَيْرَ مُتَمَوِّلٍ فِيهِ

Vakıf Nasıl Yazılır Babı
-...İbn Umer (R) şöyle demiştir: Umer, Hayber'de bir arazîye nail oldu. Akabinde Peygamber'e geldi ve:
— Ben mal olarak ondan daha iyisini asla elde etmediğim bir arazîye sâhib oldum. Bana bu mal ile ilgili nasıl emredersin? dedi. Peygamber (S):
— "istersen hurmalığın kökünü habset de, bu habsedilmiş arazîyi sadaka yap" buyurdu.Bunun üzerine Umer o arazîyi aslı satılmaz, hibe olunmaz, mîrâs edilmez surette fakirlere, yakınlara, esirlikten kurtulmak isteyen kölelere, Allah yolunda savaşan mücâhidlere, konuklara, yolculara tahsîs etti. Bununla beraber bu vakıf arazînin işlerini yürütmeyi üzerine alan kimseye, mal biriktirip mülk edinici olmayarak, bunun gelirinden ma'rûf suretle yemesi yâhud dostuna yedirmesinde günâh yoktur

---

بَاب الْوَقْفِ لِلْغَنِيِّ وَالْفَقِيرِ وَالضَّيْفِ

2773 – حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَجَدَ مَالًا بِخَيْبَرَ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ قَالَ إِنْ شِئْتَ تَصَدَّقْتَ بِهَا فَتَصَدَّقَ بِهَا فِي الْفُقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ وَذِي الْقُرْبَى وَالضَّيْفِ

Zengin İçin, Fakîr İçin, Zaîf İçin Vakıf Yapma(Nın Cevazı) Babı
-.. Bize Ebû Âsim tahdîs edip şöyle dedi: Bize İbnu Avn, Nâ-fi'den; o da İbn Umer'den şöyle tahdîs etti: Umer (R) Hayber'de bir mal buldu. Akabinde Peygamber'e geldi de o mal ile ilgili kararını ve sözlerini Peygamber'e haber verdi. Peygamber (S) de "İstersen onun aslını sadaka yap!" buyurdu. Umer de bu arazîyi fakirlere, yoksullara, yakınlığı olan hısımlara ve zaîflere sadaka yaptı

بَاب وَقْفِ الْأَرْضِ لِلْمَسْجِدِ

2774 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو التَّيَّاحِ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ أَمَرَ بِبِنَاءِ الْمَسْجِدِ وَقَالَ يَا بَنِي النَّجَّارِ ثَامِنُونِي بِحَائِطِكُمْ هَذَا قَالُوا لَا وَاللَّهِ لَا نَطْلُبُ ثَمَنَهُ إِلَّا إِلَى اللَّهِ

Mescid İnşâsı İçin Arazî Vakfetmedin Cevazı) Babı
-....Bize Ebu't-Teyyâh tahdîs edip şöyle dedi: Bana Enes ibn Mâlik (R) şöyle tahdîs etti: Rasûlullah (S) Medine'ye geldiği zaman mescid kurulmasını emretti ve:
— "Ey Neccâr oğullan, şu arsanızın bedelini bana söyleyiniz!" buyurdu. Onlar da:
— Olmaz vallahi, biz onun bedelini ancak Allah'tan isteriz, dediler

---

بَاب وَقْفِ الدَّوَابِّ وَالْكُرَاعِ وَالْعُرُوضِ وَالصَّامِتِ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ فِيمَنْ جَعَلَ أَلْفَ دِينَارٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَدَفَعَهَا إِلَى غُلَامٍ لَهُ تَاجِرٍ يَتْجِرُ بِهَا وَجَعَلَ رِبْحَهُ صَدَقَةً لِلْمَسَاكِينِ وَالْأَقْرَبِينَ هَلْ لِلرَّجُلِ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ رِبْحِ ذَلِكَ الْأَلْفِ شَيْئًا وَإِنْ لَمْ يَكُنْ جَعَلَ رِبْحَهَا صَدَقَةً فِي الْمَسَاكِينِ قَالَ لَيْسَ لَهُ أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا

2775 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عُمَرَ حَمَلَ عَلَى فَرَسٍ لَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَعْطَاهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيَحْمِلَ عَلَيْهَا رَجُلًا فَأُخْبِرَ عُمَرُ أَنَّهُ قَدْ وَقَفَهَا يَبِيعُهَا فَسَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَبْتَاعَهَا فَقَالَ لَا تَبْتَعْهَا وَلَا تَرْجِعَنَّ فِي صَدَقَتِكَ

Hayvanları, Atları, Ticâret Metâ'larını Ve Sessiz Serveti (Yânî Altın Ve Gümüşü) Vakfetmek Babı
ez-Zuhrî şöyle bir kimse hakkında şunu söylemiştir: Bin dînârı Allah yolunda harcamaya tahsis edip, bunu kendisinin tacirlik yapan kölesine bu para ile ticâret yapmak üzere teslim eden ve o paranın kazancını fakirlere ve yakın hısımlara sadaka yapan kimse hakkında Zuhrî'ye: Bu şekilde sadaka yapan kişinin bu bin dînârın kazancından birşey yemek hakkı var mıdır? O bin dînârın kazancını fakirlere sadaka, yapmış olmasa da ondan birşey yemek hakkı var mıdır? sorusuna Zuhrî: O kimse fakirlere tahsis etmese de, o sadakadan yemek hakkı yoktur, demiştir.
-...İbn Umer (R)'den (şöyle demiştir): Umer kendisine âid olan bir at üzerine bir kimseyi Allah yolunda cihâd etmesi için bindirdi. O atı Umer, üzerine bir mücâhid kişiyi bindirmesi için Rasûlullah'a vermişti. (Yâhud, bir zabta göre: Rasûlullah atı ona bu maksadla vermişti.) Sonra Umer'e, o adamın atı durdurup satmaya kalktığı haberi verildi. Umer Rasûlullâh'a, bu atı ondan satın almayı sordu. Bunun üzerine Rasûlullah (S): "Sen bu atı satın alma ve sakın yapmış olduğun sadakana bir daha dönme!" buyurdu

---

بَاب نَفَقَةِ الْقَيِّمِ لِلْوَقْفِ

2776 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَقْتَسِمُ وَرَثَتِي دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا مَا تَرَكْتُ بَعْدَ نَفَقَةِ نِسَائِي وَمَئُونَةِ عَامِلِي فَهُوَ صَدَقَةٌ

Vakfın İşlerine Bakıp Yürütecek Kimsenin Nafakası (Yânî Ücreti) Babı
-.. Bize Abdullah ibn Yûsuf tahdîs edip şöyle dedi: Bize Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre (R)'den haber verdi ki, Rasûlullah(S):"Benim mirasçılarım bir tek dinarı dahî paylaşmasınlar. Bıraktığım şeyin kadınlarımın nafakasından ve işçimin ücretinden geri kalanı sadakadır (vakıftır)" buyurmuştur

---

2777 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عُمَرَ اشْتَرَطَ فِي وَقْفِهِ أَنْ يَأْكُلَ مَنْ وَلِيَهُ وَيُؤْكِلَ صَدِيقَهُ غَيْرَ مُتَمَوِّلٍ مَالًا

-..Bize Kuteybe ibnu Saîd tahdîs edip şöyle dedi: Bize Ham-mâd, Eyyûb'dan; o da Nâfi'den; o da İbn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Umer ibnu'l-Hattâb (R), kendi vakfı hususunda, onun işlerini yürütmeyi üzerine alan kimsenin ondan mal edinici olmayarak yemesini ve dostuna yedirmesini şart kılmıştır

---

بَاب إِذَا وَقَفَ أَرْضًا أَوْ بِئْرًا وَاشْتَرَطَ لِنَفْسِهِ مِثْلَ دِلَاءِ الْمُسْلِمِينَ وَأَوْقَفَ أَنَسٌ دَارًا فَكَانَ إِذَا قَدِمَهَا نَزَلَهَا وَتَصَدَّقَ الزُّبَيْرُ بِدُورِهِ وَقَالَ لِلْمَرْدُودَةِ مِنْ بَنَاتِهِ أَنْ تَسْكُنَ غَيْرَ مُضِرَّةٍ وَلَا مُضَرٍّ بِهَا فَإِنْ اسْتَغْنَتْ بِزَوْجٍ فَلَيْسَ لَهَا حَقٌّ وَجَعَلَ ابْنُ عُمَرَ نَصِيبَهُ مِنْ دَارِ عُمَرَ سُكْنَى لِذَوِي الْحَاجَةِ مِنْ آلِ عَبْدِ اللَّهِ

2778 - وَقَالَ عَبْدَانُ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حِينَ حُوصِرَ أَشْرَفَ عَلَيْهِمْ وَقَالَ أَنْشُدُكُمْ اللَّهَ وَلَا أَنْشُدُ إِلَّا أَصْحَابَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَسْتُمْ تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ حَفَرَ رُومَةَ فَلَهُ الْجَنَّةُ فَحَفَرْتُهَا أَلَسْتُمْ تَعْلَمُونَ أَنَّهُ قَالَ مَنْ جَهَّزَ جَيْشَ الْعُسْرَةِ فَلَهُ الْجَنَّةُ فَجَهَّزْتُهُمْ قَالَ فَصَدَّقُوهُ بِمَا قَالَ وَقَالَ عُمَرُ فِي وَقْفِهِ لَا جُنَاحَ عَلَى مَنْ وَلِيَهُ أَنْ يَأْكُلَ وَقَدْ يَلِيهِ الْوَاقِفُ وَغَيْرُهُ فَهُوَ وَاسِعٌ لِكُلٍّ

Bir Kimse Bir Arazî Veya Kuyu Vakfettiği Ve Vakfından Kendisinin De İstifâde Etmesini Şart Kıldığı; Meselâ Vakfettiği Kuyunun Suyundan Diğer Müslümanların Kovalarıyla Su Aldıkları

Gibi Kendisinin De Su Almasını Şart Kıldığı Zaman (Bu Caiz Olur) Enes ibn Mâlik Medine'deki bir evini, Medine'ye geldiği zaman oraya inip ikaamet etmek şartıyle vakfetti. Zubeyr ibnu'l-Avvâm da evlerini sadaka yapmış ve: Kızlarından boşanmış olanın, eve zarar verici olmayarak, kendisi de bu ev (sebebi) ile zararlanmayarak bu evde oturması, eğer ileride bir koca ile evlenip de bu evden müstağni olursa artık evde oturma hakkı olmayacağı şartlarını söylemiştir. Abdullah ibn Umer de, Umer ibnu'l-Hattâb'ın evinden olan payını, Abdullah'ın çocuk ve torunlarından oturma evine muhtâc olanların ikaametine -satılmamak, hibe edilmemek üzere-vakfetmiştir.
- Ve Abdan şöyle dedi: Bana babam Usmân ibn Cebele, Şu'-be'den; o da Ebû İshâk'tan; o da Ebû Abdirrahmân'dan şöyle haber verdi: Usmân ibn Affân (R) Mısırlılar tarafından kuşatıldığı sırada evinin üstüne çıktı da, aşağıdakilere (hitâb ederek) şöyle dedi:
— Allah aşkına size sorarım. Ve kimseye sormam, ancak Peygamber'in sahâbîlerine sorarım.Sizler bilmez misiniz ki, Rasûlullah (S) "Rûme kuyusunu kim kazarsa onun için cennet vardır" buyurmuştu da ben hemen o kuyuyu kazmıştım. Yine bilmez misiniz ki, Rasûlullah: "Ceyşu'l-usreyi (yânî zorluk ordusunu: Tebûk seferine çıkacak orduyu) kim teçhiz ederse, onun için cennet vardır"buyurmuştu da, ben hemen o orduyu techîz etmiştim. Râvî dedi ki: Oradaki sahâbîler Usmân'ın bu söylediklerini doğ-ruladılar.Ve Umer ibnu'l-Hattâb kendi vakfı hakkında: "Vakfın işlerini yürütmeyi üzerine alan kimseye vakıftan yemesinden günâh yoktur" demiştir. Buhârî dedi ki: O vakfa, vakfedenin kendisi de, başkaları da mütevelli olabilir. Onun için vakıf, vakfediciden ve başkasından olan herkesi kaplayıcı, içine alıcıdır

---

بَاب إِذَا قَالَ الْوَاقِفُ لَا نَطْلُبُ ثَمَنَهُ إِلَّا إِلَى اللَّهِ فَهُوَ جَائِزٌ

2779 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا بَنِي النَّجَّارِ ثَامِنُونِي بِحَائِطِكُمْ قَالُوا لَا نَطْلُبُ ثَمَنَهُ إِلَّا إِلَى اللَّهِ

Vakfedici Kimseler "Biz Onun Bedelini Ancak Allah'tan İsteriz" Dedikleri Zaman, Bu Caizdir
-...Bize Abdulvâris, Ebu't-Teyyâh'tan; o daEnes (R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S):
-- "Ey Neccâr oğulları! Arsanızın bedelim bana söyleyiniz!" buyurdu. Neccâr oğulları:
— Biz onun bedelini hiçbir kimseden istemeyiz, ancak Allah'tan isteriz, dediler

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمْ الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ اثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ أَوْ آخَرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ إِنْ أَنْتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَأَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةُ الْمَوْتِ تَحْبِسُونَهُمَا مِنْ بَعْدِ الصَّلَاةِ فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ إِنْ ارْتَبْتُمْ لَا نَشْتَرِي بِهِ ثَمَنًا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَى وَلَا نَكْتُمُ شَهَادَةَ اللَّهِ إِنَّا إِذًا لَمِنْ الْآثِمِينَ فَإِنْ عُثِرَ عَلَى أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا فَآخَرَانِ يَقُومَانِ مَقَامَهُمَا مِنْ الَّذِينَ اسْتُحِقَّ عَلَيْهِمْ الْأَوْلَيَانِ فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا وَمَا اعْتَدَيْنَا إِنَّا إِذًا لَمِنْ الظَّالِمِينَ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَى وَجْهِهَا أَوْ يَخَافُوا أَنْ تُرَدَّ أَيْمَانٌ بَعْدَ أَيْمَانِهِمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاسْمَعُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ} {الْأَوْلَيَانِ} وَاحِدُهُمَا أَوْلَى وَمِنْهُ أَوْلَى بِهِ {عُثِرَ} أُظْهِرَ {أَعْثَرْنَا} أَظْهَرْنَا

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: "Ey îmân edenler! Herhangi birinize ölüm hâli geldiği o vasiyyet zamanı aranızdaki şehâdet ya kendinizden adalet sahibi iki adam veya yolculuk ediyordunuz da ölüm musibeti başınıza geldiyse sizin gayrınızdan iki diğeridir. Bunları namazdan sonra akkorsunuz, şübhelendiğiniz takdirde şöyle yemîn ederler: 'Billahi hısım da olsa yeminimizi hiçbir bedele değişmeyiz, Allah'ın (emrettiği) şâhidliği gizlemeyiz. Biz o takdirde şübhesiz günâha girenlerden oluruz\ Eğer bu iki şahidin bir günâha hakk kazanmış olduklarına bir bilgi elde edilirse, o vakit evlâ olan, bu ikinin yerine, bunların aleyhlerinde bulundukları mukaabil taraftan diğer iki kişi dikilir, şöyle yemîn ederler: 'Billahi bizim şâhidliğimiz o iki kişinin şâhidliğinden daha doğrudur. Biz hakkı aşmadık. Çünkü bu takdirde muhakkak ki zâlimlerden oluruz'. İşte bu hüküm, şâhidliği olduğu gibi dosdoğru edâ etmelerine veya yeminlerinden

sonra yeminlerinin reddedilmesinden korkmalarına en yakın bir çâredir. Allah 'tan korkun ve emirlerini iyi dinleyin. Çünkü Allah fâşıklar güruhunu doğru yola çıkarmaz" (el-Mâide: 106-108)

2780 - و قَالَ لِي عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَرَجَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي سَهْمٍ مَعَ تَمِيمٍ الدَّارِيِّ وَعَدِيِّ بْنِ بَدَّاءٍ فَمَاتَ السَّهْمِيُّ بِأَرْضٍ لَيْسَ بِهَا مُسْلِمٌ فَلَمَّا قَدِمَا بِتَرِكَتِهِ فَقَدُوا جَامًا مِنْ فِضَّةٍ مُخَوَّصًا مِنْ ذَهَبٍ فَأَحْلَفَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ وُجِدَ الْجَامُ بِمَكَّةَ فَقَالُوا ابْتَعْنَاهُ مِنْ تَمِيمٍ وَعَدِيٍّ فَقَامَ رَجُلَانِ مِنْ أَوْلِيَائِهِ فَحَلَفَا {لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا} وَإِنَّ الْجَامَ لِصَاحِبِهِمْ قَالَ وَفِيهِمْ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمْ الْمَوْتُ}

-.. Ve bana Alî ibnu Abdillah söyledi: Bize Yahya ibn Adem tahdîs edip şöyle dedi: Bize İbnu Ebî Zaide, Muhammed ibn Ebî'l-Kaasım'dan; o da Abdulmelik ibn Saîd ibn Cubeyr'den; o da babası Saîd ibn Cubeyr 'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Benû Sehm'den (müslümân) bir kişi (Hristiyan) Temîm ed-Dârî ve Adiyy ibn Beddâ ile birlikte sefere çıkmış ve müslümân bulunmayan bir yerde ölmüştü. Bu iki hıristiyan kişi Sehmî'nin terikesiyle mirasçılarının yanına geldiklerinde, mirasçılar eşya arasında altın kakmalı gümüş bir bardağı bulamadılar.(İki yoldaşın inkârı ve davânın Rasûlullah'a arzı üzerine) Rasûlullah bu iki hıristiyan kişiye yemîn ettirdi. Sonra o bardak Mekke'de bulundu.Ve bardağın yeni sahihleri:
— Biz bunu Temîm ile Adiyy'den satın aldık, dediler. Bunun üzerine Sehmî'nin velîlerinden iki kişi kalktılar ve:
— Bizim şehâdetimiz onların şehâdetinden şübhesiz daha haklıdır. Ve bu bardak kesin surette ilk sâhiblerine (yânî Sehmî'nin mirasçılarına) âiddir, diye yemîn ettiler. İbn Abbâs: İşte bu "Ey îmân edenler..." (ei-Mâide: 105-108) âyeti bu kıssadakiler hakkında indi, demiştir.

بَاب قَضَاءِ الْوَصِيِّ دُيُونَ الْمَيِّتِ بِغَيْرِ مَحْضَرٍ مِنْ الْوَرَثَةِ

2781 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَابِقٍ أَوْ الْفَضْلُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْهُ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ فِرَاسٍ قَالَ قَالَ الشَّعْبِيُّ حَدَّثَنِي جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ أَبَاهُ اسْتُشْهِدَ يَوْمَ أُحُدٍ وَتَرَكَ سِتَّ بَنَاتٍ وَتَرَكَ عَلَيْهِ دَيْنًا فَلَمَّا حَضَرَ جِدَادُ النَّخْلِ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ عَلِمْتَ أَنَّ وَالِدِي اسْتُشْهِدَ يَوْمَ أُحُدٍ وَتَرَكَ عَلَيْهِ دَيْنًا كَثِيرًا وَإِنِّي أُحِبُّ أَنْ يَرَاكَ الْغُرَمَاءُ قَالَ اذْهَبْ فَبَيْدِرْ كُلَّ تَمْرٍ عَلَى نَاحِيَتِهِ فَفَعَلْتُ ثُمَّ دَعَوْتُهُ فَلَمَّا نَظَرُوا إِلَيْهِ أُغْرُوا بِي تِلْكَ السَّاعَةَ فَلَمَّا رَأَى مَا يَصْنَعُونَ أَطَافَ حَوْلَ أَعْظَمِهَا بَيْدَرًا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ جَلَسَ عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ ادْعُ أَصْحَابَكَ فَمَا زَالَ يَكِيلُ لَهُمْ حَتَّى أَدَّى اللَّهُ أَمَانَةَ وَالِدِي وَأَنَا وَاللَّهِ رَاضٍ أَنْ يُؤَدِّيَ اللَّهُ أَمَانَةَ وَالِدِي وَلَا أَرْجِعَ إِلَى أَخَوَاتِي بِتَمْرَةٍ فَسَلِمَ وَاللَّهِ الْبَيَادِرُ كُلُّهَا حَتَّى أَنِّي أَنْظُرُ إِلَى الْبَيْدَرِ الَّذِي عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَأَنَّه لَمْ يَنْقُصْ تَمْرَةً وَاحِدَةً قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ أُغْرُوا بِي يَعْنِي هِيجُوا بِي {فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمْ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ}

Mirasçılar Hazır Bulunmaksızın Vasînin'ölünün Borcunu Ödemesinin Cevazı) Babı
-...Şa'bî şöyle dedi: Bana Câbir ibn Abdillah el-Ensârî (R), babası Abdullah'ın Uhud günü şehîd edildiğini, geriye altı tane kız ile bir mikdâr borç bıraktığını tahdîs edip, şöyle dedi: Hurma mahsûlünün kesim ve toplama zamanı geldiğinde ben Rasûlullah'ın huzuruna vardım ve:
— Yâ Rasûlallah! İyice bilmişsindir ki, babam Abdullah Uhud günü şehîd düştü, arkasında birçok borç bıraktı. Ben bu alacaklıların Seni görmelerini arzu ediyorum, dedim.Rasûlullah (S):
— "Sen git, hurmaları topla, her cins hurmayı ayrı ayrı yerlere yığıp ayrı ayrı harman et (sonar gelip bana haber ver)" buyurdu. Ben bu işleri yaptıktan sonra Rasûlullah'ı da'vet ettim. (Geldi; alacaklılar da geldi.) Alacaklılar bu saatte Rasûlullah'ı orada gördüklerinde isteklerini artırıp beni sıkıştırdılar. Rasûlullah

onların yaptıkları ısrarı görünce, hurma harmanlarının en büyüğünün etrafında üç defa dolaştı, sonra onun yanına oturdu. Sonra:
— "Şu alacaklıları çağır!" buyurdu. Akabinde alacaklarına mukaabil onlara Ölçüp ölçüp hurma vermeye devam etti. Nihayet Allah babamın borçlarını tamamen ödedi. Vallahi ben, Allah babamın borçlarını tamamen ödesin de kızkardeş-lerime bir tek hurma ile dönüp gitmemeye razı idim. Allah'a yemîn ederim ki, hurma yığınlarının hepsi kurtuldu. Ben, Rasûlullah'ın yanına oturduğu yığına bakıp duruyordum. (Rasûlullah alacaklılara bu harmandan verdiği hâlde) sanki ondan bir tek hurma eksilmemiş gibi idi. Ebû Abdillah Buhârî dedi ki: "Uğru bî' "Benim üzerime iyice düştüler; yânî bana karşı isteklerini artırdılar" demektir. Kur'ân'dan şahidi şudur: "Biz de aralarına kıyamet gününe kadar düşmanlığı, kin ve buğzu yapıştırdık "(ei-Mâide: i4)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَاب فَضْلِ الْجِهَادِ وَالسِّيَرِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنْ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنَّ لَهُمْ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَاةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنْ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمْ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ إِلَى قَوْلِهِ وَبَشِّرْ الْمُؤْمِنِينَ} قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ الْحُدُودُ الطَّاعَةُ

2782 – حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَابِقٍ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ مِغْوَلٍ قَالَ سَمِعْتُ الْوَلِيدَ بْنَ الْعَيْزَارِ ذَكَرَ عَنْ أَبِي عَمْرٍو الشَّيْبَانِيِّ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الْعَمَلِ أَفْضَلُ قَالَ الصَّلَاةُ عَلَى مِيقَاتِهَا قُلْتُ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ ثُمَّ بِرُّ الْوَالِدَيْنِ قُلْتُ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَسَكَتُّ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَوْ اسْتَزَدْتُهُ لَزَادَنِي

Ve Yüce Allah'ın şu kavli:"Şübhesiz ki Allah hakk yolunda öldürmekte, kendileri de öldürülmekte olan mü'minlerin canlarını ve mallarını -kendilerine cennet vermek mukaabilinde- satın almıştır.(Bu) Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'ân'da kendi üzerine hakk ve kesin bir va'ddir. Allah kadar ahdine vefa eden kimdir? O hâlde (ey mü'minler) yapmış olduğunuz bu alışverişten dolayı sevinin. Bu, en büyük saadettir, Tevbe edenler, ibâdet edenler, hamd edenler, seyahat edenler, rükû' edenler, secde edenler, iyiliği emredenler, kötülükten vazgeçirmeye çalışanlar ve Allah'ın sınırlarını koruyanlar; sen o müzminlere dahî cenneti muştula" (et- Tevbe: 111-112) [2] İbn Abbâs: "Sınırlar", tâattir, demiştir [3].
-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah'a sordum:
— Yâ Rasûlallah! Amelin hangisi daha faziletlidir? dedim.
— "Vaktinde kılınan namazdır" buyurdu. Ben:
— Sonra hangi amel? dedim. Rasûlullah (S):
— "Sonra ana babaya itaat ve iyi muamele etmektir" buyurdu. Ben:
— Sonra hangi iş? dedim. Rasûlullah:
— "Allah yolunda cihâd etmektir" buyurdu. (İbn Mes'üd dedi ki:) Bunun üzerine ben Rasûlullah'a soru sormaktan sustum. Eğer ben daha çok sormak isteseydim, muhakkak O bana çok cevâb verecekti

---

2783 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي مَنْصُورٌ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ وَإِذَا اسْتُنْفِرْتُمْ فَانْفِرُوا

-...Sufyân es-Sevrî şöyle demiştir: Bana Mansûr ibn Mu'temir, Mucâhid ibn Cebr'den; o da Tâvûs'tan tahdîs etti. İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Mekke fethinden sonra Medine'ye hicret yoktur. Velâkin cihâd ve niyet vardır. (Onun için devlet başkanı tarafından) Allah yolunda gazaya çağrıldığınız zaman hepiniz icabet edip seferber olunuz" buyurdu

---

2784 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ بِنْتِ طَلْحَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ تُرَى الْجِهَادَ أَفْضَلَ الْعَمَلِ أَفَلَا نُجَاهِدُ قَالَ لَكِنَّ أَفْضَلَ الْجِهَادِ حَجٌّ مَبْرُورٌ

-... Âişe(R): — Yâ Rasûlallah! Biz (Kur'ân'da) cihâdı en faziletli amel görüyoruz. Biz cihâda çıkamaz mıyız? diye sordu. Rasülullah (S):
— "Fakat (siz kadınlar için) cihâdın en faziletlisi mebrûr (yâni makbul) haccdır" buyurdu.

2785 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جُحَادَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو حَصِينٍ أَنَّ ذَكْوَانَ حَدَّثَهُ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ دُلَّنِي عَلَى عَمَلٍ يَعْدِلُ الْجِهَادَ قَالَ لَا أَجِدُهُ قَالَ هَلْ تَسْتَطِيعُ إِذَا خَرَجَ الْمُجَاهِدُ أَنْ تَدْخُلَ مَسْجِدَكَ فَتَقُومَ وَلَا تَفْتُرَ وَتَصُومَ وَلَا تُفْطِرَ قَالَ وَمَنْ يَسْتَطِيعُ ذَلِكَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ إِنَّ فَرَسَ الْمُجَاهِدِ لَيَسْتَنُّ فِي طِوَلِهِ فَيُكْتَبُ لَهُ حَسَنَاتٍ

-... Ebû Hureyre (R) tahdîs edip şöyle demiştir: Rasûlullah'a bir adam geldi ve:
— Bana cihâda denk olacak bir amele delâlet et, dedi. Rasülullah (S):
— "Ben cihâd değerinde bir amel bulamıyorum" buyurdu da şöyle devam etti: "Mücâhid sefere çıktığı zaman sen mescide girip de (o geriye dönünceye kadar) hiç gevşemeden devamlı namaz kılmaya; hiç iftar etmeden devamlı oruç tutmaya gücün yeter mi?" buyurdu. O zât:
—Buna kimin gücü yeter ki? Dedi.Ebû Hureyre:"Mücâhidin atı,mer'asında kösteklendiği ipinin çevresinde şahlanarak ileri geri elbette koşar. îşte atının bu koşması da mücâhid lehine haseneler olarak yazılır" demiştir

---

بَاب أَفْضَلُ النَّاسِ مُؤْمِنٌ مُجَاهِدٌ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَوْلُهُ تَعَالَى {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ}
2786 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عَطَاءُ بْنُ يَزِيدَ اللَّيْثِيُّ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ قَالَ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ النَّاسِ أَفْضَلُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُؤْمِنٌ يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ قَالُوا ثُمَّ مَنْ قَالَ مُؤْمِنٌ فِي شِعْبٍ مِنْ الشِّعَابِ يَتَّقِي اللَّهَ وَيَدَعُ النَّاسَ مِنْ شَرِّهِ

İnsanların En Faziletlisi Allah Yolunda Canı İle, Malı İle Cihâd Eder olan Mü'mindir
Ve Yüce Allah'ın şu kavli: "Ey îmân edenler, elem verici bir azâbdan sizi kurtaracak bir ticâret yolunu göstereyim mi size? Allah'a ve Rasûlü'ne îmânfda sebat) eder, mallarınızla, canlarınızla Allah yolunda çarpışırsınız. Bu sizin için eğer bilirseniz çok hayırlıdır. (Böyle yaparsanız) O, sizing günâhlarınızı mağfiret eder, sizi altlarından ırmaklar akan cennetlere ve And cennetlerindeki çok güzel saraylara sokar. İşte bu, en büyük kurtuluştur"(es-Saff: 10-12) [9]
-... Ebû Saîd el-Hudrî (R) tahdîs edip şöyle demiştir (Bir kerre):
— Yâ Rasûlallah, insanların hangisi daha faziletlidir? denildi. Bunun üzerine Rasûlullah (S):

— "Caniyle, maliyle Allah yolunda cihâd eden mü'mindir" buyurdu. Sahâbîler:
— Sonra kimdir? dediler. Rasûlullah:
— "Vadilerden bir vâdî içinde (yalnızlığa çekilen) bir mü'mindir ki, o, Allah'tan korkar da insanları kendi şerrinden rahat bırakır" buyurdu

---

2787 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَثَلُ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَنْ يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِهِ كَمَثَلِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ وَتَوَكَّلَ اللَّهُ لِلْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِهِ بِأَنْ يَتَوَفَّاهُ أَنْ يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ أَوْ يَرْجِعَهُ سَالِمًا مَعَ أَجْرٍ أَوْ غَنِيمَةٍ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Allah yolunda (çarpışan) mücâhidin meseli, hâli -Allah, kendi yolunda cihâd eden kimseleri en bilendir-(gündüz) oruç tutan, (gece) namaz kılan kimsenin meseli gibidir. Allah, kendi yolunda döğüşen mücâhidi, onu vefat ettirip cennete gir-dirmeyi yâhud da sevâb ve ganimetle beraber onu salimen evine döndürmeyi üzerine almıştır (yânî bunlardan birini mücâhide garanti etmiştir)"

بَاب الدُّعَاءِ بِالْجِهَادِ وَالشَّهَادَةِ لِلرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَقَالَ عُمَرُ اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي شَهَادَةً فِي بَلَدِ رَسُولِكَ

2788 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْخُلُ عَلَى أُمِّ حَرَامٍ بِنْتِ مِلْحَانَ فَتُطْعِمُهُ وَكَانَتْ أُمُّ حَرَامٍ تَحْتَ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ فَدَخَلَ عَلَيْهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَطْعَمَتْهُ وَجَعَلَتْ تَفْلِي رَأْسَهُ فَنَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ اسْتَيْقَظَ وَهُوَ يَضْحَكُ قَالَتْ فَقُلْتُ وَمَا يُضْحِكُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي عُرِضُوا عَلَيَّ غُزَاةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَرْكَبُونَ ثَبَجَ هَذَا الْبَحْرِ مُلُوكًا عَلَى الْأَسِرَّةِ أَوْ مِثْلَ الْمُلُوكِ عَلَى الْأَسِرَّةِ شَكَّ إِسْحَاقُ قَالَتْ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ فَدَعَا لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ وَضَعَ رَأْسَهُ ثُمَّ اسْتَيْقَظَ وَهُوَ يَضْحَكُ فَقُلْتُ وَمَا يُضْحِكُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي عُرِضُوا عَلَيَّ غُزَاةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَا قَالَ فِي الْأَوَّلِ قَالَتْ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ قَالَ أَنْتِ مِنْ الْأَوَّلِينَ فَرَكِبَتْ الْبَحْرَ فِي زَمَانِ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ فَصُرِعَتْ عَنْ دَابَّتِهَا حِينَ خَرَجَتْ مِنْ الْبَحْرِ فَهَلَكَتْ

Erkeklerin Ve Kadınların Mücâhid Olmak Ve Şehîd Olmak İçin Duâ Etmeleri Babı
Umer ibnu'l-Hattâb da: "(Yâ Allah!) Rasûlü'nün beldesinde beni şehîd olmakla rızıklandır!" demiştir.
-..İshâk, Enes(R)'ten şöyle derken işitmiştir: Rasûlullah, teyzem Ümmü Haram bintu Milhân'ın yanına girerdi de, o kendisine yemek yedirir idi. O sırada Ümmü Haram Ubâde ibnu's-Sâmit'in nikâhı altında idi. Yine bir gün Rasûlullah, Ümmü Harâm'ın ziyaretine geldi. Teyzem O'na yemek ikram etti ve Rasûlullah'ın başını tarayıp temizledi. Akabinde Rasûlullah bir müddet uyudu. Sonra gülerek uyandı. Ümmü Haram dedi ki: Ben:
— Yâ Rasûlallah! Seni güldüren nedir? diye sordum. Rasûlullah (S):
— "Bana ru'yâmda ümmetimden bir takım insanlar şu engin deniz üstünde tahtları üzerine kurulmuş hükümdarlar hâlinde- yâhud: hükümdarların tahtlarına kuruldukları gibi gemilere kurulmuşlar da ihtişamla Allah yolunda deniz harbine giderlerken gösterildiler. Râvî tshâk ta'bîrde şekk edip böyle terdîdli söyledi- de ona gülüyorum" buyurdu. Ümmü Haram dedi ki: Ben:
— Yâ Rasûlallah! Beni de o deniz gazilerinden kılması için Allah'a duâ ediver! dedim.Rasûlullah Ümmü Haram için duâ etti. Sonra Rasûlullah başını yastığa koyup bir müddet daha uyudu. Sonra yine gülerek uyandı. Ben yine:
— Yâ Rasûlallah! Seni güldüren nedir? diye sordum. Rasûlullah bu defa da evvelkinde söylediği gibi:
— "Ümmetimden yine bir takım insanlar bana meliklerin tahtlarına kuruldukları gibi

(kara nakil vâsıtaları üstünde) debdebeli bir kaafile hâlinde Allah yolunda gazaya gider hâlde gösterildi" buyurdu. Ümmü Haram dedi ki: Ben:
— Yâ Rasûlallah! Beni de (karadaki) o mücâhidlerden kılması için Allah'a duâ ediver! dedim.Rasûlullah:
— "Sen birincilerden(sin\ deniz gazilerinden)" buyurdu. (Enes ibn Mâlik dedi ki:) Hakîkaten Ümmü Haram, Muâviye ibn Ebî Sufyân'ın Şâm Valiliği zamanında ve onun kumandasında tertîb edilen bir deniz gazasında gemiye bindi ve denizden karaya çıktığı zaman bindiği hayvanından düştü de gaza yolunda şehîden vefat etti.

بَاب دَرَجَاتِ الْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُقَالُ هَذِهِ سَبِيلِي وَهَذَا سَبِيلِي قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ {غُزًّا} وَاحِدُهَا غَازٍ {هُمْ دَرَجَاتٌ} لَهُمْ دَرَجَاتٌ

2790 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ هِلَالِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَصَامَ رَمَضَانَ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ جَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ جَلَسَ فِي أَرْضِهِ الَّتِي وُلِدَ فِيهَا فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا نُبَشِّرُ النَّاسَ قَالَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ مِائَةَ دَرَجَةٍ أَعَدَّهَا اللَّهُ لِلْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَا بَيْنَ الدَّرَجَتَيْنِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ فَإِذَا سَأَلْتُمُ اللَّهَ فَاسْأَلُوهُ الْفِرْدَوْسَ فَإِنَّهُ أَوْسَطُ الْجَنَّةِ وَأَعْلَى الْجَنَّةِ أُرَاهُ فَوْقَهُ عَرْشُ الرَّحْمَنِ وَمِنْهُ تَفَجَّرُ أَنْهَارُ الْجَنَّةِ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ عَنْ أَبِيهِ وَفَوْقَهُ عَرْشُ الرَّحْمَنِ

Allah Yolunda Mücâhede Edenlerin Dereceleri Babı
Müennes ve müzekker işaret isimleriyle "Şu benim yolumdur" denilir .Ebû Abdillah el-Buhârî: "Guzzen(= Gâzîler)" cem'idir; bunun müfredi "Gâzin"dir. "Hum derecâtun inde'llah" (Âiu imrân: 163) "Onlar Allah indinde derece derecedirler demektir .
-.. Bize Yahya ibn Salih tahdîs edip şöyle dedi: Bize Fulayh, Hilâl ibn Alî'den; o da Atâ ibn Yesâr'dan tahdîs etti. Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Her kim Allah'a ve O'nun Rasûlü'ne îmân eder de namaz, kılar, ramazânda oruç tutarsa onu cennete girdirmek Allah üzerine bir hakk olur. O kimse ister Allah yolunda cihâd etsin, isterse içinde doğduğu toprağında otursun."
Bunun üzerine sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah, bu haberi insanlara müjdelemez miyiz? dediler. Rasûlullah:
— "Şübhesiz cennette yüz derece vardır. Allah onları Allah yolunda mücâhede edenler için hazırlamıştır. İki derece arasındaki uzaklık, gökle yer arasındaki uzaklık gibidir. Siz Allah 'tan (cennet) istemek dilediğinizde, O'ndan Firdevs'i isteyin! Çünkü o, cennetin en ortası (yânı en faziletlisi) ve en yücesidir".
Râvî Yahya ibn Salih şöyle demiştir: Öyle sanıyorum ki üstadım

---

2791 - حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا جَرِيرٌ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ عَنْ سَمُرَةَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتُ اللَّيْلَةَ رَجُلَيْنِ أَتَيَانِي فَصَعِدَا بِي الشَّجَرَةَ فَأَدْخَلَانِي دَارًا هِيَ أَحْسَنُ وَأَفْضَلُ لَمْ أَرَ قَطُّ أَحْسَنَ مِنْهَا قَالَا أَمَّا هَذِهِ الدَّارُ فَدَارُ الشُّهَدَاءِ

-....Bize Ebû Recâ\ Semure ibn Cundeb(R)'den tahdîs etti. O, şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle dedi: "Bu gece ru'yâmda iki adam gördüm ki, o iki adam bana geldiler ve benimle bir ağaca çıktılar. Akabinde beni en güzel ve en faziletli bir eve girdirdiler ki, ben bundan güzel asla bir ev görmedim. O iki adam (yâm, iki melek) bana: Şu (içine girdiğin ikinci) eve gelince, o şehîdlerin evidir, dediler"

بَاب الْغَدْوَةِ وَالرَّوْحَةِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَابِ قَوْسِ أَحَدِكُمْ مِنْ الْجَنَّةِ

2792 - حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَغَدْوَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ رَوْحَةٌ خَيْرٌ مِنْ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا

Allah Yolunda Sabah Yürüyüşü Ve Akşam Yürüyüşü Ve Herbirinizin Cennetten Bir Yay Kadar Yeri Babı
-....Bize Humeyd et-Tavîl, Enes ibn Mâlik(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S):"Sabahleyin veya akşamleyin herhangibir zamanda Allah yolunda bir kene (cihâd için) yürüyüş, hiç şübhesiz dünyâdan ve dünyâdaki şeylerin hepsinden hayırlıdır" buyurmuştur

---

2793 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ هِلَالِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَقَابُ قَوْسٍ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِمَّا تَطْلُعُ عَلَيْهِ الشَّمْسُ وَتَغْرُبُ وَقَالَ لَغَدْوَةٌ أَوْ رَوْحَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِمَّا تَطْلُعُ عَلَيْهِ الشَّمْسُ وَتَغْرُبُ

-... Bana babam Fulayh, Hilâl ibn Alî'den; o da Abdurrahmân ibn Ebî Amrete'den; o da Ebû Hureyre(R) 'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Cennette bir kavs (yânî yay) kadar bir yer, (âlemde) üzerine güneş doğup batan şeylerin hepsinden muhakkak hayırlıdır." Yine Rasûlullah: "Sabahleyin veya akşamleyin herhangi bir.za-mânda Allah yolunda (cihâda çıkıp) bir yürüyüş yapmak, üzerine güneş doğup batan şeylerin hepsinden hayırlıdır" buyurmuştur

---

2794 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الرَّوْحَةُ وَالْغَدْوَةُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَفْضَلُ مِنْ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا

-....SehlibnSa'd(R)'dan. Peygamber (S): "Allah yolunda (cihâd için) bir akşam yürüyüşü, bir sabah yürüyüşü dünyâdan ve dünyâdaki herşeyden daha faziletlidir" buyurmuşturı

بَاب الْحُورِ الْعِينِ وَصِفَتِهِنَّ يُحَارُ فِيهَا الطَّرْفُ شَدِيدَةُ سَوَادِ الْعَيْنِ شَدِيدَةُ بَيَاضِ الْعَيْنِ {وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ} أَنْكَحْنَاهُمْ

2795 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا مِنْ عَبْدٍ يَمُوتُ لَهُ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ يَسُرُّهُ أَنْ يَرْجِعَ إِلَى الدُّنْيَا وَأَنَّ لَهُ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا إِلَّا الشَّهِيدَ لِمَا يَرَى مِنْ فَضْلِ الشَّهَادَةِ فَإِنَّهُ يَسُرُّهُ أَنْ يَرْجِعَ إِلَى الدُّنْيَا فَيُقْتَلَ مَرَّةً أُخْرَى

El-Hûru'l-ıyn (= Kara Ve İri Gözlü Cennet Kadınları) Ve Onların Sıfatları Râbı
Göz onların güzelliğine hayran kalır; gözlerinin beyazı son derece beyaz, siyahı da son derece siyahtır [24]. "Ve biz onlara bembeyaz şahin gözlü hurileri eş yaptık" (ed-Duhân: 54)
-...Bize Ebû İshâk, Humeyd et-Tavîl'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben Enes ibn Mâlik(R)'ten işittim; Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Ölüp de Allah katında büyük bir hayra mâlik olan hiçbir kulu, tekrar dünyâya dönmesi ve dünyâ ile dünyâdaki herşeyin kendisinin olması sevindirmez; yalnız şehîd müstesnadır. Çünkü o, şehid olmanın faziletinden görmekte olduğu şeylerden dolayı tekrar dünyâya dönmek ve dünyâda diğer bir defa daha öldürülmek onu sevindirir".

2796 - قَالَ وَسَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَرَوْحَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ غَدْوَةٌ خَيْرٌ مِنْ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا وَلَقَابُ قَوْسِ أَحَدِكُمْ مِنْ الْجَنَّةِ أَوْ مَوْضِعُ قِيدٍ يَعْنِي سَوْطَهُ خَيْرٌ مِنْ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا وَلَوْ أَنَّ امْرَأَةً مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ اطَّلَعَتْ إِلَى أَهْلِ الْأَرْضِ لَأَضَاءَتْ مَا بَيْنَهُمَا وَلَمَلَأَتْهُ رِيحًا وَلَنَصِيفُهَا عَلَى رَأْسِهَا خَيْرٌ مِنْ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا

Humeyd et-Tavîl dedi ki: Ben Enes ibn Mâlik'ten işittim ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Akşamleyin veya sabahleyin herhan-gibir zamanda Allah yolunda bir kerre (cihâd için) yürüyüş, hiç şübhesiz dünyâdan ve dünyâdaki herşeyden hayırlıdır. Ve cennetten herhangi birinizin bir yay kadar yeri yâhud bir deynek.yeri; yânı kamçısı kadar bir yer, dünyâdan ve dünyâdaki şeylerin hepsinden hayırlı dır. Şayet cennet ehlinden bir kadın yer ahâlîsine baksaydı, hiç şübhesiz o, cennetle yer arasındaki fezayı aydınlatır ve o arayı bir güzel koku doldururdu. Ve yine muhakkak ki, o cennet kadınının başı üzerindeki baş örtüsü, dünyâdan ve dünyâdaki herşeyden hayırlı ve değerlidir"

بَاب تَمَنِّي الشَّهَادَةِ

2797 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْلَا أَنَّ رِجَالًا مِنْ الْمُؤْمِنِينَ لَا تَطِيبُ أَنْفُسُهُمْ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنِّي وَلَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُهُمْ عَلَيْهِ مَا تَخَلَّفْتُ عَنْ سَرِيَّةٍ تَغْزُو فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوَدِدْتُ أَنِّي أُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ أُحْيَا ثُمَّ أُقْتَلُ ثُمَّ أُحْيَا ثُمَّ أُقْتَلُ ثُمَّ أُحْيَا ثُمَّ أُقْتَلُ

-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Saîd ibnu'l-Müseyyeb haber verdi ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber (S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "Nefsim elinde olan Allah'ayemîn ederim ki, kendilerini üzerine bindirebileceğim binekler bulamamam hâlinde cihâd yolunda benim arkamda kalmalarına gönülleri bir türlü razı olmayacak (ve bundan çok üzülecek) bir takım mü'min kimseler mevcûd olmasaydı, ben Allah yolunda gazaya çıkan hiçbir seriyyeden (cihâd müfrezesine katılmaktan) geri kalmazdım. Yine nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, Allah yolunda öldürülüp diriltilmemi; ondan sonar öldürülüp diriltilmemi; ondan sonra öldürülüp diriltilmemi; ondan sonra öldürülüp diriltilmemi; ondan sonra öldürülmemi ne kadar çok isterdim"

2798 - حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ الصَّفَّارُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عُلَيَّةَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَطَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَخَذَ الرَّايَةَ زَيْدٌ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا جَعْفَرٌ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ عَنْ غَيْرِ إِمْرَةٍ فَفُتِحَ لَهُ وَقَالَ مَا يَسُرُّنَا أَنَّهُمْ عِنْدَنَا قَالَ أَيُّوبُ أَوْ قَالَ مَا يَسُرُّهُمْ أَنَّهُمْ عِنْدَنَا وَعَيْنَاهُ تَذْرِفَانِ

-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle dedi: Peygamber (S) bir hutbe yaptı da şöyle buyurdu: "Sancağı Zeyd ibn Harise aldı, akabinde vuruldu.Sonra sancağı Ca'fer ibn Ebî Tâlib aldı, o da vuruldu.Sonra sancağı Abdullah ibn Ravâha aldı, o da vuruldu.Bundan sonra sancağı emirsiz olarak Hâlid ibn Velîd aldı ve ona fetih ve zafer ihsan olundu". Peygamber (onların ulaştığı yüksekliği bildiği için) devamla: "Bu şehîd olanların bizim yanımızda olmaları bizi sevindirmez"buyurdu. Râvî Eyyûb es-Sahtıyânî dedi ki: Yâhud Peygamber: "O şehîd-lerin bizim yanımızda olmaları kendilerini sevindirmez" buyurdu. Bunu söylerken iki gözü yaş akıtıyordu

---

بَاب فَضْلِ مَنْ يُصْرَعُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمَاتَ فَهُوَ مِنْهُمْ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ} وَقَعَ وَجَبَ

2799 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ خَالَتِهِ أُمِّ حَرَامٍ بِنْتِ مِلْحَانَ قَالَتْ نَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا قَرِيبًا مِنِّي ثُمَّ اسْتَيْقَظَ يَتَبَسَّمُ فَقُلْتُ مَا أَضْحَكَكَ قَالَ أُنَاسٌ مِنْ أُمَّتِي عُرِضُوا عَلَيَّ يَرْكَبُونَ هَذَا الْبَحْرَ الْأَخْضَرَ كَالْمُلُوكِ عَلَى الْأَسِرَّةِ قَالَتْ فَادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ فَدَعَا لَهَا ثُمَّ نَامَ الثَّانِيَةَ فَفَعَلَ مِثْلَهَا

فَقَالَتْ مِثْلَ قَوْلِهَا فَأَجَابَهَا مِثْلَهَا فَقَالَتْ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ فَقَالَ أَنْتِ مِنْ الْأَوَّلِينَ فَخَرَجَتْ مَعَ زَوْجِهَا عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ غَازِيًا أَوَّلَ مَا رَكِبَ الْمُسْلِمُونَ الْبَحْرَ مَعَ مُعَاوِيَةَ فَلَمَّا انْصَرَفُوا مِنْ غَزْوِهِمْ قَافِلِينَ فَنَزَلُوا الشَّأْمَ فَقُرِّبَتْ إِلَيْهَا دَابَّةٌ لِتَرْكَبَهَا فَصَرَعَتْهَا فَمَاتَتْ

Allah Yolunda (Cihâda Giderken) Binek Tarafından Yere Çarpılıp Ölen Ve Böylece Mücâhid Şehîdlerden Olan Kimsenin Fazileti Babı Ve Yüce Allah'ın şu kavli: "... Kim evinden Allah'a ve O'nun Rasûlü'ne muhacir olarak çıkıp da sonra kendisine ölüm yetişirse, muhakkak ki onun mükâfatı Allah'a düşmüştür; Allah çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir" (en-Nisâ: ıoo) ."Vakaa" "Vâcİb oldu" demektir .

-....O da Enes ibn Mâlik'ten tahdîs etti ki, teyzesi Mılhân kızı Ümmü Haram şöyle demiştir: Peygamber (S) bir gün bana yakın bir yerde uyudu, sonra gülümseyerek uyandı. Ben:

— Seni güldüren nedir ki? dedim. O, şöyle dedi:

— "Ümmetimden bir takım insanlar şu gök deniz üstünde, hükümdarların tahtlarına kuruldukları gibi-gemilere binerek deniz harbine giderlerken ru 'yâmda bana göslerildiler (de ona güldüm)" dedi. Ümmü Haram:

— Beni de o deniz gazilerinden kılması için Allah'a duâ ediver, dedi.Peygamber de onun için duâ etti. Bundan sonra Peygamber ikinci defa uyudu. Sonra yine gülümseyerek uyandı. Ümmü Haram da O'na:

— Seni güldüren nedir? dedi.Peygamber de ona evvelki gibi cevâb verdi. (Bu sefer kara ordusunun cihâda gittiklerinin kendisine gösterildiğini söyledi.) Ümmü Haram:

— Beni de onlardan kılmasını Allah'a duâ ediver! dedi. Peygamber:

— "Sen birincilerdensin" buyurdu.Sonraları Ümmü Haram, kocası Ubâdetu'bnu's-Sâmit'in beraberinde, müslümânların Muâviye kumandasında gemilere binip çıktıkları ilk deniz gazasına bir gazî olarak çıktı. Nihayet o gaziler gazvelerini bitirip Şam'a inmek üzere dönerlerken, Ümmü Harâm'a binmesi için bir hayvan getirildi. Hayvan Ümmü Harâm'ı yere çarptı; o da bundan öldü

بَاب مَنْ يُنْكَبُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

2801 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ الْحَوْضِيُّ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ إِسْحَاقَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْوَامًا مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ إِلَى بَنِي عَامِرٍ فِي سَبْعِينَ فَلَمَّا قَدِمُوا قَالَ لَهُمْ خَالِي أَتَقَدَّمُكُمْ فَإِنْ أَمَّنُونِي حَتَّى أُبَلِّغَهُمْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِلَّا كُنْتُمْ مِنِّي قَرِيبًا فَتَقَدَّمَ فَأَمَّنُوهُ فَبَيْنَمَا يُحَدِّثُهُمْ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ أَوْمَئُوا إِلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ فَطَعَنَهُ فَأَنْفَذَهُ فَقَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ فُزْتُ وَرَبِّ الْكَعْبَةِ ثُمَّ مَالُوا عَلَى بَقِيَّةِ أَصْحَابِهِ فَقَتَلُوهُمْ إِلَّا رَجُلًا أَعْرَجَ صَعِدَ الْجَبَلَ قَالَ هَمَّامٌ فَأُرَاهُ آخَرَ مَعَهُ فَأَخْبَرَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَام النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُمْ قَدْ لَقُوا رَبَّهُمْ فَرَضِيَ عَنْهُمْ وَأَرْضَاهُمْ فَكُنَّا نَقْرَأُ أَنْ بَلِّغُوا قَوْمَنَا أَنْ قَدْ لَقِينَا رَبَّنَا فَرَضِيَ عَنَّا وَأَرْضَانَا ثُمَّ نُسِخَ بَعْدُ فَدَعَا عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا عَلَى رِعْلٍ وَذَكْوَانَ وَبَنِي لَحْيَانَ وَبَنِي عُصَيَّةَ الَّذِينَ عَصَوْا اللَّهَ وَرَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Allah Yolunda (Cihâda Giderken) Bir Musibete Uğrayan Yâhud Göğsüne Mızrak Saplanan Kimsenin Fazileti Babı

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) –bir da'vet üzerine Kur'ân bilenlerden- yetmiş kişilik bir topluluğu Suleym oğulları'ndan bâzı soylara ve Âmir oğulları'na (dîn öğretmek için) göndermişti. Bunlar Maûne Kuyusu'na vardıkları zaman, dayım (Haram ibn Milhân) arkadaşlarına:

— Sizden önce ben (Suleym oğulları'na) varayım da, eğer onlar bana Rasûlullah'tan kendilerine tebliğ edinceye kadar emân verirlerse, ben tebliğ edeyim. Emân vermezlerse sizler bana yakın bir yerde bulunmuş olursunuz, dedi ve ilerledi. Suleym oğullan evvelâ dayıma emân verdiler. O da Peygamber'-den onlara hadîs ve teblîğ söylerken,onlar ansızın aralarından (Amir ibnu't-Tufeyl isminde) bir adama işaret ettiler. O da dayıma (arkasından şiddetle) mızrak sapladı ve mızrağı göğsünden çıkardı. Bu ölüm darbesi üzerine dayım Haram, (göğsünden fışkıran kanları ellerine bulayıp yüzüne ve başına sürerek):

— Allâhu ekber (= Allah en büyüktür). Ka'be'nin sahibine yemin ederim ki, ben (şehîdlik rütbesi) kazandım! diye bağırdı. Sonra (bu gaddar) Suleym oğulları dayımın geri kalan arkadaşlarına döndüler. Ve dağa kaçan (Ka'b ibn Zeyd denilen) topal bir kisiden başka, onları da öldürdüler. Râvî Hemmâm: Bunun beraberinde (bulunan Amr ibnu Umeyye ed-Demrî isminde) diğer bir adamı da söylediğini sanıyorum, demiştir. O anda Cibril aleyhi's-selâm bu faciayı Peygamber'e:
— Seriyyedeki bütün sahâbîler Rabb'lerine kavuştular. Allah onlardan razı oldu; onları da razı etti! diye haber verdi. O zamanlar biz Cibril'in bu haberini (Kur'ân olarak): "Bizi kavmimize haber veriniz: Biz Rabb'imize kavuştuk. O bizden razı oldu; bizi de razı kıldı" diye okurduk. Bir zaman sonar (tilâveti) nesh olundu. Bu facia üzerine Peygamber; Allah'a ve Rasülü'ne isyan eden şu Rı'l, Zekvân, Lıhyân oğullan ve Usayya oğulları aleyhine kırk sabah la'net duası yaptı

2802 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ الْأَسْوَدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ جُنْدَبِ بْنِ سُفْيَانَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ فِي بَعْضِ الْمَشَاهِدِ وَقَدْ دَمِيَتْ إِصْبَعُهُ فَقَالَ هَلْ أَنْتِ إِلَّا إِصْبَعٌ دَمِيتِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ مَا لَقِيتِ

Bize Mûsâ ibn İsmâîl tahdîs edip şöyle dedi: Bize Ebû Ava-ne, el-Esved ibn Kays'tan; o da Cundeb ibn Sufyân'dan tahdîs etti ki, Rasûlullah (S)'ın şehîd olma yerlerinin birinde ayak parmağı (yaralanıp) kanamış idi. Bunun üzerine Rasûlullah: "Hel enti illâ ısbaun demîti Ve sebîiillâhî mâ lakıyti" (= Sen ancak bir parmaksın ki kanadın Allah yolundadır bütün de çattığın) recezini söyledi

---

بَاب مَنْ يُجْرَحُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

2803 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يُكْلَمُ أَحَدٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَنْ يُكْلَمُ فِي سَبِيلِهِ إِلَّا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَاللَّوْنُ لَوْنُ الدَّمِ وَالرِّيحُ رِيحُ الْمِسْكِ

Azîz Ve Celîl'olan Allah Yolunda Yaralanan Kimsenin Fazileti Babı
-...el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, Allah yolunda yaralanan hiçbir kimse müstesna olmamak üzere -ki Allah kendi yolunda yaralananı en bilendir-muhakkak kıyamet gününde, rengi kan rengi; kokusu ise misk kokusu hâlinde gelir"

بَاب قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ {قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْحُسْنَيَيْنِ} وَالْحَرْبُ سِجَالٌ

2804 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سُفْيَانَ بْنَ حَرْبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ هِرَقْلَ قَالَ لَهُ سَأَلْتُكَ كَيْفَ كَانَ قِتَالُكُمْ إِيَّاهُ فَزَعَمْتَ أَنَّ الْحَرْبَ سِجَالٌ وَدُوَلٌ فَكَذَلِكَ الرُّسُلُ تُبْتَلَى ثُمَّ تَكُونُ لَهُمْ الْعَاقِبَةُ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: 'De ki: Siz bizde iki güzelliğin birinden başkasını mı (et-Tevbe: 52) [36]. Harb nevbet iledir; yânı bazen lehimize, bazen aleyhimize olur
-... Abdullah ibn Abbâs haber vermiş; ona da Ebû Sufyân şöyle haber vermiştir: Hırakliyus, Ebû Sufyân'a : O'nunla muharebeniz nasıldır? diye sana sordum. Sen: Aramızda harb nevbet iledir; bazen O bize zarar verir, bazen biz O'na zarar veririz dedin. İşte rasûller böyle denenirler. Sonra da akıbet onlann lehine olur, demiştir

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {مِنْ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَى نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا}

2805 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ الْخُزَاعِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسًا قَالَ ح و حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَارَةَ حَدَّثَنَا زِيَادٌ قَالَ حَدَّثَنِي حُمَيْدٌ الطَّوِيلُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ غَابَ عَمِّي أَنَسُ بْنُ النَّضْرِ عَنْ قِتَالِ بَدْرٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ غِبْتُ عَنْ أَوَّلِ قِتَالٍ قَاتَلْتَ الْمُشْرِكِينَ لَئِنْ اللَّهُ أَشْهَدَنِي قِتَالَ الْمُشْرِكِينَ لَيَرَيَنَّ اللَّهُ مَا أَصْنَعُ فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ أُحُدٍ وَانْكَشَفَ الْمُسْلِمُونَ قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعْتَذِرُ إِلَيْكَ مِمَّا صَنَعَ هَؤُلَاءِ يَعْنِي أَصْحَابَهُ وَأَبْرَأُ إِلَيْكَ مِمَّا صَنَعَ هَؤُلَاءِ يَعْنِي الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ تَقَدَّمَ فَاسْتَقْبَلَهُ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ فَقَالَ يَا سَعْدُ بْنَ مُعَاذٍ الْجَنَّةَ وَرَبِّ النَّضْرِ إِنِّي أَجِدُ رِيحَهَا مِنْ دُونِ أُحُدٍ قَالَ سَعْدٌ فَمَا اسْتَطَعْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا صَنَعَ قَالَ أَنَسٌ فَوَجَدْنَا بِهِ بِضْعًا وَثَمَانِينَ ضَرْبَةً بِالسَّيْفِ أَوْ طَعْنَةً بِرُمْحٍ أَوْ رَمْيَةً بِسَهْمٍ وَوَجَدْنَاهُ قَدْ قُتِلَ وَقَدْ مَثَّلَ بِهِ الْمُشْرِكُونَ فَمَا عَرَفَهُ أَحَدٌ إِلَّا أُخْتُهُ بِبَنَانِهِ قَالَ أَنَسٌ كُنَّا نُرَى أَوْ نَظُنُّ أَنَّ هَذِهِ الْآيَةَ نَزَلَتْ فِيهِ وَفِي أَشْبَاهِهِ {مِنْ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ} إِلَى آخِرِ الْآيَةِ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: "Mü'minler içinde Allah'a verdikleri sözde sadâkat gösteren nice erler var. İşte onlardan kimi adadığını Ödedi, kimi de (bunu) bekliyor. Onlar hiçbir suretle (ahidlerini) değiştirmediler" (ei-Ahzâb: 23)
-... Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Amcam Enes ibnu'n- Nadr, Bedr harbinden uzakta bulunmuştu. Bunun için o:
— Yâ Rasûlallah! Müşriklerle yaptığın ilk muharebeden uzakta bulundum. Yemîn olsun, eğer Allah beni müşrikler harbinde hazır bulundurursa ne yapacağımı Allah muhakkak insanlara gösterecektir! demişti. Uhud günü gelip de müslümânlar cebhesi açılınca Enes ibnu'n-Nadr:
— Yâ Allah! Ben Sen'den şunların; yânı Peygamber'in sahâbî-lerinin yaptıkları bozulma ve kaçma suçundan dolayı özür ve bahanelerinin kabulünü isterim. Şunların; yâni müşriklerin Peygamber'e karşı yaptıkları harbden ve cinayetten de Sana sığınırım, dedi. Sonra (müşriklere doğru) ilerledi.Bu sırada Enes ibnu'n-Nadr'a Sa'd ibnu Muâz rastgeldi. Enes ibnu'n-Nadr ona:
— Yâ Sa'de'bne Muâz! Ben cennet istiyorum. Ve Nadr'ın Rabb'-ine yemîn ederim ki, ben cennetin kokusunu Uhud'un berisinden hissedip buluyorum! dedi. Sa'd ibn Muâz, Rasûlullah'a:
— Yâ Rasûlallah! Ben İbnu'n-Nadr'ın düşmanlara karşı yaptığı hârika kahramanlıkları anlatmaya muktedir değilim, dedi. Enes ibn Mâlik (Sa'd ibn Muâz'ı te'yîd ederek) şöyle demiştir: Biz Enes ibnu'n-Nadr'I şehîd edilmiş hâlde bulduğumuzda, onun be^ deninde kılıç darbesi yâhud mızrak dürtmesi veya ok saplanması olarak seksenden fazla yara bulduk. Müşrikler bu mücâhidin burnunu, kulaklarını ve diğer bâzı uzuvlarını kesmek ve gözlerini oymak suretiyle müsle, yânî işkence etmişlerdi. Bu sebeble onu hiçbir kimse tanıyamadı da ancak kızkardeşi (halam) onu parmaklarının ucuyla tanıyabildi.Yine Enes ibn Mâlik dedi ki: Biz şu âyetin Enes ibnu'n-Nadr ile benzerleri hakkında indiğini düşünür yâhud zannederdik: "Müzminler içinde Allah 'a verdikleri sözde sadâkat gösteren nice erler vardır. İşte onlardan kimi adadığını ödedi, kimi de (bunu) bekliyor. Onlar hiçbir suretle (ahidlerini) değiştirmediler" (ei-Ahzâb:23) .

2806 - وَقَالَ إِنَّ أُخْتَهُ وَهِيَ تُسَمَّى الرُّبَيِّعَ كَسَرَتْ ثَنِيَّةَ امْرَأَةٍ فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْقِصَاصِ فَقَالَ أَنَسٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَا تُكْسَرُ ثَنِيَّتُهَا فَرَضُوا بِالْأَرْشِ وَتَرَكُوا الْقِصَاصَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ مَنْ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لَأَبَرَّهُ

Yine Enes ibn Mâlik şöyle demiştir: Enes ibnu'n-Nadr'ın kızkardeşi -ki o er-Rubeyy' adiyle anılır- bir kadının ön dişlerini kırmıştı. Da'vâ Rasûlullah'a götürüldüğünde, Rasûlullah (S) kısas yapılma-sıyle emretti. Bu hüküm üzerine Enes ibnu'n-Nadr: "
— Yâ Rasûlallah! Seni hakk ile peygamber gönderen Allah'a yemin ederim (ve Allah'tan umarak derim ki) Rubeyy'in ön dişi kırılmaz! dedi. Hakîkaten da'vâcılar, sonunda diyete razı oldular da kısası bıraktılar. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Allah'ın kullarından öylesi vardır ki, o, Allah'a yemin etse, muhakkak Allah onun yeminini doğru çıkarıp yerine getirir" buyurdu

2807 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح و حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ أُرَاهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ خَارِجَةَ بْنِ زَيْدٍ أَنَّ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَسَخْتُ الصُّحُفَ فِي الْمَصَاحِفِ فَفَقَدْتُ آيَةً مِنْ سُورَةِ الْأَحْزَابِ كُنْتُ أَسْمَعُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ بِهَا فَلَمْ أَجِدْهَا إِلَّا مَعَ خُزَيْمَةَ بْنِ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيِّ الَّذِي جَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَهَادَتَهُ شَهَادَةَ رَجُلَيْنِ وَهُوَ قَوْلُهُ {مِنْ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ}

Bize Ebû'l-Yemân tahdîs edip şöyle dedi: Bize Şuayb, ez-Zuhrî'den haber verdi, dedi. H Bize -bâzı nüshalarda- bana İsmâîl tahdîs edip şöyle dedi: Bana erkek kardeşim Abdulhamîd, Süleyman ibn Bilâl'den; zannederim ki o, Muhammed ibn Ebî Atîk'ten; o da İbn Şihâb'dan; o da Hârice ibn Zeyd'den tahdîs etti ki, Zeyd ibn Sabit (R) şöyle demiştir: Ben(Kur'ân yazılı) sahîfeleri Mushaf'lara naklettim. Bu sırada el-Ahzâb Sûresi'nden bir âyeti kaybettim. Hâlbuki ben Rasûlullah'ın onu okuduğunu her zaman işitir dururdum. O âyeti (yazılı olarak) bulamadım, yalnız Rasûlullah'ın, tek başına şâhidliğini iki kimsenin şâhidliğine denk tuttuğu Ensâr'dan Huzeyme ibn Sâbit'in yanında buldum. İşte o âyetAllah'ın şu kavlidir: 'Mü'minler içinde Allah 'a verdikleri sözde sadâkat gösteren nice erler vardır. İşte onlardan kimi adadığını ödedi, kimi de (bunu) bekliyor. Onlar hiçbir suretle (ahidlerini) değiştirmediler"tâ-Aiu&b: 23)

بَاب عَمَلٌ صَالِحٌ قَبْلَ الْقِتَالِ وَقَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ إِنَّمَا تُقَاتِلُونَ بِأَعْمَالِكُمْ وَقَوْلُهُ {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَأَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ}

2808 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا شَبَابَةُ بْنُ سَوَّارٍ الْفَزَارِيُّ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ مُقَنَّعٌ بِالْحَدِيدِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أُقَاتِلُ أَوْ أُسْلِمُ قَالَ أَسْلِمْ ثُمَّ قَاتِلْ فَأَسْلَمَ ثُمَّ قَاتَلَ فَقُتِلَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَمِلَ قَلِيلًا وَأُجِرَ كَثِيرًا

Harbe Girişmeden Evvel İyi Amel Ebu'd-Derdâ da: Sizler ancak amellerinize bürünüp yapışıcılar olarak harb ediyorsunuz, demiştir.Bir de Azîz ve Celîl olan Allah'ın şu kavli vardır:"Ey îmân edenler, yapmıyacağınız şeyi niçin söylersiniz? Yapmıyacağımz şeyi söylemeniz, en şiddetli buğz sebebi olmak bakımından Allah indinde büyüdü. Şübhesiz ki Allah, kendi yolunda, birbirine kenetlenmiş bir bina gibi saflar bağlayarak çarpışanları sever" («-Saff: 2-4) [43].
-...Ebû İshâk şöyle demiştir: Ben-el-Berâ (ibnÂzib-R-)'dan işittim, şöyle diyordu: (Uhud harbinde) Peygamber'e demir zırh ile yüzü örtülü bir kişi geldi de:
— Yâ Rasûlallah! (Hemen) harb edeyim de (sonra) müslümân mı olayım? diye sordu.Rasûlullah (S):
— "Müslüman ol, sonra harbet!" buyurdu. O da hemen müslümân oldu, sonra da harbe girişti, nihayet şehîd edildi. Bunun üzerine Rasûlullah: "Az işledi, fakat çok ecir kazandı" buyurdu

---

بَاب مَنْ أَتَاهُ سَهْمٌ غَرْبٌ فَقَتَلَهُ

2809 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَبُو أَحْمَدَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ أُمَّ الرُّبَيِّعِ بِنْتَ الْبَرَاءِ وَهِيَ أُمُّ حَارِثَةَ بْنِ سُرَاقَةَ أَتَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَلَا تُحَدِّثُنِي عَنْ حَارِثَةَ وَكَانَ قُتِلَ يَوْمَ بَدْرٍ أَصَابَهُ سَهْمٌ غَرْبٌ فَإِنْ كَانَ فِي الْجَنَّةِ صَبَرْتُ وَإِنْ كَانَ غَيْرَ ذَلِكَ اجْتَهَدْتُ عَلَيْهِ فِي الْبُكَاءِ قَالَ يَا أُمَّ حَارِثَةَ إِنَّهَا جِنَانٌ فِي الْجَنَّةِ وَإِنَّ ابْنَكِ أَصَابَ الْفِرْدَوْسَ الْأَعْلَى

Kendisine, Atanı Ve Nereden Atıldığı Bilinmeyen Serseri Bir Ok Gelip De Bu Sebebden Ölen Kimse Babı
-...Katâde şöyle dedi: Enes ibn Mâlik bize şöyle tahdîs etti: el-Berâ kızı Ümmü'r- Rubeyy'ki bu kadın, Harise ibn Surâka'-mn da anasıdır Peygamber(S)'e geldi ve: — Ey Allah'ın Peygamberi! Hârise(nin hâlin)den bana haber vermez misin? Ona Bedir günü serseri bir ok isabet edip öldürülmüştü. Eğer oğlum cennette ise (bu acıya) sabrederim. Cennette değilse ona gücüm yettiği kadar ağlamağa çalışırım, dedi. Peygamber cevaben:
— "Ey Hârise'nin anası! Sana şanlı bir haber vereyim: Cennette birçok dereceler vardır. Ve şübhesiz senin oğlun bunlardan el-Firdevsu'l-A 'lâ'ya, yânı en yüksek Firdevs'e erişti" buyurdu.
(Bu cevâb üzerine kadın:
— İyi iyi, yâ Harise! Ne mutlu sana! diye dönüp gitti.)

بَاب مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا

2810 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ الرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِلْمَغْنَمِ وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِلذِّكْرِ وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِيُرَى مَكَانُهُ فَمَنْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

Allah'ın Kelimesi En Yüksek Olsun Diye Kıtal Eden Kîmse(Nin Fazîleti) Babı
-.......Ebû Mûsâ (R) şöyle demiştir: Peygamber (S)'e bir kimse geldi de:
— Bir kısım kimseler ganîmet malı için muharebe eder, bir kısım kimseler de insanlar arasında adının söylenip övülmesi için muharebe eder; bir kısım insanlar da yiğitlikteki mevkii derecesi görülsün diye cihâd eder. Şu hâlde Allah yolundacihâd eden kimdir? Diye sordu. Peygamber:
— "Her kim Allah'ın kelimesi en yüksek olsun diye mukaatele ederse, onunkisi Allah yolundadır" buyurdu

---

بَاب مَنْ اغْبَرَّتْ قَدَمَاهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنْ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ إِلَى قَوْلِهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ}

2811 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ قَالَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا عَبَايَةُ بْنُ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو عَبْسٍ هُوَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ جَبْرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا اغْبَرَّتْ قَدَمَا عَبْدٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَمَسَّهُ النَّارُ

İki Ayağı Allah Yolunda Pek Tozlanan Kimse Bâbî Ve Yüce Allah'ın şu kavli:"Gerek Medîneliler'e, gerek çevrelerindeki bedevilere Allah'ın Rasûlü'nden geri kalmaları ve kendisinin bizzat katlandığı zahmetlere onların da katlanmaya rağbet etmemeleri yasaktır. Bunun sebebi şudur; Allah yolunda bir susuzluk, bir yorgunluk, bir açlık, kâfirleri kızdıracak bir yere ayak basmaları, bir düşmana karşı muvaffakiyete erişmeleri (gibi hiçbir hâl ve hareket) yoktur ki, mukaabilinde kendileri için iyi bir amel yazılmış olmasın. Çünkü Allah, iyi hareket edenlerin mükâfatını zayi' etmez" (et-Tevbe: 120).
-...Râfi' ibnu Hadîc'in oğlu Abâye haber verip şöyle demiştir: Bana Ebû Abs -ki o Abdurrahmân ibn Cebr'dir- şöyle haber verdi: Rasûlullah (S): "Herhangi bir kulun ayakları Allah yolunda tozlanırsa, cehennem ateşi ona dokunmaz" buyurdu

---

بَاب مَسْحِ الْغُبَارِ عَنْ الرَّأْسِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

2812 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ قَالَ لَهُ وَلِعَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ائْتِيَا أَبَا

سَعِيدٍ فَاسْمَعَا مِنْ حَدِيثِهِ فَأَتَيْنَاهُ وَهُوَ وَأَخُوهُ فِي حَائِطٍ لَهُمَا يَسْقِيَانِهِ فَلَمَّا رَآنَا جَاءَ فَاحْتَبَى وَجَلَسَ فَقَالَ كُنَّا نَنْقُلُ لَبِنَ الْمَسْجِدِ لَبِنَةً لَبِنَةً وَكَانَ عَمَّارٌ يَنْقُلُ لَبِنَتَيْنِ لَبِنَتَيْنِ فَمَرَّ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَسَحَ عَنْ رَأْسِهِ الْغُبَارَ وَقَالَ وَيْحَ عَمَّارٍ تَقْتُلُهُ الْفِئَةُ الْبَاغِيَةُ عَمَّارٌ يَدْعُوهُمْ إِلَى اللَّهِ وَيَدْعُونَهُ إِلَى النَّارِ

Allah Yolundayken Bulaşmış Olan Tozları İnsanlardan Silme(Nin Kerîh Olmadığı) Babı
-...Bize Hâlid ez-Hazzâ, İkrime'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs, kölesi îkrime ile kendi oğlu Alî'ye hitaben: İkiniz Ebû Saîd'e gidin de, onun rivayet ettiği hadîslerden de bir mikdâr işitin, demiştir. Bu emir üzerine bizler Ebû Saîd'e geldik. O, süt kardeşi ile beraber kendilerine âid olan bir bahçede idi, onu sürüyorlardı. Bizi görünce yanımıza geldi, ridâsını bürünüp oturdu. Ve şöyle dedi: Bizler Mes-cid'in kerpiçlerini birer kerpiç birer kerpiç taşıyorduk. Ammâr ise kerpiçleri ikişer ikişer taşıyordu. Peygamber (S) onun yanına geldi, başından tozlan eliyle sildi de: "Vah Ammâr! Kendisini bâğîye bir topluluk öldürecektir. Ammâr onları Allah'a da'vet ediyor, onlar ise onu cehenneme da'vet eder" buyurdu

---

بَاب الْغَسْلِ بَعْدَ الْحَرْبِ وَالْغُبَارِ

2813 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا رَجَعَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ وَوَضَعَ السِّلَاحَ وَاغْتَسَلَ فَأَتَاهُ جِبْرِيلُ وَقَدْ عَصَبَ رَأْسَهُ الْغُبَارُ فَقَالَ وَضَعْتَ السِّلَاحَ فَوَاللَّهِ مَا وَضَعْتُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَيْنَ قَالَ هَا هُنَا وَأَوْمَأَ إِلَى بَنِي قُرَيْظَةَ قَالَتْ فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Harbden Ve Tozlardan Sonra Bedeni Boydan Boya Yıkamak Babı
-...Urve ibnu'z-Zubeyr, Âişe(R)'den şöyle haber verdi ki, Rasûlullah (S) Hendek günü (evine) döndüğü ve silâhını koyduğu ve baştan aşağı da yıkandığı sırada, kendisine Cibril geldi. Cibril'in başını tozlar kaplamıştı. Bu hâlde Cibril:
— Silâhı bıraktın mı? Vallahi ben silâhı bırakmadım, dedi. Rasûlullah:
— "Öyleyse nereye?" diye sordu. O da:
— İşte şuraya, dedi de Benû Kurayza'ya doğru işaret etti. Âişe dedi ki: Bu(konuşma)nun üzerine Rasûlullah. Kurayza oğulları'na doğru (yola) çıktı

بَاب فَضْلِ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمْ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنْ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ}

2814 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الَّذِينَ قَتَلُوا أَصْحَابَ بِئْرِ مَعُونَةَ ثَلَاثِينَ غَدَاةً عَلَى رِعْلٍ وَذَكْوَانَ وَعُصَيَّةَ عَصَتْ اللَّهَ وَرَسُولَهُ قَالَ أَنَسٌ أُنْزِلَ فِي الَّذِينَ قُتِلُوا بِبِئْرِ مَعُونَةَ قُرْآنٌ قَرَأْنَاهُ ثُمَّ نُسِخَ بَعْدُ بَلِّغُوا قَوْمَنَا أَنْ قَدْ لَقِينَا رَبَّنَا فَرَضِيَ عَنَّا وَرَضِينَا عَنْهُ

Yüce Allah'ın Şu Kavlinin Fazileti Babı:"Allah yolunda Öldürülenleri sakın Ölüler sanma. Bilakis onlar Rabb'Ieri katında diridirler.Lûtfu inayetinden kendilerine verdiği ile hepsi de şad olarak rızıklanırlar. Arkalarından henüz onlara katılmayanlar hakkında da: Onlara hiçbir korku yoktur. Onlar mahzun da olacak değillerdir * diye müjde vermek isterler. Onlar Allahtan bir nimetle ve daha fazlasıyle ve Allah'ın müzminlere olan mükâfatını zAyV etmeyeceği müjdesiyle de sevinirler" (âiu imrân: i69-ni).
-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) otuz sabah namazında, Maûne Kuyusu sahihlerini öldüren, Allah'a ve Ra-sûlü'ne isyan etmiş olan kimseler aleyhine Rı'l, Zekvân ve Usayya kabileleri

aleyhine beddua etti. Enes dedi ki: Muâne Kuyusu'nda öldürülen kimseler hakkında Kur'ân indirildi. Biz onu okuduk. Bir zaman sonra (tilâveti) nesho-lundu: "Bizi kavmimize haber veriniz:BizRabb'imize kavuştuk; O bizden razı oldu, biz de O'ndan razı olduk"

2815 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ اصْطَبَحَ نَاسٌ الْخَمْرَ يَوْمَ أُحُدٍ ثُمَّ قُتِلُوا شُهَدَاءَ فَقِيلَ لِسُفْيَانَ مِنْ آخِرِ ذَلِكَ الْيَوْمِ قَالَ لَيْسَ هَذَا فِيهِ

-....Câbir ibn Abdillah (R) şöyle derdi: Uhud günü insanlar sabah içkisi şarâb içtiler, sonra şehîdler olarak öldürüldüler. Hadîsin râvîsi Sufyân ibn Uyeyne'ye: "Bu günün sonundan" lâfzı bu hadîste mevcûd mudur? diye soruldu. Sufyân: Bu lâfız hadîste yoktur, dedi

---

بَاب ظِلِّ الْمَلَائِكَةِ عَلَى الشَّهِيدِ

2816 - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ قَالَ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ قَالَ سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ الْمُنْكَدِرِ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرًا يَقُولُ جِيءَ بِأَبِي إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ مُثِّلَ بِهِ وَوُضِعَ بَيْنَ يَدَيْهِ فَذَهَبْتُ أَكْشِفُ عَنْ وَجْهِهِ فَنَهَانِي قَوْمِي فَسَمِعَ صَوْتَ صَائِحَةٍ فَقِيلَ ابْنَةُ عَمْرٍو أَوْ أُخْتُ عَمْرٍو فَقَالَ لِمَ تَبْكِي أَوْ لَا تَبْكِي مَا زَالَتْ الْمَلَائِكَةُ تُظِلُّهُ بِأَجْنِحَتِهَا قُلْتُ لِصَدَقَةَ أَفِيهِ حَتَّى رُفِعَ قَالَ رُبَّمَا قَالَهُ

Meleklerin Şehıd Üzerine Toplanıp Onu Gölgelemeleri Babı
-...Câbir şöyle diyordu: Babam, organları kesilmiş hâlde Peygamber'e getirildi ve önüne konuldu. Ben yüzünün örtüsünü açmaya davrandım. Kavmim beni bundan nehyetti. Bu sırada Peygamber feryâd eden bir kadın sesi işitti. Amr'ın kızı yâhud Amr'ın kızkardeşi (Fâtıma'dır), denildi. Bunun üzerine Peygamber (S): "Niçin ağlıyor -yâhud: ağlamasa da melekler o şehide kanatlarıyla gölge yapmakta devam ediyorlar" buyurdu. Buhârî dedi ki: Ben hadîsin râvîsi Sadaka'ya: Bu hadîste "Şehîd kaldırılıncaya kadar" lâfzı var mıdır? diye sordum. Sufyân ibn Uyeyne: Belki bu lâfzı Câbir söyledi, dedi

---

بَاب تَمَنِّي الْمُجَاهِدِ أَنْ يَرْجِعَ إِلَى الدُّنْيَا

2817 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا أَحَدٌ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ يُحِبُّ أَنْ يَرْجِعَ إِلَى الدُّنْيَا وَلَهُ مَا عَلَى الْأَرْضِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا الشَّهِيدُ يَتَمَنَّى أَنْ يَرْجِعَ إِلَى الدُّنْيَا فَيُقْتَلَ عَشْرَ مَرَّاتٍ لِمَا يَرَى مِنْ الْكَرَامَةِ

(Allah Yolunda Şehîd Edilen) Mücâhidin Dünyâya Dönmeyi Temenni Etmesi Babı
-....Katâde dedi ki: Ben Enes ihn Mâlik'ten işittim ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Cennete giren hiçbir kimse, yeryüzündeki herşeye mâlik olmak üzere dahî olsa, tekrar dünyâya dönmeyi istemez. Bundan şehîd müstesnadır. O, görmekte olduğu kerametten dolayı tekrar dünyâya dönmeyi ve on kerre öldürülmeyi temenni eder"

بَاب الْجَنَّةُ تَحْتَ بَارِقَةِ السُّيُوفِ وَقَالَ الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ أَخْبَرَنَا نَبِيُّنَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ رِسَالَةِ رَبِّنَا مَنْ قُتِلَ مِنَّا صَارَ إِلَى الْجَنَّةِ وَقَالَ عُمَرُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَيْسَ قَتْلَانَا فِي الْجَنَّةِ وَقَتْلَاهُمْ فِي النَّارِ قَالَ بَلَى

2818 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمٍ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ

بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ وَكَانَ كَاتِبَهُ قَالَ كَتَبَ إِلَيْهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلَالِ السُّيُوفِ تَابَعَهُ الْأُوَيْسِيُّ عَنْ ابْنِ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ

Cennet Kılıçların (Şakıyan) Yıldırımı Altındadır

- Ve el-Mugîre ibn Şu'be şöyle dedi: Bize Peygamberimiz (S) Rabb'imizin elçiliğinden haber verip:
— "Bizden (Allah yolunda) öldürülen, cennete gider" buyurdu. Umer de Peygamber'e hitaben:
— Bizim maktullerimiz cennette, müşriklerin maktulleri cehennemde değiller mi? dedi.Peygamber:
— "Evet, öyledir" buyurdu [59].

-.. Bize Abdullah ibn Muhammed tahdîs edip şöyle dedi: Bize Muâviye ibn Amr tahdîs etti: Bize Ebû İshâk, Mûsâ ibn Ukbe'den; o da Umer ibn Ubeydillah'ın himayesinde bulunan Salim Ebî'n-Nadr'dan tahdîs etti. Bu Salim, Umer ibn Abdillah'ın kâtibi idi. Salim dedi ki: Abdullah ibn Ebî Evfâ, Umer ibn Ubeydillah'a (gönderdiği) mektûbda: Rasûlullah (S): "İyi biliniz ki, cennet kılıçların gölgeleri altındadır" buyurdu, diye yazmıştır. el-Uveysî Abdulazîz ibnu Abdillah, İbnu Ebî'z-Zinâd'dan; o da Mûsâ ibn Ukbe'den olmak üzere bu hadîsi rivayet etmekte Muâviye ibn Amr'a mutâbaat etmiştir

---

بَاب مَنْ طَلَبَ الْوَلَدَ لِلْجِهَادِ

2819 - وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَالَ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ عَلَيْهِمَا السَّلَام لَأَطُوفَنَّ اللَّيْلَةَ عَلَى مِائَةِ امْرَأَةٍ أَوْ تِسْعٍ وَتِسْعِينَ كُلُّهُنَّ يَأْتِي بِفَارِسٍ يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَالَ لَهُ صَاحِبُهُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَلَمْ يَقُلْ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَلَمْ يَحْمِلْ مِنْهُنَّ إِلَّا امْرَأَةٌ وَاحِدَةٌ جَاءَتْ بِشِقِّ رَجُلٍ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَوْ قَالَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فُرْسَانًا أَجْمَعُونَ

Cihâd İçin Çocuk İsteyen Kimse Babı

-.. el-Leys şöyle dedi: Bana Ca'fer ibn Rabîa, Abdurrahmân ibn Hürmüz'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben Ebû Hureyre(R)'den işittim; Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Süleyman ibn Dâvûd (Allah'ın selâmı onlara olsun): — Yeminle söylüyorum ki, ben bu gece yüz kadına, yâhud doksan dokuz kadına dolaşırım da, onların herbiri Allah yolunda cihâd edecek bir süvari getirir, dedi. Arkadaşı kendisine:İnşâallah de, dedi. Fakat o İn şâallah demedi.(Bütün kadınları dolaştı), neticede bir tek kadın müstesna,kadınlardan hiçbiri hâmile olmadı. Hâmile olan o tek kadın da yarım bir erkek çocuğu (dünyâya) getirdi. Muhammed'in nefsi elinde olan(Allah)a yemin ederim ki, eğer Süleyman İnşâallah deseydi, o çocukların hepsi de Allah yolunda birer süvârî olarak muhakkak cihâd ederlerdi"

بَاب الشَّجَاعَةِ فِي الْحَرْبِ وَالْجُبْنِ

2820 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ وَاقِدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْسَنَ النَّاسِ وَأَشْجَعَ النَّاسِ وَأَجْوَدَ النَّاسِ وَلَقَدْ فَزِعَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ فَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبَقَهُمْ عَلَى فَرَسٍ وَقَالَ وَجَدْنَاهُ بَحْرًا

Harbde Yiğitlik Ve Korkaklık Babı

-.... Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) insanların en güzeli, en yiğidi ve cömerdi idi. Yemîn olsun bir gece Me-dîne halkı düşman baskınından korkmuştu da Peygamber (Ebû Talha'ya âid Mendûb adlı durgun ve çıplak) bir atın üstüne atlayarak (düşman sesinin geldiği tarafa sürmüş), Medîneliler'i geride bırakıp hepsinin önüne geçmişti. Yine Enes: Rasûlullah'ın altında o durgun atı biz bir derya bul-duk (yânî: bir derya olmuş da su gibi akıyor bulduk)

2821 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ جُبَيْرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جُبَيْرُ بْنُ مُطْعِمٍ أَنَّهُ بَيْنَمَا هُوَ يَسِيرُمَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ النَّاسُ مَقْفَلَهُ مِنْ حُنَيْنٍ فَعَلِقَهُ النَّاسُ يَسْأَلُونَهُ حَتَّى اضْطَرُّوهُ إِلَى سَمُرَةٍ فَخَطِفَتْ رِدَاءَهُ فَوَقَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَعْطُونِي رِدَائِي لَوْ كَانَ لِي عَدَدُ هَذِهِ الْعِضَاهِ نَعَمًا لَقَسَمْتُهُ بَيْنَكُمْ ثُمَّ لَا تَجِدُونِي بَخِيلًا وَلَا كَذُوبًا وَلَا جَبَانًا

-....Cubeyr ibn Mut'ım'ın oğlu Muhammed şöyle demiştir: Bana Cubeyr ibn Mut'ım (R) şöyle haber verdi: Kendisi Rasûlul-lah'ın maiyyetinde yol aldığı ve Rasülullah beraberinde bir takım insanlar olduğu hâlde Huneyn(seferin)den döndüğü sırada (bir takım bedevî) insanlar Rasûlullah'a takılmış, ondan ganimet istiyorlardı. Hattâ onlar Rasûlullah'ı semure (denilen dikenli bir) ağacın altına sığınmaya mecbur etmişlerdi de, o ağac(m iri dikenleri) Rasû-lullah'ın ridâsını çekip kapmıştı. Bu sebebden Peygamber bir müddet orada durmuş ve:
— "Bana ridâmı veriniz! Eğer benim şu iri dikenli ağacın dikenleri sayısınca ganimet devesi ve sığırım olaydı, muhakkak ben onları aranızda taksim ederdim. Sonra sizler beni ne bir cimri, ne yalancı, ne de korkak bulurdunuz" buyurmuştur

---

بَاب مَا يُتَعَوَّذُ مِنْ الْجُبْنِ

2822 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عُمَيْرٍ سَمِعْتُ عَمْرَو بْنَ مَيْمُونٍ الْأَوْدِيَّ قَالَ كَانَ سَعْدٌ يُعَلِّمُ بَنِيهِ هَؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ كَمَا يُعَلِّمُ الْمُعَلِّمُ الْغِلْمَانَ الْكِتَابَةَ وَيَقُولُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَتَعَوَّذُ مِنْهُنَّ دُبُرَ الصَّلَاةِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ الْجُبْنِ وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُمُرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ فَحَدَّثْتُ بِهِ مُصْعَبًا فَصَدَّقَهُ

Korkaklıktan Allah'a Sığınılması Babı

-... Abdullah ibnu Umeyr şöyle demiştir: Ben Amr ibnu Meymün el-Evdî'den işittim, şöyle dedi: Sa'd ibn Ebî Vakkaas kendi oğullarına şu duâ kelimelerini, muallimin çocuklara yazı yazmayı öğretişi gibi öğretirdi. Sa'd şöyle derdi: Şübhesiz Rasülullah (S) namaz arkasında şunlardan Allah'a sığınırdı: "Ya Allah, ben korkaklıktan Sana sığınırım; ömrün en değersizine döndürülmemden de Sana sığınırım; dünyâ fitnesinden Sana sığınırım; kabir azabından da Sana sığınırım". Abdulmelik ibn Umeyr dedi ki: Ben bu hadîsi Mus'ab ibn Sa'd ibn Ebî Vakkaas'a tahdîs ettim de, o bunu doğruladı

2823 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْجُبْنِ وَالْهَرَمِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) -duâda- şöyle der idi: Allâhumme innî eûzu bike mine l-aczi ve 'l-keseli ve 'l-cubni vel-heremi ve eûzu bike min fitnetil-mahyâ vel-menâti ve eûzu bike min azâbil-kabri (= Yâ Allah, ben aczden, tenbellikten, korkaklıktan, fazla ihtiyarlıktan Sana sığınırım. Hayât ve ölüm fitnesinden de Sana sığınırım. Kabir azabından da Sana sığınırım)"

بَاب مَنْ حَدَّثَ بِمَشَاهِدِهِ فِي الْحَرْبِ قَالَهُ أَبُو عُثْمَانَ عَنْ سَعْدٍ

2824 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ عَنْ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ صَحِبْتُ طَلْحَةَ بْنَ عُبَيْدِ اللَّهِ وَسَعْدًا

وَالْمِقْدَادَ بْنَ الْأَسْوَدِ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ فَمَا سَمِعْتُ أَحَدًا مِنْهُمْ يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا أَنِّي سَمِعْتُ طَلْحَةَ يُحَدِّثُ عَنْ يَوْمِ أُحُدٍ

Harbde Hazır Bulunduğu Yerleri Tahdîs Edip Anlaîan Kimse Babı
Bu anlatmayı Ebû Usmân Abdurrahmân en-Nehdî, Sa'd ibn Ebî Vakkaas'tan söyledi .
-... es-Sâib ibn Yezîd (R) şöyle demiştir: Ben Talha ibn Ubeydillah'a, Sa'd ibn Ebî Vakkaas'a, el-Mıkdâd ibnu'l-Esved'e ve Abdurrahmân ibnu'1-Avf a -Allah onlardan razı olsun- arkadaşlık ettim. Ben bunların hiç birini Rasûlullah'tan hadîs tahdîs ederken işitmedim. Şu kadar var ki, ben Talha'yı Uhud gününden tahdîs ederken işittim

---

بَاب وُجُوبِ النَّفِيرِ وَمَا يَجِبُ مِنْ الْجِهَادِ وَالنِّيَّةِ وَقَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ {انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَاتَّبَعُوكَ وَلَكِنْ بَعُدَتْ عَلَيْهِمْ الشُّقَّةُ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ} الْآيَةَ وَقَوْلِهِ {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ انْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ اثَّاقَلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرَضِيتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنْ الْآخِرَةِ إِلَى قَوْلِهِ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ} يُذْكَرُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ {انْفِرُوا ثُبَاتٍ} سَرَايَا مُتَفَرِّقِينَ يُقَالُ أَحَدُ الثُّبَاتِ ثُبَةٌ

2825 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي مَنْصُورٌ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ وَإِذَا اسْتُنْفِرْتُمْ فَانْفِرُوا

Kâfirlere Karşı Elbirliğiyle Harbe Çıkmanın Vucûbu İle Cihâd Ve Niyetten Vâcib Olacak Mikdârı Beyân Babı Ve Allah'ın şu kavilleri: "(Ey mü'minler) sizler gerek hafif, gerek ağırlıklı olarak elbirliğiyle savaşa çıkın. Allah yolunda mallarınızla, canlarınızla muharebe edin. Eğer bilirseniz bu sizin için çok hayırlıdır. Eğer yakın bir menfaat, orta bir sefer olsaydı elbette senin arkana düşerlerdi. Fakat meşakkat onlara uzak geldi. Onlar: Eğer gücümüz yetseydi herhalde biz de sizinle beraber çıkardık, diye Allah 'a yemîn edeceklerdir. Bunlar (bu suretle) kendilerini helake sürüklerler. Allah biliyor ki, onlar hiç şübhesiz ve muhakkak yalancıdırlar" (et-Tevbe: 4i 42); ve Allah'ın şu kavli: "Ey îmân edenler, ne oldunuz ki size 'Allah yolunda elbirlik gazaya çıkın' denildiği zaman yere (mıhlanıp) ağırlaştınız?Âhiretten vazgeçip, yalnız dünyâ hayâtına mı razı oldunuz? Fakat bu dünyâ hayâtının fâidesi âhiretin yanında pek azdır. Eğer (emrolunduğunuz bu cihâda) elbirliğiyle çıkmazsanız, Allah sizi pek acıklı bir azaba uğratır ve yerinize sizden başka (itaatli) bir kavim getirir. Siz ona hiçbir şeyle zarar yapamazsınız.Allah herşeye hakkıyla kaadirdir" (et-Tevbe: 38-39). İbn Abbâs'tan:"İnfirû subâtin", "Seriyyeler ve ayrı ayrı asker birlikleri hâlinde elbirliğiyle cihâda çıkın" demek olduğu zikrolunur. "Subâtin vahidi", "Subetun"dur denilir
-... Bize Sufyân (es-Sevrî) tahdîs edip şöyle dedi: Bana Mansûr, Mücâhid ibn Cebr'den; o daTâvûs'tan; o da İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S) Mekke fethi günü: "Fetihten sonra (artık Mekke'den Medîne'ye) hicret yoktur, lâkin cihâd ve niyet vardır (Mekke'den yalnız cihâd kasdıyle ve faziletler tahsili niyetiyle çıkıla-bilir). Binâenaleyh cihâda da'vet olunduğunuzda hemen icabet ve hareket ediniz" buyurmuştur.

بَاب الْكَافِرِ يَقْتُلُ الْمُسْلِمَ ثُمَّ يُسْلِمُ فَيُسَدِّدُ بَعْدُ وَيُقْتَلُ

2826 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَضْحَكُ اللَّهُ إِلَى رَجُلَيْنِ يَقْتُلُ أَحَدُهُمَا الْآخَرَ يَدْخُلَانِ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُ هَذَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلُ ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَى الْقَاتِلِ فَيُسْتَشْهَدُ

Bir Kafir Bir Müslümânı Öldürür. Sonra Bu Kaatiı. Müslümân Olur Ve Dînine Bağlı Kalır, Sonunda O Da Öldürülür (Yânı Harbde O Da Şehîd Edilirse, İkisi De Cennete Girer) Babı
-.... Bize Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S) şöyle söylemiştir: "Allah iki kişiyi rızâsı ile karşılar: Bunlar birbirini öldürüp cennete giren iki kimsedir. Şu (müslümân) Allah yolunda çarpışır. Şehîd düşer (de cennete girer). Sonra Allah onu öldürene hidâyet eder ve sonunda o da şehîd edilir"

2827 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَنْبَسَةُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ بِخَيْبَرَ بَعْدَ مَا افْتَتَحُوهَا فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَسْهِمْ لِي فَقَالَ بَعْضُ بَنِي سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ لَا تُسْهِمْ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ هَذَا قَاتِلُ ابْنِ قَوْقَلٍ فَقَالَ ابْنُ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ وَاعَجَبًا لِوَبْرٍ تَدَلَّى عَلَيْنَا مِنْ قَدُومِ ضَأْنٍ يَنْعَى عَلَيَّ قَتْلَ رَجُلٍ مُسْلِمٍ أَكْرَمَهُ اللَّهُ عَلَى يَدَيَّ وَلَمْ يُهِنِّي عَلَى يَدَيْهِ قَالَ فَلَا أَدْرِي أَسْهَمَ لَهُ أَمْ لَمْ يُسْهِمْ لَهُ قَالَ سُفْيَانُ وَحَدَّثَنِيهِ السَّعِيدِيُّ عَنْ جَدِّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ السَّعِيدِيُّ هُوَ عَمْرُو بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ

-.... Bize ez-Zuhrî tahdîs edip şöyle dedi: Bana Anbese ibnu Saîd, Ebû Hureyre(R)'den haber verdi.Ebû Hureyre şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Hayber'I fethettikten sonra kendisi henüz Hayber'de iken, ben (Yemen'den) O'na geldim. (O ganimet dağıtıyordu.) Ben:
— Yâ Rasûlallah! Bana da bir pay ver! dedim.Saîd ibnu'l-Âs oğulları'ndan bâzısı (ki Ebân ibn Saîd'dir):
— Yâ Rasûlallah, ona pay verme! dedi. ': Bunun üzerine Ebû Hureyre:
— Bu (adam), İbnu Kavkal'ın kaatili, dedi. Ebân ibnu Saîd Âs da:
— Vay hayret şu dağ kediciğine! O (Yemen'in Devs illerindeki) Da'nin Dağı'nın başından üzerimize yuvarlanıp geldi de, müslümân bir kişinin katlini bana yükleyerek beni ayıplıyor. Allah İbn Kavkaİ'a benim ellerim üzerinde şehîd olmak (saadetini) ikram etti de, beni onun iki elinde (kâfir bir hâlde öldürerek) hakir kılmadı .Anbese yâhud onun berisindeki bir râvî: Rasûlullah, Ebû Hurey-re'ye pay verdi mi, yâhud vermedi mi; bilmiyorum, demiştir. Râvî Sufyân ibn Uyeyne şöyle dedi: Bu hadîsi bana es-Saîdî, dedesinden; o da Ebû Hureyre'den olmak üzere tahdîs etti. Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: es-Saîdî, Amr ibnu Yahya ibn Saîd ibn Amr ibn Saîd ibni'I-Âs'tır.

بَاب مَنْ اخْتَارَ الْغَزْوَ عَلَى الصَّوْمِ

2828 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ أَبُو طَلْحَةَ لَا يَصُومُ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَجْلِ الْغَزْوِ فَلَمَّا قُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ أَرَهُ مُفْطِرًا إِلَّا يَوْمَ فِطْرٍ أَوْ أَضْحَى

Düşmanla Cenk Ve Kıtal Etmeye Gitmeyi, Oruç Tutmaya Tercih Eden Kimse Babı
-... Enes ibn Mâlik (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) zamânında Ebû Talha düşmanla cenk etmek için oruç tutmazdı. Peygamberdin ruhu kabz olununca, ben Ebû Talha'yı hiç oruçsuz görmedim; yalnız ramazân bayramı günü yâhud (teşrik günleri dâhil olduğu lâlde) kurbân günü oruç tutmazdı. Ebân ibn Saîd ibni'I-Âs, Emevî'dir. Kardeşten Hâlid ile Amr müslümân oldukları hâlde, Ebân'ın müslümânlığı gecikmiştir. İbn Abdil berr'in bildirdiğine göre, Hudeybiye ile Hayber arasında müslümân olmuştur. İbn İshâk,

---

بَاب الشَّهَادَةُ سَبْعٌ سِوَى الْقَتْلِ

2829 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الشُّهَدَاءُ خَمْسَةٌ الْمَطْعُونُ وَالْمَبْطُونُ وَالْغَرِقُ وَصَاحِبُ الْهَدْمِ وَالشَّهِيدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

Şe'hîdler (Allah Yolunda) Öldürülmekten Başka Yedi Nevi'dir
-...Ebû Salih, Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Şehîdler beş (nevi')dir Tâûndan ölen; karın hastalığından ölen; suda boğulan; yıkık altında kalıp ölen; bir de Allah yolunda şehîd olan, yânı öldürülen"

2830 - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عَاصِمٌ عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ سِيرِينَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الطَّاعُونُ شَهَادَةٌ لِكُلِّ مُسْلِمٍ

-....Enes ibn Mâlik(R)'ten. Peygamber (S): "Tâûn, herbir müslümân için şehîdliktir" buyurmuştur

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَى وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ إِلَى قَوْلِهِ غَفُورًا رَحِيمًا}
2831 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ لَمَّا نَزَلَتْ {لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ} دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَيْدًا فَجَاءَ بِكَتِفٍ فَكَتَبَهَا وَشَكَا ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ ضَرَارَتَهُ فَنَزَلَتْ {لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ}

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: "Müzminlerden Özür sahibi olmaksızın (evlerinde) oturanlarla, Allah yolunda mallanyle, canlarıyle savaşanlar bir olamaz. Allah mallanyle, canlarıyle savaşanları, derece itibariyle, oturanlardan çok üstün kıldı. (Gerçi) Allah hepsine de cenneti va'd etmiştir, (fakat) Allah, savaşanlara oturanların üstünde çok büyük bir ecir vermiştir. Kendinden dereceler, birmağfiret, bir rahmet (vermiştir); Allah çok mafiret edici, çok merhamet eyleyicidir" (en-Nisâ: 95-96).
-..Ebû İshâk şöyle dedi: Ben el-Berâ(R)'dan işittim, şöyle diyordu: ' 'Mü 'minlerden oturanlarla, Allah yolunda mallanyle, canlarıyle savaşanlar müsâvî olamaz*.." âyeti indiği zaman, Rasûlullal (S) Zeyd'i çağırdı. Zeyd bir kürek kemiği ile geldi ve o âyeti yazdı Bu sırada İbnu Ümmi Mektûm körlüğünden şikâyet etti. Bunun üze rine "Müzminlerden özür sahibi olmaksızın oturanlar..." kısmı indi

---

2832 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ الزُّهْرِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي صَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ أَنَّهُ قَالَ رَأَيْتُ مَرْوَانَ بْنَ الْحَكَمِ جَالِسًا فِي الْمَسْجِدِ فَأَقْبَلْتُ حَتَّى جَلَسْتُ إِلَى جَنْبِهِ فَأَخْبَرَنَا أَنَّ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمْلَى عَلَيْهِ {لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ} {وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ} قَالَ فَجَاءَهُ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ وَهُوَ يُمِلُّهَا عَلَيَّ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ أَسْتَطِيعُ الْجِهَادَ لَجَاهَدْتُ وَكَانَ رَجُلًا أَعْمَى فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفَخِذُهُ عَلَى فَخِذِي فَثَقُلَتْ عَلَيَّ حَتَّى خِفْتُ أَنْ تَرُضَّ فَخِذِي ثُمَّ سُرِّيَ عَنْهُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ {غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ}

-....Sehl ibn Sa'd es-Sâidî (R) şöyle demiştir: Ben Mervân ibnu'l-Hakem'i mescidde otururken gördüm. Ben de ona doğru geldim ve yanıbaşma oturdum. Kendisi bize haber verdi; ona da Zeyd ibn Sabit şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S) ona "Müzminlerden (evlerinde) oturanlarla Allah yolunda mücâhede edenler beraber olamaz"' âyetini yazdırmak istedi; tam o âyeti bana yazdırırken İbnu Ümmi Mektûm, Rasûlullah'ın yanma çıkageldi ve:
— Yâ Rasûlallah, cihâda gücüm yetseydi, bende muhakkak cihâda gider, düşmanlarla harb ederdim, dedi. İbnu Ümmi Mektûm kör bir kişi idi. Allah Tebâreke ve Taâlâ Rasûlü'ne vahiy indirdi. Bu sırada Rasûlullah'ın uyluğu benim uyluğum üzerinde bulunuyordu. Vahyin (Peygamber üzerindeki) ağırlığı bana

o kadar ağır geldi ki, sonunda dizimin ufalanıp dağılmasından korktum. Sonra Rasûlullah'tan vahiy te'sîri sıyrıldı da Azîz ve Celîl olan Allah "Ğayru uliddaran = Zarar sahibi olanlardan başka'9 diye (bir istisna kaydı) indirdi

---

بَاب الصَّبْرِ عِنْدَ الْقِتَالِ

2833 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمٍ أَبِي النَّضْرِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى كَتَبَ فَقَرَأْتُهُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا

Düşmanla Muharebe Sırasında Sabretmek Babı
-...Mûsâ ibn Ukbe, Salim Ebu'n-Nadr'dan tahdîs etti ki, Abdullah ibn Ebî Evfâ, Umer ibn Ubeydillah'a mektûb yazdı; o mektubu ben okudum (şöyle yazmıştı): Rasûlullah (S): "Düşmanlarla karşılaştığınız zaman sabrediniz" buyurdu

---

بَاب التَّحْرِيضِ عَلَى الْقِتَالِ وَقَوْلِهِ تَعَالَى {حَرِّضْ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ}

2834 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْخَنْدَقِ فَإِذَا الْمُهَاجِرُونَ وَالْأَنْصَارُ يَحْفِرُونَ فِي غَدَاةٍ بَارِدَةٍ فَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ عَبِيدٌ يَعْمَلُونَ ذَلِكَ لَهُمْ فَلَمَّا رَأَى مَا بِهِمْ مِنْ النَّصَبِ وَالْجُوعِ قَالَ اللَّهُمَّ إِنَّ الْعَيْشَ عَيْشُ الْآخِرَهْ فَاغْفِرْ لِلْأَنْصَارِ وَالْمُهَاجِرَهْ فَقَالُوا مُجِيبِينَ لَهُ نَحْنُ الَّذِينَ بَايَعُوا مُحَمَّدَا عَلَى الْجِهَادِ مَا بَقِينَا أَبَدَا

Kafirlerle Muharebeye Teşvik Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
"Ey Peygamber! Müzminleri harbe teşvik et" (el-Enfâl: 65)
-...Bize Ebû İshâk, Humeyd'den tahdîs etti; o şöyle demiştir: Ben Enes(R)'ten işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S) -Ahzâb sırasında- hendek kazılan yere çıkıp varmıştı. Muhacirler ile Ensâr'-ın soğuk bir kuşluk vaktinde hendek kazmakta olduklarını gördü. Onların yanlarında kendileri adına bu işi görecek köleleri de yoktu. Rasûlullah bunların çektikleri yorgunluğu ve açlığı görünce:"AHâhümme inne'l-ayşe ayşu'İ-âhire fağfir li'l-Ensâri ve'l-Muhâcireh" (= Yâ Allah! Dirlik ve yaşamak âhiret dirliğidir. Sen Ensâr'ı ve Muhacirlerdi mağfiret et!) dedi. Orada bulunan sahâbîler de Rasûlullah'a cevâb vericiler olarak: Nahnu'llezîne bâyeû Muhammeden Aîe'l'Cihâdi mâ bakıynâ ebeden (= Bizler yaşadıkça dâima cihâd etmek üzere Muhammed'e söz vermiş kimseleriz.) dediler

---

بَاب حَفْرِ الْخَنْدَقِ

2835 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَعَلَ الْمُهَاجِرُونَ وَالْأَنْصَارُ يَحْفِرُونَ الْخَنْدَقَ حَوْلَ الْمَدِينَةِ وَيَنْقُلُونَ التُّرَابَ عَلَى مُتُونِهِمْ وَيَقُولُونَ نَحْنُ الَّذِينَ بَايَعُوا مُحَمَّدَا عَلَى الْإِسْلَامِ مَا بَقِينَا أَبَدَا وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُجِيبُهُمْ وَيَقُولُ اللَّهُمَّ إِنَّه لَا خَيْرَ إِلَّا خَيْرُ الْآخِرَهْ فَبَارِكْ فِي الْأَنْصَارِ وَالْمُهَاجِرَهْ

(Medine'nin Etrafına) Hendek Kazılması Babı
-...Bize Abdulazîz, Enes(R)'ten tahdîs etti ki, o şöyle demiştir: Muhacirler ve Ensâr, Medine etrafına hendek kazmaya ve sırtları üzerinde toprak taşımaya başladılar. Bu sırada şu sözleri terennüm ediyorlardı: Nahnu'llezîne bâyeû Muhammeden , Aîe'I-İslâmi ma bakıynâ ebeden (= Bizler hayâtta kaldıkça dâima İslâm üzerinde sebat etmeye : Muhammed'e söz ve ahid vermiş kimseleriz!) Peygamber (S) de onlara cevâb vererek şunları söylüyordu: "AMhumme innehû tâ hayra illâ hayruH-âhirah Fe-bârik

fî'l-Ensâri ve'l-Muhâcireh!" (= Yâ Allah! Âhiret hayrından başka (devamlı) hayır olmadığı muhakkak. Onun için sen Ensâr ve Muhacirler hakkında hayır-bereket ihsan et!)

2836 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْقُلُ وَيَقُولُ لَوْلَا أَنْتَ مَا اهْتَدَيْنَا

-.... Ebû İshâk dedi ki: Ben el-Berâ(R)'dan işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S) - hendek kazılması gününde- toprak taşıyor ve: "Levlâ ente mehtedeynâ.. " sözlerini söylüyordu

---

2837 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْأَحْزَابِ يَنْقُلُ التُّرَابَ وَقَدْ وَارَى التُّرَابُ بَيَاضَ بَطْنِهِ وَهُوَ يَقُولُ لَوْلَا أَنْتَ مَا اهْتَدَيْنَا وَلَا تَصَدَّقْنَا وَلَا صَلَّيْنَا فَأَنْزِلَنْ سَكِينَةً عَلَيْنَا وَثَبِّتْ الْأَقْدَامَ إِنْ لَاقَيْنَا إِنَّ الْأُلَى قَدْ بَغَوْا عَلَيْنَا إِذَا أَرَادُوا فِتْنَةً أَبَيْنَا

-....el-Berâ ibn Âzib (R) şöyle demiştir: Ahzâb gününde Peygamber(S)'i gördüm, toprak karnının beyazlığını örtmüş olduğu hâlde toprak taşıyor ve şu sözleri söylüyordu: "Levlâ ente mehtedeynâ Velâ tasaddaknâ velâ salleynâ Fe emilen sekîneten aleynâ Ve sebbitVl-akdâme en lâkaynâ İnnel-ûlâ kad bağav aleynâ İzâ erâdû fitneten ebeynâ Sen olmasaydın biz doğru yolu bulmaz, sadaka vermez, namaz kılmazdık. Şübhesiz bu kâfirler, bizim çekindiğimiz fitneyi bize vâki' kılmak istedikleri zaman bizim üzerimize saldırmışlardır. Onlarla yüzyüze geldiğimizde gönlümüze bir sekînet (sabır, sebat) indir ve ayaklarımızı yerinde sabit tut (da bizi dağıtma yâ Rabb)!

بَاب مَنْ حَبَسَهُ الْعُذْرُ عَنْ الْغَزْوِ

2838 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُمْ قَالَ رَجَعْنَا مِنْ غَزْوَةِ تَبُوكَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Özrün Kendisini Düşmanla Cenk Etmekten Alıkoyduğu Kimse Babı

-... Bize Humeyd tahdîs etti ki, onlara da Enes tahdîs edip: Bizler Peygamber(S)'in beraberinde Tebûk gazvesinden döndük... demiştir

---

2839 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ هُوَ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ فِي غَزَاةٍ فَقَالَ إِنَّ أَقْوَامًا بِالْمَدِينَةِ خَلْفَنَا مَا سَلَكْنَا شِعْبًا وَلَا وَادِيًا إِلَّا وَهُمْ مَعَنَا فِيهِ حَبَسَهُمْ الْعُذْرُ وَقَالَ مُوسَى حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ مُوسَى بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ الْأَوَّلُ أَصَحُّ

ve yine bize Süleyman ibn Harb tahdîs edip şöyle dedi: Bize Hammâd-ki o İbnu Zeyd'dir- Humeyd'den; o da Enes(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S) bir gazada idi; şöyle buyurdu: "Arkamızda Medine'de bir takım erler cemâati vardır ki, biz bir dağ yolunda,dere içinde her yürüyüşümüzde, muhakkak o Medine'dekiler de yürüyüş(nevin)de bizimle beraberdirler. Onları burada bulunmaktan özür men' etti" . Ve Mûsâ ibn İsmâîl dedi ki; Bize Hammâd, Humeyd'den; o da Mûsâ ibn Enes'ten; o da babası Enes ibn Mâlik'ten tahdîs etti: Peygamber (S) söyledi ki.. Ebû Abdillah el-Buhârî: Birinci sened daha sahîhtir, dedi

---

باب فَضْلِ الصَّوْمِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

2840 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ وَسُهَيْلُ بْنُ أَبِي صَالِحٍ أَنَّهُمَا سَمِعَا النُّعْمَانَ بْنَ أَبِي عَيَّاشٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ صَامَ يَوْمًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بَعَّدَ اللَّهُ وَجْهَهُ عَنْ النَّارِ سَبْعِينَ خَرِيفًا

Allah Yolunda (Cihâdda İken) Oruç Tutmanın Fazileti Babı

-... Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim; "Her kim (cihâd vazifesinde iken) Allah yolunda bir gün oruç tutarsa, Allah onun yüzünü (yânî vücûdunu) yetmiş yıl cehennem ateşinden uzaklaştırır'" buyuruyordu

---

باب فَضْلِ النَّفَقَةِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

2841 - حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَنْفَقَ زَوْجَيْنِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ دَعَاهُ خَزَنَةُ الْجَنَّةِ كُلُّ خَزَنَةِ بَابٍ أَيْ فُلُ هَلُمَّ قَالَ أَبُو بَكْرٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَاكَ الَّذِي لَا تَوَى عَلَيْهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَأَرْجُو أَنْ تَكُونَ مِنْهُمْ

Allah Yolunda (Cihâdda) Harcama Yapmanın Fazileti Babı

-...Ebû Seleme, Ebû Hureyre(R)'den işitmiştir ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:"Kim Allah yolunda çift harcama yaparsa cennetin bekçileri; herbir kapının bekçileri onu: Ey Fule, buraya gel! diye çağırır". Ebû Bekr:

— Yâ Rasûlalîah! Bu her kapının bekçilerinin çağırmış olduğu kimseye (bir kapıdan girmesi, diğer kapıyı terketmesinden dolayı) bir)beis yoktur, dedi. Peygamber:— "Ben senin onlardan olmanı çok ümîd ediyorum" buyurdu

---

2842 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ حَدَّثَنَا هِلَالٌ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ إِنَّمَا أَخْشَى عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِي مَا يُفْتَحُ عَلَيْكُمْ مِنْ بَرَكَاتِ الْأَرْضِ ثُمَّ ذَكَرَ زَهْرَةَ الدُّنْيَا فَبَدَأَ بِإِحْدَاهُمَا وَثَنَّى بِالْأُخْرَى فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوَيَأْتِي الْخَيْرُ بِالشَّرِّ فَسَكَتَ عَنْهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْنَا يُوحَى إِلَيْهِ وَسَكَتَ النَّاسُ كَأَنَّ عَلَى رُءُوسِهِمْ الطَّيْرَ ثُمَّ إِنَّهُ مَسَحَ عَنْ وَجْهِهِ الرُّحَضَاءَ فَقَالَ أَيْنَ السَّائِلُ آنِفًا أَوَخَيْرٌ هُوَ ثَلَاثًا إِنَّ الْخَيْرَ لَا يَأْتِي إِلَّا بِالْخَيْرِ وَإِنَّهُ كُلَّمَا يُنْبِتُ الرَّبِيعُ مَا يَقْتُلُ حَبَطًا أَوْ يُلِمُّ إِلَّا آكِلَةَ الْخَضِرِ كُلَّمَا أَكَلَتْ حَتَّى إِذَا امْتَلَأَتْ خَاصِرَتَاهَا اسْتَقْبَلَتْ الشَّمْسَ فَثَلَطَتْ وَبَالَتْ ثُمَّ رَتَعَتْ وَإِنَّ هَذَا الْمَالَ خَضِرَةٌ حُلْوَةٌ وَنِعْمَ صَاحِبُ الْمُسْلِمِ لِمَنْ أَخَذَهُ بِحَقِّهِ فَجَعَلَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَنْ لَمْ يَأْخُذْهُ بِحَقِّهِ فَهُوَ كَالْآكِلِ الَّذِي لَا يَشْبَعُ وَيَكُونُ عَلَيْهِ شَهِيدًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ

-... Bize Hilâl, Atâ ibn Yesâr'dan; o da Ebû Saîd el- Hudrî(R)'den şöyle tahdîs etti:Rasûlullah (S) minber üzerinde ayağa kalktı da:

— "Ben ancak benden sonra sizin üzerinize açılacak olan dünyâ bereketlerinden dolayı sizin için korku duyuyorum" buyurdu. Sonra dünyâ çiçeğini-zikretti, akabinde bu bereketlerin biriyle söze başladı ve diğerini (yânî dünyâ çiçeğini) ikinci yaptı. Bunun üzerine sahâbîlerden^bir zât ayağa kalktı ve:

— Yâ Rasûlalîah! Hiç hayır, şerr getirir mi? diye sordu. Peygamber bu soruya cevâb vermekten (bir müddet) sükût etti. Biz, Rasûlullah'a vahiy indiriliyor dedik. İnsanlar sanki başlan üzerinde kuşlar varmışçasına sükût ettiler. Sonra Rasûlullah dökmekte olduğu bol teri yüzünden sildi ve:

— "Biraz önce suâl soran nerede? Mal (hakîkaten) hayır mıdır?" (deyip, bunu üç defa tekrarladı ve devamla) "Hakîkî hayır ve ni'-met, hayırdan başka birşey getirmez (fakat, dünyâ malı hakîkî hayır

değildir; şöyle ki): Muhakkak bahar, her bitirdikçe yiyeni öldürücü yâhud ölüme yaklaştırıcı şeyler de bitirir. Lâkin yeşil ot yiyen hayvan böyle değildir. O ölüm tehlikesinden korunmuştur. Bu hayvan o yeşil otu yedikçe nihayet iki böğrünü doldurunca bahar güneşini karşılar, kolayca tersler ve işer. Sonra yine bol bol yer. İşte bu dünyâ malı da yeşil ot gibi çekicidir, tatlıdır. Bu dünyâ malını hakkıyle alan ve onu Allah yoluna, yetimlere, fakirlere tahsis eden zengin müslü-mân ne hayırlı kişidir! Dünyâ malını haklılıkla almayan (haram mal toplayan hırslı) kişi de dâima yiyen, bir türlü doymayan obur gibidir. Kıyamet gününde bu mal kendi sahibinin cimriliğine bir şâhid olacaktır"

بَاب فَضْلِ مَنْ جَهَّزَ غَازِيًا أَوْ خَلَفَهُ بِخَيْرٍ

2843 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ قَالَ حَدَّثَنِي بُسْرُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ خَالِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ جَهَّزَ غَازِيًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَدْ غَزَا وَمَنْ خَلَفَ غَازِيًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِخَيْرٍ فَقَدْ غَزَا

Bir Gâzîyi Cihazla Yıp Sefere Hazırlayan Yâhud Gazinin Gerideki İşlerini Görmekte Ona Hayırlı Halef Olan Kimsenin Fazileti Babı

-... Zeyd ibn Hâlid (R) şöyle tahdîs etmiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Her kim Allah yolunda cenk edecek bir askeri (araç ve gereçlerini te'mîn ederek) sefere hazırlarsa, o da gaza etmiş-(cesine sevaba nail) olur. Yine her kim Allah yolunda gaza eden bir askerin (gerideki işlerini görmekte) hayırla yerini tutarsa, o da gaza etmiş olur"

2844 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَكُنْ يَدْخُلُ بَيْتًا بِالْمَدِينَةِ غَيْرَ بَيْتِ أُمِّ سُلَيْمٍ إِلَّا عَلَى أَزْوَاجِهِ فَقِيلَ لَهُ فَقَالَ إِنِّي أَرْحَمُهَا قُتِلَ أَخُوهَا مَعِي

-... Bize Hemmâm (ibnu Yahya), İshâk ibn Abdillah'tan; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) kendi zevceleri yanına girmesi müstesna, Medîne'de devamlı olarak Üm-mü Suleym'in evinden başka hiçbir eve girmezdi. Peygamber'e bu devamlı girişin sebebi soruldu da, Peygamber: "Ben Ümmü Suleym'e en acıyanım, çünkü onun erkek kardeşi (Haram ibnu Milhân, Maû-ne Kuyusu günü) benim (askerlerimin) beraberinde öldürüldü-' buyurdu

---

بَاب التَّحَنُّطِ عِنْدَ الْقِتَالِ

2845 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ مُوسَى بْنِ أَنَسٍ قَالَ وَذَكَرَ يَوْمَ الْيَمَامَةِ قَالَ أَتَى أَنَسٌ ثَابِتَ بْنَ قَيْسٍ وَقَدْ حَسَرَ عَنْ فَخِذَيْهِ وَهُوَ يَتَحَنَّطُ فَقَالَ يَا عَمِّ مَا يَحْبِسُكَ أَنْ لَا تَجِيءَ قَالَ الْآنَ يَا ابْنَ أَخِي وَجَعَلَ يَتَحَنَّطُ يَعْنِي مِنْ الْحَنُوطِ ثُمَّ جَاءَ فَجَلَسَ فَذَكَرَ فِي الْحَدِيثِ انْكِشَافًا مِنْ النَّاسِ فَقَالَ هَكَذَا عَنْ وُجُوهِنَا حَتَّى نُضَارِبَ الْقَوْمَ مَا هَكَذَا كُنَّا نَفْعَلُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِئْسَ مَا عَوَّدْتُمْ أَقْرَانَكُمْ رَوَاهُ حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ

Muhârebf, Sırasında (Ölülere Sürülen) Hanût Kokusu Sürünmek Babı

-... Enes ibn Mâlik'in oğlu Mûsâ, Yemâme harbini zikrederken şöyle demiştir: Enes ibn Mâlik, Yemâme harbi günü Sabit ibn Kays'ın yanına gelmiş. Sabit o sırada iki uyluğunu açmış, hanût denilen (ve ölüye sürülen) bir nevi' koku sürünüyor (ve şehîd olmaya hazırlanıyor) hâldeymiş. Enes, Sâbit'e:

— Ey amca! Seni harb saffına gelmemen için habseden nedir? dedi. O da:

— Ey kardeşim oğlu, şimdi (geliyorum), dedi. Bir taraftan da hanût kokusu sürünmeye başladı. (Korkudan sonra Sabit iki kat beyaz elbise giyerek kefenlendi.) Sonra harb saffına gelip yer aldı. -Enes, hadîsin burasında askerden bir kısmının cebheden açılıp bozulmasını anlatmıştır.- Sonra:
— Karşımızdan şöyle açılın (düşmanı görelim de), nihayet düşmanla vuruşalım. Biz Rasûlullah (S) ile birlikte harbederken, öyle (panik yaparak) harbetmezdik. Siz akranınıza kaçmayı ne fena âdet ettirmişsiniz, dedi". Bu hadîsi Hammâd ibn Seleme, Sabit el-Bunânî'den; o da Enes ibn Mâlik'ten olmak üzere de rivayet etti

---

بَاب فَضْلِ الطَّلِيعَةِ
2846 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ يَأْتِينِي بِخَبَرِ الْقَوْمِ يَوْمَ الْأَحْزَابِ قَالَ الزُّبَيْرُ أَنَا ثُمَّ قَالَ مَنْ يَأْتِينِي بِخَبَرِ الْقَوْمِ قَالَ الزُّبَيْرُ أَنَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ حَوَارِيًّا وَحَوَارِيَّ الزُّبَيْرُ

Harbde Keşif Karakolunun Fazîletî Babı
-....Câbir (R) şöyle demiştir: Ahzâb günü Peygamber (S):
— "Kurayza oğullarının haberini bana kim getirir?" diye sordu. Zubeyr: — Ben (getiririm), dedi.
Sonra Peygamber bir kerre daha:
— "Kurayza oğulları'na dâir bana kim haber getirir?" diye sordu. Yine Zubeyr:— Ben, diye cevâb verdi.
Bunun üzerine Peygamber:
— "Her peygamberin (sahâbîleri içinde) hâlis ve seçkin bir adamı vardır. Benim seçkin adamım da Zubeyr'dir" buyurdu

---

بَاب هَلْ يُبْعَثُ الطَّلِيعَةُ وَحْدَهُ
2847 - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُنْكَدِرِ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَدَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّاسَ قَالَ صَدَقَةُ أَظُنُّهُ يَوْمَ الْخَنْدَقِ فَانْتَدَبَ الزُّبَيْرُ ثُمَّ نَدَبَ النَّاسَ فَانْتَدَبَ الزُّبَيْرُ ثُمَّ نَدَبَ النَّاسَ فَانْتَدَبَ الزُّبَيْرُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ حَوَارِيًّا وَإِنَّ حَوَارِيَّ الزُّبَيْرُ بْنُ الْعَوَّامِ

Kumandan Harbde Keşif Yapacak Kişiyi Tek Başına Düşmanı Keşif Vazifesine Gönderir Mi?
-...Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) râvî Sadaka ibnu'1-Fadl: Bunun Hendek günü olduğunu sanıyorum, demiştir- insanları (bir keşif vazîfesine) çağırdı da bu çağrıya ez-Zubeyr icabet etti. Sonra Peygamber yine çağrı yaptı, yine Zubeyr icabet etti. Sonra Peygamber insanları yine bu vazifeye çağırdı; bu sefer de Zubeyr vazifeye tâlib oldu. Bunun üzerine Peygamber; "Muhakkak herbir peygamberin bir havarisi (seçkin hâlis adamı) vardır. Şübhe-siz benim havarim de ez-Zubeyr ibnu'l-Avvâm'dır" buyurdu

---

بَاب سَفَرِ الِاثْنَيْنِ
2848 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو شِهَابٍ عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ قَالَ انْصَرَفْتُ مِنْ عِنْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَنَا أَنَا وَصَاحِبٍ لِي أَذِّنَا وَأَقِيمَا وَلْيَؤُمَّكُمَا أَكْبَرُكُمَا

İki Kişinin Beraberce Sefere Çıkması Babı

-...Mâlik ibnu'l-Huveyris (R) şöyle demiştir: Ben, bir arkadaşımla Peygamber'in yanından ayrıldım. Peygamber (S) bize: "Namaz vakitlerinde ezan okuyun ve ikaamet getirin; ikinizden büyük olanınız size imamlık etsin" buyurdu

---

بَاب الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

2849 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْخَيْلُ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

"Atın Alnına Dökülen Saçlarında Kıyamet ; Gününe Kadar Hayır Düğümlüdür"

-... Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Atlar alınlarına dökülen saçlarında kıyamet gününe kadar hayır bulunan hayvanlardır" b'uyurdu.

2850 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُصَيْنٍ وَابْنِ أَبِي السَّفَرِ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الْجَعْدِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ قَالَ سُلَيْمَانُ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ تَابَعَهُ مُسَدَّدٌ عَنْ هُشَيْمٍ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ

-....eş-Şa'bf den; o daUrveibnu'1-Ca'd eL-Bârıkî'den tahdîs etti ki, Peygamber(S): "Harb atları, alınlarına dökülen saçlarında kıyamet gününe kadar hayır düğümlenmiş hayvanlardır" buyurmuştur. Buhârî'nin üstadı Süleyman ibn Harb, Şu'be'den;o da Urvetu'-bnu Ebi'l-Ca'd'dan söylemiştir.Bu hadîsi Huşeym'den;o da Husayn'-dan; o da eş-Şa'bî'den; o da Urve ibn Ebi'l-Ca'd'dan senediyle rivayet etmekte Müsedded,, Süleyman ibn Harb'e mutâbaat etmiştir.

2851 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبَرَكَةُ فِي نَوَاصِي الْخَيْلِ

-.. Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S):"Bereket, atların alınlarına dökülen saçlardadır" buyurdu

---

بَاب الْجِهَادُ مَاضٍ مَعَ الْبَرِّ وَالْفَاجِرِ لِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

2852 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ عَنْ عَامِرٍ حَدَّثَنَا عُرْوَةُ الْبَارِقِيُّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ الْأَجْرُ وَالْمَغْنَمُ

Peygamber(S)'İn: "Âtların alınlarına sarkan saçlarında kıyamet gününe kadar hayır düğümlenmiştir' Sözünden Dolayı Cihâd,Berrin (Yânı Âdilin) Ve Fâcirin Beraberinde Kıyamete Kadar Devam Edecektir

-... Bize Urvetu el-Bârıkî (R) tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: " (Harb için eğitilmiş) atların alınlarına sarkan saçlarında kıyamet gününe kadar hayır düğümlenmiştir, (Hayır, âhi-rette) sevâb, (dünyâda) ganimettir"

بَاب مَنْ احْتَبَسَ فَرَسًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لِقَوْلِهِ تَعَالَى {وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ}

2853 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا طَلْحَةُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدًا الْمَقْبُرِيَّ يُحَدِّثُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ احْتَبَسَ فَرَسًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِيمَانًا بِاللَّهِ وَتَصْدِيقًا بِوَعْدِهِ فَإِنَّ شِبَعَهُ وَرِيَّهُ وَرَوْثَهُ وَبَوْلَهُ فِي مِيزَانِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

Yüce Allah'ın: "Allah yolunda bağlanıp beslenen atlardan.. " (ei-Enfâi: 60) Kavlinden Dolayı, Allah Yolunda Cihâd Etmek İçin At Bağlayıp Besleyen Kimse Babı

-...Ebû Hureyre (R) şöyle diyordu: Peygamber(S): "Her kim A ilah 'a inandığı için ve va 'dini tasdik ederek Allah yolunda cihad etmek niyetiyle bir at bağlarsa, şübhesiz o atın yediği yemler, içtiği sular, atın dışkısı ve sidiği kıyamet gününde o şahsın mizanında- (sevâb olacak)" buyurdu

---

بَاب اسْمِ الْفَرَسِ وَالْحِمَارِ

2854 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ خَرَجَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَخَلَّفَ أَبُو قَتَادَةَ مَعَ بَعْضِ أَصْحَابِهِ وَهُمْ مُحْرِمُونَ وَهُوَ غَيْرُ مُحْرِمٍ فَرَأَوْا حِمَارًا وَحْشِيًّا قَبْلَ أَنْ يَرَاهُ فَلَمَّا رَأَوْهُ تَرَكُوهُ حَتَّى رَآهُ أَبُو قَتَادَةَ فَرَكِبَ فَرَسًا لَهُ يُقَالُ لَهُ الْجَرَادَةُ فَسَأَلَهُمْ أَنْ يُنَاوِلُوهُ سَوْطَهُ فَأَبَوْا فَتَنَاوَلَهُ فَحَمَلَ فَعَقَرَهُ ثُمَّ أَكَلَ فَأَكَلُوا فَنَدِمُوا فَلَمَّا أَدْرَكُوهُ قَالَ هَلْ مَعَكُمْ مِنْهُ شَيْءٌ قَالَ مَعَنَا رِجْلُهُ فَأَخَذَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَكَلَهَا

Atın Ve Eşeğin Özel İsmi Babı

-...Ebû Katâde'nin oğlu Abdullah'tan (şöyle demiştir): Babam Ebû Katâde (Hudeybiye senesi) Peygamber'in beraberinde sefere çıktı. Ebû Katâde arkadaşlarından bâzısıyle beraber geri kaldı, arkadaşları umre için ihrama girmişler, kendisi ise ihrama girmemiş hâldeydi. Ebû Talha'nın görmesinden önce arkadaşları bir yaban eşeği gördüler. Onlar yaban eşeğini gördükleri zaman onu terkedip bıraktılar. Nihayet o yaban eşeğini Ebû Talha da gördü. Hemen kendine âid olan ve el-Cerâde denilen bir ata bindi ve arkadaşlarından kamçısını kendisine uzatıvermelerini istedi. Arkadaşları bu isteği Kabul etmediler. Bunun üzerine kamçıyı bizzat kendisi aldı ve atı yaban eşeğine doğru sürdü ve onu vurdu. Sonra ondan hem kendisi, hem de arkadaşları yediler. Sonra Peygamber'e geldiler. Peygamberce eriştikleri zaman (O'na yedikleri etin hükmünü sordular). Peygamber (S):

— "Ondan beraberinde birşey var mı?" buyurdu.

— Yanımda onun bir bacağı var, dedi. Akabinde Peygamber o bacağı aldı ve onu yedi

---

2855 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا مَعْنُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا أُبَيُّ بْنُ عَبَّاسِ بْنِ سَهْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ كَانَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَائِطِنَا فَرَسٌ يُقَالُ لَهُ اللُّحَيْفُ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَقَالَ بَعْضُهُمْ اللُّخَيْفُ

-...Sehl ibn Sa'd es-Sâidî (R) şöyle demiştir: Hurma bahçemizde Peygamber(S)'e âid bir at bulunuyordu. Ona (noktasız hâ ile) Luhayfu denilirdi. Ebû Abdillah el-Buhârî: Bâzı râvîler (noktalı hâ ile) Luhayfu şeklinde söyledi, dedi

---

2856 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ سَمِعَ يَحْيَى بْنَ آدَمَ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ مُعَاذٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ رِدْفَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى حِمَارٍ يُقَالُ لَهُ عُفَيْرٌ فَقَالَ يَا مُعَاذُ هَلْ تَدْرِي حَقَّ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ وَمَا حَقُّ

الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ قُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ فَإِنَّ حَقَّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلَا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَحَقَّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يُعَذِّبَ مَنْ لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا أُبَشِّرُ بِهِ النَّاسَ قَالَ لَا تُبَشِّرْهُمْ فَيَتَّكِلُوا

-... Muâz ibn Cebel (R) şöyle demiştir: Ben bir seferde Peygamber'in bindiği Ufeyr denilen bir eşek üstünde Peygamber'in terkisinde idim. Peygamber (S) bana:
— "Yâ Muâz! Allah'ın kulları üzerindeki hakkı ve kulların da Allah üzerindeki hakkı nedir bilir misin?" diye sordu. Ben de:
— Bunu Allah ile Rasûlü en bilendir, dedim. Rasûlullah:
— "Allah'ın kulları üzerinde sabit olan hakkı, kulların Allah'a itaat ve kulluk etmeleri ve Allah 'a hiçbir şeyi ortak kılmamalarıdır. Kulların Allah üzerindeki hakkı da, kendisine hiçbir şeyi ortak kılmayan kişiye azâb etmemesidir (yânî bu husustaki lûtfudur)" buyurdu. Bunun üzerine ben:
— Yâ Rasûlallah! Bunu ben insanlara müjdelemeyeyim mi? diye sordum. Rasûlullah:— "Hayır, bunu onlara müjdeleme! Sonra buna dayanıp güvenirler" buyurdu

---

2857 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ فَزَعٌ بِالْمَدِينَةِ فَاسْتَعَارَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَسًا لَنَا يُقَالُ لَهُ مَنْدُوبٌ فَقَالَ مَا رَأَيْنَا مِنْ فَزَعٍ وَإِنْ وَجَدْنَاهُ لَبَحْرًا

-... Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Bir kerre Medine içinde bir düşman baskım korkusu yayılmıştı. Bunun üzerine Peygamber (S) bize (yânî Ebû Talha ailesine) âid olup Mendûb denilen bir atı iğreti aldı. (Ona binip Medine'den ayrıldı, geri dönüp geldiğinde:)
— "Korkulacak nevi'den birşey görmedik. Muhakkak surette bulduğumuz şey,Mendûb'un su gibi akmasıdır" buyurdu

---

بَاب مَا يُذْكَرُ مِنْ شُؤْمِ الْفَرَسِ

2858 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّمَا الشُّؤْمُ فِي ثَلَاثَةٍ فِي الْفَرَسِ وَالْمَرْأَةِ وَالدَّارِ

Atın Uğursuzluğu Nevinden Zikredilen Hadîsler Babı

-... Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim: "Uğursuzluk (telâkkisi âdet olarak ancak) ancak üç şeyde: atta, kadında, evde hâsıl olur" buyuruyordu.

2859 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي حَازِمِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنْ كَانَ فِي شَيْءٍ فَفِي الْمَرْأَةِ وَالْفَرَسِ وَالْمَسْكَنِ

-... Sehl ibn Sa'd es-Sâidî (R): "Eğer herhangi birşeyde uğurluk olsaydı o, kadında,atta, meskende olurdu" buyurmuştur

---

بَاب الْخَيْلُ لِثَلَاثَةٍ وَقَوْلُهُ تَعَالَى {وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ}

2860 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْخَيْلُ لِثَلَاثَةٍ لِرَجُلٍ أَجْرٌ وَلِرَجُلٍ سِتْرٌ وَعَلَى رَجُلٍ وِزْرٌ فَأَمَّا الَّذِي لَهُ أَجْرٌ فَرَجُلٌ رَبَطَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ

فَأَطَالَ فِي مَرْجٍ أَوْ رَوْضَةٍ فَمَا أَصَابَتْ فِي طِيَلِهَا ذَلِكَ مِنْ الْمَرْجِ أَوْ الرَّوْضَةِ كَانَتْ لَهُ حَسَنَاتٍ وَلَوْ أَنَّهَا قَطَعَتْ طِيَلَهَا فَاسْتَنَّتْ شَرَفًا أَوْ شَرَفَيْنِ كَانَتْ أَرْوَاثُهَا وَآثَارُهَا حَسَنَاتٍ لَهُ وَلَوْ أَنَّهَا مَرَّتْ بِنَهَرٍ فَشَرِبَتْ مِنْهُ وَلَمْ يُرِدْ أَنْ يَسْقِيَهَا كَانَ ذَلِكَ حَسَنَاتٍ لَهُ وَرَجُلٌ رَبَطَهَا فَخْرًا وَرِئَاءً وَنِوَاءً لِأَهْلِ الْإِسْلَامِ فَهِيَ وِزْرٌ عَلَى ذَلِكَ وَسُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْحُمُرِ فَقَالَ مَا أُنْزِلَ عَلَيَّ فِيهَا إِلَّا هَذِهِ الْآيَةُ الْجَامِعَةُ الْفَاذَّةُ {فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ}

Atlar Üç Nevi1 İnsan İçindir: Ve Yüce Allah'ın şu kavli:"Hem onlara binmeniz için, hem zînet için atları, katırları, merkebleri yarattı... " (en-Nahi: 8).
-...Ebû Salih es-Semmân'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Atlar üç nevi' insan için üç türlüdür: At ırkı bâzı adam için sevâbdır, bâzı adam için (fakirlik ve ihtiyâcına) bir perdedir, bâzısına da boynunda bir vebaldir. At kendisi için ecir olan kimseye gelince, o, atını Allah yolunda (ci-hâd için) bağlamıştır ve atını da bol otlu geniş bir sahada veya bir bahçede uzatmıştır. Bu bol otlu sahadan yâhud bahçeden atın bu uzun ipinde iken yediği her ot, at sahibi için haseneler olmuştur. Atın ipi kopsa şahlanarak bir veya iki yükseklik veya bir iki şavt koşsa, yerde onun bıraktığı gübreleri ve izleri sahibi için haseneler olur. Bir de hayvan bir nehre uğrayıp da ondan içerse -sahibi sulamak istememiş olsa bile- bu su da sahibi için haseneler olur.Bir kimse de atını övünmek için yâhud riya için ve İslâm ahâlîye düşmanlık için bağlarsa, bu hayvan da onun için bir vebaldir." Rasûlullah'a eşeklerden soruldu. Rasûlullah: "Bunlar hakkında bana, her hükmü toplayıcı (bir vecize olan) şu tek âyetten başka birşey indirilmedi: İşte kim zerre ağırlığınca bir hayır yapıyorsa onu görecek, kim de zerre ağırlığınca şerr yapıyorsa onu görecek" (ez-ziizâi: 7-8)

بَاب مَنْ ضَرَبَ دَابَّةَ غَيْرِهِ فِي الْغَزْوِ

2861 - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَقِيلٍ حَدَّثَنَا أَبُو الْمُتَوَكِّلِ النَّاجِيُّ قَالَ أَتَيْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيَّ فَقُلْتُ لَهُ حَدِّثْنِي بِمَا سَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَافَرْتُ مَعَهُ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ قَالَ أَبُو عَقِيلٍ لَا أَدْرِي غَزْوَةً أَوْ عُمْرَةً فَلَمَّا أَنْ أَقْبَلْنَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَتَعَجَّلَ إِلَى أَهْلِهِ فَلْيُعَجِّلْ قَالَ جَابِرٌ فَأَقْبَلْنَا وَأَنَا عَلَى جَمَلٍ لِي أَرْمَكَ لَيْسَ فِيهِ شِيَةٌ وَالنَّاسُ خَلْفِي فَبَيْنَا أَنَا كَذَلِكَ إِذْ قَامَ عَلَيَّ فَقَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا جَابِرُ اسْتَمْسِكْ فَضَرَبَهُ بِسَوْطِهِ ضَرْبَةً فَوَثَبَ الْبَعِيرُ مَكَانَهُ فَقَالَ أَتَبِيعُ الْجَمَلَ قُلْتُ نَعَمْ فَلَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ وَدَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَسْجِدَ فِي طَوَائِفِ أَصْحَابِهِ فَدَخَلْتُ إِلَيْهِ وَعَقَلْتُ الْجَمَلَ فِي نَاحِيَةِ الْبَلَاطِ فَقُلْتُ لَهُ هَذَا جَمَلُكَ فَخَرَجَ فَجَعَلَ يُطِيفُ بِالْجَمَلِ وَيَقُولُ الْجَمَلُ جَمَلُنَا فَبَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَاقٍ مِنْ ذَهَبٍ فَقَالَ أَعْطُوهَا جَابِرًا ثُمَّ قَالَ اسْتَوْفَيْتَ الثَّمَنَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ الثَّمَنُ وَالْجَمَلُ لَكَ

Gazvede Başkasının (Yorulan) Hayvanına Dürtüp Vuran Kimse Babı
-...Bize Ebu'l-Mütevekkil en-Nâcî tahdîs edip şöyle dedi:Ben Câbir ibn Abdillah el-Ensârî'ye geldim de ona: Rasûlullah'tan işittiklerini bize tahdîs et, dedim. Câbir şöyle dedi: Ben, seferlerinin birinde Rasûlullah'ın beraberinde yolculuk ettim. -Râvî Ebû Akıl: Ebu'l-Mütevekkil'in gazve mi yâhud umre mi dediğini bilmiyorum, demiştir.- Seferden döndüğümüz zaman Peygamber (S):
— "Kim ailesine acele gitmek isterse yürüyüşünü çabuklaştırsın" buyurdu.Câbir dedi ki: Ben kül renkli devem üzerine binmiş olarak döndüm. Bu devede başka renk yoktu (yânî rengine başka renk karışmamıştı). İnsanlar benim arkamda idiler. İşte ben böyle herkesin önünde yol aldığım sırada devem yorgunluktan dolayı birden durdu. Bunun üzerine Peygamber bana:
— "Ya Câbir! Deveni sıkı tut!" buyurdu ve kamçısıyla ona bir kerre vurdu. Vurmasıyla beraber deve yerinden sıçrayıp hareket etti. Müteakiben Peygamber:
— "Deveyi satar mısın?" dedi. Ben:
— Evet, dedim. Nihayet Medine'ye geldiğimizde ve Peygamber de sahâbîlerinin grupları içinde Mescid'e girdiğinde ben de devemi Mescid'in kenarındaki taş döşemeliğe bağlayarak yanına girdim.Ve kendisine:
— İşte (benden satın aldığın) deven buradadır, dedim. Peygamber Mescid'den çıktı ve:

— "Bu deve bizim devemizdir" diyerek, devenin etrafında dolaşmaya başladı.Akabinde Peygamber birkaç ûkıyye altın yolladı da:
— "Bunu Câbir'e verin" buyurdu. Bundan sonra Peygamber bana:
— "Devenin bedelini tastamam aldın mı?" dedi. Ben;— Evet aldım, dedim.
Peygamber (S):— "O bedel de, o deve de (hibe olarak) senindir" buyurdu

---

بَاب الرُّكُوبِ عَلَى الدَّابَّةِ الصَّعْبَةِ وَالْفُحُولَةِ مِنْ الْخَيْلِ وَقَالَ رَاشِدُ بْنُ سَعْدٍ كَانَ السَّلَفُ يَسْتَحِبُّونَ الْفُحُولَةَ لِأَنَّهَا أَجْرَى وَأَجْسَرُ

2862 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ بِالْمَدِينَةِ فَزَعٌ فَاسْتَعَارَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَسًا لِأَبِي طَلْحَةَ يُقَالُ لَهُ مَنْدُوبٌ فَرَكِبَهُ وَقَالَ مَا رَأَيْنَا مِنْ فَزَعٍ وَإِنْ وَجَدْنَاهُ لَبَحْرًا

Çetin Hayvan Üzerine Ve Erkek At Üzerine Binmek Babı Râşid ibnu Sa'd: Daha çok akıcı ve daha cesur olduğu için, selef, erkek hayvana binmeyi severlerdi, demiştir.
-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Medine'de bir düşman baskını korkusu olmuştu. Bunun üzerine Peygamber (S) Ebû Tal-ha'ya âid olup kendisine Mendûb denilen bir atı iğreti aldı ve ona bindi. Peygamber dönüp geldiği zaman: "Korkulacak nevi'den hiçbirşey görmedik. Biz ancak bu atı muhakkak bir derya bulduk" buyurdu

---

بَاب سِهَامِ الْفَرَسِ

2863 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَعَلَ لِلْفَرَسِ سَهْمَيْنِ وَلِصَاحِبِهِ سَهْمًا وَقَالَ مَالِكٌ يُسْهَمُ لِلْخَيْلِ وَالْبَرَاذِينِ مِنْهَا لِقَوْلِهِ {وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا}

وَلَا يُسْهَمُ لِأَكْثَرَ مِنْ فَرَسٍ

Atın (Ganimetten Alacağı) Payları Babı
-... Nâfi', îbn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) ganimet malından- at için iki pay; sahibi için de bir pay ta'yîn etmiştir .İmâm Mâlik şöyle demiştir: Yüce Allah'ın: "Hem onlara binmeniz için, hem zînet için de atları, katırları, eşekleri yarattı... " (en-Nahi: 8) kavlinden dolayı, atlara ve ağır yük hayvanlarına ganimet malından pay verilir; fakat ağır yük hayvanlarına atlardan daha çok pay verilmez

---

بَاب مَنْ قَادَ دَابَّةَ غَيْرِهِ فِي الْحَرْبِ

2864 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ رَجُلٌ لِلْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَفَرَرْتُمْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ حُنَيْنٍ قَالَ لَكِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَفِرَّإِنَّ هَوَازِنَ كَانُوا قَوْمًا رُمَاةً وَإِنَّا لَمَّا لَقِينَاهُمْ حَمَلْنَا عَلَيْهِمْ فَانْهَزَمُوا فَأَقْبَلَ الْمُسْلِمُونَ عَلَى الْغَنَائِمِ وَاسْتَقْبَلُونَا بِالسِّهَامِ فَأَمَّا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَفِرَّ فَلَقَدْ رَأَيْتُهُ وَإِنَّهُ لَعَلَى بَغْلَتِهِ الْبَيْضَاءِ وَإِنَّ أَبَا سُفْيَانَ آخِذٌ بِلِجَامِهَا وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبْ أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبْ

Harb"İçinde"Başkasının Binek Hayvanını Önünden Çeken Kimse Babı
-... Şu'be, Ebû İshâk'tan şöyle tahdîs etti: Bir kimse el- Berâ ibn Âzib(R)'e hitaben:
— Sizler Huneyn günü Rasûlullah'ın yanından kaçtınız mı? dedi. O da:
— (Evet, biz kaçtık) lâkin Rasûlullah (S) kaçmadı. Hevâzin halkı iyi ok atan bir kabîle idiler. Biz onlarla karşılaşınca, onların üzerine atıldık. Onlar hemen bozuldular. Bunun üzerine müslümânlar ganimetler üzerine yöneldiler. Hevâzin kabilesi ise (bundan faydalanarak) bizi oklarla karşıladılar. (Biz kaçtık) fakat

Rasûlullah kaçmadı, Yemîn olsun O'nu pek iyi gördüm ki, O beyaz katırının üzerinde (korkusuz duruyordu), Ebû Sufyân da katırın gemini tutuyordu. Bu sırada Peygamber: "Ene'n-nebiyyu lâ kezib, ene îbnu Abdilmuttalib (= Ben Peygamber'im yalan yok, ben Abdulmuttalib oğluyum)" diyordu

---

بَاب الرِّكَابِ وَالْغَرْزِ لِلدَّابَّةِ

2865 – حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ إِذَا أَدْخَلَ رِجْلَهُ فِي الْغَرْزِ وَاسْتَوَتْ بِهِ نَاقَتُهُ قَائِمَةً أَهَلَّ مِنْ عِنْدِ مَسْجِدِ ذِي الْحُلَيْفَةِ

Binek Hayvanı' İçin Eyerde Olan Demirden Yâhud Ağaçtan Üzengi Île Semer Ve Palana Takılan İp Veya : Kayış Üzengi Babı

-....Nâfi', Ibn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) ayağını garz denilen üzengiye girdirdiği ve binek devesi ayakta olduğu hâlde üzerinde onu dümdüz doğrulttuğu zaman Zu'1-Huleyfe Mesci-di'nin yanından i'tibâren umre yâhud hacc niyetiyle telbiye ederdi

---

بَاب رُكُوبِ الْفَرَسِ الْعُرْيِ

2866 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ اسْتَقْبَلَهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى فَرَسٍ عُرْيٍ مَا عَلَيْهِ سَرْجٌ فِي عُنُقِهِ سَيْفٌ

Çıplak Ata Binmek Bâb

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) sahâbîleri, üstünde eyer bulunmayan çıplak bir at üzerine binmiş olarak, kılıcı da boynunda asılı olduğu hâlde karşıladı

بَاب الْفَرَسِ الْقَطُوفِ

2867 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أَهْلَ الْمَدِينَةِ فَزِعُوا مَرَّةً فَرَكِبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَسًا لِأَبِي طَلْحَةَ كَانَ يَقْطِفُ أَوْ كَانَ فِيهِ قِطَافٌ فَلَمَّا رَجَعَ قَالَ وَجَدْنَا فَرَسَكُمْ هَذَا بَحْرًا فَكَانَ بَعْدَ ذَلِكَ لَا يُجَارَى

Dar Adımlı, Yavaş Yürüyüşlü At Babı

-... Saîd ibn Ebî Arûbe,Katâde'den; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten olmak üzere şöyle tahdîs etmiştir: Medine ahâlîsi bir defasında (geceleyin bir düşman baskınından) korktular. Bunun üzerine Peygamber (S) Ebû Talha'ya âid olan yavaş yürüyen yâhud kendisinde bir yavaşlık bulunan bir ata binip düşman yönüne sürdü. (Keşif yaptıktan sonra) dönüp geldiğinde: "Bu atınızı bir derya bulduk" buyurdu. Bu hâdiseden sonra bu atla yürüme ve seğirtme yarışı yapılmaz oldu

---

بَاب السَّبْقِ بَيْنَ الْخَيْلِ

2868 – حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَجْرَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا ضُمِّرَ مِنْ الْخَيْلِ مِنْ الْحَفْيَاءِ إِلَى ثَنِيَّةِ الْوَدَاعِ وَأَجْرَى مَا لَمْ يُضَمَّرْ مِنْ الثَّنِيَّةِ إِلَى مَسْجِدِ بَنِي زُرَيْقٍ قَالَ ابْنُ عُمَرَ وَكُنْتُ فِيمَنْ

أَجْرَى قَالَ عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ قَالَ سُفْيَانُ بَيْنَ الْحَفْيَاءِ إِلَى ثَنِيَّةِ الْوَدَاعِ خَمْسَةُ أَمْيَالٍ أَوْ سِتَّةٌ وَبَيْنَ ثَنِيَّةَ إِلَى مَسْجِدِ بَنِي زُرَيْقٍ مِيلٌ

Atlar Arasında Öne Geçme Yarışı Yapmak Babı
-...Bize Sufyân (es-Sevrî), Ubeydullah'tan; o daNâfi'den tahdîs etti ki, İbn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) idmana çekilmiş ve zayıflatılmış atları el-Hafyâ'dan başlayıp Semyyetu'l-Vedâ'ya kadar koşturtup yarıştırdı. Diğer defa da yıpratılmamış atları es- Seniyye'den tâ Benû Zurayk Mescidi'ne kadar koşturtup yarıştırdı. Abdullah ibnu Umer: Ben de koşturup yarış edenler içinde idim, demiştir . Râvî Abdullah ibnu'l-Velîd şöyle dedi: Bize Sufyân tahdîs edip şöyle dedi: Bana Ubeydullah tahdîs etti. Sufyân: el-Hafyâ'dan Seniyyetu'l-Vedâ'ya kadar beş mil yâhud altı mil; Seniyye ile Benû Zurayk Mescidi arası bir mildir, dedi

---

بَاب إِضْمَارِ الْخَيْلِ لِلسَّبْقِ

2869 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَابَقَ بَيْنَ الْخَيْلِ الَّتِي لَمْ تُضَمَّرْ وَكَانَ أَمَدُهَا مِنْ الثَّنِيَّةِ إِلَى مَسْجِدِ بَنِي زُرَيْقٍ وَأَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ كَانَ سَابَقَ بِهَا قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ أَمَدًا غَايَةً {فَطَالَ عَلَيْهِمْ الْأَمَدُ}

Yarış İçin Atların İdmana Çekilip Zayıflatılması Babı
-...Abdullah ibn Umer(R)'den (şöyle demiştir): Peygamber (S) idmana çekilmemiş atlar arasında yarış tertîb etti. Bu yarışın gayesi es-Seniyye'den Benû Zurayk Mescidi'ne kadar idi. Abdullah ibn Umer de bu idmânlatılmamış atlar yarışında yarışmış idi. Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: "Emeden", gaye demektir. Kur'ân'dan şahidi "Fetâle aleyhimu'l-emedu = Üzerlerinden uzun zaman geçmiş)"(-Hadîd:16) âyetidir

---

بَاب غَايَةِ السَّبْقِ لِلْخَيْلِ الْمُضَمَّرَةِ

2870 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَابَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ الْخَيْلِ الَّتِي قَدْ أُضْمِرَتْ فَأَرْسَلَهَا مِنْ الْحَفْيَاءِ وَكَانَ أَمَدُهَا ثَنِيَّةَ الْوَدَاعِ فَقُلْتُ لِمُوسَى فَكَمْ كَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَالَ سِتَّةُ أَمْيَالٍ أَوْ سَبْعَةٌ وَسَابَقَ بَيْنَ الْخَيْلِ الَّتِي لَمْ تُضَمَّرْ فَأَرْسَلَهَا مِنْ ثَنِيَّةِ الْوَدَاعِ وَكَانَ أَمَدُهَا مَسْجِدَ بَنِي زُرَيْقٍ قُلْتُ فَكَمْ بَيْنَ ذَلِكَ قَالَ مِيلٌ أَوْ نَحْوُهُ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ مِمَّنْ سَابَقَ فِيهَا

İdmana Çekilip Zayıflatılmış Atlar İçin Yarış Uzaklığının Sonu Babı
-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) yıprandırılmış (yânî idmana çekilip zayıflatılmış) atlar arasında yarış tertîb etti de bu atları el-Hafyâ'dan salıverdi. Bu koşu yarışının hedefi Seniyyetu'1-Vedâ idi. (Ebû İshâk dedi ki:) Ben Musa'ya: Bu mesafenin arası ne kadar uzaklıkta idi? diye sordum. Altı yâhud da yedi mildir, dedi. Yine Peygamber, idmana çekilmemiş atlar arasında yarış tertîb etti de bunları Seniyyetu'l-Vedâ'dan salıverdi. Bu yarışın sonu Benû Zurayk Mescidi idi. (Ebû İshâk dedi ki:) Ben Mûsâ ibn Ûkbe'ye: Bu mesafenin arası ne kadar idi? dedim. Bir mil yâhud buna yakındır, dedi. Abdullah ibn Umer de bunlar içinde-yarışan kimselerden idi.

بَاب نَاقَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ابْنُ عُمَرَ أَرْدَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُسَامَةَ عَلَى الْقَصْوَاءِ وَقَالَ الْمِسْوَرُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا خَلَأَتْ الْقَصْوَاءُ

Peygamberin Dişi Binek Devesi Babı
İbn Umer: Peygamber (S) Kasvâ isimli devesi üzerinde Usâme ibn Zeyd'i arka tarafına bindirdi, demiştir, el- Mısver ibn Mahrame de: Peygamber: "Kasvâ hırçınlık etmedi, çöküp kalmadı" buyurdu demiştir

2871 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَتْ نَاقَةُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُقَالُ لَهَا الْعَضْبَاءُ

-... Humeyd et-Tavîl dedi ki: Ben Enes(R)'ten işittim, şöyle diyordu: Peygamber'in dişi binek devesine el-Adbâ denilir idi

---

2872 - حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَاقَةٌ تُسَمَّى الْعَضْبَاءَ لَا تُسْبَقُ قَالَ حُمَيْدٌ أَوْ لَا تَكَادُ تُسْبَقُ فَجَاءَ أَعْرَابِيٌّ عَلَى قَعُودٍ فَسَبَقَهَا فَشَقَّ ذَلِكَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ حَتَّى عَرَفَهُ فَقَالَ حَقٌّ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يَرْتَفِعَ شَيْءٌ مِنْ الدُّنْيَا إِلَّا وَضَعَهُ طَوَّلَهُ مُوسَى عَنْ حَمَّادٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-... Bize Zuheyr, Humeyd'den tahdîs etti ki, Enes (R) şöyle demiştir: Peygamber(S)'nin el-Adbâ ismi verilen bir dişi binek devesi vardı ki, (koşuda, seferde) önüne geçilmezdi. Geçen sened ile Humeyd şöyle dedi: Yâhud hemen hemen önüne geçilmezdi. Bir ara yük devesi üzerinde bir bedevi geldi. (Yapılan koşuda) bu yük devesi el-Adbâ'yı geçti. Ve bu geçiş müslümânlara ağır geldi. Peygamber bu ağır gelişi anladı da: "Dünyâdan yükselen herbir şeyi muhakkak aşağıya koyması Allah üzerinde bir haktır" buyurdu Bu hadîsi Mûsâ ibn İsmâîl, Hammâd ibn Seleme'den; o da Sabit el-Bunânî'den; o da Enes'ten; o da Peygamber'den olmak üzere uzun bir metinle rivayet etmiştir

---

بَاب بَغْلَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبَيْضَاءِ قَالَهُ أَنَسٌ وَقَالَ أَبُو حُمَيْدٍ أَهْدَى مَلِكُ أَيْلَةَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَغْلَةً بَيْضَاءَ

2873 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ عَمْرَو بْنَ الْحَارِثِ قَالَ مَا تَرَكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا بَغْلَتَهُ الْبَيْضَاءَ وَسِلَاحَهُ وَأَرْضًا تَرَكَهَا صَدَقَةً

Eşekler Üstünde Gazve Babı Peygamber(S)'İn Beyaz Katırı Babı Bu beyaz katır hadîsini Enes söyledi . Ve Ebû Humeyd de: Eyle Meliki Yuhannâ ibn Rûbe, Peygamber'e beyaz bir katır hediye verdi, demiştir .
-... Bize Sufyân (es-Sevrî) tahdîs edip şöyle dedi: Bana Ebû Ishâk tahdîs edip şöyle dedi: Ben (mü'minlerin anası Cuveyriye'nin kardeşi) Amr ibnu'l-Hâris el- Mustalakî'den işittim; o: Peygamber (S) beyaz katırı, silâhı ve bir de sadaka yaptığı arazîsinden başka birşey bırakmadı, dedi

---

2874 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَهُ رَجُلٌ يَا أَبَا عُمَارَةَ وَلَّيْتُمْ يَوْمَ حُنَيْنٍ قَالَ لَا وَاللَّهِ مَا وَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَكِنْ وَلَّى سَرَعَانُ النَّاسِ فَلَقِيَهُمْ هَوَازِنُ بِالنَّبْلِ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى بَغْلَتِهِ الْبَيْضَاءِ وَأَبُو سُفْيَانَ بْنُ الْحَارِثِ آخِذٌ بِلِجَامِهَا وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبْ أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبْ

-... Sufyân es-Sevrî şöyle demiştir: BanaEbû İshâk, el-Berâ- (R)'dan tahdîs etti. Bir adam el-Berâ'ya:
— Yâ Ebâ Umârete, Huneyn gününde arkanıza dönüp kaçtınız mı? dedi. O:
— Hayır vallahi, Peygamber (S) arkasına dönmedi. Lâkin insanların çabuk davranıp acele edenleri arkalarını döndürüp kaçtılar. Şöyle ki, Hevâzin okçuları onları ok yağmuru ile karşıladılar. Peygamber (S)

beyaz katırı üzerinde, Ebû Sufyân ibnu'l-Hâris de o katırın gemini tutmuştu. Bu sırada Peygamber: "Ben peygamberim yalan yok; ben Abdulmuîtalib oğluyum" diyordu

---

بَاب جِهَادِ النِّسَاءِ

2875 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ عَائِشَةَ بِنْتِ طَلْحَةَ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اسْتَأْذَنْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْجِهَادِ فَقَالَ جِهَادُكُنَّ الْحَجُّ وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُعَاوِيَةَ بِهَذَا

Kadınların Cihâdı Babı

-...Mü'minlerin anası Âişe (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den cihâda gitmek için izin istedim de, O: "Siz kadınların cihâdı haccdır" buyurdu. Ve Abdullah ibnu'l-Velîd dedi ki: Bize Sufyân es-Sevrî, Muâviye ibn İshâk'tan bu hadîsi tahdîs etti

---

2876 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُعَاوِيَةَ بِهَذَا وَعَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ بِنْتِ طَلْحَةَ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَأَلَهُ نِسَاؤُهُ عَنْ الْجِهَادِ فَقَالَ نِعْمَ الْجِهَادُ الْحَجُّ

-...Âişe bintu Talha, mü'minlerin anası Âişe'den; o da Peygamber'den şöyle tahdîs etmiştir: Peygamber'in kadınları kendisine cihâdı (yânî Allah yolunda cihâd yapabilirler mi? sorusunu) sordular. Bunun üzerine Peygamber (S): "Hacc ne güzel cihâddır!" buyurdu.

بَاب غَزْوِ الْمَرْأَةِ فِي الْبَحْرِ

2877 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ هُوَ الْفَزَارِيُّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى ابْنَةِ مِلْحَانَ فَاتَّكَأَ عِنْدَهَا ثُمَّ ضَحِكَ فَقَالَتْ لِمَ تَضْحَكُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي يَرْكَبُونَ الْبَحْرَ الْأَخْضَرَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَثَلُهُمْ مَثَلُ الْمُلُوكِ عَلَى الْأَسِرَّةِ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ قَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا مِنْهُمْ ثُمَّ عَادَ فَضَحِكَ فَقَالَتْ لَهُ مِثْلَ أَوْ مِمَّ ذَلِكَ فَقَالَ لَهَا مِثْلَ ذَلِكَ فَقَالَتْ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ قَالَ أَنْتِ مِنْ الْأَوَّلِينَ وَلَسْتِ مِنْ الْآخِرِينَ قَالَ قَالَ أَنَسٌ فَتَزَوَّجَتْ عُبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ فَرَكِبَتْ الْبَحْرَ مَعَ بِنْتِ قَرَظَةَ فَلَمَّا قَفَلَتْ رَكِبَتْ دَابَّتَهَا فَوَقَصَتْ بِهَا فَسَقَطَتْ عَنْهَا فَمَاتَتْ

Kadının Denizde Gazvesi Babı

-...Abdullah ibn Abdirrahmân el-Ensârî şöyle demiştir: Ben Enes(R)'ten işittim; şöyle diyordu: Rasûlullah (S) Mılhan kızı Ümmü Harâm'm yanma girdi de onun yanında birşeye yaslanıp uyudu. Uyandıktan sonra güldü. Teyzem Ümmü Haram:

— Yâ Rasülallah! Niçin gülüyorsun? dedi. Rasûlullah:

— "Ümmetimden bir takım insanlar şu gök deniz üstünde gemilere binerek Allah yolunda cihâda gidiyorlar. Onların bu hâli, hükümdarların tahtları üstündeki hâli gibidir" buyurdu.Ümmü Haram:

— Yâ Rasülallah! Beni de deniz gazilerinden kılması için Allah'a duâ ediver, dedi.Rasûlullah:

— "Yâ Allah, Ümmü Haram'I deniz gazilerinden kıl" diye duâ etti.

Sonra Rasûlullah tekrar uykuya döndü, uyanınca yine güldü. Ümmü Haram O'na yine evvelki sözler gibi yâhud da: — Bu gülme nedendir? dedi.

Rasûlullah da ona evvelki sözlerinin benzerini söyledi. Bu sefer yine Ümmü Haram,Rasûlullah'a:

— Beni de onlardan kılması için Allah'a duâ ediver, dedi. Rasûlullah:

— "Sen evvelkilerdensin; sonrakilerden değilsin" buyurdu. . Abdullah ibn Abdirrahmân el-Ensârî, Ebü Tuvâl'e şöyle dedi: Enes şöyle dedi: Ümmü Haram sonra Ubâdete'bne's-Sâmit ile evlendi. Sonra (Muâviye ibn Ebî Sufyân'ın karısı olan) Karaza'nın kızı Fâni-te ile beraber deniz seferine gitmek için

gemiye bindi. Sonunda dönerken hayvanına binmişti.Hayvan onun boynunu kırdı, hayvandan düşüp öldü

بَاب حَمْلِ الرَّجُلِ امْرَأَتَهُ فِي الْغَزْوِ دُونَ بَعْضِ نِسَائِهِ

2879 – حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ النُّمَيْرِيُّ حَدَّثَنَا يُونُسُ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ قَالَ سَمِعْتُ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ وَسَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ وَعَلْقَمَةَ بْنَ وَقَّاصٍ وَعُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ حَدِيثِ عَائِشَةَ كُلٌّ حَدَّثَنِي طَائِفَةً مِنْ الْحَدِيثِ قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَخْرُجَ أَقْرَعَ بَيْنَ نِسَائِهِ فَأَيَّتُهُنَّ يَخْرُجُ سَهْمُهَا خَرَجَ بِهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَقْرَعَ بَيْنَنَا فِي غَزْوَةٍ غَزَاهَا فَخَرَجَ فِيهَا سَهْمِي فَخَرَجْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ مَا أُنْزِلَ الْحِجَابُ

Erkeğin Kadınlarından Bâzısını Bırakıp, Birini Beraberinde Gazveye Taşıması Babı
-....ez-Zuhrî şöyle demiştir: Ben Urvetu'bnu'z-Zubeyr'den, Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den, Alkamatu'bnu'l-Vakkaas'tan, Ubeydul-lah ibn Abdillah'tan bu Âişe hadîsini işittim. Bu râvîlerin herbiri bana bu hadîsten bir taifeyi tahdîs etti. Âişe şöyle demiştir: Peygamber (S) bir sefere çıkmak istediği zâmân kadınları arasında kur'a çekmek âdetinde idi. Onlardan hangisinin kur'ası çıkarsa Peygamber o kadınla sefere çıkardı. (Musta'lık oğulları'na doğru) çıkmak istediği bir gazvede Peygamber biz kadınlar arasında kur'a çekti. Bu kur'ada benim payım çıktı. Bu sebeble ben Peygamber'in beraberinde sefere çıktım. Bu sefer, Hicâb (ei-Ahzâb: 53,59} âyeti indirildikten sonra idi

---

بَاب غَزْوِ النِّسَاءِ وَقِتَالِهِنَّ مَعَ الرِّجَالِ

2880 – حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ أُحُدٍ انْهَزَمَ النَّاسُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَلَقَدْ رَأَيْتُ عَائِشَةَ بِنْتَ أَبِي بَكْرٍ وَأُمَّ سُلَيْمٍ وَإِنَّهُمَا لَمُشَمِّرَتَانِ أَرَى خَدَمَ سُوقِهِمَا تَنْقُزَانِ الْقِرَبَ وَقَالَ غَيْرُهُ تَنْقُلَانِ الْقِرَبَ عَلَى مُتُونِهِمَا ثُمَّ تُفْرِغَانِهِ فِي أَفْوَاهِ الْقَوْمِ ثُمَّ تَرْجِعَانِ فَتَمْلَآنِهَا ثُمَّ تَجِيئَانِ فَتُفْرِغَانِهَا فِي أَفْوَاهِ الْقَوْمِ

Kadınların Cenk Etmeye Çıkmaları Ve Erkeklerle Beraber Harbe Katılmaları Babı
-... Enes (R) şöyle demiştir: Uhud harbinde insanlar bozulup Peygamber'in yanından dağılmışlardı. Enes dedi ki: İşte bu tehlikeli harb gününde Ebû Bekr'in kızı Âişe ile (anam) Ümmü Suleym'i muhakkak şöyle gördüm: Bunlar kollarını sıvamışlardı. Ben onların ayaklarının hamallarını görüyordum. Bunlar çabuk çabuk ve devamlı arkalarında su kırbalanyle koşuyorlardı. Diğer râvî (Ca'fer ibn Mihrân) şöyle demiştir: Onlar sırtlarında su kırbalarını taşıyorlar, sonra bunu yaralıların ağızlarına boşaltıyorlar, sonra tekrar çabucak dönüyorlar, kırbaları dolduruyorlar, sonra yine acele| gelip kırbaları yaralı askerlerin ağızları içine boşaltıyorlardı

بَاب حَمْلِ النِّسَاءِ الْقِرَبَ إِلَى النَّاسِ فِي الْغَزْوِ

2881– حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ ثَعْلَبَةُ بْنُ أَبِي مَالِكٍ إِنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَسَمَ مُرُوطًا بَيْنَ نِسَاءٍ مِنْ نِسَاءِ الْمَدِينَةِ فَبَقِيَ مِرْطٌ جَيِّدٌ فَقَالَ لَهُ بَعْضُ مَنْ عِنْدَهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَعْطِ هَذَا ابْنَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّتِي عِنْدَكَ يُرِيدُونَ أُمَّ كُلْثُومٍ بِنْتَ عَلِيٍّ فَقَالَ عُمَرُ أُمُّ سَلِيطٍ أَحَقُّ وَأُمُّ سَلِيطٍ مِنْ نِسَاءِ الْأَنْصَارِ مِمَّنْ بَايَعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عُمَرُ فَإِنَّهَا كَانَتْ تَزْفِرُ لَنَا الْقِرَبَ يَوْمَ أُحُدٍ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ تَزْفِرُ تَخِيطُ

Kadınların Gazvede Askerlere Su Kırbaları Taşımaları Babı

-... Sa'lebe ibnu Ebî Mâlik şöyle demiştir: Umer ibnu'l- Hattâb (R) Medine kadınlarından bir takım kadınlar arasında birçok futalar taksim etti de iyi bir fûta arta kaldı. Yanında bulunan bâzı kimseler ona:
— Ey Mü'minlerin Emîri! Şu futayı da yanındaki Rasûlullah'ın kızma ver! dediler ve onunla Alî'nin kızı Ummü Kulsüm'ü -ki Umer'in zevcesidir- kasdetmişlerdi. Bunun üzerine Umer:
— Bu futaya Ümmü Selît daha lâyıktır. Ümmü Selît, (hicretten sonra) Rasûlullah'a bey'at eden Ensâr kadınlarındandır, dedi ve (lâ-yıklık sebebinden olmak üzere) şunu da söyledi: Çünkü Ümmü Selît, Uhud günü su kırbalarını yüklenir, bize su taşırdı . Ebû Abdillah el-Buhârî: Metindeki "Kânet", "Tezfiru = Diker idi" ma'nâsına da gelir, dedi

---

بَاب مُدَاوَاةِ النِّسَاءِ الْجَرْحَى فِي الْغَزْوِ

2882 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ ذَكْوَانَ عَنْ الرُّبَيِّعِ بِنْتِ مُعَوِّذٍ قَالَتْ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَسْقِي وَنُدَاوِي الْجَرْحَى وَنَرُدُّ الْقَتْلَى إِلَى الْمَدِينَةِ

- Kadınların cenk Esnasında Yaralıları Tedâvî Etmeleri Babı

-...Muavviz kızı er-Rubeyyı' (R) şöyle demiştir: Biz kadınlar Peygamber (S) ile beraber (gazvede) bulunurduk da mücâhid-lere su verir ve onlara hizmet ederdik. Yaralıları ve şehîdleri Medine'ye geriye götürür idik.

بَاب رَدِّ النِّسَاءِ الْجَرْحَى وَالْقَتْلَى

2883 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ عَنْ خَالِدِ بْنِ ذَكْوَانَ عَنْ الرُّبَيِّعِ بِنْتِ مُعَوِّذٍ قَالَتْ كُنَّا نَغْزُو مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَسْقِي الْقَوْمَ وَنَخْدُمُهُمْ وَنَرُدُّ الْجَرْحَى وَالْقَتْلَى إِلَى الْمَدِينَةِ

Kadınların Yaralıları Ve Şehîdleri Geri Götürmeleri Babı

-...er-Rubeyyı' bintu Muavviz (R) şöyle demiştir: Biz kadınlar Peygamber(S)'in beraberinde gazve ederdik ve mücâhidlere su verir, onlara hizmet ederdik. Yaralıları ve şehîdleri Medine'ye geri götürür idik

---

بَاب نَزْعِ السَّهْمِ مِنْ الْبَدَنِ

2884 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رُمِيَ أَبُو عَامِرٍ فِي رُكْبَتِهِ فَانْتَهَيْتُ إِلَيْهِ قَالَ انْزِعْ هَذَا السَّهْمَ فَنَزَعْتُهُ فَنَزَا مِنْهُ الْمَاءُ فَدَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعُبَيْدٍ أَبِي عَامِرٍ

(İsabet Almış Olan) Bedenden Okun Çekilip Çıkarılması Babı

-...Ebû Mûsâ (R) şöyle demiştir: (Amcam) Ebû Âmir, dizkapağından vuruldu. Hemen ben Ebû Âmir'in yanına vardım. O bana: Şu oku dizimden çek, çıkar! dedi. Ben de hemen oku çekip çıkardım. Fakat okun yerinden bir su boşanıp aktı... Sonra ben Peygamber'in huzuruna girdim ve Ebû Âmir'in haberini kendisine haber verdim. Bunun üzerine Peygamber (S) şu duayı söyledi: "Allâhumme'ğfir Ii ubeydin Ebî Âmirin(= Yâ Allah! Kulcağı-zın Ebû Âmir'e mağfiret eyle!)"

بَاب الْحِرَاسَةِ فِي الْغَزْوِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

2885 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ خَلِيلٍ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ قَالَ سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَهِرَ فَلَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ قَالَ لَيْتَ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِي صَالِحًا يَحْرُسُنِي اللَّيْلَةَ إِذْ سَمِعْنَا صَوْتَ سِلَاحٍ فَقَالَ مَنْ هَذَا فَقَالَ أَنَا سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ جِئْتُ لِأَحْرُسَكَ وَنَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Gazvede'allah Yolunda (Düşman Baskınından Korunmak İçin) Nevbet Bekleme(Nin Fazileti)
-... Bize Abdullah ibn Âmir ibn Rabîa haber verip şöyle dedi: Ben Âişe(R)'den işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S) Medine'ye hicret edip geldiği zaman (düşman baskınından endîşe ederek) uykusuz kalıyordu ve:
— "Keski sahâbîlerimden elverişli bir kimse bu gece beni bekleyip korusu" dedi.
Tam bu sırada ansızın bir silâh sesi işittik. Peygamber:
— "Kimdir o?" diye seslendi.
— Ben Sa'd ibnu Ebî Vakkaas'ım; sana bekçilip edip korumak için geldim, dedi. Bunun üzerine Peygamber uyudu

---

2886 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرٍ يَعْنِي ابْنَ عَيَّاشٍ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تَعِسَ عَبْدُ الدِّينَارِ وَالدِّرْهَمِ وَالْقَطِيفَةِ وَالْخَمِيصَةِ إِنْ أُعْطِيَ رَضِيَ وَإِنْ لَمْ يُعْطَ لَمْ يَرْضَ لَمْ يَرْفَعْهُ إِسْرَائِيلُ وَمُحَمَّدُ بْنُ جُحَادَةَ عَنْ أَبِي حَصِينٍ

-...Ebû Salih, Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Altın, gümüş, saçaklı kadife, siyah zencefil kumaş kulu olan kişiler kahrolsun! Böyle kişiye verilirse razı olur, verilmezse razı olmaz". Bu hadîsi İsrâîl ibn Yûnus ile Muhammed ibn Cuhâde ref etmediler; her ikisi de Ebû Husayn'dan söylediler; onlar bu hadîsi onun üzerinde durdurdular.

2887 - وَزَادَنَا عَمْرٌو قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تَعِسَ عَبْدُ الدِّينَارِ وَعَبْدُ الدِّرْهَمِ وَعَبْدُ الْخَمِيصَةِ إِنْ أُعْطِيَ رَضِيَ وَإِنْ لَمْ يُعْطَ سَخِطَ تَعِسَ وَانْتَكَسَ وَإِذَا شِيكَ فَلَا انْتَقَشَ طُوبَى لِعَبْدٍ آخِذٍ بِعِنَانِ فَرَسِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَشْعَثَ رَأْسُهُ مُغْبَرَّةٍ قَدَمَاهُ إِنْ كَانَ فِي الْحِرَاسَةِ كَانَ فِي الْحِرَاسَةِ وَإِنْ كَانَ فِي السَّاقَةِ كَانَ فِي السَّاقَةِ إِنْ اسْتَأْذَنَ لَمْ يُؤْذَنْ لَهُ وَإِنْ شَفَعَ لَمْ يُشَفَّعْ وَقَالَ أَبُو{فَتَعْسًا} كَأَنَّهُ يَقُولُ فَأَتْعَسَهُمْ اللَّهُ {طُوبَى} فُعْلَى مِنْ كُلِّ شَيْءٍ طَيِّبٍ وَهِيَ يَاءٌ حُوِّلَتْ إِلَى الْوَاوِ وَهِيَ مِنْ يَطِيبُ

-..Buhârî şöyle dedi: Bize Amr ibnu Merzûk şunu ziyâde edip şöyle dedi: Bize Abdurrahmân ibnu Abdillah ibn Dînâr kendi babasından; o da Ebû Salih Zekvân'dan; o da Ebû Hureyre'den haber verdi ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Altın kulu, gümüş kulu, dört köşeli ve zencefil kumaş kulu kah-. rolsün! Böyle kişiye verilirse memnun olur, verilmezse kızar. Böyle (dünyâ düşkünü) kişi sürünsün; zarara yuvarlansın! Vücûduna diken battığında cımbızla çıkaran bulunmasın! "Cennet, hayır ve saadet şu kula lâyıktır ki, o Allah yolunda cihâd için atının dizginini tutmuş, başı dağınık, iki ayağı tozlanmış-tır. Eğer bu gâzî (öncü olarak) ileri karakolda düşman beklemekte ise, o tam ma'nâsıyle düşman beklemekte olur. Eğer askerin gerisinde (ardçı olarak) vazifede ise, orada hakkıyle nevbeicilik vazifesinde olur. Bu mücâhid bir meclise girmek için izin isterse (küçük görülüp) kendisine izin verilmez. Bir hususta şefaat edecek olursa şefaati kabul edilmez" Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: Bu hadîsi İsrâîl ile Muhammed ibn Cuhâde, Ebu'l-Husayn'dan olmak üzere ref etmediler. Kur'-ân'da ı'Fe ta'sen lehum = O küfredenlere

gelince, onların hakkı yüzükoyun kapanmaktır" (Muhammed: 8) buyurdu. Bu, "Allah onları yüzükoyun kapatsın" buyuruyor gibidir. "Tûbâ" (er-Ra'd: 29) kelimesine gelince, o her tayyib ve güzel şeyden fu'lâ veznidir. O aslında "tı"dan sonra "yâ" idi. "Yâ", "vâv"a tahvîl edildi. O, "Tâbe; Yetîbu" fiilindendir

---

بَاب فَضْلِ الْخِدْمَةِ فِي الْغَزْوِ

2888 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ يُونُسَ بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَحِبْتُ جَرِيرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ فَكَانَ يَخْدُمُنِي وَهُوَ أَكْبَرُ مِنْ أَنَسٍ قَالَ جَرِيرٌ إِنِّي رَأَيْتُ الْأَنْصَارَ يَصْنَعُونَ شَيْئًا لَا أَجِدُ أَحَدًا مِنْهُمْ إِلَّا أَكْرَمْتُهُ

Gazvede Hizmet Etmenin Fazileti Babı

-...Sabit el-Bunânî'den taridîs etti ki, Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Ben (bir seferde) Cerîr ibn Abdillah el-Becelî'ye yoldaşlık ettim. Cerîr bana hizmet ediyordu. Hâlbuki Cerîr, Enes'ten daha yaşlı idi. Cerîr: Ben Ensâr'm (Rasûlullah'a ta'zîm ve hizmet nev'-inden) yapmakta olduklarını gördüğüm birşeyi, onlardan bulacağım herkese muhakkak ikram ederim, dedi.

2889 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو مَوْلَى الْمُطَّلِبِ بْنِ حَنْطَبٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ خَرَجْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى خَيْبَرَ أَخْدُمُهُ فَلَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَاجِعًا وَبَدَا لَهُ أُحُدٌ قَالَ هَذَا جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ ثُمَّ أَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أُحَرِّمُ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا كَتَحْرِيمِ إِبْرَاهِيمَ مَكَّةَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي صَاعِنَا وَمُدِّنَا

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle diyordu: Ben Peygamber'e hizmet eder olduğum hâlde O'nunla birlikte Hayber gazvesine çıktım. Peygamber (S) oradan dönerek (Medine'ye geldiği ve) kendisine Uhud Dağı göründüğü zaman: "Şu Uhud'dur, O bizi sever, biz de onu severiz" buyurdu. Sonra Peygamber eliyle Medine'ye işaret ederek şunları söyledi: "Yâ Allah! Ben Medine'nin şu iki kara taşlık arasındaki sahasını, îbrâhîm Peygamber'in Mekke'yi haram kılması gibi, hürmet edilmesi vâcib bir yer kılıyorum. Yâ Allah! Bizim sâ' ölçeğimiz içinde ve müdd ölçeğimiz içinde (Ölçülen yiyeceklerimizi) bize bereketli kıl!"

2890 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ أَبُو الرَّبِيعِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ زَكَرِيَّاءَ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ عَنْ مُوَرِّقٍ الْعِجْلِيِّ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْثَرُنَا ظِلًّا الَّذِي يَسْتَظِلُّ بِكِسَائِهِ وَأَمَّا الَّذِينَ صَامُوا فَلَمْ يَعْمَلُوا شَيْئًا وَأَمَّا الَّذِينَ أَفْطَرُوا فَبَعَثُوا الرِّكَابَ وَامْتَهَنُوا وَعَالَجُوا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَهَبَ الْمُفْطِرُونَ الْيَوْمَ بِالْأَجْرِ

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Biz Peygamber ile beraber (bir seferde) bulunduk. (Bizden kimi oruçlu, kimi oruçsuz-du. Sıcak bir günde bir konak yerine indik.) Bizden çoğumuz kendi elbisesiyle gölgeleniyordu. Fakat şu oruç tutanlar (takatsizliklerinden) hiçbir iş yapmadılar. Oruçsuzlar ise develeri sürdüler, hizmet ettiler, yemek pişirme, hayvanları sulama ve yemleme işlerini gördüler. Bütün bu fa aliyetler üzerine Peygamber (S): "Bugün oruç tutmayanlar tam ücret alıp gittiler" buyurdu.

بَاب فَضْلِ مَنْ حَمَلَ مَتَاعَ صَاحِبِهِ فِي السَّفَرِ

2891 – حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ كُلُّ سُلَامَى عَلَيْهِ صَدَقَةٌ كُلَّ يَوْمٍ يُعِينُ الرَّجُلَ فِي دَابَّتِهِ يُحَامِلُهُ عَلَيْهَا أَوْ يَرْفَعُ عَلَيْهَا مَتَاعَهُ صَدَقَةٌ وَالْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ وَكُلُّ خَطْوَةٍ يَمْشِيهَا إِلَى الصَّلَاةِ صَدَقَةٌ وَدَلُّ الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ

Yolculukta Arkadaşının Eşyasını Taşıyan Kimsenin Fazileti Babı
-...Bize Abdurrazzâk,Ma'mer'den;o da Hemmâm'dan;o da Ebû Hureyre (R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:"Her bir parmak kemiğinin bahşettiği iyilik ve hizmete karşı bir sadaka vardır. Her bir gün içinde hayvanına binmek veya eşyasını yüklemek isteyen kimseye yardım etmek, hayvanına bindirmek yâhud eşyasını yüklemek de bir sadakadır.Güzel bir söz de bir sadakadır.Namaza gitmek yolunda sahibinin attığı herbir adım da büyük bir sadakadır. (İhtiyâcı olana) yol göstericilik yapmak da bir sadakadır"

بَاب فَضْلِ رِبَاطِ يَوْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ}

2892 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ أَبَا النَّضْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رِبَاطُ يَوْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنْ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا وَمَوْضِعُ سَوْطِ أَحَدِكُمْ مِنْ الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنْ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا وَالرَّوْحَةُ يَرُوحُهَا الْعَبْدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ الْغَدْوَةُ خَيْرٌ مِنْ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا

Allah Yolunda Bir Gün Sınır Muhafazasına Bağlı Kalıp Nevbet Beklemenin Fazileti İle Yüce Allah'ın Şu Kavlinin Fazileti Babı: "Ey îmân edenler, sabredin, sabır yarışı edin. (Sınırlarda) nevbet beklesin. (Bu sayede) felah bulacağınızı umabilirsiniz" (âiu imrân: 200).
-...Ebû Hâzım'dan; o da Sehl ibn Sa'd es-Sâidî'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur:"Bir gün Allah yolunda sınır muhafazasına bağlı kalıp nevbet beklemek (sevabı) dünyâdan ve dünyâ üstündeki herşeyden hayırlıdır. Sizden birinizin kamçısının cennetten işgal ettiği az bir yer de dünyâdan ve dünyâ üstündeki herşeyden hayırlıdır. Kulun Allah yolunda yürüyeceği bir akşam yürüyüşü yâhud bir sabah yürüyüşü de dünyâdan ve dünyâ üstündeki herşeyden hayırlıdır"

بَاب مَنْ غَزَا بِصَبِيٍّ لِلْخِدْمَةِ

2893 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِأَبِي طَلْحَةَ الْتَمِسْ غُلَامًا مِنْ غِلْمَانِكُمْ يَخْدُمُنِي حَتَّى أَخْرُجَ إِلَى خَيْبَرَ فَخَرَجَ بِي أَبُو طَلْحَةَ مُرْدِفِي وَأَنَا غُلَامٌ رَاهَقْتُ الْحُلُمَ فَكُنْتُ أَخْدُمُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا نَزَلَ فَكُنْتُ أَسْمَعُهُ كَثِيرًا يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْبُخْلِ وَالْجُبْنِ وَضَلَعِ الدَّيْنِ وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ ثُمَّ قَدِمْنَا خَيْبَرَ فَلَمَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْحِصْنَ ذُكِرَ لَهُ جَمَالُ صَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيِّ بْنِ أَخْطَبَ وَقَدْ قُتِلَ زَوْجُهَا وَكَانَتْ عَرُوسًا فَاصْطَفَاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِنَفْسِهِ فَخَرَجَ بِهَا حَتَّى بَلَغْنَا سَدَّ الصَّهْبَاءِ حَلَّتْ فَبَنَى بِهَا ثُمَّ صَنَعَ حَيْسًا فِي نِطَعٍ صَغِيرٍ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آذِنْ مَنْ حَوْلَكَ فَكَانَتْ تِلْكَ وَلِيمَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى صَفِيَّةَ ثُمَّ خَرَجْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ قَالَ فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَوِّي لَهَا وَرَاءَهُ بِعَبَاءَةٍ ثُمَّ يَجْلِسُ عِنْدَ بَعِيرِهِ فَيَضَعُ رُكْبَتَهُ فَتَضَعُ صَفِيَّةُ رِجْلَهَا عَلَى رُكْبَتِهِ حَتَّى تَرْكَبَ فَسِرْنَا حَتَّى إِذَا أَشْرَفْنَا عَلَى الْمَدِينَةِ نَظَرَ إِلَى أُحُدٍ فَقَالَ هَذَا جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ ثُمَّ نَظَرَ إِلَى الْمَدِينَةِ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أُحَرِّمُ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا بِمِثْلِ مَا حَرَّمَ إِبْرَاهِيمُ مَكَّةَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي مُدِّهِمْ وَصَاعِهِمْ

Hizmet Ettirmek İçin Çocukla Gazaya Giden Kimse Babı
-...BizeYa'kûb, Amr'dan; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber(S), Ebû Talha'ya:
— "Benim için oğlan çocuklarınızdan bir çocuk ta'yîn et de Hay-ber'e çıkıp varıncaya kadar bana hizmet etsin" buyurdu. Bunun üzerine (üvey babam) Ebû Talha beni hayvanının arkasına bindirerek çıkardı.

Ben bulûğa yaklaşmış bir oğlan çocuğu hâlinde idim. Artık ben konakladığı zaman Rasûlullah'a hizmet ediyordum ve O'ndan çok kerre şunları söylemekte olduğunu işitir dururdum: "Allâhumme ibnî eûzu bike mine'l-hemmi vel-hazeni ve'l-aczi ve 'l-keseli ve 'l-buhli ve H-cubni ve dalaı 'd-deyni ve galebeti 'r-ricâli (= Yâ Allah! Ben gamdan, hüzünden, acizlikten, tenbellikten, cimrilikten, korkaklıktan, borç ağırlığından ve adamların birbirini öldürmelerinden Sana sığmıyorum)". Sonra Hayber'e geldik. Allah O'na kaleyi açınca, kendisine Huyey ibn Ahtab'ın kızı Safiyye'nin güzelliği zikrolundu. Safiyye yeni gelin olduğu hâlde kocası öldürülmüştü. Rasûlullah, Safiyye'yi kendisi için ayırdı. Ve Safiyye ile yola çıktı. Nihayet Seddu's-Sahbâ denilen yere ulaştık. Safiyye orada hayızdan temizlendi,, akabinde Rasûlullah onunla evlendi. Sonra küçük bir sofra içinde hurma, yağ ve keşten yapılan hays aşı yaptı. Bundan sonra Rasûlullah:
— "Etrafındaki insanlara bildir (yemeğe gelsinler)" buyurdu. İşte bu, Rasûlullah'ın Safiyye üzerine yaptığı düğün aşı oldu. Sonra Medine'ye doğru yola çıktık. Enes dedi ki: Bu sırada ben Rasûlullah'ı gördüm ki, O, Safiyye'yi kendi arkasında bir abâ ile örtüyordu. Sonra Rasûlullah (S) kendi binek devesinin yanında oturuyor, kendi dizini koyuyor, Safiyye de kendi ayağını Rasûlullah'ın dizi üzerine koyarak deveye biniyordu. Yürüdük. Nihayet Medine üzerine yükseldiğimizde Rasûlullah, Uhud'a baktı da:
— "Bu, bizleri seven bir dağdır; biz de onu severiz" buyurdu. Sonra Medine'ye baktı da şöyle duâ etti:
— "Yâ Allah! Ben Medine'nin iki kara taşlığı arasındaki sahayı, İbrahim Peygamber'in Mekke'yi haram kıldığı gibi haram kılıyorum. Yâ Allah! Sen Medîneliler'e müdd ve sâ' ölçeklerinde bereket ver!"

بَاب رُكُوبِ الْبَحْرِ

2894 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَتْنِي أُمُّ حَرَامٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَوْمًا فِي بَيْتِهَا فَاسْتَيْقَظَ وَهُوَ يَضْحَكُ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا يُضْحِكُكَ قَالَ عَجِبْتُ مِنْ قَوْمٍ مِنْ أُمَّتِي يَرْكَبُونَ الْبَحْرَ كَالْمُلُوكِ عَلَى الْأَسِرَّةِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ فَقَالَ أَنْتِ مِنْهُمْ ثُمَّ نَامَ فَاسْتَيْقَظَ وَهُوَ يَضْحَكُ فَقَالَ مِثْلَ ذَلِكَ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ فَيَقُولُ أَنْتِ مِنْ الْأَوَّلِينَ فَتَزَوَّجَ بِهَا عُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ فَخَرَجَ بِهَا إِلَى الْغَزْوِ فَلَمَّا رَجَعَتْ قُرِّبَتْ دَابَّةٌ لِتَرْكَبَهَا فَوَقَعَتْ فَانْدَقَّتْ عُنُقُهَا

(Cihâd Ve Başka Maksadlar İçin) Gemilere Binip ' Deniz Yolculuğu Yapmak Babı
-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Bana (teyzem) Ümmü Haram tahdîs etti. Ona bir gün kendi evinde Peygamber (S) söylemiştir: Peygamber gülerek uykusundan uyanmış. Ümmü Haram:
— Yâ Rasûlallah! Seni güldüren nedir? demiş. Rasûlullah:
— "Ümmetimden bir kavme hayret ettim ki, tahtları üzerine kurulmuş hükümdarlar gibi gemilere binip deniz yolculuğu ediyorlar" buyurdu. Ben:
— Yâ Rasûlallah! Beni de onlardan kılması için Allah'a dua et! dedim. Rasûlullah:
— "Sen onlarla berabersin" buyurdu. Sonra yine bir süre daha uyudu. Bundan da gülerek uyandı da yine evvelki sözleri gibi söyledi. Bu, iki yâhud üç kerre oldu. Ben:
— Yâ Rasûlallah! Beni de onlardan kılması için Allah'a duâ et! dedim. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Sen evvelkilerden oldun" buyuruyordu. Bunun ardından Ubâdetu'bnu's-Sâmit, Ümmü Haram ile evlendi ve Ümmü Harâm'la beraber deniz gazasına çıktı. Sonunda Ümmü Haram geriye döneceği zaman binmesi için kendisine bir binek hayvanı yaklaştırıldı. Akabinde hayvandan düştü ve boynu kırıldı

بَاب مَنْ اسْتَعَانَ بِالضُّعَفَاءِ وَالصَّالِحِينَ فِي الْحَرْبِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَخْبَرَنِي أَبُو سُفْيَانَ قَالَ لِي قَيْصَرُ سَأَلْتُكَ أَشْرَافُ النَّاسِ اتَّبَعُوهُ أَمْ ضُعَفَاؤُهُمْ فَزَعَمْتَ ضُعَفَاءَهُمْ وَهُمْ أَتْبَاعُ الرُّسُلِ

2896 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ طَلْحَةَ عَنْ طَلْحَةَ عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ رَأَى سَعْدٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ لَهُ فَضْلًا عَلَى مَنْ دُونَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ تُنْصَرُونَ وَتُرْزَقُونَ إِلَّا بِضُعَفَائِكُمْ

Harbde Zaîflarla Ve İyi İnsanlarla (Yânı Onların Bereketi Ve Duâlarıyle) Yardım İsteyen Kimse Babı İbn Abbâs şöyle dedi: Bana Ebû Sufyân haber verip şöyle dedi: Rûm Meliki olan Kaysar bana şöyle dedi: Ben sana Muhammed'e insanların eşrafı mı, yoksa zaîfları mı tâbi' oluyor diye sordum; sen zaîfları dedin. Rasûllerin tâbi'leri de onlardır..

-... Mus'ab şöyle demiştir: Babam Sa'd ibn Ebî Vakkaas diğer sahâbîler üzerinde kendisinde (yiğitlik ve zenginlik yönünden) bir üstünlük olduğunu düşünürdü. Bunun üzerine Rasûluilah (S): "Sizler ancak zaîflarınız(m duası) sebebiyle yardım ediliyor ve rızıklandmlı-yorsunuz" buyurdu

---

2897 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو سَمِعَ جَابِرًا عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَأْتِي زَمَانٌ يَغْزُو فِئَامٌ مِنْ النَّاسِ فَيُقَالُ فِيكُمْ مَنْ صَحِبَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيُقَالُ نَعَمْ فَيُفْتَحُ عَلَيْهِ ثُمَّ يَأْتِي زَمَانٌ فَيُقَالُ فِيكُمْ مَنْ صَحِبَ أَصْحَابَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيُقَالُ نَعَمْ فَيُفْتَحُ ثُمَّ يَأْتِي زَمَانٌ فَيُقَالُ فِيكُمْ مَنْ صَحِبَ صَاحِبَ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيُقَالُ نَعَمْ فَيُفْتَحُ

-... Bize Sufyân ibn Uyeyne, Amr ibn Dînâr'dan -ki o, Câbir'den işitmiştir- ve Ebû Saîd el-Hudrî'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyie buyurmuştur: "Bir zaman gelir ki, o zamanda insanlardan bir cemâat gaza eder. Onlara:
— İçinizde Peygamber'le sohbet eden kimse var mıdır? diye sorulur da:
— Evet var! diye cevâb verirler. Nihayet ordu içindeki sahâbîye (hürmeten zafer kapısı) açılır. Sonra bir zaman daha gelir. Onlara da:
— İçinizde Peygamber'in sahâbîlerine yoldaşlık eden kişi var mıdır? diye sorulur.Bu soranlara da:
— Evet, vardır! diye cevâb verilir, ve zafer yolu açılır. Sonra (üçüncü) bir zaman daha gelir. (Yine harb edilir). Onlara da:
— İçinizde Peygamber'in sahâbîlerinin sahâbîsiyle sohbet eden kimse var mıdır? Diye sorulur.
Bu defa da: — Evet vardır! denilir. Ve yine feth verilir"

بَاب لَا يَقُولُ فُلَانٌ شَهِيدٌ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَنْ يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَنْ يُكْلَمُ فِي سَبِيلِهِ

2898 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْتَقَى هُوَ وَالْمُشْرِكُونَ فَاقْتَتَلُوا فَلَمَّا مَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى عَسْكَرِهِ وَمَالَ الْآخَرُونَ إِلَى عَسْكَرِهِمْ وَفِي أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ لَا يَدَعُ لَهُمْ شَاذَّةً وَلَا فَاذَّةً إِلَّا اتَّبَعَهَا يَضْرِبُهَا بِسَيْفِهِ فَقَالَ مَا أَجْزَأَ مِنَّا الْيَوْمَ أَحَدٌ كَمَا أَجْزَأَ فُلَانٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَا إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ أَنَا صَاحِبُهُ قَالَ فَخَرَجَ مَعَهُ كُلَّمَا وَقَفَ وَقَفَ مَعَهُ وَإِذَا أَسْرَعَ أَسْرَعَ مَعَهُ قَالَ فَجُرِحَ الرَّجُلُ جُرْحًا شَدِيدًا فَاسْتَعْجَلَ الْمَوْتَ فَوَضَعَ نَصْلَ سَيْفِهِ بِالْأَرْضِ وَذُبَابَهُ بَيْنَ ثَدْيَيْهِ ثُمَّ تَحَامَلَ عَلَى سَيْفِهِ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَخَرَجَ الرَّجُلُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ قَالَ وَمَا ذَاكَ قَالَ الرَّجُلُ الَّذِي ذَكَرْتَ آنِفًا أَنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَأَعْظَمَ النَّاسُ ذَلِكَ فَقُلْتُ أَنَا لَكُمْ بِهِ فَخَرَجْتُ فِي طَلَبِهِ ثُمَّ جُرِحَ جُرْحًا شَدِيدًا فَاسْتَعْجَلَ الْمَوْتَ فَوَضَعَ نَصْلَ سَيْفِهِ فِي الْأَرْضِ وَذُبَابَهُ بَيْنَ ثَدْيَيْهِ ثُمَّ تَحَامَلَ عَلَيْهِ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ ذَلِكَ إِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فِيمَا يَبْدُو لِلنَّاسِ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ النَّارِ فِيمَا يَبْدُو لِلنَّاسِ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ

Bîr Kimse Kesin Surette "Fulân Şehîddir" Demez Ebû Hureyre de Peygamber'den şunu söyledi: "Allah kendi yolunda mücâhede edenleri en bilendir; Allah kendi yolunda yaralananları en bilendir" (yânî bunları Allah'ın bildirdiği kimseden başkası bilmez)

-...Ebû Hâzım'dan; o da Sehl ibn Sa'd es-Sâidî'den şöyle tahdîs etti: Rasûlullah (S) ve müşrikler karşılaşıp harb ettiler. (O günün harbi sona erip) Rasûlullah kendi askerinin karargâhına, düşman tarafı da kendi askeri karargâhlarına dönmüşlerdi. Rasûlullah'ın sahâbîleri içinde bir adam vardı ki, o, düşman ordusundan ayrı düşen yâhud orduya katılmamış bulunan her bir düşmanın arkasını bırakmayıp amansız ta'kîb ediyor ve onu kılıcıyla vuruyordu. Bir sözcü:
— Bu gün bizden hiçbir kişi fulânın gösterdiği kahramanlık derecesinde yeterlilik gösteremedi!
Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Fakat o, cehennem ehlindendir!" buyurdu. Sahâbîlerden biri:
— Ben o kimseyle beraber olup onu gözleyeceğim, dedi . Râvî dedi ki: Bu sahâbî o adamın beraberinde harb sahasına çıktı ve harb saffının neresinde durdu ise o da onunla beraber durdu. O, harbde ne derece çeviklik gösterdi ise, o sahâbî de onunla bile çeviklik gösterdi. Râvî dedi ki: Nihayet o fulân kimse ağır bir surette yaralandı. (Bu ağır yara acısıyla) ölümü çabuklatmak istedi de kılıcının demirini yere koydu, kılıcın sivri tarafını da iki memesi arasına koydu, sonra kılıcın üstüne meyledip yüklendi. Ve bu suretle kendini öldürdü. Bunun üzerine onu izleyip gözeten sahâbî (Huzâî) Rasûlullah'ın yanına vardı da:
— Şehâdet ederim ki, Sen muhakkak Allah'ın Rasûlü'sün, dedi. Rasûlullah:
— "Bu (şehâdetin sebebi) nedir?" diye sordu. Huzâalı sahâbî şöyle dedi:
— Biraz evvel şu cehennem ehlinden olduğunu söylediğin kişi; işte onun hakkında verdiğiniz haberi insanlar büyüttü. Ben de: Ben sizin için bu adamı izleyip gözetleyeceğim dedim. Ve hakîkaten arkası sıra çıkıp, onun her hareketini araştırdım. Sonunda bu adam ağır surette yaralandı. Ve ölümün çabuk gelmesini isteyerek kılıcının demirini yere, keskin ağzını da iki memesi arasına koydu. Sonra kılıcının üstüne meyledip yüklendi. Ve bu suretle kendisini öldürdü. Bunun üzerine Rasûlullah (S):
— "Şübhesiz bir kısım adam vardır ki, insanlara görünen işlerde cennet ehline-yaraşan hayırlı işler yapar. Hâlbuki o, cehennem ehlindendir. Ve yine insanlardan öyle kimse vardır ki, insanlara görünen işlerde cehennem ehlinin yapacağı kötü işler yapar. Hâlbuki o, cennet ehlindendir" buyurdu

---

بَاب التَّحْرِيضِ عَلَى الرَّمْيِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ}

2899 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ سَلَمَةَ بْنَ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى نَفَرٍ مِنْ أَسْلَمَ يَنْتَضِلُونَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ارْمُوا بَنِي إِسْمَاعِيلَ فَإِنَّ أَبَاكُمْ كَانَ رَامِيًا ارْمُوا وَأَنَا مَعَ بَنِي فُلَانٍ قَالَ فَأَمْسَكَ أَحَدُ الْفَرِيقَيْنِ بِأَيْدِيهِمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا لَكُمْ لَا تَرْمُونَ قَالُوا كَيْفَ نَرْمِي وَأَنْتَ مَعَهُمْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ارْمُوا فَأَنَا مَعَكُمْ كُلِّكُمْ

Atış Ta Timine Teşvîk' Etmek Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: "Siz de onlara karşı gücünüzün yettiği kadar kuvvet ve bağlanıp beslenen atlar hazırlayın ki, bununla Allah'ın düşmanı ve sizin düşmanınız olanları ve bunlardan başka sizin bilemeyip de Allah'ın bildiği diğerlerini " (el-Enfâl: 60) .
-...O şöyle demiştir: Ben Seleme ibnu'1-Ekva (R)'dan işittim; o şöyle dedi: Bir kerre Eşlem oğullan'ndan bir cemâat ok atma ta'lîmi yarışı yaparlarken Peygamber yanlarına uğradı da:
— "Ey îsmâîl (Peygamber'in) oğulları, ok atınız; çünkü sizin (o büyük) babanız usta bir atıcı idi. Siz de atınız! (Bu yarışta) ben de Fulân oğulları ile beraberim" buyurdu. Râvî Seleme dedi ki: (Peygamber böyle deyince) o iki fırkanın biri (yânı karşı taraf) ellerini atıştan çektiler (ok atmadılar). Bunun üzerine Rasûlullah (S):
— "Size ne var ki atmıyorsunuz?" diye sordu. Onlar:
— Sen onlarla (yânî Mıhcen oğullan grubu ile) beraberken biz nasıl atarız! diye cevâb verdiler.
Peygamber: — "Haydi atın, ben sizin hepinizle beraberim" buyurdu (da oradakileri atışa teşvik eyledi)

2900 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْغَسِيلِ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ أَبِي أُسَيْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ بَدْرٍ حِينَ صَفَفْنَا لِقُرَيْشٍ وَصَفُّوا لَنَا إِذَا أَكْثَبُوكُمْ فَعَلَيْكُمْ بِالنَّبْلِ

-...EbûUseyd Mâlik ibn Rabîa (R) şöyle demiştir: Bedr günü biz Kureyş'e karşı saff bağladığımız ve Kureyş de bize karşı harb saffı nizâmına girdikleri zaman Peygamber (S): "Düşman ok menziline girdiğinde ok atmaya devam ediniz" buyurdu

---

بَاب اللَّهْوِ بِالْحِرَابِ وَنَحْوِهَا

2901 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَا الْحَبَشَةُ يَلْعَبُونَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحِرَابِهِمْ دَخَلَ عُمَرُ فَأَهْوَى إِلَى الْحَصَى فَحَصَبَهُمْ بِهَا فَقَالَ دَعْهُمْ يَا عُمَرُ وَزَادَ عَلِيٌّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ فِي الْمَسْجِدِ

Kısa Mızraklarla Ve Kılıç, Yay Gibi Harb Aletleriyle Oyun Oynamak Babı

-....ez-Zuhrî'den; o da İbnu'l-Müseyyeb'den haber verdi ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Habeşliler, Peygamber'in yanında harbeleriyle oyun oynadıkları sırada Umer içeriye girdi ve çakıl taşlarına uzanıp Habeşliler'e çakıl taşlan attı. Bunun üzerine Peygamber (S): "Yâ Umer, onları serbest bırak!" buyurdu. Ve Alî ibnu'l-Medînî şunu ziyade edip, dedi ki: Bize Abdurrazzâk tahdîs edip şöyle dedi: Bize Ma'mer haber verdi ki, bu oyun mescidde vâki' olmuştur

---

بَاب الْمِجَنِّ وَمَنْ يَتَّرِسُ بِتُرْسِ صَاحِبِهِ

2902 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ أَبُو طَلْحَةَ يَتَتَرَّسُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِتُرْسٍ وَاحِدٍ وَكَانَ أَبُو طَلْحَةَ حَسَنَ الرَّمْيِ فَكَانَ إِذَا رَمَى تَشَرَّفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَنْظُرُ إِلَى مَوْضِعِ نَبْلِهِ

Kalkan Ve (Harbde) Arkadaşının Kalkanıyle Sütrelenip Korunan Kimse Babı

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Ebû Talha, Peygamber'in beraberinde bir tek kalkanla sütrelenip korunmaya çalı-jşırdı. Ebû Talha güzel atıcı idi. O attığı zaman Peygamber (S) yukarıya yükselir de onun okunun düştüğü yere bakardı

2903 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلٍ قَالَ لَمَّا كُسِرَتْ بَيْضَةُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رَأْسِهِ وَأُدْمِيَ وَجْهُهُ وَكُسِرَتْ رَبَاعِيَتُهُ وَكَانَ عَلِيٌّ يَخْتَلِفُ بِالْمَاءِ فِي الْمِجَنِّ وَكَانَتْ فَاطِمَةُ تَغْسِلُهُ فَلَمَّا رَأَتْ الدَّمَ يَزِيدُ عَلَى الْمَاءِ كَثْرَةً عَمَدَتْ إِلَى حَصِيرٍ فَأَحْرَقَتْهَا وَأَلْصَقَتْهَا عَلَى جُرْحِهِ فَرَقَأَ الدَّمُ

-...Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: (Uhud günü) Peygamber (S)'in miğferi başı üzerinde kırıldığı, yüzü kanlara bulandığı ve azı dişleri ile ön dişleri arasındaki dişleri kırıldığı zaman Alî kalkan içinde arka arkaya su getiriyor, Fâtıma da kanı yıkıyor idi.Nihâyet Fâtima kanın sudan daha çok artmakta olduğunu görünce bir hasır parçasına yöneldi de onu yaktı ve külünü Peygamberin yarası üzerine yapıştırdı, akabinde kan kesildi

---

2904 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَوْسِ بْنِ الْحَدَثَانِ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَتْ أَمْوَالُ بَنِي النَّضِيرِ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِمَّا لَمْ يُوجِفْ الْمُسْلِمُونَ عَلَيْهِ بِخَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ فَكَانَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاصَّةً وَكَانَ يُنْفِقُ عَلَى أَهْلِهِ نَفَقَةَ سَنَتِهِ ثُمَّ يَجْعَلُ مَا بَقِيَ فِي السِّلَاحِ وَالْكُرَاعِ عُدَّةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ

-...Umer ibnu'l-Hattâb (R) şöyle demiştir: Benû'n-Nadîr malları, Allah'ın kendi Rasûlü'ne fey olarak tahsis ettiği şeylerdendir.Bunlar müslümânların at sürerek, deveye binerek (harb ile) elde ettikleri ganimetler den değildir. Bu sebeble Benû'n-Nadîr malları husûsî olarak Rasûlullah'a âid olmuş îdi. Rasûlullah ailesi halkının bir senelik.nafakasını bundan harcar idi. Sonra bundan geri kalanı da Allah yolunda gaza hazırlığı olarak silâha ve atlara harcar idi

---

2905 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَّادٍ عَنْ عَلِيٍّ ح حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَدَّادٍ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ مَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُفَدِّي رَجُلًا بَعْدَ سَعْدٍ سَمِعْتُهُ يَقُولُ ارْمِ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي

Bize Müsedded tahdîs edip şöyle dedi: Bize Yahya ibn Saîd, Suf-yân'dan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Bana Sa'd ibnu İbrâhîm, Abdullah ibn Şeddâd'dan; o da Alî ibn Ebî Tâlib(R)'den tahdîs etti.
-....Bana Abdullah ibnu Şeddâd tahdîs edip şöyle dedi: Ben Alî(R)'den işittim, şöyle diyordu: Ben Peygamber (S)'in babasını, anasını, Sa'd ibn Ebî Vakkaas'tan başka bir kişiye feda ederek hitâb ettiğini görmedim. (Fakat Uhud günü Sa'd'e:) "Ey Sa'd, babam anam sana feda olsun! Düşmana ok at! derken işittim

---

بَاب الدَّرَقِ

2906 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ عَمْرٌو حَدَّثَنِي أَبُو الْأَسْوَدِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدِي جَارِيَتَانِ تُغَنِّيَانِ بِغِنَاءِ بُعَاثَ فَاضْطَجَعَ عَلَى الْفِرَاشِ وَحَوَّلَ وَجْهَهُ فَدَخَلَ أَبُو بَكْرٍ فَانْتَهَرَنِي وَقَالَ مِزْمَارَةُ الشَّيْطَانِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَقْبَلَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ دَعْهُمَا فَلَمَّا غَفَلَ غَمَزْتُهُمَا فَخَرَجَتَا

Deriden Yapılmış Kalkan (Edinilmesinin Cevazı) Babı
-...Âişe(R)'den (şöyle demiştir): -Minâ günlerinden blrinde, yânî kurbân bayramının ilk üç günlerinden birinde- RasuluU-lah yanıma girdi. Karşımda Buâs ezgilerini (def çalarak) okuyan iki kız vardı. Rasûlullah yatağına uzanıp yüzünü çevirdi. Derken Ebu Bekr girdi.
— (Bu ne hâl?) Rasûlullah'ın yanında şeytân mızmarı mı.' diyerek beni azarladı.
Bunun üzerine Rasûlullah (S) ona döndü de:
— "Onlara ilişme!" buyurdu. Babamın zihni başka şey ile meşgul olunca, ben kızlara işâret ettim, onlar da çıktılar.

2907 - قَالَتْ وَكَانَ يَوْمُ عِيدٍ يَلْعَبُ السُّودَانُ بِالدَّرَقِ وَالْحِرَابِ فَإِمَّا سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِمَّا قَالَ تَشْتَهِينَ تَنْظُرِينَ فَقَالَتْ نَعَمْ فَأَقَامَنِي وَرَاءَهُ خَدِّي عَلَى خَدِّهِ وَيَقُولُ دُونَكُمْ بَنِي أَرْفِدَةَ حَتَّى إِذَا مَلِلْتُ قَالَ حَسْبُكِ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَاذْهَبِي قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَحْمَدُ عَنْ ابْنِ وَهْبٍ فَلَمَّا غَفَلَ

Âişe dedi ki: Yine bir bayram günü idi ki, o gün siyâhîler kalkanlar ve kısa mızraklarla oyun oynuyorlardı. Ya ben Rasûlullah'-tan bakmağa izin istedim (de izin verdi), yâhud (kendiliğinden): "Bakmak istiyor musun?" dedi. Evet, dedim. Bunun üzerine beni arkasında, yanağım yanağına değecek şekilde ayaküstü durdurup, Ha-beşliler'e:
— "Haydin (devam edin) Erfide oğulları!" buyurdu. Nihayet seyretmekten usandığımda:
- "Artık yeter mi?" diye sordu. - Evet, dedim.

— "Öyleyse git" buyurdu. Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: Ahmed ibnu Ebî Salih el-Mısrî, İbnu Vehb'den "Felemmâ ğafele" diye söyledi

---

بَاب الْحَمَائِلِ وَتَعْلِيقِ السَّيْفِ بِالْعُنُقِ

2908 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْسَنَ النَّاسِ وَأَشْجَعَ النَّاسِ وَلَقَدْ فَزِعَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ لَيْلَةً فَخَرَجُوا نَحْوَ الصَّوْتِ فَاسْتَقْبَلَهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ اسْتَبْرَأَ الْخَبَرَ وَهُوَ عَلَى فَرَسٍ لِأَبِي طَلْحَةَ عُرْيٍ وَفِي عُنُقِهِ السَّيْفُ وَهُوَ يَقُولُ لَمْ تُرَاعُوا لَمْ تُرَاعُوا ثُمَّ قَالَ وَجَدْنَاهُ بَحْرًا أَوْ قَالَ إِنَّهُ لَبَحْرٌ

Kılıç Bağları Ve Kılıcı Boyuna Asmak Babı
-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle dedi: Peygamber (S) insanların en güzeli ve en yiğidi idi. Yemîn olsun bir gece Medîne ahâlîsi (bir düşman baskınından) korkmuştu. İnsanlar sesin geldiği yöne doğru çıkmışlardı. İnsanlar giderlerken Peygamber onları karşıladı. Kendisi Ebü Talha'ya âid çıplak bir at üzerinde (sür'atle gidip) durumu tahkîk etmiş, dönüyordu. Karşılaşma sırasında Peygamber, kılıcı boynunda asılı hâlde: "Korkmadılar, korkmadılar (yânı korkmayın)" bu-yuruyordu. Sonra Peygamber (S): "Biz bu atı (yürüyüşte) bir deniz bulduk" yâhud da "Şübhesiz bu at bir denizdir" buyurdu

---

بَاب حِلْيَةِ السُّيُوفِ

2909 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ سَمِعْتُ سُلَيْمَانَ بْنَ حَبِيبٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا أُمَامَةَ يَقُولُ لَقَدْ فَتَحَ الْفُتُوحَ قَوْمٌ مَا كَانَتْ حِلْيَةُ سُيُوفِهِمْ الذَّهَبَ وَلَا الْفِضَّةَ إِنَّمَا كَانَتْ حِلْيَتُهُمْ الْعَلَابِيَّ وَالْآنُكَ وَالْحَدِيدَ

Kılıçların Süsleri Hakkında Gelen Şeyler Babı
-...Ben Ebû Umâme'den işittim, şöyle diyordu: Yemîn olsun bir çok fetihler yapan bir cemâat vardı ki, onların kılıçlarının süsü altın ve gümüş değildi. Onların kılıçlarının süsü ancak kınlarna, kabzalarına bağlanan sırımla kalay ve demirden ibaret olmuştu

---

بَاب مَنْ عَلَّقَ سَيْفَهُ بِالشَّجَرِ فِي السَّفَرِ عِنْدَ الْقَائِلَةِ

2910 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سِنَانُ بْنُ أَبِي سِنَانٍ الدُّؤَلِيُّ وَأَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَ أَنَّهُ غَزَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِبَلَ نَجْدٍ فَلَمَّا قَفَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَفَلَ مَعَهُ فَأَدْرَكَتْهُمْ الْقَائِلَةُ فِي وَادٍ كَثِيرِ الْعِضَاهِ فَنَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتَفَرَّقَ النَّاسُ يَسْتَظِلُّونَ بِالشَّجَرِ فَنَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَحْتَ سَمُرَةٍ وَعَلَّقَ بِهَا سَيْفَهُ وَنِمْنَا نَوْمَةً فَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُونَا وَإِذَا عِنْدَهُ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ إِنَّ هَذَا اخْتَرَطَ عَلَيَّ سَيْفِي وَأَنَا نَائِمٌ فَاسْتَيْقَظْتُ وَهُوَ فِي يَدِهِ صَلْتًا فَقَالَ مَنْ يَمْنَعُكَ مِنِّي فَقُلْتُ اللَّهُ ثَلَاثًا وَلَمْ يُعَاقِبْهُ وَجَلَسَ

Seferde Sıcak Vakti Uykusu Sırasında Kılıcını Bir Ağaca Asan Kimse Babı
-.... Câbir ibn Abdillah (R), Rasûlullah'm beraberinde Necd tarafına gazaya gittiğini, Rasûlullah o gazveden döndüğü zaman kendisi de beraberinde döndüğünü, dönüşte büyük ağacı çok bir vâdîde kendilerine gün ortası sıcağı eriştiğini, istirahat için konakladıklarını haber verip şöyle demiştir: Rasûlullah devesinden indi. Sefer halkı.da ağaçlar altında gölgelenmek için dağılmışlardı. Rasûlullah da bir sakız ağacı altına inip kılıcını o ağaca asmıştı. Bizler birazcık uyumuştuk. Birden Rasûlullah'm bizi çağırmakta olduğunu işittik. Bir de baktık ki yanında (müşriklerden) bedevi bir Arab var! Rasûlullah

(S) şöyle buyurdu:
— "Şu bedevi Arab ben uyurken (gelmiş), kılıcımı alarak kınından sıyırmış, yanımda durmuş. Bu arada ben uyandım. Kılıç, kınından sıyrılmış olarak bu adamın elinde idi. Bu hâlde bedevi bana: Benden şu anda seni kim koruyabilir? dedi. Ben de üç defa; Allah korur, dedim." (Râvî dedi ki:) O bedevi orada oturdu, Rasûlullah onu cezalandırmadı

بَاب لُبْسِ الْبَيْضَةِ

2911- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ جُرْحِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ أُحُدٍ فَقَالَ جُرِحَ وَجْهُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكُسِرَتْ رَبَاعِيَتُهُ وَهُشِمَتْ الْبَيْضَةُ عَلَى رَأْسِهِ فَكَانَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَام تَغْسِلُ الدَّمَ وَعَلِيٌّ يُمْسِكُ فَلَمَّا رَأَتْ أَنَّ الدَّمَ لَا يَزِيدُ إِلَّا كَثْرَةً أَخَذَتْ حَصِيرًا فَأَحْرَقَتْهُ حَتَّى صَارَ رَمَادًا ثُمَّ أَلْزَقَتْهُ فَاسْتَمْسَكَ الدَّمُ

Başa Miğfer Giyme(Nin Meşrû'luğu) Babı

-.. Ebû Hâzım'dan; o da Sehl ibn Sa'd'den tahdîs etti ki, Sehl'e Peygamber'in Uhud günündeki yaralanması soruldu da, o şöyle dedi: Peygamber (S)'in yüzü yaralandı, rabâiye dişi kırıldı, başındaki miğferi de yarıldı. Fâtıma aleyhi's-selâm kanı yıkıyor, Alî de tutuyordu. Fâtıma kanın arttığını görünce bir hasır parçası alıp onu kül oluncaya kadar yaktı. Sonra o külü yaraya yapıştırdı ve kan durdu

---

بَاب مَنْ لَمْ يَرَ كَسْرَ السِّلَاحِ عِنْدَ الْمَوْتِ

2912 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ قَالَ مَا تَرَكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا سِلَاحَهُ وَبَغْلَةً بَيْضَاءَ وَأَرْضًا جَعَلَهَا صَدَقَةً

Ölüm Sırasında Silâhın Kırılmasını Düşünmeyen Kimse Babı

-...(Mü'minlerin anası Cuveyriye'nin kardeşi) Amr ibnu'l- Hâris (R): Peygamber (S) silâhından, beyaz katırından, bir de (sağlığında) sadaka yaptığı Fedek arazîsinden başka birşey geriye bırakmadı, demiştir

---

بَاب تَفَرُّقِ النَّاسِ عَنْ الْإِمَامِ عِنْدَ الْقَائِلَةِ وَالِاسْتِظْلَالِ بِالشَّجَرِ

2913 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنَا سِنَانُ بْنُ أَبِي سِنَانٍ وَأَبُو سَلَمَةَ أَنَّ جَابِرًا أَخْبَرَهُ ح و حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سِنَانِ بْنِ أَبِي سِنَانٍ الدُّؤَلِيِّ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّهُ غَزَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَدْرَكَتْهُمْ الْقَائِلَةُ فِي وَادٍ كَثِيرِ الْعِضَاهِ فَتَفَرَّقَ النَّاسُ فِي الْعِضَاهِ يَسْتَظِلُّونَ بِالشَّجَرِ فَنَزَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَحْتَ شَجَرَةٍ فَعَلَّقَ بِهَا سَيْفَهُ ثُمَّ نَامَ فَاسْتَيْقَظَ وَعِنْدَهُ رَجُلٌ وَهُوَ لَا يَشْعُرُ بِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ هَذَا اخْتَرَطَ سَيْفِي فَقَالَ مَنْ يَمْنَعُكَ قُلْتُ اللَّهُ فَشَامَ السَّيْفَ فَهَا هُوَ ذَا جَالِسٌ ثُمَّ لَمْ يُعَاقِبْهُ

Sıcak Vaktindeki İstirahat Sırasında İnsanların İmâmın /Yanından Dağılmaları Ve Ağaçlarla Gölgelenmeleri Babı

-...Buradaki iki senedle gelen hadîste Câbir ibn Abdillah (R), kendisinin Peygamber'in beraberinde (Necd tarafına doğru) gazaya gittiğini, (dönüşte) dikenli büyük ağaçları çok bir vâdî içinde sıcak vakti istirahatının kendilerine eriştiğini haber verip şöyle devam etmiştir: Gün ortası istirahatı verilince insanlar ağaçlık içinde, ağaçlarla gölgelenmek üzere dağıldılar. Peygamber (S) de bir ağaç altına indi, kılıcını

ağaca astı, sonra uyudu. Peygamber uyandığında yanında bir adam vardı. Kendisi bu adamı hissetmemişti. Peygamber (sahâ-bîlerine bu adamın hâlini) şöyle anlattı:
— "Bu zât benim kılıcımı sıyırdı da: Seni kim korur? dedi. Ben: Allah (korur), dedim. Bu cevâbım üzerine kılıcı kınına koydu. Dikkat edip ibret alın! Bu hâdisenin kahramanı işte şu oturan bedevidir". Sonra Peygamber (S) onu cezalandırmadı

بَاب مَا قِيلَ فِي الرِّمَاحِ وَيُذْكَرُ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جُعِلَ رِزْقِي تَحْتَ ظِلِّ رُمْحِي وَجُعِلَ الذِّلَّةُ وَالصَّغَارُ عَلَى مَنْ خَالَفَ أَمْرِي

2914 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى إِذَا كَانَ بِبَعْضِ طَرِيقِ مَكَّةَ تَخَلَّفَ مَعَ أَصْحَابٍ لَهُ مُحْرِمِينَ وَهُوَ غَيْرُ مُحْرِمٍ فَرَأَى حِمَارًا وَحْشِيًّا فَاسْتَوَى عَلَى فَرَسِهِ فَسَأَلَ أَصْحَابَهُ أَنْ يُنَاوِلُوهُ سَوْطَهُ فَأَبَوْا فَسَأَلَهُمْ رُمْحَهُ فَأَبَوْا فَأَخَذَهُ ثُمَّ شَدَّ عَلَى الْحِمَارِ فَقَتَلَهُ فَأَكَلَ مِنْهُ بَعْضُ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبَى بَعْضٌ فَلَمَّا أَدْرَكُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَأَلُوهُ عَنْ ذَلِكَ قَالَ إِنَّمَا هِيَ طُعْمَةٌ أَطْعَمَكُمُوهَا اللَّهُ وَعَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ فِي الْحِمَارِ الْوَحْشِيِّ مِثْلُ حَدِيثِ أَبِي النَّضْرِ قَالَ هَلْ مَعَكُمْ مِنْ لَحْمِهِ شَيْءٌ

Mızraklar (Edinip Kullanmanın Fazileti) Hakkında Söylenen Şeyler Babı İbn Umer'den Peygamber(S)'in:'Benim rızkım mızrağımın gölgesi altında kılındı. Horluk ve cizye vermek de benim emrime muhalefet edenler üzerine kılındı" buyurduğu zikrolunur.
-...Ebû Katâde el-Ensârî'nin himayesinde bulunan Nâfi'den; o da Ebû Katâde'den haber verdi ki, Ebû Katâde (Hudeybiye yılı) Rasûlullah'ın beraberinde idi. Nihayet Mekke yolunun bir yerinde oldukları zaman Ebû Katâde umre niyetiyle ihrama girmiş bulunan birtakım arkadaşlanyle beraber bir keşif vazifesi için geri kaldı. Ebû Katâde kendisi ihrâmlı değildi. Bu sırada birden bir yaban eşeği gördü. Hemen atının üstünde doğruldu. Arkadaşlarından kendisine kamçısını uzatıp vermelerini istedi. Onlar (ihrâmh oldukları gerekçesiyle) bunu kabul etmediler. Yine onlardan kendi mızrağını vermelerini istedi. Onlar yine çekindiler. Bunun üzerine Ebû Katâde mızrağını kendisi aldıktan sonra yaban eşeği üstüne atını koşturdu ve onu öldürdü. O eşeğin etinden Peygamber'in sahâbîlerinin bâzısı yedi, bâzısı da yemekten çekindi. Nihayet Rasûlullah'a eriştikleri zaman bu eti yemenin hükmünü kendisine sordular. Rasülullah (S):
— "Bu, Allah'ın sizlere ihsan ettiği bir yiyecektir" buyurdu . Zeyd ibn Eşlem; o da Atâ ibn Yesâr'dan; o da Ebû Katâde'den bu yaban eşeği hakkında Ebu'n-Nadr'ın hadîsinin benzeri gelmiştir. Bunda Rasülullah: "Beraberinizde onun etinden bir parça var mı?" buyurdu fıkrası vardır

---

بَاب مَا قِيلَ فِي دِرْعِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْقَمِيصِ فِي الْحَرْبِ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَّا خَالِدٌ فَقَدْ احْتَبَسَ أَدْرَاعَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

2915 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي قُبَّةٍ اللَّهُمَّ إِنِّي أَنْشُدُكَ عَهْدَكَ وَوَعْدَكَ اللَّهُمَّ إِنْ شِئْتَ لَمْ تُعْبَدْ بَعْدَ الْيَوْمِ فَأَخَذَ أَبُو بَكْرٍ بِيَدِهِ فَقَالَ حَسْبُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَدْ أَلْحَحْتَ عَلَى رَبِّكَ وَهُوَ فِي الدِّرْعِ فَخَرَجَ وَهُوَ يَقُولُ {سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ بَلْ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَدْهَى وَأَمَرُّ} وَقَالَ وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ يَوْمَ بَدْرٍ

Peygamber'in Zırhının Neden Olduğu) Hakkında Söylenenlerle Harbde Gömlek(İn Hükmünü Beyân) Babı Peygamber (S): "Hâlid'e gelince, Hâlid zırhlarını Allah yolunda vakfetmiştir..." buyurdu.
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) toparlak bir çadır içinde İken:

— "Yâ Allah! (Peygamberlerine yardım edeceğin hakkındaki) ahdini ve (zafer) va'dini (yerine getirmeni) senden istiyorum! Yâ Allah! Eğer (mü'minlerin helakini) dilemişsen bu günden sonra ibâdet edilmez!" diye duâ etti. Sonunda Ebû Bekr, Rasûlullah'ın elini tuttu da:
— Bu kadar dilek sana yetişir yâ Rasûlallah, Sen Rabb'ine karşı duada ısrar ettin (Allah sana va'dini verir), dedi. Bu sırada Rasülullah bir zırh içinde idi. Bu duadan sonra Rasülullah şu mealdeki âyetleri okuyarak çadırdan çıktı:
— "Yakında o cemiyet bozulacak, onlar arkalarını dönüp kaçacaklardır. Daha doğrusu onlara va'd olunan asıl azabın vakti, o saattir, O saat, daha belâlı, daha acıdır" (Kamen 45-46). Ve Vuheyb şöyle dedi: Bize Hâlid el-Hazzâ (İkrime'den; o da İbn Abbâs'tan: Bu söylediği şey) Bedir gününde oldu, dedi

---

2916 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَدِرْعُهُ مَرْهُونَةٌ عِنْدَ يَهُودِيٍّ بِثَلَاثِينَ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ وَقَالَ يَعْلَى حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ دِرْعٌ مِنْ حَدِيدٍ وَقَالَ مُعَلَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ وَقَالَ رَهَنَهُ دِرْعًا مِنْ حَدِيدٍ

-...Aişe (R): Rasülullah (S), zırhı bir Yahudi'nin yanında otuz sâ' Ölçeği arpaya karşılık rehin edilmiş bulunduğu hâlde vefat etti, demiştir. Râvî Ya'lâ, (er-Rehn Kitâbı'ndaki rivayette): Bize el-A'meş: "Demirden yapılmış bir zırh" şeklinde tahdîs etti,demiştir. Muallâ ibn Esed de (el-İstikrâz Kitâbı'ndaki rivayette): Bize Abdulyâhid tahdîs edip şöyle dedi: Bize el-A'meş tahdîs edip: Rasûlullah o Yahudi'ye demirden bir zırhı rehin verdi, demiştir

---

2917 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَثَلُ الْبَخِيلِ وَالْمُتَصَدِّقِ مَثَلُ رَجُلَيْنِ عَلَيْهِمَا جُبَّتَانِ مِنْ حَدِيدٍ قَدْ اضْطَرَّتْ أَيْدِيَهُمَا إِلَى تَرَاقِيهِمَا فَكُلَّمَا هَمَّ الْمُتَصَدِّقُ بِصَدَقَتِهِ اتَّسَعَتْ عَلَيْهِ حَتَّى تُعَفِّيَ أَثَرَهُ وَكُلَّمَا هَمَّ الْبَخِيلُ بِالصَّدَقَةِ انْقَبَضَتْ كُلُّ حَلْقَةٍ إِلَى صَاحِبَتِهَا وَتَقَلَّصَتْ عَلَيْهِ وَانْضَمَّتْ يَدَاهُ إِلَى تَرَاقِيهِ فَسَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فَيَجْتَهِدُ أَنْ يُوَسِّعَهَا فَلَا تَتَّسِعُ

-..Bize Abdullah ibn Tâvûs, babasından; odaEbûHureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Cimri ile sadaka vericinin meseli, şu iki adamın meselidir: Üzerlerinde demirden iki cübbe vardır. Onların elleri köprücük kemiklerine kadar sarılıp sıkışmıştır. Sadaka verici olan, sadakasını vermeyi her kasdet-tikçe cübbesi onun bedeni üzerinde genişler, uzar, hatla sadaka verenin ayak izlerini siler giderir. Cimri olan ise sadaka vermek istedikçe onun demir cübbesinin herbir halkası kendine bitişik olan halkaya doğru büzülür, sıkışır da onun bedeni üzerinde sıkışıp büzülür ve onun iki eli köprücük kemiklerine doğru toplanır". Ebû Hureyre Peygamber'den: "O cimri kişi bu sıkan demir cübbeyi genişletmeye çalışır, fakat o zırh genişlemez" derken işitmiş-tir

---

بَاب الْجُبَّةِ فِي السَّفَرِ وَالْحَرْبِ

2918 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ أَبِي الضُّحَى مُسْلِمٍ هُوَ ابْنُ صُبَيْحٍ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ حَدَّثَنِي الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ قَالَ انْطَلَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِحَاجَتِهِ ثُمَّ أَقْبَلَ فَلَقِيتُهُ بِمَاءٍ فَتَوَضَّأَ وَعَلَيْهِ جُبَّةٌ شَأْمِيَّةٌ فَمَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ وَغَسَلَ وَجْهَهُ فَذَهَبَ يُخْرِجُ يَدَيْهِ مِنْ كُمَّيْهِ فَكَانَا ضَيِّقَيْنِ فَأَخْرَجَهُمَا مِنْ تَحْتُ فَغَسَلَهُمَا وَمَسَحَ بِرَأْسِهِ وَعَلَى خُفَّيْهِ

Seferde Ve Harbde Cübbe (Giyme) Babı

-... el-Mugîre ibn Şu'be (R) tahdîs edip şöyle demiştir: Rasûlullah (S) ihtiyâcı için (uzağa) gitti. Sonra döndü. Ben kendisini su ile karşıladım. Üzerinde bir Şâm cübbesi vardı. Ağzım su ile çalkaladı, burnuna su çekti ve yüzünü yıkadı. Ellerini o cübbenin yeninden çıkarmaya davrandı. Yenler dar olduğundan ellerini cübbenin altından çıkardı, onları yıkadı, başını ve ayakkabıları üzerini mesnetti

---

بَاب الْحَرِيرِ فِي الْحَرْبِ

2919- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمِقْدَامِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَخَّصَ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ وَالزُّبَيْرِ فِي قَمِيصٍ مِنْ حَرِيرٍ مِنْ حِكَّةٍ كَانَتْ بِهِمَا

Harbde İpek Giyme(Nin Cevazı) Babı

-... Bize Saîd ibn Ebî Arûbe, Katâde'den tahdîs etti ki, onlara da Enes: Peygamber(S)'in, Abdurrahmân ibn Avf ile ez-Zubeyr'e, kendilerinde meydana gelen kaşıntı hastalığından dolayı ipekli gömlek giymelerine ruhsat ve müsâade verdiğini tahdîs etmiştir.

2920 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ ح حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ وَالزُّبَيْرَ شَكَوَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْنِي الْقَمْلَ فَأَرْخَصَ لَهُمَا فِي الْحَرِيرِ فَرَأَيْتُهُ عَلَيْهِمَا فِي غَزَاةٍ

-...Buradaki iki senedde de Hemmâm ibn Yahya el-Avzî, Katâde'den; o da Enes(R)'ten tahdîs etti ki, Abdurrahmân ibn Avf ile ez-Zubeyr, Peygamber'e bitten şikâyet etmişler. Bunun üzerine Peygamber (S) onlara ipek gömlek giymek hususunda ruhsat vermiştir. Enes: Ben bir gazvede o ikisinin üzerinde ipek gömleği gördüm, demiştir

---

2921 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ أَخْبَرَنِي قَتَادَةُ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُمْ قَالَ رَخَّصَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ وَالزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ فِي حَرِيرٍ

-... Buradaki senedde de Enes; Peygamber (S), Abdurrahmân ibn Avf ile ez-Zubeyr ibnu'l-Avvâm'a ipek giymek hususunda ruhsat verdi, diye tahdîs etmiştir.

2922 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَخَّصَ أَوْ رُخِّصَ لَهُمَا لِحِكَّةٍ بِهِمَا

Buradaki senedde de Enes: Bu iki sahâbîde meydana gelen bir kaşıntı hastalığından dolayı ruhsat verdi, yâhud da ruhsat verildi, demiştir

---

بَاب مَا يُذْكَرُ فِي السِّكِّينِ

2923 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ الضَّمْرِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُ مِنْ كَتِفٍ يَحْتَزُّ مِنْهَا ثُمَّ دُعِيَ إِلَى الصَّلَاةِ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَزَادَ فَأَلْقَى السِّكِّينَ

Biçak (Kullanmanın Cevazı) Hakkında Zikrolunan Şeyler Babı
-.. Amr ibn Umeyye (R) şöyle demiştir: Ben Peygamberdi pişmiş koyun küreğinden et kesip yerken gördüm. Sonra namaza çağrıldı da (yeniden) abdest almadan namaz kıldırdı. Bize Ebû'l-Yemân tahdîs edip şöyle dedi: Bize Şuayb, ez-Zuh-rî'den haber verdi. Bu rivayette râvî: "Peygamber bıçağı elinden bıraktı" fıkrasını ziyâde etti

---

بَاب مَا قِيلَ فِي قِتَالِ الرُّومِ

2924 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ يَزِيدَ الدِّمَشْقِيُّ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ قَالَ حَدَّثَنِي ثَوْرُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ أَنَّ عُمَيْرَ بْنَ الْأَسْوَدِ الْعَنْسِيَّ حَدَّثَهُ أَنَّهُ أَتَى عُبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ وَهُوَ نَازِلٌ فِي سَاحَةِ حِمْصَ وَهُوَ فِي بِنَاءٍ لَهُ وَمَعَهُ أُمُّ حَرَامٍ قَالَ عُمَيْرٌ فَحَدَّثَتْنَا أُمُّ حَرَامٍ أَنَّهَا سَمِعَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَوَّلُ جَيْشٍ مِنْ أُمَّتِي يَغْزُونَ الْبَحْرَ قَدْ أَوْجَبُوا قَالَتْ أُمُّ حَرَامٍ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَا فِيهِمْ قَالَ أَنْتِ فِيهِمْ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَّلُ جَيْشٍ مِنْ أُمَّتِي يَغْزُونَ مَدِينَةَ قَيْصَرَ مَغْفُورٌ لَهُمْ فَقُلْتُ أَنَا فِيهِمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَا

Rûmlarta Harb(İn Fazileti) Hakkında Söylenen Şeyler Babı
-...Umeyr ibnu'l-Esved el-Ansî şöyle tahdîs etmiştir: Kendisi Ubâde ibnu's- Sâmit'e gelmiş. Ubâde o sırada Hımış sahilinde kendisine âid bir bina içine inmiş, beraberinde de zevcesi Ümmü Haram bulunuyormuş.Umeyr dedi ki:Bize Ümmü Haram bintu Mühân, kendisinin Peygamber'den: "Ümmetim den denizde gaza eden ilk muhâribler (mağfiret olunmayı) vâcib kılmışlardır (yânı hakk etmişlerdir)" buyururken işittiğini tahdîs etti. Ümmü Haram dedi ki:
— Ben de: Yâ Rasûlallah! Ben bunların içinde miyim? diye sordum; "Sen onların arasındasın" diye cevâb verdi. Bundan sonra Peygamber: "Ümmetimden Kaysar'ın şehrine gaza eden ilk muhâribler de mağfiret olunmuşlardır" buyurdu. Ben bunların içinde miyim yâ Rasûlallah? diye sordum. O: "Hayır!" diye cevâb verdi

---

بَاب قِتَالِ الْيَهُودِ

2925 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفَرْوِيُّ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تُقَاتِلُونَ الْيَهُودَ حَتَّى يَخْتَبِيَ أَحَدُهُمْ وَرَاءَ الْحَجَرِ فَيَقُولُ يَا عَبْدَ اللَّهِ هَذَا يَهُودِيٌّ وَرَائِي فَاقْتُلْهُ

Peygamberin İstikbâlde Yahûdîler'le Yapılacak Harbi Haber Vermesi Babı
-...Bize Mâlik, Nâfi'den; o da Abdullah ibnUmer(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Siz müslümânlar (ileride) Yahûdîler'le harb edeceksiniz (onları kıracaksınız). Hattâ onlardan bir Yahudi taş arkasına saklanacak da o taş (dile gelerek): Ey Allah'ın kulu! Şu arkamdaki bir Yahûdîdir, onu da öldür! Diyecektir

---

2926 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ الْقَعْقَاعِ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُقَاتِلُوا الْيَهُودَ حَتَّى يَقُولَ الْحَجَرُ وَرَاءَهُ الْيَهُودِيُّ يَا مُسْلِمُ هَذَا يَهُودِيٌّ وَرَائِي فَاقْتُلْهُ

-...Ebû Zur'a'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S): "Sizler Yahûdîler'le umûmî bir harb etmedikçe kıyamet kopmaz. Hattâ arkasında bir Yahudi bulunan Yâ Müslüman! Şu arkamdaki Yahudi'dir, onu oldur! Der

---

بَاب قِتَالِ التُّرْكِ

2927 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ الْحَسَنَ يَقُولُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ تَغْلِبَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ تُقَاتِلُوا قَوْمًا يَنْتَعِلُونَ نِعَالَ الشَّعَرِ وَإِنَّ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ تُقَاتِلُوا قَوْمًا عِرَاضَ الْوُجُوهِ كَأَنَّ وُجُوهَهُمْ الْمَجَانُّ الْمُطْرَقَةُ

Türklerin Kıtali Babı

-...Ben el-Hasen el-Basrî'den işittim, şöyle diyordu: Bize Amr ibnu Tağlîb tahdîs edip şöyle dedi; Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Şübhesiz sizin, keçe ayakkabılar giyinen bir kavimle harbetmeniz kıyamet alâmetlerindendir. Ve yine sizin, yüzleri geniş ve yüzleri deri üstüne deri kaplanmış kalkanlar gibi kalın etli olan bir kavimle harbetmeniz kıyamet gününün alâmetler indendir"

2928 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ الْأَعْرَجِ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُقَاتِلُوا التُّرْكَ صِغَارَ الْأَعْيُنِ حُمْرَ الْوُجُوهِ ذُلْفَ الْأُنُوفِ كَأَنَّ وُجُوهَهُمْ الْمَجَانُّ الْمُطْرَقَةُ وَلَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُقَاتِلُوا قَوْمًا نِعَالُهُمْ الشَّعَرُ

-... Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Rasûlulİah (S) şöyle buyurdu: "Siz müslümânlar gözleri küçük, yüzleri kırmızı, basık burunlu, yüzleri üst üste deri kaplanmış kalkanlar gibi kalın etli olan Türk ile harbedinceye kadar kıyamet kopmaz. Ve yine sizler ayakkabıları kıl olan bir kavimle harb etmedikçe kıyamet kopmaz"

بَاب قِتَالِ الَّذِينَ يَنْتَعِلُونَ الشَّعَرَ

2929 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ الزُّهْرِيُّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُقَاتِلُوا قَوْمًا نِعَالُهُمْ الشَّعَرُ وَلَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُقَاتِلُوا قَوْمًا كَأَنَّ وُجُوهَهُمْ الْمَجَانُّ الْمُطْرَقَةُ قَالَ سُفْيَانُ وَزَادَ فِيهِ أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رِوَايَةً صِغَارَ الْأَعْيُنِ ذُلْفَ الْأُنُوفِ كَأَنَّ وُجُوهَهُمْ الْمَجَانُّ الْمُطْرَقَةُ

Kıl Ayakkabılar Giyinen*Kavimlerin Harbi Babı

-...ez-Zuhrî, Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den; o da Ebû Hureyre(R)'den söyledi ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Sizler ayakkabıları kıl keçe olan bir kavimle muharebe etmedikçe kıyamet kopmaz. Ve yine sizler yüzleri üstüste deri kaplanmış kalkanlar gibi kalın etli olan bir kavimle muharebe etmedikçe kıyamet kopmaz". Sufyân ibn Uyeyne geçen senedle söyledi ve bunda Ebu'z-Zinâd, el-A'reVden; o da Ebû Hureyre'den rivâyeten: "Gözleri küçük, burunları yassı, yüzleri üstüste deri kaplanmış kalkanlar gibi etli olan" fıkrasını ziyâde etmiştir

---

بَاب مَنْ صَفَّ أَصْحَابَهُ عِنْدَ الْهَزِيمَةِ وَنَزَلَ عَنْ دَابَّتِهِ وَاسْتَنْصَرَ

2930 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ الْحَرَّانِيُّ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ وَسَأَلَهُ رَجُلٌ أَكُنْتُمْ فَرَرْتُمْ يَا أَبَا عُمَارَةَ يَوْمَ حُنَيْنٍ قَالَ لَا وَاللَّهِ مَا وَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَكِنَّهُ خَرَجَ شُبَّانُ أَصْحَابِهِ وَأَخِفَّاؤُهُمْ حُسَّرًا لَيْسَ بِسِلَاحٍ فَأَتَوْا قَوْمًا رُمَاةً جَمْعَ هَوَازِنَ وَبَنِي نَصْرٍ مَا يَكَادُ يَسْقُطُ لَهُمْ سَهْمٌ فَرَشَقُوهُمْ رَشْقًا مَا يَكَادُونَ يُخْطِئُونَ فَأَقْبَلُوا هُنَالِكَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ عَلَى بَغْلَتِهِ الْبَيْضَاءِ وَابْنُ عَمِّهِ أَبُو سُفْيَانَ بْنُ الْحَارِثِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ يَقُودُ بِهِ فَنَزَلَ وَاسْتَنْصَرَ ثُمَّ قَالَ أَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبْ أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبْ ثُمَّ صَفَّ أَصْحَابَهُ

Bozgunluk Sırasında Bineğinden İnip Allah'tan Yardım İsteyerek Askerlerini Harb Nizâmına Koyan Kimse Babı
-...Bize Ebû İshâk tahdîs edip şöyle dedi: Ben el-Berâ'dan işittim: Bir adam ona:
— Sizler Huneyn günü kaçmış mı idiniz yâ Ebâ Umâre? diye sordu.O da:
— Hayır vallahi Rasûlullah geri dönmemiştir. Lâkin hakîkat şu ki, O'nun sahâbîlerinin gençleri ve ağırlığı olmayanları miğfersiz, zırhsız ve silâhsız olarak çıktılar. Akabinde hemen hemen kendilerinin hiçbir oku yere düşmeyecek kadar iyi atıcı olan Hevâzin ve Benû Nasr topluluğu olan atıcılardan ibaret bir kavme geldiler. Onlar bunlara ok yağdırdılar. Öyle bir ok yağmuru ki, hemen hemen hiç hatâ etmiyorlardı. Bunun üzerine o genç sahâbîler oradan Peygamber'in yanına dönüp geldiler. Peygamber beyaz katırının üstünde; amcasının oğlu Ebû Sufyân ibnu'l-Hâris ibn Abdilmuttaüb ise onu yediyordu.Peygamber (S) -sabit durup- hemen bineğinden indi ve Allah'tan yardım istedi. Sonra:
— "Ben peygamberim yalan yok, ben Abdulmuttalib oğluyum!" dedi. Bundan sonra da sahâbîlerini harb saffına dizdi

---

بَاب الدُّعَاءِ عَلَى الْمُشْرِكِينَ بِالْهَزِيمَةِ وَالزَّلْزَلَةِ

2931 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عِيسَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ الْأَحْزَابِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَلَأَ اللَّهُ بُيُوتَهُمْ وَقُبُورَهُمْ نَارًا شَغَلُونَا عَنْ الصَّلَاةِ الْوُسْطَى حَتَّى غَابَتْ الشَّمْسُ

- Harb Sırasında İmâmın Müşrikler Aleyhine Bozulma Ve Sarsılma Duası Yapması Babı
-..Alî ibn Ebî Tâlib (R) şöyle demiştir: Ahzâb gunu muslümânlann harb durumu güçleşince Rasülullah (S): "Allah müşriklerin evlerini ve mezarlarını ateş doldursun! Onlar bizleri güneş battığı zamana kadar orta namazdan alıkoydular" dedi

---

2932 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ ذَكْوَانَ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُو فِي الْقُنُوتِ اللَّهُمَّ أَنْجِ سَلَمَةَ بْنَ هِشَامٍ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ اللَّهُمَّ أَنْجِ عَيَّاشَ بْنَ أَبِي رَبِيعَةَ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطْأَتَكَ عَلَى مُضَرَ اللَّهُمَّ سِنِينَ كَسِنِي يُوسُفَ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) kunûtta şöyle duâ ederdi:
"Yâ Allah! Seleme ibn Hişâm'ı kurtar!
Yâ Allah! el-Velıd ibnu'l-Velîd'i kurtar!
Yâ Allah.' Ayyaş ibn Ebî Rabîa'yı kurtar!
Yâ Allah! (Kâfirler elinde) zaîf görülen diğer mü'minleri kurtar!
Yâ Allah! Mudar aleyhine baskım daha da şiddetlendir!
Yâ Allah! Yıllarını Yûsuf'un yılları gibi şiddetli yap!"

2933 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْأَحْزَابِ عَلَى الْمُشْرِكِينَ فَقَالَ اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ سَرِيعَ الْحِسَابِ اللَّهُمَّ اهْزِمْ الْأَحْزَابَ اللَّهُمَّ اهْزِمْهُمْ وَزَلْزِلْهُمْ

-..Bize İsmâîl ibnu Ebî Hâlid haber verdi. Kendisi Abdullah ibn EbîEvfâ(R)'dan şöyle derken işitmiştir: Rasülullah (S) Ahzâb günü müşrikler aleyhine duâ edip şöyle dedi: "Yâ Allah! Ey Kur'ân 'ı gönderen, (düşmanlarla) hesabı tez olan! Yâ Allah! Sen şu düşman Arab kabilelerini bozguna uğrat! Yâ Allah! Sen onların topluluklarını kır, irâdelerini sars!"

2934 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي فِي ظِلِّ الْكَعْبَةِ فَقَالَ أَبُو جَهْلٍ وَنَاسٌ مِنْ قُرَيْشٍ وَنُحِرَتْ جَزُورٌ بِنَاحِيَةِ مَكَّةَ فَأَرْسَلُوا فَجَاءُوا مِنْ سَلَاهَا وَطَرَحُوهُ عَلَيْهِ فَجَاءَتْ فَاطِمَةُ فَأَلْقَتْهُ عَنْهُ فَقَالَ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِقُرَيْشٍ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِقُرَيْشٍ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِقُرَيْشٍ لِأَبِي جَهْلِ بْنِ هِشَامٍ وَعُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ وَشَيْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ وَالْوَلِيدِ بْنِ عُتْبَةَ وَأُبَيِّ بْنِ خَلَفٍ وَعُقْبَةَ بْنِ أَبِي مُعَيْطٍ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَلَقَدْ رَأَيْتُهُمْ فِي قَلِيبِ بَدْرٍ قَتْلَى قَالَ أَبُو إِسْحَاقَ وَنَسِيتُ السَّابِعَ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَقَالَ يُوسُفُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ أُمَيَّةُ بْنُ خَلَفٍ وَقَالَ شُعْبَةُ أُمَيَّةُ أَوْ أُبَيٌّ وَالصَّحِيحُ أُمَيَّةُ

-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Ka'be'nin gölgesinde namaz kılıyordu. Ebû Cehl'le Kureyş'ten birtakım insanlar oturmakta idiler. Mekke'nin bir tarafında da bir deve kesilmişti. Ebû Cehl (o kesilen devenin döl yatağını getirin) dedi de getirmek için insan gönderdiler. Onlar dişi devenin döl yatağını getirdiler ve onu Peygamber'in üzerine attılar. Akabinde Fâtıma geldi ve döl yatağını Peygamber'in üstünden attı. Bunun ardından Peygamber:
— "Yâ Allah, Kureyş'i Sana havale ederim!
Yâ Allah, Kureyş'i Sana havale ederim!
Yâ Allah, Kureyş'i Sana havale ederim!
Ebû Cehl ibn Hişâm'ı, Utbe ibn Rabîa'yı, Şeybe ibn Rabîa'yı, el- Velîd ibn Utbe'yi, Ubeyy ibn Halefi, Ukbe ibn EbîMuayt'ı Sana havale ederim!" diye beddua etti. Abdullah ibn Mes'ûd: Yemîn olsun ben Peygamber'in burada isimlerini saydıklarını Bedir çukurunun içinde öldürülmüşler görmü-şümdür. Râvî Ebû İshâk: Ben yedinci ismi unuttum, demiştir. Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: Yûsuf ibn İshâk, dedesi Ebû İshâk'tan: "Umeyyetüibnu Halef" dedi. Şu'be ise: Umeyye yâhud Ubeyyun demiştir. Doğrusu ise Umeyye'dir (çünkü Ubeyy ibn Halefi Peygamber kendi eliyle Uhud'da öldürdü).

2935 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ الْيَهُودَ دَخَلُوا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا السَّامُ عَلَيْكَ فَلَعَنْتُهُمْ فَقَالَ مَا لَكِ قُلْتُ أَوَلَمْ تَسْمَعْ مَا قَالُوا قَالَ فَلَمْ تَسْمَعِي مَا قُلْتُ وَعَلَيْكُمْ

-..Âişe(R)'den (şöyle demiştir): Yahudiler Peygamber'in huzuruna girdiler de: es-Sâmu aleyke (= Ölüm senin üzerine olsun), dediler. Bunun üzerine ben onlara la'net ettim. Peygamber (S): "Sana ne var ki onlara la'net ettin?" buyurdu. Ben: Onların dediklerini işitmedin mi? dedim. Peygamber: "Sen benim 'Ve aleykum (= Size de olsun)' dediğimi işitmedin mi?" buyurdu

---

بَاب هَلْ يُرْشِدُ الْمُسْلِمُ أَهْلَ الْكِتَابِ أَوْ يُعَلِّمُهُمْ الْكِتَابَ

2936 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَمِّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَتَبَ إِلَى قَيْصَرَ وَقَالَ فَإِنْ تَوَلَّيْتَ فَإِنَّ عَلَيْكَ إِثْمَ الْأَرِيسِيِّينَ

Müslüman, Kitâb Ehline (İslâm'a Dönmeleri İçin) Hidâyet Yolunu Gösterip İrşâd Eder Mi, Yâhud Onlara Kur'âıvı Öğretir Mi?

-...İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Ubeydullah ibnu Abdillah ibn Utbe ibn Mes'ûd haber verdi ki, ona da Abdullah ibn Abbâs şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S) Rûm Meliki olan Kaysar'a bir mektûb yazdı ve

yazdığı mektubun içinde şöyle buyurdu: "...Eğer İslâm 'dan yüz çevirir, onu kabul etmezsen çiftçilerin günâhı senin boy-nunadır..."

بَاب الدُّعَاءِ لِلْمُشْرِكِينَ بِالْهُدَى لِيَتَأَلَّفَهُمْ

2937 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَدِمَ طُفَيْلُ بْنُ عَمْرٍو الدَّوْسِيُّ وَأَصْحَابُهُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ دَوْسًا عَصَتْ وَأَبَتْ فَادْعُ اللَّهَ عَلَيْهَا فَقِيلَ هَلَكَتْ دَوْسٌ قَالَ اللَّهُمَّ اهْدِ دَوْسًا وَأْتِ بِهِمْ

Müşrikleri İslâm'a Alıştırmak İçin Onlar Lehine Hidâyet Duası Yapmak Babı

-.. Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: (Mekke'de müslü-mân olup kabilesini da'vete me'mûr olan) Tufeyl ibn Amr ed-Devsî -Hayber fethi sırasında- bâzı arkadaşlarıyle Peygamber'in yanına ziyarete gelmişti. Bunlar (kendi kavminden şikâyet ederek):

— Yâ Rasûlallah! Devs kabîlesi halkı Allah'a âsî oldular da Tu-feyl'in İslâm'a da'vetini kabulden çekindiler. Binâenaleyh sen bunların aleyhine duâ et, dediler. Bâzıları tarafından: Devsîler helak olsun, denildi. Rasûlullah (S) ise:

— "Yâ Allah! Devs halkına hidâyet eyle de onları İslâm camiamıza getir" diye duâ etti

---

بَاب دَعْوَةِ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى وَعَلَى مَا يُقَاتَلُونَ عَلَيْهِ وَمَا كَتَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى كِسْرَى وَقَيْصَرَ وَالدَّعْوَةِ قَبْلَ الْقِتَالِ

2938 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ لَمَّا أَرَادَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَكْتُبَ إِلَى الرُّومِ قِيلَ لَهُ إِنَّهُمْ لَا يَقْرَءُونَ كِتَابًا إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَخْتُومًا فَاتَّخَذَ خَاتَمًا مِنْ فِضَّةٍ فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى بَيَاضِهِ فِي يَدِهِ وَنَقَشَ فِيهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ

Yahudi Ve Hrıştiyan'ı İslâm'a Çağırma; Bunların Hangi Şey Üzerine Mukaatele Olunacakları; Peygamberin Fars Meliki Kisrâ İle Rûm Meliki Kaysar'a Yazdığı Mektûblar Ve Kıtalden Önce İslâm'a Çağırma Babı

-....Katâde şöyle demiştir: Ben Enes(R)'ten işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S) Rûmlar'a (Bizanslüar'a) mektûb yazmak istediği zaman, kendisine: "Onlar bir mektubu mühürlü olmadıkça okumazlar" denildi. Bunun üzerine Peygamber gümüşten bir mühür yüzük edindi ki, bu yüzüğün Peygamber'in elindeki beyazlığı hâlâ gözümün önündedir. Bu mühür yüzükte "Muhammedun Rasûlullah" sözlerini nakşettirdi

---

2939 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ بِكِتَابِهِ إِلَى كِسْرَى فَأَمَرَهُ أَنْ يَدْفَعَهُ إِلَى عَظِيمِ الْبَحْرَيْنِ يَدْفَعُهُ عَظِيمُ الْبَحْرَيْنِ إِلَى كِسْرَى فَلَمَّا قَرَأَهُ كِسْرَى حَرَّقَهُ فَحَسِبْتُ أَنَّ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ قَالَ فَدَعَا عَلَيْهِمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُمَزَّقُوا كُلَّ مُمَزَّقٍ

-...Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S) Kisrâ'ya mektubunu (Abdullah ibn Huzâfe es-Sehmî ile) gönderdi ve bu İbn Huzâfe'ye mektubu götürüp Bahreyn büyüğüne -ki Kisrâ'nın Bahreyn emîridir- vermesini emretti.İbnu Huzâfe de Bahreyn Emîri Munzir'e mektubu verdi.O da götürüp Kisrâ'ya verdi. Kisrâ mektubu görünce onu yırtıp parçaladı İbn Şihâb dedi ki: Ben, râvî Saîd ibnu'I-Müseyyeb'in:Peygamber (Kisrâ ile kavmine) "Parça parça olsunlar" diye beddua etti,dediğini zannederim

---

بَاب دُعَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّاسَ إِلَى الْإِسْلَامِ وَالنُّبُوَّةِ وَأَنْ لَا يَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَقَوْلِهِ تَعَالَى {مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ} إِلَى آخِرِ الْآيَةِ

2940 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَتَبَ إِلَى قَيْصَرَ يَدْعُوهُ إِلَى الْإِسْلَامِ وَبَعَثَ بِكِتَابِهِ إِلَيْهِ مَعَ دِحْيَةَ الْكَلْبِيِّ وَأَمَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَدْفَعَهُ إِلَى عَظِيمِ بُصْرَى لِيَدْفَعَهُ إِلَى قَيْصَرَ وَكَانَ قَيْصَرُ لَمَّا كَشَفَ اللَّهُ عَنْهُ جُنُودَ فَارِسَ مَشَى مِنْ حِمْصَ إِلَى إِيلِيَاءَ شُكْرًا لِمَا أَبْلَاهُ اللَّهُ فَلَمَّا جَاءَ قَيْصَرَ كِتَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ حِينَ قَرَأَهُ الْتَمِسُوا لِي هَا هُنَا أَحَدًا مِنْ قَوْمِهِ لِأَسْأَلَهُمْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-. Peygamberin İnsanları İslâm'a, Peygamberliği İtiraf Etmeye, Allah'ın Berisinde Bir Kısmının Diğer Bir Kısmını Rabbler Edinmemelerine Çağırması Babı: Ve Yüce Allah'ın şu kavli:"Beşerden hiçbir kimseye yakışmaz ki, Allah kendisine Kitâb, hükmü ve peygamberliği versin de sonra o, insanlara; 'Allah'ı bırakıp da bana kul olun' desin. Fakat o: 'Öğretmekte ve okuyup okutmakta olduğunuz Kitâb sayesinde Rabbaniler olun' der" (âiu imrân: 79)

-. Bize İbrâhîm ibn Hamza tahdîs etti. Bize İbrâhîm ibn Sa'd, Salih ibn Keysân'dan;o da İbn Şihâb'dan; o da Ubeydullah ibn Ab-dillah ibn Utbe'den; o da Abdullah ibn Abbâs(R)'tan tahdîs etti. O şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S) Rûm Kaysarı'm İslâm'a çağırmak üzere ona mektûb yazdı. Mektubunu Kaysar'a Dıhye el-Kelbî'nin beraberinde yolladı. Rasûlullah, Dıhye'ye mektubu Busrâ halkı büyüğünün Kaysar'a sunması için, mektubu Busrâ halkı büyüğüne vermesini emretti .Kaysar ise, Allah ondan Fars ordularını bozguna uğrattığı zaman, Allah'ın kendisine in'âm ettiği bu büyük zafere şükür olmak üzere, Hınıs'tan İliyâ'ya (yânı Beytu'l-Makdis'e) kadar yürüdü idi. Kaysar İliyâ'da'iken Rasûlullah'ın mektubu kendisine ulaştığı zaman, mektubu okuduğunda adamlarına: — Bana burada o adamın kavminden bir adam arayın, ben onlara Allah'ın Rasûlü'nden suâller sorayım! dedi.

2941 - قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَأَخْبَرَنِي أَبُو سُفْيَانَ بْنُ حَرْبٍ أَنَّهُ كَانَ بِالشَّأْمِ فِي رِجَالٍ مِنْ قُرَيْشٍ قَدِمُوا تِجَارًا فِي الْمُدَّةِ الَّتِي كَانَتْ بَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَيْنَ كُفَّارِ قُرَيْشٍ قَالَ أَبُو سُفْيَانَ فَوَجَدَنَا رَسُولُ قَيْصَرَ بِبَعْضِ الشَّأْمِ فَانْطُلِقَ بِي وَبِأَصْحَابِي حَتَّى قَدِمْنَا إِيلِيَاءَ فَأُدْخِلْنَا عَلَيْهِ فَإِذَا هُوَ جَالِسٌ فِي مَجْلِسِ مُلْكِهِ وَعَلَيْهِ التَّاجُ وَإِذَا حَوْلَهُ عُظَمَاءُ الرُّومِ فَقَالَ لِتَرْجُمَانِهِ سَلْهُمْ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ نَسَبًا إِلَى هَذَا الرَّجُلِ الَّذِي يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ قَالَ أَبُو سُفْيَانَ فَقُلْتُ أَنَا أَقْرَبُهُمْ إِلَيْهِ نَسَبًا قَالَ مَا قَرَابَةُ مَا بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ فَقُلْتُ هُوَ ابْنُ عَمِّي وَلَيْسَ فِي الرَّكْبِ يَوْمَئِذٍ أَحَدٌ مِنْ بَنِي عَبْدِ مَنَافٍ غَيْرِي فَقَالَ قَيْصَرُ أَدْنُوهُ وَأَمَرَ بِأَصْحَابِي فَجُعِلُوا خَلْفَ ظَهْرِي عِنْدَ كَتِفِي ثُمَّ قَالَ لِتَرْجُمَانِهِ قُلْ لِأَصْحَابِهِ إِنِّي سَائِلٌ هَذَا الرَّجُلَ عَنْ الَّذِي يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ فَإِنْ كَذَبَ فَكَذِّبُوهُ قَالَ أَبُو سُفْيَانَ وَاللَّهِ لَوْلَا الْحَيَاءُ يَوْمَئِذٍ مِنْ أَنْ يَأْثُرَ أَصْحَابِي عَنِّي الْكَذِبَ لَكَذَبْتُهُ حِينَ سَأَلَنِي عَنْهُ وَلَكِنِّي اسْتَحْيَيْتُ أَنْ يَأْثُرُوا الْكَذِبَ عَنِّي فَصَدَقْتُهُ ثُمَّ قَالَ لِتَرْجُمَانِهِ قُلْ لَهُ كَيْفَ نَسَبُ هَذَا الرَّجُلِ فِيكُمْ قُلْتُ هُوَ فِينَا ذُو نَسَبٍ قَالَ فَهَلْ قَالَ هَذَا الْقَوْلَ أَحَدٌ مِنْكُمْ قَبْلَهُ قُلْتُ لَا فَقَالَ كُنْتُمْ تَتَّهِمُونَهُ عَلَى الْكَذِبِ قَبْلَ أَنْ يَقُولَ مَا قَالَ قُلْتُ لَا قَالَ فَهَلْ كَانَ مِنْ آبَائِهِ مِنْ مَلِكٍ قُلْتُ لَا قَالَ فَأَشْرَافُ النَّاسِ يَتَّبِعُونَهُ أَمْ ضُعَفَاؤُهُمْ قُلْتُ بَلْ ضُعَفَاؤُهُمْ قَالَ فَيَزِيدُونَ أَوْ يَنْقُصُونَ قُلْتُ بَلْ يَزِيدُونَ قَالَ فَهَلْ يَرْتَدُّ أَحَدٌ سَخْطَةً لِدِينِهِ بَعْدَ أَنْ يَدْخُلَ فِيهِ قُلْتُ لَا قَالَ فَهَلْ يَغْدِرُ قُلْتُ لَا وَنَحْنُ الْآنَ مِنْهُ فِي مُدَّةٍ نَحْنُ نَخَافُ أَنْ يَغْدِرَ قَالَ أَبُو سُفْيَانَ وَلَمْ يُمْكِنِّي كَلِمَةٌ أُدْخِلُ فِيهَا شَيْئًا أَنْتَقِصُهُ بِهِ لَا أَخَافُ أَنْ تُؤْثَرَ عَنِّي غَيْرُهَا قَالَ فَهَلْ قَاتَلْتُمُوهُ أَوْ قَاتَلَكُمْ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَكَيْفَ كَانَتْ حَرْبُهُ وَحَرْبُكُمْ قُلْتُ كَانَتْ دُوَلًا وَسِجَالًا يُدَالُ عَلَيْنَا الْمَرَّةَ وَنُدَالُ عَلَيْهِ الْأُخْرَى قَالَ فَمَاذَا يَأْمُرُكُمْ بِهِ قَالَ يَأْمُرُنَا أَنْ نَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ لَا نُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا وَيَنْهَانَا عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَيَأْمُرُنَا بِالصَّلَاةِ وَالصَّدَقَةِ وَالْعَفَافِ وَالْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ فَقَالَ لِتَرْجُمَانِهِ حِينَ قُلْتُ ذَلِكَ لَهُ قُلْ لَهُ إِنِّي سَأَلْتُكَ عَنْ نَسَبِهِ فِيكُمْ فَزَعَمْتَ أَنَّهُ ذُو نَسَبٍ وَكَذَلِكَ الرُّسُلُ تُبْعَثُ فِي نَسَبِ قَوْمِهَا وَسَأَلْتُكَ هَلْ قَالَ أَحَدٌ مِنْكُمْ هَذَا الْقَوْلَ قَبْلَهُ فَزَعَمْتَ أَنْ لَا فَقُلْتُ لَوْ كَانَ أَحَدٌ مِنْكُمْ قَالَ هَذَا الْقَوْلَ قَبْلَهُ قُلْتُ رَجُلٌ يَأْتَمُّ بِقَوْلٍ قَدْ قِيلَ قَبْلَهُ وَسَأَلْتُكَ هَلْ

كُنْتُمْ تَتَّهِمُونَهُ بِالْكَذِبِ قَبْلَ أَنْ يَقُولَ مَا قَالَ فَزَعَمْتَ أَنْ لَا فَعَرَفْتُ أَنَّهُ لَمْ يَكُنْ لِيَدَعَ الْكَذِبَ عَلَى النَّاسِ وَيَكْذِبَ عَلَى اللَّهِ وَسَأَلْتُكَ هَلْ كَانَ مِنْ آبَائِهِ مِنْ مَلِكٍ فَزَعَمْتَ أَنْ لَا فَقُلْتُ لَوْ كَانَ مِنْ آبَائِهِ مَلِكٌ قُلْتُ يَطْلُبُ مُلْكَ آبَائِهِ وَسَأَلْتُكَ أَشْرَافُ النَّاسِ يَتَّبِعُونَهُ أَمْ ضُعَفَاؤُهُمْ فَزَعَمْتَ أَنَّ ضُعَفَاءَهُمْ اتَّبَعُوهُ وَهُمْ أَتْبَاعُ الرُّسُلِ وَسَأَلْتُكَ هَلْ يَزِيدُونَ أَوْ يَنْقُصُونَ فَزَعَمْتَ أَنَّهُمْ يَزِيدُونَ وَكَذَلِكَ الْإِيمَانُ حَتَّى يَتِمَّ وَسَأَلْتُكَ هَلْ يَرْتَدُّ أَحَدٌ سَخْطَةً لِدِينِهِ بَعْدَ أَنْ يَدْخُلَ فِيهِ فَزَعَمْتَ أَنْ لَا فَكَذَلِكَ الْإِيمَانُ حِينَ تَخْلِطُ بَشَاشَتُهُ الْقُلُوبَ لَا يَسْخَطُهُ أَحَدٌ وَسَأَلْتُكَ هَلْ يَغْدِرُ فَزَعَمْتَ أَنْ لَا وَكَذَلِكَ الرُّسُلُ لَا يَغْدِرُونَ وَسَأَلْتُكَ هَلْ قَاتَلْتُمُوهُ وَقَاتَلَكُمْ فَزَعَمْتَ أَنْ قَدْ فَعَلَ وَأَنَّ حَرْبَكُمْ وَحَرْبَهُ تَكُونُ دُوَلًا وَيُدَالُ عَلَيْكُمْ الْمَرَّةَ وَتُدَالُونَ عَلَيْهِ الْأُخْرَى وَكَذَلِكَ الرُّسُلُ تُبْتَلَى وَتَكُونُ لَهَا الْعَاقِبَةُ وَسَأَلْتُكَ بِمَاذَا يَأْمُرُكُمْ فَزَعَمْتَ أَنَّهُ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَيَنْهَاكُمْ عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُكُمْ وَيَأْمُرُكُمْ بِالصَّلَاةِ وَالصَّدَقَةِ وَالْعَفَافِ وَالْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ قَالَ وَهَذِهِ صِفَةُ النَّبِيِّ قَدْ كُنْتُ أَعْلَمُ أَنَّهُ خَارِجٌ وَلَكِنْ لَمْ أَظُنَّ أَنَّهُ مِنْكُمْ وَإِنْ يَكُ مَا قُلْتَ حَقًّا فَيُوشِكُ أَنْ يَمْلِكَ مَوْضِعَ قَدَمَيَّ هَاتَيْنِ وَلَوْ أَرْجُو أَنْ أَخْلُصَ إِلَيْهِ لَتَجَشَّمْتُ لُقِيَّهُ وَلَوْ كُنْتُ عِنْدَهُ لَغَسَلْتُ قَدَمَيْهِ قَالَ أَبُو سُفْيَانَ ثُمَّ دَعَا بِكِتَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُرِئَ فَإِذَا فِيهِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِنْ مُحَمَّدٍ عَبْدِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى هِرَقْلَ عَظِيمِ الرُّومِ سَلَامٌ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى أَمَّا بَعْدُ فَإِنِّي أَدْعُوكَ بِدِعَايَةِ الْإِسْلَامِ أَسْلِمْ تَسْلَمْ وَأَسْلِمْ يُؤْتِكَ اللَّهُ أَجْرَكَ مَرَّتَيْنِ فَإِنْ تَوَلَّيْتَ فَعَلَيْكَ إِثْمُ الْأَرِيسِيِّينَ وَ {يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ} قَالَ أَبُو سُفْيَانَ فَلَمَّا أَنْ قَضَى مَقَالَتَهُ عَلَتْ أَصْوَاتُ الَّذِينَ حَوْلَهُ مِنْ عُظَمَاءِ الرُّومِ وَكَثُرَ لَغَطُهُمْ فَلَا أَدْرِي مَاذَا قَالُوا وَأُمِرَ بِنَا فَأُخْرِجْنَا فَلَمَّا أَنْ خَرَجْتُ مَعَ أَصْحَابِي وَخَلَوْتُ بِهِمْ قُلْتُ لَهُمْ لَقَدْ أَمِرَ أَمْرُ ابْنِ أَبِي كَبْشَةَ هَذَا مَلِكُ بَنِي الْأَصْفَرِ يَخَافُهُ قَالَ أَبُو سُفْيَانَ وَاللَّهِ مَا زِلْتُ ذَلِيلًا مُسْتَيْقِنًا بِأَنَّ أَمْرَهُ سَيَظْهَرُ حَتَّى أَدْخَلَ اللَّهُ قَلْبِي الْإِسْلَامَ وَأَنَا كَارِهٌ

-..İbn Abbâs şöyle dedi: Bana Ebû Sufyân haber verdi ki, kendisi Rasûlullah ile Kureyş kâfirleri arasında yapılmış olan Hudeybiye barış anlaşması müddeti içinde, ticâretçiler olarak Şam'a gelmiş bulunan Kureyş'ten birtakım adamlar arasında Şam'da bulunuyormuş. Ebû Sufyân dedi ki: Akabinde Kaysar'ın elçisi bizleri Şam'ın bir yerinde buldu. Ben ve arkadaşlarım götürüldük. Nihayet İliyâ beldesine geldik. Kaysar'ın huzuruna girdirildik. Bir de gördük ki Hırakliyus üzerinde tâc olduğu hâlde hükümdarlık tahtında oturmuş, etrafında Rûm büyükleri vardı. Hırakl, tercümanına:
— Peygamber olduğunu söyleyen şu zâta nesebce en yakın hangisidir, onlara sor, dedi.Ebû Sufyân dedi ki: Ben:
— O'na neseben en yakınları benim, dedim. Kaysar:
— O'nunla senin arandaki yakınlık nedir? dedi.
— O benim amcamın oğludur, dedim.
O gün o kaafilenin içinde benden başka Abdu Menâf oğulları'ndan kimse yoktu. Kaysar:
— Onu bana yaklaştırınız, dedi ve arkadaşlarımla ilgili emri de verdi. Arkadaşlarımı benim omuzumun yanına sırtımın arka tarafına oturttular. Sonra Hırakl, tercümanına:
— Bunun arkadaşlarına söyle: Ben Peygamber olduğunu söyleyen o zât hakkında bu adamdan bâzı şeyler soracağım. Eğer bu bana yalan söylerse, sizler onu yalanlayınız! dedi.Ebû Sufyân dedi ki: Vallâhî o gün arkadaşlarımın benden çıkacak yalanı yaymalarından utanmak olmasaydı, Hırakliyus bana Peygamber'den sorduğu zaman, muhakkak O'na yalan söylerdim. Fakat ben arkadaşlarımın benden çıkacak yalanı nakledip yayacaklarından utandım da Hırakliyus'a doğru söyledim. Sonra Kaysar, tercümanına:
— Ona sizin içinizde O'nun nesebi nasıldır? diye sor, dedi. Ben:
— İçimizde O büyük bir neseb sahibidir, dedim.
— Sizden bu sözü O'ndan evvel söylemiş (yânî O'ndan evvel peygamberlik iddiası etmiş) bir kimse var mıydı? dedi. — Yoktu, dedim,
— O söylediği peygamberlik sözünü söylemesinden önce sizler O'nu hiç yalanla ittihâm ediyor muydunuz? dedi. — Hayır, dedim.
— Babaları içinde bir melik var mıydı? dedi.
— Hayır yoktu, dedim.
— O'na insanların eşrafı mı, yoksa zaîfleri mi tâbi' oluyorlar? dedi.

— Halkın zaîfleri daha çok tâbi' oluyorlar, dedim.
— O'na tâbi' olanlar artiyorlar mı, yoksa eksiliyorlar mı? dedi.
— Artıyorlar, dedim.
— Dîne girişten sonra O'nun dînini beğenmemezlikten dolayı dînden dönen kimse oluyor mu? dedi.
— Hayır olmuyor, dedim.
— O gadr ediyor mu (yânî ahdini bozuyor mu)? dedi.
— Hayır gadr etmez. Ancak şimdi biz O'nunla bir müddete kadar silâh bırakma halindeyiz; ahdini bozmasından korkuyoruz, dedim. Ebû Sufyân dedi ki: Kaysar'la olan bu mükâlemede bana, içine birşey girdirip de onunla Muhammed'in sânını eksilteceğim bir söz söylemek mümkün olmadı. Benden, bundan başkasının nakledilmesinden korkmuyorum. Kaysar bana:
— O'nunla hiç harb ettiniz mi? Yâhud O sizinle harb etti mi?dedi.
— Evet, O'nunla harb ettik, dedim.
— Öyleyse O'nun harbi ve sizin harbiniz nasıl oldu? dedi.
— Harb tâli'i (bizimle O'nun arasında) nevbet nevbet olur: Bir kerre O bize gâlib olur,diğer kerre biz O'na gâlib oluruz, dedim.Hırakliyus:
— O sizlere ne emrediyor? dedi.
— O bizlere, kendisine hiçbir şeyi ortak kılmayarak yalnız Allah'a ibâdet etmemizi emrediyor ve babalarımızın ibâdet edegeldikleri putlardan bizleri nehyediyor. Ve yine O, bizlere namaz kılmayı, sadaka vermeyi, iffetli olmayı, ahde vefakârlığı, emâneti eda etmeyi emrediyor, dedim. Ben bunları ona söylediğim zaman o, kendi tercümanına dedi ki:
— Ona şunları şöyle: Ben sana içinizde O'nun nesebini sordum; sen O'nun yüksek neseb sahibi olduğunu söyledin. Rasûller de zâten böyle kavimlerinin yüksek neseb sâhibleri içinden gönderilir. Ben sana: Sizden bu peygamberlik sözünü O'ndan önce söylemiş bir kimse var mıdır? dedim; sen: Hayır yoktur, dedin. Ben de: Eğer sizden bu sözü O'ndan evvel söylemiş bir kimse olaydı, kendisinden önce söylenmiş olan bir söze uyup taklide kalkışan bir adamdır diye düşünürdüm, dedim. Ben sana: O, dediğini demesinden once sizler O'nu yalan söylemekle suçluyor mu idiniz? dedim; sen: Hayır, dedin. Ben de kesin surette bildim ki, insanlara karşı yalan söylemeyi işlememiş bir kimse (sonradan) Allah'a karşı yalan söylemeye cesaret edemez .Ben sana: O'nun babaları, dedeleri içinden bir melik olmuş mudur? diye sordum; sen: Hayır olmamıştır, dedin. Ben de: Babalarından bir melik olaydı bu da babalarının hükümdarlığım geri almak isteyen bir kimsedir diye hükmederdim, dedim.'Ben sana: O'na insanların eşrafı mı tâbi' oluyorlar yoksa zaîfleri mi? diye sordum; sen: O'na tâbi' olanların insanların zaîfleri olduğunu söyledin. Rasûllerin tâbi'leri de zâten onlardır. Ben sana: (O'na tâbi' olanlar) artıyorlar mı, yoksa eksiliyorlar mı? diye sordum; onlar artıyorlar, dedin, îmân keyfiyeti de tamâm oluncaya kadar hep böyle gider. Ben sana: O'nun dînine girdikten sonra dînini beğenmemezlikten dolayı irtidâd eden oluyor mu? diye sordum; sen: Hayır, dedin. îmân da mûcib olduğu iç ferahlığı kalblere karışıp kökleşince böyle olur; onu kimse sevmemezlik etmez. Ben sana: O zât gadr eder mi (yânî ahdine vefasızlık eder mi)? diye sordum; sen: Hayır o gadr etmez, dedin. Rasûl-ler de böyle olur; onlar gadr etmezler. Ben sana: Siz O'nunla harb ettiniz mi ve O sizinle harb etti mi? diye sordum. Sen: O'nun harb, yaptığını, sizin harbiniz ve O'nun harbinin nevbet nevbet değişir olduğunu, bir defa O'nun sizlere gâlib gelir, diğer defa da sizler O'na gâlib gelir olduğunuzu söyledin. Rasûller de böyledir. Onlar (Allah tarafından tâat yolunda sabırlarının ve gayretlerinin çokluğu sebebiyle ecirleri büyük olsun diye) belâlara uğratılırlar, sonra da makbul akıbet onların lehine olur. Ben sana: O size ne emrediyor? diye sordum! Sen: O'nun sizlere Allah'a ibâdet etmenizi ve O'na hiçbirşeyi ortak yapmamanızı emreder olduğunu, babalarınızın ibâdet ede geldikleri putlardan sizleri nehyeder olduğunu, keza sizlere namaz kılmayı, sadaka vermeyi, haramlardan el çekip iffetli olmayı, ahde vefa etmeyi, emâneti yerine getirmeyi emreder olduğunu söyledin. Hırakliyus dedi ki:
— İşte bu söylediklerin peygamberin sıfatlarıdır. Zâten ben bir peygamberin çıkacağını bilir idim. Lâkin onun sizden olacağını zannetmezdim. Eğer bu dediklerin doğru ise, şu ayaklarımın bastığı yere yakında o Zât mâlik olacaktır. O'nun yanına ulaşabileceğimi umud eder olaydım, O'nunla buluşmak için elbette her türlü zahmete katlanırdım. O'nun yanında olaydım (hizmet ederek) elbette ayaklarını yıkardım.Ebû Sufyân şöyle dedi: Bundan sonra Hırakliyus Rasûlullah'ın mektubunu istedi.Mektûb okundu: Mektubun içinde şunların yazılmış olduğunu gördük: 'Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle 'Allah 'in Kulu ve

Rasûlü Muhammed'den Rûm 'un büyüğü Hı-'Hidâyet yoluna uyanlara selâm olsun! Bundan sonra: (Ey Rûm milletinin büyüğü!) Ben seni İslâm da'veüne çağırıyorum. Müslüman ol ki selâmette bulunasm. Müslüman ol ki Allah senin ecrini iki kat versin. Eğer bu da'vetimi Kabul etmezsen Hnstiyan çiftçilerin günâhı senin üzerinedir. Ey Kitâblılar! Bizimle sizin aranızda müsâvî ve müşterek olan bir söze geliniz: Allah 'tan başkasına tapmayalım. O'na hiçbirşeyi eş tutmayalım, Allah U bırakıp da birbirimizi rabbler edinmeyelim. Eğer (Kitâblılar bu da'vetten) yüz çevirirlerse, siz de onlara: 'Şâhid olun, biz muhakkak müslümânlarız' deyin" (Âiu imrân: 64). Ebû Sufyân dedi ki: Hırakl sözünü bitirince etrafında bulunan Rûm büyüklerinin sesleri yükseldi ve gürültüleri çoğaldı. Ben onların ne dediklerini bilemiyorum.Bizimle ilgili emir verildi de bizler dışarı çıkarıldık. Arkadaşlarımla beraber dışarı çıkıp da onlarla yalnız kalınca, onlara:
— İbnu Ebî Kebşe'nin (yânî Muhammed'in) işi hakîkaten azamet peyda etti. Bu Benu'l- Esfar Meliki O'ndan korkuyor, dedim. Ebû Sufyân dedi ki: Allah'a yemîn olsun ki, kendim isteksiz olduğum hâlde Allah kalbime İslâm'ı girdirinceye kadar ben Peygam-ber'in işinin muhakkak gâlib geleceğine boyun eğici ve kesin bilici olmak;a devam ettim

---

2942 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ الْقَعْنَبِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَوْمَ خَيْبَرَ لَأُعْطِيَنَّ الرَّايَةَ رَجُلًا يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَى يَدَيْهِ فَقَامُوا يَرْجُونَ لِذَلِكَ أَيُّهُمْ يُعْطَى فَغَدَوْا وَكُلُّهُمْ يَرْجُو أَنْ يُعْطَى فَقَالَ أَيْنَ عَلِيٌّ فَقِيلَ يَشْتَكِي عَيْنَيْهِ فَأَمَرَ فَدُعِيَ لَهُ فَبَصَقَ فِي عَيْنَيْهِ فَبَرَأَ مَكَانَهُ حَتَّى كَأَنَّهُ لَمْ يَكُنْ بِهِ شَيْءٌ فَقَالَ نُقَاتِلُهُمْ حَتَّى يَكُونُوا مِثْلَنَا فَقَالَ عَلَى رِسْلِكَ حَتَّى تَنْزِلَ بِسَاحَتِهِمْ ثُمَّ ادْعُهُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ وَأَخْبِرْهُمْ بِمَا يَجِبُ عَلَيْهِمْ فَوَاللَّهِ لَأَنْ يُهْدَى بِكَ رَجُلٌ وَاحِدٌ خَيْرٌ لَكَ مِنْ حُمْرِ النَّعَمِ

-...Sehl ibn Sa'd (R) Hayber günü (fetih uzayınca) Peygamber(S)'den şöyle buyururken işittiğini söylemiştir:
— "Müslümanların bayrağını artık Öyle bir kimseye vereceğim ki, Allah onun elleriyle fetih verecektir." Bunun üzerine orada bulunan sahâbîler, bayrağın kendilerinden hangisine verileceği mes'elesi için ümîd eder oldular. Onların hepsi bayrağın kendisine verilmesini umarak, ertesi güne erdiler. Fakat Rasülıjllah ertesi gün: "
— "Alî nerededir?" diye sordu. Sahâbîler tarafından:
— Alî gözlerinden şikâyet ediyor, denildi. Peygamber emretti de Alî çağrıldı. Peygamber Alî'nin gözlerine tükürdü, hemen orada gözleri, onda hiçbir ağrı yokmuş gibi, iyi oldu. Bunun üzerine Alî:
— Hayber Yahûdîleri'yle; onlar da bizim gibi (müslümân) oluncaya kadar harbederiz! dedi.Peygamber:
— "Yâ Alî, yavaş ol! Sükûnetle (yânî harb etmeden) Hayberli-ler'in sahasına ininceye kadar ilerle. Sonra onları İslâm 'a çağır ve üzerlerine vâcib olan İslâm esâslarını onlara haber ver. (Yâ Alî!) Allah'a yemin ederim ki, senin irşadınla tek bir kişinin hidâyete kavuşturulması, senin için kırmızı develerin olmasından hayırlıdır" buyurdu

---

2943 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا غَزَا قَوْمًا لَمْ يُغِرْ حَتَّى يُصْبِحَ فَإِنْ سَمِعَ أَذَانًا أَمْسَكَ وَإِنْ لَمْ يَسْمَعْ أَذَانًا أَغَارَ بَعْدَ مَا يُصْبِحُ فَنَزَلْنَا خَيْبَرَ لَيْلًا

-...Humeyd et-Tavîl şöyle demiştir: Ben Enes(R)'ten işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S) bir kavme gazaya gittiği zaman, sabah oluncaya kadar baskın yapmazdı. (Sabah olunca) ezan sesi işitirse onlarla harbden kendini tutardı. Eğer ezan işitmezse, sabah olduktan sonra onlar üzerine baskın yapardı. Biz Hayber'e geceleyin indik

2944 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا غَزَا بِنَا

-.. Bize Kuteybe tahdîs edip şöyle dedi: Bize tsmâîl ibn Ca'-fer, Humeyd et- Tavîl*den; o da Enes'ten: Peygamber(S) bizleri gazaya götürdüğü zaman... dediğini tahdîs etti.

2945 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ إِلَى خَيْبَرَ فَجَاءَهَا لَيْلًا وَكَانَ إِذَا جَاءَ قَوْمًا بِلَيْلٍ لَا يُغِيرُ عَلَيْهِمْ حَتَّى يُصْبِحَ فَلَمَّا أَصْبَحَ خَرَجَتْ يَهُودُ بِمَسَاحِيهِمْ وَمَكَاتِلِهِمْ فَلَمَّا رَأَوْهُ قَالُوا مُحَمَّدٌ وَاللَّهِ مُحَمَّدٌ وَالْخَمِيسُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُ أَكْبَرُ خَرِبَتْ خَيْبَرُ إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ {فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ}

-..Ve yine bize Abdullah ibn Mesleme, Mâlik'ten; o da Humeyd'den; o da Enes(R)'ten tahdîs etti ki (o şöyle demiştir): Peygamber (S) Hayber'e gazaya çıktı ve Hayber'e geceleyin vardı. Peygamber bir kavmin yurduna geceleyin geldiği zaman, sabah olmadıkça üzerlerine baskın yapmazdı. Sabah olunca Yahudiler zirâat âletleri ve iş sepetlen ile tarlalara doğru çıktılar. Peygamber'i gördüklerinde:
— Muhammed; vallahi şu Muhammed'dir ve askeridir! dediler.Peygamber de:
— "Allâhu Ekber. Hayber harâb oldu (yâhud harâb olsun). Biz bir kavmin yurduna indiğimiz zaman inzâr edilip korkutulmuş olanların hâli yaman olur" buyurdu

---

2946 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَمَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَقَدْ عَصَمَ مِنِّي نَفْسَهُ وَمَالَهُ إِلَّا بِحَقِّهِ وَحِسَابُهُ عَلَى اللَّهِ رَوَاهُ عُمَرُ وَابْنُ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Bana insanlar Lâ ilahe ille'llâh deyinceye kadar onlarla harb etmekliğim emrolundu.Herkim Lâ ilahe ilallâh derse, müslümânlık hakkının gereği (olan haddler) müstesna, canını ve malını benim elimden kurtarmıştır. (îçler indekiler den dolayı olan) hesabı ise Allah'a âiddir".Bu hadîsi Umer ile İbn Umer de Peygamber'den rivayet etmişlerdir

---

بَاب مَنْ أَرَادَ غَزْوَةً فَوَرَّى بِغَيْرِهَا وَمَنْ أَحَبَّ الْخُرُوجَ يَوْمَ الْخَمِيسِ

2947 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَكَانَ قَائِدَ كَعْبٍ مِنْ بَنِيهِ قَالَ سَمِعْتُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ حِينَ تَخَلَّفَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُرِيدُ غَزْوَةً إِلَّا وَرَّى بِغَيْرِهَا

Gazveye Gitmek İsteyip De Onu Başkası İle Örtüp Gizleyen Kimse İle, Sefere Perşembe Günü Çıkmayı Seven Kimse Babı

-... İbn Şihâb dedi ki: Bana Abdurrahmân ibnu Abdillah ibn Ka'b ibn Mâlik haber verdi ki, babası Abdullah (R), oğulları arasından (körlüğü sırasında) Ka'b ibn Mâlik'in yedincisi idi. Bu Abdullah dedi ki: Ben babam Ka'b ibn Mâlik'ten işittim. Kendisi Te-bûk gazvesinde Rasûlullah'tan geri kaldığı zamandan anlatıp şöyle dedi: Bir de Rasûlullah(S)'in âdeti bir gazaya gitmek isteyince muhakkak o gazveyi başkasıyle gizleyip örterdi, yânî onu tevriyeli bir ifâde ile söylerdi

2948 – و حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ سَمِعْتُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَلَّمَا يُرِيدُ غَزْوَةً يَغْزُوهَا إِلَّا وَرَّى بِغَيْرِهَا حَتَّى كَانَتْ غَزْوَةُ تَبُوكَ فَغَزَاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَرٍّ شَدِيدٍ وَاسْتَقْبَلَ سَفَرًا بَعِيدًا وَمَفَازًا وَاسْتَقْبَلَ غَزْوَ عَدُوٍّ كَثِيرٍ فَجَلَّى لِلْمُسْلِمِينَ أَمْرَهُمْ لِيَتَأَهَّبُوا أُهْبَةَ عَدُوِّهِمْ وَأَخْبَرَهُمْ بِوَجْهِهِ الَّذِي يُرِيدُ

-...Bize Abdullah ibn el-Mubârek haber verdi. Bize Yûnus ibn Yezîd, ez-Zuhrî'den haber verdi. O şöyle demiştir: Bana Abdurrahmân ibnu Abdillah ibn Ka'b ibn Mâlik haber verip şöyle dedi: Ben (dedem) Ka'b ibn Mâlik(R)'ten işittim, şöyle diyordu: Rasûlul-lah (S) yapacağı bir gazveye gitmek istediğinde o gazveyi muhakkak başka bir gazve ile gizler örterdi. Nihayet (dokuzuncu hicret yılındaki) Tebûk gazvesi olunca, Rasûlullah bu gazveye şiddetli sıcak bir mevsimde çıkmış, uzak ve tehlikeli bir yolculuğa yönelmiş, çok kalabalık bir düşmanla cenk etmeye yönelmişti. Bu sebeple Rasûlullah, düşmanlarına gerekecek hazırlıklarını yapmaları için müslümanlara maksadını açıkladı ve gitmek istemekte olduğu ciheti onlara haber verdi

---

2949 – وَعَنْ يُونُسَ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَانَ يَقُولُ لَقَلَّمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْرُجُ إِذَا خَرَجَ فِي سَفَرٍ إِلَّا يَوْمَ الْخَمِيسِ

Ve yine İbnu'l-Mubârek'ten; o da Yûnus'tan; o da ez-Zuhrî'den; o şöyle demiştir: Bana Abdurrahmân ibnu Ka'b ibn Mâlik haber verdi ki, Ka'b ibn Mâlik (R): Rasûlullah (S) bir sefere çıkmak istediğinde perşembe gününden başka günlerde muhakkak ki pek az yola çıkardı, der idi

---

2950 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يَوْمَ الْخَمِيسِ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ وَكَانَ يُحِبُّ أَنْ يَخْرُجَ يَوْمَ الْخَمِيسِ

-...Bize Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den; o da (Abdullah'ın kardeşi) Abdurrahmân ibnu Ka'b ibn Mâlik'ten; o da babası Ka'b ibn Mâlik(R)'ten, Peygamber(S)'in Tebûk gazvesine perşembe günü yola çıktığını ve perşembe gününde yola çıkmayı sever olduğunu haber vermiştir

---

بَاب الْخُرُوجِ بَعْدَ الظُّهْرِ

2951 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى بِالْمَدِينَةِ الظُّهْرَ أَرْبَعًا وَالْعَصْرَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ رَكْعَتَيْنِ وَسَمِعْتُهُمْ يَصْرُخُونَ بِهِمَا جَمِيعًا

Sefere Öğleden Sonra Çıkmak Babı
-...Ebû Kılâbe'den; o da Enes(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S) –Veda Haccı'na giderken- öğle namazını Medine'de dört rek'at kılmış, ikindi namazını da Zu'l Huleyfe'de iki rek'at kılmıştır. (Enes dedi ki:) Ben sahâbîlerin hacc ve umreyi beraberce telbiye etmekte olduklarını işittim

---

بَاب الْخُرُوجِ آخِرَ الشَّهْرِ وَقَالَ كُرَيْبٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا انْطَلَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْمَدِينَةِ لِخَمْسٍ بَقِينَ مِنْ ذِي الْقَعْدَةِ وَقَدِمَ مَكَّةَ لِأَرْبَعِ لَيَالٍ خَلَوْنَ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ

2952 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهَا سَمِعَتْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَقُولُ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِخَمْسِ لَيَالٍ بَقِينَ مِنْ ذِي الْقَعْدَةِ وَلَا نُرَى إِلَّا الْحَجَّ فَلَمَّا دَنَوْنَا مِنْ مَكَّةَ أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ لَمْ يَكُنْ مَعَهُ هَدْيٌ إِذَا طَافَ بِالْبَيْتِ وَسَعَى بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ أَنْ يَحِلَّ قَالَتْ عَائِشَةُ فَدُخِلَ عَلَيْنَا يَوْمَ النَّحْرِ بِلَحْمِ بَقَرٍ فَقُلْتُ مَا هَذَا فَقَالَ نَحَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَزْوَاجِهِ

Sefere Ayın Sonunda Çıkmaimn Cevazı) Babı: Kureyb de İbn Abbâs(R)'tan söyledi ki, Peygamber(S) Medine'den zu'1-ka'deden beş gün kala hareket etti, Mekke'ye zu'1-hicceden geçen dördüncü gecenin gündüzünde geldi .
-....Amre, Âişe(R)'den şöyle derken işitmiştir: Bizler zu'lka'deden kalan beşinci günde (yânı zu'1-ka'denin yirmibeşinde) Me-dîne'den Rasûlullah in beraberinde yola çıktık. (Bu aylarda umre değil) yalnız hacc edilir zannolunurdu. Mekke'ye yaklaştığımızda Rasûlullah (S): "Beraberinde kurbanlık bulunmayanın Beyt'i tavaf ettiği, Safa ile Merve arasını da sa'y ettiği zaman ihramdan çıkmasını" emretti.Âişe dedi ki: Kurbân bayramının ilk günü (Minâ'da, elinde) sığır eti ile birisi bizim çadıra girdirildi. Ben:
— Bu nedir? dedim. Eti getiren:
— Rasûlullah (S) zevceleri adına kurbân kesti, dedi.

2952 –(م) قَالَ يَحْيَى فَذَكَرْتُ هَذَا الْحَدِيثَ لِلْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ فَقَالَ أَتَتْكَ وَاللَّهِ بِالْحَدِيثِ عَلَى وَجْهِهِ

Yahya ibn Saîd dedi ki: Ben bu hadîsi (Ebû Bekr'in oğlu) Kaa-sım ibn Muhammed'e zikrettim. Kaasım: Vallâhî Amre bu hadîsi sana olduğu gibi (yânî kısaltma ve değiştirme yapmadan) getirmiştir, dedi

---

بَاب الْخُرُوجِ فِي رَمَضَانَ

2953 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي الزُّهْرِيُّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَمَضَانَ فَصَامَ حَتَّى بَلَغَ الْكَدِيدَ أَفْطَرَ قَالَ سُفْيَانُ قَالَ الزُّهْرِيُّ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَسَاقَ الْحَدِيثَ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ هَذَا قَوْلُ الزُّهْرِيِّ وَإِنَّمَا يُقَالُ بِالْآخِرِ مِنْ فِعْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Ramazan İçinde Sefere Çıkma(Nın Cevazı) Babı
-...Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Bana ez-Zuhrî, Ubeydullah'tan; o da İbn Abbâs'tan tahdîs etti. İbn Ab-bâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) -Mekke fethi seferine- ramazânda çıktı ve tâ Kedîd'e ulaşıncaya kadar da oruç tuttu. (Mekke'ye iki konaklık uzaklıkta bulunan) el-Kedîd mevkiinde orucunu bozdu... Sufyân dedi ki: ez-Zuhrî şöyle dedi: Bana Ubeydullah, İbn Abbâs'tan haber verdi ve hadîsi şevketti. Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: Bu, ez-Zuhrî'nin sözüdür.Ra-sülullah'ın fiilinden, ancak sonuncusuyla olan hüküm alınır

---

بَاب التَّوْدِيعِ

2954 – وَقَالَ ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو عَنْ بُكَيْرٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْثٍ وَقَالَ لَنَا إِنْ لَقِيتُمْ فُلَانًا وَفُلَانًا لِرَجُلَيْنِ مِنْ قُرَيْشٍ سَمَّاهُمَا فَحَرِّقُوهُمَا بِالنَّارِ قَالَ ثُمَّ أَتَيْنَاهُ نُوَدِّعُهُ حِينَ أَرَدْنَا الْخُرُوجَ فَقَالَ إِنِّي كُنْتُ أَمَرْتُكُمْ أَنْ تُحَرِّقُوا فُلَانًا وَفُلَانًا بِالنَّارِ وَإِنَّ النَّارَ لَا يُعَذِّبُ بِهَا إِلَّا اللَّهُ فَإِنْ أَخَذْتُمُوهُمَا فَاقْتُلُوهُمَا

(Sefere Çıkarken) Vedalaşmak Babı

-.. Ve İbnu yehb şöyle dedi: Bana Amr ibnu'l-Hâris, Bukeyr ibn Abdillah'tan; o da Süleyman ibn Yesâr'dan haber verdi ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bizi bir seriyye içinde gazaya gönderdi. (Bize verdiği emirler arasında) Kureyş'ten adlarım söylediği iki kimse için:
— "Fulân ve Fulân kişilere rast gelirseniz,bunları yakalayıp ateşte yakınız" buyurdu.Ebû Hureyre devamla dedi ki:Sonra yola çıkmak istediğimiz sıra veda etmek üzere Rasûlullah'a geldik.Bu defa da Rasûlullah:
— "Ben (önce) size Fuiân ve Fuiân 'ı ele geçirdiğinizde ateşte yakmanızı emretmiştim.Hâlbuki ateşle yalnız Allah azâblandırır. Bu sebeble siz bu şerirleri yakaladığınızda (yakmayınız da) öldürünüz" buyurdu

---

بَاب السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ لِلْإِمَامِ

2955 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح و حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ زَكَرِيَّاءَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ السَّمْعُ وَالطَّاعَةُ حَقٌّ مَا لَمْ يُؤْمَرْ بِالْمَعْصِيَةِ فَإِذَا أُمِرَ بِمَعْصِيَةٍ فَلَا سَمْعَ وَلَا طَاعَةَ

(Ma'siyetle Emrolunmadıkça) İmâmı Ve Âmiri Dinlemek Ve İtaat Etmek Babı
-...BanaNâfi', İbnTJmer'den; odaPeygamber'dehtahdîs etti. H ve yine bana Muhammed ibnu Salih tahdîs edip şöyle dedi: Bize İsmail ibn Zekeriyyâ, Ubeydullah'tan; o da Nâfi'den; o da İbn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Ma'siyetle emrolunmadıkça (âmirin emrini) dinlemek ve itaat etmek haktır (vâcibdir). Ma'siyetle emrolunduğu zaman da (onları) dinlemek ve itaat etmek yoktur" buyurmuştur

---

بَاب يُقَاتَلُ مِنْ وَرَاءِ الْإِمَامِ وَيُتَّقَى بِهِ

2956 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ أَنَّ الْأَعْرَجَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ نَحْنُ الْآخِرُونَ السَّابِقُونَ

Devlet Başkanının Arkasında Harb Edilir Ve Onunla (Düşmandan) Korunulur .
-...el-A'rec de Ebû Hureyre(R)'den işitmiştir: O da Rasûlullah(S)'tan: "Biz (müslümânlar Kitâb ehline göre dünyâ târihinde) sonra gelmiş bulunuyoruz. (Âhirette faziletçe) en ileride bulunanlarız..." buyururken işitmiştir.

2957 - وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ مَنْ أَطَاعَنِي فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَمَنْ يُطِعْ الْأَمِيرَ فَقَدْ أَطَاعَنِي وَمَنْ يَعْصِ الْأَمِيرَ فَقَدْ عَصَانِي وَإِنَّمَا الْإِمَامُ جُنَّةٌ يُقَاتَلُ مِنْ وَرَائِهِ وَيُتَّقَى بِهِ فَإِنْ أَمَرَ بِتَقْوَى اللَّهِ وَعَدَلَ فَإِنَّ لَهُ بِذَلِكَ أَجْرًا وَإِنْ قَالَ بِغَيْرِهِ فَإِنَّ عَلَيْهِ مِنْهُ

-..Ve yine bu senedle gelen diğer hadîste Rasûlullah şöyle buyurmuştur: "Bana itaat eden Allah'a itaat etmiştir. Bana isyan eden Allah'a isyan etmiştir. Emîre isyan eden bana isyan etmiştir. Devlet başkanı (millet için) bir kalkandır. Onun ardında, onun emrinde harb yapılır. Onunla (düşmandan) korunulur. Eğer o millete Allah'a takva ile emrederse ve adaletle hareket ederse, bu emri ve adaleti sebebiyle onun için sevâb vardır. Eğer takva ve adaletten başkasıyle emir ve hükümederse, bundan meydana gelen günâh onun üzerine döner (me'mûr üzerine değildir)"

بَاب الْبَيْعَةِ فِي الْحَرْبِ أَنْ لَا يَفِرُّوا وَقَالَ بَعْضُهُمْ عَلَى الْمَوْتِ لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنْ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ}

2958 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ قَالَ قَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا رَجَعْنَا مِنْ الْعَامِ الْمُقْبِلِ فَمَا اجْتَمَعَ مِنَّا اثْنَانِ عَلَى الشَّجَرَةِ الَّتِي بَايَعْنَا تَحْتَهَا كَانَتْ رَحْمَةً مِنْ اللَّهِ فَسَأَلْتُ نَافِعًا عَلَى أَيِّ شَيْءٍ بَايَعَهُمْ عَلَى الْمَوْتِ قَالَ لَا بَلْ بَايَعَهُمْ عَلَى الصَّبْرِ

Harbde Kaçmamaları Üzerine Bey'at Edilmesi Babı:Bâzıları da "Ölmek üzere bey'at" demiştir. jjHer iki şey üzerine bey'atın delili Yüce Allah'ın şu sözüdür:(And olsun ki, Allah müzminlerden SenHnle o ağacın altında heyhat ederlerken razı olmuştur.,." (ei-Feth: i8)
-...İbn Umer (R) şöyle dedi: Bizler Hudeybiye'den döndüğümüzün ertesi yılından beri altında bey'at ettiğimiz o (târihî ve mübarek) ağacı (unuttuk da onu) ta'yîn üzerinde bizden iki kişi(nin re'yi) bir arada toplanamadı. Bu (ağacın bilinmemesi) da Allah tarafından gelen büyük bir rahmet oldu.
Cuveyriye dedi ki: Ben Nâfi'e:
— Rasûlullah hangi şart üzerine sahâbîleri ile bey'atlaşma yaptı; ölmek üzere mi? diye sordum.Nâfi':
— Hayır, ölmek üzere değil, harbde sabır ve sebat etmek üzerine sahâbîleriyle bey'atlaşma yaptı, dedi

---

2959 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا كَانَ زَمَنُ الْحَرَّةِ أَتَاهُ آتٍ فَقَالَ لَهُ إِنَّ ابْنَ حَنْظَلَةَ يُبَايِعُ النَّاسَ عَلَى الْمَوْتِ فَقَالَ لَا أُبَايِعُ عَلَى هَذَا أَحَدًا بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Abdullah ibn Zeyd (R) şöyle demiştir: Harre vak'ası zamanı olduğu sırada Abdullah ibn Zeyd'e bir gelen geldi de, ona:
— Abdullah ibn Hanzala, insanlarla ölmek üzere bey'atlaşıyor (sen ne dersin)? dedi.Abdullah ibn Zeyd de ona: -Ben RasûluIIah(S)'tan sonra hiçbir kimse ile bu ölüm şartı üzerine bey'at etmem, diye cevâb verdi

---

2960 - حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَايَعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ عَدَلْتُ إِلَى ظِلِّ الشَّجَرَةِ فَلَمَّا خَفَّ النَّاسُ قَالَ يَا ابْنَ الْأَكْوَعِ أَلَا تُبَايِعُ قَالَ قُلْتُ قَدْ بَايَعْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ وَأَيْضًا فَبَايَعْتُهُ الثَّانِيَةَ فَقُلْتُ لَهُ يَا أَبَا مُسْلِمٍ عَلَى أَيِّ شَيْءٍ كُنْتُمْ تُبَايِعُونَ يَوْمَئِذٍ قَالَ عَلَى الْمَوْتِ

-..Seleme ibnu'1-Ekva' (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber (S) ile bey'at etmiş, sonra ağacın gölgesi tarafına dönüp gelmiştim. însanlar(ın bey'at sıkışıklığı) hafifleyince Peygamber bana hitaben:
— "Ey Ekva' oğlu! Sen bey'at etmez misin?" diye sordu. ;İbnu'l-Ekva' dedi ki: Ben de:
— Ben bey'at etmişimdir yâ Rasûlallah! diye cevâb verdim. O:
— "Bir daha bey'at et!" buyurdu.Ben de kendisiyle ikinci defa bey'at ettim. (Râvîsi Yezîd ibn Ebî Ubeyd tarafından:)
— (Yâ Ebâ Müslim!) O gün siz hangi madde üzerine bey'at ediyordunuz? diye soruldu da îbmı'I-Ekva':
— Ölmek üzerine (yânı ölsek bile kaçmamak üzerine), demiştir

2961 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَتْ الْأَنْصَارُ يَوْمَ الْخَنْدَقِ تَقُولُ نَحْنُ الَّذِينَ بَايَعُوا مُحَمَّدًا عَلَى الْجِهَادِ مَا حَيِينَا أَبَدَا فَأَجَابَهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اللَّهُمَّ لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الْآخِرَهْ فَأَكْرِمْ الْأَنْصَارَ وَالْمُهَاجِرَهْ

-...Humeyd şöyle demiştir: Ben Enes(R)'ten işittim, şöyle diyordu: Ensâr hendek kazma gününde:

— Nahnu'îlezîne bâyeû Muhammeden Aîe'l-cihâdi mâ hayîynâ ebeden! (= Bizler diri olduğumuz müddetçe devamlı cihâd etmek üzere Muhammed'e söz vermiş kimseleriz)! derlerdi.Peygamber (S) de onlara cevâb verip şöyle buyurdu:
— "Allâhumme lâ ayşe illâ ayşu'l-âhirah Fe-ekrimi 'Î-Ensâra ve 'Î-Muhâcirah (= Yâ Allah! Âhiret yaşayışından başka -hakîkî- yaşayış yoktur. Onun için Sen Ensâr'a ve Muhâcirler'e ikram eyle!)?

2962 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ سَمِعَ مُحَمَّدَ بْنَ فُضَيْلٍ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ مُجَاشِعٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا وَأَخِي فَقُلْتُ بَايِعْنَا عَلَى الْهِجْرَةِ فَقَالَ مَضَتْ الْهِجْرَةُ لِأَهْلِهَا فَقُلْتُ عَلَامَ تُبَايِعُنَا قَالَ عَلَى الْإِسْلَامِ وَالْجِهَادِ

-...Mucâşı' (ibnu Mes'ûd es-Sulemî-R) şöyle demiştir: (Mekke fethinden sonra) ben kardeşim Mucâlid ibnu Mes'ûd ile Peygamber(S)'in yanına geldim de:
— (Medîne'ye) hicret etmek üzere bize bey'at et (yânî muâhade ve müsâade eyle),dedim. Peygamber:'
— "Artık hicretin hükmü, (fetihten önce) hicret edenlere âid olarak geçmiştir" buyurdu. Ben:
— Bizimle ne üzerine bey'at edersin? dedim. Peygamber: — 'İslâm ve cihâd üzerine" buyurdu

---

بَاب عَزْمِ الْإِمَامِ عَلَى النَّاسِ فِيمَا يُطِيقُونَ

2964 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَقَدْ أَتَانِي الْيَوْمَ رَجُلٌ فَسَأَلَنِي عَنْ أَمْرٍ مَا دَرَيْتُ مَا أَرُدُّ عَلَيْهِ فَقَالَ أَرَأَيْتَ رَجُلًا مُؤْدِيًا نَشِيطًا يَخْرُجُ مَعَ أُمَرَائِنَا فِي الْمَغَازِي فَيَعْزِمُ عَلَيْنَا فِي أَشْيَاءَ لَا نُحْصِيهَا فَقُلْتُ لَهُ وَاللَّهِ مَا أَدْرِي مَا أَقُولُ لَكَ إِلَّا أَنَّا كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَسَى أَنْ لَا يَعْزِمَ عَلَيْنَا فِي أَمْرٍ إِلَّا مَرَّةً حَتَّى نَفْعَلَهُ وَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَنْ يَزَالَ بِخَيْرٍ مَا اتَّقَى اللَّهَ وَإِذَا شَكَّ فِي نَفْسِهِ شَيْءٌ سَأَلَ رَجُلًا فَشَفَاهُ مِنْهُ وَأَوْشَكَ أَنْ لَا تَجِدُوهُ وَالَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ مَا أَذْكُرُ مَا غَبَرَ مِنْ الدُّنْيَا إِلَّا كَالثَّغْبِ شُرِبَ صَفْوُهُ وَبَقِيَ كَدَرُهُ

Devlet Başkanının İnsanlara Kesin (Ve Yerine Getirilmesi Vâcib Olan) Emrinin Ancak İnsanların Takat Getirebilecekleri İşlerde Olması Babı

-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle dedi: Günün birinde bana bir adam geldi ve benden kendisine ne cevâb vereceğimi bilmediğim birşey sordu da, şöyle dedi:
— Şu bir kişi hakkında re'yin nedir? Ki o zinde, silâhı üzerinde olarak sevinç içinde kumandanlarımızla beraber gazalara çıkar, fakat kumandanımız (ona ve) hepimize karşı sayamayacağımız derecede çok ve ağır vazifeler hakkında kesin ve şiddetli emirler verir. (Şimdi bu katlanılmaz işlerde gâzînin durumu nedir? Şu hâlde gâzînin, kumandanının bu ağır emirlerine itaat etmesi vâcib midir?) diye sordu.
Ben de ona şöyle cevâb verdim:
— Vallâhî ben sana ne cevâb vereceğimi bilmiyorum. Şu kadar ki, biz- Peygamber ile beraber (birçok gazalarda) bulunduk. O, bir iş hakkında emir verince, verilen vazifeyi biz görünceye kadar, bize karşı azim ve şiddet göstermemeye yakın (bir vaziyette) bulunurdu. Bunun bir müstesnası da vardır. Sizden herhangi biriniz Allah'ın azabından korunduğu müddetçe dâima hayır ile beraberdir. Şayet onun gönlünde (bir hususta caiz midir, değil midir diye) bir şübhe uyandığında o kimse, (üstün ve hayırlı diğer) bir kimseye sorup, ondan (onun öğüdünden) gönlündeki şübhe hastalığını şifâlandırabilir. -Sizin öyle (hakk sözlü) bir kişiyi bulamayacağınız günler yaklaşmıştır. -Kendisinden başka ibâdete değer bir ma'bûd bulunmayan Allah'a yemîn ederim ki, ben dünyâdan geri kalan ve geçen günleri ancak derede birikmiş su gibi düşünüyorum: Onun safîsi içilmiş de geriye bulanığı kalmıştır

---

بَاب كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا لَمْ يُقَاتِلْ أَوَّلَ النَّهَارِ أَخَّرَ الْقِتَالَ حَتَّى تَزُولَ الشَّمْسُ

2965 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمٍ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ وَكَانَ كَاتِبًا لَهُ قَالَ كَتَبَ إِلَيْهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَرَأْتُهُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ أَيَّامِهِ الَّتِي لَقِيَ فِيهَا انْتَظَرَ حَتَّى مَالَتْ الشَّمْسُ

Peygamber (S) Gündüzün Evvelinde Harb Yapmadığı Zaman, Muharebeyi Güneşin (Ortadan) Gitmesine Kadar Geriye Bırakırdı
-...BizeEbû İshâk (el-Fezârî), MûsâibnUkbe'den; oda Umer ibn Ubeydillah'ın himayesinde bulunan Salim Ebu'n-Nadr'dan tahdîs etti. Bu Salim, Umer ibn Ubeydillah et- Teymî'riin kâtibi idil Salim şöyle demiştir: Abdullah ibn Ebî Evfâ (R) bu Umer ibn Ubeydillah'a bir mektûb yazdı. O mektubu ben okudum; şöyle idi: Rasûlullah (S) düşmanla karşılaştığı bâzı gazalarında (hemen harbe girişmeyip) güneş ortadan devrilinceye kadar bekledi (düşmanı gözetledi).

2966 - ثُمَّ قَامَ فِي النَّاسِ خَطِيبًا قَالَ أَيُّهَا النَّاسُ لَا تَتَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ وَسَلُوا اللَّهَ الْعَافِيَةَ فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلَالِ السُّيُوفِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ وَمُجْرِيَ السَّحَابِ وَهَازِمَ الْأَحْزَابِ اهْزِمْهُمْ وَانْصُرْنَا عَلَيْهِمْ

Sonra asker içinde ayağa kalkıp şöyle hitâb etti:
— "Ey insanlar! Düşmanla karşılaşmayı (harb etmeyi) temenni etmeyiniz. Allah'tan (harb felâketinden) korumasını isteyiniz. Fakat düşmanla karşılaştığınız zamanda da (harbin bütün şiddetlerine karşı) sabrediniz. Ve biliniz ki, cennet muhakkak surette kılıçların gölgeleri altındadır" buyurdu. Sonra şu duayı söyledi:
— "Yâ Allah! Ey bulutları yürüten, ey toplanmış orduları bozan (Allah)! Düşmanları bozgunluğa uğrat, düşmanlara karşı bizlere yardım edip zafer ver!"

بَاب اسْتِئْذَانِ الرَّجُلِ الْإِمَامَ لِقَوْلِهِ {إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَى أَمْرٍ جَامِعٍ لَمْ يَذْهَبُوا حَتَّى يَسْتَأْذِنُوهُ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ} إِلَى آخِرِ الْآيَةِ

2967 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْمُغِيرَةِ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ غَزَوْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَتَلَاحَقَ بِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا عَلَى نَاضِحٍ لَنَا قَدْ أَعْيَا فَلَا يَكَادُ يَسِيرُ فَقَالَ لِي مَا لِبَعِيرِكَ قَالَ قُلْتُ عَيِيَ قَالَ فَتَخَلَّفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَزَجَرَهُ وَدَعَا لَهُ فَمَا زَالَ بَيْنَ يَدَيْ الْإِبِلِ قُدَّامَهَا يَسِيرُ فَقَالَ لِي كَيْفَ تَرَى بَعِيرَكَ قَالَ قُلْتُ بِخَيْرٍ قَدْ أَصَابَتْهُ بَرَكَتُكَ قَالَ أَفَتَبِيعُنِيهِ قَالَ فَاسْتَحْيَيْتُ وَلَمْ يَكُنْ لَنَا نَاضِحٌ غَيْرُهُ قَالَ فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَبِعْنِيهِ فَبِعْتُهُ إِيَّاهُ عَلَى أَنَّ لِي فَقَارَ ظَهْرِهِ حَتَّى أَبْلُغَ الْمَدِينَةَ قَالَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي عَرُوسٌ فَاسْتَأْذَنْتُهُ فَأَذِنَ لِي فَتَقَدَّمْتُ النَّاسَ إِلَى الْمَدِينَةِ حَتَّى أَتَيْتُ الْمَدِينَةَ فَلَقِيَنِي خَالِي فَسَأَلَنِي عَنْ الْبَعِيرِ فَأَخْبَرْتُهُ بِمَا صَنَعْتُ فِيهِ فَلَامَنِي قَالَ وَقَدْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِي حِينَ اسْتَأْذَنْتُهُ هَلْ تَزَوَّجْتَ بِكْرًا أَمْ ثَيِّبًا فَقُلْتُ تَزَوَّجْتُ ثَيِّبًا فَقَالَ هَلَّا تَزَوَّجْتَ بِكْرًا تُلَاعِبُهَا وَتُلَاعِبُكَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ تُوُفِّيَ وَالِدِي أَوْ اسْتُشْهِدَ وَلِي أَخَوَاتٌ صِغَارٌ فَكَرِهْتُ أَنْ أَتَزَوَّجَ مِثْلَهُنَّ فَلَا تُؤَدِّبُهُنَّ وَلَا تَقُومُ عَلَيْهِنَّ فَتَزَوَّجْتُ ثَيِّبًا لِتَقُومَ عَلَيْهِنَّ وَتُؤَدِّبَهُنَّ قَالَ فَلَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ غَدَوْتُ عَلَيْهِ بِالْبَعِيرِ فَأَعْطَانِي ثَمَنَهُ وَرَدَّهُ عَلَيَّ قَالَ الْمُغِيرَةُ هَذَا فِي قَضَائِنَا حَسَنٌ لَا نَرَى بِهِ بَأْسًا

Kişinin {Gazveden Dönmek Yâhud Geri Kalmak Hususunda) Devlet Başkanından İzin İstemesi Babı Çünkü Azîz ve Celîl olan Allah'ın şu kavli vardır: "Mü'minler ancak Allah'a ve Rasûlü'ne îmân edenler ve O'nun (Peygamber'in) maiyyetinde cem'iyyetli bir iş üzerinde bulundukları vakit O'ndan izin isteyip alıncaya kadar bırakıp gitmeyenlerdir. Hakikat, senden izin , isteyenler; işte onlar Allah'a ve

Rasûlü'ne îmân edenlerdir. O hâlde bâzı işleri için senden izin istedikleri zaman sen de onlardan dilediğin kimseye izin ver ve kendileri için Allah'tan mağfiret iste. Çünkü Allah çoic mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir" (en-Nûr: 62).
-...Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Ben Rasülullah'ın beraberinde gazaya gittim. Câbir dedi ki: Yolda Rasûlullah (S) arkamdan bana ulaştı. Ben bize âid olan bir su taşıma devesi üzerinde idim. Deve yorulmuştu, hemen hemen yürüyemiyordu. Rasûlullah bana:
— "Senin devenin nesi var?" dedi. Câbir dedi ki: Ben:
— Yoruldu, dedim. Câbir dedi ki: Rasûlullah arka tarafa geçti, deveyi azarladı ve ona duâ etti. Artık bundan sonra benim deve diğer develerin önünde olmakta devam etti; onların önünde yürüyordu. Rasûlullah kana:
— "Deveni nasıl görüyorsun?" diye sordu. Câbir dedi ki: Ben:
— Deve hayırla beraberdir, ona Sen'in bereketin isabet etmiştir, dedim. Rasûlullah:
— "Onu bana satar mısın?" buyurdu. Câbir dedi ki: Ben, Rasûlullah'tan utandım; hâlbuki bizim ondan başka su taşıma devemiz yoktu. Câbir dedi ki:
— Evet satarım, dedim. Rasûlullah:
— "Öyleyse onu bana (şu fiâta) sat" buyurdu. Ben de o deveyi Rasûlullah'a, Medine'ye varıncaya kadar sırt kemikleri (yânî binme hakkı) bana âid olmak şartıyle sattım. Câbir dedi ki:
— Yâ Rasûlallah, ben yeni evliyim, dedim ve kendisinden (önden gitmek hususunda) izin istedim. O da bana izin verdi. Bunun üzerine ben Medine'ye ulaşmak yolunda insanların önüne geçtim, nihayet Medine'ye geldim. Beni dayım karşıladı ve bana devemden sordu. Kendisine deve hakkında yaptığım işi haber verdim. O da (başka devemiz olmadığı yönünden) devenin satışı üzerine beni azarladı.Câbir dedi ki: Rasûlullah (S), ben kendisinden izin istediğim sırada bana:
— "Kızla mı, yoksa dul ile mi evlendin?" diye sormuştu. Ben:
— Dul kadınla evlendim, dedim. Rasûlulİah:
— "Kendisiyle oynaşacağın, ve o da seninle oynaşacak bir kızla evlenseydin ya" buyurdu.Ben:
— Yâ Rasûlallah! Babam vefat etti -yâhud şehîd edildi-. Benim küçük küçük kızkardeşlerim var. Onları edeblendirmeyecek, onların işlerini görmeyecek olan onlara akran bir kızla evlenmemi hoş görmedim. Bu sebeble onların işlerini görmesi ve onları edeblendırıp yetiştirmesi için dul bir kadınla evlendim, dedim. Câbir dedi ki: Rasûlullah Medine'ye geldiği zaman ben deveyi yanına götürdüm. O da bana hem devenin bedelini verdi, hem de deveyi bana geri verdi. Hadîsin râvîsi el-Mugîre: Bu şartla yapılan alışveriş bizim hükümlerimizde güzeldir; biz bunda bir be's görmüyoruz, demiştir

---

بَاب مَنْ غَزَا وَهُوَ حَدِيثُ عَهْدٍ بِعُرْسِهِ فِيهِ جَابِرٌ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
بَاب مَنْ اخْتَارَ الْغَزْوَ بَعْدَ الْبِنَاءِ فِيهِ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
بَاب مُبَادَرَةِ الْإِمَامِ عِنْدَ الْفَزَعِ
2968 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ حَدَّثَنِي قَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ بِالْمَدِينَةِ فَزَعٌ فَرَكِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَسًا لِأَبِي طَلْحَةَ فَقَالَ مَا رَأَيْنَا مِنْ شَيْءٍ وَإِنْ وَجَدْنَاهُ لَبَحْرًا

Kendisi Zevcesi İle Yeni Evlenmiş Olduğu Hâlde Gazaya Giden Kimse Babı
Bu bâbda (yakında geçen) Câbir'in Peygamber(S)'den rivayet ettiği hadîs vardır
114- Zifafın Ardından Gazaya Gitmeyi Seçen Kimse(Nin İşini Beyan) Babı
Başlık yapılan bu bâbda Ebû Hureyre'nin Peygamber(S)*den rivayet ettiği hadîs vardır.
115- Düşman Baskını Korkusu Sırasında İmâmın (Yardım Ve Zafer Tedbîrine)Çabuk Davranması Babı
-...Şu'be şöyle demiştir: Bana Katâdetahdîs etti ki, Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Medîne içinde bir düşman baskını korkusu olmuştu. Bunun üzerine Rasûlullah (S) Ebû Talha'ya âid olan bir ata bindi (Medîne'den ayrıldı, geri dönüp geldiğinde): "Korkuyu gerektirecek nevi'den birşey görmedik. Muhakkak surette biz bu atı bir deniz bulduk" buyurdu

بَاب السُّرْعَةِ وَالرَّكْضِ فِي الْفَزَعِ

2969 – حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ سَهْلٍ حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ فَزِعَ النَّاسُ فَرَكِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَسًا لِأَبِي طَلْحَةَ بَطِيئًا ثُمَّ خَرَجَ يَرْكُضُ وَحْدَهُ فَرَكِبَ النَّاسُ يَرْكُضُونَ خَلْفَهُ فَقَالَ لَمْ تُرَاعُوا إِنَّهُ لَبَحْرٌ فَمَا سُبِقَ بَعْدَ ذَلِكَ الْيَوْمِ

Korku Sırasında Çabuk Hareket Etmek Ve Harıl Harıl/ Koşmak Babı

-...Enes ibn Mâlik şöyle demiştir: (Medine'de) insanlar (bir düşman baskınından) korktular. Rasûlullah (S) hemen Ebû Talha'ya âid yavaş hareketli bir ata bindi. Sonra tek başına Medîne'den çıkıp atı harıl harıl koşturdu. İnsanlar da bineklerine binip O'nun arkasından koşturdular. (Peygamber keşfi yapıp dönerken sahâbîlere:)

— "Korkmadılar (yânî korkmayınız). Şübhesiz bu at (yürüyüşünün çabukluğunda) deniz gibidir" buyurdu. (Enes dedi ki:) Artık bu günden sonra bu yavaş atın önüne geçilmedi.

بَاب الْجَعَائِلِ وَالْحُمْلَانِ فِي السَّبِيلِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ قُلْتُ لِابْنِ عُمَرَ الْغَزْوَ قَالَ إِنِّي أُحِبُّ أَنْ أُعِينَكَ بِطَائِفَةٍ مِنْ مَالِي قُلْتُ أَوْسَعَ اللَّهُ عَلَيَّ قَالَ إِنَّ غِنَاكَ لَكَ وَإِنِّي أُحِبُّ أَنْ يَكُونَ مِنْ مَالِي فِي هَذَا الْوَجْهِ وَقَالَ عُمَرُ إِنَّ نَاسًا يَأْخُذُونَ مِنْ هَذَا الْمَالِ لِيُجَاهِدُوا ثُمَّ لَا يُجَاهِدُونَ فَمَنْ فَعَلَهُ فَنَحْنُ أَحَقُّ بِمَالِهِ حَتَّى نَأْخُذَ مِنْهُ مَا أَخَذَ وَقَالَ طَاوُسٌ وَمُجَاهِدٌ إِذَا دُفِعَ إِلَيْكَ شَيْءٌ تَخْرُجُ بِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَاصْنَعْ بِهِ مَا شِئْتَ وَضَعْهُ عِنْدَ أَهْلِكَ

Korku Sırasında Tek Olarak (Düşman Keşfine) Çıkmak Babı

- (Oturan Adına Cihâd Edenlere Verilen) Ücretler Ve Allah Yolunda (Yânî Cihâda) Yükleyip Taşıma Babı: Mucâhid ibn Cebr dedi ki: Ben İbn Ömer'e: Gazve irâde olundu (yâhud: Ben gazveye gitmek istiyorum), dedim. İbn Umer: Ben malımdan bir kısmı ile sana yardım etmek arzu ediyorum, dedi. Ben: Allah bana malı bollaştırdı, dedim. İbn UmenZenginliğin sana âiddir. Ben malımdan bir kısmının bu yolda (harcanmış) olmasını arzu ediyorum, dedi.Ve Umer (R): İnsanlar, cihâd yapmaları için bu maldan (yânı millet malından) alıyorlar,sonra da cihâd etmiyorlar. Kim böyle yaparsa, biz onun (bu maksadla) almış olduğu malını ondan geri almaya daha haklıyızdır, demiştir .Tâvûs ile Mucâhid: Sana kendisi ile Allah yolunda cihâda çıkacağın birşey yükseltildiği zaman, sen onu (Allah yoluyla ilgili olan yerlerden) istediğin işte kullan, hattâ onu ailen yanında da koy, demişlerdir

2970 – حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ مَالِكَ بْنَ أَنَسٍ سَأَلَ زَيْدَ بْنَ أَسْلَمَ فَقَالَ زَيْدٌ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَمَلْتُ عَلَى فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَرَأَيْتُهُ يُبَاعُ فَسَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آشْتَرِيهِ فَقَالَ لَا تَشْتَرِهِ وَلَا تَعُدْ فِي صَدَقَتِكَ

-....Ben (îmâm) Mâlik ibn Enes'ten işittim: O, Zeyd ibn Eslem'e sordu da Zeyd de şöyle dedi: Ben, babam Eslem'den işittim, şöyle diyordu: Umer ibnu'l-Hattâb (R) şöyle dedi: Ben Allah yolunda (cihâd etmesi için) birisini bir at üzerine bindirip yüklemiştim.Sonra o atı satılıyor gördüm.Hemen Peygamber'e:
— O atı satın alayım mı? diye sordum. Peygamber:— "O atı satın alma ve sadakana dönme!" buyurdu

2971 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ حَمَلَ عَلَى فَرَسٍ

فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَوَجَدَهُ يُبَاعُ فَأَرَادَ أَنْ يَبْتَاعَهُ فَسَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَا تَبْتَعْهُ وَلَا تَعُدْ فِي صَدَقَتِكَ

-...Bize Mâlik, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer(R)'den şöyle tahdîs etti: Umer ibnu'l-Hattâb Allah yolunda cihâd için bir kimseyi bir ata bindirdi. Sonra o atı satılıyor buldu da, onu satın almak istedi. Bunu Rasûlullah'a sordu. Rasûlullah (S): "O atı satın alma ve sadakana dönme!" buyurdu

---

2972 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو صَالِحٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْلَا أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمَّتِي مَا تَخَلَّفْتُ عَنْ سَرِيَّةٍ وَلَكِنْ لَا أَجِدُ حَمُولَةً وَلَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُهُمْ عَلَيْهِ وَيَشُقُّ عَلَيَّ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنِّي وَلَوَدِدْتُ أَنِّي قَاتَلْتُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقُتِلْتُ ثُمَّ أُحْيِيتُ ثُمَّ قُتِلْتُ ثُمَّ أُحْيِيتُ

-..Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Ümmetim üzerine meşakkat verecek olmayaydım, ben hiçbir cihâd müfrezesinden geri kalmazdım. Lâkin ben binek devesi bulamıyorum; mücâhid sahâbîleri üzerine bindirip taşıyabileceğim binekleri de bulamıyorum. Bineksiz sahâbîlerin benden geri kalmaları da bana meşakkat veriyor. Yemin olsun ki ben, Allah yolunda muharebe edip de öldürülmemi, sonar diriltilmemi, sonra yine öldürülmemi, sonra yine diriltilmemi çok arzu ederdim"

بَاب مَا قِيلَ فِي لِوَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

2974 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ أَخْبَرَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ثَعْلَبَةُ بْنُ أَبِي مَالِكٍ الْقُرَظِيُّ أَنَّ قَيْسَ بْنَ سَعْدٍ الْأَنْصَارِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَكَانَ صَاحِبَ لِوَاءِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَادَ الْحَجَّ فَرَجَّلَ

Peygamber(S)'İn Sancağı Hakkında Söylenen Hadîsler Babı

-...Bana Sa'lebe ibnu Ebî Mâlik el-Kurazî haber verdi ki, Kays ibn Sa'd el-Ensârî (R) -ki kendisi Rasûlullah'ın sancağının sahibi idi- hacc etmek istedi de ihrama girmeden önce başının saçlarını iyice taramıştır

---

2975 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تَخَلَّفَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي خَيْبَرَ وَكَانَ بِهِ رَمَدٌ فَقَالَ أَنَا أَتَخَلَّفُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَرَجَ عَلِيٌّ فَلَحِقَ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا كَانَ مَسَاءُ اللَّيْلَةِ الَّتِي فَتَحَهَا فِي صَبَاحِهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأُعْطِيَنَّ الرَّايَةَ أَوْ قَالَ لَيَأْخُذَنَّ غَدًا رَجُلٌ يُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَوْ قَالَ يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَيْهِ فَإِذَا نَحْنُ بِعَلِيٍّ وَمَا نَرْجُوهُ فَقَالُوا هَذَا عَلِيٌّ فَأَعْطَاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَفَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ

-.......Seleme İbnu'1-Ekva' (R) şöyle demiştir: Alî (R) Hayber gazvesinde Peygamber'den geri kalmıştı. Kendisinde bir göz hastalığı vardı. Kendi kendine: Ben Rasûlullah'tan geriye mi kalırım? deyip dışarı çıktı ve Peygamber'e yetişti. Sabahında Hayber'in fethinin gerçekleştirildiği gecenin akşamı olunca, Rasûlullah (S): "Müslümanların sancağım yarın elbette bir kişiye vereceğim -yâhud: Yarın müslümânların bayrağını muhakkak öyle bir kişi alacak-ki, Allah ve Rasûlü onu sever- yâhud şöyle buyurdu: O Allah'ı ve Rasûlü'nü sever- Allah fethi ona müyesser kılacaktır" buyurdu. Bizler Alî ile karşı karşıya geldik, hâlbuki onu orada ümîd etmiyorduk. Sahâbîler: İşte Alî buradadır, dediler. Rasûlullah bayrağı Alî'ye verdi, Allah da fethi ona nasîb etti

---

2976 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ نَافِعِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ سَمِعْتُ الْعَبَّاسَ يَقُولُ لِلزُّبَيْرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا هَا هُنَا أَمَرَكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تَرْكُزَ الرَّايَةَ

-...Nâfi' ibnu Cubeyr şöyle demiştir: Ben el-Abbâs'tan işittim,(fetihten bir haylî zaman sonra) ez-Zubeyr'e hitaben: (Yâ Ebâ Abdillah!) Mekke'nin fethi günü Peygamber (S) sana bayrağı şuraya (yânî hücum mevkiine) dikmeni emretmişti, diyordu

---

بَاب الْأَجِيرِ وَقَالَ الْحَسَنُ وَابْنُ سِيرِينَ يُقْسَمُ لِلْأَجِيرِ مِنْ الْمَغْنَمِ وَأَخَذَ عَطِيَّةُ بْنُ قَيْسٍ فَرَسًا عَلَى النِّصْفِ فَبَلَغَ سَهْمُ الْفَرَسِ أَرْبَعَ مِائَةِ دِينَارٍ فَأَخَذَ مِائَتَيْنِ وَأَعْطَى صَاحِبَهُ مِائَتَيْنِ

2973 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَعْلَى عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ غَزَوْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَزْوَةَ تَبُوكَ فَحَمَلْتُ عَلَى بَكْرٍ فَهُوَ أَوْثَقُ أَعْمَالِي فِي نَفْسِي فَاسْتَأْجَرْتُ أَجِيرًا فَقَاتَلَ رَجُلًا فَعَضَّ أَحَدُهُمَا الْآخَرَ فَانْتَزَعَ يَدَهُ مِنْ فِيهِ وَنَزَعَ ثَنِيَّتَهُ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَهْدَرَهَا فَقَالَ أَيَدْفَعُ يَدَهُ إِلَيْكَ فَتَقْضَمُهَا كَمَا يَقْضَمُ الْفَحْلُ

Gazvedeki Ücretli(Nin Hükmü) Babı :el-Hasen ile İbn Şîrîn: Gazvedeki ücretliye ganimetten pay ayrılır, demişlerdir. Atıyye ibn Kays, taksîm sırasında diğer atlara ayrılması gereken hissenin yarısını almak üzere ücretle bir at tuttu da, bu atın payı dörtyüz dînâra ulaştı. Kendisi ikiyüzü alıp, atın sahibine de ikiyüz verdi .
-... Ya'lâ ibn Umeyye (R) şöyle demiştir: Ben Tebûk gazvesinde Rasülullah'ın beraberinde gaza ettim. Genç bir deve üzerine sefer malzemelerimi yükledim. Bu, gönlümde benim amellerjmin en sağlamıdır. Ben bu seferde bir hizmetçi kiralamıştım. Hizmetçi yolda birisi ile (ki İbn Umeyye'nin kendisidir) döğüştü. İki kavgacıdan birisi (ki İbn Umeyye'dir) öbürünün (ki hizmetçisidir) elini ısırdı. Hizmetçi elini, ısıran kişinin ağzından hızla çekti de ısıranın ön dişini söktü. O (ısıran ve bu suretle dişi sökülen kişi) da Peygamber'e gelip şikâyet etti. Peygamber (S) dişin diyetini düşürdü de (İbn Umeyye'ye):
— ' 'Bu adam elini sana bırakır mı ki, sen boğur devenin yan dişleriyle sert yem yediği gibi elini çatır çatır yiyesin" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نُصِرْتُ بِالرُّعْبِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ وَقَوْلِهِ جَلَّ وَعَزَّ {سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَا أَشْرَكُوا بِاللَّهِ} قَالَهُ جَابِرٌ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

2977 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بُعِثْتُ بِجَوَامِعِ الْكَلِمِ وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ فَبَيْنَا أَنَا نَائِمٌ أُتِيتُ بِمَفَاتِيحِ خَزَائِنِ الْأَرْضِ فَوُضِعَتْ فِي يَدِي قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ وَقَدْ ذَهَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنْتُمْ تَنْتَثِلُونَهَا

Peygamberdin: "Ben, bir aylık mesafedeki düşman gönüllerine korku salmak suretiyle yardım olundum Sözü İle Celîl Ve Azız Allah'ın Şu Kavli Babı: "Hakkında Allah'ın hiçbir hüccet indirmediği şeyleri O'na tanıdıklarından dolayı küfredenlerin kalblerine korku salacağız* Onların yurtlan ateştir..." (âli imrân: isi). Câbir ibn Abdillah, bu korku salma hadîsini Peygamber'den rivayet etti.
-... Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Ben câmialı sözlerle gönderildim. Ben korku salmak suretiyle yardım olundum. Bir de ben uyuduğum sırada bana yerdeki hazînelerin anahtarları getirildi de benim elimin içine konuldu". Ebû Hureyre: Rasûlullah dünyâdan gitti. Şimdi bu hazîneleri yerlerinden sizzler çıkarırsınız, demiştir.

2978 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سُفْيَانَ أَخْبَرَهُ أَنَّ هِرَقْلَ أَرْسَلَ إِلَيْهِ وَهُمْ بِإِيلِيَاءَ ثُمَّ دَعَا بِكِتَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ قِرَاءَةِ الْكِتَابِ كَثُرَ عِنْدَهُ الصَّخَبُ فَارْتَفَعَتْ الْأَصْوَاتُ وَأُخْرِجْنَا فَقُلْتُ لِأَصْحَابِي حِينَ أُخْرِجْنَا لَقَدْ أَمِرَ أَمْرُ ابْنِ أَبِي كَبْشَةَ إِنَّهُ يَخَافُهُ مَلِكُ بَنِي الْأَصْفَرِ

-...Abdullah ibn Abbâs (R) haber vermiştir. OnadaEbû Sufyân şöyle haber vermiştir: Kendileri lliya şehrinde bulunurlarken Hırakl ona haberci gönderip getirtmiş. Sonra Rasûlullah'ın mektubunu istedi. Mektubu okumayı bitirdikten sonra yanında gürültü çoğaldı, sesler yükseldi. Biz de yanından çıkarıldık. Biz dışarı çıkarıldığımız zaman arkadaşlarıma: Yemîn olsun İbn Ebî Kebşe'nin (yânı Muhammed'in) işi hakîkaten azamet peyda ediyor. Şu muhakkak ki Benû'I-Asfar'ın Meliki O'ndan korkuyor, dedim

---

بَاب حَمْلِ الزَّادِ فِي الْغَزْوِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى}

2979 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي وَحَدَّثَتْنِي أَيْضًا فَاطِمَةُ عَنْ أَسْمَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ صَنَعْتُ سُفْرَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِ أَبِي بَكْرٍ حِينَ أَرَادَ أَنْ يُهَاجِرَ إِلَى الْمَدِينَةِ قَالَتْ فَلَمْ نَجِدْ لِسُفْرَتِهِ وَلَا لِسِقَائِهِ مَا نَرْبِطُهُمَا بِهِ فَقُلْتُ لِأَبِي بَكْرٍ وَاللَّهِ مَا أَجِدُ شَيْئًا أَرْبِطُ بِهِ إِلَّا نِطَاقِي قَالَ فَشُقِّيهِ بِاثْنَيْنِ فَارْبِطِيهِ بِوَاحِدٍ السِّقَاءَ وَبِالْآخَرِ السُّفْرَةَ فَفَعَلْتُ فَلِذَلِكَ سُمِّيَتْ ذَاتَ النِّطَاقَيْنِ

Gazveye Giderken Azık Edinip Taşımak Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: Bir de (seferinizde) azık hazırlayın. Muhakkak ki azığın en hayırlısı korunmaktır. Ey kâmil akıl sahihleri benden korunun"(ei-Bakam: 197).

-...Esma (R) şöyle demiştir: Rasûlullah Medine'ye hicret etmek istediği zaman ben Ebû Bekr'in evinde Rasûlullah'm yol azığını düzmüş hazırlamıştım. Esma (devamla) dedi ki: Fakat ne yemek çıkınını, ne de su tulumunu kendisiyle bağlayabileceğimiz birşey bulamamıştık.Bunun üzerine ben (babam) Ebû Bekr'e:

— Vallahi ben belimdeki kuşağımdan başka bağlayacağım bir-şey bulamıyorum, dedim. O da:

— (Kızım) onu ikiye böl, birisiyle su tulumunu, diğeriyle de yemek sofrasını bağla, dedi.Ben de öyle yaptım. İşte bundan dolayı Esma, "Zâtu'n-nıtakayn (= İki kuşaklı, veya iki kemerli)" diye isimlendirildi

---

2980 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا نَتَزَوَّدُ لُحُومَ الْأَضَاحِيِّ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمَدِينَةِ

-....Câbir ibn Abdillah (R): Bizler Peygamber (S) zamanında (Mekke'de kestiğimiz) kurbanlıkların etlerini Medine'ye gidinceye kadar azık edinir idik, demiştir

---

2981 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ سَمِعْتُ يَحْيَى قَالَ أَخْبَرَنِي بُشَيْرُ بْنُ يَسَارٍ أَنَّ سُوَيْدَ بْنَ النُّعْمَانِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ خَرَجَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ خَيْبَرَ حَتَّى إِذَا كَانُوا بِالصَّهْبَاءِ وَهِيَ مِنْ خَيْبَرَ وَهِيَ أَدْنَى خَيْبَرَ فَصَلَّوْا الْعَصْرَ فَدَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْأَطْعِمَةِ فَلَمْ يُؤْتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا بِسَوِيقٍ فَلُكْنَا فَأَكَلْنَا وَشَرِبْنَا ثُمَّ قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَضْمَضَ وَمَضْمَضْنَا وَصَلَّيْنَا

-...Suveyd ibnu'n-Nu'mân (R) şöyle haber vermiştir: Kendisi Hayber yılında Peygamber'in beraberinde sefere çıktı. es-Sahbâ'ya vardıkları zaman -ki burası Hayber arâzîsindendir ve Hayber'in alt yanındadır-ordu orada ikindi namazını kıldılar. Ardından Peygamber (S) yemekleri istedi. Fakat Peygamber'e

sevîkten başka birşey getirilmedi. O sevikten ağzımızda çiğnedik de yedik ve içtik. Sonra Peygamber kalktı, ağzını çalkaladı; bizde ağzımızı çalkaladık ve akşam namazını kıldık

---

2982 - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مَرْحُومٍ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَفَّتْ أَزْوَادُ النَّاسِ وَأَمْلَقُوا فَأَتَوْا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَحْرِ إِبِلِهِمْ فَأَذِنَ لَهُمْ فَلَقِيَهُمْ عُمَرُ فَأَخْبَرُوهُ فَقَالَ مَا بَقَاؤُكُمْ بَعْدَ إِبِلِكُمْ فَدَخَلَ عُمَرُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا بَقَاؤُهُمْ بَعْدَ إِبِلِهِمْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَادِ فِي النَّاسِ يَأْتُونَ بِفَضْلِ أَزْوَادِهِمْ فَدَعَا وَبَرَّكَ عَلَيْهِ ثُمَّ دَعَاهُمْ بِأَوْعِيَتِهِمْ فَاحْتَثَى النَّاسُ حَتَّى فَرَغُوا ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنِّي رَسُولُ اللَّهِ

-...Seleme ibnu'1-Ekva' (R) şöyle demiştir: Mücâhid insanların azıkları hafifledi de fakır, yânî muhtâc oldular. Bunun üzerine sahâbîler Peygamber'e develerini kesmek hususunda geldiler. O da kendilerine izin verdi. Akabinde bunları Umer karşıladı. Onlar bu izni Umer'e haber verdiler. Umer bunlara:
— Develeriniz gittikten sonra (bu uzun yolculukta) hayâtınız kalmaz, dedi. Ardından Peygamber'in yanına girdi ve:
— Yâ Rasûlallah! Bunların develeri gittikten sonra, bunların bekaası kalmaz (yânî hiçbiri sağ kalmaz), dedi. Rasûlullah:
— "Ordu içinde i'lân et, herkes geri kalan azıklarını getirsin!" buyurdu. Sonunda Rasûlullah duâ etti ve sergi üstündeki yiyecek üzerine bereket diledi. Sonra sahâbîlerin kaplarıyle gelmelerini istedi. Mücâhidler avuç avuç aldılar, nihayet hepsi ayrıldılar. Sonra Rasûlullah (S) -şükran olarak-:
— "Eşhedu en lâ ilahe iüe'llâh ve ennîrasûlu'llah (= Ben, Allah'tan başka hakk ilâh olmadığına ve kendimin Allah'ın elçisi olduğuma şehâdet ederim)" dedi

---

بَاب حَمْلِ الزَّادِ عَلَى الرِّقَابِ

2983 - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَرَجْنَا وَنَحْنُ ثَلَاثُ مِائَةٍ نَحْمِلُ زَادَنَا عَلَى رِقَابِنَا فَفَنِيَ زَادُنَا حَتَّى كَانَ الرَّجُلُ مِنَّا يَأْكُلُ فِي كُلِّ يَوْمٍ تَمْرَةً قَالَ رَجُلٌ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ وَأَيْنَ كَانَتْ التَّمْرَةُ تَقَعُ مِنْ الرَّجُلِ قَالَ لَقَدْ وَجَدْنَا فَقْدَهَا حِينَ فَقَدْنَاهَا حَتَّى أَتَيْنَا الْبَحْرَ فَإِذَا حُوتٌ قَدْ قَذَفَهُ الْبَحْرُ فَأَكَلْنَا مِنْهُ ثَمَانِيَةَ عَشَرَ يَوْمًا مَا أَحْبَبْنَا

Azığın (Hayvanlar Üzerinde Taşınması Zorlaşınca) Boyun Kökleri Üzerinde Taşınması Babı
-.. Bana Sadaka ibnu'1-Fadl tahdîs edip şöyle dedi: Bize Ab-de ibn Süleyman, Hişâm ibn Urve'den; o da Vehb ibn Keysân'dan haber verdi ki, Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Bizler üçyüz kişi olduğumuz hâlde azıklarımızı boyunlarımız üzerinde taşıyarak sefere çıktık. Sonra azığımız tükendi. Hattâ bizden bir adam herbir gün içinde tek bir hurma yer oldu. (Câbir bunu anlatırken) bir adam:
— Yâ Ebâ Abdillah! Bir hurma bir adamın gıdası yerine nereden yetişirdi? diye sordu.Câbir de:
— Biz bu tek hurmayı bulamadığımız zaman yemîn olsun onun yokluğunun acısını da tatmışızdır. Nihayet deniz kenarına geldik. Birdenbire büyük bir balıkla karşılaştık. Bunu deniz, kenarına atmıştı. Artık bizler onsekiz gün iştâhlandıkça onun etinden yedik, dedi

---

بَاب إِرْدَافِ الْمَرْأَةِ خَلْفَ أَخِيهَا

2984 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ

يَا رَسُولَ اللَّهِ يَرْجِعُ أَصْحَابُكَ بِأَجْرِ حَجٍّ وَعُمْرَةٍ وَلَمْ أَزِدْ عَلَى الْحَجِّ فَقَالَ لَهَا اذْهَبِي وَلْيُرْدِفْكِ عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَأَمَرَ عَبْدَ الرَّحْمَنِ أَنْ يُعْمِرَهَا مِنْ التَّنْعِيمِ فَانْتَظَرَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَعْلَى مَكَّةَ حَتَّى جَاءَتْ

Kadının Binekli Erkek Kardeşinin Arka Tarafına Bindirilmesi Babı
-...Bize İbn Ebî Muleyke tahdîs etti ki, Âişe (R):
— Yâ Rasûlallah, sahâbîlerin bir hacc ve bir umre (sevabı) ile dönüyorlar. Ben ise hacc üzerine birşey artırmadım, dedi. Rasûluİlah (S) de Âişe'ye:
— "Sen git de kardeşin Abdurrahmân seni bineğinin arkasına bindirsin" dedi.Rasûluİlah, Abdurrahmân'a, kizkardeşi Âişe'ye Ten'îm'den umre yaptırmasını emretti de, Âişe umreden gelinceye kadar,onu Mekke'nin üst tarafında bekledi

---

2985 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَوْسٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَمَرَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أُرْدِفَ عَائِشَةَ وَأُعْمِرَهَا مِنْ التَّنْعِيمِ

-...Ebû Bekr es-Sıddîk'ın oğlu Abdurrahmân (R): Peygamber (S) bana, Âişe'yi devemin arkasına bindirmemi ve ona Ten'-îm mevkiinden umre yaptırmamı emretti, demiştir

---

بَاب الِارْتِدَافِ فِي الْغَزْوِ وَالْحَجِّ

2986 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ رَدِيفَ أَبِي طَلْحَةَ وَإِنَّهُمْ لَيَصْرُخُونَ بِهِمَا جَمِيعًا الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ

Cenk Ve Hacc Seferlerinde Bineklinin Arka Tarafına Binici Olmak Babı
-...Enes (R): Ben (üvey babam) Ebû Talha'mn binek hayvanının arka tarafına binmiş idim. Peygamber ve sahâbîleri toplu olarak hacc ve umre niyetiyle seslerini yükseltiyorlardı, demiştir

---

بَاب الرِّدْفِ عَلَى الْحِمَارِ

2987 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو صَفْوَانَ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَكِبَ عَلَى حِمَارٍ عَلَى إِكَافٍ عَلَيْهِ قَطِيفَةٌ وَأَرْدَفَ أُسَامَةَ وَرَاءَهُ

Eşek Üzerine Binicinin Arka Tarafına Binen Kimse Babı
-...Ürve'den; o da Usâme ibn Zeyd'den tahdîs etti ki, Rasûluİlah (S) palanı üzerinde saçaklı bir örtü bulunan bir eşeğe binmiş ve Usâme'yi de arka tarafına bindirmişti

---

2988 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ يُونُسُ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْبَلَ يَوْمَ الْفَتْحِ مِنْ أَعْلَى مَكَّةَ عَلَى رَاحِلَتِهِ مُرْدِفًا أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ وَمَعَهُ بِلَالٌ وَمَعَهُ عُثْمَانُ بْنُ طَلْحَةَ مِنْ الْحَجَبَةِ حَتَّى أَنَاخَ فِي الْمَسْجِدِ فَأَمَرَهُ أَنْ يَأْتِيَ بِمِفْتَاحِ الْبَيْتِ فَفَتَحَ وَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ أُسَامَةُ وَبِلَالٌ وَعُثْمَانُ فَمَكَثَ فِيهَا نَهَارًا طَوِيلًا ثُمَّ خَرَجَ فَاسْتَبَقَ النَّاسُ وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ أَوَّلَ مَنْ دَخَلَ فَوَجَدَ بِلَالًا وَرَاءَ الْبَابِ قَائِمًا فَسَأَلَهُ أَيْنَ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَشَارَ لَهُ إِلَى الْمَكَانِ الَّذِي صَلَّى فِيهِ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَنَسِيتُ أَنْ أَسْأَلَهُ كَمْ صَلَّى مِنْ سَجْدَةٍ

-...Yûnus şöyle dedi: Bana Nâfı', Abdullah ibn Umer(R)'den şöyle şöyle haber verdi: Rasûlullah (S) fetih günü Mekke'nin üst tarafındaki Kedâ semtinden devesi üzerinde olarak şehre yöneldi. Usâ-me ibn Zeyd'i de bineğinin arka tarafına bindirmişti. Rasûlullah'ın beraberinde Bilâl vardı ve yine beraberinde Ka'be'nin hizmetçilerinden Usmân ibn Talha da vardı.Rasûlullah ilerledi,nihayet devesini Mescid'in içinde çöktürdü. Ve Usmân ibn Taîha'ya Beyt'in anahtarını getirmesini emretti. (İbn Talha gidip anahtarı getirdi.) Ka'be'yi açtı. Rasûlullah Ka'be'ye girdi. Beraberinde Usâme, Bilâl ve Usmân ibn Talha da girdiler. Sonra (Beyt'in kapısı kapandı). Rasûlullah uzunca bir zaman içeride kaldı. Sonra çıktı. İnsanlar Ka'be'ye girmeye koşuştular. İçeriye ilk giren Abdullah ibn Umer olmuştu. O, Bilâl'i Ka'be kapısının arkasında dikeliyor buldu. Ve ona:
— Rasûlullah (içeride) nerede namaz kıldı? diye sordu. Bilâl de ona Rasûlullah'ın içinde namaz kılmış olduğu yeri işaret edip gösterdi. Abdullah: Ben Bilâl'e, Rasûlullah'ın kaç rek'at namaz kıldığını sormayı unuttum, demiştir

---

بَاب مَنْ أَخَذَ بِالرِّكَابِ وَنَحْوِهِ

2989 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّ سُلَامَى مِنْ النَّاسِ عَلَيْهِ صَدَقَةٌ كُلَّ يَوْمٍ تَطْلُعُ فِيهِ الشَّمْسُ يَعْدِلُ بَيْنَ الِاثْنَيْنِ صَدَقَةٌ وَيُعِينُ الرَّجُلَ عَلَى دَابَّتِهِ فَيَحْمِلُ عَلَيْهَا أَوْ يَرْفَعُ عَلَيْهَا مَتَاعَهُ صَدَقَةٌ وَالْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ وَكُلُّ خُطْوَةٍ يَخْطُوهَا إِلَى الصَّلَاةِ صَدَقَةٌ وَيُمِيطُ الْأَذَى عَنْ الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ

Bineğe Binen Kişinin Üzengisini Ve Benzeri Şeylerini Tutup Yardım Eden Kimse Babı
-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "İnsan bedeninden herbir eklemen sağladığı hareket kolaylığı) üzerine bir sadaka vardır. İçinde güneşin doğmakta olduğu her günün gündüzünde iki (hasım) kişi arasında adalet etmek (yüksek) bir sadakadır. Hayvanına binmek veya metâ'ım yüklemek isteyen kimseye yardım edip hayvanına bindirmek yâhud eşyasını yüklemek de bir sadakadır. Güzel söz de bir sadakadır. Namaza giderken sahibinin attığı herbir adım da bir sadakadır. Yoldan (gelip geçene) ezâ veren şeyi gidermek de bir sadakadır"

بَاب السَّفَرِ بِالْمَصَاحِفِ إِلَى أَرْضِ الْعَدُوِّ وَكَذَلِكَ يُرْوَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بِشْرٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتَابَعَهُ ابْنُ إِسْحَاقَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ سَافَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ فِي أَرْضِ الْعَدُوِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ الْقُرْآنَ

2990 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ يُسَافَرَ بِالْقُرْآنِ إِلَى أَرْضِ الْعَدُوِّ

Düşman Arazîsine Muşhaflarla Sefer Etmenin Keraheti Babı : Başlıkta zikrolunduğu gibi bunun keraheti, Muhammed ibn Bişr'den; o da Ubeydullah'tan; o da Nâfi'den; o da İbn Ömer'den; o da Peygamber(S)'den olmak üzere rivayet olunuyor . Ve Muhammed ibn Bişr'e, bunu Nâfi'den; onun da İbn Utner'den; onun da Peygamberden rivayet etmesinde İbnu İshâk mutâbaat etmiştir .Peygamber ile sahâbîleri Kur'ân'ı biliyor –yâhud Öğretiyor- oldukları hâlde düşman arazîsine sefer yapmışlardır.
-.. Bize Abdullah ibn Mesleme, Mâlik'ten; o da Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer(R)'den Rasûlullah(S)'ın, Kur'ân (metni) ile düşman arazîsine sefer edilmesini nehyettiğini tahdîs etmiştir

---

بَاب التَّكْبِيرِ عِنْدَ الْحَرْبِ

2991 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَبَّحَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ خَيْبَرَ وَقَدْ خَرَجُوا بِالْمَسَاحِي عَلَى أَعْنَاقِهِمْ فَلَمَّا رَأَوْهُ قَالُوا هَذَا مُحَمَّدٌ وَالْخَمِيسُ مُحَمَّدٌ وَالْخَمِيسُ فَلَجَئُوا إِلَى الْحِصْنِ فَرَفَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَيْهِ وَقَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ خَرِبَتْ خَيْبَرُ إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ {فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ} وَأَصَبْنَا حُمُرًا فَطَبَخْنَاهَا فَنَادَى مُنَادِي النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يَنْهَيَانِكُمْ عَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ فَأُكْفِئَتْ الْقُدُورُ بِمَا فِيهَا تَابَعَهُ عَلِيٌّ عَنْ سُفْيَانَ رَفَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَيْهِ

Harb Sırasında Tekbîr Getirme{Nin Meşrû'luğu) Babı

-...Enes (R) şöyle demiştir: Peygamber (Hayber'e yakın bir yerde geceleyip) şafak sökerken.Hayber'e vardı. Sabahleyin Hay-berliler belleri omuzlarında tarlalarına çıkmışlardı. Peygamber'i gördükleri zaman:
— Şu Muhammed'dir ve askeridir, şu Muhammed'dir ve askeridir! dediler de hemen dönüp kalelerine sığındılar. Peygamber ellerini kaldırarak:
— "Allâhu Ekber (= Allah büyüktür)! Hayber harâb oldu. Biz bir kavmin yurdu içine indiğimiz zaman korkutulan düşmanların sabahı ne fenadır!" buyurdu. Bizler bir takım ehlî eşekler elde ettik, onları pişirdik. Akabinde Peygamber'in nidâcısı:
— Şübhesiz ki Allah ve Rasûlü sizleri eşek etlerinden nehyediyorlar! diye nida etti. Bu nida üzerine yemek tencereleri, içindekilerle birlikte ters çevrilip devrildiler . Bu hadîsi Sufyân'dan: "Peygamber (S) iki elini kaldırdı" şeklinde rivayet etmekte Alî ibnu'l-Medînî, Abdullah ibn Muhammed el-Müsnidî'ye mütâbaat etmiştir

---

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ رَفْعِ الصَّوْتِ فِي التَّكْبِيرِ

2992 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكُنَّا إِذَا أَشْرَفْنَا عَلَى وَادٍ هَلَّلْنَا وَكَبَّرْنَا ارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُنَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ ارْبَعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ فَإِنَّكُمْ لَا تَدْعُونَ أَصَمَّ وَلَا غَائِبًا إِنَّهُ مَعَكُمْ إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ تَبَارَكَ اسْمُهُ وَتَعَالَى جَدُّهُ

Tekbir Getirmekte Ses Yükseltmenin Mekruhlugu Babı

-...Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R) şöyle demişti: Biz Rasûlullah'm beraberinde (seferde) bulunduk. Bizler bir vâdî üzerinde yükseldikçe Lâ ilahe Üle'ttah tehlîlini ve Allâhu Ekber tekbîrini söylerdik de seslerimiz yüksek olurdu. Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Ey insanlar, nefislerinize yumuşak davranın, seslerinizi yükseltmeyin. Şübhesiz sizzler sağırı ve gaibi çağırmıyorsunuz. Dua ettiğiniz o Allah muhakkak sizinle beraberdir. Şübhesiz O, pek işiticidir, pek yakındır. İsmi ve zâtı çok mübarek, celâl ve azameti çok yücedir"

بَاب التَّسْبِيحِ إِذَا هَبَطَ وَادِيًا

2993 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ حُصَيْنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا إِذَا صَعِدْنَا كَبَّرْنَا وَإِذَا نَزَلْنَا سَبَّحْنَا

Yolcunun Bir Vâdî İçine İndiği Zamâ^Tesbîh Etmesi Babı

-...Câbir ibn Abdillah (R): Bizler seferde yüksek bir yere çıktığımız zaman tekbîr ederdik. Yüksekten (bir vâdîye) inince de tesbîh ederdik (yânî Subhânallah derdik), demiştir

---

بَاب التَّكْبِيرِ إِذَا عَلَا شَرَفًا

2994 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا إِذَا صَعِدْنَا كَبَّرْنَا وَإِذَا تَصَوَّبْنَا سَبَّحْنَا

Yolcunun Yüksek Bir Yere Yükseldiğinde Tekbîr Etmesi Babı

-....Câbir (R): Bizler yükseldiğimizde tekbîr eder, aşağıya indiğimizde tesbîh eder idik-, demiştir

---

2995 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَفَلَ مِنْ الْحَجِّ أَوْ الْعُمْرَةِ وَلَا أَعْلَمُهُ إِلَّا قَالَ الْغَزْوِ يَقُولُ كُلَّمَا أَوْفَى عَلَى ثَنِيَّةٍ أَوْ فَدْفَدٍ كَبَّرَ ثَلَاثًا ثُمَّ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ آيِبُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ سَاجِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ صَدَقَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ قَالَ صَالِحٌ فَقُلْتُ لَهُ أَلَمْ يَقُلْ عَبْدُ اللَّهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ قَالَ لَا

-.. Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) haccdan yâhud umreden döndüğü sırada -ben Peygamber'in muhakkak gazvede de bunu söylediğini bilmekteyim- bir dağ yoluna çıkınca yâhud düz yüksek bir sahaya varınca, üç defa tekbîr getirir,sonra da şunları söylerdi:"Tek ve ortaksız olarak Allah' tan başka hakk ilâh yoktur. Mülk O'nundur. Hamd de O'nundur. O, herşey üzerine gücü yetendir. Bizler Allah'a dönücüleriz, bizler (kusurlarımızdan) O'na tevbe edicileriz. Bizler O'na ibâdet edicileriz;ancak Rabb'e secde ediciler, hamd edicileriz. Allah va'dinde doğru çıkmış, kuluna yardım etmiş, bütün düşman topluluklarını yalnız başına hezimete uğratmış, sindirmiştir" . Râvî Salih ibn Keysân dedi ki: Ben Salim ibn Abdillah'a: Abdullah ibn Umer:İnşâallah demedi mi? diye sordum. Salim:Hayır,bunu söylemedi, dedi

---

بَاب يُكْتَبُ لِلْمُسَافِرِ مِثْلُ مَا كَانَ يَعْمَلُ فِي الْإِقَامَةِ

2996 – حَدَّثَنَا مَطَرُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ حَدَّثَنَا الْعَوَّامُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ أَبُو إِسْمَاعِيلَ السَّكْسَكِيُّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا بُرْدَةَ وَاصْطَحَبَ هُوَ وَيَزِيدُ بْنُ أَبِي كَبْشَةَ فِي سَفَرٍ فَكَانَ يَزِيدُ يَصُومُ فِي السَّفَرِ فَقَالَ لَهُ أَبُو بُرْدَةَ سَمِعْتُ أَبَا مُوسَى مِرَارًا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا مَرِضَ الْعَبْدُ أَوْ سَافَرَ كُتِبَ لَهُ مِثْلُ مَا كَانَ يَعْمَلُ مُقِيمًا صَحِيحًا

Yolcu İken, Mukîmlik Hâlinde Yapageldiği Amellerin Benzeri, Yolcu Lehine Yazılır

-....Bize İbrâhîm Ebû İsmâîl es-Seksekî tahdîs edip şöyle dedi: Ben Ebû Burde'den işittim. O bir seferde Yezîd ibn Ebî Kebşe ile görüşüyordu. (Yıl boyunca oruç tutmak alışkanlığında olan) Yezîd bu seferde de oruçlu idi. Ebû Burde ona: Ben babam (Ebû Mû-sâ'dan çok kerreler şöyle derken işittim: Rasûlullah (S): "Bir kul hasta olduğu yâhud yolculuk ettiği zaman, mukîm iken, sıhhatte iken işlemekte olduğu ibâdetin benzeri, o gâzî ve o hasta lehine yazılır" buyurdu, dedi

---

بَاب السَّيْرِ وَحْدَهُ

2997 – حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ نَدَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّاسَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ فَانْتَدَبَ الزُّبَيْرُ ثُمَّ نَدَبَهُمْ فَانْتَدَبَ الزُّبَيْرُ ثُمَّ نَدَبَهُمْ فَانْتَدَبَ الزُّبَيْرُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ حَوَارِيًّا وَحَوَارِيَّ الزُّبَيْرُ قَالَ سُفْيَانُ الْحَوَارِيُّ النَّاصِرُ

İnsanın Geceleyin Yalnız Başına Yürümesi (Caiz Mi, Mekruh Mu?) Babı

-... Ben Câbir ibn Abdillah'tan işittim, şöyle diyordu: Hendek gazası günü insanlara: "Benû Kurayza'nın vaziyetine dâir bana kim haber getirir?" diye çağırdı. Şu çağrıya ez-Zubeyr icabet etti. Bir zaman sonra yine: "Bana kim haber getirir?" diye da'vet etti. Bu defa da ez-Zubeyr icabet etti. Sonra Peygamber insanlara yine aynı iş için çağrıda bulundu. Yine ez-Zubeyr icabet etti. Peygamber(S): "Her peygamberin havarisi vardır. Benim havarim de ez-Zubeyr'dir" buyurdu. Hadîsin râvîsi Sufyân: "el-Havâriyyu", "en-Nâsır" (yânî yardım edici) demektir, dedi

---

2998 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي الْوَحْدَةِ مَا أَعْلَمُ مَا سَارَ رَاكِبٌ بِلَيْلٍ وَحْدَهُ

-...Bana babam, İbn Umer(R)'den; o da Peygamber(S)' den tahdîs etti. ve yine bize Ebû Nuaym tahdîs edip şöyle dedi: Bize Âsim ibn Muhammed ibn Zeyd ibn Abdillah ibn Umer, babasından; o da İbn Umer'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "İnsanlar yalnız başına yolculuktaki benim bilmekte olduğum sakıncayı bilir olsalardı, hiçbir süvari geceleyin yalnız başına yolculuk etmezdi buyurmuştur

---

بَاب السُّرْعَةِ فِي السَّيْرِ قَالَ أَبُو حُمَيْدٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي مُتَعَجِّلٌ إِلَى الْمَدِينَةِ فَمَنْ أَرَادَ أَنْ يَتَعَجَّلَ مَعِي فَلْيُعَجِّلْ

2999 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي قَالَ سُئِلَ أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ يَحْيَى يَقُولُ وَأَنَا أَسْمَعُ فَسَقَطَ عَنِّي عَنْ مَسِيرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ قَالَ فَكَانَ يَسِيرُ الْعَنَقَ فَإِذَا وَجَدَ فَجْوَةً نَصَّ وَالنَّصُّ فَوْقَ الْعَنَقِ

Vatana Dönüş Sırasında Yürüyüşte Çabuk Davranmak Babı Ebû Humeyd dedi ki: Peygamber (S) -Tebûk dönüşünde-: "Ben Medine'ye çabuk gideceğim; kim benim beraberimde acele gitmek isterse acele etsin' buyurdu.

-.. Hişâm şöyle demiştir: Bana babam Urve haber verip şöyle dedi: Usâme ibn Zeyd'e Veda Haccı'nda Peygamber'in (Arafat'tan Müzdelife'ye) yürüyüşü soruldu. - Buhârîdedi ki: Muhammed ibnu'I-Müsennâ şöyle dedi: Yahya el-Kattân: Ben suâli işitiyordum, der idi. Yahya: Bu "Ben işitiyordum" lâfzı benden düştü, dedi. -Usâme: Peygamber, sür'atle yavaşlık ortası bir yürüyüşle yürür idi. Fakat bir açıklık saha bulunca yürüyebildiği en hızlı bir yürüyüşle yürür idi, dedi. "en-Nass (= Hızlı yürüyüş), "el-Anak (-Orta yürüyüş)"ın üstündedir

---

3000 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي زَيْدٌ هُوَ ابْنُ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كُنْتُ مَعَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا بِطَرِيقِ مَكَّةَ فَبَلَغَهُ عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ أَبِي عُبَيْدٍ شِدَّةُ وَجَعٍ فَأَسْرَعَ السَّيْرَ حَتَّى إِذَا كَانَ بَعْدَ غُرُوبِ الشَّفَقِ ثُمَّ نَزَلَ فَصَلَّى الْمَغْرِبَ وَالْعَتَمَةَ يَجْمَعُ بَيْنَهُمَا وَقَالَ إِنِّي رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا جَدَّ بِهِ السَّيْرُ أَخَّرَ الْمَغْرِبَ وَجَمَعَ بَيْنَهُمَا

-...Eşlem şöyle demiştir: Bir hacc seferinden dönüşte Mekke yolunda Abdullah ibn Umer'in beraberinde bulundum. Yolda Ibn Umer'e, zevcesi Safiyye bintu Ubeyd'in –ki meşhur Muhtar es-Sakafi'nin kızkardeşidir- ağır hasta olduğu haberi erişti. Bunun üzerine o yürüyüşü çabuklaştırdı. Tâ gün batışından sonraki kızıllık gidinceye kadar yürüdü. Sonra bineğinden indi. Akşamla yatsı namazlarını biraraya getirerek kıldı ve: Ben Peygamber'I gördüm: O yolda yürüyüş kızıştığı zaman, akşam namazını yatsı vaktine kadar geri bırakırdı da, bu iki namaz arasını birleştirirdi, dedi

3001 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ السَّفَرُ قِطْعَةٌ مِنْ الْعَذَابِ يَمْنَعُ أَحَدَكُمْ نَوْمَهُ وَطَعَامَهُ وَشَرَابَهُ فَإِذَا قَضَى أَحَدُكُمْ نَهْمَتَهُ فَلْيُعَجِّلْ إِلَى أَهْلِهِ

-... Bize Mâlik, Ebû Bekr (ibn Abdirrahmân ibnu'l- Hâris)'in himayesinde bulunan Sumeyy'den; o da Ebû Salih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Sefer, azâbdan bir parçadır. O sizin herbirinizin uykusunu, yemesini, içmesini men'eder (intizâmını bozar). Onun için sizden herbir yolcu, sefere âid işini, ihtiyâcını yerine getirince ailesine dönmeyi acele yapsın"

بَاب إِذَا حَمَلَ عَلَى فَرَسٍ فَرَآهَا تُبَاعُ

3002 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ حَمَلَ عَلَى فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَوَجَدَهُ يُبَاعُ فَأَرَادَ أَنْ يَبْتَاعَهُ فَسَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَا تَبْتَعْهُ وَلَا تَعُدْ فِي صَدَقَتِكَ

Bir Kimse Diğer Birini Cihâd Etmesi İçin Bir Ata Bindirip De. Sonra O Atı Satılıyor Gördüğünde (Onu Satın Alabilir Mi»?

-...Bize Mâlik, Nâfi'den; o da İbn Umer(R)'den haber verdi ki, Umer ibnu'l- Hattâb, Allah yolunda cihâd için birisini bir at üzerine bindirdi. Sonra o atı satılıyor buldu da onu satın almak istedi. Bunu Rasûlullah'a sordu. Rasûlullah (S): "Sen onu satın alma ve sadakana dönme!" buyurdu

---

3003 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ حَمَلْتُ عَلَى فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَابْتَاعَهُ أَوْ فَأَضَاعَهُ الَّذِي كَانَ عِنْدَهُ فَأَرَدْتُ أَنْ أَشْتَرِيَهُ وَظَنَنْتُ أَنَّهُ بَائِعُهُ بِرُخْصٍ فَسَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَا تَشْتَرِهِ وَإِنْ بِدِرْهَمٍ فَإِنَّ الْعَائِدَ فِي هِبَتِهِ كَالْكَلْبِ يَعُودُ فِي قَيْئِهِ

. Eşlem şöyle demiştir: Ben Umer ibnu'l-Hattâb(R)'dan işittim, şöyle diyordu. Allah yolunda cihâd etmesi için bir mücâhide bir at verip bindirmiştim. At kendi elinde bulunan bu adam,hayvanı sattı -yâhud bakmayarak değerini zayi etti-. Ben de hayvanı ondan satın almak istedim. Onun bu atı ucuza satacağını sanıyordum. Bu düşüncemi Peygamber'e sordum. Peygamber (S): "Bu atı satın alma; sana bir dirheme verse de (sadakana dönme) Çünkü hibesine dönen kişi, kustuğu şeyi yemeye dönen köpeğe benzer" buyurdu

---

بَابُ الْجِهَادِ بِإِذْنِ الْأَبَوَيْنِ

3004 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ أَبِي ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْعَبَّاسِ الشَّاعِرَ وَكَانَ لَا يُتَّهَمُ فِي حَدِيثِهِ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَأْذَنَهُ فِي الْجِهَادِ فَقَالَ أَحَيٌّ وَالِدَاكَ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَفِيهِمَا فَجَاهِدْ

Ana-Babanın İzni İle Cihâda Gidilmesi Babı

-...Bize Habîb ibnu Ebî Sabit tahdîs edip şöyle dedi: Ben Ebû'l-Abbâs eş-Şâir'den işittim. O (şâir olduğu hâlde) hadîsinde ittihâm edilmezdi. Dedi ki: Ben Abdullah ibn Umer(R)'den işittim, şöyle diyordu: Peygamber'e bir adam geldi de, O'ndan cihâda (gitmek hususunda) izin istedi. Peygamber (S):
— "Anan baban sağ mıdır?" diye sordu. O zât:
— Evet (sağdırlar), dedi. Peygamber: — "O hâlde sen onların rızâsı yolunda çalış" buyurdu

---

بَاب مَا قِيلَ فِي الْجَرَسِ وَنَحْوِهِ فِي أَعْنَاقِ الْإِبِلِ

3005 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ أَنَّ أَبَا بَشِيرٍ الْأَنْصَارِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ كَانَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ حَسِبْتُ أَنَّهُ قَالَ وَالنَّاسُ فِي مَبِيتِهِمْ فَأَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَسُولًا أَنْ لَا يَبْقَيَنَّ فِي رَقَبَةِ بَعِيرٍ قِلَادَةٌ مِنْ وَتَرٍ أَوْ قِلَادَةٌ إِلَّا قُطِعَتْ

Develerin Boyunlarına Takılan Çan Ve Benzeri Şeyler Hakkında Söylenen Şeyler Babı
-....Ebû Beşîr el-Ensârî (R) haber verip, kendisinin seferlerinden birinde Rasûlullah'ın beraberinde bulunduğunu söylemiştir. Râvî Abdullah ibn Ebî Bekr ibn Hazm: Ben onun: İnsanlar yerlerinde gecelediği sırada, dediğini zannederim, demiştir. Beşîr devamla dedi ki: Rasûlullah (S) -Zeyd ibn Hârise'yi- bir elçi olarak gönderdi de: "Hiçbir devenin boynunda ok yayı kirişinden yapılmış gerdanlık- yâhud hiçbir küâde- kalmasın; muhakkak kesilip koparılsın" diye i'lân ettirdi

---

بَاب مَنْ اكْتُتِبَ فِي جَيْشٍ فَخَرَجَتْ امْرَأَتُهُ حَاجَّةً أَوْ كَانَ لَهُ عُذْرٌ هَلْ يُؤْذَنُ لَهُ

3006 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ أَبِي مَعْبَدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَخْلُوَنَّ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ وَلَا تُسَافِرَنَّ امْرَأَةٌ إِلَّا وَمَعَهَا مَحْرَمٌ فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اكْتُتِبْتُ فِي غَزْوَةِ كَذَا وَكَذَا وَخَرَجَتْ امْرَأَتِي حَاجَّةً قَالَ اذْهَبْ فَحُجَّ مَعَ امْرَأَتِكَ

Kadını Hacca Gitmek Üzere Çıkmış Ve Kendinin Bir -Ma'zireti Olmuşken Askere Yazılan Kimseye İzin Verilir Mi Babı
-...îbn Abbâs (R) Peygamber(S)'den şöyle buyururken işitmiştir:
— "Hiçbir erkek (mahremi olmayan) bir kadınla yalnız kalmasın. Hiçbir kadın da beraberinde (nikâh geçmez hısımı) bulunmaksızın sakın yolculuk etmesin". Bu nehiy üzerine bir adam ayağa kalktı da:
— Yâ Rasûlallah! Ben şöyle şöyle bir gazveye yazılmıştım. Hâlbuki kadınım hacc etmek üzere yola çıkmıştır? diye sordu. Rasûlullah: — "Sen de git, kadınınla beraber hacc et" buyurdu

---

بَاب الْجَاسُوسِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ} التَّجَسُّسُ التَّبَحُّثُ

3007 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ سَمِعْتُهُ مِنْهُ مَرَّتَيْنِ قَالَ أَخْبَرَنِي حَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي رَافِعٍ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا وَالزُّبَيْرَ وَالْمِقْدَادَ بْنَ الْأَسْوَدِ قَالَ انْطَلِقُوا حَتَّى تَأْتُوا رَوْضَةَ خَاخٍ فَإِنَّ بِهَا ظَعِينَةً وَمَعَهَا كِتَابٌ فَخُذُوهُ مِنْهَا فَانْطَلَقْنَا تَعَادَى بِنَا خَيْلُنَا حَتَّى انْتَهَيْنَا إِلَى الرَّوْضَةِ فَإِذَا نَحْنُ بِالظَّعِينَةِ فَقُلْنَا أَخْرِجِي الْكِتَابَ فَقَالَتْ مَا مَعِي مِنْ كِتَابٍ فَقُلْنَا لَتُخْرِجِنَّ الْكِتَابَ أَوْ لَنُلْقِيَنَّ الثِّيَابَ فَأَخْرَجَتْهُ مِنْ عِقَاصِهَا فَأَتَيْنَا بِهِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِذَا فِيهِ مِنْ حَاطِبِ بْنِ أَبِي بَلْتَعَةَ إِلَى أُنَاسٍ مِنْ الْمُشْرِكِينَ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ يُخْبِرُهُمْ بِبَعْضِ أَمْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا حَاطِبُ مَا هَذَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا تَعْجَلْ عَلَيَّ إِنِّي كُنْتُ امْرَأً

مُلْصَقًا فِي قُرَيْشٍ وَلَمْ أَكُنْ مِنْ أَنْفُسِهَا وَكَانَ مَنْ مَعَكَ مِنْ الْمُهَاجِرِينَ لَهُمْ قَرَابَاتٌ بِمَكَّةَ يَحْمُونَ بِهَا أَهْلِيهِمْ وَأَمْوَالَهُمْ فَأَحْبَبْتُ إِذْ فَاتَنِي ذَلِكَ مِنْ النَّسَبِ فِيهِمْ أَنْ أَتَّخِذَ عِنْدَهُمْ يَدًا يَحْمُونَ بِهَا قَرَابَتِي وَمَا فَعَلْتُ كُفْرًا وَلَا ارْتِدَادًا وَلَا رِضًا بِالْكُفْرِ بَعْدَ الْإِسْلَامِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقَدْ صَدَقَكُمْ قَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ دَعْنِي أَضْرِبْ عُنُقَ هَذَا الْمُنَافِقِ قَالَ إِنَّهُ قَدْ شَهِدَ بَدْرًا وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يَكُونَ قَدْ اطَّلَعَ عَلَى أَهْلِ بَدْرٍ فَقَالَ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ فَقَدْ غَفَرْتُ لَكُمْ قَالَ سُفْيَانُ وَأَيُّ إِسْنَادٍ هَذَا

Câsûs(Un Hükmü) Babı "et-Tecessüs'\ sorup araştırmaktır. Ve Yüce Allah'ın şu kavli: "Ey îmân edenler, benim de düşmanım, sizin de düşmanınız olanları dostlar edinmeyin.. " (ei-Mumtehme: i).
-...Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Bize Arar ibn Dînâr tahdîs etti.
Ben ondan bunu iki kerre işittim. Dedi ki: Bana Hasen ibn Muhammed haber verdi. Dedi ki: Bana Ubey-dullah ibnu Ebî Râfi' haber verdi. Dedi ki: Ben Alî(R)'den işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S) beni, ez-Zubeyr'i, el-Mıkdâd'ı gönderdi ve:
— "Gidin, Hah bustânına kadar ilerleyin.Oraya vardığınızda mahfe içinde yolculuk eden bir kadın bulacaksınız. O kadının yanında bir mektûb vardır. Onu kadından alip getiriniz" buyurdu.
Biz, atlarımız koşarak gittik. En sonunda bustâna vardık. Hakîkaten orada mahfe içinde bir kadın bulduk. Kadına:
— Mektubu çıkar, dedik. Kadın:
— Benim yanımda hiçbir mektûb yoktur, diye inkâr etti. Biz kadına:
— Çaresiz ya sen mektubu çıkaracaksın, yâhud biz elbiseni soyup bulacağız! dedik.Kadın o mektubu saç örgüsünün arasından çıkardı. Biz de mektubu Rasülullah'a getirdik. Mektûbda "Hâtıb ibn Ebî Beltaa'dan Mekke müşriklerinden bir takım insanlara!" unvanı yazılı olduğunu ve içinde Rasûlullah'ın harb hazırlığı işlerinin bâzısını onlara haber verir olduğunu gördük. Rasûlullah:
— "Ya Hâlıb, bu ne iştir?" diye sordu. Hâtıb şöyle cevâb verdi:
— Yâ Rasûlallah, benim aleyhime acele etme. Ben Kureyş'e andlaşma ile bağlı bir kişiyim. Fakat ben hiçbir zaman Kureyş'in mahremi ve samimî bir ferdi olmadım.Maiyyetinde Muhacirlerden bu kadar kimseler vardır ki, bunların Mekke'de ailelerini, mallarım koruyacak birtakım hısımları vardır (Benim ise himaye edecek kimsem yoktur).Neseb yönünden olan bu boşluğu, Mekkeliler arasında minnet-dârlık kazanarak doldurmak ve bu suretle akrabamı himaye etmek istedim. Yoksa bu işi dînimden dönmek fenalığı ile işlemedim. Ve ben müslümân olduktan sonra kesin olarak küfre razı olmam.Hâtıb'ın bu savunması üzerine Rasûlullah orada bulunanlara:
— "Yemin olsun Hâtıb size karşı kendisini doğru savundu" buyurdu. (Fakat bir türlü öfkesi geçmeyen) Umer:
— Yâ Rasûlallah, beni bırak da şu münâfıkm boynunu vurayım! dedi.Rasûlullah:
— "Muhakkak ki Hâtıb, Bedir gazasında hazır bulundu. Sana ne bildirir ki, belki Allah Bedir'de hazır bulunanların yüksek mücâdelelerine muttali' olmuştu da: 'Ey Bedir askerleri, bundan böyle ne dilerseniz işleyiniz, ben sizler için mağfiret etmişimdir' buyurmuş olabilir!" dedi Râvî Sufyân ibn Uyeyne: Bu hadîsin isnadı ne kadar azametlidir! demiştir.

بَاب الْكِسْوَةِ لِلْأُسَارَى

3008 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرٍو سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمَ بَدْرٍ أُتِيَ بِأُسَارَى وَأُتِيَ بِالْعَبَّاسِ وَلَمْ يَكُنْ عَلَيْهِ ثَوْبٌ فَنَظَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَهُ قَمِيصًا فَوَجَدُوا قَمِيصَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أُبَيٍّ يَقْدُرُ عَلَيْهِ فَكَسَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِيَّاهُ فَلِذَلِكَ نَزَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَمِيصَهُ الَّذِي أَلْبَسَهُ قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ كَانَتْ لَهُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدٌ فَأَحَبَّ أَنْ يُكَافِئَهُ

-... BÎze İbnu Uyeyne, Amr ibn Dinar'dan tahdîs etti ki, o Câbir ibn Abdillah(R)'tan şöyle dediğim işitmiştir: Bedir harbi günü olunca esirler getirildi. el-Abbâs da getirildi. Onun üzerinde elbise yoktu. Peygamber onun için bir gömlek bakıp aradı. Nihayet Abdullah ibn Ubeyy'in gömleğini buldular. Bu

gömlek el-Abbâs'a denk geliyordu. Peygamber (S) Abdullah ibn Ubeyy'in gömleğini Ab-bâs'a giydirdi. İşte buna karşılık olmak için, Abdullah ibn Ubeyy'in cesedine giydirdiği gömleği Peygamber kendi sırtından çıkarıp vermişti. Râvî Sufyân ibn Uyeyne: Peygamber'in yanında Abdullah ibn Ubeyy'in bir ni'meti, bir iyiliği vardı. Peygamber o iyiliği mükâfatlandırmayı istedi, demiştir

---

بَاب فَضْلِ مَنْ أَسْلَمَ عَلَى يَدَيْهِ رَجُلٌ

3009 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدٍ الْقَارِيُّ عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَهْلٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَعْنِي ابْنَ سَعْدٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ خَيْبَرَ لَأُعْطِيَنَّ الرَّايَةَ غَدًا رَجُلًا يُفْتَحُ عَلَى يَدَيْهِ يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ فَبَاتَ النَّاسُ لَيْلَتَهُمْ أَيُّهُمْ يُعْطَى فَغَدَوْا كُلُّهُمْ يَرْجُوهُ فَقَالَ أَيْنَ عَلِيٌّ فَقِيلَ يَشْتَكِي عَيْنَيْهِ فَبَصَقَ فِي عَيْنَيْهِ وَدَعَا لَهُ فَبَرَأَ كَأَنْ لَمْ يَكُنْ بِهِ وَجَعٌ فَأَعْطَاهُ فَقَالَ أُقَاتِلُهُمْ حَتَّى يَكُونُوا مِثْلَنَا فَقَالَ انْفُذْ عَلَى رِسْلِكَ حَتَّى تَنْزِلَ بِسَاحَتِهِمْ ثُمَّ ادْعُهُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ وَأَخْبِرْهُمْ بِمَا يَجِبُ عَلَيْهِمْ فَوَاللَّهِ لَأَنْ يَهْدِيَ اللَّهُ بِكَ رَجُلًا خَيْرٌ لَكَ مِنْ أَنْ يَكُونَ لَكَ حُمْرُ النَّعَمِ

Elleriyle (Gayretiyle) Bir İnsanın Müsl'jmân Olmasına Sebeb Olan Kimsenin Fazileti Babı

-.... Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir; Peygamber (S) Hayber günü (fetih uzayınca): "Ben yarın müslümânların bayrağını öyle bir kişiye vereceğim ki, onun elleriyle fetih yapılacaktır. O Allah 't ve Ra-sûlü'nü sever, Allah ve Rasûlü de onu sever" buyurdu. İnsanlar o gecelerim bayrak hangisine verilecek düşüncesiyle geçirdiler. Onların hepsi bayrağı ümîd ederek ertesi güne erdiler. Fakat Rasülullah ertesi gün:— "Ali neredecdir?" diye sordu. Sahâbîler tarafından:

— Gözleri ağrıyor, denildi.(Alî getirilince) Peygamber onun gözleri içine püskürdü ve ona duâ etti. Bunun üzerine Alî, gözleri hiç ağrımamış gibi oldu. Akabinde Peygamber bayrağı Alî'ye verdi. Alî:

— Ben, Hayber Yahudileri'yle, onlar bizim gibi müslümân oluncaya kadar vuruşacak mıyım? dedi. Rasülullah da:

— "Hayberliler'in sahasına ininceye kadar sükûnetin üzere yürü. Sonra onları İslâm'a da'vet et ve üzerlerine vâcib olan İslâm esâslarını onlara haber ver. Allah'a yemin ederim ki, senin irşadınla Allah'ın bir tek kişiye hidâyet vermesi, senin için birçok kırmızı develerin olmasından daha hayırlıdır" buyurdu

---

بَاب الْأُسَارَى فِي السَّلَاسِلِ

3010 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عَجِبَ اللَّهُ مِنْ قَوْمٍ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ فِي السَّلَاسِلِ

Zincirlerle Bağlanan Esirler Babı

-.. Bize Muhammed ibn Beşşâr tahdîs etti. Bize Gunder tah-dîs edip şöyle dedi: Bize Şu'be, Muhammed ibn Ziyâd'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "(Dünyâda esirlikle) zincirlere bağlanan, (sonra İslâm'a girip esirlikten kurtularak âhirette) cennete giren bir cemâatten Allah razı oldu" buyurmuştur

---

بَاب فَضْلِ مَنْ أَسْلَمَ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابَيْنِ

3011 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ حَيٍّ أَبُو حَسَنٍ قَالَ سَمِعْتُ الشَّعْبِيَّ يَقُولُ حَدَّثَنِي أَبُو بُرْدَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَاهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ثَلَاثَةٌ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ الرَّجُلُ تَكُونُ لَهُ الْأَمَةُ فَيُعَلِّمُهَا فَيُحْسِنُ تَعْلِيمَهَا وَيُؤَدِّبُهَا

فَيُحْسِنُ أَدَبَهَا ثُمَّ يُعْتِقُهَا فَيَتَزَوَّجُهَا فَلَهُ أَجْرَانِ وَمُؤْمِنُ أَهْلِ الْكِتَابِ الَّذِي كَانَ مُؤْمِنًا ثُمَّ آمَنَ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَهُ أَجْرَانِ وَالْعَبْدُ الَّذِي يُؤَدِّي حَقَّ اللَّهِ وَيَنْصَحُ لِسَيِّدِهِ ثُمَّ قَالَ الشَّعْبِيُّ وَأَعْطَيْتُكَهَا بِغَيْرِ شَيْءٍ وَقَدْ كَانَ الرَّجُلُ يَرْحَلُ فِي أَهْوَنَ مِنْهَا إِلَى الْمَدِينَةِ

Tevrat Ve İncîl Ehlinden Müslüman Olan Kimselerin Fazileti Babı
-...Ben eş-Şa'bî'den işittim, şöyle diyordu: Bana Ebû Burde tahdîs etti ki, kendisi de babası Ebû Mûsâ(R)'dan işitmiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Üç kişi vardır ki, bunlara sevâbları ikişer kene verilir: Biri şu adamdır ki, yanında bir cariyesi bulunur da onu öğretir \e öğretimim güzel yaptırır, onu edeblendirir ve edebini güzel yapar, sonra ona hürriyet verir ve onunla evlenir. İşte bunun için iki ücret vardır. İkincisi Kitâb ehli mü'mindir ki, o kendi peygamberine inanmış idi, sonra Peygamber Muhammed'e îmân etti. îşte bunun da iki ecri vardır. Üçüncüsü de şu mülk edilmiş kuldur ki, hem Allah hakkını yerine getirir, hem de efendisine âid işlerde halisane çalışır. Bunun için de iki ücret vardır" Sonra eş-'Şa'bî, Salih'e şöyle dedi: İşte bu mes'eleyi -yâhud makaaleyi ben sana hiçbir ücret almaksızın verdim. Hâlbuki vaktiyle Peygamber zamanında bundan daha aşağı bir mes'ele hakkında bir adam tâ Medine'ye kadar yolculuk ederdi.

بَاب أَهْلِ الدَّارِ يُبَيَّتُونَ فَيُصَابُ الْوِلْدَانُ وَالذَّرَارِيُّ {بَيَاتًا} لَيْلًا {لَنُبَيِّتَنَّهُ} لَيْلًا يُبَيِّتُ لَيْلًا

3012 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ الصَّعْبِ بْنِ جَثَّامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ مَرَّ بِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْأَبْوَاءِ أَوْ بِوَدَّانَ وَسُئِلَ عَنْ أَهْلِ الدَّارِ يُبَيَّتُونَ مِنْ الْمُشْرِكِينَ فَيُصَابُ مِنْ نِسَائِهِمْ وَذَرَارِيِّهِمْ قَالَ هُمْ مِنْهُمْ وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ لَا حِمَى إِلَّا لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Gece Baskını Yapılıp Da Çocuklar Ve Zürrîyetleri Musibete Uğratılan Harb Yurdu Ahâlîsinin Hükmü) Babı "Beyâten" (ei Araf: 4v, "Geceleyin" demektir "Le-yubeyyitennehu leylen ~ Elbette ona gece baskını yapacaklar" (m Nem\ w, "Yubeyyitûne = Geceleyin yapmakta oldukları..." <en Nisa:

3013 – وَعَنْ الزُّهْرِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ عُبَيْدَ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا الصَّعْبُ فِي الذَّرَارِيِّ كَانَ عَمْرٌو يُحَدِّثُنَا عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَمِعْنَاهُ مِنَ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ الصَّعْبِ قَالَ هُمْ مِنْهُمْ وَلَمْ يَقُلْ كَمَا قَالَ عَمْرٌو هُمْ مِنْ آبَائِهِمْ

-... Bize ez-Zuhrî, Ubeydullah'tan; o da İbn Abbâs'tan tahdîs etti ki, es-Sa'b ibn Cessâme (R) şöyle demiştir: el-Ebvâ yâhud Veddân'da Peygamber (S) bana uğradı ve o sırada:
— Müşriklerden aile sahibi bulunanlara gece baskını yapılıyor da (ayırdedilemiyerek) bunların kadınları ve küçük çocukları da musibete uğratılıyor (bunun hükmü nedir)? Diye soruldu. Peygamber:
—"Onlar da müşriklerdendir" diye cevâb Verdi.es-Sa'b ibn Cessâme: Ve ben Peygamber'den: "Koruma yalnız Allah'a ve Rasûlü'ne hâstır" buyururken işittim, dedi.Ve yine geçen senedle İbn Şihâb ez-Zuhrî' den: O, Ubeydullah'tan işitti ki, îbn Abbâs şöyle demiştir: Bize es-Sa'b, yalnız zürriyetler hakkında tahdîs etti. Sufyân dedi ki: Amr ibn Dînâr bize bu hadîsi İbn Şihâb'dan; o da Peygamber'den olmak üzere tahdîs ederdi. Sufyân dedi ki: Biz bunu daha sonra ez-Zuhrî'den işittik, o şöyle dedi: Bana Ubeydullah ibn AbdiIIah, İbn Abbâs'tan; o da es-Sa'b ibn Cessâme'den, Peygamberin: -Zürriyetler de onlardandır" dediğim haber verdi de Amr ibn Dinar'ın "Onlar da babalarındandır" dedıgı gibi söylemedi

---

بَاب قَتْلِ الصِّبْيَانِ فِي الْحَرْبِ

3014 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ امْرَأَةً وُجِدَتْ فِي بَعْضِ مَغَازِي النَّبِيِّ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَقْتُولَةً فَأَنْكَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَتْلَ النِّسَاءِ وَالصِّبْيَانِ

Harbde Çocıkları Öldürmenin Nehyi) Babı
-...Abdullah ibn Umer şöyle haber vermiştir: Peygamber'in gazvelerinden birinde bir kadın öldürülmüş olarak bulundu da Rasûlullah (S) kadınların ve çocukların öldürülmesini çirkin gördü.

بَاب قَتْلِ النِّسَاءِ فِي الْحَرْبِ

3015 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي أُسَامَةَ حَدَّثَكُمْ عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ وُجِدَتْ امْرَأَةٌ مَقْتُولَةً فِي بَعْضِ مَغَازِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ قَتْلِ النِّسَاءِ وَالصِّبْيَانِ

Harbde Kadınların Öldürülmesinin Nehyi) Babı
-...Ben Ebû Usâme Hammâd ibn Seleme'ye: Size Ubeydullah ibn Umer, Nâfi'den; o da İbn Umer(R)'den. O dedi ki: Rasû-lullah'm gazvelerinin birinde bir kadın öldürülmüş olarak bulundu da, Rasûlullah (S) kadınları ve çocukları öldürmekten nehyetti hadîsini tahdîs etti mi? diye sordum

---

بَاب لَا يُعَذَّبُ بِعَذَابِ اللَّهِ

3016 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ بُكَيْرٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْثٍ فَقَالَ إِنْ وَجَدْتُمْ فُلَانًا وَفُلَانًا فَأَحْرِقُوهُمَا بِالنَّارِ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ أَرَدْنَا الْخُرُوجَ إِنِّي أَمَرْتُكُمْ أَنْ تُحْرِقُوا فُلَانًا وَفُلَانًا وَإِنَّ النَّارَ لَا يُعَذِّبُ بِهَا إِلَّا اللَّهُ فَإِنْ وَجَدْتُمُوهُمَا فَاقْتُلُوهُمَا

"Allah'ın Azabıyle Azâblandırılmaz
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah bizleri bir seriyye içinde gazaya gönderdi de, Kureyş'ten adlarını söylediği iki kimse hakkında:
— "Fulân ve Fulân kişileri bulursanız, onların ikisini de ateşle yakınız!" buyurdu. Sonra bizler yola çıkmak istediğimiz zaman Rasûlullah:
— "Ben sizlere Fulân ve Fulân kişileri yakınız diye emretmiştim. Hâlbuki ateşle ancak Allah azâb eder. Bu sebeble sizler o iki kişiyi bulursanız, onları öldürünüz" buyurdu

---

3017 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ أَنَّ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَرَّقَ قَوْمًا فَبَلَغَ ابْنَ عَبَّاسٍ فَقَالَ لَوْ كُنْتُ أَنَا لَمْ أُحَرِّقْهُمْ لِأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تُعَذِّبُوا بِعَذَابِ اللَّهِ وَلَقَتَلْتُهُمْ كَمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ بَدَّلَ دِينَهُ فَاقْتُلُوهُ

-...Alî (R) bir topluluğu yakmış. Bu yakma haberi İbn Abbâs'a ulaşınca, İbn Abbâs: Ben olaydım bu dînden dönenleri yakmazdım. Çünkü Peygamber (S): "Allah'ın azâbıyle azâblandırmayı-nız!" buyurdu. Ben onları muhakkak öldürürdüm. Nitekim Peygamber (S): "Dînini değiştireni öldürünüz!" buyurdu, demiştir

---

بَاب {فَإِمَّا مَنًّا بَعْدُ وَإِمَّا فِدَاءً} فِيهِ حَدِيثُ ثُمَامَةَ وَقَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ {مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ تَكُونَ لَهُ أَسْرَى حَتَّى يُثْخِنَ فِي الْأَرْضِ} يَعْنِي يَغْلِبَ

فِي الْأَرْضِ {تُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا} الْآيَةَ

بَاب هَلْ لِلْأَسِيرِ أَنْ يَقْتُلَ وَيَخْدَعَ الَّذِينَ أَسَرُوهُ حَتَّى يَنْجُوَ مِنْ الْكَفَرَةِ فِيهِ الْمِسْوَرُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بَاب إِذَا حَرَّقَ الْمُشْرِكُ الْمُسْلِمَ هَلْ يُحَرَّقُ

3018 - حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَهْطًا مِنْ عُكْلٍ ثَمَانِيَةً قَدِمُوا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاجْتَوَوْا الْمَدِينَةَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ ابْغِنَا رِسْلًا قَالَ مَا أَجِدُ لَكُمْ إِلَّا أَنْ تَلْحَقُوا بِالذَّوْدِ فَانْطَلَقُوا فَشَرِبُوا مِنْ أَبْوَالِهَا وَأَلْبَانِهَا حَتَّى صَحُّوا وَسَمِنُوا وَقَتَلُوا الرَّاعِيَ وَاسْتَاقُوا الذَّوْدَ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ فَأَتَى الصَّرِيخُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَعَثَ الطَّلَبَ فَمَا تَرَجَّلَ النَّهَارُ حَتَّى أُتِيَ بِهِمْ فَقَطَّعَ أَيْدِيَهُمْ وَأَرْجُلَهُمْ ثُمَّ أَمَرَ بِمَسَامِيرَ فَأُحْمِيَتْ فَكَحَلَهُمْ بِهَا وَطَرَحَهُمْ بِالْحَرَّةِ يَسْتَسْقُونَ فَمَا يُسْقَوْنَ حَتَّى مَاتُوا قَالَ أَبُو قِلَابَةَ قَتَلُوا وَسَرَقُوا وَحَارَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسَعَوْا فِي الْأَرْضِ فَسَادًا

"Ondan sonra ise ya iyilik yapın yâhud fidye alin" (Muhammed: 4).Bu bâbda Sumâme ibn Usâl hadîsi vardır.Bir de Azîz ve Celîl Allah'ın şu kavli:"Hiçbir peygamberin yeryüzünde ağır basıp zaferler kazanıncaya kadar (muhârib düşmandan) esirler alması lâyık değildir. Siz geçici dünyâ malını arzu ediyorsunuz. Hâlbuki Allah âhireti (düşünmenizi) ister. Allah azizdir, hakimdir" (el-Enfâl: 67)

Kâfirler Elinde Bulunan Esirin Kâfirlerden Kurtulması İçin. Kendisini Esîr Almış Olan Kimseleri Öldürmek Yâhud Aldatmak Hakkı Var Mıdır? Bu konuda el- Misver ibn Mahreme'nin Peygamber'den rivayet ettiği hadîs vardır.

-: Müşrik. Müslüman Kimseyi Yaktığı Zaman O Müşrik (Fiilinin Cezası Olarak) Yakılır Mı?

-...Ebû Kılâbe'den; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten şöyle tahdîs etti: Ukl kabilesinden sekiz kişilik bir topluluk Medine'ye, Peygamber'in huzuruna geldiler. Tutuldukları karın rahatsızlığından dolayı Medine'de ikaamet etmek istemediler de:

— Yâ Rasûlallah, bize süt ara, dediler. Peygamber (S):

— "Ben size (müslümânların hazînesine âid) sütlü develerin bulunduğu yere gitmenizden başka çâre bulmuyorum" buyurdu. Onlar oraya gittiler, develerin sidiklerinden ve sütlerinden içtiler. Sonunda sağlık kazandılar ve semizlendiler. Bu kerre de develerin çobanını öldürdüler, develeri önlerine katıp götürdüler ve İslâm'a girmelerinin ardından kâfir oldular. Akabinde imdâd isteyicinin feryadı Peygamber'e geldi. Peygamber arkalarından arayıcılar yolladı. Gün yükselince o adamlar yakalanıp getirildiler. Peygamber (kısas olarak) bu canilerin ellerini ve ayaklarını kestirdi. Sonra demir çubuklar getirilmesini emretti. Bu demir çubuklar ateşte kızdırıldı. Bu kızgın demirlerle onların gözlerine sürme çektirdi ve onları Harre mevkiine attı. Onlar orada su istiyorlardı, fakat ölünceye kadar onlara su verilmedi.Hadîsin râvîsi Ebû Kılâbe: Bunlar insan öldürdüler, hırsızlık yaptılar ve astılar, Allah'a ve Rasülü'ne harb açtılar ve yeryüzünde fesâd çıkarmaya çalıştılar, demiştir

---

بَابٌ

3019 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ قَرَصَتْ نَمْلَةٌ نَبِيًّا مِنْ الْأَنْبِيَاءِ فَأَمَرَ بِقَرْيَةِ النَّمْلِ فَأُحْرِقَتْ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ أَنْ قَرَصَتْكَ نَمْلَةٌ أَحْرَقْتَ أُمَّةً مِنْ الْأُمَمِ تُسَبِّحُ

-...Ebû Hurevre (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Bir karınca peygamberlerden birini ısırdı. O peygamber karınca köyünün yakılmasını emretti ve köy yakıldı. Bunun üzerine Allah o peygambere: 'Seni bir karınca ısırdı, sen ise Allah'ı tesbîh etmekte olan ümmetlerden bir ümmeti yaktın' diye azarlama vahyetti"

بَاب حَرْقِ الدُّورِ وَالنَّخِيلِ

3020 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسُ بْنُ أَبِي حَازِمٍ قَالَ قَالَ لِي جَرِيرٌ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا تُرِيحُنِي مِنْ ذِي الْخَلَصَةِ وَكَانَ بَيْتًا فِي خَثْعَمَ يُسَمَّى كَعْبَةَ الْيَمَانِيَةِ قَالَ فَانْطَلَقْتُ فِي خَمْسِينَ وَمِائَةِ فَارِسٍ مِنْ أَحْمَسَ وَكَانُوا أَصْحَابَ خَيْلٍ قَالَ وَكُنْتُ لَا أَثْبُتُ عَلَى الْخَيْلِ فَضَرَبَ فِي صَدْرِي حَتَّى رَأَيْتُ أَثَرَ أَصَابِعِهِ فِي صَدْرِي وَقَالَ اللَّهُمَّ ثَبِّتْهُ وَاجْعَلْهُ هَادِيًا مَهْدِيًّا فَانْطَلَقَ إِلَيْهَا فَكَسَرَهَا وَحَرَّقَهَا ثُمَّ بَعَثَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخْبِرُهُ فَقَالَ رَسُولُ جَرِيرٍ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا جِئْتُكَ حَتَّى تَرَكْتُهَا كَأَنَّهَا جَمَلٌ أَجْوَفُ أَوْ أَجْرَبُ قَالَ فَبَارَكَ فِي خَيْلِ أَحْمَسَ وَرِجَالِهَا خَمْسَ مَرَّاتٍ

(Müşriklere Âid Olan) Evlerin Ve Hurmalıkların Yakılmasının Cevazı) Babı

-...Bana Cerîr ibn Abdillah el-Ahmesî şöyle dedi: Rasûlullah (S) bana:
— "Şu Zu'l-Halasa(sıkmasın)dan beni rahata kavuşturmaz mısın?" dedi. Zu'1-Halasa, Has'am kabilesi yurdunda (Beytu'llah'a karşı yapılmış içi put dolu) bir bina idi. Yemenlilerin Ka'be'si diye anılırdı. Cerîr dedi ki: Ben Ahmes kabilesinden yüzelli süvârî içinde Zu'l-Halasa'ya gittim. Ahmesliler at sâhibleri olup iyi biniei idiler. Fakat ben at üzerinde sabit duramadım (kalbimi sıkardı). Bu sebeble Rasû-lullah göğsüme şiddetle vurdu. Hattâ ben O'nun parmaklarının izini göğsümde gördüm. Ve Rasûlullah:
— "Yâ Allah! Sen Cerfr'i (at üstünde) sabit tut ve onu hâdî-mehdî (hidâyet edici, hidâyet edilmiş) kıl" diye duâ etti. Akabinde Cerîr Zu'I-Halasa'ya gitti, onu yıkıp yaktı. Sonra Ra-sûlullah'a bu haberi ulaştırmak üzere bir haberci yolladı. Cerîr'in gönderdiği bu elçi:
— Seni hakk ile gönderen Allah'a yemîn ederim ki, ben senin huzuruna ancak (o şirk ma'bedi) Zu'1-Halasa'yi bomboş yâhud uyuzlu bir deve gibi harâb bir hâlde bıraktım da geldim, dedi. Râvî dedi ki: Rasûlullah (S) beş kerre: — "Ahmes kabilesinin atları ve süvarileri mübarek olsun" diye duâ etti

---

3021 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ حَرَّقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَخْلَ بَنِي النَّضِيرِ

-...Abdullah ibn Umer (R): Peygamber (S) BenÛ'n-Nadîr hurmalıklarını yaktı, demiştir

---

بَاب قَتْلِ الْمُشْرِكِ النَّائِمِ

3022 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّاءَ بْنِ أَبِي زَائِدَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَهْطًا مِنْ الْأَنْصَارِ إِلَى أَبِي رَافِعٍ لِيَقْتُلُوهُ فَانْطَلَقَ رَجُلٌ مِنْهُمْ فَدَخَلَ حِصْنَهُمْ قَالَ فَدَخَلْتُ فِي مَرْبِطِ دَوَابَّ لَهُمْ قَالَ وَأَغْلَقُوا بَابَ الْحِصْنِ ثُمَّ إِنَّهُمْ فَقَدُوا حِمَارًا لَهُمْ فَخَرَجُوا يَطْلُبُونَهُ فَخَرَجْتُ فِيمَنْ خَرَجَ أُرِيهِمْ أَنَّنِي أَطْلُبُهُ مَعَهُمْ فَوَجَدُوا الْحِمَارَ فَدَخَلُوا وَدَخَلْتُ وَأَغْلَقُوا بَابَ الْحِصْنِ لَيْلًا فَوَضَعُوا الْمَفَاتِيحَ فِي كَوَّةٍ حَيْثُ أَرَاهَا فَلَمَّا نَامُوا أَخَذْتُ الْمَفَاتِيحَ فَفَتَحْتُ بَابَ الْحِصْنِ ثُمَّ دَخَلْتُ عَلَيْهِ فَقُلْتُ يَا أَبَا رَافِعٍ فَأَجَابَنِي فَتَعَمَّدْتُ الصَّوْتَ فَضَرَبْتُهُ فَصَاحَ فَخَرَجْتُ ثُمَّ جِئْتُ ثُمَّ رَجَعْتُ كَأَنِّي مُغِيثٌ فَقُلْتُ يَا أَبَا رَافِعٍ وَغَيَّرْتُ صَوْتِي فَقَالَ مَا لَكَ لِأُمِّكَ الْوَيْلُ قُلْتُ مَا شَأْنُكَ قَالَ لَا أَدْرِي مَنْ دَخَلَ عَلَيَّ فَضَرَبَنِي قَالَ فَوَضَعْتُ سَيْفِي فِي بَطْنِهِ ثُمَّ تَحَامَلْتُ عَلَيْهِ حَتَّى قَرَعَ الْعَظْمَ ثُمَّ خَرَجْتُ وَأَنَا دَهِشٌ فَأَتَيْتُ سُلَّمًا لَهُمْ لِأَنْزِلَ مِنْهُ فَوَقَعْتُ فَوُثِئَتْ رِجْلِي فَخَرَجْتُ إِلَى أَصْحَابِي فَقُلْتُ مَا أَنَا بِبَارِحٍ حَتَّى أَسْمَعَ النَّاعِيَةَ فَمَا بَرِحْتُ حَتَّى سَمِعْتُ نَعَايَا أَبِي رَافِعٍ تَاجِرِ أَهْلِ الْحِجَازِ قَالَ فَقُمْتُ وَمَا بِي قَلَبَةٌ حَتَّى أَتَيْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْنَاهُ

Uyumakta Olan Düşman Müşrikin Öldürülmesi Babı

-...el-Berâ ibnu Âzib (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Ensâr'dan birtakım kimseleri Yahûdî Ebû Râfi'e doğru, onu öldürmeleri için gönderdi. O topluluktan bir adam-gidip onların kalelerinin içine girdi. Bu

içeriye giren, Abdullah ibn Atık dedi ki: Ben onların hayvan ahırına girdim. Dedi ki: Onlar kalenin-kapısını kilid-Iediler. Sonra onlar kendilerine âid.bir eşeği kaybettiler de onu aramak üzere dışarı çıktılar. Ben de çıkanların arasında çıktım ve kendimi onlara, onlarla beraber o eşeği arıyorum gösteriyordum. Sonunda eşeği buldular ve içeriye girdiler; ben de girdim. Onlar geceleyin kale kapısını kapattılar da anahtarları benim görmekte olduğum yerdeki bir duvar deliği içine koydular.Onlar uyudukları zaman ben anahtarları aldım ve (Ebû Râfi'in bulunduğu) kale kapısını açtım. Sonra (karanlıkta) Ebû Râfi'in odasına girdim de:
—Yâ Ebâ Râfi'! diye seslendim. Bana cevâb verdi. Ben de karanlıkta sesin geldiği tarafa yaklaştım, ona kılıçla vurdum. Ebû Râfi' haykırdı. Ben hemen odadan dışarı çıktım. Kısa bir zaman sonra geldim, sonra imdâd isteyici imişim gibi yanma döndüm de sesimi değiştirerek:
— Yâ Ebâ Râfi'! dedim. O:
— Neyin var, anan cehenneme! dedi. Ben:
— Hâlin nedir? dedim. O:
— Bilmiyorum, birisi (senden önce) yanıma girdi ve beni vurdu, dedi.(Abdullah ibn Atîk) dedi ki: Ben kılıcımın keskin ucunu onun karnına koydum da üzerine, kemiğe dayanıncaya kadar yüklenip sapladım. Sonra dehşetli bir hâlde dışarı çıktım. Hemen aşağıya inmek için onlara âid bir kale merdivenine geldim. Merdivenden düştüm, ayağım sakatlandı. Akabinde ben arkadaşlarımın yanına çıkıp vardım da:
— Ben bu adamın ölüm i'lâncısmın sesini işitmedikçe buradan gitmeyeceğim, dedim.
Çok beklemedim, nihayet, Hicaz ahâlîsinin taciri Ebû Râfi'in ölümü i'lânlarını işittim. Abdullah ibn Atîk dedi ki: Ben kendimde bir rahatsızlık olmayarak kalktım, nihayet arkadaşlarımla Peygamber'e geldik ve Ebû Râfi'in ölümünü kendisine haber verdik.

3023 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَهْطًا مِنْ الْأَنْصَارِ إِلَى أَبِي رَافِعٍ فَدَخَلَ عَلَيْهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَتِيكٍ بَيْتَهُ لَيْلًا فَقَتَلَهُ وَهُوَ نَائِمٌ

-....el-Berâ ibn Âzib (R): Rasûlullah (S) Ensâr'dan bir topluluğu Ebû Râfi'e gönderdi. Abdullah ibn Atîk geceleyin onun evinde Ebû Râfi'in yanına girdi de, o uyumakta olduğu hâlde onu öldürdü, demiştir

---

بَاب لَا تَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ

3024 – حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ يُوسُفَ الْيَرْبُوعِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ الْفَزَارِيُّ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمٌ أَبُو النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ كُنْتُ كَاتِبًا لَهُ قَالَ كَتَبَ إِلَيْهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أَوْفَى حِينَ خَرَجَ إِلَى الْحَرُورِيَّةِ فَقَرَأْتُهُ فَإِذَا فِيهِ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ أَيَّامِهِ الَّتِي لَقِيَ فِيهَا الْعَدُوَّ انْتَظَرَ حَتَّى مَالَتْ الشَّمْسُ ثُمَّ قَامَ فِي النَّاسِ فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ لَا تَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ وَسَلُوا اللَّهَ الْعَافِيَةَ فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلَالِ السُّيُوفِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ وَمُجْرِيَ السَّحَابِ وَهَازِمَ الْأَحْزَابِ اهْزِمْهُمْ وَانْصُرْنَا عَلَيْهِمْ

'Düşmanla karşılaşmayı (harb etmeyi) temenni etmeyiniz"__
-...MûsâibnUkbe şöyle demiştir: Bana Umer ibnu Ubeydülah'm himayesinde bulunan Ebû'n-Nadr Salim tahdîs edip; ben Umer ibn Ubeydillah'ın kâtibi idim diyerek, şöyle söyledi: Kumandan Umer ibn Ubeydillah, Harûriyye taifesine doğru sefere çıktığı zaman Abdullah ibn Evfâ (R), kumandan Umer ibn Ubeydillah'a bir mektûb yazdı. (Bu mektûb kumandana ulaştığında) mektubu ben okudum. Mektûbda şunların yazılmış olduğunu gördük: Rasûlullah (S) düşmanla karşılaştığı bâzı harb günlerinde (hemen harbe girişmeyip) tâ güneş semâ ortasından batıya meyledinceye kadar bekleyip düşmanı gözetledi. Sonra ordu içinde ayağa kalktı da:

— "Ey insanlar, düşmanla karşılaşmak (harb etmek) temenni etmeyiniz; Allah'tan afiyet isteyiniz. Fakat sizler düşmanla karşılaştığınız zaman (harbin bütün şiddetlerine karşı) sabrediniz. Ve biliniz ki Ğpnnet muhakkak kılıçların gölgeleri altındadır" buyurdu. Bundan sonra şu duayı söyledi:
— "Yâ Allah! Ey Kitâb'ı indiren, ey bulutları akıtıp yürüten, ey İpptanıp gelmiş olan düşman ordularını bozup dağıtan (Allah'ım)! Sen düşmanları bozguna uğrat, onlar üzerine bizleri gâlib kıl, yardım et!"

3025 - وَقَالَ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ حَدَّثَنِي سَالِمٌ أَبُو النَّضْرِ كُنْتُ كَاتِبًا لِعُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ فَأَتَاهُ كِتَابُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ

Ve Mûsâ ibn Ukbe şöyle dedi: Bana Salim Ebû'n-Nadr tahdîs edip şöyle dedi: Ben (kumandan) Umer ibn Ubeydillah'ın kâtibi idim. Kumandana Abdullah ibn Ebî Evfâ(R)'mn şu mektubu geldi: Rasûlullah (S): "Düşmanla karşılaşmayı temenni etmeyiniz" buyurdu

---

3026 - وَقَالَ أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا مُغِيرَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا

Ve Ebû Âmir Abdulmelik şöyle dedi: Bize Mugîre ibn Abdirrah-mân, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Sizler düşmanla karşılaşmayı arzu etmeyiniz. Düşmanlarla karşılaştığınız zaman da (harbin sıkıntılarına) sabrediniz" buyurmuştur

---

بَاب الْحَرْبُ خَدْعَةٌ

3027 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ هَلَكَ كِسْرَى ثُمَّ لَا يَكُونُ كِسْرَى بَعْدَهُ وَقَيْصَرٌ لَيَهْلِكَنَّ ثُمَّ لَا يَكُونُ قَيْصَرٌ بَعْدَهُ وَلَتُقْسَمَنَّ كُنُوزُهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَسَمَّى الْحَرْبَ خَدْعَةً

"Harb Bir Kerre Aldatmaktır"

-..Bize Ma'mer, Hemmâm'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki,Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Kisrâ helak olduktan sonra onun-ardından başka kisrâ olmayacaktır. Kaysar da muhakkak helak olacaktır, sonra onun ardından (başka) kaysar olmayacaktır. Kisrâ ile Kaysarın hazîneleri de muhakkak Allah yolunda taksim olunacaktır".Ve Peygamber harbi bir kerre aldatmaktır diye isimlendirdi.

3028 - حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ بُورُ بْنُ أَصْرَمَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحَرْبَ خَدْعَةً

-...Ebû Hureyre (R): Peygamber (S) harbe bir hud'adır diye isim verdi, demiştir

---

3030 - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرٍو سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحَرْبُ خَدْعَةٌ

-...Bize İbnu Uyeyne, Amr ibn Dinar'dan haber verdi. O, Câbir ibn Abdillah'tan: Peygamber (S): "Harb bir aldatmadır" buyurdu dediğini işitmiştir

---

بَاب الْكَذِبِ فِي الْحَرْبِ

3031 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ لِكَعْبِ بْنِ الْأَشْرَفِ فَإِنَّهُ قَدْ آذَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ أَتُحِبُّ أَنْ أَقْتُلَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَأَتَاهُ فَقَالَ إِنَّ هَذَا يَعْنِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ عَنَّانَا وَسَأَلَنَا الصَّدَقَةَ قَالَ وَأَيْضًا وَاللَّهِ لَتَمَلُّنَّهُ قَالَ فَإِنَّا قَدْ اتَّبَعْنَاهُ فَنَكْرَهُ أَنْ نَدَعَهُ حَتَّى نَنْظُرَ إِلَى مَا يَصِيرُ أَمْرُهُ قَالَ فَلَمْ يَزَلْ يُكَلِّمُهُ حَتَّى اسْتَمْكَنَ مِنْهُ فَقَتَلَهُ

Harbde Yalan Söyleme(Nin Hükmü) Babı

-...Bize Sufyân, Amr ibn Dinar'dan; o da Câbir ibn Abdillah(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S):
— "Ka'b ibnu'l-Eşref(ı öldürmek) için kim hazırdır? Çünkü o, Allah'a ve Rasûlü'ne ezâ etmiştir" buyurdu. Muhammed ibn Mesleme:
— Yâ Rasûlallah, ister misin onu ben öldüreyim? dedi. Rasûlullah:
— "Evet" buyurdu.Câbir dedi ki: Bunun üzerine Muhammed ibn Mesleme, Ka'b'a vardı da:
— Şu kişi, yânî Peygamber (emirleriyle) bizi yordu ve bizlerden sadaka istedi, dedi.Ka'b da İbn Mesleme'nin dediği gibi söylendi de:
— Vallahi o sizin usancınızı daha da artıracaktır, sözünü ilâve etti. Muhammed ibn Mesleme:
— Bizler O'na uymuş bulunduk, O'mı hemen bırakıvermemizi istemiyoruz, O'nun işinin varacağı sonuca kadar bakacağız, dedi. Câbir dedi ki: Muhammed ibn Mesleme, Ka'b'la konuşmasını böyle sürdürdü, nihayet onu sımsıkı tutup yakaladı ve öldürdü

بَاب الْفَتْكِ بِأَهْلِ الْحَرْبِ

3023 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ جَابِرٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ لِكَعْبِ بْنِ الْأَشْرَفِ فَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ أَتُحِبُّ أَنْ أَقْتُلَهُ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَأْذَنْ لِي فَأَقُولَ قَالَ قَدْ فَعَلْتُ

Harb Ehlini, Bir Fırsatını Gözeterek Ansızın Hücum Edip Açıktan Öldürmek Yâhud Paralamak

-...Bize Sufyân, Amr'dan; o da Câbir'den tahdîs etti ki, Peygamber (S):
— "Ka'b ibnu'l-Eşref(i Öldürmek) için kim hazırdır?" dedi. Muhammed ibnu Mesleme de hemen:
— Onu benim öldürmemi ister misin? dedi. Peygamber:
— "Ever" dedi. İbnu Mesleme el-Ensârî:
— Öyleyse (Ka'b'a, kendim ve Senin hakkında ta'rîz nev'inden uygun göreceğim) sözler söylememe bana izin ver, dedi. Peygamber:— "Yapmışımdır (yânî izin vermişimdir)" buyurdu

---

بَاب مَا يَجُوزُ مِنْ الِاحْتِيَالِ وَالْحَذَرِ مَعَ مَنْ يَخْشَى مَعَرَّتَهُ

3033- قَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَالَ انْطَلَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ قِبَلَ ابْنِ صَيَّادٍ فَحُدِّثَ بِهِ فِي نَخْلٍ فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّخْلَ طَفِقَ يَتَّقِي بِجُذُوعِ النَّخْلِ وَابْنُ صَيَّادٍ فِي قَطِيفَةٍ لَهُ فِيهَا رَمْرَمَةٌ فَرَأَتْ أُمُّ ابْنِ صَيَّادٍ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا صَافِ هَذَا مُحَمَّدٌ فَوَثَبَ ابْنُ صَيَّادٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ تَرَكَتْهُ بَيَّنَ

Fesâd Ve Şerrinden Endîşe Edeceği Kimsenin Beraberinde İken Caiz Olacak Çâre Ve Korunma Tedbîrleri Babı
-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) beraberinde Ubeyy ibn Ka'b olduğu hâlde İbn Sayyâd'ın bulunduğu tarafa gitti. İbn Sayyâd'ın bir hurmalık içinde bulunduğu haber verildi. Rasûlullah hurmalık içinde onun yanına girince, hurma ağaçlarının arkasına saklanmaya başladı. İbn Sayyâd saçaklı kadife bir örtü içindeydi. Örtü içinde genizden gelen bir hırıltı vardı. Tam bu sırada İbnu Sayyâd'ın annesi, Rasûlullah'I gördü ve:
— Yâ Safi! İşte Muhammed geldi, dedi. İbnu Sayyâd sür'atle ayağa kalktı. Bunun üzerine Rasûlullah (S) yanındakilere:
— "Şu kadın oğlunu o hâlde bıraksaydı, o kendi hâlini açıklardı" buyurdu

---

بَاب الرَّجَزِ فِي الْحَرْبِ وَرَفْعِ الصَّوْتِ فِي حَفْرِ الْخَنْدَقِ فِيهِ سَهْلٌ وَأَنَسٌ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفِيهِ يَزِيدُ عَنْ سَلَمَةَ
3034– حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ وَهُوَ يَنْقُلُ التُّرَابَ حَتَّى وَارَى التُّرَابُ شَعَرَ صَدْرِهِ وَكَانَ رَجُلًا كَثِيرَ الشَّعَرِ وَهُوَ يَرْتَجِزُ بِرَجَزِ عَبْدِ اللَّهِ

اللَّهُمَّ لَوْلَا أَنْتَ مَا اهْتَدَيْنَا * وَلَا تَصَدَّقْنَا وَلَا صَلَّيْنَا
فَأَنْزِلَنْ سَكِينَةً عَلَيْنَا * وَثَبِّتْ الْأَقْدَامَ إِنْ لَاقَيْنَا
إِنَّ الْأَعْدَاءَ قَدْ بَغَوْا عَلَيْنَا * إِذَا أَرَادُوا فِتْنَةً أَبَيْنَا
يَرْفَعُ بِهَا صَوْتَهُ

Harbde Kısa Vezinli Şiirleri Okumak Ve Hendek Kazma İşinde. Ses Yükseltmek (Hakkında Gelen Şeyler) Babı : Bu bâbda Sehl ibn Sa'd ile Enes ibn Mâlik'in Peygamber'den rivayet ettikleri hadîsler vardır. Ve yine burada Seleme ibnu'l-Ekvâ'ın âzâdhsı Yezîd ibn Ebî Ubeyd'in Seleme'den rivayet ettiği hadîs vardır.
-....el-Berâ ibnu Âzib (R) şöyle demiştir: Ben Hendek günü Peygamber (S) toprak taşırken gördüm. Hattâ toz toprak göğsünün kıllarını örtmüştü. Kendisi çok kıllı bir erkek idi. Peygamber (S) Abdullah ibn Revâha'nın şu recezini okuyordu, bunları okurken de sesini yükseltiyordu.**:**
Allâhumme levîa ente ma'htedeynâ
Veîâ tasaddaknâ velâ salleynâ Fe-enzilen sekîneten aleynâ,
Ve sebbiti'l-akdâme in lâkaynâ.
İnne'l-a'dâe kad bağa aleynâ, İzâ erâdû Fiîneîen eheynâ.

O Yâ Allah, Sen olmayaydın biz hidâyet bulamaz, Sadaka vermez, namaz da kılmazdık. Düşmanlarla karşılaştığımızda ayaklan sabit tut, Ve bizim üzerimize muhakkak sekînet indir! Çünkü o düşmanlar bizim üzerimize saldırmışlardır.Onlar bize bir fitne yapmak istediklerinde biz dayatmışızdır.)

بَاب مَنْ لَا يَثْبُتُ عَلَى الْخَيْلِ
3035 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا ابْنُ إِدْرِيسَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ عَنْ جَرِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا حَجَبَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُنْذُ أَسْلَمْتُ وَلَا رَآنِي إِلَّا تَبَسَّمَ فِي وَجْهِي

At Üzerinde Sabit Duramayan Kimse Babı
-...Cerîr ibn Abdillah el-Ahmesî (R) şöyle demiştir: İslâm'a girdiğim zamandan beri kendisinden istediğim hiçbir şeyden Peygamber (S) beni men' etmedi. Beni her gördüğünde muhakkak yüzüme gülümsedi.

3036 – وَلَقَدْ شَكَوْتُ إِلَيْهِ إِنِّي لَا أَثْبُتُ عَلَى الْخَيْلِ فَضَرَبَ بِيَدِهِ فِي صَدْرِي وَقَالَ اللَّهُمَّ ثَبِّتْهُ وَاجْعَلْهُ هَادِيًا مَهْدِيًّا

Yemîn olsun ki ben kendisine, ben at üzerinde sabit duramıyorum diye derd yanmışımdir da, O eliyle göğsüme vurup şu duayı söylemiştir; "Yâ Allah, Cerir'i sabit tut ve onu (her hâlinde) hâdî, mehdi (yânî hidâyet edici, hidâyet edilmiş) kıl!"

بَاب دَوَاءِ الْجُرْحِ بِإِحْرَاقِ الْحَصِيرِ وَغَسْلِ الْمَرْأَةِ عَنْ أَبِيهَا الدَّمَ عَنْ وَجْهِهِ وَحَمْلِ الْمَاءِ فِي التُّرْسِ

3037– حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمٍ قَالَ سَأَلُوا سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ السَّاعِدِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِأَيِّ شَيْءٍ دُووِيَ جُرْحُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا بَقِيَ مِنْ النَّاسِ أَحَدٌ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي كَانَ عَلِيٌّ يَجِيءُ بِالْمَاءِ فِي تُرْسِهِ وَكَانَتْ يَعْنِي فَاطِمَةَ تَغْسِلُ الدَّمَ عَنْ وَجْهِهِ وَأُخِذَ حَصِيرٌ فَأُحْرِقَ ثُمَّ حُشِيَ بِهِ جُرْحُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Hasır Yakılmak Suretiyle Yaraya İlâç Yapılması: Kadının, Kendi Babasının Yüzünden Kanı Yıkaması Ve Kalkan İçinde Su Taşınması Babı
-....Bize Ebû Hazım tahdîs edip şöyle dedi: İnsanlar, Sehl ibn Sa'd es-Sâidî'ye:
— Peygamber'in yarası hangi şeyle ilaçlandı? diye sordular. Sehl:
— Bunu benden ziyâde bilen kalmadı. Alî kalkanı içinde su getiriyor, Fâtıma da babasının yüzündeki kanı yıkıyordu. Ve (bu sırada) bir hasır parçası alınıp yakıldı ve Rasûlullah'ın yarası onunla dolduruldu, dedi

---

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ التَّنَازُعِ وَالِاخْتِلَافِ فِي الْحَرْبِ وَعُقُوبَةِ مَنْ عَصَى إِمَامَهُ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى {وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ} قَالَ قَتَادَةُ الرِّيحُ الْحَرْبُ

3038 – حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ مُعَاذًا وَأَبَا مُوسَى إِلَى الْيَمَنِ قَالَ يَسِّرَا وَلَا تُعَسِّرَا وَبَشِّرَا وَلَا تُنَفِّرَا وَتَطَاوَعَا وَلَا تَخْتَلِفَا

Harb İçinde İken Birbiriyle Çekişmenin Ve Görüş Ayrılığı Yapmanın Çirkinliği Ve Kumandanına Karşı İsyan Edenlerin Ukubeti Babı Ve Yüce Allah şöyle buyurdu:"Allah'a ve O'nun Rasûlü'ne itaat edin. Birbirinizle çekişmeyin. Sonra korku ile zaafa düşersiniz, rüzgârınız (kesiiİp) gider... " (el-Enfâl: 46). Katâde: "Rüzgâr", harbdir demiştir.
-....O da dedesi Ebû Mûsâ(R)'dantahdîs etti ki, Peygamber (S) Muâz ibn Cebel ile Ebû Musa'yı Yemen'e me'mûr gönderdi de onlara (verdiği emirlerden olarak): "(Halka) kolaylık gösteriniz, güçlük göstermeyiniz; müjde verip sevindiriniz, nefret ettirmeyiniz; birbirinizi seviniz, ihtilâf etmeyiniz" buyurdu

---

3039 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُحَدِّثُ قَالَ جَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الرَّجَّالَةِ يَوْمَ أُحُدٍ وَكَانُوا خَمْسِينَ رَجُلًا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جُبَيْرٍ فَقَالَ إِنْ رَأَيْتُمُونَا تَخْطَفُنَا الطَّيْرُ فَلَا تَبْرَحُوا مَكَانَكُمْ هَذَا حَتَّى أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ وَإِنْ رَأَيْتُمُونَا هَزَمْنَا الْقَوْمَ وَأَوْطَأْنَاهُمْ فَلَا تَبْرَحُوا حَتَّى أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ فَهَزَمُوهُمْ قَالَ فَأَنَا وَاللَّهِ رَأَيْتُ النِّسَاءَ يَشْتَدِدْنَ قَدْ بَدَتْ خَلَاخِلُهُنَّ وَأَسْوُقُهُنَّ رَافِعَاتٍ ثِيَابَهُنَّ فَقَالَ أَصْحَابُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جُبَيْرٍ الْغَنِيمَةَ أَيْ قَوْمِ الْغَنِيمَةَ ظَهَرَ أَصْحَابُكُمْ فَمَا تَنْتَظِرُونَ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جُبَيْرٍ أَنَسِيتُمْ مَا قَالَ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا وَاللَّهِ لَنَأْتِيَنَّ النَّاسَ فَلَنُصِيبَنَّ مِنْ الْغَنِيمَةِ فَلَمَّا أَتَوْهُمْ صُرِفَتْ وُجُوهُهُمْ فَأَقْبَلُوا مُنْهَزِمِينَ فَذَاكَ إِذْ يَدْعُوهُمْ الرَّسُولُ فِي أُخْرَاهُمْ فَلَمْ يَبْقَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيْرُ اثْنَيْ

عَشَرَ رَجُلًا فَأَصَابُوا مِنَّا سَبْعِينَ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ أَصَابُوا مِنْ الْمُشْرِكِينَ يَوْمَ بَدْرٍ أَرْبَعِينَ وَمِائَةً سَبْعِينَ أَسِيرًا وَسَبْعِينَ قَتِيلًا فَقَالَ أَبُو سُفْيَانَ أَفِي الْقَوْمِ مُحَمَّدٌ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَنَهَاهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُجِيبُوهُ ثُمَّ قَالَ أَفِي الْقَوْمِ ابْنُ أَبِي قُحَافَةَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ قَالَ أَفِي الْقَوْمِ ابْنُ الْخَطَّابِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ أَمَّا هَؤُلَاءِ فَقَدْ قُتِلُوا فَمَا مَلَكَ عُمَرُ نَفْسَهُ فَقَالَ كَذَبْتَ وَاللَّهِ يَا عَدُوَّ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ عَدَدْتَ لَأَحْيَاءٌ كُلُّهُمْ وَقَدْ بَقِيَ لَكَ مَا يَسُوءُكَ قَالَ يَوْمٌ بِيَوْمِ بَدْرٍ وَالْحَرْبُ سِجَالٌ إِنَّكُمْ سَتَجِدُونَ فِي الْقَوْمِ مُثْلَةً لَمْ آمُرْ بِهَا وَلَمْ تَسُؤْنِي ثُمَّ أَخَذَ يَرْتَجِزُ أُعْلُ هُبَلْ أُعْلُ هُبَلْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا تُجِيبُوا لَهُ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا نَقُولُ قَالَ قُولُوا اللَّهُ أَعْلَى وَأَجَلُّ قَالَ إِنَّ لَنَا الْعُزَّى وَلَا عُزَّى لَكُمْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا تُجِيبُوا لَهُ قَالَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا نَقُولُ قَالَ قُولُوا اللَّهُ مَوْلَانَا وَلَا مَوْلَى لَكُمْ

-...Bize Ebû İshâk.tahdîs edip şöyle dedi: Ben el-Berâ ibn Âzib(R)'den işittim; o tahdîs edip şöyle dedi: Peygamber (S) Uhud harbi günü okçu piyadeler üzerine -ki bunlar elli kişi idiler- Abdullah ibn Cubeyr'i kumandan ta'yîn etti de onlara hitaben:
— "Bizleri kuşlar kapıyor görseniz de ben sizlere haberci gön-derinceye kadar asla şu yerinizden ayrılmayın. Ve yine sizler, bizim düşman kavmi bozguna uğrattığımızı ve onları çiğnediğimizi görseniz de size ben haberci gönderinceye kadar yerinizden ayrılmayınız" diye kesim emretti. Akabinde (harb başladı ve ilk hamlede) müslümânlar, müşrikleri bozguna uğrattılar. Râvî el-Berâ dedi ki: Vallahi ben (o sırada düşman ordusundaki müşrik) kadınları gördüm ki, onlar elbiselerini toplamışlar, bacakla-rındaki hamalları ve baldırları meydana çıkmış hâlde çabuk çabuk koşuyorlardı.Müslümanların bu galebesi üzerine Abdullah ibn Cubeyr'in kumandası altındaki piyade okçular birbirlerine:
— Ey arkadaşlar, ganimet, ganimet! Cebhedeki arkadaşlarımız düşmana gâlib geldiler.Daha burada ne bekliyorsunuz? dediler. Abdullah ibn Cubeyr bunlara hitaben:
— Rasûlullah'ın size söylediği emirleri unuttunuz mu? diye mâni' olmaya çalıştı. Fakat maiyyetindeki askerler:
— Vallahi insanların yanma muhakkak gideceğiz ve ganimetten elbette nasibimizi alacağız! dediler (ve görevli oldukları yeri bırakıp ordunun içine karıştılar). Onlar, onların yanına varır varmaz yüzleri geldikleri tarafa çevrildi ve ordunun büyük kısmı bozularak kaçmaya yöneldiler. İşte bu çirkin vaziyet sırasında idi ki Rasûlullah askerin geri kalanlarını arkalarından çağırıyordu. O sırada Peygamber'in beraberinde oniki kişiden başka kimse kalmamıştı.Uhud harbinde müşrikler bizden yetmiş kişi şehîd ettiler. Hâlbuki Bedir harbinde Peygamber ve sahâbîleri müşriklerden yüzkırk kişiyi elde ederek, bunlardan yetmiş tanesini esîr etmiş, yetmişini de öldürmüşlerdi.(Uhud'da harb kesildiği sırada müşriklerin başkanı)Ebû Sufyân üç defa:
— Topluluk içinde Muhammed var mı (yânî sağ mı)? dîye bağırdı. Fakat Peygamber, sahâbîlerine Ebû Sufyân'a cevâb vermelerini nehyetti. Sonra Ebû Sufyân yine üç kerre:
— Topluluk içinde Ebû Kuhâfe'nin oğlu var mıdır? dedi. Sonra da yine üç kerre:
— Topluluk içinde Ibnu'l-Hattâb var mıdır? diye sordu. Bütün bunlardan sonra da Mekkeli arkadaşlarına dönerek:
— Bunların hepsi öldürülmüşler, dedi. Bunun üzerine Umer kendine mâlik olamadı da:
— Yalan söyledin vallahi ey Allah'ın düşmanı! İyi bil ki, senin adlarını saydığın o zâtların hepsi elbette diridirler. İleride sana zarar verecek kuvvetimiz bakîdir! diye bağırdı. Ebû Sufyân, Umer'e karşı şunları söyledi:
— Bu gün Bedir gününün karşılığıdır. Harb (tâli'i) kuyunun iki kovası gibi, biri iner biri çıkar (bazen siz yenersiniz, bazen de biz). Şimdi siz ölülerinizin içinde işkence ile öldürülmüş kimseler bulacaksınız. Bunu ben emretmedim, fakat bu bana fena da gelmedi. Sonra Ebû Sufyân:
— Yüksek ol Hubel, yüksek ol Hubel! diye recez okumaya başladı. Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Ebû Sufyân'a cevâb vermiyecek misiniz?" buyurdu. Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah, ne söyleyelim? diye sordular, Rasûlullah:
— "Allah en yücedir, Allah en uludur! deyiniz" buyurdu. (Sahâbîler böyle cevâb verdiler, bu defa) Ebû Sufyân:
— Muhakkak ki bizim Uzzâ'mız var, sizin Uzzâ'nız yok, dedi. Peygamber, kendi sahâbîlerine:
— "Ebû Suyfân'a cevâb vermiyecek misiniz?" buyurdu. Sahâbîler:

— Yâ Rasûlallah, ne cevâb verelim? diye sordular. Rasûlullah:
— "Allah bizim Mevlâmızdir, hâlbuki sizin mevlânız yoktur! deyiniz" buyurdu. (Onlar da bu şekilde cevâb verdiler.)

بَاب إِذَا فَزِعُوا بِاللَّيْلِ

3040 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْسَنَ النَّاسِ وَأَجْوَدَ النَّاسِ وَأَشْجَعَ النَّاسِ قَالَ وَقَدْ فَزِعَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ لَيْلَةً سَمِعُوا صَوْتًا قَالَ فَتَلَقَّاهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى فَرَسٍ لِأَبِي طَلْحَةَ عُرْيٍ وَهُوَ مُتَقَلِّدٌ سَيْفَهُ فَقَالَ لَمْ تُرَاعُوا لَمْ تُرَاعُوا ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَدْتُهُ بَحْرًا يَعْنِي الْفَرَسَ

Ordü ve Şehir Ahâlîsi Geceleyin Bir Düşman Baskınından Korktukları Zaman (Başkanın Bizzat Haber Keşfine Çıkması Gerekir)

-...Enes (R) şöyle demiştir; Rasûlullah (S) insanların en güzeli, insanların en cömerdi, insanların en cesuru idi. Enes dedi ki: Bir gece Medine ahâlîsi bir ses işitmişlerdi de düşman baskınından korkmuşlardı. Enes dedi ki: Peygamber Ebû Talha'ya âid çıplak bir at üzerine atlayarak (sesin geldiği tarafa sürmüş Medîneliler'i geride bırakmış, keşfi yapıp dönerken) kılıcını boynuna asmış hâlde Medîneliler'i karşıladı ve: "Korkutulmadılar, korkutulmadılar (yânî korkulacak bir-şey yok, korkmayımz)" buyurdu. Sonra Rasûlullah o atı kasdederek: "Biz onu bir deniz (gibi akıyor) bulduk*' buyurdu

---

بَاب مَنْ رَأَى الْعَدُوَّ فَنَادَى بِأَعْلَى صَوْتِهِ يَا صَبَاحَاهْ حَتَّى يُسْمِعَ النَّاسَ

3041 – حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ قَالَ خَرَجْتُ مِنْ الْمَدِينَةِ ذَاهِبًا نَحْوَ الْغَابَةِ حَتَّى إِذَا كُنْتُ بِثَنِيَّةِ الْغَابَةِ لَقِيَنِي غُلَامٌ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ قُلْتُ وَيْحَكَ مَا بِكَ قَالَ أُخِذَتْ لِقَاحُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ مَنْ أَخَذَهَا قَالَ غَطَفَانُ وَفَزَارَةُ فَصَرَخْتُ ثَلَاثَ صَرَخَاتٍ أَسْمَعْتُ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا يَا صَبَاحَاهْ يَا صَبَاحَاهْ ثُمَّ انْدَفَعْتُ حَتَّى أَلْقَاهُمْ وَقَدْ أَخَذُوهَا فَجَعَلْتُ أَرْمِيهِمْ وَأَقُولُ أَنَا ابْنُ الْأَكْوَعِ وَالْيَوْمُ يَوْمُ الرُّضَّعْ فَاسْتَنْقَذْتُهَا مِنْهُمْ قَبْلَ أَنْ يَشْرَبُوا فَأَقْبَلْتُ بِهَا أَسُوقُهَا فَلَقِيَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الْقَوْمَ عِطَاشٌ وَإِنِّي أَعْجَلْتُهُمْ أَنْ يَشْرَبُوا سِقْيَهُمْ فَابْعَثْ فِي إِثْرِهِمْ فَقَالَ يَا ابْنَ الْأَكْوَعِ مَلَكْتَ فَأَسْجِحْ إِنَّ الْقَوْمَ يُقْرَوْنَ فِي قَوْمِهِمْ

Düşmanı Görüp De İnsanlara İşittirmek İçin Sesinin En Yükseği İle "Yâ Sabâhâh" Diye Bağıran Kimse

-...Seleme ibnu'KEkva' (R) haber verip şöyle demiştir:Ben bir kefresinde Gâbe ormanlığı tarafına gitmek üzere Medine'den çıktım. Gâbe'nin yokuşuna vardığım zaman Abdurrahmân ibn Avf'ın hizmetçisi (heyecan içinde) beni karşıladı.
— Allah sana iyilik versin, senin neyin var? diye sordum. O:
— Peygamber'in ormandaki sağım develeri alınıp götürüldü, dedi,
— Onları kim aldı? diye sordum. Hizmetçi:
— Gatafân ve Fezâre (kabilelerinin adamları), dedi. Ben hemen üç defa:
— Ey sabahçılar! Ey erken kalkanlar! Yetişin baskın var! diye haykırdım ve bu haykırışlarımı Medine'nin iki kara taşlığı arasına duyurdum. Sonra kendim (yaya olarak hırsızların arkasına) sür'atle koştum. Nihayet onlara yetiştim. Hakîkaten develeri onlar almışlardı. Hemen onlara ok atmaya ve:
— Ben İbnu'l-Ekva'ırn, bu gün de alçakların öleceği gündür! diye bağırmaya başladım. Sonunda develeri, onlara su içmelerine bile emân vermeden ellerinden kurtardım. Ve develeri sürerek Medine'ye yöneldim. Yolda Peygamber bana karşı geldi. (Beşyüz yâhud yediyüz süvari kuvvetiyle yardıma çıkmıştı.) Ben:

— Yâ Rasûlallah! Bu şakîler susuzdurlar. Ben acele edip su içmelerine meydan vermeden develeri kurtardım. (Şimdi onlar su tedâriki ile uğraşacaklardır). Onların izi üzerine bir askerî birlik gönder-seniz! dedim. Bunun üzerine Rasûlullah (S):
— "Ey Ekva' oğlu! Sen alacağım aldın, onlara galebe ettin. Artık onlara şiddetle muamele etme! Şübhesiz o kavim şimdi kendi kabileleri içine varmışlar, ziyafet veriliyorlardır" buyurdu

---

بَاب مَنْ قَالَ خُذْهَا وَأَنَا ابْنُ فُلَانٍ وَقَالَ سَلَمَةُ خُذْهَا وَأَنَا ابْنُ الْأَكْوَعِ

3042 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَأَلَ رَجُلٌ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ يَا أَبَا عُمَارَةَ أَوَلَّيْتُمْ يَوْمَ حُنَيْنٍ قَالَ الْبَرَاءُ وَأَنَا أَسْمَعُ أَمَّا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يُوَلِّ يَوْمَئِذٍ كَانَ أَبُو سُفْيَانَ بْنُ الْحَارِثِ آخِذًا بِعِنَانِ بَغْلَتِهِ فَلَمَّا غَشِيَهُ الْمُشْرِكُونَ نَزَلَ فَجَعَلَ يَقُولُ أَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبْ أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبْ قَالَ فَمَا رُئِيَ مِنْ النَّاسِ يَوْمَئِذٍ أَشَدُّ مِنْهُ

"Al Oku, Ben Fulânın Oğluyum"Diyen Kimse Babı Seleme de:Al oku,ben el-Ekva' oğluyum, demiştir.
-...Bir adam el-Berâ(R)'ya sorup:
— Yâ Ebâ Umârete! Sizler Huneyn günü bozulup arkalarınız mı döndünüz? dedi. Ben bu konuşmayı işitiyordum. el-Berâ: — Rasûlullah'a gelince O, o gün arkasını döndürmedi. Ebû Su: yân ibnu'l-Hâris ibn Abdilmuttalib katırının gemini tutuyordu. Mü; rikler onun etrafını kuşatınca katırından indi ve: "Ben peygamberi) yalan yok; ben Abdulmuttalib oğluyum" demeye başladı. el-Berâ: O gün insanlardan Peygamber kadar çetin ve şiddet hiç kimse görülmedi, dedi

---

بَاب إِذَا نَزَلَ الْعَدُوُّ عَلَى حُكْمِ رَجُلٍ

3043 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ هُوَ ابْنُ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ بَنُو قُرَيْظَةَ عَلَى حُكْمِ سَعْدٍ هُوَ ابْنُ مُعَاذٍ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ قَرِيبًا مِنْهُ فَجَاءَ عَلَى حِمَارٍ فَلَمَّا دَنَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُومُوا إِلَى سَيِّدِكُمْ فَجَاءَ فَجَلَسَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ إِنَّ هَؤُلَاءِ نَزَلُوا عَلَى حُكْمِكَ قَالَ فَإِنِّي أَحْكُمُ أَنْ تُقْتَلَ الْمُقَاتِلَةُ وَأَنْ تُسْبَى الذُّرِّيَّةُ قَالَ لَقَدْ حَكَمْتَ فِيهِمْ بِحُكْمِ الْمَلِكِ

Düşman, Bir Adamın Hükmüne Razı Olup İndiği Zaman (İmâm Buna İcazet Verdiğinde Hükmü Geçerli Olur)
-...Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Kurayza oğulları, Sa'd ibn Muâz'ın hükmüne razı olup kalelerinden inince, Rasû-lullah Sa'd'a haberci gönderdi. Sa'd, Peygamber'e yakın bir yerde bulunuyordu. Akabinde bir eşek üzerinde geldi. Sa'd yaklaşınca Ra-sûlullah (S):
— "Seyyidinize ayağa kalkınız!" buyurdu.
Sa'd geldi ve Rasûlullah'ın yanma oturdu. Rasûlullah, Sa'd'a:
— "Bunlar senin hükmüne razı oldular" buyurdu. Sa'd:
— Ben bunların harb eden taifesinin öldürülmesine, kadınları ve çocuklarının esîr edilmesine hükmediyorum, dedi. Rasûlullah:
— "Yemîn ederim ki, sen onlar hakkında muhakkak Mutlak Melik olan Allah'ın hükmüne uygun hüküm verdin" buyurdu.

بَاب قَتْلِ الْأَسِيرِ وَقَتْلِ الصَّبْرِ

3044 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَامَ الْفَتْحِ وَعَلَى رَأْسِهِ الْمِغْفَرُ فَلَمَّا نَزَعَهُ جَاءَ رَجُلٌ فَقَالَ إِنَّ ابْنَ خَطَلٍ مُتَعَلِّقٌ بِأَسْتَارِ الْكَعْبَةِ فَقَالَ اقْتُلُوهُ

Esirin Tutularak Öldürülmesi Ve Bağlayıp Öldürme Babı
-.. Bana Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) fetih yılı Mekke'ye, başında miğfer olduğu hâlde girdi. Bu miğferini başından çıkardığı zaman bir adam geldi de:
— İbnu Hatal Ka'be'nin örtüsüne sarılmış (duruyor), dedi.Rasûlullah, sahâbîlere:
— "İbn Hatal'ı öldürünüz" buyurdu

بَاب هَلْ يَسْتَأْسِرُ الرَّجُلُ وَمَنْ لَمْ يَسْتَأْسِرْ وَمَنْ رَكَعَ رَكْعَتَيْنِ عِنْدَ الْقَتْلِ

3045 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ أَبِي سُفْيَانَ بْنِ أَسِيدِ بْنِ جَارِيَةَ الثَّقَفِيُّ وَهُوَ حَلِيفٌ لِبَنِي زُهْرَةَ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشَرَةَ رَهْطٍ سَرِيَّةً عَيْنًا وَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ عَاصِمَ بْنَ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيَّ جَدَّ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَانْطَلَقُوا حَتَّى إِذَا كَانُوا بِالْهَدَأَةِ وَهُوَ بَيْنَ عُسْفَانَ وَمَكَّةَ ذُكِرُوا لِحَيٍّ مِنْ هُذَيْلٍ يُقَالُ لَهُمْ بَنُو لَحْيَانَ فَنَفَرُوا لَهُمْ قَرِيبًا مِنْ مِائَتَيْ رَجُلٍ كُلُّهُمْ رَامٍ فَاقْتَصُّوا آثَارَهُمْ حَتَّى وَجَدُوا مَأْكَلَهُمْ تَمْرًا تَزَوَّدُوهُ مِنْ الْمَدِينَةِ فَقَالُوا هَذَا تَمْرُ يَثْرِبَ فَاقْتَصُّوا آثَارَهُمْ فَلَمَّا رَآهُمْ عَاصِمٌ وَأَصْحَابُهُ لَجَئُوا إِلَى فَدْفَدٍ وَأَحَاطَ بِهِمْ الْقَوْمُ فَقَالُوا لَهُمْ انْزِلُوا وَأَعْطُونَا بِأَيْدِيكُمْ وَلَكُمْ الْعَهْدُ وَالْمِيثَاقُ وَلَا نَقْتُلُ مِنْكُمْ أَحَدًا قَالَ عَاصِمُ بْنُ ثَابِتٍ أَمِيرُ السَّرِيَّةِ أَمَّا أَنَا فَوَاللَّهِ لَا أَنْزِلُ الْيَوْمَ فِي ذِمَّةِ كَافِرٍ اللَّهُمَّ أَخْبِرْ عَنَّا نَبِيَّكَ فَرَمَوْهُمْ بِالنَّبْلِ فَقَتَلُوا عَاصِمًا فِي سَبْعَةٍ فَنَزَلَ إِلَيْهِمْ ثَلَاثَةُ رَهْطٍ بِالْعَهْدِ وَالْمِيثَاقِ مِنْهُمْ خُبَيْبٌ الْأَنْصَارِيُّ وَابْنُ دَثِنَةَ وَرَجُلٌ آخَرُ فَلَمَّا اسْتَمْكَنُوا مِنْهُمْ أَطْلَقُوا أَوْتَارَ قِسِيِّهِمْ فَأَوْثَقُوهُمْ فَقَالَ الرَّجُلُ الثَّالِثُ هَذَا أَوَّلُ الْغَدْرِ وَاللَّهِ لَا أَصْحَبُكُمْ إِنَّ لِي فِي هَؤُلَاءِ لَأُسْوَةً يُرِيدُ الْقَتْلَى فَجَرَّرُوهُ وَعَالَجُوهُ عَلَى أَنْ يَصْحَبَهُمْ فَأَبَى فَقَتَلُوهُ فَانْطَلَقُوا بِخُبَيْبٍ وَابْنِ دَثِنَةَ حَتَّى بَاعُوهُمَا بِمَكَّةَ بَعْدَ وَقْعَةِ بَدْرٍ فَابْتَاعَ خُبَيْبًا بَنُو الْحَارِثِ بْنِ عَامِرِ بْنِ نَوْفَلِ بْنِ عَبْدِ مَنَافٍ وَكَانَ خُبَيْبٌ هُوَ قَتَلَ الْحَارِثَ بْنَ عَامِرٍ يَوْمَ بَدْرٍ فَلَبِثَ خُبَيْبٌ عِنْدَهُمْ أَسِيرًا فَأَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عِيَاضٍ أَنَّ بِنْتَ الْحَارِثِ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهُمْ حِينَ اجْتَمَعُوا اسْتَعَارَ مِنْهَا مُوسَى يَسْتَحِدُّ بِهَا فَأَعَارَتْهُ فَأَخَذَ ابْنًا لِي وَأَنَا غَافِلَةٌ حِينَ أَتَاهُ قَالَتْ فَوَجَدْتُهُ مُجْلِسَهُ عَلَى فَخِذِهِ وَالْمُوسَى بِيَدِهِ فَفَزِعْتُ فَزْعَةً عَرَفَهَا خُبَيْبٌ فِي وَجْهِي فَقَالَ تَخْشَيْنَ أَنْ أَقْتُلَهُ مَا كُنْتُ لِأَفْعَلَ ذَلِكَ وَاللَّهِ مَا رَأَيْتُ أَسِيرًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ خُبَيْبٍ وَاللَّهِ لَقَدْ وَجَدْتُهُ يَوْمًا يَأْكُلُ مِنْ قِطْفِ عِنَبٍ فِي يَدِهِ وَإِنَّهُ لَمُوثَقٌ فِي الْحَدِيدِ وَمَا بِمَكَّةَ مِنْ ثَمَرٍ وَكَانَتْ تَقُولُ إِنَّهُ لَرِزْقٌ مِنْ اللَّهِ رَزَقَهُ خُبَيْبًا فَلَمَّا خَرَجُوا مِنْ الْحَرَمِ لِيَقْتُلُوهُ فِي الْحِلِّ قَالَ لَهُمْ خُبَيْبٌ ذَرُونِي أَرْكَعْ رَكْعَتَيْنِ فَتَرَكُوهُ فَرَكَعَ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ قَالَ لَوْلَا أَنْ تَظُنُّوا أَنَّ مَا بِي جَزَعٌ لَطَوَّلْتُهَا اللَّهُمَّ أَحْصِهِمْ عَدَدًا مَا أُبَالِي حِينَ أُقْتَلُ مُسْلِمًا عَلَى أَيِّ شِقٍّ كَانَ لِلَّهِ مَصْرَعِي وَذَلِكَ فِي ذَاتِ الْإِلَهِ وَإِنْ يَشَأْ يُبَارِكْ عَلَى أَوْصَالِ شِلْوٍ مُمَزَّعِ فَقَتَلَهُ ابْنُ الْحَارِثِ فَكَانَ خُبَيْبٌ هُوَ سَنَّ الرَّكْعَتَيْنِ لِكُلِّ امْرِئٍ مُسْلِمٍ قُتِلَ صَبْرًا فَاسْتَجَابَ اللَّهُ لِعَاصِمِ بْنِ ثَابِتٍ يَوْمَ أُصِيبَ فَأَخْبَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصْحَابَهُ خَبَرَهُمْ وَمَا أُصِيبُوا وَبَعَثَ نَاسٌ مِنْ كُفَّارِ قُرَيْشٍ إِلَى عَاصِمٍ حِينَ حُدِّثُوا أَنَّهُ قُتِلَ لِيُؤْتَوْا بِشَيْءٍ مِنْهُ يُعْرَفُ وَكَانَ قَدْ قَتَلَ رَجُلًا مِنْ عُظَمَائِهِمْ يَوْمَ بَدْرٍ فَبُعِثَ عَلَى عَاصِمٍ مِثْلُ الظُّلَّةِ مِنْ الدَّبْرِ فَحَمَتْهُ مِنْ رَسُولِهِمْ فَلَمْ يَقْدِرُوا عَلَى أَنْ يَقْطَعَ مِنْ لَحْمِهِ شَيْئًا

Kişi Kendini Esirliğe Teslîm Eder Mi, Etmez Mi?Kendisini -esirliğe teslîm etmeyen ve Öldürülmesi sırasında iki rek'at namaz kılanın hükmü?
-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Amr ibnu Ebî Sufyân ibn Esîd ibn Harise es- Sakafî haber verdi, -Bu Amr, Zuhre oğulları'-nın yeminli dostu ve Ebû Hureyre'nin arkadaşlarından idi- ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (Uhud'dan döndüğü zaman) on kişilik bir topluluğu keşif kolu seriyyesi olarak gönderdi ve bunlar üzerine –Âsim ibn Umer ibni-'l-Hattâb'ın dedesi olan- Âsim ibn Sabit el-Ensârî'yi kumandan yaptı. Bunlar gittiler, nihayet Mekke ile Usfân arasında bir yer olan el-Hed'e mevkiine vardıkları zaman Huzeyl kabilesinden Lihyân oğulları denilen aşiret halkına, bunların geldiği zikredildi. Bunun üzerine bu seriyyeye doğru hepsi güzel atıcı ikiyüze yakın bir topluluk etrafa dağıldılar ve seriyyedekilerin izlerini ta'kîb ettiler. Nihayet ta'kîbçiler, seriyyenin Medine'den azık edinip yanlarına aldıkları hurmaları yedikleri yerde bir hurma buldular ve:
— İşte bu Yesrib hurmasıdır, dediler. Ve yine seriyyenin izleri ardından gittiler. Seriyye kumandanı Âsim ve arkadaşları bu ta'kîbçileri görünce, hemen yüksek bir yere sığınıp orada savunmak istediler. Fakat

ta'kîbçiler onların etrafını çepçevre kuşattılar da:
— Aşağıya inin ve ellerinizle kendilerinizi bize verin, teslîm edin; sizin için ahd ve misâk vardır; biz sizden hiçbir kimseyi öldürmeyiz; dediler.Seriyyenin kumandanı Âsim:
— Bana gelince, Allah'a yemîn ederim ki, ben bu gün bir kâfirin zimmetine, yânî ahdine razı olup inmem. Yâ Allah! Bizden Pey-gamberi'ne haber ver, dedi. Bu sırada kâfirler müslümânlara oklar attılar ve on kişiden altı-sıyle birlikte Âsım'I öldürdüler. Geri kalan üç kişilik grup, o ahd ve mîsâk ile kâfirlere indiler. Bu üçten biri Hubeyb ibn Adiyy el-Ensârî el-Evsî?dir. İkisi de îbnu Desine Zeyd ibn Muâviye el-Ensârî ve diğer bir adamdır -ki o, Abdullah ibn Tarık'tır-. Kâfirler bunları ele geçirdikleri zaman yaylarının kirişlerini çözdüler ve bu kirişlerle müslümânları sıkıca bağladılar. Bunun üzerine üçüncü adam, yânî Abdullah ibn Tarık:
— İşte bu ilk gadrdır. Vallahi ben sizlerle beraber olmuyorum. Âsim ve altı şehîdi kasdederek:
— Muhakkak şunlarda uyulacak bir örnek vardır, dedi.
Kâfirler hemen onu çekip sürüklediler ve kendileriyle beraber olmaya yânî gelmeye zorladılar. Abdullah onlarla gitmeyi kabul etmeyip dayattı. Bunun üzerine onu öldürdüler. Akabinde Hubeyb ile İbnu Desine'yi götürdüler. Nihayet bu ikisini Bedir vak'asmın ardından Mekke'de sattılar. Hubeyb'i el-Hâris ibn Âmir ibn NevfeHbn Abd Menâf oğullan satın aldı.Hubeyb,Bedir günü Haris ibn Âmir'i öldürmüştü.Hubeyb onların yanında bir süre esîr olarak kaldı. İbn Şihâb dedi ki: Bana Ubeydullah ibn lyâd haber verdi; ona da el-Hâris'in kızı Zeyneb şöyle haber vermiştir: O aile, Hubeyb'i öldürmeye topluca karar verdikleri zaman Hubeyb, (Öldürüldükten sonra cesedinde meydana çıkmasın diye) avret yerindeki kılları tıraş etmek için, bu kadından bir ustura ariyet istedi. Kadın kendisine usturayı ariyet verdi.Kadın dedi ki: Hubeyb, ben farkında değilken yanına gelen erkek çocuğumu tutmuştu. Kadın dedi ki: Ben onu, çocuğumu kendi uyluğu üzerinde kucağına oturtmuş, ustura da elinde iken buldum. Ben çok korktum. Hubeyb bu korkumu yüzümden anladı da:
— Çocuğu öldüreceğimden mi korkuyorsun? Ben böyle hainlik yapacak değilim, dedi. Kadın dedi ki: Vallahi bu Hubeyb kadar hayırlı hiçbir esîr görmedim. Allah'a yeminle söylüyorum: Ben bir- gün onu, kendisi demir bağlar içinde bağlanmış olduğu ve o zaman Mekke'de bu meyveden hiç bulunmadığı hâlde elinde bir üzüm salkımı tutmuş da onu yerken bulmuşumdur. Ve yine kadın: Şübhesiz bu, Allah tarafından bir rızktır ki, Allah onu Hubeyb'e rızk yapmıştı, demiştir. Onlar Hubeyb'i Hıll'de öldürmek için Harem'den dışarı çıkardıkları zaman Hubeyb onlara hitaben:
— Beni serbest bırakın da iki rek'at namaz kılayım, dedi. Onlar kendisini serbest bıraktılar, o da iki rek'at namaz kıldı. Sonra:
— Eğer bende ölüm korkusu olduğunu sanmanız olmasaydı, ben bu namazı elbette daha uzun kılardım. Yâ Allah, onlardan kimseyi bırakma, hepsini helak eyle! diye beddua etti. Duasından sonra da şu beyitleri söyledi:
Mâ ubâîî hîne uktelu musîimen Aîâ eyyin şıkkın hâne lilîâhi masraî Ve zâlike fî-zâü'1-ilâhi ve in yese' Yubârik aîâ evsâli şilvin mumezzai (= Ben müslümân olarak Allah için öldürülürken, atılacağım yerim arzın hangi yanı olsa aldırmam. Çünkü öldürülmem Allah'ın zâtı (yânî rızâsı) yolundadır.Eğer O isterse kesilip parçalanmış organ eklemleri üzerine bereketler yağdırır!) Akabinde İbnu'l-Hâris onu öldürdü. İşte böylece Hubeyb, bağlanarak öldürülen her müslümânın ölümü sırasında iki rek'at namaz kılma sünnetini kaanûnlaştıran kimse oldu . Seriyye kumandam Âsim ibn Sâbit'in vurulduğu gün yaptığı duasını da Allah Kabul buyurdu da Peygamber (S) sahâbîlerine, onların haberini ve vurulup öldürüldüklerini haber verdi. Kureyş kâfirlerinden birtakım insanlar, Âsım'm öldürülmüş olduğu kendilerine haber verildiği zaman, Âsım'ın cesedinden öldürüldüğünün bilineceği herhangi bir parça getirmeleri için, Âsım'ın cesedine elçi yolladılar. Çünkü Âsim, Bedir günü onların büyüklerinden birisini öldürmüştü. Bu sırada Âsım'ın cesedi üzerine Allah tarafından bal anlarından gölge edici bir bulut gönderildi de, o bulut cesedi onların elçisinden korudu. Artık onun etinden herhangi birşey kesmeye güçleri yetmedi

---

بَاب فَكَاكِ الْأَسِيرِ فِيهِ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3046 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فُكُّوا الْعَانِيَ يَعْنِي الْأَسِيرَ وَأَطْعِمُوا الْجَائِعَ وَعُودُوا الْمَرِيضَ

Esirin Düşman Elinden (Mal İle Yâhud Malsız Suretle) Kurtarılması Babı

Bu konuda Ebû Musa'nın Peygamberden rivayet ettiği hadîs vardır .

-...Ebû Mûsâ (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "ÂntyU yâni esîri (müslümân esîri) esirlikten kurtarınız, aç olanı doyurunuz, hastayı ziyaret edip hâl ve ihtiyâcını sorunuz" buyurdu

---

3047 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا مُطَرِّفٌ أَنَّ عَامِرًا حَدَّثَهُمْ عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ لِعَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ هَلْ عِنْدَكُمْ شَيْءٌ مِنْ الْوَحْيِ إِلَّا مَا فِي كِتَابِ اللَّهِ قَالَ لَا وَالَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَبَرَأَ النَّسَمَةَ مَا أَعْلَمُهُ إِلَّا فَهْمًا يُعْطِيهِ اللَّهُ رَجُلًا فِي الْقُرْآنِ وَمَا فِي هَذِهِ الصَّحِيفَةِ قُلْتُ وَمَا فِي الصَّحِيفَةِ قَالَ الْعَقْلُ وَفَكَاكُ الْأَسِيرِ وَأَنْ لَا يُقْتَلَ مُسْلِمٌ بِكَافِرٍ

-.......Bize Mutarrıf tahdîs etti ki, kendilerine Âmir eş-Şa'bî, Ebû Cuhayfe'den tahdîs etmiştir. O şöyle demiştir: Ben, Alî ibn Ebî Tâlib'e:

— Allah'ın Kitâbı'nda bulunandan başka yanınızda vahiyden birşey var mıdır? Diye sordum. Alî (R):

— Hayır yoktur. Taneyi toprak içinde yaran ve insanı yaratan Allah'a yemîn ederim ki, benim bildiğim şey, ancak Allah'ın Kur'-ân'daki hükümleri anlama hususunda insana ihsan etmekte olduğu anlama kaabiliyetidir. Bir de (kılıcının kınındaki şeyi işaret ederek) şu sahîfede yazılı olan hükümlerdir, dedi.Ben:

— Bu sahîfedeki hükümler nedir? dedim.Alî:

— Bu sahîfede maktulün diyeti, esîrin kurtarılması ve bir kâfire mukaabil bir müslümânın öldürülmeyeceği hükümleri vardır, dedi

---

بَاب فِدَاءِ الْمُشْرِكِينَ

3048 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رِجَالًا مِنْ الْأَنْصَارِ اسْتَأْذَنُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ ائْذَنْ فَلْنَتْرُكْ لِابْنِ أُخْتِنَا عَبَّاسٍ فِدَاءَهُ فَقَالَ لَا تَدَعُونَ مِنْهَا دِرْهَمًا وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَالٍ مِنْ الْبَحْرَيْنِ فَجَاءَهُ الْعَبَّاسُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْطِنِي فَإِنِّي فَادَيْتُ نَفْسِي وَفَادَيْتُ عَقِيلًا فَقَالَ خُذْ فَأَعْطَاهُ فِي ثَوْبِهِ

Müşrik Esirlerden Fidye Alınması Bâbî

-.. İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Enes ibn Mâlik (R) şöyle tahdîs etti:Ensâr'dan birtakım adamlar Rasûlullah'tan izin istediler de:

— Yâ Rasûlallah, bize izin ver de kizkardeşimizin oğlu Abbâs ibn Abdilmuttalib'in esirlikten kurtulma bedeli olan parayı kendisine bırakalım, dediler.Rasûlullah (S):

— "(Hayır) o paradan bir dirhemi bile bırakmazsınız" buyurdu.İbrâhîm (ibn Tahmân), Abdulazîz ibn Suheyb'den söyledi ki, Enes: Peygamber'e Bahreyn'den mal getirildi. Bunun taksimi sırasında Abbâs, Peygamber'e geldi ve:

— Yâ Rasûlallah, bu maldan bana da bir hisse ver. Çünkü ben (Bedir günü) hem kendimin, hem de Akîl'in fidyesini vermiştim, dedi. Rasûlullah:

— "Al!" buyurdu da Abbâs'ın elbisesinin eteği içinde ona mal verdi

---

3050 - حَدَّثَنِي مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ وَكَانَ جَاءَ فِي أُسَارَى بَدْرٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ فِي الْمَغْرِبِ بِالطُّورِ

-...BizeMa'mer, ez-Zuhrî'den; o da Muhammed ibn Cubeyr'den haber verdi ki, babası Cubeyr ibnu Mut'ım (R) Bedir esirlerini fidye mukaabili kurtarmak için Medine'ye gelmiş idi. Dedi ki: Ben Peygamber(S)'in akşam namazında Ve't-Tûri Sûresi'ni okurken işittim

---

بَاب الْحَرْبِيِّ إِذَا دَخَلَ دَارَ الْإِسْلَامِ بِغَيْرِ أَمَانٍ

3051 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا أَبُو الْعُمَيْسِ عَنْ إِيَاسِ بْنِ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَيْنٌ مِنْ الْمُشْرِكِينَ وَهُوَ فِي سَفَرٍ فَجَلَسَ عِنْدَ أَصْحَابِهِ يَتَحَدَّثُ ثُمَّ انْفَتَلَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اطْلُبُوهُ وَاقْتُلُوهُ فَقَتَلَهُ فَنَفَّلَهُ سَلَبَهُ

Düşman Arazîsinden Gelen Harbî Kişi Emânsız Ve İzinsiz Olarak İslâm Diyarına Girdiğinde, Bunun Hükmü Babı

-...Seleme ibnu'1-Ekva' (R) şöyle demiştir: Peygamber bir seferde iken müşrikler tarafından bir câsûs geldi de sahâbîlerin yanına oturdu, onlarla konuşmaya durdu. Sonra (devesine binerek) dönüp gitti. Peygamber (S): "Onu arayıp bulun ve öldürün" buyurdu. O câsûsu, Seleme ibnu'1-Ekva' (arkasından gidip) öldürdü. Peygamber de casusun devesini ve üzerindeki eşyasını Seleme'ye (ganîmet payından) fazla bir atiyye olmak üzere verdi

---

بَاب يُقَاتَلُ عَنْ أَهْلِ الذِّمَّةِ وَلَا يُسْتَرَقُّونَ

3052 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ وَأُوصِيهِ بِذِمَّةِ اللَّهِ وَذِمَّةِ رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُوفَى لَهُمْ بِعَهْدِهِمْ وَأَنْ يُقَاتَلَ مِنْ وَرَائِهِمْ وَلَا يُكَلَّفُوا إِلَّا طَاقَتَهُمْ

İslâm Devletinin Ahdi Ve Koruma Taahhüdü Altında Bulunanların Haklarının Korunması Yolunda Muharebe Edilir Ve Bu Zimmetliler, Köle Yapılmazlar

-...Umer (R) -Ebû Lu'lu' tarafından vurulduktan sonra şöyle demiştir: Ben, benden sonraki devlet başkanına: Allah'ın zimmetiyle ve Rasûlü'nün zimmetiyle, Kitâb ehline verilen taahhüdlerin onlara tastamam yerine getirilmesini, onların önünde haklarının korunması yolunda muharebe edilmesini ve onların ancak takat getirebilecekleri mikdâr cizye ile mükellef tutulmalarını vasiyyet ediyorum

---

بَاب جَوَائِزِ الْوَفْدِ

بَاب هَلْ يُسْتَشْفَعُ إِلَى أَهْلِ الذِّمَّةِ وَمُعَامَلَتِهِمْ

3053 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ الْأَحْوَلِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَالَ يَوْمُ الْخَمِيسِ وَمَا يَوْمُ الْخَمِيسِ ثُمَّ بَكَى حَتَّى خَضَبَ دَمْعُهُ الْحَصْبَاءَ فَقَالَ اشْتَدَّ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَعُهُ يَوْمَ الْخَمِيسِ فَقَالَ ائْتُونِي بِكِتَابٍ أَكْتُبْ لَكُمْ كِتَابًا لَنْ تَضِلُّوا بَعْدَهُ أَبَدًا فَتَنَازَعُوا وَلَا يَنْبَغِي عِنْدَ نَبِيٍّ تَنَازُعٌ فَقَالُوا هَجَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ دَعُونِي فَالَّذِي أَنَا فِيهِ خَيْرٌ مِمَّا تَدْعُونِي إِلَيْهِ وَأَوْصَى عِنْدَ مَوْتِهِ بِثَلَاثٍ أَخْرِجُوا الْمُشْرِكِينَ مِنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ وَأَجِيزُوا الْوَفْدَ بِنَحْوِ مَا كُنْتُ أُجِيزُهُمْ وَنَسِيتُ الثَّالِثَةَ وَقَالَ يَعْقُوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ سَأَلْتُ الْمُغِيرَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ فَقَالَ مَكَّةُ وَالْمَدِينَةُ وَالْيَمَامَةُ وَالْيَمَنُ وَقَالَ يَعْقُوبُ وَالْعَرْجُ أَوَّلُ تِهَامَةَ

Elçilik Yâhud Şâir Bir İyilik Sebebi İçin Gelen Hetetlere Atiyyeler Verilmesi Babı
-.. Bâb: Devletin Ahdinde Bulunan Zimmet Ehli Azınlıklara Ve Onlara İyi Muamele Edilmesine (Devlet Başkanlığı Makaamından) Şefaat İstenilir Mi?
-...O da Saîd ibn Cubeyr'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R): O perşembe günü, o perşembe günü ne acı gündü! dedi, sonra da gözyaşı çakıl taşlarını ıslatıncaya kadar ağladı ve şunları söyledi: O perşembe günü Rasûlullah'm hastalığındaki ağrısı artmıştı da:
— "Bana yazacak birşey getirin, size bir yazı yazdırayım ki, ondan sonra yolunuzu hiç şaşırmayasımz!" buyurdu. Bunun üzerine orada bulunanlar (yazılsın, yazılmasın diye) çekiştiler. Rasûlullah:
— "Hiçbir peygamberin yanında çekişmek yakışmaz" buyurdu. Oradaki sahâbîlerden bâzıları:
— Rasûlullah (hastalığın şiddetinden) sayıkladı, dediler. Rasûlullah:
— "Beni kendi hâlime bırakınız. Benim içinde bulunduğum hâl, sizin beni da'vet etmekte olduğunuz şeylerden hayırlıdır" buyurdu. Ve Rasûlullah vefatı zamanında üç şey vasiyyet etti:
— "Bütün müşrikleri Arab yarımadasından çıkarınız; gelecek hey'etlere benim izin verip hediyeler ikram etmekte bulunduğum tarzda siz de icazet ve hediyeler vermek suretiyle hürmet gösteriniz" buyurdu. İbn Abbâs: Ben üçüncü vasiyyeti unuttum, demiştir.Ya'kûb ibn Muhammed şöyle dedi: Ben Abdurrahmân oğlu Mu-gîre'ye Arab yarımadasından sordum. O: Mekke, Medine, Yemâ-me ve Yemen'dir, dedi. Ve yine bu Ya'kûb: el-Arc denilen mevki', Tıhâine'nin evvelidir, demiştir

---

بَاب التَّجَمُّلِ لِلْوُفُودِ

3054 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ وَجَدَ عُمَرُ حُلَّةَ إِسْتَبْرَقٍ تُبَاعُ فِي السُّوقِ فَأَتَى بِهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ابْتَعْ هَذِهِ الْحُلَّةَ فَتَجَمَّلْ بِهَا لِلْعِيدِ وَلِلْوُفُودِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا هَذِهِ لِبَاسُ مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ أَوْ إِنَّمَا يَلْبَسُ هَذِهِ مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ فَلَبِثَ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ أَرْسَلَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِجُبَّةِ دِيبَاجٍ فَأَقْبَلَ بِهَا عُمَرُ حَتَّى أَتَى بِهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قُلْتَ إِنَّمَا هَذِهِ لِبَاسُ مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ أَوْ إِنَّمَا يَلْبَسُ هَذِهِ مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ ثُمَّ أَرْسَلْتَ إِلَيَّ بِهَذِهِ فَقَالَ تَبِيعُهَا أَوْ تُصِيبُ بِهَا بَعْضَ حَاجَتِكَ

Gelen Hey'etleriçin Güzel Elbise Giyip Süslenmek Babı
-...İbn Umer şöyle demiştir: Umer (R) çarşıda kalın ipekli bir takım elbise satılıyor buldu. Onu Rasûlullah'a getirdi ve:
— (Yâ Rasûlallah!) Bu takım elbiseyi satın al da bayram günleri için ve hey'etler geldiği günler için bununla süslen, dedi. Rasûlullah:
— "Bu ancak âhiretten nasibi olmayan kimsenin giyeceği elbısedir. -Yâhud da: Bunu ancak âhiretten nasibi olmayan kimse giyer buyurdu.Umer, Allah'ın dilediği bir süre eğlendi. Sonra Peygamber (S) Umer'e ibrişimden dokunmuş ipek bir cübbe yolladı.Umer o cubbe ile dönüp, onu Rasûlullah'a getirdi ve:
— Yâ Rasûlallah! "Bu ancak âhiretten nasibi olmayan kimsenin elbisesidir" -yâhud:"Bunu ancak âhiretten nasibi olmayan kimse giyer" buyurdun, sonra da bu elbiseyi bana yolladın? dedi. Rasûlullah (S) cevaben:
— "Sen onu satarsın -yâhud: Bununla bâzı ihtiyâcını kapatırsın- buyurdu

---

بَاب كَيْفَ يُعْرَضُ الْإِسْلَامُ عَلَى الصَّبِيِّ

3055 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ عُمَرَ انْطَلَقَ فِي رَهْطٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِبَلَ ابْنِ صَيَّادٍ حَتَّى وَجَدُوهُ يَلْعَبُ مَعَ الْغِلْمَانِ عِنْدَ أُطُمِ بَنِي مَغَالَةَ وَقَدْ قَارَبَ يَوْمَئِذٍ ابْنُ صَيَّادٍ يَحْتَلِمُ فَلَمْ يَشْعُرْ بِشَيْءٍ حَتَّى ضَرَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ظَهْرَهُ بِيَدِهِ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ فَنَظَرَ إِلَيْهِ ابْنُ صَيَّادٍ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ الْأُمِّيِّينَ فَقَالَ ابْنُ صَيَّادٍ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ قَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَاذَا تَرَى قَالَ ابْنُ صَيَّادٍ يَأْتِينِي صَادِقٌ وَكَاذِبٌ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُلِطَ عَلَيْكَ الْأَمْرُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي قَدْ خَبَأْتُ لَكَ خَبِيئًا قَالَ ابْنُ صَيَّادٍ هُوَ الدُّخُّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اخْسَأْ فَلَنْ تَعْدُوَ قَدْرَكَ قَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ائْذَنْ لِي فِيهِ أَضْرِبْ عُنُقَهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ يَكُنْهُ فَلَنْ تُسَلَّطَ عَلَيْهِ وَإِنْ لَمْ يَكُنْهُ فَلَا خَيْرَ لَكَ فِي قَتْلِهِ

İslâm Dîni Çocuğa Nasıl Arzolunur?

-...Bize Ma'mer haber verdi ki, ez-Zuhrî şöyle demiştir; Bana Salim ibn Abdillah haber verdi; ona da İbn Umer (R) şöyle haber vermiştir: Umer, Peygamber'in sahâbîlerinden bir topluluk içinde Peygam-ber'in beraberinde, İbn Sayyâd'm bulunduğu tarafa gittiler. Nihayet Peygamber ve beraberindeki, İbn Sayyâd'ı Ensâr'dan Benû Megâle soyunun kasrı yanında çocuklarla beraber oyun oynarken buldular.İbnu Sayyâd o sırada henüz erlik çağma ermeye yaklaşmıştı. Bu genç kâhin Peygamber'i, Peygamber eliyle onun sırtına hafifçe vurunca-yâ kadar hissetmedi. Sonra Peygamber (S) ona:

— ''Benim Rasûluîlah olduğuma şehâdet eder misin?" dedi. İbnu Sayyâd, Peygamber'e baktı da:

— Ben senin ümitlilerin rasûlü olduğuna şehâdet ederim, dedi ve akabinde İbnu Sayyâd, Peygamber'e:

— Sen de benim rasûluîlah olduğuma şehâdet eder misin? dedi. Peygamber, ona:

— "Ben Allah'a ve O'nun rasûllerine îmân ettim" buyurdu. Ve Peygamber ona:

— "Ne gülüyorsun?" dedi. İbnu Sayyâd:

— Bana doğru da gelir, yalancı da, dedi. Peygamber:

— "İş senin üzerine karıştırıldı" buyurdu ve yine Peygamber:

— "Gönlümde senin için birşey sakladım (bunu bil bakalım)" buyurdu. İbnu Sayyâd:

— O gönlündeki şey Duhhu'dur, dedi. Peygamber:

— "Haydi sus, yıkıl git; haddini tecâvüz etme" buyurdu . Umer:

— Yâ Rasûlallah! Bana İbn Sayyâd hakkında izin ver de onun boynunu vurayım, dedi.Peygamber:

— "(Onu bırak.) Eğer bu Deccâl ise, sen onu vurmağa me'mûr edilmeyeceksin. Eğer o Deccâi değil ise, onu öldürmekte senin için hiçbir hayır ve yarar yoktur" buyurdu.

3056 - * قَالَ ابْنُ عُمَرَ انْطَلَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ يَأْتِيَانِ النَّخْلَ الَّذِي فِيهِ ابْنُ صَيَّادٍ حَتَّى إِذَا دَخَلَ النَّخْلَ طَفِقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَّقِي بِجُذُوعِ النَّخْلِ وَهُوَ يَخْتِلُ ابْنَ صَيَّادٍ أَنْ يَسْمَعَ مِنْ ابْنِ صَيَّادٍ شَيْئًا قَبْلَ أَنْ يَرَاهُ وَابْنُ صَيَّادٍ مُضْطَجِعٌ عَلَى فِرَاشِهِ فِي قَطِيفَةٍ لَهُ فِيهَا رَمْزَةٌ فَرَأَتْ أُمُّ ابْنِ صَيَّادٍ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَتَّقِي بِجُذُوعِ النَّخْلِ فَقَالَتْ لِابْنِ صَيَّادٍ أَيْ صَافِ وَهُوَ اسْمُهُ فَثَارَ ابْنُ صَيَّادٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ تَرَكَتْهُ بَيَّنَ

Yine İbn Umer şöyle demiştir: Peygamber (S) bundan başka bir kerre de Ubeyy ibn Ka'b ile beraber İbn Sayyâd'ın bulunduğu hurmalığa gitmişlerdi. Nihayet Peygamber hurmalığa girince İbn Say-yâd'dan gizlenerek, hurma ağaçları ile kendinin görülmesinden korunup sakınıyordu. Bu saklanmayı İbn Sayyâd'ın O'na görünmesinden önce, İbn Sayyâd'ın özel hâlini görmek ve ondan birşey işitmek için yapıyordu. îbn Sâyyâd kendi döşeği üzerinde saçaklı kadîfe örtüsü içinde yatmıştı. Örtü içinde genizden gelen bir hırıltı vardı. Peygamber, hurma ağacıyle korunurken tam o sırada İbn Sayyâd'ın annesi Peygamber'I gördü ve İbnu Sayyâd'a:

— Ey Safi! diye seslendi.Bu, îbn Sayyâd'ın ismidir. İbn Sayyâd çabucak ayağa kalktı. Bunun üzerine Peygamber (S)":

— "Şu kadın oğlunu o hâlde bıraksaydı, o kendini tutarsız sözleriyle ortaya koyup beyân edecekti" buyurdu .

3057 – وقَالَ سَالِمٌ قَالَ ابْنُ عُمَرَ ثُمَّ قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي النَّاسِ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ ذَكَرَ الدَّجَّالَ فَقَالَ إِنِّي أُنْذِرُكُمُوهُ وَمَا مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا قَدْ أَنْذَرَهُ قَوْمَهُ لَقَدْ أَنْذَرَهُ نُوحٌ قَوْمَهُ وَلَكِنْ سَأَقُولُ لَكُمْ فِيهِ قَوْلًا لَمْ يَقُلْهُ نَبِيٌّ لِقَوْمِهِ تَعْلَمُونَ أَنَّهُ أَعْوَرُ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِأَعْوَرَ

Geçen senedle Salim ibn Umer de dedi ki: İbn Umer şöyle dedi: Sonra Peygamber (S)insanlar içinde ayağa kalktı, Allah'ı lâyık olduğu sıfatlarla övdü. Sonra Deccâl'i zikredip şöyle buyurdu:
— "Ben sizleri onun şerrinden korkutuyorum. Peygamberlerden hiçbiri müstesna olmamak üzere, herbiri muhakkak kavmini(sa-pıklığa sevkeden her yalancı) Deccâl'den korkutup sakındırmıştır. Yemin olsun Nûh Peygamber de kendi kavmini Deccâl'den sakındırmıştır. Lâkin şimdi ben size bunun, hiçbir peygamberin bilsinler diye kendi^kavmine söylemediği bir vasfını söyleyeceğim (ki şudur): Dec-câl şaşıdır; kötü kılavuzdur (insanları eğri yola çağırır). Allah ise şaşı değildir (insanları doğru yola çağırır)".

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْيَهُودِ أَسْلِمُوا تَسْلَمُوا قَالَهُ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

بَاب إِذَا أَسْلَمَ قَوْمٌ فِي دَارِ الْحَرْبِ وَلَهُمْ مَالٌ وَأَرَضُونَ فَهِيَ لَهُمْ

3058 – حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيْنَ تَنْزِلُ غَدًا فِي حَجَّتِهِ قَالَ وَهَلْ تَرَكَ لَنَا عَقِيلٌ مَنْزِلًا ثُمَّ قَالَ نَحْنُ نَازِلُونَ غَدًا بِخَيْفِ بَنِي كِنَانَةَ الْمُحَصَّبِ حَيْثُ قَاسَمَتْ قُرَيْشٌ عَلَى الْكُفْرِ وَذَلِكَ أَنَّ بَنِي كِنَانَةَ حَالَفَتْ قُرَيْشًا عَلَى بَنِي هَاشِمٍ أَنْ لَا يُبَايِعُوهُمْ وَلَا يُؤْوُوهُمْ قَالَ الزُّهْرِيُّ وَالْخَيْفُ الْوَادِي

Peygamberdin Yahûdîler’e: 'İslâm 'a girin de (dünyâ ve âhiret musibetlerinden) selâmette olun" sözü Babı Bu hadîsi Saîb ibnu Ebî Saîd el-Makburî, Ebû Hureyre'den olmak üzere söylemiştir.
:.. Bîr Kavim Kendilerine Âid Birtakım Malları Ve Arazîleri Olduğu Hâlde Harb Diyarında İslâm'a Girdikleri Zaman. Bu Mallar Ve Arazîler Yine Kendilerinin Olur
-...Usâme ibnu Zeyd (R) şöyle demiştir: Ben Veda Haccı'nda:
— Yâ Rasûlallah! Yarın Mekke'de nereye ineceksin? diye sordum. Rasûlullah:
— "Akıl, Mekke'de bize bir ev bıraktı mı?" buyurdu. Sonra şunları söyledi: "Bizler yarın Kinâne oğullan yurdu olan el-Muhassab mevkiine ineceğiz ki, burası Kureyş'in küfr üzerine yemînleştiği yerdir. Bu yemînleşme şöyle olmuştu: Kinâne oğulları Kureyş ile, Hâşim oğulları aleyhine, onlarla alışveriş yapmamaları ve onları barındırmamaları üzerine yemînleşmişlerdi". ez-Zuhrî: (Kinâne oğulları'na âid olduğu zikredilen) el-Hayf, vâdîdir demiştir. (ez- Zuhrî'den başkaları da: Vâdînin seylinden yüksek olan fakat dağ olmaya ulaşmayan tümsek yerdir, demişlerdir.)

3059 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ اسْتَعْمَلَ مَوْلًى لَهُ يُدْعَى هُنَيًّا عَلَى الْحِمَى فَقَالَ يَا هُنَيُّ اضْمُمْ جَنَاحَكَ عَنْ الْمُسْلِمِينَ وَاتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ فَإِنَّ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ مُسْتَجَابَةٌ وَأَدْخِلْ رَبَّ الصُّرَيْمَةِ وَرَبَّ الْغُنَيْمَةِ وَإِيَّايَ وَنَعَمَ ابْنِ عَوْفٍ وَنَعَمَ ابْنِ عَفَّانَ فَإِنَّهُمَا إِنْ تَهْلِكْ مَاشِيَتُهُمَا يَرْجِعَا إِلَى نَخْلٍ وَزَرْعٍ وَإِنَّ رَبَّ الصُّرَيْمَةِ وَرَبَّ الْغُنَيْمَةِ إِنْ تَهْلِكْ مَاشِيَتُهُمَا يَأْتِنِي بِبَنِيهِ فَيَقُولُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَفَتَارِكُهُمْ أَنَا لَا أَبَا لَكَ فَالْمَاءُ وَالْكَلَأُ أَيْسَرُ عَلَيَّ مِنْ الذَّهَبِ وَالْوَرِقِ وَايْمُ اللَّهِ إِنَّهُمْ لَيَرَوْنَ أَنِّي قَدْ ظَلَمْتُهُمْ إِنَّهَا لَبِلَادُهُمْ فَقَاتَلُوا عَلَيْهَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَأَسْلَمُوا عَلَيْهَا فِي الْإِسْلَامِ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْلَا الْمَالُ الَّذِي أَحْمِلُ عَلَيْهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَا حَمَيْتُ عَلَيْهِمْ مِنْ بِلَادِهِمْ شِبْرًا

-.......Bize İmâm Mâlik, Zeyd ibn Eslem'den; o da babası ve Umer'in âzâdlısı Eslem'den tahdîs etti ki, Umer ibnu'l-Hattâb (R) Beytu'1-mâle âid bir koruluk üzerine Huneyy denilen bir kölesini me'-mûr ta'yîn etti de ona:
— Yâ Huneyyu! Kollarını müslümânlardan topla (yânı onlara zulümden ellerini çek) ve mazlumun bedduasından da sakın. Çünkü mazlumun duası (Allah tarafından) Kabul edilmiştir. Sen az sayılı deve bölüğü sahibini ve az sayılı koyun sürüsü sahibini koruluğa ve mer'-aya girdir. Bu az sayılı sürü sahihlerinden önce yâhud doğrudan kendilerini tercih ile Abdurrahmân ibn Avf'm develerini, Usmân ibn Affân'ın develerini koruya girdirmenden seni men' ederim. Çünkü bu son iki zât zengindirler. Eğer bunlann sürüleri helak olursa, bu iki zât hurmalara ve ekinlere dönerler. Hâlbuki küçük deve bölüğü sahibi, küçük koyun sürüsü sahibi, eğer bunların hayvanları helak olursa bunlar oğullarıyle -yâhud: evleriyle (zevceleriyle)- gelirler de: "Ey Mü'minlerin Emîri! (Bizler fakirleriz, bizler Beytu'l-mâl'den almaya daha haklıyız)" derler. Böyle feryâd eden fakirleri ben hiç muhtaçlar olarak terkeder miyim hey babasız kalası? (Ben fakirleri yardımsız bırakmam). Su ve ot bana altın ve gümüşten (yânî Beytu'l-mâl'den bu iki ma'deni harcamaktan) daha kolaydır. Allah'a yemin olsun ki, onlar elbette benim kendilerine zulmettiğimi düşüneceklerdir.Şübhe-siz bu arazîler onların beldeleridir. Onlar Câhiliyet devrinde bu arazîleri korumak üzere harb etmişler ve yine bu arazîler üzerinde İslâm Dîni'ne girmişlerdir. Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, ben Allah yolunda cihâd için binek bulamayanları yükleyeceğim deve ve atlar nev'inden mal mevcûd olmayaydı, onların beldelerinden bir karış yeri onlara karşı himaye edip koruluk yapmazdım

---

بَاب كِتَابَةِ الْإِمَامِ النَّاسَ

3060 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اكْتُبُوا لِي مَنْ تَلَفَّظَ بِالْإِسْلَامِ مِنْ النَّاسِ فَكَتَبْنَا لَهُ أَلْفًا وَخَمْسَ مِائَةِ رَجُلٍ فَقُلْنَا نَخَافُ وَنَحْنُ أَلْفٌ وَخَمْسُ مِائَةٍ فَلَقَدْ رَأَيْتُنَا ابْتُلِينَا حَتَّى إِنَّ الرَّجُلَ لَيُصَلِّي وَحْدَهُ وَهُوَ خَائِفٌ حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ فَوَجَدْنَاهُمْ خَمْسَ مِائَةٍ قَالَ أَبُو مُعَاوِيَةَ مَا بَيْنَ سِتِّ مِائَةٍ إِلَى سَبْعِ مِائَةٍ

Devlet Başkanının İnsanları -Yâhud İnsanlar İçin-(Savaşçıları Ve Diğerlerini Sayıp) Yazması
-...Huzeyfe ibnu'l-Yemân (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "İnsanlardan ben müslümânım diyenleri benim için (sayıp) s yazın" buyurdu. Biz, ordu mevcudunu binbeşyüz kişi sayıp Peygamber ;.;. için yazdık. Ve biz binbeşyüz kişi(lik kuvvet) olduğumuz hâlde (düşmandan) korkar mıyız dedik. Bir müddet sonra ben kendimizi öyle bir fitne ile belâlanmış gördüm ki, hani o korku nedir bilmeyen er kişi şimdi fitneden korkarak (cemâate gidemeyip evinde) yalnız başına namaz kılar oldu.**-**..Huzeyfe: Biz sahâbîlerin sayısını beşyüz bulduk, demiştir. Ebû Muâviye de: Altıyüz ile yediyüz arası kadar, demiştir

---

3061 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِي مَعْبَدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي كُتِبْتُ فِي غَزْوَةِ كَذَا وَكَذَا وَامْرَأَتِي حَاجَّةٌ قَالَ ارْجِعْ فَحُجَّ مَعَ امْرَأَتِكَ

-.......İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Bir adam Peygarnber'e geldi de::
— Yâ Rasûlallah! Ben şu ve şu gazvelere asker yazıldım, kadınım da hacc yapacaktır, dedi.
Rasûiullah (S): — "Sen gazveden dön de kadınınla beraber hacc yap" buyur-du

---

بَاب إِنَّ اللَّهَ يُؤَيِّدُ الدِّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ

3062 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح و حَدَّثَنِي مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ

عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ شَهِدْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِرَجُلٍ مِمَّنْ يَدَّعِي الْإِسْلَامَ هَذَا مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَلَمَّا حَضَرَ الْقِتَالُ قَاتَلَ الرَّجُلُ قِتَالًا شَدِيدًا فَأَصَابَتْهُ جِرَاحَةٌ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ الَّذِي قُلْتَ لَهُ إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَإِنَّهُ قَدْ قَاتَلَ الْيَوْمَ قِتَالًا شَدِيدًا وَقَدْ مَاتَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى النَّارِ قَالَ فَكَادَ بَعْضُ النَّاسِ أَنْ يَرْتَابَ فَبَيْنَمَا هُمْ عَلَى ذَلِكَ إِذْ قِيلَ إِنَّهُ لَمْ يَمُتْ وَلَكِنَّ بِهِ جِرَاحًا شَدِيدًا فَلَمَّا كَانَ مِنْ اللَّيْلِ لَمْ يَصْبِرْ عَلَى الْجِرَاحِ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَأُخْبِرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذَلِكَ فَقَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ أَشْهَدُ أَنِّي عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ ثُمَّ أَمَرَ بِلَالًا فَنَادَى بِالنَّاسِ إِنَّهُ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا نَفْسٌ مُسْلِمَةٌ وَإِنَّ اللَّهَ لَيُؤَيِّدُ هَذَا الدِّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ

''Muhakkak ki, Allah (dilerse) şu tslâm DînVni günahkâr ve âsî kişi ile kuvvetlendirir"
-....Buradaki iki senedde Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Bizler (Hayber'de) Rasûlullah'm beraberinde hazır bulunduk. Rasûiullah, İslâm'ı iddia etmekte olanlardan bir kimse için:
— "Bu adam ateş ehlindendir" buyurdu.
Muharebe başlayınca bu adam şiddetli bir muharebe ve çarpışma yaptı ve kendisine büyük bir yara isabet etti. Bunun üzerine (bir sahâbî tarafından):
— "Yâ Rasûlallah! "O, ateş ehlindendir" buyurduğun şu kimse, bu gün muhakkak çok çetin bir muharebe yapmış ve ölmüştür, denildi. Peygamber (S) bu söze karşılık:
— "O, ateşe gitmiştir" buyurdu. Râvî dedi ki: İnsanların bâzısı o adam hakkındaki bu Peygamber sözünün doğruluğundan şübhe etmeye yaklaştı. Onlar bu şaşkınlık hâli üzerinde bulundukları sırada birdenbire:
— O adam ölmemiştir, lâkin onda şiddetli bir yara vardır, denildi.Geceden bir vakit olunca o yaralı adam, yaranın acısına sabredemedi de kendisini öldürdü. Akabinde bu Peygamber'e haber verildi. Peygamber:
— "Allâhu Ekber (Allah en büyüktür). Ben kendimin Allah'ın kulu ve Rasûlü olduğuma şehâdet ederim" buyurdu. Sonra Bilâl'e emretti de Bilâl insanlar içinde:
— "Şu muhakkak ki cennete ancak müslümân nefis girer. Ve muhakkak ki Allah bu İslâm Dîni'ni (dilerse) elbette fâcir kişi ile de te'yîd edip kuvvetlendirir" sözlerini bağırıp i'lân etti

---

بَاب مَنْ تَأَمَّرَ فِي الْحَرْبِ مِنْ غَيْرِ إِمْرَةٍ إِذَا خَافَ الْعَدُوَّ

3063 – حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُلَيَّةَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَطَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَخَذَ الرَّايَةَ زَيْدٌ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا جَعْفَرٌ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ عَنْ غَيْرِ إِمْرَةٍ فَفُتِحَ عَلَيْهِ وَمَا يَسُرُّنِي أَوْ قَالَ مَا يَسُرُّهُمْ أَنَّهُمْ عِنْدَنَا وَقَالَ وَإِنَّ عَيْنَيْهِ لَتَذْرِفَانِ

Harbde (Kumandan Şehîd Düştüğü Ve) Düşman Saldırısından Endîşe Ettiği Zaman, Devlet Başkanının Ta'yînini Beklemeksizin, Kendini Ordu Üzerine Kumandan Yapan Kimse Babı
-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Rasülullah (S) bir hutbe yaptı da, hutbesinde:
— "İslâm sancağını Zeyd eline aldı, akabinde Zeyd vuruldu. Sonra sancağı Ca'fer aldı, o da vuruldu. Sonra sancağı Abdullah ibnu Revâha aldı, o da şehtd edildi. Sonra sancağı emîr ta'yîn edilmeksizin Hâlid ibnu'l-Velîd aldı ve ona fetih verildi. Onların bizim yanımızda olmaları (içinde bulundukları hâlin daha hayırlı olması sebebiyle) beni -yâhud da: onları sevindirmez" buyurdu. Enes: Rasülullah bunları söylerken iki gözü yaş akıtıyordu, demiştir

---

بَاب الْعَوْنِ بِالْمَدَدِ

3064 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ وَسَهْلُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَاهُ رِعْلٌ وَذَكْوَانُ وَعُصَيَّةُ وَبَنُو لَحْيَانَ فَزَعَمُوا أَنَّهُمْ قَدْ أَسْلَمُوا وَاسْتَمَدُّوهُ عَلَى قَوْمِهِمْ فَأَمَدَّهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ بِسَبْعِينَ مِنْ الْأَنْصَارِ قَالَ أَنَسٌ كُنَّا نُسَمِّيهِمْ الْقُرَّاءَ يَحْطِبُونَ بِالنَّهَارِ وَيُصَلُّونَ بِاللَّيْلِ فَانْطَلَقُوا بِهِمْ حَتَّى بَلَغُوا بِئْرَ مَعُونَةَ غَدَرُوا بِهِمْ وَقَتَلُوهُمْ فَقَنَتَ شَهْرًا يَدْعُو عَلَى رِعْلٍ وَذَكْوَانَ وَبَنِي لَحْيَانَ قَالَ قَتَادَةُ وَحَدَّثَنَا أَنَسٌ أَنَّهُمْ قَرَءُوا بِهِمْ قُرْآنًا أَلَا بَلِّغُوا عَنَّا قَوْمَنَا بِأَنَّا قَدْ لَقِينَا رَبَّنَا فَرَضِيَ عَنَّا وَأَرْضَانَا ثُمَّ رُفِعَ ذَلِكَ بَعْدُ

Cihâdda İmdâd Göndermekle Yardım -Edilmesi Babı
-...Katâde'den; o da Enes(R)'ten tahdîs etti ki, Peyamber'e Rı'l, Zekvân, Usayya ve Lıhyân oğulları kabilelerinden bâzı kimseler geldi de, kendilerinin müslümân olduklarını söylediler ve kendi kavimlerine karşı Peygamber'den imdâd istediler. Peygamber de onlara Ensâr'dan yetmiş kişi gönderip imdâd eyledi. Enes dedi ki: Biz o gönderilen sahâbîlere (Kur'ân'ı çok okudukları için) "el-Kurrâ" ismi veriyorduk. Onlar gündüzleyin odun toplarlar, geceleyin de namaz kılarlardı. O yetmiş sahâbî onlarla gittiler, nihayet Maûne Kuyusu'na ulaştıklarında o kabileler bunlara hainlik yaptılar ve bu Kur'ân hafızı sahâbîleri öldürdüler. Bu hâdise üzerine Peygamber (S) bir ay Rı'l, Zekvân, BenûLıhyân kabileleri aleyhine duâ ederek kunût yaptı. Katâde ibn Diâme şöyle dedi: Ve Enes bize: Onlarla ilgili olan şu "Dikkat edin! Bizden kavmimize tebliğ ediniz ki, bizler Rabb'i-mize kavuştuk; O bizden razı oldu ve bizleri de razı kıldı" sözlerini Kur'ân olarak okuduk. Sonra bir müddetin ardından bu sözlerin tilâveti kaldırıldı, diye tahdîs etti

---

بَاب مَنْ غَلَبَ الْعَدُوَّ فَأَقَامَ عَلَى عَرْصَتِهِمْ ثَلَاثًا

3065 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ ذَكَرَ لَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ عَنْ أَبِي طَلْحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ إِذَا ظَهَرَ عَلَى قَوْمٍ أَقَامَ بِالْعَرْصَةِ ثَلَاثَ لَيَالٍ تَابَعَهُ مُعَاذٌ وَعَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Düşmana Gâlib Gelen Ve Akabinde Onların Binasız Geniş Arsaları Üzerinde Üç Gün İkaamet Eden Kimse Babı
-...Bize Rahv ibnu Ubâde tahdîs edip şöyle dedi: Bize Saîd ibn Ebî Arûbe tahdîs etti ki, Katâde şöyle demiştir: Enes ibn Mâlik bizlere (üvey babası) Ebû Talha'dan zikretti ki, Peygamber (S) bir kavme harble gâlib geldiği zaman, o kavmin binadan boş geniş bir sahasında üç gün ikaamet etmek i'tiyâdında idi . Bu hadîsi bize Saîd, Katâde'den; o da Enes'ten; o da Ebû Talha'dan; o da Peygamber'den tahdîs etti dedi diye rivayet etmekte Ravh ibn Ubâde'ye Muâz ibnu Abdi'l- A'lâ ile Abdu'l-A'lâ ibn Abdi'1-A'lâ mutâbaat etmişlerdir

---

بَاب مَنْ قَسَمَ الْغَنِيمَةَ فِي غَزْوِهِ وَسَفَرِهِ وَقَالَ رَافِعٌ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ فَأَصَبْنَا غَنَمًا وَإِبِلًا فَعَدَلَ عَشَرَةً مِنْ الْغَنَمِ بِبَعِيرٍ

3066 – حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسًا أَخْبَرَهُ قَالَ اعْتَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْجِعْرَانَةِ حَيْثُ قَسَمَ غَنَائِمَ حُنَيْنٍ

Gazvede Ve Seferde İken Ganimeti Taksim Eden Kimse Babı: Râfi' ibn Madîc de şöyle demiştir: Biz (Huneyn dönüşünde) Peygamber'in beraberinde (Tıhâme'deki) Zu'1-Huleyfe'de bulunduk. Orada birçok koyun ve deve ele geçirdik. Peygamber (S) ganimeti taksîm etti de (o günün rayicine göre) on koyunu bir deveye denk saydı .
-...Bize Hemmâm, Katâde'den tahdîs etti ki, ona da Enes haber verip: Peygamber (S) Cı'râne'den, Huneyn ganimetlerini taksîm ettiği yerden umre yaptı, demiştir Bu hadîs de Hace'da "Peygamber kaç umre yaptı?" babında geçmişti...

بَاب إِذَا غَنِمَ الْمُشْرِكُونَ مَالَ الْمُسْلِمِ ثُمَّ وَجَدَهُ الْمُسْلِمُ

3067 - قَالَ ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ ذَهَبَ فَرَسٌ لَهُ فَأَخَذَهُ الْعَدُوُّ فَظَهَرَ عَلَيْهِ الْمُسْلِمُونَ فَرُدَّ عَلَيْهِ فِي زَمَنِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبَقَ عَبْدٌ لَهُ فَلَحِقَ بِالرُّومِ فَظَهَرَ عَلَيْهِمْ الْمُسْلِمُونَ فَرَدَّهُ عَلَيْهِ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Muhârib Müşrikler Bir Müslümânın Malını Ganimet Aldıkları Ve Sonra Müslümanlar 0 Müşriklerin Diyarını İsti'lâ Ettiklerinde, O Müslüman Kendi Malını Aynen Bulsa (Sahibi Bu Malını Alabilir Mi, Yoksa Bu Mal Ganimet Malından Mı Sayılır)?

-.. Abdullah ibn Numeyr şöyle dedi: Bize Ubeydullah, Nâfi'-den tahdîs etti ki, İbnu Umer (R) şöyle demiştir: Bir kenesinde ben İbn Umer'e âid bir at düşman tarafına kaçıp gitti de onu muhârib düşman yakaladı. Sonra müslümânlar o düşmana gâlib geldi de, Rasûlullah (S) zamanında o at ben İbn Umer'e geri verildi. Bir kerresinde yine ben İbn Umer'e âid bir köle kaçıp Rûmlar'a katılmıştı Sonra müslümânlar Rûmlar'a gâlib geldi de Hâlid ibnu'l-Velîd o köleyi ben İbn Umer'e geri verdi. Bu da Peygamber zamanından sonra idi

---

3068 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ أَنَّ عَبْدًا لِابْنِ عُمَرَ أَبَقَ فَلَحِقَ بِالرُّومِ فَظَهَرَ عَلَيْهِ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ فَرَدَّهُ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ وَأَنَّ فَرَسًا لِابْنِ عُمَرَ عَارَ فَلَحِقَ بِالرُّومِ فَظَهَرَ عَلَيْهِ فَرَدُّوهُ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ عَارَ مُشْتَقٌّ مِنْ الْعَيْرِ وَهُوَ حِمَارُ وَحْشٍ أَيْ هَرَبَ

-...Bana Nâfi* haber verdi ki, İbnu Umer'e âid bir köle kaçıp Rûmlar'a katılmış.Sonra kumandan Hâlid ibnu'l-Velîd köle üzerine gâlib gelmiş ve o kaçak köleyi Abdullah ibn Umer'e aynen geri vermiştir. Ve yine İbnu Umer'e âid bir at kaçarak gitmiş ve Rûmlar'a katılmış, sonra Hâlid ibnu'l-Velîd o at üzerine gâlib gelmiş ve onu tekrar Abdullah'a geri vermiştir.Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: Metindeki "Âra" fiili, "yaban eşeği" ma'nâsına olan "el- Ayru" isminden türemiştir; "Âra", kaçtı demektir.

3069 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ كَانَ عَلَى فَرَسٍ يَوْمَ لَقِيَ الْمُسْلِمُونَ وَأَمِيرُ الْمُسْلِمِينَ يَوْمَئِذٍ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ بَعَثَهُ أَبُو بَكْرٍ فَأَخَذَهُ الْعَدُوُّ فَلَمَّا هُزِمَ الْعَدُوُّ رَدَّ خَالِدٌ فَرَسَهُ

-....Bize Zuheyr, Mûsâ ibn Ukbe'den; o da Nâfı'den tahdîs etti ki, İbn Umer, müslümânlar (Rûm düşmanını) karşıladıkları gün bir at üzerinde bulunuyordu. O gün müslümân ordusunun emîri, yânı başkumandanı Hâlid ibnu'l-Velîd idi. Onu (kendi devlet başkanlığı zamanında) Ebû Bekr sefere göndermişti. (O harb sırasında at İbn Umer'I zorlayıp düşürdü de düşman tarafına kaçtı.) Ve o atı düşman yakalayıp aldı. Düşman ordusu bozguna uğrayınca Hâlid, îbn Umer'in atını kendisine geri verdi

---

بَاب مَنْ تَكَلَّمَ بِالْفَارِسِيَّةِ وَالرَّطَانَةِ وَقَوْلِهِ تَعَالَى {وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوَانِكُمْ} {وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِ}

3070 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا حَنْظَلَةُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ مِينَاءَ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَبَحْنَا بُهَيْمَةً لَنَا وَطَحَنْتُ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ فَتَعَالَ أَنْتَ وَنَفَرٌ فَصَاحَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا أَهْلَ الْخَنْدَقِ إِنَّ جَابِرًا قَدْ صَنَعَ سُؤْرًا فَحَيَّ هَلًا بِكُمْ

Fars Diliyle Ve Arabca'dan Başka Herhangibir Dil İle Konuşan Kimse Babı"Ve Yüce Allah'ın şu kavilleri:"O gökleri, o yeri yaratması, dillerinizin ve renklerinizin birbirine uymaması da yine O'nun âyetlerindendir.." (er-Rûm: 22); "Biz hiçbir rasûlü kendi kavminin dilinden başkasıyle göndermedik ki (emrolunduklarını) onlara apaçık anlatsın. (İbrâhîm: 4) .
-....Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Ben (Ahzâb günü):
— Yâ Rasûlallah, biz körpe bir kuzumuzu kestik, ben arpadan da bir sâ' ölçeği (1040 dirhem) un öğüttüm. Şimdi cenabın ve maiy-yetindeki bâzı kimselerle beraber bize geliniz, diye da'vet ettim.
Bu da'vetim üzerine Peygamber (S):
— "Ey hendek kazanlar! Câbir yemek hazırlamış; haydi geliniz!" deyip bütün hendek ahâlîsine haykırdı

3071 - حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ خَالِدِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أُمِّ خَالِدٍ بِنْتِ خَالِدِ بْنِ سَعِيدٍ قَالَتْ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ أَبِي وَعَلَيَّ قَمِيصٌ أَصْفَرُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَنَهْ سَنَهْ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ وَهِيَ بِالْحَبَشِيَّةِ حَسَنَةٌ قَالَتْ فَذَهَبْتُ أَلْعَبُ بِخَاتَمِ النُّبُوَّةِ فَزَبَرَنِي أَبِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعْهَا ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبْلِي وَأَخْلِفِي ثُمَّ أَبْلِي وَأَخْلِفِي ثُمَّ أَبْلِي وَأَخْلِفِي قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَبَقِيَتْ حَتَّى ذَكَرَ

-...Hâlid ibn Saîd'in kızı ve Hâlid ibn Zubeyr'in anası şöyle demiştir:(Çocukluğumda) babamla beraber üzerimde sarı renkli bir gömlek olduğu hâlde Rasûlullah'ın yanına gelmiştim. Rasûlullah: "Seneh, seneh(= Güzel, güzel)" buyurdu. Bu kelime Habeş dilinde "güzel şey" demektir. Ümmü Hâlid dedi ki: Bu sırada ben (Peygamber'in iki küreği arasındaki yumurta büyüklüğünde bulunan) peygamberlik mührü ile oynamağa başladım. Babam beni bundan men' etti. Rasûlullah (S):
— "Çocuğu kendi hâline bırak' buyurdu. Sonra Rasûlullah bana:
— "(Çocuğum çok yaşa da) gömleğini (sağlıkla giy) eskit, yırt (yenisini giy), sonar gömleğini yine eskit, yırt, sonra gömleğini yine eskit, yırt" buyurdu. Hadîsin râvîsi Abdullah ibnu'l-Mubârek: Ümmü Hâlid çok zaman yaşadı, bu gömlek de hayâtının sonuna kadar dillerde anıldı, demiştir

---

3072 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ أَخَذَ تَمْرَةً مِنْ تَمْرِ الصَّدَقَةِ فَجَعَلَهَا فِي فِيهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْفَارِسِيَّةِ كِخْ كِخْ أَمَا تَعْرِفُ أَنَّا لَا نَأْكُلُ الصَّدَقَةَ

-... Bize Şu'be, Muhammed ibn Ziyâd'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber'in torunu Hasen ibn Âlî bir kerre sadaka hurması yığınından bir hurma aldı ve bunu ağzına koymak istedi. Peygamber (S) bunu görünce Hasen'e hitaben:
— "Kahin, kahin (= Kaka, kaka), onu bırak, at. Sen bizim sadaka malı yemez olduğumuzu bilmiyor musun?" diye sakındırdı

بَاب الْغُلُولِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ}
3073 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ أَبِي حَيَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو زُرْعَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَامَ فِينَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ الْغُلُولَ فَعَظَّمَهُ وَعَظَّمَ أَمْرَهُ قَالَ لَا أُلْفِيَنَّ أَحَدَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى رَقَبَتِهِ شَاةٌ لَهَا ثُغَاءٌ عَلَى رَقَبَتِهِ فَرَسٌ لَهُ حَمْحَمَةٌ يَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَغِثْنِي فَأَقُولُ لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ أَبْلَغْتُكَ وَعَلَى رَقَبَتِهِ بَعِيرٌ لَهُ رُغَاءٌ يَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَغِثْنِي فَأَقُولُ لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ أَبْلَغْتُكَ وَعَلَى رَقَبَتِهِ صَامِتٌ فَيَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَغِثْنِي فَأَقُولُ لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ أَبْلَغْتُكَ أَوْ عَلَى رَقَبَتِهِ رِقَاعٌ تَخْفِقُ فَيَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَغِثْنِي فَأَقُولُ لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ أَبْلَغْتُكَ وَقَالَ أَيُّوبُ عَنْ أَبِي حَيَّانَ فَرَسٌ لَهُ حَمْحَمَةٌ

Emanet Mallnda Hıyanet(İn Haramlığı) Babı: Ve Yüce Allah'ın şu kavli: "Bir peygamber için emânete hainlik etmek olur şey değil.Kim böyle hainlik eder (ganimet veya âmmeye âid gelirlerden birşey aşırır) gizlerse, kıyamet günü hainlik ettiği o şeyi yüklenerek gelir. Sonra herkes ne etti, ne kazandıysa karşılığı eksiksiz ödenir. Onlar haksızlığa uğratılmazlar" (âiu imrân: ıeı>.
-...BanaEbû Hureyre (R) tahdîs edip şöyle dedi: Bir keri esinde Peygamber (S)içimizde ayağa kalktı da ganimet ve millet malına hainlik hakkında söz söyledi. Ve hainliğin günâhını büyüttü, hainlik işinin ve hükmünün büyüklüğünü belirtti de şöyle buyurdu:
"Sakın sizden birinizi kıyamet gününde omuzunda meleyen bir koyunla, öbürünü omuzunda homurdayan bir atla bulmayayım. O sırada o kimse bana:
— Yâ Rasûlallah! Bana yardım et, der. Ben de ona:
— Sana hiçbirşey yapmaya (yânı şefaat etmeye) mâlik değilim. Ben sana (dünyâda iken Allah'ın hükmünü) tebliğ ettim, diye cevâb vereceğim. Birine de omuzunda böğüren bir sığır olduğu hâlde rast gelmeyeyim. Öylesi de:
— Yâ Rasûlallah, bana imdâd eyle! der. Ben ona da:
— Sana hiçbir şefaat etmeye mâlik değilim. Ben sana (dünyâda) Allah hükmünü tebliğ ettim, derim. Bir başkasını da omuzunda altın, gümüş yüklü bulmayayım. Öylesi de:
— Yâ Rasûlallah! Bana yardım et, der. Ben de ona:
— Sana hiçbir yardım yapmaya mâlik değilim. Ben sana dünyâda iken Allah'ın hükmünü tebliğ ettim, derim.Bir diğerini üzerinde ganîmet elbisesini yeldirir hâlde bulmayayım. O da:
— Yâ Rasûlallah, bana yardım et, der. Ben ona da:
— Sana hiçbir yardım yapmaya mâlik değilim. Ben sana tebliğ etmiştim, derim."Ve Eyyûb es-Sahtıyânî de Ebû Hayyân'dan yaptığı rivayetinde "Kendisinin homurdayan bir atı olduğu hâlde" diye (yânî yukanki rivayetteki gibi) söylemiştir

---

بَاب الْقَلِيلِ مِنْ الْغُلُولِ وَلَمْ يَذْكُرْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ حَرَّقَ مَتَاعَهُ وَهَذَا أَصَحُّ
3074 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ كَانَ عَلَى ثَقَلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ كِرْكِرَةُ فَمَاتَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ فِي النَّارِ فَذَهَبُوا يَنْظُرُونَ إِلَيْهِ فَوَجَدُوا عَبَاءَةً قَدْ غَلَّهَا قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ قَالَ ابْنُ سَلَامٍ كَرْكَرَةُ يَعْنِي بِفَتْحِ الْكَافِ وَهُوَ مَضْبُوطٌ كَذَا

Millet Malından Çalınan Az Şeyfin Hükmü) Babı: Abdullah ibn Amr, Peygamber(S)'in millet malı çalanın, eşyasını yaktığını zikretmem iştir. Daha sahîh olan da budur.
-.. Bize Alî ibnu Abdillah tahdîs edip şöyle dedi: Bize Sufyân ibn Uyeyne, Amr ibn Dinar'dan; o da Salim ibn Ebi'l-Ca'd'dan tahdîs etti ki, Abdullah ibn Amr şöyle demiştir: Peygamber'in yol ağırlığı olan eşyası üzerinde bekçilik yapan (siyah) bir adam vardı. Ona Kirkire denilirdi. Bu Kirkire (bir gün) öldü. Rasûlullah (S): "Bu adam cehennemdedir" buyurdu. Sahâbîler (acaba neden cehennemdedir diye) ona bakmağa gittiler. Ve onun terikesinde millet malından çalmış olduğu bir abâ buldular.Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: Muhammed ibnu Selâm bu Kirkire ismini kâfin fethi ile söyledi. Bu isim böyle hem "Kirkire", hem "Kerkere" şeklinde zabtedilmiştir

---

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ ذَبْحِ الْإِبِلِ وَالْغَنَمِ فِي الْمَغَانِمِ
3075 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبَايَةَ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ جَدِّهِ رَافِعٍ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ فَأَصَابَ النَّاسَ جُوعٌ وَأَصَبْنَا إِبِلًا وَغَنَمًا وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أُخْرَيَاتِ النَّاسِ فَعَجِلُوا فَنَصَبُوا الْقُدُورَ فَأَمَرَ بِالْقُدُورِ فَأُكْفِئَتْ ثُمَّ قَسَمَ فَعَدَلَ عَشَرَةً مِنْ الْغَنَمِ بِبَعِيرٍ فَنَدَّ مِنْهَا بَعِيرٌ وَفِي الْقَوْمِ خَيْلٌ يَسِيرَةٌ فَطَلَبُوهُ فَأَعْيَاهُمْ فَأَهْوَى إِلَيْهِ رَجُلٌ بِسَهْمٍ فَحَبَسَهُ اللَّهُ فَقَالَ هَذِهِ الْبَهَائِمُ لَهَا أَوَابِدُ كَأَوَابِدِ الْوَحْشِ فَمَا نَدَّ عَلَيْكُمْ فَاصْنَعُوا بِهِ هَكَذَا فَقَالَ جَدِّي إِنَّا

نَرْجُو أَوْ نَخَافُ أَنْ نَلْقَى الْعَدُوَّ غَدًا وَلَيْسَ مَعَنَا مُدًى أَفَنَذْبَحُ بِالْقَصَبِ فَقَالَ مَا أَنْهَرَ الدَّمَ وَذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ فَكُلْ لَيْسَ السِّنَّ وَالظُّفُرَ وَسَأُحَدِّثُكُمْ عَنْ ذَلِكَ أَمَّا السِّنُّ فَعَظْمٌ وَأَمَّا الظُّفُرُ فَمُدَى الْحَبَشَةِ

Ganîmet Malları İçindeki Deve Ve Koyunları (Taksimden Önce) Kesmenin Mekruh Olması

-....Râfi' ibn Hadîc (R) şöyle demiştir: Biz (Huneyn dönüşünde Tıhâme) Zu'1- Huleyfe'sinde Peygamber'in beraberinde bulunduk. İnsanlara bir açlık isabet etmişti. Biz (Huneyn'de) birçok deve ve koyun ele geçirmiştik. Peygamber (S) insanların arkalarında kalmıştı. Sahâbîler acele edip (ganimet develerinden ve koyunlarından kesmişler)tencerelere yerleştirerek pişirmek üzere tencereleri dikmişlerdi. Peygamber gelince emretti ve tencereler devrildi. Sonra Peygamber, ganimet mallarını taksim etti. (Develerin koyunların taksîminde) on koyunu bir deveye denk saydı. ; Bu arada develerden biri kaçmıştı, Ordu içinde (kovalamaya elverişli) atlar da azdı. O kaçak deveyi yakalamaya çalıştılar, fakat deve onları âciz bıraktı. Bu sırada mücâhidlerden bir kimse oku ile bu hayvanı ta'kîb edip, onu vurdu da bu sebeble Allah o hayvanı habse-dip durdurdu. Bunun üzerine Peygamber:

— "Bu evcil hayvanların da vahşî hayvanlar gibi insanlardan kaçanları vardır. Bunlardan biri size karşı böyle kaçarsa, onu bu şekilde vahşî hayvanı vurur gibi vurunuz" buyurdu.Râvî Abâye dedi ki: Dedem Râfi' şöyle dedi:

— Bizler yarın düşmanla karşılaşmayı ümîd ediyor, yâhud endîşe ediyoruz.Beraberimizde bıçaklar da bulunmaz (kılıçları köreltmek istemeyiz). Bu hâlde kamışla hayvan kesebilir miyiz? diye sordu.

Peygamber:

— "Bol kan akıtan herşeyle kesilir, üzerine Allah adı anılırsa o kesilen hayvanı ye; yalnız diş ile tırnak müstesnadır. Bunun sebebini de sizlere söyleyeceğim: Dişe gelince, bir kemiktir (kesmez); tırnağa gelince, o Habeşliler'in bıçaklarıdır" buyurdu

---

بَاب الْبِشَارَةِ فِي الْفُتُوحِ

3076 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسٌ قَالَ قَالَ لِي جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا تُرِيحُنِي مِنْ ذِي الْخَلَصَةِ وَكَانَ بَيْتًا فِيهِ خَثْعَمُ يُسَمَّى كَعْبَةَ الْيَمَانِيَةِ فَانْطَلَقْتُ فِي خَمْسِينَ وَمِائَةٍ مِنْ أَحْمَسَ وَكَانُوا أَصْحَابَ خَيْلٍ فَأَخْبَرْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنِّي لَا أَثْبُتُ عَلَى الْخَيْلِ فَضَرَبَ فِي صَدْرِي حَتَّى رَأَيْتُ أَثَرَ أَصَابِعِهِ فِي صَدْرِي فَقَالَ اللَّهُمَّ ثَبِّتْهُ وَاجْعَلْهُ هَادِيًا مَهْدِيًّا فَانْطَلَقَ إِلَيْهَا فَكَسَرَهَا وَحَرَّقَهَا فَأَرْسَلَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُبَشِّرُهُ فَقَالَ رَسُولُ جَرِيرٍ لِرَسُولِ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا جِئْتُكَ حَتَّى تَرَكْتُهَا كَأَنَّهَا جَمَلٌ أَجْرَبُ فَبَارَكَ عَلَى خَيْلِ أَحْمَسَ وَرِجَالِهَا خَمْسَ مَرَّاتٍ قَالَ مُسَدَّدٌ بَيْتٌ فِي خَثْعَمَ

Fetihlerde Müslümanlara Sevinçli Haber Göndermelin Meşrû'luğu) Babı

-...Cerîr ibn Abdillah (R) bana şöyle dedi: Rasûlullah (S) bana:

— "Şu Zu'l-Halasa'dan beni rahatlandırmaz mısın?"buyurdu. O, Yemenliler'in Ka'be'si diye isimlendirilen bir ev idi ki, orada Has'am kabilesi vardı. Ben, Rasûlullah'ın bu emri üzerine Ahmes kabilesinden yüzelli süvarinin başında Zu'1-Halasa'ya gittim. Bu Ahmesliler atlar sahibi idiler (yânî iyi binici idiler). Ben Peygamber'e:

— At üzerinde sabit duramıyorum, diye haber verdim. Peygamber göğsüme vurdu,hattâ ben O'nun parmaklarının izlerini göğsümde gördüm. Ve:

— "Yâ Allah! Sen Cerîr'i (at üstünde) sabit tut ve onu hidâyet edici, hidâyet edilmiş kıl"diye duâ etti. (Râvî dedi ki:) Akabinde Cerîr, Zu'1-Halasa'ya gitti. O şirk ma'-tjedini kırıp yıktı ve yaktı. Sonra Peygamber'e sevinçli haberi ulaştırması için bir müjdeci yolladı. Cerîr'in yolladığı bu elçi:

— Yâ Rasûlallah! Seni hakk ile peygamber gönderen Allah'a ye-mîn ederim ki, ben Sen'in huzuruna muhakkak o şirk ma'bedini uyuz deve gibi harâb bir hâlde bıraktıktan sonra gelmişimdir, dedi.

Bu sevinçli haber üzerine Peygamber, beş kerre şöyle duâ etti: — "Ahmes kabilesinin atları ve süvarileri mübarek olsun!" Râvî Müsedded kendi rivayetinde: "Has'am kabilesi içinde bir evdir" şeklinde söylemiştir

---

بَاب مَا يُعْطَى الْبَشِيرُ وَأَعْطَى كَعْبُ بْنُ مَالِكٍ ثَوْبَيْنِ حِينَ بُشِّرَ بِالتَّوْبَةِ

بَاب لَا هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ

3077 - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ لَا هِجْرَةَ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ وَإِذَا اسْتُنْفِرْتُمْ فَانْفِرُوا

Sevinçli Haberi Getiren Kimseye Verilecek Şey Babı: Ka'b ibn Mâlik, tevbesinin Allah tarafından kabul edildiği haberi kendisine ulaştırıldığı zaman, bu haberciye iki elbise vermiştir.
- Bâb: "Mekke fethinden sonra hicret yoktur*'
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Mekke Fethi günü: "(Artık Mekke'den Medine'ye) hicret etmek yoktur. Lâkin cihâd ve niyet vardır (yânî Mekke'den yalnız cihâd ve hâlis bir niyet sebebiyle çıkılabilir). Cihâda da'vet olunduğunuzda hemen seferber olup hareket ediniz" buyurdu.

3078 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ خَالِدٍ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ عَنْ مُجَاشِعِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ جَاءَ مُجَاشِعٌ بِأَخِيهِ مُجَالِدِ بْنِ مَسْعُودٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ هَذَا مُجَالِدٌ يُبَايِعُكَ عَلَى الْهِجْرَةِ فَقَالَ لَا هِجْرَةَ بَعْدَ فَتْحِ مَكَّةَ وَلَكِنْ أُبَايِعُهُ عَلَى الْإِسْلَامِ

-.......Mucâşi' ibn Mes'ûd(R) şöyle demiştir: Ben Mucâşi', Mekke fethinden sonra) kardeşi Mucâlid ibn Mes'ûd'u Peygamber'e getirdi de:
— Bu, kardeşim Mucâlid'dir; (Medine'ye) hicret etmek üzere Sana bey'at edecek, dedi.Peygamber (S):
— "Mekke fethinden sonra (Medîne'ye) hicret yoktur. Lâkin ben onunla İslâm üzerine bey'at ederim" buyurdu.

3080 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرٌو وَابْنُ جُرَيْجٍ سَمِعْتُ عَطَاءً يَقُولُ ذَهَبْتُ مَعَ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ إِلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَهِيَ مُجَاوِرَةٌ بِثَبِيرٍ فَقَالَتْ لَنَا انْقَطَعَتْ الْهِجْرَةُ مُنْذُ فَتَحَ اللَّهُ عَلَى نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَّةَ

-... Amr ibn Dînâr ile İbn Cureyc ikisi de dediler ki: Ben Atâ'dan işittim, şöyle diyordu: Ben Ubeyd ibn Urneyr ile beraber Âişe'ye gittim. Âişe, Müzdelife'deki Sebîr Dağı'nın yakınında bulunuyordu. Âişe (R): Allah, Peygamberine Mekke fethini verdiği günden beri artık hicret bizlerden kesildi, dedi.

بَاب إِذَا اضْطَرَّ الرَّجُلُ إِلَى النَّظَرِ فِي شُعُورِ أَهْلِ الذِّمَّةِ وَالْمُؤْمِنَاتِ إِذَا عَصَيْنَ اللَّهَ وَتَجْرِيدِهِنَّ

3081 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَوْشَبٍ الطَّائِفِيُّ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا حُصَيْنٌ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَكَانَ عُثْمَانِيًّا فَقَالَ لِابْنِ عَطِيَّةَ وَكَانَ عَلَوِيًّا إِنِّي لَأَعْلَمُ مَا الَّذِي جَرَّأَ صَاحِبَكَ عَلَى الدِّمَاءِ سَمِعْتُهُ يَقُولُ بَعَثَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالزُّبَيْرَ فَقَالَ ائْتُوا رَوْضَةَ كَذَا وَتَجِدُونَ بِهَا امْرَأَةً أَعْطَاهَا حَاطِبٌ كِتَابًا فَأَتَيْنَا الرَّوْضَةَ فَقُلْنَا الْكِتَابَ قَالَتْ لَمْ يُعْطِنِي فَقُلْنَا لَتُخْرِجِنَّ أَوْ لَأُجَرِّدَنَّكِ فَأَخْرَجَتْ مِنْ حُجْزَتِهَا فَأَرْسَلَ إِلَى حَاطِبٍ فَقَالَ لَا تَعْجَلْ وَاللَّهِ مَا كَفَرْتُ وَلَا ازْدَدْتُ لِلْإِسْلَامِ إِلَّا حُبًّا وَلَمْ يَكُنْ أَحَدٌ مِنْ أَصْحَابِكَ إِلَّا وَلَهُ بِمَكَّةَ مَنْ يَدْفَعُ اللَّهُ بِهِ عَنْ أَهْلِهِ وَمَالِهِ وَلَمْ يَكُنْ لِي أَحَدٌ فَأَحْبَبْتُ أَنْ أَتَّخِذَ عِنْدَهُمْ يَدًا فَصَدَّقَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عُمَرُ دَعْنِي أَضْرِبْ عُنُقَهُ فَإِنَّهُ قَدْ نَافَقَ فَقَالَ مَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ اللَّهَ اطَّلَعَ عَلَى أَهْلِ بَدْرٍ فَقَالَ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ فَهَذَا الَّذِي جَرَّأَهُ

Erkek Kişi Zimmet Ehli Olanların İç Elbiselerine Bakmaya Muhtâc Ve Çaresiz Olduğu Zaman; Ve Yine Erkek Kişi Kadınlar Allah'a İsyan Ettiklerinde Kadınlara Bakmaya Ve Elbiselerini Çıkartıp Onları Çıplak Yapmaya Muhtâc Ve Çaresiz Olduğu Zaman (Böyle Zaruret Hâllerinde Bu Bakmalar Caiz Olur)

-... Bize Husayn ibn Abdirrahmân es-Sulemî, Saîd ibn Ubeyde'den; o da Ebû Abdirrahmân Abdullah es-Sulemî'den haber verdi. Bu Ebû Abdirrahmân, Usmânî idi (yânı Usmân ibn Affân'ı fazilette ekseriyetin mezhebi gibi Alî ibn Ebî Tâlib'in önüne geçirirdi).İbn Atıyye'ye -ki bu İbnu Atıyye Alevî idi (yânî Alî'yi, Kûfe'de-ki sünnet ehlinden bir kavmin mezhebi gibi fazilette Usmân'ın önüne geçirirdi)-: Ben senin sahibin Alî'yi kanlar dökmeye cesaretlendiren şeyi iyice bilmekteyim: Ben kendisinden işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S) beni ve ez-Zubeyr'i gönderdi de:

— "Fulân bahçeye kadar gidin, orada bir kadın bulacaksınız. O kadına Hâtıb bir mektûb vermiştir" buyurdu. Biz o bahçeye vardık ve kadına:

— Mektubu bize ver! dedik. iki} Kadın:

— Hâtıb bana mektûb vermedi, dedi. Biz de ona:

— Çaresiz ya sen mektubu çıkaracaksın yâhud biz elbiseni muhakkak çıkarıp seni soyacağız,.dedik. Bunun üzerine kadın izânnm uçkurundan mektubu çıkardı. Peygamber'e geldiğimiz zaman Hâtıb'e çağına yolladı. Hâtıb gelince:

— (Yâ Rasûlallah) acele etme. Allah'a yemîn ederim ki, ben İslâm'dan sonra kâfir olmadım ve İslâm için yalnız sevgim artmıştır. Sahâbîlerinden herbir kişinin muhakkak Mekke'de ailesini, malını koruyacak akrabası vardır.Benim ise himaye edecek kimsem yoktur. Bu sebeble Mekkeliler yanında tutunabileceğim bir minnetdârlık eli edinmek istedim, dedi.Peygamber, Hâtıb'in savunmasını tasdik edip doğruladı. Öfkesi geçmeyen Umer:

— Beni bırak da şunun boynunu vurayım, çünkü o münafık olmuştur, dedi.Peygamber (S):

— "Yâ Umer, Hâtıb Bedir'de hazır bulundu. Sana ne bildirir ki, belki Allah Bedir ehlinin yüksek mücâhedelerine muttali' olmuştu da: 'Ey Bedir gazileri! Bundan böyle ne dilerseniz işleyiniz (Ben sizin günâhlarınızı mağfiret ederim)!' buyurmuştur" dedi. İşte bu "İstediğinizi işleyin" sözü, Alî'yi kan dökmeye cesaretlendiren sözdür

---

بَاب اسْتِقْبَالِ الْغُزَاةِ

3082 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ وَحُمَيْدُ بْنُ الْأَسْوَدِ عَنْ حَبِيبِ بْنِ الشَّهِيدِ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ ابْنُ الزُّبَيْرِ لِابْنِ جَعْفَرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَتَذْكُرُ إِذْ تَلَقَّيْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا وَأَنْتَ وَابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ نَعَمْ فَحَمَلَنَا وَتَرَكَكَ

Gazveden Dönen Gazileri Karşılamak Babı

-.. Bize Abdullah ibnu Ebi'l-Esved tahdîs edip şöyle dedi: Bize Yezîd ibnu Zuray' ile Humeyd ibnu'l-Esved, Habîb ibnu'ş-Şehîd'den; o da İbnu Ebî Muleyke'den tahdîs etti ki, Abdullah ibnu'z-Zubeyr, İbnu Ca'fer'e hitaben:

— Hatırlar mısın (Mekke'nin fethi günü) ben, sen, Abdullah ibn Abbâs, Rasûlullah(S)'I karşıladığımız vakti? demişti. Abdullah ibn Ca'fer:

— Evet hatırlarım. Rasûlullah benimle İbn Abbâs'ı bineğinin arka tarafına yüklemişti de seni bırakmıştı, demiştir

---

3083 - حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ قَالَ السَّائِبُ بْنُ يَزِيدَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ذَهَبْنَا نَتَلَقَّى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ الصِّبْيَانِ إِلَى ثَنِيَّةِ الْوَدَاعِ

-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: es-Sâib ibnu Yezîd (R): (Tebûk seferi dönüşünde insanların yanında) biz de çocuklarla beraber Seniyyetu'l-Vedâ(= Ayrılık Tepesi) mevkiine,Rasûlullah(S)'ı karşılamağa gittik, demiştir

بَاب مَا يَقُولُ إِذَا رَجَعَ مِنْ الْغَزْوِ

3084 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا قَفَلَ كَبَّرَ ثَلَاثًا قَالَ آيِبُونَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَائِبُونَ عَابِدُونَ حَامِدُونَ لِرَبِّنَا سَاجِدُونَ صَدَقَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ

Cenk'etmekten Döndüğü Zaman (Mücâhidin Yolda) Söyleyeceği Duâ Babı

-...Bize Cuveyriye ibnu Esma, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) bir seferden dönerken üç kerre tekbîr getirir, şöyle derdi: "Âyibüne inşâaliahü tâibû-ne, âbidûne, hâmidûne H-Rabbina sâcidûn. Sadaka Hlâhu va 'dehu ve nasara abdehu ve hezeme'I-ahzâbe vahdehu{ = Bizler inşâallah (selâmetle) dönücüleriz, ancak Rabb'imize tevbe edicileriz, ibâdet edicileriz, hamd edicileriz, sucûd edicileriz. Allah va'dinde doğru söylemiş, kuluna yardım etmiş, tek başına bütün düşman topluluklarını bozup dağıtmıştır)"

3085 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَقْفَلَهُ مِنْ عُسْفَانَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رَاحِلَتِهِ وَقَدْ أَرْدَفَ صَفِيَّةَ بِنْتَ حُيَيٍّ فَعَثَرَتْ نَاقَتُهُ فَصُرِعَا جَمِيعًا فَاقْتَحَمَ أَبُو طَلْحَةَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاءَكَ قَالَ عَلَيْكَ الْمَرْأَةَ فَقَلَبَ ثَوْبًا عَلَى وَجْهِهِ وَأَتَاهَا فَأَلْقَاهُ عَلَيْهَا وَأَصْلَحَ لَهُمَا مَرْكَبَهُمَا فَرَكِبَا وَاكْتَنَفْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا أَشْرَفْنَا عَلَى الْمَدِينَةِ قَالَ آيِبُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ فَلَمْ يَزَلْ يَقُولُ ذَلِكَ حَتَّى دَخَلَ الْمَدِينَةَ

-..Enes ibrf Mâlik (R) şöyle demiştir: Bizler Peygamber ile beraber Usfân'dan döndüğümüz zaman, Rasûlullah binek devesi üzerinde idi ve Safiyye bintu Huyeyy'i de arka tarafına bindirmişti. (Kaafilemiz yürürken) Rasûlullah'ın devesi sürçtü.Rasûlullah ile Safiyye,ikisi birden düştüler.Hemen Ebû Talha atıldı da:

— Yâ Rasûlallah! Allah, beni sana bedel kılıp fidye yapsın, dedi.Rasûlullah (S):

— "Haydi sen kadına ihtimam et" buyurdu. Ebû Talha da (kadını açık saçık görmemek için) yüzüne bir bez örterek Safiyye'nin yanına vardı ve yüzüne örttüğü örtüyü Safiyye'nin üstüne örttü ve binmeleri için develerini düzeltti. Rasûlullah ile Safiyye deveye bindiler. Bizler de (korumak için) Rasûlullah'ın etrafını kuşattık. (Kaafilemiz bu suretle giderken) Medine üzerine yükselip onu gördüğümüz zaman Rasûlullah:

— "Ayibûne, tâibûne, âbidûne li-Rabbina hâmidûn (- Bizler-selâmetle- dönücüleriz. Ancak Rabb'imizeler, hamd edicileriz)" sözlerini söyledi ve Medine ye girinceye kadar bunları söylemeğe devam etti

---

3086 - حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ أَقْبَلَ هُوَ وَأَبُو طَلْحَةَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَفِيَّةُ مُرْدِفَهَا عَلَى رَاحِلَتِهِ فَلَمَّا كَانُوا بِبَعْضِ الطَّرِيقِ عَثَرَتْ النَّاقَةُ فَصُرِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْمَرْأَةُ وَإِنَّ أَبَا طَلْحَةَ قَالَ أَحْسِبُ قَالَ اقْتَحَمَ عَنْ بَعِيرِهِ فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاءَكَ هَلْ أَصَابَكَ مِنْ شَيْءٍ قَالَ لَا وَلَكِنْ عَلَيْكَ بِالْمَرْأَةِ فَأَلْقَى أَبُو طَلْحَةَ ثَوْبَهُ عَلَى وَجْهِهِ فَقَصَدَ قَصْدَهَا فَأَلْقَى ثَوْبَهُ عَلَيْهَا فَقَامَتْ الْمَرْأَةُ فَشَدَّ لَهُمَا عَلَى رَاحِلَتِهِمَا فَرَكِبَا فَسَارُوا حَتَّى إِذَا كَانُوا بِظَهْرِ الْمَدِينَةِ أَوْ قَالَ أَشْرَفُوا عَلَى الْمَدِينَةِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آيِبُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ فَلَمْ يَزَلْ يَقُولُهَا حَتَّى دَخَلَ الْمَدِينَةَ

-...Bize Yahya ibn Ebî İshâk, Enes ibn Mâlik(R)'ten tahdîs etti. Enes kendisi ve (üvey babası) Ebû Talha, Peygamber'in beraberinde (Hayber seferinden) dönüyorlardı. Peygamber'in beraberinde Safiyye vardı.

Peygamber, Safiyye'yi binek devesinin arka tarafına bindirmişti. Yolun bir kısmında oldukları zaman dişi devenin ayağı sürçtü. Peygamber ve kadın yere düştüler. Ebû Talha -zannediyorum ki râvî şöyle dedi:- hemen devesinden kendini yere attı ve Rasûlullah'ın yanına geldi de:
— Ey Allah'ın Peygamberi! Allah beni sana fidye yapsın! Sana birşey isabet etti mi? dedi.Peygamber:
— "Hayır birşeyim yok, lâkin sen kadına git ve onun işine bak" buyurdu.
Bu emir üzerine Ebû Talha elbisesini yüzü üzerine gerdi de kadının bulunduğu tarafa gitti ve varınca kendi örtüsünü (onu örtmek için) kadının üstüne attı. Akabinde kadın ayağa kalktı. Ebû Talha, Peygamber ile Safiyye için bineklerinin üzerim iyice bağladı. Peygamber'le Safiyye deveye bindiler ve yürüdüler. Nihayet Medine'nin açığına geldikleri zaman -yâhud râvî: Medîne üzerine yükseldikleri zaman, demiştir- Peygamber (S):
— "Âyibûne, tâibûne, âbidûne li-Rabbina hâmidûn" sözlerim söyledi ve tâ Medine'ye girinceye kadar bunu söylemeğe devam etti

---

بَاب الصَّلَاةِ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ

3087 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَارِبِ بْنِ دِثَارٍ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَلَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ قَالَ لِي ادْخُلْ الْمَسْجِدَ فَصَلِّ رَكْعَتَيْنِ

Bir Seferden Geldiği Zaman Namaz Kılmak Babı

-...Muhârib ibn Disâr şöyle demiştir: Ben Câbir ibn Abdillah(R)'tan işittim, şöyle dedi: Ben bir seferde Peygamber'in beraberinde bulundum. Medine'ye geldiğimiz zaman Peygamber (S) bana: "Mescide gir de iki rek'at namaz kıl" buyurdu

---

3088 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ عَنْ أَبِيهِ وَعَمِّهِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ عَنْ كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ ضُحًى دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ يَجْلِسَ

-...Ubeydullah ibn Ka'b'dan; o da Ka'b ibn Mâlik(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S) kuşluk vakti bir seferden döndüğü zaman (doğru) mescide girer ve oturmadan önce iki rek'at namaz kılar idi

---

بَاب الطَّعَامِ عِنْدَ الْقُدُومِ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يُفْطِرُ لِمَنْ يَغْشَاهُ

3089 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مُحَارِبِ بْنِ دِثَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ نَحَرَ جَزُورًا أَوْ بَقَرَةً زَادَ مُعَاذٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مُحَارِبٍ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ اشْتَرَى مِنِّي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعِيرًا بِوَقِيَّتَيْنِ وَدِرْهَمٍ أَوْ دِرْهَمَيْنِ فَلَمَّا قَدِمَ صِرَارًا أَمَرَ بِبَقَرَةٍ فَذُبِحَتْ فَأَكَلُوا مِنْهَا فَلَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ أَمَرَنِي أَنْ آتِيَ الْمَسْجِدَ فَأُصَلِّيَ رَكْعَتَيْنِ وَوَزَنَ لِي ثَمَنَ الْبَعِيرِ

Seferden Dönüş Sırasında Yemek Yapmak Babı

-...Bize Vekî\ Şu'be'den; o da Muhârib ibn Disâr'dan; o da Câbir ibn Abdillah(R)'tan haber verdi ki, Rasûlullah (S) -Tebûk ve Zâtu'r-Rıkaa- seferlerinden - Medine'ye- geldiği zaman bir deve yâhud bir sığır kesmiştir. Ve râvî Muâz ibn Muâz el- Anberî, Şu'be'den; o da Muhârib'den yaptığı rivayette şunu ziyâde etmiştir: Muhârib, Câbir ibn Abdillah'tan şöyle dediğini işitmiştir: Peygamber (S) benden iki ûkıyye ve bir dirhem yâhud iki dirhem mukaabilinde bir deve satın aldı. Sırâr mevkiine gelince bir sığır kesilmesini emretti. Sığır kesildi. Sefer hey'eti onu pişirip yediler. Medine'ye gelince Peygamber bana mescide gelmemi ve iki rek'at namaz kılmamı emretti. Ve bana devenin bedelini tartıp verdi

3090 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَارِبِ بْنِ دِثَارٍ عَنْ جَابِرٍ قَالَ قَدِمْتُ مِنْ سَفَرٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلِّ رَكْعَتَيْنِ صِرَارٌ مَوْضِعٌ نَاحِيَةً بِالْمَدِينَةِ

-...Bize Şu'be,Muhârib ibn Disâr'dan tahdîs etti ki, Câbir şöyle demiştir: Ben bir seferden geldim. Peygamber (S) bana: "İki rek'at namaz kıl" buyurdu. Buhâri: Sırâr, Medine'nin bir tarafında bir yerdir, demiştir

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَاب

3091 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ أَنَّ حُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَام أَخْبَرَهُ أَنَّ عَلِيًّا قَالَ كَانَتْ لِي شَارِفٌ مِنْ نَصِيبِي مِنْ الْمَغْنَمِ يَوْمَ بَدْرٍ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَانِي شَارِفًا مِنْ الْخُمُسِ فَلَمَّا أَرَدْتُ أَنْ أَبْتَنِيَ بِفَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاعَدْتُ رَجُلًا صَوَّاغًا مِنْ بَنِي قَيْنُقَاعَ أَنْ يَرْتَحِلَ مَعِيَ فَنَأْتِيَ بِإِذْخِرٍ أَرَدْتُ أَنْ أَبِيعَهُ الصَّوَّاغِينَ وَأَسْتَعِينَ بِهِ فِي وَلِيمَةِ عُرْسِي فَبَيْنَا أَنَا أَجْمَعُ لِشَارِفَيَّ مَتَاعًا مِنْ الْأَقْتَابِ وَالْغَرَائِرِ وَالْحِبَالِ وَشَارِفَايَ مُنَاخَتَانِ إِلَى جَنْبِ حُجْرَةِ رَجُلٍ مِنْ الْأَنْصَارِ رَجَعْتُ حِينَ جَمَعْتُ مَا جَمَعْتُ فَإِذَا شَارِفَايَ قَدْ اجْتُبَّ أَسْنِمَتُهُمَا وَبُقِرَتْ خَوَاصِرُهُمَا وَأُخِذَ مِنْ أَكْبَادِهِمَا فَلَمْ أَمْلِكْ عَيْنَيَّ حِينَ رَأَيْتُ ذَلِكَ الْمَنْظَرَ مِنْهُمَا فَقُلْتُ مَنْ فَعَلَ هَذَا فَقَالُوا فَعَلَ حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَهُوَ فِي هَذَا الْبَيْتِ فِي شَرْبٍ مِنْ الْأَنْصَارِ فَانْطَلَقْتُ حَتَّى أَدْخُلَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ زَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ فَعَرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي وَجْهِي الَّذِي لَقِيتُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا لَكَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا رَأَيْتُ كَالْيَوْمِ قَطُّ عَدَا حَمْزَةُ عَلَى نَاقَتَيَّ فَأَجَبَّ أَسْنِمَتَهُمَا وَبَقَرَ خَوَاصِرَهُمَا وَهَا هُوَ ذَا فِي بَيْتٍ مَعَهُ شَرْبٌ فَدَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرِدَائِهِ فَارْتَدَى ثُمَّ انْطَلَقَ يَمْشِي وَاتَّبَعْتُهُ أَنَا وَزَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ حَتَّى جَاءَ الْبَيْتَ الَّذِي فِيهِ حَمْزَةُ فَاسْتَأْذَنَ فَأَذِنُوا لَهُمْ فَإِذَا هُمْ شَرْبٌ فَطَفِقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَلُومُ حَمْزَةَ فِيمَا فَعَلَ فَإِذَا حَمْزَةُ قَدْ ثَمِلَ مُحْمَرَّةً عَيْنَاهُ فَنَظَرَ حَمْزَةُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ صَعَّدَ النَّظَرَ فَنَظَرَ إِلَى رُكْبَتِهِ ثُمَّ صَعَّدَ النَّظَرَ فَنَظَرَ إِلَى سُرَّتِهِ ثُمَّ صَعَّدَ النَّظَرَ فَنَظَرَ إِلَى وَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ حَمْزَةُ هَلْ أَنْتُمْ إِلَّا عَبِيدٌ لِأَبِي فَعَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَدْ ثَمِلَ فَنَكَصَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى عَقِبَيْهِ الْقَهْقَرَى وَخَرَجْنَا مَعَهُ

Ganimetten Beşte Bir Ayırmanın Farz Oluşu Babı

-..ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Alî ibnu'l-Hüseyin haber verdi ki, babası Hüseyin ibn Alî aleyhime's-selâm ona şöyle haber vermiştir: Alî (R) şöyle demiştir: Benim Bedir günündeki ganîmet payımdan yaşlı bir devem vardı. Peygamber (S) bana (Bedir'den evvel) beşte birden başka bir yaşlı deve daha vermişti. Rasûlullah'ın kızı Fâtıma ile evlenmek istediğim zaman Kaynukaa oğullan'ndan kuyumcu bir adamla benimle beraber gelmesi ve beraber ızhır otu getirmemiz hususunda va'dleştim.Bu otu kuyumculara satmak ve parasıyle düğün yemeğim hususunda yardım sağlamak istedim. Ben yaşlı develerim için semerler, çuvallar ve ipler toplarken, iki devem de Ensâr'dan bir adamın hücresi yanında çöktürülmüş hâldeydiler. Topladığım şeyleri toplayıp döndüğüm zaman develerimi gördüm ki hörgüçleri kesilmiş, böğürleri yarılıp ciğerleri alınmış. Develerimin bu manzarasını gördüğüm zaman gözlerime mâlik olamayıp ağladım. Ve:

— Bu işi kim yaptı? dedim. Orada bulunanlar:

— Bu develeri kesme işini Hamza ibn Abdilmuttalib yaptı, kendişi şu evin içinde Ensâr'dan içki içenler topluluğu arasındadır, dediler. Hemen gidip Peygamber'in yanına girdim. Yanında Zeyd ibn Harise vardı. Peygamber yüzümden, karşılaştığım kötü durumu anladı:

— "Neyin var?" diye sordu.
— Yâ Rasûlallah, ben bugünkü kadar korkunç manzara görmedim: Hamza benim yaşlı iki dişi deveme saldırıp onların hörgüçlerini kesti, böğürlerini yardı, işte o, şu evde içki içenlerin berâberindedir, dedim. Peygamber ridâsım istedi ve onu büründü. Sonra yürüyerek gitti. Zeyd ibn Harise ile ben kendisini ta'kîb ettik. Nihayet içinde Hamza'nin bulunduğu o eve geldi, içeri girme izni istedi. İçeridekiler gelenlere girme izni verdiler. İçende içki içmekte olan bir toplulukla karşılaştık. Rasûlullah, yaptığı iş hakkında Hamza'yı kınamaya başladı. Hamza da sarhoş olmuş, gözleri kıpkırmızı idi. Hamza, Rasûlullah'a doğru baktı, sonra bakışı yükseltti, akabinde dizlerine baktı. Sonra bakışı yükseltip göbeğine baktı. Sonra bakışı yükseltip yüzüne baktı. Sonra Hamza:
— Siz, babam Abdulmuttalib'in köleleri değil misiniz? dedi. Rasûlullah, amcası Hamza'nın sarhoş olduğunu anladı da (şuursuzca bir fiile kalkışmasından sakınarak) topukları üzerinde arka arkaya çekildi. Biz de O'nunla beraber odadan dışarı çıktık

---

3092 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام ابْنَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَأَلَتْ أَبَا بَكْرٍ الصِّدِّيقَ بَعْدَ وَفَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَقْسِمَ لَهَا مِيرَاثَهَا مِمَّا تَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْهِ- فَقَالَ لَهَا أَبُو بَكْرٍ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ فَغَضِبَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهَجَرَتْ أَبَا بَكْرٍ فَلَمْ تَزَلْ مُهَاجِرَتَهُ حَتَّى تُوُفِّيَتْ وَعَاشَتْ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِتَّةَ أَشْهُرٍ قَالَتْ وَكَانَتْ فَاطِمَةُ تَسْأَلُ أَبَا بَكْرٍ نَصِيبَهَا مِمَّا تَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ خَيْبَرَ وَفَدَكٍ وَصَدَقَتَهُ بِالْمَدِينَةِ فَأَبَى أَبُو بَكْرٍ عَلَيْهَا ذَلِكَ وَقَالَ لَسْتُ تَارِكًا شَيْئًا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْمَلُ بِهِ إِلَّا عَمِلْتُ بِهِ فَإِنِّي أَخْشَى إِنْ تَرَكْتُ شَيْئًا مِنْ أَمْرِهِ أَنْ أَزِيغَ فَأَمَّا صَدَقَتُهُ بِالْمَدِينَةِ فَدَفَعَهَا عُمَرُ إِلَى عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ وَأَمَّا خَيْبَرُ وَفَدَكٌ فَأَمْسَكَهَا عُمَرُ وَقَالَ هُمَا صَدَقَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَتَا لِحُقُوقِهِ الَّتِي تَعْرُوهُ وَنَوَائِبِهِ وَأَمْرُهُمَا إِلَى مَنْ وَلِيَ الْأَمْرَ قَالَ فَهُمَا عَلَى ذَلِكَ إِلَى الْيَوْمِ

-..İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Urve ibnu'z-Zubeyr haber verdi; ona da mü'minlerin anası Âişe (R) şöyle haber vermiştir: Rasûlullah'm kızı Fâtıma aieyhi's-selâm Rasûlullah'ın vefatının ardından Ebû Bekr es-Sıddîk'tan Allah'ın, kendisine döndürdüğü mallardan Rasûlullah'ın geride bıraktığı, kendisine âid mîrâsım taksim etmesini istedi. Ebû Bekr de ona:
— Rasûlullah (S): "Biz (peygamberler topluluğu) mîrâs olunmayız. Bizim bıraktığımız şeyler sadakadır" buyurmuştur, dedi. Bu cevâb üzerine Rasûlullah'ın kızı Fâtıma öfkelendi ve Ebû Bekr'den ayrıldı. Onun Ebû Bekr'den ayrılıp uzaklaşması tâ ölünceye kadar devam etti. Ve Fâtıma, Rasûlullah'tan sonra altı ay yaşadı. Âişe dedi ki: Fâtıma, Ebû Bekr'den, Rasûlullah'ın Hayber'den, Fedek'ten ve Medine civarındaki sadakasından, yânî geriye bıraktığı mallarından olan kendi hissesini istiyordu. Ebû Bekr, Fâtıma'mn bu isteğini kabul etmedi ve şu gerekçeyi söyledi:
__"Ben Rasûlullah'ın hayâtında yapmakta olduğu hiçbirşeyi terketmem,muhakkak O'nun yaptığı işi yaparım. Çünkü ben O'nun işinden herhangi bir şeyi terkedersem, haktan sapacağımdan korkarım". (Âişe şöyle devam etti:) Rasûlullah'ın Medine'deki sadakasına gelince Umer bunu (mülkiyetle değil de, haklan kadar yararlanmaları için) Alî ile Abbâs'a verdi. Hayber ile Fedek'teki arazîlere gelince, Umer bunları elinde tuttu, başkasına vermedi ve şöyle dedi:
— "Bu iki arazî Rasûlullah'm sadakasıdır ki, bunlar kendisine inmekte olan haklar ve kendisine nevbet nevbet isabet edecek hâdiseler içindir. Bu iki arazînin işi devlet başkanlığı işini üzerine alan kimseye bırakılır". ez-Zuhrî (bu hadîsi tahdîs ettiği zaman) şöyle dedi: Bu Hayber ve Fedek'ten Peygamber'e hâs olan arazîler bugüne kadar Umer'in yapıp koyduğu uygulama üzerindedirler

---

3094 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفَرْوِيُّ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَوْسِ بْنِ الْحَدَثَانِ وَكَانَ مُحَمَّدُ بْنُ جُبَيْرٍ ذَكَرَ لِي ذِكْرًا مِنْ حَدِيثِهِ ذَلِكَ فَانْطَلَقْتُ حَتَّى أَدْخُلَ عَلَى مَالِكِ بْنِ أَوْسٍ فَسَأَلْتُهُ عَنْ ذَلِكَ الْحَدِيثِ فَقَالَ مَالِكٌ بَيْنَا أَنَا جَالِسٌ فِي أَهْلِي حِينَ مَتَعَ النَّهَارُ إِذَا رَسُولُ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ يَأْتِينِي فَقَالَ أَجِبْ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ فَانْطَلَقْتُ مَعَهُ حَتَّى أَدْخُلَ عَلَى عُمَرَ فَإِذَا هُوَ جَالِسٌ عَلَى رِمَالِ سَرِيرٍ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ فِرَاشٌ مُتَّكِئٌ عَلَى وِسَادَةٍ مِنْ أَدَمٍ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ ثُمَّ جَلَسْتُ فَقَالَ يَا مَالِ إِنَّهُ قَدِمَ عَلَيْنَا مِنْ قَوْمِكَ أَهْلُ أَبْيَاتٍ وَقَدْ أَمَرْتُ فِيهِمْ بِرَضْخٍ فَاقْبِضْهُ فَاقْسِمْهُ بَيْنَهُمْ فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ لَوْ أَمَرْتَ بِهِ غَيْرِي قَالَ اقْبِضْهُ أَيُّهَا الْمَرْءُ فَبَيْنَا أَنَا جَالِسٌ عِنْدَهُ أَتَاهُ حَاجِبُهُ يَرْفَا فَقَالَ هَلْ لَكَ فِي عُثْمَانَ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ وَالزُّبَيْرِ وَسَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ يَسْتَأْذِنُونَ قَالَ نَعَمْ فَأَذِنَ لَهُمْ فَدَخَلُوا فَسَلَّمُوا وَجَلَسُوا ثُمَّ جَلَسَ يَرْفَا يَسِيرًا ثُمَّ قَالَ هَلْ لَكَ فِي عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ قَالَ نَعَمْ فَأَذِنَ لَهُمَا فَدَخَلَا فَسَلَّمَا فَجَلَسَا فَقَالَ عَبَّاسٌ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ اقْضِ بَيْنِي وَبَيْنَ هَذَا وَهُمَا يَخْتَصِمَانِ فِيمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ مَالِ بَنِي النَّضِيرِ فَقَالَ الرَّهْطُ عُثْمَانُ وَأَصْحَابُهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ اقْضِ بَيْنَهُمَا وَأَرِحْ أَحَدَهُمَا مِنْ الْآخَرِ قَالَ عُمَرُ تَيْدَكُمْ أَنْشُدُكُمْ بِاللَّهِ الَّذِي بِإِذْنِهِ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ هَلْ تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ يُرِيدُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَفْسَهُ قَالَ الرَّهْطُ قَدْ قَالَ ذَلِكَ فَأَقْبَلَ عُمَرُ عَلَى عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ فَقَالَ أَنْشُدُكُمَا اللَّهَ أَتَعْلَمَانِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ قَالَ ذَلِكَ قَالَا قَدْ قَالَ ذَلِكَ قَالَ عُمَرُ فَإِنِّي أُحَدِّثُكُمْ عَنْ هَذَا الْأَمْرِ إِنَّ اللَّهَ قَدْ خَصَّ رَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَا الْفَيْءِ بِشَيْءٍ لَمْ يُعْطِهِ أَحَدًا غَيْرَهُ ثُمَّ قَرَأَ {وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ إِلَى قَوْلِهِ قَدِيرٌ} فَكَانَتْ هَذِهِ خَالِصَةً لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاللَّهِ مَا احْتَازَهَا دُونَكُمْ وَلَا اسْتَأْثَرَ بِهَا عَلَيْكُمْ قَدْ أَعْطَاكُمُوهَا وَبَثَّهَا فِيكُمْ حَتَّى بَقِيَ مِنْهَا هَذَا الْمَالُ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُنْفِقُ عَلَى أَهْلِهِ نَفَقَةَ سَنَتِهِمْ مِنْ هَذَا الْمَالِ ثُمَّ يَأْخُذُ مَا بَقِيَ فَيَجْعَلُهُ مَجْعَلَ مَالِ اللَّهِ فَعَمِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذَلِكَ حَيَاتَهُ أَنْشُدُكُمْ بِاللَّهِ هَلْ تَعْلَمُونَ ذَلِكَ قَالُوا نَعَمْ ثُمَّ قَالَ لِعَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ أَنْشُدُكُمَا بِاللَّهِ هَلْ تَعْلَمَانِ ذَلِكَ قَالَ عُمَرُ ثُمَّ تَوَفَّى اللَّهُ نَبِيَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ أَنَا وَلِيُّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَبَضَهَا أَبُو بَكْرٍ فَعَمِلَ فِيهَا بِمَا عَمِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُ فِيهَا لَصَادِقٌ بَارٌّ رَاشِدٌ تَابِعٌ لِلْحَقِّ ثُمَّ تَوَفَّى اللَّهُ أَبَا بَكْرٍ فَكُنْتُ أَنَا وَلِيَّ أَبِي بَكْرٍ فَقَبَضْتُهَا سَنَتَيْنِ مِنْ إِمَارَتِي أَعْمَلُ فِيهَا بِمَا عَمِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا عَمِلَ فِيهَا أَبُو بَكْرٍ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنِّي فِيهَا لَصَادِقٌ بَارٌّ رَاشِدٌ تَابِعٌ لِلْحَقِّ ثُمَّ جِئْتُمَانِي تُكَلِّمَانِي وَكَلِمَتُكُمَا وَاحِدَةٌ وَأَمْرُكُمَا وَاحِدٌ جِئْتَنِي يَا عَبَّاسُ تَسْأَلُنِي نَصِيبَكَ مِنْ ابْنِ أَخِيكَ وَجَاءَنِي هَذَا يُرِيدُ عَلِيًّا يُرِيدُ نَصِيبَ امْرَأَتِهِ مِنْ أَبِيهَا فَقُلْتُ لَكُمَا إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ فَلَمَّا بَدَا لِي أَنْ أَدْفَعَهُ إِلَيْكُمَا قُلْتُ إِنْ شِئْتُمَا دَفَعْتُهَا إِلَيْكُمَا عَلَى أَنَّ عَلَيْكُمَا عَهْدَ اللَّهِ وَمِيثَاقَهُ لَتَعْمَلَانِ فِيهَا بِمَا عَمِلَ فِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبِمَا عَمِلَ فِيهَا أَبُو بَكْرٍ وَبِمَا عَمِلْتُ فِيهَا مُنْذُ وَلِيتُهَا فَقُلْتُمَا ادْفَعْهَا إِلَيْنَا فَبِذَلِكَ دَفَعْتُهَا إِلَيْكُمَا فَأَنْشُدُكُمْ بِاللَّهِ هَلْ دَفَعْتُهَا إِلَيْهِمَا بِذَلِكَ قَالَ الرَّهْطُ نَعَمْ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ فَقَالَ أَنْشُدُكُمَا بِاللَّهِ هَلْ دَفَعْتُهَا إِلَيْكُمَا بِذَلِكَ قَالَا نَعَمْ قَالَ فَتَلْتَمِسَانِ مِنِّي قَضَاءً غَيْرَ ذَلِكَ فَوَاللَّهِ الَّذِي بِإِذْنِهِ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ لَا أَقْضِي فِيهَا قَضَاءً غَيْرَ ذَلِكَ فَإِنْ عَجَزْتُمَا عَنْهَا فَادْفَعَاهَا إِلَيَّ فَإِنِّي أَكْفِيكُمَاهَا

-...(ez-Zuhrî şöyle dedi:) Muhammed ibn Cubeyr ibn Mut'un, şu gelecek olan hadîsinden bana bir kısım zikredip şöyle dedi: Ben Mâlik ibn Evs'in yanma girinceye kadar gittim ve kendisinden bu hadîsi sordum. Mâlik şöyle dedi: Güneş yükseldiği zaman ben ailem içinde oturduğum sırada gördüm ki, Umer ibnu'l-Hattâb'ın elçisi bana geliyor. Gelince:

— Mü'minlerin Emîri'nin da'vetine icabet et, dedi. Akabinde elçinin beraberinde tâ Umer'in huzuruna girinceye kadar yürüdüm. Umer'i hurma dallan veya yapraklarından yapılmış bir dîvânın şerît örgüleri üzerinde oturuyor buldum. Kendisiyle divan arasında bir yaygı ve döşek yoktu. Umer deriden yapılmış bir yastığa dayanmıştı. Kendisine selâm verdikten sonra oturdum. Umer:

— Yâ Mâlik, senin kavminden birtakım evler ahâlîsi bize gelmişlerdir. Ben de onlar hakkında kendilerine az mikdâr atıyye verilmesini emrettim. Sen bu malı teslim al da, onu aralarında taksim et, dedi.Ben de:

— Ey Mü'minlerin Emîri! Sen bunu benden başka birine emret-seydin, dedim, O:

- Bu malı teslim al, ey adam! dedi.

Ben onun yanında oturmakta iken yanma kapıcısı Yerfa' geldi de: Usmân ibn Affân, Abdurrahmân ibn Avf, ez-Zubeyr, Sa'd ibn Eıbî Vakkaas'la görüşme arzun var mı; onlar senin yanına girmek zni istiyorlar, dedi. Umer:
— Evet, dedi ve onlara izin verdi.
Akabinde onlar içeriye girdiler ve selâm verip oturdular. Sonra Yerfa' da biraz oturdu. Sonra:
— Alî ve Abbâs'la konuşmaya arzun var mı? dedi.Umer:
— Evet, dedi ve onlara da izin verdi.
Akabinde ikisi de içeriye girdiler ve selâm verip oturdular. Akabinde Abbâs, Umer'e:
— Ey Mü'minlerin Emîri, benimle şu Alî arasında bir hüküm ver, dedi. Alî ile Abbâs, Allah'ın, Rasûlü'ne Benu'n-Nadîr'den fey' olarak verdiği mallar hususunda çekişiyor ve mücâdele ediyorlardı. Ab-bâs'ın bu sözü üzerine oradaki topluluk, yâni Usmân ve arkadaşları:
— Ey Mü'minlerin Emîri, bu ikisi arasında hükmet ve bunların birini diğerinden rahat ettir,dediler.Umer:
— Yavaş ve sabırlı olun! Gök ve yer izniyle duran Allah hakkı için size sorarım. Rasûlullah(S)'ın: "Bizler mîrâs olunmayız, biz ne bırakmışsak sadakadır" buyurduğunu biliyor musunuz? Rasülullah "Bizler" sözüyle kendisim kasdediyordu değil mi? dedi.Topluluk:
— Rasülullah bunu söylemiştir, dediler.Bu cevâb ve tasdîk üzerine Umer, Alî ile Abbâs'a yöneldi de:
— Allah hakkı için ikinize soruyorum: Rasûlullah'ın bu sözü söylemiş olduğunu biliyor musunuz?dedi. Onlar:
— Rasülullah bu sözü söylemiştir, dediler. Umer:
— Ben size bu işten tahdîs ediyorum: Muhakkak ki Allah bu fey' malı hakkında başka hiçbir kimseye vermediği bir şeyi kendi Rasûlü'ne tahsis etmiştir, dedi. Sonra: "Allah'ın (onların malların) Rasûlü 'ne verdiği fey'(e gelince) siz bunun üzerine ne ata, ne deveye binip koşmadınız. Fakat Allah, rasûllerini dileyeceği kimselere musallat eder. Allah herşeye kaadirdir" (ei-Haşr. 6) âyetini okudu. İşte bu (yânî Na-dîr oğullan, Hayber ve Fedek) Allah'ın Rasûlü'ne hâss oldu. Allah'a yeminle söylüyorum ki, Rasülullah bu malları sizleri dışarıda bırakarak alıp toplamadı ve onu sırf kendisine tahsîs etmedi, muhakkak bu fey' mallarını sizlere vermiş ve onu size dağıtmıştır. Nihayet o fey'-lerden şu mal arta kalmıştır. Rasülullah bu fey' malından kendi ailesinin bir senelik nafakasını ayırıp verirdi. Sonra geri kalanını alır ve onu Allah'ın malı (bir vakıf) kılar (müslümânların işlerine tahsîs eder) idi.İşte Rasülullah kendi hayâtında bu malları böyle kullandı. Allah hakkı için size soruyorum: Siz bunu biliyor musunuz? dedi. Onlar:
— Evet böyle biliyoruz, dediler. Sonra Alî ile Abbâs'a döndü ve:
— Sizlere Allah hakkı için soruyorum: Siz de bunu böyle biliyor nlusunuz? diye sordu.(Ukayl, İbn Şihâb'dan şunu ziyâde etti: Onlar da evet dediler.) Umer şöyle dedi:
— Sonra Allah, Peygamberi'ni vefat ettirdi. Ebû Bekr: Ben Rasulullahin velîsiyim, dedi ve Ebû Bekr bu malları teslim aldı ve o mallarda Rasûlullah'm yaptığı gibi tasarruf etti. Allah bilir ki, Ebû Bekr bu hususta doğru sözlüdür, itaatlidir, doğru yoldadır, hakka uyucu-dur.Sonra Allah, Ebû Bekr'I vefat ettirdi. Bu sefer ben Ebû Bekr'in velîsi oldum. Ve o malları teslim aldım, emirliğimin iki senesinde o mallarda Rasûlullah'm ve Ebû Bekr'in yaptığı gibi tasarruf ediyordum. Allah biliyor ki, ben de bu tasarruf hususunda doğru sözlü, itaatli, doğru yolda yürüyen ve hakka uyucu idim. Sonra siz ikiniz bana geldiniz, benimle konuştunuz. Sözünüz bir, işiniz birdir. Yâ Ab-bâs, sen bana geldin, kardeşinin oğlu tarafından mîrâs hisseni istiyordun. Ve bana şu da, yânî Alî de geldi; o da karısı Fâtima'mn babasının mîrâsmdan olan payını istiyordu. Ben de sizlere: Rasûlullah "Biz peygamberler topluluğu vâris olunmayız.Biz ne bırakırsak sadakadır (mülkiyeti Beytü'1-mâle âiddir)" buyurdu dedim. Müteakiben o malı size aynı şartla (yânî mülkiyeti Beytü'l-mâl'e, tasarrufu da Rasûlullah ve Ebû Bekr devrindeki gibi olmak şartıyle) teslîm etmek fikri bana zahir olunca: İsterseniz Rasûlullah'm tasarrufu, Ebû Bekr'in tasarrufu ve mallara velî olduğum zamandan beri benim tasarruf ede-geldiğim gibi tasarruf edeceğinize dâir Allah'ın ahdi ve mîsâkı üzerinize olmak şartıyle o mallan size teslîm edeyim, dedim. Sizler: Bu şart ile onları bize teslîm et, dediniz. Ben de malları size teslîm ettim. Şimdi Allah hakkı için (ey topluluk) sizlere soruyorum: Ben bu mallan bu şartla Alî ile Abbâs'a teslîm ettim mi? dedi.Topluluk:
— Evet teslîm ettin, dediler. Sonra Umer, Alî ile Abbâs'a yöneldi ve:
— Allah adına yeminle size soruyorum: Ben o malları bu şartla izlere teslîm ettim mi? dedi.Onlar da:
— Evet, diye cevâb verdiler. Umer:

— Öyleyken, benden bundan başka bir hüküm mü istiyorsunuz? Gök ve yer, izni ve emriyle durmakta olan Allah'a yemîn ediyorum ki, ben o mallar hakkında bundan başka bir hüküm vermem. Bu şartlar içinde bu malları kullanmaktan ileride acze düşerseniz, onları bana geri veriniz; ben onları sizin yerinize (velayet yolu üzere) tasarrut ederim, dedi

---

بَاب أَدَاءُ الْخُمُسِ مِنْ الدِّينِ

3095 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ الضُّبَعِيِّ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَدِمَ وَفْدُ عَبْدِ الْقَيْسِ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا هَذَا الْحَيَّ مِنْ رَبِيعَةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ كُفَّارُ مُضَرَ فَلَسْنَا نَصِلُ إِلَيْكَ إِلَّا فِي الشَّهْرِ الْحَرَامِ فَمُرْنَا بِأَمْرٍ نَأْخُذُ بِهِ وَنَدْعُو إِلَيْهِ مَنْ وَرَاءَنَا قَالَ آمُرُكُمْ بِأَرْبَعٍ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ أَرْبَعٍ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَعَقَدَ بِيَدِهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَصِيَامِ رَمَضَانَ وَأَنْ تُؤَدُّوا لِلَّهِ خُمُسَ مَا غَنِمْتُمْ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ الدُّبَّاءِ وَالنَّقِيرِ وَالْحَنْتَمِ وَالْمُزَفَّتِ

Ganimetin Beşte Birini (Devlete) Vermek Dîndendir Babı
-...Ebû Cemre ed-Duba'î şöyle demiştir: Ben İbn Abbâs'tan işittim, şöyle diyordu: Abdu'1-Kays hey'eti geldi ve:
— Yâ Rasûlallah, bizimle senin aranda Rabîa'dan şu topluluk, yânî Mudar kâfirleri vardır. Bu sebeble biz sana ancak haram ayda ulaşabiliriz. O hâlde bize birşey emret de ona tutunahrn ve geride kalanlarımızı ona çağıralım, dediler. Rasûlullah (S):
— "Sizlere dört şey emrediyor ve dört şeyden de nehyediyorum; Allah'a îmân etmekle: Lâ ilahe ille'Hah şehâdetiyle (yânî) Allah'tan başka ilâh olmadığına şehâdet etmekle emrediyorum" buyurdu ve elini düğümledi, yânî küçük parmağını kıvırdı. "Namazı devamlı kılmak, zekâtı vermek, ramazân orucunu tutmak ve bir de aldığınız ganimetin beşte birini Allah için (devlet hazînesine) vermenizi emrediyorum. Sizleri kabaktan, hurma kökünden, toprak testilerden, zift sürülmüş kaplardan (yânî bunlara hurma yâhud üzüm şırası kurmaktan) nehyediyorum" buyurdu

---

بَاب نَفَقَةِ نِسَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ وَفَاتِهِ

3096 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَقْتَسِمُ وَرَثَتِي دِينَارًا مَا تَرَكْتُ بَعْدَ نَفَقَةِ نِسَائِي وَمَئُونَةِ عَامِلِي فَهُوَ صَدَقَةٌ

Peygamberin Vefatından Sonra Kadınlarının Nafakası Babı
-...Bize İmâm Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rac'dan; o da Ebû Hureyre'den haber verdi ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "(Vefatımda) mirasçılarım dînâr bölüşmezler, bıraktığım şey, kadınlarımın nafakasından ve işçimin ücretinden geri kalanı sadakadır"

3097 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا فِي بَيْتِي مِنْ شَيْءٍ يَأْكُلُهُ ذُو كَبِدٍ إِلَّا شَطْرُ شَعِيرٍ فِي رَفٍّ لِي فَأَكَلْتُ مِنْهُ حَتَّى طَالَ عَلَيَّ فَكِلْتُهُ فَفَنِيَ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) vefat etti. O hâlde ki, benim evimde ciğer sahibi bir hayvanın (yânî insan ve hayvanın) yiyeceği birşey yoktu; ancak bana âid bir raf (yânî dolap veya kiler) içinde yarım vesk ölçeği mikdârı arpa vardı. Ben ondan yedim. Müddet uzadı, onu ölçtüm, sonra tükendi

---

3098 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ عَمْرَو بْنَ الْحَارِثِ قَالَ مَا تَرَكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا سِلَاحَهُ وَبَغْلَتَهُ الْبَيْضَاءَ وَأَرْضًا تَرَكَهَا صَدَقَةً

-...Ebû İshâk tahdîs edip şöyle demiştir: Ben Amr ibnu'l- Hâris'ten işittim, o: Peygamber (S)-geriye harb silâhı, beyaz katırı ve bir mikdâr arazîsinden başka birşey bırakmadı;bunları da sadaka olarak bıraktı dedi

---

بَاب مَا جَاءَ فِي بُيُوتِ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا نُسِبَ مِنْ الْبُيُوتِ إِلَيْهِنَّ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ} وَ {لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ}

3099 - حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى وَمُحَمَّدٌ قَالَا أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ وَيُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ لَمَّا ثَقُلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَأْذَنَ أَزْوَاجَهُ أَنْ يُمَرَّضَ فِي بَيْتِي فَأَذِنَّ لَهُ

Peygamberin Zevcelerinin Evleri Ve Onlara Nisbet Edilen Evler Hakkında Gelen Haberler Babı: Ve Yüce Allah'ın şu kavillerinde gelen evler:''(Ey Peygamber kadınları, vakaar ile)evlerinizde oturun. Evvelki Câhiliyet yürüyüşü gibi yürümeyin..." (d-Ahzâb: 33); "Ey îmân edenler, Peygamber'in evlerine -yemeğe da 'vet olunmaksızın, vaktine de bakmaksızın girmeyin. Fakat size izin verildiği zaman girin..." (ei-Ahzâb: 53).
-...Peygamber'in zevcesi Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah(S)'ın hastalığı ağırlaştığı zaman benim evimde bakılmak üzere diğer zevcelerinden izin istedi. Onlar da kendisine izin verdiler

---

3100 - حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا نَافِعٌ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تُوُفِّيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِي وَفِي نَوْبَتِي وَبَيْنَ سَحْرِي وَنَحْرِي وَجَمَعَ اللَّهُ بَيْنَ رِيقِي وَرِيقِهِ قَالَتْ دَخَلَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بِسِوَاكٍ فَضَعُفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْهُ فَأَخَذْتُهُ فَمَضَغْتُهُ ثُمَّ سَنَنْتُهُ بِهِ

-... Âişe (R) şöyle dedi: Peygamber (S) benim evimde, benim nevbetimde, benim göğsümün üstü ile gerdanımın arasında vefat etti. Bir de Allah (O'nun vefatı sırasında) benim tükrüğüm ile O'nun tükrüğünü birarada birleştirdi.Âişe şöyle dedi: (Kardeşim) Ab-durrahmân elinde bir misvakla odaya girdi. Peygamber'in, misvak katı geldiği için kullanmaya gücü yetmedi. Bu sefer misvakı ben aldım ve onu kendi dişlerim üzerine sürerek yumuşattım. Sonra bu yumuşatılmış misvakla O'nun dişlerini misvâkladım

---

3101 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ أَنَّ صَفِيَّةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا جَاءَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَزُورُهُ وَهُوَ مُعْتَكِفٌ فِي الْمَسْجِدِ فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ ثُمَّ قَامَتْ تَنْقَلِبُ فَقَامَ مَعَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى إِذَا بَلَغَ قَرِيبًا مِنْ بَابِ الْمَسْجِدِ عِنْدَ بَابِ أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِهِمَا رَجُلَانِ مِنْ الْأَنْصَارِ فَسَلَّمَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ نَفَذَا فَقَالَ لَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رِسْلِكُمَا قَالَا سُبْحَانَ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَكَبُرَ عَلَيْهِمَا ذَلِكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَبْلُغُ مِنْ الْإِنْسَانِ مَبْلَغَ الدَّمِ وَإِنِّي خَشِيتُ أَنْ يَقْذِفَ فِي قُلُوبِكُمَا شَيْئًا

-... İbn Şihâb'dan; o da Alî ibn Hüseyin'den tahdîs etti ki, ona da Peygamber'in zevcesi haber vermiştir: Rasûlullah (S) ramazânın son on günü içinde mescidde i'tikâfta iken Safiyye ziyaretine gitmişti. (Bir

müddet konuştuktan) sonra dönmek üzere Safiyye ayağa kalkmış, Rasûlullah da onu geçirmek üzere onunla beraber ayağa kalkmış. Peygamber'in bir diğer zevcesi olan Ümmü Seleme'nin kapısı yanındaki mescid kapısına geldiğinde, Ensâr'dan iki kişi onların yakınından geçmişler ve Rasûlullah'a selâm verip acele yürüyerek geçmişler. Rasûlullah onlara:
— "Acele etmeyiniz, durunuz! (Yanımdaki kadın Safiyye bintu Huyey'dir)" buyurdu.O iki zât:
— Yâ Rasûlallah, biz Allah'ı tenzih ederiz, dediler. Ve Peygamber'in Safiyye'nin hüviyyetini ta'yîne mecburiyet hissetmesi bunlara ağır geldi. Bunun üzerine Peygamber:
— "Şeytân insanda (yânî inşân bedeninde dolaşan) kan mesâbesindedir. Ben sizin gönüllerinize şeytânın kötü bir şübhe atmasından endîşe ettim" buyurdu

---

3102 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ عَنْ وَاسِعِ بْنِ حَبَّانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ ارْتَقَيْتُ فَوْقَ بَيْتِ حَفْصَةَ فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْضِي حَاجَتَهُ مُسْتَدْبِرَ الْقِبْلَةِ مُسْتَقْبِلَ الشَّأْمِ

-...Abdullah ibn Umer (R): Ben bir gün Hafsa'nın evinin damı üstüne çıktım ve Peygamber(S)'I arkasını kıbleye döndürerek Şâm tarafına yönelerek ihtiyâcını yerine getirir hâlde gözümle gördüm, demiştir

---

3103 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الْعَصْرَ وَالشَّمْسُ لَمْ تَخْرُجْ مِنْ حُجْرَتِهَا

-...Âişe (R), Rasûlullah (S) ikindi namazını güneş henüz Âişe'nin odasından çıkmadan kılar idi, demiştir

---

3104 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطِيبًا فَأَشَارَ نَحْوَ مَسْكَنِ عَائِشَةَ فَقَالَ هُنَا الْفِتْنَةُ ثَلَاثًا مِنْ حَيْثُ يَطْلُعُ قَرْنُ الشَّيْطَانِ

-..Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bir gün hatîb olarak ayağa kalktı ve hutbe esnasında eliyle Âişe'nin meskeni tarafını işaret ederek üç defa: "İşte fitne bu taraftadır, şeytânın boynuzunun doğacağı yerdedir" buyurdu

---

3105 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ عَمْرَةَ ابْنَةِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ عِنْدَهَا وَأَنَّهَا سَمِعَتْ صَوْتَ إِنْسَانٍ يَسْتَأْذِنُ فِي بَيْتِ حَفْصَةَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا رَجُلٌ يَسْتَأْذِنُ فِي بَيْتِكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُرَاهُ فُلَانًا لِعَمِّ حَفْصَةَ مِنْ الرَّضَاعَةِ الرَّضَاعَةُ تُحَرِّمُ مَا تُحَرِّمُ الْوِلَادَةُ

-...Peygamber'in zevcesi Âişe (R), Abdurrahmân kızı Amre'ye şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S), Âişe'nin yanında idi. Bu sırada Âişe bir insan sesi işitti ki, o insan Hafsa'nın evine girmek için izin istiyordu. (Âişe dedi ki:) Ben:
— Yâ Rasûlallah, şu adam evinize girmek için izin istiyor, dedim. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Sanıyorum ki o, Hafsa'nın süt amcası fulan kimsedir!" buyurdu.
(Âişe dedi ki: Süt amcam fulân hayâtta olsaydı benim yanıma girebilecek miydi? diye sordum.)

Rasûlullah:
— "(Evet girebilirdi, çünkü) süt, velâdet ve nesebin haram kıldığı herşeyi haram kılar" buyurdu

---

بَاب مَا ذُكِرَ مِنْ دِرْعِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَصَاهُ وَسَيْفِهِ وَقَدَحِهِ وَخَاتَمِهِ وَمَا اسْتَعْمَلَ الْخُلَفَاءُ بَعْدَهُ مِنْ ذَلِكَ مِمَّا لَمْ يُذْكَرْ قِسْمَتُهُ وَمِنْ شَعَرِهِ وَنَعْلِهِ وَآنِيَتِهِ مِمَّا يَتَبَرَّكُ أَصْحَابُهُ وَغَيْرُهُمْ بَعْدَ وَفَاتِهِ

3106 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ ثُمَامَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَمَّا اسْتُخْلِفَ بَعَثَهُ إِلَى الْبَحْرَيْنِ وَكَتَبَ لَهُ هَذَا الْكِتَابَ وَخَتَمَهُ بِخَاتَمِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ نَقْشُ الْخَاتَمِ ثَلَاثَةَ أَسْطُرٍ مُحَمَّدٌ سَطْرٌ وَرَسُولُ سَطْرٌ وَاللَّهِ سَطْرٌ

Peygamber'in Zırhı, Asası, Kılıcı, Bardağı, Mührü Gibi Taksimi Zikredilmeyen Ve Kendisinden Sonra Halîfelerin Kullandıkları Şeylerden Zikredilenlerle Vefatından Sonra Sahâbîlerın Ve Diğerlerinin Teberrük Edegeldikleri. Yânî Kutlu Sayıp Kullandıkları Saçları, Ayakkabıları, Kap-Kacakları -Sahan Ve Tasları- Babı

-... Basra Kaadısı Sumâme ibn Abdillah ibn Enes'ten; o da dedesi Enes'ten tahdîs etti ki, Ebû Bekr halîfe yapılınca, Enes'i Bahreyn'e gönderdi ve kendisi için şu meşhur mektubu (yânı sadaka farizası kitabını) yazdı ve Ebû Bekr bu mektubu mühürledi. Bu mührün nakşı (yânı üzerindeki yazı) üç satır idi: Muhammedun bir satır ve Rasûlu bir satır ve Allâhi bir satırdı

3107 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَسَدِيُّ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ طَهْمَانَ قَالَ أَخْرَجَ إِلَيْنَا أَنَسٌ نَعْلَيْنِ جَرْدَاوَيْنِ لَهُمَا قِبَالَانِ فَحَدَّثَنِي ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ بَعْدُ عَنْ أَنَسٍ أَنَّهُمَا نَعْلَا النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...îsâ ibnu Tahmân tahdîs edip şöyle demiştir: Enes ibn Mâlik -Peygamber'in vefatından sonra- tüyleri dökülmüş meşinden tasmalı bir çift ayakkabı çıkardı. İbn Tahmân dedi ki: Bana Sabit el-Bunânî, Enes'ten şöyle tahdîs etti: Enes bize iki ayakkabı çıkardıktan sonra: Bunlar Peygamber(S)'in ayakkabılarıdır, diye haber verdi

---

3108 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ أَخْرَجَتْ إِلَيْنَا عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كِسَاءً مُلَبَّدًا وَقَالَتْ فِي هَذَا نُزِعَ رُوحُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَزَادَ سُلَيْمَانُ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ أَخْرَجَتْ إِلَيْنَا عَائِشَةُ إِزَارًا غَلِيظًا مِمَّا يُصْنَعُ بِالْيَمَنِ وَكِسَاءً مِنْ هَذِهِ الَّتِي يَدْعُونَهَا الْمُلَبَّدَةَ

-...Ebû Burde şöyle demiştir: Âişe -Peygamber'in ölümünden sonra- bize yünden keçelenmiş bir kaftan çıkardı ve:Peygamber'in ruhu bu kaftanın içinde nez' olundu, yânî koparılıp çekildi, dedi. Süleyman ibnu'l -Mugîre, Humeyd'den rivayetinde şunu ziyâde etti: Ebû Burde şöyle dedi: Âişe bize Yemen'de dokunan tok kumaştan yapılmış bir izâr ile yine bu kumaştan yapılıp "el-Mılebbede"dedikleri bir kisve çıkardı

3109 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ قَدَحَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْكَسَرَ فَاتَّخَذَ مَكَانَ الشَّعْبِ سِلْسِلَةً مِنْ فِضَّةٍ قَالَ عَاصِمٌ رَأَيْتُ الْقَدَحَ وَشَرِبْتُ فِيهِ

-.......Enes ibn Mâlik(R)'ten: Peygamber(S)'in su bardağı kırıldı, akabinde kırık yerine gümüşten

bir bardak edindi dediğini tahdîs etti. Râvî Âsim el-Ahvel: Ben bu kadehi gördüm ve (teberrüken içine su koyup) ondan su içtim, demiştir

---

3110 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجَرْمِيُّ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي أَنَّ الْوَلِيدَ بْنَ كَثِيرٍ حَدَّثَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَلْحَلَةَ الدُّؤَلِيِّ حَدَّثَهُ أَنَّ ابْنَ شِهَابٍ حَدَّثَهُ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ حُسَيْنٍ حَدَّثَهُ أَنَّهُمْ حِينَ قَدِمُوا الْمَدِينَةَ مِنْ عِنْدِ يَزِيدَ بْنِ مُعَاوِيَةَ مَقْتَلَ حُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ لَقِيَهُ الْمِسْوَرُ بْنُ مَخْرَمَةَ فَقَالَ لَهُ هَلْ لَكَ إِلَيَّ مِنْ حَاجَةٍ تَأْمُرُنِي بِهَا فَقُلْتُ لَهُ لَا فَقَالَ لَهُ فَهَلْ أَنْتَ مُعْطِيَّ سَيْفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنِّي أَخَافُ أَنْ يَغْلِبَكَ الْقَوْمُ عَلَيْهِ وَايْمُ اللَّهِ لَئِنْ أَعْطَيْتَنِيهِ لَا يُخْلَصُ إِلَيْهِمْ أَبَدًا حَتَّى تُبْلَغَ نَفْسِي إِنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ خَطَبَ ابْنَةَ أَبِي جَهْلٍ عَلَى فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام فَسَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ النَّاسَ فِي ذَلِكَ عَلَى مِنْبَرِهِ هَذَا وَأَنَا يَوْمَئِذٍ مُحْتَلِمٌ فَقَالَ إِنَّ فَاطِمَةَ مِنِّي وَأَنَا أَتَخَوَّفُ أَنْ تُفْتَنَ فِي دِينِهَا ثُمَّ ذَكَرَ صِهْرًا لَهُ مِنْ بَنِي عَبْدِ شَمْسٍ فَأَثْنَى عَلَيْهِ فِي مُصَاهَرَتِهِ إِيَّاهُ قَالَ حَدَّثَنِي فَصَدَقَنِي وَوَعَدَنِي فَوَفَى لِي وَإِنِّي لَسْتُ أُحَرِّمُ حَلَالًا وَلَا أُحِلُّ حَرَامًا وَلَكِنْ وَاللَّهِ لَا تَجْتَمِعُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبِنْتُ عَدُوِّ اللَّهِ أَبَدًا

-...İbn Şihâb, Muhammed ibn Amr ibn Halhale ed-Duelî'ye şöyle tahdîs etmiştir: Ona da Hz.Hüseyin'in oğlu Alî tahdîs etti ki, onlar, kendileri Alî'nin oğlu Hüseyin'in öldürüldüğü zaman -Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun- Muâviye'nin oğlu Yezîd'in yanından Me-dîne'ye geldikleri sırada kendilerini Mısver ibn Mahrame (R) karşılamış ve:

— Bana herhangibir ihtiyâcın var mı? Varsa onu bana emredebilirsin, demiştir.Hüseyin'in oğlu Alî dedi ki: Ben de Mısver'e:

— Hayır, bir ihtiyâcım yoktur, dedim. Mısver, Hüseyin'in oğlu Alî'ye:

— Sen Rasûlullah'ın kılıcını bana verir misin?Çünkü ben bu kavmin onu almakta sana galebe etmesinden endîşe ediyorum. Allah'a yemîn ederim ki, eğer sen onu bana verirsen, benim nefsime ulaşılmadıkça, yânî ruhum kabz olunmadıkça bu kılıç ebediyyen onlara ulaştırılmaz. Şu da muhakkakki Ebû Tâlib'in oğlu Alî, Fâtıma'nın üstüne -aleyhi's-selâm- Ebû Cehl'in kızını istemişti, işte bu sırada Rasûlullah'tan işittim. O, şu minberin üzerine çıkmıştı da bu hususta hitabe îrâd ediyordu. Ben de o günlerde ihtilâm olmuş hâlde idim. Rasûlullah (S) orada: "Muhakkak Fâtıma bendendir. Ben onun -beşer tabîatinden neş'et eden kıskançlık sebebiyle- dîni hususunda fitneye ma'rûz kalmasından endîşe ediyorum" buyurdu.Râvî Mahrame dedi ki: Sonra Rasûlullah, Abdu'ş-Şems oğulla-n'ndan olan bir damadını (yânî kızı Zeyneb'in kocası bulunan Ebû'lÂs ibn Rabî'ı) zikretti de onu kendisine hısımlığı hususunda övdü ve güzel hâllerini şöyle dile getirdi; "O bana söz söylemiş, sözünde gerçek çıkmıştır. O bana va'd etmiş, va'dini yerine getirmiştir, Kat'îsöylüyorum ki, ben hiçbir halâlı haram kılıyor değilim, hiçbir haramı da halâ! kılmıyorum. Lâkin Allah'a yemîn ediyorum ki, Allah Rasû-lü'nün kızı ile Allah düşmanının kızı ebeden (bir adamın nikâhında) birleşmez"

3111 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُوقَةَ عَنْ مُنْذِرٍ عَنْ ابْنِ الْحَنَفِيَّةِ قَالَ لَوْ كَانَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ذَاكِرًا عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ذَكَرَهُ يَوْمَ جَاءَهُ نَاسٌ فَشَكَوْا سُعَاةَ عُثْمَانَ فَقَالَ لِي عَلِيٌّ اذْهَبْ إِلَى عُثْمَانَ فَأَخْبِرْهُ أَنَّهَا صَدَقَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمُرْ سُعَاتَكَ يَعْمَلُونَ فِيهَا فَأَتَيْتُهُ بِهَا فَقَالَ أَغْنِهَا عَنَّا فَأَتَيْتُ بِهَا عَلِيًّا فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ ضَعْهَا حَيْثُ أَخَذْتَهَا

-....Muhammed ibnu'l-Hanefiyye şöyle demiştir: Eğer babam Alî (R) Usmân ibn Affân'I kötülükle zikredici olaydı, birtakım insanlar ona gelip de Usmân'ın zekât me'rnûrlarından şikâyet ettikleri gün zikrederdi. O gün babam Alî, bana: Usmân'a git de ona (gönderdiğim) sahîfenin Rasûlullah'ın sadakası (yânî sarf yerlerinin yazıldığı sahîfe) olduğunu haber ver de: Zekât me'mûrlarına emret ki, bunun içindeki hükümlerle amel etsinler, dedi.Muhammed ibnu'l-Hanefiyye dedi ki: Bunun üzerine ben bu sa-hîfeyi

Usmân'a götürdüm. Usmân: O sahîfeyi bizden geri çevir, dedi. Akabinde ben o sahîfeyi tekrar Alî'ye getirdim ve olanı kendisine haber verdim. Babam: O sahîfeyi aldığın yere koy, dedi.

3112 – قَالَ الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سُوقَةَ قَالَ سَمِعْتُ مُنْذِرًا الثَّوْرِيَّ عَنْ ابْنِ الْحَنَفِيَّةِ قَالَ أَرْسَلَنِي أَبِي خُذْ هَذَا الْكِتَابَ فَاذْهَبْ بِهِ إِلَى عُثْمَانَ فَإِنَّ فِيهِ أَمْرَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الصَّدَقَةِ

-...Buhârî'nin şeyhi el-Humeydî şöyle dedi: Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Bize Muhamed ibn Sûka tahdîs edip şöyle dedi: Ben Mımzir es-Sevrî'den işittim ki, Muhammed ibnu'1- Hanefiyye şöyle demiştir: Beni babam Alî haberci gönderdi de: Şu kitabı, yânî yazıyı al ve onu Usmân'a götür. Çünkü bunun içinde Peygam-ber(S)'in sadaka hususundaki emri vardır, dedi

---

بَاب الدَّلِيلِ عَلَى أَنَّ الْخُمُسَ لِنَوَائِبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْمَسَاكِينِ وَإِيثَارِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَهْلَ الصُّفَّةِ وَالْأَرَامِلَ حِينَ سَأَلَتْهُ فَاطِمَةُ وَشَكَتْ إِلَيْهِ الطَّحْنَ وَالرَّحَى أَنْ يُخْدِمَهَا مِنْ السَّبْيِ فَوَكَلَهَا إِلَى اللَّهِ

3113 – حَدَّثَنَا بَدَلُ بْنُ الْمُحَبَّرِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي الْحَكَمُ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي لَيْلَى حَدَّثَنَا عَلِيٌّ أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام اشْتَكَتْ مَا تَلْقَى مِنْ الرَّحَى مِمَّا تَطْحَنُ فَبَلَغَهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ بِسَبْيٍ فَأَتَتْهُ تَسْأَلُهُ خَادِمًا فَلَمْ تُوَافِقْهُ فَذَكَرَتْ لِعَائِشَةَ فَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ عَائِشَةُ لَهُ فَأَتَانَا وَقَدْ دَخَلْنَا مَضَاجِعَنَا فَذَهَبْنَا لِنَقُومَ فَقَالَ عَلَى مَكَانِكُمَا حَتَّى وَجَدْتُ بَرْدَ قَدَمَيْهِ عَلَى صَدْرِي فَقَالَ أَلَا أَدُلُّكُمَا عَلَى خَيْرٍ مِمَّا سَأَلْتُمَاهُ إِذَا أَخَذْتُمَا مَضَاجِعَكُمَا فَكَبِّرَا اللَّهَ أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ وَاحْمَدَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَسَبِّحَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ فَإِنَّ ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمَا مِمَّا سَأَلْتُمَاهُ

Ganimetin Beşte Birinin Rasulullah'a Nevbet Nevbet İnen Mühim İşler Ve Hâdiseler İçin. Fakirler İçin Ve Peygamberin Suffa Ehlini Ve Dulları Tercîh Etmesi İçin Oldlğuna Delîl Babı

Peygamber'in kızı Fâtima hububat öğütmekten,el değirmeni döndürmenin yorgunluğundan Peygamber'e şikâyet edip de kendisine esirlerden bir hizmetçi vermesini istediği zaman, Peygamber,kızının bu isteğini Allah'a havale etmiştir (yânî kızının isteğini karşılamamıştır).

-...Bize Alî şöyle tahdîs etti: Fâtıma aleyhi's-selâmın el değirmeniyle hububat öğütmekten dolayı eline hastalık gelmişti. O sırada Rasûlullah'a birtakım harb esirleri getirildiği Fâtıma'ya ulaştı. Fâtıma da o esirlerden bir hizmetçi istemek üzere babasına gitti, fakat babasını evde bulamadı. Derdini Âişe'ye zikretti. Akabinde Peygamber geldiğinde Âişe, Fâtima'nm geldiğini ve dileğini kendisine söyledi. (Alî dedi ki:) Müteakiben biz yataklarımıza girmiş hâlde iken Peygamber bize geldi. Biz hemen yatağımızdan kalkmağa davrandık. Peygamber (S):

— "Yerinizde durunuz!" buyurdu ve (ikimizin arasına oturdu) hattâ ben göğsümün üzerine dokunan iki ayağının serinliğini hissettim.Akabinde Peygamber: -

— "İyi dinleyin! Ben size, sizin benden istediğiniz esîr hizmetçiden daha hayırlı bir şeye delâlet ediyorum: Siz (gece) yataklarınıza girdiğinizde otuzdört defa Allâhu Ekber,otuzüç kerre Elhamdulillâhi ve otuzüç kerre de Subhânalîahi deyiniz. Bunları söylemeniz sizler için benden istediğiniz hizmetçiden daha hayırlıdır" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {فَأَنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ} يَعْنِي لِلرَّسُولِ قَسْمَ ذَلِكَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا أَنَا قَاسِمٌ وَخَازِنٌ وَاللَّهُ يُعْطِي

3114 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ وَمَنْصُورٍ وَقَتَادَةَ سَمِعُوا سَالِمَ بْنَ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ وُلِدَ لِرَجُلٍ مِنَّا مِنْ الْأَنْصَارِ غُلَامٌ فَأَرَادَ أَنْ يُسَمِّيَهُ مُحَمَّدًا قَالَ شُعْبَةُ فِي حَدِيثِ مَنْصُورٍ إِنَّ الْأَنْصَارِيَّ قَالَ حَمَلْتُهُ عَلَى

عُنُقِي فَأَتَيْتُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفِي حَدِيثِ سُلَيْمَانَ وُلِدَ لَهُ غُلَامٌ فَأَرَادَ أَنْ يُسَمِّيَهُ مُحَمَّدًا قَالَ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكَنَّوْا بِكُنْيَتِي فَإِنِّي إِنَّمَا جُعِلْتُ قَاسِمًا أَقْسِمُ بَيْنَكُمْ وَقَالَ حُصَيْنٌ بُعِثْتُ قَاسِمًا أَقْسِمُ بَيْنَكُمْ قَالَ عَمْرٌو أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ سَالِمًا عَنْ جَابِرٍ أَرَادَ أَنْ يُسَمِّيَهُ الْقَاسِمَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْتَنُوا بِكُنْيَتِي

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: Bilin ki ganimet olarak aldığınız herhangi birşeyin mutlakaa beşte biri Allah'ın, Rasûlü'nün.." <eiEnfâl: 4i>."Rasûlünündür" sözüyle bunun taksiminin Rasûl'e âid olduğunu kasdediyor. Rasûlullah (S): "Ben ancak bölüştürücü ve hazineciyim; Allah ise vericidir" buyurdu.
-...Bize Şu'be, Süleyman ibn Mihrân'dan, ansûr'dan ve Katâde'den tahdîs etti. Bu üçü de Salim ibn Ebi'l-Ca'd'dan işitmiş-lerdir. Câbir ibn Abdillah (R): Bizim Ensâr'dan bir adamın bir oğlu doğdu. O kimse Oğluna Muhammed adını vermek istedi, demiştir. Şu'be: Mansûr hadîsinde şöyle dedi: O Ensârî: Ben oğlumu boynum üzerinde taşıyıp onu Peygamber'e getirdim, dedi. Yine Şu'be:Süleyman el-A'meş hadîsinde şöyle dedi: O Ensârî'nin (yânî Enes ibn Fu-dâle'nin) bir oğlu oldu. Onu Muhammed diye isimlemek istedi. Peygamber (S): "Benim ismimle isimleyiniz, fakat künyem ile künyelenmeyiniz. Çünkü ancak ben Kaastm, yânî taksim edici kılındım, (mîrâs ve ganimet mallarını) aranızda ancak ben taksim ederim" buyurdu. Husayn ibn Abdirrahmân es-Sulemî, Rasûlullah'm "Ben bir taksim edici olarak gönderildim, aranızda ben taksim ederim" buyurduğunu söyledi.el-Buhârî'nin şeyhi Amr ibn Merzûk şöyle dedi: Bize Şu'be haber verdi: Katâde şöyle demiştir: Ben Sâlim'den işittim; o da Câbir'-den: el-Ensârî, oğluna el-Kaasım ismini vermek istedi.Peygamber:"Benim ismimle isimleyin, fakat künyem ile künyelenmeyin" buyurdu

---

3115 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ وُلِدَ لِرَجُلٍ مِنَّا غُلَامٌ فَسَمَّاهُ الْقَاسِمَ فَقَالَتْ الْأَنْصَارُ لَا نَكْنِيكَ أَبَا الْقَاسِمِ وَلَا نُنْعِمُكَ عَيْنًا فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وُلِدَ لِي غُلَامٌ فَسَمَّيْتُهُ الْقَاسِمَ فَقَالَتْ الْأَنْصَارُ لَا نَكْنِيكَ أَبَا الْقَاسِمِ وَلَا نُنْعِمُكَ عَيْنًا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْسَنَتْ الْأَنْصَارُ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكَنَّوْا بِكُنْيَتِي فَإِنَّمَا أَنَا قَاسِمٌ

-... Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Bizim Ensâr taifesinden bir adamın bir oğlu doğdu. Kendisi çocuğa el-Kaasım adını verdi. Ensâr ona:
— Biz seni Ebû'l-Kaasım künyesiyle anmayız ve sana bu doğum sebebiyle "gözaydın" diye ikramda etmeyiz, dediler. Bunun üzerine o Ensârî zât Peygamber'e geldi ve:
— Yâ Rasûlallah, bir oğlum doğdu, ona el-Kaasım adını verdim. Ensâr bana: Biz seni Ebû'l-Kaasım künyesiyle lakablamayız ve sana "gözaydın" tebrikinde de bulunmayız, dediler (ne buyurursunuz diye sordu)? Peygamber (S):
— "el-Ensâr güzel söylemiştir. Benim ismimle ad verebilirsiniz, fakat benim künyem ile künyelenmeyin. Çünkü Kaasım, yalnız benimdir" buyurdu

---

3116 - حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاوِيَةَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ يُرِدْ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ وَاللَّهُ الْمُعْطِي وَأَنَا الْقَاسِمُ وَلَا تَزَالُ هَذِهِ الْأُمَّةُ ظَاهِرِينَ عَلَى مَنْ خَالَفَهُمْ حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ ظَاهِرُونَ

-...Humeyd ibn Abdirrahmân, Muâviye ibn Ebî Sufyân'ın şöyle dediğini işitmiştir: Rasûlullah(S) şöyle buyurdu: "Allah her kimin hayrını murâd ederse ona dîn hususunda (büyük bir) anlayış verir.Verici ancak Allah'tır. Ben (verici değil) yalnız taksim ediciyim. Bir de bu ümmet Allah'ın emri gelinceye (kıyamet gününe) kadar kendilerine muhalefet edenler üzerine gâlib olmakta devam edecekler, onlar gâlib hâlde bulunacaklar"

3117 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ حَدَّثَنَا هِلَالٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا أُعْطِيكُمْ وَلَا أَمْنَعُكُمْ إِنَّمَا أَنَا قَاسِمٌ أَضَعُ حَيْثُ أُمِرْتُ

-...Bize Hilâl, Abdurrahmân ibn Ebî Amre'den;o daEbû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki,Rasûlullah (S): "Ben size ne birşey verebilirim, ne de (verilene) mâni' olabilirim. Ben taksim ediciyim, emrolunduğum yere koyarım" buyurmuştur

---

3118 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو الْأَسْوَدِ عَنْ ابْنِ أَبِي عَيَّاشٍ وَاسْمُهُ نُعْمَانُ عَنْ خَوْلَةَ الْأَنْصَارِيَّةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ رِجَالًا يَتَخَوَّضُونَ فِي مَالِ اللَّهِ بِغَيْرِ حَقٍّ فَلَهُمْ النَّارُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

-... Havle el-Ensâriyye (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu:"Birtakım adamlar Allah'ın (müslümânların iyiliğine tahsîs buyurduğu) malında haksız olarak tasarruf ederler, îşte onlar için kıyamet gününde o ateş muhakkaktır"

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُحِلَّتْ لَكُمْ الْغَنَائِمُ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى {وَعَدَكُمْ اللَّهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا فَعَجَّلَ لَكُمْ هَذِهِ} وَهِيَ لِلْعَامَّةِ حَتَّى يُبَيِّنَهُ الرَّسُولُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3119 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ عَنْ عَامِرٍ عَنْ عُرْوَةَ الْبَارِقِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ الْأَجْرُ وَالْمَغْنَمُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

Peygamberin: "Ganimetler size halâl kılındı" sözü Bâbı Ve Yüce Allah şöyle buyurdu:"Allah size alacağınız daha birçok ganimetler de va'detmiş, şimdilik bunu peşin vermiştir.. " (ei-Feth: 20) Ganimet, mukaatele eden müslümânların umûmuna âiddir.Nihayet Rasûlullah buna hakk kazananları hakk kazanmayanlardan ayırıp beyân eder.
-... Bize Husayn ibn Abdirrahmân es-Sulemî, Âmir eş- Şa'bî'den; o da Urve el-Bârıkî'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Gazâya giden) atın alnına dökülen saçlarında kıyamet gününe kadar hayır düğümlüdür. Hayır kıyamet gününe kadar ecir (yânî sevâb) ve ganimettir" buyurmuştur

---

3120 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا هَلَكَ كِسْرَى فَلَا كِسْرَى بَعْدَهُ وَإِذَا هَلَكَ قَيْصَرُ فَلَا قَيْصَرَ بَعْدَهُ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَتُنْفَقَنَّ كُنُوزُهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ

-...Bize Ebu'z-Zinâd, el-A'rac'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S)şöyle buyurmuştur: "Kisrâ helak olduğu zaman ondan sonra kisrâ yoktur. (Bizans hükümdarı olan) Kayser helak olduğu zaman ondan sonra kayser yoktur (yânî kayser hâkimiyeti olmayacaktır). Nefsim yedinde olan Allah 'a yeminle söylüyorum ki, Kisrâ ile Kayser'in hazîneleri muhakkak Allah yolunda harcanacaktır"

3121 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ سَمِعَ جَرِيرًا عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

إِذَا هَلَكَ كِسْرَى فَلَا كِسْرَى بَعْدَهُ وَإِذَا هَلَكَ قَيْصَرُ فَلَا قَيْصَرَ بَعْدَهُ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَتُنْفَقَنَّ كُنُوزُهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ

-....Câbir ibn Semure (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Kisrâ helak olduğu zaman ondan sonra kisrâ yoktur. Kayser helak olduğu zaman ondan sonra da kayser yoktur. Nefsim yedinde olan Allah 'a yeminle söylüyorum ki, Kisrâ ile Kayser'in hazîneleri muhakkak Allah yolunda harcanacaktır"

3122 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا سَيَّارٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ الْفَقِيرُ حَدَّثَنَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُحِلَّتْ لِي الْغَنَائِمُ

-....Bize Câbir ibn Abdillah (R) tahdîs edip şöyle dedi: Rasûlullah (S): "Ganimetler bana halâl kılındı (hâlbuki benden evvel kimseye halâl edilmemiştir)" buyurdu

---

3123 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تَكَفَّلَ اللَّهُ لِمَنْ جَاهَدَ فِي سَبِيلِهِ لَا يُخْرِجُهُ إِلَّا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِهِ وَتَصْدِيقُ كَلِمَاتِهِ بِأَنْ يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ أَوْ يَرْجِعَهُ إِلَى مَسْكَنِهِ الَّذِي خَرَجَ مِنْهُ مَعَ مَا نَالَ مِنْ أَجْرٍ أَوْ غَنِيمَةٍ

-....Bana Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan;o da el-A'rac'dan;o'da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Kendisini (evinden sırf) Allah yolunda cihâd etmek ve kelimetu'llah'I tasdik etmek niyeti çıkararak Allah yolunda cihâd eden kimseye Allah onu, şehîd olmak suretiyle cennete girdirmeyi yâhud içinden çıkmış olduğu meskenine sevâbla yâhud ganimetle salimen döndürmeyi tekeffül etmiştir"

3124 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَزَا نَبِيٌّ مِنْ الْأَنْبِيَاءِ فَقَالَ لِقَوْمِهِ لَا يَتْبَعْنِي رَجُلٌ مَلَكَ بُضْعَ امْرَأَةٍ وَهُوَ يُرِيدُ أَنْ يَبْنِيَ بِهَا وَلَمَّا يَبْنِ بِهَا وَلَا أَحَدٌ بَنَى بُيُوتًا وَلَمْ يَرْفَعْ سُقُوفَهَا وَلَا أَحَدٌ اشْتَرَى غَنَمًا أَوْ خَلِفَاتٍ وَهُوَ يَنْتَظِرُ وِلَادَهَا فَغَزَا فَدَنَا مِنْ الْقَرْيَةِ صَلَاةَ الْعَصْرِ أَوْ قَرِيبًا مِنْ ذَلِكَ فَقَالَ لِلشَّمْسِ إِنَّكِ مَأْمُورَةٌ وَأَنَا مَأْمُورٌ اللَّهُمَّ احْبِسْهَا عَلَيْنَا فَحُبِسَتْ حَتَّى فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ فَجَمَعَ الْغَنَائِمَ فَجَاءَتْ يَعْنِي النَّارَ لِتَأْكُلَهَا فَلَمْ تَطْعَمْهَا فَقَالَ إِنَّ فِيكُمْ غُلُولًا فَلْيُبَايِعْنِي مِنْ كُلِّ قَبِيلَةٍ رَجُلٌ فَلَزِقَتْ يَدُ رَجُلٍ بِيَدِهِ فَقَالَ فِيكُمْ الْغُلُولُ فَلْيُبَايِعْنِي قَبِيلَتُكَ فَلَزِقَتْ يَدُ رَجُلَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةٍ بِيَدِهِ فَقَالَ فِيكُمْ الْغُلُولُ فَجَاءُوا بِرَأْسٍ مِثْلِ رَأْسِ بَقَرَةٍ مِنْ الذَّهَبِ فَوَضَعُوهَا فَجَاءَتْ النَّارُ فَأَكَلَتْهَا ثُمَّ أَحَلَّ اللَّهُ لَنَا الْغَنَائِمَ رَأَى ضَعْفَنَا وَعَجْزَنَا فَأَحَلَّهَا لَنَا

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Peygamberlerden bir peygamber gazaya gitti ve kavmine şöyle dedi: Bir kadın fercine nikâhla mâlik olup da onunla evlenmek istediği hâlde henüz evlenmemiş olan bir erkek bana tâbi' olmasın (yânı benimle beraber cihâda yürümesin). Birçok evler kurmuş, fakat henüz tavanlarını yükseltmemiş olan kimse de benimle yürümesin. Koyun yâhud gebe develer satın almış da bunların yavrularını doğurmalarını beklemekte olan kimse de benimle beraber yürümesin. "Peygamber bu ta'lîmâtı verdikten sonra gazaya gitti ve nihayet ikindi namazı vaktinde yâhud buna yakın bir zamanda fethedeceği beldeye yaklaşınca güneşe hitaben: Sen bir me'mûresin, ben de bir me'mûrum dedi ve: Yâ Allah! Bu güneşi bizim üzerimizde biraz durdur! diye dua etti. Müteakiben Allah bu peygambere fetih verinceye kadar güneş onun üzerinde durduruldu. Neticede o peygamber ganimetleri topladı. Derken onları yemesi için (gökten bir) ateş geldi. Fakat ateş o ganimetleri yemedi. Bunun üzerine peygamber, ordusuna: Sizin içinizde ganimet malına bir hıyanet vardır,binâenaleyh herbir kabileden bir kimse bana bey'at etsin, dedi. (Bey'at ettiler.) Bu bey'at sırasında

birisinin eti peygamberin eline yapıştı. Peygamber derhâl:Hıyanet muhakkak sizin içinizdedir.binâenaleyh senin kabilen benimle bey'at yapsın, dedi. (Kabile bey'at yaptı.) Bu sırada iki yâhud üç kimsenin elleri peygamberin eline yapıştı. Peygamber: Hıyanet fiili sizdedir, sizler hıyanet ettiniz, dedi. Akabinde onlar sığır başı gibi altından bir baş getirdiler ve bunu yere koydular. Akabinde ateş geldi ve o ganimet malını yedi. Sonra Allah bizler için ganimeti halâl kıldı. Allah bizim zayıflığımızı ve aczimizi gördü de ganimetleri bize halâl kıldı"

بَاب الْغَنِيمَةُ لِمَنْ شَهِدَ الْوَقْعَةَ

3125 - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَنْ مَالِكٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَوْلَا آخِرُ الْمُسْلِمِينَ مَا فَتَحْتُ قَرْيَةً إِلَّا قَسَمْتُهَا بَيْنَ أَهْلِهَا كَمَا قَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ

Ganimet, Düşmanla Çarpışmada Hazır Bulunanlarındır
-.. Eşlem şöyle demiştir: Umer ibnu'l-Hattâb (R): Eğer mülümanların sonu (yânî müstakbel nesillerin hayâtı endîşesi) olmasaydı,Peygamber'in Hayber arazîsini taksîm ettiği gibi,bende fethettiğim her karyeyi (her memleketin arazîsini) muhakkak ganîmet sâhibleri (yânî fâtihleri) arasında taksîm ederdim; dedi

---

بَاب مَنْ قَاتَلَ لِلْمَغْنَمِ هَلْ يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِهِ

3126 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرٍو قَالَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مُوسَى الْأَشْعَرِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ أَعْرَابِيٌّ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِلْمَغْنَمِ وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِيُذْكَرَ وَيُقَاتِلُ لِيُرَى مَكَانُهُ مَنْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَالَ مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

Ganîmet İçin Harbeden Kimsenin Sevabı Eksilir Mi? Babı
-...Bize Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R) tahdîs edip şöyle dedi: Bir çöl Arabi Peygamber'e:
— Bâzı kimseler ganimet almak için harbeder, bâzı kimseler insanlar yanında yiğitliği zikrolunsun diye harbeder, bâzıları da (yiğitlik) derecesi görülsün diye harbeder. Şu hâlde Allah' yolunda olan kimdir? dedi. Peygamber (S):
— "Kim Allah kelimesi (Allah'ın tevhidi kelimesi) en yüksek olsun diye muharebe ederse, işte o mücâhid Allah yolundadır" buyurdu

---

بَاب قِسْمَةِ الْإِمَامِ مَا يَقْدَمُ عَلَيْهِ وَيَخْبَأُ لِمَنْ لَمْ يَحْضُرْهُ أَوْ غَابَ عَنْهُ

3127 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُهْدِيَتْ لَهُ أَقْبِيَةٌ مِنْ دِيبَاجٍ مُزَرَّرَةٌ بِالذَّهَبِ فَقَسَمَهَا فِي نَاسٍ مِنْ أَصْحَابِهِ وَعَزَلَ مِنْهَا وَاحِدًا لِمَخْرَمَةَ بْنِ نَوْفَلٍ فَجَاءَ وَمَعَهُ ابْنُهُ الْمِسْوَرُ بْنُ مَخْرَمَةَ فَقَامَ عَلَى الْبَابِ فَقَالَ ادْعُهُ لِي فَسَمِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَوْتَهُ فَأَخَذَ قَبَاءً فَتَلَقَّاهُ بِهِ وَاسْتَقْبَلَهُ بِأَزْرَارِهِ فَقَالَ يَا أَبَا الْمِسْوَرِ خَبَأْتُ هَذَا لَكَ يَا أَبَا الْمِسْوَرِ خَبَأْتُ هَذَا لَكَ وَكَانَ فِي خُلُقِهِ شِدَّةٌ وَرَوَاهُ ابْنُ عُلَيَّةَ عَنْ أَيُّوبَ وَقَالَ حَاتِمُ بْنُ وَرْدَانَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ قَدِمَتْ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْبِيَةٌ تَابَعَهُ اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ

Devlet Başkanının, Huzuruna Getirilen Müşrik Hediyelerini Hazir Bulunanlar Arasında Taksim Etmesi Ve Hazır Bulunmayan Yâhud Kendisinden Uzak Bulunanlar İçin De Pay Ayırıp Saklaması Babı
-..Bize Hammâd ibn Zeyd, Eyyûb es-Sahtıyânî'den; o da Abdullah ibn Ebî muleyke'den tahdîs etti: Peygamber (S)'e has ipekten altın düğmeli (yâhud altın halkalarla örülü) birçok kaftanlar hediye edildi.

Peygamber bu kaftanları sahâbîlerinden birtakım insanlar arasında taksim etti. Bu kaftanlardan bir tanesini de Mahrame ibn Nevfel için ayırdı. Müteakiben Mahrame, beraberinde oğlu Mısver ibn Mahrame olduğu hâlde geldi de, Peygamber'in kapısı Önünde dikildİ. Ve oğluna:
— Peygamber'i bana çağır! dedi. Peygamber babamın sesini işitti de, yanma bir kaftan alıp düğmelerini öne doğru tutarak babam Mahrame'yi bununla karşıladı ve:
— "Yâ Eba'l-Mısver, bunu senin için sakladım! Yâ Eba'l-Mısver, bunu senin için sakladım!" buyurdu. Mahrame'nin huyunda bir şiddet ve sertlik vardı.Bu hadîsi İsmail ibn Uleyye, Eyyûb es-Sahtıyânî'den rivayet etmiştir. Ve Hâtem ibnu Verdân şöyle dedi: Bize Eyyûb es-Sahtıyânî, İb-nu Ebî Muleyke'den tahdîs etti ki el-Mısver: Peygamber'e bir çok kaftanlar geldi... demiştir. Bu hadîsi îbnu Ebî Muleyke'den rivayet etmekte el-Leys ibn Sa'd, Eyyûb es-Sahtıyânî'ye mutâbaat etti

---

بَاب كَيْفَ قَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُرَيْظَةَ وَالنَّضِيرَ وَمَا أَعْطَى مِنْ ذَلِكَ فِي نَوَائِبِهِ

3128 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ الرَّجُلُ يَجْعَلُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّخَلَاتِ حَتَّى افْتَتَحَ قُرَيْظَةَ وَالنَّضِيرَ فَكَانَ بَعْدَ ذَلِكَ يَرُدُّ عَلَيْهِمْ

Peygamber (S) Kurayza Ve Benu'n-Nadır Arazîlerini Nasıl Taksîm Etti?
Ve bunlardan masrafı kendisine dönen ailesinin harcamalarına ve mühim hâdiselere verdiği şeyler.
-...Ben Enes ibn Mâlik(R)'ten işittim, şöyle diyordu: Ensâr'dan olan insanlar gelir getiren hurmalıklarını Peygamber(S)'e kendi masraflarını karşılaması için hediye ediyorlardı. Nihayet Peygamber Kurayza ve Benu'n-Nadîr kabilelerini fethetti. Bunun ardından Me-dîneli Ensâr'a daha evvel Muhâcirler'e teslîm ettikleri hurmalıkları kendilerine geri verilir oldu

---

بَاب بَرَكَةِ الْغَازِي فِي مَالِهِ حَيًّا وَمَيِّتًا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَوُلَاةِ الْأَمْرِ

3129 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي أُسَامَةَ أَحَدَّثَكُمْ هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ لَمَّا وَقَفَ الزُّبَيْرُ يَوْمَ الْجَمَلِ دَعَانِي فَقُمْتُ إِلَى جَنْبِهِ فَقَالَ يَا بُنَيِّ إِنَّهُ لَا يُقْتَلُ الْيَوْمَ إِلَّا ظَالِمٌ أَوْ مَظْلُومٌ وَإِنِّي لَا أُرَانِي إِلَّا سَأُقْتَلُ الْيَوْمَ مَظْلُومًا وَإِنَّ مِنْ أَكْبَرِ هَمِّي لَدَيْنِي أَفَتُرَى يُبْقِي دَيْنُنَا مِنْ مَالِنَا شَيْئًا فَقَالَ يَا بُنَيِّ بِعْ مَالَنَا فَاقْضِ دَيْنِي وَأَوْصَى بِالثُّلُثِ وَثُلُثِهِ لِبَنِيهِ يَعْنِي بَنِي عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ يَقُولُ ثُلُثُ الثُّلُثِ فَإِنْ فَضَلَ مِنْ مَالِنَا فَضْلٌ بَعْدَ قَضَاءِ الدَّيْنِ شَيْءٌ فَثُلُثُهُ لِوَلَدِكَ قَالَ هِشَامٌ وَكَانَ بَعْضُ وَلَدِ عَبْدِ اللَّهِ قَدْ وَازَى بَعْضَ بَنِي الزُّبَيْرِ خُبَيْبٌ وَعَبَّادٌ وَلَهُ يَوْمَئِذٍ تِسْعَةُ بَنِينَ وَتِسْعُ بَنَاتٍ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَجَعَلَ يُوصِينِي بِدَيْنِهِ وَيَقُولُ يَا بُنَيِّ إِنْ عَجَزْتَ عَنْهُ فِي شَيْءٍ فَاسْتَعِنْ عَلَيْهِ مَوْلَايَ قَالَ فَوَاللَّهِ مَا دَرَيْتُ مَا أَرَادَ حَتَّى قُلْتُ يَا أَبَةِ مَنْ مَوْلَاكَ قَالَ اللَّهُ قَالَ فَوَاللَّهِ مَا وَقَعْتُ فِي كُرْبَةٍ مِنْ دَيْنِهِ إِلَّا قُلْتُ يَا مَوْلَى الزُّبَيْرِ اقْضِ عَنْهُ دَيْنَهُ فَيَقْضِيهِ فَقُتِلَ الزُّبَيْرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَلَمْ يَدَعْ دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا إِلَّا أَرَضِينَ مِنْهَا الْغَابَةُ وَإِحْدَى عَشْرَةَ دَارًا بِالْمَدِينَةِ وَدَارَيْنِ بِالْبَصْرَةِ وَدَارًا بِالْكُوفَةِ وَدَارًا بِمِصْرَ قَالَ وَإِنَّمَا كَانَ دَيْنُهُ الَّذِي عَلَيْهِ أَنَّ الرَّجُلَ كَانَ يَأْتِيهِ بِالْمَالِ فَيَسْتَوْدِعُهُ إِيَّاهُ فَيَقُولُ الزُّبَيْرُ لَا وَلَكِنَّهُ سَلَفٌ فَإِنِّي أَخْشَى عَلَيْهِ الضَّيْعَةَ وَمَا وَلِيَ إِمَارَةً قَطُّ وَلَا جِبَايَةَ خَرَاجٍ وَلَا شَيْئًا إِلَّا أَنْ يَكُونَ فِي غَزْوَةٍ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ مَعَ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ فَحَسَبْتُ مَا عَلَيْهِ مِنْ الدَّيْنِ فَوَجَدْتُهُ أَلْفَيْ أَلْفٍ وَمِائَتَيْ أَلْفٍ قَالَ فَلَقِيَ حَكِيمُ بْنُ حِزَامٍ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ فَقَالَ يَا ابْنَ أَخِي كَمْ عَلَى أَخِي مِنْ الدَّيْنِ فَكَتَمَهُ فَقَالَ مِائَةُ أَلْفٍ فَقَالَ حَكِيمٌ وَاللَّهِ مَا أُرَى أَمْوَالَكُمْ تَسَعُ لِهَذِهِ فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ أَفَرَأَيْتَكَ إِنْ كَانَتْ أَلْفَيْ أَلْفٍ وَمِائَتَيْ أَلْفٍ قَالَ مَا أُرَاكُمْ تُطِيقُونَ هَذَا فَإِنْ عَجَزْتُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ فَاسْتَعِينُوا بِي قَالَ وَكَانَ الزُّبَيْرُ اشْتَرَى الْغَابَةَ بِسَبْعِينَ وَمِائَةِ أَلْفٍ فَبَاعَهَا عَبْدُ اللَّهِ بِأَلْفِ أَلْفٍ وَسِتِّ مِائَةِ أَلْفٍ ثُمَّ قَامَ فَقَالَ مَنْ كَانَ لَهُ عَلَى الزُّبَيْرِ حَقٌّ فَلْيُوَافِنَا بِالْغَابَةِ فَأَتَاهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ وَكَانَ لَهُ عَلَى الزُّبَيْرِ أَرْبَعُ مِائَةِ أَلْفٍ فَقَالَ لِعَبْدِ اللَّهِ إِنْ شِئْتُمْ تَرَكْتُهَا لَكُمْ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ لَا قَالَ فَإِنْ شِئْتُمْ جَعَلْتُمُوهَا فِيمَا تُؤَخِّرُونَ إِنْ أَخَّرْتُمْ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ لَا قَالَ قَالَ

فَاقْطَعُوا لِي قِطْعَةً فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ لَكَ مِنْ هَاهُنَا إِلَى هَاهُنَا قَالَ فَبَاعَ مِنْهَا فَقَضَى دَيْنَهُ فَأَوْفَاهُ وَبَقِيَ مِنْهَا أَرْبَعَةُ أَسْهُمٍ وَنِصْفٌ فَقَدِمَ عَلَى مُعَاوِيَةَ وَعِنْدَهُ عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ وَالْمُنْذِرُ بْنُ الزُّبَيْرِ وَابْنُ زَمْعَةَ فَقَالَ لَهُ مُعَاوِيَةُ كَمْ قُوِّمَتْ الْغَابَةُ قَالَ كُلُّ سَهْمٍ مِائَةَ أَلْفٍ قَالَ كَمْ بَقِيَ قَالَ أَرْبَعَةُ أَسْهُمٍ وَنِصْفٌ قَالَ الْمُنْذِرُ بْنُ الزُّبَيْرِ قَدْ أَخَذْتُ سَهْمًا بِمِائَةِ أَلْفٍ قَالَ عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ قَدْ أَخَذْتُ سَهْمًا بِمِائَةِ أَلْفٍ وَقَالَ ابْنُ زَمْعَةَ قَدْ أَخَذْتُ سَهْمًا بِمِائَةِ أَلْفٍ فَقَالَ مُعَاوِيَةُ كَمْ بَقِيَ فَقَالَ سَهْمٌ وَنِصْفٌ قَالَ قَدْ أَخَذْتُهُ بِخَمْسِينَ وَمِائَةِ أَلْفٍ قَالَ وَبَاعَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ نَصِيبَهُ مِنْ مُعَاوِيَةَ بِسِتِّ مِائَةِ أَلْفٍ فَلَمَّا فَرَغَ ابْنُ الزُّبَيْرِ مِنْ قَضَاءِ دَيْنِهِ قَالَ بَنُو الزُّبَيْرِ اقْسِمْ بَيْنَنَا مِيرَاثَنَا قَالَ لَا وَاللَّهِ لَا أَقْسِمُ بَيْنَكُمْ حَتَّى أُنَادِيَ بِالْمَوْسِمِ أَرْبَعَ سِنِينَ أَلَا مَنْ كَانَ لَهُ عَلَى الزُّبَيْرِ دَيْنٌ فَلْيَأْتِنَا فَلْنَقْضِهِ قَالَ فَجَعَلَ كُلَّ سَنَةٍ يُنَادِي بِالْمَوْسِمِ فَلَمَّا مَضَى أَرْبَعُ سِنِينَ قَسَمَ بَيْنَهُمْ قَالَ فَكَانَ لِلزُّبَيْرِ أَرْبَعُ نِسْوَةٍ وَرَفَعَ الثُّلُثَ فَأَصَابَ كُلَّ امْرَأَةٍ أَلْفُ أَلْفٍ وَمِائَتَا أَلْفٍ فَجَمِيعُ مَالِهِ خَمْسُونَ أَلْفَ أَلْفٍ وَمِائَتَا أَلْفٍ

Peygamber(S)'İn Maiyyetinde Gaza Edenlerin, Vâlîlik Ve Kumandanlık Yapanların Diri Ve Ölü Hâllerinde Mallarındaki Bereket Ve Artma Babı

-...Ben Ebû Usâme Hammâd ibn Seleme'ye: Hişâm ibn Urve size tahdîs etti mi? diye sordum. (Burada suâlin cevâbı zikredilmedi. Fakat İshâk ibn Râhûye'nin Müsned'inde bu isnâd ile "evet" deyip şunu sevketmiştin) Bana Hişâm ibn Urve, babası Urve ibnu'z-Zubeyr'den; o da kardeşi Abdullah ibnu'z-Zubeyr'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: ez-Zubeyr ibnu'I-Avvâm Cemel Vak'ası gününde durduğu zaman beni çağırdı. Ben yanında dikeldim. Bana şunları söyledi:— Ey oğulcuğum! Şu muhakkak ki, bu gün ancak zâlim olan yâhud mazlum olan öldürülür. Ve ben bu gün kendimi başka türlü değil, ancak mazlum olarak öldürüleceğimi zannediyorum. Ve benim en büyük hüznüm ve endîşem elbette borcumdur. Sön borcumuzun, malımızdan herhangi birşey bırakacağını zannediyor musun? dedi ve:
— Ey oğulcuğum malımızı sat ve borcumu öde, sözünü söyledi.Ve malının üçte birini vasiyet etti; bu üçte birin üçte birini husûsî olarak Abdullah ibn Zubeyr'in oğullarına vasiyet etti. Zubeyr, oğlu Abdullah ibn Zubeyr'i kasdederek onun oğulları için üçte birin üçte biri diyor: Eğer borcun ödenmesinden sonra birşey artmış olursa, o fazlanın üçte biri senin oğullarına âiddir. Hişâm ibn Urve (geçen senedle) şöyle dedi: Abdullah ibnu'z-Zubeyr'in çocuklarının bâzısı yaşça (yâhud vasiyetteki payca) Zubeyr'in oğullarının bâzısına müsavi olmuştur: Bunlar Hubeyb ve Abbâd'- dır. Zubeyr'in bu vasiyeti yaptığı gün dokuz oğlu ve dokuz kızı vardı, Abdullah dediki: Babam Zubeyr, borcunun ödenmesini bana vasiyet etmeye başladı ve şöyle diyordu:
— Ey oğulcuğum! Eğer borç ödemekten herhangi birşey hususunda âciz olursan, o zorluğa karşı Mevlâmdan yardım iste! dedi. Abdullah şöyle dedi: Vallahi ben babamın bu "Mevlâm" sözüyle ne kasdettiğini bilemedim. Sonunda:
— Babacığım, senin Mevlân kimdir? diye sordum.
— (Benim Mevlâm) Allah'tır, dedi.Abdullah şöyle devam etti: Vallahi ben onun borcunu ödemekten dolayı herhangi bir sıkıntıya düştükçe muhakkak:
— Yâ Mevlâ'z-Zubeyr(= Ey Zubeyr'in Mevlâsı)! Zubeyr'in borcunu kaza et! diye duâ ettim;akabinde Yüce Allah onun borcunu ödedi. Sonunda Zubeyr (R) Öldürüldü. Zubeyr arkasında altın para ve gümüş para bırakmadı; o yalnız bâzı arazîler bıraktı. Gâbe mevkiindeki büyük arazî, Medine'de onbir ev, Basra'da iki ev, Kûfe'de bir ev, Mısır'da bir ev bunlardandır. Abdullah dedi kî: Zubeyr'in üzerindeki borç ancak şöyle oluşmuştur: Birtakım kimseler ona mal getirir ve malı Zubeyr'in yanında emânet bırakmak ister idi. Zubeyr ise ona:
— Hayır, ben bu malı emânet olarak teslim almam; lâkin o rnal benim zimmetimde bir ödünçtür. Çünkü ben emânetin zayi' olmasından (ve bunun da benim malı iyi korumadığımdan meydana geldiğinin zannolunmasından) korkarım, der idi.Zubeyr asla bir kumandanlık, harâc toplayıcılığı ve (mal toplamaya sebeb olacak cinsten) herhangi bir vazifeyi üzerine almamıştır O sâdece Peygamber(S)'in yâhud Ebû Bekr'in yâhud Umer'in yâhûd Usmân'ın -Allah onlardan razı olsun- maiyyetlerinde yapılan gazvelerde mevcûd olmuştur. Abdullah ibnu'z-Zubeyr şöyle dedi: Ben babam Zubeyr'in üzerindeki borcu hesâb ettim de, onu ikimilyon ikiyüzbin olarak buldum. Râvî dedi ki: Hakîm ibn Hizam, Abdullah ibnu'z-Zubeyr'e kavuştu da:
— Ey kardeşimin oğlu! Kardeşim Zubeyr'in üzerinde ne kadar borç vardır? diye sordu.

Abdullah, borcun bir kısmını gizledi de:
— Yüzbin, dedi. Bunun üzerine Hakîm: :
— Vallahi ben sizin mallarınızın bu kadar borcu ödemeye yeteceğini zannetmiyorum, dedi. Bu sefer Abdullah:
— Eğer borçlar ikimilyon ikiyüzbin olmuş ise, senin re'yin nedir bana haber ver? dedi. Hakîm:
— Bu kadar borcu ödemeye takat yetireceğinizi sanmıyorum. Eğer bu borçtan herhangi birşeyi ödemekten âciz olursanız benden yardım isteyin, dedi.Râvî dedi ki: Zubeyr, Gâbe'deki arazîyi yüzyetmiş bine satın almış idi. Oğlu Abdullah ise bu arazîyi satmak için bir milyon altıyüz-bin kıymet ta'yîn etti. Sonra ayağa kalktı ve:
— Her kimin Zubeyr'in üzerinde alacağı bir hakk varsa, Gâbe'-ye bizim yanımıza gelsin, dedi. Akabinde Abdullah ibn Ca'fer ibn Ebî Tâlib oraya geldi. Bu Abdullah'ın, Zubeyr'in üzerinde dörtyüzbin alacağı vardı. Bu Abdullah, Abdullah ibnu'z-Zubeyr'e hitaben:
— Eğer isterseniz bu dörtyüzbinlik alacağımı size bırakayım, dedi. Abdullah ibnu'z-Zubeyr:
— Hayır (alacağını bırakma; bunu istemeyiz), dedi.Abdullah ibn Ca'fer:
— Eğer isterseniz, benim alacağımı geri bırakmak istediğiniz alacakların içine koyup geriye bırakırsınız, dedi. Abdullah ibnu'z-Zubeyr:
— Hayır, alacağını geri bırakma, dedi. Râvî dedi ki: Abdullah ibn Ca'fer:
— Öyleyse bu arazîden benim için bir parça kesin, dedi. Abdullah ibnu'z-Zubeyr de ona hitaben:
— Şuradan şuraya kadar olan parça senindir, dedi.Râvî dedi ki: Abdullah ibnu'z-Zubeyr, Gâbe arazîsinden (ve evlerden) bâzısını sattı da babası Zubeyr'in borcunu ödedi. Borcun hepsini tamamen ödedikten sonra Gâbe arazîsinden dörtbuçuk pay bakî kaldı. Abdullah ibnu'z-Zubeyr akabinde Şam'a Muâviye ibn Ebî Suf-yân'ın yanına geldi. Muâviye'nin yanında Amr ibnu Usmân ibn Af-fân, Abdullah ibnu'z-Zubeyr'in kardeşi el-Munzir ibnu'z-Zubeyr, (Mü'minlerin anası Sevde'nin kardeşi) Abdullah ibnu Zem'a bulunuyorlardı. Muâviye, Abdullah ibnu'z-Zubeyr'e hitaben:
— Gâbe arazîsine ne kadar kıymet ta'yîn edildi? dedi. Abdullah:
— (Onaltı pay aslından) herbir pay yüzbine geldi, dedi.Muâviye:
— Geriye kaç pay kaldı? dedi. Abdullah:
— Dört bütün pay ile bir yarım pay kaldı, dedi,el-Munzir ibnu'z-Zubeyr:
— Ben yüzbin mukaabilinde bir pay satın aldım, dedi.Amr ibnu Usmân:
— Ben de yüzbine mukaabil bir pay satın aldım, dedi.Abdullah ibnu Zem'a:
— Ben de yüzbîn karşılığında bir pay satın aldım, dedi.Bu sefer Muâviye:
— Geriye ne kadar pay kaldı? diye sordu. Abdullah:
— Bir pay ile yarım pay kaldı, dedi, Muâviye:
— Ben de onu yüzelli bin karşılığında satın aldım, dedi. Râvî dedi ki: Abdullah ibn Ca'fer (ibn Ebî Tâlib), Muâviye'den onun payını altıyüzbin mukaabilinde satın aldı (da böylece ikiyüzbin kazandı). Abdullah ibnu'z- Zubeyr babasının borçlarını ödeyip bu borç işini bitirdiği zaman Zubeyr'in diğer oğulları kendisine:
— Artık mirasımızı aramızda taksîm et, dediler.Abdullah:
— Hayır, Allah'a yemîn ederim ki, dört sene hacc mevsiminde "Haberiniz olsun! Her kimin Zubeyr üzerinde alacağı bir hakk varsa bize gelsin de o borcu ödeyelim!" diye nida ve i'lân etmedikçe, mîrâsı aranızda taksîm etmem, dedi. Râvî dedi ki: Artık Abdullah ibnu'z-Zubeyr her sene hacc mevsiminde böyle nida ve i'lân etmeye başladı. Nihayet dört yıl geçince (ve kendisine hakk isteyici kimse gelmeyince) mîrâsı Zubeyr'in oğulları arasında taksîm etti. Râvî dedi ki: Zubeyr öldüğü zaman arkasında dört karısı varJ di. Abdullah'a vasiyet edilen üçte biri kaldı da her bir kadına (sekizde bir hisse olarak) bir milyon ikiyüzbin isabet etti. Buna gore Zubeyr'A in (vasiyet, mîrâs ve borçlarını içine alan) malı elli milyon ikiyüzbindir

---

بَاب إِذَا بَعَثَ الْإِمَامُ رَسُولًا فِي حَاجَةٍ أَوْ أَمَرَهُ بِالْمُقَامِ هَلْ يُسْهَمُ لَهُ

3130– حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ مَوْهَبٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ إِنَّمَا تَغَيَّبَ عُثْمَانُ عَنْ بَدْرٍ فَإِنَّهُ

كَانَتْ تَحْتَهُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَتْ مَرِيضَةً فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لَكَ أَجْرَ رَجُلٍ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا وَسَهْمَهُ

Devlet Başkanı Bir İnsanı Bir İhtiyaç Hususunda Elçi Gönderdiği Yâhud Ona Orada İkaamet Etmesini Emrettiği Zaman Ganimetten O Şahsa Hisse Verilir Mi?
-.. Bize Mûsâ ibn İsmail tahdîs edip şöyle dedi: Bize Ebû Avâ-ne tahdîs edip şöyle dedi: Bize Usmân ibn Vehb tahdîs etti ki, İbn Umer (R) şöyle demiştir: Usmân Bedir vak'asından ancak şu sebebden dolayı kaybolmuştur: Çünkü hakikat şudur ki, Rasûlullah'ın kızı (Rukayye) Usmân'ın nikâhı altında idi ve (Bedir seferi sırasında) ağır hasta bulunuyordu. Peygamber (S) Usmân'a hitaben: "Senin için Bedir'de hazır bulunan bir gâzî sevabı ve onun ganimet payı vardır" buyurdu (ve ona hisse verdi)

بَاب وَمِنْ الدَّلِيلِ عَلَى أَنَّ الْخُمُسَ لِنَوَائِبِ الْمُسْلِمِينَ مَا سَأَلَ هَوَازِنُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرَضَاعِهِ فِيهِمْ فَتَحَلَّلَ مِنْ الْمُسْلِمِينَ وَمَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعِدُ النَّاسَ أَنْ يُعْطِيَهُمْ مِنْ الْفَيْءِ وَالْأَنْفَالِ مِنْ الْخُمُسِ وَمَا أَعْطَى الْأَنْصَارَ وَمَا أَعْطَى جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ تَمْرَ خَيْبَرَ

3131 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ وَزَعَمَ عُرْوَةُ أَنَّ مَرْوَانَ بْنَ الْحَكَمِ وَمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ أَخْبَرَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ حِينَ جَاءَهُ وَفْدُ هَوَازِنَ مُسْلِمِينَ فَسَأَلُوهُ أَنْ يَرُدَّ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَسَبْيَهُمْ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَبُّ الْحَدِيثِ إِلَيَّ أَصْدَقُهُ فَاخْتَارُوا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ إِمَّا السَّبْيَ وَإِمَّا الْمَالَ وَقَدْ كُنْتُ اسْتَأْنَيْتُ بِهِمْ وَقَدْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْتَظَرَ آخِرَهُمْ بِضْعَ عَشْرَةَ لَيْلَةً حِينَ قَفَلَ مِنْ الطَّائِفِ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيْرُ رَادٍّ إِلَيْهِمْ إِلَّا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ قَالُوا فَإِنَّا نَخْتَارُ سَبْيَنَا فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمُسْلِمِينَ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ إِخْوَانَكُمْ هَؤُلَاءِ قَدْ جَاءُونَا تَائِبِينَ وَإِنِّي قَدْ رَأَيْتُ أَنْ أَرُدَّ إِلَيْهِمْ سَبْيَهُمْ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُطَيِّبَ فَلْيَفْعَلْ وَمَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يَكُونَ عَلَى حَظِّهِ حَتَّى نُعْطِيَهُ إِيَّاهُ مِنْ أَوَّلِ مَا يُفِيءُ اللَّهُ عَلَيْنَا فَلْيَفْعَلْ فَقَالَ النَّاسُ قَدْ طَيَّبْنَا ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّا لَا نَدْرِي مَنْ أَذِنَ مِنْكُمْ فِي ذَلِكَ مِمَّنْ لَمْ يَأْذَنْ فَارْجِعُوا حَتَّى يَرْفَعَ إِلَيْنَا عُرَفَاؤُكُمْ أَمْرَكُمْ فَرَجَعَ النَّاسُ فَكَلَّمَهُمْ عُرَفَاؤُهُمْ ثُمَّ رَجَعُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرُوهُ أَنَّهُمْ قَدْ طَيَّبُوا وَأَذِنُوا فَهَذَا الَّذِي بَلَغَنَا عَنْ سَبْيِ هَوَازِنَ

Ganimetin Beşte Birinin Müslümanlara Nevbet \Evbet Gelen Mühim Hâdiseler İçin Olduğuna Delilden Biri Hevâzin Kabilesinin Peygamberin Kendileri İçinde Bir Süt Annesini Emmiş Olması Sebebiyle Peygamberden İstekte Bulunmaları; Peygamberin De Müslüman Gazilerden, Onlardan Aldıkları Hisselerini Geri Vermelerini Halâl Saymasıdır. Yine buna delilden biri de Peygamberin hisselerini geri veren müslümânlara fey'den ve ganimetlerin beşte birinden onlara vermeyi va'd eder olmasıdır. Peygamberdin Ensâr'a ve Ensâr'dan Câbir ibn Abdillah'a Hayber hurmasından vermesi de aynı konuya delildir.
-...îbnu Şihâb şöyle demiştir: Ve Urve ibnu'z-Zubeyr söyledi ki, kendisine Mervân ibnu'l-Hakem ile Misver ibn Mahrame, Rasûlullah'ın şöyle buyurduğunu haber vermişlerdir; Rasûlullah'a Hevâzin kabilesi hey'eti müslümân olarak geldikleri ve kendisinden mallarının ve esirlerinin geri verilmesini istedikleri zaman, Rasûlullah (S) onlara:
— "Bana sözün en sevimlisi, en doğrusudur. Şimdi siz iki taifeden birini; ya esirleri ya da malları tercih ediniz. Ben (sizin gelmenizi gözeterek) bunları taksim etmeden bekletmiş idim" buyurdu. Ve hakîkaten Rasûlullah Tâif'ten (Cı'râne'ye)döndüğü zaman on bu kadar gece onların sonlarının gelmesini beklemişti. Hevâzin hey'etine Rasûlullah'ın kendilerine ancak iki şıktan birisini geri vereceği apaçık belli olunca bunlar Rasûlullah'a:

— Biz esirlerimizin geri verilmesini tercih ediyoruz, dediler. Bunun üzerine Rasûlullah müslümânlar arasında ayağa kalktı. Allah'ı lâyık olduğu kemâl sıfatlarıyle sena etti. Sonra "Amma ba'du" hitâb faslını söyleyerek şu hutbeyi yaptı:
— "Bu Hevâzin hey'eti kardeşleriniz, kusurlarından tevbe ediciler olarak bize geldiler. Ben de esirlerini kendilerine geri vermeyi düşündüm.Sizden herkim esirlerini bu suretle (karşılıksız vererek) kardeşleri nizin gönüllerini hoş etmeyi severse bunu yapsın. Sizden her kim kendi hissesi üzerine bağlı olmak (karşılıksız vermemek) arzu ederse (bu bedeli) ona biz, Allah 'in bize ihsan edeceği ilk ganimet malından veririz. Bu kanâatle o da böyle yapsın" buyurdu. Bunun üzerine insanlar:
— Biz Hevâzin esirlerini kendilerine geri vermekle onları hoş-nûd etmişizdir yâ Rasûlallah,dediler. Bunun üzerine Rasûlullah, sahâbîlerine:
— "Şimdi biz, sizden esirini vermeye rızâsı olan kimseleri rızâsı olmayanlardan seçip bilemiyoruz. Onun için siz gidiniz de bize durumunuzu, işlerinizi bilip yürüten kişileriniz arzetsinler" buyurdu.
İnsanlar yerlerine çekildiler, kabilelerin bilir kişileri onlarla konuştular. Sonra bu bilir kişiler Rasûlullah'a geri gelip, herbiri kavminin esirlerini vermekten memnun olduklarını ve Rasûlullah'a bu konuda izin verdiklerini bildirdiler.tbn Şihâb: İşte Hevâzin esirlerinden bize ulaşan budur, dedi

---

3133 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ قَالَ وَحَدَّثَنِي الْقَاسِمُ بْنُ عَاصِمٍ الْكُلَيْبِيُّ وَأَنَا لِحَدِيثِ الْقَاسِمِ أَحْفَظُ عَنْ زَهْدَمٍ قَالَ كُنَّا عِنْدَ أَبِي مُوسَى فَأُتِيَ ذَكَرَ دَجَاجَةً وَعِنْدَهُ رَجُلٌ مِنْ بَنِي تَيْمِ اللَّهِ أَحْمَرُ كَأَنَّهُ مِنْ الْمَوَالِي فَدَعَاهُ لِلطَّعَامِ فَقَالَ إِنِّي رَأَيْتُهُ يَأْكُلُ شَيْئًا فَقَذِرْتُهُ فَحَلَفْتُ لَا آكُلُ فَقَالَ هَلُمَّ فَلْأُحَدِّثْكُمْ عَنْ ذَاكَ إِنِّي أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَفَرٍ مِنْ الْأَشْعَرِيِّينَ نَسْتَحْمِلُهُ فَقَالَ وَاللَّهِ لَا أَحْمِلُكُمْ وَمَا عِنْدِي مَا أَحْمِلُكُمْ وَأُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنَهْبِ إِبِلٍ فَسَأَلَ عَنَّا فَقَالَ أَيْنَ النَّفَرُ الْأَشْعَرِيُّونَ فَأَمَرَ لَنَا بِخَمْسِ ذَوْدٍ غُرِّ الذُّرَى فَلَمَّا انْطَلَقْنَا قُلْنَا مَا صَنَعْنَا لَا يُبَارَكُ لَنَا فَرَجَعْنَا إِلَيْهِ فَقُلْنَا إِنَّا سَأَلْنَاكَ أَنْ تَحْمِلَنَا فَحَلَفْتَ أَنْ لَا تَحْمِلَنَا أَفَنَسِيتَ قَالَ لَسْتُ أَنَا حَمَلْتُكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ حَمَلَكُمْ وَإِنِّي وَاللَّهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَا أَحْلِفُ عَلَى يَمِينٍ فَأَرَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا أَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ وَتَحَلَّلْتُهَا

-..bize Eyyûb es-Sahtiyânî, Ebû Kılâbe'den tahdîs edip şöyle dedi: Ve yine bana el-Kaasım ibnu Âsim el-Küleybî tahdîs etti. Ve ben el-Kaasım'ın Zehdem'den gelen hadîsini, Ebû Küabe'nın hadîsinden daha iyi muhafaza etmekteyim. Zehdem ibn Mudrıb el-EzcU şöyle demiştir: Biz Ebû Musa'nın yanında idik. (Ebû Musa'ya yemek ikram ettiler.)Bu arada tavuğun zikri geldi.Ebû Mûsâ'nın yanında Teymullah oğulları'ndan kızıl suratlı bir adam da vardı, sanki o Rum esîrlerindendi. Ebû Mûsâ o kızıl suratlı adamı yemeğe çağırdı. O adam:
— Ben bu hayvanı bir kerre iğrendiğim birşeyi yerken gördüm de bir daha tavuk eti yemem diye yemîn ettim, dedi. Ebû Mûsâ ona:
— Beri gel de ben sizlere yemini çözme yolundan bir hadîs söyleyeyim: Ben Eş'arîler'den bir cemâat içinde Peygamber'e geldim. Kendisinden binmek ve yüklerimizi yüklemek için deve istiyorduk. Peygamber: "Vallahi ben sizleri yüklemem, benim yanımda sizleri bindirecek deve yoktur" buyurdu. Sonra Rasûlullah'a ganimet develeri getirildi. Rasûlullah bizleri sorup: "O Eş'arîter cemâati nerede?" dedi. Bizler geldik. Bizlere yaşları iki ile dokuz arasında beyaz hör-güçlü beş deve verilmesini emretti. Biz yanından ayrılıp gittiğimiz zaman kendi aramızda: Biz ne yaptık? Onun bize verdikleri bize bereketli olmaz! dedik ve hemen Rasûlullah'a döndük ve: Biz senden bizleri yüklemen için deve istemiştik. Sen ise bizleri yüklemiyeceğine yemîn etmiştin. Sen bu yemînini unuttun mu? dedik. Rasûlullah (S): "Sizleri ben yüklemedim, fakat sizleri Allah yükledi ve ben vallahi eğer Allah isterse bir yemîn üzerine yemîn etmem ki yemîn edilen şeyin başkasını yemîn edilenden hayırlı görürsem muhakkak o hayırlı olanı yaparım. Ben o yemîni keffâretle çözmüştüm" buyurdu

---

3134 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ سَرِيَّةً فِيهَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ قِبَلَ نَجْدٍ فَغَنِمُوا إِبِلًا كَثِيرَةً فَكَانَتْ سِهَامُهُمْ اثْنَيْ عَشَرَ بَعِيرًا أَوْ أَحَدَ عَشَرَ بَعِيرًا وَنُفِّلُوا بَعِيرًا بَعِيرًا

-...Bize (İmâm) Mâlik, Nâfi'den; o da İbn Umer(R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S) Necd tarafına bir fırka asker gönderdi. Abdullah ibn Umer de bu askerî birlik içinde bulundu. Bu askerler birçok deve ganimet aldılar. Herbir askerin hissesine oniki yâhud onbir deve düştü. Bu hisselerine ilâve olarak kendilerine birer deve de (Rasûlullah'a âid beşte bir hisseden) ihsan buyrulmuştu

---

3135 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُنَفِّلُ بَعْضَ مَنْ يَبْعَثُ مِنْ السَّرَايَا لِأَنْفُسِهِمْ خَاصَّةً سِوَى قِسْمِ عَامَّةِ الْجَيْشِ

-....Bize el-Leys, Ukayİ'den; o da İbnu Şihâb'dan; o da Sâlim'den; o da babası İbn Umer(R)'den şöyle tahdîs etti: Rasûlullah (S) göndermekte olduğu seriyyelerden bâzı kimselere, o askerî birligin umûmuna isabet edecek hisse taksiminden başka hassaten bizzat kendilerine âid olmak üzere fazladan ganîmet verir idi

---

3136 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا بُرَيْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَلَغَنَا مَخْرَجُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ بِالْيَمَنِ فَخَرَجْنَا مُهَاجِرِينَ إِلَيْهِ أَنَا وَأَخَوَانِ لِي أَنَا أَصْغَرُهُمْ أَحَدُهُمَا أَبُو بُرْدَةَ وَالْآخَرُ أَبُو رُهْمٍ إِمَّا قَالَ فِي بِضْعٍ وَإِمَّا قَالَ فِي ثَلَاثَةٍ وَخَمْسِينَ أَوْ اثْنَيْنِ وَخَمْسِينَ رَجُلًا مِنْ قَوْمِي فَرَكِبْنَا سَفِينَةً فَأَلْقَتْنَا سَفِينَتُنَا إِلَى النَّجَاشِيِّ بِالْحَبَشَةِ وَوَافَقْنَا جَعْفَرَ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَأَصْحَابَهُ عِنْدَهُ فَقَالَ جَعْفَرٌ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَنَا هَاهُنَا وَأَمَرَنَا بِالْإِقَامَةِ فَأَقِيمُوا مَعَنَا فَأَقَمْنَا مَعَهُ حَتَّى قَدِمْنَا جَمِيعًا فَوَافَقْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ افْتَتَحَ خَيْبَرَ فَأَسْهَمَ لَنَا أَوْ قَالَ فَأَعْطَانَا مِنْهَا وَمَا قَسَمَ لِأَحَدٍ غَابَ عَنْ فَتْحِ خَيْبَرَ مِنْهَا شَيْئًا إِلَّا لِمَنْ شَهِدَ مَعَهُ إِلَّا أَصْحَابَ سَفِينَتِنَا مَعَ جَعْفَرٍ وَأَصْحَابِهِ قَسَمَ لَهُمْ مَعَهُمْ

-...Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R) şöyle demiştir: Biz Eş'arîler Yemen'de iken Peygamber(S)'in çıkışı ve Medine'ye hicret edişi haberi bize erişti. Biz de ben ve iki kardeşim ki biri Ebû Burde, diğeri de Ebû Ruhm'dür; ben kardeşlerimin en küçüğü idim- kavmimiz Eş'a-rîler'den (Râvî: Ya elli bu kadar dedi veya şöyle söyledi:) elliüç yâhud elliiki kişi içinde Peygamber'in tarafına muhacirler olarak i Yemen'den çıktık. Biz bir gemiye bindik. Fakat (havanın muhale-i fetiyle) gemimiz bizleri Habeş hükümdarı Necâşî'nin memleketi sahiline bıraktı. Orada Ca'fer ibn Ebî Tâlib ile yanındaki arkadaşlarıyle karşılaştık. Ca'fer:
— Rasûlullah bizleri buraya gönderdi ve bizim burada ikaamet etmemizi emretti. Sizler de bizim beraberimizde ikaamet ediniz, dedi. Bunun üzerine biz de Ca'fer'in beraberinde Habeşistan'da ikaamet ettik. Nihayet hepimiz beraberce Medine'ye geldik. Ve Peygam-ber'e Hayber'i fethettiği sırada kavuştuk. Rasûlullah bizlere pay ayırdı (yâhud râvî: Rasûlullah o ganimetten bizlere de verdi, demiştir). Hâlbuki Rasûlullah Hayber fethinden gâib olan hiçbir kimseye Hayber ganimetinden birşey ayırmadı, ganimeti ancak beraberinde hazır bulunanlara ayırdı. Bu esâstan Ca'fer'in maiyyetinde olarak bizim gemimizle gelenleri ve Ca'fer'in arkadaşlarını müstesna tuttu da Hay-ber'de hazır bulunanlarla beraber onlara da pay ayırdı

3137 – حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ سَمِعَ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ قَدْ جَاءَنِي مَالُ الْبَحْرَيْنِ لَقَدْ أَعْطَيْتُكَ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا فَلَمْ يَجِئْ حَتَّى قُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا جَاءَ مَالُ الْبَحْرَيْنِ أَمَرَ أَبُو بَكْرٍ مُنَادِيًا فَنَادَى مَنْ كَانَ لَهُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَيْنٌ أَوْ عِدَةٌ فَلْيَأْتِنَا فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ لِي كَذَا وَكَذَا فَحَثَا لِي ثَلَاثًا وَجَعَلَ سُفْيَانُ يَحْثُو بِكَفَّيْهِ جَمِيعًا ثُمَّ قَالَ لَنَا هَكَذَا قَالَ لَنَا ابْنُ الْمُنْكَدِرِ وَقَالَ مَرَّةً فَأَتَيْتُ أَبَا بَكْرٍ فَسَأَلْتُ فَلَمْ يُعْطِنِي ثُمَّ أَتَيْتُهُ فَلَمْ يُعْطِنِي ثُمَّ أَتَيْتُهُ الثَّالِثَةَ فَقُلْتُ سَأَلْتُكَ فَلَمْ تُعْطِنِي ثُمَّ سَأَلْتُكَ فَلَمْ تُعْطِنِي ثُمَّ سَأَلْتُكَ فَلَمْ تُعْطِنِي فَإِمَّا أَنْ تُعْطِيَنِي وَإِمَّا أَنْ تَبْخَلَ عَنِّي قَالَ قُلْتَ تَبْخَلُ عَنِّي مَا مَنَعْتُكَ مِنْ مَرَّةٍ إِلَّا وَأَنَا أُرِيدُ أَنْ أُعْطِيَكَ قَالَ سُفْيَانُ وَحَدَّثَنَا عَمْرٌو عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ جَابِرٍ فَحَثَا لِي حَثْيَةً وَقَالَ عُدَّهَا فَوَجَدْتُهَا خَمْسَ مِائَةٍ قَالَ فَخُذْ مِثْلَهَا مَرَّتَيْنِ وَقَالَ يَعْنِي ابْنَ الْمُنْكَدِرِ وَأَيُّ دَاءٍ أَدْوَأُ مِنْ الْبُخْلِ

-...Câbir (R) şöyle demiştir. Rasûlullah (S):"Bahreyn malının gelmesi gerçekleşirse, muhakkak sana şöyle şöyle şöyle veririm" buyurdu.Peygamber'in ruhu alınıncaya kadar Bahreyn malı gelmedi. Bahreyn malı geldiği zaman Ebû Bekr bir münâdîye emretti, o da:
— Her kimin Rasûlullah'ın yanında bir alacağı veya yapılmış bir aya'di varsa bize gelsin! Diye i'lân etti. Bunun üzerine ben Ebû Bekr'e gittim ve:
— Rasûlullah bana "Şöyle şöyle... veririm" buyurdu, dedim. Ebû Bekr benim için üç avuç avuçladı. Bunu anlatırken râvî Suf-yân ibn Uyeyne iki avucunu bir yere getirerek avuçlamaya başladı da, sonra bize hitaben: İşte bize İbnu'l-Munkedir böyle söyledi, dedi. Sufyân bir kerre de Câbir'in şöyle dediğini söyledi: Bunun üzerine ben Ebû Bekr'e geldim ve kendisinden alacağımı istedim. Fakat o bana vermedi. Sonra yine geldim, o yine bana vermedi. Sonra üçüncü defa geldim ve:
— Senden istedim, fakat sen bana vermedin. Sonra senden yine istedim, sen yine vermedin. Sonra senden istedim, sen yine vermedin. Artık ya bana verirsin, ya da benim tarafımdan cimri olursun, dedim. Ebû Bekr şöyle dedi:
— Benim üzerime cimrilik nisbet edersin, dedim. Birinci defada vermekten seni ancak sana vermek isteyerek men' ettim. Sufyân dedi ki: Ve bize Amr ibn Dînâr, Muhammed ibn Alî'den tahdîs etti ki, Câbir şöyle demiştir: Ebû Bekr benim için bir avuç avuçladı da: Bunu say, dedi. Beri onu saydım ve beşyüz aded buldum. Ebû Bekr: Bunun (mislini) iki kerre daha al, buyurdu. Sufyân dedi ki: İbnu'l-Munkedir'i kasdederek o: Cimrilikten daha kötü hangi hastalık vardır? Dedi

---

3138 – حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا قُرَّةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْسِمُ غَنِيمَةً بِالْجِعْرَانَةِ إِذْ قَالَ لَهُ رَجُلٌ اعْدِلْ فَقَالَ لَهُ لَقَدْ شَقِيتُ إِنْ لَمْ أَعْدِلْ

-....Bize Amr ibnu Dînâr tahdîs etti ki, Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Cı'râne mevkiinde (Huneyn ve He-vâzin harbinde alınan) ganimetleri taksim etmekte iken birden (Zu'l-Huveysıra et-Temîmî denilen) bir adam Rasûlullah'a hitaben:
— Adalet et! dedi. Rasûlullah da ona:
— "Eğer ben adalet etmezsem bedbaht olurum" buyurdu

بَاب مَا مَنَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْأُسَارَى مِنْ غَيْرِ أَنْ يُخَمِّسَ

3139 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي أُسَارَى بَدْرٍ لَوْ كَانَ الْمُطْعِمُ بْنُ عَدِيٍّ حَيًّا ثُمَّ كَلَّمَنِي فِي هَؤُلَاءِ النَّتْنَى لَتَرَكْتُهُمْ لَهُ

Peygamberdin Beşe Bölme İşlemi Yapmaksızın (Yânî Kendilerinden Fidye Almaksızın) Esirlere İhsanı Babı

-...Bize Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den; o da Muhamrned ibnu Cubeyr'den; o da babası Cubeyr ibnu Mut'ım'den haber verdi ki, Peygamber (S) müşriklerin Bedir'de esir alınanları hakkında: "Eğer el-Mut'ım ibnuAdiyy sağ olsaydı, sonra şu kokmuş adamlar hakkında benimle konuşup onlara şefaat etseydi, muhakkak ben bunları el-Mul 'im 'in hatırı için (fidye almaksızın) bırakırdım" buyurmuştur

---

بَاب وَمِنْ الدَّلِيلِ عَلَى أَنَّ الْخُمُسَ لِلْإِمَامِ وَأَنَّهُ يُعْطِي بَعْضَ قَرَابَتِهِ دُونَ بَعْضٍ مَا قَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِبَنِي الْمُطَّلِبِ وَبَنِي هَاشِمٍ مِنْ خُمُسِ خَيْبَرَ قَالَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ لَمْ يَعُمَّهُمْ بِذَلِكَ وَلَمْ يَخُصَّ قَرِيبًا دُونَ مَنْ هُوَ أَحْوَجُ إِلَيْهِ وَإِنْ كَانَ الَّذِي أَعْطَى لِمَا يَشْكُو إِلَيْهِ مِنْ الْحَاجَةِ وَلِمَا مَسَّتْهُمْ فِي جَنْبِهِ مِنْ قَوْمِهِمْ وَحُلَفَائِهِمْ

Beşte Birin Tasarrufunun Devlet Başkanına Âid Olduğuna Ve Onun Yakınlarının Bâzısına Vermeyip De Bâzılarına Verebileceğine Delildendir Ve keza Peygamber'in Hayber ganimetlerinin beşte birinden Muttalib oğulları'na ve Hâşim oğulları'na pay ayırması da bu konudaki delîldendir. Umer ibn Abdilazîz şöyle demiştir: Peygamber (S) bu taksimi Kureyş'e şâmil kılmadı ve taksime en fazla ihtiyâcı olan hısımlarından başkasına tahsîs etmedi. Muhakkak o gün verdikleri içinde uzak hısımlardan olanlar bulunmuştur ki, bu veriş ihtiyâç şikâyeti yapması,ve onlara Peygamber'in yanında Kureyş kâfirlerinden ve onun müttefiklerinden İslâm'a girmiş olmaları sebebiyle dokunmuş olan zarardan dolayıdır

3140 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ قَالَ مَشَيْتُ أَنَا وَعُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْطَيْتَ بَنِي الْمُطَّلِبِ وَتَرَكْتَنَا وَنَحْنُ وَهُمْ مِنْكَ بِمَنْزِلَةٍ وَاحِدَةٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا بَنُو الْمُطَّلِبِ وَبَنُو هَاشِمٍ شَيْءٌ وَاحِدٌ قَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ وَزَادَ قَالَ جُبَيْرٌ وَلَمْ يَقْسِمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِبَنِي عَبْدِ شَمْسٍ وَلَا لِبَنِي نَوْفَلٍ وَقَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ عَبْدُ شَمْسٍ وَهَاشِمٌ وَالْمُطَّلِبُ إِخْوَةٌ لِأُمٍّ وَأُمُّهُمْ عَاتِكَةُ بِنْتُ مُرَّةَ وَكَانَ نَوْفَلٌ أَخَاهُمْ لِأَبِيهِمْ

-...Cubeyr ibnu Mut'ım (R) şöyle demiştir: (Nevfel oğullarından olan) ben,(Abduşşems oğullarından olan) Usmân ibn Affân ile Rasûlullah'ın yanına gittik de:
— Yâ Rasûlallah! Muttalib oğullanı na verdin de bizleri bıraktın. Hâlbuki sana (nesebce) nisbetimiz cihetiyle bizimle Abdulmutta-lib oğullan bir mertebedeyiz (hepimiz büyükbabamız Abdi Menâf'da birleşiyoruz), dedik. Bunun üzerine Rasûlullah (S):
— "Muttalib oğuları'yle Hâşim oğulları bir soydur" buyurdu. el-Leys ibn Sa'd şöyle dedi:Bana Yûnus tahdîs edip şunu ziyâde etti: Cubeyr: Peygamber (S) -beşte bir hisseyi akraba arasında taksim ederken- Abdi Şems oğullan'na ve Nevfel oğulları'na birer pay ayırrnamıştı, demiştir. Ve İbnu İshâk şöyle dedi: Abdu Şems, Hâşim ve el-Muttalib ana bir kardeşlerdir, anaları da Âtike bintu Murre'dir. Nevfel ile de bu üçü baba bir kardeşlerdir; (babalan da Abdi Menâf tır. Nevfel'in anası ise Vâkıde bintu Amr'dır)

بَاب مَنْ لَمْ يُخَمِّسْ الْأَسْلَابَ وَمَنْ قَتَلَ قَتِيلًا فَلَهُ سَلَبُهُ مِنْ غَيْرِ أَنْ يُخَمِّسَ وَحُكْمِ الْإِمَامِ فِيهِ

3141 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ الْمَاجِشُونِ عَنْ صَالِحِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ بَيْنَا أَنَا وَاقِفٌ فِي الصَّفِّ يَوْمَ بَدْرٍ فَنَظَرْتُ عَنْ يَمِينِي وَعَنْ شِمَالِي فَإِذَا أَنَا بِغُلَامَيْنِ مِنْ الْأَنْصَارِ حَدِيثَةٍ أَسْنَانُهُمَا تَمَنَّيْتُ أَنْ أَكُونَ بَيْنَ أَضْلَعَ مِنْهُمَا فَغَمَزَنِي أَحَدُهُمَا فَقَالَ يَا عَمِّ هَلْ تَعْرِفُ أَبَا جَهْلٍ قُلْتُ نَعَمْ مَا حَاجَتُكَ إِلَيْهِ يَا ابْنَ أَخِي قَالَ أُخْبِرْتُ أَنَّهُ يَسُبُّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَئِنْ رَأَيْتُهُ لَا يُفَارِقُ سَوَادِي سَوَادَهُ حَتَّى يَمُوتَ الْأَعْجَلُ مِنَّا فَتَعَجَّبْتُ لِذَلِكَ فَغَمَزَنِي الْآخَرُ فَقَالَ لِي مِثْلَهَا فَلَمْ أَنْشَبْ أَنْ نَظَرْتُ إِلَى أَبِي جَهْلٍ يَجُولُ فِي النَّاسِ قُلْتُ أَلَا إِنَّ هَذَا صَاحِبُكُمَا الَّذِي سَأَلْتُمَانِي فَابْتَدَرَاهُ بِسَيْفَيْهِمَا فَضَرَبَاهُ حَتَّى قَتَلَاهُ ثُمَّ انْصَرَفَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَاهُ فَقَالَ أَيُّكُمَا قَتَلَهُ قَالَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا أَنَا قَتَلْتُهُ فَقَالَ هَلْ مَسَحْتُمَا سَيْفَيْكُمَا قَالَا لَا فَنَظَرَ فِي السَّيْفَيْنِ فَقَالَ كِلَاكُمَا قَتَلَهُ سَلَبُهُ لِمُعَاذِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْجَمُوحِ وَكَانَا مُعَاذَ بْنَ عَفْرَاءَ وَمُعَاذَ بْنَ عَمْرِو بْنِ الْجَمُوحِ قَالَ مُحَمَّدٌ سَمِعَ يُوسُفُ صَالِحًا وَإِبْرَاهِيمَ أَبَاهُ

Harbde Öldürülen Düşman Askerinin Eşyasını beste Bir İşlemine Tâbi' Tutmayan Kimse; "Kim bir düşman askeri öldürürse üzerindeki eşyası (beşte bire tâbi' olmaksızın) öldürene âiddir"; Ve Devlet Başkanının Seleb (Yânî Ölü Asker Üzerinden Alınan Eşya), Hakkındaki Hükmü Babı

-...Abdurrahmân ibn Avf (R) şöyle demiştir: Bedir harbi günü ben harb saffında durup sağıma soluma baktığım zaman Ensâr'dan yaşlan taze iki genç gördüm. Bunlardan daha şiddetli ve kuvvetli olan iki kimse arasında olmamı temenni ettim. Bu iki gençten biri beni gözü ile sözdü de:
— Ey amca! Ebû Cehli tanır mısın? diye sordu.Ben de:
— Evet tanırım, dedim ve: Ey kardeşim oğlu! Ebû Cehl'i ne ya pacaksın? diye sordum. O da:
— Bana haber verildi ki, o Rasûlullah'a sövüyormuş. Hayâtım elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, eğer onu görürsem artık benimle ondan eceli yakın olan ölünceye kadar, şahsım onun şahsından asla ayrılmayacaktır, dedi. Ben (bu gencin heyecanla söylediği) bu kat'î sözden dolayı hayret ettim.Bu iki gençten diğeri de beni gözden geçirdi de öbürünün söylediği gibi söyledi. Bu sırada gözlerim hiçbir tarafa takılmadan ben Ebû Cehl'i görmüştüm. O, Kureyş askeri içinde dolaşıp duruyordu. Ben:
— Gençler! Öteye beriye telâşla giden şu şahıs, bana sormuş olduğunuz Ebû Cehl'dir, dedim.Onlar da çabucak kılıçlarına sarıldılar ve Ebû Cehl'i öldürünce-ye kadar kılıçlarıyle ona vurdular.Sonra dönüp Rasûlullah'ın huzuruna geldiler ve hâdiseyi O'na haber verdiler. Rasûlullah (S):
— "Ebû Cehl'i hanginiz Öldürdü?" diye sordu. Bunlardan herbiri:
— Onu ben öldürdüm, dedi. Rasûlullah:
— "Kılıçlarınızı şildiniz mi?" diye sordu. Onlar:
— Hayır silmedik, diye cevâb verdiler.
Bunun üzerine Rasûlullah (kılıçlarına ne kadar kan bulaştığını ve ne derece derinlikte battığını anlamak için) genç gazilerin kılıçlarına baktı da (gönüllerini hoş etmek için):
— "Onu her ikiniz öldürmüşsünüz; Ebû Cehl'in ele geçen eşyası (öldürücü darbeyi vurduğu için) Muâz ibn Amr ibni'l-Cemûh'a âiddir" buyurdu.Bu iki mücâhid Mûaz ibn Afra ile Muâz ibn Amr ibni'l-Cemûh idi

---

3142 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ أَفْلَحَ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ حُنَيْنٍ فَلَمَّا الْتَقَيْنَا كَانَتْ لِلْمُسْلِمِينَ جَوْلَةٌ فَرَأَيْتُ رَجُلًا مِنْ الْمُشْرِكِينَ عَلَا رَجُلًا مِنْ الْمُسْلِمِينَ فَاسْتَدَرْتُ حَتَّى أَتَيْتُهُ مِنْ وَرَائِهِ حَتَّى ضَرَبْتُهُ بِالسَّيْفِ عَلَى حَبْلِ عَاتِقِهِ فَأَقْبَلَ عَلَيَّ فَضَمَّنِي ضَمَّةً وَجَدْتُ مِنْهَا رِيحَ الْمَوْتِ ثُمَّ أَدْرَكَهُ الْمَوْتُ فَأَرْسَلَنِي فَلَحِقْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ فَقُلْتُ مَا بَالُ النَّاسِ قَالَ أَمْرُ اللَّهِ ثُمَّ إِنَّ النَّاسَ رَجَعُوا وَجَلَسَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَنْ قَتَلَ قَتِيلًا لَهُ عَلَيْهِ بَيِّنَةٌ فَلَهُ سَلَبُهُ فَقُمْتُ فَقُلْتُ مَنْ يَشْهَدُ لِي ثُمَّ جَلَسْتُ ثُمَّ قَالَ مَنْ قَتَلَ قَتِيلًا لَهُ عَلَيْهِ بَيِّنَةٌ فَلَهُ سَلَبُهُ فَقُمْتُ فَقُلْتُ مَنْ يَشْهَدُ لِي ثُمَّ جَلَسْتُ ثُمَّ قَالَ الثَّالِثَةَ مِثْلَهُ فَقُمْتُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا لَكَ يَا أَبَا قَتَادَةَ فَاقْتَصَصْتُ عَلَيْهِ الْقِصَّةَ فَقَالَ رَجُلٌ صَدَقَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَلَبُهُ عِنْدِي فَأَرْضِهِ عَنِّي فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَاهَا اللَّهِ إِذًا لَا يَعْمِدُ إِلَى أَسَدٍ مِنْ أُسْدِ اللَّهِ يُقَاتِلُ عَنْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْطِيكَ سَلَبَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَدَقَ فَأَعْطَاهُ فَبِعْتُ الدِّرْعَ فَابْتَعْتُ بِهِ مَخْرَفًا فِي بَنِي سَلِمَةَ فَإِنَّهُ لَأَوَّلُ مَالٍ تَأَثَّلْتُهُ فِي الْإِسْلَامِ

-..Ebû Katâde'nin himayesinde bulunan Ebû Muhammed'den tahdîs etti ki, Ebû Katâde (R)şöyle demiştir: Biz Huneyn senesi Rasûlullah'ın maiyyetinde sefere çıktık. Düşmanla karşılaştığımız zaman müslümân ordusu için bir ilerleme ve gerileme olmuştu. Bu sırada müşriklerden birini müslümânlardan bir kimse üzerine çıkmış hâlde gördüm. Hemen o düşman tarafına dolandım, nihayet arkasından onun yanına geldim ve boynu ile kürek kemiği arasından kılıçla onu vurdum. O hemen benden tarafa döndü ve beni öyle bir kucakladı ki, bu sıkı kucaklayıştan ölüm kokusunu hissettim.
Sonra ona ölüm yetişti de beni salıverdi. Müteakiben Umer ibnu'l-Hattâb'a rastgeldim ve:
— Bu insanlara ne oluyor? dedim. Umer:
— Allah'ın işidir, dedi.
Sonra insanlar (bozulmanın ardından) döndüler, Peygamber de oturdu ve:
— "Her kim bir düşmanı öldürür ve Öldürdüğüne dâir beyyine-si de olursa, öldürdüğü kimsenin elbise, silâh ve diğer eşyası onundur" buyurdu. Ben hemen kalktım ve:
— Benim için kim şâhid olur? dedim, sonra oturdum. Sonra Rasûlullah yine:

— "Her kim bir düşmanı öldürür ve Öldürdüğüne dâir beyyine-si de olursa, öldürdüğü kimsenin elbise, silâh ve diğer eşyası onundur" Ben yine ayağa kalktım ve:
— Benim için kim şâhid olur? deyip, sonra oturdum. Sonra Rasûlullah üçüncü kerre bu sözlerin benzerini söyledi. Bunun üzerine bir adam:
— Yâ Rasûlallah, Ebû Katâde doğru söyledi, o öldürülen düşman askerinin eşyası benim yanımdadır. Artık hakkı olan bu şeyler yerine onu başka şeylerle benden yana razı kıl, dedi.Ebû Bekr es-Sıddîk:
— Allah'a yemîn olsun bu olmaz. Peygamber,Allah ve Rasûlü yolunda mukaatele eden Allah arslanların dan bir arslanın hakkını ibtâle yanaşmaz ve onun selebini sana veremez, dedi. Bununüzerine.Peygamber (S):
— "Ebû Bekr doğru söyledi" buyurdu ve akabinde o ölü askerin eşyasını Ebû Katâde'ye verdi.Ebû Katâde şöyle dedi: Ben zırhı sattım ve onun bedeline mukaa-bil Benû Seleme yurdunda bir bustân satın aldım. îşte bu bustân İslâm'da aslına sâhib olduğum ilk maldır

---

بَاب مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْطِي الْمُؤَلَّفَةَ قُلُوبُهُمْ وَغَيْرَهُمْ مِنْ الْخُمُسِ وَنَحْوِهِ رَوَاهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3143 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَعُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ حَكِيمَ بْنَ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْطَانِي ثُمَّ سَأَلْتُهُ فَأَعْطَانِي ثُمَّ قَالَ لِي يَا حَكِيمُ إِنَّ هَذَا الْمَالَ خَضِرٌ حُلْوٌ فَمَنْ أَخَذَهُ بِسَخَاوَةِ نَفْسٍ بُورِكَ لَهُ فِيهِ وَمَنْ أَخَذَهُ بِإِشْرَافِ نَفْسٍ لَمْ يُبَارَكْ لَهُ فِيهِ وَكَانَ كَالَّذِي يَأْكُلُ وَلَا يَشْبَعُ وَالْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنْ الْيَدِ السُّفْلَى قَالَ حَكِيمٌ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَا أَرْزَأُ أَحَدًا بَعْدَكَ شَيْئًا حَتَّى أُفَارِقَ الدُّنْيَا فَكَانَ أَبُو بَكْرٍ يَدْعُو حَكِيمًا لِيُعْطِيَهُ الْعَطَاءَ فَيَأْبَى أَنْ يَقْبَلَ مِنْهُ شَيْئًا ثُمَّ إِنَّ عُمَرَ دَعَاهُ لِيُعْطِيَهُ فَأَبَى أَنْ يَقْبَلَ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ إِنِّي أَعْرِضُ عَلَيْهِ حَقَّهُ الَّذِي قَسَمَ اللَّهُ لَهُ مِنْ هَذَا الْفَيْءِ فَيَأْبَى أَنْ يَأْخُذَهُ فَلَمْ يَرْزَأْ حَكِيمٌ أَحَدًا مِنْ النَّاسِ شَيْئًا بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى تُوُفِّيَ

Peygamber(S)i Kalbleri İslâm'a Alıştırılmak İstenenlere Ve Onlardan Başkalarına Beşte Bir Hissesinden Ve Harâc, Cizye Gibi Diğer Devlet Gelirlerinden Vermekte Olduğu Şeyler Babı Bu başlıkta zikredilen şeyi Abdullah ibn Zeyd Peygamber'den rivayet etmiştir.
-...Hakîm ibn Hizam (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah'tan istedim, O bana verdi. Sonra kendisinden yine istedim, O da yine bana verdi. Sonra bana şöyle buyurdu:
— "Yâ Hakîm! Şu mal, yeşil, tatlı bir meyvedir. Her kim bu malı nefis ferâgattyle (hırssız) alırsa, o malda kendisi için bereketlilik ve meymenetlilik ihsan olunur. Her kim de bunu hırs ile (nefis düşkünlüğü ile) alırsa, bu malda alan için bereketlilik ve şereflilik olmaz. O hırslı kimse bir obur gibidir ki, dâima yer, fakat bir türlü doymaz. (Veren) yüksek el, (alan) alçak elden hayırlıdır." Hakîm dedi ki: Ben:
— Yâ Rasûlallah, Seni hakk ile peygamber gönderen Allah'a ye-mîn ederim ki, ben şü dünyâdan ayrılıncaya kadar Sen'den başka hiçbir kimseye, hiçbirşey için elimi uzatmam, dedim.(Hakîkaten) Ebû Bekr, Beytu'l-mâl'daki hakkını vermek için Hakînı'i çağırmış, fakat Hakîm, Ebû Bekr'in ihsanından hiçbirşey kabul etmemiştir. Sonra Umer de onu, hakkım vermek için çağırmış,ondan da birşey kabul etmekten çekinmiştir. Bundan sonra Umer:
— Ey Müslümanlar cemâati! Ben Hakîm'in, Allah'ın kendisine ayırdığı bu fey'den olan hakkım kendisine arz ediyorum, o ise bunu almaktan çekiniyor, demiştir. Ve (hakîkaten) Hakîm, Peygamber(S)'den sonra tâ vefat edinceye kadar hiçbir insandan birşey almamıştır

---

3144 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهُ كَانَ عَلَيَّ اعْتِكَافُ يَوْمٍ فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَأَمَرَهُ أَنْ يَفِيَ بِهِ قَالَ وَأَصَابَ عُمَرُ جَارِيَتَيْنِ مِنْ سَبْيِ حُنَيْنٍ فَوَضَعَهُمَا فِي بَعْضِ بُيُوتِ مَكَّةَ قَالَ فَمَنَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى سَبْيِ حُنَيْنٍ فَجَعَلُوا يَسْعَوْنَ فِي السِّكَكِ فَقَالَ عُمَرُ يَا عَبْدَ اللَّهِ انْظُرْ مَا هَذَا فَقَالَ مَنَّ رَسُولُ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى السَّبْيِ قَالَ اذْهَبْ فَأَرْسِلْ الْجَارِيَتَيْنِ قَالَ نَافِعٌ وَلَمْ يَعْتَمِرْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْجِعْرَانَةِ وَلَوْ اعْتَمَرَ لَمْ يَخْفَ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ وَزَادَ جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ مِنْ الْخُمُسِ وَرَوَاهُ مَعْمَرٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ فِي النَّذْرِ وَلَمْ يَقُلْ يَوْمٍ

-...Umer ibnu'l-Hattâb (R) -Tâif dönüşünde Cı'râne'de:
— Yâ Rasûlallah! Şu muhakkak ki üzerimde Câhiliyet devrinde -el-Mescidu'l Harâm'da- bir gün i'tikâf etme adağı vardır (ne buyurursunuz)? dedi. Rasülullah (S) ona adağını îfâ edip yerine getirmesini emretti. Nâfi' şöyle demiştir: Umer (R),Huneyn harbi esirlerinden iki cariyeye nail oldu ve bunları Mekke'deki evlerden birisinin içine koydu. Yine ikinci râvî Nâfi' dedi ki: Müteakiben Rasûlullah, Huneyn (harbi) esirlerine hürriyet verdi. Bu sebeble esirler sokaklarda koşmaya başladılar. Bunun üzerine Umer, oğluna:
— Yâ Abdallahî.Bak, gör, bu ne hâldir? dedi
(O da sokaklarda ileri geri koşan câriye kalabalığının sebebini |sorup öğrenerek geldi ve:)
— Rasûlullah bütün cariyelere hürriyet vermiştir, dedi. Umer de oğluna;
— Haydi sen de git ve o iki cariyeyi salıver! dedi.Yine Nâfi': Rasûlullah(S) Ci'râne'den umre yapmamıştır; eğer oradan umre yapmış olaydı bu husus Abdullah ibn Umer'e gizli kalmazdı, demiştir.Ve Cerîr ibn Hazım, Eyyûb'dan; o da Nâfi'den; o da İbn Umer -den olmak üzere, İbn Umer'in "Bu iki câriye beşte bir den idi" dediğini ziyâde etmiştir. Ve bu i'tikâf hadîsini Ma'mer ibn Râşid, Eyyüb'dan; o da Nâfi'den; o da İbn Umer'den olmak üzere en-Nezr Kitâbı'nda rivayet etti, fakat orada "Yevmin"-yâhud-"Yevme" demedi

---

3145 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ تَغْلِبَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَوْمًا وَمَنَعَ آخَرِينَ فَكَأَنَّهُمْ عَتَبُوا عَلَيْهِ فَقَالَ إِنِّي أُعْطِي قَوْمًا أَخَافُ ظَلَعَهُمْ وَجَزَعَهُمْ وَأَكِلُ أَقْوَامًا إِلَى مَا جَعَلَ اللَّهُ فِي قُلُوبِهِمْ مِنْ الْخَيْرِ وَالْغِنَى مِنْهُمْ عَمْرُو بْنُ تَغْلِبَ فَقَالَ عَمْرُو بْنُ تَغْلِبَ مَا أُحِبُّ أَنَّ لِي بِكَلِمَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُمْرَ النَّعَمِ وَزَادَ أَبُو عَاصِمٍ عَنْ جَرِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ الْحَسَنَ يَقُولُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ تَغْلِبَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ بِمَالٍ أَوْ بِسَبْيٍ فَقَسَمَهُ بِهَذَا

-...Bize el-Hasen el-Basrî tahdîs edip şöyle dedi: Bana Amr ibnu Tağlib (R) tahdîs edip şöyle dedi: Rasûlullah (S) bir kavme (bir topluluğa) mal verdi de diğerlerine vermedi. Sonra o mal vermediklerinin kendisi aleyhine öfkeli konuşmalar yaptıklarım haber aldı da bunun üzerine şöyle buyurdu:
— "Muhakkak ki ben kalb hastalığı ve sabırsızlıklarından endîşe etmekte olduğum birtakım insanlara mal veririm. Bâzı toplulukları da Allah 'in onların kalblerinde yarattığı (fıtrî) hayra ve zenginliğe havale ederim. Amr ibn Tağlib de bunlardan biridir".Râvî Amr ibn Tağlib: Rasûlullah'ın bu lûtufkâr sözüne bedel kırmızı develere (yânî bütün dünyâya) mâlik olmayı arzu etmem, demiştir. Ve Ebû Âsim, Cerîr ibn Hâzım'dan yaptığı rivayetinde şunu ziyâde etti: Cerîr ibn Hazım şöyle diyordu: Bize Amr ibn Tağlib (R) şöyle tahdîs etti: Bir defasında Rasûlullah'a birçok mal yâhud birçok esîr -bir rivayette birçok şey- gönderilmişti. Akabinde Rasûlullah (S) o malı burada zikrolunduğu surette taksim etti

---

3146 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي أُعْطِي قُرَيْشًا أَتَأَلَّفُهُمْ لِأَنَّهُمْ حَدِيثُ عَهْدٍ بِجَاهِلِيَّةٍ

-..enes (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Ben Kureyş'e onları müslümânlığa alıştırmak için (ganîmet malından çok hisse) veriyorum. Çünkü onlar Câhiliyet devrine yakındırlar" buyurdu

---

3147 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ نَاسًا مِنْ الْأَنْصَارِ قَالُوا لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَمْوَالِ هَوَازِنَ مَا أَفَاءَ فَطَفِقَ يُعْطِي رِجَالًا مِنْ قُرَيْشٍ الْمِائَةَ مِنْ الْإِبِلِ فَقَالُوا يَغْفِرُ اللَّهُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْطِي قُرَيْشًا وَيَدَعُنَا وَسُيُوفُنَا تَقْطُرُ مِنْ دِمَائِهِمْ قَالَ أَنَسٌ فَحُدِّثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَقَالَتِهِمْ فَأَرْسَلَ إِلَى الْأَنْصَارِ فَجَمَعَهُمْ فِي قُبَّةٍ مِنْ أَدَمٍ وَلَمْ يَدْعُ مَعَهُمْ أَحَدًا غَيْرَهُمْ فَلَمَّا اجْتَمَعُوا جَاءَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا كَانَ حَدِيثٌ بَلَغَنِي عَنْكُمْ قَالَ لَهُ فُقَهَاؤُهُمْ أَمَّا ذَوُو آرَائِنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَلَمْ يَقُولُوا شَيْئًا وَأَمَّا أُنَاسٌ مِنَّا حَدِيثَةٌ أَسْنَانُهُمْ فَقَالُوا يَغْفِرُ اللَّهُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْطِي قُرَيْشًا وَيَتْرُكُ الْأَنْصَارَ وَسُيُوفُنَا تَقْطُرُ مِنْ دِمَائِهِمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي أُعْطِي رِجَالًا حَدِيثٌ عَهْدُهُمْ بِكُفْرٍ أَمَا تَرْضَوْنَ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِالْأَمْوَالِ وَتَرْجِعُوا إِلَى رِحَالِكُمْ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَاللَّهِ مَا تَنْقَلِبُونَ بِهِ خَيْرٌ مِمَّا يَنْقَلِبُونَ بِهِ قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ رَضِينَا فَقَالَ لَهُمْ إِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ بَعْدِي أَثَرَةً شَدِيدَةً فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْا اللَّهَ وَرَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْحَوْضِ قَالَ أَنَسٌ فَلَمْ نَصْبِرْ

-...Bize ez-Zuhrî tahdîs edip şöyle dedi: Bana Enes ibn Mâlik (R) şöyle haber verdi: Allah Hevâzin (harbindeki ganimet) mallarından kendi Rasülü'ne fey' olarak verdiği şeyleri verdiği zaman,Rasûlullah da Kureyş'ten birtakım kimselere (kalblerini İslâm'a alıştırmak için) yüzer deve vermeye başladığı zaman, Ensâr'dan bâzı kimseler:
— Allah, Rasûlullah'a mağfiret etsin! O, Kureyş'e veriyor da biz terkediyor. Hâlbuki kılıçlarımızdan hâlâ Kureyşliler'in kanlan damlıyor, dediler. Enes (sözüne devamla) dedi ki: Ensâr'ın bu sözü Rasûlullah'a duyuruldu da, Rasûlullah Ensâr'a haber gönderdi ve onları deriden bir çadır içinde toplattı. Ensâr'dan başka kimseyi onların yanma bırakmadı. Ensâr toplanınca, Rasûlullah, onların yanına geldi ve:
— "Sizin tarafınızdan söylenip bana ulaşan söz nedir?" buyurdu. Ensâr'ın anlayış sahibi olanları Rasûlullah'a hitaben:
— Yâ Rasûlallah! Bizim re'y sahibi olanlarımız hiçbir söz söylemediler. Amma bizden yaşları küçük birtakım genç insanlar "Allah, Rasûlullah'a mağfiret etsin, O, Kureyş'e veriyor da Ensâr'I terkediyor; hâlbuki bizim kılıçlarımızdan henüz Kureyşliler'in kanları damlıyor" sözlerini söylediler, dediler.
Bunun üzerine Rasûlullah (S) şunları söyledi:
— "Şübhesiz ben zamanları kâfirliğe yakın bulanan birtakım insanlara dünyalık mal veriyorum.İnsanlar evlerine aldıkları malları götürürlerken sizler yurdlarınıza Allah'ın Rasûlü ile dönmenizden razı olmuyor musunuz? Allah 'a yemin ederim ki, sizin kendisiyle dönüp gideceğiniz şey, onların alıp gidecekleri şeyden hayırlıdır!" Bunun üzerine Ensâr:
— Evet yâ Rasûlallah! Bizler razı olmuşuzdur, dediler. Rasûlullah onlara:
— "Sizler benden sonra yakında (dünyâ işlerinde) başkalarının size şiddetle tercih edildiğini göreceksiniz. O takdirde sizler.havz başında Allah'a ve Rasûlü'ne kavuşuncaya kadar sabrediniz (ki sabra karşı bol sevaba zafer bulaşınız)" buyurdu. Enes: Fakat biz sabredemedik, demiştir

---

3148 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأُوَيْسِيُّ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ جُبَيْرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جُبَيْرُ بْنُ مُطْعِمٍ أَنَّهُ بَيْنَا هُوَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ النَّاسُ مُقْبِلًا مِنْ حُنَيْنٍ عَلِقَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْأَعْرَابُ يَسْأَلُونَهُ حَتَّى اضْطَرُّوهُ إِلَى سَمُرَةٍ فَخَطِفَتْ رِدَاءَهُ فَوَقَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَعْطُونِي رِدَائِي فَلَوْ كَانَ عَدَدُ هَذِهِ الْعِضَاهِ نَعَمًا لَقَسَمْتُهُ بَيْنَكُمْ ثُمَّ لَا تَجِدُونِي بَخِيلًا وَلَا كَذُوبًا وَلَا جَبَانًا

-...Muhammed ibn Cubeyr şöyle demiştir: Bana babam Cubeyr ibn Mut'ım haber verdi ki, kendisi Rasûlullah'ın beraberinde bulunduğu ve Rasûlullah da beraberinde birtakım insanlar olduğu hâlde Huneyn seferinden döndüğü sırada birtakım bedevi Arablar ganimet isteyerek Rasûlullah'ın etrafına takılmışlardı. Hattâ Rasülullah'ı sıkıştırıp zorlamışlardı da O'nu Semure (denilen dikenli büyük bir ağaç) altına sığınmaya mecbur etmişlerdi. Ve o ağacın iri dikenleri Rasûlullah'ın ridâsına takılıp kapmıştı da bu yüzden Rasûlullah bir müddet orada durmuş ve:

— "Ridâmı bana veriniz! Eğer şu iri dikenli ağacın dikenleri sayısınca ganimet devesi ve sığırı mevcûd olaydı, muhakkak ben onları aranızda taksim ederdim. Sonra siz beni ne cimri, ne yalancı, need korkak bulmazdınız (yânı böyle ittihâm etmezdiniz)" buyurdu

---

3149 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ أَمْشِي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهِ بُرْدٌ نَجْرَانِيٌّ غَلِيظُ الْحَاشِيَةِ فَأَدْرَكَهُ أَعْرَابِيٌّ فَجَذَبَهُ جَذْبَةً شَدِيدَةً حَتَّى نَظَرْتُ إِلَى صَفْحَةِ عَاتِقِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَثَّرَتْ بِهِ حَاشِيَةُ الرِّدَاءِ مِنْ شِدَّةِ جَذْبَتِهِ ثُمَّ قَالَ مُرْ لِي مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي عِنْدَكَ فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ فَضَحِكَ ثُمَّ أَمَرَ لَهُ بِعَطَاءٍ

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Ben (bir kerresinde) Peygamber'in beraberinde yürüyordum. Peygamber'in üzerinde Necrân dokumalarından kalın kenarlı bir ridâ (yânı bir kaftan) bulunuyordu. Bir çöl Arabi Peygamber'e yetişti de ridâsını şiddetle çekti. O sırada ben Peygamber'in boynu ile iki omuzu arasına baktım da bedevînin ridâyı şiddetle çekmesinden dolayı, ridânın kalın kenarı Peygamber'in boyun safhasında iz bırakmış olduğunu gördüm. Bundan sonra bedevi, Peygamber'e:
— Yanında bulunan Allah malından bana birşey verilmesini emret, dedi. Bunun üzerine Peygamber (S), bedeviye doğru (şefkatle) baktı da güldü, sonra bu bedeviye biraz dünyalık verilmesini emretti

---

3150 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ حُنَيْنٍ آثَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُنَاسًا فِي الْقِسْمَةِ فَأَعْطَى الْأَقْرَعَ بْنَ حَابِسٍ مِائَةً مِنْ الْإِبِلِ وَأَعْطَى عُيَيْنَةَ مِثْلَ ذَلِكَ وَأَعْطَى أُنَاسًا مِنْ أَشْرَافِ الْعَرَبِ فَآثَرَهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْقِسْمَةِ قَالَ رَجُلٌ وَاللَّهِ إِنَّ هَذِهِ الْقِسْمَةَ مَا عُدِلَ فِيهَا وَمَا أُرِيدَ بِهَا وَجْهُ اللَّهِ فَقُلْتُ وَاللَّهِ لَأُخْبِرَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَيْتُهُ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ فَمَنْ يَعْدِلُ إِذَا لَمْ يَعْدِلْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ رَحِمَ اللَّهُ مُوسَى قَدْ أُوذِيَ بِأَكْثَرَ مِنْ هَذَا فَصَبَرَ

-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Huneyn günü harb olup bitince Peygamber (S) - ganîmet taksîmi sırasında- bâzı kimselere fazla vermek suretiyle bir tercîh ve hususiyet bahşetti. Meselâ (kalbleri İslâm'a alıştırılanlardan) el-Akra' ibnu Hâbis'e yüz deve verdi. Uyeyne'ye de bunun kadar vermişti. Arab eşrafından bâzı insanlara da bu suretle (yüzer deve) ihsan buyurdu da, bu Arab eşrafını o gün ganîmet taksiminde başkalarına tercîh etmişti. (Peygamber'in bundan maksadım anlamayanlardan) bir kişi (i'tirâz ederek):
— Vallahi bu taksim, kendisinde adalet gözetilmeyen yâhud kendisiyle Allah rızâsı kasdedilmeyen bir taksimdir, dedi. Ben de:
— Vallahi bu (küstahça) sözü ben Peygamber'e muhakkak haber veririm, dedim. Ve akabinde Peygamber'e varıp bunu kendisine haber verdim. Peygamber (S):
— "Allah ve Rasûlü adalet etmezse kim adalet eder? Allah Mûsâ'ya rahmet etsin, o bundan daha çok sözlerle ezâlandırıldı da sabretti" buyurdu.

3151 - حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ كُنْتُ أَنْقُلُ النَّوَى مِنْ أَرْضِ الزُّبَيْرِ الَّتِي أَقْطَعَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رَأْسِي وَهِيَ مِنِّي عَلَى ثُلُثَيْ فَرْسَخٍ وَقَالَ أَبُو ضَمْرَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْطَعَ الزُّبَيْرَ أَرْضًا مِنْ أَمْوَالِ بَنِي النَّضِيرِ

-.. Ebü Bekr'in kızı Esma (R) şöyle demiştir: Ben, RasûÎbni'z- Zubeyr'den söyledi ki, Peygamber (S) ez-Zubeyr e Benu-Nadır mallarından bir mikdâr hurmalık arazı ayırıp vermiştir .oLamasmdan! yâhud da Ma'teb'in bu i'tirâz, peygamberlik hakkında vır, eanîmetin taksimine i'tirâzdan ibaret olmasındandır. 74

sfr'fersah uç mü, bir mil dörtbin adım olduğuna göre, bir fersahın üçte ıkıs. HadSnbaSa uygunluğu EbÛ Damre yolundan gelen fıkradadır. Rasûlûnah'ın Zubeyr'e verdiği bu hurmahk, Benu'n-Nadîr Yahûdîlen sur-

---

3152 – حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ الْمِقْدَامِ حَدَّثَنَا الْفُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ أَجْلَى الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى مِنْ أَرْضِ الْحِجَازِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا ظَهَرَ عَلَى أَهْلِ خَيْبَرَ أَرَادَ أَنْ يُخْرِجَ الْيَهُودَ مِنْهَا وَكَانَتْ الْأَرْضُ لَمَّا ظَهَرَ عَلَيْهَا لِلْيَهُودِ وَلِلرَّسُولِ وَلِلْمُسْلِمِينَ فَسَأَلَ الْيَهُودُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَتْرُكَهُمْ عَلَى أَنْ يَكْفُوا الْعَمَلَ وَلَهُمْ نِصْفُ الثَّمَرِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نُقِرُّكُمْ عَلَى ذَلِكَ مَا شِئْنَا فَأُقِرُّوا حَتَّى أَجْلَاهُمْ عُمَرُ فِي إِمَارَتِهِ إِلَى تَيْمَاءَ وَأَرِيحَا

-...Bize Mûsâ ibn Ukbe tahdîs edip şöyle dedi: Bana Nâfi', İbn Umer(R)'den şöyle haber verdi: Umer ibnu'l-Hattâb (R), -devlet başkanlığı zamanında- Yahûdî ve Hrıstiyanlar'ı Hicaz toprağından çıkardı. Rasûlullah (S) da Hayber ahâlîsine gâlib gelip orayı fethedince Yahûdîler'I oradan çıkarmak istemişti. (Çünkü) Rasûlullah bu toprağı fethettiği zaman o arazî Yahûdîler'in, Rasûl'ün ve müslümanların olmuştu. (Rasûlullah Yahûdîler'i çıkarmak istemişti) Bunun üzerine Yahudiler,Rasûlullah'tan hurmaları tımar etmek ve mahsûlün yarısı kendilerine âid olmak üzere, kendilerini yurdlarında bırakmasını istediler. Rasûlullah onlara:
— "Dediğiniz şartlara göre sizleri dilediğimiz müddetçe burada oturtuyoruz" buyurdu. Nihayet Umer bunları kendi devlet başkanlığı zamanında Tey-mâ ve Erîha'ya sürünceye.kadar Hayber'de oturtuldular

---

بَاب مَا يُصِيبُ مِنْ الطَّعَامِ فِي أَرْضِ الْحَرْبِ

3153 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مُحَاصِرِينَ قَصْرَ خَيْبَرَ فَرَمَى إِنْسَانٌ بِجِرَابٍ فِيهِ شَحْمٌ فَنَزَوْتُ لِآخُذَهُ فَالْتَفَتُّ فَإِذَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَحْيَيْتُ مِنْهُ

Mücâhidin Harb Sahasında Ele Geçireceği Yiyecek Maddelerinin Hükmü) Babı
-...Abdullah ibn Mugaffel (R) şöyle demiştir: Bizler Hayber kasrım muhasara etmekteydik. Bir insan, içinde yağ bulunan bir tulum attı. Ben hemen onu almak için ileriye sıçradım. Arkama döndüğümde Peygamber'i görünce ondan utandım

---

3154 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا نُصِيبُ فِي مَغَازِينَا الْعَسَلَ وَالْعِنَبَ فَنَأْكُلُهُ وَلَا نَرْفَعُهُ

-...Abdullah ibn Umer (R): Biz gazalarımızda bal, üzüm (gibi yiyecek şeyler) ele geçirirdik de bunları (yerinde) yerdik, (biriktirmek için) taşımazdık, demiştir

---

3155 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ أَصَابَتْنَا مَجَاعَةٌ لَيَالِيَ خَيْبَرَ فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ خَيْبَرَ وَقَعْنَا فِي الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ فَانْتَحَرْنَاهَا فَلَمَّا غَلَتِ الْقُدُورُ نَادَى مُنَادِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ أَكْفِئُوا الْقُدُورَ فَلَا تَطْعَمُوا مِنْ لُحُومِ الْحُمُرِ شَيْئًا قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَقُلْنَا إِنَّمَا نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَنَّهَا لَمْ تُخَمَّسْ قَالَ وَقَالَ آخَرُونَ حَرَّمَهَا أَلْبَتَّةَ وَسَأَلْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ فَقَالَ حَرَّمَهَا أَلْبَتَّةَ

-...Ben Abdullah ibn Ebî Evfâ'dan işittim, şöyle diyordu: Hayber gecelerinde bize şiddetli bir açlık isabet etmişti. Hayber günü olduğu zaman bizler ehlî eşeklerin içine düştük ve onları kestik. Eşek etlerinin pişmekte oldiîğu tencereler kaynaymca Rasûlul-lah'ın münâdîsi: Tencereleri devirin ve sakın eşeklerin etlerinden Mçbirşey yemeyin! diye nida etti. Abdullah dedi ki: Peygamber (S) bunları ancak henüz beşte bir taksimine tâbi' tutulmadıkları için neh-yetmiştir, dedik. Diğerleri de: Peygamber (S) eşek etlerinden kesin olarak nehyetmiştir, dediler. eş-Şeybânî dedi ki: Ben Saîd ibn Cubeyr'e sordum da, o da: Peygamber eşek etlerini kat'î olarak yasak etti, dedi

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَاب الْجِزْيَةِ وَالْمُوَادَعَةِ مَعَ أَهْلِ الْحَرْبِ

(Zımmîlerle Cizye, Harbîlerle Mütâreke Akdi Kitabı) (Harbîlerle Mütâreke Ve Cizye Babı)

وَقَوْلِ اللَّه تَعَالَى {قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنْ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ} يَعْنِي أَذِلَّاءُ {وَالْمَسْكَنَةُ} مَصْدَرُ الْمِسْكِينِ فُلَانٌ أَسْكَنُ مِنْ فُلَانٍ أَحْوَجُ مِنْهُ وَلَمْ يَذْهَبْ إِلَى السُّكُونِ وَمَا جَاءَ فِي أَخْذِ الْجِزْيَةِ مِنْ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى وَالْمَجُوسِ وَالْعَجَمِ وَقَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ قُلْتُ لِمُجَاهِدٍ مَا شَأْنُ أَهْلِ الشَّأْمِ عَلَيْهِمْ أَرْبَعَةُ دَنَانِيرَ وَأَهْلُ الْيَمَنِ عَلَيْهِمْ دِينَارٌ قَالَ جُعِلَ ذَلِكَ مِنْ قِبَلِ الْيَسَارِ

Ve Yüce Allah'ın şu kavli:"Kendilerine kitâb verilenlerden ne Allah'a, ne âhiret gününe inanmayan, Allah'ın ve Rasûlü'nün haram ettiği şeyleri haram tanımayan, hakk dînini dîn olarak kabul etmeyen kimselerle, zelîl ve hakîr kendi elleriyle cizye verecekleri zamana kadar muharebe edin" (et-Tevbe: 29). Buhârî: "Sâgirûn", "Zeliller" demektir. "Meskenet", "Miskîn"in masdandır. "Eskenu min fulânin(yânî: Ondan daha muhtaç)" denilir dedi de, hareket azlığı ma'nâsına olan sükûna gitmedi. Ve Yahûdîler'den, Nasrânîler'den, Mecûsîler'den ve Arab olmayanlardan cizye alınması hakkında gelen rivayet. Sufyân ibn Uyeyne, Abdullah ibn Ebî Necîh'ten söyledi ki, o şöyle demiştir: Ben Mucâhid'e: Şâm ahâlîsinin hâli nedir, onlar üzerinde ferd başına dört dînâr cizye var; Yemen ahâlîsi üzerinde ise bir dînâr cizye var? dedim. Mucâhid: Bu, zenginlik cihetinden böyle yapıldı, dedi

---

3156 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ عَمْرًا قَالَ كُنْتُ جَالِسًا مَعَ جَابِرِ بْنِ زَيْدٍ وَعَمْرِو بْنِ أَوْسٍ فَحَدَّثَهُمَا بَجَالَةُ سَنَةَ سَبْعِينَ عَامَ حَجَّ مُصْعَبُ بْنُ الزُّبَيْرِ بِأَهْلِ الْبَصْرَةِ عِنْدَ دَرَجِ زَمْزَمَ قَالَ كُنْتُ كَاتِبًا لِجَزْءِ بْنِ مُعَاوِيَةَ عَمِّ الْأَحْنَفِ فَأَتَانَا كِتَابُ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَبْلَ مَوْتِهِ بِسَنَةٍ فَرِّقُوا بَيْنَ كُلِّ ذِي مَحْرَمٍ مِنْ الْمَجُوسِ وَلَمْ يَكُنْ عُمَرُ أَخَذَ الْجِزْيَةَ مِنْ الْمَجُوسِ

-...Ben Amr ibn Dinar'dan işittim, şöyle dedi: Ben Câbir ibn Zeyd ve Amr ibn Evs'in beraberinde oturuyordum. Bu ikisine Be-câle, Mus'ab ibnu'z-Zubeyr'in Basra ahâlîsiyle hacc yaptığı yıl olan yetmişinci hicret senesinde, Zemzem merdivenlerinin yanında tahdîs edip şöyle demiştir: Ben el-Ahnef ibn Kays'ın amcası olup Basra Vâlîsi bulunan Cez' ibn Muâviye'nin kâtibi idim. Bize ölümünden bir sene evvel Umer ibnu'l-Hattâb'ın mektubu geldi. Bu mektûbda: "Mecû-sîler'den (kendi âdetleri ve kendi nikâhlarıyle aralarında zevciyet bulunan) her mahrem sahibi (yânı İslâm'a gore nikâh geçmez hısımlık sahibi karı koca) arasını ayırınız!..." diye yazmıştır. (Râvî dedi ki:) Umer başlangıçta Mecûsîler'den cizye almazdı.

3157 - حَتَّى شَهِدَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَهَا مِنْ مَجُوسِ هَجَرَ

. Nihayet Abdurrah-mân ibn Avf, Rasûlullah(S)'in Bahreyn'in Hecer şehri Mecûsîleri'nden cizye aldığına şehâdet etti. (Bunun üzerine Umer de Mecûsîler'den cizye almağa başladı.)

3158 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ عَنْ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَمْرَو بْنَ عَوْفٍ الْأَنْصَارِيَّ وَهُوَ حَلِيفٌ لِبَنِي عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ وَكَانَ شَهِدَ بَدْرًا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ أَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ إِلَى الْبَحْرَيْنِ يَأْتِي بِجِزْيَتِهَا وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ صَالَحَ أَهْلَ الْبَحْرَيْنِ وَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ الْعَلَاءَ بْنَ الْحَضْرَمِيِّ فَقَدِمَ أَبُو عُبَيْدَةَ بِمَالٍ مِنْ الْبَحْرَيْنِ فَسَمِعَتْ الْأَنْصَارُ بِقُدُومِ أَبِي عُبَيْدَةَ فَوَافَتْ صَلَاةَ الصُّبْحِ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا صَلَّى بِهِمْ الْفَجْرَ انْصَرَفَ فَتَعَرَّضُوا لَهُ فَتَبَسَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ رَآهُمْ وَقَالَ أَظُنُّكُمْ قَدْ سَمِعْتُمْ أَنَّ أَبَا عُبَيْدَةَ قَدْ جَاءَ بِشَيْءٍ قَالُوا أَجَلْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَأَبْشِرُوا وَأَمِّلُوا مَا يَسُرُّكُمْ فَوَاللَّهِ لَا الْفَقْرَ أَخْشَى عَلَيْكُمْ وَلَكِنْ أَخْشَى عَلَيْكُمْ أَنْ تُبْسَطَ عَلَيْكُمْ الدُّنْيَا كَمَا بُسِطَتْ عَلَى مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ فَتَنَافَسُوهَا كَمَا تَنَافَسُوهَا وَتُهْلِكَكُمْ كَمَا أَهْلَكَتْهُمْ

-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: BanaUrvetu'bnu'z-Zubeyr, el- Misver ibnu'l-Mahrame'den tahdîs etti, ona da Âmir ibn Luey oğul-ları'nm yeminli dostu olan ve Bedir harbinde hazır bulunan Amr ibn Avf el-Ensârî (R) şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S) harb etmeksizin Bahreyn ahâlîsiyle barış andlaşması yapmış ve Bahreyn ahâlîsi üzerine el-Alâ ibnu'l-Hadramî'yi emîr ta'yîn etmişti. Tahsil olunan cizye mallarını getirmek üzere de Rasûlullah, arkadan Ebû Ubeyde ibnu'l-Cerrâh'ı Bahreyn'e gönderdi.Ebû Ubeyde cizye mallarını alıp Bahreyn'den Medine'ye geldiğinde, Ensâr onun geldiğini işitince -ki bu haberin yayılması sahâbîlerin, Peygamber'in beraberinde sabah namazı kıldıkları zamana tesadüf etmişti-Peygamber'in onlara sabah namazını kıldırıp ayrılması ile beraber hemen sahâbîler Ebû Ubeyde'ye karşı çıktılar. Rasûlullah sahâbîleri bu hâlde görünce gülümsedi ve onlara:
— "Ebû Ubeyde'nin birçok malla geldiğini işitmiş olduğunuzu sanıyorum" buyurdu.Onlar da:
— Evet yâ Rasûlallah! diye tasdik ettiler. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Sevininiz ve sizi sevindirecek ni'metleri (bundan böyle her zaman) ümîd ediniz. Allah'a yemin ederim ki (bundan sonra) size fakirlik ve ihtiyaç geleceğinden korkmam. Fakat sizin üzerinize korkmakta olduğum şey,sizden önce gelip geçen ümmetlerin Önüne dünyâ nVmetlerinin yayıldığı gibi sizin önünüze de yayılması, onların birbirlerine bu ni'metlerde hased ettikleri ve en nefîs olanını elde etme yarışına giriştikleri gibi sizin de birbirinizle nefsâniyet yarışına girişmeniz ve bu yarışmanın onları helak ettiği gibi sizleri de helak etmesidir" buyurdu

---

3159 - حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ يَعْقُوبَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الرَّقِّيُّ حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الثَّقَفِيُّ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْمُزَنِيُّ وَزِيَادُ بْنُ جُبَيْرٍ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ حَيَّةَ قَالَ بَعَثَ عُمَرُ النَّاسَ فِي أَفْنَاءِ الْأَمْصَارِ يُقَاتِلُونَ الْمُشْرِكِينَ فَأَسْلَمَ الْهُرْمُزَانُ فَقَالَ إِنِّي مُسْتَشِيرُكَ فِي مَغَازِيَّ هَذِهِ قَالَ نَعَمْ مَثَلُهَا وَمَثَلُ مَنْ فِيهَا مِنْ النَّاسِ مِنْ عَدُوِّ الْمُسْلِمِينَ مَثَلُ طَائِرٍ لَهُ رَأْسٌ وَلَهُ جَنَاحَانِ وَلَهُ رِجْلَانِ فَإِنْ كُسِرَ أَحَدُ الْجَنَاحَيْنِ نَهَضَتْ الرِّجْلَانِ بِجَنَاحٍ وَالرَّأْسُ فَإِنْ كُسِرَ الْجَنَاحُ الْآخَرُ نَهَضَتْ الرِّجْلَانِ وَالرَّأْسُ وَإِنْ شُدِخَ الرَّأْسُ ذَهَبَتْ الرِّجْلَانِ وَالْجَنَاحَانِ وَالرَّأْسُ فَالرَّأْسُ كِسْرَى وَالْجَنَاحُ قَيْصَرُ وَالْجَنَاحُ الْآخَرُ فَارِسُ فَمُرْ الْمُسْلِمِينَ فَلْيَنْفِرُوا إِلَى كِسْرَى وَقَالَ بَكْرٌ وَزِيَادٌ جَمِيعًا عَنْ جُبَيْرِ بْنِ حَيَّةَ قَالَ فَنَدَبَنَا عُمَرُ وَاسْتَعْمَلَ عَلَيْنَا النُّعْمَانَ بْنَ مُقَرِّنٍ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِأَرْضِ الْعَدُوِّ وَخَرَجَ عَلَيْنَا عَامِلُ كِسْرَى فِي أَرْبَعِينَ أَلْفًا فَقَامَ تَرْجُمَانٌ فَقَالَ لِيُكَلِّمْنِي رَجُلٌ مِنْكُمْ فَقَالَ الْمُغِيرَةُ سَلْ عَمَّا شِئْتَ قَالَ مَا أَنْتُمْ قَالَ نَحْنُ

أُنَاسٌ مِنْ الْعَرَبِ كُنَّا فِي شَقَاءٍ شَدِيدٍ وَبَلَاءٍ شَدِيدٍ نَمَصُّ الْجِلْدَ وَالنَّوَى مِنْ الْجُوعِ وَنَلْبَسُ الْوَبَرَ وَالشَّعَرَ وَنَعْبُدُ الشَّجَرَ وَالْحَجَرَ فَبَيْنَا نَحْنُ كَذَلِكَ إِذْ بَعَثَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَرَبُّ الْأَرَضِينَ تَعَالَى ذِكْرُهُ وَجَلَّتْ عَظَمَتُهُ إِلَيْنَا نَبِيًّا مِنْ أَنْفُسِنَا نَعْرِفُ أَبَاهُ وَأُمَّهُ فَأَمَرَنَا نَبِيُّنَا رَسُولُ رَبِّنَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نُقَاتِلَكُمْ حَتَّى تَعْبُدُوا اللَّهَ وَحْدَهُ أَوْ تُؤَدُّوا الْجِزْيَةَ وَأَخْبَرَنَا نَبِيُّنَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ رِسَالَةِ رَبِّنَا أَنَّهُ مَنْ قُتِلَ مِنَّا صَارَ إِلَى الْجَنَّةِ فِي نَعِيمٍ لَمْ يَرَ مِثْلَهَا قَطُّ وَمَنْ بَقِيَ مِنَّا مَلَكَ رِقَابَكُمْ

-...Bize Saîd ibnu Ubeydillah es-Sakafîtahdîs edip şöyle dedi: Bize Bekr ibnu Abdillah el-Muzenî ile Ziyâd ibnu Cubeyr tahdîs etti ki, Cubeyr ibnu Hayye şöyle demiştir: Urner ibnu'l-Hattâb (halifeliğinin ikinci yılında) müşriklerle harbetmeleri için İran'ın büyük şehirleri üzerine ordular gönderdi. Yapılan savaşlar üzerine Hürmüzân müslümân oldu (Umer de onu yakınları arasına alarak şöyle istişarede bulundu):
— Ey Hürmüzân! Şimdi ben seninle (İran fetihlerini tamamlamak için) şu Fars, Isfahan,Azerbaycan hakkında istişare ediyorum. Bunlardan, önce hangisinin fethine başlamalıdır? diye sordu.Hürmüzân cevâb vererek:
— Evet Emîru'l-Mü'minîn! Bu toprakların ve buralarda bulunan müslümân düşmanı halkın benzeri,iki kanadı, iki ayağı ve bir başı bulunan bir kuşun benzeridir. Bu kuşun kanatlarından biri kırılsa (o ölmez), bir kanadı ve bir başı ile iki ayağı üstünde durur. Öbür kanadı da kırılmış olsa bir başı ve iki ayağı ile yaşar durur. Amma kuşun başı ezilirse ayakları da, kanatları da, başı da (kırılır, ezilir) gider. İmdi bu işte baş, Kisrâ'dır. Kanadın biri Kayser'dir, öbürüsü de Fars'tır. Yâ Emîru'l-Mü'minîn! Şimdi siz müslümânlara emrediniz de toptan Kisrâ üzerine hareket etsinler! dedi. (Bu, İran harb târihinin son derece özetlenmiş birinci safhasıdır.) Bekr ibn Abdillah el-Muzenî ile Ziyâd ibn Cubeyr beraberce söylediler ki, râvî Cubeyr ibnu Hayye (İran vak'alarının ikinci safhasını rivayet ederek) şöyle demiştir: (Kaadisiyye fethinden sonra bir gün) bizi Umer gaza için çağırdı, üzerimize de Nu'mân ibn Mukarrin'i kumandan yaptı. (O da Kaadisiyye fethinden yeni gelmişti. Bu yeni ordu içinde îbn Umer ve sahâbîlerden pekçok kimseler vardı. Biz Medine'den hareket ederken Umer, Ebû Mûsâ el-Eş'arî'ye Basra kuvvetleriyle; Huzeyfe'ye de Küfe kuvvetleriyle hareket etmelerini ve Nihâvend'de birleşmelerini yazdı -İbn Ebî Şeybe rivayetinden-) Biz de Medine'den hareket edip düşman diyarında Nihâvend'e varıp birleştik. Kisrâmn kumandanı bizi (Fars, Kirman ve diğerlerinden) kırk-bin kişilik bir kuvvetle karşıladı. Ve kumandan tarafından gelen bir tercüman bize:
— Bâzı şeyler soracağım. İçinizden bir kişi bana cevâb versin! dedi. (Sahâbîlerin hakîm ve hatîblerinden) Mugîre ibn Şu'be:
— Ne istersen sor, dedi. Bunun üzerine o tercüman:
— Sizler nesiniz? dedi. Mugîre şöyle cevâb verdi:
— Biz Arab ırkından birtakım kimseleriz. Biz vaktiyle azgın bir şakaavet, zorlu bir belâ içinde yaşar; açlıktan hurma çekirdiği ve deri parçası sorar; deve yününden ve kıldan elbise giyer; ağaçlara ve taşlara tapardık. Hulâsa biz böyle bir vahşet ve cehalet içinde iken, göklerin ve yerlerin Rabb'i, sânı âlî azameti mütecellî olan Allah bize kendi aramızdan bir peygamber gönderdi. Biz O'nun babasını (aramızdaki şerefini, doğru sözlülüğünü) biliriz. Şimdi Rabb'imizin elçi gönderdiği bu Azîz Peygamberimiz bize, -Siz yalnız bir Allah'a ibâdet edinceye yâhud cizye verinceye kadar- sizinle harbetmemizi emretti. Ve Peygamberimiz Rabb'imizin elçiliğinden olmak üzere bize şunu haber verdi: Bizden cihâd uğrunda öldürülen, asla benzeri görülmemiş ni'metlerle dopdolu olan cennete gider. Şehîd olmayıp da hayâtta kalanlar da sizleri esîr alıp boyunlarınıza mâlik olurlar. (Mugîre ibn Şu'be bü ateşli hitabesini zeval vakti bitirmişti. Ve harbden başka çıkar yol olmadığını anlamıştı. Kumandanımız Nu'-mân ibn Mukarrin'e harbe başlamasını emretti.)

3160 – فَقَالَ النُّعْمَانُ رُبَّمَا أَشْهَدَكَ اللَّهُ مِثْلَهَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يُنَدِّمْكَ وَلَمْ يُخْزِكَ وَلَكِنِّي شَهِدْتُ الْقِتَالَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا لَمْ يُقَاتِلْ فِي أَوَّلِ النَّهَارِ انْتَظَرَ حَتَّى تَهُبَّ الْأَرْوَاحُ وَتَحْضُرَ الصَّلَوَاتُ

Bunun üzerine Nu'mân, Mugîre'ye:

— Allah seni, Rasûlullah ile beraber bu vak'a gibi birçok muharebelerde bulundurdu. (Hatırlarsın ki, Rasûlullah gündüzün ilk saatinde harbe başlamazsa, zevalden sonraya te'hîr ederdi.) Şimdi sabr ve teenni size pişmanlık vermez ve sizi düşman gözünde küçük düşürmez.Ben de Rasûlullah'm beraberinde kıtalde hazır bulundum. Rasûlullah (S) gündüzün ilk saatinde harb etmezse (zevalden sonra) rüzgârlar esip namazlar kıhnıncaya kadar beklerdi, dedi. (Ve müsâ-id zamanda hücum emrini verdi.)

بَاب إِذَا وَادَعَ الْإِمَامُ مَلِكَ الْقَرْيَةِ هَلْ يَكُونُ ذَلِكَ لِبَقِيَّتِهِمْ

3161 – حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ بَكَّارٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى عَنْ عَبَّاسٍ السَّاعِدِيِّ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ غَزَوْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَبُوكَ وَأَهْدَى مَلِكُ أَيْلَةَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَغْلَةً بَيْضَاءَ وَكَسَاهُ بُرْدًا وَكَتَبَ لَهُ بِبَحْرِهِمْ

Devlet Başkanı Bir Memleketin Meliki İle (Harbi Ve Ezayı Terketmek Üzere) Barış Anlaşması Yaptığında, Bu Anlaşma O Memleket Halkı İçin Geçerli Olur Mu?

-...Ebû Humeyd es-Sâidî (R) şöyle demiştir: Biz Peygamber(S)'in beraberinde Tebûk'e gaza etmiştik. (Bu sefer esnasında) Eyle Meliki (Buhne -yâhud Yuhannâ- ibn Ru'be Peygamber'in huzuruna geldi, sulh oldu, cizye vermeyi kabul etti,) Peygamber'e (Düldül adlı) beyaz bir katır hediye etti. Ve kendisine de bir Yemen bürdü giydirdi. Peygamber de ona sahil boyundaki köyler halkı hakkında bir emânnâme yazdı

بَاب الْوَصَاةِ بِأَهْلِ ذِمَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالذِّمَّةُ الْعَهْدُ وَالْإِلُّ الْقَرَابَةُ

3162 – حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو جَمْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ جُوَيْرِيَةَ بْنَ قُدَامَةَ التَّمِيمِيَّ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قُلْنَا أَوْصِنَا يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ أُوصِيكُمْ بِذِمَّةِ اللَّهِ فَإِنَّهُ ذِمَّةُ نَبِيِّكُمْ وَرِزْقُ عِيَالِكُمْ

- **Rasûlullah(S)Tn (Ahdine Ve Emânına Giren.) Zimmet Ehliyle İlgili Vasiyyeti Babı**

Zimmet, ahdden ibarettir. 111 ise hısımlıktır.

-...Bize Ebû Cemre tahdîs edip şöyle dedi: Ben Cuveyriye ibnu Kudâme et-Teymî'den işittim,şöyle dedi: Ben Umer ibnu'l-Hattâbı(R)'dan işittim. Ona:

— Ey Mü'minlerin Emîri! Bize vasiyyet eyle! dedik. Umer:

— Sizlere Allah'ın zimmetini yerine getirmeyi tavsiye ediyorum. Çünkü bu, Peygamber'inizin zimmeti ve lyâlinizin rızkıdır, dedi (Zım-mîler'den alınmakta olan cizye ve haracı kasdetti)

بَاب مَا أَقْطَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْبَحْرَيْنِ وَمَا وَعَدَ مِنْ مَالِ الْبَحْرَيْنِ وَالْجِزْيَةِ وَلِمَنْ يُقْسَمُ الْفَيْءُ وَالْجِزْيَةُ

3163 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْأَنْصَارَ لِيَكْتُبَ لَهُمْ بِالْبَحْرَيْنِ فَقَالُوا لَا وَاللَّهِ حَتَّى تَكْتُبَ لِإِخْوَانِنَا مِنْ قُرَيْشٍ بِمِثْلِهَا فَقَالَ ذَاكَ لَهُمْ مَا شَاءَ اللَّهُ عَلَى ذَلِكَ يَقُولُونَ لَهُ قَالَ فَإِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ بَعْدِي أَثَرَةً فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي عَلَى الْحَوْضِ

Peygamber(S)'İn Bahreyn Toprağından Ayırıp Verdiği Ve Yine Bahreyn Malından Ve Cizyeden Va'd Eylediği Şeyler İle Kâfir Mallarından Harbsiz Alınan Fey' Ve Cizyenin Kimlere Taksim Edileceği Babı

-...Ben Enes (R)'ten işittim, şöyle dedi: Peygamber (S) Bahreyn toprağından (yânı oranın cizye ve haracından kesip ayırmak yoluyla herbirinin hissesini ta'yîn edip) kendi isimlerine yazmak için Ensâr'ı çağırdı. Ensâr:

— Bize ayırıp verdiğin şeyin benzerini Kureyş'ten olan Muhacir kardeşlerimize de ayırıp verinceye kadar vallahi olmaz (yânı kabul etmeyiz), dediler. Bunun üzerine Peygamber:

— "Bu mal Allah'ın dilediği bu usûl üzere Kureyş Muhacirleri'-ne de âiddir" buyurdu.Ensâr, Muhâcirler'in durumu hakkında ısrar ederek bunu Pey-gamber'e söylüyorlardı. Sonunda Peygamber, Ensâr'a hitaben:

— "Benden sonra siz Ensâr topluluğu yakın bir gelecekte başkalarının size tercih edilmesini göreceksiniz. O takdirde sizler (havz başında) bana kavuşuncaya kadar sabrediniz!" buyurdu

---

3164 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ أَخْبَرَنِي رَوْحُ بْنُ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِي لَوْ قَدْ جَاءَنَا مَالُ الْبَحْرَيْنِ قَدْ أَعْطَيْتُكَ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا فَلَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَاءَ مَالُ الْبَحْرَيْنِ قَالَ أَبُو بَكْرٍ مَنْ كَانَتْ لَهُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِدَةٌ فَلْيَأْتِنِي فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ كَانَ قَالَ لِي لَوْ قَدْ جَاءَنَا مَالُ الْبَحْرَيْنِ لَأَعْطَيْتُكَ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا فَقَالَ لِي احْثُهُ فَحَثَوْتُ حَثْيَةً فَقَالَ لِي عُدَّهَا فَعَدَدْتُهَا فَإِذَا هِيَ خَمْسُ مِائَةٍ فَأَعْطَانِي أَلْفًا وَخَمْسَ مِائَةٍ

-... Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bana:
— "Eğer Bahreyn malı bize gelmiş olursa muhakkak sana şöyle şöyle ve şöyle (avuçlar) veririm"buyurdu. Nihayet Rasûlullah'm ruhu alındı, akabinde Bahreyn malı geldi. Ebû Bekr:
— Her kimin Rasûlullah yanında bir va'di varsa bize gelsin! diye i'lân etti.Bunun üzerine ben Ebû Bekr'e geldim ve:
— Rasûlullah (S) bana: "Şayet bize Bahreyn malı gelmiş olursa sana muhakkak (avuçlayarak)şöyle şöyle ve şöyle veririm" buyurdu, dedim.Ebû Bekr bana:
— Avuçla! dedi.Ben de bir avuç avuçladım. Ebû Bekr bana:
— Bu avuçladığmı say! dedi.Ben de onu saydım. Onun beşyüz olduğunu gördüm.Ebû Bekr bana binbeşyüz verdi

---

3165 - * وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَالٍ مِنْ الْبَحْرَيْنِ فَقَالَ انْثُرُوهُ فِي الْمَسْجِدِ فَكَانَ أَكْثَرَ مَالٍ أُتِيَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ جَاءَهُ الْعَبَّاسُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْطِنِي إِنِّي فَادَيْتُ نَفْسِي وَفَادَيْتُ عَقِيلًا قَالَ خُذْ فَحَثَا فِي ثَوْبِهِ ثُمَّ ذَهَبَ يُقِلُّهُ فَلَمْ يَسْتَطِعْ فَقَالَ أُمُرْ بَعْضَهُمْ يَرْفَعْهُ إِلَيَّ قَالَ لَا قَالَ فَارْفَعْهُ أَنْتَ عَلَيَّ قَالَ لَا فَنَثَرَ مِنْهُ ثُمَّ ذَهَبَ يُقِلُّهُ فَلَمْ يَرْفَعْهُ فَقَالَ فَمُرْ بَعْضَهُمْ يَرْفَعْهُ عَلَيَّ قَالَ لَا قَالَ فَارْفَعْهُ أَنْتَ عَلَيَّ قَالَ لَا فَنَثَرَ مِنْهُ ثُمَّ احْتَمَلَهُ عَلَى كَاهِلِهِ ثُمَّ انْطَلَقَ فَمَا زَالَ يُتْبِعُهُ بَصَرَهُ حَتَّى خَفِيَ عَلَيْنَا عَجَبًا مِنْ حِرْصِهِ فَمَا قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَثَمَّ مِنْهَا دِرْهَمٌ

Ve İbrahîm ibnu Tahmân, Abdulazîz ibn Suheyb'den söyledi ki, Enes (R) şöyle demiştir:Peygamber(S)'e Bahreyn'den (cizye ve harâc) malı getirildi. Peygamber:
— "Malı mescide dökün!" buyurdu. Bu, Rasûlullah'a gönderilen en kesretli mal olmuştu. Rasûlullah o malı dağıtırken Abbâs (R) huzuruna geldi ve:
— Yâ Rasûlallah! Bana da ver! Çünkü ben kendim için de, Akîl için de fidye vermiştim, dedi. Rasûlullah ona:
— "Al" buyurdu.Abbâs da avuç avuç elbisesinin içine boşalttı. Sonra onu kaldırmaya davrandı, fakat kaldıramadı.
— Yâ Rasûlallah, birine emret de onu bana kaldırsın, dedi. Rasûlullah:
— "Hayır olmaz" buyurdu. Bu sefer Abbâs:
— "Öyleyse onu sen kaldır, üstüme at!" dedi. Rasûlullah yine:
— "Olmaz!" buyurdu. Bunun üzerine Abbâs aldığı malın birazını döktükten sonra, yine kaldırmaya davrandı. Fakat yine kaldıramayınca:
— Yâ Rasûlallah, birine emret de üzerime kaldırsın! dedi. Rasûlullah yine:
— "Olmaz" buyurdu. Abbâs yine:
— Bari onu sen üzerime kaldırıver, dedi. Rasûlullah yine:

— "Olmaz" buyurdu. Bunun üzerine Abbâs birazını daha döktü. Sonra onu sırtına yüklenip gitti. Rasûlullah (S) onun hırsına olan hayretinden dolayı bize görünmez oluncaya kadar Abbâsın arkasından gözünü ayırmadan bakıp durdu. Rasûlullah o maldan orada bir dirhem bakî oldukça, oradan ayrılmadı

بَاب إِثْمِ مَنْ قَتَلَ مُعَاهَدًا بِغَيْرِ جُرْمٍ

3166 - حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا مُجَاهِدٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَتَلَ مُعَاهَدًا لَمْ يَرِحْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ وَإِنَّ رِيحَهَا تُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ أَرْبَعِينَ عَامًا

Kendisiyle Muahede Yapılmış Bir Zımmîyi Cürmü ; Olmayarak Öldüren Kimsenin Günâhı Babı
-..Bize Mucâhid ibn Cebr, Abdullah ibn Amr(R)'dan tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Herhangi bir kişi muâhedeli bir zımmiyi (haksız yere) öldürürse cennet kokusu kırk yıllık mesafeden duyulup hissedilir olduğu hâlde o kaatil kişi cennet kokusunu koklayamaz" buyurmuştur

---

بَاب إِخْرَاجِ الْيَهُودِ مِنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ وَقَالَ عُمَرُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُقِرُّكُمْ مَا أَقَرَّكُمْ اللَّهُ بِهِ

3167 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدٌ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ فِي الْمَسْجِدِ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ انْطَلِقُوا إِلَى يَهُودَ فَخَرَجْنَا حَتَّى جِئْنَا بَيْتَ الْمِدْرَاسِ فَقَالَ أَسْلِمُوا تَسْلَمُوا وَاعْلَمُوا أَنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُجْلِيَكُمْ مِنْ هَذِهِ الْأَرْضِ فَمَنْ يَجِدْ مِنْكُمْ بِمَالِهِ شَيْئًا فَلْيَبِعْهُ وَإِلَّا فَاعْلَمُوا أَنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ

Yahudi'lerin Arab Yarımadasından Çıkarılması Babı: Umer de Peygamber(S)'in Yahûdîler'e: "Allah'ın sizleri yerinizde bıraktığı müddetçe ben sizleri yerinizde bırakıyorum" buyurduğunu söylemiştir
-...EbûHureyre (R) şöyle demiştir: Biz mescidde bulunduğumuz bir sırada Peygamber (S)yanımıza çıkageldi ve:
— "Yahudiler'in yurduna yürüyünüz!" diye emretti.Biz O'nun beraberinde olarak yola çıktık ve nihayet Beytu'l-Mıdrâs denilen (âlimlerinin bulunduğu ve Tevrat okuttukları) yere vardık.Peygamber:
— "(Ey Yahûdî topluluğu!) Müslüman olunuz da selâmette kalınız. Ve iyi biliniz ki, Arz ancak Allah'a ve Rasûlü'ne âiddir. Ben sizleri bu arazîden çıkarmak istiyorum. Binâenaleyh sizden her kim kendi malından taşıyamayacağı birşeyi olursa onu satsın. Size söylediğim sözü işitmezseniz iyi biliniz ki Arz ancak Allah 'a ve Rasûlü 'ne âiddir" buyurdu

---

3168 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ أَبِي مُسْلِمٍ الْأَحْوَلِ سَمِعَ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ يَوْمُ الْخَمِيسِ وَمَا يَوْمُ الْخَمِيسِ ثُمَّ بَكَى حَتَّى بَلَّ دَمْعُهُ الْحَصَى قُلْتُ يَا أَبَا عَبَّاسٍ مَا يَوْمُ الْخَمِيسِ قَالَ اشْتَدَّ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَعُهُ فَقَالَ ائْتُونِي بِكَتِفٍ أَكْتُبْ لَكُمْ كِتَابًا لَا تَضِلُّوا بَعْدَهُ أَبَدًا فَتَنَازَعُوا وَلَا يَنْبَغِي عِنْدَ نَبِيٍّ تَنَازُعٌ فَقَالُوا مَا لَهُ أَهَجَرَ اسْتَفْهِمُوهُ فَقَالَ ذَرُونِي فَالَّذِي أَنَا فِيهِ خَيْرٌ مِمَّا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ فَأَمَرَهُمْ بِثَلَاثٍ قَالَ أَخْرِجُوا الْمُشْرِكِينَ مِنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ وَأَجِيزُوا الْوَفْدَ بِنَحْوِ مَا كُنْتُ أُجِيزُهُمْ وَالثَّالِثَةُ خَيْرٌ إِمَّا أَنْ سَكَتَ عَنْهَا وَإِمَّا أَنْ قَالَهَا فَنَسِيتُهَا قَالَ سُفْيَانُ هَذَا مِنْ قَوْلِ سُلَيْمَانَ

-....İbn Abbâs (R) şöyle diyordu: O perşembe günü; o perşembe günü ne acı gündü! dedi de,sonra ağladı; hattâ gözyaşları yerdeki çakılları ıslattı. (Saîd ibn Cubeyr dedi ki:) Ben:
— Ey Abbâs oğlu! O perşembe günü nedir? dedim. İbn Abbâs dedi ki:
— Perşembe günü Rasûlullah'm ağrısı şiddetlenip arttı. Bunun üzerine: "Bana bir kürek kemiği getirin. Size bir kitâb (bir vasiyetname) yazdırayım ki, ondan sonra ebediyyen yolunuzu şaşırmayasınız!" buyurdu. Bunun üzerine orada bulunanlar ihtilâf edip çekiştiler. Rasûlullah: "Hiçbir peygamberin yanında

ihtilâf edip çekişmek lâyık ve doğru olmaz" buyurdu. Oradakiler: Rasûlullah'm nesi var (hastalığın şiddetinden dolayı) sayıkladı mı? Bunu kendisinden almak isteyin! dediler. Rasûlullah: "Beni (kendi hâlime) bırakınız. Benim şu içinde bulunduğum (murakabe ve Allah'a dönüş hazırlığı) hâl, sizin beni da'vet ettiğiniz (yazı yazmak gibi) şeylerden hayırlıdır" buyurdu. Ve sahâbîlere üç şey emretti:
a. "Bütün müşrikleri Arab yarımadasından çıkarınız!"
b. "Elçilere, ferd ve hey'etlere benim izin verip hediyeler ikram etmekte olduğum gibi, siz de yabancı elçilere, hey'etlere hediyeler vermek suretiyle hürmet gösteriniz" buyurdu.
c. Üçüncüsü hayırlıdır: Ya üçüncüsünden sükût etti, yâhud onu söyledi de ben onu unuttum.Sufyân ibnu Uyeyne: Bu, râvî Süleyman ibn Ebî Müslim'in sö-zündendir, demiştir

---

بَاب إِذَا غَدَرَ الْمُشْرِكُونَ بِالْمُسْلِمِينَ هَلْ يُعْفَى عَنْهُمْ

3169 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا فُتِحَتْ خَيْبَرُ أُهْدِيَتْ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَاةٌ فِيهَا سُمٌّ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اجْمَعُوا إِلَيَّ مَنْ كَانَ هَا هُنَا مِنْ يَهُودَ فَجُمِعُوا لَهُ فَقَالَ إِنِّي سَائِلُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَهَلْ أَنْتُمْ صَادِقِيَّ عَنْهُ فَقَالُوا نَعَمْ قَالَ لَهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَبُوكُمْ قَالُوا فُلَانٌ فَقَالَ كَذَبْتُمْ بَلْ أَبُوكُمْ فُلَانٌ قَالُوا صَدَقْتَ قَالَ فَهَلْ أَنْتُمْ صَادِقِيَّ عَنْ شَيْءٍ إِنْ سَأَلْتُ عَنْهُ فَقَالُوا نَعَمْ يَا أَبَا الْقَاسِمِ وَإِنْ كَذَبْنَا عَرَفْتَ كَذِبَنَا كَمَا عَرَفْتَهُ فِي أَبِينَا فَقَالَ لَهُمْ مَنْ أَهْلُ النَّارِ قَالُوا نَكُونُ فِيهَا يَسِيرًا ثُمَّ تَخْلُفُونَا فِيهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اخْسَئُوا فِيهَا وَاللَّهِ لَا نَخْلُفُكُمْ فِيهَا أَبَدًا ثُمَّ قَالَ هَلْ أَنْتُمْ صَادِقِيَّ عَنْ شَيْءٍ إِنْ سَأَلْتُكُمْ عَنْهُ فَقَالُوا نَعَمْ يَا أَبَا الْقَاسِمِ قَالَ هَلْ جَعَلْتُمْ فِي هَذِهِ الشَّاةِ سُمًّا قَالُوا نَعَمْ قَالَ مَا حَمَلَكُمْ عَلَى ذَلِكَ قَالُوا أَرَدْنَا إِنْ كُنْتَ كَاذِبًا نَسْتَرِيحُ وَإِنْ كُنْتَ نَبِيًّا لَمْ يَضُرَّكَ

(Muâhedeli) Müşrikler, Müslümanlara Ahde Vefasızlık Ve Hıyanet Yaptıkları Zaman Affedilirler Mi?

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Hayber fetholunduğu zaman Peygamber'e içi zehirli (kızartılmış) bir koyun hediye edildi. Peygamber:
— "Burada bulunan bütün Yahûdtler'i bana toplayınız!" buyurdu.Sahâbîler, Peygamber için Yahûdîler'i toplayıp getirdiler. Peygamber onlara:
— "Sizlere birşey soracağım, bana doğru cevâb verir misiniz?" buyurdu.Yahudiler:
— Evet, doğrusunu söyleriz! dediler. Peygamber onlara hitaben:
— "Sizin babanız kimdir?" diye sordu. Onlar da:
— Fulân kimsedir, dediler. Peygamber onlara:
— "Yalan söylediniz, hayır, sizin babanız fulandır" dedi. Yahudiler:
— Doğru söyledin, deyip Peygamber'i tasdîk ettiler. Bu sefer Peygamber:
— "Size birşey daha sorarsam, bana doğrusunu söyler misiniz?" dedi.Yahudiler:
— Evet, yâ Eba'l-Kaasım doğru söyleriz. Hem biz yalan söylesek bile babamızı bildiğin gibi, Sen bizim yalanımızı bilirsin, dediler. Bunun üzerine Peygamber (S) onlara:
— "Cehennem ahâlîsi kimlerdir?" diye sordu. Yahudiler:
— Bizler az bir zaman cehennemde bulunacağız, sonra orada siz bizlere halef olacaksınız, diye cevâb verdiler. Peygamber de:
— "Haydi buradan yıkılın! Allah'a yemin ederim ki, cehennemde biz size asla halef olmayız!"diye onları reddetti. Sonra Peygamber:
— "Size birşey daha sorarsam, o şey hakkında bana doğru söyler misiniz?" diye sordu.Yahudiler:
— Evet yâ Eba'l-Kaasım! diye cevâb verdiler. Peygamber:
— "Şu koyunun içine zehir koydunuz mu?" dedi.Yahudiler:
— Evet koyduk! dediler. Peygamber:
— "Bu cinayete sizi ne şevketti?" dedi.Yahudiler:
— Biz şöyle düşündük: Eğer yalancı (peygamber) isen, (koyunu yer, ölürsün) biz de senden müsterih oluruz; eğer gerçek peygamber isen sana bir zarar erişmez, dediler

بَاب دُعَاءِ الْإِمَامِ عَلَى مَنْ نَكَثَ عَهْدًا

3170 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا ثَابِتُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ الْقُنُوتِ قَالَ قَبْلَ الرُّكُوعِ فَقُلْتُ إِنَّ فُلَانًا يَزْعُمُ أَنَّكَ قُلْتَ بَعْدَ الرُّكُوعِ فَقَالَ كَذَبَ ثُمَّ حَدَّثَنَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَنَتَ شَهْرًا بَعْدَ الرُّكُوعِ يَدْعُو عَلَى أَحْيَاءٍ مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ قَالَ بَعَثَ أَرْبَعِينَ أَوْ سَبْعِينَ يَشُكُّ فِيهِ مِنْ الْقُرَّاءِ إِلَى أُنَاسٍ مِنْ الْمُشْرِكِينَ فَعَرَضَ لَهُمْ هَؤُلَاءِ فَقَتَلُوهُمْ وَكَانَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَهْدٌ فَمَا رَأَيْتُهُ وَجَدَ عَلَى أَحَدٍ مَا وَجَدَ عَلَيْهِمْ

Devlet Başkaninin Ahdi Bozup Döneklik Yapanlar Aleyhine Beddua Etmesinin Cevazı) Babı
-... Bize Âsim ibn Süleyman tahdîs edip şöyle dedi: Ben Enes(R)'e kunûttan sordum. Enes:
— Kunût, rukû'dan öncedir, dedi. Bunun, üzerine ben Enes'e:
— Fulân kimse (yânı Muhammed ibn Şîrîn) iddia ediyor ki, sen kunût rukû'dan sonradır demişsin (buna ne dersin)? diye sordum. Enes:
— O yanlış söylemiştir, dedi. Sonra bize, Peygamber (S)'in rukû'dan sonra Suleym oğullan'n-dan olan bâzı Arab kabileleri aleyhine duâ ederek bir ay kunût yaptığını tahdîs etti. Enes sayıda tereddüd ederek dedi ki: Peygamber (S) kırk yâhûd yetmiş kurrâyı, müşriklerden birtakım insanların yanına göndermişti. O kabileler bunlara karşı çıktılar ve onları öldürdüler. O müşrikler ile Peygamber arasında yapılmış bir ahid de vardı. Artık ben Peygamber'in bunlar üzerine hüzünlendiği kadar hiçbir kimse üzerine hüzünlendiğini görmedim

---

بَاب أَمَانِ النِّسَاءِ وَجِوَارِهِنَّ

3171 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ أَنَّ أَبَا مُرَّةَ مَوْلَى أُمِّ هَانِئٍ بِنْتِ أَبِي طَالِبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أُمَّ هَانِئٍ بِنْتَ أَبِي طَالِبٍ تَقُولُ ذَهَبْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْفَتْحِ فَوَجَدْتُهُ يَغْتَسِلُ وَفَاطِمَةُ ابْنَتُهُ تَسْتُرُهُ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَنْ هَذِهِ فَقُلْتُ أَنَا أُمُّ هَانِئٍ بِنْتُ أَبِي طَالِبٍ فَقَالَ مَرْحَبًا بِأُمِّ هَانِئٍ فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ غُسْلِهِ قَامَ فَصَلَّى ثَمَانِيَ رَكَعَاتٍ مُلْتَحِفًا فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ زَعَمَ ابْنُ أُمِّي عَلِيٌّ أَنَّهُ قَاتِلٌ رَجُلًا قَدْ أَجَرْتُهُ فُلَانُ بْنُ هُبَيْرَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَجَرْنَا مَنْ أَجَرْتِ يَا أُمَّ هَانِئٍ قَالَتْ أُمُّ هَانِئٍ وَذَلِكَ ضُحًى

Kadınların Emân Vermeleri Ve Bir Kimseyi Korumaya Alıp Onu Tehlikeden Kurtarmaları (Yânî Siyâsî Sığınma Hakkı Tanımaları) Babı
-...Bize Mâlik, Umer ibn Ubeydillah'ın âzâdlısı olan Ebu'n- Nadr'dan haber verdi. Ona da Ebû Tâlib'in kızı Ümmü Hani'in âzâdlısı Ebû Murre haber vermiştir. Ebû Murre, Ebû Tâlib'in kızı Ümmü Hâni' şöyle derken işitmiştir: Ben Mekke fethi yılı Rasûlullah'ın yanma gittim ve O'nu yıkanıyor buldum. Kızı Fâtıma da O'nu perde ile örtüyordu. Kendisine selâm verdim.
— "Bu kadın kimdir?" diye sordu. Ben:
— Ben Ebû Tâlib'in kızı Ümmü Hâni'im, dedim. Rasûlullah (S):
— "Merhaben bi-Ümmü //ûm'm(= Hoşgeldin Ümmü Hâni')" buyurdu.Yıkanmasından ayrılınca bir tek elbise içinde (yânî sırtındaki bezi) çaprasvârî bağlamış olduğu hâlde sekiz rek'at namaz kıldı. Namaz akabinde ben kendisine:
— Yâ Rasûlallah! Anamın oğlu Alî, benim ahd ve emân verdiğim fulânı, İbnu Hubeyre'yi öldüreceğini söylüyor, dedim. Rasûlullah:
— "Yâ Ümme Hâni'! Senin ahd ve emân verdiğin kimseye biz de ahd ve emân verdik" buyurdu. Rasûlullah'ın kıldığı bu namaz, duhâ namazı idi

---

باب ذِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَجِوَارُهُمْ وَاحِدَةٌ يَسْعَى بِهَا أَدْنَاهُمْ

3172 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ خَطَبَنَا عَلِيٌّ فَقَالَ مَا عِنْدَنَا كِتَابٌ نَقْرَؤُهُ إِلَّا كِتَابَ اللَّهِ تَعَالَى وَمَا فِي هَذِهِ الصَّحِيفَةِ فَقَالَ فِيهَا الْجِرَاحَاتُ وَأَسْنَانُ الْإِبِلِ وَالْمَدِينَةُ حَرَمٌ مَا بَيْنَ عَيْرٍ إِلَى كَذَا فَمَنْ أَحْدَثَ فِيهَا حَدَثًا أَوْ آوَى فِيهَا مُحْدِثًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ وَمَنْ تَوَلَّى غَيْرَ مَوَالِيهِ فَعَلَيْهِ مِثْلُ ذَلِكَ وَذِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَاحِدَةٌ فَمَنْ أَخْفَرَ مُسْلِمًا فَعَلَيْهِ مِثْلُ ذَلِكَ

Müslümanların Zimmeti (Ahdi) Ve Emânları Birdir; Onların Azı Da Bu Emânı Yürütür
-...Bize Vekf ibnu'l-Cerrâh, el-A'meş'ten; o da İbrâhîm et-Teymî'den haber verdi ki, babası Yezîd ibn Şureyk şöyle demiştir: Alî ibn Ebî Tâlib (R) hutbe yaptı da şunları söyledi: Bizim yanımızda Allah'ın Kitâbı'n dan başka [okumakta olduğumuz] bir kitâb yoktur. Bir de şu sahîfenin içinde bulunan hükümler vardır.Bunun içinde şunlar yazılıdır, dedi:"Yaralamaların hükümleri,diyet develerinin yaşları, birde Medine 'nin Aîr Dağı 'yla şuraya kadar arası haramdır; kim Medine'nin bu haremi içinde Kitâb ve sünnete aykırı bir bid'at çıkarır yâhud burada bir bid'atçıyı barındırma Allah 'in, meleklerin ve bütün insanların la'neti onun üzerine olsun.Ondan nebir nafile ibâdet, ne de bir farz ibâdet kabul olunur. Her kim de velîlerinden başkasını velî edinirse, onun üzerine de bid'atçının üzerine olan la'-netin benzeri olsun! Müslümanların emânı birdir. Her kim bir müs-lümânın verdiği ahdi bozarsa, ona da bunun benzeri olsun (yânî Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların la'neti onun üzerine olsun ve ondan ne bir nafile, ne de bir farz ibâdet kabul olunsun)

باب إِذَا قَالُوا صَبَأْنَا وَلَمْ يُحْسِنُوا أَسْلَمْنَا وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ فَجَعَلَ خَالِدٌ يَقْتُلُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبْرَأُ إِلَيْكَ مِمَّا صَنَعَ خَالِدٌ وَقَالَ عُمَرُ إِذَا قَالَ مَتْرَسْ فَقَدْ آمَنَهُ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ الْأَلْسِنَةَ كُلَّهَا وَقَالَ تَكَلَّمْ لَا بَأْسَ

Müşrikler Harb Esnasında Kendi Dilleri Üzere Yürüyerek "Saba'nâ" Dedikleri Ve "Biz Müslüman Olduk" Demeyi Güzel Söyleyemedikleri Zaman (Bu Söz Onlardan Kıtali Kaldırmakta Yeterli Olur Mu, Olmaz Mı)?Ve Abdullah ibn Umer dedi ki: Hâlid ibnu'l-Velîd, "Eslemnâ" yerine "Saba'nâ" diyenlerin bu sözünü kabul etmeyip, onları öldürmeye girişti. Bu haber kendisine ulaştığında Peygamber (S): "Yâ Allah, Hâlid'in işlediği şu işten sana sığınırım" diye duâ etti. Ve Umer (R) de harb yerinde biri diğerine, karşılaşıp da "Korkma" yerine "Mettersun" dediği zaman, onu emîn kılmıştır. Şübhesiz Allah bütün dilleri bilir, demiştir. Yine Umer, Hürmüzân'ı huzuruna getirdikleri zaman, o Farsça konuşmak isteyince ona: Konuş, sana zararı olmaz, demiştir.

باب الْمُوَادَعَةِ وَالْمُصَالَحَةِ مَعَ الْمُشْرِكِينَ بِالْمَالِ وَغَيْرِهِ وَإِثْمِ مَنْ لَمْ يَفِ بِالْعَهْدِ وَقَوْلِهِ {وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ} الْآيَةَ

3173 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرٌ هُوَ ابْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ قَالَ انْطَلَقَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَهْلٍ وَمُحَيِّصَةُ بْنُ مَسْعُودِ بْنِ زَيْدٍ إِلَى خَيْبَرَ وَهِيَ يَوْمَئِذٍ صُلْحٌ فَتَفَرَّقَا فَأَتَى مُحَيِّصَةُ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَهْلٍ وَهُوَ يَتَشَمَّطُ فِي دَمِهِ قَتِيلًا فَدَفَنَهُ ثُمَّ قَدِمَ الْمَدِينَةَ فَانْطَلَقَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَهْلٍ وَمُحَيِّصَةُ وَحُوَيِّصَةُ ابْنَا مَسْعُودٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَهَبَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ يَتَكَلَّمُ فَقَالَ كَبِّرْ كَبِّرْ وَهُوَ أَحْدَثُ الْقَوْمِ فَسَكَتَ فَتَكَلَّمَا فَقَالَ تَحْلِفُونَ وَتَسْتَحِقُّونَ قَاتِلَكُمْ أَوْ صَاحِبَكُمْ قَالُوا وَكَيْفَ نَحْلِفُ وَلَمْ نَشْهَدْ وَلَمْ نَرَ قَالَ فَتُبْرِيكُمْ يَهُودُ بِخَمْسِينَ فَقَالُوا كَيْفَ نَأْخُذُ أَيْمَانَ قَوْمٍ كُفَّارٍ فَعَقَلَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ عِنْدِهِ

-.. **Müşriklerle Mal Ve (Esirler Gibi) Başka Şeyler Mukaabilinde Harbi Ve Ezayı Terketme** Ve Barış Yapmafnın Cevazı) İle Ahde Vefa Etmeyenin Günâhı Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli(Nin Beyânı)

Babı:"Eğer (düşmanlar} barışa meylederlerse sen de ona yanaş ve Allah 'a güvenip dayan. Çünkü herşeyi hakkıyle işiten, kemâliyle bilen bizzat O'dur" (ei-Enfâi: ei).
-...Sehl ibnu Ebî Haşmete şöyle demiştir: (Bir hurma mevsimi) Abdullah ibn Sehl ile Mes'ûd ibn Zeyd'in oğlu Muhayyısa, Hay-ber'e gitmişlerdi. O sene Hayberlüer'le müslümânlar arasında barış vardı. Bu iki yoldaş Hayber'e vardıklarında (kendi işlerine) ayrıldılar. Bir müddet sonra Muhayyısa (işlerini bitirip) Abdullah ibn Sehle geldi. Fakat Abdullah kan içine bulanmış, öldürülmüş bir hâlde idi. Muhayyısa onu gömdü. Sonra dönüp Medine'ye geldi. Vak'ayı Peygamber'e arzetmek üzere Abdurrahmân ibn Sehl ve (Ensâr'dan Mes'-ûd'un iki oğlu) Muhayyısa ile Huveyyısa Peygamber'e gittiler. (Evvelâ) Abdurrahmân söze başladı. Fakat Peygamber (S), yaşça pek genç olan Abdurrahmân'a:
— "tik sözü yaşlıya bırak, ilk sözü yaşlıya ver!" buyurdu. Bunun üzerine Abdurrahmân sustu. İki kardeş vak'ayı arzettiler. Sonunda Peygamber onların üçüne:
— "Bu cinayetin Hayber'de Yahudiler tarafından işlendiğine yemin eder ve arkadaşınızın kan bedeli olan diyete hakk kazanır mısınız?" teklifinde bulundu. Onlar da:
— Yanında bulunmadığımız ve görmediğimiz bir cinayet hakkında nasıl yemîn ederiz? dediler ve çekindiler. Peygamber:
— "Şu hâlde Yahudiler elli yemin ile isnâd ettiğiniz cinayetten size berâatlerini isbât ederler" buyurdu. Da'vâcılar:
— Kâfirler güruhunun yeminlerine nasıl tutunabiliriz? diye razı olmadılar. Bunun üzerine Peygamber (S) cinayetin diyetini kendi yanından verdi

---

بَاب فَضْلِ الْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ

3174 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سُفْيَانَ بْنَ حَرْبِ بْنِ أُمَيَّةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ هِرَقْلَ أَرْسَلَ إِلَيْهِ فِي رَكْبٍ مِنْ قُرَيْشٍ كَانُوا تِجَارًا بِالشَّأْمِ فِي الْمُدَّةِ الَّتِي مَادَّ فِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَا سُفْيَانَ فِي كُفَّارِ قُرَيْشٍ

Ahde (Mîsâka) Bağlı Kalmanın Fazileti Babı
-...Abdullah ibn Abbâs (R) haber vermiştir: Ona da Ebû Sufyân ibn Harb haber vermiştir: Gerek Ebû Sufyân, gerek Kureyş kâfirleri ile Rasûlullah, Hudeybiye barışıyla akdeylediği mütâreke müddeti içinde ticâret için Şam'a giden bir Kureyş kaafilesi içinde bulunduğu sırada Rûm Kayseri Hırakl tarafından da'vet olunmuş. Ebû Sufyân ile arkadaşları Hırakl'ın yanına gelmişler...

بَاب هَلْ يُعْفَى عَنْ الذِّمِّيِّ إِذَا سَحَرَ وَقَالَ ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ سُئِلَ أَعَلَى مَنْ سَحَرَ مِنْ أَهْلِ الْعَهْدِ قَتْلٌ قَالَ بَلَغَنَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ صُنِعَ لَهُ ذَلِكَ فَلَمْ يَقْتُلْ مَنْ صَنَعَهُ وَكَانَ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ

3175 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُحِرَ حَتَّى كَانَ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ صَنَعَ شَيْئًا وَلَمْ يَصْنَعْهُ

Zımmî Olan Kimse Sihr Yaptığı Zaman Ondan Bunun Cezası Affedilir Mi?Ve Abdullah ibn Vehb şöyle demiştir: Bana Yûnus ibn Yezîd haber verdi ki, İbn Şihâb'a, ahd sahibinden olup da sihr yapan kimseye öldürme cezası var mıdır? diye sorulmuş. İfcn Şihâb da: Bize, Rasûlullah'a sihr yapıldığı, fakat O'nun bu işi yapanı, kitâb ehlinden olduğu hâlde öldürmediği haberi ulaştı, demiştir.
-...Bize Hişâm tahdîs edip şöyle dedi: Bana babam Urve ibnu'z-Zubeyr, Âişe (R)'den: Peygamber(S)'e sihr yapıldığım, hattâ Peygamberce işlemediği bir şeyi işlediği hayâli verildiğini tahdîs etti

---

بَاب مَا يُحْذَرُ مِنْ الْغَدْرِ وَقَوْلِهِ تَعَالَى {وَإِنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ هُوَ الَّذِي أَيَّدَكَ بِنَصْرِهِ إِلَى قَوْلِهِ عَزِيزٌ حَكِيمٌ}
3176 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْعَلَاءِ بْنِ زَبْرٍ قَالَ سَمِعْتُ بُسْرَ بْنَ عُبَيْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا إِدْرِيسَ قَالَ سَمِعْتُ عَوْفَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ وَهُوَ فِي قُبَّةٍ مِنْ أَدَمٍ فَقَالَ اعْدُدْ سِتًّا بَيْنَ يَدَيْ السَّاعَةِ مَوْتِي ثُمَّ فَتْحُ بَيْتِ الْمَقْدِسِ ثُمَّ مُوْتَانٌ يَأْخُذُ فِيكُمْ كَقُعَاصِ الْغَنَمِ ثُمَّ اسْتِفَاضَةُ الْمَالِ حَتَّى يُعْطَى الرَّجُلُ مِائَةَ دِينَارٍ فَيَظَلُّ سَاخِطًا ثُمَّ فِتْنَةٌ لَا يَبْقَى بَيْتٌ مِنْ الْعَرَبِ إِلَّا دَخَلَتْهُ ثُمَّ هُدْنَةٌ تَكُونُ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ بَنِي الْأَصْفَرِ فَيَغْدِرُونَ فَيَأْتُونَكُمْ تَحْتَ ثَمَانِينَ غَايَةً تَحْتَ كُلِّ غَايَةٍ اثْنَا عَشَرَ أَلْفًا

Düşmanın Gadrinden (Ahde Vefa Etmeyip Bozmasından) Sakınılması Ve Yüce Allah'ın Şu Kavlî Bâb: "Eğer sana hilekârlık yapmak, aldatmak isterlerse muhakkak ki, sana Allah yetişir. O seni yardımı ile ve mü'minlerle destekleyen ve onların gönüllerine sevgi verip birleştirendir. Sen yeryüzünde olan (her) şeyi toptan harcamış olsan yine onların gönüllerini (böyle) birleştiremezdin.Fakat Allah onların aralarını bulup kaynaştırdı. Çünkü O, mutlak gâlibdir, tam hüküm ve hikmet sahibidir" (ei-Enfâi: 62-63).
-...Ebû İdrîs şöyle demiştir: Ben Avf ibn Mâlik'ten işittim, şöyle dedi:.Ben Tebûk gazasında deriden yapılmış yuvarlak bir çadır içinde iken Peygamber'in huzuruna geldim.(Görüşürken bana) şöyle buyurdu: "Kıyametin kopması yaklaştığı sıra (onun alâmetlerinden olmak üzere şu) altı şeyi say:!. Benim ölümüm, 2. Sonra Beytu'l-Makdis'in fethi,3. Sonra Mûtân öleti ki, koyun kırımı gibi o sizi yakalayacaktır;4. Sonra mal çokluğu ki, siz bir kişiye yüz dinar verseniz bile (yine az ve küçük görerek) hoşnûdsuzluğu ye husûmeti sürüp gidecektir;5. Sonra bir fitne ki, Arab evlerinden girmediği hiçbir ev kalmayacak, muhakkak herbir eve girecektir; 6. Sonra sizinle Benu 'l-Asfar (denilen Rumlar) arasında bir barış ki, düşmanlarınız o barışı müteâkib hıyanet edip ahdi bozarak üzerinize her bayrağın altında oniki bin nefer olmak üzere seksen kumandanın bayrakları altında (bir milyona yakın kuvvetle) size saldıracaklardır"

بَاب كَيْفَ يُنْبَذُ إِلَى أَهْلِ الْعَهْدِ وَقَوْلِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ {وَإِمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً فَانْبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَى سَوَاءٍ} الْآيَةَ
3177 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنَا حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ بَعَثَنِي أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِيمَنْ يُؤَذِّنُ يَوْمَ النَّحْرِ بِمِنًى لَا يَحُجُّ بَعْدَ الْعَامِ مُشْرِكٌ وَلَا يَطُوفُ بِالْبَيْتِ عُرْيَانٌ وَيَوْمُ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ يَوْمُ النَّحْرِ وَإِنَّمَا قِيلَ الْأَكْبَرُ مِنْ أَجْلِ قَوْلِ النَّاسِ الْحَجُّ الْأَصْغَرُ فَنَبَذَ أَبُو بَكْرٍ إِلَى النَّاسِ فِي ذَلِكَ الْعَامِ فَلَمْ يَحُجَّ عَامَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ الَّذِي حَجَّ فِيهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُشْرِكٌ

Ahidli Milletlerin Ahidleri Nasıl Atılıp Bozulur? Ve Yüce Allah'ın şu kavli:
"(Eğer muahede eden) bir kavmin hainliğinden (ahdine sadakatsizliğinden) kat yî endîşeye düşersen, evvelâ hakk ve adalet üzere keyfiyeti kendilerine bildir ve ahidlerini kendilerine at. Çünkü Allah hâinleri sevmez" (el-Enfâl: 58).
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ebû Bekr (R) nahr gününde Minâ'da i'lân yapacak olan kimseler içinde: "Artık bu yıldan sonra hiçbir müşrik hacc, hiçbir çıplak da Beyt'i tavaf etmesin!" diye ilâna beni de gönderdi. En büyük hacc günü nahr günüdür. Ona en büyük hacc denilmesi, insanların umreye küçük hacc demelerinden dolayıdır. İşte Ebû Bekr bu yıl içinde insanlara ahidlerini atti da artık Peygamber'in yapmış olduğu Veda Haccı yılında hiçbir müşrik hacc yapmadı

بَاب إِثْمِ مَنْ عَاهَدَ ثُمَّ غَدَرَ وَقَوْلِ اللَّهِ {الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ}
3178 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُرَّةَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ

عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعُ خِلَالٍ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقًا خَالِصًا مَنْ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْهُنَّ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْ النِّفَاقِ حَتَّى يَدَعَهَا

Muahede Yaptıktan Sonra Gadredip Ahdi Bozan Kimsenin Günâhı Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı '0 en şerrliler, içlerinden kendileriyle muahede ettiğin kimselerdir ki, muahededen sonra her defasında ahidlerini bozarlar ve onlar sakınmazlar" (ei-Enfâi: 56)
-...Abdullah ibn Amr (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Dört huy vardır ki, bunlar her kimde topluca bulunursa o kişi hâlis münafık olur: Söz söylediğinde yalan söyleyen; va'd ettiği zaman va'dinden dönen; ahd ettiğinde ahdini bozan; davâ ve muhakeme zamanında haktan ayrılan kişi. Her hangibir kişide bu huylardan birisi bulunursa o (kötü) huyu bırakıncaya kadar kendisinde münafıklıktan bir huy bulunur"

3179 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا كَتَبْنَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا الْقُرْآنَ وَمَا فِي هَذِهِ الصَّحِيفَةِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةُ حَرَامٌ مَا بَيْنَ عَائِرٍ إِلَى كَذَا فَمَنْ أَحْدَثَ حَدَثًا أَوْ آوَى مُحْدِثًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ عَدْلٌ وَلَا صَرْفٌ وَذِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَاحِدَةٌ يَسْعَى بِهَا أَدْنَاهُمْ فَمَنْ أَخْفَرَ مُسْلِمًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ وَمَنْ وَالَى قَوْمًا بِغَيْرِ إِذْنِ مَوَالِيهِ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ

-...Alî (R) şöyle demiştir: Bizler Peygamber(S)'den Kur'ân'dan başka birşey yazmadık; bir de şu sahîfenin içindeki şeyleri yazdık: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Medine şuraya kadar Âir Dağı arası haremdir. Kim Medine'nin bu haremi içinde Kitâb ve sünnete aykırı bir iş işlerse yâhud bir bid'atçıyı barındırır, yardım ederse Allah 'in, meleklerin ve toptan bütün İnsanların la'neti onun üzerine olsun. Ondan hiçbir adalet ve hiçbir harcama kabul olunmaz. Müslümanların emânı (ahdi) birdir. Müslümanların sayıca en azı da bu emânı yürütür. Kim bir müslümânın verdiği ahdi bozarsa Allah'ın, meleklerin ve toptan bütün insanların la'neti onun üzerine olsun. Ondan ne nafile, ne farz hiçbir ibâdet kabul olunmaz. Her kim de kendi efendilerinin izni olmaksızın başka bir kavmi velî ve efendi edinirse Allah 'in, meleklerin ve toptan bütün insanların la'neti onun üzerine de olsun ve ondan hiçbir harcama ve hiçbir adi kabul olunmasın"

3180 - * قَالَ أَبُو مُوسَى حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَيْفَ أَنْتُمْ إِذَا لَمْ تَجْتَبُوا دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا فَقِيلَ لَهُ وَكَيْفَ تَرَى ذَلِكَ كَائِنًا يَا أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ إِي وَالَّذِي نَفْسُ أَبِي هُرَيْرَةَ بِيَدِهِ عَنْ قَوْلِ الصَّادِقِ الْمَصْدُوقِ قَالُوا عَمَّ ذَاكَ قَالَ تُنْتَهَكُ ذِمَّةُ اللَّهِ وَذِمَّةُ رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَشُدُّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ قُلُوبَ أَهْلِ الذِّمَّةِ فَيَمْنَعُونَ مَا فِي أَيْدِيهِمْ

-..Ve Ebû Mûsâ Muhammed ibnu'l-Müsennâ şöyle dedi:Bize Hâ-şim ibnu'l-Kaasım tahdîs edip şöyle dedi: Bize İshâk ibn Saîd, babası Saîd ibn Amr'dan tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (bir kerre mecliste bulunanlara):
— (Cizye ve harâc olarak) dînâr, dirhem almayacak olursanız hâliniz nice olur? demişti de kendisine:
— Yâ Ebâ Hureyre, sen böyle birşeyin olacağını nasıl düşünüyorsun? denilmişti.' Bunun üzerine Ebû Hureyre (R):
— Evet, Ebû Hureyre'nin nefsi elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, ben size kendisi doğru söyleyen, kendisine de (vahiyle) doğru söylenenin (Rasûlullah'in) sözünden haber veriyorum, dedi. Oradakiler:
— Pekiyi! Şu cizye, harâc altınlarını, gümüşlerim alamamak neden neş'et ediyor? diye sordular.Ebû Hureyre:

— Allah'ın ve Rasûlü'nün muâhedeli kimselere verdikleri ahd ve emânlar yırtılır, atılır; o zaman Azîz ve Celîl olan Allah zımmîle-rin kalblerini sıkıca bağlar da bu sebeble onlar ellerindeki cizye, harâc mallarını vermezler, diye cevâb verdi

---

بَاب

3181 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا أَبُو حَمْزَةَ قَالَ سَمِعْتُ الْأَعْمَشَ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا وَائِلٍ شَهِدْتَ صِفِّينَ قَالَ نَعَمْ فَسَمِعْتُ سَهْلَ بْنَ حُنَيْفٍ يَقُولُ اتَّهِمُوا رَأْيَكُمْ رَأَيْتُنِي يَوْمَ أَبِي جَنْدَلٍ وَلَوْ أَسْتَطِيعُ أَنْ أَرُدَّ أَمْرَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَرَدَدْتُهُ وَمَا وَضَعْنَا أَسْيَافَنَا عَلَى عَوَاتِقِنَا لِأَمْرٍ يُفْظِعُنَا إِلَّا أَسْهَلْنَ بِنَا إِلَى أَمْرٍ نَعْرِفُهُ غَيْرِ أَمْرِنَا هَذَا

-...Ben el-A'meş'ten işittim, şöyle dedi: Ben Ebû Vâil'e: Sen Sıffîn'de hazır bulundun mu? diye sordum. Evet bulundum, dedi de şunları ilâve etti: Ben Sehl ibn Huneyf ten işittim, o şöyle diyordu: (Ey insanlar!) Sizler kendi re'ylerinizi ittihâm ediniz. Ben Ebû Cendel gününde (yânî Hudeybiye'de) kendimi gayet iyi biliyorum ki, eğer Peygamber'in emrini reddetmeye muktedir olaydım, onu muhakkak reddederdim. Bizler kılıçlarımızı, bizi ürkütmekte olan hiçbir iş yolunda omuzlarımıza koymadık ki, bu kılıçlar bilmekte olduğumuz bir işin yolunu bizlere kolaylaştırmış olmasınlar. Ancak şu işimiz müstesnadır (yânî Şâm ehli ile aramızda vâki' olan kıtal müstesnadır)

3182 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِيهِ حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ أَبِي ثَابِتٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو وَائِلٍ قَالَ كُنَّا بِصِفِّينَ فَقَامَ سَهْلُ بْنُ حُنَيْفٍ فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ اتَّهِمُوا أَنْفُسَكُمْ فَإِنَّا كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ وَلَوْ نَرَى قِتَالًا لَقَاتَلْنَا فَجَاءَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَسْنَا عَلَى الْحَقِّ وَهُمْ عَلَى الْبَاطِلِ فَقَالَ بَلَى فَقَالَ أَلَيْسَ قَتْلَانَا فِي الْجَنَّةِ وَقَتْلَاهُمْ فِي النَّارِ قَالَ بَلَى قَالَ فَعَلَامَ نُعْطِي الدَّنِيَّةَ فِي دِينِنَا أَنَرْجِعُ وَلَمَّا يَحْكُمِ اللَّهُ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ فَقَالَ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ وَلَنْ يُضَيِّعَنِي اللَّهُ أَبَدًا فَانْطَلَقَ عُمَرُ إِلَى أَبِي بَكْرٍ فَقَالَ لَهُ مِثْلَ مَا قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّهُ رَسُولُ اللَّهِ وَلَنْ يُضَيِّعَهُ اللَّهُ أَبَدًا فَنَزَلَتْ سُورَةُ الْفَتْحِ فَقَرَأَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى عُمَرَ إِلَى آخِرِهَا فَقَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوَفَتْحٌ هُوَ قَالَ نَعَمْ

-...Bana Ebû Vâil tahdîs edip şöyle dedi: Biz Sıffîn'de bulunduk. Sehl ibnu Huneyf ayağa kalkıp şunları söyledi:
— Ey insanlar! Siz kendi nefislerinizi töhmet kılınız. Bizler Hudeybiye gününde Rasûlullah'ın maiyyetinde bulunduk.Eğer bizler harb etmeyi (hayırlı) görseydik,muhakkak harb ederdik.Umer ibnu'l-Hattâb geldi ve
— Yâ Rasûlallah! Onlar bâtıl üzerinde, bizler ise hakk üzerinde değil miyiz? dedi.
Rasûlullah:
— "Evet, biz hakk üzerindeyiz" buyurdu. Umer:
— Bizim ölülerimiz cennette, onların ölüleri ateşte değil mi? dedi. Rasûlullah:
— "Evet böyledir" buyurdu. Umer:
— Öyle ise dînimiz uğrunda bu alçaklığa hangi sebeble söz veriyoruz ve Allah henüz onlarla bizim aramızda hükmünü vermeden biz neden dönüyoruz? dedi. Rasûlullah:
— "Ey Haitâb oğlu! Ben Allah'ın Rasûlü'yüm. Allah beni ebediyyen zayi' etmeyecektir" buyurdu. Bunun üzerine Umer, Ebû Bekr'e gitti ve ona da Peygamber'e söylediği sözlerin benzerini söyledi.Ebû Bekr de Umer'e:
— Şübhesiz O, Allah'ın Rasûlü'dür ve Allah O'nu ebediyyen zayi' etmeyecektir, dedi.Râvî dedi ki: Müteakiben el-Feth Süresi indi. Rasûlullah bu sûreyi sonuna kadar Umer'e karşı okudu. Akabinde Umer:
— Yâ Rasûlallah! Feth bu mudur? dedi. Rasûlullah:
— "Evet" buyurdu (ve Umer'in gönlü hoş olup döndü)

3183 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ قَدِمَتْ عَلَيَّ أُمِّي وَهِيَ مُشْرِكَةٌ فِي عَهْدِ قُرَيْشٍ إِذْ عَاهَدُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمُدَّتِهِمْ مَعَ أَبِيهَا فَاسْتَفْتَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أُمِّي قَدِمَتْ عَلَيَّ وَهِيَ رَاغِبَةٌ أَفَأَصِلُهَا قَالَ نَعَمْ صِلِيهَا

-...Esma bintu Ebî Bekr (R) şöyle demiştir. Annem Kuteyle bintu'l-Hâris müşrike olduğu hâlde Kureyş'in Rasûlullah ile muahede yaptıkları zaman, bu müddetleri içinde babası Haris ile beraber Medine'ye benim yanıma (bâzı hediyelerle) geldi. Esma, Rasûlullah'tan fetva istedi de:
— Yâ Rasûlallah! Annem beni arzu ederek bana geldi. Ben onunla ilgileneyim mi? dedi. Rasûlullah (S):
— "Evet, annene ilgi ve iltifat eyle" buyurdu

بَاب الْمُصَالَحَةِ عَلَى ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ أَوْ وَقْتٍ مَعْلُومٍ

3184 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ حَكِيمٍ حَدَّثَنَا شُرَيْحُ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي الْبَرَاءُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا أَرَادَ أَنْ يَعْتَمِرَ أَرْسَلَ إِلَى أَهْلِ مَكَّةَ يَسْتَأْذِنُهُمْ لِيَدْخُلَ مَكَّةَ فَاشْتَرَطُوا عَلَيْهِ أَنْ لَا يُقِيمَ بِهَا إِلَّا ثَلَاثَ لَيَالٍ وَلَا يَدْخُلَهَا إِلَّا بِجُلُبَّانِ السِّلَاحِ وَلَا يَدْعُوَ مِنْهُمْ أَحَدًا قَالَ فَأَخَذَ يَكْتُبُ الشَّرْطَ بَيْنَهُمْ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَكَتَبَ هَذَا مَا قَاضَى عَلَيْهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ فَقَالُوا لَوْ عَلِمْنَا أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ لَمْ نَمْنَعْكَ وَلَبَايَعْنَاكَ وَلَكِنِ اكْتُبْ هَذَا مَا قَاضَى عَلَيْهِ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ أَنَا وَاللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَأَنَا وَاللَّهِ رَسُولُ اللَّهِ قَالَ وَكَانَ لَا يَكْتُبُ قَالَ فَقَالَ لِعَلِيٍّ امْحَ رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ عَلِيٌّ وَاللَّهِ لَا أَمْحَاهُ أَبَدًا قَالَ فَأَرِنِيهِ قَالَ فَأَرَاهُ إِيَّاهُ فَمَحَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ فَلَمَّا دَخَلَ وَمَضَتْ الْأَيَّامُ أَتَوْا عَلِيًّا فَقَالُوا مُرْ صَاحِبَكَ فَلْيَرْتَحِلْ فَذَكَرَ ذَلِكَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ نَعَمْ ثُمَّ ارْتَحَلَ

(Müşriklerle) Üç Gün Müddet Yâhud Belli Bir Vakit Üzerine Barış Andlaşması Yapılması
-...Bana el-Berâ (R) şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) –altıncı yılın zu'1-ka'desinde- umre yapmak istediği zaman, Mekke'ye girmek için onlardan izin istemek üzere Mekke ahâlîsine elçi gönderdi. Mek-keliler Peygamber'e (gelecek yıl girmesini,) Mekke'de ancak üç gece ikaamet etmesini, Mekke'ye ancak kılıç ve yay gibi silâhlar kınları içinde olarak girmesini ve Mekkeliler'den hiçbir kimseyi da'vet etmemesini şart koştular. Râvî dedi ki: Bu şartları aralarında Alî ibn Ebî Tâlib yazmaya başladı ve: "Bu, Muhammed Rasûlullah'ın üzerinde sulh olduğu anlaşma maddeleridir" yazdı.Müşrikler:
— Biz senin Allah'ın Rasûlü olduğunu bilmiş ve tasdîk etmiş olaydık, seni Beyt'ten men' etmezdik ve elbette sana bey'at ederdik. Fakat sen: "Bu Abdullah oğlu Muhammed'in üzerinde anlaştığı maddelerdir" diye yaz, dediler. Bunun üzerine Peygamber:
— "Allah 'ayemîn ederim ki ben Abdullah'ın oğlu Muhammed'-im ve yine Allah'a yemin ederim ki, ben Allah'ın Rasûlü'yum" buyurdu. Kendisi yazmıyordu. Râvî dedi ki: Resûlullah, Alî'ye hitaben:
— "Rasûlullah lafzını sil" buyurdu. Alî:
— Vallahi ben Rasûlullah lafzım ebediyyen silmem! dedi. Peygamber:
— "Öyleyse onu bana göster!" buyurdu. Râvî dedi ki: Alî, Peygamber'e o lâfzı gösterdi, Peygamber de kendi eliyle Rasûlullah lâfzını sildi. Ertesi yıl Peygamber Mekke'ye girip şart kıldıkları üç gün (ikaamet süresi) geçince, Mekkeliler Alî'ye geldiler ve:
— Peygamber'ine söyle de hemen Mekke'den hareket etsin! dediler.
Alî de bunu Rasûlullah'a zikretti. Bunun üzerine Peygamber:
— "Evet (müddet tamam)" buyurduktan sonra hareket etti

بَاب الْمُوَادَعَةِ مِنْ غَيْرِ وَقْتٍ وَقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُقِرُّكُمْ عَلَى مَا أَقَرَّكُمْ اللَّهُ بِهِ
بَاب طَرْحِ جِيَفِ الْمُشْرِكِينَ فِي الْبِئْرِ وَلَا يُؤْخَذُ لَهُمْ ثَمَنٌ

3185 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ عُثْمَانَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاجِدٌ وَحَوْلَهُ نَاسٌ مِنْ قُرَيْشٍ مِنْ الْمُشْرِكِينَ إِذْ جَاءَ عُقْبَةُ بْنُ أَبِي مُعَيْطٍ بِسَلَى جَزُورٍ فَقَذَفَهُ عَلَى ظَهْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَرْفَعْ رَأْسَهُ حَتَّى جَاءَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَام فَأَخَذَتْ مِنْ ظَهْرِهِ وَدَعَتْ عَلَى مَنْ صَنَعَ ذَلِكَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ الْمَلَأَ مِنْ قُرَيْشٍ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ أَبَا جَهْلِ بْنَ هِشَامٍ وَعُتْبَةَ بْنَ رَبِيعَةَ وَشَيْبَةَ بْنَ رَبِيعَةَ وَعُقْبَةَ بْنَ أَبِي مُعَيْطٍ وَأُمَيَّةَ بْنَ خَلَفٍ أَوْ أُبَيَّ بْنَ خَلَفٍ فَلَقَدْ رَأَيْتُهُمْ قُتِلُوا يَوْمَ بَدْرٍ فَأُلْقُوا فِي بِئْرٍ غَيْرَ أُمَيَّةَ أَوْ أُبَيٍّ فَإِنَّهُ كَانَ رَجُلًا ضَخْمًا فَلَمَّا جَرُّوهُ تَقَطَّعَتْ أَوْصَالُهُ قَبْلَ أَنْ يُلْقَى فِي الْبِئْرِ

Bir Vakit Ta'yîn Etmeden Mütâreke Ve Barış Yapma(Nın Cevazı) Ve Peygamberdin (Hayberlilere) "Allah'ın sizleri oturttuğu müddetçe ben sizleri burada oturtuyorum" Kavli Babı - **Müşriklerin Cesedlerinin Kuyu İçine Atılmasının Cevâzı) Ve** Onların Kokmuş Leşleri İçin Bir Bedel Alınmaması
-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Ka'be'nin yanında secde edici olduğu sırada etrafında Kureyş müşriklerinden birtakım insanlar vardı. Bu sırada Ukbe ibnu Ebî Muayt,(kesümiş olan) bir devenin döl eşini getirdi ve onu, secde hâlindeki Peygamber'in sırtı üzerine attı. Peygamber secdeden başını kaldırmadı. Nihayet kızı Fâtıma aleyhi's-selâm geldi, onu sırtından aldı ve bu i ji yapan kimseler aleyhine beddua etti. Peygamber de (namazını tamamlayınca):
— "Yâ Allah! Kureyş'ten olan bu topluluğu Sana havale ediyorum. Yâ Allah I Ebû Cehl ibn Hişâm 'ı, Utbe ibn Rabîa 'yi, Şeybe ibn Rabîa'yı, Ukbe ibn EbîMuayt'ı, Ümeyye ibn Halefi-yâhud: Ubeyy ibn Halefi- Sana havale ediyorum (yânı bunları yakala da helak eyle)/" diye beddua etti. Abdullah şöyle dedi: Allah'a yemîn ediyorum ki, ben bu sayılanları Bedir gününde öldürülmüşler gördüm. Sonra bunlar bir kuyunun içine atıldılar. Ancak Ümeyye ibn Halef yâhud Ubeyy ibn Halef müstesnadır. Çünkü bu iri bir adamdı. Onu kuyuya atmak üzere sürükledikleri zaman, kuyuya atılmadan önce bütün eklemleri parça parça oldu

---

بَاب إِثْمِ الْغَادِرِ لِلْبَرِّ وَالْفَاجِرِ

3186 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ وَعَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِكُلِّ غَادِرٍ لِوَاءٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ أَحَدُهُمَا يُنْصَبُ وَقَالَ الْآخَرُ يُرَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُعْرَفُ بِهِ

İyi Ve Kötü Kişi İçin Olması Müsâvî Olarak Bir İş Üzerinde Sözleşip De Sözünü Yerine Getirmeyen Kimsenin Günâhı Babı
-.... Bize Şu'be, Süleyman el-A'meş'ten; o da Ebû Vâil'den; o da Abdullah ibn Mes'ûd'dan;keza Sâbit'ten ve Enes'ten tah-dîs etti ki, Peygamber(S): "Ahdini bozan her kişi için kıyamet gününde bir bayrak vardır" buyurmuştur. Râvîlerin biri "Bayrak dikilir"; diğeri de: "Kıyamet gününde kendisiyle ahde vefasızlık derecesinin tanınacağı bir alâmet (bir bayrak) görülür" şeklinde rivayet etmiştir.

3188 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لِكُلِّ غَادِرٍ لِوَاءٌ يُنْصَبُ بِغَدْرَتِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

-...Bize Hammâd, Eyyûb'dan; o da Nâfi'den tahdîs etti ki, İbnu Umer (R): Ben Peygamber(S)'den işittim; "Verdiği sözünde durmayıp cayan her gaddar kişi için ahde vefasızlığı sebebiyle (bir alâmet) bir bayrak dikilir" buyuruyordu, demiştir

---

3189 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ لَا هِجْرَةَ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ وَإِذَا اسْتُنْفِرْتُمْ فَانْفِرُوا وَقَالَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ إِنَّ هَذَا الْبَلَدَ حَرَّمَهُ اللَّهُ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فَهُوَ حَرَامٌ بِحُرْمَةِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَإِنَّهُ لَمْ يَحِلَّ الْقِتَالُ فِيهِ لِأَحَدٍ قَبْلِي وَلَمْ يَحِلَّ لِي إِلَّا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ فَهُوَ حَرَامٌ بِحُرْمَةِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا يُعْضَدُ شَوْكُهُ وَلَا يُنَفَّرُ صَيْدُهُ وَلَا يَلْتَقِطُ لُقَطَتَهُ إِلَّا مَنْ عَرَّفَهَا وَلَا يُخْتَلَى خَلَاهُ فَقَالَ الْعَبَّاسُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا الْإِذْخِرَ فَإِنَّهُ لِقَيْنِهِمْ وَلِبُيُوتِهِمْ قَالَ إِلَّا الْإِذْخِرَ

-....Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûluüah (S) Mekke'nin fethi günü:
— "Mekke fethinden sonra (artık Mekke'den Medine'ye) hicret yoktur. Mekke'den yalnız cihâd kasdı ve ilim tahsili niyetiyle çıkıla-bilir. Devlet tarafından cihâd seferine hareket etmeniz istendiği zaman hemen toplanıp seferber olunuz" buyurdu. Ve yine Rasûlullah Mekke fethi günü:
— "Şübhesiz ki Allah bu beldeyi, gökleri ve yeri yarattığı günden beri haram kılmıştır.'İşte bu Mekke şehri Allah'in haram kılması sebebiyle kıyamet gününe kadar haram(yânî ihtiram edilmesi vâcib) olmuştur.Ve şu da muhakkak ki benden evvel burada harb etmek hiçbir kimseye halâl olmamıştır. Benim için de sâdece bir gündüzün bir saatinde halâl olmuştur.Binâenaleyh Mekke,Allah'ın haram kılması sebebiyle kıyamete kadar haram bir şehirdir; dikeni kesilmez, av hayvanları ürkütülmez, orada düşürülmüş şeyi ancak sahibini arayacak olan kimse uzanıp alabilir, Mekke'nin yeşil otları da koparıl-maz" buyurdu. Bunun üzerine el-Abbâs:
— Yâ Rasûlallah! Izhır otu müstesna olsun! Çünkü o Mekkeli-ler'in demircileri ve kuyumcuları ve evleri içindir! dedi. Rasûlullah:
— "Izhır müstesna olsun!" buyurdu

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب بَدْءِ الْخَلْقِ (Allah'ın Mahlûkları İlk Yaratışı Kitabı)

مَا جَاءَ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ} قَالَ الرَّبِيعُ بْنُ خُثَيْمٍ وَالْحَسَنُ كُلٌّ عَلَيْهِ هَيِّنٌ هَيْنٌ وَهَيِّنٌ مِثْلُ لَيْنٍ وَلَيِّنٍ وَمَيْتٍ وَمَيِّتٍ وَضَيْقٍ وَضَيِّقٍ {أَفَعَيِينَا} أَفَأَعْيَا عَلَيْنَا حِينَ أَنْشَأَكُمْ وَأَنْشَأَ خَلْقَكُمْ لُغُوبٌ النَّصَبُ {أَطْوَارًا} طَوْرًا كَذَا وَطَوْرًا كَذَا عَدَا طَوْرَهُ أَيْ قَدْرَهُ

Yüce Allah'ın Şu Kavilleri Hakkında Gelen Şeyler (Tefsirler) Babı: "O, ilkin mahlûku yaratıp sonra onu (öldürdükten ve tekrar diriltükten sonra) iade edecek olandır'ki, bu,O'na göre pek kolaydır. Göklerde ve yerde en yüce sıfat O'nun. O, yegâne gâlib, yegâne hüküm ve hikmet Sâhİbİdİr" (er-Rûm: 27). er-Rabî' ibnu Huseym ile el-Hasen: Hepsi Allah'a kolaydır, demişlerdir. "Heynun" ve "Heyyinun"; "Leyn-Leyyin", "Meyt-Meyyit", "Dayk-Dayyık" kelimeleri gibi şeddeli ve şeddesîzdir.b. "Ya biz ilk yaratışta acz mi gösterdik (ki diriltmekten âciz olalım)? Hayır, onlar bu yeni yaratıştan şübhe içindedirler" {Kaaf:ıs" O sizi daha topraktan yarattığı zaman ve siz henüz analarınızın karınlarında döller hâlinde olduğunuz sırada sizi (ne olduğunuzu) çok iyi bilendir. Bunun için kendinizi (beğenip) temize çıkarmayın. O (fenalıktan) sakınan kimdir çok iyi bilendir" (en-Necm: 32).d. "And olsun ki, biz gökleri, yeri ve ikisi arasında bulunan herşeyi altı günde yaratmışızdır. Bize hiçbir yorgunluk dokunmamıştır" (Kaaf: 38). e. "Hâlbuki O, sizi hakikat türlü türlü tavırlarla (hâllerle) yaratmıştır. Görmediniz mi, Allah yedi göğü birbiriyle ahenkli olarak nasıl yaratmış? Onlarda Ay'ı bir nur yapmış, Güneş'i de bir kandil (olarak) asmıştır. Allah sizi Yer'den ot gibi bitirdi. Sonra sizi yine onun içine döndürecek, sizi (yeni) bir çıkarışla (tekrar) çıkaracak. Allah YerH sizin için bir döşek yapmıştır, onun geniş yollarında gezip dolaşınız diye" (Nûh: 14-20). Lugûb: Yorgunluk; Etvâran; Tavır tavır, yânî şu tavırda, şu tavırda; Ada tavkahû: Mikdânnı geçti, demektir

3190 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ جَامِعِ بْنِ شَدَّادٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ مُحْرِزٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ جَاءَ نَفَرٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا بَنِي تَمِيمٍ أَبْشِرُوا قَالُوا بَشَّرْتَنَا فَأَعْطِنَا فَتَغَيَّرَ وَجْهُهُ فَجَاءَهُ أَهْلُ الْيَمَنِ فَقَالَ يَا أَهْلَ الْيَمَنِ اقْبَلُوا الْبُشْرَى إِذْ لَمْ يَقْبَلْهَا بَنُو تَمِيمٍ قَالُوا قَبِلْنَا فَأَخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَدِّثُ بَدْءَ الْخَلْقِ وَالْعَرْشِ فَجَاءَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا عِمْرَانُ رَاحِلَتُكَ تَفَلَّتَتْ لَيْتَنِي لَمْ أَقُمْ

-..îmrân ibn Husayn (R) şöyle demiştir: Peygamber'e Temim oğullan'ndan bir cemâat geldi.Peygamber (S) onlara:
— "Ey Temîm oğulları! Müjdelenin, sevinin!" buyurdu. Onlar:
— Sen bizi müjdeledin. Bize (Beytu'l-Mâl'den dünyalık) atıyye de ver! dediler. Onların bu hâline üzüldüğünden dolayı Peygamber'in yüzü değişti. Bu sırada Peygamber'in yanına Yemen ehli olan Eş'arî'ler geldi. Peygamber onlara da:
— "Ey Yemenliler! Temîm oğullarının kabul etmek istemedikleri o hayır ve saadet müjdesini sizler kabul ediniz!" buyurdu. Yemenli Eş'arîler de:
— Kabul ettik (esasen huzuruna biz bunun için geldik), dediler. Bunun üzerine Peygamber (S) mahlûkların ve Arş'ın yaratılış başlangıcını tahdîs edip anlatmaya başladı. Tam bu sırada bir kişi geldi de:
— Yâ îmrân! Binek deven bağından sıyrılıp kaçtı, dedi. (Ben de deveme bakmak için kalktım.)Keşke (Peygamber'in meclisinden) kalkmasaydim (da O'nun sözlerini işitseydim, demiştir)

3191 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا جَامِعُ بْنُ شَدَّادٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ مُحْرِزٍ أَنَّهُ حَدَّثَهُ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ دَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَقَلْتُ نَاقَتِي بِالْبَابِ فَأَتَاهُ نَاسٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ فَقَالَ اقْبَلُوا الْبُشْرَى يَا بَنِي تَمِيمٍ قَالُوا قَدْ بَشَّرْتَنَا فَأَعْطِنَا مَرَّتَيْنِ ثُمَّ دَخَلَ عَلَيْهِ نَاسٌ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ فَقَالَ اقْبَلُوا الْبُشْرَى يَا أَهْلَ الْيَمَنِ إِذْ لَمْ يَقْبَلْهَا بَنُو تَمِيمٍ قَالُوا قَدْ قَبِلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالُوا جِئْنَاكَ نَسْأَلُكَ عَنْ هَذَا الْأَمْرِ قَالَ كَانَ اللَّهُ وَلَمْ يَكُنْ شَيْءٌ غَيْرُهُ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ وَكَتَبَ فِي الذِّكْرِ كُلَّ شَيْءٍ وَخَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فَنَادَى مُنَادٍ ذَهَبَتْ نَاقَتُكَ يَا ابْنَ الْحُصَيْنِ فَانْطَلَقْتُ فَإِذَا هِيَ يَقْطَعُ دُونَهَا السَّرَابُ فَوَاللَّهِ لَوَدِدْتُ أَنِّي كُنْتُ تَرَكْتُهَا

-...Bize Cami' ibnu Şeddâd, Safvân ibn Muhriz'den tahdîs etti. O da İmrân ibn Husayn(R)'ın şöyle dediğini tahdîs etmiştir: Ben işi devemi kapıya bağladım da Peygamber'in huzuruna girdim. Bu rada Peygamber'e Temîm oğullan'ndan birtakım insanlar geldi. Peygamber (S) onlara:
— "Ey Temîm oğulları, müjdeyi kabul edip sevinin!"buyurdu.Onlar iki kerre:
— Sen bizlere müjde verdin. Bizlere dünyalık atıyye de ver, deiler.Sonra huzuruna Yemen ahâlîsinden birtakım insanlar girdi. Peygamber:
— "Ey Yemenliler, müjdeyi sizler kabul ediniz. Çünkü onu Te-nîm oğulları kabul etmediler"buyurdu. Yemenliler:
— Kabul ettik yâ Rasûlallah, dediler ve: Biz Sana bu işten (bu ilemin hâllerinden) soralım diye geldik, sözlerini eklediler. Rasûlullah şöyle buyurdu:
— "(Ezelde) Allah vardı ve Allah'tan başka birşey yoktu. Al-ah'ın Arş'ı su üzerinde bulunuyordu.Allah herşeyi (kâinatın tamamini) zikrde (mahfuz levh'te) takdir ve tesbıt edip yazdı. Gökleri ve Yer'i yarattı". Rasûlullah bunları söylediği sırada bir nida edici:
— Ey Husayn oğlu, dişi deven gitti! diye nida etti.Ben hemen arkasından gittim. Bir de baktım ki, devemin beri-sindeki serâb onunla aramızı kesiyor (onu görmeme engel oluyordu). Vallahi ben pek arzu ederdim ki, keşke deveyi terketmiş olaydım (da Rasûlullah'ın sözlerini dinlemek fırsatını kaçırmasaydım)

3192 – وَرَوَى عِيسَى عَنْ رَقَبَةَ عَنْ قَيْسِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَامَ فِينَا النَّبِيُّ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَقَامًا فَأَخْبَرَنَا عَنْ بَدْءِ الْخَلْقِ حَتَّى دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ مَنَازِلَهُمْ وَأَهْلُ النَّارِ مَنَازِلَهُمْ حَفِظَ ذَلِكَ مَنْ حَفِظَهُ وَنَسِيَهُ مَنْ نَسِيَهُ

Ve hadîsi îsâ ibn Mûsâ el-Buhârî , Rakabe ibn Maska-le'den; o da Kays ibn Müslim'den rivayet etti ki, Târik ibn Şihâb şöyle demiştir: Ben Umer ibni'l-Hattâb(R)'dan işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S) bizim içimizde (yânı minber üzerinde) ayağa kalktı da mahlûkaatın başlamasından i'tibâren tâ cennetliklerin kendi menzillerine, ateş ehlinin de kendi menzillerine girinceye kadar herşeyi bizlere haber verdi. Bu haberi ezberleyen ezberledi, unutan da unuttu

---

3193 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ عَنْ أَبِي أَحْمَدَ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُرَاهُ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى يَشْتِمُنِي ابْنُ آدَمَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ أَنْ يَشْتِمَنِي وَيُكَذِّبُنِي وَمَا يَنْبَغِي لَهُ أَمَّا شَتْمُهُ فَقَوْلُهُ إِنَّ لِي وَلَدًا وَأَمَّا تَكْذِيبُهُ فَقَوْلُهُ لَيْسَ يُعِيدُنِي كَمَا بَدَأَنِي

....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber(S) şöyle buyurdu: "Yüce Allah'ın şöyle buyurur olduğunu düşünüyorum: 'Âdem oğlu bana noksan sıfat isnâd etti. Hâlbuki ona beni noksan sıfatla vasıflaması yakışmaz. Ve yine Âdem oğlu beni tekzîb eder, hâlbuki beni yalanlaması ona yakışmaz. Âdem oğlunun beni noksan sıfatla vasıflaması, benim çocuğum olduğunu söylemesidir. Âdem oğlunun beni yalanlaması ise, Allah beni ilk yarattığı gibi tekrar yaratacak değildir, demesidir"

3194 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا مُغِيرَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْقُرَشِيُّ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا قَضَى اللَّهُ الْخَلْقَ كَتَبَ فِي كِتَابِهِ فَهُوَ عِنْدَهُ فَوْقَ الْعَرْشِ إِنَّ رَحْمَتِي غَلَبَتْ غَضَبِي

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Allah halkı yarattığı zaman kendi yanında Arş'ın üstünde olan kitabında 'Rahmetim öfkeme gâlib olmuştur' diye yazdı" buyurdu

---

بَاب مَا جَاءَ فِي سَبْعِ أَرَضِينَ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَوَاتٍ وَمِنْ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا} {وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ} السَّمَاءُ {سَمْكَهَا} بِنَاءَهَا الْحُبُكُ اسْتِوَاؤُهَا وَحُسْنُهَا {وَأَذِنَتْ} سَمِعَتْ وَأَطَاعَتْ {وَأَلْقَتْ} أَخْرَجَتْ مَا فِيهَا مِنْ الْمَوْتَى وَتَخَلَّتْ عَنْهُمْ {طَحَاهَا} دَحَاهَا {بِالسَّاهِرَةِ} وَجْهُ الْأَرْضِ كَانَ فِيهَا الْحَيَوَانُ نَوْمُهُمْ وَسَهَرُهُمْ

Yedi Kat Yer Hakkında Gelen Şeyler Babı: Ve Yüce Allah'ın şu kavilleri babı:"Allah, yedi göğü ve yerden de onların mislini yaratmış olandır. Emr, bütün bunların arasında durmadan iner.Allah'ın (bunları yaratması, O'nun) hakîkaten herşeye kaadir olduğunu, ilmiyle hakîkaten herşeyi kaplamış bulunduğunu bilmeniz içindir'3 (et-Taiâk:i2)."Ve's-$akfi'l-merfû"\ semâ'dır. "Semkehâ", "Binâehâ" demektir, orada hâyevân, yânı canlı vardır. "el-Hubuku", düzgünlüğü ve güzelliğidir. "Ezinet", işitti ve itaat etti demektir. "Attı", içindeki ölüleri dışarı çıkardı ve onlardan boşaldı demektir. "Tahâhâ", "Dehâhâ" yânî onu yaydı demektir, "es- Sâhire", yeryüzü'dür; orada hayevân yânî canlı vardır, onların uykuları ve uyanıklıkları yeryüzünde olur

---

3195 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُلَيَّةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْحَارِثِ

عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَكَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أُنَاسٍ خُصُومَةٌ فِي أَرْضٍ فَدَخَلَ عَلَى عَائِشَةَ فَذَكَرَ لَهَا ذَلِكَ فَقَالَتْ يَا أَبَا سَلَمَةَ اجْتَنِبْ الْأَرْضَ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ ظَلَمَ قِيدَ شِبْرٍ طُوِّقَهُ مِنْ سَبْعِ أَرَضِينَ

-...Ebû Seleme ile kendi kavminden bâzı insanlar arasında bir arazî hakkında çekişme meydana gelmişti. Ebû Seleme, Âişe'nin yanına girip bu çekişmeyi Âişe'ye zikretti. Âişe de ona:
— Yâ Ebâ Seleme! Yer(gasbetmek)den sakın! Çünkü Rasûlul-lah (S) "Kim (başkasının toprağına) bir karış mikdârı tecâvüz ederse, o yere kıyamette yedi kat yerden (isabet eden toprak) bu mütecaviz kişinin boynuna halka gibi geçirilir" buyurdu, demiştir

---

3196 - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَخَذَ شَيْئًا مِنْ الْأَرْضِ بِغَيْرِ حَقِّهِ خُسِفَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَى سَبْعِ أَرَضِينَ

-...Bize Abdullah ibnu'l-Mubârek, Mûsâ ibn Ukbe'den; o da Sâlim'den; o da babası Abdullah ibn Umer'den haber verdi. O şöyle demiştir: Peygamber (S): "Herkim hakkı olmaksızın (başkasına âid) yerden birşey gasbedip alırsa, o aldığı şeyle birlikte kıyamet gününde yedi kat yere batırılır" buyurdu

---

3197 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ ابْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الزَّمَانُ قَدْ اسْتَدَارَ كَهَيْئَتِهِ يَوْمَ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ السَّنَةُ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ثَلَاثَةٌ مُتَوَالِيَاتٌ ذُو الْقَعْدَةِ وَذُو الْحِجَّةِ وَالْمُحَرَّمُ وَرَجَبُ مُضَرَ الَّذِي بَيْنَ جُمَادَى وَشَعْبَانَ

-..Ebû Bekre Nufey' ibnu'l-Hâris es-Sakafî(R)'den tahdîs etti ki,Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:zaman (mikyas olan yıl hesabı) Allah 'in gökleri ve Yer'i yarattığı gündeki (ilk) hey'etine dönmüştür. (Artık) sene oniki aydır. unlardan dördü haram aylardır. Üçü arka arkaya dır ki, Zu'l-ka'de,Zu'lhicce ve muharrem'dir. Dördüncüsü de Cumada'l-âhire ile Şa'bân arasında olarak Mudar kabilesinin ayı olan Receb'dir"

3198 - حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ أَنَّهُ خَاصَمَتْهُ أَرْوَى فِي حَقٍّ زَعَمَتْ أَنَّهُ انْتَقَصَهُ لَهَا إِلَى مَرْوَانَ فَقَالَ سَعِيدٌ أَنَا أَنْتَقِصُ مِنْ حَقِّهَا شَيْئًا أَشْهَدُ لَسَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ أَخَذَ شِبْرًا مِنْ الْأَرْضِ ظُلْمًا فَإِنَّهُ يُطَوَّقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ سَبْعِ أَرَضِينَ قَالَ ابْنُ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ لِي سَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ دَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Bize Ebû Usâme, Hişâm'dan; o da babası Urve ibnu'z- Zubeyr'den; o da Saîd ibn Zeyd ibn Amr ibn Nufeyl(R)'den tahdîs etti ki, Ervâ bintu Ebî Uveys, iddia ettiği bir hakk hususunda, Saîd ibn Zeyd kendisinin hakkını eksiltti diye Medîne Vâlîsi bulunan Mer-vân ibnu'l-Hakem'e şikâyet etti. Bu şikâyet üzerine Saîd: Ben bu kadının hakkından birşey mi eksiltiyormuşum? Şehâdet ederim ki, ben Rasûlullah(S)'tan şöyle buyururken işitmişimdir: "Her kim (başkasına âid) arazîden zalimlikle bir karış yer alırsa, hiç şübhe yok, kıyamet gününde o arazî parçası yedi kat yerden i'tibâren onun boynuna halka yapılır". İbnu Ebi'z-Zinâd, Hişâm'dan söyledi ki, babası Urve şöyle demiştir: Saîd ibn Zeyd bana: Ben Peygamber'in huzuruna girdim... dedi

---

بَاب فِي النُّجُومِ وَقَالَ قَتَادَةُ {وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ} خَلَقَ هَذِهِ النُّجُومَ لِثَلَاثٍ جَعَلَهَا زِينَةً لِلسَّمَاءِ وَرُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ

وَعَلَامَاتٍ يُهْتَدَى بِهَا فَمَنْ تَأَوَّلَ فِيهَا بِغَيْرِ ذَلِكَ أَخْطَأَ وَأَضَاعَ نَصِيبَهُ وَتَكَلَّفَ مَا لَا عِلْمَ لَهُ بِهِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ {هَشِيمًا} مُتَغَيِّرًا وَالْأَبُّ مَا يَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالْأَنَامُ الْخَلْقُ {بَرْزَخٌ} حَاجِبٌ وَقَالَ مُجَاهِدٌ {أَلْفَافًا} مُلْتَفَّةً وَالْغُلْبُ الْمُلْتَفَّةُ {فِرَاشًا} مِهَادًا كَقَوْلِهِ {وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ} {نَكِدًا} قَلِيلًا

Yıldızlar Hakkında (Gelen Şeyler)
Katâde şöyle demiştir: "Andolsun ki biz Yer'e en yakın olan göğü kandillerle donattık. Bunları şeytânlara atış taneleri yaptık,.. (ei-Mtıik: 5). Allah bu yıldızları üç şey için yarattı: Allah bunları göğe zînet, şeytânlara atış taneleri ve kendileriyle doğru yol bulunacak alâmetler yaptı. Kim yıldızlar hakkında bundan başka bir ma'nâya dönerse hatâ etmiş, nasibini zayi' eylemiş ve bilgisine sahib olmadığı bir şeyin meşakkatini üzerine almıştır.İbn Abbâs: "Heşîmen" (d Kehf: 45), "Mutegayyırân" (yânî değişici); "el-Ebbu" (Abese: 3i) hayvanların yiyeceği şey; "el-En'âm" (er-Rahmân: 16), "halk" (yânî bütün mahlûklar), "Berzah" (er-Rahmân: 20)"Hâcib"(yânî perde)dir, demiştir.Mucâhid ibn Cebr: "Elfafen" <en-Nebe': 16), "Multeffeten" (yânî birbirine sarmaşmış), "Gulben" (Abese: 30) birbirine sarmaşmış bol ağaçlı; "Firâşen", "Mihâden" (yânî döşek) demektir. Yüce Allah'ın "Yeryüzünde sizin için bir vakte kadar durak ve fâidelenecek şey vardır" (ei-36; ei Araf: 24) kavlinde olduğu gibi (ki, o karar yeri yâhud beşik ma'nâsınadır). "Nekîden" (eiA'râf:58) "Kalîlen" (yânî az) demektir

---

بَاب صِفَةِ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ {بِحُسْبَانٍ} قَالَ مُجَاهِدٌ كَحُسْبَانِ الرَّحَى وَقَالَ غَيْرُهُ بِحِسَابٍ وَمَنَازِلَ لَا يَعْدُوَانِهَا حُسْبَانٌ جَمَاعَةُ حِسَابٍ مِثْلُ شِهَابٍ وَشُهْبَانٍ {ضُحَاهَا} ضَوْءُهَا {أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ} لَا يَسْتُرُ ضَوْءُ أَحَدِهِمَا ضَوْءَ الْآخَرِ وَلَا يَنْبَغِي لَهُمَا ذَلِكَ {سَابِقُ النَّهَارِ} يَتَطَالَبَانِ حَثِيثَيْنِ {نَسْلَخُ} نُخْرِجُ أَحَدَهُمَا مِنْ الْآخَرِ وَنُجْرِي كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا {وَاهِيَةٌ} وَهْيُهَا تَشَقُّقُهَا {أَرْجَائِهَا} مَا لَمْ يَنْشَقَّ مِنْهَا فَهُمْ عَلَى حَافَتَيْهَا كَقَوْلِكَ عَلَى أَرْجَاءِ الْبِئْرِ {أَغْطَشَ} وَ {جَنَّ} أَظْلَمَ وَقَالَ الْحَسَنُ {كُوِّرَتْ} تُكَوَّرُ حَتَّى يَذْهَبَ ضَوْءُهَا {وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ} جَمَعَ مِنْ دَابَّةٍ {اتَّسَقَ} اسْتَوَى {بُرُوجًا} مَنَازِلَ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ {الْحَرُورُ} بِالنَّهَارِ مَعَ الشَّمْسِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَرُؤْبَةُ الْحَرُورُ بِاللَّيْلِ وَالسَّمُومُ بِالنَّهَارِ يُقَالُ {يُولِجُ} يُكَوِّرُ {وَلِيجَةً} كُلُّ شَيْءٍ أَدْخَلْتَهُ فِي شَيْءٍ

Güneşin Ve Ay'ın Bir Hesâb İle (Er-Rahmân: 5) Sıfatlanışları(Nın Tefsiri) Babı
Mucâhid: Değirmenin hesabı gibi (yânî Güneş ve Ay değirmenin hareketi ve konumu gibi) cereyan ederler, demiştir. Diğerleri: Bunlar bir hesâb ve geçemeyecekleri birtakım menziller üzere cereyan ederler, demişlerdir. "Şihâb"ın cem'i "Şuhbân" olduğu gibi "Husbân", "Hisâb"ın cemâatidir."Duhâha" (eş-şems: i) "Davuhâ"(yânî aydınlığı) demektir. "en-Tudrikel-kamera.. Ne Güneş'in Ay'a erişip çatması, ne de gecenin gündüzü geçmiş olması gerekmez. Hepsi de birer felekte yüzerler" {Yâsîn: 40). Mucâhid: Bunlardan birinin aydınlığı, diğerinin aydınlığını örtmez ve bu onlara gerekmez (yânî onlara sahîh olmaz), demiştir. "Velâ'lleylu sâbıku'n-nehârı":..Ne gecenin gündüzü geçmiş olması gerekmez. Bunlar birbirlerini tekrar tekrar arka arkaya sür'atle isterler (yânî gece âyeti gündüz âyetinin önüne geçmez). Bunlar iki nûrlandırıcı âyettirler. "Neslehu", yâni biz onların birini diğerinden sıyırıp çıkarırız ve onlardan herbirini bir felekte akıtıp yürütürüz. "...Vâhiyetun: Gök de yarılmış ve artık o, o gün zayıftır" (d-Hâkkaa: 16); onun zayıflığı varılmasıdır. "Ve'l-meleku ala ercâihâ: Melekler ise onun bucaklarındadır" : i7>; yânî gök yarılmadığı müddetçe melekler semânın iki tarafindadırlar. Bu senin "Kuyunun etrafı üzerinde"sözün gibidir. "Ve ağtaşa leylehu: Onun gecesini kararttı, gündüzünü çıkardı"1 (en-Nâziflt: 29); "Felemmâ cenne aleyhVl-leylu: İşte o üstünü gece bürüyüp örtünce... " (ei-En'âm: 76); bu iki yerde de ma'nâ "karanlık basınca" demektir. el-Hasen dedi ki: "İzâ'ş-şemsu kuvvirat – Güneş toplanıp durulduğu zaman"" (et-Tekvîr: d, dürülüp toplanır, nihayet ışığı gider, demektir. "Ve'l-leyli ve mâ veseka ve 'l-kameri izâ teseka = O geceye ve onun derleyip topladığı şeye, toplu bir hâle geldiği (nuru tamamlandığı) zaman Ay'a yemîn ederim ki... " (eiinşikaak: 16-17). Burada "Veseka", debelenen nevVden herşeyi topladığı; "Itteseka" da dümdüz olduğu zaman demektir. "Tebârekellezî ceale IVs-semâi burûcen = Gökte burçlar yaratan, onların içinde bir çerağ ve nurlu bir ay barındıran Allah'ın sânı ne yücedir" (ei-Farkaan: 6i). Burada burçlar, Güneş'in ve Ay'ın menzilleridir. "Velâ'z-Zillu vel-harûr = Gölge ile sıcak bir

olmaz" (Fâtır: 21) Hasen bunu, Güneş'le beraber gündüzleyin olacak sıcak ile tefsir etti. İbn Abbâs: "//arar" geceleyin; "Semûm", samyeli azabı (et-Tûn 27), gündüzleyindir,dedi. "Yûlicu'n-nehâra fVl-leyl" (ei- Hacc; 6i), yânı gündüzü geceye girdirir ki, bu "Yukevviru" yânı "Gündüzü gecenin içine dürer" demektir. "Velîceten", birşeyin içine girdirdiğin herbir şeydir

---

3199 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَبِي ذَرٍّ حِينَ غَرَبَتْ الشَّمْسُ أَتَدْرِي أَيْنَ تَذْهَبُ قُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ فَإِنَّهَا تَذْهَبُ حَتَّى تَسْجُدَ تَحْتَ الْعَرْشِ فَتَسْتَأْذِنَ فَيُؤْذَنُ لَهَا وَيُوشِكُ أَنْ تَسْجُدَ فَلَا يُقْبَلَ مِنْهَا وَتَسْتَأْذِنَ فَلَا يُؤْذَنَ لَهَا يُقَالُ لَهَا ارْجِعِي مِنْ حَيْثُ جِئْتِ فَتَطْلُعُ مِنْ مَغْرِبِهَا فَذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى {وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ}

-...Ebû Zerr (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) güneş battığı zaman bana: "Güneş nereye gider, bilir misin?" diye sordu. Ben:
— Allah ve Rasûlü en bilendir, dedim., Rasûlullah şöyle buyurdu:
— "Güneş gider, tâ Arş'ın altında secde eder (âdetince doğudan doğmak üzere) izin ister de ona izin verilir (ve doğu taraftan doğar. Bununla beraber insanların günahlıları üzerine doğmayı fena görür). Ve bu hâlde secde etmeye yaklaşır. Fakat secdesi kabul olunmaz. (Doğacağı yerine gitmeye) izin ister; izin verilmez. Ona: Artık nereden geldinse oraya dön! denilir. O da battığı taraftan doğar. İşte bu Yüce Allah'ın şu kavii(nin ma'nâsı): Güneş de kendi karargâhında (yörüngesinde devam üzere) cereyan etmektedir. (Güneşin en ince bir hesâb üzere) bu yürüyüşü mutlak gâlib, herşeyi hakkıyle bilen Allah'ın takdiridir!" (Yâsîn: 38)

3200 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ الْمُخْتَارِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ الدَّانَاجُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ مُكَوَّرَانِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

-.....Bize Abdullah ed-Dânâc -Farsça'dır, ma'nâsı "âlim" demektir- tahdîs edip şöyle dedi: Bana Ebû Seleme ibnu Abdirrah-mân, Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber(S): "Güneş ve Ay kıyamet gününde (ziyaları sönüp birbiri içine) dürülürler" buyurmuştur

---

3201 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْقَاسِمِ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ كَانَ يُخْبِرُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَا يَخْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ وَلَكِنَّهُمَا آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ فَإِذَا رَأَيْتُمُوهُمَا فَصَلُّوا

-...Bana Amr ibnu'l-Hâris haber verdi ki, Abdurrahmân ibnu'l-Kaasım, babası el-Kaasım ibn Muhammed ibn Ebî Bekr'den; o da Abdullah ibn Umer(R)'den söylemiştir. Abdullah ibn Umer, Peygamber(S)'in şöyle buyurduğunu haber verir idi: "Şübhesiz ki Güneş ile Ay, hiçbir kimsenin ne ölümünden, nede hayâtından dolayı tutulurlar.Lâkin bunlar Allah'ın âyetlerinden iki âyettir.Tutulduklarını görünce hemen namaza durun"

3202 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ

عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَا يَخْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ فَإِذَا رَأَيْتُمْ ذَلِكَ فَاذْكُرُوا اللَّهَ

-.... Abdullah ibn Abbâs şöyle demiştir: Peygamber (S): "Şübhesiz ki, Güneş ile Ay Allah'ın âyetlerinden iki âyettir. Bunlar bir kimsenin ölümü veya hayâtından dolayı tutulmazlar. Siz bu tutulmayı gördüğünüz zaman Allah'ı zikrediniz" buyurdu.

3203 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ خَسَفَتْ الشَّمْسُ قَامَ فَكَبَّرَ وَقَرَأَ قِرَاءَةً طَوِيلَةً ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ وَقَامَ كَمَا هُوَ فَقَرَأَ قِرَاءَةً طَوِيلَةً وَهِيَ أَدْنَى مِنْ الْقِرَاءَةِ الْأُولَى ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا وَهِيَ أَدْنَى مِنْ الرَّكْعَةِ الْأُولَى ثُمَّ سَجَدَ سُجُودًا طَوِيلًا ثُمَّ فَعَلَ فِي الرَّكْعَةِ الْآخِرَةِ مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ سَلَّمَ وَقَدْ تَجَلَّتْ الشَّمْسُ فَخَطَبَ النَّاسَ فَقَالَ فِي كُسُوفِ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ إِنَّهُمَا آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَا يَخْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ فَإِذَا رَأَيْتُمُوهُمَا فَافْزَعُوا إِلَى الصَّلَاةِ

-...Âişe (R) şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S) Güneş tutulduğu gün kıyama durup tekbîr aldı ve uzun bir kıraat yaptı. Sonra uzun bir rükû' yaptı. Sonra başım rukû'dan kaldırıp Semiallâhu limen hamidehu dedi. Ve secdeye gitmeden olduğu gibi yine kıyam yaptı ve burada uzun bir kıraat daha yaptı. Bu kıraat birincisinden daha kısa idi. Sonra uzun bir rükû' daha yaptı, fakat bu rükû', birinci rukû'dan kısa idi. Sonra uzun bir secde yaptı. Sonra ikinci rek'atin içinde de birinci rek'atte yaptığı gibi yaptı. Sonra Güneş açılmış olduğu hâlde selâm verdi. Bunun ardından insanlara karşı hutbe yaptı da Güneş'in ve Ay'ın tutulmaları hususunda: "Bunlar Allah'ın âyetlerinden iki âyettir. Bunlar hiçbir kimsenin ne ölümü, ne de hayâtı için tutulurlar. Sizler bu ikisini tutulmuş gördüğünüz zaman hemen namaza iltica ediniz" buyurdu.

3204 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسٌ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا يَنْكَسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ وَلَكِنَّهُمَا آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ فَإِذَا رَأَيْتُمُوهُمَا فَصَلُّوا

-...Bana Kays ibn Ebî Hazım, Ebû Mes'ûd(R)'dan tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Güneş ile Ay hiçbir kimsenin ne ölümünden, ne de hayâtından dolayı tutulurlar. Lâkin bunlar Allah'ın âyetlerinden iki âyettir. Tutulduklarını görünce hemen namaza durun"

بَاب مَا جَاءَ فِي قَوْلِهِ {وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَاحَ نُشُرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ} {قَاصِفًا} تَقْصِفُ كُلَّ شَيْءٍ {لَوَاقِحَ} مَلَاقِحَ مُلْقِحَةً {إِعْصَارٌ} رِيحٌ عَاصِفٌ تَهُبُّ مِنْ الْأَرْضِ إِلَى السَّمَاءِ كَعَمُودٍ فِيهِ نَارٌ {صِرٌّ} بَرْدٌ {نُشُرًا} مُتَفَرِّقَةً

3205 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نُصِرْتُ بِالصَّبَا وَأُهْلِكَتْ عَادٌ بِالدَّبُورِ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Hakkında Gelen Şeyler Babı:"0, rahmetinin Önünde rüzgârları birmüjdeci olarak gönderendir... " (el-Furkaan: 48)."Levâkıha" (ei-Hıcr: 22), "Lahika" ve "Lâhık"ın cem'idir ki, aşılayıcı demektir. "Melâhıka"nın müfredi "Mulhıka'Mır. *I*sârun" (d Bakara: 266), taş fırlatan bora ki, yerden göğe doğru eser, direk gibi olur, içinde ateş vardır. 'Rîhun fihâ sırrun" (Âiu imrân: in), şiddetli soğuk rüzgâr; "Nuşuren" (ei-Furkaan: 48), yayılıcı, dağınık, demektir
-.......Mucâhid'den; o da İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Ben sabâ rüzgârı ile yardım olundum. Âd kavmi de debûr yeli ile helak edildi" buyurmuştur

3206 - حَدَّثَنَا مَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا رَأَى مَخِيلَةً فِي السَّمَاءِ أَقْبَلَ وَأَدْبَرَ وَدَخَلَ وَخَرَجَ وَتَغَيَّرَ وَجْهُهُ فَإِذَا أَمْطَرَتْ السَّمَاءُ سُرِّيَ عَنْهُ فَعَرَّفَتْهُ عَائِشَةُ ذَلِكَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَدْرِي لَعَلَّهُ كَمَا قَالَ قَوْمٌ {فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُسْتَقْبِلَ أَوْدِيَتِهِمْ} الْآيَةَ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) gökyüzünde yağışlı sanılan bir bulut görünce ona karşı durur, geri döner (evimizin içine) girer, çıkardı. Ve (bu karanlık buluttan ümmete bir âfet erişmesinden endîşe ederek) yüzü(nün rengi)değişirdi.Gök yağmur yağdırınca da Peygamber'den bu endîşe açılır giderdi. Âişe bunun sebebini Peygamber'den öğrenmek istedi. Bunun üzerine Peygamber şöyle buyurdu: "Ne bileyim? Belki bu kara bulut bir kavmin dediği gibi (bir azâb) olur (Kur'ân'da şöyle hikâye olunmuştur):Artık vaktâ ki onu, vadilerine doğru gelen bir bulut hâlinde görmüşlerdi. Dediler ki: Bu, bize yağmur verici buluttur. (Hûd:) Hayır, bu çarçabuk gelmesini istediğiniz şeydir; bir rüzgârdır ki, onda elem verici bir azâb vardır. O, Rabb 'imin emriyle her şeyi helak edecektir (dedi). İşte onlar o hâle geldiler ki, meskenlerinden başka birşey görünmez oldu. İşte günahkârlar güruhunu biz böyle cezalandırırız" (ei-Ahkaaf: 24-25)

بَاب ذِكْرِ الْمَلَائِكَةِ وَقَالَ أَنَسٌ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَام عَدُوُّ الْيَهُودِ مِنْ الْمَلَائِكَةِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ {لَنَحْنُ الصَّافُّونَ} الْمَلَائِكَةُ

3207 - حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ ح و قَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ وَهِشَامٌ قَالَا حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ صَعْصَعَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَا أَنَا عِنْدَ الْبَيْتِ بَيْنَ النَّائِمِ وَالْيَقْظَانِ وَذَكَرَ يَعْنِي رَجُلًا بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ فَأُتِيتُ بِطَسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ مُلِئَ حِكْمَةً وَإِيمَانًا فَشُقَّ مِنْ النَّحْرِ إِلَى مَرَاقِّ الْبَطْنِ ثُمَّ غُسِلَ الْبَطْنُ بِمَاءِ زَمْزَمَ ثُمَّ مُلِئَ حِكْمَةً وَإِيمَانًا وَأُتِيتُ بِدَابَّةٍ أَبْيَضَ دُونَ الْبَغْلِ وَفَوْقَ الْحِمَارِ الْبُرَاقُ فَانْطَلَقْتُ مَعَ جِبْرِيلَ حَتَّى أَتَيْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ مَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ وَلَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَأَتَيْتُ عَلَى آدَمَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَرْحَبًا بِكَ مِنْ ابْنٍ وَنَبِيٍّ فَأَتَيْنَا السَّمَاءَ الثَّانِيَةَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ مَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ وَلَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَأَتَيْتُ عَلَى عِيسَى وَيَحْيَى فَقَالَا مَرْحَبًا بِكَ مِنْ أَخٍ وَنَبِيٍّ فَأَتَيْنَا السَّمَاءَ الثَّالِثَةَ قِيلَ مَنْ هَذَا قِيلَ جِبْرِيلُ قِيلَ مَنْ مَعَكَ قِيلَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ وَلَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَأَتَيْتُ عَلَى يُوسُفَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ قَالَ مَرْحَبًا بِكَ مِنْ أَخٍ وَنَبِيٍّ فَأَتَيْنَا السَّمَاءَ الرَّابِعَةَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ مَنْ مَعَكَ قِيلَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قِيلَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ وَلَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَأَتَيْتُ عَلَى إِدْرِيسَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَرْحَبًا بِكَ مِنْ أَخٍ وَنَبِيٍّ فَأَتَيْنَا السَّمَاءَ الْخَامِسَةَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قِيلَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ وَلَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَأَتَيْنَا عَلَى هَارُونَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَرْحَبًا بِكَ مِنْ أَخٍ وَنَبِيٍّ فَأَتَيْنَا عَلَى السَّمَاءِ السَّادِسَةِ قِيلَ مَنْ هَذَا قِيلَ جِبْرِيلُ قِيلَ مَنْ مَعَكَ قِيلَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ مَرْحَبًا بِهِ وَلَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَأَتَيْتُ عَلَى مُوسَى فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَرْحَبًا بِكَ مِنْ أَخٍ وَنَبِيٍّ فَلَمَّا جَاوَزْتُ بَكَى فَقِيلَ مَا أَبْكَاكَ قَالَ يَا رَبِّ هَذَا الْغُلَامُ الَّذِي بُعِثَ بَعْدِي يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِهِ أَفْضَلُ مِمَّا يَدْخُلُ مِنْ أُمَّتِي فَأَتَيْنَا السَّمَاءَ السَّابِعَةَ قِيلَ مَنْ هَذَا قِيلَ جِبْرِيلُ قِيلَ مَنْ مَعَكَ قِيلَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ مَرْحَبًا بِهِ وَلَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَأَتَيْتُ عَلَى إِبْرَاهِيمَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَرْحَبًا بِكَ مِنْ ابْنٍ وَنَبِيٍّ فَرُفِعَ لِي الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ فَسَأَلْتُ جِبْرِيلَ فَقَالَ هَذَا الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ يُصَلِّي فِيهِ كُلَّ يَوْمٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ إِذَا خَرَجُوا لَمْ يَعُودُوا إِلَيْهِ آخِرَ مَا عَلَيْهِمْ وَرُفِعَتْ لِي سِدْرَةُ الْمُنْتَهَى فَإِذَا نَبِقُهَا كَأَنَّهُ قِلَالُ هَجَرَ وَوَرَقُهَا كَأَنَّهُ آذَانُ الْفُيُولِ فِي أَصْلِهَا أَرْبَعَةُ أَنْهَارٍ نَهْرَانِ بَاطِنَانِ وَنَهْرَانِ ظَاهِرَانِ فَسَأَلْتُ جِبْرِيلَ فَقَالَ أَمَّا الْبَاطِنَانِ فَفِي الْجَنَّةِ وَأَمَّا الظَّاهِرَانِ النِّيلُ وَالْفُرَاتُ ثُمَّ فُرِضَتْ عَلَيَّ خَمْسُونَ صَلَاةً فَأَقْبَلْتُ حَتَّى جِئْتُ مُوسَى فَقَالَ مَا صَنَعْتَ قُلْتُ فُرِضَتْ عَلَيَّ خَمْسُونَ صَلَاةً قَالَ أَنَا أَعْلَمُ بِالنَّاسِ مِنْكَ عَالَجْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَشَدَّ الْمُعَالَجَةِ وَإِنَّ أُمَّتَكَ لَا

تُطِيقُ فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَسَلْهُ فَرَجَعْتُ فَسَأَلْتُهُ فَجَعَلَهَا أَرْبَعِينَ ثُمَّ مِثْلَهُ ثُمَّ ثَلَاثِينَ ثُمَّ مِثْلَهُ فَجَعَلَ عِشْرِينَ ثُمَّ مِثْلَهُ فَجَعَلَ عَشْرًا فَأَتَيْتُ مُوسَى فَقَالَ مِثْلَهُ فَجَعَلَهَا خَمْسًا فَأَتَيْتُ مُوسَى فَقَالَ مَا صَنَعْتَ قُلْتُ جَعَلَهَا خَمْسًا فَقَالَ مِثْلَهُ قُلْتُ سَلَّمْتُ بِخَيْرٍ فَنُودِيَ إِنِّي قَدْ أَمْضَيْتُ فَرِيضَتِي وَخَفَّفْتُ عَنْ عِبَادِي وَأَجْزِي الْحَسَنَةَ عَشْرًا

Allah'ın Salavâtı Üzerlerine Olsun, Meleklerin Zikri Babı: Ve Enes şöyle dedi: Abdullah ibn Selâm, Peygamber'e: Şübhesiz meleklerden Cibril aleyhi'sselâm Yahûdîler'in düşmanıdır, dedi.İbn Abbâs da: "Biziz o saff saff dizilenler mutlak bizi" (es sâffât: 165); bunlar meleklerdir,demiştir.
-..Bize Hudbe ibnu Hâlid tahdîs edip şöyle dedi: Bize Hemmâm ibn Yahya, Katâde'den tahdîs etti. ve bana Halîfe ibn Hayyât şöyle dedi: Bize Yezîd ibnu Zuray' tahdîs edip şöyle dedi: Bize Saîd ibn Ebî Arûbe ile Hişâm ed-Destevâî şöyle dediler: Bize Katâde tahdîs edip şöyle dedi: Bize Enes ibnu Mâlik tahdîs etti ki, Mâlik ibn Sa'saa (R) şöyle demiştir: Peygamber(S) şöyle buyurdu: "Bir kerresinde ben Beyt'in (yânı Ka'be'nin) yanında uyurla uyanık arası bir hâlde bulunuyordum".Peygamber burada iki kişi arasındaki adamı (kasdederek) zikretti ve şöyle devam etti; "Derken bana içine hikmet ve imân doldurulmuş altından bir tas getirildi. Göğüsten karnın alt tarafına kadar yarıldı. Sonra karın Zemzem suyu ile yıkandı. Sonra hikmet ve îmân ile dolduruldu. Ve bana katırdan küçük,eşekten büyük beyaz bir hayvan getirildi ki, o Burak'tır. Akabinde ben Cibril'in beraberinde gittim.Nihayet alt semâya vardık.
— Kim o? denildi.
— Cibril'dir, dedi.
— Yanındaki kimdir? denildi. Cibril tarafından:
— Muhammed'dir, diye cevap verildi.
— Ona buraya gelsin diye (da'vet) gönderildi mi? diye soruldu. Cibril:
— Evet, dedi.
— Merhaba gelen Zât'af Bu gelen kişinin gelişi ne güzeldir! denildi.
Müteakiben Âdem 'in yanına geldim ve ona selâm verdim. O da:
— Merhaba sana, Oğul ve Peygamber! dedi. Akabinde ikinci semâya vardık.
— Kimdir o? denildi.
— Cibril'dir, dedi.
— Yanındaki kimdir? denildi. Cibril:
— Muhammed(S)'dir, dedi.
— Ona (gelsin diye) haber gönderildi mi? denildi. Cibril:
— Evet gönderildi, dedi.
— Merhaba O'na -hoş geldi, safa geldi- ve bw gelenin gelişi ne güzeldir! denildi.
Akabinde ben îsâ ve Yahya (Peygamberlerin) yanına vardım. Onlar:
— Merhaba sana, kardeş ve Peygamber! dediler. -Sonra üçüncü semâya vardık.
— Kimdir o? denildi.
— Cibril'dir, dedi.
— Beraberindeki kimdir? denildi. Cibril:
— O Muhammed'dir, dedi.
— Ona (vahy ve mi'râc da'veti) gönderilmiş midir? denildi. Cibril:
— Evet (gönderilmiştir), dedi.
— Merhaba O'na ve bu gelen kişinin gelişi ne güzeldir! denildi. Akabinde ben Yûsuf'un yanına vardım ve ona selâm verdim. O da:
— Merhaba sana bir kardeşten ve peygamberden! dedi. Sonra dördüncü semâya vardık.
— Kimdir o? denildi.
— Cibril'dir, denildi.
— Beraberindeki kimdir? denildi. Cibril tarafından:
— Muhammed'dir, denildi.
— Ona (mi'râc da'veti) gönderilmiş midir? denildi. Cibril:'
— Evet, gönderilmiştir, dedi.
— Merhaba gelen Zât'a ve bu gelenin gelişi ne güzeldir! denildi. Ben îdrîs Peygamber'in yanına vardım ve ona selâm verdim. O da:

— Bir kardeş ve bir peygamberden merhaba! dedi. Sonra beşinci semâya vardık.
— Kimdir o? denildi.
— Cibril'dir, dedi.
— Beraberindeki kimdir? denildi.
— Muhammed'dir, denildi.
— Ona da'vet gönderilmiş midir? denildi. Cibril:
— Evet (gönderilmiştir), dedi.
— Merhaba O'na ve bu gelen Zât ne güzel yolcu! denildi. Akabinde biz Harun'un yanına geldik. Ben ona selâm verdim. O da:
— Merhaba sana bir kardeş ve bir peygamberden, dedi. Sonra altıncı semâya vardık.
— Kimdir o? denildi.
— Cibril'dir, dedi.
— Beraberindeki kimdir? denildi.
— Muhammed'dir, denildi.
— O'na (da'vet) gönderilmiş midir? Bu gelen kişiye merhaba ve O'nun bu gelişi ne güzeldir! denildi. Akabinde ben Musa'nın yanına vardım ve ona selâm verdim. O da:
— Bir kardeşten ve bir peygamberden sana merhaba! dedi. Ben Musa'yı bırakıp geçince Mûsâ ağladı. Musa'ya:
— Seni ağlatan nedir? denildi: Mûsâ:
— Yâ Rabb! Benden sonra peygamber gönderilen bu genç ki, O'nun ümmetinden cennete girecekler benim ümmetimden gireceklerden daha faziletlidir (de ona ağlıyorum)! dedi.Sonra yedinci semâya vardık.
— Kimdir o? denildi.
— Cibril'dir, dedi.
— Yanındaki kimdir? denildi.
— Muhammed'dir, denildi.
— O'na da'vet gönderilmiş midir? Bu gelen Zât'a merhaba, bu gelen kişi ne güzel yolcu! denildi. Akabinde ben İbrahim Peygamber'in yanına vardım ve ona selâm verdim. O da:
— Bir oğul ve peygamber, merhaba sana! dedi.
Sonra bana el-Beytu'l-Ma'mûr gösterildi. Ben Cibril'e bunu sordum. Cibril:
— Bu el-Beytu'l-Ma'mûr'dur, her gün onun içinde yetmişbin melek namaz kılar, bundan çıktıkları zaman artık bu onların son girişidir, bir daha oraya dönmezler, dedi.Bana Sidretu'l-Muntehâ da gösterildi. Bir de gördüm ki, sidre ağacının yemişleri sanki Yemen 'in Hecer şehri testileri gibi; yaprakları ise fillerin kulakları gibidir. Sidre 'nin dibinde dört nehir vardır:İki bâtın nehir, iki zahir nehir. Ben Cibril'e bunları sordum. Cibril;
— Bâtın olan iki nehir cennettedir. Zahir olan iki nehir ise Nîl ile Furât nehirleridir, dedi.
Sonra benim üzerime (her gün) elli namaz farz kılındı. Ben bunları kabul ettim ve Musa'ya geldim.Mûsâ:
— Ne yaptın? dedi.
— Üzerime elli namaz farz olundu, dedim. Mûsâ:
— Ben insanları senden daha iyi biliyorum; ben îsrâîl oğullarını sıkı bir denemeye tâbi' tuttum. Senin ümmetin her gün elli namaza takat getirmez. Onun için Rabb'ine dön de hafifletmesini iste, dedi. Ben de döndüm ve hafifletmeyi istedim. Rabb'im namazları kırk yaptı. Sonra evvelki gibi Mûsâ 'ya; akabinde Rabb 'ime gidip yine hafifletme istedim. Sonra Rabb'im namazları otuz yaptı. Sonra yine bundan önceki gibi Musa'ya;akabinde Rabbi'me gidip hafifletme istedim. Bu sefer Rabb'im namazları yirmi yaptı. Sonra yine Musa'ya ve akabinde Rabb 'ime gidip hafifletme istedim. Bu sefer Rabb 'im namazları on yaptı. Sonra Musa'ya geldim. O da yine hafifletme istememi söyledi. Bu sefer Rabb'im namazları beşyaptı. Akabinde Musa'ya geldim. Mûsâ:
— Ne yaptın? dedi.
— Rabb'im namazları beş yaptı, dedim.
Mûsâ önceki gibi yine hafifletme istememi söyledi. Ben Musa'ya:
— Hayırla selâmette kal (ben bu beşi kabul ediyorum), dedim. Akabinde Allah tarafından:
— Ben beş vakit namazla farizamı imza ve infaz ettim ve kullarımdan fazlasını hafiflettim; ben

güzelliği on kat ile karşılarım! diye nida olundu'.

3207 – (م) وَقَالَ هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ

Ve Hemmâm ibn Yahya, Katâde'den; o da el-Hasen'den; o da Ebû Hureyre'den; o da Peygamber'den el-Beytu'l-Ma'mûr hakkında ayrı hadîs söyledi

---

3208 – حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ الصَّادِقُ الْمَصْدُوقُ قَالَ إِنَّ أَحَدَكُمْ يُجْمَعُ خَلْقُهُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا ثُمَّ يَكُونُ عَلَقَةً مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يَكُونُ مُضْغَةً مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يَبْعَثُ اللَّهُ مَلَكًا فَيُؤْمَرُ بِأَرْبَعِ كَلِمَاتٍ وَيُقَالُ لَهُ اكْتُبْ عَمَلَهُ وَرِزْقَهُ وَأَجَلَهُ وَشَقِيٌّ أَوْ سَعِيدٌ ثُمَّ يُنْفَخُ فِيهِ الرُّوحُ فَإِنَّ الرَّجُلَ مِنْكُمْ لَيَعْمَلُ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ إِلَّا ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ كِتَابُهُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ وَيَعْمَلُ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّارِ إِلَّا ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ

-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Kendisi sâdık ve masdük (yânı: kendisi doğru söyler ve kendisine de doğru bildirilir) olduğu hâlde, bize Rasûlullah (S) tahdîs edip (insanın yaratılması tavırlarından) şunları söyledi:"Sizin herbirinizin yaratılması (yaratılma başlangıcında) ana baba maddeleri kırk gün anasının karnında toplanır. Sonra o maddeler o kadar zaman içinde (yânî kırk gün içinde) katı bir kan pıhtısı hâlini alır. Sonra yine o kadar zaman içinde bir çiğnem et olur. Sonra (dördüncü tekâmül tavrında) Allah bir melek gönderir de tekâmül eden o bir çiğnem ete şu dört kelime(y\ yazması) emrolunur: Onun işini, rızkını, ecelim, şakiyâhud saıd olduğunu yaz! denilir. Sonra ona rûh üflenir (cenîn canlanır). İmdi sizden bir kişi (bu fıtratı gereği dünyâda) iyi iş yapar, nihayet kendisiyle cennet arasında yalnız bir kulaç mesafe kalır. Bu sırada (meleğin ana karnında yazdığı) yazı gelir, yazısı o kişinin önüne geçer (yânî onu önler). Bu defa o kişi cehennemliklerin işini yapmağa başlar (da cehenneme girer). Sizden bir kişi de kötü iş yapar. Nihayet kendisiyle cehennem arasında ancak bir kulaç mesafe kalır. Bu sırada (meleğin yazdığı) o yazı önüne geçer (yânî onu önler). Bu defa o kişi cennet ehlinin (hayırlı) emelini yapar (cennete girer)"

3209 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا مَخْلَدٌ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتَابَعَهُ أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ الْعَبْدَ نَادَى جِبْرِيلَ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فُلَانًا فَأَحْبِبْهُ فَيُحِبُّهُ جِبْرِيلُ فَيُنَادِي جِبْرِيلُ فِي أَهْلِ السَّمَاءِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فُلَانًا فَأَحِبُّوهُ فَيُحِبُّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ ثُمَّ يُوضَعُ لَهُ الْقَبُولُ فِي الْأَرْضِ

-...Bana Mûsâ ibnu Ukbe haber verdi ki, Nâfi' şöyle demiştir: Ebû Hureyre, Peygamber'den söyledi.
Ve Ebû Âsim ed-Dahhâk ibivMahled, Mahled ibn Yezîd'e mu-tâbaat etti ki, İbn Cureyc şöyle demiştir: Bana Mûsâ ibn Ukbe, Nâfi'den; o da Ebû Hureyre'den; o da Peygamber'den haber verdi.
Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:
"Allah bir kulu sevdiği zaman Cibril'e:
— Allah fulânı seviyor, onu sen de sev! diye nida eder. Cibril de o kulu sever. Akabinde Cibril gök ahâlîsine;
— Allah fulân kulu seviyor, onu siz de seviniz! diye nida eder.Gök ahâlîsi de o kimseyi sever. Sonra yerde(ki insanların gönlüne) o kimse lehine kabul ve sevgi konulur (da onu tanıyan müslümânlar

tarafından sevilir)"

3210 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهَا سَمِعَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَنْزِلُ فِي الْعَنَانِ وَهُوَ السَّحَابُ فَتَذْكُرُ الْأَمْرَ قُضِيَ فِي السَّمَاءِ فَتَسْتَرِقُ الشَّيَاطِينُ السَّمْعَ فَتَسْمَعُهُ فَتُوحِيهِ إِلَى الْكُهَّانِ فَيَكْذِبُونَ مَعَهَا مِائَةَ كَذْبَةٍ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'şöyle derken işittim: "Melekler Anan içine -ki o buluttur- inerler de gökte kaza ve hükmolunan emri (istikbâle âid bâzı şeyleri kendi aralarında) zikrederler. Bu sırada şeytânlar (bu haberi) kulak hırsızlığı yapar ve onu işitirler. İşittiklerini de kâhinlere gizlice ulaştırırlar. Kâhinler, şeytânlardan işittikleri kelimelerle beraber yüz yalan da kendi nefislerinden uydururlar"

3211 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ وَالْأَغَرِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ كَانَ عَلَى كُلِّ بَابٍ مِنْ أَبْوَابِ الْمَسْجِدِ الْمَلَائِكَةُ يَكْتُبُونَ الْأَوَّلَ فَالْأَوَّلَ فَإِذَا جَلَسَ الْإِمَامُ طَوَوْا الصُّحُفَ وَجَاءُوا يَسْتَمِعُونَ الذِّكْرَ

-....Bize İbn Şihâb, Ebû Seleme ibn Abdirrahmân ibn Avftan ve el-Agarr Selmân el-Cuhenî'den; onlar da Ebû Hureyre'den tah-dîs ettiler ki, o şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Cumua günü olunca mescidin kapılarından herbir kapıda melekler bulunur. Onlar mescide ilk gelenleri (birinci, ikinci, üçüncü diye) sırasıyte yazarlar. İmâm minbere oturunca sahîfeleri dürerler ve safflar arasına gelip zikri (yânî hutbeyi) dinlerler"

3212 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ قَالَ مَرَّ عُمَرُ فِي الْمَسْجِدِ وَحَسَّانُ يُنْشِدُ فَقَالَ كُنْتُ أُنْشِدُ فِيهِ وَفِيهِ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنْكَ ثُمَّ الْتَفَتَ إِلَى أَبِي هُرَيْرَةَ فَقَالَ أَنْشُدُكَ بِاللَّهِ أَسَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَجِبْ عَنِّي اللَّهُمَّ أَيِّدْهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ قَالَ نَعَمْ

-... Bize ez-Zuhrî tahdîs etti ki, Saîd ibnu'l-Müseyyeb şöyle demiştir: Bir kerre Hassan ibn Sabit mescidde şiir okuduğu sırada Umer mescide uğradı. (Hassân'ın mescidde şiir okumasını çirkin gördü.) Bunun üzerine Hassan:
— Ben vaktiyle bu mescidde senden daha hayırlı olan Zât hâzır iken de şiir okur idim, dedi.Sonra Hassan, Ebû Hureyre'ye döndü ve:
— Allah aşkına sana sorarım: Rasûlullah'ın Hassân'a: "Haydi sen de benim tarafımdan (müşriklere) cevâb ver! Yâ Allah, onu Rûhu'l-Kudüs ile kuvvetlendir!" derken işittin mi? diye sordu..O da;
— Evet (işittim), diye doğruladı

3213 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِحَسَّانَ اهْجُهُمْ أَوْ هَاجِهِمْ وَجِبْرِيلُ مَعَكَ

-....Bize Şu'be, Adiyy ibn Sabit'ten tahdîs etti ki, el Berâ ibn Âzib (R) şöyle demiştir:Peygamber (S) Hassân'a hitaben: "Sen de müşrikleri hicvedip kötüle yâhud onların hicivlerine karşılık ver, Cibril de seninle beraberdir" buyurdu

---

3214 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ ح حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ سَمِعْتُ حُمَيْدَ بْنَ هِلَالٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى غُبَارٍ سَاطِعٍ فِي سِكَّةِ بَنِي غَنْمٍ زَادَ مُوسَى مَوْكِبَ جِبْرِيلَ

-...Bize Cerîr ibn Hazım tahdîs etti. H ve yine bize İshâk ibn Râhûye tahdîs edip şöyle dedi:Bize Vehb ibn Cerîr haber verip şöyle dedi: Bize babam Cerîr ibn Hazım tahdîs edip şöyle dedi: Ben Humeyd ibn Hilâl'den işittim ki, Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: (Rasûlullah, Kurayza oğullan yurduna sefer ettiğinde melekler de iştirak etti.) Ben Ensâr'dan Ganm oğullan sokağında yükselen birtozu bugün bile görür gibiyim. Râvî Mûsâ ibn îsmâîl, Mağâzî'deki kendi rivayetinde şunu ziyâde etmiştir: Enes: Ben Cibril'in melâike cemâatinin Ganm oğullan sokağından geçtikleri sıra yükselen tozunu bugün bile görür gibiyim, demiştir

---

3215 – حَدَّثَنَا فَرْوَةُ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ الْحَارِثَ بْنَ هِشَامٍ سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَيْفَ يَأْتِيكَ الْوَحْيُ قَالَ كُلُّ ذَاكَ يَأْتِينِي الْمَلَكُ أَحْيَانًا فِي مِثْلِ صَلْصَلَةِ الْجَرَسِ فَيَفْصِمُ عَنِّي وَقَدْ وَعَيْتُ مَا قَالَ وَهُوَ أَشَدُّهُ عَلَيَّ وَيَتَمَثَّلُ لِي الْمَلَكُ أَحْيَانًا رَجُلًا فَيُكَلِّمُنِي فَأَعِي مَا يَقُولُ

-....Urve ibnu'z-Zubeyr'den; o da Âişe(R)'den tahdîs etti ki, el-Hâris ibnu Hişâm,Peygamber'den:
— Sana vahy nasıl gelir? diye sormuştur. Peygamber (S) şöyle cevâblamıştır:
— "Bunun hepsi (şöyledir): Bazen melek bana çıngırak sesi gibi bir ses içinde gelir, akabinde meleğin bana söylediği şeyleri ezberlemiş olduğum hâlde o benden ayrılır. Bana en ağır olanı budur.Bazen de melek bana bir insan olarak temessül eder (yânî sûretlenir), benimle konuşur, ben de söyleyeceklerini iyice bellerim"

3216 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ أَنْفَقَ زَوْجَيْنِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ دَعَتْهُ خَزَنَةُ الْجَنَّةِ أَيْ فُلُ هَلُمَّ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ ذَاكَ الَّذِي لَا تَوَى عَلَيْهِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْجُو أَنْ تَكُونَ مِنْهُمْ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu:
— "Kim Allah yolunda çift sadaka verirse, cennetin bekçileri, yânî melekler onu: Ey Fulân! Buraya gel! diye da'vet ederler." Peygamber'in bu sözü üzerine Ebû Bekr:
— Artık kendisine hiç helak olmayan kimse, işte budur, -dedi. Peygamber de:
— "Senin de o bahtiyarlardan olmanı umarım" buyurdu

3217 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهَا يَا عَائِشَةُ هَذَا جِبْرِيلُ يَقْرَأُ عَلَيْكِ السَّلَامَ فَقَالَتْ وَعَلَيْهِ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ تَرَى مَا لَا أَرَى تُرِيدُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Bize Ma'mer, ez-Zuhrî'den; o da Ebû Seleme'den; o da Âişe(R)'den haber verdi ki,Peygamber (S) Âişe'ye:
— "Yâ Âişe! Şu (yanımdaki) Cibril'dir, sana selâm ediyor" buyurmuş.Aişe de:
— Selâm; Allah'ın rahmeti ve bereketleri onun üzerine olsun, demiş ve Peygamber'i kasdederek:
— Benim görmediğimi Sen görüyorsun, demiştir

3218 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ ذَرٍّ قَالَ ح حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ عُمَرَ بْنِ ذَرٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِجِبْرِيلَ أَلَا تَزُورُنَا أَكْثَرَ مِمَّا تَزُورُنَا قَالَ فَنَزَلَتْ {وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا} الْآيَةَ

Bize Ebû Nuaym tahdîs edip şöyle dedi: Bize Umer ibnu Zerr tahdîs etti.H Ebû Nuaym dedi ki: Bana Yahya ibn Ca'fer tahdîs edip şöyle dedi: Bize Vekî', Umer ibn Zerr'den; o da babası Zerr ibn Abdillah el-Hamdânî'den; o da Saîd ibn Cubeyr'den tahdîs etti ki, Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Cibril'e:
— "Sen bize şu ziyaretinden daha çok ziyaret etmez misin?"demişti (yânî daha sık gelmesini arzûlamıştı). İbn Abbâs dedi ki: Bunun üzerine "Biz (melekler) Senin Rabbinin emri olmadıkça inmeyiz. Önümüzde, ardımızda ve ikisi arasında ne varsa hepsi O'nundur. Senin Rabbin unutkan değildir" (Meryem: 64) âyeti indi

---

3219 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَقْرَأَنِي جِبْرِيلُ عَلَى حَرْفٍ فَلَمْ أَزَلْ أَسْتَزِيدُهُ حَتَّى انْتَهَى إِلَى سَبْعَةِ أَحْرُفٍ

-... O da İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki, Rasûlullah(S) şöyle buyurmuştur: "Cibril bana Kur'ân'ı bir okunuş üzerine okuttu. Ben de durmadan bunun artmasını isterdim. Tâ yedi türlü okunuşa erişinceye kadar bu dileğimde ısrar ettim"

3220 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجْوَدَ النَّاسِ وَكَانَ أَجْوَدُ مَا يَكُونُ فِي رَمَضَانَ حِينَ يَلْقَاهُ جِبْرِيلُ وَكَانَ جِبْرِيلُ يَلْقَاهُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ فَيُدَارِسُهُ الْقُرْآنَ فَلَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ يَلْقَاهُ جِبْرِيلُ أَجْوَدُ بِالْخَيْرِ مِنْ الرِّيحِ الْمُرْسَلَةِ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ بِهَذَا الْإِسْنَادِ نَحْوَهُ وَرَوَى أَبُو هُرَيْرَةَ وَفَاطِمَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ جِبْرِيلَ كَانَ يُعَارِضُهُ الْقُرْآنَ

-...Bize Abdullah ibnu'I-Mubârek haber verip şöyle dedi:Bize Yûnus ibn Yezîd haber verdi ki, ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Ubeydullah ibni Abdillah tahdîs etti ki, İbnu Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) insanların en cömerdi idi. En cömert olduğu zaman da ramazânda idi ki, bu ay Cibril aleyhi's-selâmın kendisine en çok kavuştuğu zaman idi. Cibril, ramazânın her gecesinde Rasûlul-lah'la buluşur ve kendisi ile Kur'ân-ı Kerîm'i mudârese ve müzâkere ederdi. îşte bundan dolayı Rasûlullah Cibril kendisiyle buluştuğu bu zamanda hayır dağıtmakta, esmesi maniaya uğramayan rüzgârdan daha cömert idi.Ve Abdullah ibnu'l-Mubârek'ten: (Kendisi:) Bize Ma'mer (ıbnu Râşid, yukarıda verilen) bu isnâd ile o hadîsin ma'nâca benzerini tahdîs etti, demiştir.Ve Ebû Hureyre ile Fâtıma (R) da Peygamber(S)'den, Cibril'in (her sene ramazânda) Peygamberce Kur'ân'ı karşılaştırma yapar olduğunu rivayet etmişlerdir

3221 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ أَخَّرَ الْعَصْرَ شَيْئًا فَقَالَ لَهُ عُرْوَةُ أَمَا إِنَّ جِبْرِيلَ قَدْ نَزَلَ فَصَلَّى أَمَامَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عُمَرُ اعْلَمْ مَا تَقُولُ يَا عُرْوَةُ قَالَ سَمِعْتُ بَشِيرَ بْنَ أَبِي مَسْعُودٍ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا مَسْعُودٍ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ نَزَلَ جِبْرِيلُ فَأَمَّنِي فَصَلَّيْتُ مَعَهُ ثُمَّ صَلَّيْتُ مَعَهُ ثُمَّ صَلَّيْتُ مَعَهُ ثُمَّ صَلَّيْتُ مَعَهُ ثُمَّ صَلَّيْتُ مَعَهُ يَحْسُبُ بِأَصَابِعِهِ خَمْسَ صَلَوَاتٍ

-....Bize Leys ibnu Sa'd, İbn Şihâb'dan şöyle tahdîs etti: Umer ibnu Abdilazîz bir gün ikindi namazını biraz geri bıraktı. Bunun üzerine Urve ibnu'z-Zubeyr, Umer'e:
— Dikkat et! Muhakkak ki Cibril inmiş ve Rasûlullah'm önünde namaz kıldırmıştır, dedi.Umer de ona:
— Yâ Urve, söylediğini iyi bil! dedi.Urve de hadîsi senediyle nakledip şöyle demiştir:
— Ben Beşîr ibn Ebî Mes'ûd'dan işittim, şöyle diyordu: Ben babam Ebû Mes'ûd'dan işittim, şöyle diyordu: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Cibril indi ve bana imâm oldu, ben de onunla birlikte namaz kıldım. Sonra onunla namaz kıldım. Sonra onunla namaz kıldım. Sonra onun/a namaz kıldım. Sonra onunla namaz kıldım". Rasûlullah bunu söylerken birer birer beş namazı parmaklarıyle sayıyordu

---

3222 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِي جِبْرِيلُ مَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِكَ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ أَوْ لَمْ يَدْخُلْ النَّارَ قَالَ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قَالَ وَإِنْ

-.....Ebû Zerr (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu:
— "Cibril bana: 'Ümmetinden her kim Allah'a hiçbirşeyi ortak koşmayarak (tevhîd inancıyle) ölürse cennete girer -yâhud ateşe girmez' dedi". Ebû Zerr:
— Eğer o kişi zina etse ve hırsızlık yapsa da mı? dedi. Peygamber:
— "Eğer (bu günâhları işlese de)" buyurdu

3223 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَلَائِكَةُ يَتَعَاقَبُونَ مَلَائِكَةٌ بِاللَّيْلِ وَمَلَائِكَةٌ بِالنَّهَارِ وَيَجْتَمِعُونَ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ وَصَلَاةِ الْعَصْرِ ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ الَّذِينَ بَاتُوا فِيكُمْ فَيَسْأَلُهُمْ وَهُوَ أَعْلَمُ فَيَقُولُ كَيْفَ تَرَكْتُمْ عِبَادِي فَيَقُولُونَ تَرَكْنَاهُمْ يُصَلُّونَ وَأَتَيْنَاهُمْ يُصَلُّونَ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Melekler arka arkaya gelirler: Hergün birtakım melâike geceleyin, diğer birtakım melâike de gündüzleyin birbiri ardınca size gelirler. Bunlar sabah ve ikindi namazlarında buluştuktan sonra evvelce içinizde kalmış olanlar göğe yükselirler. Rableri (namaz kılmış kullarının) hâllerini en iyi bilirken yine o meleklere: Kullarımı ne hâlde bıraktınız? diye sorar. Onlar da: Onları namaz kılarlarken bıraktık ve onlara namaz kılarlarken varmıştık, derler"

بَاب إِذَا قَالَ أَحَدُكُمْ آمِينَ وَالْمَلَائِكَةُ فِي السَّمَاءِ آمِينَ فَوَافَقَتْ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

3224 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا مَخْلَدٌ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أُمَيَّةَ أَنَّ نَافِعًا حَدَّثَهُ أَنَّ الْقَاسِمَ بْنَ مُحَمَّدٍ حَدَّثَهُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ حَشَوْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وِسَادَةً فِيهَا تَمَاثِيلُ كَأَنَّهَا نُمْرُقَةٌ فَجَاءَ فَقَامَ بَيْنَ الْبَابَيْنِ وَجَعَلَ يَتَغَيَّرُ وَجْهُهُ

فَقُلْتُ مَا لَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ مَا بَالُ هَذِهِ الْوِسَادَةِ قَالَتْ وِسَادَةٌ جَعَلْتُهَا لَكَ لِتَضْطَجِعَ عَلَيْهَا قَالَ أَمَا عَلِمْتِ أَنَّ الْمَلَائِكَةَ لَا تَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ وَأَنَّ مَنْ صَنَعَ الصُّورَةَ يُعَذَّبُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَقُولُ أَحْيُوا مَا خَلَقْتُمْ

"Sizlerden biri Âmin dediği zaman melekler de semâda {Âmîn deseler de) her ikisi birbirine denk düşerse, o kimsenin geçmiş günâhları mağfiret edilir"

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber için bir yastık doldurdum. Onda birtakım suretler vardı. Bu küçük bir yastık gibidir. Peygamber geldi ve iki kapının arasında dikeldi, yüzü de değişmeye başladı. Ben hemen:

— Bizim için ne (kusur) var, yâ Rasûlallah? dedim. Peygamber (S):

— "Bu yastığın hâli nedir?" diye sordu. Âişe:

— Bir yastıktır; ben onu üzerinde yatasm diye Sen'in için yaptım, dedi. Peygamber:

— "Sen içinde suret bulunan bir eve meleklerin girmeyeceğini; bu sureti yapan kimsenin kıyamet gününde azâb edileceğini ve Yüce Allah 'in: Yarattıklarınıza (yânî sûretlendirdiğiniz bu hayvanlara) can verin! buyuracağını bilmedin mi?" buyurdu

---

3225 - حَدَّثَنَا ابْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا طَلْحَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ كَلْبٌ وَلَا صُورَةُ تَمَاثِيلَ

-...Bize Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den; o da Ubeydullah ibn Abdillah'tan haber verdi ki, o da İbn Abbâs (R)'tan şöyle derken işitmiştir: Ben Ebû Talha'dan işittim, şöyle diyordu: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim: "İçinde köpek bulunan eve melekler girmez, içinde temsillere âid suret bulunan eve de" buyuruyordu

---

3226 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا عَمْرٌو أَنَّ بُكَيْرَ بْنَ الْأَشَجِّ حَدَّثَهُ أَنَّ بُسْرَ بْنَ سَعِيدٍ حَدَّثَهُ أَنَّ زَيْدَ بْنَ خَالِدٍ الْجُهَنِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ وَمَعَ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ عُبَيْدُ اللَّهِ الْخَوْلَانِيُّ الَّذِي كَانَ فِي حَجْرِ مَيْمُونَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَهُمَا زَيْدُ بْنُ خَالِدٍ أَنَّ أَبَا طَلْحَةَ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ قَالَ بُسْرٌ فَمَرِضَ زَيْدُ بْنُ خَالِدٍ فَعُدْنَاهُ فَإِذَا نَحْنُ فِي بَيْتِهِ بِسِتْرٍ فِيهِ تَصَاوِيرُ فَقُلْتُ لِعُبَيْدِاللَّهِ الْخَوْلَانِيِّ أَلَمْ يُحَدِّثْنَا فِي التَّصَاوِيرِ فَقَالَ إِنَّهُ قَالَ إِلَّا رَقْمٌ فِي ثَوْبٍ أَلَا سَمِعْتَهُ قُلْتُ لَا قَالَ بَلَى قَدْ ذَكَرَهُ

-.... Bize Amr ibnu'l-Hâris haber verdi. Ona da Bukeyr ibnu'l-Eşecc tahdîs etmiştir. Ona da Busr ibn Saîd tahdîs etmiştir. Ona da Zeyd ibn Hâlid el-Cuhenî (R) tahdîs etmiştir. Busr ibn Saîd'in beraberinde, Peygamber'in zevcesi Meymûne'nin himayesinde bulunmuş olan Ubeydullah el-Havlânî bulunuyordu. Râvî dedi ki: îşte bu ikisine Zeyd ibn Hâlid tahdîs etti. Ona da Ebû Talha şöyle tahdîs etti: Peygamber (S): "Melekler, içinde suret bulunan herhangi bir eve girmezler" buyurdu. Sahâbî râvî Busr dedi ki: (Bu hadîsi bana rivayet ettikten bir zaman sonra) Zeyd ibn Hâlid hastalandı. Biz de ona hasta ziyaretine gittik. Eve girdiğimizde içeride, üzerinde birtakım suretler bulunan bir perde ile karşılaştık. Ben orada bulunan Ubeydullah el-Havlânî'ye:

— Bu Zeyd ibn Hâlid bize Peygamber'den tasvirler hakkındaki hadîsi tahdîs etmedi mi? (Şimdi evinde bu resimli perde ne oluyor?) dedim. Ubeydullah bana;

— Zeyd ibn Hâlid bu hadîsi Ebû Talha'dan bize naklederken, sonunda "İllâ rakmen fîsevbin (= Elbisedeki nakış ve resim müstesnadır)" demiştir; sen onu işitmedin mi? dedi.

— Hayır işitmedim, dedim. O da:

— Fakat sen o hadîsi işittin, o bunu muhakkak zikretmiştir, dedi

---

3227 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ وَعَدَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جِبْرِيلُ فَقَالَ إِنَّا لَا نَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ وَلَا كَلْبٌ

-... Bana Amr ibnu'l-Hâris, Sâlim'den; o da babası Abdullah ibn Umer'den tahdîs etti; o şöyle demiştir: Cibrîl aleyhi's-selâm, Peygamber'in yanına inmeyi va'd etmişti (inmedi; Peygamber sebebini sordu.) Cibrîl: Biz melekler, içinde (canlı hayvana âid) suret ve köpek bulunan eve girmeyiz, dedi.

3228 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا قَالَ الْإِمَامُ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ فَإِنَّهُ مَنْ وَافَقَ قَوْلُهُ قَوْلَ الْمَلَائِكَةِ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

-....Ebû Salih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "İmâm Semiallâhu limen hami-deh dediği zaman siz Allâhumme Rabbena leke 'l-hamdu deyiniz. Çünkü her kimin böyle demesi melâikenin böyle demesine denk düşerse geçmiş günâhları mağfiret edilir"

3229 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ هِلَالِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ أَحَدَكُمْ فِي صَلَاةٍ مَا دَامَتْ الصَّلَاةُ تَحْبِسُهُ وَالْمَلَائِكَةُ تَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ مَا لَمْ يَقُمْ مِنْ صَلَاتِهِ أَوْ يُحْدِثْ

-...Ebû Hureyre (R) tahdîs etti ki: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Sizin herhangi birinizi namaz kılmak habsedip alıkoyduğu müddetçe, bir namaz içindedir. Namaz kıldığı yerden kalkmadığı yâhud abdestini bozmadığı müddetçe de melekler onun için: Allâhumme 'ğfîr lehu ve 'r-hamhu(= Yâ Allah, ona mağfiret et ve ona merhamet eyle)/ derler"

3230 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ عَطَاءٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَعْلَى عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ عَلَى الْمِنْبَرِ {وَنَادَوْا يَا مَالِكُ} قَالَ سُفْيَانُ فِي قِرَاءَةِ عَبْدِ اللَّهِ وَنَادَوْا يَا مَالِ

-...Ya'lâ ibn Umeyye (R): Ben Peygamber(S)'in minber üzerinde (cehennem ahâlîsinin cehennem muhafızına): "Yâ Mâlik! (Rabb'in hakkımızdaki hükmünü versin!) diye nida ettiler... (ez-Zuhrûf: 77) âyetim okuduğunu işittim" demiştir. Râvî Sufyân ibn Uyeyne, Abdullah ibn Mes'ûd'un bu âyeti "Ve nâdev yâ Mâli" şeklinde kâfi düşürerek okuduğunu söylemiştir

---

3231 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَتْهُ أَنَّهَا قَالَتْ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ أَتَى عَلَيْكَ يَوْمٌ كَانَ أَشَدَّ مِنْ يَوْمِ أُحُدٍ قَالَ لَقَدْ لَقِيتُ مِنْ قَوْمِكِ مَا لَقِيتُ وَكَانَ أَشَدَّ مَا لَقِيتُ مِنْهُمْ يَوْمَ الْعَقَبَةِ إِذْ عَرَضْتُ نَفْسِي عَلَى ابْنِ عَبْدِ يَالِيلَ بْنِ عَبْدِ كُلَالٍ فَلَمْ يُجِبْنِي إِلَى مَا أَرَدْتُ فَانْطَلَقْتُ وَأَنَا مَهْمُومٌ عَلَى وَجْهِي فَلَمْ أَسْتَفِقْ إِلَّا وَأَنَا بِقَرْنِ الثَّعَالِبِ فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَإِذَا أَنَا بِسَحَابَةٍ قَدْ أَظَلَّتْنِي فَنَظَرْتُ فَإِذَا فِيهَا جِبْرِيلُ فَنَادَانِي فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ قَدْ سَمِعَ قَوْلَ قَوْمِكَ لَكَ وَمَا رَدُّوا عَلَيْكَ وَقَدْ بَعَثَ إِلَيْكَ مَلَكَ الْجِبَالِ لِتَأْمُرَهُ بِمَا شِئْتَ فِيهِمْ فَنَادَانِي مَلَكُ الْجِبَالِ فَسَلَّمَ عَلَيَّ ثُمَّ قَالَ يَا مُحَمَّدُ فَقَالَ ذَلِكَ فِيمَا شِئْتَ إِنْ شِئْتَ أَنْ أُطْبِقَ عَلَيْهِمْ الْأَخْشَبَيْنِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَلْ أَرْجُو أَنْ يُخْرِجَ اللَّهُ مِنْ أَصْلَابِهِمْ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ وَحْدَهُ لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا

-....Peygamber'in zevcesi Âişe (R) şöyle tahdîs etmiştir: Âişe, Peygamber(S)'e:
— Sana Uhud gününden daha şiddetli olan bir gün erişti mi? dedi. O da:
—"Yemin olsun ki kavmin Kureyş'ten gelen birçok zorluklarla karşılaştım. Fakat onlardan Akabe günü karşılaştığım zorluk hepsinden şiddetli idi. Şöyle ki: Ben (Kureyş'ten gördüğüm ezâ üzerine Taife gidip) hayâtımın korunmasını Abdu Kulâl'in oğlu İbnu Abdu Yâlîl'e teklif etiğim zaman o benim dileğime cevâb vermemişti. Ben de kederli ve hayretli bir hâlde yüzümün doğrusuna (Mekke'ye) dönmüştüm. Bu hayretim Karnu's-Seâlib mevkiine kadar devam etti. Burada başımı kaldırıp (semâya) baktığımda beni gölgelendirmekte olan bir bulut gördüm. Buluta (dikkatle) baktığımda bunun içinde Cibril bulunduğunu gördüm. Cibril bana nida etti de: Allah, kavminin Sen'in hakkında dediklerini ve Seni korumayı reddettiklerini muhakkak işitti. Ve Ailah Sana şu Dağlar Meleği'ni gönderdi. Kavmin hakkında ne dilersen ona emredebilirsin, dedi. Bunun üzerine Dağlar Meleği bana nida edip selâm verdi. Sonra:
— Yâ Muhammedi Cibril'in bu söylediği bir hakikattir. Sen ne istersen emrine hazırım. Eğer (Ebû Kubeys ile Kuaykân denilen) şu iki yalçın dağı Mekkeliler üzerine kapaklamamı istersen (onu da emret), dedi.
Buna karşı Peygamber:
— Hayır, ben Allah 'in bu müşriklerinin sulblerinden yalnız Allah 'a ibâdet eder ve Allah 'a hiçbirşeyi ortak kılmaz (tevhîdci) bir nesil meydana çıkarmasını arzu ederim, dedi"

3232 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ الشَّيْبَانِيُّ قَالَ سَأَلْتُ زِرَّ بْنَ حُبَيْشٍ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى فَأَوْحَى إِلَى عَبْدِهِ مَا أَوْحَى} قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ مَسْعُودٍ أَنَّهُ رَأَى جِبْرِيلَ لَهُ سِتُّ مِائَةِ جَنَاحٍ

-...Bize Ebû İshâk eş-Şeybânî tahdîs edip şöyle dedi: Ben Zırr ibn Hubeyş'e Yüce Allah'ın şu kavlinden sordum: "Sonra (Cib-rîl O'na) yaklaştı, sarktı. İki yay kadar, yâhud daha yakın oldu da (Allah'ın) kuluna vahy ettiğini etti. O'nun gördüğünü kalbi yalana Çlkarmadl" (en-Necm: 8-11). Zırr ibn Hubeyş: Bize İbnu Mes'ûd:Peygamber(S) Cibril'i (yaratılmış olduğu surette) altıyüz kanatlı olarak gördü,diye tahdîs etti,dedi

---

3233 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ {لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى} قَالَ رَأَى رَفْرَفًا أَخْضَرَ سَدَّ أُفُقَ السَّمَاءِ

Bize Hafs ibn Umer tahdîs edip şöyle dedi: Bize Şu'be, el-A'meş'ten; o da İbrahim'den; o da Alkame'den tahdîs etti ki, Abdullah ibn Mes'ûd (R) "And olsun ki O, RabbHnin en büyük âyetlerinden bir kısmım görmüştür" (en-Necm: ıs) âyetinin tefsirinde: Rasûlullah (S) semânın etrafını yeşil bir kumaş (hâlinde Cibril'in kanadı) kaplamış gördü, demiştir

---

3234 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ أَنْبَأَنَا الْقَاسِمُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَنْ زَعَمَ أَنَّ مُحَمَّدًا رَأَى رَبَّهُ فَقَدْ أَعْظَمَ وَلَكِنْ قَدْ رَأَى جِبْرِيلَ فِي صُورَتِهِ وَخَلْقُهُ سَادٌّ مَا بَيْنَ الْأُفُقِ

-....Bize el-Kaasım haber verdi ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Her kim Muhammed (uyanık olarak baş gözüyle) Rabb'ini gördü sanırsa, en büyük yalanı irtikâb etmiş olur. Lâkin muhakkak olan şudur ki, Rasûlullah Cibrîl'i ufkun arasını kaplamış olduğu hâlde hakîkî suret ve hilkatinde görmüştür

---

3235 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ بْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ ابْنِ الْأَشْوَعِ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ قُلْتُ

لِعَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَأَيْنَ قَوْلُهُ {ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى} قَالَتْ ذَاكَ جِبْرِيلُ كَانَ يَأْتِيهِ فِي صُورَةِ الرَّجُلِ وَإِنَّهُ أَتَاهُ هَذِهِ الْمَرَّةَ فِي صُورَتِهِ الَّتِي هِيَ صُورَتُهُ فَسَدَّ الْأُفُقَ

-....Mesrûk şöyle demiştir: Ben (Peygamber'in Rabb'ini görmesini reddettiği zaman) Âişe'ye:
— Öyleyse Yüce Allah'ın şu kavli neresdedir (yânî bunun vechi nedir)? dedim: "Sonra yaklaştı,derken sarktı. (Bu suretle Peygamber'e) iki yay kadar, yâhud daha yakın oldu da (Allah'ın) kuluna vahy ettiğini ettV (en-Necm: 8-11). Âişe (R):
— Bu yanaşma ancak Cibril'in yanaşmasıdır. Cibril Peygamber'e insan suretinde gelirdi. Şübhesiz Cibril bu kerre Peygamber'e kendi hakîkî sureti olan sureti içinde gelmiş ve ufku kapatmıştır, dedi

---

3236 – حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا جَرِيرٌ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ عَنْ سَمُرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتُ اللَّيْلَةَ رَجُلَيْنِ أَتَيَانِي قَالَا الَّذِي يُوقِدُ النَّارَ مَالِكٌ خَازِنُ النَّارِ وَأَنَا جِبْرِيلُ وَهَذَا مِيكَائِيلُ

-...Semure ibn Cundeb (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Ben bu gece fu'yâmda iki kimse gördüm. Onlar bana geldiler... şöyle dediler: O ateş yakan adam, cehennemin bekçisi olan Mâlik'tir... Ben Cibril'im. Bu da Mtkâîl'dir..."

3237 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَعَا الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ إِلَى فِرَاشِهِ فَأَبَتْ فَبَاتَ غَضْبَانَ عَلَيْهَا لَعَنَتْهَا الْمَلَائِكَةُ حَتَّى تُصْبِحَ تَابَعَهُ شُعْبَةُ وَأَبُو حَمْزَةَ وَابْنُ دَاوُدَ وَأَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Kişi kadınım (cinsî yaklaşmak için) yatağına da'vet eder de kadın çekinir ve bu yüzden koca, kadına öfkeli, sinirli bir hâlde gecelerse melekler o kadına sabah oluncaya kadar la'net ederler". Bu hadîsi el-A'meş'ten rivayet etmekte Ebû Avâne'ye Şu'be, Ebû Hamza, İbnu Dâvûd ve Ebû Muâviye mutâbaat etmişlerdir

---

3238 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ ثُمَّ فَتَرَ عَنِّي الْوَحْيُ فَتْرَةً فَبَيْنَا أَنَا أَمْشِي سَمِعْتُ صَوْتًا مِنْ السَّمَاءِ فَرَفَعْتُ بَصَرِي قِبَلَ السَّمَاءِ فَإِذَا الْمَلَكُ الَّذِي جَاءَنِي بِحِرَاءٍ قَاعِدٌ عَلَى كُرْسِيٍّ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ فَجُئِثْتُ مِنْهُ حَتَّى هَوَيْتُ إِلَى الْأَرْضِ فَجِئْتُ أَهْلِي فَقُلْتُ زَمِّلُونِي زَمِّلُونِي فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى {يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُمْ فَأَنْذِرْ إِلَى قَوْلِهِ وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ} قَالَ أَبُو سَلَمَةَ وَالرِّجْزُ الْأَوْثَانُ

-...İbn Şihâb şöyle demiştir: Ben Ebû Seleme'den işittim, şöyle dedi: Bana Câbir ibnu Abdillah (R) haber verdi. O, Peygam-ber(S)'den şöyle buyururken işitmiştir: "Sonra benden vahy bir süre habs olundu. Ben bir gün yürürken birdenbire gökyüzü tarafından bir ses işittim. Başımı kaldırdım. Bir de baktım ki, Hıra 'da bana gelen melek (yânî Cibrîl) semâ ile Arz arasında bir kürsî üzerinde oturmuş. Ondan pek ziyâde korktum, hattâ yere düştüm. Akabinde aileme geldim ve: Beni örtünüz, beni örtünüz! dedim. Bunun üzerine Yüce Allah şu âyetleri indirdi: Ey bürünüp sarınan! Kalk, artık korkut. Rabb'ini büyük tanı. Elbiselerini temizle. Azâb{& götürecek şeyleri) terkeyle..." (el-Müddessir: 1-5).Ebû Seleme: Âyetteki "er-Rücz", putlardır, demiştir

---

3239 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ ح و قَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ حَدَّثَنَا ابْنُ عَمِّ نَبِيِّكُمْ يَعْنِي ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَأَيْتُ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِي مُوسَى رَجُلًا آدَمَ طُوَالًا جَعْدًا كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ شَنُوءَةَ وَرَأَيْتُ عِيسَى رَجُلًا مَرْبُوعًا مَرْبُوعَ الْخَلْقِ إِلَى الْحُمْرَةِ وَالْبَيَاضِ سَبِطَ الرَّأْسِ وَرَأَيْتُ مَالِكًا خَازِنَ النَّارِ وَالدَّجَّالَ فِي آيَاتٍ أَرَاهُنَّ اللَّهُ إِيَّاهُ {فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَائِهِ} قَالَ أَنَسٌ وَأَبُو بَكْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَحْرُسُ الْمَلَائِكَةُ الْمَدِينَةَ مِنْ الدَّجَّالِ

-....Müfessir Ebu'1-ÂHye şöyle demiştir: Bize Peygamerinizin amcası oğlu, yânî İbn Abbâs (R) tahdîs etti. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "(Mi'râcda) bana gece sefer ettirildiğinde ben Musa'yı esmer yüzlü, uzun boylu, kıvırcık saçlı bir tipte gördüm. Müsâ (uzunluk ve esmerlikçe) Ezdu Şenûe adamlarından bir kişi gibidir. îsâ'yı da gördüm: Ne uzun ne kısa, orta boyda, benzi kırmızı ile beyaza meyilli olup başı, salıverilmiş düz saçlı bir kimse idi. Allah 'in bana gösterdiği hayrete düşürücü daha birtakım garibeler arasında cehennem muhafızı Mâlik'i ve Deccâl'i de gördüm. Ey mü'min, Peygamber'in Musa'ya kavuşmasından şübhede olma". Enes ve Ebû Bekre (R), Peygamber'in "Melekler Medine'yi, Dec-câl'den bekçilik yapıp korurlar" hadîsini söylemişlerdir

---

بَاب مَا جَاءَ فِي صِفَةِ الْجَنَّةِ وَأَنَّهَا مَخْلُوقَةٌ قَالَ أَبُو الْعَالِيَةِ {مُطَهَّرَةٌ} مِنْ الْحَيْضِ وَالْبَوْلِ وَالْبُزَاقِ {كُلَّمَا رُزِقُوا} أُتُوا بِشَيْءٍ ثُمَّ أُتُوا بِآخَرَ {قَالُوا هَذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ} أُتِينَا مِنْ قَبْلُ {وَأُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا} يُشْبِهُ بَعْضُهُ بَعْضًا وَيَخْتَلِفُ فِي الطُّعُومِ {قُطُوفُهَا} يَقْطِفُونَ كَيْفَ شَاءُوا {دَانِيَةٌ} قَرِيبَةٌ {الْأَرَائِكُ} السُّرُرُ وَقَالَ الْحَسَنُ النَّضْرَةُ فِي الْوُجُوهِ وَالسُّرُورُ فِي الْقَلْبِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ {سَلْسَبِيلًا} حَدِيدَةُ الْجِرْيَةِ {غَوْلٌ} وَجَعُ الْبَطْنِ {يُنْزَفُونَ} لَا تَذْهَبُ عُقُولُهُمْ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ {دِهَاقًا} مُمْتَلِئًا {كَوَاعِبَ} نَوَاهِدَ الرَّحِيقُ الْخَمْرُ التَّسْنِيمُ يَعْلُو شَرَابَ أَهْلِ الْجَنَّةِ {خِتَامُهُ} طِينُهُ {مِسْكٌ} {نَضَّاخَتَانِ} فَيَّاضَتَانِ يُقَالُ مَوْضُونَةٌ مَنْسُوجَةٌ مِنْهُ وَضِينُ النَّاقَةِ وَالْكُوبُ مَا لَا أُذْنَ لَهُ وَلَا عُرْوَةَ وَالْأَبَارِيقُ ذَوَاتُ الْآذَانِ وَالْعُرَى {عُرُبًا} مُثَقَّلَةً وَاحِدُهَا عَرُوبٌ مِثْلُ صَبُورٍ وَصُبُرٍ يُسَمِّيهَا أَهْلُ مَكَّةَ الْعَرِبَةَ وَأَهْلُ الْمَدِينَةِ الْغَنِجَةَ وَأَهْلُ الْعِرَاقِ الشَّكِلَةَ وَقَالَ مُجَاهِدٌ رَوْحٌ جَنَّةٌ وَرَخَاءٌ وَالرَّيْحَانُ الرِّزْقُ وَالْمَنْضُودُ الْمَوْزُ وَالْمَخْضُودُ الْمُوقَرُ حَمْلًا وَيُقَالُ أَيْضًا لَا شَوْكَ لَهُ وَالْعُرُبُ الْمُحَبَّبَاتُ إِلَى أَزْوَاجِهِنَّ وَيُقَالُ مَسْكُوبٌ جَارٍ {وَفُرُشٍ مَرْفُوعَةٍ} بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ {لَغْوًا} بَاطِلًا {تَأْثِيمًا} كَذِبًا أَفْنَانٌ أَغْصَانٌ {وَجَنَى الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ} مَا يُجْتَنَى قَرِيبٌ {مُدْهَامَّتَانِ} سَوْدَاوَانِ مِنْ الرِّيِّ

Cennetin Sıfatı Ve Yaratılmış (Yânî Şimdi Mevcûd) Olduğu Hakkında Gelen Şeyler Babı
Ve Ebu'I-Aliye dedi ki; "Mutahharatun": Hayzdan, sidikten, tükürükten tertemiz kılınmış; "Kullemâ ruzikû": Kendilerine birşey verildiği, sonra da bir başkası verildiği zaman "Bu bize bundan önce de verilmişti derler", yânî bu bize bundan önce de getirildi. "Ve utû bihi müteşâbihen": Bu kendilerine bâzısı bâzısına (renk ve şekilde) benzer, fakat tadında ayri olarak Sunulacak(el-Bakara: 25)"KutÛfuhâ" <el-Hâkkaa:l2>: Cennetlikler istedikleri gibi keserler; "Dâniyetun": "Karîbetun", yânî yakındır. "el-Erâik" (ed-Dehn 13): Tahtlar, şerirler. Ve el-Hasen: "en-Nadra", yânî parlaklık yüzlerde; surûr, yânî sevinç de kalblerde olur, dedi. Mucâhid: "Selsebüen": Akması keskin; "Gavl": Karın ağrısı; "Yunzefûne": Akılları gitmez demektir, dedi. İbnAbbâs: "Dıhâkan": Dopdolu; "Kevâibe": Göğüsleri, memeleri belirip olgunlaşmış; "er-Rahîk":Şarâb; "et-Tesmîmu": Cennet ehli içkilerinin hepsine üstün olan içki; "Hitâmuhu": Çamuru misk; "Naddâhatân"; İki fışkıran; "Mevdûnetûn": Örülmüş, dokunmuşa denilir. "Vadînu'n-Nâka" (yânî devenin sırtına hevdeci bağlamak için sırım yâhud kıldan örülmüş yassı kolan) bu ma'nâdandır. "el- Kûbu": Kulağı, yânî elle tutulacak yeri ve kulpu olmayan testiler; "VeH-Ebârîk": El ile tutulacak kulakları ve kulpları olan testiler; "Uruben": Ağırlaştırılmış demektir, tekili: "Arûbun"dur; "Sabûr" ve "Subur" gibi. Mekke ahâlîsi ona "el-Aribetu"; Medîne ahâlîsi "el-Ganicetu"; Irak ahâlîsi ise "eşŞekiletu" ismini verirler. Mucâhid şöyle dedi: "Ravhun": Cennet ve rahatlık; "er-Reyhânu": Rızk; "el-Mendûdu": Muz; (teİ- Mahdûdu": Yükçe ağırlaştırılmış demektir. Ve yine dikeni olmayan şeye de denilir.

**Ve9l-Urubu": Kocalarına çok bağlı ve çok sevgili dişilerdir. Ve denildi ki: "Meskûb": Akıcı; "Furuşın merfûatın":Birbiri üzerine konulup yükseltilmiş yataklar; "Lagven": Bâtılen; "Te'sîmen": Yalan;"Efnânun": Dallar. "Ve cenal-cenneteyni dânin": Toplanıp devşirilmesi yakından; "Mudhâmmetâni": Suya kanmaktan dolayı iki siyah (yânı iki koyu yeşil) demektir

---

3240 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا مَاتَ أَحَدُكُمْ فَإِنَّهُ يُعْرَضُ عَلَيْهِ مَقْعَدُهُ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ فَإِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَمِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَإِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَمِنْ أَهْلِ النَّارِ

-....Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Sizden biriniz öldüğünde sabah akşam âhiretteki oturak yeri kendisine gösterilir: Eğer o ölü cennet ehlinden ise, kendisine cennet ehli makaamlarından yeri gösterilir. Eğer ateş ehlinden ise, cehennemliklerden (yânı onların yerinden) gösterilir"

3241 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا سَلْمُ بْنُ زَرِيرٍ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اطَّلَعْتُ فِي الْجَنَّةِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا الْفُقَرَاءَ وَاطَّلَعْتُ فِي النَّارِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا النِّسَاءَ

-...Bize Ebû Recâ\ İmrân ibn Husayn'dan tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Ben (mi'râc gecesi) cennette baktım da, cennet ahâlîsinin çoğunun fakirler olduğunu gördüm. Cehenneme de baktım. Cehennemdekilerin çoğunu da kadınlar gördüm" buyurmuştur

---

3242 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ قَالَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُنِي فِي الْجَنَّةِ فَإِذَا امْرَأَةٌ تَتَوَضَّأُ إِلَى جَانِبِ قَصْرٍ فَقُلْتُ لِمَنْ هَذَا الْقَصْرُ فَقَالُوا لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَذَكَرْتُ غَيْرَتَهُ فَوَلَّيْتُ مُدْبِرًا فَبَكَى عُمَرُ وَقَالَ أَعَلَيْكَ أَغَارُ يَا رَسُولَ اللَّهِ

-...İbnu Şihâb şöyle demiştir: Bana Saîd ibnu'l-Müseyyeb haber verdi ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Bizler Rasûmllah'ın yanında bulunduğumuz sırada O bize şöyle buyurdu: "Ben bir kene uyurken kendimi cennette gördüm. O sırada bir kadın (Ümmü Suleym) bir köşkün yanında abdest almakta idi. Ben (yanımdaki meleklere): Bu köşk kimin içindir? diye sordum. Onlar: Bu köşk Umer ibnu'l-Hattâb için, dediler. Umer'in kıskançlığını hatırladım da hemen yüzümü arkama çevirdim". (Rasûlullah'in bu latîfeli müjdesi üzerine) Umer -sevincinden- ağladı da: Yâ Rasûlallah, Sana karşı mı kıskançlık edeceğim? Dedi

---

3243 - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عِمْرَانَ الْجَوْنِيَّ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْخَيْمَةُ دُرَّةٌ مُجَوَّفَةٌ طُولُهَا فِي السَّمَاءِ ثَلَاثُونَ مِيلًا فِي كُلِّ زَاوِيَةٍ مِنْهَا لِلْمُؤْمِنِ أَهْلٌ لَا يَرَاهُمْ الْآخَرُونَ* قَالَ أَبُو عَبْدِ الصَّمَدِ وَالْحَارِثُ بْنُ عُبَيْدٍ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ سِتُّونَ مِيلًا

-...Abdullah ibn Kays el-Eş'arî(R)'den: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "(Cennetteki) çadır, içi boşaltılmış bir incidir. Bunun semâya doğru uzunluğu otuz mildir. Bu çadırın herbir köşesinde mü'min bir aile topluluğu bulunur ki, onları başkaları göremezler". Ebû Abdissamed ile Haris ibnu Ubeyd yukarıdaki hadîsin râvîsi olan Ebû îmrân el-Cevnî'den, altmış mil diye söylemişlerdir

3244 – حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُ أَعْدَدْتُ لِعِبَادِي الصَّالِحِينَ مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ وَلَا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ فَاقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ {فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ}

-...Ebû Hureyre R) şöyle demiştir:Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:"Yüce Allah:Ben iyi kullarım için cennette hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiçbir insan gönlüne gelmeyen birtakım ni'metler hazırladım, buyurdu.İsterseniz şu âyeti okuyunuz:"Artık onlar için yapmakta olduklarına bir mükâfat olarak gözlerin aydın olacağı (ni'metlerden) neler gizlenmiş bulunduğunu kimse bilmez" (es-Secde: 17)

3245 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَّلُ زُمْرَةٍ تَلِجُ الْجَنَّةَ صُورَتُهُمْ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ لَا يَبْصُقُونَ فِيهَا وَلَا يَمْتَخِطُونَ وَلَا يَتَغَوَّطُونَ آنِيَتُهُمْ فِيهَا الذَّهَبُ أَمْشَاطُهُمْ مِنْ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَمَجَامِرُهُمْ الْأَلُوَّةُ وَرَشْحُهُمْ الْمِسْكُ وَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ زَوْجَتَانِ يُرَى مُخُّ سُوقِهِمَا مِنْ وَرَاءِ اللَّحْمِ مِنْ الْحُسْنِ لَا اخْتِلَافَ بَيْنَهُمْ وَلَا تَبَاغُضَ قُلُوبُهُمْ قَلْبٌ وَاحِدٌ يُسَبِّحُونَ اللَّهَ بُكْرَةً وَعَشِيًّا

-..Bize Ma'mer, Hemmâm ibn Münebbih'ten haber verdi ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:"Cennete ilk giren zümrenin yüzleri ayın ondördüncü gecesindeki nurlu sureti üzeredir. Cennetlikler cennette tükürmezler, sümkürmezler, dışkı çıkarmazlar. Onların cennetteki kabları altın, taraklan ditin ve gümüştendir. (Buhurdanlıklarının) ûdlan Hind ududur. Onların teri misktir. Cennet ehlinden herbir erkeğin iki kadını vardır ki, vücûdunun güzelliğinden iki baldır kemiğinin iliği etinin arkasından görünür. Cennetlikler arasında ihtilâf da yoktur, düşmanlık da yoktur. Kalbleri bir kalbdir. Onlar sabah akşam Allah'ı tesbih ederler"

3246 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَوَّلُ زُمْرَةٍ تَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ وَالَّذِينَ عَلَى إِثْرِهِمْ كَأَشَدِّ كَوْكَبٍ إِضَاءَةً قُلُوبُهُمْ عَلَى قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ لَا اخْتِلَافَ بَيْنَهُمْ وَلَا تَبَاغُضَ لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ زَوْجَتَانِ كُلُّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا يُرَى مُخُّ سَاقِهَا مِنْ وَرَاءِ لَحْمِهَا مِنْ الْحُسْنِ يُسَبِّحُونَ اللَّهَ بُكْرَةً وَعَشِيًّا لَا يَسْقَمُونَ وَلَا يَمْتَخِطُونَ وَلَا يَبْصُقُونَ آنِيَتُهُمْ الذَّهَبُ وَالْفِضَّةُ وَأَمْشَاطُهُمْ الذَّهَبُ وَوَقُودُ مَجَامِرِهِمْ الْأَلُوَّةُ قَالَ أَبُو الْيَمَانِ يَعْنِي الْعُودَ وَرَشْحُهُمْ الْمِسْكُ وَقَالَ مُجَاهِدٌ الْإِبْكَارُ أَوَّلُ الْفَجْرِ وَالْعَشِيُّ مَيْلُ الشَّمْسِ إِلَى أَنْ أُرَاهُ تَغْرُبَ

-...Bize Ebu'z-Zinâd, el-A'rac'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Cennete ilk girecek zümre, ayın ondördüncü gecesindeki nurlu sureti üzeredirler.Bunların ardından cennete girecek olanlar ise en keskin ışık yayan yıldızlar gibidirler. Cennet ahâlîsinin gönülleri, birtek kişinin gönlü(ndeki tek irâdeye benzer bir fıtrat) üzerinedir. Onların aralarında ihtilâf ve kinleşme yoktur. Cennet erkeklerinden herbiri için iki zevce vardır. Bu iki zevceden herbirinin baldırının iliği, güzellik ve latîfliğinden dolayı etinin Ötesinden görülür. Cennetlikler sabah akşam Allah'ı tesbîh ederler. Hasta olmazlar, sümkürmezler, tükürmezler. Onların kabları altın ve gümüştür. Tarakları da altındır. Buhurdanlıklarının yakacağı ûd ağacıdır -Ebu'l- Yemân: el-Ulve ile ûd ağacını kasdediyor, demiştir-. Onların teri misktir". Mucâhid: "el-îbkâr", fecrin (sabahın) evvelidir "el-Aşıyy" ise güneşin meylidir; batıyor diye düşünmen zamanındaki meylidir, demiştir.

3247 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيَدْخُلَنَّ مِنْ أُمَّتِي سَبْعُونَ أَلْفًا أَوْ سَبْعُ مِائَةِ أَلْفٍ لَا يَدْخُلُ أَوَّلُهُمْ حَتَّى يَدْخُلَ آخِرُهُمْ وُجُوهُهُمْ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ

-...Bize Fudayl ibn Süleyman, Ebû Hâzım'dan; o da Sehl ibn Sa'd(R)'dan tahdîs etti ki,Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:"Muhakkak ki, ümmetimden yetmişbin yâhudyediyüzbin (kişi veya zümre cennete) girecektir. Bu ilk zümrenin sonundakiler cennete girinceye kadar öndekileri girmeyecektir (yânı hepsi bir saff hâlinde birden gireceklerdir). Bunların yüzleri, ondördüncü gecesindeki ayın nurlu sureti üzeredir".

3248 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أُهْدِيَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جُبَّةُ سُنْدُسٍ وَكَانَ يَنْهَى عَنْ الْحَرِيرِ فَعَجِبَ النَّاسُ مِنْهَا فَقَالَ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَمَنَادِيلُ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ فِي الْجَنَّةِ أَحْسَنُ مِنْ هَذَا

-...Enes (R) şöyle demiştir: Peygamber(S)'e -Ukeydir tarafından- ince atlas bir cübbe hediye olundu. Peygamber (erkekleri) ipekli kullanmaktan nehyeder olduğundan, insanlar Peygamber'in bunu kabul etmesine hayret ettiler. (Libâs'ta şu ziyâde olmuştur: Peygamber: "Buna şaşıyor musunuz?" buyurdu. Sahâbîler: Evet, dediler.) Peygamber: "Muhammed'in nefsi yedinde olan Allah'a yemîn olsun ki Sa'd ibn Muâz'ın cennetteki mendilleri şaştığınız şu cübbeden muhakkak daha güzeldir" buyurdu

---

3249 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَاقَالَ أُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِثَوْبٍ مِنْ حَرِيرٍ فَجَعَلُوا يَعْجَبُونَ مِنْ حُسْنِهِ وَلِينِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَنَادِيلُ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ فِي الْجَنَّةِ أَفْضَلُ مِنْ هَذَا

-..Ben el-Berâ ibn Azib(R)'den işittim, şöyle dedi:Rasûlullah'a ipekten bir elbise getirildi. Sahâbîler bunun güzelliği ve yumuşaklığından hayret edip beğendiler. Bunun üzerine Rasûlullah (S): "Elbette Sa'd ibn Muâz'ın cenneteki mendilleri bundan daha faziletlidir" buyurdu

---

3250 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَوْضِعُ سَوْطٍ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنْ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا

-....Sehl ibnu Sa'd es-Sâidî (R): Rasûlullah (S): "Cennette bir kamçının yeri, dünyâdan ve dünyâdaki herşeyden hayırlıdır" buyurdu, demiştir

---

3251 - حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عَبْدِ الْمُؤْمِنِ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَشَجَرَةً يَسِيرُ الرَّاكِبُ فِي ظِلِّهَا مِائَةَ عَامٍ لَا يَقْطَعُهَا

-...Bize Enes ibn Mâlik (R) tahdîs etti ki, Peygamber (S):"Cennette bir ağaç vardır ki, bir süvari onun gölgesinde yüz sene yürüse onun gölgesini kesip bitiremez" buyurmuştur

---

3252 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا هِلَالُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَشَجَرَةً يَسِيرُ الرَّاكِبُ فِي ظِلِّهَا مِائَةَ سَنَةٍ وَاقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ {وَظِلٍّ مَمْدُودٍ} وَلَقَابُ قَوْسِ أَحَدِكُمْ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ أَوْ تَغْرُبُ

-..Bize Hilâl ibn Alî, Abdurrahmân ibn Ebî Hamza'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Şübhesiz cennette öyle bir ağaç vardır ki, bir süvârt onun gölgesinde yüz sene yürür. İsterseniz, -Uzatılmış gölge- (ei-vâkıa: 30) âyetini okuyunuz. Ye-mîn olsun cennette sizing birinizin yayının mikdârı, üzerine güneşin doğduğu yâhud battığı herşeyden hayırlıdır" buyurmuştur.

3254 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ هِلَالٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَّلُ زُمْرَةٍ تَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ وَالَّذِينَ عَلَى آثَارِهِمْ كَأَحْسَنِ كَوْكَبٍ دُرِّيٍّ فِي السَّمَاءِ إِضَاءَةً قُلُوبُهُمْ عَلَى قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ لَا تَبَاغُضَ بَيْنَهُمْ وَلَا تَحَاسُدَ لِكُلِّ امْرِئٍ زَوْجَتَانِ مِنْ الْحُورِ الْعِينِ يُرَى مُخُّ سُوقِهِنَّ مِنْ وَرَاءِ الْعَظْمِ وَاللَّحْمِ

-...Bize babam Fuleyh ibn Süleyman, Abdurrahmân ibn Ebî Hamza'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Cennete girecek ilk zümre, ondördüncü bedir gecesindeki ayın sureti üzeredirler. Bunların izleri üzerinde cennete girecekler ise, gökteki incimsi parlak yıldızın güzelliği gibidirler. Cennet ahâlîsinin kalbleri bir kişinin lûtfu(ndeki tek irâdeye benzer bir fıtrat) üzeredir. Aralarında kinleşme ve hasedleşme yoktur. Her kişi için el- Hûru'l-Ayn dilberlerinden iki zevce vardır. Bu dilberlerin baldırlarının iliği kemiklerinin ve etlerinin arkasından görülür".

3255 - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ عَدِيُّ بْنُ ثَابِتٍ أَخْبَرَنِي قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَمَّا مَاتَ إِبْرَاهِيمُ قَالَ إِنَّ لَهُ مُرْضِعًا فِي الْجَنَّةِ

-....Adiyy ibn Sabit bana haber verip şöyle dedi: Ben el-Berâ(R)'dan işittim. Peygamber (S) oğlu İbrâhîm öldüğü zaman: "Şübhesiz cennette İbrâhîm için bir süt annesi vardır" buyurmuştur.

3256 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ يَتَرَاءَوْنَ أَهْلَ الْغُرَفِ مِنْ فَوْقِهِمْ كَمَا يَتَرَاءَوْنَ الْكَوْكَبَ الدُّرِّيَّ الْغَابِرَ فِي الْأُفُقِ مِنْ الْمَشْرِقِ أَوْ الْمَغْرِبِ لِتَفَاضُلِ مَا بَيْنَهُمْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ تِلْكَ مَنَازِلُ الْأَنْبِيَاءِ لَا يَبْلُغُهَا غَيْرُهُمْ قَالَ بَلَى وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ رِجَالٌ آمَنُوا بِاللَّهِ وَصَدَّقُوا الْمُرْسَلِينَ

-...Atâ ibn Yesâr'dan; o da Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S):
— "Cennet ahâlîsi cennette kendilerinden yüksekteki gurfeler ehli denilen birtakım köşklerin sahihlerini (aralarındaki uzaklık farkından dolayı) güçlükle görebilirler. Nitekim gündüz doğu veya batı ufkunda ışıklı kalan parlak yıldızı, aradaki mesafe uzaklığından dolayı dikkatle bakanlar seçebilir" buyurdu.Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah, o yüksek köşkler peygamberlerin menzilleri midir? Başkaları oralara erişemez mi? diye sordular. Rasûlullah (S):
— "Evet o köşkler peygamberlerin köşkleridir. Fakat (Allah başkalarına da ihsan edebilir) nefsim elinde olan Allah'ayemîn ederim, (o başkaları) öyle erlerdir ki, onlar Allah'a îmân ve rasûlleri (hakkıyle) tasdik etmişlerdir" buyurdu

بَاب صِفَةِ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَنْفَقَ زَوْجَيْنِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الْجَنَّةِ فِيهِ عُبَادَةُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3257 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُطَرِّفٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي الْجَنَّةِ ثَمَانِيَةُ أَبْوَابٍ فِيهَا بَابٌ يُسَمَّى الرَّيَّانَ لَا يَدْخُلُهُ إِلَّا الصَّائِمُونَ

Cennet Kapılarının Sıfatı Babı: Ve Peygamber (S): "Her kim (Allah yolunda) çift sadaka verirse, cennet kapısından da'vet olunur" buyurdu.Bu konuda Ubâde ibnu's-Sâmit'in de Peygamber'den hadîsi vardır.

-...Bana Ebû Hazım, Sehl ibn Sa'd(R)'dan tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Cennette sekiz kapı vardır. Bunların içinde bir kapı Reyyân(= Suya kanmış kişi) diye isimlendirilir. Buradan cennete yalnız oruç tutanlar girer" buyurmuştur

---

بَاب صِفَةِ النَّارِ وَأَنَّهَا مَخْلُوقَةٌ {غَسَّاقًا} يُقَالُ غَسَقَتْ عَيْنُهُ وَيَغْسِقُ الْجُرْحُ وَكَأَنَّ الْغَسَاقَ وَالْغَسْقَ وَاحِدٌ غِسْلِينُ كُلُّ شَيْءٍ غَسَلْتَهُ فَخَرَجَ مِنْهُ شَيْءٌ فَهُوَ غِسْلِينُ فِعْلِينُ مِنْ الْغَسْلِ مِنْ الْجُرْحِ وَالدَّبَرِ وَقَالَ عِكْرِمَةُ {حَصَبُ جَهَنَّمَ} حَطَبُ بِالْحَبَشِيَّةِ وَقَالَ غَيْرُهُ {حَاصِبًا} الرِّيحُ الْعَاصِفُ وَالْحَاصِبُ مَا تَرْمِي بِهِ الرِّيحُ وَمِنْهُ {حَصَبُ جَهَنَّمَ} يُرْمَى بِهِ فِي جَهَنَّمَ هُمْ حَصَبُهَا وَيُقَالُ حَصَبَ فِي الْأَرْضِ ذَهَبَ وَالْحَصَبُ مُشْتَقٌّ مِنْ حَصْبَاءِ الْحِجَارَةِ صَدِيدٌ قَيْحٌ وَدَمٌ {خَبَتْ} طَفِئَتْ {تُورُونَ} تَسْتَخْرِجُونَ أَوْرَيْتُ أَوْقَدْتُ {لِلْمُقْوِينَ} لِلْمُسَافِرِينَ وَالْقِيُّ الْقَفْرُ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ صِرَاطُ الْجَحِيمِ سَوَاءُ الْجَحِيمِ وَوَسَطُ الْجَحِيمِ {لَشَوْبًا مِنْ حَمِيمٍ} يُخْلَطُ طَعَامُهُمْ وَيُسَاطُ بِالْحَمِيمِ {زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ} صَوْتٌ شَدِيدٌ وَصَوْتٌ ضَعِيفٌ {وِرْدًا} عِطَاشًا {غَيًّا} خُسْرَانًا وَقَالَ مُجَاهِدٌ {يُسْجَرُونَ} تُوقَدُ بِهِمْ النَّارُ {وَنُحَاسٌ} الصُّفْرُ يُصَبُّ عَلَى رُءُوسِهِمْ يُقَالُ {ذُوقُوا} بَاشِرُوا وَجَرِّبُوا وَلَيْسَ هَذَا مِنْ ذَوْقِ الْفَمِ مَارِجٌ خَالِصٌ مِنْ النَّارِ مَرَجَ الْأَمِيرُ رَعِيَّتَهُ إِذَا خَلَّاهُمْ يَعْدُو بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ {مَرِيجٍ} مُلْتَبِسٍ مَرِجَ أَمْرُ النَّاسِ اخْتَلَطَ {مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ} مَرَجْتَ دَابَّتَكَ تَرَكْتَهَا

Cehennemin Sıfatı Ve Yaratılmış Olduğu Babı

"Gassâkan": Gözü soğuk su akıttı; yara sarı su akıtıyor denilir. Sanki "Gasâk" ve "Gasak" bir şeydir. "Gisliyn"; Yıkadığım herbir şeyden çıkan şeydir ki, işte o "Gısliyn"dir. Bu kelime "GasI", yânî yıkamak masdarından alınmış "Fi'liyn" vezninde bir isimdir, yaradan ve deve sırtında meydana gelen yağırdan akan sarı sudur. Ve İkrime: "Hasabu cehenneme": Habeşçe'de odun demektir, dedi. Ikrimeden başkaları şöyle dediler: "Hâsıben": Şiddetli esen rüzgârdır. "el-Hâsıb"; Rüzgârın attığı şeydir (Çünkü "Hasb", atmaktır); "Hasabu cehenneme" bu ma'nâdandır ki, cehennemin içine atılandır.Onlar (yânî cehennem ehli) cehennemin hasabıdır. Ve "Hasaba fi'1-ardı" denilir ki, yerin içine gitti demektir."Vel-hasabu": Küçük taşlar demek olan "el-Hasbâ'"dan türemiş bir lâfızdır. "Sadîd": Kusmuk ve kan; "Habet": Söndü; "Tûrûn": Çıkarmak istediğiniz ateş; "Evreytu": "Evkatdu" yânî ateş tutuşturdum demektir. "LVl-Mukviyn": "Li'l-Musâfiriyn" yânî yolcular için demektir. "el-Kıyyu": Bitki ve su olmayan çöl demektir. Ve İbn Abbâs şöyle dedi: "Sırâtul-Cahıym"; "Sevâu'l-Cahıym" ve "Vasatu'l- Cahıym" yânî yolun düzü ve ortasıdır. "Le-şevben min hamimin": Cehennemliklerin yiyecekleri karıştırılır ve çok sıcak olan hamîmle karıştırılır. "Zefiyr ve şahıyk": Şiddetli ses ve zayıf ses; "Virden": Susuzlar olarak; "Gayyen": "Husrânen". Ve Mucâhid de şöyle dedi: "Yuscerûn": Onlar için ateş tutuşturulur; "Ve nuhâsun": Cehennemliklerin başları üzerine dökülecek erimiş bakır; "Zûkû" denilir; başlayın ve tecrübe edin demektir. Bu tatma, ağzın tatması nev'inden değildir (mecazdır). "Mâricun": Ateşin hâlisi. Emîr raiyyesini salıverdiği, onlar da birbiri üzerine koştukları zaman "Merace'l- emîru raiyyetehu" denilir. "Merîc": Mültebis yânî birbirine karışmış; "Merice emru'n-nâsi" İnsanların işi karıştı; "Merace'l-bahreyn": İki denizin karıştığı yer; "Meracte dâbbeteke": Sen hayvanım terkettin, demektir

3258 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُهَاجِرٍ أَبِي الْحَسَنِ قَالَ سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ وَهْبٍ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَقَالَ أَبْرِدْ ثُمَّ قَالَ أَبْرِدْ حَتَّى فَاءَ الْفَيْءُ يَعْنِي لِلتُّلُولِ ثُمَّ قَالَ أَبْرِدُوا بِالصَّلَاةِ فَإِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ

-...Ben Ebû Zerr(R)'den işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S) bir seferde idi. (Müezzin Bilâl'e öğle namazını) "Serinlik vakte bırak" buyurdu. (Bir müddet)-sonra yine: "Serinliği bekle, tâ tepelerin gölgeleri arkalarına dönünceye kadar" buyurdu. Bundan sonra Peygamber: "Namazı serinliğe bırakmış. Şübhesiz sıcağın şiddeti cehennemin kaynamasındandır" buyurdu.

3259 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ ذَكْوَانَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبْرِدُوا بِالصَّلَاةِ فَإِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ

-...Ebû Saîd (R); Peygamber (S): "Namazı serinliğe bırakın. Çünkü sıcağın şiddeti cehennemin kaynamasındandır" buyurdu, demiştir

---

3260 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اشْتَكَتْ النَّارُ إِلَى رَبِّهَا فَقَالَتْ رَبِّ أَكَلَ بَعْضِي بَعْضًا فَأَذِنَ لَهَا بِنَفَسَيْنِ نَفَسٍ فِي الشِّتَاءِ وَنَفَسٍ فِي الصَّيْفِ فَأَشَدُّ مَا تَجِدُونَ مِنْ الْحَرِّ وَأَشَدُّ مَا تَجِدُونَ مِنْ الزَّمْهَرِيرِ

-..ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Ebû Seleme ibnu Abdirrahmân tahdîs etti ki, kendisi Ebû Hureyre(R)'den şöyle derken işit-miştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Cehennem ateşi Rabb'ine şikâyet arzetti: Yâ Rabbi, bir kısmım bir kısmımı yiyor (yânî ben kendimi yiyorum, izin ver) dedi. Allah da onun iki defa nefes almasına izin verdi. Nefesin biri kışın, diğeri yazın. En şiddetli hissettiğiniz sıcak ile sizi en çok üşüten zemherîr (işte budur)"

3261 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ هُوَ الْعَقَدِيُّ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ الضُّبَعِيِّ قَالَ كُنْتُ أُجَالِسُ ابْنَ عَبَّاسٍ بِمَكَّةَ فَأَخَذَتْنِي الْحُمَّى فَقَالَ أَبْرِدْهَا عَنْكَ بِمَاءِ زَمْزَمَ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْحُمَّى مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ فَأَبْرِدُوهَا بِالْمَاءِ أَوْ قَالَ بِمَاءِ زَمْزَمَ شَكَّ هَمَّامٌ

-...Bize Hemmâm tahdîs etti ki, Ebû Cemre el-Dubbaî şöyle demiştir: Ben Mekke'de İbn Abbâs'ın meclisinde oturuyordum. Derken beni ateşli hastalık yakaladı. İbn Abbâs: Sen kendinden bu hastalığı Zemzem suyu ile serinlet. Çünkü Rasûlullah (S): "Humma hastalığı cehennemin kaynamasından bir parçadır. Siz onu su ile serinletiniz" buyurdu, dedi. Râvî Hemmâm ibn Yahya: Yâhud "Zemzem suyu ile serinletiniz" buyurdu, diye şekk ile rivayet etmiştir

---

3262 – حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبَايَةَ بْنِ رِفَاعَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي رَافِعُ بْنُ خَدِيجٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْحُمَّى مِنْ فَوْرِ جَهَنَّمَ فَأَبْرِدُوهَا عَنْكُمْ بِالْمَاءِ

-..BanaRâfi' ibnu Hadîc haber verip şöyle dedi: Ben Peygamber(S)'den işittim: "Humma,cehennemin sıcaklığının şiddetindendir. Siz onu kendinizde su ile serinletiniz" buyuruyordu.

3263 - حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْحُمَّى مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ فَأَبْرِدُوهَا بِالْمَاءِ

-.... Bize Hişâm, Urve'den; o da Âişe(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Humma, cehennemin kaynamasındandır. Sız onu su ile serinletiniz" buyurmuştur.

3264 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْحُمَّى مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ فَأَبْرِدُوهَا بِالْمَاءِ

-...Bana Nâfi', İbnu Umer(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Humma, cehennemin kaynamasındandır. Sizler onu su ile serinletiniz" buyurmuştur.

3265 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَارُكُمْ جُزْءٌ مِنْ سَبْعِينَ جُزْءًا مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ كَانَتْ لَكَافِيَةً قَالَ فُضِّلَتْ عَلَيْهِنَّ بِتِسْعَةٍ وَسِتِّينَ جُزْءًا كُلُّهُنَّ مِثْلُ حَرِّهَا

-...el-Arac'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki Rasûlıllah (S):
— "Sizin (şu dünya) ateşiniz cehennem ateşinin yetmiş parçasından bir parçadır" buyurmuş.Sahâbîler tarafından:— Yâ Rasûlallah! Şübhesiz dünyâ ateşi (azâb için) elbette kâfî idi, denildi. Rasûlullah:
— "Cehennem ateşi dünyâ ateşleri üzerine altmış dokuz derece daha fazla kılındı. Bunlardanherbirinin sıcaklığı bütün dünyâ ateşinin sıcaklığı gibidir" buyurdu.

3266 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو سَمِعَ عَطَاءً يُخْبِرُ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَعْلَى عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ عَلَى الْمِنْبَرِ {وَنَادَوْا يَا مَالِكُ}

-...Amr ibn Dînâr, Atâ ibn Ebî Rebâh'tan işiterek söylemiştir O da Safvân ibn Ya'Iâ'dan; o da babası Ya'lâ ibn Umeyye'-den haber veriyordu. O, Peygamber(S)'in minber üzerinde "Fa Mâlik, Rabb'ın bizim üzerimize hükmünü versin diye nida ettiler..." (ez-Zuhruf: 77) âyetini okurken işitmiştir

---

3267 - حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ قِيلَ لِأُسَامَةَ لَوْ أَتَيْتَ فُلَانًا فَكَلَّمْتَهُ قَالَ إِنَّكُمْ لَتُرَوْنَ أَنِّي لَا أُكَلِّمُهُ إِلَّا أُسْمِعُكُمْ إِنِّي أُكَلِّمُهُ فِي السِّرِّ دُونَ أَنْ أَفْتَحَ بَابًا لَا أَكُونُ أَوَّلَ مَنْ فَتَحَهُ وَلَا أَقُولُ لِرَجُلٍ أَنْ كَانَ عَلَيَّ أَمِيرًا إِنَّهُ خَيْرُ النَّاسِ بَعْدَ شَيْءٍ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا وَمَا سَمِعْتَهُ يَقُولُ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ يُجَاءُ بِالرَّجُلِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُلْقَى فِي النَّارِ فَتَنْدَلِقُ أَقْتَابُهُ فِي النَّارِ فَيَدُورُ كَمَا يَدُورُ الْحِمَارُ بِرَحَاهُ فَيَجْتَمِعُ أَهْلُ النَّارِ عَلَيْهِ فَيَقُولُونَ أَيْ فُلَانُ مَا شَأْنُكَ أَلَيْسَ كُنْتَ تَأْمُرُنَا بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَانَا عَنْ الْمُنْكَرِ قَالَ كُنْتُ آمُرُكُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَلَا آتِيهِ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ الْمُنْكَرِ وَآتِيهِ رَوَاهُ غُنْدَرٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ

-... Bize Sufyân ibn Uyeyne, el-A'meş'ten tahdîs etti ki, Ebû Vâil şöyle demiştir: Usâme ibn Zeyd'e:
— Fulân'a (yânı Usmân ibn Affân'a) gitsen de halk arasındaki fitneyi onunla konuşsan (ve fitneyi gidermeye çalışsan), denildi.Usâme cevaben:
— Şübhesiz siz beni Usmân'a söylemiyorum sanırsınız. Ona gizlice verdiğim öğütleri size duyuracak mıyım? Ben onunla açık söyleyip de bir fitne kapısı açmaksızın gizlice konuşurum ve ben o kapıyı açan ilk kişi olmam. Hem ben Rasûluliah(S)'tan işittiğim bir sözden sonra bir kişi hakkında o üzerimde emîr olduğundan dolayı: "Bu adam insanların hayırhsıdır!" demem, dedi. Orada bulunan sahâbîler:
— Sen Rasûluliah'tan ne söylerken işittin? diye sordular. Usâme şöyle dedi:»
— Ben Rasûluliah'tan şöyle buyururken işittim: "Kıyamet gününde bir kişi getirilir, cehennemin içine atılır da cehennemde onun barsakları derhâl karnından dışarı çıkar. Sonra o kişi (barsakları etrafında) değirmen eşeğinin değirmende dönüşü gibi döner. Bunun üzerine cehennem ahâlîsi o kişinin başına toplanırlar da:
— Ey Fulân! Senin hâlin nedir? Sen bize (dünyâda) iyilikle emreder ve bizleri kötülükten nehyeder değil miydin? derler. Oda:
— (Evet) ben size iyilikle emrederdim, fakat onu kendim yapmazdım. Yine ben sizleri kötülükten nehyederdim de onu kendim işlerdim, diye cevâb verir".Bu hadîsi Gunder -ki o, Muhammed ibn Ca'fer'dir-, Şu'be ibnu'l-Haccâc'dan; o da el-A'meş ibn Süleyman'dan olmak üzere rivayet etmiştir.

بَاب صِفَةِ إِبْلِيسَ وَجُنُودِهِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ {يُقْذَفُونَ} يُرْمَوْنَ {دُحُورًا} مَطْرُودِينَ {وَاصِبٌ} دَائِمٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ {مَدْحُورًا} مَطْرُودًا يُقَالُ {مَرِيدًا} مُتَمَرِّدًا بَتَّكَهُ قَطَّعَهُ {وَاسْتَفْزِزْ} اسْتَخِفَّ {بِخَيْلِكَ} الْفُرْسَانُ وَالرَّجْلُ الرَّجَّالَةُ وَاحِدُهَا رَاجِلٌ مِثْلُ صَاحِبٍ وَصَحْبٍ وَتَاجِرٍ وَتَجْرٍ {لَأَحْتَنِكَنَّ} لَأَسْتَأْصِلَنَّ {قَرِينٌ} شَيْطَانٌ

İblîs'în Sıfatı Ve Askerlerinin Beyânı Babı
Mucâhid şöyle demiştir: "Ve yukzefûne": Atılırlar; "Duhûran":Tard edilmişler olarak; "Vâsıbun";"Dâimun" (yânî devamlı) demektir. İbn Abbâs da şöyle demiştir: 'Medhûran": Tardedilmiş olarak demektir. "Merîden" denilir ki, bu, "Mütemerriden" demektir. "Bettekehû": "Kataahu", yânî onu kesti; "Ve'stefziz": Hafif saydı; "Bi-haylike": "Fursânu", yânî süvariler; "Ve'r-Racilu": "er-Raccâletu", yânî ayaklarıyle yürüyenler- piyadeler demektir. Bu sonuncunun tekili "Râcilun"dur, sâhib ve sahb, tacir ve tecr gibi; "Le-ahtenikenne", "Le-esta'sılenne", yânî elbette kökünü kazıyacağım; "Karın": Şeytân demektir

---

3268 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عِيسَى عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سُحِرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ اللَّيْثُ كَتَبَ إِلَيَّ هِشَامٌ أَنَّهُ سَمِعَهُ وَوَعَاهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ سُحِرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى كَانَ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ يَفْعَلُ الشَّيْءَ وَمَا يَفْعَلُهُ حَتَّى كَانَ ذَاتَ يَوْمٍ دَعَا وَدَعَا ثُمَّ قَالَ أَشَعَرْتِ أَنَّ اللَّهَ أَفْتَانِي فِيمَا فِيهِ شِفَائِي أَتَانِي رَجُلَانِ فَقَعَدَ أَحَدُهُمَا عِنْدَ رَأْسِي وَالْآخَرُ عِنْدَ رِجْلَيَّ فَقَالَ أَحَدُهُمَا لِلْآخَرِ مَا وَجَعُ الرَّجُلِ قَالَ مَطْبُوبٌ قَالَ وَمَنْ طَبَّهُ قَالَ لَبِيدُ بْنُ الْأَعْصَمِ قَالَ فِيمَا ذَا قَالَ فِي مُشُطٍ وَمُشَاقَةٍ وَجُفِّ طَلْعَةٍ ذَكَرٍ قَالَ فَأَيْنَ هُوَ قَالَ فِي بِئْرِ ذَرْوَانَ فَخَرَجَ إِلَيْهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ لِعَائِشَةَ حِينَ رَجَعَ نَخْلُهَا كَأَنَّهُ رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ فَقُلْتُ اسْتَخْرَجْتَهُ فَقَالَ لَا أَمَّا أَنَا فَقَدْ شَفَانِي اللَّهُ وَخَشِيتُ أَنْ يُثِيرَ ذَلِكَ عَلَى النَّاسِ شَرًّا ثُمَّ دُفِنَتْ الْبِئْرُ

-....Bize sâibn Yûnus, Hişâm'dan; o da babası Urve'den haber verdi ki, Âişe (R):
— Peygamber(S)'e sihir yapıldı, demiştir. el-Leys ibn Sa'd da şöyle demiştir: Hişâm bana babasından işitip muhafaza ettiği şu hadîsi yazdı: Âişe şöyle dedi: Peygamber'e sihir yapılmıştı. Hattâ Peygamber bâzı işi işlemediği hâlde, onu işliyor hayâli verilirdi (yânı öyle sanırdı). Nihayet günün birinde tekrar tekrar duâ etti. Sonra bana:

— "Bildin mi? Allah bana kendisinde şifâm olan şeyi bildirdi: Bana iki kişi (yânî Cibril ve Mîkâîl) geldi. Bunlardan biri başucumda, öbürüsü ayak ucumda oturdu. Ve biri öbürüsüne: Bu zâtın hastalığı nedir? diye sordu. O da: Sihir yapılmıştır, diye cevâb verdi. Bu sefer: Kim sihir yapmıştır?diye sordu. Öbür melek: Lebîd ibnu'l-A 'sam, diye cevâb verdi. Bu sihir ne ile yapılmıştır? Diye sordu. O da: Bir tarak, saç ve sakal tarantısı, erkek hurmanın kurumuş çiçek kapçığı ile, diye cevâb verdi. Nerede yapılmıştır? sorusuna da: Zervân Kuyusu'nda, diye cevâb verdi". Sonra Peygamber (S) -bâzı sahâbılerle- çıkıp bu kuyuya gitti. Sonra dönüp geldi. Geldiğinde (ben) Âişe'ye:
— "Kuyunun etrafındaki hurma ağacının uçları, şeytânların başları gibidir" buyurdu. Bunun üzerine ben:
— Sen o sihri çıkardın mı? diye sordum. Rasûlullah:
— "Hayır çıkarmadım. Çünkü Allah bana şifâ vermiştir. Birde sihri çıkarıp çözmekle halk arasında sihir şerrinin yayılmasından endîşe ettim. Sonra (emrimle) o kuyu kapatılıp gömüldü"

3269 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلَالٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَعْقِدُ الشَّيْطَانُ عَلَى قَافِيَةِ رَأْسِ أَحَدِكُمْ إِذَا هُوَ نَامَ ثَلَاثَ عُقَدٍ يَضْرِبُ كُلَّ عُقْدَةٍ مَكَانَهَا عَلَيْكَ لَيْلٌ طَوِيلٌ فَارْقُدْ فَإِنْ اسْتَيْقَظَ فَذَكَرَ اللَّهَ انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ فَإِنْ تَوَضَّأَ انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ فَإِنْ صَلَّى انْحَلَّتْ عُقَدُهُ كُلُّهَا فَأَصْبَحَ نَشِيطًا طَيِّبَ النَّفْسِ وَإِلَّا أَصْبَحَ خَبِيثَ النَّفْسِ كَسْلَانَ

-...Saîd ibnu'I-Müseyyeb'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Sizin biriniz (gece) uyuyunca şeytân onun başının arkasına (yânî boyun köküne) üç düğüm bağlar. Her düğümü: Senin için uzun bir gece vardır-(Tah&t uyu diyerek) vurur. O kimse uyanıp Allah'ı anarsa bir düğüm çözülür. Abdest alırsa bir düğüm daha çözülür. Namaz da kılarsa şeytânın düğümlerinin hepsi çözülür. Artık o (farz ve nafile sahibi) kişi düğümü çözük ve gönlü hoş ve neş'eli bir hâlde sabaha dâhil olur. Fakat zikretmez, abdest alıp namaz kılmazsa gönlü kirli ve uyuşuk bir hâlde sabaha girer"

3270 – حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ ذُكِرَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ نَامَ لَيْلَهُ حَتَّى أَصْبَحَ قَالَ ذَاكَ رَجُلٌ بَالَ الشَّيْطَانُ فِي أُذُنَيْهِ أَوْ قَالَ فِي أُذُنِهِ

-....Bize Cerîr, Mansûr'dan; o da Ebû VâiTden tahdîs etti ki, Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Peygamber'in yanında, tâ sabaha kadar uyuyan bir kimse anıldı. Peygamber (S): "Bu, iki kulağına şeytân işemiş bir adamdır" buyurdu. Râvî: Yâhud "Kulağına" buyurdu diye şekk ile söylemiştir

---

3271 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَمَا إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا أَتَى أَهْلَهُ وَقَالَ بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ وَجَنِّبْ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا فَرُزِقَا وَلَدًا لَمْ يَضُرَّهُ الشَّيْطَانُ

-...Kurayb'den; o da Ibnu Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:"Dikkat, şübhesiz sizden biriniz eşine (cinsî ilişki için) geldiği zaman: Bismillâhi, Allâhumme cennibna'ş-şeytâne ve cennibVş-şeytâne mâ razaktenâ{ = Allah'ın adiyle, Yâ Allah bizi şeytândan uzaklaştır, şeytânı da bize ihsan ettiğin çocuktan uzak kıl)/ derse, sonra kankoca bu yaklaşmadan bir çocukla rızıklandırılırsa, o çocuğa şeytân zarar vermez"

3272 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا طَلَعَ حَاجِبُ الشَّمْسِ فَدَعُوا الصَّلَاةَ حَتَّى تَبْرُزَ وَإِذَا غَابَ حَاجِبُ الشَّمْسِ فَدَعُوا الصَّلَاةَ حَتَّى تَغِيبَ وَلَا تَحَيَّنُوا بِصَلَاتِكُمْ طُلُوعَ الشَّمْسِ وَلَا غُرُوبَهَا فَإِنَّهَا تَطْلُعُ بَيْنَ قَرْنَيْ شَيْطَانٍ أَوْ الشَّيْطَانِ لَا أَدْرِي أَيَّ ذَلِكَ قَالَ هِشَامٌ

-....İbn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Güneşin hâcibi (yânı ışığı)göründüğü vakit, güneş iyice meydana çıkıncaya kadar namazı bırakınız. Güneşin hâcibi battığı zaman da tâ kayboluncaya kadar namazı yine bırakınız. Kılacağınız namazınız için güneşin ne doğma zamanı, ne de batma zamanını tercih ediniz. Çünkü o bir şeytânın -yâhud şeytânın- iki boynuzu arasından çıkar". Râvî Abdetu'bnu Süleyman: Ben Hişâm'ın bunlardan hangisini (yânı tenvinli ve elif lâm lıdan hangisini) söylediğini bilmiyorum, demişti

---

3274 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا مَرَّ بَيْنَ يَدَيْ أَحَدِكُمْ شَيْءٌ وَهُوَ يُصَلِّي فَلْيَمْنَعْهُ فَإِنْ أَبَى فَلْيَمْنَعْهُ فَإِنْ أَبَى فَلْيُقَاتِلْهُ فَإِنَّمَا هُوَ شَيْطَانٌ

-...Bize Yûnus, Humeyd ibn HilâPden; o da Ebû Salih'ten tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu:"Sîzin biriniz namaz kılarken önünden birşey geçeceği zaman onu men'etsin. O dinlemezse yine onu men'etsin O yine dayatırsa onunla doğuşsun. Çünkü o ancak bir şeytândır"

3275 - * وَقَالَ عُثْمَانُ بْنُ الْهَيْثَمِ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ وَكَّلَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحِفْظِ زَكَاةِ رَمَضَانَ فَأَتَانِي آتٍ فَجَعَلَ يَحْثُو مِنْ الطَّعَامِ فَأَخَذْتُهُ فَقُلْتُ لَأَرْفَعَنَّكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ فَقَالَ إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ فَاقْرَأْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ لَنْ يَزَالَ عَلَيْكَ مِنْ اللَّهِ حَافِظٌ وَلَا يَقْرَبُكَ شَيْطَانٌ حَتَّى تُصْبِحَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَدَقَكَ وَهُوَ كَذُوبٌ ذَاكَ شَيْطَانٌ

Ve Usmân ibnu'l-Heysem şöyle dedi: Bize Avf el-A'râbî, Mu-hammed ibn Sîrîn'den tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) beni ramazân zekâtını korumaya tevkil etmişti.(Bir gece) bana birisi geldi ve sadaka hurmasından avuçlamaya başladı. Ben onu yakaladım ve: Seni elbette Rasûluüah'a götüreceğim, dedim. Ebû Hureyre hadîsin tamâmını zikretti. Sonunda o zât bana:Yatağına girdiğinde Âyete'1-Kursî'yi (ei-Bakara: 256) oku. (Sabaha kadar) üzerinde Allah tarafından vazîfeli bir muhafız bulunmakta devam eder; hiç ayrılmaz ve sana sabaha kadar hiçbir şeytân da yaklaşamaz, dedi. Bunun üzerine Peygamber (S): "O çok yalancı olduğu hâlde, sana doğru söylemiştir. İşte o (insan suretinde) bir şeytândır" buyurdu

---

3276 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْتِي الشَّيْطَانُ أَحَدَكُمْ فَيَقُولُ مَنْ خَلَقَ كَذَا مَنْ خَلَقَ كَذَا حَتَّى يَقُولَ مَنْ خَلَقَ رَبَّكَ فَإِذَا بَلَغَهُ فَلْيَسْتَعِذْ بِاللَّهِ وَلْيَنْتَهِ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Sizden herhangi birinize şeytân gelir de: Şunu böyle kim yarattı? (Şunu) böyle kim yarattı? En sonu: Rabb'ini kim yarattı? deyinceye kadar sorup vesvese verir. İmdi şeytânın vesvesesi Rabb'i-nize kadar erişince, o vesveseli kişi hemen Eûzu billahi mine 'ş-şeytânir-racîm desin ve vesveseye son versin"'

3277 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي أَنَسٍ مَوْلَى التَّيْمِيِّينَ أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ رَمَضَانُ فُتِّحَتْ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ وَغُلِّقَتْ أَبْوَابُ جَهَنَّمَ وَسُلْسِلَتْ الشَّيَاطِينُ

-...Mâlik ibn Âmir, Ebû Hureyre(R)'den şöyle derken işittiğini tahdîs etmiştir: Rasûlullah (S): "Ramazân girdiğinde cennet kapıları açılır,cehennem kapıları da kapanır,bütün şeytânlar da zincire vurulur"buyurdu

---

3278 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرٌو قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ فَقَالَ حَدَّثَنَا أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ مُوسَى قَالَ لِفَتَاهُ آتِنَا غَدَاءَنَا {قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنْسَانِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ} وَلَمْ يَجِدْ مُوسَى النَّصَبَ حَتَّى جَاوَزَ الْمَكَانَ الَّذِي أَمَرَ اللَّهُ بِهِ

-...Bana Saîd ibnu Cubeyr haber verip şöyle dedi: Ben İbn Abbâs'a: (Nûn el-Bekâlî: Bu Mûsâ, İsrâîl oğulları'nın Musa'sı değildir; o başka bir Musa'dır, diyor) dedim. İbn Abbâs şöyle dedi:
Allah düşmanı yalan söylemiştir: Bize Ubeyy ibn Ka'b tahdîs etti ki, kendisi Rasûlullah(S)'tan işitmiştir. Rasûlullah şöyle buyuruyordu: "Mûsâ genç hizmetçisine: 'Kuşluk yemeğimizi getir', dedi. Hizmetçisi: 'Ne dersin, taşın dibinde barındığımız zaman balığı unutmuşum. Onu hatırlayıp zikretmemi şeytândan başkası unutturmadı', dedi. Mûsâ, Allah'ın emrettiği o yerin ötesine geçmedikçe yorgunluk duymamıştı..

3279 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُشِيرُ إِلَى الْمَشْرِقِ فَقَالَ هَا إِنَّ الْفِتْنَةَ هَا هُنَا إِنَّ الْفِتْنَةَ هَا هُنَا مِنْ حَيْثُ يَطْلُعُ قَرْنُ الشَّيْطَانِ

-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'ı şu hâlde gördüm: Doğu tarafına işaret ederek: "İyi biliniz ki, fitne buradadır, fitne buradadır. Şeytânın boynuzunun doğacağı yerdedir" buyurdu

---

3280 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا اسْتَجْنَحَ اللَّيْلُ أَوْ قَالَ جُنْحُ اللَّيْلِ فَكُفُّوا صِبْيَانَكُمْ فَإِنَّ الشَّيَاطِينَ تَنْتَشِرُ حِينَئِذٍ فَإِذَا ذَهَبَ سَاعَةٌ مِنْ الْعِشَاءِ فَخَلُّوهُمْ وَأَغْلِقْ بَابَكَ وَاذْكُرْ اسْمَ اللَّهِ وَأَطْفِئْ مِصْبَاحَكَ وَاذْكُرْ اسْمَ اللَّهِ وَأَوْكِ سِقَاءَكَ وَاذْكُرْ اسْمَ اللَّهِ وَخَمِّرْ إِنَاءَكَ وَاذْكُرْ اسْمَ اللَّهِ وَلَوْ تَعْرُضُ عَلَيْهِ شَيْئًا

-...Bana Atâ ibn Rebâh, Câbir(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:"(Güneş batıp) gece karanlığı geldiği yâhud gecenin bir kısmı hâsıl olduğu zaman çocuklarınızı (dışarı çıkmaktan) men' ediniz. Çünkü şeytânlar o sırada dağılırlar (faaliyete geçerler). Yatsıdan bir saat geçince de (dışarıdaki) çocuklarınızı (evinize) koyunuz. Ey mü'min, o zaman Allah'ın ismini an. Bismîlâhir-rahmânir-rahîm diyerek kapını kapat. Besmele ile kandilini söndür. Su kırbanın ağzını Besmele ile bağla. Yine Besmele ile kap kaçağım kapat, ört; velev ki o kap üzerine enine (tahta parçası gibi) birşey korsun!"

3281 – حَدَّثَنِي مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيٍّ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُعْتَكِفًا فَأَتَيْتُهُ أَزُورُهُ لَيْلًا فَحَدَّثْتُهُ ثُمَّ قُمْتُ فَانْقَلَبْتُ فَقَامَ مَعِي لِيَقْلِبَنِي وَكَانَ مَسْكَنُهَا فِي دَارِ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ فَمَرَّ رَجُلَانِ مِنْ الْأَنْصَارِ فَلَمَّا رَأَيَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْرَعَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رِسْلِكُمَا إِنَّهَا صَفِيَّةُ بِنْتُ حُيَيٍّ فَقَالَا سُبْحَانَ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنْ الْإِنْسَانِ مَجْرَى الدَّمِ وَإِنِّي خَشِيتُ أَنْ يَقْذِفَ فِي قُلُوبِكُمَا سُوءًا أَوْ قَالَ شَيْئًا

-...Bize Ma'mer, ez-Zuhrf den; o da Alî ibn Hüseyin'den haber verdi ki, Safiyye ibnetu Huyeyy (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) mescidde i'tikâf yapıyordu. Ben geceleyin O'na ziyaret etmek üzere geldim. Bir süre O'nunla konuştuktan sonra kalktım ve geri döndüm. Rasûlullah da beni geçirmek için benimle beraber kalktı. Safiyye'-nin meskeni Usâme ibn Zeyd'in yurdunda idi. Bu sırada Ensâr'dan iki kimse oradan geçti. Bunlar Peygamber'i (bir kadınla) görünce çabuk davrandılar. Peygamber:
— "Acele etmeyiniz, durunuz! Yanımdaki kadın Safiyye bintu Huyeyy'dir" buyurdu.O iki Ensârî de:
— Subhânallahi yâ Rasûlallah! Biz Allah'ı tesbîh ve tenzih ederiz, dediler. Rasûlullah:
— "Şübhesiz ki, şeytân insan bedeninde kanın akışı gibi akar. Ben sizin temiz gönüllerinize şeytânın bir kötülük - yâhud: şübheye düşürecek birşey- atmasından endîşe ettim" buyurdu

---

3282 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ صُرَدٍ قَالَ كُنْتُ جَالِسًا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَجُلَانِ يَسْتَبَّانِ فَأَحَدُهُمَا احْمَرَّ وَجْهُهُ وَانْتَفَخَتْ أَوْدَاجُهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَأَعْلَمُ كَلِمَةً لَوْ قَالَهَا ذَهَبَ عَنْهُ مَا يَجِدُ لَوْ قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ الشَّيْطَانِ ذَهَبَ عَنْهُ مَا يَجِدُ فَقَالُوا لَهُ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنْ الشَّيْطَانِ فَقَالَ وَهَلْ بِي جُنُونٌ

-.... Süleyman ibn Surad şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'in beraberinde oturmakta idim. O sırada iki kişi sövüştüler. Bunlardan birinin yüzü (öfkeden) kızarmış ve şah damarları şişmişti1. Bunun üzerine Peygamber: "Ben bir kelime bilirim ki, eğer şu kişi o kelimeyi söylese, kendisinde bulunan öfke hâli muhakkak gider. O kimse Eüzu billahi mine'ş-şeytânir-racîm(Ben taşlanmış olan şeytândan Allah'a sığınırım) dese, kendisinde bulunan bu öfkeli hâl gider" buyurdu. Orada bulunan sahâbîler o kişiye: Peygamber (S) "Şeytândan Allah'a sığın! "buyurdu, dediler. O da: Bende delilik mi var? diye i'tirâz etti

---

3283 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا أَتَى أَهْلَهُ قَالَ جَنِّبْنِي الشَّيْطَانَ وَجَنِّبْ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنِي فَإِنْ كَانَ بَيْنَهُمَا وَلَدٌ لَمْ يَضُرُّهُ الشَّيْطَانُ وَلَمْ يُسَلَّطْ عَلَيْهِ قَالَ وَحَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ سَالِمٍ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ مِثْلَهُ

-....bn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Eğer sizden biriniz eşine (cinsî münâsebet için) geldiğinde Allâhumme cennibniş-şeytâne ve cennıbi 'ş-şeytâne mâ razaktenî{ = Yâ Allah, beni şeytândan uzaklaştır, şeytânı da bize ihsan ettiğin çocuktan uzak kıl)! derse, şayet bu karı-koca arasında bir çocuk olursa o çocuğa şeytân zarar veremez ve şeytân ona musallat kılınmaz". Râvî Şu'be ibnu'l-Haccâc dedi ki: Ve bize el-A'meş Süleyman, Salim ibn Ebfl-Ca'd'den; o da Kurayb'den; o da İbn Abbâs'tan olmak üzere bu hadîsin benzerini tahdîs etti

---

3284 - حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا شَبَابَةُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ صَلَّى صَلَاةً فَقَالَ إِنَّ الشَّيْطَانَ عَرَضَ لِي فَشَدَّ عَلَيَّ يَقْطَعُ الصَّلَاةَ عَلَيَّ فَأَمْكَنَنِي اللَّهُ مِنْهُ فَذَكَرَهُ

-...Bize Şu'be, Muhammed ibn Ziyâd'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) bir namaz kıldı da, sonra şöyle buyurmuştur: "Şübhesiz şeytân bana göründü de namazı bozdurmak için üzerime hücum etti. Allah beni gâlib getirip ona istediğimi yapmaya fırsat verdi..," Râvî böylece hadîsin tamâmını zikretti

---

3285 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا نُودِيَ بِالصَّلَاةِ أَدْبَرَ الشَّيْطَانُ وَلَهُ ضُرَاطٌ فَإِذَا قُضِيَ أَقْبَلَ فَإِذَا ثُوِّبَ بِهَا أَدْبَرَ فَإِذَا قُضِيَ أَقْبَلَ حَتَّى يَخْطِرَ بَيْنَ الْإِنْسَانِ وَقَلْبِهِ فَيَقُولُ اذْكُرْ كَذَا وَكَذَا حَتَّى لَا يَدْرِيَ أَثَلَاثًا صَلَّى أَمْ أَرْبَعًا فَإِذَا لَمْ يَدْرِ ثَلَاثًا صَلَّى أَوْ أَرْبَعًا سَجَدَ سَجْدَتَيِ السَّهْوِ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Namaza nida edildiği vakit şeytân yüzgeri edip yellene yeliene kaçar. Nida bitirilince yine gelir. Namaz için tasvîb (yânî ikaa-met) edilince yine evvelki gibi yüzgeri edip kaçar. îkaamet de bitirilince yine gelip insan ile kalbi arasına sokulur ve: Fulân şeyi hatırla, fulân şeyi hatırla! der. Nihayet insan üç rek'at mı, yâhud dört rek'at mı kıldığını bilemez. İnsan üç mü yâhud dört rek'at mı kıldığını bilemezse iki yanılma secdesi yapar"

3286 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّ بَنِي آدَمَ يَطْعُنُ الشَّيْطَانُ فِي جَنْبَيْهِ بِإِصْبَعِهِ حِينَ يُولَدُ غَيْرَ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَهَبَ يَطْعُنُ فَطَعَنَ فِي الْحِجَابِ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Şeytân, her Âdem çocuğunu, doğurulurken parmağı ile yan tarafından dürter, bundan Meryem oğlu isâ müstesnadır. Şeytân onu dürtmeye gitti ve hicâbda (yânî ceninin içinde bulunduğu döl yatağında) dürttü"

3287 - حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ الْمُغِيرَةِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ قَدِمْتُ الشَّأْمَ فَقُلْتُ مَنْ هَا هُنَا قَالُوا أَبُو الدَّرْدَاءِ قَالَ أَفِيكُمْ الَّذِي أَجَارَهُ اللَّهُ مِنْ الشَّيْطَانِ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُغِيرَةَ وَقَالَ الَّذِي أَجَارَهُ اللَّهُ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْنِي عَمَّارًا

-...Alkame şöyle demiştir: Ben Şam'a geldim. (Burada kim var? dedim.) Ebu'd-Derdâ var, dediler. (Yanına geldikten sonra) Ebu'd-Derdâ: Peygamber'inin dili yânî duası üzerine Allah'ın şeytândan kurtardığı kimse, yânî Ammâr (Irak'ta) içinizde mi? Dedi.BizeŞu'be, Mugîre'den şöyle tahdîs etti: Ve Ammâr'ı kasdederek "Peygamber'inin dilî ile Allah'ın kurtardığı kimse" dedi

---

3288 - * قَالَ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ أَنَّ أَبَا الْأَسْوَدِ أَخْبَرَهُ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمَلَائِكَةُ تَتَحَدَّثُ فِي الْعَنَانِ وَالْعَنَانُ الْغَمَامُ بِالْأَمْرِ يَكُونُ فِي الْأَرْضِ فَتَسْمَعُ الشَّيَاطِينُ الْكَلِمَةَ فَتَقُرُّهَا فِي أُذُنِ الْكَاهِنِ كَمَا تُقَرُّ الْقَارُورَةُ فَيَزِيدُونَ مَعَهَا مِائَةَ كَذِبَةٍ

Râvî dedi ki: Ve el-Leys ibn Sa'd da şöyle dedi: Bana Hâlid ibn Yezîd, Saîd ibn Ebî Hilâl'den tahdîs etti ki, ona da Urve, Âişe(R)'den şöyle haber vermiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Melekler el-Anân içinde Arz'da olacak işi konuşur/ar -el-Anân, buluttur-. Meleklerin konuştuğu o kelimeyi şeytânlar işitir de akabinde onu, sürahinin boşaltılacak kabın ağzına tatbik edildiği gibi kâhin kulağının içine boşaltırlar. Onlar da o bir kelimenin beraberinde yüz tane yalan arttırırlar"

3289 - حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ التَّثَاؤُبُ مِنْ الشَّيْطَانِ فَإِذَا تَثَاءَبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَرُدَّهُ مَا اسْتَطَاعَ فَإِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا قَالَ هَا ضَحِكَ الشَّيْطَانُ

-....Keysân'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:"Esnemek şeytândandır. Sizden biriniz esneyeceği zaman gücü yettiği kadar onu karşılayıp reddetsin.Çünkü sizin biriniz (esnerken aşırı giderek) hâaa deyince, şeytân güler"

3290 - حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ هِشَامٌ أَخْبَرَنَا عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا كَانَ يَوْمَ أُحُدٍ هُزِمَ الْمُشْرِكُونَ فَصَاحَ إِبْلِيسُ أَيْ عِبَادَ اللَّهِ أُخْرَاكُمْ فَرَجَعَتْ أُولَاهُمْ فَاجْتَلَدَتْ هِيَ وَأُخْرَاهُمْ فَنَظَرَ حُذَيْفَةُ فَإِذَا هُوَ بِأَبِيهِ الْيَمَانِ فَقَالَ أَيْ عِبَادَ اللَّهِ أَبِي أَبِي فَوَاللَّهِ مَا احْتَجَزُوا حَتَّى قَتَلُوهُ فَقَالَ حُذَيْفَةُ غَفَرَ اللَّهُ لَكُمْ قَالَ عُرْوَةُ فَمَا زَالَتْ فِي حُذَيْفَةَ مِنْهُ بَقِيَّةُ خَيْرٍ حَتَّى لَحِقَ بِاللَّهِ

-....Bize Hişâm, babası Urve'den haber verdi ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Uhud harbi günü olunca müşriklerin cebhesi) bozuldu. Bu sırada İblîs:
— Ey Allah'ın kullan! Sizden geri kalmış olup arkanızda bulunan kimselerden sakının (yâhud onları Öldürün)! diye haykırdı. Bu bağırma üzerine müslümânların önde bulunanları arkalarına döndüler (de onları müşrikler sanarak) ön taife ile arka taife birbirleriyle vuruştular. Bu vuruşma sırasında Huzeyfe ilerisine doğru baktı ve birden babası el-Yemân'ı gördü. Hemen:
— Ey Allah'ın kullan! (Âmân ne yapıyorsunuz?) Babamdır, babamdır! diye bağırdı.Fakat Allah'a yemîn olsun onlar Yemân'dan7vazgeçmediler ve nihayet onu öldürdüler. Huzeyfe bu hatâen öldürmeye karşı:
— Sizi Allah mağfiret etsin. O, merhamet edenlerin en merhametlisidir" (Yûsuf: 92) demekle yetindi. Urvetu'bnu'z-Zubeyr:Artık Huzeyfe'de tâ Allah'a kavuşuncaya kadar babasının ölümünden dolayı bir hayır bakıyyesi var olmakta devam etti (yâhud o, babasının kaatili için duâ ve istiğfara devam edip durdu), demiştir

---

3291 - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ أَشْعَثَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْتِفَاتِ الرَّجُلِ فِي الصَّلَاةِ فَقَالَ هُوَ اخْتِلَاسٌ يَخْتَلِسُ الشَّيْطَانُ مِنْ صَلَاةِ أَحَدِكُمْ

-...Mesrûk şöyle demiştir: Âişe (R) şöyle dedi: Ben Peygamber(S)'e namazda kişinin iltifatından (yânî başını sağa sola çevirmesinin hükmünden) sordum. Peygamber: "O herhangi birinizin namazından şeytânın kapıp kaçmakta olduğu birşeydir" buyurdu.

3292 - حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح و حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ

أَبِيهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ مِنْ اللَّهِ وَالْحُلُمُ مِنْ الشَّيْطَانِ فَإِذَا حَلَمَ أَحَدُكُمْ حُلُمًا يَخَافُهُ فَلْيَبْصُقْ عَنْ يَسَارِهِ وَلْيَتَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّهَا فَإِنَّهَا لَا تَضُرُّهُ

99- Bize Ebu'l-Mugîre tahdîs etti: Bize el-Evzâî tahdîs edip şöyle dedi: Bana Yahya ibnu Ebî Kesîr, Abdullah ibn Ebî Katâde'den; o da babası Ebû Katâde Haris ibn Rıb'î el-Ensârî'den; o da Peygam-ber(S)'den tahdîs etti..Ebû Katâde şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Güzel ru'yâ Allah'tandır. Fena ru 'yâ da şeytândandır. Biriniz korkacağı (yânî karışık) bir ru'yâ gördüğünde hemen sol tarafına tükürüp üfleşin ve o ru'yânın şerrinden Allah'a sığınsın (yânı Eûzu billahi mine'ş-şeytânVr-racîm desin). Bu suretle o, ru'yâ gören kimseye zarar vermez"

3293 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ كَانَتْ لَهُ عَدْلَ عَشْرِ رِقَابٍ وَكُتِبَتْ لَهُ مِائَةُ حَسَنَةٍ وَمُحِيَتْ عَنْهُ مِائَةُ سَيِّئَةٍ وَكَانَتْ لَهُ حِرْزًا مِنْ الشَّيْطَانِ يَوْمَهُ ذَلِكَ حَتَّى يُمْسِيَ وَلَمْ يَأْتِ أَحَدٌ بِأَفْضَلَ مِمَّا جَاءَ بِهِ إِلَّا أَحَدٌ عَمِلَ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ

-...Ebû Salih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Her kim bir günde yüz kerre Lâ ilahe illellahu vahdehû lâ şerike lehu, LehuH-mülkü ve lehu'l-hamdu ve huve alâ kullîşeyin kadîr derse, o kimseye on köle âzâdlamanın sevabı verilir. Ve ona yüz hasene yazılır, yüz günâh ondan silinir. Ve bu dua o mü'mine dua ettiği gününde,o günün akşamına kadar şeytân şerrinden bir emînlik ve koruma olur. Bundan daha çok yapan kişi müstesna, hiçbir kimse onun söylediğinden daha faziletlisini getirmemiştir"

3294 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدٍ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَاهُ سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ اسْتَأْذَنَ عُمَرُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ نِسَاءٌ مِنْ قُرَيْشٍ يُكَلِّمْنَهُ وَيَسْتَكْثِرْنَهُ عَالِيَةً أَصْوَاتُهُنَّ فَلَمَّا اسْتَأْذَنَ عُمَرُ قُمْنَ يَبْتَدِرْنَ الْحِجَابَ فَأَذِنَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَضْحَكُ فَقَالَ عُمَرُ أَضْحَكَ اللَّهُ سِنَّكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ عَجِبْتُ مِنْ هَؤُلَاءِ اللَّاتِي كُنَّ عِنْدِي فَلَمَّا سَمِعْنَ صَوْتَكَ ابْتَدَرْنَ الْحِجَابَ قَالَ عُمَرُ فَأَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كُنْتَ أَحَقَّ أَنْ يَهَبْنَ ثُمَّ قَالَ أَيْ عَدُوَّاتِ أَنْفُسِهِنَّ أَتَهَبْنَنِي وَلَا تَهَبْنَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْنَ نَعَمْ أَنْتَ أَفَظُّ وَأَغْلَظُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا لَقِيَكَ الشَّيْطَانُ قَطُّ سَالِكًا فَجًّا إِلَّا سَلَكَ فَجًّا غَيْرَ فَجِّكَ

-...Sa'd ibnu Ebî Vakkaas (R) haber verip şöyle demiştir: Bir kerre Umer (R) Rasûlullah'ın huzuruna girmek için izin istedi. O sırada Rasûlullah'ın yanında Kureyş'ten birtakım kadınlar vardı,bir kısmı yüksek sesle konuşuyor ve Rasûlullah'tan çokça dünyalık istiyorlardı.Umer izin isteyince kadınlar hemen kalktılar ve perde arkasına koştular. Rasûlullah, Umer'e izin verdi. Umer huzuruna girdiğinde Rasûlullah gülüyordu. Umer:

— Yâ Rasûlallah! Allah senin dişini güldürsün (yânı seni devamlı mesrur eylesin), dedi.Rasûlullah:

— "Yanımda görüşen şu kadınlar senin sesini işitince hemen örtünmeye davrandılar da ona hayret ettim" buyurdu. Umer:

— Yâ Rasûlallah, onların hürmetlerine ve saygılarına Sen daha haklısın, dedi.Bundan sonra da kadınlara hitâb ederek:

— Ey nefislerinin düşmanları olan kadınlar! Sizler Rasûlullah'-tan korkmaz da benden mi kaçınırsınız? dedi. Kadınlar da:

— Evet, sen tab'an Rasûlullah'tan şiddetli ve katısın, dediler. Rasûlullah:
— "Nefsim elinde olan Allah'ayemîn ederim ki, şeytân sana hiç kavuşmaz: Sen bir sokağa girersen muhakkak o, senin bulunduğun sokaktan başka bir sokağa girer (kaçar)" buyurdu.

3295 - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عِيسَى بْنِ طَلْحَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا اسْتَيْقَظَ أُرَاهُ أَحَدُكُمْ مِنْ مَنَامِهِ فَتَوَضَّأَ فَلْيَسْتَنْثِرْ ثَلَاثًا فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَبِيتُ عَلَى خَيْشُومِهِ

-....îsâ ibn Talha'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Sizin biriniz uykusundan uyanıp da abdest aldığında burnundaki nesneyi nefesiyle üç defa dışarı çıkarsın. Çünkü şeytân, uyuyanın genzinde geceler" buyurmuştur

بَاب ذِكْرِ الْجِنِّ وَثَوَابِهِمْ وَعِقَابِهِمْ لِقَوْلِهِ {يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي إِلَى قَوْلِهِ عَمَّا يَعْمَلُونَ} {بَخْسًا} نَقْصًا قَالَ مُجَاهِدٌ {وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجِنَّةِ نَسَبًا} قَالَ كُفَّارُ قُرَيْشٍ الْمَلَائِكَةُ بَنَاتُ اللَّهِ وَأُمَّهَاتُهُنَّ بَنَاتُ سَرَوَاتِ الْجِنِّ قَالَ اللَّهُ {وَلَقَدْ عَلِمَتْ الْجِنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ} سَتُحْضَرُ لِلْحِسَابِ {جُنْدٌ مُحْضَرُونَ} عِنْدَ الْحِسَابِ

Cinnlerin Varlığının, Sevâb Ve İkaabları Olduğunun Zikri Babı
Çünkü Yüce Allah'ın şu kavli vardır:"Ey cinn ve ins cemâati, içinizden size âyetlerimi nakleder, bu gününüzün çatacağını inzâr ile haber verir peygamberler gelmedi mi size? Ey Rabb'imiz, nefislerimize karşı (kendi aleyhimizde) şâhidlik ederiz, diyecekler. Dünyâ hayâtı onları aldattı da gerçek kâfir kimseler olduklarına, kendileri de kendi aleyhlerinde şâhid oldular. Bu (peygamber gönderip haber verdirmesi) memleketleri, halkı gafil bulunurlarken zulûmfleri) yüzünden Rabb 'inin helak edici olmadığındandır. Herkesin yaptıkları şeylere gore dereceleri vardır. Onlar ne yaparlarsa Rabb'in onlardan gafil değildir*' (el-En'âm: 130-133) "Bahsen" (ei-cinn: i3), "Naksan" demektir. Mucâhid dedi ki:"Bir de onunla cinnler arasında bir hısımlık uydurdular" (es-sâffât: ıss) kavlindeki neseb iddiası,Mekke müşriklerinin "Melekler Allah'ın kızlarıdır. Meleklerin anaları da cinnlerin ulularının kızlarıdır" sözleridir. Allah (bu çirkin iddiayı reddederek, âyetin devamında) "And olsun ki, cinnler dahî onların behemahal (cehenneme) zorla getirileceklerini pek iyi bilmişlerdir'1" buyurdu. Yânî hesaba çekilmek için hazır edilecekler. "Cundun muhdarûri" (Yâsîn: 75); yânî kendileri hesabın yanında bunlar içiokhazırlanmış askerlerdir.

3296 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَهُ إِنِّي أَرَاكَ تُحِبُّ الْغَنَمَ وَالْبَادِيَةَ فَإِذَا كُنْتَ فِي غَنَمِكَ وَبَادِيَتِكَ فَأَذَّنْتَ بِالصَّلَاةِ فَارْفَعْ صَوْتَكَ بِالنِّدَاءِ فَإِنَّهُ لَا يَسْمَعُ مَدَى صَوْتِ الْمُؤَذِّنِ جِنٌّ وَلَا إِنْسٌ وَلَا شَيْءٌ إِلَّا شَهِدَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ * وَقَوْلُ اللهِ جَلَّ وَعَزَّ {وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ إِلَى قَوْلِهِ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ} {مَصْرِفًا} مَعْدِلًا {صَرَفْنَا} أَيْ وَجَّهْنَا

-....Ebû Saîd el-Hudrî (R) haber vermiştir: Ebû Saîd, Abdullah Ebû Sa'saa'ya şöyle demiştir:Ben seni görüyorum ki, sen koyunu ve bâdiyede yaşamayı seviyorsun. Sen her zaman koyununun yanında ve bâdiyende bulunup da namaz vakti ezan okumak istediğinde sesini yükselt! Çünkü muezzin sesinin yetiştiği yere kadar cinn, ins ve (işitme kaabiliyeti olan) hiçbir mahlûk yoktur ki, ezanı duymuş olsun da kıyamet gününde müezzin için güzel şâhidlikte bulunmasın! Akabinde Ebû Saîd: Ben bu hadîsi Rasûlullah'tan işittim, demiştir **Aziz Ve Celîl Olan Allah'ın Şu Kavli Babı:**"Hatırla o zamanı ki, cinnlerden bir taifeyi Kur'ân dinlemeleri için sana doğru çevirmiştik. İşte bunlar onun huzuruna gelince

birbirine: Susun, dinleyin, demişler; okunması bitirilince de (kendilerini azâb ile) korkutmaya me'mûr olarak kavimlerine dönmüşlerdi: Ey kavmimiz, dediler; hakikat biz Mûsâ 'dan sonar indirilmiş olan, kendinden öncekileri tasdik eden, hakka ve doğru yola ileten bir kitâb dinledik. Ey kavmimiz, Allah'ın da'vetçisine icabet edin, ona îmân edin ki, Allah sizin günâhlarınızdan bir kısmını mağfiret etsin, ve sizi acıklı bir azâbdan kurtarsın. Kim Allah'ın da'vetine icabet etmezse o, yeryüzünde (Allah'ı) âciz bırakacak değildir. Onun Allah'tan başka hiçbir yardımcıları da yoktur. Onlar apaçık bir sapıklık içindedirler" (ei-Ahkaaf: 29-32) "Masrifen" (ei-Kehf: 53) sapacak yer; "Sarafnâ", yönelttik demektir.

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ} قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ الثُّعْبَانُ الْحَيَّةُ الذَّكَرُ مِنْهَا يُقَالُ الْحَيَّاتُ أَجْنَاسٌ الْجَانُّ وَالْأَفَاعِي وَالْأَسَاوِدُ {آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا} فِي مِلْكِهِ وَسُلْطَانِهِ يُقَالُ {صَافَّاتٍ} بُسُطٌ أَجْنِحَتَهُنَّ {يَقْبِضْنَ} يَضْرِبْنَ بِأَجْنِحَتِهِنَّ

3297 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ عَلَى الْمِنْبَرِ يَقُولُ اقْتُلُوا الْحَيَّاتِ وَاقْتُلُوا ذَا الطُّفْيَتَيْنِ وَالْأَبْتَرَ فَإِنَّهُمَا يَطْمِسَانِ الْبَصَرَ وَيَسْتَسْقِطَانِ الْحَبَلَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Orada herbir canlıdan yaydı" (ei-Bakara: 164; Lukmân: ıo).İbn Abbâs: "es-Su'bân" (ei-Arâf: 107; eş-şuarâ: 32), erkek yılandır, demiştir,/Denilir ki yılanlar birçok cinslerdir: "el-Cinnânu" yânı beyaz yılanlar; "el-Efâ'î", yânî en zehirli engerek yılanları; "el-Esâvidu", yânî büyük siyah yılanlar. Allah, mülkünde ve saltanatında "Yürür hiçbir mahlûk hâriç olmamak üzere hepsinin alnından tutandır" (Hûd: 56). "Sâffâtin" (ei-Müik: 19), kanatlarını yayarak; "Yakbidne", kanatlarını vurarak demektir, denilir.

...Bize Ma'mer, ez-Zuhrî'den; o da Sâlim'den tahdîs etti ki, babası İbnu Umer (R),Peygamber(S)'in minber üzerinde hutbe yaparken şöyle buyurduğunu işitmiştir:

— "Sizyılanları öldürünüz- Ve bilhassa arkasında iki beyaz çizgili cinsi ile kuyruksuz engerek yılanını öldürünüz! Çünkü yılanların bu iki (habîs ve zehirli) cinsi gözün nurunu giderir, yüklü kadının da çocuğunu düşürür"

3298- قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَبَيْنَا أَنَا أُطَارِدُ حَيَّةً لِأَقْتُلَهَا فَنَادَانِي أَبُو لُبَابَةَ لَا تَقْتُلْهَا فَقُلْتُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَمَرَ بِقَتْلِ الْحَيَّاتِ قَالَ إِنَّهُ نَهَى بَعْدَ ذَلِكَ عَنْ ذَوَاتِ الْبُيُوتِ وَهِيَ الْعَوَامِرُ

Abdullah ibn Umer (diğer bir rivayette) şöyle demiştir: Bir kerre ben bir yılanı öldürmek İçin arkasından kovalıyordum. Ebû Lu-bâbe bana:

— Onu öldürme! diye nida etti. Ben de ona:

— Rasûlullah (S) yılanları öldürmeyi emretmiştir, dedim. Ebû Lubâbe:

— Râsulullah yılanların umumiyetle öldürülmesini emrettikten sonra, ev yılanlarını öldürmekten nehyetti. (Beyaz ve zehirsiz) olan bu ev yılanları avâmirdir,uzun ömürlüdürler(yânî uzun müddet evde yaşarlar) dedi

---

3299 – وَقَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ فَرَآنِي أَبُو لُبَابَةَ أَوْ زَيْدُ بْنُ الْخَطَّابِ وَتَابَعَهُ يُونُسُ وَابْنُ عُيَيْنَةَ وَإِسْحَاقُ الْكَلْبِيُّ وَالزُّبَيْدِيُّ وَقَالَ صَالِحٌ وَابْنُ أَبِي حَفْصَةَ وَابْنُ مُجَمِّعٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَآنِي أَبُو لُبَابَةَ وَزَيْدُ بْنُ الْخَطَّابِ

-..Abdurrazzâk, Ma'mer ibn Râşid'den; o da ez-Zuhrî'den söyledi ki, İbn Umer: Bu sırada beni Ebû Lubâbe -yâhud Zeyd ibnu'l-Hattâb- gördü, demiştir. Bu hadîsi rivayet etmekte Ma'mer'e Yûnus ibn Yezîd, Sufyân ibn Uyeyne, İshâk ibn Yahya el-Kelbî ve ez-Zubeydî mutâbaat etmişlerdir. Salih ibn Keysân, İbnu Ebî Hafsa, İbn Mucemmi', ez-Zuhrî'den; o da Sâlim'den söylediler ki, İbn Umer: Beni Ebû Lubâbe ile Zeyd ibnu'l-Hattâb gördü, demiştir

---

بَاب خَيْرُ مَالِ الْمُسْلِمِ غَنَمٌ يَتْبَعُ بِهَا شَعَفَ الْجِبَالِ

3300 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُوشِكُ أَنْ يَكُونَ خَيْرَ مَالِ الرَّجُلِ غَنَمٌ يَتْبَعُ بِهَا شَعَفَ الْجِبَالِ وَمَوَاقِعَ الْقَطْرِ يَفِرُّ بِدِينِهِ مِنْ الْفِتَنِ

"Müslümânın Hayırlı Malı Koyundur; Müslüman Kişi, Koyunu Dağ Başlarına Götürür"

-..Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Koyunun, kişinin hayırlı malı olması (devri) yaklaşır: Müslüman, dinine sâhib olmak üzere fitnelerden kaçarak koyun sürüsünü dağların başına ve yağmur mevkilerine (yânî vadilerin engin yerlerine) götürür".

3301 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَأْسُ الْكُفْرِ نَحْوَ الْمَشْرِقِ وَالْفَخْرُ وَالْخُيَلَاءُ فِي أَهْلِ الْخَيْلِ وَالْإِبِلِ وَالْفَدَّادِينَ أَهْلِ الْوَبَرِ وَالسَّكِينَةُ فِي أَهْلِ الْغَنَمِ

-... Bize Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rac'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Küfrün başı doğu tarafındadır. Kendini beğenmek ve kibirlenmek de at ve deve sahihleri ile hayvan sürülerine bağırıp çağıran bedevilerdedir. Sekînet, yânî vakaar ve tevazu' ise koyun sâhiblerindedir"

3302 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسٌ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَمْرٍو أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ أَشَارَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ نَحْوَ الْيَمَنِ فَقَالَ الْإِيمَانُ يَمَانٍ هَا هُنَا أَلَا إِنَّ الْقَسْوَةَ وَغِلَظَ الْقُلُوبِ فِي الْفَدَّادِينَ عِنْدَ أُصُولِ أَذْنَابِ الْإِبِلِ حَيْثُ يَطْلُعُ قَرْنَا الشَّيْطَانِ فِي رَبِيعَةَ وَمُضَرَ

-....Bana Kays ibn Ebî Hazım, Ukbe ibn Amr Ebû Mes'ûd'dan tahdîs etti; o şöyle demiştir: Rasûlullah (S) eliyle Yemen tarafına işaret etti de şöyle buyurdu: "îmân Yemenli'dir, işte şurada. İyi biliniz ki, katı ve kaba yürekliler de develerin kuyrukları dibinde, onlara haykıran bedeviler içinde bulunur ki, bunlar şeytânın iki boynuzunun doğar olduğu doğu taraftaki Rabîa ve Mudarr halkıdır"

3303 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا سَمِعْتُمْ صِيَاحَ الدِّيَكَةِ فَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ فَإِنَّهَا رَأَتْ مَلَكًا وَإِذَا سَمِعْتُمْ نَهِيقَ الْحِمَارِ فَتَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ رَأَى شَيْطَانًا

-...el-A'rac'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:"Horozların öttüğünü işittiğinizde (dileklerinizi) Allah'ın fadlından isteyiniz! Çünkü horozlar melek görmüşlerdir. Eşeğin anırmasını işittiğinizde de şeytândan Allah 'a sığınınız (yâni Eûzu billahi mine'şşeytâni'r-racîm deyiniz). Çünkü eşek şeytân görmüştür (de öyle amrmıştır)"

3304 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا رَوْحٌ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كَانَ جُنْحُ اللَّيْلِ أَوْ أَمْسَيْتُمْ فَكُفُّوا صِبْيَانَكُمْ فَإِنَّ الشَّيَاطِينَ تَنْتَشِرُ حِينَئِذٍ فَإِذَا ذَهَبَتْ سَاعَةٌ مِنْ اللَّيْلِ فَخَلُّوهُمْ

وَأَغْلِقُوا الْأَبْوَابَ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَفْتَحُ بَابًا مُغْلَقًا قَالَ وَأَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ نَحْوَ مَا أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ وَلَمْ يَذْكُرْ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ

-....Bize İbn Cureyc haber verip şöyle dedi: Bana Atâ ibn Ebî Rebâh haber verdi. O, Câbir ibn AbdiIlah (R)'tan şöyle dediğini işitmiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Gecenin bir kısmı hâsıl olduğu yâhud akşama girdiğiniz zaman çocuklarınızı (dışarı çıkmaktan) men' ediniz! Çünkü şeytânlar o zaman dağılırlar (faaliyete geçerler). Geceden bir saat geçince de (dışarıdaki) çocuklarınızı evlerinize koyunuz ve Allah'ın ismini zikrediniz de bütün kapıları kapatınız. Çünkü şeytân kapanmış hiçbir kapıyı açamaz".İbn Cureyc şöyle dedi: Ve bana Amr ibn Dînâr haber verdi ki, kendisi Câbir ibn Abdillah'tan işittiği hadîsi Atâ'nın bana haber verdiği tarzda rivayet ediyordu. Lâkin o, "Allah'ın ismini zikrediniz" cümlesini söylememiştir

---

3305 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فُقِدَتْ أُمَّةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ لَا يُدْرَى مَا فَعَلَتْ وَإِنِّي لَا أُرَاهَا إِلَّا الْفَارَ إِذَا وُضِعَ لَهَا أَلْبَانُ الْإِبِلِ لَمْ تَشْرَبْ وَإِذَا وُضِعَ لَهَا أَلْبَانُ الشَّاءِ شَرِبَتْ فَحَدَّثْتُ كَعْبًا فَقَالَ أَنْتَ سَمِعْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُهُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ لِي مِرَارًا فَقُلْتُ أَفَأَقْرَأُ التَّوْرَاةَ

-...Muhammed ibn Sîrîn'den: o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "İsrâîl oğullan'ndan bir kavim (beşer târihinden silinip) yok oldu. O kavmin ne (kötülük) işlediği bilinmez. Ben zannetmem ki o ümmet fareden başka birşeye mesh ve tahvil edilmiş olsun. Çünkü fare, kendisi için bir yere deve sütü konulduğunda onu içmez de, koyun sütü konulduğunda onu içer".
Ebû Hureyre dedi ki: Ben bu hadîsi Ka'bu'I-Ahbâr'a tahdîs ettim. O da bana:
— Sen Peygamber'den bunu söylerken işittin mi? diye sordu. Ben de:
— Evet, işittim, dedim. Sonra Ka'b tekrar tekrar bana:
— Sen Peygamber'den bunu söylerken işittin mi? diye sordu. Ben de: Nihayet (onu reddederek):
— Ben sana Tevrat mı okuyorum (ben sana ancak Peygamber'den işittiğimi tahdîs ediyorum), diye karşıladım

---

3306 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ عَنْ ابْنِ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ يُحَدِّثُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِلْوَزَغِ الْفُوَيْسِقُ وَلَمْ أَسْمَعْهُ أَمَرَ بِقَتْلِهِ وَزَعَمَ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِقَتْلِهِ

-....Urve, Âişe(R)'den, Peygamber (S)'in şu hadîsini tahdîs ediyordu: Âişe: Peygamber (S),keler cinsinden olan alaca keler için "Fâsıkcıktır (yânî zarar vericidir)" buyurdu, fakat ben Peygamber'in bunun öldürülmesini emrettiğini işitmedim, demiştir, dedi. Râvîlerden biri (İbn Şihâb yâhud Urve yâhud Âişe): Sa'd ibnu Ebî Vakkaas; Peygamber (S) onu öldürmeyi emretti demiştir, dedi.

3307 - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ جُبَيْرِ بْنِ شَيْبَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أُمَّ شَرِيكٍ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَهَا بِقَتْلِ الْأَوْزَاغِ

-....Bize Abdulhamîd ibnu Cubeyr ibn Şeybe, Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den tahdîs etti ki, ona da Ümmü Şerîk.Guzeyye (R), Pey-gamber(S)'in kendisine kelerleri öldürmesini emrettiğini haber vermiştir

---

3308 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْتُلُوا ذَا الطُّفْيَتَيْنِ فَإِنَّهُ يَلْتَمِسُ الْبَصَرَ وَيُصِيبُ الْحَبَلَ

-...Bize Ebû Usâme, Hişâm'dan; o da babası Urve'den tahdîs etti ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Arkasında iki beyaz çizgisi olan yılanı öldürünüz. Çünkü o cins yılan gözün nurunu giderir ve gebe kadına (çocuğunu düşürtüp) musibet getirir" buyurmuştur.

3309 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَتْلِ الْأَبْتَرِ وَقَالَ إِنَّهُ يُصِيبُ الْبَصَرَ وَيُذْهِبُ الْحَبَلَ

-.....Bana babam Urve tahdîs etti ki, Âişe (R): Peygamber (S) kuyruksuz engerek yılanının öldürülmesini emretti ve: "Çünkü o göze musibet getirir (yânî kör eder) ve gebeliği giderir" buyurdu, demiştir,

---

3310 - حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ أَبِي يُونُسَ الْقُشَيْرِيِّ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ كَانَ يَقْتُلُ الْحَيَّاتِ ثُمَّ نَهَى قَالَ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَدَمَ حَائِطًا لَهُ فَوَجَدَ فِيهِ سِلْخَ حَيَّةٍ فَقَالَ انْظُرُوا أَيْنَ هُوَ فَنَظَرُوا فَقَالَ اقْتُلُوهُ فَكُنْتُ أَقْتُلُهَا لِذَلِكَ

-.......Abdullah ibn Umer yılanları öldürür idi. Sonra bâzılarını öldürmekten nehyetti ve şöyle dedi: Bir gün Peygamber (S) kendisine âid bir duvarı yıktı da duvarın içinde bir yılan derisi buldu ve: "Bakın yılan neredesir?" buyurdu. Sahâbîler yılanı gördüler. Peygamber: "Onu öldürün!" buyurdu. (İbn Umer dedi ki:) İşte ben, Pey-gamber'in bu umûmî emrinden dolayı yılanları öldürüyordum.

3311 - فَلَقِيتُ أَبَا لُبَابَةَ فَأَخْبَرَنِي أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقْتُلُوا الْجِنَّانَ إِلَّا كُلَّ أَبْتَرَ ذِي طُفْيَتَيْنِ فَإِنَّهُ يُسْقِطُ الْوَلَدَ وَيُذْهِبُ الْبَصَرَ فَاقْتُلُوهُ

Ebû Lubâbe'ye kavuştum; o bana Peygamber'in "(İnce yâhud hafif, küçük yâhud beyaz) yılanları öldürmeyin. Fakat (kuyruksuz)iki çizgili her engerek yılanını öldürün. Çünkü yılanın bu cinsi (bakması ile annedeki)çocuğu düşürür ve gözü giderip kör eyler.Onun için bu cinsi öldürün"buyurduğunu haber verdi

---

3312 - حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ كَانَ يَقْتُلُ الْحَيَّاتِ

-...Bize Cerîr ibnu Hazım, Nâfi'den tahdîs etti ki, İbn Umer umumiyetle yılanları öldürürdü.

3313 - فَحَدَّثَهُ أَبُو لُبَابَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ قَتْلِ جِنَّانِ الْبُيُوتِ فَأَمْسَكَ عَنْهَا

Sonra Ebû Lubâbe ona, Peygamber'in ev yılanlarını öldürmeyi nehyettiğini tahdîs etti. O da bunları öldürmekten kendini tutmuştur.

بَاب خَمْسٌ مِنْ الدَّوَابِّ فَوَاسِقُ يُقْتَلْنَ فِي الْحَرَمِ

3314 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَمْسٌ فَوَاسِقُ يُقْتَلْنَ فِي الْحَرَمِ الْفَأْرَةُ وَالْعَقْرَبُ وَالْحُدَيَّا وَالْغُرَابُ وَالْكَلْبُ الْعَقُورُ

Yeryüzünde gezen hayvanlardan beş nevi' fasıklardır ki, bunlar Harem içinde öldürülürler"
-...Bize Mâ'mer, ez-Zuhrî'den; o daUrve'den; o da Âişe(R)'den: Peygamber (S): "Beş fâsık (hayvan nev'i) vardır ki, bunlar Harem içinde öldürülürler: Fare, akreb, çaylak, karga ve her yırtıcı yaralayıcı köpek" buyurmuştur.

3315 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَمْسٌ مِنْ الدَّوَابِّ مَنْ قَتَلَهُنَّ وَهُوَ مُحْرِمٌ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ الْعَقْرَبُ وَالْفَأْرَةُ وَالْكَلْبُ الْعَقُورُ وَالْغُرَابُ وَالْحِدَأَةُ

-...Bize Mâlik, Abdillah ibn Dinar'dan; o da Abdullah ibn Umer(R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Yeryüzünde gezen hayvanlardan beş nevi' vardır ki, her kim bunları ihrâmlı olduğu hâlde öldürürse üzerine günâh olmaz: Akreb, fare, yaralayıcı köpek, karga ve çaylak".

3316 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ كَثِيرٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا رَفَعَهُ قَالَ خَمِّرُوا الْآنِيَةَ وَأَوْكُوا الْأَسْقِيَةَ وَأَجِيفُوا الْأَبْوَابَ وَاكْفِتُوا صِبْيَانَكُمْ عِنْدَ الْعِشَاءِ فَإِنَّ لِلْجِنِّ انْتِشَارًا وَخَطْفَةً وَأَطْفِئُوا الْمَصَابِيحَ عِنْدَ الرُّقَادِ فَإِنَّ الْفُوَيْسِقَةَ رُبَّمَا اجْتَرَّتْ الْفَتِيلَةَ فَأَحْرَقَتْ أَهْلَ الْبَيْتِ قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ وَحَبِيبٌ عَنْ عَطَاءٍ فَإِنَّ لِلشَّيَاطِينِ

-...Atâ ibn Ebî Rebâh'tan; o da Câbir ibn Abdillah(R)'tan tahdîs etti. O bu hadîsi Peygamber'e yükseltmiştir. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:"Yiyecek içecek kaplarının üzerlerini örtünüz, su kırbalarının ağız iplerini bağlayınız, bütün kapıları arkalarından kapayınız, yatsı vakti sırasında çocuklarınızı dışarıda hareketten men' edip eve toplayınız. Çünkü o zaman cinnlerin yayılması ve birşeyi sür'atle alıp kapmaları vardır. Uyku sırasında kandilleri söndürünüz. Çünkü fâsıkçık yânı fare bazen yanan fitili çeker de ev halkını yakar".İbn Cureyc ile Hubeyb, Atâ'dan rivayetlerinde: "Çünkü o zaman şeytânların bir yayılması ve çabuk alıp kapmaları vardır" şeklinde söylemişlerdir.

3317 - حَدَّثَنَا عَبْدَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَارٍ فَنَزَلَتْ وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا فَإِنَّا لَنَتَلَقَّاهَا مِنْ فِيهِ إِذْ خَرَجَتْ حَيَّةٌ مِنْ جُحْرِهَا فَابْتَدَرْنَاهَا لِنَقْتُلَهَا فَسَبَقَتْنَا فَدَخَلَتْ جُحْرَهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وُقِيَتْ شَرَّكُمْ كَمَا وُقِيتُمْ شَرَّهَا وَعَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ مِثْلَهُ قَالَ وَإِنَّا لَنَتَلَقَّاهَا مِنْ فِيهِ رَطْبَةً وَتَابَعَهُ أَبُو عَوَانَةَ عَنْ مُغِيرَةَ وَقَالَ حَفْصٌ وَأَبُو مُعَاوِيَةَ وَسُلَيْمَانُ بْنُ قَرْمٍ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ

-... Bize Yahya ibnu Âdem, İsrâîl ibn Yûnus'tan; o da Mansûr'dan; o da İbrahim'den; o da Alkame'den tahdîs.etti ki, Abdullah ibn Mes'ûd şöyle demiştir: Biz Rasûlullah (S) ile beraber Minâ'daki bir mağarada bulunuyorduk. O sırada 'Ve'l-mürselâti urfen" Sûresi indi. Bizler o sûreyi Rasûlullah'ın ağzından almaya çalışıyorduk. Ansızın bir yılan kendi yuvasından çıkıverdi. Biz hemen onu öldürmeye davrandık. Fakat yılan bizim önümüze geçti ve yuvasına girdi. Bunun üzerine Rasûlullah: "Siz nasıl yılanın şerrinden korundunuzsa, o da sizin şerrinizden korundu" buyurdu.Ve yine Yahya ibn Âdem, İsrail'den; o da el-A'meş'ten; o da İbrahim'den; o da Alkame'den; o da Abdullah'tan olmak üzere yukarıdaki hadîsin

benzerini rivayet etti. Bunda Abdullah ibn Mes'ûd: Biz de bu sûreyi Rasûlullah'ın ağzından taze taze almaya çalışıyorduk, demiştir. Bu hadîsi Mugîre ibn Mıksem'den rivayet etmekte İsrail'e, Ebû Avâne mutâbaat etmiştir: Hafs ibn Gıyâs, Ebû Avâne, Süleyman ibnu Karm, el-A'meş'ten; o da İbrahim'den; o da el-Esved'den; o da Abdullah ibn Mes'ûd'dan söylediler. Bu bâb ve hadîsleri Hacc Kitabı, "Harem'de öldürülecek hayvanlar bâbı"n-da da geçmiş ve bâzı açıklamalar orada verilmişti.

3318 - حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ دَخَلَتْ امْرَأَةٌ النَّارَ فِي هِرَّةٍ رَبَطَتْهَا فَلَمْ تُطْعِمْهَا وَلَمْ تَدَعْهَا تَأْكُلُ مِنْ خَشَاشِ الْأَرْضِ قَالَ وَحَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ

-...Nâfi'den; o da İbn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Bir kadın, dünyâda bir kediyi bağlayıp habsetmiş, onu yedirmemiş ve onu yerin haşerelerinden yemesi için de salıvermemiş olduğundan ötürü ateşe girmiştir". Abdu'1-A'lâ dedi ki: Ve bize Ubeydullah, Saîd el-Makburî'den; o da Ebû Hureyre'den; o da Peygamber'den olmak üzere bunun benzerini tahdîs etti

---

3319 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَزَلَ نَبِيٌّ مِنْ الْأَنْبِيَاءِ تَحْتَ شَجَرَةٍ فَلَدَغَتْهُ نَمْلَةٌ فَأَمَرَ بِجَهَازِهِ فَأُخْرِجَ مِنْ تَحْتِهَا ثُمَّ أَمَرَ بِبَيْتِهَا فَأُحْرِقَ بِالنَّارِ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ فَهَلَّا نَمْلَةً وَاحِدَةً

-...Bana Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rac'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Peygamberlerden biri bir ağaç altına indi. Akabinde onu bir karınca ısırdı. Peygamber eşyalarının hazırlanmasını emretti. Eşyalar ağacın altından çıkarıldı. Sonra karınca evinin yakılmasını emretti ve ateşle yakıldı. Bunun üzerine Allah o peygambere: O ısıran tek karıncayı yaksaydın ya! diye vahyetti"

بَاب إِذَا وَقَعَ الذُّبَابُ فِي شَرَابِ أَحَدِكُمْ فَلْيَغْمِسْهُ فَإِنَّ فِي إِحْدَى جَنَاحَيْهِ دَاءً وَفِي الْأُخْرَى شِفَاءً

3320 - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُتْبَةُ بْنُ مُسْلِمٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ بْنُ حُنَيْنٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا وَقَعَ الذُّبَابُ فِي شَرَابِ أَحَدِكُمْ فَلْيَغْمِسْهُ ثُمَّ لِيَنْزِعْهُ فَإِنَّ فِي إِحْدَى جَنَاحَيْهِ دَاءً وَالْأُخْرَى شِفَاءً

"Sizden birinizin içeceği içine sinek düştüğü zaman, o kişi, sineği içecek şeyin içine hatırsın. Çünkü sineğin iki kanadının birinde hastalık, diğerinde de şifâ vardır".
-...Ben Ebû Hureyre(R)'den işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S): "Sizden birinizin içeceği içine sinek düştüğü zaman, o kişi sineğin her tarafını hatırsın, sonra onu çıkarsın (atsın). Çünkü sineğin iki kanadının birisinde hastalık, diğerinde de şifâ vardır" buyurdu

---

3321 - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الصَّبَّاحِ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ الْأَزْرَقُ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ الْحَسَنِ وَابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ غُفِرَ لِامْرَأَةٍ مُومِسَةٍ مَرَّتْ بِكَلْبٍ عَلَى رَأْسِ رَكِيٍّ يَلْهَثُ قَالَ كَادَ يَقْتُلُهُ الْعَطَشُ فَنَزَعَتْ خُفَّهَا فَأَوْثَقَتْهُ بِخِمَارِهَا فَنَزَعَتْ لَهُ مِنْ الْمَاءِ فَغُفِرَ لَهَا بِذَلِكَ

-... Bize Avf el-A'râbî, el-Hasen'den ve İbn Sîrîn'den; onlar da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs ettiler ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Fahişe bir kadın (Allah tarafından) mağfiret olunmuştur; şöyle ki: Günün birinde o fahişe kadın suya yakın ve duvarı örülmedik bir kuyu başında bir köpeğe rastgelmiş, köpek susuzluktan dilini sarkıtıyordu." "-Rasûlullah devam etti: "Susuzluk onu öldürmeye yaklaştırmış bulunuyordu. Kadın hemen ayağından ediğini çıkarmış ve onu başının yaşmağı ile sıkıca bağlayarak (kuyuya sarkıtmış) ve kuyudan o köpek için su çıkarmıştır. Bu yaptığı sulama sebebiyle o fahişe kadın mağfiret olunmuştur"

3322 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَفِظْتُهُ مِنَ الزُّهْرِيِّ كَمَا أَنَّكَ هَا هُنَا أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ أَبِي طَلْحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ كَلْبٌ وَلَا صُورَةٌ

-.......Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip: Ben bunu senin şurada bulunduğun gibi ez-Zuhri'den ezberledim, o şöyle dedi: Bana Ubeydullah ibn Abdillah, İbnu Abbâs'tan; o da Ebû Talha Zeyd ibn Sehl'den (Allah onlardan razı olsun) haber verdi ki, Peygamber (S): "Melekler, içinde köpek ve suret bulunan bir eve girmezler" buyurmuştur

---

3323 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِقَتْلِ الْكِلَابِ

-... Bize İmâm Mâlik, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer(R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S) köpeklerin öldürülmesini emretmiştir.

3324 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَمْسَكَ كَلْبًا يَنْقُصْ مِنْ عَمَلِهِ كُلَّ يَوْمٍ قِيرَاطٌ إِلَّا كَلْبَ حَرْثٍ أَوْ كَلْبَ مَاشِيَةٍ

-...Ebû Hureyre (R) tahdîs edip şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Her kim (yanında) köpek tutarsa, her gün o kimsenin amelinden bir kırat eksilir. Ancak o köpek zirâat köpeği yâhud koyun köpeği ise eksilmez"

3325 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ قَالَ أَخْبَرَنِي يَزِيدُ بْنُ خُصَيْفَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي السَّائِبُ بْنُ يَزِيدَ سَمِعَ سُفْيَانَ بْنَ أَبِي زُهَيْرٍ الشَّنَئِيَّ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ اقْتَنَى كَلْبًا لَا يُغْنِي عَنْهُ زَرْعًا وَلَا ضَرْعًا نَقَصَ مِنْ عَمَلِهِ كُلَّ يَوْمٍ قِيرَاطٌ فَقَالَ السَّائِبُ أَنْتَ سَمِعْتَ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِي وَرَبِّ هَذِهِ الْقِبْلَةِ

-...Bana es-Sâib ibn Yezîd haber verdi ki, o Sufyân ibn Ebî Zuheyr eş-Şeneîy'den işitmiştir. O da RasûlulIah(S)'tan şöyle buyururken işitmiştir: "Her kim kendisine ekincilik ve hayvan bekçiliği yönünden bir fayda vermeyen bir köpek edinirse, her gün o kimsenin ameliinm sevabından) bir kırat eksilir".
Sâib, Sufyân ibn Ebî Zuheyr'e:
— Sen hakîkaten bu hadîsi'Rasûlullah'tan işittin mi? dedi. O da:
— Evet, şu kıblenin sahibine yemîn ederim, diyerek rivayetini yemîn ile kuvvetlendirdi

---

بَاب خَلْقِ آدَمَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَذُرِّيَّتِهِ

{صَلْصَالٍ} طِينٌ خُلِطَ بِرَمْلٍ فَصَلْصَلَ كَمَا يُصَلْصِلُ الْفَخَّارُ وَيُقَالُ مُنْتِنٌ يُرِيدُونَ بِهِ صَلَّ كَمَا يُقَالُ صَرَّ الْبَابُ وَصَرْصَرَ عِنْدَ الْإِغْلَاقِ مِثْلُ كَبْكَبْتُهُ يَعْنِي كَبَبْتُهُ {فَمَرَّتْ بِهِ} اسْتَمَرَّ بِهَا الْحَمْلُ فَأَتَمَّتْهُ {أَنْ لَا تَسْجُدَ} أَنْ تَسْجُدَ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً} قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ {لَمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ} إِلَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ {فِي كَبَدٍ} فِي شِدَّةِ خَلْقٍ وَرِيَاشًا الْمَالُ وَقَالَ غَيْرُهُ الرِّيَاشُ وَالرِّيشُ وَاحِدٌ وَهُوَ مَا ظَهَرَ مِنْ اللِّبَاسِ {مَا تُمْنُونَ} النُّطْفَةُ فِي أَرْحَامِ النِّسَاءِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ {إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ} النُّطْفَةُ فِي الْإِحْلِيلِ كُلُّ شَيْءٍ خَلَقَهُ فَهُوَ شَفْعٌ السَّمَاءُ شَفْعٌ وَالْوَتْرُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ {فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ} فِي أَحْسَنِ خَلْقٍ {أَسْفَلَ سَافِلِينَ} إِلَّا مَنْ آمَنَ {خُسْرٍ} ضَلَالٍ ثُمَّ اسْتَثْنَى إِلَّا مَنْ آمَنَ {لَازِبٍ} لَازِمٌ نُنْشِئَكُمْ فِي أَيِّ خَلْقٍ نَشَاءُ {نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ} نُعَظِّمُكَ وَقَالَ أَبُو الْعَالِيَةِ {فَتَلَقَّى آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ} فَهُوَ قَوْلُهُ {رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا} {فَأَزَلَّهُمَا} فَاسْتَزَلَّهُمَا وَ {يَتَسَنَّهْ} يَتَغَيَّرْ آسِنٌ مُتَغَيِّرٌ وَالْمَسْنُونُ الْمُتَغَيِّرُ {حَمَإٍ} جَمْعُ حَمْأَةٍ وَهُوَ الطِّينُ الْمُتَغَيِّرُ {يَخْصِفَانِ} أَخْذُ الْخِصَافِ {مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ} يُؤَلِّفَانِ الْوَرَقَ وَيَخْصِفَانِ بَعْضَهُ إِلَى بَعْضٍ {سَوْآتُهُمَا} كِنَايَةٌ عَنْ فَرْجَيْهِمَا {وَمَتَاعٌ إِلَى حِينٍ} هَا هُنَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ الْحِينُ عِنْدَ الْعَرَبِ مِنْ سَاعَةٍ إِلَى مَا لَا يُحْصَى عَدَدُهُ {قَبِيلُهُ} جِيلُهُ الَّذِي هُوَ مِنْهُمْ

Âdem (Allah'ın salavatları Üzerine Olsun) İle Zürriyetinin Yaratılmaları Bâbı
"Salsâl"; kum ile karıştırılmış kuru çamurdur; fanusun ses çıkarışı gibi ses çıkarır. "Muntinun" denilir; bununla "Salle" (yânı ses verdi) demek isterler. (Fiilin başı katlandı da "Salsâl" oldu.) Nitekim kapıyı kapatma sırasında "Sarra'1-bâbu ve sarsara" derler ki, "Pek şiddetle haykırdı ve pek gürültü çıkardı" demektir. Bu "Kebkebtuhû" gibidir ki, aslı "Kebebtuhû" {- Onu çukur yere attım)" idi demek istiyor. "Fe merret bihî": Gebelik Havva'da devam etti ve Havva gebeliği tamamladı. "En lâ tescilde": "En tescude (= Secde etmek)" demektir (yânî buradaki "Lâ" zâiddir).**- Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:**"Hani Rabb'in meleklere; Muhakkak ben yeryüzünde bir halîfe yaratacağım, demişti. Melekler de: Biz seni hamdinle tesbîh ve seni takdis edip dururken orada bozgunculuk edecek, kanlar dökecek kimse mi yaratacaksın? demişlerdi. Allah da: Sizin bilmeyeceğinizi herhalde ben bilirim, demişti" (ei-Bakara: 30).İbn Abbâs: "Lemmâ aleyhâ hâfızun", "İllâaleyhâ hâfızun"dur (et-jânk: 4); yânî "Lemmâ", "İllâ" ma'nâsınadır. tıFt kebedin" (ei Beied: 4): "Şiddetli bir yaratış içinde"; "Ve riyaşen" (ei-ATâf: 25), "Mal"dır, dedi.Diğerleri: "er-Riyâşu ve'r-Rîşu" bir şeydir, o da elbise nev'inden zahir olan herşeydir, dediler. "Mâ tumnûne" (ei-Vâkıa: 58), kadınların rahîmlerîndeki nutfedir. Mucâhid dedi ki: "İnnehu ala rac'ıhi le-kaadirun" (et Tank: s), "O erkeklik organı içindeki nutfe"dir; "Herşeyden de iki çift yarattık inceden inceye düşütlesiniz diye" (ez-zânyât: 49) ve benzerlerinde:yarattığı herşey çifttir,semâ çifttir (yânı mıkaabili olan şey ona nisbetle çifttir. Semâ - Arz; kara - deniz; cinnins gibi). "el-Vitnt" ise Azîz ve Celîl olan Allah'tır."Ft ahseni takvim" (et-Tîn: 4), "En güzel yaratılışta"; "Esfele sâfilîn illâ men âmene", "Husrin", "DalâhV'dir.Sonra "îllâ men âmene"d\ye istisna etti. "Lâzibun" (es-Sâfîât: in, "Lâzimun"; "Nunşiakum" (ei- vâkıa: 6i) "Dileyeceğimiz herhangi bir yaratışta"; "Nusebbihu bihamdike" (ei Bakara. 30), "Biz seni ta'zîm ediyoruz" (yânı seni her noksandan uzak kılmak ve Subhânallâhi ve bi-hamdihî demek suretiyle). Ve Ebû'l-Aliye: "Derken Âdem, Rabblnden kelimeler belleyip aldı" (ei Bakara: 37) kavlindeki bu kelimeler; "Rabbena zalemnâ enfusenâ ve inlem tağfirlenâ ve terhamnâ le-nekûnenne minel-hâsirîn" (ei- A'râf: 23) duâsıdır. "Feezellehuma", yânı şeytân Adem ile Havva'yı günâha çağırdı.^ "Lem yetesenneh" (ei- Bakara: 259), "Değişmemiş", "Âsin", "Değişici"; "el- Mesnûn", "Değişen"; "Hamâin", "Hame'tin"in cem'idir ki, o da "Değişken çamur" dur. "Yahsifânı aleyhimâ min varakı'l-cenne" (ei-Arâf: 21; Tâhâ: 120, "Yama almak"tır, "Onlar yaprakları birleştiriyor ve birbiri üzerine yamıyorlardı." iiSevâtuhumâ'\d-Bakara: 20), ferclerinden kinayedir, "Metâun ilâ hînın" (ei-Arâf: 24), "Buradan kıyamet gününe kadar" demektir. Arablar indinde "Hîn", bir saatten adedi sayılamayana kadardır. "Kabîluhu" (cıa'ım. 27), "Onlardan olan sınıf ve taife" demektir.

3326 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ وَطُولُهُ سِتُّونَ ذِرَاعًا ثُمَّ قَالَ اذْهَبْ فَسَلِّمْ عَلَى أُولَئِكَ مِنْ الْمَلَائِكَةِ فَاسْتَمِعْ مَا يُحَيُّونَكَ تَحِيَّتُكَ وَتَحِيَّةُ

ذُرِّيَّتِكَ فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ فَقَالُوا السَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ فَزَادُوهُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ فَكُلُّ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَلَى صُورَةِ آدَمَ فَلَمْ يَزَلْ الْخَلْقُ يَنْقُصُ حَتَّى الْآنَ

-... Bize Abdurrazzâk, Ma'mer ibn Râşid'den; o da Hemmâm ibn Münebbih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Allah, Âdem'i yarattı. Boyunun uzunluğu altmış zira' idi. (Yaratılması tamamlandıktan)sonra Allah, Âdem'e:
— Haydi, meleklerden şunların yanlarına git de onlara selâm ver! Ve onların senin selâmım nasıl karşıladıklarını iyi dinle, işit. Çünkü bu, hem senin, hem de senden sonar zürriyetinin selâmlaşmasıdır, buyurdu. Bunun üzerine Âdem, meleklere:
— Es-selâmu aleykum{-Selâm üzerinize olsun), dedi. Onlar da:
— es-Selâmu aleyke ve rahmetu'llâhi(= Esenlik ve Allah'ın rahmeti üzerine olsun), diye karşıladılar. Ve selâmlarına "Ve rahmetu'ilâhi" kısmını ziyâde ettiler (ki, bu selamlaşmanın ilk meşrû'iyyeti ve bu sözle söylenişidir). Âdem, beşerin büyük atası olduğu için, cennete her giren kişi Âdem 'in bu güzel suretinde girecektir. Âdem 'in (sonra gelen) torunları, onun güzelliğinden ve uzunluğundan eksilmeye devam eder. Nihayet (bu eksiliş) şimdi (bu ümmette) sona erdi"

3327 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ عُمَارَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَوَّلَ زُمْرَةٍ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ عَلَى أَشَدِّ كَوْكَبٍ دُرِّيٍّ فِي السَّمَاءِ إِضَاءَةً لَا يَبُولُونَ وَلَا يَتَغَوَّطُونَ وَلَا يَتْفِلُونَ وَلَا يَمْتَخِطُونَ أَمْشَاطُهُمْ الذَّهَبُ وَرَشْحُهُمْ الْمِسْكُ وَمَجَامِرُهُمْ الْأَلُوَّةُ الْأَنْجُوجُ عُودُ الطِّيبِ وَأَزْوَاجُهُمْ الْحُورُ الْعِينُ عَلَى خَلْقِ رَجُلٍ وَاحِدٍ عَلَى صُورَةِ أَبِيهِمْ آدَمَ سِتُّونَ ذِرَاعًا فِي السَّمَاءِ

-... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:"Cennete ilk girecek olan zümre, yüzleri ayın ondördüncü gecesindeki parlak sureti üzere girerler. Sonra bunların arkasından girecek olanlar da gökte en parlak ışık neşreden yıldızın parlaklığı üzeredirler.Cennetlikler orada işemezler,dışkı çıkarmazlar, tükürmezler, sümkürmezler. Onların cennetteki tarakları altın, terleri misk, buhurdanlıklarının yakacığı el-Uluvvetu ve el-Uncâcu denilen güzel kokulu çubuktur. Onların zevceleri el-Hûru'l-Iyn denilen iri ve şahin gözlü dilberlerdir. Onlar bir tek adamın hilkati, babaları Âdem'in yükseklikte altmış zira' olan sureti üzeredirler"

3328 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ أَنَّ أُمَّ سُلَيْمٍ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي مِنْ الْحَقِّ فَهَلْ عَلَى الْمَرْأَةِ الْغَسْلُ إِذَا احْتَلَمَتْ قَالَ نَعَمْ إِذَا رَأَتْ الْمَاءَ فَضَحِكَتْ أُمُّ سَلَمَةَ فَقَالَتْ تَحْتَلِمُ الْمَرْأَةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبِمَ يُشْبِهُ الْوَلَدُ

-... Ebû Seleme'nin kızı Zeyneb'den; o da Ümmü Seleme'den tahdîs etti ki, Ümmü Suleym (R):
— Yâ Rasûlallah, şübhesiz Allah haktan (yânî hakkı beyân etmekten) haya etmez. Bir kadın ihtilâm olduğu zaman gusl etmesi vâcib olur mu? diye sormuş. Rasûlullah:
— "Kadın suyu (yânî uyandığında ıslaklığı) gördüğü zaman, evet" buyurmuş.
Orada bulunan Ümmü Seleme gülmüş ve:
— Kadın da ihtilâm olur mu? demiş. Bunun üzerine Rasûlullah (S): — (Bu olmasa) çocuğu kendisine ne ile ve nasıl benzeyebilir?" buyurmuştur

---

3329 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا الْفَزَارِيُّ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَلَغَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ سَلَامٍ مَقْدَمُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ فَأَتَاهُ فَقَالَ إِنِّي سَائِلُكَ عَنْ ثَلَاثٍ لَا يَعْلَمُهُنَّ إِلَّا نَبِيٌّ قَالَ مَا أَوَّلُ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ وَمَا أَوَّلُ طَعَامٍ يَأْكُلُهُ أَهْلُ الْجَنَّةِ وَمِنْ أَيِّ شَيْءٍ يَنْزِعُ الْوَلَدُ إِلَى أَبِيهِ وَمِنْ أَيِّ شَيْءٍ يَنْزِعُ إِلَى أَخْوَالِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَبَّرَنِي بِهِنَّ آنِفًا جِبْرِيلُ قَالَ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ ذَاكَ عَدُوُّ الْيَهُودِ مِنْ الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَّا أَوَّلُ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ فَنَارٌ تَحْشُرُ النَّاسَ مِنْ الْمَشْرِقِ إِلَى الْمَغْرِبِ وَأَمَّا أَوَّلُ طَعَامٍ يَأْكُلُهُ أَهْلُ الْجَنَّةِ فَزِيَادَةُ كَبِدِ حُوتٍ وَأَمَّا الشَّبَهُ فِي الْوَلَدِ فَإِنَّ الرَّجُلَ إِذَا غَشِيَ الْمَرْأَةَ فَسَبَقَهَا مَاؤُهُ كَانَ الشَّبَهُ لَهُ وَإِذَا سَبَقَ مَاؤُهَا كَانَ الشَّبَهُ لَهَا قَالَ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ ثُمَّ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الْيَهُودَ قَوْمٌ بُهُتٌ إِنْ عَلِمُوا بِإِسْلَامِي قَبْلَ أَنْ تَسْأَلَهُمْ بَهَتُونِي عِنْدَكَ فَجَاءَتْ الْيَهُودُ وَدَخَلَ عَبْدُ اللَّهِ الْبَيْتَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ رَجُلٍ فِيكُمْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ قَالُوا أَعْلَمُنَا وَابْنُ أَعْلَمِنَا وَأَخْبَرُنَا وَابْنُ أَخْيَرِنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفَرَأَيْتُمْ إِنْ أَسْلَمَ عَبْدُ اللَّهِ قَالُوا أَعَاذَهُ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ فَخَرَجَ عَبْدُ اللَّهِ إِلَيْهِمْ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ فَقَالُوا شَرُّنَا وَابْنُ شَرِّنَا وَوَقَعُوا فِيهِ

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'ın Medine'ye gelmesi haberi Abdullah ibn Selâm'a ulaştı. Abdullah hemen Rasûlullah'a geldi ve:
— Ben sana üç şey soracağım ki, bunların cevâblannı peygamberden başkası bilmez,dedi: a. Kıyamet alâmetlerinin ilki nedir? b. Cennet ahâlîsinin cennette yiyecekleri ilk yemek nedir? c. Çocuk hangi şeyden dolayı babasına benzer ve hangi sebeble anasının soyuna çeker? diye sordu. Rasûlullah (S):
— "Bu mes'eleleh biraz önce Cibril bana haber vermişti" buyurdu.Enes dedi ki: Bunun üzerine Abdullah:
— Bu Cibrîl, melekler arasında Yahûdî düşmanıdır, dedi. Rasûlullah, soruların cevâblarına başlayarak?" a. Kıyamet alâmetlerinin birincisi bir ateştir ki, o insanları doğu tarafından batı tarafına sürecektir, b. Cennet ahâlîsinin yiyeceği ilk yemek balık ciğerinin (sarkmış olan) fazlasıdır, c. Çocuğun (baba ve ana soylarına) benzemesine gelince, erkek, kadına cinsî münâsebette bulunduğu sırada erkeğin suyu Kadının kinin önüne geçerse çocuk babaya benzer. Kadının suyu erkeğinkinin önüne geçerse, çocuk anaya benzer" buyurdu. Bu cevâblar üzerine Abdullah ibn Selâm:
— Ben şehâdet ediyorum ki, Sen muhakkak Allah'ın Rasûlü'-sün, dedi.Bundan sonra İbnu Selâm (devamla):
— Yâ Rasûlallah! Yahudiler insanı hayrete bırakacak surette yalan söyleyen, asılsız isnâd ve iftiralarda bulunan haksız bir millettir. Eğer Sen beni onlardan sormazdan once benim müslümân olduğumu duyup öğrenirlerse, muhakkak onlar Senin yanında bana (akla gelmedik) iftiralarda bulunurlar (Onun için evvelâ Sen beni onlardan sor), dedi. Bunun akabinde Rasûlullah'ın huzuruna bir Yahûdî zümresi geldi. Abdullah da evde bir yere girip çekiliverdi. Şimdi Rasûlullah, Yahûdîler'e:
— "Abdullah ibn Selâm sizin içinizde hangi derecededir, nasıl adamdır?" diye sordu. Yahudiler:
— O bizim en âlimimizdir ve en âlimimizin oğludur. Ve yine Abdullah bizim en hayırlımızdır ve en hayırlı bir sımamızın oğludur! dediler. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Abdullah müslümân olduysa ne dersiniz (Siz de müslümân olur musunuz)?" diye sordu.Yahudiler:
— Böyle şeyden Allah onu korusun! diye karşıladılar. Bunun üzerine Abdullah, Yahûdîler'e karşı çıktı ve:
— Eşhedu enlâ ilahe illallah ve eşhedu enne Muhammeden rasûlullah, dedi.Bu defa da Yahûdîler:
— O bizim şerrlimizdir, şerlimizin oğludur! demeye başladılar ve İbn Selâm(ın nâmûsu, nesebi ve şerefi) hakkında türlü iftiralarda bulundular

---

3330 – حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ يَعْنِي لَوْلَا بَنُو إِسْرَائِيلَ لَمْ يَخْنَزْ اللَّحْمُ وَلَوْلَا حَوَّاءُ لَمْ تَخُنْ أُنْثَى زَوْجَهَا

-...Bize Ma'mer ibn Râşid, Hemmâm ibn Münebbih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den; o da Peygamber(S) 'den bu tarzda haber verdi; yânî: "Eğer İsrail oğulları olmayaydı et kokmazdı, Havva (anamız) olmayaydı kadın cinsi, zevcine hıyanet edip aldatmazdı" buyurduğunu rivayet etti

---

3331 – حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ وَمُوسَى بْنُ حِزَامٍ قَالَا حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ زَائِدَةَ عَنْ مَيْسَرَةَ الْأَشْجَعِيِّ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ فَإِنَّ الْمَرْأَةَ خُلِقَتْ مِنْ ضِلَعٍ وَإِنَّ أَعْوَجَ شَيْءٍ فِي الضِّلَعِ أَعْلَاهُ فَإِنْ ذَهَبْتَ تُقِيمُهُ كَسَرْتَهُ وَإِنْ تَرَكْتَهُ لَمْ يَزَلْ أَعْوَجَ فَاسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Size kadınlar hakkında hayırlı olmanızı vasiyet edip dilerim. Çünkü kadın eğe kemiğinden yaratılmıştır. Bu kemikte en eğri şey (yânî kısım) üst tarafıdır. Eğer sen eğri kemiği doğrultmaya savaşırsan onu kırarsın. Onu kendi hâlinde bırakırsan dâima eğri kalır (öyle kullanırsın). Onun için size kadınlar hakkında hayırlı olmanızı vasiyet ederim"

3332 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ الصَّادِقُ الْمَصْدُوقُ إِنَّ أَحَدَكُمْ يُجْمَعُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا ثُمَّ يَكُونُ عَلَقَةً مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يَكُونُ مُضْغَةً مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يَبْعَثُ اللَّهُ إِلَيْهِ مَلَكًا بِأَرْبَعِ كَلِمَاتٍ فَيُكْتَبُ عَمَلُهُ وَأَجَلُهُ وَرِزْقُهُ وَشَقِيٌّ أَوْ سَعِيدٌ ثُمَّ يُنْفَخُ فِيهِ الرُّوحُ فَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيَدْخُلُ الْجَنَّةَ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ فَيَدْخُلُ النَّارَ

-...Bize Abdullah ibnu Mes'ûd (R) tahdîs edip şöyle demiştir: Bize Rasûlullah (S) tahdîs etti -ki, o kendi doğru söyler; kendisine de doğru söylenir-: "Sizin herbirinizin yaratılışı (başlangıçta ana baba maddeleri) kırk gün ananın karnında toplanır. Sonra o maddeler o kadar zaman (yânî kırk gün) içinde katı bir kan pıhtısı hâlini alır. Sonra yine o kadar zaman içinde mudğa, yânî bir çiğnem ete dönüşür. Sonra Allah ona dört kelime ile bir melek gönderir de, onun ameli, eceli, rızkı, şakı ve saîd olduğu yazılır. Sonra ona ruh üflenir (cenîn canlanır). İmdi sizden bir kişi (bu fıtratı gereği dünyâda) cehennem ehlinin işini işler de, hattâ kendisiyle cehennem arasında yalnız bir kulaç mesafe kalır. Bu sırada (meleğin ana karnında yazdığı) yazı onun önüne geçer. Bu defa o kişi cennet ehlinin işini işler de cennete girer. Ve yine kişi cennet ehlinin işini işler, hattâ kendisiyle cennet arasında bir kulaç mesafe kalır. Bu sırada (meleğin yazdığı) yazı onun önüne geçer de artık cehennem ehlinin işini işler ve cehenneme girer"

3333 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ وَكَّلَ فِي الرَّحِمِ مَلَكًا فَيَقُولُ يَا رَبِّ نُطْفَةٌ يَا رَبِّ عَلَقَةٌ يَا رَبِّ مُضْغَةٌ فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَخْلُقَهَا قَالَ يَا رَبِّ أَذَكَرٌ يَا رَبِّ أُنْثَى يَا رَبِّ شَقِيٌّ أَمْ سَعِيدٌ فَمَا الرِّزْقُ فَمَا الْأَجَلُ فَيُكْتَبُ كَذَلِكَ فِي بَطْنِ أُمِّهِ

-... Bize Hammâd ibn Zeyd, Ubeydullah ibn Ebî Bekr ibn Enes'ten; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Şübhesiz ki, Allah rahimde bir melek tevkil etmiştir. Melek: Ey Rabb'im! Bir nutfedir. Ey Rabb 'im! Bir kan pıhtısıdır. Ey Rabb'im! Bir çiğnem ettir, der. Allah onu yaratmak (yânî suret vermek) istediğinde, melek: Ey Rabb'im! Erkek midir yâhud dişi midir? Bedbaht mıdır yâhud mes'ûd ve bahtiyar mıdır? Rızk nedir? Ecel nedir? sorularını sorar. Bunlar o anasının karnında iken böylece yazılır"

3334 – حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْجَوْنِيِّ عَنْ أَنَسٍ يَرْفَعُهُ إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ لِأَهْوَنِ أَهْلِ النَّارِ عَذَابًا لَوْ أَنَّ لَكَ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَيْءٍ كُنْتَ تَفْتَدِي بِهِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَقَدْ سَأَلْتُكَ مَا هُوَ أَهْوَنُ مِنْ هَذَا وَأَنْتَ فِي صُلْبِ آدَمَ أَنْ لَا تُشْرِكَ بِي فَأَبَيْتَ إِلَّا الشِّرْكَ

-...Bize Şu'be, Ebû İmrân el-Cevnî'den; o da Enes'ten tahdîs etti. Enes bu hadîsi Rasûlullah'a yükseltiyor, yânî O'nım şöyle buyurduğunu söylüyordu: "Allah (kıyamet gününde) cehennemliklerin azâbca en hafifi olan birine:
— Yeryüzünde mal olarak ne varsa hepsi senin olsa, şu azâbdan kurtulmak için onu feda eder mi idin? diye soracaktır. O da:
— Evet feda ederdim yâ Rabbi, diyecek. Bunun üzerine Allah:
— Fakat sen Âdem atanın sulbünde iken ben senden (şimdi göze aldığın fedâkârlıktan) daha ehven birşey istemiştim ki, bana ortak koşmaman ve nankörlük etmemendi. Fakat sen (dünyâya gelince tev-hîdden) çekinip, müşrikliğe yapıştın! diyecektir"

3335 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُرَّةَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُقْتَلُ نَفْسٌ ظُلْمًا إِلَّا كَانَ عَلَى ابْنِ آدَمَ الْأَوَّلِ كِفْلٌ مِنْ دَمِهَا لِأَنَّهُ أَوَّلُ مَنْ سَنَّ الْقَتْلَ

-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Hiçbir nefis zulm ile öldürülmez ki, ille onun kanından (yânî kanının günâhından) birinci Âdem (atanın) oğluna bir pay ayrılır. Çünkü o, öldürme âdetini koyanların birincisidir"

بَاب الْأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ

3336 - * قَالَ قَالَ اللَّيْثُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍعَنْ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا ائْتَلَفَ وَمَا تَنَاكَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ * وَقَالَ يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ بِهَذَا

'Ruhlar (sınıf sınıf) toplanmış cemâatlerdir
-.. Buhârî dedi ki: Ve bize el-Leys ibn Sa'd, Yahya ibn Saîd'-den; o da Amre bintu Abdirrahmân'dan söyledi ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordıı: 'Ruhlar (sınıf sınıf, zümre zümre) toplanmış cemâatlerdir. Bundan ötürü içlerinden birbirleriyle tanışanlar, sevişip anlaşmışlardır. Aralarında birbirleriyle birleşemeyen (yâhud zıdlaşanlar) ise -dünyâda- ihtilâfa düşmüşler, anlaşamamışlardır" Ve Yahya ibn Eyyûb şöyle dedi: Bana Yahya ibn Saîd el-Ensârî yukarıda geçen bu hadîsi tahdîs etti

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ {وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ} قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ {بَادِئَ الرَّأْيِ} مَا ظَهَرَ لَنَا {أَقْلِعِي} أَمْسِكِي {وَفَارَ التَّنُّورُ} نَبَعَ الْمَاءُ وَقَالَ عِكْرِمَةُ وَجْهُ الْأَرْضِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ الْجُودِيُّ جَبَلٌ بِالْجَزِيرَةِ دَأْبٌ مِثْلُ حَالٌ

Azız Ve Celîl Olan Allah'ın Şu Kavli Babı:"And olsun Nuh'u kavmine peygamber gönderdik de: Ey kavmim, Allah'a kulluk edin. Sizin O'ndan başka hiçbir tanrınız yoktur. Ben büyük bir günün üstünüze (gelecek) azabından cidden korkuyorum, dedi.Kavminden ileri gelenler de şöyle dedi: Biz seni hiç şübhesiz apaçık bir sapıklık içinde görüyoruz. (Bunun üzerine Nuh) dedi ki: Ey kavmim, bende hiçbir sapıklık yoktur. Fakat ben kâinatın Rabblnden (gönderilmiş) bir peygamberim. Size Rabb 'imin vahyettiklerini tebliğ ediyorum, sizin iyiliğinizi istiyorum. Size o korkunç akıbeti haber vermek içiny korunmanız için ve belki (o sayede) rahmete kavuşturulmanız için kendinizden bir adam (vâsıtasıyle) Rabb 'inizden size bir ihtar geldi diye taaccüb mü ettiniz? Bunun üzerine onu yalanladılar. Biz de kendisini ve beraberinde gemide bulunanları selâmete erdirdik, âyetlerimizi yalan sayanları (tûfân ile) boğduk.Çünkü onlar (kalb gözleri) kör olan bir kavim idiler" (el-A'râf: 59-64).İbn Abbâs dedi ki:

"Bâdiye'r-re'y" (Hûd: 27), düşünmeksizin bize ilk anda zahir olan; "Aklı'ı" (Hûd: 44), "Ey semâ, suyunu tut"; "Vefâre't-tennûr" (Hûd: 40), fırın kaynadığı zaman, yânî tencerenin kaynadığı gibi su yükselip fışkırdığı zaman demektir. İkrirne de: "et-Tennûr", yeryüzüdür, dedi. Mucâhid: "el-Cûdî" (Hûd: 44), Cezîre'de, yânî Dicle ile Fırat arasında bir dağdır; "öe'öw«" (el- Mu'min^îi), "Hâl" gibidir, demiştir

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ} إِلَى آخِرِ السُّورَةِ {وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي وَتَذْكِيرِي بِآيَاتِ اللَّهِ إِلَى قَوْلِهِ مِنْ الْمُسْلِمِينَ}

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Hakikat biz Nuh'u kavmine, kendilerine elem verici bir azâb gelmezden evvel kavmini korkut diye gönderdik. Dedi ki: Ey kavmim, muhakkak ki, ben sizi (başınıza gelecek azâbdan) apaçık korkutan bir peygamberim. Allah'a kulluk edin. O'ndan korkun. Bana da itaat edin dîye (gönderildim). Tâ ki Allah sizin günâhlarınızdan bir kısmını mağfiret etsin, sizi mukadder bir müddete kadar geciktirsin. Şübhe yok ki, Allah'ın ta'yîn ettiği müddet gelince geri bırakılmaz.Eğer bilseydiniz. Dedi; Ey Rabb 'im, ben kavmimi hakîkaten gece gündüz da'vet ettim. Fakat benim da'vetim, kaçmalarından başka (birşey) artırmadı. Hakikat ben, senin kendilerini mağfiret etmen için, onları ne zaman da'vet ettimse, parmaklarını kulaklarına tıkadılar, elbiselerine hüründüler, ayak dirediler, büyüklük tasladılar da tasladılar. Sonra ben onları hakîkaten en yüksek ses(im)le çağırdım. Sonra da onları hem ilân ederek da'vet ettim, hem kendilerine gizli gizli söyledim. Artık dedim, Rabb'inizden mağfiret dileyin. Çünkü O çok yarlığayıcıdır. (O sayede) O, üstünüze bol yağmur salıverir. Sizin mallarınızı, oğullarınızı da çoğaltır; size bağlar, bostanlar verir; size ırmaklar akıtır. Ne oluyor size ki, Allah'ın sizi bir vakaar (ve şeref sahibi yapmasını) emel edinmezsiniz? Hâlbuki O,sizi hakikat türlü türlü tavırlar(hâller)la yaratmıştır. Görmediniz mi, Allah yedi göğü birbiriyle âhenkdâr olarak nasıl yaratmış? Onların içinde Ay'ı bir nûr yapmış, Güneş'i de bir kandil (olarak) asmıştır. Allah sizi yerden ot (gibi) bitirdi. Sonra sizi yine onun içine döndürecek, sizi (yeni) bir çıkarışla (tekrar) çıkaracak. Allah yeri sizin için bir döşek yapmıştır, onun geniş yollarında gezip dolaşınız diye. Nûh dedi: Ey Rabb 'im, hakikat onlar bana isyan ettiler. Mal(lar)ı ve evlâd(lar)ı (kendilerinin) husrân(ın)dan başkasını artırmayan kimselere uydular. Bunlar da büyük hileler (dolaplar, meVânetler) yaptılar. (Halk tabakasına) Sakın taptıklarınızı bırakmayın.Hele"Ved"den, "Suvea'" dan, iiYeğûs"tan, "Yeûk"tan ve "Neşreden zinhar vazgeçmeyin, dediler. Hakîkaten onlar bir çoklarını baştan çıkardılar. Sen(ey Rabb'im), o zâlimlerin şaşkınlığından başka şeylerini artırma. Bunlar günâhların dan dolayı suda boğuldular.ardından da (büyük) bir ateşe atıldılar. O vakit kendileri için Allah'tan başka yardımcılar da bulmadılar. Nûh şöyle demişti: Ey Rabb 'im, yer(yüzün)de kâfirlerden yurt tutan hiçbir kimse bırakma! Çünkü eğer sen onları bırakırsan, kullarını yoldan çıkarırlar. Kötüden, öz kâfirden başka da evlâd doğurmazlar).Ey Rabb 'im, beni, anamı, babamı, îmân etmiş olarak evime giren kimseleri, (kıyamete kadar gelecek) erkek mü 'minleri ve kadın mü 'minleri Sen yarlığa. Zâlimlerin helakinden başka bir şeyini de artırma" (Nûh: 1-28). "Onlara Nuh'un kıssasını oku. Hani o, kavmine demişti: Ey kavmim, eğer benim (aranızda) duruşum,Allah'ın âyetleriyle öğüt verişim size ağır geliyorsa (ne diyeyim), ben ancak Allah'a dayanıp güvenmişimdir. Siz ve ortaklarınız da artık toplanıp ne yapacağınızı kararlaştırın. Bilâhare bu işiniz size hiçbir tasa olmasın.Sonra hükmünüzü bana icra edin, bana mühlet de vermeyin. Eğer (benim öğütlerimden) yüz çeviriyorsanız ben sizden (bu hususta zâten) hiçbir mükâfat istemedim. Benim mükâfatım Allah'tan başkasına âid değildir. Ben (O'nun emrine boyun eğen, O'ndan başkasından hiçbir ümîd beslemeyen) müslümânlardan olmamla emrolundum. Yine onlar kendisini tekzîb ettiler. Biz de hem onu, hem gemide beraberinde bulunan kimseleri selâmete erdirdik ve bunları (yeryüzünde) halîfeler yaptık. Âyetlerimizi yalan sayanları ise suda boğduk. Bak korkutulanların sonu nice olmuştur" (Yûnus: 71-73).

3337 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ سَالِمٌ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي النَّاسِ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ ذَكَرَ الدَّجَّالَ فَقَالَ إِنِّي لَأُنْذِرُكُمُوهُ وَمَا مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا أَنْذَرَهُ قَوْمَهُ لَقَدْ أَنْذَرَ نُوحٌ قَوْمَهُ وَلَكِنِّي أَقُولُ لَكُمْ فِيهِ قَوْلًا لَمْ يَقُلْهُ نَبِيٌّ لِقَوْمِهِ تَعْلَمُونَ أَنَّهُ أَعْوَرُ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِأَعْوَرَ

-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Salim şöyle dedi: Ve İbn Umer (R) de şöyle dedi: Rasûlullah (S) insanlar içinde ayağa kalktı ve Allah'ı lâyık olduğu sıfatlarla övdü. Sonra Deccâl'i zikrederek şöyle buyurdu: "Ben sizi kat'î surette Deccâl'in şerrinden korkuturum. Peygamberlerden hiçbir peygamber hâriç olmamak üzere, muhakkak kendi kavmini (her yalancı) deccâlden korkutup uyarmıştır. Yeminle söylerim ki, Nûh Peygamber de kavmini ondan korkutup uyarmıştır. Lâkin şimdi ben sizlere, onun, hiçbir peygamberin bilsinler diye kavmine söylemediği (toplu ve ayırıcı) bir vasfını söylüyorum: Deccâl şaşıdır (kötü kılavuzdur). Allah ise şaşı değildir (insanları doğru yola irşâd buyurur)"

3338 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا أُحَدِّثُكُمْ حَدِيثًا عَنْ الدَّجَّالِ مَا حَدَّثَ بِهِ نَبِيٌّ قَوْمَهُ إِنَّهُ أَعْوَرُ وَإِنَّهُ يَجِيءُ مَعَهُ بِمِثَالِ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ فَالَّتِي يَقُولُ إِنَّهَا الْجَنَّةُ هِيَ النَّارُ وَإِنِّي أُنْذِرُكُمْ كَمَا أَنْذَرَ بِهِ نُوحٌ قَوْمَهُ

-...Ben Ebû Hureyre(R)'den işittim, şöyle dedi: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Dikkat edin! Size Deccâl'e âid bir hadîs haber vereceğim ki, hiçbir peygamber kendi kavmine onu söylememiştir: Onun bir gözü kördür: Şu da muhakkak ki, cennetin ve cehennemin yalancı misâlleri de onunla beraber gelecektir. Fakat onun cennet diyeceği şey cehennemin, cehennem diyeceği de cennetin tâ kendi misâlidir. Nûh, onun tehlikesini kavmine haber verip sakındırdığı gibi, ben de size o tehlikeyi haber verip uyarıyorum"

3339 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجِيءُ نُوحٌ وَأُمَّتُهُ فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى هَلْ بَلَّغْتَ فَيَقُولُ نَعَمْ أَيْ رَبِّ فَيَقُولُ لِأُمَّتِهِ هَلْ بَلَّغَكُمْ فَيَقُولُونَ لَا مَا جَاءَنَا مِنْ نَبِيٍّ فَيَقُولُ لِنُوحٍ مَنْ يَشْهَدُ لَكَ فَيَقُولُ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأُمَّتُهُ فَنَشْهَدُ أَنَّهُ قَدْ بَلَّغَ وَهُوَ قَوْلُهُ جَلَّ ذِكْرُهُ {وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ} وَالْوَسَطُ الْعَدْلُ

-....Ebû Saîd (R) şöyle demiştir: Rasûhıllah (S) şöyle buyurdu: "(Kıyamet gününde) Nûh ve ümmeti gelir. Yüce Allah ona: (Emirlerimi ümmetine) tebliğ ettin mi? buyurur. Nûh: Evet ettim ey Rabb'im, der. Bunun üzerine Allah onun ümmetine: Nûh size tebliğ etti mi? buyurur, Nûh 'un ümmeti de: Hayır, bize hiçbir peygamber gelmedi! derler. Bunun üzerine Allah Nûh 'a: Senin tebliğ ettiğine kim şehâdet eder? buyurur. O da: Muhammed ile ümmeti, der. Sonra Mu-hammed'le ümmeti Nuh'un, ümmetine Allah'ın hükümlerini tebliğ ettiğine şehâdet ederiz, derler. İşte bu beyânım zikri ulu olan Allah'ın şu kavlidir: Böylece sizi vasat bir ümmet yapmışızdır, insanlara karşı şâhidler olasınız, bu Peygamber de sizin üzerinize tam bir Şâ Olsun dîye.." (el-Bakara: 143). "el-Vasat", adaletli demektir

---

3340 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا أَبُو حَيَّانَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي دَعْوَةٍ فَرُفِعَ إِلَيْهِ الذِّرَاعُ وَكَانَتْ تُعْجِبُهُ فَنَهَسَ مِنْهَا نَهْسَةً وَقَالَ أَنَا سَيِّدُ الْقَوْمِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ هَلْ تَدْرُونَ بِمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ فَيُبْصِرُهُمْ النَّاظِرُ وَيُسْمِعُهُمْ الدَّاعِي وَتَدْنُو مِنْهُمْ الشَّمْسُ فَيَقُولُ بَعْضُ النَّاسِ أَلَا تَرَوْنَ إِلَى مَا أَنْتُمْ فِيهِ إِلَى مَا بَلَغَكُمْ أَلَا تَنْظُرُونَ إِلَى مَنْ يَشْفَعُ لَكُمْ إِلَى رَبِّكُمْ فَيَقُولُ بَعْضُ النَّاسِ أَبُوكُمْ آدَمُ فَيَأْتُونَهُ فَيَقُولُونَ يَا آدَمُ أَنْتَ أَبُو الْبَشَرِ خَلَقَكَ اللَّهُ بِيَدِهِ وَنَفَخَ فِيكَ مِنْ رُوحِهِ وَأَمَرَ الْمَلَائِكَةَ فَسَجَدُوا لَكَ وَأَسْكَنَكَ الْجَنَّةَ أَلَا تَشْفَعُ لَنَا إِلَى رَبِّكَ أَلَا تَرَى مَا نَحْنُ فِيهِ وَمَا بَلَغَنَا فَيَقُولُ رَبِّي غَضِبَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ وَلَا يَغْضَبُ بَعْدَهُ مِثْلَهُ وَنَهَانِي عَنْ الشَّجَرَةِ فَعَصَيْتُهُ نَفْسِي نَفْسِي اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي اذْهَبُوا إِلَى نُوحٍ فَيَأْتُونَ نُوحًا فَيَقُولُونَ يَا نُوحُ أَنْتَ أَوَّلُ الرُّسُلِ إِلَى أَهْلِ الْأَرْضِ وَسَمَّاكَ اللَّهُ عَبْدًا شَكُورًا أَمَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ أَلَا تَرَى إِلَى مَا بَلَغَنَا أَلَا تَشْفَعُ لَنَا إِلَى رَبِّكَ فَيَقُولُ رَبِّي غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ وَلَا يَغْضَبُ بَعْدَهُ مِثْلَهُ نَفْسِي

نَفْسِي ائْتُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَأْتُونِي فَأَسْجُدُ تَحْتَ الْعَرْشِ فَيُقَالُ يَا مُحَمَّدُ ارْفَعْ رَأْسَكَ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ وَسَلْ تُعْطَهْ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ لَا أَحْفَظُ سَائِرَهُ

-...Bize Ebû Hayyân, Ebû Zur'a'dan tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Biz bir yemek da'vetinde Peygamber'in beraberinde idik. Peygamber'e bir kol ayrılıp önüne konuldu. Çünkü Peygamber etin bu kısmını severdi. Peygamber ondan ön dişleriyle bir lokma kopardı. Ve şöyle buyurdu: "Ben kıyamet gününde bütün insanların seyyidiyim (yânı efendisiyim). Bu neden, bilir misiniz? (diyerek şöyle devam etti:) Allah kıyamet gününde dünyâda önce ve sonra gelip geçmiş bütün insanları düz ve geniş bir sahada toplayacaktır. Öyle düz ve geniş bir saha ki, orada bakan kişi onların hepsini görecek ve çağına seslenince, sesini bütün mahşer halkına işittirecek. Bir de güneş insanlara yaklaşacak. Bu sırada insanların bâzısı:
— İçinde bulunduğunuz, size ulaşan şu gamlı hâli görüyorsunuz! Size Rabb'inize delâlet edecek bir şefaatçi (bulmak çâresine) baksanız ya! diyecek.Bunun üzerine mahşer halkının bâzısı da:
— Babanız Âdem'dir, ona gidin, der. Akabinde ona gelirler ve:
— Yâ Âdem! Sen beşerin babasısın. Allah seni eliyle yarattı ve sana kendi tarafından olan bir ruhtan hayât üfürdü. Meleklere emretti de onlar da sana secde ettiler. Allah seni cennette yerleştirdi. Sen bizlere Rabb 'in katında şefaat etsen ya! İçinde bulunduğumuz ve bize ulaşan şu acıklı hâli görüyorsun işte! derler. Âdem de:
— Rabb'im (bu gün) öyle öfkeli oldu ki, bundan önce bunun gibi öfkelenmemiş, bundan sonra da bunun benzeri öfkelenmez. Bununla beraber Rabb'im beni o ağaçtan nehyetmiş iken ben O'na âsî olmuştum. (Şimdi ben kendimi düşünüyorum.) Vay nefsim, nefsim! Siz benden başka bir şefaatçiye gidiniz; Nuh'a gidiniz! der. Onlar da Nuh'a varırlar ve:
— Yâ Nûh! Sen yeryüzü ahâlîsine gönderilen rasûllerin birinci-sisin. Allah sana Kur'ân'da "Çok şükreden kul" (ei-Isrâ: 3) adını verdi. Bizim içinde bulunduğumuz sıkıntılı durumu görüyorsun, bize erişen musibeti görmektesin, bizlere Rabb'in katında şefaat etsen ya! derler.Nûh Peygamber de:
— Rabb'im bu gün öyle öfkelidir ki, ne bundan önce böyle öfkelenmiş, ne de bundan sonra bunun benzeri öfkelenir. (Ben de nefsimi düşünüyorum.) Vay nefsim, nefsim!... Siz o şanlı Peygamber Muhammed'e gidiniz, der. Bunun üzerine insanlar bana gelirler. Ben de hemen Arş'ın altında secdeye kapanırım. Sonra bana Allah tarafından:
— Yâ Muhammed, başım kaldır, şefaat et; şefaatin kabul olunacak; iste, dileğin sana verilecektir! buyurulur". Râvî Muhammed ibn Ubeyd: Ben hadîsin kalanını ezberlemiyorum, demiştir (Çünkü uzundur ve başkalarının rivayetlerinden bilinmiştir)

3341 - حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا أَبُو أَحْمَدَ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْأَسْوَدِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَرَأَ {فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ} مِثْلَ قِرَاءَةِ الْعَامَّةِ

-... el-Esved ibn Yezîd'den; o da Abdullah ibn Mes'ûd(R)'dan haber verdi ki, Rasûlullah (S) âmmenin okuyuşu gibi "Fehel min müddekir" (d-Kamer Sûresi'nde altı kerre) şeklinde okunmuştur

---

بَاب {وَإِنَّ إِلْيَاسَ لَمِنْ الْمُرْسَلِينَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَا تَتَّقُونَ أَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ اللَّهُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمْ الْأَوَّلِينَ فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ} قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ يُذْكَرُ بِخَيْرٍ {سَلَامٌ عَلَى آلِ يَاسِينَ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ} يُذْكَرُ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ إِلْيَاسَ هُوَ إِدْرِيسُ

"Ve îlyâs da şübhe yok ki, gönderilmiş peygamberlerdendi. O vakit kavmine şöyle demişti: Siz (Allah'tan) korkmaz mısınız? O en güzel yar adanı sizin de, evvelki atalarınızın da Rabb'i olan Allah'ı bırakıp da BaTe mi tapıyorsunuz? Fakat bunlar onu tekzîb ettiler. Şübhesiz bunlar da elbette (cehenneme) ihzâren

getirilenlerdendir. Allah'ın ihlâsa erdirilmiş kulları (bunlardan) müstesna. Biz ona sonra gelenler içinde (iyi bir nâm) bıraktık. (Bizden) selâm îlyâs'a.Şübhe yok ki biz iyi hareket edenleri böyle mükâfatlandırırız' Hakikat o, rnü'min kullarımızdandı" (es-sâffât: 123-132). İbn Mes'ûd ile İbn Abbâs'tan: İlyâs, Idrîs'ten ibarettir, dedikleri zikrolunuyor

---

بَاب ذِكْرِ إِدْرِيسَ عَلَيْهِ السَّلَام وَهُوَ جَدُّ أَبِي نُوحٍ وَيُقَالُ جَدُّ نُوحٍ عَلَيْهِمَا السَّلَام وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا}

3342 - * قَالَ عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَنْبَسَةُ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ قَالَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ كَانَ أَبُو ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فُرِجَ سَقْفُ بَيْتِي وَأَنَا بِمَكَّةَ فَنَزَلَ جِبْرِيلُ فَفَرَجَ صَدْرِي ثُمَّ غَسَلَهُ بِمَاءِ زَمْزَمَ ثُمَّ جَاءَ بِطَسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ مُمْتَلِئٍ حِكْمَةً وَإِيمَانًا فَأَفْرَغَهَا فِي صَدْرِي ثُمَّ أَطْبَقَهُ ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِي فَعَرَجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ فَلَمَّا جَاءَ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا قَالَ جِبْرِيلُ لِخَازِنِ السَّمَاءِ افْتَحْ قَالَ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا جِبْرِيلُ قَالَ مَعَكَ أَحَدٌ قَالَ مَعِي مُحَمَّدٌ قَالَ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ فَافْتَحْ فَلَمَّا عَلَوْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا إِذَا رَجُلٌ عَنْ يَمِينِهِ أَسْوِدَةٌ وَعَنْ يَسَارِهِ أَسْوِدَةٌ فَإِذَا نَظَرَ قِبَلَ يَمِينِهِ ضَحِكَ وَإِذَا نَظَرَ قِبَلَ شِمَالِهِ بَكَى فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالِابْنِ الصَّالِحِ قُلْتُ مَنْ هَذَا يَا جِبْرِيلُ قَالَ هَذَا آدَمُ وَهَذِهِ الْأَسْوِدَةُ عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ نَسَمُ بَنِيهِ فَأَهْلُ الْيَمِينِ مِنْهُمْ أَهْلُ الْجَنَّةِ وَالْأَسْوِدَةُ الَّتِي عَنْ شِمَالِهِ أَهْلُ النَّارِ فَإِذَا نَظَرَ قِبَلَ يَمِينِهِ ضَحِكَ وَإِذَا نَظَرَ قِبَلَ شِمَالِهِ بَكَى ثُمَّ عَرَجَ بِي جِبْرِيلُ حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الثَّانِيَةَ فَقَالَ لِخَازِنِهَا افْتَحْ فَقَالَ لَهُ خَازِنُهَا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُ فَفَتَحَ قَالَ أَنَسٌ فَذَكَرَ أَنَّهُ وَجَدَ فِي السَّمَوَاتِ إِدْرِيسَ وَمُوسَى وَعِيسَى وَإِبْرَاهِيمَ وَلَمْ يُثْبِتْ لِي كَيْفَ مَنَازِلُهُمْ غَيْرَ أَنَّهُ قَدْ ذَكَرَ أَنَّهُ وَجَدَ آدَمَ فِي السَّمَاءِ الدُّنْيَا وَإِبْرَاهِيمَ فِي السَّادِسَةِ وَقَالَ أَنَسٌ فَلَمَّا مَرَّ جِبْرِيلُ بِإِدْرِيسَ قَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالْأَخِ الصَّالِحِ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا إِدْرِيسُ ثُمَّ مَرَرْتُ بِمُوسَى فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالْأَخِ الصَّالِحِ قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا مُوسَى ثُمَّ مَرَرْتُ بِعِيسَى فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالْأَخِ الصَّالِحِ قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ عِيسَى ثُمَّ مَرَرْتُ بِإِبْرَاهِيمَ فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالِابْنِ الصَّالِحِ قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا إِبْرَاهِيمُ قَالَ وَأَخْبَرَنِي ابْنُ حَزْمٍ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ وَأَبَا حَيَّةَ الْأَنْصَارِيَّ كَانَا يَقُولَانِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ عُرِجَ بِي حَتَّى ظَهَرْتُ لِمُسْتَوًى أَسْمَعُ صَرِيفَ الْأَقْلَامِ قَالَ ابْنُ حَزْمٍ وَأَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَفَرَضَ اللَّهُ عَلَيَّ خَمْسِينَ صَلَاةً فَرَجَعْتُ بِذَلِكَ حَتَّى أَمُرَّ بِمُوسَى فَقَالَ مُوسَى مَا الَّذِي فَرَضَ عَلَى أُمَّتِكَ قُلْتُ فَرَضَ عَلَيْهِمْ خَمْسِينَ صَلَاةً قَالَ فَرَاجِعْ رَبَّكَ فَإِنَّ أُمَّتَكَ لَا تُطِيقُ ذَلِكَ فَرَجَعْتُ فَرَاجَعْتُ رَبِّي فَوَضَعَ شَطْرَهَا فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ رَاجِعْ رَبَّكَ فَذَكَرَ مِثْلَهُ فَوَضَعَ شَطْرَهَا فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ رَاجِعْ رَبَّكَ فَإِنَّ أُمَّتَكَ لَا تُطِيقُ ذَلِكَ فَرَجَعْتُ فَرَاجَعْتُ رَبِّي فَقَالَ هِيَ خَمْسٌ وَهِيَ خَمْسُونَ لَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ رَاجِعْ رَبَّكَ فَقُلْتُ قَدْ اسْتَحْيَيْتُ مِنْ رَبِّي ثُمَّ انْطَلَقَ حَتَّى أَتَى بِي السِّدْرَةَ الْمُنْتَهَى فَغَشِيَهَا أَلْوَانٌ لَا أَدْرِي مَا هِيَ ثُمَّ أُدْخِلْتُ الْجَنَّةَ فَإِذَا فِيهَا جَنَابِذُ اللُّؤْلُؤِ وَإِذَا تُرَابُهَا الْمِسْكُ

İdrîs Aleyhi's-Selâm'ın Zikri Babı;Ki o, Nuh'un babasının dedesidir. Nuh'un dedesidir de deniliyor. Ve Yüce Allah'ın: "Biz onu pek yüce bir yere yükselttik" (Meryem: 57) kavli.

- Abdan şöyle dedi: Bize Abdullah ibnu'I-Mubârek haber verdi: Bize Yûnus ibn Yezîd, ez-Zuhrî'den haber verdi. Bize Ahmed ibn Sâiih tahdîs etti: Bize Anbese tahdîs etti: Bize Yûnus tahdîs etti ki,İbn Şihâb şöyle demiştir: Enes dedi ki, Ebû Zerr (R) şöyle tahdîs ediyordu: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Ben Mekke'de iken içinde bulunduğum evin tavanı (ansızın) yarıldı. Cibril indi. Göğsümü yardıktan sonra içini Zemzem suyu ile yıkadı. Sonra hikmet ve îmân ile dolu altın bir leğen getirip içindekini göğsümün içine boşalttı. Ve göğsümü kapadı. Sonra elimden tutup beni semâya doğru çıkardı. Yere en yakın semâya vardığımızda Cibril, o semânın bekçisine:

— Aç, dedi.

— Kimdir o? dedi. Bu:

— Cibril'dir, dedi.

— Beraberinde kimse var mı? dedi.

— Muhammed benimle beraberdir, dedi:

— Ona (gelsin diye) haber gönderildi mi? dedi.
— Evet gönderildi; aç, dedi. En yakın semânın üstüne çıkınca bir de gördüm ki, bir kimse (oturmuş), sağ tarafında bir takım karaltılar, sol tarafında da birtakım karaltılar var. O kimse sağ tarafına baktığında gülüyor, sol tarafına baktığında ağlıyor. O zât:
— Merhaba, sâlih peygamber ve sâlih oğul, dedi.Cibril'e:
— Bu kim? diye sordum.
— Âdem(S)'dir, sağında ve solunda olan bu karaltılar da evlâdının ruhlarıdır. Sağında olanları cennet ehli, sol tarafında olan ka-, raltılar da cehennem ehlidir. Sağına baktıkça güler, sol tarafına baktıkça ağlar, dedi. Sonra Cibril beni tâ ikinci semâya çıkardı. Bekçisine:
—Aç, dedi. Bekçisi de evvelkinin söylediklerini söyledikten sonra kapıyı açtı".Enes dedi ki: Ebû Zerr, Rasûlullah'm semâlarda Âdem, İdrîs, Mû-sâ, îsâ, İbrâhîm Peygamberleri bulduğunu söylediyse de, her birerlerinin menzillerinin nerelerde olduğunu ayrı ayrı söylemeyip, yalnız Âdem'i en yakın semâda, İbrahim'i altıncı semâda bulmuş olduğunu söyledi._" Yine Enes dedi ki :Cibril, Rasûlullah ile birlikte İdrîs Peygamber'e uğradıklarında, İdrîs:
— "Merhaba sâlih peygamber ve sâlih kardeş" demiş. (Peygamber demiş ki:)
— "Bu kim? diye sordum. Cibril:
— Bu İdrîs'tir, dedi. Sonra Musa'ya uğradım. O da:
— Merhaba sâlih peygamber ve sâlih kardeş! dedi.
— Bu kimdir? diye sordum. Cibril:
— Bu Musa'dır, dedi. Sonra isa'ya uğradım. O da:
— Merhaba sâlih peygamber ve sâlih kardeş, dedi.
— Bu kim? dedim. Cibril:
— Bu isa'dır, dedi. Sonra İbrahim'e uğradım. O da:
— Merhaba sâlih peygamber ve sâlih oğul, dedi.
— Bu kim? dedim. Cibril: _
— Bu İbrahim'dir, dedi". Muhammed ibn Şihâb dedi ki: Ve bana İbn Hazm haber verdi ki, İbn Abbâs ile Ebû Habbe el-Ensârî şöyle diyorlardı: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:"Sonra Cibril, beni yukarıya götüre götüre nihayet kaza ve takdır kalemlerinin cızırtılarını duyacak yüksek bir yere çıktım".Yine İbn Hazm ile Enes ibn Mâlik (R) şöyle demişlerdir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "(O zaman) Allah benim üzerime ve ümmetim üzerine elli namaz farz kıldı. Bu farziyetiyüklenerek döndüm. Derken Musa'ya rast-geldim, Mûsâ bana:
— Ümmetine ne farz edildi? dedi.
— Ümmetim üzerine elli namaz farz etti, dedim. Mûsâ:
— Rabb'ine dön (de şefaat et). Çünkü ümmetin buna takat getiremez, dedi.Ben de dönüp Rabb'ime müracaat ettim. Allah bir kısmını indirdi. Ben de Musa'nın yanına dönüp:
— Bir kısmını indirdi, dedim. O yine yukarıdakinin benzerini zikredip:
— Rabb'ine müracaat et, çünkü ümmetin takat getiremez, dedi. Bu defa da Allah bir kısmını indirdi. Ben yine Musa'ya dönüp bunu kendisine haber verdim. Mûsâ yine:
— Rabbine müracaat et, çünkü ümmetin buna takat getiremez, dedi.
Dönüp bir daha Rabb'ime müracaat ettim. Allah:
— Onlar beştir, yine onlar ellidir. Benim nezdimde söz (yânî hüküm ve kaza) tebdil olunmaz, buyurdu. Musa'nın yanına döndüm. O yine:
— Rabb'ine dön, dedi. Ben de:
— Artık Rabb'imden utanır oldum, dedim. Sonra Cibril tâ Sidretu'l-Munteha'ya (birlikte varıncaya) kadar gitti. Sidre'yi öyle (acîb ve garîb) birtakım renkler kaplamıştı ki, onlar nedir, bilemem. Sonra cennete girdirildim ki, içinde birçok inci kubbeler vardı, toprağı da misk idi"

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَإِلَى عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ} وَقَوْلِهِ {إِذْ أَنْذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ إِلَى قَوْلِهِ كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ} فِيهِ عَنْ عَطَاءٍ وَسُلَيْمَانَ عَنْ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: "Âd'a da biraderleri Hûd'u (gönderdik): Ey kavmim, dedi, Allah'a kulluk edin. Sizin O'ndan başka hiçbir tanrınız yok. Siz (Allah'a karşı) yalan düzenlerden başka kimseler Değilsiniz Ey kavmim, ben buna (bu tebliğime) mukadbil sizden hiçbir ücret istemiyorum. Benim mükâfatım beni yaratandan başkasına âid değildir. Hâlâ akıllanmayacak mısınız? Ey kavmim, Rabb'inizden mağfiret isteyin. Sonra yine O'na tevbe edin ki, üstünüze gökten bol bol (feyzini) göndersin, kuvvetinize daha fazla kuvvet katsın. Günahkârlar olarak yüz çevirmeyin. Dediler ki: Ey Hûd, sen bize açık bir mucize getirmedin. Biz de senin sözünle tanrılarımızı bırakıcı değiliz. Sana inanıcılar da değiliz. Biz, tanrılarımızdan kimi seni fena çarpmış demekten başka bir şey söylemeyiz. (Hûd) dedi: Allah'ı hakîkî şâhid gösteririm ve siz de şâhid olun ki, ben sizin Allah'ı bırakıp da O'na ortak tutmakta devam ettiğiniz şeylerden katHyen uzağım. Artık bana topyekûn istediğiniz tuzağı kurun, sonra bana mühlet de vermeyin. Şübhesiz ki ben, kendimin de sizin de Rabb'iniz olan Allah'a güvenip dayandım. Yürür hiçbir mahlûk hâriç olmamak üzere hepsinin alnından tutan OJdur. Benim Rabb Hm hakîkaten doğru bir yol üzerindedir. Eğer şimdi yüz çevirirseniz (ne diyeyim), ben size ne ile gönderilmişsem, işte size onu tebliğ ettim. Rabb Hm sizin yerinize diğer bir kavmi getirir de ona hiçbir şeyle zarar yapamazsınız. Şübhesiz ki, benim Rabb'im, herşeyin üstünde bir nigehbândır. Vaktâ ki, azâb emrimiz geldi, Hûd'u da, maiyyetindeki müzminleri de bizden bir rahmet olarak selâmete erdirdik, onları ağır azâbdan kurtar dik. İşte Âd (kavmi)! Onlar Rabb Herinin âyetlerini bilerek inkâr ettiler, peygamberlerine âsî oldular, inatçı her zorbanın emri ardınca gittiler. Onlar bu dünyâda da, kıyamet gününde de la'net cezasına tâbi' tutuldular. Haberiniz olsun ki%Âd kavmi, Rabb Herine küfrettiler. Gözünüzü açın ki, Hûd'un kavmi olan Ad'a (ilâhî rahmetten ebedî) uzaklık verildi" (Hûd: so-60) "Âd'ın biraderini -ki ondan evvel de, ondan sonra da birçok peygamberler gelip geçmişti- hatırla. Hani o, Ahkaaftaki kavmini: Allah'tan başkasına kulluk etmeyin. Hakikat ben üzerinize gelecek büyük bir günün azabından korkuyorum, diye tehdîd etmişti. Dediler ki: Sen bize tanrılarımızdan döndürmen için mi geldin? Öyleyse bizi tehdîd etmekte olduğun şeyi, eğer doğru söyleyenlerden isen, getir bize. (Hûd) dedi: İlim ancak Allah nezdindedir. Ben size gönderildiğim şeyi tebliğ ediyorum. Bununla beraber ben sizi bilmezler güruhu olarak görmekteyim. Artık vaktâ ki onu, vadilerine doğru gelen bir bulut hâlinde görmüşlerdi. Dediler ki: Bu bize yağmur verici bir buluttur. (Hûd:) Hayır, bu, çarçabuk gelmesini istediğiniz şeydir; bir rüzgârdır ki, onda elem verici bir azâb vardır. O, Rabb 'imin emriyle helak edecektir, dedi. İşte onlar o hâle geldiler ki, meskenlerinden başka birşey görünmez oldu. İşte günahkârlar güruhunu biz böyle cezalandırırız. And olsun ki size bile vermediğimiz cihetlerden biz onlara kudret vermiştik. Onlara kulaklar, gözler, gönüller de vermiştik.Fakat ne kulakları, ne gözleri, ne gönülleri onlara hiçbir şeyle faide vermedi. Çünkü onlar Allah'ın âyetlerini bilerek inkâr ediyorlardı Nihayet eğlenegeldikleri şey çepçevre kendilerini kuşatıverdi" {el-Ahkaaf: 21-26). Ve bu bâbda Atâ ibn Ebî Rebâh'tan ve Süleyman ibn Yesâr'dan; bu ikisinin de Âişe(R)'den rivayet ettikleri hadîs vardır

بَاب قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ {وَأَمَّا عَادٌ فَأُهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ} شَدِيدَةٍ {عَاتِيَةٍ} قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ عَتَتْ عَلَى الْخُزَّانِ {سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا} مُتَتَابِعَةً {فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَى كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ} أُصُولُهَا {فَهَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ} بَقِيَّةٍ

3343 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نُصِرْتُ بِالصَّبَا وَأُهْلِكَتْ عَادٌ بِالدَّبُورِ

Azız Ve Celıl Olan Allah'ın Şu Kavli Babı: "Âd'a gelince: Onlar da uğultulu, azgın bir fırtına ile helak edildiler. Allah onu yedi gece, sekiz gün ardı ardınca üzerlerine musallat etti. Öyle ki (eğer sen de hâzır olsaydın) o kavmin bu müddet içinde nasıl ölüp yıkıldığını görürdün. Sanki onlar, içleri bomboş hurma kütükleri idiler. Şimdi onlardan bir kalan görüyor musun?" (el-Hâkkaa: 6-8) .Buhârî şöyle dedi: "Rîhin sarsarin", "Şiddetli, haddi aşan" demektir. Sufyân ibn Uyeyne dedi ki: Rüzgâr kendisine tevkîl edilmiş olan melekler üzerinden aştı, onlara itaat etmedi, demektir (yâhud: Melekler üzerine tecâvüz etti, yânı ölçüsüz, tartısız olarak çıktı, denildi). "Sahharaha aleyhim*', "Allah o rüzgârı o kavim üzerine yedi gece sekiz gün salıverdi, musallat etti" demektir. "Husûmen" "Daha arkaya" demektir. "Sen o müddet içinde o kavmi sanki içleri bomboş hurma kütükleri gibi yere serilmişler görürdün". "Sen onlardan bir kalan görüyor musun?". "Bakiye", "Bakıyye", yânî "Geri kalan" demektir. ..Mucâhid ibn Cebr'den; o da İbn

Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S) "Ben sabâ rüzgârı ile nusrat olundum. Âd kavmi de debûr rüzgârıyle helak olundu" buyurmuştur

---

3344 – قَالَ وَقَالَ ابْنُ كَثِيرٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي نُعْمٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذُهَيْبَةٍ فَقَسَمَهَا بَيْنَ الْأَرْبَعَةِ الْأَقْرَعِ بْنِ حَابِسٍ الْحَنْظَلِيِّ ثُمَّ الْمُجَاشِعِيِّ وَعُيَيْنَةَ بْنِ بَدْرٍ الْفَزَارِيِّ وَزَيْدٍ الطَّائِيِّ ثُمَّ أَحَدِ بَنِي نَبْهَانَ وَعَلْقَمَةَ بْنِ عُلَاثَةَ الْعَامِرِيِّ ثُمَّ أَحَدِ بَنِي كِلَابٍ فَغَضِبَتْ قُرَيْشٌ وَالْأَنْصَارُ قَالُوا يُعْطِي صَنَادِيدَ أَهْلِ نَجْدٍ وَيَدَعُنَا قَالَ إِنَّمَا أَتَأَلَّفُهُمْ فَأَقْبَلَ رَجُلٌ غَائِرُ الْعَيْنَيْنِ مُشْرِفُ الْوَجْنَتَيْنِ نَاتِئُ الْجَبِينِ كَثُّ اللِّحْيَةِ مَحْلُوقٌ فَقَالَ اتَّقِ اللَّهَ يَا مُحَمَّدُ فَقَالَ مَنْ يُطِعْ اللَّهَ إِذَا عَصَيْتُ أَيَأْمَنُنِي اللَّهُ عَلَى أَهْلِ الْأَرْضِ فَلَا تَأْمَنُونِي فَسَأَلَهُ رَجُلٌ قَتْلَهُ أَحْسِبُهُ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ فَمَنَعَهُ فَلَمَّا وَلَّى قَالَ إِنَّ مِنْ ضِئْضِئِ هَذَا أَوْ فِي عَقِبِ هَذَا قَوْمًا يَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ لَا يُجَاوِزُ حَنَاجِرَهُمْ يَمْرُقُونَ مِنْ الدِّينِ مُرُوقَ السَّهْمِ مِنْ الرَّمِيَّةِ يَقْتُلُونَ أَهْلَ الْإِسْلَامِ وَيَدَعُونَ أَهْلَ الْأَوْثَانِ لَئِنْ أَنَا أَدْرَكْتُهُمْ لَأَقْتُلَنَّهُمْ قَتْلَ عَادٍ

Buhârî şöyle dedi: Ve Muhammed ibnu Kesîr, Sufyân es-Sevrî'den; o da babası Saîd ibn Mesrûk es-Sevrî'den; o da Abdur-rahmân ibnu Ebî Nu'm'dan söyledi ki, Ebû Saîd (R) şöyle demiştir: Alî (Yemen'den) Peygamber'e, toprağından arıtılmamış bir mikdâr altın cevheri göndermişti. Peygamber bunu şu dört kişi arasında paylaştırdı: el-Akra' ibn Habis el- Hanzalî, sonra el-Mucâsı'î, Uyeyne ibn Bedr el-Fezârî, Zeyd et-Tâî, sonra Nebhân oğulları'ndan biri ve Al-kame ibn Ulâsete el-Âmirî sonra Kilâb oğulları'ndan biri arasında. Bu taksime Kureyş ve Ensâr öfkelendiler ve:
— Peygamber Necd halkından başkalarına veriyor da bizleri bırakıyor, dediler.Peygamber (S):
— * 'Ben ancak bu mal ile onları İslâm 'a alıştırıyorum" buyurdu. Bunun üzerine iki gözü çökük, yanağının iki elmacığı çıkık, alnı yüksek, gür sakallı, başı tıraşlı bir adam öne geldi ve:
— Allah'tan kork yâ Muhammedi dedi. Peygamber de:
— "Ben âsîlik edersem Allah 'a kim itaat eder? Allah beni yer ahâlîsi üzerine emin kılmakta iken, sizler beni emîn saymıyor (güvenmiyor) musunuz?" buyurdu. Bu sırada bir kimse Peygamber'den o şahsı öldürme izni istedi. Zannediyorum ki, bunu isteyen Hâlid ibnu'l-Velîd'di. Peygamber bu istekten onu men' etti. O sert bedevi geri dönünce Peygamber (S) arkasından:
— "Şunun soyundan yâhud bunun arkasından öyle bir kavim türeyecektir ki, onlar Allah 'in Kitabı 'nı okuyacaklar, fakat bu onların boğazlarından ileriye geçmiyecek, onlar okun avı sür'atle delip çıktığı gibi dînden çıkacaklar.Onlar İslâm ahâlîyi öldürecekler de putların sahihlerini terkedecekler.Yemîn olsun eğer ben onların zamanına erişseydim, muhakkak onları Ad kavminin öldürülüşü gibi öldürürdüm" buyurdu

---

3345 – حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْأَسْوَدِ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ {فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ}

-...el-Esved şöyle demiştir: Ben Abdullah ibn Mes'ûd'dan işittim. O: Ben Peygamber(S)'in el-Kamer Sûresi'ndeki şu "Helmin müddekir" âyetini, böyle idgam ile okurken işittim, dedi

---

بَاب قِصَّةِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {قَالُوا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ} قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى {وَيَسْأَلُونَكَ عَنْ ذِي الْقَرْنَيْنِ قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا إِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَآتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا فَاتَّبَعَ سَبَبًا إِلَى قَوْلِهِ ائْتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ} وَاحِدُهَا زُبْرَةٌ وَهِيَ الْقِطَعُ {حَتَّى إِذَا سَاوَى بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ} يُقَالُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ الْجَبَلَيْنِ وَ {السُّدَّيْنِ} الْجَبَلَيْنِ {خَرْجًا} أَجْرًا {قَالَ انْفُخُوا حَتَّى إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ آتُونِي أُفْرِغْ عَلَيْهِ قِطْرًا} أَصْبُبْ عَلَيْهِ رَصَاصًا وَيُقَالُ الْحَدِيدُ وَيُقَالُ الصُّفْرُ وَقَالَ ابْنُ

عَبَّاسٍ النُّحَاسُ {فَمَا اسْطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ} يَعْلُوهُ اسْتَطَاعَ اسْتَفْعَلَ مِنْ أَطَعْتُ لَهُ فَلِذَلِكَ فُتِحَ أَسْطَاعَ يَسْطِيعُ وَقَالَ بَعْضُهُمْ اسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ {وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي جَعَلَهُ دَكًّا} أَلْزَقَهُ بِالْأَرْضِ وَنَاقَةٌ دَكَّاءُ لَا سَنَامَ لَهَا وَالدَّكْدَاكُ مِنْ الْأَرْضِ مِثْلُهُ حَتَّى صَلُبَ وَتَلَبَّدَ {وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ} {حَتَّى إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ} قَالَ قَتَادَةُ حَدَبٌ أَكَمَةٌ قَالَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتُ السَّدَّ مِثْلَ الْبُرْدِ الْمُحَبَّرِ قَالَ رَأَيْتَهُ

Ye'cûc Ve Me'cûc Kıssası İle Yüce Allah'ın Şu: "Onlar dediler ki: Yâ Ze'l- Karneyn, hakikat Ye'cûc ve Me'cûc (bu) yerde fesâd çıkaran(kabîle)lardır. Bizimle onların arasına bir sedd yapman üzerine sana bir vergi verelim mi?... " (ei-Kehf: 94) Kavli Babı

Ve yine Yüce Allah'ın şu kavli: İbn Hacer'in şerhine esas aldığı nüshada bundan sonra: Yüce Allah'ın liSemûd'a da kardeşleri Salih'i gönderdik.'." (e\-A'râf: 72-79) kavli babı diye bir bâb vardır. Burada el-Hıcr: 80-84. âyetleriyle bâzı tefsirleri ve ayrıca üç hadîs vardır. Bu bâb Aynî'de ve Kastallânî'de ve bizim nüshada yoktur (M. Sofuoğlu). "Sana Zu'l-Karneyn'i sorarlar. De ki: Size onun hâlinden de haber söyleyeyim. Hakikat biz onu yeryüzünde büyük bir kudret sahibi kıldık ve ona (muhtaç olduğu) herşeyden bir sebeb verdik. O da (batıya doğru) bir yol tuttu. Nihayet güneşin battığı yere ulaşınca onu kara bir balçıkta batar buldu. Bunun yanında da bir kavim buldu. Dedik ki: Yâ Ze'l-Karneyn. Onları ya azaba uğratmanda, yâhud haklarında güzellik tarafını tutmanda serbestsin. Dedi: Kim zulmederse onu azaba uğratacağız. Sonra da o, Rabbine döndürülür de, O da kendisini şiddetli bir azaba uğratır. Amma kim îmân eder, güzel de amel eylerse, onun için en güzel bir mükâfat vardır.Ona emrimizden kolayını da söyleyeceğiz. Sonra o, başka bir yol tuttu. Nihayet üstüne güneşin (ilk önce) doğduğu yere ulaştığı zaman, onu öyle bir kavmin üzerine doğuyor buldu ki, biz onlar için, buna karşı (korunacak) hiçbir siper yapmamıştık. İşte (Zu 7-Karneyn 'in işi) böyle idi. Hâlbuki onun yanındakilerin hepsini biz ilimle kuşatmışızdır. Sonra yine bir yol tuttu. Nihayet iki dağ arasına ulaştığı zaman onların önünde hemen hiçbir söz anlamaz bir kavim buldu. Onlar dediler ki: Yâ Ze 'l-karneyn, hakikat, Ye 'cûc ve Me 'cûc yerde fesâd çıkaran(kabîle)lardır. Bizimle onların arasına bir sedd yapman üzerine sana bir vergi verelim mi? Dedi ki: Rabb'imin beni içinde bulundurduğu nVmet daha hayırlıdır. Haydin siz bana (bedeni) kuvvetle yardım edin de, sizinle onların arasına sağlam bir mania yapayım. Bana demir kütleleri getirin. (O karşılıklı iki dağın) iki yanı tam denkleştiği vakit "üfleyin" dedi. Nihayet o demiri bir ateş hâline koyduğu zaman da: Getirin bana, dedi, üstüne erimiş bakır dökeyim. Artık onu aşmaya da güç yetiremediler, onu delmeye de muktedir olamadılar. Bu, dedi, Rabb 'imden bir merhamettir. Fakat Rabb 'imin va 'di gelince O, bunu dümdüz yapar. Rabb'imin va'di bir haktır" (el-Kehf: 83-98) Buhârî şöyle dedi: "Zubera'l-hadîd", "Zuber"in vahidi "Zubre"dir, o da "Parça" demektir. "Hattâ izâ sâvâ beyne's-sadefeyn": İbn Abbâs'tan denilir ki, "Beyne's-sadefeyn", "İki dağ arası" demektir. "Ve's- seddeyn"de "İki dağ"dır. "Harcen", "Ecren" demektir. "Üfürün (körükleyin) dedi, nihayet o demiri bir ateş yapınca: Getirin üzerine erimiş bakır boşaltayım, dedi",yânî üzerine kurşun dökeyim. Ve "Bu erimiş demirdir" deniliyor, keza "Erimiş bakırdır" da deniliyor. İbn Abbâs: "en-Nuhâsu", yânî "Bakır" demiştir. "Fe mestâû en yazharûn (= Artık onun üzerine çıkmaya güç yetiremezler)", onun üzerine yükselemezler demektir. "İstetâa"; "Ata'tu lehû"dan "İstefale"dir. Te'nin hazfı ve harekenin hemzeye naklinden dolayı "Estâa" fetha yapıldı da "Estâa yestîu" denildi. Lâkin bâzıları "İstetâa yestetîu" dediler de ikincisini Te ile "Ve mastetâû lehu nakben" okudular. "Dedi ki: Bu sedd Rabb'imden bir rahmettir, fakat Rabb'imin va'di gelince O bunu dümdüz yapar"; "Dekkâe", "Onu yere yapıştırır" demektir. "Nâkatun dekkâu", Hörgücü olmayan sırtı düz deveye denilir. Arzdan ed-Dekdâk da böyle yapışık düz olan yerdir; nihayet yerden böylesi katılaşır ve birbirine yapışır da yükselmez. "Rabb'imin va'di haktır . O gün biz onları birbiri içinde dalgalanır bir hâlde bırakmışızdır, artık sûra üfürülmüştür. Bu suretle hepsini (mahşerde) derleyip toparlamışızdır" (ei-Kehf: 99) "Helak ettiğim bir memleket ahâlîsinin hakîkaten mahşere dönmemeleri imkânsızdır. Nihayet Ye'cûc ve Me 'cûcfün şeddi) açılıp da her tepeden saldıracakları ve gerçek va'd olan (kıyamet) yaklaştığı vakit, işte o zaman o küfredenlerin gözleri hemen belerip kalacak. Eyvah bizlere! Doğrusu biz bundan gaflet içindeydik. Hayır, biz zâlim kimselerdik, -diyecekler-1" (et-Enbiyâ: 95-97). Katâde: "Hadeb", "Tepe"dir, demiştir.Bir adam Peygamberce: Ben şeddi (beyaz, siyah, kırmızı çizgilerle) süslenmiş burd (yânî

çubuklu kumaş ve elbise) gibi gördüm, dedi. Peygamber (S) de: "Evet, sen onu sahîh olarak gördün, sen doğru söyleyicisin" buyurdu

---

3346 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ حَدَّثَتْهُ عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ بِنْتِ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُنَّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهَا فَزِعًا يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَيْلٌ لِلْعَرَبِ مِنْ شَرٍّ قَدْ اقْتَرَبَ فُتِحَ الْيَوْمَ مِنْ رَدْمِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مِثْلُ هَذِهِ وَحَلَّقَ بِإِصْبَعِهِ الْإِبْهَامِ وَالَّتِي تَلِيهَا قَالَتْ زَيْنَبُ بِنْتُ جَحْشٍ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَهْلِكُ وَفِينَا الصَّالِحُونَ قَالَ نَعَمْ إِذَا كَثُرَ الْخَبَثُ

-...Ebû Seleme'nin kızı Zeyneb, Ebû Sufyân'ın kızı Ümmü Habîbe'den; o da (Peygamber'in zevcesi) Cahş kızı Zeyneb'den şöyle tahdîs etmiştir: Peygamber (S) bir kerresinde telâşla Zeyneb'in yanına girmiş ve:
— "Lâ ilahe ille'ttah; vukû'u yaklaşan birşerrden, büyük bir fitneden dolayı vay Arab'ın hâline! Bu gün Ye'cûc ve Me'cûc'ün şeddinden şunun gibi bir delik açıldı" buyurup, başparmağı ile onu ta'kîb eden şehâdet parmağını halka yapmıştır. Bunun üzerine Cahş kızı Zeyneb:
— Yâ Rasûlallah, içimizde bu kadar sâlih kimseler varken biz helak olur muyuz? Diye sordu.
Rasûlullah: — "Evet, ahlâksızlık ve ma'siyet çoğaldığı zaman (helak olursunuz)" buyurdu

---

3347 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَتَحَ اللَّهُ مِنْ رَدْمِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مِثْلَ هَذَا وَعَقَدَ بِيَدِهِ تِسْعِينَ

-..Bize Abdullah ibnu Tâvûs, babası Tâvüs'tan; o da Ebû Hureyre (R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "(Bu gün) Ye'cûc ve Me'cûc'ün şeddinden şunun gibi bir delik açıldı" buyurmuş ve eliyle doksan bağlayarak bu deliğin işaretini yapmıştır

---

3348 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى يَا آدَمُ فَيَقُولُ لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ وَالْخَيْرُ فِي يَدَيْكَ فَيَقُولُ أَخْرِجْ بَعْثَ النَّارِ قَالَ وَمَا بَعْثُ النَّارِ قَالَ مِنْ كُلِّ أَلْفٍ تِسْعَ مِائَةٍ وَتِسْعَةً وَتِسْعِينَ فَعِنْدَهُ يَشِيبُ الصَّغِيرُ {وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى وَمَا هُمْ بِسُكَارَى وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ} قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَأَيُّنَا ذَلِكَ الْوَاحِدُ قَالَ أَبْشِرُوا فَإِنَّ مِنْكُمْ رَجُلًا وَمِنْ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ أَلْفًا ثُمَّ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنِّي أَرْجُو أَنْ تَكُونُوا رُبُعَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَكَبَّرْنَا فَقَالَ أَرْجُو أَنْ تَكُونُوا ثُلُثَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَكَبَّرْنَا فَقَالَ أَرْجُو أَنْ تَكُونُوا نِصْفَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَكَبَّرْنَا فَقَالَ مَا أَنْتُمْ فِي النَّاسِ إِلَّا كَالشَّعَرَةِ السَّوْدَاءِ فِي جِلْدِ ثَوْرٍ أَبْيَضَ أَوْ كَشَعَرَةٍ بَيْضَاءَ فِي جِلْدِ ثَوْرٍ أَسْوَدَ

-...Bize Ebû Salih, Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Yüce Allah, Âdem'e:
— Yâ Âdem! buyurur. Âdem de:
— Lebbeyke ve sa 'deyke ve 'l-hayru fi yedeyke{Tekrar tekrar icabet ediyorum, beni tekrar tekrar mes'ûd kıl, bütün hayır Sen'in ellerindedir)der.Bunun üzerine Allah:
— Cehenneme girecekleri (halk arasından seçip) çıkar! buyurur. Adem:
— Cehenneme gönderileceklerin mikdârı ne kadardır? der. Allah:
— Her bin kişiden dokuzyüz doksan dokuzu! diye cevâb verecek.Ve Allah, Âdem'e böyle buyurduğu sırada (bunun verdiği şiddetli korkudan) çocuğun başı ağarır, Her gebe kadın da çocuğunu düşürür, insanları sarhoş (olmuş gibi) görürsün, hâlbuki onlar sarhoş değildirler, fakat Allah'ın azabı pek çetindir" (ei-Hacc: 2). Sahâbîler:

— Yâ Rasûlallah! O (binde) bir hangimiz olabilir? dediler. Rasûlullah:
— "Size müjdeler olsun, sizden bir kişiye mukaabil Ye'cûc ve Me'cûc'den bin kişi (cehenneme gönderilecektir)" buyurdu.Sonra da:
— "Hayâtım elinde olan Allah'ayemîn ederim ki, ben sizin cennet ahâlîsinin dörtte biri olacağınızı umuyorum" dedi. Bu müjde üzerine biz Allâhu Ekber dedik. Rasûlullah yine
— "Ben sizin cennet ehlinin üçte biri olmanızı umarım " buyuruu. Biz yine tekbîr getirdik. Bu sefer Rasûlullah:
— "Ben sizin cennet ehlinin yansı olmanızı umarım" buyurdu. Biz de yine Allâhu Ekber diye tekbîr getirdik. En sonunda Rasûlullah:
— "Sizler mahşer halkının içinde ancak beyaz bir öküzün derisindeki siyah bir tüy mesâbesindesiniz yâhud da siyah bir öküzün derisinde sanki beyaz bir tüy gibisiniz" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا} وَقَوْلِهِ {إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ} وَقَوْلِهِ {إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ} وَقَالَ أَبُو مَيْسَرَةَ الرَّحِيمُ بِلِسَانِ الْحَبَشَةِ

Yüce Allah'ın Şu Kavilleri Babı: "iyilik yapan olarak kendisini allah'a teslim eden, İbrahim'in Allah'ı bir tanıyıcı dînine tâbi' olan kimseden daha güzel dinli kimdir? Allah* İbrahim'i bir dost edinmiştir" (en-NÎsâ: 125). "Hakîkaten İbrahim (başlı başına) bir ümmetti; Allah'a itaatkârdı, bâtıl dînlerden uzak bir muvahiddi. O, hiçbir zaman müşriklerden olmamıştır. O, Allah'ın m 'metlerine şükredendi, Allah onu seçmiş, kendisini doğru bir yola iletmişti. Biz ona dünyâda bir güzellik vermiştik. Şübhesiz ki o, âhirette de mutlakaa sâlihlerdendir. Sonra sana; Muvahhid bir müslümân olarak İbrahim 'in dînine uy.O, hiçbir zaman müşriklerden olmadı, diye vahyettik" (en-Nahl: 120-123). "İbrâhîm cidden pek çok tazarru' ve niyaz eden, gerçekten sabırlı bir zât idi'9 (et-Tevbe:4).Ebû Meysere: "el-Evvâh", Habeş dilinde "er-Rahîm"dir, demiştir

3349 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الْمُغِيرَةُ بْنُ النُّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّكُمْ مَحْشُورُونَ حُفَاةً عُرَاةً غُرْلًا ثُمَّ قَرَأَ {كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعْدًا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ} وَأَوَّلُ مَنْ يُكْسَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِبْرَاهِيمُ وَإِنَّ أُنَاسًا مِنْ أَصْحَابِي يُؤْخَذُ بِهِمْ ذَاتَ الشِّمَالِ فَأَقُولُ أَصْحَابِي أَصْحَابِي فَيَقُولُ إِنَّهُمْ لَمْ يَزَالُوا مُرْتَدِّينَ عَلَى أَعْقَابِهِمْ مُنْذُ فَارَقْتَهُمْ فَأَقُولُ كَمَا قَالَ الْعَبْدُ الصَّالِحُ {وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي إِلَى قَوْلِهِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ}

-...Bana Saîd ibnu Cubeyr, İbn Abbâs(R)'tan tahdîs ettiki, Peygamber (S): "Sizler yalın ayak, vücûdunuz çıplak, erlik yerleriniz sünnetsiz olarak haşr olunacaksınız"buyurdu. Sonra: "(Hatırla) o günü ki, biz göğü, kitâbların sahîfesini dürüp büker gibi düreceğiz. İlk yaratışa nasıl başladıksa, üzerimizde hakk bir va'd olarak, yine onu iade edeceğiz. Hakikatte failler biziz" (ei-Enbiyâ: 104) âyetini okudu. Ve şöyle devam etti: "Kıyamet günü (peygamberlerden) ilk elbise giydirilecek kişi İbrahim'dir. Yine kıyamet günü sahâbîlerimden bâzı kimseler yakalanıp sol tarafa (cehennem tarafına) götürülürler. Ben hemen: Onlar benim sahabilerimdir, benim sahâbîlerimdir, derim de bana: Emin ol ki, Sen bunlardan ayrıldığından beri onlar ökçelerine basarak geri dönmüş mürtedlerdir! Diye cevâb verilir. Ben de Allah'in sâlih kulu ve peygamberi îsâ 'mn dediği gibi derim:. .Ben içlerinde bulunduğum müddetçe üzerlerinde bir kontrolcü idim. Fakat Sen beni içlerinden alınca, üstlerinde nigehbân yalnız Sen oldun. Zâten Sen her zaman herşeye hakkıyle şâhidsin. Eğer kendilerine azâb edersen, şübhe yok ki, onlar Sen 'in kullarındır. Eğer onları mağfiret edersen mutlak gâlib, yegâne hüküm ve hikmet sahibi olan da hakîkaten Sen'sin Sen" (d-Mâide: 117-118)

3350 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي أَخِي عَبْدُ الْحَمِيدِ عَنْ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَلْقَى إِبْرَاهِيمُ أَبَاهُ آزَرَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَعَلَى وَجْهِ آزَرَ قَتَرَةٌ وَغَبَرَةٌ فَيَقُولُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ لَا تَعْصِنِي فَيَقُولُ أَبُوهُ فَالْيَوْمَ لَا أَعْصِيكَ فَيَقُولُ إِبْرَاهِيمُ يَا رَبِّ إِنَّكَ وَعَدْتَنِي أَنْ لَا تُخْزِيَنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ فَأَيُّ خِزْيٍ أَخْزَى مِنْ أَبِي الْأَبْعَدِ فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى إِنِّي حَرَّمْتُ الْجَنَّةَ عَلَى الْكَافِرِينَ ثُمَّ يُقَالُ يَا إِبْرَاهِيمُ مَا تَحْتَ رِجْلَيْكَ فَيَنْظُرُ فَإِذَا هُوَ بِذِيخٍ مُلْتَطِخٍ فَيُؤْخَذُ بِقَوَائِمِهِ فَيُلْقَى فِي النَّارِ

-...Ebû Saîd el-Makfaurî'den; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Kıyamet gününde İbrahim, kendi babası Âzer ile Âzer'in yüzü üzerinde bir simsiyahlık ve toz toprak olduğu hâlde karşılaşır. İbrahim babasına:
— Ben sana dünyâda iken bana âsî olma demedim mi? der. Babası da ona:'
— İşte bu gün ben sana âsî olmayacağım! der Bunun üzerine İbrahim:
— Ey Rabb 'im! Sen bana insanların yeniden diriltilecekleri gün, beni zelîl ve rüsvây etmeyeceğini va'd etmiştin. Şimdi Allah 'in rahmetinden çok uzak olan babamın vaziyetinden daha arlandırıcı ve utandırıcı hangi rüsvâyhk olabilir? der. Yüce Allah da:
— (Yâ İbrâhîm!) Ben cenneti kâfirlere haram kılmışımdır, buyurur.Bundan sonra Yüce Allah tarafından:
— Yâ İbrâhîm, şu iki ayağının altındaki nedir? denilir. İbrâhîm bakar ve ayakları arasında kana bulanmış bir sırtlan görür (ki, İbrahim'in babası bu çirkin surete çevrilmiştir). Bu çirkin manzara üzerine onun ayaklarından yakalanır ve ateşe (yânî cehennemin içine) atılır"

3351 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو أَنَّ بُكَيْرًا حَدَّثَهُ عَنْ كُرَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبَيْتَ فَوَجَدَ فِيهِ صُورَةَ إِبْرَاهِيمَ وَصُورَةَ مَرْيَمَ فَقَالَ أَمَا لَهُمْ فَقَدْ سَمِعُوا أَنَّ الْمَلَائِكَةَ لَا تَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ هَذَا إِبْرَاهِيمُ مُصَوَّرٌ فَمَا لَهُ يَسْتَقْسِمُ

-..Bukeyr ibn Abdillah, İbn Abbâs'ın hizmetçisi Kurayb'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) -Mekke fethi günü- Beyt'e, yânî Ka'be'ye girdi ve Ka'be'nin içinde İbrâhîm ile Meryem'in resimlerini buldu da: "Dikkat edin, bu Kureyş'e ne oluyor? Muhakkak ki onlar, içinde suret bulunan bir eve meleklerin girmeyeceğini işitmişlerdir. Şu İbrâhîm (elinde fal oklarıyle) sûretlendirilmiş! İbrâhîm 'in bunlarla kısmet araması nasıl olur (o bundan masûmdur)/" buyurdu

---

3352 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا رَأَى الصُّوَرَ فِي الْبَيْتِ لَمْ يَدْخُلْ حَتَّى أَمَرَ بِهَا فَمُحِيَتْ وَرَأَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ عَلَيْهِمَا السَّلَام بِأَيْدِيهِمَا الْأَزْلَامُ فَقَالَ قَاتَلَهُمْ اللَّهُ وَاللَّهِ إِنْ اسْتَقْسَمَا بِالْأَزْلَامِ قَطُّ

-...İkrime'den; odaîbn Abbâs(R)'tan haber verdi ki: Peygaber (S) müşriklerin Ka'be'de yapmış oldukları resimleri görünce Beyt'in içine girmedi, nihayet emretti de, o resimler giderildi. Peygamber, İbrâhîm ile İsmail'in suretlerini ellerinde ezlâm denilen fal kalemleri olduğu hâlde gördü de: "Allah bunları yapanları öldürsün. Allah'ayemîn ederim ki, bu iki peygamber hiçbir zaman böyle fal kalemleriyle rızk ve kısmet aramamış, istememişlerdir" buyurdu

---

3353 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَكْرَمُ النَّاسِ قَالَ أَتْقَاهُمْ فَقَالُوا لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسْأَلُكَ قَالَ فَيُوسُفُ نَبِيُّ اللَّهِ ابْنُ نَبِيِّ اللَّهِ ابْنِ نَبِيِّ

اللَّهِ ابْنِ خَلِيلِ اللَّهِ قَالُوا لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسْأَلُكَ قَالَ فَعَنْ مَعَادِنِ الْعَرَبِ تَسْأَلُونِ خِيَارُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَقُهُوا قَالَ أَبُو أُسَامَةَ وَمُعْتَمِرٌ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Keysân'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den şöyle tahdîs etti: Rasûlullah'a:
— Yâ Rasûlallah, insanların (Allah yanında) en çok kerem ve ihsana nail olanı kimdir?diye soruldu. Rasûlullah (S):
— "İnsanların (hayır işlemek yönünden) en takvâlı olanıdır" buyurdu. Suâl soranlar:
— Biz Senden amel yönünden kerem sahibi olan kişiyi sormuyoruz, dediler. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Öyleyse (şeref yönünden de) Allah'ın Peygamberi Yûsuf'tur. Yûsuf, Allah'ın Peygamberi (Ya'kûb'un) oğludur. Oda Allah'ın Peygamberi (îshâk'm) oğludur. O da Halüullah İbrahim'in oğludur" buyurdu. Suâl soranlar:
— Biz Sana bundan da sormuyoruz, dediler. Bu defa Rasûlullah:
— "Sizler Arab şeceresinin asıllarından (ana soylarından) soruyorsunuz. Arab'ın Câhiliyet zamanında hayırlı olanları ilim üzere hareket ederlerse, İslâm devrinde de en hayırlılarıdır" buyurdu.Ebû Usâme Hammâd ibn Seleme ile Mu'temir ibn Süleyman bu hadîsi yine Ubeydullah el-Umerî'den; o da Saîd el-Makburî'den; o da Ebû Hureyre'den; o da Peygamber'den olmak üzere söylediler

---

3354 - حَدَّثَنَا مُؤَمَّلٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا عَوْفٌ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ حَدَّثَنَا سَمُرَةُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَانِي اللَّيْلَةَ آتِيَانِ فَأَتَيْنَا عَلَى رَجُلٍ طَوِيلٍ لَا أَكَادُ أَرَى رَأْسَهُ طُولًا وَإِنَّهُ إِبْرَاهِيمُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-.. Bize Semure'ibn Cundeb (R) tahdîs edip şöyle dedi: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Bu gece bana (ru'yâmda) her zaman gelen iki melek (Cibrîl ile Mîkâîl) geldi. Bunlarla beraber gittik, nihâyet uzun boylu bir kişinin yanına vardık ki (göğe doğru yükselen) boyunun uzunluğundan onun başını hemen hemen göremiyordum. O uzun boylu zât İbrahim Halîl(S)'dir"

3355 - حَدَّثَنِي بَيَانُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا النَّضْرُ أَخْبَرَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ مُجَاهِدٍ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَذَكَرُوا لَهُ الدَّجَّالَ بَيْنَ عَيْنَيْهِ مَكْتُوبٌ كَافِرٌ أَوْ ك ف ر قَالَ لَمْ أَسْمَعْهُ وَلَكِنَّهُ قَالَ أَمَّا إِبْرَاهِيمُ فَانْظُرُوا إِلَى صَاحِبِكُمْ وَأَمَّا مُوسَى فَجَعْدٌ آدَمُ عَلَى جَمَلٍ أَحْمَرَ مَخْطُومٍ بِخُلْبَةٍ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ انْحَدَرَ فِي الْوَادِي

-...Bize Abdullah ibnu Avn, Mucâhid ibn Cebr'den haber verdi. O İbn Abbâs(R)'tan işitmiştir. İbn Abbâs'a Deccâl'i zikredip: Onun iki gözünün arasında "Kâfir" yâhud "KFR" yazılmıştır, dediler. İbn Abbâs: Ben bunu Rasûlullah'tan işitmedim. Fakat Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "İbrahim'e gelince, onu görmek isterseniz (kendisini kasdederek) sahibinize bakınız. Mûsâ ise buğday renkli, etli ve toplu gövdelidir. Lifle yularlanmış kızıl bir deve üzerinde Ez-rak vâdîsi içinde akıp gidiyordu. Sanki şimdi ona bakıyor gibiyim "

3356 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا مُغِيرَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْقُرَشِيُّ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اخْتَتَنَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَام وَهُوَ ابْنُ ثَمَانِينَ سَنَةً بِالْقَدُّومِ

-...Ebu'z-Zinâd'dan; odael-A'rac'dan tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Îbrâhîm aleyhi's-selâm seksen yaşında iken (Şâm yakınındaki) Kaddûm-Kadûmda sünnet oldu" buyurdu

---

3356 - (م) حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ وَقَالَ بِالْقَدُومِ مُخَفَّفَةً تَابَعَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ تَابَعَهُ عَجْلَانُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَرَوَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ

-... Bize Ebu'z-Zinâd, şeddesiz olarak "Kadûm'Ia" diye tahdîs etti. Bu hadîsi Ebu'z- Zinâd'dan rivayet etmekte Abdurrahmân ibnu İshâk, Şuayb'e mutâbaat etmiştir. Yine bunu Ebû Hureyre'den rivayet etmekte Şuayb'e yâhud Abdurrahmân ibn İshâk'a Aclân mutâbaat etmiştir. Ve yine bu hadîsi Muhammed ibn Amr da Ebû Seleme'den; o da Ebû Hureyre'den olmak üzere rivayet etmiştir

---

3357 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ تَلِيدٍ الرُّعَيْنِيُّ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَكْذِبْ إِبْرَاهِيمُ إِلَّا ثَلَاثًا

-...Bana Cerîr ibn Hazım, Eyyûb es-Şahtıyânî'den; o da Muhammed ibn Sîrîn'den haber verdi ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "İbrahim -salât ve selâm ona- yalnız üç defa (başka ma'nâya çevirerek) yalan söylemiştir" buyurdu

---

3358 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَحْبُوبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمْ يَكْذِبْ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَام إِلَّا ثَلَاثَ كَذَبَاتٍ ثِنْتَيْنِ مِنْهُنَّ فِي ذَاتِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ قَوْلُهُ {إِنِّي سَقِيمٌ} وَقَوْلُهُ {بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَذَا} وَقَالَ بَيْنَا هُوَ ذَاتَ يَوْمٍ وَسَارَةُ إِذْ أَتَى عَلَى جَبَّارٍ مِنْ الْجَبَابِرَةِ فَقِيلَ لَهُ إِنَّ هَا هُنَا رَجُلًا مَعَهُ امْرَأَةٌ مِنْ أَحْسَنِ النَّاسِ فَأَرْسَلَ إِلَيْهِ فَسَأَلَهُ عَنْهَا فَقَالَ مَنْ هَذِهِ قَالَ أُخْتِي فَأَتَى سَارَةَ قَالَ يَا سَارَةُ لَيْسَ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ مُؤْمِنٌ غَيْرِي وَغَيْرَكِ وَإِنَّ هَذَا سَأَلَنِي فَأَخْبَرْتُهُ أَنَّكِ أُخْتِي فَلَا تُكَذِّبِينِي فَأَرْسَلَ إِلَيْهَا فَلَمَّا دَخَلَتْ عَلَيْهِ ذَهَبَ يَتَنَاوَلُهَا بِيَدِهِ فَأُخِذَ فَقَالَ ادْعِي اللَّهَ لِي وَلَا أَضُرُّكِ فَدَعَتْ اللَّهَ فَأُطْلِقَ ثُمَّ تَنَاوَلَهَا الثَّانِيَةَ فَأُخِذَ مِثْلَهَا أَوْ أَشَدَّ فَقَالَ ادْعِي اللَّهَ لِي وَلَا أَضُرُّكِ فَدَعَتْ فَأُطْلِقَ فَدَعَا بَعْضَ حَجَبَتِهِ فَقَالَ إِنَّكُمْ لَمْ تَأْتُونِي بِإِنْسَانٍ إِنَّمَا أَتَيْتُمُونِي بِشَيْطَانٍ فَأَخْدَمَهَا هَاجَرَ فَأَتَتْهُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فَأَوْمَأَ بِيَدِهِ مَهْيَا قَالَتْ رَدَّ اللَّهُ كَيْدَ الْكَافِرِ أَوْ الْفَاجِرِ فِي نَحْرِهِ وَأَخْدَمَ هَاجَرَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ تِلْكَ أُمُّكُمْ يَا بَنِي مَاءِ السَّمَاءِ

-...Muhammed ibn Sîrîn'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: İbrâhîm Peygamber yalnız üç defa yalan söylemiştir: Bunlardan ikisi Azîz ve Celîl olan Allah'ın zâtı ve rızâsı içindir: Puta tapanlara "Ben hastayım" demesi ve "Belki putların şu büyüğü bu kırma işini işlemiştir" demesi. Rasûlullah üçüncüsü için de şöyle demiştir: "İbrâhîm günün birinde (bir kadın güzeli olan eşi) Sâre ile beraber ansızın cebbarlardan azılı bir zâlimin memleketine uğrayıvermişti. Adamları tarafından o zâlim hükümdara:

— Şehre yolcu bir kimse gelmiştir. Beraberinde insanların en güzeli bir kadın vardır, diye haber verildi. Zâlim melik, İbrahim'e haber gönderdi. Geldiğinde Sâre'den söz ederek:

— Bu kadın kimdir? diye sordu. İbrâhîm:

— (Dîn yönünden) kızkardeşim, dedi. Sonra İbrâhîm, Sâre'nin yanına geldi ve:

— Yâ Sâre, yeryüzünde (bizim îmân ettiğimiz esâslara) benden ve senden başka îmân eden hiçbir kişi yoktur. Bu melik, bana seni sordu. Ben de ona senin benim kızkardeşim olduğunu haber verdim. Sakın benim sözümü yalan çıkarma, dedi.Arkasından zâlim melik Sâre'ye elçi gönderip çağırttı. Sâre onun yanına girince melik eliyle Sâre'ye uzanmaya davrandı, bu anda adam bir hâle yakalandı, nefesi boğuldu. Hemen Sâre'ye:

— Benim için Allah 'a duâ et, ben sana zarar vermeyeceğim, dedi. Sâre, Allah 'a (onun çözülmesi için) duâ etti. Duâ akabinde adam o hâlden salıverildi. Sonra Sâre'ye ikinci defa uzandı. Bu sefer de birincideki gibi yâhud ondan daha şiddetli bir hâle yakalandı. Yine Sâre 'ye:

— Benim için Allah 'a duâ et, ben sana zarar vermeyeceğim, dedi. Sâre yine dua etti, o da yine çözüldü ve kapıcılarından bâzısını çağırdı da:
— Sizler bana insan getirmediniz, sizler bana ancak bir şeytan getirdiniz, dedi. Akabinde Hâcer'i Sâre'ye hizmetçi olarak hediye etti. Sâre, Ib-râhtm'e geldi. îbrâhîm, dikelmiş namaz kılıyordu. Eliyle "Mehye" yânı hâlin nedir? diye işaret etti. Sâre:
— Allah kâfirin yâhud fâcirin tuzağını kendi göğsüne çevirdi ve Hâcer'i de bana hizmetçi verdi, dedi. "
Ebû Hureyre: İşte bu Hâcer sizin ananızdır, ey semâ suyunun oğullan, demiştir

---

3359 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى أَوْ ابْنُ سَلَامٍ عَنْهُ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أُمِّ شَرِيكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِقَتْلِ الْوَزَغِ وَقَالَ كَانَ يَنْفُخُ عَلَى إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَام

-...Bize İbnu Cureyc, Abdulhamîd ibn Cubeyr'den; o da Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den; o da Ümmü Şerîk(R)'ten haber verdi ki, Rasûlullah (S) alaca kelerin öldürülmesini emretmiş ve: "O (İbrâhîm Peygamber ateşe atıldığı zaman) İbrâhîm 'in üzerine ateşi üfürüyordü" buyurmuştur

---

3360 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ {الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ} قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّنَا لَا يَظْلِمُ نَفْسَهُ قَالَ لَيْسَ كَمَا تَقُولُونَ {لَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ} بِشِرْكٍ أَوَلَمْ تَسْمَعُوا إِلَى قَوْلِ لُقْمَانَ لِابْنِهِ {يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ}

-...Bana İbrâhîm, Alkame'den tahdîs etti ki, Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: "İmân edenler, bununla beraber îmânlarım haksızlıkla da bulaştırmayanlar işte ancak onlardır ki, korkudan emîn olmak hakkı kendilerinindir. Onlar doğru yolu bulmuş kimseler^ dir" (ei-En'âm: 82) âyeti indiği zaman bizler:
— Yâ Rasûlallah, hangimiz nefsine zulmetmez? dedik. Rasûlullah (S):
— "İş, sizin der olduğunuz gibi değildir:"İmânlarına zulüm karıştırmayanlar" demek, şirk karıştırmayanlar demektir. Sizler Luk-mân 'in kendi oğluna söylediği şu sözü işitmediniz mi: "...Oğulcağızım, Allah 'a ortak koşma. Çünkü şirk elbette büyük bir zulümdür" (Lukmân: 13)

بَاب

3361 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ نَصْرٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ أَبِي حَيَّانَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا بِلَحْمٍ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ يَجْمَعُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ فَيُسْمِعُهُمْ الدَّاعِي وَيُنْفِذُهُمْ الْبَصَرُ وَتَدْنُو الشَّمْسُ مِنْهُمْ فَذَكَرَ حَدِيثَ الشَّفَاعَةِ فَيَأْتُونَ إِبْرَاهِيمَ فَيَقُولُونَ أَنْتَ نَبِيُّ اللَّهِ وَخَلِيلُهُ مِنْ الْأَرْضِ اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ فَيَقُولُ فَذَكَرَ كَذَبَاتِهِ نَفْسِي نَفْسِي اذْهَبُوا إِلَى مُوسَى * تَابَعَهُ أَنَسٌ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber(S)'e bir gün et yemeği getirildi.Peygamber şöyle buyurdu; "Şübhesiz Allah kıyamet gününde evvelkilerin ve sonrakilerin hepsini düz ve geniş bir sahada toplayacaktır. Öyle düz ve geniş saha ki, orada çağına seslenince sesini herkese duyurabilecek ve bakan kişinin gözü mahşer halkını bir bakışta görebilecek. Bir de güneş (bütün sıcaklığı ile) insanlara yaklaşacak... "Şefaat hadîsini şuraya kadar zikretti: "İnsanlarİbrahim'e varırlar ve:
— Ey İbrahim, sen yeryüzündeki insanlardan Allah 'in Peygamberi ve Allah 'in dostu bir zâtsın. Rabb 'ine hakkımızda şefaat etsen, derler. O da:
— Ben şefaat makaamında değilim, der de (dünyâda söylemiş olduğu) yalanlarını zikreder:

— Vay nefsim, nefsim! Sizler Musa'ya gidiniz! der...". Bu hadîsi Peygamber'den rivayet etmekte Ebû Hureyre'ye Enes ibn Mâlik mutâbaat etmiştir.

3362 – حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَرْحَمُ اللَّهُ أُمَّ إِسْمَاعِيلَ لَوْلَا أَنَّهَا عَجِلَتْ لَكَانَ زَمْزَمُ عَيْنًا مَعِينًا

-...Saîd ibn Cubeyr'den;o da İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki,Peygamber (S):"Allah İsmail'in anası Hâcer'e rahmet etsin! Şayet o, suyu acele havuzlamış olmayaydı, elbette Zemzem akar, bir ırmak olurdu" buyurmuştur.

3363 – * قَالَ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَمَّا كَثِيرُ بْنُ كَثِيرٍ فَحَدَّثَنِي قَالَ إِنِّي وَعُثْمَانَ بْنَ أَبِي سُلَيْمَانَ جُلُوسٌ مَعَ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ فَقَالَ مَا هَكَذَا حَدَّثَنِي ابْنُ عَبَّاسٍ وَلَكِنَّهُ قَالَ أَقْبَلَ إِبْرَاهِيمُ بِإِسْمَاعِيلَ وَأُمِّهِ عَلَيْهِمْ السَّلَام وَهِيَ تُرْضِعُهُ مَعَهَا شَنَّةٌ لَمْ يَرْفَعْهُ ثُمَّ جَاءَ بِهَا إِبْرَاهِيمُ وَبِابْنِهَا إِسْمَاعِيلَ

Ve el-Ensârî Muhammed ibn Abdillah şöyle dedi: Bize İbnu Cu-reyc tahdîs etti: Amma Kesîr ibnu Kesîr, bana tahdîs edip şöyle dedi: Ben Usmân ibn Ebî Süleyman'la beraber, Saîd ibn Cubeyr'in maiy-yetinde oturmuştuk. Saîd ibn Cubeyr: İbn Abbâs bana böyle tahdîs etmedi, fakat o şöyle söyledi, dedi: İbrâhîm, İsmâîl ve anası Hâcer ile Mekke'ye yöneldi. Hâcer, İsmail'i emziriyor hâldeydi. Kadının beraberinde bir su tulumu da vardı... O bu hadîsi Peygamber'e yükseltmedi. Sonra İbrâhîm Hâcer'le ve emzirmekte olduğu bu oğlu îsmâîl ile beraber Mekke'ye geldi

---

3364 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ أَيُّوبَ السَّخْتِيَانِيِّ وَكَثِيرِ بْنِ كَثِيرِ بْنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ أَبِي وَدَاعَةَ يَزِيدُ أَحَدُهُمَا عَلَى الْآخَرِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَوَّلَ مَا اتَّخَذَ النِّسَاءُ الْمِنْطَقَ مِنْ قِبَلِ أُمِّ إِسْمَاعِيلَ اتَّخَذَتْ مِنْطَقًا لَتُعَفِّيَ أَثَرَهَا عَلَى سَارَةَ ثُمَّ جَاءَ بِهَا إِبْرَاهِيمُ وَبِابْنِهَا إِسْمَاعِيلَ وَهِيَ تُرْضِعُهُ حَتَّى وَضَعَهُمَا عِنْدَ الْبَيْتِ عِنْدَ دَوْحَةٍ فَوْقَ زَمْزَمَ فِي أَعْلَى الْمَسْجِدِ وَلَيْسَ بِمَكَّةَ يَوْمَئِذٍ أَحَدٌ وَلَيْسَ بِهَا مَاءٌ فَوَضَعَهُمَا هُنَالِكَ وَوَضَعَ عِنْدَهُمَا جِرَابًا فِيهِ تَمْرٌ وَسِقَاءً فِيهِ مَاءٌ ثُمَّ قَفَّى إِبْرَاهِيمُ مُنْطَلِقًا فَتَبِعَتْهُ أُمُّ إِسْمَاعِيلَ فَقَالَتْ يَا إِبْرَاهِيمُ أَيْنَ تَذْهَبُ وَتَتْرُكُنَا بِهَذَا الْوَادِي الَّذِي لَيْسَ فِيهِ إِنْسٌ وَلَا شَيْءٌ فَقَالَتْ لَهُ ذَلِكَ مِرَارًا وَجَعَلَ لَا يَلْتَفِتُ إِلَيْهَا فَقَالَتْ لَهُ أَاللَّهُ الَّذِي أَمَرَكَ بِهَذَا قَالَ نَعَمْ قَالَتْ إِذَنْ لَا يُضَيِّعُنَا ثُمَّ رَجَعَتْ فَانْطَلَقَ إِبْرَاهِيمُ حَتَّى إِذَا كَانَ عِنْدَ الثَّنِيَّةِ حَيْثُ لَا يَرَوْنَهُ اسْتَقْبَلَ بِوَجْهِهِ الْبَيْتَ ثُمَّ دَعَا بِهَؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ وَرَفَعَ يَدَيْهِ فَقَالَ رَبِّ {إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ حَتَّى بَلَغَ يَشْكُرُونَ} وَجَعَلَتْ أُمُّ إِسْمَاعِيلَ تُرْضِعُ إِسْمَاعِيلَ وَتَشْرَبُ مِنْ ذَلِكَ الْمَاءِ حَتَّى إِذَا نَفِدَ مَا فِي السِّقَاءِ عَطِشَتْ وَعَطِشَ ابْنُهَا وَجَعَلَتْ تَنْظُرُ إِلَيْهِ يَتَلَوَّى أَوْ قَالَ يَتَلَبَّطُ فَانْطَلَقَتْ كَرَاهِيَةَ أَنْ تَنْظُرَ إِلَيْهِ فَوَجَدَتْ الصَّفَا أَقْرَبَ جَبَلٍ فِي الْأَرْضِ يَلِيهَا فَقَامَتْ عَلَيْهِ ثُمَّ اسْتَقْبَلَتْ الْوَادِيَ تَنْظُرُ هَلْ تَرَى أَحَدًا فَلَمْ تَرَ أَحَدًا فَهَبَطَتْ مِنْ الصَّفَا حَتَّى إِذَا بَلَغَتْ الْوَادِيَ رَفَعَتْ طَرَفَ دِرْعِهَا ثُمَّ سَعَتْ سَعْيَ الْإِنْسَانِ الْمَجْهُودِ حَتَّى جَاوَزَتْ الْوَادِيَ ثُمَّ أَتَتْ الْمَرْوَةَ فَقَامَتْ عَلَيْهَا وَنَظَرَتْ هَلْ تَرَى أَحَدًا فَلَمْ تَرَ أَحَدًا فَفَعَلَتْ ذَلِكَ سَبْعَ مَرَّاتٍ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَلِكَ سَعْيُ النَّاسِ بَيْنَهُمَا فَلَمَّا أَشْرَفَتْ عَلَى الْمَرْوَةِ سَمِعَتْ صَوْتًا فَقَالَتْ صَهٍ تُرِيدُ نَفْسَهَا ثُمَّ تَسَمَّعَتْ فَسَمِعَتْ أَيْضًا فَقَالَتْ قَدْ أَسْمَعْتَ إِنْ كَانَ عِنْدَكَ غِوَاثٌ فَإِذَا هِيَ بِالْمَلَكِ عِنْدَ مَوْضِعِ زَمْزَمَ فَبَحَثَ بِعَقِبِهِ أَوْ قَالَ بِجَنَاحِهِ حَتَّى ظَهَرَ الْمَاءُ فَجَعَلَتْ تُحَوِّضُهُ وَتَقُولُ بِيَدِهَا هَكَذَا وَجَعَلَتْ تَغْرِفُ مِنْ الْمَاءِ فِي سِقَائِهَا وَهُوَ يَفُورُ بَعْدَ مَا تَغْرِفُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْحَمُ اللَّهُ أُمَّ إِسْمَاعِيلَ لَوْ تَرَكَتْ زَمْزَمَ أَوْ قَالَ لَوْ لَمْ تَغْرِفْ مِنْ الْمَاءِ لَكَانَتْ زَمْزَمُ عَيْنًا مَعِينًا قَالَ

فَشَرِبَتْ وَأَرْضَعَتْ وَلَدَهَا فَقَالَ لَهَا الْمَلَكُ لَا تَخَافُوا الضَّيْعَةَ فَإِنَّ هَا هُنَا بَيْتَ اللَّهِ يَبْنِي هَذَا الْغُلَامُ وَأَبُوهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَهْلَهُ وَكَانَ الْبَيْتُ مُرْتَفِعًا مِنْ الْأَرْضِ كَالرَّابِيَةِ تَأْتِيهِ السُّيُولُ فَتَأْخُذُ عَنْ يَمِينِهِ وَشِمَالِهِ فَكَانَتْ كَذَلِكَ حَتَّى مَرَّتْ بِهِمْ رُفْقَةٌ مِنْ جُرْهُمَ أَوْ أَهْلُ بَيْتٍ مِنْ جُرْهُمَ مُقْبِلِينَ مِنْ طَرِيقِ كَدَاءٍ فَنَزَلُوا فِي أَسْفَلِ مَكَّةَ فَرَأَوْا طَائِرًا عَائِفًا فَقَالُوا إِنَّ هَذَا الطَّائِرَ لَيَدُورُ عَلَى مَاءٍ لَعَهْدُنَا بِهَذَا الْوَادِي وَمَا فِيهِ مَاءٌ فَأَرْسَلُوا جَرِيًّا أَوْ جَرِيَّيْنِ فَإِذَا هُمْ بِالْمَاءِ فَرَجَعُوا فَأَخْبَرُوهُمْ بِالْمَاءِ فَأَقْبَلُوا قَالَ وَأُمُّ إِسْمَاعِيلَ عِنْدَ الْمَاءِ فَقَالُوا أَتَأْذَنِينَ لَنَا أَنْ نَنْزِلَ عِنْدَكِ فَقَالَتْ نَعَمْ وَلَكِنْ لَا حَقَّ لَكُمْ فِي الْمَاءِ قَالُوا نَعَمْ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَلْفَى ذَلِكَ أُمَّ إِسْمَاعِيلَ وَهِيَ تُحِبُّ الْإِنْسَ فَنَزَلُوا وَأَرْسَلُوا إِلَى أَهْلِيهِمْ فَنَزَلُوا مَعَهُمْ حَتَّى إِذَا كَانَ بِهَا أَهْلُ أَبْيَاتٍ مِنْهُمْ وَشَبَّ الْغُلَامُ وَتَعَلَّمَ الْعَرَبِيَّةَ مِنْهُمْ وَأَنْفَسَهُمْ وَأَعْجَبَهُمْ حِينَ شَبَّ فَلَمَّا أَدْرَكَ زَوَّجُوهُ امْرَأَةً مِنْهُمْ وَمَاتَتْ أُمُّ إِسْمَاعِيلَ فَجَاءَ إِبْرَاهِيمُ بَعْدَمَا تَزَوَّجَ إِسْمَاعِيلُ يُطَالِعُ تَرِكَتَهُ فَلَمْ يَجِدْ إِسْمَاعِيلَ فَسَأَلَ امْرَأَتَهُ عَنْهُ فَقَالَتْ خَرَجَ يَبْتَغِي لَنَا ثُمَّ سَأَلَهَا عَنْ عَيْشِهِمْ وَهَيْئَتِهِمْ فَقَالَتْ نَحْنُ بِشَرٍّ نَحْنُ فِي ضِيقٍ وَشِدَّةٍ فَشَكَتْ إِلَيْهِ قَالَ فَإِذَا جَاءَ زَوْجُكِ فَاقْرَئِي عَلَيْهِ السَّلَامَ وَقُولِي لَهُ يُغَيِّرْ عَتَبَةَ بَابِهِ فَلَمَّا جَاءَ إِسْمَاعِيلُ كَأَنَّهُ آنَسَ شَيْئًا فَقَالَ هَلْ جَاءَكُمْ مِنْ أَحَدٍ قَالَتْ نَعَمْ جَاءَنَا شَيْخٌ كَذَا وَكَذَا فَسَأَلَنَا عَنْكَ فَأَخْبَرْتُهُ وَسَأَلَنِي كَيْفَ عَيْشُنَا فَأَخْبَرْتُهُ أَنَّا فِي جَهْدٍ وَشِدَّةٍ قَالَ فَهَلْ أَوْصَاكِ بِشَيْءٍ قَالَتْ نَعَمْ أَمَرَنِي أَنْ أَقْرَأَ عَلَيْكَ السَّلَامَ وَيَقُولُ غَيِّرْ عَتَبَةَ بَابِكَ قَالَ ذَاكِ أَبِي وَقَدْ أَمَرَنِي أَنْ أُفَارِقَكِ الْحَقِي بِأَهْلِكِ فَطَلَّقَهَا وَتَزَوَّجَ مِنْهُمْ أُخْرَى فَلَبِثَ عَنْهُمْ إِبْرَاهِيمُ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ أَتَاهُمْ بَعْدُ فَلَمْ يَجِدْهُ فَدَخَلَ عَلَى امْرَأَتِهِ فَسَأَلَهَا عَنْهُ فَقَالَتْ خَرَجَ يَبْتَغِي لَنَا قَالَ كَيْفَ أَنْتُمْ وَسَأَلَهَا عَنْ عَيْشِهِمْ وَهَيْئَتِهِمْ فَقَالَتْ نَحْنُ بِخَيْرٍ وَسَعَةٍ وَأَثْنَتْ عَلَى اللَّهِ فَقَالَ مَا طَعَامُكُمْ قَالَتْ اللَّحْمُ قَالَ فَمَا شَرَابُكُمْ قَالَتْ الْمَاءُ قَالَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي اللَّحْمِ وَالْمَاءِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ يَوْمَئِذٍ حَبٌّ وَلَوْ كَانَ لَهُمْ دَعَا لَهُمْ فِيهِ قَالَ فَهُمَا لَا يَخْلُو عَلَيْهِمَا أَحَدٌ بِغَيْرِ مَكَّةَ إِلَّا لَمْ يُوَافِقَاهُ قَالَ فَإِذَا جَاءَ زَوْجُكِ فَاقْرَئِي عَلَيْهِ السَّلَامَ وَمُرِيهِ يُثْبِتُ عَتَبَةَ بَابِهِ فَلَمَّا جَاءَ إِسْمَاعِيلُ قَالَ هَلْ أَتَاكُمْ مِنْ أَحَدٍ قَالَتْ نَعَمْ أَتَانَا شَيْخٌ حَسَنُ الْهَيْئَةِ وَأَثْنَتْ عَلَيْهِ فَسَأَلَنِي عَنْكَ فَأَخْبَرْتُهُ فَسَأَلَنِي كَيْفَ عَيْشُنَا فَأَخْبَرْتُهُ أَنَّا بِخَيْرٍ قَالَ فَأَوْصَاكِ بِشَيْءٍ قَالَتْ نَعَمْ هُوَ يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ وَيَأْمُرُكَ أَنْ تُثْبِتَ عَتَبَةَ بَابِكَ قَالَ ذَاكِ أَبِي وَأَنْتِ الْعَتَبَةُ أَمَرَنِي أَنْ أُمْسِكَكِ ثُمَّ لَبِثَ عَنْهُمْ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ جَاءَ بَعْدَ ذَلِكَ وَإِسْمَاعِيلُ يَبْرِي نَبْلًا لَهُ تَحْتَ دَوْحَةٍ قَرِيبًا مِنْ زَمْزَمَ فَلَمَّا رَآهُ قَامَ إِلَيْهِ فَصَنَعَا كَمَا يَصْنَعُ الْوَالِدُ بِالْوَلَدِ وَالْوَلَدُ بِالْوَالِدِ ثُمَّ قَالَ يَا إِسْمَاعِيلُ إِنَّ اللَّهَ أَمَرَنِي بِأَمْرٍ قَالَ فَاصْنَعْ مَا أَمَرَكَ رَبُّكَ قَالَ وَتُعِينُنِي قَالَ وَأُعِينُكَ قَالَ فَإِنَّ اللَّهَ أَمَرَنِي أَنْ أَبْنِيَ هَا هُنَا بَيْتًا وَأَشَارَ إِلَى أَكَمَةٍ مُرْتَفِعَةٍ عَلَى مَا حَوْلَهَا قَالَ فَعِنْدَ ذَلِكَ رَفَعَا الْقَوَاعِدَ مِنْ الْبَيْتِ فَجَعَلَ إِسْمَاعِيلُ يَأْتِي بِالْحِجَارَةِ وَإِبْرَاهِيمُ يَبْنِي حَتَّى إِذَا ارْتَفَعَ الْبِنَاءُ جَاءَ بِهَذَا الْحَجَرِ فَوَضَعَهُ لَهُ فَقَامَ عَلَيْهِ وَهُوَ يَبْنِي وَإِسْمَاعِيلُ يُنَاوِلُهُ الْحِجَارَةَ وَهُمَا يَقُولَانِ {رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ} قَالَ فَجَعَلَا يَبْنِيَانِ حَتَّى يَدُورَا حَوْلَ الْبَيْتِ وَهُمَا يَقُولَانِ {رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ}

(Buhârî dedi ki:) Ve bana Abdullah ibn Muhammed tahdîs etti: Bize Abdurrazzâk tahdîs etti: Bize Ma'mer ibn Râşid, Eyyûb es-Sahtıyânî'den ve Kesîr ibn Kesîr ibni'l-Muttalib ibn Ebî Vedâa'dan -bunların biri diğeri üzerine artırma yapıyordu-, bunlar da Saîd ibn Cubeyr'den haber verdi. İbn Abbâs şöyle dedi: Kadınların uzun etekli elbise kullanmaları İsmail'in anası Hâcer tarafından konulmuş bir âdettir. Hâcer (kıskanç ortağı) Sâre'den izini gizlemek için uzun eteklik giymişti. İbrahim, Hâcer'le evlenip İsmail doğduktan sonra emzirmekte olduğu bu oğlu ile beraber (Sâre'nin saldırısından korumak için Şam'dan çıkıp) Mekke'ye geldi. Nihayet Hâcer'le İsmail'i Mescid'in (bugün bulunduğu) yerin ve Mescid'in yüksek bir yerindeki Zemzem kuyusunun yukarısında büyük bir ağacın yanına bıraktı. O târihte Mekke'de hiçbir kimse yoktu. Hattâ içecek su da yoktu. İşte İbrâhîm bu ana ve oğulu buraya bıraktı.Yanlarına içi hurma dolu meşin bir dağarcık, içi su dolu bir kırba bıraktı. Sonra İbrâhîm kendi (Şam'a) gitmek üzere döndü. İsmail'in anası Hâcer de arkasından onu ta'kîb etti de:

— Yâ İbrâhîm! Bizi bu vâdîde bırakıp da nereye gidiyorsun? Öyle bir vâdî ki, ne group görüşecek bir ins var, ne de başka bir hayât eseri şey var, dedi. Hâcer bu sözlerini tekrar tekrar söyledi ise de ibrâhîm ona dönüp bakmadı. Nihayet Hâcer ona:

— Bizi burada birakmayr sana Allah mı emretti? diye sordu.İbrâhîm:

—Evet, Allah emretti! diye cevâb verdi. Bunun üzerine Hâcer:

— Öyleyse O bizi zayi' etmez, korur! dedi.Sonra (Ka'be'nin yerine) döndü. İbrâhîm de ayrılıp gitti. Tâ Mekke'nin üstündeki Seniyye mevkiinde görülmeyecek bir yerde bulununca yüzünü Ka'be tarafına döndürdü. Sonra ellerini kaldırarak şu kelimelerle duâ etti:
— 'Ey Rabb 'imiz, ben evlâdımdan kimini Sen Un mukaddes olan evinin yanında ekimiz bir vâdîye yerleştirdim. Sebebi şudur ki, Rabb -imiz, dosdoğru namazlarını kılsınlar. Artık Sen insanlardan bir kısmının gönüllerini onlara meylettir. Onların şükretmeleri ümîd edildiği için, kendilerini bâzı meyvelerle rızıklandır! dedi" (îbrâhîm: 37). Artık İsmail'in anası,oğlu İsmail'i emziriyor ve kendisi kırbadaki sudan içiyordu. Nihayet kırbadaki su bitince hem Hâcer, hem de çocuğu susadı. Hâcer çocuğun susuzluktan toprak üstünde sızlanarak yuvarlandığına bakmağa başladı. Fakat çocuğun bu elîm hâline bakmaktan fenâlaşarak onun yanından kalkıp biraz öteye gitti. Ve o mıntıkada Ka'be'ye en yakın dağ olarak Safa tepesini buldu ve bunun üstüne çıktı. Sonra vâdîye karşı durup bir kimse görebilir miyim diye bakmağa başladı. Fakat hiçbir kimse göremiyordu. Bu defa Safa tepesinden indi. Vâdîye varınca (ayağına dokunmamak için) entarisinin eteğini topladı. Sonra müşkil bir işle karşılaşan bir insan azmiyle koştu, vâdîyi geçti. Sonra Merve mevkiine geldi. Orada da biraz durdu ve bir kimse görebilir miyim diye baktı. Fakat hiçbir kimse göremedi. Hâcer bu suretle (Safa ile Merve arasında) yedi defa gitti, geldi.İbn Abbâs dedi ki: Peygamber (S): "Bunun için insanlar Safa ile Merve arasında sa'y ederler" buyurdu.Son defa Merve üzerine çıktığında bir ses işitti ve kendisi nefsine hitâb ederek: Sus, iyice dinle! dedi. Sonra dikkatle dinledi. Bu sesi evvelki gibi bir daha işitti. Bunun üzerine Hâcer:
—Ey ses sahibi, sesini duyurdun! Eğer sen bize yardım etmek kudretine mâlik isen bize yardım et! dedi. Ve böyle der demez hemen Zemzem kuyusunun yerinde bir melek göründü. O melek ayağının topuğu ile yâhud kanadıyle yeri kazıyordu. Nihayet su göründü. Hâcer (su başka tarafa akmasın diye) suyu eliyle çevirdi, havuz gibi yaptı. Hâcer hem eliyle öyle yapıyordu, bir taraftan da kırbasını doldurmaya devam ediyordu. Su ise avuç avuç alındıktan sonra yerinde kaynıyordu.İbn Abbâs dedi ki: Peygamber (S):"Allah İsmail'in anası Hâcer'e rahmet etsin!O,Zemzem kendi hâline bıraksaydı da suyu avuçlamasaydi,muhakkak Zemzem akar bir ırmak olurdu" buyurdu.İbn Abbâs devamla dedi ki: Hâcer bu sudan içti, çocuğunu era-zirdi.Melek, Hâcer'e:
— Zayi' ve helak oluruz diye sakın korkmayın! İşte şurası Allah'ın evidir. O evi şu çocukla babası yapacaktır. Muhakkak ki, Allah o işin ehlini zayi' etmez! dedi. Beyt'in yeri tepe gibi olup yerden yüksekçe idi. Uzun zaman seller sağını solunu kazıp götürmüştü. Hâcer bu suretle yaşarken günün birinde Cürhüm'den bir cemâat uğradı. Bunlar Kedâ yoluyla gelip Mekke'nin alt tarafına indiler. Cürhümlüler oraya bir kuşun gelip gittiğini görmüşlerdi de:
— Hiç şübhesiz şu kuş bir suyun başında döner dolaşır. Hâlbuki biz de bu vâdîde su bulunmadığını biliyorduk, demişlerdi.Ve anlamak için çevik bir yâhud iki kişi göndermişler. Onlar orada su bulunduğunu anlayınca dönüp gelmişler ve su olduğunu haber vermişler. Bunun üzerine Cürhümlüler Mekke mevkiine gelmişlerdir. İbn Abbâs dedi ki: Cürhümlüler geldiğinde İsmail'in anası da su başında idi. Cürhümlüler ona:
— Bizim de gelip şuraya senin yakınına inmemize izin verir misin? dediler. Hâcer de:
—Evet, inebilirsiniz (bu sudan da kullanabilirsiniz), şu kadar ki, bu suda sizin mülkiyet hakkınız yoktur, dedi. Onlar da:
— Evet, diyerek Hâcer'i tasdik ettiler. Ünsiyete muhtâc olduğu bir sırada Cürhümlüler'in bu gelişi Hâcer'in arzusuna uygun oldu.Cürhümlüler Mekke civarına inip kondular.Sonra Cürhümlüler'in asıl kalabalık kısmına da haber gönderdiler. Onlar da gelip kondular. Nihayet Mekke'nin bulunduğu yer medenî bir ma'mûre hâline gelmeye başladı. Hâcer'in oğlu İsmâîl yiğitlik ve gençlik çağına girdi. Cürhümlüler'den Arabça öğrendi. Artık İsmâîl gençlik çağında Cürhümlüler arasında en sevimli bir sîmâ olmuştu. Onun necâbeti, güzelliği Cürhümlüler'i hayret içinde bırakmıştı. Bu sebeble İsmâîl bulûğ devresine erişince Cürhümlüler onu kendilerinden bir kızla evlendirdiler. Hayâtın bu mes'ûd safhası devam ederken günün birinde İsmail'in anası öldü. (Hâcer'in doksan yaşına girdiği ve Ka'be'nin bitişiğindeki Hıcr denilen yere gömüldüğü söylenir.) ismâîl evlendikten sonra İbrâhîm bırakıp gittiği oğlunu ve kadınını arayarak görmeye geldi. İsmâîl o sırada evde yoktu, ismâîl'i karısına sordu. O da:
— Rızkımızı tedârik etmek üzere çıktı gitti, diye cevâb verdi. Sonra İbrâhîm:
— Maişetiniz, hâliniz nasıldır? diye sordu. İsmail'in kadını:
— Şiddetli darlık içindeyiz, fena bir hâldeyiz! diye şikâyet etti. İbrâhîm:

— Kocan geldiğinde benden selâm söyle ve ona de ki: Kapısının eşiğinin basamağını değiştirsin! dedi. İsmâîl geldiğinde babasının gelip gittiğini sezer gibi oldu da karısına:
— Evimize gelen oldu mu? diye sordu. O da:
— Evet, şöyle şöyle şekilde yaşlı bir kişi geldi. Bana seni sordu. Cevâb verdim. Maişetimizi sordu. Ben de şiddetli darlık içinde bulunduğumuzu söyledim! dedi. Bunun üzerine İsmâîl:
— Sana birşey vasiyet ve bir söz emânet etti mi? dedi. O da:
— Evet bana, sana selâm söylememi ve kapının basamağını değiştir dememi tenbîh etti, dedi.
Sonra İsmâîl kadınına:
— O gelen ihtiyar, babamdır. Bana senden ayrılmamı emretmiştir. Artık sen kendi ailenizin evine gidebilirsin! dedi. Ve ondan ayrılarak Cürhümlüler'den başka bir kadınla evlendi.İbrâhîm, Allah'ın dilediği bir müddet uzaklaştı da sonra geldi. Yine evde ismâîl'I bulamadı. İsmâîl'in karısının yanına girdi. Ona da İsmail'i sordu. O da:
— Maişetimizi tedârik etmeye gitti, dedi. İbrâhîm:
— Nasılsınız; maişetiniz, hâliniz iyi midir? diye sordu. İsmâîl'in karısı:
— Biz hayır, saadet ve bolluk içindeyiz! diye Allah'a hamd ve sena etti.İbrâhîm:
— Ne yiyip içiyorsunuz? diye sordu. Kadın:
— Et yiyoruz, su içiyoruz, dedi. İbrâhîm Peygamber:
— Yâ Allah! Bunların etlerini ve sularını mübarek kıl, hayır ve bereket ihsan eyle! Diye duâ etti.
Peygamber (S) şöyle buyurdu: "İbrahim zamanında Mekke civarında hububat yoktu. Av etiyle gıdalanıyorlardı. Eğer o târihlerde ve oralarda hububat olsaydı, İbrahim hububat hakkında dua ederdi", İbn Abbâs dedi ki: İbrahim'in bu duası bereketiyledir ki, et ile su Mekke'den başka yerlerde (o sıcak muhitte) Mekke'deki kadar hiçbir kimsenin sıhhatine uygun düşmez. Yine İbn Abbâs dedi ki: İbrâhîm Peygamber'e gelince:
— Kocan geldiğinde ona selâm söyle ve ona kapısının eşiğini güzel tutsun diye emreyle! demiştir. (Sonra İbrâhîm Şam'a dönmüştür.) İsmâîl geldiğinde:
— Evimize gelen oldu mu? diye sordu. Karısı:
— Evet, güzel yüzlü bir ihtiyar geldi, diye İbrâhîm'i medhetti. Sonra kadın:
— Seni sordu, ben de rızkımızı tedârik etmeye gitti, dedim. Geçiminiz nasıldır? dedi.Ben de hayır ve saadet içindeyiz, dedim. Sonra İsmâîl:
— Sana birşey vasiyet etti mi? diye sordu. Kadın da:
— Evet, o ihtiyar sana selâm söyledi ve kapının eşiğini iyi tutmanı emreyledi, dedi.Bunun üzerine İsmâîl, kadınına:
— İşte o, babamdır; sen de evimizin şerefli eşiğisin! Babam bana seni hoş tutmamı, iyi geçinmemi emretmiştir, dedi. Sonra îbrâhîm yine bir müddet daha oğlundan ve ailesinden uzakta yaşadı. Ondan sonra Mekke'ye geldi. O sırada İsmâîl Zemzem kuyusunun yakınında büyük bir ağacın altında okunu yontup düzeltmekte idi. İsmâîl babasını görünce hemen kalkıp babasına karşı vardı. Ve bir babanın oğluna, bir oğulun da babasına karşı yapagel-dikleri sarılmalarla, el, yüz, göz öpmelerinde bulundular. Sonra İbrâhîm oğluna:
— Yâ İsmâîl! Allah bana büyük bir iş emretti, dedi. İsmâîl de:
— (Babacığım) Rabb'in ne emretti ise onu yerine getir, dedi. İbrâhîm:
— Fakat bu işte sen bana yardım edeceksin, dedi. İsmâîl:
— Ben sana her türlü yardımı yaparım, dedi. İbrâhîm:
— Allah burada bir Beyt yapmamı emretti, diye etrafından yüksekçe bir tepeye işaret etti.
İbn Abbâs dedi ki: îbrâhîm'le İsmâîl, işte orada Ka'be'nin esâsını kurup duvarlarını yükselttiler. İsmâîl taş getirirdi, İbrâhîm de bina ederdi. Nihayet Beyt'in binası ilerleyip duvarları yükseldiğinde İsmâîl (bugün ziyaret edilen ma'lûm) taşı getirdi. îbrâhîm de onu ayağının altına (iskele olarak) koydu, üzerinde inşâata devam etti. İbrâhîm, yapar, İsmâîl de taş sunardı. Nihayet inşâat tamam olduktan sonra, baba oğul Beyt'in etrafında dolaşıyorlar ve şöyle duâ ediyorlardı: "Ey Rabb 'imiz, bizden (şu hizmeti) kabul et, şübhesiz hakkıyle işiten, kemâliyle bilen Sen'sin Sen... " (ei-Bakara. 127)

3365 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَمْرٍو قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ نَافِعٍ عَنْ كَثِيرِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا كَانَ بَيْنَ إِبْرَاهِيمَ وَبَيْنَ أَهْلِهِ مَا كَانَ خَرَجَ بِإِسْمَاعِيلَ وَأُمِّ إِسْمَاعِيلَ وَمَعَهُمْ شَنَّةٌ فِيهَا مَاءٌ فَجَعَلَتْ أُمُّ إِسْمَاعِيلَ تَشْرَبُ مِنْ الشَّنَّةِ فَيَدِرُّ لَبَنُهَا عَلَى صَبِيِّهَا حَتَّى قَدِمَ مَكَّةَ فَوَضَعَهَا تَحْتَ دَوْحَةٍ ثُمَّ رَجَعَ إِبْرَاهِيمُ إِلَى أَهْلِهِ فَاتَّبَعَتْهُ أُمُّ إِسْمَاعِيلَ حَتَّى لَمَّا بَلَغُوا كَدَاءً نَادَتْهُ مِنْ وَرَائِهِ يَا إِبْرَاهِيمُ إِلَى مَنْ تَتْرُكُنَا قَالَ إِلَى اللَّهِ قَالَتْ رَضِيتُ بِاللَّهِ قَالَ فَرَجَعَتْ فَجَعَلَتْ تَشْرَبُ مِنْ الشَّنَّةِ وَيَدِرُّ لَبَنُهَا عَلَى صَبِيِّهَا حَتَّى لَمَّا فَنِيَ الْمَاءُ قَالَتْ لَوْ ذَهَبْتُ فَنَظَرْتُ لَعَلِّي أُحِسُّ أَحَدًا قَالَ فَذَهَبَتْ فَصَعِدَتْ الصَّفَا فَنَظَرَتْ وَنَظَرَتْ هَلْ تُحِسُّ أَحَدًا فَلَمْ تُحِسَّ أَحَدًا فَلَمَّا بَلَغَتْ الْوَادِيَ سَعَتْ وَأَتَتْ الْمَرْوَةَ فَفَعَلَتْ ذَلِكَ أَشْوَاطًا ثُمَّ قَالَتْ لَوْ ذَهَبْتُ فَنَظَرْتُ مَا فَعَلَ تَعْنِي الصَّبِيَّ فَذَهَبَتْ فَنَظَرَتْ فَإِذَا هُوَ عَلَى حَالِهِ كَأَنَّهُ يَنْشَغُ لِلْمَوْتِ فَلَمْ تُقِرَّهَا نَفْسُهَا فَقَالَتْ لَوْ ذَهَبْتُ فَنَظَرْتُ لَعَلِّي أُحِسُّ أَحَدًا فَذَهَبَتْ فَصَعِدَتْ الصَّفَا فَنَظَرَتْ وَنَظَرَتْ فَلَمْ تُحِسَّ أَحَدًا حَتَّى أَتَمَّتْ سَبْعًا ثُمَّ قَالَتْ لَوْ ذَهَبْتُ فَنَظَرْتُ مَا فَعَلَ فَإِذَا هِيَ بِصَوْتٍ فَقَالَتْ أَغِثْ إِنْ كَانَ عِنْدَكَ خَيْرٌ فَإِذَا جِبْرِيلُ قَالَ فَقَالَ بِعَقِبِهِ هَكَذَا وَغَمَزَ عَقِبَهُ عَلَى الْأَرْضِ قَالَ فَانْبَثَقَ الْمَاءُ فَدَهَشَتْ أُمُّ إِسْمَاعِيلَ فَجَعَلَتْ تَحْفِزُ قَالَ فَقَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ تَرَكَتْهُ كَانَ الْمَاءُ ظَاهِرًا قَالَ فَجَعَلَتْ تَشْرَبُ مِنْ الْمَاءِ وَيَدِرُّ لَبَنُهَا عَلَى صَبِيِّهَا قَالَ فَمَرَّ نَاسٌ مِنْ جُرْهُمَ بِبَطْنِ الْوَادِي فَإِذَا هُمْ بِطَيْرٍ كَأَنَّهُمْ أَنْكَرُوا ذَاكَ وَقَالُوا مَا يَكُونُ الطَّيْرُ إِلَّا عَلَى مَاءٍ فَبَعَثُوا رَسُولَهُمْ فَنَظَرَ فَإِذَا هُمْ بِالْمَاءِ فَأَتَاهُمْ فَأَخْبَرَهُمْ فَأَتَوْا إِلَيْهَا فَقَالُوا يَا أُمَّ إِسْمَاعِيلَ أَتَأْذَنِينَ لَنَا أَنْ نَكُونَ مَعَكِ أَوْ نَسْكُنَ مَعَكِ فَبَلَغَ ابْنُهَا فَنَكَحَ فِيهِمْ امْرَأَةً قَالَ ثُمَّ إِنَّهُ بَدَا لِإِبْرَاهِيمَ فَقَالَ لِأَهْلِهِ إِنِّي مُطَّلِعٌ تَرِكَتِي قَالَ فَجَاءَ فَسَلَّمَ فَقَالَ أَيْنَ إِسْمَاعِيلُ فَقَالَتْ امْرَأَتُهُ ذَهَبَ يَصِيدُ قَالَ قُولِي لَهُ إِذَا جَاءَ غَيِّرْ عَتَبَةَ بَابِكَ فَلَمَّا جَاءَ أَخْبَرَتْهُ قَالَ أَنْتِ ذَاكِ فَاذْهَبِي إِلَى أَهْلِكِ قَالَ ثُمَّ إِنَّهُ بَدَا لِإِبْرَاهِيمَ فَقَالَ لِأَهْلِهِ إِنِّي مُطَّلِعٌ تَرِكَتِي قَالَ فَجَاءَ فَقَالَ أَيْنَ إِسْمَاعِيلُ فَقَالَتْ امْرَأَتُهُ ذَهَبَ يَصِيدُ فَقَالَتْ أَلَا تَنْزِلُ فَتَطْعَمَ وَتَشْرَبَ فَقَالَ وَمَا طَعَامُكُمْ وَمَا شَرَابُكُمْ قَالَتْ طَعَامُنَا اللَّحْمُ وَشَرَابُنَا الْمَاءُ قَالَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي طَعَامِهِمْ وَشَرَابِهِمْ قَالَ فَقَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَرَكَةٌ بِدَعْوَةِ إِبْرَاهِيمَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمَا وَسَلَّمَ قَالَ ثُمَّ إِنَّهُ بَدَا لِإِبْرَاهِيمَ فَقَالَ لِأَهْلِهِ إِنِّي مُطَّلِعٌ تَرِكَتِي فَجَاءَ فَوَافَقَ إِسْمَاعِيلَ مِنْ وَرَاءِ زَمْزَمَ يُصْلِحُ نَبْلًا لَهُ فَقَالَ يَا إِسْمَاعِيلُ إِنَّ رَبَّكَ أَمَرَنِي أَنْ أَبْنِيَ لَهُ بَيْتًا قَالَ أَطِعْ رَبَّكَ قَالَ إِنَّهُ قَدْ أَمَرَنِي أَنْ تُعِينَنِي عَلَيْهِ قَالَ إِذَنْ أَفْعَلَ أَوْ كَمَا قَالَ قَالَ فَقَامَا فَجَعَلَ إِبْرَاهِيمُ يَبْنِي وَإِسْمَاعِيلُ يُنَاوِلُهُ الْحِجَارَةَ وَيَقُولَانِ {رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ} قَالَ حَتَّى ارْتَفَعَ الْبِنَاءُ وَضَعُفَ الشَّيْخُ عَنْ نَقْلِ الْحِجَارَةِ فَقَامَ عَلَى حَجَرِ الْمَقَامِ فَجَعَلَ يُنَاوِلُهُ الْحِجَارَةَ وَيَقُولَانِ {رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ}

-...Bize İbrâhîm ibnu Nâfi', Kesîr ibn Kesîr'den; o da Saîd ibn Cubeyr'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R) şöyle demiştir; İbrahim ile ehli Sâre arasında (Hâcer'i kıskanma sebebivle) çekişme meydana geldiği zaman, İbrâhîm Peygamber, İsmâîl ve İsmail'in anası ile yola çıktı. Yanlarında içinde su olan bir kırba vardı. İsmail'in anası bu kırbadan su İçiyor, bundan da çocuğuna içireceği sütü çoğalıyordu. Nihayet Mekke'ye geldi. Karısı Hâcer'i büyük bir ağacın altına koydu. Sonra İbrâhîm kendisi Şam'a, ailesinin yanma gitmek üzere döndü. İsmail'in anası Hâcer de arkasından gitti. Nihayet Kedâ mevkiine ulaştıkları zaman Hâcer, İbrahim'in arkasından:

— Yâ İbrâhîm! Bizi kime bırakıyorsun? diye ünledi. İbrâhîm:

— Sizleri Allah'a bırakıyorum, dedi. Hâcer:

— Ben Allah ile olmaktan razıyım, hoşnudum, dedi.İbn Abbâs dedi ki: Bunun üzerine Hâcer ilk yerine döndü. Artık kırbadan su içmeye ve sütü çoğalıp çocuğuna emzirmeye devam etti. Nihayet su tükenince kendi kendine:

— Gidip etrafa baksam belki bir kimse görebilirim, dedi.İbn Abbâs dedi ki: Bu düşünce üzerine Hâcer gitti ve Safa tepesine çıktı herhangi bir kimse görebilir mi diye etrafa tekrar tekrar baktı. Fakat hiçbir kimse göremedi. (Safâ'dan inip) vâdîye ulaşınca sür'at-le yürüdü ve Merve'ye geldi. (Orada da etrafa baktı, hiç kimse göremedi.) Bu Safa' ile Merve arasında gidip gelme işini yedi defa yaptı. Sonra kendi kendine:

— Gidip de çocuğum ne yaptı, baksam! dedi.Akabinde gidip baktı ve çocuğu kendi hâli üzere gördü. Çocuk kendisindeki susuzluktan dolayı ölmek üzere baygınlık derecesinde göğsünden hıçkırıyordu. Hâcer'in gönlü kendisini çocuğun bu hâli karşısında durdurmadı. Kendi kendine:

— Gitsem etrafa baksam, belki bir kimse görürüm, diye söylendi. Akabinde gitti, Safâ'ya çıktı; bir kimse görmek ümîdiyle etrafa tekrar tekrar baktı, fakat hiçbir kimse göremedi. Nihayet Safa ile Merve arasındaki bu gidip gelmeleri yediye tamamladı. Sonra yine kendi kendine:
— Gidip de çocuk ne yaptı baksam, dedi. Kendisi Merve üzerinde bunları söylediği anda birden bir ses işitti. Bunun üzerine Hâcer:
—Ey ses sahibi, eğer sende bir hayır varsa yardım et! dedi. Böyle derken Zemzem kuyusunun yerinde Cibril'i gördü. İbn Abbâs dedi ki: Peygamber, ayağının topuğuyla işaret ederek gösterdi: Cibril ayağının topuğu ile yeri dürttü. Dedi ki: Akabinde hemen su fışkırdı. İsmâîl'in anası hayrete düştü ve yeri açmağa başladı. İbn Abbâs dedi ki: Ebû'l-Kaasım (S): "Hâcer Zemzem'i kendi hâline bıraksaydı, su yeryüzünde açıktan akardı" buyurdu. Dedi ki: Artık Hâcer sudan içiyor, sütü çoğalıyor, çocuğunu emziriyordu. Dedi ki: Hâcer bu suretle yaşarken Cürhüm kabilesinden birtakım insanlar Mekke vadisine uğradılar. Onlar orada birtakım kuşların uçtuğunu gördüler. Kendileri bunu inkâr edercesine:
— Kuşlar su üzerinden başka yerde bulunmaz, dediler ve hemen araştırıcı elçilerini gönderdiler.
Elçi ve beraberindekiler baktılar ve kendilerini bir su üzerinde gördüler. Hemen kabileye gelip, onlara su olduğunu haber verdiler. Bunun üzerine Cürhümlüler Hâcer'in yanına geldiler ve:
— Ey İsmail'in anası! Bizim de burada senin beraberinde olmamıza yâhud seninle beraber ikaamet etmemize izin verir misin? dediler. (Hâcer onlara izin verdi, beraber oturdular.)Nihayet Hâcer'in oğlu bulûğ çağına erişince, Cürhümlüler içinde bir kadınla evlendi. Dedi ki: İsmâîl evlendikten sonra İbrahim'e Hâcer'in bulunduğu yere gitmek düşüncesi belirdi. Bunun üzerine ailesi Sâre'ye:
— Ben Mekke'de bıraktıklarımı arayacağım, dedi. Dedi ki: Akabinde Mekke'ye geldi ve İsmâîl'in karısına:
— İsmâîl nerede? diye sordu. İsmail'in karısı:
— Ava gitti, dedi ve: Bize konuk olsan, yiyip içsen! sözlerini söyledi. İbrâhîm:
— Yiyeceğiniz nedir, içeceğiniz nedir? diye sordu. Kadın:
— Yiyeceğimiz ettir, içeceğimiz de sudur, dedi. İbrâhîm:
— Yâ Allah! Bunlar için etlerinde ve içeceklerinde bereket halk eyle! dedi.İbn Abbâs dedi ki: Ebû'l-Kaasım (S): "İbrahim'in duası sebebiyle Mekke'nin yiyecek ve içeceğinde büyük bir bereket vardır" buyurdu. Dedi ki: Sonra İbrahim'e yine Mekke'ye gitmek fikri belirdi ve ı ailesine:
— Ben Mekke'de bıraktıklarıma gideceğim, dedi (ve yollandı). Mekke'ye gelince İsmail'le Zemzem kuyusunun arka tarafında kendi oklarını düzeltirken karşılaştı. Buluşma töreninden sonra oğluna:
— Yâ İsmâîl, Rabb'in bana kendisi için bir Beyt yapmamı emretti, dedi. İsmâîl:
— Rabb'inin emrine itaat et, dedi. İbrâhîm:
— Rabb'in bu iş üzerine bana yardım etmeni de emretti, dedi. İsmâîl:
— Öyle ise yardım ederim, dedi; yâhud da dediği gibi dedi. Bunun üzerine her ikisi kalktılar, İbrâhîm bina etmeye, İsmâîl de taşlan uzatıp vermeye koyuldular ve:
— "Ey Rabb'imiz, bizden kabul buyur. Şübhesiz hakkıyle işiten, kemâliyle bilen Sen'sin Sen" (ei-Bakara: 127) duasını söylüyorlardı. Dedi ki: Nihayet bina yükseldi. Yaşlı İbrâhîm de taşları nakletmekten zaîf oldu. Bundan sonra İbrâhîm Makaam taşının üzerinde durdu da İsmâîl taşları ona uzatıp vermeye başladı. Bu işleri yaparlarken: "Ey Rabb'imiz, bizden (bu hizmeti) kabul buyur. Şübhesiz hakkıyle işiten, kemâliyle bilen Sen'sin Sen" duasını tekrar tekrar söylüyorlardı

3366 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ التَّيْمِيُّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ مَسْجِدٍ وُضِعَ فِي الْأَرْضِ أَوَّلَ قَالَ الْمَسْجِدُ الْحَرَامُ قَالَ قُلْتُ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ الْمَسْجِدُ الْأَقْصَى قُلْتُ كَمْ كَانَ بَيْنَهُمَا قَالَ أَرْبَعُونَ سَنَةً ثُمَّ أَيْنَمَا أَدْرَكَتْكَ الصَّلَاةُ بَعْدُ فَصَلِّهْ فَإِنَّ الْفَضْلَ فِيهِ

-....... Ben Ebû Zerr(R)'den işittim, şöyle dedi: Ben:
— Yâ Rasûlallah! Yeryüzünde ilk önce hangi mescid bina edilip konuldu? diye sordum.Rasûlullah (S):
— "el-Mescidu'l-Harâm" buyurdu. Ben:
— Sonra hangisi? dedim. Rasûlullah:
— "el-Mescidu'l-Aksâ" buyurdu. Sonra ben:

— Bu iki mescidin kuruluşu arasında ne kadar zaman vardır? dedim. Rasûlullah:
— "Kırk sene" buyurdu. Sonra da:
— "Bundan böyle namaz sana nerede yetişirse sen namazı orada kıl! Çünkü faziletli namaz, vakti içinde kılınandır" buyurdu

---

3367 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو مَوْلَى الْمُطَّلِبِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَلَعَ لَهُ أُحُدٌ فَقَالَ هَذَا جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ اللَّهُمَّ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ حَرَّمَ مَكَّةَ وَإِنِّي أُحَرِّمُ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا وَرَوَاهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Amr ibnEbî Amr'dan; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten tahdîs etti: Uhud Dağı Rasûlullah'a görününce: "Bu öyle bir dağdır ki, o bizi seviyor, biz de onu seviyoruz. Yâ Allah, şübhesiz İbrahim Mekke'yi harem kılmıştır. Ben de Medine'nin şu iki kara taşlık arasındaki sahasını hürmet edilmesi vâcib bir harem kılıyorum" dedi. Bu hadîsi Abdullah ibn Zeyd de Peygamber'den rivayet etmiştir.

3368 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ ابْنَ أَبِي بَكْرٍ أَخْبَرَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلَمْ تَرَيْ أَنَّ قَوْمَكِ لَمَّا بَنَوْا الْكَعْبَةَ اقْتَصَرُوا عَنْ قَوَاعِدِ إِبْرَاهِيمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا تَرُدُّهَا عَلَى قَوَاعِدِ إِبْرَاهِيمَ فَقَالَ لَوْلَا حِدْثَانُ قَوْمِكِ بِالْكُفْرِ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ لَئِنْ كَانَتْ عَائِشَةُ سَمِعَتْ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أُرَى أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَرَكَ اسْتِلَامَ الرُّكْنَيْنِ اللَّذَيْنِ يَلِيَانِ الْحِجْرَ إِلَّا أَنَّ الْبَيْتَ لَمْ يُتَمَّمْ عَلَى قَوَاعِدِ إِبْرَاهِيمَ وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ

-.Abdullah ibn Ebî Bekr,Abdullah ibn Umer'e Peygamber'in zevcesi Âişe(R)'den haber verdi:Rasûlullah(S)
— "(Yâ Âişe!) Görmedin mi, senin kavmin Ka'be'yi bina ettiler, İbrahim'in temellerinden kısalttılar" buyurdu. Ben de:
— Yâ Rasûlallah, Ka'be'yi İbrahim'in temelleri üzerine döndürmez misin? dedim.
— "Senin kavmin küfr zamanına yakın olmayaydı" buyurdu.Abdullah ibn Umer: Yemîn olsun ki, eğer Âişe bu hadîsi muhakkak Rasûlullah'tan işitmiş ise,ben Rasûlullah'ın Hıcr'ı ta'kîb eden iki rüknü isti'lâm etmemesini, Beyt'in İbrahim'in temelleri üzerine tamam olmamasındandır diye düşünüyorum,demiştir. Ve İsmâîl ibn Ebî Uveys bu hadîsi rivayetinde: Abdullah ibnu Muhammed ibn Ebî Bekr diye beyânlı söylemiştir

---

3369 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَزْمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سُلَيْمٍ الزُّرَقِيِّ أَخْبَرَنِي أَبُو حُمَيْدٍ السَّاعِدِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُمْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ نُصَلِّي عَلَيْكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُولُوا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

-...Amr ibn Suleym ez-Zurakî şöyle demiştir: Bana Ebû Humeyd es-Sâidî (R) haber verdi. Onlar:
— Yâ Rasûlallah, sana nasıl salât okuyalım? diye sormuşlar.Rasûlullah (S) da şöyle deyiniz buyurmuştur:
— "Allâhumme salli alâ Muhammedin ve ezvâcihî ve zürrîyeti-hî kemâ salleyte alâ âli tbrâhîme ve bârik alâ Muhammedin ve ezvâcihî ve zürrîyetihî kemâ bârekte alâ âli tbrâhîme inneke hamîdun mecîd (Yâ Allah, İbrâhîm ailesine salât ettiğin gibi Muhammed'e, zevcelerine ve zürrîyetine de salât et ve Muhammed'i, zevcelerini ve zür-rîyetini İbrâhîm ailesini mübarek kıldığın gibi mübarek kıl. Hiç şübhesiz

Sen Hamîd'sin, Mecîd'sin)

3370 – حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ وَمُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَا حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ حَدَّثَنَا أَبُو فَرْوَةَ مُسْلِمُ بْنُ سَالِمٍ الْهَمْدَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عِيسَى سَمِعَ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي لَيْلَى قَالَ لَقِيَنِي كَعْبُ بْنُ عُجْرَةَ فَقَالَ أَلَا أُهْدِي لَكَ هَدِيَّةً سَمِعْتُهَا مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ بَلَى فَأَهْدِهَا لِي فَقَالَ سَأَلْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ الصَّلَاةُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ عَلَّمَنَا كَيْفَ نُسَلِّمُ عَلَيْكُمْ قَالَ قُولُوا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

-...Bize Ebû Kurre Müslim ibnu Salim el-Hemdânî tahdîs edip şöyle dedi: Bana Abdullah ibnu îsâ tahdîs etti; o, Abdurrah-mân ibn Ebî Leylâ'dan şöyle dediğini işitmiştir: Bana Ka'b ibn Ucre (R) kavuştu da:
— Ey İbn Ebî Leylâ! Peygamber(S)'den işittiğim bir salât ve selâm hediyesini sana hediye edeyim mi? dedi. Ben de:
— Evet, onu bana hediye et, dedim. Ka'b:
— Biz bir kerresinde Rasûlullah'tan: Yâ Rasûlallah! Sizin ehli beytinize hâss olarak salât nasıldır? Çünkü Allah bize yalnız (namazda) sana nasıl selâm edeceğimizi öğretmiştir, diye sorduk.Rasûlullah bize:
— "Allâhumme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammedin kemâ salleyte alâ tbrâhîme ve alâ âli İbrâhîme inneke hamîdun mecîdun. Allâhumme bârik alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammedin kemâ bârekte alâ İbrâhîme ve alâ âli tbrâhîme inneke hamîdun mecîdun deyiniz" buyurdu

---

3371 – حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ الْمِنْهَالِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَوِّذُ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ وَيَقُولُ إِنَّ أَبَاكُمَا كَانَ يُعَوِّذُ بِهَا إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لَامَّةٍ

-..İbnu Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Hasan ile Hüseyin'e şu duayı okur ve: "(Büyük) babanız îbrâhîm de bu duayı oğullan îstnâîl ile îshâk'a okuyup bununla onları Allah'a sığındırırdı" buyurdu: "Eûzu bi-kelimâtillâhi't-tâmmeti min külli şeytanin ve hâmmetin ve min külli aynin lâmmetin (Her nevi şeytân dan, her haşereden, dokunan her kötü gözden Allah'ın tam olan (şifâ verici) kelimelerine sığınırım)"

بَاب قَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ {وَنَبِّئْهُمْ عَنْ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ} الْآيَةَ {لَا تَوْجَلْ} لَا تَخَفْ {وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَى} الْآيَةَ

3372 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَسَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَحْنُ أَحَقُّ بِالشَّكِّ مِنْ إِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ {رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَى قَالَ أَوَلَمْ تُؤْمِنْ قَالَ بَلَى وَلَكِنْ لِيَطْمَئِنَّ قَلْبِي} وَيَرْحَمُ اللَّهُ لُوطًا لَقَدْ كَانَ يَأْوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ وَلَوْ لَبِثْتُ فِي السِّجْنِ طُولَ مَا لَبِثَ يُوسُفُ لَأَجَبْتُ الدَّاعِيَ

Azız Ve Celîl Olan Allah'ın Şu Kavli: "Onlara İbrahim'in konularını da haber ver: Hani bunlar onun huzuruna girip 'Selâm' demişlerdi. O da: 'Biz sizden endişe edicileriz' demişti. Dediler ki: 'Korkma, hakikat biz sana çok bilgin bir oğul müjde ediyoruz'. 'Bana' dedi, 'İhtiyarlık çökmüşken (nasıl olup da) müjde verdiniz? Bu tebşiri neye dayanarak yapıyorsunuz?' Dediler: 'Seni hakk olarak muştuluyoruz. O hâlde sakın ümidini kesenlerden olma'. (İbrahim:) 'Rabb 'imin rahmetinden sapıklardan başka

kim ümidini keser?' dedi. 'Ey elçiler, daha işiniz nedir?' dedi. Dediler: 'Gerçek biz günahkârlar güruhuna gönderildik. Şu kadar ki, Lût ailesi bunların dışındadır. Biz onların hepsini muhakkak kurtarıcılarız. Karısı başka. Biz onun mutlakaa geride kalanlar arasında bulunmasını takdir ettik.." (ei-acr: 51-60)."Lâ tevceV\ "Lâ tahaf (yânı, korkma) demektir. "Hani İbrahim: 'Ey Rabb'im, ölüleri nasıl dirilteceğim bana göster' demiş: (Allah buna) 'İnanmadın mı yoksa?' demiş, o da: 'İnandım; fakat kalbimin (gözümle de görerek) yatışması için' (istedim diye) söylemişti. Allah dedi ki: "'Dört kuş tut. Onları kendine alıştır. Sonra onları (kesip) her parçasını bir dağın üzerine bırak.Sonra da onları çağır.Koşarak sana geleceklerdir. Bil ki şübhesiz Allah bir kaadiri mutlaktır, tam bir hüküm ve hikmet Sahibidir" (el-Bakara: 260) .
-....Bize Ahmed ibn Salih tahdîs etti: Bize Abdullah ibnu Vehb el-Mısrî tahdîs edip şöyle dedi: Bana Yûnus ibn Yezîd, İbn Şihâb'-dan; o da Ebû Seleme ibn Abdirrahmân ve Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den; onlar da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Biz İbrahim 'den daha haklıyız: îbrâhîm: 'Ey Rabb 'im, ölüleri nasıl dirilteceğini bana göster" dediği zaman Rabb'i: 'İnanmadın mı yoksa?' dedi. O da: 'İnandım, fakat kalbimin (gözümle de görerek) yatışması için (istedim' diye) söylemişti" (el-Bakara: 260). Allah Lût Peygamber'e de rahmet etsin, O da yemin olsun çok sağlam bir rükne, Allah'a dayanıp dururken: "(Âh) size yetecek bir kuvvetim olsaydı yâhud sarp bir kal'aya sığınabilseydim" (Hûd: 80) dedi". Sonra Rasûlullah: "Eğer ben zindanda Yûsuf'un kaldığı gibi uzun zaman mahbûs kalsaydım, onu hapisten çıkarmağa gelen kişinin da'vetine hemen icabet ederdim (haydi efendine git de tahkikat yapsın demezdim)" buyurmuştur

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ}

3373 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى نَفَرٍ مِنْ أَسْلَمَ يَنْتَضِلُونَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ارْمُوا بَنِي إِسْمَاعِيلَ فَإِنَّ أَبَاكُمْ كَانَ رَامِيًا ارْمُوا وَأَنَا مَعَ بَنِي فُلَانٍ قَالَ فَأَمْسَكَ أَحَدُ الْفَرِيقَيْنِ بِأَيْدِيهِمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا لَكُمْ لَا تَرْمُونَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ نَرْمِي وَأَنْتَ مَعَهُمْ قَالَ ارْمُوا وَأَنَا مَعَكُمْ كُلِّكُمْ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Kitâb'da İsmail'i de an. Çünkü o, sözünde sâdıktı, rasûl bir peygamberdi. Kavmine namazı, zekâtı emrederdi. Rabb'i nezdinde rızâya ermişti o" (Meryem: 54-55).
-...Selemetu'bnu'1-Ekva' (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Eşlem kabilesinden ok atışmakta olan bir topluluğa uğradı da:
— "Ey İsmail oğullan, ok atınız! Şübhesiz sizin (büyük) babanız usta bir ok atıcısı idi. Ve ben bu yarışmada Fulân oğulları ile beraberim" buyurdu. Râvî dedi ki: Rasûlullah'ın bu sözünü işitince iki grup ok yarışçılarından bir tarafı ellerini ok atmaktan çektiler. Bunun üzerine Ra-sûlullah:
— "Size ne oldu ki atmıyorsunuz?" buyurdu. Onlar da:
— Yâ Rasûlallah! Siz muhalifimiz grupla beraberken biz o tarafa nasıl ok atarız? dediler. Rasûlullah:
— "Haydi atınız! Ben sizin hepinizle beraberim" buyurdu

بَاب قِصَّةِ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِمَا السَّلَام فِيهِ ابْنُ عُمَرَ وَأَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
بَاب {أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ} الْآيَةَ

3374 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ سَمِعَ الْمُعْتَمِرَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قِيلَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَكْرَمُ النَّاسِ قَالَ أَكْرَمُهُمْ أَتْقَاهُمْ قَالُوا يَا نَبِيَّ اللَّهِ لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسْأَلُكَ قَالَ فَأَكْرَمُ النَّاسِ يُوسُفُ نَبِيُّ اللَّهِ ابْنُ نَبِيِّ اللَّهِ ابْنِ نَبِيِّ اللَّهِ ابْنِ خَلِيلِ اللَّهِ قَالُوا لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسْأَلُكَ قَالَ فَعَنْ مَعَادِنِ الْعَرَبِ تَسْأَلُونِي قَالُوا نَعَمْ قَالَ فَخِيَارُكُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُكُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَقُهُوا

İbrahim'in Oğlu İshâk'ın Kıssası Babı: Bu bâbda İbnu Umer ve Ebû Hureyre'nin Peygamber(S)'den rivayet ettikleri hadîsler vardır."Yoksa, ölüm Ya'kûb'un önüne geldiği vakit siz de orada hazır mı idiniz? (Hayır) o, oğullarına: Benden sonra neye ibâdet edeceksiniz? dediği zaman onlar: Senin Tanrı'na ve babaların İbrahim'in İsmail'in, İshâk'ın bir tek tanrı olan Allah'ına ibâdet edeceğiz. Biz O'na teslim olmuş müslümânlarız, demişlerdi" (ei-Bakara: 133) .
-...Ubeydullah'tan; o da Saîd ibn Ebî Saîd el-Makburî'den işitmiştir ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber'e:
— İnsanların (Allah katında) en çok kerem ve ihsana nail olanı kimdir? diye soruldu.Peygamber (S):
— "İnsanların en kerîmi, en muttaki olanıdır" buyurdu. Soranlar:
— Ey Allah'ın Peygamberi, biz Senden amel cihetiyle en kerîm olanı sormuyoruz, dediler.
Bunun üzerine Peygamber:
— "İnsanların (şerefçe) en kerîmi Allah'ın Peygamberi Yûsuf"tur. Yûsuf, Allah'ın Peygamberi (Ya'kûb'un) oğludur. O da Allah'ın Peygamberi (İshâk'ın) oğludur. O da Allah 'in Peygamberi İbrahim Halîlullah'ın oğludur" buyurdu. Suâl soranlar yine:
— Biz Sana bundan sormuyoruz, dediler. Bu defa Peygamber:
— "Siz Arab şeceresinin ma'denlerinden (yânî anaç soylarından) soruyorsunuz!" buyurdu.Onlar:
— Evet, dediler. Peygamber:
— "Sizin Câhiliyet zamanında hayırlı olanlarınız, İslâm'ı anlayıp ilim üzere hareket ederlerse İslâm devrinde de en hayırlı olanları-nızdır" buyurdu

---

بَاب {وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوا آلَ لُوطٍ مِنْ قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَاهَا مِنْ الْغَابِرِينَ وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ}

3375 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَغْفِرُ اللَّهُ لِلُوطٍ إِنْ كَانَ لَيَأْوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ

"Lât'a da (peygamberlik vermiştik). O zaman kavmine şöyle demişti: Siz gözünüz gore göre hâlâ o kötülüğü yapacak mısınız? Gerçek, siz kadınları bırakıp da şehvetle mutlakaa erkeklere yanaşacak mısınız? Hayır, siz beyinsizlikte devam edegelen bir kavimsiniz. (Buna karşı) kavminin cevâbı: Lût Hanedanı 'nı memleketinizden çıkarın. Çünkü onlar temizliğe zorlar insanlardır, demelerinden başka (birşey) olmadı. Bunun üzerine biz de hem onu, hem geri kalanlardan olmasını takdir ettiğimiz karısından başka bütün hanedanını kurtardık. Onların üstüne öyle bir yağmur yağdırdık ki..."Ne kötü idi inzâr edilenlerin yağmuru" (en-Nemi: 54-58)
-.. Bize Ebû'l-Yemân tahdîs etti: Bize Şuayb haber verdi: Bize Ebu'z-Zinâd, el-A'rac'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) "Allah Lût'a mağfiret etsin. Muhakkak ki, o, çok sağlam bir rükne (yânî Allah'a) dayanmakta idi" buyurmuştur

---

بَاب {فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ} {بِرُكْنِهِ} بِمَنْ مَعَهُ لِأَنَّهُمْ قُوَّتُهُ {تَرْكَنُوا} تَمِيلُوا فَأَنْكَرَهُمْ وَ {نَكِرَهُمْ} وَاسْتَنْكَرَهُمْ وَاحِدٌ {يُهْرَعُونَ} يُسْرِعُونَ دَابِرٌ آخِرٌ صَيْحَةٌ هَلَكَةٌ {لِلْمُتَوَسِّمِينَ} لِلنَّاظِرِينَ {لَبِسَبِيلٍ} لَبِطَرِيقٍ

3376 - حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَرَأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ {فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ}

"Vaktaki elçiler Lût ailesine geldi. Lût dedi ki: 'Herhalde siz tanınmamış bir zümresiniz Onlar da: 'Hayır' dediler, 'Biz sana onların, hakkında şekk etmekte oldukları şeyi getirdik. Sana hakk ile geldik.

Biz şübhesiz doğru söyleyenleriz'... " (ei-Hıcr: 6i-64)I "Tevellâ bi-ruknihî" (ez-zâriyât: 39) Beraberindekilerle yüz çevirdi, çünkü onlar onun kuvvetidir. "Lâ terkenû" ıi3), "Meyi etmeyin" demektir. "Fe-enkerahum" ve "Nekirahutn" (Hûd: 70) "Vestenkerahum": Bunların hepsi bir ma'nâya olup "Onlardan hoşlanmadı" demektir. Yuhraûne" (Hûd: 78) "Koşuyorlar" demektir. "Dâbira" (ei-Hıcr: 66) "Ahira" demektir. "Sayhaten" (Yâsîn: 29) ' 'Heleketen'' demektir. "Li'l-mutevessimîn" (ei-Hîcr: 75) "Bakanlar" yâhud "Düşünenler" demektir. "Le-bi-sebîlin " (ei-Hıcr; 76) "Le-bi-tarîkin" demektir .
-.. Bize Mahmûd ibn Geylân tahdîs etti: Bize Ebû Ahmed tahdîs etti: BizeSufyân es- Sevrî, Ebû İshâk'tan; o da el-Esved'den tahdîs etti ki, Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Fehel min muddekir" (ei-Kamer'de, altı kerre) şeklinde okudu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَإِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا} {كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ} الْحِجْرُ مَوْضِعُ ثَمُودَ وَأَمَّا {حَرْثٌ حِجْرٌ} حَرَامٌ وَكُلُّ مَمْنُوعٍ فَهُوَ حِجْرٌ مَحْجُورٌ وَالْحِجْرُ كُلُّ بِنَاءٍ بَنَيْتَهُ وَمَا حَجَرْتَ عَلَيْهِ مِنْ الْأَرْضِ فَهُوَ حِجْرٌ وَمِنْهُ سُمِّيَ حَطِيمُ الْبَيْتِ حِجْرًا كَأَنَّهُ مُشْتَقٌّ مِنْ مَحْطُومٍ مِثْلُ قَتِيلٍ مِنْ مَقْتُولٍ وَيُقَالُ لِلْأُنْثَى مِنْ الْخَيْلِ الْحِجْرُ وَيُقَالُ لِلْعَقْلِ حِجْرٌ وَحِجًى وَأَمَّا حَجْرُ الْيَمَامَةِ فَهُوَ مَنْزِلٌ
3377 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَمْعَةَ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَكَرَ الَّذِي عَقَرَ النَّاقَةَ قَالَ انْتَدَبَ لَهَا رَجُلٌ ذُو عِزٍّ وَمَنَعَةٍ فِي قَوْمِهِ كَأَبِي زَمْعَةَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: "Semûd kavmine de kardeşleri Salih'i gönderdik. Dedi ki:*Ey kavmim, Allah'a kulluk edin. Sizin O'ndan başka hiçbir tanrınız yoktur. Size Rabb'inizden apaçık bir mu 'cize gelmiştir. İşte size bir alâmet olmak üzere Allah'ın şu dişi devesi! Onu bırakın, Allah'ın arzında otlasın. Ona bir fenalıkla dokunmayın. Sonra size acıklı bir azâb yakalar. Düşünün ki, Allah sizi Âd'den sonra hükümdarlar yaptı. Yeryüzünde sizi yerleştirdi. Ovalarından köşkler yapıyor, dağlarından evler yontuyorsunuz. Artık hepiniz Allah'ın lutuflarını anın, yeryüzünde fesâdçılar olup taşkınlık yapmayın!' Onun kavminden büyüklenen ileri gelenleri de kendilerince hor görülenlere, onların içinden îmân edenlere şöyle dediler:'Siz Salih'in gerçekten Rabb'i katından gönderilmiş bir peygamber olduğunu biliyor musunuz?' Onlar da: 'Biz dediler, 'Doğrusu onunla ne gönderildiyse ona îmân edicileriz1. (Yine) o kibirlenen kimseler: 'Biz, doğrusu o sizin îmân ettiğinizi inkâr ile kâfir olanlarız' dediler. Derken o dişi deveyi, ayaklarını keserek öldürdüler, Rabb'lerinin emrinden uzaklaşıp isyan ettiler ve: 'Salih, eğer sen gönderilmiş peygamberlerden isen, bizi tehdîd edip durduğun azabı getir bize' dediler. Bunun üzerine onları şiddetti bir sarsıntı tutuverdi de yurtlarında dizüstü çöken kimseler oldular. O da onlardan yüz çevirdi ve (kendi kendine) şöyle dedi: 'Ey kavmim, and usun ki, ben size Rabb'imin elçiliğini tebliğ etmişimdir. Size nasihat etmişimdir.Fakat siz nasîhatçileri sevmezsiniz ki" (ei-A'mf: 73-79)el-Hıcr Sûresi'nde de bu vakıa özetlenerek verilmiştir: "And olsun ki, Ashabu Hıcr da peygamberleri tekzîb etmişlerdir. Biz onlara âyetlerimizi vermiştik de bunlardan yüz çevirici idiler. Onlar dağlardan emîn evler yontup oyarlardı. Derken onları dahî sabaha girdikleri sırada o (korkunç) ses yakalayıverdi. Binâenaleyh kazanageldikleri o şeyler kendilerinden (hiçbir azabı) def edemedi" (ei-Hıcn so-84). "el-Hıcr", Semûd kavminin oturduğu yerdir. Amma "Horsun hıcrun" (ei-En'âm: 138) ta'bîrine gelince, bu "Haram ekin" demektir. Men' edilmiş herşey "Hıcrun mahcürun"dur (ei-Furkaan: 22,53). "Ve'I-Hacru", kurduğun her binadır ve Arz'dan onun üzerine men' ettiğin şey de "Hıcr"dır. İşte Ka'be'nin Hatîm'i, bu kabilden "Hıcr" diye isimlendirildi. Sanki o "Mahtûm"dan, yânî "Kesilmiş" ta'bîrinden türemiştir; "Katîl"in "Maktûl"den olması gibi. Ve atların dişisine de "Hıcr" denilir; "Akl"a da "Hıcr" ve "Mıcen" denilir <ei-Fecr: 5). Amma Yemâme'nin "Hacr"ine gelince, o bir menzildir.
-...Abdullah ibn Zem'a (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim, kendisi Salih Peygamber'in dişi devesini öldüreni zikretti de: "Salih 'in dişi devesini, kuvvette Ebû Zem 'a gibi kavmi arasında izzet ve şevket sahibi birisi öldürme da'vetine icabet etti" buyurdu.

3378 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِسْكِينٍ أَبُو الْحَسَنِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَسَّانَ بْنِ حَيَّانَ أَبُو زَكَرِيَّاءَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا نَزَلَ الْحِجْرَ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ أَمَرَهُمْ أَنْ لَا يَشْرَبُوا مِنْ بِئْرِهَا وَلَا يَسْتَقُوا مِنْهَا فَقَالُوا قَدْ عَجَنَّا مِنْهَا وَاسْتَقَيْنَا فَأَمَرَهُمْ أَنْ يَطْرَحُوا ذَلِكَ الْعَجِينَ وَيُهَرِيقُوا ذَلِكَ الْمَاءَ وَيُرْوَى عَنْ سَبْرَةَ بْنِ مَعْبَدٍ وَأَبِي الشُّمُوسِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِإِلْقَاءِ الطَّعَامِ وَقَالَ أَبُو ذَرٍّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ اعْتَجَنَ بِمَائِهِ

-... Bize Süleyman ibn Bilâl, Abdullah ibn Dinar'dan; o da İbn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) Tebûk gazvesinde Semûd kavminin helak olduğu Hıcr vadisinde konakladığı zaman, sahâbîlerine buranın kuyusundan su içmemelerini ve buradan su almamalarını emretmiş. Sahâbîler:
— Biz bu kuyunun suyundan alıp hamur yoğurduk ve su kaplarımızı doldurduk, demişler.Bunun üzerine Rasûlullah onlara bu hamuru atmalarım ve aldıkları suyu da dökmelerini emretmiştir.Ve Sebre ibn Ma'bed'den ve Ebu'ş-Şumûs'tan, Peygamber'in yiyeceklerin atılmasını emrettiği rivayet olunur. Ebû Zerr de Peygamber'in, buranın suyuyla hamur yoğuran kimseye bunu atmasını emrettiğini söylemiştir.

3379 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ النَّاسَ نَزَلُوا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْضَ ثَمُودَ الْحِجْرَ فَاسْتَقَوْا مِنْ بِئْرِهَا وَاعْتَجَنُوا بِهِ فَأَمَرَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُهَرِيقُوا مَا اسْتَقَوْا مِنْ بِئْرِهَا وَأَنْ يَعْلِفُوا الْإِبِلَ الْعَجِينَ وَأَمَرَهُمْ أَنْ يَسْتَقُوا مِنْ الْبِئْرِ الَّتِي كَانَتْ تَرِدُهَا النَّاقَةُ تَابَعَهُ أُسَامَةُ عَنْ نَافِعٍ

-... Abdullah ibn Umer (R) ona (yânî Nâfi'e) şöyle haber vermiştir: İnsanlar Rasûlullah'm beraberinde Semûd arazîsi olan el-Hıcr'a inip konakladılar, akabinde oranın kuyusundan su aldılar ve bununla hamur yoğurdular. Rasûlullah (S) onlara, oranın kuyusundan aldıkları suyu dökmelerini, o su ile yoğurulan hamuru develere yedirmelerini emretti. Ve yine RasûIuİlah onlara Salih Peygamber'in dişi devesinin su içmeye gelmekte olduğu kuyudan su almalarını emretti. Bu hadîsi Nâfi'den rivayet etmekte Ubeydullah'a, Usâme ibn Zeyd ibn Harise mutâbaat etmiştir

---

3380 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا مَرَّ بِالْحِجْرِ قَالَ لَا تَدْخُلُوا مَسَاكِنَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ إِلَّا أَنْ تَكُونُوا بَاكِينَ أَنْ يُصِيبَكُمْ مَا أَصَابَهُمْ ثُمَّ تَقَنَّعَ بِرِدَائِهِ وَهُوَ عَلَى الرَّحْلِ

-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Salim, babası Abdullah ibn Umer(R)'den şöyle haber verdi: Peygamber (S) el-Hıcr'a uğradığı zaman: "Ağlayıcılar olmanız hâli müstesna, onlara isabet eden musibetin sizlere isabet etmesinden sakınmak için kendi nefislerine zulmetmiş olan kimselerin meskenlerine girmeyiniz" buyurdu. Sonra kendisi devesinin üzerinde olduğu hâlde ridâsıyle örtündü.

3381 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا وَهْبٌ حَدَّثَنَا أَبِي سَمِعْتُ يُونُسَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَدْخُلُوا مَسَاكِنَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ إِلَّا أَنْ تَكُونُوا بَاكِينَ أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا أَصَابَهُمْ

-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Ağlayıcılar olmanız müstesna, onlara isabet eden azabın benzerinin size isabet etmesinden sakınmak için kendi nefislerine zulmetmiş olan kimselerin meskenlerine girmeyiniz" buyurdu

3382 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ الْكَرِيمُ ابْنُ الْكَرِيمِ ابْنِ الْكَرِيمِ ابْنِ الْكَرِيمِ يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِمْ السَّلَام

Yoksa (ey Yahudiler),ölüm Ya'kûb'un önüne geldiği zaman siz de orada hazır mı idiniz?" (ei-Bakara:133).
-...Abdullah ibn Dinar'dan; odaîbnUmer(R)'dentahdîs etti ki, Peygamber (S): "Kerîm oğlu-Kerîm oğlu Kerîm oğlu Kerîm, İbrahim oğlu Ya'kûb oğlu Yûsuf aleyhi'sselâmdır" buyurmuştur

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٌ لِلسَّائِلِينَ}

3383 – حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَكْرَمُ النَّاسِ قَالَ أَتْقَاهُمْ لِلَّهِ قَالُوا لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسْأَلُكَ قَالَ فَأَكْرَمُ النَّاسِ يُوسُفُ نَبِيُّ اللَّهِ ابْنُ نَبِيِّ اللَّهِ ابْنِ نَبِيِّ اللَّهِ ابْنِ خَلِيلِ اللَّهِ قَالُوا لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسْأَلُكَ قَالَ فَعَنْ مَعَادِنِ الْعَرَبِ تَسْأَلُونِي النَّاسُ مَعَادِنُ خِيَارُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَقُهُوا حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: 'And olsun ki, Yûsuf'un ve kardeşlerinin kıssalarında soranlar için nice ibretler vardır(Yusuf: 7).
-...Ubeydullah şöyle demiştir: Bana Saîd ibn Ebî Saîd, Ebû Hureyre(R)'den haberverdi: Rasûlullah'a:
— İnsanların en kerîmi kimdir? diye soruldu. Rasûlullah (S):
— "Allah'a en takvâlı olanlarıdır" buyurdu. Sahâbîler:
— Biz sana bundan sormuyoruz, dediler. Rasûlullah:
— "İnsanların şerefçe en kerîmi, Allah'ın Peygamberi Yûsuf'tur. Yûsuf, Allah'ın Peygamberi (Ya'kûb'un) oğludur. O da Allah'ın Peygamberi (İshâk'ın) oğludur. O da Allah'ın Peygamberi Halîlul-lah'ın oğludur" buyurdu. Sahâbîler:
— Biz sana bundan sormuyoruz, dediler. Rasûlullah:
— "Siz bana Arab şeceresinin ma'denlerinden (yânî ana soylarından) soruyorsunuz. İnsanlar ma 'denler(g,ibi)dir. İnsanların câhi-liyet zamanında hayırlı olanları İslâm 'I anlayıp ilim üzere yaşarlarsa, İslâm devrinde de en hayırlı olanlarıdır" buyurdu. Bana Muhammed ibn Selâm tahdîs etti: Bize Abde ibn Süleyman, Ubeydullah'tan; o da Saîd'den; o da Ebû Hureyre(R)'den; o da Peygamber(S)'den olmak üzere bu hadîsi haber verdi

---

3384 – حَدَّثَنَا بَدَلُ بْنُ الْمُحَبَّرِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ سَمِعْتُ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهَا مُرِي أَبَا بَكْرٍ يُصَلِّي بِالنَّاسِ قَالَتْ إِنَّهُ رَجُلٌ أَسِيفٌ مَتَى يَقُمْ مَقَامَكَ رَقَّ فَعَادَ فَعَادَتْ قَالَ شُعْبَةُ فَقَالَ فِي الثَّالِثَةِ أَوْ الرَّابِعَةِ إِنَّكُنَّ صَوَاحِبُ يُوسُفَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ

-...Ben Urve ibnu'z-Zubeyr'den işittim, Peygamber (S) Âişe(R)'ye:
— "Ebû Bekr'e emret de insanlara namazı kıldırsın" buyurmuş.Âişe:
— Ebû Bekr pek yufka yürekli bir adamdır. Ne zaman Sen'in ma-kaamına dikelirse kalbi incelir, demiş. Peygamber evvelki emrini tekrar buyurmuş, Âişe de "Ebû Bekr hüzünlü bir adamdır" sözünü tekrarlamış. Şu'be ibnu'l-Haccâc yukarıdaki senedle dedi ki: Peygamber üçüncü yâhud dördüncü defasında: "Şübhesiz sizler, Yûsuf Peygamber'in karşılaştığı kadınlarsınız.Ebû Bekr'e emredin de namazı kıldırsın" buyurdu

3385 - حَدَّثَنَا الرَّبِيعُ بْنُ يَحْيَى الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ أَبِي مُوسَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ مَرِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ فَقَالَتْ عَائِشَةُ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ رَجُلٌ كَذَا فَقَالَ مِثْلَهُ فَقَالَتْ مِثْلَهُ فَقَالَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَإِنَّكُنَّ صَوَاحِبُ يُوسُفَ فَأَمَّ أَبُو بَكْرٍ فِي حَيَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ حُسَيْنٌ عَنْ زَائِدَةَ رَجُلٌ رَقِيقٌ

-....Ebû Mûsâ (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) hastalandı da:
— "'Ebû Bekr'e emredin, insanlara namaz kıldırsın!"'buyurdu. Âişe:
— Ebû Bekr yufka yürekli bir adamdır, dedi. Peygamber önce emrinin benzerini söyledi.Âişe de sözünün benzerini söyledi. Bunun üzerine Peygamber:
— "Ebû Bekr'e emredin! Şübhesiz siz kadınlar Yûsuf Peygamber 'in sahibelerisiniz (yânı onun günündeki kadınlarsınız)" buyurdu. Akabinde Ebû Bekr, Rasûlullah'ın hayâtında imâm oldu. Râvî Hüseyin ibn Alî el-Cu'fî, Zaide ibn Kudâme'den "İnce kalbli bir adam" şeklinde söylemiştir

---

3386 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ أَنْجِ عَيَّاشَ بْنَ أَبِي رَبِيعَةَ اللَّهُمَّ أَنْجِ سَلَمَةَ بْنَ هِشَامٍ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطْأَتَكَ عَلَى مُضَرَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا سِنِينَ كَسِنِي يُوسُفَ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle duâ buyurdu: "Yâ Allah! Ayyaş ibn Ebî Rabîa'yı kurtar! Yâ Allah! Se-lemete'bne Hişâm 'ı kurtar! Yâ Allah! el- Velîd ibne'l- Velîd'i kurtar! Yâ Allah! (Kâfirlerin elinde bunalıp) zayıf ve âciz görülen diğer mü'- minleri kurtar! Yâ Allah! Mudar'ı daha şiddetle çiğne! Yâ Allah! İçinde bulundukları bu yılları Yûsuf Peygamber'in o şiddetli yıllarına benzet!"

3387 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْمَاءَ هُوَ ابْنُ أَخِي جُوَيْرِيَةَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ بْنُ أَسْمَاءَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَنَّ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ وَأَبَا عُبَيْدٍ أَخْبَرَاهُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْحَمُ اللَّهُ لُوطًا لَقَدْ كَانَ يَأْوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ وَلَوْ لَبِثْتُ فِي السِّجْنِ مَا لَبِثَ يُوسُفُ ثُمَّ أَتَانِي الدَّاعِي لَأَجَبْتُهُ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: 'Allah Lût Peygamber'e rahmet etsin! Yemin olsun ki, o muhakkak çok sarp bir kal'aya sığınıyordu.Ve eğer ben zindanda Yûsuf'un kaldığı kadar uzun zaman mahbûs kalsaydım, sonra bana, çıkarmak üzere o da'vetçi gelseydi, ben hemen ona icabet ederdim"

3388 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ فُضَيْلٍ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ سَأَلْتُ أُمَّ رُومَانَ وَهِيَ أُمُّ عَائِشَةَ عَمَّا قِيلَ فِيهَا مَا قِيلَ قَالَتْ بَيْنَمَا أَنَا مَعَ عَائِشَةَ جَالِسَتَانِ إِذْ وَلَجَتْ عَلَيْنَا امْرَأَةٌ مِنْ الْأَنْصَارِ وَهِيَ تَقُولُ فَعَلَ اللَّهُ بِفُلَانٍ وَفَعَلَ قَالَتْ فَقُلْتُ لِمَ قَالَتْ إِنَّهُ نَمَى ذِكْرَ الْحَدِيثِ فَقَالَتْ عَائِشَةُ أَيُّ حَدِيثٍ فَأَخْبَرَتْهَا قَالَتْ فَسَمِعَهُ أَبُو بَكْرٍ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ نَعَمْ فَخَرَّتْ مَغْشِيًّا عَلَيْهَا فَمَا أَفَاقَتْ إِلَّا وَعَلَيْهَا حُمَّى بِنَافِضٍ فَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا لِهَذِهِ قُلْتُ حُمَّى أَخَذَتْهَا مِنْ أَجْلِ حَدِيثٍ تُحُدِّثَ بِهِ فَقَعَدَتْ فَقَالَتْ وَاللَّهِ لَئِنْ حَلَفْتُ لَا تُصَدِّقُونِي وَلَئِنْ اعْتَذَرْتُ لَا تَعْذِرُونِي فَمَثَلِي وَمَثَلُكُمْ كَمَثَلِ يَعْقُوبَ وَبَنِيهِ فَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ فَانْصَرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ مَا أَنْزَلَ فَأَخْبَرَهَا فَقَالَتْ بِحَمْدِ اللَّهِ لَا بِحَمْدِ أَحَدٍ

-..Mesrûk şöyle demiştir: Ben Âişe'nin anası Ümmü Rûmân'a Âişe hakkında yapılan Ifk dedikodusunu sordum. O şöyle dedi:* Ben Âişe'nin beraberinde idim, ikimiz oturuyorduk. Birden yanımıza Ensâr'dan bir kadın girdi. O:
— Allah fulan kimseye (yânî Mıstah ibn Usâse'yıe) lâyıkını yapsın ve yaptı, dedi.Ümmü Rûmân dedi ki: Ben o Ensâriyye kadına:
— Sen niçin Allah fulana şöyle yapsın ve yaptı diyorsun? dedim. Ensâriyye kadın:
— Çünkü o, Ifk sözünün zikrini oradan oraya taşıyıp yaydı, dedi.Bunun üzerine Âişe:
—Bu adam hangi sözü yaydı? dedi.O kadın Ifk ehlinin sözlerini Âişe'ye haber verdi.Ümmü Rûmân dedi ki
— O sözü Ebû Bekr ile Rasûlullah işittiler mi? diye sordu. Ümmü Rûrhân:
— Evet, o sözü bunların ikisi de işitti, dedi.Bunun üzerine Âişe bayıldı. Âişe ancak üzerinde titreme ile beraber bir ateş olduğu hâlde ayıldi. Akabinde Peygamber geldi ve:
— "Âişe'nin nesi var?" diye sordu. Ümmü Rûmân dedi ki: Ben:
— Âişe'yi» kendisi hakkında konuşulmakta olan bir sözden dolayı bir humma, yânî ateşli hastalık yakaladı, dedim.Bunun üzerine Âişe oturdu ve şöyle dedi:
— Eğer ben size bu söyleneni yapmadım diye yemîn etsem, sizler beni tasdîk etmezsiniz. Eğer özür ve bahane serdedip kusurumu dilesem, sizler benim özrümü kabul etmezsiniz. Artık bu vaziyette benim meselimle sizin meseliniz, Ya'kûb Peygamber ile oğullarının meseli gibidir. (Çünkü o güzel bir sabr etti ve şöyle dedi:) "Sizin şu anlatışınıza karşı yardımına sığınılacak, ancak Allah'tır" (Yûsuf: 18).Akabinde Peygamber (S) oradan ayrıldı, Allah da (Âişe'nin 6e-râeti hakkında) indirdiğini indirdi. Peygamber bu berâet müjdesini Âişe'ye haber verdi. Bunun üzerine Âişe:
— Ben ancak Allah'a hamd ile meşgul olurum, başka bir kimseye hamd ile değil,demiştir

---

3389 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَأَيْتِ قَوْلَهُ {حَتَّى إِذَا اسْتَيْأَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِّبُوا} أَوْ {كُذِبُوا} قَالَتْ بَلْ كَذَّبَهُمْ قَوْمُهُمْ فَقُلْتُ وَاللَّهِ لَقَدْ اسْتَيْقَنُوا أَنَّ قَوْمَهُمْ كَذَّبُوهُمْ وَمَا هُوَ بِالظَّنِّ فَقَالَتْ يَا عُرَيَّةُ لَقَدْ اسْتَيْقَنُوا بِذَلِكَ قُلْتُ فَلَعَلَّهَا أَوْ {كُذِبُوا} قَالَتْ مَعَاذَ اللَّهِ لَمْ تَكُنِ الرُّسُلُ تَظُنُّ ذَلِكَ بِرَبِّهَا وَأَمَّا هَذِهِ الْآيَةُ قَالَتْ هُمْ أَتْبَاعُ الرُّسُلِ الَّذِينَ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَصَدَّقُوهُمْ وَطَالَ عَلَيْهِمْ الْبَلَاءُ وَاسْتَأْخَرَ عَنْهُمْ النَّصْرُ حَتَّى إِذَا اسْتَيْأَسَتْ مِمَّنْ كَذَّبَهُمْ مِنْ قَوْمِهِمْ وَظَنُّوا أَنَّ أَتْبَاعَهُمْ كَذَّبُوهُمْ جَاءَهُمْ نَصْرُ اللَّهِ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ {اسْتَيْأَسُوا} اسْتَفْعَلُوا مِنْ يَئِسْتُ {مِنْهُ} مِنْ يُوسُفَ {لَا تَيْأَسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ} مَعْنَاهُ الرَّجَاءُ

-...İbnŞihâb şöyle demiştir: Bana Urve haber verdi. Kendisi Peygamber'in zevcesi Âişe(R)'ye:
— Allah'ın şu kavline ne dersin; bana bundan haber ver:"Hattâ o peygamberler (kavimlerinin îmânından) ümîdlerini kesip de onların (va'd olundukları ilâhî nusrat hakkında) muhakkak yalana çıkarıldıklarını zannettikleri sırada, onlara nusratımız yetişip gelmiş..." (Yûsuf: no); "Onların muhakkak yalana çıkarıldıklarını" yahud "Kendilerine yalan söylenmiş olduğunu'"! Âişe:
— Zann, senin anladığın gibi kendi babı üzere değildir. Fakat kendi kavimleri o peygamberleri yalanlamışlardır, dedi. Ben, Âişe'ye;
— Vallahi onlar kesin surette kavimlerinin kendilerini tekzîb ettiklerini bilmişlerdir; o zann değildir, dedim. Âişe (onu reddedici olarak):
— Yâ Ureyye (yânı: Ey Urvecik)! Onlar bunu kesin bilmişlerdir, dedi. Ben:
— Belki âyet "Yâhud kuzibu'= Kendilerine yalan söylendi (yâ-nî peygamberlere yalan va'dler söylendi)" demektir, dedim. Âişe:
— Maazallâhî (= Bundan Allah'a sığınırım). Rasûller hiçbir zaman Rabb'lerinin va'dinin ihtilâf edeceğini düşünmemişlerdir. Amma şu "ez-Zânnîne billahi zanne's-sev'i = Allah'a kötü zannda bulunanlar" <d-Feth: 6) âyetine gelince onlar Rabb'lerine îmân etmiş ve peygamberleri tasdîk etmiş olan peygamberlerin tâbi'leridir; bunlar üzerine belâ uzamış, ilâhî yardım ve zafer onlardan gecikmiş, hattâ peygamberler kendi kavimlerinden olup da, peygamberleri tekzîb edenlerden ümîdsizliğe düştükleri ve tâbi'lerinin kendilerini tekzîb ettiklerini zannetmiş oldukları zaman, onlara Allah'ın yardımı gelmiştir, dedi.

Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: "İstey'esû"nun vezni (lYe-istu minhu", yânî Yûsuf'tan ümîd kestim ta'bîrinden "İftealû"dur. -el-Asîlî'de: "İstef'alû"dur-. "Lâ tey'esû min ravhillâh" -Allah'ın rahmetinden ümîd kesmeyin- (Yûsuf:, 87); bunun ma'nâsı ümîddir.

3390 - أَخْبَرَنِي عَبْدَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْكَرِيمُ ابْنُ الْكَرِيمِ ابْنِ الْكَرِيمِ ابْنِ الْكَرِيمِ يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِمْ السَّلَام

-....İbn Umer(R)'den, Peygamber (S): "Kerîm oğlu, Kerîm oğlu, Kerîm oğlu Kerîm,İbrâhîm oğlu îshâk oğlu Ya'kûb oğlu Yûsuf aleyhi's-selâmdır" buyurmuştur

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ} {ارْكُضْ} اضْرِبْ {يَرْكُضُونَ} يَعْدُونَ

3391 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَمَا أَيُّوبُ يَغْتَسِلُ عُرْيَانًا خَرَّ عَلَيْهِ رِجْلُ جَرَادٍ مِنْ ذَهَبٍ فَجَعَلَ يَحْثِي فِي ثَوْبِهِ فَنَادَاهُ رَبُّهُ يَا أَيُّوبُ أَلَمْ أَكُنْ أَغْنَيْتُكَ عَمَّا تَرَى قَالَ بَلَى يَا رَبِّ وَلَكِنْ لَا غِنَى لِي عَنْ بَرَكَتِكَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Eyyûb'u da (hatırla). Hani o Rabb'ine: 'Hakikat bana derd çattı. Sen ise acıyanların en acıyanısın' diye niyaz etmişti" (el-Enbiyâ: 83) "Irküd" (Sâd: 42), "Vur"; "Yerkudûn" (ei-Enbiyâ: 12), "Koşuyorlar" demektir .

-...Bana Ma'mer, Hemmâm'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki,Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Eyyûb, mu'cize-li suda soyunmuş olarak yıkandığı sırada üzerine altından düzülmüş bir sürü çekirge düştü. Eyyûb bunları hemen toplayıp elbisesine doldurmaya başladı. Bunun üzerine Rabb'i:

— Yâ Eyyûb! Ben seni görmekte olduğun bu altın çekirgelerden yana zengin kılmadım mi? diye nida etti. Eyyûb:

— Evet Rabb'im, beni o suretle zengin kıldın. Fakat senin hayır ve bereketinden benim için müstağnî olmak yoktur, dedi"

بَاب {وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَى إِنَّهُ كَانَ مُخْلِصًا وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا} كَلَّمَهُ {وَوَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا} يُقَالُ لِلْوَاحِدِ وَلِلِاثْنَيْنِ وَالْجَمِيعِ نَجِيٌّ وَيُقَالُ {خَلَصُوا نَجِيًّا} اعْتَزَلُوا نَجِيًّا وَالْجَمِيعُ أَنْجِيَةٌ يَتَنَاجَوْنَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Kitâb'da Musa'yı da an.Çünkü o,ihlâsa erdirilmişti.Rasûl bir peygamberdi. Biz ona Tûr'un sağ yanından nida ettik. Onu çok münâcât eden bir kimse olarak yaklaştırdık. Ona merhametimizden dolayı kardeşi Hârûn 'u da kendisine bir peygamber olarak ihsan ettik.(Meryem: 51-53). Vâhid, iki ve cemi' için "Necî (= Çok münâcât eden)" denilir.Ve "Halasû neciyyen" (Yûsuf: so) denilir; bu "Fısıldaşarak bir yana çekildiler" demektir.Bunun cem'i de "Enciyetun"dur. "Yetenâcevne" (ei-Mucâtjiie: 8), "Fısıldaşıyorlar" demektir. "Telekkafu" (ei-Arâf: in) "Telekkarnu" (yânî tutuyor) demektir

---

بَاب {وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ إِلَى قَوْلِهِ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ}

3392 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ سَمِعْتُ عُرْوَةَ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَرَجَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى خَدِيجَةَ يَرْجُفُ فُؤَادُهُ فَانْطَلَقَتْ بِهِ إِلَى وَرَقَةَ بْنِ نَوْفَلٍ وَكَانَ رَجُلًا تَنَصَّرَ يَقْرَأُ الْإِنْجِيلَ بِالْعَرَبِيَّةِ

فَقَالَ وَرَقَةُ مَاذَا تَرَى فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ وَرَقَةُ هَذَا النَّامُوسُ الَّذِي أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى مُوسَى وَإِنْ أَدْرَكَنِي يَوْمُكَ أَنْصُرْكَ نَصْرًا مُؤَزَّرًا النَّامُوسُ صَاحِبُ السِّرِّ الَّذِي يُطْلِعُهُ بِمَا يَسْتُرُهُ عَنْ غَيْرِهِ

"Fir'avn ailesinden olup îmânını gizlemekte bulunan bir mü'min de şöyle dedi: *Siz bir adamı, Rabb Hm Allah 'tır demesiyle öldürür müsünüz? Hâlbuki o size Rabbinizden apaçık mu'cizeler de getirmiştir. Bununla beraber, eğer o bir yalancı ise, yalanı kendine. Eğer doğru söyleyici ise, sizi tehdîd edegeldiği azabın bir kısmı olsun sizi çarpar. Şübhesiz Allah, haddi aşan, yalancı olan kimseyi muvaffak kılmaz1' (ei-Mumin: 28)"
-... Âişe (R) şöyle dedi: Peygamber (-S) Cibrîl kendisine vahy getirdikten sonra Hırâ'dan) korkuyla yüreği titreyerek Hadîce'ye döndü. Bundan sonra Hadîce, Peygamber'I birlikte alıp amca oğlu olan Varaka ibn Nevfel'in yanına götürdü. Bu zât (puta tapıcılığı terkedip) Hrıstiyan Dîni'ne girmiş, İncil'i Arab diliyle okuyan bir kimse idi. Varaka Peygamber'e:
— Ne görüyorsun? dedi.Peygamber gördüklerini ona haber verdi. Bunun üzerine Varaka:
— Bu gördüğün, Allah'ın Mûsâ Peygamber'e indirdiği Nâmûs'tur (yânî vahy sırrının sahibidir). Eğer senin da'vet günlerine yetişirsem, sana kuvvetli bir şekilde yardım ederim, dedi. "en-Nâmûs", Allah'ın başkalarından gizlemekte olduğu şeyleri kendisine bildirmekte olduğu sır sahibidir

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ {وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى إِذْ رَأَى نَارًا إِلَى قَوْلِهِ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى} {آنَسْتُ} أَبْصَرْتُ {نَارًا لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِقَبَسٍ} الْآيَةَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ الْمُقَدَّسُ الْمُبَارَكُ {طُوًى} اسْمُ الْوَادِي {سِيرَتَهَا} حَالَتَهَا وَ {النُّهَى} التُّقَى {بِمَلْكِنَا} بِأَمْرِنَا {هَوَى} شَقِيَ {فَارِغًا} إِلَّا مِنْ ذِكْرِ مُوسَى {رِدْءًا} كَيْ يُصَدِّقَنِي وَيُقَالُ مُغِيثًا أَوْ مُعِينًا يَبْطُشُ وَ يَبْطِشُ {يَأْتَمِرُونَ} يَتَشَاوَرُونَ وَالْجِذْوَةُ قِطْعَةٌ غَلِيظَةٌ مِنْ الْخَشَبِ لَيْسَ فِيهَا لَهَبٌ {سَنَشُدُّ} سَنُعِينُكَ كُلَّمَا عَزَّزْتَ شَيْئًا فَقَدْ جَعَلْتَ لَهُ عَضُدًا وَقَالَ غَيْرُهُ كُلَّمَا لَمْ يَنْطِقْ بِحَرْفٍ أَوْ فِيهِ تَمْتَمَةٌ أَوْ فَأْفَأَةٌ فَهِيَ عُقْدَةٌ {أَزْرِي} ظَهْرِي {فَيُسْحِتَكُمْ} فَيُهْلِكَكُمْ {الْمُثْلَى} تَأْنِيثُ الْأَمْثَلِ يَقُولُ بِدِينِكُمْ يُقَالُ خُذْ الْمُثْلَى خُذْ الْأَمْثَلَ {ثُمَّ ائْتُوا صَفًّا} يُقَالُ هَلْ أَتَيْتَ الصَّفَّ الْيَوْمَ يَعْنِي الْمُصَلَّى الَّذِي يُصَلَّى فِيهِ {فَأَوْجَسَ} أَضْمَرَ خَوْفًا فَذَهَبَتْ الْوَاوُ مِنْ {خِيفَةً} لِكَسْرَةِ الْخَاءِ {فِي جُذُوعِ النَّخْلِ} عَلَى جُذُوعِ {خَطْبُكَ} بَالُكَ {مِسَاسَ} مَصْدَرُ مَاسَّهُ مِسَاسًا {لَنَنْسِفَنَّهُ} لَنُذْرِيَنَّهُ الضَّحَاءُ الْحَرُّ {قُصِّيهِ} اتَّبِعِي أَثَرَهُ وَقَدْ يَكُونُ أَنْ تَقُصَّ الْكَلَامَ {نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ} {عَنْ جُنُبٍ} عَنْ بُعْدٍ وَعَنْ جَنَابَةٍ وَعَنْ اجْتِنَابٍ وَاحِدٌ قَالَ مُجَاهِدٌ {عَلَى قَدَرٍ} مَوْعِدٌ {لَا تَنِيَا} لَا تَضْعُفَا {يَبَسًا} يَابِسًا {مِنْ زِينَةِ الْقَوْمِ} الْحُلِيِّ الَّذِي اسْتَعَارُوا مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ فَقَذَفْتُهَا أَلْقَيْتُهَا {أَلْقَى} صَنَعَ {فَنَسِيَ} مُوسَى هُمْ يَقُولُونَهُ أَخْطَأَ الرَّبَّ أَنْ لَا يَرْجِعَ إِلَيْهِمْ قَوْلًا فِي الْعِجْلِ

Aziz Ve Celîl Allah'ın Şu Kavli Babı:"Musa'nın haberi geldi mi sana? Hani o, bîr ateş görmüştü de ailesine: 'Siz (burada) durun. Hakikat ben bir ateş gördüm. Belki ondan size bir kor getirir yâhud ateşin yanında bir yol (gösterici) bulurum' demişti. İşte Mûsâ; ona gelince kendisine şöyle nida olundu:'Ey Mûsâ! Şübhesiz benim ben senin Rabb 'in! Haydi pabuçlarını çıkar. Çünkü sen mukaddes bir vâdîde Tûvâ'dasın" (Tâhâ: 9-12) Ânestu absartu naran", "Bir ateş gördüm, belki ondan size bir kor getiririm" ma'nâsınadır.İbn Abbâs şöyle demiştir: "Mukaddes", "Mübarek" demektir. "Tûvâ", vâdînin ismidir; "Sîretehâ", "Hâletehâ"; "en-Nuhâ" "et-Tukaa", "Bi-melkinâ", "Bi-emrinâ"; "Hevâ>\"Şakiye", "Fârığan illâ min zikri Mâsâ", "Musa'nın anasının kalbi Mûsâ düşüncesinden başka herşeyden boş olarak sabahladı"; "Rid'en key yusaddıkanî..." "Kardeşim Hârûn lisânca benden daha fasihtir, onu da benimle, beni tasdik edecek bir yardımcı yap". "Rid'en"in tefsirinde "Mugîsen" yâhud "Muînen" denilir. "Yebtuşu" ve "Yebtışu" fiili birinci ve ikinci bâblardan söylenir. "Ye'temirûn", "İstişare ediyorlar"; "el-Cezvetu", kendisinde alev bulunmayan odundan kalın bir ateş parçası, "Seneşuddu", "Senuînuke" (yânî sana yardım edeceğiz); Ne zaman bir şeyi kuvvetlendirirsen, ona kuvvet verecek bir pazu yapmışsındır.İbn Abbâs'tan başkaları da şöyle dedi: Bir harf söyleyemezse yâhud söylemede temteme ve fe'fee olduğu hâlde söylerse, o, dilde bir ukdedir. "Ezri", "Sırtımı"; "Feyushıtekum", "Sizi helak edecek"; "el-MusW\ "el-Emselu"nun müennesidir Bi-tarîkatıkumu 'l-muslâ "Bi-dînikumu 'l-musiâ" (yânî düzgün olan dîninizle) diyor. "Muslâyı

al, emseli al" denilir. "Sonra saf fa geliniz": Sen bu gün saffa geldin mi? denilir, bununla içinde namaz kılınan musallayı kasdeder. "Evcese hîfeten", "İçinde bir korku gizledi" demektir. "Mı/eten" kelimesinden -hâ'nin kesresinden dolayı- vâv harfi gitti. "Fî cuzûl'n-nahli", "Ala cuzuı'n-nahli" (yânî hurma gövdeleri üzerine) demektir. "Hatbuke","Bâluke", yânî hâlin, sânın demektir. "Misâse", mufâale babının masdarıdır. "Le-nensifennehû" "Onu zerre zerre savunurum"; "esed-Dahâu", "Sıcaklık"; "Kussîhi","Onun izi üzere git, onu ta'kîb et" demektir. Bazen "Biz sana en güzel kıssa anlatıyoruz" gibi söz nakletmek ma'nâsına olur. "An cunubin", "Uzaktan" demektir; "An cenabetin" ve "An ictinâbin" de bir ma'nâyadır. Mücâhid de şöyle demiştir: "Alâ kaderin" "Bir va'de kadar"; "Lâ teniyâ", "Zayıflamayın, gevşemeyin"; "Mekânen sıven", "Aralarında eşit uzaklıkta bir yer"; "Yebesen", "Yâbisen" yânî kuru; "Min zînetilkavmi İsrail oğulları'nın Fir'avn halkından ariyet aldıkları zînetler; "Kazefethâ"; Musa'nın anası o sandığı suya attı; "Elkaa", "Yaptı" (yânî Sâmirî onlara bir buzağı heykeli yaptı), "Mûsâ unuttu": Bu sözü Sâmirîler söylüyorlardı: "Sâmirî onlara böğüren bir buzağı heykeli çıkardı da:
İşte sizin de, Musa'nın da tanrısı budur. Fakat Mûsâ unuttu, demişlerdi (yânî Mûsâ Rabb'de yanıldı, onlara buzağı hakkında hiçbir söz söylemedi, demişlerdi)"

3393 - حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ صَعْصَعَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَهُمْ عَنْ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الْخَامِسَةَ فَإِذَا هَارُونُ قَالَ هَذَا هَارُونُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ تَابَعَهُ ثَابِتٌ وَعَبَّادُ بْنُ أَبِي عَلِيٍّ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Bize Katâde, Enes ibn Mâlik'ten; o da Mâlik ibn Sa'saa'dan tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) onlara kendisinin göklere yürütüldüğü geceden anlatıp şöyle buyurmuştur: "Nihayet beşinci semâya geldi ve orada Harun'la karşılaştı. Cibril:
— Bu Hârûn 'dur, ona selâm ver, dedi. Ben de ona selâm verdim, o da selâmımı aldı. Sonra:
— Merhaba sâlih kardeş ve sâlih peygamber! dedi." Bu hadîsi Enes'ten; o da Peşgamber'den rivayet etmekte Katâ-de'ye Sabit el-Bunânî ile Abbâd ibn Ebî Alî mutâbaat etmişlerdir

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى} {وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا}

3394 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِي رَأَيْتُ مُوسَى وَإِذَا هُوَ رَجُلٌ ضَرْبٌ رَجِلٌ كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ شَنُوءَةَ وَرَأَيْتُ عِيسَى فَإِذَا هُوَ رَجُلٌ رَبْعَةٌ أَحْمَرُ كَأَنَّمَا خَرَجَ مِنْ دِيمَاسٍ وَأَنَا أَشْبَهُ وَلَدِ إِبْرَاهِيمَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهِ ثُمَّ أُتِيتُ بِإِنَاءَيْنِ فِي أَحَدِهِمَا لَبَنٌ وَفِي الْآخَرِ خَمْرٌ فَقَالَ اشْرَبْ أَيَّهُمَا شِئْتَ فَأَخَذْتُ اللَّبَنَ فَشَرِبْتُهُ فَقِيلَ أَخَذْتَ الْفِطْرَةَ أَمَا إِنَّكَ لَوْ أَخَذْتَ الْخَمْرَ غَوَتْ أُمَّتُكَ

Yüce Allah'ın Şu Kavilleri Babı:"Musa'nın haberi geldi mi sana.., " (Tâhâ: 9); 'Öyle rasûller gönderdik ki, kıssalarını hakikat önceden sana bildirdik. Yine öyle rasûller yolladık ki, sana onların kıssalarını haber vermedik. Allah Musa'ya da hitâb İle konuştu" (en-Nisâ: 164) .
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Geceleyin yürütüldüğüm zaman Musa'yı gördüm. Baktim ki Mûsâ, Yemen'in Şenûe kabilesi erkeklerinden biri gibi uzun boylu, balık etli bir zâttır, isa'yı da gördüm. Baktım ki, o, orta yapılı, sanki hamamdan çıkmış gibi al çehreli idi. (Ben İbrâhîm'i de gördüm.) Çocukları içinde İbrahim 'e en çok benzeyeni benimdir. Sonra bana birinin içinde süt, diğerinde şarâb bulunan iki kap getirildi. Cibril bana:
— Bunlardan hangisini istersen iç, dedi. Ben sütü aldım ve onu içtim. Bana:
— Fıtratı aldın. Eğer sen şarâbı almış olaydın, ümmetin azgın olurdu, denildi."

3395 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْعَالِيَةِ حَدَّثَنَا ابْنُ عَمِّ نَبِيِّكُمْ يَعْنِي ابْنَ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَنْبَغِي لِعَبْدٍ أَنْ يَقُولَ أَنَا خَيْرٌ مِنْ يُونُسَ بْنِ مَتَّى وَنَسَبَهُ إِلَى أَبِيهِ

-.......Katâde şöyle demiştir: Ben Ebû'l-Âliye'den işittim: Bize Peygamberinizin amca oğlu, yânî İbn Abbâs tahdîs etti: Peygamber (S): "Hiçbir kul için 'Ben Yûnus ibn Mettâ'dan hayırlıyım' demek lâyık olmaz" buyurmuş ve Yûnus'u babası Mettâ'ya nisbet etmiştir.

3396 - وَذَكَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ فَقَالَ مُوسَى آدَمُ طُوَالٌ كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ شَنُوءَةَ وَقَالَ عِيسَى جَعْدٌ مَرْبُوعٌ وَذَكَرَ مَالِكًا خَازِنَ النَّارِ وَذَكَرَ الدَّجَّالَ

Ve yine Peygamber geceleyin yürütüldüğü vakti zikretti de: "Mûsâ buğday renkli, uzun boyludur; sanki Yemen 'in Şenûe kabilesi erkeklerinden biri gibidir" buyurdu. Ve yine Rasûlullah: "îsâ toplu vü-cûdlu ve orta boyludur" buyurdu. Cehennem'in bekçisi olan Mâlik'i de zikretti, DeccâPi de zikretti

---

3397 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ السَّخْتِيَانِيُّ عَنْ ابْنِ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ وَجَدَهُمْ يَصُومُونَ يَوْمًا يَعْنِي عَاشُورَاءَ فَقَالُوا هَذَا يَوْمٌ عَظِيمٌ وَهُوَ يَوْمٌ نَجَّى اللَّهُ فِيهِ مُوسَى وَأَغْرَقَ آلَ فِرْعَوْنَ فَصَامَ مُوسَى شُكْرًا لِلَّهِ فَقَالَ أَنَا أَوْلَى بِمُوسَى مِنْهُمْ فَصَامَهُ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ

-.......Saîdibn Cubeyr'den; o da İbn Abbâs(R)'tan şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) Medine'ye geldiği zaman Medîneliler'i bir gün, yânî âşûrâ günü oruç tutarlar buldu. (Peygamber: Bu nedir? diye sorunca) Onlar:
— Bu büyük bir gündür. Bu öyle bir gündür ki, Allah bu günde Musa'yı (ve ümmetini düşmanlarından) kurtardı ve Fir'avn hanedanını da denizde boğdu. Onun için Allah'a şükr olarak bunda oruç tuttu, dediler. Bunun üzerine Peygamber:
— "Ben Musa'ya Yahudiler'den daha yakınım"buyurdu da kendisi bu günü oruç tuttu ve bu gün oruç tutulmasını emretti

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَوَاعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتْمَمْنَاهَا بِعَشْرٍ فَتَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسَى لِأَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ قَالَ لَنْ تَرَانِي إِلَى قَوْلِهِ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ} يُقَالُ دَكَّهُ زَلْزَلَهُ {فَدُكَّتَا} فَدُكِكْنَ جَعَلَ الْجِبَالَ كَالْوَاحِدَةِ كَمَا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ {أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا} وَلَمْ يَقُلْ كُنَّ رَتْقًا مُلْتَصِقَتَيْنِ {أُشْرِبُوا} ثَوْبٌ مُشَرَّبٌ مَصْبُوغٌ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ انْبَجَسَتْ انْفَجَرَتْ {وَإِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ} رَفَعْنَا

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Mûsâ ile otuz gece sözleştik ve ona bir on gece daha kattık. Bu suretle Rabb 'inin tayîn buyurduğu vakit kırk gece olarak tamamlandı, Mûsâ, kardeşi Harun 'a dedi ki: 'Kavminin içinde benim yerime geç, ıslâh et, fesâdcıların yoluna uyma!' Vaktâ ki Mûsâ ta'yîn ettiğimiz vakitte geldi, Rabb 7 ona ilâhî sözünü söyledi. Mûsâ dedi ki: 'Rabb Hm, göster bana Seni göreyim!' buyurdu: 'Beni kaViyyen göremezsin. Fakat şu dağa bak. Eğer o, yerinde durabilirse sen de beni görürsün \ Derken Rabb 7 o dağa tecellî edince, onu paramparça ediverdi. Mûsâ da baygın yere düştü. Aydınca dedi ki: Seni tenzih ederim.Tevbe ettim sana. Ben îmân edenlerin ilkiyim" (ei Araf: 142-144). Şöyle denilir: "Dekkehû", "Zelzelehû" yânı "Onu salladı"; "Ve humiletVl-ardu ve'l-cibâlu fe duketâ dekketen vâhideten = Yerle dağlar yerlerinden kaldırılıp birbirine bir çarpışla hepsi toz hâline geldi" (ei-

Hâkkaa: 14), yânı cem' ile "Dukıkne" demedi. Çünkü "Dağlar" cemi* hükmündedir; "Arz" da cemi* hükmündedir. Lâkin Allah dağları birşey kıldı da bunun için tesniye ile "Fe dukketâ" denildi. Nitekim Azız ve Celîl Allah "Kânetâ" da tesniye ile "Enne's-semâvâti vel-arda kânetâ ratkan" (eiEnbiyâ: 30) buyurdu da kaaideye göre cemi* ile "Kunne ratkan" demedi.Bunlardan herbirini tekbirşey kıldı. "Ratkan", "Multesıkateyni" yânî "Birbirine bitişik iki şey" demektir. "Küfürlerine binâen özlerine buzağıiçirilmişti" {ei Bakara: 93) "Sevbun müşerrabun" denilir ki, "Boyanmış kumaş" demektir. İbn Abbâs şöyle demiştir: "İnbeceset" (ei-A'râf; i6o> "Fışkırdı" demektir. "Ve iz nataknâl-cebele fevkahum" (el- A'râf: m) da "Nataknâ","Rafa'nâ", yânî "Kaldırdık" demektir

---

3398 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ النَّاسُ يَصْعَقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يُفِيقُ فَإِذَا أَنَا بِمُوسَى آخِذٌ بِقَائِمَةٍ مِنْ قَوَائِمِ الْعَرْشِ فَلَا أَدْرِي أَفَاقَ قَبْلِي أَمْ جُوزِيَ بِصَعْقَةِ الطُّورِ

-...Yahya ibn Umâre'den; o da Ebû Saîd(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "İnsanlar kıyamet gününde bayılıp yere düşecekler, (ben de bayılacağım).Fakat ben ayılanlann ilki olurum. Bir de bakarım ki, Mûsâ Arş'ın ayaklarından birine tutunmuş duruyor. Benden evvel mi ayıldı yâhud Tûr'daki bayılması ile mi cezalandırıldı, bilemiyorum"

3399 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْلَا بَنُو إِسْرَائِيلَ لَمْ يَخْنَزْ اللَّحْمُ وَلَوْلَا حَوَّاءُ لَمْ تَخُنْ أُنْثَى زَوْجَهَا الدَّهْرَ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Eğer İsrâîl oğulları olmasaydı et kokmazdı, Havva (anamız) olmasaydı kadın cinsi hiçbir zaman zevcine hıyanet edip aldat-mazdı"

بَاب طُوفَانٍ مِنْ السَّيْلِ يُقَالُ لِلْمَوْتِ الْكَثِيرِ طُوفَانٌ الْقُمَّلُ الْحُمْنَانُ يُشْبِهُ صِغَارَ الْحَلَمِ {حَقِيقٌ} حَقٌّ {سُقِطَ} كُلُّ مَنْ نَدِمَ فَقَدْ سُقِطَ فِي يَدِهِ حَدِيثِ الْخَضِرِ مَعَ مُوسَى عَلَيْهِمَا السَّلَام

3400 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَهُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ تَمَارَى هُوَ وَالْحُرُّ بْنُ قَيْسٍ الْفَزَارِيُّ فِي صَاحِبِ مُوسَى قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ هُوَ خَضِرٌ فَمَرَّ بِهِمَا أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ فَدَعَاهُ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقَالَ إِنِّي تَمَارَيْتُ أَنَا وَصَاحِبِي هَذَا فِي صَاحِبِ مُوسَى الَّذِي سَأَلَ السَّبِيلَ إِلَى لُقِيِّهِ هَلْ سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْكُرُ شَأْنَهُ قَالَ نَعَمْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بَيْنَمَا مُوسَى فِي مَلَإٍ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ جَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ هَلْ تَعْلَمُ أَحَدًا أَعْلَمَ مِنْكَ قَالَ لَا فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَى مُوسَى بَلَى عَبْدُنَا خَضِرٌ فَسَأَلَ مُوسَى السَّبِيلَ إِلَيْهِ فَجُعِلَ لَهُ الْحُوتُ آيَةً وَقِيلَ لَهُ إِذَا فَقَدْتَ الْحُوتَ فَارْجِعْ فَإِنَّكَ سَتَلْقَاهُ فَكَانَ يَتْبَعُ أَثَرَ الْحُوتِ فِي الْبَحْرِ فَقَالَ لِمُوسَى فَتَاهُ {أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنْسَانِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ} فَقَالَ مُوسَى {ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ فَارْتَدَّا عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا} فَوَجَدَا خَضِرًا فَكَانَ مِنْ شَأْنِهِمَا الَّذِي قَصَّ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ

Seylden Olan Tûfân Babı: Çok (yânî arka arkaya devamlı) olan ölüme de "Tûfân" denilir. "Kummel", küçük kenelerdir ki, büyük nevi'nin küçüklerine benzer. "Hakîkun", 'Hakkun" demektir. "Sukıta"t "Pişman olan herkesin eli düşmüştür (yânî şaşmıştır)" .

29- Hızır'la Mûsâ Aleyhima's-Selâm Hadîsi Babı

-..Ubeydullah ibn Abdillah, İbn Abbâs'tan haber vermiştir: İbn Abbâs ile el-Hurr ibn Kays el-Fezârî, Mûsâ Peygamberdin kendişini bulmak için gitmiş olduğu sahibi hakkında münâkaşa etmişlerdir. İbn Abbâs:
— O zât Hızır'dır, demiştir. Akabinde bu münâkaşa edenlerin yanından Ubeyy ibn Ka'b geçmiş. İbn Abbâs, hemen onu çağırmış ve:
— Ben, şu meclis arkadaşım el-Hurr'le, Musa'nın kendisiyle buluşmak için yol bulmak istediği sahibi hakkında mücâdele ettim. Sen Rasûlullah'tan onun hâlini zikrederken bir hadîs işittin mi? diye sormuş. Ubeyy de şöyle demiştir:
— Evet, ben Rasûlullah'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Mûsâ, İsrâîl oğullan 'ndan bir topluluk içinde bulunduğu sırada bir kimse geldi ve Musa'ya: 'Senden daha bilgili bir kimse biliyor musun?' diye sordu. Mûsâ: ıHayır bilmiyorum' dedi. Bunun üzerine Allah, Musa'ya: 'Evet senden daha âlim, kulumuz Hızır vardır' diye vahyetti. Mûsâ hemen Rabb 'inden ona kavuşmanın yolunu istedi. Ve o kula ulaşmak için balık bir alâmet yapıldı ve kendisine: 'Sen balığı kaybettiğin zaman hemen dön, çünkü sen ona kavuşacaksın' denildi. Artık Mûsâ balığın denizdeki izini ta'kîb ediyordu. Nihayet hizmet eden genç, Musa'ya: 'Gördün mü, kayaya sığındığımız vakit ben balığın gittiğini haber vermeyi unutmuşum. Onu söylemeyi bana unutturan da şeytândan başkası değil' dedi. Mûsâ: 'İşte bizim arayacağımız bu idi' dedi ve hemen izlerinin üzerinde gerisin geri döndüler. Derken Hızır'I buldular. Bundan sonra Mûsâ ile Hızır'ın sânlarından olan şeyi Allah kendi Kitâb'ında kıssa edip anlatmıştır"

3401 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ إِنَّ نَوْفًا الْبَكَالِيَّ يَزْعُمُ أَنَّ مُوسَى صَاحِبَ الْخَضِرِ لَيْسَ هُوَ مُوسَى بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنَّمَا هُوَ مُوسَى آخَرُ فَقَالَ كَذَبَ عَدُوُّ اللَّهِ حَدَّثَنَا أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ مُوسَى قَامَ خَطِيبًا فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ فَسُئِلَ أَيُّ النَّاسِ أَعْلَمُ فَقَالَ أَنَا فَعَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِ إِذْ لَمْ يَرُدَّ الْعِلْمَ إِلَيْهِ فَقَالَ لَهُ بَلَى لِي عَبْدٌ بِمَجْمَعِ الْبَحْرَيْنِ هُوَ أَعْلَمُ مِنْكَ قَالَ أَيْ رَبِّ وَمَنْ لِي بِهِ وَرُبَّمَا قَالَ سُفْيَانُ أَيْ رَبِّ وَكَيْفَ لِي بِهِ قَالَ تَأْخُذُ حُوتًا فَتَجْعَلُهُ فِي مِكْتَلٍ حَيْثُمَا فَقَدْتَ الْحُوتَ فَهُوَ ثَمَّ وَرُبَّمَا قَالَ فَهُوَ ثَمَّهْ وَأَخَذَ حُوتًا فَجَعَلَهُ فِي مِكْتَلٍ ثُمَّ انْطَلَقَ هُوَ وَفَتَاهُ يُوشَعُ بْنُ نُونٍ حَتَّى إِذَا أَتَيَا الصَّخْرَةَ وَضَعَا رُءُوسَهُمَا فَرَقَدَ مُوسَى وَاضْطَرَبَ الْحُوتُ فَخَرَجَ فَسَقَطَ فِي الْبَحْرِ {فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا} فَأَمْسَكَ اللَّهُ عَنْ الْحُوتِ جِرْيَةَ الْمَاءِ فَصَارَ مِثْلَ الطَّاقِ فَقَالَ هَكَذَا مِثْلُ الطَّاقِ فَانْطَلَقَا يَمْشِيَانِ بَقِيَّةَ لَيْلَتِهِمَا وَيَوْمَهُمَا حَتَّى إِذَا كَانَ مِنْ الْغَدِ {قَالَ لِفَتَاهُ آتِنَا غَدَاءَنَا لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا} وَلَمْ يَجِدْ مُوسَى النَّصَبَ حَتَّى جَاوَزَ حَيْثُ أَمَرَهُ اللَّهُ قَالَ لَهُ فَتَاهُ {أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنْسَانِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا} فَكَانَ لِلْحُوتِ سَرَبًا وَلَهُمَا عَجَبًا قَالَ لَهُ مُوسَى {ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِي فَارْتَدَّا عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا} رَجَعَا يَقُصَّانِ آثَارَهُمَا حَتَّى انْتَهَيَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِذَا رَجُلٌ مُسَجًّى بِثَوْبٍ فَسَلَّمَ مُوسَى فَرَدَّ عَلَيْهِ فَقَالَ وَأَنَّى بِأَرْضِكَ السَّلَامُ قَالَ أَنَا مُوسَى قَالَ مُوسَى بَنِي إِسْرَائِيلَ قَالَ نَعَمْ أَتَيْتُكَ لِتُعَلِّمَنِي {مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا} قَالَ يَا مُوسَى إِنِّي عَلَى عِلْمٍ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ عَلَّمَنِيهِ اللَّهُ لَا تَعْلَمُهُ وَأَنْتَ عَلَى عِلْمٍ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ عَلَّمَكَهُ اللَّهُ لَا أَعْلَمُهُ قَالَ هَلْ أَتَّبِعُكَ {قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَى مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا إِلَى قَوْلِهِ إِمْرًا} فَانْطَلَقَا يَمْشِيَانِ عَلَى سَاحِلِ الْبَحْرِ فَمَرَّتْ بِهِمَا سَفِينَةٌ كَلَّمُوهُمْ أَنْ يَحْمِلُوهُمْ فَعَرَفُوا الْخَضِرَ فَحَمَلُوهُ بِغَيْرِ نَوْلٍ فَلَمَّا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ جَاءَ عُصْفُورٌ فَوَقَعَ عَلَى حَرْفِ السَّفِينَةِ فَنَقَرَ فِي الْبَحْرِ نَقْرَةً أَوْ نَقْرَتَيْنِ قَالَ لَهُ الْخَضِرُ يَا مُوسَى مَا نَقَصَ عِلْمِي وَعِلْمُكَ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ إِلَّا مِثْلَ مَا نَقَصَ هَذَا الْعُصْفُورُ بِمِنْقَارِهِ مِنْ الْبَحْرِ إِذْ أَخَذَ الْفَأْسَ فَنَزَعَ لَوْحًا قَالَ فَلَمْ يَفْجَأْ مُوسَى إِلَّا وَقَدْ قَلَعَ لَوْحًا بِالْقَدُّومِ فَقَالَ لَهُ مُوسَى مَا صَنَعْتَ قَوْمٌ حَمَلُونَا بِغَيْرِ نَوْلٍ عَمَدْتَ إِلَى سَفِينَتِهِمْ فَخَرَقْتَهَا {لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا} فَكَانَتْ الْأُولَى مِنْ مُوسَى نِسْيَانًا فَلَمَّا خَرَجَا مِنْ الْبَحْرِ مَرُّوا بِغُلَامٍ يَلْعَبُ مَعَ الصِّبْيَانِ فَأَخَذَ الْخَضِرُ بِرَأْسِهِ فَقَلَعَهُ بِيَدِهِ هَكَذَا وَأَوْمَأَ سُفْيَانُ بِأَطْرَافِ أَصَابِعِهِ كَأَنَّهُ يَقْطِفُ شَيْئًا فَقَالَ لَهُ مُوسَى {أَقَتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ نَفْسٍ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا نُكْرًا قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا قَالَ إِنْ سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَاحِبْنِي قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا فَانْطَلَقَا حَتَّى إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَا أَهْلَهَا فَأَبَوْا أَنْ يُضَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَّ} مَائِلًا أَوْمَأَ بِيَدِهِ هَكَذَا وَأَشَارَ

سُفْيَانُ كَأَنَّهُ يَمْسَحُ شَيْئًا إِلَى فَوْقُ فَلَمْ أَسْمَعْ سُفْيَانَ يَذْكُرُ مَائِلًا إِلَّا مَرَّةً قَالَ قَوْمٌ أَتَيْنَاهُمْ فَلَمْ يُطْعِمُونَا وَلَمْ يُضَيِّفُونَا عَمَدْتَ إِلَى حَائِطِهِمْ {لَوْ شِئْتَ لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا} قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَدِدْنَا أَنَّ مُوسَى كَانَ صَبَرَ فَقَصَّ اللَّهُ عَلَيْنَا مِنْ خَبَرِهِمَا قَالَ سُفْيَانُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْحَمُ اللَّهُ مُوسَى لَوْ كَانَ صَبَرَ لَقُصَّ عَلَيْنَا مِنْ أَمْرِهِمَا وَقَرَأَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَمَامَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ صَالِحَةٍ غَصْبًا وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ كَافِرًا وَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ ثُمَّ قَالَ لِي سُفْيَانُ سَمِعْتُهُ مِنْهُ مَرَّتَيْنِ وَحَفِظْتُهُ مِنْهُ قِيلَ لِسُفْيَانَ حَفِظْتَهُ قَبْلَ أَنْ تَسْمَعَهُ مِنْ عَمْرٍو أَوْ تَحَفَّظْتَهُ مِنْ إِنْسَانٍ فَقَالَ مِمَّنْ أَتَحَفَّظُهُ وَرَوَاهُ أَحَدٌ عَنْ عَمْرٍو غَيْرِي سَمِعْتُهُ مِنْهُ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا وَحَفِظْتُهُ مِنْهُ

Bize Alî ibn Abdillah tahdîs etti: Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs etti. Bize Amr ibn Dînâr tahdîs edip şöyle dedi: Bize Saîd ibn Cubeyr haber verip şöyle dedi: Ben İbn Abbâs'a:
— Nevf el-Bekkâî, Hızır'ın sahibi olan Mûsâ, İsrâîl oğulları'nın Musa'sı değildir; o başka bir Musa'dır diye iddia ediyor, dedim. Bunun üzerine İbn Abbâs:
— Allah'ın düşmanı yalan söylemiştir, dedi ve hadîsi şöyle nakletti: Bize Ubeyy ibn Ka'b, Peygamber'den şöyle tahdîs etti : "Musa Peygamber İsrâîl oğulları içinde hutbeye kalkmıştı. Kendisine:
— İnsanların en âlimi kimdir? diye soruldu. — En âlim benim, diye cevâb verdi.
Bu husustaki ilmi Allah en bilendir diyerek Allah'a döndürmediğinden dolayı Allah onu azarladı da:
— Evet, iki denizin birleştiği yerde benim bir kulum var, işte o senden daha âlimdir, buyurdu.Mûsâ:
— Ey Rabb 'im, onu görmeyi bana kim tekeffül eder? dedi. -Bazen râvî Sufyân: Ey Rabb'im, ona nasıl yol bulayım? şeklinde söyledi.-Ona:
— Bir balık alır ve onu bir zenbil içinde taşırsın. Onu nerede kaybedersen o kulum işte oradadır, dedi. -Bazen de aynı ma'nâya olan "Semme" yerine "Semmeh" dedi.-Mûsâ bir balık aldı ve onu bir zenbîl içine koydu. Bundan sonra Mûsâ hizmetçi genci Yûşa' ibn Nün ile birlikte gitti. Nihayet o kayanın yanına varınca başlarını yere koydular. Akabinde Mûsâ uyudu. Bu arada balık debelendi ve zenbîlden çıkıp denize düştü. Ve deniz içinde kendine şaşılacak bir surette su künkü gibi (bir boşluk bırakarak) yolunu açıp gitti. Allah batıktan suyun akışını tuttudasu, tâkgibiol-du. Şöyle kemer takı gibi oldu" demiştir.
"Uyandıktan sonra o gecenin kalanı ile bütün gün yürüdüler. Nihayet sabah olunca Mûsâ hizmetçisine:
— Kuşluk yemeğimizi getir, yemin olsun biz bu seferimizden garîb bir yorgunluk duyduk, dedi. Hâlbuki Mûsâ, Allah'ın emrettiği o yerin ötesine geçmedikçe yorgunluk duymamıştı. Hizmetçi delikanlısı, Musa'ya:
— Gördün mü,taşın yanında barındığımız zaman balığı (yânî balığın gittiğini haber vermeyi) unutmuşum. Bunu söylemeyi bana unutturan da şeytandan başkası değil, Balık deniz içinde şaşılacak bir surette yolunu tutup gitti. Balığın girmesi için suda bir oyuk meydana geldi. Deniz içinde böyle bir yolun açılması Mûsâ ile hizmetçisince hayret edilecek birşey olmuştu. Mûsâ, gence:
— Zaten aramakta olduğumuz bu idi, dedi. Bunun üzerine kendi izleri üzerinde, izlerine baka baka geriye döndüler. Taşın yanına varınca bir de baktılar ki, elbiseye bürünmüş bir adam duruyor. Mûsâ ona selâm verdi. O da selâmı aldı ve:
— Senin bulunduğun yerde selâm nereden (yânî nasıl olur)? dedi.
— Ben Musa'yım, dedi. O:
— İsrâfl oğutları'nın Musa'sı mı? diye sordu.
— Evet, dedi. Mûsâ (sonra yine söze başlayıp):
— Sana öğretilen rüşd ve hidâyetten bana birşey öğretmen için senin yanına geldim, dedi. Hızır:
— (Doğrusu sen benim beraberimde asla sabredemezsin.) Yâ Mûsû! Ben, Allah 'in bana öğrettiği Öyle bir ilim üzerindeyim ki, sen onu bilemezsin. Sen de Allah'ın öğrettiği, Allah ilminden öyle bir ilim üzerindesin ki, onu da ben bilemem, cevâbını verdi." "Mûsâ ona:
— Sana öğretilen ilimden bana da öğretmen için sana tâbi olayım mı? dedi. O da:
— Doğrusu sen benim beraberimde asla sabredemezsin. İçyüzünü kavrayamadığın bir bilgiye nasıl sabredersin? dedi. O da:
— Allah dilerse beni sabredici bulacaksın, sana hiçbir işte karşı gelmeyeceğim, dedi.O:
—Eğer bu suretle bana tâbi olacaksan ben sana anıp söyleyinceye kadar sen bana hiçbirşey sorma,dedi.
'Bundan sonra deniz kıyısında yürüyerek gittiler. Yanlarına bir gemi uğradı. Kendilerini gemiye almaları için gemicilerle konuştular. Gemiciler Hızır'ı tanıdılar ve onları ücretsiz olarak gemiye aldılar. Onlar

gemiye bindikleri zaman bir serçe kuşu geldi, geminin kenarına kondu ve denizden bir iki gaga su aldı. Hızır, Musa'ya:
— Yâ Mûsâ! Benim ilmimle senin ilmin, Allah'ın ilminden bu serçenin gagasıyle denizden aldığı su kadar bile eksiltmez, dedi. Derken Hızır, eline bir balta aldı da gemi tahtalarından birini söktü."Râvî: Mûsâ farkına varmadan Hızır keserle bir tahta sokmuştur, dedi."Musa ona:
— Sen ne yaptın? Adamlar bizi ücretsiz olarak gemilerine almışlarken sen gemilerine kasdedip içindekileri batırmak için mi deliyor-sun? And olsun, sen büyük bir iş yaptın, dedi. Hızır:
— Sen beraberimde asla sabredemezsin demedim mi? dedi. Mûsâ:
— Unuttuğum şeyden dolayı beni muâhaze etme, şu arkadaşlığımızda bana güçlük yükleme, dedi. Hakîkaten Musa'nın bu ilk muhalefeti Musa'dan bir unutma eseri olmuştu. Denizden karaya çıktıkları zaman, diğer çocukların beraberinde oynamakta olan bir oğlana uğradılar. Hızır hemen o çocuğun başından tuttu ve onu eliyle şöyle kopardı." Râvî Sufyân, parmaklarının uçlarıyle sanki birşey koparır gibi işaret edip göstermiştir."Mûsâ ona:
— Tertemiz, mâsûm bir canı diğer bir can karşılığı olmaksızın öldürdün hâ? And olsun ki sen çok kötü bir şey yaptın, dedi. O zât:
— Ben sana beraberimde asla sabredemezsin demedim mi? dedi. Mûsâ:
— Eğer bundan sonra sana birşey sorarsam benimle arkadaşlık etme; o takdirde tarafımdan muhakkak özre ulaşmışsındır, dedi. Yine gittiler. Nihayet bir memleket halkına vardılar ki, ora ahâlîsinden yemek istedikleri hâlde kendilerini konuk etmekten çekinmişlerdi. Derken yıkılmak isteyen bir duvar buldular. O, bunu eliyle şöyle doğrultuverdi."Râvî Sufyân, eliyle birşeyin üstünden mesheder gibi işaret etmiştir. Râvî Alî ibn Abdillah el-Medînî: Ben Sufyân ibn Uyeyne'den ancak bir kerre "Meyledici" sözünü söylerken işittim, demiştir. "Mûsâ:
— Bunlar, kendilerine geldiğimiz, bizlere yemek yedirmeyen ve bizleri konuklatmayan bir kavimdir. Sen onların yıkılmaya yüz tutmuş olan duvarına geldin de onu doğrulttun. İsteseydin elbet buna karşı bir ücret alırdın, dedi.O zât:
— İşte bu,benimle senin ayrılışımızdır. Sana üzerinde sabredemediğin şeylerin içyüzünü haber vereceğim, dedi. " Peygamber (S) -kıssayı buraya kadar hikâye ettikten sonra-: "Ne olurdu sabredeydi de,aralarında geçecek haberlerini Allah bize kıssa yapaydı" buyurmuştur.Râvî Sufyân: Peygamber (S): "Allah, Musa'ya rahmet etsin. Keşke Mûsâ sabretseydi de, Allah onların işlerinden bize anlatsaydı" buyurdu, demiştir. Saîd ibn Cubeyr şöyle demiştir: Ve İbn Abbâs şu âyetleri okudu: "Gemiye gelince, denizde iş yapan yoksullarındı. Onun için ben onu kusurlu yapmak istedim ki, arkalarında her sağlam gemiyi zorla almakta olan bir hükümdar vardı. Oğlana gelince: Onun anası da, babası da imân etmiş kimselerdi. Bunun için onları bir azgınlık ve kâfirlik bürümesinden endîşe ettik de, istedik ki, onların Rabb 7 bunun yerine daha hayırlısını, merhametçe daha yakınını versin. Duvara gelince: Bu, o şehirde iki yetîm oğlancığındı. Altında da onlara âid bir define vardı. Babaları iyi bir adamdı. Binâenaleyh Rabb *in diledi ki, ikisi de rüşdlerine ersinler, definelerini çıkarsınlar. Bu, Rabb 'inden bir merhametti. Ben bunları kendi re'yimle yapmadım. İşte üzerinde sabredemediğin şeylerin içyüzü!" (ei-Kehf: 79-82).Alî ibnu'l-Medînî dedi ki: Sonra Sufyân ibn Uyeyne bana: Ben bu hadîsi Amr ibn Dinar'dan iki kerre işittim ve iki kerre ondan ezberledim, dedi. Sufyân'a: Sen bu hadîsi Amr ibn Dînâr'd'an işitmeden önce mi ezberledin yâhud bu hadîsi başka bir insandan mı ezberledin? diye soruldu. Bunun üzerine Sufyân: Hadîsi ezberlemekte olduğum kimseden: Sen bu hadîsi benden başka Amr'dan rivayet eden bir kimse işittin mi? Ben bu hadîsi Amr ibn Dînâr'dan iki yâhud üç kerre işitmişim ve ondan ezberlemişimdir, dedi

---

3402 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ ابْنُ الْأَصْبِهَانِيِّ أَخْبَرَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّمَا سُمِّيَ الْخَضِرَ أَنَّهُ جَلَسَ عَلَى فَرْوَةٍ بَيْضَاءَ فَإِذَا هِيَ تَهْتَزُّ مِنْ خَلْفِهِ خَضْرَاءَ

-..Bize İbnu'l-Mubârek, Ma'mer'den; o da Hemmâm ibn Münebbih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S): "Hızır'a Hızır (Hadır) denilmesinin sebebi şudur: Hızır otsuz kuru bir yere oturduğu zaman ansızın o otsuz yer Hızır'ın arkasından yeşillenip dalgalanırdı" buyurmuştur

3403 – حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِيلَ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ {ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حِطَّةٌ} فَبَدَّلُوا فَدَخَلُوا يَزْحَفُونَ عَلَى أَسْتَاهِهِمْ وَقَالُوا حَبَّةٌ فِي شَعْرَةٍ

-...Bize Abdurrazzâk ibn Hemmâm es-San'ânî, Ma'mer ibn Râşid'den; o da Hemmâm ibn Münebbih'ten tahdîs etti: O da Ebû Hureyre(R)'den şöyle derken işitmiştir:Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "İsrâîl oğulları 'na: Beytu 'l-Makdis kapısından eğilerek giriniz ve: Hıtta (= yâ Rabb, dileğimiz günâhımızı affetmendir) deyiniz, denildi. Fakat onlar (tersine) kıçları üzere emekleyerek girdiler ve Hıtta yerine "Habbetunfîşa'ratın (= Kıl çuval içinde hububat)" sözünü söylediler"

3404 – حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ الْحَسَنِ وَمُحَمَّدٍ وَخِلَاسٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مُوسَى كَانَ رَجُلًا حَيِيًّا سِتِّيرًا لَا يُرَى مِنْ جِلْدِهِ شَيْءٌ اسْتِحْيَاءً مِنْهُ فَآذَاهُ مَنْ آذَاهُ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ فَقَالُوا مَا يَسْتَتِرُ هَذَا التَّسَتُّرَ إِلَّا مِنْ عَيْبٍ بِجِلْدِهِ إِمَّا بَرَصٌ وَإِمَّا أُدْرَةٌ وَإِمَّا آفَةٌ وَإِنَّ اللَّهَ أَرَادَ أَنْ يُبَرِّئَهُ مِمَّا قَالُوا لِمُوسَى فَخَلَا يَوْمًا وَحْدَهُ فَوَضَعَ ثِيَابَهُ عَلَى الْحَجَرِ ثُمَّ اغْتَسَلَ فَلَمَّا فَرَغَ أَقْبَلَ إِلَى ثِيَابِهِ لِيَأْخُذَهَا وَإِنَّ الْحَجَرَ عَدَا بِثَوْبِهِ فَأَخَذَ مُوسَى عَصَاهُ وَطَلَبَ الْحَجَرَ فَجَعَلَ يَقُولُ ثَوْبِي حَجَرُ ثَوْبِي حَجَرُ حَتَّى انْتَهَى إِلَى مَلَإٍ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ فَرَأَوْهُ عُرْيَانًا أَحْسَنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ وَأَبْرَأَهُ مِمَّا يَقُولُونَ وَقَامَ الْحَجَرُ فَأَخَذَ ثَوْبَهُ فَلَبِسَهُ وَطَفِقَ بِالْحَجَرِ ضَرْبًا بِعَصَاهُ فَوَاللَّهِ إِنَّ بِالْحَجَرِ لَنَدَبًا مِنْ أَثَرِ ضَرْبِهِ ثَلَاثًا أَوْ أَرْبَعًا أَوْ خَمْسًا فَذَلِكَ قَوْلُهُ {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَى فَبَرَّأَهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا}

-....Bize Avf el-Arâbî, el-Hasen'den, Muhammed ibn Sîrîn'den, Hılâs ibn Ömer'den;bunların üçü de Ebû Hureyre(R)'den tahdîs ettiler: O şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Mûsâ çok hayâlı, sıkı örtünen bir kimse idi. Kendisi hayâlı olmak istediği için derisinden hiçbirşey görülmezdi. Bu hâlinden dolayı İsrail oğulları'ndan ona ezâ edenler eza ettiler.ve:
— Mûsâ bu kadar sıkı örtünmeyi ancak cildindeki bir ayıptan dolayı yapmaktadır: Onda ya baras denilen deri hastalığı yâhud husyelerin şişmesi yâhud da bir âfet vardır, dediler, Allah da onların Mûsâ için söyledikleri kusurlardan bert olduğunu ortaya çıkarmak istedi. Mûsâ bir gün yalnız başına yıkanmak için soyundu, elbiselerini bir taş üzerine koydu, sonra yıkandı. Yıkanması bitince elbiselerini almak için onların yanına gitti. Bu sırada taş, elbiselerle yuvarlanıp gitti. Mûsâ da asasını alıp taşı yakalamaya gitti ve:
— Ey taş, elbisemi; ey taş, elbisemi! diyerek koşmaya başladı. Nihayet İsrâîl oğulları'ndan bir topluluğun yanına kadar vardı.Bu suretle onlar Mûsâ 'yi çıplak olarak ve Allah 'in yarattığı en güzel surette gördüler. Böylece Allah Musa'yı onların demekte olduklarından berî kıldı. Taş orada durdu, Mûsâ elbisesini alıp giydi. Akabinde Mûsâ asâsıyle taşı dövmeye başladı".Ebû Hureyre: Vallahi o taşta Musa'nın vurma izinden üç yâhud dört yâhud beş yara izi kalmıştır, demiştir.İşte bu ezâ, Yüce Allah'ın şu kavlinde zikrolunandır: *'Ey îmân edenler, siz de Musa'yı incitenler gibi olmayın. Nihayet Allah onu dedikleri şeyden temize çıkardı. O, Allah indinde yüzlü (i'tibârh bir zât) İdİ" (el-Ahzâb: 69)

3405 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَسْمًا فَقَالَ رَجُلٌ إِنَّ هَذِهِ لَقِسْمَةٌ مَا أُرِيدَ بِهَا وَجْهُ اللَّهِ فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَغَضِبَ حَتَّى رَأَيْتُ الْغَضَبَ فِي وَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ يَرْحَمُ اللَّهُ مُوسَى قَدْ أُوذِيَ بِأَكْثَرَ مِنْ هَذَا فَصَبَرَ

-... Ben Abdullah ibn Mus'ûd(R)'dan işittim, şöyle dedi: Peygamber (S) bir ganimeti taksîm etmişti. Bir adam:
— Bu, Allah'ın rızâsı istenmeyerek yapılan bir taksîmdir, dedi. Ben Peygamber'e geldim ve bu sözü kendisine haber verdim. Bu haksız sözü işitince Peygamber öfkelendi, hattâ ben yüzünde öfke izinin belirdiğini gördüm. Sonra Peygamber:
— "Allah Musa'ya rahmet etsin! Ona benim uğradığım şu ezadan daha fazlasıyle ezâ edilmişti de o sabretmişti" buyurdu

---

بَاب {يَعْكِفُونَ عَلَى أَصْنَامٍ لَهُمْ} {مُتَبَّرٌ} خُسْرَانٌ {وَلِيُتَبِّرُوا} يُدَمِّرُوا {مَا عَلَوْا} مَا غَلَبُوا

3406 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَجْنِي الْكَبَاثَ وَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عَلَيْكُمْ بِالْأَسْوَدِ مِنْهُ فَإِنَّهُ أَطْيَبُهُ قَالُوا أَكُنْتَ تَرْعَى الْغَنَمَ قَالَ وَهَلْ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا وَقَدْ رَعَاهَا

"İsrail oğullarını denizden geçirdik. Şimdi putlarının önünde tapagelen bir kavme rastgeldiler: Yâ Mûsâ, onların nasıl tanrıları varsa, sen de bize öyle bir tanrı yap, dediler.Mûsâ: Siz cidden ne cahillik eder bir kavimsiniz. Şübhe yok ki bunların içinde bulundukları dîn helake mahkûmdur. (İbâdet diye) yapmakta oldukları nesne de boşunadır', dedi" (eiÂ'râf: 138-139).'Mutebberun", "HusrârTdır."Biz Kitâb'da İsrâîl oğullarına şu haberi verdik: İyilik ederseniz o iyiliği kendinize etmiş olursunuz. Kötülük de ederseniz o kötülüğü yine kendinize etmiş olursunuz. Artık diğer va'de gelince, yüzlerinizi kötülesinler, mescide birinci defa girdikleri gibi girsinler, galebe ve isti'lâ ettiklerini mahvettikçe etsinler diye (başınıza yine düşmanlar musallat ettik)" (ei-îsrâ: 7). Veli-yutebbirû", "Yudemmirû"; "Mâ alev", "Mâ galebû" demektir .
-...Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Bizler Rasûlullah'ın beraberinde misvak ağacının olgun yemişlerini topluyorduk. Rasûlullah (S):
— "Bundan siyah olanını alınız- Çünkü böylesi en hoş olanıdır" buyurdu.Sahâbîler:
— Sen koyun güder miydin? diye sordular. Rasûlullah:
--"Her peygamber muhakkak koyun çobanlığı yapmıştır" buyurdu

بَاب {وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً} الْآيَةَ قَالَ أَبُو الْعَالِيَةِ الْعَوَانُ النَّصَفُ بَيْنَ الْبِكْرِ وَالْهَرِمَةِ {فَاقِعٌ} صَافٍ {لَا ذَلُولٌ} لَمْ يُذِلَّهَا الْعَمَلُ {تُثِيرُ الْأَرْضَ} لَيْسَتْ بِذَلُولٍ تُثِيرُ الْأَرْضَ وَلَا تَعْمَلُ فِي الْحَرْثِ {مُسَلَّمَةٌ} مِنْ الْعُيُوبِ {لَا شِيَةَ} بَيَاضٌ {صَفْرَاءُ} إِنْ شِئْتَ سَوْدَاءُ وَيُقَالُ صَفْرَاءُ كَقَوْلِهِ {جِمَالَاتٌ صُفْرٌ} {فَادَّارَأْتُمْ} اخْتَلَفْتُمْ

'Bir zaman da Mûsâ, kavmine: 'Allah size herhalde bir inek boğazlamanızı emrediyor' demişti. Onlar: 'Bizi eğlence mi ediyorsun?' demişlerdi. Mûsâ da: 'Ben câhillerden olmaktan Allah 'a sığınırım' demişti. Yine demişlerdi ki; ıBizim için Rabb Hne duâ et de onun ne olduğunu bize iyice açıklasın Mûsâ da; 'Allah diyor ki; 'O, ne çok yaşlı, ne de pek genç değil; ikisi ortası bir dinç inektir. Artık emrolunduğunuz şeyi yapın* demişti. (Tekrar) şöyle söylediler: 'Bizim için Rabb Hne duâ et de, o nedir, apaçık anlatsın bize. Çünkü bizce birçok inekler birbirine benziyor. Allah dilerse muvaffak oluruz'. Mûsâ şöyle dedi: 'Rabb Hm buyuruyor ki: O, ne boyunduruğa koşulup arazî sürecek, ne ekin sulayacak bir inek değildir. Salmadır (yâhûd: Ayıptan salimdir). Hiçbir alacası da yoktur. Onlar: 'İşte şimdi hakikati getirdin (vasfını tastamam bildir din), dediler. Bunun üzerine o ineği boğazladılar ki, az kaldı bunu yapmayacaklardı. Hani siz bir kimse öldürmüştünüz de onun (kaatili) hakkında birbirinizle atışmıştınız. Hâlbuki Allah sizin gizleyecek olduğunuz şeyi açığa vurandı. Onun için biz: Ona (öldürülen o adama, kesilen ineğin) bir parçasıyle vurun, demiştik. İşte Allah böylece ölüleri diriltir, size âyetlerini gösterir. Gerek ki aklınızı başınıza (el-Bakara: 67-73).Ebû'I-Aliye şöyle demiştir: "el-Avânu", genç ile yaşlı arasıdır; "Fâkıun", alacası yok safî

bir renk; "Lâ zelûlun", çalışma onu zelîl kılmamış; "TusîruH-arda", "O ne boyunduruğa koşulup arazî sürer ne de ekin sulamakta çalışır bir zelûl değildir"; "Musellemetun", yânî "Ayıplardan salim kılınmış"; "Lâ şiyete", "Onda beyaz ve sarı yok". Ebû Ubeyde: İstersen siyah renk de yok dersin, "Herbiri sanki sarı sarı erkek develerdir" (ei-Murkiât: 33) kavlinde olduğu gibi "Sufrun" da denilir, "Safrâu" da denilir. "Feddâra'tum" (ei-Bakara: 72) "ihtilâf ettiniz" demektir.

بَاب وَفَاةِ مُوسَى وَذِكْرِهِ بَعْدُ

3407 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أُرْسِلَ مَلَكُ الْمَوْتِ إِلَى مُوسَى عَلَيْهِمَا السَّلَام فَلَمَّا جَاءَهُ صَكَّهُ فَرَجَعَ إِلَى رَبِّهِ فَقَالَ أَرْسَلْتَنِي إِلَى عَبْدٍ لَا يُرِيدُ الْمَوْتَ قَالَ ارْجِعْ إِلَيْهِ فَقُلْ لَهُ يَضَعُ يَدَهُ عَلَى مَتْنِ ثَوْرٍ فَلَهُ بِمَا غَطَّتْ يَدُهُ بِكُلِّ شَعَرَةٍ سَنَةٌ قَالَ أَيْ رَبِّ ثُمَّ مَاذَا قَالَ ثُمَّ الْمَوْتُ قَالَ فَالْآنَ قَالَ فَسَأَلَ اللَّهَ أَنْ يُدْنِيَهُ مِنْ الْأَرْضِ الْمُقَدَّسَةِ رَمْيَةً بِحَجَرٍ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كُنْتُ ثَمَّ لَأَرَيْتُكُمْ قَبْرَهُ إِلَى جَانِبِ الطَّرِيقِ تَحْتَ الْكَثِيبِ الْأَحْمَرِ

Musa'nın Vefatı Ve Vefatından Sonrasının Zikri

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ölüm meleği Mûsâ Peygamber'e gönderildi.Melek, Musa'ya gelince, Mûsâ, meleğin yüzüne vurdu, gözünü kararttı. Melek Rabb'ine döndü ve:

— Sen beni ölmek istemeyen bir kula gönderdin! diye hâlini arzetti.Allah, Azrail'e:

— Sen yine Musa'ya dön de ona, elini bir öküzün sırtı üzerine koymasını ve elinin örttüğü her bir kıla mukaabil bir yıl ömrü olacağını söyle, buyurdu. Mûsâ bunu duyunca:

— Yâ Rabb'im, bundan sonra ne olacak? diye sordu. Allah:

— Bundan sonra yine ölüm vardır, buyurdu. Mûsâ:

— Öyle ise ölüm şimdi gelsin, niyazında bulundu.Ebû Hureyre dedi ki: Ve Allah'tan kendisini bir taş atımı uzaklığa kadar Mukaddes Arz'a yaklaştırmasını istedi.Ebû Hureyre şöyle dedi: Rasûlullah (S): "Eğer ben Musa'nın gömüldüğü o yerde sizinle beraber bulunsaydım, onun yol kenarında, kızıl kum tepesinin altında olan kabrim sizlere muhakkak gösterirdim buyurdu.

3407 - (م) قَالَ وَأَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ

Râvî Abdurrazzâk şöyle dedi: Ve bize Ma'mer haber verdi ki, Hemmâm ibn Münebbih şöyle demiştir: Bize Ebû Hureyre, Peygam-ber'den bunun benzeri hadîsi tahdîs etti

---

3408 - أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَسَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اسْتَبَّ رَجُلٌ مِنْ الْمُسْلِمِينَ وَرَجُلٌ مِنْ الْيَهُودِ فَقَالَ الْمُسْلِمُ وَالَّذِي اصْطَفَى مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْعَالَمِينَ فِي قَسَمٍ يُقْسِمُ بِهِ فَقَالَ الْيَهُودِيُّ وَالَّذِي اصْطَفَى مُوسَى عَلَى الْعَالَمِينَ فَرَفَعَ الْمُسْلِمُ عِنْدَ ذَلِكَ يَدَهُ فَلَطَمَ الْيَهُودِيَّ فَذَهَبَ الْيَهُودِيُّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ الَّذِي كَانَ مِنْ أَمْرِهِ وَأَمْرِ الْمُسْلِمِ فَقَالَ لَا تُخَيِّرُونِي عَلَى مُوسَى فَإِنَّ النَّاسَ يَصْعَقُونَ فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يُفِيقُ فَإِذَا مُوسَى بَاطِشٌ بِجَانِبِ الْعَرْشِ فَلَا أَدْرِي أَكَانَ فِيمَنْ صَعِقَ فَأَفَاقَ قَبْلِي أَوْ كَانَ مِمَّنْ اسْتَثْنَى اللَّهُ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Müslümanlardan bir adam ile Yahûdîler'den bir adam birbiriyle sövüştü. Müslüman yemin etmekte olduğu bir yemîn içinde:

— Muhammed'i âlemler üzerine süzüp çıkaran Allah'a yemîn ederim ki, dedi.Yahûdî de müslümâna karşı:

— Musa'yı âlemler üzerine süzüp çıkaran Allah'a yemîn ederim ki, dedi. Bu esnada müslümân elini kaldırıp Yahûdî'nin yüzüne bir tokat yapıştırdı. Bunun üzerine Yahûdî, Peygamber'e gitti. Kendisiyle müslümân kişinin işini O'na haber verdi. Peygamber (S):
— Bana Mûsâ üzerine hayırlıhk vermeyiniz. Muhakkak insanların hepsi -kıyamet günü bayılacaklar.Fakat ilk ayılan ben olacağım. O anda bir de göreceğim ki, Mûsâ, Arş'ın bir tarafına sıkıca tutunmuş duruyor. Bilmiyorum, Mûsâ da bayılanların içinde idi de benden evvel mi ayıldı, yâhud baygınlıktan Allah 'in istisna ettiği bahtiyar kimselerden mi bulundu?"

3409 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ احْتَجَّ آدَمُ وَمُوسَى فَقَالَ لَهُ مُوسَى أَنْتَ آدَمُ الَّذِي أَخْرَجَتْكَ خَطِيئَتُكَ مِنْ الْجَنَّةِ فَقَالَ لَهُ آدَمُ أَنْتَ مُوسَى الَّذِي اصْطَفَاكَ اللَّهُ بِرِسَالَاتِهِ وَبِكَلَامِهِ ثُمَّ تَلُومُنِي عَلَى أَمْرٍ قُدِّرَ عَلَيَّ قَبْلَ أَنْ أُخْلَقَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَجَّ آدَمُ مُوسَى مَرَّتَيْنِ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Âdem ile Mûsâ birbirine hüccet getirip çekiştiler. Mûsâ, Âdem 'e:
— Sen, günâhın seni cennetten çıkartmış olduğu Âdem'sin, dedi. Âdem de Musa'ya:
— Sen Allah'ın risâletleri ve kelâmı ile seçip üstün kıldığı Mûsâ'sın. Sonra sen, ben yaratılmadan evvel üzerime takdir edilmiş bir işten dolayı beni kınıyorsun! dedi". Bunun ardından Rasûlullah iki kerre: "Böylece Âdem Musa'ya delîl ve burhanla gâlib oldu" buyurdu

---

3410 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حُصَيْنُ بْنُ نُمَيْرٍ عَنْ حُصَيْنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَرَجَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا قَالَ عُرِضَتْ عَلَيَّ الْأُمَمُ وَرَأَيْتُ سَوَادًا كَثِيرًا سَدَّ الْأُفُقَ فَقِيلَ هَذَا مُوسَى فِي قَوْمِهِ

-....İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Bir gün Peygamber (S) bizim yanımıza çıktı da:"Bana bütün ümmetler arzolundu ve ben semânın etrafını kapatmış çok kalabalık bir karaltı gördüm: Şu, kavmi içinde Musa'dır, denildi"

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَةَ فِرْعَوْنَ إِلَى قَوْلِهِ وَكَانَتْ مِنْ الْقَانِتِينَ}

3411 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ مُرَّةَ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَلَ مِنْ الرِّجَالِ كَثِيرٌ وَلَمْ يَكْمُلْ مِنْ النِّسَاءِ إِلَّا آسِيَةُ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ وَمَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَإِنَّ فَضْلَ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضْلِ الثَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Allah îmân edenlere de Fir'avn'ın karısını bir misâl olarak îrâd etti. O vakit (bu kadın):'Ey Rabb 'im, bana nezdinde, cennetin içinde bir ev yap. Beni Fir'avn'dan ve onun (fena) amelinden kurtar. Beni o zâlimler güruhundan selâmete çıkar* demişti.Namusunu muhkem bir kaVa gibi muhafaza eden İmrân kızı Meryem'i de (Allah bir ismet numunesi olarak îrâd etti). Biz bundan dolayı ona ruhumuzdan üfürdük. O, Rabb 'inin kelimelerini ve kitâblarını tasdik etti. İtaat edenlerdendi o" (et-Tahrîm: 11-12)
-....Ebû Mûsâ (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Erkeklerden birçok kimse kemâle erdi. Kadınlardan ise Fir'avn'ın kadını Âsiye ile İmrân'ın kızı Meryem'den başkası kemâle erişemedi. (Bu ümmetin kadınları üzerine) Âişe'nin fazileti de tirid yemeğinin başka yemeklere karşı fazileti gibidir"

بَاب {إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى} الْآيَةَ {لَتَنُوءُ} لَتُثْقِلُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ {أُولِي الْقُوَّةِ} لَا يَرْفَعُهَا الْعُصْبَةُ مِنْ الرِّجَالِ يُقَالُ {الْفَرِحِينَ} الْمَرِحِينَ {وَيْكَأَنَّ اللَّهَ} مِثْلُ أَلَمْ تَرَ {أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ} وَيُوَسِّعُ عَلَيْهِ وَيُضَيِّقُ

"Hakîkaten Kaarûn, Musa'nın kavmindendi. Fakat onlara karşı serkeşlik etti o. Biz ona öyle hazîneler verdik ki, anahtarları güçlü kuvvetli bir cemâate ağır geliyordu. O vakit kavmi ona şöyle demişti: 'Şımarma, çünkü Allah şımarıkları sevmez. Allah'ın sana verdiği (maldan harcamakla) âhiret yurdunu ara. Dünyâdan nasibini de unutma. Allah'ın sana ihsan ettiği gibi, sen de insanlara ihsanda bulun. Yeryüzünde fesâd arama. Çünkü Allah fesâdçıları sevmez'. Kaarûn dedi ki:Bu servet bana ancak bende olan ilim sayesinde verilmiştir*. (O madem ki âlimdi) kendisinden evvelki nesillerden kuvvetçe daha üstün, cem Hyyetçe de daha kuvvetli kimseleri Allah'ın hakîkaten helak etmiş olduğunu bilmedi mi? Mücrimlerden günâhları sorulmaz. Derken zîneti içinde kavminin karşısına çıktı. Dünyâ hayâtını arzu edenler: 'Ne olurdu Kaarûn'a verilen (şu zenginlik) gibi bizim de olsaydı. O hakikat büyük bir bahtiyardır' dediler. Kendilerine ilim verilenler de: ïYazık olsun size! Allah'ın sevabı, îmân ve iyi amel eden kimseler için daha hayırlıdır. Buna da sabredenlerden başkası kavuşturulmaz' dediler. Nihayet biz onu da, sarayını da yere geçiriverdik. Artık Allah'a karşı kendisine yardım edecek hiçbir cemâati de yoktu onun.bizzat kendini müdâfaa edeceklerden de değildi o. Dün onun mevkiini temenni edenler,sabahleyin şöyle diyorlardı: 'Vay, demek ki Allah, kullarından kimi dilerse onun rızkımyayıyor, daraltıyor.
Allah bize lûtfetmeseydi, bizi de muhakkak batırmıştı.Vay, demek ki hakikat şudur: Kâfirler asla felah bulmaz!" (el-Kasas: 76-82)."Le tenûu", "Elbette ağır gelir" demektir. İbn Abbâs şöyle demiştir: "UlVl-kuvveti", yânî "O anahtarları erkeklerden kalabalık bir cemâat kaldıramazdı", "el-Ferıhtne", "Merıhın", yânî "Şımarıklar olarak";"Veykeennellâhe", "Elem tera ennellâhe yebsutu'rızka limen yeşâu ve yakdiru" sözü gibidir, yânî "Sen Allah'ın dilediği kimseye rızkı genişletir ve daraltır olduğunu bilmedin mi?" demektir

{وَإِلَى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا} إِلَى أَهْلِ مَدْيَنَ لِأَنَّ مَدْيَنَ بَلَدٌ وَمِثْلُهُ {وَاسْأَلْ الْقَرْيَةَ} وَاسْأَلْ الْعِيرَ يَعْنِي أَهْلَ الْقَرْيَةِ وَأَهْلَ الْعِيرِ {وَرَاءَكُمْ ظِهْرِيًّا} لَمْ يَلْتَفِتُوا إِلَيْهِ يُقَالُ إِذَا لَمْ يَقْضِ حَاجَتَهُ ظَهَرْتَ حَاجَتِي وَجَعَلْتَنِي ظِهْرِيًّا قَالَ الظِّهْرِيُّ أَنْ تَأْخُذَ مَعَكَ دَابَّةً أَوْ وِعَاءً تَسْتَظْهِرُ بِهِ مَكَانَتُهُمْ وَمَكَانُهُمْ وَاحِدٌ {يَغْنَوْا} يَعِيشُوا {تَأْسَ} تَحْزَنْ {آسَى} أَحْزَنُ وَقَالَ الْحَسَنُ {إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ} يَسْتَهْزِئُونَ بِهِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ لَيْكَةُ الْأَيْكَةُ {يَوْمِ الظُّلَّةِ} إِظْلَالُ الْغَمَامِ الْعَذَابَ عَلَيْهِمْ

'Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: 'Medyen 'e de kardeşleri Şuayb'ı gönderdik. Dedi ki:'Ey kavmim, Allah'a kulluk edin. Sizin O'ndan başka hiçbir tanrınız yoktur. Ölçeği, tartıyı eksik tutmayın.Ben sizi hakikat bir nVmet içinde görüyorum. Şübhesiz ki ben bir gün hepinizi çepçevre kuşatıcı bir azâbdan korkuyorum. Ey kavmim, ölçekte ve tartıda adaleti yerine getirin. İnsanların eşyasını eksiltmeyin. Yeryüzünde fesâdçılar olarak fenalık yapmayın. Eğer mü'min kimseler iseniz, Allah'ın halâlinden bıraktığı kâr sizin için daha hayırlıdır. Ben sizin üzerinizde bir bekçi de değilim!'Dediler ki: 'Ey Şuayb, atalarımızın taptığı şeylerden, yâhud mallarımızda ne dilersek onu yapmamızdan vaz geçmemizi sana namazın mı emrediyor? Çünkü sen, muhakkak ki sen, yumuşak huylu, aklı başında bir adamsın'. 'Ey kavmim' dedi,'Ya ben Rabb'imden apaçık bir burhan üzerinde isem, ve O, bana kendisinden güzel bir rızk ihsan etmiş ise,buna ne dersiniz? Size ettiğim yasağa, ben kendim size muhalefet etmek istemiyorum ki. Ben gücümün yettiği kadar ıslâhdan başka birşey arzu etmem. Benim muvaffakiyetim ancak Allah'ın yar dimiyledir. Ben yalnız Oyna güvenip dayandım ve yalnız O'na dönerim. Ey kavmim, bana olan düşmanlığınız, Nuh kavminin, ya Hüd kavminin yâhud Salih kavminin başlarına gelenler gibi, size musibet yüklemesin. Lût kavmi de sizden uzak değil. Rabb 'inizden mağfiret dileyin. Sonra O 'na tevbe ile rucû' edin. Çünkü Rabb 'im çok merhamet edicidir, çok sevendir'. Dediler ki: 'Ey Şuayb, biz senin söylemekte olduğundan birçoğunu iyice anlamıyoruz. Seni de içimizde cidden zaîf görüyoruz. Eğer kabilen olmasaydı, muhakkak ki seni taşla öldürürdük. Sen bizden üstün bir şeref sahibi değilsin ki...'Şuayb: 'Ey kavmim'dedi, 'Size göre benim kabilem mi Allah 'tan daha şereflidir ki, onu arkanıza atılmış bir şey edindiniz?Benim Rabb 'im şübhesiz ne yaparsanız çepçevre kuşatıcıdır. Ey kavmim, elinizden geleni yapın. Ben de vazifemi

yapacağım. Yakında bileceksiniz ki, kendisini rüsvây edecek azâb kime gelecektir ve o yalancı kimdir? (O azabı) gözetleyin; ben de sizinle beraber gözetleyiciyim \ Vaktâ ki (azâb) emrimiz geldi. Hem Şuayb % hem onun maiyyetinde îmân etmiş olanları, bizden bir rahmet olarak kurtardık.Zulmedenleri ise korkunç bir ses yakaladı da yurtlarında diz üstü çökekaldılar (helak oldular). Sanki onlar zâten orada oturma mışlardı. Haberiniz olsun ki, Semûd ilâhî rahmetten nasıl uzaklaştıysa, Medyen kavmine de Öylece bir uzaklık (verildi)"(HM: 84-95)."Ehli Medyen'e", çünkü Medyen beldedir; "Karyeye sor" ve Kervana sor" ta'bîrleri de bunun gibidir, yânî "Karye halkına", "Kervan ehline sor" demektir. "Verâekum zıhrıyyen", "Ona yönelmediniz" demektir. Hacetini yerine getirmediği zaman, "Hacetimi yerine getirmedin ve beni arkaya atılmış birşey kıldın" denilir.el-Buhârî dedi ki: "ez-Zıhrıyy", beraberinde bir hayvan yâhud kap alman ve onunla kuvvetlenmendir. "Mekânetuhum" ile "Mekânuhum*' bir mavnayadır. "Lem yağnev'\ "Yaşamadılar"; "Te'se", "Hüzünlenirsin"; "Âsâ", "Hüzünlenirim" demektir. el-Hasen: Onlar "Çünkü sen muhakkak ki yumuşak huylu, aklı başında bir adamsın" (Hüd: 87) sözüyle alay etmektedirler, demiştir. Ve Mucâhid: "Leyke", ."el-Eyke" şeklinde de okunur. "Yevmu'z-zulle", azâb bulutunun onların üzerlerine gölgelenmesidir, demiştir

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَإِنَّ يُونُسَ لَمِنْ الْمُرْسَلِينَ إِلَى قَوْلِهِ وَهُوَ مُلِيمٌ} قَالَ مُجَاهِدٌ مُذْنِبٌ الْمَشْحُونُ الْمُوقَرُ {فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنْ الْمُسَبِّحِينَ} الْآيَةَ {فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ} بِوَجْهِ الْأَرْضِ {وَهُوَ سَقِيمٌ وَأَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينٍ} مِنْ غَيْرِ ذَاتِ أَصْلٍ الدُّبَّاءِ وَنَحْوِهِ {وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ فَآمَنُوا فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَى حِينٍ} {وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ إِذْ نَادَى وَهُوَ مَكْظُومٌ} {كَظِيمٌ} وَهُوَ مَغْمُومٌ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Yûnus da hiç şübhesiz gönderilen peygamberlerdendi. Hani o, dolu bir gemiye kaçmıştı. Derken kur'a çekmişlerdi de o da mağlûblardan olmuştu. O, kınanmış bir hâlde iken kendisini hemen bir balık yutmuştu.Eğer çok tesbîh edenlerden olmasaydı, herhalde (insanların) tekrar diriltilecekleri güne kadar onun karnında kalıp gitmişti. İşte biz onu, kendisi de hasta olarak, açık bir yere çıkarıp bıraktık. Üzerine sakı olmayan cinsten gölgelik bir nebat bitirdik. Onu yüzbine peygamber gönderdik. Hattâ artıyorlardı da. Nihayet ona îmân ettiler de kendilerini bir zamana kadar geçindirdik" (es-saffât: 139-148). "Sen şimdilik Rabbanin hükmüne sabret. O balık sahibi (Yûnus Peygamber) gibi olma. Hatırla ki o, gamla dolu olarak dua etmişti. Eğer RabbHnden ona bir nVmet erişmiş olmasaydı, o mutlakaa çıkarıldığı o çırılçıplak yere kınanmış bir hâlde atılacaktı. Bunun ardından Rabb'i onu seçti de kendisini sâlihlerden yaptı"(el-Kalem: 48-50)

3412 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي الْأَعْمَشُ ح حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ إِنِّي خَيْرٌ مِنْ يُونُسَ زَادَ مُسَدَّدٌ يُونُسَ بْنِ مَتَّى

-.... Bize Sufyân, el-A'meş'ten; o da Ebû Vâil'den; o da Abdullah ibn Mes'ûd(R)'dan tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Sizden hiçbiriniz sakın benim Yûnus'tan hayırlı olduğumu söylemesin" buyurmuştur. Râvî Müsedded: "Yûnus ibn Mettâ" şeklinde ziyâdeli söylemiştir

---

3413 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا يَنْبَغِي لِعَبْدٍ أَنْ يَقُولَ إِنِّي خَيْرٌ مِنْ يُونُسَ بْنِ مَتَّى وَنَسَبَهُ إِلَى أَبِيهِ

-...Bize Şu'be, Katâde'den; o daEbû'I-Âliye'den; o da İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Hiçbir kul için: Ben mu-hakkak Yûnus ibn Mettâ'dan hayırlıyım, demesi uygun değildir" buyurmuş ve Yûnus'u babası Mettâ'ya nisbet etmiştir

3414 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ عَنْ اللَّيْثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا يَهُودِيٌّ يَعْرِضُ سِلْعَتَهُ أُعْطِيَ بِهَا شَيْئًا كَرِهَهُ فَقَالَ لَا وَالَّذِي اصْطَفَى مُوسَى عَلَى الْبَشَرِ فَسَمِعَهُ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ فَقَامَ فَلَطَمَ وَجْهَهُ وَقَالَ تَقُولُ وَالَّذِي اصْطَفَى مُوسَى عَلَى الْبَشَرِ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَظْهُرِنَا فَذَهَبَ إِلَيْهِ فَقَالَ أَبَا الْقَاسِمِ إِنَّ لِي ذِمَّةً وَعَهْدًا فَمَا بَالُ فُلَانٍ لَطَمَ وَجْهِي فَقَالَ لِمَ لَطَمْتَ وَجْهَهُ فَذَكَرَهُ فَغَضِبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى رُئِيَ فِي وَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ لَا تُفَضِّلُوا بَيْنَ أَنْبِيَاءِ اللَّهِ فَإِنَّهُ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَيَصْعَقُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ يُنْفَخُ فِيهِ أُخْرَى فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ بُعِثَ فَإِذَا مُوسَى آخِذٌ بِالْعَرْشِ فَلَا أَدْرِي أَحُوسِبَ بِصَعْقَتِهِ يَوْمَ الطُّورِ أَمْ بُعِثَ قَبْلِي وَلَا أَقُولُ إِنَّ أَحَدًا أَفْضَلُ مِنْ يُونُسَ بْنِ مَتَّى

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Bir Yahûdî ticâret eşyasını satışa arzederken,bu eşyaya mukaabil hoşlanmadığı birşey verilmişti. Bunun üzerine:Bu sözü Ensâr'dan bir kimse işitti. Kalkıp Yahûdî'ye bir tokat vurdu ve:
— Peygamber (S) aramızda bulunduğu hâlde sen Musa'yı beşer üzerine tercîh eden Allah'a yemîn ederim diyorsun öyle mi? dedi.Bunun üzerine Yahûdî, Peygamber'e gitti ve:
— Yâ Eba'l-Kaasım! Muhakkak ki benim için bir zimmet ve ahid vardır. Fulan kimseye ne oluyor ki, o benim yüzüme tokat vurdu? dedi. Peygamber o sahâbîye:
— "Bunun yüzüne niçin tokat vurdun?" buyurdu.Ensârî, Yahudi'yle olan işini zikretti. Bundan dolayı Peygamber öfke izi yüzünde görülecek derecede öfkelendi. Sonra şöyle buyurdu:
— "Allah'ın peygamberleri arasında üstün kılmalar yapmayınız. Şunda hiç şübhe yok ki:Sûra üfürülmüş, artık Allah 'in diledikleri müstesna olmak üzere göklerde kim var, yerde kim varsa hepsi düşüp ölmüştür. Sonra bir daha üfürülmüştür. Ben ilk diriltilen olacağım. O anda bir de bakacağım ki, Mûsâ, Turu Sînâ günündeki çarpılması ile muhasebe mi olundu, yoksa benden evvel mi diriltildi; bilmiyorum. Ve ben: Muhakkak bir kimse Yûnus ibn Mettâ'dan daha faziletlidir, sözünü de söylemem"

3416 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ سَمِعْتُ حُمَيْدَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَنْبَغِي لِعَبْدٍ أَنْ يَقُولَ أَنَا خَيْرٌ مِنْ يُونُسَ بْنِ مَتَّى

-...Ben Humeyd ibn Abdirrahmân'dan; odaEbû Hureyre(R)'den işitti ki, Peygamber (S): "Hiçbir kul için: Ben Yûnus ibn Mettâ'dan hayırlıyım demesi yakışmaz" buyurmuştur.

بَاب {وَاسْأَلْهُمْ عَنْ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ} يَتَعَدَّوْنَ يُجَاوِزُونَ فِي السَّبْتِ {إِذْ تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا} شَوَارِعَ {وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ} إِلَى قَوْلِهِ {كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ} بَئِيسٌ شَدِيدٌ

"Onlara, denizin yanındaki o kasabayı sor. Hani oranın ahâlîsi cumartesi gününün hürmetini bozarak haddi aşmışlardı. Çünkü cumartesi ta HM yaptıkları gün balıklar akın akın meydana çıkarak yanlarına geliyordu. Cumartesi tatil yapmayacakları gün ise gelmiyordu. İşte biz, itaatten çıkmakta olduklarından dolayı kendilerini böylece imtihan ediyorduk. Hani içlerinden bir ümmet:'Allah'ın kendilerini helak edeceği yeyâ çetin bir azab ile cezalandıracağı bir kavme ne diye öğüt veriyorsunuz?' dediği zaman o va'z edenler de;'Rabb 'imize (özür dilemeye yüzümüz olsun) için. Umulur ki sakınırlar' demişlerdi. Vaktâ ki onlar artık edilen va'zları unuttular, biz de kötülükten vazgeçirmekte sebat edenleri selâmete çıkardık.

Zulmedenleri ise yapmakta oldukları fısklar yüzünden şiddetli bir azab ile yakaladık. Bu suretle onlar serkeşlik ederek yasak edileni yapmakta ısrar edince kendilerine: Hor ve zelîl maymunlar olun! dedik" (ei-A'râf: 163166)

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَآتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا} الزُّبُرُ الْكُتُبُ وَاحِدُهَا زَبُورٌ زَبَرْتُ كَتَبْتُ {وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِنَّا فَضْلًا يَا جِبَالُ أَوِّبِي مَعَهُ} قَالَ مُجَاهِدٌ سَبِّحِي مَعَهُ {وَالطَّيْرَ وَأَلَنَّا لَهُ الْحَدِيدَ أَنْ اعْمَلْ سَابِغَاتٍ} الدُّرُوعَ {وَقَدِّرْ فِي السَّرْدِ} الْمَسَامِيرِ وَالْحَلَقِ وَلَا يُدِقَّ الْمِسْمَارَ فَيَتَسَلْسَلَ وَلَا يُعَظِّمْ فَيَفْصِمَ {وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ}

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Ve Davud'a Zebur'u verdiğimiz gibi şübhesiz sana da VahyettİK" (en-NÎsâ: 163)."ez-Zuburu", "Kitâblar"; bunun vahidi "Zebur'udur. "Zebertu", "yazdım" demektir. "And olsun ki biz Davud'a tarafımızdan bir imtiyaz verdik: Ey dağlar, onunla birlikte tesbîh edin (dedik), kuşlara da. Ona demiri de yumuşattık. Uzun zırhlar yap, (onları) dokumada intizâmı gözet, diye buyurduk. (Ey Dâvûd Hanedanı) iyi amellerde bulunun. Çünkü hakikat ben, ne yaparsanız tastamam görenim" (Sebe': 10-11). Mucâhid: "Evvibi", "Tesbîh edin" demektir; "Sâbiğât", "Zırhlar"; "Ve kaddir fVs-serdV\ yânı "Çiviler ve halkalarda mikdârı iyi takdir et, çivileri çok inceltme, o takdirde aralarına su girer; çivileri kalın da yapma, o zaman da halkaları ayırıp kırar” demektir, dedi. "Onlara peygamberleri: 'Hakikat Allah size bir pâdişâh olarak TâlûVu göndermiştir' dedi. Onlar ki:'Biz hükümdarlığa ondan daha lâyık iken ve ona maldan da bolluk verilmemişken nasıl olur da bizim başımızdan padişahlık onun olabilir?' dediler. Peygamber: 'Şübhesiz Allah,onu sizin üstünüze beğenip seçmiştir. Ona bilgice, vücûdca da bir üstünlük vermiştir. Allah mülkünü kime dilerse ona verir. Allah'ın rahmeti boldur, gerçek bilicidir" (el-Bakara: 247). "...Nihayet o Tâlût ve maiyyetindeki müzminler o ırmağı geçtikleri zaman, beri yanda kalanlar: 'Bu gün bizim Câlût'a ve ordusuna karşı takatimiz yoktur' dediler. Muhakkak Allah'a kavuşacaklarını bilenler (ve itaatle ırmağı geçenler) ise: 'Nice az bir cemiyet daha çok bir cemiyete Allah'ın izniyle galebe etmiştir. Allah sabredenlerle beraberdir' dediler.Bunlar Câlût ile askerlerine karşı çıktıkları zaman niyaz edip: Ey Rabb 'imiz, üzerimize sabır yağdır. Ayaklarımıza sebat ver. Bu kâfirler güruhuna karşı bize yardım et' dediler. Derken Allah'ın izniyle onları bozguna uğrattılar. Dâvûd da Câlût'u öldürdü. Allah da saltanat ve hikmet verdi ve daha dilemekte olduğundan bâzı şeyler öğretti... " {el-Bakara:249-251)

3417 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خُفِّفَ عَلَى دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَام الْقُرْآنُ فَكَانَ يَأْمُرُ بِدَوَابِّهِ فَتُسْرَجُ فَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ قَبْلَ أَنْ تُسْرَجَ دَوَابُّهُ وَلَا يَأْكُلُ إِلَّا مِنْ عَمَلِ يَدِهِ رَوَاهُ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....BizeMa'mer, Hemmâm'dan; odaEbû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Dâvûd Pey'gam-ber'e (Zebur'u) okumak kolaylaştırıldı. Dâvûd kendisinin binek hayvanlarının sefere hazırlanmasını emrederdi de onlar eğerlenirdi.Bunlar eğerlenmezden evvel Zebur'u okurdu. Dâvûd yalnız kendi elinin emeğinden yer idi". Bu hadîsi Mûsâ ibn Ukbe de Safvân'dan; o da Atâ ibn Yesâr'-dan; o da Ebû Hureyre'den; o da Peygamber'den senediyle rivayet etmiştir

---

3418 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ أَخْبَرَهُ وَأَبَا سَلَمَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أُخْبِرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنِّي أَقُولُ وَاللَّهِ لَأَصُومَنَّ النَّهَارَ وَلَأَقُومَنَّ اللَّيْلَ مَا عِشْتُ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْتَ الَّذِي تَقُولُ وَاللَّهِ لَأَصُومَنَّ النَّهَارَ وَلَأَقُومَنَّ اللَّيْلَ مَا عِشْتُ قُلْتُ قَدْ قُلْتُهُ قَالَ إِنَّكَ لَا

تَسْتَطِيعُ ذَلِكَ فَصُمْ وَأَفْطِرْ وَقُمْ وَنَمْ وَصُمْ مِنْ الشَّهْرِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَإِنَّ الْحَسَنَةَ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا وَذَلِكَ مِثْلُ صِيَامِ الدَّهْرِ فَقُلْتُ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَصُمْ يَوْمًا وَأَفْطِرْ يَوْمَيْنِ قَالَ قُلْتُ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ فَصُمْ يَوْمًا وَأَفْطِرْ يَوْمًا وَذَلِكَ صِيَامُ دَاوُدَ وَهُوَ أَعْدَلُ الصِّيَامِ قُلْتُ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَا أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ

-....Abdullah ibn Amr (R) şöyle demiştir: Benim "Vallâhî yaşadığım müddetçe ben gündüzleyin oruç tutacağım, geceleyin namaz kılacağım" demekte olduğum, Rasûlullah'a haber verilmiş. Ra-sûlullah (S) Abdullah'a:
— "Vallahiben muhakkak yaşadığım müddetçe gündüzleyin oruç tutacağım, geceleri namaz kılacağım demekte olan kimse sen misin?" diye sordu. Ben:
— Evet, ben bu sözü söyledim, dedim. Rasûlullah:
— "Sen bu ağır ibâdeti yerine getirmeye güç yetiremezsin. Onun için bazen oruç tut,bazen tutma; geceleyin kalk namaz kıl ve bir kısmında uyu. Ve her aydan üç gün oruç tut.Çünkü haseneler on misli ile karşılanır. Böylece bu üçer günlük oruçlar bütün bir yıl orucu gibi olur" buyurdu.Ben:
— Yâ Rasûlallah, ben bundan fazlasına da güç yetiririm, dedim.
— "Öyleyse bir gün oruç tut, iki gün oruç tutma" buyurdu. Abdullah dedi ki: Ben yine:
— Ben bundan fazlasına da güç yetiririm, dedim. Rasûlullah:
— "Öyleyse bir gün oruç tut, bir gün tutma. îşte bu, Dâvûd Peygamber'in orucudur.Bu, oruçların en âdilidir" buyurdu. Ben:
— Yâ Rasûlallah, ben bundan fazlasına da güç yetiririm, dedim. Rasûlullah:
— "Bundan daha faziletli oruç yoktur" buyurdu.

3419 - حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَمْ أُنَبَّأْ أَنَّكَ تَقُومُ اللَّيْلَ وَتَصُومُ النَّهَارَ فَقُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ فَإِنَّكَ إِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ هَجَمَتْ الْعَيْنُ وَنَفِهَتْ النَّفْسُ صُمْ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَذَلِكَ صَوْمُ الدَّهْرِ أَوْ كَصَوْمِ الدَّهْرِ قُلْتُ إِنِّي أَجِدُ بِي قَالَ مِسْعَرٌ يَعْنِي قُوَّةً قَالَ فَصُمْ صَوْمَ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَام وَكَانَ يَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا وَلَا يَفِرُّ إِذَا لَاقَى

-....... Abdullah ibn Amr ibni'1-Âs şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bana:
— "Senin geceleyin namaz kılar, gündüzleyin oruç tutar olduğun bana haber verilmedi mi?" buyurdu. Ben:
— Evet, dedim. Rasûlullah:
— "Muhakkak ki sen bunu yaptığın zaman gözler içeri çöker, beden de yorulup zayıflar.Sen her aydan üç gün oruç tut. Bu da bütün yıl orucu yâhud bütün yıl orucu gibidir"buyurdu. .Ben:
— Ben kendimi kuvvetli buluyorum, dedim. (Râvî Mıs'ar: Kuvveti kasdediyor demiştir.)Rasûlullah:
— "Öyleyse Dâvûd Peygamber orucu tut. O, bir gün oruç tutar, bir gün yerdi ve düşmanla karşılaştığı zaman kaçmazdı" buyurdu

---

بَاب أَحَبُّ الصَّلَاةِ إِلَى اللَّهِ صَلَاةُ دَاوُدَ وَأَحَبُّ الصِّيَامِ إِلَى اللَّهِ صِيَامُ دَاوُدَ كَانَ يَنَامُ نِصْفَ اللَّيْلِ وَيَقُومُ ثُلُثَهُ وَيَنَامُ سُدُسَهُ وَيَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا قَالَ عَلِيٌّ وَهُوَ قَوْلُ عَائِشَةَ مَا أَلْفَاهُ السَّحَرُ عِنْدِي إِلَّا نَائِمًا

"Allah'a en sevimli olan namaz, Dâvûd namazıdır. Allaha en sevimli olan oruç da Dâvûd Peygamberin orucudur. Dâvûd, gecenin yarısında uyurdu ve gecenin üçte birinde namaz kılardı. Gecenin altıda birinde yine uyurdu. Dâvûd bir gün oruç tutar, bir gün de tutmazdı". Alî (?) ^öyle dedi: Bu "Gecenin altıda birinde uyurdu" sözü, Aişe'nin sözüdür. Çünkü Aişe: Seher vakti onu, benim yanımda muhakkak uyur bulurdu, demiştir.

3420 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَوْسٍ الثَّقَفِيِّ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَبُّ الصِّيَامِ إِلَى اللَّهِ صِيَامُ دَاوُدَ كَانَ يَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا وَأَحَبُّ الصَّلَاةِ إِلَى اللَّهِ صَلَاةُ دَاوُدَ كَانَ يَنَامُ نِصْفَ اللَّيْلِ وَيَقُومُ ثُلُثَهُ وَيَنَامُ سُدُسَهُ

-.......Amr ibn Evs es-Sakafî, Abdullah ibn Amr'dan, şöyle dediğini işitmiştir:Rasûlullah (S) bana: "Allah'a en sevimli olan oruç, Dâvûd Peygamber'in orucudur. Dâvûd bir gün oruç tutar, bir gün tutmazdı. Allah'a en sevimli olan namaz da yine Dâvûd Peygamber'in namazıdır, O gecenin yarısını uyur, üçte birinde namaz kılar, altıda birinde tekrar uyurdu" buyurdu

---

بَاب {وَاذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ ذَا الْأَيْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ إِلَى قَوْلِهِ وَفَصْلَ الْخِطَابِ} قَالَ مُجَاهِدٌ الْفَهْمُ فِي الْقَضَاءِ {وَهَلْ أَتَاكَ نَبَأُ الْخَصْمِ} إِلَى {وَلَا تُشْطِطْ} لَا تُسْرِفْ {وَاهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ الصِّرَاطِ إِنَّ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً} يُقَالُ لِلْمَرْأَةِ نَعْجَةٌ وَيُقَالُ لَهَا أَيْضًا شَاةٌ {وَلِي نَعْجَةٌ وَاحِدَةٌ فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا} مِثْلُ {وَكَفَلَهَا زَكَرِيَّاءُ} ضَمَّهَا {وَعَزَّنِي} غَلَبَنِي صَارَ أَعَزَّ مِنِّي أَعْزَزْتُهُ جَعَلْتُهُ عَزِيزًا {فِي الْخِطَابِ} يُقَالُ الْمُحَاوَرَةُ {قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْجَتِكَ إِلَى نِعَاجِهِ وَإِنَّ كَثِيرًا مِنْ الْخُلَطَاءِ} الشُّرَكَاءِ {لَيَبْغِي إِلَى قَوْلِهِ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ} قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ اخْتَبَرْنَاهُ وَقَرَأَ عُمَرُ فَتَّنَّاهُ بِتَشْدِيدِ التَّاءِ {فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ}

"Onların diyeceklerine sabret. Kulumuzu; o kuvvet sahibi Davud'u hatırla. Çünkü o dâima (Allah'ın rızâsına) donen bir zât idi. Gerçek biz dağları kendisine musahhar kıldık ki, bunlar akşamleyin ve kuşluk vakti onunla birlikte durmadan teşbih ederlerdi. Toplanıp gelen kuşları da (kendisine ram ettik); herbiri itaatle ona dönücü idi. Onun mülkünü de kuvvetlendirdik. Ona hikmet ve fasl-ı hitâb verdik" (Sâd: 17-20). Mucâhid şöyle demiştir: 'Faslu'l-hitâb", "Hükümde ince anlayış"tır."Velâtuştıt", "İsraf etme, bizi yolun doğrusuna hidâyet et". "Şu benim kardeşim, onun doksan dokuz na'cesi var. Benim ise bir tek na'cem var": "Na'cef kelimesi kadın için de, davar için de söylenir."Ekfünihâ{ = Onu bana ver)": "Meryem'e Zekeriyyâ kefîl oldu" demek gibidir; yânî onu kendisine aldı."Azzenî", "Bana gâlib geldi", yânî benden daha azîz oldu. "A'zeztuhu", "Ben onu hitâbda azîz kıldım"."Hitâb", "Karşılıklı söz döndürme"dir deniliyor. "(Dâvûd) dedi: "And olsun ki, o senin dişi koyununu kendi dişi koyunlarına katmak istemesiyle sana zulmetmiştir. Gerçi mallarını birbirine katıp karıştıran ortakların çoğu mutlakaa birbirine haksızlık eder... " İbn Abbâs: "Biz onu fitneye uğrattık", "Biz onu denemeye tâbi' tuttuk" demektir,demiştir. Umer bunu "Fettenâhu" diye tâ'nın şeddesiyle okumuştur. "Dâvûd bunun üzerine RabbHnden mağfiret edilmesini istedi, rükû' ile yere kapanıp Allah'a döndü"

3421 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ يُوسُفَ قَالَ سَمِعْتُ الْعَوَّامَ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ أَنَسْجُدُ فِي ص فَقَرَأَ {وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ} حَتَّى أَتَى {فَبِهُدَاهُمُ اقْتَدِهْ} فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا نَبِيُّكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِمَّنْ أُمِرَ أَنْ يَقْتَدِيَ بِهِمْ

-....... Mucâhid şöyle demiştir: Ben İbn Abbâs'a:
— Sâd Sûresi'nde secde ediyor muyuz? dedim. O:
— "Daha evvel de Nuh'u ve onun neslinden Davud'u, Süleyman, Eyyûb ,Yûsuf'u,Mûsâ 'yi ve Hârûn'u (nübüvvetle) hidâyete kavuşturduk... İşte bunlar Allah'ın hidâyet ettiği kimselerdir. O hâlde sen de onların gittiği doğru yolu tutup ona uy... " (ei-En'âm: 84-90) âyetlerini okudu da:
— Peygamberiniz (S) onlara uymakla emrolunanlardandır, dedi

3422 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَيْسَ ص مِنْ عَزَائِمِ السُّجُودِ وَرَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْجُدُ فِيهَا

-....Bize Eyyûb, İkrime'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R):Sâd secdesi vâcib kılman secdelerden değildir, fakat ben Peygam-ber(S)'i bu sûrede secde ederken gördüm, demiştir.

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ} الرَّاجِعُ الْمُنِيبُ وَقَوْلِهِ {هَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي} وَقَوْلِهِ {وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُو الشَّيَاطِينُ عَلَى مُلْكِ سُلَيْمَانَ} {وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ وَأَسَلْنَا لَهُ عَيْنَ الْقِطْرِ} أَذَبْنَا لَهُ عَيْنَ الْحَدِيدِ {وَمِنْ الْجِنِّ مَنْ يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ إِلَى قَوْلِهِ مِنْ مَحَارِيبَ} قَالَ مُجَاهِدٌ بُنْيَانٌ مَا دُونَ الْقُصُورِ {وَتَمَاثِيلَ وَجِفَانٍ كَالْجَوَابِ} كَالْحِيَاضِ لِلْإِبِلِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ كَالْجَوْبَةِ مِنْ الْأَرْضِ {وَقُدُورٍ رَاسِيَاتٍ اعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُكْرًا وَقَلِيلٌ مِنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَى مَوْتِهِ إِلَّا دَابَّةُ الْأَرْضِ} الْأَرَضَةُ {تَأْكُلُ مِنْسَأَتَهُ} عَصَاهُ {فَلَمَّا خَرَّ إِلَى قَوْلِهِ فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ} {حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي} {فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْنَاقِ} يَمْسَحُ أَعْرَافَ الْخَيْلِ وَعَرَاقِيبَهَا الْأَصْفَادُالْوَثَاقُ قَالَ مُجَاهِدٌ {الصَّافِنَاتُ} صَفَنَ الْفَرَسُ رَفَعَ إِحْدَى رِجْلَيْهِ حَتَّى تَكُونَ عَلَى طَرَفِ الْحَافِرِ {الْجِيَادُ} السِّرَاعُ {جَسَدًا} شَيْطَانًا {رُخَاءً} طَيِّبَةً {حَيْثُ أَصَابَ} حَيْثُ شَاءَ {فَامْنُنْ} أَعْطِ {بِغَيْرِ حِسَابٍ} بِغَيْرِ حَرَجٍ

Yüce Allah'ın Şu Kavilleri Babı:"Biz Davud'a oğlu Süleyman'ı ihsan ettik. Süleyman ne güzel kuldu! Çünkü o, dâima Allah'a dönendi. Hani ona öğleden sonra bir ayağını tırnağı üstüne dikip üç ayağı üzerinde duran sür'atli koşu atları gösterilmişti de: 'Gerçek ben mal sevgisine (sırf) Rabb 'imi zikretmek için düştüm' demişti. Nihayet (bu atlar) perdenin arkasına gizlenmişlerdi. 'Onları bana döndürün' dedi. Hemen ayaklarını, boyunlarını okşamaya, taramaya başladı. And olsun biz Süleyman'ı imtihan da ettik. Tahtının üstüne bir cesed bırakıverdik. Sonra o yine (eski hâline) döndü. Dedi ki: 'Ey Rabb Hm, beni mağfiret eyle, bana öyle bir mülk (ve saltanat) ver ki o, benden başka hiçbir kimseye lâyık olmasın. Şübhesiz bütün murâdları ihsan eden Sensin Sen!' Bunun üzerine biz de ona rüzgârı musahhar ettik ki, bu, onun emriyle, onun dilediği yere yumuşacık akar giderdi. Şeytânları, (onlardan) her bina ustasını, her dalgıcı, bukağılara bağlanmış olan diğerlerini de (emrine ram ettik): Bu,bizim vergimizdir. Artık (dilediğine) hesâbsiz ver yâhud tut (dedik). Şübhe yok ki indimizde onun mutlak bir yakınlığı ve dönüp geleceği yer güzelliği de vardır" (Sâd: 30-40). "Süleyman'a da rüzgârı (musahhar kıldık) ki, sabahı bir ay(lık yol), akşamı bir aydı. Erimiş bakır ma 'denini ona sel gibi akıttık. Önünde Rabb 'inin izniyle iş gören bâzı cinnler de vardı. İçlerinden kim bizim emrimizden ayrılıp saparsa ona çılgın azabdan tattırırdık. O,kalelerden, heykellerden, büyük havuzlar gibi çanaklardan, sabit sabit kazanlardan ne dilerse kendisine yaparlardı. Ey Dâvûd Hanedanı, siz Allah'a şükr için çalışın. Kullarımdan (hakkıyle) şükreden azdır. Sonra biz ona ölüm hükmünü infaz edince (dayandığı) asasını yemekte olan ağaç kurdundan başka birşey bunun ölümünü onlara göstermedi. Bu suretle yere kapanıp yıkıldığı zaman besbelli oldu ki, eğer cinnler gaybı bilmiş olsalardı, öyle horlayıcı bir azâb içinde kalıp durmazlardı" (Sebe\ 12-14)."Şeytânların, Süleyman'ın mülkü aleyhine uydurup ta'kîb ettikleri şeylere (yalanlara) uydular. Hâlbuki Süleyman asla kâfir olmadı. Fakat o şeytânlar kâfirdirler ki, insanlara büyücülüğü ve Bahirdeki iki meleğe; Hârût ve MârûVa indirilen şeyleri öğretiyorlardı... " (el-Bakara: 102)

3423 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ عِفْرِيتًا مِنْ الْجِنِّ تَفَلَّتَ الْبَارِحَةَ لِيَقْطَعَ عَلَيَّ صَلَاتِي فَأَمْكَنَنِي اللَّهُ مِنْهُ فَأَخَذْتُهُ فَأَرَدْتُ أَنْ أَرْبُطَهُ عَلَى سَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي الْمَسْجِدِ حَتَّى تَنْظُرُوا إِلَيْهِ كُلُّكُمْ فَذَكَرْتُ دَعْوَةَ أَخِي سُلَيْمَانَ رَبِّ {هَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي} فَرَدَدْتُهُ خَاسِئًا {عِفْرِيتٌ} مُتَمَرِّدٌ مِنْ إِنْسٍ أَوْ جَانٍّ مِثْلُ زِبْنِيَةٍ جَمَاعَتُهَا الزَّبَانِيَةُ

-...Bize Şu'be, Muhammed ibn Ziyâd'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki,Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Cinn taifesinden bir ifrit, dün gece namazımı kesip bozmak için bana an-sızm hücum etti. Allah beni gâlib getirip ona istediğimi yapma kuvveti verdi. Ben onu yakaladım ve hepiniz onu güresiniz diye mescidin direklerinden birine bağlamak istedim. Fakat kardeşim Süleyman Peygamber'in: Rabb Hm bana mağfiret et ve benden sonra kimseye lâyık olmayacak bir mülkü bana bağışla (Sâd: 35) duasını hatırladım da, ifriti köpek gibi kovdum". "İfrît", insten ve cânn taifesinden mütemerrid yânı çok inadçı, isyancı, kibirli demektir. Bu "Zebîne" gibidir; bunun cem'i de "ez-Zebâniyetu"dur

---

3424 - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا مُغِيرَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَالَ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ لَأَطُوفَنَّ اللَّيْلَةَ عَلَى سَبْعِينَ امْرَأَةً تَحْمِلُ كُلُّ امْرَأَةٍ فَارِسًا يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَالَ لَهُ صَاحِبُهُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَلَمْ يَقُلْ وَلَمْ تَحْمِلْ شَيْئًا إِلَّا وَاحِدًا سَاقِطًا أَحَدُ شِقَّيْهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ قَالَهَا لَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ شُعَيْبٌ وَابْنُ أَبِي الزِّنَادِ تِسْعِينَ وَهُوَ أَصَحُّ

-....el-A'rac'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Davud'un oğlu Süleyman: Ben bu gece yetmiş kadını dolaşacağım da onlardan herbiri Allah yolunda mücâhede edecek birer süvârî oğlana gebe kalır, diye kesin konuştu. Arkadaşı olan melek ona: İnşâallah de, dedi. O diliyle inşâallah demedi. O hakîkaten o kadınları dolaştı, fakat içlerinden yalnız biri iki şıkkından biri düşük bir oğlana hâmile kalmıştır".Peygamber: "Eğer Süleyman İnşâallah deseydi, elbette o çocukların hepsi Allah yolunda cihâd ederlerdi" buyurdu. Râvî Şuayb ile İbnu Ebi'z-Zinâd "Doksan kadın" demişlerdir ki, bu daha sahihtir

---

3425 - حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ التَّيْمِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ مَسْجِدٍ وُضِعَ أَوَّلَ قَالَ الْمَسْجِدُ الْحَرَامُ قُلْتُ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ ثُمَّ الْمَسْجِدُ الْأَقْصَى قُلْتُ كَمْ كَانَ بَيْنَهُمَا قَالَ أَرْبَعُونَ ثُمَّ قَالَ حَيْثُمَا أَدْرَكَتْكَ الصَّلَاةُ فَصَلِّ وَالْأَرْضُ لَكَ مَسْجِدٌ

-....... Ebû Zerr (R) şöyle demiştir: Ben bir kerresinde:
— Yâ Rasûlallah, ilk konulan mescid hangisidir? dedim. Rasûlullah:
— ' 'el-Mescidıı 'Î-Harâm" buyurdu. Ben:
— Sonra hangisi? dedim. Rasûlullah (S):
— "Sonra el-Mescidu'l-Aksa" buyurdu. Ben:
— Bu iki mescidin kuruluşu arasında ne kadar zaman vardır? dedim.
— "Kırk sene" buyurdu, sonra şunu söyledi:
— "Sana namaz her nerede yetişirse, sen namazı orada kıl, bütün yeryüzü senin için bir mesciddir"

3426 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَثَلِي وَمَثَلُ النَّاسِ كَمَثَلِ رَجُلٍ اسْتَوْقَدَ نَارًا فَجَعَلَ الْفَرَاشُ وَهَذِهِ الدَّوَابُّ تَقَعُ فِي النَّارِ

-.... Bize Ebû'z-Zinâd haber verdi; ona da Abdurrahmân ibn Hürmüz tahdîs etmiş ki, o da Ebû Hureyre(R)'den işitmiş; o da Rasûlullah (S)'tan şöyle buyururken işitmiştir:"Benim benzerimle insanların benzeri şu bir kişinin hâli gibidir ki, o bir ateş yakmış,kelebekler ve şu birtakım hayvanlar ateşe düşmeye başlarlar".

3427 - وَقَالَ كَانَتْ امْرَأَتَانِ مَعَهُمَا ابْنَاهُمَا جَاءَ الذِّئْبُ فَذَهَبَ بِابْنِ إِحْدَاهُمَا فَقَالَتْ صَاحِبَتُهَا إِنَّمَا ذَهَبَ بِابْنِكِ وَقَالَتْ الْأُخْرَى إِنَّمَا ذَهَبَ بِابْنِكِ فَتَحَاكَمَتَا إِلَى دَاوُدَ فَقَضَى بِهِ لِلْكُبْرَى فَخَرَجَتَا عَلَى سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ فَأَخْبَرَتَاهُ فَقَالَ ائْتُونِي بِالسِّكِّينِ أَشُقُّهُ بَيْنَهُمَا فَقَالَتْ الصُّغْرَى لَا تَفْعَلْ يَرْحَمُكَ اللَّهُ هُوَ ابْنُهَا فَقَضَى بِهِ لِلصُّغْرَى قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ وَاللَّهِ إِنْ سَمِعْتُ بِالسِّكِّينِ إِلَّا يَوْمَئِذٍ وَمَا كُنَّا نَقُولُ إِلَّا الْمُدْيَةَ

Yine dedi ki: "İki kadın ve beraberlerinde onların iki oğlan çocukları vardı. (Bunlar yolda giderken) kurt geldi, bunlardan birisinin çocuğunu kapıp gitti. Bunun üzerine (çocuğunu kurt kapan büyük) kadın, arkadaşı küçük kadına:
— Kurt senin çocuğunu götürdü, dedi. Diğer kadın da:
— Hayır, senin çocuğunu götürdü, dedi.Nihayet bu iki kadın muhakemelerini Davud'a arzettiler. O da büyük kadın lehine hükmetti (Kurdun kaptığı çocuk, küçük kadına âid oldu). Bunlar mahkemeden çıkıp Davud'un oğlu Süleyman 'a gittiler. Ve babasının hükmünü yeniden ona bildirdiler. Ö da:
— Bana bir bıçak getirin de çocuğu iki kadın arasında paylaştırayım, dedi.Bunun üzerine küçük kadın:
— Aman öyle yapma! Allah sana merhamet etsin! Çocuk bu kadınındır, dedi.Süleyman bu söz üzerine çocuğun küçük kadına âid olduğuna hükmetti". Ebû Hureyre: Vallahi ben "Sikkîn" sözünü o güne kadar hiç işitmemiştim; biz bıçağa sâdece "Müdye" diyorduk, demiştir

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ إِلَى قَوْلِهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ} {وَلَا تُصَعِّرْ} الْإِعْرَاضُ بِالْوَجْهِ

3428 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ {الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ} قَالَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّنَا لَمْ يَلْبِسْ إِيمَانَهُ بِظُلْمٍ فَنَزَلَتْ {لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ}

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:'Andolsun ki biz Lukmân'a, Allah'a şükret diye hikmet verdik. Kim şükrederse, ancak kendi fâidesi için şükreder. Kim de nankörlük ederse, hiç şübhe yok ki, Allah ganîdir, her hamde O lâyıktır. Hani Lukmân oğluna, ona öğüt verirken şöyle demişti: Oğulcağızım,Allah'a ortak koşma. Çünkü şirk elbette büyük bir zulümdür. Biz insana ana babasını tavsiye ettik. Onun . anası kendisini za 'f üstüne za'/ ile taşımıştır. Sütten ayrılması da iki yıl (sürmüştür). Bana ve ana babana şükret. Dönüşün ancak banadır. Eğer onlar sence ilimde (yeri) olmadık herhangi birşeyi bana eş tutman üzerinde seni zorlarlarsa kendilerine itaat etme. Onlarla dünyâda iyi geçin. Bana dönenlerin yoluna uy. Nihayet dönüşünüz ancak banadır. O vakit ben de size ne yapıyordunuz, haber veririm.Oğulcağızım, hakikat (yaptığın iyilik ve kötülük) bir hardal tanesi kadar olsa da bir kaya içinde, ya göklerde, yâhud yerin dibinde (gizlenmiş) olsa bile Allah onu getirir. Çünkü Allah lâtiftir, hakkıyle haberdârdır. Oğulcuğum,namazı dosdoğru kıl. İyiliği emret. Kötülükten vazgeçirmeye çalış. Sana isabet eden herşeye katlan. Çünkü bunlar kaVî surette farz edilen işlerdendir. İnsanlardan yüzünü çevirme.Yeryüzünde şımarık yürüme. Zîrâ Allah her büyüklük taslayanı, kendini beğenip öğüneni sevmez. Yürüyüşünde mu 'tedil ol. Sesini alçalt. Seslerin en çirkini hakikat eşeklerin anırışıdır" (Lukmân: 12-19)."Velâtusa'ır", "Yüzü döndürmektir

---

3429 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ {الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ} شَقَّ ذَلِكَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّنَا لَا يَظْلِمُ نَفْسَهُ قَالَ لَيْسَ ذَلِكَ إِنَّمَا هُوَ الشِّرْكُ أَلَمْ تَسْمَعُوا مَا قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ {يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ}

-.......Bize el-A'meş, İbrahim'den; o da Alkame'den tahdîs etti ki, Abdullah (R) şöyle demiştir: "îmân edenler, bununla beraber îmânlarına zulüm karıştırmayanlar; işte onlar, (korkudan) emîn olmak hakkı kendilerinindir. Onlar doğru yolu bulmuş kimselerdir" (ei- En'âm: 82) âyeti indiği zaman bu, müslümânlara ağır geldi de:
— Yâ Rasûlallah, bizim hangimiz nefsine zulmetmez ki? dediler. Rasûlullah (S):
— "Bu âyetteki zulüm, sizin anladığınız gibi değildir. O zulüm ancak şirktir. Lukmân'ın oğluna öğüt verirken: Oğulcuğum, Allah'a ortak koşma. Çünkü Allah 'a ortak koşmak büyük zulümdür dediğini işitmediniz mi?" buyurdu

---

بَاب {وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ} الْآيَةَ {فَعَزَّزْنَا} قَالَ مُجَاهِدٌ شَدَّدْنَا وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ {طَائِرُكُمْ} مَصَائِبُكُمْ

"Onlara o şehir sahihlerini misâl getir. Hani oraya elçiler gelmişti. Biz o zaman kendilerine iki elçi göndermiştik de onları tekzîb etmişlerdi. Biz de bir üçüncü ile (bunları) kuvvetlendirmiştik ve: 'Biz size gönderilmiş elçileriz9 demişlerdi. Onlar: 'Siz, bizim gibi insandan başka kimseler değilsiniz. Hem Rahman hiçbirşey indirmemiştir. Siz yalan söyler kimselerden başkası değilsiniz' dediler. Elçiler şöyle dediler: 'Rabb Hmiz biliyor ki, biz hakîkaten size gönderilmiş elçileriz. Bizim üzerimize (vazife) apaçık tebliğden başkası değildir'. Onlar dediler: 'Doğrusu biz sizin yüzünüzden uğursuzlandık. Eğer vazgeçmezseniz» and olsun, sizi mutlak taşlarız. Bizden size muhakkak acıklı bir işkence de dokunur'. Onlar da: 'Sizin uğursuzluğunuz kendi beraberinizdedir! Size nasihat edilirse mi (bunu uğursuzluk sayacaksınız)?Hayır siz haddi aşıp taşanlar güruhusunuz dediler. O şehrin en uç kenarından koşarak bir adam geldi: 'Ey kavmim' dedi, 'Uyun o gönderilmiş olanlara. Uyun sizden hiçbir ücret istemeyen o kimselere. Onlar hidâyete ermiş zâtlardır. Ben beni yaratana neden kulluk etmeyecek misim? Sizler ancak O'na döndürüleceksiniz. Ben O 'ndan başka tanrılar edinir miyim? Eğer o çok merhamet edici Allah bana bir zarar yapmak isterse, onların (iddia ettiğiniz) şefaati bana hiçbir fâide vermez. Onlar beni asta kurtaramazlar.Şübhesiz ben o takdirde de mutlak apaçık bir sapıklık içindeyimdir. Gerçek ben Rabbinize îmân ettim. İşte bunu benden duyun'. (Ona:) 'Gir cennete' denildi. (O da:) 'Ne olurdu' dedi, 'Kavmim bilselerdi, Rabb 'imin beni mağfiret ettiğini, beni ikram edilenlerden kıldığını!' Ondan sonra kavminin üzerine gökten hiçbir ordu indirmedik, indiriciler de değildik. (Onların ukubeti) bir tek sayhadan başka değildi. Artık hemen sönüverdiler" (Yâsîn: 13-29)."Feazzeznâ"; Mucâhid "Şiddetlendirdik" dedi. İbn Abbâs: "Tâirukum", "Musibetleriniz" demektir, demiştir

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {ذِكْرُ رَحْمَةِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّاءَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا إِلَى قَوْلِهِ لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا} قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ مِثْلًا يُقَالُ {رَضِيًّا} مَرْضِيًّا {عُتِيًّا} عَصِيًّا عَتَا يَعْتُو {قَالَ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَكَانَتْ امْرَأَتِي عَاقِرًا وَقَدْ بَلَغْتُ مِنْ الْكِبَرِ عِتِيًّا إِلَى قَوْلِهِ ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا} وَيُقَالُ صَحِيحًا {فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنْ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ أَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا} فَأَوْحَى فَأَشَارَ {يَا يَحْيَى خُذْ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ إِلَى قَوْلِهِ وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا} {حَفِيًّا} لَطِيفًا {عَاقِرًا} الذَّكَرُ وَالْأُنْثَى سَوَاءٌ

- Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Kâf, Hâ, Yâ, Ayn, Sâd. Bu, kulu Zekeriyyâ'ya Rabb 'inin rahmetini anıştır. O, Rabb 'ine gizlice niyaz ettiği zaman demişti ki: 'Ey Rabb'im, hakikat ben...Benim kemiğim yıprandı. Başımın saçı tutuştu. Ey Rabb 'im, ben sana ne dua etmişsem bedbaht (ve mahrum) olmadım. Hakikat ben, kendimden sonra yerine gelecek akrabamdan endîşeye düştüm. Karım da kısırdır. Binâenaleyh bana, tarafından (ve kendi sulbümden) bir oğul ihsan et. Ki bana da mirasçı olsun, Ya'kûb Hanedanına da mirasçı olsun. Rabb'im sen onu rızâna kavuştur!' (Allah buyurdu:) 'Ey Zekeriyyâ, hakîkaten sana Yahya adında bir oğul müjdeleriz ki, bundan evvel biz ona hiçbir (kimseyi) adaş yapmamıştık'. Dedi: 'Rabb 'im benim nasıl oğlum olur ki? Karım bir kısırdır. Ben ise ihtiyarlığın son haddine varmışımdır'. (Melek) dedi: 'Öyledir. Fakat Rabb'in buyurdu ki - o,bana göre pek kolay. Daha

evvel sen hiçbirşey değilken ben seni yaratmışımdır\ Dedi: 'Rabb'im, bana (bu hususta) bir nişan ver*. Buyurdu;'Senin nişanın sapasağlam iken üç gece insanlarla konuşamamandır\ Derken (Zekeriyyâ) mescidinden kavminin karşısına çıkıp, onlara: 'Sabah akşam tesbîh edin diye işaret verdi. (Yahya'yı ihsan ettik ve ona çocukluğunda:) 'Ey Yahya, kitabı kuvvetle tut(dedik).Henüz sabi iken ona hikmet verdik. Tarafımızdan ona bir kalb yumuşaklığı ve temizlik verdik. O, çok muttaki idL Anasına babasına da itaatli idi. Bir serkeş ve âsî değildi. Dünyâya getirildiği gün de,öleceği gün de> diri olarak kaldırılacağı gün de ona selâm olsun' (Meryem: 1-15).İbn Abbâs şöyle demiştir: "Semiyyen", "Mislen" demektir.'Radiyyen*', "Merdıyyen"; 'Itıyyen' "Asiyyen" denilir. "Hıyyen", "Atâ ya'tû" fiilindendir."Seviyyen" için "Sahîhan" ma'nâsınadır da deniliyor. "Mıhıâbdan kavminin karşısına çıkıp onlara sabah akşam tesbîh edin diye vahyetti; yânî işaret etti"."Hafiyyen", "Latîfen" demektir. "Âkıran" (yânî "çocuk doğurmayan" sıfatı) erkek ve dişidir, ikisine de sıfat olur

---

3430 – حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ صَعْصَعَةَ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَهُمْ عَنْ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ ثُمَّ صَعِدَ حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الثَّانِيَةَ فَاسْتَفْتَحَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ فَلَمَّا خَلَصْتُ فَإِذَا يَحْيَى وَعِيسَى وَهُمَا ابْنَا خَالَةٍ قَالَ هَذَا يَحْيَى وَعِيسَى فَسَلِّمْ عَلَيْهِمَا فَسَلَّمْتُ فَرَدَّا ثُمَّ قَالَا مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ

-....Bize Katâde, Enes ibn Mâlik'ten; o da Mâlik ibn Sa'saa'dan tahdîs etti ki,onlara da Peygamber (S) göklere yürütüldüğü geceden şöyle tahdîs etmiştir:"...Sonrayükseldi, ikinci semâya varınca oranın kapısının açılmasını istedi.
— Kimdir o? denildi.
— Cibril'dir, dedi.
— Beraberindeki kimdir? denildi.
— Muhammed'dir, diye cevâb verdi.
— O'na vahy ve mi'râc gönderildi mi? denildi. Cibril:
— Evet gönderildi, dedi.Yükseltmekten ayrılıp da ikinci semâya vardığımda, orada Yahya ve îsâ Peygamberlerle karşılaştım. Yahya ile îsâ teyze oğullarıdır.Cibril bana:
— Bu gördüklerin Yahya ile isa'dır; bunlara selâm ver! dedi. Ben de onlara selâm verdim. Onlar da selâmımı mukaabele ettiler. Sonra:— Merhaba hayırlı kardeş ve sâlihpeygamber! dediler..."

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذْ انْتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا} {إِذْ قَالَتْ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ} {إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَآلَ عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ إِلَى قَوْلِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ} قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَآلُ عِمْرَانَ الْمُؤْمِنُونَ مِنْ آلِ إِبْرَاهِيمَ وَآلِ عِمْرَانَ وَآلِ يَاسِينَ وَآلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ {إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ} وَهُمْ الْمُؤْمِنُونَ وَيُقَالُ آلُ يَعْقُوبَ أَهْلُ يَعْقُوبَ فَإِذَا صَغَّرُوا آلَ ثُمَّ رَدُّوهُ إِلَى الْأَصْلِ قَالُوا أُهَيْلٌ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Kitâbda Meryem kıssasını da an. Hani o, ailesinden ayrılıp doğu tarafında bir yere çekilmişti. Sonra onların Önünde bir perde edinmişti. Derken biz ona ruhumuzu göndermiştik de, o, kendisine yaratılışı tam bir beşer şeklinde görünmüştü. Meryem ona dedi ki: 'Doğrusu ben senden Rahman olan Allah'a sığınırım. Eğer sen hakkıyle sakınan isen (çekil yanımdan). Rûh da: 'Ben ancak sana pak bir oğlan vermeye vesile olmak için Rabb ''inin gönderdiği elçiyim' dedi. O: 'Benim nasıl bir oğlum olacakmış; evlenmedim, bana bir beşer dokunmamıştır. Ben iffetsiz de değilim' dedi. Rûh: 'Öyledir. Fakat Rabb 'in buyurdu ki: O bana göre pek kolay. Çünkü biz onu insanlara bir âyet ve tarafımızdan bir rahmet kılacağız. Zâten iş olup bitmiştir '. Nihayet ona gebe kalıp bununla uzak bir yere çekildi. Derken çocuğun sancısı onu bir hurma ağacına dayanmaya şevketti: 'Keski bundan evvel

öleydim, unutulup gideydim' dedi. Aşağısından ona şu nida geldi: 'Tasalanma, .Rabb'in senin alt yanından bir su arkı vücûda getirmiştir. Hurma ağacını kendine doğru silk, üstüne derilmiş taze hurma dökülecektir.Artık ye, iç. 'Gözün aydın olsun. Eğer beşerden herhangi birini görürsen: Ben Rahman olan Allah'a oruç adadım. Onun için bu gün hiçbir kimseye kat 'iyyen söz söylemeyeceğim,de. Derken onu yüklenerek kavmine getirdi. Dediler: 'Hey Meryem, and olsun sen acîb birşey yapmışsın. Ey Hârûn 'un kızkardeşi, senin baban kötü bir adam değildi. Anan da iffetsiz bir kadın değildi!' Bunun üzerine Meryem, isa'yı işaret etti. 'Biz henüz beşikte bulunan bir sabi ile nasıl konuşuruz?' dediler. (îsâ dile gelip) dedi ki: 'Ben hakikat Allah'ın kuluyum. O bana kitâb verdi. Beni peygamber yaptı. Beni her nerede bulunursam mübarek kıldı. Bana, ben hayâtta oldukça namazı, zekâtı emretti. Beni anneme hürmetkar kıldı. Beni bir zorba, bir bedbaht olarak yaratmadı. Dünyâya getirildiğim gün de, öleceğim gün de, bir diri olarak (kabrimden) kaldırılacağım gün de selâm (ve selâmet) benim üzerimedir'. İşte hakkında şekk ve ihtilâf etmekte oldukları Meryem oğlu îsâ, Hakk kavlince budur" (Meryem: ıe-34)."Gerçek, Allah Âdem'i, Nuh'u, İbrahim Hanedanı'm, İmrân ailesini hepsi de birbirinden gelme tek bir zürriyet olarak âlemlerin üzerine seçilmiş kıldı. Allah hakkıyle işitici, kemâliyle bilicidir. Hani İmrân 'in karısı (Hanne): 'Rabb 'im, karnımdakini âzâdlı bir kul olarak sana adadım. Benden olan bu adağı Kabul et. Şübhesiz hakkıyle işiten, kemâliyle bilen Sensin Sen' demişti. Fakat onu kız doğurunca, Allah onun ne doğurduğunu daha iyi bilici iken: 'Rabb 'im,hakikat ben onu kız olarak doğurdum. Erkek, kız gibi değildir. Gerçek ben adını Meryem koydum. Ben onu da, zürriyetini de o taşlanmış şeytândan sana sığındırırım' dedi. Bunun üzerine Rabb 'i onu iyi bir rızâ ile kabul etti. Onu güzel bir nebat gibi büyüttü. Zekeriyyâ 'yi da ona bakmaya me 'mûr etti. Zekeriyyâ ne zaman (kızın bulunduğu) mihraba girdiyse,onun yanında bir yiyecek buldu. 'Meryem, bu sana nereden (geliyor)?' dedi. O da: 'Bu,Allah tarafından. Şübhe yoktur ki, Allah kimi dilerse ona sayısız fizik verir' derdi" (âiu tmrân: 33-37)."Hani melekler: 'Ey Meryem, şübhesiz ki Allah sana seçkin bir hususiyet verdi. Seni tertemiz büyüttü. Seni âlemlerin kadınları üzerine seçkin kıldı' demişti. 'Ey Meryem, huşu' ile Rabb 'inin divânına dur, secdeye kapan, rükû' edenlerle beraber eğil (cemâatle namaz kıl)'. Bunlar sana vahyetmekte olduğumuz gayb haberlerindendir. Meryem 'i onlardan hangisi himayesine alacak diye kalemlerini atarlarken sen yanlarında değildin.Çekişirlerken de yine yanlarında yoktun. Melekler: Ey Meryem, Allah kendinden bir kelimeyi sana müjdeliyor... " (âiu imrân: 42-45).İbn Abbâs şöyle demiştir: "Alu İmrân", bütün mü'minlerdir. "Alu İbrahim", "Âiu İmrân","Alû Yasin" ve "Âiu Muhammed" ta'bîrlerinden kasdedilen de hep mü'minlerdir. Çünkü Allah: "HaUîkat İbrahim 'e insanların en yakını, herhalde zamanında ona tâbi' olanlardır..." (âiu imrân: 68) buyuruyor; onlar da ancak mü'minlerdir. (Binâenaleyh ona muhalefet edenler, orun âl'inden değildirler.) "Âiu Ya'kûb" denilip jr; bunun aslı "Ehlu Ya'kûb"dur. He, hemzeyle kalbedilmiştir. "Âl" kelimesini küçültme ismi yaptıkları zaman, sonra o hemzeyi aslına döndürürler de "Uheylun" derler

---

3431 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا مِنْ بَنِي آدَمَ مَوْلُودٌ إِلَّا يَمَسُّهُ الشَّيْطَانُ حِينَ يُولَدُ فَيَسْتَهِلُّ صَارِخًا مِنْ مَسِّ الشَّيْطَانِ غَيْرَ مَرْيَمَ وَابْنِهَا ثُمَّ يَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ {وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنْ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ}

-.......ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Saîd ibnu'l-Müseyyeb tahdîs edip şöyle dedi:Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Ben Rasûlul-lah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Âdem çocuklarından doğurulan hiçbir çocuk yoktur ki, doyurulurken şeytân ona dokunmuş olmasın. İşte şeytânın dokunmasından dolayıdır ki, çocuk anasından doğduğu anda feryâd ederek ağlar. Şeytânın bu dokunmasından Meryem oğlu ile annesi müstesnadır".Sonra Ebû Hureyre: "Ben onu ve zürriyetini o taşlanmış şeytândan Sana sığındırırım" (Âiu imrân: 36) âyetini söylerdi

---

بَاب {وَإِذْ قَالَتْ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ يَا مَرْيَمُ اقْنُتِي لِرَبِّكِ وَاسْجُدِي وَارْكَعِي مَعَ

الرَّاكِعِينَ ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يُلْقُونَ أَقْلَامَهُمْ أَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ} يُقَالُ يَكْفُلُ يَضُمُّ {كَفَلَهَا} ضَمَّهَا مُخَفَّفَةً لَيْسَ مِنْ كَفَالَةِ الدُّيُونِ وَشِبْهِهَا

"Hani melekler: 'Ey Meryem, şübhesiz ki, Allah sana seçkin bir özellik verdi. Seni tertemiz büyüttü. Seni âlemlerin kadınları üzerine seçkin kıldı, demişti. Ey Meryem, huşu'ile Rdbb 'in dîvânına dur, secdeye kapan, rükû' edenlerle beraber rükû' et. (Yâ Muhammedi) Bunlar sana vahyetmekte olduğumuz gayb haberlerindendir. Meryem 7 onlardan hangisi himayesine alacak diye kalemlerini atarlarken, sen yanlarında değildin.Çekişirlerken de yine yanlarında yoktun" (Âlu İmrân: 42-44) ."Yekfulu" denilir ki, bu "Onu beslemeyi üzerine aldı; onu kendine katıp aldı" demektir;bunda "Kefele" şeddesiz olarak okunur. Bu, borçlara kefil olmak ve benzeri ma'nâdan değildir.

3432 - حَدَّثَنِي أَحْمَدُ ابْنُ أَبِي رَجَاءٍ حَدَّثَنَا النَّضْرُ عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جَعْفَرٍ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ خَيْرُ نِسَائِهَا مَرْيَمُ ابْنَةُ عِمْرَانَ وَخَيْرُ نِسَائِهَا خَدِيجَةُ

-... Hişâm şöyle demiştir: Bana babam Urvetu'bnu'z-Zubeyr haber verip şöyle dedi: Ben Abdullah ibn Ca'fer'den işittim, o şöyle dedi: Ben Alî(R)'den işittim, şöyle diyordu: Ben Peygam-ber(S)'den işittim: "Zamanındaki dünyâ kadınlarının hayırlısı İmrân kızı Meryem'dir. Bu ümmetin kadınlarının hayırlısı da Hadîce'dir" buyuruyordu

---

بَاب قَوْلِهِ تَعَالَى {إِذْ قَالَتْ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ إِلَى قَوْلِهِ فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ} {يُبَشِّرُكِ} وَ {يَبْشُرُكِ} وَاحِدٌ {وَجِيهًا} شَرِيفًا وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ {الْمَسِيحُ} الصِّدِّيقُ وَقَالَ مُجَاهِدٌ الْكَهْلُ الْحَلِيمُ وَالْأَكْمَهُ مَنْ يُبْصِرُ بِالنَّهَارِ وَلَا يُبْصِرُ بِاللَّيْلِ وَقَالَ غَيْرُهُ مَنْ يُولَدُ أَعْمَى

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Hani melekler: Ey Meryem, şübhesiz ki, Allah sana seçkin bir hususiyet verdi. Seni tertemiz büyüttü. Seni âlemlerin kadınları üstüne seçilmiş kıldı, demişti. Ey Meryem, huşu' ile Rabb Hnin dîvânına dur, secdeye kapan, Allah'a rükû' edenlerle beraber eğil (cemâatle namaz kıl). (Yâ Muhammedi) Bunlar sana vahyetmekte olduğumuz gayb haberlerindendir.Meryem V onlardan hangisi himayesine alacak diye kalemlerini atarlarken sen yanlarında değildin. Bu hususta çekişirlerken de yine yanlarında yoktun. Melekler:Ey Meryem Allah sana kendinden bir kelimeyi müjdeliyor. Adı Isâ, (lakabı) Mesîh, (sıfatı) Meryem oğlu 'dur.Dünyâda da, âhirette de sânı yücedir. Allah'a çok yakınlardandır da. Beşiğinde de, yetişkinlik hâlinde de insanlara söz söyleyecektir, sâlihlerdendir' dediği zaman da (sen yanlarında değildin). Meryem dedi ki:'Hey Rabb Hm, bana bir beşer dokunmamışken benim nasıl çocuğum olabilir?' Allah dedi: Öyle; fakat Allah ne dilerse yaratır. Bir işe hükmedince ona ancak 'Ol!' der, o da oluverir. Allah ona yazmayı, hikmeti, Tevrat % încîPi öğretecek. Onu İsrail oğulları 'na peygamber gönderecek. (Onlara şöyle diyecek:) Hakikat ben size Rabb 'inizden bir âyet getirdim. Hakikat ben size çamurdan kuş biçimi gibi birşey yapar, ona üfürürüm de Allah'ın izniyle derhâl canlı bir kuş olur. Yine Allah'ın izniyle anadan doğma körü ve abraşı iyi eder, ölüleri diriltirim. Evlerinizde ne yiyor, ne biriktiriyorsanız size haber veririm. Elbette bunlarda sizin için, eğer îmân ediciler seniz, kat'î birer ibret Vardir" (Âlu İmrân: 42-49) ."Yubeşşiruki" ve "Yebşiruke" bir ma'nâdadır; "Seni müjdeliyor" demektir. "Vecîhen","Şerefli" demektir. İbrâhîm en-Nahaî: "el-Mesîh", "es-Sıddîk" demektir,demiştir. Mucâhid: "el-Kehlu", "el-Halîmu", yânı "Olgun", "el-Ekmehu", "Gündüzleyin gören, geceleyin görmeyen" demektir, demiştir. Başkaları da "el-Ekmeh" "Kör olarak doğandır"demişlerdir

---

3433 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ قَالَ سَمِعْتُ مُرَّةَ الْهَمْدَانِيَّ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَضْلُ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضْلِ الثَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ كَمَلَ مِنْ الرِّجَالِ كَثِيرٌ وَلَمْ يَكْمُلْ مِنْ النِّسَاءِ إِلَّا مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَآسِيَةُ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ

-....... Bize Şu'be tahdîs etti ki, Amr ibn Murre şöyle demiştir: Ben Murre el-Hemdânî'den hadîs tahdîs ederken işittim. Ebû Mûsâ el-Eş'arî(R) şöyle demiştir: "Âişe'nin,ümmetimin kadınlarına karşı üstünlüğü, tirid yemeğinin diğer yemeklere karşı üstünlüğü gibidir. Erkeklerden bir çokluk (fazilette) kemâle erdi. Kadınlardan ise İmrân kızı Meryem ile Fir'avn'ın kadını Âsiye'den başkası kemâle ermedi".

3434 - وَقَالَ ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ لَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ نِسَاءُ قُرَيْشٍ خَيْرُ نِسَاءٍ رَكِبْنَ الْإِبِلَ أَحْنَاهُ عَلَىطِفْلٍ وَأَرْعَاهُ عَلَى زَوْجٍ فِي ذَاتِ يَدِهِ يَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ عَلَى إِثْرِ ذَلِكَ وَلَمْ تَرْكَبْ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ بَعِيرًا قَطُّ تَابَعَهُ ابْنُ أَخِي الزُّهْرِيِّ وَإِسْحَاقُ الْكَلْبِيُّ عَنْ الزُّهْرِيِّ

İbn Vehb dedi ki: Bana Yûnus haber verdi: İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Saîd ibnu'l-Müseyyeb tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim,şöyle buyuruyordu:"Kureyş kadınları deveye binen Arab kadınlarının hayırlısıdır. Onlar,kadınların çocuğa en şefkatlisi, elindeki zevcinin malını korumak hususunda kocaya en riâyeîlisidir".(Bu hadîsin râvîsi Saîd ibnu'l-Müseyyeb dedi ki:) Bu rivayetin ardından Ebû Hureyre:"İmrân kızı Meryem asla deveye binmedi" der idi.Bu hadîsi ez-Zuhrî'den rivayet etmekte Yûnus el-Eylî'ye, ez-Zuhrî'nin kardeşinin oğlu Muhammed ibn Abdillah ile İshâk el-Kelbî mutâbaat etmişlerdir

---

بَاب قَوْلُهُ {يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةٌ انْتَهُوا خَيْرًا لَكُمْ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهٌ وَاحِدٌ سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا} قَالَ أَبُو عُبَيْدٍ كَلِمَتُهُ كُنْ فَكَانَ وَقَالَ غَيْرُهُ {وَرُوحٌ مِنْهُ} أَحْيَاهُ فَجَعَلَهُ رُوحًا {وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةٌ}

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Ey kitâb ehli olanlar, dîniniz hususunda haddi aşmayın. Allah'a karşı hakk olandan başkasını söylemeyin. Meryem oğlu Mesîh îsâ yalnız Allah'ın Rasûlü ve kelimesidir ki, onu Meryem 'e bırakmıştır. O,Allah tarafından yaratılan bir Rüfatur. Artık Allah'a ve rusûllerine inanın da (Allah) üçtür demeyin. Kendiniz için hayırlı olmak üzere bundan vazgeçin. Allah,ancak bir tek tanrıdır. O herhangi bir çocuğu bulunmaktan münezzehtir. Göklerde ne var,yerde ne varsa hepsi O 'nundur. Hakîkî vekîl olmak bakımından da bizzat Allah yeter. Ne Mesîh, ne en yakın melekler Allah'ın kulu olmaktan asla çekinmezler. Kim O 'na kulluktan çekinir ve kibirlenmek isterse (düşünsün ki Allah) onların hepsini huzurunda toplayacaktır" (en-Nisâ: m-m).Ebû Ubeyd: "Kelimetuhû", (baba ve nutfe vâsıtası olmaksızın) ol deyince olmasıdır,demiştir. Başkaları da "Ruhun minhu", "Ona hayât verdi de bir rûh yaptı" demektir, dediler. "İlâhlar üçtür" demeyin "

3435 - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ عَنْ الْأَوْزَاعِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَيْرُ بْنُ هَانِئٍ قَالَ حَدَّثَنِي جُنَادَةُ بْنُ أَبِي أُمَيَّةَ عَنْ عُبَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ شَهِدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَأَنَّ عِيسَى عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ وَالْجَنَّةُ حَقٌّ وَالنَّارُ حَقٌّ أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ عَلَى مَا كَانَ مِنْ الْعَمَلِ قَالَ الْوَلِيدُ حَدَّثَنِي ابْنُ جَابِرٍ عَنْ عُمَيْرٍ عَنْ جُنَادَةَ وَزَادَ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ الثَّمَانِيَةِ أَيَّهَا شَاءَ

-... Bana Cunâde ibnu EbîUmeyye, Ubeyde ibn Sâmit(R)'ten tahdîs etti ki,Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Her kim: Allah'tan başka ibâdet olunacak hiçbir ma'bûd yoktur, yalnız Allah vardır; ortağı yoktur, Muhammed de muhakkak Allah'ın kulu veRa-sûlü 'dür. îsâ da Allah 'in kulu ve Rasûlü 'dür. Ve (tekvînî bir emirle) Meryem'e bıraktığı bir kelimesidir ve (bu suretle) Allah tarafından hayât verilen bir ruhtur. Cennet haktır, cehennem de haktır, diye diliyle ikrar ve kalbiyle tasdik ederse, Allah o kimseyi cennete kor. O kul hangi mal üzerinde olursa (olsun ayırdetmez)".Râvî el-Velîd dedi ki: Bana İbnu Câbir, Umeyr'den; o da Cunâ-de'den tahdîs etti de "Cennetin sekiz kapısından hangisini isterse oradan" fıkrasını ziyâde etti

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ {وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذْ انْتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا} نَبَذْنَاهُ أَلْقَيْنَاهُ اعْتَزَلَتْ {شَرْقِيًّا} مِمَّا يَلِي الشَّرْقَ {فَأَجَاءَهَا} أَفْعَلْتُ مِنْ جِئْتُ وَيُقَالُ أَلْجَأَهَا اضْطَرَّهَا {تَسَّاقَطْ} تَسْقُطْ {قَصِيًّا} قَاصِيًا {فَرِيًّا} عَظِيمًا قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ {نِسْيًا} لَمْ أَكُنْ شَيْئًا وَقَالَ غَيْرُهُ النِّسْيُ الْحَقِيرُ وَقَالَ أَبُو وَائِلٍ عَلِمَتْ مَرْيَمُ أَنَّ التَّقِيَّ ذُو نُهْيَةٍ حِينَ قَالَتْ {إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا} قَالَ وَكِيعٌ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ {سَرِيًّا} نَهَرٌ صَغِيرٌ بِالسُّرْيَانِيَّةِ

"Kitâbda Meryem (kıssasını) da an. Hani o, ailesinden ayrılıp doğu tarafında bir yere çekilmişti. Sonra onların önünde bir perde edinmişti. Derken biz ona ruhumuzu göndermiştik de o kendisine hilkati tam bir beşer Şeklinde görünmüştü.. " (Meryem: 16-40)Yûnus kıssasındaki "Nebeznâhu" (es-saffât: 145) "Onu attık" demektir. "Doğu tarafa çekildi": Yânı ibâdet için Beytu'l-Makdis'in yâhud evinin doğu tarafına çekildi. "Fe-ecâehâ","Doğum sancısı Meryem'i getirdi" demektir; bu "Ci'tu"dan "Ef 'altu"dur. "el-Ceehâ" denilir ki, "Onu muztarr kıldı" demektir."Tessâkatu", "Düşürür" yânî düşer; "Mekânen kasıyyen", "Mekânen kaasiyen"; yânî "Uzak bir yere"; "Feriyyen azîmen", "Sevilmeyen çok çirkin bir iş yaptın" demektir. İbn Abbâs: "Nisyen", "Yaradılmış mevcûd birşey olmayaydım" demektir, dedi. Başkaları da: "en-Nisyu", "el-Hakîru"dur, dedi. Ebû Vâil: Meryem "Eğer Allah'tan sakıma isen" dediği zaman "Takî""m akıl sahibi olduğunu bildi, demiştir. Vekî* ibnu'l-Cerrâh, İsrâîl ibn Yûnus'tan; o da dedesi Ebû İshâk'tan; o da el-Berâ ibn Âzib'den: "Seriyyen", Süryânîce'de küçük ırmak, çay demektir, demiştir

---

3436 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَمْ يَتَكَلَّمْ فِي الْمَهْدِ إِلَّا ثَلَاثَةٌ عِيسَى وَكَانَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ جُرَيْجٌ كَانَ يُصَلِّي جَاءَتْهُ أُمُّهُ فَدَعَتْهُ فَقَالَ أُجِيبُهَا أَوْ أُصَلِّي فَقَالَتْ اللَّهُمَّ لَا تُمِتْهُ حَتَّى تُرِيَهُ وُجُوهَ الْمُومِسَاتِ وَكَانَ جُرَيْجٌ فِي صَوْمَعَتِهِ فَتَعَرَّضَتْ لَهُ امْرَأَةٌ وَكَلَّمَتْهُ فَأَبَى فَأَتَتْ رَاعِيًا فَأَمْكَنَتْهُ مِنْ نَفْسِهَا فَوَلَدَتْ غُلَامًا فَقَالَتْ مِنْ جُرَيْجٍ فَأَتَوْهُ فَكَسَرُوا صَوْمَعَتَهُ وَأَنْزَلُوهُ وَسَبُّوهُ فَتَوَضَّأَ وَصَلَّى ثُمَّ أَتَى الْغُلَامَ فَقَالَ مَنْ أَبُوكَ يَا غُلَامُ قَالَ الرَّاعِي قَالُوا نَبْنِي صَوْمَعَتَكَ مِنْ ذَهَبٍ قَالَ لَا إِلَّا مِنْ طِينٍ وَكَانَتْ امْرَأَةٌ تُرْضِعُ ابْنًا لَهَا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ فَمَرَّ بِهَا رَجُلٌ رَاكِبٌ ذُو شَارَةٍ فَقَالَتْ اللَّهُمَّ اجْعَلْ ابْنِي مِثْلَهُ فَتَرَكَ ثَدْيَهَا وَأَقْبَلَ عَلَى الرَّاكِبِ فَقَالَ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْنِي مِثْلَهُ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى ثَدْيِهَا يَمَصُّهُ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمَصُّ إِصْبَعَهُ ثُمَّ مُرَّ بِأَمَةٍ فَقَالَتْ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْ ابْنِي مِثْلَ هَذِهِ فَتَرَكَ ثَدْيَهَا فَقَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِثْلَهَا فَقَالَتْ لِمَ ذَاكَ فَقَالَ الرَّاكِبُ جَبَّارٌ مِنْ الْجَبَابِرَةِ وَهَذِهِ الْأَمَةُ يَقُولُونَ سَرَقْتِ زَنَيْتِ وَلَمْ تَفْعَلْ

-....Bize Cerîr ibn Hazım, Muhammed ibn Sîrîn'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Beşikte yalnız üç çocuk konuşmuştur:Biri isa'dır. (İkincisi de şu kıssadaki çocuktur:) İsrâîl oğulları zamanında Cureyc denilen ruhban bir kişi vardır. Cureyc savmıasında namaz kılarken annesi gelmiş, kendisini çağırmış. Cureyc:

— Namazı bozup anama cevâb mı vereyim, yoksa namaz mı kılayım? diye düşünmüş.

(Anası üç defa çağırdığı hâlde namaza devam etmiş.) Bunun üzerine anası:

— Yâ Allah! Bu oğluma fahişe kadınların yüzlerini göstermedikçe onun canını alma! diye beddua etmiş.

Cureyc savmıasında bulunduğu sırada bir kadın gelip kendisine musallat olmuş ve ona zina teklif etmiş. Fakat Cureyc bundan çekindiği için, bu kızgın kadın bir çobana gitmiş ve kendini ona teslim etmiştir. Kadın bu cinsî münâsebetten bir oğlan doğurmuş. (Kendisinden sorulduğunda) bu çocuğun Cureyc'den olduğunu söylemiş. Bunun üzerine halk rahibe gelmişler, savmıasını (baltalarla, kazmalarla) kırıp yıkmışlar, kendisini de savmıadan aşağı indirip çıkarmışlar ve kendisine küfürler etmişler. Cureyc abdest alıp namaz kıldıktan sonra o piç çocuğun yanına gelmiş ve:
— Ey oğul, baban kimdir? diye sormuş.
— Çobandır! diye cevâb vermiş.Bu garîb hâdiseyi gören halk, rahibe:
— Senin savmıanı, yânı ibâdet verini altından yaparız! demişler.Cureyc:
— Hayır, eskisi gibi çamurdan yapın, demiştir.
(Üçüncüsü de şudur:) İsrâîl oğulları 'ndan emzikli bir kadın vardı. Bir gün erkek çocuğunu emzirirken yanından yakışıklı ve haşmetli bir süvârî geçmiş. Bunu gören kadın:
— Yâ Allah! Oğlumu bunun gibi heybetli kıl! diye dua etmiş. Çocuk hemen anasının memesini bırakıp süvârîye dönmüş ve:
— Yâ Allah! Beni bunun gibi kılma! diye duâ etmiş. Sonra anasının memesine dönüp yine emmeye koyulmuş". Râvî Ebû Hureyre dedi ki: (Peygamber bunu bize hikâye ederken parmağını ağzına koyarak çocuğun emişini misâllendirmişti; O'-nun bu hâli gözümün önündedir.) Şimdi ben Peygamber'in kendi parmağını emişini görür gibiyim."Bundan sonra da o emzikli kadının yanından bir câriye geçmiş. Bu defa kadın:
— Yâ Allah! Benim oğlumu şu câriye gibi (hakîr) yapma! diye duâ etmiş. Bu sefer çocuk yine anasının memesini bırakmış ve:
— Yâ Allah! Beni bunun gibi kıl! demiş. Bunun üzerine kadın, çocuğuna:
— Niçin böyle söyledin? diye sormuş. Çocuk da şöyle cevâb vermiştir:
— O süvârî kibirli zâlimlerden birisi idi. Şu câriye ise (zavallı bir kadındır; insanlar ona):Sen çaldın, sen zina ettin diye söz'ederler; hâlbuki o bunların hiçbirisini yapmamış (ma'sûm) bir kadındır"

3437 – حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ حَدَّثَنِي مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ لَقِيتُ مُوسَى قَالَ فَنَعَتَهُ فَإِذَا رَجُلٌ حَسِبْتُهُ قَالَ مُضْطَرِبٌ رَجِلُ الرَّأْسِ كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ شَنُوءَةَ قَالَ وَلَقِيتُ عِيسَى فَنَعَتَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَبْعَةٌ أَحْمَرُ كَأَنَّمَا خَرَجَ مِنْ دِيمَاسٍ يَعْنِي الْحَمَّامَ وَرَأَيْتُ إِبْرَاهِيمَ وَأَنَا أَشْبَهُ وَلَدِهِ بِهِ قَالَ وَأُتِيتُ بِإِنَاءَيْنِ أَحَدُهُمَا لَبَنٌ وَالْآخَرُ فِيهِ خَمْرٌ فَقِيلَ لِي خُذْ أَيَّهُمَا شِئْتَ فَأَخَذْتُ اللَّبَنَ فَشَرِبْتُهُ فَقِيلَ لِي هُدِيتَ الْفِطْرَةَ أَوْ أَصَبْتَ الْفِطْرَةَ أَمَا إِنَّكَ لَوْ أَخَذْتَ الْخَمْرَ غَوَتْ أُمَّتُكَ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Geceleyin yürütüldüğüm zaman Musa'ya kavuştum". -Râvî dedi ki: Rasûlullah onu tavsif etti.- "Bir de gördüm ki, ot Şenûe kabilesi erkeklerinden biri gibi karayağız, uzun boylu, batık etli, düz saçlı bir zâttır." Rasûlullah dedi ki: "Ben isa'ya da kavuştum". Peygamber onu da tavsif edip şöyle dedi: "îsâ, orta yapılı, sanki hamamdan çıkmış gibi al çehreliydi. Ben İbrahim'I de gördüm. Çocukları içinde ona en çok benzeyeni benim". Peygamber dedi ki: "Sonra bana birinin içinde süt, diğerinde şarâb bulunan iki kap getirildi ve bana: Bunların hangisini dilersen al, denildi. Ben sütü aldım ve onu içtim. Bana: Fıtrata hidâyet olundun yâhud fıtrata isabet ettin. Eğer sen şarâbı almış olsaydın, ümmetin azgın olurdu, denildi"

3438 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ أَخْبَرَنَا عُثْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتُ عِيسَى وَمُوسَى وَإِبْرَاهِيمَ فَأَمَّا عِيسَى فَأَحْمَرُ جَعْدٌ عَرِيضُ الصَّدْرِ وَأَمَّا مُوسَى فَآدَمُ جَسِيمٌ سَبْطٌ كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ الزُّطِّ

-.... Bize Usmân ibnu'l-Mugîre, Mucâhid ibn Cebr'den haber verdi ki, İbnu Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Ben isa'yı, Musa'yı ve İbrahim'I gördüm: Amma îsâ al çehreli, kıvırcık saçlı, geniş göğüslü idi. Amma Mûsâ, karayağız, iri uzun boylu, düz saçlı idi. Sanki Sudanlı erkeklerden birisi".

3439 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَبُو ضَمْرَةَ حَدَّثَنَا مُوسَى عَنْ نَافِعٍ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ ذَكَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا بَيْنَ ظَهْرَيْ النَّاسِ الْمَسِيحَ الدَّجَّالَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِأَعْوَرَ أَلَا إِنَّ الْمَسِيحَ الدَّجَّالَ أَعْوَرُ الْعَيْنِ الْيُمْنَى كَأَنَّ عَيْنَهُ عِنَبَةٌ طَافِيَةٌ

-.......Bize Mûsâ ibn Ukbe tahdîs etti ki, Nâfi' şöyle demiştir: Abdullah ibn Umer (R) dedi ki: Peygamber (S) bir gün insanların arasında Deccâl Mesîh'i zikretti de şöyle buyurdu: "Şübhesiz Allah şaşı değildir. Dikkat edin ki, Deccâl Mesih 'in sağ gözü şaşıdır.Onun gözü sanki salkımındaki emsalinden dışarı çıkmış, iri bir üzüm tânesi gibidir

---

3440 – وَأَرَانِي اللَّيْلَةَ عِنْدَ الْكَعْبَةِ فِي الْمَنَامِ فَإِذَا رَجُلٌ آدَمُ كَأَحْسَنِ مَا يُرَى مِنْ أُدْمِ الرِّجَالِ تَضْرِبُ لِمَّتُهُ بَيْنَ مَنْكِبَيْهِ رَجِلُ الشَّعَرِ يَقْطُرُ رَأْسُهُ مَاءً وَاضِعًا يَدَيْهِ عَلَى مَنْكِبَيْ رَجُلَيْنِ وَهُوَ يَطُوفُ بِالْبَيْتِ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا فَقَالُوا هَذَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ ثُمَّ رَأَيْتُ رَجُلًا وَرَاءَهُ جَعْدًا قَطِطًا أَعْوَرَ الْعَيْنِ الْيُمْنَى كَأَشْبَهِ مَنْ رَأَيْتُ بِابْنِ قَطَنٍ وَاضِعًا يَدَيْهِ عَلَى مَنْكِبَيْ رَجُلٍ يَطُوفُ بِالْبَيْتِ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا قَالُوا الْمَسِيحُ الدَّجَّالُ تَابَعَهُ عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ

. Ben geceleyin kendimi Ka'be yanında gördüm. Ansızın esmer bir zâtla karşılaştım. Sanki o görülen esmer erkeklerin en güzelidir. Başının saçı iki omuzu arasında sarkıyor. Saçları taranıp arınmıştı da başı su damlatıyordu. İki elini iki kişinin omuzlarına koyarak o iki kişi
arasında Bey t'i tavaf ediyordu.
— Bu kimdir? dedim.
— Meryem 'in oğlu Mesîh 'tir, dediler.Sonra onun arkasında gayetle kıvırcık saçlı, sağ gözü sakat ve bört-lek, gördüğüm insanlar arasında İbnu Katan'a en çok benzeyen birisini gördüm. Bu da iki elini iki kişinin omuzlarına koyarak Bey t'i tavaf ediyordu.
— Bu kimdir? diye sordum.
— Bu Mesih Deccâl'dir, dediler".Bu hadîsi Nâfi'den rivayet etmekte Ubeydullah, Mûsâ ibn Uk-be'ye mutâbaat etmiştir.

3441 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَكِّيُّ قَالَ سَمِعْتُ إِبْرَاهِيمَ بْنَ سَعْدٍ قَالَ حَدَّثَنِي الزُّهْرِيُّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ لَا وَاللَّهِ مَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعِيسَى أَحْمَرُ وَلَكِنْ قَالَ بَيْنَمَا أَنَا نَائِمٌ أَطُوفُ بِالْكَعْبَةِ فَإِذَا رَجُلٌ آدَمُ سَبْطُ الشَّعَرِ يُهَادَى بَيْنَ رَجُلَيْنِ يَنْطِفُ رَأْسُهُ مَاءً أَوْ يُهَرَاقُ رَأْسُهُ مَاءً فَقُلْتُ مَنْ هَذَا قَالُوا ابْنُ مَرْيَمَ فَذَهَبْتُ أَلْتَفِتُ فَإِذَا رَجُلٌ أَحْمَرُ جَسِيمٌ جَعْدُ الرَّأْسِ أَعْوَرُ عَيْنِهِ الْيُمْنَى كَأَنَّ عَيْنَهُ عِنَبَةٌ طَافِيَةٌ قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالُوا هَذَا الدَّجَّالُ وَأَقْرَبُ النَّاسِ بِهِ شَبَهًا ابْنُ قَطَنٍ قَالَ الزُّهْرِيُّ رَجُلٌ مِنْ خُزَاعَةَ هَلَكَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ

-....Bana ez-Zuhrî, Sâlim'den tahdîs etti ki, babası Abdullah ibn Umer şöyle demiştir: Hayır vallahi Peygamber (S) îsâ için "Kırmızı (çehrelidir)" demedi. Lâkin o, şöyle buyurdu: "Ben uyumuştum, ru'yâmda Ka'be'yi tavaf ediyordum. O sırada esmer,salıverilmiş düz saçlı bir kişi gördüm. İki kişi arasında onlara dayanarak iki tarafa bocalayarak sevkediliyordu (tavafı böyle yapıyordu), başı da su damlatıyordu yâhud başı su akıtıyordu. Ben:
— Bu kimdir? diye sordum.
— Meryem oğlu'dur, dediler.

Ona yönelmek üzere yürüdüğüm sırada bir de kırmızı yüzlü, uzun boylu, başı kıvırcık saçlı, sağ gözü sakat, börtlek; sanki salkımındaki emsalinden dışarı çıkmış iri bir üzüm tanesi. (Orada bulunanlara:)
— Bu kimdir? diye sordum.
— Bu, Deccâl'dir, dediler.Ona benzerlikçe insanların en yakın olanı İbnu Katan'dır." ez-Zuhrî: İbnu Katan, Huzâa kabilesinden Câhiliyet devrinde he-Iâk olmuş bir adamdır, demiştir.

3442 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِابْنِ مَرْيَمَ وَالْأَنْبِيَاءُ أَوْلَادُ عَلَّاتٍ لَيْسَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ نَبِيٌّ

-.....ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Ebû Seleme haber verdi ki, Ebû Hureyre (R)şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Ben Meryem oğlu'na insanların en yakınıyım. Peygamberler anaları ayrı, babaları bir evlâdlardır. Benimle îsâ arasında başka bir peygamber yoktur"

3443 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا هِلَالُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَالْأَنْبِيَاءُ إِخْوَةٌ لِعَلَّاتٍ أُمَّهَاتُهُمْ شَتَّى وَدِينُهُمْ وَاحِدٌ
* وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Ebû Hureyre şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Ben Meryem oğlu isa'ya dünyâ ve âhirette insanların en yakınıyım. Esasen peygamberler babaları bir kardeştirler, anaları ayrı ayrıdır, dînleri birdir". Ve İbrahim ibn Tahmân, Mûsâ ibn Ukbe'den; o da Safvân ibn Suleym'den; o da Atâ ibn Yesâr'dan söyledi ki, Ebû Hureyre (R): Rasûlullah (S) şöyle buyurdu, demiştir

---

3444 - و حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَأَى عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَجُلًا يَسْرِقُ فَقَالَ لَهُ أَسَرَقْتَ قَالَ كَلَّا وَاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَقَالَ عِيسَى آمَنْتُ بِاللَّهِ وَكَذَّبْتُ عَيْنِي

-...BizeMa'mer, Hemmâm'dan; o da Ebû Hureyre'den haber verdi ki, Peygamber(S) şöyle buyurmuştur: "Bir kerresinde Meryem oğlu îsâ, hırsızlık yapmakta olan bir kimse görmüş de ona:
— Sen çaldın mı? diye sormuş. O da:
— Kendisinden başka (ibâdete lâyık) hiçbir tanrı bulunmayan Allah'a yemin ederim ki,ben asla çalmadım, diye cevâb vermiş. Bunun üzerine îsâ:
— Allah'a îmân (ve O'nun adına yemin edeni tasdik) ettim ve kendi gözümü yalanladım,demiştir".

3445 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ يَقُولُ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ سَمِعَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ عَلَى الْمِنْبَرِ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا تُطْرُونِي كَمَا أَطْرَتْ النَّصَارَى ابْنَ مَرْيَمَ فَإِنَّمَا أَنَا عَبْدُهُ فَقُولُوا عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ

-...Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Ben ez-Zuhrî'den işittim, şöyle diyordu: Bana Ubeydullah ibn Abdillah, İbn Abbâs'tan haber verdi. O da Umer(R)'den işitmiştir. Umer minber üzerinde

şöyle diyordu: Ben Peygamber(S)'den işittim: "Nasrânîler'in Meryem oğlu'nu bâtıl ve aşırı surette medhettikleri gibi, sakın sizler de beni medhde aşın gitmeyiniz. Şübhesiz ki, ben ancak bir kulum. Onun için bana Allah'ın Kulu ve Rasûlü deyiniz"duyuruyordu.

3446 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا صَالِحُ بْنُ حَيٍّ أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ خُرَاسَانَ قَالَ لِلشَّعْبِيِّ فَقَالَ الشَّعْبِيُّ أَخْبَرَنِي أَبُو بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَدَّبَ الرَّجُلُ أَمَتَهُ فَأَحْسَنَ تَأْدِيبَهَا وَعَلَّمَهَا فَأَحْسَنَ تَعْلِيمَهَا ثُمَّ أَعْتَقَهَا فَتَزَوَّجَهَا كَانَ لَهُ أَجْرَانِ وَإِذَا آمَنَ بِعِيسَى ثُمَّ آمَنَ بِي فَلَهُ أَجْرَانِ وَالْعَبْدُ إِذَا اتَّقَى رَبَّهُ وَأَطَاعَ مَوَالِيَهُ فَلَهُ أَجْرَانِ

-.. Bize Muhammed ibn Mukaatil tahdîs etti. Bize Abdullah ibnu'l-Mubârek haber verdi: Bize Salih ibn Hayy haber verdi ki Ho-râsân ahâlîsinden bir adam eş-Şa'bî'ye bir suâl sordu. Bunun üzerine eş-Şa'bî şöyle dedi: Bana Ebû Burde haber verdi ki, babası Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Kişi, cariyesini güzel edeblendirir ve terbiyesini güzel yapar, onu öğretir ve öğretmesini yânî okutmasını güzel yapar, sonra ona hürriyet verir de onunla evlenirse, o kişiye iki ecir vardır. Bir kişi de isa'ya îmân eder, sonra bana îmân ederse, buna da iki ecir vardır. Bir köle de hem Rabb 'ine muttaki olur, hem de efendilerine itaat ederse, bunun için de iki ecir vardır".

3447 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْمُغِيرَةِ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُحْشَرُونَ حُفَاةً عُرَاةً غُرْلًا ثُمَّ قَرَأَ {كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعْدًا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ} فَأَوَّلُ مَنْ يُكْسَى إِبْرَاهِيمُ ثُمَّ يُؤْخَذُ بِرِجَالٍ مِنْ أَصْحَابِي ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ فَأَقُولُ أَصْحَابِي فَيُقَالُ إِنَّهُمْ لَمْ يَزَالُوا مُرْتَدِّينَ عَلَى أَعْقَابِهِمْ مُنْذُ فَارَقْتَهُمْ فَأَقُولُ كَمَا قَالَ الْعَبْدُ الصَّالِحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ {وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنْتَ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ إِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ} قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ الْفَرَبْرِيُّ ذُكِرَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ قَبِيصَةَ قَالَ هُمْ الْمُرْتَدُّونَ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَى عَهْدِ أَبِي بَكْرٍ فَقَاتَلَهُمْ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

-.......İbn Âbbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Sizler yahnayaklılar, çıplaklar,erlik yerleriniz sünnetsizler olarak haşrolunacaksınız" buyurdu. Sonra: "O günü hatırla ki, biz göğü, kitâblann sahîfesini dürüp büker gibi düreceğiz. tik yaratışa nasıl baş-ladıksa, üzerimize hakk bir va 'd olarak yine onu iade edeceğiz. Hak-kıyle failler biziz*' (ei-Enbiyâ:!04) âyetini okudu. Ve şöyle devam etti: "Kıyamet günü ilk elbise giydirilecek kişi îbrâhîmdir. Yine kıyamet günü sahâbîlerimden birtakım insanlar sağ taraflarından ve sol taraflarından yakalanırlar da ben: Onlar benim sahâbîlerimdir, derim. Bana: Sen onlardan ayrıldığından beri onlar Ökçeleri üzerinde geri dönmekte devam etmiş mürtedlerdir,denilir. Ben de: Allah'ın sâlih kulu Meryem oğlu isa'nın dediği gibi derim: "Ben içlerinde bulunduğum müddetçe üzerlerinde bir kontrolcu idim. Fakat sen beni vefat ettirdiğin vakit üzerlerinde kontrolcu yalnız Sen oldun. Zâten Sen her-şeye hakkıyle şâhidsin. Eğer kendilerine azâb edersen, şübhe yok ki onlar Sen 'in kullarındır. Eğer onlara mağfiret edersen mutlak gâlib, yegâne hüküm ve hikmet sahibi olan da hakikaten Sensin Sen" (ei-Mâide: 117-118).Muhammed ibn Yûsuf el-Firabrî şöyle dedi: Ebû Abdillah el-Buhârî'den zikrolundu ki, Kabîsa: Onlar Ebû Bekr zamanında dînden dönen mürtedlerdir; Ebû Bekr onlarla harb etti,demiştir

---

بَاب نُزُولِ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ عَلَيْهِمَا السَّلَام

3448 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ

اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَيُوشِكَنَّ أَنْ يَنْزِلَ فِيكُمْ ابْنُ مَرْيَمَ حَكَمًا عَدْلًا فَيَكْسِرَ الصَّلِيبَ وَيَقْتُلَ الْخِنْزِيرَ وَيَضَعَ الْجِزْيَةَ وَيَفِيضَ الْمَالُ حَتَّى لَا يَقْبَلَهُ أَحَدٌ حَتَّى تَكُونَ السَّجْدَةُ الْوَاحِدَةُ خَيْرًا مِنْ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا ثُمَّ يَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ وَاقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ {وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا}

Meryem Oğlu Îsâ Aleyhima's-Selâm'ın İnmesi Babı

-....Saîd ibnu'l, Müseyyeb, Ebû Hureyre(R)'den şöyle dediğini işitmiştir:Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Nefsim elinde olan A ilah 'a yemîn ederim ki, muhakkak ileride Meryem oğlu Isâ sizin içinize adaletli bir hakem olarak incektir. O zaman o, salibi kıracak, domuzu öldürecek, cizye vergisini kaldıracak, mal ö kadar çoğalacak ki, hiçbir kimse mal kabul etmeyecek. Nihayet bir tek secde dünyâ ve dünyâdaki her şey den daha hayırlı olacaktır".Bunun ardından Ebû Hureyre (R) şöyle derdi: İsterseniz şu âyeti okuyunuz: "Ehli kitâbdan hiçbiri hâriç olmamak üzere, ölümünden evvel, and olsun ona (îsâ'ya) mutlakaa îmân edecek, o da kıyamet günü kendileri aleyhine bir şâhid olacaktır" (en-Nisâ: 159)

3449 - حَدَّثَنَا ابْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ نَافِعٍ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَيْفَ أَنْتُمْ إِذَا نَزَلَ ابْنُ مَرْيَمَ فِيكُمْ وَإِمَامُكُمْ مِنْكُمْ تَابَعَهُ عُقَيْلٌ وَالْأَوْزَاعِيُّ

-....Bizeel-Leys, Yûnus ibn Yezîd'den; o da İbn Şihâb'dan; o da Ebû Katâde el-Ensârî'nin himayesinde bulunan Nâfi'den tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir:Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "İmamınız (devlet başkanınız) kendinizden olduğu hâlde Meryem oğlu sizin içinize indiği zaman (îsâ da îmânınıza uyduğunda) acaba sizler nasıl olursunuz?" .Bu hadîsi rivayet etmekte UkayI ile el-Evzâî, Yûnus'a mutâbaat etmişlerdir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَاب مَا ذُكِرَ عَنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ

3450 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ قَالَ قَالَ عُقْبَةُ بْنُ عَمْرٍو لِحُذَيْفَةَ أَلَا تُحَدِّثُنَا مَا سَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنِّي سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ مَعَ الدَّجَّالِ إِذَا خَرَجَ مَاءً وَنَارًا فَأَمَّا الَّذِي يَرَى النَّاسُ أَنَّهَا النَّارُ فَمَاءٌ بَارِدٌ وَأَمَّا الَّذِي يَرَى النَّاسُ أَنَّهُ مَاءٌ بَارِدٌ فَنَارٌ تُحْرِقُ فَمَنْ أَدْرَكَ مِنْكُمْ فَلْيَقَعْ فِي الَّذِي يَرَى أَنَّهَا نَارٌ فَإِنَّهُ عَذْبٌ بَارِدٌ

İsrâîl Oğulları'ndan Zîkrolunagelen (İbretli Ve İnsanı Hayrete Düşüren) Hadîsler Babı

-....... Rıb'î ibn Hıraş şöyle demiştir: Ukbe ibn Amr, Huzeyfe'ye:

— Sen bize Rasûlullah'tan işittiğin şeyleri tahdîs etmez misin? dedi. Huzeyfe de şöyle dedi:

— Ben Rasûlullah'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Deccâl çıktığı zaman beraberinde bir su, bir de ateş bulunacaktır. Amma insanların ateş olarak gördükleri şeye gelince, o, soğuk bir sudur. Amma insanların soğuk bir su olduğunu görecekleri şey ise, işte o, yakıcı bir ateştir. Sizlerden her kim Deccâl'in çıkması zamanına erişirse, ateş suretinde göreceği şeyin tarafında bulunsun. Çünkü o, tatlı soğuk bir sudur".

3451 - قَالَ حُذَيْفَةُ وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ رَجُلًا كَانَ فِيمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ أَتَاهُ الْمَلَكُ لِيَقْبِضَ رُوحَهُ فَقِيلَ لَهُ هَلْ عَمِلْتَ مِنْ خَيْرٍ قَالَ مَا أَعْلَمُ قِيلَ لَهُ انْظُرْ قَالَ مَا أَعْلَمُ شَيْئًا غَيْرَ أَنِّي كُنْتُ أُبَايِعُ النَّاسَ فِي الدُّنْيَا وَأُجَازِيهِمْ فَأُنْظِرُ الْمُوسِرَ وَأَتَجَاوَزُ عَنْ الْمُعْسِرِ فَأَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ

Yine Huzeyfe şöyle dedi:
— Ve ben Rasûlullah'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Sizden evvel geçen ümmetlerden bir kişi vardı. Onun ruhunu almak için ölüm meleği ona geldi (ve ruhunu alıp gitti, diriltildiğinde) ona:
— Dünyâda bir hayır işledin mi? diye soruldu. O da:
— Bir hayır işlediğimi bilmiyorum, dedi. Ona:
— İyi. düşün! denildi. Oda:
— Ben (ömrümde) hiçbir hayır işlediğimi bilmiyorum. Ancak şu var ki, ben dünyâda insanlarla alışveriş yapardım da, alacaklarımı toplardım. Hâli vakti yerinde olan borçluya va'de verirdim. Fakır borçluya da borcunu bağışlardım, dedi.Bunun üzerine Allah o kimseyi cennete girdirdi".

3452 – فَقَالَ وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ رَجُلًا حَضَرَهُ الْمَوْتُ فَلَمَّا يَئِسَ مِنْ الْحَيَاةِ أَوْصَى أَهْلَهُ إِذَا أَنَا مُتُّ فَاجْمَعُوا لِي حَطَبًا كَثِيرًا وَأَوْقِدُوا فِيهِ نَارًا حَتَّى إِذَا أَكَلَتْ لَحْمِي وَخَلَصَتْ إِلَى عَظْمِي فَامْتُحِشَتْ فَخُذُوهَا فَاطْحَنُوهَا ثُمَّ انْظُرُوا يَوْمًا رَاحًا فَاذْرُوهُ فِي الْيَمِّ فَفَعَلُوا فَجَمَعَهُ اللَّهُ فَقَالَ لَهُ لِمَ فَعَلْتَ ذَلِكَ قَالَ مِنْ خَشْيَتِكَ فَغَفَرَ اللَّهُ لَهُ قَالَ عُقْبَةُ بْنُ عَمْرٍو وَأَنَا سَمِعْتُهُ يَقُولُ ذَاكَ وَكَانَ نَبَّاشًا

Ve yine Huzeyfe şöyle dedi:
— Ben yine Rasülullah'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "(Sizden evvelki ümmetler içinde) bir kişiye ölüm gelip çatmıştı. O, hayâttan ümidini kesince ailesine şöyle vasiyet etti:
— Ben öldüğümde birçok odun toplayınız. Bu yığını bir ateşle tutuşturup yakınız (ve beni bu ateşe atınız). Ateş benim etimi yiyip de kemiğime ulaşıncaya kadar bırakınız.Kemiğimi yakınca bu yanmış kemikleri alınız, onu döğüp un yapınız. Sonra rüzgârı şiddetli bir günü bekleyiniz. Ve (bu unu fırtınalı günde) deniz içine savurunuz. Aile halkı bu vasiyetin gereğini yaptılar. Fakat Allah onun zerrelerini topladı da ona:
— Niçin böyle yaptın? diye sordu. O kışı:
— Ben Sen 'den korktuğumdan dolayı böyle yaptım, diye cevâb verdi.Bunun üzerine Allah onu mağfiret eyledi."Râvî Ukbe ibn Âmr, Huzeyfe'ye:
— Ben de RasûIuIIah(S)'tan işittim; bu hadîsi söylüyordu. O vasiyet eden kişi bir kefen soyucu idi, demiştir

---

3453 – حَدَّثَنِي بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنِي مَعْمَرٌ وَيُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَائِشَةَ وَابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَا لَمَّا نَزَلَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَفِقَ يَطْرَحُ خَمِيصَةً عَلَى وَجْهِهِ فَإِذَا اغْتَمَّ كَشَفَهَا عَنْ وَجْهِهِ فَقَالَ وَهُوَ كَذَلِكَ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ يُحَذِّرُ مَا صَنَعُوا

-..ez-Zuhrî şöyle demiştir:Bana Ubeydullah ibn Abdillah haber verdi ki, Âişe ile İbn Abbâs (Allah onlardan razı olsun) şöyle demişlerdir:Rasülullah'a son hastalığında inen indiği zaman, (çektiği sıkıntıdan dolayı) yanında olan bir hamîsayı yüzüne örter dururdu. Hamîsa kandisine sıkıntı verdikçe yine atıp yüzünü açardı. İşte o hâlde iken: "Allah'ın la'neti Yahudiler ve Hnstiyanlar üzerine olsun. Onlar peygamberlerinin kabirlerini kendilerine mesciâlen edindiler" buyurdu. Bununla onların yaptıklarından ümmeti sakındırıyordu

---

3455 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ فُرَاتٍ الْقَزَّازِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا حَازِمٍ قَالَ قَاعَدْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ خَمْسَ سِنِينَ فَسَمِعْتُهُ يُحَدِّثُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ تَسُوسُهُمْ الْأَنْبِيَاءُ كُلَّمَا هَلَكَ نَبِيٌّ خَلَفَهُ نَبِيٌّ وَإِنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي وَسَيَكُونُ خُلَفَاءُ فَيَكْثُرُونَ قَالُوا فَمَا تَأْمُرُنَا قَالَ فُوا بِبَيْعَةِ الْأَوَّلِ فَالْأَوَّلِ أَعْطُوهُمْ حَقَّهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ سَائِلُهُمْ عَمَّا اسْتَرْعَاهُمْ

-....Bize Şu'be tahdîs etti ki, Furât el-Kazzâz şöyle demiştir:Ben Ebû Hâzım'dan işittim, şöyle dedi: Ben Ebû Hureyre (R) ile beş sene beraber oturdum. Ondan işittim ki, Peygamber (S)'in şöyle buyurduğunu tahdîs ediyordu: "İsrâîl oğulları zamanında onları peygamberler idare ederdi. Her ne zaman bir peygamber ölürse, onun yerine bir başka peygamber geçerdi. Şübhesiz ki benden sonra peygamber yoktur. Artık halîfeler olacaktır. Halîfeler çok da olabilirler".Sahâbîler:
— Halîfeler birden fazla olursa, bize ne emredersin? dediler. Peygamber:
— "Birinciye yaptığınız bey'ate bağlı kalınız, birinciye. Onlara haklarını veriniz (emirlerini dinleyip itaat ediniz). Şübhesiz ki Allah da onlara idare ettikleri milletlerin haklarından soracaktır" buyurdu

---

3456 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَتَتَّبِعُنَّ سَنَنَ مَنْ قَبْلَكُمْ شِبْرًا بِشِبْرٍ وَذِرَاعًا بِذِرَاعٍ حَتَّى لَوْ سَلَكُوا جُحْرَ ضَبٍّ لَسَلَكْتُمُوهُ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى قَالَ فَمَنْ

-....Bana Zeyd ibn Eşlem, Atâ ibn Yesâr'dan; o da Ebû Saîd(R)'den tahdîs etti ki,Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Sizler, kendinizden önce geçen milletlerin yoluna karışı karışına, arşım arşınına tıpatıp muhakkak uyacaksınız! O dereceye kadar ki, şayet onlar (daracık) keler deliğine girmiş olsalar, siz de muhakkak (onlara uyarak) oraya gireceksiniz!"(Râvî Ebû Saîd dedi ki:) Biz:
— Yâ Rasûlallah! Bu ümmetler Yahûdîler'le Hnstiyanlar mı? diye sorduk. Rasûlullah:
— "Onlardan başka kim olacak?" buyurdu

3457 - حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ ذَكَرُوا النَّارَ وَالنَّاقُوسَ فَذَكَرُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى فَأُمِرَ بِلَالٌ أَنْ يَشْفَعَ الْأَذَانَ وَأَنْ يُوتِرَ الْإِقَامَةَ

-...Bize Hâlid el-Hazzâ, Ebû Kılâbe'den tahdîs etti ki, Enes (R) şöyle demiştir:(Sahâbîler çoğalıp da namaz vaktini tanıyacakları bir şeyle bildirmek istedikleri zaman) ateş yakmak, çan çalmak hatırlarına geldi. Yahudiler ve Hrıstiyanlar'i da, yânî bunların onlara âid işler olduğunu da düşündüler (ve vazgeçildi). Sonra Bilâİ'e ezan lâfızlarını ikişer ikişer; ikaamet lâfızlarını birer birer söylemesi emrolundu

---

3458 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَانَتْ تَكْرَهُ أَنْ يَجْعَلَ يَدَهُ فِي خَاصِرَتِهِ وَتَقُولُ إِنَّ الْيَهُودَ تَفْعَلُهُ تَابَعَهُ شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ

-...Bize Sufyân ibn Uyeyne, el-A'meş'ten; o da Ebu'd-Duhâ'dan; o da Mesrûk'tan tahdîs etti ki, Âişe (R), namaz kılan kimsenin elini kalçasına koymasını çirkin görürdü de: Bunu Yahûdîler yapar, derdi.Bu hadîsi el-A'meş'ten rivayet etmekte Şu'be, Sufyân'a mutâ-baat etmiştir

---

3459 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّمَا أَجَلُكُمْ فِي أَجَلِ مَنْ خَلَا مِنْ الْأُمَمِ مَا بَيْنَ صَلَاةِ الْعَصْرِ إِلَى مَغْرِبِ الشَّمْسِ وَإِنَّمَا مَثَلُكُمْ وَمَثَلُ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى كَرَجُلٍ اسْتَعْمَلَ عُمَّالًا فَقَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي إِلَى نِصْفِ النَّهَارِ عَلَى قِيرَاطٍ قِيرَاطٍ فَعَمِلَتْ الْيَهُودُ إِلَى نِصْفِ النَّهَارِ عَلَى قِيرَاطٍ قِيرَاطٍ ثُمَّ قَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي مِنْ نِصْفِ النَّهَارِ إِلَى صَلَاةِ الْعَصْرِ عَلَى قِيرَاطٍ قِيرَاطٍ فَعَمِلَتْ النَّصَارَى مِنْ نِصْفِ النَّهَارِ إِلَى صَلَاةِ الْعَصْرِ عَلَى قِيرَاطٍ قِيرَاطٍ ثُمَّ قَالَ

مَنْ يَعْمَلُ لِي مِنْ صَلَاةِ الْعَصْرِ إِلَى مَغْرِبِ الشَّمْسِ عَلَى قِيرَاطَيْنِ قِيرَاطَيْنِ أَلَا فَأَنْتُمْ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ مِنْ صَلَاةِ الْعَصْرِ إِلَى مَغْرِبِ الشَّمْسِ عَلَى قِيرَاطَيْنِ قِيرَاطَيْنِ أَلَا لَكُمْ الْأَجْرُ مَرَّتَيْنِ فَغَضِبَتْ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى فَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ عَمَلًا وَأَقَلُّ عَطَاءً قَالَ اللَّهُ هَلْ ظَلَمْتُكُمْ مِنْ حَقِّكُمْ شَيْئًا قَالُوا لَا قَالَ فَإِنَّهُ فَضْلِي أُعْطِيهِ مَنْ شِئْتُ

-...Bizeel-Leys, Nâfi'den; o daîbnUmer(R)'dentahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Sizden evvel geçen ümmetlerin dünyâdaki müddetlerine nisbetle sizing müddetiniz ancak ikindi namâzıyle güneşin batmasına kadar olan müddet gibidir. Sizlerin meseli ile Yahûd ve Nasârâ'mn meseli şu kimsenin meseli gibidir: O, birtakım işçileri çalıştırmak istedi de:
— Bana günün yarısına kadar birer kîrât birer kîrât ücretle kim çalışır? dedi.Yahudiler birer kîrât birer kîrât ücretle günün yarısına kadar çalıştılar. Sonra o zât:
— Günün yarısından ikindi namazına kadar birer kîrât birer kîrât ücretle bana kim çalışır? dedi. Hrıstiyanlar günün yarısından ikindi namazına kadar birer kîrât birer kîrât ücretle çalıştılar. Sonra adam:
— İkindi namazından güneşin batmasına kadar bana ikişer kîrât ikişer kîrât ücretle kim çalışacak? dedi". Peygamber buyurdu ki: "Dikkat edin! İkindi namazından güneşin batmasına kadar ikişer kîrât ikişer kîrât ücretle çalışanlar, sizlersiniz. Dikkat edin! Sizin ücretiniz iki kenedir.Bunun üzerine Yahudiler ve Hrıstiyanlar öfkelendiler de:
— (Ey Rabb'imiz!) Bizler daha çok çalıştık, fakat daha az ücret aldık! dediler.Allah:
— Ben sizin hakkınızdan herhangi birşey kesip zulmettim mi? buyurdu. Onlar:
— Hayır (ücretimizden kesmedin yâ Rabb), dediler. Allah da:
— İşte o benim fadlımdır ki, ben onu dilediğime veririm, buyurdu"

3460 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَاتَلَ اللَّهُ فُلَانًا أَلَمْ يَعْلَمْ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَعَنَ اللَّهُ الْيَهُودَ حُرِّمَتْ عَلَيْهِمْ الشُّحُومُ فَجَمَّلُوهَا فَبَاعُوهَا تَابَعَهُ جَابِرٌ وَأَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...İbnAbbâs (R) şöyle demiştir: Ben Umer(R)'den işittim, şöyle diyordu: Allah Fulân kimseyi öldürsün! O Peygamber (S)'in: "Allah Yahûdîler'e la'net etsin! Onlara (gerek meyte, gerek gayrisi olsun) yağlar haram kılındı da onlar bu yağlan erittiler ve sattılar" buyurduğunu bilmedi mi? Bu hadîsi Peygamber'den rivayet etmekte İbn Abbâs'a Câbir ile Ebû Hureyre mutâbaat etmişlerdir

---

3461 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ الضَّحَّاكُ بْنُ مَخْلَدٍ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنَا حَسَّانُ بْنُ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي كَبْشَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَلِّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً وَحَدِّثُوا عَنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا حَرَجَ وَمَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنْ النَّارِ

-...Hassan ibn Atıyye, Ebû Kebşe'den; o da Abdullah ibn Amr'dan tahdîs etti ki,Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Benim tarafımdan (teblîğ edilen Kur'ân'dan) bir âyet olsun halka ulaştırınız. İsrâîl oğulları'ndan da (ibretli kıssalar) haber verebilirsiniz. Bunda darlık yoktur. Her kim (benim söylemediğim birşeyi söyledi diye) bile bile bana yalan isnâd ederse,o da cehennemdeki yerine yerleşmeye hazırlansın"

3462 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ قَالَ أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ إِنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى لَا يَصْبُغُونَ فَخَالِفُوهُمْ

-....İbn Şihâb şöyle demiştir: Ebû Seleme ibn Abdirrahmân şöyle dedi: Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S): "Yahudiler ve Hıristiyanlar (ak saçlarını ve sakallarını) boyamazlar. Siz onlara muhalefet ediniz" buyurdu

---

3463 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ قَالَ حَدَّثَنِي حَجَّاجٌ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْحَسَنِ حَدَّثَنَا جُنْدَبُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ فِي هَذَا الْمَسْجِدِ وَمَا نَسِينَا مُنْذُ حَدَّثَنَا وَمَا نَخْشَى أَنْ يَكُونَ جُنْدُبٌ كَذَبَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ فِيمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ رَجُلٌ بِهِ جُرْحٌ فَجَزِعَ فَأَخَذَ سِكِّينًا فَحَزَّ بِهَا يَدَهُ فَمَا رَقَأَ الدَّمُ حَتَّى مَاتَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى بَادَرَنِي عَبْدِي بِنَفْسِهِ حَرَّمْتُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ

-...Bize Cerîr, el-Hasen'den tahdîs etti: (Hasen Basrî şöyle demiştir:) Bize Cündüb ibn Abdillah şu Basra Mescidi'nde Peygam-ber'den aşağıdaki hadîsi tahdîs etti. Biz onun bunu bize tahdîs ettiği zamandan beri bu hadîsi unutmadık, Cündüb'ün Rasûlullah üzerine yalan söylemiş olacağından endîşe de etmiyoruz. Cündüb şöyle dedi: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Sizden önce geçen ümmetlerden birisi içinde bir kişi vardı. Önün bedeninde bir yarası vardı. Bu kişi yaranın elemine dayanamadı da bir bıçak aldı ve onunla elini kesti. Fakat kan bir türlü kesilmedi ve nihayet o kişi öldü. Yüce Allah: Kulum kendi kendisine (ölüme teşebbüs edip) benim önüme geçmeye davrandı. Ben de ona cenneti haram kıldım, buyurdu"

حَدِيثُ أَبْرَصَ وَأَعْمَى وَأَقْرَعَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ

3464 - حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي عَمْرَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح و حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ أَخْبَرَنَا هَمَّامٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي عَمْرَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ ثَلَاثَةً فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ أَبْرَصَ وَأَقْرَعَ وَأَعْمَى بَدَا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يَبْتَلِيَهُمْ فَبَعَثَ إِلَيْهِمْ مَلَكًا فَأَتَى الْأَبْرَصَ فَقَالَ أَيُّ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ لَوْنٌ حَسَنٌ وَجِلْدٌ حَسَنٌ قَدْ قَذِرَنِي النَّاسُ قَالَ فَمَسَحَهُ فَذَهَبَ عَنْهُ فَأُعْطِيَ لَوْنًا حَسَنًا وَجِلْدًا حَسَنًا فَقَالَ أَيُّ الْمَالِ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ الْإِبِلُ أَوْ قَالَ الْبَقَرُ هُوَ شَكَّ فِي ذَلِكَ إِنَّ الْأَبْرَصَ وَالْأَقْرَعَ قَالَ أَحَدُهُمَا الْإِبِلُ وَقَالَ الْآخَرُ الْبَقَرُ فَأُعْطِيَ نَاقَةً عُشَرَاءَ فَقَالَ يُبَارَكُ لَكَ فِيهَا وَأَتَى الْأَقْرَعَ فَقَالَ أَيُّ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ شَعَرٌ حَسَنٌ وَيَذْهَبُ عَنِّي هَذَا قَدْ قَذِرَنِي النَّاسُ قَالَ فَمَسَحَهُ فَذَهَبَ وَأُعْطِيَ شَعَرًا حَسَنًا قَالَ فَأَيُّ الْمَالِ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ الْبَقَرُ قَالَ فَأَعْطَاهُ بَقَرَةً حَامِلًا وَقَالَ يُبَارَكُ لَكَ فِيهَا وَأَتَى الْأَعْمَى فَقَالَ أَيُّ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ يَرُدُّ اللَّهُ إِلَيَّ بَصَرِي فَأُبْصِرُ بِهِ النَّاسَ رَجُلٌ مِسْكِينٌ تَقَطَّعَتْ بِيَ الْحِبَالُ فِي سَفَرِي فَلَا بَلَاغَ الْيَوْمَ إِلَّا بِاللَّهِ ثُمَّ بِكَ أَسْأَلُكَ بِالَّذِي أَعْطَاكَ اللَّوْنَ الْحَسَنَ وَالْجِلْدَ الْحَسَنَ وَالْمَالَ بَعِيرًا أَتَبَلَّغُ عَلَيْهِ فِي سَفَرِي فَقَالَ قَالَ فَمَسَحَهُ فَرَدَّ اللَّهُ إِلَيْهِ بَصَرَهُ قَالَ فَأَيُّ الْمَالِ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ الْغَنَمُ فَأَعْطَاهُ شَاةً وَالِدًا فَأُنْتِجَ هَذَانِ وَوَلَّدَ هَذَا فَكَانَ لِهَذَا وَادٍ مِنْ إِبِلٍ وَلِهَذَا وَادٍ مِنْ بَقَرٍ وَلِهَذَا وَادٍ مِنْ غَنَمٍ ثُمَّ إِنَّهُ أَتَى الْأَبْرَصَ فِي صُورَتِهِ وَهَيْئَتِهِ فَقَالَ لَهُ إِنَّ الْحُقُوقَ كَثِيرَةٌ فَقَالَ لَهُ كَأَنِّي أَعْرِفُكَ أَلَمْ تَكُنْ أَبْرَصَ يَقْذَرُكَ النَّاسُ فَقِيرًا فَأَعْطَاكَ اللَّهُ فَقَالَ لَقَدْ وَرِثْتُ لِكَابِرٍ عَنْ كَابِرٍ فَقَالَ إِنْ كُنْتَ كَاذِبًا فَصَيَّرَكَ اللَّهُ إِلَى مَا كُنْتَ وَأَتَى الْأَقْرَعَ فِي صُورَتِهِ وَهَيْئَتِهِ فَقَالَ لَهُ مِثْلَ مَا قَالَ لِهَذَا فَرَدَّ عَلَيْهِ مِثْلَ مَا رَدَّ عَلَيْهِ هَذَا فَقَالَ إِنْ كُنْتَ كَاذِبًا فَصَيَّرَكَ اللَّهُ إِلَى مَا كُنْتَ وَأَتَى الْأَعْمَى فِي صُورَتِهِ فَقَالَ رَجُلٌ مِسْكِينٌ وَابْنُ سَبِيلٍ وَتَقَطَّعَتْ بِيَ الْحِبَالُ فِي سَفَرِي فَلَا بَلَاغَ الْيَوْمَ إِلَّا بِاللَّهِ ثُمَّ بِكَ أَسْأَلُكَ بِالَّذِي رَدَّ عَلَيْكَ بَصَرَكَ شَاةً أَتَبَلَّغُ بِهَا فِي سَفَرِي فَقَالَ قَدْ كُنْتُ أَعْمَى فَرَدَّ اللَّهُ بَصَرِي وَفَقِيرًا فَقَدْ أَغْنَانِي فَخُذْ مَا شِئْتَ فَوَاللَّهِ لَا أَجْهَدُكَ الْيَوْمَ بِشَيْءٍ أَخَذْتَهُ لِلَّهِ فَقَالَ أَمْسِكْ مَالَكَ فَإِنَّمَا ابْتُلِيتُمْ فَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنْكَ وَسَخِطَ عَلَى صَاحِبَيْكَ

İsrâîl Oğullarfnda Derisi Hasta Kimse İle Körün Ve Kelin Hadîsi

-...Bana Abdurrahmân ibn Ebî Amre tahdîs etti ki, ona da Ebû Hureyre,Peygamber'den işiterek tahdîs etmiştir. ve yine bana Muhammed tahdîs etti: Bize Abdullah ibn Recâ tahdîs etti: Bize Hemmâm ibn

Yahya haber verdi ki, İshâk ibn Ab-dillah şöyle demiştir: Bana Abdurrahmân ibn Ebî Amre haber verdi ki, ona da Ebû Hureyre tahdîs etmiştir: Ebû Hureyre, Rasûlullah'- tan şöyle buyururken işitmiştir: "İsrâîloğulları'nda derisi hastalıklı, kel, kör üç kişi vardı. Allah bunları imtihan etmek istedi de onlara bir melek gönderdi. Melek abraşa geldi:
— En çok neyi seversin? dedi. Abraş:
— Güzel renk, güzel ten. Çünkü insanlar beni çirkin görüyor, benden iğreniyorlar, dedi." Rasûlullah buyurdu ki: "Melek, abraşın vücûdunu sıvadı. Ondan bu çirkinlik gitti de ona güzel bir renk ve güzel bir ten verildi. Bundan sonra melek ona:
— En çok hangi mali seversin? diye sordu. Abraşlıktan kurtulan kişi:
— Deveyi yâhud da sığırı, dedi".
— Râvî İshâk ibn Abdillah ibn Ebî Talha abraşla kelden birisinin deve, Öbürünün de sığır istediğini kestiremediğinden terdîd ile ikili rivayet etmiştir .-Abraşla kelden biri deve dedi, diğeri de sığır dedi. "Deve isteyene on aylık gebe bir deve verildi. Bunun üzerine melek ona:
— Bu deve mübarek olsun! diye dua etti. Sonra melek, başı kel kişinin yanına vardı. Ona da:
— En çok neyi seversin? diye sordu. O da:
— Güzel bir saç, şu kellik benden gitsin! Herkes benden iğreniyor, dedi."Rasûlullah buyurdu ki: "Melek onun başım sıvadı da ondan kellik gitti ve ona güzel bir saç verildi. Melek ona:
— En çok hangi malı seversin? diye sordu. Oda:
— Sığırı severim, dedi. Allah ona gebe bir sığır verdi de, melek ona:
— Bu sığır sana mübarek olsun! diye duâ etti. Melek körün yanına geldi ve ona da:
— En çok neyi seversin? diye sordu. O da:
— Allah gözümü bana geri versin de, ben de onunla insanları göreyim, dedi". Rasûlullah buyurdu ki: "Melek onun gözünü sıvadı da Allah ona gözünü geri verdi. Melek, köre:
— Hangi malı çok seversin? diye sordu. Oda:
— Koyunu severim, dedi. Melek de ona kuzulu bir koyun verdi.Bir müddet sonra deve ve sığır sahihlerinin devesi ve sığırı yavruladı. Koyun sahibinin de koyunu kuzuladı. Bu suretle deve isteyen kişinin bir vâdî dolusu devesi oldu. Sığır isteyen kimsenin de bir vâdî dolusu sığırı oldu. Koyun isteyen körün de bir vâdî koyunu oldu. Bundan sonra (günün birinde) o melek, bu üç kişi ile ilk görüştüğü suret ve hey'etinde abraş kişiye geldi de şöyle dedi:
— Ben fakır (ve garîb yabancı) bir kişiyim. Yol üzerinde yaşama ve memleketime ulaşma sebebleri kesilmiştir. Artık bu gün benim için muradıma erişebilmek ancak evvelâ Allah'ın inâyetiyledir, sonra senin yardımınladır. Şimdi ben sana güzel bir renk, güzel bir vü-cûd ve bir çok mal veren Allah rızâsı için, senden bir deve isterim ki, bu seferimde onun üzerinde muradıma ve vatanıma erişebileyim!
Bu istek üzerine eski abraş ona:
— İyi amma hak sahihleri (yânî isteyen fakirler) çoktur (her dilenciye bir deve vermek olmaz), dedi. Melek de ona:
— Öyle sanıyorum ki ben seni tanıyacağım. Sen insanların iğrendiği abraş kimse değil misin? Sen fakır idin de bu malı sana Allah vermişti, dedi. Bu eski abraş, meleğe:
— Hayır yemin olsun ben bu mala atadan ataya geçerek vâris oldum, dedi.Melek de ona:
— Eğer sen bu iddianda yalancı isen, Allah seni eski hâline çevirsin! dedi.Sonra melek, ilk buluştuğu suretinde ve hey'etinde kel adama gitti de, abraşa dediği gibi ona da söyledi. Kel de abraşın reddettiği gibi reddetti. Melek de ona:
— Eğer sen bu iddianda yalancı isen, Allah seni eski hâline çevirsin! diye beddua etti.Bu defa melek (gözlerini sıvadığı) köre geldi de şunları söyledi:
— Ben fakır ve (vatanından uzak düşmüş) garîb bir kimseyim. Sefer hâlinde iken geçimim ve memleketime dönmem sebebleri benden kesilmiştir. Bu gün benim için muradıma ulaşabilmek ancak evvelâ Allah'ın inayeti, sonra senin yardımınla olur. Şimdi ben sana gözlerini geri veren Allah rızâsı için senden bir koyun isterim ki, bu yolculuğumda onunla muradıma ve vatanıma erişebileyim, dedi.
O kişi de meleğe:
— Hakîkaten ben kör idim, Allah gözlerimin nurunu bana geri verdi. Fakır idim. Allah beni zengin kıldı. (îşte koyunlarım) dilediğin kadar al. Allah'ayemîn ederim ki, bu gün Allah rızâsı için benden alacağın birşeyin mikdârını hudûdlandırmak ile sana güçlük vermek istemem, dedi.Melek de ona:

— Malını tamamen muhafaza et! Allah ancak sizin üçünüzü imtihan etti de, Allah senden razı oldu. İki dostun abraşla kel de Allah'ın gazabına uğradılar, dedi"

{أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ} الْكَهْفُ الْفَتْحُ فِي الْجَبَلِ وَالرَّقِيمُ الْكِتَابُ {مَرْقُومٌ} مَكْتُوبٌ مِنْ الرَّقْمِ {رَبَطْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ} أَلْهَمْنَاهُمْ صَبْرًا {شَطَطًا} إِفْرَاطًا الْوَصِيدُ الْفِنَاءُ وَجَمْعُهُ وَصَائِدُ وَوُصُدٌ وَيُقَالُ الْوَصِيدُ الْبَابُ {مُؤْصَدَةٌ} مُطْبَقَةٌ آصَدَ الْبَابَ وَأَوْصَدَ {بَعَثْنَاهُمْ} أَحْيَيْنَاهُمْ {أَزْكَى} أَكْثَرُ رَيْعًا فَضَرَبَ اللَّهُ {عَلَى آذَانِهِمْ} فَنَامُوا {رَجْمًا بِالْغَيْبِ} لَمْ يَسْتَبِنْ وَقَالَ مُجَاهِدٌ {تَقْرِضُهُمْ} تَتْرُكُهُمْ

"Sen, bizim âyetlerimiz içinde (yalnız) Kehf ve Rakîm yaranının ibrete şâyân olduklarını mı sandın? Hayır (Öyle değil). O zaman o genç yiğitler mağaraya sığınmışlardı da: 'Ey Rabb 'imiz, bize tarafından bir rahmet ver ve işimizden bizim için bir muvaffakiyet hazırla' demişlerdi. Bunun üzerine biz nice yıllar onların kulaklarına (perde) vurduk. Sonra da onları uyandırdık, iki zümreden hangisi bekledikleri gayeyi daha iyi hesâb edicidir, ayırdedelim diye. (Şimdi) sana onların kıssalarını, hakikati veçhile anlatalım: Doğrusu onlar Rabb Herine îmân eden genç yiğitlerdi. Biz de onların hidâyetini artırmıştık. Ve (zâlim hükümdarın önünde) dikilip de: Bizim Rabb İmiz göklerin ve yerin Rabb Hdir. Biz O'ndan başkasına tanrı demeyiz* Dersek o hâlde and olsun ki, hakikatten uzaklaşmış oluruz. Şunlar, şu bizim kavmimiz O'ndan başka tanrılar edindiler. Bunların üzerine bârı açık bir burhan getirselerdi ya. Artık Allah'a karşı yalan yere iftira edenlerden daha zâlim kimdir? dedikleri zaman, onların kalblerini (sabır ve sebat ile tamamen Hakk'a) bağlamıştık. (Birbirine şöyle demişlerdi:) Madem ki siz onlardan ve Allah'tan başka tapmakta olduklarından ayrıldınız, o hâlde mağaraya çekilin ki, Rabb 'iniz size rahmetinden genişlik versin, işinizden de Jaide hazırlasın! (Onlara baksaydın) görürdün ki, güneş doğduğu zaman mağaraların sağ tarafına yönelir, battığı vakit de onların sol yanını kesip giderdi. Kendileri ise oranın geniş bir yerinde idiler. Bu, Allah'ın âyetlerindendir.Allah kime hidâyet ederse, doğru yola erdirilmiş, kimi de şaşırtırsa artık onun için hiçbir zaman irşâd edici bir yâr bulamazsın. Sen onları uyanık kimseler sanırsın. Hâlbuki onlar uyuyanlardır. Biz onları sağ yanına, sol yanına çeviriyorduk. Köpekleri de mağaranın giriş yerinde iki kolunu uzatmakta idi. Üzerlerine tırmanıp da (hâllerini bir) görseydin mutlakaa onlardan yüz çevirir, kaçardın ve her hâlde için onlardan korku ile dolardı. Bunun gibi onları aralarında soruşsunlar diye uyandırdık da içlerinden bir sözcü dedi ki: Ne kadar eğleştiniz? (Bâzıları:) Bir gün yâhud bir günün bir parçası eğleştik, dediler. (Diğerleri de:)Ne kadar eğleştiğinizi Rabb 'iniz daha iyi bilendir. Şimdi siz birinizi bu gümüş para ile şehre gönderin de baksın, onun hangi yiyeceği daha temizse ondan bir rızık getirsin. Çok nâzik hareket etsin, sizi hiçbir kimseye sakın hissettirmesin, dediler. Çünkü onlar size galebe ederlerse sizi ya taşla öldürürler, yâhud sizi zorla kendi dînlerine döndürürler. Bu takdirde ise ebedî felah bulamazsınız. Böylece (kullarımızı ve mü'minieri) onların hâllerine muttali' kıldık ki, Allah'ın (tekrar dirilteceğine dâir olan) va 'dinin şübhesiz bir hakk olduğunu, kıyametin vuku 'unda da hiçbir şübhe bulunmadığını bilmiş olsunlar. O sırada onlar, bunların işini aralarında nizâ'laşıyorlardu Bunun üzerine: Onların etrafına bir bina yapın, dediler. Rabb Heri onları daha iyi bilendir. Onların işine gâlib (ve vâkıf) olanlar ise: Mutlakaa yanlarında bir mescid edineceğiz, dediler.(Sayıları) üçtür, dördüncüleri köpekleridir, diyecekler. Beştir, altıncıları köpekleridir, diyecekler. Söyle ki: Rabb 'im onların sayısını daha iyi bilendir. Onları insanların bâzısından başkası bilemez. O hâlde bunlar hakkında zahirî bir münâkaşadan gayrı ile mücâdele etme. Bunlara dâir hiçpir kimseden fetva da isteme. Hiçbir şey hakkında:Ben bunu herhalde yarın yapacağım, deme. Meğer ki, sözünü Allah'ın dilemesine bağlamış olasın.Unuttuğun zaman Rabb'ini an ve şöyle de: "Umulur ki Rabb'im beni bundan daha yakın bir hayra ve muvaffakıyyete erdirir'. Onlar mağaralarında üçyüz sene eğleştiler. Bunadokuz yıl daha kattılar. De ki: Allah ne kadar eğleştiklerini daha iyi bilendir. Göklerin ve yerin gaybıO'na hâsstır. O ne güzel görendir! Ne güzel işitendir t Bunların O'ndan başka hiçbir yardımcısı yoktur. O hiçbir kimseyi hükmüne ortak da yapmaz" (ei-Kehf: 9-26)

بَاب حَدِيثُ الْغَارِ

3465 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ خَلِيلٍ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَمَا ثَلَاثَةُ نَفَرٍ مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ يَمْشُونَ إِذْ أَصَابَهُمْ مَطَرٌ فَأَوَوْا إِلَى غَارٍ فَانْطَبَقَ عَلَيْهِمْ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ إِنَّهُ وَاللَّهِ يَا هَؤُلَاءِ لَا يُنْجِيكُمْ إِلَّا الصِّدْقُ فَلْيَدْعُ كُلُّ رَجُلٍ مِنْكُمْ بِمَا يَعْلَمُ أَنَّهُ قَدْ صَدَقَ فِيهِ فَقَالَ وَاحِدٌ مِنْهُمْ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّهُ كَانَ لِي أَجِيرٌ عَمِلَ لِي عَلَى فَرَقٍ مِنْ أَرُزٍّ فَذَهَبَ وَتَرَكَهُ وَأَنِّي عَمَدْتُ إِلَى ذَلِكَ الْفَرَقِ فَزَرَعْتُهُ فَصَارَ مِنْ أَمْرِهِ أَنِّي اشْتَرَيْتُ مِنْهُ بَقَرًا وَأَنَّهُ أَتَانِي يَطْلُبُ أَجْرَهُ فَقُلْتُ لَهُ اعْمِدْ إِلَى تِلْكَ الْبَقَرِ فَسُقْهَا فَقَالَ لِي إِنَّمَا لِي عِنْدَكَ فَرَقٌ مِنْ أَرُزٍّ فَقُلْتُ لَهُ اعْمِدْ إِلَى تِلْكَ الْبَقَرِ فَإِنَّهَا مِنْ ذَلِكَ الْفَرَقِ فَسَاقَهَا فَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ مِنْ خَشْيَتِكَ فَفَرِّجْ عَنَّا فَانْسَاحَتْ عَنْهُمْ الصَّخْرَةُ فَقَالَ الْآخَرُ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّهُ كَانَ لِي أَبَوَانِ شَيْخَانِ كَبِيرَانِ فَكُنْتُ آتِيهِمَا كُلَّ لَيْلَةٍ بِلَبَنِ غَنَمٍ لِي فَأَبْطَأْتُ عَلَيْهِمَا لَيْلَةً فَجِئْتُ وَقَدْ رَقَدَا وَأَهْلِي وَعِيَالِي يَتَضَاغَوْنَ مِنْ الْجُوعِ فَكُنْتُ لَا أَسْقِيهِمْ حَتَّى يَشْرَبَ أَبَوَايَ فَكَرِهْتُ أَنْ أُوقِظَهُمَا وَكَرِهْتُ أَنْ أَدَعَهُمَا فَيَسْتَكِنَّا لِشَرْبَتِهِمَا فَلَمْ أَزَلْ أَنْتَظِرُ حَتَّى طَلَعَ الْفَجْرُ فَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ مِنْ خَشْيَتِكَ فَفَرِّجْ عَنَّا فَانْسَاحَتْ عَنْهُمْ الصَّخْرَةُ حَتَّى نَظَرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَقَالَ الْآخَرُ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّهُ كَانَ لِي ابْنَةُ عَمٍّ مِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ وَأَنِّي رَاوَدْتُهَا عَنْ نَفْسِهَا فَأَبَتْ إِلَّا أَنْ آتِيَهَا بِمِائَةِ دِينَارٍ فَطَلَبْتُهَا حَتَّى قَدَرْتُ فَأَتَيْتُهَا بِهَا فَدَفَعْتُهَا إِلَيْهَا فَأَمْكَنَتْنِي مِنْ نَفْسِهَا فَلَمَّا قَعَدْتُ بَيْنَ رِجْلَيْهَا فَقَالَتْ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تَفُضَّ الْخَاتَمَ إِلَّا بِحَقِّهِ فَقُمْتُ وَتَرَكْتُ الْمِائَةَ دِينَارٍ فَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ مِنْ خَشْيَتِكَ فَفَرِّجْ عَنَّا فَفَرَّجَ اللَّهُ عَنْهُمْ فَخَرَجُوا

Hadîsirl-Gâr(-Mağara Hadîsi)
- .. Bize İsmâîl ibn Halîl tahdîs etti: Bize Alî ibn Mushir, Ubey-dullah ibn Umer'den; o da Nâfi'den; o da İbn Umer(R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur:"Sizden evvelki gelip geçen ümmetlerden üç kişilik bir topluluk yürüyüp giderlerken birden kendilerini bir yağmur yakaladı. Hemen bir mağaraya sığındılar. Akabinde mağaranın kapısı bunların üzerine kapandı. Bunlar birbirlerine:
— Şu muhakkak: Vallahi ey şu mağara içinde bulunanlar! Sizi buradan doğruluktan başka birşey kurtarmaz. Onun için sizden her-bir kişi doğru söylediğini bilmekte olduğu birşeyle Allah 'a dua etsin, dediler. Bunlardan birisi:
~YâAilah! Kat 'î olarak bilmektesin ki, benim ücretti bir işçim vardı, o bana üç sâ' ölçeği pirince karşılık çalışıyordu. Bu işçi o ücreti bırakıp gitti. Ben bu ücret pirincine yöneldim de onu ektim. O ekim işinden iyi mahsûl oldu. Ben ondan bir sığır satın aldım. Bir müddet sonra o işçi bana gelip ücretini istiyordu. Ben de ona: Şu sığırlara git ve onları önüne kat da sür git, dedim. O: Benim, senin yanında ancak üç sâ' ölçeği pirinç darısı hakkım vardır, dedi. Ben yine ona: Şu sığırlara git, onlar senin o üç sâ' ölçeği ücretinden çoğaldılar,dedim. İşçi onları sürüp gitti. Ey Allah 'im, sen bilmektesin ki, ben bunu senin haşyetinden ötürü böyle yaptım. Onun hatırına bizden şu kayayı aç! diye dua etti. Kaya onlardan biraz açıldı. Diğeri de:
— Yâ Allah! Şübhesiz sen bilmektesin ki, benim yaşlı ihtiyar anamla babam vardı. Ben her gece bunlara koyunlarımın sütünü getirip içirirdim. Bir gece bir engel sebebiyle bunlara süt getirmekte geciktim. Geldiğimde bunlar uyumuşlardı. Ehlim ve çocuklarım açlıktan feryâd ediyorlardı. Fakat ben anam babam içmeden çocuklarıma s,üt içiremezdim. Bu durumda ben onları uyandırmayı istemedim. Onları terkedip de yataklarında içmelerini bekleyiciler olarak kalmalarını da istemedim. Süt tası elimde tâfecr doğuncaya kadar bekledim. Allah 'im, sen pek iyi bilmektesin ki, ben bunu senin haşyetinden dolayı yaptım. Bizden bu sıkıntıyı aç! dedi. Akabinde kaya onlardan biraz açıldı, hattâ gökyüzünü gördüler. Diğeri de:
— Yâ Allah! Sen kat 'î bilmektesin ki, benim bir amca kızım vardı. O bana insanların en sevgilisi idi. Ben ondan emelime nail olmak istedim. Fakat o benden çekindi. Ancak kendisine yüz dînâr getirmemi söyledi. Ben buyuz altını araştırdım ve bunu kazanmaya muktedir oldum. Sonra yüz dtnârı kendisine getirdim ve bunları ona teslim ettim. Kendisinden murâd almaya beni muktedir kıldı (yânı kendini bana teslim etti). Ben onun iki bacağı arasına oturunca kız: Allah 'tan kork! Yaratıcı kudretin bekâret mührünü bozma,o mühür ancak bir hakla, nikâh hakkıyle açılır, dedi. Bu sözü üzerine ben üstünden kalktım, yüz dînârı da ona bıraktım. Şübhesiz sen bilmektesin ki, ben bunu ancak senden korktuğum için böyle yaptım. Binâenaleyh bizden bu mağarayı aç! dedi. Bu duâ akabinde Allah onlardan mağarayı tamamen açtı, onlar da çıkıp gittiler"

3466 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بَيْنَا امْرَأَةٌ تُرْضِعُ ابْنَهَا إِذْ مَرَّ بِهَا رَاكِبٌ وَهِيَ تُرْضِعُهُ فَقَالَتْ اللَّهُمَّ لَا تُمِتْ ابْنِي حَتَّى يَكُونَ مِثْلَ هَذَا فَقَالَ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْنِي مِثْلَهُ ثُمَّ رَجَعَ فِي الثَّدْيِ وَمُرَّ بِامْرَأَةٍ تُجَرَّرُ وَيُلْعَبُ بِهَا فَقَالَتْ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْ ابْنِي مِثْلَهَا فَقَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِثْلَهَا فَقَالَ أَمَّا الرَّاكِبُ فَإِنَّهُ كَافِرٌ وَأَمَّا الْمَرْأَةُ فَإِنَّهُمْ يَقُولُونَ لَهَا تَزْنِي وَتَقُولُ حَسْبِيَ اللَّهُ وَيَقُولُونَ تَسْرِقُ وَتَقُولُ حَسْبِيَ اللَّهُ

-....Bize Ebu'z-Zinâd, Abdurrahmân'dan tahdîs etti: o da Ebû Hureyre'den işittiğini tahdîs etmiştir.Ebû Hureyre (R) de Ra-sûlullah'tan şöyle buyururken işitmiştir: "İsrâîl oğulları'ndan emzikli bir kadın bir gün oğlan çocuğunu emzirdiği sırada yanından yakışıklı bir süvârî geçti. Kadın:
— Yâ Allah, oğlumu bunun gibi olmadan öldürme! dedi. Çocuk hemen:
— Yâ Allah, beni bunun gibi yapma, dedi de sonra tekrar memeye döndü.
Bu sefer oradan sürüklenen ve kendisiyle oynanan bir kadın geçirildi. Çocuğun annesi:
— Yâ Allah, oğlumu bu kadın gibi yapma, dedi. Oğlu yine:
— Yâ Allah, beni bu kadın gibi yap! dedi.(Kadın çocuğuna: Niçin böyle dedin? diye sordu da çocuk şöyle dedi:) •
— O süvariye gelince, o bir kâfirdir. O kadına gelince: Sahihleri ona: Sen zina ettin,diyorlardı da o Hasbiye'llâhu(= Allah bana yeter) diyordu; sâhibleri ona: Sen hırsızlık yapıyorsun diyorlardı^ da, o yine Hasbiye'llâhu(= Allah bana kâfidir) diyordu"

3467 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ تَلِيدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَمَا كَلْبٌ يُطِيفُ بِرَكِيَّةٍ كَادَ يَقْتُلُهُ الْعَطَشُ إِذْ رَأَتْهُ بَغِيٌّ مِنْ بَغَايَا بَنِي إِسْرَائِيلَ فَنَزَعَتْ مُوقَهَا فَسَقَتْهُ فَغُفِرَ لَهَا بِهِ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyIe buyurdu: "Susuzluk kendisini öldürmeye yaklaştırmış bir köpek bir kuyunun etrafında dolaşıp durduğu sırada onu İsrâîl oğulları fahişelerinden birisi gördü, hemen ayakkabısını çıkardı da onunla köpeğe su içirdi. İşte bu işi sebebiyle o fahişenin günâhları mağfiret olundu"

3468 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاوِيَةَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ عَامَ حَجَّ عَلَى الْمِنْبَرِ فَتَنَاوَلَ قُصَّةً مِنْ شَعَرٍ وَكَانَتْ فِي يَدَيْ حَرَسِيٍّ فَقَالَ يَا أَهْلَ الْمَدِينَةِ أَيْنَ عُلَمَاؤُكُمْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْهَى عَنْ مِثْلِ هَذِهِ وَيَقُولُ إِنَّمَا هَلَكَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ حِينَ اتَّخَذَهَا نِسَاؤُهُمْ

-.. Bize Abdullah ibn Mesleme, Mâlik'ten; o da İbn Şihâb'-dan; o da Humeyd ibn Abdirrahmân'dan tahdîs etti: O, Muâviye-tu'bnu Ebî Sufyân'dan, hacc yaptığı yıl minber üzerinde hutbe yaparken işitmiştir. Muâviye bu arada bir muhafız askerinin elinde bulunan bir tutam saç demetini el uzatıp aldı da şöyle dedi: Ey Medî-ne ahâlîsi! Sizin âlimleriniz nerededir? Ben Peygamber(S)'den işittim, o, şu elimdeki gibi saçlar(ı takınmak)tan nehyediyor ve "İsrâîl oğulları, ancak onların kadınları şu takma saçları edindikleri zaman helak olmuşlardır" buyuruyordu

---

3469 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّهُ قَدْ كَانَ فِيمَا مَضَى قَبْلَكُمْ مِنْ الْأُمَمِ مُحَدَّثُونَ وَإِنَّهُ إِنْ كَانَ فِي أُمَّتِي هَذِهِ مِنْهُمْ فَإِنَّهُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ

-...Ebû Seleme'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Şu muhakkak ki, sizden evvel geçen ümmetler içinde (Allah tarafından) kendilerine haber ilham olunan kimseler vardı. Şu da muhakkak ki, eğer benim şu ümmetim içinde onlardan bir kimse bulunursa şübhesiz o Umer ibnu'l-Hattâb'dır"

3470 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الصِّدِّيقِ النَّاجِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ رَجُلٌ قَتَلَ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ إِنْسَانًا ثُمَّ خَرَجَ يَسْأَلُ فَأَتَى رَاهِبًا فَسَأَلَهُ فَقَالَ لَهُ هَلْ مِنْ تَوْبَةٍ قَالَ لَا فَقَتَلَهُ فَجَعَلَ يَسْأَلُ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ ائْتِ قَرْيَةَ كَذَا وَكَذَا فَأَدْرَكَهُ الْمَوْتُ فَنَاءَ بِصَدْرِهِ نَحْوَهَا فَاخْتَصَمَتْ فِيهِ مَلَائِكَةُ الرَّحْمَةِ وَمَلَائِكَةُ الْعَذَابِ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَى هَذِهِ أَنْ تَقَرَّبِي وَأَوْحَى اللَّهُ إِلَى هَذِهِ أَنْ تَبَاعَدِي وَقَالَ قِيسُوا مَا بَيْنَهُمَا فَوُجِدَ إِلَى هَذِهِ أَقْرَبَ بِشِبْرٍ فَغُفِرَ لَهُ

-....Ebû's-Sıddîk en-Nâcî'den; o daEbû Saîd(R)'den tahdîs etti: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "îsrâîl oğullan içinde doksan dokuz insan öldürmüş olan bir kimse vardı. Sonra bu adam evinden çıkıp (zamanın âlimlerine: Benim için tevbe var mıdır? diye) soruyordu. Bir rahibe vardı da ona:
— Benim için tevbe var mıdır? diye sordu. Râhib:
— Hayır yoktur, diye cevâb verdi.Bu cevâb üzerine kaaîil onu da öldürdü. Sonra bu adam yine sormağa başladı.Sorduklarından biri ona:
— Sen fulân karyeye ve oradaki fulân ma'bede git, dedi.O da o karyeye giderken yolda ona ölüm erişti. Tevbekâr olmak için göğsünü, gittiği karyeye doğru yöneltip, öldü. Şimdi rahmet melekleriyle azâb melekleri orada çekişmeye başladılar... Bunun üzerine Allah, tevbe için gideceği köye: "Birazyaklaş!" diye; ölen kimsenin kendi köyüne de: "Biraz uzaklaş!" diye vahyetti. Rahmet ve azâb meleklerine de: Haydi şimdi her iki taraf arasındaki uzaklığı ölçün de mukaayese ediniz, diye emretti.Ölen o kimse tevbe köyüne bir karış daha yakın bulundu da, bu sebeble mağfiret olundu"

3471 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةَ الصُّبْحِ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَقَالَ بَيْنَا رَجُلٌ يَسُوقُ بَقَرَةً إِذْ رَكِبَهَا فَضَرَبَهَا فَقَالَتْ إِنَّا لَمْ نُخْلَقْ لِهَذَا إِنَّمَا خُلِقْنَا لِلْحَرْثِ فَقَالَ النَّاسُ سُبْحَانَ اللَّهِ بَقَرَةٌ تَكَلَّمُ فَقَالَ فَإِنِّي أُومِنُ بِهَذَا أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَمَا هُمَا ثَمَّ وَبَيْنَمَا رَجُلٌ فِي غَنَمِهِ إِذْ عَدَا الذِّئْبُ فَذَهَبَ مِنْهَا بِشَاةٍ فَطَلَبَ حَتَّى كَأَنَّهُ اسْتَنْقَذَهَا مِنْهُ فَقَالَ لَهُ الذِّئْبُ هَذَا اسْتَنْقَذْتَهَا مِنِّي فَمَنْ لَهَا يَوْمَ السَّبُعِ يَوْمَ لَا رَاعِيَ لَهَا غَيْرِي فَقَالَ النَّاسُ سُبْحَانَ اللَّهِ ذِئْبٌ يَتَكَلَّمُ قَالَ فَإِنِّي أُومِنُ بِهَذَا أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَمَا هُمَا ثَمَّ

-..Bize Alî ibn Abdillah tahdîs etti: Bize Suyân tahdîs etti: Bize Ebu'z-Zinâd, el-A'rac'dan; o da Ebû Seleme'den tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) sabah namazım kıldırdı, sonra yüzünü insanlara karşı yöneltti de şöyle buyurdu:"(îsrâîl oğullarından) bir kimse bir öküzünü önüne katıp sürer giderken, birden öküze bindi ve ona deynekle vurdu. Bunun üzerine o hayvan:
— Şübhesiz biz bunun için yaratılmadık, bizler ancak tarla sürmek için yaratıldık, dedi".İnsanlar bu haberden taaccüb ederek:
— Subhânallah! Söz söyleyen bir öküz! dediler. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Ben hayvanın böyle söylediğine inanıyorum, Ebû Bekr ile Umer de inanıyorlar" buyurdu.
(Ebû Hureyre dedi ki:) Rasûlullah bu kıssayı naklettiği sırada Ebû Bekr ile Umer orada cemâat içinde değillerdi. (Yine yukarıki senedle) Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Bir adam koyun sürüsü içinde bulunduğu sırada birden kurt hücâm etti de, o sürüden bir koyunu alıp götürdü. Çoban koyunu aradı, nihayet onu kurttan kurtardı. Bunun üzerine kurt, o adama:
— Sen bu koyunu (şimdi) benden kurtardın! Fakat yırtıcı hayvanlar gününde, koyunun benden başka çobanı bulunmadığı o günde koyunu benden kim kurtaracak? dedi" Bu kıssa üzerine insanlar yine:

— Subhânallah! Kelâm edip söz söyleyen bir kurt! dediler. Rasûlullah:
— "Ben kurdun böyle söylediğine inanıyorum, Ebû Bekr ile Umer de inanıyorlar" buyurdu.Hâlbuki Ebû Bekr'le Umer orada değillerdi .

3471 – (م) وحَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مِسْعَرٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِثْلِهِ

Buhârî dedi ki: Ve bize Alî tahdîs etti: Bize SufyâivMıs'ar'dan; o da Sa'd ibn İbrahim'den; o da Ebû Seleme'den; o da Ebû Hurey-re'den; o da Peygamber'den bunun benzerini tahdîs etti.

3472 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اشْتَرَى رَجُلٌ مِنْ رَجُلٍ عَقَارًا لَهُ فَوَجَدَ الرَّجُلُ الَّذِي اشْتَرَى الْعَقَارَ فِي عَقَارِهِ جَرَّةً فِيهَا ذَهَبٌ فَقَالَ لَهُ الَّذِي اشْتَرَى الْعَقَارَ خُذْ ذَهَبَكَ مِنِّي إِنَّمَا اشْتَرَيْتُ مِنْكَ الْأَرْضَ وَلَمْ أَبْتَعْ مِنْكَ الذَّهَبَ وَقَالَ الَّذِي لَهُ الْأَرْضُ إِنَّمَا بِعْتُكَ الْأَرْضَ وَمَا فِيهَا فَتَحَاكَمَا إِلَى رَجُلٍ فَقَالَ الَّذِي تَحَاكَمَا إِلَيْهِ أَلَكُمَا وَلَدٌ قَالَ أَحَدُهُمَا لِي غُلَامٌ وَقَالَ الْآخَرُ لِي جَارِيَةٌ قَالَ أَنْكِحُوا الْغُلَامَ الْجَارِيَةَ وَأَنْفِقُوا عَلَى أَنْفُسِهِمَا مِنْهُ وَتَصَدَّقَا

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "(îsrâîl oğulları'ndan) bir kişi öbür kişiden, ona âid olan bir akarı satın aldı. Akarı satın alan kimse satın aldığı akarında içi altın dolu bir testi buldu. Akarı satın alan kimse, satana:
— Şu altınlarını benden al. Çünkü ben senden yalnız bu toprağı satın aldım, altınları satın almadım, dedi. Toprağın eski sahibi olan kimse de müşterisine:
— Ben sana bu toprağı içindeki şeylerle beraber sattım, dedi. Bu sefer satan ile satın alan, üçüncü bir kimseye varıp muhakeme oldular. Kendisine muhakeme için vardıkları kimse de bunlara:
— Sizin oğlunuz kızınız var mı? diye sordu. Bunların biri:
— Benim bir oğlum var, dedi. Ötekisi de:
— Benim bir kızım var, dedi. Hakem kılınan kişi:
— Bu oğlana bu kızı nikâh ediniz ve yeni evlilere bu altından bir kısmını harcayınız, bir kısmım da kendinize sadaka yapınız, diye hükmetti!"

3473 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ وَعَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَسْأَلُ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ مَاذَا سَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الطَّاعُونِ فَقَالَ أُسَامَةُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الطَّاعُونُ رِجْسٌ أُرْسِلَ عَلَى طَائِفَةٍ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَوْ عَلَى مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ فَإِذَا سَمِعْتُمْ بِهِ بِأَرْضٍ فَلَا تَقْدَمُوا عَلَيْهِ وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوا فِرَارًا مِنْهُ قَالَ أَبُو النَّضْرِ لَا يُخْرِجْكُمْ إِلَّا فِرَارًا مِنْهُ

-... Sa'd ibn Ebı Vakkaas, Usâme ibn Zeyd'e:
— Sen Rasûlullah'tan tâûn hastalığı hakkında ne'duydun? Diye soruyordu.Usâme de:
— Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Tâûn bir azâbdır. îsrâîl oğulları 'ndan bir taife üzerine yâhud sizden önce geçen bir ümmete gönderilmiştir. Siz bir yerde tâûn çıktığını işittiğiniz zaman, o tâûnlu yere gitmeyiniz. Sizin bulunduğunuz yerde tâûn meydana gelirse, tâûndan kaçmak için oradan çıkmayımz".

Râvî Ebu'n-Nadr: "Sakın sizleri oradan hiçbir sebeb çıkarmasın, bu takdîrde o muhakkak taundan kaçmak için olur ki, bu, kesin surette yasaktır" şeklinde söylemiştir

---

3474 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ أَبِي الْفُرَاتِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ يَعْمَرَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الطَّاعُونِ فَأَخْبَرَنِي أَنَّهُ عَذَابٌ يَبْعَثُهُ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَأَنَّ اللَّهَ جَعَلَهُ رَحْمَةً لِلْمُؤْمِنِينَ لَيْسَ مِنْ أَحَدٍ يَقَعُ الطَّاعُونُ فَيَمْكُثُ فِي بَلَدِهِ صَابِرًا مُحْتَسِبًا يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يُصِيبُهُ إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ إِلَّا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ شَهِيدٍ

-...Peygamber'in zevcesi Âişe (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah'a taundan sordum da O bana şöyle haber verdi: "Şübhesiz tâûn bir azâbdır. Allah onu dileyeceği kimseler üzerine gönderir. Ve yine muhakkak ki, Allah tâûnu mü'minler için şehîdlik sebebi bir rahmet kılmıştır. Bir yerde tâûn vâki' olur da orada bulunan mü'min, sabrederek ve sabrının sevabını ümîd ederek, bu tâûnun yalnız Allah 'in takdir ettiği kimselere isabet eder olduğunu bilerek bulunduğu şehirde eğlenirse, muhakkak ona şehîd ecrine benzer sevâb olur"

3475 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ قُرَيْشًا أَهَمَّهُمْ شَأْنُ الْمَرْأَةِ الْمَخْزُومِيَّةِ الَّتِي سَرَقَتْ فَقَالُوا وَمَنْ يُكَلِّمُ فِيهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا وَمَنْ يَجْتَرِئُ عَلَيْهِ إِلَّا أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ حِبُّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَلَّمَهُ أُسَامَةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَشْفَعُ فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ ثُمَّ قَامَ فَاخْتَطَبَ ثُمَّ قَالَ إِنَّمَا أَهْلَكَ الَّذِينَ قَبْلَكُمْ أَنَّهُمْ كَانُوا إِذَا سَرَقَ فِيهِمْ الشَّرِيفُ تَرَكُوهُ وَإِذَا سَرَقَ فِيهِمْ الضَّعِيفُ أَقَامُوا عَلَيْهِ الْحَدَّ وَايْمُ اللَّهِ لَوْ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ سَرَقَتْ لَقَطَعْتُ يَدَهَا

-....Aişe (R) şöyle demiştir: Kureyş'i, Mahzûm oğulları'ndan olup da hırsızlık etmiş bulunan kadının durumu hüzünlendirmişti. Birisi:
— Bu kadın hakkında Rasûlullah ile kim konuşur? dedi. Diğer birtakımları:
— Bu kadına şefaat sözünü, Rasûlullah'ın sevgilisi olan Usâme ibn Zeyd'den başka hiçbir kimse söylemeye cesaret edemez, dediler. Nihayet Usâme,.Rasülullah'la bu hususta konuştu. Bunun üzerine Rasûlullah, Usâme'ye:
— "Sen, fenalıkları men' için Allah'ın ta'yîn ettiği cezalardan bir cezanın affı hakkında şefaat mı etmek istiyorsun!" buyurdu. Sonra kalkıp bir hutbe îrâd etti. Sonra şöyle buyurdu:
— "Sizden evvel gelip geçen ümmetleri ancak şu hâlleri helak etmiştir: Onlar içlerinde şeref li bir kimse hırsızlık yaptığı zaman, onu cezalandırmazlar di, fakat aralarında zaîf olan kimseler çaldığı zaman o zaîflere ceza verirlerdi. Allah'a yemîn ederim ki, şayet Muhammed'in kızı Fâtıma hırsızlık etse, hiç tereddüd etmeden muhakkak onun elini de keserdim"

3476 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مَيْسَرَةَ قَالَ سَمِعْتُ النَّزَّالَ بْنَ سَبْرَةَ الْهِلَالِيَّ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَجُلًا قَرَأَ آيَةً وَسَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ خِلَافَهَا فَجِئْتُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَعَرَفْتُ فِي وَجْهِهِ الْكَرَاهِيَةَ وَقَالَ كِلَاكُمَا مُحْسِنٌ وَلَا تَخْتَلِفُوا فَإِنَّ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ اخْتَلَفُوا فَهَلَكُوا

-...İbn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Ben bir kimseden bir âyeti, benim Peygamber'I okurken işittiğim okuyuşun hilâfına okuduğunu işittim. Hemen onu Peygamber'in yanına getirdim ve O'na okuyuşunu haber verdim. Bu esnada Peygamber'in yüzünde hoşlanmamazhk izini hissettim. Bununla beraber

Peygamber: "İkiniz de güzel okudunuz. Kur'ân hakkında ihtilâf etmeyin. Çünkü sizden evvelki ümmetler (kitâblarında) ihtilâf ettiler de bu yüzden helak oldular" buyurdu

---

3477 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي شَقِيقٌ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْكِي نَبِيًّا مِنْ الْأَنْبِيَاءِ ضَرَبَهُ قَوْمُهُ فَأَدْمَوْهُ وَهُوَ يَمْسَحُ الدَّمَ عَنْ وَجْهِهِ وَيَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِقَوْمِي فَإِنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Şimdi ben Peygamber'in yüzüne bakıyor gibiyim: O, peygamberlerden bir peygamberi hikâye ediyordu ki, kavmi onu dövmüş de kan içinde bırakmışlar. Fakat o, yüzünden hem kanı siliyor, hem de: Yâ Allah! Kavmime mağfiret eyle! Çünkü onlar bilmiyorlar! diyordu

---

3478 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَبْدِ الْغَافِرِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَجُلًا كَانَ قَبْلَكُمْ رَغَسَهُ اللَّهُ مَالًا فَقَالَ لِبَنِيهِ لَمَّا حُضِرَ أَيَّ أَبٍ كُنْتُ لَكُمْ قَالُوا خَيْرَ أَبٍ قَالَ فَإِنِّي لَمْ أَعْمَلْ خَيْرًا قَطُّ فَإِذَا مُتُّ فَأَحْرِقُونِي ثُمَّ اسْحَقُونِي ثُمَّ ذَرُّونِي فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ فَفَعَلُوا فَجَمَعَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فَقَالَ مَا حَمَلَكَ قَالَ مَخَافَتُكَ فَتَلَقَّاهُ بِرَحْمَتِهِ وَقَالَ مُعَاذٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ سَمِعْتُ عُقْبَةَ بْنَ عَبْدِ الْغَافِرِ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Ukbe ibn Abdilgâfir'den; o da Ebû Saîd(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Sizden evvelki milletlerden bir kimseye Allah bol bir mal verdi. Ona ölüm geldiği zaman oğullarına:
— Ben sizin için hangi çeşit bir baba oldum? diye sordu. Oğullan:
— Hayırlı bir baba oldun, dediler. O zât:
— Ben asla bir hayır işlemedim. Ben öldüğüm zaman sizler beni yakın. Sonra kemiklerimi ezip öğütün. Sonra da rüzgârı şiddetli bir günde benim tozlarımı havaya saçıp savurun, dedi. Çocukları onun bu emrini yaptılar. Akabinde Azız ve Celîl Allah, onun zerrelerini topladı da ona:
— Böyle yapmana seni sevkeden nedir? diye sordu. Oda:
— Sen'den korkmamdır, dedi.
Bu cevâb üzerine Allah onu rahmetiyle karşıladı".Ve Muâz el-Anberî şöyle dedi: Bize Şu'be tahdîs etti ki, Katâde şöyle demiştir: Ben Ukbe ibn Abdilgâfir'den işittim; o da: Ben Ebû Saîd el-Hudrî'den işittim; o da Peygamber'den...demiştir

---

3479 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ قَالَ قَالَ عُقْبَةُ لِحُذَيْفَةَ أَلَا تُحَدِّثُنَا مَا سَمِعْتَ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ رَجُلًا حَضَرَهُ الْمَوْتُ لَمَّا أَيِسَ مِنْ الْحَيَاةِ أَوْصَى أَهْلَهُ إِذَا مُتُّ فَاجْمَعُوا لِي حَطَبًا كَثِيرًا ثُمَّ أَوْرُوا نَارًا حَتَّى إِذَا أَكَلَتْ لَحْمِي وَخَلَصَتْ إِلَى عَظْمِي فَخُذُوهَا فَاطْحَنُوهَا فَذَرُّونِي فِي الْيَمِّ فِي يَوْمٍ حَارٍّ أَوْ رَاحٍ فَجَمَعَهُ اللَّهُ فَقَالَ لِمَ فَعَلْتَ قَالَ خَشْيَتَكَ فَغَفَرَ لَهُ قَالَ عُقْبَةُ وَأَنَا سَمِعْتُهُ يَقُولُ حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ وَقَالَ فِي يَوْمٍ رَاحٍ

-....... Rib'î ibn Hırâş şöyle demiştir: Ukbe, Huzeyfe'ye:
— Bizlere Peygamber'den işittiklerinden tahdîs etmez misin? dedi. O da şöyle dedi:
— Ben Peygamber'den işittim, şöyle buyuruyordu: "(Sizden evvelki ümmetlerden) bir kişiye ölüm gelip çattı da hayâttan ümidini kesince ailesine şöyle vasiyet etti:
— Ben Öldüğüm zaman benim için birçok odun toplayın. Sonra bu odunları çakmak çakıp ateşleyin (beni de bu ateşe atın). Ateş benim etimi yediği ve kemiklerime ulaştığı zamana kadar bırakınız. Sonra yanmış kemikleri alın, onları ezip öğütün. Sonra sıcak yâhud rüzgârlı bir günde o tozları deniz içine savurun! Fakat Allah, akabinde onun zerrelerini bir yere getirdi de ona:

— Niçin böyle yaptın? diye sordu. O kimse:
— Senin korkundan, diye cevâb verdi.. Bu cevâb üzerine Allah ona mağfiret etti. "Ukbe ibn Amr dedi ki: Ve ben Huzeyfe'den işittim, şöyle diyordu: Ve yine bu isnâdla bize Mûsâ ibn İsmâîl tahdîs etti: Bize Ebû Avâne tahdîs etti: Bize Abdulmelik tahdîs etti ve: "Rüzgârlı bir günde" diye söyledi

---

3480 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَ الرَّجُلُ يُدَايِنُ النَّاسَ فَكَانَ يَقُولُ لِفَتَاهُ إِذَا أَتَيْتَ مُعْسِرًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يَتَجَاوَزَ عَنَّا قَالَ فَلَقِيَ اللَّهَ فَتَجَاوَزَ عَنْهُ

-.... Bize İbrâhîm ibn Sa'd, İbn Şihâb'dan; o da Ubeydullah ibn Abdillah ibn Utbe'den; o da Ebû Hureyre (R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Bir adam insanlarla alışveriş borçlanmaları yapardı da işlerini gören genç adamına: Fakır borçluya vardığın zaman ondan geç, umulur ki Allah da bizden geçer,der idi".Dedi ki: "O kimse Allah 'a kavuştu,Allah da ondan (yânî onun günâhlarından) geçti"

3481 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَ رَجُلٌ يُسْرِفُ عَلَى نَفْسِهِ فَلَمَّا حَضَرَهُ الْمَوْتُ قَالَ لِبَنِيهِ إِذَا أَنَا مُتُّ فَأَحْرِقُونِي ثُمَّ اطْحَنُونِي ثُمَّ ذَرُّونِي فِي الرِّيحِ فَوَاللَّهِ لَئِنْ قَدَرَ عَلَيَّ رَبِّي لَيُعَذِّبَنِّي عَذَابًا مَا عَذَّبَهُ أَحَدًا فَلَمَّا مَاتَ فُعِلَ بِهِ ذَلِكَ فَأَمَرَ اللَّهُ الْأَرْضَ فَقَالَ اجْمَعِي مَا فِيكِ مِنْهُ فَفَعَلَتْ فَإِذَا هُوَ قَائِمٌ فَقَالَ مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا صَنَعْتَ قَالَ يَا رَبِّ خَشْيَتُكَ فَغَفَرَ لَهُ وَقَالَ غَيْرُهُ مَخَافَتُكَ يَا رَبِّ

-.... Bize Ma'mer, ez-Zuhrî'den;o da Humeyd ibn Abdirrahmân'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:"(Sizden evvelki ümmetlerden) nefsi aleyhine günâh işlemekte aşırı gider bir adam vardı. Buna ölüm geldiği zaman oğullarına şöyle dedi;
— Ben öldüğümde beni yakın, sonra kemiklerimi ezip öğütün. Sonra da tozlarımı rüzgâr içine savurun. Allah'a yemin ederim ki, muhakkak Allah benim zerrelerimi toplamaya kaadir olacak da hiçbir kimseyi azâblamadığı şiddetli bir azâbla bana azâb edecektir, dedi. Öldüğü zaman bu vasiyeti yerine getirildi. Akabinde Allah, Arz'a emredip:
— Sende o zâttan ne varsa topla! buyurdu.Arz derhâl bunu yaptı. Birden o zât ayakta dikildi; Allah ona:
— Bu yaptığın işe seni ne şevketti? diye sordu. O da:
— Yâ Rabb 'im, Senden haşyet, diye cevâb verdi. Bunun üzerine Allah ona mağfiret etti.Ebû Hureyre'den başkaları "Senin korkundan yâ Rabbl" diye söylemiştir

---

3482 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْمَاءَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ بْنُ أَسْمَاءَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عُذِّبَتْ امْرَأَةٌ فِي هِرَّةٍ سَجَنَتْهَا حَتَّى مَاتَتْ فَدَخَلَتْ فِيهَا النَّارَ لَا هِيَ أَطْعَمَتْهَا وَلَا سَقَتْهَا إِذْ حَبَسَتْهَا وَلَا هِيَ تَرَكَتْهَا تَأْكُلُ مِنْ خَشَاشِ الْأَرْضِ

-.......Abdullah ibn Umer(R)'den: Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Bir kadın bir kedi yüzünden azâb edildi. Kadın o kediyi acından ölünceye kadar habsetmiş ve kedi yüzünden cehenneme girmiştir. Kadın o kediye ne yiyecek vermiş, ne de su içirmişti.Çünkü onu habsetmiş, onu yerin haşerelerinden yemesi için de bırakmamıştır"

3483 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ عَنْ زُهَيْرٍ حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ حَدَّثَنَا أَبُو مَسْعُودٍ عُقْبَةُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِمَّا أَدْرَكَ النَّاسُ مِنْ كَلَامِ النُّبُوَّةِ إِذَا لَمْ تَسْتَحْيِ فَافْعَلْ مَا شِئْتَ

-....Bize Ebû Mes'ûd Ukbe ibn Amr tahdîs edip şöyle dedi:Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Vaktiyle gelip geçen peygamberlerin sözlerinden, bütün peygamberlerin üzerinde ittifak ettikleri nevi'den insanlığın eriştiği yüksek bir düstûr:Utanmazsan dilediğini işle! sözüdür".

3484 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ قَالَ سَمِعْتُ رِبْعِيَّ بْنَ حِرَاشٍ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِمَّا أَدْرَكَ النَّاسُ مِنْ كَلَامِ النُّبُوَّةِ إِذَا لَمْ تَسْتَحْيِ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ

-...BenRıb'îibn Hırâş'tan işittim; Ebû Mes'ûd'dan şöyle tahdîs ediyordu:Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Utanmazsan dilediğin şeyi yap! sözü, peygamberlerin kelâmından, (onların ittifakla teblîğ edip de) insanların eriştiği eskimez bir düstûrdur"

3485 - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَمَا رَجُلٌ يَجُرُّ إِزَارَهُ مِنْ الْخُيَلَاءِ خُسِفَ بِهِ فَهُوَ يَتَجَلْجَلُ فِي الْأَرْضِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ تَابَعَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ

-....Bize Yûnus, ez-Zuhrî'den haber verdi: Bana Salim haber verdi. Ona da babası İbn Umer tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Bir adam kibirden dolayı üst elbisesini yerde sürükleyerek yürüdüğü sırada yerin içine batırıldı. Artık o kıyamet gününe kadar yerin içinde hareket edip duracaktır". Bu hadîsi ez-Zuhrî'den rivayet etmekte Abdurrahmân ibnu Hâ-lid, Yûnus ibn Yezîd'e mutâbaat etmiştir

---

3486 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَحْنُ الْآخِرُونَ السَّابِقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بَيْدَ كُلُّ أُمَّةٍ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِنَا وَأُوتِينَا مِنْ بَعْدِهِمْ فَهَذَا الْيَوْمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ فَغَدًا لِلْيَهُودِ وَبَعْدَ غَدٍ لِلنَّصَارَى عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ فِي كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ يَوْمٌ يَغْسِلُ رَأْسَهُ وَجَسَدَهُ

-.......Bana Abdullah ibnu Tâvûs, babası Tâvûs'tan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Bizler en sonra gelmişleriz; kıyamet gününde en başa geçecek olanlarız. Ancak her ümmete bizden önce kitâb verildi; bize de onlardan sonra kitâb verildi. Şu cumua günüdür ki, onlar bu ibâdet gününde ihtilâf ettiler: Artık yarın Yahûdtler'in (ibâdet günü), yarından sonra da Hrıstiy anlar 'in ibâdet günüdür. Her yedi günde bir gün, her müslümân üzerine gusledip başını ye bedenini yıkamak vazifesi vardır"

3488 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ قَالَ قَدِمَ مُعَاوِيَةُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ الْمَدِينَةَ آخِرَ قَدْمَةٍ قَدِمَهَا فَخَطَبَنَا فَأَخْرَجَ كُبَّةً مِنْ شَعَرٍ فَقَالَ مَا كُنْتُ أُرَى أَنَّ أَحَدًا يَفْعَلُ هَذَا غَيْرَ الْيَهُودِ وَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمَّاهُ الزُّورَ يَعْنِي الْوِصَالَ فِي الشَّعَرِ * تَابَعَهُ غُنْدَرٌ عَنْ شُعْبَةَ

-.... Bize Amr ibn Murre tahdîs etti: Ben Saîd ibnu'l Müseyyeb'den işittim, şöyle dedi: Muâviye ibn Ebî Sufyân Medine'ye geldiği en son gelişinde bizlere hutbe yaptı da, bir saç demeti çıkardı ve: Ben bunu Yahûdîler'den başka bir kimsenin zînet yapar olduğunu zannetmiyorum. Şübhesiz ki, Peygamber (S) buna, yânı saçta ekleme yapmaya yalan ismini vermiştir, dedi.Bu hadîsi Şu'be'den rivayet etmekte Âdem ibn Ebî İyâs'a, Gunder mutâbaat etmiştir

---

KİTABU'L-MENAKIB (Menkabeler Kitabı)

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ} وَقَوْلِهِ {وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَّاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا} وَمَا يُنْهَى عَنْ دَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ الشُّعُوبُ النَّسَبُ الْبَعِيدُ وَالْقَبَائِلُ دُونَ ذَلِكَ

Yüce Allah'ın Şu Kavilleri Babı:"Ey îmân edenler, hakikat biz sizi bir erkekle bîr dişiden yarattık. Sizi (sırf) birbirinizle tanışmanız için büyük büyük cem 'iyyetlere, küçük küçük kabilelere ayırdık. Şübhesiz ki, sizin Allah nezdinde en şerefliniz takvaca en ileride olanınızdır. Hakîkaten Allah her şeyi bilen, herşeyden haberdâr olandır"(ei-Hncürât: 13).Ey insanlar, sizi bir tek candan yaratan, ondan da yine onun zevcesini vücûda getiren ve ikisinden birçok erkekler ve kadınlar türeten Rabb'iniz(e karşı gelmek)ten çekinin.] Kendisi(nin adını öne sürmek suretiy)le birbirinize dileklerde bulunduğunuz Allah''tan ve akrabâlık bağlannı kırmak)tan sakının. Çünkü Allah sizin üzerinizde tam bir gözeticidir" (en-Nisâi: i).Ve Câhiliyye da'vâlarından nehyolunan şeyler. "eş-Şuûb", "Uzak nesebedir. "el-Kabâil" ise bunun berisindedir.

3489 - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ الْكَاهِلِيّ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا {وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا} قَالَ الشُّعُوبُ الْقَبَائِلُ الْعِظَامُ وَالْقَبَائِلُ الْبُطُونُ

-....Bize Ebû Bekr ibn Ayyaş, Ebû Husayn'dan; o da Saîd ibn Cubeyr'den; o da îbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti: "Sizi birbirinizle tanışmanız için büyük büyük cem'iyyetlere ve kabilelere ayırdık" (el-(Hucurat: i2)hakkmda İbn Abbâs: "eş-Şuûb" büyük büyük kabileler topluluğu; kabileler ise battılar, soylar topluluğudur, demiştir

---

3490 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَكْرَمُ النَّاسِ قَالَ أَتْقَاهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسْأَلُكَ قَالَ فَيُوسُفُ نَبِيُّ اللَّهِ

-....... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'a:
— Yâ Rasûlallah, insanların en şereflisi kimdir? diye soruldu. O da:
— "Günahtan en çok sakınanlarıdır" diye cevâb verdi. Sahâbîler:
— Biz sana dînen ve ahlâkan en şerefli olan kimseyi sormuyoruz (biz kökü yönünden en kerîm olan kimseyi soruyoruz), dediler. Rasûlullah (S):
— "Öyle ise Allah'ın Peygamberi Yûsuf'tur" buyurdu

3491 - حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا كُلَيْبُ بْنُ وَائِلٍ قَالَ حَدَّثَتْنِي رَبِيبَةُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَيْنَبُ بِنْتُ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ قُلْتُ لَهَا أَرَأَيْتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكَانَ مِنْ مُضَرَ قَالَتْ فَمِمَّنْ كَانَ إِلَّا مِنْ مُضَرَ مِنْ بَنِي النَّضْرِ بْنِ كِنَانَةَ

-...Tâbiûn'dan Kuleyb ibn Vâil tahdîs edip şöyle demiştir: Bana Peygamber'in üvey kızı Zeyneb ibnetu Ebî Seleme tahdîs etti. Kuleyb dedi ki: Ben, Zeyneb'e:
— Bana haber ver, Peygamber (S) Mudar'dan mıdır? diye sordum.O da:
— Ya kimden olacak? Rasûlullah (Kureyş'in büyük babası) Mudar(ırkın)dan (ve onun bir şu'besi olan) Nadr ibn Kinâne oğullan'-ndan idi, diye cevâb verdi

---

3492 - حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا كُلَيْبٌ حَدَّثَتْنِي رَبِيبَةُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَظُنُّهَا زَيْنَبَ قَالَتْ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الدُّبَّاءِ وَالْحَنْتَمِ وَالنَّقِيرِ وَالْمُزَفَّتِ وَقُلْتُ لَهَا أَخْبِرِينِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِمَّنْ كَانَ مِنْ مُضَرَ كَانَ قَالَتْ فَمِمَّنْ كَانَ إِلَّا مِنْ مُضَرَ كَانَ مِنْ وَلَدِ النَّضْرِ بْنِ كِنَانَةَ

-...Yine Kuleyb dedi ki: Bana Peygamber'in üvey kızı tahdîs etti. Ben onun Zeyneb olduğunu zannediyorum. O da:
— Rasûlullah (S) dubbâ'dan, hantem'den, mukayyar'dan ve mü-zeffet'ten (yânî bu isimlerle anılan kaplara hurma yâhud üzüm şırası koymaktan) nehyetti, dedi.Ben de ona:
— Bana haber ver, Peygamber kimin soyundan idi; Mudar'dan mı idi? diye sordum.O da:
— Ya kimden olacak? Peygamber Mudar'dan, Nadr ibn Kinâne (kabîlesi) çocuklarından idi, dedi

---

3493 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ عُمَارَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تَجِدُونَ النَّاسَ مَعَادِنَ خِيَارُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَقِهُوا وَتَجِدُونَ خَيْرَ النَّاسِ فِي هَذَا الشَّأْنِ أَشَدَّهُمْ لَهُ كَرَاهِيَةً وَتَجِدُونَ شَرَّ النَّاسِ ذَا الْوَجْهَيْنِ الَّذِي يَأْتِي هَؤُلَاءِ بِوَجْهٍ وَيَأْتِي هَؤُلَاءِ بِوَجْهٍ

-....Ebû Hureyre(R)'den: Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur:"Siz insanları ma'denler gibi (kimi hâlis, kimi kalp) bulursunuz. İnsanların câhiliyet devrinde hayırlı olanları, dînî emirleri anlayıp amel ettikçe, İslâm devrinde de hayırlılarıdır. Siz şu emaret (devlet başkanıığı, valilik, kumandanlık) hususunda da insanların hayırlısı, (emîr olmazdan evvel) emarete çok isteksiz olan (emirlik arzu etmeyen) kimseleri bulursunuz. İnsanların şerrlisi de iki yüzlü olan şu (münafık) kimselerdir ki (iki sınıf halk arasında) onlara bir yüzle gelirler, bunlara da başka bir yüzle gelirler"

3495 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا الْمُغِيرَةُ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ النَّاسُ تَبَعٌ لِقُرَيْشٍ فِي هَذَا الشَّأْنِ مُسْلِمُهُمْ تَبَعٌ لِمُسْلِمِهِمْ وَكَافِرُهُمْ تَبَعٌ لِكَافِرِهِمْ وَالنَّاسُ مَعَادِنُ خِيَارُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَقِهُوا تَجِدُونَ مِنْ خَيْرِ النَّاسِ أَشَدَّ النَّاسِ كَرَاهِيَةً لِهَذَا الشَّأْنِ حَتَّى يَقَعَ فِيهِ

-.......Ebû Hureyre(R)'den: Peygamber(S) şöyle buyurmuştur:"İnsanlar şu emaret işinde Kureyş'e tâbi' idiler. Arablar'ın müslim-leri (Hanîfler) Kureyş'in müslimlerine; müşrikleri de Kureyş'in müşriklerine uyarlardı. İnsanlar ma'denler gibidirler. Onların câhiliyette hayırlı olanları, dîni anladıkları zaman İslâm devrinde de hayırlılarıdırlar. Siz insanların hayırlısı, emîr oluncaya kadar emirliği çok ağır görenleri (onu hiç arzu etmeyen kimseleri) bulursunuz"

3497 - بَاب حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الْمَلِكِ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا {إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى} قَالَ فَقَالَ سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ قُرْبَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَكُنْ بَطْنٌ مِنْ قُرَيْشٍ إِلَّا

وَلَهُ فِيهِ قَرَابَةٌ فَنَزَلَتْ عَلَيْهِ إِلَّا أَنْ تَصِلُوا قَرَابَةً بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ

Bâb

-....Şu'beibnu'l-Haccâc dedi ki: Bana Abdulmelik ibn Meysere, Tâvûs'tan; o da İbn Abbâs(R)'tan "Ben bu tebliğime karşı akrabalıkta sevgiden başka hiçbir mükâfat istemiyorum" (eşşûrâ:23) kavli hakkında tahdîs etti. Tâvûs dedi ki: Hemen Saîd ibn Cubeyr:

— Bu Muhammed'in en yakın hısımlarıdır, dedi. Bunun üzerine İbn Abbâs, Saîd'e hitaben şöyle dedi:

— Kureyş kabîlesinden hiçbir batn yoktur ki, onda Peygam-ber(S)'e bir karabet (soyca bir yakınlık) olmasın. Bunun için kendisi üzerine "Ey Kureyş, benimle aranızdaki hısımlığı eklemenizi, gözetmenizi İstiyorum" (mealindeki eş-Şûrâ: 23. âyeti) İndi

---

3498 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مِنْ هَا هُنَا جَاءَتْ الْفِتَنُ نَحْوَ الْمَشْرِقِ وَالْجَفَاءُ وَغِلَظُ الْقُلُوبِ فِي الْفَدَّادِينَ أَهْلِ الْوَبَرِ عِنْدَ أُصُولِ أَذْنَابِ الْإِبِلِ وَالْبَقَرِ فِي رَبِيعَةَ وَمُضَرَ

-...Ebû Mes'ûd (R), Peygamber(S)'e ulaştırıp şöyle buyurduğunu rivayet etti: "Fitne işte şu taraftan, doğu tarafından gelmiştir -gelecektir-. Kabalık ve kalblerin katılığı develerin ve sığırların kuyrukları dibinde onlara haykıranda, yün ve kıl sahibi bedevilerde, Rabia ve Mudar kabîlelerindedir"

3499 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْفَخْرُ وَالْخُيَلَاءُ فِي الْفَدَّادِينَ أَهْلِ الْوَبَرِ وَالسَّكِينَةُ فِي أَهْلِ الْغَنَمِ وَالْإِيمَانُ يَمَانٍ وَالْحِكْمَةُ يَمَانِيَةٌ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ سُمِّيَتْ الْيَمَنَ لِأَنَّهَا عَنْ يَمِينِ الْكَعْبَةِ وَالشَّأْمَ لِأَنَّهَا عَنْ يَسَارِ الْكَعْبَةِ وَالْمَشْأَمَةُ الْمَيْسَرَةُ وَالْيَدُ الْيُسْرَى الشُّؤْمَى وَالْجَانِبُ الْأَيْسَرُ الْأَشْأَمُ

-....... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Kendini beğenme ve büyüklenme, yüzlerce deve sahibi olan çığırtkan bedevilerde, sekînet ise koyun sâhiblerindedir. îmân Yemenli'dir, hikmet Yemen'e mensûbdur". : Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: "Yemen", Yemen diye isimlendirildi; çünkü o Ka'be'nin sağındadır. Şâm da Ka'be'nin sorundadır. "el-Meş'emetu ve'1-Meyseretu", "Sağ ve sol" demektir. "el-Yedu'1-yusrâ", "Sol el"; "ve'1-Cânibu'l-eyseru", "Sol taraf" demektir

---

بَاب مَنَاقِبِ قُرَيْشٍ

3500 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ كَانَ مُحَمَّدُ بْنُ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ يُحَدِّثُ أَنَّهُ بَلَغَ مُعَاوِيَةَ وَهُوَ عِنْدَهُ فِي وَفْدٍ مِنْ قُرَيْشٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ يُحَدِّثُ أَنَّهُ سَيَكُونُ مَلِكٌ مِنْ قَحْطَانَ فَغَضِبَ مُعَاوِيَةُ فَقَامَ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّهُ بَلَغَنِي أَنَّ رِجَالًا مِنْكُمْ يَتَحَدَّثُونَ أَحَادِيثَ لَيْسَتْ فِي كِتَابِ اللَّهِ وَلَا تُؤْثَرُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأُولَئِكَ جُهَّالُكُمْ فَإِيَّاكُمْ وَالْأَمَانِيَّ الَّتِي تُضِلُّ أَهْلَهَا فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ هَذَا الْأَمْرَ فِي قُرَيْشٍ لَا يُعَادِيهِمْ أَحَدٌ إِلَّا كَبَّهُ اللَّهُ عَلَى وَجْهِهِ مَا أَقَامُوا الدِّينَ

Kureyş Kabilesinin Menkabeleri Babı

-...Bize Şuayb haber verdi ki, ez-Zuhrî şöyle demiştir: Muhammed ibn Cubeyr, Kureyş tarafından sefirlikle gönderilen bir hey'et arasında bulunduğu hâlde Muâviye'nin huzurunda geçen bir vak'ayı ve ondan işittiklerini şöyle tahdîs ediyordu: Abdullah ibn Amr ibni'l-Âs'ın:

— İleride Kahtânîler'den bir melik olacak.. diye tahdîs eder olduğu Muâviye'ye ulaştı. Muâviye bu sözden sinirlendi de hemen hey'et karşısında ayağa kalktı ve Allah'ı lâyık olduğu sıfatlarla sena etti. Sonra "Amma ba'du" deyip şöyle hitâb etti:
— (Ey Kureyş hey'eti!) Sizden bâzı adamların Allah'ın Kitâbı'nda olmayan ve Rasûlullah'tan da rivayet edilmeyen birtakım sözler söyleyip nakletmekte oldukları haberi bana ulaşmıştır. Bu adamlar sizin câhillerinizdir. Sizler, sahibini sapıklığa sürükleyen bâtıl sözlerden sakınınız! Ben Rasûlullah(S)'tan şöyle buyururken işittim: "Şübhesiz bu iş (yânî devlet başkanlığı) Kureyş üzerinde bulunacaktır. Onlar dînî vecîbelerini îfâ ettikleri ve adaleti yürüttükleri müddetçe,onlara hiçbir kimse bu hususta düşmanlık edemi yecektir. Meğer ki onlar dînden, adaletten saparlar, bu hâlde Allah Kureyş'i yüzüstü sürçtürür, rezîl eder"

3501 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَزَالُ هَذَا الْأَمْرُ فِي قُرَيْشٍ مَا بَقِيَ مِنْهُمْ اثْنَانِ

-....Bize Âsim ibn Muhammed tahdîs edip şöyle dedi: Ben babam Muhammed ibn Zeyd'den işittim; o da İbn Umer'den. Peygamber(S): "Kureyş'ten iki kişi kaldığı müddetçe bu iş (hilâfet işi) Kureyş'ten ayrılmaz" buyurmuştur

---

3502 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ قَالَ مَشَيْتُ أَنَا وَعُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْطَيْتَ بَنِي الْمُطَّلِبِ وَتَرَكْتَنَا وَإِنَّمَا نَحْنُ وَهُمْ مِنْكَ بِمَنْزِلَةٍ وَاحِدَةٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا بَنُو هَاشِمٍ وَبَنُو الْمُطَّلِبِ شَيْءٌ وَاحِدٌ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي أَبُو الْأَسْوَدِ مُحَمَّدٌ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ ذَهَبَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ مَعَ أُنَاسٍ مِنْ بَنِي زُهْرَةَ إِلَى عَائِشَةَ وَكَانَتْ أَرَقَّ شَيْءٍ عَلَيْهِمْ لِقَرَابَتِهِمْ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Cubeyr ibn Mut'ım (R) şöyle demiştir: Rasûlullah ganîmet malından kendisine âid beşte bir hisseyi hısımları arasında taksîm ederken, Nevfel oğulları'ndan olan ben, Abduşems oğulları'ndan olan Usmân ibn Affân ile yürüdüm.-Rasûlullah, Nevfel oğulları ile Abduşems oğullan'na birer pay ayırmamıştı.- Rasûlullah'm yanına geldiğimizde Usmân:
— Yâ Rasülallah! Muttalib oğulları'na verdiniz de bizi bıraktınız. Hâlbuki biz, nesebimiz cihetiyle bizimle Muttalib oğulları bir soyda (hepimiz büyük babamız Abdu Menâf da) birleşiyoruz, dedi. Peygamber(S)de:
— "Hâşim oğutları'yla Muttalib oğulları bir soydur" buyurdu. Ve el-Leys şöyle dedi: Bana Ebû'l-Esved Muhammed tahdîs etti ki, Urve ibnu'z-Zubeyr şöyle demiştir: Abdullah ibnu'z-Zubeyr, Zuhre oğulları'ndan birtakım insanların beraberinde Âişe'ye gitti. Âişe Medîneli Zuhre oğulları'nın, anası tarafından Rasûlullah'a yakınlıklarından dolayı, onlara çok şefkatli idi

---

3504 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَعْدٍ خ قَالَ يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ أَبِيهِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ هُرْمُزَ الْأَعْرَجُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُرَيْشٌ وَالْأَنْصَارُ وَجُهَيْنَةُ وَمُزَيْنَةُ وَأَسْلَمُ وَأَشْجَعُ وَغِفَارُ مَوَالِيَّ لَيْسَ لَهُمْ مَوْلًى دُونَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ

-...Buradaki iki senedde Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir:Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Kureyş, Evs ile Hazrec, Cuhayne, Muzeyne, Eşlem, Eşca', Gıfâr kabileleri ferdleri) benim hâlis yardımcılanmdır. Onların da Allah'tan ve Rasûlullah'tan başka velîleri (himaye edenleri) yoktur"

3505 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو الْأَسْوَدِ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ كَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ أَحَبَّ الْبَشَرِ إِلَى عَائِشَةَ بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ وَكَانَ أَبَرَّ النَّاسِ بِهَا وَكَانَتْ لَا تُمْسِكُ شَيْئًا مِمَّا جَاءَهَا مِنْ رِزْقِ اللَّهِ إِلَّا تَصَدَّقَتْ فَقَالَ ابْنُ الزُّبَيْرِ يَنْبَغِي أَنْ يُؤْخَذَ عَلَى يَدَيْهَا فَقَالَتْ أَيُؤْخَذُ عَلَى يَدَيَّ عَلَيَّ نَذْرٌ إِنْ كَلَّمْتُهُ فَاسْتَشْفَعَ إِلَيْهَا بِرِجَالٍ مِنْ قُرَيْشٍ وَبِأَخْوَالِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاصَّةً فَامْتَنَعَتْ فَقَالَ لَهُ الزُّهْرِيُّونَ أَخْوَالُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهُمْ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْأَسْوَدِ بْنِ عَبْدِ يَغُوثَ وَالْمِسْوَرُ بْنُ مَخْرَمَةَ إِذَا اسْتَأْذَنَّا فَاقْتَحِمْ الْحِجَابَ فَفَعَلَ فَأَرْسَلَ إِلَيْهَا بِعَشْرِ رِقَابٍ فَأَعْتَقَتْهُمْ ثُمَّ لَمْ تَزَلْ تُعْتِقُهُمْ حَتَّى بَلَغَتْ أَرْبَعِينَ فَقَالَتْ وَدِدْتُ أَنِّي جَعَلْتُ حِينَ حَلَفْتُ عَمَلًا أَعْمَلُهُ فَأَفْرُغُ مِنْهُ

-....Urvetu'bnu'z-Zubeyr şöyle demiştir: Abdullah ibnu'z-Zubeyr, Âişe'ye Peygamber'den ve Ebû Bekr'den sonra insanların en sevgilisi idi. Abdullah da Âişe'ye insanların en itaatlisi idi. Âişe öyle bir cömert idi ki, kendisine gelen Allah rızkından hiçbirşeyi tutmaz, sadaka yapar idi. İbnu'z-Zubeyr:
— Âişe'nin elleri üzerlerinden tutulmaya (yâni atıyye vermekten men' olunmaya ve hacr edilmeye) lâyık olur, dedi.Bunu duyan Âişe:
— Benim ellerim üzerlerinden tutulur mu? Eğer Abdullah ile kelâm edersem üzerime adak olsun! dedi.Müteakiben Abdullah, Kureyş'ten birtakım adamlarla ve hassaten Rasûlullah'm dayıları vâsıtasıyle kendisinden razı olması, danlmaması için Âişe'den şefaat istedi. Âişe bunu kabul etmedi. Bunun üzerine Peygamber'in dayıları olan Zuhrîler -ki Abdurrahmân ibnu'l-Esved ibn Abdi Yegûs ile el-Mısver ibnu Mahrame de bu Zuhre oğullan'ndandılar- Abdullah ibnu'z-Zubeyr'e:
— Bizler Âişe'nin yanına girmek için izin istediğimiz zaman sen de bizimle beraber izin istemeden kendini pencereden içeriye at! dediler.Abdullah onların dediğini yaptı. Âişe onların şefaatini kabul ettiği için Âişe'ye -yeminine keffâret olarak istediği kadarını âzâd etmesi için- on tane köle gönderdi. Âişe onların hepsini âzâd eyledi. Bundan sonra Âişe köleleri âzâd etmeye devam etti. Nihayet kırk sayısına ulaştığında:
— Yemîn ettiğim zaman işleyip de kendisinden kurtulabileceğim belli bir iş, bir sayı ta'yîn etmiş olmamı çok arzu ettim, dedi

---

بَاب نَزَلَ الْقُرْآنُ بِلِسَانِ قُرَيْشٍ

3506 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ عُثْمَانَ دَعَا زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ وَعَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ وَسَعِيدَ بْنَ الْعَاصِ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ فَنَسَخُوهَا فِي الْمَصَاحِفِ وَقَالَ عُثْمَانُ لِلرَّهْطِ الْقُرَشِيِّينَ الثَّلَاثَةِ إِذَا اخْتَلَفْتُمْ أَنْتُمْ وَزَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ فِي شَيْءٍ مِنْ الْقُرْآنِ فَاكْتُبُوهُ بِلِسَانِ قُرَيْشٍ فَإِنَّمَا نَزَلَ بِلِسَانِهِمْ فَفَعَلُوا ذَلِكَ

Kur'ân, Kureyş Lisânıyle İndi
-....Bize İbrâhîm ibnu Sa'd, İbn Şihâb'dan; o da Enes'ten şöyle tahdîs etti: Usmân, Zeyd ibn Sâbit'i, Abdullah ibnu'z-Zubeyr'i, Saîd ibnu'1-Âs'ı ve Abdurrahmân ibnu'l-Hâris ibni Hişâm'ı çağırdı.Onlar da asıl Mushaf'taki sûreleri diğer mushaflara istinsah edip naklettiler. Usmân bu istinsah işinin başlangıcında (Zeyd'in Medîneli olması yüzünden) Kureyşli olan diğer üç kişiye hitaben: — Sizler Zeyd ibn Sabit ile Kur'ân'dan herhangibir şeyde ihtilâf ettiğiniz zaman, Kur'ân'ı Kureyş lisânı ile yazınız. Çünkü Kur'ân, Kureyş lisânı ile nazil olmuştur, dedi. Onlar da işte böyle yapıtlar

---

بَاب نِسْبَةِ الْيَمَنِ إِلَى إِسْمَاعِيلَ مِنْهُمْ أَسْلَمُ بْنُ أَفْصَى بْنِ حَارِثَةَ بْنِ عَمْرِو بْنِ عَامِرٍ مِنْ خُزَاعَةَ

3507 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا سَلَمَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى قَوْمٍ مِنْ أَسْلَمَ يَتَنَاضَلُونَ بِالسُّوقِ فَقَالَ ارْمُوا بَنِي إِسْمَاعِيلَ فَإِنَّ أَبَاكُمْ كَانَ رَامِيًا وَأَنَا مَعَ بَنِي فُلَانٍ لِأَحَدِ الْفَرِيقَيْنِ فَأَمْسَكُوا بِأَيْدِيهِمْ فَقَالَ مَا لَهُمْ قَالُوا وَكَيْفَ نَرْمِي وَأَنْتَ مَعَ بَنِي فُلَانٍ قَالَ ارْمُوا وَأَنَا مَعَكُمْ كُلِّكُمْ

Yemen Ehlinin İsmâîl İbn İbrahim'e Nisbet Edilmesi Babı: Huzâa'dan olduğu hâlde Eşlem ibnu Efdâ ibn Harise ibn Amr ibn Âmir de Yemenlilerdendir.
-...Seleme (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bir kerresinde Eşlem oğulları'ndan bir topluluk çarşıda ok atma yarışı yaparlarken üzerlerine çıkıp vardı da:
— "Ok atınız ey İsmail oğulları! Çünkü sizin (büyük) babanız da usta bir atıcı idi. (Bu yarışta) ben de -iki fırkadan biri olan -fulân oğullarıyle beraberim (Mıhcen ibn Edra' kolu ile beraberim)"buyurdu.
Peygamber'in bu sözünü işitinee iki taraftan biri ellerini ok atmaktan çektiler. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Bunlara ne oluyor ki ok atmıyorlar?" buyurdu. Onlar da:
— Sen muhalifimiz grup ile beraberken biz (o tarafa) nasıl ok atarız? dediler. Rasûlullah:
— "Haydi atınız! Ben sizin hepinizle beraberim" buyurdu

3508 – باب حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ الْحُسَيْنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ يَعْمَرَ أَنَّ أَبَا الْأَسْوَدِ الدِّيلِيَّ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَيْسَ مِنْ رَجُلٍ ادَّعَى لِغَيْرِ أَبِيهِ وَهُوَ يَعْلَمُهُ إِلَّا كَفَرَ وَمَنْ ادَّعَى قَوْمًا لَيْسَ لَهُ فِيهِمْ فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنْ النَّارِ

Bab
-...Ebû'l-Esved ed-Dîlî, Ebû Zerr(R)'den tahdîs etti ki, o, Peygamber(S)'den şöyle buyururken işitmiştir: "Bir kişi babasından başkasına -babası olmadığını bile bile- neseb iddia ederse, hiçşübhesiz o kimse (ni'mete) küfr etmiştir. Herhangi bir kişi de aralarında yakınlık olmayan bir kavimden olduğunu iddia ederse, o da (o soysuz kişi de bizden değildir -Müslim-) cehennemdeki durağına hazırlansın"

3509 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَيَّاشٍ حَدَّثَنَا حَرِيزٌ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الْوَاحِدِ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ النَّصْرِيُّ قَالَ سَمِعْتُ وَاثِلَةَ بْنَ الْأَسْقَعِ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ أَعْظَمِ الْفِرَى أَنْ يَدَّعِيَ الرَّجُلُ إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ أَوْ يُرِيَ عَيْنَهُ مَا لَمْ تَرَ أَوْ يَقُولُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا لَمْ يَقُلْ

-....Vasile ıbnu'1-Eskâ' (R) şöyle demiştir: Kasulullah (S) şöyle buyurdu: "(Üç şey)yalan ve iftiranın en büyüklerindendir: "Kişinin kendi babasından başkasına neseb iddia etmesi.Yâhud ru'yâsında görmediği bir şeyi kendi gözüne göstermesi (yânî ru'yâsında görmediği bir şeyin kendisine ru'yâda gösterildiğini iddia eylemesi), c- Yâhud da Rasûlullah 'in söylemediği birşeyi söyledi demesi"

3510 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَدِمَ وَفْدُ عَبْدِ الْقَيْسِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا مِنْ هَذَا الْحَيِّ مِنْ رَبِيعَةَ قَدْ حَالَتْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ كُفَّارُ مُضَرَ فَلَسْنَا نَخْلُصُ إِلَيْكَ إِلَّا فِي كُلِّ شَهْرٍ حَرَامٍ فَلَوْ أَمَرْتَنَا بِأَمْرٍ نَأْخُذُهُ عَنْكَ وَنُبَلِّغُهُ مَنْ وَرَاءَنَا قَالَ آمُرُكُمْ بِأَرْبَعٍ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ أَرْبَعٍ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَأَنْ تُؤَدُّوا إِلَى اللَّهِ خُمُسَ مَا غَنِمْتُمْ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ الدُّبَّاءِ وَالْحَنْتَمِ وَالنَّقِيرِ وَالْمُزَفَّتِ

-....Bize Hammâd tahdîs etti ki, Ebû Cemre şöyle demiştir: Ben İbn Abbâs(R)'tan işittim, şöyle diyordu: Abdu'1-Kays hey'-eti Rasûlullah'ın huzuruna geldiler ve:
— Yâ Rasûlallah! Bizler şu Rabîa kabîlelerindeniz. Bizimle Sen'in arana kâfir olan Mudar kabileleri perde olmuşlardır. Bizler Sana ulaşamıyoruz, ancak her haram ayda ulaşabiliyoruz.Bizlere, Sen'den alacağımız ve geride kalanlarımıza tebliğ edeceğimiz bir iş emretseniz! dediler.Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:
— "Sizlere dört şey emrediyor ve dört şeyden nehyediyorum: Allah'a îmân etmeyi, Lâ ilahe illellah = Allah'tan başka hiçbir ilâh olmadığına şehâdet etmeyi; namazı dosdoğru kılmayı; zekâtı vermeyi;

ganimet aldığınız şeylerin beşte birini Allah'a tediye etmenizi emrediyorum. Ve sizleri dubbâ, hantem, nakîr, müzeffet (denilen kaplara hurma yâhud üzüm şırası koymak)tan nehy ediyorum"

3511 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ أَلَا إِنَّ الْفِتْنَةَ هَا هُنَا يُشِيرُ إِلَى الْمَشْرِقِ مِنْ حَيْثُ يَطْلُعُ قَرْنُ الشَّيْطَانِ

-... Abdullah ibn Umer (R)-şöyle demiştir: Ben Rasûlullah'tan işittim, kendisi minber üzerinde bulunuyor ve doğu tarafa işaret ederek: "Muhakkak ki fitne işte bu taraftadır, şeytânın boynuzunun doğacağı yerdendir" buyuruyordu

---

بَاب ذِكْرِ أَسْلَمَ وَغِفَارَ وَمُزَيْنَةَ وَجُهَيْنَةَ وَأَشْجَعَ

3512 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُرَيْشٌ وَالْأَنْصَارُ وَجُهَيْنَةُ وَمُزَيْنَةُ وَأَسْلَمُ وَغِفَارُ وَأَشْجَعُ مَوَالِيَّ لَيْسَ لَهُمْ مَوْلًى دُونَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ

Eşlem (İbn Efdâ) Gıfâr, Muzeyne, Cuheyne Ve Eşca' Kabilelerinin Zikri Babı

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Kureyş, Ensâr (Evs ve Hazrec), Cuheyne, Muzeyne, Eşlem, Gıfâr, Eşca' (kabileleri ferdleri) benim hâlis yardımcılarımda.Onların da Allah 'tan ve Rasûlullah 'tan başka velîleri (himaye edicileri.) yoktur"

3513 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ غُرَيْرٍ الزُّهْرِيُّ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ صَالِحٍ حَدَّثَنَا نَافِعٌ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عَلَى الْمِنْبَرِ غِفَارُ غَفَرَ اللَّهُ لَهَا وَأَسْلَمُ سَالَمَهَا اللَّهُ وَعُصَيَّةُ عَصَتْ اللَّهَ وَرَسُولَهُ

-....Abdullah ibn Umer şöyle haber vermiştir: Rasûlullah(S) minber üzerinde (hutbe yaparken) şöyle buyurdu: "Allah Gıfâr kabilesini mağfiret etsin, Eşlem kabilesini de Allah selâmette kılsın (barış içinde yaşatsın)/ Usayye (kabîlesi ferdleri) ise Allah'a ve O'-nun Rasûlü'ne isyan ettiler"

3514 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَسْلَمُ سَالَمَهَا اللَّهُ وَغِفَارُ غَفَرَ اللَّهُ لَهَا

-...Ebû Hureyre(R)'den: Peygamber (S): "Allah, Eşlem kabilesini selâmette kılsın, Gıfâr'ı da mağfiret eylesin" buyurmuştur

---

3515 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ جُهَيْنَةُ وَمُزَيْنَةُ وَأَسْلَمُ وَغِفَارُ خَيْرًا مِنْ بَنِي تَمِيمٍ وَبَنِي أَسَدٍ وَمِنْ بَنِي عَبْدِ اللَّهِ بْنِ غَطَفَانَ وَمِنْ بَنِي عَامِرِ بْنِ صَعْصَعَةَ فَقَالَ رَجُلٌ خَابُوا وَخَسِرُوا فَقَالَ هُمْ خَيْرٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ وَمِنْ بَنِي أَسَدٍ وَمِنْ بَنِي عَبْدِ اللَّهِ بْنِ غَطَفَانَ وَمِنْ بَنِي عَامِرِ بْنِ صَعْصَعَةَ

-.......Abdurrahmân ibnu Ebî Bekre, babasından: Peygamber (S):

— "Re'yiniz nedir bana haber verin: Eğer Cuheyne, Muzeyne, Eşlem, Gıfâr kabileleri Benû Temim, Benû Esed, Benû Abdillah ibni Gatafân, Benû Âmir ibn Sa'saa kabilelerinden hayırlı iseler (bu ikinciler için eli boşluk ve ziyan değil midir)?" buyurdu.Buna karşılık bir adam (yânî Akra' ibn Habis):
— İkinciler eli boş olmuşlar ve ziyan etmişlerdir, dedi. Peygamber de:
— "Onlar (yânî Cuheyne, Muzeyne, Eşlem, Gıfâr kabileleri), Benû Temîm, Benû Esed, Benû Abdillah ibn Gatafân, Benû Âmir ibn Sa'saa kabilelerinden hayırlıdırlar" buyurdu

---

3516 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي يَعْقُوبَ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ الْأَقْرَعَ بْنَ حَابِسٍ قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا بَايَعَكَ سُرَّاقُ الْحَجِيجِ مِنْ أَسْلَمَ وَغِفَارَ وَمُزَيْنَةَ وَأَحْسِبُهُ وَجُهَيْنَةَ ابْنُ أَبِي يَعْقُوبَ شَكَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ أَسْلَمُ وَغِفَارُ وَمُزَيْنَةُ وَأَحْسِبُهُ وَجُهَيْنَةُ خَيْرًا مِنْ بَنِي تَمِيمٍ وَبَنِي عَامِرٍ وَأَسَدٍ وَغَطَفَانَ خَابُوا وَخَسِرُوا قَالَ نَعَمْ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّهُمْ لَخَيْرٌ مِنْهُمْ

-....Muhammed ibn Ebî Ya'kûb şöyle demiştir: Ben Abdurrahmân ibn Ebî Bekre'den işittim; o da babasından ki, el-Akra' ibn Habis, Peygamber'e:
— Sana ancak Eşlem, Gıfâr, Muzeyne -zannederim ki- Cuheyne -İbnu Ebî Ya'kûb şekk etmiştir kabîlelerinden hacıları soyan hırsızlar tâbi' olmuştur! dedi.Peygamber (S) de ona:
— "Ey Akra', düşündün mü: Eğer Eşlem, Gıfâr, Muzeyne -sanıyorum ki- ve Cuheyne kabileleri Benû Temîm, Benû Âmir, Esed, Gatafân kabîlelerinden hayırlı iseler, bu ikinciler eli boş olmuş ve ziyan etmiş değil midir?" buyurdu.Akra':
— Evet, elleri boş olmuş ve ziyan etmişlerdir, dedi.Rasûlullah da:
— "Nefsim elinde olan Allah'ayemîn ederim ki, onlar (yânî Eşlem, Gıfâr, Muzeyne, Cuheyne) bunlardan (yânî Benû Temîm, Benû Esed, Benû Âmir, Gatafân'dan) elbette daha hayırlıdırlar"buyurdu

---

3523 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ أَسْلَمُ وَغِفَارُ وَشَيْءٌ مِنْ مُزَيْنَةَ وَجُهَيْنَةَ أَوْ قَالَ شَيْءٌ مِنْ جُهَيْنَةَ أَوْ مُزَيْنَةَ خَيْرٌ عِنْدَ اللَّهِ أَوْ قَالَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ أَسَدٍ وَتَمِيمٍ وَهَوَازِنَ وَغَطَفَانَ

-...Ebû Hureyre (R): Rasûlullah (S): "Eşlem ve Gıfâr ile Muzeyne ve Cuheyne'den bir kısmı -yâhud Rasûlullah: Cuheyne veya Muzeyne'den bir kısmı dedi- Allah yanında -yâhud Rasûlullah: Kıyamet gününde dedi- Esed, Temîm, Havâzin ve Gatafân 'dan hayırlıdır" buyurdu

---

بَاب ذِكْرِ قَحْطَانَ

3517 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَخْرُجَ رَجُلٌ مِنْ قَحْطَانَ يَسُوقُ النَّاسَ بِعَصَاهُ

Kahtân İsminin Zikri Babı

-....Ebû Hureyre(R)'den: Peygamber (S): "Kahtân oğulları'ndan bir kişi çıkıp insanları asâsıyle sevk ve idare etmedikçe kıyamet kopmayacaktır" buyurmuştur

---

بَاب مَا يُنْهَى مِنْ دَعْوَةِ الْجَاهِلِيَّةِ

3518 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا مَخْلَدُ بْنُ يَزِيدَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ غَزَوْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ ثَابَ مَعَهُ نَاسٌ مِنْ الْمُهَاجِرِينَ حَتَّى كَثُرُوا وَكَانَ مِنْ الْمُهَاجِرِينَ رَجُلٌ لَعَّابٌ فَكَسَعَ

أَنْصَارِيًّا فَغَضِبَ الْأَنْصَارِيُّ غَضَبًا شَدِيدًا حَتَّى تَدَاعَوْا وَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ يَا لَلْأَنْصَارِ وَقَالَ الْمُهَاجِرِيُّ يَا لَلْمُهَاجِرِينَ فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا بَالُ دَعْوَى أَهْلِ الْجَاهِلِيَّةِ ثُمَّ قَالَ مَا شَأْنُهُمْ فَأُخْبِرَ بِكَسْعَةِ الْمُهَاجِرِيِّ الْأَنْصَارِيَّ قَالَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعُوهَا فَإِنَّهَا خَبِيثَةٌ وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ ابْنُ سَلُولَ أَقَدْ تَدَاعَوْا عَلَيْنَا لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ فَقَالَ عُمَرُ أَلَا نَقْتُلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا الْخَبِيثَ لِعَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَتَحَدَّثُ النَّاسُ أَنَّهُ كَانَ يَقْتُلُ أَصْحَابَهُ

Nehyolunan Câhiliyet Da'vâsi Babı

-...Câbir (R) şöyle diyordu: Biz Peygamber'in beraberinde gazveye (Mureysî seferine) çıkmıştık. Muhacirlerden birtakım insanlar da toplanmış, Peygamber'in beraberinde sefer etmişti Hattâ Muhacirler (Ensâr'dan) çok oldular. Muhacirlerden şakacı bir kimse vardı. Bu zât Ensâr'dan birisinin kıçına (şaka olarak) vurmuştu. En-sârî bundan aşırı derecede öfkelendi. Nihayet (kavga başladı) iki taraf da kendi kabilelerini imdada çağırdılar. Ensâr'dan olan kimse:

— Ey Medîneliler, imdadıma koşunuz! diye feryâd etti. Muhacir şakacı da:

— Ey Muhacirler, imdadıma geliniz! diye bağırdı. Bu sesler üzerine Peygamber (S) çıktı ve:

— "Câhiliyet ahâlîsinin çığlığı ile bağırmak ne oluyor?" buyurdu. Sonra da:

— "Onların işi nedir (neden câhiliyet âdetiyle çağırışıyorlar)?" diye sordu.

Bir Muhâcir'in Ensâr'dan birisine şaka ile vurduğu kendisine haber verildi.Râvî dedi ki: Bunun üzerine Peygamber:'

— "O Câhiliyet çığlığını bırakınız! Soyunu çağırmak (onunla hakk kazanmak) kötü bir şeydir" buyurdu.

(Münafıkların başı olan) Abdullah ibn Ubeyy ibn Selûl de:

— Şunlar bizim Medine halkı üzerine Muhâcirler'i ayaklandırmak mı istiyorlar? Yemîn olsun eğer biz Medine'ye dönüp varırsak, Medîne'nin en azîz olanı (gûyâ kendisi), onlardan en zelîl olanı (gûyâ Peygamber'i) elbette ve muhakkak Medine'den çıkaracaktır, dedi.Bunun üzerine Umer, İbn Übeyy için:

— Ey Allah'ın Elçisi! Şu habîsi öldürmez miyiz? dedi. Peygamber:

— "İnsanlar 'Muhammed kendi sahâbîlerini öldürtür oldu'diye dedikodu etmesin!" buyurdu

---

3519 - حَدَّثَنِي ثَابِتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُرَّةَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3519 -(م) وَعَنْ سُفْيَانَ عَنْ زُبَيْدٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيْسَ مِنَّا مَنْ ضَرَبَ الْخُدُودَ وَشَقَّ الْجُيُوبَ وَدَعَا بِدَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ

Abdullah ibn Mes'ûd(R)'dan: Peygamber (S): "Kim avuç içi ile yanaklarını, yüzünü döver,yakalarını yırtar ve Câhiliyet âdeti üzere bağırır çağırırsa, o kimse bizden değildir" buyurmuştur

---

بَاب قِصَّةِ خُزَاعَةَ

3520 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عَمْرُو بْنُ لُحَيِّ بْنِ قَمَعَةَ بْنِ خِنْدِفَ أَبُو خُزَاعَةَ

Huzâa Kıssası Babı

-...Bize İsrâîl, Ebû Husayn'dan; o da Ebû Salih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki,Rasûlullah (S): "Amr ibnu Luhayy ibni Kam'a ibn Hındif, Huzâa kabilesinin (büyük) babasıdır" buyurmuştur

---

3521 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ قَالَ الْبَحِيرَةُ الَّتِي يُمْنَعُ دَرُّهَا لِلطَّوَاغِيتِ وَلَا يَحْلُبُهَا أَحَدٌ مِنْ النَّاسِ وَالسَّائِبَةُ الَّتِي كَانُوا يُسَيِّبُونَهَا لِآلِهَتِهِمْ فَلَا يُحْمَلُ عَلَيْهَا شَيْءٌ قَالَ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتُ عَمْرَو بْنَ عَامِرِ بْنِ لُحَيٍّ الْخُزَاعِيَّ يَجُرُّ قُصْبَهُ فِي النَّارِ وَكَانَ أَوَّلَ مَنْ سَيَّبَ السَّوَائِبَ

-....ez-Zuhrî şöyle demiştir: Ben Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den işittim, o şöyle dedi: Bahîra, sütü tâğûtlara, şeytânlara âid olmak üzere sütünden insanların faydalanması men' olunan yânı haram kılınan devedir. Artık bundan sonra bu devenin sütünü insanlardan hiçbir kimse sağamazdı.Sâibe ise Câhiliye Arablan'nın taptıkları putları için adayıp salıverdikleri devedir. Artık onun üzerine hiçbir yük yüklenmez. Saîd ibnu'I-Müseyyeb dedi ki: Ebû Hureyre şöyle dedi: Peygamber (S): "Ben (kusûf namazı kılarken) cehennemde Huzâalı Amr ibn Âmir ibn Luhayy 'ı kendi bağırsaklarını ateş içinde sürükler hâlde gördüm. Çünkü o develeri putlar için salma adağı yapanların ilki idi" buyurdu

---

بَاب قِصَّةِ زَمْزَمَ

3522 - حَدَّثَنَا زَيْدٌ هُوَ ابْنُ أَخْزَمَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو قُتَيْبَةَ سَلْمُ بْنُ قُتَيْبَةَ حَدَّثَنِي مُثَنَّى بْنُ سَعِيدٍ الْقَصِيرُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو جَمْرَةَ قَالَ قَالَ لَنَا ابْنُ عَبَّاسٍ أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِإِسْلَامِ أَبِي ذَرٍّ قَالَ قُلْنَا بَلَى قَالَ قَالَ أَبُو ذَرٍّ كُنْتُ رَجُلًا مِنْ غِفَارٍ فَبَلَغَنَا أَنَّ رَجُلًا قَدْ خَرَجَ بِمَكَّةَ يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ فَقُلْتُ لِأَخِي انْطَلِقْ إِلَى هَذَا الرَّجُلِ كَلِّمْهُ وَأْتِنِي بِخَبَرِهِ فَانْطَلَقَ فَلَقِيَهُ ثُمَّ رَجَعَ فَقُلْتُ مَا عِنْدَكَ فَقَالَ وَاللَّهِ لَقَدْ رَأَيْتُ رَجُلًا يَأْمُرُ بِالْخَيْرِ وَيَنْهَى عَنْ الشَّرِّ فَقُلْتُ لَهُ لَمْ تَشْفِنِي مِنْ الْخَبَرِ فَأَخَذْتُ جِرَابًا وَعَصًا ثُمَّ أَقْبَلْتُ إِلَى مَكَّةَ فَجَعَلْتُ لَا أَعْرِفُهُ وَأَكْرَهُ أَنْ أَسْأَلَ عَنْهُ وَأَشْرَبُ مِنْ مَاءِ زَمْزَمَ وَأَكُونُ فِي الْمَسْجِدِ قَالَ فَمَرَّ بِي عَلِيٌّ فَقَالَ كَأَنَّ الرَّجُلَ غَرِيبٌ قَالَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَانْطَلِقْ إِلَى الْمَنْزِلِ قَالَ فَانْطَلَقْتُ مَعَهُ لَا يَسْأَلُنِي عَنْ شَيْءٍ وَلَا أُخْبِرُهُ فَلَمَّا أَصْبَحْتُ غَدَوْتُ إِلَى الْمَسْجِدِ لِأَسْأَلَ عَنْهُ وَلَيْسَ أَحَدٌ يُخْبِرُنِي عَنْهُ بِشَيْءٍ قَالَ فَمَرَّ بِي عَلِيٌّ فَقَالَ أَمَا نَالَ لِلرَّجُلِ يَعْرِفُ مَنْزِلَهُ بَعْدُ قَالَ قُلْتُ لَا قَالَ انْطَلِقْ مَعِي قَالَ فَقَالَ مَا أَمْرُكَ وَمَا أَقْدَمَكَ هَذِهِ الْبَلْدَةَ قَالَ قُلْتُ لَهُ إِنْ كَتَمْتَ عَلَيَّ أَخْبَرْتُكَ قَالَ فَإِنِّي أَفْعَلُ قَالَ قُلْتُ لَهُ بَلَغَنَا أَنَّهُ قَدْ خَرَجَ هَا هُنَا رَجُلٌ يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ فَأَرْسَلْتُ أَخِي لِيُكَلِّمَهُ فَرَجَعَ وَلَمْ يَشْفِنِي مِنْ الْخَبَرِ فَأَرَدْتُ أَنْ أَلْقَاهُ فَقَالَ لَهُ أَمَا إِنَّكَ قَدْ رَشَدْتَ هَذَا وَجْهِي إِلَيْهِ فَاتَّبِعْنِي ادْخُلْ حَيْثُ أَدْخُلُ فَإِنِّي إِنْ رَأَيْتُ أَحَدًا أَخَافُهُ عَلَيْكَ قُمْتُ إِلَى الْحَائِطِ كَأَنِّي أُصْلِحُ نَعْلِي وَامْضِ أَنْتَ فَمَضَى وَمَضَيْتُ مَعَهُ حَتَّى دَخَلَ وَدَخَلْتُ مَعَهُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ لَهُ اعْرِضْ عَلَيَّ الْإِسْلَامَ فَعَرَضَهُ فَأَسْلَمْتُ مَكَانِي فَقَالَ لِي يَا أَبَا ذَرٍّ اكْتُمْ هَذَا الْأَمْرَ وَارْجِعْ إِلَى بَلَدِكَ فَإِذَا بَلَغَكَ ظُهُورُنَا فَأَقْبِلْ فَقُلْتُ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَأَصْرُخَنَّ بِهَا بَيْنَ أَظْهُرِهِمْ فَجَاءَ إِلَى الْمَسْجِدِ وَقُرَيْشٌ فِيهِ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ إِنِّي أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ فَقَالُوا قُومُوا إِلَى هَذَا الصَّابِئِ فَقَامُوا فَضُرِبْتُ لِأَمُوتَ فَأَدْرَكَنِي الْعَبَّاسُ فَأَكَبَّ عَلَيَّ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْهِمْ فَقَالَ وَيْلَكُمْ تَقْتُلُونَ رَجُلًا مِنْ غِفَارَ وَمَتْجَرُكُمْ وَمَمَرُّكُمْ عَلَى غِفَارَ فَأَقْلَعُوا عَنِّي فَلَمَّا أَنْ أَصْبَحْتُ الْغَدَ رَجَعْتُ فَقُلْتُ مِثْلَ مَا قُلْتُ بِالْأَمْسِ فَقَالُوا قُومُوا إِلَى هَذَا الصَّابِئِ فَصُنِعَ بِي مِثْلَ مَا صُنِعَ بِالْأَمْسِ وَأَدْرَكَنِي الْعَبَّاسُ فَأَكَبَّ عَلَيَّ وَقَالَ مِثْلَ مَقَالَتِهِ بِالْأَمْسِ قَالَ فَكَانَ هَذَا أَوَّلَ إِسْلَامِ أَبِي ذَرٍّ رَحِمَهُ اللَّهُ

Zemzem Kıssası Babı

Bu bâbm içinde Ebû Zerr'in İslâm'a girmesi de vardır.

-.....Bana Ebû Cemre tahdîs edip şöyle dedi: İbn Abbâs bize:

— Ebû Zerr'in İslâm'a girişini size haber vereyim mi? diye sordu. Biz de:

— Evet, haber ver, dedik. İbn Abbâs şöyle anlattı:

— Ebû Zerr şöyle dedi: Ben Gıfâr kabilesinden bir kimse idim. "Mekke'de bir adam çıkmış,peygamber olduğunu iddia ediyormuş" haberi bize ulaştı. Ben de kardeşim(Uneys)e:

— Haydi (Mekke'ye) şu adama git, görüş ve O'nun haberini bana getir, dedim.Kardeşim gitti, Rasûlullah'a kavuştu. Sonra dönüp geldi. Kardeşime:

— Sende ne haber var? diye sordum. O da:

— Vallahi bir adam gördüm, O hayırla emrediyor, şerrden neh-yediyor, dedi.Kardeşime:
— Gönlüme şifâ verir bir haber getirmedin! dedim.Ve kendim bir dağarcık, bir de asâ aldım. Sonra Mekke'ye yöneldim. (Mescide girdim.) Fakat ben Rasûlullah'ı tanımıyordum; O'nu başkasına sormak da istemiyordum. Zemzem suyu içiyor, mescidde bulunuyordum.
Ebû Zerr devamla şöyle dedi: Bu sırada yanıma Alî uğradı ve:
— Bu adam yabancı gibidir! dedi. Ben de:
— Evet yabancıyım, dedim. Alî;
— Öyleyse bizim eve buyur! dedi. Ebû Zerr dedi ki: Alî'nin beraberinde yürüdüm. (Sabaha kadar) o bana birşey sormadı. Ben de ona haber vermiyordum. Sabahlayınca (kalktım), Rasülullah'ı sormak için kuşluk vakti mescide gittim. Fakat hiç kimse bana O'na dâir birşey bildirmiyordu.Ebû Zerr devam edip dedi ki: Bana yine Alî uğradı ve:
— Bu adam için henüz yerini öğrenmesi zamanı gelmedi mi (yânî hâlâ garîb mi; bir yer bulup yerleşemedi mi)? diye sordu.Ben de:
— Hayır (burada ikaamet niyetinde değilim), dedim. Alî:
— Beraberimde yürü (bize gidelim), dedi. (Gittik. Evde) Alî:
— Senin işin nedir, seni bu beldeye getiren şey nedir? diye sordu. Ben de:
— Gizli tutacağına bana söz verirsen, sana haber veririm, dedim. Alî:
— Emîn ol, öyle yaparım, dedi. Ben de ona şöyle anlattım:
— Burada peygamber olduğunu iddia eden bir adam çıkmış olduğu haberi bize ulaştı. Onunla konuşmak üzere kardeşimi gönderdim. Fakat kardeşim dönüp geldi; getirdiği haber bana kanâat vermedi. Bunun üzerine kendim bu zâta varıp yüzyüze kavuşmak istedim, (buraya geldim).Alî:
— Şübhesiz sen hidâyete mazhar oldun. (Bu zât Allah'ın Rasûlü'dür.Sabahleyin ben O'nun yanına gideceğim, sen de ardımca gel, dedi. Sabah olunca Alî:) İşte ben Rasûlullah'ın yanma gidiyorum, arkamsıra gel, benim girdiğim yere sen de gir! Şayet ben (yolda) sana zarar vereceğinden korktuğum birisini görürsem, ayakkabımı düzeltir gibi bir duvara yönelik dururum. Sen (durma) git. (Ben yürüyüp nereye girersem, sen de oraya gir!) dedi.Alî gitti. Ben de onun beraberinde gittim. Nihayet o, Peygam-ber(S)'in huzuruna girdi. Ben de beraberinde girdim. Hemen Peygam-ber'e:
— Bana İslâm'ı öğret! dedim.O da İslâm'ı telkîn etti. Ben de bulunduğum yerde hemen müslü-mân oldum. Bunun üzerine Peygamber bana:
— "Yâ Ebâ Zerr, bu işi gizli tut ve memleketine dön git. Sonra sana bizim meydana çıktığımız haberi ulaşınca hemen gel!" buyurdu.Ben de:
— Seni hakk peygamber olarak gönderen Allah'a yemîn ederim ki, ben bu Şehâdet Kelimesi'ni o müşriklerin ortasında (muhakkak) haykıracağım! dedim.Râvî İbn Abbâs dedi ki: Kureyş mescidde toplu bir hâlde iken Ebû Zerr mescide geldi de:
— Ey Kureyş cemâati! Eşhedu en lâ ilahe ille İlâh ve eşhedu en-ne Muhammeden rasûlallah = Ben Allah'tan başka ibâdet edilecek hakk ma'bûd olmadığına şehâdet ediyorum; Muhammed'in O'nun kulu ve rasûlü olduğuna da şehâdet ediyorum, dedi.Kureyş müşrikleri de:
— Saldırın şu Sâbiî'ye! dediler de kalktılar ve ölmem için sıra dayağına çekildim.Bu sırada Abbâs bana yetişip üzerime kapandı. Sonra onlara döndü de:
— Veyl sizlere Gıfâr'dan bir adamı öldürüyorsunuz. Gıfâr ise sizin ticâret yeriniz ve yolunuz Gıfâr üzerindedir, dedi.Bunun üzerine Kureyşliler benden çekildiler. Ertesi gün sabah vakti ben yine Mescide gittim. Ve dünkü gibi yine İslâm şehâdetini i'lân ettim. Onlar da yine:
— Kalkın, şu Sâbiî'ye hücum edin! dediler.Bana dün yapılanın benzeri öldüresiye bir dayak daha atıldı. Abbâs yine imdadıma yetişip üzerime kapandı. Kureyş'e dün söylediği makaalesinin benzerini söyledi.
. Râvî İbn Abbâs: İşte zikredilen bu vak'a, Allah kendisine rahmet eylesin, Ebû Zerr'in İslâm'a girmesinin evveli oldu, demiştir

---

بَاب جَهْلِ الْعَرَبِ

3524 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ إِذَا سَرَّكَ أَنْ

تَعْلَمَ جَهْلَ الْعَرَبِ فَاقْرَأْ مَا فَوْقَ الثَّلَاثِينَ وَمِائَةٍ فِي سُورَةِ الْأَنْعَامِ {قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ إِلَى قَوْلِهِ قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ}

Arab Kavminin Cahilliği Babı
-....İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Arab kavminin cahilliğini bilmen seni sevindirdiği zaman el-En'âm Sûresi'ndeki yüzotu-zuncu âyetin üst tarafını oku: "İlimsizlik yüzünden çocuklarını beyinsizce öldürenlerle Allah 'in kendilerine ihsan ettiği (halâl) rızkı, Allah 'û iftira ederek, haram sayanlar muhakkak ki maddî ve ma 'nevîen büyük zarara uğramıştır. Onlar şübhesiz ki, sapmışlardır ve (ondan sonra) doğru yolu da bulamamışlardır" (ei-En'âm: 140)

بَاب مَنْ انْتَسَبَ إِلَى آبَائِهِ فِي الْإِسْلَامِ وَالْجَاهِلِيَّةِ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ وَأَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْكَرِيمَ ابْنَ الْكَرِيمِ ابْنِ الْكَرِيمِ ابْنِ الْكَرِيمِ يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ وَقَالَ الْبَرَاءُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ

Kendini İslâm'daki Ve Câhiliyet Devrindeki Babalarına Nisbet Eden, Yânî Onlara Âid Olduğunu Söyleyen Kimse Babı:İbn Umer ile Ebû Hureyre, Peygamber(S)'in şöyle buyurduğunu söylediler: "Kerîm oğlu, kerîm oğlu kerîm oğlu kerîm, îbrâhîm Halîlullah oğlu, îshâk oğlu, el-Berâ ibn Âzib de Peygamber(S)'in: "Ben Abdulmuttalib oğluyum" buyurduğunu söylemiştir.

3525 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ {وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ} جَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُنَادِي يَا بَنِي فِهْرٍ يَا بَنِي عَدِيٍّ بِبُطُونِ قُرَيْشٍ

-... Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle demiştir: "Sen enyakın hısımlarını (Allah'ın azabı ile) korkut" (eş-şuarâ: 214) âyeti indiği zaman, Peygamber (S) Kureyş'in soylu boylarını: "Ey Fihr oğulları, ey Adiyy oğullan!.." diye oymak oymak çağırmaya başladı

3526 - * وَ قَالَ لَنَا قَبِيصَةُ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ{وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ} جَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُوهُمْ قَبَائِلَ قَبَائِلَ

el-Buhârî dedi ki: Bize Kabîsa söyledi: Bize Sufyân es-Sevrî, Ha-bîb ibn Ebî Sâbit'ten; o da Saîd ibn Cubeyr'den haber verdi ki, İbn Abbâs şöyle demiştir: ' 'Sen (ilkin) en yakın hısımlarını Allah 'in azabı ile korkut" (eş-Şuarâ: 214) âyeti indiği zaman, Peygamber (S) kendi aşiretini kabile kabîle çağırmaya başladı

3527 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ أَخْبَرَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَا بَنِي عَبْدِ مَنَافٍ اشْتَرُوا أَنْفُسَكُمْ مِنْ اللَّهِ يَا بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ اشْتَرُوا أَنْفُسَكُمْ مِنْ اللَّهِ يَا أُمَّ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ عَمَّةَ رَسُولِ اللَّهِ يَا فَاطِمَةُ بِنْتَ مُحَمَّدٍ اشْتَرِيَا أَنْفُسَكُمَا مِنْ اللَّهِ لَا أَمْلِكُ لَكُمَا مِنْ اللَّهِ شَيْئًا سَلَانِي مِنْ مَالِي مَا شِئْتُمَا

-..Bize Ebû'l-Yemân tahdîs etti. Bize Şuayb haber verdi: Bize Ebû'z-Zinâd, el-A'rac'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S) - eş-Şuarâ: 214. âyeti indiği zaman- şöyle buyurmuştur: "Ey Abd Menâf oğulları! Allah'tan kendinizi ibâdet bedelinde satın alarak kurtarınız! Ey Zubeyr ibnu'l-Avvâm'ın anası ve Rasû-lullah'ın halası (Abdulmuttalib kızı Safiyye)/Ey Muhammed'in kızı Fâîıma! Sizler de kendilerinizi Allah'tan ibâdet mukaabilinde satın alınız da azabından kurtulunuz! Allah'ın azabından kurtulmanız için ben, Allah tarafından verilmiş hiçbir nüfuza mâlik değilim. Malımdan istediğiniz şeyi benden isteyin!"

بَاب قِصَّةِ الْحَبَشِ وَقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا بَنِي أَرْفِدَةَ

3529 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دَخَلَ عَلَيْهَا وَعِنْدَهَا جَارِيَتَانِ فِي أَيَّامِ مِنًى تُغَنِّيَانِ وَتُدَفِّفَانِ وَتَضْرِبَانِ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَغَشٍّ بِثَوْبِهِ فَانْتَهَرَهُمَا أَبُو بَكْرٍ فَكَشَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ وَجْهِهِ فَقَالَ دَعْهُمَا يَا أَبَا بَكْرٍ فَإِنَّهَا أَيَّامُ عِيدٍ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ أَيَّامُ مِنًى وَقَالَتْ عَائِشَةُ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتُرُنِي وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَى الْحَبَشَةِ وَهُمْ يَلْعَبُونَ فِي الْمَسْجِدِ فَزَجَرَهُمْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعْهُمْ أَمْنًا بَنِي أَرْفِدَةَ يَعْنِي مِنْ الْأَمْنِ

Habeş Kıssası Ve Peygamber(S)'İn: "Ey Erfide Oğulları!" Kavli Babı
-...Bize el-Leys, Ukayl'den; o da İbn Şihâb'dan; o da Urve'den; o da Âişe'den tahdîs etti ki,Minâ günlerinde yanında şarkı söyleyen, def vurup def çalan iki kız varken yanına Ebû Bekr girmiş.Bu sırada Peygamber de örtüsüne bürünmüş, yatağına uzanmıştı. Ebû Bekr o kızları azarlamış.Peygamber (S) hemen yüzünden örtüyü açmış ve Ebû Bekr'e hitaben:
— "Yâ Ebâ Bekr, onlara ilişme, çünkü bu günler bayram günleridir; bu günler Minâ günleridir" buyurmuştur.Yine bu senedle Âişe şöyle demiştir: Ben Peygamber'i şu hâlde gördüm: Habeşliler mescidde oyun oynuyorlar, ben de onlara bakıyordum, Peygamber de (ben oyunlarım seyredebileyim diye kendi ridâsıyle -örtüsüyle-) beni perdeliyordu. Habeşliler'i Umer azarlayıp kovmağa kalktı. Bunun üzerine Peygamber (S) Umer'e hitaben:
— "Bırak onlara" (Ve Habeşliler't de:) "Emniyetli olarak oyununuza devam edin ey Erfide oğulları!" buyurdu

---

بَاب مَنْ أَحَبَّ أَنْ لَا يُسَبَّ نَسَبُهُ

3531 – حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اسْتَأْذَنَ حَسَّانُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هِجَاءِ الْمُشْرِكِينَ قَالَ كَيْفَ بِنَسَبِي فَقَالَ حَسَّانُ لَأَسُلَّنَّكَ مِنْهُمْ كَمَا تُسَلُّ الشَّعَرَةُ مِنْ الْعَجِينِ وَعَنْ أَبِيهِ قَالَ ذَهَبْتُ أَسُبُّ حَسَّانَ عِنْدَ عَائِشَةَ فَقَالَتْ لَا تَسُبَّهُ فَإِنَّهُ كَانَ يُنَافِحُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Nesebinin Sövülmemesini Arzu Eden Kimse Babı
-....Aişe (R) şöyle demiştir: (Şâir) Hassan, Kureyş müşriklerini hicvetmek hususunda Peygamber'den izin istemişti. Peygamber (S):
— "(Kureyş içindeki) benim nesebim nasıl olacak?" diye sordu. Hassan:
— Hiç şübhesiz ben Seni (yânî Sen'in soyunu) Kureyş soyları arasından, hamurdan kılın çekilmesi gibi muhakkak çeker çıkarırım, diye cevâb verdi.Ve Urve babasından rivayet etti ki, babası Hişâm şöyle demiştir: Ben Aişe'nin yanında Hassân'a sövmeye davrandım. Âişe hemen: 'Hassân'a sövme! Çünkü o Peygamber'i müdâfaa eder idi" dedi

---

بَاب مَا جَاءَ فِي أَسْمَاءِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ} وَقَوْلِهِ {مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ}

3532 - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنِي مَعْنٌ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِي خَمْسَةُ أَسْمَاءٍ أَنَا مُحَمَّدٌ وَأَحْمَدُ وَأَنَا الْمَاحِي الَّذِي يَمْحُو اللَّهُ بِي الْكُفْرَ وَأَنَا الْحَاشِرُ الَّذِي يُحْشَرُ النَّاسُ عَلَى قَدَمِي وَأَنَا الْعَاقِبُ

Rasûlullah'ın İsimleri Hakkında Gelen Haberler İle Yüce Allah'ın Şu Kavilleri Babı:
"Muhammed Allah'ın Rasûlü'dür. O'nun maiyyetinde bulunanlar da kâfirlere karşı çetin, kendi aralarında merhametlidirler..." (ei-Feth; 29);"Meryem oğlu îsâ da bir zaman (şöyle) demişti: Ey İsrâîl oğulları, ben size Allah'ın rasûlüyüm.Benden evvelki Tevrat'ı tasdik edici; benden sonra gelecek bir rasûlü de -ki ismi Ahmed'dirmüjdeleyici olarak geldim..." (cs-saff- 6).
-...Cubeyr ibn Mut'ım (R) şöyle demiştinRasûluIlah (S) şöyle buyurdu: "Bana mahsûs (ve ümmetlerce meşhur) beş isim vardır: Ben Muhammed'im ve Ahmed'itn. Ben o Mâhfiyim ki, Allah benim (peygamberliğim)le küfrü mahvedecektir. Ben o Haşirdim ki (kıyamet gününde) insanlar beni ta'kıb ederek toplanacaklardır. Ben o Âkıb'ım ki, peygamberlerin sonuncusuyum"

3533 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا تَعْجَبُونَ كَيْفَ يَصْرِفُ اللَّهُ عَنِّي شَتْمَ قُرَيْشٍ وَلَعْنَهُمْ يَشْتِمُونَ مُذَمَّمًا وَيَلْعَنُونَ مُذَمَّمًا وَأَنَا مُحَمَّدٌ

-.....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Sizler hayret etmez misiniz? Bakınız Allah Kureyş'in sövmesini ve la'netlemesini benden nasıl çevirip def ediyor? Ben Muhammed (adiyle tanınmış ve övülmüş) iken onlar (bunu değiştirerek) Muzemmem diye sebbederler ve Muzemmem diye la'net ederler"

بَاب خَاتِمِ النَّبِيِّينَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3534 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا سَلِيمُ بْنُ حَيَّانَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مِينَاءَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلِي وَمَثَلُ الْأَنْبِيَاءِ كَرَجُلٍ بَنَى دَارًا فَأَكْمَلَهَا وَأَحْسَنَهَا إِلَّا مَوْضِعَ لَبِنَةٍ فَجَعَلَ النَّاسُ يَدْخُلُونَهَا وَيَتَعَجَّبُونَ وَيَقُولُونَ لَوْلَا مَوْضِعُ اللَّبِنَةِ

Peygamberin "Hâtemıtn-Nebiyyîn" İsmi Babı
-....Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Benimle peygamberler zümresinin benzeri, şu kimsenin benzeri gibidir: O kişi bir ev yaptırmış ve binayı tamamlayıp süslemiş de yalnız bir tuğlası eksik kalmış. Bu vaziyette insanlar binaya girip gezmeye başlarlar. Ve (o eksik yeri görüp) hayret ederek: Şu bir tuğlanın yeri boş bırakılmış olmasaydı! derler"

3535 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ مَثَلِي وَمَثَلَ الْأَنْبِيَاءِ مِنْ قَبْلِي كَمَثَلِ رَجُلٍ بَنَى بَيْتًا فَأَحْسَنَهُ وَأَجْمَلَهُ إِلَّا مَوْضِعَ لَبِنَةٍ مِنْ زَاوِيَةٍ فَجَعَلَ النَّاسُ يَطُوفُونَ بِهِ وَيَعْجَبُونَ لَهُ وَيَقُولُونَ هَلَّا وُضِعَتْ هَذِهِ اللَّبِنَةُ قَالَ فَأَنَا اللَّبِنَةُ وَأَنَا خَاتِمُ النَّبِيِّينَ

-....Ebû Hureyre(R)'den; Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Şübhesiz benim meselimle benden önceki peygamberler zümresinin meseli, şu kimsenin meseli gibidir ki, o kimse bir ev yaptırmış ve onu süsleyip güzelleştirmiş; yalnız bir köşede bir kerpiç yeri boş bırakılmış. Akabinde insanlar evi dolaşmaya, evi takdirle beğenmeye ve: Keşke şu tek kerpiç de yerine konulsaydı! Demeye başlarlar". Rasûlullah: "İşte ben, o (yeri boş bırakılan) kerpicim; ben Hâtemu'n-Nebiyyîn'im (peygamberlerin sonuyum)" buyurdu

---

3536 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُوُفِّيَ وَهُوَ ابْنُ ثَلَاثٍ وَسِتِّينَ وَقَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَأَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ مِثْلَهُ

Peygamber(S)'İn Vefatı Babı
-....Bizeel-Leys, Ukayl'den; o da İbn Şihâb'dan; oda Urve ibnu'z-Zubeyr'den; o da Âişe(R)'den, Peygamber (S) altmış üç yaşında vefat etti, diye tahdîs etti.(Yukarıda geçen sened ile) İbn Şihâb: Ve bana Saîd ibnu'l-Müsey-yeb, yukarıki hadîsin benzerini haber verdi, demiştir

---

بَاب كُنْيَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3537 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي السُّوقِ فَقَالَ رَجُلٌ يَا أَبَا الْقَاسِمِ فَالْتَفَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْتَنُوا بِكُنْيَتِي

Peygamber(S)İn Künyesi Babı
-...Enes (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) çarşıda idi. Bir kimse:
— Yâ Eba'l-Kaasım! diye seslendi. Peygamber ona dönüp baktı da;
— "Benim öz adımla ad koyunuz. Fakat künyemle künyelenmeyiniz" buyurdu.

3538 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تَسَمَّوْا بِاسْمِي وَلَا تَكْتَنُوا بِكُنْيَتِي

-.......Câbir(R)'den: Peygamber (S): "Benim (Muhammed, Ahmed gibi) bir adımla ad koyunuz, fakat künyem ile künyelen-meyiniz" buyurmuştur.

3539 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْتَنُوا بِكُنْيَتِي

-.......îbn Şîrîn şöyle demiştir: Ben Ebû Hureyre'den işittim, şöyle diyordu: Ebu'l-Kaasım (S):"Benim ismimle ad koyunuz, fakat künyemle künyelenmeyiniz" buyurdu

---

3540 - بَاب حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى عَنْ الْجُعَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ رَأَيْتُ السَّائِبَ بْنَ يَزِيدَ ابْنَ أَرْبَعٍ وَتِسْعِينَ جَلْدًا مُعْتَدِلًا فَقَالَ قَدْ عَلِمْتُ مَا مُتِّعْتُ بِهِ سَمْعِي وَبَصَرِي إِلَّا بِدُعَاءِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ خَالَتِي ذَهَبَتْ بِي إِلَيْهِ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ ابْنَ أُخْتِي شَاكٍ فَادْعُ اللَّهَ لَهُ قَالَ فَدَعَا لِي

-....Bize el-Fadl ibnu Mûsâ, el-Cuayd ibn Abdirrahmân'dan haber verdi (o, şöyle demiştir):Ben es-Sâib ibn Yezîd'i doksandört yaşında, bünyesi sağlam, çevik, boyu boşu dimdik olduğu hâlde gördüm. es-Sâib ibn Yezîd şöyle dedi: Pek iyi bilmişimdir ki, (şu yaşımda) kulağımla, gözümle (işitip görerek) faydalandırılmış olmam, ancak Rasûlullah'ın duası (bereketi) iledir. Hakîkaten (çocukluğumda).teyzem beni Rasûlullah'ın huzuruna götürmüştü de O'na:

— Yâ Rasûlallah, kızkardeşimin oğlu rahatsızdır. Onun için Allah'a duâ etseniz! demişti. Râvî dedi ki: Bunun üzerine Rasûlullah (S) bana duâ etti (de vücûdum zinde, duyu organlarım sağlam olarak yaşıyorum)

بَاب خَاتِمِ النُّبُوَّةِ

3541 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ الْجُعَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ سَمِعْتُ السَّائِبَ بْنَ يَزِيدَ قَالَ ذَهَبَتْ بِي خَالَتِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ ابْنَ أُخْتِي وَقِعٌ فَمَسَحَ رَأْسِي وَدَعَا لِي بِالْبَرَكَةِ وَتَوَضَّأَ فَشَرِبْتُ مِنْ وَضُوئِهِ ثُمَّ قُمْتُ خَلْفَ ظَهْرِهِ فَنَظَرْتُ إِلَى خَاتِمٍ بَيْنَ كَتِفَيْهِ قَالَ ابْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الْحُجْلَةُ مِنْ حُجَلِ الْفَرَسِ الَّذِي بَيْنَ عَيْنَيْهِ * قَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ مِثْلَ زِرِّ الْحَجَلَةِ

Peygamberlik Mührü Babı

-....el-Cuayd ibn Abdirrahmân şöyle demiştir: Ben es-Sâib ibn Yezîd'den işittim, şöyle dedi:Teyzem beni Rasûlullah'ın yanına götürdü de:

— Yâ Rasûlallah, kızkardeşimin oğlu hastadır, dedi.Rasûlullah (S) başımı sıvazladı ve bana bereketle duâ etti. Sonra abdest aldı. Ben de abdest suyundan içtim. Sonra arka tarafında durdum. Ve iki küreği arasındaki Peygamberlik Mührü'nü gördüm.Ubeydullah: "el-Hucle", at cinsinin iki gözü arasında olan beyazlıklardan bir beyazlıktır, dedi.İbrâhîm ibn Hamza da: Peygamberlik Mührü, zifaf yânı gerdek çadırının iri düğmesi hey'etinde ve mikdârmda idi, dedi

---

بَاب صِفَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3542 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ سَعِيدِ بْنِ أَبِي حُسَيْنٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ صَلَّى أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ الْعَصْرَ ثُمَّ خَرَجَ يَمْشِي فَرَأَى الْحَسَنَ يَلْعَبُ مَعَ الصِّبْيَانِ فَحَمَلَهُ عَلَى عَاتِقِهِ وَقَالَ بِأَبِي شَبِيهٌ بِالنَّبِيِّ لَا شَبِيهٌ بِعَلِيٍّ وَعَلِيٌّ يَضْحَكُ

3543 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ الْحَسَنُ يُشْبِهُهُ

-...Bize İsmâîl tahdîs etti ki, Ebû Cuhayfe (R): Ben Peygamber'i gördüm, el-Hasen O'na çok benziyordu, demiştir.

3544 - حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا ابْنُ فُضَيْلٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جُحَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَام يُشْبِهُهُ قُلْتُ لِأَبِي جُحَيْفَةَ صِفْهُ لِي قَالَ كَانَ أَبْيَضَ قَدْ شَمِطَ وَأَمَرَ لَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِثَلَاثَ عَشْرَةَ قَلُوصًا قَالَ فَقُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ أَنْ نَقْبِضَهَا

-.....Bize İsmâîl ibn Ebî Hâlid tahdîs edip şöyle dedi: Ben Ebû Cuhayfe(R)'den işittim, şöyle dedi: Ben Peygamber(S)'i gördüm, el-Hasen ibn Alî O'na benzerdi.Ebû Cuhayfe'nin râvîsi îsmâîl ibn Ebî Hâlid dedi ki: Ben Ebû Cuhayfe'ye:
— Peygamber'i bana vasıflayıp bildir, dedim. O da şöyle vasıfladı:
— Peygamber beyazdı. Siyah saçına beyaz karışmıştı. Peygamber bize (yânî Benû Suvâe hey'etine) onüç dişi deve (hediye) verilmesini emretti. Râvî Ebû Cuhayfe dedi ki:
— Fakat biz bu develeri teslim almadan önce Peygamber rabbi dîvânına) alındı

3545 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ وَهْبٍ أَبِي جُحَيْفَةَ السُّوَائِيِّ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَأَيْتُ بَيَاضًا مِنْ تَحْتِ شَفَتِهِ السُّفْلَى الْعَنْفَقَةَ

-....Bize İsrâîl, Ebû İshâk'tan tahdîs etti ki, Vehb ibn Cuhayfe es-Suvâî (R): Ben Peygamber(S)'i gördüm, O'nun alt dudağının altında biraz beyazlık gördüm, demiştir

---

3546 – حَدَّثَنَا عِصَامُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا حَرِيزُ بْنُ عُثْمَانَ أَنَّهُ سَأَلَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ بُسْرٍ صَاحِبَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَرَأَيْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ شَيْخًا قَالَ كَانَ فِي عَنْفَقَتِهِ شَعَرَاتٌ بِيضٌ

-....Bize Harîz ibnu Usmân tahdîs etti ki, kendisi Peygamber'in arkadaşı olan Abdullah ibn Büsr'e:
— Sen Peygamber'i gördün mü, yaşlı mı idi? diye sormuş. Abdullah ibn Büsr de:
— (Evet gördüm.) Alt dudağı ile çenesi arasında birkaç beyaz saç teli bulunuyordu, demiştir

---

3547 – حَدَّثَنِي ابْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ عَنْ خَالِدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَصِفُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَ رَبْعَةً مِنْ الْقَوْمِ لَيْسَ بِالطَّوِيلِ وَلَا بِالْقَصِيرِ أَزْهَرَ اللَّوْنِ لَيْسَ بِأَبْيَضَ أَمْهَقَ وَلَا آدَمَ لَيْسَ بِجَعْدٍ قَطَطٍ وَلَا سَبْطٍ رَجِلٍ أُنْزِلَ عَلَيْهِ وَهُوَ ابْنُ أَرْبَعِينَ فَلَبِثَ بِمَكَّةَ عَشْرَ سِنِينَ يُنْزَلُ عَلَيْهِ وَبِالْمَدِينَةِ عَشْرَ سِنِينَ وَقُبِضَ وَلَيْسَ فِي رَأْسِهِ وَلِحْيَتِهِ عِشْرُونَ شَعَرَةً بَيْضَاءَ قَالَ رَبِيعَةُ فَرَأَيْتُ شَعَرًا مِنْ شَعَرِهِ فَإِذَا هُوَ أَحْمَرُ فَسَأَلْتُ فَقِيلَ احْمَرَّ مِنْ الطِّيبِ

-....Rabîa ibnu Ebî Abdirrahmân şöyle demiştir: Ben Enes ibn Mâlik'ten işittim, o Peygamber(S)'i vasıflıyor, şöyle diyordu: Peygamber kavminin orta boylusu idi. Çok uzun da değil,kısa da değildi. Ezheru'I-levn idi (yânı teni kırmızı rengi iyice emmiş beyazdı). Kireç gibi duru beyaz da değildi, kara yağız da değildi. (Su'dânlılar gibi) kıvırcık, kısa saçlı değildi. Düz ve uzun saçlı da değildi. O, mu'tedil sarkık saçlı idi. Ona kırk yaşında (vahy) indirildi. Vahy indirilmekte olduğu hâlde Mekke'de on yıl ikaamet etti, Medine'de on yıl (yaşadı); başında ve sakalında yirmi tel ak saç bulunmayarak.Rabîatu'bnu Ebî Abdirrahmân yukarıdaki senedle şöyle demiştir: Ben Peygamber'in saçından birazını gördüm, kırmızı idi. Enes ibn Mâlik'e:
— Peygamber saçını boyadı mı ki, bu gördüğüm saçlar kırmızı idi? dedim.Bana:
— (Hayır boyamadı.) O saçlar başına sürdüğü kokudan dolayı kırmızı olmuştur, denildi

---

3548 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ بِالطَّوِيلِ الْبَائِنِ وَلَا بِالْقَصِيرِ وَلَا بِالْأَبْيَضِ الْأَمْهَقِ وَلَيْسَ بِالْآدَمِ وَلَيْسَ بِالْجَعْدِ

الْقَطَطِ وَلَا بِالسَّبْطِ بَعَثَهُ اللَّهُ عَلَى رَأْسِ أَرْبَعِينَ سَنَةً فَأَقَامَ بِمَكَّةَ عَشْرَ سِنِينَ وَبِالْمَدِينَةِ عَشْرَ سِنِينَ فَتَوَفَّاهُ اللَّهُ وَلَيْسَ فِي رَأْسِهِ وَلِحْيَتِهِ عِشْرُونَ شَعْرَةً بَيْضَاءَ

-....Rabîa, Enes ibn Mâlik'ten şöyle derken işitmiştir: Rasûlullah (S) ifrat derecede uzun da değil, kısa boylu da değildi. O süt gibi safî beyaz da değil, karayağız da değildi. O kısa kıvırcık saçlı da değil, düz uzun saçlı da değildi. Kırk yaşını doldurunca Allah O'-nu peygamber gönderdi.(Peygamberliğinde) on sene Mekke'de, on sene de Medine'de ikaamet etti. Başında ve sakalında yirmi tel ak saç bulunmayarak Allah onu vefat ettirdi

---

3549 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْسَنَ النَّاسِ وَجْهًا وَأَحْسَنَهُ خَلْقًا لَيْسَ بِالطَّوِيلِ الْبَائِنِ وَلَا بِالْقَصِيرِ

-....Ebû İshâk şöyle demiştir: Ben el-BerâibnÂzib(R)'den işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S) sîmâca insanların en güzeli idi. (Ahlâk i'tibâriyle de en güzeli idi.) Vücûd yaratılışı cihetiyle de insanların (insan tiplerinin) en güzeli idi. O ne çok uzundu, ne de kısa boylu idi

---

3550 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسًا هَلْ خَضَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا إِنَّمَا كَانَ شَيْءٌ فِي صُدْغَيْهِ

-....... Katâde şöyle demiştir: Ben Enes ibn Mâlik'ten:
— Peygamber (S) saçını boyadı mı? diye sordum. Enes:
— Hayır boyamadi; çünkü biraz beyazlık O'nun yalnız iki gözüyle iki kulağı arasına dökülen iki zülfünde vardı, dedi

---

3551 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرْبُوعًا بَعِيدَ مَا بَيْنَ الْمَنْكِبَيْنِ لَهُ شَعَرٌ يَبْلُغُ شَحْمَةَ أُذُنِهِ رَأَيْتُهُ فِي حُلَّةٍ حَمْرَاءَ لَمْ أَرَ شَيْئًا قَطُّ أَحْسَنَ مِنْهُ قَالَ يُوسُفُ بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَبِيهِ إِلَى مَنْكِبَيْهِ

-...el-Berâ ibnu Âzib (R) Peygamber'i şöyle vasfetmiştir:Peygamber (S) uzunla kısa boy arası mu'tedil bir endamda yaratılmıştı. O'nun iki omuzu arası genişti. İki kulağı yumuşağına kadar inen gür saçı vardı. Ben bir defasında Peygamber'i kırmızı (ve yeşil çubuklu) bir libâs içinde görmüştüm. Kat'î olarak derim ki, ben güzellikte O'na denk olabilecek hiçbir şey görmedim.Râvîlerden Yûsuf ibn Ebî İshâk, babası Ebû Ishâk'tan: Kürek kemiği ile kol başının kavuştuğu yere yânı omuz başlarına kadar uzanan gür saçı vardı, demiştir

---

3552 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سُئِلَ الْبَرَاءُ أَكَانَ وَجْهُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَ السَّيْفِ قَالَ لَا بَلْ مِثْلَ الْقَمَرِ

-....... Ebû İshâk şöyle demiştir: el-Berâ ibn Azib'e:
— Peygamber(S)'in yüzü kılıç gibi (parlak) mı idi? diye soruldu.

— Hayır, kılıç gibi değil, ay misâli (parlak ve toparlak çehreli) idi, dedi

---

3553 - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مَنْصُورٍ أَبُو عَلِيٍّ حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَعْوَرُ بِالْمَصِّيصَةِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جُحَيْفَةَ قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْهَاجِرَةِ إِلَى الْبَطْحَاءِ فَتَوَضَّأَ ثُمَّ صَلَّى الظُّهْرَ رَكْعَتَيْنِ وَالْعَصْرَ رَكْعَتَيْنِ وَبَيْنَ يَدَيْهِ عَنَزَةٌ قَالَ شُعْبَةُ وَزَادَ فِيهِ عَوْنٌ عَنْ أَبِيهِ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ كَانَ يَمُرُّ مِنْ وَرَائِهَا الْمَرْأَةُ وَقَامَ النَّاسُ فَجَعَلُوا يَأْخُذُونَ يَدَيْهِ فَيَمْسَحُونَ بِهَا وُجُوهَهُمْ قَالَ فَأَخَذْتُ بِيَدِهِ فَوَضَعْتُهَا عَلَى وَجْهِي فَإِذَا هِيَ أَبْرَدُ مِنْ الثَّلْجِ وَأَطْيَبُ رَائِحَةً مِنْ الْمِسْكِ

-.......el-Hakem ibn Uteybe şöyle demiştir: Ben Ebû Cuhayfe(R)'den işittim, o şöyle dedi:Rasûlullah (S) güneşin en sıcak zamanı gün ortasında Bathâ mevkiine çıktı ve abdest aldı. Sonra önünde ucu demirli bir harbe olduğu hâlde öğle ve ikindi namazlarını ikişer rek'at kıldırdı. el-Hakem senedde şunu hatırladı: Avn, babasından; o da Ebû Cu-hayfe'den rivayet etti. O şöyle demiştir: O harbenin ardından geçmekte olan kadın geçer idi. (Peygamber çadırdan çıktı.) İnsanlar kalktılar ve Peygamber'in iki elini tutmaya, yüzlerine sürmeye başladılar. Ebû Cuhayfe dedi ki: Bu sırada ben de Peygamber'in yanma sokuldum, elini elime aldım ve onu yüzüme götürüp sürdüm. Bir de gördüm ki, Peygamber'in eli (o sıcak zamanda) kardan daha serin, miskten daha güzel kokulu idi

---

3554 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجْوَدَ النَّاسِ وَأَجْوَدُ مَا يَكُونُ فِي رَمَضَانَ حِينَ يَلْقَاهُ جِبْرِيلُ وَكَانَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَام يَلْقَاهُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ فَيُدَارِسُهُ الْقُرْآنَ فَلَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجْوَدُ بِالْخَيْرِ مِنْ الرِّيحِ الْمُرْسَلَةِ

-....Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) insanların en cömerdi idi. En cömert olması da ramazânda Cibril kendisine kavuştuğu zaman görülürdü. Cibrîl, ramazânın her gecesinde Rasûlullah ile buluşur da kendisiyle Kur'ân'ı müzâkere ederdi. Şüb-hesiz ki işte bundan dolayı Rasûlullah, insanların yararı için gönderilen rüzgârdan daha cömert idi (Muhtaçlara daha çok ve daha çabuk yetişirdi)

3555 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهَا مَسْرُورًا تَبْرُقُ أَسَارِيرُ وَجْهِهِ فَقَالَ أَلَمْ تَسْمَعِي مَا قَالَ الْمُدْلِجِيُّ لِزَيْدٍ وَأُسَامَةَ وَرَأَى أَقْدَامَهُمَا إِنَّ بَعْضَ هَذِهِ الْأَقْدَامِ مِنْ بَعْضٍ

-...Bana İbnu Şihâb, Urve'den; o da Âişe'den haber verdi ki, Rasûlullah (S) sevinmiş olarak ve yüz çizgileri parlar bir hâlde Aişe'nin yanına girip şöyle buyurmuştur:
— "(Yâ Âişe!) Mudlic kabilesinden olan zâtın (iz sürücü Mü-cezziz'in) Zeyd ile Usâme için söylediği sözü işitmedin mi? O (uyumakta olan) Zeyd ile Usâme'nin ayaklarını gördü de: Muhakkak bu ayaklar birbirindendir, dedi"

3556 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ كَعْبٍ قَالَ سَمِعْتُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ يُحَدِّثُ حِينَ تَخَلَّفَ عَنْ تَبُوكَ قَالَ فَلَمَّا سَلَّمْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَبْرُقُ وَجْهُهُ مِنْ السُّرُورِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا سُرَّ اسْتَنَارَ وَجْهُهُ حَتَّى كَأَنَّهُ قِطْعَةُ قَمَرٍ وَكُنَّا نَعْرِفُ ذَلِكَ مِنْهُ

-.... Abdullah ibn Ka'b şöyle demiştir: Ben babam Ka'b ibn Mâlik'ten işittim. O Tebûk seferinden geri kaldığı zamanı tahdîsederek şöyle dedi: Rasûlullah'a selâm verdiğim zaman yüz sevinçten şimşek çakar (gibi parlar) bir hâlde idi... Esasen Rasûlullah Allah tarafından sevindirildiği zaman yüzü parlardı, hattâ o yüz bir ay parçasına benzerdi. Biz de sevinçli bir vahiy geldiğim O'nun bu sevimli sîmâsından anlardık...

3557 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَمْرٍو عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بُعِثْتُ مِنْ خَيْرِ قُرُونِ بَنِي آدَمَ قَرْنًا فَقَرْنًا حَتَّى كُنْتُ مِنْ الْقَرْنِ الَّذِي كُنْتُ فِيهِ

-.... Saîd el-Makburî'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Ben devirden devire ve aileden aileye (süzüle süzüle) geçen Âdem oğulları soylarının en temizinden naklolundum. Nihayet şu içinde bulunduğum topluluktan (Hâşimî soyundan) meydana çıktım"

3558 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَسْدِلُ شَعَرَهُ وَكَانَ الْمُشْرِكُونَ يَفْرُقُونَ رُءُوسَهُمْ فَكَانَ أَهْلُ الْكِتَابِ يَسْدِلُونَ رُءُوسَهُمْ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ مُوَافَقَةَ أَهْلِ الْكِتَابِ فِيمَا لَمْ يُؤْمَرْ فِيهِ بِشَيْءٍ ثُمَّ فَرَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأْسَهُ

-....Ibn Şihâb şöyle demiştir: Bana Ubeydullah ibnu Abdillah, İbn Abbâs(R)'tan şöyle haber verdi: Rasûlullah (S) alın saçlarını alnının üstüne bırakırdı. Müşrikler ise başlarının saçlarını alnın iki tarafına ayırırlardı. KİtâЬ ehli olanlar da başlarının saçlarını alınlarına salıverirlerdi. Rasûlullah,hakkında hiçbirşey ile emrolunmadığı hâllerde kitâb ehline uygun olmayı severdi. Sonraları Rasûlullah da başının saçını iki tarafa ayırıp bıraktı

3559 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمْ يَكُنْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاحِشًا وَلَا مُتَفَحِّشًا وَكَانَ يَقُولُ إِنَّ مِنْ خِيَارِكُمْ أَحْسَنَكُمْ أَخْلَاقًا

-....Abdullah ibn Amr (R): Peygamber (S) sözünde, fiil ve hareketinde taşkınlık yapıcı seciyede değildi. Taşkınlığı zorlanarak da yapıcı değildi, demiştir. Abdullah herkese: İyi biliniz ki, sizin en güzel huylunuz, en hayırlı olanınızdır, der idi

---

3560 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ مَا خُيِّرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَمْرَيْنِ إِلَّا أَخَذَ أَيْسَرَهُمَا مَا لَمْ يَكُنْ إِثْمًا فَإِنْ كَانَ إِثْمًا كَانَ أَبْعَدَ النَّاسِ مِنْهُ وَمَا انْتَقَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِنَفْسِهِ إِلَّا أَنْ تُنْتَهَكَ حُرْمَةُ اللَّهِ فَيَنْتَقِمَ لِلَّهِ بِهَا

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) -dünyâ, işlerinden iki şey arasında muhayyer kalındığında muhakkak onlardan -günâh olmadığı müddetçe en kolay olanını alırdı. Eğer günâh gerektirecek olursa, o kolay şeyden insanların en uzak bulunanı Rasûlullah olurdu. Rasûlullah kendisi için kîn tutup öc almamıştır. Ancak Allah'ın hürmetine saygısızlık edilmesi hâli müstesnadır. İşte bu hâlde yapılan hürmetsizlik sebebiyle Allah için (öfkelenir), intikaam alırdı

3561 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا مَسِسْتُ حَرِيرًا وَلَا دِيبَاجًا أَلْيَنَ مِنْ كَفِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا شَمِمْتُ رِيحًا قَطُّ أَوْ عَرْفًا قَطُّ أَطْيَبَ مِنْ رِيحِ أَوْ عَرْفِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Enes ibn Mâlik (R): Ben hayâtımda Peygamber(S)'in elinden daha yumuşak hiçbir ipeğe,hiçbir dîbâca el sürmedim. Yine ben ömrümde Peygamber'in kokusundan daha hoş, daha temiz bir koku da asla koklamadım, demiştir

---

3562 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي عُتْبَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَشَدَّ حَيَاءً مِنْ الْعَذْرَاءِ فِي خِدْرِهَا حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى وَابْنُ مَهْدِيٍّ قَالَا حَدَّثَنَا شُعْبَةُ مِثْلَهُ وَإِذَا كَرِهَ شَيْئًا عُرِفَ فِي وَجْهِهِ

-...Ebû Saîd el-Hudrî(R),haya cihetiyle kendi köşesinde oturan bakire kızdan daha çok utangaçtı,demiştir
-...Bize Şu'be, senedi ve metni bundan evvelki hadîse benzeyen hadîsi tahdîs etti. Bu rivayette şunu ziyâde etti: Rasülullah (S) birşeyden hoşlanmazsa (onu sahibinin yüzüne vurmazdı), hoşnûdsuzluğu (yalnız) yüzünde görülüp bilinirdi.

3563 - حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا عَابَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَعَامًا قَطُّ إِنْ اشْتَهَاهُ أَكَلَهُ وَإِلَّا تَرَكَهُ

-....Ebû Hureyre (R): Peygamber (S) hiçbir zaman hiçbir yemeği ayıplamadı. Yemeyi arzu ederse onu yerdi, arzu etmezse bırakırdı, demiştir.

3564 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ مُضَرَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَالِكٍ ابْنِ بُحَيْنَةَ الْأَسْدِيِّ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا سَجَدَ فَرَّجَ بَيْنَ يَدَيْهِ حَتَّى نَرَى إِبْطَيْهِ قَالَ وَقَالَ ابْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا بَكْرٌ بَيَاضَ إِبْطَيْهِ

-.... Ibnu Buhayne (denmekle ma'rûf olan) Abdullah ibn Malık el-Esedî (R): Peygamber (S)namaz kılarken secde ettiği zaman, koltuk altım göreceğimiz derecede pazularımn arasını açardı,demiştir,. Bu hadîsin râvîlerinden îbnu Bukeyr de: Bize Bekr ibnu Mudar: Koltuk altı aklığını görecek derecede... şeklinde tahdîs etti, demiştir.

3565 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ لَا يَرْفَعُ يَدَيْهِ فِي شَيْءٍ مِنْ دُعَائِهِ إِلَّا فِي الِاسْتِسْقَاءِ فَإِنَّهُ كَانَ يَرْفَعُ يَدَيْهِ حَتَّى يُرَى بَيَاضُ إِبْطَيْهِ وَقَالَ أَبُو مُوسَى دَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَفَعَ يَدَيْهِ وَرَأَيْتُ بَيَاضَ إِبْطَيْهِ

-....... Bîze Saîd, Katâde'den tahdîs etti ki, onlara da Enes (R) şöyle tahdîs etmiştir: Peygamber (S) hiçbir duasında ellerini yukarıya kaldırmazdı, yalnız yağmur duasında kaldırırdı. Çünkü Peygamber bunda (ellerini) koltuklarının beyazı görülünceye kadar kaldırırdı

3566– حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الصَّبَّاحِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَابِقٍ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ مِغْوَلٍ قَالَ سَمِعْتُ عَوْنَ بْنَ أَبِي جُحَيْفَةَ ذَكَرَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ دُفِعْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ بِالْأَبْطَحِ فِي قُبَّةٍ كَانَ بِالْهَاجِرَةِ خَرَجَ بِلَالٌ فَنَادَى بِالصَّلَاةِ ثُمَّ دَخَلَ فَأَخْرَجَ فَضْلَ وَضُوءِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَقَعَ النَّاسُ عَلَيْهِ يَأْخُذُونَ مِنْهُ ثُمَّ دَخَلَ فَأَخْرَجَ الْعَنَزَةَ وَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى وَبِيصِ سَاقَيْهِ فَرَكَزَ الْعَنَزَةَ ثُمَّ صَلَّى الظُّهْرَ رَكْعَتَيْنِ وَالْعَصْرَ رَكْعَتَيْنِ يَمُرُّ بَيْنَ يَدَيْهِ الْحِمَارُ وَالْمَرْأَةُ

-...Mâlik ibn Mığvel tahdîs edip şöyle demiştir: Ben Avn ibn Ebî Cuhayfe'den işitittim. O,babası Ebû Cuhayfe'nin şöyle dediğini zikretti: Ben Peygamber'in yanına sokuldum. Peygamber el-Ebtâh mevkiinde bir kubbe yânî yuvarlak bir çadır içinde idi, öğlenin sıcak zamanında Bilâl dışarı çıkıp namaza nida etmişti. Sonra içeri girdi ve Rasûlullah'ın- abdest suyunun artanını dışarı çıkardı.İnsanlar o suyun üzerine düşüp ondan bir parça alıyorlardı. Sonra Bilâl tekrar çadıra girdi ve ucu demirli bir harbe çıkardı. Bu sırada Rasülullah da dışarıya çıktı. Bacaklarının aklığı hâlâ gözümün önündedir. Bilâl o harbeyi çadırın dışında bir yere dikti. Sonra Rasülullah (S) seferi olarak öğle namazım iki rek'at, ikindi namazını da iki rek'-at kıldırdı. O sırada önünden eşek ve kadın geçerdi

---

3567 – حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ صَبَّاحٍ الْبَزَّارُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُحَدِّثُ حَدِيثًا لَوْ عَدَّهُ الْعَادُّ لَأَحْصَاهُ

-.......Bize Sufyân, ez-Zuhrî'den; o da Urve'den tahdîs etti ki, Âişe (R):
— Peygamber (S) bir sözü, bir hâdiseyi tahdîs eder anlatırdı. Anlatırken O'nun sözlerini bir sayıcı kişi saysaydı, muhakkak sayabilirdi, demiştir.

3568 – * وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّهُ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ أَلَا يُعْجِبُكَ أَبُو فُلَانٍ جَاءَ فَجَلَسَ إِلَى جَانِبِ حُجْرَتِي يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسْمِعُنِي ذَلِكَ وَكُنْتُ أُسَبِّحُ فَقَامَ قَبْلَ أَنْ أَقْضِيَ سُبْحَتِي وَلَوْ أَدْرَكْتُهُ لَرَدَدْتُ عَلَيْهِ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَكُنْ يَسْرُدُ الْحَدِيثَ كَسَرْدِكُمْ

Ve el-Leys şöyle dedi: Bana Yûnus, İbn Şihâb'dan tahdîs etti ki, o şöyle demiştir: Bana Urve ibnu'z-Zubeyr haber verdi ki, teyzesi Âişe ona:
— Birşey anlatacağım, bilmem sana hayret verir mi? diye şöyle söylemiş:
— Buraya Fulân'ın babası (Ebû Hureyre) geldi. Odamın şu tarafına oturdu.(Sözüne hiç aralık vermeksizin devamlı) Rasûlullah'tan hadîs söyleyip, bunları bana duyurmak istiyordu. Hâlbuki ben nafile namazı kılıyordum. Ben ibâdetimi bitirmeden kalktı gitti. Eğer ben (ibâdetimi tamamlayıp da) ona yetişebilseydim, muhakkak onu (böyle aralıksız söylemekten) men' edecektim. İyi bil ki,Rasûlullah, sözü sizin sözünüzü zincirlediğiniz gibi birbirine ekleme suretiyle söyler değildi, demiştir

---

بَاب كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَنَامُ عَيْنُهُ وَلَا يَنَامُ قَلْبُهُ رَوَاهُ سَعِيدُ بْنُ مِينَاءَ عَنْ جَابِرٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3569 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَيْفَ كَانَتْ صَلَاةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَمَضَانَ قَالَتْ مَا كَانَ يَزِيدُ فِي رَمَضَانَ وَلَا فِي غَيْرِهِ عَلَى إِحْدَى عَشْرَةَ رَكْعَةً يُصَلِّي أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ فَلَا تَسْأَلْ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطُولِهِنَّ ثُمَّ يُصَلِّي أَرْبَعًا فَلَا تَسْأَلْ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطُولِهِنَّ ثُمَّ يُصَلِّي ثَلَاثًا فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَنَامُ قَبْلَ أَنْ تُوتِرَ قَالَ تَنَامُ عَيْنِي وَلَا يَنَامُ قَلْبِي

Peygamber(S)'İn Gözü Uyur, Kalbi Uyumazdı: Bu hadîsi Saîd ibn Mînâ, Câbir'den; o da Peygamber'den rivayet etmiştir
-....... Ebû Seleme ibn Abdirrahmân, Âişe(R)'ye:
— Rasûlullah'ın ramazândaki (gece) namazı nasıldı? diye sordu. Âişe:
— Rasûlullah (S) ne ramazânda, ne de ramazândan gayrı (gecelerde onbir rek'at üzerine ziyâde eder değildi. Rasûlullah (evvelâ) dört rek'at kılardı. Artık o rek'atlerin güzelliğinden ve uzunluğundan sorma! (O, suâlden ve cevâbdan müstağnidir.) Sonra dört (rek'at daha) kılardı. Bunların da güzelliğinden ve uzunluğundan sorma. Sonra üç rek'at kılardı. Ben:
— Yâ Rasûlallah! Vitr namazından önce uyur musun? diye sordum. Rasûlullah:
— "Benim gözüm uyur, hâlbuki kalbim uyumaz" buyurdu

3570 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ شَرِيكِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي نَمِرٍ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يُحَدِّثُنَا عَنْ لَيْلَةِ أُسْرِيَ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ مَسْجِدِ الْكَعْبَةِ جَاءَهُ ثَلَاثَةُ نَفَرٍ قَبْلَ أَنْ يُوحَى إِلَيْهِ وَهُوَ نَائِمٌ فِي مَسْجِدِ الْحَرَامِ فَقَالَ أَوَّلُهُمْ أَيُّهُمْ هُوَ فَقَالَ أَوْسَطُهُمْ هُوَ خَيْرُهُمْ وَقَالَ آخِرُهُمْ خُذُوا خَيْرَهُمْ فَكَانَتْ تِلْكَ فَلَمْ يَرَهُمْ حَتَّى جَاءُوا لَيْلَةً أُخْرَى فِيمَا يَرَى قَلْبُهُ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَائِمَةٌ عَيْنَاهُ وَلَا يَنَامُ قَلْبُهُ وَكَذَلِكَ الْأَنْبِيَاءُ تَنَامُ أَعْيُنُهُمْ وَلَا تَنَامُ قُلُوبُهُمْ فَتَوَلَّاهُ جِبْرِيلُ ثُمَّ عَرَجَ بِهِ إِلَى السَّمَاءِ

-...Şerîk ibn Abdillah ibn Ebî Nemir şöyle demiştir: Ben Enes ibn Mâlik'ten işittim. O,Peygamber'in Ka'be Mescidi'nden geceleyin yürütüldüğü geceyi, bize şöyle tahdîs ediyordu: Kendisine vahyedilmeden önce Harem Mescidi'nde uyurken üç kişi gelmiştir. Onlardan birincisi:
— O (yânı Muhammed) hangisidir? dedi. Diğeri:
— (Uyuyan) iki kişinin ortalarındakidir; O uyuyan üç kişinin hayırlısıdır, dedi. (Çünkü Muhammed iki kişi arasında uyumakta idi.) O üç kişinin sonuncusu:
— (Göklere yükseltmek için) onların hayırlısını alınız! dedi.İşte o gece ancak bu söylenen kıssa vâki' oldu. Peygamber, kalbinin görmekte olduğu şeyler içinde diğer bir gece onlar yine gelinceye kadar onları görmedi. Peygamber'in gözleri uyur, kalbi uyumaz. Peygamberler böyledir; gözleri uyur, kalbleri uyumaz. Müteakiben Cibril O'na yaklaştı, sonra O'nu göğe çıkardı

بَاب عَلَامَاتِ النُّبُوَّةِ فِي الْإِسْلَامِ

3571 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا سَلْمُ بْنُ زَرِيرٍ سَمِعْتُ أَبَا رَجَاءٍ قَالَ حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ أَنَّهُمْ كَانُوا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَسِيرٍ فَأَدْلَجُوا لَيْلَتَهُمْ حَتَّى إِذَا كَانَ وَجْهُ الصُّبْحِ عَرَّسُوا فَغَلَبَتْهُمْ أَعْيُنُهُمْ حَتَّى ارْتَفَعَتْ الشَّمْسُ فَكَانَ أَوَّلَ مَنْ اسْتَيْقَظَ مِنْ مَنَامِهِ أَبُو بَكْرٍ وَكَانَ لَا يُوقَظُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ مَنَامِهِ حَتَّى يَسْتَيْقِظَ فَاسْتَيْقَظَ عُمَرُ فَقَعَدَ أَبُو بَكْرٍ عِنْدَ رَأْسِهِ فَجَعَلَ يُكَبِّرُ وَيَرْفَعُ صَوْتَهُ حَتَّى اسْتَيْقَظَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَزَلَ وَصَلَّى بِنَا الْغَدَاةَ فَاعْتَزَلَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ لَمْ يُصَلِّ مَعَنَا فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ يَا فُلَانُ مَا يَمْنَعُكَ أَنْ تُصَلِّيَ مَعَنَا قَالَ أَصَابَتْنِي جَنَابَةٌ فَأَمَرَهُ أَنْ يَتَيَمَّمَ بِالصَّعِيدِ ثُمَّ صَلَّى وَجَعَلَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَكُوبٍ بَيْنَ يَدَيْهِ وَقَدْ عَطِشْنَا عَطَشًا شَدِيدًا فَبَيْنَمَا نَحْنُ نَسِيرُ إِذَا نَحْنُ بِامْرَأَةٍ سَادِلَةٍ رِجْلَيْهَا بَيْنَ مَزَادَتَيْنِ فَقُلْنَا لَهَا أَيْنَ الْمَاءُ فَقَالَتْ إِنَّهُ لَا مَاءَ فَقُلْنَا كَمْ بَيْنَ أَهْلِكِ وَبَيْنَ الْمَاءِ قَالَتْ يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ فَقُلْنَا انْطَلِقِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ وَمَا رَسُولُ اللَّهِ فَلَمْ نُمَلِّكْهَا مِنْ أَمْرِهَا حَتَّى اسْتَقْبَلْنَا بِهَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَدَّثَتْهُ بِمِثْلِ الَّذِي حَدَّثَتْنَا غَيْرَ أَنَّهَا حَدَّثَتْهُ أَنَّهَا مُؤْتِمَةٌ فَأَمَرَ بِمَزَادَتَيْهَا فَمَسَحَ فِي الْعَزْلَاوَيْنِ فَشَرِبْنَا عِطَاشًا أَرْبَعِينَ رَجُلًا حَتَّى رَوِينَا فَمَلَأْنَا كُلَّ قِرْبَةٍ مَعَنَا وَإِدَاوَةٍ غَيْرَ أَنَّهُ لَمْ نَسْقِ بَعِيرًا وَهِيَ تَكَادُ تَنِضُّ مِنْ الْمِلْءِ ثُمَّ قَالَ هَاتُوا مَا عِنْدَكُمْ فَجُمِعَ لَهَا مِنْ الْكِسَرِ وَالتَّمْرِ حَتَّى أَتَتْ أَهْلَهَا قَالَتْ لَقِيتُ أَسْحَرَ النَّاسِ أَوْ هُوَ نَبِيٌّ كَمَا زَعَمُوا فَهَدَى اللَّهُ ذَاكَ الصِّرْمَ بِتِلْكَ الْمَرْأَةِ فَأَسْلَمَتْ وَأَسْلَمُوا

İslâm'da Peygamberlik Alâmetleri Babı

-...Ben Ebû Recâ'dan işittim, şöyle dedi: Bize İmrân ibn Husayn (R) tahdîs etti ki, kendileri Peygamber'in beraberinde bir yolculukta bulunmuşlar.Bütün gece yürümüşler.Nihayet sabahın yüzü yakın olduğu zaman gecenin sonunda konaklamışlar. Akabinde gözleri kendilerine gâlib olup 'tâ güneş yükselinceye kadar uyuyakalmışlar. Ebû Bekr uykusundan ilk uyanan kimse olmuş. Rasûlullah (S)kendiliğinden uyamncaya kadar uykusundan uyandinlmazdı. Derken Umer uyandı. Ebû Bekr,Rasûlullah'ın başının yanında oturup tekbîr getirmeye ve sesini yükseltmeye başladı. Nihayet Peygamber uyandı. (Biraz yürüdükten sonra) konakladı ve bizlere sabah namazını kıldırdı.Bir adam topluluktan ayrılmış, bizimle namaz kılmamıştı. Peygamber namazdan ayrılınca:
— "Yâ Fulân! Bizimle beraber namaz kılmana mâni' olan nedir?" diye sordu.O da:
— Bana cünüblük arız oldu, dedi.Bunun üzerine Peygamber ona (temiz) toprakla teyemmüm etmesini emretti. Sonra o şahıs teyemmüm edip namaz kıldı.(Imrân şöyle devam etti:) Rasûlullah beni önündeki binek hayvanına tahsis etti. Biz çok şiddetli bir susuzluğa uğradık. Biz su aramak üzere önden yürüdüğümüz sırada devesi üstünde iki büyük su kırbası ortasına oturup ayaklarını sarkıtmış bir kadınla karşılaştık. Kadına:
— Su nerede? diye sorduk. Kadın:
— Burada su yoktur, dedi. Biz kadına:
— Senin ehlinle su arasında ne kadar mesafe var? dedik. Kadın:
— Bir gündüz ve bir gece, dedi. Biz:
— Öyle ise Rasûlullah'ın yanma yürü! dedik. Kadın:
— Rasûlullah nedir? dedi.İmrân dedi ki: Biz o kadının işinden hiçbirşeye mâlik olmaksızın nihayet onu Peygamber'in karşısına getirdik.
Kadın, Peygamber'e de bize söylediği şeylerin benzerini söyledi, şu kadar var ki, o, Peygamber'e yetîm çocukların sahibesi olduğunu da söyledi. Akabinde Peygamber, kadının su tulumlarının indirilmesini emretti. Kırbaların aşağı taraflarındaki iki ağzını eliyle mesnetti. Biz çok susamış kırk kişi doyuncaya kadar su içtik ve beraberimizde bulunan her su kırbasını ve su kabını da doldurduk. Şu kadar ki, hiçbir deveye su içirmedik. Su tulumu ise, doluluktan hâlâ su sızdırır vaziyette idi. Sonra Peygamber, yanında bulunanlara:
— "Yanınızdaki yiyecekleri getirin!" buyurdu. Kadın için yiyecek parçaları ve hurmadan bir mikdâr toplandı (Bunlar bir bez içine konup kucağına verildi). Kadın gecikmiş olarak ka-bîlesi halkına vardı ve:
— Ben insanların en sihirbazına kavuştum; yâhud da O, dedikleri gibi bir peygamberdir, dedi.Sonra Allah o kadın yüzünden o kabileye hidâyet verdi de, kadın İslâm'a girdi; o evler topluluğu oba halkı da İslâm'a girdiler

---

3572 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِإِنَاءٍ وَهُوَ بِالزَّوْرَاءِ فَوَضَعَ يَدَهُ فِي الْإِنَاءِ فَجَعَلَ الْمَاءُ يَنْبُعُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِهِ فَتَوَضَّأَ الْقَوْمُ قَالَ قَتَادَةُ قُلْتُ لِأَنَسٍ كَمْ كُنْتُمْ قَالَ ثَلَاثَ مِائَةٍ أَوْ زُهَاءَ ثَلَاثِ مِائَةٍ

-....Enes (R) şöyle demiştir: Bir kerresinde Peygamber (S) Zevrâ'da iken kendisine bir kap su getirildi. Akabinde Peygamber elini kabın içine koydu. Hemen parmaklarının arasından su fışkırmaya başladı. Orada bulunan cemâat abdest aldılar. Katâde dedi ki: Ben Enes'e:
— Orada kaç kişi idiniz? diye sordum. O da: - Üçyüz, yâhud üçyüz kadar, diye cevâb verdi

---

3573 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَحَانَتْ صَلَاةُ الْعَصْرِ فَالْتُمِسَ الْوَضُوءُ فَلَمْ يَجِدُوهُ فَأُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بِوَضُوءٍ فَوَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ فِي ذَلِكَ الْإِنَاءِ فَأَمَرَ النَّاسَ أَنْ يَتَوَضَّئُوا مِنْهُ فَرَأَيْتُ الْمَاءَ يَنْبُعُ مِنْ تَحْتِ أَصَابِعِهِ فَتَوَضَّأَ النَّاسُ حَتَّى تَوَضَّئُوا مِنْ عِنْدِ آخِرِهِمْ

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'ı şöyle gördüm: İkindi namazının vakti yaklaşmıştı. Abdest suyu arandı, arayanlar suyu bulamadılar. Derken Rasûlullah'a abdest suyu getirildi. Rasûlullah elini bu su kabının içine koydu da insanlara bu kaptaki sudan abdest almalarını emretti. îşte bu sırada ben Rasûlullah'ın parmaklarının altından suyu fışkırıyor gördüm. İnsanlar, orada bulunanların en sonuna varıncaya kadar hepsi abdest aldılar.

3574 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُبَارَكٍ حَدَّثَنَا حَزْمٌ قَالَ سَمِعْتُ الْحَسَنَ قَالَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ مَخَارِجِهِ وَمَعَهُ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَانْطَلَقُوا يَسِيرُونَ فَحَضَرَتْ الصَّلَاةُ فَلَمْ يَجِدُوا مَاءً يَتَوَضَّئُونَ فَانْطَلَقَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ فَجَاءَ بِقَدَحٍ مِنْ مَاءٍ يَسِيرٍ فَأَخَذَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَوَضَّأَ ثُمَّ مَدَّ أَصَابِعَهُ الْأَرْبَعَ عَلَى الْقَدَحِ ثُمَّ قَالَ قُومُوا فَتَوَضَّئُوا فَتَوَضَّأَ الْقَوْمُ حَتَّى بَلَغُوا فِيمَا يُرِيدُونَ مِنْ الْوَضُوءِ وَكَانُوا سَبْعِينَ أَوْ نَحْوَهُ

-....Ben el-Hasen el-Basrî'den işittim, şöyle dedi: Bize Enes ibn Mâlik tahdîs edip şöyle dedi:Peygamber (S), beraberinde sahâ-bîlerinden bir grup insan olduğu hâlde, seferlerinin birine çıktı. Topluluk yürüyerek hareket ettiler. Nihayet namaz vakti geldi. Abdest alacakları bir su bulamadılar. Topluluktan bir kimse gidip içinde birazcık su bulunan bir kapla geldi. Peygamber onu tuttu da abdest aldı. Sonra dört parmağını o kap üzerine uzattı. Sonra: "Kalkınız ve abdest alınız" buyurdu. Bunun üzerine topluluk abdest aldılar, nihayet hepsi almak istedikleri abdesti almaya ulaştılar. Abdest alan topluluk yetmiş yâhud da yetmiş kadar idiler.

3575 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ يَزِيدَ أَخْبَرَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَضَرَتْ الصَّلَاةُ فَقَامَ مَنْ كَانَ قَرِيبَ الدَّارِ مِنْ الْمَسْجِدِ يَتَوَضَّأُ وَبَقِيَ قَوْمٌ فَأُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِخْضَبٍ مِنْ حِجَارَةٍ فِيهِ مَاءٌ فَوَضَعَ كَفَّهُ فَصَغُرَ الْمِخْضَبُ أَنْ يَبْسُطَ فِيهِ كَفَّهُ فَضَمَّ أَصَابِعَهُ فَوَضَعَهَا فِي الْمِخْضَبِ فَتَوَضَّأَ الْقَوْمُ كُلُّهُمْ جَمِيعًا قُلْتُ كَمْ كَانُوا قَالَ ثَمَانُونَ رَجُلًا

-...Enes (R) şöyle demiştir: Namaz vakti geldi. Evi mescide yakın olanlar kalkıp abdest almaya gittiler. Abdesti olmayan birtakımları da kaldı. Peygamber(S)'e, içinde biraz su bulunan bir taş tekne getirildi. Peygamber avucunu içine koydu. Fakat tekne, içinde avucunu yayacak kadar geniş değildi; küçük geldi. Bunun için Peygamber parmaklarını yumdu da elini kabın içine koydu. Oradaki topluluğun hepsi o teknenin suyundan abdest aldılar. Râvî Humeyd dedi ki: Ben Enes'e: Abdest alanlar kaç kişi idiler? diye sordum. Enes: Seksen kişi idiler, diye cevâb verdi

---

3576 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ عَطِشَ النَّاسُ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ يَدَيْهِ رِكْوَةٌ فَتَوَضَّأَ فَجَهِشَ النَّاسُ نَحْوَهُ فَقَالَ مَا لَكُمْ قَالُوا لَيْسَ عِنْدَنَا مَاءٌ نَتَوَضَّأُ وَلَا نَشْرَبُ إِلَّا مَا بَيْنَ يَدَيْكَ فَوَضَعَ يَدَهُ فِي الرِّكْوَةِ فَجَعَلَ الْمَاءُ يَثُورُ بَيْنَ أَصَابِعِهِ كَأَمْثَالِ الْعُيُونِ فَشَرِبْنَا وَتَوَضَّأْنَا قُلْتُ كَمْ كُنْتُمْ قَالَ لَوْ كُنَّا مِائَةَ أَلْفٍ لَكَفَانَا كُنَّا خَمْسَ عَشْرَةَ مِائَةً

-....Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Hudeybiye günü insanlar çok susadı. Peygamber (S) de önünde deriden bir su kabı olduğu hâlde abdest alıyordu. İnsanlar O'ndan tarafa doğru koştular. Peygamber:
— "Sizlere ne oluyor?" buyurdu. Onlar da:

— Yanımızda hiçbir su yoktur. Abdest alamıyor, su da içemiyoruz. Yalnız Sen'in önündeki su var,dediler. Peygamber hemen elini o deriden su kabının içine koydu, akabinde parmaklarının arasından su pınarlar gibi kaynamağa başladı. Biz hem içtik, hem de abdest aldık. (Râvî Salim ibn Ebî'I-Ca'd dedi ki:) Ben Câbir'e:
— Sizler kaç kişi idiniz? diye sordum. Câbir:
— Eğer biz yüz bin kişi olsaydık, muhakkak o su bizlere yeterdi, biz binbeşyüz kişi idik, dedi

---

3577 – حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ أَرْبَعَ عَشْرَةَ مِائَةً وَالْحُدَيْبِيَةُ بِئْرٌ فَنَزَحْنَاهَا حَتَّى لَمْ نَتْرُكْ فِيهَا قَطْرَةً فَجَلَسَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى شَفِيرِ الْبِئْرِ فَدَعَا بِمَاءٍ فَمَضْمَضَ وَمَجَّ فِي الْبِئْرِ فَمَكَثْنَا غَيْرَ بَعِيدٍ ثُمَّ اسْتَقَيْنَا حَتَّى رَوِينَا وَرَوَتْ أَوْ صَدَرَتْ رَكَائِبُنَا

-.... el-Berâ (R) şöyle demiştir: Biz Hudeybiye günü bin dörtyüz kişi idik. Hudeybiye bir kuyudur. Biz oraya varınca kuyunun suyunu tamamen çekmiştik de içinde bir damla su bırakmamıştık.Peygamber (S) kuyunun kenarı üzerine oturdu. Akabinde biraz su istedi. Getirilen su ile ağzını çalkaladı ve çalkantı suyu kuyunun içine püskürdü. Bunun üzerine biz uzak olmayarak biraz bekledik. Sonra bizler suya kanıncaya kadar su içtik, binek develerimiz de suya kandılar yâhud suya kanıp kamp döndüler

---

3578 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ قَالَ أَبُو طَلْحَةَ لِأُمِّ سُلَيْمٍ لَقَدْ سَمِعْتُ صَوْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَعِيفًا أَعْرِفُ فِيهِ الْجُوعَ فَهَلْ عِنْدَكِ مِنْ شَيْءٍ قَالَتْ نَعَمْ فَأَخْرَجَتْ أَقْرَاصًا مِنْ شَعِيرٍ ثُمَّ أَخْرَجَتْ خِمَارًا لَهَا فَلَفَّتْ الْخُبْزَ بِبَعْضِهِ ثُمَّ دَسَّتْهُ تَحْتَ يَدِي وَلَاثَتْنِي بِبَعْضِهِ ثُمَّ أَرْسَلَتْنِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَذَهَبْتُ بِهِ فَوَجَدْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ وَمَعَهُ النَّاسُ فَقُمْتُ عَلَيْهِمْ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آرْسَلَكَ أَبُو طَلْحَةَ فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ بِطَعَامٍ فَقُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمَنْ مَعَهُ قُومُوا فَانْطَلَقَ وَانْطَلَقْتُ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ حَتَّى جِئْتُ أَبَا طَلْحَةَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ أَبُو طَلْحَةَ يَا أُمَّ سُلَيْمٍ قَدْ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالنَّاسِ وَلَيْسَ عِنْدَنَا مَا نُطْعِمُهُمْ فَقَالَتْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَانْطَلَقَ أَبُو طَلْحَةَ حَتَّى لَقِيَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو طَلْحَةَ مَعَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلُمِّي يَا أُمَّ سُلَيْمٍ مَا عِنْدَكِ فَأَتَتْ بِذَلِكَ الْخُبْزِ فَأَمَرَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَفُتَّ وَعَصَرَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ عُكَّةً فَأَدَمَتْهُ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهِ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُولَ ثُمَّ قَالَ ائْذَنْ لِعَشَرَةٍ فَأَذِنَ لَهُمْ فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ثُمَّ خَرَجُوا ثُمَّ قَالَ ائْذَنْ لِعَشَرَةٍ فَأَذِنَ لَهُمْ فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ثُمَّ خَرَجُوا ثُمَّ قَالَ ائْذَنْ لِعَشَرَةٍ فَأَذِنَ لَهُمْ فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ثُمَّ خَرَجُوا ثُمَّ قَالَ ائْذَنْ لِعَشَرَةٍ فَأَكَلَ الْقَوْمُ كُلُّهُمْ وَشَبِعُوا وَالْقَوْمُ سَبْعُونَ أَوْ ثَمَانُونَ رَجُلًا

-.....Bize İmâm Mâlik, İshâk ibn Abdillah ibn Ebî Talha'dan haber verdi ki, o, Enes ibn Mâlik'ten şöyle derken işitmiştir: Ebû Talha, Ümmü Suleym'e hitaben:
— Yemîn olsun ben bu defa Rasûlullah'ın sesini zayıf olarak işittim. Kendisinde açlık olduğunu biliyorum. Yanında yiyecek birşey var mı? dedi. Ümmü Suleym:
— Evet var, dedi ve arpadan yapılmış birkaç tane ekmek külçesi çıkardı.Sonra bir baş örtüsü çıkardı da, onun bir kısmı ile ekmekleri sarıp dürdü. Sonra bohçayı benim elimin altına gizledi, örtünün bir kısmını da benim üstüme dürüp sarmaladı. Sonra beni Rasûlullah'ın yanına gönderdi. Enes dedi ki: Ben de bunu götürdüm. Rasûlullah'ı mescidde buldum. Beraberinde insanlar vardı. Ben onların yanma varıp dikeldim. Rasûlullah (S) bana:
— "Seni Ebû Talha mı gönderdi?" diye sordu. Ben:
— Evet, dedim. Rasûlullah:
— "Yemek sebebiyle mi?" dedi. Ben:
— Evet, dedim. Bunun üzerine Rasûlullah beraberinde bulunanlara hitaben:

— "Kalkınız" buyurdu ve yürüdü; ben de önlerinde yürüdüm. Nihayet Ebû Talha'ya geldim ve durumu ona haber verdim. Ebû Talha (annem) Ümmü Suleym'e:
— Yâ Ümme Suleym! Rasûlullah insanları getirmiştir. Hâlbuki onları doyurabileceğimiz birşey yoktur, dedi. Ümmü Suleym:
— Allah ve Rasûlü en iyi bilendir, dedi. Müteakiben Ebû Talha gitti, nihayet Rasûlullah'a kavuştu. Rasûlullah, Ebû Talha ile beraber geldi. Ve: -
— "Yâ Ümme Suleym! Yanında ne varsa getir!" buyurdu.O da bu ekmekleri getirdi. Rasûlullah emretti ve ekmekler parmakla küçük küçük parçalara bölündü. Ümmü Suleym bir yağ tulumundan bu bölünen ekmek parçalarının üzerine yağ sıktı ve onu bulayıp katık yaptı. Sonra Rasûlullah o katık hakkında Allah'ın, söylemesini istediği şeyleri söyledi. Sonra:
— "On kişi için izin ver!" buyurdu.
Ebû Talha on kişiye izin verdi. Onlar doyuncaya kadar yediler, sonra dışarı çıktılar. Sonra:
— "On kişiye daha izin ver!" buyurdu.
Ebû Talha onlara da izin verdi. Onlar da doyuncaya kadar yedikten sonra dışarıya çıktılar. Sonra Rasûlullah tekrar:
— "On kişiye daha izin ver!" Böylece cemâatin hepsi de yediler ve doydular. Hâlbuki bu topluluk yetmiş yâhud seksen kişi idi

---

3579 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنَّا نَعُدُّ الْآيَاتِ بَرَكَةً وَأَنْتُمْ تَعُدُّونَهَا تَخْوِيفًا كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَقَلَّ الْمَاءُ فَقَالَ اطْلُبُوا فَضْلَةً مِنْ مَاءٍ فَجَاءُوا بِإِنَاءٍ فِيهِ مَاءٌ قَلِيلٌ فَأَدْخَلَ يَدَهُ فِي الْإِنَاءِ ثُمَّ قَالَ حَيَّ عَلَى الطَّهُورِ الْمُبَارَكِ وَالْبَرَكَةُ مِنْ اللَّهِ فَلَقَدْ رَأَيْتُ الْمَاءَ يَنْبُعُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَقَدْ كُنَّا نَسْمَعُ تَسْبِيحَ الطَّعَامِ وَهُوَ يُؤْكَلُ

-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Biz (sahâbîler) âdet hilafı olan işleri bereket ve hayır sayardık. Siz ise bunlar(ın hepsi) korkutmak (için izhâr edilir) sanıyorsunuz. Biz bir seferde Rasûlullah ile beraber bulunduk. Suyumuz azalmıştı. Bunun üzerine Rasûlullah (S):
— "Haydi bana bir mikdâr su artığı bulup getiriniz!" dedi. Sahâbîler, içinde az bir mikdâr su bulunan bir kap getirdiler. Rasûlullah bu kabın içine elini koydu. Sonra sahâbîlere:
— "Haydi temiz ve mübarek suya geliniz! Suyun artışı ise Allah'tandır" buyurdu. Ve yemîn olsun ben Rasûlullah'ın parmaklan arasından suyun kaynayıp aktığını gördüm. Ve yine yemîn olsun ki, biz (Rasûlullah'ın yanında) yemek yenirken yemeğin Suhhânallah dediğini işitirdik

---

3580 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ قَالَ حَدَّثَنِي عَامِرٌ قَالَ حَدَّثَنِي جَابِرٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أَبَاهُ تُوُفِّيَ وَعَلَيْهِ دَيْنٌ فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ إِنَّ أَبِي تَرَكَ عَلَيْهِ دَيْنًا وَلَيْسَ عِنْدِي إِلَّا مَا يُخْرِجُ نَخْلُهُ وَلَا يَبْلُغُ مَا يُخْرِجُ سِنِينَ مَا عَلَيْهِ فَانْطَلِقْ مَعِي لِكَيْ لَا يُفْحِشَ عَلَيَّ الْغُرَمَاءُ فَمَشَى حَوْلَ بَيْدَرٍ مِنْ بَيَادِرِ التَّمْرِ فَدَعَا ثَمَّ آخَرَ ثُمَّ جَلَسَ عَلَيْهِ فَقَالَ انْزِعُوهُ فَأَوْفَاهُمْ الَّذِي لَهُمْ وَبَقِيَ مِثْلُ مَا أَعْطَاهُمْ

-.....Câbir ibn Abdillah (R), babasının, üzerinde borç olduğu hâlde vefat ettiğini tahdîs edip şöyle demiştir: Ben Peygamber (S)'e gittim ve:
— Babam arkasında bir borç bıraktı. Benim yanımda da onun hurmalığının çıkaracağı mahsûlden başka birşey yoktur. O hurmalığın birkaç seneler çıkaracağı mahsûl de babamın üzerindeki borcu ödemeye yetişmez. Onun için Sen benimle gel de, alacaklılar bana çirkin söz söylemesinler, baskı yapmasınlar, dedim. Nihayet Rasûlullah, topladığım hurma harmanlarından bir harmanın etrafında yürüyüp dolaştı, duâ etti. Sonra diğer bir yığının etrafında dolaşıp duâ etti. Sonra hurma harmanının üzerine (yâhud yanma) oturdu da:

— "Borcu, bu harmandaki hurma yığınından çekip çıkarınız!" buyurdu. Nihayet onların alacaklarını onlara tamamen ödedi ve onlara verdiği kadar da arttı

3581 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ حَدَّثَنَا أَبُو عُثْمَانَ أَنَّهُ حَدَّثَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ أَصْحَابَ الصُّفَّةِ كَانُوا أُنَاسًا فُقَرَاءَ وَأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَرَّةً مَنْ كَانَ عِنْدَهُ طَعَامُ اثْنَيْنِ فَلْيَذْهَبْ بِثَالِثٍ وَمَنْ كَانَ عِنْدَهُ طَعَامُ أَرْبَعَةٍ فَلْيَذْهَبْ بِخَامِسٍ أَوْ سَادِسٍ أَوْ كَمَا قَالَ وَأَنَّ أَبَا بَكْرٍ جَاءَ بِثَلَاثَةٍ وَانْطَلَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَشَرَةٍ وَأَبُو بَكْرٍ ثَلَاثَةً قَالَ فَهُوَ أَنَا وَأَبِي وَأُمِّي وَلَا أَدْرِي هَلْ قَالَ امْرَأَتِي وَخَادِمِي بَيْنَ بَيْتِنَا وَبَيْنَ بَيْتِ أَبِي بَكْرٍ وَأَنَّ أَبَا بَكْرٍ تَعَشَّى عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ لَبِثَ حَتَّى صَلَّى الْعِشَاءَ ثُمَّ رَجَعَ فَلَبِثَ حَتَّى تَعَشَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ بَعْدَ مَا مَضَى مِنْ اللَّيْلِ مَا شَاءَ اللَّهُ قَالَتْ لَهُ امْرَأَتُهُ مَا حَبَسَكَ عَنْ أَضْيَافِكَ أَوْ ضَيْفِكَ قَالَ أَوَعَشَّيْتِهِمْ قَالَتْ أَبَوْا حَتَّى تَجِيءَ قَدْ عَرَضُوا عَلَيْهِمْ فَغَلَبُوهُمْ فَذَهَبْتُ فَاخْتَبَأْتُ فَقَالَ يَا غُنْثَرُ فَجَدَّعَ وَسَبَّ وَقَالَ كُلُوا وَقَالَ لَا أَطْعَمُهُ أَبَدًا قَالَ وَايْمُ اللَّهِ مَا كُنَّا نَأْخُذُ مِنْ اللُّقْمَةِ إِلَّا رَبَا مِنْ أَسْفَلِهَا أَكْثَرُ مِنْهَا حَتَّى شَبِعُوا وَصَارَتْ أَكْثَرَ مِمَّا كَانَتْ قَبْلُ فَنَظَرَ أَبُو بَكْرٍ فَإِذَا شَيْءٌ أَوْ أَكْثَرُ قَالَ لِامْرَأَتِهِ يَا أُخْتَ بَنِي فِرَاسٍ قَالَتْ لَا وَقُرَّةِ عَيْنِي لَهِيَ الْآنَ أَكْثَرُ مِمَّا قَبْلُ بِثَلَاثِ مَرَّاتٍ فَأَكَلَ مِنْهَا أَبُو بَكْرٍ وَقَالَ إِنَّمَا كَانَ الشَّيْطَانُ يَعْنِي يَمِينَهُ ثُمَّ أَكَلَ مِنْهَا لُقْمَةً ثُمَّ حَمَلَهَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَصْبَحَتْ عِنْدَهُ وَكَانَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمٍ عَهْدٌ فَمَضَى الْأَجَلُ فَتَفَرَّقْنَا اثْنَا عَشَرَ رَجُلًا مَعَ كُلِّ رَجُلٍ مِنْهُمْ أُنَاسٌ اللَّهُ أَعْلَمُ كَمْ مَعَ كُلِّ رَجُلٍ غَيْرَ أَنَّهُ بَعَثَ مَعَهُمْ قَالَ أَكَلُوا مِنْهَا أَجْمَعُونَ أَوْ كَمَا قَالَ وَغَيْرُهُ يَقُولُ فَعَرَفْنَا مِنْ الْعِرَافَةِ

-.... Ebû Bekr'in oğlu Abdurrahmân (R) şöyle tahdîs etmiştir: Ashâbu's-Suffe fakîr insanlardı. Peygamber (S) bir kerresinde:
— "Yanında iki kişilik yiyeceği olan (onlardan) bir üçüncüsünü; dört kişilik yiyeceği olan bir beşincisini yâhud da altıncısını (alıp) birlikte götürsün" buyurdu. Yâhud bu lâfızlara benzer lâfızla söyledi. Ebû Bekr (bunlardan) üçünü eve getirdi. Peygamber on kişiyi birlikte (alıp evine) götürdü. Ebû Bekr de üç kişiyi götürdü. Abdurrahmân dedi ki: Bizim ev halkı ben, babam, annem, bir de bizim ev ile Ebû Bekr'in evinde ortaklaşa hizmet eden hizmetçiden ibaretti..(Râvî Ebû Usmân en-Nehdî:) 'Artık bir de benim zevcem" dedi mi, demedi mi bilemiyorum, demiştir.(Yine Abdurrahmân dedi ki:) Ebû Bekr, Peygamber'in evinde (konuklarından ayrı olarak) akşam yemeğini yedi. Arkasından yatsı namazını kılıncaya kadar orada kaldı. Sonra (konuklarıyle birlikte kendi evine) döndü (ve konuklarını ağırlamasını ailesine emredip) Rasûlullah akşam yemeğini yiyinceye kadar -yâhud Rasûlullah'ın uykusu gelinceye kadar- yanında kaldı. (Sonra kendi evine döndü.) Geldiğinde gece Allah'ın dilediği kadar haylî ilerlemişti. Hanımı ona:
— Seni konukların yanında bulunmaktan alıkoyan nedir? diye sordu. O da:
— Onlara yemek yedirdin mi? dedi. Oda:
— Sen gelmedikçe yemek yemiyeceklerini söylediler; hizmetçiler onlara yemek çıkardılar, fakat onlar hizmetçilere gâlib olup yemeği kabul etmediler.(Abdurrahmân dedi ki:)Ben savuşup saklandım.Ebû Bekr:
— Ey değersiz adam! dedi, beddua etti ve sövdü. Sonra kızgınca:
— Yiyiniz! diye emretti de: Ben bu yemekten ebeden yemiyeceğim, dedi. Abdurrahmân dedi ki: Allah'a yemîn ederim, biz (yerken) hiçbir lokmaya el uzatmazdık ki altından yemek daha ziyâde çoğalmış olmasın. Nihayet doydular. Yemek de yenmezden evvelki mikdârın-dan daha çok olarak duruyordu. Ebû Bekr yemeğe baktı. Bir de gördü ki, olduğu gibi duruyor. Belki de artmış! Hanımına:
— Ey Firâs oğulları'mn kızkardeşi! Bu nedir? dedi. O da:
— Ey gözümün nuru, şimdi o muhakkak evvelkinden üç kat daha ziyâdedir, dedi. Bunun üzerine Ebû Bekr o yemekten yedi. Ve ettiği yemîni kas-dederek:
— O olan şey ancak şeytândan idi, dedi. O yemekten bir lokma yedikten sonra Peygamber'e gönderdi. Yemek Peygamber'in yanında sabaha kadar durdu. Bizimle bir kavim arasında bir barış ahdi vardı. Müddet son bulmuştu. (Bunun üzerine Medine'ye gelmişlerdi.) İçlerinden arîf (yânî kavminin söz sahibi) olarak oniki kişi ayırdık. Herbirİ ile beraber kaç kişi olduğunu ancak Allah bilir. Şu var ki, Rasûlullah o ariflerle, arkadaşlarının nasîbleri olan yemeği bu çanaktan yolladı. Abdurrahmân dedi kî: İşte onların

hepsi o yemekten yediler (de öyle ağırlandılar). Ebû Usmân: Yahûd Abdurrahmân'ın söylediği gibi, demiştir

---

3582 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ وَعَنْ يُونُسَ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَصَابَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ قَحْطٌ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَيْنَا هُوَ يَخْطُبُ يَوْمَ جُمُعَةٍ إِذْ قَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكَتْ الْكُرَاعُ هَلَكَتْ الشَّاءُ فَادْعُ اللَّهَ يَسْقِينَا فَمَدَّ يَدَيْهِ وَدَعَا قَالَ أَنَسٌ وَإِنَّ السَّمَاءَ لَمِثْلُ الزُّجَاجَةِ فَهَاجَتْ رِيحٌ أَنْشَأَتْ سَحَابًا ثُمَّ اجْتَمَعَ ثُمَّ أَرْسَلَتْ السَّمَاءُ عَزَالِيَهَا فَخَرَجْنَا نَخُوضُ الْمَاءَ حَتَّى أَتَيْنَا مَنَازِلَنَا فَلَمْ نَزَلْ نُمْطَرُ إِلَى الْجُمُعَةِ الْأُخْرَى فَقَامَ إِلَيْهِ ذَلِكَ الرَّجُلُ أَوْ غَيْرُهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَهَدَّمَتْ الْبُيُوتُ فَادْعُ اللَّهَ يَحْبِسْهُ فَتَبَسَّمَ ثُمَّ قَالَ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا فَنَظَرْتُ إِلَى السَّحَابِ تَصَدَّعَ حَوْلَ الْمَدِينَةِ كَأَنَّهُ إِكْلِيلٌ

-...Enes (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) zamanında Medîne ahâlîsine bir kıtlık (yânî yağmursuzluk) isabet etti. Bir cumua günü Rasûlullah hutbe yaparken bir adam ayağa kalktı da: — Yâ Rasûlallah! At sürüleri helak oldu, davar sürüleri mahvoldu. Allah'a duâ et de bize yağmur versin! dedi.Rasûlullah hemen ellerini kaldırıp duâ etti. Enes dedi ki: Gökyüzü ayna gibi parlak iken bir rüzgâr esti, bulut inşâ etti. Sbnra bulut toplandı. Sonra gökyüzü kırba ağızlarım salıverdi. Çıktık, evlerimize gelinceye kadar suya dala dala yürüdük. Öteki cumuaya kadar üzerimize yağmur hep yağıp durdu. Ertesi cumua yine o adam yâhud bir başkası Rasûlullah'a karşı ayağa kalktı da:
— Yâ Rasûlallah! Evler yıkıldı, Allah'a duâ et de yağmuru habsetsin! dedi. Rasûlullah gülümsedi, sonra: ---"(Yâ Allah!) Etrafımıza yağdır, üzerimize değil" diye duâ etti. Ben bulutlara baktım, Medîne'nin etrafı tâc gibi yarılıp sıyrıldi

---

3583 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ كَثِيرٍ أَبُو غَسَّانَ حَدَّثَنَا أَبُو حَفْصٍ وَاسْمُهُ عُمَرُ بْنُ الْعَلَاءِ أَخُو أَبِي عَمْرِو بْنِ الْعَلَاءِ قَالَ سَمِعْتُ نَافِعًا عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ إِلَى جِذْعٍ فَلَمَّا اتَّخَذَ الْمِنْبَرَ تَحَوَّلَ إِلَيْهِ فَحَنَّ الْجِذْعُ فَأَتَاهُ فَمَسَحَ يَدَهُ عَلَيْهِ وَقَالَ عَبْدُ الْحَمِيدِ أَخْبَرَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنَا مُعَاذُ بْنُ الْعَلَاءِ عَنْ نَافِعٍ بِهَذَا وَرَوَاهُ أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ أَبِي رَوَّادٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-... Bize Ebû Hafs tahdîs etti. Onun ismi Umer ibnu'l- Alâ'dır; Ebû Amr ibni'l-AIâ'mn kardeşidir. O şöyle demiştir: Ben Nâfi'den işittim, o da İbn Umer(R)'den: Peygamber (S) bir hurma kütüğüne dayanarak hutbe yapar idi. Minberi edinince o kütükten ayrıldı. Bu sırada kütük bir inleme sesi çıkardı. Peygamber hemen onun yanına geldi ve elini o kütüğün üzerine koyup sıvazladı (böylece inlemesi sustu).:Ve Abdulhamîd şöyle dedi: Bize Usmân ibnu Umer haber verdi: Bize Muâz ibnu'1-Alâ, Nâfi'den bu hadîsi haber verdi. Ve bu hadîsi Ebû Âsim da İbnu Ebî Verrâd'dan; o da Nâfi'den; o da îbn Umer'den; o da Peygamber(SVden olmak üzere rivayet etti

---

3584 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ أَيْمَنَ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُومُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ إِلَى شَجَرَةٍ أَوْ نَخْلَةٍ فَقَالَتْ امْرَأَةٌ مِنْ الْأَنْصَارِ أَوْ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا نَجْعَلُ لَكَ مِنْبَرًا قَالَ إِنْ شِئْتُمْ فَجَعَلُوا لَهُ مِنْبَرًا فَلَمَّا كَانَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ دُفِعَ إِلَى الْمِنْبَرِ فَصَاحَتْ النَّخْلَةُ صِيَاحَ الصَّبِيِّ ثُمَّ نَزَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَضَمَّهُ إِلَيْهِ تَئِنُّ أَنِينَ الصَّبِيِّ الَّذِي يُسَكَّنُ قَالَ كَانَتْ تَبْكِي عَلَى مَا كَانَتْ تَسْمَعُ مِنْ الذِّكْرِ عِنْدَهَا

-.... Ben babam Eymen el-Habeşî'den işittim; o da Câbir ibn Abdillah(R)'tan (şöyle demiştir):Peygamber (S) cumua günü bir ağaca yâhud bir hurma kütüğüne dikelir(öyle hutbe yapar)di. Ensâr'dan bir kadın yâhud bir adam:

— Yâ Rasûlallah, Sana bir minber yapayım mı? dedi. Rasûlullah:
— "İsterseniz yapın" buyurdu. Ona bir minber yaptılar. Cumua günü olunca Peygamber minbere çıkarıldı. Bu sırada ağaç parçası çocuk gibi feryâd etti. Sonra Rasûlullah inip onu kucakladı. O sırada kütük, susturulan çocuk gibi hafîf hafîf inliyordu. Rasûlullah:
— "O, yanında edildiğini işittiği zikrullah için ağlıyordu" buyurdu

---

3585 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلَالٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي حَفْصُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسِ ابْنِ مَالِكٍ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ كَانَ الْمَسْجِدُ مَسْقُوفًا عَلَى جُذُوعٍ مِنْ نَخْلٍ فَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا خَطَبَ يَقُومُ إِلَى جِذْعٍ مِنْهَا فَلَمَّا صُنِعَ لَهُ الْمِنْبَرُ وَكَانَ عَلَيْهِ فَسَمِعْنَا لِذَلِكَ الْجِذْعِ صَوْتًا كَصَوْتِ الْعِشَارِ حَتَّى جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهَا فَسَكَنَتْ

-...Câbir ibn Abdillah (R) şöyle diyordu: Mescid hurma ağaçlarının gövdeleri üzerinde tavanlanmışü (yânî mescidin tavanı hurma kütükleri üzerine oturtulmuş idi). Peygamber (S) hutbe yapmak istediğinde bu kütüklerden birine dayanıp ayakta söz söylerdi. Peygamber için minber yapılınca, minberin üzerinde konuşur oldu. Bu sırada biz bu kütükten gebe develerin iniltisine benzer bir ses (çıktığım) işittik. Nihayet Peygamber, kütüğün yanma gelip elini onun üzerine koyunca sustu

---

3586 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ ح حَدَّثَنِي بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ يُحَدِّثُ عَنْ حُذَيْفَةَ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَيُّكُمْ يَحْفَظُ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْفِتْنَةِ فَقَالَ حُذَيْفَةُ أَنَا أَحْفَظُ كَمَا قَالَ قَالَ هَاتِ إِنَّكَ لَجَرِيءٌ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِتْنَةُ الرَّجُلِ فِي أَهْلِهِ وَمَالِهِ وَجَارِهِ تُكَفِّرُهَا الصَّلَاةُ وَالصَّدَقَةُ وَالْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنْ الْمُنْكَرِ قَالَ لَيْسَتْ هَذِهِ وَلَكِنْ الَّتِي تَمُوجُ كَمَوْجِ الْبَحْرِ قَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ لَا بَأْسَ عَلَيْكَ مِنْهَا إِنَّ بَيْنَكَ وَبَيْنَهَا بَابًا مُغْلَقًا قَالَ يُفْتَحُ الْبَابُ أَوْ يُكْسَرُ قَالَ لَا بَلْ يُكْسَرُ قَالَ ذَاكَ أَحْرَى أَنْ لَا يُغْلَقَ قُلْنَا عَلِمَ عُمَرُ الْبَابَ قَالَ نَعَمْ كَمَا أَنَّ دُونَ غَدٍ اللَّيْلَةَ إِنِّي حَدَّثْتُهُ حَدِيثًا لَيْسَ بِالْأَغَالِيطِ فَهِبْنَا أَنْ نَسْأَلَهُ وَأَمَرْنَا مَسْرُوقًا فَسَأَلَهُ فَقَالَ مَنْ الْبَابُ قَالَ عُمَرُ

-... Bize Muhammed (ibn Ca'fer Gunder), Şu'be'den; o da Süleyman ibn Mihrân'dan tahdîs etti.Süleyman şöyle demiştir: Ben Ebû Vâil'den işittim; o, Huzeyfe'den söyle tahdîs ediyordu: Umer ibnu'l-Hattâb (R):
— Rasûlullah'in fitne hakkındaki sözlerini kim ezberinde tutuyor? diye sordu.Huzeyfe:
— Ben onu Rasûlullah'm söylediği gibi ezberimde tutuyorum, dedi. Umer:
— Getir bakalım, şübhesiz sen çok cesursun, dedi. (Huzeyfe şöyle devam etti:)
— Rasûlullah (S): "İnsanın ehli, malı, komşusu yüzünden uğradığı fitneye, namaz, sadaka, iyiliği emretmek ve kötülükten nehyetmek keffâret olur" buyurdu. Umer:
— Hayır, sormak istediğim bu fitne değildir, lâkin ben denizin dalgalanması gibi dalgalanıp kuduracak olan fitneyi soruyorum, dedi. Bunun üzerine Huzeyfe:
— Yâ Emîre'l-Mü'minîn! O fitneden sana bir zarar yok. Çünkü muhakkak seninle onun arasında kilitli bir kapı vardır, dedi. Umer, Huzeyfe'ye:
— Kapı açılacak mı, yoksa kırılacak mı? diye sordu. Huzeyfe:
— Kapı açılmayacak, fakat kırılacak, dedi. Umer:
— Bu (yânî kapının kırılması) bir daha kilitlenmemeye daha elverişlidir, dedi.Râvî Ebû Vâil şöyle dedi: Biz Huzeyfe'ye:
— Umer kapıyı bildi mi? dedik. Huzeyfe:
— Evet, yarından önce bu gecenin geleceğini bildiği gibi. Ben Umer'e yalan yanlış olmayan (Peygamber den işittiğim dosdoğru) bir hadîs söyledim, dedi.Râvî Ebû Vâil şöyle dedi: Huzeyfe'ye kendimiz sormaya cesaret edemedik de Mesrûk ibnu'l- Ecda'a:
— Kapı kimdir? diye sordurduk. O da kapıyı ondan öğrenip:

— Kapı Umer'dir, dedi

3587 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُقَاتِلُوا قَوْمًا نِعَالُهُمْ الشَّعَرُ وَحَتَّى تُقَاتِلُوا التُّرْكَ صِغَارَ الْأَعْيُنِ حُمْرَ الْوُجُوهِ ذُلْفَ الْأُنُوفِ كَأَنَّ وُجُوهَهُمْ الْمَجَانُّ الْمُطْرَقَةُ وَتَجِدُونَ مِنْ خَيْرِ النَّاسِ أَشَدَّهُمْ كَرَاهِيَةً لِهَذَا الْأَمْرِ حَتَّى يَقَعَ فِيهِ وَالنَّاسُ مَعَادِنُ خِيَارُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ وَلَيَأْتِيَنَّ عَلَى أَحَدِكُمْ زَمَانٌ لَأَنْ يَرَانِي أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ أَنْ يَكُونَ لَهُ مِثْلُ أَهْلِهِ وَمَالِهِ

-... Bize Ebu'z-Zinâd, el-A'rac'dan; o da Ebû Hureyre (R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S)şöyle buyurmuştur: "Siz ayakkabıları keçe olan bir kavimle muharebe etmedikçe kıyamet kopmaz. Ve yine sizler, gözleri küçük, yüzleri kırmızı, burunları basık, sanki yüzleri deri üstüne deri kaplanmış kalkanlar gibi olan Türk'le muharebe etmedikçe kıyamet kopmaz. Ve siz insanların hayırlısı, emir oluncaya kadar emirliği çok fena görenler (ve arzu etmeyen kimseler) bulursunuz.İnsanlar ma'denler(gibi)dir (kimi hâlis, kimi karışıktır). Onların Câhiliyet'te hayırlı olanları İslâm devrinde de hayırlı kimselerdir. Sizin herhangi birinizin üzerine öyle bir zaman gelecek ki, onda beni görmesi, ona kendisinin bir kat daha ehli ve malı olmasından daha sevgili olacaktır"

3590 - حَدَّثَنِي يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُقَاتِلُوا خُوزًا وَكَرْمَانَ مِنْ الْأَعَاجِمِ حُمْرَ الْوُجُوهِ فُطْسَ الْأُنُوفِ صِغَارَ الْأَعْيُنِ وُجُوهُهُمْ الْمَجَانُّ الْمُطْرَقَةُ نِعَالُهُمْ الشَّعَرُ تَابَعَهُ غَيْرُهُ عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ

Bana Yahya tahdis etti: Bize Abdurrazzak, Mamer ıbn Ra-şid'den; o da Hemmâm ibn Münebbih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Biz (Arablar) yabancı milletler Hûz ve Kirman halkı ile muharebe etmedikçe kıyamet kopmaz. Onların yüzleri kırmızı, burunları basık, gözleri küçüktür; sanki yüzleri deri üstüne deri kaplanmış kalkanlar gibi (kalın etli)dir, ayakkabıları da yündür (yânî keçeden yapılmış çarıktır)"

3591 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ قَالَ إِسْمَاعِيلُ أَخْبَرَنِي قَيْسٌ قَالَ أَتَيْنَا أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ صَحِبْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَ سِنِينَ لَمْ أَكُنْ فِي سِنِيَّ أَحْرَصَ عَلَى أَنْ أَعِيَ الْحَدِيثَ مِنِّي فِيهِنَّ سَمِعْتُهُ يَقُولُ وَقَالَ هَكَذَا بِيَدِهِ بَيْنَ يَدَيْ السَّاعَةِ تُقَاتِلُونَ قَوْمًا نِعَالُهُمْ الشَّعَرُ وَهُوَ هَذَا الْبَارِزُ وَقَالَ سُفْيَانُ مَرَّةً وَهُمْ أَهْلُ الْبَازِرِ

-.......îsrnâîl şöyle dedi: Bana Kays haber verip şöyle dedi: Biz Ebû Hureyre(R)'nin yanına geldik. O şöyle dedi: Ben Rasülul-lah ile üç yıl sıkıca beraber bulundum. Ömrümde bu yıllardaki kadar, söylerken kendisinden işittiğim hadîsi ezber etmeye hırslı olmamışımdır. Rasûlullah (S) eliyle işaret ederek: "Kıyametin önünde sizler ayakkabıları kıl olan bir kavimle muharebe edeceksiniz. İşte o arzın boş yerinde (yahûd çölünde, müslümânlarla harb için) ortaya çıkacak olan kavimdir" Râvî Sufyân bir kerresinde: O harb edecek olanlar, ehlu'l-bâzir'dir, demiştir.

3592 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ سَمِعْتُ الْحَسَنَ يَقُولُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ تَغْلِبَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بَيْنَ يَدَيْ السَّاعَةِ تُقَاتِلُونَ قَوْمًا يَنْتَعِلُونَ الشَّعَرَ وَتُقَاتِلُونَ قَوْمًا كَأَنَّ وُجُوهَهُمْ الْمَجَانُّ الْمُطْرَقَةُ

-....Amr ibn Tağlîb (R) tahdîs edip şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Kıyametten önce sizler kıldan ayakkabılar giyen bir kavimle muharebe edersiniz. Ve yine sizler yüzleri deri üstüne deri kaplanmış kalkanlar gibi (kalın etli) olan bir kavimle muharebe edersiniz"

3593 – حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ تُقَاتِلُكُمْ الْيَهُودُ فَتُسَلَّطُونَ عَلَيْهِمْ ثُمَّ يَقُولُ الْحَجَرُ يَا مُسْلِمُ هَذَا يَهُودِيٌّ وَرَائِي فَاقْتُلْهُ

-.... Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu:"Yahudiler sizlere karşı muharebe edecekler. Neticede sizler onlar üzerine musallat kılınacaksınız. (Öldürme çok şiddetli olacak.) Sonra kaya parçası: Ey Müslüman! Şu arkamdaki bir Yahudi'dir, (gel de) onu öldür I diyecek"

3594 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَغْزُونَ فَيُقَالُ لَهُمْ فِيكُمْ مَنْ صَحِبَ الرَّسُولَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَقُولُونَ نَعَمْ فَيُفْتَحُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ يَغْزُونَ فَيُقَالُ لَهُمْ هَلْ فِيكُمْ مَنْ صَحِبَ مَنْ صَحِبَ الرَّسُولَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَقُولُونَ نَعَمْ فَيُفْتَحُ لَهُمْ

-....Câbir ibn Abdillah ile Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:"İnsanlar üzerine bir zaman gelir ki, gazve yaparlar. İçinizde Peygamber'e sahâbî olan kimse var mı? denir. Onlar: Evet vardır, diye cevâb verirler. Bunun üzerine onlara (zafer kapısı) açılır. Sonra (bir zaman daha gelir) insanlar gazve yaparlar. Onlara da: İçinizde Rasûlullah 'a sahâbîlik yapan kimse ile görüşüp beraber olan var mı? diye sorulur. Onlar de: Evet vardır, derler. Onlara da fetih yolu açılır"

3595 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحَكَمِ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ أَخْبَرَنَا سَعْدٌ الطَّائِيُّ أَخْبَرَنَا مُحِلُّ بْنُ خَلِيفَةَ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ بَيْنَا أَنَا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ أَتَاهُ رَجُلٌ فَشَكَا إِلَيْهِ الْفَاقَةَ ثُمَّ أَتَاهُ آخَرُ فَشَكَا إِلَيْهِ قَطْعَ السَّبِيلِ فَقَالَ يَا عَدِيُّ هَلْ رَأَيْتَ الْحِيرَةَ قُلْتُ لَمْ أَرَهَا وَقَدْ أُنْبِئْتُ عَنْهَا قَالَ فَإِنْ طَالَتْ بِكَ حَيَاةٌ لَتَرَيَنَّ الظَّعِينَةَ تَرْتَحِلُ مِنْ الْحِيرَةِ حَتَّى تَطُوفَ بِالْكَعْبَةِ لَا تَخَافُ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ قُلْتُ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَ نَفْسِي فَأَيْنَ دُعَّارُ طَيِّئٍ الَّذِينَ قَدْ سَعَّرُوا الْبِلَادَ وَلَئِنْ طَالَتْ بِكَ حَيَاةٌ لَتُفْتَحَنَّ كُنُوزُ كِسْرَى قُلْتُ كِسْرَى بْنِ هُرْمُزَ قَالَ كِسْرَى بْنِ هُرْمُزَ وَلَئِنْ طَالَتْ بِكَ حَيَاةٌ لَتَرَيَنَّ الرَّجُلَ يُخْرِجُ مِلْءَ كَفِّهِ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ فِضَّةٍ يَطْلُبُ مَنْ يَقْبَلُهُ مِنْهُ فَلَا يَجِدُ أَحَدًا يَقْبَلُهُ مِنْهُ وَلَيَلْقَيَنَّ اللَّهَ أَحَدُكُمْ يَوْمَ يَلْقَاهُ وَلَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ تَرْجُمَانٌ يُتَرْجِمُ لَهُ فَلَيَقُولَنَّ لَهُ أَلَمْ أَبْعَثْ إِلَيْكَ رَسُولًا فَيُبَلِّغَكَ فَيَقُولُ بَلَى فَيَقُولُ أَلَمْ أُعْطِكَ مَالًا وَأُفْضِلْ عَلَيْكَ فَيَقُولُ بَلَى فَيَنْظُرُ عَنْ يَمِينِهِ فَلَا يَرَى إِلَّا جَهَنَّمَ وَيَنْظُرُ عَنْ يَسَارِهِ فَلَا يَرَى إِلَّا جَهَنَّمَ قَالَ عَدِيٌّ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقَّةِ تَمْرَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ شِقَّةَ تَمْرَةٍ فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ قَالَ عَدِيٌّ فَرَأَيْتُ الظَّعِينَةَ تَرْتَحِلُ مِنْ الْحِيرَةِ حَتَّى تَطُوفَ بِالْكَعْبَةِ لَا تَخَافُ إِلَّا اللَّهَ وَكُنْتُ فِيمَنْ افْتَتَحَ كُنُوزَ كِسْرَى بْنِ هُرْمُزَ وَلَئِنْ طَالَتْ بِكُمْ حَيَاةٌ لَتَرَوُنَّ مَا قَالَ النَّبِيُّ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخْرِجُ مِلْءَ كَفِّهِ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا سَعْدَانُ بْنُ بِشْرٍ حَدَّثَنَا أَبُو مُجَاهِدٍ حَدَّثَنَا مُحِلُّ بْنُ خَلِيفَةَ سَمِعْتُ عَدِيًّا كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-.... Ad'yy ibn Hatim (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber'in yanında bulunduğum sırada Peygamber'e bir adam gelip, O'na fakirlikten şikâyet etti. Sonra Peygamber'e başka bir kimse geldi ve O'na yol kesilmesinden şikâyet etti. Peygamber (S):
— "Yâ Adiyyl Sen el-Hîre şehrini gördün mü?" dedi. Ben:
— Ben onu görmedim, fakat orası hakkında bana haber verildi, dedim.Peygamber:

— "Eğer hayâtın uzun olursa muhakkak sen hevdeci içinde yolculuk eden kadının el-Hîre'den hareket edip Allah'tan başka hiç kimseden korkmayarak tâ Ka'be'yi tavaf edeceğini göreceksin" buyurdu.
Ben buna taaccüb ederek kendi kendime: Beldelerde fitne ve fesâd ateşini tutuşturmuş olan o Tayy kabilesinin yol kesicileri nerede olacak ki (kadın tek başına yolculuk edecek)! dedim.Peygamber devam-edip:
— "Yemîn olsun eğer sana hayât uzun olursa, muhakkak Kisrâ'mn hazîneleri fetholunacaktır" buyurdu.
Ben:
— Kisrâ ibn Hürmüz'ün hazîneleri mi? dedim. Peygamber şöyle dedi:
— "Kisrâ ibn Hürmüz'ün. Yemîn olsun eğer senin hayâtın uzun olursa, muhakkak sen elinin dolusu altın yâhud gümüşü sadaka olarak çıkarıp da bunu kendisinden kabul edecek kimse arayacak, fakat kendisinden bunu kabul edecek hiçbir kimse bulamayacak olan kimseyi göreceksin. Yine yemîn ederim ki, sizden biriniz Allah'a kavuşacağı gün, Allah ile kendi arasında kelâmını terceme edecek bir tercüman bulunmayarak Allah'a kavuşacak, Allah da ona:
— Ben sana bir Rasûl göndermedim mi ve O sana tebliğ etmiyor muydu? diye soracak.O kul da:
— Evet (gönderdin yâ Rabb)! diye cevâb verecek. Bu sefer Allah:
— Ben sana mal vermedim mi; bu suretle sana ihsanda bulunmadım mı? diye soracak. Kul:
— Evet (verdin ve ihsanda bulundun)/ diyecek. Bu hâlde o kimse sağına bakar cehennemden başka birşey göremez. Soluna bakar yine cehennemden başka birşey göremez". Adiyy dedi ki: Ben Peygamber (S)'den işittim, şöyle buyuruyor-du: "Şimdi sizin herbiriniz bir tek hurmanın yarısı ile; bunu da bulamazsa güzel sözle olsun kendinizi cehennem ateşinden koruyunuz". Adiyy şöyle demiştir: Ben el-Hîre'den hevdeci içinde yolculuğa çıkıp, Allah'tan başka hiçkimseden korkmayarak nihayet Ka'be'yi tavaf eden kadını gördüm. Ben kendim Kisrâ ibn Hürmüz'ün hazînelerini fetheden ordunun içinde bulundum. Yemîn olsun eğer sizlere hayât uzun olursa, elbette sizler Peygamber Ebû Kaasım'm söylediği elinin dolusu altını sadaka olarak çıkaracak olan o kimseleri göreceksiniz
-...Bize Muhill ibnu Halîfe tahdîs edip:Ben Adiyy'den işittim, Adiyy:Ben Peygamber(S)'in yanında idimdedi

---

3596 - حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ شُرَحْبِيلٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ يَزِيدَ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يَوْمًا فَصَلَّى عَلَى أَهْلِ أُحُدٍ صَلَاتَهُ عَلَى الْمَيِّتِ ثُمَّ انْصَرَفَ إِلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ إِنِّي فَرَطُكُمْ وَأَنَا شَهِيدٌ عَلَيْكُمْ إِنِّي وَاللَّهِ لَأَنْظُرُ إِلَى حَوْضِي الْآنَ وَإِنِّي قَدْ أُعْطِيتُ خَزَائِنَ مَفَاتِيحِ الْأَرْضِ وَإِنِّي وَاللَّهِ مَا أَخَافُ بَعْدِي أَنْ تُشْرِكُوا وَلَكِنْ أَخَافُ أَنْ تَنَافَسُوا فِيهَا

-....... Bize Leys, Yezîd ibn Ebî Habîb'den; o da Ebû'l-Hayr'dan; o da Ukbe ibn Âmir'den şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) bir gün çıkıp, Uhud şehîdlerine meyyite namaz kılar gibi namaz kıldı. Sonra (Medine'ye) gelip minbere çıktı. Ve (ölülere dirilere veda eder gibi bir hutbe yapıp) şöyle buyurdu: "Ben sizin Kevser havuzuna ilk erişeniniz olacağım. Sizin hakk yolundaki hizmetlerinize şehâ-det edeceğim. Vallahi ben, şu anda (cennetteki) havuzumu görüyorum. Ve emîn olunuz yine şu anda bana Arz'ın kilitlerinin hazîneleri verildi. Vallahi ben vefatımdan sonra sizin müşrikliğe döneceğinizi düşünerek hiç endîşe etmem. Yalnız sizin dünyâ hususunda nefsâniyet güdüp didişmenizden korkarım"

3597 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ أُسَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَشْرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أُطُمٍ مِنْ الْآطَامِ فَقَالَ هَلْ تَرَوْنَ مَا أَرَى إِنِّي أَرَى الْفِتَنَ تَقَعُ خِلَالَ بُيُوتِكُمْ مَوَاقِعَ الْقَطْرِ

-....Usâme ibn Zeyd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) yüksek bir yerden Medîne evleri arasından yükselen köşklere baktı da:"Benim görmekte olduğum şeyleri sizler görebiliyor musunuz? Ben evlerinizin aralarına dökülen fitnelerin yerlerini şiddetli yağmur sellerinin açtığı yarlar gibi (gözümle) görüyorum" buyurdu

---

3598 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ حَدَّثَتْهُ أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ بِنْتَ أَبِي سُفْيَانَ حَدَّثَتْهَا عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهَا فَزِعًا يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَيْلٌ لِلْعَرَبِ مِنْ شَرٍّ قَدْ اقْتَرَبَ فُتِحَ الْيَوْمَ مِنْ رَدْمِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مِثْلُ هَذَا وَحَلَّقَ بِإِصْبَعِهِ وَبِالَّتِي تَلِيهَا فَقَالَتْ زَيْنَبُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَهْلِكُ وَفِينَا الصَّالِحُونَ قَالَ نَعَمْ إِذَا كَثُرَ الْخَبَثُ

-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Urvetu'bnu'z-Zubeyr tahdîs etti; ona da Ebû Seleme'nin kızı Zeyneb; ona da Ebû Sufyân'-ın kızı Ümmü Habîbe; ona da Zeyneb bintu Cahş (R) tahdîs etmiştir: Peygamber (S) bir kerre telâşla Zeyneb'in yanına girerek:
— "Lâ ilahe illeHlâh, vukû'u yaklaşan bir şerrden, büyük bir fitneden dolayı vay Arab'ın hâline! Bu gün Ye'cûc ve Me'cûc şeddinden şunun gibi bir delik açıldı!" buyurdu da başparmağı ile onu ta'kîb eden (şehâdet) parmağını halkaladı. Cahş kızı Zeyneb dedi ki: Ben:
— Yâ Rasûlallah! İçimizde bu kadar sâlih (iyi) kimseler varken, biz helak olur muyuz? Diye sordum.__ Rasûlullah (S):
— "Evet! Fâsıklık, fâcirlik, fuhş ve ma'siyet çoğaldığı zaman (helak olursunuz)"diye cevâb verdi

---

3599 – وَعَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَتْنِي هِنْدُ بِنْتُ الْحَارِثِ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ قَالَتْ اسْتَيْقَظَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ مَاذَا أُنْزِلَ مِنْ الْخَزَائِنِ وَمَاذَا أُنْزِلَ مِنْ الْفِتَنِ

Ve yine Muhammed ibnu'z-Zuhrî'den (o şöyle demiştir): Bana Hind bintu'l-Hâris tahdîs etti ki, Ümmü Seleme (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) uykudan uyandı da: "Subhânallah! Bu gece ne hazineler indirildi ve ne fitneler indirildi!" buyurdu

---

3600 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ الْمَاجِشُونِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ لِي إِنِّي أَرَاكَ تُحِبُّ الْغَنَمَ وَتَتَّخِذُهَا فَأَصْلِحْهَا وَأَصْلِحْ رُعَامَهَا فَإِنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ تَكُونُ الْغَنَمُ فِيهِ خَيْرَ مَالِ الْمُسْلِمِ يَتْبَعُ بِهَا شَعَفَ الْجِبَالِ أَوْ سَعَفَ الْجِبَالِ فِي مَوَاقِعِ الْقَطْرِ يَفِرُّ بِدِينِهِ مِنْ الْفِتَنِ

-....Ebû Sa'saa(R)'dan: Ebû Saîd el-Hudrî (R) dedi ki: Ebû Sa'saa bana şöyle dedi: Ben seni koyunu seviyor ve koyun ediniyorsun görüyorum. Öyleyse koyunları iyileştir ve onların burun akıntılarını da iyileştir. Çünkü ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "İnsanlar üzerine öyle bir zaman gelecek ki, onda koyun müslümânın hayırlı malı olacaktır. Müslüman koyun sürüsünü, dînine sâhib olmak üzere fitneden kaçarak dağların başına-yâhud hurma yapraklarına- yağmur sularının düşeceği yerlere (yânî vâdîle-rin enginlerine) götürür"

3601 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ الْأُوَيْسِيُّ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَتَكُونُ فِتَنٌ الْقَاعِدُ فِيهَا خَيْرٌ مِنْ الْقَائِمِ وَالْقَائِمُ فِيهَا خَيْرٌ مِنْ الْمَاشِي وَالْمَاشِي فِيهَا خَيْرٌ مِنْ السَّاعِي وَمَنْ يُشْرِفْ لَهَا تَسْتَشْرِفْهُ وَمَنْ وَجَدَ مَلْجَأً أَوْ مَعَاذًا فَلْيَعُذْ بِهِ

-... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Yakın bir gelecekte birtakım fitneler olacaktır. Fitne zamanında (o'na kanşmayıp) oturan kişi, (karışmak üzere) ayakta durandan hayırlıdır. O hengâmede ayakta duran da (fitne sebeblerini hazırlamağa) gidenden hayırlıdır. Bu yolda yürüyen de

bi'l-fîil fesada çalışandan hayırlıdır.Her kim fitne vukû'una muttali' olup onu görmeye çalışırsa, muhakkak onun kahrına uğrar. Her kim o fitne zamanı iltica edecek veya sığınacak bir yer bulursa, hemen oraya sığınsın (fesâdcılara karışmasın)"

3602 - * وعَنْ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُطِيعِ بْنِ الْأَسْوَدِ عَنْ نَوْفَلِ بْنِ مُعَاوِيَةَ مِثْلَ حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ هَذَا إِلَّا أَنَّ أَبَا بَكْرٍ يَزِيدُ مِنْ الصَّلَاةِ صَلَاةٌ مَنْ فَاتَتْهُ فَكَأَنَّمَا وُتِرَ أَهْلَهُ وَمَالَهُ

Yine İbn Şihâb'dan: Bana Ebû Bekr ibnu Abdirrahmân îbni'l-Hâris; o da Abdurrahmân ibn Mutî' ibni'l-Esved'den; o da Nevfel ibn Muâviye'den şu Ebû Hureyre hadîsinin benzerini tahdîs etti. Ancak Ebû Bekr bunda şunu ziyâde eder: "Namazdan öyle bir namaz vardır ki, her kim onu kaçırırsa, sanki ailesini ve malını kaybetmiş-(gibi büyük zarara uğramış)"

3603 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَتَكُونُ أَثَرَةٌ وَأُمُورٌ تُنْكِرُونَهَا قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا تَأْمُرُنَا قَالَ تُؤَدُّونَ الْحَقَّ الَّذِي عَلَيْكُمْ وَتَسْأَلُونَ اللَّهَ الَّذِي لَكُمْ

-... Bize Sufyân es-Sevrî, el-A'meş'ten; o da Yezîd ibn Vehb'den; o da Abdullah ibn Mes'ûd(R)'dan haber verdi ki, Peygamber (S):
— "Benden sonra yakın bir istikbâlde birtakım meşru' olmayan tercihler ve hoşlanmayacağınız birçok işler meydana gelecektir" buyurdu. Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah! (Bu vâki' olduğu zaman) bizlere ne yapmamızı emredersin? dediler.Rasûlullah:
— "Kendi üzerinize edası vâcib olan haklan eda eder yerine getirirsiniz, lehinize olan (mahrum bırakıldığınız) kendi haklarınızı da Allah'tan istersiniz" buyurdu

---

3604 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُهْلِكُ النَّاسَ هَذَا الْحَيُّ مِنْ قُرَيْشٍ قَالُوا فَمَا تَأْمُرُنَا قَالَ لَوْ أَنَّ النَّاسَ اعْتَزَلُوهُمْ قَالَ مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ سَمِعْتُ أَبَا زُرْعَةَ

-....... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S):
— "Kureyş'ten bâzı kimseler insanları (fitne ile) ölüme sürükleyecekler" buyurdu. Orada bulunan sahâbîler:
— Bizlere ne (yolda hareket etmemizi) emredersin? diye sordular. Rasûlullah:
— "Keski insanlar onlardan uzak bulunsalar!" buyurdu. Mahmûd (ibn Gaylân) şöyle dedi: Bize Ebû Dâvûd Süleyman et- Tayâlisî tahdîs etti: Bize Şu'be, Ebu't-Teyyâh'tan haber verdi, o: Ben, Ebû Zur'a'dan işittim, demiştir

---

3605 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَكِّيُّ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْأُمَوِيُّ عَنْ جَدِّهِ قَالَ كُنْتُ مَعَ مَرْوَانَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ فَسَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ الصَّادِقَ الْمَصْدُوقَ يَقُولُ هَلَاكُ أُمَّتِي عَلَى يَدَيْ غِلْمَةٍ مِنْ قُرَيْشٍ فَقَالَ مَرْوَانُ غِلْمَةٌ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ إِنْ شِئْتَ أَنْ أُسَمِّيَهُمْ بَنِي فُلَانٍ وَبَنِي فُلَانٍ

-...(Saîd ibn Amr ibni'1-Âs ibn Umeyye şöyle demiştir:) Ben Mervân (ibnu'l-Hakem ibn Ebî'l-Âs ibn Umeyye) ile Ebû Hu-reyre'nin beraberinde idim. Ebû Hureyre'yi şöyle derken işittim:

— Ben kendisi (fıtraten) doğru sözlü (olan ve Allah tarafından) doğruluğu tasdik edilen Rasûlullah(S)'ın: "Ümmetimin ölümü Kureyş'ten birkaç gencin ellerindendir!" buyururken işittim. Mecliste bulunan Mervân, Ebû Hureyre'ye:
— Gençler mi? dedi. Ebû Hureyre:
— İstersen Fulân oğullan, Fulân oğulları diye adlarını anabilirim, dedi

---

3606 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ جَابِرٍ قَالَ حَدَّثَنِي بُسْرُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيُّ أَنَّهُ سَمِعَ حُذَيْفَةَ بْنَ الْيَمَانِ يَقُولُ كَانَ النَّاسُ يَسْأَلُونَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْخَيْرِ وَكُنْتُ أَسْأَلُهُ عَنْ الشَّرِّ مَخَافَةَ أَنْ يُدْرِكَنِي فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا كُنَّا فِي جَاهِلِيَّةٍ وَشَرٍّ فَجَاءَنَا اللَّهُ بِهَذَا الْخَيْرِ فَهَلْ بَعْدَ هَذَا الْخَيْرِ مِنْ شَرٍّ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ وَهَلْ بَعْدَ ذَلِكَ الشَّرِّ مِنْ خَيْرٍ قَالَ نَعَمْ وَفِيهِ دَخَنٌ قُلْتُ وَمَا دَخَنُهُ قَالَ قَوْمٌ يَهْدُونَ بِغَيْرِ هَدْيِي تَعْرِفُ مِنْهُمْ وَتُنْكِرُ قُلْتُ فَهَلْ بَعْدَ ذَلِكَ الْخَيْرِ مِنْ شَرٍّ قَالَ نَعَمْ دُعَاةٌ إِلَى أَبْوَابِ جَهَنَّمَ مَنْ أَجَابَهُمْ إِلَيْهَا قَذَفُوهُ فِيهَا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ صِفْهُمْ لَنَا فَقَالَ هُمْ مِنْ جِلْدَتِنَا وَيَتَكَلَّمُونَ بِأَلْسِنَتِنَا قُلْتُ فَمَا تَأْمُرُنِي إِنْ أَدْرَكَنِي ذَلِكَ قَالَ تَلْزَمُ جَمَاعَةَ الْمُسْلِمِينَ وَإِمَامَهُمْ قُلْتُ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ جَمَاعَةٌ وَلَا إِمَامٌ قَالَ فَاعْتَزِلْ تِلْكَ الْفِرَقَ كُلَّهَا وَلَوْ أَنْ تَعَضَّ بِأَصْلِ شَجَرَةٍ حَتَّى يُدْرِكَكَ الْمَوْتُ وَأَنْتَ عَلَى ذَلِكَ

-...Huzeyfe ibnu'l-Yemân (R) şöyle diyordu: İnsanlar, Rasûlullah (S)'tan (geleceğe âid) hayır(lı işler)dan sorarlardı. Ben de (tersine İslâm Ümmeti'ne gelecek) şerrden -o şerrin bana erişmesinden korkarak- sorardım. Bu endîşe ile bir kerre:
— Yâ Rasûlallah! Biz vaktiyle bir câhiliyet ve şerr (yânî şirk) içinde idik. Sonra Allah bize şu hayrı (Seni göndermek, İslâm temellerini kuvvetlendirmek, şirk ve dalâlet temellerini yıkmak hayrını) getirdi. Bu hayır ve saadetten sonra gelecek bir şerr ve fitne var mıdır? diye sordum. Rasûlullah:
— "Evet vardır" buyurdu. Ben:
— O şerr ve fitneden sonra bir hayır ve iyilik var mıdır? dedim. Rasûlullah:
— "Evet, bir hayır ve iyilik vardır. Fakat onun içinde bâzı şerr ve fesâd dumanı, bulanıklığı bulunacak" buyurdu. Ben:
— O hayrın dumanı (temizliğini bulandıran kiri) nedir? dedim. Rasûlullah:
— "O devrin âmirlerinden bir zümre, ümmeti benim hidâyetim (sünnetim) hilâfına idare edecekler. Sen o devrin âmir ve valilerinden bâzılarının hareketlerini ma'ruf bulup tasvîb, bâzılarının hareketlerini de münker bulup reddedeceksin" buyurdu. Ben:
— (Yâ Rasûlallah!) Bu karışık hayır devrinden sonra, yine bir şerr ve fesâd devri gelecek midir? dedim. Rasûlullah:
— "Evet gelecektir. O devirde birtakım dâîler (da'vetçiler) halkı cehennem kapılarına çağıracak.Her kim onların da'vetine icabet ederse, onu cehenneme atacaklar" buyurdu. Ben:
— Yâ Rasûlallah! Bu da'vetçileri bize vasfet! dedim. Rasûlullah:
— "Onlar bizim milletimizden insanlardır. Bizim dilimizle konuşurlar (hâlbuki gönüllerinde hayırdan eser yoktur)" buyurdu. Ben:
— (Yâ Rasûlallah!) O (uğursuz) devir bana yetişirse nasıl hareket etmemi emredersin? dedim.Rasûlullah:
— "İslâm cemâatinden ayrılmaz ve onların devlet başkanlarına itaat eylersin" buyurdu. Ben:
— Onların cemâatleri yoksa (bozgunculukla parçalanmışlarsa), başlarında devlet reisleri de yoksa? dedim. Rasûlullah:
— "O fırkaların hepsinden ayrıl (evine çekil)/ Velev ki bu ayrılma, bir ağaç kütüğünü ısırman suretiyle (meşakkatli) olsa bile, artık ölüm erişinceye kadar bu ayrılık üzere bulun" buyurdu

---

3607 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنِي قَيْسٌ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ تَعَلَّمَ أَصْحَابِي الْخَيْرَ وَتَعَلَّمْتُ الشَّرَّ

-...Bana Kays tahdîs etti ki, Huzeyfe (R): Arkadaşlarım hayrı öğrendiler, ben ise şerri öğrendim, demiştir

---

3608 – حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ حَدَّثَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَقْتَتِلَ فِئَتَانِ دَعْوَاهُمَا وَاحِدَةٌ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: RasûluIIah (S): "Da'vâları bir olan (yânı ikisi de İslâm veya haklı olduğu iddiasında bulunan) iki cemâat birbiriyle harbetmedikçe kıyamet kopmaz" buyurdu

---

3609 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَقْتَتِلَ فِئَتَانِ فَيَكُونَ بَيْنَهُمَا مَقْتَلَةٌ عَظِيمَةٌ دَعْوَاهُمَا وَاحِدَةٌ. وَلَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يُبْعَثَ دَجَّالُونَ كَذَّابُونَ قَرِيبًا مِنْ ثَلَاثِينَ كُلُّهُمْ يَزْعُمُ أَنَّهُ رَسُولُ اللَّهِ

-....Bize Ma'mer, Hemmâm'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "İki ordu birbiri ile harbetmedikçe kıyamet kopmaz: Bu iki cemâatin ikisi de bir iddiada oldukları (ikisi de İslâm ve hakk iddiasında bulundukları) hâlde aralarında büyük bir harb olacaktır. Ve yine otuza yakın çok yalancı olan deccâller gönderilmedikçe kıyamet kopmaz. Bu deccâllerin hepsi kendilerinin Allah Rasûlü olduklarını iddia edeceklerdir"

3610 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَقْسِمُ قِسْمًا أَتَاهُ ذُو الْخُوَيْصِرَةِ وَهُوَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اعْدِلْ فَقَالَ وَيْلَكَ وَمَنْ يَعْدِلُ إِذَا لَمْ أَعْدِلْ قَدْ خِبْتَ وَخَسِرْتَ إِنْ لَمْ أَكُنْ أَعْدِلُ فَقَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ائْذَنْ لِي فِيهِ فَأَضْرِبَ عُنُقَهُ فَقَالَ دَعْهُ فَإِنَّ لَهُ أَصْحَابًا يَحْقِرُ أَحَدُكُمْ صَلَاتَهُ مَعَ صَلَاتِهِمْ وَصِيَامَهُ مَعَ صِيَامِهِمْ يَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ لَا يُجَاوِزُ تَرَاقِيَهُمْ يَمْرُقُونَ مِنْ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنْ الرَّمِيَّةِ يُنْظَرُ إِلَى نَصْلِهِ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ ثُمَّ يُنْظَرُ إِلَى رِصَافِهِ فَمَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ ثُمَّ يُنْظَرُ إِلَى نَضِيِّهِ وَهُوَ قِدْحُهُ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ ثُمَّ يُنْظَرُ إِلَى قُذَذِهِ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ قَدْ سَبَقَ الْفَرْثَ وَالدَّمَ آيَتُهُمْ رَجُلٌ أَسْوَدُ إِحْدَى عَضُدَيْهِ مِثْلُ ثَدْيِ الْمَرْأَةِ أَوْ مِثْلُ الْبَضْعَةِ تَدَرْدَرُ وَيَخْرُجُونَ عَلَى حِينِ فُرْقَةٍ مِنْ النَّاسِ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ فَأَشْهَدُ أَنِّي سَمِعْتُ هَذَا الْحَدِيثَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَشْهَدُ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ قَاتَلَهُمْ وَأَنَا مَعَهُ فَأَمَرَ بِذَلِكَ الرَّجُلِ فَالْتُمِسَ فَأُتِيَ بِهِ حَتَّى نَظَرْتُ إِلَيْهِ عَلَى نَعْتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِي نَعَتَهُ

-....Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Biz Rasûlullah'ın yanında bulunuyorduk. Kendisi de ganimet taksimi yapmakta idi. Bu sırada yanına Zu'1-Huveyrisa (denilen bir kimse) geldi. Bu, Temîm oğullarından bir adam idi. Bu adam:
— Yâ Rasûlallah! Adalet et, dedi. RasûluIIah (S):
— "Sana veyl olsun! Eğer ben adalet etmezsem kim adalet eder? Eğer ben adalet etmezsem (sen âdil olmayan bir insana tâbi' olduğun için) muhakkak eli boş kalmış ve ziyan etmişsindir" buyurdu. Bunun üzerine Umer:
— Yâ Rasûlallah! Bana bu herîf hakkında izin ver de onun boynunu vurayım, dedi. RasûluIIah:
— "Onu bırak! Onun birtakım avenesi vardır ki, sizden biriniz onların namazı yanında kendi namazım, onların oruçları yanında kendi orucunu muhakkak küçük görecek. Onlar Kur'ân da okuyacaklar. Fakat Kur'ân(m feyzi) onların köprücük kemiklerinden öteye geçmeyecek. Onlar okun avdan (delip) çıktığı gibi İslâm'dan çıkacaklar, (avı delip geçen) okunun demirine bakılır, orada kan nâmına birşey bulunmaz.

Sonra okun yaya giriş yerine bakılır, orada da birşey bulunmaz. Sonra okun ağaç kısmına bakılır, orada da birşey bulunmaz. Sonra okun yelesine -tüyüne- bakılır, orada da birşey bulunmaz. Ok, avın işkenbesi içindeki şeylere ve kana girip çıkmış, fakat onlardan hiçbirşey oka yapışmamıştır. Onların alâmeti iki pazusundan biri kadın memesi gibi yâhud öteye beriye gidip gelen büyük bir et parçası gibi olan siyah bir adamdır. Onlar insanlar (müslümânlar) arasında bir ayrılma olduğu zaman ortaya çıkarlar".Ebû Saîd şöyle dedi: Ben bu hadîsi Rasûlullah'tan işitmiş olduğuma şehâdet ediyorum. Ve yine şehâdet ediyorum ki, Alî ibnu Ebî Tâlib, ben de maiyyetinde iken bunlarla kıtal yapmıştır. Alî bu hadîste tavsîf edilen adamın aranmasını emretti. Adam arandı, neticede bulup getirildi. Hattâ ben ona baktım ve Rasûlullah'ın yaptığı tavsîf üzere olduğunu gördüm.

3611 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ خَيْثَمَةَ عَنْ سُوَيْدِ بْنِ غَفَلَةَ قَالَ قَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِذَا حَدَّثْتُكُمْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَأَنْ أَخِرَّ مِنْ السَّمَاءِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَكْذِبَ عَلَيْهِ وَإِذَا حَدَّثْتُكُمْ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ فَإِنَّ الْحَرْبَ خَدْعَةٌ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَأْتِي فِي آخِرِ الزَّمَانِ قَوْمٌ حُدَثَاءُ الْأَسْنَانِ سُفَهَاءُ الْأَحْلَامِ يَقُولُونَ مِنْ خَيْرِ قَوْلِ الْبَرِيَّةِ يَمْرُقُونَ مِنْ الْإِسْلَامِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنْ الرَّمِيَّةِ لَا يُجَاوِزُ إِيمَانُهُمْ حَنَاجِرَهُمْ فَأَيْنَمَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاقْتُلُوهُمْ فَإِنَّ قَتْلَهُمْ أَجْرٌ لِمَنْ قَتَلَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

-...Alî (R) şöyle demiştir: Ben size Rasûlullah'tan birşey haber verdiğimde and olsun ki, gökten düşmem, bana Peygamber'in dilinden yalan uydurmamdan daha sevimlidir. Fakat benimle sizing aranızda olan mes'elede (konuştuğumuz zaman) size birşey haber verdiğimde (ta'rîz etmiş olabilirim).Çünkü (muhavere de bir harbdir,) harb bir hud'adır. Ben Rasûlullah(S)'tan şöyle buyururken işittim:"Zamanın âhirinde yaşları küçük (tecrübeleri kıt), zayıf akıllı bir zümre yetişecektir. Onlar halkın en hayırlısı olan Peygamber'in tebliğlerinden söyleyecekler.Fakat bunlar okun avdan öteye çıkışı gibi İslâm 'dan çıkacaklardır. Onların îmânları boğazlarından öteye geçmeyecektir. Siz onlara nerede rast gelirseniz hemen öldürünüz. Çünkü (bunlar bozguncudur), bunları öldürmekte öldüren kişiye kıyamet gününde ecir (yânî sevâb) vardır"

3612 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا قَيْسٌ عَنْ خَبَّابِ بْنِ الْأَرَتِّ قَالَ شَكَوْنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُتَوَسِّدٌ بُرْدَةً لَهُ فِي ظِلِّ الْكَعْبَةِ قُلْنَا لَهُ أَلَا تَسْتَنْصِرُ لَنَا أَلَا تَدْعُو اللَّهَ لَنَا قَالَ كَانَ الرَّجُلُ فِيمَنْ قَبْلَكُمْ يُحْفَرُ لَهُ فِي الْأَرْضِ فَيُجْعَلُ فِيهِ فَيُجَاءُ بِالْمِنْشَارِ فَيُوضَعُ عَلَى رَأْسِهِ فَيُشَقُّ بِاثْنَتَيْنِ وَمَا يَصُدُّهُ ذَلِكَ عَنْ دِينِهِ وَيُمْشَطُ بِأَمْشَاطِ الْحَدِيدِ مَا دُونَ لَحْمِهِ مِنْ عَظْمٍ أَوْ عَصَبٍ وَمَا يَصُدُّهُ ذَلِكَ عَنْ دِينِهِ وَاللَّهِ لَيُتِمَّنَّ هَذَا الْأَمْرَ حَتَّى يَسِيرَ الرَّاكِبُ مِنْ صَنْعَاءَ إِلَى حَضْرَمَوْتَ لَا يَخَافُ إِلَّا اللَّهَ أَوْ الذِّئْبَ عَلَى غَنَمِهِ وَلَكِنَّكُمْ تَسْتَعْجِلُونَ

-....Habbâb ibnu'l-Erett (R) şöyle demiştir: (İslâm'ın ilk günlerinde) Rasûlullah, Ka'be'nin gölgesinde kaftanını yastık yaparak dayandığı bir sırada kendisine (Kureyş müşriklerinin işkencelerinden) şikâyet ettik:
— (Yâ Rasûlallah!) Bizim için Allah'tan zafer dileyemez misin? (Bunların zulmünden) kurtulmamız için Allah'a duâ edemez misin? dedik. Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:
— "Sizden önceki ümmetler içinde öyle (mazlum) kişi bulunmuştur ki, müşrikler tarafından onun için yerde bir çukur kazılır, o kişi bu çukura (başı meydanda kalarak) gömülürdü. Sonra büyük bir testere getirilir, başı üstüne konulur, ikiye bölünürdü de (bu işkence) o mü'mini dîninden döndüremezdi. (Bir başkasının da) demir taraklarla etinin altındaki kemiği ve siniri taranırdı da bu işkence o mü'mini dîninden çeviremezdi. Allah'a yemîn ederim ki, şu İslâm Dîni'ni muhakkak surette kemâle erdirecektir. Öyle bir derecede ki, bir süvârî (yalnız başına) San'â'dan Hadramevt'e kadar (selâmetle) gidecek, Allah

'tan başka hiçbirşeyden korkmayacak yâhud koyun sahibi yolcu, koyunu üzerine kurt saldırmasından korkacaktır. Fakat sizler acele ediyorsunuz!"

3613 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَزْهَرُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ قَالَ أَنْبَأَنِي مُوسَى بْنُ أَنَسٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ افْتَقَدَ ثَابِتَ بْنَ قَيْسٍ فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَا أَعْلَمُ لَكَ عِلْمَهُ فَأَتَاهُ فَوَجَدَهُ جَالِسًا فِي بَيْتِهِ مُنَكِّسًا رَأْسَهُ فَقَالَ مَا شَأْنُكَ فَقَالَ شَرٌّ كَانَ يَرْفَعُ صَوْتَهُ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ فَأَتَى الرَّجُلُ فَأَخْبَرَهُ أَنَّهُ قَالَ كَذَا وَكَذَا فَقَالَ مُوسَى بْنُ أَنَسٍ فَرَجَعَ الْمَرَّةَ الْآخِرَةَ بِبِشَارَةٍ عَظِيمَةٍ فَقَالَ اذْهَبْ إِلَيْهِ فَقُلْ لَهُ إِنَّكَ لَسْتَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ وَلَكِنْ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ

-... Enes ibn MâIik(R)'ten (şöyle demiştir): Peygamber (S), bir ara Sabit ibn Kays'I kaybetmiş (görememiş)ti. Bir sahâbî:
— Yâ Rasûlaüah! Ben Sâbit'e âid bilgiyi Sen'in için öğrenirim, dedi.Ve o zât, Sâbit'e gitti, onu evinde başını eğerek oturur bir hâlde bulmuş, ve:
— Ne hâldesin? diye sormuş. O da:
— Hâlim şerrlidir! Sabit sesini Peygamber'in sesinden ziyâde yükseltir bir kimsedir. Onun şimdiye kadar işlediği hayır ve ibâdet hiç olmuştur. Artık Sabit cehennemliktir! diye cevâb vermiş. Bu adam da Rasûlullah'a geldi ve Sabit şöyle şöyle söyledi diye haber verdi. Râvî Mûsâ ibn Enes dedi ki: O zât, son bir kerre daha Sâbit'in yanına büyük bir müjde ile dönüp gitmiştir; şöyle ki: Rasûlullah, o sahâbîye:
— "Sâbit'e git, ona: Sen cehennemlik kişilerden değilsin, fakat sen cennet ehlindensin, de!"buyurmuştur

---

3614 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَرَأَ رَجُلٌ الْكَهْفَ وَفِي الدَّارِ الدَّابَّةُ فَجَعَلَتْ تَنْفِرُ فَسَلَّمَ فَإِذَا ضَبَابَةٌ أَوْ سَحَابَةٌ غَشِيَتْهُ فَذَكَرَهُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اقْرَأْ فُلَانُ فَإِنَّهَا السَّكِينَةُ نَزَلَتْ لِلْقُرْآنِ أَوْ تَنَزَّلَتْ لِلْقُرْآنِ

-....Ben, el-Berâ ibn Azib (R)'den ısittım, şöyle diyordu: Bir kimse el-Kehf Sûresi'ni okumuştu. Evinde da bir atı vardı. Bu sırada at ürkmeğe, deprenmeğe başladı. Bunun üzerine sûreyi okuyan kimse (yânı Useyd ibn Hudayr):
— Yâ Rabb! Sen âfetten selâmet ver! diye duâ etti. Hemen kendisini duman gibi birşey yâhud bir bulut kapladı. Sonra o, bu olanları Peygamber'e söyledi. Peygamber (S):
— "Oku ey kişi (durma, her gece Kur'ân oku)/ Çünkü o bulut gibi görünen şey es-Sekîne'dir.Kur'ân dinlemek için yâhud Kur'ân 'ı tebcil için inmişti" buyurdu

---

3615 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَزِيدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ أَبُو الْحَسَنِ الْحَرَّانِيُّ حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ يَقُولُ جَاءَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَى أَبِي فِي مَنْزِلِهِ فَاشْتَرَى مِنْهُ رَحْلًا فَقَالَ لِعَازِبٍ ابْعَثْ ابْنَكَ يَحْمِلْهُ مَعِي قَالَ فَحَمَلْتُهُ مَعَهُ وَخَرَجَ أَبِي يَنْتَقِدُ ثَمَنَهُ فَقَالَ لَهُ أَبِي يَا أَبَا بَكْرٍ حَدِّثْنِي كَيْفَ صَنَعْتُمَا حِينَ سَرَيْتَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَعَمْ أَسْرَيْنَا لَيْلَتَنَا وَمِنْ الْغَدِ حَتَّى قَامَ قَائِمُ الظَّهِيرَةِ وَخَلَا الطَّرِيقُ لَا يَمُرُّ فِيهِ أَحَدٌ فَرُفِعَتْ لَنَا صَخْرَةٌ طَوِيلَةٌ لَهَا ظِلٌّ لَمْ تَأْتِ عَلَيْهِ الشَّمْسُ فَنَزَلْنَا عِنْدَهُ وَسَوَّيْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَانًا بِيَدِي يَنَامُ عَلَيْهِ وَبَسَطْتُ فِيهِ فَرْوَةً وَقُلْتُ نَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَأَنَا أَنْفُضُ لَكَ مَا حَوْلَكَ فَنَامَ وَخَرَجْتُ أَنْفُضُ مَا حَوْلَهُ فَإِذَا أَنَا بِرَاعٍ مُقْبِلٍ بِغَنَمِهِ إِلَى الصَّخْرَةِ يُرِيدُ مِنْهَا مِثْلَ الَّذِي أَرَدْنَا فَقُلْتُ لَهُ لِمَنْ أَنْتَ يَا غُلَامُ فَقَالَ لِرَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ أَوْ مَكَّةَ قُلْتُ أَفِي غَنَمِكَ لَبَنٌ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ أَفَتَحْلُبُ قَالَ نَعَمْ فَأَخَذَ شَاةً فَقُلْتُ انْفُضْ الضَّرْعَ

مِنْ التُّرَابِ وَالشَّعَرِ وَالْقَذَى قَالَ فَرَأَيْتُ الْبَرَاءَ يَضْرِبُ إِحْدَى يَدَيْهِ عَلَى الْأُخْرَى يَنْفُضُ فَحَلَبَ فِي قَعْبٍ كُثْبَةً مِنْ لَبَنٍ وَمَعِي إِدَاوَةٌ حَمَلْتُهَا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْتَوِي مِنْهَا يَشْرَبُ وَيَتَوَضَّأُ فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَرِهْتُ أَنْ أُوقِظَهُ فَوَافَقْتُهُ حِينَ اسْتَيْقَظَ فَصَبَبْتُ مِنْ الْمَاءِ عَلَى اللَّبَنِ حَتَّى بَرَدَ أَسْفَلُهُ فَقُلْتُ اشْرَبْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَشَرِبَ حَتَّى رَضِيتُ ثُمَّ قَالَ أَلَمْ يَأْنِ لِلرَّحِيلِ قُلْتُ بَلَى قَالَ فَارْتَحَلْنَا بَعْدَمَا مَالَتْ الشَّمْسُ وَاتَّبَعَنَا سُرَاقَةُ بْنُ مَالِكٍ فَقُلْتُ أُتِينَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ {لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا} فَدَعَا عَلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَارْتَطَمَتْ بِهِ فَرَسُهُ إِلَى بَطْنِهَا أُرَى فِي جَلَدٍ مِنْ الْأَرْضِ شَكَّ زُهَيْرٌ فَقَالَ إِنِّي أُرَاكُمَا قَدْ دَعَوْتُمَا عَلَيَّ فَادْعُوَا لِي فَاللَّهُ لَكُمَا أَنْ أَرُدَّ عَنْكُمَا الطَّلَبَ فَدَعَا لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَجَا فَجَعَلَ لَا يَلْقَى أَحَدًا إِلَّا قَالَ قَدْ كَفَيْتُكُمْ مَا هُنَا فَلَا يَلْقَى أَحَدًا إِلَّا رَدَّهُ قَالَ وَوَفَى لَنَا

-....Ebû îshâk tahdîs edip şöyle demiştir: Ben el-Berâ ibn Âzib(R)'den işittim, şöyle diyordu: Ebû Bekr (R), babam evinde bu-lunuyorken yanına geldi de, ondan bir binek devesi satın aldı. Ebû Bekr, babam Âzib'e hitaben:
— Benimle beraber oğlunu gönder de bunu (benim eve kadar) nakletsin, dedi.el-Berâ dedi ki: Bunun üzerine ben onun beraberinde hayvanı naklettim. Babam da çıktı da devenin bedelini alıyordu. Bu sırada babam, Ebû Bekr'e:
— Yâ Ebâ Bekr! Rasûlullah ile beraber geceleyin yürüdüğün zaman nasıl yaptınız? Bana tahdîs edip anlat, dedi. Ebû Bekr şöyle dedi:
— Evet (anlatayım)! Bütün gecemizi yürüdük. Nihayet güneş, gündüzün yarısına gelip dikildi. Yol tamâmiyle boşaldı. Artık oradan hiçbir kimse geçmiyordu. O sırada gözümüze uzun gölgeli bir kaya göründü. Onun üzerine henüz güneş gelmemişti. Onun yakınında indik. Ben kayanın gölgesinde Peygamber'in uyuması için elimle bir yeri düzeltip hazırladım. Sonra oraya bir posteki yaydım. Sonra:
— Sen uyu yâ Rasûlullah! Ben etrafında olan şeyleri bakar araştırırım ki, buralarda bir düşman olmasın, dedim. Rasûlullah uyudu. Ben oranın etrafım araştırıp gözetlemek için çıktım. Derken koyunlarını bulunduğumuz kayaya doğru getirmekte olan bir koyun çobanı ile karşılaştım. O da bizim gibi o kayanın gölgesinden faydalanmak istiyordu. Ben ona:
— Sen kimin çobanısın ey delikanlı? diye sordum. O:
— Mekke ahâlîsinden yâhud Mekke'den bir adamın çobanıyım, dedi.Ben:
— Senin koyunlarda süt var mı? dedim, O:
— Evet vardır, dedi, !i Ben:
— (Benim için) süt sağar mısın? dedim. O:
— Evet sağarım, dedi ve bir koyun tuttu. Ben ona:
— Memesi üzerindeki toprak, kıl ve pislikleri silkele, dedim. (Râvî: Ben el-Berâ'yı elinin birini diğeri üzerine vurarak silkip temizlemeyi işaret ederken gördüm, demiştir.) Çoban benim için, yanında bulunan iri ve kalın karınlı ağaç çanağa bir adam kandıracak kadar az bir süt sağdı. Benim yanımda da Peygamber için taşıdığım, Peygamber'in su ister, su içer ve abdest alır olduğu deriden bir kap bulunuyordu. Ben müteakiben Peygamber'in yanına geldim. Fakat O'nu uykusundan uyandırmak istemediğim için, kendi kendine uya-mncaya kadar bekledim. Bu sırada sütün üstüne biraz su döktüm, hattâ kabın aşağısı biraz soğudu. Uyanınca O'na:
— Yâ Rasûlallah, iç, dedim.Rasûlullah içti. Ben de bundan hoşnûd oldum. Sonra Rasûlullah:
— "Hareket etme zamanı gelmedi.mi?" dedi. Ben:— Evet, dedim.
Ve güneş ortadan batıya meylettikten sonra hareket ettik. Bizim arkamıza Surâkatu'bnu Mâlik düşüp ta'kîb etti. Ben:
— Yâ Rasûlallah, bizim yanımıza gelindi (yânî yakalanıyoruz), dedim. Rasûlullah:
— "Lâ tahzen inneHlâhe maana — Tasalanma, çünkü Allah hiç şübhe yok bizimle beraberdir'\et-Tevbe. 40) dedi. Ve Peygamber onun aleyhine beddua etti. Bunun üzerine Surâ-ka'mn atı tökezleyip karnına kadar yere battı. Zannediyorum biz bu sırada düz ve sert bir arazî üzerinde bulunuyorduk. Râvî Zuheyr şunu şekkli söylemiştir: Surâka bu beliye üzerine:
— Ben kat'î bildim ki, siz ikiniz benim aleyhime beddua ettiniz. Şimdi siz benim lehime duâ ediniz. Allah şâhid olsun ki, ben sizin peşinizdeki arayışları sizden geri çevireceğim, dedi. Bu söz verme üzerine

Peygamber ona hayır duâ etti, o da kurtuldu. Sonra geriye döndü ve artık kavuştuğu herbir arayıcı kimseye:
— Bu tarafları aramaya ben size kifayet etmişimdir, dedi. Artık her kavuştuğu kimseyi muhakkak geriye çevirdi. Ebû Bekr dedi ki: Böylece de Surâka, bize yaptığı taahhüde vefa gösterdi

---

3616 – حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُخْتَارٍ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَى أَعْرَابِيٍّ يَعُودُهُ قَالَ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ عَلَى مَرِيضٍ يَعُودُهُ قَالَ لَا بَأْسَ طَهُورٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَقَالَ لَهُ لَا بَأْسَ طَهُورٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ قَالَ قُلْتُ طَهُورٌ كَلَّا بَلْ هِيَ حُمَّى تَفُورُ أَوْ تَثُورُ عَلَى شَيْخٍ كَبِيرٍ تُزِيرُهُ الْقُبُورَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَعَمْ إِذًا

-...BizeHâlid, İkrime'den; o da İbn Abbâs(R)'tan şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) bir kerre lyâde (hasta hatırı sormak) için bir Bedevi'yi ziyarete gitmişti. İbn Abbâs dedi ki: Peygamber ıyâde için bir hastanın yanına gittiğinde ona:
— "Zararsız, geçmiş olsun, günâhlarına keffâretttir inşâallah" demek i'tiyâdında idi. Bu A'râbî'ye de:
— "Hastalığın zararsız geçmiş olsun, günâhlarına keffârettir inşâallah" duasında bulundu. A'râbî ise Peygamber'e:
— Sen, günâhlarına keffârettir; geçmiş olsun diyorsun, fakat hiç de öyle (geçici bir hastalık) değildir. Belki o ergin bir ihtiyar hasta üzerinde harareti feveran yâhud galeyan edip duran ve onu kabirleri ziyarete götürecek olan humma hastalığıdır, dedi. Peygamber de:
— "O hâlde pek iyi (öyle olsun)/" buyurdu

3617 – حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ رَجُلٌ نَصْرَانِيًّا فَأَسْلَمَ وَقَرَأَ الْبَقَرَةَ وَآلَ عِمْرَانَ فَكَانَ يَكْتُبُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَادَ نَصْرَانِيًّا فَكَانَ يَقُولُ مَا يَدْرِي مُحَمَّدٌ إِلَّا مَا كَتَبْتُ لَهُ فَأَمَاتَهُ اللَّهُ فَدَفَنُوهُ فَأَصْبَحَ وَقَدْ لَفَظَتْهُ الْأَرْضُ فَقَالُوا هَذَا فِعْلُ مُحَمَّدٍ وَأَصْحَابِهِ لَمَّا هَرَبَ مِنْهُمْ نَبَشُوا عَنْ صَاحِبِنَا فَأَلْقَوْهُ فَحَفَرُوا لَهُ فَأَعْمَقُوا لَهُ فَأَصْبَحَ وَقَدْ لَفَظَتْهُ الْأَرْضُ فَقَالُوا هَذَا فِعْلُ مُحَمَّدٍ وَأَصْحَابِهِ نَبَشُوا عَنْ صَاحِبِنَا لَمَّا هَرَبَ مِنْهُمْ فَأَلْقَوْهُ فَحَفَرُوا لَهُ وَأَعْمَقُوا لَهُ فِي الْأَرْضِ مَا اسْتَطَاعُوا فَأَصْبَحَ وَقَدْ لَفَظَتْهُ الْأَرْضُ فَعَلِمُوا أَنَّهُ لَيْسَ مِنْ النَّاسِ فَأَلْقَوْهُ

-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: (Neccâr oğulları'ndan) Hristiyan bir adam vardı. Sonra müslümân olmuştu. el-Bakara ve Âlu İmrân sûrelerini okumuştu. Peygamber'e vahiy kâtibliği de yapıyordu. Bu adam sonra Hristiyanlığa geri döndü. Bu mürted:
— Muhammed birşey bilmez, yalnız benim kendisine yazdığım şeyleri bilir, demeğe başladı.Ve (aradan çok bir zaman geçmeden) Allah onu öldürttü. Hris-tiyanlar onu gömdüler. Fakat sabah olunca gömüldüğü yer onu dışarıya atmıştı. Bunun üzerine Hristiyanlar:
— Bu, Muhammed'in ve sahâbîlerinin işidir. Onların arasından çıkıp kaçtığı için bu dîn kardeşimizin ölüsünden kefenini soydular ve onu (meydana) bıraktılar, diye iftira ettiler. Ve onun için derin bir çukur kazıp içine bıraktılar. Fakat sabah olunca gömüldüğü yer onu (yine) dışına attı. Hristiyanlar yine:
— Bu, Muhammed ile sahâbîlerinin işidir. Onların arasından çıkıp kaçtığı için bu dîn kardeşimizin ölüsünden kefenini soydular ve onu kabrin dışına bıraktılar, dediler.Ve bir yerde yine ona bir çukur kazdılar ve güçleri yettiği derecede derinleştirdiler. Fakat sabah olunca bu yerin de onu dışına atmış olduğu görüldü. Bunun üzerine Hristiyanlar bu işin insanlar tarafından yapılmadığını bildiler ve onu açıkta bıraktılar

---

3618 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ وَأَخْبَرَنِي ابْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا هَلَكَ كِسْرَى فَلَا كِسْرَى بَعْدَهُ وَإِذَا هَلَكَ قَيْصَرُ فَلَا قَيْصَرَ بَعْدَهُ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَتُنْفِقُنَّ كُنُوزَهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Kisrâ helak olduğu zaman, artık ondan sonra hiçbir kisrâ yoktur. Kayser helak olduğu zaman, artık onun ardında kayser de yoktur. Muhammed'in nefsi yedinde olana yemîn ediyorum ki, Kisrâ ile Kayser'in hazînelerini muhakkak Allah yolunda harcayacaksınız"

3619 – حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَفَعَهُ قَالَ إِذَا هَلَكَ كِسْرَى فَلَا كِسْرَى بَعْدَهُ وَذَكَرَ وَقَالَ لَتُنْفَقَنَّ كُنُوزُهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ

-...Câbir ibn Semure (R) şu hadîsi Peygamber'e yükseltti: Peygamber (S): "Kisrâ helak olduğu zaman ondan sonra hiçbir kisrâ yoktur. Kayser helak olduğu zaman, artık onun ardında hiçbir kayser yoktur" buyurdu. Hadîsi, geçen hadîs gibi zikretti de: "Yemîn olsun o ikisinin hazîneleri muhakkak Allah yolunda harcanacaktır" buyurdu

---

3620 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي حُسَيْنٍ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمَ مُسَيْلِمَةُ الْكَذَّابُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَعَلَ يَقُولُ إِنْ جَعَلَ لِي مُحَمَّدٌ الْأَمْرَ مِنْ بَعْدِهِ تَبِعْتُهُ وَقَدِمَهَا فِي بَشَرٍ كَثِيرٍ مِنْ قَوْمِهِ فَأَقْبَلَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ ثَابِتُ بْنُ قَيْسِ بْنِ شَمَّاسٍ وَفِي يَدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِطْعَةُ جَرِيدٍ حَتَّى وَقَفَ عَلَى مُسَيْلِمَةَ فِي أَصْحَابِهِ فَقَالَ لَوْ سَأَلْتَنِي هَذِهِ الْقِطْعَةَ مَا أَعْطَيْتُكَهَا وَلَنْ تَعْدُوَ أَمْرَ اللَّهِ فِيكَ وَلَئِنْ أَدْبَرْتَ لَيَعْقِرَنَّكَ اللَّهُ وَإِنِّي لَأَرَاكَ الَّذِي أُرِيتُ فِيكَ مَا رَأَيْتُ فَأَخْبَرَنِي أَبُو هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَمَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُ فِي يَدَيَّ سِوَارَيْنِ مِنْ ذَهَبٍ فَأَهَمَّنِي شَأْنُهُمَا فَأُوحِيَ إِلَيَّ فِي الْمَنَامِ أَنْ انْفُخْهُمَا فَنَفَخْتُهُمَا فَطَارَا فَأَوَّلْتُهُمَا كَذَّابَيْنِ يَخْرُجَانِ بَعْدِي فَكَانَ أَحَدُهُمَا الْعَنْسِيَّ وَالْآخَرُ مُسَيْلِمَةَ الْكَذَّابَ صَاحِبَ الْيَمَامَةِ

-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) zamanında Museylimetu'l-Kezzâb (Medine'ye) geldi de:
— Eğer Muhammed kendisinden sonra beni halef kılarsa kendisine uyarım! demeye başladı. Museylime Medîne'ye kendi kavminden kalabalık bir hey'et içinde gelmişti. Rasûlullah, Museylime'nin yanına gitti. Rasûlullah'ın beraberinde (Rasûlullah'ın hatîbi denilen) Sabit ibn Kays ibn Şemmâs da gitmişti. Rasûlullah'ın elinde hurma dalından bir deynek bulunuyordu.Rasûlullah, kavmi içinde outran Museylime'nin tâ karşısında durdu. (Onunla İslâm hakkında konuştu. Museylime, peygamberlik payesinden kendisine bir hisse verilmesini istedi.) Rasûlullah:
— "(Değil bir PaY)su dal parçasını benden istesen onu bile sana vermem. Sen de Allah'ın hakkındaki hüküm ve takdîrini tecâvüz edemezsin. Eğersen bana ve Hakk'a muhalefet edersen, Allah seni muhakkak helak eder. Ve ben muhakkak sanırım ki, sen -onda gördüğüm şekillere göre ru'yâmda bana gösterilen (uğursuz) kişisin..." îbn Abbâs (geçen senedle) şöyle demiştir: (Ben Ebû Hureyre'ye, Rasûlullah'ın Museylimetu'l- Kezzâb'a: "Benzeyişine göre sen, muhakkak bana ru 'yâmda gösterilen uğursuz şahıs olacaksın " sözünün mâhiyetini sordum.) Ebû Hureyre bana şöyle haber verdi:
— Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Ben uyurken ru'yâmda iki kolumda iki altın bilezik gördüm.Bunlar kadın zîneti olduğu için, bunların durumu beni kederlendirdi. Sonra ru'yâmda bana bu bileziklere üflemekliğim vahyolundu. Ben de bunlara üfledim. Bunların ikisi de uçtu. Ben bu iki bileziği benden sonra türeyecek iki yalancı (peygamber) ile te'vîl ettim ki, bunun birisi el-Ansî (Esved) 'dir. Öbürüsü de Yemâtne'nin sahibi Museylimetu'l-Kezzâb'dır"

3622 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ جَدِّهِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى أُرَاهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَأَيْتُ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أُهَاجِرُ مِنْ مَكَّةَ إِلَى أَرْضٍ بِهَا نَخْلٌ فَذَهَبَ وَهَلِي إِلَى أَنَّهَا الْيَمَامَةُ أَوْ هَجَرُ فَإِذَا هِيَ الْمَدِينَةُ يَثْرِبُ وَرَأَيْتُ فِي رُؤْيَايَ هَذِهِ أَنِّي هَزَزْتُ سَيْفًا فَانْقَطَعَ صَدْرُهُ فَإِذَا هُوَ مَا أُصِيبَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ أُحُدٍ ثُمَّ هَزَزْتُهُ بِأُخْرَى فَعَادَ أَحْسَنَ مَا كَانَ فَإِذَا هُوَ مَا جَاءَ اللَّهُ بِهِ مِنْ الْفَتْحِ وَاجْتِمَاعِ الْمُؤْمِنِينَ وَرَأَيْتُ فِيهَا بَقَرًا وَاللَّهُ خَيْرٌ فَإِذَا هُمْ الْمُؤْمِنُونَ يَوْمَ أُحُدٍ وَإِذَا الْخَيْرُ مَا جَاءَ اللَّهُ بِهِ مِنْ الْخَيْرِ وَثَوَابِ الصِّدْقِ الَّذِي آتَانَا اللَّهُ بَعْدَ يَوْمِ بَدْرٍ

-....Ebû Mûsâ(R)'dan -Buharı, şeyhinden Peygamber'e yükseltme sığasını işitip işitmediği hususunda şekkedip: Zannederim Peygamber'den işitti, dedi- Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Ben ru 'yâmda kendimi Mekke 'den, hurmalıkları bol olan bir yere muhacir gidiyor gördüm. Zihnim, o gitmekte olduğum yerin Yemâme yâ-hud Hecer olduğu fikrine saptı. Bir de gördüm ki, o yer, Câhiliyet'te Yesrib denilen Medine imiş. Ben yine bu ru 'yâmda kendimi gördüm ki, bir kılıç hareket ettirdim de bu kılıcın göğsü kırıldı. Bu da Uhud harbinde mü'minlerden isabet alanlara işaret imiş. Sonra o kılıcı diğer bir defa daha hareket ittirdim. Bu sefer kılıç, olduğundan daha güzel hâline döndü. Bu da fetih ve mü'minlerin toplanması nev'-inden Allah 'in getirdiği neticeler imiş. Ben yine o ru 'yâda bir sığır(m boğazlandığım) görmüştüm. Allah'ın yapağı en hayırlıdır. Bu da Uhud gününde şehîd olan mü'min neferleri remzediyor muş. Bir de gördüm ki, asıl hayır Uhud günü musibete uğramalarının ardından Allah'ın onlara hayır nev'inden getirdiği şeylerdir. Ve Bedir gününden sonar AHah'ın bizlere verdiği doğruluk ve sebat mükâfatıdır"

3623 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ عَنْ فِرَاسٍ عَنْ عَامِرٍعَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَقْبَلَتْ فَاطِمَةُ تَمْشِي كَأَنَّ مِشْيَتَهَا مَشْيُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرْحَبًا بِابْنَتِي ثُمَّ أَجْلَسَهَا عَنْ يَمِينِهِ أَوْ عَنْ شِمَالِهِ ثُمَّ أَسَرَّ إِلَيْهَا حَدِيثًا فَبَكَتْ فَقُلْتُ لَهَا لِمَ تَبْكِينَ ثُمَّ أَسَرَّ إِلَيْهَا حَدِيثًا فَضَحِكَتْ فَقُلْتُ مَا رَأَيْتُ كَالْيَوْمِ فَرَحًا أَقْرَبَ مِنْ حُزْنٍ فَسَأَلْتُهَا عَمَّا قَالَ فَقَالَتْ مَا كُنْتُ لِأُفْشِيَ سِرَّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى قُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلْتُهَا فَقَالَتْ أَسَرَّ إِلَيَّ إِنَّ جِبْرِيلَ كَانَ يُعَارِضُنِي الْقُرْآنَ كُلَّ سَنَةٍ مَرَّةً وَإِنَّهُ عَارَضَنِي الْعَامَ مَرَّتَيْنِ وَلَا أُرَاهُ إِلَّا حَضَرَ أَجَلِي وَإِنَّكِ أَوَّلُ أَهْلِ بَيْتِي لَحَاقًا بِي فَبَكَيْتُ فَقَالَ أَمَا تَرْضَيْنَ أَنْ تَكُونِي سَيِّدَةَ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَوْ نِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ فَضَحِكْتُ لِذَلِكَ

-...Âişe (R) şöyle demiştir; Fâtıma yürüyerek yönelip geldi. Fâtîma'nın yürüyüşü tıpkı Rasûlullah'ın yürüyüşü gibidir. Peygamber (S):
— "Merhaba kızım'' dedi. Sonra onu sağ tarafına yâhud sol tarafına oturttu. Sonra kızına gizlece bir söz söyledi. Bunun üzerine Fâtıma ağladı. Ben Fâtıma'ya:
— Niçin ağlıyorsun? dedim. Sonra Fâtıma'ya gizlice bir söz daha söyledi. Bu sefer Fâtıma güldü. Ben, kendi kendime: Bugünkü gibi bir sevincin bir hüzne bu kadar yakın olduğunu görmedim, dedim. Hemen Fâtıma'ya Peygamber'in ne söylediğini sordum. Fâtıma:
— Ben Rasûlullah'ın sırrını, yânı gizli söylediği sözü açıklayıp ifşa edecek değilim, dedi. Nihayet, Peygamber'in ruhu kabzolunduğu zaman kendisine bu ağlama ve gülmenin sebebini sordum. Fâtıma şöyle cevâb verdi:
— Rasûlullah bana: "Cibril'in her sene bir kerre Kur'ân 'ı kendisi ile mukaabele eder olduğunu, bu sene ise Cibril'in bu mukaabe-leyi kendisi ile iki defa yaptığım" (haber verdi) ve: "Ben bundan ancak ecelimin gelmiş olduğunu sanıyorum. Muhakkak ki sen, ailem içinden bana ilk yetişecek kimsesin" buyurdu. İşte ben bundan dolayı ağladım. Akabinde Peygamber, bana (gizlice): "Sen cennet ehli kadınlarının seyyidesi olmandan, yâhud mü'minlerin kadınlarının sey-yidesi olmandajı razı olmuyor musun?" buyurdu. İşte ben bundan dolayı da sevinip güldüm

3625 - حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاطِمَةَ ابْنَتَهُ فِي شَكْوَاهُ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ فَسَارَّهَا بِشَيْءٍ فَبَكَتْ ثُمَّ دَعَاهَا فَسَارَّهَا فَضَحِكَتْ قَالَتْ فَسَأَلْتُهَا عَنْ ذَلِكَ- فَقَالَتْ سَارَّنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَنِي أَنَّهُ يُقْبَضُ فِي وَجَعِهِ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ فَبَكَيْتُ ثُمَّ سَارَّنِي فَأَخْبَرَنِي أَنِّي أَوَّلُ أَهْلِ بَيْتِهِ أَتْبَعُهُ فَضَحِكْتُ

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) ölüm sebebi olan hastalığı sırasında kızı Fâtima'yı yanına çağırdı ve ona gizli bir-şey söyledi. Fâtıma ağladı. Sonra onu bir daha çağırıp gizli birşey söyledi. Fâtıma bu defa güldü. Âişe dedi ki: Ben Fâtıma'ya bu ağlama ve gülmenin sebebini sordum. Fâtıma:
— Peygamber bana vefat sebebi olan bu hastalığı neticesinde ruhunun Hakk canibine alınacağını gizlice haber verdi; ben bunun üzerine ağladım. Sonra bana ev halkından kendisinin ardından ilk gelecek kimse ben olduğumu gizlice haber verdi; bundan dolayı da güldüm, dedi

---

3627 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ كَانَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يُدْنِي ابْنَ عَبَّاسٍ فَقَالَ لَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ إِنَّ لَنَا أَبْنَاءً مِثْلَهُ فَقَالَ إِنَّهُ مِنْ حَيْثُ تَعْلَمُ فَسَأَلَ عُمَرُ ابْنَ عَبَّاسٍ عَنْ هَذِهِ الْآيَةِ {إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ} فَقَالَ أَجَلُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْلَمَهُ إِيَّاهُ قَالَ مَا أَعْلَمُ مِنْهَا إِلَّا مَا تَعْلَمُ

-....İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Umer ibnu'l-Hattâb, İbn Abbâs'ı meclisine yaklaştırırdı. Abdurrahmân ibn Avf, Umer'e hitaben:
— Bizim de İbn Abbâs'a akran oğullarımız vardır (onları meclisine yaklaştırmadın), dedi. Umer de ona:
— Şu muhakkak ki sen onu meclisime hangi sebebden yaklaştırdığımı biliyorsun (ilminden dolayı yaklaştırıyorum), dedi. Akabinde Umer, İbn Abbâs'a şu "izâ câe nasrullâhi ve'l-fethu" (en-Nasn i) âyetinden sordu. Îbn Abbâs:
— O, Rasûhıllah(S)'ın ecelidir. Allah O'na ecelinin geldiğini bildirdi, dedi. Umer:
— Ben de bu sûreden, senin bilmekte olduğundan başka bir ma'nâ bilmiyorum, dedi

---

3628 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ حَنْظَلَةَ بْنِ الْغَسِيلِ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَرَضِهِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ بِمِلْحَفَةٍ قَدْ عَصَّبَ بِعِصَابَةٍ دَسْمَاءَ حَتَّى جَلَسَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ النَّاسَ يَكْثُرُونَ وَيَقِلُّ الْأَنْصَارُ حَتَّى يَكُونُوا فِي النَّاسِ بِمَنْزِلَةِ الْمِلْحِ فِي الطَّعَامِ فَمَنْ وَلِيَ مِنْكُمْ شَيْئًا يَضُرُّ فِيهِ قَوْمًا وَيَنْفَعُ فِيهِ آخَرِينَ فَلْيَقْبَلْ مِنْ مُحْسِنِهِمْ وَيَتَجَاوَزْ عَنْ مُسِيئِهِمْ فَكَانَ آخِرَ مَجْلِسٍ جَلَسَ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) ölüm hastahğı içinde üzerinde bir örtü ile ve (ağrıyan) başı üzerine de boz renkli bir kumaş parçası çatmış olduğu hâlde (Mescide) çıktı, tâ minbere varıp üzerine oturdu. Akabinde Allah'a hamd ve sena ettikten sonra "Amma ba'du" diye başladığı hutbesine şöyle devam etti:
— "Hiç şübhesiz müslümânlar çoğalıyor, fakat Ensâr (günden güne) azalıyor. Hattâ onlar, yemek içindeki tuz derecesinde azalmış olacaklar. Şu hâlde (ey Muhacirler) sizden her kim diğer kimselere zarar verebileck yâhud fayda verebilecek bir iş başına geçerse, En-sâr'ın iyilerinin iyiliklerini alıp kabul etsin; kötülerinin kötülüklerini de affetsin". İbn Abbâs: İşte bu oturum, Peygamber'in oturduğu son oturuş oldu,demiştir

---

3629 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ الْجُعْفِيُّ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنْ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ الْحَسَنَ فَصَعِدَ بِهِ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ ابْنِي هَذَا سَيِّدٌ وَلَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُصْلِحَ بِهِ بَيْنَ فِئَتَيْنِ مِنْ الْمُسْلِمِينَ

-...Ebû Bekrete (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bir gün el-Hasen(ibn Alî)'i mescide çıkardı da onu minberin üzerine yükseltti. Akabinde: "Bu benim oğlumdur, Seyyiddir (şeref sahibi bir efendidir). Umarım ki, Allah bu oğlum sebebiyle müslümânlardan iki fırkanın arasını düzeltip iyileştirir" buyurdu

---

3630 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَعَى جَعْفَرًا وَزَيْدًا قَبْلَ أَنْ يَجِيءَ خَبَرُهُمْ وَعَيْنَاهُ تَذْرِفَانِ

-....Enes ibn Mâlik(R)'ten; o: Peygamber (S) Ca'fer ibn Ebî Tâlib ile Zeyd ibn Hârise'nin ölüm haberleri gelmeden önce, gözleri yaş akıtarak onların öldürüldüğünü haber verdi, demiştir

---

3631 – حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ لَكُمْ مِنْ أَنْمَاطٍ قُلْتُ وَأَنَّى يَكُونُ لَنَا الْأَنْمَاطُ قَالَ أَمَا إِنَّهُ سَيَكُونُ لَكُمْ الْأَنْمَاطُ فَأَنَا أَقُولُ لَهَا يَعْنِي امْرَأَتَهُ أَخِّرِي عَنِّي أَنْمَاطَكِ فَتَقُولُ أَلَمْ يَقُلْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهَا سَتَكُونُ لَكُمْ الْأَنْمَاطُ فَأَدَعُهَا

-.......Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: (Câbir evlendiği zaman) Peygamber (S):
— "Câbir, etrafı saçaklı oda döşemeleriniz var mı?" diye sordu. Ben:
— Bizde öyle döşemeler nereden olacak? diye cevâb verdim. Peygamber:
— "Fakat ben yemin ediyorum ki, yakında sizin öyle süslü döşemeleriniz olacaktır" buyurdu.
Câbir dedi ki: Ben kadınıma:
— Şu süslü döşemelerini gözümün önünden geri kaldır, derdim; o da bana:
— Peygamber (S): "Sizin yakında süslü ev ve yatak döşemeleriniz olacaktır" buyurmadı mı? derdi.
Bu söz üzerine ben de bu döşemeleri yerinde bırakırdım

3632 – حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ انْطَلَقَ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ مُعْتَمِرًا قَالَ فَنَزَلَ عَلَى أُمَيَّةَ بْنِ خَلَفٍ أَبِي صَفْوَانَ وَكَانَ أُمَيَّةُ إِذَا انْطَلَقَ إِلَى الشَّأْمِ فَمَرَّ بِالْمَدِينَةِ نَزَلَ عَلَى سَعْدٍ فَقَالَ أُمَيَّةُ لِسَعْدٍ انْتَظِرْ حَتَّى إِذَا انْتَصَفَ النَّهَارُ وَغَفَلَ النَّاسُ انْطَلَقْتُ فَطُفْتُ فَبَيْنَا سَعْدٌ يَطُوفُ إِذَا أَبُو جَهْلٍ فَقَالَ مَنْ هَذَا الَّذِي يَطُوفُ بِالْكَعْبَةِ فَقَالَ سَعْدٌ أَنَا سَعْدٌ فَقَالَ أَبُو جَهْلٍ تَطُوفُ بِالْكَعْبَةِ آمِنًا وَقَدْ آوَيْتُمْ مُحَمَّدًا وَأَصْحَابَهُ فَقَالَ نَعَمْ فَتَلَاحَيَا بَيْنَهُمَا فَقَالَ أُمَيَّةُ لِسَعْدٍ لَا تَرْفَعْ صَوْتَكَ عَلَى أَبِي الْحَكَمِ فَإِنَّهُ سَيِّدُ أَهْلِ الْوَادِي ثُمَّ قَالَ سَعْدٌ وَاللَّهِ لَئِنْ مَنَعْتَنِي أَنْ أَطُوفَ بِالْبَيْتِ لَأَقْطَعَنَّ مَتْجَرَكَ بِالشَّامِ قَالَ فَجَعَلَ أُمَيَّةُ يَقُولُ لِسَعْدٍ لَا تَرْفَعْ صَوْتَكَ وَجَعَلَ يُمْسِكُهُ فَغَضِبَ سَعْدٌ فَقَالَ دَعْنَا عَنْكَ فَإِنِّي سَمِعْتُ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَزْعُمُ أَنَّهُ قَاتِلُكَ قَالَ إِيَّايَ قَالَ نَعَمْ قَالَ وَاللَّهِ مَا يَكْذِبُ مُحَمَّدٌ إِذَا حَدَّثَ فَرَجَعَ إِلَى امْرَأَتِهِ فَقَالَ أَمَا تَعْلَمِينَ مَا قَالَ لِي أَخِي الْيَثْرِبِيُّ قَالَتْ وَمَا قَالَ قَالَ زَعَمَ أَنَّه سَمِعَ مُحَمَّدًا يَزْعُمُ أَنَّهُ قَاتِلِي قَالَتْ فَوَاللَّهِ مَا يَكْذِبُ مُحَمَّدٌ قَالَ فَلَمَّا خَرَجُوا إِلَى بَدْرٍ وَجَاءَ الصَّرِيخُ قَالَتْ لَهُ امْرَأَتُهُ أَمَا ذَكَرْتَ مَا قَالَ لَكَ أَخُوكَ الْيَثْرِبِيُّ قَالَ فَأَرَادَ أَنْ لَا يَخْرُجَ فَقَالَ لَهُ أَبُو جَهْلٍ إِنَّكَ مِنْ أَشْرَافِ الْوَادِي فَسِرْ يَوْمًا أَوْ يَوْمَيْنِ فَسَارَ مَعَهُمْ فَقَتَلَهُ اللَّهُ

-.......Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Sa'd ibnu Muâz umre yapmak için Mekke'ye gitmişti. Abdullah dedi ki: Mekke'ye vardığında Ebû Safvân, Umeyyetu'bnu Halefin evine inmiş, ona konuk olmuştu. Umeyye de (ticâret) için Şam'a gittiğinde Medî-ne'ye uğrar, Sa'd ibn Muâz'a konuk olurdu. (İkisi arasında bir dostluk vardı.) Umeyye, Sa'd'a:
— Biraz bekle! Gündüz yarı olduğu ve insanlar kuşluk uykusuna daldığı zaman git Ka'be'yi tavaf et, dedi.
Sa'd bu suretle hareket edip vaktinde tavafa başladı. (Umeyye, Sa'd'la beraber bulunduğu) bu sırada Ebû Cehl çıkageldi ve:
— Ka'be'yi tavaf eden şu adam kimdir? diye sordu. Sa'd da:
— Ben Sa'd ibn Muâz'ım, dedi. Ebû Cehl:
— Ey Sa'd, sen Ka'be'yi emniyetle tavaf ediyorsun. Hâlbuki siz (Medîneliler) Muhammed'le sahâbîlerini sığındırıyorsunuz (onlara yardım ediyorsunuz)! dedi.Sa'd:
— Evet öyledir, diye Ebû Cehl'i karşıladı ve aralarında bir çekişme ve husûmet başladı. Bunun üzerine Umeyye, Sa'd'a:
— Ebû'l-Hakem'e (Ebû Cehl'e) karşı sesini yükseltme! Çünkü o, Mekke vâdîsi halkının seyyididir, dedi. Sa'd-ibn Muâz, Ebû Cehl'e hitâb ederek:
— Eğer sen beni Ka'be'yi tavaf etmekten men' edersen, vallahi ben de sana (daha ağırım yapar, Medine'deki) Şâm ticâret yolunu keserim! diye haykırdı. Bu sırada Umeyye, Sa'd'a:
— Sesini yükseltme, demeye ve Sa'd'ı tutmaya başladı. Bunun üzerine Sa'd, Umeyye'ye öfkelenerek:
— Sen de (Ebû Cehl'i koruyarak) beni tutma, bırak! Ben Muhammed'den işittim ki, kendisi seni öldüreceğim söylüyordu, dedi. Umeyye:
— Beni mi? diye sordu. Sa'd:
— Evet seni, dedi. Bunun üzerine Umeyye:
— Vallahi Muhammed birşey söylediği zaman yalan konuşmaz, dedi de (korku ve heyecan içinde) dönüp karısına gitti. Ve:
— (Yâ Ümme Safvân!) Yesribli kardeşimin bana ne dediğini bilir misin? diye yanıktı.Karısı:
— Ne söyledi? diye sordu. Umeyye:
— (Yesribli kardeşim) Sa'd: Muhammed'in Umeyye'yi ben öldüreceğim dediğim işittim diyor, diye cevâb verdi.Ümmü Safvân:
— Allah'a yemîn ederim ki, Muhammed yalan söylemez! diye Sa'd'ın haberini te'yîd etti.(Bir müddet sonra Bedir günü gelince) Mekkeliler'i bir nidâcı çağırıp onlar da Bedir'e çıktıkları zaman, karısı Ümmü Safvân, kocası Umeyye'ye:
— Yesribli dostun Sa'd'ın vaktiyle sana söylediği sözü hatırlamaz mısın? dedi. Umeyye de:
— (Vallahi Mekke'den çıkmam! diye) Kureyş ile Bedir'e çıkmamak istedi. Fakat Ebû Cehl,Umeyye'ye:
— Sen Mekke vadisinin eşrâfmdansın, bir iki gün olsun sefere katılıp yürü! deyip kandırdı Umeyye de onlarla iki gün yürüdü. Neticede Allah onu öldürdü

3634 – حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَأَيْتُ النَّاسَ مُجْتَمِعِينَ فِي صَعِيدٍ فَقَامَ أَبُو بَكْرٍ فَنَزَعَ ذَنُوبًا أَوْ ذَنُوبَيْنِ وَفِي بَعْضِ نَزْعِهِ ضَعْفٌ وَاللَّهُ يَغْفِرُ لَهُ ثُمَّ أَخَذَهَا عُمَرُ فَاسْتَحَالَتْ بِيَدِهِ غَرْبًا فَلَمْ أَرَ عَبْقَرِيًّا فِي النَّاسِ يَفْرِي فَرِيَّهُ حَتَّى ضَرَبَ النَّاسُ بِعَطَنٍ وَقَالَ هَمَّامٌ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَزَعَ أَبُو بَكْرٍ ذَنُوبًا أَوْ ذَنُوبَيْنِ

-....Abdullah ibn Umer(Ryden. Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "(Ru'yâmda) ınsanlarî bir meydanlıkta toplu olarak gördüm. O sırada Ebû Bekr kalktı. (Halkı sulamak için kuyudan) bir yâhud iki kova su çekti. Fakat Ebû Bekr'in su çekmesinde za'f ve güçlük vardı. Allah Ebû Bekr'i mağfiret etsin. Sonra bu kovayı Umer aldı. Ve alınca bu kova Umer'in elinde büyük bir kovaya dönüştü. Ben, insanların içinde Umer'in gördüğü işi işleyebilecek kuvvette kuvvetti ve kâmil bir kişi göremedim. En sonu insanlar o meydanı develerin sulak ve eylekyeri edindiler (yânî onun zamanında insanlar bir meydan bulup istirahat ettiler)".

Hemmâm ibn Münebbih de Ebû Hureyre'den söyledi ki, Peygamber (S): "Ebû Bekr iki kova su çekti" buyurmuştur

---

3633 - حَدَّثَنِي عَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو عُثْمَانَ قَالَ أُنْبِئْتُ أَنَّ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَام أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ أُمُّ سَلَمَةَ فَجَعَلَ يُحَدِّثُ ثُمَّ قَامَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأُمِّ سَلَمَةَ مَنْ هَذَا أَوْ كَمَا قَالَ قَالَتْ هَذَا دِحْيَةُ قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ ايْمُ اللَّهِ مَا حَسِبْتُهُ إِلَّا إِيَّاهُ حَتَّى سَمِعْتُ خُطْبَةَ نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخْبِرُ جِبْرِيلَ أَوْ كَمَا قَالَ قَالَ فَقُلْتُ لِأَبِي عُثْمَانَ مِمَّنْ سَمِعْتَ هَذَا قَالَ مِنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ

-...Bize Ebû Usmân Abdurrahmân en-Nehdî tahdîs edip şöyle dedi: Bana haber verildi ki,Cibrîl aleyhi's-selâm (bir insan güzeli olan Dıhyetu'l-Kelbî suretinde) Peygamber'in yanma gelmişti. Bu sırada Peygamber'in yanında (kadınlarından) Ümmü Seleme bulunuyordu. Cibrîl, Peygamber'le konuşmağa başladı. Sonra kalkıp gitti. Peygamber (S), Ümmü Seleme'ye: _ "Bu kimdir?" diye sordu, yâhud buna benzer bir soru söyledi.Ümmü Seleme:
— Bu, Dıhye'dir, dedi.Ümmü Seleme dedi ki: Allah'a yemîn ediyorum, Peygamber'in Cibril'den (aldığı vahyi sahâbîlere) haber vermek üzere yaptığı hutbesini işitinceye kadar ben Cibril'i hiç şübhesiz Dıhye sandım. Râvî: Ümmü Seleme böyle veyâhud buna benzer bir söz söyledi, dedi.in Süleyman ibn Tarhân dedi ki: Ben, Ebû Usmân'a: __ Sen bu hadîsi kimden işittin? Diye ordum.Ebû Usmân: '"
— Usâmetu'bnu Zeyd'den işittim, dedi

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى {يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ}

3635 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ الْيَهُودَ جَاءُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرُوا لَهُ أَنَّ رَجُلًا مِنْهُمْ وَامْرَأَةً زَنَيَا فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا تَجِدُونَ فِي التَّوْرَاةِ فِي شَأْنِ الرَّجْمِ فَقَالُوا نَفْضَحُهُمْ وَيُجْلَدُونَ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ كَذَبْتُمْ إِنَّ فِيهَا الرَّجْمَ فَأَتَوْا بِالتَّوْرَاةِ فَنَشَرُوهَا فَوَضَعَ أَحَدُهُمْ يَدَهُ عَلَى آيَةِ الرَّجْمِ فَقَرَأَ مَا قَبْلَهَا وَمَا بَعْدَهَا فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ ارْفَعْ يَدَكَ فَرَفَعَ يَدَهُ فَإِذَا فِيهَا آيَةُ الرَّجْمِ فَقَالُوا صَدَقَ يَا مُحَمَّدُ فِيهَا آيَةُ الرَّجْمِ فَأَمَرَ بِهِمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرُجِمَا قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَرَأَيْتُ الرَّجُلَ يَجْنَأُ عَلَى الْمَرْأَةِ يَقِيهَا الْحِجَارَةَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:'Kendilerine kitâb verdiklerimiz Ofnu (Peygamber'i) öz oğulları gibi tanırlar. Öyle iken içlerinden bir güruh, kendileri bilip durdukları hâlde, yine mutlakaa hakkı gülerler" (el-Bakara: 146)
-...Abdullah ibn Umer(R)'den (şöyle demiştir): Birtakım Yahûdîler (Medine'de) Rasûlullah'a geldiler de O'na içlerinden bir erkekle bir kadının zina ettiğini söylediler (ve ne hükmedersin? dediler).Rasûlullah (S) onlara:
— "Sizler recm hükmü hakkında Tevrat'ta ne buluyorsunuz?" diye sordu.Onlar:
— Biz zina edenleri teşhir ederiz, bunlar deynekle de döğülür-ler, dediler.Abdullah ibn Selâm bunlara:
— Yalan söylediniz! Tevrat'la, recm (âyeti) vardır, dedi. Bunun üzerine Tevrat'ı getirdiler ve kitabı açtılar. Yahûdîler' den birisi (Abdullah ibn Surya) elini recm âyeti üzerine koydu da ondan önceki ve sonraki âyetleri okumağa başladı. Abdullah ibn Selâm, ona:
— Elini kaldır! dedi. O da elini kaldırınca recm âyeti görülüverdi.Yahûdîler:
— Yâ Muhammed! Abdullah ibn Selâm doğru söylemiştir: Tevratta. recm âyeti vardır, dediler.Akabinde subût üzerine Rasûlullah bunların recm olunmalarına hüküm ve emretti. Abdullah ibn Unıer: Ben o Yahûdî erkeğini, taşlardan kadını korumak için kadının üzerine kapanıyor hâlde gördüm, demiştir

---

بَاب سُؤَالِ الْمُشْرِكِينَ أَنْ يُرِيَهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آيَةً فَأَرَاهُمْ انْشِقَاقَ الْقَمَرِ

3636 - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ انْشَقَّ الْقَمَرُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شِقَّتَيْنِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اشْهَدُوا

(Mekke'deki) Müşriklerin Peygamber(S)'Den Bîr Âyet İstemeleri Ve O'nun Da Kendilerine Ayın İkiye Bölünmesini Göstermesi Babı

-...Abdullah ibn Mes'ûd (R): Rasûlullah (S) zamanında ay iki yarıya bolünde de Peygamber(S): "Şâhid olunuz!" buyurdu, demiştir.

3637 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يُونُسُ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ح و قَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ حَدَّثَهُمْ أَنَّ أَهْلَ مَكَّةَ سَأَلُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُرِيَهُمْ آيَةً فَأَرَاهُمْ انْشِقَاقَ الْقَمَرِ

-....(Buradaki iki senedle gelen hadîste) Enes ibn Mâlik (R) râvîlerine: Mekke ehli Rasûlullah(S)'tan, bir âyet (yânî bir mu'-cize) göstermesini istediler, O da kendilerine ayın ikiye bölünmesini gösterdi, diye tahdîs etmiştir.

3638 - حَدَّثَنِي خَلَفُ بْنُ خَالِدٍ الْقُرَشِيُّ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ مُضَرَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ عِرَاكِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ الْقَمَرَ انْشَقَّ فِي زَمَانِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Abdullah ibn Abbâs(R)'tan: O: Peygamber (S) zamanında ay ikiye bölündü, demiştir-.

3639 - بَاب حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا مُعَاذٌ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلَيْنِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَا مِنْ عِنْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي لَيْلَةٍ مُظْلِمَةٍ وَمَعَهُمَا مِثْلُ الْمِصْبَاحَيْنِ يُضِيئَانِ بَيْنَ أَيْدِيهِمَا

فَلَمَّا افْتَرَقَا صَارَ مَعَ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا وَاحِدٌ حَتَّى أَتَى أَهْلَهُ

-...Bize Enes (R) şöyle tahdîs eıti: Peygamber'in sahâbîlerinden iki kişi, karanlık bir gecede Peygamber'in yanından çıktılar. Onların beraberlerinde önlerini ışıklandıran iki kandil benzeri şeyler vardı ki, bu iki zât birbirlerinden ayrıldıkları zaman onlardan herbi-rinin beraberinde tâ ailesine gelinceye kadar bir ışık verici oldu

---

3640 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا قَيْسٌ سَمِعْتُ الْمُغِيرَةَ بْنَ شُعْبَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَزَالُ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي ظَاهِرِينَ حَتَّى يَأْتِيَهُمْ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ ظَاهِرُونَ

-....Kays (ibn Ebî Hazım) şöyle tahdîs etmiştir: Ben el-Mugîre ibn Şu'be'den işittim, Peygamber (S): "Ümmetimden birtakım insanlar gâlib gelmekte devam edeceklerdir. Onlar bu gâlib hâlde bulunurlarken, Allah'ın emri onlara gelecektir" buyurmuştur

---

3641 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ جَابِرٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَيْرُ بْنُ هَانِئٍ أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاوِيَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَزَالُ مِنْ أُمَّتِي أُمَّةٌ قَائِمَةٌ بِأَمْرِ اللَّهِ لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَذَلَهُمْ وَلَا مَنْ خَالَفَهُمْ حَتَّى يَأْتِيَهُمْ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ عَلَى ذَلِكَ قَالَ عُمَيْرٌ فَقَالَ مَالِكُ بْنُ يُخَامِرَ قَالَ مُعَاذٌ وَهُمْ بِالشَّأْمِ فَقَالَ مُعَاوِيَةُ هَذَا مَالِكٌ يَزْعُمُ أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاذًا يَقُولُ وَهُمْ بِالشَّأْمِ

-....Bana Umeyr ibn Amr ibn Hânî' tahdîs etti ki, kendisi Muâviye'den şöyle derken işitmiştir:Ben Peygamber (S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "Benim ümmetimden bir topluluk Allah'ın emirlerim yerine getirmekte devam edecektir. Onlara yardımdan çekinenler ve onlara muhalefet edenler bu taifeye zarar veremiyecek, Allah'ın (kıyamet) emri onlara gelinceye kadar, onlar bu gâlib ve muzaffer hâl üzere olacaklardır". Umeyr dedi ki: Mâlik ibn Yuhâmir şöyle dedi: Muâz ibn Cebel: O Allah'ın emrini yerine getirenler Şam'da ikaamet edecekler, dedi. Muâviye ibn Ebî Sufyân: Bu Mâlik ibn Yuhâmir, Muâz'dan: "Onlar Şam'da olacaklar" darken işittiğini söylüyor, demiştir

---

3642 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا شَبِيبُ بْنُ غَرْقَدَةَ قَالَ سَمِعْتُ الْحَيَّ يُحَدِّثُونَ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَاهُ دِينَارًا يَشْتَرِي لَهُ بِهِ شَاةً فَاشْتَرَى لَهُ بِهِ شَاتَيْنِ فَبَاعَ إِحْدَاهُمَا بِدِينَارٍ وَجَاءَهُ بِدِينَارٍ وَشَاةٍ فَدَعَا لَهُ بِالْبَرَكَةِ فِي بَيْعِهِ وَكَانَ لَوْ اشْتَرَى التُّرَابَ لَرَبِحَ فِيهِ قَالَ سُفْيَانُ كَانَ الْحَسَنُ بْنُ عُمَارَةَ جَاءَنَا بِهَذَا الْحَدِيثِ عَنْهُ قَالَ سَمِعَهُ شَبِيبٌ مِنْ عُرْوَةَ فَأَتَيْتُهُ فَقَالَ شَبِيبٌ إِنِّي لَمْ أَسْمَعْهُ مِنْ عُرْوَةَ قَالَ سَمِعْتُ الْحَيَّ يُخْبِرُونَهُ عَنْهُ وَلَكِنْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْخَيْرُ مَعْقُودٌ بِنَوَاصِي الْخَيْلِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ قَالَ وَقَدْ رَأَيْتُ فِي دَارِهِ سَبْعِينَ فَرَسًا قَالَ سُفْيَانُ يَشْتَرِي لَهُ شَاةً كَأَنَّهَا أُضْحِيَّةٌ

Sufyân ibn Uyeyne dedi ki: el-Hasen ibnu Umâre bu hadîsi bize Şebîb ibn Garkade'den getirirdi.el-Hasen ibn Umâre: Bu hadîsi Şebîb, Urve el-Bârıkî'den işitti, demiştir. Sufyân şöyle dedi: Ben Şebîb'e geldim. Şebîb: Ben bu hadîsi Urve el-Bârıkî'den işitmedim, fakat ben hadîsi el-Bârıkîler topluluğundan işittim, onlar hadîsi Urve'den haber veriyorlardı, dedi. Yine Şebîb: (Ben geçen hadîsi Urve'den işitmedim) lâkin ben Urve'den şöyle derken işittim: Ben Peygam-ber(S)'den işittim: "Atın alnına dökülen saçlarında kıyamet gününe kadar hayır düğümlüdür (hayır; ecr ve ganîmettir)" buyuruyordu. Şebîb: Ben Urve'nin evinde yetmiş tane at görmüşümdür, dedi. Sufyân: Urve el-Bârıkî, Peygamber'e kurbanlık bir koyun satın alıyordu, demiştir.

3644 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْخَيْلُ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

-....İbn Umer(R)'den: Rasûlullah (S): "Atların alınlarına dökülen saçlarında kıyamet gününe kadar hayır düğümlüdür" buyurmuştur.

3645 - حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ

-.......Ebu't-Teyyâh şöyle demiştir: Ben Enes(R)'ten işittim; Peygamber (S): "Atların alınlarına dökülen saçlarında hayır düğümlüdür" buyurmuştur

---

3646 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْخَيْلُ لِثَلَاثَةٍ لِرَجُلٍ أَجْرٌ وَلِرَجُلٍ سِتْرٌ وَعَلَى رَجُلٍ وِزْرٌ فَأَمَّا الَّذِي لَهُ أَجْرٌ فَرَجُلٌ رَبَطَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأَطَالَ لَهَا فِي مَرْجٍ أَوْ رَوْضَةٍ وَمَا أَصَابَتْ فِي طِيَلِهَا مِنْ الْمَرْجِ أَوْ الرَّوْضَةِ كَانَتْ لَهُ حَسَنَاتٍ وَلَوْ أَنَّهَا قَطَعَتْ طِيَلَهَا فَاسْتَنَّتْ شَرَفًا أَوْ شَرَفَيْنِ كَانَتْ أَرْوَاثُهَا حَسَنَاتٍ لَهُ وَلَوْ أَنَّهَا مَرَّتْ بِنَهَرٍ فَشَرِبَتْ وَلَمْ يُرِدْ أَنْ يَسْقِيَهَا كَانَ ذَلِكَ لَهُ حَسَنَاتٍ وَرَجُلٌ رَبَطَهَا تَغَنِّيًا وَسِتْرًا وَتَعَفُّفًا وَلَمْ يَنْسَ حَقَّ اللَّهِ فِي رِقَابِهَا وَظُهُورِهَا فَهِيَ لَهُ كَذَلِكَ سِتْرٌ وَرَجُلٌ رَبَطَهَا فَخْرًا وَرِيَاءً وَنِوَاءً لِأَهْلِ الْإِسْلَامِ فَهِيَ وِزْرٌ وَسُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْحُمُرِ فَقَالَ مَا أُنْزِلَ عَلَيَّ فِيهَا إِلَّا هَذِهِ الْآيَةُ الْجَامِعَةُ الْفَاذَّةُ {فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ}

-... Ebû Hureyre(R)'den: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:"At ırkı üç sınıf kimse içindir; Bir adam için sırf ecirdir. Bir adam için (ihtiyâcına) bir perdedir.Bir adam için de günâhtır. At kendisi için ecir ve sevâb olan kimse, öyle bir kimsedir ki, o, atını Allah yolunda (cihâd için) bağlamıştır. Atının ayağının bağını da bol otlu geniş bir sahada veya çayırlıkta uzatmıştır. Bu bol otlu sahadan veya çayırlıktan atın bu uzun ipinde iken yediği her ot, at sahibi için birer hasenedir; iyiliktir. Hele bir de atın ipi kopsa da şahlanarak (ön ayaklarını kaldırıp) bir veya iki mil çeviklikle koşsa, yerde tırnaklarının bıraktığı izleri ve onun gübreleri de sahibi için hasenat olur. Bir de hayvan (bu arada) bir nehre uğrayıp da ondan içerse, sahibi sulamak istememiş olsa bile- bu su da sâhibî için haseneler olur; bu da onun için büyük bir sevâbdır. Bir kimse de atını (onunla kazanmak), halktan müstağni olmak, iffetini muhafaza etmek için bağlar da sonra o kimse gerek hayvanlarının üzerindeki Allah hakkı(o\an zekâtı)m, gerek arkalarına gücünden fazla yüklememeyi unutmazsa, bu at da o kimse için (fakirliğe karşı) bir perdedir. Bir kimse de atını öğünmek için, riya için, müslümânlara düşmanlık için bağlar; bu hayvan da onun için büyük bir vebaldir". Peygamber'e eşekler soruldu da, Peygamber (S): "Eşekler hakkında bana her hükmü cami* bir vecize olan şu âyetten başka birşey indirilmedi: İşte kim zerre ağırlığınca bir hayır yapıyor idiyse onu görecek. Kim de zerre ağırlığınca şerr yapıyor idiyse onu görecek" (ez-Zilzâl: 7-8)

3647 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدٍ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ صَبَّحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ بُكْرَةً وَقَدْ خَرَجُوا بِالْمَسَاحِي فَلَمَّا رَأَوْهُ قَالُوا مُحَمَّدٌ وَالْخَمِيسُ وَأَحَالُوا إِلَى الْحِصْنِ يَسْعَوْنَ فَرَفَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَيْهِ وَقَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ خَرِبَتْ خَيْبَرُ إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ

-....Enes ibn Mâlik(R) şöyle diyordu:Rasûlullah (S) Hayber'e erkenden baskın yaptı.Hayberliler (başlarına geleceklerden habersiz) kazma ve kürekleriyle tarlalarına doğru çıkmışlardı.Rasûlul-lah'ı görünce:
— İşte Muhammed ve ordu! dediler ve koşa koşa kalelerine döndüler.Bu sırada Peygamber (S) ellerini kaldırdı da:
— "Allâhu Ekber (Allah büyüktür), Hayber harâb oldu (yâhud: Harâb olsun)! Biz bir kavmin yurduna indik mi, inzâr edilmiş olanların hâli yaman olur' buyurdu

---

3648 - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي الْفُدَيْكِ عَنْ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي سَمِعْتُ مِنْكَ حَدِيثًا كَثِيرًا فَأَنْسَاهُ قَالَ ابْسُطْ رِدَاءَكَ فَبَسَطْتُ فَغَرَفَ بِيَدِهِ فِيهِ ثُمَّ قَالَ ضُمَّهُ فَضَمَمْتُهُ فَمَا نَسِيتُ حَدِيثًا بَعْدُ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir:
— Yâ Rasülallah! Ben Sen'den birçok hadîs işittim, akabinde onları unutuyorum, dedim.Rasûlullah (S):
— "Ridânı yay!" buyurdu.Yaydım. Kendisi eliyle birşey avuçlayıp ridânın içine attı. Sonra:

— "Topla!" diye emretti.Ben ridâmı topladım. İşte ondan sonra artık hiçbir hadîsi unutmadım

---

بَاب فَضَائِلِ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وَمَنْ صَحِبَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ رَآهُ مِنْ الْمُسْلِمِينَ فَهُوَ مِنْ أَصْحَابِهِ

3649 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ فَيَغْزُو فِئَامٌ مِنْ النَّاسِ فَيَقُولُونَ فِيكُمْ مَنْ صَاحَبَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَقُولُونَ نَعَمْ فَيُفْتَحُ لَهُمْ ثُمَّ يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ فَيَغْزُو فِئَامٌ مِنْ النَّاسِ فَيُقَالُ هَلْ فِيكُمْ مَنْ صَاحَبَ أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَقُولُونَ نَعَمْ فَيُفْتَحُ لَهُمْ ثُمَّ يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ فَيَغْزُو فِئَامٌ مِنْ النَّاسِ فَيُقَالُ هَلْ فِيكُمْ مَنْ صَاحَبَ مَنْ صَاحَبَ أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَقُولُونَ نَعَمْ فَيُفْتَحُ لَهُمْ

Ve Müslümanlardan Peygamber İle Sohbet Eden Yâhud O'nu Gören Kimse, O'nun Sahâbîlerindendir

-... Amr ibn Dînâr şöyle demiştir: Ben Câbir ibn Abdillah(R)'tan işittim, şöyle diyordu: Bize Ebû Saîd el-Hudrî (R) tahdîs edip şöyle dedi: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:"îmanlar üzerine bir zaman gelir ki, o zamanda insanlardan bir cemâat gaza eder. Onlara:
— İçinizde Peygamber'le sohbet eden kimse var mıdır? diye sorarlar.Onlar da:
— Evet vardır! diye cevâb verirler.Nihayet (ordu içindeki sahâbîye hürmeten zafer kapısı) onlara açılır.Sonra insanlar üzerine bir zaman daha gelir. İnsanlardan bir gurup daha gaza eder. Onlara da:
— İçinizde Peygamber'in sahâbîleriyle görüşen kimse var mıdır? diye sorulur. Onlar da:
— Evet var! diye cevâb verirler; onlara da fetih müyesser olur. Sonra insanlar üzerine bir zaman daha gelir, yine bir topluluk harb ederler. Onlara da:
— İçinizde Peygamber'in sahâbîlerini gören ile görüşen tabiî kimse var mıdır? diye sorulur.Bu defa onlar da: — Evet vardır! derler; onlara da fetih müyesser olur"

3650– حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا النَّضْرُ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ سَمِعْتُ زَهْدَمَ بْنَ مُضَرِّبٍ سَمِعْتُ عِمْرَانَ بْنَ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرُ أُمَّتِي قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ قَالَ عِمْرَانُ فَلَا أَدْرِي أَذَكَرَ بَعْدَ قَرْنِهِ قَرْنَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا ثُمَّ إِنَّ بَعْدَكُمْ قَوْمًا يَشْهَدُونَ وَلَا يُسْتَشْهَدُونَ وَيَخُونُونَ وَلَا يُؤْتَمَنُونَ وَيَنْذُرُونَ وَلَا يَفُونَ وَيَظْهَرُ فِيهِمْ السِّمَنُ

-....Ebû Cemre şöyle demiştir: Ben Zehdem ibn Mudarrib'den işittim, şöyle dedi: Ben İmrân ibn Husayn(R)'dan işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S): "Ümmetimin hayırlısı, benim asrımdır. Sonra onlara yakın olan(tab'û)lardır. Sonra onlara yakın olanlardır" buyurdu. İmrân: Rasûlullah, kendi asrından sonra (hayırlı olarak) iki asır mı, yoksa üç asır mi zikretti bilmiyorum, demiştir.RasûluÎlah devamla: "Sizden sonra bir kavim gelecektir ki, bunlar şehâdet etmeleri istenmeden şehâdet edecekler, bunlar hıyanet edecekler, kendilerine i'timâd edilmeyecek, yine bunlar adak adayacaklar, fakat adaklarını yerine getirmeyecekler. Artık bunlarda (aşırı yemek içmek hayâtın gayesi olduğundan) semizlenme meydana gelecektir" buyurmuştur

---

3651– حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَيْرُ النَّاسِ قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ يَجِيءُ قَوْمٌ تَسْبِقُ شَهَادَةُ أَحَدِهِمْ يَمِينَهُ وَيَمِينُهُ شَهَادَتَهُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ وَكَانُوا يَضْرِبُونَنَا عَلَى الشَّهَادَةِ وَالْعَهْدِ وَنَحْنُ صِغَارٌ

-...Abdullah ibn Mes'ûd(R)'dan: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "İnsanların hayırlısı benim asrımdır. Sonra onlara yakın olanlardır (yânî tâbiîler'dir). Sonra onlara yakın olanlardır. Sonra bir kavim gelir ki, onlardan birinin şehâdeti (ihtiras ile) yeminine; ye-mîni de şehâdetinin önüne geçer".Hadîsin râvîlerinden İbrâhîm en-Nahaî: Bizler çocuk iken velîlerimiz bizi "Eşhedü billahi.." gibi şehâdet sözlerimizden ve "Allah ile ahdim olsun" şeklindeki ahd sözlerimizden dolayı döverlerdi, demişti

---

بَاب مَنَاقِبِ الْمُهَاجِرِينَ وَفَضْلِهِمْ مِنْهُمْ أَبُو بَكْرٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي قُحَافَةَ التَّيْمِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنْ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ هُمْ الصَّادِقُونَ } وَقَالَ اللَّهُ { إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِلَى قَوْلِهِ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا } قَالَتْ عَائِشَةُ وَأَبُو سَعِيدٍ وَابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْغَارِ

Muhacirlerin Menkabelerî Ve Üstünlükleri Babı: Ebû Bekr Abdullah ibnu Ebî Kuhâfe et- Teymî (R) Muhâcirler'dendir. Ve Yüce Allah'ın şu kavli: "Allah'ın, memleketler ahâlîsinden Peygamber'ine verdiği fey', Allah'a, Peygamberine, hısımlara, *" yetimlere, yoksullara, yolda kalanlara âiddir. Tâ ki (bu mallar) içinizden (yalnız) zenginler arasında dolaşan bir devlet olmasın.." (el-Ha$r: ve Allah şöyle buyurdu: "[Ey îmân edenler, ne oldunuz ki, size: Allah yolunda elbirlik gazaya çıkın denildiği zaman yere (mıhlanıp) ağırlaştınız? Ahiretten (vazgeçip yalnız) dünyâ hayâtına mı razı oldunuz?Fakat bu dünyâ hayâtının fâidesi âhiretin yanında pek azdır.] Eğer siz O*na (Rasûlü'ne) yardım etmezseniz, kâfirler O'nu (Mekke'den) çıkardıkları zaman bizzat Allah Oyna yardım etmişti. İkinin ikincisinden ibaretti. O zaman bunlar mağaradaydılar. Peygamber o vakit arkadaşına: Tasalanma. Allah, hiç şübhe yok, bizimle beraberdir diyordu. [Allah O'nun üzerine sekînetini indirmiş, O*nu I görmediğiniz ordularla te 'yîd etmiş, kâfirlerin kelimesini I alçaltmıştı. Allah'ın kelimesi ise; o, çok yücedir. Allah mutlak gâlibdir, yegâne hüküm ve hikmet sahibidir]" (et-Tevbe: 38-41) Âişe, Ebû Saîd, İbn Abbâs (R): (Mekke'den Medine'ye' doğru çıktıkları zaman) Ebû Bekr Mağara'da Peygamberin beraberinde idi, demişlerdir

---

3652- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ قَالَ اشْتَرَى أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مِنْ عَازِبٍ رَحْلًا

بِثَلَاثَةَ عَشَرَ دِرْهَمًا فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ لِعَازِبٍ مُرْ الْبَرَاءَ فَلْيَحْمِلْ إِلَيَّ رَحْلِي فَقَالَ عَازِبٌ لَا حَتَّى تُحَدِّثَنَا كَيْفَ صَنَعْتَ أَنْتَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ خَرَجْتُمَا مِنْ مَكَّةَ وَالْمُشْرِكُونَ يَطْلُبُونَكُمْ قَالَ ارْتَحَلْنَا مِنْ مَكَّةَ فَأَحْيَيْنَا أَوْ سَرَيْنَا لَيْلَتَنَا وَيَوْمَنَا حَتَّى أَظْهَرْنَا وَقَامَ قَائِمُ الظَّهِيرَةِ فَرَمَيْتُ بِبَصَرِي هَلْ أَرَى مِنْ ظِلٍّ فَآوِيَ إِلَيْهِ فَإِذَا صَخْرَةٌ أَتَيْتُهَا فَنَظَرْتُ بَقِيَّةَ ظِلٍّ لَهَا فَسَوَّيْتُهُ ثُمَّ فَرَشْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهِ ثُمَّ قُلْتُ لَهُ اضْطَجِعْ يَا نَبِيَّ اللَّهِ فَاضْطَجَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ انْطَلَقْتُ أَنْظُرُ مَا حَوْلِي هَلْ أَرَى مِنْ الطَّلَبِ أَحَدًا فَإِذَا أَنَا بِرَاعِي غَنَمٍ يَسُوقُ غَنَمَهُ إِلَى الصَّخْرَةِ يُرِيدُ مِنْهَا الَّذِي أَرَدْنَا فَسَأَلْتُهُ فَقُلْتُ لَهُ لِمَنْ أَنْتَ يَا غُلَامُ قَالَ لِرَجُلٍ مِنْ قُرَيْشٍ سَمَّاهُ فَعَرَفْتُهُ فَقُلْتُ هَلْ فِي غَنَمِكَ مِنْ لَبَنٍ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ فَهَلْ أَنْتَ حَالِبٌ لَنَا قَالَ نَعَمْ فَأَمَرْتُهُ فَاعْتَقَلَ شَاةً مِنْ غَنَمِهِ ثُمَّ أَمَرْتُهُ أَنْ يَنْفُضَ ضَرْعَهَا مِنْ الْغُبَارِ ثُمَّ أَمَرْتُهُ أَنْ يَنْفُضَ كَفَّيْهِ فَقَالَ هَكَذَا ضَرَبَ إِحْدَى كَفَّيْهِ بِالْأُخْرَى فَحَلَبَ لِي كُثْبَةً مِنْ لَبَنٍ وَقَدْ جَعَلْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِدَاوَةً عَلَى فَمِهَا خِرْقَةٌ فَصَبَبْتُ عَلَى اللَّبَنِ حَتَّى بَرَدَ أَسْفَلُهُ فَانْطَلَقْتُ بِهِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَافَقْتُهُ قَدْ اسْتَيْقَظَ فَقُلْتُ اشْرَبْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَشَرِبَ حَتَّى رَضِيتُ ثُمَّ قُلْتُ قَدْ آنَ الرَّحِيلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ بَلَى فَارْتَحَلْنَا

وَالْقَوْمُ يَطْلُبُونَنَا فَلَمْ يُدْرِكْنَا أَحَدٌ مِنْهُمْ غَيْرُ سُرَاقَةَ بْنِ مَالِكِ بْنِ جُعْشُمٍ عَلَى فَرَسٍ لَهُ فَقُلْتُ هَذَا الطَّلَبُ قَدْ لَحِقَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ { لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا }

-....el-Berâ (R) şöyle demiştir: Ebû Bekr (R) Âzib'den onüç dirhem mukaabilinde bir binek devesi satın aldı. Akabinde Ebû Bekr, (babam) Âzib'e hitaben:
— (Oğlun) el-Berâ'ya emret de devemi bana naklediversin! dedi.Âzib:
— Bu isteğin olmaz. Ancak sen ve Rasûlullah beraberce Mekke'den Medine'ye doğru yola çıktığınız zaman, müşrikler de sizi ara-maktalarken nasıl yaptığınızı bize anlatırsan olur, dedi. Ebû Bekr şöyle dedi:
— Mekke'den hareket ettik. Bütün gecemizi ve gündüzümüzü ihya ettik, yâhud yürüdük. Nihayet sıcak vakte girdik. Güneş gündüzün yansına gelip dikildi. Ben, kendisine sığınıp barınabileceğimiz bir gölge görebilir miyim diye etrafa bir göz attım. Büyük bir kaya gördüm. O'nun yanına geldim ve onun kalan gölgesine baktım. Oradan bir yeri düzelttim. Sonra orayı Peygamber için döşedim. Sonra O'na:
— Yâ Nebiyyallah, yat! dedim. Peygamber yattı. Sonra ben, etrafıma bakmak üzere, arayıcılardan herhangi bir kimse görür müyüm diye gittim. Derken koyunlarım bulunduğumuz kayaya doğru sürüp getirmekte olan bir koyun çobanı ile karşılaştım. O da bizim gibi o kayanın gölgesinden.faydalanmak istiyordu. Ona sorup:
— Sen kimin çobanısın ey delikanlı? dedim.
— Kureyş'ten bir adamın çobanıyım, dedi ve onun ismini söyledi.Ben onun söylediği adamı tanıdım. Sonra:
— Senin koyunlarında süt var mı? dedim. O:
— Evet vardır, dedi. Ben:
— Sen bize süt sağar mısın? dedim. O:
— Evet sağarım, dedi; Ben ona emrettim de o sürüsünden bir koyunu durdurup tuttu. Sonra ona, koyunun memesini tozlardan silkelemesini emrettim. Sonra da ona ellerini silkeleyip temizlemesini emrettim. Avuçlarından birini diğerine şöylece vurup silkeledi. Ve çoban benim için bir adam kandıracak kadar az bir süt sağdı. Ben Rasûlullah için ağzında bir bez parçası olan deriden bir su kabı yapmıştım. Ondan sütün üzerine biraz su döktüm, hattâ süt kabının aşağısı serinledi. Akabinde o süt kabını Peygamber'in yanına götürdüm ve kendisini uyanmış buldum. O'na:
— İç yâ Rasûlallah! dedim.Rasûlullah içti, ben de bundan hoşnûd oldum. Sonra :
— Hareket etme vakti gelmiştir yâ Rasûlallah! dedim. O:
— "Evet" dedi ve hareket ettik. Kureyşliler bizi arıyorlardı. Bize onlardan atının üzerinde Surâ-katu'bnu Mâlik ibn Cu'şum'dan başka hiçbir kimse erişmedi. Ben:
— İşte arayanlar bize yetiştiler yâ Rasûlallah! dedim.
— "La tahzen inne'llâhe maanâ- Tasalanma, çünkü Allah hiç şübhe yok bizimle beraberdir" (et-Tevbe: 40) dedi

---

3653 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ عَنْ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا فِي الْغَارِ لَوْ أَنَّ أَحَدَهُمْ نَظَرَ تَحْتَ قَدَمَيْهِ لَأَبْصَرَنَا فَقَالَ مَا ظَنُّكَ يَا أَبَا بَكْرٍ بِاثْنَيْنِ اللَّهُ ثَالِثُهُمَا

-....Ebû Bekr (R) şöyle demiştir: Biz mağarada iken (bizi aramağa çıkan müşrikler bize çok yaklaşmış, üstümüze gelmişlerdi). Ben:
- Yâ Rasûlallah! Bunlardan birisi eğilip de ayaklarının altına baksa bizi muhakkak görecekler, dedim. Rasûlullah (S): — "Yâ Ebâ Bekr! Üçüncüleri Allah olan iki kimseyi ne zannediyorsun?" dedi

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُدُّوا الْأَبْوَابَ إِلَّا بَابَ أَبِي بَكْرٍ قَالَهُ ابْنُ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3654 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمٌ أَبُو النَّضْرِ عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ

الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَطَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّاسَ وَقَالَ إِنَّ اللَّهَ خَيَّرَ عَبْدًا بَيْنَ الدُّنْيَا وَبَيْنَ مَا عِنْدَهُ فَاخْتَارَ ذَلِكَ الْعَبْدُ مَا عِنْدَ اللَّهِ قَالَ فَبَكَى أَبُو بَكْرٍ فَعَجِبْنَا لِبُكَائِهِ أَنْ يُخْبِرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ عَبْدٍ خُيِّرَ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ الْمُخَيَّرَ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ أَعْلَمَنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ أَمَنِّ النَّاسِ عَلَيَّ فِي صُحْبَتِهِ وَمَالِهِ أَبَا بَكْرٍ وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا غَيْرَ رَبِّي لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ وَلَكِنْ أُخُوَّةُ الْإِسْلَامِ وَمَوَدَّتُهُ لَا يَبْقَيَنَّ فِي الْمَسْجِدِ بَابٌ إِلَّا سُدَّ إِلَّا بَابُ أَبِي بَكْرٍ

Peygamberdin Şu Kavli Babı: "Ebû Bekr'in kapısından başka (mescide açılan) kapıları kapatınız". Bunu İbn Abbâs, Peygamber'den söyledi.tenir, yarı canınız tükenmeden varamayacağınız memleketlere kadar götürürler. Şübhesiz ki Rabb'iniz çok şefkatli, çok merhametlidir" (en-Nahl: 5-7).
-... Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) son hastalığında- insanlara bir hutbe yaptı da:
— "Allah bir kulunu dünyâ ile kendi yanında bulunan şeyler ara-' sında muhayyer bıraktı. O kul da Allah katındaki şeyleri tercih etti" buyurdu. Râvî dedi ki: (Bu söz üzerine) Ebû Bekr ağlamaya başladı. Biz, Rasûlullah'm muhayyer kılınmış bir kuldan haber vermesi sebebiyle onun ağlamasına hayret ettik. Meğer o muhayyer kılınan kul Rasûlullah'ın kendisi imiş, Ebû Bekr de o sözü en bilenimiz imiş. Rasûlullah (Ebû Bekr'i ağlar görünce):
— "Sohbeti (yânî arkadaşlığı) hususunda da, malı hususunda da insanların bana en çok vergisi olanı Ebû Bekr'dir. Bir halîl edinecek olaydım elbette Ebû Bekr'i bir halîl edinirdim. Lâkin İslâm yönünden meydana gelen kardeşlik ve sevgi (şahsî dostluktan daha faziletlidir). Mescidde Ebû Bekr'in kapısından başka kapatılmadık hiçbir kapı kalmasın"

بَاب فَضْلِ أَبِي بَكْرٍ بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3655– حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا نُخَيِّرُ بَيْنَ النَّاسِ فِي زَمَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنُخَيِّرُ أَبَا بَكْرٍ ثُمَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ ثُمَّ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ

Peygamberden Sonra Ebû Bekrin Fazileti Babı
-... Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Biz, Peygamber(S)'in hayâtı zamanında: İnsanlar arasında fulân fulândan hayırlıdır, fulân da fulân kimseden hayırlıdır, diye konuşurduk. Neticede Ebû Bekr'i, sonra Umer ibnu'l-Hattâb'ı, sonra Usmân ibn Affân'ı (Allah onların hepsinden razı olsun) hayırlıdır, derdik

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا قَالَهُ أَبُو سَعِيدٍ

3656 – حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا مِنْ أُمَّتِي خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ وَلَكِنْ أَخِي وَصَاحِبِي

Peygamrer(S)'İn: "Eğer Bir Halîl Edinecek Olaydım..Kavli Babı Bunu Ebû Saîd (rivayet edip) söyledi.
-...İbn Abbâs(R)'tan: Peygamber(S): "Ümmetimden birini sevgisi samîmi ve silinmesi kaabil olmayan bir dost edinecek olsaydım, hiç şüphesiz Ebû Bekr'i edinirdim. Fakat o benim dîn kardeşim ve (hazarda, seferde) sahibim, arkadaşımdır" buyurmuştur.

3657 - حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ وَمُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ التَّبُوذَكِيُّ قَالَا حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ أَيُّوبَ وَقَالَ لَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُهُ خَلِيلًا وَلَكِنْ أُخُوَّةُ الْإِسْلَامِ أَفْضَلُ حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ أَيُّوبَ مِثْلَهُ

-...Eyyüb es-Sahtıyânî'den: o da İkrime'den; o da ibn Abbâs'tan gelen hadîste Peygamber (S): "Eğer bir halîl edinecek olsaydım, elbette onu (Ebû Bekr'i) halıl edinirdim. Fakat İslâm kardeşliği daha üstündür" buyurmuştur. el-Buhârî dedi ki: Bize Kuteybe tahdîs etti: Bize Abdulvahhâb, Eyyûb es-Sahtıyânî'den geçen hadîsin benzerini tahdîs etti

---

3658 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ كَتَبَ أَهْلُ الْكُوفَةِ إِلَى ابْنِ الزُّبَيْرِ فِي الْجَدِّ فَقَالَ أَمَّا الَّذِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُهُ أَنْزَلَهُ أَبًا يَعْنِي أَبَا بَكْرٍ

-...Abdullah ibn Ebî Muleyke şöyle demiştir: Bir kerre Küfe ahâlîsi (yânî Küfe kaadısı Abdullah ibn Utbe ibn Mes'ûd), Abdullah ibnu'z-Zubeyr'e, dedenin mîrâsı hakkında bir mektûb yazıp bu mes'-eleyi sordu. İbnu'z-Zubeyr de: Hakkında Rasûlullah(S)'ın "Eğer İslâm Ümmeti içinden bir kimseyi sâdık, samîmi dost edinecek olsaydım, muhakkak onu dost edinirdim" buyurmuş olduğu zât (yânî Ebû Bekr), dedeyi, mîrâs hükmünde baba yerine koymuştur, diye ce-vâb verdi

---

3659 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ وَمُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَا حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَتَتْ امْرَأَةٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَهَا أَنْ تَرْجِعَ إِلَيْهِ قَالَتْ أَرَأَيْتَ إِنْ جِئْتُ وَلَمْ أَجِدْكَ كَأَنَّهَا تَقُولُ الْمَوْتَ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ لَمْ تَجِدِينِي فَأْتِي أَبَا بَكْرٍ

-....Cubeyr ibn Mut'ım (R) şöyle demiştir: Bir kerre Peygamber(S)'in yanına bir kadın geldi. (Giderken) Peygamber kadına tekrar kendisine müracaat etmesini emretti. Kadın sanki Peygamber'in ölümünü ta'rîz ederek:
— Ben gelir de seni bulamazsam? diye sordu. Peygamber:
— "Şâyet beni bulamazsan Ebû Bekr'e müracaat ef'buyurdu

3660 - حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ أَبِي الطَّيِّبِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُجَالِدٍ حَدَّثَنَا بَيَانُ بْنُ بِشْرٍ عَنْ وَبَرَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ هَمَّامٍ قَالَ سَمِعْتُ عَمَّارًا يَقُولُ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا مَعَهُ إِلَّا خَمْسَةُ أَعْبُدٍ وَامْرَأَتَانِ وَأَبُو بَكْرٍ

-....Hemmâm (ibnu'l-Hâris en-Nahaî el-Kûfî) şöyle demiştir: Ben Ammâr-ibn Yâsir(R)'den işittim; o: Ben Rasûlullah(S)'ı gördüğümde, O'mın beraberinde (ilk müslümânlar olarak) beş köle, iki kadın, bir de Ebû Bekr'den başka kimse yoktu, diyordu

---

3661 - حَدَّثَنِي هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ وَاقِدٍ عَنْ بُسْرِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ عَائِذِ اللَّهِ أَبِي إِدْرِيسَ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ جَالِسًا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ أَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ آخِذًا بِطَرَفِ ثَوْبِهِ حَتَّى أَبْدَى عَنْ رُكْبَتِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَّا صَاحِبُكُمْ فَقَدْ غَامَرَ فَسَلَّمَ وَقَالَ إِنِّي كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ ابْنِ الْخَطَّابِ شَيْءٌ فَأَسْرَعْتُ إِلَيْهِ ثُمَّ نَدِمْتُ فَسَأَلْتُهُ أَنْ يَغْفِرَ لِي فَأَبَى عَلَيَّ فَأَقْبَلْتُ إِلَيْكَ فَقَالَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكَ يَا أَبَا بَكْرٍ ثَلَاثًا ثُمَّ إِنَّ عُمَرَ نَدِمَ فَأَتَى مَنْزِلَ أَبِي بَكْرٍ فَسَأَلَ أَثَّمَ أَبُو بَكْرٍ فَقَالُوا لَا فَأَتَى إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَلَّمَ فَجَعَلَ وَجْهُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَمَعَّرُ حَتَّى أَشْفَقَ أَبُو بَكْرٍ فَجَثَا عَلَى

رُكْبَتَيْهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَاللَّهِ أَنَا كُنْتُ أَظْلَمَ مَرَّتَيْنِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ بَعَثَنِي إِلَيْكُمْ فَقُلْتُمْ كَذَبْتَ وَقَالَ أَبُو بَكْرٍ صَدَقَ وَوَاسَانِي بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فَهَلْ أَنْتُمْ تَارِكُوا لِي صَاحِبِي مَرَّتَيْنِ فَمَا أُوذِيَ بَعْدَهَا

-....Ebu'd-Derdâ (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'in yanında oturuyordum.. Bu sırada Ebû Bekr, elbisesinin eteğini diz kapaklarını açıncaya kadar toplayarak (telâşla) çıkageldi. Peygamber bize:
— "Arkadaşınıza gelince, o birisiyle çekişmiş olacak" buyurdu. Ebû Bekr selâm verdi ve: .
— Yâ Rasûlallah! Benimle Hattâb oğlu arasında bir şey (bir çekişme) oldu. Ben bu çekişmede Umer'e tecâvüz ettim. Sonra pişman oldum da kendisinden beni affetmesini istedim. Fakat Umer Kabul etmedi. Ben de Sana geldim, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah üç kerre:
— "Allah seni mağfiret etsin yâ Ebâ Bekr!" dedi Sonra Umer de bu dargınlıktan pişman oldu da Ebû Bekrim evine gitti ve:
— Ebû Bekr burada mı? diye sordu. -Ev halkı:
— Hayır, burada değil, diye cevâb vermeleri üzerine, Umer de Peygamber'in huzuruna geldi ve O'na selâm verdi. Bu sırada Peygamber'in yüzü değişmeye başladı. Hattâ Ebû Bekr korktu da iki dizi üzerine çöktü ve iki kerre:
— Yâ Rasûlallah! Vallâhî bu işte Umer'den ziyâde ileriye gitmi-şimdir, dedi. Bunun üzerine Peygamber (hepimize hitaben):
— "Şübhesiz ki, Allah beni size peygamber göndermişti. Bunu size tebliğ ettiğimde hepiniz bana:'Yalan söyledin' demiştiniz- Ebû Bekr ise: 'Doğru söyledin' demiş ve bana canı ile, malı ile yâr ve yardımcı olmuştur*' buyurdu. Sonra Rasûlullah iki kerre:
— "Şimdi sizler benim bu dostumu, bu nisbeti ve bu hususiyeti, ile bana bırakırsınız değil mi?"buyurdu. Râvî Ebu'd-Derdâ: Ebû Bekr, hakkında Peygamber'in ortaya koyduğu bu büyütmeden sonra artık O'nun hatırı için hiç incitilmedi, demiştir

---

3662 - حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ الْمُخْتَارِ قَالَ خَالِدٌ الْحَذَّاءُ حَدَّثَنَا عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَهُ عَلَى جَيْشِ ذَاتِ السَّلَاسِلِ فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ أَيُّ النَّاسِ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ عَائِشَةُ فَقُلْتُ مِنْ الرِّجَالِ فَقَالَ أَبُوهَا قُلْتُ ثُمَّ مَنْ قَالَ ثُمَّ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَعَدَّ رِجَالًا

...Amr ibnu'1-Âs (R) şöyle tahdîs etmiştir: Peygamber (S) Amr'ı Zâtı Selâsil ordusu üzerine kumandan yapıp göndermişti. Amr dedi ki: Bu gazveden döndüğümüzde Peygamber'in huzuruna geldim ve:
— insanların hangisi sana en sevimlidir? diye sordum. Peygamber:
— "Âişe'dir" dedi. Ben:
— Erkeklerden en sevimli olan kimdir? dedim. Peygamber:
— "Âişe'nin babasıdır" buyurdu. Ben:
— Sonra kimdir? dedim. Peygamber:
— "Sonra Umer ibnu'l-Hattâb'dır" buyurup, birtakım adamların adlarını saydı

3663 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بَيْنَمَا رَاعٍ فِي غَنَمِهِ عَدَا عَلَيْهِ الذِّئْبُ فَأَخَذَ مِنْهَا شَاةً فَطَلَبَهُ الرَّاعِي فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ الذِّئْبُ فَقَالَ مَنْ لَهَا يَوْمَ السَّبُعِ يَوْمَ لَيْسَ لَهَا رَاعٍ غَيْرِي وَبَيْنَمَا رَجُلٌ يَسُوقُ بَقَرَةً قَدْ حَمَلَ عَلَيْهَا فَالْتَفَتَتْ إِلَيْهِ فَكَلَّمَتْهُ فَقَالَتْ إِنِّي لَمْ أُخْلَقْ لِهَذَا وَلَكِنِّي خُلِقْتُ لِلْحَرْثِ قَالَ النَّاسُ سُبْحَانَ اللَّهِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنِّي أُومِنُ بِذَلِكَ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا

-.......Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah (S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "Bir çoban, sürüsünün içinde bulunduğu sırada sürüye kurt saldırdı ve ondan bir koyun aldı. Çoban (ondan koyunu geri almak için) ardından araştırdı. Derken kurt çobana döndü de:
— Yırtıcı hayvan(ların sürüye saldıracağı o fitne) gününde, koyun sürüsünün benden başka çobanı bulunmayacak o günde, koyunu benden kim kurtarır? dedi. Ve yine bir adam bir sığırın üzerine yük yüklemiş olarak onu sevkeder giderken, sığır o kimseye yüzünü çevirdi de onunla kelâm edip:
— Ben bunun için yaratılmadım, lâkin ben tarla sürmek için yaratıldım, dedi ".(Râvî dedi ki:) İnsanlar (bu hikâyeden hayret ederek): — Subhânallah! dediler. Peygamber ise:
— "Ben bu hayvanların böyle söz söylediklerine inanıyorum; Ebû Bekr de, Umer ibnu'l-Hattâb da (inanıyorlar)" buyurdu

---

3664 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ الْمُسَيَّبِ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُنِي عَلَى قَلِيبٍ عَلَيْهَا دَلْوٌ فَنَزَعْتُ مِنْهَا مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ أَخَذَهَا ابْنُ أَبِي قُحَافَةَ فَنَزَعَ بِهَا ذَنُوبًا أَوْ ذَنُوبَيْنِ وَفِي نَزْعِهِ ضَعْفٌ وَاللَّهُ يَغْفِرُ لَهُ ضَعْفَهُ ثُمَّ اسْتَحَالَتْ غَرْبًا فَأَخَذَهَا ابْنُ الْخَطَّابِ فَلَمْ أَرَ عَبْقَرِيًّا مِنْ النَّاسِ يَنْزِعُ نَزْعَ عُمَرَ حَتَّى ضَرَبَ النَّاسُ بِعَطَنٍ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "Ben kendimi ru'yâmda üzerinde bir kova olan bir kuyu başında gördüm. O kuyudan Allah'ın dilediği kadar su çektim. Sonra kovayı Ebû Kuhâfe'nin oğlu aldı, o da kova ile bir yâhud iki kova su çekti. Ebû Kuhâfe oğlu Ebû Bekr 'in su çekmesinde bir zayıflık vardı. Allah Ebû Bekr'e bu za'fından dolayı mağfiret etsin. Sonra bu küçük kova büyük bir kovaya dönüştü. Onu Umer ibnu'l-Hattâb aldı. Ben insanlar içinde Umer'in çekişi gibi su çekebilecek kuvvette kavı ve kâmil bir kişi göremedim. Nihayet insanlar o kuyu başını develerin sulak ve eylek yeri edindiler"

3665 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ خُيَلَاءَ لَمْ يَنْظُرْ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ إِنَّ أَحَدَ شِقَّيْ ثَوْبِي يَسْتَرْخِي إِلَّا أَنْ أَتَعَاهَدَ ذَلِكَ مِنْهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّكَ لَسْتَ تَصْنَعُ ذَلِكَ خُيَلَاءَ قَالَ مُوسَى فَقُلْتُ لِسَالِمٍ أَذَكَرَ عَبْدُ اللَّهِ مَنْ جَرَّ إِزَارَهُ قَالَ لَمْ أَسْمَعْهُ ذَكَرَ إِلَّا ثَوْبَهُ

-.....Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah(S):
— "Kim giydiği elbisesini büyüklenerek (yerde) sürüklerse, kıyamet gününde Allah ona (rahmet bakışıyle) bakmaz" buyurdu. Ebû Bekr:
— Benim elbisemin iki tarafından birisi -ben onu sürünmekten korumazsam- muhakkak yerde sürünür (ne buyurursun)? diye sordu. Rasûlullah:
— ' 'Sen kaftanını sürüklemeyi büyüklenerek yapar değilsin" buyurdu.Hadîsin râvîlerinden Mûsâ ibn Ukbe, Sâlim'e:
— Abdullah ibn Umer: "Kim izârmı yerde sürüklerse" sözünü zikretti mi? diye sordu. Salim de:
— Ben babam Abdullah'tan ancak "Elbisesini" sözünü zikrettiğini işittim, demiştir

---

3666 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ أَنْفَقَ زَوْجَيْنِ مِنْ شَيْءٍ مِنْ الْأَشْيَاءِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ دُعِيَ مِنْ أَبْوَابٍ يَعْنِي الْجَنَّةَ يَا عَبْدَ اللَّهِ هَذَا خَيْرٌ فَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصَّلَاةِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الصَّلَاةِ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجِهَادِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الْجِهَادِ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصَّدَقَةِ

دُعِيَ مِنْ بَابِ الصَّدَقَةِ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصِّيَامِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الصِّيَامِ وَبَابِ الرَّيَّانِ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ مَا عَلَى هَذَا الَّذِي يُدْعَى مِنْ تِلْكَ الْأَبْوَابِ مِنْ ضَرُورَةٍ وَقَالَ هَلْ يُدْعَى مِنْهَا كُلِّهَا أَحَدٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَعَمْ وَأَرْجُو أَنْ تَكُونَ مِنْهُمْ يَا أَبَا بَكْرٍ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu:
—"Kim Allah yolunda (yânî Allah rızâsı için) şeylerden herhangi birşeyden çift sadaka verirse, kapılardan, yânî cennet kapılarından: Ey Allah'ın kulu! Bu kapı hayırlıdır! diye çağırılır. Her kim de devamlı namaz kılanlardan olursa, o da (cennetin) namaz kapısından çağırılır. Cihâd ehlinden olan ise cihâd kapısından çağırılır. Sadaka verenlerden olan kimse ise sadaka kapısından çağırılır. Oruç tutanlardan ise oruç kapısından ve Rey yân kapısından çağırılır". Ebû Bekr:
— Bu kapıların hepsinden çağırılan kimse üzerine bir zarar var mıdır? dedi.Yine Ebû Bekr:
— Yâ Rasûlallah, bir kimse bu kapıların hepsinden çağırılır mı? diye sordu. Rasûlullah:
— "Evet, hepsinden da'vet olunur ve ben senin onlardan olacağını ümîd ediyorum yâ Ebâ Bekr!" dedi

---

3667 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَاتَ وَأَبُو بَكْرٍ بِالسُّنْحِ قَالَ إِسْمَاعِيلُ يَعْنِي بِالْعَالِيَةِ فَقَامَ عُمَرُ يَقُولُ وَاللَّهِ مَا مَاتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ وَقَالَ عُمَرُ وَاللَّهِ مَا كَانَ يَقَعُ فِي نَفْسِي إِلَّا ذَاكَ وَلَيَبْعَثَنَّهُ اللَّهُ فَلَيَقْطَعَنَّ أَيْدِيَ رِجَالٍ وَأَرْجُلَهُمْ فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ فَكَشَفَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَبَّلَهُ قَالَ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي طِبْتَ حَيًّا وَمَيِّتًا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يُذِيقُكَ اللَّهُ الْمَوْتَتَيْنِ أَبَدًا ثُمَّ خَرَجَ فَقَالَ أَيُّهَا الْحَالِفُ عَلَى رِسْلِكَ فَلَمَّا تَكَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ جَلَسَ عُمَرُ فَحَمِدَ اللَّهَ أَبُو بَكْرٍ وَأَثْنَى عَلَيْهِ وَقَالَ أَلَا مَنْ كَانَ يَعْبُدُ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنَّ مُحَمَّدًا قَدْ مَاتَ وَمَنْ كَانَ يَعْبُدُ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ وَقَالَ { إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ } وَقَالَ { وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقِبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ } قَالَ فَنَشَجَ النَّاسُ يَبْكُونَ قَالَ وَاجْتَمَعَتْ الْأَنْصَارُ إِلَى سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ فِي سَقِيفَةِ بَنِي سَاعِدَةَ فَقَالُوا مِنَّا أَمِيرٌ وَمِنْكُمْ أَمِيرٌ فَذَهَبَ إِلَيْهِمْ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ وَأَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ فَذَهَبَ عُمَرُ يَتَكَلَّمُ فَأَسْكَتَهُ أَبُو بَكْرٍ وَكَانَ عُمَرُ يَقُولُ وَاللَّهِ مَا أَرَدْتُ بِذَلِكَ إِلَّا أَنِّي قَدْ هَيَّأْتُ كَلَامًا قَدْ أَعْجَبَنِي خَشِيتُ أَنْ لَا يَبْلُغَهُ أَبُو بَكْرٍ ثُمَّ تَكَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ فَتَكَلَّمَ أَبْلَغَ النَّاسِ فَقَالَ فِي كَلَامِهِ نَحْنُ الْأُمَرَاءُ وَأَنْتُمْ الْوُزَرَاءُ فَقَالَ حُبَابُ بْنُ الْمُنْذِرِ لَا وَاللَّهِ لَا نَفْعَلُ مِنَّا أَمِيرٌ وَمِنْكُمْ أَمِيرٌ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ لَا وَلَكِنَّا الْأُمَرَاءُ وَأَنْتُمْ الْوُزَرَاءُ هُمْ أَوْسَطُ الْعَرَبِ دَارًا وَأَعْرَبُهُمْ أَحْسَابًا فَبَايِعُوا عُمَرَ أَوْ أَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ فَقَالَ عُمَرُ بَلْ نُبَايِعُكَ أَنْتَ فَأَنْتَ سَيِّدُنَا وَخَيْرُنَا وَأَحَبُّنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخَذَ عُمَرُ بِيَدِهِ فَبَايَعَهُ وَبَايَعَهُ النَّاسُ فَقَالَ قَائِلٌ قَتَلْتُمْ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ فَقَالَ عُمَرُ قَتَلَهُ اللَّهُ وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَالِمٍ عَنْ الزُّبَيْدِيِّ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْقَاسِمِ أَخْبَرَنِي الْقَاسِمُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ شَخَصَ بَصَرُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ فِي الرَّفِيقِ الْأَعْلَى ثَلَاثًا وَقَصَّ الْحَدِيثَ قَالَتْ فَمَا كَانَتْ مِنْ خُطْبَتِهِمَا مِنْ خُطْبَةٍ إِلَّا نَفَعَ اللَّهُ بِهَا لَقَدْ خَوَّفَ عُمَرُ النَّاسَ وَإِنَّ فِيهِمْ لَنِفَاقًا فَرَدَّهُمْ اللَّهُ بِذَلِكَ ثُمَّ لَقَدْ بَصَّرَ أَبُو بَكْرٍ النَّاسَ الْهُدَى وَعَرَّفَهُمْ الْحَقَّ الَّذِي عَلَيْهِمْ وَخَرَجُوا بِهِ يَتْلُونَ { وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ إِلَى الشَّاكِرِينَ }

-... Bize Süleyman ibn Bilâl, Hişâm ibn Urve'den; o da Urvetu'bnu'z-Zubeyr'den; o da Peygamber'in zevcesi Âişe(R)'den tah-dîs etti (o, şöyle demiştir): Rasûlullah (S) vefat etti, Ebû Bekr,es-Sunh denilen yerde idi. Râvî İsmâîl: Âliye mevkiini kasdediyor, demiştir. Umer ayağa kalktı da:
— Vallahi Muhammed ölmedi, diyordu. Âişe dedi ki: Umer yine:
— Vallahi gönlüme şundan başka birşey vâki' olmuyor: Rasûlullah ölmedi ve Allah O'nu muhakkak (dünyâda) diriltecek de (O'na öldü diyen) bir takım adamların ellerini ve ayaklarım kesecektir! dedi. Ebû Bekr geldi. Rasûlullah'm yüzünden örtüyü açtı ve O'nu öptü de:
— Babam anam sana feda olsun. Sen ölü olarak da, diri olarak da tertemizsin. Nefsim elinde olan

Allah'a yemîn ederim ki, Allah sana ebeden iki ölüm taddırmayacaktır, dedi. Sonra odadan dışarıya çıktı da:
— Ey Rasûlullah'm ölmediğine yemîn eden adam, yavaş ol; acele etme! dedi. Ebû Bekr konuşunca Umer oturdu. Ebû Bekr Allah'a hamd ve sena etti de şöyle dedi:
— Dikkat edin! Kim Muharnmed'e tapıyorsa, bilsin ki Muhammed ölmüştür. Kim Allah'a ibâdet ediyorsa, bilsin ki Allah, ölmeyecek olan diridir. Yüce Allah O'na: "Muhakkak sen de öleceksin, onlar da elbet ölecekler*' (ez-zumen 30) buyurdu. Yine Allah şöyle buyurdu: "Muhammed bir rasûlden başka (birşey) değildir. Ondan evvel daha nice rasûller gelip geçmiştir. Şimdi O, ölür yâhud öldürülürse ökçelerinizin üstünde (geriye) mi döneceksiniz? Kim iki ökçesi üzerinde (ardına) dönerse, elbette Allah'a hiçbir şeyle zarar yapmış olmaz. Allah şükredenlere mükâfat verecektir" (Âiu imrân: 144). Râvî dedi ki: Bunun üzerine insanlar sessizce ağlamağa başladılar.Yine Râvî dedi ki: Bu sırada Ensâr, Benû Sâide sakîfesinde, Sa'd ibn Ubâde'nin yanında toplanmışlar ve:
— Bizden (Ensâr'dan) bir emîr, sizden (Muhâcirler'den) bir emir olsun, diyorlarmış.
Bunu haber alan Ebû Bekr es-Sıddîk, Umer ibnu'l-Hattâb ve Ebû Ubeydetu'bnu'l-Cerrâh onların yanına gittiler. Umer konuşmaya davrandı. Ebû Bekr onu susturdu. Umer:
— Vallahi ben bu davranışımla ancak benim hoşuma giden ve Ebû Bekr'in ulaşamayacağından korktuğum bir konuşmayı hazırlamak istedim, der idi.Sonra Ebû Bekr konuştu. O, insanların en belîğ söz söyleyeni olarak konuştu ve sözleri içinde:
— Biz(Kureyşli)ler emirler, sizler ise vezirlersiniz, dedi. . Bunun üzerine Habbâb ibnu'l-Munzir:
— Hayır vallahi bunu yapmayız. Bizden bir emîr, sizden bir emir olsun, dedi.Bunun üzerine Ebû Bekr:
— Hayır. Lâkin biz(Kureyşli)ler emirleriz, sizler vezîrler (yânî müsteşârlar)siniz. Kureyş yurtça Arablar'ın ortası_(yânî en şereflisi), haseblerce (yânî huylar ve fiillerce) de en çok ve en hâlis Arab olanlarıdır. Bu sebeble Umer'e yâhud Ebû Ubeyde'ye bey'at ediniz, dedi. Umer:
— Hayır, biz sana bey'at ediyoruz. Çünkü sen bizim seyyidimiz, hayırlımız ve Rasûlullah'a en sevgili olammızsın, dedi. Akabinde Umer, Ebû Bekr'in elini tutup ona bey'at etti, ardından insanlar da ona bey'at ettiler. Bu sırada Ensâr'dan biri:
— Siz Sa'd ibn Ubâde'yi öldürüyordunuz, dedi. Umer de:
— Onu Allah öldürsün, diye beddua etti. Abdullah ibn Salim, ez-Zubeydî'den söyledi: Abdurrahmân ibnu'l-Kaasım şöyle demiştir: Bana elKaasim haber verdi ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber'in (başı benim dizimde bulunduğu bir sırada üzerine bir baygınlık geldi. Sonra ayılınca) gözü açılıp evin tavanına doğru dikildi. Sonra üç defa:
— "Allah'ım beni er-ReJîku'I-A''lâ zümresine kat" diye duâ etti. Ve el-Kaasım ibn Muhammed, ölümle ilgili olan bu hadîsi (yânî Umer'in "Rasûlullah ölmedi" sözünü, Ebû Bekr'in "O öldü" sözünü ve iki âyetin okunmasını) tamâmiyle nakletti.. Âişe şöyle demiştir:
— Ebû Bekr ile Umer'in hutbelerinden her bir hutbe ile Allah muhakkak menfâat ihsan etmiştir.Yemîn olsun Umer bir takım adam- O'±ıtJ/*jiii .ı .i-ıuuı .ıuıve ları ellerini keseceğni sölemesiyle insanları korkutmuşur. Ve muhakkak onları içnde müafılı olacaktı Allah onlarıbununla hakka dödüdü Sonra muhakkak EbûBekr insanlara hidâet (yâıdoğu yolu) götermişve onlar da (onun söüve zikrolunan âeti okumasısebebiyle), âeti okuyarak ç .kı gitmişerdir: "Muhammed bir rasûden başa (birşy) değldir. Ondan evvel daha nice rasûler gelip geçişir. Şmdi O öü yâud ödüüüse, öçlerinizin ütüde (geriye) mi döeceksiniz? Kim iki öçsi üerinde (ardıa) döerse, elbette Allah'a hiçir şyle zarar yapmı . olmaz. Allah ş ukredenlere müâat verecektir" (Âu imrâ: 144)

3671 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا جَامِعُ بْنُ أَبِي رَاشِدٍ حَدَّثَنَا أَبُو يَعْلَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِيَّةِ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ قُلْتُ ثُمَّ مَنْ قَالَ ثُمَّ عُمَرُ وَخَشِيتُ أَنْ يَقُولَ عُثْمَانُ قُلْتُ ثُمَّ أَنْتَ قَالَ مَا أَنَا إِلَّا رَجُلٌ مِنْ الْمُسْلِمِينَ

-.......Muhammed ibnu'l-Hanefiyye şöyle demiştir: Ben babam Alî ibn Ebî Tâlib'e:
— Rasûlullah(S)'tan sonra insanların en hayırlısı hangisidir? diye sordum.. Babam:

— Ebû Bekr'dir, dedi. Ben:
— Sonra kimdir? dedim Babam:
— Sonra Umer'dir, dedi. Ben, "Usmân" denilmesinden korktum da:
— Umer'den sonra sensin, dedim. Babam:
— Ben müslümânlardan bir adam olmaktan başka birşey değilim, dedi

---

3672 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِالْبَيْدَاءِ أَوْ بِذَاتِ الْجَيْشِ انْقَطَعَ عِقْدٌ لِي فَأَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْتِمَاسِهِ وَأَقَامَ النَّاسُ مَعَهُ وَلَيْسُوا عَلَى مَاءٍ وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ فَأَتَى النَّاسُ أَبَا بَكْرٍ فَقَالُوا أَلَا تَرَى مَا صَنَعَتْ عَائِشَةُ أَقَامَتْ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبِالنَّاسِ مَعَهُ وَلَيْسُوا عَلَى مَاءٍ وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاضِعٌ رَأْسَهُ عَلَى فَخِذِي قَدْ نَامَ فَقَالَ حَبَسْتِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسَ وَلَيْسُوا عَلَى مَاءٍ وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ قَالَتْ فَعَاتَبَنِي وَقَالَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُولَ وَجَعَلَ يَطْعُنُنِي بِيَدِهِ فِي خَاصِرَتِي فَلَا يَمْنَعُنِي مِنْ التَّحَرُّكِ إِلَّا مَكَانُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى فَخِذِي فَنَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى أَصْبَحَ عَلَى غَيْرِ مَاءٍ فَأَنْزَلَ اللَّهُ آيَةَ التَّيَمُّمِ فَتَيَمَّمُوا فَقَالَ أُسَيْدُ بْنُ الْحُضَيْرِ مَا هِيَ بِأَوَّلِ بَرَكَتِكُمْ يَا آلَ أَبِي بَكْرٍ فَقَالَتْ عَائِشَةُ فَبَعَثْنَا الْبَعِيرَ الَّذِي كُنْتُ عَلَيْهِ فَوَجَدْنَا الْعِقْدَ تَحْتَهُ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah(S)'ın yaptığı seferlerin birinde beraberinde yola çıktık. Ya Beydâ'ya, ya da Zâtu'l-Ceyş'e vardığımızda (yanımda ariyet olan) bir gerdanlığım koptu. Onun aranması için Rasûlullah bekledi. İnsanlar da O'nunla beraber beklediler. Hâlbuki bir su yanında değillerdi; beraberlerinde de su yoktu. İnsanlar Ebû Bekr'e gelip:
— Âişe'nin yaptığını görüyor musun? Rasûlullah'ı da, O'nunla beraber insanları da (yollarından) alıkoydu. İnsanlar su başında değiller, yanlarında su da yok! dediler. Ebû Bekr yanıma geldi. Rasûlullah başını dizimin üzerine koyup uyumuştu. Ebû Bekr:
— Sen Rasûlullah'ı da, insanları da yolundan alıkoydun. Su başında değiller, yanlarında da su yok!dedi. Âişe dedi ki: Ebû Bekr beni azarladı ve Allah'ın, onun söylemesini istediği şeyleri söyledi, eli ile de böğrümü dürtmeye başladı. Beni kıpırdamaktan Rasûlullah'ın dizim üzerinde bulunmasından başka hiçbirşey men' etmiyordu. Rasûlullah sabah oluncaya kadar uyudu, hiç su yoktu. İşte bunun üzerine Allah, Teyemmüm (d-Mâide:6) âyetini indirdi. İnsanlar teyemmüm ettiler. Useyd ibn Hudayr (R):
— Yâ Ebâ Bekr hanedanı! Bu sizin ilk bereketiniz değildir, dedi.Âişe: (Sonra, gideceğimiz sırada) üzerine bindiğim deveyi kaldırdık ve gerdanlığı altında bulduk, demiştir

---

3673 - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ قَالَ سَمِعْتُ ذَكْوَانَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَسُبُّوا أَصْحَابِي فَلَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا مَا بَلَغَ مُدَّ أَحَدِهِمْ وَلَا نَصِيفَهُ تَابَعَهُ جَرِيرٌ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ وَأَبُو مُعَاوِيَةَ وَمُحَاضِرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ

-....Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Peygamber (S):"(Ey müstakbel müslümânlar!) Sahâbîlerime sövmeyiniz. Sizden biriniz Uhud Dağı kadar altın sadaka verse, sahâbîlerden birinin iki avuç (hurma) sadakasına erişemez; bunun yarısına da ulaşamaz" buyurdu. Bu hadîsi el-A'meş'ten rivayet etmekte Şu'be'ye, Cerîr, Abdullah ibn Dâvûd, Ebû-Muâviye ve Muhâdır mutâbaat etmişlerdir.

3674 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِسْكِينٍ أَبُو الْحَسَنِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَسَّانَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ شَرِيكِ بْنِ أَبِي نَمِرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو مُوسَى الْأَشْعَرِيُّ أَنَّهُ تَوَضَّأَ فِي بَيْتِهِ ثُمَّ خَرَجَ فَقُلْتُ لَأَلْزَمَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَأَكُونَنَّ مَعَهُ يَوْمِي هَذَا قَالَ

فَجَاءَ الْمَسْجِدَ فَسَأَلَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا خَرَجَ وَوَجَّهَ هَا هُنَا فَخَرَجْتُ عَلَى إِثْرِهِ أَسْأَلُ عَنْهُ حَتَّى دَخَلَ بِئْرَ أَرِيسٍ فَجَلَسْتُ عِنْدَ الْبَابِ وَبَابُهَا مِنْ جَرِيدٍ حَتَّى قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَاجَتَهُ فَتَوَضَّأَ فَقُمْتُ إِلَيْهِ فَإِذَا هُوَ جَالِسٌ عَلَى بِئْرِ أَرِيسٍ وَتَوَسَّطَ قُفَّهَا وَكَشَفَ عَنْ سَاقَيْهِ وَدَلَّاهُمَا فِي الْبِئْرِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ ثُمَّ انْصَرَفْتُ فَجَلَسْتُ عِنْدَ الْبَابِ فَقُلْتُ لَأَكُونَنَّ بَوَّابَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْيَوْمَ فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ فَدَفَعَ الْبَابَ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ فَقُلْتُ عَلَى رِسْلِكَ ثُمَّ ذَهَبْتُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا أَبُو بَكْرٍ يَسْتَأْذِنُ فَقَالَ ائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَأَقْبَلْتُ حَتَّى قُلْتُ لِأَبِي بَكْرٍ ادْخُلْ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُبَشِّرُكَ بِالْجَنَّةِ فَدَخَلَ أَبُو بَكْرٍ فَجَلَسَ عَنْ يَمِينِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَهُ فِي الْقُفِّ وَدَلَّى رِجْلَيْهِ فِي الْبِئْرِ كَمَا صَنَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَشَفَ عَنْ سَاقَيْهِ ثُمَّ رَجَعْتُ فَجَلَسْتُ وَقَدْ تَرَكْتُ أَخِي يَتَوَضَّأُ وَيَلْحَقُنِي فَقُلْتُ إِنْ يُرِدْ اللَّهُ بِفُلَانٍ خَيْرًا يُرِيدُ أَخَاهُ يَأْتِ بِهِ فَإِذَا إِنْسَانٌ يُحَرِّكُ الْبَابَ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَقُلْتُ عَلَى رِسْلِكَ ثُمَّ جِئْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقُلْتُ هَذَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ يَسْتَأْذِنُ فَقَالَ ائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَجِئْتُ فَقُلْتُ ادْخُلْ وَبَشَّرَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْجَنَّةِ فَدَخَلَ فَجَلَسَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْقُفِّ عَنْ يَسَارِهِ وَدَلَّى رِجْلَيْهِ فِي الْبِئْرِ ثُمَّ رَجَعْتُ فَجَلَسْتُ فَقُلْتُ إِنْ يُرِدْ اللَّهُ بِفُلَانٍ خَيْرًا يَأْتِ بِهِ فَجَاءَ إِنْسَانٌ يُحَرِّكُ الْبَابَ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا فَقَالَ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ فَقُلْتُ عَلَى رِسْلِكَ فَجِئْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ ائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ عَلَى بَلْوَى تُصِيبُهُ فَجِئْتُهُ فَقُلْتُ لَهُ ادْخُلْ وَبَشَّرَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْجَنَّةِ عَلَى بَلْوَى تُصِيبُكَ فَدَخَلَ فَوَجَدَ الْقُفَّ قَدْ مُلِئَ فَجَلَسَ وِجَاهَهُ مِنْ الشَّقِّ الْآخَرِ قَالَ شَرِيكُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ فَأَوَّلْتُهَا قُبُورَهُمْ

-...Saîd ibnu'l-Müseyyeb şöyle dedi: Bana Ebû Mûsâ el- Eş'arî haber verdi ki, kendisi evinde abdest alıp sonra dışarıya çıkmış. (Ebû Mûsâ devamla şöyle dedi:) Evden çıkınca:
— Bu günümde muhakkak Rasûlullah'tan ayrılmayacağım ve muhakkak O'nun maiyyetinde olacağım diye ahdettim. Râvî dedi ki: Ebû Mûsâ bu niyetle Mescid'e geldi ve Peygamber-(S)'i sordu. Mescidde bulunanlar:
— Peygamber Mescid'den çıktı ve şu tarafa yönelip gitti, dediler. Ben de Mescid'den çıkıp Peygamber'i sora sora ızı üzerinde arkasından gittim. Nihayet Peygamber'i Erîs Kuyusu'na (kuyunun bulunduğu bostana) girmiş buldum. Ben de kapının yanına oturdum. Bu bostanın kapısı hurma dalından yapılmıştı. Nihayet Rasûlullah hacetini yerine getirip abdest aldı. Ben de kalkıp O'nun yanına vardım. Gördüm ki, Rasûlullah Erîs Kuyusu'nun ağzındaki bileziğin (yâ-hud kuyu ağzının etrafına örülmüş düz taşların) ortasına oturmuş ve (serinlemek için) iki baldırını açarak kuyuya sarkıtmıştı. Ben Rasû-lullah'a selâm verdim. Sonra geri dönüp kapının yanına oturdum. Ve kendi kendime:
— Artık bugün ben muhakkak Rasûlullah'ın kapıcısı olacağım, diye karar verdim.
Bu sırada Ebû Bekr geldi, kapıyı çaldı. Ben:
— Kimdir o? diye sordum.
— Ebû Bekr! dedi.
— Biraz bekle, dedim, Sonra gittim ve:
— Yâ Rasûlallah! Şu bekleyen Ebû bekir, (yanınıza gelmek için) izin istiyor, dedim. Rasûlullah:
— "Ona izin ver ve kendisini cennetle müjdele" buyurdu. Hemen geri döndüm ve Ebû Bekr'e:
— Gir! Hem Rasûlullah seni cennetle müjdeler, dedim. Ebû Bekr içeriye girdi ve kuyu bileziğinde Rasûlullah'ın sağ tarafında O'nun yanına oturdu. Ve Rasûlullah'ın yaptığı gibi baldırların açarak ayaklarını kuyuya sarkıttı. Sonra ben dönüp (kapı yanındaki yerime) oturdum. Ben, (evden çıkarken) kardeşimi abdest alıp arkamdan bana yetişmek üzere bırakmıştım. Kardeşimi kasdederek:
— Allah fulân kuluna hayır kasdederse, şimdi o da buraya gelir, diye hatırladım.Bu sırada bir insan kapıyı salladı.
— Kimdir o? dedim.
— Umer ibnu'l-Hattâb'dır! diye cevâb verdi.
— Yavaş ol, biraz bekle, dedim.Sonra Rasûlullah'a geldim, kendisine selâm verip:
— (Yâ Rasûlallah!) Şu bekleyen Umer ibnu'l-Hattâb'dır, izin istiyor, dedim. Rasûlullah:
— "Ona izin ver ve kendisini cennetle müjdele" buyurdu. : Geldim ve Umer'e:

— Gir, Rasûlullah seni cennetle müjdeledi, dedim. Umer de girdi ve kuyu ağzındaki bilezikte Rasûlullah'ın sol tarafına oturdu. O da iki ayağını kuyuya sarkıttı. Sonra ben kapı yanındaki yerime dönüp oturdum. Yine (kardeşimi hatırlayarak):
— Allah fulân kimseye hayır ve saadet dilerse, o da buraya gelir, (bu saadete erişir), dedim.
Yine bir insan geldi, kapıyı hareket ettirdi.
— Kimdir o? dedim.
— Usmân ibnu Affân'dır, dedi.
— Yavaş ol, biraz bekle, dedim. Ve Rasûlullah'a gelip haber verdim. Rasûlullah:
— "Ona izin ver ve kendisine, erişecek belâ ve imtihan üzerine onu cennetle müjdele" buyurdu.
Ben de geldim ve Usmân'a:
— Gir, Rasûlullah sana erişecek belâ ve musibet üzerine cennetle müjdeledi, dedim. O da girdi. Fakat kuyu bileziğini dolmuş buldu da Rasûlullah'ın karşısında başka tarafa oturdu.Râvî Şerîk ibn Abdillah şöyle dedi: Saîd ibnu'l-Müseyyeb: İkisinin Peygamber'in beraberinde, Usmân'm da karşılarında oturmuş olmasını ben onların kabirleriyle te'vîl ettim, dedi

---

3675 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَعِدَ أُحُدًا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ فَرَجَفَ بِهِمْ فَقَالَ اثْبُتْ أُحُدُ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ نَبِيٌّ وَصِدِّيقٌ وَشَهِيدَانِ

.....Enes ibn Mâlik (R) şöyle tahdîs etmiştir: Peygamber (S) bir defasında Ebû Bekr, Umer ve Usmân ile birlikte Uhud Dağı'-na çıkmıştı. Orada bulundukları sırada dağ onları salladı. Bunun üzerine Peygamber: "Ey Uhud, sabit ol! Bil ki senin üstünde bir peygamber, bir sıddîk (çok doğru seciyeli bir zât), iki de şehîd bulunuyor" buyurdu

---

3676 - حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا صَخْرٌ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَمَا أَنَا عَلَى بِئْرٍ أَنْزِعُ مِنْهَا جَاءَنِي أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ فَأَخَذَ أَبُو بَكْرٍ الدَّلْوَ فَنَزَعَ ذَنُوبًا أَوْ ذَنُوبَيْنِ وَفِي نَزْعِهِ ضَعْفٌ وَاللَّهُ يَغْفِرُ لَهُ ثُمَّ أَخَذَهَا ابْنُ الْخَطَّابِ مِنْ يَدِ أَبِي بَكْرٍ فَاسْتَحَالَتْ فِي يَدِهِ غَرْبًا فَلَمْ أَرَ عَبْقَرِيًّا مِنْ النَّاسِ يَفْرِي فَرِيَّهُ فَنَزَعَ حَتَّى ضَرَبَ النَّاسُ بِعَطَنٍ قَالَ وَهْبٌ الْعَطَنُ مَبْرَكُ الْإِبِلِ يَقُولُ حَتَّى رَوِيَتْ الْإِبِلُ فَأَنَاخَتْ

-....Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Ben (ru'yâmda) bir kuyu başında bulunup ondan su çekerken yanıma Ebû Bekr ile Umer geldiler. Ebû Bekr kovayı aldı da bir yâhud iki kova su çekti. Onun su çekmesinde bir zayıflık vardı. Allah ona mağfiret eylesin! Sonra kovayı Ebû Bekr'in elinden Hattâb oğlu aldı. Kova onun elinde büyük bir kovaya dönüştü. Artık ben insanlardan Umer'in yaptığı işi yapacak kuvvette kâmil bir kişi göremedim. Nihayet insanlar o kuyu başını develerin sulak ve eylek yeri edindiler" Râvî Vehb ibn Cerîr: "el-Atanu", develerin çöküp eylenme yeri demektir, nihayet develer suya kandılar da orada eylenip kaldılar demektir, demiştir.

3677 - حَدَّثَنِي الْوَلِيدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ أَبِي الْحُسَيْنِ الْمَكِّيُّ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ إِنِّي لَوَاقِفٌ فِي قَوْمٍ فَدَعَوْا اللَّهَ لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ وَقَدْ وُضِعَ عَلَى سَرِيرِهِ إِذَا رَجُلٌ مِنْ خَلْفِي قَدْ وَضَعَ مِرْفَقَهُ عَلَى مَنْكِبِي يَقُولُ رَحِمَكَ اللَّهُ إِنْ كُنْتُ لَأَرْجُو أَنْ يَجْعَلَكَ اللَّهُ مَعَ صَاحِبَيْكَ لِأَنِّي كَثِيرًا مَا كُنْتُ أَسْمَعُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ كُنْتُ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَفَعَلْتُ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَانْطَلَقْتُ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ فَإِنْ كُنْتُ لَأَرْجُو أَنْ يَجْعَلَكَ اللَّهُ مَعَهُمَا فَالْتَفَتُّ فَإِذَا هُوَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ

-....İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Ben, Umer ibnu'l-Hattâb tâbutu üzerine konmuş olduğu hâlde onun için Allah'a duâ eden cemâatin içinde ayakta dikildim. Bu sırada bir adam arkamda dirseğini omuzum üzerine koymuş da şöyle diyordu:

— (Yâ Umer!) Allah sana merhamet etti. Ben muhakkak Allah'ın seni iki dostunla (Peygamber ve Ebû Bekr'le) beraber bulunduracağını kuvvetle umuyordum. Çünkü ben, Rasûlullah(S)'tan çok defa bir düzeye: "Ben, Ebû Bekr ve Umer'le şöyle oldum; ben Ebû Bekr ve Umer'le şöyle yaptım; ben Ebû Bekr ve Umer'le şuraya gittim" derken işitir dururdum. Bunun için ben, Allah'ın seni muhakkak iki dostunla beraber bulunduracağım kuvvetle ümîd ederdim. (İbn Abbâs dedi ki:) Bir de dönüp baktım ki, bu sözleri söyleyen Alî ibn Ebî Tâlib(R)'dir

---

3678 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ الْكُوفِيُّ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ عَنْ الْأَوْزَاعِيِّ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ سَأَلْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو عَنْ أَشَدِّ مَا صَنَعَ الْمُشْرِكُونَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَأَيْتُ عُقْبَةَ بْنَ أَبِي مُعَيْطٍ جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُصَلِّي فَوَضَعَ رِدَاءَهُ فِي عُنُقِهِ فَخَنَقَهُ بِهِ خَنْقًا شَدِيدًا فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ حَتَّى دَفَعَهُ عَنْهُ فَقَالَ { أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ }

-.....Urvetu'bnu'z-Zubeyr şöyle demiştir: Ben Abdullah ibn Amr'a müşriklerin Rasûlullah'a yaptıkları işkencenin en şiddetlisini sordum. Abdullah ibn Amr (R) şöyle dedi: Ben günün birinde Peygamber (S) Ka'be'nin Hıcr'ında namaz kılarken yanına Ukbe ibn Ebî Muayt'ın geldiğini gördüm. Ukbe, Peygamber'in ridâsmı toplayıp boynuna koydu ve O'nu şiddetli bir boğuşla boğmağa başladı. Tam bu sırada Ebû Bekr geldi ve nihayet onu Peygamber'den uzaklaştırdı da: "Siz bir adamı, Rabblm Allah'tır demesiyle öldürür müsünüz? Hâlbuki O size Rabb Hnizden apaçık mu'cizeler de getirmiştir." (ei-Mü'min: 28) âyetini söyledi

---

بَاب مَنَاقِبِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ أَبِي حَفْصٍ الْقُرَشِيِّ الْعَدَوِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

3679 – حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ الْمَاجِشُونِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتُنِي دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَإِذَا أَنَا بِالرُّمَيْصَاءِ امْرَأَةِ أَبِي طَلْحَةَ وَسَمِعْتُ خَشَفَةً فَقُلْتُ مَنْ هَذَا فَقَالَ هَذَا بِلَالٌ وَرَأَيْتُ قَصْرًا بِفِنَائِهِ جَارِيَةٌ فَقُلْتُ لِمَنْ هَذَا فَقَالَ لِعُمَرَ فَأَرَدْتُ أَنْ أَدْخُلَهُ فَأَنْظُرَ إِلَيْهِ فَذَكَرْتُ غَيْرَتَكَ فَقَالَ عُمَرُ بِأَبِي وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعَلَيْكَ أَغَارُ

Küreyş Kabilesinin Adiyy İbn Ka'b Şu'besine Mensûb Olan Ebû Hafs Umer İbnu'l-Hattâb(R)'In Menkabeleri Babı

-...Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu:"Ben (ru'yâmda) kendimi cennete girmiş gördüm. Orada Ebû Talha'nın karısı Rumeysâ ile karşılaştım. Bir de gürültüsüz, sakin bir ayak sesi işittim. Ve:

— Kimdir bu? diye sordum. Cibril:

— Bilâl'dır! diye cevâb verdi. Cennette bir de büyük bir köşk gördüm. Avlusunda bir câriye vardı. Ben:

— Bu köşk kimindir? dedim. Cibril:

— Umer'indir! dedi. Onun içine girmek ve bakmak istedim. Fakat yâ Umer, senin kıskançlığını hatırladım. Umer de: Anam babam sana feda olsun yâ Rasülallah! Sana karşı mı kıskanacağım? dedi"

3680 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ قَالَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُنِي فِي الْجَنَّةِ فَإِذَا امْرَأَةٌ تَتَوَضَّأُ إِلَى جَانِبِ

قَصْرٍ فَقُلْتُ لِمَنْ هَذَا الْقَصْرُ قَالُوا لِعُمَرَ فَذَكَرْتُ غَيْرَتَهُ فَوَلَّيْتُ مُدْبِرًا فَبَكَى عُمَرُ وَقَالَ أَعَلَيْكَ أَغَارُ يَا رَسُولَ اللَّهِ

-....İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Saîd ibnu'l-Müseyyeb haber verdi ki, Ebû Hureyre (R)şöyle demiştir: Biz Rasûlullah'ın huzurunda bulunduğumuz sırada O bize şöyle dedi: "Ben uyurken kendimi cennette gördüm. O sırada bir kadın bir köşkün yanında abdest almakta idi. Ben (yanımdaki meleklere); — Bu köşk kimindir? diye sordum. Onlar:
— Ömer'indir, dediler. Ben Umer'in kıskançlığını hatırladım da hemen yüzümü arkama çevirdim:
— Umer (sevincinden) ağladı da:); — Yâ Rasûlallah, Sana karşı mı kıskançlık edeceğim, dedi"

3681 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الصَّلْتِ أَبُو جَعْفَرٍ الْكُوفِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يُونُسَ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي حَمْزَةُ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ شَرِبْتُ يَعْنِي اللَّبَنَ حَتَّى أَنْظُرَ إِلَى الرِّيِّ يَجْرِي فِي ظُفُرِي أَوْ فِي أَظْفَارِي ثُمَّ نَاوَلْتُ عُمَرَ فَقَالُوا فَمَا أَوَّلْتَهُ قَالَ الْعِلْمَ

-..ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Hamza, babası Abdullah ibn Umer ibni'l-Hattâb(R)'dan haber verdi ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur:
— "Ben uyurken (yânî ru'yâmda bir bardak) süt içtim. O kadar içtim ki, şimdi bile onun kanıklığını tırnaklarımda cereyan ediyor görüyorum. Sonra (artığımı içmesi için bardağı) Umer'e sundum"Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah, bu ru'yânızı ne ile te'vîl edip yordunuz? diye sordular. Rasûlullah:
— "ilim ile yordum" buyurdu

3682 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ سَالِمٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أُرِيتُ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَنْزِعُ بِدَلْوِ بَكْرَةٍ عَلَى قَلِيبٍ فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ فَنَزَعَ ذَنُوبًا أَوْ ذَنُوبَيْنِ نَزْعًا ضَعِيفًا وَاللَّهُ يَغْفِرُ لَهُ ثُمَّ جَاءَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَاسْتَحَالَتْ غَرْبًا فَلَمْ أَرَ عَبْقَرِيًّا يَفْرِي فَرِيَّهُ حَتَّى رَوِيَ النَّاسُ وَضَرَبُوا بِعَطَنٍ قَالَ ابْنُ جُبَيْرٍ الْعَبْقَرِيُّ عِتَاقُ الزَّرَابِيِّ وَقَالَ يَحْيَى الزَّرَابِيُّ الطَّنَافِسُ لَهَا خَمْلٌ رَقِيقٌ { مَبْثُوثَةٌ } كَثِيرَةٌ

-....Sâlim'in oğlu Ebû Bekr, babası Sâlim'den; o da Abdullah ibn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Ben ru 'yâmda kendimi bir kuyu başında makaralı bir kova ile (yâhud genç bir dişi deve ile çekilen kovayla) su çekiyorum gördüm. O sırada Ebû Bekr geldi ve zayıf bir çekişle kuyudan bir yâhud iki kova su çekti. Allah Ebû Bekr'e mağfiret eylesin! Sonra Umer ibnu'l-Hattöb geldi ve o küçük kova büyük bir kovaya dönüştü. Artık ben Umer'in gördüğü işi işleyebilecek kuvvette kâmil bir kişi göremedim. Nihayet insanlar suya kandılar ve orayı develerin sulak ve ey tek yeri edindiler".îbn Cubeyr: "el-Abkarîyy", halıların veya altın sulu eşyanın en güzelidir, demiştir. Yahya ibn Ziyâd el-Ferrâ da: Pek çok ince tüyleri olan en iyi halılar, yaygılardır, demiştir

---

3683 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْحَمِيدِ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ سَعْدٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَاهُ قَالَ ح حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ اسْتَأْذَنَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ نِسْوَةٌ مِنْ قُرَيْشٍ يُكَلِّمْنَهُ وَيَسْتَكْثِرْنَهُ عَالِيَةً أَصْوَاتُهُنَّ عَلَى صَوْتِهِ فَلَمَّا اسْتَأْذَنَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ قُمْنَ فَبَادَرْنَ الْحِجَابَ فَأَذِنَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَخَلَ عُمَرُ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَضْحَكُ فَقَالَ عُمَرُ أَضْحَكَ اللَّهُ سِنَّكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَجِبْتُ مِنْ هَؤُلَاءِ اللَّاتِي كُنَّ عِنْدِي فَلَمَّا سَمِعْنَ صَوْتَكَ ابْتَدَرْنَ الْحِجَابَ فَقَالَ عُمَرُ فَأَنْتَ

أَحَقُّ أَنْ يَهَبْنَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ثُمَّ قَالَ عُمَرُ يَا عَدُوَّاتِ أَنْفُسِهِنَّ أَتَهَبْنَنِي وَلَا تَهَبْنَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْنَ نَعَمْ أَنْتَ أَفَظُّ وَأَغْلَظُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِيهًا يَا ابْنَ الْخَطَّابِ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا لَقِيَكَ الشَّيْطَانُ سَالِكًا فَجًّا قَطُّ إِلَّا سَلَكَ فَجًّا غَيْرَ فَجِّكَ

-...Sa'dibnEbî Vakkaas (R) şöyle demiştir: Umer ibnu'l- Hattâb, Rasûlullah'ın huzuruna girmek için izin istedi. Hâlbuki Ra-sûlullah'ın yanında Kureyş kabilesinden birtakım kadınlar vardı, Ra-sûlullah ile konuşuyorlardı. Sesleri de Rasûlullah'ın sesinden yüksek bir tonda olarak, çok söyleniyorlardı. Umer ibnu'l-Hattâb izin isteyince bu kadınlar hemen kalktılar ve sür'atle perdeye gittiler. Rasû-lullah, Umer'in gelmesine izin verdi. Umer içeriye girdiği sırada Rasûlullah (kadınların bu hâline) gülüyordu. Bunun üzerine Umer:
— Yâ Rasûlallah! Allah seni bütün ömründe güldürüp sevindirsin! dedi (ve sebebini sormuş oluyordu). Peygamber (S):
— "Yanımda bulunan şu kadınların hâline taaccüb ettim: Onlar senin sesini işitince acele perdeye koştular" buyurdu. Bunun üzerine Umer de:
— Yâ Rasûlallah! Sen onların ta'zîmine daha lâyıksın! dedi ve kadınlara hitaben de:
— Ey nefisleri düşman olan kadınlar! Rasûlullah'a ta'zîm etmeyip de benden mi çekiniyorsunuz?dedi. Kadınlar da:
— Evet senden çekiniyoruz! Çünkü sen Rasûlullah'tan daha yoğun sözlü ve daha katı yüreklisin,dediler. Bunun (bir münâkaşa hâlini alması) üzerine Rasûlullah:
— "Sus ey Hattâb oğlu! Nefsim elinde olan Allah 'a yemîn ederim ki, sen bir yolda giderken şeytân asla sana yaklaşamaz. O muhakkak senin yolundan başka bir yola yönelip gider" buyurdu

---

3684 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا قَيْسٌ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ مَازِلْنَا أَعِزَّةً مُنْذُ أَسْلَمَ عُمَرُ

Bize Muhammed ibnu'l-Müsennâ tahdîs etti. Bize Yahya (ibn Saîd el-Kattân), İsmâîl'den tahdîs etti. Bize Kays tahdîs edip şöyle dedi: Abdullah ibn Mes'ûd: Umer İslâm'a girdiğinden beri bizler (dînde) azîzler (yânî gâlibler) olmakta devam ettik, demiştir

---

3685 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ وُضِعَ عُمَرُ عَلَى سَرِيرِهِ

فَتَكَنَّفَهُ النَّاسُ يَدْعُونَ وَيُصَلُّونَ قَبْلَ أَنْ يُرْفَعَ وَأَنَا فِيهِمْ فَلَمْ يَرُعْنِي إِلَّا رَجُلٌ آخِذٌ مَنْكِبِي فَإِذَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَتَرَحَّمَ عَلَى عُمَرَ وَقَالَ مَا خَلَّفْتَ أَحَدًا أَحَبَّ إِلَيَّ أَنْ أَلْقَى اللَّهَ بِمِثْلِ عَمَلِهِ مِنْكَ وَايْمُ اللَّهِ إِنْ كُنْتُ لَأَظُنُّ أَنْ يَجْعَلَكَ اللَّهُ مَعَ صَاحِبَيْكَ وَحَسِبْتُ إِنِّي كُنْتُ كَثِيرًا أَسْمَعُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ ذَهَبْتُ أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَدَخَلْتُ أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَخَرَجْتُ أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ

-....İbnu Ebî Muleyke, İbn Abbâs'tan şöyle derken işitmiştir: Umer, (vefat ettiğinde) şeririnin üzerine konuldu. O yerden kaldırılmadan önce insanlar O'na duâ ederek ve cenaze namazı kılarak O'nun etrafını çepeçevre kuşattılar. Ben de Umer'in tâbutu etrafındaki insanların içinde bulundum. Beni hiçbir şey korkutmadı, ancak şu olay beni ürpertti: Bir adam benim omuzumu tuttu. Baktım ki o, Alî'dir. Alî, Umer'e rahmet okudu ve:
— Yaptığı işlerin benzeriyle Allah'a kavuşmak istediğim senden daha sevgili hiçbir kimseyi arkanda bırakmadın. Allah'a yemîn ederim ki, ben Allah'ın muhakkak seni (hücrede veya cennette) iki dostunla beraber bulunduracağını kuvvetle zannediyor idim.Ve çünkü ben bildim ki, kendim bizzat Peygamber'den çok defa bir düzeye şöyle buyururken işitirdim: "Ben, Ebû Bekr ve Umer'le gittim.Ben, Ebû Bekr ve Umer'le girdim. Ben Ebû Bekr ve Umer'le çıktım"

3686 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ ح و قَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَوَاءٍ وَكَهْمَسُ بْنُ الْمِنْهَالِ قَالَا حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَعِدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أُحُدٍ وَمَعَهُ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ فَرَجَفَ بِهِمْ فَضَرَبَهُ بِرِجْلِهِ قَالَ اثْبُتْ أُحُدُ فَمَا عَلَيْكَ إِلَّا نَبِيٌّ أَوْ صِدِّيقٌ أَوْ شَهِيدَانِ

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bir kerresinde Uhud'a çıktı.Beraberinde Ebû Bekr, Umer ve Usmân da vardı. Orada bulundukları sırada dağ debelenip onları salladı. Bunun üzerine Peygamber ayağı ile dağa vurdu da: "Yâ Uhud! Sabit dur! Çünkü senin üzerinde ancak bir Peygamber, bir sıddîk ve iki de şehîd vardır" buyurdu

---

3687 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ هُوَ ابْنُ مُحَمَّدٍ أَنَّ زَيْدَ بْنَ أَسْلَمَ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَأَلَنِي ابْنُ عُمَرَ عَنْ بَعْضِ شَأْنِهِ يَعْنِي عُمَرَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ مَا رَأَيْتُ أَحَدًا قَطُّ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ حِينَ قُبِضَ كَانَ أَجَدَّ وَأَجْوَدَ حَتَّى انْتَهَى مِنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ

-...Zeyd ibn Eşlem tahdîs etti ki, (Umer'in âzâdhsı olan) babası Eşlem şöyle demiştir: Bir kerre Abdullah ibnu Umer, benden Umer'in hâl ve sânına dâir bâzı menkabeler anlatmamı istedi. Ben de hatırladığım bâzı şeyleri ona haber verdim. Bunun üzerine İbn Umer: Rasûlullah (S) müstesna olmak üzere ben, Umer derecesinde güzel huylu hiçbir kimse kat'î surette görmedim. Rasûlullahim ruhunun alınmasından Umer ibnu'l-Hattâb'ın hayâtının son bulmasına kadar Umer, insanların en ciddîsi ve en cömerdi idi, diye beni te'yîd etti

---

3688 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ السَّاعَةِ فَقَالَ مَتَى السَّاعَةُ قَالَ وَمَاذَا أَعْدَدْتَ لَهَا قَالَ لَا شَيْءَ إِلَّا أَنِّي أُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ قَالَ أَنَسٌ فَمَا فَرِحْنَا بِشَيْءٍ فَرَحَنَا بِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ قَالَ أَنَسٌ فَأَنَا أُحِبُّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ وَأَرْجُو أَنْ أَكُونَ مَعَهُمْ بِحُبِّي إِيَّاهُمْ وَإِنْ لَمْ أَعْمَلْ بِمِثْلِ أَعْمَالِهِمْ

-.....Enes ibn Mâlik(R)'ten (şöyle demiştir): Bir kimse Peygamber'e kıyametten sordu da:
— Kıyamet ne zaman kopacak? dedi. Peygamber (S) de ona:
— "O saate, o güne ne hazırladın?" diye sordu. O kimse:
— Hiçbirşey hazırlamadım. Yalnız ben Allah'ı ve Rasûlü'nü severim, dedi. Rasûlullah da:
— "Öyle ise sen sevdiklerinle berabersin" diye müjdeledi. Enes: Peygamber'in bu "Sen sevdiklerinle beraber olacaksın" müjdesiyle sevindiğimiz gibi hiçbirşeyle sevinip ferahlanmadık, demiştir.Yine Enes ibn Mâlik: Ben Peygamber(S)'i, Ebû Bekr'i, Umer'i seviyorum. Onlara olan bu sevgim sebebiyle (kıyamette) onlarla beraber olacağımı umuyorum. Hernekadar ben onların hayır işlerine benzer hayır ve ibâdet işlememiş isem de! demiştir

---

3689 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقَدْ كَانَ فِيمَا قَبْلَكُمْ مِنْ الْأُمَمِ مُحَدَّثُونَ فَإِنْ يَكُ فِي أُمَّتِي أَحَدٌ فَإِنَّهُ عُمَرُ زَادَ زَكَرِيَّاءُ بْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ سَعْدٍ عَنْ

أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقَدْ كَانَ فِيمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ رِجَالٌ يُكَلَّمُونَ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَكُونُوا أَنْبِيَاءَ فَإِنْ يَكُنْ مِنْ أُمَّتِي مِنْهُمْ أَحَدٌ فَعُمَرُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا مِنْ نَبِيٍّ وَلَا مُحَدَّثٍ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Muhakkak sizden once gelip geçen ümmetler içinde (Allah tarafından) kendilerine haber ilham olunan kimseler bulunurdu. Eğer ümmetim içinde de bunlardan bir kimse bulunursa, şübhesiz (bulunacaktır;) o da Umer'dir". Zekeriyyâ ibnu Ebî Zaide, Sa'd'dan; o da Ebû Seleme'den; o da Ebû Hureyre'den olmak üzere şunu ziyâde etti: Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "And olsun îsrâîl oğullarından sizden evvel gelip geçen insanlar içinde öyle kimseler vardı ki, onlar peygamberler (derecesinde) olmadıkları hâlde kendilerine haber ilham olunurdu. Eğer ümmetim içinde de bunlardan bir kimse bulunursa, o da Ömer'dir".İbn Abbâs (R): "Ne bir nebi, ne de mukaddes" demiştir

---

3690 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَا سَمِعْنَا أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَمَا رَاعٍ فِي غَنَمِهِ عَدَا الذِّئْبُ فَأَخَذَ مِنْهَا شَاةً فَطَلَبَهَا حَتَّى اسْتَنْقَذَهَا فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ الذِّئْبُ فَقَالَ لَهُ مَنْ لَهَا يَوْمَ السَّبُعِ لَيْسَ لَهَا رَاعٍ غَيْرِي فَقَالَ النَّاسُ سُبْحَانَ اللَّهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنِّي أُومِنُ بِهِ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَمَا ثَمَّ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ

-....Saîd ibnu' 1-Müseyy eb ile Ebû Seleme ibn Abdirrahmân şöyle demişlerdir: Biz Ebû Hureyre(R)'den işittik, şöyle diyordu: Ra-sûlullah (S) şöyle buyurdu: "Bir çoban koyun sürüsü içinde bulunduğu sırada sürüye kurt saldırdı ve ondan bir koyun aldı. Çoban onun arkasına düştü; nihayet koyunu o kurttan kurtardı. Bunun üzerine kurt çobana yöneldi de:
— Sürünün benden başka çobanı bulunmayacak olan o yırtıcı hayvanlar gününde koyunu benden kimden kurtarır? dedi". İnsanlar (kurdun konuşmasına şaşarak):
— Subhânallah, dediler. Bunun üzerinde Peygamber (S):
— "Ben kurdun böyle konuştuğuna inanıyorum. Ebû Bekr ile Umer de böyle inanırlar" buyurdu. Râvî: Peygamber "Ebû Bekr ile Umer de böyle inanırlar" dediği zaman orada Ebû Bekr ile Umer mevcûd değillerdi, demiştir

---

3691 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو أُمَامَةَ بْنُ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُ النَّاسَ عُرِضُوا عَلَيَّ وَعَلَيْهِمْ قُمُصٌ فَمِنْهَا مَا يَبْلُغُ الثَّدْيَ وَمِنْهَا مَا يَبْلُغُ دُونَ ذَلِكَ وَعُرِضَ عَلَيَّ عُمَرُ وَعَلَيْهِ قَمِيصٌ اجْتَرَّهُ قَالُوا فَمَا أَوَّلْتَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الدِّينَ

-...... Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu:
— "Ben uyuduğum sırada (ru'yâmda) birtakım insanlar gördüm. Onlar bana arz olundular.Üstlerinde gömlekler vardı. Bu gömleklerin kimi memelere ulaşıyor, kimi de bundan daha az yere ulaşıyordu. Umer de bana arz olundu. Üstünde (eteklerini yerde) sürüdüğü bir gömlek vardı". Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah, bunu ne ile te'vîl (yânî ta'bîr) ettin? diye sordular.
— "Dîn ile" cevâbını verdi

3692 - حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ قَالَ لَمَّا طُعِنَ عُمَرُ جَعَلَ يَأْلَمُ فَقَالَ لَهُ ابْنُ عَبَّاسٍ وَكَأَنَّهُ يُجَزِّعُهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَلَئِنْ كَانَ ذَاكَ لَقَدْ صَحِبْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَأَحْسَنْتَ صُحْبَتَهُ ثُمَّ فَارَقْتَهُ وَهُوَ عَنْكَ رَاضٍ ثُمَّ صَحِبْتَ أَبَا بَكْرٍ فَأَحْسَنْتَ صُحْبَتَهُ ثُمَّ فَارَقْتَهُ وَهُوَ عَنْكَ رَاضٍ ثُمَّ صَحِبْتَ صَحَبَتَهُمْ فَأَحْسَنْتَ صُحْبَتَهُمْ وَلَئِنْ فَارَقْتَهُمْ لَتُفَارِقَنَّهُمْ وَهُمْ عَنْكَ رَاضُونَ قَالَ أَمَّا مَا ذَكَرْتَ مِنْ صُحْبَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرِضَاهُ فَإِنَّمَا ذَاكَ مَنٌّ مِنْ اللَّهِ تَعَالَى مَنَّ بِهِ عَلَيَّ وَأَمَّا مَا ذَكَرْتَ مِنْ صُحْبَةِ أَبِي بَكْرٍ وَرِضَاهُ فَإِنَّمَا ذَاكَ مَنٌّ مِنْ اللَّهِ جَلَّ ذِكْرُهُ مَنَّ بِهِ عَلَيَّ وَأَمَّا مَا تَرَى مِنْ جَزَعِي فَهُوَ مِنْ أَجْلِكَ وَأَجْلِ أَصْحَابِكَ وَاللَّهِ لَوْ أَنَّ لِي طِلَاعَ الْأَرْضِ ذَهَبًا لَافْتَدَيْتُ بِهِ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ قَبْلَ أَنْ أَرَاهُ قَالَ حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ دَخَلْتُ عَلَى عُمَرَ بِهَذَا

-.... Bize Eyyûb es-Sahtıyânî, İbnu Ebî Muleyke'den tahdîs etti ki, el-Mısver ibn Mahrame (R) şöyle demiştir: Umer vurulduğu zaman demlenmeye, endîşelenmeye başladı. Hemen (pek sevdiği) İbn Abbâs yanına gelerek endîşesini gidermek ve teselli etmek mak-sadıyle:
— Ey Mü'minlerin Emîri! Eğer bu vurulmadan ölüm olursa, vaziyetten o kadar endîşe etme! Yemin olsun, muhakkak sen Rasûlul-lah(S)'a yâr ve hemdem oldun ve O'na pek güzel dostluk ettin. Sonra Rasûlullah'tan -O, senden hoşnûd olarak- ayrıldın. Ondan sonra Ebû Bekr'e arkadaş oldun. Ona da pek iyi yoldaş oldun. Sonra Ebû Bekr'-den de -o, senden hoşnûd ve razı olarak- ayrıldın. Sonra Peygamber'in ve Ebû Bekr'in bunca arkadaşlarına dost oldun; bunlara da pek güzel dostluk ettin. Eğer sen (bu defa) sahâbîlerden ayrılırsan, muhakkak onlar senden hoşnûd ve razı oldukları hâlde ayrılacaksın! dedi.
Bunun üzerine Umer:
— Rasûlullah ile sohbet ve O'nun hoşnûdluğu hakkında zikrettiğin o güzel hâtıralar Yüce Allah'ın bana bahşettiği bir minnet ve ihsanıdır. Ebû Bekr'in sohbeti ve onun benden hoşnûdluğu hakkında zikrettiğin hâtıralar da yine hiç şübhesiz zikri ulu olan Allah'ın bir minnet ve ihsanıdır ki, onu bana bahsetmiştir. Senin şu anda bende görmekte olduğun ıztırab ve endîşeme gelince, o senin için ve senin en yakın ve en sâdık dostların içindir. Vallâhî şayet benim şu yer dolusu altınım olaydı azız ve celîl olan Allah'ın azabından kurtulmak için o azabı görmeden önce bu altınları (hiç tereddüd etmeden) muhakkak feda ederdim, demiştir. Hammâd ibn Zeyd şöyle demiştir: Bize Eyyûb, Abdullah ibn Ebî Muleyke'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs: Ben Umer'in yanına girdim, demiş ve bu sözleri söylemiştir

---

3693 - حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبُو عُثْمَانَ النَّهْدِيُّ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَائِطٍ مِنْ حِيطَانِ الْمَدِينَةِ فَجَاءَ رَجُلٌ فَاسْتَفْتَحَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ افْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَفَتَحْتُ لَهُ فَإِذَا أَبُو بَكْرٍ فَبَشَّرْتُهُ بِمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَمِدَ اللَّهَ ثُمَّ جَاءَ رَجُلٌ فَاسْتَفْتَحَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ افْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَفَتَحْتُ لَهُ فَإِذَا هُوَ عُمَرُ فَأَخْبَرْتُهُ بِمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَمِدَ اللَّهَ ثُمَّ اسْتَفْتَحَ رَجُلٌ فَقَالَ لِي افْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ عَلَى بَلْوَى تُصِيبُهُ فَإِذَا عُثْمَانُ فَأَخْبَرْتُهُ بِمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَمِدَ اللَّهَ ثُمَّ قَالَ اللَّهُ الْمُسْتَعَانُ

-...Ebû Mûsâ (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber'in beraberinde Medine bustânlarından bir bustânın içinde idim. Bir adam geldi de kapının açılmasını istedi. Peygamber:
— "Ona kapıyı aç da kendisini cennetle müjdele" buyurdu. Ben o kimseye kapıyı açtım. Gördüm ki, o Ebû Bekr'dir. Ve kendisini Peygamber'in söylediği şeyle müjdeledim. Bu müjde üzerine Ebû Bekr Allah'a harndetti. Sonra bir adam daha gelip o da kapının açılmasını istedi. Peygamber:
— "Ona kapıyı aç ve kendisini cennetle müjdele" buyurdu. Ben kapıyı açtım ve Umer'le karşılaştım. Ona da Peygamber'in söylediği şeyi haber verdim. O da Allah'a hamdetti. Sonra bir kimse . daha kapının açılmasını istedi. Peygamber yine bana:
— "Ona kapıyı aç ve kendisine isabet edecek belâ ve imtihana "karşı onu cennetle müjdele" buyurdu. Gelenin Usmân olduğunu gördüm ve ona da RasûluIlah(S)'ın söylediklerini haber verdim, O da Allah'a hamdetti, sonra: — (Gelecek musibetlere karşı) yardımına sığınılacak olan ancak Allah'tır, dedi

---

3694 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي حَيْوَةُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَقِيلٍ زُهْرَةُ بْنُ مَعْبَدٍ أَنَّهُ سَمِعَ جَدَّهُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ هِشَامٍ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ آخِذٌ بِيَدِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ

-...Abdullah ibn Hişâm: Biz Peygamber (S) ile beraber bulunuyorduk. Peygamber (o topluluk içinde) Umer ibnu'I-Hattâb'ın elini tutuyordu, demiştir

---

بَاب مَنَاقِبِ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ أَبِي عَمْرٍو الْقُرَشِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ يَحْفِرْ بِئْرَ رُومَةَ فَلَهُ الْجَنَّةُ فَحَفَرَهَا عُثْمَانُ وَقَالَ مَنْ جَهَّزَ جَيْشَ الْعُسْرَةِ فَلَهُ الْجَنَّةُ فَجَهَّزَهُ عُثْمَانُ

3695 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ حَائِطًا وَأَمَرَنِي بِحِفْظِ بَابِ الْحَائِطِ فَجَاءَ رَجُلٌ يَسْتَأْذِنُ فَقَالَ ائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَإِذَا أَبُو بَكْرٍ ثُمَّ جَاءَ آخَرُ يَسْتَأْذِنُ فَقَالَ ائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَإِذَا عُمَرُ ثُمَّ جَاءَ آخَرُ يَسْتَأْذِنُ فَسَكَتَ هُنَيْهَةً ثُمَّ قَالَ ائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ عَلَى بَلْوَى سَتُصِيبُهُ فَإِذَا عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ قَالَ حَمَّادٌ وَحَدَّثَنَا عَاصِمٌ الْأَحْوَلُ وَعَلِيُّ بْنُ الْحَكَمِ سَمِعَا أَبَا عُثْمَانَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي مُوسَى بِنَحْوِهِ وَزَادَ فِيهِ عَاصِمٌ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ قَاعِدًا فِي مَكَانٍ فِيهِ مَاءٌ قَدْ انْكَشَفَ عَنْ رُكْبَتَيْهِ أَوْ رُكْبَتِهِ فَلَمَّا دَخَلَ عُثْمَانُ غَطَّاهَا

Kureyş Kabilesinden Ebû Amr Usmân İbnu Affân(R)'In Menkabeleri Babı: Ve Peygamber (S): "Kim Rûme Kuyusu'nu kazdırırsa ona cennet vardır" buyurdu da, o kuyuyuUsmân kazdırdı (ve vakfetti) Ve yine Peygamber: "Her kim zorluk ordusunu teçhiz ederse, onun için cennet vardır" buyurdu da akabinde o orduyu Usmân techîz etti__
-...Bize Hammâd, Eyyûb'dan; o da Ebû Usmân'dan;o da Ebû Mûsâ(R)'dan tahdîs etti (O, şöyle demiştir): Peygamber (S) bir bustâna girdi de bana bustânın kapısını bekleyip korumamı emretti. Derken bir adam geldi, izin istiyordu. Peygamber:
— "Ona izin ver ve kendisini cennetle müjdele" buyurdu. Kapıyı açınca Ebû Bekr'le karşılaştım.Sonra diğer biri geldi, izin istiyordu. Peygamber yine:
— "Ona izin ver ve kendisini cennetle müjdele" buyurdu. : Gördüm ki o da Umer'miş.Sonra başka biri geldi, o da izin istiyordu. Peygamber biraz sustu, sonra:
— "Ona izin ver ve kendisine isabet edecek belâ ve imtihan üzerine cennetle müjdele" buyurdu. Kapıyı açınca Usmân ibn Affân ile karşılaştım. Hammâd şöyle demiştir: Ve bize Âsim el-Ahvel ile Alî ibnu'l-Hakem tahdîs ettiler; bunlar Ebû Usmân'dan işitmişlerdir; o, Ebû ; Musa'dan, yukarıki hadîsin benzerini tahdîs ediyordu. Âsim bu hadîste şunu ziyâde etmiştir: Peygamber (S) içinde su olan bir yerde oturmuş idi, iki diz kapağı yâhud bir diz kapağı açılmıştı. Usmân oraya girince Peygamber hemen açık olan yerini örttü

3696 - حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ شَبِيبِ بْنِ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ يُونُسَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَدِيِّ بْنِ الْخِيَارِ أَخْبَرَهُ أَنَّ الْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْأَسْوَدِ بْنِ عَبْدِ يَغُوثَ قَالَا مَا يَمْنَعُكَ أَنْ تُكَلِّمَ عُثْمَانَ لِأَخِيهِ الْوَلِيدِ فَقَدْ أَكْثَرَ النَّاسُ فِيهِ فَقَصَدْتُ لِعُثْمَانَ حَتَّى خَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ قُلْتُ إِنَّ لِي إِلَيْكَ حَاجَةً وَهِيَ نَصِيحَةٌ لَكَ قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَرْءُ قَالَ مَعْمَرٌ أُرَاهُ قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ فَانْصَرَفْتُ فَرَجَعْتُ إِلَيْهِمْ إِذْ جَاءَ رَسُولُ عُثْمَانَ فَأَتَيْتُهُ فَقَالَ مَا نَصِيحَتُكَ فَقُلْتُ إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ بَعَثَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحَقِّ وَأَنْزَلَ عَلَيْهِ الْكِتَابَ وَكُنْتَ مِمَّنْ اسْتَجَابَ لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهَاجَرْتَ الْهِجْرَتَيْنِ وَصَحِبْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَأَيْتَ هَدْيَهُ وَقَدْ أَكْثَرَ النَّاسُ فِي شَأْنِ الْوَلِيدِ قَالَ أَدْرَكْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ لَا وَلَكِنْ خَلَصَ إِلَيَّ مِنْ عِلْمِهِ مَا يَخْلُصُ إِلَى الْعَذْرَاءِ فِي سِتْرِهَا قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ اللَّهَ بَعَثَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحَقِّ فَكُنْتُ مِمَّنْ اسْتَجَابَ لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ وَآمَنْتُ بِمَا بُعِثَ بِهِ وَهَاجَرْتُ الْهِجْرَتَيْنِ كَمَا قُلْتَ وَصَحِبْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَايَعْتُهُ فَوَاللَّهِ مَا

عَصَيْتُهُ وَلَا غَشَشْتُهُ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ثُمَّ أَبُو بَكْرٍ مِثْلُهُ ثُمَّ عُمَرُ مِثْلُهُ ثُمَّ اسْتُخْلِفْتُ أَفَلَيْسَ لِي مِنْ الْحَقِّ مِثْلُ الَّذِي لَهُمْ قُلْتُ بَلَى قَالَ فَمَا هَذِهِ الْأَحَادِيثُ الَّتِي تَبْلُغُنِي عَنْكُمْ أَمَّا مَا ذَكَرْتَ مِنْ شَأْنِ الْوَلِيدِ فَسَنَأْخُذُ فِيهِ بِالْحَقِّ إِنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ دَعَا عَلِيًّا فَأَمَرَهُ أَنْ يَجْلِدَهُ فَجَلَدَهُ ثَمَانِينَ

-....İbnu Şihâb şöyle demişth: BanaUrve haber verdi. Ona da Ubeydullah ibn Adiyy ibni'l-Hıyâr haber verdi ki, Mısver ibn Mah-rame ile Abdurrahmân ibnu'l-Esved ibn Abdi Yegûs, Ubeydullah ibn Adiyy'e:
— Seni ana bir kardeşi el-Velîd (ibn Ukbe ibn Ebî Muayt) için Usmân'la konuşmandan men' eden nedir? İnsanlar el-Velîd hakkında ithamı çoğaltmışlardır, dediler. (Ubeydullah dedi ki:) Bunun üzerine ben Usmân'a gitmeyi kas-dettim. Namaza çıktığı zaman ona:
— Benim sana bir hacetim var, o hacet sana nasihattir, dedim. Usmân:
— Ey insan! dedi. RâvîMa'mer ibn Râşid dedi ki: Ben sanıyorum ki, Usmân: Senden Allah'a sığmıyorum, dedi. Bunun üzerine ben Usmân'ın yanından ayrıldım da Mısver ile Abdurrahmân'm yanına döndüm. Bu sırada Usmân'ın elçisi çıkageldi (Usmân beni çağırmış). Ben Usmân'ın yanına vardım. Usmân bana:
— Senin nasihatin nedir? dedi. Ben Usmân'a hitaben:
— Şübhesiz ki münezzeh olan Allan, Muhammed'i hak ile gönderdi ve O'na Kitâb'ı indirdi. Sen de Allah'a ve Rasûlü'ne icabet edenlerden oldun. îki kerre hicret ettin. Allah Elçisi'yle sohbet ve arkadaşlık yaptın ve'O'nun yolunu görüp bildin. İnsanlar (sîretinin kötülüğü sebebiyle) Velîd'in hâli hakkında çok söz etmişlerdir, dedim Usmân:
— Sen Rasûlullah'a yetiştin (O'ndan hadîs işittin) mi? dedi. Ben:
— Hayır O'ndan hadîs işitmedim, lâkin O'nun ilminden bana, perdesi arkasındaki bakire kıza ulaşmakta olan yaygın ilim ulaşmıştır, dedim. Usmân şöyle dedi:
— Amma ba'du = Sözün bundan sonrasına gelince: Şübhesiz Allah, Muhammed'i hakk ile peygamber göndermiş, ben de Allah'a ve Rasûlü'ne icabet eden kimselerden olmuşumdur. Ve Peygamber'le gönderilmiş olan bilgilere îmân etmiş, senin de söylediğin gibi iki defa hicret etmişimdir. Rasûlullah'la sohbet etmiş ve O'na bey'at eyle-mişimdir. Allah'a yemîn ederim ki, Allah O'nu vefat ettirinceye kadar ben O'na isyan etmedim ve O'nu hiçbir zaman aldatmadım. O'ndar. Sonra Ebû Bekr geldi. Ona da isyan etmedim ve aldatmadım. Sonra Umer geldi. Ona da isyan etmedim ve aldatmadım. Sonra ben halîfe seçildim. Öyle olunca benim sizin üzerinizde, onların hakkı gibi hakkım olmadı mı? dedi. Ben:
— Evet oldu, dedim. Usmân:
— Öyleyse sizlerden bana ulaşan şu uydurma haberler nedir? Amma Velîd'in durumundan zikrettiğin şeye gelince, inşâallah biz onun hakkında haklı karârı alacağız, dedi. Sonra Alî'yi çağırdı da Velîd'e deynekleme cezası vurmasını emretti. Alî de el-Velîd ibn Ukbe'ye seksen deynek vurdu

---

3697 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ حَاتِمِ بْنِ بَزِيعٍ حَدَّثَنَا شَاذَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ الْمَاجِشُونُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا فِي زَمَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا نَعْدِلُ بِأَبِي بَكْرٍ أَحَدًا ثُمَّ عُمَرَ ثُمَّ عُثْمَانَ ثُمَّ نَتْرُكُ أَصْحَابَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا نُفَاضِلُ بَيْنَهُمْ تَابَعَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ

-...Bize Abdulazîz ibnu Ebî Seleme el-Mâcişûn, Ubeydullah'tan; o da Nâfi'den; o da îbn Umer'den tahdîs etti ki, İbn Umer (R): "Bizler Peygamber'in hayâtı zamanında (sahâbîler arasındaki fazilet derecelerini görüşürdük de), sahâbîlerden hiçbirisini fazilette Ebû Bekr'e denk tutmazdık. Sonra Umer'e, sonra Usmân'a da müsâvî ve muâdil kimse bulmazdık. Bunlardan sonar Peygamber(S)'in diğer sahâbîlerini bırakırdık. Onların arasında fazilet farkı aramazdık" demiştir. Bu hadîsi Abdulazîz'den rivayet etmekte Abdullah ibn Salih, Şâzân'a mutâbaat etmiştir

---

3698 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ هُوَ ابْنُ مَوْهَبٍ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ مِصْرَ حَجَّ الْبَيْتَ فَرَأَى قَوْمًا جُلُوسًا فَقَالَ مَنْ هَؤُلَاءِ الْقَوْمُ فَقَالُوا هَؤُلَاءِ قُرَيْشٌ قَالَ فَمَنْ الشَّيْخُ فِيهِمْ قَالُوا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ قَالَ يَا ابْنَ عُمَرَ إِنِّي سَائِلُكَ عَنْ شَيْءٍ فَحَدِّثْنِي هَلْ تَعْلَمُ أَنَّ عُثْمَانَ فَرَّ يَوْمَ أُحُدٍ قَالَ نَعَمْ قَالَ تَعْلَمُ أَنَّهُ تَغَيَّبَ عَنْ بَدْرٍ وَلَمْ يَشْهَدْ قَالَ نَعَمْ قَالَ تَعْلَمُ أَنَّهُ تَغَيَّبَ عَنْ بَيْعَةِ الرِّضْوَانِ فَلَمْ يَشْهَدْهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ قَالَ ابْنُ عُمَرَ تَعَالَ أُبَيِّنْ لَكَ أَمَّا فِرَارُهُ يَوْمَ أُحُدٍ فَأَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ عَفَا عَنْهُ وَغَفَرَ لَهُ وَأَمَّا تَغَيُّبُهُ عَنْ بَدْرٍ فَإِنَّهُ كَانَتْ تَحْتَهُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَتْ مَرِيضَةً فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لَكَ أَجْرَ رَجُلٍ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا وَسَهْمَهُ وَأَمَّا تَغَيُّبُهُ عَنْ بَيْعَةِ الرِّضْوَانِ فَلَوْ كَانَ أَحَدٌ أَعَزَّ بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ عُثْمَانَ لَبَعَثَهُ مَكَانَهُ فَبَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُثْمَانَ وَكَانَتْ بَيْعَةُ الرِّضْوَانِ بَعْدَ مَا ذَهَبَ عُثْمَانُ إِلَى مَكَّةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ الْيُمْنَى هَذِهِ يَدُ عُثْمَانَ فَضَرَبَ بِهَا عَلَى يَدِهِ فَقَالَ هَذِهِ لِعُثْمَانَ فَقَالَ لَهُ ابْنُ عُمَرَ اذْهَبْ بِهَا الْآنَ مَعَكَ

-....Bize Usmân -ki o İbnu Mevheb'dir- tahdîs edip şöyle dedi: Mısırlılar'dan bir adam geldi,Beyt'i hacc eyledi,- bu sırada oturmakta olan bir topluluk gördü de:
— Bu topluluk kimlerdir? dedi. Oradakilerden biri:
— Bunlar Kureyş'tir, dedi. O zât bu sefer:
— Bunların içinde şeyh kimdir? dedi. Onlar:
— Abdullah ibn Umer'dir, diye cevâb verdiler. Bu zât:
— Ey Umer'in oğlu! Ben senden birşey soracağım, onu bana tahdîs et: Uhud günü Usmân (harbe katılmayıp) kaçmıştır, bilir misin? diye sordu.İbnu Umer:
— Evet, diye cevâb verdi. Sorucu:
— Usmân'ın Bedir gününde kaybolup harbde hazır bulunmadığını bilir misin? dedi. İbn Umer:
— Evet biliyorum, dedi. O kimse:
— Usmân'ın Rıdvan Bey'atı'nda kaybolup Hudeybiye'de hazır bulunmadığını biliyor musun? dedi. İbn Umer:
— Evet biliyorum, diye tasdik etti. Bu kimse (sorularına aldığı tasdik cevâblarını fikrine uygun bulup tahsîn ederek): — Allâhu Ekber, dedi.
Bunun üzerine İbn Umer (bu adamın yanlış düşüncelerini düzeltmek üzere):
— Gel, sana hakikati beyân edeyim: Uhud harbi günü Usmân'ın kaçmasına gelince; ben çok iyi bilir, sana da bildiririm ki, Allah Uhud'da bulunmamak kusurunu afv ve bundan doğan günâhını mağfiret etmiştir. Bedir gazasından kaybolması ise, Usmân'ın nikâhında Rasûlullah'ın kızı Rukayye vardı. Rukayye Bedir seferi sırasında ağır hasta idi. Rasûlullah Usmân'a: "Ey Usmân! Senin için Bedir'de hazır bulunan bir gâzîsevabı ve bir gâzînîn ganimet payı vardır" buyurup izin vermesi sebebiyledir. Rıdvan Bey'atı'ndan kaybolmasına gelince (Mekke'ye vazîfe ile gönderilmiş olmasındandır). Eğer Mekke vadisinde Usmân'"dan ziyâde şeref ve nufûz sahibi bir kimse bulunsaydı, muhakkak Rasûlullah Usmân'ın yerine onu gönderirdi. Rasûlullah, Usmân'ı gönderip, o Mekke'ye gittikten sonra Rıdvan Bey'atı yapılmıştı. Usmân'ın bu şerefli bey'attan mahrum olmaması için, Rasûlullah (S) sağ eline işaret ederek: "İşte bu, Usmân'ın elidir" buyurup onunla sol eli üzerine vurdu da "İşte bu Usmân için bey'attır" buyurdu.Abdullah ibn Umer, Mısırlı sorucuya (bu açıklamaları verdikten sonra): — Sana verdiğim bu cevâblarla beraber, artık şimdi gidebilirsin, dedi

---

3699 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُمْ قَالَ صَعِدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُحُدًا وَمَعَهُ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ فَرَجَفَ وَقَالَ اسْكُنْ أُحُدُ أَظُنُّهُ ضَرَبَهُ بِرِجْلِهِ فَلَيْسَ عَلَيْكَ إِلَّا نَبِيٌّ وَصِدِّيقٌ وَشَهِيدَانِ

-....Saîd'den; o da Katâde'den tahdîs etti ki, Enes (R) onlara tahdîs edip şöyle demiştir:Peygamber (S) beraberinde Ebû Bekr, Umer ve Usmân olduğu hâlde Uhud Dağı'na çıkmıştı. Orada bulundukları sırada dağ deprendi. Peygamber hemen: "Ey Uhud sakin ol!" buyurdu. Enes: Zannediyorum ki Peygamber

ayağı ile dağa vurdu da: "Senin üzerinde bir Peygamber, bir sıddîk ve iki şehîdden başkası yoktur" buyurdu, demiştir

---

بَاب قِصَّةِ الْبَيْعَةِ وَالِاتِّفَاقِ عَلَى عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ وَفِيهِ مَقْتَلُ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا

3700 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ قَالَ رَأَيْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَبْلَ أَنْ يُصَابَ بِأَيَّامٍ بِالْمَدِينَةِ وَقَفَ عَلَى حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ وَعُثْمَانَ بْنِ حُنَيْفٍ قَالَ كَيْفَ فَعَلْتُمَا أَتَخَافَانِ أَنْ تَكُونَا قَدْ حَمَّلْتُمَا الْأَرْضَ مَا لَا تُطِيقُ قَالَا حَمَّلْنَاهَا أَمْرًا هِيَ لَهُ مُطِيقَةٌ مَا فِيهَا كَبِيرُ فَضْلٍ قَالَ انْظُرَا أَنْ تَكُونَا حَمَّلْتُمَا الْأَرْضَ مَا لَا تُطِيقُ قَالَ قَالَا لَا فَقَالَ عُمَرُ لَئِنْ سَلَّمَنِي اللَّهُ لَأَدَعَنَّ أَرَامِلَ أَهْلِ الْعِرَاقِ لَا يَحْتَجْنَ إِلَى رَجُلٍ بَعْدِي أَبَدًا قَالَ فَمَا أَتَتْ عَلَيْهِ إِلَّا رَابِعَةٌ حَتَّى أُصِيبَ قَالَ إِنِّي لَقَائِمٌ مَا بَيْنِي وَبَيْنَهُ إِلَّا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ غَدَاةَ أُصِيبَ وَكَانَ إِذَا مَرَّ بَيْنَ الصَّفَّيْنِ قَالَ اسْتَوُوا حَتَّى إِذَا لَمْ يَرَ فِيهِنَّ خَلَلًا تَقَدَّمَ فَكَبَّرَ وَرُبَّمَا قَرَأَ سُورَةَ يُوسُفَ أَوْ النَّحْلَ أَوْ نَحْوَ ذَلِكَ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى حَتَّى يَجْتَمِعَ النَّاسُ فَمَا هُوَ إِلَّا أَنْ كَبَّرَ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ قَتَلَنِي أَوْ أَكَلَنِي الْكَلْبُ حِينَ طَعَنَهُ فَطَارَ الْعِلْجُ بِسِكِّينٍ ذَاتِ طَرَفَيْنِ لَا يَمُرُّ عَلَى أَحَدٍ يَمِينًا وَلَا شِمَالًا إِلَّا طَعَنَهُ حَتَّى طَعَنَ ثَلَاثَةَ عَشَرَ رَجُلًا مَاتَ مِنْهُمْ سَبْعَةٌ فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ رَجُلٌ مِنْ الْمُسْلِمِينَ طَرَحَ عَلَيْهِ بُرْنُسًا فَلَمَّا ظَنَّ الْعِلْجُ أَنَّهُ مَأْخُوذٌ نَحَرَ نَفْسَهُ وَتَنَاوَلَ عُمَرُ يَدَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ فَقَدَّمَهُ فَمَنْ يَلِي عُمَرَ فَقَدْ رَأَى الَّذِي أَرَى وَأَمَّا نَوَاحِي الْمَسْجِدِ فَإِنَّهُمْ لَا يَدْرُونَ غَيْرَ أَنَّهُمْ قَدْ فَقَدُوا صَوْتَ عُمَرَ وَهُمْ يَقُولُونَ سُبْحَانَ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ فَصَلَّى بِهِمْ عَبْدُ الرَّحْمَنِ صَلَاةً خَفِيفَةً فَلَمَّا انْصَرَفُوا قَالَ يَا ابْنَ عَبَّاسٍ انْظُرْ مَنْ قَتَلَنِي فَجَالَ سَاعَةً ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ غُلَامُ الْمُغِيرَةِ قَالَ الصَّنَعُ قَالَ نَعَمْ قَالَ قَاتَلَهُ اللَّهُ لَقَدْ أَمَرْتُ بِهِ مَعْرُوفًا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَجْعَلْ مِيتَتِي بِيَدِ رَجُلٍ يَدَّعِي الْإِسْلَامَ قَدْ كُنْتَ أَنْتَ وَأَبُوكَ تُحِبَّانِ أَنْ تَكْثُرَ الْعُلُوجُ بِالْمَدِينَةِ وَكَانَ الْعَبَّاسُ أَكْثَرَهُمْ رَقِيقًا فَقَالَ إِنْ شِئْتَ فَعَلْتُ أَيْ إِنْ شِئْتَ قَتَلْنَا قَالَ كَذَبْتَ بَعْدَ مَا تَكَلَّمُوا بِلِسَانِكُمْ وَصَلَّوْا قِبْلَتَكُمْ وَحَجُّوا حَجَّكُمْ فَاحْتُمِلَ إِلَى بَيْتِهِ فَانْطَلَقْنَا مَعَهُ وَكَأَنَّ النَّاسَ لَمْ تُصِبْهُمْ مُصِيبَةٌ قَبْلَ يَوْمَئِذٍ فَقَائِلٌ يَقُولُ لَا بَأْسَ وَقَائِلٌ يَقُولُ أَخَافُ عَلَيْهِ فَأُتِيَ بِنَبِيذٍ فَشَرِبَهُ فَخَرَجَ مِنْ جَوْفِهِ ثُمَّ أُتِيَ بِلَبَنٍ فَشَرِبَهُ فَخَرَجَ مِنْ جُرْحِهِ فَعَلِمُوا أَنَّهُ مَيِّتٌ فَدَخَلْنَا عَلَيْهِ وَجَاءَ النَّاسُ فَجَعَلُوا يُثْنُونَ عَلَيْهِ وَجَاءَ رَجُلٌ شَابٌّ فَقَالَ أَبْشِرْ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ بِبُشْرَى اللَّهِ لَكَ مِنْ صُحْبَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدَمٍ فِي الْإِسْلَامِ مَا قَدْ عَلِمْتَ ثُمَّ وَلِيتَ فَعَدَلْتَ ثُمَّ شَهَادَةٌ قَالَ وَدِدْتُ أَنَّ ذَلِكَ كَفَافٌ لَا عَلَيَّ وَلَا لِي فَلَمَّا أَدْبَرَ إِذَا إِزَارُهُ يَمَسُّ الْأَرْضَ قَالَ رُدُّوا عَلَيَّ الْغُلَامَ قَالَ يَا ابْنَ أَخِي ارْفَعْ ثَوْبَكَ فَإِنَّهُ أَبْقَى لِثَوْبِكَ وَأَتْقَى لِرَبِّكَ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ انْظُرْ مَا عَلَيَّ مِنْ الدَّيْنِ فَحَسَبُوهُ فَوَجَدُوهُ سِتَّةً وَثَمَانِينَ أَلْفًا أَوْ نَحْوَهُ قَالَ إِنْ وَفَى لَهُ مَالُ آلِ عُمَرَ فَأَدِّهِ مِنْ أَمْوَالِهِمْ وَإِلَّا فَسَلْ فِي بَنِي عَدِيِّ بْنِ كَعْبٍ فَإِنْ لَمْ تَفِ أَمْوَالُهُمْ فَسَلْ فِي قُرَيْشٍ وَلَا تَعْدُهُمْ إِلَى غَيْرِهِمْ فَأَدِّ عَنِّي هَذَا الْمَالَ انْطَلِقْ إِلَى عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ فَقُلْ يَقْرَأُ عَلَيْكِ عُمَرُ السَّلَامَ وَلَا تَقُلْ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ فَإِنِّي لَسْتُ الْيَوْمَ لِلْمُؤْمِنِينَ أَمِيرًا وَقُلْ يَسْتَأْذِنُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ أَنْ يُدْفَنَ مَعَ صَاحِبَيْهِ فَسَلَّمَ وَاسْتَأْذَنَ ثُمَّ دَخَلَ عَلَيْهَا فَوَجَدَهَا قَاعِدَةً تَبْكِي فَقَالَ يَقْرَأُ عَلَيْكِ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ السَّلَامَ وَيَسْتَأْذِنُ أَنْ يُدْفَنَ مَعَ صَاحِبَيْهِ فَقَالَتْ كُنْتُ أُرِيدُهُ لِنَفْسِي وَلَأُوثِرَنَّ بِهِ الْيَوْمَ عَلَى نَفْسِي فَلَمَّا أَقْبَلَ قِيلَ هَذَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ قَدْ جَاءَ قَالَ ارْفَعُونِي فَأَسْنَدَهُ رَجُلٌ إِلَيْهِ فَقَالَ مَا لَدَيْكَ قَالَ الَّذِي تُحِبُّ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَذِنَتْ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ مَا كَانَ مِنْ شَيْءٍ أَهَمُّ إِلَيَّ مِنْ ذَلِكَ فَإِذَا أَنَا قَضَيْتُ فَاحْمِلُونِي ثُمَّ سَلِّمْ فَقُلْ يَسْتَأْذِنُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَإِنْ أَذِنَتْ لِي فَأَدْخِلُونِي وَإِنْ رَدَّتْنِي رُدُّونِي إِلَى مَقَابِرِ الْمُسْلِمِينَ وَجَاءَتْ أُمُّ الْمُؤْمِنِينَ حَفْصَةُ وَالنِّسَاءُ تَسِيرُ مَعَهَا فَلَمَّا رَأَيْنَاهَا قُمْنَا فَوَلَجَتْ عَلَيْهِ فَبَكَتْ عِنْدَهُ سَاعَةً وَاسْتَأْذَنَ الرِّجَالُ فَوَلَجَتْ دَاخِلًا لَهُمْ فَسَمِعْنَا بُكَاءَهَا مِنْ الدَّاخِلِ فَقَالُوا أَوْصِ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ اسْتَخْلِفْ قَالَ مَا أَجِدُ أَحَدًا أَحَقَّ بِهَذَا الْأَمْرِ مِنْ هَؤُلَاءِ النَّفَرِ أَوْ الرَّهْطِ الَّذِينَ تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ عَنْهُمْ رَاضٍ فَسَمَّى عَلِيًّا وَعُثْمَانَ وَالزُّبَيْرَ وَطَلْحَةَ وَسَعْدًا وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ وَقَالَ يَشْهَدُكُمْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ وَلَيْسَ لَهُ مِنْ الْأَمْرِ شَيْءٌ كَهَيْئَةِ التَّعْزِيَةِ لَهُ فَإِنْ أَصَابَتْ الْإِمْرَةُ سَعْدًا فَهُوَ ذَاكَ وَإِلَّا فَلْيَسْتَعِنْ بِهِ أَيُّكُمْ مَا أُمِّرَ فَإِنِّي لَمْ أَعْزِلْهُ عَنْ عَجْزٍ وَلَا خِيَانَةٍ وَقَالَ أُوصِي الْخَلِيفَةَ مِنْ بَعْدِي بِالْمُهَاجِرِينَ الْأَوَّلِينَ أَنْ يَعْرِفَ لَهُمْ حَقَّهُمْ وَيَحْفَظَ لَهُمْ حُرْمَتَهُمْ وَأُوصِيهِ بِالْأَنْصَارِ خَيْرًا { الَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ } أَنْ يُقْبَلَ مِنْ مُحْسِنِهِمْ وَأَنْ يُعْفَى عَنْ مُسِيئِهِمْ وَأُوصِيهِ بِأَهْلِ الْأَمْصَارِ خَيْرًا فَإِنَّهُمْ رِدْءُ الْإِسْلَامِ وَجُبَاةُ الْمَالِ وَغَيْظُ الْعَدُوِّ وَأَنْ لَا يُؤْخَذَ

مِنْهُمْ إِلَّا فَضْلُهُمْ عَنْ رِضَاهُمْ وَأُوصِيهِ بِالْأَعْرَابِ خَيْرًا فَإِنَّهُمْ أَصْلُ الْعَرَبِ وَمَادَّةُ الْإِسْلَامِ أَنْ يُؤْخَذَ مِنْ حَوَاشِي أَمْوَالِهِمْ وَيُرَدَّ عَلَى فُقَرَائِهِمْ وَأُوصِيهِ بِذِمَّةِ اللَّهِ وَذِمَّةِ رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُوفَى لَهُمْ بِعَهْدِهِمْ وَأَنْ يُقَاتَلَ مِنْ وَرَائِهِمْ وَلَا يُكَلَّفُوا إِلَّا طَاقَتَهُمْ فَلَمَّا قُبِضَ خَرَجْنَا بِهِ فَانْطَلَقْنَا نَمْشِي فَسَلَّمَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ قَالَ يَسْتَأْذِنُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ قَالَتْ أَدْخِلُوهُ فَأُدْخِلَ فَوُضِعَ هُنَالِكَ مَعَ صَاحِبَيْهِ فَلَمَّا فُرِغَ مِنْ دَفْنِهِ اجْتَمَعَ هَؤُلَاءِ الرَّهْطُ فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ اجْعَلُوا أَمْرَكُمْ إِلَى ثَلَاثَةٍ مِنْكُمْ فَقَالَ الزُّبَيْرُ قَدْ جَعَلْتُ أَمْرِي إِلَى عَلِيٍّ فَقَالَ طَلْحَةُ قَدْ جَعَلْتُ أَمْرِي إِلَى عُثْمَانَ وَقَالَ سَعْدٌ قَدْ جَعَلْتُ أَمْرِي إِلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ أَيُّكُمَا تَبَرَّأَ مِنْ هَذَا الْأَمْرِ فَنَجْعَلُهُ إِلَيْهِ وَاللَّهُ عَلَيْهِ وَالْإِسْلَامُ لَيَنْظُرَنَّ أَفْضَلَهُمْ فِي نَفْسِهِ فَأُسْكِتَ الشَّيْخَانِ فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ أَفَتَجْعَلُونَهُ إِلَيَّ وَاللَّهُ عَلَيَّ أَنْ لَا آلُ عَنْ أَفْضَلِكُمْ قَالَا نَعَمْ فَأَخَذَ بِيَدِ أَحَدِهِمَا فَقَالَ لَكَ قَرَابَةٌ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْقَدَمُ فِي الْإِسْلَامِ مَا قَدْ عَلِمْتَ فَاللَّهُ عَلَيْكَ لَئِنْ أَمَّرْتُكَ لَتَعْدِلَنَّ وَلَئِنْ أَمَّرْتُ عُثْمَانَ لَتَسْمَعَنَّ وَلَتُطِيعَنَّ ثُمَّ خَلَا بِالْآخَرِ فَقَالَ لَهُ مِثْلَ ذَلِكَ فَلَمَّا أَخَذَ الْمِيثَاقَ قَالَ ارْفَعْ يَدَكَ يَا عُثْمَانُ فَبَايَعَهُ فَبَايَعَ لَهُ عَلِيٌّ وَوَلَجَ أَهْلُ الدَّارِ فَبَايَعُوهُ

(Umer İbnu'l-Hattâb'dan Sonra) Bey'at Kıssası Ve Hilafet İşinde Sahâbîlerin Usmân İbn Affânfln Başkalarından Öne Geçirilmesi) Üzerinde İttifak Etmeleri Babı Bu bâbda Umer ibnul-Hattâb'ın öldürülmesi de vardır.

-...Amr ibnu Meymûn şöyle demiştir: Ben, Umer ibnu'l- Hattâb'ı vurulmasından birkaç gün önce Medine'de görmüştüm: Hu-zeyfe ibnu'l-Yemân ile Usmân ibn Huneyf'in yanı başlarında durdu da:

— Nasıl yaptınız? Irak ahâlîsine takat yetiremeyecekleri harâc yüklemiş olmanızdan korkuyor musunuz? dedi. Onlar:

— Biz Irak arazîsine onların tâkai yetirebilecekleri, büyük bir fazlalık olmayan bir vergi yükledik, dediler. Umer:

— Arazîye takat yetiremeyecekleri bir harâc yüklemiş olmanızdan iyi düşünüp sakınınız, dedi. Amr ibn Meymûn dedi ki: Huzeyfe ile İbnu Huneyf:

— Hayır,biz oraya takatlerinin üstünde vergi yüklemedik, dediler.Bunun üzerine Umer:

— Eğer Allah beni selâmette kılarsa, muhakkak ben Irak ahâlîsinin dullarını benden sonar ebediyyen bir erkeğe muhtâc olmayacakları hâlde bırakacağım, dedi. Amr ibn Meymûn şöyle dedi: Umer'in üzerinden sâdece dördüncü gece geçti. Nihayet dördüncü gecenin sabahında Umer vuruldu. Vurulduğu sabah ben Mescid'de saff içinde dikeliyordum. Benimle Umer arasında Abdullah ibn Abbâs bulunuyordu. Umer'in âdeti iki saff arasından geçerken "Saffları düzeltiniz" diye emreder, nihayet saff-larda imtizâmsızlık görmeyince mihraba geçer, iftitâh tekbîrin alırdı. Cemâatin toplanması için ekseriya ilk rek'atte Yûsuf Sûresi'ni yâhud en-Nahl Sûresi'ni yâhud da bunlara benzer uzunlukta bir sûre okurdu. O sabah da bu suretle mihraba geçip tekbîr aldı. Müteakiben ben Umer'in:

— "Köpek beni öldürdü (yâhud köpek beni yedi)" dediğini işittim. O anda (Ebû Lû'lû Fîrûz denilen mecûsî) bir Acem genci Umer'i hançerlemişti ve elinde iki yüzlü bir hançerle kaçmaya ve geçtiği saf f-larda sağlı sollu râsf geldiği kimseleri vurmaya başlamıştı. Nihayet bu suretle onüç kimseyi hançerledi. Bunlardan yedisi öldü. Bu kanlı vaziyeti gören müslümânlardan birisi borus denilen geniş başlığını câ-nînin boynuna atıp geçirdi. Kâfir köle yakalandığını anlayınca kendini hançerleyerek intihar etti. Umer yaralanınca Abdurrahmân ibn Avf'ın elinden tutup, onu mihraba geçirdi. Amr ibnu Meymûn şöyle dedi: Umer'e yakın bulunan herkes benim görmekte olduğum bu işi (yânı kölenin Umer'i hançerlemesini) muhakkak görmüştür. Amma mescidin kenarlarında bulunan kimselere gelince onlar birşey bilmiyorlardı. Ancak onlar Umer'in namaz içindeki sesini kaybetmişlerdi. Onlar bundan taaccüb ederek:

— Subhânallah, Subhânallah, diyorlardı.

Abdurrahmân cemâate hafif bir namaz kıldırdı. Namazdan çıkınca Umer, İbn Abbâs'a:

— Ey Abbâs oğlu! Git gör bakalım, beni kim vurdu? dedi. İbn Abbâs bir müddet dolaştıktan sonra geldi ve:

—Cânî Mugîre ibn Şu'be'nin kölesidir, dedi. Umer:

— Şu san'atkâr mı? dedi. İbn Abbâs:

— Evet, diye tasdîk etti. Umer:

— Allah onun canını alsın! Ben ona iyilik emretmiştim. Allah'a lıamd olsun ki, benim ölümümü müslümânlık iddiasında bulunan bir kimsenin eliyle yaptırmadı! dedi.Sonra Umer, İbn Abbâs'a hitaben şunları söyledi:
— Sen ve baban Abbâs, ikiniz Medine'de kâfir kölelerin çok olmasını arzu ediyordunuz.
Abbâs, sahâbîler içinde ençok kölesi olan kimse idi. Bunun üzerine İbn Abbâs, Umer'e:
— İstersen yaparım, yânî eğer istersen Medine'deki köleleri öldürürüz, dedi.Umer, İbn Abbâs'a:
— Yanlış söyledin. Onları sizin dilinizle konuşmaları, sizin kıblenize namaz kılmaları ve haccınızı hacc yapmalarından sonra öldürebilir misin? dedi. Amr ibn Meymûn devamla dedi ki: Sonra Umer kendi evine taşındı. Biz de beraberinde gittik. Durum öyle idi ki, sahâbîlere ve Me-dîne halkına bundan önce bu derece elem verici bir musibet erişmemişti. Bâzı kimse yaralarında tehlike yoktur diyor, bâzı kimse de ben Umer üzerine korkuyorum diyordu. Yaralar tedaviye başlandığı sırada bir'mikdâr nebîz getirildi. Umer onu içti, fakat hemen karnından dışarı çıktı. Sonra süt getirildi. Umer onu da içti, fakat bu da karnındaki yaradan çıkmaya başladı. Bunun üzerine herkes, Umer'-in bu yaralardan öleceğini bildiler. Biz de Umer'in yanına girdik. Artık insanlar takım' takım geldiler de Umer'in iyiliklerini söylüyor, onu övüyorlardı. Bu sırada Umer'in yanına Ensâr'dan genç bir insan geldi de:
— Ey Müzminlerin Emîri! Allah'ın sana olan lutûf ve insaniyle sevin: Rasûlullah'la sohbetin ve iyice bilmekte olduğun İslâm'daki kıdemin (bunca yüksek hizmetlerin) vardır. Sonra halîfe oldun, hep adalet ettin. Bu beşerî faziletlerden sonra şehîdlik rütbesi vardır! dedi. Umer:
— Bu halifelik işinin bana bir kefâf olmasını, yânî ne aleyhime ikaabi, ne de lehime sevabıolmasını arzu ettim, dedi. O genç arkasını dönüp giderken Umer onun izârının uzunluğundan dolayı yerde sürünüyor olduğunu gördü de:
— Şu genci bana geri getirin, dedi. O genç gelince, ona:
— Ey kardeşim oğlu! Elbiseni yerden kaldır. Çünkü bu kaldırma elbisen için daha bekaa verici (yâhud daha temiz kılıcı), Rabb'ın için de daha takvâlı olur, dedi. Bundan sonra Umer oğluna hitaben şunları söyledi:
— Ey Umer'in oğlu Abdullah! Üzerimde olan borçlara bak! dedi.Borçlarını hesâb ettiler ve borcunu seksen bin yâhud buna yakın buldular. Umer şöyle devam etti:
— Eğer Umer ailesinin malı bu borca yeterse, borcu onların mallarından öde! Eğer Umer'in malı borca yetmezse Adiyy ibn Ka'b oğulları'ndan mal iste. Eğer onların malları da yetmezse Kureyş kabilesinden mal iste ve onlardan öteye, yânî daha başkalarına gitme Bu mallarla benim borcumu öde! Mü'minlerin Anası Âişe'ye git de ona: Umer sana selâm söylüyor, de: "Mü'minlerin Emîri" ta'bîrini söyleme. Çünkü ben bu gün Mü'minlerin Emîri değilim. Ve Âişe'ye: Umer ibnu'l-Hattâb iki arkadaşının yanma gömülmek için senden izin istiyor, de! dedi. ibn Umer, Âişe'ye gitti, ona selam verip yanına girmeye izin istedi. Sonra Âişe'nin yanına girdi, onu oturmuş (Umer için) ağlıyor buldu. İbn Umer, Âişe'ye:
— Umer ibnu'l-Hattâb sana selâm ediyor ve iki arkadaşının beraberinde gömülmesi hususunda izin istiyor, dedi. Âişe:
— Ben burayı kendim için düşünüyordum. Fakat bu gün elbette Umer'i nefsime üstün tutarım, dedi. Abdullah dönüp gelince, Umer'e:
— İşte Abdullah ibn Umer gelmiştir, denildi. Umer:
— Beni kaldırın, dedi. Bir kimse Umer'i kendisine dayadı. Umer, Abdullah'a:
— Yanında ne haber var? diye sordu. Abdullah:
— Ey Mü'minlerin Emîri,yanımda senin arzu etmekte olduğun şey vardır. Âişe (iki arkadaşınla gömülmene) izin verdi, dedi. Umer:
— el-Hamdü lillâh{ = Allah'a hamd olsun)! Bu gün benim için dostlarımın yanma gömülmekten başka daha ehemmiyetli hiçbir iş ve arzu yoktur. Ben ölünce cenazemi hücreye taşıyınız. Sonra Âişe'ye teslim ediniz. Sen Âişe'ye: Umer ibnu'l-Hattâb senden izin diler, de. Eğer Âişe benim oraya gömülmem için izin verirse, beni oraya girdiriniz. Şayet Âişe beni reddederse, sizler benim cesedimi müslii-mânlarm kabirlerine götürüp gömünüz, diye vasiyet etti. Bu sırada mü'minlerin anası Hafsa geldi. Beraberinde birtakım kadınlar yürüyordu. Biz onları görünce kalktık. Hafsa babasının huzuruna girdi ve yanında bir müddet ağladı -bir nüshada: Bir müddet eylendi-. Erkekler Umer'in yanına girme izni istediler. Hafsa da kendi ev halkına âid olan bir yere girdi. Biz o içeri mekândan onun ağlamasını işittik. Gelen erkekler Umer'e:

— Ey Mü'minlerin Emîri, vasiyet et, yerine birini halef seç de onu bize tavsiye et, dediler. Umer:
— Mü'minlerin bu halifelik işine Rasûlullah'm kendilerinden razı olarak vefat ettiği şu neferler yâhud şu topluluktan daha lâyık bir kimse bulmuyorum, dedi ve Alî, Usmân, ez-Zubeyr, Talha, Sa'd ibn Ebî Vakkaas, Abdurrahmân ibn Avf diye isimlerini saydı. Ve Umer şunu da söyledi:
— Abdullah ibn Umer de sizlerle hazır bulunup nezâret eder. Fakat ona bu halifelik işinden hiçbirşey yoktur (yânî onun re'y hakkı olmayacaktır). -Umer'in, oğlunun re'y hakkı olmamasından kınlan gönlünü, o şûrada hazır bulunmasını söylemesi- ibn Umer'i teselli hey'etinde olmuştur. Umer devamla:
— Eğer emirlik Sa'd'a isabet ederse, o bu işin ehli ve yeridir. İsabet etmezse, sizden hanginiz emir yapılırsa Sa'd'ın yardımını istesin (ondan istifâde etsin). Çünkü ben Sa'd'ı Küfe Valiliğinden ne aczi,ne de hıyanetinden dolayı ayırdım, dedi.Umer devamla şunları söyledi:
— Benden sonraki halîfeye ilk Muhâcirler'i tavsiye ederim. Bu ilk Muhacirlerdin haklarının tanınmasını ve onlara yapılan hürmetin muhafaza edilmesini tavsiye ederim. Ve yine benden sonraki halîfeye Ensâr'a da hayırlı olmasını tavsiye ederim. O Ensâr ki, Peygam-ber'in ve Muhâcirler'in Medine'ye gelmelerinden önce Medine'yi yurt ve îmân evi edinmiş olan kimselerdir. İşte onların iyilerinin iyilikleri kabul olunmalı, kötülerinin kötülüğü ve kusurları affedilmelidir. Ben yeni halîfeye bütün memleketler halklarına da hayırla muamele etmesini tavsiye ederim. Çünkü onlar İslâm'ın yardımcılarıdır, mal toplayıcılardır, çoklukları ve kuvvetleriyle düşmanı öfkelendirenlerdir. Onlardan ancak kendi nzâlarıyle mallarının fazlası alınmalıdır. Ve yine ben yeni halîfeye, bedevilere de hayırla muamele etmesini tavsiye ederim. Çünkü bedeviler Arab'ın aslı ve İslâm'ın maddesidirlef. Onların mallarının (en iyilerinden değil de) etraf olanlarından alınıp fakirlerine verilmesini tavsiye ederim. Ve yeni halîfeye Allah'ın zimmetini ve Rasûlullah'm zimmetini tavsiye ederim: Allah'ın ve Rasûlü'nün ahd ve emâmnda olan (Yahûdî, Hristiyan..) her topluluğun ahd ve emânlarmın yerine getirilmesini tavsiye ederim. Bütün ferd-lerin ve grupların hakları verilmeli, vazifeleri ve işleri görülmelidir. Onlara bir düşman saldırdığında, onların arkalarından ve önlerinden müdâfaa edilmeleri için harb yapılmalı ve kendileri ancak takat yeti-recekleri cizye vergisi ile mükellef kılınmalıdırlar. (Râvî şöyle devam etti:) Umer vefat edince, onu evinden çıkardık (onun namazını Suheyb kıldırdı). Sonra yürüyerek onu Âişe'nin hücresine getirdik. Abdullah selâm verdikten sonra Âişe'ye:
— Umer ibnu'l-Hattâb senden izin ister, dedi. Âişe:
— Onu içeriye girdiriniz, dedi. Umer hücrenin içine girdirildi ve orada iki arkadaşının yanında kabrine konuldu. Umer'in gömülmesi işi bitirilince, o şûra hey'eti toplandı. Bu toplantıda Abdurrahmân ibn Avf, ihtilâfı azaltacak ve seçimi kolaylaştıracak şu amelî teklifi söyledi:
— Seçmedeki re'yinizi kendinizden gönül hoşluğu ile üç kişiye veriniz! dedi.Bu teklif üzerine ez-Zubeyr:
— Ben seçim işimi, yânî re'yimi Alî'ye tahsis ettim, dedi. Talha da:
— Ben seçim işimi Usmân'a tahsis ettim, dedi. Sa'd ibn Ebî Vakkaas:
— Ben seçim işimi Abdurrahmân ibnAvf'a tahsis ettim, dedi. Bunun üzerine Abdurrahmân, Alî ile Usmân'a da:
— Arkadaşlar, hanginiz devlet başkanlığı adaylığından feragat ederse bu seçim işiyle meşgul olmayı ona verelim. Allah ve müslü-mânlar ona murâkıb ve şâhiddir. Onlar işin kendisinde (yâhud kendi i'tikaadında) bu işe kimin daha elverişli olduğunu şübhesiz daha iyi görür ve bilirler, dedi.Alî ile Usmân sükût ettiler. Bunun üzerine Abdurrahmân iki arkadaşına:
— Öyleyse bu seçim işiyle uğraşmayı bana havale ediyor musunuz? (Çünkü ben size rekaabet edecek değilim.) Allah üzerimde şâhiddir ki, ben sizin efdalinizi seçmekte kısaltma, yânı eksiklik yapmak yacağım (adaletten ayrılmayacağım), dedi. Onlar da:
— Evet (bu seçim işini sana havale ediyoruz), dediler. (Abdurrahmân üç gün üç gece uyku bile uyumaksızın bütün halk tabakalarıyle temas ederek umûmî arzuyu anladı.) Bunun üzerine son akdedilen toplantıda Alî'nin elini tutarak:
— Yâ Alî, kat'î bilirsin ki, senin Rasûlullah'a hısımlığın ve hâm'da kıdemin vardır. Allah, üzerinde murâkıbdır. Yemîn olsun eğer ben seni emîr seçersem,İslâm ümmeti üzerinde muhakkak adalet edersin. Yine yemîn ederim ki, eğer Usmân'ı seçersem, muhakkak sen onun da sözlerini dinler ve elbette emirlerine itaat edersin, dedi. Sonra Abdurrahmân ibn Avf, diğerine yânî Usmân'a dönerek, Alî'ye söylediğinin benzerini ona da söyledi. Abdurrahmân onların her ikisinden de bu suretle mîsâk (yânî çok sağlam söz ve ahd) aldıktan sonra, Usmân'a:

— Yâ Usman elini kaldır! dedi ve Usmân'a bey'at etti. Alî de Usmân'a bey'at etti. (Sonra kapılar açıldı.) Medîne ahâlîsi de girdiler ve Usmân'a bey'at ettiler

---

بَاب مَنَاقِبِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ الْقُرَشِيِّ الْهَاشِمِيِّ أَبِي الْحَسَنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَلِيٍّ أَنْتَ مِنِّي وَأَنَا مِنْكَ وَقَالَ عُمَرُ تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ عَنْهُ رَاضٍ

3701 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَأُعْطِيَنَّ الرَّايَةَ غَدًا رَجُلًا يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَى يَدَيْهِ قَالَ فَبَاتَ النَّاسُ يَدُوكُونَ لَيْلَتَهُمْ أَيُّهُمْ يُعْطَاهَا فَلَمَّا أَصْبَحَ النَّاسُ غَدَوْا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّهُمْ يَرْجُو أَنْ يُعْطَاهَا فَقَالَ أَيْنَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَقَالُوا يَشْتَكِي عَيْنَيْهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَأَرْسِلُوا إِلَيْهِ فَأْتُونِي بِهِ فَلَمَّا جَاءَ بَصَقَ فِي عَيْنَيْهِ وَدَعَا لَهُ فَبَرَأَ حَتَّى كَأَنْ لَمْ يَكُنْ بِهِ وَجَعٌ فَأَعْطَاهُ الرَّايَةَ فَقَالَ عَلِيٌّ يَا رَسُولَ اللَّهِ أُقَاتِلُهُمْ حَتَّى يَكُونُوا مِثْلَنَا فَقَالَ انْفُذْ عَلَى رِسْلِكَ حَتَّى تَنْزِلَ بِسَاحَتِهِمْ ثُمَّ ادْعُهُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ وَأَخْبِرْهُمْ بِمَا يَجِبُ عَلَيْهِمْ مِنْ حَقِّ اللَّهِ فِيهِ فَوَاللَّهِ لَأَنْ يَهْدِيَ اللَّهُ بِكَ رَجُلًا وَاحِدًا خَيْرٌ لَكَ مِنْ أَنْ يَكُونَ لَكَ حُمْرُ النَّعَمِ

Kureyş Kabilesinin Hâşimî Koluna Mensûb Olan Ebu'l-Hasen Alî İbnu Ebî Tâlib(R)İn Menkabeleri Babı Ve Peygamber (S) Alî'ye hitaben: "Sen bendensin, ben de sendenim" buyurmuştur. Umer ibnu'l-Hattâb da: Rasûlullah, Alî'den razı olarak vefat etti, demiştir.
-...Bize Abdulazîz, Ebû Hâzım'dan; o da Sehl ibn Sa'd(R)'dan tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) Hayber günü:
— "Bayrağı yarın bir kişiye vereceğim ki, Allah fethi onun iki eliyle müyesser kılacaktır" buyurmuştur. Râvî dedi ki: Bunun üzerine orada bulunan sahâbîler o gecelerini bayrağın onlardan hangisine verileceği hayâline dalıp huzursuzlukla geçirdiler. İnsanlar sabaha girince Rasûlullah'ın huzuruna gittiler. Hepsi bayrağın kendisine verilmesini umuyorlardı. Fakat Rasûlullah:
— "Alî ibn Ebî Tâlib nerededir?" diye sordu. Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah, onun iki gözü ağrıyor, dediler. Rasûlullah:
— "Ona haber gönderin de onu bana getirin" buyurdu. Alî gelince, Rasûlullah onun gözlerine tükürdü ve ona şifâ duası yaptı. Akabinde Alî'nin gözleri iyileşti, hattâ onda hiçbir ağrı yokmuş gibi oldu. Hemen bayrağı Alî'ye verdi. Bunun üzerine Alî:
— Yâ Rasûlallah, Hayber Yahûdîleri ile onlar da bizim gibi (müslümân) oluncaya kadar vuruşacak mıyım? dedi. Rasûlullah:
— "Tâ Hayberliler'in sahasına ininceye kadar hey'etin üzeresükûnetle yürü. Sonra onları İslâm'a girmeye da'vet et. Ve onlara İslâm'da üzerlerine vâcib olacak Allah haklarını haber ver. Allah'a yemin ederim ki, senin sayende Allah'ın bir tek kişiye hidâyet vermesi senin lehine, senin kırmızı develerin olmasından daha hayırlıdır" buyurdu

---

3702 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ قَالَ كَانَ عَلِيٌّ قَدْ تَخَلَّفَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي خَيْبَرَ وَكَانَ بِهِ رَمَدٌ فَقَالَ أَنَا أَتَخَلَّفُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَرَجَ عَلِيٌّ فَلَحِقَ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا كَانَ مَسَاءُ اللَّيْلَةِ الَّتِي فَتَحَهَا اللَّهُ فِي صَبَاحِهَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأُعْطِيَنَّ الرَّايَةَ أَوْ لَيَأْخُذَنَّ الرَّايَةَ غَدًا رَجُلًا يُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَوْ قَالَ يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَيْهِ فَإِذَا نَحْنُ بِعَلِيٍّ وَمَا نَرْجُوهُ فَقَالُوا هَذَا عَلِيٌّ فَأَعْطَاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّايَةَ فَفَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ

-... Selemetu'bnu'1-Ekva' (R) şöyle demiştir: Alî, Hayber'de gözünde rahatsızlık olduğu için Peygamber'den geride kalmış idi. Alî kendi kendine: Ben göz rahatsızlığı sebebiyle Rasûlullah'tan geriye kalır mıyım? diyerek dışarı çıktı ve Peygamber'e yetişti. Allah'ın, sabahında fetih ihsan ettiği gecenin akşamı olunca, Rasûlullah (S):

— "Yemîn olsun, İslâm bayrağını yarın muhakkak bir kimseye vereceğim ki (yâhud yarın bayrağı bir adam alacak ki), Allah ve Ra~ sûlü onu sever yâhud o kimse Allah'ı ve Rasûlü'nü sever. Allah ona fetih ihsan edecektir" buyurdu. Ertesi gün Alî ile karşılaştık. Hâlbuki biz, göz rahatsızlığından dolayı onun gelmesini ummuyorduk. Sahâbîler:
— İşte Alî geldi, dediler. Rasûlullah bayrağı ona verdi. Allah Hayber'in fethini ona müyesser kıldı

3703 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَجُلًا جَاءَ إِلَى سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ فَقَالَ هَذَا فُلَانٌ لِأَمِيرِ الْمَدِينَةِ يَدْعُو عَلِيًّا عِنْدَ الْمِنْبَرِ قَالَ فَيَقُولُ مَاذَا قَالَ يَقُولُ لَهُ أَبُو تُرَابٍ فَضَحِكَ قَالَ وَاللَّهِ مَا سَمَّاهُ إِلَّا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا كَانَ لَهُ اسْمٌ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْهُ فَاسْتَطْعَمْتُ الْحَدِيثَ سَهْلًا وَقُلْتُ يَا أَبَا عَبَّاسٍ كَيْفَ ذَلِكَ قَالَ دَخَلَ عَلِيٌّ عَلَى فَاطِمَةَ ثُمَّ خَرَجَ فَاضْطَجَعَ فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيْنَ ابْنُ عَمِّكِ قَالَتْ فِي الْمَسْجِدِ فَخَرَجَ إِلَيْهِ فَوَجَدَ رِدَاءَهُ قَدْ سَقَطَ عَنْ ظَهْرِهِ وَخَلَصَ التُّرَابُ إِلَى ظَهْرِهِ فَجَعَلَ يَمْسَحُ التُّرَابَ عَنْ ظَهْرِهِ فَيَقُولُ اجْلِسْ يَا أَبَا تُرَابٍ مَرَّتَيْنِ

-....Ebû Hazım Seleme ibn Dînâr'dan (o şöyle demiştir):Bir kimse Sehl ibn Sa'd(R)'a geldi de:
— Medîne Emîri şu Fulân kişi minber yanında Alî'yi razı olunmayan birşeyle zikrediyor, dedi. Râvî Ebû Hazım dedi ki: Sehl:
— Bu emîr Alî için ne söyledi? der. Râvî Ebû Hazım dedi ki:
— Emîr, Alî'ye Ebû Turâb diyor, deyince Sehl ibn Sa'd güldü de:
— Vallahi bu lakabı Alî'ye muhakkak Peygamber isim yapmıştır ve Alî'ye bundan daha sevgili bir isim de olmamıştır, dedi. Ebû Hazım dedi ki: Ben (bu unvanı Peygamber'in Alî'ye nasıl verdiğini öğrenerek) lezzet almak istedim de, Sehl ibn Sa'd'a bu hadîsi sordum ve:
— Yâ Ebâ Abbâs, bu isim verme işi nasıl oldu? dedim. O da şöyle anlattı:
— Bir kerre Alî, Fâtıma'mn yanma girmiş, sonra bir şeyden Fâtıma'ya darılarak dışarı çıkmış ve Mescid'de yatmıştı. Bu sırada Fâtıma'mn yanına Peygamber gelip: "Amcan oğlu nerede?" diye sorduğunda Fâtıma: Mescid'dedir, dedi. Bunun üzerine Peygamber Mes-cid'e çıktı ve Alî'yi, sırtından ridâsı düşmüş, sırtına toprak bulaşmış bir hâlde yatıyor buldu. Bunun üzerine Peygamber (S), Alî'nin sırtından topraklan eliyle silkmeye başladı ve iki kerre: "Otur yâ Ebâ Tu-râb! Otur yâ Ebâ Turâbf" buyuruyordu

---

3704 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ عَنْ زَائِدَةَ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى ابْنِ عُمَرَ فَسَأَلَهُ عَنْ عُثْمَانَ فَذَكَرَ عَنْ مَحَاسِنِ عَمَلِهِ قَالَ لَعَلَّ ذَاكَ يَسُوءُكَ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَأَرْغَمَ اللَّهُ بِأَنْفِكَ ثُمَّ سَأَلَهُ عَنْ عَلِيٍّ فَذَكَرَ مَحَاسِنَ عَمَلِهِ قَالَ هُوَ ذَاكَ بَيْتُهُ أَوْسَطُ بُيُوتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ لَعَلَّ ذَاكَ يَسُوءُكَ قَالَ أَجَلْ قَالَ فَأَرْغَمَ اللَّهُ بِأَنْفِكَ انْطَلِقْ فَاجْهَدْ عَلَيَّ جَهْدَكَ

-...Sa'd ibnu Ubeyde şöyle demiştir: İbn Umer'in yanına bir adam (yânî Nâfi' ibnu'l-Ezrak) geldi de, ona Usmân'dan sordu. İbn Umer, Usmân'ın güzel amellerinden zikretti de o kimseye:
— Belki Usmân'ın işlerinden sana zikrettiğim şeyler, sana kötü geliyordur, dedi. O kimse:
— Evet kötü geliyor, dedi. İbn Umer:
— Allah senin burnunu topraklandırıp horlasın, dedi. Sonra o kimse İbn Umer'e Alî'den sordu. Îbn Umer, Alî'nin güzel amellerini zikretti de:
— Alî budur, evi de Peygamber'in evlerinin en güzelidir (yâhud ortasındadır), dedi.Sonra yirîe:.
— Belki benim Alî'den söylediğim şeyler sana kötü geliyordur, dedi. O adam:
— Evet (kötü geliyor), dedi. Bunun üzerine İbn Umer ona:
— Allah senin burnunu toprağa sürtüp horlasın. Git de benim hakkımda neye gücün yeterse yap!Dedi

---

3705 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي لَيْلَى قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيٌّ أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام شَكَتْ مَا تَلْقَى مِنْ أَثَرِ الرَّحَا فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْيٌ فَانْطَلَقَتْ فَلَمْ تَجِدْهُ فَوَجَدَتْ عَائِشَةَ فَأَخْبَرَتْهَا فَلَمَّا جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ عَائِشَةُ بِمَجِيءِ فَاطِمَةَ فَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْنَا وَقَدْ أَخَذْنَا مَضَاجِعَنَا فَذَهَبْتُ لِأَقُومَ فَقَالَ عَلَى مَكَانِكُمَا فَقَعَدَ بَيْنَنَا حَتَّى وَجَدْتُ بَرْدَ قَدَمَيْهِ عَلَى صَدْرِي وَقَالَ أَلَا أُعَلِّمُكُمَا خَيْرًا مِمَّا سَأَلْتُمَانِي إِذَا أَخَذْتُمَا مَضَاجِعَكُمَا تُكَبِّرَا أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ وَتُسَبِّحَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَتَحْمَدَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمَا مِنْ خَادِمٍ

-... Bize Şu'be, el-Hakem'den tahdîs etti ki, o şöyle demiştir:Ben İbnu Ebî Leylâ'dan işittim, şöyle dedi: Bize Alî şöyle tahdîs etti: Fâtıma aleyhi's-selâm değirmen taşı çevirmenin te'sirinden elinde meydana gelen rahatsızlıktan şikâyet etti. O sırada Peygamber'e birtakım esirler gelmişti. O esirlerden bir hizmetçi istemek üzere Peygamber'in evine gitti, fakat Peyganıber'i evde bulamadı; Âişe'yi buldu ve ona ne için geldiğini haber verdi. Peygamber geldiğinde Âişe, Fâ-tıma'mn gelişini Peygamber'e haber verdi.Alî dedi ki: Bunun üzerine Peygamber bize geldi ve bizi yataklarımıza girmiş hâlde buldu. Ben hemen ayağa kalkmaya davrandım. Peygamber derhâl:
— "Yerinizde durunuz" buyurdu ve ikimizin arasına oturdu; hattâ ben göğsüm üstüne dokunan iki ayağının serinliğini hissettim. Sonra Peygamber (S):
— "İyi dinleyiniz! Ben size, sizin benden istediğiniz esîr hizmetçiden daha hayırlı birşey öğreteceğim: Siz (geceleyin) yatağınıza girdiğinizde otuzdört defa Allâhu Ekber; otuzüç kerre Subhânallah dersiniz. Otuz üç kerre de el-Hamdu Kllah dersiniz. İşte bunları söylemeniz sizlere hizmetçiden hayırlıdır" buyurdu

---

3706 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدٍ قَالَ سَمِعْتُ إِبْرَاهِيمَ بْنَ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَلِيٍّ أَمَا تَرْضَى أَنْ تَكُونَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى

-...Sa'd ibn Ebî Vakkaas (R) şöyle demiştir: Peygamber (S), Alî'ye hitaben: "Senin bana bağlılığın, Harun'un Musa'ya bağlılığı derecesinde olmandan razı olmuyor musun?" buyurdu

---

3707 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اقْضُوا كَمَا كُنْتُمْ تَقْضُونَ فَإِنِّي أَكْرَهُ الِاخْتِلَافَ حَتَّى يَكُونَ لِلنَّاسِ جَمَاعَةٌ أَوْ أَمُوتَ كَمَا مَاتَ أَصْحَابِي فَكَانَ ابْنُ سِيرِينَ يَرَى أَنَّ عَامَّةَ مَا يُرْوَى عَنْ عَلِيٍّ الْكَذِبُ

-... Bize Şu'be, Eyyûb es-Sahtıyânî'den; o da Ibn Sîrîn'den; o da Abîde es-Selmânî'den haber verdi ki, Alî (R) Irak ahâlîsine:
— Bundan evvel hüküm veregeldiğiniz gibi hüküm veriniz. Çünkü ben (Ebû Bekr ve Ümer, üzerinde çekişme ve fitneye götürücü) ihtilâfı çirkin görüyorum. Tâ ki, insanların bir cemâati olsun yâhud da ben arkadaşlarımın öldüğü gibi ölürüm, demiştir. Muhammed ibn Şîrîn (Râfızîler tarafından) Alî üzerine rivayet edilen (Şeyhayn'e muhalefet) haberlerinin çoğunu yalandan ibaret görür idi

---

بَاب مَنَاقِبِ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ الْهَاشِمِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَشْبَهْتَ خَلْقِي وَخُلُقِي

3708 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ دِينَارٍ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْجُهَنِيُّ عَنْ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا يَقُولُونَ أَكْثَرَ أَبُو هُرَيْرَةَ وَإِنِّي كُنْتُ أَلْزَمُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشِبَعِ بَطْنِي حَتَّى لَا آكُلُ الْخَمِيرَ وَلَا أَلْبَسُ الْحَبِيرَ وَلَا يَخْدُمُنِي فُلَانٌ وَلَا فُلَانَةُ وَكُنْتُ أُلْصِقُ بَطْنِي بِالْحَصْبَاءِ مِنْ الْجُوعِ وَإِنْ كُنْتُ لَأَسْتَقْرِئُ الرَّجُلَ

الْآيَةَ هِيَ مَعِي كَيْ يَنْقَلِبَ بِي فَيُطْعِمَنِي وَكَانَ أَخْيَرَ النَّاسِ لِلْمِسْكِينِ جَعْفَرُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ كَانَ يَنْقَلِبُ بِنَا فَيُطْعِمُنَا مَا كَانَ فِي بَيْتِهِ حَتَّى إِنْ كَانَ لَيُخْرِجُ إِلَيْنَا الْعُكَّةَ الَّتِي لَيْسَ فِيهَا شَيْءٌ فَنَشُقُّهَا فَنَلْعَقُ مَا فِيهَا

Ca'fer İbn Ebî Tâlib El-Hâşimî(R)^Nin Menkabeleri Babı : Peygamber (S), Ca'fer'e hitaben: "Sen hilkatin (vucûd yapılısın) ve ahlâkın yönünden bana benzedin" buyurmuştur.
-... Ebû Hureyre(R)'den (şöyle demiştir): İnsanlar: Ebû Hureyre çok (hadîs rivayet) ediyor, deyip duruyorlar. Hâlbuki ben, karnımın doyması mukaabilinde boğaztokluğuna Rasûlullah'tan hiç ayrılmaz idim. Hattâ ben mayalı (yâhud katikhk) ekmek yemez, yeni ve güzel elbise giymezdim. Bana hiçbir erkek ve hiçbir kadın da hizmet etmezdi. Ben (bazen) açlıktan karnıma taş bağlardım. Şu muhakkak ki, ben (bazen) yanımda yânı ezberimde bulunan âyetleri bir kimseye -o beni evine götürsün de beni doyursun diye, sırf bu maksadla- okutmak isterdim. Fakirler için insanların en hayırlısı Ca'fer ibn Ebî Tâlib idi. O bizleri evine götürürdü ve evinde bulunan şeyleri bize yedirir idi. Hattâ şu da muhakkak ki, o bize bazen içinde hiçbir-şey bulunmayan yağ tulumunu çıkarır idi de, biz de onu yarar ve etrafında bulunan yağ kırıntılarını yalar idik

---

3709 – حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ إِذَا سَلَّمَ عَلَى ابْنِ جَعْفَرٍ قَالَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ ذِي الْجَنَاحَيْنِ

-.... eş-Şa'bî_şöyle demiştir: İbn Umer (R), Abdullah ibn Ca'fer'e selâm verdiği zaman:
— es-Selâmu aleyke ey iki kanatlı adamın oğlu! der idi. Ebû Abdillah el-Buhârî: (îbn Umer'in sözündeki) "İki kanat", iki tarafın hepsidir, demiştir

---

بَاب ذِكْرِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
3710 – حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنِي أَبِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُثَنَّى عَنْ ثُمَامَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ كَانَ إِذَا قَحَطُوا اسْتَسْقَى بِالْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنَّا كُنَّا نَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِنَبِيِّنَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَسْقِينَا وَإِنَّا نَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِعَمِّ نَبِيِّنَا فَاسْقِنَا قَالَ فَيُسْقَوْنَ

Abbâs İbn Abdîlmuttalib(R)'İn Zikri
-... Enes(R)'ten (o, şöyle demiştir): Halk kıtlığa uğradıklarında Umer ibnu'l-Hattâb, Abbâs ibnu Abdümut talib ile (tevessül ederek) yağmur duası yapar ve:"Yâ Allah, bizler (hayâtta iken) Peygamberimiz ile tevessül ederek senden niyazda bulunurduk da sen bize yağmur ihsan ederdin. Bizler (şimdi de) Peygamberimizin amcası ile tevessül ederek senden niyaz ediyoruz; bize (yine) yağmur ihsan et!" diye duâ ederdi.Enes: Bu duayı edince insanlara yağmur verilirdi, demiştir

---

بَاب مَنَاقِبِ قَرَابَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَنْقَبَةِ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام بِنْتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ
3711 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام أَرْسَلَتْ إِلَى أَبِي بَكْرٍ تَسْأَلُهُ مِيرَاثَهَا مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَطْلُبُ صَدَقَةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّتِي بِالْمَدِينَةِ وَفَدَكٍ وَمَا بَقِيَ مِنْ خُمُسِ خَيْبَرَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا فَهُوَ صَدَقَةٌ إِنَّمَا يَأْكُلُ آلُ مُحَمَّدٍ مِنْ هَذَا الْمَالِ يَعْنِي مَالَ اللَّهِ لَيْسَ لَهُمْ أَنْ يَزِيدُوا عَلَى الْمَأْكَلِ وَإِنِّي وَاللَّهِ لَا أُغَيِّرُ شَيْئًا مِنْ

صَدَقَاتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهَا فِي عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَأَعْمَلَنَّ فِيهَا بِمَا عَمِلَ فِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَشَهَّدَ عَلِيٌّ ثُمَّ قَالَ إِنَّا قَدْ عَرَفْنَا يَا أَبَا بَكْرٍ فَضِيلَتَكَ وَذَكَرَ قَرَابَتَهُمْ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَحَقَّهُمْ فَتَكَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَرَابَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَبُّ إِلَيَّ أَنْ أَصِلَ مِنْ قَرَابَتِي

Rasûl]Ullah(S)'In Hısımlarının Menkabeleri Ve Peygamberin Kızı Fâtıma Aleyhi'ş-Selâmın Menkabesi Babı: Ve Peygamber (S): "Fâtıma cennet ehli kadınlarının seyyidesidir' * buyurmuştur
-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Urvetu'bnu'z-Zubeyr, Âişe(R)'den şöyle tahdîs etti:(Rasûlullah'ın vefatı üzerine) Fâtıma, Ebû Bekr'e haber gönderdi de Allah'ın kendi Rasülü'ne fey' (yânî harb-siz ganimet) olarak bahşettiği ve Peygamber'in de mü'minlere sadaka yaptığı Medine yakınındaki Benû Nadîr, Fedek hurmalıkları ile Hayber hurmalıklarının beşte birinin kalanından isabet eden Peygamber'in mirasını istiyordu. Ebû Bekr:
— Rasûlullah (S): "Biz Peygamber cemâati vâris olunmayız. Bizim bıraktığımız mal, sadakadır (mülkiyet Beytu'l-Mâl'e âiddir)" buyurdu. Şimdi Muhammed ailesi ancak bu maldan, yânî mülkiyeti Allah'ın olan bu vakıf maldan yerler. Onların yenilecek mikdâr üzerine artırma yapma hakları yoktur. Vallahi ben, Peygamber'in bu sadakaları (vakıf malları) üzerine kendi zamanında yürürlükte olan uygulamadan hiçbirşeyi değiştirmem. Rasûlullah'ın bu mallar üzerindeki muamelesi gibi muamele ederim, dedi. (Fâtıma'nın vefatından sonra) Alî de bunun böyle olduğuna şehâdet ettikten sonra:
— Yâ Ebâ Bekr! Esasen biz senin fazîletini tanıyıp bilmişizdir, dedi de kendisinin Rasûlullah'a olan yakınlığını ve kendilerine âid bu-Junan haklarını zikretti. Bunun üzerine Ebû Bekr de konuştu ve:
— Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, bana Rasûlullah'ın hısımlarına hizmet etmek, kendi hısımlarıma yardım etmekli-ğimden daha sevimlidir, dedi

---

3713 - أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ وَاقِدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يُحَدِّثُ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ ارْقُبُوا مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَهْلِ بَيْتِهِ

-....Vâkıd şöyle demiştir: Ben babamdan (yânî Muhammed ibn Zeyd ibn Abdillah ibn Umer'den) işittim; o İbn Umer'den tahdîs ediyordu ki, Ebû Bekr (R): "(Ey insanlar), siz Muhammed(S)'e hürmetinizi, O'nun ev halkı hususunda da gözetip muhafaza ediniz" demiştir

---

3714 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّي فَمَنْ أَغْضَبَهَا أَغْضَبَنِي

-...İbnu Ebî Muleyke'den: O dael-Mısver ibn Mahrame(R)'den: Rasûlullah (S): "Fâtıma benden bir parçadır. Her kim onu öf-kelendirirse, şübhesiz beni öfkelendirmiş olur" buyurmuştur

---

3715 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاطِمَةَ ابْنَتَهُ فِي شَكْوَاهُ الَّذِي قُبِضَ فِيهَا فَسَارَّهَا بِشَيْءٍ فَبَكَتْ ثُمَّ دَعَاهَا فَسَارَّهَا فَضَحِكَتْ قَالَتْ فَسَأَلْتُهَا عَنْ ذَلِكَ فَقَالَتْ سَارَّنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَنِي أَنَّهُ يُقْبَضُ فِي وَجَعِهِ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ فَبَكَيْتُ ثُمَّ سَارَّنِي فَأَخْبَرَنِي أَنِّي أَوَّلُ أَهْلِ بَيْتِهِ أَتْبَعُهُ فَضَحِكْتُ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) vefat sebebi olan hastalığı sırasında kızı Fâtıma'yı yanma çağırdı ve ona gizli birşey söyledi. Fâtıma ağladı. Sonra bir daha çağırıp Fâtıma'ya yine gizli birşey

söyledi. Bu defa da Fâtıma güldü. Âişe dedi ki: Sonra ben Fâtıma'ya bu ağlamanın ve gülmenin sebebini sordum. Fâtıma:
— Peygamber bana gizlice vefat sebebi olan bu hastalığı sonunda ruhunun alınacağını haber verdi. Bunun üzerine ben ağladım. Sonra bana, yine gizlice, benim O'nun ev halkından kendisine ilk ulaşan kimse olacağımı ve kendisinin ardından gideceğimi haber verdi. Buna da güldüm, dedi

---

بَاب مَنَاقِبِ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ هُوَ حَوَارِيُّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسُمِّيَ الْحَوَارِيُّونَ لِبَيَاضِ ثِيَابِهِمِ

3717 – حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَخْبَرَنِي مَرْوَانُ بْنُ الْحَكَمِ قَالَ أَصَابَ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ رُعَافٌ شَدِيدٌ سَنَةَ الرُّعَافِ حَتَّى حَبَسَهُ عَنْ الْحَجِّ وَأَوْصَى فَدَخَلَ عَلَيْهِ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ قَالَ اسْتَخْلِفْ قَالَ وَقَالُوهُ قَالَ نَعَمْ قَالَ وَمَنْ فَسَكَتَ فَدَخَلَ عَلَيْهِ رَجُلٌ آخَرُ أَحْسِبُهُ الْحَارِثَ فَقَالَ اسْتَخْلِفْ فَقَالَ عُثْمَانُ وَقَالُوا فَقَالَ نَعَمْ قَالَ وَمَنْ هُوَ فَسَكَتَ قَالَ فَلَعَلَّهُمْ قَالُوا الزُّبَيْرَ قَالَ نَعَمْ قَالَ أَمَا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّهُ لَخَيْرُهُمْ مَا عَلِمْتُ وَإِنْ كَانَ لَأَحَبَّهُمْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Ez-Zubeyr İbnin-Avvâm(R)'In Menkabeleri Babı: ibn Abbâs da: ez-Zubeyr, Peygamberin havârîsidir (yânî en hâlis yardımcısı ve en samimî dostudur), dedi. el-Buhârî de: Isâ Peygamberin havarileri, elbiselerinin beyazlığından dolayı böyle isimlendirildiler, demiştir.
-...Urve ibnu'z-Zubeyr şöyle demiştir: Bana Mervân ibnu'l-Hakem haber verip şöyle dedi: Usmân ibn Affân'a ruâf hastalığı se- nesinde (otuzbirinci hicret yılında) salgın hâlinde hüküm süren bir ru- âm hastalığı isabet etti ve hattâ bu hastalık, Usmân'ı hacc etmekten men' etmişti. Usmân da ölüm endişesiyle vasiyet etmeye başlamıştı. Usmân'ın yanına Kureyş'ten bir adam girdi de: Yerine bir halîfe ta'ynı et, dedi. Usmân:
— Herkes bunu söyledi, dedi. O kimse de:
— Evet öyle söylüyorlar, diye te'yîd etti. Usmân:
— Kimin halef yapılmasını söylüyorlar? diye sorunca, o kimse sükût etti. Râvî Mervân dedi ki: Usmân'ın yanına başka bir adam daha girmisti. O kimsenin (kardeşim) el- Hâris olduğunu zannediyorum. O da Usmân'a:
— Yerine bir halef göster, dedi. Usmân yine:
— Herkes bunu söyledi, dedi. O zât da:
— Evet öyle söylüyorlar, diye Usmân'ı te'yîd etti. Usmân yine:
— Kimin halef yapılmasını söylüyorlar? diye sorunca, o da sükût etti. İbn Abbâs'ın bu sözü, Berâe Tefsîri'nde gelecek olan hadîsin parçasıdır. Bu defa Üsmân kendisi:
— Belki insanlar ez-Zubeyr'i söylemişlerdir, dedi. Haris
— Evet, diye tasdîk etti.Usmân:
— Dikkat edin! Nefsim elinde bulunan Allah'a yemîn ederim ki, şübhesiz ez-Zubeyr, benim faziletli olduklarım bildiğim kimselerin en hayırhsıdır. Ve yine şübhesiz o, Rasûlullah'a, onların en sevimli olanıdır, dedi

---

3718 – حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ أَخْبَرَنِي أَبِي سَمِعْتُ مَرْوَانَ كُنْتُ عِنْدَ عُثْمَانَ أَتَاهُ رَجُلٌ فَقَالَ اسْتَخْلِفْ قَالَ وَقِيلَ ذَاكَ قَالَ نَعَمْ الزُّبَيْرُ قَالَ أَمَا وَاللَّهِ إِنَّكُمْ لَتَعْلَمُونَ أَنَّهُ خَيْرُكُمْ ثَلَاثًا

-....Hişâm şöyle demiştir: Bana babam Urvetu'bnu'z-Zubeyr haber verip şöyle dedi: Ben Mervân ibnu'l-Hakem'den işittim (şöyle diyordu): Ben Usmân'ın yanında idim. Ona bir adam geldi de:
— Yerine bir halef göster, dedi. Usmân:
— Bu söylendi mi? diye sordu. O zât:
— Evet, halef olması söylenen kimse ez-Zubeyr'dir, dedi. Usmân üç kerre:

— Dikkat edin! Allah'a yemîn ederim ki, muhakkak sizler, ez-Zubeyr'in en hayırlınız olduğunu bilmektesinizdir, dedi

---

3719 - حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ هُوَ ابْنُ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ حَوَارِيًّا وَإِنَّ حَوَارِيَّ الزُّبَيْرُ بْنُ الْعَوَّامِ

-....Câbir (R): Peygamber (S): "Şübhesiz her peygamberin havarisi vardır. Ve şübhesiz benim havarim de ez-Zubeyr ibnu'l-Avvâm'dır" buyurdu, demiştir

---

3720 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ كُنْتُ يَوْمَ الْأَحْزَابِ جُعِلْتُ أَنَا وَعُمَرُ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ فِي النِّسَاءِ فَنَظَرْتُ فَإِذَا أَنَا بِالزُّبَيْرِ عَلَى فَرَسِهِ يَخْتَلِفُ إِلَى بَنِي قُرَيْظَةَ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا فَلَمَّا رَجَعْتُ قُلْتُ يَا أَبَتِ رَأَيْتُكَ تَخْتَلِفُ قَالَ أَوَهَلْ رَأَيْتَنِي يَا بُنَيَّ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ يَأْتِ بَنِي قُرَيْظَةَ فَيَأْتِينِي بِخَبَرِهِمْ فَانْطَلَقْتُ فَلَمَّا رَجَعْتُ جَمَعَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَوَيْهِ فَقَالَ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي

-... Abdullah ibnu'z-Zubeyr (R) şöyle demiştir: Ahzâb günü ben, Ebû Seleme'nin oğlu Umer ile beraber (çocuk olduğumuzdan) kadınların yanında bırakıldım. Bir de baktım ki, babam ez-Zubeyr, atının üstünde iki yâhud üç kerre Kurayza oğulları'na gidip geliyor. Ben evimize dönüp geldiğimde babama:
— Ey babacığım! Ben seni Kurayza oğulları yurduna gidip gelirken gördüm, dedim. Babam:
— Ey oğulcuğum! Sen beni öyle gördün mü? dedi. Ben de:
— Evet, dedim. Babam (bu hareketinin sebebini bildirmek için) dedi ki:
— Rasûluilah (S): "Kurayza oğulları'na kim gider de onların haberlerini bana getirir?" dedi. Ben de (icabet edip) gittim. Gelince Rasûluilah bana babasıyle anasını bir arada zikrederek: "Zubeyr! Babam anam sana feda olsun!" buyurdu

---

3721 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ أَصْحَابَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا لِلزُّبَيْرِ يَوْمَ الْيَرْمُوكِ أَلَا تَشُدُّ فَنَشُدَّ مَعَكَ فَحَمَلَ عَلَيْهِمْ فَضَرَبُوهُ ضَرْبَتَيْنِ عَلَى عَاتِقِهِ بَيْنَهُمَا ضَرْبَةٌ ضُرِبَهَا يَوْمَ بَدْرٍ قَالَ عُرْوَةُ فَكُنْتُ أُدْخِلُ أَصَابِعِي فِي تِلْكَ الضَّرَبَاتِ أَلْعَبُ وَأَنَا صَغِيرٌ

-..... Bize Hişâm ibn Urve, babası Urve'den haber verdi (o, şöyle demiştir): Yermuk vak'ası gününde Peygamber'in sahâbîleri, Zubeyr'e hitaben:
— Ey Zubeyr! Rumlar'a şiddetli bir saldırı yapmaz mısın ki, biz de seninle beraber şiddetli bir saldırı yapalım? dediler. ez-Zubeyr, Rûmiar üzerine amansız hamleler yaptı. Rumlar bu hamle sırasında Zubeyr'in omuz kökü üzerine iki darbe vurdular. Bu iki geniş yara arasında Bedir harbinde yediği bir darbenin çukurluğu vardı. Urve: Ben çocukken bu üç darbenin yerlerine parmaklarımı sokar, oynardım, demiştir

---

بَاب ذِكْرِ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ وَقَالَ عُمَرُ تُوُفِّيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ عَنْهُ رَاضٍ

3722 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ لَمْ يَبْقَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ تِلْكَ الْأَيَّامِ الَّتِي قَاتَلَ فِيهِنَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيْرُ طَلْحَةَ وَسَعْدٍ عَنْ حَدِيثِهِمَا

Talha İbnu Ubeydillah(R)'In Zikri Babı: Umer: Peygamber (S), Talha'dan razı olarak vefat etti, demiştir:
-....Ebû Usmân Abdurrahmân en-Nehdî: Şu Uhud harbi günlerinde harbin kızıştığı öyle günler, saatler oldu ki, Rasûlullah'ın harbettiği o zamanlarda, RasûIulIah(S)'m maiyyetinde harbeden Talha ile Sa'd'dan başka kimse kalmadı, demiştir. Ebû Usmân bu hadîsi, Talha ile Sa'd'ın hadîsinden olmak üzere rivayet etmiştir (yânî kendisine onlar bunu tahdîs etmişlerdir demek istemiştir).

3724 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ قَالَ رَأَيْتُ يَدَ طَلْحَةَ الَّتِي وَقَى بِهَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ شَلَّتْ

-.... Kays ibnu Ebî Hazım: Ben Talha'nın (Uhud harbinde) Peygamber'e siper edip koruduğu elini gördüm. O el (yaralanıp) çolak olmuştu, demiştir

---

بَاب مَنَاقِبِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ الزُّهْرِيِّ وَبَنُو زُهْرَةَ أَخْوَالُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ سَعْدُ بْنُ مَالِكٍ

3725 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ سَمِعْتُ يَحْيَى قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ قَالَ سَمِعْتُ سَعْدًا يَقُولُ جَمَعَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَوَيْهِ يَوْمَ أُحُدٍ

Zühre Kabilesine Mensûb Olan Sa'd İbn Ebî Vakkaas(R)'In Menkabeleri Babı Zühre oğulları, Peygamber'in dayılarıdırlar. Sa'd ibn Ebî Vakkaas'ın adı Sa'd ibn Mâlik'tir.
-...Ben Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den işittim, şöyle dedi: Ben Sa'd ibn Ebî Vakkaas(R)'tan işittim: Peygamber (S) Uhud günü beni taltif ve tebcil için babası ile anasını birlikte zikretti (yânî: Babam anam sana feda olsun, buyurdu), diyordu

---

3726 - حَدَّثَنَا مَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ هَاشِمٍ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ لَقَدْ رَأَيْتُنِي وَأَنَا ثُلُثُ الْإِسْلَامِ

-....Sa'd ibn Ebî Vakkaas (R): Yemîn olsun ben kendimi İslâm'a giren(erkek)lerin üçte biri (yânî üçüncüsü) olarak gördüm, demiştir.

3727 - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ هَاشِمِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ يَقُولُ سَمِعْتُ سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ يَقُولُ مَا أَسْلَمَ أَحَدٌ إِلَّا فِي الْيَوْمِ الَّذِي أَسْلَمْتُ فِيهِ وَلَقَدْ مَكَثْتُ سَبْعَةَ أَيَّامٍ وَإِنِّي لَثُلُثُ الْإِسْلَامِ تَابَعَهُ أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هَاشِمٌ

-...Saîd ibnu'l-Müseyyeb şöyle diyordu: Ben Sa'd ibn Ebî Vakkaas(R)'tan işittim, şöyle diyordu: İslâm'a, benim kendisinde İslâm'a girdiğim günde başka kimse girmedi. Yemîn olsun ben İslâm'a girenlerin üçte biri (yânî üçüncüsü) .olduğum hâlde yedi gün beklemişimdir. el-Buhârî dedi ki: Bu hadîsi rivayet etmekte Ebû Usâme, İbnu Ebî Zâide'ye mutâbaat etti de: Bize Hişâm tahdîs etti, dedi

---

3728 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ سَعْدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ إِنِّي لَأَوَّلُ الْعَرَبِ رَمَى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَكُنَّا نَغْزُو مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا لَنَا طَعَامٌ إِلَّا وَرَقُ الشَّجَرِ حَتَّى إِنَّ أَحَدَنَا لَيَضَعُ كَمَا

يَضَعُ الْبَعِيرُ أَوْ الشَّاةُ مَا لَهُ خِلْطٌ ثُمَّ أَصْبَحَتْ بَنُو أَسَدٍ تُعَزِّرُنِي عَلَى الْإِسْلَامِ لَقَدْ خِبْتُ إِذًا وَضَلَّ عَمَلِي وَكَانُوا وَشَوْا بِهِ إِلَى عُمَرَ قَالُوا لَا يُحْسِنُ يُصَلِّي

-.... Kays ibn Ebî Hazım şöyle demiştir: Ben Sa'd ibn Ebî Vakkaas(R)'tan işittim, şöyle diyordu: Ben Allah yolunda ok atmış olan Arab mücâhidlerinin muhakkak birincisiyim. Ve biz Peygamber'in beraberinde gaza ediyorduk. Yanımızda bizim ağaç yaprağından başka yiyecek birşeyimiz de yoktu. Hattâ bizlerden herbirimiz, hacetini yaparken, muhakkak devenin yâhud koyunun çıkardığı gibi kuru dışkı çıkarırdı, bu dışkı katılığından dolayı birbirine karışmazdı. (İslâm'a yaptığımız bunca hizmetlerden sonra Esed oğulları İslâm (esâsları ve ibâdeti) üzerinde bizi ayıplar oldular. Yemîn olsun ben onların iddia ettikleri gibi namazı güzel kıldıramıyorsam, o tak-dîrde ben onların öğretmesine muhtâc olurum ve bunca amelim de boşa gitmiş olur! (Râvî dedi ki:) Esed oğullan (Sa'd Irak'ta vâlî iken Halîfe Umer'e) Sa'd aleyhine gammazlık etmişlerdi de: Sa'd namazı güzel kıldırmıyor, demişlerdi

---

بَاب ذِكْرِ أَصْهَارِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهُمْ أَبُو الْعَاصِ بْنُ الرَّبِيعِ

3729 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنٍ أَنَّ الْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ قَالَ إِنَّ عَلِيًّا خَطَبَ بِنْتَ أَبِي جَهْلٍ فَسَمِعَتْ بِذَلِكَ فَاطِمَةُ فَأَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَزْعُمُ قَوْمُكَ أَنَّكَ لَا تَغْضَبُ لِبَنَاتِكَ وَهَذَا عَلِيٌّ نَاكِحٌ بِنْتَ أَبِي جَهْلٍ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَمِعْتُهُ حِينَ تَشَهَّدَ يَقُولُ أَمَّا بَعْدُ أَنْكَحْتُ أَبَا الْعَاصِ بْنَ الرَّبِيعِ فَحَدَّثَنِي وَصَدَقَنِي وَإِنَّ فَاطِمَةَ بَضْعَةٌ مِنِّي وَإِنِّي أَكْرَهُ أَنْ يَسُوءَهَا وَاللَّهِ لَا تَجْتَمِعُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبِنْتُ عَدُوِّ اللَّهِ عِنْدَ رَجُلٍ وَاحِدٍ فَتَرَكَ عَلِيٌّ الْخِطْبَةَ وَزَادَ مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ حَلْحَلَةَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مِسْوَرٍ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَكَرَ صِهْرًا لَهُ مِنْ بَنِي عَبْدِ شَمْسٍ فَأَثْنَى عَلَيْهِ فِي مُصَاهَرَتِهِ إِيَّاهُ فَأَحْسَنَ قَالَ حَدَّثَنِي فَصَدَقَنِي وَوَعَدَنِي فَوَفَى لِي

Peygamberdin Kadın Tarafından Olan Hısımlarının Zikri Babı: Peygamber'in dâmâdlarından birisi Ebû'l-Âs ibnu'r- Rabfdir.

-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Alî ibn Hüseyin tahdîs etti ki, el-Mısver ibn Mahrame (R) şöyle demiştir: Alî bir ara Ebû Cehl'in kızı ile nişanlanmak istedi. Alî'nin bu arzusunu Fâtıma işitti ve akabinde Rasûlullah'a geldi ve:

— Kavmin senin kızların için öfkelenmez olduğunu söylüyorlar. Bak işte Alî, Ebû Cehl'in kızını nikâh edecek! dedi. Bunun üzerine Rasûlullah kalktı (bir hutbe yaptı). Mısver dedi ki: Ben Rasûlullah'tan bu hutbesinde şehâdet getirdikten sonra şöyle derken işittim:

— "Amma ba'du(- Sözün bundan sonrasına gelince): Şübhesiz ben (kızım Zeyneb'i) Ebû'l-Âs ibn Rabî'a nikâh ettim. O bana söz verdi ve bana karşı verdiği sözde doğru hareket etti. Şübhesiz Fâtıma bendendir parçadır. Muhakkak ki, ben ona fenalık yapılmasını çirkin görürüm. Vallahi Allah Rasûlü'nün kızı, Allah düşmanının kızı ile bir erkeğin yanında bir araya gelmez". (Râvî dedi ki:) Bunun üzerine Alî, Ebû Cehl'in kızı ile evlenmeyi bıraktı. Muhammed ibn Amr ibn Halhala şunu ziyâde etti: îbn Şihâb'-dan; o da Alî'den; o da Misver'den; o şöyle demiştir: Ben Peygam-ber'den işittim; Abdu Şems oğullârı'ndan bir damadını (Ebû'1-Âs'i) zikretti ve onu dâmâdhğı hususunda çok güzel övdü: "O bana söz verdi, sözünde gerçek çıktı ve bana verdiği va'diyerine getirdi" buyurdu

---

بَاب مَنَاقِبِ زَيْدِ بْنِ حَارِثَةَ مَوْلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ الْبَرَاءُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْتَ أَخُونَا وَمَوْلَانَا

3730 – حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْثًا وَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ فَطَعَنَ بَعْضُ النَّاسِ فِي إِمَارَتِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تَطْعُنُوا فِي

إِمَارَتِهِ فَقَدْ كُنْتُمْ تَطْعُنُونَ فِي إِمَارَةِ أَبِيهِ مِنْ قَبْلُ وَايْمُ اللَّهِ إِنْ كَانَ لَخَلِيقًا لِلْإِمَارَةِ وَإِنْ كَانَ لَمِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ وَإِنَّ هَذَا لَمِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ بَعْدَهُ

Peygamberin Âzâdlısı Zeyd İbn Hârîse(R)'Nin Menkabeleri Babı:el-Berâ da: Peygamber(S)'in Zeyd'e hitaben: "Sen bizim kardeşimiz ve dostumuzsun" buyurduğunu söylemiştir.
-... Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber, bir fırka mücâhid hazırladı da başlarına Usâme ibn Zeyd'i emîr (yânî kumandan) ta'yîn edip sefere gönderdi. Bâzı kimseler Usâme'nin emîrliği hakkında i'tirâz ve dedikodu ettiler. Bunun üzerine Peygamber
— "Siz şimdi Usâme'nin kumandanlığını kötülüyorsunuz. Siz bundan önce onun babasının kumandanlığı hususunda da kötüleme yapmıştınız. Allah hakkı için Zeyd kumandanlığa nasıl tamâmiyle lâ-yıksa ve o, bana insanların en sevimlilerinden biriyse, hiç şübhesiz şu Usâme de babasından sonra bana insanların en sevimlilerindendir" buyurdu

---

3731 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَخَلَ عَلَيَّ قَائِفٌ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَاهِدٌ وَأُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ وَزَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ مُضْطَجِعَانِ فَقَالَ إِنَّ هَذِهِ الْأَقْدَامَ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ قَالَ فَسُرَّ بِذَلِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَعْجَبَهُ فَأَخْبَرَ بِهِ عَائِشَةَ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Bir kerre Peygamber (S) benim yanımda bulunurken bir izci gelmişti. O sırada Usâme ibn Zeyd ile Zeyd ibn Harise yan-üstü yatmışlardı. O izci onların ayaklarına baktı da:
— Şübhesiz şu ayakların bâzısı bâzısından olmuştur! dedi. Râvî dedi ki: İzcinin bu sözü ile Peygamber sevindi ve bu söz kendisini hayrete düşürdü de bunu Âişe'ye haber verdi

---

بَاب ذِكْرِ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ

3732 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ قُرَيْشًا أَهَمَّهُمْ شَأْنُ الْمَخْزُومِيَّةِ فَقَالُوا مَنْ يَجْتَرِئُ عَلَيْهِ إِلَّا أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ حِبُّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح و حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ ذَهَبْتُ أَسْأَلُ الزُّهْرِيَّ عَنْ حَدِيثِ الْمَخْزُومِيَّةِ فَصَاحَ بِي قُلْتُ لِسُفْيَانَ فَلَمْ تَحْتَمِلْهُ عَنْ أَحَدٍ قَالَ وَجَدْتُهُ فِي كِتَابٍ كَانَ كَتَبَهُ أَيُّوبُ بْنُ مُوسَى عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ امْرَأَةً مِنْ بَنِي مَخْزُومٍ سَرَقَتْ فَقَالُوا مَنْ يُكَلِّمُ فِيهَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَجْتَرِئْ أَحَدٌ أَنْ يُكَلِّمَهُ فَكَلَّمَهُ أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ فَقَالَ إِنَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَانَ إِذَا سَرَقَ فِيهِمْ الشَّرِيفُ تَرَكُوهُ وَإِذَا سَرَقَ فِيهِمْ الضَّعِيفُ قَطَعُوهُ لَوْ كَانَتْ فَاطِمَةُ لَقَطَعْتُ يَدَهَا

Usâme İbn Zeyd'in Zikri Babı
-...Bize Leys, ez-Zuhrî'den; o da Âişe(R)'den tahdîs etti (ki, o şöyle demiştir); Mahzûm oğullan'na mensûb bir kadının işi Ku-reyş'e keder verdi de:
— (Bu kadının şefaat edilmesi için) Rasûlullah'ın huzurunda, Rasûlullah'ın sevgilisi olan Usâme'den başka kimse konuşmaya cesaret edemez, dediler. Ve bize Alî (ibn Abdillah el-Medînî) tahdîs etti. Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Ben o Mahzûmlu kadının hadîsini sormak üzere ez-Zuhrî'ye gittim. O bana bağırdı. Alî dedi ki: Ben Sufyân'a:
— Sen bu hadîsi başka hiçbir kimseden alıp yüklenmedin?.dedim. Sufyân:
— Ben bu hadîsi, Eyyûb ibn Musa'nın ez-Zuhrî'den; o da Ur-ve'den; o da Âişe(R)'den senediyle yazdığı bîr kitâbda buldum. Âişe şöyle demiştir: Mahzûmoğulları'nda (Fâtıma adlı) bir kadın hırsızlık yapmıştı. Kureyş:

— Bu kadının affı hakkında Peygamber'le kim konuşabilir? dediler. Ve hiç kimse Peygamber'e söylemeye cesaret edemedi.Nihayet Usâme ibn Zeyd Peygamber'e söyledi. Bunun üzerine Peygamber (S):
"İsrâîl oğulları, kendi aralarında şerefli, nufûz sahibi büyük kişiler hırsızlık yaparsa onları bırakırlardı da, içlerindeki zayıf kimseler hırsızlık yaparsa onların elini keserlerdi. Eğer (kızım) Fâtıma çalmış olsaydı, muhakkak onun elini de keserdim!" buyurdu

---

3734 - باب حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَبَّادٍ يَحْيَى بْنُ عَبَّادٍ حَدَّثَنَا الْمَاجِشُونُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ نَظَرَ ابْنُ عُمَرَ يَوْمًا وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ إِلَى رَجُلٍ يَسْحَبُ ثِيَابَهُ فِي نَاحِيَةٍ مِنْ الْمَسْجِدِ فَقَالَ انْظُرْ مَنْ هَذَا لَيْتَ هَذَا عِنْدِي قَالَ لَهُ إِنْسَانٌ أَمَا تَعْرِفُ هَذَا يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ هَذَا مُحَمَّدُ بْنُ أُسَامَةَ قَالَ فَطَأْطَأَ ابْنُ عُمَرَ رَأْسَهُ وَنَقَرَ بِيَدَيْهِ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ قَالَ لَوْ رَآهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأَحَبَّهُ

-...Abdullah ibn Ûînâr haber verip şöyle demiştir: Bir gün Abdullah ibn Umer mescidde iken, mescidin bir tarafında (siyah.renkli) birisinin ihramını sürüyerek gezdiğini gördü de, İbn Dînâr'a:
— Şuna bak, kimdir? Keski bu kimse yanımda bulunsaydı (da ona öğüt verseydim)! dedi.Bunun üzerine orada bulunan bir insan İbn Umer'e:
— Yâ Ebâ Abdirrahmân, bunu tanımıyor musun? Bu, Usâme ibn Zeyd'in oğlu Muhammed'dir,dedi.
Râvî İbn Dînâr dedi ki: Bunun üzerine İbn Umer bir müddet başını önüne eğdi ve elleriyle yeri karıştırdı.
Sonra: — Eğer Rasûlullah bu Muhammed'i görseydi, muhakkak onu severdi, dedi

---

3735 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو عُثْمَانَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا حَدَّثَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ يَأْخُذُهُ وَالْحَسَنَ فَيَقُولُ اللَّهُمَّ أَحِبَّهُمَا فَإِنِّي أُحِبُّهُمَا وَقَالَ نُعَيْمٌ عَنْ ابْنِ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي مَوْلًى لِأُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ أَنَّ الْحَجَّاجَ بْنَ أَيْمَنَ بْنِ أُمِّ أَيْمَنَ وَكَانَ أَيْمَنُ بْنُ أُمِّ أَيْمَنَ أَخَا أُسَامَةَ لِأُمِّهِ وَهُوَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ فَرَآهُ ابْنُ عُمَرَ لَمْ يُتِمَّ رُكُوعَهُ وَلَا سُجُودَهُ فَقَالَ أَعِدْ

-...Bize Ebû Usmân Abdurrahmân en-Nehdî, Usâme ibn Zeyd(R)'den tahdîs etti; o da Peygamber(S)'in onu, yânî Usâme'yİ ve Alî'nin oğlu Hasen'i kucağına alarak:
— "Yâ Allah! Sen bunları sev! Çünkü ben bunları seviyorum" duasını söyler olduğunu tahdîs etmiştir.
Ve Nuaym ibn Hammâd, İbnu'I-Mubârek'ten söyledi; o şöyle demiştir: Bize Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den haber verdi (o, şöyle demiştir): Bana Usâme ibn Zeyd'in bir kölesi şöyle haber verdi: Ümmü Eymen'in oğlu olan Eymen'in oğlu Haccâc -Ümmü Eymen'in oğlu ve Haccâc'ın babası olan Eymen, Usâme ibn Zeyd'in ana-bir kardeşi idi ve bu Eymen, Ensâr'dan bir zâttır- (Mescide girip namaz kıldı). İbn Umer onun rukû'unu ve sucûdunu tamamlamadığını gördü de: — Namazını yeniden kıl, dedi.

3737 - قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ و حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ نَمِرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي حَرْمَلَةُ مَوْلَى أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ أَنَّهُ بَيْنَمَا هُوَ مَعَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ إِذْ دَخَلَ الْحَجَّاجُ بْنُ أَيْمَنَ فَلَمْ يُتِمَّ رُكُوعَهُ وَلَا سُجُودَهُ فَقَالَ أَعِدْ فَلَمَّا وَلَّى قَالَ لِي ابْنُ عُمَرَ مَنْ هَذَا قُلْتُ الْحَجَّاجُ بْنُ أَيْمَنَ بْنِ أُمِّ أَيْمَنَ فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ لَوْ رَأَى هَذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأَحَبَّهُ فَذَكَرَ حُبَّهُ وَمَا وَلَدَتْهُ أُمُّ أَيْمَنَ قَالَ و حَدَّثَنِي بَعْضُ أَصْحَابِي عَنْ سُلَيْمَانَ وَكَانَتْ حَاضِنَةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: Ve bana Süleyman ibn Abdirrahmân tahdîs etti: Bana el-Velîd ibn Müslim tahdîs etti: Bize Abdurrahmân ibn Nemr, ez-Zuhrî'den tahdîs etti: Bize Usâme ibn Zeyd'in âzâdhsı

Harmele tahdîs etti ki, kendisi İbn Umer'le birlikte bulunduğu sırada mescide el-Haccâc ibn Eymen girip namaz kılmış. Fi*kat el-Haccâc, rukû'unu ve sucûdunu tam yapmamış. Bunun üzerine İbn Umer ona:
— Namazını tekrar kıl! diye emretmiştir. el-Haccâc dönüp giderken, İbn Umer bana:
— Yâ Harmele! Bu namaz kılan kimdir? dedi. Ben de ona:
— Ümmü Eymen'in oğlu olan Eymen'in oğlu el-Haccâc'dır, dedim. Bunun üzerine İbn Umer:
— Eğer Rasûlullah bu sîmâyı görseydi (Eymen'i ve anasını sevdiği için) muhakkak onu da severdi, dedi ve Peygamber'in Usâme'ye olan sevgisini ve Ümmü Eymen'in doğurduğu erkek ve kız çocuklarım zikretti. el-Buhârî dedi ki: Ve bana arkadaşlarımdan bâzısı (Ya'kûb ibn Süleyman yâhud ez-Zuhlî),Süleyman ibn Abdirrahmân'dan: Ümmü Eymen, Peygamber'in dadısı (ikinci anası, mürebbîyesi) idi, diye tahdîs etti

---

بَاب مَنَاقِبِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا

3738 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ الرَّجُلُ فِي حَيَاةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا رَأَى رُؤْيَا قَصَّهَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَمَنَّيْتُ أَنْ أَرَى رُؤْيَا أَقُصُّهَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكُنْتُ غُلَامًا شَابًّا أَعْزَبَ وَكُنْتُ أَنَامُ فِي الْمَسْجِدِ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَأَيْتُ فِي الْمَنَامِ كَأَنَّ مَلَكَيْنِ أَخَذَانِي فَذَهَبَا بِي إِلَى النَّارِ فَإِذَا هِيَ مَطْوِيَّةٌ كَطَيِّ الْبِئْرِ وَإِذَا لَهَا قَرْنَانِ كَقَرْنَيْ الْبِئْرِ وَإِذَا فِيهَا نَاسٌ قَدْ عَرَفْتُهُمْ فَجَعَلْتُ أَقُولُ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ النَّارِ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ النَّارِ فَلَقِيَهُمَا مَلَكٌ آخَرُ فَقَالَ لِي لَنْ تُرَاعَ فَقَصَصْتُهَا عَلَى حَفْصَةَ فَقَصَّتْهَا حَفْصَةُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ نِعْمَ الرَّجُلُ عَبْدُ اللَّهِ لَوْ كَانَ يُصَلِّي بِاللَّيْلِ قَالَ سَالِمٌ فَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ لَا يَنَامُ مِنْ اللَّيْلِ إِلَّا قَلِيلًا

Umer İbnıtl-Hattâb'ın Oğlu Abdullah(R)'1n Menkabeleri Babı:- Bize Muhammed ibn îsmâîl-el-Buhârî tahdîs etti. Bize İshâk ibnu Nasr tahdîs etti. Bize Abdurrazzâk, Ma'mer'den; o da ez-Zuhrî'den; o da Salim'den tahdîs etti ki, babası Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber'in sağlığında sahâbîlerden birisi bir düş görünce onu Peygamber'e anlatırdı. Ben de bir düş görmemi ve onu Peygamber'e hikâye etmemi temenni ettim. O sırada ben bekâr, ergen bir gençtim. Ve Peygamber zamanındaki âdet üzere ben mescidde uyurdum. Bir kerre ben de ru'yâmda şöyle gördüm: Beni iki melek yakalayıp cehenneme götürdüler. Ben cehennemi kuyu duvarı gibi örülmüş gördüm. Cehennemin kuyu boynuzları gibi iki tane boynuzu da vardı. Orada (Kureyş'ten) kendilerini iyi tanıdığım kimseler bulunuyordu. Ben hemen:
— Ateşten Allah'a sığınırım, ateşten Allah'a sığınırım! demeğe başladım.Bu sırada o iki meleğe diğer üçüncü bir melek kavuştu da, o melek bana:
— Korkutulmayacaksın! dedi. Ben bu ru'yâmı kızkardeşim Hafsa'ya naklettim. O da bunu Peygamber'e kıssa etti. Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Abdullah ne iyi kişidir! Bir de geceleyin teheccüd namazı kılar olsaydı!" buyurmuştur.Abdullah (ibn Umer'in oğlu ve kendisinin râvîsi olan) Salim: Peygamber'in bu temennisinden sonar babam Abdullah, geceden az bir kısmı müstesna olmak üzere gece uyumazdı, demiştir

---

3740 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ أُخْتِهِ حَفْصَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهَا إِنَّ عَبْدَ اللَّهِ رَجُلٌ صَالِحٌ

-....Bize İbnu Vehb, Yûnus'tan; o da ez-Zuhrî'den; o da Sâlim'den; o da İbnu Umer'den; o da kızkardeşi Hafsa(R)'dan tah-dîs etti ki, Peygamber (S) Hafsa'ya: "Muhakkak ki, Abdullah iyi bir kimsedir" buyurmuştur

---

باب مَنَاقِبِ عَمَّارٍ وَحُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا

3742 - حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ الْمُغِيرَةِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ قَدِمْتُ الشَّأْمَ فَصَلَّيْتُ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ قُلْتُ اللَّهُمَّ يَسِّرْ لِي جَلِيسًا صَالِحًا فَأَتَيْتُ قَوْمًا فَجَلَسْتُ إِلَيْهِمْ فَإِذَا شَيْخٌ قَدْ جَاءَ حَتَّى جَلَسَ إِلَى جَنْبِي قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالُوا أَبُو الدَّرْدَاءِ فَقُلْتُ إِنِّي دَعَوْتُ اللَّهَ أَنْ يُيَسِّرَ لِي جَلِيسًا صَالِحًا فَيَسَّرَكَ لِي قَالَ مِمَّنْ أَنْتَ قُلْتُ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ قَالَ أَوَلَيْسَ عِنْدَكُمْ ابْنُ أُمِّ عَبْدٍ صَاحِبُ النَّعْلَيْنِ وَالْوِسَادِ وَالْمِطْهَرَةِ وَفِيكُمْ الَّذِي أَجَارَهُ اللَّهُ مِنْ الشَّيْطَانِ يَعْنِي عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَلَيْسَ فِيكُمْ صَاحِبُ سِرِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِي لَا يَعْلَمُهُ أَحَدٌ غَيْرُهُ ثُمَّ قَالَ كَيْفَ يَقْرَأُ عَبْدُ اللَّهِ { وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى } فَقَرَأْتُ عَلَيْهِ { وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى } وَالذَّكَرِ وَالْأُنْثَى قَالَ وَاللَّهِ لَقَدْ أَقْرَأَنِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ فِيهِ إِلَى فِيَّ

Ammâr Ve Huzeyfe(R)'Nin Menkabeleri Babı

-....Alkame şöyle demiştir: Ben Şam'a geldim ve mescidde iki rek'at namaz kıldım. Sonra:
— Yâ Allah! Burada bana iyi bir meclis arkadaşı müyesser kıl!diye duâ ettim. Akabinde bir topluluğa geldim ve onların yanına oturdum. Baktım, yaşlı bir adam gelmiş tâ yambaşıma oturmuş. Ben:
— Bu zât kimdir? dedim. Oradakiler:
— Ebu'd-Derdâ'dır, dediler. Ben o zâta:
— Ben biraz önce Allah'tan bana iyi bir meclis arkadaşı müyesser kılmasını duâ etmiştim. Allah seni bana müyesser kıldı, dedim.O:
— Sen kimlerdensin? dedi. Ben:
— Küfe ahâlîsindenim (ilim almak için geldim), dedim.Ebu'd-Derdâ:
— Peygamber'in giydiği ayakkabılarının, dayandığı yastığının, su kabının sahibi (yânı bunların taşıyıcısı) olan İbnu Ümmi Abd -İbn Mes'üd- sizin içinizde değil mi? Peygamberinin dili île (yânî duası üzerine) Allah'ın şeytândan kurtardığı Ammâr aranızda değil mi? Ve yine kendisinden başka hiç kimsenin bilmediği Peygamber'in sırrının (gizli haberlerinin) sahibi olan (Huzeyfe) sizin içinizde değil mi? dedi. Sonra da:
— Abdullah ibn Mes'ûd: "Ve*l-leylî izâ yağşâ.., "yi nasıl okuyor? diye sordu.Ben de kendisine:
— "Ve'l-leyli izâ yağşâ ve'n-nehârî izâ tecettâ ve'z-zekeri ve'lünsâ" şeklinde okudum. Ebu'd-Derdâ:
— Vallâhî Rasûlullah beni böyle okutmuştur. Ben Rasûlullah' tan ağız ağıza böyle öğrendim, dedi

---

3743 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُغِيرَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ قَالَ ذَهَبَ عَلْقَمَةُ إِلَى الشَّأْمِ فَلَمَّا دَخَلَ الْمَسْجِدَ قَالَ اللَّهُمَّ يَسِّرْ لِي جَلِيسًا صَالِحًا فَجَلَسَ إِلَى أَبِي الدَّرْدَاءِ فَقَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ مِمَّنْ أَنْتَ قَالَ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ قَالَ أَلَيْسَ فِيكُمْ أَوْ مِنْكُمْ صَاحِبُ السِّرِّ الَّذِي لَا يَعْلَمُهُ غَيْرُهُ يَعْنِي حُذَيْفَةَ قَالَ قُلْتُ بَلَى قَالَ أَلَيْسَ فِيكُمْ أَوْ مِنْكُمْ الَّذِي أَجَارَهُ اللَّهُ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْنِي مِنْ الشَّيْطَانِ يَعْنِي عَمَّارًا قُلْتُ بَلَى قَالَ أَلَيْسَ فِيكُمْ أَوْ مِنْكُمْ صَاحِبُ السِّوَاكِ وَالْوِسَادِ أَوْ السِّرَارِ قَالَ بَلَى قَالَ كَيْفَ كَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَقْرَأُ { وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى } قُلْتُ وَالذَّكَرِ وَالْأُنْثَى قَالَ مَا زَالَ بِي هَؤُلَاءِ حَتَّى كَادُوا يَسْتَنْزِلُونِي عَنْ شَيْءٍ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....İbrâhîm en-Nahâî şöyle demiştir: Alkame Şam'a gitti.Şâm mescidine girince:
— Yâ Allah! Bana iyi bir meclis arkadaşı müyesser kıl! diye duâ etti.Akabinde Ebu'd-Derdâ'nm yanına oturdu. Ebu'd-Derdâ ona:
— Sen kimlerdensin? diye sordu. Alkame:
— Küfe ahâlîsindenim, dedi. Ebu'd-Derdâ, Ebû Huzeyfe'yi kasdederek:
— Kendisinden başka kimsenin bilmez olduğu o sırrın (gizli haberlerin) sahibi sizin içinizde yâhud sizden değil mi? dedi. Alkame dedi ki: Ben:
— Evet (Küfe'de, aramızdadır), dedim. Ebû'd-Derdâ:
— Peygamberinin dili ile (yânî O'nun duası üzerine) Allah'ın kurtardığı kimse (Amr'ın şeytândan kurtarılmasını kasdediyor) sizin içinizde yâhud sizden değil mi? dedi.Ben:

— Evet (bizdedir), dedim. Ebu'd-Derdâ:
— Peygamberin o misvakını veya sırânnı (yânî sırrını) taşıyan kimse sizin içinizde veya sizden değil mi? dedi.Ben:
— Evet bizdedir, dedim. Ebu'd-Derdâ:
— Abdullah ibn Mes'ûd "Ve'i-leyli izâ yağşâ ve'n-nehân izâ tecellâ" âyetinden sonrasını nasıl okuyprdu? dedi. Ben:
— "Ve'z-zekeri vel-ünsâ" diye okuyor, dedim. Ebu'd-Derdâ:
— Şu Şamlılar bana karşı "Fie mâ halaka'z-zekerâ vel-ünsâ" kıraatinde ısrar ediyorlar da, en sonu beni Rasûlullah'tan işittiğim kıraatten caydırmak istiyorlar! dedi

---

بَاب مَنَاقِبِ أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ الْجَرَّاحِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

3744 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَمِينًا وَإِنَّ أَمِينَنَا أَيَّتُهَا الْأُمَّةُ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ

Ebû Ubeyde İbnu'l-Cerrâh(R)'In Menkabeleri Babı
-....Ebû Kılâbe şöyle demiştir: Bana Enes ibn Mâlik (R) tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Her peygamber ümmetinin güvendiği emin bir kimsesi vardır. Ey Muhammed Ümmeti, bizim eminimiz de hâsseten Ebû Ubeyde ibnu'l-Cerrâh'tır" buyurmuştur.

3745 – حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ صِلَةَ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَهْلِ نَجْرَانَ لَأَبْعَثَنَّ يَعْنِي عَلَيْكُمْ يَعْنِي أَمِينًا حَقَّ أَمِينٍ فَأَشْرَفَ أَصْحَابُهُ فَبَعَثَ أَبَا عُبَيْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

-...Huzeyfe ibnu'I-Yemân (R) şöyle demiştir: Necrân hey'eti Peygamber'den kendilerine emîn bir zâtın emîr gönderilmesini istediklerinde, Peygamber (S) onlara:
— "Sizin üzerinize muhakkak emîn bir kimse göndereceğim ki, o şübhesiz hakkıyle güvenilir bir kimsedir" buyurdu. Bu sözü üzerine sahâbîleri, bu emînlik ve emirliğe rağbet ederek herbiri kendisinin gönderilmesini gözetlediler. Bu sırada Peygamber, Ebû Ubeyde(R)'yi gönderdi

---

بَاب مَنَاقِبِ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَافِعُ بْنُ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَانَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحَسَنَ

3746 – حَدَّثَنَا صَدَقَةُ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا أَبُو مُوسَى عَنْ الْحَسَنِ سَمِعَ أَبَا بَكْرَةَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمِنْبَرِ وَالْحَسَنُ إِلَى جَنْبِهِ يَنْظُرُ إِلَى النَّاسِ مَرَّةً وَإِلَيْهِ مَرَّةً وَيَقُولُ ابْنِي هَذَا سَيِّدٌ وَلَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُصْلِحَ بِهِ بَيْنَ فِئَتَيْنِ مِنْ الْمُسْلِمِينَ

Mus'ab İbnu Umeyr(R)'İn Zikri Babı - El-Hasen İle El-Hüseyin{R)'İn Menkabeleri Babı
NâfT ibnu Cubeyr ibn Muf im, Ebû Hureyre'nin: Peygamber (S), el-Hasen ibn Alî ile boyun boyuna sarmaştı, dediğini söylemiştir .
-...Bize Ebû Mûsâ (îsrâîl ibn Mûsâ), el-Hasen el-Basrî'den tahdîs etti; o, Ebû Bekre(R)'den isitmiştir (o, şöyle demiştir): Ben Pey-gamber(S)'den işittim. O, minber üzerinde torunu Hasen de yanıba-şmda olduğu hâlde, bir kerre insanlara (yânî cemâate), bir kerre de Hasen'e bakıyor ve onlara:
— "Bu benim oğlumdur, şeref sahibi bir efendidir. Allah'ın bu oğlum sebebiyle müslümânlardan iki fırkanın arasını iyileştirmesi umulur" buyuruyordu

---

3747 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عُثْمَانَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ يَأْخُذُهُ وَالْحَسَنَ وَيَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أُحِبُّهُمَا فَأَحِبَّهُمَا أَوْ كَمَا قَالَ

-....Usâme ibn Zeyd(R)'den: Peygamber (S): Usâme'yi Hasen (ibn Alî) ile beraber kucağına alırdı da: "Yâ Allah, ben bunları seviyorum, sen de bunları sev" buyururdu. Râvî: Yâhud buna benzer bir söz söyledi, demiştir.

3748 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أُتِيَ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ زِيَادٍ بِرَأْسِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَام فَجُعِلَ فِي طَسْتٍ فَجَعَلَ يَنْكُتُ وَقَالَ فِي حُسْنِهِ شَيْئًا فَقَالَ أَنَسٌ كَانَ أَشْبَهَهُمْ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ مَخْضُوبًا بِالْوَسْمَةِ

-....Enes ibn Mâlik(R)'ten (o, şöyle demiştir): Hüseyin ibn Alî aleyhi's-selâm Kerbelâ'da şehîd edildikten sonra, başı Kûfe'ye getirildi. Ve o sırada Yezîd ibn Muâviye'nin Küfe Vâlîsi bulunan Abdullah ibn Ziyâd'ın karşısında bir taş .içine konuldu. Bu İbn Ziyâd, elindeki süngüsüyle mübarek başın burnuna, gözlerine vurmağa başladı... Enes rivayetine devamla dedi ki: Ziyâd bu Hüseyin'in güzelliği hakkında bir söz söyledi. Bunun üzerine Enes: Hüseyin, Ehli Beyt içinde Rasûlullah'a en çok benzeyeni idi, demiştir. O sırada Hüseyin'in başı vesme bitkisi ile boyalı idi

---

3749 - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ الْمِنْهَالِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَدِيٌّ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَى عَاتِقِهِ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أُحِبُّهُ فَأَحِبَّهُ

-....Adiyy (ibn Sabit el-Ensârî) haber verip şöyle demiştir:Ben el-Berâ ibn Âzib(R)'den işittim, şöyle dedi: Ben Peygamber(S)'i gördüm ki, O, Hasen ibn Alî'yi omuzu üzerine almış da: "Yâ Allah! Ben bunu seviyorum, bunu sen de sev!" Duyuruyordu.

3750 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ أَبِي حُسَيْنٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ رَأَيْتُ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَحَمَلَ الْحَسَنَ وَهُوَ يَقُولُ بِأَبِي شَبِيهٌ بِالنَّبِيِّ لَيْسَ شَبِيهٌ بِعَلِيٍّ وَعَلِيٌّ يَضْحَكُ

-.......Ukbe ibnu'I-Hâris (R) şöyle demiştir: Ben Ebû Bekr(R)'i şu hâlde gördüm: Kendisi Alî'nin oğlu Hasen'i yüklenmiş de:
— Peygamber'e benzeyen, Alî'ye benzemeyen (yavru), babam sana feda olsun! diyordu.Bu sırada Alî de yanında gülüyordu.

3751 - حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ وَصَدَقَةُ قَالَا أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ وَاقِدِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ ارْقُبُوا مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَهْلِ بَيْتِهِ

-...îbn Umer (R): Ebû Bekr: Ey insanlar! Muhammed'e hürmetinizi, onun ev halkı hususunda da gözetip muhafaza ediniz! dedi, demiştir.

3752 - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَنَسٍ وَقَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي أَنَسٌ قَالَ لَمْ يَكُنْ أَحَدٌ أَشْبَهَ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ

-.... Enes ibn Mâlik (R): Hiçbir kimse Peygamber(S)'e, Hasen ibn Alî kadar çok benzer değildi, demiştir

---

3753 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي يَعْقُوبَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي نُعْمٍ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ وَسَأَلَهُ عَنْ الْمُحْرِمِ قَالَ شُعْبَةُ أَحْسِبُهُ يَقْتُلُ الذُّبَابَ فَقَالَ أَهْلُ الْعِرَاقِ يَسْأَلُونَ عَنْ الذُّبَابِ وَقَدْ قَتَلُوا ابْنَ ابْنَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُمَا رَيْحَانَتَايَ مِنْ الدُّنْيَا

-.... BizeŞu'be, Muhammed ibn Ya'kûb'dantahdîs etti (o, şöyle demiştir): Ben İbnu Ebî Nu'm'dan işittim (şöyle diyordu): Ben Abdullah ibn Umer(R)'den işittim: İbn Umer'e (Iraklı) bir kimse -Şu'be: Ben onun "Sinek öldüren" dediğini sanıyorum, demiştir- ih-râmlı bir kişinin hâlinden sormuştu. İbn Umer:
— Irak ahâlîsi sinekten (yânî sinek öldürmenin cinayet olup olmadığından) soruyorlar. Hâlbuki onlar (vaktiyle) Rasûlullah'ın kızı Fâtıma'nın oğlunu öldürmüşlerdi. Peygamber (S) ise, o iki torunu hakkında: "Onlar benim dünyâdan (öpüp kokladığım) iki reyhânımdır" buyurmuştur

---

بَاب مَنَاقِبِ بِلَالِ بْنِ رَبَاحٍ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمِعْتُ دَفَّ نَعْلَيْكَ بَيْنَ يَدَيَّ فِي الْجَنَّةِ

3754 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ أَخْبَرَنَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ عُمَرُ يَقُولُ أَبُو بَكْرٍ سَيِّدُنَا وَأَعْتَقَ سَيِّدَنَا يَعْنِي بِلَالًا

Ebû Bekrin Himayesinde Bulunan Bilâl İbn Rebâh(R)'In Menkabeleri Babı: Peygamber (S) Bilâl'e hitaben:Ben cennette önümde senin ayakkabılarının hışırtısını. işittim" buyurmuştur
-....Câbir ibn Abdillah (R) haber verip şöyle demiştir: Umer: Ebû Bekr bizim seyyidimizdir. O bizim seyyidimizi de hürriyete kavuşturdu, der idi ve bununla da Bilâl'i kasdederdi

---

3755 - حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ قَيْسٍ أَنَّ بِلَالًا قَالَ لِأَبِي بَكْرٍ إِنْ كُنْتَ إِنَّمَا اشْتَرَيْتَنِي لِنَفْسِكَ فَأَمْسِكْنِي وَإِنْ كُنْتَ إِنَّمَا اشْتَرَيْتَنِي لِلَّهِ فَدَعْنِي وَعَمَلَ اللَّهِ

-.... Kays ibn HâzınVdan: (Bilâl, Peygamber'İn ölümünden sonra Medine'den çıkıp gitmek istedi. Fakat Ebû Bekr ona müsâade etmedi de, Mescid'de müezzinlik yapmasını istedi. Bilâl de: Ben Rasûlullah'sız Medine'yi istemem, Rasûlullah'ın makaamını O'ndan boşalmış hâlde görmeye dayanamam, dedikten sonra) Bilâl, Ebû Bekr'e hitaben:
— Eğer sen beni vaktiyle ancak nefsin için satın aldıysan, beni yanında tut, bir tarafa bırakma. Eğer beni ancak Allah için satın alıp hürriyete kavuşturdun ise, beni Allah'ın ameliyle bırak, dedi...

بَاب ذِكْرِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا

3756 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ ضَمَّنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى صَدْرِهِ وَقَالَ اللَّهُمَّ عَلِّمْهُ الْحِكْمَةَ حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ وَقَالَ عَلِّمْهُ الْكِتَابَ حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ خَالِدٍ مِثْلَهُ وَالْحِكْمَةُ الْإِصَابَةُ فِي غَيْرِ النُّبُوَّةِ

Abdullah İbn Abbâs(R)'In Zikri Babı:.Abdullah ibn Abbâs (R): Peygamber (S) beni bağrına bastı da: "Yâ Allah, buna hikmet öğret*' diye duâ etti, demiştir.
-....Bize Abdulvâris (bu hadîsi senediyle) tahdîs etti. Peygamber bunda: "Yâ Allah, buna Kitâb'ı öğret" diye duâ etti, demiştir. Ve bize Mûsâ ibn îsmâîl tahdîs etti. Bize Vuheyb, Hâlid el-Hazzâ'dan olmak üzere, geçen senedle o hadîsin benzerini (yânî Ebû Ma'mer'in rivayetinin benzerini) tahdîs etti.el-Buhârî bu hadîsin sonunda: "Hikmet", peygamberlik dışındaki re'y ve ictihâdda İsabet etmektir,tefsirini nakletmiştir

---

بَاب مَنَاقِبِ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

3757 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ وَاقِدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَعَى زَيْدًا وَجَعْفَرًا وَابْنَ رَوَاحَةَ لِلنَّاسِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَهُمْ خَبَرُهُمْ فَقَالَ أَخَذَ الرَّايَةَ زَيْدٌ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَ جَعْفَرٌ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَ ابْنُ رَوَاحَةَ فَأُصِيبَ وَعَيْنَاهُ تَذْرِفَانِ حَتَّى أَخَذَ سَيْفٌ مِنْ سُيُوفِ اللَّهِ حَتَّى فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ

Hâlid İbnu'l-Velîd(R)'İn Menkabeleri Babı
-....Enes ibn Mâlik(R)'ten (şöyle demiştir): Peygamber (S) Zeyd'in, Ca'fer'in ve İbn Revâha'nm şehîd olduklarını insanlara, onların haberleri Medine'ye gelmeden önce haber verip şöyle buyurdu:
— "Sancağı Zeyd ibn Harise aldı, akabinde Zeyd vuruldu. Sonra sancağı Ca'fer ibn Ebî Tâlib aldı, o da vurulup öldürüldü. Sonra sancağı Abdullah ibn Revâha aldı, o da vurulup öldürüldü". Bunları söylerken Peygamber'in iki gözü yaş akıtıyordu. Peygamber devamla: — "Nihayet sancağı Allah'ın kılıçlarından bir kılıç (yânî Hâlid ibnu'l-Velîd) aldı da, sonunda Allah o orduya fetih müyesser kıldı" buyurdu

---

بَاب مَنَاقِبِ سَالِمٍ مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

3758 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ ذُكِرَ عَبْدُ اللَّهِ عِنْدَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو فَقَالَ ذَاكَ رَجُلٌ لَا أَزَالُ أُحِبُّهُ بَعْدَ مَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اسْتَقْرِئُوا الْقُرْآنَ مِنْ أَرْبَعَةٍ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ فَبَدَأَ بِهِ وَسَالِمٍ مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ وَأُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ وَمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ لَا أَدْرِي بَدَأَ بِأُبَيٍّ أَوْ بِمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ

Ebû Huzeyfe'nin Âzâülısı Olan Sâlim(R)'İn Menkabeleri Babı
-... Mesrûk şöyle demiştir: Bir defasında Abdullah ibn Amr'ın yanında Abdullah ibn Mes'ûd anıldı. Bunun üzerine Abdullah ibn Amr şöyle dedi:İşte bu o kimsedir ki, ben Rasûlullah(S)'ın: "Kur'ân okumayı dört kişiden isteyiniz: Abdullah ibn Mes'ûd'dan -Rasûlullah isim saymaya Abdullah ile başladı. Ebû Huzeyfe'nin âzâdlısı Salim'den, Ubeyy ibn Ka'b'dan ve Muâz ibn Cebel'den" buyururken işittiğimden sonra, artık onu sevmeye devam edeceğim. Râvî Amr ibn Murre: Ubeyy ile mi, yoksa Muâz ile mi saymağa başladı, bilmiyorum, demiştir

---

بَاب مَنَاقِبِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

3759 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ قَالَ سَمِعْتُ مَسْرُوقًا قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَكُنْ فَاحِشًا وَلَا مُتَفَحِّشًا وَقَالَ إِنَّ مِنْ أَحَبِّكُمْ إِلَيَّ أَحْسَنَكُمْ أَخْلَاقًا وَقَالَ اسْتَقْرِئُوا الْقُرْآنَ مِنْ أَرْبَعَةٍ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ وَسَالِمٍ مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ وَأُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ وَمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ

Abdullah İbn Mes'ûd(R)'In Menkabeleri Babı
-....Ben Mesrûk'tan işittim, şöyle dedi: Abdullah ibn Amr (R) şöyle dedi: Şübhesiz Rasûlullah ne çirkin söz söyler ve ne de bunu arzu edici idi. Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Sizin bana en sevgili olanınız,

ahlâk yönünden en güzel olanınızdır". Ve yine Rasûlullah: "Kur'ân 'ı şu dört kişiden okumak isteyiniz: Abdullah ibn Mes'ûd'dan, Huzeyfe'nin âzâdlısı Sâlim'den, Ubeyy ibn Ka'b'dan ve Muâz ibn Cebel'den" buyurdu

---

3761 - حَدَّثَنَا مُوسَى عَنْ أَبِي عَوَانَةَ عَنْ مُغِيرَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ دَخَلْتُ الشَّأْمَ فَصَلَّيْتُ رَكْعَتَيْنِ فَقُلْتُ اللَّهُمَّ يَسِّرْ لِي جَلِيسًا فَرَأَيْتُ شَيْخًا مُقْبِلًا فَلَمَّا دَنَا قُلْتُ أَرْجُو أَنْ يَكُونَ اسْتَجَابَ قَالَ مِنْ أَيْنَ أَنْتَ قُلْتُ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ قَالَ أَفَلَمْ يَكُنْ فِيكُمْ صَاحِبُ النَّعْلَيْنِ وَالْوِسَادِ وَالْمِطْهَرَةِ أَوَلَمْ يَكُنْ فِيكُمْ الَّذِي أُجِيرَ مِنْ الشَّيْطَانِ أَوَلَمْ يَكُنْ فِيكُمْ صَاحِبُ السِّرِّ الَّذِي لَا يَعْلَمُهُ غَيْرُهُ كَيْفَ قَرَأَ ابْنُ أُمِّ عَبْدٍ { وَاللَّيْلِ } فَقَرَأْتُ { وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى } وَالذَّكَرِ وَالْأُنْثَى قَالَ أَقْرَأَنِيهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاهُ إِلَى فِيَّ فَمَا زَالَ هَؤُلَاءِ حَتَّى كَادُوا يَرُدُّونِي

-.....Alkame'den (o şöyle demiştir): Ben Şam'a girdim ve mescidde iki rek'at namaz kıldım.Akabinde:
— Yâ Allah, bana bir meclis arkadaşı ihsan eyle! dedim. Bu sırada gelmekte olan bir şeyh gördüm. Bana yaklaşınca:
— Allah'ın benim duamı kabul etmiş olmasını umarım, dedim. O bana:
— Sen nerelisin? dedi. Ben:
— Küfe ahâlîsindenim, dedim. O zât:
— Peygamber'in giydiği ayakkabıların, dayanacağı kısa bastonunun, su kabının sahibi olan kimse (yânî tbn Mes'ûd) sizin içinizde değil mi? Şeytânın şerrinden kurtarılmış olan kimse (yânî Ammâr) sizin içinizde değil mi? Kendisinden başkasının bilmediği Peygamber'in sırrının (gizli haberlerinin) sahibi olan kimse (yânî Huzeyfe) sizin içinizde değil mi?
— İbnu Ümmü Abd " Ve H-leyli..." sûresinin üçüncü âyetini nasıl okudu? dedi. Ben derhâl:
— "Ve'I-teyli ilâ yağşâ ve'n-nehâri izâ tecellâ ve'z-zekeri ve'l-ünsâ" şeklinde okudum.O zât, yânî Ebu'd-Derdâ:
— Bu âyeti bana Peygamber (S) okuttu. Ben bunu Peygamber'in ağzından kendi ağzıma böylece aldım. Fakat şu Şamlılar bana karşı ısrara devam ediyorlar da nihayet beni '' Ve 'z-zekeri ve H-ünsâ'' kıraatinden "Vemâhalaka'z-zekerâ ve'l-ünsâ"kıraatine döndürecekler, dedi

---

3762 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ سَأَلْنَا حُذَيْفَةَ عَنْ رَجُلٍ قَرِيبِ السَّمْتِ وَالْهَدْيِ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى نَأْخُذَ عَنْهُ فَقَالَ مَا أَعْرِفُ أَحَدًا أَقْرَبَ سَمْتًا وَهَدْيًا وَدَلًّا بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ ابْنِ أُمِّ عَبْدٍ

-....Abdurrahmân ibn Yezîd en-Nahaî şöyle dedi: Biz bir defasında Huzeyfe'ye:
— Sahâbîler içinde güzel hâl ve hareketi, meslek ve yolu bakımından Peygamber'e yakın olan kimdir ki, biz onu bilip, onun görünür hâline bakarak hayâtını örnek alalım? diye sorduk. Huzeyfe:
— Güzel hâl ve hareketi, meslek ve meşrebi ve sîreti yönünden Peygamber'e İbnu Ümmi Abd'den daha yakın hiçbir kimse bilmiyorum, dedi

---

3763 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي الْأَسْوَدُ بْنُ يَزِيدَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا مُوسَى الْأَشْعَرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَدِمْتُ أَنَا وَأَخِي مِنْ الْيَمَنِ فَمَكُثْنَا حِينًا مَا نُرَى إِلَّا أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمَا نَرَى مِنْ دُخُولِهِ وَدُخُولِ أُمِّهِ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....el-Esved ibn Yezîd en-Nahaî tahdîs edip şöyle demiştir: Ben Ebû Mûsâ el-Eş'arî'den işittim, şöyle diyordu: Ben kardeşimle beraber Yemen'den Medîne'ye geldiğim zaman bir müddet bekledik. Peygamber'in hâllerini ve yakınlarını gözetledik. Bu esnada bizim en çok öğrendiğimiz husus, Abdullah ibn Mes'üd'un Ehli Beyt'ten bir kişi olduğunu zannetmemizdir. Çünkü biz Peygamber(S)'in huzuruna dâima İbn Mes'ûd ile anasının girdiğini görüyorduk

---

بَاب ذِكْرِ مُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

3764 - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ بِشْرٍ حَدَّثَنَا الْمُعَافَى عَنْ عُثْمَانَ بْنِ الْأَسْوَدِ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ أَوْتَرَ مُعَاوِيَةُ بَعْدَ الْعِشَاءِ بِرَكْعَةٍ وَعِنْدَهُ مَوْلًى لِابْنِ عَبَّاسٍ فَأَتَى ابْنَ عَبَّاسٍ فَقَالَ دَعْهُ فَإِنَّهُ قَدْ صَحِبَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Muâviye İbnu Ebî Sufyân(R)'In Zikri Babı

-...Abdullah ibnu Ebî Muleyke şöyle demiştir: Muâviye (R) yatsı namazından sonra tek rek'atla vitir kıldı. Yanında da İbnu Abbâs'm kölesi Kurayb vardı. Müteakiben Kurayb, İbn Abbâs'a geldi (de bunu ona haber verdi). İbn Abbâs, Kurayb'e:

— Muâviye hakkında konuşmayı ve onun işini reddetmeyi bırak. Çünkü o, Rasülullah (S) ile beraber bulunmuştur (yânî âlimdir), dedi

---

3765 - حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ قِيلَ لِابْنِ عَبَّاسٍ هَلْ لَكَ فِي أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ مُعَاوِيَةَ فَإِنَّهُ مَا أَوْتَرَ إِلَّا بِوَاحِدَةٍ قَالَ أَصَابَ إِنَّهُ فَقِيهٌ

-....İbnu Ebî Muleyke şöyle tahdîs etmiştir: (Kurayb tarafından) İbn Abbâs'a:

— Senin Mü'minlerin Emîri Muâviye hakkında bir sözün var mı? Çünkü o, vitir namazını ancak bir tek rek'atle kılmıştır, denildi. İbn Abbâs:

— İsabet etmiştir, çünkü Muâviye bir fakîhtir, dedi

3766 - حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ قَالَ سَمِعْتُ حُمْرَانَ بْنَ أَبَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ إِنَّكُمْ لَتُصَلُّونَ صَلَاةً لَقَدْ صَحِبْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَا رَأَيْنَاهُ يُصَلِّيهَا وَلَقَدْ نَهَى عَنْهُمَا يَعْنِي الرَّكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْعَصْرِ

-....Ebu't-Teyyâh şöyle demiştir: Ben Humrân ibn Ebân'dan işittim ki, Muâviye (R) şöyle demiştir:

— Sizler (ikindi namazından sonra) öyle bir namaz kılıyorsunuz ki, yemîn olsun bizler Peygamber (S) ile o kadar beraber bulunduk da O'nun bu namazı kıldığını hiç görmedik. Ve yine yemîn olsun ki, Peygamber bil'akis o iki rek'atten (yânî ikindiden sonra iki rek'at kılmaktan) nehyetmiştir, dedi

---

بَاب مَنَاقِبِ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ

3767 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّي فَمَنْ أَغْضَبَهَا أَغْضَبَنِي

Fâtıma Aleyhi's-Selâmın Menkabeleri Babı: Ve Peygamber (S): "Fâtıma, cennet ehli kadınlarının seyyidesidir" buyurmuştur.

-...Bize Sufyân ibn Uyeyne, Amr ibn Dinar'dan; o da İbnu Ebî Muleyke'den; o da Mısver ibn Mahrame(R) 'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Fâtıma benden bir parçadır. Her kim onu öfkelendirirse beni öfkelendirmiş olur" buyurmuştur

---

بَاب فَضْلِ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا

3768 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَبُو سَلَمَةَ إِنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا يَا عَائِشُ هَذَا جِبْرِيلُ يُقْرِئُكِ السَّلَامَ فَقُلْتُ وَعَلَيْهِ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ تَرَى مَا لَا أَرَى تُرِيدُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Âişe(R)'Nin Fadlı Babı

-....(Abdurrahmân ibn Avf'm oğlu) Ebû Seleme şöyle demiştir: Âişe (R) şöyle dedi:Rasûlullah (S) bir gün:
— "Yâ Âişe! Şu (yanımdaki) Cibril'dir, sana selâm ediyor" buyurdu. Ben de:
— Selâm, Allah'ın rahmeti ve bereketleri onun üzerine de olsun! Benim göremediğim Cibril'i Sen görüyorsun, dedim.Âişe bu son sözü ile Rasûlullah'ı kasdediyordu

---

3769 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ و حَدَّثَنَا عَمْرٌو أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ مُرَّةَ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَلَ مِنْ الرِّجَالِ كَثِيرٌ وَلَمْ يَكْمُلْ مِنْ النِّسَاءِ إِلَّا مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَآسِيَةُ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ وَفَضْلُ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضْلِ الثَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ

-...Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şüyle buyurdu: "Erkeklerden birçoğu (fazilette) kemâle ulaştı. Hâlbuki kadınlardan İmrân kızı Meryem ite Fir'avn 'in kadını Âsiye'den başkası kemâle ermedi. Ümmetimin kadınlarına karşı Âişe'nin fazileti de tirit aşının diğer yemeklere karşı fazileti gibidir"

3770 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فَضْلُ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضْلِ الثَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ

-....Abdullah ibnu Abdirrahmân, Enes ibn Mâlik(R)'ten şöyle derken işitmiştir: Ben RasûIulIah(S)'tan işittim:"Âişe'nin diğer kadınlara karşı fazileti,tirit aşının diğer yemeklere karşı fazileti gibidir" buyuruyordu

---

3771 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ عَبْدِ الْمَجِيدِ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ أَنَّ عَائِشَةَ اشْتَكَتْ فَجَاءَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقَالَ يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ تَقْدَمِينَ عَلَى فَرَطِ صِدْقٍ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَى أَبِي بَكْرٍ

-.... İbnu Avn, el-Kaasım ibn Muhammed'den şöyle tahdîs etmiştir: Âişe hasta oldu. İbnu Abbâs ona hasta ziyaretine geldi de:
— Ey Mü'minlerin Anası, sen Rasûlullah (S) ile Ebû Bekr'in, senden Önce varıp cennette hazırladıkları güzel bir makaama gideceksin (ne mutlu sana! Artık endîşe etme, ferah ol)! Dedi

---

3772 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ قَالَ لَمَّا بَعَثَ عَلِيٌّ عَمَّارًا وَالْحَسَنَ إِلَى الْكُوفَةِ لِيَسْتَنْفِرَهُمْ خَطَبَ عَمَّارٌ فَقَالَ إِنِّي لَأَعْلَمُ أَنَّهَا زَوْجَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَكِنَّ اللَّهَ ابْتَلَاكُمْ لِتَتَّبِعُوهُ أَوْ إِيَّاهَا

-....Şu'be, el-Hakem ibn Uteybe'den tahdîs etti ki, o şöyle demiştir: Ben Ebû Vâil'den işittim, şöyle dedi: Alî ibn Ebî Tâlib, Ammâr ibn Yâsir ile kendi oğlu Hasen'i Kûfeliler'in Alî tarafına yardımlarını istemeleri için Kûfe'ye gönderdiği zaman, Ammâr bir hutbe yapıp, bunda: Ben kesin surette biliyorum ki, Aişe dünyâda ve âhirette Peygamber'in zevcesidir. Lâkin Allah sizleri, kendi hükmüne mi, yâhud Âişe'ye mi tâbi' olacaksınız diye imtihan etmektedir, demiştir

---

3773 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا اسْتَعَارَتْ مِنْ أَسْمَاءَ قِلَادَةً فَهَلَكَتْ فَأَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَاسًا مِنْ أَصْحَابِهِ فِي طَلَبِهَا فَأَدْرَكَتْهُمْ الصَّلَاةُ فَصَلَّوْا بِغَيْرِ وُضُوءٍ فَلَمَّا أَتَوْا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَكَوْا ذَلِكَ إِلَيْهِ فَنَزَلَتْ آيَةُ التَّيَمُّمِ فَقَالَ أُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ جَزَاكِ اللَّهُ خَيْرًا فَوَاللَّهِ مَا نَزَلَ بِكِ أَمْرٌ قَطُّ إِلَّا جَعَلَ اللَّهُ لَكِ مِنْهُ مَخْرَجًا وَجَعَلَ لِلْمُسْلِمِينَ فِيهِ بَرَكَةً

-....Âişe(R)'den: Kendisi, kızkardeşi Esmâ'dan ariyet bir gerdanlık almıştı. Sonra bu gerdanlık bir seferde kayboldu. Rasûlul-lah (S), sahâbîlerinden bâzı kimseleri -ki Useyd ibn Hudayr da bunlar arasında idi- onu aramağa gönderdi. Onlara bu sırada namaz vakti erişti. Su bulamadıkları için abdestsiz olarak namaz kıldılar. Peygamber'e geldikleri zaman bunu kendisine arzettiler. İşte bu vak'a üzerine Teyemmüm Âyeti (ei-Mâide: 6) inmiştir. Bunun üzerine Useyd ibn Hudayr, Âişe'ye:
— Allah seni hayır ile mükâfatlandırsın. Vallâhî senin başına (hoşlanmadığın) hiçbir iş gelmez ki,Allah onda senin için de, müslü-mânlar için de bir hayır bulundurmasın, dedi

---

3774 – حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا كَانَ فِي مَرَضِهِ جَعَلَ يَدُورُ فِي نِسَائِهِ وَيَقُولُ أَيْنَ أَنَا غَدًا أَيْنَ أَنَا غَدًا حِرْصًا عَلَى بَيْتِ عَائِشَةَ قَالَتْ عَائِشَةُ فَلَمَّا كَانَ يَوْمِي سَكَنَ

-...Urve ibnu'z-Zubeyr'den (şöyle demiştir): Rasülullah (S) vefat sebebi olan hastalığı içinde, kadınlarının nevbetlerinde dolaşmayı ve Âişe'nin evinde olmayı şiddetle arzu ederek:
— "Yarın ben nerede olacağım? Yarın ben nerede olacağım?" demeğe başladı.(Urve dedi ki:) Âişe:
— Benim nevbet günüm olunca, Peygamber (bu sözü söylemez) sükût ederdi, dedi

---

3775 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كَانَ النَّاسُ يَتَحَرَّوْنَ بِهَدَايَاهُمْ يَوْمَ عَائِشَةَ قَالَتْ عَائِشَةُ فَاجْتَمَعَ صَوَاحِبِي إِلَى أُمِّ سَلَمَةَ فَقُلْنَ يَا أُمَّ سَلَمَةَ وَاللَّهِ إِنَّ النَّاسَ يَتَحَرَّوْنَ بِهَدَايَاهُمْ يَوْمَ عَائِشَةَ وَإِنَّا نُرِيدُ الْخَيْرَ كَمَا تُرِيدُهُ عَائِشَةُ فَمُرِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَأْمُرَ النَّاسَ أَنْ يُهْدُوا إِلَيْهِ حَيْثُ مَا كَانَ أَوْ حَيْثُ مَا دَارَ قَالَتْ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ أُمُّ سَلَمَةَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ فَأَعْرَضَ عَنِّي فَلَمَّا عَادَ إِلَيَّ ذَكَرْتُ لَهُ ذَاكَ فَأَعْرَضَ عَنِّي فَلَمَّا كَانَ فِي الثَّالِثَةِ ذَكَرْتُ لَهُ فَقَالَ يَا أُمَّ سَلَمَةَ لَا تُؤْذِينِي فِي عَائِشَةَ فَإِنَّهُ وَاللَّهِ مَا نَزَلَ عَلَيَّ الْوَحْيُ وَأَنَا فِي لِحَافِ امْرَأَةٍ مِنْكُنَّ غَيْرِهَا

-....Urve ibnu'z-Zubeyr şöyle demiştir: İnsanlar Peygamber'e takdim edecekleri hediyelerini Âişe'nin nevbeti gününde vermeyi kasdederlerdi. Âişe şöyle dedi: Kadın arkadaşlarım (bundan gayrete gelerek) Ümmü Seleme'nin yanında toplandılar da:
— Ey Ümmü Seleme, şübhesiz biliyorsun ki, insanlar hediyelerini Âişe'nin nevbeti gününde getirmeye çalışıyorlar. Hâlbuki bizler de Âişe'nin hayır istemekte olduğu gibi hayır istemekteyiz. Binâenaleyh sen

Rasûlullah'a söyle de, O, insanlara hediyelerini kadınlarından kimin yanında bulunur ve kimlerin nevbet günlerini dolaşırsa, orada vermelerini emretsin! dediler. Âişe dedi ki: Ümmü Seleme diğer kadınların kendisine söylediklerini nevbetinde Peygamber'e zikretti. Ümmü Seleme dedi ki:
— Ben bunu Peygamber'e zikrettim, O benden yüz çevirdi. Sonra benim nevbetimde bana geldiğinde kendisine bunu yine zikrettim, benden yine yüz çevirdi.Üçüncü nevbetim de geldiği zaman bunu kendisine yine söyledim. Bu defa bana: "Yâ Ümme Seleme, Âişe hakkında bana eziyet etme. Çünkü şu bir hakikattir ki, vallahi Âişe'den başka sizden hiçbir kadının örtüsü altında bulunduğum hâlde bana vahiy inmedi" buyurdu

---

بَاب مَنَاقِبِ الْأَنْصَارِ { وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا }
3776 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا مَهْدِيُّ بْنُ مَيْمُونٍ حَدَّثَنَا غَيْلَانُ بْنُ جَرِيرٍ قَالَ قُلْتُ لِأَنَسٍ أَرَأَيْتَ اسْمَ الْأَنْصَارِ كُنْتُمْ تُسَمَّوْنَ بِهِ أَمْ سَمَّاكُمْ اللَّهُ قَالَ بَلْ سَمَّانَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ كُنَّا نَدْخُلُ عَلَى أَنَسٍ فَيُحَدِّثُنَا بِمَنَاقِبِ الْأَنْصَارِ وَمَشَاهِدِهِمْ وَيُقْبِلُ عَلَيَّ أَوْ عَلَى رَجُلٍ مِنْ الْأَزْدِ فَيَقُولُ فَعَلَ قَوْمُكَ يَوْمَ كَذَا وَكَذَا كَذَا وَكَذَا

(Ensâr 'in Menkabeleri Kitabı): (Ve Yüce Allah'ın şu kavli:) "Onlardan evvel (Medine'yi) yurt ve imân (evi) edinmiş olan kimseler, kendilerine hicret edenlere sevgi beslerler. Onlara verilen şeylerden dolayı göğüslerinde bir ihtiyâç (meyli) bulmazlar. Kendilerinde fakirlik ve ihtiyâç olsa bile (onları) öz canlarından daha üstün tutarlar..."(el-Haşr: 9)
-...Gaylân ibn Cerîr tahdîs edip şöyle demiştir: Ben Enes'e:
— Re'yiπ nedir: Siz Medîneliler, Kur'ân'da gelmezden önce Ensâr adiyle anılır mıydınız, yoksa Ensâr adım size Allah mı vermiştir? diye sordum. Enes:
— Evet, bu adı bize Allah verdi, dedi.Gaylân şöyle demiştir: Biz Basra'da Enes'in yanma girerdik de, o bize Ensâr'm menkabelerini, hazır bulundukları harb yerlerini tahdîs ederdi. Enes, bana yâhud Ezd kabilesinden bir adama yönelip gelirdi de bana yâhud o Ezdli'ye hitaben Ensâr'i kasdederek:
— Senin kavmin Ensâr şu gün, şu gün, şu gün, şu gün bu'işleri yaptı, derdi.

3777 - حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ يَوْمُ بُعَاثَ يَوْمًا قَدَّمَهُ اللَّهُ لِرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ افْتَرَقَ مَلَؤُهُمْ وَقُتِلَتْ سَرَوَاتُهُمْ وَجُرِّحُوا فَقَدَّمَهُ اللَّهُ لِرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي دُخُولِهِمْ فِي الْإِسْلَامِ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Buâs günü, Allah'ın kendi Rasûlü için hazırladığı bir gündür.Bunun üzerine (yânî bu muharebenin neticesi üzerine) Rasûlullah (S) Medine'ye hicret edip gelmiştir. Öyle bîr hâl üzerine ki, hicret sırasında Evs ve Hazrecliler'in cem'i-yetleri dağılmış, hayırlıları ve önde gelenleri öldürülmüş ve yaralanmışlardı. İşte onların bu perişanlıkları üzerine Allah muhâriblerin İslâm camiasına girmeleri için bu günü Rasûlü'ne önden hazırlamıştır

---

3778 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَتْ الْأَنْصَارُ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ وَأَعْطَى قُرَيْشًا وَاللَّهِ إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْعَجَبُ إِنَّ سُيُوفَنَا تَقْطُرُ مِنْ دِمَاءِ قُرَيْشٍ وَغَنَائِمُنَا تُرَدُّ عَلَيْهِمْ فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَعَا الْأَنْصَارَ قَالَ فَقَالَ مَا الَّذِي بَلَغَنِي عَنْكُمْ وَكَانُوا لَا يَكْذِبُونَ فَقَالُوا هُوَ الَّذِي بَلَغَكَ قَالَ أَوَلَا تَرْضَوْنَ أَنْ يَرْجِعَ النَّاسُ بِالْغَنَائِمِ إِلَى بُيُوتِهِمْ وَتَرْجِعُونَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى بُيُوتِكُمْ لَوْ سَلَكَتْ الْأَنْصَارُ وَادِيًا أَوْ شِعْبًا لَسَلَكْتُ وَادِيَ الْأَنْصَارِ أَوْ شِعْبَهُمْ

-....Ebu't-Teyyâh şöyle demiştir: Ben Enes(R)'ten işittim, şöyle diyordu: Mekke'nin fethi günü Rasûlullah, yeni müslümân olan Kureyş büyüklerinden herbirine (gönüllerini müslümânlığa alıştırmak için Huneyn ve Hevâzin ganimet mallarından yüzer deve gibi, En-sâr'ın nail olmadığı) bol pay vermişti. Ensâr'dan bâzı kimseler bunu görünce, sebebini, ve hikmetini anlamayarak:
— Vallahi şu işe muhakkak hayret edilir: Kılıçlarımız henüz Kureyş kanı damlatırken, kazandığımız ganimetlerimiz Kureyş eşrafına geri döndürülüyor, dediler. Onların bu sözleri Peygamber'e ulaşınca, Ensâr'ı da'vet etti. Enes dedi ki: Peygamber onlara:
— "Sizden bana erişen sözler nedir?" diye bunun mâhiyetini sordu. Ensâr da yalan söylemez olduklarından:
— Sana erişen bu sözleri biz söyledik, dediler. Peygamber (S) de:
— "Diğer insanlar aldıkları ganimet mallarıyla evlerine dönüp giderlerken, sizler de Allah'ın Rasûlü ile evlerinize dönüp gitmenizden razı olmaz mısınız? Eğer Ensâr bir dere veya dağ yoluna girseler, muhakkak ben Ensör'ın dere yoluna yâhud dağ yoluna girerdim" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْلَا الْهِجْرَةُ لَكُنْتُ امْرَأً مِنْ الْأَنْصَارِ قَالَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3779 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ أَنَّ الْأَنْصَارَ سَلَكُوا وَادِيًا أَوْ شِعْبًا لَسَلَكْتُ فِي وَادِي الْأَنْصَارِ وَلَوْلَا الْهِجْرَةُ لَكُنْتُ امْرَأً مِنْ الْأَنْصَارِ فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ مَا ظَلَمَ بِأَبِي وَأُمِّي آوَوْهُ وَنَصَرُوهُ أَوْ كَلِمَةً أُخْرَى

Peygamber(S)'İn: "Eğer Hicret Olmasaydı, Muhakkak Ben Ensâr'dan Olurdum" Sözü Babı
Bunu Abdullah ibn Zeyd, Peygamberden söyledi.Fakat Allah onların aralarım bulup kaynaştırdı..." (el-Enfâl: 63). Bu bilgilerle Âişe'nin "Buâs,Allah'ın, Rasûlü için hazırlamış olduğu bir gün idi" sözünün şumûlü açıklanmış oluyor.
-...Bize Şu'be, Muhammed ibn Ziyâd'dan tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R) Peygamber (S) şöyle buyurdu; yâhud da Ebû'l-Kaasım (S) şöyle buyurdu, demiştir:
— Eğer Ensâr bir dere yoluna yâhud bir dağ yoluna girselerdi, muhakkak ben Ensâr'la beraber onların vadisinin içine girerdim. Eğer hicret (dînî bir emir ve ibâdet) olmasaydı, ben muhakkak Ensâr'dan bir kişi olurdum". Hadîsin sonunda râvî Ebû Hureyre: Rasûlullah bu sözüyle haksızlık etmemiştir. Babam anam O'na feda olsun! Çünkü Ensâr, Ra-sûlullah'ı barındırdılar ve O'na yardım ettiler, demiş yâhud başka bir kelime daha söylemiştir

---

بَاب إِخَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ

3780 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ لَمَّا قَدِمُوا الْمَدِينَةَ آخَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ وَسَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ قَالَ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ إِنِّي أَكْثَرُ الْأَنْصَارِ مَالًا فَأَقْسِمُ مَالِي نِصْفَيْنِ وَلِي امْرَأَتَانِ فَانْظُرْ أَعْجَبَهُمَا إِلَيْكَ فَسَمِّهَا لِي أُطَلِّقْهَا فَإِذَا انْقَضَتْ عِدَّتُهَا فَتَزَوَّجْهَا قَالَ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ وَمَالِكَ أَيْنَ سُوقُكُمْ فَدَلُّوهُ عَلَى سُوقِ بَنِي قَيْنُقَاعَ فَمَا انْقَلَبَ إِلَّا وَمَعَهُ فَضْلٌ مِنْ أَقِطٍ وَسَمْنٍ ثُمَّ تَابَعَ الْغُدُوَّ ثُمَّ جَاءَ يَوْمًا وَبِهِ أَثَرُ صُفْرَةٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَهْيَمْ قَالَ تَزَوَّجْتُ قَالَ كَمْ سُقْتَ إِلَيْهَا قَالَ نَوَاةً مِنْ ذَهَبٍ أَوْ وَزْنَ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ شَكَّ إِبْرَاهِيمُ

Peygamber(S)'İn Muhâcirlerle Ensâr Arasında Kardeşlik Kurması Babı
-.... İbrâhîm ibn Abdirrahmân ibn Avf (R) şöyle demiştir: Muhacirler Medine'ye geldikleri zaman Rasûlullah (S), Abdurrahmân ibn Avf ile Sa'd ibnu'r-Rabî' arasında kardeşlik kurdu. Sa'd ibnu'r-Rabî', Abdurrahmân'a hitaben:

— Ben mal yönünden Ensâr'ın en zenginiyim. Malımı iki kısma böleyim. Benim iki kadınım var. Bak düşün! Onlardan hangisi senin hoşuna giderse onun ismini bana şöyle de ben onu boşayayım. Boşayacağım o kadının iddeti geçince sen onunla evlenirsin, dedi.Abdurrahmân ibn Avf da Sa'd'a:
— Allah ehlini ve malını sana mübarek eylesin! Ticâret yapılan çarşınız nerde? dedi.Bunun üzerine ona Kaynukaa oğullan çarşısına delâlet ettiler. Artık Abdurrahmân o çarşıdan her dönüşünde beraberinde muhakkak keş ve yağdan bir fazlalıkla döndü. Sonra her sabah ticâret için o çarşıya gitmeye devam etti. Sonra bir gün kendisinde (zifafa girenlere mahsûs) zağferân eseri olduğu hâlde, Peygamber ziyarete geldi. Peygamber:
— "Hâlin sânın nedir?" diye sordu. Abdurrahmân:
— Evlendim, dedi. Peygamber:
— "Kadına ne kadar mehr verdin?" dedi. Abdurrahmân:
— Altından bir çekirdek yâhud bir çekirdek (beş dirhem) ağırlığında altın verdim, dedi. Râvî İbrâhîm ibn Sa'd şekkli söylemiştir

---

3781 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ قَدِمَ عَلَيْنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ وَآخَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ وَكَانَ كَثِيرَ الْمَالِ فَقَالَ سَعْدٌ قَدْ عَلِمَتْ الْأَنْصَارُ أَنِّي مِنْ أَكْثَرِهَا مَالًا سَأَقْسِمُ مَالِي بَيْنِي وَبَيْنَكَ شَطْرَيْنِ وَلِي امْرَأَتَانِ فَانْظُرْ أَعْجَبَهُمَا إِلَيْكَ فَأُطَلِّقُهَا حَتَّى إِذَا حَلَّتْ تَزَوَّجْتَهَا فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ فَلَمْ يَرْجِعْ يَوْمَئِذٍ حَتَّى أَفْضَلَ شَيْئًا مِنْ سَمْنٍ وَأَقِطٍ فَلَمْ يَلْبَثْ إِلَّا يَسِيرًا حَتَّى جَاءَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهِ وَضَرٌ مِنْ صُفْرَةٍ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَهْيَمْ قَالَ تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً مِنْ الْأَنْصَارِ فَقَالَ مَا سُقْتَ إِلَيْهَا قَالَ وَزْنَ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ نَوَاةً مِنْ ذَهَبٍ فَقَالَ أَوْلِمْ وَلَوْ بِشَاةٍ

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Abdurrahmân ibn Avf Medine'ye» bizim yanımıza geldi. Rasûlullah onunla Sa'd ibnu'r-Rabî' arasında kardeşlik akdi yaptı. Bu Sa'd, malı çok bir zât idi. Sa'd, Abdurrahmân'a:
— Ensâr, benim malca en zengini olduğumu bilmişlerdir. Ben malımı benimle senin aranda ikiye taksim edeceğim. Benim iki tane kadınım vardır. Bak düşün! Onlardan hangisi senin hoşuna giderse. ben onu boşayacağım da o kadın iddetten çıkıp evlenmesi halâl olunca, sen onunla evlen, dedi.Abdurrahmân, Sa'd'a:
— Allah sana ehlin hakkında bereket ihsan eylesin! dedi. Artık Abdurrahmân o günlerde çarşıdan muhakkak yağdan, keşten bir rnijcdâr şey kazanmadan dönmedi. Çok geçmedi. Nihayet Abdurrahmân, üzerine sarı koku bulaşmış olduğu hâlde Rasûlullah'a (ziyarete) geldi. Rasûlullah ona:
— "Senin hâlin nedir (evlendin mi?)" diye sordu. Abdurrahmân:
— Ben Ensâr'dan bir kadınla evlendim, dedi. Rasûlullah (S):
— "O kadın hakkında ne kadar mehr şevkettin?" dedi. Oda:
— Altından bir çekirdek ağırlığı yâhud altından bir çekirdek verdim, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Bir koyunla olsun düğün aşı yap" buyurdu.

3782 - حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَبُو هَمَّامٍ قَالَ سَمِعْتُ الْمُغِيرَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَتْ الْأَنْصَارُ اقْسِمْ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ النَّخْلَ قَالَ لَا قَالَ يَكْفُونَنَا الْمَئُونَةَ وَيُشْرِكُونَنَا فِي التَّمْرِ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ensâr, Peygamber'e:
— Hurmalıklarımızı bizimle Muhacirler arasında taksim et, dediler.Peygamber (S):
— "Hayır taksim etmem" buyurdu. Ensâr, Muhâcirler'e:
— (Terbiye ve sulama) işlerini sizler yükleniniz de hurma mahsûlünde bizlere ortak olunuz, dediler. Muhacirler, Ensâr'a:
— (Peygamber'den gelen bu emri) işittik ve itaat ettik, dediler

بَاب حُبِّ الْأَنْصَارِ

3783 - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَدِيُّ بْنُ ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْأَنْصَارُ لَا يُحِبُّهُمْ إِلَّا مُؤْمِنٌ وَلَا يُبْغِضُهُمْ إِلَّا مُنَافِقٌ فَمَنْ أَحَبَّهُمْ أَحَبَّهُ اللَّهُ وَمَنْ أَبْغَضَهُمْ أَبْغَضَهُ اللَّهُ

"Ensâr'ı Sevmek Îmândandır" Babı

-.. Bize Haccâc ibn Minhâl tahdîs etti. Bize Şu'be, tahdîs edip şöyle dedi: Bana Adiyy ibnu Sabit haber verip şöyle dedi: Ben el-Berâ(R)'dan işittim, şöyle dedi: Ben Peygamber (S) Men işittim - yâhud el-Berâ: Peygamber (S) şöyle buyurdu, demiştir-: "Ensâr, ki onları ancak mü'min olan sever ve yine onlara ancak münafık olan kimse buğz edip kin tutar. Her kim Ensâr'ı severse Allah da onu sever, her kini de Ensâr'a buğz ederse, Allah da ona buğz eder".

3784 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبْرٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ آيَةُ الْإِيمَانِ حُبُّ الْأَنْصَارِ وَآيَةُ النِّفَاقِ بُغْضُ الْأَنْصَارِ

-...Enes ibn Mâlik(R)'ten: Peygamber (S): "(Kâmil) îmânın alâmeti Ensâr'a sevgi, münafıklığın alâmeti de Ensâr'a buğz etmektir" buyurmuştur

---

بَاب قَوْلُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْأَنْصَارِ أَنْتُمْ أَحَبُّ النَّاسِ إِلَيَّ

3785 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النِّسَاءَ وَالصِّبْيَانَ مُقْبِلِينَ قَالَ حَسِبْتُ أَنَّهُ قَالَ مِنْ عُرُسٍ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُمْثِلًا فَقَالَ اللَّهُمَّ أَنْتُمْ مِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ قَالَهَا ثَلَاثَ مِرَارٍ

Peygamber(S)'İn Ensâr'a Hitaben: "Sizler Bana İnsanların En Sevimlilerindensiniz" Sözü

-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Bir kerresinde Peygamber (S) birtakım kadınlar ve çocukları karşıdan gelirlerken -râvî: Düğün aşından gelirlerken dediğini sanıyorum, demiştir. gördü de ayağa kalkıp dikelerek: "Allah şâhid olsun ki, sizler bana insanların en sevimlilerindensiniz" buyurdu ve bu sözü üç kerre tekrarladı

3786 - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ كَثِيرٍ حَدَّثَنَا بَهْزُ بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي هِشَامُ بْنُ زَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَتْ امْرَأَةٌ مِنْ الْأَنْصَارِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهَا صَبِيٌّ لَهَا فَكَلَّمَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّكُمْ أَحَبُّ النَّاسِ إِلَيَّ مَرَّتَيْنِ

-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Bir kerresinde Ensâr'dan bir kadın, kendi çocuğunu ile beraber Rasûlullah'a geldi. Ra-sûlullah (S) onunla konuştu. Sonra Rasülullah iki kerre: "Nefsim elinde olan Allah'ayemîn ederim ki, siz Ensâr cemâati bana insanların en sevimlilerisiniz" buyurdu.

بَاب أَتْبَاعِ الْأَنْصَارِ

3787 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرٍو سَمِعْتُ أَبَا حَمْزَةَ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَتْ الْأَنْصَارُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لِكُلِّ نَبِيٍّ أَتْبَاعٌ وَإِنَّا قَدْ اتَّبَعْنَاكَ فَادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَ أَتْبَاعَنَا مِنَّا فَدَعَا بِهِ فَنَمَيْتُ ذَلِكَ إِلَى ابْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ قَدْ زَعَمَ ذَلِكَ زَيْدٌ

Ensâr'a Tâbi' Olanlar Babı

-....Zeyd ibn Erkam(R)'dan (şöyle demiştir): Ensâr, Peygamber'e hitaben:

— Her peygamberin tâbi'Ieri (kendi sünnetine uyan sahâbîleri) vardır. Biz de bütün kanâatimizle Sana uymuşuzdur. Bunun için bizim tâbi'lerimizi bizden (bizim seviyemizde kimseler) kılmasını Allah'a duâ ediver, dediler. Bunun üzerine Peygamber onların dilekleri için duâ etti. Râvî Amr ibn Murre dedi ki: Ben bu hadîsi İbnu Ebî Leylâ'ya naklettim de o: Bunu Zeyd ibn Erkam söyledi, dedi.

3788 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا حَمْزَةَ رَجُلًا مِنْ الْأَنْصَارِ قَالَتْ الْأَنْصَارُ إِنَّ لِكُلِّ قَوْمٍ أَتْبَاعًا وَإِنَّا قَدْ اتَّبَعْنَاكَ فَادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَ أَتْبَاعَنَا مِنَّا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ أَتْبَاعَهُمْ مِنْهُمْ قَالَ عَمْرٌو فَذَكَرْتُهُ لِابْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ قَدْ زَعَمَ ذَاكَ زَيْدٌ قَالَ شُعْبَةُ أَظُنُّهُ زَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ

-....Amr ibnu Murre tahdîs edip şöyle demiştir: Ben, Ensâr'dan bir adam olan Ebû Hamza'dan işittim (şöyle dedi): Ensâr, Peygamber'e hitaben:

— Her kavmin tâbi'leri vardır. Biz de bütün kanâatimizle Sana uymuşuzdur. Binâenaleyh bizim tâbi'lerimizi de bizden kılmasını Allah'a duâ ediver, dediler.Peygamber (S):

— "Yâ Allah! Ensâr'ın tâbi'lerini kendilerinden kıl (yânî onlara uyan kimseler kıl)" diye duâ etti. Râvî Amr dedi ki: Ben bu hadîsi tbnu Ebî Leylâ'ya zikrettim. O: Bunu Zeyd söylemiştir, dedi. Râvî Şu'be: Ben Ibnu Ebî Leylâ'nın Zeyd sözünün, Zeyd ibn Er-kam olduğunu zannediyorum,demiştir

---

بَاب فَضْلِ دُورِ الْأَنْصَارِ

3789 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرُ دُورِ الْأَنْصَارِ بَنُو النَّجَّارِ ثُمَّ بَنُو عَبْدِ الْأَشْهَلِ ثُمَّ بَنُو الْحَارِثِ بْنِ خَزْرَجٍ ثُمَّ بَنُو سَاعِدَةَ وَفِي كُلِّ دُورِ الْأَنْصَارِ خَيْرٌ فَقَالَ سَعْدٌ مَا أَرَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا قَدْ فَضَّلَ عَلَيْنَا فَقِيلَ قَدْ فَضَّلَكُمْ عَلَى كَثِيرٍ وَقَالَ عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ سَمِعْتُ أَنَسًا قَالَ أَبُو أُسَيْدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا وَقَالَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ

Ensâr Yurtlarının Fadlı Babı

-...Bize Şu'be tahdîs edip şöyle dedi: Ben Katâde'den işittim; o da Enes ibn Mâlik'ten ki, Ebû Useyd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S):

— "Ensâr yurtlarının hayırlısı Neccâr oğullaradır. Sonra Abdu'l-Eşhel oğulları, sonra el-Hâris ibn Hazrec oğulları, sonra Sâide oğulları'dır. Ve Ensâr yurtlarının hepsinde hayır vardır" buyurdu. Sa'd (ibn Ubâde):

— Ben Peygamber'in muhakkak bâzı Ensâr kabilelerini bizden daha faziletli kılmış olduğunu düşünüyorum, dedi. Kendisine:

— Peygamber sizi birçok Ensâr kabileleri üzerine faziletli kılmıştır, denildi. Ve Abdussamed şöyle dedi: Bize Şu'be tahdîs etti: Bize Katâde tahdîs edip: Ben Enes'ten işittim, dedi. Ebû Useyd de Peygamber(S)'den bu hadîsi söyledi. Ve râvî bu hadîste Sa'd ibnu Ubâde diye ismi tam söyledi

---

3790 - حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ حَفْصٍ الطَّلْحِيُّ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى قَالَ أَبُو سَلَمَةَ أَخْبَرَنِي أَبُو أُسَيْدٍ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ خَيْرُ الْأَنْصَارِ أَوْ قَالَ خَيْرُ دُورِ الْأَنْصَارِ بَنُو النَّجَّارِ وَبَنُو عَبْدِ الْأَشْهَلِ وَبَنُو الْحَارِثِ وَبَنُو سَاعِدَةَ

-....Ebû Seleme (ibn Abdirrahmân ibn Avf) şöyle demiştir: Bana Ebû Useyd haber verdi ki, kendisi Peygamber (S)'den: "Ensâr'ın hayırlısı -yâhud da şöyle buyurdu: Ensâr yurtlarının hayırlısı- Neccâr oğulları, Abdu'l-Eşhel oğulları, el-Hâris oğulları, Sâide oğulla-rı'dır" buyururken işitmiştir.

3791 - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبَّاسِ بْنِ سَهْلٍ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ خَيْرَ دُورِ الْأَنْصَارِ دَارُ بَنِي النَّجَّارِ ثُمَّ عَبْدِ الْأَشْهَلِ ثُمَّ دَارُ بَنِي الْحَارِثِ ثُمَّ بَنِي سَاعِدَةَ وَفِي كُلِّ دُورِ الْأَنْصَارِ خَيْرٌ فَلَحِقَنَا سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ فَقَالَ أَبَا أُسَيْدٍ أَلَمْ تَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيَّرَ الْأَنْصَارَ فَجَعَلَنَا أَخِيرًا فَأَدْرَكَ سَعْدٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ خُيِّرَ دُورُ الْأَنْصَارِ فَجُعِلْنَا آخِرًا فَقَالَ أَوَلَيْسَ بِحَسْبِكُمْ أَنْ تَكُونُوا مِنْ الْخِيَارِ

-....Bana Amr ibnu Yahya, Abbâs ibnu SehlMen; o da Ebû Humeyd es-Sâidî'den tahdîs etti ki;Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:
— "Şübhesiz Ensâr yurtlarının hayırlısı, Neccâr oğulları yurdudur. Sonra Abdu'l-Eşhel oğulları yurdu, sonra el-Hâris oğulları yurdu, sonra Sâide oğulları yurdudur. Ve Ensâr yurtlarının hepsinde hayır vardır".
(Ebû Humeyd dedi ki:) Sonra biz (Sâide oğulları kabîlesinin başkanı) Sa'd ibnu Ubâde'ye kavuştuk. (Arkadaşımız) Ebû Useyd, Sa'd ibn Ubâde'ye:
— Görmedin mi, Peygamber (S) Ensâr'ın bir kısmını öbürlerinden daha hayırlı kıldı; biz Sâide oğulları'nı da hayırhlıkta sonuncu yaptı, dedi. Sa'd da hemen Peygamber'e yetişti de:
— Yâ Rasûlallah! Ensâr yurtlan hayırhlık tertibiyle sayıldı da biz (Sâide oğulları) sonuncu kılındık, dedi. Rasûlullah:
— "Hayırlılardan olmanız size kâfî değil midir?" buyurdu

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْأَنْصَارِ اصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي عَلَى الْحَوْضِ قَالَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3792 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أُسَيْدِ بْنِ حُضَيْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّ رَجُلًا مِنْ الْأَنْصَارِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا تَسْتَعْمِلُنِي كَمَا اسْتَعْمَلْتَ فُلَانًا قَالَ سَتَلْقَوْنَ بَعْدِي أُثْرَةً فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي عَلَى الْحَوْضِ

Peygamberdin Ensâr'a Hitaben:"Sîzler Havuz Başında Bana Kavuşuncaya Kadar Sabrediniz" Sözü : Bu hadîsi Abdullah ibn Zeyd, Peygamber'den olmak üzere söylemiştir.
-...Bize Şu'betahdîs edip şöyle dedi: Ben Katâde'den işittim; o da Enes ibn Mâlik'ten; o da Useyd ibn Hudayr'den: Ensâr'-dan bir kişi:
— Yâ Rasûlallah! Fulân kimseyi me'mûr ta'yîn ettiğin gibi, beni de zekât âmili veya bir yere vâlî ta'yîn etmez misin? dedi. Rasûlullah cevaben:
— "(Ey Ensâr cemâati!) Benden sonra yakında sizler (böyle dünyâ işlerinde) başkalarının size tercih edildiği zamana kavuşacaksınız. Bununla beraber sizler havuz başında bana kavuşuncaya kadar sabrediniz" buyurdu.

3793 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْأَنْصَارِ إِنَّكُمْ سَتَلْقَوْنَ بَعْدِي أَثَرَةً فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي وَمَوْعِدُكُمْ الْحَوْضُ

-... Hişâm ibn Zeyd şöyle demiştir: Ben'Enes ibn Malik(R)'ten işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S) Ensâr'a:"Şübhesiz sizler benden sonra yakında başkalarının sizlere tercih edildiği zamana kavuşacaksınız. Bununla beraber siz bana kavuşuncaya kadar sabrediniz. Sizin bana kavuşma yeriniz (Kevser) havuzudur"

3794 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حِينَ خَرَجَ مَعَهُ إِلَى الْوَلِيدِ قَالَ دَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْأَنْصَارَ إِلَى أَنْ يُقْطِعَ لَهُمْ الْبَحْرَيْنِ فَقَالُوا لَا إِلَّا أَنْ تُقْطِعَ لِإِخْوَانِنَا مِنْ الْمُهَاجِرِينَ مِثْلَهَا قَالَ إِمَّا لَا فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي فَإِنَّهُ سَيُصِيبُكُمْ بَعْدِي أَثَرَةٌ

-....Bize Sufyân (ibn Uyeyne) tahdîs etti ki, Yahya ibn Saîd, Enes ibn Mâlik(R)'ten işitmiştir. Enes, Haccâc'ın zulmünden şikâyet etmek üzere Basra'dan Şam'a, el-Velîd'in yanına çıktığı zaman, Yahya da Enes'in beraberinde çıkmıştı. Şikâyet sırasında Enes ibn Mâlik kendisinin Ensâr'dan olması münâsebetiyle Velîd'e şöyle demiştir: Peygamber (S) Bahreyn arazîsini kıt'a kıt'a ayırıp sahâbîlere dağıtmak üzere önce Ensâr'ı çağırdı. Ensâr feragat göstererek:
— Muhacir kardeşlerimize bunun benzerini bölüp taksim etmedikçe bize bir arazî kesip vermeyiniz, dediler. Rasûlullah (S):
— "Madem ki (başkalarını kendinize tercîh ederek) almak istemiyorsunuz, şu hâlde Kevser havuzunda bana kavuşuncaya kadar sabrediniz! Çünkü şu muhakkak: Benden sonra yakında size, başkalarının tercîh edileceği bir zaman gelip isabet edecektir" buyurdu

---

بَاب دُعَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصْلِحْ الْأَنْصَارَ وَالْمُهَاجِرَةَ

3795 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو إِيَاسٍ مُعَاوِيَةُ بْنُ قُرَّةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الْآخِرَةِ فَأَصْلِحْ الْأَنْصَارَ وَالْمُهَاجِرَةَ وَعَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ وَقَالَ فَاغْفِرْ لِلْأَنْصَارِ

Peygamberdin: "Ensâr'a Ve Muhâcirler'e İyilik İhsan Eyle" Duası Bâbi

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Lâ ayşe illâ ay şu H-âhire fe aslıhi 'lensâra ve 'l-muhâcirah (= Âhiret yaşayışından başka yaşama yok, sen Ensâr'a ve Muhâcirler'e iyilik ihsan eyle)" buyurdu. Katâde, Enes'ten; o da Peygamber'den bunun benzerini rivayet etti, lâkin burada: "Ensâr'a mağfiret eyle" demiştir

---

3796 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَتْ الْأَنْصَارُ يَوْمَ الْخَنْدَقِ تَقُولُ نَحْنُ الَّذِينَ بَايَعُوا مُحَمَّدَا عَلَى الْجِهَادِ مَا حَيِينَا أَبَدَا فَأَجَابَهُمْ اللَّهُمَّ لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الْآخِرَهْ فَأَكْرِمْ الْأَنْصَارَ وَالْمُهَاجِرَهْ

-....Bize Şu'be, Humeyd et-TavîI'den tahdîs etti (o, şöyle demiştir): Ben Enes ibn Mâlik(R)'ten işittim, şöyle dedi: Ensâr Hendek günü (toprak kazıp taşırlarken):
— Nahnu'llezîne bâyeu Muhammeden Aîe'I-cihâdi mâhayînâ ebeden (- Bizler yaşadığımız müddetçe dâima cihâd etmek üzere Muhammed'e bey'at edip söz vermiş kişileriz) diyorlardı. Peygamber (S) onlara cevâb vererek:
— "Allâhumme lâ ayşe illâ ayşu'î-âhireh Fe ekrimi'î-Ensâra ve'1-Muhâcireh!" (= Yâ Rabb! Dirlik ve yaşamak ancak âhiret dirliğidir. Sen Ensâr'a ve Muhâcirler'e ikram eyle!) buyurdu.

3797 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلٍ قَالَ جَاءَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ نَحْفِرُ الْخَنْدَقَ وَنَنْقُلُ التُّرَابَ عَلَى أَكْتَادِنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الْآخِرَهْ فَاغْفِرْ لِلْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ

-...Sehl ibn Sa'd şöyle demiştir: Bizler hendek kazar ve oradan çıkan toprağı omuzlarımız üzerinde taşırken, Rasûlullah (S) yanımıza geldi de: "AHâhumme lâ ayşe illâ ayşu'î-âhireh Fa'ğfir Hl-Muhâcirîne ve'î-Ensân" (= Yâ Rabb! Yaşama ancak âhiret yaşamasıdır. Sen Muhâcirler'e ve Ensâr'a mağfiret eyle) buyurdu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ { وَيُؤْثِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ }

3798 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ عَنْ فُضَيْلِ بْنِ غَزْوَانَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَعَثَ إِلَى نِسَائِهِ فَقُلْنَ مَا مَعَنَا إِلَّا الْمَاءُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ يَضُمُّ أَوْ يُضِيفُ هَذَا فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ أَنَا فَانْطَلَقَ بِهِ إِلَى امْرَأَتِهِ فَقَالَ أَكْرِمِي ضَيْفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ مَا عِنْدَنَا إِلَّا قُوتُ صِبْيَانِي فَقَالَ هَيِّئِي طَعَامَكِ وَأَصْبِحِي سِرَاجَكِ وَنَوِّمِي صِبْيَانَكِ إِذَا أَرَادُوا عَشَاءً فَهَيَّأَتْ طَعَامَهَا وَأَصْبَحَتْ سِرَاجَهَا وَنَوَّمَتْ صِبْيَانَهَا ثُمَّ قَامَتْ كَأَنَّهَا تُصْلِحُ سِرَاجَهَا فَأَطْفَأَتْهُ فَجَعَلَا يُرِيَانِهِ أَنَّهُمَا يَأْكُلَانِ فَبَاتَا طَاوِيَيْنِ فَلَمَّا أَصْبَحَ غَدَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ ضَحِكَ اللَّهُ اللَّيْلَةَ أَوْ عَجِبَ مِنْ فَعَالِكُمَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ { وَيُؤْثِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمْ الْمُفْلِحُونَ }

"Onlar kendilerinde fakirlik ve ihtiyâç olsa bile (Muhacirler'i) öz canlarından daha üstün tutarlar'(el-Haşr 9)
-...Bize Abdullah ibn Dâvûd, FudayI ibn Gazvân'dan; o da Ebû Hâzım'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den şöyle tahdîs etti: Bir kişi (Ebû Hureyre'nin kendisi) Peygamber'e geldi. Peygamber onu (doyurmak için) kadınlarına gönderdi. Kadınlar:
— Bizim yanımızda sudan başka birşey yoktur, dediler. Bunun üzerine Rasûlullah, yanında bulunan kimselere hitaben:
— "Şu aç insanı kim yemeğine ortak kılar yâhud bunu kim konuk eder?" buyurdu. Ensâr'dan biri:
— Ben konuklarım, dedi. Ve o kimseyi eşinin yanma götürdü ve:
— Haydi Rasûlallah'ın konuğuna ikram et, dedi. Fakat kadın:
— Yanımızda çocuklarımın azığından başka birşey yoktur, dedi. Kocası:
— O yemeğini hazırlayıp getir, ışığım yak, çocuklarını da uyut, dedi. Kadın da akşam yemeğini yemek istedikleri zaman yemeğini hazırladı, ışığını yaktı, çocuklarını da uyuttu. Sonra kalktı, kandili düzeltir gibi oynayıp söndürdü. Bu suretle kan koca kendilerini konuğa yemek yiyorlar gibi göstermeye başladılar. İkisi de aç gecelediler. Sabah olunca ev sahibi, Rasûlullah'a gitti. Rasûlullah onu görünce şöyle buyurdu:
— "Bu gece Allah güldü, yâhud kan koca sizin güzel hareketinize hayret etti. Ve Allah şu âyeti indirdi:... Onlar kendilerinde fakirlik ve ihtiyâç olsa bile (onları) öz canlarından daha üstün tutarlar. Kim nefsinin (mala olan) hırsından ve cimriliğinden korunursa, işte murâdlarına erenler onların tâ kendileridir" (ei-Haşr: 9)

بَاب قَوْلُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْبَلُوا مِنْ مُحْسِنِهِمْ وَتَجَاوَزُوا عَنْ مُسِيئِهِمْ

3799 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى أَبُو عَلِيٍّ حَدَّثَنَا شَاذَانُ أَخُو عَبْدَانَ حَدَّثَنَا أَبِي أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ بْنُ الْحَجَّاجِ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ مَرَّ أَبُو بَكْرٍ وَالْعَبَّاسُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا بِمَجْلِسٍ مِنْ مَجَالِسِ الْأَنْصَارِ وَهُمْ يَبْكُونَ فَقَالَ مَا يُبْكِيكُمْ قَالُوا

ذَكَرْنَا مَجْلِسَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَّا فَدَخَلَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ بِذَلِكَ قَالَ فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ عَصَبَ عَلَى رَأْسِهِ حَاشِيَةَ بُرْدٍ قَالَ فَصَعِدَ الْمِنْبَرَ وَلَمْ يَصْعَدْهُ بَعْدَ ذَلِكَ الْيَوْمِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ أُوصِيكُمْ بِالْأَنْصَارِ فَإِنَّهُمْ كَرِشِي وَعَيْبَتِي وَقَدْ قَضَوْا الَّذِي عَلَيْهِمْ وَبَقِيَ الَّذِي لَهُمْ فَاقْبَلُوا مِنْ مُحْسِنِهِمْ وَتَجَاوَزُوا عَنْ مُسِيئِهِمْ

Peygamber(S)'İn: "Ensâr'ın İyilik Edenlerinden Kabul Edin, Kötülük Edenlerinin Kusurlarından Da Vazgeçin" Sözü Babı

-... Hişâm ibn Zeyd şöyle demiştir: Ben Enes ibn Mâlik(R)'ten işittim, şöyle diyordu:(Peygamber'in ölüm hastalığı sırasında) Ebû Bekr ile Abbâs (R), Ensâr toplantılarından bir meclise uğramışlardı. Ensâr orada ağlıyorlardı. Ebû Bekr veya Abbâs:

— Sizleri ağlatan nedir? diye sordu. Ensâr:

— Peygamber'in bizimle beraber oturduğu zamanı hatırlayıp zikrettik (O'nu kaybedeceğimiz korkusuyla ağlıyoruz), dediler. Ebû Bekr yâhud Abbâs, Peygamber'in yanına girdi ve O'na, Ensâr'ın bu üzüntülerini haber verdi. Enes dedi ki: Bunun üzerine Peygamber (S) başına bir kumaş kenârıyle bir çatkı çatmış olduğu hâlde mescide çıkıp minber üzerine yükseldi. Peygamber bu günden sonra bir daha minbere çıkmadı. Peygamber Allah'a hamd ve sena ettikten sonra:

— "(Sahâbîlerim!) Sizlere Ensâr'ı (onlara iyi muamele etmenizi) vasiyet ederim. Çünkü onlar benim cemâatim, sırdaşlarım, emtn-lerimdir. Onlar üzerlerine düşen yardım vazifesini yerine getirdiler. Şimdi (vazife karşılığındaki) hakları kalmıştır. Şu hâlde siz Ensâr'ın iyilik edenlerinden iyiliklerini kabul edin, (haddlerin dışında) kötülük edenlerin kusurlarından da vazgeçin (yânı affedin)' buyurdu

---

3800 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَعْقُوبَ حَدَّثَنَا ابْنُ الْغَسِيلِ سَمِعْتُ عِكْرِمَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهِ مِلْحَفَةٌ مُتَعَطِّفًا بِهَا عَلَى مَنْكِبَيْهِ وَعَلَيْهِ عِصَابَةٌ دَسْمَاءُ حَتَّى جَلَسَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ أَيُّهَا النَّاسُ فَإِنَّ النَّاسَ يَكْثُرُونَ وَتَقِلُّ الْأَنْصَارُ حَتَّى يَكُونُوا كَالْمِلْحِ فِي الطَّعَامِ فَمَنْ وَلِيَ مِنْكُمْ أَمْرًا يَضُرُّ فِيهِ أَحَدًا أَوْ يَنْفَعُهُ فَلْيَقْبَلْ مِنْ مُحْسِنِهِمْ وَيَتَجَاوَزْ عَنْ مُسِيئِهِمْ

-.... Ben İkrime'den işittim, şöyle diyordu: Ben tbn Abbâs(R)'tan işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S-ölüm hastalığında) üzerinde bir örtü ile ve örtüyü iki omuzu üzerine kıvırarak, başına da siyah bir kumaş parçası çatmış olduğu hâlde mescide çıktı ve nihayet minberin üzerine oturdu. Akabinde Allah'a hamd ve sena etti. Sonra "Amma ba'du" diye başladığı hutbesini şöyle sürdürdü: "Ey insanlar! Hiç şübhesiz müslümânlar çoğalıyor, fakat Ensâr (günden güne) azalıyor. Hattâ onlar yemek içinde tuz mesabesinde (azalmış) olurlar. Şu hâlde (ey Muhacirler!) sizden her kim bir kimseye zarar verebilecek yâhud yaran dokunacak- bir iş başına geçerse, En-sâr'ın iyilerinin iyiliklerini kabul etsin, kötülerinin kusurlarından vazgeçsin! "

3801 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْأَنْصَارُ كَرِشِي وَعَيْبَتِي وَالنَّاسُ سَيَكْثُرُونَ وَيَقِلُّونَ فَاقْبَلُوا مِنْ مُحْسِنِهِمْ وَتَجَاوَزُوا عَنْ مُسِيئِهِمْ

-....Şu'be tahdîs edip şöyle demiştir: Ben Katâde'den işittim, o da Enes ibn Mâlik(R)'ten ki, Peygamber (S): "Ensâr benim samimî dostlarım, sırdaşlarım ve emînlerimdir. insanlar günden güne çoğalacaklar, Ensâr ise azalacaktır. Şu hâlde siz Ensâr'ın iyilik edenlerinden kabul edin, kötülük edenlerinin kusurlarından vazgeçin" buyurmuştur

---

بَاب مَنَاقِبُ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

3802 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ أُهْدِيَتْ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُلَّةُ حَرِيرٍ فَجَعَلَ أَصْحَابُهُ يَمَسُّونَهَا وَيَعْجَبُونَ مِنْ لِينِهَا فَقَالَ أَتَعْجَبُونَ مِنْ لِينِ هَذِهِ لَمَنَادِيلُ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ خَيْرٌ مِنْهَا أَوْ أَلْيَنُ رَوَاهُ قَتَادَةُ وَالزُّهْرِيُّ سَمِعَا أَنَسًا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Sa'd İbnu Muâz(R)'In Menkabeleri Babı

-... Ebû İshâk şöyle demiştir: Ben el-Berâ (ibnu Âzib (R)'den işittim, şöyle diyordu: Peygamber'e ipek bir takım elbise hediye edildi. Sahâbîler o elbiseye elleriyle dokunmaya ve yumuşaklığına hayret etmeye başladılar. Bunun üzerine Peygamber (S): "Sizler bu ipek elbisenin yumuşaklığına şaşıp hayret mi ediyorsunuz? (Allah'a yemîn ederim) Sa'd ibn Muâz'm (cennetteki) mendilleri muhakkak bundan daha hayırlıdır -yâhud daha yumuşaktır-" buyurdu. Bu hadîsi Katâde ile ez-Zuhrî de rivayet ettiler. Onlar bunu Enes ibn Mâlik'ten işitmişlerdir. O da Peygamber(S)'den.

3803 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا فَضْلُ بْنُ مُسَاوِرٍ خَتَنُ أَبِي عَوَانَةَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اهْتَزَّ الْعَرْشُ لِمَوْتِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ وَعَنْ الْأَعْمَشِ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ فَقَالَ رَجُلٌ لِجَابِرٍ فَإِنَّ الْبَرَاءَ يَقُولُ اهْتَزَّ السَّرِيرُ فَقَالَ إِنَّهُ كَانَ بَيْنَ هَذَيْنِ الْحَيَّيْنِ ضَغَائِنُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اهْتَزَّ عَرْشُ الرَّحْمَنِ لِمَوْتِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ

-....Ebü Avâne, el-A'meş'ten; o da Ebû SufyânTalha ibn Nâfi'den tahdîs etti ki, Câbir (R) şöyle demiştir: Ben Peygam-ber(S)'den işittim: "Arş, Sa'dibn Muâz'ın ölümü için titredi" buyu-ruyordu. Ve yine el-A'meş'ten (o, şöyle demiştir): Bize Ebû Salih, Câbir'den; o da Peygamber'den bu hadîsin benzerini tahdîs etti: Bir adam Câbir'e: el-Berâ ibn Âzİb (Peygamber'in geçen sözünün ma'nâsı hakkında): Sa'd ibn Muâz'ın üzerinde taşındığı- serîr titredi diyor, dedi. Câbir de cevaben: Bu iki kabîle (yânî E vs ve Hazrec) arasında kinler vardı. Ben Peygamber'den işittim: "Rahmân'ın Arş'ı, Sa'd ibn âz'ın ölümü için titredi" buyuruyordu, dedi

---

3804 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أُنَاسًا نَزَلُوا عَلَى حُكْمِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ فَأَرْسَلَ إِلَيْهِ فَجَاءَ عَلَى حِمَارٍ فَلَمَّا بَلَغَ قَرِيبًا مِنْ الْمَسْجِدِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُومُوا إِلَى خَيْرِكُمْ أَوْ سَيِّدِكُمْ فَقَالَ يَا سَعْدُ إِنَّ هَؤُلَاءِ نَزَلُوا عَلَى حُكْمِكَ قَالَ فَإِنِّي أَحْكُمُ فِيهِمْ أَنْ تُقْتَلَ مُقَاتِلَتُهُمْ وَتُسْبَى ذَرَارِيُّهُمْ قَالَ حَكَمْتَ بِحُكْمِ اللَّهِ أَوْ بِحُكْمِ الْمَلِكِ

-...Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den (o şöyle demiştir): Kurayza oğullan'ndan birtakım insanlar Sa'd ibn Muâz'ın hükmüne boyun eğdiler de Peygamber (S) Sa'd'a haber gönderdi. Sa'd bir merkeb üzerinde geldi. Sa'd (Kurayza oğullan muhasarasında namaz kılman) mescide yakın bir yere ulaşınca, Peygamber Ensâr'a hitaben:

— "Haydi hayırlınıza -yâhud seyyidinize- ayağa kalkınız!" buyurdu.Sonra da Sa'd'a hitaben:

— "Yâ Sa'd! Şu Kurayza oğullan senin hükmüne razı oldular" buyurdu. Sa'd da:

— Ben onlar hakkında şu hükmü veriyorum: Onların harb edenleri öldürülür, kadınları ve çocukları da esîr edilir, dedi. Peygamber:

— "Sen Allah 'in hükmüne uygun yâhud Melik'in hükmüne uygun hükmettin" buyurdu

---

بَاب مَنْقَبَةُ أُسَيْدِ بْنِ حُضَيْرٍ وَعَبَّادِ بْنِ بِشْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا

3805 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا حَبَّانُ بْنُ هِلَالٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ أَخْبَرَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلَيْنِ خَرَجَا مِنْ عِنْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي لَيْلَةٍ مُظْلِمَةٍ وَإِذَا نُورٌ بَيْنَ أَيْدِيهِمَا حَتَّى تَفَرَّقَا فَتَفَرَّقَ النُّورُ مَعَهُمَا وَقَالَ مَعْمَرٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ إِنَّ أُسَيْدَ بْنَ حُضَيْرٍ وَرَجُلًا مِنْ الْأَنْصَارِ وَقَالَ حَمَّادٌ أَخْبَرَنَا ثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ كَانَ أُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ وَعَبَّادُ بْنُ بِشْرٍ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Useyd İbn Hudayr İle Abbâd İbn Bişr(R)İn Menkabeleri Babı
-...BizeKatâde, Enes(R)'ten şöyle haber verdi: İki zât bir karanlık gecede Peygamber'in yanından (evlerine doğru) çıktılar. Bİr-den önlerinde bir nûr meydana geldi. Nihayet onlar birbirinden ayrıldıklarında o nûr da onlardan, herbiriyle beraber olmak üzere, ikiye ayrıldı. Ve Ma'mer ibn Râşid, Sâbit'ten; o da Enes'ten: "Useyd ibn Hu-dayr ile Ensâr'dan bir adam" şeklinde söylemiştir. Hammâd ibn Seleme de: Bize Sabit, Enes'ten "Useyd ibn Hu-dayr ile Abbâd ibn Bışr, Peygamber'in yanında idiler" diye haber verdi, demiştir

---

بَاب مَنَاقِبُ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

3806 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اسْتَقْرِئُوا الْقُرْآنَ مِنْ أَرْبَعَةٍ مِنْ ابْنِ مَسْعُودٍ وَسَالِمٍ مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ وَأُبَيٍّ وَمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ

Muâz İbnu Cebel(R)'İn Menkabeleri Babı
-...Şu'be ibnu'l-Haccâc, Amr ibn Murre'den; o da İbrahim en-Nahaî'den; o da Mesrûk'tan tahdîs etti ki, Abdullah ibn Amr (R) şöyle demiştir: Ben, Peygamber(S)'den işittim: "Kur'ân okumayı şu dört kişiden isteyiniz: Abdullah ibn Mes'ûd'dan, Ebû Huzey-fe'nin âzâdlısı Sâlim'den, Vbeyy ibn Ka'b'dan, Muâz ibn Cebel'den" buyuruyordu

---

بَاب مَنْقَبَةُ سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَقَالَتْ عَائِشَةُ وَكَانَ قَبْلَ ذَلِكَ رَجُلًا صَالِحًا

3807 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَبُو أُسَيْدٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرُ دُورِ الْأَنْصَارِ بَنُو النَّجَّارِ ثُمَّ بَنُو عَبْدِ الْأَشْهَلِ ثُمَّ بَنُو الْحَارِثِ بْنِ الْخَزْرَجِ ثُمَّ بَنُو سَاعِدَةَ وَفِي كُلِّ دُورِ الْأَنْصَارِ خَيْرٌ فَقَالَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ وَكَانَ ذَا قِدَمٍ فِي الْإِسْلَامِ أَرَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ فَضَّلَ عَلَيْنَا فَقِيلَ لَهُ قَدْ فَضَّلَكُمْ عَلَى نَاسٍ كَثِيرٍ

- Sa'd İbnu Ubâde(R)'Nin Menkabesi Babı: Aişe: Sa*d ibnu Ubâde, Ifk hâdisesinden önce iyi bir adam idi, demiştir.
-..Katâde tahdîs edip şöyle dedi:Ben Enes ibn Mâlik(R)'ten işittim:Ebû Useyd şöyle demiştir:Rasûlullah (S):
— "Ensâr mahallelerinin hayırlısı Neccâr oğulları'dır. Sonra Abdu'l-Eşhel oğulları'dır. Sonra el-Hâris ibnu'l-Hazrec oğulları'dır. Sonra Sâide oğulları'dır; Ensâr mahallelerinin hepsinde hayır vardır"buyurdu.
İslâm'da bir kıdem sahibi olduğu hâlde Sa'd ibn Ubâde:
— Ben Rasûlullah'in, kabîlelerin bâzısını bizden daha faziletli kıldığını görüyorum, dedi.Kendisine:
— Rasûlullah siz Sâide oğulları'na (burada zikredilmeyen Ensâr kabilelerinden) birçok insanlar üzerinde fazilet verdi, denildi

بَاب مَنَاقِبُ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

3808 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ ذُكِرَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ عِنْدَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو فَقَالَ ذَاكَ رَجُلٌ لَا أَزَالُ أُحِبُّهُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ خُذُوا الْقُرْآنَ مِنْ أَرْبَعَةٍ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ فَبَدَأَ بِهِ وَسَالِمٍ مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ وَمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ وَأُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ

beyy İbnu Ka'bir)'In Menkabeleri Babı

-....Mesrûk şöyle demiştir: Abdullah ibn Amr'm yanında Abdullah ibn Mes'ûd anıldı da,Abdullah ibn Amr hemen şöyle dedi:Bu Abdullah ibn Mes'ûd öyle bir adamdır ki, artık ben onu sevmekte devam edeceğim: Ben Peygamber(S)'den işittim, o şöyle buyuruyordu: "Kur'ân okumayı dört kişiden alınız: Abdullah ibn Mes'ûd'dan -Rasûlullah isimleri saymağa Abdullah ibn Mes'ûd'dan başladı-, Ebû Huzeyfe'nin âzâdlasi Sâlim'den, Muâz ibn Cebel'den ve Vbeyy ibn Ka'b'dan"

3809 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ قَالَ سَمِعْتُ شُعْبَةَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأُبَيٍّ إِنَّ اللَّهَ أَمَرَنِي أَنْ أَقْرَأَ عَلَيْكَ { لَمْ يَكُنْ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ } قَالَ وَسَمَّانِي قَالَ نَعَمْ فَبَكَى

-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Ubeyy ibn Ka'b'a:
— "Allah banaLemyekunillezîne keferû Sûresi'ni muhakkak sana okumamı emretti" buyurdu.Ubeyy:
— Allah benim adımı (açıkça) andı mı? diye sordu. Peygamber:
— "Evet andı" diye tasdik etti. Râvî Enes: Bunun üzerine Ubeyy ibn Ka'b (sevincinden) ağladı, demiştir

---

بَاب مَنَاقِبُ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

3810 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ جَمَعَ الْقُرْآنَ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعَةٌ كُلُّهُمْ مِنْ الْأَنْصَارِ أُبَيٌّ وَمُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ وَأَبُو زَيْدٍ وَزَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ قُلْتُ لِأَنَسٍ مَنْ أَبُو زَيْدٍ قَالَ أَحَدُ عُمُومَتِي

Zeyd İbn Sâbit(R)İn Menkabeleri Babı

-...Enes ibn MâIik(R)'ten (o şöyle demiştir): Peygamber (S) zamanında Kur'ân'ı dört kimse ezberlemişti ki, bunların dördü de Ensâr'dandı: Ubeyy ibn Ka'b, Muâz ibn Cebel, Ebû Zeyd, Zeyd ibn Sabit. Râvî Katâde şöyle demiştir: Ben Enes'e: — Ebû Zeyd kimdir? diye sordum. Enes:
— Amcalarımdan biridir, dedi

بَاب مَنَاقِبُ أَبِي طَلْحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

3811 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ أُحُدٍ انْهَزَمَ النَّاسُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو طَلْحَةَ بَيْنَ يَدَيْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُجَوِّبٌ بِهِ عَلَيْهِ بِحَجَفَةٍ لَهُ وَكَانَ أَبُو طَلْحَةَ رَجُلًا رَامِيًا شَدِيدَ الْقِدِّ يَكْسِرُ يَوْمَئِذٍ قَوْسَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا وَكَانَ الرَّجُلُ يَمُرُّ مَعَهُ الْجَعْبَةُ مِنْ النَّبْلِ فَيَقُولُ انْشُرْهَا لِأَبِي طَلْحَةَ فَأَشْرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْظُرُ إِلَى الْقَوْمِ فَيَقُولُ أَبُو طَلْحَةَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي لَا تُشْرِفْ يُصِيبُكَ سَهْمٌ مِنْ سِهَامِ الْقَوْمِ نَحْرِي دُونَ نَحْرِكَ وَلَقَدْ رَأَيْتُ عَائِشَةَ بِنْتَ أَبِي بَكْرٍ وَأُمَّ سُلَيْمٍ وَإِنَّهُمَا لَمُشَمِّرَتَانِ أَرَى خَدَمَ سُوقِهِمَا تُنْقِزَانِ الْقِرَبَ عَلَى مُتُونِهِمَا تُفْرِغَانِهِ فِي أَفْوَاهِ الْقَوْمِ ثُمَّ تَرْجِعَانِ فَتَمْلَآنِهَا ثُمَّ تَجِيئَانِ فَتُفْرِغَانِهِ فِي أَفْوَاهِ الْقَوْمِ وَلَقَدْ وَقَعَ السَّيْفُ مِنْ يَدَيْ أَبِي طَلْحَةَ إِمَّا مَرَّتَيْنِ وَإِمَّا ثَلَاثًا

Ebû Talha(R)'Nın Menkabeleri Babı
-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Uhud günü askerler bozulup insanlar Peygamberin yanından dağıldığı sırada Ebû Tal-ha, Peygamber'in önünde deriden kalkanını O'na siper yaparak sebat etmiş bulunuyordu. Ebû Talha usta bir atıcı idi, yayının kirişi sertti (oku hızlı giderdi). Uhud günü Ebû Talha (çok ok attığından) iki yâhud üç yay kırıyordu. O gün Ebû Talha'nih yanından terkisi okla dolu olarak geçen her mücâhide Peygamber:
— "Terkindeki okları Ebû Talha'nın önüne boşalt" derdi. Peygamber düşman okçularına bakmak için ayağa kalktığında hemen Ebû Talha:
— Yâ Nebiyyallah! Babam, anam sana feda olsun, sakın yükselme! Düşman oklarından biri sana isabet etmesin! Benim göğsüm senin göğsünün önündedir (yânî ona siperdir)! derdi. Yemîn olsun ben Uhud günü Ebû Bekr'in kızı Âişe ile annem Ümmü Suleym'i (mücâhidler arasında) görmüşümdür: Bu iki kadın, elbiselerini çemremişlerdi. Ben onların bacaklarının hamallarını görüyordum. Bunlar arkalarında kırbalar nakledîyorlar, çeviklikle su taşıyorlar, yaralıların ağızlarına döküyorlardı. Kırbalar boşalınca sür'-atle geri dönüp gelerek kırbaları dolduruyorlar, sonra gelip yaralı mü-câhidlerin ağızlarına boşaltıyorlardı. Yemîn olsun yine Uhud günü Ebû Talha'nın elinden (düşmanın vurmalanyle) iki yâhud üç kerre kılıç düşmüştü

بَاب مَنَاقِبُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

3812 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ سَمِعْتُ مَالِكًا يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ مَا سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لِأَحَدٍ يَمْشِي عَلَى الْأَرْضِ إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ إِلَّا لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ قَالَ وَفِيهِ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ { وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى مِثْلِهِ } الْآيَةَ قَالَ لَا أَدْرِي قَالَ مَالِكٌ الْآيَةَ أَوْ فِي الْحَدِيثِ

Abdullah İbnu Selâm(R)1n Menkabeleri Babı
-...Sa'd ibn Ebî Vakkaas (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber)'den (şimdi) yeryüzünde gezen hiçbir kimse için "Bu cennet ehlindendir" buyururken işitmedim. Ancak Abdullah ibn Selâm müstesnadır. Peygamber bu sözü Abdullah ibn Selâm için söylemiştir ve şu âyet onun hakkında inmiştir:"De ki: Bana haber verin, eğer (bu Kur'ân) Allah tarafından olup da siz (buna rağmen) onu inkâr ediyorsanız ve İsrail oğullan'ndan bir şâhid de onun benzerine (istinaden) bana şâhidlik etmiş, îmân etmiş olduğu hâlde siz (îmân etmeyi) kibirinize yediremiyorsanız (zulmetmiş olmaz mısınız) ? Şübhe yok ki, Allah, o zâlimler güruhunu muvaffak etmez" (el-Ahkaaf: 10).Râvî Abdullah ibn Yûsuf: Ben İmâm Mâlik'in bu âyetin nüzulünün bu kıssanın içinde olduğunu kendi nefsinden mi söyledi yâhud bu hadîsin içinde midir; bilmiyorum, demiştir.

3813 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَزْهَرُ السَّمَّانُ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ عُبَادٍ قَالَ كُنْتُ جَالِسًا فِي مَسْجِدِ الْمَدِينَةِ فَدَخَلَ رَجُلٌ عَلَى وَجْهِهِ أَثَرُ الْخُشُوعِ فَقَالُوا هَذَا رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ تَجَوَّزَ فِيهِمَا ثُمَّ خَرَجَ وَتَبِعْتُهُ فَقُلْتُ إِنَّكَ حِينَ دَخَلْتَ الْمَسْجِدَ قَالُوا هَذَا رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ قَالَ وَاللَّهِ مَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ أَنْ يَقُولَ مَا لَا يَعْلَمُ وَسَأُحَدِّثُكَ لِمَ ذَاكَ رَأَيْتُ رُؤْيَا عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَصَصْتُهَا عَلَيْهِ وَرَأَيْتُ كَأَنِّي فِي رَوْضَةٍ ذَكَرَ مِنْ سَعَتِهَا وَخُضْرَتِهَا وَسْطَهَا عَمُودٌ مِنْ حَدِيدٍ أَسْفَلُهُ فِي الْأَرْضِ وَأَعْلَاهُ فِي السَّمَاءِ فِي أَعْلَاهُ عُرْوَةٌ فَقِيلَ لِي ارْقَ قُلْتُ لَا أَسْتَطِيعُ فَأَتَانِي مِنْصَفٌ فَرَفَعَ ثِيَابِي مِنْ خَلْفِي فَرَقِيتُ حَتَّى كُنْتُ فِي أَعْلَاهَا فَأَخَذْتُ بِالْعُرْوَةِ فَقِيلَ لَهُ اسْتَمْسِكْ فَاسْتَيْقَظْتُ وَإِنَّهَا لَفِي يَدِي فَقَصَصْتُهَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تِلْكَ الرَّوْضَةُ الْإِسْلَامُ وَذَلِكَ الْعَمُودُ عَمُودُ الْإِسْلَامِ وَتِلْكَ الْعُرْوَةُ عُرْوَةُ الْوُثْقَى فَأَنْتَ عَلَى الْإِسْلَامِ حَتَّى تَمُوتَ وَذَاكَ الرَّجُلُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ و قَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا مُعَاذٌ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ عُبَادٍ عَنْ ابْنِ سَلَامٍ قَالَ وَصِيفٌ مَكَانَ مِنْصَفٌ

-....Kays ibn Ubâd şöyle demiştir: Ben Medine Mescidi içinde oturuyordum. Derken yüzü üzerinde huşu' eseri bulunan bir adam içeriye girdi. Orada bulunanlar:

— tşte bu, cennet ehlinden bir kimsedir, dediler. O zât, içlerinde uzatma yapmadan hafifçe iki rek'at namaz kıldı. Sonra dışarıya çıktı. Ben de onun arkasından gittim ve kendisine:
— Sen mescide girdiğin zaman, oradaki insanlar senin hakkında: İşte bu, cennet ehlinden bir kimsedir dediler, dedim. O zât şöyle dedi:
— Vallâhî hiçbir kimseye bilemeyeceği şeyi söylemesi lâyık olmaz. Bu söz niçin söylendi, ben sana söyleyeceğim: Ben Peygamber zamanında bir ru'yâ gördüm ve bunu Peygamber'e anlattım. Şöyle ki: Ru'yâmda ben kendimi bir bahçe içinde gördüm. -Abdullah ibn Selâm, o bahçenin genişliğini, yeşilliğini zikretti.- Ve o bahçenin ortasında demirden bir direk vardı. Bu direğin alt tarafı yerde, yukarısı gökte idi. Yukarısında da tutunacak bir kulp, bir çember vardı. Bana: Haydi bu direğe çık! denildi. Ben: Muktedir olamam, dedim. Bunun üzerine yanıma bir hizmetçi geldi. Ve arkamdan elbisemi tutup yukarı kaldırdı. Bu suretle ben direğin tâ tepesinde oluncaya kadar yükseldim ve kulpu yakaladım. Bana: Halkayı iyi tut, bırakma! diye tenbîh edildi. Bu sırada ben o halka elimde olarak uyandım. Akabinde ben bu ru'yâmı Peygamber'e naklettim. Peygamber (ta'bîr ederek): "Gördüğün bu bahçe islâm Dini'dir. O direk de İslâm Dîni'nin direği (olan tevhîd)dir. O kulp da çok sağlam olan (îmân kulpu Urve-tu'1-vuska)^//-. Sen ölünceye kadar İslâm Dîni üzere yaşayacaksın" buyurdu.(Râvî:) İçeriye gelen bu huşû'lu adam Abcmıian ıon aeiam uı, demiştir. Ve bana Halîfe ibn Hayyât söyledi: Bize Muâz tahdîs etti: Bize İbnu Avn, Muhammed ibn Şîrîn'den tahdîs etti: Bize Kays ibn Ubâd, Abdullah ibn Selâm şöyle dedi., diye tahdîs etti. Bunda "Minsaf" yerine "Vasıf" kelimesini söyledi.

3814 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ أَتَيْتُ الْمَدِينَةَ فَلَقِيتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ سَلَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ أَلَا تَجِيءُ فَأُطْعِمَكَ سَوِيقًا وَتَمْرًا وَتَدْخُلَ فِي بَيْتٍ ثُمَّ قَالَ إِنَّكَ بِأَرْضٍ الرِّبَا بِهَا فَاشٍ إِذَا كَانَ لَكَ عَلَى رَجُلٍ حَقٌّ فَأَهْدَى إِلَيْكَ حِمْلَ تِبْنٍ أَوْ حِمْلَ شَعِيرٍ أَوْ حِمْلَ قَتٍّ فَلَا تَأْخُذْهُ فَإِنَّهُ رِبًا وَلَمْ يَذْكُرِ النَّضْرُ وَأَبُو دَاوُدَ وَوَهْبٌ عَنْ شُعْبَةَ الْبَيْتَ

-...Ebû Burde Âmir ibn Ebî Mûsâ el-Eş'arî şöyle demiştir: Ben Medîne'ye geldim ve Abdullah ibn Selâm'a kavuştum. O:
— Benimle gelmez misin? Sana sevîk aşı ve hurma yedireyim ve sen büyük bir eve de girersin, dedi. Sonra şunları söyledi:
— Sen ribâsı çok yaygın olan bir arazîde (Irak'ta) ikaamet ediyorsun. Senin herhangibir adam üzerinde bir hakkın sabit olup da o kişi sana bir saman çöpü ağırlığında yâhud bir arpa ağırlığında yâ-hud da bir yonca ağırlığında birşey hediye verirse, sen sakın onu alma. Çünkü o verilen şey, ribâ'dır.Bu hadîsi Şu'be'den rivayet eden en-Nadr ibn Şumeyl, Ebû Dâ-vûd et-Tayâlisî ve Vehb ibn Cerîr: "Sen bir eve girersin" sözünü zik-retmemişlerdir

---

بَاب تَزْوِيجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَدِيجَةَ وَفَضْلِهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا

3815 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جَعْفَرٍ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ ح حَدَّثَنِي صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جَعْفَرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَيْرُ نِسَائِهَا مَرْيَمُ وَخَيْرُ نِسَائِهَا خَدِيجَةُ

Peygamberdin Hadîce İle Evlenmesi Ve Hadîce(R)'Nin Fazileti Babı
-...Urve şöyle demiştir: Ben Abdullah ibn Ca'fer'den işittim, şöyle dedi: Ben amcam Alî(R)'den işittim, şöyle diyordu: Ben Rasûlullah'tan işittim, şöyle Duyuruyordu.ve yine bana Sadaka ibnu'1-Fadl tahdîs etti: Bize Abde, Hi-şâm ibn Urve'den haber verdi ki, babası Urve şöyle demiştir: Ben Abdullah ibn Ca'fer'den; o da amcası Alî(R)'den ki, Peygamber (S): "(Zamanındaki) Dünyâ kadınlarının hayırlısı Meryem'dir. Bu ümmet kadınlarının hayırlısı da Hadîce'dir" buyurmuştur

---

3816 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ كَتَبَ إِلَيَّ هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا غِرْتُ عَلَى امْرَأَةٍ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا غِرْتُ عَلَى خَدِيجَةَ هَلَكَتْ قَبْلَ أَنْ يَتَزَوَّجَنِي لِمَا كُنْتُ أَسْمَعُهُ يَذْكُرُهَا وَأَمَرَهُ اللَّهُ أَنْ يُبَشِّرَهَا بِبَيْتٍ مِنْ قَصَبٍ وَإِنْ كَانَ لَيَذْبَحُ الشَّاةَ فَيُهْدِي فِي خَلَائِلِهَا مِنْهَا مَا يَسَعُهُنَّ

-....Bana hişâm, babası Urve'den yazdı ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber'in hiçbir kadınına karşı Hadîce'yi kıskandığım kadar kıskanmadım. Hadîce, Peygamber benimle evlenmeden önce ölmüştü. Bu kıskançlığımın sebebi, Peygamber Hadîce'yi anarken işitip durmam; Allah'ın Peygamber'e, Hadîce'yi cennette inciden bir evle müjdelemesini emretmesi ve bir de Peygamber koyun keserdi ve o koyunun etinden ihtiyâçlarına yetecek kadar Hadîce'nin sâdık kadın dostlarına hediye verir olmasıdır.

3817 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا غِرْتُ عَلَى امْرَأَةٍ مَا غِرْتُ عَلَى خَدِيجَةَ مِنْ كَثْرَةِ ذِكْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِيَّاهَا قَالَتْ وَتَزَوَّجَنِي بَعْدَهَا بِثَلَاثِ سِنِينَ

وَأَمَرَهُ رَبُّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَوْ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَام أَنْ يُبَشِّرَهَا بِبَيْتٍ فِي الْجَنَّةِ مِنْ قَصَبٍ

-..Âişe (R):Rasûlullah'ın Hadîce'yi çok zikretmesinden dolayı ben hiçbir kadına karşı Hadîce'yikıskandığım derecede kıskanç olmadım, demiştir.Yine Âişe: Rasûlullah, Hadîce'nin ölümünden üç sene sonra benimle evlendi. Azız ve Celîl olan Rabb'ı yâhud Cibril aleyhi's-selâm, Rasûlullah'a, Hadîce'yi cennette inciden bir ev ile müjdelemesini emretti, demiştir.

3818 – حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَسَنٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا حَفْصٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا غِرْتُ عَلَى أَحَدٍ مِنْ نِسَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا غِرْتُ عَلَى خَدِيجَةَ وَمَا رَأَيْتُهَا وَلَكِنْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُكْثِرُ ذِكْرَهَا وَرُبَّمَا ذَبَحَ الشَّاةَ ثُمَّ يُقَطِّعُهَا أَعْضَاءً ثُمَّ يَبْعَثُهَا فِي صَدَائِقِ خَدِيجَةَ فَرُبَّمَا قُلْتُ لَهُ كَأَنَّهُ لَمْ يَكُنْ فِي الدُّنْيَا امْرَأَةٌ إِلَّا خَدِيجَةُ فَيَقُولُ إِنَّهَا كَانَتْ وَكَانَتْ وَكَانَ لِي مِنْهَا وَلَدٌ

-...Aişe (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber'in kadınlarından hiçbirisi hakkında, Hadîce'ye karşı kıskançlığım derecesinde kıskanç olmadım. Hâlbuki ben Hadîce'yi (kumam olarak) görmemiştim. Fakat Peygamber (S) onun adını çok anardı. Çok defa koyun keserdi, sonra da etini uzuv uzuv parçalar, daha sonra onları Hadîce'nin sâdık kadın dostlarına gönderirdi. Bâzı defa ben sabırsızlanarak, Pey-gamber'e hitaben:
— Sanki yeryüzünde hiç kadın yok da yalnız Hadîce var! diye ta'rîz ederdim.Rasülullah da:
— "Hadîce şöyle idi, Hadîce böyle idi (diye iyiliklerini sayar) ve "Ondan benim çocuklarım var" buyururdu

---

3819 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ قُلْتُ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا بَشَّرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَدِيجَةَ قَالَ نَعَمْ بِبَيْتٍ مِنْ قَصَبٍ لَا صَخَبَ فِيهِ وَلَا نَصَبَ

Bize Müsedded tahdîs etti. Bize Yahya (ibn Saîd el-Kattân) tahdîs etti ki, İsmâîl ibn Ebî Hâlid şöyle demiştir: Ben, Abdullah ibn Ebî Evfâ'ya:
— Peygamber (S) Hadîce'ye müjde verdi mi? dedim. O:
— Evet, içinde gürültü patırtı olmayan ve çalışma çabalama da olmayan inciden bir ev ile müjdeledi, dedi.

3820 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ عُمَارَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَى جِبْرِيلُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذِهِ خَدِيجَةُ قَدْ أَتَتْ مَعَهَا إِنَاءٌ فِيهِ إِدَامٌ أَوْ طَعَامٌ أَوْ شَرَابٌ فَإِذَا هِيَ أَتَتْكَ فَاقْرَأْ عَلَيْهَا السَّلَامَ مِنْ رَبِّهَا وَمِنِّي وَبَشِّرْهَا بِبَيْتٍ فِي الْجَنَّةِ مِنْ قَصَبٍ لَا صَخَبَ فِيهِ وَلَا نَصَبَ وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ بْنُ خَلِيلٍ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اسْتَأْذَنَتْ هَالَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ أُخْتُ خَدِيجَةَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَرَفَ اسْتِئْذَانَ خَدِيجَةَ فَارْتَاعَ لِذَلِكَ فَقَالَ اللَّهُمَّ هَالَةَ قَالَتْ فَغِرْتُ فَقُلْتُ مَا تَذْكُرُ مِنْ عَجُوزٍ مِنْ عَجَائِزِ قُرَيْشٍ حَمْرَاءِ الشِّدْقَيْنِ هَلَكَتْ فِي الدَّهْرِ قَدْ أَبْدَلَكَ اللَّهُ خَيْرًا مِنْهَا

-.......Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: (Hıra Daği'nda iken) Cibril, Peygamber'e geldi de:
— Yâ Rasûlallah! İşte şu Hadîce'dir. Sana doğru geliyor. Yanında bir kap var, içinde katık yâhud yiyecek şey yâhud şerbet var. Hadîce sana geldiğinde ona Rabb'inden ve benden selâm söyle! Ve cennette inciden yapılmış bir sarayla müjdele ki, onun içinde gürültü patırtı yok, çalışmak çabalamak da yok! buyurdu. Ve İsmâîl ibn Halîl şöyle dedi: Bize Alî ibn Mushir, Hişâm'dan; o da babası Urve'den haber Verdi ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Bir kerre Hadîce'nin kızkardeşi Hâle bintu Huveylid (Medine'ye gelip) Rasûlullah'ın huzuruna girmek için izin istedi. Rasûlullah (iki kızkardeşin seslerindeki benzeyişle) Hadîce'nin izin isteyişini hatırladı ve bunun için hâli de değişti. Ve:
— "Yâ Allah, izin isteyeni Hâle kıl!" diye dua etti. Âişe dedi ki: Artık kıskandım da:
— Ağzının iki tarafında diş etlerinin kızartısından başka bir beyazlık kalmayan ve zaman içinde ölen ihtiyar Kureyş kadınlarından bir kocakarının nesini anarsın? Allah onun yerine sana, ondan daha hayırlısını vermiştir! diye Rasûlullah'ı karşıladım

---

بَاب ذِكْرُ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْبَجَلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

3822 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ الْوَاسِطِيُّ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ بَيَانٍ عَنْ قَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ قَالَ جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَا حَجَبَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُنْذُ أَسْلَمْتُ وَلَا رَآنِي إِلَّا ضَحِكَ

Cerîr İbnu Abdillah El-Becelî(R)'Nin Zikri Babı

-...Kays şöyle demiştir: Ben onu şöyle derken işittim: Cerîr ibn Abdillah (R): Ben islâm'a girdiğimden beri Rasûlullah beni huzuruna girmekten men' etmedi ve beni her gördüğünde muhakkak gülümsedi,demiştir

---

3823 – وَعَنْ قَيْسٍ عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كَانَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ بَيْتٌ يُقَالُ لَهُ ذُو الْخَلَصَةِ وَكَانَ يُقَالُ لَهُ الْكَعْبَةُ الْيَمَانِيَةُ أَوْ الْكَعْبَةُ الشَّأْمِيَّةُ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ أَنْتَ مُرِيحِي مِنْ ذِي الْخَلَصَةِ قَالَ فَنَفَرْتُ إِلَيْهِ فِي خَمْسِينَ وَمِائَةِ فَارِسٍ مِنْ أَحْمَسَ قَالَ فَكَسَرْنَا وَقَتَلْنَا مَنْ وَجَدْنَا عِنْدَهُ فَأَتَيْنَاهُ فَأَخْبَرْنَاهُ فَدَعَا لَنَا وَلِأَحْمَسَ

Yine Kays ibn Ebî Hâzım'dan: Cerîr ibn Abdillah şöyle demiştir: Câhiliyet devrinde Zu'1-Halasa denilen bir ev vardı. Ona Yemen-liler'in Ka'besi adı verildi. Mekke'dekine de el-Ka'betu'ş-Şâmiyyedenilirdi. Rasûlullah (S) bana:
— "Sen beni şu Zu'l-Halasa'dan rahata kavuşturur musun?" dedi.Cerîr dedi ki: Bunun akabinde ben onun halkıyle harb etmek üzere Ahmes kabilesinden yüzelli binekli ile oraya hareket ettim. Cerîr dedi ki: Nihayet bizler o evi kırıp parçaladık. Yanında bulduğumuz kimseleri de öldürdük. Sonra gelip yaptıklarımızı Rasûlul-lah'a haber verdik, O da bizlere ve Ahmes kabilesine duâ etti

بَاب ذِكْرُ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ الْعَبْسِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

3824 - حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ بْنُ خَلِيلٍ أَخْبَرَنَا سَلَمَةُ بْنُ رَجَاءٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا كَانَ يَوْمُ أُحُدٍ هُزِمَ الْمُشْرِكُونَ هَزِيمَةً بَيِّنَةً فَصَاحَ إِبْلِيسُ أَيْ عِبَادَ اللَّهِ أُخْرَاكُمْ فَرَجَعَتْ أُولَاهُمْ عَلَى أُخْرَاهُمْ فَاجْتَلَدَتْ أُخْرَاهُمْ فَنَظَرَ حُذَيْفَةُ فَإِذَا هُوَ بِأَبِيهِ فَنَادَى أَيْ عِبَادَ اللَّهِ أَبِي أَبِي فَقَالَتْ فَوَاللَّهِ مَا احْتَجَزُوا حَتَّى قَتَلُوهُ فَقَالَ حُذَيْفَةُ غَفَرَ اللَّهُ لَكُمْ قَالَ أَبِي فَوَاللَّهِ مَا زَالَتْ فِي حُذَيْفَةَ مِنْهَا بَقِيَّةُ خَيْرٍ حَتَّى لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ

Huzeyfe İbnu'l-Yemân El-Absî(R)'Nin Zikri Babı

-....Bize Seleme ibn Recâ, Hişâm ibn Urve'den; o da babası Urve'den haber verdi ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Uhud harbi günü olunca müşrikler açık bir bozguna uğradılar. Bu sırada îblîs, müslümânlara:
— Ey Allah'ın kulları! Arkanızdakileri (öldürün yâhud yardım edin)! diye bağırdı. Bu bağırma üzerine müslümânlann öncüleri, arkadakilere karşı döndü ve arkadakilerle çetin bir harbe tutuştular. Bu sırada Huzeyfe baktı ki, babası Yemân da oraya gelmiş. Hemen:
— Allah'ın kulları, o babamdır, o babamdır! diye nida etti. Âişe dedi ki: Vallahi müslümânlar, Yemân'ı öldürünceye kadar vurmaktan ayrılmadılar. Huzeyfe, babasının böyle hatâ ile öldürülmesi üzerine öldürenlere sâdece: — Allah sizlere mağfiret eylesin,.. (Yûsuf: 92) dedi. Râvî Hişâm dedi ki: Babam Urve: Allah'a yemîn ederim ki, Huzeyfe Azîz ve Celîl olan Allah'a kavuşuncaya kadar babası Yemân'-m kaatiline bir duâ ve istiğfar bakıyyesi, Huzeyfe'de devam edip durmuştur, dedi

---

بَاب ذِكْرُ هِنْدٍ بِنْتِ عُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا

3825- وَقَالَ عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ جَاءَتْ هِنْدٌ بِنْتُ عُتْبَةَ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا كَانَ عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ مِنْ أَهْلِ خِبَاءٍ أَحَبُّ إِلَيَّ أَنْ يَذِلُّوا مِنْ أَهْلِ خِبَائِكَ ثُمَّ مَا أَصْبَحَ الْيَوْمَ عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ أَهْلُ خِبَاءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ أَنْ يَعِزُّوا مِنْ أَهْلِ خِبَائِكَ قَالَتْ وَأَيْضًا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ مِسِّيكٌ فَهَلْ عَلَيَّ حَرَجٌ أَنْ أُطْعِمَ مِنْ الَّذِي لَهُ عِيَالَنَا قَالَ لَا أُرَاهُ إِلَّا بِالْمَعْرُوفِ

Utbe İbnu Rabîa'nın Kızı Hind(R)'İn Zikri Babı

-... Âişe (R) şöyle demiştir: Utbe ibnu Rabîa'mn kızı Hind geldi ve:
— Yâ Rasûlallah! Vaktiyle yeryüzünde Senin hâne halkın kadar zelîl ve harâb olmalarını istediğim hiçbir ev halkı yoktu. Sonra bu gün oldu, yeryüzünde Senin ev halkın kadar azîz olmalarını istediğim hiçbir ev halkı yoktur, dedi. Hind dedi ki: Rasûlullah da Hind'e:
— "Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, ben de sana nisbetle senin gibiyim" dedi.Yine Hind:
— Yâ Rasûlallah! (Kocam) Ebû Sufyân çok cimri bir adamdır. Onun malından (gizlice alıp da) aile halkımızı yedirmemde bana günâh var mıdır? diye sordu. Rasûlullah:
— "Bunun ancak örf ve âdete göre olmasını düşünürüm (bundan fazlasını değil)" buyurdu

---

بَاب حَدِيثُ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ

3826 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ حَدَّثَنَا سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقِيَ زَيْدَ بْنَ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ بِأَسْفَلِ بَلْدَحٍ قَبْلَ أَنْ يَنْزِلَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَحْيُ فَقُدِّمَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُفْرَةٌ فَأَبَى أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا ثُمَّ قَالَ زَيْدٌ إِنِّي لَسْتُ آكُلُ مِمَّا تَذْبَحُونَ عَلَى أَنْصَابِكُمْ وَلَا آكُلُ إِلَّا مَا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَأَنَّ زَيْدَ بْنَ عَمْرٍو كَانَ يَعِيبُ عَلَى قُرَيْشٍ ذَبَائِحَهُمْ وَيَقُولُ الشَّاةُ خَلَقَهَا اللَّهُ وَأَنْزَلَ لَهَا مِنْ السَّمَاءِ الْمَاءَ وَأَنْبَتَ لَهَا مِنْ الْأَرْضِ ثُمَّ تَذْبَحُونَهَا عَلَى غَيْرِ اسْمِ اللَّهِ إِنْكَارًا لِذَلِكَ وَإِعْظَامًا لَهُ

Zeyd İbnu Amr İbn Nufeylin Hadîsi Babı

-...Bize Mûsâ ibn Ukbe tahdîs etti. Bize Salim ibn Abdillah, babası Abdullah ibn Umer(R)'den şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) peygamberlik ve vahiy gelmezden önce Beldah vadisinin alt tarafında Zeyd ibn Amr ibn Nufeyl ile buluştu. Bu sırada Peygamber'e (Kureyş tarafından) bir sofra ve bir mikdâr yemek takdîm edildi. (Peygamber yemedi.) Zeyd de yemekten çekindi. Sonra Zeyd, Kureyş'e karşı:

— Ben sizin putlarınız adına kesmekte olduğunuz hayvanların etlerinden yemem. Ben yalnız üzerine Allah adı anılarak kesilen hayvan etini yerim! dedi. Abdullah ibn Umer devamla dedi ki: Muhakkak ki Zeyd ibn Amr, Kureyş'e karşı onların bu yolda kestikleri hayvanlarını ayıplardı da, onların bu âdetlerini reddederek ve nazarlarında büyütüp canlandırarak:

— (Ey Kureyş!) Koyun Allah'ın yarattığı bir hayvandır. Allah onu yaratmış ve onun faydalanması için gökten yağmur yağdırmış, yerden de onun gıdasını bitirmiştir. Sonra siz (Allah'ın yarattığı, besleyip büyüttüğü) bu hayvanı Allah adından başka bir ad anarak kesiyorsunuz! der idi

---

3827 - قَالَ مُوسَى حَدَّثَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُهُ إِلَّا تَحَدَّثَ بِهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ زَيْدَ بْنَ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ خَرَجَ إِلَى الشَّأْمِ يَسْأَلُ عَنْ الدِّينِ وَيَتْبَعُهُ فَلَقِيَ عَالِمًا مِنْ الْيَهُودِ فَسَأَلَهُ عَنْ دِينِهِمْ فَقَالَ إِنِّي لَعَلِّي أَنْ أَدِينَ دِينَكُمْ فَأَخْبِرْنِي فَقَالَ لَا تَكُونُ عَلَى دِينِنَا حَتَّى تَأْخُذَ بِنَصِيبِكَ مِنْ غَضَبِ اللَّهِ قَالَ زَيْدٌ مَا أَفِرُّ إِلَّا مِنْ غَضَبِ اللَّهِ وَلَا أَحْمِلُ مِنْ غَضَبِ اللَّهِ شَيْئًا أَبَدًا وَأَنَّى أَسْتَطِيعُهُ فَهَلْ تَدُلُّنِي عَلَى غَيْرِهِ قَالَ مَا أَعْلَمُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ حَنِيفًا قَالَ زَيْدٌ وَمَا الْحَنِيفُ قَالَ دِينُ إِبْرَاهِيمَ لَمْ يَكُنْ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَا يَعْبُدُ إِلَّا اللَّهَ فَخَرَجَ زَيْدٌ فَلَقِيَ عَالِمًا مِنْ النَّصَارَى فَذَكَرَ مِثْلَهُ فَقَالَ لَنْ تَكُونَ عَلَى دِينِنَا حَتَّى تَأْخُذَ بِنَصِيبِكَ مِنْ لَعْنَةِ اللَّهِ قَالَ مَا أَفِرُّ إِلَّا مِنْ لَعْنَةِ اللَّهِ وَلَا أَحْمِلُ مِنْ لَعْنَةِ اللَّهِ وَلَا مِنْ غَضَبِهِ شَيْئًا أَبَدًا وَأَنَّى أَسْتَطِيعُ فَهَلْ تَدُلُّنِي عَلَى غَيْرِهِ قَالَ مَا أَعْلَمُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ حَنِيفًا قَالَ وَمَا الْحَنِيفُ قَالَ دِينُ إِبْرَاهِيمَ لَمْ يَكُنْ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَا يَعْبُدُ إِلَّا اللَّهَ فَلَمَّا رَأَى زَيْدٌ قَوْلَهُمْ فِي إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَام خَرَجَ فَلَمَّا بَرَزَ رَفَعَ يَدَيْهِ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُ أَنِّي عَلَى دِينِ إِبْرَاهِيمَ وَقَالَ اللَّيْثُ كَتَبَ إِلَيَّ هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ رَأَيْتُ زَيْدَ بْنَ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ قَائِمًا مُسْنِدًا ظَهْرَهُ إِلَى الْكَعْبَةِ يَقُولُ يَا مَعَاشِرَ قُرَيْشٍ وَاللَّهِ مَا مِنْكُمْ عَلَى دِينِ إِبْرَاهِيمَ غَيْرِي وَكَانَ يُحْيِي الْمَوْءُودَةَ يَقُولُ لِلرَّجُلِ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَقْتُلَ ابْنَتَهُ لَا تَقْتُلْهَا أَنَا أَكْفِيكَهَا مَئُونَتَهَا فَيَأْخُذُهَا فَإِذَا تَرَعْرَعَتْ قَالَ لِأَبِيهَا إِنْ شِئْتَ دَفَعْتُهَا إِلَيْكَ وَإِنْ شِئْتَ كَفَيْتُكَ مَئُونَتَهَا

Geçen senedle Mûsâ ibn Ukbe dedi ki: Bana Salim ibn Abdillah tahdîs etti. Ben Sâlim'în bu hadîsi ancak Abdullah ibn Umer'den tahdîs etmekte olduğunu biliyorum (o, şöyle demiştir): Zeyd ibn Amr ibn'Nufeyl, Mekke'den Şam'a doğru çıktı da tevhîd dîninden soruyor ve ona tâbi' olup, onu arıyordu. Derken Yahûdîler'den bir âlime kavuştu da ona dînlerinin mâhiyetinden sordu. Ve:

— Belki ben de sizin dîninize girerim. Onun için bana dîninizin hâlini haber ver, dedi.Yahûdî âlim, Zeyd'e:

— Sen Allah'ın gadabından payını almadıkça bizim dînimiz üzere olamazsın, dedi. Zeyd de ona:

— Ben ancak Allah'ın gadabmdan kaçıyorum, ben ebeden Allah'ın gadabından hiçbirşey taşımam ve ben onu taşımamaya muktedir hâldeyim. Sen bana dînlerden bir başka dîne delâlet eder misin? dedi.Âlim:

— Ben o dînin ancak Hanîf Dîni olabileceğini biliyorum, dedi. Zeyd:

— Hanîf Dîni nedir? dedi. Yahûdî âlimi:

— O, îbrâhîm Dîni'dir. İbrâhîm ne bir Yahûdî, ne de bir Hristiyan'dı. O, Allah'tan başkasına ibâdet etmezdi, dedi.Zeyd onun yanından çıktı ve Hristiyanlar'dan bir âlime kavuştu. Ona da Yahûdî âlimine söylediği gibi söyledi. O da Zeyd'e:

— Sen Allah'ın la'netinden nasîbini almadıkça asla bizim dînimiz üzere olamayacaksın, dedi.Zeyd ona da:

— Ben ancak Allah'ın la'netinden kaçmaktayım, ben ebeden Allah'ın la'netinden de, gadabından da hiçbirşey taşıyamam. Ben bunu taşımamaya muktedir hâlde bulunuyorum. Sen bana başka dîne delâlet eder misin? dedi. Hristiyan âlimi:

— Ben o dînin ancak Hanîf Dîni olabileceğini biliyorum, dedi. Zeyd:

— Hanîf Dîni nedir? dedi. Hristiyan âlimi:

— îbrâhîm Dîni'dir. O ne bir Yahûdî, ne de bir Hristiyân'dı ve yalnız Allah'a ibâdet ederdi, dedi.Zeyd, bunların İbrâhîm Peygamber hakkındaki sözlerini görünce, oradan çıktı ve onların arazîsinden dışarı çıkınca iki elini yukarıya kaldırdı da şöyle dua etti:
— Yâ Allah, ben Seni şâhid tutuyorum: Ben ibrâhîm Dîni üzereyim, dedi.Ve el-Leys ibn Sa'd şöyle demiştir: Bana Hişâm, babası Urve ibnu'z-Zubeyr'den; o da Ebû Bekr'in kızı Esmâ'dan olmak üzere şöyle yazdı: Esma şöyle demiştir: Ben Zeyd ibn Amr ibn NufeyPi, sırtını Ka'be'ye dayamış olduğu hâlde ayakta gördüm, şöyle diyordu:
— Ey Kureyş toplulukları! Allah'a yemîn ediyorum ki, benden başka sizlerden hiçkimse îbrâhîm Dîni üzere değildir!. Râvî dedi ki: Zeyd, diri diri gömülecek kız çocuklarına hayât bahşederdi. O, kızını öldürmek isteyen kimseye:
— Onu öldürme, ben onun yaşama masrafını sana veririm, derdi ve o kızı yanına alırdı. Kız çocuğu hareket edip yetişince de babasına:
— istersen kızı sana geriye vereyim, ister-onun masrafım da sana ödeyeyim, der idi

---

بَاب بُنْيَانُ الْكَعْبَةِ

3829 - حَدَّثَنِي مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا بُنِيَتْ الْكَعْبَةُ ذَهَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَبَّاسٌ يَنْقُلَانِ الْحِجَارَةَ فَقَالَ عَبَّاسٌ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اجْعَلْ إِزَارَكَ عَلَى رَقَبَتِكَ يَقِيكَ مِنْ الْحِجَارَةِ فَخَرَّ إِلَى الْأَرْضِ وَطَمَحَتْ عَيْنَاهُ إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ أَفَاقَ فَقَالَ إِزَارِي إِزَارِي فَشَدَّ عَلَيْهِ إِزَارَهُ

Ka'be'nin Bina Edilmesi Babı

-...Bana Amr ibnu Dînâr, Câbir'den işittiğini haber verdi: Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Ka'be bina edileceği zaman Peygamber ile amcası Abbâs, gidip sırtlarında taşlan nakılediyorlardı. Amcası Abbâs, Peygamber(S)'e hitaben:
— tzârını boynunun üzerine koy da seni taşların sürtmesinden korusun, dedi. (Peygamber izârını çözüp omuzlarının üzerine koyunca) hemen bayılıp yere düştü ve gözleri gökyüzüne doğru dikildi. Sonra ayıldı da(amcasına):
— "îzârımı ver, izârımı ver" dedi. İzârını alıp üzerine bağladı

3830 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ وَعُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَزِيدَ قَالَا لَمْ يَكُنْ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَوْلَ الْبَيْتِ حَائِطٌ كَانُوا يُصَلُّونَ حَوْلَ الْبَيْتِ حَتَّى كَانَ عُمَرُ فَبَنَى حَوْلَهُ حَائِطًا قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ جَدْرُهُ قَصِيرٌ فَبَنَاهُ ابْنُ الزُّبَيْرِ

-...Amr ibn Dînâr ile Ubeydullah ibn Ebî Yezîd şöyle demişlerdir: Peygamber (S) zamanında Ka'be'nin etrafında duvar yoktu. İnsanlar Beyt'in etrafında namaz kılarlardı. Nihayet Umer halîfe olunca, Ka'be'nin etrafına bir duvar bina etti. Ubeydullah: Beyt'in etrafındaki duvar kısa idi. Onu Abdullah ibn Zubeyr uzun ve yüksek bina etti, demiştir

---

بَاب أَيَّامُ الْجَاهِلِيَّةِ

3831 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ يَوْمُ عَاشُورَاءَ يَوْمًا تَصُومُهُ قُرَيْشٌ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُهُ فَلَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ صَامَهُ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ فَلَمَّا نَزَلَ رَمَضَانُ كَانَ مَنْ شَاءَ صَامَهُ وَمَنْ شَاءَ لَا يَصُومُهُ

Câhiliyet Günleri Babı

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Âşûrâ, Câhiliyet devrinde Kureyş'in oruç tutar olduğu bir gündü. Peygamber (S) de âşûrâ orucunu tutardı. Medine'ye geldiği zaman da bu orucu tuttu ve sahâbîlerine de bu orucu tutmalarını emretti. (İkinci sene) Ramazân orucu emri inince, isteyen âşûrâ orucunu tuttu,isteyen onu tutmaz oldu

---

3832 - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانُوا يَرَوْنَ أَنَّ الْعُمْرَةَ فِي أَشْهُرِ الْحَجِّ مِنْ الْفُجُورِ فِي الْأَرْضِ وَكَانُوا يُسَمُّونَ الْمُحَرَّمَ صَفَرًا وَيَقُولُونَ إِذَا بَرَا الدَّبَرْ وَعَفَا الْأَثَرْ حَلَّتْ الْعُمْرَةُ لِمَنْ اعْتَمَرْ قَالَ فَقَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ رَابِعَةً مُهِلِّينَ بِالْحَجِّ وَأَمَرَهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَجْعَلُوهَا عُمْرَةً قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الْحِلِّ قَالَ الْحِلُّ كُلُّهُ

-....İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Câhiliyet devrinde müşrikler hacc aylarında umre yapmayı yeryüzünde işlenen günâhlardan görürlerdi. Ve muharrem ayına safer ismini verirlerdi de: "Devenin arkasındaki yara iyi olur; hacıların ayak izleri gider; (safer ayı da çıkarsa) artık umre etmek işte o zaman umreciye halâl olur" derlerdi. İbn Abbâs dedi ki: Rasûlullah (S) sahâbîieriyle beraber (zu'l-hiccenin) dördüncü gecesi sabahında hacc niyetiyle telbiye ederek Mekke'ye geldiler. Peygamber (S), sahâbîlerine hacclarmı umreye çevirmelerini (tavaf, sa'y ve tıraşla ihramdan çıkmalarını) emretti. Sahâbîler (hacc aylarında umre etmeyi günâh saydıkları için):
— Yâ Rasûlallah! Bu nasıl hılldır, nasıl umredir (ihramın haram kıldığı şeyleri bu da halâl kılar mı)? dediler. Peygamber:
— "Bu umrenin yerine getirilmesi, bunların hepsini halâl kılar" buyurdu

---

3833 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ كَانَ عَمْرٌو يَقُولُ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ جَاءَ سَيْلٌ فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَكَسَا مَا بَيْنَ الْجَبَلَيْنِ قَالَ سُفْيَانُ وَيَقُولُ إِنَّ هَذَا لَحَدِيثٌ لَهُ شَأْنٌ

-....Amr ibn Dînâr şöyle der idi: Bize Saîd ibnu'l-Müseyyeb, babası Müseyyeb'den; o da Saîd'in dedesi Hazn el-Muhâcirî'den tahdîs etti. O (Câhiliyet devrinde Kureyş'in şerîflerindendi) şöyle demiştir: "Câhiliyet devrinde büyük bir seyl geldi de (Mekke üzerinde yükselen) iki tepe arasını kaplayıp bürüdü". Sufyân ibn Uyeyne dedi ki: Amr ibnu Dînâr da:
— Şübhesiz bu, uzun bir kıssası olan bir hadîstir, der idi

3834 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ بَيَانٍ أَبِي بِشْرٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ قَالَ دَخَلَ أَبُو بَكْرٍ عَلَى امْرَأَةٍ مِنْ أَحْمَسَ يُقَالُ لَهَا زَيْنَبُ فَرَآهَا لَا تَكَلَّمُ فَقَالَ مَا لَهَا لَا تَكَلَّمُ قَالُوا حَجَّتْ مُصْمِتَةً قَالَ لَهَا تَكَلَّمِي فَإِنَّ هَذَا لَا يَحِلُّ هَذَا مِنْ عَمَلِ الْجَاهِلِيَّةِ فَتَكَلَّمَتْ فَقَالَتْ مَنْ أَنْتَ قَالَ امْرُؤٌ مِنْ الْمُهَاجِرِينَ قَالَتْ أَيُّ الْمُهَاجِرِينَ قَالَ مِنْ قُرَيْشٍ قَالَتْ مِنْ أَيِّ قُرَيْشٍ أَنْتَ قَالَ إِنَّكِ لَسَئُولٌ أَنَا أَبُو بَكْرٍ قَالَتْ مَا بَقَاؤُنَا عَلَى هَذَا الْأَمْرِ الصَّالِحِ الَّذِي جَاءَ اللَّهُ بِهِ بَعْدَ الْجَاهِلِيَّةِ قَالَ بَقَاؤُكُمْ عَلَيْهِ مَا اسْتَقَامَتْ بِكُمْ أَئِمَّتُكُمْ قَالَتْ وَمَا الْأَئِمَّةُ قَالَ أَمَا كَانَ لِقَوْمِكِ رُءُوسٌ وَأَشْرَافٌ يَأْمُرُونَهُمْ فَيُطِيعُونَهُمْ قَالَتْ بَلَى قَالَ فَهُمْ أُولَئِكِ عَلَى النَّاسِ

-....Kays ibn Ebî Hazım şöyle demiştir: Ebû Bekr, Buceyle kabilesinin Ahmes kolundan Zeyneb denilen bir kadının yanına girdi ve onu konuşmuyor gördü. Yanındakilere:
— Bu kadının nesi var ki konuşmuyor? diye sordu. Oradakiler:
— Konuşmayarak hacc yaptı, dediler. Ebû Bekr, kadına:
— Konuş, çünkü konuşmamak halâl olmaz; bu konuşmamak, Câhiliyet amelindendir, dedi.
Bunun üzerine kadın konuştu da Ebü Bekr'e:

— Sen kimsin? diye sordu. Ebû Bekr:
— Muhacirler'den bir adamım, dedi. Kadın:
— Hangi muhacirler? dedi. Ebû Bekr:
— Kureyş'ten olan muhacirler, dedi. Bu sefer kadın:
— Sen Kureyş'in hangi boyundansın? dedi. Ebû Bekr:
— Sen çok suâl sorucu bir kadınsın. Ben, Ebû Bekr'im, dedi. Kadın:
— Câhiliyet devrinin ardından Allah'ın bize getirmiş olduğu bu iyi iş (yânı İslâm Dîni) üzerinde bekaamız ne kadar olur? dedi. Ebû Bekr:
— İslâm üzerinde bakî olmanız, imamlarınız sizleri dosdoğru tuttuğu müddetçe olur, dedi. Kadın:
— İmamlar nedir? diye sordu. Ebû Bekr:
— Senin kavminin onlara emretmekte olan ve onların da kendilerine itaat etmekte bulundukları birtakım başkanları ve şerifleri vardır, değil mi? dedi. Kadın:
— Evet, vardır, dedi. Ebû Bekr:
— İşte onlar, insanlar üzerinde doğrultucu önderlerdir, dedi

3835 – حَدَّثَنِي فَرْوَةُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَسْلَمَتْ امْرَأَةٌ سَوْدَاءُ لِبَعْضِ الْعَرَبِ وَكَانَ لَهَا حِفْشٌ فِي الْمَسْجِدِ قَالَتْ فَكَانَتْ تَأْتِينَا فَتَحَدَّثُ عِنْدَنَا فَإِذَا فَرَغَتْ مِنْ حَدِيثِهَا قَالَتْ وَيَوْمُ الْوِشَاحِ مِنْ تَعَاجِيبِ رَبِّنَا أَلَا إِنَّهُ مِنْ بَلْدَةِ الْكُفْرِ أَنْجَانِي فَلَمَّا أَكْثَرَتْ قَالَتْ لَهَا عَائِشَةُ وَمَا يَوْمُ الْوِشَاحِ قَالَتْ خَرَجَتْ جُوَيْرِيَةٌ لِبَعْضِ أَهْلِي وَعَلَيْهَا وِشَاحٌ مِنْ أَدَمٍ فَسَقَطَ مِنْهَا فَانْحَطَّتْ عَلَيْهِ الْحُدَيَّا وَهِيَ تَحْسِبُهُ لَحْمًا فَأَخَذَتْهُ فَاتَّهَمُونِي بِهِ فَعَذَّبُونِي حَتَّى بَلَغَ مِنْ أَمْرِي أَنَّهُمْ طَلَبُوا فِي قُبُلِي فَبَيْنَاهُمْ حَوْلِي وَأَنَا فِي كَرْبِي إِذْ أَقْبَلَتْ الْحُدَيَّا حَتَّى وَازَتْ بِرُءُوسِنَا ثُمَّ أَلْقَتْهُ فَأَخَذُوهُ فَقُلْتُ لَهُمْ هَذَا الَّذِي اتَّهَمْتُمُونِي بِهِ وَأَنَا مِنْهُ بَرِيئَةٌ

-...Bize Alî ibnu Mushir, Hişâm'dan; o da babası Urve'den haber verdi ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Arab kabilelerinin birine âid siyah bir kadın müslümân oldu. İşte o kadının Mescid'de küçük bir odacağı vardı. Âişe dedi ki: Bu kadın her vakit bize gelir ve yanımızda konuşurdu. Konuşmasını bitirdiği zaman:
— Ve yevmu'î-vuşâhı min teâcîbi Rabbinâ Ela innehû min beldeti'l-küfri encânî (= Vuşâh işinin olduğu gün Rabb'imizin yarattığı acîblerden-dir. Şübhesiz ki O küfür beldesinden kurtarmıştır) der idi.
Kadın bu mısra'ı çok söyleyince Âişe ona:
— Vuşâh günü nedir? diye sordu. Bunun üzerine o kadın şöyle anlattı:
— Ailemden birine âid bir kız çocuğu, üzerinde kırmızı tirşeler dizilmiş deriden bir kemer olduğu hâlde dışarı (yıkanmaya) çıkmıştı. O meşin kemer kendisinden düştü (yâhud, onu kendisi üzerinden çıkardı). Hemen o kırmızı kemer üzerine bir çaylak indi, ve onu semiz bir et parçası sanarak kapıp gitti. (Kız dedi ki:) Ev halkı beni hırsızlıkla ittihâm ettiler ve o kemer yüzünden bana azab verdiler. Hattâ benim işim o dereceye ulaştı ki, onlar benim Ön tarafımda bile o kemeri araştırdılar. Onlar bu vaziyette benim etrafımda bulundukları ve ben de kederim içinde bunaldığım bir sırada, birden o çaylak (tekrar) yönelip geldi ve tam başlarımız hizasına ulaştı. Sonra o kemeri aşağıya attı. Arayıcılar hemen onu aldılar. Bunun üzerine ben onlara:
— İşte beni ittihâm ettiğiniz şey! Hâlbuki ben hırsızlıktan berî bulunuyorum, dedim

---

3836 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلَا مَنْ كَانَ حَالِفًا فَلَا يَحْلِفْ إِلَّا بِاللَّهِ فَكَانَتْ قُرَيْشٌ تَحْلِفُ بِآبَائِهَا فَقَالَ لَا تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ

.... Abdullah ibn Umer(R)'den: Peygamber (S):
— "Dikkat edin! Her kim yemîn etmek zorunda kalırsa yalnız Allah adiyle yemîn etsin (başka birşeye yemîn etmesin)" buyurdu. Abdullah: Kureyş, babalan üstüne yemîn ederlerdi ve Peygamber onlara:

— "Babalarınızın üstüne yemîn etmeyiniz'* buyurdu, demiştir

3837 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْقَاسِمِ حَدَّثَهُ أَنَّ الْقَاسِمَ كَانَ يَمْشِي بَيْنَ يَدَيْ الْجَنَازَةِ وَلَا يَقُومُ لَهَا وَيُخْبِرُ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ أَهْلُ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُومُونَ لَهَا يَقُولُونَ إِذَا رَأَوْهَا كُنْتِ فِي أَهْلِكِ مَا أَنْتِ مَرَّتَيْنِ

-.......Amr ibnu'I-Hâris haber verdi ki, kendisine el-Kaasım'ın oğlu Abdurrahmân, babası Kaasım'ın cenazenin önünde yürür ve cenaze için ayağa kalkmaz olduğunu ve Âişe'den şöyle dediğini haber verir olduğunu tahdîs etmiştir: Âişe:
— Câhiliyet ahâlîsi cenaze için ayağa kalkarlar ve cenazeyi gördükleri zaman "Sen şimdi hayâtta olduğu gibisin (şerrli isen şerrli, hayırlı isen hayırlısın)" derlerdi

---

3838 - حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ قَالَ قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِنَّ الْمُشْرِكِينَ كَانُوا لَا يُفِيضُونَ مِنْ جَمْعٍ حَتَّى تَشْرُقَ الشَّمْسُ عَلَى ثَبِيرٍ فَخَالَفَهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَفَاضَ قَبْلَ أَنْ تَطْلُعَ الشَّمْسُ

-....Amr ibn Meytnûn şöyle demiştir: Umer ibn Hattâb (R) şöyle dedi: Müşrikler, güneş Sebîr Dağı üzerine doğmadıkça Müzde-life'den Minâ'ya dönmezlerdi. Peygamber (S) Kureyş müşriklerine muhalefet etti de güneş doğmazdan evvel (alaca karanlıkta) Müzdelife'den Minâ'ya döndü

3839 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي أُسَامَةَ حَدَّثَكُمْ يَحْيَى بْنُ الْمُهَلَّبِ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ عَنْ عِكْرِمَةَ { وَكَأْسًا دِهَاقًا } قَالَ مَلْأَى مُتَتَابِعَةً قَالَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ اسْقِنَا كَأْسًا دِهَاقًا

Bana İshâk ibn İbrâhîm tahdîs edip şöyle dedi: Ben Ebû Usâme'ye: Size Yahya ibnu'l- Muhelleb tahdîs etti. Bize Husayn, İkrime'den ve "Ke'sen dıhâkan = Arka arkaya dolu" diye tahdîs etti. Ve yine îkrime dedi ki: İbn Abbâs: Ben babam Abbâs'tan işittim, Câhiliyet devrinde hizmetçisine: "Bizi arka arkaya dolu kadehle sula" diyordu, demiştir

---

3841 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصْدَقُ كَلِمَةٍ قَالَهَا الشَّاعِرُ كَلِمَةُ لَبِيدٍ أَلَا كُلُّ شَيْءٍ مَا خَلَا اللَّهَ بَاطِلٌ وَكَادَ أُمَيَّةُ بْنُ أَبِي الصَّلْتِ أَنْ يُسْلِمَ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Peygamber (S): "Şâir sınıfının söylediği en doğru söz,Lebîd'in:Elâ kullu şey'in mâ halâ'Ilahe bâtılu Ve kullu naîmin îâ mahâleîe zâilu (= İyi bilin ki Allah'tan başka herşey bâtıldır,Her ni'met de hiç şübhesiz zail olucudur) kelâmıdır. Umeyyetu'bnu Ebi's-Salt da şiirlerinde müslümân olmağa yaklaşmıştı" buyurmuştur

---

3842 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلَالٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ لِأَبِي بَكْرٍ غُلَامٌ يُخْرِجُ لَهُ الْخَرَاجَ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ يَأْكُلُ مِنْ خَرَاجِهِ فَجَاءَ يَوْمًا بِشَيْءٍ فَأَكَلَ مِنْهُ أَبُو

بَكْرٍ فَقَالَ لَهُ الْغُلَامُ أَتَدْرِي مَا هَذَا فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ وَمَا هُوَ قَالَ كُنْتُ تَكَهَّنْتُ لِإِنْسَانٍ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَمَا أُحْسِنُ الْكِهَانَةَ إِلَّا أَنِّي خَدَعْتُهُ فَلَقِيَنِي فَأَعْطَانِي بِذَلِكَ فَهَذَا الَّذِي أَكَلْتَ مِنْهُ فَأَدْخَلَ أَبُو بَكْرٍ يَدَهُ فَقَاءَ كُلَّ شَيْءٍ فِي بَطْنِهِ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Ebû Bekr'in bir kölesi vardı. kazancından Ebû Bekr'in ta'yîn ettiği mikdâr haracı, her gün Ebû Bekr'e verir idi. Ebû Bekr onun haracından yer idi. O köle bir gün kazancından birşey getirdi, Ebû Bekr de ondan yedi. Köle, Ebû Bekr'e:
— Bu sana getirdiğim şeyin ne olduğunu biliyor musun? dedi. Ebû Bekr:
— O nedir? dedi. Köle şöyle dedi:
— Ben Câhiliyet devrinde bir insana kâhinlik yapar, gâibden birtakım haberler verirdim. Fakat ben kâhinliği güzel yapamıyor, sâdece o insanı aldatıyordum. O insan bana kavuştu da, bu kâhinlik mukaabilinde bana atıyye verdi. İşte şimdi senin yediğin şey, o bana verilen maldır, dedi. Bunun üzerine Ebû Bekr, elini ağzına soktu da karnındaki her-şeyi kustu

---

3843 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ أَهْلُ الْجَاهِلِيَّةِ يَتَبَايَعُونَ لُحُومَ الْجَزُورِ إِلَى حَبَلِ الْحَبَلَةِ قَالَ وَحَبَلُ الْحَبَلَةِ أَنْ تُنْتَجَ النَّاقَةُ مَا فِي بَطْنِهَا ثُمَّ تَحْمِلَ الَّتِي نُتِجَتْ فَنَهَاهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ

-....İbn Umer (R) şöyle demiştir: Câhiliye devri halkı deve etlerini, gebe bir devenin doğurmasına ta'lîkan alıp satarlardı. îbn Umer: "Habelu'l-habele" bir devenin karnındaki yavruyu doğurması, sonra bu doğan dişi yavrunun da gebe kalması demektir. Peygamber (S) insanları bu habelu'l-habele satışından (yâni gebe devenin dişi doğan yavrusunun gebeliğini satmaktan) nehyetti, dedi

---

3844 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا مَهْدِيٌّ قَالَ غَيْلَانُ بْنُ جَرِيرٍ كُنَّا نَأْتِي أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ فَيُحَدِّثُنَا عَنْ الْأَنْصَارِ وَكَانَ يَقُولُ لِي فَعَلَ قَوْمُكَ كَذَا وَكَذَا يَوْمَ كَذَا وَكَذَا وَفَعَلَ قَوْمُكَ كَذَا وَكَذَا يَوْمَ كَذَا وَكَذَا

-....Gaylân ibn Cerîr şöyle tahdîs etmiştir: Biz Basra'da Enes ibn Mâlik'in yanına gelirdik de, o bize Ensâr'm haberlerinden tahdîs ederdi: Senin kavmin (Câhiüyet'te) şu ve şu günlerde şöyle şöyle yaptı; senin kavmin de şu ve şu günlerde şunu ve şunu yaptı, der idi

---

بَاب الْقَسَامَةُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ

3845 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا قَطَنٌ أَبُو الْهَيْثَمِ حَدَّثَنَا أَبُو يَزِيدَ الْمَدَنِيُّ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ إِنَّ أَوَّلَ قَسَامَةٍ كَانَتْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ لَفِينَا بَنِي هَاشِمٍ كَانَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ اسْتَأْجَرَهُ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ مِنْ فَخِذٍ أُخْرَى فَانْطَلَقَ مَعَهُ فِي إِبِلِهِ فَمَرَّ رَجُلٌ بِهِ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ قَدْ انْقَطَعَتْ عُرْوَةُ جُوَالِقِهِ فَقَالَ أَغِثْنِي بِعِقَالٍ أَشُدُّ بِهِ عُرْوَةَ جُوَالِقِي لَا تَنْفِرُ الْإِبِلُ فَأَعْطَاهُ عِقَالًا فَشَدَّ بِهِ عُرْوَةَ جُوَالِقِهِ فَلَمَّا نَزَلُوا عُقِلَتْ الْإِبِلُ إِلَّا بَعِيرًا وَاحِدًا فَقَالَ الَّذِي اسْتَأْجَرَهُ مَا شَأْنُ هَذَا الْبَعِيرِ لَمْ يُعْقَلْ مِنْ بَيْنِ الْإِبِلِ قَالَ لَيْسَ لَهُ عِقَالٌ قَالَ فَأَيْنَ عِقَالُهُ قَالَ فَحَذَفَهُ بِعَصًا كَانَ فِيهَا أَجَلُهُ فَمَرَّ بِهِ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ فَقَالَ أَتَشْهَدُ الْمَوْسِمَ قَالَ مَا أَشْهَدُ وَرُبَّمَا شَهِدْتُهُ قَالَ هَلْ أَنْتَ مُبْلِغٌ عَنِّي رِسَالَةً مَرَّةً مِنْ الدَّهْرِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَكَتَبَ إِذَا أَنْتَ شَهِدْتَ الْمَوْسِمَ فَنَادِ يَا آلَ قُرَيْشٍ فَإِذَا أَجَابُوكَ فَنَادِ يَا آلَ بَنِي هَاشِمٍ فَإِنْ أَجَابُوكَ فَسَلْ عَنْ أَبِي طَالِبٍ فَأَخْبِرْهُ أَنَّ فُلَانًا قَتَلَنِي فِي عِقَالٍ وَمَاتَ الْمُسْتَأْجَرُ فَلَمَّا قَدِمَ الَّذِي اسْتَأْجَرَهُ أَتَاهُ أَبُو طَالِبٍ فَقَالَ مَا فَعَلَ صَاحِبُنَا قَالَ مَرِضَ فَأَحْسَنْتُ الْقِيَامَ عَلَيْهِ فَوَلِيتُ دَفْنَهُ قَالَ قَدْ كَانَ أَهْلَ ذَاكَ مِنْكَ فَمَكُثَ حِينًا ثُمَّ إِنَّ الرَّجُلَ الَّذِي أَوْصَى إِلَيْهِ أَنْ يُبْلِغَ عَنْهُ وَافَى الْمَوْسِمَ فَقَالَ يَا آلَ قُرَيْشٍ قَالُوا هَذِهِ قُرَيْشٌ قَالَ يَا آلَ بَنِي هَاشِمٍ قَالُوا هَذِهِ بَنُو هَاشِمٍ قَالَ أَيْنَ أَبُو

طَالِب قَالُوا هَذَا أَبُو طَالِبٍ قَالَ أَمَرَنِي فُلَانٌ أَنْ أُبْلِغَكَ رِسَالَةً أَنَّ فُلَانًا قَتَلَهُ فِي عِقَالٍ فَأَتَاهُ أَبُو طَالِبٍ فَقَالَ لَهُ اخْتَرْ مِنَّا إِحْدَى ثَلَاثٍ إِنْ شِئْتَ أَنْ تُؤَدِّيَ مِائَةً مِنْ الْإِبِلِ فَإِنَّكَ قَتَلْتَ صَاحِبَنَا وَإِنْ شِئْتَ حَلَفَ خَمْسُونَ مِنْ قَوْمِكَ إِنَّكَ لَمْ تَقْتُلْهُ فَإِنْ أَبَيْتَ قَتَلْنَاكَ بِهِ فَأَتَى قَوْمَهُ فَقَالُوا نَحْلِفُ فَأَتَتْهُ امْرَأَةٌ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ كَانَتْ تَحْتَ رَجُلٍ مِنْهُمْ قَدْ وَلَدَتْ لَهُ فَقَالَتْ يَا أَبَا طَالِبٍ أُحِبُّ أَنْ تُجِيزَ ابْنِي هَذَا بِرَجُلٍ مِنْ الْخَمْسِينَ وَلَا تُصْبِرْ يَمِينَهُ حَيْثُ تُصْبَرُ الْأَيْمَانُ فَفَعَلَ فَأَتَاهُ رَجُلٌ مِنْهُمْ فَقَالَ يَا أَبَا طَالِبٍ أَرَدْتَ خَمْسِينَ رَجُلًا أَنْ يَحْلِفُوا مَكَانَ مِائَةٍ مِنْ الْإِبِلِ يُصِيبُ كُلَّ رَجُلٍ بَعِيرَانِ هَذَانِ بَعِيرَانِ فَاقْبَلْهُمَا عَنِّي وَلَا تُصْبِرْ يَمِينِي حَيْثُ تُصْبَرُ الْأَيْمَانُ فَقَبِلَهُمَا وَجَاءَ ثَمَانِيَةٌ وَأَرْبَعُونَ فَحَلَفُوا قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا حَالَ الْحَوْلُ وَمِنْ الثَّمَانِيَةِ وَأَرْبَعِينَ عَيْنٌ تَطْرِفُ

Câhiliye Devrinde Kasâme Yemini
-...Bize Ebû Yezîd el-Medenî, İkrime'den tahdîs etti ki, Ibn Abbâs (R) şöyle demiştir: Câhiliye devrinde yapılan ilk kasâme yemini, muhakkak biz Hâşim oğullan içinde olmuştur. Şöyle ki: Hâşim oğulları'nın bir adamı vardı. Onu Kureyş'in diğer bir boyundan bir adam ücretle hizmetçi tuttu. İşte bu ücretle tutulan hizmetçi, efendisiyle beraber Şam'a giden develeri içinde gitti. Yolda o hizmetçiye Hâşim oğullarından bir adam uğradı. Bu adamın deriden çuvallarının kulpları kopmuştu. Bu adam, ücretli hizmetçiye:
— Bana bir iple yardım et de onunla çuvallarımın kulplarını bağlayayım, develer de kaçmaz, dedi. Hizmetçi ona bir ip verdi. O da bununla çuvallarının saplarını bağladı. Bir yere konak ettikleri zaman, bir tek deve müstesna, bütün develer bağlandı. (O tek deve de ipiyle çuvalların kulpu bağlandığından, onu bağlayacak bir ip bulunmadığı için bağlanmamıştı.) Ücretli tutan efendi, hizmetçiye:
— Develerin arasında bağlanmamış olan bu devenin hâli nedir? dedi.Hizmetçi:
— Onun ipi yoktur, dedi. Efendi:
— Onun ipi nerede? diye sordu. (el-Fâkıhî, Buhârî'nin şeyhi Ebû Ma'mer'den gelen rivayette şunu ziyâde etti: Bana Hâşim oğulları'ndan bir adam uğradı. Çuvallarının ipleri kopmuştu. Benden yardım istedi, ben de ona bunun ipini verdim, demiştir.) Bunun üzerine efendi, hizmetçiye bir asâ attı. Hizmetçinin eceli bu atışta oldu, ağır yaralandı. Ağır yaralı iken daha Ölmeden yanına Yemen'den bir adam uğradı. Yaralı, o gelen adama:
— Sen hacc mevsiminde hazır bulunur musun? dedi. O:
— Ben her zaman orada hazır bulunmam, bazen hazır bulunurum, dedi. Yaralı ona:
— Sen zamandan bir kerre benden bir elçiliği tebliğ eder misin? dedi. O zât:
— Evet tebliğ ederim, dedi. Yaralı: — Sen hacc mevsiminde hazır bulunduğun zaman "Yâ Kureyş ehli!" diye nida et. Sana cevâb verdiklerinde tekrar: "Ey Hâşim oğulları hanedanı!" diye nida et. Eğer sana icabet ederlerse onlardan Ebû Tâlib'i sor ve ona,beni ücretle tutan fulân kimsenin bir ip sebebiyle beni öldürdüğünü haber ver, dedi. Ve ücretli bu vasiyeti Yemenli'ye yaptıktan sonra öldü.
Nihayet ücretle tutan adam Mekke'ye gelince, Ebû Tâlib ona geldi de:
— Arkadaşımız ne yaptı? diye sordu. Oda:
— Hastalandı, onun işlerini güzelce yerine getirdim ve onun defnini de üzerime aldım, dedi.Ebû Tâlib:
— O, senin tarafından bu hizmetleri hakk etmişti, dedi. Bunun üzerinden bir zaman geçti. Sonra o hizmetçinin tebliğ etmesini vasiyet etmiş olduğu Yemenli zât, hacc mevsimine geldi. Ve:
— Ey Kureyşliler! diye nida etti. Ona:
— İşte şunlar Kureyş'tir, dediler. O zât bu sefer:
— Ey Hâşim oğulları! diye nida etti. Hazır bulunanlar:
— Hâşim oğulları şunlardır, dediler. O zât:
— Ebû Tâlib nerededir? dedi. Oradakiler:
— Ebû Tâlib şu adamdır, diye gösterdiler. Bu zât ona:
— Fulan kimse bana, sana bir elçilik teblîğ etmemi; Fulân kişinin bir ip yüzünden kendisini ağır yaralayıp öldürdüğünü teblîğ etmemi emretti, dedi. Akabinde Ebû Tâlib o efendiye geldi de, ona:
— Bizden üç şeyin birini tercih et: Eğer istersen yüz deve diyet öde; çünkü arkadaşımızı sen öldürdün. Eğer istersen kavminden elli kişi senin onu öldürmediğine yernîn etsinler. Eğer bu tekliflerimizi kabul etmezsen, o ölen arkadaşımıza mukaabil seni öldürürüz, dedi. Bunun üzerine o efendi kendi kavmine geldi ve bu vaziyeti onlara söyledi. Onlar:

— Yemîn edelim, dediler. Bu sırada Ebû Tâlib'e Hâşim oğullan'ndan bir kadın geldi (ki bu kadın, ölenin kızkardeşi Zeyneb bintu Alkame idi). Bu kadın onlardan Abdu'1-Uzzâ ibn Kays adında bir adamın nikâhı altında idi ve o adama bir çocuk doğurmuştu. Ebû Tâlib'e:
— Yâ Ebâ Tâlib! Benim şu oğlumu o elli kişiden bir adam yerine tutmanı, fakat ona, yemînlerin yaptırıldığı Ka'be rüknü ile Makaam arasında yemîn ettirmemeni istiyorum, dedi.Ebû Tâlib, kadının istediğim yaptı. Bu sırada onlardan bir adam geldi de:
— Yâ Ebâ Tâlib! Yüz deve yerine onlardan elli adamın yemîn etmesini istedin. Herbir adama iki deve isabet eder. İşte şunlar iki devedir. Sen bunları benim tarafımdan kabul et de, yeminlerin yaptırıldığı yerde beni yemîn ettirme, dedi. Ebû Tâlib o iki deveyi de kabul etti. Akabinde kırksekiz adam geldi de (Ka'be'nin rüknü yamnda maktulün kanından berî olduklarına) yemîn ettiler.İbn Abbâs: Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki; onların yemîn etmeleri üzerinden bir yıl geçmeden, o kırksekiz kişiden kımıldayan bir göz kalmadı (yânî hepsi ilâhî ukubete uğrayıp helak oldu ve hepsinin ilkbaharda doğan deve yavruları, o kadının çocuğu Huveytib'e âid oldu)

3846 - حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ يَوْمُ بُعَاثٍ يَوْمًا قَدَّمَهُ اللَّهُ لِرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ افْتَرَقَ مَلَؤُهُمْ وَقُتِّلَتْ سَرَوَاتُهُمْ وَجُرِّحُوا قَدَّمَهُ اللَّهُ لِرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي دُخُولِهِمْ فِي الْإِسْلَامِ وَقَالَ ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا عَمْرٌو عَنْ بُكَيْرِ بْنِ الْأَشَجِّ أَنَّ كُرَيْبًا مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ حَدَّثَهُ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَيْسَ السَّعْيُ بِبَطْنِ الْوَادِي بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ سُنَّةً إِنَّمَا كَانَ أَهْلُ الْجَاهِلِيَّةِ يَسْعَوْنَهَا وَيَقُولُونَ لَا نُجِيزُ الْبَطْحَاءَ إِلَّا شَدًّا

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Buâs günü, Allah'ın kendi Rasûlü için hazırladığı bir gündür ki, bu muharebenin netîcesi üzerine Rasûlullah, Medîne'ye gelmiştir. Öyle bir hâlde ki, hicret sırasında muhârib Evs ile Hazrecliler'in cem'iyetleri dağılmış, şerifleri öldürülmüş ve yaralanmışlardı. Allah bu muhâriblerin İslâm Dîni'ne girmeleri için bu günü Rasûlü'ne hazırlayıp takdim etmiştir. Ve İbnu Vehb şöyle dedi: Bize Amr ibnu'l-Hâris, Bukeyr ibnu'I-Eşecc'den haber verdi ki, ona da İbn Abbâs'ın kölesi Kureyb şöyle haber vermiştir: İbn Abbâs şöyle demiştir: "Mekke vâdîsinin içinde Safa ile Merve arasında sa'y etmek bir sünnet değildi. Orada ancak Câhiliye halkı sa'y ederler ve: Bathâ'yı, yânî seyl yerini ancak şiddetli yürüyerek geçeriz, derlerdi

---

3848 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ أَخْبَرَنَا مُطَرِّفٌ سَمِعْتُ أَبَا السَّفَرِ يَقُولُ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اسْمَعُوا مِنِّي مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأَسْمِعُونِي مَا تَقُولُونَ وَلَا تَذْهَبُوا فَتَقُولُوا قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ مَنْ طَافَ بِالْبَيْتِ فَلْيَطُفْ مِنْ وَرَاءِ الْحِجْرِ وَلَا تَقُولُوا الْحَطِيمُ فَإِنَّ الرَّجُلَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ كَانَ يَحْلِفُ فَيُلْقِي سَوْطَهُ أَوْ نَعْلَهُ أَوْ قَوْسَهُ

-.... Mutarrıf şöyle haber verdi: Ben Ebu's-Sefer'den işittim, şöyle diyordu: Ben İbn Abbâs(R)'tan işittim, şöyle diyordu:
— Ey insanlar! Benden size söyleyeceğim şeyleri iyi işitin ve size söyleyeceklerimi bana tekrar edip işittirin, (sözlerimi iyice zabtedip anlamadan) gidip de İbn Abbâs şöyle dedi, îbn Abbâs böyle dedi demeyin: Her kim Beyt'i tavaf edecekse, Hıcr'm arka tarafından tavaf etsin. Oraya Hatim diye isim vermeyin. Çünkü Câhiliyet devrinde herhangi biri orada yemîn ederdi de (yemînin akdine alâmet olmak üzere) oraya kamçısını yâhud ayakkabısını yâhud da yayını atar idi (işte eşyalarım oraya attıklarından dolayı, orasını bu isimle isimlendirdiler)

3849 - حَدَّثَنَا نُعَيْمُ بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ قَالَ رَأَيْتُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ قِرْدَةً اجْتَمَعَ عَلَيْهَا قِرَدَةٌ قَدْ زَنَتْ فَرَجَمُوهَا فَرَجَمْتُهَا مَعَهُمْ

-... Amr ibn Meymûn şöyle demiştir: Ben Câhiliyet devrinde zina etmiş olan bir maymunun üzerine birçok maymunların toplanmış olduklarını gördüm. Maymunlar o zina eden maymunu recm ettiler. Ben de o maymunlar topluluğunun beraberinde zina eden maymuna taş attım

---

3850 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خِلَالٌ مِنْ خِلَالِ الْجَاهِلِيَّةِ الطَّعْنُ فِي الْأَنْسَابِ وَالنِّيَاحَةُ وَنَسِيَ الثَّالِثَةَ قَالَ سُفْيَانُ وَيَقُولُونَ إِنَّهَا الِاسْتِسْقَاءُ بِالْأَنْوَاءِ

-... Bize Sufyân ibn Uyeyne, Ubeydullah'tan tahdîs etti ki, o İbn Abbâs(R)'ın şöyle dediğini işitmiştir: "Bir takım hasletler Câhiliyet hasletlerindendir: Neseblerde. kötüleme yapmak, ölü arkasından feryâdla ağlamak" dedi ve râvî Übeydullah üçüncü hasleti unuttu. Sufyân: Üçüncü hasletin, yıldız hareketleriyle yağmur istemek olduğunu söylüyorlar, demiştir

---

بَاب مَبْعَثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ بْنِ هَاشِمِ بْنِ عَبْدِ مَنَافِ بْنِ قُصَيِّ بْنِ كِلَابِ بْنِ مُرَّةَ بْنِ كَعْبِ بْنِ لُؤَيِّ بْنِ غَالِبِ بْنِ فِهْرِ بْنِ مَالِكِ بْنِ النَّضْرِ بْنِ كِنَانَةَ بْنِ خُزَيْمَةَ بْنِ مُدْرِكَةَ بْنِ إِلْيَاسَ بْنِ مُضَرَ بْنِ نِزَارِ بْنِ مَعَدِّ بْنِ عَدْنَانَ

3851 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ابْنُ أَبِي رَجَاءٍ حَدَّثَنَا النَّضْرُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أُنْزِلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ ابْنُ أَرْبَعِينَ فَمَكَثَ بِمَكَّةَ ثَلَاثَ عَشْرَةَ سَنَةً ثُمَّ أُمِرَ بِالْهِجْرَةِ فَهَاجَرَ إِلَى الْمَدِينَةِ فَمَكَثَ بِهَا عَشْرَ سِنِينَ ثُمَّ تُوُفِّيَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Peygamber(S)'İn Allah Tarafından Peygamber Gönderilmesi Babı: (O'nun Adnan'a kadar uzanan neseb zinciri şöyledir:) Muharnmed ibn Abdilİah ibn Abdilmuttalib ibn Hâşim ibn Abdimenâf ibn Kusayy ibn Kılâb ibn Murre ibn Ka'b ibn Lueyy ibn Gâlib ibn Fıhr ibn Mâlik ibni'n- Nadr ibn Kinâne ibn Huzeyme ibn Müdrike ibn İlyâs ibn Mudar ibn Nizâr ibn Maad ibn Adnan
-...îbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) kırk yaşında iken kendisine vahiy indirildi. (Vahiy geldikten sonra) Mekke'de onüç sene ikaamet etti. Sonra hicretle emrolunup Medine'ye hicret etti. Medine'de de on sene oturdu. Sonra vefat etti

---

بَاب مَا لَقِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ مِنْ الْمُشْرِكِينَ بِمَكَّةَ

3852 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا بَيَانٌ وَإِسْمَاعِيلُ قَالَا سَمِعْنَا قَيْسًا يَقُولُ سَمِعْتُ خَبَّابًا يَقُولُ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُتَوَسِّدٌ بُرْدَةً وَهُوَ فِي ظِلِّ الْكَعْبَةِ وَقَدْ لَقِينَا مِنْ الْمُشْرِكِينَ شِدَّةً فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا تَدْعُو اللَّهَ فَقَعَدَ وَهُوَ مُحْمَرٌّ وَجْهُهُ فَقَالَ لَقَدْ كَانَ مَنْ قَبْلَكُمْ لَيُمْشَطُ بِمِشَاطِ الْحَدِيدِ مَا دُونَ عِظَامِهِ مِنْ لَحْمٍ أَوْ عَصَبٍ مَا يَصْرِفُهُ ذَلِكَ عَنْ دِينِهِ وَيُوضَعُ الْمِنْشَارُ عَلَى مَفْرِقِ رَأْسِهِ فَيُشَقُّ بِاثْنَيْنِ مَا يَصْرِفُهُ ذَلِكَ عَنْ دِينِهِ وَلَيُتِمَّنَّ اللَّهُ هَذَا الْأَمْرَ حَتَّى يَسِيرَ الرَّاكِبُ مِنْ صَنْعَاءَ إِلَى حَضْرَمَوْتَ مَا يَخَافُ إِلَّا اللَّهَ زَادَ بَيَانٌ وَالذِّئْبَ عَلَى غَنَمِهِ

Peygamberdin Ve Sahâbîlerinin Mekke'de İken Müşriklerden Ma'rûz Kaldıkları Eziyetler
-.. Beyân ibn Bişr ile İsmâîl ibn Ebî Hâlid, ikisi de şöyle demişlerdir; Biz Kays ibn Ebî Hâzım'dan işittik, şöyle diyordu: Ben Habbâb ibn Erett'ten işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S) Ka'be'nin gölesinde

kaftanını yastık yaparak dayandığı bir sırada yanına geldim. Biz (İslâm'ın o ilk günlerinde) müşriklerden şiddetle karşılanmış hâldeydik. Peygamber'e:
— (Bunların zulmünden kurtulmamız için) Allah'a duâ edemez misin? dedim.Peygamber, yüzü öfkeden kıpkırmızı olduğu hâlde hemen oturdu ve şöyle buyurdu:
— "Yemin olsun sizden önceki ümmetler içinde öyle kimse bulunmuştur ki, müşrikler tarafından kemiklerinin üstündeki eti ve siniri demir tarakla taranırdı da bu işkence o mü'mini dîninden çeviremezdi. Yine mü'minin başının ortasına büyük testere konulur başı ikiye bölünürdü de, bu testere işkencesi o mü'mini dîninden çeviremezdi. Yeminle söylüyorum ki, Allah bu İslâm Dîni işini muhakkak surette tamamlayıp kemâle erdirecektir. O derece ki, bir süvârî (yalnız başına) San'â'dan Hadramevt'e kadar, Allah'tan başka hiçbi rşeyden korkmayarak (selâmetle) gidecektir". Râvî Beyân kendi rivayetinde: "Bir de sürüsü üzerine kurttan başka birşeyden korkmayarak" fıkrasını ziyâde etmiştir

---

3853 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَرَأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّجْمَ فَسَجَدَ فَمَا بَقِيَ أَحَدٌ إِلَّا سَجَدَ إِلَّا رَجُلٌ رَأَيْتُهُ أَخَذَ كَفًّا مِنْ حَصًا فَرَفَعَهُ فَسَجَدَ عَلَيْهِ وَقَالَ هَذَا يَكْفِينِي فَلَقَدْ رَأَيْتُهُ بَعْدُ قُتِلَ كَافِرًا بِاللَّهِ

-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) -Mekke'de iken- en-Necm Sûresi'ni okudu da sonunda secde yaptı. Orada bulunanlardan (mü'min müşrik) hiçbir kimse hâriç kalmayıp, hep secde yaptılar. Yalnız bir ihtiyar secde etmedi. Ben onun bir avuç toprak aldığını, onu alnına kadar kaldırıp onun üzerine secde ettiğini gördüm. Ve o ihtiyar:
— Bu kadarı bana yeter, dedi. Yemîn olsun, ben o ihtiyarı sonra (Bedir'de) Allah'a kâfir olarak, öldürülmüş gördüm

---

3854 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاجِدٌ وَحَوْلَهُ نَاسٌ مِنْ قُرَيْشٍ جَاءَ عُقْبَةُ بْنُ أَبِي مُعَيْطٍ بِسَلَى جَزُورٍ فَقَذَفَهُ عَلَى ظَهْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَرْفَعْ رَأْسَهُ فَجَاءَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَام فَأَخَذَتْهُ مِنْ ظَهْرِهِ وَدَعَتْ عَلَى مَنْ صَنَعَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ الْمَلَأَ مِنْ قُرَيْشٍ أَبَا جَهْلِ بْنَ هِشَامٍ وَعُتْبَةَ بْنَ رَبِيعَةَ وَشَيْبَةَ بْنَ رَبِيعَةَ وَأُمَيَّةَ بْنَ خَلَفٍ أَوْ أُبَيَّ بْنَ خَلَفٍ شُعْبَةُ الشَّاكُّ فَرَأَيْتُهُمْ قُتِلُوا يَوْمَ بَدْرٍ فَأُلْقُوا فِي بِئْرٍ غَيْرَ أُمَيَّةَ بْنِ خَلَفٍ أَوْ أُبَيٍّ تَقَطَّعَتْ أَوْصَالُهُ فَلَمْ يُلْقَ فِي الْبِئْرِ

-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) -Ka'be yanında- secde yapıyordu.Etrafında da Kureyş'ten birtakım insanlar oturuyorlardı. Bu sırada Ukbe ibn Ebî Muayt, yeni boğazlanan bir devenin döl yerini getirdi de, onu Peygamber'in sırtının üzerine attı. Peygamber secdeden başını kaldırmadı. Hemen Fâtıma aleyhi's-selâm geldi ve Peygamber'in sırtından o döl yatağını aldı ve bunu yapana beddua etti. Peygamber (secdeden kalkıp namazı bitirince):
— "Yâ Allah! Kureyş'ten şu zümreyi sana havale ederim: Ebû Cehl, İbn Hişâm, Utbe ibnu Rabîa, Şeybe ibn Rabîa, Umeyye ibn Halef yâhud Ubeyy ibn Halef". Şübhe eden râvî, Şu'be ibnu'1-Haccâc'dır.ibn Mes'ûd dedi ki: Ben bunların hepsim Bedir günü öldürülmüşler gördüm, hepsi orada bir kuyuya atıldılar. Yalnız Umeyye ibn Halefin yâhud Ubeyy ibn Halefin eklemleri parça parça olmuş bulunduğu için, kuyuya atılmadı

3855 – حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ أَوْ قَالَ حَدَّثَنِي الْحَكَمُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ أَمَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبْزَى قَالَ سَلْ ابْنَ عَبَّاسٍ عَنْ هَاتَيْنِ الْآيَتَيْنِ مَا أَمْرُهُمَا { وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ } { وَمَنْ

يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا } فَسَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ فَقَالَ لَمَّا أُنْزِلَتْ الَّتِي فِي الْفُرْقَانِ قَالَ مُشْرِكُو أَهْلِ مَكَّةَ فَقَدْ قَتَلْنَا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ وَدَعَوْنَا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَقَدْ أَتَيْنَا الْفَوَاحِشَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ } الْآيَةَ فَهَذِهِ لِأُولَئِكَ وَأَمَّا الَّتِي فِي النِّسَاءِ الرَّجُلُ إِذَا عَرَفَ الْإِسْلَامَ وَشَرَائِعَهُ ثُمَّ قَتَلَ فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ فَذَكَرْتُهُ لِمُجَاهِدٍ فَقَالَ إِلَّا مَنْ نَدِمَ

-...Saîd ibn Cubeyr şöyle demiştir: Abdurrahmân ibn Ebzâ bana: İbn Abbâs'tan şu iki âyeti sor, bunların işi nedir (yânî bunlar arasını uyuşturma nasıldır)? diye emretti: a. "Ve onlar ki Allah'ın beraberinde diğer bir tanrıya duâ etmezler, Allah *m haram kıldığı nefsi haksız öldürmezler ve zina yapmazlar. Her kim bunları yaparsa, ağır cezaya çarpar" (ei-Furkaan: 68); b. "Kim bir mü 'mini kasden öldürürse cezası, içinde devâmh kalıcı olmak üzere, cehennemdir" (en-Nisâ: 93). Ben İbn Abbâs'a sordum. îbn Abbâs şöyle dedi: el-Furkaan Sûresi 'ndeki âyet inince Mekke ahâlîsinin müşrikleri:
— Biz Allah'ın haram kıldığı nefsi öldürdük, Allah'ın beraberinde diğer tanrıya duâ ettik ve bütün fahişelikleri de İşledik (artık İslâm bize fayda vermez), dediler. Bunun üzerine Allah "Ancak tevbe ve îmân edip iyi amelde bulunanlar başka. İşte Allah bunların kötülüklerini iyiliklere çevirir ve Allah gafur, rahim 'dir..." (ei-Furkaan: 70) âyetini indirdi. İşte bu âyet, o sıfattaki müşrikler içindir. Amma en-Nisâ Sûresi'ndeki âyete gelince, İslâm Dîni'ni ve onun kaanûnlarını tanıdığı (katlin haram kılındığını bildiği) zaman, müslümân kişi bundan sonra insane öldürürse, işte onun cezası, içinde ebedî kalmak üzere, cehennemdir (tevbesi yoktur), dedi. Abdurrahmân ibn Ebzâ dedi ki: Ben İbn Abbâs'm bu sözünü Mucâhid ibn Cebr'e söyledim. O: Pişmanlık duyup tevbe eden (cehennemde ebedî kalmaktan) müstesnadır, dedi

---

3856 - حَدَّثَنَا عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنِي الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ قَالَ سَأَلْتُ ابْنَ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ أَخْبِرْنِي بِأَشَدِّ شَيْءٍ صَنَعَهُ الْمُشْرِكُونَ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي فِي حِجْرِ الْكَعْبَةِ إِذْ أَقْبَلَ عُقْبَةُ بْنُ أَبِي مُعَيْطٍ فَوَضَعَ ثَوْبَهُ فِي عُنُقِهِ فَخَنَقَهُ خَنْقًا شَدِيدًا فَأَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ حَتَّى أَخَذَ بِمَنْكِبِهِ وَدَفَعَهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ { أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ } الْآيَةَ تَابَعَهُ ابْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ عُرْوَةَ عَنْ عُرْوَةَ قُلْتُ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَقَالَ عَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ قِيلَ لِعَمْرِو بْنِ الْعَاصِ وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ الْعَاصِ

-...Bana Urve ibnu'z-Zubeyr tahdîs edip şöyle dedi: Ben Abdullah ibn Amr ibni'I-Âs'a sorup:

— Müşriklerin Peygamber'e yaptıkları en şiddetli işi bana haber ver, dedim. Abdullah (R) şöyle anlattı:

— Peygamber (S) Ka'be'nin Hıcr'ında namaz kıldığı sırada Uk-be ibn Ebî Muayt yönelip geldi. Ukbe, Peygamber'in ridâsını (üst elbisesini) toparlayıp onu boynuna koydu ve Peygamber'i şiddetli bir şekilde boğmaya başladı. Tam bu sırada Ebû Bekr karşı geldi. Nihayet Ukbe'nin omuzunu tuttu ve onun saldırısını Peygamber'den def etti. Ve şu âyeti söyledi: "... Siz bir adamı Rabb'im Allah'tır demesiyle Öldürür müsünüz? Hâlbuki O, size Rabb Hnizden apaçık mu dizeler de getirmiştir. Bununla beraber eğer o, bir yalancı ise yalanı kendine. Eğer doğrucu ise, sizi tehdîd edegeldiği azabın bir kısmı olsun sizi çarpar, Şübhesiz Allah» haddi aşan, yalancı olan kimseyi muvaffak etmez" (el-Mii'min: 28).Bu hadîsi rivayet etmekte Muhammed ibn İshâk, Ayyaş ibnu'l-Velîd'e mutâbaat etmiştir.
-.. (Muhammed ibn İshâk dedi ki:) Bana Yahya ibn Urve, babası Urve'den tahdîs etti. O: Ben Abdullah ibn Amr'a şöyle dedim.., demiştir. Ve Abde ibnu Süleyman, Hişâm'dan; o da babası Urve ibnu'z-Zubeyr'den söyledi ki, o, Abdullah ibn Amr'a denildi ki... demiştir. Muhammed ibn Amr ibn Alkame de Ebû Seleme'den söyledi. O:' Bana Amr ibnu'1-Âs tahdîs etti, demiştir

---

بَاب إِسْلَامُ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

3857 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حَمَّادٍ الْآمُلِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُجَالِدٍ عَنْ بَيَانٍ عَنْ وَبَرَةَ عَنْ هَمَّامِ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ قَالَ عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا مَعَهُ إِلَّا خَمْسَةُ أَعْبُدٍ وَامْرَأَتَانِ وَأَبُو بَكْرٍ

Ebû Bekr Es-Sıddîk(R)'In İslâm'a Girişi Babı

-...Hemmâm ibnu'l-Hâris şöyle demiştir:Ammâr ibn Yâsir (R):Ben Rasûlullah(S)'ı (ilk) gördüğümde,O'nun beraberinde –ilk müslümân olarak- beş köle, iki kadın ve bir de Ebû Bekr'den başka kimse yoktu, demiştir

---

بَاب إِسْلَامُ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

3858 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هَاشِمٌ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا إِسْحَاقَ سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ يَقُولُ مَا أَسْلَمَ أَحَدٌ إِلَّا فِي الْيَوْمِ الَّذِي أَسْلَمْتُ فِيهِ وَلَقَدْ مَكُثْتُ سَبْعَةَ أَيَّامٍ وَإِنِّي لَثُلُثُ الْإِسْلَامِ

Sa'd İbn Ebî Vakkaas<R)'In İslâm'a Girişi Babı

-...Saîd ibnu'l-Müseyyeb şöyle demiştir: Ben Ebû îshâk, Sa'd ibn Ebî Vakkaas(R)'tan işittim:Hiçbir kimse İslâm'a girmedi, ancak benim İslâm'a girdiğim günde İslâm'a girdiler. Yemin olsun ben İslâm'ın üçte biri olduğum hâlde yedi gün beklemişimdir, diyordu

---

بَاب ذِكْرُ الْجِنِّ وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى { قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِنْ الْجِنِّ }

3859 - حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ مَعْنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ سَأَلْتُ مَسْرُوقًا مَنْ آذَنَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْجِنِّ لَيْلَةَ اسْتَمَعُوا الْقُرْآنَ فَقَالَ حَدَّثَنِي أَبُوكَ يَعْنِي عَبْدَ اللَّهِ أَنَّهُ آذَنَتْ بِهِمْ شَجَرَةٌ

Cinn'in Zikri Babı: Ve Yüce Allah'ın şu kavli: "De ki: Bana şu hakikat vahyolunmuştur: Cinnden bir zümre (benim Kur'ân okuyuşumu) dinlemiş de; Biz hakikî hayranlık veren bir Kur'ân dinledik ki, o hakka ve doğruya götürüyor. Bundan dolayı biz de ona îmân ettik. Rabb'imize hiçbirşeyi asla ortak tutmayacağız*.,demişlerdir" (ei-cinn: 1-2).

-...Ma'n ibn Abdurrahmân şöyle demiştir: Ben babam (Abdurrahmân ibn Abdillah ibn Mes'ûd)dan işittim, şöyle dedi: Ben Mes-rûk'a:

— Cinnden bir zümre Kur'ân dinlemek istedikleri gece, Peygam-ber(S)'e cinni kim bildirdi? Diye sordum. O: — Bana baban, yânî Abdullah ibn Mes'ûd: Cinnleri bir ağaç bildirdi, diye tahdîs etti, dedi

---

3860 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جَدِّي عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ يَحْمِلُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِدَاوَةً لِوَضُوئِهِ وَحَاجَتِهِ فَبَيْنَمَا هُوَ يَتْبَعُهُ بِهَا فَقَالَ مَنْ هَذَا فَقَالَ أَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ فَقَالَ ابْغِنِي أَحْجَارًا أَسْتَنْفِضْ بِهَا وَلَا تَأْتِنِي بِعَظْمٍ وَلَا بِرَوْثَةٍ فَأَتَيْتُهُ بِأَحْجَارٍ أَحْمِلُهَا فِي طَرَفِ ثَوْبِي حَتَّى وَضَعْتُهَا إِلَى جَنْبِهِ ثُمَّ انْصَرَفْتُ حَتَّى إِذَا فَرَغَ مَشَيْتُ فَقُلْتُ مَا بَالُ الْعَظْمِ وَالرَّوْثَةِ قَالَ هُمَا مِنْ طَعَامِ الْجِنِّ وَإِنَّهُ أَتَانِي وَفْدُ جِنِّ نَصِيبِينَ وَنِعْمَ الْجِنُّ فَسَأَلُونِي الزَّادَ فَدَعَوْتُ اللَّهَ لَهُمْ أَنْ لَا يَمُرُّوا بِعَظْمٍ وَلَا بِرَوْثَةٍ إِلَّا وَجَدُوا عَلَيْهَا طَعَامًا

-....Bana dedem Saîd ibn Amr, Ebû Hureyre(R)'den haber verdi: Ebû Hureyre, Peygamber'in beraberinde abdest alması ve istincâ' suyu için küçük bir kırba taşırdı. Bir kerresinde Peygamber hacetini yerine getirmek için çıktığında Ebû Hureyre arkası sıra kırba ile O'nu ta'kîb ederken, Peygamber:
— "Kimdir o?" diye sordu. Ebû Hureyre:
— Ben Ebû Hureyre! diye cevâb verdi. Peygamber:
— "Benim için istincâ edeceğim birkaç taş ara, sakın bana kemik ve hayvan gübresi getirme" buyurdu. Ebû Hureyre dedi ki: Ben elbisemin kenarında birkaç taş naklederek kendisine getirdim ve onları yambaşına koydum. Sonra yanından ayrıldım.Nihayet hacetini bitirdikten sonra Peygamber'in beraberinde yürüdüm. Yolda kendisine:
— Kemik ve hayvan gübresi ile temizlenmekte ne var ki? diye sordum.Peygamber:
— "Bu ikisi cinnlerin taâmındandır. Şu muhakkak ki, bana Nasîbîn cinnlennin bir hey'eti geldi. Bunlar ne hoş cinnlerdir! Benden azık istediler. Ben de onlar için Allah'a: Cinnlerin uğrayacakları her kemik ve tezek makûlesi üzerinde kendileri için muhakkak bir taam bulmalarına dua ettim" buyurdu

---

بَاب إِسْلَامُ أَبِي ذَرٍّ الْغِفَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

3861 – حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا الْمُثَنَّى عَنْ أَبِي جَمْرَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا بَلَغَ أَبَا ذَرٍّ مَبْعَثُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِأَخِيهِ ارْكَبْ إِلَى هَذَا الْوَادِي فَاعْلَمْ لِي عِلْمَ هَذَا الرَّجُلِ الَّذِي يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ يَأْتِيهِ الْخَبَرُ مِنْ السَّمَاءِ وَاسْمَعْ مِنْ قَوْلِهِ ثُمَّ ائْتِنِي فَانْطَلَقَ الْأَخُ حَتَّى قَدِمَهُ وَسَمِعَ مِنْ قَوْلِهِ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى أَبِي ذَرٍّ فَقَالَ لَهُ رَأَيْتُهُ يَأْمُرُ بِمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ وَكَلَامًا مَا هُوَ بِالشِّعْرِ فَقَالَ مَا شَفَيْتَنِي مِمَّا أَرَدْتُ فَتَزَوَّدَ وَحَمَلَ شَنَّةً لَهُ فِيهَا مَاءٌ حَتَّى قَدِمَ مَكَّةَ فَأَتَى الْمَسْجِدَ فَالْتَمَسَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا يَعْرِفُهُ وَكَرِهَ أَنْ يَسْأَلَ عَنْهُ حَتَّى أَدْرَكَهُ بَعْضُ اللَّيْلِ فَاضْطَجَعَ فَرَآهُ عَلِيٌّ فَعَرَفَ أَنَّهُ غَرِيبٌ فَلَمَّا رَآهُ تَبِعَهُ فَلَمْ يَسْأَلْ وَاحِدٌ مِنْهُمَا صَاحِبَهُ عَنْ شَيْءٍ حَتَّى أَصْبَحَ ثُمَّ احْتَمَلَ قِرْبَتَهُ وَزَادَهُ إِلَى الْمَسْجِدِ وَظَلَّ ذَلِكَ الْيَوْمَ وَلَا يَرَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى أَمْسَى فَعَادَ إِلَى مَضْجَعِهِ فَمَرَّ بِهِ عَلِيٌّ فَقَالَ أَمَا نَالَ لِلرَّجُلِ أَنْ يَعْلَمَ مَنْزِلَهُ فَأَقَامَهُ فَذَهَبَ بِهِ مَعَهُ لَا يَسْأَلُ وَاحِدٌ مِنْهُمَا صَاحِبَهُ عَنْ شَيْءٍ حَتَّى إِذَا كَانَ يَوْمُ الثَّالِثِ فَعَادَ عَلِيٌّ عَلَى مِثْلِ ذَلِكَ فَأَقَامَ مَعَهُ ثُمَّ قَالَ أَلَا تُحَدِّثُنِي مَا الَّذِي أَقْدَمَكَ قَالَ إِنْ أَعْطَيْتَنِي عَهْدًا وَمِيثَاقًا لَتُرْشِدَنِّي فَعَلْتُ فَفَعَلَ فَأَخْبَرَهُ قَالَ فَإِنَّهُ حَقٌّ وَهُوَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِذَا أَصْبَحْتَ فَاتْبَعْنِي فَإِنِّي إِنْ رَأَيْتُ شَيْئًا أَخَافُ عَلَيْكَ قُمْتُ كَأَنِّي أُرِيقُ الْمَاءَ فَإِنْ مَضَيْتُ فَاتْبَعْنِي حَتَّى تَدْخُلَ مَدْخَلِي فَفَعَلَ فَانْطَلَقَ يَقْفُوهُ حَتَّى دَخَلَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَدَخَلَ مَعَهُ فَسَمِعَ مِنْ قَوْلِهِ وَأَسْلَمَ مَكَانَهُ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ارْجِعْ إِلَى قَوْمِكَ فَأَخْبِرْهُمْ حَتَّى يَأْتِيَكَ أَمْرِي قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَأَصْرُخَنَّ بِهَا بَيْنَ ظَهْرَانَيْهِمْ فَخَرَجَ حَتَّى أَتَى الْمَسْجِدَ فَنَادَى بِأَعْلَى صَوْتِهِ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ثُمَّ قَامَ الْقَوْمُ فَضَرَبُوهُ حَتَّى أَضْجَعُوهُ وَأَتَى الْعَبَّاسُ فَأَكَبَّ عَلَيْهِ قَالَ وَيْلَكُمْ أَلَسْتُمْ تَعْلَمُونَ أَنَّهُ مِنْ غِفَارٍ وَأَنَّ طَرِيقَ تِجَارِكُمْ إِلَى الشَّأْمِ فَأَنْقَذَهُ مِنْهُمْ ثُمَّ عَادَ مِنْ الْغَدِ لِمِثْلِهَا فَضَرَبُوهُ وَثَارُوا إِلَيْهِ فَأَكَبَّ الْعَبَّاسُ عَلَيْهِ

Ebû Zerr El-Gıfârî(R)'Nin İslâm'a Girmesi Babı

-...Bize el-Musennâ, Ebû Cemre'den tahdîs etti ki, İbnu Abbâs (R) şöyle demiştir:Peygamber'in Allah tarafından peygamber gönderildiği haberi Ebû Zerr'e ulaşınca, Ebû Zerr, kardeşi Uneys'e:
— Haydi devene bin de şu Mekke vadisine git ve benim için, kendisinin bir peygamber olduğunu ve kendisine gökten haber geldiğini söyleyen şu adamın haberini iyice öğren, O'nun sözlerinden işit,sonra bana gel, dedi. Kardeşi Uneys gitti, nihayet Mekke vadisine vardı ve Peygamber'in sözlerinden işitti, sonra da Ebû Zerr'in yanına dönüp geldi. Ve:
— Ben o zâtı gördüm: Ahlâk güzelliklerini emrediyor ve birtakım güzel sözler söylüyor ki, bunlar şiir değildir, dedi. Ebû Zerr bunun üzerine kardeşine:
— Sen arzu ettiğim nevi'den bana şifâ verecek bir haber getirmedin, dedi.Akabinde azık hazırladı, bir de içinde su bulunan eski bir kırba yüklendi. Nihayet Mekke'ye varıp Ka'be mescidine geldi. Peygam-ber'i aramağa koyuldu. Kendisi Peygamber'i tanımıyor, O'nu başkasından sormak da istemiyordu. Nihayet gecenin bir kısmı kendisine erişince Ebû Zerr'i Alî gördü ve onun yabancı bir kimse olduğunu tamdı. Ebû

Zerr onu görünce, onun ardından yürüdü. Yolda giderken, bu iki arkadaştan herhangibiri diğerine hiçbirşey sormadı. Böylece sabah oldu. Sonra Ebû Zerr su kırbasını ve azığını yine Ka'be mescidine taşıdı. Ve bu gün de böyle devam etti. Peygamber kendisini görmüyordu. Nihayet akşam oldu, Ebû Zerr (yine Ka'be mescidinin bir kenarındaki) yatağına döndü. Bu sırada kendisine yine Alî uğradı da:
— Bu adam için yerini öğrenip orada ikaamet etme zamanı gelmedi mi (yânî hâlâ bir yer bulup yerleşemedi mi)? dedi. Akabinde Alî, Ebû Zerr'i beraberinde götürdü. Yine yolda iki arkadaştan biri diğerine hiçbirşey sormuyordu. Nihayet böylece üçüncü olunca, Alî yine evvelki gelişi üzerine dönüp onun yanına geldi ve Ebû Zerr, onun beraberinde ikaamet etti. Sonra Alî, Ebû Zerr'e:
— Seni buraya getiren sebebi bana söylemez misin? dedi. Ebû Zerr:
— Eğer bana muhakkak doğru yolu göstereceğini taahhüd eder ve kesin söz verirsen bunu sana bildiririm, dedi. Alî onun istediği taahhüdü ve yemînli sözü yaptı. Ebû Zerr de ona gelme maksadım haber verdi. Alî de ona:
— Hiç şübhesiz bu zât haktır, doğrudur, o Allah'ın Rasûlü'dür. Sabaha eriştiğin zaman sen benim ardımca gei. Şayet ben yolda sana zarar vereceğinden korktuğum birşey görürsem, sanki ben su döküyormuş gibi dikilip dururum (sen durma git). Eğer ben yürüyüp gidersem, sen ardımca beni ta'kîb et, nihayet benim gireceğim yere, sen de girersin, dedi.Ebû Zerr onun dediklerini yaptı. Alî'nin arkasına uyarak gitti. Nihayet Alî, Peygamber'in huzuruna girdi. Ebû Zerr de onun beraberinde huzura girdi. Peygamber'in sözlerinden işitti ve olduğu yerde müslümân oldu. Peygamber ona:
— "Sen şimdi kendi kavminin yanına dön, benim peygamberliğimi onlara haber ver. Benim emrim sana gelinceye kadar orada kal" buyurdu. Ebû Zerr:
— Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, ben muhakkak bu şehâdet kelimesini müşriklerin ortasında haykıracağım, dedi. Akabinde Ebû Zerr, huzurdan çıktı, Ka'be mescidine geldi ve en yüksek sesiyle:
— Eşhedu en lâ ilahe UWllah ve erme Muhammeden Rasûlullah (= Şehâdet ederim ki, Allah'tan başka ilâh yoktur ve Muhammed O'nun Rasûlü'dür)/ diye bağırdı. Bu bağırmadan sonra Kureyş cemâati ayağa kalkıp Ebû Zerr'i dövdüler ve onu yere yatırdılar. Bu sırada Abbâs gelip onun üzerine kapandı da:
— Size yazıklar olsun! Bunun Gıfâr kabilesinden bir kimse olduğunu ve Şâm ticâret yolunuzun onlardan geçtiğini bilmiyor musunuz? dedi. Ve Ebû Zerr'i müşriklerin topluluğundan kurtardı. Sonra Ebû Zerr, ertesi günü de mescide döndü ve dün yaptığı gibi yüksek sesle şehâdet kelimesini söyledi. Müşrikler yine ona doğru fırlayıp onu dövdüler. Abbâs yine onun üzerine kapandı (ve onu kurtardı)

بَاب إِسْلَامُ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

3862 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ فِي مَسْجِدِ الْكُوفَةِ يَقُولُ وَاللَّهِ لَقَدْ رَأَيْتُنِي وَإِنَّ عُمَرَ لَمُوثِقِي عَلَى الْإِسْلَامِ قَبْلَ أَنْ يُسْلِمَ عُمَرُ وَلَوْ أَنَّ أُحُدًا ارْفَضَّ لِلَّذِي صَنَعْتُمْ بِعُثْمَانَ لَكَانَ

Saîd İbnu Zeyd(R)'İn İslâm'a Girişi Babı

-...Kay s ibn Ebî Hazım şöyle demiştir:Ben Saîd ibn Zeyd ibn Amr ibn Nufeyl'den işittim, Küfe mescidinde şöyle diyordu: Ye-mîn olsun ben kendimi şu hâlde görmüşümdür: Umer ibnu'l- Hattâb İslâm'a girmeden önce (tazyîk ve horlama yaparak bir esîr gibi) beni sanki bir bağla İslâm üzerine sebata bağlayıcı idi. Eğer Usmân'a yaptığınız öldürme işinden dolayı Uhud Dağı yerinden gitseydi, elbette gitmeye lâyık olmuş olurdu

---

بَاب إِسْلَامُ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

3863 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا زِلْنَا أَعِزَّةً مُنْذُ أَسْلَمَ عُمَرُ

Umer İbnu'l-Hattâb(Rrin İslâm'a Girişi Babı
-...Abdullah ibn Mes'ûd(R): Umer müslümân olduğu günden beri biz (müslümânlar) azizler, şerefliler olmakta devam ettik, demiştir

---

3864 – حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ فَأَخْبَرَنِي جَدِّي زَيْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ بَيْنَمَا هُوَ فِي الدَّارِ خَائِفًا إِذْ جَاءَهُ الْعَاصِ بْنُ وَائِلٍ السَّهْمِيُّ أَبُو عَمْرٍو عَلَيْهِ حُلَّةُ حِبَرَةٍ وَقَمِيصٌ مَكْفُوفٌ بِحَرِيرٍ وَهُوَ مِنْ بَنِي سَهْمٍ وَهُمْ حُلَفَاؤُنَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَقَالَ لَهُ مَا بَالُكَ قَالَ زَعَمَ قَوْمُكَ أَنَّهُمْ سَيَقْتُلُونِي إِنْ أَسْلَمْتُ قَالَ لَا سَبِيلَ إِلَيْكَ بَعْدَ أَنْ قَالَهَا أَمِنْتُ فَخَرَجَ الْعَاصِ فَلَقِيَ النَّاسَ قَدْ سَالَ بِهِمْ الْوَادِي فَقَالَ أَيْنَ تُرِيدُونَ فَقَالُوا نُرِيدُ هَذَا ابْنَ الْخَطَّابِ الَّذِي صَبَا قَالَ لَا سَبِيلَ إِلَيْهِ فَكَرَّ النَّاسُ

-...Umer ibnu Muhammed tahdîs edip şöyle demiştir: Bana dedem Zeyd ibnu Abdillah ibn Umer, babası Abdullah ibn Umer'-den haber verdi. O şöyle demiştir: Umer ibnu'l-Hattâb müslümân olduğu zaman evde Kureyş'ten korkar halde bulunurken, birdenbire onun yanına Ebû Amr Âs ibnu Vâil es-Sehmî çıkageldi. Üzerinde çizgili bir takım elbise ve ipekle dikili bir gömlek vardı. Bu Âs, Sehm oğulları'ndandı, onlar bizim câhiliyet devrinde yeminli dostlarımiz-dilar. Âs, Umer'e:
— Hâlin nedir? diye sordu. Umer:
— Senin kavmin olan Sehm oğulları, ben İslâm'a girdiğim için beni öldüreceklerini söylediler,dedi.
Âs ibnu Vâil de Umer'e:
— Onlar için seni öldürmeye hiç yol yoktur, dedi. Umer:
— Âs bu sözü söyledikten sonra korkum gidip emniyette oldum, demiştir.Akabinde Âs çıktı ve Mekke vadisinde sel gibi akan insanlara kavuştu. Âs, onlara:
— Nereye gitmek istiyorsunuz? diye sordu. Onlar:
— Şu babalarının dîninden sapan Hattâb oğlu'na gitmek istiyoruz, dediler.Âs onlara:
— Sizin için ona ulaşmaya hiç yol yoktur, dedi. Onun bu sözü üzerine o kalabalık geriye döndüler

---

3865 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ سَمِعْتُهُ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا لَمَّا أَسْلَمَ عُمَرُ اجْتَمَعَ النَّاسُ عِنْدَ دَارِهِ وَقَالُوا صَبَا عُمَرُ وَأَنَا غُلَامٌ فَوْقَ ظَهْرِ بَيْتِي فَجَاءَ رَجُلٌ عَلَيْهِ قَبَاءٌ مِنْ دِيبَاجٍ فَقَالَ قَدْ صَبَا عُمَرُ فَمَا ذَاكَ فَأَنَا لَهُ جَارٌ قَالَ فَرَأَيْتُ النَّاسَ تَصَدَّعُوا عَنْهُ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا قَالُوا الْعَاصِ بْنُ وَائِلٍ

-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle dedi: Umer ibnu'l-Hattâb müslümân olduğu zaman insanlar onun evinin yanında toplandılar ve:
— Umer kendi dîninden başka bir dîne döndü, dediler.Ben o sırada bir oğlan çocuğu olarak evimin damı üzerine çıkmıştım. Derken üzerinde has ipekten bir kaftan bulunan bir adam çıka-geldi ve:
— Umer kendi dîninden başka dîne dönmüştür. Bu toplanma ne oluyor? Hâlbuki ben Umer'in (herhangi bir kimsenin zulmetmesinden) koruyucusuyum, dedi. (Onun bu sözlerine kimse i'tirâz etmedi.) îbn Umer dedi ki: Onun bu sözü üzerine insanlar dağılıp gittiler. Ben babama:
— Bu adam kimdir? diye sordum. Babam (ve beraberindekiler):
— Âs ibnu Vâiî'dir, dediler

3866 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ أَنَّ سَالِمًا حَدَّثَهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ مَا سَمِعْتُ عُمَرَ لِشَيْءٍ قَطُّ يَقُولُ إِنِّي لَأَظُنُّهُ كَذَا إِلَّا كَانَ كَمَا يَظُنُّ بَيْنَمَا عُمَرُ جَالِسٌ إِذْ مَرَّ بِهِ رَجُلٌ جَمِيلٌ فَقَالَ لَقَدْ أَخْطَأَ ظَنِّي أَوْ إِنَّ هَذَا عَلَى دِينِهِ فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَوْ لَقَدْ كَانَ كَاهِنَهُمْ عَلَيَّ الرَّجُلَ فَدُعِيَ لَهُ فَقَالَ لَهُ ذَلِكَ فَقَالَ مَا رَأَيْتُ كَالْيَوْمِ اسْتُقْبِلَ بِهِ رَجُلٌ مُسْلِمٌ قَالَ فَإِنِّي أَعْزِمُ عَلَيْكَ إِلَّا مَا أَخْبَرْتَنِي قَالَ كُنْتُ كَاهِنَهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ قَالَ فَمَا أَعْجَبُ مَا جَاءَتْكَ بِهِ جِنِّيَّتُكَ قَالَ بَيْنَمَا أَنَا يَوْمًا فِي السُّوقِ جَاءَتْنِي أَعْرِفُ فِيهَا

الْفَزَعَ فَقَالَتْ أَلَمْ تَرَ الْجِنَّ وَإِبْلَاسَهَا وَيَأْسَهَا مِنْ بَعْدِ إِنْكَاسِهَا وَلُحُوقَهَا بِالْقِلَاصِ وَأَحْلَاسِهَا قَالَ عُمَرُ صَدَقَ بَيْنَمَا أَنَا نَائِمٌ عِنْدَ آلِهَتِهِمْ إِذْ جَاءَ رَجُلٌ بِعِجْلٍ فَذَبَحَهُ فَصَرَخَ بِهِ صَارِخٌ لَمْ أَسْمَعْ صَارِخًا قَطُّ أَشَدَّ صَوْتًا مِنْهُ يَقُولُ يَا جَلِيحْ أَمْرٌ نَجِيحْ رَجُلٌ فَصِيحْ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَوَثَبَ الْقَوْمُ قُلْتُ لَا أَبْرَحُ حَتَّى أَعْلَمَ مَا وَرَاءَ هَذَا ثُمَّ نَادَى يَا جَلِيحْ أَمْرٌ نَجِيحْ رَجُلٌ فَصِيحْ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَقُمْتُ فَمَا نَشِبْنَا أَنْ قِيلَ هَذَا نَبِيٌّ

-...Abdullah ibn Umer şöyle demiştir: Ben Umer'in birşey için "Ben onun şöyle olacağını zannediyorum" deyip de onun zannettiği gibi olmayan bir söz söylediğini işitmedim. Bir gün Umer otururken yanına güzel bir adam uğradı. Umer:
— Zannım (bu adamın Câhiliyette müslümân olduğu hakkında) tereddüd edip yanılmıştır, dedi.Yâhud:
— Bu adam (yânî Sevâd ibn Kaarib) Câhiliyet'teki dîni üzere devam etmektedir. Yâhud:
— Bu adam Câhiliyet'te kavminin kâhini olmuştur, onu bana getirin, dedi. O adam Umer için çağrıldı. Gelince Umer, onun yokluğunda söylediği tereddüdü ona zikretti. Sevâd da:
— Ben bugünkü gibi bir gün görmedim. Çünkü bu gün içinde müslümân bir adam karşılandı, dedi.Umer de ona:
— Ben sana and veriyorum ki, sen benim istediğim şeyleri muhakkak bana haber vereceksin, dedi. Sevâd:
— Ben Câhiliyet devrinde onların kâhini (yânî gaybden haber verici kişisi) idim, dedi. Umer ona:
— Dişi cinnin sana getirdiği gayb haberlerinden en hayret vericisi nedir? diye sordu. Sevâd:
— Ben bir gün çarşıda bulunduğum sırada bana dişi cinn geldi ki, ben ondaki korkuyu biliyorum:Cinn bana: Sen cinni ve onun korkusunu ve başı üzerine devrilmesinden (yânî kulak hırsızlığından men' olunmasından) sonraki ümîdsizliğini ve sırtlarına ince çullar konulmuş genç develerle yetişilip yakalanmasını görmedin mi? dedi Umer şöyle dedi: Sevâd ibn Kaarib doğru söyledi. Ben bir gün müşriklerin putları yanında bulunduğum sırada bir adam bir buzağı getirdi de onu boğazladı. Bu esnada bir bağına öyle bir sayha attı ki, ben ondan daha şiddetli sesi olan hiçbir bağına işitmedim; şöyle diyordu: Yâ Celîh (ey düşmanlığını açığa vuran kimse)! Zafer bulmuş bir iş, fasîh konuşan bir adam. Lâ ilahe illâ ente = Senden başka hiçbir ilâh yoktur diyor, diye bağırıyordu. Oradaki topluluk, o kimseye doğru kalktılar. (Umer ibn Hattâb dedi ki:) Ben bunu görünce kendi kendime: Ben bunun arkasında ne olduğunu öğreninceye kadar buradan ayrılmam, dedim. Sonra o zât yine: Yâ Celîh! Emrun necîh, raculun fasîh = Başanya ulaşmış bir iş, fasîh konuşan bir adam Lâ ilahe ittellah = Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur diyor! diye nida etti. Ben orada dikildim. Çok beklemedik ki: Bu Peygamber'dir (meydana çıkmıştır),denildi

---

3867 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا قَيْسٌ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ زَيْدٍ يَقُولُ لِلْقَوْمِ لَوْ رَأَيْتُنِي مُوثِقِي عُمَرُ عَلَى الْإِسْلَامِ أَنَا وَأُخْتُهُ وَمَا أَسْلَمَ وَلَوْ أَنَّ أُحُدًا انْقَضَّ لِمَا صَنَعْتُمْ بِعُثْمَانَ لَكَانَ مَحْقُوقًا أَنْ يَنْقَضَّ

-...Kays ibn Ebî Hazım şöyle demiştir:Ben Saîd ibn Zeyd' den işittim, bir topluluğa hitaben şöyle diyordu: Ben kendimi öyle bir hâlde görmüşümdür ki, Umer müslümân olmadan önce ben ve zevcem olan kızkardeşi Fâtıma bintu'l-Hattâb İslâm'a girdiğimiz için hakaaret ve baskı yaparak beni İslâm üzerine sebatla bağlayan Umer olmuştur. Eğer sizin Usmân'a yaptığınız katil işinden dolayı Uhud Dağı yerinden gitseydi, elbette yerinden gitmesi vâcib olmuş olurdu

---

بَاب انْشِقَاقُ الْقَمَرِ

3868 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أَهْلَ مَكَّةَ سَأَلُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُرِيَهُمْ آيَةً فَأَرَاهُمْ الْقَمَرَ شِقَّتَيْنِ حَتَّى رَأَوْا حِرَاءً بَيْنَهُمَا

Ay'ın İkiye Bölünmesi Babı

-..Saîd ibn Ebî Arûbe,Katâde'den; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten şöyle tahdîs etti: Mekke ahâlîsi Rasûlullah'tan kendilerine bir âyet (bir mu'cize) göstermesini istediler. O da onlara Ay'ı iki bölük gösterdi, hattâ Mekkeliler Hıra Dağı'nı o iki bölük arasında gördüler.

3869 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ انْشَقَّ الْقَمَرُ وَنَحْنُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِنًى فَقَالَ اشْهَدُوا وَذَهَبَتْ فِرْقَةٌ نَحْوَ الْجَبَلِ وَقَالَ أَبُو الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ انْشَقَّ بِمَكَّةَ وَتَابَعَهُ مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ

-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Biz Mini'da Peygamber(S)'in beraberinde iken Ay ikiye böründü de Peygamber (S): "Şâhid olunuz!" buyurdu. Ve Ay'dan bir parça Hıra Dağı tarafına gitti. Ebu'd-Duhâ Müslim ibn Subayh da Mesrûk'tan; o da Abdullah ibn Mes'ûd'dan: Ay Mekke'de ikiye böründü, diye söylemiştir. Bu hadîsi Ebû Ma'mer'den rivayette îbrâhîm en-Nahaî'ye Mu-hammed ibn Müslim de İbn Ebî Necîh'ten; o da Mucâhid ibn Cebr'-den; o da Ebû Ma'mer'den; o da Abdullah ibn Mes'ûd'dan senediyle rivayet etmekte mutâbaat etmiştir.

3870 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ مُضَرَ قَالَ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ عِرَاكِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ الْقَمَرَ انْشَقَّ عَلَى زَمَانِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Abdullah ibn Abbâs(R)'tan: Rasûlullah (S) zamanında Ay ikiye ayrıldı, diye tahdîs etmiştir.

3871 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ انْشَقَّ الْقَمَرُ

-...îbrâhîm en-Nahaî, Ebû Ma'mer'den tahdîs etti ki, Abdullah ibn Mes'ûd (R): Ay ikiye yarıldı, demiştir

---

بَاب هِجْرَةِ الْحَبَشَةِ وَقَالَتْ عَائِشَةُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُرِيتُ دَارَ هِجْرَتِكُمْ ذَاتَ نَخْلٍ بَيْنَ لَابَتَيْنِ فَهَاجَرَ مَنْ هَاجَرَ قِبَلَ الْمَدِينَةِ وَرَجَعَ عَامَّةُ مَنْ كَانَ هَاجَرَ بِأَرْضِ الْحَبَشَةِ إِلَى الْمَدِينَةِ فِيهِ عَنْ أَبِي مُوسَى وَأَسْمَاءَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3872 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنَا عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَدِيِّ بْنِ الْخِيَارِ أَخْبَرَهُ أَنَّ الْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْأَسْوَدِ بْنِ عَبْدِ يَغُوثَ قَالَا لَهُ مَا يَمْنَعُكَ أَنْ تُكَلِّمَ خَالَكَ عُثْمَانَ فِي أَخِيهِ الْوَلِيدِ بْنِ عُقْبَةَ وَكَانَ أَكْثَرَ النَّاسُ فِيمَا فَعَلَ بِهِ قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ فَانْتَصَبْتُ لِعُثْمَانَ حِينَ خَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّ لِي إِلَيْكَ حَاجَةً وَهِيَ نَصِيحَةٌ فَقَالَ أَيُّهَا الْمَرْءُ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ فَانْصَرَفْتُ فَلَمَّا قَضَيْتُ الصَّلَاةَ جَلَسْتُ إِلَى الْمِسْوَرِ وَإِلَى ابْنِ عَبْدِ يَغُوثَ فَحَدَّثْتُهُمَا بِالَّذِي قُلْتُ لِعُثْمَانَ وَقَالَ لِي فَقَالَا قَدْ قَضَيْتَ الَّذِي كَانَ عَلَيْكَ فَبَيْنَمَا أَنَا جَالِسٌ مَعَهُمَا إِذْ جَاءَنِي رَسُولُ عُثْمَانَ فَقَالَا لِي قَدْ ابْتَلَاكَ اللَّهُ فَانْطَلَقْتُ حَتَّى دَخَلْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَا نَصِيحَتُكَ الَّتِي ذَكَرْتَ آنِفًا قَالَ فَتَشَهَّدْتُ ثُمَّ قُلْتُ إِنَّ اللَّهَ بَعَثَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنْزَلَ عَلَيْهِ الْكِتَابَ وَكُنْتَ مِمَّنْ اسْتَجَابَ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَآمَنْتَ بِهِ وَهَاجَرْتَ الْهِجْرَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ وَصَحِبْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَأَيْتَ هَدْيَهُ وَقَدْ أَكْثَرَ النَّاسُ فِي شَأْنِ الْوَلِيدِ بْنِ عُقْبَةَ فَحَقٌّ عَلَيْكَ أَنْ تُقِيمَ عَلَيْهِ الْحَدَّ فَقَالَ لِي يَا ابْنَ أَخِي آدْرَكْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قُلْتُ لَا وَلَكِنْ قَدْ خَلَصَ إِلَيَّ مِنْ عِلْمِهِ مَا خَلَصَ إِلَى الْعَذْرَاءِ فِي سِتْرِهَا قَالَ فَتَشَهَّدَ عُثْمَانُ فَقَالَ

إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحَقِّ وَأَنْزَلَ عَلَيْهِ الْكِتَابَ وَكُنْتَ مِمَّنْ اسْتَجَابَ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَآمَنْتَ بِمَا بُعِثَ بِهِ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهَاجَرْتَ الْهِجْرَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ كَمَا قُلْتَ وَصَحِبْتُ رَسُولَ اللَّهِ وَبَايَعْتُهُ وَاللَّهِ مَا عَصَيْتُهُ وَلَا غَشَشْتُهُ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ ثُمَّ اسْتَخْلَفَ اللَّهُ أَبَا بَكْرٍ فَوَاللَّهِ مَا عَصَيْتُهُ وَلَا غَشَشْتُهُ ثُمَّ اسْتُخْلِفَ عُمَرُ فَوَاللَّهِ مَا عَصَيْتُهُ وَلَا غَشَشْتُهُ ثُمَّ اسْتُخْلِفْتُ أَفَلَيْسَ لِي عَلَيْكُمْ مِثْلُ الَّذِي كَانَ لَهُمْ عَلَيَّ قَالَ بَلَى قَالَ فَمَا هَذِهِ الْأَحَادِيثُ الَّتِي تَبْلُغُنِي عَنْكُمْ فَأَمَّا مَا ذَكَرْتَ مِنْ شَأْنِ الْوَلِيدِ بْنِ عُقْبَةَ فَسَنَأْخُذُ فِيهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِالْحَقِّ قَالَ فَجَلَدَ الْوَلِيدَ أَرْبَعِينَ جَلْدَةً وَأَمَرَ عَلِيًّا أَنْ يَجْلِدَهُ وَكَانَ هُوَ يَجْلِدُهُ وَقَالَ يُونُسُ وَابْنُ أَخِي الزُّهْرِيِّ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَفَلَيْسَ لِي عَلَيْكُمْ مِنْ الْحَقِّ مِثْلُ الَّذِي كَانَ لَهُمْ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ { بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ } مَا ابْتُلِيتُمْ بِهِ مِنْ شِدَّةٍ وَفِي مَوْضِعٍ { الْبَلَاءُ } الِابْتِلَاءُ وَالتَّمْحِيصُ مَنْ بَلَوْتُهُ وَمَحَّصْتُهُ أَيْ اسْتَخْرَجْتُ مَا عِنْدَهُ يَبْلُو يَخْتَبِرُ { مُبْتَلِيكُمْ } مُخْتَبِرُكُمْ وَأَمَّا قَوْلُهُ بَلَاءٌ عَظِيمٌ النِّعَمُ وَهِيَ مِنْ أَبْلَيْتُهُ وَتِلْكَ مِنْ ابْتَلَيْتُهُ

Habeşistan'a Hicret Bâbı: Ve Aişe şöyle demiştir: Peygamber (S):"Hicret edeceğiniz yurt, iki kara taşlık saha arasında hurmalıkları bulunan bir mıntıka, bir şehir olduğu bana gösterildi" buyurdu. Bunun üzerine müslümânlardan Medine yönüne hicret edenler hicret ettiler. Daha evvel Habeşistan'a hicret etmiş olanların hepsi de bilâhare Medine'ye döndüler. Bu bâbda Ebû Musa'nın ve Esma bintu Umeys'in Peygamber'den rivayet ettikleri hadîsler vardır.
-...Bize Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrf den haber verdi: Bize Urve ıhnu'z-Zubeyr tahdîs etti. Ona da Ubeydullah ibn Adiyy ibni'l-Hıyâr şöyle haber vermiştir: Mısver ibn Mahrame ile Abdur-rahmân ibnu'l-Esved ibn Abdi Yeğûs, Ubeydullah ibn Adiyy ibni'I-Hıyâr'a hitaben:
— Seni dayın Usmân ibn Affân'la, onun ana bir kardeşi olan el-Velîd ibn Ukbe hakkında konuşmandan ne men' ediyor? İnsanlar Usmân'm el-Velîd'e yaptığı işler hakkında çok söz etmişlerdir,dediler. Ubeydullah ibn Adiyy dedi ki: Ben bu söz üzerine, Usmân namaza çıktığı zaman Usmân'la konuşmak için yolunda dikilip durdum. Tam geçerken ona:
— Benim sana bir hacetim var, bu sana bir nasihattir, dedim. Usmân:
— Ey insan, ben senden Allah'a sığınırım! dedi. Ben de kendisinden ayrıldım. Namazı kıldığım zaman Mısver ile İbn Adiyy ibn Yeğûs'un yanına gidip oturdum ve onlara Usmân'a söylediğimi ve onun bana dediğini söyledim. Onlar bana:
— Sen üzerinde olan vazifeyi yerine getirmiş oldun, dediler. Ben onların beraberinde oturduğum sırada, birden Usmân'ın elçisi geldi ve bana:
— Allah seni imtihan etmiştir, dedi. Ben yürüdüm, nihayet Usmân'm huzuruna girdim. Usmân:
— Biraz önce zikretmiş olduğun o nasihatin nedir? dedi. Râvî dedi ki: Ben şehâdet kelimelerini söyledim, sonra da şunları söyledim:
— Şübhesiz Allah, Muhammed'i peygamber göndermiş ve O'na Kitâb'ı indirmiştir. Sen de Allah'a ve Rasûlü'ne icabet eden kimselerden oldun. Rasûlullah'la beraber bulunup O'na sâhib oldun, O'nun yolunu ve sîretini gördün. Şimdi insanlar şu el-Velîd ibn Ukbe'nin durumu hakkında (şarâb içmesi ye kötü sîreti sebebiyle) tenkîd sözlerini çoğaltmışlardır. Artık öna dînî cezayı uygulaman senin üzerine bir hakk olmuştur, dedim. Usmân bana Arab âdeti üzere:
— Ey kardeşim oğlu! Sen Rasûlullah'a eriştin mi? dedi. Râvî dedi ki: Ben:
— Hayır, O'na akl ederek erişmedim. Velâkin hiç kimseye gizli olmayan O'nun ilmi, perdesi arkasındaki bakire kıza nasıl ulaştıysa, bana da öylece ulaşmıştır, dedim. Râvî dedi ki: Bu sözün üzerine Usmân şehâdet kelimelerini tekrar etti ve şunları söyledi:
— ŞübhesizAHah, Muhammed'i hakk ile peygamber göndermiş ve O'na Kitâb'ı indirmiştir. Ben de Allah'a ve Rasûlü'ne icabet edenlerden olmuş ve Muhammed'in gönderilmiş olduğu şeylere îmân etmişimdir. Senin de dediğin gibi, ben Habeşistan'a yapılan ilk iki hicrete gidip muhacir olmuşumdur. Rasûlullah'la beraber bulunup O'na sahib olmuş ve O'nunla bey'at etmişimdir. Allah'a yemîn ederim ki, ben, Allah O'nu vefat ettirinceye kadar O'na hiç âsî olmamış ve al-datmamışımdır. Sonra Allah, Ebû Bekr'i halîfe yapt?. Yine Allah'a yemîn ederim ki, ben, Ebû Bekr'e de ne isyan, ne de aldatma yaptım. Sonra Umer halîfe seçildi. Yine Allah'a yemîn ederim ki, ben, Ebû Bekr'e de ne isyan, ne de aldatma yaptım. Sonra Umer halîfe seçildi. Yine Allah'a yeminle söylüyorum ki, ben Umer'e de ne isyan, ne de aldatma yaptım. Sonra ben halîfe yapıldım. Şu hâlde benim sizler üzerinde, onların benim üzerimde bulunan tasarruf

haklarının benzeri yok mudur? dedi. Râvî Ubeydullah:
— Evet vardır, dedi. Usmân:
— Öyleyse (şu Velîd'den dînî cezayı geri bırakmam sebebiyle) sizden bana ulaşan bunca sözler nedir? Şu Velîd ibn Ukbe hakkında zikrettiğin şeye gelince: İnşâallah biz onun hakkında haklı karârı alacağız, dedi. Ubeydullah dedi ki: Usmân, el-Velîd'e kırk deynek cezası vurdu. Alî'ye ona deynek cezası vurmasını emretti de Alî, Velîd'e deynek vuruyor idi. Râvî Yûnus ibn Yezîd ve ez-Zuhrî'nin kardeşi oğlu, ez-Zuhrf den: "Benim sizin üzerinizde, benden önceki halîfeler için mevcûd olanın benzeri tasarruf hakkım yok mudur?'* şeklinde.söylemişlerdir

---

3873 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ وَأُمَّ سَلَمَةَ ذَكَرَتَا كَنِيسَةً رَأَيْنَهَا بِالْحَبَشَةِ فِيهَا تَصَاوِيرُ فَذَكَرَتَا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ أُولَئِكَ إِذَا كَانَ فِيهِمْ الرَّجُلُ الصَّالِحُ فَمَاتَ بَنَوْا عَلَى قَبْرِهِ مَسْجِدًا وَصَوَّرُوا فِيهِ تِيكَ الصُّوَرَ أُولَئِكَ شِرَارُ الْخَلْقِ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

-.... Hişâm şöyle demiştir: Bana babam Urve ibnu'z-Zubeyr, Âişe(R)'den tahdîs etti (o, şöyle demiştir): Ümmü Habîbe ile Ümmü Seleme Habeşistan'da gördükleri ve içinde tasvîrler bulunan bir kilise zikrettiler. Sonra bunu Peygamber'e de söylediler. Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Onlar içlerinde iyi bir kimse çıkıp da vefat ettiğinde onun kabri üzerine bir mescid bina ederler ve onun içine de bu suretleri yaparlardı. İşte onlar kıyamet gününde Allah katında mahlûkaa-tın en senlileridirler''

3874 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سَعِيدٍ السَّعِيدِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أُمِّ خَالِدٍ بِنْتِ خَالِدٍ قَالَتْ قَدِمْتُ مِنْ أَرْضِ الْحَبَشَةِ وَأَنَا جُوَيْرِيَةٌ فَكَسَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَمِيصَةً لَهَا أَعْلَامٌ فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْسَحُ الْأَعْلَامَ بِيَدِهِ وَيَقُولُ سَنَاهْ سَنَاهْ قَالَ الْحُمَيْدِيُّ يَعْنِي حَسَنٌ حَسَنٌ

-...Hâlid ibn Saîd kızı Ümmü Hâlid (R) şöyle demiştir:Ben Habeş toprağından küçük bir kız çocuğu hâlinde geldim. Rasû-lullah bana yünden siyah bir elbise giydirdi. Bu elbisenin üstünde damgalar vardı. Rasûlullah (S) eliyle o damgalara dokunmaya ve "Senâh senâh" demeye başladı. Hadîsin râvîsi Humeydî: Rasûlullah, bu elbise "Güzel güzel" demeyi kasdediyor, demiştir

---

3875 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نُسَلِّمُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُصَلِّي فَيَرُدُّ عَلَيْنَا فَلَمَّا رَجَعْنَا مِنْ عِنْدِ النَّجَاشِيِّ سَلَّمْنَا عَلَيْهِ فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيْنَا فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا كُنَّا نُسَلِّمُ عَلَيْكَ فَتَرُدُّ عَلَيْنَا قَالَ إِنَّ فِي الصَّلَاةِ شُغْلًا فَقُلْتُ لِإِبْرَاهِيمَ كَيْفَ تَصْنَعُ أَنْتَ قَالَ أَرُدُّ فِي نَفْسِي

-... Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Biz Habeşistan'a hicret etmezden once Peygamber (S) namaz kılarken O'na selâm verirdik, O da selâmımızı alıp bize karşılık verirdi. Necâşî'nin yanından Medine'ye döndüğümüzde, yine namaz kılarken kendisine selâm verdik. Bu sefer bizim selâmımıza karşılık vermedi. Bunun üzerine biz:
— Yâ Rasûlallah! Siz namazda iken biz vaktiyle selâm verirdik de siz selâmımızı alır, karşılık verirdiniz (şimdi karşılık vermediniz), dedik. Rasûlullah (S):
— "Şübhesiz namazda (Allah ile) meşgul olmak vazifesi vardır" buyurdu. Râvî Süleyman el-A'meş dedi ki: Ben İbrâhîm en-Nahaî'ye:
— Sana namaz kılarken selâm verilirse nasıl yaparsın? diye sordum. İbrâhîm:
— Gönlümden karşılık veririm, dedi

3876 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا بُرَيْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بَلَغَنَا مَخْرَجُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ بِالْيَمَنِ فَرَكِبْنَا سَفِينَةً فَأَلْقَتْنَا سَفِينَتُنَا إِلَى النَّجَاشِيِّ بِالْحَبَشَةِ فَوَافَقْنَا جَعْفَرَ بْنَ أَبِي طَالِبٍ فَأَقَمْنَا مَعَهُ حَتَّى قَدِمْنَا فَوَافَقْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ افْتَتَحَ خَيْبَرَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَكُمْ أَنْتُمْ يَا أَهْلَ السَّفِينَةِ هِجْرَتَانِ

-...Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R) şöyle demiştir: Biz Eş'arîler Yemen'de iken Muhammed'in peygamber gönderildiği ve Medine'ye hicret ettiği haberi bize ulaştı. Biz de (Eş'arîler'den elliüç kişi ile) bir gemiye bindik. Fakat (havanın muhalefetiyle) gemimiz bizi Habeşe hükümdarı Necâşî'nin memleketi sahiline bıraktı. Orada Ca'fer ibn Ebî Tâ-lib'le buluştuk. Bir müddet onunla beraber Habeşistan'da kaldık.Nihayet hepimiz yola çıktık ve Medîne'ye geldik. Peygamber'e Hay-ber'i fethettiği sırada kavuştuk. Peygamber (S): "Ey gemi yoldaşları, sizin için iki hicret sevabı vardır" buyurdu

---

بَاب مَوْتُ النَّجَاشِيِّ

3877 - حَدَّثَنَا أَبُو الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ مَاتَ النَّجَاشِيُّ مَاتَ الْيَوْمَ رَجُلٌ صَالِحٌ فَقُومُوا فَصَلُّوا عَلَى أَخِيكُمْ أَصْحَمَةَ

Habeş Hükümdarı Necâşî'nin Ölümü Babı

-...Câbir (R) şöyle demiştir: Necâşî vefat ettiği zaman Peygamber (S): "Bugün sâlih bir kişi ölmüştür. Kalkınız da kardeşiniz As-hame'ye cenaze namazı kılınız" buyurdu

---

3878 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ أَنَّ عَطَاءً حَدَّثَهُمْ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى عَلَى أَصْحَمَةَ النَّجَاشِيِّ فَصَفَّنَا وَرَاءَهُ فَكُنْتُ فِي الصَّفِّ الثَّانِي أَوْ الثَّالِثِ

-...Câbir ibn Abdillah(R)'tan (o şöyle demiştir): Peygamber (S) Necâşî üzerine cenaze namazı kıldı, bizi de kendi arkasında saff yaptı. Ben ikinci yâhud üçüncü saffta idim.

3879 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ عَنْ سَلِيمِ بْنِ حَيَّانَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مِينَاءَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى عَلَى أَصْحَمَةَ النَّجَاشِيِّ فَكَبَّرَ عَلَيْهِ أَرْبَعًا تَابَعَهُ عَبْدُ الصَّمَدِ

-...Bize Saîd İbnü Mînâ tahdîs etti ki, Câbir ibn Abdillah (R): Peygamber (S) Habeş Hükümdarı Necâşî Ashame üzerine cenaze namazı kıldı da dört tekbîr aldı, demiştir. Abdussamed, Yezîd ibn Harun'a mutâbaat etmiştir.

3880 - حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَابْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْبَرَهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَعَى لَهُمْ النَّجَاشِيَّ صَاحِبَ الْحَبَشَةِ فِي الْيَوْمِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ وَقَالَ اسْتَغْفِرُوا لِأَخِيكُمْ

-....İbn Şihâb şöyle demiştir: BanaEbû Seleme ibnu Abdirrahmân ile Saîd ibnu'l-Müseyyeb tahdîs ettiler ki, onlara da Ebû Hureyre (R) şöyle haber vermiştir: RasûIuUah (S) Habeşler'in sahibi olan Necâşî'nin ölümünü sahâbîlere, Necâşî'nin öldüğü gün içinde haber vermiş ve: "Kardeşiniz için Allah'tan mağfiret isteyin" buyurmuştur.

3881 - وَعَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْبَرَهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَفَّ بِهِمْ فِي الْمُصَلَّى فَصَلَّى عَلَيْهِ وَكَبَّرَ أَرْبَعًا

Yine Salih'ten İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Saîd ibnu'l-Müseyyeb: Ebû Hureyre(R)'nin, Rasülullah'ın kendilerine musallada saff yaptırıp Necâşî üzerine namaz kıldığını ve dört tekbîr aldığını haber vermiştir

---

بَاب تَقَاسُمُ الْمُشْرِكِينَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

3882 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ أَرَادَ حُنَيْنًا مَنْزِلُنَا غَدًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِخَيْفِ بَنِي كِنَانَةَ حَيْثُ تَقَاسَمُوا عَلَى الْكُفْرِ

Kureyş Müşriklerinin Peygamber (S) Aleyhine Ahidleşmeleri Babı

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Huneyn gazvesine gitmek istediği zaman:İnşâallah yarın konak yerimiz Kinâne oğulları yurdu olacaktır. Orada Kureyş ile Kinâne oğullan küfr üzerine ahidleşmişlerdi" buyurdu

---

بَاب قِصَّةِ أَبِي طَالِبٍ

3883 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَغْنَيْتَ عَنْ عَمِّكَ فَإِنَّهُ كَانَ يَحُوطُكَ وَيَغْضَبُ لَكَ قَالَ هُوَ فِي ضَحْضَاحٍ مِنْ نَارٍ وَلَوْلَا أَنَا لَكَانَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنْ النَّارِ

Ebû Tâlib Kıssası Babı

-.... el-Abbâs ibnu Abdilmuttalib (R) Peygamber'e:

— Seni amcan(Ebû Tâlib hakkında şefaat etmek)dan ne alıkoydu? Allah'a yemîn ederim ki, o seni her zaman saldırılardan korurdu ve senin için düşmanlarına karşı öfkelenirdi, dedi. Peygamber (S) Abbâs'a:

— "Ebû Tâlib şimdi topuklarına kadar -dibi yakın- ateşten bir çukur içindedir. Eğer benim şefaatim olmasaydı muhakkak o cehennemin en derin çukurunda bulunurdu" buyurdu

---

3884 - حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ أَبَا طَالِبٍ لَمَّا حَضَرَتْهُ الْوَفَاةُ دَخَلَ عَلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ أَبُو جَهْلٍ فَقَالَ أَيْ عَمِّ قُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ كَلِمَةً أُحَاجُّ لَكَ بِهَا عِنْدَ اللَّهِ فَقَالَ أَبُو جَهْلٍ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أُمَيَّةَ يَا أَبَا طَالِبٍ تَرْغَبُ عَنْ مِلَّةِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَلَمْ يَزَالَا يُكَلِّمَانِهِ حَتَّى قَالَ آخِرَ شَيْءٍ كَلَّمَهُمْ بِهِ عَلَى مِلَّةِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ مَا لَمْ أُنْهَ عَنْهُ فَنَزَلَتْ { مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَى مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ } وَنَزَلَتْ { إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ }

-...Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den; o da Saîd ibnu'l- Müseyyeb'den haber verdi ki, babası Müseyyeb ibn Hazen (R) şöyle demiştir: Ebû Tâlib'e ölüm alâmetleri geldiği zaman, Peygamber (S) onun yanına girdi. Ebû Tâlib'in yanında Ebû Cehl (ve Abdullah ibn Ebî Umeyye) bulunuyordu. Peygamber:
— "Ey amca! Lâ ilahe ille 'ilah kelimesini söyle ki, ben Allah 'm yanında bununla senin lehine hüccet getirip şefaat edeyim" dedi. Ebû Cehl ile Abdullah ibnu Ebî Umeyye:
— Yâ Ebâ Tâlib! Abdulmuttalib milletinden yüz mü çeviriyorsun? dediler. (Peygamber tevhîd kelimesini arza devam ettikçe) onlar da o sözlerini söylemekte devam ediyorlardı. Nihayet Ebû Talîb'in bunlara söylediği son söz:
— Ben, Abdulmuttalib milleti üzereyim, demek oldu. Bunun üzerine Peygamber:
— "Ben Allah tarafından nehyolunmadığım müddetçe senin için muhakkak mağfiret isteyeceğim "dedi. Bunun üzerine de şu âyetler inmiştir: "Müşriklerin o çılgın ateşin yârânı (cehennemlik) oldukları muhakkak meydana çıktıktan sonra, artık onların lehine, velev hısım olsunlar, ne Peygamber'in, ne de mü'min olanların istiğfar etmeleri doğru değildir" (et-Tevbe: 113) "Hakikat sen, her sevdiğini hidâyete erdiremezsin. Fakat Allah tır ki, kimi diterse ona hidâyet verir ve O, hidâyete erecekleri daha iyi bilendir" (el-Kasas: 56).

3885 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا ابْنُ الْهَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَبَّابٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذُكِرَ عِنْدَهُ عَمُّهُ فَقَالَ لَعَلَّهُ تَنْفَعُهُ شَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُجْعَلُ فِي ضَحْضَاحٍ مِنْ النَّارِ يَبْلُغُ كَعْبَيْهِ يَغْلِي مِنْهُ دِمَاغُهُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ وَالدَّرَاوَرْدِيُّ عَنْ يَزِيدَ بِهَذَا وَقَالَ تَغْلِي مِنْهُ أُمُّ دِمَاغِهِ

-...Ebû Saîd el-Hudrî (R) Peygamber'in yanında amcası Ebû Tâlib(in iyilikleri) zikredildiği sırada, Peygamber'in şöyle buyurduğunu işitmiştir: "Umarım ki benim şefaatim, kıyamet gününde amcama fayda verecektir. Şefaatimle amcam topuklarına çıkabilen ateşten bir çukura konulacak, oradan beyni kaynayacaktır".**-** Bize İbrahim ibn Hamza tahdîs etti: Bize tbnu Ebî Hazım ile ed-Derâverdî, Yezîd ibn Hâd'den bu hadîsi tahdîs etti ve: "Oradan dimağının aslı kaynar" buyurdu, demiştir.

بَاب حَدِيثِ الْإِسْرَاءِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنْ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى }

3886 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَمَّا كَذَّبَتْنِي قُرَيْشٌ قُمْتُ فِي الْحِجْرِ فَجَلَا اللَّهُ لِي بَيْتَ الْمَقْدِسِ فَطَفِقْتُ أُخْبِرُهُمْ عَنْ آيَاتِهِ وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَيْهِ

El-İsrâ Hadîsi Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: "Kulunu bir gece Mescidi Harâm'dan Mescidi Aksâ'ya kadar götüren (Allah, her türlü eksiklikten) münezzehtir"" (ei-isrâ: o.
-...Ebû Seleme Abdurrahmân şöyle demiştir: Ben Câbir ibn Abdil!ah(R)'tan işittim; o da Rasûlullah(S)'tan şöyle buyururken işitmiştir: "(Mescidi Aksâ'ya sefer ettiğimi söylediğimde) Kureyş beni yalanlayınca, Mescidi Harâm'a gidip Hıcr'da ayakta durdum. Müteakiben Allah bana, Beytu'l- Makdis ile gözümün arasındaki mesafeyi kaldırdı da (onların sordukları sorulan) Mescidi Aksâ'ya bakarak, onun alâmetlerinden Kureyş'e haber vermeye başladım"

بَاب الْمِعْرَاجِ

3887 - حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ صَعْصَعَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَهُمْ عَنْ لَيْلَةِ أُسْرِيَ بِهِ بَيْنَمَا أَنَا فِي الْحَطِيمِ وَرُبَّمَا قَالَ فِي الْحِجْرِ مُضْطَجِعًا إِذْ أَتَانِي آتٍ فَقَدَّ قَالَ

وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ فَشَقَّ مَا بَيْنَ هَذِهِ إِلَى هَذِهِ فَقُلْتُ لِلْجَارُودِ وَهُوَ إِلَى جَنْبِي مَا يَعْنِي بِهِ قَالَ مِنْ ثُغْرَةِ نَحْرِهِ إِلَى شِعْرَتِهِ وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ مِنْ قَصِّهِ إِلَى شِعْرَتِهِ فَاسْتَخْرَجَ قَلْبِي ثُمَّ أُتِيتُ بِطَسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ مَمْلُوءَةٍ إِيمَانًا فَغُسِلَ قَلْبِي ثُمَّ حُشِيَ ثُمَّ أُعِيدَ ثُمَّ أُتِيتُ بِدَابَّةٍ دُونَ الْبَغْلِ وَفَوْقَ الْحِمَارِ أَبْيَضَ فَقَالَ لَهُ الْجَارُودُ هُوَ الْبُرَاقُ يَا أَبَا حَمْزَةَ قَالَ أَنَسٌ نَعَمْ يَضَعُ خَطْوَهُ عِنْدَ أَقْصَى طَرْفِهِ فَحُمِلْتُ عَلَيْهِ فَانْطَلَقَ بِي جِبْرِيلُ حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الدُّنْيَا فَاسْتَفْتَحَ فَقِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَفَتَحَ فَلَمَّا خَلَصْتُ فَإِذَا فِيهَا آدَمُ فَقَالَ هَذَا أَبُوكَ آدَمُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ السَّلَامَ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالِابْنِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ ثُمَّ صَعِدَ بِي حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الثَّانِيَةَ فَاسْتَفْتَحَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَفَتَحَ فَلَمَّا خَلَصْتُ إِذَا يَحْيَى وَعِيسَى وَهُمَا ابْنَا الْخَالَةِ قَالَ هَذَا يَحْيَى وَعِيسَى فَسَلِّمْ عَلَيْهِمَا فَسَلَّمْتُ فَرَدَّا ثُمَّ قَالَا مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ ثُمَّ صَعِدَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الثَّالِثَةِ فَاسْتَفْتَحَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَفُتِحَ فَلَمَّا خَلَصْتُ إِذَا يُوسُفُ قَالَ هَذَا يُوسُفُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ ثُمَّ صَعِدَ بِي حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الرَّابِعَةَ فَاسْتَفْتَحَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ أَوَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَفُتِحَ فَلَمَّا خَلَصْتُ إِلَى إِدْرِيسَ قَالَ هَذَا إِدْرِيسُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ ثُمَّ صَعِدَ بِي حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الْخَامِسَةَ فَاسْتَفْتَحَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَلَمَّا خَلَصْتُ فَإِذَا هَارُونُ قَالَ هَذَا هَارُونُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ ثُمَّ صَعِدَ بِي حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ السَّادِسَةَ فَاسْتَفْتَحَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ مَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قَالَ مَرْحَبًا بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَلَمَّا خَلَصْتُ فَإِذَا مُوسَى قَالَ هَذَا مُوسَى فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ فَلَمَّا تَجَاوَزْتُ بَكَى قِيلَ لَهُ مَا يُبْكِيكَ قَالَ أَبْكِي لِأَنَّ غُلَامًا بُعِثَ بَعْدِي يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِهِ أَكْثَرُ مِمَّنْ يَدْخُلُهَا مِنْ أُمَّتِي ثُمَّ صَعِدَ بِي إِلَى السَّمَاءِ السَّابِعَةِ فَاسْتَفْتَحَ جِبْرِيلُ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قَالَ مَرْحَبًا بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَلَمَّا خَلَصْتُ فَإِذَا إِبْرَاهِيمُ قَالَ هَذَا أَبُوكَ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ قَالَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ السَّلَامَ قَالَ مَرْحَبًا بِالِابْنِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ ثُمَّ رُفِعَتْ إِلَيَّ سِدْرَةُ الْمُنْتَهَى فَإِذَا نَبْقُهَا مِثْلُ قِلَالِ هَجَرَ وَإِذَا وَرَقُهَا مِثْلُ آذَانِ الْفِيَلَةِ قَالَ هَذِهِ سِدْرَةُ الْمُنْتَهَى وَإِذَا أَرْبَعَةُ أَنْهَارٍ نَهْرَانِ بَاطِنَانِ وَنَهْرَانِ ظَاهِرَانِ فَقُلْتُ مَا هَذَانِ يَا جِبْرِيلُ قَالَ أَمَّا الْبَاطِنَانِ فَنَهْرَانِ فِي الْجَنَّةِ وَأَمَّا الظَّاهِرَانِ فَالنِّيلُ وَالْفُرَاتُ ثُمَّ رُفِعَ لِي الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ ثُمَّ أُتِيتُ بِإِنَاءٍ مِنْ خَمْرٍ وَإِنَاءٍ مِنْ لَبَنٍ وَإِنَاءٍ مِنْ عَسَلٍ فَأَخَذْتُ اللَّبَنَ فَقَالَ هِيَ الْفِطْرَةُ الَّتِي أَنْتَ عَلَيْهَا وَأُمَّتُكَ ثُمَّ فُرِضَتْ عَلَيَّ الصَّلَوَاتُ خَمْسِينَ صَلَاةً كُلَّ يَوْمٍ فَرَجَعْتُ فَمَرَرْتُ عَلَى مُوسَى فَقَالَ بِمَا أُمِرْتَ قَالَ أُمِرْتُ بِخَمْسِينَ صَلَاةً كُلَّ يَوْمٍ قَالَ إِنَّ أُمَّتَكَ لَا تَسْتَطِيعُ خَمْسِينَ صَلَاةً كُلَّ يَوْمٍ وَإِنِّي وَاللَّهِ قَدْ جَرَّبْتُ النَّاسَ قَبْلَكَ وَعَالَجْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَشَدَّ الْمُعَالَجَةِ فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ التَّخْفِيفَ لِأُمَّتِكَ فَرَجَعْتُ فَوَضَعَ عَنِّي عَشْرًا فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ مِثْلَهُ فَرَجَعْتُ فَوَضَعَ عَنِّي عَشْرًا فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ مِثْلَهُ فَرَجَعْتُ فَوَضَعَ عَنِّي عَشْرًا فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ مِثْلَهُ فَرَجَعْتُ فَأُمِرْتُ بِعَشْرِ صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ فَرَجَعْتُ فَقَالَ مِثْلَهُ فَرَجَعْتُ فَأُمِرْتُ بِخَمْسِ صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ بِمَ أُمِرْتَ قُلْتُ أُمِرْتُ بِخَمْسِ صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ قَالَ إِنَّ أُمَّتَكَ لَا تَسْتَطِيعُ خَمْسَ صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ وَإِنِّي قَدْ جَرَّبْتُ النَّاسَ قَبْلَكَ وَعَالَجْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَشَدَّ الْمُعَالَجَةِ فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ التَّخْفِيفَ لِأُمَّتِكَ قَالَ سَأَلْتُ رَبِّي حَتَّى اسْتَحْيَيْتُ وَلَكِنِّي أَرْضَى وَأُسَلِّمُ قَالَ فَلَمَّا جَاوَزْتُ نَادَى مُنَادٍ أَمْضَيْتُ فَرِيضَتِي وَخَفَّفْتُ عَنْ عِبَادِي

Mi'râc (Kıssası) Babı

-Bize Hudbeibnu Hâlid tahdîs etti: Bize Hemmâm ibn Yahya tahdîs etti: Bize Katâde, Enes ibn Mâlik'ten tahdîs etti ki, Mâlik ibn Sa'saa (R) şöyle demiştir: Bize Peygamber (S) İsrâ'dah, yânî yürütüldüğü geceden haber verip, biz sahâbîlerine şöyle tahdîs etti: "Ben Hatîm'deyatmış bulunduğum sırada -râvî Katâde: Belki Peygamber "el-Hıcr'da bulunduğum sırada"buyurdu, demiştir- bana gelen Cibril geldi de (göğsümü uzunlamasına) yardı. -Râvî Katâde:

Ben Enes ibn Mâlik'in "Şuradan şuraya kadar yardı" dediğini işittim. Ben yanımda bulunan Enes'in arkadaşı Cârûd'a: Enes'in "Şuradan şuraya ka, dar yardı" sözüyle maksadı nedir? diye sordum. O da bu işaret olunan yerin boğaz çukurundan kıl bittiği yere kadar yânı göğsün ön tarafı olduğunu bildirdi, demiştir. Katâde: Ben yine Enes'ten: Göğsün başından kıl bitimine kadar... derken işittim, demiştir.-
Ve kalbimi çıkardı. Sonra bana içi îmân dolu altından bir tas getirildi. Kalbim yıkandı. Sonra içine îmân dolduruldu. Sonra eski hâline iade olundu. Daha sonra bana katırdan küçük, merkebden büyük beyaz bir binit getirildi. -el-Cârûd ibnu Subre, Enes ibn Mâlik'e: O Burak mıdır yâ Ebâ Hamza? Diye sordu. Enes de: Evet, o Burak'tır; o, adımım gözünün erişebildiği yerin en sonuna atar, demiştir.- (Peygamber şöyle devam etti:) Ben onun üzerine bindirildim. Cibril de benimle yola çıktı. Nihayet dünyâ semâsına vardı. Cibril gök kapısının açılmasını istedi.
— Kimdir o? denildi. Cibril:
— Cibrîl'im, dedi.
— Beraberindeki kimdir? diye soruldu. Cibril:
— Muhammed'dir, diye cevâb verdi.
— O'na mi'râc da'veti gönderildi mi? denildi. Cibril:
— Evet gönderildi, diye tasdik etti. (Gök meleği Hâzin tarafından:)
— Merhaba gelen Zât'a! Bu gelen kişi ne güzel bir gelişle geldi? denildi. Ve hemen gök kapısı açıldı. Ben oraya ulaşınca Âdem Peygamber'le karşılaştım. Cibril bana:
— Bu senin baban Âdem 'dir, ona selâm ver, dedi.
Ben de ona selâm verdim, Âdem selâmımı alıp karşılık verdi. Sonra:
— Merhaba sâlih oğul ve sâlih peygamber! dedi.
Sonra Cibrîl (benimle) ikinci semâya yükseldi. Oranın kapısının açılmasını istedi.
— Kimdir o? denildi. Cibril:
— Cibril'im, dedi.
— Beraberindeki kimdir? denildi. Cibrîl:
— Muhammed'dir, dedi.
— Ona mi'râc da'veti gönderildi mi? denildi. Cibrîl:
— Evet, dedi. Sonra:
— Merhaba gelen Zât'a! Bu gelen kişinin gelişi ne güzeldir! denildi. Ve hemen gök kapısı açıldı. Ben oraya ulaşınca Yahya ve îsâ ile karşılaştım. Bunlar teyze oğullarıdır . Cibrîl bana:
— Bu gördüklerin Yahya ile isa'dır, bunlara selâm ver, dedi. Ben de onlara selâm verdim. Onlar da selâmımı alıp karşılık verdiler. Sonra:
— Merhaba sâlih kardeş ve sâlih peygamber, dediler. Sonra Cibrîl benimle üçüncü semâya yükseldi. Bunun da açılmasını istedi. Cibrîl'e:
— Kimdir o? denildi. Cibrîl:
— Cibril'im, dedi.
— Yanındaki kimdir? denildi. Cibrît:
— Muhammed'dir, dedi.
— O'na mi'râc da'veti gönderildi mi? denildi. Cibrîl:
— Evet gönderildi, dedi. (Oradaki melek tarafından:)
— Merhaba gelen Zât'a! Bu gelenin gelişi ne güzel! denildi. Ve hemen gök kapısı açıldı. Ben üçüncü semâya vardığımda Yûsuf (Peygamber) 'la karşılaştım. Cibrîl:
— Bu Yûsuf'tur, ona selâm ver, dedi.
Ben de Yûsuf'a selâm verdim. O da selâmımı alıp karşılık verdi. Sonra:
— Merhaba sâlih kardeş ve sâlih peygamber, dedi. Sonra Cibril benimle yükseldi. Nihayet dördüncü semâya vardı. Oranın açılmasını istedi. (Oradan da:)
— Kimdir o? denildi. Cibril:
— Cibril'im, diye cevâb verdi.
— Beraberindeki kimdir? denildi. Cibril:
— Muhammed'dir, dedi,
— O'na (mi'râc da'veti) gönderilmiş midir? denildi. Cibril:
— Evet gönderildi, dedi.

— Merhaba bu gelen kişiye! Bu gelen Zât'ın gelişi ne güzeldir! denildi.
Ve hemen gök kapısı açıldı. Ben dördüncü kat göğe vardığımda İdrîs'le karşılaştım. Cibril bana:
— Bu (gördüğün zât) İdrîs'tir, ona selâm ver, dedi.
Ben de İdrîs'e selâm verdim. O da selâmımı alıp karşılık verdi. Sonra:
— Merhaba sâlih kardeş ve sâlih peygamber, dedi.
Sonra Cibril benimle yükseldi. Nihayet beşinci semâya ulaştı. Onun da açılmasını istedi.
— Kimdir o? denildi. Cibril:
— Cibril'im, dedi.
— Beraberindeki kimdir? denildi. Cibril:
— Muhammed'dir, dedi.
— O'na (da'vet) gönderilmiş midir? denildi. Cibril:
— Evet gönderilmiştir, dedi.
— Merhaba O'na! Bu gelenin gelişi ne güzeldir! denildi.
Ve hemen gök kapısı açıldı. Ben beşinci semâya varınca Hârûn ile karşılaştım. Cibril bana:
— Bu Hârûn 'dur, ona selâm ver, dedi.
Ben de Harun'a selâm verdim. O da selâmımı alıp karşılık verdi. Sonra:
— Merhaba sâlih kardeş ve sâlih peygamber, dedi.
Sonra Cibril benimle yükseldi, nihayet altına semâya ulaştı. Oranın açılmasını istedi.
— Kimdir o? denildi. Cibril:
— Cibril'im, diye cevâb verdi.
— Yanındaki kimdir? denildi. Cibril:
— Mahammed'dir, dedi.
— O'na (mi'râc da'veti) gönderildi mi? denildi. Cibril:
— Evet gönderildi, dedi. Bu göğün bekçisi:
— Bu gelen Kişi'ye merhaba! Bu ne güzel bir geliş! dedi.
Bu altıncı göğe varınca Mûsâ Peygamber'le karşılaştım. Cibril bana:
— Bu Musa'dır, ona selâm ver, dedi.
Ben de Musa'ya selâm verdim. O da selâmımı alıp karşılık verdi. Sonra:
— Sâlih kardeş ve sâlih peygambere merhaba! dedi.
Ben Musa'yı bırakıp geçince, Mûsâ ağlamağa başladı. Ona:
— Seni ağlatan nedir? denildi. ,O da:
— Çünkü benden sonra bir genç peygambere bey 'at olundu. O'nun ümmetinden cennete girecek olanlar, benim ümmetimden cennete gireceklerden daha çoktur (beni ağlatan budur), dedi. Sonra Cibril benimle yedinci göğe yükseldi. Gök kapısının açılmasını istedi.
— Kimdir o? denildi. Cibril:
— Cibril, dedi.
— Yanındaki kimdir? denildi. Cibril:
— Muhammed'dir, dedi.
— O'na mi'râc da'veti gönderildi mi? denildi. Cibril:
— Evet gönderildi, dedi.
— Bu gelen Zât'a merhaba, bu gelen kişinin gelişi ne güzel! dedi. Ben yedinci kata ulaşınca ibrahim'le karşılaştım. Cibril:
— Bu, baban İbrahim'dir, ona selâm ver, dedi. Ben de tbrâhim 'e selâm verdim. O da selâmıma karşılık verdi de:
— Sâlih oğul ve sâlih peygambere merhaba! dedi. Sonra bana Sidretu'l-Müntehâ sahası yükseltildi. Bir de gördüm ki, sidre ağacının yemişleri (Yemen'in) Hecer beldesi testileri benzeridir. Yapraklan da fillerin kulakları gibidir. Cibril bana:
— İşte bu Sidretu'l-Müntehâ'dır, dedi.
Ben burada dört nehirle karşılaştım. İki nettir bâtın, iki nehir de zahir. Ben:
— Yâ Cibril, bunlar nedir? dedim. Cibril:
— Bâtınî olan iki nehre gelince, bunlar cennette iki nehirdir. Zahirî olan nehirler ise Nîl ve Furât nehirleridir, dedi.

Sonra bana el-Beytu'l-Ma'mûr yükseltilip gösterildi. (Ona her gün yetmiş bin melek giriyordu.) Sonra bana bir kap şarâb, bir kap süt, bir kap da bal getirildi. Ben süt dolu kabı aldım. Cibril bana:
— İçtiğin süt, Sen'in ve ümmetinin fıtratıdır (yânî îslâmî hilkatidir), dedi. Sonra benim üzerime her gün elli (vakit) namaz farz olundu. Ben dönüp Musa'ya uğradığımda» Mûsâ bana:
— Ne ile emrolundun? diye sordu. Ben:
— Her gün elli namazla emrolundum, diye cevâb verdim. Mûsâ:
— Senin ümmetin her gün elli vakit namaza güç yetiremez. Vallahi ben senden evvel kesin surette insanları denedim ve îsrâîl oğulları'nı sıkı bir surette denemeye tâbi' tuttum. Binâenaleyh sen Rabb'ine dön de O'ndan, ümmetin için hafifletme iste, dedi. Ben de Rabb'ime döndüm. Benden on vakit namaz indirdi. Bunun üzerine Musa'ya dönüp geldim. Mûsâ evvelki gibi tavsiyede bulundu. Ben de Rabb'ime dönüp niyaz ettim. Bu defa benden on vakit namaz indirdi. Ben yine Musa'ya dönüp geldim. Mûsâ da yine evvelki sözleri gibi söyledi. Ben de Rabb'ime dönüp niyaz ettim. Benden on vakit namaz daha indirdi. Ben yine Musa'ya döndüm. Mûsâ evvelki sözleri gibi söyledi. Ben yine Rabb 'ime döndüm. Bu sefer bana her gün on vakit namaz emrolundu. Tekrar Mûsâ 'ya döndüm. Mûsâ yine evvelki sözleri gibi söyledi. Yine Rabb'ime döndüm (niyaz ettim). Bu defa bana her gün beş namaz emrolundu. Mûsâ 'ya döndüm. Mûsâ:
— Ne ile emrolundun? dedi.
— Her gün beş namaz ile emrolundum, dedim. Mûsâ:
— Ümmetin her gün beş vakit namaza güç yetiremez. Ben senden önce insanları epey tecrübe ettim ve îsrâîl oğullan 'nı sıkı bir denemeye tâbi' tuttum. Şimdi sen Rabb'ine müracaat et de ümmetin için bir hafifletme iste, dedi." Rasûhıllah dedi ki: "Ben:
— Rabb'imden istedim, nihayet istemekten utandım. Lâkin ben beş vakit namaza razı oluyor ve buna teslimiyet gösterip kabul edh yorum, dedim." Peygamber dedi ki:
"Ben Musa'nın yanından geçince bir nida edici:
— Ben beş vakit namazla farîzemi imza ve irâde eyledim ve kullarımdan fazlasını hafifletip indirdim, diye nida eyledi"

3888 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرٌو عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فِي قَوْلِهِ تَعَالَى { وَمَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ } قَالَ هِيَ رُؤْيَا عَيْنٍ أُرِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ إِلَى بَيْتِ الْمَقْدِسِ قَالَ { وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ } قَالَ هِيَ شَجَرَةُ الزَّقُّومِ

-...Abdullah ibn Abbâs (R), Yüce Allah'ın şu kavlindeki: "(Geceleyin) sana gösterdiğimiz o temaşayı ve Kur'ân'da la'net edilen ağacı biz (başka değil) ancak insanlara bir fitne (ve imtihan) yaptık. Biz onları korkutuyoruz. Fakat bu, onlarda büyük bir taşkınlıktan başka birşey artırmıyor" (eiisrâ: 60) rü'yâ hakkında:
— O rü'yâ, gözün gördüğü âyetlerdir ki, Rasûlullah'a Beytu'l-Makdis'e sefer ettirildiği gece gösterildi, demiştir. İbn Abbâs:
— (Âyetin devamındaki) "Kur'ân'da la'net edilmiş olan ağaç" da zakkum ağacıdır, demiştir

---

بَاب وُفُودِ الْأَنْصَارِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَكَّةَ وَبَيْعَةِ الْعَقَبَةِ

3889 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ ح حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَنْبَسَةُ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ كَعْبٍ وَكَانَ قَائِدَ كَعْبٍ حِينَ عَمِيَ قَالَ سَمِعْتُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ يُحَدِّثُ حِينَ تَخَلَّفَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ بِطُولِهِ قَالَ ابْنُ بُكَيْرٍ فِي حَدِيثِهِ وَلَقَدْ شَهِدْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ الْعَقَبَةِ حِينَ تَوَاثَقْنَا عَلَى الْإِسْلَامِ وَمَا أُحِبُّ أَنَّ لِي بِهَا مَشْهَدَ بَدْرٍ وَإِنْ كَانَتْ بَدْرٌ أَذْكَرَ فِي النَّاسِ مِنْهَا

Enşâr'ın Mekke'de Peygamber(S)'İn Huzuruna Elçilikle Gelmeleri –Ve Akabe Bey'atı Babı
-...Bize Yûnus tahdîs etti ki, İbn Şihâb şöyle demiştir:Bana Abdurrahmân ibnu Abdiilah ibn Ka'b ibn Mâlik haber verdi ki, Abdullah ibn Ka'b –babası Ka'b kör olduğu zaman onun sevke-dicisi idi- şöyle demiştir: Ben babam Ka'b ibn MâhVten işittim. Tebûk gazvesi sırasında Peygamber'den geri kaldığı zamanki hadîsi uzun uzadıya tahdîs ediyordu. Yahya ibn Bukeyr kendi hadîsinde şöyle dedi: And olsun ben Akabe gecesinde Peygamber (S) ile İslâm Dîni üzerinde (sebat edeceğimize) yemînleştiğimiz zaman, Peygamber'in beraberinde hazır bulundum. Ben Akabe'de hazır bulunmaya bedel Bedir'de hazır bulunmayı sevmem; her ne kadar Bedir, insanlar arasında Akabe'den daha çok zikrediliyor ise de

---

3890 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ كَانَ عَمْرٌو يَقُولُ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ شَهِدَ بِي خَالَايَ الْعَقَبَةَ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ أَحَدُهُمَا الْبَرَاءُ بْنُ مَعْرُورٍ

-...Amr ibn Dînâr şöyle diyordu: Ben Câbir ibn Abdillah(R)'tan işittim: Beni Akabe'de iki dayım hazır bulundurdu, diyordu. Ebû Abdiilah el-Buhârî dedi ki: İbnu Uyeyne: Câbir'in iki dayısından biri el-Berâ ibnu Ma'rûr'dur, demiştir.

3891 – حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ عَطَاءٌ قَالَ جَابِرٌ أَنَا وَأَبِي وَخَالِي مِنْ أَصْحَابِ الْعَقَبَةِ

-....Atâ ibn Ebî Rebâh şöyle dedi: Câbir: Ben, babam Abdullah ve dayım (Ebû Zerr nüshasında: İki dayım, üçüncü) Akabe'de hazır bulunan sahâbîlerdenizdir, demiştir

---

3892 – حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَمِّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو إِدْرِيسَ عَائِذُ اللَّهِ أَنَّ عُبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ مِنْ الَّذِينَ شَهِدُوا بَدْرًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمِنْ أَصْحَابِهِ لَيْلَةَ الْعَقَبَةِ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَحَوْلَهُ عِصَابَةٌ مِنْ أَصْحَابِهِ تَعَالَوْا بَايِعُونِي عَلَى أَنْ لَا تُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا تَسْرِقُوا وَلَا تَزْنُوا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ وَلَا تَأْتُوا بِبُهْتَانٍ تَفْتَرُونَهُ بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلِكُمْ وَلَا تَعْصُونِي فِي مَعْرُوفٍ فَمَنْ وَفَى مِنْكُمْ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَعُوقِبَ بِهِ فِي الدُّنْيَا فَهُوَ لَهُ كَفَّارَةٌ وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَسَتَرَهُ اللَّهُ فَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ إِنْ شَاءَ عَاقَبَهُ وَإِنْ شَاءَ عَفَا عَنْهُ قَالَ فَبَايَعْتُهُ عَلَى ذَلِكَ

-....İbn Şihâb'ın kardeşinin oğlu Muhammed ibn Abdülah, amcası Muhammed ibn Müslim ez- Zuhrî'den tahdîs etti ki, o şöyle demiştir:Bana Ebû İdrîs Âizullah ibnu Abdillah haber verdi ki, Bedir'de Rasûlullah'm beraberinde hazır bulunmuş olanlardan ve Akabe gecesindeki sahâbîlerden olan Ubâdetu'bnu's-Sâmit ona şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S) etrafında sahâbîlerinden bir cemâat mev-cûd olduğu hâlde şöyle buyurdu: "Geliniz, Allah'a ibâdette hiçbir-şeyi ortak etmemek, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocuklarınızı öldürmemek, kendiliğinizden uyduracağınız hiçbir yalanla kimseye iftira etmemek, hiçbir ma'rûfişte bana âsi olmamak üzere bana bey'at ediniz (yânî benimle ahdediniz). İçinizden her kim sözünde durursa ecri Allah'a âiddir. Bu dediklerimden birini yapıp da ondan dolayı dünyâda ikaaba uğratılırsa, bu ikaab ona keffârettir. Bunlardan birini yapıp da yaptığı fiili Allah örterse, ettiği iş Allah'a kalır. Allah dilerse onu afv, dilerse ona ikaab eder". Ubâde: İşte ben bu şart üzere Rasûlullah'la bey'at ettim, demiştir

---

3893 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ الصُّنَابِحِيِّ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ إِنِّي مِنْ النُّقَبَاءِ الَّذِينَ بَايَعُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ بَايَعْنَاهُ عَلَى أَنْ لَا نُشْرِكَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا نَسْرِقَ وَلَا نَزْنِيَ وَلَا نَقْتُلَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ وَلَا نَنْتَهِبَ وَلَا نَعْصِيَ بِالْجَنَّةِ إِنْ فَعَلْنَا ذَلِكَ فَإِنْ غَشِينَا مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا كَانَ قَضَاءُ ذَلِكَ إِلَى اللَّهِ

-...Ubâdetu'bnu's-Sâmit (R): Ben Rasûlullah ile bey'at etmiş olan Nakîbler'.denim, demiş ve şöyle devam etmiştir: Biz Rasûlullah (S) ile Allah'a hiçbirşeyi ortak kılmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, hakka mukaabil olmak müstesna Allah'ın haram kıldığı nefsi öldürmemek, haksız olarak hiçbir kimsenin malım almamak, (ma'rûfta) âsî olmamak üzere bey'at ettik. Bu söylediklerimizden hiçbirini yapmazsak, mukaabilinde bize cennet olmak üzere, Peygamber'Ie bey'atlastık. Bu nehyedilen şeylerden herhangi birşeye isabet edersek, bunun hükmü Allah'a havale edilmiştir (dilerse affeder, dilerse ukubet eder)

بَاب تَزْوِيجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَائِشَةَ وَقُدُومِهَا الْمَدِينَةَ وَبِنَائِهِ بِهَا

3894 – حَدَّثَنِي فَرْوَةُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ تَزَوَّجَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا بِنْتُ سِتِّ سِنِينَ فَقَدِمْنَا الْمَدِينَةَ فَنَزَلْنَا فِي بَنِي الْحَارِثِ بْنِ خَزْرَجٍ فَوُعِكْتُ فَتَمَرَّقَ شَعَرِي فَوَفَى جُمَيْمَةً فَأَتَتْنِي أُمِّي أُمُّ رُومَانَ وَإِنِّي لَفِي أُرْجُوحَةٍ وَمَعِي صَوَاحِبُ لِي فَصَرَخَتْ بِي فَأَتَيْتُهَا لَا أَدْرِي مَا تُرِيدُ بِي فَأَخَذَتْ بِيَدِي حَتَّى أَوْقَفَتْنِي عَلَى بَابِ الدَّارِ وَإِنِّي لَأُنْهِجُ حَتَّى سَكَنَ بَعْضُ نَفَسِي ثُمَّ أَخَذَتْ شَيْئًا مِنْ مَاءٍ فَمَسَحَتْ بِهِ وَجْهِي وَرَأْسِي ثُمَّ أَدْخَلَتْنِي الدَّارَ فَإِذَا نِسْوَةٌ مِنْ الْأَنْصَارِ فِي الْبَيْتِ فَقُلْنَ عَلَى الْخَيْرِ وَالْبَرَكَةِ وَعَلَى خَيْرِ طَائِرٍ فَأَسْلَمَتْنِي إِلَيْهِنَّ فَأَصْلَحْنَ مِنْ شَأْنِي فَلَمْ يَرُعْنِي إِلَّا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضُحًى فَأَسْلَمَتْنِي إِلَيْهِ وَأَنَا يَوْمَئِذٍ بِنْتُ تِسْعِ سِنِينَ

Peygamberdin Âişe İle Evlenmesi, "Âişe'nin (Hicret'ten Sonra) Medine'ye Gelmesi Ve Peygamberin Âişe İle Güvey Odasına Girmesi Babı

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Ben altı yaşımda bir kız iken Peygamber (S) beni nikâh akdiyle zevceliğe almıştı. (Üç sene sonra) biz Medine'ye hicret ettik. Haris ibn Hazrec oğulları'nın menziline indik. Müteakiben ben sıtmaya tutuldum. Bu hastalıktan dolayı saçım döküldü. (İyileştikten sonra) saçım yine gürleşti ve omuzlarıma kadar uzadı. Bir defasında ben arkadaşlarımla beraber salıncakta oynarken annem Ümmü Rûmân bana doğru geldi de, beni çağırdı. Ben de annemin yanına geldim. Bana ne yapmak istediğini bilmiyordum. Annem elimi tuttu. Tâ evin kapısı önünde beni durdurdu. Ben de yorgunluktan kaba kaba soluyordum. Nihayet soluğum biraz yatıştı. Sonra annem biraz su aldı..Onunla yüzümü, başımı sıvazladı. Sonra beni eve koydu. Evde Ensâr'dan birtakım kadınlar hazır bulunuyorlardı. Bunlar bana:

— Hayır ve bereket üzere geldin, hayırlı kısmete geldin, dediler. Annem beni bu kadınlara teslim etti. Bunlar da benim kılığımı kıyafetimi düzelttiler ve Rasûlullah'a teslim ettiler. Beni hiçbirşey sıkmadı, ancak Rasûlullah'ı habersiz görünce sıkıldım. Ensâr kadınları beni Rasûlullah'a teslîm ettiklerinde, ben dokuz yaşında bir kızdım

---

3895 – حَدَّثَنَا مُعَلًّى حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهَا أُرِيتُكِ فِي الْمَنَامِ مَرَّتَيْنِ أَرَى أَنَّكِ فِي سَرَقَةٍ مِنْ حَرِيرٍ وَيَقُولُ هَذِهِ امْرَأَتُكَ فَاكْشِفْ عَنْهَا فَإِذَا هِيَ أَنْتِ فَأَقُولُ إِنْ يَكُ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ يُمْضِهِ

-....Âişe(R)'den: Peygamber (S) Âişe'ye şöyle demiştir: "Sen iki kerre rü'yâmda bana ğösterildin. Öyle sanıyorum ki, ben bir ipekli kumaş parçasında senin suretini görmüştüm de (Cibril) bana:

— Bu resmin sahibi senin müstakbel zevcendir, diyordu. Şimdi ben yüzünden anlıyorum ki, o

suret sen idin. Cibril'in o sözü üzerine ben:
— Eğer şu rü'yâm Allah tarafından gösterilmişse, Allah bu takdirini infaz eder, diyordum".

3896 - حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ تُوُفِّيَتْ خَدِيجَةُ قَبْلَ مَخْرَجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمَدِينَةِ بِثَلَاثِ سِنِينَ فَلَبِثَ سَنَتَيْنِ أَوْ قَرِيبًا مِنْ ذَلِكَ وَنَكَحَ عَائِشَةَ وَهِيَ بِنْتُ سِتِّ سِنِينَ ثُمَّ بَنَى بِهَا وَهِيَ بِنْتُ تِسْعِ سِنِينَ

-....Urvetu'bnu'z-Zubeyr şöyle demiştir: Hadîce, Peygamber'in Mekke'den Medine'ye çıkmasından üç yıl önce vefat etti. Peygamber bundan sonra iki sene yâhud buna yakın sure evlenmeden bekledi. Âişe altı yaşında iken onu nikâh etti. Sonra Âişe dokuz yaşında iken, Peygamber, Âişe ile güvey odasına girdi

---

بَاب هِجْرَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ وَأَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْلَا الْهِجْرَةُ لَكُنْتُ امْرَأً مِنْ الْأَنْصَارِ وَقَالَ أَبُو مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتُ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أُهَاجِرُ مِنْ مَكَّةَ إِلَى أَرْضٍ بِهَا نَخْلٌ فَذَهَبَ وَهَلِي إِلَى أَنَّهَا الْيَمَامَةُ أَوْ هَجَرُ فَإِذَا هِيَ الْمَدِينَةُ يَثْرِبُ
3897 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ يَقُولُ عُدْنَا خَبَّابًا فَقَالَ هَاجَرْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نُرِيدُ وَجْهَ اللَّهِ فَوَقَعَ أَجْرُنَا عَلَى اللَّهِ فَمِنَّا مَنْ مَضَى لَمْ يَأْخُذْ مِنْ أَجْرِهِ شَيْئًا مِنْهُمْ مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ وَتَرَكَ نَمِرَةً فَكُنَّا إِذَا غَطَّيْنَا بِهَا رَأْسَهُ بَدَتْ رِجْلَاهُ وَإِذَا غَطَّيْنَا رِجْلَيْهِ بَدَا رَأْسُهُ فَأَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نُغَطِّيَ رَأْسَهُ وَنَجْعَلَ عَلَى رِجْلَيْهِ شَيْئًا مِنْ إِذْخِرٍ وَمِنَّا مَنْ أَيْنَعَتْ لَهُ ثَمَرَتُهُ فَهُوَ يَهْدِبُهَا

Peygamber (S) İle Sahâbîlerinin Medine'ye Hicret Etmeleri Babı: Abdullah ibn Yezîd ile Ebû Hureyre (R) Peygamber(S)'in: "Eğer hicret olmasaydı, muhakkak ben Ensâr'dan bir kişi olurdum" buyurduğunu söylemişlerdir.Ebû Mûsâ da Peygamber(S)'den şunu söylemiştir: "Ben rüyamda kendimi Mekke'den hurmalıkları olan bir arza hicret ediyorum gördüm. Zannım o arzın Yemâme yâhud Hecer olduğuna gitti. Bir de gördüm ki, o Medine'dir; Yesrib'dir"
-...el-A'meş tahdîs edip şöyle dedi: Ben Ebû VâiPden işittim, şöyle diyordu: Biz (hastalığında) Habbâb'ı ziyaret ettik. O şöyle dedi: Biz, Peygamber'in izniyle Medine'ye, Allah'ın cihetini yânı nzâsım isteyerek hicret ettik. Artık ecrimiz Allah üzerine (va'di gereği) sabit oldu. Yoldaşlarımızdan bu hicretin ecir ve ni'metinden hiçbirşey almadan âhirete geçenler de vardır. Mus'ab ibn Umeyr bunlardan biridir. Mus'ab, Uhud günü şehîd edildi de geriye sâdece ak ve kara çubuklu bir ihram bıraktı. Biz onu bu ihramla kefenlemeğe çalışıyorduk. Onunla başım örttüğümüzde ayakları meydana çıkıyor; ayaklarını örttüğümüz zaman da başı açığa çıkıyordu. (Bu yoksulluk karşısında) Rasûlullah bize şehidin başını örtmemizi ve ayaklarının üstüne de ızhır otundan bir mikdâr koymamızı emretti. Bizden kendisine hicretin meyvesi ulaşan ve bu meyveyi devşirenler de vardır

---

3898 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ هُوَ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَقَّاصٍ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى دُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَتَزَوَّجُهَا فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ

-...Alkame ibnu Vakkaas şöyle demiştir: Ben Umer(R)'den işittim şöyle dedi: Ben Peygamber(S)'den işittim, zannediyorum şöyle buyuruyordu: "Ameller niyete göredir. Artık kimin hicreti nail olacağı bir dünyâ yâhud evleneceği bir kadından dolayı olmuş ise, işte onun hicreti, hicretine sebeb olan şeyedir. Her kimin hicreti Allah'a ve Rasûlü'ne yönelik ise, onun hicreti de Allah'a ve Rasûlünedir

---

3899 – حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ يَزِيدَ الدِّمَشْقِيُّ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَمْرٍو الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ عَبْدَةَ بْنِ أَبِي لُبَابَةَ عَنْ مُجَاهِدِ بْنِ جَبْرٍ الْمَكِّيِّ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ يَقُولُ لَا هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ

-....Bana Ebû Amr eI-Evzâî,Abdete ibn Ebî Lubâbe'den; o da Mucâhid İbn Cebr el-Mekkî'den tahdîs etti ki, Abdullah ibn Umer (R): "Fetihten sonra hicret yoktur" der idi.

3900 – قَالَ يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ وَحَدَّثَنِي الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ قَالَ زُرْتُ عَائِشَةَ مَعَ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ اللَّيْثِيِّ فَسَأَلْنَاهَا عَنْ الْهِجْرَةِ فَقَالَتْ لَا هِجْرَةَ الْيَوْمَ كَانَ الْمُؤْمِنُونَ يَفِرُّ أَحَدُهُمْ بِدِينِهِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَإِلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَخَافَةَ أَنْ يُفْتَنَ عَلَيْهِ فَأَمَّا الْيَوْمَ فَقَدْ أَظْهَرَ اللَّهُ الْإِسْلَامَ وَالْيَوْمَ يَعْبُدُ رَبَّهُ حَيْثُ شَاءَ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ

-...Yahya ibn Hamza dedi ki: Ve yine bana el-Evzâî, Atâ ibn Ebî Rebâh'tan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben Ubeyd ibn Umeyr el-Leysî ile beraber Âişe'yi ziyaret ettim. Biz Âişe'ye hicretten sorduk. Âişe şöyle dedi: Bu gün (yânî fetihten sonra) hicret yoktur. Vaktiyle müzminlerden herhangi biri kendisi aleyhine bir fitne yapılacağından korktuğu için, dîni ile Yüce Allah'a ve O'nun Rasûlü'ne kaçar idi. Bu gün ise Allah İslâm'ı zafere ulaştırıp üstün kılmıştır. Bu gün mü'-min istediği yerde Rabb'ine ibâdet ediyor. Lâkin bu gün cihâd ve (ci-hâdda cevâb kazanma) niyeti vardır

---

3901 – حَدَّثَنِي زَكَرِيَّاءُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ قَالَ هِشَامٌ فَأَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ سَعْدًا قَالَ اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ أَحَبَّ إِلَيَّ أَنْ أُجَاهِدَهُمْ فِيكَ مِنْ قَوْمٍ كَذَّبُوا رَسُولَكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَخْرَجُوهُ اللَّهُمَّ فَإِنِّي أَظُنُّ أَنَّكَ قَدْ وَضَعْتَ الْحَرْبَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ وَقَالَ أَبَانُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ أَخْبَرَتْنِي عَائِشَةُ مِنْ قَوْمٍ كَذَّبُوا نَبِيَّكَ وَأَخْرَجُوهُ مِنْ قُرَيْشٍ

-... Hişâm şöyle demiştir: Bana babam Urve, Aışe den şöyle haber verdi: Sa'd ibn Muâz şöyle demiştir: — Yâ Allah! Sen bilirsin ki, Rasûlü'nü yalanlayan ve O'nu vatanından çıkaran kavim kadar kendilerine harb ve cihâd etmek istediğim hiçbir kimse yoktur. Yâ Allah! Öyle zannediyorum ki, Sen bizimle onların arasında harbi indirdin (yânî artık edilecek harb kalmamıştır). Ve Ebân ibnu Yezîd şöyle dedi: Bize Hişâm, babası Urve'den tahdîs etti (o, şöyle demiştir): Bana Âişe: "Senin Peygamberini yalanlayan ve O'nu vatanından çıkaran Kureyş kavmi kadar kendilerine (karşı) harb etmek istediğim hiçkimse yoktur" şeklinde haber verdi

---

3902 – حَدَّثَنَا مَطَرُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بُعِثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَرْبَعِينَ سَنَةً فَمَكُثَ بِمَكَّةَ ثَلَاثَ عَشْرَةَ سَنَةً يُوحَى إِلَيْهِ ثُمَّ أُمِرَ بِالْهِجْرَةِ فَهَاجَرَ عَشْرَ سِنِينَ وَمَاتَ وَهُوَ ابْنُ ثَلَاثٍ وَسِتِّينَ

-...Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) kırk yaşında peygamber gönderildi. Kendisine vahyedilir hâlde Mekke'de onüç sene ikaamet etti. Sonra hicretle emrolunup Medine'ye hicret etti. On yıl da orada ikaamet etti. Kendisi altmışüç yaşında iken öldü.

3903 - حَدَّثَنِي مَطَرُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ مَكَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَكَّةَ ثَلَاثَ عَشْرَةَ وَتُوُفِّيَ وَهُوَ ابْنُ ثَلَاثٍ وَسِتِّينَ

-.. Abdullah ibn Abbâs (R) -bu senedle gelen hadîste-: Rasûlullah (S), Mekke'de (vahy geldikten sonra) onüç sene eğlendi. Kendi altmışüç yaşında iken de (Medîne'de) vefat etti, demiştir

---

3904 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ عُبَيْدٍ يَعْنِي ابْنَ حُنَيْنٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَلَسَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ إِنَّ عَبْدًا خَيَّرَهُ اللَّهُ بَيْنَ أَنْ يُؤْتِيَهُ مِنْ زَهْرَةِ الدُّنْيَا مَا شَاءَ وَبَيْنَ مَا عِنْدَهُ فَاخْتَارَ مَا عِنْدَهُ فَبَكَى أَبُو بَكْرٍ وَقَالَ فَدَيْنَاكَ بِآبَائِنَا وَأُمَّهَاتِنَا فَعَجِبْنَا لَهُ وَقَالَ النَّاسُ انْظُرُوا إِلَى هَذَا الشَّيْخِ يُخْبِرُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ عَبْدٍ خَيَّرَهُ اللَّهُ بَيْنَ أَنْ يُؤْتِيَهُ مِنْ زَهْرَةِ الدُّنْيَا وَبَيْنَ مَا عِنْدَهُ وَهُوَ يَقُولُ فَدَيْنَاكَ بِآبَائِنَا وَأُمَّهَاتِنَا فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ الْمُخَيَّرَ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ هُوَ أَعْلَمَنَا بِهِ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ أَمَنِّ النَّاسِ عَلَيَّ فِي صُحْبَتِهِ وَمَالِهِ أَبَا بَكْرٍ وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا مِنْ أُمَّتِي لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ إِلَّا خُلَّةَ الْإِسْلَامِ لَا يَبْقَيَنَّ فِي الْمَسْجِدِ خَوْخَةٌ إِلَّا خَوْخَةُ أَبِي بَكْرٍ

-...Bana İmâm Mâlik, Umer ibn Ubeydillah'ın âzâdlısı Ebu'n-Nadr'dan; o da Ubeyd'den, yânî İbn Huneyn'den; o da Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den şöyle tahdîs etti: Rasûlullah (S) minber üzerine oturdu ve:
— "Şübhesiz bir kul var ki, Allah onu dünyânın güzelliğinden kendisine dilediği kadar vermekle, kendi yanındaki âhiret atıyyeleri arasında muhayyer kıldı; o kul da Allah katında olan şeyleri tercih etti" buyurdu. Bu söz üzerine Ebû Bekr ağladı ve:
— Babalarımız, analarımız Sana feda olsun, dedi.
Biz Ebû Bekr'in bu sözlerine hayret ettik. İnsanlar da hayret edip:
— Bu şeyhe bakınız! Rasûlullah, Allah'ın dünyâ güzelliğinden vermekle kendi yanında olan şeyler arasında muhayyer kıldığı bir kuldan haber veriyor; bu şeyh de: Babalarımızı, analarımızı Sana feda ettik diyor! dediler. Meğer Rasûlullah, o muhayyer kılınan kul imiş; Ebû Bekr de bunu hepimizden iyi bilen imiş. Rasûlullah (S):
— "Şübhesiz arkadaşlık hususunda da, mal harcama hususunda da insanların bana en çok vergilisi olan Ebû Bekr'dir. Ümmetimden birini kendime halîl edinecek olaydım, muhakkak Ebû Bekr'I edinirdim, lâkin islâm yüzünden olan kardeşlik ve sevgi (şahsî dostluktan üstündür). Mescid'de Ebû Bekr'in küçük kapısından başka kapanmadık hiçbir kapı kalmasın" buyurdu

---

3905 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَأَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ لَمْ أَعْقِلْ أَبَوَيَّ قَطُّ إِلَّا وَهُمَا يَدِينَانِ الدِّينَ وَلَمْ يَمُرَّ عَلَيْنَا يَوْمٌ إِلَّا يَأْتِينَا فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَرَفَيْ النَّهَارِ بُكْرَةً وَعَشِيَّةً فَلَمَّا ابْتُلِيَ الْمُسْلِمُونَ خَرَجَ أَبُو بَكْرٍ مُهَاجِرًا نَحْوَ أَرْضِ الْحَبَشَةِ حَتَّى إِذَا بَلَغَ بَرْكَ الْغِمَادِ لَقِيَهُ ابْنُ الدَّغِنَةِ وَهُوَ سَيِّدُ الْقَارَةِ فَقَالَ أَيْنَ تُرِيدُ يَا أَبَا بَكْرٍ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ أَخْرَجَنِي قَوْمِي فَأُرِيدُ أَنْ أَسِيحَ فِي الْأَرْضِ وَأَعْبُدَ رَبِّي قَالَ ابْنُ الدَّغِنَةِ فَإِنَّ مِثْلَكَ يَا أَبَا بَكْرٍ لَا يَخْرُجُ وَلَا يُخْرَجُ إِنَّكَ تَكْسِبُ الْمَعْدُومَ وَتَصِلُ الرَّحِمَ وَتَحْمِلُ الْكَلَّ وَتَقْرِي الضَّيْفَ وَتُعِينُ عَلَى نَوَائِبِ الْحَقِّ فَأَنَا لَكَ جَارٌ ارْجِعْ وَاعْبُدْ رَبَّكَ بِبَلَدِكَ فَرَجَعَ وَارْتَحَلَ مَعَهُ ابْنُ الدَّغِنَةِ فَطَافَ ابْنُ الدَّغِنَةِ عَشِيَّةً فِي أَشْرَافِ قُرَيْشٍ فَقَالَ لَهُمْ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ لَا يَخْرُجُ مِثْلُهُ وَلَا يُخْرَجُ أَتُخْرِجُونَ رَجُلًا يَكْسِبُ الْمَعْدُومَ وَيَصِلُ الرَّحِمَ وَيَحْمِلُ الْكَلَّ وَيَقْرِي الضَّيْفَ وَيُعِينُ عَلَى نَوَائِبِ الْحَقِّ فَلَمْ تُكَذِّبْ قُرَيْشٌ بِجِوَارِ ابْنِ الدَّغِنَةِ وَقَالُوا لِابْنِ الدَّغِنَةِ مُرْ أَبَا بَكْرٍ فَلْيَعْبُدْ رَبَّهُ فِي دَارِهِ فَلْيُصَلِّ فِيهَا وَلْيَقْرَأْ مَا شَاءَ وَلَا يُؤْذِينَا بِذَلِكَ وَلَا يَسْتَعْلِنْ بِهِ فَإِنَّا نَخْشَى أَنْ يَفْتِنَ نِسَاءَنَا وَأَبْنَاءَنَا فَقَالَ ذَلِكَ ابْنُ الدَّغِنَةِ لِأَبِي بَكْرٍ فَلَبِثَ أَبُو بَكْرٍ بِذَلِكَ يَعْبُدُ رَبَّهُ فِي دَارِهِ وَلَا يَسْتَعْلِنُ

بِصَلَاتِهِ وَلَا يَقْرَأُ فِي غَيْرِ دَارِهِ ثُمَّ بَدَا لِأَبِي بَكْرٍ فَابْتَنَى مَسْجِدًا بِفِنَاءِ دَارِهِ وَكَانَ يُصَلِّي فِيهِ وَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ فَيَنْقَذِفُ عَلَيْهِ نِسَاءُ الْمُشْرِكِينَ وَأَبْنَاؤُهُمْ وَهُمْ يَعْجَبُونَ مِنْهُ وَيَنْظُرُونَ إِلَيْهِ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ رَجُلًا بَكَّاءً لَا يَمْلِكُ عَيْنَيْهِ إِذَا قَرَأَ الْقُرْآنَ وَأَفْزَعَ ذَلِكَ أَشْرَافَ قُرَيْشٍ مِنْ الْمُشْرِكِينَ فَأَرْسَلُوا إِلَى ابْنِ الدَّغِنَةِ فَقَدِمَ عَلَيْهِمْ فَقَالُوا إِنَّا كُنَّا أَجَرْنَا أَبَا بَكْرٍ بِجِوَارِكَ عَلَى أَنْ يَعْبُدَ رَبَّهُ فِي دَارِهِ فَقَدْ جَاوَزَ ذَلِكَ فَابْتَنَى مَسْجِدًا بِفِنَاءِ دَارِهِ فَأَعْلَنَ بِالصَّلَاةِ وَالْقِرَاءَةِ فِيهِ وَإِنَّا قَدْ خَشِينَا أَنْ يَفْتِنَ نِسَاءَنَا وَأَبْنَاءَنَا فَانْهَهُ فَإِنْ أَحَبَّ أَنْ يَقْتَصِرَ عَلَى أَنْ يَعْبُدَ رَبَّهُ فِي دَارِهِ فَعَلَ وَإِنْ أَبَى إِلَّا أَنْ يُعْلِنَ بِذَلِكَ فَسَلْهُ أَنْ يَرُدَّ إِلَيْكَ ذِمَّتَكَ فَإِنَّا قَدْ كَرِهْنَا أَنْ نُخْفِرَكَ وَلَسْنَا مُقِرِّينَ لِأَبِي بَكْرٍ الِاسْتِعْلَانَ قَالَتْ عَائِشَةُ فَأَتَى ابْنُ الدَّغِنَةِ إِلَى أَبِي بَكْرٍ فَقَالَ قَدْ عَلِمْتَ الَّذِي عَاقَدْتُ لَكَ عَلَيْهِ فَإِمَّا أَنْ تَقْتَصِرَ عَلَى ذَلِكَ وَإِمَّا أَنْ تَرْجِعَ إِلَيَّ ذِمَّتِي فَإِنِّي لَا أُحِبُّ أَنْ تَسْمَعَ الْعَرَبُ أَنِّي أُخْفِرْتُ فِي رَجُلٍ عَقَدْتُ لَهُ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ فَإِنِّي أَرُدُّ إِلَيْكَ جِوَارَكَ وَأَرْضَى بِجِوَارِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَئِذٍ بِمَكَّةَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْمُسْلِمِينَ إِنِّي أُرِيتُ دَارَ هِجْرَتِكُمْ ذَاتَ نَخْلٍ بَيْنَ لَابَتَيْنِ وَهُمَا الْحَرَّتَانِ فَهَاجَرَ مَنْ هَاجَرَ قِبَلَ الْمَدِينَةِ وَرَجَعَ عَامَّةُ مَنْ كَانَ هَاجَرَ بِأَرْضِ الْحَبَشَةِ إِلَى الْمَدِينَةِ وَتَجَهَّزَ أَبُو بَكْرٍ قِبَلَ الْمَدِينَةِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رِسْلِكَ فَإِنِّي أَرْجُو أَنْ يُؤْذَنَ لِي فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ وَهَلْ تَرْجُو ذَلِكَ بِأَبِي أَنْتَ قَالَ نَعَمْ فَحَبَسَ أَبُو بَكْرٍ نَفْسَهُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيَصْحَبَهُ وَعَلَفَ رَاحِلَتَيْنِ كَانَتَا عِنْدَهُ وَرَقَ السَّمُرِ وَهُوَ الْخَبَطُ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ قَالَ عُرْوَةُ قَالَتْ عَائِشَةُ فَبَيْنَمَا نَحْنُ يَوْمًا جُلُوسٌ فِي بَيْتِ أَبِي بَكْرٍ فِي نَحْرِ الظَّهِيرَةِ قَالَ قَائِلٌ لِأَبِي بَكْرٍ هَذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَقَنِّعًا فِي سَاعَةٍ لَمْ يَكُنْ يَأْتِينَا فِيهَا فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ فِدَاءٌ لَهُ أَبِي وَأُمِّي وَاللَّهِ مَا جَاءَ بِهِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ إِلَّا أَمْرٌ قَالَتْ فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَأْذَنَ فَأُذِنَ لَهُ فَدَخَلَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَبِي بَكْرٍ أَخْرِجْ مَنْ عِنْدَكَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ إِنَّمَا هُمْ أَهْلُكَ بِأَبِي أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَإِنِّي قَدْ أُذِنَ لِي فِي الْخُرُوجِ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ الصَّحَابَةُ بِأَبِي أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَعَمْ قَالَ أَبُو بَكْرٍ فَخُذْ بِأَبِي أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِحْدَى رَاحِلَتَيَّ هَاتَيْنِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالثَّمَنِ قَالَتْ عَائِشَةُ فَجَهَّزْنَاهُمَا أَحَثَّ الْجِهَازِ وَصَنَعْنَا لَهُمَا سُفْرَةً فِي جِرَابٍ فَقَطَعَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ قِطْعَةً مِنْ نِطَاقِهَا فَرَبَطَتْ بِهِ عَلَى فَمِ الْجِرَابِ فَبِذَلِكَ سُمِّيَتْ ذَاتَ النِّطَاقَيْنِ قَالَتْ ثُمَّ لَحِقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ بِغَارٍ فِي جَبَلِ ثَوْرٍ فَكَمَنَا فِيهِ ثَلَاثَ لَيَالٍ يَبِيتُ عِنْدَهُمَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ وَهُوَ غُلَامٌ شَابٌّ ثَقِفٌ لَقِنٌ فَيُدْلِجُ مِنْ عِنْدِهِمَا بِسَحَرٍ فَيُصْبِحُ مَعَ قُرَيْشٍ بِمَكَّةَ كَبَائِتٍ فَلَا يَسْمَعُ أَمْرًا يُكْتَادَانِ بِهِ إِلَّا وَعَاهُ حَتَّى يَأْتِيَهُمَا بِخَبَرِ ذَلِكَ حِينَ يَخْتَلِطُ الظَّلَامُ وَيَرْعَى عَلَيْهِمَا عَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ مِنْحَةً مِنْ غَنَمٍ فَيُرِيحُهَا عَلَيْهِمَا حِينَ تَذْهَبُ سَاعَةٌ مِنْ الْعِشَاءِ فَيَبِيتَانِ فِي رِسْلٍ وَهُوَ لَبَنُ مِنْحَتِهِمَا وَرَضِيفِهِمَا حَتَّى يَنْعِقَ بِهَا عَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ بِغَلَسٍ يَفْعَلُ ذَلِكَ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ تِلْكَ اللَّيَالِي الثَّلَاثِ وَاسْتَأْجَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ رَجُلًا مِنْ بَنِي الدِّيلِ وَهُوَ مِنْ بَنِي عَبْدِ بْنِ عَدِيٍّ هَادِيًا خِرِّيتًا وَالْخِرِّيتُ الْمَاهِرُ بِالْهِدَايَةِ قَدْ غَمَسَ حِلْفًا فِي آلِ الْعَاصِ بْنِ وَائِلٍ السَّهْمِيِّ وَهُوَ عَلَى دِينِ كُفَّارِ قُرَيْشٍ فَأَمِنَاهُ فَدَفَعَا إِلَيْهِ رَاحِلَتَيْهِمَا وَوَاعَدَاهُ غَارَ ثَوْرٍ بَعْدَ ثَلَاثِ لَيَالٍ بِرَاحِلَتَيْهِمَا صُبْحَ ثَلَاثٍ وَانْطَلَقَ مَعَهُمَا عَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ وَالدَّلِيلُ فَأَخَذَ بِهِمْ طَرِيقَ السَّوَاحِلِ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَأَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَالِكٍ الْمُدْلِجِيُّ وَهُوَ ابْنُ أَخِي سُرَاقَةَ بْنِ مَالِكِ بْنِ جُعْشُمٍ أَنَّ أَبَاهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ سُرَاقَةَ بْنَ جُعْشُمٍ يَقُولُ جَاءَنَا رُسُلُ كُفَّارِ قُرَيْشٍ يَجْعَلُونَ فِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ دِيَةَ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مَنْ قَتَلَهُ أَوْ أَسَرَهُ فَبَيْنَمَا أَنَا جَالِسٌ فِي مَجْلِسٍ مِنْ مَجَالِسِ قَوْمِي بَنِي مُدْلِجٍ أَقْبَلَ رَجُلٌ مِنْهُمْ حَتَّى قَامَ عَلَيْنَا وَنَحْنُ جُلُوسٌ فَقَالَ يَا سُرَاقَةُ إِنِّي قَدْ رَأَيْتُ آنِفًا أَسْوِدَةً بِالسَّاحِلِ أُرَاهَا مُحَمَّدًا وَأَصْحَابَهُ قَالَ سُرَاقَةُ فَعَرَفْتُ أَنَّهُمْ هُمْ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّهُمْ لَيْسُوا بِهِمْ وَلَكِنَّكَ رَأَيْتَ فُلَانًا وَفُلَانًا انْطَلَقُوا بِأَعْيُنِنَا ثُمَّ لَبِثْتُ فِي الْمَجْلِسِ سَاعَةً ثُمَّ قُمْتُ فَدَخَلْتُ فَأَمَرْتُ جَارِيَتِي أَنْ تَخْرُجَ بِفَرَسِي وَهِيَ مِنْ وَرَاءِ أَكَمَةٍ فَتَحْبِسَهَا عَلَيَّ وَأَخَذْتُ رُمْحِي فَخَرَجْتُ بِهِ مِنْ ظَهْرِ الْبَيْتِ فَحَطَطْتُ بِزُجِّهِ الْأَرْضَ وَخَفَضْتُ عَالِيَهُ حَتَّى أَتَيْتُ فَرَسِي فَرَكِبْتُهَا فَرَفَعْتُهَا تُقَرِّبُ بِي حَتَّى دَنَوْتُ مِنْهُمْ فَعَثَرَتْ بِي فَرَسِي فَخَرَرْتُ عَنْهَا فَقُمْتُ فَأَهْوَيْتُ يَدِي إِلَى كِنَانَتِي فَاسْتَخْرَجْتُ مِنْهَا الْأَزْلَامَ فَاسْتَقْسَمْتُ بِهَا أَضُرُّهُمْ أَمْ لَا فَخَرَجَ الَّذِي أَكْرَهُ فَرَكِبْتُ فَرَسِي وَعَصَيْتُ الْأَزْلَامَ تُقَرِّبُ بِي حَتَّى إِذَا سَمِعْتُ قِرَاءَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ لَا يَلْتَفِتُ وَأَبُو بَكْرٍ يُكْثِرُ الِالْتِفَاتَ سَاخَتْ يَدَا فَرَسِي فِي الْأَرْضِ حَتَّى بَلَغَتَا الرُّكْبَتَيْنِ فَخَرَرْتُ عَنْهَا ثُمَّ زَجَرْتُهَا فَنَهَضَتْ فَلَمْ تَكَدْ تُخْرِجُ يَدَيْهَا فَلَمَّا اسْتَوَتْ قَائِمَةً إِذَا لِأَثَرِ يَدَيْهَا عُثَانٌ سَاطِعٌ فِي السَّمَاءِ مِثْلُ الدُّخَانِ فَاسْتَقْسَمْتُ بِالْأَزْلَامِ فَخَرَجَ

الَّذِي أَكْرَهُ فَنَادَيْتُهُمْ بِالْأَمَانِ فَوَقَفُوا فَرَكِبْتُ فَرَسِي حَتَّى جِئْتُهُمْ وَوَقَعَ فِي نَفْسِي حِينَ لَقِيتُ مَا لَقِيتُ مِنْ الْحَبْسِ عَنْهُمْ أَنْ سَيَظْهَرُ أَمْرُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّ قَوْمَكَ قَدْ جَعَلُوا فِيكَ الدِّيَةَ وَأَخْبَرْتُهُمْ أَخْبَارَ مَا يُرِيدُ النَّاسُ بِهِمْ وَعَرَضْتُ عَلَيْهِمْ الزَّادَ وَالْمَتَاعَ فَلَمْ يَرْزَآنِي وَلَمْ يَسْأَلَانِي إِلَّا أَنْ قَالَ أَخْفِ عَنَّا فَسَأَلْتُهُ أَنْ يَكْتُبَ لِي كِتَابَ أَمْنٍ فَأَمَرَ عَامِرَ بْنَ فُهَيْرَةَ فَكَتَبَ فِي رُقْعَةٍ مِنْ أَدِيمٍ ثُمَّ مَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَأَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقِيَ الزُّبَيْرَ فِي رَكْبٍ مِنْ الْمُسْلِمِينَ كَانُوا تِجَارًا قَافِلِينَ مِنْ الشَّأْمِ فَكَسَا الزُّبَيْرُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبَا بَكْرٍ ثِيَابَ بَيَاضٍ وَسَمِعَ الْمُسْلِمُونَ بِالْمَدِينَةِ مَخْرَجَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ مَكَّةَ فَكَانُوا يَغْدُونَ كُلَّ غَدَاةٍ إِلَى الْحَرَّةِ فَيَنْتَظِرُونَهُ حَتَّى يَرُدَّهُمْ حَرُّ الظَّهِيرَةِ فَانْقَلَبُوا يَوْمًا بَعْدَ مَا أَطَالُوا انْتِظَارَهُمْ فَلَمَّا أَوَوْا إِلَى بُيُوتِهِمْ أَوْفَى رَجُلٌ مِنْ يَهُودَ عَلَى أُطُمٍ مِنْ آطَامِهِمْ لِأَمْرٍ يَنْظُرُ إِلَيْهِ فَبَصُرَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابِهِ مُبَيَّضِينَ يَزُولُ بِهِمْ السَّرَابُ فَلَمْ يَمْلِكْ الْيَهُودِيُّ أَنْ قَالَ بِأَعْلَى صَوْتِهِ يَا مَعَاشِرَ الْعَرَبِ هَذَا جَدُّكُمْ الَّذِي تَنْتَظِرُونَ فَثَارَ الْمُسْلِمُونَ إِلَى السِّلَاحِ فَتَلَقَّوْا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِظَهْرِ الْحَرَّةِ فَعَدَلَ بِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ حَتَّى نَزَلَ بِهِمْ فِي بَنِي عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ وَذَلِكَ يَوْمَ الِاثْنَيْنِ مِنْ شَهْرِ رَبِيعٍ الْأَوَّلِ فَقَامَ أَبُو بَكْرٍ لِلنَّاسِ وَجَلَسَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَامِتًا فَطَفِقَ مَنْ جَاءَ مِنْ الْأَنْصَارِ مِمَّنْ لَمْ يَرَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَيِّي أَبَا بَكْرٍ حَتَّى أَصَابَتْ الشَّمْسُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ حَتَّى ظَلَّلَ عَلَيْهِ بِرِدَائِهِ فَعَرَفَ النَّاسُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ ذَلِكَ فَلَبِثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَنِي عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ بِضْعَ عَشْرَةَ لَيْلَةً وَأُسِّسَ الْمَسْجِدُ الَّذِي أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَى وَصَلَّى فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ رَكِبَ رَاحِلَتَهُ فَسَارَ يَمْشِي مَعَهُ النَّاسُ حَتَّى بَرَكَتْ عِنْدَ مَسْجِدِ الرَّسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمَدِينَةِ وَهُوَ يُصَلِّي فِيهِ يَوْمَئِذٍ رِجَالٌ مِنْ الْمُسْلِمِينَ وَكَانَ مِرْبَدًا لِلتَّمْرِ لِسُهَيْلٍ وَسَهْلٍ غُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي حَجْرِ أَسْعَدَ بْنِ زُرَارَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ بَرَكَتْ بِهِ رَاحِلَتُهُ هَذَا إِنْ شَاءَ اللَّهُ الْمَنْزِلُ ثُمَّ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْغُلَامَيْنِ فَسَاوَمَهُمَا بِالْمِرْبَدِ لِيَتَّخِذَهُ مَسْجِدًا فَقَالَا لَا بَلْ نَهَبُهُ لَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَبَى رَسُولُ اللَّهِ أَنْ يَقْبَلَهُ مِنْهُمَا هِبَةً حَتَّى ابْتَاعَهُ مِنْهُمَا ثُمَّ بَنَاهُ مَسْجِدًا وَطَفِقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْقُلُ مَعَهُمْ اللَّبِنَ فِي بُنْيَانِهِ وَيَقُولُ وَهُوَ يَنْقُلُ اللَّبِنَ هَذَا الْحِمَالُ لَا حِمَالَ خَيْبَرْ هَذَا أَبَرُّ رَبَّنَا وَأَطْهَرْ وَيَقُولُ اللَّهُمَّ إِنَّ الْأَجْرَ أَجْرُ الْآخِرَهْ فَارْحَمْ الْأَنْصَارَ وَالْمُهَاجِرَهْ فَتَمَثَّلَ بِشِعْرِ رَجُلٍ مِنْ الْمُسْلِمِينَ لَمْ يُسَمَّ لِي قَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَلَمْ يَبْلُغْنَا فِي الْأَحَادِيثِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَمَثَّلَ بِبَيْتِ شِعْرٍ تَامٍّ غَيْرَ هَذَا الْبَيْتِ

Bize Yahya ibn Bukeyr tahdîs etti: Bize el-Leys, Ukayl ibn Hâlid'den tahdîs etti: îbnu Şihâb şöyle demiştir: Bana Urve ibnu'z-Zubeyr haber verdi ki, Peygamber'in zevcesi Âişe (R) şöyle demiştir: Ben babamla anamın İslâm Dîni'ni dîn edinmiş olmayarak yaşadıklarım hiç hatırlamadım. O zamanlarda Rasûlullah'ın gündüzün iki tarafında, sabah akşam bize gelmediği hiçbir günümüz geçmezdi. Müslümanlar (Kureyş müşrikleri tarafından) belâya, işkenceye uğratılınca (Rasûlullah sahâbîlerine hicret için izin vermiş), Ebû Bekr de Habeş diyarı tarafına hicret etmek üzere (Mekke'den) çıkmıştı. Ebû Bekr Berku'l-Gımâd mevkiine ulaşınca kendisine İbnu'd-Dağıne kavuştu. İbnu'd-Dağme Kaare kabilesinin seyyididir. Ebû Bekr'e:

— Yâ Ebâ Bekr, nereye gitmek istiyorsun? diye sordu. Ebû Bekr de:

— Beni kavmim(in ezası) çıkardı. Arzda yürüyüp seyahat etmek ve Rabb'ime ibâdet etmek istiyorum, dedi. Îbnu'd-Dağme:

— Yâ Ebâ Bekr, senin gibi bir zât yurdundan çıkmaz ve (başkaları tarafından) çıkarılmaz. Çünkü sen herkeste bulunmayan (en değerli) bir malı ihsan edersin, hısımlarını ziyaret edip onlarla ilgilenirsin, işini görmekten âciz olan aile ferdlerinin yükünü çekersin, misafiri ağırlarsın, hakk engellerine karşı yardım edersin. Şimdi ben senin için bir koruyucuyum. Haydi Mekke'ye dön de kendi beldende Rabb'ine ibâdet et, demiştir. Bunun üzerine Ebû Bekr geri dönmüş, İbnu'd-Dağme de kendisiyle beraber yollanmıştır. (Mekke'ye gelince) İbnu'd-Dağıne o akşam Kureyş'in şeriflerini dolaşmış ve onlara:

— Şübhesiz Ebû Bekr gibi biz zât memleketinden çıkmaz ve çıkarılmaz. Sizler şu yüksek sıfatlan olan bir adamı memleketinden çıkarır mısınız; o, kimsede bulunmayan en kıymetli malı ihsan eder; o,

hısımlara ziyaret edip onlarla ilgisini devam ettirir; o, aile yükünü çeker; o misafiri ağırlar; o, hakk yolunda meydana gelen hâdiselerde insanlara yardım eder, dedi. Ve böylece Ebû Bekr'i korumasına aldı. Kureyş de İbnu'd-Dağme'nin Ebû Bekr'i emânına almasını reddetmedi. Hakkındaki bu sözlerini yalanlamadı. Kureyş ileri gelenleri İbnu'd-Dağıne'ye hitaben:
— Sen Ebû Bekr'e emret! O, kendi evinde Rabb'ine ibâdet etsin, orada namaz kılsın, ne dilerse okusun! Fakat okuduğu ile bize ezâ vermesin, okumasını açıktan yapmasın! Çünkü biz, kadınlarımızı ve oğullarımızı fitneye düşürmesinden korkarız, dediler. İbnu'd-Dağıne Kureyş'in bu sözlerini Ebû Bekr'e söyledi. Ebû Bekr de bu şartlara göre evinde Rabb'ine ibâdet etmek, namazını açıktan kılmamak, evinin dışında Kur'ân okumamak suretiyle ikaamet etti. Bir zaman sonra Ebû Bekr için bunun zıddı bir re'y hâsıl oldu da evinin önünde bir mescid yaptı. Burada namaz kılmaya ve Kur'ân okumaya başladı. Bunun üzerine.müşriklerin kadınları ve çocukları Ebû BekrMn ibâdet ve kıraatine hayret ederek, ona bakmak için birbirlerini itiyor ve onun üstüne atılıp düşüyorlardı. Ebû Bekr ince yürekli ve çok ağlar bir adamdı. Kur'ân okuduğu zaman gözyaşlarını tutamazdı. Ebû Bekr'in bu hâli, Kureyş müşriklerinin ileri gelenlerini korkuttu da, onlar İbnu'd-Dağıne'ye haber gönderdiler. İbnu'd-Dağıne de onların yanına geldi. Kureyş:
— Biz Ebû Bekr hakkında senin onu himayene, evinde Rabb'ine ibâdet etmek üzere müsâade etmiştik. Ebû Bekr ise bu sınırı geçerek evinin önünde bir mescid yapmış, içinde aşikâre namaz kılmağa ve Kur'ân okumağa başlamıştır. Doğrusu biz, kadınlarımızın ve oğullarımızın fitneye düşmelerinden korkmuşuzdur. Artık sen Ebû Bekr'i bundan nehyet! Eğer Ebû Bekr, Rabb'ine kendi evinde ibâdet etmekle yetinirse ibâdet etsin. Eğer dayatır da muhakkak namaz ve kıraatini i'lân etmek isterse, ona verdiğin ahd ve emânını sana geri vermesini iste! Emîn ol ki, biz sana verdiğimiz sözden caymayı çirkin gördük. Fakat biz, Ebû Bekr'in aşikâre ibâdet etmesine de söz vermiş değiliz, dediler. Aişe şöyle dedi: Bunun üzerine Îbnu'd-Dağıne, Ebû Bekr'e geldi de:
— Benim sana nasıl bir husus üzerine akd yapıp söz vermiş olduğumu iyice bilmişsindir. Şimdi sen ya o husus üzerinde yetinirsin, yâhud da benim ahd ve emânımı bana geri verirsin! Emîn ol ki ben bir kimseye verdiğim emânımı bozmuş olduğumu Arab milletinin işitmesini arzu etmem, dedi.Bunun üzerine Ebû Bekr:
— Ben artık senin himayeni sana geri veriyorum! Ben Azız ve Celîl olan Allah'ın himayesine razıyım (O'na sığınıyorum), dedi. Peygamber (S) o gün Mekke'de bulunuyordu. Peygamber, müslü-mânlara:
— "Sizin hicret edeceğiniz yurt, iki kara taşlık arasında hurmalıkları olan bir şehir olduğu bana rü'yâmda gösterildi" buyurdu. Bu hadîsteki "İki lâbe", "İki kara taşlık"tır. Peygamber'in bu sözü ve teşviki üzerine Medine tarafına hicret edenler hicret etmişti. Habeşistan'a hicret edenlerin çoğu da (Mekke yoluyla) Medîne'ye dönüp gelmişlerdi. Ebû Bekr de Medine tarafına hicrete hazırlanmıştı. Fakat Rasûlullah ona:
— "Sabret! Bana da (hicret için) izin verilmesini umarım" buyurdu. Ebû Bekr de:
— Babam sana feda olsun, böyle bir izin gelmesini umar mısın? diye sordu. Rasûlullah:
— "Evet umarım" diye tasdîk buyurdu. Bu sebeble Ebû Bekr de Rasûlullah'a hicrette arkadaşlık etmek üzere hemen hareket etmekten kendini men' etti. Aynı zamanda Ebû Bekr evinde bulunan en kuvvetli iki hecin devesini dört ay, talh ağacı yaprağı ile ev içinde besledi, (onlan dışarıya salıvermedi). Semur yaprağı, silkilip kurutulmuş yapraklardır. İbn Şihâb şöyle dedi: Urve dedi ki, Âişe şöyle demiştir: Bir gün biz zeval vaktinin ilk saatinde (en sıcak zamanda) Ebû Bekr'in evinde oturuyorduk. Ev halkından biri Ebû Bekr'e:
— İşte Rasûlullah, bize gelmesi mu'tâd olmayan bir saatte, başını bir sargı ile sarmış olarak geliyor! dedi. Ebû Bekr de:
— Babam, anam O'na kurbân, vallahi mühim bir hâdise olmadıkça bu saatte gelmek âdeti değildi,dedi. Âişe, rivayetine devam ederek dedi ki: Rasûlullah geldi, izin istedi. Kendisine içeri girme izni verilip buyurun denildi. Bunun üzerine evimize girdi. Müteakiben Peygamber, Ebû Bekr'e:
— "Yanında bulunanları dışarı çıkar!" buyurdu.
Ebû Bekr de (beni, annem Ümmü Rûmân'ı ve kızkardeşim Es-mâ'yı kasdederek):
— Babam Sana kurbân yâ Rasûlallah! Onlar Senin ehlin ve mahremindir (yabancı yoktur), dedi. Rasûlullah:
— "Bana (Mekke'den Medine'ye) çıkmakhğım için izin verildi" dedi. Ebû Bekr de:
— Yâ Rasûlallah, babam Sana kurbân oisun! Ben de sohbetinizde ve maiyyetinizde bulunmak isterim, dedi. Rasûlullah:

— "Evet (sen de beraberimde olacaksın)" buyurdu. Ebû Bekr:
— Babam Sana kurbân yâ Rasûlallah, şu iki binek devemden birini beğen al! dedi. Rasûlullah:
— "Ancak bedeliyle alırım" buyurdu.Âişe dedi ki: Biz Rasûlullah ile Ebû Bekr'in sefer gereklerini çarçabuk hazırladık. Her ikisi için deriden bir dağarcık içinde bir mik-dâr azık düzenleyip koyduk. Dağarcığın ağzı bağlanacağı sıra Ebû Bekr'in kızı Esma, belinin kuşağından bir parça yırtıp ayırdı da, onunla dağarcığın ağzını bağladı. Bundan dolayı Esmâ'ya "Zâtu'n-Nitâk" -Kuşmeyhenî rivayetinde: "Zâtu'n-Nitâkayn(= İki kuşaklı)"- diye isim takıldı.Âişe dedi ki: Sonra Rasûlullah ile Ebû Bekr Sevr Dağı'ndaki bir mağaraya ulaştılar ve orada üç gece gizlendiler.Her gece yanlarında Ebû Bekr'in oğlu Abdullah gecelerdi. Abdullah maharetli, çabuk anlayışlı taze bir gençti. Seher vakti Rasûlullah ile Ebû Bekr'in yanından çıkar,Mekke'de gecelemiş gibi Kureyş ile sabahlardı. Abdullah, Rasûlullah ile Ebû Bekr hakkında Kureyş müşriklerinin hilelerinden duyduğu şeyleri ezberler, tâ karanlık basınca gelir, Rasûlullah ile babasına haber verirdi. Ebû Bekr'in kölesi Âmir ibn Fuheyre (o civarda) bol sütlü sağmal koyun sürüsü otlatır ve akşamdan bir müddet geçtiğinde o sürüyü Rasûlullah ile Ebû Bekr'in yanlarına getirirdi. Onlar da sağıp taze süt içerek gecelerlerdi. O süt, kendi sağmallarının sütü idi. Ve içine kızgın taş konularak ısıtılmış (ve biraz pişirilmiş) idi. Nihayet gecenin sonunda Âmir ibn Fuheyre (mağaranın önüne gelir), sağmal koyunlara seslenir, tekrar otlatmaya götürürdü. Rasûlullah ile Ebû Bekr'in mağarada bulundukları üç gecenin hepsinde Âmir süt işini böyle te'mîn etmiştir. Rasûlullah ile Ebû Bekr (Mekke'de iken) Abd ibnu Adiyy oğulları olan ed-Dîl oğulları'ndan yol kılavuzluğunda maharetli (Abdullah ibn Ureykıt adında) bir kişi îcâr etmişlerdi. Bu adam Âs ibn Vâil es-Sehmî ailesi hakkında yemînli dost olmak üzere elini kana batırmıştı. Bu zât hâlâ da Kureyş kâfirlerinin dîni üzere idi. Fakat doğruluğuna emniyet ve i'timâd ederek Rasûlullah ile Ebû Bekr, develerini ona teslim etmişler ve üç gece sonra develeriyle beraber Sevr Dağı'ndaki mağarada buluşmak üzere va'dleşip muahede etmişlerdi, bu kılavuz kişi Rasûlullah ile Ebû Bekr'in develeriyle üçüncü gecenin sabahında Sevr'e, onların yanına geldi. Rasûlullah ve Ebû Bekr'le beraber Âmir ibn Fuheyre ve kılavuz Abdullah ibn Ureykıt da yollandılar. Kılavuz yolcuları alıp sahiller yolunu ta'kîb ederek Medine'ye gitmek üzere hareket ettiler. İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Abdurrahmân ibn Mâlik el-Mudlicî -ki o, Surâka ibn Mâlik ibn Cu'şum'un erkek kardeşidir- haber verdi. Ona da babası Mâlik, Surâka ibn Cu'şum'dan şöyle derken işittiğini haber vermiştir: (Hicret kaafilesi Mudlic oğullan sınırından geçtiği sırada) Kureyş kâfirlerinin etrafa saldıkları elçileri bize geldi.Mekkeliler Rasûlullah ile Ebû Bekr'den herbirini öldüren veya esîr eden kimse için ayrı ayrı mükâfat ta'yîn ediyorlardı, Surâka dedi ki: Bu günlerde ben, kavmim Mudlic oğulları'nın toplantılarından birisinde oturuyordum. Bu sırada Kureyş adamlarından bir kişi çıkageldi. Biz otururken o ayakta dikildi de:
— Yâ Surâka! Ben biraz önce sahile doğru yollanan birkaç yolcu karaltısı gördüm. Öyle sanıyorum ki, bunlar Muhammed ile sahâbîleridir, dedi. Surâka dedi ki: Ben derhâl bu adamın anlattığı yolcuların Muhammed ile sahâbîleri olduğunu anladım. Fakat (ondan saklamak için) ona:
— Gördüğün karaltılar Muhammed'le sahâbîleri değildir. Lâkin sen Fulân ve Fülân kişileri görmüş olacaksın! Şimdi onlar bizim gözlerimiz önünden geçip gittiler, kendilerine âid bir kayıp arıyorlar, dedim. Sonra (hareketimi meclistekilere sezdirmemek için) bir müddet daha mecliste eğlendim. Sonra kalkıp evime girdim. Cariyeme atımı alıp çıkarmasını ve yüksek tepenin arkasında beni beklemesini emrettim. Ben de kargımı alarak evimin arka tarafından çıktım. Ve kargımın (parıltısını gizlemek için) alt tarafını yerde sürüklemiş, üst tarafını da aşağıya doğru tutmuştum.Nihayet atımın yanma geldim, üstüne bindim ve beni gayeme yaklaştırması için hayvanı dört nala kaldırdım. Sonunda Rasûlullah ile sahâbîlerine yetişip yaklaştım. Bu sırada atım sürçüp kapaklandı. Ben de atımdan düştüm.Fakat hemen toparlanıp kalktım ve elimi ok kuburumun içine uzattım, ondan fal kalemlerini çıkardım. Muhammed'le sahâbîlerine zarar verir miyim, yoksa vermez miyim? diye onlarla fal baktım.Fal neticesinde hoşlanmadığım şey (yânî zarar veremeyeceğim hususu) çıktı. Bunun üzerine ben yine atıma bindim. Fal oklarının aykırı çıkmasına rağmen, ben onlara isyan edip, atımı yine dört nala kaldırdım. At beni onlara yaklaştırıyordu. Nihayet Rasûlullah'ın okuduğunu işittim. Rasûlullah arkasına dönüp bakmıyordu. Ebû Bekr ise arkasına çok dönüp bakıyordu. Rasûlullah'ın okuduğunu işittiğim sırada atımın iki ön ayağı yere (kum içine) battı. Hattâ bu batış dizlerine kadar erişti. Ben de attan düştüm. Sonra ben hayvanı kalkmağa zorladım. O da kalkmağa çalıştı. Fakat bir türlü ayaklarını çıkarmaya gücü yetişmedi. Hayvan (zorlukla homurdanarak) kalkıp doğrulunca da hemen iki ayağının gömülen izinden göğe doğru ateş dumanı gibi bir duman yükselip dağıldı. Bunun üzerine ben fal oklarıyle tekrar fal baktım. Yine hoşlanmadığım surette çıktı.

Sonra ben Muhammed'le sahâbîlerine: — el-Emân! diye haykırdım.Bunun üzerine durdular. Ben de atıma binerek tâ yanlarına vardun. Rasûlullah ve sahâbîlerini taarruzumdan koruyan bunca hârikalarla karşılaştığım şu anda gönlümde kesin bir kanâat hâsıl oldu ki, Rasûlullah'ın işi ve peygamberlik da'vâsı yakında zahir olup zafere ulaşacaktır. Bu kanâat üzerine O'na: — Kavmin Kureyş, Sen'in öldürülmen veya esîr alınman hakkında mükâfat ta'yîn etmişlerdir, dedim.Ve Kureyş'in, kendisine ve sahâbîlerine karşı ne kadar fenalık yapmak istediklerini birer birer onlara haber verdim. Ve kendilerine yol azığı ve yol metâ'ı arzettim. Fakat benden birşey almadılar ve hiç-birşey de almak istemediler. Yalnız Rasûlullah bana: — "(Yâ Surâka!) Bizim yolculuğumuzu gizle!" dedi.Bunun üzerine ben Rasûlullah'tan hakkımda bir emânnâme yazmasını istedim. Rasûlullah da Âmir ibn Fuheyre'ye emretti. Âmir de bir deri parçasına yazıp verdi. Bundan sonra Rasûlullah, maiyyetiyle yoluna devam etti.İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Urvetu'bnu'z-Zubeyr haber verdi ki, Rasûlullah yolda müslümânlardan deve süvârîsi bir kaafile içinde gelmekte olan Zubeyr ibnu'l-Avvâm'a kavuştu. Bu kaafile Şam'dan gelmekte olan tacirlerdi. Zubeyr, Rasûlullah ile Ebû Bekr'e beyaz maşlahlar giydirdi. Medine'de müslümânlar, Rasûlullah'ın Mekke'den yola çıktığını işitmişler ve karşılamak için her sabah kuşluk vakti Harre mevkiine çıkarak öğle sıcağı basıncaya kadar Rasûlullah'ın gelmesini bekliyorlardı. Yine bir gün müslümânların beklemeleri uzadıktan sonra dönmüşlerdi. Evlerine girdikleri sırada Yahûdîler'den bir kişi, kendisine âid bir işe bakmak üzere Yahûdî kulelerinden bir kulenin üstüne çıkıp yüksekten uzaklara bakmakta iken, Rasûlullah ile sahâbî-lerini, beyazlar giymiş oldukları hâlde -sıcaktan meydana gelen serap ve sis manzaralarını yararak geldiklerini gördü. Artık Yahûdî bu muhteşem gelişi saklamaya muktedir olamayarak, yüksek sesiyle:
— Ey Arab cemâati! Beklemekte olduğunuz nasibiniz ve devletliniz işte geliyor! diye haykırdı.Bu sesi işiten bütün müslümânlar, silâhlarına sarılarak evlerinden fırlayıp Rasûlullah'I karşılamaya koştular. Ve Harre denilen kara taşlık yolunda Rasûlullah'a kavuştular.Rasûlullah şimdi maiyyetiyle ve karşılayıcılarıyle Medine'nin sağ tarafına (Kubâ yönüne) doğru meyledip yollandı. Nihayet Rasûluîlah, maiyyetiyle beraber Harise oğullarından Amr ibn Avf ailesinin yurduna indi. Ve onlara (onların başında bulunan Kulsüm ibn Hıdm'e) misafir oldu. Küba'ya varış rebîu'İ-evvel ayının bir pazartesi gününe tesadüf etmişti. Karşılayıcılara karşı kabul merasimini Ebû Bekr yapmış ve konuşmuştu. Rasûlullah ise sükût edip bir tarafa oturmuştu. Hattâ En-sâr'dan Rasûlullah'ı evvelce görmeyerek Küba'ya gelenler, Ebû Bekr'I (Şâm ticâreti münâsebetiyle) tanıdıklarından, evvelâ ona selâm veriyorlardı. Tâ ki, Rasûlullah'a güneş isabet edip de hemen Ebû Bekr varıp, kendi ridâsıyle Rasûlullah'ıri üzerine gölgelik yapınca, o zaman Rasûlullah'ı herkes tamdı.Rasûlullah, Amr ibn Avf oğulları'nda on küsur gece misafir kaldı. Bu müddet zarfında Takva üzerine kurulan mescid kuruldu ve Rasûlullah ve mescid içinde namaz kıldı.Sonra Rasûlullah devesine bindi. Muhacirler'den ve Ensâr'ın karşıiayıcılarından meydana gelen bir kalabalık, beraberinde yürümek suretiyle, sevinç gösterilen yaparak Medine'ye hareket etti. Nihayet Medine'ye vardığında devesi, Rasûlullah'ın Medine'deki mescidinin yerinde çöktü. Burasını müslümânlar o sırada namaz kılma yeri edinmişlerdi. Daha evvel de Sa'd ibn Zurâre'nin terbiyesinde bulunan Süheyl ve Sehl adlı iki yetîm çocuğa âid olup hurma kurutacak harman yeri idi. Rasûlullah'ın devesi bu arsaya gelip çökünce, Rasûlullah:
— "înşâallah burası bizim menzilimiz ve makaamımızdır" buyurdu.Bilâhare Rasûlullah, bu iki genci da'vet edip, burasını mescid yapmak üzere değer bahâsıyle onlardan satın almak istedi. Gençler:
— Yâ Rasûlallah, burasını biz Sana bağışlarız, dediler.Fakat Rasûlullah, çocuklardan hibe suretiyle almak istemedi. Nihayet ta'yîn edilen bir bedelle satın aldı. Sonra mescidi bina etti. Mescidin inşâsı sırasında Rasûlullah, sahâbîleriyle beraber mescid duvarlarına kerpiç taşımaya başladı. Taşırken de şu beyitleri okudu: Haza '1-hımâlu lâ hımâle Hayber Hazâ eberru Rabbena ve athar
İnne '1-ecre ecru 'î-âhıre Ferhami'î-Ensâra ve'î-Muhâcire (- Ey Rabbimiz, yüklenip taşıdığımız şu balçıktan düzülmüş ham kerpiç yükü, Hayber'in hurma hamulesi değildir. Bu ondan daha hayırlı ve daha temizdir. Şübhesiz ki hayırlı ücret, âhiret ücretidir. Yâ Rabb, sen Ensâr'a ve Muhâcirler'e merhamet eyle) diyordu.. Rasûlullah, müslümânlardan ismi bize bildirilmeyen bir şâirin şiirini misâl olarak inşâd etmiştir. İbn Şihâb ez-Zuhrî: Rasûlullah'ın bu beyitten başka tam bir şiirin bir beytine misâl olarak getirip inşâd ettiği, hadîslerde bize ulaşmadı, demiştir.

3907 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ وَفَاطِمَةَ عَنْ أَسْمَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا صَنَعْتُ سُفْرَةً لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ حِينَ أَرَادَا الْمَدِينَةَ فَقُلْتُ لِأَبِي مَا أَجِدُ شَيْئًا أَرْبِطُهُ إِلَّا نِطَاقِي قَالَ فَشُقِّيهِ فَفَعَلْتُ فَسُمِّيتُ ذَاتَ النِّطَاقَيْنِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَسْمَاءُ ذَاتَ النِّطَاقِ

-..Hişâm, babası Urve'den ve Fâtıma bintu'l-Munzir'den; onlar da Esmâ(R)'dan tahdîs etmiştir (Esma şöyle demiştir): Ben Peygamber (S) ile Ebû Bekr için Medine'ye gitmek istedikleri zaman bir sofra hazırladım. Babama:
— Sofranın ağzını bağlayacak, kuşağımdan başka birşey bulamıyorum, dedim. Babam:
— Kuşağını ikiye böl, dedi. Ben de öyle yaptım da işte bundan dolayı ben "Zâtu'n-Nıtâkayn = İki kuşaklı" diye isimlendirildim

---

3908 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا أَقْبَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمَدِينَةِ تَبِعَهُ سُرَاقَةُ بْنُ مَالِكِ بْنِ جُعْشُمٍ فَدَعَا عَلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَاخَتْ بِهِ فَرَسُهُ قَالَ ادْعُ اللَّهَ لِي وَلَا أَضُرُّكَ فَدَعَا لَهُ قَالَ فَعَطِشَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَرَّ بِرَاعٍ قَالَ أَبُو بَكْرٍ فَأَخَذْتُ قَدَحًا فَحَلَبْتُ فِيهِ كُثْبَةً مِنْ لَبَنٍ فَأَتَيْتُهُ فَشَرِبَ حَتَّى رَضِيتُ

-....Ebû İshâk şöyle demiştir: Ben el-Berâ ibn Âzib(R)'den işittim, o şöyle dedi: Peygamber (S) Medine'ye yönelip hareket ettiği zaman, yolda kendisim Surâka ibnu Mâlik ibn Cu'şum ta'kîb etti. Peygamber de onun aleyhine beddua etti. Bunun üzerine onun atının ayakları yere battı. Surâka, Peygambere:
— Benim için Allah'a duâ et, ben sana zarar vermeyeceğim, dedi. Peygamber de onun lehine duâ etti. Râvî dedi ki: Rasûlullah yolda susadı da bir çobana uğradı. Ebû Bekr:
— Ben bir kap alıp onun içine az bir mikdâr süt sağdım, onu Peygamber'e getirdim ve kendisi bundan içti; ben de bundan hoşnûd oldum, demiştir

---

3909 – حَدَّثَنِي زَكَرِيَّاءُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَسْمَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا حَمَلَتْ بِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَتْ فَخَرَجْتُ وَأَنَا مُتِمٌّ فَأَتَيْتُ الْمَدِينَةَ فَنَزَلْتُ بِقُبَاءٍ فَوَلَدْتُهُ بِقُبَاءٍ ثُمَّ أَتَيْتُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَضَعْتُهُ فِي حَجْرِهِ ثُمَّ دَعَا بِتَمْرَةٍ فَمَضَغَهَا ثُمَّ تَفَلَ فِي فِيهِ فَكَانَ أَوَّلَ شَيْءٍ دَخَلَ جَوْفَهُ رِيقُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ حَنَّكَهُ بِتَمْرَةٍ ثُمَّ دَعَا لَهُ وَبَرَّكَ عَلَيْهِ وَكَانَ أَوَّلَ مَوْلُودٍ وُلِدَ فِي الْإِسْلَامِ تَابَعَهُ خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَسْمَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا هَاجَرَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهِيَ حُبْلَى

-..Bana Zekeriyyâ ibn Yahya, Ebû Usâme'den; o da Hişâm ibn Urve'den; o da babası Urve'den; o da Esmâ(R)'dan olmak üzere tahdîs etti. Esma (Mekke'de iken) oğlu Abdullah ibnu'z-Zubeyr'e hâmile olmuştu. Esma dedi ki:Ben gebelik müddetini tamamlamış olarak Mekke'den çıktım ve Medine'ye geldim, Küba'ya indim. Abdullah'ı orada doğurdum. Sonra onu Peygamber'e getirdim de kucağına koydum. Bunun üzerine Rasûlullah bir hurma istedi. Onu çiğnedikten sonra çocuğun ağzına tükürdü. Bu suretle oğlumun midesine ilk inen şey, Rasûlullah'm tükrüğü oldu. Sonra Rasûlullah bir hurma çiğnemiyle çocuğun damağını oğdu. En sonra çocuğa duâ etti, ona bereket ve saadet diledi. Ve böylece Abdullah ibnu'z-Zubeyr (hicretten sonra Medine'deki) müslümân aileleri içinde ilk doğan çocuk oldu. Bu hadîsi Alî ibn Mushir'den; o da Hişâm'dan; o da babası Urve'den; o da Esma'dan senediyle rivayet etmekte Zekeriyyâ ibnu Yah-yâ'ya.Hâlid ibn Mahled mutâbaat etmiştir. Bunda: Esma, Peygamber'in yanına gebe olarak hicret etti, ifâdesi vardır

---

3910 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَوَّلُ مَوْلُودٍ وُلِدَ فِي الْإِسْلَامِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ أَتَوْا بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَمْرَةً فَلَاكَهَا ثُمَّ أَدْخَلَهَا فِي فِيهِ فَأَوَّلُ مَا دَخَلَ بَطْنَهُ رِيقُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: (Medine'de) İslâm içinde ilk doğan çocuk Abdullah ibnu'z-Zubeyr'dir. Onu Peygamber'e getirdiler, Peygamber bir hurma aldı da onu çiğnem yaptı, sonra da onu çocuğun ağzının içine soktu.. Böylece çocuğun karnına ilk giren şey, Peygamber'in tükrüğüdür

---

3911 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَقْبَلَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمَدِينَةِ وَهُوَ مُرْدِفٌ أَبَا بَكْرٍ وَأَبُو بَكْرٍ شَيْخٌ يُعْرَفُ وَنَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَابٌّ لَا يُعْرَفُ قَالَ فَيَلْقَى الرَّجُلُ أَبَا بَكْرٍ فَيَقُولُ يَا أَبَا بَكْرٍ مَنْ هَذَا الرَّجُلُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْكَ فَيَقُولُ هَذَا الرَّجُلُ يَهْدِينِي السَّبِيلَ قَالَ فَيَحْسِبُ الْحَاسِبُ أَنَّهُ إِنَّمَا يَعْنِي الطَّرِيقَ وَإِنَّمَا يَعْنِي سَبِيلَ الْخَيْرِ فَالْتَفَتَ أَبُو بَكْرٍ فَإِذَا هُوَ بِفَارِسٍ قَدْ لَحِقَهُمْ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا فَارِسٌ قَدْ لَحِقَ بِنَا فَالْتَفَتَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اللَّهُمَّ اصْرَعْهُ فَصَرَعَهُ الْفَرَسُ ثُمَّ قَامَتْ تُحَمْحِمُ فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ مُرْنِي بِمَا شِئْتَ قَالَ فَقِفْ مَكَانَكَ لَا تَتْرُكَنَّ أَحَدًا يَلْحَقُ بِنَا قَالَ فَكَانَ أَوَّلَ النَّهَارِ جَاهِدًا عَلَى نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ آخِرَ النَّهَارِ مَسْلَحَةً لَهُ فَنَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَانِبَ الْحَرَّةِ ثُمَّ بَعَثَ إِلَى الْأَنْصَارِ فَجَاءُوا إِلَى نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ فَسَلَّمُوا عَلَيْهِمَا وَقَالُوا ارْكَبَا آمِنَيْنِ مُطَاعَيْنِ فَرَكِبَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ وَحَفُّوا دُونَهُمَا بِالسِّلَاحِ فَقِيلَ فِي الْمَدِينَةِ جَاءَ نَبِيُّ اللَّهِ جَاءَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَشْرَفُوا يَنْظُرُونَ وَيَقُولُونَ جَاءَ نَبِيُّ اللَّهِ جَاءَ نَبِيُّ اللَّهِ فَأَقْبَلَ يَسِيرُ حَتَّى نَزَلَ جَانِبَ دَارِ أَبِي أَيُّوبَ فَإِنَّهُ لَيُحَدِّثُ أَهْلَهُ إِذْ سَمِعَ بِهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ وَهُوَ فِي نَخْلٍ لِأَهْلِهِ يَخْتَرِفُ لَهُمْ فَعَجِلَ أَنْ يَضَعَ الَّذِي يَخْتَرِفُ لَهُمْ فِيهَا فَجَاءَ وَهِيَ مَعَهُ فَسَمِعَ مِنْ نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ بُيُوتِ أَهْلِنَا أَقْرَبُ فَقَالَ أَبُو أَيُّوبَ أَنَا يَا نَبِيَّ اللَّهِ هَذِهِ دَارِي وَهَذَا بَابِي قَالَ فَانْطَلِقْ فَهَيِّئْ لَنَا مَقِيلًا قَالَ قُومَا عَلَى بَرَكَةِ اللَّهِ فَلَمَّا جَاءَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ وَأَنَّكَ جِئْتَ بِحَقٍّ وَقَدْ عَلِمَتْ يَهُودُ أَنِّي سَيِّدُهُمْ وَابْنُ سَيِّدِهِمْ وَأَعْلَمُهُمْ وَابْنُ أَعْلَمِهِمْ فَادْعُهُمْ فَاسْأَلْهُمْ عَنِّي قَبْلَ أَنْ يَعْلَمُوا أَنِّي قَدْ أَسْلَمْتُ فَإِنَّهُمْ إِنْ يَعْلَمُوا أَنِّي قَدْ أَسْلَمْتُ قَالُوا فِيَّ مَا لَيْسَ فِيَّ فَأَرْسَلَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَقْبَلُوا فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا مَعْشَرَ الْيَهُودِ وَيْلَكُمْ اتَّقُوا اللَّهَ فَوَاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِنَّكُمْ لَتَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ حَقًّا وَأَنِّي جِئْتُكُمْ بِحَقٍّ فَأَسْلِمُوا قَالُوا مَا نَعْلَمُهُ قَالُوا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَهَا ثَلَاثَ مِرَارٍ قَالَ فَأَيُّ رَجُلٍ فِيكُمْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ قَالُوا ذَاكَ سَيِّدُنَا وَابْنُ سَيِّدِنَا وَأَعْلَمُنَا وَابْنُ أَعْلَمِنَا قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ إِنْ أَسْلَمَ قَالُوا حَاشَى لِلَّهِ مَا كَانَ لِيُسْلِمَ قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ إِنْ أَسْلَمَ قَالُوا حَاشَى لِلَّهِ مَا كَانَ لِيُسْلِمَ قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ إِنْ أَسْلَمَ قَالُوا حَاشَى لِلَّهِ مَا كَانَ لِيُسْلِمَ قَالَ يَا ابْنَ سَلَامٍ اخْرُجْ عَلَيْهِمْ فَخَرَجَ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الْيَهُودِ اتَّقُوا اللَّهَ فَوَاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِنَّكُمْ لَتَعْلَمُونَ أَنَّهُ رَسُولُ اللَّهِ وَأَنَّهُ جَاءَ بِحَقٍّ فَقَالُوا كَذَبْتَ فَأَخْرَجَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-.... Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Allah'ın Peygamberi Mekke'den Medine'ye, Ebû Bekr'i bineğinin arkasına bindirmiş olarak geldi. Ebû Bekr, (saç ve sakalı ağardığından) ihtiyar (görünüyor, ticâret için gelip gittiğinden de) tanınıyordu. Allah'ın Peygamberi ise (saçı ağarmadığmdan) genç görünüyor, tanınmıyordu. Râvî dedi ki: Herhangi bir kimse Ebû Bekr'le karşılaşır da:

— Yâ Ebâ Bekr! Şu önündeki adam.kimdir? diye sorar. O da:

— Bu adam beni doğru yola hidâyet eden kimsedir, diye cevâb verirdi.Zanneden kimse, Ebû Bekr'in bu sözle ancak maddî olan yolu kasdettiğini sanır. Hâlbuki Ebû Bekr bu sözündeki yol ile, ancak hayır yolunu kasdediyordu. Ebû Bekr bir ara arkasına döndü ve birden kendilerine yetişmiş olan bir süvariyi (yânî Surâka'yı) gördü. Bunun üzerine:

— Yâ Rasûlallah, işte bir süvari bize yetişti, dedi. Allah'ın Peygamberi geriye döndü de:
— "Yâ Allah! Onu düşür" dedi. Bu duâ üzerine at onu yere attı. Sonra at homurdanarak ayağa kalktı.. Bu düşme ardından Surâka:
— Ey Allah'ın Peygamberi, ne dilersen emret, dedi. Peygamber ona: . .
— "Sen yerinde dur, arkamızdan bize yetişecek hiçbir kimseyi bırakma" buyurdu.Râvî Enes dedi ki: (Ne garîbdir ki) Surâka bir gündüzün evvelinde Allah'ın Peygamberi aleyhine çalışan, O'nun canına kasdeden bir kimse iken, o gündüzün sonunda O'nun hayâtını müdâfaa eden bir silâh mesabesinde olmuştur! Nihayet Rasûlullah Harre tarafında konak etti. Oradaki ikaa-metinden sonra Ensâr'a (yânı dayıları olan Neccâr oğullan'na) haber gönderdi. Onlar silâhlanarak Allah'ın Peygamber'ine ve Ebû Bekr'e geldiler de, bunlar selâm verdiler ve:
— (Buyurunuz!) Düşmanlarınızdan emîn, dostlarınız tarafından itaat edilmiş iki kimse olarak develerinize bininiz, dediler. Bunun üzerine Allah'ın Peygamberi devesine bindi. Ebû Bekr de arkasında, deve üstünde vaziyet aldı. Bu silâhlı kuvvetler, Pey-gamber'le Ebû Bekr'in develeri çevresini kuşattılar. (Bu suretle düzülen kaafile Medine'ye doğru yollandı.) Bu sırada Medine'de:
— Allah'ın Peygamberi geldi, Allah'ın Peygamberi geldi! denildi.Artık herkes yükseklere çıkıp O'na bakıyor ve:
— Allah'ın Peygamberi geldi, Allah'ın Peygamberi geldi! diyorlar ve sevinç gösterileri yapıyorlardı.
Bu sevinç içinde ilerleyip gelen Peygamber, nihayet Ebû Eyyûb'un evinin yanına indi. Şu muhakkak ki, Peygamber orada kendi ailesi ferdlerine bâzı sözler söylüyordu. Tam bu esnada O'nun konuşmasını Abdullah ibn Selâm işitti. Kendisi, ailesine âid olan bir hurmalıkta onlara hurma topluyor hâldeydi. Hemen onlar için toplamakta olduğu hurmaları orada bırakıvermeye acele etti de topladığı hurmalar beraberinde olarak Peygamber'in yanma geldi. Allah'ın Peygamberi 'nden ilk defa olarak konuşmasını işitti. Sonra tekrar kendi ailesinin yanına döndü. Allah'ın Peygamberi devesinden indikten sonra (Abdulmuttalib'in anası Selmâ kadın yönünden hısımlarını kasdederek):
— "Hısımlarımız evlerinden hangisinin evi daha yıkındır?" diye sordu.Neccâr oğullarından Ebû Eyyûb:
— Ey Allah'ın Peygamberi, benim evim yakındır! îşte şu, evimdir, şu'da kapısıdır, diye gösterdi. Peygamber:
— "Öyle ise haydi git de bizim için yatıp istirahat edecek bir yer hazırla!" buyurdu.Ebû Eyyûb hemen gidip geldi de Peygamber'le Ebû Bekr'e hitaben:
— Yüce Allah'ın bereketi üzerine ikiniz de kalkıp buyurunuz! dedi. Allah'ın Peygamberi Ebû Eyyûb'un evine gelince, Abdullah ibn Selâm da geldi ve şunları söyledi:
— Şehâdet ederim ki, sen Allah'ın Rasûlü'sün ve sen hiç şübhe-siz hakkı getirdin. Yahudiler benim kendilerinin seyyidi ve seyyidle-rinin oğlu olduğumu, onların en bilgilisi ve en bilginlerinin oğlu olduğumu bilmişlerdir. Onları çağır da, onlar benim müslümân olduğumu bilmeden Önce, beni onlardan sor (mevki'imi tezkiye ve tas-dîk ettir). Çünkü Yahudiler eğer benim müslümân olduğumu bilirlerse, benim hakkımda bende bulunmayan şeyler söyleyip bana iftira ederler, dedi. Bunun üzerine Allah'ın Peygamberi (Abdullah ibn Selâm'ı bir tarafa gizledikten sonra) Yahûdîler'e haber gönderip çağırdı. Yahudiler gelip huzuruna girdiklerinde, Rasûlullah (S):
— "Ey Yahûdîcemâati, size veyl olsun, Allah'a ittıkaa ediniz. Kendisinden başka ilâh olmayan Allah'a yemîn ederim ki, sizler benim Allah'ın hakk rasûlü olduğumu ve benim hakkdîni getirmiş olduğumu muhakkak pek iyi bilmektesinizdir. Onun için müslümân olunuz" buyurdu. Yahudiler:
— Biz senin peygamber olduğunu bilmiyoruz, dediler.
Bu sözü Peygamber'e üç defa söylediler. Sonra Peygamber onlara:
— '-Sizin içinizde Abdullah ibn Selâm var, o nasıl adamdır?" diye sordu. Yahudiler:
— O bizim seyyidimiz ve seyyidimizin oğludur; en bilgilimiz ve en bilgilimizin oğludur, dediler. Peygamber:
— "Abdullah ibn Selâm müslümân olursa sizler ne dersiniz?'' diye sordu.Yahudiler:
— Hâşâ Allah'a! Abdullah ibn Selâm hiçbir vakit müslümân olmaz! dediler. Peygamber yine:
— "Abdullah ibn Selâm müslümân olursa sizler ne dersiniz?" buyurdu. Yahudiler:
— Hâşâ Allah'a! Abdullah hiçbir vakit müslümân olmaz! dediler.Peygamber üçüncü defa:
— "Abdullah ibn Selâm müslümân olursa sizler ne dersiniz?" diye sordu. Yahudiler de üçüncü defa:
— "Hâşâ Allah'a! Abdullah ibn Selâm hiçbir vakit müslümân olacak değildir, dediler.

Bu sefer Peygamber, Abdullah ibn Selâm'a hitaben:
— "Yâ İbne Selâm, bulunduğun yerden bunların önüne çık!" buyurdu.
Abdullah, saklı bulunduğu yerden çıkarak:
— Ey Yahûdî cemâati! Allah'tan itükaa edip korkun! Kendisinden başka hiçbir ilâh olmayan Allah'a yeminle söylüyorum ki, sizler O'nun Allah'ın Rasûlü olduğunu ve O'nun hakk dîn getirdiğini muhakkak iyi bilmektesiniz, dedi. Yahudiler de ona karşı:
— Sen yalan söyledin, dediler. Bu çelişkili sözleri üzerine Rasûlullah, Yahûdîler'i huzurundan dışarı çıkardı

3912 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ فَرَضَ لِلْمُهَاجِرِينَ الْأَوَّلِينَ أَرْبَعَةَ آلَافٍ فِي أَرْبَعَةٍ وَفَرَضَ لِابْنِ عُمَرَ ثَلَاثَةَ آلَافٍ وَخَمْسَ مِائَةٍ فَقِيلَ لَهُ هُوَ مِنْ الْمُهَاجِرِينَ فَلِمَ نَقَصْتَهُ مِنْ أَرْبَعَةِ آلَافٍ فَقَالَ إِنَّمَا هَاجَرَ بِهِ أَبَوَاهُ يَقُولُ لَيْسَ هُوَ كَمَنْ هَاجَرَ بِنَفْسِهِ

-...ibn Cureyc şöyle demiştir: Bana Ubeydullah ibn Umer, Nâfi'den; yânî o da İbn Umer'den haber verdi; o şöyle demiştir: Umer ibnu'l-Hattâb (R) ilk Muhâcirler'e Beytu'l-mâlden dört mevsim veya dört yılda dörtbin dirhem ta'yîn etti. İbn Umer için de üçbinbeş-yüz dirhem ta'yîn etti. Umer ibnu'l-Hattâb'a:
— İbn Umer de Muhacirler'dendir; onun tahsisatını dörtbinden niçin eksilttin? denildi.Bunun üzerine Umer:
— İbn Umer'i ancak ana-babası hicret ettirmişlerdir, deyip: O kendi kendine muhacir olan kimse gibi değildir, gerekçesini söylüyordu

---

3913 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ خَبَّابٍ قَالَ هَاجَرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ الْأَعْمَشِ قَالَ سَمِعْتُ شَقِيقَ بْنَ سَلَمَةَ قَالَ حَدَّثَنَا خَبَّابٌ قَالَ هَاجَرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَبْتَغِي وَجْهَ اللَّهِ وَوَجَبَ أَجْرُنَا عَلَى اللَّهِ فَمِنَّا مَنْ مَضَى لَمْ يَأْكُلْ مِنْ أَجْرِهِ شَيْئًا مِنْهُمْ مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ فَلَمْ نَجِدْ شَيْئًا نُكَفِّنُهُ فِيهِ إِلَّا نَمِرَةً كُنَّا إِذَا غَطَّيْنَا بِهَا رَأْسَهُ خَرَجَتْ رِجْلَاهُ فَإِذَا غَطَّيْنَا رِجْلَيْهِ خَرَجَ رَأْسُهُ فَأَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نُغَطِّيَ رَأْسَهُ بِهَا وَنَجْعَلَ عَلَى رِجْلَيْهِ مِنْ إِذْخِرٍ وَمِنَّا مَنْ أَيْنَعَتْ لَهُ ثَمَرَتُهُ فَهُوَ يَهْدِبُهَا

-...Buradaki iki ta'rîkten birinde el-A'meş şöyle demiştir: Ben Şakîk ibn Seleme'den işittim, şöyle dedi: Bize Habbâb tah-dîs edip şöyle dedi: Bizler Rasûlullah'm maiyyetinde Allah'ın cihetini,yânî rızâsını arayarak (Medîne'ye hicret ettik, ecrimiz (va'di gereğince) Allah'a vâcib oldu. Yol arkadaşlarımızdan bunun ecrinden hiç-birşey yemeden âhirete geçenler vardır. Bunlardan biri Mus'ab ibn Umeyr'dir. O, Uhud günü şehîd edilmişti de biz onu, içinde kefenleyeceğimiz hiçbirşey bulamamış, ancak ak ve kara çubuklu ve kalemli bir ihram bulmuştuk. (Biz şehidi onunla kefenlemeye çalışıyorduk.) Bu alacalı ihramla başını örttüğümüz zaman ayakları meydana çıkıyor; ayaklarını örttüğümüzde de başı meydana çıkıyordu. Bu yokluk karşısında Rasûlullah (S) bize bu ihrâmh şehidin başım örtmemizi, ayaklarının üzerine de ızhır otundan koymamızı emretti.Bizden,kendilerine hicret meyvesi ulaşan ve bu meyveyi devşirenlerde vardır

---

3915 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بِشْرٍ حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ قُرَّةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو بُرْدَةَ بْنُ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ قَالَ لِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ هَلْ تَدْرِي مَا قَالَ أَبِي لِأَبِيكَ قَالَ قُلْتُ لَا قَالَ فَإِنَّ أَبِي قَالَ لِأَبِيكَ يَا أَبَا مُوسَى هَلْ يَسُرُّكَ إِسْلَامُنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهِجْرَتُنَا مَعَهُ وَجِهَادُنَا مَعَهُ وَعَمَلُنَا كُلُّهُ مَعَهُ بَرَدَ لَنَا وَأَنَّ كُلَّ عَمَلٍ عَمِلْنَاهُ بَعْدَهُ نَجَوْنَا مِنْهُ كَفَافًا رَأْسًا بِرَأْسٍ فَقَالَ أَبِي لَا وَاللَّهِ قَدْ جَاهَدْنَا بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصَلَّيْنَا وَصُمْنَا وَعَمِلْنَا خَيْرًا كَثِيرًا وَأَسْلَمَ عَلَى أَيْدِينَا بَشَرٌ كَثِيرٌ

وَإِنَّا لَنَرْجُو ذَلِكَ فَقَالَ أَبِي لَكِنِّي أَنَا وَالَّذِي نَفْسُ عُمَرَ بِيَدِهِ لَوَدِدْتُ أَنَّ ذَلِكَ بَرَدَ لَنَا وَأَنَّ كُلَّ شَيْءٍ عَمِلْنَاهُ بَعْدُ نَجَوْنَا مِنْهُ كَفَافًا رَأْسًا بِرَأْسٍ فَقُلْتُ إِنَّ أَبَاكَ وَاللَّهِ خَيْرٌ مِنْ أَبِي

-...Muâviye ibn Kurre şöyle demiştir: Bana Ebû Mûsâ el-Eş'arî'nin oğlu Ebû Burde tahdîs edip şöyle dedi: Abdullah ibn Umer bana:
— Sen babam Umer'in, senin baban Ebû Musa'ya dediği şeyi biliyor musun? dedi.Ben:
— Hayır bilmiyorum, dedim. Abdullah ibn Umer şöyle dedi: Benim babam senin babana:
— Yâ Ebâ Mûsâ, Rasûlullah'la maiyyetinde İslâm'a girmemiz, O'nun beraberinde hicret etmemiz, O'nun beraberinde cihâd etmemiz ve O'nun beraberinde yaptıklarımızın hepsinin bizim lehimize sabit olması ve Rasûlullah* tan sonra yaptığımız amellerin hepsi de başa-baş müsâvî olması, yânî lehimize ve aleyhimize birşey sabit olmaması seni sevindirir mi? dedi.Buna karşı benim babam (doğrusu: Senin baban):
— Hayır (bu beni sevindirmez). Vallahi biz Rasûlullah'tan sonra da cihâd etmiş, namaz kılmış, oruç tutmuş ve daha birçok hayır ameli işlemişizdir. Ve bizim ellerimizle birçok beşer İslâm Dîni'ne girdi. Biz elbette bu amellerimizin sevabını da ümîd ediyoruz, dedi. Bunun üzerine babam Umer:
— Fakat ben, Umer'in nefsi elinde bulunan Allah'a yemîn ederim ki, Rasûlullah'ın beraberinde yaptığımız amellerin bizim için sabit olup sevabının bize ulaşmasını, lâkin O'ndan sonra yaptığımız herbir amelden de başa baş müsâvî olarak (yânî ne lehimize, ne de aleyhimize birşey sabit olmayarak) kurtulmamızı çok arzu etmişimdir, dedi.(Ebû Burde dedi ki:) Ben, İbn Umer'e:
— Şübhesiz senin baban Umer, Allah'a yemîn ederim ki, benim babam Ebû Musa'dan hayırlıdır,dedim

---

3916 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ صَبَّاحٍ أَوْ بَلَغَنِي عَنْهُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِذَا قِيلَ لَهُ هَاجَرَ قَبْلَ أَبِيهِ يَغْضَبُ قَالَ وَقَدِمْتُ أَنَا وَعُمَرُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدْنَاهُ قَائِلًا فَرَجَعْنَا إِلَى الْمَنْزِلِ فَأَرْسَلَنِي عُمَرُ وَقَالَ اذْهَبْ فَانْظُرْ هَلْ اسْتَيْقَظَ فَأَتَيْتُهُ فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ فَبَايَعْتُهُ ثُمَّ انْطَلَقْتُ إِلَى عُمَرَ فَأَخْبَرْتُهُ أَنَّهُ قَدْ اسْتَيْقَظَ فَانْطَلَقْنَا إِلَيْهِ نُهَرْوِلُ هَرْوَلَةً حَتَّى دَخَلَ عَلَيْهِ فَبَايَعَهُ ثُمَّ بَايَعْتُهُ

-.... Ebû Usmân en-Nehdî şöyle demiştir: Ben îbnUmer(R)'den işittim: İbn Umer için: O babası Umer'den önce hicret etti denildiği zaman, bu sözden öfkelenerek şöyle demiştir: Ben ve babam Umer, Rasûlullah'ın huzuruna geldik ve kendisini gündüz uykusu uyurken bulduk.Bunun üzerine tekrar konak yerimize döndük. Biraz sonra Umer beni gönderdi de:
— Git bak bakalım, Rasûlullah uyanmış mı? dedi. Ben Rasûlullah'a geldim ve huzuruna girdim de kendisiyle bey'-at ettim. Sonra babam Umer'in yanına gittim ve ona Rasûlullah'ın uyanmış olduğunu haber verdim. Akabinde hızlı hızlı yürüyerek Rasûlullah'a gittik. Nihayet babam Umer, Rasûlullah'ın yanma girdi de, O'nunla bey'at yaptı. Sonra ben Rasûlullah ile (ikinci defa) bey'-atlaştım

---

3917 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عُثْمَانَ حَدَّثَنَا شُرَيْحُ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ يُحَدِّثُ قَالَ ابْتَاعَ أَبُو بَكْرٍ مِنْ عَازِبٍ رَحْلًا فَحَمَلْتُهُ مَعَهُ قَالَ فَسَأَلَهُ عَازِبٌ عَنْ مَسِيرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أُخِذَ عَلَيْنَا بِالرَّصَدِ فَخَرَجْنَا لَيْلًا فَأَحْثَثْنَا لَيْلَتَنَا وَيَوْمَنَا حَتَّى قَامَ قَائِمُ الظَّهِيرَةِ ثُمَّ رُفِعَتْ لَنَا صَخْرَةٌ فَأَتَيْنَاهَا وَلَهَا شَيْءٌ مِنْ ظِلٍّ قَالَ فَفَرَشْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرْوَةً مَعِي ثُمَّ اضْطَجَعَ عَلَيْهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَانْطَلَقْتُ أَنْفُضُ مَا حَوْلَهُ فَإِذَا أَنَا بِرَاعٍ قَدْ أَقْبَلَ فِي غُنَيْمَةٍ يُرِيدُ مِنْ الصَّخْرَةِ مِثْلَ الَّذِي أَرَدْنَا فَسَأَلْتُهُ لِمَنْ أَنْتَ يَا غُلَامُ فَقَالَ أَنَا لِفُلَانٍ فَقُلْتُ لَهُ هَلْ فِي غَنَمِكَ مِنْ لَبَنٍ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ لَهُ هَلْ أَنْتَ حَالِبٌ قَالَ نَعَمْ فَأَخَذَ شَاةً مِنْ غَنَمِهِ فَقُلْتُ لَهُ انْفُضْ الضَّرْعَ قَالَ فَحَلَبَ كُثْبَةً مِنْ لَبَنٍ وَمَعِي إِدَاوَةٌ مِنْ مَاءٍ عَلَيْهَا خِرْقَةٌ قَدْ رَوَّأْتُهَا لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَبَبْتُ عَلَى اللَّبَنِ حَتَّى بَرَدَ أَسْفَلُهُ ثُمَّ أَتَيْتُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ اشْرَبْ يَا رَسُولَ

اللَّهِ فَشَرِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى رَضِيتُ ثُمَّ ارْتَحَلْنَا وَالطَّلَبُ فِي إِثْرِنَا قَالَ الْبَرَاءُ فَدَخَلْتُ مَعَ أَبِي بَكْرٍ عَلَى أَهْلِهِ فَإِذَا عَائِشَةُ ابْنَتُهُ مُضْطَجِعَةٌ قَدْ أَصَابَتْهَا حُمَّى فَرَأَيْتُ أَبَاهَا فَقَبَّلَ خَدَّهَا وَقَالَ كَيْفَ أَنْتِ يَا بُنَيَّةُ

-...Ebû İshâk şöyle demiştir: Ben el-Berâ ibn Âzib(R)'den işittim, tahdîs edip şöyle dedi:Ebû Bekr, babam Âzib'den bir binek devesi satın aldı. Ben o deveyi Ebû Bekr'le beraber onun evine taşıdım.Râvî dedi ki: Bu sırada Âzib, Ebû Bekr'e, Rasûlullah'ın hicret yürüyüşünü sordu. Ebû Bekr şöyle dedi:Bizim üzerimize gözcüler tutuldu. Biz (üç gün sonra) geceleyin (mağaradan) yola çıktık. O gecemizi ve gündüzümüzü sür'atle yürüdük. Nihayet güneş gündüzün ortasına gelip dikildi. O sırada gözümüze büyük bir kaya göründü. Onun yanına geldik. Onun biraz gölgesi vardı. Ebû Bekr dedi ki: Ben Rasûlullah için beraberimde bulunan bir postekiyi yere dö-şedim. Sonra Peygamber onun üzerine yattı. Ben de onun etrafında olan şeyJeri bakıp araştırmak üzere gittim. Bu sırada bir çobanla karşılaştım ki, çoban küçük koyun sürüsü içinde bizim istediğimiz gibi o kayanın gölgesinden faydalanmak isteyerek, ona doğru gelmektedir. Ben çobana:
— Sen kimin çobanısın ey delikanlı? diye sordum. O:
— Fulân kimsenin çobanıyım, dedi. Ben ona:
— Senin koyunlarında süt var mı? dedim. O:
— Evet vardır, dedi. Ben ona:
— Süt sağar mısın? dedim. O:
— Evet sağarım, dedi ve sürüsünden bir koyun tuttu. Ben ona:
— Memesi üzerindeki kıl, toprak ve pislikleri silkele, dedim. Ebû Bekr dedi ki: Çoban biraz süt sağdı. Benim yanımda da Rasûlullah'a su içir-diğim deriden bir su kabı bulunuyordu ve ağzı üzerinde bir bez parçası vardı. Sütün üzerine biraz da su döktüm, hattâ kabın aşağısı biraz soğudu. Sonra bunu Peygamber'e getirdim de:
— Yâ Rasûlallah, bu sütü iç! dedim.Rasûlullah içti, ben de bundan hoşnûd oldum. Sonra hareket ettik. Bizi arayıcılar izimiz üzerinde idiler. el-Berâ dedi ki: Ben Ebû Bekr'in beraberinde olarak onun ailesi yanına girdim. Birden kızı Âişe'yle karşılaştım ki, o kendisine ateşli bir hastalık isabet etmiş olduğu için yatmakta idi. Bu esnada babasını gördüm ki, onun yanma gitti de kızının yanağından öptü ve:
— Nasılsın ey kızcağızım? Dedi

3919 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حِمْيَرَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَبِي عَبْلَةَ أَنَّ عُقْبَةَ بْنَ وَسَّاجٍ حَدَّثَهُ عَنْ أَنَسٍ خَادِمِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَيْسَ فِي أَصْحَابِهِ أَشْمَطُ غَيْرَ أَبِي بَكْرٍ فَغَلَفَهَا بِالْحِنَّاءِ وَالْكَتَمِ وَقَالَ دُحَيْمٌ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنِي أَبُو عُبَيْدٍ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ وَسَّاجٍ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ فَكَانَ أَسَنَّ أَصْحَابِهِ أَبُو بَكْرٍ فَغَلَفَهَا بِالْحِنَّاءِ وَالْكَتَمِ حَتَّى قَنَأَ لَوْنُهَا

-....Peygamber'e hizmet eden Enes (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Medine'ye geldi. Onun sahâbîleri içinde Ebû Bekr'den başka saç ve sakalı kırçıl kimse yoktu. Ebû Bekr saç ve sakalını kına ve ketem bitkisi ile gıhfladı, yânı saçlarını boyadı. Ve Duhaym şöyle dedi: Bize el-Velîd tahdîs etti. Bize el-Evzâî tahdîs etti: Bana Ebû Ubeyd, Ukbe ibnu Vessâc'dan tahdîs etti. Bana Enes ibn Mâlik (R) tahdîs edip şöyle dedi: Peygamber (S) Medine'ye geldi. Ebû Bekr, O'nun (Muhacir olarak gelen) sahâbîlerinin en yaşlısı idi. (Onun saç ve sakalının siyahlığına beyaz karışmıştı.) Ebû Bekr, kına ve ketem karışığı ile saçlarını boyadı da saçlarının kırmızılığı siyaha yakın derecede şiddetli, koyu renkli oldu

---

3921 - حَدَّثَنَا أَصْبَغُ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تَزَوَّجَ امْرَأَةً مِنْ كَلْبٍ يُقَالُ لَهَا أُمُّ بَكْرٍ فَلَمَّا هَاجَرَ أَبُو بَكْرٍ طَلَّقَهَا فَتَزَوَّجَهَا ابْنُ عَمِّهَا هَذَا الشَّاعِرُ الَّذِي قَالَ هَذِهِ الْقَصِيدَةَ رَثَى كُفَّارَ

قُرَيْشٍ وَمَاذَا بِالْقَلِيبِ قَلِيبِ بَدْرٍ مِنْ الشِّيزَى تُزَيَّنُ بِالسَّنَامِ وَمَاذَا بِالْقَلِيبِ قَلِيبِ بَدْرٍ مِنْ الْقَيْنَاتِ وَالشَّرْبِ الْكِرَامِ تُحَيِّينَا السَّلَامَةَ أُمُّ بَكْرٍ وَهَلْ لِي بَعْدَ قَوْمِي مِنْ سَلَامِ يُحَدِّثُنَا الرَّسُولُ بِأَنْ سَنَحْيَا وَكَيْفَ حَيَاةُ أَصْدَاءٍ وَهَامِ

-..Bize Esbağ ibnu'l-Fefec tahdîs etti: Bize Abdullah ibnu Vehb, Yûnus ibn Yezîd'den; o da îbn Şihâb'dan; o da Urve ibnu'z-Zubeyr'den; o da Âişe'den şöyle tahdîs etti: Ebû Bekr (R), Kelb oğulları kabilesinden bir kadınla evlendi ki, o kadına Ümmü Bekr denili-rid. Ebû Bekr, Medîne'ye hicret ettiği zaman bu kadını boşadı da, sonra o kadını, kadının amca oğlu (Ebû Bekr Şeddâd ibni'l-Esved ibn Abdi'ş-Şems ibn Mâlik ibn Ceûne) zevceliğe aldı. İşte o, (Bedir'-de öldürülüp de Peygamber'in kuyuya attığı) Kureyş kâfirlerine mersiye olarak şu kasideyi söyleyen şâirdir:Ve mâ zâ bi'1-kalîbi kalıbı Bedrin Mine'ş-şîzâ tüzeyyenu bi's-senâmi Ve mâ zâ bi'1-kalîbi kalıbı Bedrin Mine 'î-kaynâti ve 'ş-şerbi 'I-kirâmi Tuhayyî bi's-selâmeti Ümmü Bekrin Ve hel lî ba'de kavmi bin selâmı Tuhaddisuna'r-Rasûlu bi-en senahyâ Ve keyfe hayâttı esdâin vehâmi

---

3922 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ عَنْ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْغَارِ فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَإِذَا أَنَا بِأَقْدَامِ الْقَوْمِ فَقُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ لَوْ أَنَّ بَعْضَهُمْ طَأْطَأَ بَصَرَهُ رَآنَا قَالَ اسْكُتْ يَا أَبَا بَكْرٍ اثْنَانِ اللَّهُ ثَالِثُهُمَا

-....Bize Hemmâm ibn Yahya, Sabit el-Bunânî'den; o da Enes'ten tahdîs etti ki, Ebû Bekr (R)şöyle demiştir: Ben Peygam-ber(S)'le beraber mağaranın içinde bulunurken başımı yukarıya kaldırdığım zaman üstümüzde bizi aramağa çıkan müşriklerin ayaklarını gördüm de:
— Ey Allah'ın Peygamberi! Bunlardan bâzısı gözünü aşağıya eğmiş olsa, muhakkak bizi görecektir, dedim.O: — "Sus yâ Ebâ Bekr! Biz, üçüncüleri Allah olan iki kişiyiz!" buyurdu

---

3923 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي عَطَاءُ بْنُ يَزِيدَ اللَّيْثِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَهُ عَنْ الْهِجْرَةِ فَقَالَ وَيْحَكَ إِنَّ الْهِجْرَةَ شَأْنُهَا شَدِيدٌ فَهَلْ لَكَ مِنْ إِبِلٍ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَتُعْطِي صَدَقَتَهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَهَلْ تَمْنَحُ مِنْهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَتَحْلُبُهَا يَوْمَ وُرُودِهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَاعْمَلْ مِنْ وَرَاءِ الْبِحَارِ فَإِنَّ اللَّهَ لَنْ يَتِرَكَ مِنْ عَمَلِكَ شَيْئًا

-....Ebû Saîd el-Hudrî (R) tahdîs edip şöyle demiştir: Bir bedevî, Peygamber'e geldi de O'na hicretten (yânî çölden Medîne'ye hicret etmekten) sordu. Peygamber (S) ona:
— "Sakın hicrete kalkışma! Çünkü hicret işi çok çetindir. Senin develerin var mı?" buyurdu..Bedevî:
— Evet vardır, dedi. Peygamber:
— "Sen onların zekâtını veriyor musun?" dedi. Bedevî: — Evet veriyorum, dedi. Peygamber:
— "Sen o develerin sütünden başkalarının da faydalanması için onları başka kimselere muvakkaten veriyor musun?" dedi. Bedevi:
— Evet veririm, dedi. Peygamber:
— "Develerin su başına gelmeleri gününde oradaki fakirlere sütlerinden sağıp içiriyor musun?"dedi. Bedevi: — Evet içiririm, dedi. Peygamber:
— "Öyle ise sen denizlerin (yânî şehirlerin) ötesinde çalış! Çünkü Allah senin işinden hiçbirşey eksik bırakmaz (çölde de sana verir)" buyurdu

---

بَاب مَقْدَمِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابِهِ الْمَدِينَةَ

3924 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَنْبَأَنَا أَبُو إِسْحَاقَ سَمِعَ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَوَّلُ مَنْ قَدِمَ عَلَيْنَا مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ وَابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ ثُمَّ قَدِمَ عَلَيْنَا عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ وَبِلَالٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ

Peygamber(S)İn Ve Sahâbîlerinin Medine'ye Gelişleri Babı

-...Ensâr'dan el-Berâ ibn Âzib (R): Bize ilk önce hicret edip gelenler Mus'ab ibn Umeyr ve İbnu Ümmi Mektûm'dur. Sonra bize Ammâr ibn Yâsir ile Bilâl (R) geldi, demiştir.

3925 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَوَّلُ مَنْ قَدِمَ عَلَيْنَا مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ وَابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ وَكَانَا يُقْرِئَانِ النَّاسَ فَقَدِمَ بِلَالٌ وَسَعْدٌ وَعَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ ثُمَّ قَدِمَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فِي عِشْرِينَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَا رَأَيْتُ أَهْلَ الْمَدِينَةِ فَرِحُوا بِشَيْءٍ فَرَحَهُمْ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى جَعَلَ الْإِمَاءُ يَقُلْنَ قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَا قَدِمَ حَتَّى قَرَأْتُ سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى فِي سُوَرٍ مِنْ الْمُفَصَّلِ

-...Ebû İshâk şöyle demiştir: Ben el-Berâ ibnu Âzib(R) den işittim, o şöyle dedi: Bize ilk önce hicret edip gelenler Mus'ab ibn Umeyr ve İbnu Ümmi Mektûm'dur.Bu ikisi Medine müslümânIarına Kur'ân okuturlardı. Sonra Bilâl, Sa'd ibn Ebî Vakkaas, Ammâr ibn Yâsir hicret ettiler. Daha sonra Umer ibnu'l-Hattâb, Pey-gamber'in sahâbîlerinden yirmi kişi ile bize hicret edip geldi. Bunlardan sonra da Peygamber (S) -Ebû Bekr ve Âmir ibn Fuheyre ile hicret edip geldi.Artık ben Medîne halkının Rasûlullah'ın gelmesiyle ferahlandığı gibi hiçbirşeyle ferahlandığını görmedim. Hattâ (Neccâr oğulları'ndan) genç kızlar: "Rasûlullah geldi" cümlesini söyleyip sevinmeye başladılar. Ben de Rasûlullah hicret edip gelmeden önce el-Mufassal grubundan sayılan birtakım sûrelerle beraber "Sebbih ismeRabbike'l-a'lâ" Sûresi'ni okumuştum

---

3926 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ وُعِكَ أَبُو بَكْرٍ وَبِلَالٌ قَالَتْ فَدَخَلْتُ عَلَيْهِمَا فَقُلْتُ يَا أَبَتِ كَيْفَ تَجِدُكَ وَيَا بِلَالُ كَيْفَ تَجِدُكَ قَالَتْ فَكَانَ أَبُو بَكْرٍ إِذَا أَخَذَتْهُ الْحُمَّى يَقُولُ كُلُّ امْرِئٍ مُصَبَّحٌ فِي أَهْلِهِ وَالْمَوْتُ أَدْنَى مِنْ شِرَاكِ نَعْلِهِ وَكَانَ بِلَالٌ إِذَا أَقْلَعَ عَنْهُ الْحُمَّى يَرْفَعُ عَقِيرَتَهُ وَيَقُولُ أَلَا لَيْتَ شِعْرِي هَلْ أَبِيتَنَّ لَيْلَةً بِوَادٍ وَحَوْلِي إِذْخِرٌ وَجَلِيلُ وَهَلْ أَرِدَنْ يَوْمًا مِيَاهَ مَجَنَّةٍ وَهَلْ يَبْدُوَنْ لِي شَامَةٌ وَطَفِيلُ قَالَتْ عَائِشَةُ فَجِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ اللَّهُمَّ حَبِّبْ إِلَيْنَا الْمَدِينَةَ كَحُبِّنَا مَكَّةَ أَوْ أَشَدَّ وَصَحِّحْهَا وَبَارِكْ لَنَا فِي صَاعِهَا وَمُدِّهَا وَانْقُلْ حُمَّاهَا فَاجْعَلْهَا بِالْجُحْفَةِ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Medine'ye hicret edip geldiğinde babam Ebû Bekr ile Bilâl sıtmaya tutulmuştu. Âişe dedi ki: Ben Ebû Bekr ve Bilâl'in yanlarına girdim de:

— Ey babacığım, kendini nasıl hissediyorsun? Yâ Bilâl, kendini nasıl buluyorsun? diye sordum. Âişe dedi ki: Ebû Bekr'i sıtma ateşi yakalayınca, şu beyti okurdu: Kulîu'mrün musabbahun S ehiihî Ve'î-mevîu ednâ min şirâki na'lihf Yesrib diyarında her kişi âliesi içinde mes'ûd sabahlamışken, öliim insana ayakkabısının bağından daha yakındır (yânı ölüm ansızın yakalar da akşama diri bırakmaz)] Bilâl de kendisinden humma nevbeti sıyrılınca sesini yükselterek şu beyitleri söylerdi: Ela îeyte şı'rî heî ebîîenne leyleîen Bi-vâdin ve havlı ızhırun ve celîlu Ve hel enden yevmen miyâhe Mecennetin Ve hel yebduven lî Şâmeiun ve Tafîlu (= Şunu bilmek isterim ki: Mekke vâdîsinde etrafımı ızhir ve celîl otları sararak bir gece olsun geceler miyim? Bir gün gelip de Ukâz'daki Mecenne sularının başına varır mıyım? Mekke'nin Şâme ve Tufeyl Dağlan acaba bir kerre daha bana görünürler mi?) Âişe dedi ki: Ben Rasûlullah'a geldim de onların bu hâlini kendisine haber verdim. Bunun üzerine Rasûlullah (S):

— "Yâ Allah, bize Mekke'yi sevdirdiğin gibi Medine'yi de sevdir, yâhud onu daha çok sevdir. Ve Medine'nin havasını bizim için sağlamlaştır. Medine'nin sâ' ve müdd ölçekleri hakkında bize bereket ihsan eyle! Medine'nin sıtmasını naklet de onu Mekke'nin Cuh-fesinde tut!" diye duâ etti

---

3927 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَدِيِّ بْنِ الْخِيَارِ أَخْبَرَهُ دَخَلْتُ عَلَى عُثْمَانَ وَقَالَ بِشْرُ بْنُ شُعَيْبٍ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَدِيِّ بْنِ خِيَارٍ أَخْبَرَهُ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى عُثْمَانَ فَتَشَهَّدَ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ اللَّهَ بَعَثَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحَقِّ وَكُنْتُ مِمَّنْ اسْتَجَابَ لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ وَآمَنَ بِمَا بُعِثَ بِهِ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ هَاجَرْتُ هِجْرَتَيْنِ وَنِلْتُ صِهْرَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَايَعْتُهُ فَوَاللَّهِ مَا عَصَيْتُهُ وَلَا غَشَشْتُهُ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ تَابَعَهُ إِسْحَاقُ الْكَلْبِيُّ حَدَّثَنِي الزُّهْرِيُّ مِثْلَهُ

-... Urve ibnu'z-Zubeyr tahdîs etti ki, kendisine Ubeydullah ibn Adiyy ibn Hıyar haber verip şöyle demiştir: Ben Usmân'-ın huzuruna girdim. Usmân şehâdet kelimelerini söyledikten sonra şöyle dedi:
— Amma ba'du; şübhesiz Allah, Muhammed'i hakk dîn ile peygamber gönderdi. Ben de Allah'a ve O'nun Rasûlü'ne icabet edenlerden ve Muhammed'in gönderildiği esâslara îmân edenlerden oldum. Sonra iki kerre hicret ettim. Rasûlullah'ın dâmâdhğına nâiî oldum ve kendisiyle bey'atlaştım. Allah'a yemîn ederim ki, Yüce Allah O'nu vefat ettirinceye kadar ben O'na âsî de olmadım, O'nu aldatmadım da Râvî Şuayb'e, İshâk ibn Yahya el-Kelbî el-Hımısî mutâbaat edip, bana ez-Zuhrî bunun benzerini tahdîs etti, demiştir.

3928 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنَا مَالِكٌ وَأَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ وَهُوَ بِمِنًى فِي آخِرِ حَجَّةٍ حَجَّهَا عُمَرُ فَوَجَدَنِي فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ إِنَّ الْمَوْسِمَ يَجْمَعُ رَعَاعَ النَّاسِ وَغَوْغَاءَهُمْ وَإِنِّي أَرَى أَنْ تُمْهِلَ حَتَّى تَقْدَمَ الْمَدِينَةَ فَإِنَّهَا دَارُ الْهِجْرَةِ وَالسُّنَّةِ وَالسَّلَامَةِ وَتَخْلُصَ لِأَهْلِ الْفِقْهِ وَأَشْرَافِ النَّاسِ وَذَوِي رَأْيِهِمْ قَالَ عُمَرُ لَأَقُومَنَّ فِي أَوَّلِ مَقَامٍ أَقُومُهُ بِالْمَدِينَةِ

-...İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Ubeydullah ibnu Abdillah haber verdi; ona da İbn Abbâs şöyle haber vermiştir: Abdur-rahmân ibn Avf, Umer'in yaptığı son haccda Minâ'da iken kendi ailesi yanına döndü ve orada beni buldu. Abdurrahmân dedi ki: Ben:
— Ey Mü'minlerin Emîri, şübhesiz hacc mevsimi insanların düşük ve sefîlolanlanm da burada toplar. Ben senin yapmak istediğin konuşmayı Medine'ye varıncaya kadar geri bırakmanı düşünürüm.Çünkü Medîne, Hicret ve Sünnet Yurdu'dur. Ve sen Medine'de fıkıh ehline, insanların ileri gelen şeriflerine ve re'y sahibi olanlarına ulaşırsın, dedim. Umer:
— Elbette ben Medine'de ikaamet etmekte olduğum ilk makaam-da ayağa kalkıp hükümleri söyleyeceğim, dedi

---

3929 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ خَارِجَةَ بْنِ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ أَنَّ أُمَّ الْعَلَاءِ امْرَأَةً مِنْ نِسَائِهِمْ بَايَعَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ عُثْمَانَ بْنَ مَظْعُونٍ طَارَ لَهُمْ فِي السُّكْنَى حِينَ اقْتَرَعَتْ الْأَنْصَارُ عَلَى سُكْنَى الْمُهَاجِرِينَ قَالَتْ أُمُّ الْعَلَاءِ فَاشْتَكَى عُثْمَانُ عِنْدَنَا فَمَرَّضْتُهُ حَتَّى تُوُفِّيَ وَجَعَلْنَاهُ فِي أَثْوَابِهِ فَدَخَلَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْكَ أَبَا السَّائِبِ شَهَادَتِي عَلَيْكَ لَقَدْ أَكْرَمَكَ اللَّهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا يُدْرِيكِ أَنَّ اللَّهَ أَكْرَمَهُ قَالَتْ قُلْتُ لَا أَدْرِي بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَنْ قَالَ أَمَّا هُوَ فَقَدْ جَاءَهُ وَاللَّهِ الْيَقِينُ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَرْجُو لَهُ الْخَيْرَ وَمَا أَدْرِي وَاللَّهِ وَأَنَا رَسُولُ

اللَّه مَا يُفْعَلُ بِي قَالَتْ فَوَاللَّهِ لَا أُزَكِّي أَحَدًا بَعْدَهُ قَالَتْ فَأَحْزَنَنِي ذَلِكَ فَنِمْتُ فَرِيتُ لِعُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ عَيْنًا تَجْرِي فَجِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ ذَلِكِ عَمَلُهُ

-...İbn Şihâb, Zeyd ibn Sâbit'in oğlu Hârice'den haber verdi (ki o şöyle demiştir): Ümmü'1- A'lâ, Peygamber'e bey'at etmiş Ensâr kadınlarından bir kadındır. O şöyle haber verdi: (Hicret'te) Muhâcirler'in oturacakları yerleri ta'yîn için Ensâr kur'a çektikleri zaman, kur'ada Usmân ibn Maz'ûn'un ismi Ümmü'l-A'lâ'nın ailesine çıkmış. Ümmü'1-A'lâ dedi ki: (Biz Usmân ibn Maz'ûn'u evimizde konukladık.) Fakat Usmân bizim yanımızda hastalandı. Ben Osman'ın hastalığında ona hastabakıcılık yaptım. Nihayet vefat etti. Biz onu yıkayıp kendi elbisesi içine koyup kefenledik. Sonra yanımıza Peygamber girdi. Ben (cenazeyi tezkiye ederek):
— Yâ Ebâ Sâib, Allah'ın rahmeti üzerine olsun! Allah sana muhakkak ikram etmiştir! dedim. Bunun üzerine Peygamber (S): — "Allah'ın bu ölüye ikram ettiğini sana bildiren nedir?" diye sordu. Ümmü'1-A'lâ dedi ki: Ben de:
— Yâ Rasûlallah! Babam anam Sana feda olsun, ben bilmiyorum. Fakat (bunca îmân ve itaati ile o ikram edilenlerden olmazsa) Allah kime ikram eder ki? dedim. Rasûlullah:
— "Usmân ibn Maz'ûn'a yemîn olsun ki yakın, yânî ölüm gelmiştir. Ve Allah'a yemîn ederim ki,ben de bu ölü için hayır ve saadet umarım. Yine Allah'a yemîn ederim ki, ben Allah'ın Rasûlü olduğum hâlde bana (ve size yarın) Allah tarafından ne muamele yapılacağını bilemem" buyurdu. Ümmü'1-A'lâ: Vallahi bundan sonra ben hiçbir kimseyi tezkiye etmem, demiştir. Yine Ümmü'1-A'lâ: İbn Maz'ûn hakkındaki bu iş, beni hüzünlendirdi, akabinde uyudum. Ru'yâmda bana Usmân .ibn Maz'ûn'a âidakar bir pınar gösterildi. Hemen Rasûlullah'a gidip gördüğüm ru'yâyı kendisine haber verdim. Rasûlullah:
— "Bu pınar, onun dünyâda iken yapmakta olduğu sâlih amelidir" buyurdu

---

3930 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ يَوْمُ بُعَاثٍ يَوْمًا قَدَّمَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ وَقَدْ افْتَرَقَ مَلَؤُهُمْ وَقُتِلَتْ سَرَاتُهُمْ فِي دُخُولِهِمْ فِي الْإِسْلَامِ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Buâs günü, Allah'ın kendi Rasûlü için hazırladığı bir gündür ki, bu muharebenin neticesi üzerine Rasûlullah (S) Medîne'ye hicret etmişti. Bir hâlde ki, hicret sirasında muhârib Evs ile Hazrecliler'in cem'iyetleri dağılmış, şerifleri öldürülmüş ve yaralanmıştı. Bu perişanlık üzerine Allah muhârible-rin (Ensâr'm) İslâm camiasına girmeleri için bu günü Rasûlüne hazırlamıştır

---

3931 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ دَخَلَ عَلَيْهَا وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَهَا يَوْمَ فِطْرٍ أَوْ أَضْحًى وَعِنْدَهَا قَيْنَتَانِ تُغَنِّيَانِ بِمَا تَقَاذَفَتْ الْأَنْصَارُ يَوْمَ بُعَاثٍ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ مِزْمَارُ الشَّيْطَانِ مَرَّتَيْنِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعْهُمَا يَا أَبَا بَكْرٍ إِنَّ لِكُلِّ قَوْمٍ عِيدًا وَإِنَّ عِيدَنَا هَذَا الْيَوْمُ

-.... Bize Şu'be, Hişâm'dan; o da babası Urve ibmı'z- Zubeyr'den; o da Âişe(R)'den şöyle tahdîs etmiştir: Bir ramazân bayramı yâhud kurbân bayramı günü Peygamber (S) Âişe'nin yanında iken ve Âişe'nin yanında da Ensâr'ın Buâs günü hiciv olarak, birbirlerine karşı atışıp söyledikleri şiirlerini tegannî edip okuyan iki şarkıcı kız varken, içeriye Ebû Bekr girmiş. Bu şarkıları için iki kerre:
— (Peygamber'in yanında) şeytân mızmârı mı? diye çıkıştı. Bunun üzerine Peygamber:
— "Yâ Ebâ Bekr, onlara ilişme! Her kavmin bir bayramı vardır, şübhesiz bizim bayramımız da işte bu gündür" buyurdu

---

3932 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ ح و حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يُحَدِّثُ حَدَّثَنَا أَبُو التَّيَّاحِ يَزِيدُ بْنُ حُمَيْدٍ الضُّبَعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ نَزَلَ فِي عُلْوِ الْمَدِينَةِ فِي حَيٍّ يُقَالُ لَهُمْ بَنُو عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ قَالَ فَأَقَامَ فِيهِمْ أَرْبَعَ عَشْرَةَ لَيْلَةً ثُمَّ أَرْسَلَ إِلَى مَلَإِ بَنِي النَّجَّارِ قَالَ فَجَاءُوا مُتَقَلِّدِي سُيُوفِهِمْ قَالَ وَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رَاحِلَتِهِ وَأَبُو بَكْرٍ رِدْفَهُ وَمَلَأُ بَنِي النَّجَّارِ حَوْلَهُ حَتَّى أَلْقَى بِفِنَاءِ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ فَكَانَ يُصَلِّي حَيْثُ أَدْرَكَتْهُ الصَّلَاةُ وَيُصَلِّي فِي مَرَابِضِ الْغَنَمِ قَالَ ثُمَّ إِنَّهُ أَمَرَ بِبِنَاءِ الْمَسْجِدِ فَأَرْسَلَ إِلَى مَلَإِ بَنِي النَّجَّارِ فَجَاءُوا فَقَالَ يَا بَنِي النَّجَّارِ ثَامِنُونِي حَائِطَكُمْ هَذَا فَقَالُوا لَا وَاللَّهِ لَا نَطْلُبُ ثَمَنَهُ إِلَّا إِلَى اللَّهِ قَالَ فَكَانَ فِيهِ مَا أَقُولُ لَكُمْ كَانَتْ فِيهِ قُبُورُ الْمُشْرِكِينَ وَكَانَتْ فِيهِ خِرَبٌ وَكَانَ فِيهِ نَخْلٌ فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقُبُورِ الْمُشْرِكِينَ فَنُبِشَتْ وَبِالْخِرَبِ فَسُوِّيَتْ وَبِالنَّخْلِ فَقُطِعَ قَالَ فَصَفُّوا النَّخْلَ قِبْلَةَ الْمَسْجِدِ قَالَ وَجَعَلُوا عِضَادَتَيْهِ حِجَارَةً قَالَ قَالَ جَعَلُوا يَنْقُلُونَ ذَاكَ الصَّخْرَ وَهُمْ يَرْتَجِزُونَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَهُمْ يَقُولُونَ اللَّهُمَّ إِنَّهُ لَا خَيْرَ إِلَّا خَيْرُ الْآخِرَهْ فَانْصُرْ الْأَنْصَارَ وَالْمُهَاجِرَهْ

-..Enes ibn Mâlik tahdîs edip şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Medine'ye geldiği zaman, Medine'nin yüksek tarafında Amr ibn Avf oğulları denilen bir obada konakladı.Enes dedi ki: Rasûlullah onların içinde ondört gece ikaamet etti. Sonra (ana tarafından dayıları olan) Neccâr oğulları cemâatine haber gönderdi.Enes dedi ki: Neccâr oğulları kılıçlarını kuşanarak geldiler.Enes dedi ki:Rasûlullah binek devesi Kasvâ üzerinde, Ebû Bekr O'nun arka tarafına binmiş, Ensâr ve Neccâr oğullan cemâati de Ra-sûlullah'ın etrafını kuşatmış olarak muhteşem bir kafileylem edîne'ye doğru hareketi hâlâ gözümün önündedir. Nihayet Rasûlullah indi ve bineğini Ebû Eyyûb'un avlusuna bıraktı. Enes dedi ki: Rasûlullah namaz vakti kendisine nerede yetişirse orada namazını kılardı; davar ağıllarında da namaz kıldığı olurdu.Enes dedi ki: (Ebû Eyyûb'un evine yerleştikten) sonra, Rasûlul-lan Mescid'in inşâ edilmesini emretti ve Neccâr oğullan cemâatine haber gönderdi. Onlar geldiklerinde:
— "Ey Neccâr oğulları! Şu bustânınızın bedelini bana bildiriniz" dedi.Onlar da:
— Vallahi biz onun bedelini Sen'den istemeyiz. Bizler onun ecrini ancak Allah'tan umarız, dediler.Enes dedi ki: Bu bustânda size söyleyeceğim şu şeyler vardı: Bu bustânda müşrik kabirleri vardı; oyuk, tümsek, bakılmamış harabelik yerler vardı; bir kısmında da yabanî hurma ağaçlan vardı. Rasûlullah emretti de müşrik kabirleri açılıp başka tarafa naklolundu, arsanın çukur ve harabelik yerleri düzeltildi, yabanî hurmalar da kesildi. Enes dedi ki: Mescid'in (o zaman Kudüs cihetinde olan) kıble tarafına (mihrâb yerine) hurma ağaçlarını dizdiler. Kapının iki tarafını, yânî süvelerini taştan ördüler.Enes dedi ki: Sahâbîler kısa vezinli şiirler söyleyerek bu taşları nakletmeye başladılar. Rasûlullah da onlarla beraberdi. Hepsi şöyle diyorlardı: Allâhumme îâ hayra iîlâ hayru'l-âhireh Fağfir li'î-Ensân ve'1-Muhâcireh (= Yâ Allah, âhiret hayrından başka hayır yoktur. Öyle ise Sen, Ensâr ile Muhâcirler'e mağfiret eyle.)

بَاب إِقَامَةِ الْمُهَاجِرِ بِمَكَّةَ بَعْدَ قَضَاءِ نُسُكِهِ

3933 - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حُمَيْدٍ الزُّهْرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ يَسْأَلُ السَّائِبَ ابْنَ أُخْتِ النَّمِرِ مَا سَمِعْتَ فِي سُكْنَى مَكَّةَ قَالَ سَمِعْتُ الْعَلَاءَ بْنَ الْحَضْرَمِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثٌ لِلْمُهَاجِرِ بَعْدَ الصَّدَرِ

Muhacirin Hacc Ye Umre İbâdetini Bitirdikten Sonra Mekke'de İkaameti(Nin Hükmü) Babı

-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Ben Umer ibnu Abdilazîz'den işittim; o, Nemr'in kızkardeşinin oğlu Sâib ibn Yezîd'e:
— Sen Muhâcir'in Mekke'de ikaameti hakkında ne işittin? diye soruyordu. Sâib ibn Yezîd de ona:
— Ben el-Alâ ibnu'1-Hadramî'den: Rasûlullah (S) "Sader tavafından sonra Muhacir için Mekke'de üç gece oturma ruhsatı vardır. buyurdu, dediğini işittim, demiştir

---

بَاب التَّارِيخِ مِنْ أَيْنَ أَرَّخُوا التَّارِيخَ

3934 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ مَا عَدُّوا مِنْ مَبْعَثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا مِنْ وَفَاتِهِ مَا عَدُّوا إِلَّا مِنْ مَقْدَمِهِ الْمَدِينَةَ

Târîh Ve Sahâbîler İslâm Târihinin Başlangıcını Hangi Vak'adan Ta'yîn Ve İtibâr Ettiler? Babı

-.. Bize Abdullah ibn Mesleme tahdîs etti: Bize Abdulazîz, babası Ebû Hâzim'dan tahdîs etti ki,Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: İslâm târihine başlangıç ta'yûı ederlerken, sahâbîler, bu başlangıcın Peygamber'in peygamber gönderildiği zamandan veya vefatı ânından i'tibâr edilmesi hususunda sayılıp dökülen görüşlerden hiçbirine kıymet vermediler. Yalnız Peygamber'in Medine'ye gelmesi ve hicreti vaktinden başlamasına i'tibâr ettiler

---

3935 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ فُرِضَتْ الصَّلَاةُ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ هَاجَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَفُرِضَتْ أَرْبَعًا وَتُرِكَتْ صَلَاةُ السَّفَرِ عَلَى الْأُولَى تَابَعَهُ عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ

-....Bize Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den; o da Urve'den tahdîs etti ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Namaz evvelâ ikişer rek'at olarak farz edildi. Sonra Peygamber (S) hicret etti. (Mukîm için) namaz dört rek'at olarak farz kılındı, sefer namazı ilk hâli üzere iki rek'at olarak bırakıldı. Abdurrazzâk ibn Hemmân es-San'ânî, Ma'mer ibn Râşid'den bu hadîsi rivayet etmekte Yezîd ibn Zuray'a mutâbaat etmiştir

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ أَمْضِ لِأَصْحَابِي هِجْرَتَهُمْ وَمَرْثِيَتِهِ لِمَنْ مَاتَ بِمَكَّةَ

3936 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ عَادَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ مِنْ مَرَضٍ أَشْفَيْتُ مِنْهُ عَلَى الْمَوْتِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ بَلَغَ بِي مِنْ الْوَجَعِ مَا تَرَى وَأَنَا ذُو مَالٍ وَلَا يَرِثُنِي إِلَّا ابْنَةٌ لِي وَاحِدَةٌ أَفَأَتَصَدَّقُ بِثُلُثَيْ مَالِي قَالَ لَا قَالَ فَأَتَصَدَّقُ بِشَطْرِهِ قَالَ الثُّلُثُ يَا سَعْدُ وَالثُّلُثُ كَثِيرٌ إِنَّكَ أَنْ تَذَرَ ذُرِّيَّتَكَ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَذَرَهُمْ عَالَةً يَتَكَفَّفُونَ النَّاسَ وَلَسْتَ بِنَافِقٍ نَفَقَةً تَبْتَغِي بِهَا وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا آجَرَكَ اللَّهُ بِهَا حَتَّى اللُّقْمَةَ تَجْعَلُهَا فِي فِي امْرَأَتِكَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أُخَلَّفُ بَعْدَ أَصْحَابِي قَالَ إِنَّكَ لَنْ تُخَلَّفَ فَتَعْمَلَ عَمَلًا تَبْتَغِي بِهَا وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا ازْدَدْتَ بِهِ دَرَجَةً وَرِفْعَةً وَلَعَلَّكَ تُخَلَّفُ حَتَّى يَنْتَفِعَ بِكَ أَقْوَامٌ وَيُضَرَّ بِكَ آخَرُونَ اللَّهُمَّ أَمْضِ لِأَصْحَابِي هِجْرَتَهُمْ وَلَا تَرُدَّهُمْ عَلَى أَعْقَابِهِمْ لَكِنْ الْبَائِسُ سَعْدُ بْنُ خَوْلَةَ يَرْثِي لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُوُفِّيَ بِمَكَّةَ وَقَالَ أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ وَمُوسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ أَنْ تَذَرَ وَرَثَتَكَ

Peygamber(S)'İn: "Yâ Allah! Sahâbîlerim İçin Hicretlerini Tamamla" Sözü Ve Mekke'de Ölenler İçin Mersiyesi (Yânî Onlara Acıyıp Yanması) Babı

-.. Bize Yahya ibn Kazaa tahdîs etti. Bize İbrâhîm ibn Sa'd, ez-Zuhrî'den; o da Âmir ibn Sa'd ibn Mâlik'ten tahdîs etti ki, babası Sa'd ibn Ebî Vakkaas (R) şöyle demiştir; Veda Haccı yılı Mekke'de tutulduğum ve ölüme yaklaştığım şiddetli bir hastalığımda Peygamber (S) beni ziyaret etti. Ben:

— Yâ Rasûlallah! Bendeki bu hastalık, görmekte olduğun şu dereceye ulaştı. Ben mal sahibiyim.Bana bir tek kızımdan başka vâris olacak kimse yoktur. Buna göre ben malımın üçte ikisini sadaka yapayım mı? diye sordum. Rasûlullah:

— "Hayır (sadaka etme)'* buyurdu. Râvî dedi ki: Ben:

— Yarısını sadaka yapayım mı? dedim. Rasûlullah:

— "Hayır" buyurdu da şöyle devam etti: "Üçte bir (sana sadaka yapman için yeter) yâ Sa'd! Üçte bir de çoktur. Çünkü senin kendi zürriyetini zengin bırakman, onları muhtaç ve insanlara el açar bir vaziyette bırakmandan hayırlıdır" buyurdu. (el-Buhârî'nin şeyhi olan) Ahmed ibn Yûnus, İbrâhîm ibn Sa'd-dan: "Senin kendi zürriyetini..." (diğer tarîkte de "Kendi vârislerini...") şeklinde söylemiştir.

— "Sen Allah cihetini, yânı rızâsını aramak için yapacağın her bir sadakaya mukaabil, Allah muhakkak senin ücretini verecektir. Hattâ (yemek yerken) eşin olan kadının ağzı içine koyacağın lokmadan da sevâb alacaksın" buyurdu. Yine ben:
— Yâ Rasûlallah! (Siz Medîne'ye döneceksiniz de) ben arkadaşlarımdan geriye mi bırakılacağım? diye sordum. O:
— "Sen bizden asla geride bırakılmayacaksın. Şayet sen Mekke 'de kalır da A ilah cihetini isteyerek iyi amel yaparsan, elbette o amelin sebebiyle bir derece ve yükseklik artırması yapmış olursun. Ve ben öyle ümîd ediyorum ki, sen (ömrün uzatılmak suretiyle) hayâtta sona bırakılacaksın. Hattâ seninle birtakım kavimler yararlanacak, diğer birtakımları da senden zarar göreceklerdir. Yâ Allah! Sahâbîleri-min (Mekke'den Medîne'ye) hicretlerini tamamlat Onları topukları üzerinde geriye döndürme!" buyurdu. (Bunun üzerine Sa'd ibn Ebî Vakkaas şöyle demiştir:)
— Lâkin hâli kötü olan, Sa'd ibn Havle'dir. (Kendisinden hicret etmiş olduğu) Mekke'de ölmüş olmasından dolayı, Rasûluliah ona çok acır, kederlenirdi. Ahmed ibn Yûnus ile Mûsâ ibn İsmâîl, İbrâhîm ibn Sa'd'dan "Kendi vârislerini... bırakman" diye söylemişlerdir

---

بَاب كَيْفَ آخَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَصْحَابِهِ وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ آخَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنِي وَبَيْنَ سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ لَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ وَقَالَ أَبُو جُحَيْفَةَ آخَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ سَلْمَانَ وَأَبِي الدَّرْدَاءِ

Peygamber (S) Sahâbîleri Arasındaki Kardeşliği Nasıl Kurdu?: Abdurrahmân ibn Avf: Medîne'ye geldiğimiz zaman, Peygamber (S) benimle Sa'd ibnu'r-Rabî'Arasında kardeşlik akdi yaptı, demiştir.Ebû Cuhayfe (R) de: Peygamber (S), Selmân el-Fârisî ile Ebu'd-Derdâ arasında kardeşlik akdi yaptı,demiştir

---

3937 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ الْمَدِينَةَ فَآخَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ الْأَنْصَارِيِّ فَعَرَضَ عَلَيْهِ أَنْ يُنَاصِفَهُ أَهْلَهُ وَمَالَهُ فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ وَمَالِكَ دُلَّنِي عَلَى السُّوقِ فَرَبِحَ شَيْئًا مِنْ أَقِطٍ وَسَمْنٍ فَرَآهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ أَيَّامٍ وَعَلَيْهِ وَضَرٌ مِنْ صُفْرَةٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَهْيَمْ يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً مِنْ الْأَنْصَارِ قَالَ فَمَا سُقْتَ فِيهَا فَقَالَ وَزْنَ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْلِمْ وَلَوْ بِشَاةٍ

-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Abdurrahmân ibn Avf Medîne'ye geldiğinde Peygamber (S) onunla Sa'd ibnu'r-Rabî' el-Ensârî arasında kardeşlik akdi yaptı. Sa'd ibnu'r-Rabî', Abdurrahman ibn Avf'a, kendi ailesini ve malını yarı yarıya ona vermeyi arzetti. Abdurrahmân ibn Avf da ona:
— Allah ehlin ve malın hakkında sana bereket ihsan eylesin. Sen bana çarşıya delâlet et! dedi. Müteakiben Abdurrahmân ibn Avf, (Kaynukaa çarşısına gidip gelmeye başladı,) keş ve yağdan (yânî bunları alıp satmaktan) çok şey kazandı. Birkaç günler sonra Peygamber Abdurrahmân'ı ziyaret ettiğinde, onun üzerinde zifaf edenlere mahsûs kokulu sarı boya izleri gördü. Peygamber ona:
— "Hâlin nedir yâ Abdarrahmân?" diye sordu. Abdurrahmân:
— Yâ Rasûlallah, ben Ensâr'dan bir kadınla evlendim, dedi. Rasûlullah:
— "O kadına ne kadar mehr verdin?" buyurdu. O da:
— Bir çekirdek ağırlığında altın, dedi. Bunun üzerine Peygamber ona:
— "Bir koyunla olsun düğün aşı yap" buyurdu .

3938 - بَاب حَدَّثَنِي حَامِدُ بْنُ عُمَرَ عَنْ بِشْرِ بْنِ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ حَدَّثَنَا أَنَسٌ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ سَلَامٍ بَلَغَهُ مَقْدَمُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ فَأَتَاهُ يَسْأَلُهُ عَنْ أَشْيَاءَ فَقَالَ إِنِّي سَائِلُكَ عَنْ ثَلَاثٍ لَا يَعْلَمُهُنَّ إِلَّا نَبِيٌّ مَا أَوَّلُ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ وَمَا أَوَّلُ طَعَامٍ يَأْكُلُهُ أَهْلُ الْجَنَّةِ وَمَا بَالُ الْوَلَدِ يَنْزِعُ إِلَى أَبِيهِ أَوْ إِلَى أُمِّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي بِهِ جِبْرِيلُ آنِفًا قَالَ ابْنُ سَلَامٍ ذَاكَ عَدُوُّ الْيَهُودِ مِنْ الْمَلَائِكَةِ قَالَ أَمَّا أَوَّلُ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ فَنَارٌ تَحْشُرُهُمْ مِنْ الْمَشْرِقِ إِلَى الْمَغْرِبِ وَأَمَّا أَوَّلُ طَعَامٍ يَأْكُلُهُ أَهْلُ الْجَنَّةِ فَزِيَادَةُ كَبِدِ الْحُوتِ وَأَمَّا الْوَلَدُ فَإِذَا سَبَقَ مَاءُ الرَّجُلِ مَاءَ الْمَرْأَةِ نَزَعَ الْوَلَدَ وَإِذَا سَبَقَ مَاءُ الْمَرْأَةِ مَاءَ الرَّجُلِ نَزَعَتْ الْوَلَدَ قَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الْيَهُودَ قَوْمٌ بُهُتٌ فَاسْأَلْهُمْ عَنِّي قَبْلَ أَنْ يَعْلَمُوا بِإِسْلَامِي فَجَاءَتْ الْيَهُودُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ رَجُلٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ فِيكُمْ قَالُوا خَيْرُنَا وَابْنُ خَيْرِنَا وَأَفْضَلُنَا وَابْنُ أَفْضَلِنَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَسْلَمَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ قَالُوا أَعَاذَهُ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ فَأَعَادَ عَلَيْهِمْ فَقَالُوا مِثْلَ ذَلِكَ فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ عَبْدُ اللَّهِ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ قَالُوا شَرُّنَا وَابْنُ شَرِّنَا وَتَنَقَّصُوهُ قَالَ هَذَا كُنْتُ أَخَافُ يَا رَسُولَ اللَّهِ

-....Humeyd et-Tavîl şöyle demiştir: Enes ibn Mâlik (R) bize şöyle tahdîs etti: Peygamber(S)'in Medine'ye gelmesi haberi Abdullah ibn Selâm'a erişti de, o hemen Peygamber'e geldi ve O'na birtakım şeyler soruyordu. Abdullah:
— Ben Sana üç şey soracağım ki, bunların cevâblarını ancak bir peygamber bilebilir:
a. Kıyamet alâmetlerinin evvelkisi nedir?
b. Cennet ahâlîsi (cennete girdiklerinde) ilk önce hangi yemeği yiyecekler?
c. Çocuğun hâli nedir? Çocuk babasına yâhud anasına benziyor (ve onlardan birinin soyuna çekiyor)? dedi. Peygamber:
— "Bu senin sorduğun soruları biraz önce Cibril gelip bana haber verdi" buyurdu.Abdullah:
— Cibril, melekler arasında Yahûdîler'in düşmanıdır, dedi. Peygamber cevâba başlayıp:
— "a. Kıyamet alâmetlerinin en öncesi bir ateştir ki, o, insanları doğu taraftan batıya sürüp toplar.
"b. Cennet ahâlîsinin yiyeceği ilk yiyecek maddesi ise balık ciğerinin (sarkmış olan) fazlasıdır.
"c. Çocuğa gelince, (cinsî münâsebet esnasında) erkeğin suyu, kadının suyu önüne geçerse çocuğu kendi soyuna çeker; eğer kadının suyu erkeğin suyu önüne geçerse kadın çocuğu kendi soyuna çekip benzetir" buyurdu. Abdullah:
— Eşhedu en lâ ilahe HleHlâhu ve enneke Rasûluttahı{ = Ben Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Sen'in de muhakkak Allah'ın Ra-sûlü olduğuna şehâdet ederim), dedi. Abdullah devamla şöyle dedi:
— Yâ Rasûlallah! Yahûdîler, insanı hayrette bırakacak surette yalan söyleyen, asılsız isnâd ve iftiralarda bulunan haksız bir millettir. (Benim müslümân olduğumu duyunca, türlü yalanlar uydurup iftirada bulunurlar.) İslâm'a girişimi bilmelerinden önce beni onlardan sorup, mevkiimi tasdik ettir, dedi. (Peygamber, Abdullah'ı bir yere gizledi.) Akabinde Yahûdî zümresi geldi. Peygamber onlara:
— "İçinizdeki Abdullah ibn Selâm nasıl bir kişidir?" diye sordu. Yahudiler:
— O bizim hayırlımız ve hayırlımızın oğludur. Yine o bizim en faziletlimiz ve en faziletlimizin oğludur, dediler. Bu tezkiye üzerine Peygamber:
— "Abdullah ibn Selâm müslümân olursa ne dersiniz?" diye sordu. Yahudiler:
— İslâm'a girmekten onu Allah'a sığındırırız, dediler. Peygamber bunu Yahûdîler'e tekrar sordu.Onlar da evvelki gibi cevâb verdiler. Bunun üzerine Abdullah evden onların yanına çıktı da:
— Eşhedu en lâ ilahe illellahu ve enne Muhammeden Rasûlul-lahı{ = Allah'tan başka ilâh olmadığına veMuhammed'in Allah'ın Elçisi olduğuna şehâdet ederim), dedi. Bu defa da Yahudiler:
—O bizim şerrlimiz ve şerrlimizin oğludur, dediler ve İbn Se-lâm'ın kadrini eksiltmeye çalıştılar.Abdullah:
— Yâ Rasûlallah, işte korkmakta olduğum bu söyledikleri idi, dedi

---

3939 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو سَمِعَ أَبَا الْمِنْهَالِ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ مُطْعِمٍ قَالَ بَاعَ شَرِيكٌ لِي دَرَاهِمَ فِي السُّوقِ نَسِيئَةً فَقُلْتُ سُبْحَانَ اللَّهِ أَيَصْلُحُ هَذَا فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَاللَّهِ لَقَدْ بِعْتُهَا فِي السُّوقِ فَمَا عَابَهُ أَحَدٌ فَسَأَلْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ فَقَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ نَتَبَايَعُ هَذَا الْبَيْعَ فَقَالَ مَا كَانَ يَدًا بِيَدٍ فَلَيْسَ بِهِ بَأْسٌ وَمَا كَانَ نَسِيئَةً فَلَا يَصْلُحُ وَالْقَ زَيْدَ بْنَ

أَرْقَمَ فَاسْأَلْهُ فَإِنَّهُ كَانَ أَعْظَمَنَا تِجَارَةً فَسَأَلْتُ زَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ فَقَالَ مِثْلَهُ وَقَالَ سُفْيَانُ مَرَّةً فَقَالَ قَدِمَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ وَنَحْنُ نَتَبَايَعُ وَقَالَ نَسِيئَةً إِلَى الْمَوْسِمِ أَوْ الْحَجِّ

Bize Alî ibnu Abdillah el-Medînî tahdîs edip şöyle dedi: Bize Sufyân ibn Mut'ım'den şöyle dediğini işitmiştir: Benim bir ortağım çarşıda ödenmesi te'hîrli birtakım gümüş paralar sattı. Ben buna hayret ederek:

— Subhânallah! Bu satış iyi olur mu? dedim. Ortağım da:

— Subhânallah! Vallahi ben o gümüş paraları çarşıda sattım da, bu satışımı bana kimse ayıplamadı, dedi. Bunun üzerine ben el-Berâ ibn Âzib'e (gidip, bunu ondan) sordum. el-Berâ cevaben:

— Peygamber (S) Medine'ye geldi, biz bu şekilde alım satım yapmakta idik. Peygamber: "Elden ele peşin olursa bunda be's yoktur. Veresiye olanına gelince, işte o iyi olmaz" buyurdu; sen Zeyd ibn Er-kam'a kavuş da bunu ondan sor. Çünkü o, ticâretçe bizim en büyüğümüz idi, dedi. Bunun üzerine ben de bu mes'eleyi Zeyd ibn Erkam'dan sordum. O da el-Berâ'nın dediği gibi söyledi (yâni gümüş paralan gümüş paralar mukaabiîînde bir mecliste karşılıklı teslim almak ve müddetle teslim almak suretiyle yapılan alım satım uygulamasını söyledi). Ve râvî Sufyân bir defasında: Peygamber (S) Medine'ye bizim üzerimize geldi, biz bu şekilde alım satım yapar hâldeydik, şeklinde söyledi. Ve Sufyân bu rivayetinde: Bir ortağım benim için ödenmesi hacc mevsimine yâhud hacca kadar te'hîrli olarak gümüş para sattı, tarzında söylemiştir

---

بَاب إِتْيَانِ الْيَهُودِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ قَدِمَ الْمَدِينَةَ { هَادُوا } صَارُوا يَهُودًا وَأَمَّا قَوْلُهُ { هُدْنَا } تُبْنَا هَائِدٌ تَائِبٌ

3941 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا قُرَّةُ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْ آمَنَ بِي عَشَرَةٌ مِنْ الْيَهُودِ لَآمَنَ بِي الْيَهُودُ

Peygamber (S) Medine'ye Geldiği Zaman Yahudilerin (Kendisiyle Siyâsî Münâsebet Kurmak İçin) Peygamber'e Gelmeleri Babı "Hâdû", "Yahûdî oldular" demektir. Amma "Hudnâ" kavline gelince, o "Tevbe ettik" ma'nâsınadır; "Hâid","Tâib" demektir.

-....Ebû Hureyre(R)'den: Peygamber (S): "Yahûdîler'den (hahamlarından) on kişi bana îmân etmiş olsaydı, Yahûdîler'in hepsi bana îmân etmiş olurlardı" buyurmuştur

3942 - حَدَّثَنِي أَحْمَدُ أَوْ مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الْغُدَانِيُّ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ أُسَامَةَ أَخْبَرَنَا أَبُو عُمَيْسٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ وَإِذَا أُنَاسٌ مِنْ الْيَهُودِ يُعَظِّمُونَ عَاشُورَاءَ وَيَصُومُونَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْنُ أَحَقُّ بِصَوْمِهِ فَأَمَرَ بِصَوْمِهِ

-....Ebû Mûsâ (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Medine'ye girdi. Bir de gördü ki,Yahûdîler'den birtakım insanlar âşûrâ gününü ta'zîm ediyorlar ve o gün oruç tutuyorlar. Bunun üzerine Peygamber: "Biz bu günü oruç tutmaya daha haklıyız" buyurdu -da, o gün oruç tutulmasını emreyledi

---

3943 - حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ حَدَّثَنَا أَبُو بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ وَجَدَ الْيَهُودَ يَصُومُونَ عَاشُورَاءَ فَسُئِلُوا عَنْ ذَلِكَ فَقَالُوا هَذَا الْيَوْمُ الَّذِي أَظْفَرَ اللَّهُ فِيهِ مُوسَى وَبَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى فِرْعَوْنَ وَنَحْنُ نَصُومُهُ تَعْظِيمًا لَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْنُ أَوْلَى بِمُوسَى مِنْكُمْ ثُمَّ أَمَرَ بِصَوْمِهِ

-.......Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Medîne'ye gelince Yahûdîler'i

âşûrâ günü oruç tutuyorlar buldu. Bu orucun sebebi kendilerine sorulunca da:
— Bu gün, Allah'ın Musa'ya ve İsrâîl oğullan'na Fir'avn'a karşı zafer ihsan eylemiş olduğu gündür. Biz bu günü Musa'yı ta'zîm etmek için oruç tutuyoruz, dediler.
Bunun üzerine Rasûlullah:
— ' 'Biz Mûsâ 3ya sizden daha ziyâde yakınız'' buyurdu ve sahâbîlerine o gün oruç tutulmasını emreyledi

---

3944 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَسْدِلُ شَعْرَهُ وَكَانَ الْمُشْرِكُونَ يَفْرُقُونَ رُءُوسَهُمْ وَكَانَ أَهْلُ الْكِتَابِ يَسْدِلُونَ رُءُوسَهُمْ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ مُوَافَقَةَ أَهْلِ الْكِتَابِ فِيمَا لَمْ يُؤْمَرْ فِيهِ بِشَيْءٍ ثُمَّ فَرَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأْسَهُ

-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Ubeydullah ibmı Abdillah ibni Utbe, Abdullah ibn Abbâs(R)'tan haber verdi: Peygamber (S) saçlarını alnının üstüne salıverirdi. Müşrikler ise başlarının saçlarını alınlarının üst tarafından ikiye ayırırlardı. Kitâb ehli olanlar da baş saçlarını ayırmadan salıverirlerdi. Peygamber, hakkında hiçbirşeyle emroiunmadığı hâllerde Kitâb ehline uymayı severdi. Sonra Peygamber başının saçlarını iki tarafa ayırdı

3945 - حَدَّثَنِي زِيَادُ بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا أَبُو بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ هُمْ أَهْلُ الْكِتَابِ جَزَّءُوهُ أَجْزَاءً فَآمَنُوا بِبَعْضِهِ وَكَفَرُوا بِبَعْضِهِ يَعْنِي قَوْلَ اللَّهِ تَعَالَى { الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ }

-....ibn Abbâs (R): Onlar Kitâb'ı parça parça kısımlara ayırıp da bâzısına îmân eden,bâzısına da inanmayıp kâfir olan Kitâb ehli kimselerdir, demiştir

---

بَاب إِسْلَامِ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

3946 - حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ عُمَرَ بْنِ شَقِيقٍ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ أَبِي وَحَدَّثَنَا أَبُو عُثْمَانَ عَنْ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ أَنَّهُ تَدَاوَلَهُ بِضْعَةَ عَشَرَ مِنْ رَبٍّ إِلَى رَبٍّ

Selmân El-Fârisî(R)'Nin İslâm'a Girmesi Bâb

-.. Bana el-Hasen ibnu Umer ibn Şakîk tahdîs etti: Bize Mu'temir tahdîs edip: Babam Süleyman ibn Tahran şöyle dedi, dedi.H ve yine bize Ebû Usmân en-Nehdî, Selmân el-Fârisî'den, kendisini on'dan fazla mâlikin,birbirinden satın almak suretiyle elden ele alıp verdiklerini tahdîs etmiştir

---

3947 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَوْفٍ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ سَلْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ أَنَا مِنْ رَامَ هُرْمُزَ

-...Ebû Usmân en-Nehdî şöyle dedi: Ben Selmân(R)'dan işittim; o: Ben Râme Hürmüz beldesindenim, diyordu.

3948 - حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ مُدْرِكٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَاصِمٍ الْأَحْوَلِ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ سَلْمَانَ قَالَ فَتْرَةٌ بَيْنَ عِيسَى وَمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمَا وَسَلَّمَ سِتُّ مِائَةِ سَنَةٍ

-... Bize Ebû Avâne, Âsim el-Ahverden; o da Ebû Usmân'dan haber verdi ki, Sehnân: îsâ ile Muhammed (S) arasında peygambersiz geçen müddet altiyüz senedir, demiştir

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم

كِتَاب الْمَغَازِي

(Peygamber'in Gazveleri Kitabı)

بَاب غَزْوَةِ الْعُشَيْرَةِ أَوْ الْعُسَيْرَةِ قَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ أَوَّلُ مَا غَزَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْأَبْوَاءَ ثُمَّ بُوَاطَ ثُمَّ الْعُشَيْرَةَ

3949 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا وَهْبٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ كُنْتُ إِلَى جَنْبِ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ فَقِيلَ لَهُ كَمْ غَزَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ غَزْوَةٍ قَالَ تِسْعَ عَشْرَةَ قِيلَ كَمْ غَزَوْتَ أَنْتَ مَعَهُ قَالَ سَبْعَ عَشْرَةَ قُلْتُ فَأَيُّهُمْ كَانَتْ أَوَّلَ قَالَ الْعُسَيْرَةُ أَوْ الْعُشَيْرُ فَذَكَرْتُ لِقَتَادَةَ فَقَالَ الْعُشَيْرُ

Uşeyre Yâhud Useyre Gazvesi Babı
Muhammed ibn İshâk: Peygamber(S)'in ilk gazası Ebvâ, sonra Buvât, sonra Uşeyre'dir,demiştir.
-...Ebû İshâk Amr ibn. Abdillah es-Subey'î şöyle demiştir:Ben Zeyd ibn Erkam'm yanında idim. Kendisine:
— Peygamber (S) gazalardan kaçında bizzat bulunup harbetti? diye soruldu.Zeyd ibn Erkanı:
— Ondukuz gazada, diye cevâb verdi. Sonra Zeyd'e:
— Sen kaç gazada Peygamber'in beraberinde gaza ettin? denildi.O da:
— Onyedi, dedi. Ben:
— Bunların hangisi ilk gaza idi? dedim. Zeyd ibn Erkam:
— Useyre yâhud Uşeyre gazası, dedi. Râvî Şu'be: Ben Katâde'ye bu ismi zikrettim de, o "Uşeyr" şeklinde söyledi, demiştir

---

بَاب ذِكْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ يُقْتَلُ بِبَدْرٍ

3950 - حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ عُثْمَانَ حَدَّثَنَا شُرَيْحُ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ مَيْمُونٍ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَ عَنْ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ أَنَّهُ قَالَ كَانَ صَدِيقًا لِأُمَيَّةَ بْنِ خَلَفٍ وَكَانَ أُمَيَّةُ إِذَا مَرَّ بِالْمَدِينَةِ نَزَلَ عَلَى سَعْدٍ وَكَانَ سَعْدٌ إِذَا مَرَّ بِمَكَّةَ نَزَلَ عَلَى أُمَيَّةَ فَلَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ انْطَلَقَ سَعْدٌ مُعْتَمِرًا فَنَزَلَ عَلَى أُمَيَّةَ بِمَكَّةَ فَقَالَ لِأُمَيَّةَ انْظُرْ لِي سَاعَةَ خَلْوَةٍ لَعَلِّي أَنْ أَطُوفَ بِالْبَيْتِ فَخَرَجَ بِهِ قَرِيبًا مِنْ نِصْفِ النَّهَارِ فَلَقِيَهُمَا أَبُو جَهْلٍ فَقَالَ يَا أَبَا صَفْوَانَ مَنْ هَذَا مَعَكَ فَقَالَ هَذَا سَعْدٌ فَقَالَ لَهُ أَبُو جَهْلٍ أَلَا أَرَاكَ تَطُوفُ بِمَكَّةَ آمِنًا وَقَدْ أَوَيْتُمْ الصُّبَاةَ وَزَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ تَنْصُرُونَهُمْ وَتُعِينُونَهُمْ أَمَا وَاللَّهِ لَوْلَا أَنَّكَ مَعَ أَبِي صَفْوَانَ مَا رَجَعْتَ إِلَى أَهْلِكَ سَالِمًا فَقَالَ لَهُ سَعْدٌ وَرَفَعَ صَوْتَهُ عَلَيْهِ أَمَا وَاللَّهِ لَئِنْ مَنَعْتَنِي هَذَا لَأَمْنَعَنَّكَ مَا هُوَ أَشَدُّ عَلَيْكَ مِنْهُ طَرِيقَكَ عَلَى الْمَدِينَةِ فَقَالَ لَهُ أُمَيَّةُ لَا تَرْفَعْ صَوْتَكَ يَا سَعْدُ عَلَى أَبِي الْحَكَمِ سَيِّدِ أَهْلِ الْوَادِي فَقَالَ سَعْدٌ دَعْنَا عَنْكَ يَا أُمَيَّةُ فَوَاللَّهِ لَقَدْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّهُمْ قَاتِلُوكَ قَالَ بِمَكَّةَ قَالَ لَا أَدْرِي فَفَزِعَ لِذَلِكَ أُمَيَّةُ فَزَعًا شَدِيدًا فَلَمَّا رَجَعَ أُمَيَّةُ إِلَى أَهْلِهِ قَالَ يَا أُمَّ صَفْوَانَ أَلَمْ تَرَيْ مَا قَالَ لِي سَعْدٌ قَالَتْ وَمَا قَالَ لَكَ قَالَ زَعَمَ أَنَّ مُحَمَّدًا أَخْبَرَهُمْ أَنَّهُمْ قَاتِلِيَّ فَقُلْتُ لَهُ بِمَكَّةَ قَالَ لَا أَدْرِي فَقَالَ أُمَيَّةُ وَاللَّهِ لَا أَخْرُجُ مِنْ مَكَّةَ فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ بَدْرٍ اسْتَنْفَرَ أَبُو جَهْلٍ النَّاسَ قَالَ أَدْرِكُوا عِيرَكُمْ

فَكَرِهَ أُمَيَّةُ أَنْ يَخْرُجَ فَأَتَاهُ أَبُو جَهْلٍ فَقَالَ يَا أَبَا صَفْوَانَ إِنَّكَ مَتَى مَا يَرَاكَ النَّاسُ قَدْ تَخَلَّفْتَ وَأَنْتَ سَيِّدُ أَهْلِ الْوَادِي تَخَلَّفُوا مَعَكَ فَلَمْ يَزَلْ بِهِ أَبُو جَهْلٍ حَتَّى قَالَ أَمَّا إِذْ غَلَبْتَنِي فَوَاللَّهِ لَأَشْتَرِيَنَّ أَجْوَدَ بَعِيرٍ بِمَكَّةَ ثُمَّ قَالَ أُمَيَّةُ يَا أُمَّ صَفْوَانَ جَهِّزِينِي فَقَالَتْ لَهُ يَا أَبَا صَفْوَانَ وَقَدْ نَسِيتَ مَا قَالَ لَكَ أَخُوكَ الْيَثْرِبِيُّ قَالَ لَا مَا أُرِيدُ أَنْ أَجُوزَ مَعَهُمْ إِلَّا قَرِيبًا فَلَمَّا خَرَجَ أُمَيَّةُ أَخَذَ لَا يَنْزِلُ مَنْزِلًا إِلَّا عَقَلَ بَعِيرَهُ فَلَمْ يَزَلْ بِذَلِكَ حَتَّى قَتَلَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِبَدْرٍ

Peygamber{S)'İn (Bedir Harbinden Önce) Bedir'de Öldürülecek Olan Kimseleri Zikredip Söylemesi Babı

-...Ebû İshâk şöyle demiştir: Bana Amr ibn Meymûn tahdîs etti ki, kendisi Abdullah ibn Mes'ûd(R)'dan işitmiştir. O da Sa'd ibn Muâz el-Ensârî'den şöyle tahdîs etmiştir: Sa'd ibn Muâz, Mekkeli Umeyye ibn Halefin samîmî dostu idi. Umeyye ticâret için Şam'a giderken Medine'ye uğradığında, Sa'd ibn Muâz'a misafir olur, Sa'd da Mekke'ye uğradığında Umeyye ibn Halefin konağına iner, ona misafir olurdu. Rasûlullah Medine'ye hicret edip gelince Sa'd ibn Muâz, umre yapmak için Mekke'ye gitti ve Mekke'de Umeyye'ye inip ona misafir oldu da, ona hitaben:

— Benim için Harem'in tenhâ bir saatini gözetle de ben Ka'be'-yi rahatça tavaf edeyim,dedi.Bu istek üzerine Umeyye, Sa'd'ı, gündüzün yansına yakın olan kuşluk vaktinde Ka'be'ye çıkardı. Umeyye, Sa'd'la beraber bulunduğu bu sırada onlara Ebû Cehl kavuştu ve:

— Yâ Ebâ Safvân! Beraberinde bulunan bu adam kimdir? diye sordu.Oda:

— Bu Sa'd ibn Muâz'dır, dedi. Bunun üzerine Ebû Cehl, Sa'd'a hitaben:

— Dikkat et, ben seni görüyorum kî, sen Mekke'de emniyet içinde Ka'be'yi tavaf ediyorsun. Hâlbuki siz (Medîneliler), o dînlerini değiştirenleri (yânî Muhammed ile sahâbîlerini) sığındırdınız ve onlara nusrat ve yardım etmekte olduğunuzu söylüyorsunuz. Şunu iyi bil ki vallahi sen eğer Ebû Safvân Umeyye ibn Halefin beraberinde bulunmayaydın salimen ailene dönemezdin, dedi. Sa'd ibn Muâz da Ebû Cehİ'e karşı sesini yükselterek:

— Dikkat et, vallahi eğer sen beni bu tavaftan men' edersen, ben de sana. karşı bundan daha şiddetlisini yapar, senin Medîne üzerinden geçen ticâret yolunu keser ve seni ondan elbette men* ederim, dedi. Bunun üzerine Umeyye, Sa'd'a hitaben:

— Yâ Sa'd! Bu Mekke vâdîsi-ahâlîsinin seyyidi olan Ebu'l-Ha-kem'e (yânî Ebû Cehİ'e) karşı sesini yükseltme! dedi. Sa'd bunun üzerine Umeyye'ye:

— Yâ Umeyye! Sen de (Ebû Cehl'i koruyarak) beni tutma, bırak. Vallahi ben Rasûlullah'tan işittim ki, kendilerinin seni öldüreceklerini söylüyordu, dedi. Umeyye:

— Onlar beni Mekke'de mi öldürecekler? dedi. Sa'd:

— Bilmiyorum, dedi. Umeyye bu sözden dolayı şiddetli bir şekilde korktu. Umeyye bu korku ile ailesinin yanma dönünce karısına hitaben:

— Yâ Ümme Safvân! Medîneli dostum Sa'd'ın bana ne dediğini bildin mi? dedi. Karısı:

— O sana ne dedi? diye sordu. Umeyye:

— Sa'd, Muhammed'in sahâbîlerine,kendilerinin beni öldüreceklerini haber verdiğini söyledi. Ben de ona: Mekke'de mi öldürecek? dedim. Sa'd: Bunu bilmiyorum dedi. Ve Umeyye konuşmasını şöyle sürdürdü:

— Vallahi ben Mekke'den dışarı çıkmam, dedi.Bir müddet sonra Bedir günü olduğu (yânî olacağı) zaman Ebû Cehl, insanların bu sefere çıkmalarım istedi ve:

— Muâviye'nin maiyyetinde gelmekte olan kervanınıza yetişin, dedi. Umeyye, Mekke'den Bedir'e çıkmak istemedi. Ebû Cehl, Umeyye'ye geldi de:

— Yâ Ebâ Safvân! Sen Mekke vâdîsi halkının seyyidi olduğun hâlde insanlar senin harbden geri kaldığını görünce seninle beraber geri kalırlar, dedi ve Ebû Cehl bu sözleri söylemekte devam ve ısrar etti. Bunun sonunda Umeyye:

— Sana gelince, sen benim Mekke'den çıkmam hususunda ısrarınla bana galebe ettin. (Bir tehlike hissettiğim zaman bin:p kaçmak için) vallahi ben Mekke'nin en hızlı koşan devesini bu sefer için muhakkak satın alacağım, dedi. Sonra Umeyye (deveyi satın almasının ardından) karısına:

— Yâ Ümme Safvân, benim sefer hazırlığımı yap! dedi. Karısı da ona:

— Yâ Ebâ Safvân! Sen Yesribli kardeşin Sa'd'ın sana vaktiyle söylediği sözü unutmuş hâldesin dedi.O:

— Hayır (ben o sözü unutmuş değilim, lâkin) ben onların beraberinde ancak yakın bir yere kadar yürümek istiyorum, dedi. Ebû Safvân Umeyye ibn Halef, Bedir'e doğru yola çıkınca artık konakladığı herbir konak yerinde muhakkak devesini yanında bağlayıp hazır bulundurmaya başladı. Ve yolculuğunu bu suretle devam ettirdi. Nihayet Azîz ve Celîl olan Allah, onu Bedir'de Öldürdü

بَاب قِصَّةِ غَزْوَةِ بَدْرٍ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَلَقَدْ نَصَرَكُمْ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ آلَافٍ مِنْ الْمَلَائِكَةِ مُنْزَلِينَ بَلَى إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِنْ فَوْرِهِمْ هَذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آلَافٍ مِنْ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَى لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِنْ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوا خَائِبِينَ } وَقَالَ وَحْشِيٌّ قَتَلَ حَمْزَةُ طُعَيْمَةَ بْنَ عَدِيِّ بْنِ الْخِيَارِ يَوْمَ بَدْرٍ وَقَوْلُهُ تَعَالَى { وَإِذْ يَعِدُكُمْ اللَّهُ إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ أَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ } الْآيَةَ الشَّوْكَةُ الْحَدُّ

Bedir Gazvesi Kıssası Babı: Ve Yüce Allah'ın şu kavli:"And olsun siz zaîf ve dûn iken, Allah size Bedir'de kat'î bir zafer verdi. Allah'tan sakının, tâ ki şükretmiş olasınız. O vakit sen mü 'minlere: İndirilen üçbin melekle Rabb Hnizin imdâd etmesi yetişmez mi size? diyordun. Evet, siz sabreder, (itaatsizlikten) sakınırsanız, bunlar (yânî düşmanlar) da ansızın üstünüze gelecek olurlarsa, Rabb 'iniz size nişanlı beşbin melekle imdâd edecektir. Allah bu imdadı size, başka değil, sırf (zaferin) bir müjdesi olsun, kalbleriniz onunla yatışsın diye yaptı. Yoksa nusrat (ve zafer) ancak yegâne gâlib ve yegâne hüküm ve hikmet sahibi olan Allah cânibindendir. (Bir de Allah bu imdadı) küfredenlerden ileri gelenleri kessin yâhud onları tepesi aşağı getirsin de (geri kalanlar da) emellerine kavuşamayanlar olarak dönüp gitsinler.(diye yaptı)'1 (Âlu îmrân: 123-127). Ve Vahşî ibn Harb el-Habeşî: Hamza ibnu Abdilmuîtalib, Bedir gününde Tueyme ibn Adiyy ibni'l- Hıyâr'ı öldürdü, demiştir. Ve Yüce Allah'ın şu kavli: "Hani Allah size iki taifeden birinin muhakkak siz olduğunuzu va 'dediyordu, siz ise kuvveti ve silâhı bulunmayanın kendinizin olmasını arzu ediyordunuz* Allah da emirleriyle hakkı açığa çıkarmayı, kâfirleri arkasını kesmeyi irâde buyuruyordu" (ei-Enfâi: 7). Ebû Abdillah el-Buhârî: "eş-Şevke", keskinlik ve silâhtır, demiştir

---

3951 - حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ كَعْبٍ قَالَ سَمِعْتُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ لَمْ أَتَخَلَّفْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةٍ غَزَاهَا إِلَّا فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ غَيْرَ أَنِّي تَخَلَّفْتُ عَنْ غَزْوَةِ بَدْرٍ وَلَمْ يُعَاتَبْ أَحَدٌ تَخَلَّفَ عَنْهَا إِنَّمَا خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُرِيدُ عِيرَ قُرَيْشٍ حَتَّى جَمَعَ اللَّهُ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ عَدُوِّهِمْ عَلَى غَيْرِ مِيعَادٍ

-....Abdullah ibn Ka'b şöyle demiştir: Ben babam Ka'b ibn Mâlik(R)'ten işittim, şöyle diyordu: Ben Tebûk gazasından başka Ra-sûlullah'ın yaptığı gazalardan hiçbirinde Rasûlullah'tan geri kalma^ dım, Şu kadar var ki, ben Bedir gazvesinde geri kalıp ona katılmadım. Fakat Bedir'den geri kalıp ona katılmayanlar itâb edilmedi. Çünkü Rasûlullah bu sefere ancak Kureyş kervanını karşılamak isteğiyle çıkmıştı. Nihayet Allah, müslümânlarla onların düşmanlarını, ummadıkları bir zamanda harbetmek üzere bir yere getirdi

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِأَلْفٍ مِنْ الْمَلَائِكَةِ مُرْدِفِينَ وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَى وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ إِذْ يُغَشِّيكُمْ النُّعَاسَ أَمَنَةً مِنْهُ وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِنْ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا الَّذِينَ آمَنُوا سَأُلْقِي فِي قُلُوبِ

الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقْ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ }

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Hani siz Rabb'inizden imdâd istiyordunuz da O da: Muhakkak ki ben size meleklerden birbiri ardınca bin ile imdâd eyleyeceğim, diyerek duanızı kabul buyurmuştu.Allah bunu ancak bir müjde (olsun), kalbleriniz o sayede oturaklaşsın diye yapmıştı. (Yoksa) Allah'ın katından başkasından hiçbir yardım yoktur. Şübhesiz ki Allah mutlak gâlib, yegâne hüküm ve hikmet sahibidir. O size o vakit kendisinden bir emînlik olmak üzere hafif bir uyku buruyordu. Sizi tertemiz yapmak, sizden şeytânın murdarlığını gidermek, kaîblerinize rabıta vermek, ayaklarınızı pekiştirmek için de gökten üstünüze bir su indiriyordu. Hani Rabb Hn meleklere: Şübhesiz ki ben sizinle beraberim. Haydi îmân edenlere sebat ilham edin! diye vahyediyordu. Ben kâfirlerin yüreklerine korku salacağım. (Ey mü'minler!) Hemen vurun boyunlarının üstüne, vurun onların herbir parmağına (diyordu). Bunun sebebi şudur: Çünkü onlar Allah'a ve Rasûlü'ne karşı geldiler. Kim Allah'a ve Rasûlü'ne karşı gelirse, Allah'ın cezası cidden çetindir" (ei-Enfâi: 9-13)

3952 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ مُخَارِقٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ مَسْعُودٍ يَقُولُ شَهِدْتُ مِنْ الْمِقْدَادِ بْنِ الْأَسْوَدِ مَشْهَدًا لَأَنْ أَكُونَ صَاحِبَهُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا عُدِلَ بِهِ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَدْعُو عَلَى الْمُشْرِكِينَ فَقَالَ لَا نَقُولُ كَمَا قَالَ قَوْمُ مُوسَى { اذْهَبْ أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا } وَلَكِنَّا نُقَاتِلُ عَنْ يَمِينِكَ وَعَنْ شِمَالِكَ وَبَيْنَ يَدَيْكَ وَخَلْفَكَ فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَشْرَقَ وَجْهُهُ وَسَرَّهُ يَعْنِي قَوْلَهُ

-....Târik ibn Şihâb (el-Becelî el-Ahmesî) şöyle demiştir: Ben İbn Mes'ûd(R)'dan işittim, o şöyle diyordu: Ben Mıkdâd ibnu'l-Esved'in ağzından gayet kesin bir söz söylediğine şâhid oldum ki, o sözün sahibi olmak bana, ona kıyâs olunabilen her kıymetli sözden daha sevimlidir. Mıkdâd, müşrikler üzerine hareket etmeye çağırıyor ve Peygamber'in huzuruna gelerek:
— Biz Mûsâ kavminin (Mûsâ Peygamber'e karşı) "Artık sen Rabb 'inle beraber git! Bu suretle ikiniz harb edin! Biz mutlakaa burada oturumlarız" (ei-Mâide:24) dedikleri gibi söylemeyiz. Lâkin biz senin sağında, solunda, önünde, arkanda düşmanla çarpışırız! dedi. îbn Mes?ûd (R): Mıkdâd'ın bu (ateşli) sözü üzerine Peygam-ber(S)'in yüzünün parladığını ve Mıkdâd'm sözünün O'nu sevindirdiğini gördüm, demiştir

---

3953 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ حَوْشَبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ بَدْرٍ اللَّهُمَّ إِنِّي أَنْشُدُكَ عَهْدَكَ وَوَعْدَكَ اللَّهُمَّ إِنْ شِئْتَ لَمْ تُعْبَدْ فَأَخَذَ أَبُو بَكْرٍ بِيَدِهِ فَقَالَ حَسْبُكَ فَخَرَجَ وَهُوَ يَقُولُ { سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ }

-....İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Bedir günü:"Yâ Allah bize olan yardım ahdini ve zafer va'dini (bunların gerçekleşmesini) istiyorum. Yâ Allah, eğer (bu İslâm cemiyetinin helâ-kmı) istersen yeryüzünde artık ibâdet edilmeyecek" diye duâ etti.Ebû Bekr, Peygamber'in elini tuttu da:
— Yâ Rasûlallah, bu duâ sana yeter, dedi. Akabinde Rasûlullah:
— "Yakında o cemiyet bozulacak, onlar arkalarını dönüp kaçacaklardır" (ei-Kamer: 45) âyetini okuyarak çadırdan dışarı çıktı

3954 - بَاب حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْكَرِيمِ أَنَّهُ سَمِعَ مِقْسَمًا مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ

بْنِ الْحَارِثِ يُحَدِّثُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ { لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ } عَنْ بَدْرٍ وَالْخَارِجُونَ إِلَى بَدْرٍ

-... İbn Cureyc haber verip şöyle demiştir: Bana Abdu'lKerîm ibn Mâlik el-Hazrecî haber verdi. O da Abdullah ibni'l-Hâris'in âzâdlısı olan Mıksem'den işitmiştir. O da İbn Abbâs'tari tahdîs ediyor, İbn Abbâs'tan şöyle derken işittiğini söylüyordu: Mü'minlerden (özürsüz) Bedir harbine çıkmayıp oturanlarla, Bedir harbine çıkanlar müsâvî olmazlar.

بَاب عِدَّةِ أَصْحَابِ بَدْرٍ

3955 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ قَالَ اسْتُصْغِرْتُ أَنَا وَابْنُ عُمَرَ حَدَّثَنِي مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا وَهْبٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ قَالَ اسْتُصْغِرْتُ أَنَا وَابْنُ عُمَرَ يَوْمَ بَدْرٍ وَكَانَ الْمُهَاجِرُونَ يَوْمَ بَدْرٍ نَيِّفًا عَلَى سِتِّينَ وَالْأَنْصَارُ نَيِّفًا وَأَرْبَعِينَ وَمِائَتَيْنِ

Bedir Harbi'ne Katılan Sahâbîlerin Sayısı Babı

-....Bize Şu'be, Ebû İshâk'tan tahdîs etti ki, el-Berâibn Âzib (R): (Bedir harbi zamanında) ben ve İbn Umer küçük sayıldık, demiştir. Ve bana Mahmûd ibn Gaylân tahdîs etti: Bize Vehb ibn Cerîr, Ebû İshâk'tan tahdîs etti ki, el-Berâ ibn Âzib (R): Bedir harbi günü ben küçük sayıldım, İbn Umer de küçük sayıldı. Bedir günü Muhacirler altmış küsur kişi, Ensâr da ikiyüzkırk küsur kişi idiler, demiştir.

3957 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ حَدَّثَنِي أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا أَنَّهُمْ كَانُوا عِدَّةَ أَصْحَابِ طَالُوتَ الَّذِينَ جَازُوا مَعَهُ النَّهَرَ بِضْعَةَ عَشَرَ وَثَلَاثَ مِائَةٍ قَالَ الْبَرَاءُ لَا وَاللَّهِ مَا جَاوَزَ مَعَهُ النَّهَرَ إِلَّا مُؤْمِنٌ

-....Ebû İshâk dedi ki: Ben eI-Berâ(R)'dan işittim, şöyle diyordu: Bana Bedir'de hazır bulunanlardan olan Muhammed'in sa-hâbîleri tahdîs ettiler ki, onlar, Tâlût'un Ürdün Nehri'ni kendisiyle beraber geçen sahâbîlerinin sayısı kadar, yânî üçyüzon küsur kışı ımişler.el-Berâ (devamla): Hayır vallahi Tâlût ile beraber nehri yalnız mü'min olan geçti, demiştir.

3958 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ قَالَ كُنَّا أَصْحَابَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَتَحَدَّثُ أَنَّ عِدَّةَ أَصْحَابِ بَدْرٍ عَلَى عِدَّةِ أَصْحَابِ طَالُوتَ الَّذِينَ جَاوَزُوا مَعَهُ النَّهَرَ وَلَمْ يُجَاوِزْ مَعَهُ إِلَّا مُؤْمِنٌ بِضْعَةَ عَشَرَ وَثَلَاثَ مِائَةٍ

-...el-Berâ (R) şöyle demiştir: Biz Muhammed'in sahâbîleri, Bedir sahâbîlerinin sayısı, Tâlût'Ia beraber Filistin Nehri'ni geçen Tâlût'un sahâbîlerinin sayısı üzeredir. Tâlût'Ia beraber o nehri ancak mü'min olan üçyüzon küsur kişi geçmiştir, diye konuşur idik.

3959 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ ح و حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نَتَحَدَّثُ أَنَّ أَصْحَابَ بَدْرٍ ثَلَاثُ مِائَةٍ وَبِضْعَةَ عَشَرَ بِعِدَّةِ أَصْحَابِ طَالُوتَ الَّذِينَ جَاوَزُوا مَعَهُ النَّهَرَ وَمَا جَاوَزَ مَعَهُ إِلَّا مُؤْمِنٌ

-.. el-Berâ (R) şöyle demiştir:Biz, Bedir sahâbîleri,Tâlût'Ia beraber nehri geçen Tâlût'un sahâbîleri sayısında olarak üçyüzon küsur kişidir.Tâlût'un beraberinde ancak mü'min olan geçmiştir,diye konuşur idik

---

بَاب دُعَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى كُفَّارِ قُرَيْشٍ شَيْبَةَ وَعُتْبَةَ وَالْوَلِيدِ وَأَبِي جَهْلِ بْنِ هِشَامٍ وَهَلَاكِهِمْ

3960 - حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اسْتَقْبَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْكَعْبَةَ فَدَعَا عَلَى نَفَرٍ مِنْ قُرَيْشٍ عَلَى شَيْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ وَعُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ وَالْوَلِيدِ بْنِ عُتْبَةَ وَأَبِي جَهْلِ بْنِ هِشَامٍ فَأَشْهَدُ بِاللَّهِ لَقَدْ رَأَيْتُهُمْ صَرْعَى قَدْ غَيَّرَتْهُمْ الشَّمْسُ وَكَانَ يَوْمًا حَارًّا

Peygamber(S)'İn Kureyş Kâfirlerinden Şeybe İbn Rabîa, Utbe Ve Ebû Cehl İbn Hişâm Aleyhine Beddua Etmesi Ve Bunların Helak Olmaları Babı

-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Ka'be'ye doğru yöneldi de Kureyş'ten şu birkaç kişi aleyhine: Şeybe ibn Rabîa, Utbe ibn Rabîa, el-Velîd ibn Utbe ve Ebû Cehl ibn Hişâm aleyhine beddua etti. İbn Mes'ûd: Ben Allah'a şehâdet ederim ki, bu kimselerin dördünü de Bedir sahasında yere serilmiş gördüm; o gün havası sıcak bir gün olduğundan, güneş onların renklerini siyaha değiştirmişti, demiştir

---

بَاب قَتْلِ أَبِي جَهْلٍ

3961 - حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ أَخْبَرَنَا قَيْسٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ أَتَى أَبَا جَهْلٍ وَبِهِ رَمَقٌ يَوْمَ بَدْرٍ فَقَالَ أَبُو جَهْلٍ هَلْ أَعْمَدُ مِنْ رَجُلٍ قَتَلْتُمُوهُ

Ebû Cehlin Öldürülmesi Babı

-...Kays ibn Ebî Hazım, Abdullah ibn Mes*ûd(R)'dan haber verdi ki, o, Bedir günü kendisinde az bir hayât eseri kalmış hâldeyken Ebû Cehl'in yanına gelmiş. (Ebû Cehl'I tanıyıp: Allah seni zelîl eylesin ey Allah'ın düşmanı, demiş.) Bunun üzerine Ebû Cehl:

— (Beni niye horluyorsun?) Sizin öldürdüğünüz kişiden daha şereflisi olur mu? demiştir.

3962 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُمْ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح و حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ سُلَيْمَانَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ يَنْظُرُ مَا صَنَعَ أَبُو جَهْلٍ فَانْطَلَقَ ابْنُ مَسْعُودٍ فَوَجَدَهُ قَدْ ضَرَبَهُ ابْنَا عَفْرَاءَ حَتَّى بَرَدَ قَالَ أَأَنْتَ أَبُو جَهْلٍ قَالَ فَأَخَذَ بِلِحْيَتِهِ قَالَ وَهَلْ فَوْقَ رَجُلٍ قَتَلْتُمُوهُ أَوْ رَجُلٍ قَتَلَهُ قَوْمُهُ قَالَ أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ أَنْتَ أَبُو جَهْلٍ

-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S):

— "Ebû Cehl ne yaptı (ne oldu)? Kim bakar anlar?" buyurdu, îbn Mes'ûd: (Ben bakar anlarım, diyerek) gitti. Ve Ebû Cehl'i, Afra kadının iki oğlu (Muâz ve Muavviz) vurmuşlar da nihayet onu ölüm hâlinde buldu. İbn Mes'ûd:

— Â sen misin Ebû Cehl? (Vuruldun mu?) dedi. Enes dedi ki Sonra İbn Mes'ûd, Ebû Cehl'in sakalından yakaladı. Ebû Cehl:

— Sizin öldürdüğünüz kişinin fevkinde bir kimse var mıdır? Yâhud:

— Kendi kavminin öldürdüğü kişinin üstünde bir kimse var mı' Râvî Ahmed ibn Yûnus: Sen Ebû Cehl misin? şeklinde söylemiş-

---

3963 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ سُلَيْمَانَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ بَدْرٍ مَنْ يَنْظُرُ مَا فَعَلَ أَبُو جَهْلٍ فَانْطَلَقَ ابْنُ مَسْعُودٍ فَوَجَدَهُ قَدْ ضَرَبَهُ ابْنَا عَفْرَاءَ حَتَّى بَرَدَ فَأَخَذَ بِلِحْيَتِهِ فَقَالَ أَنْتَ أَبَا جَهْلٍ قَالَ وَهَلْ فَوْقَ رَجُلٍ قَتَلَهُ قَوْمُهُ أَوْ قَالَ قَتَلْتُمُوهُ حَدَّثَنِي ابْنُ الْمُثَنَّى أَخْبَرَنَا مُعَاذُ بْنُ مُعَاذٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ أَخْبَرَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ نَحْوَهُ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كَتَبْتُ عَنْ يُوسُفَ بْنِ الْمَاجِشُونِ عَنْ صَالِحِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ فِي بَدْرٍ يَعْنِي حَدِيثَ ابْنَيْ عَفْرَاءَ

-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Bedir harbi gününde:
— "Ebû Cehl ne yaptı?" diye sordu. İbn Mes'ûd hemen gitti ve Ebû Cehl'i, Afra kadının iki oğlu vurmuş da nihayet onu ölüm hâlinde bulmuş, ve sakalından tutmuş da:
— Sen misin yâ Ebâ Cehl? demiş. Ebû Cehl de:
— Kendi kavminin öldürdüğü kişinin fevkinde bir kimse var mıdır? Yâhud da:
— Sizin öldürdüğünüz kişinin üstünde bir kimse var mıdır.' demiştir. Bana İbnu'l-Müsennâ tahdîs etti: Bize Muâz ibnu Muâz haber verdi: Bize Süleyman et-Teymî tahdîs etti: Bize Enes ibn Mâlik (R) geçen hadîsin benzerini haber verdi. Bize Alî ibnu Abdillah el-Medînî tahdîs edip şöyle dedi: Ben Yûsuf ibnu'l-Mâcişûn'dan yazdım; o da Salih ibn İbrahim'den; o da babası İbrahim'den; o da Salih'in dedesi Abdurrahmân ibn Avf'tan; Bedir kıssası hakkında, yânı Afra kadının iki oğlu (Muâz ve Muavviz) hadîsini almıştır

---

3965 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الرَّقَاشِيُّ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ حَدَّثَنَا أَبُو مِجْلَزٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ عُبَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ أَنَا أَوَّلُ مَنْ يَجْثُو بَيْنَ يَدَيْ الرَّحْمَنِ لِلْخُصُومَةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَقَالَ قَيْسُ بْنُ عُبَادٍ وَفِيهِمْ أُنْزِلَتْ { هَذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ } قَالَ هُمْ الَّذِينَ تَبَارَزُوا يَوْمَ بَدْرٍ حَمْزَةُ وَعَلِيٌّ وَعُبَيْدَةُ أَوْ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْحَارِثِ وَشَيْبَةُ بْنُ رَبِيعَةَ وَعُتْبَةُ بْنُ رَبِيعَةَ وَالْوَلِيدُ بْنُ عُتْبَةَ

-....Bize Ebû Miclez, Kays ibn Ubâd'dan tahdîs etti ki, Alî ibn Ebî Tâlib:
— Ben kıyamet gününde Rahmân'ın huzurunda müşriklerle muhakeme olmak üzere duruşmak için ilk diz çöken kimse olacağım, demiştir.Ve bu hadîsin râvîsi Kays ibn Ubâd: "Bu iki (sınıf, yânı imân edenlerle etmeyenler) Rabblerihakkında birbiriyle da'vâlaşan hasım iki zümredir..." <ei-Hacc:i9) âyeti, ilk İslâm harbinin şu ilk mubârizle-ri hakkında inmiştir, demiş ve şöyle ilâve etmiştir: Onlar Bedir günü iki saff arasında tek başına kıtal için ortaya çıkan kimselerdir: Ham-za,.A]î, Ubeyde yâhud Ebû Ubeyde ibnu'l-Hâris; (diğer tarafta:) Şeybe ibn Rabîa, Utbe ibnu Rabîa, el-Velîd ibn Utbe

---

3966 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي هَاشِمٍ عَنْ أَبِي مِجْلَزٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ عُبَادٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَزَلَتْ { هَذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ } فِي سِتَّةٍ مِنْ قُرَيْشٍ عَلِيٍّ وَحَمْزَةَ وَعُبَيْدَةَ بْنِ الْحَارِثِ وَشَيْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ وَعُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ وَالْوَلِيدِ بْنِ عُتْبَةَ

-.......Buradaki senedde Ebû Zerr (R): "Bu iki sınıf, Rabbleri hakkında birbirleriyle da'vâlaşan hasım iki zümredir..." (ei-Hacc:i9) âyeti, Kureyş'ten şu altı kişi hakkında: Alî, Hamza, Ubeyde ibnu'l-Hâris, Şeybe ibn Rabîa, Utbe ibn Rabîa ve el-Velîd ibn Utbe hakkında indi, demiştir.

3967 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الصَّوَّافُ حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ كَانَ يَنْزِلُ فِي بَنِي ضُبَيْعَةَ وَهُوَ مَوْلًى لِبَنِي سَدُوسَ حَدَّثَنَا

سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ عَنْ أَبِي مِجْلَزٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ عُبَادٍ قَالَ قَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِينَا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ { هَذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ }

-....Bize Süleyman et-Teymî, Ebû Miclez'den tahdîs etti ki, Kays ibn Ubâd şöyle demiştir: Alî (R):
— Şu "İki sınıf, Rabbleri(nin dîni) hakkında birbirleriyle da'vâlaşan hasım iki zümredir..." <d-Hacc:i9) âyeti bizim hakkımızda indi, demiştir.

3968 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ جَعْفَرٍ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي هَاشِمٍ عَنْ أَبِي مِجْلَزٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ عُبَادٍ سَمِعْتُ أَبَا ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يُقْسِمُ لَنَزَلَتْ هَؤُلَاءِ الْآيَاتُ فِي هَؤُلَاءِ الرَّهْطِ السِّتَّةِ يَوْمَ بَدْرٍ نَحْوَهُ

-....Kays ibn Ubâd şöyle demiştir: Ben Ebû Zerr el-Gıfârî(R)'den işittim; o yemîn ederek: Şu âyetler (yânî ei-Hacc: 19-22) elbette Bedir günü birbirleriyle cenkleşen bu altı kişi hakkında indi, demiş ve yukarıda geçen hadîsteki gibi o altı ismi saymıştır

---

3969 - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّوْرَقِيُّ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا أَبُو هَاشِمٍ عَنْ أَبِي مِجْلَزٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ عُبَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا ذَرٍّ يُقْسِمُ قَسَمًا إِنَّ هَذِهِ الْآيَةَ { هَذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ } نَزَلَتْ فِي الَّذِينَ بَرَزُوا يَوْمَ بَدْرٍ حَمْزَةَ وَعَلِيٍّ وَعُبَيْدَةَ بْنِ الْحَارِثِ وَعُتْبَةَ وَشَيْبَةَ ابْنَيْ رَبِيعَةَ وَالْوَلِيدِ بْنِ عُتْبَةَ

-....Kays (ibn Ubâd) şöyle demiştir: Ben Ebû Zerr(R)'den işittim, o kuvvetli bir yemîn ederek: Şübhesiz "Bu iki sınıf, Rabbleri hakkında birbirleriyle da'vâlaşan hasım iki zümredir..." (ei-Hacc:i9) âyeti, Bedir harbi günü birbirleriyle cenk etmek için ortaya çıkan kirriseler hakkında inmiştir. Bunlar: Hamza, Alî, Ubeyde ibnu'I-Hâris, Rabîa'nın iki oğlu Utbe ve Şeybe, el-Velîd ibn Utbe'dir.

3970 - حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ السَّلُولِيُّ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ سَأَلَ رَجُلٌ الْبَرَاءَ وَأَنَا أَسْمَعُ قَالَ أَشَهِدَ عَلِيٌّ بَدْرًا قَالَ بَارَزَ وَظَاهَرَ

-.......Ebû İshâk şöyle demiştir: Bir adam el-Berâ ibn Âzib'e:
— Alî Bedir'de hazır bulundu mu? diye sordu; ben de işitiyordum. el-Berâ (R):
— Evet Alî Bedir'de üstüste iki zırh giyerek düşman ile cenkleşmek için ortaya çıktı (ve düşmanını yendi), dedi.

3971 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي يُوسُفُ بْنُ الْمَاجِشُونِ عَنْ صَالِحِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ كَاتَبْتُ أُمَيَّةَ بْنَ خَلَفٍ فَلَمَّا كَانَ يَوْمَ بَدْرٍ فَذَكَرَ قَتْلَهُ وَقَتْلَ ابْنِهِ فَقَالَ بِلَالٌ لَا نَجَوْتُ إِنْ نَجَا أُمَيَّةُ

-...Abdurrahmân ibn Avf (R) şöyle demiştir: (Mekke'deki malımı ve ailemi muhafaza etmesi için) ben Umeyye ibn Halefe bir mektûb yazıp (onunla karşılıklı) ahidleştim. Nihayet Bedir günü olunca...
Râvî Abdurrahmân ibn Avf, hadîsin burasına ulaşınca Umey-ye'nin ve oğlunun oradaki öldürülüşünü zikretmiştir. Bu öldürme öncesinde Bilâl (Umeyye'yi kaçıyor görünce: Bu Umeyye ibn Haleftir, yakalayınız!) eğer Umeyye bu defa kurtulursa, ben kurtulmam, demiştir

---

3972 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ عُثْمَانَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَرَأَ وَالنَّجْمِ فَسَجَدَ بِهَا وَسَجَدَ مَنْ مَعَهُ غَيْرَ أَنَّ شَيْخًا أَخَذَ كَفًّا مِنْ تُرَابٍ فَرَفَعَهُ إِلَى جَبْهَتِهِ فَقَالَ يَكْفِينِي هَذَا قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَلَقَدْ رَأَيْتُهُ بَعْدُ قُتِلَ كَافِرًا

-....Abdullah ibn Mes'ûd(R)'dan (o şöyle demiştir): Peygamber (S) -Mekke'de iken- Ve'n-Necmi Sûresi'ni okudu da, bu sûrenin sonunda secdeye vardı. Beraberinde bulunanlar da (mü'min müşrik) hep secdeye vardılar, yalnız bir ihtiyar vardı ki, o bir avuç toprak alıp onu alnına yükseltti ve:
— Bu kadarı bana yeter, dedi. Abdullah: Yemîn olsun o kimseyi ben, sonra Bedir'de kâfir olarak öldürülmüş gördüm, demiştir.

3973 – أَخْبَرَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ مَعْمَرٍ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ عُرْوَةَ قَالَ كَانَ فِي الزُّبَيْرِ ثَلَاثُ ضَرَبَاتٍ بِالسَّيْفِ إِحْدَاهُنَّ فِي عَاتِقِهِ قَالَ إِنْ كُنْتُ لَأُدْخِلُ أَصَابِعِي فِيهَا قَالَ ضُرِبَ ثِنْتَيْنِ يَوْمَ بَدْرٍ وَوَاحِدَةً يَوْمَ الْيَرْمُوكِ قَالَ عُرْوَةُ وَقَالَ لِي عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مَرْوَانَ حِينَ قُتِلَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ يَا عُرْوَةُ هَلْ تَعْرِفُ سَيْفَ الزُّبَيْرِ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَمَا فِيهِ قُلْتُ فِيهِ فَلَّةٌ فُلَّهَا يَوْمَ بَدْرٍ قَالَ صَدَقْتَ بِهِنَّ فُلُولٌ مِنْ قِرَاعِ الْكَتَائِبِ ثُمَّ رَدَّهُ عَلَى عُرْوَةَ قَالَ هِشَامٌ فَأَقَمْنَاهُ بَيْنَنَا ثَلَاثَةَ آلَافٍ وَأَخَذَهُ بَعْضُنَا وَلَوَدِدْتُ أَنِّي كُنْتُ أَخَذْتُهُ حَدَّثَنَا فَرْوَةُ حَدَّثَنَا عَلِيٌّ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كَانَ سَيْفُ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ مُحَلًّى بِفِضَّةٍ قَالَ هِشَامٌ وَكَانَ سَيْفُ عُرْوَةَ مُحَلًّى بِفِضَّةٍ

-...Bana İbrâhîm ibn Mûsâ haber verdi. Bize Hişâm ibnu Yûsuf, Ma'mer ibn Râşid'den; o da Hişâm'dan tahdîs etti ki, babası Urve ibnu'z-Zubeyr şöyle demiştir: Zubeyr'de üç kılıç darbesi vardı. Bunlardan biri omuz kökünde idi. Urve dedi ki: Ben -çocuk iken- bu kılıç darbelerinin çukurluğu içine parmaklarımı sokar, oynardım. Urve dedi ki: Bu yaraların ikisi Bedir gününde vurulmuş, birisi de Yermûk günü vurulmuştu. Urve dedi ki: Kardeşim Abdullah ibnu'z-Zubeyr şehîd edildiği zaman Abdulmelik ibn Mervân bana:
— Yâ Urve! Zubeyr'in kılıcını tanıyor musun? dedi. Ben:
— Evet tanıyorum, dedim. Abdulmelik:
— O kılıçta ne vardı? dedi. Ben:
— O kılıcın ağzında bir kırık vardı ki, bu, Bedir günü kırılmıştı, dedim.Abdulmelik;
— Sen doğru söyledin, dedi de Nâbiğâ'mn şu beytim okudu: (Lâ aybe fîhim gayre enne suyûfehum) Bihinne fulûlun min kırâ'ı'î-ketâibi Sonra Abdulmelik o kılıcı Urve'ye geri verdi.Hişâm: Biz o kılıca aramızda üçbin (dirhem) kıymet takdir ettik. Onu vârislerimizden biri aldı. Ben onu kendim almış olmamı çok arzu ederdim, demiştir. Bize Ferve, Alî ibn Mushir'den; o da Hişâm'dan tahdîs etti ki, babası Urve: Zubeyr'in kılıcı gümüşle süslenmiş idi, demiştir. Hişâm da: Babam Urve'nin kılıcı gümüşle süslenmiş idi, demiştir.

3975 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا لِلزُّبَيْرِ يَوْمَ الْيَرْمُوكِ أَلَا تَشُدُّ فَنَشُدَّ مَعَكَ فَقَالَ إِنِّي إِنْ شَدَدْتُ كَذَبْتُمْ فَقَالُوا لَا نَفْعَلُ فَحَمَلَ عَلَيْهِمْ حَتَّى شَقَّ صُفُوفَهُمْ فَجَاوَزَهُمْ وَمَا مَعَهُ أَحَدٌ ثُمَّ رَجَعَ مُقْبِلًا فَأَخَذُوا بِلِجَامِهِ فَضَرَبُوهُ ضَرْبَتَيْنِ عَلَى عَاتِقِهِ بَيْنَهُمَا ضَرْبَةٌ ضُرِبَهَا يَوْمَ بَدْرٍ قَالَ عُرْوَةُ كُنْتُ أُدْخِلُ أَصَابِعِي فِي تِلْكَ الضَّرَبَاتِ أَلْعَبُ وَأَنَا صَغِيرٌ قَالَ عُرْوَةُ وَكَانَ مَعَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ يَوْمَئِذٍ وَهُوَ ابْنُ عَشْرِ سِنِينَ فَحَمَلَهُ عَلَى فَرَسٍ وَوَكَّلَ بِهِ رَجُلًا

-....Hişâm ibn Urve, babası Urve'den şöyle haber vermiştir: Yermûk harbinde Rasûlullah'ın sahâbîleri Zubeyr'e;
— Haydi, Rûmlar'a şiddetli bir saldırışla saldır da, biz de seninle beraber şiddetle saldıralım, dediler.

Zubeyr:
— Eğer ben saldırırsam, sizler yalan çıkar, arkaya dönersiniz, dedi.Bunun üzerine mücâhid sahâbîler:
— Hayır yalan çıkmaz, geriye dönmeyiz, dediler.
Bu söz akabinde Zubeyr, Rumlar üzerine bir hücum yaptı. Nihayet onların harb şaftlarını yarıp onlardan öteye geçti. Zubeyr bu yarmayı, yanında hiçbir kimse bulunmadığı hâlde yapmıştı. Sonra Zubeyr arkadaşlarına doğru yönelerek dönüp geldi. Rumlar onun atının dizginini yakalamışlar da ona, boynu ile kürek kemiği arasından iki darbe vurmuşlar. Bu iki darbenin arasında Bedir gününde vurulan üçüncü darbe izi vardı. Urve: Ben çocuk iken bu darbelerin çukurlukları içine parmaklarımı sokar, oynardım, 'demiştir.Yine Urve: Zubeyr'in beraberinde o gün (yânı Yermûk vak'ası günü) Abdullah ibnu'z-Zubeyr de vardı. Abdullah ibnu'z-Zubeyr on yaşında idi. (İbn Hacer: Küsuru söylemedi, oniki yaşında idi, demiştir.) Babası onu bir ata bindirdi de, gözetip koruması için ona bir adamı vekîl ta'yîn etti

---

3976 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ سَمِعَ رَوْحَ بْنَ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ ذَكَرَ لَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ عَنْ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ يَوْمَ بَدْرٍ بِأَرْبَعَةٍ وَعِشْرِينَ رَجُلًا مِنْ صَنَادِيدِ قُرَيْشٍ فَقُذِفُوا فِي طَوِيٍّ مِنْ أَطْوَاءِ بَدْرٍ خَبِيثٍ مُخْبِثٍ وَكَانَ إِذَا ظَهَرَ عَلَى قَوْمٍ أَقَامَ بِالْعَرْصَةِ ثَلَاثَ لَيَالٍ فَلَمَّا كَانَ بِبَدْرٍ الْيَوْمَ الثَّالِثَ أَمَرَ بِرَاحِلَتِهِ فَشُدَّ عَلَيْهَا رَحْلُهَا ثُمَّ مَشَى وَاتَّبَعَهُ أَصْحَابُهُ وَقَالُوا مَا نُرَى يَنْطَلِقُ إِلَّا لِبَعْضِ حَاجَتِهِ حَتَّى قَامَ عَلَى شَفَةِ الرَّكِيِّ فَجَعَلَ يُنَادِيهِمْ بِأَسْمَائِهِمْ وَأَسْمَاءِ آبَائِهِمْ يَا فُلَانُ بْنَ فُلَانٍ وَيَا فُلَانُ بْنَ فُلَانٍ أَيَسُرُّكُمْ أَنَّكُمْ أَطَعْتُمْ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّا قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا قَالَ فَقَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا تُكَلِّمُ مِنْ أَجْسَادٍ لَا أَرْوَاحَ لَهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ مَا أَنْتُمْ بِأَسْمَعَ لِمَا أَقُولُ مِنْهُمْ قَالَ قَتَادَةُ أَحْيَاهُمْ اللَّهُ حَتَّى أَسْمَعَهُمْ قَوْلَهُ تَوْبِيخًا وَتَصْغِيرًا وَنَقِيمَةً وَحَسْرَةً وَنَدَمًا

-....Katâde şöyle demiştir: Bize Enes ibn Mâlik (R), Ebû Talha'dan şöyle zikretti: Peygamber (S) Bedir günü harb sonunda Ku-reyş şeriflerinden yirmidört kişinin cesedlerinin bir araya toplanmasını emretti de, bunlar Bedir kuyularından pis ve pis şeyleri içine alan bir kuyuya atıldılar. Peygamber düşman bir kavme gâlib olunca, onun açık bir sahasında üç gece almak âdetinde idi. Bedir harbinin üçüncü günü olunca da Peygamber, devesinin getirilmesini emretti. Yol ağırlığı deveye yüklenip bağlandı. Sonra Peygamber yürüdü, sahâbîleri de kendisinin ardı sıra yürüdüler. Sahâbîler birbirlerine:
— Herhalde Peygamber bâzı ihtiyâcı için gitmektedir sanıyoruz, dediler. Nihayet Peygamber, öldürülen Kureyş ileri gelenlerinin atıldıkları kuyunun bir tarafında durdu da onları kendi adlanyle ve babalarının adlarıyla şöyle çağırmaya başladı:
— "Yâ Fulân oğlu Fulân, yâ Fulân oğlu Fulânt Siz Allah'a ve Rasûlü 'ne itaat etmiş olsaydınız, itaatiniz sizleri sevindirir miydi? (Ey öldürülenler!) Biz, Rabb'imizin bize va'dettiği nusrat ve zaferi muhakkak surette gerçek bulduk. Siz de (bâtıl) rabbinizin va'dettiği nusrat ve zaferi gerçek buldunuz mu?" buyurdu. Râvî Ebû Talha dedi ki: Umer:
— Yâ Rasûlallah! Kendilerinde ruhları bulunmayan şu cesedlere ne söylüyorsun? dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (S):
— "Muhammed'in nefsi elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, benim söylemekte olduğum sözleri sizler onlardan daha iyi işitir değilsiniz" buyurdu. Katâde: Allah onları ayıplamak, küçültmek, azâb etmek ve kaçırdıkları fırsatlara yanmaları, yaptıkları zulümlere pişmanlık duymaları için, Bedir kuyusundaki cesedlere Peygamber'in hitabesini işittirecek derecede hayât vermiştir, demiştir

---

3977 – حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرٌو عَنْ عَطَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا { الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَةَ اللَّهِ كُفْرًا } قَالَ هُمْ وَاللَّهِ كُفَّارُ قُرَيْشٍ قَالَ عَمْرٌو هُمْ قُرَيْشٌ وَمُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِعْمَةُ اللَّهِ { وَأَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ } قَالَ النَّارَ يَوْمَ بَدْرٍ

-...Bize Amr ibn Dînâr, Atâ ibn Ebî Rebâh'tan tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R) "Allahhn nVmetine bedel küfrü (ve nankörlüğü) seçenleri, (bununla beraber) kavimlerim de helak yurduna, cehenneme sokanları görmedin mi? Onlar oraya girecekler. O, ne kötü bir karargâhtır!" (îbrâhîm: 28-29) kavlinin tefsiri hakkında:
— O ni'meti küfre değiştirenler vallâhî Kureyş kâfirleridirler, demiştir.Amr ibn Dînâr da:
— Onlar Kureyş'tir, Muhammed (S) ise Allah'ın ni'metidir. Kureyş kendilerine tâbi' olan kavimlerini Bedir günü helak yurduna, yânî cehenneme sokmuşlardır, demiştir

---

3978 - حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ ذُكِرَ عِنْدَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَفَعَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْمَيِّتَ يُعَذَّبُ فِي قَبْرِهِ بِبُكَاءِ أَهْلِهِ فَقَالَتْ وَهَلَ إِنَّمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهُ لَيُعَذَّبُ بِخَطِيئَتِهِ وَذَنْبِهِ وَإِنَّ أَهْلَهُ لَيَبْكُونَ عَلَيْهِ الْآنَ قَالَتْ وَذَاكَ مِثْلُ قَوْلِهِ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ عَلَى الْقَلِيبِ وَفِيهِ قَتْلَى بَدْرٍ مِنْ الْمُشْرِكِينَ فَقَالَ لَهُمْ مَا قَالَ إِنَّهُمْ لَيَسْمَعُونَ مَا أَقُولُ إِنَّمَا قَالَ إِنَّهُمْ الْآنَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّ مَا كُنْتُ أَقُولُ لَهُمْ حَقٌّ ثُمَّ قَرَأَتْ { إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَى } { وَمَا أَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَنْ فِي الْقُبُورِ } يَقُولُ حِينَ تَبَوَّءُوا مَقَاعِدَهُمْ مِنْ النَّارِ

-....Urve şöyle demiştir: Âişe(R)'nin yanında, İbn Umer'in "Şübhesiz ölü, kabrinde kendi ailesinin ona ağlamasından dolayı azâb edilir" sözünü Peygamber'e yükselttiği zikrolundu. Bunun üzerine Âişe:
— İbn Umer yanılmıştır; Allah ona rahmet etsin. Rasûlullah ancak: "Şu muhakkak ki, ölü kendi hatîesi ve günâhı sebebiyle azâb olunmaktadır; hâlbuki şimdi ehli onun üzerine ağlamaktadır" buyurmuştur, dedi. Âişe devamla dedi ki:
— Bu İbn Umer'in naklettiği "Rasûlullah, içinde müşriklerden Bedir'de öldürülenler bulunan kuyunun üzerinde dikeldi de o cesedlere hitaben söylediğini söyledi. O cesedler benim söylemekte olduğum sözleri muhakkak işitmektedirler" sözlerinin benzeridir. Rasûlullah ancak: "Onlar şimdi benim kendilerine söylemekte olduğum sözlerin hakk olduğunu bilmektedirler" buyurmuştur, dedi.Sonra Âişe (kendi te'vîlinin doğruluğuna delîl getirerek): "Şüb-hesiz ki sen ölülere duyuramazsın " (en Nemi: 80); "Sen kabirlerde olanlara da işittirecek değilsin" (Fânr: 22) âyetlerini okudu.Âişe:
— Onlar cehennemden oturacakları yerlerini aldıkları zaman... diyordu

---

3980 - حَدَّثَنِي عُثْمَانُ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ وَقَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى قَلِيبِ بَدْرٍ فَقَالَ هَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا ثُمَّ قَالَ إِنَّهُمْ الْآنَ يَسْمَعُونَ مَا أَقُولُ فَذُكِرَ لِعَائِشَةَ فَقَالَتْ إِنَّمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهُمْ الْآنَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّ الَّذِي كُنْتُ أَقُولُ لَهُمْ هُوَ الْحَقُّ ثُمَّ قَرَأَتْ { إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَى } حَتَّى قَرَأَتْ الْآيَةَ

-....Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S), Bedir kuyusu üzerinde durdu da, içindeki ölülere hitaben:
— "Siz, Rabb'inizin va'dettiği ikaabı hakk buldunuz mu?" buyurdu.Sonra da:
— "Şübhesiz şimdi onlar benim kendilerine söylemekte olduğum şeyi işitmektedirler" diye ekledi.
îbn Umer'in bu hadîsi Âişe'ye zikrolununca, Âişe:
— Peygamber (S) ancak "Onlar şimdi benim kendilerine öteden-beri söylemekte olduğum (tevhîd, îmân ve bunların gayrı) şeylerin hakk olduğunu bilmektedirler" buyurmuştur, dedi.
Sonra: "Şübhesiz ki sen ölülere işittiremezsin. Arkalarına dönmüş kaçarlarken sağırlara da da 'yetini işittiremezsin " («ı-Nemi: 80) âyetini ve: "Sen kabirlerde olanlara da işittirecek değilsin'* (Fâtır: 22) âyetini okudu

---

بَاب فَضْلُ مَنْ شَهِدَ بَدْرًا

3982 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ أُصِيبَ حَارِثَةُ يَوْمَ بَدْرٍ وَهُوَ غُلَامٌ فَجَاءَتْ أُمُّهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ عَرَفْتَ مَنْزِلَةَ حَارِثَةَ مِنِّي فَإِنْ يَكُنْ فِي الْجَنَّةِ أَصْبِرْ وَأَحْتَسِبْ وَإِنْ تَكُ الْأُخْرَى تَرَى مَا أَصْنَعُ فَقَالَ وَيْحَكِ أَوَهَبِلْتِ أَوَجَنَّةٌ وَاحِدَةٌ هِيَ إِنَّهَا جِنَانٌ كَثِيرَةٌ وَإِنَّهُ فِي جَنَّةِ الْفِرْدَوْسِ

Bedir Harbinde Hazır Bulunanların Üstünlüğü Babı

-...Humeyd et-Tavîl şöyle demiştir: Ben Enes ibn Mâlik(R)'ten işittim, şöyle diyordu: Harise ibn Surâka el-Ensârî, Bedir günü çocuk olduğu hâlde (havuzdan su içerken İbnu'İ-Araka tarafından bir ok atılarak) vuruldu. Akabinde annesi (ki, Enes'in halasıdır) onu Peygamber'e getirdi de:

— Yâ Rasûlallah! Hârise'nin benim yanımdaki derecesini bilmektesin. Eğer oğlum Harise cennette ise ölümüne sabreder ve sevabımı Allah'tan beklerim. Şayet onun menzili diğerinde (yânı cehennemde) olursa, yapacağım işi görürsün, dedi. Bunun üzerine Peygamber (S):

— "Yazık sana, sen aklım mı kaçırdın? Bîr tek cennet mi var? Şübhesiz birçok cennetler vardır. Ve şübhesiz senin oğlun Harise, Fir-devs cennetindedir" buyurdu

---

3983 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ قَالَ سَمِعْتُ حُصَيْنَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبَا مَرْثَدٍ الْغَنَوِيَّ وَالزُّبَيْرَ بْنَ الْعَوَّامِ وَكُلُّنَا فَارِسٌ قَالَ انْطَلِقُوا حَتَّى تَأْتُوا رَوْضَةَ خَاخٍ فَإِنَّ بِهَا امْرَأَةً مِنْ الْمُشْرِكِينَ مَعَهَا كِتَابٌ مِنْ حَاطِبِ بْنِ أَبِي بَلْتَعَةَ إِلَى الْمُشْرِكِينَ فَأَدْرَكْنَاهَا تَسِيرُ عَلَى بَعِيرٍ لَهَا حَيْثُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْنَا الْكِتَابُ فَقَالَتْ مَا مَعَنَا كِتَابٌ فَأَنَخْنَاهَا فَالْتَمَسْنَا فَلَمْ نَرَ كِتَابًا فَقُلْنَا مَا كَذَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَتُخْرِجِنَّ الْكِتَابَ أَوْ لَنُجَرِّدَنَّكِ فَلَمَّا رَأَتْ الْجِدَّ أَهْوَتْ إِلَى حُجْزَتِهَا وَهِيَ مُحْتَجِزَةٌ بِكِسَاءٍ فَأَخْرَجَتْهُ فَانْطَلَقْنَا بِهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ خَانَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالْمُؤْمِنِينَ فَدَعْنِي فَلِأَضْرِبَ عُنُقَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا صَنَعْتَ قَالَ حَاطِبٌ وَاللَّهِ مَا بِي أَنْ لَا أَكُونَ مُؤْمِنًا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَدْتُ أَنْ يَكُونَ لِي عِنْدَ الْقَوْمِ يَدٌ يَدْفَعُ اللَّهُ بِهَا عَنْ أَهْلِي وَمَالِي وَلَيْسَ أَحَدٌ مِنْ أَصْحَابِكَ إِلَّا لَهُ هُنَاكَ مِنْ عَشِيرَتِهِ مَنْ يَدْفَعُ اللَّهُ بِهِ عَنْ أَهْلِهِ وَمَالِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَدَقَ وَلَا تَقُولُوا لَهُ إِلَّا خَيْرًا فَقَالَ عُمَرُ إِنَّهُ قَدْ خَانَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالْمُؤْمِنِينَ فَدَعْنِي فَلِأَضْرِبَ عُنُقَهُ فَقَالَ أَلَيْسَ مِنْ أَهْلِ بَدْرٍ فَقَالَ لَعَلَّ اللَّهَ اطَّلَعَ إِلَى أَهْلِ بَدْرٍ فَقَالَ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ فَقَدْ وَجَبَتْ لَكُمْ الْجَنَّةُ أَوْ فَقَدْ غَفَرْتُ لَكُمْ فَدَمَعَتْ عَيْنَا عُمَرَ وَقَالَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ

-....Alî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) beni, Ebû Mirsed'i ve ez-Zubeyr'i gönderdi.Hepimiz süvârî idik. Rasûlullah:

— "Gidiniz, tâ Hâh bustântna kadar ilerleyiniz. Orada müşriklerden bir kadın vardır. Kadının yanında Hâîıb ibn Ebî Beltea'dan Mekke müşriklerine yazılmış bir mektûb vardır. (Onu bana getiriniz)" buyurdu. Nihayet biz o kadına Rasûlullah'ın dediği yerde, kendisine âid bir deve üzerinde giderken yetiştik.Kadına:

— Mektubu çıkar, dedik. Kadın:

— Bizim yanımızda hiçbir mektûb yoktur, diye inkâr etti. Biz; o bindiği deveyi çöktürdük ve mektubu aradık. Fakat hiçbir mektûb. göremedik. Biz kadına:

— Rasûlullah yalan söylememiştir. Çaresiz sen ya mektubu çıkaracaksın, yâhud da biz senin elbiselerini soyup bulacağız, dedik. Kadın bizdeki ciddîliği görünce, elini izârının bağına uzattı, mektûb kadmın beli üzerindeki bir beze bağlanmış hâldeydi. Kadın onu çıkardı. Akabinde biz o yazılı sahîfeyi Rasûlullah'a getirdik... Umer:

— Yâ Rasûlallah! Bu zât Allah'a, RasûhVne ve mü'minlere hainlik yapmıştır; onun için beni bırak da boynunu vurayım, dedi. Peygamber (S), Hâtıb'a hitaben:

— "Seni yaptığın bu işe sevkeden nedir?" buyurdu. Hâtıb:
— Vallahi bende Allah'a ve Rasûlü'ne mü'min olmamak yoktur. Ben sâdece Mekkeliler yanında Allah'ın bununla ailemi ve malımı himaye edeceği bir el (bir minnetdârlık) olmasını istedim. Senin yanındaki Muhacir sahâbîlerden herbirinin Mekke'de ailesini ve malını koruyacak hısımları vardır; (benim ise kimsem yoktur, ben onlarla sâdece anlaşmalı bir kimseyim; Kureyş'ten değilim), dedi.
Hâtıb'ın bu savunması üzerine Peygamber:
— "Hâtıb doğru savunma yaptı, ona hayırdan başka birşey söylemeyin!" buyurdu.Fakat (bir türlü öfkesi geçmeyen) Umer:
— Muhakkak o Allah'a, Rasûlü'ne ve mü'minlere hainlik yapmıştır. Beni serbest bırak da onun boynunu vurayım, dedi.Bunun üzerine Peygamber:
— "Hâtıb Bedir ehlinden değil mi?" buyurdu da şöyle devam etti: "Belki Allah, Bedir ehline (yânî onların o günkü yüksek cihâd-larına) muttali' olmuştur da: İstediğinizi yapın,cennet sizlere vâcib olmuştur: yâhud da: Ben sizlere mağfiret etmişimdir, buyurmuştur" dedi.Bunun üzerine Umer'in iki gözü yaş akıttı da:— Allah ve Rasûlü en bilendir, dedi

---

3984 - باب حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْغَسِيلِ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ أَبِي أُسَيْدٍ وَالزُّبَيْرِ بْنِ الْمُنْذِرِ بْنِ أَبِي أُسَيْدٍ عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ بَدْرٍ إِذَا أَكْثَبُوكُمْ فَارْمُوهُمْ وَاسْتَبْقُوا نَبْلَكُمْ

-...Bize Abdurrahmân ibnu'l-Gasîl, Hamza ibnu Ebî Useyd ile ez-Zubeyr ibnu'l- Munzir ibn Ebî Useyd'den tahdîs etti ki, Ebû Useyd Mâlik ibnu'r-Rabîa şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Bedir günü bize: "Düşmanlar size yaklaştıkları, yânı size kalabalık geldikleri zaman onlara ok atınız da (uzaktalarken atmayıp) oklarınızı kendi yanlarınızda alıkoyunuz'1 buyurdu

---

3986 - حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ جَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الرُّمَاةِ يَوْمَ أُحُدٍ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جُبَيْرٍ فَأَصَابُوا مِنَّا سَبْعِينَ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ أَصَابُوا مِنْ الْمُشْرِكِينَ يَوْمَ بَدْرٍ أَرْبَعِينَ وَمِائَةً سَبْعِينَ أَسِيرًا وَسَبْعِينَ قَتِيلًا قَالَ أَبُو سُفْيَانَ يَوْمٌ بِيَوْمِ بَدْرٍ وَالْحَرْبُ سِجَالٌ

-....Ebû İshâk şöyle demiştir: Ben el-Berâ ibn Âzib(R)'den işittim, şöyle dedi: Peygamber (S) UhuÜ günü okçuların başına Abdullah ibn Cubeyr'i kumandan yaptı. Müşrikler bizden yetmiş kişiye isabet kaydettiler. Peygamber ve sahâbîleri ise Bedir günü müşriklerden yüzkırk kişiye musîbet getirdiler ki, onlardan yetmiş kişiyi esîr aldılar, yetmiş kişiyi de öldürdüler. Ebû Sufyân Sahr ibn Harb:
— Bu, Bedir gününe karşılık olan bir gündür, harb nevbet iledir (yânî kâh onlar bize, kâh biz onlara galebe ederiz), demiştir

---

3987 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ جَدِّهِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى أُرَاهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَإِذَا الْخَيْرُ مَا جَاءَ اللَّهُ بِهِ مِنْ الْخَيْرِ بَعْدُ وَثَوَابُ الصِّدْقِ الَّذِي آتَانَا بَعْدَ يَوْمِ بَدْرٍ

-....Ebû Mûsâ(R)'dan (o şöyle demiştir): Zannediyorum ki Peygamber (S): "O takdirde hayır, Uhud gününden sonra Allah'ın getirdiği hayırdan ve keza Bedir gününden sonra Allah 'in bize verdiği doğruluğun sevabıdır" buyurdu

---

3988 – حَدَّثَنِي يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ إِنِّي لَفِي الصَّفِّ يَوْمَ بَدْرٍ إِذْ الْتَفَتُّ فَإِذَا عَنْ يَمِينِي وَعَنْ يَسَارِي فَتَيَانِ حَدِيثَا السِّنِّ فَكَأَنِّي لَمْ آمَنْ بِمَكَانِهِمَا إِذْ قَالَ لِي أَحَدُهُمَا سِرًّا مِنْ صَاحِبِهِ يَا عَمِّ أَرِنِي أَبَا جَهْلٍ فَقُلْتُ يَا ابْنَ أَخِي وَمَا تَصْنَعُ بِهِ قَالَ عَاهَدْتُ اللَّهَ إِنْ رَأَيْتُهُ أَنْ أَقْتُلَهُ أَوْ أَمُوتَ دُونَهُ فَقَالَ لِي الْآخَرُ سِرًّا مِنْ صَاحِبِهِ مِثْلَهُ قَالَ فَمَا سَرَّنِي أَنِّي بَيْنَ رَجُلَيْنِ مَكَانَهُمَا فَأَشَرْتُ لَهُمَا إِلَيْهِ فَشَدَّا عَلَيْهِ مِثْلَ الصَّقْرَيْنِ حَتَّى ضَرَبَاهُ وَهُمَا ابْنَا عَفْرَاءَ

-....Abdurrahmân ibn Avf (R) şöyle demiştir: Ben Bedir (harbi) günü harb saffında idim. Dönüp baktım ki, sağımda ve solumda yaşları küçük iki genç duruyor. Ben onların durumlarından emîn olmamış gibiydim. Derken onlardan biri kendi arkadaşının haberi olmadan bana gizlice:
— Ey amca! Bana Ebû Cehl'i göster, dedi. Ben de ona:
— Ey kardeşim oğlu, sen Ebû Cehl'i ne yapacaksın? dedim. Oda:
— Ben Allah'a ahd verdim: Eğer onu görürsem öldüreceğim yâhud da onun önünde öleceğim, dedi. Diğer genç de, yine arkadaşından gizli olarak, bana birincisinin söylediği gibi söyledi. Abdurrahmân dedi ki: Böyle (tecrübesiz) iki genç kişi arasında bulunmam, yânî onların durumları beni sevindirmedi. Ben o iki gence Ebû Cehl'i işaret edip gösterdim. Onlar derhâl iki doğan kuşu gibi Ebû Cehl'in üzerine hücum ettiler, nihayet onu kılıçlarıyle vurup öldürdüler. Bu iki genç, Afra kadının oğuîlan Muâz ve Muavviz idiler

---

3989 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُمَرُ بْنُ أَسِيدِ بْنِ جَارِيَةَ الثَّقَفِيُّ حَلِيفُ بَنِي زُهْرَةَ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشَرَةً عَيْنًا وَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ عَاصِمَ بْنَ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيَّ جَدَّ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ حَتَّى إِذَا كَانُوا بِالْهَدَةِ بَيْنَ عَسْفَانَ وَمَكَّةَ ذُكِرُوا لِحَيٍّ مِنْ هُذَيْلٍ يُقَالُ لَهُمْ بَنُو لِحْيَانَ فَنَفَرُوا لَهُمْ بِقَرِيبٍ مِنْ مِائَةِ رَجُلٍ رَامٍ فَاقْتَصُّوا آثَارَهُمْ حَتَّى وَجَدُوا مَأْكَلَهُمْ التَّمْرَ فِي مَنْزِلٍ نَزَلُوهُ فَقَالُوا تَمْرُ يَثْرِبَ فَاتَّبَعُوا آثَارَهُمْ فَلَمَّا حَسَّ بِهِمْ عَاصِمٌ وَأَصْحَابُهُ لَجَئُوا إِلَى مَوْضِعٍ فَأَحَاطَ بِهِمْ الْقَوْمُ فَقَالُوا لَهُمْ انْزِلُوا فَأَعْطُوا بِأَيْدِيكُمْ وَلَكُمْ الْعَهْدُ وَالْمِيثَاقُ أَنْ لَا نَقْتُلَ مِنْكُمْ أَحَدًا فَقَالَ عَاصِمُ بْنُ ثَابِتٍ أَيُّهَا الْقَوْمُ أَمَّا أَنَا فَلَا أَنْزِلُ فِي ذِمَّةِ كَافِرٍ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ أَخْبِرْ عَنَّا نَبِيَّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَمَوْهُمْ بِالنَّبْلِ فَقَتَلُوا عَاصِمًا وَنَزَلَ إِلَيْهِمْ ثَلَاثَةُ نَفَرٍ عَلَى الْعَهْدِ وَالْمِيثَاقِ مِنْهُمْ خُبَيْبٌ وَزَيْدُ بْنُ الدَّثِنَةِ وَرَجُلٌ آخَرُ فَلَمَّا اسْتَمْكَنُوا مِنْهُمْ أَطْلَقُوا أَوْتَارَ قِسِيِّهِمْ فَرَبَطُوهُمْ بِهَا قَالَ الرَّجُلُ الثَّالِثُ هَذَا أَوَّلُ الْغَدْرِ وَاللَّهِ لَا أَصْحَبُكُمْ إِنَّ لِي بِهَؤُلَاءِ أُسْوَةً يُرِيدُ الْقَتْلَى فَجَرَّرُوهُ وَعَالَجُوهُ فَأَبَى أَنْ يَصْحَبَهُمْ فَانْطُلِقَ بِخُبَيْبٍ وَزَيْدِ بْنِ الدَّثِنَةِ حَتَّى بَاعُوهُمَا بَعْدَ وَقْعَةِ بَدْرٍ فَابْتَاعَ بَنُو الْحَارِثِ بْنِ عَامِرِ بْنِ نَوْفَلٍ خُبَيْبًا وَكَانَ خُبَيْبٌ هُوَ قَتَلَ الْحَارِثَ بْنَ عَامِرٍ يَوْمَ بَدْرٍ فَلَبِثَ خُبَيْبٌ عِنْدَهُمْ أَسِيرًا حَتَّى أَجْمَعُوا قَتْلَهُ فَاسْتَعَارَ مِنْ بَعْضِ بَنَاتِ الْحَارِثِ مُوسَى يَسْتَحِدُّ بِهَا فَأَعَارَتْهُ فَدَرَجَ بُنَيٌّ لَهَا وَهِيَ غَافِلَةٌ حَتَّى أَتَاهُ فَوَجَدَتْهُ مُجْلِسَهُ عَلَى فَخِذِهِ وَالْمُوسَى بِيَدِهِ قَالَتْ فَفَزِعْتُ فَزْعَةً عَرَفَهَا خُبَيْبٌ فَقَالَ أَتَخْشَيْنَ أَنْ أَقْتُلَهُ مَا كُنْتُ لِأَفْعَلَ ذَلِكَ قَالَتْ وَاللَّهِ مَا رَأَيْتُ أَسِيرًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ خُبَيْبٍ وَاللَّهِ لَقَدْ وَجَدْتُهُ يَوْمًا يَأْكُلُ قِطْفًا مِنْ عِنَبٍ فِي يَدِهِ وَإِنَّهُ لَمُوثَقٌ بِالْحَدِيدِ وَمَا بِمَكَّةَ مِنْ ثَمَرَةٍ وَكَانَتْ تَقُولُ إِنَّهُ لَرِزْقٌ رَزَقَهُ اللَّهُ خُبَيْبًا فَلَمَّا خَرَجُوا بِهِ مِنْ الْحَرَمِ لِيَقْتُلُوهُ فِي الْحِلِّ قَالَ لَهُمْ خُبَيْبٌ دَعُونِي أُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ فَتَرَكُوهُ فَرَكَعَ رَكْعَتَيْنِ فَقَالَ وَاللَّهِ لَوْلَا أَنْ تَحْسِبُوا أَنَّ مَا بِي جَزَعٌ لَزِدْتُ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ أَحْصِهِمْ عَدَدًا وَاقْتُلْهُمْ بَدَدًا وَلَا تُبْقِ مِنْهُمْ أَحَدًا ثُمَّ أَنْشَأَ يَقُولُ فَلَسْتُ أُبَالِي حِينَ أُقْتَلُ مُسْلِمًا عَلَى أَيِّ جَنْبٍ كَانَ لِلَّهِ مَصْرَعِي وَذَلِكَ فِي ذَاتِ الْإِلَهِ وَإِنْ يَشَأْ يُبَارِكْ عَلَى أَوْصَالِ شِلْوٍ مُمَزَّعِ ثُمَّ قَامَ إِلَيْهِ أَبُو سِرْوَعَةَ عُقْبَةُ بْنُ الْحَارِثِ فَقَتَلَهُ وَكَانَ خُبَيْبٌ هُوَ سَنَّ لِكُلِّ مُسْلِمٍ قُتِلَ صَبْرًا الصَّلَاةَ وَأَخْبَرَ أَصْحَابَهُ يَوْمَ أُصِيبُوا خَبَرَهُمْ وَبَعَثَ نَاسٌ مِنْ قُرَيْشٍ إِلَى عَاصِمِ بْنِ ثَابِتٍ حِينَ حُدِّثُوا أَنَّهُ قُتِلَ أَنْ يُؤْتَوْا بِشَيْءٍ مِنْهُ يُعْرَفُ وَكَانَ قَتَلَ رَجُلًا عَظِيمًا مِنْ عُظَمَائِهِمْ فَبَعَثَ اللَّهُ لِعَاصِمٍ مِثْلَ الظُّلَّةِ مِنْ الدَّبْرِ فَحَمَتْهُ مِنْ رُسُلِهِمْ فَلَمْ يَقْدِرُوا أَنْ يَقْطَعُوا مِنْهُ شَيْئًا وَقَالَ كَعْبُ بْنُ مَالِكٍ ذَكَرُوا مَرَارَةَ بْنَ الرَّبِيعِ الْعَمْرِيَّ وَهِلَالَ بْنَ أُمَيَّةَ الْوَاقِفِيَّ رَجُلَيْنِ صَالِحَيْنِ قَدْ شَهِدَا بَدْرًا

-....Bize İbn Şihâb haber verip şöyle dedi: Bana Zuhre oğulları'nınyemînli dostu olan Umer ibnu Useyd ibn Câriye es-Sakafî haber verdi. Bu zât aynı zamanda Ebû Hureyre'nin arkadaşlarından idi. Ebû Hureyre

(R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) on kişilik bir keşif birliği hazırladı da bunların başına Umer ibnu'l-Hattâb'ın oğlu Âsım'ın (ana tarafından) dedesi olan Âsim ibn Sabit el-Ensârî'yi kumandan yaparak gönderdi. Bu birlik, Mekke ile Usfân arasında Hedee mevkiine vardıkları zaman bunlar, Huzeyl kabilesinden Lıhyân oğullan denilen bir obaya zikrolunup haber verildiler. O kabile halkı yüze yakın atıcı kişi ile bunları yakalamak için yürüdüler. Onların ayak izleri ardına düştüler. Nihayet keşif birliğinin konaklayıp da hurma yemiş oldukları yerİerini buldular. Ve:
— İşte bu Yesrib hurmasıdır, dediler. Yine keşif birliğinin izleri ardından gittiler. Keşif kumandanı Âsim ve arkadaşları onların geldiğini hissedince bir yere girip sığındılar. Ta'-kîbçi Lıhyân oğulları onları çepçevre kuşattılar da onlara:
— Aşağıya inin, ellerinizi bize verin (yânı bize boyun eğin); sizden hiçbir kimseyi öldürmeyeceğimize dâir size ahd ve mîsâk veriyoruz! dediler. . Âsim kendi arkadaşlarına hitaben:
— Ey arkadaşlar! Bana gelince ben kâfirin zimmetine (yânî ahdine) inmem! dediktensonra:
— Yâ Allah! Peygamberine bizden haber ver! dedi. Bu esnada kâfirler müslümânlara ok attılar ve Âsım'ı şehîd ettiler. Arkadaşlarımdan üç kişi: Hubeyb ibn Adiyy, Zeyd ibnu'd-Desine ve başka bir adam, onların, verdiği ahd ve mîsâk üzerine inip teslîm oldular. Düşmanlar onları yakalayınca yaylarının kirişlerini çözdüler de bunlarla onları bağladılar. Keşif birliğinden olan üçüncü adam:
— Bu ilk zulümdür. Vallahi ben sizlerle yolculuk etmem. Benim için şu öldürülen şehîdlere uymak vardır! deyip gitmemekte diretti. Onlar onu sürüklediler ve Mekke'ye götürmek için çabalayıp dürtüştüler. O da onlarla beraber olmamakta diretti (onu da öldürdüler). Hubeyb ile Zeyd ibnu'd-Desine Mekke'ye götürüldüler ve nihayet Bedir vak'asından sonra onlan sattılar. Hubeyb'i el-Hâris ibn Âmir ibn Nevfel oğulları satın aldı. Hubeyb Bedir günü el-Hâris ibn Âmir'i öldürmüş idi. Hubeyb onların yanında esîr olarak (haram ayları geçinceye kadar) bir süre kaldı. Nihayet onu öldürmeye karar verip birleştiklerinde Hubeyb, etek ve koltuk altı kıllarını gidermek için el-Hâris'in kızlarının birinden bir ustura ariyet istedi. Kadın ona usturayı ariyet verdi. Bu arada kadın farkında değilken, onun bir oğlu Hubeyb'in yanına gitti. Kadın oğlunu, Hubeyb'in elinde ustura olduğu hâlde, Hubeyb'in kucağında oturmuş vaziyette buldu. Kadın:
— Hubeyb onu ustura ile öldürecek diye çok korktum, demiştir.Hubeyb kadının bu hâlini anladı da:
— Çocuğu öldüreceğimden mi korkuyorsun? Ben bunu yapacak değilim, dedi.Kadın:
— Vallahi ben asla Hubeyb'den daha hayırlı bir esîr görmedim. Vallahi bir gün ben onu, kendisi demirle bağlı olduğu hâlde elinde bir üzüm salkımı tutarak yerken görmüşümdür. O zaman Mekke'de bu meyveden hiç yoktu, demiştir. Kadın:
— Bu muhakkak Allah'ın Hubeyb'e ihsan ettiği bir nzıktır, der idi.
Nihayet Hubeyb'i HılPde öldürmek için Harem'den çıkardıklarında, Hubeyb onlara:
— Beni bırakın da iki rek'at namaz kılayım, dedi. Onlar kendisini serbest bıraktılar. O da (Ten'îm mescidinin yerinde) iki rek'at namaz kıldı. Akabinde:
— Vallahi eğer bende ölümden bir korku olduğunu sanmasay-dınız, elbette daha uzun namaz kılardım, demiştir. Bundan sonra Hubeyb:
Allâhumme ahsihim adeden
Vaktu'I-hum bededen
Ve lâ tubkı minhum ahaden
(= Yâ Allah, onların hepsini say, Onları dağınık dağınık öldür, Onlardan hiçbirini diri bırakma) diye dua etti. Bundan sonra da şu beyitleri söyleyerek inşâd etti: Fe îesîu ubâlî hîne uktelu müsîimen Ala eyyi cenbin kâne Hllâhi masra'î Ve zâlike fî Zâti'l-İlâhi ve in yese' Yubârik ala evsâîi şıîvm mumezzai
(= Ben müslümân olarak öldürülürken buna aldırmam. Çünkü ölümüm hangi yerde olsa Allah içindir. Bu ölüm Allah'ın Zâtı (O'nun rızâsını arama) yolundadır. Eğer o isterse parça parça edilmiş cesedin eklemleri üzerine bereketler ihsan eder!). Bundan sonra Ebû Sırvaa Ukbe ibnu'I-Hâris, Hubeyb'e doğru kalktı ve onu öldürdü. İşte böylece Hubeyb, habsedilerek öldürülecek her müslümân için iki rek'at namaz kılma sünnetini ilk koyan kimse oldu.Bu on kişilik keşif birliği bu musîbete uğradıkları gün onların haberini Peygamber (S) kendi sahâbîlerine haber vermiştir. Kureyş'ten birtakım insanlar, birlik kumandanı Âsım'm öldürüldüğü konuşulduğu zaman, ondan tanımaya yarayacak birşey getirmeleri için Âsım'm cesedinin yanma insane gönderdiler. Âsim, Bedir günü onların büyüklerinden birini (Ukbe ibn Ebî Muayt'i) öldürmüştü.Allah Âsim'ı korumak için bal ansı veya eşek arısından gölgeleyici bulut gibi bir sürü gönderdi

de, Kureyş'in elçilerinden onu korudu ve onlar Âsım'dan birşey kesip almaya muktedir olamadılar.Ve Ka'b ibn Mâlik (yakında Tebûk gazvesi hakkında gelecek olan uzun hadîsinde) bana Murâre ibnu'r-Rabî' el-Umerî ile Hilâl ibn Umeyye el-Vâkıfî'nin Bedir harbinde hazır bulunmuş iki iyi adam olduklarını söylediler, demiştir

---

3990 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ذُكِرَ لَهُ أَنَّ سَعِيدَ بْنَ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ وَكَانَ بَدْرِيًّا مَرِضَ فِي يَوْمِ جُمُعَةٍ فَرَكِبَ إِلَيْهِ بَعْدَ أَنْ تَعَالَى النَّهَارُ وَاقْتَرَبَتْ الْجُمُعَةُ وَتَرَكَ الْجُمُعَةَ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ أَبَاهُ كَتَبَ إِلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْأَرْقَمِ الزُّهْرِيِّ يَأْمُرُهُ أَنْ يَدْخُلَ عَلَى سُبَيْعَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ الْأَسْلَمِيَّةِ فَيَسْأَلَهَا عَنْ حَدِيثِهَا وَعَنْ مَا قَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ اسْتَفْتَتْهُ فَكَتَبَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْأَرْقَمِ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ يُخْبِرُهُ أَنَّ سُبَيْعَةَ بِنْتَ الْحَارِثِ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا كَانَتْ تَحْتَ سَعْدِ بْنِ خَوْلَةَ وَهُوَ مِنْ بَنِي عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ وَكَانَ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا فَتُوُفِّيَ عَنْهَا فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ وَهِيَ حَامِلٌ فَلَمْ تَنْشَبْ أَنْ وَضَعَتْ حَمْلَهَا بَعْدَ وَفَاتِهِ فَلَمَّا تَعَلَّتْ مِنْ نِفَاسِهَا تَجَمَّلَتْ لِلْخُطَّابِ فَدَخَلَ عَلَيْهَا أَبُو السَّنَابِلِ بْنُ بَعْكَكٍ رَجُلٌ مِنْ بَنِي عَبْدِ الدَّارِ فَقَالَ لَهَا مَا لِي أَرَاكِ تَجَمَّلْتِ لِلْخُطَّابِ تُرَجِّينَ النِّكَاحَ فَإِنَّكِ وَاللَّهِ مَا أَنْتِ بِنَاكِحٍ حَتَّى تَمُرَّ عَلَيْكِ أَرْبَعَةُ أَشْهُرٍ وَعَشْرٌ قَالَتْ سُبَيْعَةُ فَلَمَّا قَالَ لِي ذَلِكَ جَمَعْتُ عَلَيَّ ثِيَابِي حِينَ أَمْسَيْتُ وَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلْتُهُ عَنْ ذَلِكَ فَأَفْتَانِي بِأَنِّي قَدْ حَلَلْتُ حِينَ وَضَعْتُ حَمْلِي وَأَمَرَنِي بِالتَّزَوُّجِ إِنْ بَدَا لِي تَابَعَهُ أَصْبَغُ عَنْ ابْنِ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ وَسَأَلْنَاهُ فَقَالَ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ ثَوْبَانَ مَوْلَى بَنِي عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ إِيَاسِ بْنِ الْبُكَيْرِ وَكَانَ أَبُوهُ شَهِدَ بَدْرًا أَخْبَرَهُ

-....Bize Leys, Yahya ibn Saîd'den; o da Nâfi'den tahdîs etti ki, îbn Umer(R)'e (cennetle müjdeli on kişiden biri olan) Saîd ibn Zeyd ibn Amr ibn Nufeyl(in bir cumua günü hasta olduğu) zikredildi. Bu Saîd (başka bir vazifede olduğu için Bedir'de hazır bulunamamış, fakat Bedir'de bulunanlarla beraber pay alıp) Bedri olmuş idi. Saîd, bir cumua günü hastalandı, ibn Umer, gündüz yükselip cumua saati yaklaştıktan sonra hemen bineğine binip Saîd'in yanma hasta ziyaretine gitmiş ve cumuayı terketmiştir Ve İmâm el-Leys ibn Sa'd şöyle dedi: Bana Yûnus ibn Yezîd tahdîs etti ki, îbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Ubeydullah ibn Abdülah ibn Mes'ûd tahdîs etti ki, Ubeydullah'ın babası Abdullah ibn Utbe, Umer ibn Abdillah ibn Erkam ez-Zuhrî'ye şöyle bir mektûb yazıp, ona Subey'a bintu'l-Hâris el-Eslemiyye'nin yanına gitmesini, kendisinden hadîsini ve gebeliği hakkında fetva istediği vakit Rasûlullah'-ın ona söylemiş olduğu sözü sormasını emretti. Bunun üzerine Umer ibn Abdillah, Subey'a'nın yanma varıp sorduktan sonra,Abdullah ibn Utbe'ye cevâb haberi olarak şöyle yazdı: "Subey'a ona Rasûlullah'm Bedir'de hazır bulunmuş sahâbîle-rinden Sa'd ibn Havle'nin nikâhı altında bulunduğunu, bu zâtın Âmir ibn Lueyy oğulları soyundan olduğunu, kendisi gebe iken kocasının Veda Haccı'nda vefat ettiğini, kocasının vefatından dört ay geçmeden evvel doğurduğunu ve nifâsından kalktığında isteyenleri için (isteyenlerine görünmek için) süslendiğini, bu sırada Abdu'd-Dâr oğulları'ndan bir zât olan Ebu's-Senâbil ibnu Ba'kek'in, Subey'a'nın yanma gelip kendisini süslenmiş görerek: Ne o? Seni isteyenler için süslenmiş görüyorum. Zannederim ki nikâh arzu ediyorsun. Hiç şübhesiz sen vallahi üzerinden dört ay on gün geçmedikçe evlenemezsin! dediğini" haber verdikten sonra, dedi ki:

— "Ebu's-Senâbil bunları bana söyleyince, o akşam elbisemi giyinip Rasûlullah'a gittim ve durumumu kendisinden sordum. Rasûl-lah (S) çocuğumu doğurduğum zaman evlenmeye halâl olduğuma bana fetva verdi ve bana istersem evlenebileceğimi emretti".(el-Buhârî'nin şeyhi) Esbağ ibnu'I-Ferec el-Mısrî, Abdullah ibn Vehb'den; o da Yûnus ibn Yezîd'den senediyle bu hadîsi rivayet etmekte el-Leys'e mutâbaat etmiştir.Ve el-Leys şöyle dedi: Bana Yûnus ibn Yezîd, İbn Şihâb'dan tahdîs etti. İbn Şihâb: Biz ona sorduk, dedikten sonra şöyle söylemiştir: Bana Âmir ibn Lueyy oğulları'mn âzâdlısı olan Muhammed ibn Ab-dirrahmân ibn Sevbân haber verdi ki, Muhammed ibn Iyâs ibni'l- Bukeyr, babası Iyâs'ın Bedir'de hazır bulunduğunu ona haber vermiştir

---

بَاب شُهُودِ الْمَلَائِكَةِ بَدْرًا

3992 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ الزُّرَقِيِّ عَنْ أَبِيهِ وَكَانَ أَبُوهُ مِنْ أَهْلِ بَدْرٍ قَالَ جَاءَ جِبْرِيلُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا تَعُدُّونَ أَهْلَ بَدْرٍ فِيكُمْ قَالَ مِنْ أَفْضَلِ الْمُسْلِمِينَ أَوْ كَلِمَةً نَحْوَهَا قَالَ وَكَذَلِكَ مَنْ شَهِدَ بَدْرًا مِنْ الْمَلَائِكَةِ

Meleklerin Bedir'de (Müslümanların Beraberinde Onlara Nusrat Ve Müşriklere Karşı Bir Yardım Olmak Üzere) Hazır Bulunmaları Babı

-...Bize Cerîr ibnu Abdilhamîd, Yahya ibn Saîd'den; o da Muâz ibn Rifâa'dan; o da Bedir ehlinden olan babası Rifâa ibn Râfi' ez-Zurakî(R)'den haber yerdi ki, o şöyle demiştir: Bedir harbi sırasında bir ara Cibrîl aleyhis-selam, Peygamber(S)'e geldi de:

— "İçinizdeki Bedir mücâhidlerini ne mertebe sayarsınız?" diye sordu. Peygamber:

— "Biz onları müslümâniarın en faziletli olanlarından sayarız!" dedi, yâhud buna benzer bir söz söyledi. Cibrîl:

— "Biz de meleklerden Bedir'de hazır bulunanları böylece meleklerin hayırlısı sayarız" dedi.

3993 حدثنا سلمان بن حرب بحدثنا عن حمادعن يحيى عن معاذبن رِفَاعَةُ مِنْ أَهْلِ بَدْرٍ وَكَانَ رَافِعٌ مِنْ أَهْلِ الْعَقَبَةِ فَكَانَ يَقُولُ لِابْنِهِ مَا يَسُرُّنِي أَنِّي شَهِدْتُ بَدْرًا بِالْعَقَبَةِ قَالَ سَأَلَ جِبْرِيلُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا يَحْيَى سَمِعَ مُعَاذَ بْنَ رِفَاعَةَ أَنَّ مَلَكًا سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ وَعَنْ يَحْيَى أَنَّ يَزِيدَ بْنَ الْهَادِ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ كَانَ مَعَهُ يَوْمَ حَدَّثَهُ مُعَاذٌ هَذَا الْحَدِيثَ فَقَالَ يَزِيدُ فَقَالَ مُعَاذٌ إِنَّ السَّائِلَ هُوَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَام

-...Bize Hammâd, Yahya'dan; o da Muâz ibn Rifâa ibn Râfi'den tahdîs etti. Rifâa, Bedir'de hazır bulunanlardan idi. Onun babası Râfi' ise Akabe bey'atlannda hazır bulunanlardan idi. Oğlu Rifâa'ya:

— Benim Akabe bey'atlarında hazır bulunmam yerine Bedir'de hazır bulunmuş olmaklığım beni sevindirmez, der idi. Rafı': Cibril, Peygamberce bunu (yânı yukarıdaki Cerîr hadîsinde geçen suâli) sordu, demiştir

---

3995 - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَوْمَ بَدْرٍ هَذَا جِبْرِيلُ آخِذٌ بِرَأْسِ فَرَسِهِ عَلَيْهِ أَدَاةُ الْحَرْبِ

-....Hâlid el-Hazzâ', îkrime'den; o da îbn Abbâs(R)'tan, Peygamber(S)'in Bedir günü: "İşte şu Cibril'dir. Atının başım tutmuş, harb silâhı üzerindedir" buyurduğunu tahdîs etmiştir

---

3996 - بَاب حَدَّثَنِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَاتَ أَبُو زَيْدٍ وَلَمْ يَتْرُكْ عَقِبًا وَكَانَ بَدْرِيًّا

-....Enes ibn Mâlik (R): Ebû Zeyd (Kays ibn Seken) hiçbir çocuk ve torun bırakmadan öldü; o, Bedri idi, demiştir.

3997 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ خَبَّابٍ أَنَّ أَبَا سَعِيدِ بْنَ

مَالِكٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ فَقَدَّمَ إِلَيْهِ أَهْلُهُ لَحْمًا مِنْ لُحُومِ الْأَضْحَى فَقَالَ مَا أَنَا بِآكِلِهِ حَتَّى أَسْأَلَ فَانْطَلَقَ إِلَى أَخِيهِ لِأُمِّهِ وَكَانَ بَدْرِيًّا قَتَادَةَ بْنِ النُّعْمَانِ فَسَأَلَهُ فَقَالَ إِنَّهُ حَدَثَ بَعْدَكَ أَمْرٌ نَقْضٌ لِمَا كَانُوا يُنْهَوْنَ عَنْهُ مِنْ أَكْلِ لُحُومِ الْأَضْحَى بَعْدَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ

-....Yahya ibn Saîd, Âsim ibn Muhammed'den; o da Abdullah ibn Habbâb'dan tahdîs etti ki, Ebû Saîd ibn Mâlik el-Hudrî (R) bir seferden geldi. Ailesi kendisine kurbânların etlerinden et tak-dîm ettiler. Bunun üzerine Saîd ibn Mâlik:

— Ben bunun hükmünü sormadıkça bundan yemeyeceğim, dedi. Akabinde Bedir'de hazır bulunmuş olan ana-bir kardeşine, yânı Katâde ibnu'n-Nu'mân'a gitti ve ona bu mes'eleyi (yânî kurbân etlerinin üç günden sonra yenilip yenilmeyeceğini) sordu. O da:

— Senin gidişin ardından sahâbîlerin üç günden sonra kurbâr etlerinden Nehy oluna geldikleri hükmünü bozucu bir emir meydans geldi, demiştir

---

3998 - حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ الزُّبَيْرُ لَقِيتُ يَوْمَ بَدْرٍ عُبَيْدَةَ بْنَ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ وَهُوَ مُدَجَّجٌ لَا يُرَى مِنْهُ إِلَّا عَيْنَاهُ وَهُوَ يُكْنَى أَبُو ذَاتِ الْكَرِشِ فَقَالَ أَنَا أَبُو ذَاتِ الْكَرِشِ فَحَمَلْتُ عَلَيْهِ بِالْعَنَزَةِ فَطَعَنْتُهُ فِي عَيْنِهِ فَمَاتَ قَالَ هِشَامٌ فَأُخْبِرْتُ أَنَّ الزُّبَيْرَ قَالَ لَقَدْ وَضَعْتُ رِجْلِي عَلَيْهِ ثُمَّ تَمَطَّأْتُ فَكَانَ الْجَهْدَ أَنْ نَزَعْتُهَا وَقَدْ انْثَنَى طَرَفَاهَا قَالَ عُرْوَةُ فَسَأَلَهُ إِيَّاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْطَاهُ فَلَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَهَا ثُمَّ طَلَبَهَا أَبُو بَكْرٍ فَأَعْطَاهُ فَلَمَّا قُبِضَ أَبُو بَكْرٍ سَأَلَهَا إِيَّاهُ عُمَرُ فَأَعْطَاهُ إِيَّاهَا فَلَمَّا قُبِضَ عُمَرُ أَخَذَهَا ثُمَّ طَلَبَهَا عُثْمَانُ مِنْهُ فَأَعْطَاهُ إِيَّاهَا فَلَمَّا قُتِلَ عُثْمَانُ وَقَعَتْ عِنْدَ آلِ عَلِيٍّ فَطَلَبَهَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ فَكَانَتْ عِنْدَهُ حَتَّى قُتِلَ

-....Urve şöyle demiştir: ez-Zubeyr ibnu'l-Avvâm (R) şöyle dedi: Bedir günü ben, Ubeyde ibn Saîd ibn Âs'a kavuştum. O baştan ayağa kadar zırhlanmış ve silâhlanmıştı. Onun yalnız iki gözü görünüyordu.,Ona Ebû Zâti'l-Keriş künyesi verilirdi. O bana:

— Ben Ebû Zâti'l-Keriş'im! diye meydan okudu. Ben de nemen harbemle ona saldırdım ve harbemi onun gözünün içine soktum, Ubeyde hemen öldü. Hişâm ibn Urve dedi ki: Bana ez-Zubeyr'in şöyle dediği haber verildi: Yemîn olsun ben ayağımı onun -üstüne koydum. Sonra harbemi olanca kuvvetimle çekip çıkardım. Fakat harbemin iki tarafı eğ-rilmişti. Urve ibnu'z-Zubeyr dedi ki: (Bu harbe kıymetli bir harb hâtırası olduğu için) sonra onu Rasûlullah (S) ez-Zubeyr'den ariyet olarak istedi; Zubeyr de O'na verdi. Rasûlullah vefat ettiğinde, Zubeyr onu geri aldı. Sonra o harbeyi Ebû Bekr istedi, Zubeyr ona da verdi. Ebû Bekr vefat edince Zubeyr onu tekrar geri aldı. Bu defa o harbeyi Umer istedi, Zubeyr ona da verdi. Umer vefat edince, onu yine kendisi aldı. Sonra o harbeyi Usmân istedi; Zubeyr ona da verdi. Usmân şehîd edilence harbe, Alî'ye ve sonra oğullarına geçti. Abdullah ibnu'z-Zubeyr onu Alî'nin çocuklarından isteyip aldı ve Abdullah ibnu'z-Zubeyr öldürülünceye kadar onun yanında bulunmuştur

---

3999 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو إِدْرِيسَ عَائِذُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عُبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ وَكَانَ شَهِدَ بَدْرًا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَايِعُونِي

-....ez-Zuhrî şöyle dedi: Bana Ebû İdrîs Âizu'llah ibnu Abdillah şöyle haber verdi:Bedir'de hazır bulunmuş olan Ubâdetu'bnu's-Sâmit: Rasûlullah (S) Akabe'de bize: "(...şartları üzerine) bana bey'at ediniz" buyurdu, demiştir

---

4000 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ أَبَا حُذَيْفَةَ وَكَانَ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَبَنَّى سَالِمًا وَأَنْكَحَهُ بِنْتَ أَخِيهِ هِنْدَ بِنْتَ الْوَلِيدِ بْنِ عُتْبَةَ وَهُوَ مَوْلًى لِامْرَأَةٍ مِنْ الْأَنْصَارِ كَمَا تَبَنَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَيْدًا وَكَانَ مَنْ تَبَنَّى رَجُلًا فِي الْجَاهِلِيَّةِ دَعَاهُ النَّاسُ إِلَيْهِ وَوَرِثَ مِنْ مِيرَاثِهِ حَتَّى أَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى { ادْعُوهُمْ لِآبَائِهِمْ } فَجَاءَتْ سَهْلَةُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ

-....Bana Urvetu'bnu'z-Zubeyr, Peygamber'in zeycesi ÂÎşe(R)'den haber verdi ki (o şöyle demiştir): Ebû Huzeyfe -ki bu hbu Huzeyfe Rasûlullah ile beraber Bedir gazvesinde hazır bulunan Kimselerden idi- Salim ibn Ma'kıl'ı oğul edinmiş ve aynı zamanda ba-lim'e, kardeşi Velîd ibn Utbe ibn Rabîa'mn kızı Hind'i nikah etmişti. Hâlbuki Salim, Ensâr'dan Subeyte kadının kölesi idi. Nitekim Rasulullah da Zeyd ibn Hârise'yi oğul edinmişti. Câhiliyet zamanında bir kimse birisini evlâd edinirse, insanlar o evlâdlık edinilen kimseyi, ev-lâdlık alanın adiyle çağırır ve o evlâdlık, o kimsenin mirasına da vâris olurdu. Bu tore Yüce Allah: "... Evlâdlıklarınızı da öz oğullarınız gibi tanımadı. Bu sizin ağızlarınızdaki lâfınızdır. Allah hakkı söyler ve O doğru yolu gösterir. Onları babalarına nisbetle çağırın. Bu, Allah indinde daha doğrudur. Eğer babalarını bilmiyorsanız, o hâlde dînde kardeşleriniz olmakla beraber dostlarınızdırlar. Hatâ ettiklerinizde ise üstünüze vebal yoktur. Fakat kalblerinizin kasdettiğinde vebal vardır. Allah çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir" (ei-Ahzâb: 4-5) âyetlerini indirinceye kadar devam etti.-Bunun üzerine Kureyşli, sonra Âmirî olan Süheyl ibn Amr'ın kızı Sehle (ki Ebû Huzeyfe'nin öbür karısı ve Subeyte'nin de ortağıdır) Peygamber'e geldi... Ve hadîsi bu suretle zikretti

---

4001 - حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ ذَكْوَانَ عَنْ الرُّبَيِّعِ بِنْتِ مُعَوِّذٍ قَالَتْ دَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَدَاةَ بُنِيَ عَلَيَّ فَجَلَسَ عَلَى فِرَاشِي كَمَجْلِسِكَ مِنِّي وَجُوَيْرِيَاتٌ يَضْرِبْنَ بِالدُّفِّ يَنْدُبْنَ مَنْ قُتِلَ مِنْ آبَائِهِنَّ يَوْمَ بَدْرٍ حَتَّى قَالَتْ جَارِيَةٌ وَفِينَا نَبِيٌّ يَعْلَمُ مَا فِي غَدٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَقُولِي هَكَذَا وَقُولِي مَا كُنْتِ تَقُولِينَ

-....Muavviz kızı Rubeyyı' (R) şöyle demiştir: Ben gelin olduğum günün kuşluk vaktinde Peygamber (S) benim evlenme törenime geldi de, senin benim yanıma oturuşun gibi benim döşeğimin üzerine oturdu. O sırada birtakım kızcağızlar deff çalıyorlar ve babalarımızdan Bedir gazasında şehîd olanların güzel vasıflarım zikrediyorlardı. Nihayet bu kızlardan birisi:
— İçimizde bir Peygamber vardır ki, O, yarın ne olacağını bilir! dedi.Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Kızım böyle söyleme; evvelce söylemekte olduğun sözleri söyle!" buyurdu

---

4002 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو طَلْحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ صَاحِبُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ قَدْ شَهِدَ بَدْرًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ كَلْبٌ وَلَا صُورَةٌ يُرِيدُ التَّمَاثِيلَ الَّتِي فِيهَا الْأَرْوَاحُ

-....İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Bana Rasülullah'ın sahibi olan Ebû Talha (R) haber verdi -ki, bu Ebû Talha, Rasülullah'ın beraberinde Bedir'de hazır bulunmuştur- Rasûlullah (S): "İçinde köpek ve suret bulunan hiçbir eve melekler girmez" buyurmuştur. İbn Abbâs: Rasûlullah, içlerinde ruhlar bulunan canlı timsâllerini, heykellerini kasdediyor, demiştir

---

4003 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ ح و حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَنْبَسَةُ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنَا عَلِيٌّ

بْنُ حُسَيْنٍ أَنَّ حُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِمْ السَّلَام أَخْبَرَهُ أَنَّ عَلِيًّا قَالَ كَانَتْ لِي شَارِفٌ مِنْ نَصِيبِي مِنْ الْمَغْنَمِ يَوْمَ بَدْرٍ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَانِي مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْهِ مِنْ الْخُمُسِ يَوْمَئِذٍ فَلَمَّا أَرَدْتُ أَنْ أَبْتَنِيَ بِفَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام بِنْتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاعَدْتُ رَجُلًا صَوَّاغًا فِي بَنِي قَيْنُقَاعَ أَنْ يَرْتَحِلَ مَعِي فَنَأْتِيَ بِإِذْخِرٍ فَأَرَدْتُ أَنْ أَبِيعَهُ مِنْ الصَّوَّاغِينَ فَنَسْتَعِينَ بِهِ فِي وَلِيمَةِ عُرْسِي فَبَيْنَا أَنَا أَجْمَعُ لِشَارِفَيَّ مِنْ الْأَقْتَابِ وَالْغَرَائِرِ وَالْحِبَالِ وَشَارِفَايَ مُنَاخَانِ إِلَى جَنْبِ حُجْرَةِ رَجُلٍ مِنْ الْأَنْصَارِ حَتَّى جَمَعْتُ مَا جَمَعْتُ فَإِذَا أَنَا بِشَارِفَيَّ قَدْ أُجِبَّتْ أَسْنِمَتُهَا وَبُقِرَتْ خَوَاصِرُهُمَا وَأُخِذَ مِنْ أَكْبَادِهِمَا فَلَمْ أَمْلِكْ عَيْنَيَّ حِينَ رَأَيْتُ الْمَنْظَرَ قُلْتُ مَنْ فَعَلَ هَذَا قَالُوا فَعَلَهُ حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَهُوَ فِي هَذَا الْبَيْتِ فِي شَرْبٍ مِنْ الْأَنْصَارِ عِنْدَهُ قَيْنَةٌ وَأَصْحَابُهُ فَقَالَتْ فِي غِنَائِهَا أَلَا يَا حَمْزُ لِلشُّرُفِ النِّوَاءِ فَوَثَبَ حَمْزَةُ إِلَى السَّيْفِ فَأَجَبَّ أَسْنِمَتَهُمَا وَبَقَرَ خَوَاصِرَهُمَا وَأَخَذَ مِنْ أَكْبَادِهِمَا قَالَ عَلِيٌّ فَانْطَلَقْتُ حَتَّى أَدْخُلَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ زَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ وَعَرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِي لَقِيتُ فَقَالَ مَا لَكَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا رَأَيْتُ كَالْيَوْمِ عَدَا حَمْزَةُ عَلَى نَاقَتَيَّ فَأَجَبَّ أَسْنِمَتَهُمَا وَبَقَرَ خَوَاصِرَهُمَا وَهَا هُوَ ذَا فِي بَيْتٍ مَعَهُ شَرْبٌ فَدَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرِدَائِهِ فَارْتَدَى ثُمَّ انْطَلَقَ يَمْشِي وَاتَّبَعْتُهُ أَنَا وَزَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ حَتَّى جَاءَ الْبَيْتَ الَّذِي فِيهِ حَمْزَةُ فَاسْتَأْذَنَ عَلَيْهِ فَأُذِنَ لَهُ فَطَفِقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَلُومُ حَمْزَةَ فِيمَا فَعَلَ فَإِذَا حَمْزَةُ ثَمِلٌ مُحْمَرَّةٌ عَيْنَاهُ فَنَظَرَ حَمْزَةُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ صَعَّدَ النَّظَرَ فَنَظَرَ إِلَى رُكْبَتِهِ ثُمَّ صَعَّدَ النَّظَرَ فَنَظَرَ إِلَى وَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ حَمْزَةُ وَهَلْ أَنْتُمْ إِلَّا عَبِيدٌ لِأَبِي فَعَرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ ثَمِلٌ فَنَكَصَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى عَقِبَيْهِ الْقَهْقَرَى فَخَرَجَ وَخَرَجْنَا مَعَهُ

-..Bize Abdan tahdîs etti: Bize Abdullah ibnu'l-Mubârek haber verdi: Bize Yûnus ibn Yezîd haber verdi . H ve yine bize Ahmed ibn Salih tahdîs etti: Bize Anbese ibn Hâlid tahdîs etti: Bize amcam Yûnus ibn Yezîd, ez-Zuhrî'den tahdîs etti ki, ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bize Alî ibnu'l- Hüseyin haber verdi; ona da babası Hüseyin ibn Alî aleyhimu's-selâm şöyle haber vermiştir: Babası Alî ibn Ebî Tâlib şöyle demiştir: Bedir günündeki ganîmetten benim nasîbim olarak yaşı kemâle ermiş bir devem vardı. Peygamber (S) de o gün Allah'ın kendisine fey' olarak verdiği ganimetlerden olan "Beşte bir"den, bana başka bir deve daha vermişti. Ben Pey-gamber'in kızı Fâtıma aleyha's-selâm ile evlenmek istediğim zaman Kaynukaa oğulları'ndan kuyumcu bir adamla, benimle beraber gelmesi ve ızhır out getirmemiz üzerine va'dleştim. Ben o ızhır otunu kuyumculara satmak ve bedeli ile düğün aşı hususunda yardım sağlamamızı istedim. Ben yaşları kemâle ermiş iki devem için deve semerleri, büyük çuvallar ve ipler topladığım sırada, bu iki devem de Ensâr'dan bir adamın odası yanında ıhtırılmışlar/di. Nihayet ben topladığım şeyleri topladım. Tam bu sırada develerimle karşılaştım ki, hörgüçleri kesilmiş, böğürleri yarılıp ciğerlerinden alınmış! Bu manzarayı gördüğüm zaman gözlerime mâlik olamadım (ağladım).
— Bu işi kim yaptı? dedim. Oradakiler şöyle dediler:
— Bu işi Hamza ibnu Abdilmuttalib yaptı, kendisi şu evin içinde, Ensâr'dan içki içmekte olan bir topluluktadır, yanında şarkıcı bir kadın ve arkadaşları vardır. O şarkıcı kadm, şarkısında "Elâ yâ Uamzu li'ş-şurufi'n-nivâi(= Ey Hamza, semiz develere bak!)" deyince Hamza hemen kılıca sıçradı, iki devenin hörgüçlerini kesti, böğürlerini yarıp ciğerlerinden birer parça aldı (gitti). Alî devamla dedi ki: Bunun üzerine ben gittim, nihayet Peygam-ber'in huzuruna girdim. Yanında Zeyd ibn Harise vardı. Peygamber benim karşılaştığım şeyi bildi de: —"Neyin var?" diye sordu. Ben de:
— Yâ Rasûlallah, bu gün gibi (çirkin ve kötü gün) görmedim: Hamza benim iki dişi deveme düşmanlık (yânî zulm) etti: İkisinin de hörgüçlerini kesti, böğürlerini yardı. İşte o şimdi şu evin içindedir, beraberinde şarâb içmekte olan bir topluluk vardır, dedim. Peygamber hemen ridâsını (üst elbisesini) isteyip giyindi. Sonra yürüyüp gitti. Ben, Zeyd ibn Harise ile beraber kendisinin ardından gittim. Nihayet Hamza'nın içinde bulunduğu eve geldi. Yanına girmeye izin istedi, kendisine izin verildi. Yanına girince Peygamber, yaptığı iş hakkında Hamza'yı kınamaya başladı. Bir gördü ki, Hamza iki yüzü kıpkırmızı bir sarhoş! Hamza, Peygamber'e baktı. Sonra bakışım yükseltti. Akabinde dizleririe baktı. Sonra bakışını yükseltti ve yüzüne baktı. Sonra Hamza:
— Siz babam(Abdulmuttalib)ın köleleri değil misiniz? dedi. Peygamber onun sarhoş olduğunu bildi. Rasûhıllah (onun şuursuzluğundan sakınarak) iki topuğu üzerinde arka arkaya çekildi, odadan dışarı çıktı, biz de O'nunla beraber dışarı çıktık

4004 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ قَالَ أَنْفَذَهُ لَنَا ابْنُ الْأَصْبَهَانِيِّ سَمِعَهُ مِنْ ابْنِ مَعْقِلٍ أَنَّ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَبَّرَ عَلَى سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ فَقَالَ إِنَّهُ شَهِدَ بَدْرًا

-.... Bize Sufyân ibn Uyeyne haber verip şöyle dedi: Bu hadîsi Abdurrahmân ibnu'IIsbahânî bizim için rivayetinin sonuna ulaştırdı -yâhud ma'nâ şöyledir: Bu hadîsi bize Abdurrahmân ibnu'1-Isba-hânî yazılı olarak gönderdi-. Kendisi bunu Abdullah ibnu Ma'kıl el-Muzenî'den işitmiştir: Alî ibn Ebî Tâlib (R), Sehl ibn Huneyf in cenaze namazını (beş tekbîrle) kıldırdı da:— Çünkü bu zât Bedir'de hazır bulundu, dedi

---

4005 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُحَدِّثُ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ حِينَ تَأَيَّمَتْ حَفْصَةُ بِنْتُ عُمَرَ مِنْ خُنَيْسِ بْنِ حُذَافَةَ السَّهْمِيِّ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ شَهِدَ بَدْرًا تُوُفِّيَ بِالْمَدِينَةِ قَالَ عُمَرُ فَلَقِيتُ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ فَعَرَضْتُ عَلَيْهِ حَفْصَةَ فَقُلْتُ إِنْ شِئْتَ أَنْكَحْتُكَ حَفْصَةَ بِنْتَ عُمَرَ قَالَ سَأَنْظُرُ فِي أَمْرِي فَلَبِثْتُ لَيَالِيَ فَقَالَ قَدْ بَدَا لِي أَنْ لَا أَتَزَوَّجَ يَوْمِي هَذَا قَالَ عُمَرُ فَلَقِيتُ أَبَا بَكْرٍ فَقُلْتُ إِنْ شِئْتَ أَنْكَحْتُكَ حَفْصَةَ بِنْتَ عُمَرَ فَصَمَتَ أَبُو بَكْرٍ فَلَمْ يَرْجِعْ إِلَيَّ شَيْئًا فَكُنْتُ عَلَيْهِ أَوْجَدَ مِنِّي عَلَى عُثْمَانَ فَلَبِثْتُ لَيَالِيَ ثُمَّ خَطَبَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَنْكَحْتُهَا إِيَّاهُ فَلَقِيَنِي أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ لَعَلَّكَ وَجَدْتَ عَلَيَّ حِينَ عَرَضْتَ عَلَيَّ حَفْصَةَ فَلَمْ أَرْجِعْ إِلَيْكَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَإِنَّهُ لَمْ يَمْنَعْنِي أَنْ أَرْجِعَ إِلَيْكَ فِيمَا عَرَضْتَ إِلَّا أَنِّي قَدْ عَلِمْتُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ ذَكَرَهَا فَلَمْ أَكُنْ لِأُفْشِيَ سِرَّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَوْ تَرَكَهَا لَقَبِلْتُهَا

-.....ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Abdullah'ın oğlu Salim haber verdi ki, kendisi, babası Abdullah ibn Umer(R)'den şöyle tah-dîs ederken işitmiştir: Umer ibnu'l-Hattâb, kızı Hafsa, Huneys ibn Huzâfe es-Sehmî'den dul kaldığı zaman -ki bu Huneys, Rasûlullah'-ın sahâbîlerinden idi; Bedir'de hazır bulunmuş ve (yaralanıp) Medîne'de vefat etmiş idi şöyle dedi: Ben Usmân ibn Affân'a kavuştum da ona Hafsa'yı (almasını) teklîf ettim ve:
— Ey Usmân! İstersen Umer'in kızı Hafsa'yı sana nikâh edeyim, dedim.Oda:
— Bu işimi bir düşüneyim, dedi. Birkaç geceler bekledim. Sonra kavuştuğumda Usmân bana:
— Bana şu günümde evlenmemek fikri belirdi, dedi. Umer dedi ki: Sonra Ebû Bekr'e kavuştum. Ona da:
— İstersen Umer'in kızı Hafsa'yı sana nikâh edeyim, dedim. Ebû Bekr sustu ve bana hiçbir cevâb vermedi. Ben de ona, Usmân'a öfkelendiğimden daha şiddetli bir öfkeyle öfkelendim. (Usmân bir cevâb vermiş ve özür beyân etmişti.) Birkaç geceler bekledim. Sonra Hafsa'yı Rasûlullah (S) istedi. Ben de Hafsa'yı Rasûhıllah'a nikâh ettim. Bu arada Ebû Bekr bana kavuştu da şöyle deyip Özür beyân etti:
— (Ey Umer!) Sen Hafsa'yı bana teklîf edip de sana bir cevâb vermediğim zaman belki sen bana darılmışsındır? Ben de:
— Evet, sana öfkelendim, dedim.Bunun üzerine Ebû Bekr şöyle dedi:
'— Şu muhakkak ki, senin teklîfine cevâb vermekten beni birşey men' etmedi. Ancak şu var ki, ben Rasûlullah'ın Hafsa'yı almak İstediğini bana söylediğini iyi biliyordum da Rasûlullah'ın sırrım açıklayıp duyurmak istemiyordum. Şayet Rasûlullah, Hafsa hakkındaki düşüncesini bıraksaydı, onu muhakkak ben kabul ederdim

---

4006 - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيٍّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ سَمِعَ أَبَا مَسْعُودٍ الْبَدْرِيَّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَفَقَةُ الرَّجُلِ عَلَى أَهْلِهِ صَدَقَةٌ

-....Bize Şu'be ibnu'l-Haccâc, Adiyy ibn Ebân'dan; o da Abdullah ibn Yezîd'den tahdîs etti. O da Ebû Mes'ûd el-Bedrî'den işitti ki, Peygamber (S): "Kişinin kendi ailesi ferdieri üzerine yaptığı harcaması (kendisi lehine) bir sadakadır" buyurmuştur

---

4007 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ سَمِعْتُ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ يُحَدِّثُ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ فِي إِمَارَتِهِ أَخَّرَ الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ الْعَصْرَ وَهُوَ أَمِيرُ الْكُوفَةِ فَدَخَلَ عَلَيْهِ أَبُو مَسْعُودٍ عُقْبَةُ بْنُ عَمْرٍو الْأَنْصَارِيُّ جَدُّ زَيْدِ بْنِ حَسَنٍ شَهِدَ بَدْرًا فَقَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ نَزَلَ جِبْرِيلُ فَصَلَّى فَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَمْسَ صَلَوَاتٍ ثُمَّ قَالَ هَكَذَا أُمِرْتُ كَذَلِكَ كَانَ بَشِيرُ بْنُ أَبِي مَسْعُودٍ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ

-....(Zuhrî şöyle demiştir:) Ben Urvetu'bnu'z-Zubeyr'den işittim; o, Umer ibn Abdilazîz'e emirliği zamanında şöyle tahdîs ediyordu: el-Mugîre ibn Şu'be, Muâviye tarafından Küfe emîri iken ikindi namazını geri bırakmış, yanına Bedir'de hazır bulunmuş olup Zeyd ibn Hasen(ibn Alî ibn Ebî Tâlib)'in dedesi olan Ebû Mes'ûd Ukbe-tu'bnu Amr el- Ensârî girmiş ve ona hitaben şunları söylemiştir:
— (Yâ Mugîre!) Kesin olarak bilmişsindir ki, Cibril inip namazı kıldı, Rasûlullah (S) da (ardında sırayla) beş vakit namazı kıldı. Sonra Cibril: "İşte bunlarla emrolundun" dedi. Urve dedi ki: Beşîr ibnu Ebî Mes'ûd, babası Ebû Mes'ûd Uk-be'den işte böyle tahdîs ederdi

---

4008 – حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْبَدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْآيَتَانِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ مَنْ قَرَأَهُمَا فِي لَيْلَةٍ كَفَتَاهُ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَلَقِيتُ أَبَا مَسْعُودٍ وَهُوَ يَطُوفُ بِالْبَيْتِ فَسَأَلْتُهُ فَحَدَّثَنِيهِ

-....Ebû Mes'ûd el-Bedrî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "el-Bakara Sûresi'nin sonundan iki âyet vardır kis onları her kim bir gecede okursa, bu iki âyet ona yetişir" buyurdu. Râvîlerden Abdurrahmân şöyle demiştir: Ben Ebû Mes'ûd'a, kendisi Beyt'i tavaf ederken kavuştum da bu hadîsi ona sordum. Kendisi bana bu hadîsi (Alkame'nin bana tahdîs ettiği gibi) tahdîs etti

---

4009 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي مَحْمُودُ بْنُ الرَّبِيعِ أَنَّ عِتْبَانَ بْنَ مَالِكٍ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا مِنْ الْأَنْصَارِ أَنَّهُ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ هُوَ ابْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَنْبَسَةُ حَدَّثَنَا يُونُسُ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ ثُمَّ سَأَلْتُ الْحُصَيْنَ بْنَ مُحَمَّدٍ وَهُوَ أَحَدُ بَنِي سَالِمٍ وَهُوَ مِنْ سَرَاتِهِمْ عَنْ حَدِيثِ مَحْمُودِ بْنِ الرَّبِيعِ عَنْ عِتْبَانَ بْنِ مَالِكٍ فَصَدَّقَهُ

-...İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Mahmûd ibnu'r-Rabî' haber verdi ki,Peygamber'in sahâbîlerinden ve Ensâr'ın Bedir'de hazır bulunanlarından olan Itbân ibn Mâlik, RasûIullah(S)'a geldi. İbn Şihâb şöyle demiştir: Sonra ben Husayn ibnu Muhammed'e ki bu zât Salim oğulları'ndan biri ve onların hayırlıların-dandir- Mahmûd ibnu'r-Rabî'in Itbân ibn Mâlik'ten rivayet ettiği hadîsi sordum da, o hadîsi böylece doğruladı

4010 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ وَكَانَ مِنْ أَكْبَرِ بَنِي عَدِيٍّ وَكَانَ

أَبُوهُ شَهِدَ بَدْرًا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ عُمَرَ اسْتَعْمَلَ قُدَامَةَ بْنَ مَظْعُونٍ عَلَى الْبَحْرَيْنِ وَكَانَ شَهِدَ بَدْرًا وَهُوَ خَالُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ وَحَفْصَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ

-....ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Abdullah ibnu Âmir ibn Rabîa -ki bu zât Adiyy oğulları'nın en büyüğü idi ve babası Âmir, Bedir'de Peygamber'in beraberinde hazır bulunmuştu- şöyle haber verdi: Umer ibnu'l-Hattâb (Usmân ibn Maz'ûn'un kardeşi olan)Kudâ-me ibn Maz'ûn'u Bahreyn üzerine vâlî olarak ta'yîn etmiştir. Bu Kudâme de Bedir'de hazır bulunmuştu. Kudâme, Abdullah ibn Umer ile kızkardeşi Hafsa'nın - Allah onlardan razı olsun- dayılarıdır

---

4012 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْمَاءَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَنَّ سَالِمَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَهُ قَالَ أَخْبَرَ رَافِعُ بْنُ خَدِيجٍ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ أَنَّ عَمَّيْهِ وَكَانَا شَهِدَا بَدْرًا أَخْبَرَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ كِرَاءِ الْمَزَارِعِ قُلْتُ لِسَالِمٍ فَتُكْرِيهَا أَنْتَ قَالَ نَعَمْ إِنَّ رَافِعًا أَكْثَرَ عَلَى نَفْسِهِ

-....Zuhrî'ye de Salim ibn Abdillah haber verip şöyle demiştir: Râfi' ibnu Hadîc, Abdullah ibn Umer'e, iki amcasının (Zu-heyr ile Muzahhir'in) Bedir'de hazır bulunduklarını haber vermiştir. Bu ikisi (yânî Zuheyr ile Muzahhir), Râfi' ibn Hadîc'e: Rasûlullah (S) tarlaları kiraya vermekten nehyetti, diye haber vermişlerdir. ez-Zuhrî şöyle dedi: Ben Sâlim'e:
— Sen tarlaları kiraya veriyor musun? diye sordum. O da: — Evet veriyorum. Şübhesiz Râfi' kendi aleyhine sözü çoğaltmıştır, dedi

---

4014 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُصَيْنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ شَدَّادِ بْنِ الْهَادِ اللَّيْثِيَّ قَالَ رَأَيْتُ رِفَاعَةَ بْنَ رَافِعٍ الْأَنْصَارِيَّ وَكَانَ شَهِدَ بَدْرًا

-....Husayn ibn Abdirrahmân şöyle demiştir: Ben Abdullah ibn Şeddâd ibni'1-Hâdi el-Leysî'den işittim. O şöyle dedi: Ben Ri-fâatu'bnu Râfi' el-Ensârî'yi gördüm, o Bedir'de hazır bulunmuştur

---

4015 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ وَيُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ الْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَمْرَو بْنَ عَوْفٍ وَهُوَ حَلِيفٌ لِبَنِي عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ وَكَانَ شَهِدَ بَدْرًا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ أَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ إِلَى الْبَحْرَيْنِ يَأْتِي بِجِزْيَتِهَا وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ صَالَحَ أَهْلَ الْبَحْرَيْنِ وَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ الْعَلَاءَ بْنَ الْحَضْرَمِيِّ فَقَدِمَ أَبُو عُبَيْدَةَ بِمَالٍ مِنْ الْبَحْرَيْنِ فَسَمِعَتْ الْأَنْصَارُ بِقُدُومِ أَبِي عُبَيْدَةَ فَوَافَوْا صَلَاةَ الْفَجْرِ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا انْصَرَفَ تَعَرَّضُوا لَهُ فَتَبَسَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ رَآهُمْ ثُمَّ قَالَ أَظُنُّكُمْ سَمِعْتُمْ أَنَّ أَبَا عُبَيْدَةَ قَدِمَ بِشَيْءٍ قَالُوا أَجَلْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَأَبْشِرُوا وَأَمِّلُوا مَا يَسُرُّكُمْ فَوَاللَّهِ مَا الْفَقْرَ أَخْشَى عَلَيْكُمْ وَلَكِنِّي أَخْشَى أَنْ تُبْسَطَ عَلَيْكُمْ الدُّنْيَا كَمَا بُسِطَتْ عَلَى مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ فَتَنَافَسُوهَا كَمَا تَنَافَسُوهَا وَتُهْلِكَكُمْ كَمَا أَهْلَكَتْهُمْ

-....el-Mısver ibnu Mahrame şöyle haber vermiştir: Ensâr'dan Amr ibnu Avf -ki bu zât Âmir ibn Lueyy oğullarının yemînli dostu idi ve Bedir'de hazır bulunmuştu- şöyle demiştir: Rasûlullah (S) harb etmeksizin Bahreyn ahâlîsiyle bir barış anlaşması yapmış ve Bahreynliler üzerine el-Alâ ibnu'l-Hadramî'yi emîr ta'yîn eylemişti. Tahsil olunan cizye mallarım getirmek üzere de bilâhare Rasûlullah, Ebû Ubeyde ibnu'l-Cerrâh'ı Bahreyn'e gönderdi. Ebû Ubeyde, cizye mallarım alarak Bahreyn'den Medine'ye geldiğinde Ensâr, Ebû Ubey-de'nin gelişini işittiler. Sahâbîler bu sırada Peygamber'in beraberinde sabah namazı

kılıyorlardı. Peygamber namazı bitirince sahâbîler hemen Ebû Ubeyde'ye karşı çıktılar. Rasûlullah, sahâbîleri bu hâlde görünce gülümsedi de, sonra onlara:
— "Öyle sanıyorum ki, siz, Ebû Ubeyde'nin bir haylîşeyler getirdiğini duydunuz?"buyurdu. Onlar da:
— Evet yâ Rasûlallah! dediler. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Sevininiz ve sizi sevindirecek ni'tnetleri (bundan böyle her zaman) umunuz! Vallahi (bundan sonra) sizin üzerinize fakirlik ve ihtiyâçtan korkmam. Fakat ben sizin üzerinize, sizden önceki ümmetlerin önüne dünyâ ni'metlerinin yayıldığı gibi, sizin önünüze de yayılması, onların o ni'metlerde birbirlerine hasedleşipnefsâniy et yarışına giriştikleri gibi sizin de birbirinizle nefsâniyeî yarışına düşmeniz ve bu nefsâniyet yarışının da onları helak ettiği gibi sizleri de helak etmesinden korkarım" buyurdu

---

4016 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ يَقْتُلُ الْحَيَّاتِ كُلَّهَا حَتَّى حَدَّثَهُ أَبُو لُبَابَةَ الْبَدْرِيُّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ قَتْلِ جِنَّانِ الْبُيُوتِ فَأَمْسَكَ عَنْهَا

-....Nâfi'den (o, şöyle demiştir): Abdullah ibnu Umer (R) bütün yılanları öldürür idi.Nihayet Ebû Lubâbe el-Bedrî, kendisine: Peygamber (S) evlerdeki (beyaz yâhud ince yâhud küçük ve zehirsiz) yılanları öldürmekten nehyetti hadîsini söyleyince, onları öldürmekten kendini tuttu

---

4017 - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رِجَالًا مِنْ الْأَنْصَارِ اسْتَأْذَنُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا ائْذَنْ لَنَا فَلْنَتْرُكْ لِابْنِ أُخْتِنَا عَبَّاسٍ فِدَاءَهُ قَالَ وَاللَّهِ لَا تَذَرُونَ مِنْهُ دِرْهَمًا

-...İbnu Şihâb şöyle demiştir: Bize Enes ibn Mâlik şöyle tahdîs etti: Ensâr'dan birtakım adamlar Rasûlullah'tan izin istediler de:
— Bize izin ver de kızkardeşimizin oğlu Abbâs için, onun fidyesini terkedelim, dediler. Rasûlullah (S):
— "Onun fidyesinden bir dirhemi dahî terketmeyiniz" buyurdu

4019 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَدِيٍّ عَنْ الْمِقْدَادِ بْنِ الْأَسْوَدِ ح حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَمِّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءُ بْنُ يَزِيدَ اللَّيْثِيُّ ثُمَّ الْجُنْدَعِيُّ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَدِيِّ بْنِ الْخِيَارِ أَخْبَرَهُ أَنَّ الْمِقْدَادَ بْنَ عَمْرٍو الْكِنْدِيَّ وَكَانَ حَلِيفًا لِبَنِي زُهْرَةَ وَكَانَ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَأَيْتَ إِنْ لَقِيتُ رَجُلًا مِنْ الْكُفَّارِ فَاقْتَتَلْنَا فَضَرَبَ إِحْدَى يَدَيَّ بِالسَّيْفِ فَقَطَعَهَا ثُمَّ لَاذَ مِنِّي بِشَجَرَةٍ فَقَالَ أَسْلَمْتُ لِلَّهِ أَأَقْتُلُهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ بَعْدَ أَنْ قَالَهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَقْتُلْهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهُ قَطَعَ إِحْدَى يَدَيَّ ثُمَّ قَالَ ذَلِكَ بَعْدَ مَا قَطَعَهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَقْتُلْهُ فَإِنْ قَتَلْتَهُ فَإِنَّهُ بِمَنْزِلَتِكَ قَبْلَ أَنْ تَقْتُلَهُ وَإِنَّكَ بِمَنْزِلَتِهِ قَبْلَ أَنْ

يَقُولَ كَلِمَتَهُ الَّتِي قَالَ

-....Kindeli Mıkdâd ibn Amr, Zuhre oğulları'nın andlaşmış dostu ve Bedir'de Rasûlullah'ın beraberinde hazır bulunmuş bir zâttır. İşte bu Mıkdâd, Rasûlullah'a hitaben:
— Şöyle bir mes'ele hakkında ne dersin: Ben kâfirlerden bir kişi ile karşılaşıp vuruşsam da o benim iki elimden birisini kılıcıyla vurup koparsa, sonra benden kaçıp bir ağaca sığmsa da: Ben Allah için müs-

lümân oldum (La ilahe illellâh) dese, ben onu tevhîd kelimesini söyledikten sonra öldürebilir miyim yâ Rasûlallah? dedi. Rasûlullah da:
— "Hayır onu öldürme" buyurdu. Bunun üzerine Mıkdâd:
— Yâ Rasûlallah! O benim iki elimden birisini kesti, kopardı da, tevhîd kelimesini elimi kopardıktan sonra söyledi, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (S):
— "Sakın onu öldürme! Eğer öldürürsen, o senin onu öldürmezden evvelki vaziyelindedir. Sen de onun söylediği tevhîd kelimesini söylemesinden evvelki vaziyetindesin (çünkü kanın kısas ile mübâh olmuştur)" buyurdu

---

4020 – حَدَّثَنِي يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُلَيَّةَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ حَدَّثَنَا أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ بَدْرٍ مَنْ يَنْظُرُ مَا صَنَعَ أَبُو جَهْلٍ فَانْطَلَقَ ابْنُ مَسْعُودٍ فَوَجَدَهُ قَدْ ضَرَبَهُ ابْنَا عَفْرَاءَ حَتَّى بَرَدَ فَقَالَ آنْتَ أَبَا جَهْلٍ قَالَ ابْنُ عُلَيَّةَ قَالَ سُلَيْمَانُ هَكَذَا قَالَهَا أَنَسٌ قَالَ أَنْتَ أَبَا جَهْلٍ قَالَ وَهَلْ فَوْقَ رَجُلٍ قَتَلْتُمُوهُ قَالَ سُلَيْمَانُ أَوْ قَالَ قَتَلَهُ قَوْمُهُ قَالَ وَقَالَ أَبُو مِجْلَزٍ قَالَ أَبُو جَهْلٍ فَلَوْ غَيْرُ أَكَّارٍ قَتَلَنِي

-....Bize Enes (R) tahdîs edip şöyle dedi: Rasûlullah (S) Bedir günü:
— "Ebû Cehl ne yaptı? Kim bakıp anlar?" buyurdu. Bunun üzerine İbnu Mes'ûd gitti ve Ebû Cehl'i, Afra kadının iki oğlu (Muâz ve Muavviz) onu vurmuşlar da nihayet soğumuş (yâ-nî ölmek üzere iken) buldu. İbn Mes'ûd:
— Sen misin yâ Ebâ Cehl! dedi. Râvî İbnu Uleyye dedi ki: Süleyman ibn Tarhân: Enes o sözü işte böyle söyledi, dedi İbn Mes'ûd:
— Sen misin yâ Ebâ Cehl (vuruldun mu)? dedi. Ebû Cehl, İbn Mes'ûd'a:
— Sizin öldürdüğünüz kişinin fevkinde bir kimse var mıdır? dedi. Râvî Süleyman ibn Tarhân geçen senedle: Yâhud Ebû Cehl:
— Kendi kavminin öldürdüğü kişinin fevkinde bir kimse var mıdır? dedi. Râvî dedi ki: Ebû Mıclez de şöyle dedi: Ebû Cehl, İbn Mes'ûd'a hitaben: - Keşke beni zirâatçilerden başkası öldürseydi, dedi

---

4021 – حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي ابْنُ عَبَّاسٍ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ لَمَّا تُوُفِّيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ لِأَبِي بَكْرٍ انْطَلِقْ بِنَا إِلَى إِخْوَانِنَا مِنْ الْأَنْصَارِ فَلَقِينَا مِنْهُمْ رَجُلَانِ صَالِحَانِ شَهِدَا بَدْرًا فَحَدَّثْتُ بِهِ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ فَقَالَ هُمَا عُوَيْمُ بْنُ سَاعِدَةَ وَمَعْنُ بْنُ عَدِيٍّ

-....Ubeydullah ibn Abdillah'tan (o, şöyle demiştir): Bana İbnu Abbâs, Umer(R)'den şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) vefat ettiği zaman ben Ebû Bekr'e (Ebû Ubeyde'yi kasdederek):
— Bizimle Ensâr kardeşlerimizin yanına yürü! dedim.
Akabinde Ensâr'dan Bedir'de hazır bulunmuş olan iki sâlih kimseye kavuştuk. Ben bu kavuşmayı Urvetu'bnu'z-Zubeyr'e tahdîs ettim. O: — Bu iki kişi Uveym ibnu Sâide ile Ma'n ibnu Adiyy'dir, dedi

---

4022 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ سَمِعَ مُحَمَّدَ بْنَ فُضَيْلٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ كَانَ عَطَاءُ الْبَدْرِيِّينَ خَمْسَةَ آلَافٍ خَمْسَةَ آلَافٍ وَقَالَ عُمَرُ لَأُفَضِّلَنَّهُمْ عَلَى مَنْ بَعْدَهُمْ

-..Bize İshâk ibn İbrâhîm tahdîs etti. O, Muhammed ibn Fu-dayl'den; o da İsmâîl ibn Ebî Hâlid'den; o da Kays ibn Ebî Hâzım'-dan (şöyle dediğini) işitmiştir: "Bedir'de hazır bulunanların (her birine verilen) mal atiyyesi (yıllık) beşbin beşbin idi".. Umer (halifeliği zamanında):

— Ben Bedir'de hazır bulunanlara elbette onlardan sonra gelenler üzerinde fazla atıyye vereceğim, demiştir

---

4023 – حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ فِي الْمَغْرِبِ بِالطُّورِ وَذَلِكَ أَوَّلَ مَا وَقَرَ الْإِيمَانُ فِي قَلْبِي

-....Bize Ma'mer, ez-Zuhrî'den; o da Muhammed ibn Cubeyr ibn Mut'ım'den haber verdi ki, babası Mut'ım ibn Adiyy:
— Ben bir akşam namazında Peygamber'in Tûr Sûresi'ni okuduğunu işittim. İşte bu, îmânın kalbimde sabit oluşunun evvelidir, demiştir.

4024 – وَعَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي أُسَارَى بَدْرٍ لَوْ كَانَ الْمُطْعِمُ بْنُ عَدِيٍّ حَيًّا ثُمَّ كَلَّمَنِي فِي هَؤُلَاءِ النَّتْنَى لَتَرَكْتُهُمْ لَهُ وَقَالَ اللَّيْثُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَقَعَتْ الْفِتْنَةُ الْأُولَى يَعْنِي مَقْتَلَ عُثْمَانَ فَلَمْ تُبْقِ مِنْ أَصْحَابِ بَدْرٍ أَحَدًا ثُمَّ وَقَعَتْ الْفِتْنَةُ الثَّانِيَةُ يَعْنِي الْحَرَّةَ فَلَمْ تُبْقِ مِنْ أَصْحَابِ الْحُدَيْبِيَةِ أَحَدًا ثُمَّ وَقَعَتْ الثَّالِثَةُ فَلَمْ تَرْتَفِعْ وَلِلنَّاسِ طَبَاخٌ

-..Yine ez-Zuhrî'den; o da Muhammed ibn Cubeyr'den; o da babası Mut'ım'den:Peygamber (S) Bedir esirleri hakkında:
— "Eğer Mut'im ibn Adiyy sağ olsaydı, sonra şu kokmuş cifeler hususunda şefaat edip benimle konuşsaydı, hiç şübhesiz ben bunları Mut'ım'e (diri diri ve kurtuluş fidyesi olmaksızın) bağışlardım" buyurmuştur.Ve yine el-Leys ibn Sa'd da Yahya ibn Saîd'den; o da Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den söyledi ki, o (Usmân'm Öldürülmesini kasdederek):
— Birinci fitne vukû'a geldi de Bedir sahâbîlerinden kimseyi bırakmadı. Sonra ikinci fitne, yânı Harre vukû'a geldi. Hudeybiye sahâbîlerinden kimseyi bırakmadı. Sonra üçüncü fitne vukû'a geldi, o da insanlarda akıl ve kuvvet bırakmadı, demiştir

---

4025 – حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ النُّمَيْرِيُّ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ يَزِيدَ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ قَالَ سَمِعْتُ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ وَسَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ وَعَلْقَمَةَ بْنَ وَقَّاصٍ وَعُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ حَدِيثِ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلٌّ حَدَّثَنِي طَائِفَةً مِنْ الْحَدِيثِ قَالَتْ فَأَقْبَلْتُ أَنَا وَأُمُّ مِسْطَحٍ فَعَثَرَتْ أُمُّ مِسْطَحٍ فِي مِرْطِهَا فَقَالَتْ تَعِسَ مِسْطَحٌ فَقُلْتُ بِئْسَ مَا قُلْتِ تَسُبِّينَ رَجُلًا شَهِدَ بَدْرًا فَذَكَرَ حَدِيثَ الْإِفْكِ

-.... Yûnus ibn Yezîd tahdîs edip şöyle demiştir: Ben ez-Zuhrî'den işittim, şöyle dedi: Ben Urvetu'bnu'z-Zubeyr'den, Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den, Alkame ibn Vakkaas'tan, Ubeydullah ibn Abdillah'tan, Peygamber'in zevcesi Âişe(R)'ye iftira edilmesi hadîsini işittim. Bunların hepsi bana o hadîsten bir parça tahdîs ettiler. Âişe Söyle demiştir: Ben,Ebû Ruhm'un kızı ve Mıstah'm anası (Selmâ) ile haceti yerine getirme mahalline yönelip giderken, onun ayağı çarşafına takılıp düştü. Bunun üzerine Selmâ kadın:
— Mıstah helak olsun! diye oğluna beddua etti.Ben:
— Ne fena söyledin, Bedir'de hazır bulunan bir kişiye sövüyor musun? dedim...Âişe iftira hadîsinin tamâmını zikretti

---

4026 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ هَذِهِ مَغَازِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُلْقِيهِمْ هَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَكُمْ رَبُّكُمْ حَقًّا قَالَ مُوسَى قَالَ نَافِعٌ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَالَ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ تُنَادِي نَاسًا أَمْوَاتًا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَنْتُمْ بِأَسْمَعَ لِمَا قُلْتُ مِنْهُمْ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ فَجَمِيعُ مَنْ شَهِدَ بَدْرًا مِنْ قُرَيْشٍ مِمَّنْ ضُرِبَ لَهُ بِسَهْمِهِ أَحَدٌ وَثَمَانُونَ رَجُلًا وَكَانَ عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ يَقُولُ قَالَ الزُّبَيْرُ قُسِمَتْ سُهْمَانُهُمْ فَكَانُوا مِائَةً وَاللَّهُ أَعْلَمُ

-....Bize Muhammed ibnu Fulayh ibn Süleyman, Mûsâ ibn Ukbe'den tahdîs etti ki,İbn Şihâb (Rasûlullah'ın gazvelerim zikrettikten sonra): İşte bunlar Rasûlullah'ın gazveleridir, demiş, akabinde Bedir'de öldürülenler hakkında Rasûlullah'ın söylediği sözü şöyle zikretmiştir: Rasûlullah (S) onların cesedlerini kuyuya atarken, onlara hitaben:
— "Sizler Rabbinizin va'detiiği şeyi gerçek buldunuz mu?" buyurdu.Mûsâ ibn Ukbe (geçen senedle) şöyle dedi: İbn Umer'in mevlâsı Nâfi' şöyle dedi: Abdullah ibn Umer şöyle dedi: Rasûlullah'ın sahâ-bîlerinden bâzı insanlar:— Yâ Rasûlallah! Ölmüş olan insanlara mı nida ediyorsun? dediler.Rasûlullah da:
— "Sizler benim söylediğim sözleri onlardan daha iyi işitir değilsiniz" buyurdu.Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: Kendisi için pay ayrılan Ku-reyşliler'den Bedir'de hazır bulunan kimselerin toplamı seksenbir kişidir. Urvetu'bnu'z-Zubeyr şöyle der idi: ez-Zubeyr: (Bedir'de hissen ve hükmen hazır bulunanların) payları taksim edilip ayrıldı. Bunlar Kureyş'ten yüz kişi idiler, dedi ve Allah en bilendir

---

4027 - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ الزُّبَيْرِ قَالَ ضُرِبَتْ يَوْمَ بَدْرٍ لِلْمُهَاجِرِينَ بِمِائَةِ سَهْمٍ

-....Buradaki senedle ez-Zubeyr ibnu'l-Avvâm (R): Bedir günü Muhacirler için yüz pay ayrıldı, demiştir

---

بَاب تَسْمِيَةُ مَنْ سُمِّيَ مِنْ أَهْلِ بَدْرٍ فِي الْجَامِعِ الَّذِي وَضَعَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَى حُرُوفِ الْمُعْجَمِ النَّبِيُّ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْهَاشِمِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِيَاسُ بْنُ الْبُكَيْرِ بِلَالُ بْنُ رَبَاحٍ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ الْقُرَشِيِّ حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ الْهَاشِمِيُّ حَاطِبُ بْنُ أَبِي بَلْتَعَةَ حَلِيفٌ لِقُرَيْشٍ أَبُو حُذَيْفَةَ بْنُ عُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ الْقُرَشِيُّ حَارِثَةُ بْنُ الرَّبِيعِ الْأَنْصَارِيُّ قُتِلَ يَوْمَ بَدْرٍ وَهُوَ حَارِثَةُ بْنُ سُرَاقَةَ كَانَ فِي النَّظَّارَةِ خُبَيْبُ بْنُ عَدِيٍّ الْأَنْصَارِيُّ خُنَيْسُ بْنُ حُذَافَةَ السَّهْمِيُّ رِفَاعَةُ بْنُ رَافِعٍ الْأَنْصَارِيُّ رِفَاعَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُنْذِرِ أَبُو لُبَابَةَ الْأَنْصَارِيُّ الزُّبَيْرُ بْنُ الْعَوَّامِ الْقُرَشِيُّ زَيْدُ بْنُ سَهْلٍ أَبُو طَلْحَةَ الْأَنْصَارِيُّ أَبُو زَيْدٍ الْأَنْصَارِيُّ سَعْدُ بْنُ مَالِكٍ الزُّهْرِيُّ سَعْدُ بْنُ خَوْلَةَ الْقُرَشِيُّ سَعِيدُ بْنُ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ الْقُرَشِيُّ سَهْلُ بْنُ حُنَيْفٍ الْأَنْصَارِيُّ ظُهَيْرُ بْنُ رَافِعٍ الْأَنْصَارِيُّ وَأَخُوهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُثْمَانَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ الْقُرَشِيُّ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ الْهُذَلِيُّ عُتْبَةُ بْنُ مَسْعُودٍ الْهُذَلِيُّ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ الزُّهْرِيُّ عُبَيْدَةُ بْنُ الْحَارِثِ الْقُرَشِيُّ عُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ الْأَنْصَارِيُّ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ الْعَدَوِيُّ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ الْقُرَشِيُّ خَلَّفَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى ابْنَتِهِ وَضَرَبَ لَهُ بِسَهْمِهِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ الْهَاشِمِيُّ عَمْرُو بْنُ عَوْفٍ حَلِيفُ بَنِي عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ عُقْبَةُ بْنُ عَمْرٍو الْأَنْصَارِيُّ عَامِرُ بْنُ رَبِيعَةَ الْعَنَزِيُّ عَاصِمُ بْنُ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيُّ عُوَيْمُ بْنُ سَاعِدَةَ الْأَنْصَارِيُّ عِتْبَانُ بْنُ مَالِكٍ الْأَنْصَارِيُّ قُدَامَةُ بْنُ مَظْعُونٍ قَتَادَةُ بْنُ النُّعْمَانِ الْأَنْصَارِيُّ مُعَاذُ بْنُ عَمْرِو بْنِ الْجَمُوحِ مُعَوِّذُ بْنُ عَفْرَاءَ وَأَخُوهُ مَالِكُ بْنُ رَبِيعَةَ أَبُو أُسَيْدٍ الْأَنْصَارِيُّ مُرَارَةُ بْنُ الرَّبِيعِ الْأَنْصَارِيُّ مَعْنُ بْنُ عَدِيٍّ الْأَنْصَارِيُّ مِسْطَحُ بْنُ أُثَاثَةَ بْنِ عَبَّادِ بْنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ عَبْدِ مَنَافٍ مِقْدَادُ بْنُ عَمْرٍو الْكِنْدِيُّ حَلِيفُ بَنِي زُهْرَةَ هِلَالُ بْنُ أُمَيَّةَ الْأَنْصَارِيُّ

- İmâm Ebû Abdillah El-Buhârî'nin Ortaya Koyduğu Bu El-Câmi'u's-Sahîh... Kitabında Bedir Ehlinden Oldukları Zikredilen Kimselerin Harf Sırasına Göre İsimlerinin Verilmesi Babı
1. Peygamber (S) Muhammed ibn Abdillah el-Hâşimî.

2. Ebû Bekr es-Sıddîk Abdullah ibn Usmân el-Kuraşî. Sonra:
3. Umer ibnu'l-Hattâb el-Adevî. Sonra:
4. Usmân ibn Affân. Peygamber onu hasta bulunan kızı Ru-kayye'nin başında geri bıraktı, fakat onun için Bedir ganimetinden payını ayırdı. Sonra:
5. Alî ibmı Ebî Tâlib el-Hâşimî -Allah onlardan razı olsun-. Bundan sonrakiler harf sırasıyla şunlardır:
6. Iyâs ibnu Bukeyr.
7. Ebû Bekr'in himayesinde bulunan Bilâl ibnu Rabâh el-Kuraşî.
8. Hamza ibnu Abdilmuttalib el-Hâşimî.
9. Kureyş'in yeminli dostu Hâtıb ibnu Ebî Beltea.
10. Ebû Huzeyfe ibnu Utbe ibn Rabîa el-Kuraşî.
11. Harise ibnu'r-Rabf el-Ensârî. Bedir günü öldürüldü. Bunun adı Harise ibnu Surâka'dır. Bu harb için çıkanlardan değildi, küçük olduğu için gözcülerden idi.
12. Hubeyb ibnu Adiyy el-Ensârî.
13. Huneys ibnu Huzâfe es-Sehmî.
14. Rifâa ibnu Râfî* el-Ensârî.
15. Rifâa ibnu Abdilmunzir.
16. Ebû Lubâbe el-Ensârî.
17. ez-Zubeyr ibnu'l-Avvâm el-Kuraşî.
18. Zeyd ibnu Sehl.
19. Ebû Talha el-Ensârî.
20. Ebû Zeydin el-Ensârî.
21. Sa'd ibnu Mâlikin ez-Zuhrî.
22. Sa'd ibnu Havle el-Kuraşî
23. Saîd ibnu Zeyd ibn Amr ibn Nufeylin el-Kuraşî
24. Sehl ibnu Huneyfin el-Ensârî.
25. Zuheyr ibnu Râfi'in el-Ensârî, ve kardeşi:
26. Muzahhir ibnu RâfiMn el-Ensârî.
(-) Abdullah ibnu Usmân ibni Ebî Kuhâfe el-Kuraşî .
27. Abdullah ibnu Mes'ûd el-Huzelî.
28. Utbe ibnu Mes'ûd el-Huzelî.
29. Abdurrahmân ibn Avfin ez-Zuhrî.
30. Ubeyde ibnu'l-Hâris el-Kuraşî
31. Ubâdet ibnu's-Sâmit el-Ensârî.
(-) Umer ibnu'l-Hattâb el-Adevî.
(-) Usmân ibnu Affân el-Kuraşî. Peygamber (S) onu, hasta bulunan kızının yanında geri bıraktı, fakat onun için Bedir ganimetinden payım ayırdı.
(-) Alî ibnu Ebû Talibin el-Hâşimî.
32. Amr ibnu Avfin; Âmir ibn Lueyyin oğuÜan'nın yeminli dostu
33. Ukbe ibnu Amr el-Ensârî.
34. Âmir ibnu Rabîa el-Anezî.
35. Âsim ibnu Sabitin el-Ensârî.
36. Uveym ibnu Sâide el-Ensârî.
37. Itbân ibnu Mâlikin el-Ensârî.
38. Kudâme ibnu. Maz'ûn.
39. Katâde ibnu'n-Nu'mân el-Ensârî.
40. Muâz ibnu Amr ibni'l-Cemûh.
41. Muavviz ibnu Afra, ve kardeşi:
42. Muâz ibnu Afra.
43. Mâlik ibnu Rabîa Ebû Useydin el-Ensârî.
44. Murâre ibnu'r-Rabî' el-Ensârî.
45. Ma'n ibnu Adiyy el-Ensârî.
46. Mıstah ibnu Usâse ibn Abbâd ibni'l-Muttalib ibni Abdi Menâfin.

47. Mıkdâd ibnu Amr el-Kindî, Zuhre oğulları'mn yeminli dostu.
48. Hilâl ibnu Umeyye el-Ensârî -Allah onlardan razı olsun

بَاب حَدِيثِ بَنِي النَّضِيرِ وَمَخْرَجِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِمْ فِي دِيَةِ الرَّجُلَيْنِ وَمَا أَرَادُوا مِنْ الْغَدْرِ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الزُّهْرِيُّ عَنْ عُرْوَةَ كَانَتْ عَلَى رَأْسِ سِتَّةِ أَشْهُرٍ مِنْ وَقْعَةِ بَدْرٍ قَبْلَ أُحُدٍ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا } وَجَعَلَهُ ابْنُ إِسْحَاقَ بَعْدَ بِئْرِ مَعُونَةَ وَأُحُدٍ

4028 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ حَارَبَتْ النَّضِيرُ وَقُرَيْظَةُ فَأَجْلَى بَنِي النَّضِيرِ وَأَقَرَّ قُرَيْظَةَ وَمَنَّ عَلَيْهِمْ حَتَّى حَارَبَتْ قُرَيْظَةُ فَقَتَلَ رِجَالَهُمْ وَقَسَمَ نِسَاءَهُمْ وَأَوْلَادَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ إِلَّا بَعْضَهُمْ لَحِقُوا بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَآمَنَهُمْ وَأَسْلَمُوا وَأَجْلَى يَهُودَ الْمَدِينَةِ كُلَّهُمْ بَنِي قَيْنُقَاعَ وَهُمْ رَهْطُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ وَيَهُودَ بَنِي حَارِثَةَ وَكُلَّ يَهُودِ الْمَدِينَةِ

Nadîr Oğulları Hadîsi Ve Rasûlullah'ın (Âmir Oğulları'ndan Yanlışlıkla Öldürülen) İki Kişinin Diyetini Vermek İçin Nadîr Oğulları'ndan Yardım İstemek Üzere Onların Yanına Çıkışı. Onların Da Rasûlullah'a Sûikasd Yapmak İstemeleri Babı

ez-Zuhrî, Urve ibnu'z-Zubeyr'den olmak üzere:Nadîr oğulları gazvesi, Bedir vak'asından sonra, altıncı ayın başında ve Uhud harbinden önce oldu, demiştir. Ve Yüce Allah'ın şu kavli: "O, ehli kitâbdan küfredenleri ilk sürgünde yurdlanndan çıkarandır. Siz çıkacaklarım sanmamıştınız. Onlar da kalelerinin (Allah'ın azabına) hakîkaten mâni* olacağım zannetmişlerdi. İşte onlara hesaba katmadıkları cihetten Allahftn azabı) geliverdi.O, bunların yüreklerine korku düşürdü. Öyle ki, evlerini hem kendi elleriyle, hem mü yminlerin elleriyle harâb ediyorlardı. İşte ey akıl ve basiret sahihleri, siz (bundan) İbret alin" (el-kaşr: 2). Ve İbnu İshâk, bu Nadîr oğulları işini Maûne Kuyusu vak'asıyle Uhud harbinden sonraya koymuştur.
-...Bize İbn Cureyc, Mûsâ ibn Ukbe'den; o da Nâfi'den haber verdi ki, İbn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'a karşı (önce) Nadîr oğulları, (sonra) Kurayza oğulları harb açtılar. Bunun üzerine Rasûlullah Nadîr oğullan'nı yerlerinden sürüp çıkardı. Kurayza oğullan'nı ise yerlerinde bıraktı. Ve onlara (birşey almamak suretiyle) lütfetti. Nihayet Kurayza da (ahdini bozarak) harb etti. Rasûlullah da onların erkeklerini öldürdü; kadınlarım, çocuklarını, mallarını da müslümânlar arasında bölüştürdü.Ancak onlardan bâzıları Pey-gamber'e katıldılar, Peygamber de bu katılanlara emân verdi. Onlar da müslümân oldular. Bu suretle Rasûlullah, Medîne Yahûdîleri'nin hepsini -ki bunlar Abdullah ibn Selâm'ın kabilesi olan Kaynukaa oğullarındır- ve Benû Harise Yahûdîleri'ni; (hulâsa) Medîne Yahûdî-leri'nin hepsini Medine'den sürgün etti

---

4029 - حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ مُدْرِكٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ سُورَةُ الْحَشْرِ قَالَ قُلْ سُورَةُ النَّضِيرِ تَابَعَهُ هُشَيْمٌ عَنْ أَبِي بِشْرٍ

-....Bize Ebû Avâne, Ebû Bişr'den haber verdi ki, Saîd ibn Cubeyr şöyle demiştir: Ben îbn Abbâs'a Sûretu'1-Haşr diye söyledim, o: Sûretu'n-Nadîr de! dedi. Bu hadîsi Ebû Bişr'den rivayet etmekte Ebû Avâne'ye Huseym ibn Beşîr el-Vâsıtî mutabakaat etmiştir

---

4030 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ الرَّجُلُ يَجْعَلُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّخَلَاتِ حَتَّى افْتَتَحَ قُرَيْظَةَ وَالنَّضِيرَ فَكَانَ بَعْدَ ذَلِكَ يَرُدُّ عَلَيْهِمْ

-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Ensâr'dan olan kimse kendi hurmalığından bâzı hurma ağaçlarını Peygamber'e hediye olarak ayırır, verirdi. Bu Peygamber'e hurma ağacı ayırma işi, Kuray-za'yı ve Nadîr'i fethetmesine kadar sürdü. Bunların fethinden sonar Peygamber, Ensâr'm hurma ağaçlarını kendilerine geriye verir oldu

---

4031 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ حَرَّقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَخْلَ بَنِي النَّضِيرِ وَقَطَعَ وَهِيَ الْبُوَيْرَةُ فَنَزَلَتْ { مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لِينَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلَى أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ اللَّهِ }

-..İbn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) –muhasara sırasında- Nadîr oğulları'nın hurma ağaçlarını (harb gereği olarak) yaktırdı ve kestirdi. Bu harb mıntakası, Nadîr oğulları'nın hurmalığı olan Buveyre mevkiidir. Bunun üzerine şu âyet indi: "Herhangibir hurma ağacını kestiniz yâhud kökleri üstünde dikili bıraktınızsa hep Allah'ın izniyledir. (Bu izin de) j'âşıkları rüsvây edeceği içindir" (el-Haşr: 5)

4032 – حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا حَبَّانُ أَخْبَرَنَا جُوَيْرِيَةُ بْنُ أَسْمَاءَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَرَّقَ نَخْلَ بَنِي النَّضِيرِ قَالَ وَلَهَا يَقُولُ حَسَّانُ بْنُ ثَابِتٍ وَهَانَ عَلَى سَرَاةِ بَنِي لُؤَيٍّ حَرِيقٌ بِالْبُوَيْرَةِ مُسْتَطِيرُ قَالَ فَأَجَابَهُ أَبُو سُفْيَانَ بْنُ الْحَارِثِ أَدَامَ اللَّهُ ذَلِكَ مِنْ صَنِيعٍ وَحَرَّقَ فِي نَوَاحِيهَا السَّعِيرُ سَتَعْلَمُ أَيُّنَا مِنْهَا بِنُزْهٍ وَتَعْلَمُ أَيُّ أَرْضَيْنَا تَضِيرُ

-.... Bize Cuveyriye ibn Esma, Nâfi'den; o da îbn Umer(R)'den; Peygamber'in Nadîr oğullan hurmalığını yaktırdığını haber verdi, İbn Umer dedi ki: Bu hurmalık hakkında Hassan ibn Sabit şunları söylüyordu: Ve hâne alâ serâii Benî Lueyyin Harıkun bi'î-Buveyreti mustetîru (= Buveyre hurmalığında yayılan yangın Lueyy oğulları'nın efendileri aleyhine kolay oldu.) Yine İbn Umer dedi ki: Peygamber'in amcasının oğlu
Ebû Suf-yân ibnu'l-Hâris, Hassân'a şöyle cevâb verdi:
Edâme'llâhu zelike min senîin Ve harraka fînevâhîha's-sa'iyru
Se-îa'lemu eyyunâ minhâ bi-nüzhın Ve ta'îemu eyye ardayna tediyru
(= Allah bu yakmayı bir yapıcıdan devam ettirsin, Ve Medîne etrafını da alevli bir ateş yaksın. Yakında bileceksin ki Buveyre'ye hangimiz uzakta olacak! Ve yine bileceksin ki Mekke ve Medîne arazîlerimizden hangisi bununla zarar görecek!)

4033 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي مَالِكُ بْنُ أَوْسِ بْنِ الْحَدَثَانِ النَّصْرِيُّ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دَعَاهُ إِذْ جَاءَهُ حَاجِبُهُ يَرْفَا فَقَالَ هَلْ لَكَ فِي عُثْمَانَ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ وَالزُّبَيْرِ وَسَعْدٍ يَسْتَأْذِنُونَ فَقَالَ نَعَمْ فَأَدْخِلْهُمْ فَلَبِثَ قَلِيلًا ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ هَلْ لَكَ فِي عَبَّاسٍ وَعَلِيٍّ يَسْتَأْذِنَانِ قَالَ نَعَمْ فَلَمَّا دَخَلَا قَالَ عَبَّاسٌ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ اقْضِ بَيْنِي وَبَيْنَ هَذَا وَهُمَا يَخْتَصِمَانِ فِي الَّذِي أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ بَنِي النَّضِيرِ فَاسْتَبَّ عَلِيٌّ وَعَبَّاسٌ فَقَالَ الرَّهْطُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ اقْضِ بَيْنَهُمَا وَأَرِحْ أَحَدَهُمَا مِنْ الْآخَرِ فَقَالَ عُمَرُ اتَّئِدُوا أَنْشُدُكُمْ بِاللَّهِ الَّذِي بِإِذْنِهِ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ هَلْ تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ يُرِيدُ بِذَلِكَ نَفْسَهُ قَالُوا قَدْ قَالَ ذَلِكَ فَأَقْبَلَ عُمَرُ عَلَى عَبَّاسٍ وَعَلِيٍّ فَقَالَ أَنْشُدُكُمَا بِاللَّهِ هَلْ تَعْلَمَانِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ قَالَ ذَلِكَ قَالَا نَعَمْ قَالَ فَإِنِّي أُحَدِّثُكُمْ عَنْ هَذَا الْأَمْرِ إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ كَانَ خَصَّ رَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَا الْفَيْءِ بِشَيْءٍ لَمْ يُعْطِهِ أَحَدًا غَيْرَهُ فَقَالَ جَلَّ ذِكْرُهُ { وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ إِلَى قَوْلِهِ قَدِيرٌ } فَكَانَتْ هَذِهِ خَالِصَةً لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ وَاللَّهِ مَا احْتَازَهَا دُونَكُمْ وَلَا اسْتَأْثَرَهَا عَلَيْكُمْ لَقَدْ أَعْطَاكُمُوهَا وَقَسَمَهَا فِيكُمْ حَتَّى بَقِيَ هَذَا الْمَالُ مِنْهَا فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُنْفِقُ عَلَى أَهْلِهِ نَفَقَةَ سَنَتِهِمْ مِنْ هَذَا الْمَالِ ثُمَّ يَأْخُذُ مَا بَقِيَ فَيَجْعَلُهُ مَجْعَلَ مَالِ اللَّهِ فَعَمِلَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيَاتَهُ ثُمَّ تُوُفِّيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ

أَبُو بَكْرٍ فَأَنَا وَلِيُّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَبَضَهُ أَبُو بَكْرٍ فَعَمِلَ فِيهِ بِمَا عَمِلَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنْتُمْ حِينَئِذٍ فَأَقْبَلَ عَلَى عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ وَقَالَ تَذْكُرَانِ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ فِيهِ كَمَا تَقُولَانِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُ فِيهِ لَصَادِقٌ بَارٌّ رَاشِدٌ تَابِعٌ لِلْحَقِّ ثُمَّ تَوَفَّى اللَّهُ أَبَا بَكْرٍ فَقُلْتُ أَنَا وَلِيُّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ فَقَبَضْتُهُ سَنَتَيْنِ مِنْ إِمَارَتِي أَعْمَلُ فِيهِ بِمَا عَمِلَ فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَنِّي فِيهِ صَادِقٌ بَارٌّ رَاشِدٌ تَابِعٌ لِلْحَقِّ ثُمَّ جِئْتُمَانِي كِلَاكُمَا وَكَلِمَتُكُمَا وَاحِدَةٌ وَأَمْرُكُمَا جَمِيعٌ فَجِئْتَنِي يَعْنِي عَبَّاسًا فَقُلْتُ لَكُمَا إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ فَلَمَّا بَدَا لِي أَنْ أَدْفَعَهُ إِلَيْكُمَا قُلْتُ إِنْ شِئْتُمَا دَفَعْتُهُ إِلَيْكُمَا عَلَى أَنَّ عَلَيْكُمَا عَهْدَ اللَّهِ وَمِيثَاقَهُ لَتَعْمَلَانِ فِيهِ بِمَا عَمِلَ فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ وَمَا عَمِلْتُ فِيهِ مُنْذُ وَلِيتُ وَإِلَّا فَلَا تُكَلِّمَانِي فَقُلْتُمَا ادْفَعْهُ إِلَيْنَا بِذَلِكَ فَدَفَعْتُهُ إِلَيْكُمَا أَفَتَلْتَمِسَانِ مِنِّي قَضَاءً غَيْرَ ذَلِكَ فَوَاللَّهِ الَّذِي بِإِذْنِهِ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ لَا أَقْضِي فِيهِ بِقَضَاءٍ غَيْرِ ذَلِكَ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ فَإِنْ عَجَزْتُمَا عَنْهُ فَادْفَعَا إِلَيَّ فَأَنَا أَكْفِيكُمَاهُ قَالَ فَحَدَّثْتُ هَذَا الْحَدِيثَ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ فَقَالَ صَدَقَ مَالِكُ بْنُ أَوْسٍ أَنَا سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَقُولُ أَرْسَلَ أَزْوَاجُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُثْمَانَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ يَسْأَلْنَهُ ثُمُنَهُنَّ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكُنْتُ أَنَا أَرُدُّهُنَّ فَقُلْتُ لَهُنَّ أَلَا تَتَّقِينَ اللَّهَ أَلَمْ تَعْلَمْنَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ يُرِيدُ بِذَلِكَ نَفْسَهُ إِنَّمَا يَأْكُلُ آلُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَا الْمَالِ فَانْتَهَى أَزْوَاجُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى مَا أَخْبَرَتْهُنَّ قَالَ فَكَانَتْ هَذِهِ الصَّدَقَةُ بِيَدِ عَلِيٍّ مَنَعَهَا عَلِيٌّ عَبَّاسًا فَغَلَبَهُ عَلَيْهَا ثُمَّ كَانَ بِيَدِ حَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ ثُمَّ بِيَدِ حُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ثُمَّ بِيَدِ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ وَحَسَنِ بْنِ حَسَنٍ كِلَاهُمَا كَانَا يَتَدَاوَلَانِهَا ثُمَّ بِيَدِ زَيْدِ بْنِ حَسَنٍ وَهِيَ صَدَقَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَقًّا

-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Mâlik ibn Evs ibn el-Hadesân en-Nasrî haber verdi ki, kendisini Umer ibnu'l-Hattâb çağırmış. Umer'in yanında otururken, Umer'in kapıcısı Yerfâ geldi ve Umer'e:
— Usmân ibn Affân, Abdurrahmân ibn Avf, ez-Zubeyr ibnu'l-Avvâm, Sa'd ibn Ebî Vakkaas'm senin yanına girmelerine rağbet ve iznin var mı? Bunlar geldiler, senin yanına girmeye izin isterler, dedi.
Bunun üzerine Umer:
— Evet, onları içeriye girdir, dedi. Biraz eylendi. -Humus'da şu ziyâde var: Akabinde içeri girdiler, selâm verip oturdular. Sonra Yerfâ biraz oturdu.- Sonra Yerfâ yine geldi ve:
— Abbâs ve Alî'nin içeriye girmesi hususunda iznin var mı? Bunlar da senin yanına girmeğe izin isterler, dedi. Umer:
— Evet izin vardır, dedi. Onlar içeri girip selâm verince, Abbâs şöyle hitâb etti:
— Ey Mü'minlerin Emîri! Benimle (Alî'yi işaret ederek) şunun arasında hükmet, dedi. Abbâs ile Alî, Allah'ın fey' olarak Rasûlü'ne tahsîs buyurduğu Nadîr oğulları hurmalığından dolayı çekişiyorlardı. Alî ile Abbâs birbirlerine dil uzatmışlardı. O mecliste bulunanlar (Usmân ve arkadaşları):
— Ey Mü'minlerin Emîri, bunların arasında hükmet de bunların birini diğerinden huzur ve rahata kavuştur, dediler. Bunun üzerine Umer:
— Yavaş olunuz, acele etmeyiniz! Gök ve yer, izni ve iradesiyle ayakta duran Allah hakkı için size sorarım: Sizler Rasûlullah'm: "Biz peygamberler camiasının terîkesi varies olunmaz. Bizim bıraktığımız her mal sadakadır, vakıftır" buyurduğunu ve bu sözü ile kendisini kasdettiğini bilir misiniz? dedi.
Topluluk:
— Evet, Rasûlullah böyle buyurdu, diye tasdik ettiler. Bunun üzerine Umer, Alî ile Abbâs'a dönüp:
— Allah hakkı için size de sorarım: Rasûlullah'm kendisini kas-dederek böyle buyurduğunu sizler de biliyor musunuz? dedi. Alî ile Abbâs:
— Evet, diye tasdîk ettiler. Bunun üzerine Umer:
— Şimdi ben size bu malın hukukî vaziyetim anlatayım, diye şöyle îzâh etti:
— Münezzeh olan Allah bu fey'de tasarrufu Rasûlü'ne tahsîs etti, O'ndan başka kimseye bu hakkı vermedi. Zikri yüce Allah Kur'ân'-da: "Allah'ın onlardan Peygamberine verdiği fey'e gelince, siz bunun üzerine ne ata, ne deveye binip koşmadınız. Fakat Allah peygamberlerini dileyeceği kimselere musallat eder. Allah herşeye hak-kıyle kaadirdir" (ei-Haşn 6) buyurmuştur. Binâenaleyh bu malda tasarruf, yalnız Rasûlullah'm hakkı idi. Sonra vallahi bu mala sizden başka kimse iştirak etmedi. Ve sizin zararınıza kimse tasarruf da iddia eylemedi. Bu fey1 malının nemasını size verdi ve aranızda taksim etti. Nihayet

fey'den o malın aslı mahfuz kaldı. Rasûlullah bu maldan ailesinin bir senelik nafakasını ayırır, onları infâk ederdi. Sonra bundan artakalanı alırdı. Onu Allah'ın malı yerine (vakıf) kılardı. -Cihâd ve hayır yollarına harcardı.- Bu malı Rasûlullah sağlığında böyle kullandı. Sonra Peygamber vefat edince Ebû Bekr:
— Ben Rasûlullah'm velîsiyim! diye-el koydu ve Rasûlullah'm kullandığı gibi kullandı.
Sonra Ümer, Alî ile Abbâs'a dönerek:
— Ebû Bekr'in bu suretle muamele ettiğini sizler de hatırlarsınız! Nitekim söylüyorsunuz, dedi (ve devam edip): Allah bilir ki, Ebû Bekr bu hareketinde doğru idi; lûtufkârdı, akıl ve zekâ sahibi idi, hakka uymuştu. Sonra Allah Ebû Bekr'in vefatını diledi. Ben de: Rasûlullah'm ve Ebû Bekr'in velîsiyim! dedim. Ve emîrliğimin ilk iki yılında bu mala el koydum. Ve Rasûlullah ile Ebû Bekr'in kullandığı gibi idare ettim. Allah bilir ki, ben bu hareketimde doğruyum, lütufkâ-rım; akıl ve şuurumla hareket ettim, hakka uydum. Sonra her ikiniz müştereken bana geldiniz. İkinizin sözü bir ve işiniz cem'iyyetli idi. Ey Abbâs! Sen bana geldin (Humus'ta şu ziyâde vardır: Benden kardeşinin oğlundan isabet eden hisseni istiyordun. -Alî'yi kasdederek:-Bu da eşinin babasından nasibine düşen hissesini istiyordu.) Bunun üzerine ben sizlere Rasûlullah'm: "Biz peygamberler varies olunmayız, bizim bıraktığımız mal sadakadır" buyurduğu cevâbını verdim. Müteakiben bu malı size vermeyi ve sizin elinizle idare etmeyi hatırladım. Ve:
— İsterseniz bu hurmalıkları size vereyim. Allah'ın ahdi ve andı boynunuzda olmak üzere siz bu malı Rasûlullah'm, Ebû Bekr'in ve velî kılındığım zamanımda benim idare ettiğimiz gibi idare ediniz; şayet Kabul etmezseniz artık bana birşey söylemeyiniz, dedim. Bu teklifim üzerine siz de:
— Bu şartla bize ver! dediniz. Ben de ikinize teslim ettim. (Aranızda çıkan ihtilâf üzerine) şimdi benden bunun hâricinde bir hüküm mü istiyorsunuz? Gök ve yer izniyle ve iradesiyle ayakta duran Allah'a yemîn ederim ki, ben kıyamet kopuncaya kadar bunun dışında bir hükümle hükmetmem. Eğer siz onun idaresinden âciz olduysanız, onu bana geriye verin. Ben onu sizin hesabınıza kifayetle idare ederim, dedi.ez-Zuhrî dedi ki: Ben Mâlik ibn Evs'in rivayet ettiği bu uzun Umer hadîsini, Urve'ye tahdîs ettim. Urve; Mâlik ibn Evs doğru söylemiştir, diye tasdîk etti. Sonra şöyle dedi: Ben Peygamber'in zevcesi Âi-şe'den işittim, o şöyle diyordu: Peygamber'in kadınları Usmân'I Ebû Bekr'e gönderip, Allah'ın kendi Rasûlü'ne tahsîs ettiği hurmalıklardan sümün(=sekizde bir) hisselerini istiyorlardı. Ben de onları karşılayarak kendilerine:
— Allah'tan sakınmaz mısınız? Peygamber (S): "Biz vâris olunmayız- Bizim bıraktığımız her mal sadakadır (mülkiyeti Beytu'1-mâle âid vakıftır)" derdi. Bu sözle Rasûlullah kendisini kasdederek: "Ancak Muhammed'in ailesi bu maldan istifâde edebilir" buyurdu,dedim.Ve Peygamber'in kadınlarının müracaatı, benim kendilerine vâki' olan bu haber vermem üzerine sona erdi. Urve dedi ki: Bu sadaka olan hurmalık Alî'nin eline geçti. Ab-bâs'ı müdâhaleden men' edip ona galebe etti. Sonra sırasıyle Hasen ibn Alî, sonra Hüseyin ibn Alî, sonra Alî ibn Hüseyin ve Hasen ibn Hasen'in ellerine geçti. Alî ibn Hasen ile Hasen ibn Hasen ona nevbetle tasarruf ediyorlardı. Sonra Zeyd ibn Hasen'in eline, yânı idaresine geçti. Hakîkaten bu mal Rasûlullah'ın sadakası olarak idare olundu

---

4035 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام وَالْعَبَّاسَ أَتَيَا أَبَا بَكْرٍ يَلْتَمِسَانِ مِيرَاثَهُمَا أَرْضَهُ مِنْ فَدَكٍ وَسَهْمَهُ مِنْ خَيْبَرَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ إِنَّمَا يَأْكُلُ آلُ مُحَمَّدٍ فِي هَذَا الْمَالِ وَاللَّهِ لَقَرَابَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَبُّ إِلَيَّ أَنْ أَصِلَ مِنْ قَرَابَتِي

-....Âişe(R)'den (o, şöyle demiştir): Fâtıma aleyhi's-selâm ile Abbâs, Ebû Bekr'e gelip Fedek arazîsinden miraslarını ve Hay-ber'den payını istiyorlardı. Ebû Bekr şöyle dedi:
— Ben Peygamber'den işittim: "Bizler mîrâs olunmayız. Bizim bıraktığımız herşey sadakadır. Ancak bu maldan Muhammed'in ailesi yerler" buyuruyordu. Allah'a yemîn ederim ki, elbette Rasûlullah'ın hısımları bana kendi hısımlarımla ilgilenmekten daha sevimlidir

---

بَاب قَتْلِ كَعْبِ بْنِ الْأَشْرَفِ

4037 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرٌو سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ لِكَعْبِ بْنِ الْأَشْرَفِ فَإِنَّهُ قَدْ آذَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَامَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتُحِبُّ أَنْ أَقْتُلَهُ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَأْذَنْ لِي أَنْ أَقُولَ شَيْئًا قَالَ قُلْ فَأَتَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ فَقَالَ إِنَّ هَذَا الرَّجُلَ قَدْ سَأَلَنَا صَدَقَةً وَإِنَّهُ قَدْ عَنَّانَا وَإِنِّي قَدْ أَتَيْتُكَ أَسْتَسْلِفُكَ قَالَ وَأَيْضًا وَاللَّهِ لَتَمَلُّنَّهُ قَالَ إِنَّا قَدْ اتَّبَعْنَاهُ فَلَا نُحِبُّ أَنْ نَدَعَهُ حَتَّى نَنْظُرَ إِلَى أَيِّ شَيْءٍ يَصِيرُ شَأْنُهُ وَقَدْ أَرَدْنَا أَنْ تُسْلِفَنَا وَسْقًا أَوْ وَسْقَيْنِ و حَدَّثَنَا عَمْرٌو غَيْرَ مَرَّةٍ فَلَمْ يَذْكُرْ وَسْقًا أَوْ وَسْقَيْنِ أَوْ فَقُلْتُ لَهُ فِيهِ وَسْقًا أَوْ وَسْقَيْنِ فَقَالَ أُرَى فِيهِ وَسْقًا أَوْ وَسْقَيْنِ فَقَالَ نَعَمِ ارْهَنُونِي قَالُوا أَيَّ شَيْءٍ تُرِيدُ قَالَ ارْهَنُونِي نِسَاءَكُمْ قَالُوا كَيْفَ نَرْهَنُكَ نِسَاءَنَا وَأَنْتَ أَجْمَلُ الْعَرَبِ قَالَ فَارْهَنُونِي أَبْنَاءَكُمْ قَالُوا كَيْفَ نَرْهَنُكَ أَبْنَاءَنَا فَيُسَبُّ أَحَدُهُمْ فَيُقَالُ رُهِنَ بِوَسْقٍ أَوْ وَسْقَيْنِ هَذَا عَارٌ عَلَيْنَا وَلَكِنَّا نَرْهَنُكَ اللَّأْمَةَ قَالَ سُفْيَانُ يَعْنِي السِّلَاحَ فَوَاعَدَهُ أَنْ يَأْتِيَهُ فَجَاءَهُ لَيْلًا وَمَعَهُ أَبُو نَائِلَةَ وَهُوَ أَخُو كَعْبٍ مِنْ الرَّضَاعَةِ فَدَعَاهُمْ إِلَى الْحِصْنِ فَنَزَلَ إِلَيْهِمْ فَقَالَتْ لَهُ امْرَأَتُهُ أَيْنَ تَخْرُجُ هَذِهِ السَّاعَةَ فَقَالَ إِنَّمَا هُوَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ وَأَخِي أَبُو نَائِلَةَ وَقَالَ غَيْرُ عَمْرٍو قَالَتْ أَسْمَعُ صَوْتًا كَأَنَّهُ يَقْطُرُ مِنْهُ الدَّمُ قَالَ إِنَّمَا هُوَ أَخِي مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ وَرَضِيعِي أَبُو نَائِلَةَ إِنَّ الْكَرِيمَ لَوْ دُعِيَ إِلَى طَعْنَةٍ بِلَيْلٍ لَأَجَابَ قَالَ وَيُدْخِلُ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ مَعَهُ رَجُلَيْنِ قِيلَ لِسُفْيَانَ سَمَّاهُمْ عَمْرٌو قَالَ سَمَّى بَعْضَهُمْ قَالَ عَمْرٌو جَاءَ مَعَهُ بِرَجُلَيْنِ وَقَالَ غَيْرُ عَمْرٍو أَبُو عَبْسِ بْنُ جَبْرٍ وَالْحَارِثُ بْنُ أَوْسٍ وَعَبَّادُ بْنُ بِشْرٍ قَالَ عَمْرٌو جَاءَ مَعَهُ بِرَجُلَيْنِ فَقَالَ إِذَا مَا جَاءَ فَإِنِّي قَائِلٌ بِشَعَرِهِ فَأَشَمُّهُ فَإِذَا رَأَيْتُمُونِي اسْتَمْكَنْتُ مِنْ رَأْسِهِ فَدُونَكُمْ فَاضْرِبُوهُ وَقَالَ مَرَّةً ثُمَّ أُشِمُّكُمْ فَنَزَلَ إِلَيْهِمْ مُتَوَشِّحًا وَهُوَ يَنْفَحُ مِنْهُ رِيحُ الطِّيبِ فَقَالَ مَا رَأَيْتُ كَالْيَوْمِ رِيحًا أَيْ أَطْيَبَ وَقَالَ غَيْرُ عَمْرٍو قَالَ عِنْدِي أَعْطَرُ نِسَاءِ الْعَرَبِ وَأَكْمَلُ الْعَرَبِ قَالَ عَمْرٌو فَقَالَ أَتَأْذَنُ لِي أَنْ أَشَمَّ رَأْسَكَ قَالَ نَعَمْ فَشَمَّهُ ثُمَّ أَشَمَّ أَصْحَابَهُ ثُمَّ قَالَ أَتَأْذَنُ لِي قَالَ نَعَمْ فَلَمَّا اسْتَمْكَنَ مِنْهُ قَالَ دُونَكُمْ فَقَتَلُوهُ ثُمَّ أَتَوْا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرُوهُ

(Yahûdî Şâiri) Ka'b İbnu'l-Eşrefin Öldürülmesi Babı

-.. Ben Câbir ibn Abdillah(R)'-tan işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S) sahâbîlerine:
— "Ka'b ibnu'l-Eşref(i öldürmek) için kim hazırdır? Çünkü o, Allah'a ve Rasûlü'ne ezâ etmiştir" buyurdu. Muhammed ibn Mesleme ayağa kalktı ve:
— Yâ Rasûlallah, onu benim öldürmemi ister misin? dedi. Rasûlullah:
— "Evet (bunu isterim)" buyurdu. Muhammed ibn Mesleme:
— Öyle ise Ka'b'ı sevindirecek birşey söylememe izin ver! dedi. Rasûlullah:
— "Ne istersen söyle!" buyurdu. Bunun üzerine Muhammed ibn Mesleme, Ka'b'a vardı da:
— Şu kişi (yânı Rasûlullah) bizden sadaka istedi. Ve bize güç vergi teklif edip, bizi yordu. Ben de ödünç birşey almak için sana geldim, dedi. Ka'b da İbn Mesleme'nin dediği gibi söylendi de:
— Muhakkak o, sizin usancınızı daha artıracaktır, sözünü de ekledi.Muhammed ibn Mesieme:
— Bizler bir kerre O'na uymuş bulunduk. O'nü hemen terketmek istemiyoruz. Onun işi nereye varacak bakacağız; işi sona erinceye kadar bekleyeceğiz. Biz şimdi senden bize bir deve yükü yâhud iki deve yükü ödünç vermeni istemekteyiz, dedi. Ve bize Amr ibnu Dînâr bu hadîsi birkaç kerreler tahdîs etti. Fakat "Veskan ev veskayn" sözlerini zikretmedi. Ben kendisine bu hadîste 'Veskan ev veskayn" sözlerini söyledim. Bunun üzerine Amr: Zannederim ki bu hadîste "Veskan ev veskayn" sözleri vardır, dedi. Muhammed ibn Mesleme'nin sözü üzerine Ka'b:
— Evet siz bana rehin verin, dedi. Muhammed ibn Mesleme ve arkadaşları:
— Neyi rehin istersin? diye sordular.Ka'b:
— Kadınlarınızı bana rehin veriniz, dedi. Onlar:
— Sen Arab'ın en güzeli iken biz kadınlarımızı sana nasıl rehin edebiliriz? dediler.Ka'b:
— Öyle ise oğullarınızı bana rehin verin, dedi. Onlar:
— Oğullarımızı sana nasıl rehnederiz? Sonra bunların biri hakkında "Bir yâhud iki deve yükü hurmaya rehin olundu" diye sövülür. Bu da bize ebedî bir ardır. Lâkin biz sana silâhlarımızı rehin bırakalım, dediler. Sufyân: "Le'me" sözü ile silâhı kasdediyor, dedi.Ka'b bunu kabul ederek kendisine gelmesi için Muhammed ibn Mesleme'ye zaman ta'yîn etti. Muhammed ibn Mesleme bir gece Ka'-b'a geldi (Kale

dışından seslendi). Yanında Ka'b'ın süt kardeşi Ebû Naile vardı. Ka'b bunları kale içine da'vet etti ve misafirleri karşılamak için onların yanına indi. Ka'b'm karısı, kocasına:
— Bu saatte nereye çıkıyorsun? diye i'tirâz etti. Fakat Ka'b:
— Bu seslenen Muhammed ibn Mesleme ile kardeşim Ebû Naile'dir, diye karşıladı.
Sufyân şöyle dedi: Amr'dan başka râvîler şöyle dedi: Kadın:
— Ben bir ses işitiyorum ki, sanki ondan kan damlıyor (şerr seziliyor)! dedi.Ka'b:
— O benim kardeşim Muhammed ibn Mesleme ile süt kardeşim Ebû Nâile'dir. Hem şübhesiz kerîm olan insan geceleyin kılıç darbesine çağırılsa bile o çağrıya muhakkak icabet eder, dedi.Râvî: Muhammed ibn Mesleme beraberinde içeriye iki kişi daha soktu, dedi. Sufyân'a: Amr ibn Dînâr onların isimlerini söyledi mi? diye soruldu. Bâzısının ismini söyledi, dedi. Amr: Beraberinde iki kişi getirdi, dedi. Amr'dan başka râvîler ise: Ebû Abs ibn Cebr, el-Hâris ibnu Evs, Abbâd ibnu Bişr, diye isimledi. Amr dedi ki: İbn Mesleme beraberinde ikikişi getirdi de, onlara:
— Ka'b gelince, ben onun saçını tutup koklarım. Siz benim Ka'b'ın başını sıkıca yakaladığımı gördüğünüz zaman hemen kılıçlarınızı çekip Ka'b'ı vurunuz! diye söyledi Hadîsin râvîsi Amr ibn Dînâr bir kerre de İbn Mesleme'nin arkadaşlarına:
— Ka'b'm başını size de koklatırım, dediğini rivayet etmiştir.Şimdi Ka'b ibnu'I-Eşref güzei giyimli ve silâhlarını kuşanmış olduğu hâlde etrafına hoş koku saçarak misafirlerin yanına indi. Bunun üzerine îbnu Mesleme:
— Ben (ömrümde) bu günkü gibi güzel koku duymadım, diye yaklaştı.Ka'b:
— Arab'ın en güzel kokulu ve en asîl kadınları benim yanımda yaşıyor, dedi.Amr dedi ki: Muhammed ibn Mesleme:
— Başını saçını koklamama izin verir misin? dedi. Ka'b:
— Evet (izin veririm), dedi.İbnu Mesleme kendisi kokladı, sonra arkadaşlarına da koklattı. Sonra:
— Bana bir daha koklamaya izin verir misin? dedi. Ka'b:— Evet, dedi.
Bu defa İbnu Mesleme, Ka'b ibnu'l-Eşref'in başını sımsıkı yakaladı ve arkadaşlarına:— Haydi kılıç darbesine tutup onu vurunuz! dedi. Bu suretle Îbnu'l-Eşref'i öldürdüler. Sonra Peygamber'e gelip haber verdiler

---

بَاب قَتْلِ أَبِي رَافِعٍ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي الْحُقَيْقِ وَيُقَالُ سَلَّامُ بْنُ أَبِي الْحُقَيْقِ كَانَ بِخَيْبَرَ وَيُقَالُ فِي حِصْنٍ لَهُ بِأَرْضِ الْحِجَازِ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ هُوَ بَعْدَ كَعْبِ بْنِ الْأَشْرَفِ

4038 – حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَهْطًا إِلَى أَبِي رَافِعٍ فَدَخَلَ عَلَيْهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَتِيكٍ بَيْتَهُ لَيْلًا وَهُوَ نَائِمٌ فَقَتَلَهُ

Ebû Râfi' Abdullah İbnu Ebı'l-Hukayk'ın Öldürülmesi Babı: Ona Sellâm ibnu Ebi'l-Hukayk da denilir. Yahûdî olan Ebû Râfi\ Hayber'de ikaamet ederdi. Onun Hicaz arazîsinde (yânî Hayber'de) kendisine âid kuvvetli bir kale içinde oturduğu söylenir. ez-Zuhrî: Ebû Râfi'in öldürülmesi, Ka'b ibnu'l-Eşrefin öldürülmesinden sonra oldu, demiştir.
-...el-Berâ ibnu Âzib (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) küçük bir topluluğu Ebû Râfi'e gönderdi. Abdullah ibnu Atık, geceleyin Ebû Râfi' uyumakta iken onun evine girip yanına sokuldu ve onu öldürdü.

4039 – حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أَبِي رَافِعٍ الْيَهُودِيِّ رِجَالًا مِنْ الْأَنْصَارِ فَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَتِيكٍ وَكَانَ أَبُو رَافِعٍ يُؤْذِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيُعِينُ عَلَيْهِ وَكَانَ فِي حِصْنٍ لَهُ بِأَرْضِ الْحِجَازِ فَلَمَّا دَنَوْا مِنْهُ وَقَدْ غَرَبَتْ الشَّمْسُ وَرَاحَ النَّاسُ بِسَرْحِهِمْ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ لِأَصْحَابِهِ اجْلِسُوا مَكَانَكُمْ فَإِنِّي مُنْطَلِقٌ وَمُتَلَطِّفٌ لِلْبَوَّابِ لَعَلِّي أَنْ أَدْخُلَ فَأَقْبَلَ حَتَّى دَنَا مِنْ الْبَابِ ثُمَّ تَقَنَّعَ بِثَوْبِهِ كَأَنَّهُ يَقْضِي

حَاجَةً وَقَدْ دَخَلَ النَّاسُ فَهَتَفَ بِهِ الْبَوَّابُ يَا عَبْدَ اللَّهِ إِنْ كُنْتَ تُرِيدُ أَنْ تَدْخُلَ فَادْخُلْ فَإِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُغْلِقَ الْبَابَ فَدَخَلْتُ فَكَمَنْتُ فَلَمَّا دَخَلَ النَّاسُ أَغْلَقَ الْبَابَ ثُمَّ عَلَّقَ الْأَغَالِيقَ عَلَى وَتَدٍ قَالَ فَقُمْتُ إِلَى الْأَقَالِيدِ فَأَخَذْتُهَا فَفَتَحْتُ الْبَابَ وَكَانَ أَبُو رَافِعٍ يُسْمَرُ عِنْدَهُ وَكَانَ فِي عَلَالِيَّ لَهُ فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْهُ أَهْلُ سَمَرِهِ صَعِدْتُ إِلَيْهِ فَجَعَلْتُ كُلَّمَا فَتَحْتُ بَابًا أَغْلَقْتُ عَلَيَّ مِنْ دَاخِلٍ قُلْتُ إِنْ الْقَوْمُ نَذِرُوا بِي لَمْ يَخْلُصُوا إِلَيَّ حَتَّى أَقْتُلَهُ فَانْتَهَيْتُ إِلَيْهِ فَإِذَا هُوَ فِي بَيْتٍ مُظْلِمٍ وَسْطَ عِيَالِهِ لَا أَدْرِي أَيْنَ هُوَ مِنْ الْبَيْتِ فَقُلْتُ يَا أَبَا رَافِعٍ قَالَ مَنْ هَذَا فَأَهْوَيْتُ نَحْوَ الصَّوْتِ فَأَضْرِبُهُ ضَرْبَةً بِالسَّيْفِ وَأَنَا دَهِشٌ فَمَا أَغْنَيْتُ شَيْئًا وَصَاحَ فَخَرَجْتُ مِنْ الْبَيْتِ فَأَمْكُثُ غَيْرَ بَعِيدٍ ثُمَّ دَخَلْتُ إِلَيْهِ فَقُلْتُ مَا هَذَا الصَّوْتُ يَا أَبَا رَافِعٍ فَقَالَ لِأُمِّكَ الْوَيْلُ إِنَّ رَجُلًا فِي الْبَيْتِ ضَرَبَنِي قَبْلُ بِالسَّيْفِ قَالَ فَأَضْرِبُهُ ضَرْبَةً أَثْخَنَتْهُ وَلَمْ أَقْتُلْهُ ثُمَّ وَضَعْتُ ظِبَةَ السَّيْفِ فِي بَطْنِهِ حَتَّى أَخَذَ فِي ظَهْرِهِ فَعَرَفْتُ أَنِّي قَتَلْتُهُ فَجَعَلْتُ أَفْتَحُ الْأَبْوَابَ بَابًا بَابًا حَتَّى انْتَهَيْتُ إِلَى دَرَجَةٍ لَهُ فَوَضَعْتُ رِجْلِي وَأَنَا أُرَى أَنِّي قَدْ انْتَهَيْتُ إِلَى الْأَرْضِ فَوَقَعْتُ فِي لَيْلَةٍ مُقْمِرَةٍ فَانْكَسَرَتْ سَاقِي فَعَصَبْتُهَا بِعِمَامَةٍ ثُمَّ انْطَلَقْتُ حَتَّى جَلَسْتُ عَلَى الْبَابِ فَقُلْتُ لَا أَخْرُجُ اللَّيْلَةَ حَتَّى أَعْلَمَ أَقَتَلْتُهُ فَلَمَّا صَاحَ الدِّيكُ قَامَ النَّاعِي عَلَى السُّورِ فَقَالَ أَنْعَى أَبَا رَافِعٍ تَاجِرَ أَهْلِ الْحِجَازِ فَانْطَلَقْتُ إِلَى أَصْحَابِي فَقُلْتُ النَّجَاءَ فَقَدْ قَتَلَ اللَّهُ أَبَا رَافِعٍ فَانْتَهَيْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَدَّثْتُهُ فَقَالَ ابْسُطْ رِجْلَكَ فَبَسَطْتُ رِجْلِي فَمَسَحَهَا فَكَأَنَّهَا لَمْ أَشْتَكِهَا قَطُّ

-....el-Berâ ibnu Âzib (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Ensâr'dan birtakım kimseleri Yahûdî Ebû Râfi'e (onu öldürmeleri için) gönderdi. Bunlar üzerine Abdullah ibnu Atîk'i bey yaptı. Ebû Râfi', Rasûlullah'a ezâ eder ve O'nun aleyhinde(ki hareketlere malca) yardım ederdi . Bu (zengin Yahûdî) Hicaz toprağında kendisine âid (kuvvetlendirilmiş) bir kalede otururdu. Abdullah ibnu Atîk ile-ar-kadaşları kaleye yaklaştıklarında güneş batmıştı. Oranın insanları (deve, sığır, koyun gibi) yaylım hayyanlanyle mer'adan dönmüşlerdi. Bu durum üzerine Abdullah ibnu Atîk arkadaşlarına:
— Siz yerinizde oturunuz da ben (Ebû Râfi'in kalesine) gideyim. Ve kale kapıcılarına nezaketli bulunayım. Bu suretle kaleye girebileceğimi sanırım, dedi. Kale kapısına doğru yürüdü. Nihayet kapıya yaklaştı. Sonra (kendisini saklamak üzere) maşlahına büründü. Sanki bir ihtiyâcım gide-riyordu. Artık insanlar tamâmiyle kaleye girmişti. Bu sırada kale kapıcısı:
— Ey Allah'ın kulu, kaleye girmek istersen hemen gir! Zîrâ ben kapıyı kapamakistiyorum, dedi.
Ben de hemen girdim. Ve (merkeb ahırına) gizlendim. İnsanların kaleye girmesi üzerine kapıcı kapıyı kilitledi ve anahtarları bir direğe astı. İbnu Atîk dedi ki: Ben hemen anahtarlara doğru kalktım, onları alıp kapıyı açtım. Ebû Râfi'in yanında akşamdan sonra gece sohbeti yapılırdı ve bu sohbet kalenin üst katlarında yapılırdı. Bu gece sohbeti sona erip, dostları Ebû Râfi'in yanından dağılınca, ben hemen yanına çıktım. Ve her kapıyı açtıkça iç tarafından sürmeliyor-dum. Düşündüm ki, eğer Ebû Râfi'in adamları beni anlarlarsa onu öldürünceye kadar bu iyi fırsatı bana bırakmazlar. Bu suretle Ebû Râfi'in yattığı odaya kadar vardım. O, karanlık bir oda içinde, ailesinin arasında (yatmış) idi. Odanın neresinde olduğunu kestiremedim. Anlamak için:
— Yâ Ebâ Râfi'! diye seslendim.
— Kim o? diye cevâb verdi. Ben hemen sesin tarafına yaklaştım ve kılıcımla ilk darbeyi vurdum. Fakat dehşet içinde idim, bir iş göremedim. Ebû Râfi' haykırdı. Ben hemen odadan dışarı çıktım ve kısa bir zaman eğlenip sonra odaya (tekrar) daldım da (sesimi değiştirerek) :
— Bu feryâd nedir yâ Ebâ Râfi'? dedim.
— Anan cehenneme! Sen seslenmeden önce birisi beni oda içinde kılıçla vurdu, dedi. Abdullah ibnu Atîk dedi ki: Ben ona bir darbe daha vurdum, iyice yaraladım. Fakat yine öldüremedim. Sonra kılıcın keskin ucunu onun karnına bastım. Nihayet Ebû Râfi' arkasına devrildi. Bu defa onu öldürdüğümü anladım ve hemen kapıları birer birer açmağa başladım. (Bu suretle savuşup) kale merdiveninin tâ son basamağına varmıştım. Burada yere ulaştığımı sanarak ayağımı yere attım.(Meğer daha sona gelmemiş olduğumdan) mehtâblı bir gecede merdivenden aşağıya düştüm. Baldırım kırıldı. Hemen bir sargı ile bu kırığı sardım, sonra kapının önüne oturdum. Ve kendi kendime:
— Onu öldürüp öldürmediğimi iyice öğreninceye kadar bu gece kaleden çıkmam, dedim.
Horoz Ötmeye başlayınca ölü i'lâncısı kale sûrunun üstünde dikeldi ve:
— Hicaz ahâlîsinin taciri Ebû Râfi'nin Ölümünü bildiririm! diye i'lân etti.

Bunun üzerine ben artık arkadaşlarımın yanma gittim. Onlara:
— Artık kurtuluş, Allah Ebü Râfi'i öldürdü, dedim. Nihayet Peygamber'in huzuruna vardım, işi O'na anlattım. (Ayağımın kırıldığını duyunca) bana:
— "Ayağını uzat" buyurdu. Ben de ayağımı uzattım. Rasûlullah ayağımı eliyle sıvazladı. Sanki ayağımdan hiç ağrı duymamışa döndüm.

4040 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عُثْمَانَ حَدَّثَنَا شُرَيْحٌ هُوَ ابْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أَبِي رَافِعٍ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَتِيكٍ وَعَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُتْبَةَ فِي نَاسٍ مَعَهُمْ فَانْطَلَقُوا حَتَّى دَنَوْا مِنْ الْحِصْنِ فَقَالَ لَهُمْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَتِيكٍ امْكُثُوا أَنْتُمْ حَتَّى أَنْطَلِقَ أَنَا فَأَنْظُرَ قَالَ فَتَلَطَّفْتُ أَنْ أَدْخُلَ الْحِصْنَ فَفَقَدُوا حِمَارًا لَهُمْ قَالَ فَخَرَجُوا بِقَبَسٍ يَطْلُبُونَهُ قَالَ فَخَشِيتُ أَنْ أُعْرَفَ قَالَ فَغَطَّيْتُ رَأْسِي وَجَلَسْتُ كَأَنِّي أَقْضِي حَاجَةً ثُمَّ نَادَى صَاحِبُ الْبَابِ مَنْ أَرَادَ أَنْ يَدْخُلَ فَلْيَدْخُلْ قَبْلَ أَنْ أُغْلِقَهُ فَدَخَلْتُ ثُمَّ اخْتَبَأْتُ فِي مَرْبِطِ حِمَارٍ عِنْدَ بَابِ الْحِصْنِ فَتَعَشَّوْا عِنْدَ أَبِي رَافِعٍ وَتَحَدَّثُوا حَتَّى ذَهَبَتْ سَاعَةٌ مِنْ اللَّيْلِ ثُمَّ رَجَعُوا إِلَى بُيُوتِهِمْ فَلَمَّا هَدَأَتْ الْأَصْوَاتُ وَلَا أَسْمَعُ حَرَكَةً خَرَجْتُ قَالَ وَرَأَيْتُ صَاحِبَ الْبَابِ حَيْثُ وَضَعَ مِفْتَاحَ الْحِصْنِ فِي كَوَّةٍ فَأَخَذْتُهُ فَفَتَحْتُ بِهِ بَابَ الْحِصْنِ قَالَ قُلْتُ إِنْ نَذِرَ بِي الْقَوْمُ انْطَلَقْتُ عَلَى مَهَلٍ ثُمَّ عَمَدْتُ إِلَى أَبْوَابِ بُيُوتِهِمْ فَغَلَّقْتُهَا عَلَيْهِمْ مِنْ ظَاهِرٍ ثُمَّ صَعِدْتُ إِلَى أَبِي رَافِعٍ فِي سُلَّمٍ فَإِذَا الْبَيْتُ مُظْلِمٌ قَدْ طَفِئَ سِرَاجُهُ فَلَمْ أَدْرِ أَيْنَ الرَّجُلُ فَقُلْتُ يَا أَبَا رَافِعٍ قَالَ مَنْ هَذَا قَالَ فَعَمَدْتُ نَحْوَ الصَّوْتِ فَأَضْرِبُهُ وَصَاحَ فَلَمْ تُغْنِ شَيْئًا قَالَ ثُمَّ جِئْتُ كَأَنِّي أُغِيثُهُ فَقُلْتُ مَا لَكَ يَا أَبَا رَافِعٍ وَغَيَّرْتُ صَوْتِي فَقَالَ أَلَا أُعْجِبُكَ لِأُمِّكَ الْوَيْلُ دَخَلَ عَلَيَّ رَجُلٌ فَضَرَبَنِي بِالسَّيْفِ قَالَ فَعَمَدْتُ لَهُ أَيْضًا فَأَضْرِبُهُ أُخْرَى فَلَمْ تُغْنِ شَيْئًا فَصَاحَ وَقَامَ أَهْلُهُ قَالَ ثُمَّ جِئْتُ وَغَيَّرْتُ صَوْتِي كَهَيْئَةِ الْمُغِيثِ فَإِذَا هُوَ مُسْتَلْقٍ عَلَى ظَهْرِهِ فَأَضَعُ السَّيْفَ فِي بَطْنِهِ ثُمَّ أَنْكَفِئُ عَلَيْهِ حَتَّى سَمِعْتُ صَوْتَ الْعَظْمِ ثُمَّ خَرَجْتُ دَهِشًا حَتَّى أَتَيْتُ السُّلَّمَ أُرِيدُ أَنْ أَنْزِلَ فَأَسْقُطُ مِنْهُ فَانْخَلَعَتْ رِجْلِي فَعَصَبْتُهَا ثُمَّ أَتَيْتُ أَصْحَابِي أَحْجُلُ فَقُلْتُ انْطَلِقُوا فَبَشِّرُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنِّي لَا أَبْرَحُ حَتَّى أَسْمَعَ النَّاعِيَةَ فَلَمَّا كَانَ فِي وَجْهِ الصُّبْحِ صَعِدَ النَّاعِيَةُ فَقَالَ أَنْعَى أَبَا رَافِعٍ قَالَ فَقُمْتُ أَمْشِي مَا بِي قَلَبَةٌ فَأَدْرَكْتُ أَصْحَابِي قَبْلَ أَنْ يَأْتُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَشَّرْتُهُ

-....Ebû Ishâk şöyle demiştir: Ben el-Berâ ibnu Azib(R) den işittim, o şöyle dedi: Rasûlullah (S), Abdullah ibnu Atîk'i ve Abdullah ibnu Utbe'yi, beraberindeki birtakım insanlar içinde Yahûdî Ebû Râfi'e (yânî onu öldürmeye) gönderdi. Bu topluluk gittiler, nihayet kaleye yaklaştıklarında, başkanları Abdullah ibnu Atîk, arkadaşlarına:
— Sizler yerinizde durunuz da ben kaleye gidip duruma bakayım, dedi. Abdullah ibn Atîk şöyle dedi: Ben gittim ve kaleye girmek için nâzik hareket ettim. Kale halkı kendilerine âid bir eşek kaybetmişler. Abdullah ibn Atîk dedi ki: Kaledekiler alaca karanlıkta dışarı çıktılar da o eşeği arıyorlardı.Abdullah dedi ki: Ben tanınmaktan endîşe ettim. Yine Abdullah dedi ki: Ben (kendimi saklamak üzere) maşlahımla başımı ve ayaklarımı örttüm. Sanki ben bir hacetimi yerine getiriyor-dum. Sonra kapının sahibi:
— Ben kapıyı kapamadan Önce içeri girmek isteyen girsin! diye nida etti. Ben de hemen içeriye girdim ve kale kapısının yanındaki eşek ahırının içinde saklandım. Adamları Ebû Râfi'in yanında akşam yemeği yediler ve yanında oturup konuştular. Nihayet geceden bir müddet geçti. Sonra adamları kale içindeki kendi evlerine döndüler. Sesler kesilip de hiçbir hareket işitmez olunca, ben (gizlendiğim yerden) dışarı çıktım. Abdullah dedi ki:Ben kapının sahibinin kalenin anahtarını bir oyuk içine koyduğu yeri görmüştüm. Anahtarı oradan aldım ve kalenin kapısını açtım. Abdullah dedi ki: Kendi kendime; Kale halkı beni bilirlerse, diye düşündüm de yavaşça yürüdüm. Sonra kale içindeki evlerinin kapılarına varıp onları, içlerindekilerin üzerlerine dıştan kilitledim. Sonra bir merdiven içinde üst kata, Ebû Râfi'in yanma çıktım. Bir de gördüm ki, ev karanlıktır, evin kandili sönmüştür. Adamın nerede olduğunu bilemedim. Bu durumda; Yâ Ebâ-RâfH dedim.
— Kimdir o? dedi. Abdullah dedi ki: Ben hemen ses tarafına gittim ve ona vuruyordum. O bağırdı. Fakat vurmam bir iş görmedi.Abdullah dedi ki: Sonra sanki ona yardım ediyorum gibi geldim de sesimi değiştirerek:

— Neyin var .yâ Ebâ Râfi'? dedim. Ebû Râfi':
— Dikkat et, sana hayret ediyorum, anana veyl olsun! Yanıma bir adam girip beni kılıçla vurdu, dedi. Abdullah dedi ki: Ben yine ona gidip diğer bir kerre daha vurdum, fakat vuruşum yine bir iş görmedi. Ebû Râfi' bağırdı ve ev halkı ayağa kalktı. Abdullah dedi ki: Sonra ben sesimi değiştirerek yardım isteyici şeklinde geldim. Onu sırtı üzerine yatmış gördüm. Hemen kılıcı karnının içine soktum, sonra üzerinde tersine çevirdim, nihayet kemiğin sesini işittim. Sonra dehşetle dışarı çıktım, nihayet merdivene geldim. Aşağıya inmek istiyordum ki, merdivenden düştüm, ayağım eklem yerinden çıktı. Hemen ayağımı bir sargı ile sardım. Sonra ben bir ayak üzerinde sekerek arkadaşlarıma geldim ve onlara:
— Sizler gidiniz ve Rasûlullah'a sevinçli haberi bildiriniz. Ben (onun ölümünü haber veren) ölüm i'lâncısını işitinceye kadar buradan ayrılmayacağım, dedim. Sabahın cihetinde aydınlık olunca ölü i'lâncısı yukarıya çıktı da:
— Ebû Râfi'in ölümünü bildiririm! diye i'lân etti. Abdullah ibn Atîk dedi ki: Müteakiben ben, bende ayak cihetinden hiçbir iztırab olmaksızın kalkıp yürüdüm. Arkadaşlarımın Peygamber'e gelmelerinden önce onlara yetiştim, ve Peygamber'e o sevinçli haberi (yânî Ebû Râfi'in öldürüldüğü haberini) verdim "

بَاب غَزْوَةِ أُحُدٍ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَإِذْ غَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِينَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ } وَقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ { وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ إِنْ يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِثْلُهُ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ وَلِيُمَحِّصَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَمْحَقَ الْكَافِرِينَ أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمْ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ } وَقَوْلِهِ { وَلَقَدْ صَدَقَكُمْ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحُسُّونَهُمْ } تَسْتَأْصِلُونَهُمْ قَتْلًا { بِإِذْنِهِ حَتَّى إِذَا فَشِلْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا أَرَاكُمْ مَا تُحِبُّونَ مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ } وَقَوْلِهِ { وَلَا تَحْسِبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا } الْآيَةَ.

Uhud Gazvesi Babı:Ve Yüce Allah'ın şu kavli:"Hani sen, müzminleri muharebeye elverişli yerlerde ta'biye etmek üzere erkenden ailenden (Medine'den) ayrılmıştın, Allah hakkiyle işitendi, kemâliyle bilendi" <Âlu İmrân:121).Ve zikri ulu olan Allah'ın şu kavli: "(Ey mü'minler) gevşemeyin, mahzun olmayın. Siz eğer (gerçekten) mü 'min iseniz (düşmanlarınızdan) çok üstünsünüzdür.Eğer size(Uhud'da) bir yara değmiş bulunuyorsa (Bedir'de) o kavme de o kadar yara değmiştir. O günler (öyle günlerdir ki) biz onları insanlar arasında (nevbetleşe nevbetleşe) döndürür dururuz. (Bu da) Allah'ın (ezeldeki) ilmini imân edenlere açıklaması, içinizden şehîdler edinmesi, mü 'minleri tertemiz yapıp kâfirleri helak etmesi içindir. Allah zâlimleri sevmez. Yoksa siz, Allah içinizden savaşanları belli etmeden, sebat edenleri belli etmeden cennete girivereceğinizi mi sandınız? And olsun ki, siz ölümle karşılaşmadan önce onu arzûlamıştınız. İşte onu gerçekten gördünüz de. Şimdi siz ona bakıp duruyorsunuz" (Âlu İmrân: 139-143) .Ve Allah'ın şu kavli:"Andolsun ki, Allah'ın size olan va'di -O'nun izni ile onları öldüregeldiğiniz, hattâ sevmekte olduğunuz zaferi de size gösterdiği zamana kadar- yerine gelmişti. (Sonra) siz yılgınlık gösterdiniz, isyan ettiniz, verilen emir hakkında çekiştiniz. İçinizden kimi dünyâyı istiyor, yine içinizden kimi âhir eti diliyordu. Sonra Allah size ibtilâ vermek için size onlardan geri çevirdi. (Bununla beraber) sizi muhakkak bağışladı da. Zâten Allah müzminlere bol lütuf ve inayet Sahibidir'^ (Âlu İmrân: 152). Ve Yüce Allah'ın şu kavli:"Allah yolunda öldürülenleri sakın ölüler sanma. BiVakis onlar Rabbleri katında diridirler. (Allah'ın) lûtfu inayetinden, kendilerine verdiği (şehîdlik mertebesi) ile hepsi de şâd olarak (cennet ni'metleriyle) rızıklanırlar. Arkalarından henüz onlara katılamayanlar hakkında da: Onlara hiçbir korku yoktur. Onlar mahzun da olacak değillerdir diye müjde vermek isterler" (Âlu İmrân: 169-170)

4041 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ أُحُدٍ هَذَا جِبْرِيلُ آخِذٌ بِرَأْسِ فَرَسِهِ عَلَيْهِ أَدَاةُ الْحَرْبِ

-....Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Uhud gününde: "İşte şu atının başını tutmuş (harekete hazır) bulunan Cibril'dir, üstünde de harb cihazı vardır"buyurdu

---

4042 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَخْبَرَنَا زَكَرِيَّاءُ بْنُ عَدِيٍّ أَخْبَرَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ حَيْوَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى قَتْلَى أُحُدٍ بَعْدَ ثَمَانِي سِنِينَ كَالْمُوَدِّعِ لِلْأَحْيَاءِ وَالْأَمْوَاتِ ثُمَّ طَلَعَ الْمِنْبَرَ فَقَالَ إِنِّي بَيْنَ أَيْدِيكُمْ فَرَطٌ وَأَنَا عَلَيْكُمْ شَهِيدٌ وَإِنَّ مَوْعِدَكُمْ الْحَوْضُ وَإِنِّي لَأَنْظُرُ إِلَيْهِ مِنْ مَقَامِي هَذَا وَإِنِّي لَسْتُ أَخْشَى عَلَيْكُمْ أَنْ تُشْرِكُوا وَلَكِنِّي أَخْشَى عَلَيْكُمْ الدُّنْيَا أَنْ تَنَافَسُوهَا قَالَ فَكَانَتْ آخِرَ نَظْرَةٍ نَظَرْتُهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Ukbetu'bnu Âmir (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Uhud şehîdleri üzerine sekiz yıl sonra cenaze namazı kıldı. (Rasûlullah ölümünden biraz önce) dirilere ve ölülere veda edici gibiydi. Sonra (Medine'ye gelip) minbere çıktı da şöyle buyurdu:
— "Ben sizin kevser havuzuna ilk erişeniniz olacağım. Ben sizin Hakk yolundaki hizmetlerinize şehâdet edeceğim. Kıyamet gününde buluşma yeriniz havuzdur. Şübhesiz ben şimdi şu makaamımda havuza bakmaktayım. Emin olunuz ben, sizin müşrik olacağınızdan korkar değilim. Lâkin ben sizin üzerinize dünyâya rağbet etmenizden, dünyâ hakkında nefsâniyet yarışına girişip birbirinizle didişmenizden endîşe ederim". Ukbe ibn Âmir: İşte Rasûlullah'ı bu görüşüm, minber üzerinde O'nu son görüşüm oldu, demiştir

---

4043 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَقِينَا الْمُشْرِكِينَ يَوْمَئِذٍ وَأَجْلَسَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَيْشًا مِنْ الرُّمَاةِ وَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ عَبْدَ اللَّهِ وَقَالَ لَا تَبْرَحُوا إِنْ رَأَيْتُمُونَا ظَهَرْنَا عَلَيْهِمْ فَلَا تَبْرَحُوا وَإِنْ رَأَيْتُمُوهُمْ ظَهَرُوا عَلَيْنَا فَلَا تُعِينُونَا فَلَمَّا لَقِينَا هَرَبُوا حَتَّى رَأَيْتُ النِّسَاءَ يَشْتَدِدْنَ فِي الْجَبَلِ رَفَعْنَ عَنْ سُوقِهِنَّ قَدْ بَدَتْ خَلَاخِلُهُنَّ فَأَخَذُوا يَقُولُونَ الْغَنِيمَةَ الْغَنِيمَةَ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ عَهِدَ إِلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ لَا تَبْرَحُوا فَأَبَوْا فَلَمَّا أَبَوْا صُرِفَ وُجُوهُهُمْ فَأُصِيبَ سَبْعُونَ قَتِيلًا وَأَشْرَفَ أَبُو سُفْيَانَ فَقَالَ أَفِي الْقَوْمِ مُحَمَّدٌ فَقَالَ لَا تُجِيبُوهُ فَقَالَ أَفِي الْقَوْمِ ابْنُ أَبِي قُحَافَةَ قَالَ لَا تُجِيبُوهُ فَقَالَ أَفِي الْقَوْمِ ابْنُ الْخَطَّابِ فَقَالَ إِنَّ هَؤُلَاءِ قُتِلُوا فَلَوْ كَانُوا أَحْيَاءً لَأَجَابُوا فَلَمْ يَمْلِكْ عُمَرُ نَفْسَهُ فَقَالَ كَذَبْتَ يَا عَدُوَّ اللَّهِ أَبْقَى اللَّهُ عَلَيْكَ مَا يُخْزِيكَ قَالَ أَبُو سُفْيَانَ اعْلُ هُبَلُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجِيبُوهُ قَالُوا مَا نَقُولُ قَالَ قُولُوا اللَّهُ أَعْلَى وَأَجَلُّ قَالَ أَبُو سُفْيَانَ لَنَا الْعُزَّى وَلَا عُزَّى لَكُمْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجِيبُوهُ قَالُوا مَا نَقُولُ قَالَ قُولُوا اللَّهُ مَوْلَانَا وَلَا مَوْلَى لَكُمْ قَالَ أَبُو سُفْيَانَ يَوْمٌ بِيَوْمِ بَدْرٍ وَالْحَرْبُ سِجَالٌ وَتَجِدُونَ مُثْلَةً لَمْ آمُرْ بِهَا وَلَمْ تَسُؤْنِي

-.... el-Berâ ibn Âzib (R) şöyle demiştir: Biz o gün, yânî Uhud günü müşriklerle karşılaştık. Peygamber (S) okçulardan ibaret olan bir askerî birliği yerlerine oturttu, başlarına da Abdullah ib-nu Cubeyr'i kumandan ta'yını etti ve onlara:
— "Bizim düşmanlara gâlib geldiğimizi görseniz de yerlerinizden ayrılmayın,düşmanların bize gâlib geldiklerini görseniz de yine yerlerinizden ayrılmayın, bize yardım da etmeyin (yânî hiçbir surette mevziini terketmeyin)*1 emrini verdi. Biz düşmanlarla karşılaşıp harbe girişince, müşrikler bozularak kaçtılar, hattâ ben kadınları bacaklarından örtülerini kaldırmışlar ve ayaklarındaki halkaları meydana çıkmış olarak dağda sür'atle yürüyüp kaçarlarken gördüm. Bu sırada müslümânlar:
— Ganîmet alın! Ganimet alın! demeye başladılar. Bu durumda Abdullah ibnu Cubeyr:
— Peygamber (S) benden yerlerinizden ayrılmama ahdi aldı, dedi. Maiyyetindeki okçular dayatınca yüzleri döndürüldü (yânî şaşırıp nereye gideceklerini bilemediler). Akabinde müslümânlardan yetmiş kişi şehîd edildi. Ebû Sufyân Sahr ibnu Harb yükseğe çıktı da:
— Topluluk içinde Muhammed var mı? diye seslendi. Peygamber (S):

— "Ebû Sufyân'a cevâb vermeyiniz" buyurdu. Ebû Sufyân bu sefer:
— Topluluk içinde Ebû Kuhâfe'nin oğlu (Ebû Bekr) var mıdır? dedi.Peygamber yine:
— "Ebû Sufyân'a cevâb vermeyin" buyurdu. Ebû Sufyân tekrar:
— Topluluk içinde Hattâb oğlu var mıdır? diye sordu. Bu sorularına cevâb alamayınca Ebû Sufyân, arkadaşlarına döndü de:
— Şübhesiz bunlar öldürülmüşlerdir, şayet diri olsalardı cevâb verirlerdi, dedi.Bu sırada Umer nefsine mâlik olamadı da:
— Yalan söyledin ey Allah'ın düşmanı! Allah seni üzecek -yâhud horlayacak- şeyleri, senin aleyhine bakî kılmıştır, dedi. Ebû Sufyân:
— Yâ Hubel! Yüksel, işin yükselsin! dedi. Peygamber (S):
— "Ebû Sufyân'a cevâb verin" buyurdu.
— Ne söyleyelim? dediler. Peygamber:
— "Allah en yüksek ve en uludur deyin" buyurdu. Ebû Sufyân:
— Bizim için el-Uzzâ var, sizin Uzzâ'mz yoktur, dedi. Peygamber:
— "Ona cevâb veriniz" buyurdu. Sahâbîler:
— Ona ne söyleyelim? dediler. Peygamber:
— "Allah bizim Mevlâ'mızdır, sizin mevlâmz yoktur deyin" buyurdu.Ebû Sufyân:
— Bu, Bedir gününe mukaabil bir gündür. Harb nevbet nevbet-tir (yânî bir nevbet sizing lehinize, bir nevbet bizim lehimizedir). Sizden öldürülenlerde kulak ve burun kesilmesi bulacaksınız; bunu ben emretmedim. Bunu emretmemiş olsam da bu müsle işi beni kötüleştirmez, dedi

---

4044 – أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ جَابِرٍ قَالَ اصْطَبَحَ الْخَمْرَ يَوْمَ أُحُدٍ نَاسٌ ثُمَّ قُتِلُوا شُهَدَاءَ

-..Bana Abdullah ibnu Muhammed haber verdi. Bize Sufyân ibnu Uyeyne, Amr ibn Dinar'dan tahdîs etti ki, Câbir ibn Abdillah (R): Birtakım insanlar Uhud gününün sabahında şarâb içtiler, sonra (o şarâb karınlarında iken) şehîd olarak öldürüldüler, demiştir

---

4045 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ إِبْرَاهِيمَ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ أُتِيَ بِطَعَامٍ وَكَانَ صَائِمًا فَقَالَ قُتِلَ مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ وَهُوَ خَيْرٌ مِنِّي كُفِّنَ فِي بُرْدَةٍ إِنْ غُطِّيَ رَأْسُهُ بَدَتْ رِجْلَاهُ وَإِنْ غُطِّيَ رِجْلَاهُ بَدَا رَأْسُهُ وَأُرَاهُ قَالَ وَقُتِلَ حَمْزَةُ وَهُوَ خَيْرٌ مِنِّي ثُمَّ بُسِطَ لَنَا مِنْ الدُّنْيَا مَا بُسِطَ أَوْ قَالَ أُعْطِينَا مِنْ الدُّنْيَا مَا أُعْطِينَا وَقَدْ خَشِينَا أَنْ تَكُونَ حَسَنَاتُنَا عُجِّلَتْ لَنَا ثُمَّ جَعَلَ يَبْكِي حَتَّى تَرَكَ الطَّعَامَ

-....Bize Şu'be, Sa'd ibnu İbrahim'den; o da babası İbrahim'den haber verdi ki, babası Abdurrahmân ibn Avf oruçlu bulunduğu bir gün, önüne iftar sofrası getirilmiş. Abdurrahmân ibn Avf (bu zengin sofraya bakıp) şöyle demiştir:
— Mus'ab ibnu Umeyr, (Uhud günü) şehîd edildi. Hâlbuki Mus'-ab, benden çok hayırlı idi. Bu şehîd, kefen yerine bir kaftana sarılmıştı ki, bununla başı örtülse ayaklan açılıyordu; ayakları örtülse başı açılıyordu. Râvî îbrâhîm dedi ki: Öyle sanıyorum ki, babam Abdurrahmân ibn Avf, sözüne şöyle devam etti:
— Yine Uhud'da Hamza da şehîd edildi. O da benden hayırlı idi. (O da böyle kefenlendi.Onlar böyle zühdî bir hayât içinde âhire-te gittiler.) Sonra dünyâdan bize serilen ni'metler önümüze serildi -yâhud da babam: Dünyâdan bize verilen ni'metler verildi-. Biz âhi-ret için kazandığımız hasenelerimizin acele edilip de dünyâda bize verilmiş olmasından endîşe etmişizdir, dedi. (O şehîdlerin yüksek derecelerine ulaşmanın geciktiğine üzüldü.) Sonra ağlamaya başladı, hattâ iftar yemeğini terkeyledi

---

4046 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ أُحُدٍ أَرَأَيْتَ إِنْ قُتِلْتُ فَأَيْنَ أَنَا قَالَ فِي الْجَنَّةِ فَأَلْقَى تَمَرَاتٍ فِي يَدِهِ ثُمَّ قَاتَلَ حَتَّى قُتِلَ

-....Câbir ibnu Abdillah (R) şöyle demiştir: Bir er kişi Uhud günü Peygamber(S)'e:
— Ben öldürülürsem, benim nerede olacağımı bana haber ver! dedi.Peygamber:
— "Cennette (olursun)" buyurdu. Bunun üzerine o kişi, elindeki yemekte olduğu hurmaları hemen yere attı ve sonar harbe girişti de şehîd oluncaya kadar vuruştu

---

4046 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ خَبَّابِ بْنِ الْأَرَتِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ هَاجَرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَبْتَغِي وَجْهَ اللَّهِ فَوَجَبَ أَجْرُنَا عَلَى اللَّهِ وَمِنَّا مَنْ مَضَى أَوْ ذَهَبَ لَمْ يَأْكُلْ مِنْ أَجْرِهِ شَيْئًا كَانَ مِنْهُمْ مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ لَمْ يَتْرُكْ إِلَّا نَمِرَةً كُنَّا إِذَا غَطَّيْنَا بِهَا رَأْسَهُ خَرَجَتْ رِجْلَاهُ وَإِذَا غُطِّيَ بِهَا رِجْلَاهُ خَرَجَ رَأْسُهُ فَقَالَ لَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَطُّوا بِهَا رَأْسَهُ وَاجْعَلُوا عَلَى رِجْلِهِ الْإِذْخِرَ أَوْ قَالَ أَلْقُوا عَلَى رِجْلِهِ مِنْ الْإِذْخِرِ وَمِنَّا مَنْ قَدْ أَيْنَعَتْ لَهُ ثَمَرَتُهُ فَهُوَ يَهْدِبُهَا

-....Habbâb ibn Erett (R) şöyle demiştir: Bizler (dünyâyı değil) Allah rızâsını arayarak, Rasûlullah'ın beraberinde hicret ettik. Artık ecrimiz (Allah'ın va'di gereği) Allah'a vâcib oldu. Bizlerden buradaki ecrinden hiçbirşey yemeden âhirete geçenler, yâhud gidenler vardır. Bunlardan biri Mus'ab ibnu Umeyr'dir. O, Uhud günü şehîd edildi. Geriye bir kaftandan başka birşey bırakmadı. Biz onun başını bu kaftânıyle örttüğümüzde ayakları meydana çıkıyor, bu kaftanla ayaklarını örttüğümüzde başı meydana çıkıyordu. Bu yokluk karşısında Peygamber (S) bize:
— "Bu kaftan ile şehidin başını örtün, ayakları üzerine de ızhır denilen ot koyun"yâhud:"Ayakları üzerine ızhır atın" buyurdu. Bizlerden, kendilerine hicret meyvesi ulaşan ve bu meyveyi dev-şirenler de vardır

---

4048 - أَخْبَرَنَا حَسَّانُ بْنُ حَسَّانَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ طَلْحَةَ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ عَمَّهُ غَابَ عَنْ بَدْرٍ فَقَالَ غِبْتُ عَنْ أَوَّلِ قِتَالِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَئِنْ أَشْهَدَنِي اللَّهُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيَرَيَنَّ اللَّهُ مَا أُجِدُّ فَلَقِيَ يَوْمَ أُحُدٍ فَهُزِمَ النَّاسُ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعْتَذِرُ إِلَيْكَ مِمَّا صَنَعَ هَؤُلَاءِ يَعْنِي الْمُسْلِمِينَ وَأَبْرَأُ إِلَيْكَ مِمَّا جَاءَ بِهِ الْمُشْرِكُونَ فَتَقَدَّمَ بِسَيْفِهِ فَلَقِيَ سَعْدَ بْنَ مُعَاذٍ فَقَالَ أَيْنَ يَا سَعْدُ إِنِّي أَجِدُ رِيحَ الْجَنَّةِ دُونَ أُحُدٍ فَمَضَى فَقُتِلَ فَمَا عُرِفَ حَتَّى عَرَفَتْهُ أُخْتُهُ بِشَامَةٍ أَوْ بِبَنَانِهِ وَبِهِ بِضْعٌ وَثَمَانُونَ مِنْ طَعْنَةٍ وَضَرْبَةٍ وَرَمْيَةٍ بِسَهْمٍ

-..Ve bize Hassan ibnu Hassan haber verdi: Bize Muhammed ibnu Talha tahdîs etti: Bize Humeyd et-Tavîl, Enes ibn Mâlik(R)'ten şöyle tahdîs etti: Enes ibn Mâlik'in amcası Enes ibnu'n-Nadr, Bedir harbinde hernasılsa bulunamamıştı. Bundan dolayı kendisi:
— Ben, Peygamber'in ilk harbinde bulunamadım. Vallahi eğer Allah beni Peygamber'in beraberinde müşriklerle yapılacak harb meydanında hazır bulundurursa, yapacağım yiğitlik çalışmalarımı, kahramanlık faaliyetlerimi Allah elbette herkese gösterecektir,derdi. Enes ibnu'n-Nadr Uhud harbine katıldı, orada insanlar bozulunca:
— Yâ Allah, şunların, yânı müslümânların yaptıkları bozgunculuktan Sana karşı özür beyân edip kabulünü isterim. Şu müşriklerin yaptıkları cinayetlerden de Sana sığınırım, dedi ve kılıcı ile müşriklere doğru ilerledi. Bu sırada Sa'd ibn Muâz'a rastgelip, ona:
— Ey Sa'd, nereye çekiliyorsun? Muhakkak ki, ben cennetin kokusunu Uhud Dağı'nın önünde buluyorum, deyip çarpışmaya geçti ve harb meydanında yiğitlik hârikaları gösterdi; sonunda şehîd edildi.İbnu'n-Nadr'in cesedi tanınmadı. Nihayet onu kızkardeşi (er-Rubeyy' bintu'n-Nadr) vücudundaki bir ben'den

yâhud parmak uçlarından tanıyabildi. Enes ibnu'n-Nadr'm vücûdunda büyük küçük seksenden fazla mızrak, kılıç ve ok yarası sayılmıştı

4049 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي خَارِجَةُ بْنُ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ أَنَّهُ سَمِعَ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ فَقَدْتُ آيَةً مِنْ الْأَحْزَابِ حِينَ نَسَخْنَا الْمُصْحَفَ كُنْتُ أَسْمَعُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ بِهَا فَالْتَمَسْنَاهَا فَوَجَدْنَاهَا مَعَ خُزَيْمَةَ بْنِ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيِّ { مِنْ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَى نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ } فَأَلْحَقْنَاهَا فِي سُورَتِهَا فِي الْمُصْحَفِ

-...Bize İbnu Şihâb tahdîs etti. Bana Hârice ibnu Zeyd ibn Sabit haber verdi ki, kendisi babası Zeyd ibn Sâbit'ten şöyle derken işitmiştir: Ben Kur'ân'ın sahîfelerini Mushaf'a yazdığımız sıra el-Ahzâb Sûresi'nden bir âyeti kaybettim. Ben o âyeti Rasûlullah okurken işitip durduğum hâlde yazılı olarak bulamamıştım. Biz o âyeti araştırdık ve nihayet onu, -Rasûlullah'in şâhidliğini iki şâhid yerine tuttuğu- Huzeyme ibn Sabit el-Ensârî'nın yanında bulduk: "Mü 'minler içinde Allah'a verdikleri sözde sadâkat gösteren nice erler var. İşte onlardan kimi adadığını ödedi, kimi de bunu bekliyor. Onlar hiçbir suretle ahidlerini değiştirmediler" (ei-Ahzâb: 23). En sonu biz bu âyeti de (hey'etin karanyle tevatürü sabit olduğu için) Mushaf'taki sûresine koyduk

---

4050 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ يَزِيدَ يُحَدِّثُ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أُحُدٍ رَجَعَ نَاسٌ مِمَّنْ خَرَجَ مَعَهُ وَكَانَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِرْقَتَيْنِ فِرْقَةً تَقُولُ نُقَاتِلُهُمْ وَفِرْقَةً تَقُولُ لَا نُقَاتِلُهُمْ فَنَزَلَتْ { فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فِئَتَيْنِ وَاللَّهُ أَرْكَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوا } وَقَالَ إِنَّهَا طَيْبَةُ تَنْفِي الذُّنُوبَ كَمَا تَنْفِي النَّارُ خَبَثَ الْفِضَّةِ

-...Zeyd ibn Sabit (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Uhud gazvesine çıktığı zaman (Medîne ile Uhud arasındaki Şevt bustânın-da) beraberinde yola çıkmış olanlardan birtakım insanlar geri döndüler. Peygamber'in sahâbîleri iki fırka oldular. Bir fırka: Biz bu geri dönen münafıklarla harb ederiz, diyor; diğer fırka da: Biz (onlar müs-lümân oldukları için) onlarla harb etmeyiz, diyordu. Bu görüş ayrılığı üzerine şu âyet indi: "Siz hâlâ niçin münafıklar hakkında -Allah onları kazandıkları (bunca günâhlar) yüzünden tepesi aşağı getirdiği hâlde- iki zümre oluyorsunuz? Allah 'in saptırdığını siz mi doğru yola getirmek istiyorsunuz? Allah kimi saptırırsa, artık onun için hiçbir yol bulamazsın" (en-Nisâ: 88). Peygamber (S): "Medîne Taybe'dir; ateş gümüşün pisliklerini giderdiği gibi Medîne de günâhları dışarıya atar" buyurdu

---

بَاب { إِذْ هَمَّتْ طَائِفَتَانِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا وَاللَّهُ وَلِيُّهُمَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلْ الْمُؤْمِنُونَ }

4051 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ ابْنِ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرٍو عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِينَا { إِذْ هَمَّتْ طَائِفَتَانِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا } بَنِي سَلِمَةَ وَبَنِي حَارِثَةَ وَمَا أُحِبُّ أَنَّهَا لَمْ تَنْزِلْ وَاللَّهُ يَقُولُ { وَاللَّهُ وَلِيُّهُمَا }

"O zaman içinizden iki zümre za'f göster (mek istejmişti. Hâlbuki onların yardımcısı Allah 'ft.Müzminler ancak Allah'a güvenip dayanmalıdır' (Âlu İmrân: 122).
-...Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Şu "O zaman içinizden iki zümre za'f göstermişti..." (Âlu İmrân: 122) âyeti, biz En-sâr1 topluluğu hakkında, yânî Hazrec'den Benû Selime ve Evs'ten Benû Harise toplulukları hakkında inmiştir. Ben, Yüce Allah "Hâlbuki onların yardımcısı Allah'tı" buyurup dururken, bu âyetin bu sebeb-le inmemiş olmasını arzu etmem

4052 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ أَخْبَرَنَا عَمْرٌو عَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ نَكَحْتَ يَا جَابِرُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ مَاذَا أَبِكْرًا أَمْ ثَيِّبًا قُلْتُ لَا بَلْ ثَيِّبًا قَالَ فَهَلَّا جَارِيَةً تُلَاعِبُكَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبِي قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ وَتَرَكَ تِسْعَ بَنَاتٍ كُنَّ لِي تِسْعَ أَخَوَاتٍ فَكَرِهْتُ أَنْ أَجْمَعَ إِلَيْهِنَّ جَارِيَةً خَرْقَاءَ مِثْلَهُنَّ وَلَكِنْ امْرَأَةً تَمْشُطُهُنَّ وَتَقُومُ عَلَيْهِنَّ قَالَ أَصَبْتَ

-.......Câbir (ibn Abdillah-R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bana:
— "Yâ Câbir, nikâh ettin mi (yânî evlendin mi).?>> diye sordu. Ben:
— Evet evlendim, dedim. Rasûlullah:
— "Ne ile evlendin; kızla mı yoksa dul ile mi?" diye sordu. Ben:
— Kız ile değil, fakat bir dul ile evlendim, dedim Rasûlullah:
— "Seninle oynaşacak bakire bir kızla evlenseydin yâ!" buyurdu.Ben de:
— Yâ Rasûlallah! Babam Uhud'da şehîd edildi. O geriye dokuz kız çocuğu bıraktı. Onlar benim dokuz tane kızkardeşierimdir. Ben onlara kendileri gibi bilgisiz, tecrübesiz bir kız getirmemi istemedim de onların saçlarını tarayacak ve onların işlerini görecek bir kadınla evlendim, dedim.Rasûlullah:— "Böyle bir kadın almakla isabet ettin, doğru yaptın" buyurdu

---

4053 - حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ أَبِي سُرَيْجٍ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ فِرَاسٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ أَبَاهُ اسْتُشْهِدَ يَوْمَ أُحُدٍ وَتَرَكَ عَلَيْهِ دَيْنًا وَتَرَكَ سِتَّ بَنَاتٍ فَلَمَّا حَضَرَ جِزَازُ النَّخْلِ قَالَ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ قَدْ عَلِمْتَ أَنَّ وَالِدِي قَدْ اسْتُشْهِدَ يَوْمَ أُحُدٍ وَتَرَكَ دَيْنًا كَثِيرًا وَإِنِّي أُحِبُّ أَنْ يَرَاكَ الْغُرَمَاءُ فَقَالَ اذْهَبْ فَبَيْدِرْ كُلَّ تَمْرٍ عَلَى نَاحِيَةٍ فَفَعَلْتُ ثُمَّ دَعَوْتُهُ فَلَمَّا نَظَرُوا إِلَيْهِ كَأَنَّهُمْ أُغْرُوا بِي تِلْكَ السَّاعَةَ فَلَمَّا رَأَى مَا يَصْنَعُونَ أَطَافَ حَوْلَ أَعْظَمِهَا بَيْدَرًا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ جَلَسَ عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ ادْعُ لِي أَصْحَابَكَ فَمَا زَالَ يَكِيلُ لَهُمْ حَتَّى أَدَّى اللَّهُ عَنْ وَالِدِي أَمَانَتَهُ وَأَنَا أَرْضَى أَنْ يُؤَدِّيَ اللَّهُ أَمَانَةَ وَالِدِي وَلَا أَرْجِعَ إِلَى أَخَوَاتِي بِتَمْرَةٍ فَسَلَّمَ اللَّهُ الْبَيَادِرَ كُلَّهَا وَحَتَّى إِنِّي أَنْظُرُ إِلَى الْبَيْدَرِ الَّذِي كَانَ عَلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَأَنَّهَا لَمْ تَنْقُصْ تَمْرَةً وَاحِدَةً

-....eş-Şa'bî şöyle demiştir: Bana Câbir ibnu Abdillah (R) tahdîs etti ki, babası Abdullah ibn Amr ibn Haram Uhud harbinde şehîd edilmiş ve arkasında büyükçe bir borç ile (evlenmemiş) altı tane kız çocuğu bırakmış. Nihayet hurma mahsûlünü kesme zamanı gelmiş.
Câbir dedi ki: Ben Rasûlullah'a geldim de:
— (Yâ Rasûlallah) bilmektesin ki, babam Uhud günü şehîd edilmiş ve ardında çokça bir borç yükü bırakmıştır. Ben alacaklı olan kimselerin Seni görmelerini arzu ediyorum! dedim.Rasûlullah (S):
— "Sen hurmalığına git ve her çeşit hurmayı bir tarafa yığ!" buyurdu.Ben gidip hurmaları buyurduğu gibi ayrı ayrı yığdım. Sonra kendisini çağırdım.Alacaklılar Peygamber'i görünce istedikleri alacağın bu saatte ödenmesini ısrar eder gibi davrandılar. Peygamber onların yapmakta oldukları ısrarı görünce, en büyük yığının etrafında üç defa dolaşıp yaklaştı da sonra onun üzerine oturdu. Sonra:
— "Alacaklı arkadaşlarını kendine çağır!" buyurdu.
Artık ölçücü kişi alacaklılar için ölçmeye devam etti. Nihayet Allah babam adına, onun emânetini tamamen ödedi. Ben ise kizkar-deşlerime bir tek hurma götürmeyerek, sırf babamın emânetim Allah'ın ödemesinden razı oluyordum. Allah yığınların hepsini selâmete çıkardı, hattâ ben Peygamber'in üzerinde durduğu yığma bakıyordum; ondan bir tek hurma eksilmemiş gibiydi

---

4054 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ

رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ أُحُدٍ وَمَعَهُ رَجُلَانِ يُقَاتِلَانِ عَنْهُ عَلَيْهِمَا ثِيَابٌ بِيضٌ كَأَشَدِّ الْقِتَالِ مَا رَأَيْتُهُمَا قَبْلُ وَلَا بَعْدُ

-...Sa'd ibn Ebî Vakkaas (R) şöyle demiştir: Ben Uhud günü Rasûlullah'ı, yanında iki kişi olduğu hâlde gördüm. Bu iki kişi Rasûlullah'ı savunmak için harb ediyorlardı,üzerlerinde beyaz elbiseler vardı. Bunlar-Âdem oğullarının en şiddetli çarpışması gibi savaşıyorlardı. Ben bu iki kişiyi ne Uhud'dan önce, ne de sonra gördüm

---

4055 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ هَاشِمٍ السَّعْدِيُّ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ يَقُولُ سَمِعْتُ سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ يَقُولُ نَثَلَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كِنَانَتَهُ يَوْمَ أُحُدٍ فَقَالَ ارْمِ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي

-.......Bize Hâşim ibnu Hâşim es-Sa'dî tahdîs edip şöyle dedi: Ben Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den işittim, şöyle diyordu: Ben Sa'd ibnu Ebî Vakkaas'tan işittim, şöyle diyordu:Peygamber (S) Uhud günü ok kabındaki oklarını çıkarıp bana verdi de: "At (yâ Sa'd)/Babam anam sana feda olsun!" dedi

---

4056 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ قَالَ سَمِعْتُ سَعْدًا يَقُولُ جَمَعَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَوَيْهِ يَوْمَ أُحُدٍ

-....yahya ibnu Saîd el-Kattân şöyle demiştir: Ben Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den işittim,şöyle dedi: Ben Sa'd ibn Ebî Vakkaas-(R)'tan işittim: Peygamber (S) Uhud günü benim için babasını ve anasını feda etmekte birleştirdi, diyordu.

4057 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّهُ قَالَ قَالَ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَقَدْ جَمَعَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ أُحُدٍ أَبَوَيْهِ كِلَيْهِمَا يُرِيدُ حِينَ قَالَ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي وَهُوَ يُقَاتِلُ

-....Saîd ibnu'l-Müseyyeb şöyle demiştir: Sa'd ibnu Ebî Vakkaas (R): Yemîn olsun Uhud günü Rasûlullah (S) ana ve babasmı, bunların her ikisini de benim için feda etmek üzere bir yere getirdi, dedi. Sa'd ibn Ebî Vakkaas, kendisi harb ederken Rasûlullah'm kendisine hitaben: "Babam ve anam sana feda olsun" dediğini kasdediyor.

4058 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شَدَّادٍ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ مَا سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجْمَعُ أَبَوَيْهِ لِأَحَدٍ غَيْرَ سَعْدٍ

-...Abdullah ibnu Şeddâd şöyle demiştir: Ben Alî ibn Ebî Tâlib'den işittim, şöyle diyordu: Ben Peygamber(S)'in Sa'd'dan başka hiçbir kimseye feda etmek üzere, babasını ve anasını birleştirdiğini işitmedim.

4059 – حَدَّثَنَا يَسَرَةُ بْنُ صَفْوَانَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَّادٍ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَمَعَ أَبَوَيْهِ لِأَحَدٍ إِلَّا لِسَعْدِ بْنِ مَالِكٍ فَإِنِّي سَمِعْتُهُ يَقُولُ يَوْمَ أُحُدٍ يَا سَعْدُ ارْمِ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي

-....Abdullah ibn Şeddâd'dan: Alî ibn Ebî Tâlib (R) şöyle demiştir: Ben, Peygamber(S)'in, hiçbir kimseye feda etmek üzere babasını ve anasını birleştirdiğini işitmedim, yalnız Sa'd ibn Mâlik (yânî Ebû Vakkaas) müstesna. Çünkü ben, muhakkak olarak Peygamber'in Uhud günü: "Yâ Sa'd, babam anam sana feda olsun, at!" buyurduğunu işittim.

4060 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مُعْتَمِرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ زَعَمَ أَبُو عُثْمَانَ أَنَّهُ لَمْ يَبْقَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ تِلْكَ الْأَيَّامِ الَّتِي يُقَاتِلُ فِيهِنَّ غَيْرُ طَلْحَةَ وَسَعْدٍ عَنْ حَدِيثِهِمَا

-...Ebû Usmân Abdurrahmân en-Nehdî: Kendilerinde mukaatele yapılan bu harb günlerinin bâzı saatlerinde Peygamber(S)'in yanında Talha ile Sa'd ibn Ebî Vakkaas'tan başka kimse kalmamıştır, demiştir. Bu bilgi, Talha ile Sa'd'ın hadîslerinden alınmıştır.

4062 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ قَالَ سَمِعْتُ السَّائِبَ بْنَ يَزِيدَ قَالَ صَحِبْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ وَطَلْحَةَ بْنَ عُبَيْدِ اللَّهِ وَالْمِقْدَادَ وَسَعْدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ فَمَا سَمِعْتُ أَحَدًا مِنْهُمْ يُحَدِّثُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا أَنِّي سَمِعْتُ طَلْحَةَ يُحَدِّثُ عَنْ يَوْمِ أُحُدٍ

-...Muhammed ibnu Yûsuf şöyle demiştir: Ben es-Sâib ibnu Yezîd'den işittim,şöyle dedi: Ben Abdurrahmân ibnu Avf a Tal-ha ibnu Ubeydillah, el-Mıkdâd ibnu'l-Esved ve Sa'd ibn Ebî Vak-kaas'la sohbet edip beraber bulundum. Bunların hiçbirinin Peygamber'den hadîs tahdîs ettiğini işitmedim. Yalnız Talha'dan Uhud gününü tahdîs ederken işittim.

4063 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ قَالَ رَأَيْتُ يَدَ طَلْحَةَ شَلَّاءَ وَقَى بِهَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ أُحُدٍ

-....Kays ibn Ebî Hazım: Ben Uhud günü Talha'nın çolak olan elini gördüm. Talha,bu kesik eliyle Uhud günü Peygam-ber'i koruyordu, demiştir

---

4064 – حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمَ أُحُدٍ انْهَزَمَ النَّاسُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو طَلْحَةَ بَيْنَ يَدَيْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُجَوِّبٌ عَلَيْهِ بِحَجَفَةٍ لَهُ وَكَانَ أَبُو طَلْحَةَ رَجُلًا رَامِيًا شَدِيدَ النَّزْعِ كَسَرَ يَوْمَئِذٍ قَوْسَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا وَكَانَ الرَّجُلُ يَمُرُّ مَعَهُ بِجَعْبَةٍ مِنْ النَّبْلِ فَيَقُولُ انْثُرْهَا لِأَبِي طَلْحَةَ قَالَ وَيُشْرِفُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْظُرُ إِلَى الْقَوْمِ فَيَقُولُ أَبُو طَلْحَةَ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي لَا تُشْرِفْ يُصِيبُكَ سَهْمٌ مِنْ سِهَامِ الْقَوْمِ نَحْرِي دُونَ نَحْرِكَ وَلَقَدْ رَأَيْتُ عَائِشَةَ بِنْتَ أَبِي بَكْرٍ وَأُمَّ سُلَيْمٍ وَإِنَّهُمَا لَمُشَمِّرَتَانِ أَرَى خَدَمَ سُوقِهِمَا تُنْقِزَانِ الْقِرَبَ عَلَى مُتُونِهِمَا تُفْرِغَانِهِ فِي أَفْوَاهِ الْقَوْمِ ثُمَّ تَرْجِعَانِ فَتَمْلَآنِهَا ثُمَّ تَجِيئَانِ فَتُفْرِغَانِهِ فِي أَفْوَاهِ الْقَوْمِ وَلَقَدْ وَقَعَ السَّيْفُ مِنْ يَدَيْ أَبِي طَلْحَةَ إِمَّا مَرَّتَيْنِ وَإِمَّا ثَلَاثًا

-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Uhud günü olup da insanlar Peygamber'in yanından dağıldıkları zaman Ebû Talha, Peygamber'in önünde kendi kalkanını Peygamber'e siper yaparak, oradan hiç ayrılmadı. Ebû Talha ok yayım çok sert çeken bir atıcı idi. Uhud günü o, elinde iki yâhud üç yay kırdı.

Yanından ok dolu kubur ile geçen kimse olurdu da Peygamber ona: "Ok kabını Ebû Talha'ya boşalt!" derdi.Enes dedi ki: Peygamber yükselir, askere bakarsa hemen Ebû Talha:
— Babam anam Sana feda olsun, yükselme! Düşman oklarından bir okun Sana isabet etmesinden korkarım. İşte göğsüm Senin göğsüne siperdir! derdi.Yine Enes dedi ki: Yemîn olsun ki, ben o tehlikeli Uhud gününde Ebû Bekr'in kızı Âişe'yi ve anam Ümmü Suleym'i gördüm. Bunların her ikisi de eteklerini çemreyip sıvamışlar, ben onların bacakla-rındaki halhallan görüyordum. Onlar su kırbalarını taşıyorlar ve onları yaralı askerlerin ağızlarına boşaltıyorlardı. Yemîn olsun o gün Ebû Talha'nın elinden iki yâhud üç defa kılıcı düşmüştü

4065 - حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا كَانَ يَوْمَ أُحُدٍ هُزِمَ الْمُشْرِكُونَ فَصَرَخَ إِبْلِيسُ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ أَيْ عِبَادَ اللَّهِ أُخْرَاكُمْ فَرَجَعَتْ أُولَاهُمْ فَاجْتَلَدَتْ هِيَ وَأُخْرَاهُمْ فَبَصُرَ حُذَيْفَةُ فَإِذَا هُوَ بِأَبِيهِ الْيَمَانِ فَقَالَ أَيْ عِبَادَ اللَّهِ أَبِي أَبِي قَالَ قَالَتْ فَوَاللَّهِ مَا احْتَجَزُوا حَتَّى قَتَلُوهُ فَقَالَ حُذَيْفَةُ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ قَالَ عُرْوَةُ فَوَاللَّهِ مَا زَالَتْ فِي حُذَيْفَةَ بَقِيَّةُ خَيْرٍ حَتَّى لَحِقَ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ { بَصُرْتُ } عَلِمْتُ مِنْ الْبَصِيرَةِ فِي الْأَمْرِ وَأَبْصَرْتُ مِنْ بَصَرِ الْعَيْنِ وَيُقَالُ بَصُرْتُ وَأَبْصَرْتُ وَاحِدٌ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Uhud günü olduğu zaman müşrikler bozulunca Allah'ın la'neti üzerine olası İblîs, müslümânlara:
— Ey Allah'ın kulları, arka tarafınızda bulunanlarınızdan sakının! diye bağırdı.Bu bağırma üzerine müslümân ordusunun öncüleri, arkalarında bulunanları müşriklerden sanarak geriye döndüler. Akabinde öncüler ve arkalarından gelenler birbirlerini öldürmeye giriştiler. Bu sırada Huzeyfe ibnu'l-Yemân bir de baktı ki, babası Yemân'ı müslümanlar müşriklerden sanarak öldürmekteler. Bu anda Huzeyfe:
— Ey Allah'ın kullan! Bu babamdır, bu babamdır; onu öldürmeyin! dedi.Urve dedi ki: Âişe şöyle dedi: Allah'a yemîn ederim ki, müslü-mânlar ondan ayrılmadılar ve nihayet onu öldürdüler, Huzeyfe, müs-lümânların bir yanlışlıkla babasını öldürmelerine karşı yalnız:Sizi Allah mağfiret etsin. O, acıyanların en acıyıcısıdır" (Yûsuf: 92) demekle yetindi.Urve dedi ki: Vallahi Huzeyfe Azîz ve Ceiîl olan Allah'a kavuşuncaya kadar, babasını öldüren için yaptığı duâ ve istiğfardan olan hayrın bakiyyesi, yânî üzüntüsü Huzeyfe'de devam edip durmuştur."Basurtu"; "Basiretten bir iş hakkında bildim"; "Absartu" ise "Gözün görmesinden gördüm" demektir. "Basartu" ve "Absartu" bir ma'nâyadır da denilir

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمْ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ }

4066 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا أَبُو حَمْزَةَ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ مَوْهَبٍ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ حَجَّ الْبَيْتَ فَرَأَى قَوْمًا جُلُوسًا فَقَالَ مَنْ هَؤُلَاءِ الْقُعُودُ قَالُوا هَؤُلَاءِ قُرَيْشٌ قَالَ مَنْ الشَّيْخُ قَالُوا ابْنُ عُمَرَ فَأَتَاهُ فَقَالَ إِنِّي سَائِلُكَ عَنْ شَيْءٍ أَتُحَدِّثُنِي قَالَ أَنْشُدُكَ بِحُرْمَةِ هَذَا الْبَيْتِ أَتَعْلَمُ أَنَّ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ فَرَّ يَوْمَ أُحُدٍ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَتَعْلَمُهُ تَغَيَّبَ عَنْ بَدْرٍ فَلَمْ يَشْهَدْهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَتَعْلَمُ أَنَّهُ تَخَلَّفَ عَنْ بَيْعَةِ الرِّضْوَانِ فَلَمْ يَشْهَدْهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَكَبَّرَ قَالَ ابْنُ عُمَرَ تَعَالَ لِأُخْبِرَكَ وَلِأُبَيِّنَ لَكَ عَمَّا سَأَلْتَنِي عَنْهُ أَمَّا فِرَارُهُ يَوْمَ أُحُدٍ فَأَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ عَفَا عَنْهُ وَأَمَّا تَغَيُّبُهُ عَنْ بَدْرٍ فَإِنَّهُ كَانَ تَحْتَهُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَتْ مَرِيضَةً فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لَكَ أَجْرَ رَجُلٍ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا وَسَهْمَهُ وَأَمَّا تَغَيُّبُهُ عَنْ بَيْعَةِ الرِّضْوَانِ فَإِنَّهُ لَوْ كَانَ أَحَدٌ أَعَزَّ بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ لَبَعَثَهُ مَكَانَهُ فَبَعَثَ عُثْمَانَ وَكَانَتْ بَيْعَةُ الرِّضْوَانِ بَعْدَمَا ذَهَبَ عُثْمَانُ إِلَى مَكَّةَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ الْيُمْنَى هَذِهِ يَدُ عُثْمَانَ فَضَرَبَ بِهَا عَلَى يَدِهِ فَقَالَ هَذِهِ لِعُثْمَانَ اذْهَبْ بِهَذَا الْآنَ مَعَكَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Hakikat iki ordu karşılaştığı gün içinizden geri dönenler (yok mu?) Onları irtikâb ettikleri bâzı şeyler yüzünden ancak şeytân kaydırmak istedi. Andolsun Allah (yine) onları affetti. Çünkü Allah, şübhesiz çok mağfiret edicidir, çok şefkatlidir" (âiu imrân: 155) .
— Bilirsin ki, Usmân, Bedir'den kaybolup, Bedir harbinde hazır bulunmamıştır, dedi.İbnu Umer:
— Evet bilirim, dedi. Yine o zât:
— Bilirsin ki Usmân, Bey'atu'r-Rıdvân'dan da geriye kalmış ve o bey'atte hazır bulunmamıştı, dedi. İbn Umer:
— Evet bilirim, dedi.Râvî dedi ki: Bu cevâblar üzerine o zât kendi fikrine uygun ce-vâblar aldığını sanıp, bunları beğenerek: — Allâhu Ekber! diye tekbîr getirdi.
îbn Umer (onun yanlış düşüncelerini değiştirmek üzere) şöyle demiştir:
— Buraya gel de sorduğun şeylerin hakîkatini sana haber vereyim ve açıklayayım:Usmân'ın Uhud günü kaçması keyfiyetine gelince; ben şehâdet ederim ki, Allah (bütün müslümânlarla birlikte) ondan bu kusuru affetmiştir. Bedir'den kaybolmasına gelince; Ra-sûlullah'ın kızı Rukayye, Usmân'ın nikâhı altında idi ve hasta bulunuyordu. Peygamber, Usmân'a hitaben: "Senin için Bedir'de bulunan bir gâzî sevabı ve bir gâzî ganimet payı vardır " buyurup ona izin vermişti. Rıdvan Bey'ati'ndan uzak kalması da (Mekke'ye vazîfe ile gönderilmiş olmasındandır). Şu muhakkak ki eğer Mekke vadisinde Usmân ibn Affân'dan daha azîz (yânî şerefli ve nüfuz sahibi) bir kimse bulunsaydı, elbette Rasûlullah, Usmân'ın yerine onu gönderirdi. Rasûlullah, Usmân'ı Mekke'ye gönderdi ve Usmân Mekke'ye gittikten sonra Rıdvan Bey'atı yapıldı. Usmân'ın bu şerefli bey'-attan mahrum olmaması için Peygamber sağ elini işaret ederek: "İşte bu, Usmân'ın elidir"buyurup, onunla sol eli üzerine vurdu da: "İşte bu, Usmân'ın bey'atıdır!" buyurdu.Abdullah ibn Umer o zâta (bu bilgileri verdikten sonra):
— Artık sana verdiğim bu cevâblarla beraber şimdi gidebilirsin, dedi.

بَاب { إِذْ تُصْعِدُونَ وَلَا تَلْوُونَ عَلَى أَحَدٍ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِي أُخْرَاكُمْ فَأَثَابَكُمْ غَمًّا بِغَمٍّ لِكَيْلَا تَحْزَنُوا عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا أَصَابَكُمْ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ } { تُصْعِدُونَ } تَذْهَبُونَ أَصْعَدَ وَصَعِدَ فَوْقَ الْبَيْتِ

4067 – حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ جَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الرَّجَّالَةِ يَوْمَ أُحُدٍ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جُبَيْرٍ وَأَقْبَلُوا مُنْهَزِمِينَ فَذَاكَ إِذْ يَدْعُوهُمْ الرَّسُولُ فِي أُخْرَاهُمْ

"O vakit siz (harb meydanından) boyuna uzaklaşıyor, bir kimseye dönüp bakmıyordunuz* O Rasûl ise arkanızdan sizi çağırıyordu. Bunun üzerine Allah sizi keder üstüne kederle cezalandırdı, (Allah'ın sizi affetmesi) ne elinizden gidene, ne de başınıza gelene esef etmemeniz içindir. Allah ne yaparsanız hakkıyle haberdârdır" (ÂIu İmrân:153).Âyetteki "Tus'idune", "Es'ade"den olup "Gidiyordunuz" demektir. Sulâsî olan "Sa'ide" ise "Evin üstüne çıktı, yânî yükseldi" demektir.
-...Ebû İshâk dedi ki: Ben el-Berâ ibn Âzib(R)'den işittim, şöyle dedi:Rasûlullah'ın (başlıktaki âyette bildirilen) bu çağrısı Uhud günü piyadelerin arka tarafına yerleştirdiği ve Abdullah ibn Cu-beyr'in kumandasına verdiği okçulara âid idi. Onların bâzısı bozulmuşlar olarak kaçtıkları zaman, Rasûlullah (S), onların arkalarından ("Ey Allah'ın kulları, bana geliniz! Ey Allah'ın kulları, bana geliniz Her kim dönüp gelirse ona cennet vardır!" diye) onları çağırıyordu

---

بَاب { ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمَنَةً نُعَاسًا يَغْشَى طَائِفَةً مِنْكُمْ وَطَائِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنْ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ يُخْفُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ مَا لَا يُبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا مِنْ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَا قُتِلْنَا هَا هُنَا قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمْ الْقَتْلُ إِلَى مَضَاجِعِهِمْ وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ وَلِيُمَحِّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

"Sonra o kederin ardından Allah üzerinize Öyle bir emînlik, öyle bir uyku indirdi ki, o,içinizden bir zümreyi örtüp buruyordu. Bir zümre de canları sevdasına düşmüştü.Allah'a karşı câhiliyet zannı gibi hakka aykırı bir zann besliyorlar ve: 'Bu işten bize ne?' diyorlardı. 'Bütün iş Allah'ndır!'de. Onlar sana açıklayamayacaklarını içlerinde saklıyorlar ve: 'Bize bu işten birşey (bir pay) olsaydı burada Öldürülmezdik' diyorlardı. Onlara şöyle de: 'Siz evlerinizde olsaydınız bile, üzerlerine öldürülmesi yazılmış olanlar yine muhakkak yatacakları (öldürülecekleri) yerlere çıkıp gideceklerdi. (Allah bunu) göğüslerinizin içindekini yoklamak, yüreklerinizdekini temizlemek için yaptı. Allah, sineler deki özü hakkıyle bilendir" (Âiu îmrân: 154)

4068 - و قَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ أَبِي طَلْحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنْتُ فِيمَنْ تَغَشَّاهُ النُّعَاسُ يَوْمَ أُحُدٍ حَتَّى سَقَطَ سَيْفِي مِنْ يَدِي مِرَارًا يَسْقُطُ وَآخُذُهُ وَيَسْقُطُ فَآخُذُهُ

Ve bana Halîfe ibnu Hayyât söyledi: Bize Yezîd ibnu Zuray' tah-dîs etti: Bize Saîd ibn Ebî Arûbe, Katâde'den; o da Enes'ten tahdîs etti ki, Ebû Talha (R) şöyle demiştir: Ben, Uhud günü kendisini uyku bürüyen kimseler içinde idim. Birkaç defa elimden kılıcım düşünceye kadar uykuya dalmıştım. Kılıcım düşerdi, ben de onu alırdım, Tekrar düşerdi,ben yine alırdım

---

بَاب { لَيْسَ لَكَ مِنْ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ } قَالَ حُمَيْدٌ وَثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ شُجَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ أُحُدٍ فَقَالَ كَيْفَ يُفْلِحُ قَوْمٌ شَجُّوا نَبِيَّهُمْ فَنَزَلَتْ { لَيْسَ لَكَ مِنْ الْأَمْرِ شَيْءٌ }

4069 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ السُّلَمِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي سَالِمٌ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنْ الرُّكُوعِ مِنْ الرَّكْعَةِ الْآخِرَةِ مِنْ الْفَجْرِ يَقُولُ اللَّهُمَّ الْعَنْ فُلَانًا وَفُلَانًا وَفُلَانًا بَعْدَ مَا يَقُولُ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { لَيْسَ لَكَ مِنْ الْأَمْرِ شَيْءٌ إِلَى قَوْلِهِ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ } وَعَنْ حَنْظَلَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ سَمِعْتُ سَالِمَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُو عَلَى صَفْوَانَ بْنِ أُمَيَّةَ وَسُهَيْلِ بْنِ عَمْرٍو وَالْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ فَنَزَلَتْ { لَيْسَ لَكَ مِنْ الْأَمْرِ شَيْءٌ إِلَى قَوْلِهِ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ }

"İşten hiçbir şey sana âid değildir. Allah ya onların tevbesini kabul eder, yâhud onları,kendileri zâlim kimseler oldukları için azâblandırır" (âiu imrân: 128).Humeyd et-Tavîl ile Sabit el-Bunânî söylediler ki1 , Enes ibn Mâlik şöyle demiştir:Uhud günü Peygamber(S)*in başı yarıldı da "Peygamberlerini yaralayan bir kavim nasılkurtulur?" dedi. Bunun üzerine "İşten hiçbirşey sana âid değildir. " (âiu î 128) âyeti indi. -...Salim, babası Abdullah ibn Umer'den tahdîs etti ki, o, Rasûlullah (S) -yaralanıp dişi kırılınca- sabah namazının son rek'-atinde rukû'dan başını kaldırınca "Semiallâhu limen hamidehu. Rabbena leke'l-hamdu (= Allah kendisini öven kişinin övgüsünü işitti. Ey Rabb'imiz, övülme yalnız Senin hakkındır)" dedikten sonra: "Yâ Allah! Futana, Fulâna ve Fulâna la'net eyle" derken işitmiştir. Bunun üzerine Azîz ve Celîl olan Allah: 'i'İşten hiçbirşey sana âid değildir. Allah ya onların tevbesini kabul eder, yâhud onları, kendileri zâlim kimseler oldukları için azâblandırır" (Âiu imrân: 128) âyetini indirmiş-tir.Ve Hanzala ibn Ebî Sufyân'dan: O da şöyle demiştir: Ben Salim ibn Abdillah'tan işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S), Safvân ibn Umeyye, Sehl ibnu Amr, el-Hâris ibn Hişâm aleyhine beddua ederdi . Bu beddua üzerine: "İşten hiçbirşey sana âid değildir... " âyeti sonuna kadar indi

---

بَاب ذِكْرِ أُمِّ سَلِيطٍ

4071 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ وَقَالَ ثَعْلَبَةُ بْنُ أَبِي مَالِكٍ إِنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

قَسَمَ مُرُوطًا بَيْنَ نِسَاءٍ مِنْ نِسَاءِ أَهْلِ الْمَدِينَةِ فَبَقِيَ مِنْهَا مِرْطٌ جَيِّدٌ فَقَالَ لَهُ بَعْضُ مَنْ عِنْدَهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَعْطِ هَذَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّتِي عِنْدَكَ يُرِيدُونَ أُمَّ كُلْثُومٍ بِنْتَ عَلِيٍّ فَقَالَ عُمَرُ أُمُّ سَلِيطٍ أَحَقُّ بِهِ وَأُمُّ سَلِيطٍ مِنْ نِسَاءِ الْأَنْصَارِ مِمَّنْ بَايَعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عُمَرُ فَإِنَّهَا كَانَتْ تُزْفِرُ لَنَا الْقِرَبَ يَوْمَ أُحُدٍ

-...Ve Sa'lebetu'bnu Ebî Mâlik şöyle demiştir: Umer ibnu'I-Hattâb (R) bir kerresinde Medîne kadınlarından birtakım kadınlar arasında yünden yâhud ipekten yapılmış kadın elbiseleri dağıttı da, o elbiselerden iyi bir elbise artakaldı. Yanında bulunan kimselerin bâzısı Umer'e:
— Ey Mü'minlerin Emîri, şunu da senin yanında bulunan Ra-sûlullah'ın kızma ver,dediler.
Ve onunla, Umer'in zevcesi olan Alî'nin kızı Ümmü Kulsüm'ü kasdediyorlardı. Umer de:
— Bu elbiseye Ümmü Selît daha lâyıktır. Ümmü Selît, Rasûlul-lah'a bey'at eden Ensâr kadınlarındandır, dedi de bu daha lâyık oluşun sebebini şöyle belirtti:
— Çünkü Ümmü Selît, Uhud günü bizim için su kırbalarım dikerdi (onları yüklenir taşırdı)

بَاب قَتْلِ حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

4072 – حَدَّثَنِي أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا حُجَيْنُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ الضَّمْرِيِّ قَالَ خَرَجْتُ مَعَ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَدِيِّ بْنِ الْخِيَارِ فَلَمَّا قَدِمْنَا حِمْصَ قَالَ لِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَدِيٍّ هَلْ لَكَ فِي وَحْشِيٍّ نَسْأَلُهُ عَنْ قَتْلِ حَمْزَةَ قُلْتُ نَعَمْ وَكَانَ وَحْشِيٌّ يَسْكُنُ حِمْصَ فَسَأَلْنَا عَنْهُ فَقِيلَ لَنَا هُوَ ذَاكَ فِي ظِلِّ قَصْرِهِ كَأَنَّهُ حَمِيتٌ قَالَ فَجِئْنَا حَتَّى وَقَفْنَا عَلَيْهِ بِيَسِيرٍ فَسَلَّمْنَا فَرَدَّ السَّلَامَ قَالَ وَعُبَيْدُ اللَّهِ مُعْتَجِرٌ بِعِمَامَتِهِ مَا يَرَى وَحْشِيٌّ إِلَّا عَيْنَيْهِ وَرِجْلَيْهِ فَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ يَا وَحْشِيُّ أَتَعْرِفُنِي قَالَ فَنَظَرَ إِلَيْهِ ثُمَّ قَالَ لَا وَاللَّهِ إِلَّا أَنِّي أَعْلَمُ أَنَّ عَدِيَّ بْنَ الْخِيَارِ تَزَوَّجَ امْرَأَةً يُقَالُ لَهَا أُمُّ قِتَالٍ بِنْتُ أَبِي الْعِيصِ فَوَلَدَتْ لَهُ غُلَامًا بِمَكَّةَ فَكُنْتُ أَسْتَرْضِعُ لَهُ فَحَمَلْتُ ذَلِكَ الْغُلَامَ مَعَ أُمِّهِ فَنَاوَلْتُهَا إِيَّاهُ فَلَكَأَنِّي نَظَرْتُ إِلَى قَدَمَيْكَ قَالَ فَكَشَفَ عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ وَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ أَلَا تُخْبِرُنَا بِقَتْلِ حَمْزَةَ قَالَ نَعَمْ إِنَّ حَمْزَةَ قَتَلَ طُعَيْمَةَ بْنَ عَدِيِّ بْنِ الْخِيَارِ بِبَدْرٍ فَقَالَ لِي مَوْلَايَ جُبَيْرُ بْنُ مُطْعِمٍ إِنْ قَتَلْتَ حَمْزَةَ بِعَمِّي فَأَنْتَ حُرٌّ قَالَ فَلَمَّا أَنْ خَرَجَ النَّاسُ عَامَ عَيْنَيْنِ وَعَيْنَيْنِ جَبَلٌ بِحِيَالِ أُحُدٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ وَادٍ خَرَجْتُ مَعَ النَّاسِ إِلَى الْقِتَالِ فَلَمَّا أَنْ اصْطَفُّوا لِلْقِتَالِ خَرَجَ سِبَاعٌ فَقَالَ هَلْ مِنْ مُبَارِزٍ قَالَ فَخَرَجَ إِلَيْهِ حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَقَالَ يَا سِبَاعُ يَا ابْنَ أُمِّ أَنْمَارٍ مُقَطِّعَةِ الْبُظُورِ أَتُحَادُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ثُمَّ شَدَّ عَلَيْهِ فَكَانَ كَأَمْسِ الذَّاهِبِ قَالَ وَكَمَنْتُ لِحَمْزَةَ تَحْتَ صَخْرَةٍ فَلَمَّا دَنَا مِنِّي رَمَيْتُهُ بِحَرْبَتِي فَأَضَعُهَا فِي ثُنَّتِهِ حَتَّى خَرَجَتْ مِنْ بَيْنِ وَرِكَيْهِ قَالَ فَكَانَ ذَاكَ الْعَهْدَ بِهِ فَلَمَّا رَجَعَ النَّاسُ رَجَعْتُ مَعَهُمْ فَأَقَمْتُ بِمَكَّةَ حَتَّى فَشَا فِيهَا الْإِسْلَامُ ثُمَّ خَرَجْتُ إِلَى الطَّائِفِ فَأَرْسَلُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَسُولًا فَقِيلَ لِي إِنَّهُ لَا يَهِيجُ الرُّسُلَ قَالَ فَخَرَجْتُ مَعَهُمْ حَتَّى قَدِمْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا رَآنِي قَالَ آنْتَ وَحْشِيٌّ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ أَنْتَ قَتَلْتَ حَمْزَةَ قُلْتُ قَدْ كَانَ مِنْ الْأَمْرِ مَا بَلَغَكَ قَالَ فَهَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تُغَيِّبَ وَجْهَكَ عَنِّي قَالَ فَخَرَجْتُ فَلَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَرَجَ مُسَيْلِمَةُ الْكَذَّابُ قُلْتُ لَأَخْرُجَنَّ إِلَى مُسَيْلِمَةَ لَعَلِّي أَقْتُلُهُ فَأُكَافِئَ بِهِ حَمْزَةَ قَالَ فَخَرَجْتُ مَعَ النَّاسِ فَكَانَ مِنْ أَمْرِهِ مَا كَانَ قَالَ فَإِذَا رَجُلٌ قَائِمٌ فِي ثَلْمَةِ جِدَارٍ كَأَنَّهُ جَمَلٌ أَوْرَقُ ثَائِرُ الرَّأْسِ قَالَ فَرَمَيْتُهُ بِحَرْبَتِي فَأَضَعُهَا بَيْنَ ثَدْيَيْهِ حَتَّى خَرَجَتْ مِنْ بَيْنِ كَتِفَيْهِ قَالَ وَوَثَبَ إِلَيْهِ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ فَضَرَبَهُ بِالسَّيْفِ عَلَى هَامَتِهِ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْفَضْلِ فَأَخْبَرَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ يَسَارٍ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ يَقُولُ فَقَالَتْ جَارِيَةٌ عَلَى ظَهْرِ بَيْتٍ وَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَتَلَهُ الْعَبْدُ الْأَسْوَدُ

Hamza İbn Abdilmuttalib(R)'İn Öldürülmesi Babı

-... Amr ibnu Umeyye ed-Damrî'nin oğlu Ca'fer şöyle demiştir: Bir ara ben,Übeydullah ibn Adiyy ibni'l-Hıyâr ile seyahate çıktım. Hımıs'a vardığımızda Übeydullah bana:
— Vahşî'yi görmek ister misin? Ona Hamza'yı öldürmesini sorarız, dedi.Ben de:
— Evet, dedim.O sırada Vahşî Hımıs'ta oturuyordu. Biz Vahşî'nin nerede bulunduğunu sorduk. Bize şu

köşkün gölgesinde oturan Vahşî'dir diye gösterildi. O, büyük bir yağ tulumu gibi semiz (kızıl gözlü) bir kişi idi. Yanına gittik, biraz irkilip selâm verdik, selâmımızı karşıladı.Übeydullah o sırada sarığını yüzüne, başına dolamıştı. Vahşî onun yalnız gözleriyle ayaklarını görüyordu. Ubeydullah ona:
— Ey Vahşî, beni tanıyor musun? diye sordu.
Vahşî, Ubeydullah'ı şöyle gözüyle süzdükten sonra, şöyle dedi:
— Hayır vallahi tanımadım. Yalnız bilmekte olduğum bir husus, şudur: Adiyy ibnu'l- Hıyâr (soran Ubeydullah'm babası), Ebü'l-I'ys kızı Ümmü Kıtal denilen bir kadınla evlenmişti. Bu kadın Mekke'de Adiyy'e bir oğlan doğurmuştu. Ben de bir süt ana arayıp bulmuş ve bu çocuğu anasıyle beraber taşıyıp süt-anaya götürmüştüm (Deve üstünde o çocuğun ayaklarını görmüştüm). Ayakların o çocuğun ayakları gibi olduğu için, ayaklarına dikkatle baktım).Hadîsin birinci râvîsi Ca'fer şöyle dedi: Bunun üzerine Ubeydullah, yüzünden sarığı açtı. Sonra Vahşî'ye:
— Artık şimdi bize Hamza'nın öldürülmesini anlatır mısın? dedi. Vahşî:
— Evet, diyerek şöyle anlattı: Hamza, Bedir harbinde Tuayme ibn Adiyy ibni'l-Hıyâr'I öldürmüştü. Efendim olan Cubeyr ibn Mut'ım bana: Eğer amcam Tuayme'ye karşılık Hamza'yı öldürürsen sen hürr-sün, dedi. Vahşî dedi ki:
— Ayneyn yılı insanlar Medîne'ye sefere çıkınca -Ayneyn, Uhud Dağı yanında bir dağdır; bununla Uhud arasında bir vâdî vardır- ben de onlarla beraber o harbe çıktım. İnsanlar harb nizâmında saff olup sıralandıkları zaman (Kureyş tarafından) Sibâ' ortaya çıktı ve cenk edecek bir mubâriz istedi.
Vahşî dedi ki:
— Ona karşı Abduhmıttalib'in oğlu Hamza ortaya çıktı da:
— Ey Sibâ'! Ey kadın sünnetçisi olan Ümmü Enmâr'ın oğlu! Allah'a ve Rasûlü'ne muhalefet etmek mi istersin? dedi. Vahşî dedi ki:
— Sonra Sibâ' üzerine yürüdü. Sibâ' giden dünkü gün gibi yok oldu (yânî Hamza onu öldürdü).
Vahşî dedi ki:
— Bu sırada ben Hamza'yı vurmak için bir taş arkasına gizlendim. Hamza bana yaklaşınca harbemi (kısa mızrağımı) ona attım ve mızrağımı Hamza'nın kasığına yerleştirdim. Mızrak Hamza'nın tâ iki uyluk üstünün arkasından çıkmıştı. İşte bu mızrak Hamza'yı olduğu yere çökertti (yânî onu öldürdü). Mekkeliler harbden dönerlerken ben de onlarla beraber geri döndüm. Ve Mekke'de İslâm Dîni yayılın-caya kadar orada oturdum.Sonra (Mekke'nin fethi üzerine) Taife kaçıp gittim. O sırada Tâifliler (toptan İslâm'a girdiklerini arzetmek üzere) Allah'ın Rasûlü'ne elçi gönderdiler. Bana da (korkma git),Rasûlullah hiçbir elçiyi ürkütmez denildi. Ben de elçi hey'etiyle beraber yola çıktım.Tâ Rasülullah'ın huzuruna kadar vardım. Rasûlullah beni görünce:
— "Sen Vahşî misin?" buyurdu. Ben:
— Evet, dedim. Rasûhıllah:
— "Hamza'yı sen mi öldürdün?" buyurdu.
— Bu iş sana erişen haber şeklinde oldu, dedim. Rasûlullah:
— "Yüzünü benden kaybetmeye (yânı saklamaya) gücün yeter mi?" buyurdu.Vahşî dedi ki:
— Ben de hemen huzurdan çıktım. Rasûlullah vefat edip de (Ebû Bekr zamanında) Museylimetu'l-Kezzâb çıkınca (kendi kendime) tam sırasıdır, muhakkak ben Museylime'ye karşı çıkarım. Umarım ki ben Museylime'yi öldürürüm de bu hizmetimle Hamza'ya karşı işlediğim cinayeti karşılarım, dedim. Ve Museylime üzerine sevk olunan ordu ile hareket ettim. Bu muharebede gâlib ve mağlüb olan oldu. Ben de birden yıkık bir duvarın karaltısında bir kişinin (Museylime'nin) durduğunu gördüm. O sanki esmer bir deve renginde yüzü kül gibiydi, başının saçı da dağınık bir hâlde idi.Vahşî dedi ki:
— Ben hemen (Hamza'yı vurduğum) harbemi ona attım ve harbemi onun iki memesi arasına yerleştirdim. Nihayet harbem onun iki küreği arasından çıktı. Vahşî dedi ki:
— Bunun üzerine Ensâr'dan bir kişi ona doğru koştu ve başına kılıçla vurdu.Abdulazîz ibn Abdillah ibn Ebî Seleme geçen senedle dedi ki: Abdullah ibnu'1-Fadl şöyle dedi: Bana Süleyman ibnu Yesâr haber verdi ki, kendisi Abdullah ibnu Umer'den şöyle derken işitmiştir: Museylime'nin öldürülmesi üzerine bir evin arkasından bir câriye ağlayarak:
— Vâh Emîru'l-Mü'minîn'e yazık oldu! Onu siyah bir köle (yâ-nî Vahşî) öldürdü, diye matem etti

بَاب مَا أَصَابَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْجِرَاحِ يَوْمَ أُحُدٍ

4073 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى قَوْمٍ فَعَلُوا بِنَبِيِّهِ يُشِيرُ إِلَى رَبَاعِيَتِهِ اشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى رَجُلٍ يَقْتُلُهُ رَسُولُ اللَّهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

Uhud Günü Peygamber(S)'E İsabet Eden Yaralar Babı

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Uhud günü rabâiye dişini işaret ederek: "Peygamberlerine şu cinayeti işleyen bir kavim hakkında Allah 'in intikaamı şiddetli oldu" buyurdu. Yine Rasûlullah; "Allah Elçisi'nin (kendi eliyle) Allah yolunda öldüreceği kişi hakkında Allah 'in intikaamı şiddetli oldu " buyurdu.

4074 - حَدَّثَنِي مَخْلَدُ بْنُ مَالِكٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْأُمَوِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ اشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى مَنْ قَتَلَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ اشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى قَوْمٍ دَمَّوْا وَجْهَ نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...İbnu Abbâs (R): Peygamber'in (kendi eliyle) Allah yolunda öldürdüğü kişi üzerine Allah'ın gazabı şiddetli oldu. Allah Peygamberi'nin yüzünü yaralayıp kan akıtan bir kavim üzerine Allah'ın öfkesi şiddetli oldu, demiştir

---

4075 - بَاب حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ عَنْ أَبِي حَازِمٍ أَنَّهُ سَمِعَ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ وَهُوَ يُسْأَلُ عَنْ جُرْحِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَمَا وَاللَّهِ إِنِّي لَأَعْرِفُ مَنْ كَانَ يَغْسِلُ جُرْحَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَنْ كَانَ يَسْكُبُ الْمَاءَ وَبِمَا دُووِيَ قَالَ كَانَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَام بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَغْسِلُهُ وَعَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ يَسْكُبُ الْمَاءَ بِالْمِجَنِّ فَلَمَّا رَأَتْ فَاطِمَةُ أَنَّ الْمَاءَ لَا يَزِيدُ الدَّمَ إِلَّا كَثْرَةً أَخَذَتْ قِطْعَةً مِنْ حَصِيرٍ فَأَحْرَقَتْهَا وَأَلْصَقَتْهَا فَاسْتَمْسَكَ الدَّمُ وَكُسِرَتْ رَبَاعِيَتُهُ يَوْمَئِذٍ وَجُرِحَ وَجْهُهُ وَكُسِرَتْ الْبَيْضَةُ عَلَى رَأْسِهِ

-....Ebû Hazım, Sehl ibn Sa'd'dan işitmiştir. Şehre Rasûlullah'ın yarasından soruldu da şöyle dedi:
— Dikkat edin, vallahi ben Rasûlullah'ın yarasını yıkamakta olanı, suyu dökmekte olanı ve yaranın ne ile tedâvî edildiğini pek iyi biliyorum. Sehl dedi ki:
— Rasûlullah'ın kızı Fâtıma aleyhi's-selâm yarayı yıkıyordu, Alî de kalkan ile suyu döküyordu. Fâtıma suyun kanı artırmaktan başka birşey yapmadığım görünce oradaki bir hasır parçasını alıp yaktı ve o yanığı yaranın üzerine bastı da böylece kanın akması durdu. O gün Peygamber'in rabâiye dişleri kırıldı, yüzü yaralandı ve başındaki miğferi de kırıldı.

4076 - حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ اشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى مَنْ قَتَلَهُ نَبِيٌّ وَاشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى مَنْ دَمَّى وَجْهَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-... İbn Abbâs (R): Bir peygamberin öldürdüğü kişiye Allah'ın öfkesi şiddetli oldu. Allah Elçisi'nin yüzünü kanatan kimse üzerine de Allah'ın öfkesi şiddetli oldu, demiştir. "Allah'ın ve Rasûlü'nün da'vetine icabet edenler... " (Âlu İmrân: 172).

بَاب { الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ }

4077 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا { الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمْ الْقَرْحُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقَوْا أَجْرٌ عَظِيمٌ } قَالَتْ لِعُرْوَةَ يَا ابْنَ أُخْتِي كَانَ أَبَوَاكَ مِنْهُمْ الزُّبَيْرُ وَأَبُو بَكْرٍ لَمَّا أَصَابَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَصَابَ يَوْمَ أُحُدٍ وَانْصَرَفَ عَنْهُ الْمُشْرِكُونَ خَافَ أَنْ يَرْجِعُوا قَالَ مَنْ يَذْهَبُ فِي إِثْرِهِمْ فَانْتَدَبَ مِنْهُمْ سَبْعُونَ رَجُلًا قَالَ كَانَ فِيهِمْ أَبُو بَكْرٍ وَالزُّبَيْرُ

-....Âişe (R) şu âyetin inme sebebini bildirmek üzere şöyle demiştir: "Kendilerine yara isabet ettikten sonra yine Allah 'in ve Rasülü 'nün da 'vetine icabet edenler, içlerinden iyilik yapanlar ve (fenalıktan) sakınanlar için pek büyük mükâfat vardır" (Âiu imrân: i?2).Âişe, Zubeyr'in oğlu Urve'ye:
— Ey kızkardeşimin oğlu! Baban Zubeyr ile Ebû Bekr, bu âyette bildirilen bahtiyar mü'minlerdendir, demiş ve şöyle devam etmiştir:
— Uhud günü Rasûlullah'a isabet eden istenilmedik fenalık eriştiği, müşrikler de geri dönüp gittikleri zaman Rasûlullah, onların tekrar Medine üzerine dönmelerinden endîşe etmişti. Bu sebeble: "Düşmanların ardısıra kim gidip onları ta'kîb eder?" buyurdu. Bu da'vet üzerine sahâbîlerden yetmiş kişi icabet etti ki, Ebû Bekr ile Zubeyr bunların içinde idiler

---

بَاب مَنْ قُتِلَ مِنْ الْمُسْلِمِينَ يَوْمَ أُحُدٍ مِنْهُمْ حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَالْيَمَانُ وَأَنَسُ بْنُ النَّضْرِ وَمُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ

4078 - حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ قَالَ مَا نَعْلَمُ حَيًّا مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ أَكْثَرَ شَهِيدًا أَعَزَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ الْأَنْصَارِ قَالَ قَتَادَةُ وَحَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّهُ قُتِلَ مِنْهُمْ يَوْمَ أُحُدٍ سَبْعُونَ وَيَوْمَ بِئْرِ مَعُونَةَ سَبْعُونَ وَيَوْمَ الْيَمَامَةِ سَبْعُونَ قَالَ وَكَانَ بِئْرُ مَعُونَةَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيَوْمُ الْيَمَامَةِ عَلَى عَهْدِ أَبِي بَكْرٍ يَوْمَ مُسَيْلِمَةَ الْكَذَّابِ

Uhud Günü Müslümanlardan Öldürülen Kimseler Babı: Hamza ibnu Abdilmuttalib, el-Yemân, Enes ibnu*n-Nadr, Mus'ab ibnu Umeyr onlardandır.
-...Katâde ibn Diâme: Ben Arab kabîleleri içinde Ensâr'dan daha çok şehîd vermiş ve kıyamet günü onlardan daha azîz olmuş hiçbir kabîle bilmiyorum, demiştir. Yine Katâde birinci sözünün şahinliğine delîl getirerek şöyle demiştir: Bize Enes ibn Mâlik tahdîs etti ki, Uhud günü onlardan, yânî Ehsâr'dan yetmiş kişi; Maûne Kuyusu günü de yetmiş kişi; Yemâme gününde de yetmiş kişi öldürülmüştür.Katâde: Maûne Kuyusu vak'ası Rasûlullah'ın zamanında oldu. Yemâme günü, Ebû Bekr zamanında Yalancı Peygamber Museylime ile harb yapılan gündür, demiştir

---

4079 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَجْمَعُ بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ مِنْ قَتْلَى أُحُدٍ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ ثُمَّ يَقُولُ أَيُّهُمْ أَكْثَرُ أَخْذًا لِلْقُرْآنِ فَإِذَا أُشِيرَ لَهُ إِلَى أَحَدٍ قَدَّمَهُ فِي اللَّحْدِ وَقَالَ أَنَا شَهِيدٌ عَلَى هَؤُلَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَأَمَرَ بِدَفْنِهِمْ بِدِمَائِهِمْ وَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْهِمْ وَلَمْ يُغَسَّلُوا وَقَالَ أَبُو الْوَلِيدِ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ ابْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَمَّا قُتِلَ أَبِي جَعَلْتُ أَبْكِي وَأَكْشِفُ الثَّوْبَ عَنْ وَجْهِهِ فَجَعَلَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْهَوْنِي وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَنْهَ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَبْكِيهِ أَوْ مَا تَبْكِيهِ مَا زَالَتْ الْمَلَائِكَةُ تُظِلُّهُ بِأَجْنِحَتِهَا حَتَّى رُفِعَ

-...Câbir ibn Abdillah (R) şöyle haber vermiştir: Rasûlulah (S) Uhud şehîdlerinden ikişer kişiyi bir kabirde yerleştiriyordu . Ve bize:
— "Bunların hangisi Kur'ân'ı daha çok öğrenmiştir?" diye soruyordu.Bu çift şehîdlerden birisine işaret edilince, onu kabre önce koyuyordu. Ve sonra:

— "Kıyamet gününde ben bu mücâhidlerin hayâtlarım dîn yolunda feda ettiklerinin şahidiyim" buyurdu.Sonra da bu şehîdlerin yıkanmadan ve üzerlerine namaz kılınmadan, kanlan içinde gömülmelerini emretti.Ebû'l-Velîd de Şu'be'den söyledi ki, İbnu'l-Munkedir şöyle demiştir: Ben Câbir'den işittim, şöyle dedi: Babam Uhud'da şehîd edildiği zaman ben ağlamağa ve elbiseyi onun yüzünden açmaya başladım. Peygamberin sahâbîleri de beni ağlamaktan men' ediyorlardı. Hâlbuki Peygamber men' etmedi. Peygamber (S):
— "Ona ağlama -yâhud: Ona ne ağlıyorsun-! O şehîd kaldırılıncaya kadar melekler kanatlanyle onu gölgelendirmekte devam ettiler" buyurdu

---

4081 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ جَدِّهِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أُرَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَأَيْتُ فِي رُؤْيَايَ أَنِّي هَزَزْتُ سَيْفًا فَانْقَطَعَ صَدْرُهُ فَإِذَا هُوَ مَا أُصِيبَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ أُحُدٍ ثُمَّ هَزَزْتُهُ أُخْرَى فَعَادَ أَحْسَنَ مَا كَانَ فَإِذَا هُوَ مَا جَاءَ بِهِ اللَّهُ مِنْ الْفَتْحِ وَاجْتِمَاعِ الْمُؤْمِنِينَ وَرَأَيْتُ فِيهَا بَقَرًا وَاللَّهُ خَيْرٌ فَإِذَا هُمْ الْمُؤْمِنُونَ يَوْمَ أُحُدٍ

-...Ebû Mûsâ(R)'dan: el-Buhârî yâhud şeyhi Muhammed ibnu'1-Alâ: Peygamber'den söylediğini, yânî hadîsi Peygamber'e yükselttiğini zannediyorum, demiştir.Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Ben ru'yâmda şöyle gördüm: Ben bir kılıç salladım,akabinde kılıcın göğsü kırıldı. İşte bu, Uhud günü musibete uğrayan müminlerdir. Sonra ben o kılıcı başka bir defa daha salladım. Bu sefer kılıç olduğundan daha güzel bir hale döndü. Bu da Allah'ın feih ve mü'minlerin birleşip toplanmaları nev'înden getirmiş olduğu güzel sonuçlardır. Ben yine ru'yâda birtakım sığırlar gördüm. Allah hayırdır (yânı Allah'ın yapması hayırdır). Gördüm ki o sığırlar, Uhud günü şehîd edilen mü'minlermiş"

4082 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ خَبَّابٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ هَاجَرْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ نَبْتَغِي وَجْهَ اللَّهِ فَوَجَبَ أَجْرُنَا عَلَى اللَّهِ فَمِنَّا مَنْ مَضَى أَوْ ذَهَبَ لَمْ يَأْكُلْ مِنْ أَجْرِهِ شَيْئًا كَانَ مِنْهُمْ مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ فَلَمْ يَتْرُكْ إِلَّا نَمِرَةً كُنَّا إِذَا غَطَّيْنَا بِهَا رَأْسَهُ خَرَجَتْ رِجْلَاهُ وَإِذَا غُطِّيَ بِهَا رِجْلَاهُ خَرَجَ رَأْسُهُ فَقَالَ لَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَطُّوا بِهَا رَأْسَهُ وَاجْعَلُوا عَلَى رِجْلَيْهِ الْإِذْخِرَ أَوْ قَالَ أَلْقُوا عَلَى رِجْلَيْهِ مِنْ الْإِذْخِرِ وَمِنَّا مَنْ أَيْنَعَتْ لَهُ ثَمَرَتُهُ فَهُوَ يَهْدِبُهَا

-...Habbâb ibnu'l-Erett (R) şöyle demiştir: Biz Allah'ın rızâsını isteyerek Peygamber ile hicret ettik. Artık ecrimiz (va'di gereği) Allah'a vâcib oldu. Bizlerden kimisi de bu ücretten hiçbirşey yemeden geçti, yâhud âhirete gitti. Mus'ab ibn Umeyr işte bunlardan birisidir. Mus'ab Uhud günü şehîd edildi. O arkasında bir kaftandan başka birşey bırakmadı. Biz o kaftanla Mus'ab'ın başını örttüğümüzde ayakları meydana çıkıyor, ayaklarını örttüğümüzde ise başı meydana çıkıyordu. (Bu yokluk karşısında) Peygamber (S) bize: "Bu kaftanla başım örtün de ayaklan üzerine ızhır otu koyun -yâhud:ayakları üzerine ızhır otundan atın-" buyurdu.Bizden kendilerine hicret meyvesi erişenler de vardır ki, onlar da bu meyveyi devşirmektedirler

---

بَاب أُحُدٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ قَالَهُ عَبَّاسُ بْنُ سَهْلٍ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

4084 – حَدَّثَنِي نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ قُرَّةَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ قَتَادَةَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ هَذَا جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ

"Uhud bizi sever, biz de onu severiz".Bu sözü Abbâs ibnu Sehl, Ebû Humeyd'den; o da Peygamberden olmak üzere söylemiştir
-...Katâde, Enes(R)'ten şöyle dediğini işitmiştir: Peygamber (S): "İşte şu bizleri seven ve bizim de kendisini sevmekte olduğumuz bir dağdır" buyurdu

---

4084 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَمْرٍو مَوْلَى الْمُطَّلِبِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَلَعَ لَهُ أُحُدٌ فَقَالَ هَذَا جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ اللَّهُمَّ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ حَرَّمَ مَكَّةَ وَإِنِّي حَرَّمْتُ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا

-....Bize İmâm Mâlik, el-Muttalib'in mevlâsı olan Amr ibn Ebî Arnr'dan; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S), kendisine Uhud göründüğünde: "Bu,bizleri seven ve bizim de kendisini sevmekte bulunduğumuz bir dağdır. Yâ Allah! Şübhesiz İbrahim Peygamber Mekke'yi harem kılmıştır. Ben de Medine'nin iki kara taşlığı arasındaki sahayı harem kıldım" sözlerini söyledi.

4085 - حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يَوْمًا فَصَلَّى عَلَى أَهْلِ أُحُدٍ صَلَاتَهُ عَلَى الْمَيِّتِ ثُمَّ انْصَرَفَ إِلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ إِنِّي فَرَطٌ لَكُمْ وَأَنَا شَهِيدٌ عَلَيْكُمْ وَإِنِّي لَأَنْظُرُ إِلَى حَوْضِي الْآنَ وَإِنِّي أُعْطِيتُ مَفَاتِيحَ خَزَائِنِ الْأَرْضِ أَوْ مَفَاتِيحَ الْأَرْضِ وَإِنِّي وَاللَّهِ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ أَنْ تُشْرِكُوا بَعْدِي وَلَكِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنَافَسُوا فِيهَا

-....Ukbetu'bnu Âmir(R)'den (o şöyle demiştir): Peygamber (S) -vefatına yakınbir gün çıkıp Uhud şehîdlerine ölü üzerine namaz kılar gibi namaz kıldı. Sonra (Medine'ye) gelip minbere çıktı ve bir hutbe yaptı da şunları söyledi: "Ben sizin Kevser havuzuna ilk erişeniniz olacağım. Sizin hakk yolundaki hizmetlerinize şâhidiik edeceğim. Şübhesiz ben şu anda (cennetteki) havuzumu görüyorum. Ve yine muhakkak şu anda bana arzın hazînelerinin anahtarları -yâhud arzın anahtarları- verildi. Vallahi ben vefatımdan sonar sizin müşrikliğe gireceğinizden endîşe etmem, yalnız sizin dünyâ hırsı ile nefsâniyet güdüp didişmenizden korkarım"

بَاب غَزْوَةِ الرَّجِيعِ وَرِعْلٍ وَذَكْوَانَ وَبِئْرِ مَعُونَةَ وَحَدِيثِ عَضَلٍ وَالْقَارَةِ وَعَاصِمِ بْنِ ثَابِتٍ وَخُبَيْبٍ وَأَصْحَابِهِ قَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ عُمَرَ أَنَّهَا بَعْدَ أُحُدٍ

4086 - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي سُفْيَانَ الثَّقَفِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَرِيَّةً عَيْنًا وَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ عَاصِمَ بْنَ ثَابِتٍ وَهُوَ جَدُّ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَانْطَلَقُوا حَتَّى إِذَا كَانَ بَيْنَ عُسْفَانَ وَمَكَّةَ ذُكِرُوا لِحَيٍّ مِنْ هُذَيْلٍ يُقَالُ لَهُمْ بَنُو لَحْيَانَ فَتَبِعُوهُمْ بِقَرِيبٍ مِنْ مِائَةِ رَامٍ فَاقْتَصُّوا آثَارَهُمْ حَتَّى أَتَوْا مَنْزِلًا نَزَلُوهُ فَوَجَدُوا فِيهِ نَوَى تَمْرٍ تَزَوَّدُوهُ مِنْ الْمَدِينَةِ فَقَالُوا هَذَا تَمْرُ يَثْرِبَ فَتَبِعُوا آثَارَهُمْ حَتَّى لَحِقُوهُمْ فَلَمَّا انْتَهَى عَاصِمٌ وَأَصْحَابُهُ لَجَئُوا إِلَى فَدْفَدٍ وَجَاءَ الْقَوْمُ فَأَحَاطُوا بِهِمْ فَقَالُوا لَكُمْ الْعَهْدُ وَالْمِيثَاقُ إِنْ نَزَلْتُمْ إِلَيْنَا أَنْ لَا نَقْتُلَ مِنْكُمْ رَجُلًا فَقَالَ عَاصِمٌ أَمَّا أَنَا فَلَا أَنْزِلُ فِي ذِمَّةِ كَافِرٍ اللَّهُمَّ أَخْبِرْ عَنَّا نَبِيَّكَ فَقَاتَلُوهُمْ حَتَّى قَتَلُوا عَاصِمًا فِي سَبْعَةِ نَفَرٍ بِالنَّبْلِ وَبَقِيَ خُبَيْبٌ وَزَيْدٌ وَرَجُلٌ آخَرُ فَأَعْطَوْهُمْ الْعَهْدَ وَالْمِيثَاقَ فَلَمَّا أَعْطَوْهُمْ الْعَهْدَ وَالْمِيثَاقَ نَزَلُوا إِلَيْهِمْ فَلَمَّا اسْتَمْكَنُوا مِنْهُمْ حَلُّوا أَوْتَارَ قِسِيِّهِمْ فَرَبَطُوهُمْ بِهَا فَقَالَ الرَّجُلُ الثَّالِثُ الَّذِي مَعَهُمَا هَذَا أَوَّلُ الْغَدْرِ فَأَبَى أَنْ يَصْحَبَهُمْ فَجَرَّرُوهُ وَعَالَجُوهُ عَلَى أَنْ يَصْحَبَهُمْ فَلَمْ يَفْعَلْ فَقَتَلُوهُ وَانْطَلَقُوا بِخُبَيْبٍ وَزَيْدٍ حَتَّى بَاعُوهُمَا بِمَكَّةَ فَاشْتَرَى خُبَيْبًا بَنُو الْحَارِثِ بْنِ عَامِرِ بْنِ نَوْفَلٍ وَكَانَ خُبَيْبٌ هُوَ قَتَلَ الْحَارِثَ يَوْمَ بَدْرٍ فَمَكَثَ عِنْدَهُمْ أَسِيرًا حَتَّى إِذَا أَجْمَعُوا قَتْلَهُ اسْتَعَارَ مُوسًى مِنْ بَعْضِ بَنَاتِ الْحَارِثِ لِيَسْتَحِدَّ بِهَا فَأَعَارَتْهُ قَالَتْ فَغَفَلْتُ عَنْ صَبِيٍّ لِي فَدَرَجَ إِلَيْهِ حَتَّى أَتَاهُ فَوَضَعَهُ

عَلَى فَخِذِهِ فَلَمَّا رَأَيْتُهُ فَزِعْتُ فَزْعَةً عَرَفَ ذَاكَ مِنِّي وَفِي يَدِهِ الْمُوسَى فَقَالَ أَتَخْشَيْنَ أَنْ أَقْتُلَهُ مَا كُنْتُ لِأَفْعَلَ ذَاكِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ وَكَانَتْ تَقُولُ مَا رَأَيْتُ أَسِيرًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ خُبَيْبٍ لَقَدْ رَأَيْتُهُ يَأْكُلُ مِنْ قِطْفِ عِنَبٍ وَمَا بِمَكَّةَ يَوْمَئِذٍ ثَمَرَةٌ وَإِنَّهُ لَمُوثَقٌ فِي الْحَدِيدِ وَمَا كَانَ إِلَّا رِزْقٌ رَزَقَهُ اللَّهُ فَخَرَجُوا بِهِ مِنْ الْحَرَمِ لِيَقْتُلُوهُ فَقَالَ دَعُونِي أُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ انْصَرَفَ إِلَيْهِمْ فَقَالَ لَوْلَا أَنْ تَرَوْا أَنَّ مَا بِي جَزَعٌ مِنْ الْمَوْتِ لَزِدْتُ فَكَانَ أَوَّلَ مَنْ سَنَّ الرَّكْعَتَيْنِ عِنْدَ الْقَتْلِ هُوَ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ أَحْصِهِمْ عَدَدًا ثُمَّ قَالَ مَا أُبَالِي حِينَ أُقْتَلُ مُسْلِمًا عَلَى أَيِّ شِقٍّ كَانَ لِلَّهِ مَصْرَعِي وَذَلِكَ فِي ذَاتِ الْإِلَهِ وَإِنْ يَشَأْ يُبَارِكْ عَلَى أَوْصَالِ شِلْوٍ مُمَزَّعِ ثُمَّ قَامَ إِلَيْهِ عُقْبَةُ بْنُ الْحَارِثِ فَقَتَلَهُ وَبَعَثَتْ قُرَيْشٌ إِلَى عَاصِمٍ لِيُؤْتَوْا بِشَيْءٍ مِنْ جَسَدِهِ يَعْرِفُونَهُ وَكَانَ عَاصِمٌ قَتَلَ عَظِيمًا مِنْ عُظَمَائِهِمْ يَوْمَ بَدْرٍ فَبَعَثَ اللَّهُ عَلَيْهِ مِثْلَ الظُّلَّةِ مِنْ الدَّبْرِ فَحَمَتْهُ مِنْ رُسُلِهِمْ فَلَمْ يَقْدِرُوا مِنْهُ عَلَى شَيْءٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو سَمِعَ جَابِرًا يَقُولُ الَّذِي قَتَلَ خُبَيْبًا هُوَ أَبُو سِرْوَعَةَ

Racî' Gazvesi, Rtl Ve Zekvân Kabileleri Gazvesi, Maûne Kuyusu Gazvesi İle Adal Ve El-Kaare Kabileleri Hadîsi, Âsim İbn Sabit Hadîsi, Hubeyb Ve Arkadaşları Hadîsi Babı : Magâzî allâmesi Muhammed ibn İshâk: Bize Asım ibn Umer, Racf gazvesinin Uhud'dan sonra olduğunu tahdîs etti, demiştir .

-.. Bana îbrâhîm ibn Mûsâ tahdîs etti: Bize Hişâm ibn Yûsuf es-San'ânî, Ma'mer ibn Râşid'den; o da ez-Zuhrî'den; o da Amr ib-nu Ebî Sufyân es-Sakafî'den haber verdi ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştin/Peygamber (S) on kişilik bir keşif birliği hazırladı da, bunların başına Umer ibnu'l-Hattâb'ın oğlu Âsım'ın (ana tarafından) dedesi olan Âsim ibn Sabit el- Ensârî'yi kumandan yaparak gönderdi . Bunlar hareket ettiler. Nihayet bu birlik Mekke ile Usfân arasında oldukları zaman, bunlar, Huzeyl kabilesinden Lıhyân oğulları denilen bir obaya zikrolunup haber verildiler. O kabile halkı yüze yakın atıcı kişi ile bunları yakalamak için arkalarından gittiler. Onların ayak izlerinin ardına düştüler. Nihayet keşif birliğinin konaklamış olduk-lan bir menzile geldiler ve orada, keşif birliğinin Medine'den azık olarak yanlarına almış oldukları hurma çekirdeklerini buldular. Bunun üzerine; "İşte bunlar Yesrib hurmalarıdır" dediler ve tekrar seriyye-nin izleri ardına düştüler. Sonunda seriyyedekilere ulaştılar. Âsim ve arkadaşları son noktaya vardıkları zaman yüksek bir tepeye sığındılar. Ta'kîb eden Lıhyân oğulları topluluğu gelip onları çepçevre kuşattılar ve:

— Size ahd ve mîsâk vardır, eğer bize inerseniz sizden hiçbir kimseyi öldürmeyeceğimize söz veriyoruz, dediler. Bunun üzerine Âsim (kendi arkadaşlarına):

— Bana gelince, ben bir kâfirin zimmetine (yânî ahdine) inmem! dedikten sonra: Yâ Allah! Peygamberi'ne bizden haber ver! dedi. Âsim ve arkadaşları müşriklerle çarpıştılar. Nihayet müşrikler yedi nefer mücâhid içinde Âsım'ı oklarla öldürdüler.Geriye Hubeyb, Zeyd ve diğer bir kimse kaldı. Müşrikler onlara (öldürmeyeceklerine dâir) ahd ve yemin verdiler. Müşrikler onlara bu ahdi ve yemini verince, bu mücâhidler sığındıkları tepeden müşriklerin yanına indiler. Müşrikler mücâhidleri ele geçirdikleri zaman yaylarının kirişlerini çözüp bunlarla mücâhidleri bağladılar. Bunun üzerine iki mücâhidin beraberinde bulunan o üçüncü kişi -ki o, Abdullah ibn Tarık'tır-:

— İşte bu ilk zulümdür, dedi de onlarla beraber gitmeyi kabul etmeyip diretti. Müşrikler de onu sürüklediler ve kendileriyle gitmesi üzerine çabalayıp dürüştüler. O da gitme işini yapmadı. Bunun üzerine onu da öldürdüler. Hubeyb ile Zeyd'i de götürüp,nihayet onları Mekke'de sattılar/Hubeyb'i el-Hâris ibn Nevfel oğulları satın aldı. Hubeyb,Bedir günü el-Hâris ibn Âmir'i öldürmüş idi. Hubeyb, el-Hâris oğulla-rı'nın yanında (haram aylar geçinceye kadar) esîr olarak kaldı. Nihayet onu öldürmeye karâr verip ittifak ettiklerinde, Hubeyb etek ve koltuk altı kıllarını gidermek için el-Hâris kızlarının birinden bir ustura ariyet istedi. Kadın ona usturayı ariyet verdi. Kadın şöyle demiştir:

— Bu arada ben farkında değilken benim çocuğum, Hubeyb'in yanma yürümüş ve onun yanına varmış. Hubeyb de (elinde ustura olduğu hâlde) çocuğu baldırı üzerine koymuş. Ben çocuğumu bu vaziyette görünce Hubeyb onu ustura ile kesecek diye çok şiddetle korktum. Hubeyb, elinde ustura olduğu hâlde benim bu korkumu anladı da:

— Çocuğu öldüreceğimden mi korkuyorsun? înşâallah ben o işi yapacak değilim, dedi.

Zeyneb adındaki o kadın şöyle demiştir:

— Ben a'slâ Hubeyb'den daha hayırlı bir esîr görmedim. Yemîn olsun bir gün ben onu kendisi demirle bağlı olduğu hâlde elinde bir üzüm salkımından yerken görmüşümdür. Hâlbuki o zaman Mekke'de bu meyve hiç yoktu. Bu ancak Allah'ın Hubeyb'e ihsan ettiği bir rızktır.Nihayet Hubeyb'i Hıll'de öldürmek için Harem'den çıkardıklarında Hubeyb onlara:
— Beni serbest bırakın da iki rek'at namaz kılayım, dedi. Sonra namazdan ayrılıp onların yanına vardı da:
— Eğer bende ölümden bir korku olduğunu düşünmeniz olmasaydı, muhakkak namazı artırırdım, dedi. İşte böylece Hubeyb, öldürülme sırasında iki rek'at namaz kılmayı kaanûnlaştıran ilk kimse olmuştur . Bundan sonra Hubeyb:
— Yâ Allah, onların hepsini say, Onları dağınık dağınık öldür;Onlardan hiçbirini diri bırakma, diye beddua etti. Bundan sonra da şu mealdeki beyitleri söyledi:
— Ben müslümân olarak öldürülürken buna aldırmam, Çünkü ölümüm hangi yerde olsa Allah içindir. Bu ölüm Allah'ın Zâtı (O'nun rızâsını arama) yolundadır. Eğer O isterse parça parça edilmiş cesedin eklemleri üzerine de bereketler ihsan eder.Bundan sonra Ebû Sirvaa Ukbe ibnu'I-Hâris, Hubeyb'e doğru J:alktı ve onu öldürdü.Kureyş, birlik kumandanı Âsım'ın öldürüldüğünü kendisiyle tanıyacakları bir şeyin; onun cesedinden bir parçanın kendilerine getirilmesi için Âsım'ın cesedine elçiler gönderdiler.Âsim, Bedir günü onların büyüklerinden birini (Ukbe ibn Ebî Muayt'ı) öldürmüştü. Allah,Âsım'ın üzerine bal arısı veya eşek arısından gölgelik gibi birşey gönderdi de Âsim'ı onların elçilerinden korudu. O elçiler, Âsım'ın cesedinden birşey kesip almaya muktedir olamadılar.Bize Abdullah ibn Muhammed tahdîs etti: Bize Sufyân ibnu Uyey-ne, Amr ibn Dinar'dan tahdîs etti ki, o da Câbir ibn Abdillah'tan: Hubeyb'i öldüren kişi Ebû Sirvaa'dir, darken işitmiştir

---

4088 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعِينَ رَجُلًا لِحَاجَةٍ يُقَالُ لَهُمْ الْقُرَّاءُ فَعَرَضَ لَهُمْ حَيَّانِ مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ رِعْلٌ وَذَكْوَانُ عِنْدَ بِئْرٍ يُقَالُ لَهَا بِئْرُ مَعُونَةَ فَقَالَ الْقَوْمُ وَاللَّهِ مَا إِيَّاكُمْ أَرَدْنَا إِنَّمَا نَحْنُ مُجْتَازُونَ فِي حَاجَةٍ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَتَلُوهُمْ فَدَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ شَهْرًا فِي صَلَاةِ الْغَدَاةِ وَذَلِكَ بَدْءُ الْقُنُوتِ وَمَا كُنَّا نَقْنُتُ قَالَ عَبْدُ الْعَزِيزِ وَسَأَلَ رَجُلٌ أَنَسًا عَنْ الْقُنُوتِ أَبَعْدَ الرُّكُوعِ أَوْ عِنْدَ فَرَاغٍ مِنْ الْقِرَاءَةِ قَالَ لَا بَلْ عِنْدَ فَرَاغٍ مِنْ الْقِرَاءَةِ

-.... Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S), kendilerine "Kurrâ" adı verilen yetmiş Kur'ân hafızı bilgili kişiyi Kur'-ân ve İslâm'ı öğretme ihtiyâcı için bâzı kabilelere göndermişti. Bunlara Maûne Kuyusu denilen bir kuyunun yanında Suleym oğullan'ndan iki kabile, Rı'l ve Zekvân kabileleri karşı çıktılar. Bunun üzerine o yetmiş kişilik topluluk, karşılarına çıkan iki kabileye hitaben:
— Vallahi bizim sizlerle hiçbir işimiz yok. Bizler sâdece Peygamber'in bir işi için yolumuza gidiyoruz, dediler. Bu sırada müşrik kabileler emân vermeyip hafızları öldürdüler. İşte bu sû'ikasd faciası üzerine Peygamber bir ay sabah namazında o müşriklerin aleyhine dua etti. Kunûtun başlangıcı da işte budur. Ondan evvel biz kunût yapmazdık.Abdulazîz ibnu Suheyb (geçen senedle) şöyle demiştir: Bir kimse ki o, Âsim el- Ahvel'dir- Enes'e kunûttan: Kunût, rukû'dan sonra mıydı yâhud rukû'dan evvel kıraat bittiği sırada mı yapılırdı? diye sordu. Enes: Hayır, kunût kıraat bittiği sırada(rukû'dan evvel)dır.

4089 - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَنَتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَهْرًا بَعْدَ الرُّكُوعِ يَدْعُو عَلَى أَحْيَاءٍ مِنْ الْعَرَبِ

-....Bize Katâde tahdîs etti ki, Enes (R): Rasûlullah (S) Arab'ın bâzı kabileleri aleyhine bir ay rukû'dan sonra duâ ederek kunût yaptı, demiştir

---

4090 – حَدَّثَنِي عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رِعْلًا وَذَكْوَانَ وَعُصَيَّةَ وَبَنِي لَحْيَانَ اسْتَمَدُّوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى عَدُوٍّ فَأَمَدَّهُمْ بِسَبْعِينَ مِنْ الْأَنْصَارِ كُنَّا نُسَمِّيهِمْ الْقُرَّاءَ فِي زَمَانِهِمْ كَانُوا يَحْتَطِبُونَ بِالنَّهَارِ وَيُصَلُّونَ بِاللَّيْلِ حَتَّى كَانُوا بِبِئْرِ مَعُونَةَ قَتَلُوهُمْ وَغَدَرُوا بِهِمْ فَبَلَغَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَنَتَ شَهْرًا يَدْعُو فِي الصُّبْحِ عَلَى أَحْيَاءٍ مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ عَلَى رِعْلٍ وَذَكْوَانَ وَعُصَيَّةَ وَبَنِي لَحْيَانَ قَالَ أَنَسٌ فَقَرَأْنَا فِيهِمْ قُرْآنًا ثُمَّ إِنَّ ذَلِكَ رُفِعَ بَلِّغُوا عَنَّا قَوْمَنَا أَنَّا لَقِينَا رَبَّنَا فَرَضِيَ عَنَّا وَأَرْضَانَا وَعَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ حَدَّثَهُ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَنَتَ شَهْرًا فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ يَدْعُو عَلَى أَحْيَاءٍ مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ عَلَى رِعْلٍ وَذَكْوَانَ وَعُصَيَّةَ وَبَنِي لِحْيَانَ زَادَ خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسٌ أَنَّ أُولَئِكَ السَّبْعِينَ مِنْ الْأَنْصَارِ قُتِلُوا بِبِئْرِ مَعُونَةَ قُرْآنًا كِتَابًا نَحْوَهُ

-....Bize Saîd ibnu Ebî Arûbe, Katâde'den; o da Enes ibn Mâîik(R)'ten olmak üzere şöyle tahdîs etmiştir: Rı'l, Zekvân, Usay-ya ve Benû Lıhyân kabileleri bir düşmanlarına karşı Rasûhıllah'tan yardım istediler. Rasûlullah da onlara Ensâr'dan kendi zamanlarında "Kurrâ" ismini vermekte olduğumuz yetmiş kişi ile yardım etti. Suffa ehlinden olup çok Kur'ân okumak ve öğretmekle meşgul olan bu kurrâlar gündüzleyin odun toplarlar,geceleyin de namaz kılarlardı. Bunlar, (kumandanları el-Munzir ibn Amr es-Sâidî'nin maiyyetinde) gittiler ve nihayet Mekke ile Usfân arasında bulunan Maûne Kuyusu başına varınca, o kabileler ahâlîsi (bunları koruyacaklarına dâir) ahdlerinden cayıp bunları öldürdüler. Bu cinayet haberi Pey-gamber'e ulaştı. Bunun üzerine Peygamber (S) bir ay sabah namazında Arab'ın bâzı kabileleri aleyhine: Rı'l, Zekvân, Usayya ve Benû Lıhyân kabileleri aleyhine duâ ederek kunût yaptı.Enes dedi ki: Biz bu şehîdler hakkında Kur'ân olarak şunu okuduk, sonra bu metin kaldırıldı (yânî bunun tilâveti nesholundu): "Bizden kavmimize iletiniz ki, bizler Rabb'imize kavuştuk, O bizden hoşnûd oldu, bizi de hoşnûd etti".Enes ibn Mâlik, Katâde'ye şöyle tahdîs etmiştir: Allah'ın Peygamberi bir ay sabah namazında Arab'dan bâzı kabileler aleyhine: Rı'l, Zekvân, Usayya, Benû Lıhyân kabileleri aleyhine duâ ederek kunût yaptı.Müellifin şeyhi Halîfe ibn Hayyât ziyâde edip şöyle demiştir: Bize ibnu Zuray' tahdîs etti:Bize Saîd Katâde'den tahdîs etti: Bize Enes: İşte Ensâr'dan olan bu yetmiş kişi Maûne Kuyusu mevkiinde toptan öldürüldüler. Onlar hakkında Kur'ân, yânî Kitâb olarak okuduk, demiştir.Bu hadîs de Abdu'I-A'lâ ibn Hammâd'ın Yezîd ibn Zuray'dan yaptığı rivayeti tarzındadır

---

4091 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسٌ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ خَالَهُ أَخٌ لِأُمِّ سُلَيْمٍ فِي سَبْعِينَ رَاكِبًا وَكَانَ رَئِيسَ الْمُشْرِكِينَ عَامِرُ بْنُ الطُّفَيْلِ خَيَّرَ بَيْنَ ثَلَاثِ خِصَالٍ فَقَالَ يَكُونُ لَكَ أَهْلُ السَّهْلِ وَلِي أَهْلُ الْمَدَرِ أَوْ أَكُونُ خَلِيفَتَكَ أَوْ أَغْزُوكَ بِأَهْلِ غَطَفَانَ بِأَلْفٍ وَأَلْفٍ فَطُعِنَ عَامِرٌ فِي بَيْتِ أُمِّ فُلَانٍ فَقَالَ غُدَّةٌ كَغُدَّةِ الْبَكْرِ فِي بَيْتِ امْرَأَةٍ مِنْ آلِ فُلَانٍ ائْتُونِي بِفَرَسِي فَمَاتَ عَلَى ظَهْرِ فَرَسِهِ فَانْطَلَقَ حَرَامٌ أَخُو أُمِّ سُلَيْمٍ وَهُوَ رَجُلٌ أَعْرَجُ وَرَجُلٌ مِنْ بَنِي فُلَانٍ قَالَ كُونَا قَرِيبًا حَتَّى آتِيَهُمْ فَإِنْ آمَنُونِي كُنْتُمْ وَإِنْ قَتَلُونِي أَتَيْتُمْ أَصْحَابَكُمْ فَقَالَ أَتُؤْمِنُونِي أُبَلِّغْ رِسَالَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَعَلَ يُحَدِّثُهُمْ وَأَوْمَئُوا إِلَى رَجُلٍ فَأَتَاهُ مِنْ خَلْفِهِ فَطَعَنَهُ قَالَ هَمَّامٌ أَحْسِبُهُ حَتَّى أَنْفَذَهُ بِالرُّمْحِ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ فُزْتُ وَرَبِّ الْكَعْبَةِ فَلُحِقَ الرَّجُلُ فَقُتِلُوا كُلُّهُمْ غَيْرَ الْأَعْرَجِ كَانَ فِي رَأْسِ جَبَلٍ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْنَا ثُمَّ كَانَ مِنْ الْمَنْسُوخِ إِنَّا قَدْ لَقِينَا رَبَّنَا فَرَضِيَ عَنَّا وَأَرْضَانَا فَدَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ ثَلَاثِينَ صَبَاحًا عَلَى رِعْلٍ وَذَكْوَانَ وَبَنِي لَحْيَانَ وَعُصَيَّةَ الَّذِينَ عَصَوْا اللَّهَ وَرَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Bana Enes (R) şöyle tahdîs etti: Peygamber (S), Enes'in dayısı Haram ibn Mılhân'ı -ki o, Enes'in anası Ümmü Suleym'in erkek kardeşidir- yetmiş süvârî içinde Benû Âmir kabîlesine gönderdi. Bu göndermenin sebebi şudur: Müşriklerin başkanı olan Âmir ibnu't-Tufeyl (Benû Amir hey'etiyle beraber Medine'ye) Peygamber'e geldiği zaman, Peygamber'i şu üç teklîf arasında muhayyer kılıp bunlardan birini tercîh etmesini söylemişti:

— Ya şehirliler senin, köyler ahâlîsi benim olur. Yâhud hepsi senin olur da ben sana halîfe olurum. Yâhud bunlardan hiçbirini kabul etmezsen, ben Gatafân ahâlîsinden bin al at ile bin al kısrak süvârîsini önüme katarak sana hücum ederim, dedi. (Bu ham teklifler üzerine Peygamber: "Yâ Allah! Âmir'in belâsını bana bırakmadan kendin sav " diye duâ etti. Akabinde Amir, Benû Selûl'den bir kadın olan Ümmü Fulanın evinde tâûn hastalığına tütuldü. Boynunda hıyarcığa benzer bir şiş peyda oldu. Bunu görünce fena hâlde canı sıkılan) Âmir:
— Deve taununa benzer bir şişlik; hem de Selûl ailesinden bir kadının evinde! işte bu hiç olmadı! diye hayıflandı da:
— Getirin atımı! dedi; atının sırtında öldü. (Yetmişlerin kumandanı olan Munzir ibn Amr, evvelâ Haram ile iki arkadaşını ileriye gönderdi.) Ümmü Suleym'in erkek kardeşi Haram ibn Mılhân gitti. Onun beraberinde aksak bir adam ve bir de Benû Fulan'dan diğer adam da gittiler. Haram ibn Mılhân iki arkadaşına şu ta'Iîmâtı verdi:
— Ben, Benû Âmir'in yanına varıncaya kadar siz benden uzak durmayın. Eğer onlar bana emân verirlerse, siz bana yakın durumdasınız. Yok beni öldürürlerse siz hemen diğer arkadaşların yanına koşar haber verirsiniz! Haram ibn Mılhân, Âmir ile cemâatine:
— Bana emân veriyor musunuz ki, ben Rasûlullah'ın elçiliğini yerine ulaştırayım? dedi. O böyle konuşmada iken düşmanlar içlerinden bir adama işaret verdiler. O da Harâm'ın arkasına geldi ve ona mızrak sapladı. Râvî Hemmâm: Zannederim ki, saplayan kişi, bu mızrağı Harâm'ın öbür yanından, yânî göğsünden dışarı çıkartmıştır, demiştir. Haram ibn Mılhân bu ölüm darbesini alınca (bedeninden fışkıran kana ellerini bulayıp başıma, yüzüne sürmüş ve):
— Allâhu Ekber, Ka'be'nin Rabbi'ne yemîn ederim ki, ben kazandım! diye bağırmış. Akabinde Harâm'ın arkadaşı olan adama da yetişildi (müşrikler onu da öldürdüler).Sonra yalnız bir tepenin başında bulunan o sakat adam müstesna, müşrikler o sahâbîlerin hepsini öldürdüler.Bu sırada Yüce Allah bizim üzerimize şu sözleri indirdi de, sonra bu sözlerin metni,okunması neshedilenlerden oldu: "Bizler muhakkak Rabb'imize kavuştuk. O bizden hoşnûd oldu, bizi de hoşnûd etti".Bunların fecî' haberi Peygamber'e ulaşınca, Peygamber (S), Allah'a ve Rasûlü'ne isyan eden şu Rı'l, Zekvân, Benû Lıhyân ve Usayya kabileleri aleyhine otuz sabah (kunûtta) beddua etti

---

4092 - حَدَّثَنِي حِبَّانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ قَالَ حَدَّثَنِي ثُمَامَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ لَمَّا طُعِنَ حَرَامُ بْنُ مِلْحَانَ وَكَانَ خَالَهُ يَوْمَ بِئْرِ مَعُونَةَ قَالَ بِالدَّمِ هَكَذَا فَنَضَحَهُ عَلَى وَجْهِهِ وَرَأْسِهِ ثُمَّ قَالَ فُزْتُ وَرَبِّ الْكَعْبَةِ

-...Sumâme ibnu Abdillah ibn Enes, dedesi Enes ibn Mâlik(R)'ten şöyle darken işittiğini tahdîs etmiştir: Enes'in dayısı Haram ibnu Mılhân, Maûne Kuyusu günü mızrakla vurulduğu zaman bedeninden fışkıran kana ellerini bulayıp yüzüne ve başına sürmüş, sonra:
— Ka'be'nin Rabb'ine yemîn ederim ki, ben kazandım! demiştir.

4093 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اسْتَأْذَنَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ فِي الْخُرُوجِ حِينَ اشْتَدَّ عَلَيْهِ الْأَذَى فَقَالَ لَهُ أَقِمْ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَطْمَعُ أَنْ يُؤْذَنَ لَكَ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنِّي لَأَرْجُو ذَلِكَ قَالَتْ فَانْتَظَرَهُ أَبُو بَكْرٍ فَأَتَاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ ظُهْرًا فَنَادَاهُ فَقَالَ أَخْرِجْ مَنْ عِنْدَكَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ إِنَّمَا هُمَا ابْنَتَايَ فَقَالَ أَشَعَرْتَ أَنَّهُ قَدْ أُذِنَ لِي فِي الْخُرُوجِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ الصُّحْبَةَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصُّحْبَةَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ عِنْدِي نَاقَتَانِ قَدْ كُنْتُ أَعْدَدْتُهُمَا لِلْخُرُوجِ فَأَعْطَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِحْدَاهُمَا وَهِيَ الْجَدْعَاءُ فَرَكِبَا فَانْطَلَقَا حَتَّى أَتَيَا الْغَارَ وَهُوَ بِثَوْرٍ فَتَوَارَيَا فِيهِ فَكَانَ عَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ غُلَامًا لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الطُّفَيْلِ بْنِ سَخْبَرَةَ أَخُو عَائِشَةَ لِأُمِّهَا وَكَانَتْ لِأَبِي بَكْرٍ مِنْحَةٌ فَكَانَ يَرُوحُ بِهَا وَيَغْدُو عَلَيْهِمْ وَيُصْبِحُ فَيَدَّلِجُ إِلَيْهِمَا ثُمَّ يَسْرَحُ فَلَا يَفْطُنُ بِهِ أَحَدٌ مِنْ الرِّعَاءِ فَلَمَّا خَرَجَ خَرَجَ مَعَهُمَا يُعْقِبَانِهِ حَتَّى قَدِمَا الْمَدِينَةَ فَقُتِلَ عَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ يَوْمَ بِئْرِ مَعُونَةَ وَعَنْ أَبِي أُسَامَةَ قَالَ قَالَ هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ فَأَخْبَرَنِي أَبِي

قَالَ لَمَّا قُتِلَ الَّذِينَ بِبِئْرِ مَعُونَةَ وَأُسِرَ عَمْرُو بْنُ أُمَيَّةَ الضَّمْرِيُّ قَالَ لَهُ عَامِرُ بْنُ الطُّفَيْلِ مَنْ هَذَا فَأَشَارَ إِلَى قَتِيلٍ فَقَالَ لَهُ عَمْرُو بْنُ أُمَيَّةَ هَذَا عَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ فَقَالَ لَقَدْ رَأَيْتُهُ بَعْدَ مَا قُتِلَ رُفِعَ إِلَى السَّمَاءِ حَتَّى إِنِّي لَأَنْظُرُ إِلَى السَّمَاءِ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْأَرْضِ ثُمَّ وُضِعَ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَبَرُهُمْ فَنَعَاهُمْ فَقَالَ إِنَّ أَصْحَابَكُمْ قَدْ أُصِيبُوا وَإِنَّهُمْ قَدْ سَأَلُوا رَبَّهُمْ فَقَالُوا رَبَّنَا أَخْبِرْ عَنَّا إِخْوَانَنَا بِمَا رَضِينَا عَنْكَ وَرَضِيتَ عَنَّا فَأَخْبَرَهُمْ عَنْهُمْ وَأُصِيبَ يَوْمَئِذٍ فِيهِمْ عُرْوَةُ بْنُ أَسْمَاءَ بْنِ الصَّلْتِ فَسُمِّيَ عُرْوَةُ بِهِ وَمُنْذِرُ بْنُ عَمْرٍو سُمِّيَ بِهِ مُنْذِرًا

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Ebû Bekr, Kureyş tarafından kendisine yapılan ezâ şiddetlendiği zaman Mekke'den Medine'ye çıkmak hususunda Peygamber'den izin istedi. Peygamber de ona:
— "Yerinde ikaamet et** buyurdu. Bu sefer Ebû Bekr:
— Yâ Rasûlallah, Sana da Medine'ye hicret hususunda izin verilmesini arzu ediyor musun? dedi. Rasûlullah buna:
— "Ben bunu kuvvetle ümîd etmekteyim" diye cevâb verirdi. Âişe dedi ki: Ebû Bekr bu iznin verilmesini bekledi durdu. Derken bir gün öğle vaktinde Rasûlullah, Ebû Bekr'e geldi de:
— "Yâ Ebâ Bekr!" diye nida etti de (evimize girince): "Yanında kim varsa dışarı çıkar"buyurdu. Ebû Bekr: .
— Yanımda bulunanlar ancak iki kızimdır, dedi. Peygamber:
— "Mekke'den çıkmak hususunda bana izin verildiğini hissettin mi (yâni Mekke'den Medine'ye çıkmam hususunda bana izin verildiğini bil)?" buyurdu. Ebû Bekr:
— Yâ Rasûlallah! Ben de sohbette, yânî beraberinde olmak isterim? dedi.Peygamber:
— "Evet, isteğin üzere beraber imdesin" buyurdu. Ebû Bekr:
— Yâ Rasûlallah, yanımda iki tane dişi binek devesi vardır. Ben onları Mekke'den hicrete çıkış için hazırlamış idim, dedi ve onlardan birisini Peygamber'e verdi. Bu el-Cedvâ isimli devedir.Peygamber'le Ebû Bekr develere binip hareket ettiler, nihayet Sevr Dağı'ndaki mağaraya geldiler ve orada gizlendiler .Âmir ibnu Fuheyre, Abdullah ibnu't-Tufeyl ibn Sahbere'nin kölesi idi. O, Abdullah ibnu't-Tufeyl, Âişe'nin ana bir kardeşi idi. Ebû Bekr'in sağmal hayvanları vardı. Âmir ibnu Fuheyre, o sağmal hayvanları öğleden sonra ve daha evvel onların üzerine doğru otlatmaya götürür, orada olur. Bir de gecenin sonunda yine sürüyü Peygamber ile Ebû Bekr'in yanına doğru yürütür, sonra da kuşluk vakti mer'aya sürerdi. Onun bu işini çobanlardan hiçbiri bilmezdi. Peygamber'le Ebû Bekr mağaradan çıktıkları zaman Âmir de onların beraberinde Medine'ye doğru yola çıktı.Peygamber ile Ebû Bekr yolda Âmir'I nevbetle bineklerinin ardına bindiriyorlardı. Bu şekilde ilerleyerek nihayet Medine'ye geldiler. İşte bu Âmir ibnu Fuheyre (R)de Maûne Kuyusu günü şehîd edilmiştir.Ve Ebû Usâme de şöyle dedi:Bana Hişâm ibn Urve şöyle dedi: Bana babam Urve haber verip şöyle dedi: Maûne Kuyusu yanındaki sahâbîlerin öldürüldüğü ve Amr ibn Umeyye ed-Damrî'nin esîr edildiği zaman, Âmir ibnu't-Tufeyl hâini, Amr'e maktullerden birini işaret edip göstererek:
— Bu kimdir? diye sormuş. Amr ibn Umeyye de ona:
— Bu, Âmir ibnu Fuheyre'dir (niye sordun)? deyince:
— Yemîn olsun ben onun öldürüldükten sonra göğe yükseltildiğini ve hattâ gök onunla arz arasında kaldıktan sonra tekrar yere indirildiğini görmüşümdür (onun için sordum), dedi.Maûne Kuyusu faciası akabinde Cibril'in diliyle onların haberi Peygamber'e geldi. Peygamber de onların öldürüldüklerim sahâbîle-rine bildirdi de:
— "Arkadaşlarınız müşriklerle karşılaşıp öldürüldüler. Ve onlar Rabblerinden istekte bulundular da: Ey Rabb 'imiz, bizim tarafımızdan, bizim Sana kavuştuğumuzu ve Senden razı olduğumuzu; Senin de bizden razı olduğunu dünyâdaki kardeşlerimize haber ver, dediler. Rabb'leri de Cebrail vâsıtasıyle onların hâlini haber verdi" diyerek, sahâbîlerine duyurmuştur.Maûne Kuyusu günü öldürülen sahâbîler içinde Urve ibnu Esma ibni's-Salt da vardı. Urve ibnu'z-Zubeyr onun ismiyle isimlendirildi. O şehîdlerin içinde Munzir ibn Amr da kumandan olarak şehîd edilmişti. ZubeyrMn oğlu Munzir de onun ismiyle isimlendirildi

---

4094 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ عَنْ أَبِي مِجْلَزٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَنَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ بَعْدَ الرُّكُوعِ شَهْرًا يَدْعُو عَلَى رِعْلٍ وَذَكْوَانَ وَيَقُولُ عُصَيَّةُ عَصَتْ اللَّهَ وَرَسُولَهُ

-...Enes (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bir ay rukû'dan sonra Rı'l ve Zekvân kabileleri aleyhine duâ ederek kunût yaptı ve Peygamber: "Usayya kabilesi Allah'a ve Rasûlü'ne isyan etmiştir" diyordu

---

4095 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ دَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الَّذِينَ قَتَلُوا يَعْنِي أَصْحَابَهُ بِبِئْرِ مَعُونَةَ ثَلَاثِينَ صَبَاحًا حِينَ يَدْعُو عَلَى رِعْلٍ وَلَحْيَانَ وَعُصَيَّةَ عَصَتْ اللَّهَ وَرَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَنَسٌ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى لِنَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الَّذِينَ قُتِلُوا أَصْحَابِ بِئْرِ مَعُونَةَ قُرْآنًا قَرَأْنَاهُ حَتَّى نُسِخَ بَعْدُ بَلِّغُوا قَوْمَنَا فَقَدْ لَقِينَا رَبَّنَا فَرَضِيَ عَنَّا وَرَضِينَا عَنْهُ

-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Maûne Kuyusu yanında sahâbîlerini öldüren kimseler aleyhine otuz sabah beddua etti. O zaman Peygamber Allah'a ve Rasûlü'ne isyan eden Rı'l, Lıhyân ve Usayya kabileleri aleyhine duâ yapardı.Enes dedi ki: İşte Yüce Allah, Peygamberi için, Maûne Kuyu-sun'da öldürülen sahâbîleri hakkında Kur'ân olarak vahiy indirdi de, bizler onu sonradan lafzı kur'ânlıktan kaldırılıp nesholuncaya kadar okuduk: "Kavmimize tebliğ ediniz ki, bizler Rabb'imize kavuştuk, Rabb'imiz bizden hoşnûd olmuş, biz de O'ndan hoşnûd olmuşuzdur"

4096 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ الْأَحْوَلُ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ الْقُنُوتِ فِي الصَّلَاةِ فَقَالَ نَعَمْ فَقُلْتُ كَانَ قَبْلَ الرُّكُوعِ أَوْ بَعْدَهُ قَالَ قَبْلَهُ قُلْتُ فَإِنَّ فُلَانًا أَخْبَرَنِي عَنْكَ أَنَّكَ قُلْتَ بَعْدَهُ قَالَ كَذَبَ إِنَّمَا قَنَتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ الرُّكُوعِ شَهْرًا أَنَّهُ كَانَ بَعَثَ نَاسًا يُقَالُ لَهُمْ الْقُرَّاءُ وَهُمْ سَبْعُونَ رَجُلًا إِلَى نَاسٍ مِنْ الْمُشْرِكِينَ وَبَيْنَهُمْ وَبَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَهْدٌ قِبَلَهُمْ فَظَهَرَ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ كَانَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَهْدٌ فَقَنَتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ الرُّكُوعِ شَهْرًا يَدْعُو عَلَيْهِمْ

- ..Bize Mûsâ ibn îsmâîl tahdîs etti: Bize Abdulvâhid tahdîs etti: Bize Âsim el-Ahvel tahdîs edip şöyle dedi: Ben Enes ibn Mâlik(R)'e namaz içindeki kunûttan (meşru' mudur diye) sordum. Enes:
— Evet, vaktiyle kunût vardı, cevâbını verdi. Ben tekrar:
— Bu kunût rukû'dan evvel miydi yâhud sonra mıydı? dedim.Enes:
— Rukû'dan evveî idi, dedi. Ben kendisine:
— Fulân kimse bana haber verdi ki, sen rukû'dan sonra demişsin? diye sordum.Bunun üzerine Enes:
— O yanlış söylemiş. Rasûlullah (S) rukû'dan sonra yalnız bir ay kunût yapmıştır.Bunun sebebi de şudur: Rasûlullah kendilerine kurrâ adı verilen yetmiş kişilik bir topluluğu müşriklerden birtakım kabilelere göndermişti. O müşriklerle Rasûlullah arasında onlar tarafından verilmiş bir ahd de vardı. İşte kendileriyle Rasûlullah arasında bir ahd bulunan bu müşrikler, o hafız sahâbîler topluluğuna baskın yaparak üstün gelip, onların hepsini öldürdüler. îşte bu se-beble Rasûlullah, o müşrikler aleyhine bir ay rukû'dan sonra duâ ederek kunût yaptı

بَاب غَزْوَةِ الْخَنْدَقِ وَهِيَ الْأَحْزَابُ قَالَ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ كَانَتْ فِي شَوَّالٍ سَنَةَ أَرْبَعٍ

4097 – حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَرَضَهُ يَوْمَ أُحُدٍ وَهُوَ ابْنُ أَرْبَعَ عَشْرَةَ سَنَةً فَلَمْ يُجِزْهُ وَعَرَضَهُ يَوْمَ الْخَنْدَقِ وَهُوَ ابْنُ خَمْسَ عَشْرَةَ سَنَةً فَأَجَازَهُ

El-Hendek Gazvesi -Ki Bu El-Ahzâb Harbidir- Babı

Mûsâ ibn Ukbe (öl. 142): Bu gazve,dördüncü yılın Şevvâl'mde idi, demiştir.
-....Ubeydullah şöyle demiştir: BanaNâfi', İbnuUmer'den haber verdi ki,Peygamber (S), Uhud gazvesi günü harbden önce orduyu teftiş ettiği zaman Abdullah ibn Umer'in karşısına gelmiş de ona harbe girmesine izin vermemiştir; o gün Abdullah ibn Umer on-dört yaşında idi. Peygamber Hendek gazvesi günü İbn Umer onbeş yaşında iken yine onun karşısına gelmiş ve bu sefer onun harbe girmesi izin vermiştir.

4098 - حَدَّثَنِي قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْخَنْدَقِ وَهُمْ يَحْفِرُونَ وَنَحْنُ نَنْقُلُ التُّرَابَ عَلَى أَكْتَادِنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الْآخِرَهْ فَاغْفِرْ لِلْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ

-..Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: Bizler Rasûlullah'ın beraberinde hendek işinde bulunduk.müslümânlar hendek kazıyor, biz de omuzlarımız üzerinde toprak taşıyorduk. Rasûlullah (S):"AHâhumme lâ ayşe illâ ayşu'l-âhire Fağfir Hl-Muhâcirîne ve'1-Ensâri" (= Yâ Allah, yaşayış ancak âhiret yaşayışıdır. Sen Muhacirler ve Ensâr'ı mağfiret eyle!) beytim söyledi

---

4099 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ حُمَيْدٍ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْخَنْدَقِ فَإِذَا الْمُهَاجِرُونَ وَالْأَنْصَارُ يَحْفِرُونَ فِي غَدَاةٍ بَارِدَةٍ فَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ عَبِيدٌ يَعْمَلُونَ ذَلِكَ لَهُمْ فَلَمَّا رَأَى مَا بِهِمْ مِنْ النَّصَبِ وَالْجُوعِ قَالَ اللَّهُمَّ إِنَّ الْعَيْشَ عَيْشُ الْآخِرَهْ فَاغْفِرْ لِلْأَنْصَارِ وَالْمُهَاجِرَهْ فَقَالُوا مُجِيبِينَ لَهُ نَحْنُ الَّذِينَ بَايَعُوا مُحَمَّدَا عَلَى الْجِهَادِ مَا بَقِينَا أَبَدَا

-....Humeyd et-TavîI şöyle demiştir: Ben Enes(R)'ten işittim şöyle diyordu:Rasûlullah, hendek kazılan yere çıkıp vardı. Orada Muhacirler ile Ensâr'ın soğuk bir kuşluk vaktinde hendek kazmakta olduklarını gördü. Onların yanlarında kendileri adına bu işi yapacak köleleri yoktu. Rasûlullah bunların çektikleri zorluğu ve açlığı görünce:"Allâhumme inne'î-ayşe ayşu'l-âhire Fağfir Îil-Ensârî ve'1-Muhâcireh" (= Yâ Allah, tam yaşama âhiret yaşamasıdır. Bunun için Sen Ensâr'a ve Muhâcirler'e mağfiret eyle!) beytini söyledi. Orada bulunan sahâbîler de Rasûlullah'a cevâb vererek: Nahnu'îlezîne bâyeû Muhammeden, Alel-cihâdi mâ bakıynâ ebeden (= Bizler hayâtta kaldığımız müddetçe dâima cihâd etmek üzere Muhammed'le bey'at edip söz vermiş kimseleriz) dediler

---

4100 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَعَلَ الْمُهَاجِرُونَ وَالْأَنْصَارُ يَحْفِرُونَ الْخَنْدَقَ حَوْلَ الْمَدِينَةِ وَيَنْقُلُونَ التُّرَابَ عَلَى مُتُونِهِمْ وَهُمْ يَقُولُونَ نَحْنُ الَّذِينَ بَايَعُوا مُحَمَّدَا عَلَى الْإِسْلَامِ مَا بَقِينَا أَبَدَا قَالَ يَقُولُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُجِيبُهُمْ اللَّهُمَّ إِنَّهُ لَا خَيْرَ إِلَّا خَيْرُ الْآخِرَهْ فَبَارِكْ فِي الْأَنْصَارِ وَالْمُهَاجِرَهْ قَالَ يُؤْتَوْنَ بِمِلْءِ كَفِّي مِنْ الشَّعِيرِ فَيُصْنَعُ لَهُمْ بِإِهَالَةٍ سَنِخَةٍ تُوضَعُ بَيْنَ يَدَيْ الْقَوْمِ وَالْقَوْمُ جِيَاعٌ وَهِيَ بَشِعَةٌ فِي الْحَلْقِ وَلَهَا رِيحٌ مُنْتِنٌ

-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Muhâcirler'le Ensâr Medine etrafına hendek kazmaya ve sırtları üzerinde toprak taşımaya başladılar. Bu çalışma sırasında onlar:Nahnu 'lîezîne bâyeû Muhammeden Ale'l-İslâmi mâ bakıynâ ebeden (= Biz hayâtta kaldığımız müddetçe dâima İslâm üzerinde sebat edeceğimize Muhammed'e söz vermiş kimseleriz) beytini söylerlerdi.Enes dedi ki: Peygamber de onlara cevâb vererek: "Allâhumnıe innehu îâ hayar illâ hayru'l-âhireh Fe-bârik fi'1-Ensâri ve'I-Muhâcireh" (= Yâ Allah, âhiret hayrından başka hayır olmadığı muhakkaktır. Onun için Sen bu işi Ensâr ve Muhacirler hakkında bereketli kıl) beytini söylerdi.Yine Enes dedi ki: Sahâbîlere o zaman avucum (yâhud

iki avuç) dolusu arpa getirilir, akabinde bu onlar için, eskiliğinden tadı ve kokusu değişmiş et yağı ile pişirilip yemek yapılır ve topluluğun önüne konulurdu. Topluluk aç oldukları hâlde bu yağın sertliği, bozuk tadı boğazda kalırdı; bu yağın hoşa gitmeyen bir kokusu da vardı

4101 – حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ أَيْمَنَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَتَيْتُ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ إِنَّا يَوْمَ الْخَنْدَقِ نَحْفِرُ فَعَرَضَتْ كُدْيَةٌ شَدِيدَةٌ فَجَاءُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا هَذِهِ كُدْيَةٌ عَرَضَتْ فِي الْخَنْدَقِ فَقَالَ أَنَا نَازِلٌ ثُمَّ قَامَ وَبَطْنُهُ مَعْصُوبٌ بِحَجَرٍ وَلَبِثْنَا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ لَا نَذُوقُ ذَوَاقًا فَأَخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمِعْوَلَ فَضَرَبَ فَعَادَ كَثِيبًا أَهْيَلَ أَوْ أَهْيَمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ائْذَنْ لِي إِلَى الْبَيْتِ فَقُلْتُ لِامْرَأَتِي رَأَيْتُ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا مَا كَانَ فِي ذَلِكَ صَبْرٌ فَعِنْدَكِ شَيْءٌ قَالَتْ عِنْدِي شَعِيرٌ وَعَنَاقٌ فَذَبَحَتْ الْعَنَاقَ وَطَحَنَتْ الشَّعِيرَ حَتَّى جَعَلْنَا اللَّحْمَ فِي الْبُرْمَةِ ثُمَّ جِئْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْعَجِينُ قَدْ انْكَسَرَ وَالْبُرْمَةُ بَيْنَ الْأَثَافِيِّ قَدْ كَادَتْ أَنْ تَنْضَجَ فَقُلْتُ طُعَيِّمٌ لِي فَقُمْ أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَرَجُلٌ أَوْ رَجُلَانِ قَالَ كَمْ هُوَ فَذَكَرْتُ لَهُ قَالَ كَثِيرٌ طَيِّبٌ قَالَ قُلْ لَهَا لَا تَنْزِعْ الْبُرْمَةَ وَلَا الْخُبْزَ مِنْ التَّنُّورِ حَتَّى آتِيَ فَقَالَ قُومُوا فَقَامَ الْمُهَاجِرُونَ وَالْأَنْصَارُ فَلَمَّا دَخَلَ عَلَى امْرَأَتِهِ قَالَ وَيْحَكِ جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَمَنْ مَعَهُمْ قَالَتْ هَلْ سَأَلَكَ قُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ ادْخُلُوا وَلَا تَضَاغَطُوا فَجَعَلَ يَكْسِرُ الْخُبْزَ وَيَجْعَلُ عَلَيْهِ اللَّحْمَ وَيُخَمِّرُ الْبُرْمَةَ وَالتَّنُّورَ إِذَا أَخَذَ مِنْهُ وَيُقَرِّبُ إِلَى أَصْحَابِهِ ثُمَّ يَنْزِعُ فَلَمْ يَزَلْ يَكْسِرُ الْخُبْزَ وَيَغْرِفُ حَتَّى شَبِعُوا وَبَقِيَ بَقِيَّةٌ قَالَ كُلِي هَذَا وَأَهْدِي فَإِنَّ النَّاسَ أَصَابَتْهُمْ مَجَاعَةٌ

-..Bize Hallâd ibn Yahya tahdîs etti: Bize Abdulvâhid ibnu Eymen, babası Eymen el-Habeşî'den -ki bu zât İbn Umer'in âzâdhsı idi- tahdîs etti ki, o şöyle demiştir: Ben Câbir'e geldim; o şöyle dedi: Bizler Hendek günü çukur kazıyorduk. Bir ara çok sert bir yer karşımıza çıktı. Bunun üzerine sahâbîler Peygamber'e geldiler ve:
— Hendek'te (taş parçası gibi) sert bir damar karşımıza çıktı, dediler.Peygamber (S):
— "Ben hendeğe ineyim" buyurdu. Sonra Peygamber karnına (açlıktan) bir taş parçası sarılmış olarak kalktı. Çünkü biz (hendek kazarken) üç gün yiyecek içecek bir-şey tatmadan orada kalmıştık. Peygamber sivri balyozu eline aldı ve o kayaya vurdu. O sert kaya ince kum gibi dağıldı. Ben:
— Yâ Rasûlallah, eve gitmeme izin ver, dedim. Evime geldiğimde eşime (Mes'ûd kızı Suheyle'ye):
— Ben Peygamber'de bir açlık hâli gördüm ki, artık sabrolunur şey değildir. Evinde yiyecek birşey var mı? diye sordum.O:
— Yanımda biraz arpa ile bir keçi oğlağı var, dedi. Hemen keçi oğlağını kestim. Eşim de o arpayı öğüttü. Nihayet eti çömleğe koyduk. Hamur mayalanıp fırına, çömleği de tandıra konulduktan ve bunlar güzel pişmeye başladıktan sonra ben Peygamber'e geldim ve:
— Yâ Rasûlallah, biraz yiyeceğim var, bir veya iki kişi ile kalk buyur gel, dedim.Rasûlullah:
— "Yiyeceğin ne kadardır?" diye sordu. Ben de mikdârım bildirdim.
— "O! Hem çok, hem de güzel!" buyurdu. Aynı zamanda:
— "Kadınına söyle! Ben evinize gelinceye kadar çömleği tandırdan, ekmeği de fırından ayırmasın!" diye tenbîh etti. Bunun ardından Rasûlullah orada bulunanlara:
— "(Ey hendek ahâlîsi!) Kalkınız (Câbir'in ziyafetine gideceğiz)/" buyurdu.Bu umûmî da'vet üzerine Muhacirler ve Ensâr kalktılar. Câbir karısının yanına girince telâşından:
— Allah sana iyilik versin! Peygamber Muhâcirler'i, Ensâr'ı ve yanında bulunan kimseleri getiriyor, diye endîşesini belirtti. Kadın:
— Peygamber yemeğimizin mikdârım sana sordu mu? dedi.Ona:
— Evet sordu, dedim.(Eşim: Madem ki biz evimizdeki yiyeceği Peygamber'e bildirdik, gerisini Allah ve Rasûlü bilir, dedi.)Peygamber (hendek halkıyle evimizin önüne gelince yanındaki topluluğa):
— "Giriniz ve birbirinizi sıkıştırmayarak serbest oturunuz" buyurdu.(Sahâbîler bölük bölük oturdular.) Sonra Rasûlullah kendi eliyle (çömleği ve fırının kapağını açtı), ekmeği fırından alıp parçalamağa ve üzerine et koyup -çömleği ve fırını kapayarak- da'vetlilere sunmaya başladı. Rasûlullah bu suretle ekmek

bölüp üstüne et koymağa ve -her defasında çömleği ve fırını kapayarak- hendek halkına dağıtmağa devam etti. Nihayet da'vetliler doydular. Yemek de arttı kaldı. Rasûlullah, Câbir'in kadınına:
— "Bu geri kalanı sen ye ve başkalarına da hediye et. Çünkü bütün insanlara açlık isabet etmiştir" buyurdu

---

4102 - حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا حَنْظَلَةُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ مِينَاءَ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا حُفِرَ الْخَنْدَقُ رَأَيْتُ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَمَصًا شَدِيدًا فَانْكَفَأْتُ إِلَى امْرَأَتِي فَقُلْتُ هَلْ عِنْدَكِ شَيْءٌ فَإِنِّي رَأَيْتُ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَمَصًا شَدِيدًا فَأَخْرَجَتْ إِلَيَّ جِرَابًا فِيهِ صَاعٌ مِنْ شَعِيرٍ وَلَنَا بُهَيْمَةٌ دَاجِنٌ فَذَبَحْتُهَا وَطَحَنَتْ الشَّعِيرَ فَفَرَغَتْ إِلَى فَرَاغِي وَقَطَّعْتُهَا فِي بُرْمَتِهَا ثُمَّ وَلَّيْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ لَا تَفْضَحْنِي بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبِمَنْ مَعَهُ فَجِئْتُهُ فَسَارَرْتُهُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَبَحْنَا بُهَيْمَةً لَنَا وَطَحَنَّا صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ كَانَ عِنْدَنَا فَتَعَالَ أَنْتَ وَنَفَرٌ مَعَكَ فَصَاحَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا أَهْلَ الْخَنْدَقِ إِنَّ جَابِرًا قَدْ صَنَعَ سُورًا فَحَيَّ هَلًا بِهَلّكُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُنْزِلُنَّ بُرْمَتَكُمْ وَلَا تَخْبِزُنَّ عَجِينَكُمْ حَتَّى أَجِيءَ فَجِئْتُ وَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْدُمُ النَّاسَ حَتَّى جِئْتُ امْرَأَتِي فَقَالَتْ بِكَ وَبِكَ فَقُلْتُ قَدْ فَعَلْتُ الَّذِي قُلْتِ فَأَخْرَجَتْ لَهُ عَجِينًا فَبَصَقَ فِيهِ وَبَارَكَ ثُمَّ عَمَدَ إِلَى بُرْمَتِنَا فَبَصَقَ وَبَارَكَ ثُمَّ قَالَ ادْعُ خَابِزَةً فَلْتَخْبِزْ مَعِي وَاقْدَحِي مِنْ بُرْمَتِكُمْ وَلَا تُنْزِلُوهَا وَهُمْ أَلْفٌ فَأُقْسِمُ بِاللَّهِ لَقَدْ أَكَلُوا حَتَّى تَرَكُوهُ وَانْحَرَفُوا وَإِنَّ بُرْمَتَنَا لَتَغِطُّ كَمَا هِيَ وَإِنَّ عَجِينَنَا لَيُخْبَزُ كَمَا هُوَ

-...Bize Saîd ibnu Mînâ haber verip şöyle dedi: Ben Câbir ibn AbdilIah(R)'tan işittim, şöyle dedi: Ben hendek kazıldığı zaman Peygamber'de açlıktan dolayı şiddetli bir karın çekkinliği gördüm. Hemen kadınımın yanına döndüm de:
— Yamnda yiyecek birşey var mı? Çünkü ben Rasûlullah'ta şiddetli bir karın boşluğu ve çekikliği gördüm, dedim. O bana içinde bir sâ' arpa bulunan bir dağarcık çıkardı. Bizim bir besi oğlağımız vardı.
Ben onu kestim. Kadınım da o arpayı öğüttü. O arpa öğütmeyi, benim oğlağı kesip ayrılmamla beraber bitirdi. Ben oğlağın etini parçalayıp, çömleğinin içine koydum. Sonra Rasûlullah'ın yanına döndüm. Karım Suheyle, benim Rasûlullah'a dönüşümün akabinde:
— Beni Rasûlullah ve beraberindekilerle mahcûb etme! dedi. Ben akabinde Rasûlullah'a geldim ve O'na gizlice:
— Yâ Rasûlallah! Biz bir oğlağımızı kestik, yanımızda bulunan bir sâ' arpayı da öğüttük; Sen ve beraberindeki on kadar insanla bize buyur gel, dedim. Bu teklifim üzerine Peygamber bağırıp:
— "Ey hendek ahâlîsi! Câbir ziyafet yemeği yapmıştır. Çabuk geliniz!" buyurdu.Akabinde Câbir'e de:
— "Ben size gelinceye kadar çömleğinizi tandırdan indirmeyin, hamurunuzu da ekmek yapmayın" diye tenbîh etti. Câbir dedi ki: Ben eve geldim, Rasûlullah da geldi. İnsanlar da ilerliyorlardı. Ben karımın yanına geldim. Karım gelen insanların çokluğunu ve yemeğin azlığını görünce,bana:
— Allah sana iyilik versin, Allah sana şöyle böyle yapsın! dedi. Ben de ona:
— Ben senin: Yemeğin azlığını Rasûlullah'a haber ver de beni rüsvây etme, dediğini yaptım, dedim. Akabinde karım, Peygambere hamuru çıkardı. Peygamber onun içine ağzının suyundan attı da hamura bereket duası yaptı. Sonra da et çömleğine yöneldi, onun içine de ağız suyu attı ve bereket duası etti. Sonra:
— "Ekmek pişirici bir kadın çağır da benimle beraber pişirsin,sen de çömleğinizden kepçe ile et çıkar ve sakın çömleği tandır taşlarının üzerinden aşağıya indirmeyiniz" buyurdu. Oradaki topluluk bin kişi idi. Allah'a yemîn ederim ki onların hepsi yediler, yemeği bırakıp yemekten ayrıldılar; bizim et çömleğimiz olduğu gibi dopdolu idi, hamurumuz da olduğu gibi hiç eksilmeden hâlâ ekmek yapılır hâldeydi

---

4103 - حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا { إِذْ جَاءُوكُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ

مِنْكُمْ وَإِذْ زَاغَتْ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتْ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ } قَالَتْ كَانَ ذَاكَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ

-....Âişe (R); "O vakit onlar hem üstünüzden, hem altınızdan size gelmişlerdi. O zaman gözler yılmış, yürekler gırtlaklara dayanmıştı. Ve siz Allah'a karşı türlü zannlarda bulunuyordunuz (et-Ahzâb: ıo) âyeti hakkında:- Bu âyetin içindeki işlerin hepsi Hendek günü oldu, demiştir.

4104 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْقُلُ التُّرَابَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ حَتَّى أَغْمَرَ بَطْنَهُ أَوْ اغْبَرَّ بَطْنُهُ يَقُولُ وَاللَّهِ لَوْلَا اللَّهُ مَا اهْتَدَيْنَا وَلَا تَصَدَّقْنَا وَلَا صَلَّيْنَا فَأَنْزِلَنْ سَكِينَةً عَلَيْنَا وَثَبِّتْ الْأَقْدَامَ إِنْ لَاقَيْنَا إِنَّ الْأُلَى قَدْ بَغَوْا عَلَيْنَا إِذَا أَرَادُوا فِتْنَةً أَبَيْنَا وَرَفَعَ بِهَا صَوْتَهُ أَبَيْنَا أَبَيْنَا

-...el-Berâ ibn Âzib (R) şöyle demiştir: Hendek günü (toprak kazılması yapılırken) Peygamber toprak taşıyordu. Hattâ karnını toprak örtmüş -yâhud karnı toza bulanmıştı. Peygamber (bu sırada Abdullah ibn Revâha'nın) şu recezini söylüyordu; Vallahi levîâ'llâhu mahtedeynâ Velâ tasaddaknâ velâ salleynâ Feenzüen sekîneten aleynâ Ve sebbiti'l-akdâme in lâkaynâ İnne'1-ulâ kad bağav aleynâ İzâ erâdu fitnelen ebeynâ(= Allah'a yemîn ederim ki, Allah olmasaydı biz doğru yolu bulamazdık. Sadaka da vermez, namaz da kılmazdık. (Yâ Rabb!) Kâfirlerle karşılaştığımızda ayaklarımızı sabit tut, üzerimize sekînet -ma'nevî kuvvet- yânî sabır ve sebat indir. Şübhesiz onlar bizim üzerimize saldırmışlardır. Onlar bize fitne ve fesâd yapmak istedikleri zaman kaçmayıp dayatırız.)el-Berâ ibn Âzib: Peygamber (S) "Ebeynâ ebeynâ (=Kaçmaz dayatırız, kaçmaz dayatırız)" kelimelerini söylerken sesini yükseltirdi,demiştir

---

4105 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ شُعْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي الْحَكَمُ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نُصِرْتُ بِالصَّبَا وَأُهْلِكَتْ عَادٌ بِالدَّبُورِ

-....Şu'be şöyle demiştir: Bana el-Hakem ibnu Uteybe, (müfessir) Mucâhid ibn Cebr'den; o da İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Ben sabâ rüzgârı ile zafere ulaştırıldım. Âd kavmi ise debûr rüzgârı ile helak edildi" buyurmuştur

---

4106 - حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ عُثْمَانَ حَدَّثَنَا شُرَيْحُ بْنُ مَسْلَمَةَ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ يُحَدِّثُ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ الْأَحْزَابِ وَخَنْدَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتُهُ يَنْقُلُ مِنْ تُرَابِ الْخَنْدَقِ حَتَّى وَارَى عَنِّي الْغُبَارُ جِلْدَةَ بَطْنِهِ وَكَانَ كَثِيرَ الشَّعَرِ فَسَمِعْتُهُ يَرْتَجِزُ بِكَلِمَاتِ ابْنِ رَوَاحَةَ وَهُوَ يَنْقُلُ مِنْ التُّرَابِ يَقُولُ اللَّهُمَّ لَوْلَا أَنْتَ مَا اهْتَدَيْنَا وَلَا تَصَدَّقْنَا وَلَا صَلَّيْنَا فَأَنْزِلَنْ سَكِينَةً عَلَيْنَا وَثَبِّتْ الْأَقْدَامَ إِنْ لَاقَيْنَا إِنَّ الْأُلَى قَدْ بَغَوْا عَلَيْنَا وَإِنْ أَرَادُوا فِتْنَةً أَبَيْنَا قَالَ ثُمَّ يَمُدُّ صَوْتَهُ بِآخِرِهَا

-...Ebû İshâk şöyle demiştir: Ben el-Berâ ibnu Âzib(R)'den işittim, o tahdîs edip şöyle dedi: Ahzâb günü olduğu ve Rasülul-lah (S) hendek kazdığı zaman hem Rasûlullah'I hendeğin toprağından taşır hâlde gördüm, hattâ tozlar O'nun karnının derisini benden perdelemişti.Peygamber'in göğsü çokça kıllıydı. İşte Peygamber o hâlde toprak taşırken, Abdullah ibn Revâha'nın şu kelimelerini şiir şeklinde okumakta olduğunu işittim; O şöyle diyordu:
"Allâhumme levîâ enie mahtedeynâ
Velâ tasaddaknâ velâ salleynâ
Feenzüen sekîneten aleynâ
Ve sebhiti'l-akdâme in lâkaynâ

İnne'1-ulâ kad bağav aleynâ
Ve in erâdu fitneten ebeynâ"
el-Berâ: Sonra Peygamber bu şiirin sonundaki "Ebeynâ" kelimesinde sesini uzatıyordu, demiştir

---

4107 - حَدَّثَنِي عَبْدَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ هُوَ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَوَّلُ يَوْمٍ شَهِدْتُهُ يَوْمُ الْخَنْدَقِ

-.......Abdullah ibnu Umer (R): Hazır bulunup harb yaptığım ilk gün, Hendek günüdür, demişti

---

4108 - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ وَأَخْبَرَنِي ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ عِكْرِمَةَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى حَفْصَةَ وَنَسْوَاتُهَا تَنْطُفُ قُلْتُ قَدْ كَانَ مِنْ أَمْرِ النَّاسِ مَا تَرَيْنَ فَلَمْ يُجْعَلْ لِي مِنْ الْأَمْرِ شَيْءٌ فَقَالَتْ الْحَقْ فَإِنَّهُمْ يَنْتَظِرُونَكَ وَأَخْشَى أَنْ يَكُونَ فِي احْتِبَاسِكَ عَنْهُمْ فُرْقَةٌ فَلَمْ تَدَعْهُ حَتَّى ذَهَبَ فَلَمَّا تَفَرَّقَ النَّاسُ خَطَبَ مُعَاوِيَةُ قَالَ مَنْ كَانَ يُرِيدُ أَنْ يَتَكَلَّمَ فِي هَذَا الْأَمْرِ فَلْيُطْلِعْ لَنَا قَرْنَهُ فَلَنَحْنُ أَحَقُّ بِهِ مِنْهُ وَمِنْ أَبِيهِ قَالَ حَبِيبُ بْنُ مَسْلَمَةَ فَهَلَّا أَجَبْتَهُ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَحَلَلْتُ حُبْوَتِي وَهَمَمْتُ أَنْ أَقُولَ أَحَقُّ بِهَذَا الْأَمْرِ مِنْكَ مَنْ قَاتَلَكَ وَأَبَاكَ عَلَى الْإِسْلَامِ فَخَشِيتُ أَنْ أَقُولَ كَلِمَةً تُفَرِّقُ بَيْنَ الْجَمْعِ وَتَسْفِكُ الدَّمَ وَيُحْمَلُ عَنِّي غَيْرُ ذَلِكَ فَذَكَرْتُ مَا أَعَدَّ اللَّهُ فِي الْجِنَانِ قَالَ حَبِيبٌ حُفِظْتَ وَعُصِمْتَ قَالَ مَحْمُودٌ عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ وَنَوْسَاتُهَا

-....Abdullah ibmı Umer (R) şöyle demiştir: Siffîn vak'ası sırasında kızkardeşim Hafsa'yı ziyaret edip yanına girdim. O esnada ablam yıkanmıştı da saç örgüleri su damlatır hâldeydi.Ona:
— Alî ile Muâviye'nin hükümet da'vâsı gördüğün hâle girdi. (Mekke'de, Medine'de sağ kalan sahâbîleri bu işi müzâkere etmeye çağırıyorlar.) Fakat benim için emîrlik ve'meliklikten birşey takdir edilmemiştir (benim bu işle ilgim yoktur, onun için ben müzâkereye gitmeyeceğim), dedim.Hafsa:.
— Buradan gidecek hey'ete sen de katıl. Çünkü Sufyânîler senin durumuna muhakkak bakıyorlardır. Senin gitmekten çekinmeni, muhalefet sanmalarından korkarım, dedi. Ve Hafsa, kardeşi İbn Umer'i iki hakemin toplanma yerine gön-derinceye kadar boş bırakmadı.(Nihayet İbn Umer, hakemlerin bulunduğu yere vardı ve aralarında cereyan eden dolambaçlı vakıada hazır bulundu.)Hakemlerin hüküm vermesin den sonra insanlar dağılınca Muâ-viye kendisini halîfe sayarak bir hutbe yaptı da, hutbenin bir cümlesinde Alî'ye meyi ve mahabbeti olan Abdullah ibn Umer'le babası Umer'e ta'rîz edip:
— Bu halifelik işi hakkında her kim benimle konuşmak isterse yüzünü bize göstersin!Muhakkak ki, biz halifeliğe hem ondan, hem de babasından (yânî Umer'den) daha haklıyız! demiştir.Küçük yaşta bir sahâbî olan râvî Habîb ibn Mesleme, tbn Umer'e:
— Sen Muâviye'ye cevâb vermedin mi? diye sordu. Abdullah ibn Umer:
— Hemen maşlahımın bağını çözdüm de ona: Bu halifelik işine senden daha haklı ve daha lâyık olan, Uhud günü, Hendek günü islâm'ı korumak üzere sana ve baban Ebû Sufyân'a karşı harb eden kişidir (yânî Alî'dir), demek istedim. Fakat İslâm topluluğunun arasını açacak, kan dökecek ve istemediğim ters bir ma'nâya hamlolu-nacak bir kelime söylemekten korktum. Ve o anda Allah'ın sabreden kuluna hazırladığı mükâfatını hatırladım (da Muâviye'ye karşılık vermedim), demiştir.Abdullah ibn Umer'in bu sözlerini dinleyen Habîb ibnu Mesleme -Muâviye tarafdarı olmakla beraber- onun görüşündeki doğruluğu takdir ederek:
— Sen Allah tarafından bir fitneden korunmuş ve büyük bir fenalıktan muhafaza edilmişsin! demiştir. Buhârî'nin şeyhi Mahmûd ibn Gaylân el-Mervezî, Abdurrazzâk'-tan gelen bir rivayetinde saç örgüleri ma'nâsında olarak geçen "Nesvâtuha" kelimesi yerine vâv'ın sîden öne alınmasıyle "Nev-sâtuha" şeklinde söylemiştir

---

4109 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ صُرَدٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْأَحْزَابِ نَغْزُوهُمْ وَلَا يَغْزُونَنَا

-...Süleyman ibnu Sured (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Ahzâb günü (müşriklerin oradan ayrılmaları zerine): "Artık biz onlara karşı gidip harb edeceğiz. Onlar bize harb edemiyecekler" buyurdu

---

4110 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ سَمِعْتُ أَبَا إِسْحَاقَ يَقُولُ سَمِعْتُ سُلَيْمَانَ بْنَ صُرَدٍ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ حِينَ أَجْلَى الْأَحْزَابَ عَنْهُ الْآنَ نَغْزُوهُمْ وَلَا يَغْزُونَنَا نَحْنُ نَسِيرُ إِلَيْهِمْ

-...Ben Süleyman ibnu Sured(R)'den işittim, şöyle diyordu: Ben Peygamber(S)'den işittim, müşrik orduları oradan çıkarıldığı zaman: "Artık şimdiden sonar biz müşriklere karşı gidip harb edeceğiz. Onlar bize harb edemeyecekler, biz onlara doğru yürüyeceğiz" buyuruyordu

---

4111 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ مَلَأَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ بُيُوتَهُمْ وَقُبُورَهُمْ نَارًا كَمَا شَغَلُونَا عَنْ صَلَاةِ الْوُسْطَى حَتَّى غَابَتْ الشَّمْسُ

-....Hişâm ibn Hassan, Muhammed ibn Şîrîn'den; o da Abîde'den; o da Alî(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) Hendek harbi günü: "Allah düşmanların üzerine (dirilerken) evlerine ve (ölülerken de) kabirlerine ateş doldursun! Nitekim onlar bizleri orta namazından alıkoydular, nihayet güneş battı" diye beddua etmiştir

---

4112 – حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ جَاءَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ بَعْدَ مَا غَرَبَتْ الشَّمْسُ جَعَلَ يَسُبُّ كُفَّارَ قُرَيْشٍ وَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا كِدْتُ أَنْ أُصَلِّيَ حَتَّى كَادَتْ الشَّمْسُ أَنْ تَغْرُبَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاللَّهِ مَا صَلَّيْتُهَا فَنَزَلْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُطْحَانَ فَتَوَضَّأَ لِلصَّلَاةِ وَتَوَضَّأْنَا لَهَا فَصَلَّى الْعَصْرَ بَعْدَمَا غَرَبَتْ الشَّمْسُ ثُمَّ صَلَّى بَعْدَهَا الْمَغْرِبَ

-...Bize Hişâm ibnu Hassan el-Kardûsî, Yahya ibn Kesîr'den; o da Ebû Seleme'den; o da Câbir ibn Abdillah'tan tahdîs etti ki, Umer ibnu'I-Hattâb (R) Hendek günü güneş battıktan sonra geldi ve Kureyş kâfirlerine sövmeye başladı ve:
— Yâ Rasûlallah! Nerdeyse güneş batıncaya kadar ikindi namazını kılamıyordum, dedi.Peygamber (S):
— "Vallahi ben de kılamadım" buyurdu. Akabinde Peygamber'in beraberinde Bathân Deresi'ne (yânı Medîne vadisine) indik. Peygamber namaz için abdest aldı, biz de namaz için abdest aldık. Müteakiben Peygamber güneş battıktan sonra önce ikindi namazını, sonra onun ardından da akşam namazını kıldırdı

4113 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرًا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْأَحْزَابِ مَنْ يَأْتِينَا بِخَبَرِ الْقَوْمِ فَقَالَ الزُّبَيْرُ أَنَا ثُمَّ قَالَ مَنْ يَأْتِينَا بِخَبَرِ الْقَوْمِ فَقَالَ الزُّبَيْرُ أَنَا ثُمَّ قَالَ مَنْ يَأْتِينَا بِخَبَرِ الْقَوْمِ فَقَالَ الزُّبَيْرُ أَنَا ثُمَّ قَالَ إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ حَوَارِيَّ وَإِنَّ حَوَارِيَّ الزُّبَيْرُ

-....Muhammed ibnu'l-Munkedir şöyle demiştir: Ben Câbir(R)'den işittim, şöyle diyordu: Ahzâb harbi günü Rasûlullah (S):
— "Kurayza oğulları topluluğunun haberini bana kim getirir?" diye sordu.ez-Zubeyr:
— Ben (getiririm), dedi. Sonra Rasûlullah yine:
— "O kavmin haberini bana kim getirir?" diye sordu. Yine Zubeyr:
— Ben (getiririm), diye cevâb verdi. Sonra Rasûlullah tekrar:
— "O kavmin haberini bana kim getirir?" diye sordu. Yine Zubeyr:
— Ben, diye cevâb verdi. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Her peygamberin bir havarisi (yânî hâlis yardımcısı) vardır; benim havarim de ez-Zubeyr'dir" buyurdu

---

4114 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ أَعَزَّ جُنْدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَغَلَبَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ فَلَا شَيْءَ بَعْدَهُ

-....Ebû Hureyre(R)'den (o şöyle demiştir): Rasûlullah (S) zaman zaman "Lâ ilahe illellâhu vahdehû... Allah'tan başka hiçbir ilâh yok, yalnız O vardır. Allah ordusunu azız kıldı. Kuluna yardım etti. Tek olarak Arab kabilelerini yendi. Allah'tan başka hiçbirşey{in hakîkî varlığı) yoktur"

4115 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا الْفَزَارِيُّ وَعَبْدَةُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْأَحْزَابِ فَقَالَ اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ سَرِيعَ الْحِسَابِ اهْزِمْ الْأَحْزَابَ اللَّهُمَّ اهْزِمْهُمْ وَزَلْزِلْهُمْ

-...İsmâîl ibn Ebî Hâlid şöyle demiştir: Ben Abdullah ibn Ebî Evfâ(R)'dan işittim,şöyle diyordu: Rasûlullah (S) toplanıp gelen Arab kabîleleri aleyhine duâ etti de, şunları söyledi: "Yâ Allah! Ey Kitâb'ı indiren, ey (düşmanlarla) hesabı tez gören (Rabb'im)/ Sen Medine önünde toplanan şu Arab kabilelerini dağıt! Yâ Allah! Sen onların topluluklarını kır, irâdelerini sars!"

4116 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمٍ وَنَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا قَفَلَ مِنْ الْغَزْوِ أَوْ الْحَجِّ أَوْ الْعُمْرَةِ يَبْدَأُ فَيُكَبِّرُ ثَلَاثَ مِرَارٍ ثُمَّ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ آيِبُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ سَاجِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ صَدَقَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ

-...MûsâibnUkbe, Sâlim'den veNâfi'den; onlar da Abdullah ibn Umer(R)'den şöyle haber verdiler: Rasûlullah (S) gazveden yâhud haccdan yâhud umreden döndüğü zaman evvelâ üç kerre tekbîr eder, sonra da şöyle derdi: "Lâ ilahe illellâhu vahdehu lâ şerike lehû, LehuH-mulku ve lehu'l-hamdu ve huve ala külli şey'in kadir. Âyibûne,tâibûne, âbi-dûne, sâddûne -Rabbinâ hâmidûn.= Allah'tan başka ilah yok, yalnız O vardır. O'nun ortağı yoktur, mülk O'nundur, hamd O'nun-dur. O herşeye güç yetirendir. Hepimiz O'na dönücüleriz, tevbe edicileriz, ibâdet edicileriz, secde edicileriz. Yalnız Rabb'imize hamd edicileriz. Allah va'dinde doğru oldu, kuluna yardım etti de yalnız olarak Arab topluluklarını hezimete uğrattı"

بَاب مَرْجِعِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْأَحْزَابِ وَمَخْرَجِهِ إِلَى بَنِي قُرَيْظَةَ وَمُحَاصَرَتِهِ إِيَّاهُمْ

4117 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا رَجَعَ النَّبِيُّ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْخَنْدَقِ وَوَضَعَ السِّلَاحَ وَاغْتَسَلَ أَتَاهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَام فَقَالَ قَدْ وَضَعْتَ السِّلَاحَ وَاللَّهِ مَا وَضَعْنَاهُ فَاخْرُجْ إِلَيْهِمْ قَالَ فَإِلَى أَيْنَ قَالَ هَا هُنَا وَأَشَارَ إِلَى بَنِي قُرَيْظَةَ فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِمْ

Peygamberdin Ahzâb Harbindeki Ordugâhından (Medine'deki Evine)Dönmesi, Oradan Da Kurayza Oğulları Yurduna Gidip Onları Muhasara Etmesi Babı

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Hendek harbinden (Medine'deki evine) dönüp geldiğinde, silâhını çıkarıp yerine koymuş ve yıkanmıştı. Bu sırada Cibril aleyhi's-selâm Peygamber'e geldi de:

— Sen silâhını çıkarmışsın! Vallahi biz melekler henüz silâhlarımızı çıkarmadık. Haydi onlara doğru yola çık! dedi. Peygamber:

— "Nereye doğru çıkıyoruz?" diye sordu. Cibril, Kurayza oğullan yurdunu işaret ederek:

— İşte şuraya! dedi.Bunun üzerine Peygamber, Kurayza oğulları'na doğru hareket etti

---

4118 – حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى الْغُبَارِ سَاطِعًا فِي زُقَاقِ بَنِي غَنْمٍ مَوْكِبَ جِبْرِيلَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ حِينَ سَارَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى بَنِي قُرَيْظَةَ

-....Enes ibn Mâlik (R): Rasûlullah (S) Kurayza oğulları'na sefer ettiğinde ben Cibril'in melekler alayının Ganm oğulları sokağnıdan geçtikleri sırada yükselen tozunu bugün bile hâlâ görür gibiyim, demiştir

---

4119 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْمَاءَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ بْنُ أَسْمَاءَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْأَحْزَابِ لَا يُصَلِّيَنَّ أَحَدٌ الْعَصْرَ إِلَّا فِي بَنِي قُرَيْظَةَ فَأَدْرَكَ بَعْضُهُمْ الْعَصْرَ فِي الطَّرِيقِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لَا نُصَلِّي حَتَّى نَأْتِيَهَا وَقَالَ بَعْضُهُمْ بَلْ نُصَلِّي لَمْ يُرِدْ مِنَّا ذَلِكَ فَذُكِرَ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يُعَنِّفْ وَاحِدًا مِنْهُمْ

-... Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Ahzâb günü (Cibril'in ilhamı ile Kurayza üzerine hareketinden önce sahâbîlerine çabuk hareket etmelerini sağlamak için): "Sizden hiçbiriniz ikindi namazını sakın başka yerde kılmasın, ancak Kurayza oğulları yurdunda kılsın" buyurdu.Sahâbîlerden bâzıları yolda ikindi namazına erişmişti. Bunlardan bir kısmı Peygamber'in emrinin zahirine uyarak:

— Biz Kurayza oğulları'na varmadıkça ikindi namazını kılmayız! dediler. Bir kısmı da:

— Biz ikindiyi yolda, vakit içinde kılacağız. Çünkü Peygamber bizden, bu emrin zahirini değil, fakat bunun lâzımı olan seferde çabuk davranmamızı kasdetmiştir! dediler ve kıldılar.Sonra bu iki zümrenin birbirine aykırı hareketleri Peygamber'e zikrolundu da, Peygamber bunlardan hiçbir zümreyi ayıplamadı

4120 – حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ ح و حَدَّثَنِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ الرَّجُلُ يَجْعَلُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّخَلَاتِ حَتَّى افْتَتَحَ قُرَيْظَةَ وَالنَّضِيرَ وَإِنَّ أَهْلِي أَمَرُونِي أَنْ آتِيَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَسْأَلَهُ الَّذِي كَانُوا أَعْطَوْهُ أَوْ بَعْضَهُ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَعْطَاهُ أُمَّ أَيْمَنَ فَجَاءَتْ أُمُّ أَيْمَنَ فَجَعَلَتْ الثَّوْبَ فِي عُنُقِي تَقُولُ كَلَّا وَالَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَا يُعْطِيكَهُمْ وَقَدْ أَعْطَانِيهَا أَوْ كَمَا قَالَتْ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَكِ كَذَا وَتَقُولُ كَلَّا وَاللَّهِ حَتَّى أَعْطَاهَا حَسِبْتُ أَنَّهُ قَالَ عَشَرَةَ أَمْثَالِهِ أَوْ كَمَا قَالَ

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir:Ensâr'dan olan kişiler bâzı hurma ağaçların mahsûlünü Peygamber'e (ve Muhâcirler'e) tahsis ediyorlardı. Bu uygulama Kurayza ve en-Nadîr'i fethedinceye kadar sürdü.(Muhacirler oradan pay alıp ona ihtiyâçları kalmayınca,Peygamber âriyeten verdikleri hurma ağaçlarını sâhibleri olan Ensâr'a geri veriyordu.)Benim ailem de bana Peygamber'e gitmemi ve O'ndan vaktiyle

Peygamber'e vermiş oldukları hurmaları yâhud bir kısmını geri istememi emrettiler. Peygamber ise bizim vaktiyle kendisine âriyeten verdiğimiz hurma ağaçlarını Ümmü Eymen'e vermiş idi.Peygamber o hurma ağaçlarını bana verdi. Tam bu sırada Ümmü Eymen elbiseyi boynuna dolayarak geldi de (hurmaların mülkiyetinin kendisine verilmiş olduğunu sanarak):
— Olmaz! Kendisinden başka ilâh olmayan Allah'a yemîn ederim ki, Peygamber onları bana vermişken size geri vermez! demeye başladı. Yâhud Ümmü Eymen bunun gibi bir söz söylemeye başladı. Peygamber de ona:
— "Benim şu malım onun yerine senin olsun" diyordu. Ümmü Eymen de yine Enes'e:
— Olmaz vallahi (onu size vermeyiz)! diyordu.Nihayet Peygamber, Ümmü Eymen'e -râvî Süleyman ibn Tar-hân: Enes'in şöyle dediğini sanıyorum demiştir:- onun on mislini verdi -yâhud Enes buna benzer söyledi-. (Bunun üzerine Ümmü Eymen razı oldu ve gönlü hoşlandı.)

4121 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا أُمَامَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ نَزَلَ أَهْلُ قُرَيْظَةَ عَلَى حُكْمِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ فَأَرْسَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى سَعْدٍ فَأَتَى عَلَى حِمَارٍ فَلَمَّا دَنَا مِنْ الْمَسْجِدِ قَالَ لِلْأَنْصَارِ قُومُوا إِلَى سَيِّدِكُمْ أَوْ خَيْرِكُمْ فَقَالَ هَؤُلَاءِ نَزَلُوا عَلَى حُكْمِكَ فَقَالَ تَقْتُلُ مُقَاتِلَتَهُمْ وَتَسْبِي ذَرَارِيَّهُمْ قَالَ قَضَيْتَ بِحُكْمِ اللَّهِ وَرُبَّمَا قَالَ بِحُكْمِ الْمَلِكِ

-...Sa'd ibnu İbrâhîm şöyle demiştir: Ben Ebû Umâme'den işittim, şöyle dedi:Ben Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den işittim, şöyle diyordu: Kurayza ahâlîsi Sa'd ibnu Muâz'ın hükmüne indiler. Peygamber (S) Sa'd ibn Muâz'a haber gönderdi. Sa'd bir merkeb üzerinde geldi. Sa'd mescide yaklaşınca Peygamber oradaki Ensâr'a hitaben:
— "Haydi seyyidinize -yâhud: hayırlınıza- ayağa kalkınız (onu karşılayıp bineğinden indiriniz)/" buyurdu. Sonra Sa'd'a:
— "Şunlar (yânî Kurayza oğulları) senin kendileri hakkında vereceğin hükme razı olup kalelerinden indiler!" buyurdu. Sa'd da onlar hakkında şu hükmü verdi:
— Bunların harb edenlerini öldürürsün; kadınları ve çocuklarını da esîr edersin! dedi. Bu hüküm üzerine Peygamber, Sa'd'a:
— "Sen Allah'ın hükmüyle hükmettin" buyurdu.Râvî (Allah'ın hükmü yerinde) belki "Melikin hükmü ile" buyurdu demiştir

---

4122 - حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أُصِيبَ سَعْدٌ يَوْمَ الْخَنْدَقِ رَمَاهُ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ يُقَالُ لَهُ حِبَّانُ بْنُ الْعَرِقَةِ وَهُوَ حِبَّانُ بْنُ قَيْسٍ مِنْ بَنِي مَعِيصِ بْنِ عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ رَمَاهُ فِي الْأَكْحَلِ فَضَرَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْمَةً فِي الْمَسْجِدِ لِيَعُودَهُ مِنْ قَرِيبٍ فَلَمَّا رَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْخَنْدَقِ وَضَعَ السِّلَاحَ وَاغْتَسَلَ فَأَتَاهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَام وَهُوَ يَنْفُضُ رَأْسَهُ مِنْ الْغُبَارِ فَقَالَ قَدْ وَضَعْتَ السِّلَاحَ وَاللَّهِ مَا وَضَعْتُهُ اخْرُجْ إِلَيْهِمْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَيْنَ فَأَشَارَ إِلَى بَنِي قُرَيْظَةَ فَأَتَاهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَزَلُوا عَلَى حُكْمِهِ فَرَدَّ الْحُكْمَ إِلَى سَعْدٍ قَالَ فَإِنِّي أَحْكُمُ فِيهِمْ أَنْ تُقْتَلَ الْمُقَاتِلَةُ وَأَنْ تُسْبَى النِّسَاءُ وَالذُّرِّيَّةُ وَأَنْ تُقْسَمَ أَمْوَالُهُمْ قَالَ هِشَامٌ فَأَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ سَعْدًا قَالَ اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ أَحَبَّ إِلَيَّ أَنْ أُجَاهِدَهُمْ فِيكَ مِنْ قَوْمٍ كَذَّبُوا رَسُولَكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَخْرَجُوهُ اللَّهُمَّ فَإِنِّي أَظُنُّ أَنَّكَ قَدْ وَضَعْتَ الْحَرْبَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ فَإِنْ كَانَ بَقِيَ مِنْ حَرْبِ قُرَيْشٍ شَيْءٌ فَأَبْقِنِي لَهُ حَتَّى أُجَاهِدَهُمْ فِيكَ وَإِنْ كُنْتَ وَضَعْتَ الْحَرْبَ فَافْجُرْهَا وَاجْعَلْ مَوْتَتِي فِيهَا فَانْفَجَرَتْ مِنْ لَبَّتِهِ فَلَمْ يَرُعْهُمْ وَفِي الْمَسْجِدِ خَيْمَةٌ مِنْ بَنِي غِفَارٍ إِلَّا الدَّمُ يَسِيلُ إِلَيْهِمْ فَقَالُوا يَا أَهْلَ الْخَيْمَةِ مَا هَذَا الَّذِي يَأْتِينَا مِنْ قِبَلِكُمْ فَإِذَا سَعْدٌ يَغْذُو جُرْحُهُ دَمًا فَمَاتَ مِنْهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

-....Bize Hişâm, babası Urvetu'bnu'z-Zubeyr'den tahdîs etti ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Sa'd ibnu Muâz Hendek gününde vuruldu. Ona Kureyş'ten Hıbbân ibnu'l-Arıka denilen bir adam ok atmış ve kol damarında yaralamıştı. Peygamber (S) yakından ona hasta ziyareti yapmak için, ona mahsûs bir çadır kurdurdu. Rasûlullah Hendek harbinden Medine'ye döndüğü zaman silâhını çıkarmış ve yıkanmıştı. Bu sırada Cibril aleyhi's-selâm başından tozları silkeleyerek Peygamber'e geldi de:
— Sen silâhım çıkarmışsın! Vallahi ben silâhımı daha çıkarmadım. Haydi onlara doğru çık, yürü! dedi. Peygamber de ona:
— "Nereye?" diye sordu.Cibrîl, Kurayza oğulları'nı işaret etti. Bunun üzerine Rasûlullah, Kurayza oğulları'na onlarla harbetmek için geldi. Muhasaranın sonunda bunlar Rasûlullah'ın hükmüme inip boyun eğdiler. Rasûlullah da bunlar hakkında'bir hüküm vermesini Sa'd ibn Muâz'a havale etti. Sa'd da:
— Ben onlar hakkında şöyle hüküm veriyorum: Bunların harb edenleri Öldürülür,.kadınları ve çocukları esîr edilir, malları da tak-sîm olunur, dedi. Hişâm şöyle demiştir: Bana babam Urve, Âişe'den şöyle haber verdi: Sa'd ibn Muâz (Kurayza oğulları hakemliği ettiği günden evvelki gecede):
— Yâ Allah! Sen bilirsin ki, Rasûlü'nü tekzîb eden, vatanından çıkaran kavim kadar kendilerine harb ve cihâd etmek istediğim hiçbir kimse yoktur. Yâ Allah! Öyle zannediyorum ki, bizimle onların arasında artık yapılacak harb kalmamıştır. Şayet Kureyş ile başka bir harbimiz daha kaldı ise, Sen'in yolunda onlarla cihâd edeyim diye beni hayâtta bırak. Eğer aramızda harb kalmamış ise, bu yaramı deş de bu yüzden bana şehîdlik nasîb et! diye duâ etmiştir.Müteakiben boyun damarına kadar gelen şişlik deşildi. Mescid-de Gıfâr oğulları'ndan bâzı kimselere âid bir çadır daha vardı . İşte bu Gıfârîler kendi hâllerinde oturup dururlarken bir de bakmışlar ki, kendilerine doğru kan akıp geliyor. Onlar:
— Ey çadır ehli! Sizin tarafınızdan bize doğru gelen bu kan nedir? dediler. Meğer Sa'd'ın yarası akıp dururmuş. İşte Sa'd (R) bu yaradan dolayı öldü

4123 – حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَدِيٌّ أَنَّهُ سَمِعَ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِحَسَّانَ اهْجُهُمْ أَوْ هَاجِهِمْ وَجِبْرِيلُ مَعَكَ وَزَادَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ قُرَيْظَةَ لِحَسَّانَ بْنِ ثَابِتٍ اهْجُ الْمُشْرِكِينَ فَإِنَّ جِبْرِيلَ مَعَكَ

-....Bana Adiyy ibn Sabit haber verdi. Kendisi el-Berâ ibn Âzib(R)'den şöyle dediğini işitmiştir: Peygamber (S) Kurayza gününde Hassan ibn Sâbit'e:
— "Şu Kurayza oğuİlan'nı kötüleyip hicvet -yâhud: Onların hicivlerine karşılık ver-,Cibril seninle beraberdir" buyurdu..İbrâhîm ibn Tahmân, eş-Şeybânî'den; o da Adiyy ibn Sâbit'ten şu ziyâdeyi getirdi: el- Berâ ibnu Âzib şöyle dedi: Rasûlullah (S) Kurayza gününde Hassan ibn Sâbit'e hitaben:
— "Şu müşrikleri hicvet (yaptıkları hıyanetleri birer birer say, dök)/ Şübhesiz Cibril seninle beraberdir" buyurdu

---

بَاب غَزْوَةِ ذَاتِ الرِّقَاعِ وَهِيَ غَزْوَةُ مُحَارِبِ خَصَفَةَ مِنْ بَنِي ثَعْلَبَةَ مِنْ غَطَفَانَ فَنَزَلَ نَخْلًا وَهِيَ بَعْدَ خَيْبَرَ لِأَنَّ أَبَا مُوسَى جَاءَ بَعْدَ خَيْبَرَ

4125 – قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ و قَالَ لِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ أَخْبَرَنَا عِمْرَانُ الْقَطَّانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى بِأَصْحَابِهِ فِي الْخَوْفِ فِي غَزْوَةِ السَّابِعَةِ غَزْوَةِ ذَاتِ الرِّقَاعِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْخَوْفَ بِذِي قَرَدٍ وَقَالَ بَكْرُ بْنُ سَوَادَةَ حَدَّثَنِي زِيَادُ بْنُ نَافِعٍ عَنْ أَبِي مُوسَى أَنَّ جَابِرًا حَدَّثَهُمْ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهِمْ يَوْمَ مُحَارِبٍ وَثَعْلَبَةَ وَقَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ سَمِعْتُ وَهْبَ بْنَ كَيْسَانَ سَمِعْتُ جَابِرًا خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى ذَاتِ الرِّقَاعِ مِنْ نَخْلٍ فَلَقِيَ جَمْعًا مِنْ غَطَفَانَ فَلَمْ يَكُنْ قِتَالٌ وَأَخَافَ النَّاسُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا فَصَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَكْعَتَيْ الْخَوْفِ وَقَالَ يَزِيدُ عَنْ سَلَمَةَ غَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْقَرَدِ

Zâtu'r-Rıka Gazvesi Babı: Bu gazve Gatafân'dan bir şu'be olan Sa'lebe oğulları'ndan Ha-safe ibnu Kays'm başkam bulunduğu Muhârib kabilesine karşı yapılan seferdir. Peygamber (bu seferde Medine'ye iki günlük mesafedeki Şadah vadisinde) Nahl mevkiine kadar gidip orada indi. (Bu vâdîde Fizâr, Eşca', Enmâr kabilelerinden birtakım soylar bulunuyordu). Bu gazve Hayber gazasından sonra olmuştur. Çünkü Ebû Mûsâ el-Eş'arî, Habeşistan'dan Hayber gazvesinden sonra gelmiştir.Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: Bana Abdullah ibnu Recâ' şöyle dedi: Bize İmrân el-Attâr, Yahya ibn Ebî Kesîr'den; o da Ebû Seleme'den; o da Câbir ibn Abdillah(R)'tan haber verdi ki, Peygamber (S) yedinci gazvesi olan Zâtu'r-Rikâ' gazvesinde sahâbîlerine korku için de namaz kıldırmıştır .Ibnu Abbâs da: Peygamber (S) Zû Kared mevkiinde korku namazı kıldırdı, demiştir.Bekr ibnu Sevâde de şöyle dedi: Bana Ziyâd ibnu Nâfi', Ebû Mûsâ Alî ibn Rebâh'tan tahdîs etti ki, onlara da Câ-bir (R) tahdîs edip: Peygamber (S)'in sahâbîlerine Muhârib ve Sa'Iebe günlerinde namaz kıldırdığını söylemiştir.Mağâzt sahibi Muhammed ibn İshâk şöyle demiştir: Ben Vehb ibnu Keysân'dan işittim (şöyle diyordu): Ben Câbir'den işittim (şöyle diyordu): Peygamber (S) Gatafân arazîsinden olan Nahl denilen yerdeki Zâtu'r-Rıkâ' mevkiine doğru sefere çıktı. Zâtu'r-Rıkâ' mevkiine gelince Gatafân kabilelerinden bir cem'iyyetle karşılaştı. Fakat burada kıtal olmadı da insanların bâzısı diğer bâzısını korkuttu. İşte burada Peygamber (S) iki rek'at korku namazı kıldırdı. Ve (Seleme ibnu'l-Ekvâ'ın âzâdlısı) Yezîd ibn Ebî Ubeyd de Seleme ibnu'1-Ekva'dan: Ben Kared günü Peygamber'in beraberinde gazve yaptım, dediğini söylemiştir.

4128 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةٍ وَنَحْنُ سِتَّةُ نَفَرٍ بَيْنَنَا بَعِيرٌ نَعْتَقِبُهُ فَنَقِبَتْ أَقْدَامُنَا وَنَقِبَتْ قَدَمَايَ وَسَقَطَتْ أَظْفَارِي وَكُنَّا نَلُفُّ عَلَى أَرْجُلِنَا الْخِرَقَ فَسُمِّيَتْ غَزْوَةَ ذَاتِ الرِّقَاعِ لِمَا كُنَّا نَعْصِبُ مِنْ الْخِرَقِ عَلَى أَرْجُلِنَا وَحَدَّثَ أَبُو مُوسَى بِهَذَا ثُمَّ كَرِهَ ذَاكَ قَالَ مَا كُنْتُ أَصْنَعُ بِأَنْ أَذْكُرَهُ كَأَنَّهُ كَرِهَ أَنْ يَكُونَ شَيْءٌ مِنْ عَمَلِهِ أَفْشَاهُ

-... Ebû Mûsâ el-Eş'ârî (R) şöyle demiştir: Biz (Eş'arîler), Peygamber'in beraberinde altı kişilik bir topluluk olarak bir gazveye çıktık. Bizim bir devemiz vardı. Ona nevbetleşe biniyorduk. Ayaklarımızın derileri) delindi. Benim de ayaklarım delindi ve tırnaklarım döküldü. Bizler ayaklarımıza bez parçalan sarıyorduk. Bizler ayaklarımıza bu suretle bez parçalan sardığımız için bu sefere Zâtu'r-Rıkâ' gazvesi ismi verildi. Dedesinden rivayet eden Ebû Burde dedi ki: Ebû Mûsâ bu hadîsi tahdîs etti. Sonra (bunda nefis tezkiyesi bulunduğu için) bunu rivayet etmeyi sevmedi de: Bunu zikr etme işini yapacak değilim, dedi. O, bu sözü ile amelinden birşeyi açıklamış olmayı kerîh görüyor (yânî hoşlanmıyor) gibidir

---

4129 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ رُومَانَ عَنْ صَالِحِ بْنِ خَوَّاتٍ عَمَّنْ شَهِدَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ ذَاتِ الرِّقَاعِ صَلَّى صَلَاةَ الْخَوْفِ أَنَّ طَائِفَةً صَفَّتْ مَعَهُ وَطَائِفَةٌ وِجَاهَ الْعَدُوِّ فَصَلَّى بِالَّتِي مَعَهُ رَكْعَةً ثُمَّ ثَبَتَ قَائِمًا وَأَتَمُّوا لِأَنْفُسِهِمْ ثُمَّ انْصَرَفُوا فَصَفُّوا وِجَاهَ الْعَدُوِّ وَجَاءَتْ الطَّائِفَةُ الْأُخْرَى فَصَلَّى بِهِمْ الرَّكْعَةَ الَّتِي بَقِيَتْ مِنْ صَلَاتِهِ ثُمَّ ثَبَتَ جَالِسًا وَأَتَمُّوا لِأَنْفُسِهِمْ ثُمَّ سَلَّمَ بِهِمْ

وَقَالَ مُعَاذٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنَخْلٍ فَذَكَرَ صَلَاةَ الْخَوْفِ قَالَ مَالِكٌ وَذَلِكَ أَحْسَنُ مَا سَمِعْتُ فِي صَلَاةِ الْخَوْفِ

-..Bize Kuteybe ibnu Saîd, Mâlik'ten; o da Yezîd ibn Rûmân'-dan; o da Salih ibn Havvât'tan; o da Zâtu'r-Rıkâ' günü Rasûlullah'ın yanında hazır bulunup korku namazı kılan kimselerden şöyle tahdîs etti: Askerin bir kısmı Rasûlullah'm beraberinde (namaz için) saff bağladı. Öbür kısmı da düşman karşısında saff tuttular. Rasûlullah kendisiyle beraber bulunanlarla bir rek'at kıldı. Sonra kendisi ayakta sabit durdu. Kendisiyle bir rek'at kılanlar, kendi başlarına diğer bir rek'at daha kılarak namazlarını tamamladılar.

Sonra namazdan ayrıldılar da düşmanın yüzüne karşı saff bağladılar ve (düşman karşısında bulunan) öbür taife gelip Rasûlullah'm geri kalan bir rek'at namazını O'nunla birlikte kıldılar. Sonra Rasûlullah (tahiyyâtta oturdu, namazdan çıkmayıp) oturmakta devam etti.Cemâat de bir rek'at kendi başlarına kılıp tamamladılar. Sonra Rasûlullah bunlarla beraber selâm verdi.Ve Muâz şöyle dedi: Bize Hişâm ibn Ebî Abdillah, Ebu'z-Zubeyr Muhamrned ibn Müslim'den tahdîs etti ki, Câbir (R): Biz Gatafân arazisindeki Nahl mevkiinde Peygamber'in beraberinde bulunduk, demiş ve (Peygamber'in orada kıldırdığı) korku namazını zikretmiştir.İmâm Mâlik: Bu Salih ibn Havvât hadîsinde rivayet edilen, benim korku namazı hakkında işittiğimin en güzelidir, demiştir.Bu hadîsi Hişâm'dan; o da Zeyd ibn Eslem'den senediyle rivayet etmekte Leys ibn Sa'd,Muâz'a mutâbaat etmiştir. el-Kaasım ibn Muhammed, Zeyd ibn Esiem'e: Peygamber (S) Enmâr oğulları gazvesinde korku namazı kıldırdı, diye tahdîs etmiştir

---

4131 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْقَطَّانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ خَوَّاتٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ قَالَ يَقُومُ الْإِمَامُ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ وَطَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَهُ وَطَائِفَةٌ مِنْ قِبَلِ الْعَدُوِّ وُجُوهُهُمْ إِلَى الْعَدُوِّ فَيُصَلِّي بِالَّذِينَ مَعَهُ رَكْعَةً ثُمَّ يَقُومُونَ فَيَرْكَعُونَ لِأَنْفُسِهِمْ رَكْعَةً وَيَسْجُدُونَ سَجْدَتَيْنِ فِي مَكَانِهِمْ ثُمَّ يَذْهَبُ هَؤُلَاءِ إِلَى مَقَامِ أُولَئِكَ فَيَرْكَعُ بِهِمْ رَكْعَةً فَلَهُ ثِنْتَانِ ثُمَّ يَرْكَعُونَ وَيَسْجُدُونَ سَجْدَتَيْنِ حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ صَالِحِ بْنِ خَوَّاتٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ يَحْيَى سَمِعَ الْقَاسِمَ أَخْبَرَنِي صَالِحُ بْنُ خَوَّاتٍ عَنْ سَهْلٍ حَدَّثَهُ قَوْلَهُ تَابَعَهُ اللَّيْثُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ أَنَّ الْقَاسِمَ بْنَ مُحَمَّدٍ حَدَّثَهُ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةِ بَنِي أَنْمَارٍ

-..Bize Müsedded tahdîs etti: Bize Yahya ibnu Saîd el-Kattân, Yahya ibnu Saîd el-EnsârîMen; o da el-Kaasım ibn Muhammed'den; o da Salih ibnu Havvât'tan tahdîs etti ki,Sehl ibn Ebî Hasme şöyle demiştir: İmâm korku namazında kıbleye yönelik olarak namaza durur. Askerden bir taifesi de imâmla beraber namaza durur. Bir taife de düşman cihetinde olup yüzleri düşmana doğru dururlar. İmâm beraberin dekilerle bir rek'at kılar. Sonra bunlar ayağa kalkar, kendi başlarına bir rek'at kılar ve oldukları yerde iki secde yaparlar. Sonra bu namazı kılmış olanlar, düşman tarafında bulunan kimselerin yerine gider, düşman cihetinde bulunanlar da Peygamber'in yanma gelirler. Peygamber onlarla da bir rek'at kılar. Böylece Peygamber'in iki rek'at namazı olmuştur. Sonra bu yeni gelenler kendi başlarına rükû' yapar ve iki secde ederler.Bize Müsedded tahdîs etti:Bize Yahya ibn Saîd el-Kattân, Şu'-be'den;o da abdurrahmân ibnu' 1-Kaasım'dan; o da babası el-Kaasım'dan; o da Salih ibnu Havvât'tan; o da Sehl ibnu Ebî Hasme'den; o da Peygamber'den olmak üzere, yukarıdaki hadîsin benzerini tahdîs etti. -.Bana İbnu Ebî Hazım, Yahya ibn Saîd el-Ensârî'den tahdîs etti ki, o, el-Kaasım ibn Muhammed'den şöyle derken işitmiştir: Bana Salih ibnu Havvât, Sehl ibn Ebî Hasme'den, korku namazı hakkında geçen sözünü haber verdi, demiştir.

4132 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ غَزَوْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِبَلَ نَجْدٍ فَوَازَيْنَا الْعَدُوَّ فَصَافَفْنَا لَهُمْ

-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Salim, babası Abdullah ibn Umer(R)'in şöyle dediğini haber verdi: Ben, Rasûlullah (S) ile birlikte Necd tarafına doğru gazaya gittim. Düşmanın hizasına geldik. Onlara karşı safflarımızı düzdük...

4133 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى بِإِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ وَالطَّائِفَةُ الْأُخْرَى مُوَاجِهَةُ الْعَدُوِّ ثُمَّ انْصَرَفُوا فَقَامُوا فِي مَقَامِ أَصْحَابِهِمْ أُولَئِكَ فَجَاءَ أُولَئِكَ فَصَلَّى بِهِمْ رَكْعَةً ثُمَّ سَلَّمَ عَلَيْهِمْ ثُمَّ قَامَ هَؤُلَاءِ فَقَضَوْا رَكْعَتَهُمْ وَقَامَ هَؤُلَاءِ فَقَضَوْا رَكْعَتَهُمْ

-...Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den; o da Salim ibnu Abdillah'tan; o da babasından olmak üzere şöyle tahdîs etmiştir: Rasûlullah (S) iki taifenin birine korku namazı kıldırdı. Bu sırada diğer taife yüzlerini düşmana doğru çevirmiş hâldeydiler. Sonra Rasûlul-lah'm namaz kıldırdığı kimseler çekilip arkadaşlarının yerinde durdular. Bu defa düşmana yönelik olanlar geldiler, Rasûlullah onlara da bir rek'at kıldırdı. Sonra onların üzerine selâm verdi. Sonra bunlar kalkıp eksik rek'atlerini edâ ettiler. Şunlar da kalkıp kendi rek'-atlerini edâ ettiler.

4134 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سِنَانٌ وَأَبُو سَلَمَةَ أَنَّ جَابِرًا أَخْبَرَ أَنَّهُ غَزَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِبَلَ نَجْدٍ

-....ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Sinan (ibn Ebî Sinan ed-Duelî) ile Ebû Seleme (ibnu Abdirrahmân ibn Avf) tahdîs ettiler ki, Câbir ibn Abdillah (R): Kendisinin Rasûlullah'm beraberinde Necd tarafına gazaya gittiğini haber vermiştir

---

4135 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سِنَانِ بْنِ أَبِي سِنَانٍ الدُّؤَلِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّهُ غَزَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِبَلَ نَجْدٍ فَلَمَّا قَفَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَفَلَ مَعَهُ فَأَدْرَكَتْهُمْ الْقَائِلَةُ فِي وَادٍ كَثِيرِ الْعِضَاهِ فَنَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتَفَرَّقَ النَّاسُ فِي الْعِضَاهِ يَسْتَظِلُّونَ بِالشَّجَرِ وَنَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَحْتَ سَمُرَةٍ فَعَلَّقَ بِهَا سَيْفَهُ قَالَ جَابِرٌ فَنِمْنَا نَوْمَةً ثُمَّ إِذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُونَا فَجِئْنَاهُ فَإِذَا عِنْدَهُ أَعْرَابِيٌّ جَالِسٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ هَذَا اخْتَرَطَ سَيْفِي وَأَنَا نَائِمٌ فَاسْتَيْقَظْتُ وَهُوَ فِي يَدِهِ صَلْتًا فَقَالَ لِي مَنْ يَمْنَعُكَ مِنِّي قُلْتُ اللَّهُ فَهَا هُوَ ذَا جَالِسٌ ثُمَّ لَمْ يُعَاقِبْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ أَبَانُ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرٍ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذَاتِ الرِّقَاعِ فَإِذَا أَتَيْنَا عَلَى شَجَرَةٍ ظَلِيلَةٍ تَرَكْنَاهَا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ الْمُشْرِكِينَ وَسَيْفُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُعَلَّقٌ بِالشَّجَرَةِ فَاخْتَرَطَهُ فَقَالَ تَخَافُنِي قَالَ لَا قَالَ فَمَنْ يَمْنَعُكَ مِنِّي قَالَ اللَّهُ فَتَهَدَّدَهُ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأُقِيمَتْ الصَّلَاةُ فَصَلَّى بِطَائِفَةٍ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ تَأَخَّرُوا وَصَلَّى بِالطَّائِفَةِ الْأُخْرَى رَكْعَتَيْنِ وَكَانَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعٌ وَلِلْقَوْمِ رَكْعَتَانِ وَقَالَ مُسَدَّدٌ عَنْ أَبِي عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ اسْمُ الرَّجُلِ غَوْرَثُ بْنُ الْحَارِثِ وَقَاتَلَ فِيهَا مُحَارِبَ خَصَفَةَ وَقَالَ أَبُو الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنَخْلٍ فَصَلَّى الْخَوْفَ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَزْوَةَ نَجْدٍ صَلَاةَ الْخَوْفِ وَإِنَّمَا جَاءَ أَبُو هُرَيْرَةَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيَّامَ خَيْبَرَ

-...Câbir ibnu Abdillah (R) ed-Duelî'ye şöyle haber vermiştir: Câbir (Zâtu'r-Rıkâ' seferinde) Rasûlullah(S) 'ın beraberinde Necd tarafına gazaya gitti. Rasûlullah bu gazadan döndüğü zaman Câbir de O'nunla beraber döndü. Dönüşte büyük ağacı çok olan bir vâdî içinde kaafileye gün ortası sıcağı erişti de, Rasûlullah istirahat için bineğinden indi. Sefer halkı da ağaçlar altında gölgelenmek üzere ağaçlık içine dağıldılar. Rasûlullah da bir sakız ağacı altına indi de kılıcını o ağaca astı.Câbir dedi ki: Biz biraz uyumuştuk. Sonra bir de gördük ki, Rasûlullah bizi çağırıyor. Hemen yanına gittik ve gördük ki, yanında (müşriklerden) bedevî bir Arab oturuyor. Bunun üzerine Rasûlullah:

— "Şu bedevî Arab, ben uyurken kılıcımı alıp kınından çekmiş. Bu sırada ben uyandım. Kılıç kınından sıyrılmış olarak bunun elinde idi. Bu hâlde bedevî bana:
— Şu anda seni benden kim koruyabilir? dedi. Ben de:
— Allah korur, dedim.İşte bu vak'anın kahramanı şu oturan bedevidir" buyurdu.Sonra Rasûlullah (S) o bedeviyi cezalandırmadı. Ebân da şöyle dedi: Bize Yahya ibnu Ebî Kesîr, Ebû Seleme'den tahdîs etti ki, Câbir (R) şöyle demiştir: Biz, Peygamber'in beraberinde Zâtu'r-Rıkâ' seferinde bulunduk. Gölgeli bir ağaç altına geldiğimiz zaman bizler o gölgeli ağacı Peygamber'e bıraktık (kendisi onun altına indi). Peygamber'in kılıcı ağaçta asılı iken, müşriklerden bir adam gelmiş, o kılıcı sıyırmış ve Peygamber'e:
— Sen şimdi benden korkar mısın? diye sormuş. Peygamber de ona:
— "Hayır korkmam" diye cevâb vermiş. Bedevî:
— Benim hücumumdan seni şimdi kim koruyabilir? demiş. Peygamber:
— "Allah korur" demiş.Peygamber'in sahâbîleri o bedeviyi tehdîd edip korkuttular. Bu sırada namaza ikaamet nidası edildi. Peygamber (sahâbîleri ikiye böldü de) bir bölüğüne iki rek'at namaz kıldırdı, sonra da hem kendisi, hem de sahâbîler selâm verip namazdan çıktılar. Sonra bunlar düşmanın cihetine doğru geri çekildiler. Peygamber (nafile kılıcı olarak) düşman karşısında bulunan diğer bölüğe de iki rek'at kıldırdı (sonra hem kendisi, hem de bunlar selâm verip namazdan çıktılar). Böylece Peygamber'in (farz ve nafile olarak) dört rek'at namazı oldu. Cemâatin ise iki rek'at farz namazı oldu.Ve Müsedded, Ebû Avâne'den; o da Ebû Bişr Ca'fer ibn Ebî Vahşiyye'den olmak üzere, o Peygamber'e kılıç çeken adamın adının Gavres ibnu'l-Hâris olduğunu, Peygamber'in bu gazvede Muhâ-ribu Hasafe kabilesiyle harb ettiğini söyledi.Ebu'z-Zubeyr Muhammed ibn Müslim de Câbir'den; onun: Biz Peygamber'in maiyyetinde Nahl mevkiinde bulunduk. Peygamber orada korku namazı kıldırdı, dediğini söylemiştir. Ebû Hureyre de: Ben Necd gazvesinde Peygamber'in beraberinde korku namazı kıldım,demiştir. Ebû Hureyre ise Peygamber'in yanına ancak Hayber günlerinde gelmiştir

---

بَاب غَزْوَةِ بَنِي الْمُصْطَلِقِ مِنْ خُزَاعَةَ وَهِيَ غَزْوَةُ الْمُرَيْسِيعِ قَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ وَذَلِكَ سَنَةَ سِتٍّ وَقَالَ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ سَنَةَ أَرْبَعٍ وَقَالَ النُّعْمَانُ بْنُ رَاشِدٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ كَانَ حَدِيثُ الْإِفْكِ فِي غَزْوَةِ الْمُرَيْسِيعِ

4138- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ عَنْ ابْنِ مُحَيْرِيزٍ أَنَّهُ قَالَ دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ فَرَأَيْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ فَجَلَسْتُ إِلَيْهِ فَسَأَلْتُهُ عَنْ الْعَزْلِ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةِ بَنِي الْمُصْطَلِقِ فَأَصَبْنَا سَبْيًا مِنْ سَبْيِ الْعَرَبِ فَاشْتَهَيْنَا النِّسَاءَ وَاشْتَدَّتْ عَلَيْنَا الْعُزْبَةُ وَأَحْبَبْنَا الْعَزْلَ فَأَرَدْنَا أَنْ نَعْزِلَ وَقُلْنَا نَعْزِلُ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَظْهُرِنَا قَبْلَ أَنْ نَسْأَلَهُ فَسَأَلْنَاهُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ مَا عَلَيْكُمْ أَنْ لَا تَفْعَلُوا مَا مِنْ نَسَمَةٍ كَائِنَةٍ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِلَّا وَهِيَ كَائِنَةٌ

Huzâa Kabilesinden Bir Soy Olan Musta'lık Oğulları Gazvesi Babı: Bu, Mureysf gazvesidir. İbn İshâk: Bu, altıncı senede yapıldı, demiştir. Mûsâ ibn Ukbe ise, dördüncü senededir, demiştir. en-Nu*mân ibn Beşîr, ez-Zuhrî'den: Ifk hadîsi el- Mureysf gazvesinde oldu, demiştir.
-...Abdullah ibnu Muhayrîz şöyle demiştir: Ben mescide girdim, orada Ebû Saîd el-Hudrî'yi gördüm, onun yanma oturdum da ona azl mes'elesini sordum. Ebû Saîd şöyle cevâb verdi:
— Biz Musta'lık oğulları gazvesinde Rasûlullah ile sefere çıktık. Neticede Arab esirlerinden birçok kadın esirlere kavuştuk. O günlerde kadınlara karşı arzumuz artmış ve bekârlık bizlere çok şiddetli olmuştu. (Esîr kadınlara yaklaşmak, fakat çocuk yapmamak için) azl etmeyi düşünüp, azletmek istiyorduk. Ancak Rasûlullah aramızda iken (bunun hükmünü) O'na sormadan nasıl azl ederiz? dedik de, bu meseleyi Rasûlullah'tan sorduk. Rasûlullah (S):
— "Bu fiili yapmamanız, üzerinize vâcib değildir -yâhud: Bunu yapmanızda üzerinize bir be's yoktur-. Allah'ın ilminde kıyamet gününe kadar meydana gelecek olan her canlı nefis, muhakkak dünyâya gelecektir" buyurdu

4139 - حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ غَزَوْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَزْوَةَ نَجْدٍ فَلَمَّا أَدْرَكَتْهُ الْقَائِلَةُ وَهُوَ فِي وَادٍ كَثِيرِ الْعِضَاهِ فَنَزَلَ تَحْتَ شَجَرَةٍ وَاسْتَظَلَّ بِهَا وَعَلَّقَ سَيْفَهُ فَتَفَرَّقَ النَّاسُ فِي الشَّجَرِ يَسْتَظِلُّونَ وَبَيْنَا نَحْنُ كَذَلِكَ إِذْ دَعَانَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجِئْنَا فَإِذَا أَعْرَابِيٌّ قَاعِدٌ بَيْنَ يَدَيْهِ فَقَالَ إِنَّ هَذَا أَتَانِي وَأَنَا نَائِمٌ فَاخْتَرَطَ سَيْفِي فَاسْتَيْقَظْتُ وَهُوَ قَائِمٌ عَلَى رَأْسِي مُخْتَرِطٌ صَلْتًا قَالَ مَنْ يَمْنَعُكَ مِنِّي قُلْتُ اللَّهُ فَشَامَهُ ثُمَّ قَعَدَ فَهُوَ هَذَا قَالَ وَلَمْ يُعَاقِبْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Bizler Rasûlullah'ın beraberinde Necd gazvesine gittik. Rasûlullah büyük büyük ağaçları çok olan bir vâdî içinde iken kendisine gün ortasının şiddetli sıcağı erişti. Rasûlullah bir ağacın altına indi, gölgesinde gölgelendi,kılıcını da o ağaca astı. Sefer halkı da gölgelenmek üzere ağaçlık içinde dağıldılar. Bizler bu şekilde serinlediğimiz sırada birden Rasûlullah bizleri çağırdı. Bizler hemen yanına geldik ve Rasûlullah'm önünde oturan bir bedevî ile karşılaştık. Rasûlullah (S):
— "Ben uyurken bu bedevî Arab bana gelmiş, kılıcımı alarak kınından çekmiş. Bu sırada ben uyandım. Kılıcımı kınından çıkarmış, baş ucumda dikiliyordu. Bana:
— Şimdi seni benden kim kurtarır? dedi. Ben:
— Allah kurtarır, dedim.O kılıcı kınına soktu, sonra da oturdu. İşte o zât, budur" buyurdu. Câbir: Rasûlullah o bedeviyi cezalandırmadı, demiştir

---

بَاب غَزْوَةِ أَنْمَارٍ

4140 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُرَاقَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةِ أَنْمَارٍ يُصَلِّي عَلَى رَاحِلَتِهِ مُتَوَجِّهًا قِبَلَ الْمَشْرِقِ مُتَطَوِّعًا

Enmâr Gazvesi Babı

-...Câbir ibn Abdillah el-Ensârî (R): Ben Peygamber(S)'i Enmâr gazvesinde devesi üzerinde yüzü doğu cihetine doğru nafile namaz kılarken gördüm, demiştir.

بَاب حَدِيثِ الْإِفْكِ وَالْأَفَكِ بِمَنْزِلَةِ النِّجْسِ وَالنَّجَسِ يُقَالُ { إِفْكُهُمْ } وَأَفْكُهُمْ وَأَفَكُهُمْ فَمَنْ قَالَ أَفَكَهُمْ يَقُولُ صَرَفَهُمْ عَنْ الْإِيمَانِ وَكَذَّبَهُمْ كَمَا قَالَ { يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أُفِكَ } يُصْرَفُ عَنْهُ مَنْ صُرِفَ

4141 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ وَسَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ وَعَلْقَمَةُ بْنُ وَقَّاصٍ وَعُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ قَالَ لَهَا أَهْلُ الْإِفْكِ مَا قَالُوا وَكُلُّهُمْ حَدَّثَنِي طَائِفَةً مِنْ حَدِيثِهَا وَبَعْضُهُمْ كَانَ أَوْعَى لِحَدِيثِهَا مِنْ بَعْضٍ وَأَثْبَتَ لَهُ اقْتِصَاصًا وَقَدْ وَعَيْتُ عَنْ كُلِّ رَجُلٍ مِنْهُمْ الْحَدِيثَ الَّذِي حَدَّثَنِي عَنْ عَائِشَةَ وَبَعْضُ حَدِيثِهِمْ يُصَدِّقُ بَعْضًا وَإِنْ كَانَ بَعْضُهُمْ أَوْعَى لَهُ مِنْ بَعْضٍ قَالُوا قَالَتْ عَائِشَةُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ سَفَرًا أَقْرَعَ بَيْنَ أَزْوَاجِهِ فَأَيُّهُنَّ خَرَجَ سَهْمُهَا خَرَجَ بِهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَهُ قَالَتْ عَائِشَةُ فَأَقْرَعَ بَيْنَنَا فِي غَزْوَةٍ غَزَاهَا فَخَرَجَ فِيهَا سَهْمِي فَخَرَجْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ مَا أُنْزِلَ الْحِجَابُ فَكُنْتُ أُحْمَلُ فِي هَوْدَجِي وَأُنْزَلُ فِيهِ فَسِرْنَا حَتَّى إِذَا فَرَغَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ غَزْوَتِهِ تِلْكَ وَقَفَلَ دَنَوْنَا مِنْ الْمَدِينَةِ قَافِلِينَ آذَنَ لَيْلَةً بِالرَّحِيلِ فَقُمْتُ حِينَ آذَنُوا بِالرَّحِيلِ فَمَشَيْتُ حَتَّى جَاوَزْتُ الْجَيْشَ فَلَمَّا قَضَيْتُ شَأْنِي أَقْبَلْتُ

إِلَى رَحْلِي فَلَمَسْتُ صَدْرِي فَإِذَا عِقْدٌ لِي مِنْ جَزْعِ ظَفَارِ قَدْ انْقَطَعَ فَرَجَعْتُ فَالْتَمَسْتُ عِقْدِي فَحَبَسَنِي ابْتِغَاؤُهُ قَالَتْ وَأَقْبَلَ الرَّهْطُ الَّذِينَ كَانُوا يُرَحِّلُونِي فَاحْتَمَلُوا هَوْدَجِي فَرَحَلُوهُ عَلَى بَعِيرِي الَّذِي كُنْتُ أَرْكَبُ عَلَيْهِ وَهُمْ يَحْسِبُونَ أَنِّي فِيهِ وَكَانَ النِّسَاءُ إِذْ ذَاكَ خِفَافًا لَمْ يَهْبُلْنَ وَلَمْ يَغْشَهُنَّ اللَّحْمُ إِنَّمَا يَأْكُلْنَ الْعُلْقَةَ مِنْ الطَّعَامِ فَلَمْ يَسْتَنْكِرْ الْقَوْمُ خِفَّةَ الْهَوْدَجِ حِينَ رَفَعُوهُ وَحَمَلُوهُ وَكُنْتُ جَارِيَةً حَدِيثَةَ السِّنِّ فَبَعَثُوا الْجَمَلَ فَسَارُوا وَوَجَدْتُ عِقْدِي بَعْدَ مَا اسْتَمَرَّ الْجَيْشُ فَجِئْتُ مَنَازِلَهُمْ وَلَيْسَ بِهَا مِنْهُمْ دَاعٍ وَلَا مُجِيبٌ فَتَيَمَّمْتُ مَنْزِلِي الَّذِي كُنْتُ بِهِ وَظَنَنْتُ أَنَّهُمْ سَيَفْقِدُونِي فَيَرْجِعُونَ إِلَيَّ فَبَيْنَا أَنَا جَالِسَةٌ فِي مَنْزِلِي غَلَبَتْنِي عَيْنِي فَنِمْتُ وَكَانَ صَفْوَانُ بْنُ الْمُعَطَّلِ السُّلَمِيُّ ثُمَّ الذَّكْوَانِيُّ مِنْ وَرَاءِ الْجَيْشِ فَأَصْبَحَ عِنْدَ مَنْزِلِي فَرَأَى سَوَادَ إِنْسَانٍ نَائِمٍ فَعَرَفَنِي حِينَ رَآنِي وَكَانَ رَآنِي قَبْلَ الْحِجَابِ فَاسْتَيْقَظْتُ بِاسْتِرْجَاعِهِ حِينَ عَرَفَنِي فَخَمَّرْتُ وَجْهِي بِجِلْبَابِي وَ وَاللَّهِ مَا تَكَلَّمْنَا بِكَلِمَةٍ وَلَا سَمِعْتُ مِنْهُ كَلِمَةً غَيْرَ اسْتِرْجَاعِهِ وَهَوَى حَتَّى أَنَاخَ رَاحِلَتَهُ فَوَطِئَ عَلَى يَدِهَا فَقُمْتُ إِلَيْهَا فَرَكِبْتُهَا فَانْطَلَقَ يَقُودُ بِي الرَّاحِلَةَ حَتَّى أَتَيْنَا الْجَيْشَ مُوغِرِينَ فِي نَحْرِ الظَّهِيرَةِ وَهُمْ نُزُولٌ قَالَتْ فَهَلَكَ مَنْ هَلَكَ وَكَانَ الَّذِي تَوَلَّى كِبْرَ الْإِفْكِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ ابْنُ سَلُولَ قَالَ عُرْوَةُ أُخْبِرْتُ أَنَّهُ كَانَ يُشَاعُ وَيُتَحَدَّثُ بِهِ عِنْدَهُ فَيُقِرُّهُ وَيَسْتَمِعُهُ وَيَسْتَوْشِيهِ وَقَالَ عُرْوَةُ أَيْضًا لَمْ يُسَمَّ مِنْ أَهْلِ الْإِفْكِ أَيْضًا إِلَّا حَسَّانُ بْنُ ثَابِتٍ وَمِسْطَحُ بْنُ أُثَاثَةَ وَحَمْنَةُ بِنْتُ جَحْشٍ فِي نَاسٍ آخَرِينَ لَا عِلْمَ لِي بِهِمْ غَيْرَ أَنَّهُمْ عُصْبَةٌ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَإِنَّ كِبْرَ ذَلِكَ يُقَالُ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ ابْنُ سَلُولَ قَالَ عُرْوَةُ كَانَتْ عَائِشَةُ تَكْرَهُ أَنْ يُسَبَّ عِنْدَهَا حَسَّانُ وَتَقُولُ إِنَّهُ الَّذِي قَالَ فَإِنَّ أَبِي وَوَالِدَهُ وَعِرْضِي لِعِرْضِ مُحَمَّدٍ مِنْكُمْ وِقَاءُ قَالَتْ عَائِشَةُ فَقَدِمْنَا الْمَدِينَةَ فَاشْتَكَيْتُ حِينَ قَدِمْتُ شَهْرًا وَالنَّاسُ يُفِيضُونَ فِي قَوْلِ أَصْحَابِ الْإِفْكِ لَا أَشْعُرُ بِشَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ وَهُوَ يَرِيبُنِي فِي وَجَعِي أَنِّي لَا أَعْرِفُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللُّطْفَ الَّذِي كُنْتُ أَرَى مِنْهُ حِينَ أَشْتَكِي إِنَّمَا يَدْخُلُ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيُسَلِّمُ ثُمَّ يَقُولُ كَيْفَ تِيكُمْ ثُمَّ يَنْصَرِفُ فَذَلِكَ يَرِيبُنِي وَلَا أَشْعُرُ بِالشَّرِّ حَتَّى خَرَجْتُ حِينَ نَقَهْتُ فَخَرَجَتْ مَعَ أُمِّ مِسْطَحٍ قِبَلَ الْمَنَاصِعِ وَكَانَ مُتَبَرَّزَنَا وَكُنَّا لَا نَخْرُجُ إِلَّا لَيْلًا إِلَى لَيْلٍ وَذَلِكَ قَبْلَ أَنْ نَتَّخِذَ الْكُنُفَ قَرِيبًا مِنْ بُيُوتِنَا قَالَتْ وَأَمْرُنَا أَمْرُ الْعَرَبِ الْأُوَلِ فِي الْبَرِّيَّةِ قِبَلَ الْغَائِطِ وَكُنَّا نَتَأَذَّى بِالْكُنُفِ أَنْ نَتَّخِذَهَا عِنْدَ بُيُوتِنَا قَالَتْ فَانْطَلَقْتُ أَنَا وَأُمُّ مِسْطَحٍ وَهِيَ ابْنَةُ أَبِي رُهْمِ بْنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ عَبْدِ مَنَافٍ وَأُمُّهَا بِنْتُ صَخْرِ بْنِ عَامِرٍ خَالَةُ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ وَابْنُهَا مِسْطَحُ بْنُ أُثَاثَةَ بْنِ عَبَّادِ بْنِ الْمُطَّلِبِ فَأَقْبَلْتُ أَنَا وَأُمُّ مِسْطَحٍ قِبَلَ بَيْتِي حِينَ فَرَغْنَا مِنْ شَأْنِنَا فَعَثَرَتْ أُمُّ مِسْطَحٍ فِي مِرْطِهَا فَقَالَتْ تَعِسَ مِسْطَحٌ فَقُلْتُ لَهَا بِئْسَ مَا قُلْتِ أَتَسُبِّينَ رَجُلًا شَهِدَ بَدْرًا فَقَالَتْ أَيْ هَنْتَاهْ وَلَمْ تَسْمَعِي مَا قَالَ قَالَتْ وَقُلْتُ مَا قَالَ فَأَخْبَرَتْنِي بِقَوْلِ أَهْلِ الْإِفْكِ قَالَتْ فَازْدَدْتُ مَرَضًا عَلَى مَرَضِي فَلَمَّا رَجَعْتُ إِلَى بَيْتِي دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ كَيْفَ تِيكُمْ فَقُلْتُ لَهُ أَتَأْذَنُ لِي أَنْ آتِيَ أَبَوَيَّ قَالَتْ وَأُرِيدُ أَنْ أَسْتَيْقِنَ الْخَبَرَ مِنْ قِبَلِهِمَا قَالَتْ فَأَذِنَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ لِأُمِّي يَا أُمَّتَاهُ مَاذَا يَتَحَدَّثُ النَّاسُ قَالَتْ يَا بُنَيَّةُ هَوِّنِي عَلَيْكِ فَوَاللَّهِ لَقَلَّمَا كَانَتْ امْرَأَةٌ قَطُّ وَضِيئَةً عِنْدَ رَجُلٍ يُحِبُّهَا لَهَا ضَرَائِرُ إِلَّا كَثَّرْنَ عَلَيْهَا قَالَتْ فَقُلْتُ سُبْحَانَ اللَّهِ أَوَلَقَدْ تَحَدَّثَ النَّاسُ بِهَذَا قَالَتْ فَبَكَيْتُ تِلْكَ اللَّيْلَةَ حَتَّى أَصْبَحْتُ لَا يَرْقَأُ لِي دَمْعٌ وَلَا أَكْتَحِلُ بِنَوْمٍ ثُمَّ أَصْبَحْتُ أَبْكِي قَالَتْ وَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَأُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ حِينَ اسْتَلْبَثَ الْوَحْيُ يَسْأَلُهُمَا وَيَسْتَشِيرُهُمَا فِي فِرَاقِ أَهْلِهِ قَالَتْ فَأَمَّا أُسَامَةُ فَأَشَارَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالَّذِي يَعْلَمُ مِنْ بَرَاءَةِ أَهْلِهِ وَبِالَّذِي يَعْلَمُ لَهُمْ فِي نَفْسِهِ فَقَالَ أُسَامَةُ أَهْلَكَ وَلَا نَعْلَمُ إِلَّا خَيْرًا وَأَمَّا عَلِيٌّ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَمْ يُضَيِّقْ اللَّهُ عَلَيْكَ وَالنِّسَاءُ سِوَاهَا كَثِيرٌ وَسَلْ الْجَارِيَةَ تَصْدُقْكَ قَالَتْ فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَرِيرَةَ فَقَالَ أَيْ بَرِيرَةُ هَلْ رَأَيْتِ مِنْ شَيْءٍ يَرِيبُكِ قَالَتْ لَهُ بَرِيرَةُ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا رَأَيْتُ عَلَيْهَا أَمْرًا قَطُّ أَغْمِصُهُ غَيْرَ أَنَّهَا جَارِيَةٌ حَدِيثَةُ السِّنِّ تَنَامُ عَنْ عَجِينِ أَهْلِهَا فَتَأْتِي الدَّاجِنُ فَتَأْكُلُهُ قَالَتْ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ يَوْمِهِ فَاسْتَعْذَرَ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أُبَيٍّ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ مَنْ يَعْذِرُنِي مِنْ رَجُلٍ قَدْ بَلَغَنِي عَنْهُ أَذَاهُ فِي أَهْلِي وَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ عَلَى أَهْلِي إِلَّا خَيْرًا وَلَقَدْ ذَكَرُوا رَجُلًا مَا عَلِمْتُ عَلَيْهِ إِلَّا خَيْرًا وَمَا يَدْخُلُ عَلَى أَهْلِي إِلَّا مَعِي قَالَتْ فَقَامَ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ أَخُو بَنِي عَبْدِ الْأَشْهَلِ فَقَالَ أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْذِرُكَ فَإِنْ كَانَ مِنْ الْأَوْسِ ضَرَبْتُ عُنُقَهُ وَإِنْ كَانَ مِنْ إِخْوَانِنَا مِنْ الْخَزْرَجِ أَمَرْتَنَا فَفَعَلْنَا أَمْرَكَ قَالَتْ فَقَامَ رَجُلٌ مِنْ الْخَزْرَجِ وَكَانَتْ أُمُّ حَسَّانَ بِنْتَ عَمِّهِ مِنْ فَخِذِهِ وَهُوَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ وَهُوَ سَيِّدُ الْخَزْرَجِ قَالَتْ وَكَانَ قَبْلَ ذَلِكَ رَجُلًا صَالِحًا وَلَكِنْ احْتَمَلَتْهُ الْحَمِيَّةُ فَقَالَ لِسَعْدٍ كَذَبْتَ لَعَمْرُ اللَّهِ لَا تَقْتُلُهُ وَلَا تَقْدِرُ عَلَى قَتْلِهِ وَلَوْ كَانَ مِنْ رَهْطِكَ مَا أَحْبَبْتَ أَنْ يُقْتَلَ فَقَامَ أُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ وَهُوَ ابْنُ عَمِّ سَعْدٍ فَقَالَ لِسَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ

كَذَبْتَ لَعَمْرُ اللَّهِ لَنَقْتُلَنَّهُ فَإِنَّكَ مُنَافِقٌ تُجَادِلُ عَنْ الْمُنَافِقِينَ قَالَتْ فَثَارَ الْحَيَّانِ الْأَوْسُ وَالْخَزْرَجُ حَتَّى هَمُّوا أَنْ يَقْتَتِلُوا وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمٌ عَلَى الْمِنْبَرِ قَالَتْ فَلَمْ يَزَلْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخَفِّضُهُمْ حَتَّى سَكَتُوا وَسَكَتَ قَالَتْ فَبَكَيْتُ يَوْمِي ذَلِكَ كُلَّهُ لَا يَرْقَأُ لِي دَمْعٌ وَلَا أَكْتَحِلُ بِنَوْمٍ قَالَتْ وَأَصْبَحَ أَبَوَايَ عِنْدِي وَقَدْ بَكَيْتُ لَيْلَتَيْنِ وَيَوْمًا لَا يَرْقَأُ لِي دَمْعٌ وَلَا أَكْتَحِلُ بِنَوْمٍ حَتَّى إِنِّي لَأَظُنُّ أَنَّ الْبُكَاءَ فَالِقٌ كَبِدِي فَبَيْنَا أَبَوَايَ جَالِسَانِ عِنْدِي وَأَنَا أَبْكِي فَاسْتَأْذَنَتْ عَلَيَّ امْرَأَةٌ مِنْ الْأَنْصَارِ فَأَذِنْتُ لَهَا فَجَلَسَتْ تَبْكِي مَعِي قَالَتْ فَبَيْنَا نَحْنُ عَلَى ذَلِكَ دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْنَا فَسَلَّمَ ثُمَّ جَلَسَ قَالَتْ وَلَمْ يَجْلِسْ عِنْدِي مُنْذُ قِيلَ مَا قِيلَ قَبْلَهَا وَقَدْ لَبِثَ شَهْرًا لَا يُوحَى إِلَيْهِ فِي شَأْنِي بِشَيْءٍ قَالَتْ فَتَشَهَّدَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ جَلَسَ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ يَا عَائِشَةُ إِنَّهُ بَلَغَنِي عَنْكِ كَذَا وَكَذَا فَإِنْ كُنْتِ بَرِيئَةً فَسَيُبَرِّئُكِ اللَّهُ وَإِنْ كُنْتِ أَلْمَمْتِ بِذَنْبٍ فَاسْتَغْفِرِي اللَّهَ وَتُوبِي إِلَيْهِ فَإِنَّ الْعَبْدَ إِذَا اعْتَرَفَ ثُمَّ تَابَ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ قَالَتْ فَلَمَّا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَقَالَتَهُ قَلَصَ دَمْعِي حَتَّى مَا أُحِسُّ مِنْهُ قَطْرَةً فَقُلْتُ لِأَبِي أَجِبْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِّي فِيمَا قَالَ فَقَالَ أَبِي وَاللَّهِ مَا أَدْرِي مَا أَقُولُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ لِأُمِّي أَجِيبِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا قَالَ قَالَتْ أُمِّي وَاللَّهِ مَا أَدْرِي مَا أَقُولُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ وَأَنَا جَارِيَةٌ حَدِيثَةُ السِّنِّ لَا أَقْرَأُ مِنْ الْقُرْآنِ كَثِيرًا إِنِّي وَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُ لَقَدْ سَمِعْتُمْ هَذَا الْحَدِيثَ حَتَّى اسْتَقَرَّ فِي أَنْفُسِكُمْ وَصَدَّقْتُمْ بِهِ فَلَئِنْ قُلْتُ لَكُمْ إِنِّي بَرِيئَةٌ لَا تُصَدِّقُونِي وَلَئِنْ اعْتَرَفْتُ لَكُمْ بِأَمْرٍ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَنِّي مِنْهُ بَرِيئَةٌ لَتُصَدِّقُنِّي فَوَاللَّهِ لَا أَجِدُ لِي وَلَكُمْ مَثَلًا إِلَّا أَبَا يُوسُفَ حِينَ قَالَ { فَصَبْرٌ جَمِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ } ثُمَّ تَحَوَّلْتُ وَاضْطَجَعْتُ عَلَى فِرَاشِي وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَنِّي حِينَئِذٍ بَرِيئَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ مُبَرِّئِي بِبَرَاءَتِي وَلَكِنْ وَاللَّهِ مَا كُنْتُ أَظُنُّ أَنَّ اللَّهَ مُنْزِلٌ فِي شَأْنِي وَحْيًا يُتْلَى لَشَأْنِي فِي نَفْسِي كَانَ أَحْقَرَ مِنْ أَنْ يَتَكَلَّمَ اللَّهُ فِيَّ بِأَمْرٍ وَلَكِنْ كُنْتُ أَرْجُو أَنْ يَرَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي النَّوْمِ رُؤْيَا يُبَرِّئُنِي اللَّهُ بِهَا فَوَاللَّهِ مَا رَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَجْلِسَهُ وَلَا خَرَجَ أَحَدٌ مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ حَتَّى أُنْزِلَ عَلَيْهِ فَأَخَذَهُ مَا كَانَ يَأْخُذُهُ مِنْ الْبُرَحَاءِ حَتَّى إِنَّهُ لَيَتَحَدَّرُ مِنْهُ مِنْ الْعَرَقِ مِثْلُ الْجُمَانِ وَهُوَ فِي يَوْمٍ شَاتٍ مِنْ ثِقَلِ الْقَوْلِ الَّذِي أُنْزِلَ عَلَيْهِ قَالَتْ فَسُرِّيَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَضْحَكُ فَكَانَتْ أَوَّلَ كَلِمَةٍ تَكَلَّمَ بِهَا أَنْ قَالَ يَا عَائِشَةُ أَمَّا اللَّهُ فَقَدْ بَرَّأَكِ قَالَتْ فَقَالَتْ لِي أُمِّي قُومِي إِلَيْهِ فَقُلْتُ وَاللَّهِ لَا أَقُومُ إِلَيْهِ فَإِنِّي لَا أَحْمَدُ إِلَّا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَالَتْ وَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى { إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِنْكُمْ } الْعَشْرَ الْآيَاتِ ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ هَذَا فِي بَرَاءَتِي قَالَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ وَكَانَ يُنْفِقُ عَلَى مِسْطَحِ بْنِ أُثَاثَةَ لِقَرَابَتِهِ مِنْهُ وَفَقْرِهِ وَاللَّهِ لَا أُنْفِقُ عَلَى مِسْطَحٍ شَيْئًا أَبَدًا بَعْدَ الَّذِي قَالَ لِعَائِشَةَ مَا قَالَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { وَلَا يَأْتَلِ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ إِلَى قَوْلِهِ غَفُورٌ رَحِيمٌ } قَالَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ بَلَى وَاللَّهِ إِنِّي لَأُحِبُّ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لِي فَرَجَعَ إِلَى مِسْطَحٍ النَّفَقَةَ الَّتِي كَانَ يُنْفِقُ عَلَيْهِ وَقَالَ وَاللَّهِ لَا أَنْزِعُهَا مِنْهُ أَبَدًا قَالَتْ عَائِشَةُ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَأَلَ زَيْنَبَ بِنْتَ جَحْشٍ عَنْ أَمْرِي فَقَالَ لِزَيْنَبَ مَاذَا عَلِمْتِ أَوْ رَأَيْتِ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَحْمِي سَمْعِي وَبَصَرِي وَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ إِلَّا خَيْرًا قَالَتْ عَائِشَةُ وَهِيَ الَّتِي كَانَتْ تُسَامِينِي مِنْ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَصَمَهَا اللَّهُ بِالْوَرَعِ قَالَتْ وَطَفِقَتْ أُخْتُهَا حَمْنَةُ تُحَارِبُ لَهَا فَهَلَكَتْ فِيمَنْ هَلَكَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَهَذَا الَّذِي بَلَغَنِي مِنْ حَدِيثِ هَؤُلَاءِ الرَّهْطِ ثُمَّ قَالَ عُرْوَةُ قَالَتْ عَائِشَةُ وَاللَّهِ إِنَّ الرَّجُلَ الَّذِي قِيلَ لَهُ مَا قِيلَ لَيَقُولُ سُبْحَانَ اللَّهِ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا كَشَفْتُ مِنْ كَنَفِ أُنْثَى قَطُّ قَالَتْ ثُمَّ قُتِلَ بَعْدَ ذَلِكَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

Ifk Hadîsi Babı:"el-Ifku ve'1-Efeku", "en-Nicsu ve'n-Necesu" menzilesinde, yânî ilk iki kelime vezin yönünden son iki kelimenin benzeridir."İfkuhum, Efkuhum ve Efekuhum" denilir."Efekehum" diyen kimse (yânî bunu mâzî fiil yapan kimse) onları îmândan döndürdü ve yalan söyledi demektir. Nitekim Allah: "Yu'feku anhu men ufike" (ez-zâriyât: 9) buyurdu. Bu, "Yusrafu anhu men surife", yânî "Ondan döndürülen kimseler döndürülür" demektir.

-... Bana Abdulazîz ibnu Abdillah tahdîs etti: Bize İbrahim ibnu Sa'd, Salih ibn Keysân'dan tahdîs etti ki, İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Urve ibnu'z-Zubeyr, Saîd ibnu'l-Müseyyeb, Alkame ibnu Vak-kaas ve Ubeydullah ibnu Abdillah ibn Utbe ibn Mes'ûd,Peygam-ber(S)'in zevcesi Âişe(R)'den, iftira sâhiblerinin kendisi için söyledikleri zamanki hadîsini tahdîs ettiler. Bu dört râvîden herbiri bana Âişe hadîsinden bir kısmı tahdîs ettiler.Bunların bâzısı, Âişe hadîsini diğer bâzısından daha iyi muhafaza edici ve hadîsi aynen

getirip nakletmekte, daha sağlam tesbît edici idi. İşte ben bu râvîlerin herbirinden, onların Âişe'den bana tahdîs ettikleri bu hadîsi iyice belleyip muhafaza ettim. Bunların bâzısı hernekadar hadîsi diğerinden daha iyi muhafaza edici ise de, bunlardan bâzısının hadîsi diğer bâzısının hadîsini tasdîk etmektedir. Bunlar söylediler ki, Âişe (R) şöyle demiştir:Rasûlullah (S) bir sefere çıkmak istediği zaman kadınları arasında kur'a çekmek âdetinde idi. Kadınlardan hangisinin kur'ası çıkarsa, Rasûlullah onu beraberinde sefere çıkarırdı.Âişe dedi ki: Rasûlullah, yapacağı bir gazve hususunda da aramızda kur'a çekti ve bu kur'ada benim ismim çıktı. Bunun üzerine ben, hicâb âyetinin indirilmesinin ardından Rasûlullah'm beraberinde sefere çıktım. Ben hevdecimin içinde taşınır ve (konak yerinde) hevdec içinde indirilirdim. Bütün yolculuğumuzda bu şekilde yürüdük. Nihayet Rasûlullah bu gazvesinden ayrılıp da döndüğü ve bizler de dönücüler olarak Medine'ye yaklaştığımızda (bir konak yerine indi, gecenin bir kısmını orada geçirdi, sonra) hareket edilmesini i'-lân etti. Hareket emrini bildirdikleri zaman ben kalkıp (ihtiyâcımı yerine getirmek için yalnız başıma) ordudan öteye yürüdüm. Hacetimi yerine getirdiğim zaman dönüp yerime geldim. Bu sırada göğsümü yokladım. Bir de gördüm ki, Yemen'in gözboncuğundan dizilmiş gerdanlığım kopup düşmüş. Hemen dönüp gerdanlığımı aradım. Fakat onu aramak beni yoldan alıkoydu. Âişe dedi ki: Benim yol nakliyâtımı yapmakta olan kimseler gelip hevdecimi yüklenmişler ve onu bindiğim deve üzerine götürmüşlerdi. Onlar beni hevdecin içindeyim samyorlarmış. O zaman kadınlar hafif idiler, etlenip yağlanmazlar ve onları et bürümezdi. Çünkü onlar az yemek yerlerdi. Bu sebeble bana hizmet edenler hevdeci yüklemek üzere kaldırıp taşıdıklarında, hevdecin ağırlık derecesinin farkına varmayarak yüklemişler. Bilhassa ben o zaman yaşı küçük, taze bir kadındım. Onlar deveyi kaldırmışlar ve yürüyüp gitmişler. Ordu gittikten sonra ben gerdanlığımı buldum. Akabinde ben ordu birliklerinin konakladıkları yerlere geldim, fakat oralarda ne bir çağıran, ne de cevâb veren kalmıştı. Bunun üzerine ben orada evvelce bulunduğum konak yerime geldim. Ve onlar beni hevdecde bulamazlar da, beni aramak üzere dönüp yanıma gelirler diye düşündüm. Ben bu düşünce ile yerimde otururken, gözlerim bana galebe etmiş de uyumuşum. Safvân ibnu'l-Muattal es-Sulemî, sonra ez-Zekvânî, ordunun arkasından gelmekle vazifeli idi. Bu zât sabah vakti benim beklediğim yerin yanına gelmiş, uyuyan bir insane karaltısı görmüş. Beni gördüğü zaman tanımış. Zâten o,hicâb (yâni perdelenme) emrinin inmesinden önce beni görmüştü. Ben onun beni tanıdığı sırada söylediği: "Innâ Hllâhi ve innâ ileyhi râciûne (= Biz muhakkak Allah'ın mülküyüz ve biz ancak O'na dönücüleriz)'*(ei-Bakara: 156) istircâ' sözleriyle uyandım. Uyanınca da hemen dış elbisemi bürünüp yüzümü örttüm.Allah'a yemîn ediyorum ki, biz onunla tek kelime konuşmadık ve ben ondan "înnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn" istircâ'sözünden başka bir kelime işitmedim. Çabuk yürüdü, nihayet devesini çöktürdü, binebilmem için devenin ön ayağına bastı. Ben de deveye doğru kalkıp bindim. Safvân, bindiğim deveyi önünden çekerek yürüdü. Nihayet biz öğlenin evvelinde, sıcağın şiddet vaktine girmişler ve hepsi konak yapmışlar hâlde, orduya yetiştik.Âişe dedi ki: Bu sırada (hakkımda iftira ederek) helak olan heIâk olmuştur. İftiranın büyüğüne ve çoğuna girişen, Selûl kadının oğlu Abdullah ibnu Ubeyy olmuş (ve bu, ordu içinde yayılmış).Urvetu'bnu'z-Zubeyr: Bu iftira hadîsinin yayıldığı ve bu söz Abdullah ibn Ubeyy'in yanında konuşulur olup, onun bu sözü söyleyeni ikrar ettirip dinlemek istediği ve bunu açıkça yaymak istediği bana haber verildi, demiştir.Ve yine Urve: İftira sâhiblerinden olan diğer insanlar içinde yalnız Hassan ibn Sabit,Mıstah ibnu Usâse ve Hamme bintu Cahş'ın isimleri söylenmiştir. Benim, Yüce Allah'ın buyurduğu gibi onların bir topluluk olduklarından başka, onların isimleriyle ilgili hiçbir bilgim yoktur. Şübhesiz o günâhın büyüğünü, çoğunu üzerine alan kimse, Abdullah ibnu Ubeyy ibn Selûl'dür denilirdi, demiştir. Yine Urve dedi ki: Âişe kendi huzurunda şâir Hassân'a sövülmesini çirkin görür ve:
— Çünkü Hassan:Fe inne ebî ve vâîidehû ve ırdî Lı irdi Muhammedin minkum vıkaau (= Şübhesiz benim babam ve babamın babası ile benim şeref ve namusum, Muhammed'in şerefi ve nâmûsu için size karşı mahfazadır) beytini söylemiştir, der idi.Âişe dedi ki: Bizler Medine'ye geldik. Geldiğim zaman ben bir ay hasta oldum. Bu sırada insanlar iftira sahihlerinin sözlerine dalmışlar. Ben ise bunlardan hiçbir şeyin farkında olamiyordum. Yalnız hastalığımda beni işkillendiren bir husus vardı: Peygamber'den, hastalandığım başka zamanlarda görmekte olduğum lütuf ve şefkati bu hastalığımda görmüyordum. Sâdece yanıma giriyor, selâm veriyor, sonra da (adımı söylemeden):
— "Hastanız nasıl?" diyordu.işte bu hâl beni şübhelendirip üzüyordu. Fakat ben şerri hissetmiyordum. Nihayet ben hastalığımdan yeni iyileşip, henüz nekahet devresine girdikten sonra dışarıya çıktım.

Benimle beraber Mıstardın anası da hacet def etme yerlerimiz olan Menâsi' tarafına doğru çıktı. Oraya biz ancak geceden geceye çıkardık. Bu âdet, evlerimizin yakınında halâlar edinmemizden önce idi.Âişe dedi ki: O zamanlar bizim dışarı çıkmaktaki hâlimiz ibti-dâî Arablar'ın sahradaki çukurlar yönüne çıkıp temizlenmelerine benziyordu. Biz evlerimizin yakınında halâlar edinmekten eziyetlenip incinirdik.Âişe dedi ki: İşte ben Mistah'ın anasıyle dışarı çıkıp gittim. Bu kadın, Ebû Ruhm ibnu'l-Muttalib ibn Abdi Menâfin kızıdır. Annesi de Sahr ibn Âmir'in kızıdır ki, bu kadın da Ebû Bekr es-Sıddîk'm teyzesidir. Ebû Rumh kızının oğîu da Mıstah ibnu Usâsete'bni Ab-bâd ibn Muttalib'dir. Orada hacetimizi gördükten sonra ben ve Ebû Rumh kızı evimden tarafa dönüp gelirken, Mıstah'ın anasının ayağı yün çarşafı içinde sürçtü. (Arablar arasında felâket zamanında söylenmesi âdet olan "Düşmanın helak olsun!" duası yerine) bu kadın:
— Mıstah helak olsun! diye oğluna beddua etti. Ben de ona:
— Ne fena söyledin! Bedir'de hazır bulunan bir kimseye mi sövüyorsun? dedim.Kadın bana:
— Âh şu sâf taze! Sen onun söylediği sözü işitmedin mi? dedi. Ben:
— O ne dedi ki? diye sordum. Bunun üzerine o bana iftira sâhiblerinin sözünü söyleyip haber verdi. Âişe dedi ki: Artık hastalığımın üstüne bir hastalık daha arttı. Evime dönünce yanıma Rasûlullah geldi. Selâm verdikten sonra:
— "Hastanız nasıldır?" diye sordu. . Ben de kendisine:
— Babamla anamın yanına gitmem için bana izin verir misin? Dedim.
— Âişe: Ben o sırada bu haberi babamla anam tarafından tahkik etmek istiyordum, demiştir.- Âişe dedi ki: Rasûlullah bana izin verdi. Ben de ebeveynimin yanma geldim ve anam (Ümmü Rûmân)'a:
— Ey anneciğim! İnsanlar ne konuşuyorlar? dedim. Annem:
— Ey kızcağızım! Kendini üzme, sen kendini ve sağlığını düşün. Vallahi bir erkeğin yanında sevgili, parlak, güzel bir kadın olsun ve onun birçok ortakları bulunsun da onun aleyhinde çok lâf etmesinler; bu, pek nâdirdir, dedi. Ben de:
— Subhânallah! İnsanlar bunu mu konuşmaktalarmış? dedim.Âişe dedi ki: Ben bunun üzerine bütün gece ağladım. Sabaha kadar gözümün yaşı dinmiyor, gözüme de hiçbir uyku girdiremiyordum. Sonra ağlayarak sabaha ulaştım.Âişe dedi ki: Rasûlullah da o sabah Alî ibn Ebî Tâlib'i ve Usâ-metu'bnu Zeyd'i yanına çağırmıştı. Vahy gecikince ailesi ile ayrılması hususunda onlarla istişare ediyordu. Âişe dedi ki: Usâme ibmı Zeyd'e gelince, o, Peygamber'in ailesinden bilip durduğu berâeti ve Ehlu Beyt için gönlünde besleyip durduğu sevgiyi Rasûlullah'a tavsiye ve işaret etti de:
— Yâ Rasûlallah!. Onlar Senin ehlindir. Biz onlar hakkında hayırdan başka birşey bilmeyiz, dedi. Alî ibn Ebî Tâlib'e gelince, o da:
— Allah Sana dünyâyı dâr etmemiştir. Âişe'den başka kadınlar çoktur. Maamâfîh Âişe'nin cariyesi Berîre'ye de sor, o da Sana doğru söyler, demişti. Bunun üzerine Rasûlullah, Berîre'yi çağırıp:
— "Ey Berîre! Âişe'de sana şübhe veren bir hâl gördün mü?" diye sordu. Berîre de:
— Seni hakk peygamber olarak gönderen Allah'a yemîn ederim ki, ben Âişe'den kendisini ayıplayabileceğim bir kusur olmak üzere kat'iyyen şundan başka birşey görmüş değilim: Âişe yaşı küçük, taze bir kadındı. Ailesinin hamurunu yoğururken uyurdu da evin besi koyunu gelir, hamuru yerdi, demiş. Âişe dedi ki: Bunun akabinde Rasûlullah o gün minber üzerinde ayağa kalktı ve iftirayı en evvel ortaya çıkaran Abdullah ibn Ubeyy'-den dolayı söz söylemekte ma'zûr tutulmasını isteyerek, kendisi minber üzerinde olduğu hâlde hitâb edip:
— "Ey.müslümânlar topluluğu! Ev halkım hususunda bana ezası ulaşan bir şahıstan dolayı bana kim yardım eder? Vallahi ben ehlim hakkında hayırdan başka birşey bilmiş değilim. Bu iftiracılar bir adamın da ismini ortaya koydular ki, bu zât hakkında da ben hayırdan başka birşey bilmiyorum. Bu ismi söyleyen kimse şimdiye kadar benimle beraber olmak müstesna, ailemin yanına girer değil" demiştir. Âişe dedi ki: Bunun üzerine Ensâr'ın Evs kabilesinden Abdu'l-Eşhel oğulları'mn kardeşi Sa'd ibnu Muâz ayağa kalkmış ve :
— Yâ Rasûlallah! O kimseye karşı Sana ben yardım edeceğim. Eğer bu iftirayı çıkaran Evs'ten ise ben onun boynunu vururum. Eğer Hazrec kardeşlerimizden ise, yapılacak işi Sen bize emredersin, biz de emrini yerine getiririz, demiştir. Âişe dedi ki: Bu defa Hazrec kabîlesinden bir adam ayağa kalkmış. Hassan ibn Sâbit'in anası onun soyundan olup, amcasının kızı idi. İşte ayağa kalkan bu zât, Hazrec kabilesinin seyyidi olan Sa'd ibnu Ubâde'dir. Âişe dedi ki: Sa'd ibn Ubâde bu vak'adan evvel iyi bir

adamdı. Fakat bu defa kafaîle asabiyyeti onu Sa'd ibn Muâz'ın sözlerinden dolayı öfkeye sürükledi de, Sa'd ibn Muâz'a karşı:
— Yalan söyledin. Allah'ın ebedîliğine yemîn ediyorum ki, sen onu (yânî Abdullah ibn Ubeyy'i) öldüremezsin ve onu öldürmeğe muktedir olamazsın. O, senin cemâatinden biri olmuş olaydı sen onun öldürülmesini istemezdin, demiş. Bu defa da Sa'd ibnu Muâz'ın amcasının oğlu Useyd ibnu Hu-dayr ayağa kalkarak, Sa'd ibnu Ubâde'ye karşı:
— Allah'ın ebedîliğine yemîn ediyorum ki, sen yalan söylüyorsun. Vallahi biz onu elbette öldürürüz. Sen muhakkak münafıksın ki, münafıklar hesabına bizimle mücâdele ediyorsun! demiş.Âişe dedi ki: Bu suretle Evs ve Hazrec kabileleri ayaklanmışlar, hattâ birbirleriyle vuruşmayı kasdetmişler. Rasûlullah ise minber üzerinde dikiliyormuş. Âişe dedi ki: Rasûlullah (minberden inip) onlar sükûnete varıncaya kadar, onlara yumuşak sözler söylemiş, kendisi de (başka şey söylemeyerek) sükût etmiş.Âişe dedi ki: (Bana gelince:) Ben o günümün tamâmında hep ağladım. Ne gözümün yaşı dindi, ne de gözüme bir uyku değdirebil-dim. Babamla anam benim yanımda sabahladılar. Ben iki gece ve bir gün devamlı ağladım. Gözümün yaşı dinmiyor ve gözüme uyku girdiremiyordum. Hattâ ben ağlamak ciğerimi parçalayacak sanıyordum. Bu şekilde ebeveynim yanımda oturdukları, ben de ağlamakta bulunduğum sırada ensâr'dan bir kadın benim yanıma girmeye izin istedi. Ben de o kadına izin verdim. O da oturup benimle ağlıyordu. Âişe dedi ki: Biz bu hâl üzere iken, Rasûlullah yanımıza girdi. Selâm verdikten sonar oturdu. Âişe dedi ki: Hâlbuki RasûÎullah, bundan evvel hakkımda dedikodu başladığı günden beri yanımda oturmamıştı. Ve Rasûlullah bir ay beklediği hâlde kendisine benim hakkımda birşey vahyolunmuyor-du. Aişe dedi ki: Rasûlullah oturduğu zaman şehâdet kelimelerini söyledikten sonra:-
— "Amma ba'du: Yâ Âişe! Hakkında bana şöyie şöyle sözler erişti. Eğersen bu isnâdlardan bert isen, Allah seni yakında berî kılıp temizliğini i'lân edecektir. Yok eğer böyle bir günâha yaklaştınsa Allah 'tan mağfiret iste ve tevbe et. Çünkü kul, günâhım i'tirâf ve sonra datevbe edince Allah da onun tevbesini kabul eder" dedi. Âişe dedi ki: Rasûlullah bu hutbesini bitirince (musîbetin şiddetli harâretiyle) gözümün yaşı kesildi, hattâ gözyaşımdan bir damla bulamıyordum. Hemen babama:
— Rasûlullah'ın söylediği söz hususunda benim tarafımdan ce-vâb ver, dedim.Babam:
— Vallahi Rasûlullah'a ne diyeceğimi bilmiyorum, dedi. Sonra anama:
— Rasûlullah'ın söylediği söze benim adıma cevâb ver, dedim. O da:
— Ben Rasûlullah'a ne diyeceğimi bilmiyorum, dedi. Bunun üzerine ben henüz Kur'ân'dan delîl okuyamayan küçük yaşta bir taze olduğum hâlde, şöyle dedim:
— Vallahi ben kat'î anladım ki, siz bu dedikoduyu işitmişsiniz. Hattâ bu söz sizing gönüllerinizde yerleşmiş ve siz ona inanmışsınız. Şimdi ben size "ben ondan beriyim" desem, benim muhakkak berî olduğumu Allah bilip dururken, sizler benim bu sözümü tasdîk etmiyeceksiniz. Ve eğer benim muhakkak berî olduğumu Allah bilip dururken, ben sizlere fena bir i'tirâfta bulunsam, sizler beni hemen tasdîk edeceksiniz. Vallahi ben bu vaziyette kendim için ve sizin için başka bir mesel bulamıyorum. Ancak Yûsuf'un babası Ya'kûb'un (o sıkıntı içinde) söylediği şu sözünü buluyorum: "Fe sabrun cemî-lun v 'altahu H-mustaânu alâ mâ tasıfûn (= Artık bana düşen) güzel bir sabırdır. Sizin şu söylediklerinize karşı yardımına sığınılacak, ancak Allah'tır)" (Yûsuf: 18).Ben bu sözü söyledikten sonra dönüp yatağıma yattım. Öyle bir hâlde ki, Allah o zaman benim berî olduğumu biliyordu ve Allah muhakkak benim berî olduğumu ortaya koyacaktı.Lâkin vallahi ben Allah'ın bana âid bir iş için okunacak bir vahiy indireceğini zannetmiyordum. Ve sânım da haddizatında bana âid bir mes'elede Allah'ın bir emirle tekellüm etmesinden çok hakîr idi. Lâkin ben Rasûlullah'ın uykusunda bir ru'yâ görmesini ve Allah'ın da bu ru'yâ ile benim temizliğimi ortaya koymasını umuyordum. Vallahi Rasûlullah oturduğu yerden kalkmamıştı. Ev halkından bir kimse de dışarı çıkmamıştı.Nihayet üzerine vahiy indirildi. O'na vahiy inerken olagelen hâl hemen gelip O'nu kaplayıverdi,ki kış gününde bile üzerine indirilen sözün ağırlığından dolayı kendisinden inci taneleri gibi terler dökülürdü.Âişe dedi ki: Rasûlullah'tan vahiy hâli gidip de açılınca, kendisi sevincinden gülüyordu. Tekellüm ettiği ilk söz:
— "Yâ Âişe! Allah seni kat'î olarak temize çıkarmıştır" demesi oldu. Âişe dedi ki: Bunun üzerine anam bana:
— Kızım, Rasûlullah'a doğru kalk da teşekkür et, dedi. Ben:
— Hayır vallahi, ben ne O'na doğru kalkarım, ne de berî olduğumu indiren Azîz ve Celîl Allah'tan başkasına hamd ederim, dedim.Âişe dedi ki: Yüce Allah: "O uydurma haberi getirenler içinizden bir

zümredir. Onu sizing için bir şerr sanmayın. Bil'akis o sizin için bir hayırdır. Onlardan herkese kazandığı günâh vardır. Onlardan günâhın büyüğünü üzerine alan o adama da büyük bir azâb vardır..." (en-Nûr: n-12) on âyet indirdi. İşte sonunda Allah bu âyetleri benim temizliğim hakkında indirdi.Babam Ebû Bekr es-Siddîk, akrabalığından ve fakirliğinden dolayı nafaka vermekte bulunduğu Mıstah ibnu Usâse için:
— Kızım Âişe'ye bu iftirayı söyledikten sonra vallahi ben de Mıs-tah'a birşey vermem!diye yemîn etti. Bunun üzerine Yüce Allah: "Sizden fazilet ve servet sahibi olanlar, akrabasına,yoksullara, Allah yolunda hicret edenlere vermelerinde kusur etmesin; affetsin, aldırış etmesin. Allah 'in size mağfiret etmesini arzu etmez misiniz? Allah çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir" (en-Nûr: 22) âyetini indirdi.
Bu âyetin inmesi üzerine Ebû Bekr es-Sıddîk:
— Vallahi ben Allah'ın beni mağfiret etmesini elbette severim! dedi ve Mıstah'a veregeldiği nafakayı tekrar vermeye başladı ve:
— Ben bu nafakayı ondan ebediyyen koparmam, dedi.
Âişe dedi ki: Rasûlullah, zevcesi Zeyneb bintu Cahş'a da benim hâlimden:
— Yâ Zeyneb! Âişe hakkında ne bilirsin ve ne gördün? diye sormuştu.Zeyneb cevaben:
— Yâ Rasûlallah! Ben kulağımı, gözümü işitmediğim, görmediğim şeylerden muhafaza ederim. Vallahi Âişe hakkında hayırdan başka birşey bilmem, diye güzel şâhidlik etmiştir.Âişe dedi ki: Zeyneb, Peygamber'in kadınları arasında güzelliği ve Peygamber'in yanındaki mevkii i'tibâriyle bana rekaabet eden bir kadındı. Fakat Allah onu verâ ve takvası sebebiyle (iftiracılara katılmaktan) korudu. Kızkardeşi Hamne bintu Cahş ise o iftiraya taas-subla tutunmaya ve iftiracıların söylediklerini hikâye etmeye başladı da, bu sebeble helak olanlar içinde helak oldu.ez-Zuhrî: İşte bu, o zümrenin işinden bize ulaşmış olan hadîstir, demiştir. Sonra Urve şöyle dedi: Âişe dedi ki: Vallahi hakkında dedikodu yapılan o adam muhakkak:
— Subhânallah! Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, ben hayâtımda hiçbir dişinin elbisesini asla açmamışımdır (yânı hiçbir kadınla cinsî yaklaşma yapmamışımdır),der dururdu.Sonra o zât (yânî Safvân ibn Muattal) bu işlerin ardından Allah yolunda şehîd olarak öldürülmüştür

---

4142 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ أَمْلَى عَلَيَّ هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ مِنْ حِفْظِهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ قَالَ لِي الْوَلِيدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ أَبَلَغَكَ أَنَّ عَلِيًّا كَانَ فِيمَنْ قَذَفَ عَائِشَةَ قُلْتُ لَا وَلَكِنْ قَدْ أَخْبَرَنِي رَجُلَانِ مِنْ قَوْمِكَ أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَأَبُو بَكْرِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَهُمَا كَانَ عَلِيٌّ مُسَلِّمًا فِي شَأْنِهَا فَرَاجَعُوهُ فَلَمْ يَرْجِعْ وَقَالَ مُسَلِّمًا بِلَا شَكٍّ فِيهِ وَعَلَيْهِ كَانَ فِي أَصْلِ الْعَتِيقِ كَذَلِكَ

-...Bize Ma'mer ibn Râşid haber verdi ki, ez-Zuhrî şöyle demiştir: el-Velîd ibnu Abdilmelik bana:
— Alî ibn Ebî Tâlib'in Âişe'ye iftira atanlar içinde olduğu haberi sana ulaştı mı? diye sordu.Ben de ona:
— Hayır (Alî iftiracıların sözünün benzerini söylemekten münezzehtir). Lâkin senin kavmin Kureyş'ten olan şu iki zât; Ebû Seleme Abdurrahmân ile Ebû Bekr ibn Abdirrahmân ibni'l-Hâris, Âişe'nin kendilerine, "İftira işi hakkında Alî susucu idi" dediğini bana haber vermişlerdir, dedim.Râvî dedi ki: Bu mes'ele hakkında ez-Zuhrî'ye müracaat ettiler, fakat ez-Zuhrî, el-Velîd'e bundan başka cevâb vermedi ve (lâfızda hiçbir şübhe olmayarak) "Musellimen" sözünü söyledi; bir de "Aleyhi (yânî Zuhrî, Velîd'e cevâb döndürmedi)" lâfzını ziyâde etti. Atîk'in aslında da böyle "Musellimen" ta'bîri vardır

---

4143 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَسْرُوقُ بْنُ الْأَجْدَعِ قَالَ حَدَّثَتْنِي أُمُّ رُومَانَ وَهِيَ أُمُّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ بَيْنَا أَنَا قَاعِدَةٌ أَنَا وَعَائِشَةُ إِذْ وَلَجَتْ امْرَأَةٌ مِنْ الْأَنْصَارِ فَقَالَتْ فَعَلَ اللَّهُ بِفُلَانٍ وَفَعَلَ فَقَالَتْ أُمُّ رُومَانَ وَمَا ذَاكَ قَالَتْ ابْنِي فِيمَنْ حَدَّثَ الْحَدِيثَ قَالَتْ وَمَا ذَاكَ قَالَتْ كَذَا وَكَذَا قَالَتْ عَائِشَةُ سَمِعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ نَعَمْ قَالَتْ وَأَبُو بَكْرٍ قَالَتْ نَعَمْ فَخَرَّتْ مَغْشِيًّا عَلَيْهَا فَمَا أَفَاقَتْ إِلَّا وَعَلَيْهَا حُمَّى بِنَافِضٍ فَطَرَحْتُ عَلَيْهَا ثِيَابَهَا فَغَطَّيْتُهَا فَجَاءَ

النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا شَأْنُ هَذِهِ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخَذَتْهَا الْحُمَّى بِنَافِضٍ قَالَ فَلَعَلَّ فِي حَدِيثٍ تُحُدِّثَ بِهِ قَالَتْ نَعَمْ فَقَعَدَتْ عَائِشَةُ فَقَالَتْ وَاللَّهِ لَئِنْ حَلَفْتُ لَا تُصَدِّقُونِي وَلَئِنْ قُلْتُ لَا تَعْذِرُونِي مَثَلِي وَمَثَلُكُمْ كَيَعْقُوبَ وَبَنِيهِ { وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ } قَالَتْ وَانْصَرَفَ وَلَمْ يَقُلْ شَيْئًا فَأَنْزَلَ اللَّهُ عُذْرَهَا قَالَتْ بِحَمْدِ اللَّهِ لَا بِحَمْدِ أَحَدٍ وَلَا بِحَمْدِكَ

-....Ebû Vâil şöyle demiştir: Bana Mesrûk ibnu'1-Ecda' tahdîs edip şöyle dedi:Bana Âişe'nin annesi olan Ümmü Rûmân tahdîs edip şöyle dedi: Ben Âişe ile otururken birden Ensâr'dan bir kadın girdi de (iftiraya karışanları kasdederek):
— Allah Fulân kimseyi şöyle yapsın! Fulân kimseyi şöyle yapsın! dedi.Ümmü Rûmân da bu Ensâriyye kadına:— Sana ne var? diye sordu. O kadın:
— Oğlum bu sözü söyleyenler içindedir, dedi. Ümmü Rûmân tekrar:
— Söz nedir? diye sordu. O kadın (iftiracıların sözlerini zikrederek):
— Bunlar şöyle şöyle demişlerdir,.dedi. Âişe, kadına:
— Bu sözleri Rasûlullah işitti mi? diye sordu. Kadın:
— Evet, dedi. Rasûlullah tekrar:
— Bunları Ebû Bekr de işitti mi? dedi. Kadın yine:
— Evet (o da işitti), diye cevâb verince, Âişe bayılıp yere düştü. Sonunda Âişe ateş içinde titrer hâlde kendine geldi. Ben üzerine kendi elbisesini atıp onu örttüm. Bu sırada Peygamber geldi ve:
— "Bunun nesi var?" diye sordu. Ben:
— Yâ Rasûlallah, Âişe'yi titreten bir ateş yakaladı, dedim.
— "Muhtemel ki bu, konuşmakta olduğu bir söz içinde olmuştur" buyurdu.Ümmü Rûmân:
— Evet (öyle oldu), dedi. Bunun akabinde Âişe oturdu da:
— Vallahi eğer ben bu ithamdan beriyim diye yemîn etsem, sizler beni tasdik etmeyeceksiniz, ben size yeminle söylesem de sizler benden özrümü (yânî benliğimi) kabul etmeyeceksiniz. Benimle sizin meseliniz Ya'kûb Peygamber'le oğullarının meseli gibidir. Ya'kûb (o imtihanı sırasında şöyle demişti): "Artık (bana düşen) güzel bir sabırdır.Sizin şu söylediklerinize karşı yardım istenilecek olan ancak Allah'tır" (Yûsuf: 18).Ümmü Rûmân: Rasûlullah bana birşey söylemeden döndü. Bu sırada Yüce Allah {en- Nûr: 11-12. ayetiyie) Âişe'nin benliğini indirdi. Bunun üzerine Âişe, Peygamber'e hitaben:
— Allah'ın hamdiyle (hamdederim), başka kimsenin hamdiyle değil; Sen'in hamdin ile de değil, dedi

---

4144 - حَدَّثَنِي يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ نَافِعِ بْنِ عُمَرَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَانَتْ تَقْرَأُ إِذْ تَلِقُونَهُ بِأَلْسِنَتِكُمْ وَتَقُولُ الْوَلْقُ الْكَذِبُ قَالَ ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ وَكَانَتْ أَعْلَمَ مِنْ غَيْرِهَا بِذَلِكَ لِأَنَّهُ نَزَلَ فِيهَا

-...BizeVekî'ibnu'I-Cerrâh,Nâfi' ibn Umer ibn Abdillah el-Cumahî'den; o da Abdullah ibn Ebî Muleyke'den tahdîs etti ki, Âişe (R) "h telakkavnehu bi-elsinetikum..." (en-Nûn 15) lâfzını "İz telikûnehu bi-elsinetikum"tarzında okur ve onu tefsir ederek de: "el-Velku", "el-Kezibu" demektir, dedi.İbnu Muleyke geçen senedi ile: Âişe lâm'm kesresiyle okuduğu bu okuyuşu başkalarından daha iyi bilen idi. Çünkü bu kelâm kendisi hakkında indi, demiştir.

4145 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ ذَهَبْتُ أَسُبُّ حَسَّانَ عِنْدَ عَائِشَةَ فَقَالَتْ لَا تَسُبَّهُ فَإِنَّهُ كَانَ يُنَافِحُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَتْ عَائِشَةُ اسْتَأْذَنَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هِجَاءِ الْمُشْرِكِينَ قَالَ كَيْفَ بِنَسَبِي قَالَ لَأَسُلَّنَّكَ مِنْهُمْ كَمَا تُسَلُّ الشَّعَرَةُ مِنْ الْعَجِينِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُقْبَةَ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ فَرْقَدٍ سَمِعْتُ هِشَامًا عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَبَبْتُ حَسَّانَ وَكَانَ مِمَّنْ كَثَّرَ عَلَيْهَا

-...Urvetu'bnu'z-Zubeyr şöyle demiştir: Ben bir kerresinde Âişe'nin yanında Hassan ibn Sâbit'e sövmeye kalktım da, Âişe:
— Sen Hassân'a sövme. Çünkü o,, şiirle Rasûlullah tarafından mücâdele eder, O'nu savunurdu, dedi. Yine Âişe dedi ki: Hassan, (Kureyş'ten olan) müşrikleri kötüle-yip hicvetmek hususunda Peygamber'den izin istedi. Peygamber (S): — "(Kureyş'i hicvederken) benim nesebimi nasıl yapacaksın?" diye sordu. Hassan: — Ben Sen'in nesebini (soyun olan Hâşim oğulları'nı) Kureyş soyları arasından, hamurdan kılın çekilmesi gibi muhakkak çeker çıkarırım, diye cevâb verdi.Muhammed (ibn Ukbe) de şöyle dedi: Bize Usmân ibnu Ferhad tahdîs edip şöyle dedi:Ben Hişâm'dan işittim ki, babası Urve ibnu'z-Zubeyr: Ben Âişe'nin yanında Hassan ibn Sâbit'e sövdüm. O, Âişe aleyhine iftiracıların sözlerini çok söyler idi, demiştir

---

4146 - حَدَّثَنِي بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ دَخَلْنَا عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَعِنْدَهَا حَسَّانُ بْنُ ثَابِتٍ يُنْشِدُهَا شِعْرًا يُشَبِّبُ بِأَبْيَاتٍ لَهُ وَقَالَ حَصَانٌ رَزَانٌ مَا تُزَنُّ بِرِيبَةٍ وَتُصْبِحُ غَرْثَى مِنْ لُحُومِ الْغَوَافِلِ فَقَالَتْ لَهُ عَائِشَةُ لَكِنَّكَ لَسْتَ كَذَلِكَ قَالَ مَسْرُوقٌ فَقُلْتُ لَهَا لِمَ تَأْذَنِينَ لَهُ أَنْ يَدْخُلَ عَلَيْكِ وَقَدْ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى { وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ } فَقَالَتْ وَأَيُّ عَذَابٍ أَشَدُّ مِنْ الْعَمَى قَالَتْ لَهُ إِنَّهُ كَانَ يُنَافِحُ أَوْ يُهَاجِي عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Mesrûk şöyle demiştir: Biz Âişe'nin huzuruna girdik. Yanında Hassan ibnu Sabit vardı, Hassan kendine âid olan birtakım beyitlerle teşbîb yaparak şiir inşâd ediyor ve:
—Hasânun, rezânun mâ tuzennu bi-ifbetin Tusbihu ğarsâ min luhûmi'l-gavâfıli diyordu.Âişe de ona:
— Lâkin sen böyle değilsin (yânî sen gıybet ettin ve iftiracıların sözlerine daldın), dedi. Mesrûk dedi ki: Ben Âişe'ye:
— Hassân'm senin yanına girmesine neden izin veriyorsun? Hâlbuki Yüce Allah "Onlardan onun büyüğünü üzerine alan kimseye büyük bir azâb vardır" (en-Nûn ıi) buyurmuştur, dedim.Bunun üzerine Âişe:
— Hangi azâb körlükten daha şiddetli ve daha büyüktür? dedi ve onun lehine: Şübhesiz Hassan, Rasûlullah adına İslâm'ı müdâfaa eder yâhud müşriklerin hicivlerine karşılık verirdi, sözlerini de söyledi

---

بَاب غَزْوَةِ الْحُدَيْبِيَةِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنْ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ }

4147 - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ قَالَ حَدَّثَنِي صَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْحُدَيْبِيَةِ فَأَصَابَنَا مَطَرٌ ذَاتَ لَيْلَةٍ فَصَلَّى لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصُّبْحَ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا فَقَالَ أَتَدْرُونَ مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قُلْنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَقَالَ قَالَ اللَّهُ أَصْبَحَ مِنْ عِبَادِي مُؤْمِنٌ بِي وَكَافِرٌ بِي فَأَمَّا مَنْ قَالَ مُطِرْنَا بِرَحْمَةِ اللَّهِ وَبِرِزْقِ اللَّهِ وَبِفَضْلِ اللَّهِ فَهُوَ مُؤْمِنٌ بِي كَافِرٌ بِالْكَوْكَبِ وَأَمَّا مَنْ قَالَ مُطِرْنَا بِنَجْمِ كَذَا فَهُوَ مُؤْمِنٌ بِالْكَوْكَبِ كَافِرٌ بِي

Hudeybiye Gazvesi Babı:Yüce Allah'ın şu kavli: "Andolsun ki, Allah müzminlerden -seninle o ağacın altında bey'at ederlerken- razı olmuştur da kaîblerindekini bilerek üzerlerine ma'nevî kuvvetim indirmiş ve onları yakın bir feth ile ve alacakları birçok ganimetlerle mükafatlandırmıştır. Allah mutlak gâlibdir, yegâne hüküm ve hikmet sahibidir" (ei-Feth: i8).
-...Zeyd ibn Hâlid (R) şöyle demiştir: Hudeybiye yılında Rasûlullah'ın beraberinde (Medine'den sefere) çıktık. Bir gece bize bir yağmur isabet etti. Akabinde Rasûlullah (S) bizlere sabah namazını kıldırdı. Namazdan çıktıktan sonra yüzünü bizlere döndürdü de:
— "Bitir misiniz Rabb'iniz ne buyurdu?" diye sordu. Bizler:
— Allah ve Rasûîü en bilendir, diye cevâb verdik. Rasûlullah şöyle dedi:
— "Allah şöyle buyurdu: Kullarımdan kimi bana îmân etmiş, kimi de kâfir olmuş oldu. Her kim Allah'ın rahmeti, Allah'ın rızkı ve Allah'ın fadlı ile üzerimize yağmur yağdı dediyse, işte o, bana imân etmiş,

yıldıza kâfir olmuştur. Her kim de fulan yıldtz(m batıp doğması) ile üzerimize yağmur yağdı dediyse, işte o yıldıza îmân etmiş, bana îmân etmemiştir"

4148 – حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْبَرَهُ قَالَ اعْتَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعَ عُمَرٍ كُلَّهُنَّ فِي ذِي الْقَعْدَةِ إِلَّا الَّتِي كَانَتْ مَعَ حَجَّتِهِ عُمْرَةً مِنْ الْحُدَيْبِيَةِ فِي ذِي الْقَعْدَةِ وَعُمْرَةً مِنْ الْعَامِ الْمُقْبِلِ فِي ذِي الْقَعْدَةِ وَعُمْرَةً مِنْ الْجِعْرَانَةِ حَيْثُ قَسَمَ غَنَائِمَ حُنَيْنٍ فِي ذِي الْقَعْدَةِ وَعُمْرَةً مَعَ حَجَّتِهِ

-....Hemmâm ibn Yahya, Katâde'den tahdîs etti ki, ona Enes (R) haber verip şöyle demiştir: Rasûlullah (S) dört umre yaptı. Bunlardan Veda Hacci'yla beraber yaptığı umresi müstesna olmak üzere, hepsi de zu'1-ka'de ayında oldu. Hudeybiye'den zu'1-ka'de içinde bir umre, ertesi yıl zu'1-ka'de içinde bir umre, Cı'râne'den Hu-neyn ganimetlerini taksim ettiği yerde zu'1-ka'de içinde bir umre ve bir de haccı ile beraber yaptığı umre

---

4149 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ قَالَ انْطَلَقْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْحُدَيْبِيَةِ فَأَحْرَمَ أَصْحَابُهُ وَلَمْ أُحْرِمْ

-...Abdullah ibmı Ebî Katâde'ye, babası Ebû Katâde tahdîs edip şöyle demiştir:Hudeybiye senesi biz de Peygamber'in beraberinde gittik. Peygamber'in sahâbîleri ihrama girdiler, fakat ben ihrama girmemiştim

---

4150 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ تَعُدُّونَ أَنْتُمْ الْفَتْحَ فَتْحَ مَكَّةَ وَقَدْ كَانَ فَتْحُ مَكَّةَ فَتْحًا وَنَحْنُ نَعُدُّ الْفَتْحَ بَيْعَةَ الرِّضْوَانِ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعَ عَشْرَةَ مِائَةً وَالْحُدَيْبِيَةُ بِئْرٌ فَنَزَحْنَاهَا فَلَمْ نَتْرُكْ فِيهَا قَطْرَةً فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَاهَا فَجَلَسَ عَلَى شَفِيرِهَا ثُمَّ دَعَا بِإِنَاءٍ مِنْ مَاءٍ فَتَوَضَّأَ ثُمَّ مَضْمَضَ وَدَعَا ثُمَّ صَبَّهُ فِيهَا فَتَرَكْنَاهَا غَيْرَ بَعِيدٍ ثُمَّ إِنَّهَا أَصْدَرَتْنَا مَا شِئْنَا نَحْنُ وَرِكَابَنَا

-....el-Berâ ibn Âzib (R) şöyle demiştir: Siz, büyük fethi Mekke'nin fethi sayarsınız -Vakıa Mekke'nin fethi (Kur'ân'ın şehâdet ettiği) parlak bir fetih ve zafer idi-. Hâlbuki biz büyük fethi, Hudeybiye günündeki Rıdvan Bey'ati sayarız (ki o gün cihâd için Rasûlullah'a verdiğimiz sözden Allah razı olmuştur). Biz o gün Peygamberdin maiyyetinde yüzer mevcûdlu ondört bölük (bindörtyüz) er idik. Hudeybiye bir kuyudur, Biz oraya varınca kuyunun suyunu tamamen çekmiştik de içinde bir damla su bırakmamıştık. Bu hâl Peygamber'e ulaştı. Peygamber kuyunun yanına geldi, kenarına oturdu. Sonra içinde biraz su bulunan bir kap istedi. Getirilen su ile abdest aldı, sonra ağzını çalkaladı ve dua etti.Sonra bu abdest ve çalkantı suyunu kuyuya döktü. Bunun üzerine biz az bir zaman kuyuyu bu hâlde bıraktık. Sonra kuyu bize istediğimiz kadar su verdi. Hem biz, hem de bütün hayvanlarımız suya kandık.

4151 – حَدَّثَنِي فَضْلُ بْنُ يَعْقُوبَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَعْيَنَ أَبُو عَلِيٍّ الْحَرَّانِيُّ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ أَنْبَأَنَا الْبَرَاءُ بْنُ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُمْ كَانُوا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ أَلْفًا وَأَرْبَعَ مِائَةٍ أَوْ أَكْثَرَ فَنَزَلُوا عَلَى بِئْرٍ فَنَزَحُوهَا فَأَتَوْا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَى الْبِئْرَ وَقَعَدَ عَلَى شَفِيرِهَا ثُمَّ قَالَ ائْتُونِي بِدَلْوٍ مِنْ مَائِهَا فَأُتِيَ بِهِ فَبَصَقَ فَدَعَا ثُمَّ قَالَ دَعُوهَا سَاعَةً فَأَرْوَوْا أَنْفُسَهُمْ وَرِكَابَهُمْ حَتَّى ارْتَحَلُوا

-....Ebû İshâk tahdîs edip şöyle demiştir: el-Berâ ibn Âzib (R) bize şöyle haber verdi: Kendileri hudeybiye senesi Rasûlullah'ın beraberinde bindörtyüz yâhud daha çok kişi olarak bulunmuşlar. Nihayet bir kuyu başında konaklamış ve içindeki suyu tamamen çekmişler. Akabinde Rasûlullah'a varıp durumu arzetmişler. Rasülullah kuyunun yanına gelip kenarına oturmuş. Sonra "Bana içinde su bulunan bir kova getirin" diye buyurmuş. İstediği su kendisine getirilince içine tükürüp duâ etmiş. Sonra "Bir saat (yânı bir müddet) kuyuyu ter kedin" buyurmuş. Bir süre sonra sahâbîler oradan hareket edinceye kadar hem kendilerini, hem de binek hayvanlarını suya kandırmışlar

---

4152 - حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا ابْنُ فُضَيْلٍ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ عَنْ سَالِمٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ عَطِشَ النَّاسُ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ يَدَيْهِ رَكْوَةٌ فَتَوَضَّأَ مِنْهَا ثُمَّ أَقْبَلَ النَّاسُ نَحْوَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا لَكُمْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ لَيْسَ عِنْدَنَا مَاءٌ نَتَوَضَّأُ بِهِ وَلَا نَشْرَبُ إِلَّا مَا فِي رَكْوَتِكَ قَالَ فَوَضَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ فِي الرَّكْوَةِ فَجَعَلَ الْمَاءُ يَفُورُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِهِ كَأَمْثَالِ الْعُيُونِ قَالَ فَشَرِبْنَا وَتَوَضَّأْنَا فَقُلْتُ لِجَابِرٍ كَمْ كُنْتُمْ يَوْمَئِذٍ قَالَ لَوْ كُنَّا مِائَةَ أَلْفٍ لَكَفَانَا كُنَّا خَمْسَ عَشْرَةَ مِائَةً

-...Câbir (R) şöyle demiştir: Hudeybiye gününde insanlar susadılar. Rasûlullah'ın önünde ise küçük bir su kabı vardı. Ra-sûlullah o kapdan abdest aldı. Sonra insanlar O'na doğru yönelip geldiler. Rasûlullah (S):
— "Size ne oluyor?*' diye sordu. Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah, yanımızda abdest alacağımız ve içeceğimiz hiçbir su yoktur, ancak Sen'in bu su kabındaki su vardır, dediler.Râvî dedi ki: Bunun akabinde Peygamber elini o su kabının içine koydu, derhâl parmakları arasından pınarlar emsali su fışkırmağa başladı.Râvî dedi ki: Artık bizler su içtik ve abdest aldık. İkinci râvî Salim ibn Ebi'1-Ca'd şöyle demiştir: Ben Câbir'e:
— Siz o gün kaç kişi idiniz? diye sordum. Câbir:
— Yüzbin kişi de olsaydık o su bizlere muhakkak yeterdi; biz binbeşyüz kişi idik, diye cevâb verdi

---

4153 - حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ قُلْتُ لِسَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ بَلَغَنِي أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ كَانَ يَقُولُ كَانُوا أَرْبَعَ عَشْرَةَ مِائَةً فَقَالَ لِي سَعِيدٌ حَدَّثَنِي جَابِرٌ كَانُوا خَمْسَ عَشْرَةَ مِائَةً الَّذِينَ بَايَعُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ تَابَعَهُ أَبُو دَاوُدَ حَدَّثَنَا قُرَّةُ عَنْ قَتَادَةَ

-....Katâde şöyle demiştir: Ben Saîd ibnu'l-Müseyyeb'e: Bana Câbir ibn Abdillah'ın "Hudeybiye'deki sahâbîler bindörtyüz kişi idiler" demekte olduğu haberi ulaştı, dedim.Saîd bana, Hudeybiye gününde Peygamber'e bey'at etmiş olan sahâbîlerin binbeşyüz kişi olduklarını tahdîs etti, dedi.el-Buhârî'nin üstadı es-Salt'a kendi rivayetinde Ebû Dâvûd Süleyman et-Tayâlîsî mutâbaat etmiştir: Bize Kurre ibn Hâlid, Katâ-de'den tahdîs etti. Ona Muhammed ibn Beşşâr mutâbaat etti: Bize Dâvûd tahdîs etti: Bize Şu'be tahdîs etti

---

4154 - حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرٌو سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ أَنْتُمْ خَيْرُ أَهْلِ الْأَرْضِ وَكُنَّا أَلْفًا وَأَرْبَعَ مِائَةٍ وَلَوْ كُنْتُ أُبْصِرُ الْيَوْمَ لَأَرَيْتُكُمْ مَكَانَ الشَّجَرَةِ تَابَعَهُ الْأَعْمَشُ سَمِعَ سَالِمًا سَمِعَ جَابِرًا أَلْفًا وَأَرْبَعَ مِائَةٍ وَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ أَصْحَابُ الشَّجَرَةِ أَلْفًا وَثَلَاثَ مِائَةٍ وَكَانَتْ أَسْلَمُ ثُمْنَ الْمُهَاجِرِينَ تَابَعَهُ مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ

-.... Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs etti. Amr ibn Dînâr şöyle demiştir: Ben Câbir ibn Abdi'lah(R)'tan işittim, şöyle dedi: Hudeybiye günü Rasûlullah (S) bize:"Sizleryeryüzündeki insanların en hayır/ısısınız" buyurdu. Biz ise bu seferde bindörtyüz kişi idik. Bu gün (gözlerimde körlük olmayıp da) görebilseydim, altında bey'at ettiğimiz ağacın yerini size muhakkak gösterirdim.Sufyân ibn Uyeyne'ye Süleyman eı-A'meş "Bindörtyüz" rivayetinde mutâbaat etmiştir.Çünkü el-A'meş, Salim ibn Ebi'l-Ca'd'den işitmiş, Salim de Câbir'den bindörtyüz sayısını işitmiştir.Ve Ubeydullah ibn Muâz şöyle dedi: Bana babam tahdîs etti: Bize Şu'be, Amr ibn Murre'den tahdîs etti (O, şöyle demiştir): Bana Abdullah ibn Ebî Evfâ' el-Eslemî (R) şöyle tahdîs etti: Ağaç altında bey'at eden sahâbîler binüçyüz kişi idiler. Eşlem kabîlesi halkı Muhacirler'-in sekizde biri idiler. Muhammed ibn Beşşâr kendi rivayetinde Ubeydullah ibn Mu-âz'a mutâbaat edip şöyle demiştir: Bize Ebû Dâvûd et-Tayâlisî tahdîs etti: Bize Şu'be ibnu'l-Haccâc tahdîs etti

---

4156 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عِيسَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ أَنَّهُ سَمِعَ مِرْدَاسًا الْأَسْلَمِيَّ يَقُولُ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ يُقْبَضُ الصَّالِحُونَ الْأَوَّلُ فَالْأَوَّلُ وَتَبْقَى حُفَالَةٌ كَحُفَالَةِ التَّمْرِ وَالشَّعِيرِ لَا يَعْبَأُ اللَّهُ بِهِمْ شَيْئًا

-....Kays ibn Ebî Hazım, Mirdâs ibn Mâlik el-Eslemî(R)'den işitmiştir -Mirdâs, ağaç altında bey'at eden sahâbîlerden idi-. Şöyle diyordu: Salih (yânî iyi) kimseler birbiri arkasınca Tanrı dîvânına alınırlar, geriye de hurmanın yâhud arpanın çalkantı kozalakları gibi değersizleri kalır ki,Allah onlara hiçbir kıymet vermez

---

4157-4158 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ مَرْوَانَ وَالْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ قَالَا خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْحُدَيْبِيَةِ فِي بِضْعَ عَشْرَةَ مِائَةً مِنْ أَصْحَابِهِ فَلَمَّا كَانَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ قَلَّدَ الْهَدْيَ وَأَشْعَرَ وَأَحْرَمَ مِنْهَا لَا أُحْصِي كَمْ سَمِعْتُهُ مِنْ سُفْيَانَ حَتَّى سَمِعْتُهُ يَقُولُ لَا أَحْفَظُ مِنْ الزُّهْرِيِّ الْإِشْعَارَ وَالتَّقْلِيدَ فَلَا أَدْرِي يَعْنِي مَوْضِعَ الْإِشْعَارِ وَالتَّقْلِيدِ أَوْ الْحَدِيثَ كُلَّهُ

-... Bize Suyfân ibn Uyeyne, ez-Zuhrî'den; o da Urve ibnu'z-Zubeyr'den tahdîs etti ki, Mervârt ibnu'l-Hakem ile Mısver ibn Mahrame (R) şöyle demişlerdir: Peygamber (S)Hudeybiye yılında sa-hâbîlerden on küsur yüz kişi içinde (Medine'den) yola çıktı. Nihayet Zu'1-Huleyfe'de bulundukları sırada Peygamber kurbanlık develerine gerdanlık taktı ve hörgüçlerinin sağ taraflarını çizip kanatarak kurbanlık alâmetini yaptı, kendisi de oradan umre niyetiyle ihrama girdi...(Alî ibnu'I-Medînî şöyle demiştir:) Ben bu hadîsi Sufyân ibn Uyey-ne'den kaç kerre işittiğimi saymam. Nihayet Sufyân'dan şöyle derken işittim: Ben Muhammed ibn Müslim ez-Zuhrî'den kurbanlık develeri nişanlamayı ve gerdanlık takma fıkrasını ezberimde tutmuyorum, nişan yapma yerini ve gerdanlık takma yerini de bilmiyorum; yâhud da hadîsin tamâmım bilmiyorum.

4159 - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ خَلَفٍ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ وَرْقَاءَ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي لَيْلَى عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَآهُ وَقَمْلُهُ يَسْقُطُ عَلَى وَجْهِهِ فَقَالَ أَيُؤْذِيكَ هَوَامُّكَ قَالَ نَعَمْ فَأَمَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَحْلِقَ وَهُوَ بِالْحُدَيْبِيَةِ لَمْ يُبَيِّنْ لَهُمْ أَنَّهُمْ يَحِلُّونَ بِهَا وَهُمْ عَلَى طَمَعٍ أَنْ يَدْخُلُوا مَكَّةَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ الْفِدْيَةَ فَأَمَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُطْعِمَ فَرَقًا بَيْنَ سِتَّةِ مَسَاكِينَ أَوْ يُهْدِيَ شَاةً أَوْ يَصُومَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ

-...Mucâhid ibn Cebr şöyle demiştir: Bana Abdurrahmân ibnu Ebî Leylâ, Ka'b ibn Ucre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah onu, yüzü üzerine bitler düşer hâlde görmüş de:
— "Haşerelerin sana eza veriyor mu?" demiş, o da:
— Evet ezâ veriyor, demiş.Akabinde Rasûlullah ona Hudeybiye'de bulunurken başını tıraş etmesini emretti. Bu sırada Rasûlullah ve sahâbîleri Mekke'ye girme arzusu üzerinde bulunuyorlar ve Rasûlullah

kendilerinin Hudeybiye'de ihramdan çıkacaklarını onlara beyân etmemişti. Akabinde Allah tıraş olmanın fidyesini bildiren el-Bakara: 196. âyetim indirdi. Bunun üzerine Rasûlullah, ona bir farak yânî onaltı rıtl buğdayı altı fakîre yedirmesini yâhud bir davar kurban etmesini yâhud da üç gün oruç tutmasını emretti

---

4160–4161 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ خَرَجْتُ مَعَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَى السُّوقِ فَلَحِقَتْ عُمَرَ امْرَأَةٌ شَابَّةٌ فَقَالَتْ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ هَلَكَ زَوْجِي وَتَرَكَ صِبْيَةً صِغَارًا وَاللَّهِ مَا يُنْضِجُونَ كُرَاعًا وَلَا لَهُمْ زَرْعٌ وَلَا ضَرْعٌ وَخَشِيتُ أَنْ تَأْكُلَهُمْ الضَّبُعُ وَأَنَا بِنْتُ خُفَافِ بْنِ إِيْمَاءَ الْغِفَارِيِّ وَقَدْ شَهِدَ أَبِي الْحُدَيْبِيَةَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَقَفَ مَعَهَا عُمَرُ وَلَمْ يَمْضِ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِنَسَبٍ قَرِيبٍ ثُمَّ انْصَرَفَ إِلَى بَعِيرٍ ظَهِيرٍ كَانَ مَرْبُوطًا فِي الدَّارِ فَحَمَلَ عَلَيْهِ غِرَارَتَيْنِ مَلَأَهُمَا طَعَامًا وَحَمَلَ بَيْنَهُمَا نَفَقَةً وَثِيَابًا ثُمَّ نَاوَلَهَا بِخِطَامِهِ ثُمَّ قَالَ اقْتَادِيهِ فَلَنْ يَفْنَى حَتَّى يَأْتِيَكُمْ اللَّهُ بِخَيْرٍ فَقَالَ رَجُلٌ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَكْثَرْتَ لَهَا قَالَ عُمَرُ ثَكِلَتْكَ أُمُّكَ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَرَى أَبَا هَذِهِ وَأَخَاهَا قَدْ حَاصَرَا حِصْنًا زَمَانًا فَافْتَتَحَاهُ ثُمَّ أَصْبَحْنَا نَسْتَفِيءُ سُهْمَانَهُمَا فِيهِ

-...Bana imâm Mâlik, Zeyd ibn Eslem'den tahdîs etti; babası ve Umer'in hizmetçisi Eşlem şöyle demiştir: Ben Umer ibnu'l-Hattâb(R)'ın beraberinde çarşıya çıktım. Çarşıda Umer'i genç bir kadın karşıladıve:
— Ey Mü'minlerin Emîri! Eşim şehîd oldu ve arkasında küçük çocuklar bıraktı ki, vallahi bunlar davar ayağı pişiremiyorlar, bunların hiç ekini ve sağım hayvanları da yoktur. Ben bunları sırtlanın yemesinden endîşe ediyorum (yânî öleceklerinden endîşe ediyorum). Ben Hufâf ibnu îmâ el-Gıfârî'nin kızıyım. Babam Hudeybiye'de Pey-gamber'in beraberinde hazır bulunmuştur, dedi. Bunun üzerine Umer ileri gitmeyip, o kadının yanında durdu. Sonra kadına hitaben:
— Kureyş'e yakın bir nesebe merhaba! dedi. Sonra evde bağlanmış olan kuvvetli bir deveye doğru gitti ve ona buğdayla doldurduğu iki büyük çuvalı yükledi. O iki hararın ortasına da yiyecek ve giyecek şeyler yükledi. Sonra o deveyi yularıyla kadına uzatıp verdi. Sonra:
— Bu yükü rızk edin, bu tükenmeden Allah sizlere hayır, yânî mal getirecektir, dedi.Orada bulunan bir adam:
— Ey Mü'minlerin Emîri, bu kadına çok atıyye verdin, dedi. Umer de:
— Anan seni yitirsin! Vallahi ben bu kadının babasını ve erkek kardeşini gördüm ki onlar bir kaleyi bir zaman muhasara etmişler, sonunda fethetmişlerdi. Sonra biz onların oradaki paylarının bize geçmesini istiyorduk (yânî o kaledeki paylarımızı ister olduk), dedi

---

4162 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ حَدَّثَنَا شَبَابَةُ بْنُ سَوَّارٍ أَبُو عَمْرٍو الْفَزَارِيُّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ لَقَدْ رَأَيْتُ الشَّجَرَةَ ثُمَّ أَتَيْتُهَا بَعْدُ فَلَمْ أَعْرِفْهَا

-...Saîd ibnu'l-Müseyyeb'in babası, Müseyyeb ibn Hazn (R) -"ki bey'atta hazır bulunmuştu- : Yemîn ederim ki, ben altında bey'at yapılan o ağacı görmüşümdür, daha sonra o ağacın yanına gittim, fakat bu sefer o ağacı bilemedim, demiştir. Mahmûd ibn Gayîân'm rivayetinde: Daha sonra o ağaç bana unutturuldu, demiştir

---

4163 – حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ طَارِقِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ انْطَلَقْتُ حَاجًّا فَمَرَرْتُ بِقَوْمٍ يُصَلُّونَ قُلْتُ مَا هَذَا الْمَسْجِدُ قَالُوا هَذِهِ الشَّجَرَةُ حَيْثُ بَايَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْعَةَ الرِّضْوَانِ فَأَتَيْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ سَعِيدٌ حَدَّثَنِي أَبِي أَنَّهُ كَانَ فِيمَنْ بَايَعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ قَالَ فَلَمَّا خَرَجْنَا مِنْ الْعَامِ الْمُقْبِلِ نَسِينَاهَا فَلَمْ نَقْدِرْ عَلَيْهَا فَقَالَ سَعِيدٌ إِنَّ أَصْحَابَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَعْلَمُوهَا وَعَلِمْتُمُوهَا أَنْتُمْ فَأَنْتُمْ أَعْلَمُ

-...Tâbiün'dan Tank ibnu Abdirrahmân şöyle demiştir: Ben hacca gittim. Yolda namaz kılmakta olan bir topluluğa uğradım da onlara:
— Burası ne mescididir? diye sordum. Onlar:
— Bu Rasûlullah'ın Rıdvan Bey'atı'nı yapmış olduğu yerdeki Şecere Mescidi'dir, dediler.Akabinde ben Saîd ibnu'l-Müseyyeb'e geldim de bunu ona haber verdim. Bunun üzerine Saîd şöyle dedi:
— Bana babam Müseyyeb tahdîs etti. Kendisi ağaç altında Ra-sûlullah'a bey'at eden kimseler içinde bulunmuştur. O şöyle dedi: Hu-deybiye'nin ertesi sene kaza umresine çıktığımızda bizler o ağacı unuttuk, onu tanımaya muktedir olamadık!.. Saîd:
— Muhammed'in sahâbîleri o ağacı bilemediler, onu sizler mi bildiniz; sizzler sahâbîlerden daha iyi mi bilenlersiniz? dedi.

4164 - حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا طَارِقٌ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ كَانَ مِمَّنْ بَايَعَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَرَجَعْنَا إِلَيْهَا الْعَامَ الْمُقْبِلَ فَعَمِيَتْ عَلَيْنَا

-....Târik, Saîd'den; o da babası Müseyyeb(R)'den olmak üzere tahdîs etti. Müseyyeb ibn Hazn (R) ağaç altında bey'at eden kimselerdendi. O:
— Bizler Hudeybiye'nin ertesi sene, o ağacın yanına dönüp vardık, fakat o ağaç bize örtülüp gizlendi, demiştir.

4165 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ طَارِقٍ قَالَ ذُكِرَتْ عِنْدَ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ الشَّجَرَةُ فَضَحِكَ فَقَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي وَكَانَ شَهِدَهَا

Bize Kabîsa tahdîs etti: Bize Sufyân es-Sevrî tahdîs etti ki, Târik ibn Abdirrahmân şöyle demiştir: O ağaç Saîd ibnu'l-Müseyyeb'in yanında zikredildi. Bunun üzerine Saîd güldü de şöyle dedi: Bana babam haber verdi, kendisi Hudeybiye'deki bey'atta hazır bulunmuştur

---

4166 - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَتَاهُ قَوْمٌ بِصَدَقَةٍ قَالَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِمْ فَأَتَاهُ أَبِي بِصَدَقَتِهِ فَقَالَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى آلِ أَبِي أَوْفَى

-...Amr ibn Murre şöyle demiştir: Ben Abdullah ibn Ebî Evfâ(R)'dan işittim, kendisi ağaç altında bey'at eden sahâbîlerden idi; şöyle dedi: Peygamber (S) bir topluluk kendisine bir sadaka malı getirdikleri zaman:
— "Yâ Allah, bunlar üzerine salât et" diye duâ eder idi. Babam Ebû Evfâ da sadakasını getirdiğinde Peygamber:— "Yâ Allah, Ebû Evfâ ailesine salât eyle!" diye duâ ederdi

---

4167 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ أَخِيهِ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ الْحَرَّةِ وَالنَّاسُ يُبَايِعُونَ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَنْظَلَةَ فَقَالَ ابْنُ زَيْدٍ عَلَى مَا يُبَايِعُ ابْنُ حَنْظَلَةَ النَّاسَ قِيلَ لَهُ عَلَى الْمَوْتِ قَالَ لَا أُبَايِعُ عَلَى ذَلِكَ أَحَدًا بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ شَهِدَ مَعَهُ الْحُدَيْبِيَةَ

-...Abbâd ibnu Temîm şöyle demiştir: Harre vak'ası günü olduğu zaman insanlar Abdullah ibn Hanzala'ya bey'at ediyorlardı. Abdullah ibn Zeyd:
— Abdullah ibnu Hanzala insanlarla ne üzerine bey'at ediyor? diye sordu.Kendisine:

— Ölmek üzerine bey'at ediyor, denildi.Abdullah ibn Zeyd:
— Ben RasûlulIah(S)'tan sonra kimse ile ölmek üzere bey'at etmem, dedi.Kendisi Hudeybiye'de Rasûlullah'ın beraberinde hazır bulunmuştu

---

4168 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَعْلَى الْمُحَارِبِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِيَاسُ بْنُ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ قَالَ كُنَّا نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْجُمُعَةَ ثُمَّ نَنْصَرِفُ وَلَيْسَ لِلْحِيطَانِ ظِلٌّ نَسْتَظِلُّ فِيهِ

-...Iyâs ibnu Selemete'bni'1-Ekva' şöyle demiştir: Bana babam Selemetu'bnu'1-Ekva' tahdîs etti. Kendisi ağaç altında bey'at eden sahâbîlerden idi. Şöyle dedi: Biz Peygamber(S)'le birlikte cumua namazını kılardık, sonra dönerdik de, duvarların,kendisinde gölgelenebileceğimiz bir gölgesi olmazdı

4169 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ قُلْتُ لِسَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ عَلَى أَيِّ شَيْءٍ بَايَعْتُمْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ قَالَ عَلَى الْمَوْتِ

-... Yezîd ibnu Ebî Ubeyd şöyle demiştir: Ben Seleme ibnu'l-Ekva'ya:— Sizler Hudeybiye günü hangi şey üzerine Rasûlullah (S) ile bey'at ettiniz? Diye sordum.Seleme (R):
— Ölmek (ve kat'iyyen dönmemek) üzere, dedi

4170 – حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ إِشْكَابٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ الْعَلَاءِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ لَقِيتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقُلْتُ طُوبَى لَكَ صَحِبْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَايَعْتَهُ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَقَالَ يَا ابْنَ أَخِي إِنَّكَ لَا تَدْرِي مَا أَحْدَثْنَا بَعْدَهُ

-...el-Alâ ibnu'l-Müseyyeb'den babası Müseyyeb ibn Rafı' et-Tağlebî şöyle demiştir: Ben el-Berâ ibn Âzib(R)'e kavuştum da:
— En güzel yaşayış sana kutlu olsun! Sen Peygamber'e sahâbî-lik ettin ve onunla ağaç altında bey'at yaptın! dedim. Bunun üzerine el-Berâ:
— Ey kardeş oğlu! Peygamber'den sonra bizim ne fitneler çıkardığımızı sen bilmezsin,dedi

---

4171 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ هُوَ ابْنُ سَلَّامٍ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي قِلَابَةَ أَنَّ ثَابِتَ بْنَ الضَّحَّاكِ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ بَايَعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ

-....Muâviyeibnu Sellâm, Yahya ibn EbîKesîr'den; o da Ebû Kılâbe'den tahdîs etti ki, Sabit ibnu'd-Dahhâk, kendisinin ağaç altında Peygamber'le bey'at yaptığını haber vermiştir.

4172 – حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ { إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا } قَالَ الْحُدَيْبِيَةُ قَالَ أَصْحَابُهُ هَنِيئًا مَرِيئًا فَمَا لَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ { لِيُدْخِلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ } قَالَ شُعْبَةُ فَقَدِمْتُ الْكُوفَةَ فَحَدَّثْتُ بِهَذَا كُلِّهِ عَنْ قَتَادَةَ ثُمَّ رَجَعْتُ فَذَكَرْتُ لَهُ فَقَالَ أَمَّا { إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ } فَعَنْ أَنَسٍ وَأَمَّا هَنِيئًا مَرِيئًا فَعَنْ عِكْرِمَةَ

-....Bize Şu'be ibnu'I-Haccâc, Katâde'den haber verdi ki, Enes ibn Mâlik (R) "Biz hakikat sana apâşikâr bir fetih (yolu) açtık... " (ei-Feth: i) âyeti hakkında şöyle demiştir:
— O feth, Hudeybiye'dir. Rasûlullah'ın sahâbîleri:
— Bu sana kutlu ve mutlu olsun yâ Rasûlallah (Allah geçmiş ve gelecek günâhlarını mağfiret etti)! Bizim için ne var (yânı Allah bu husûsda bizlere ne hükmetti)? dediler.Allah: "(Bütün bu lütuflar) erkek mü 'mirilerle kadın mü 'minleri altlarından ırmaklar akan cennetlere -içlerinde ebedî ve sermedi olarak- sokmak, onların günâhlarım keffâret etmek içindir. İşte bu, Allah indinde en büyük kurtuluş ve saadettir" (el-Feth: 5) âyetini indirdi.Şu'be dedi ki: Ben Kûfe'ye geldim ve bu hadîsin tamâmını Katâde'den olmak üzere tahdîs ettim. Sonra Katâde'ye döndüm ve bunu kendisine zikrettim. Katâde:
— Amma "înnâfetahnâ leke"rûn Hudeybiye ile tefsîri Enes'in rivâyetindendir; "Henîen vemerîen"\se İkrime'nin rivâyetindendir, dedi

---

4173 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ مَجْزَأَةَ بْنِ زَاهِرٍ الْأَسْلَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ وَكَانَ مِمَّنْ شَهِدَ الشَّجَرَةَ قَالَ إِنِّي لَأُوقِدُ تَحْتَ الْقِدْرِ بِلُحُومِ الْحُمُرِ إِذْ نَادَى مُنَادِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْهَاكُمْ عَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ

-...Meczeetu'bnu Zahir el-Eslemî'den; o da babası Zahir ibnu'l-Esved'den: Bu Zahir, ağaç altında yapılan bey'atte hazır bulunanlardan idi. Şöyle demiştir: (Hayber'de) ben eşek etlerini pişirmek için tencerenin altına ateş yakıyordum. Tam bu sırada Rasûlullah'ın nidâcısı:
— Rasûlullah sizleri eşek etlerinden nehyediyor! diye bağırdı.

4174 – وَعَنْ مَجْزَأَةَ عَنْ رَجُلٍ مِنْهُمْ مِنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ اسْمُهُ أُهْبَانُ بْنُ أَوْسٍ وَكَانَ اشْتَكَى رُكْبَتَهُ وَكَانَ إِذَا سَجَدَ جَعَلَ تَحْتَ رُكْبَتِهِ وِسَادَةً

Yine Meczee'den; o da Eslemîler'den yâhûd sahâbîlerden ve ağaç altında bey'at eden kimselerden bir adamdan ki, onun ismi Uhbân ibnu Evs'tir. Bu zâtın dizi rahatsız olmuştu da secde ettiği zaman dizinin altına bir yastık kor idi

---

4175 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ سُوَيْدِ بْنِ النُّعْمَانِ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ أُتُوا بِسَوِيقٍ فَلَاكُوهُ تَابَعَهُ مُعَاذٌ عَنْ شُعْبَةَ

-... Ağaç altında bey'at yapan sahâbîlerden olan Suveyd ibnu'n-Nu'mân (R) şöyle demiştir: (Hayber seferine gittiğimizde) Ra-sûlullah ile sahâbîlerine kavud getirildi de onlar bunu ağızlarında evirip çevirip çiğnediler. Basra Kaadısı Muâz ibn Muâz, Şu'be ibnu'l-Haccâc'dan rivayet etmekte bu hadîsin senedindeki râvîlerden İbnu Ebî Adiyy'e mu-tâbaat etmiştir

---

4176 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَاتِمِ بْنِ بَزِيعٍ حَدَّثَنَا شَاذَانُ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ قَالَ سَأَلْتُ عَائِذَ بْنَ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ هَلْ يُنْقَضُ الْوِتْرُ قَالَ إِذَا أَوْتَرْتَ مِنْ أَوَّلِهِ فَلَا تُوتِرْ مِنْ آخِرِهِ

-.... Ebû Cemre (Nasr ibnu Imrân) şöyle demiştir: Ben, hem Peygamber'in sahâbîlerinden ve aynı zamanda ağaç altında bey'at eden kimselerden olan Âiz ibn Amr(R)'dan:

— (Vitr namazını kıldıktan sonra uyuyup uyanınca, tekrar nafile namaz kılan kimse için evvelce kıldığı) vitr namazı bozulur mu? diye sordum.Âiz:
— Vitr namazını gecenin evvelinde kıldığın zaman, artık gecenin sonunda vitr namazı kılma, diye cevâb verdi

---

4177 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَسِيرُ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ وَعُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ يَسِيرُ مَعَهُ لَيْلًا فَسَأَلَهُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ عَنْ شَيْءٍ فَلَمْ يُجِبْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ سَأَلَهُ فَلَمْ يُجِبْهُ ثُمَّ سَأَلَهُ فَلَمْ يُجِبْهُ وَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ ثَكِلَتْكَ أُمُّكَ يَا عُمَرُ نَزَرْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ كُلُّ ذَلِكَ لَا يُجِيبُكَ قَالَ عُمَرُ فَحَرَّكْتُ بَعِيرِي ثُمَّ تَقَدَّمْتُ أَمَامَ الْمُسْلِمِينَ وَخَشِيتُ أَنْ يَنْزِلَ فِيَّ قُرْآنٌ فَمَا نَشِبْتُ أَنْ سَمِعْتُ صَارِخًا يَصْرُخُ بِي قَالَ فَقُلْتُ لَقَدْ خَشِيتُ أَنْ يَكُونَ نَزَلَ فِيَّ قُرْآنٌ وَجِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ لَقَدْ أُنْزِلَتْ عَلَيَّ اللَّيْلَةَ سُورَةٌ لَهِيَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ ثُمَّ قَرَأَ { إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا }

-...Bize Mâlik, Zeyd ibn Eslem'den; o da babası Eslem'den şöyle haber verdi:Rasûlullah (S) seferlerinden birinde yol alıyordu. Umer ibnu'I-Hattâb da bir gece Rasûlullah'ın beraberinde gidiyordu. Bu sırada Umer, Rasûlullah'a birşey sordu. Fakat Rasûlullah (vahy ile meşgul bulunduğu için) Umer'e cevâb vermedi. Umer sonra yine sordu. Rasûlullah bu defa da cevâb vermedi. Umer, (Rasûlullah işitmedi sanarak) sonar bir daha sordu. Rasûlullah yine cevâb vermedi. Bunun üzerine Umer içinden kendi kendine:
— Anan seni kaybetsin yâ Umer! Bak üç kerre Rasûlullah'a (sorguda) ısrar ettin de bu sorguların hepsinde Rasûlullah sana cevâb vermedi, dedi. Umer (rivayetine devamla) şöyle dedi: Ben bunun üzerine devemi hareket ettirip sürdüm. Sonra hakkımda (tevbîh edici) Kur'ân inmesinden korkarak müslümânlann önüne geçtim. Fakat çok beklemedim. Bir çağırganın bana seslendiğini işittim. Ve (kendi kendime) dedim ki:
— Yemîn olsun şimdi hakkımda Kur'ân inmiş olmasından hakîkaten korktuğumu i'tirâf ettim. (Ve bu korku içinde) Rasûlullah'ın huzuruna geldim de kendisine selâm verdim.Rasûlullah bana (sevinç içinde):
— "Yemîn olsun bu gece bana bir sûre indirildi ki, o sûre bana, üstüne güneş doğan herşeyden çok sevimlidir" buyurdu; sonra da: "Biz hakikat sana apâşikâr birfeth (ve zafer) yolu açtık. (Bu,) geçmiş ve gelecek günâhını Allahhn mağfiret etmesi, senin üzerindeki nVmetini tamamlaması, seni (bu sayede) doğru yola iletmesi içindir. Ve Allah'ın sana çok şerefli bir muzafferiyetle yardım etmesi içindir... " (el-Feth: 1-3)

4178–4179 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ حِينَ حَدَّثَ هَذَا الْحَدِيثَ حَفِظْتُ بَعْضَهُ وَثَبَّتَنِي مَعْمَرٌ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ وَمَرْوَانَ بْنِ الْحَكَمِ يَزِيدُ أَحَدُهُمَا عَلَى صَاحِبِهِ قَالَا خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْحُدَيْبِيَةِ فِي بِضْعَ عَشْرَةَ مِائَةً مِنْ أَصْحَابِهِ فَلَمَّا أَتَى ذَا الْحُلَيْفَةِ قَلَّدَ الْهَدْيَ وَأَشْعَرَهُ وَأَحْرَمَ مِنْهَا بِعُمْرَةٍ وَبَعَثَ عَيْنًا لَهُ مِنْ خُزَاعَةَ وَسَارَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى كَانَ بِغَدِيرِ الْأَشْطَاطِ أَتَاهُ عَيْنُهُ قَالَ إِنَّ قُرَيْشًا جَمَعُوا لَكَ جُمُوعًا وَقَدْ جَمَعُوا لَكَ الْأَحَابِيشَ وَهُمْ مُقَاتِلُوكَ وَصَادُّوكَ عَنْ الْبَيْتِ وَمَانِعُوكَ فَقَالَ أَشِيرُوا أَيُّهَا النَّاسُ عَلَيَّ أَتَرَوْنَ أَنْ أَمِيلَ إِلَى عِيَالِهِمْ وَذَرَارِيِّ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ يُرِيدُونَ أَنْ يَصُدُّونَا عَنْ الْبَيْتِ فَإِنْ يَأْتُونَا كَانَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ قَدْ قَطَعَ عَيْنًا مِنْ الْمُشْرِكِينَ وَإِلَّا تَرَكْنَاهُمْ مَحْرُوبِينَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ خَرَجْتَ عَامِدًا لِهَذَا الْبَيْتِ لَا تُرِيدُ قَتْلَ أَحَدٍ وَلَا حَرْبَ أَحَدٍ فَتَوَجَّهْ لَهُ فَمَنْ صَدَّنَا عَنْهُ قَاتَلْنَاهُ قَالَ امْضُوا عَلَى اسْمِ اللَّهِ

-....Bize Sufyân (ibn Uyeyne) tahdîs edip şöyle dedi: Ben bu hadîsi ez-Zuhrî'den tahdîs ettiği zaman işittim. Bir kısmını Zuh-rî'den ezberledim. Ma'mer ibn Râşid de beni Zuhrî'den işittiğim kısımda sabit ve kararlı kıldı. O da Urve ibnu'z-Zubeyr'den; o da el-Mısver ibn Mahrame'den ve Mervân ibnu'l-Hakem'den.

Bu son ikisinden biri, arkadaşı üzerine bâzı artırma yapıyordu. Mısver ile Mervân şöyle demişlerdir: Peygamber (S)Hudeybiye yılında sahâbîlerin-den yüzer kişilik on bu kadar bölük içinde sefere çıktı. (Medîneliler'in ihrama girme yeri olan) Zu'1-Huleyfe'ye geldiği zaman kurbanlık develerin boyunlarına kurbân nişanesi olan gerdanlıklarını taktı, hör-güçlerini de bıçakla çizip kanatarak nişanladı. Ve buradan i'tibâren umre niyetiyle ihrâmlandı. Rasûlullah, Huzâa kabilesinden (Busr ibn Sufyân adlı) bir gözcüsünü de keşif için ileri gönderdi. Kendisi de (ma-iyyetiyle beraber) yürüdü. Tâ Gadîru'l-Eştât mevkiine kadar ilerledi. Burada gözcüsü geldi ve şu haberleri söyledi:

— (Yâ Rasûlallah!) Kureyş Senin aleyhinde birçok halk toplamış ve Ehâbiş denilen toplulukları da aleyhinde kendi ittifakına almış. Müşrikler Seninle muhakkak harb edecekler ve Ka'be'yi ziyaretten Seni men' edecekler ve Mekke'ye girmene mâni' olacaklar, dedi. Bu haber üzerine Rasûlullah (istişare için sahâbîlerini toplayıp onlara):

— "Ey insanlar! Bana fikrinizi söyleyiniz: Bizi Ka'be'yi ziyaretten men1 etmek isteyen şu müşriklerin aileleri ve çoluk çocukları üzerine akın etmemi uygun buluyor musunuz? Eğer bu sırada müşrikler bize karşı gelirlerse (onlarla harb eder ve onları yeneriz). Çünkü Azız ve Celîl olan Allah müşriklerden bir gözü kesmiştir (yânî bir casusumuzu müşriklerin gözünden korumuştur). Eğer müşrikler üzerimize gelmezlerse bu düşmanlarımızı (aileleri,çoluk çocukları ve malları) baskına uğramışlar, zorla alınmışlar hâlinde bırakırız" buyurdu.Bunun üzerine Ebû Bekr:

— Yâ Rasûlallah! Sen şu Beyt'i ziyaret kasdedici olarak yola çıktın. Bir kimseyi öldürmek ve bir kimse ile harbetmek istemezsin. Şu hâlde Ka'be'ye doğru yürü. Her kim bizi Ka'be'yi ziyaretten men' ederse, onunla vuruşuruz! dedi. (Bunun üzerine) Rasûlullah:

— "Allah'ın ismi üzere yürümeğe devam edin!" buyurdu

4180–4181 – حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ حَدَّثَنِي ابْنُ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَمِّهِ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّهُ سَمِعَ مَرْوَانَ بْنَ الْحَكَمِ وَالْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ يُخْبِرَانِ خَبَرًا مِنْ خَبَرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي عُمْرَةِ الْحُدَيْبِيَةِ فَكَانَ فِيمَا أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ عَنْهُمَا أَنَّهُ لَمَّا كَاتَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُهَيْلَ بْنَ عَمْرٍو يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ عَلَى قَضِيَّةِ الْمُدَّةِ وَكَانَ فِيمَا اشْتَرَطَ سُهَيْلُ بْنُ عَمْرٍو أَنَّهُ قَالَ لَا يَأْتِيكَ مِنَّا أَحَدٌ وَإِنْ كَانَ عَلَى دِينِكَ إِلَّا رَدَدْتَهُ إِلَيْنَا وَخَلَّيْتَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُ وَأَبَى سُهَيْلٌ أَنْ يُقَاضِيَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا عَلَى ذَلِكَ فَكَرِهَ الْمُؤْمِنُونَ ذَلِكَ وَامَّعَضُوا فَتَكَلَّمُوا فِيهِ فَلَمَّا أَبَى سُهَيْلٌ أَنْ يُقَاضِيَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا عَلَى ذَلِكَ كَاتَبَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَدَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَا جَنْدَلِ بْنَ سُهَيْلٍ يَوْمَئِذٍ إِلَى أَبِيهِ سُهَيْلِ بْنِ عَمْرٍو وَلَمْ يَأْتِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَدٌ مِنْ الرِّجَالِ إِلَّا رَدَّهُ فِي تِلْكَ الْمُدَّةِ وَإِنْ كَانَ مُسْلِمًا وَجَاءَتْ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَكَانَتْ أُمُّ كُلْثُومٍ بِنْتُ عُقْبَةَ بْنِ أَبِي مُعَيْطٍ مِمَّنْ خَرَجَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهِيَ عَاتِقٌ فَجَاءَ أَهْلُهَا يَسْأَلُونَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَرْجِعَهَا إِلَيْهِمْ حَتَّى أَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى فِي الْمُؤْمِنَاتِ مَا أَنْزَلَ

-...Bana İbn Şihâb'm kardeşinin oğlu, amcası(Muhammed ibn Müslim ibn Şihâb)ndan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Bana Urve ibnu'z-Zubeyr haber verdi ki, kendisi de Mervân ibnu'l-Hakem ile Mısver ibn Mahrame'den işitmiştir. Bu iki sahâbî Rasûhıllah'ın Hudeybiye umresi hakkındaki haberinden bir haber naklediyorlardı. (İbn Şihâb şöyle dedi:) Urvenin o iki sahâbîden bana haber verdiği şeyler içinde şu fıkralar vardı: Rasûlullah (S) Hudeybiye günü ta'yîn edilen sulh müddeti üzerine Süheyl ibn Amr ile yazışma yaptığı zaman, Süheyl ibn Amr'ın ileri sürdüğü şartlar içinde şunlar da vardı:Süheyl:

— Sana bizden bir erkek gelirse, o gelen kimse senin dîninde olsa bile onu bize geri vereceksin ve onunla bizim aramızı boşaltacaksın, dedi ve Süheyl ancak bu şart üzerine Rasûlullah ile barış andlaş-ması yapacağında diretti.Müslümanlar bu şartı istemeyip öfkelendiler ve bu şart aleyhinde konuştular. Süheyl, Rasûlullah ile ancak bu şart üzere andlaşma yapmakta dayatınca Rasûlullah (o şartı kabul edip) onunla anlaşmaya vardı.Bu madde uyarınca daha o gün Rasûlullah, Süheyl ibn Amr'ın oğlu Ebû Cendel'I babasına geri verdi. O anlaşma müddeti içinde Rasûlullah'a gelen herbir erkeği,müslümân olarak gelmiş de olsa muhakkak geri çevirmiştir. Bu arada mü'min kadınlar da Muhacir olarak geldi. Ve

Ukbe ibn Ebî Muayt'm kızı Ümmü Kulsüm de kadınlık çağına erişmiş olduğu hâlde o günü Rasûrullah'ın yanına çıkıp gelenlerdendi. Arkasından ailesi de geldiler de Ümmü Kulsüm'ü kendilerine geri vermesini Rasûlullah'tan istiyorlardı. Fakat Yüce Allah, mü'min kadınlar hakkında indirdiğim indirdiği için -el-Mümtehine: 10. âyeti indirdiği içiri-(Rasûlullah, Ümmü Kulsüm'ü ailesine geri vermemiştir).

4182 - قَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَأَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَمْتَحِنُ مَنْ هَاجَرَ مِنْ الْمُؤْمِنَاتِ بِهَذِهِ الْآيَةِ { يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ } وَعَنْ عَمِّهِ قَالَ بَلَغَنَا حِينَ أَمَرَ اللَّهُ رَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَرُدَّ إِلَى الْمُشْرِكِينَ مَا أَنْفَقُوا عَلَى مَنْ هَاجَرَ مِنْ أَزْوَاجِهِمْ وَبَلَغَنَا أَنَّ أَبَا بَصِيرٍ فَذَكَرَهُ بِطُولِهِ

-..İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Urvetu'bnu'z-Zubeyr haber verdi ki, Peygamber'in zevcesi Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) mü'min kadınlardan muhacir olup gelenleri şu âyet ile imtihan ediyordu: 'Ey Peygamber, mü 'min kadınlar -Allah 'a hiçbirşeyi eş tutmamaları, hırsızlık yapmamaları, zina etmemeleri, evlâdlanm öldürmemeleri, elleriyle ayakları arasından bir iftira düzüp getirmemeleri, (emredeceğin) herhangi bir iyilik hususunda sana âsî olmamaları şartıyle- sana bey'atleşmeye geldikleri zaman, bey'atlerini kabul et. Onlar için Allah'tan mağfiret isteyiver. Çünkü Allah çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir" (ei- Mümtehine: 12).Yine amcasından o, yânı İbn Şihâb: O zaman Allah'ın, kendi Rasûlü'ne, müşrik erkeklerin mü'min olarak hicret etmiş kadınlarına yaptıkları mehr ve diğer harcamaları müşrik erkeklere geri vermeşini emrettiği haberi de bize ulaştı, demiştir. Ve yine bize Ebû Ba-sîr kıssası da ulaştı, deyip o hadîsi de uzunluğu ile zikretmiştir

---

4183 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا خَرَجَ مُعْتَمِرًا فِي الْفِتْنَةِ فَقَالَ إِنْ صُدِدْتُ عَنْ الْبَيْتِ صَنَعْنَا كَمَا صَنَعْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَهَلَّ بِعُمْرَةٍ مِنْ أَجْلِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ أَهَلَّ بِعُمْرَةٍ عَامَ الْحُدَيْبِيَةِ

-..Bize Kuteybe ibn Saîd, (İmâm) Mâlik'ten; o da Nâfi'den şöyle tahdîs etti: Abdullah ibn Umer (Haccâc'ın Abdullah ibn Zubeyr'le harb etmek için Mekke üzerine bir ordu ile yürüdüğü) fitne senesi içinde umre niyetiyle yola çıktı da:
— Eğer ben Beyt'i ziyaretten men' olunursam, ben de Rasûlul-lah (S) ile yaptığımız gibi yaparım, dedi ve akabinde telbiye ederek (Zu'1-Huleyfe'de) umre niyetiyle ihrâmlandı. Çünkü Rasûlullah da Hudeybiye senesinde böyle umre niyetiyle ihrama girmişti.

4184 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ أَهَلَّ وَقَالَ إِنْ حِيلَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ لَفَعَلْتُ كَمَا فَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ حَالَتْ كُفَّارُ قُرَيْشٍ بَيْنَهُ وَتَلَا { لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ }

-...İbn Umer (fitne zamanında) umre niyetiyle ihrama girdi de: Eğer benimle Beyt arasına engel olunursa, ben de Kureyş kâfirlerinin Peygamber'le Beyt arasına engel oldukları zaman Peygamber'in Hudeybiye'de yaptığı işleri yaparım, dedi ve şu âyeti okudu: "Andolsun ki, Allah 'in Rasûlü 'nde sizin için güzel bir tâbV olup uyma numunesi vardır..." (ei-Ahzâb: 2i).

4185 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْمَاءَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ وَسَالِمَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَاهُ أَنَّهُمَا كَلَّمَا

عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ ح و حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ بَعْضَ بَنِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَهُ لَوْ أَقَمْتَ الْعَامَ فَإِنِّي أَخَافُ أَنْ لَا تَصِلَ إِلَى الْبَيْتِ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَالَ كُفَّارُ قُرَيْشٍ دُونَ الْبَيْتِ فَنَحَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَدَايَاهُ وَحَلَقَ وَقَصَّرَ أَصْحَابُهُ وَقَالَ أُشْهِدُكُمْ أَنِّي أَوْجَبْتُ عُمْرَةً فَإِنْ خُلِّيَ بَيْنِي وَبَيْنَ الْبَيْتِ طُفْتُ وَإِنْ حِيلَ بَيْنِي وَبَيْنَ الْبَيْتِ صَنَعْتُ كَمَا صَنَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَارَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ مَا أُرَى شَأْنَهُمَا إِلَّا وَاحِدًا أُشْهِدُكُمْ أَنِّي قَدْ أَوْجَبْتُ حَجَّةً مَعَ عُمْرَتِي فَطَافَ طَوَافًا وَاحِدًا وَسَعْيًا وَاحِدًا حَتَّى حَلَّ مِنْهُمَا جَمِيعًا

-...Abdullah ibn Umer'in iki oğlu Ubeydullah ile Salim, babaları Abdullah ibn Umer'le konuştuklarını Nâfi'e haber vermişlerdir. H ve yine bize Mûsâ ibn İsmâîl tahdîs etti: Bize Cuveyriye, Nâfi'den şöyle tahdîs etti: Abdullah ibn Umer'in oğullarından bâzısı İbn Umer'e:
— Bu yıl yerinde kalsan (hacca gitmesen elbette daha hayırlı olur)! Çünkü ben senin bu sene Beyt'e ulaşamayacağından korkuyorum, dedi. İbn Umer dedi ki:
— Biz Peygamber'in beraberinde yola çıktık. Kureyş kâfirleri Beyt'e varmağa mâni' oldular. Bunun üzerine Peygamber kurbanlıklarını kesti, başım tıraş etti, sahâbîleri de saçlarını kısalttılar.İbn Umer devamla şöyle dedi:
— Sizi şâhid tutuyorum ki, ben kendime umre yapmayı vâcib kıldım. Eğer benimle Beyt'in arası serbest bırakılırsa Beyt'i tavaf ederim. Eğer benimle Beyt'in arasına engel olunursa, ben de Rasûlul-lah'ın (Hudeybiye'de) yaptığı gibi yaparım, dedi (ve Zu'1- Huleyfe'de umre niyetiyle ihrama girdi).Bir saat gittikten sonra:
— Mâni' olunmakla ihramdan çıkmanın cevazında hacc ile umrenin ikisini de bir görüyorum (aralarında fark görmüyorum). Sizleri şâhid tutuyorum ki, ben umrem ile beraber haccı da kendime vâcib kıldım, dedi (ve kıran haccına niyet etti). Mekke'ye girdiği gün bir tavaf ve bir sa'y yaptı (ikaamet etti). Nihayet (nahr gününde kurbanını kesip) iki ibâdetten beraberce ihramdan çıktı.

4186 – حَدَّثَنِي شُجَاعُ بْنُ الْوَلِيدِ سَمِعَ النَّضْرَ بْنَ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا صَخْرٌ عَنْ نَافِعٍ قَالَ إِنَّ النَّاسَ يَتَحَدَّثُونَ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ أَسْلَمَ قَبْلَ عُمَرَ وَلَيْسَ كَذَلِكَ وَلَكِنْ عُمَرُ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ أَرْسَلَ عَبْدَ اللَّهِ إِلَى فَرَسٍ لَهُ عِنْدَ رَجُلٍ مِنْ الْأَنْصَارِ يَأْتِي بِهِ لِيُقَاتِلَ عَلَيْهِ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُبَايِعُ عِنْدَ الشَّجَرَةِ وَعُمَرُ لَا يَدْرِي بِذَلِكَ فَبَايَعَهُ عَبْدُ اللَّهِ ثُمَّ ذَهَبَ إِلَى الْفَرَسِ فَجَاءَ بِهِ إِلَى عُمَرَ وَعُمَرُ يَسْتَلْئِمُ لِلْقِتَالِ فَأَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُبَايِعُ تَحْتَ الشَّجَرَةِ قَالَ فَانْطَلَقَ فَذَهَبَ مَعَهُ حَتَّى بَايَعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهِيَ الَّتِي يَتَحَدَّثُ النَّاسُ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ أَسْلَمَ قَبْلَ عُمَرَ وَقَالَ هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْعُمَرِيُّ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّاسَ كَانُوا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ تَفَرَّقُوا فِي ظِلَالِ الشَّجَرِ فَإِذَا النَّاسُ مُحْدِقُونَ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ انْظُرْ مَا شَأْنُ النَّاسِ قَدْ أَحْدَقُوا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدَهُمْ يُبَايِعُونَ فَبَايَعَ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى عُمَرَ فَخَرَجَ فَبَايَعَ

-.... Nâfi' şöyle demiştir: İnsanlar "İbn Umer, babası Umer'den önce müslümân oldu" diye konuşuyorlar. Hâlbuki iş böyle değildir. İş şöyledir: Umer, Hudeybiye günü oğlu Abdullah'ı, Ensâr'-dan bir kişinin yanında bulunan atın, üzerine binip harbetmek maksadiyle getirmesi için, atının yanma göndermişti. Bu sırada Rasûhıllah ağacın yanında insanlardan bey'at alıyordu. Hâlbuki Umer bu bey'-at işini bilmiyordu. Abdullah, Rasûlullah ile bey'at edip, sonra atı almaya gitti ve atı Umer'e getirdi. O sırada Umer, harbetmek için zırhını giymekle meşguldü. Abdullah babasına Rasûlullah'ın ağaç altında insanlardan bey'at almakta olduğunu haber verdi.Râvî dedi ki: Hemen Umer bey'at yerine gitti, kendisiyle beraber oğlu da gitti..Nihayet Umer de Rasülullah'a bey'at etti. İşte in-sanlar'ın "Abdullah ibn Umer, babası Umer'den önce müslümân oldu" diye konuşur oldukları söz, budur.Ve Hişâm ibn Ammâr şöyle demiştir: Bize el-Velîd ibnu Müslim tahdîs etti. Bize Umer ibnu Muhammed el-Umerî tahdîs etti. Bana Nâfi', İbn Umer'den haber verdi (o şöyle demiştir): Hudeybiye günü-insanlar Peygamber'in beraberinde idiler; ağaçların gölgelerine dağılmışlardı. Derken birdenbire insanlar Peygamber'in etrafını çevirdiler. Umer:

— Yâ Abdallah! Bak bakalım, insanların hâli nedir; Rasûlullah'ın etrafını kuşatmışlar?dedi. Abdullah insanları bey'at yapıyor hâlde buldu ve kendisi de bey'at etti. Sonra Umer'in yanına döndü. Akabinde Umer de varıp bey'at yaptı

4188 – حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا يَعْلَى حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ اعْتَمَرَ فَطَافَ فَطُفْنَا مَعَهُ وَصَلَّى وَصَلَّيْنَا مَعَهُ وَسَعَى بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ فَكُنَّا نَسْتُرُهُ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ لَا يُصِيبُهُ أَحَدٌ بِشَيْءٍ

-....Abdullah ibn Ebî Evfâ (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) -anlaşma hükmüne göre îfâ ettiği- umreyi yaptığı zaman, biz de beraberinde idik. Peygamber Ka'be'yi tavaf etti; biz de beraberinde tavaf ettik. O namaz kıldı; biz de beraberinde namaz kıldık. O, Safa ile Merve arasında sa'y yaptı. Bu sırada biz Peygamber'i Mekke ahâlîsinden herhangibir kimse O'na bir zarar isabet ettirmesin diye koruyorduk

---

4189 – حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَابِقٍ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ مِغْوَلٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا حَصِينٍ قَالَ قَالَ أَبُو وَائِلٍ لَمَّا قَدِمَ سَهْلُ بْنُ حُنَيْفٍ مِنْ صِفِّينَ أَتَيْنَاهُ نَسْتَخْبِرُهُ فَقَالَ اتَّهِمُوا الرَّأْيَ فَلَقَدْ رَأَيْتُنِي يَوْمَ أَبِي جَنْدَلٍ وَلَوْ أَسْتَطِيعُ أَنْ أَرُدَّ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمْرَهُ لَرَدَدْتُ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ وَمَا وَضَعْنَا أَسْيَافَنَا عَلَى عَوَاتِقِنَا لِأَمْرٍ يُفْظِعُنَا إِلَّا أَسْهَلْنَ بِنَا إِلَى أَمْرٍ نَعْرِفُهُ قَبْلَ هَذَا الْأَمْرِ مَا نَسُدُّ مِنْهَا خُصْمًا إِلَّا انْفَجَرَ عَلَيْنَا خُصْمٌ مَا نَدْرِي كَيْفَ نَأْتِي لَهُ

-...Mâlik ibn Mığvel tahdîs edip şöyle demiştir: Ben Ebû Husayn Usmân ibn Âsim el-KûfîJden işittim, şöyle dedi: Ebû Vâil şöyle dedi: Sehl ibn Huneyf el-Ensârî (R) Sıffin vak'asından geldiği zaman, biz ondan haber istemek üzere yanma geldik.(O, bu harb gününde taksîr yapmakla ittihâm ediliyordu.) Şöyle dedi:
— Sizler bu harb hakkında kendi re'yinizi ittihâm ediniz. (Çünkü ictihâd ettiğiniz bir ictihâdla İslâm içinde kardeşlerinizle harb ediyordunuz.) Yemîn olsun ben kendimi Ebû Cendel gününde gördüm, eğer Rasûlullah'a karşı O'nun emrini reddetmeye muktedir olaydım, muhakkak O'nun Ebû Cendel hakkındaki emrini reddederdim. Allah ve Rasûlü en bilendir. Biz Allah yolunda bize ağır gelen herhan-gibir iş için kılıçlarımızı omuzlarımızdan her indirişimizde muhakkak o kılıçlar (şu müslümânlar arasında meydana gelen) fitne işinden önce tanımakta olduğumuz işe doğru bizlere kolaylıklar yapmışlardır (yânî kılıçlarımız bizi o işe yaklaştırmış ve bizi o işin içine girdirmiş-lerdir. Bu fitne ise, içinde müslümânları öldürmek olduğu için müş-kildir). Bu fitneden herhangi bir tarafı kapattıkça muhakkak üzerimize diğer bir taraf fışkırmıştır ki, biz ona nasıl varacağımızı bilmiyoruz

---

4190– حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَى عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَمَنَ الْحُدَيْبِيَةِ وَالْقَمْلُ يَتَنَاثَرُ عَلَى وَجْهِي فَقَالَ أَيُؤْذِيكَ هَوَامُّ رَأْسِكَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَاحْلِقْ وَصُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ أَوْ أَطْعِمْ سِتَّةَ مَسَاكِينَ أَوْ انْسُكْ نَسِيكَةً قَالَ أَيُّوبُ لَا أَدْرِي بِأَيِّ هَذَا بَدَأَ

-...Ka'b ibn Ucre (R) şöyle demiştir: Hudeybiye zamânında yüzüm üzerinde bitler dağılır vaziyette iken, Peygamber (S) yanıma geldi ve:
— "Başındaki haşereler sana eziyet veriyor mu?" buyurdu. Ben de:
— Evet (eziyet veriyorlar), dedim. Peygamber:
— "Öyleyse başını tıraş et de üç gün oruç tut yâhud altı fakiri doyur yâhud da bir kurban kes" buyurdu. Bu hadîsin senedindeki râvîlerden Eyyûb es-Sahtıyânî: Peygam-ber'in bu oruç tutmak,altı fakiri doyurmak yâhud bir kurban kesmek şıkklarından hangisi ile söze başladığını bilmiyorum» demiştir

4191 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ هِشَامٍ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحُدَيْبِيَةِ وَنَحْنُ مُحْرِمُونَ وَقَدْ حَصَرَنَا الْمُشْرِكُونَ قَالَ وَكَانَتْ لِي وَفْرَةٌ فَجَعَلَتْ الْهَوَامُّ تَسَّاقَطُ عَلَى وَجْهِي فَمَرَّ بِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَيُؤْذِيكَ هَوَامُّ رَأْسِكَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ وَأُنْزِلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ { فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ }

-...Ka'b ibn Ucre (R) şöyle demiştir: Biz Hudeybiye'de Rasûlullah'ın beraberinde umre niyetiyle ihrama girmiş hâlde bulunduk. Müşrikler bizi Ka'be'ye ulaşmaktan habsetmişlerdi. Ka'b şöyle devam etti: Benim kulak memelerime kadar uzayan bol saçım vardı. Haşereler yüzümün üzerine düşüşmeye başladı. Bu sırada Peygamber yanıma uğradı da:
— "Başının haşereleri sana eziyet veriyor mu?" diye sordu.Ben de:
— Evet (eziyet veriyor), dedim. Ka'b, şu âyet indirilmişti, dedi: "Haca da umreyi de Allah için tam yapın. Fakat (bunlardan) ahkonursamz, o hâlde kolayınıza gelen kurban yerine varıncaya^ kadar başlarınızı tıraş etmeyin. Artık içinizden kim hasta olur, yâhud başından bir eziyeti bulunursa ona oruçtan* ya sadakadan yâhud da kurbandan biriyle fidye (vâcib olur)..."(ei-Bakara: 196)

بَاب قِصَّةِ عُكْلٍ وَعُرَيْنَةَ

4192 - حَدَّثَنِي عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُمْ أَنَّ نَاسًا مِنْ عُكْلٍ وَعُرَيْنَةَ قَدِمُوا الْمَدِينَةَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتَكَلَّمُوا بِالْإِسْلَامِ فَقَالُوا يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِنَّا كُنَّا أَهْلَ ضَرْعٍ وَلَمْ نَكُنْ أَهْلَ رِيفٍ وَاسْتَوْخَمُوا الْمَدِينَةَ فَأَمَرَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذَوْدٍ وَرَاعٍ وَأَمَرَهُمْ أَنْ يَخْرُجُوا فِيهِ فَيَشْرَبُوا مِنْ أَلْبَانِهَا وَأَبْوَالِهَا فَانْطَلَقُوا حَتَّى إِذَا كَانُوا نَاحِيَةَ الْحَرَّةِ كَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَقَتَلُوا رَاعِيَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاسْتَاقُوا الذَّوْدَ فَبَلَغَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَعَثَ الطَّلَبَ فِي آثَارِهِمْ فَأَمَرَ بِهِمْ فَسَمَرُوا أَعْيُنَهُمْ وَقَطَعُوا أَيْدِيَهُمْ وَتُرِكُوا فِي نَاحِيَةِ الْحَرَّةِ حَتَّى مَاتُوا عَلَى حَالِهِمْ قَالَ قَتَادَةُ بَلَغَنَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ ذَلِكَ كَانَ يَحُثُّ عَلَى الصَّدَقَةِ وَيَنْهَى عَنْ الْمُثْلَةِ وَقَالَ شُعْبَةُ وَأَبَانُ وَحَمَّادٌ عَنْ قَتَادَةَ مِنْ عُرَيْنَةَ وَقَالَ يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ وَأَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ قَدِمَ نَفَرٌ مِنْ عُكْلٍ

Ukl Ve Ureyne (Kabileleri) Kıssası Babı

-...Bize Saîd, Katâde'den tahdîs etti. Onlara da Enes (R) şöyle tahdîs etmiştir:Ukl ve Ureyne kabilelerinden birtakım insanlar Medine'ye Peygamber'in huzuruna geldiler de İslâm kelimesini söylediler, yânî tevhidi telâffuz edip İslâm'a girdiklerini açıkladılar. Akabinde:
— Ey Allah'ın Peygamberi! Bizler sürü sâhibleri idik, ekin ve mahsûl sâhibleri değildik,dediler.
Ve Medine'nin havasım sıhhatlerine uygun bulmadılar (da burada ikaamet etmek istemediler). Rasûlullah (S) onlara zekât develerinin ve çobanının bulunduğu yere gitmelerim, o develerin içine çıkıp onların sütlerinden ve sidiklerinden içmelerini emretti.Onlar oraya gittiler ve onlardan içtiler. Nihayet Harre tarafında bulundukları (sağlıklarına kavuşup semizledikleri ve renkleri kendilerine geldiği) zaman îslâm'a girmelerinin ardından kâfir oldular, Peygamber'in çobanını öldürdüler ve develeri önlerine katıp götürdüler. Bu iş Pey-gamber'e ulaşınca arkalarından arayıcılar gönderdi. Gönderilen seriyye onları yakalayıp getirdiler. Peygamber onlara kısas yapılmasını emretti. Akabinde o canilerin gözlerini çıkardılar, ellerini kestiler ve kendi hâlleri üzere ölünceye kadar Harre tarafına terkedildiler.Geçen senedle Katâde: Bundan sonra Peygamber'in sadaka vermeyi teşvik eder ve ölünün vücûd organlarım kesmekten nehyeder olduğu haberi bize ulaştı, demiştir.Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: Şu'be, Ebân ve Hammâd, Katâde'den yaptıkları rivayette "Ureyne'den birtakım insanlar" şeklinde söylediler. Yahya ibn Ebî Kesîr ile Eyyûb,Ebû Kılâbe'den; o da Enes'ten "Ukl*den birtakım insanlar geldi" diye rivayet ettiler.

4193 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ أَبُو عُمَرَ الْحَوْضِيُّ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ وَالْحَجَّاجُ الصَّوَّافُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو رَجَاءٍ مَوْلَى أَبِي قِلَابَةَ وَكَانَ مَعَهُ بِالشَّأْمِ أَنَّ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ اسْتَشَارَ النَّاسَ يَوْمًا قَالَ مَا تَقُولُونَ فِي هَذِهِ الْقَسَامَةِ فَقَالُوا حَقٌّ قَضَى بِهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَضَتْ بِهَا الْخُلَفَاءُ قَبْلَكَ قَالَ وَأَبُو قِلَابَةَ خَلْفَ سَرِيرِهِ فَقَالَ عَنْبَسَةُ بْنُ سَعِيدٍ فَأَيْنَ حَدِيثُ أَنَسٍ فِي الْعُرَنِيِّينَ قَالَ أَبُو قِلَابَةَ إِيَّايَ حَدَّثَهُ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ مِنْ عُرَيْنَةَ وَقَالَ أَبُو قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ مِنْ عُكْلٍ ذَكَرَ الْقِصَّةَ

-...Bize Eyyûb es-Sahtıyânî ile el-Haccâc ibn Ebî Usmân es-Savvâf tahdîs edip herbiri şöyle dediler: Bana Ebû Kılâbe'nin himayesinde bulunan Ebû Recâ Süleyman tahdîs etti. Ebû Recâ Şam'da Ebû Kılâbe'nin beraberinde bulunuyordu. Umer ibnu Abdilazîz bir gün insanlarla istişare etti de:
— Şu kasâme yemini hakkında ne dersiniz? diye sordu. Oradakiler:
— Kasâme yemini haktır, Rasûlullah onunla hükmetmiş, senden evvelki halîfeler de bununla hükmetmişlerdir, dediler.Ebû Recâ dedi ki: Bu sırada Ebû Kılâbe, Umer'in oturduğu se-rîrin arkasında bulunuyordu. Anbesetu'bnu Saîd:
— Enes'in Urenîler hakkındaki hadîsi nerededir? diye sordu. Ebû Kılâbe:
— O hadîsi bana Enes ibn Mâlik tahdîs etmiştir, dedi. Abdulazîz ibnu Suheyb, Enes'ten "Ureyne'den" şeklinde söyledi. Ebû Kılâbe ise Enes'ten "Ukl kabilesinden" şeklinde söyleyip, o kıssayı zikretti

---

بَاب غَزْوَةِ ذِي قَرَدَ وَهِيَ الْغَزْوَةُ الَّتِي أَغَارُوا عَلَى لِقَاحِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ خَيْبَرَ بِثَلَاثٍ

4194 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ سَلَمَةَ بْنَ الْأَكْوَعِ يَقُولُ خَرَجْتُ قَبْلَ أَنْ يُؤَذَّنَ بِالْأُولَى وَكَانَتْ لِقَاحُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَرْعَى بِذِي قَرَدَ قَالَ فَلَقِيَنِي غُلَامٌ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ فَقَالَ أُخِذَتْ لِقَاحُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ مَنْ أَخَذَهَا قَالَ غَطَفَانُ قَالَ فَصَرَخْتُ ثَلَاثَ صَرَخَاتٍ يَا صَبَاحَاهْ قَالَ فَأَسْمَعْتُ مَا بَيْنَ لَابَتَيْ الْمَدِينَةِ ثُمَّ انْدَفَعْتُ عَلَى وَجْهِي حَتَّى أَدْرَكْتُهُمْ وَقَدْ أَخَذُوا يَسْتَقُونَ مِنْ الْمَاءِ فَجَعَلْتُ أَرْمِيهِمْ بِنَبْلِي وَكُنْتُ رَامِيًا وَأَقُولُ أَنَا ابْنُ الْأَكْوَعْ وَالْيَوْمُ يَوْمُ الرُّضَّعْ وَأَرْتَجِزُ حَتَّى اسْتَنْقَذْتُ اللِّقَاحَ مِنْهُمْ وَاسْتَلَبْتُ مِنْهُمْ ثَلَاثِينَ بُرْدَةً قَالَ وَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسُ فَقُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ قَدْ حَمَيْتُ الْقَوْمَ الْمَاءَ وَهُمْ عِطَاشٌ فَابْعَثْ إِلَيْهِمْ السَّاعَةَ فَقَالَ يَا ابْنَ الْأَكْوَعِ مَلَكْتَ فَأَسْجِحْ قَالَ ثُمَّ رَجَعْنَا وَيُرْدِفُنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى نَاقَتِهِ حَتَّى دَخَلْنَا الْمَدِينَةَ

Zâtul-Kared Gazvesi Babı: Bu, Hayber'den üç gün önce, orada Peygamber'in sağmal develerine baskın ve yağmacılık etmeleri üzerine yapılan gazvedir.
-...Ben Seleme ibnu'l-Ekva'(R)'dan işittim, şöyle diyordu: Ben bir sabah namazı ezanı okunmazdan önce (Medine'den Gâbe ormanlığı tarafına gitmek üzere) yola çıktım. O günlerde Rasûlul-lah'ın sağmal develeri Zû-Kared mer'asında otlayıp yayılıyorlardı. İbnu'1-Ekva' devamla dedi ki: Yolda giderken bana Abdurrah-mân ibn Avf m bir oğlanı kavuştu ve:
— Rasûlullah'ın sağmal develeri (kırk kişilik çapulcular tarafından) alınıp götürüldü! dedi.
Ben kendisine:
— Develeri kim aldı? diye sordum.O:
— Gatafân kabilesi adamları! dedi.
İbnu'1-Ekva' devamla dedi ki: Bu haber üzerine ben gür sesimle üç defa:
— Yâ Sabâhâh (Ey sabahçılar, erken kalkanlar, yetişin baskın var),! diye haykırdım.İbnu'1-Ekva' dedi ki: Ben bu haykırışımı Medine'nin iki kara taşlığı arasındaki halka işittirdim. Sonra kendim yüzüm doğrultusu üzerine hiç sağa sola bakmadan yaya olarak çapulcuların arkalarından sür'atle koştum. Nihayet onlara

yetiştim. Oradaki sudan su çekmeye başlamışlardı. Ben onlara oklarımı atmaya başladım. Ben iyi bir ok atıcısı idim. Her ok attıkça da:
— Ben İbnu'1-Ekva'im, bu gün alçakların öleceği gündür! diyor ve böylece kısa vezinli şiirler söylüyordum. Nihayet onlardan develeri kurtardım. Onlardan otuz tane de bür-deyi zorla aldım.
Îbnu'1-Ekva' dedi ki: Develeri sürüp getirirken Peygamber ve sa-hâbîler (beş veya yediyüz kişi) geldiler. Ben:
— Yâ Nebiyellah! Ben onların su içmelerine mâni' oldum. Onlar, yânî hırsızlar topluluğu susuzdurlar. (Su aramakla meşguldürler.) Şu saat onlara bir müfreze gönder, dedim. Fakat Peygamber:
— "Ey îbnu 'l-Ekva', sen alacağını aldın, artık yumuşak oh şiddeti bırak" buyurdu. İbnu'1-Ekva' dedi ki: Sonra Medine'ye döndük. Rasûlullah beni Medine'ye girinceye kadar devesi üzerine terkisine bindirdi

---

بَاب غَزْوَةِ خَيْبَرَ

4195 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ أَنَّ سُوَيْدَ بْنَ النُّعْمَانِ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ خَرَجَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ خَيْبَرَ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِالصَّهْبَاءِ وَهِيَ مِنْ أَدْنَى خَيْبَرَ صَلَّى الْعَصْرَ ثُمَّ دَعَا بِالْأَزْوَادِ فَلَمْ يُؤْتَ إِلَّا بِالسَّوِيقِ فَأَمَرَ بِهِ فَثُرِّيَ فَأَكَلَ وَأَكَلْنَا ثُمَّ قَامَ إِلَى الْمَغْرِبِ فَمَضْمَضَ وَمَضْمَضْنَا ثُمَّ صَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ

- Hayber Gazvesi Babı

-...Suveyd ibnu'n-Nu'mân (R) şöyle haber vermiştir: Hayber yılında Peygamber (S) ile birlikte sefere çıktık. Sahbâ'ya -ki Hay-ber'in alt başındadır- vardığımızda (Peygamber inip) ikindi namazı kıldırdı. Sonra mevcûd azıkları istedi. Sevîktan, yânî kavuddan başka birşey getirilmedi. Islatsınlar diye emretti ve ıslatıldı. Akabinde o sulandırılmış kavuddan Peygamber de yedi, biz de yedik (içtik). Sonra akşam namazına kalktı. Ağzım çalkaladı. Biz de ağzımızı çalkaladık. Sonra abdest almadan namazı kıldırdı

4196 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى خَيْبَرَ فَسِرْنَا لَيْلًا فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ لِعَامِرٍ يَا عَامِرُ أَلَا تُسْمِعُنَا مِنْ هُنَيْهَاتِكَ وَكَانَ عَامِرٌ رَجُلًا شَاعِرًا فَنَزَلَ يَحْدُو بِالْقَوْمِ يَقُولُ اللَّهُمَّ لَوْلَا أَنْتَ مَا اهْتَدَيْنَا وَلَا تَصَدَّقْنَا وَلَا صَلَّيْنَا فَاغْفِرْ فِدَاءً لَكَ مَا أَبْقَيْنَا وَثَبِّتْ الْأَقْدَامَ إِنْ لَاقَيْنَا وَأَلْقِيَنْ سَكِينَةً عَلَيْنَا إِنَّا إِذَا صِيحَ بِنَا أَبَيْنَا وَبِالصِّيَاحِ عَوَّلُوا عَلَيْنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ هَذَا السَّائِقُ قَالُوا عَامِرُ بْنُ الْأَكْوَعِ قَالَ يَرْحَمُهُ اللَّهُ قَالَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ وَجَبَتْ يَا نَبِيَّ اللَّهِ لَوْلَا أَمْتَعْتَنَا بِهِ فَأَتَيْنَا خَيْبَرَ فَحَاصَرْنَاهُمْ حَتَّى أَصَابَتْنَا مَخْمَصَةٌ شَدِيدَةٌ ثُمَّ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى فَتَحَهَا عَلَيْهِمْ فَلَمَّا أَمْسَى النَّاسُ مَسَاءَ الْيَوْمِ الَّذِي فُتِحَتْ عَلَيْهِمْ أَوْقَدُوا نِيرَانًا كَثِيرَةً فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا هَذِهِ النِّيرَانُ عَلَى أَيِّ شَيْءٍ تُوقِدُونَ قَالُوا عَلَى لَحْمٍ قَالَ عَلَى أَيِّ لَحْمٍ قَالُوا لَحْمِ حُمُرِ الْإِنْسِيَّةِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَهْرِيقُوهَا وَاكْسِرُوهَا فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْ نُهَرِيقُهَا وَنَغْسِلُهَا قَالَ أَوْ ذَاكَ فَلَمَّا تَصَافَّ الْقَوْمُ كَانَ سَيْفُ عَامِرٍ قَصِيرًا فَتَنَاوَلَ بِهِ سَاقَ يَهُودِيٍّ لِيَضْرِبَهُ وَيَرْجِعُ ذُبَابُ سَيْفِهِ فَأَصَابَ عَيْنَ رُكْبَةِ عَامِرٍ فَمَاتَ مِنْهُ قَالَ فَلَمَّا قَفَلُوا قَالَ سَلَمَةُ رَآنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ آخِذٌ بِيَدِي قَالَ مَا لَكَ قُلْتُ لَهُ فَدَاكَ أَبِي وَأُمِّي زَعَمُوا أَنَّ عَامِرًا حَبِطَ عَمَلُهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَذَبَ مَنْ قَالَهُ إِنَّ لَهُ لَأَجْرَيْنِ وَجَمَعَ بَيْنَ إِصْبَعَيْهِ إِنَّهُ لَجَاهِدٌ مُجَاهِدٌ قَلَّ عَرَبِيٌّ مَشَى بِهَا مِثْلَهُ حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ قَالَ نَشَأَ بِهَا

-...Selemetu'bnu'1-Ekva' (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) ile beraber Hayber gazvesine çıktık. Bir gece giderken kaafileden bir kişi, Âmir ibnu'l-Ekva'a:
— Yâ Âmir! Kısa vezinli şiirlerinden bize birkaç parça dinletmez misin? dedi.Âmir şâir bir kişi idi. Bunun üzerine Âmir hayvanından aşağıya indi ve şu mealdeki şiirini (güzel seda ve edâ ile) okuyarak kaafile develerini yollandırdı:

— Yâ Allah, eğer Sen hidâyet etmemiş olaydın, biz doğru yolu bulamaz, sadaka vermez ve namaz da kılmazdık, canlarımız Sana feda olsun, bizleri hayâtta bıraktığın müddetçe mağfiret eyle. Düşmanla kavuştuğumuzda ayaklarımızı sabit tut ve üzerimize sekînet at! Şübhesiz bizler haksızlığa çağrıldığımızda dayatırız. Düşmanlar ise müşrikleri haykırarak üzerimize da'vet etmişlerdir (yânı bizim aleyhimize müşriklerden yüksek sesle yardım isteyerek hücum etmişlerdir).Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Şiir okuyup develeri yollandıran kimdir?" diye sordu. Sahâbîler:
— Âmir ibnu'I-Ekva'dır, dediler. Rasûlullah:
— "Allah Âmir'e rahmet etsin!" diye duâ etti. Kaafileden bir kişi:
— Ey Allah'ın Peygamberi, bu duâ bereketiyle Âmir cenneti hakketti. Âmir'in şehîdliği vâcib oldu. Âmir'le (ve onun şiir ve kahraman-hklarıyle) bizleri bir süre daha faydalandırsaydiniz! dedi.Nihayet Hayber'e geldik ve Hayber ahâlîsini muhasara ettik. (Muhasara yirmi gün sürdü.) Hattâ bize şiddetli bir açlık isabet etti. Sonra Yüce Allah müslümânlara Hayber kalelerinin birer birer fethini müyesser kıldı. Hayber'in müslümânlara açıldığı günün akşamında mücâhidler, yer yer pekçok ateşler yakmışlardı. Peygamber (S):
— "Bu ateşler nedir, ne üzerine yakıyorlar?" diye sordu.Sahâbîler:
— Et pişirmek için yaktılar, diye cevâb verdiler. Peygamber:
— "Hangi et, ne eti üzerine?" diye sordu. Sahâbîler:
— Evcil eşeklerin eti» diye cevâb verdiler. Peygamber:
— "O etleri dökünüz, kapları da kırınız!" buyurdu. Sahâbîlerden biri:
— Yâ Rasûlallah! Etleri döküp, kapları yıkasak olmaz mı? diye sordu.Rasûlullah:
— "Yâhud öyle yapınız!" buyurdu. Hayber'de muhârib kavim harb saffı bağlayınca (Âmir, Yahû-dîler'in cenkçi pehlivanı Mirhab'a karşı mubâriz çıkmıştı), Amir'in kılıcı kısa idi. Âmir bu kısa kılıcını vurmak için Yahudi'nin baldırına saldırmıştı. Fakat kılıcının keskin yüzü dönüp Âmir'in diz kapağına isabet etti. Kahraman Âmir bu yaradan vefat etti. (Bâzı kimseler Amir'in bu şekilde vefatını intihar sayıp mükâfatsız kalacağını söylemiş, Seleme ibnu'1-Ekva' da amcası hakkındaki bu sözlerden üzülmüştü.)Râvî Seleme devamla şöyle dedi: Rasûlullah ile sahâbîleri Hayber'den döndükleri sırada Rasûlullah beni gördü de iki elimi tutarak bana:
— "Yâ Seleme, sana ne oldu?" dedi.Ben de kendisine:
— Babam anam Sana feda olsun! Bâzı kimseler (amcam) Âmir'in gazasının bâtıl ve şehîdliğinin mükâfâtsızlığmı iddia ettiler, dedim. Peygamber:
— "Bu iddiada bulunan kişi yalan söylemiştir. Âmir için muhakkak iki ecir ve sevâb vardır: Peygamber iki parmağını birleştirerek: O, câhid ve mücâhiddir (yânî biri Allah yolunda cihâd sevabı, öbürü cehdi ve bu uğurda son kudretini harcamasının sevabı). Yeryüzünde yürüyen Arab ırkından onun benzeri bir Arab az bulunur" buyurdu.Bize Kuteybe ibnu Saîd tahdîs etti: Bize Hatim ibn Ismâîl tahdîs etti ve hadîsinde "Yeryüzünde onun benzeri pek az yetişir" şeklinde söyledi

---

4197 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَى خَيْبَرَ لَيْلًا وَكَانَ إِذَا أَتَى قَوْمًا بِلَيْلٍ لَمْ يُغِرْ بِهِمْ حَتَّى يُصْبِحَ فَلَمَّا أَصْبَحَ خَرَجَتْ الْيَهُودُ بِمَسَاحِيهِمْ وَمَكَاتِلِهِمْ فَلَمَّا رَأَوْهُ قَالُوا مُحَمَّدٌ وَاللَّهِ مُحَمَّدٌ وَالْخَمِيسُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرِبَتْ خَيْبَرُ إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ { فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ }

-...Enes (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) geceleyin Hayber'e (yakın Recî' vadisine) geldi, (orada eğlendi). Çünkü Rasûlullah gece vakti bir düşman kavim üzerine vardığında onlara gece baskını yapmaz, sabaha girinceye kadar beklerdi... Sabah olunca Hayber Ya-hûdîleri kazmaları, kürekleri ve büyük küfeleriyle dışarı çıktılar. Ra-sûlullah'I görünce:
— Muhammed, vallâhî Muhammed ve ordusu! diye bağrıştılar. Bunun üzerinePeygamber:
— "Allâhu Ekber, Hayber harâb oldu gitti (yâhud: harâb olsun)! Biz bir kavmin yurduna indik mi, inzâr edilmiş olanların sabahı ne fena olur! buyurdu.

4198 - أَخْبَرَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَبَّحْنَا خَيْبَرَ بُكْرَةً فَخَرَجَ أَهْلُهَا بِالْمَسَاحِي فَلَمَّا بَصُرُوا بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا مُحَمَّدٌ وَاللَّهِ مُحَمَّدٌ وَالْخَمِيسُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُ أَكْبَرُ خَرِبَتْ خَيْبَرُ إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ { فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ } فَأَصَبْنَا مِنْ لُحُومِ الْحُمُرِ فَنَادَى مُنَادِي النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يَنْهَيَانِكُمْ عَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ فَإِنَّهَا رِجْسٌ

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Biz Hayber'e sabah erkenden baskın yaptık. Hayber ahâlîsi zirâat aletleriyle şehir dışına çıktılar da Peygamber'i gördüklerinde:
— Muhammed, vallâhî Muhammed ve ordusu! diye bağrıştılar. Bunun üzerinePeygamber (S):
— "Attâhu Ekber! Hayber harâb oldu. Biz bir kavmin sahasına indiğimiz zaman korkutulan o kavmin sabahı ne fena olur!" buyurdu. Biz Hayber'de birçok eşek etleri elde etmiştik. Bu sırada Pey-gamber'in münâdîsi:
— Allah ve Rasûlü sizleri eşek etlerinden nehyederler. Çünkü eşek etleri pistir! Diye nida etti.

4199 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَهُ جَاءٍ فَقَالَ أُكِلَتْ الْحُمُرُ فَسَكَتَ ثُمَّ أَتَاهُ الثَّانِيَةَ فَقَالَ أُكِلَتْ الْحُمُرُ فَسَكَتَ ثُمَّ أَتَاهُ الثَّالِثَةَ فَقَالَ أُفْنِيَتْ الْحُمُرُ فَأَمَرَ مُنَادِيًا فَنَادَى فِي النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يَنْهَيَانِكُمْ عَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ فَأُكْفِئَتْ الْقُدُورُ وَإِنَّهَا لَتَفُورُ بِاللَّحْمِ

-....Enes ibn Mâlik(R)'ten; şöyle demiştir: Rasûlullah'a biri geldi de:
— Eşekler yenildi, dedi. Rasûlullah sustu.Sonra ikinci kerre geldi de yine:Eşekler yenildi, dedi. Rasûlullah yine sükût etti. Sonra üçüncü defa geldi ve:
— Eşekler tüketildi, dedi.Bu sefer Rasûlullah bir münâdîye emretti, o da insanlar içinde:
— Allah ve Rasûlü sizleri evcil eşek etlerinden nehyederler! diye nida etti.Et tencereleri kaynar hâldeyken bunlar olduğu gibi döküldü

4200 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصُّبْحَ قَرِيبًا مِنْ خَيْبَرَ بِغَلَسٍ ثُمَّ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ خَرِبَتْ خَيْبَرُ إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ { فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ } فَخَرَجُوا يَسْعَوْنَ فِي السِّكَكِ فَقَتَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُقَاتِلَةَ وَسَبَى الذُّرِّيَّةَ وَكَانَ فِي السَّبْيِ صَفِيَّةُ فَصَارَتْ إِلَى دَحْيَةَ الْكَلْبِيِّ ثُمَّ صَارَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَعَلَ عِتْقَهَا صَدَاقَهَا فَقَالَ عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ لِثَابِتٍ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ آنْتَ قُلْتَ لِأَنَسٍ مَا أَصْدَقَهَا فَحَرَّكَ ثَابِتٌ رَأْسَهُ تَصْدِيقًا لَهُ

-....Enes (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Hayber'e yakın bir yerde sabah namazını daha karanlık iken kıldırdı. Sonra:
— "Allâhu Ekber, Hayber harâb oldu. Bizler bir kavmin sahasına indiğimiz zaman (Öteden beri gelecek tehlikelerle) korkutulmuş olan o kâfirlerin sabahı ne kötü olur!" buyurdu.Yahudiler Hayber'in sokaklarında koşarak dışarıya çıktılar. Peygamber, Hayber ahâlîsinin muhârib olanlarını öldürdü. Nesillerini, oğulları ve kızlarım da esîr aldı. Safiyye (bintuHuyey ibn Ahtab) esirler arasında idi. Evvelâ Dıhye ibn Halîfe el-Kelbî'ye geçti. Sonra Pey-gamber'e geçti. Peygamber onun hürriyete kavuşturulmasını onun mehri yaparak, onunla evlendi.Abdulazîz ibnu Suheyb, Sâbit'e hitaben:
— Yâ Ebâ Muhammedi Enes ibn Mâlik'e "Safiyye'ye Peygamber ne mehr ta*ym etti?"diyen sen misin? diye sordu da Sabit, Su-heyb'in sorusunu tasdik olarak, başını hareket ettirdi.

4201 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ سَبَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَفِيَّةَ فَأَعْتَقَهَا وَتَزَوَّجَهَا فَقَالَ ثَابِتٌ لِأَنَسٍ مَا أَصْدَقَهَا قَالَ أَصْدَقَهَا نَفْسَهَا فَأَعْتَقَهَا

-...Abdulazîz ibnu Suheyb şöyle demiştir: Ben Enes ibn Mâlik(R)'ten işittim: Peygamber (S) -Kurayza ve Nadîr oğulları'nm seyyidesi olan- Safiyye'yi esîr aldı. Akabinde Safiyye'yi âzâd etti ve onunla evlendi, diyordu. Sabit el-Bunânî, Enes'e:
— Peygamber, Safiyye'ye ne mehr verdi? diye sordu. Enes:
— Peygamber, Safiyye'ye hürriyet verdi de, nefsinin hürriyete kavuşturulmasını ona mehr yaptı, dedi Safiyye bintu Huyey, Nadîr oğullan'nm en büyük hanedanından Hârûn Peygamber'in neslinden temiz ve güzel bir kadın idi. Evvelâ Nadîr oğullan'nm ileri gelenlerinden Sellâm ibn Mişkem'le evlenmiş, ondan ayrılma vâki' olup Ki-nâne ibn Ebî'l-Hakîk'la evlenmiş,Hayber gazvesi esnasında henüz yeni gelin iken Kamus kalesinde esîr edilmiştir.

4202 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْتَقَى هُوَ وَالْمُشْرِكُونَ فَاقْتَتَلُوا فَلَمَّا مَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى عَسْكَرِهِ وَمَالَ الْآخَرُونَ إِلَى عَسْكَرِهِمْ وَفِي أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ لَا يَدَعُ لَهُمْ شَاذَّةً وَلَا فَاذَّةً إِلَّا اتَّبَعَهَا يَضْرِبُهَا بِسَيْفِهِ فَقِيلَ مَا أَجْزَأَ مِنَّا الْيَوْمَ أَحَدٌ كَمَا أَجْزَأَ فُلَانٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَا إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ أَنَا صَاحِبُهُ قَالَ فَخَرَجَ مَعَهُ كُلَّمَا وَقَفَ وَقَفَ مَعَهُ وَإِذَا أَسْرَعَ أَسْرَعَ مَعَهُ قَالَ فَجُرِحَ الرَّجُلُ جُرْحًا شَدِيدًا فَاسْتَعْجَلَ الْمَوْتَ فَوَضَعَ سَيْفَهُ بِالْأَرْضِ وَذُبَابَهُ بَيْنَ ثَدْيَيْهِ ثُمَّ تَحَامَلَ عَلَى سَيْفِهِ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَخَرَجَ الرَّجُلُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ قَالَ وَمَا ذَاكَ قَالَ الرَّجُلُ الَّذِي ذَكَرْتَ آنِفًا أَنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَأَعْظَمَ النَّاسُ ذَلِكَ فَقُلْتُ أَنَا لَكُمْ بِهِ فَخَرَجْتُ فِي طَلَبِهِ ثُمَّ جُرِحَ جُرْحًا شَدِيدًا فَاسْتَعْجَلَ الْمَوْتَ فَوَضَعَ نَصْلَ سَيْفِهِ فِي الْأَرْضِ وَذُبَابَهُ بَيْنَ ثَدْيَيْهِ ثُمَّ تَحَامَلَ عَلَيْهِ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ ذَلِكَ إِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فِيمَا يَبْدُو لِلنَّاسِ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ النَّارِ فِيمَا يَبْدُو لِلنَّاسِ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ

-...Bize Ya'kûb ibn Abdirrahmân el-İskenderânî, Ebû Hâzım'dan; o da Sehl ibn Sa'd es-Sâidî(R)'den tahdîs etti (ki, o şöyle demiştir): Rasûlullah (S) ile müşrik Yahudiler (Hayber harbinde) karşılaştılar da cenk ettiler. (O günün harbi sona erip) Rasûlullah kendi askerî karargâhına, öbürleri de kendi askerî karargâhlarına dönmüşlerdi. Fakat Rasûlullah'ın sahâbîleri içinde bir adam vardı ki, o, düşman ordusundan ayrı düşen, yâhud orduya katılmamış bulunan Yahudi'nin arkasını bırakmayıp amansız ta'kîb ediyor ve kılıcıyla ona vuruyordu. (Bu adamın cenkçiliği hakkında):
— Bu gün bizden hiçbir kişi Fulân'ın gösterdiği kahramanlık derecesinde yeterlilik göstermedi, denildi. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Dikkat, o kişi muhakkak cehennem ehlindendir"buyurdu. Sahâbîlerden bir kişi (Eksum ibn Ebi'1-Cevn el-Huzâî):
— Öyleyse ben onunla beraber olup, onu gözetleyeceğim, dedi.Râvî Sehl dedi ki: Bu Huzâalı kişi o adamla beraber harb sahasına çıktı ve harb saf finin neresinde durduysâ, o da onunla beraber orada durdu. O kişi harbde ne kadar çeviklik gösterdiyse, Huzâalı kişi de onunla birlikte çeviklik gösterdi. Râvî Sehl dedi ki: Nihayet o adam ağır şekilde yaralandı. (Bu yaranın acısıyle) ölümün acele gelmesini istedi de kılıcını (yânî kılıcın demirini) yere koydu, kılıcın ağzını ise iki memesi arasına koydu ve kılıcın üstüne yüklendi. Bu suretle kendisini öldürdü. Bunun üzerine Huzâalı Eşlem, Rasûlullah'ın huzuruna çıktı ve:
— Yâ Rasûlallah, ben şehâdet ederim ki, Sen muhakkak Allah'ın Rasûlü'sün! dedi.Rasûlullah:
— "Bu şehâdetin sebebi nedir?" diye sordu. Huzâalı kişi:

— Biraz önce cehennem ehlinden olduğunu haber verdiğin o kişi, hakîkaten cehennemliklerdendir. Onun cehennemliklerden olduğu hakkındaki sözünüzü insanlar zihinlerinde büyüttüler. Ben de bu adamı sizin için ta'kîb eder gözetlerim demiştim. Ve hakîkaten ardı-sıra çıkıp, onun her hareketini araştırdım. Nihayet bu adam ağır şekilde yaralandı ve ölümün çabuk gelmesini isteyerek kılıcının demirini yere, keskin ağzım da iki memesi arasına koydu. Sonra kılıcın üstüne yüklendi. Ve bu suretle kendisini öldürdü,dedi.
Bu sırada Rasûlullah:
— "İnsanlar arasında bir sınıf kişi vardır ki,halka görünüşe göre cennet ehline yaraşan hayırlı işler yapar; hâlbuki o cehennemliklerdendir. Yine insanlardan bir kısım da yardır ki,halka görünüşüne göre cehennemliklere âid kötü işler yapar; hâlbuki o cennetliklerdendir!" buyurd

---

4203 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ شَهِدْنَا خَيْبَرَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِرَجُلٍ مِمَّنْ مَعَهُ يَدَّعِي الْإِسْلَامَ هَذَا مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَلَمَّا حَضَرَ الْقِتَالُ قَاتَلَ الرَّجُلُ أَشَدَّ الْقِتَالِ حَتَّى كَثُرَتْ بِهِ الْجِرَاحَةُ فَكَادَ بَعْضُ النَّاسِ يَرْتَابُ فَوَجَدَ الرَّجُلُ أَلَمَ الْجِرَاحَةِ فَأَهْوَى بِيَدِهِ إِلَى كِنَانَتِهِ فَاسْتَخْرَجَ مِنْهَا أَسْهُمًا فَنَحَرَ بِهَا نَفْسَهُ فَاشْتَدَّ رِجَالٌ مِنْ الْمُسْلِمِينَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ صَدَّقَ اللَّهُ حَدِيثَكَ انْتَحَرَ فُلَانٌ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَقَالَ قُمْ يَا فُلَانُ فَأَذِّنْ أَنَّهُ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا مُؤْمِنٌ إِنَّ اللَّهَ يُؤَيِّدُ الدِّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ تَابَعَهُ مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ شَبِيبٌ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي ابْنُ الْمُسَيَّبِ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ شَهِدْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُنَيْنًا وَقَالَ ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يُونُسَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَابَعَهُ صَالِحٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ الزُّبَيْدِيُّ أَخْبَرَنِي الزُّهْرِيُّ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ كَعْبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ كَعْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مَنْ شَهِدَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ قَالَ الزُّهْرِيُّ وَأَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَسَعِيدٌ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Saîd ibnu'l-Müseyyeb haber verdi ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Biz Hayber'de hazır bulunduk. Rasûlullah (S) beraberinde (yânî ordusunda) bulunanlardan olup da İslâm'ı iddia etmekte bulunan bir adam için:
— "Bu, ateş ehlindendir" buyurdu.Kıtal zamanı gelince o zât en şiddetli şekilde kıtal yaptı ye çok yara aldı. İnsanların bâzısı Rasûlullah'ın sözü hakkında şübheye düştüler. O zât, yaralarının acısını hissetti de elini ok kuburuna uzatıp, orada birkaç ok çıkardı ve onlarla kendisini öldürdü. Bunun üzerine müslümânlardan bâzıları sür'atle gittiler de:
— Yâ Rasûlallah! Allah Senin sözünü doğruladı: O Fulân kişi intihar etti ve kendisini öldürdü, dediler.
Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Kalk yâ Fulân! Cennete mü'min olandan başkası girmez; muhakkak ki Allah, bu dîni (dilerse) fâcir kişi ile de te'yîd edip kuvvetlendirir hakikatini i'lân eti" buyurdu.ez-Zuhrî'den rivayetinde Ma'mer ibn Râşid, Şuayb'e mutâbaat etti. Ve Şebîb ibn Saîd,Yûnus ibn Yezîd'den söyledi ki, İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Saîd ibnu'l-Müseyyeb ile Abdurrahmân ibnu Ab-dillah ibn Ka'b haber verdiler ki, Ebû Hureyre: Biz Hayber'de Peygamber'in beraberinde hazır bulunduk... demiştir.Abdullah ibnu'l-Mubârek, Yûnus'tan; o da ez-Zuhrî'den; o da Saîd ibnu'1-Müseyyeb'den;o da Peygamber'den söyledi. ez-Zuhrî'den rivayet etmekte Salih ibnu Keysân, Abdullah ibnu'l-Mubârek'e mutâbaat etti.ez-Zubeydî (Muhammed ibnu'l-Velîd) şöyle dedi: Bana ez-Zuhrî haber verdi; ona da Abdurrahmân ibn Ka'b haber verdi ki, Ubeydul-lah ibn Ka'b şöyle demiştir: Bana Hayber'de Peygamber'le beraber hazır bulunan kişi haber verdi. Ve yine ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana, Ubeydillah ibn Abdillah ibn Umer ile Saîd ibnu'l-Müseyyeb, Peygamber'den olmak üzere haber verdiler

---

4206َثنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا غَزَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ أَوْ قَالَ لَمَّا تَوَجَّهَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَشْرَفَ النَّاسُ عَلَى وَادٍ فَرَفَعُوا أَصْوَاتَهُمْ

بِالتَّكْبِيرِ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ارْبَعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ إِنَّكُمْ لَا تَدْعُونَ أَصَمَّ وَلَا غَائِبًا إِنَّكُمْ تَدْعُونَ سَمِيعًا قَرِيبًا وَهُوَ مَعَكُمْ وَأَنَا خَلْفَ دَابَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَمِعَنِي وَأَنَا أَقُولُ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ فَقَالَ لِي يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ قَيْسٍ قُلْتُ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى كَلِمَةٍ مِنْ كَنْزٍ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ قُلْتُ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ فَدَاكَ أَبِي وَأُمِّي قَالَ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

-....Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Hayber'e gazveye gittiği zaman -yâhud da şöyle demiştir: Rasûlullah Hayber'e (yânî Hayber'den) yöneldiği zamansahâbîler bir vâdîye yukarıdan baktıklarında yüksek sesle:
— Allâhu Ekber, Allâhu Ekber, Lâ ilahe ille'Hah... diye tekbîr aldılar.Bunun üzerine Rasûlullah onlara:
— "Nefislerinize yumuşak davranın. Çünkü sizler ne sağırı çağırıyorsunuz, ne de gaibe sesleniyorsunuz. Muhakkak ki sizler pek işiten veçokyakın olan Allah'a duâ ediyorsunuz. O her zaman sizinle beraberdir!" buyurdu. Bu sırada ben, Rasûlullah'ın bineğinin arkasında idim. Ben de:
— Lâ havle velâ kuvvete illâ bVllâhi (= Kulun çâresi ve kuvveti yalnız Allah'ın yardımıyle meydana gelir) demeğe başladım. Rasûlullah benim sözlerimi işitti ve:
— "Ey- Abdallah ibne Kays!" diye seslendi. Ben:
— Lebbeyke yâ Rasûlallah (= Buyur, emrinizi almağa hazırım yâ Rasûlallah)! dedim. Rasûlullah:
— "Sana cennet hazînelerinden büyük bir hazîne değerinde olan bir kelimeye delâlet edip bildireyim mi?" buyurdu. Ben de:
— Evet bildir yâ Rasûlallah, babam anam Sana feda olsun, dedim.Rasûlullah:
— "O kelime Lâ havle velâ kuvvete illâ bVllâhVdir" buyurdu

4206 - حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ رَأَيْتُ أَثَرَ ضَرْبَةٍ فِي سَاقِ سَلَمَةَ فَقُلْتُ يَا أَبَا مُسْلِمٍ مَا هَذِهِ الضَّرْبَةُ فَقَالَ هَذِهِ ضَرْبَةٌ أَصَابَتْنِي يَوْمَ خَيْبَرَ فَقَالَ النَّاسُ أُصِيبَ سَلَمَةُ فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَفَثَ فِيهِ ثَلَاثَ نَفَثَاتٍ فَمَا اشْتَكَيْتُهَا حَتَّى السَّاعَةِ

Bize el-Mekkî ibnu İbrâhîm tahdîs etti: Bize Yezîd ibnu Ebî Ubeyd tahdîs edip şöyle dedi: Ben Seleme ibnu'l-Ekva'm baldırında bir darbe eseri gördüm de:
— Yâ Ebâ Müslim! Bu vurma nedir? dedim. Seleme:
— Bu, Hayber günü bana isabet eden bir darbedir. İnsanlar: Seleme vuruldu, dediler. Akabinde ben Peygamber'e geldim. Peygamber (S) o darbenin yerine üç defa nefes etti. Ben o saatte (veya bir saatlik bir zaman içinde) bu yaradan ağrı ve ızdırab duymadım

---

4209 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلٍ قَالَ الْتَقَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْمُشْرِكُونَ فِي بَعْضِ مَغَازِيهِ فَاقْتَتَلُوا فَمَالَ كُلُّ قَوْمٍ إِلَى عَسْكَرِهِمْ وَفِي الْمُسْلِمِينَ رَجُلٌ لَا يَدَعُ مِنْ الْمُشْرِكِينَ شَاذَّةً وَلَا فَاذَّةً إِلَّا اتَّبَعَهَا فَضَرَبَهَا بِسَيْفِهِ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَجْزَأَ أَحَدٌ مَا أَجْزَأَ فُلَانٌ فَقَالَ إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَقَالُوا أَيُّنَا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ إِنْ كَانَ هَذَا مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ لَأَتَّبِعَنَّهُ فَإِذَا أَسْرَعَ وَأَبْطَأَ كُنْتُ مَعَهُ حَتَّى جُرِحَ فَاسْتَعْجَلَ الْمَوْتَ فَوَضَعَ نِصَابَ سَيْفِهِ بِالْأَرْضِ وَذُبَابَهُ بَيْنَ ثَدْيَيْهِ ثُمَّ تَحَامَلَ عَلَيْهِ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَجَاءَ الرَّجُلُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ فَقَالَ وَمَا ذَاكَ فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ إِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ فِيمَا يَبْدُو لِلنَّاسِ وَإِنَّهُ لَمِنْ أَهْلِ النَّارِ وَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ فِيمَا يَبْدُو لِلنَّاسِ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ

-....Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) ile müşrikler, Peygamber'in gazvelerinden birinde (yânî Hayber'de) karşılaştılar da cenk ettiler. (O günün harbi sona erince) müslümân ve Yahûdîler'den olan her topluluk, kendi askerlerinin yerine döndüler.Müslümanların içinde bir adam vardı ki, o,

müşriklerden ayrı düşen yâhud müşrik ordusuna katılamamış bulunan her münferid Yahudi'nin arkasını bırakmayıp amansız ta'kîb ediyor ve onu kılıcıyla vuruyordu.
— Yâ Rasûlallah! Sahâbîlerin hiçbirisi Fulân kişi derecesinde yeterlilik gösteremedi,denildi.Rasûlullah:
— "Şübhesiz o kimse cehennem ehlindendir" buyurdu." Sahâbîler:
— Eğer o zât (bu ciddiyeti ve mucâhedesiyle beraber) cehennem ehlinden olduysa,bizim hangimiz cennet ehlindendir? dediler. Sahâbîler topluluğundan biri dedi ki:
— Yemîn olsun ben o zâtı muhakkak ta'kîb edeceğim... Çeviklik yaptığında ve yavaş davrandığında onun beraberinde bulundum. Sonunda yaralandı. (Yarasının acısından ötürü) ölümün çabuk gelmesini istedi de kılıcının sapını yere, keskin ucunu da iki memesinin arasına koydu. Sonra kılıcın üzerine yüklendi. Böylece kendini öldürdü.Bunları ta'kîb edip gören sahâbî Peygamber'e geldi ve:
— Ben Sen'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şehâdet ediyorum, dedi.Peygamber:
— "Bu şehâdeün sebebi nedir?" diye sorunca o, gördüklerini Peygamber'e haber verdi.Bunun üzerine Peygamber şöyle buyurdu:
— "Öyle kişi vardır ki, insanlara görünen işlerde o muhakkak cennet ehlinin amelini işler; hâlbuki o ateş ehlindendir. Yine insanlara görünen işlerde ateş ehlinin amelini yapar; hâlbuki kendisi cennet ehlindendir" buyurdu

---

4208 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ الْخُزَاعِيُّ حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ الرَّبِيعِ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ قَالَ نَظَرَ أَنَسٌ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَرَأَى طَيَالِسَةً فَقَالَ كَأَنَّهُمْ السَّاعَةَ يَهُودُ خَيْبَرَ

-....Ebû İmrân (Abdulmelik ibn Habîb el-Cevnî) şöyle demiştir: Enes ibn Mâlik (Basra'da bulunduğu sırada) bir cumua günü insanlara baktı da başlarında birçok taylesanlar gördü. (Enes, Bas-ralılar'ın bu başlık şeklinden hoşlanmadı da:) — Şu saatte Basrahlar sanki Hayber Yahudileri! Dedi

---

3887 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تَخَلَّفَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي خَيْبَرَ وَكَانَ رَمِدًا فَقَالَ أَنَا أَتَخَلَّفُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَحِقَ بِهِ فَلَمَّا بِتْنَا اللَّيْلَةَ الَّتِي فُتِحَتْ قَالَ لَأُعْطِيَنَّ الرَّايَةَ غَدًا أَوْ لَيَأْخُذَنَّ الرَّايَةَ غَدًا رَجُلٌ يُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ يُفْتَحُ عَلَيْهِ فَنَحْنُ نَرْجُوهَا فَقِيلَ هَذَا عَلِيٌّ فَأَعْطَاهُ فَفُتِحَ عَلَيْهِ

-....Seleme (R) şöyle demiştir: Hayber'de Alî gözünden rahatsız olmuştu da Peygamber'den geri kalmıştı. Kendi kendine:
— Ben Peygamber'den geri kalıyorum, dedi de akabinde Pey-gamber'e ulaştı. Sabahında Hayber'in fetholunduğu geceye girdiğimizde Peygamber:
— "Yemin olsun yarın ben sancağı bir adama vereceğim ki -yâhud da: Yarın bayrağı öyle bir adam alacaktır ki- Allah ve Rasûlü onu sever. Hayber ona açılacaktır" buyurdu. Bizler herbirimiz o sancağı alacak kişi olmamızı ümîd edip duruyorduk. — İşte Alî! denildi.
Peygamber sancağı Alî'ye verdi ve Hayber'in fethi Alî'ye müyesser oldu.

4210 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَوْمَ خَيْبَرَ لَأُعْطِيَنَّ هَذِهِ الرَّايَةَ غَدًا رَجُلًا يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَى يَدَيْهِ يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ قَالَ فَبَاتَ النَّاسُ يَدُوكُونَ لَيْلَتَهُمْ أَيُّهُمْ يُعْطَاهَا فَلَمَّا أَصْبَحَ النَّاسُ غَدَوْا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّهُمْ يَرْجُو أَنْ يُعْطَاهَا فَقَالَ أَيْنَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَقِيلَ هُوَ يَا رَسُولَ اللَّهِ يَشْتَكِي عَيْنَيْهِ قَالَ فَأَرْسَلُوا إِلَيْهِ فَأُتِيَ بِهِ فَبَصَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فِي عَيْنَيْهِ وَدَعَا لَهُ فَبَرَأَ حَتَّى كَأَنْ لَمْ يَكُنْ بِهِ وَجَعٌ فَأَعْطَاهُ الرَّايَةَ فَقَالَ عَلِيٌّ يَا رَسُولَ اللَّهِ أُقَاتِلُهُمْ حَتَّى يَكُونُوا مِثْلَنَا فَقَالَ انْفُذْ عَلَى رِسْلِكَ حَتَّى تَنْزِلَ بِسَاحَتِهِمْ ثُمَّ ادْعُهُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ وَأَخْبِرْهُمْ بِمَا يَجِبُ عَلَيْهِمْ مِنْ حَقِّ اللَّهِ فِيهِ فَوَاللَّهِ لَأَنْ يَهْدِيَ اللَّهُ بِكَ رَجُلًا وَاحِدًا خَيْرٌ لَكَ مِنْ أَنْ يَكُونَ لَكَ حُمْرُ النَّعَمِ

-...Ebû Hazım şöyle demiştir: Bana Sehl ibn Sa'd (R) şöyle haber verdi: Rasûlullah (S) Hayber gününde:
— "Müslümanların şu bayrağını yarın bir kişiye vereceğim ki, Allah Hayber'in fethini onun iki elinde müyesser kılacaktır. O Allah'ı ve Allah'ın Rasûlü'nü sever, Allah ve Rasûlü de onu sever!" buyurdu. Râvî devamla dedi ki: Bunun üzerine orada bulunan sahâbîler gecelerini bayrak onlardan hangisine verilecek diye bir karışıklık ve ihtilâf içinde geçirdiler. Sabaha girdiklerinde insanların hepsi bayrağın kendilerine verilmesini umarak Rasûlullah'ın huzuruna gittiler. Fakat Rasûlullah:
— "Alî ibn Ebî Tâlib nerededir?" diye sordu.
— Yâ Rasûlallah, o, iki gözünden şikâyet ediyor, denildi. Rasûlullah:
— "Ona haber gönderin (gelsin)1' buyurdu. Akabinde Alî huzura getirildi. Rasûlullah Alî'nin gözlerine püskürdü ve duâ etti. Alî hemen iyileşti, hattâ kendisinde hiç ağrı yokmuş gibi oldu. Rasûlullah sancağı Alî'ye verdi. Alî:
— Yâ Rasûlallah! Hayber Yahûdîleri'yle onlar da bizim gibi (müslümân) oluncaya kadar cenkleşecek miyim? diye sordu. Rasûluîlah:
— "Yâ Alî, yavaş yavaş ilerleyip onların açık ve geniş meydanlarına ininceye kadar içlerine girip sokul. Sonra onları İslâm'a davet et. Ve İslâm içinde üzerlerine vâcib olan Allah haklarını onlara haber ver. Allah'a yemin ederim ki, Allah'ın şenin irşadınla bir tek kişiyi hidâyete erdirmesi, senin için kırmızı develere sâhib olmandan daha hayırlıdır"buyurdu

---

4211 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْغَفَّارِ بْنُ دَاوُدَ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ح و حَدَّثَنِي أَحْمَدُ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الزُّهْرِيُّ عَنْ عَمْرٍو مَوْلَى الْمُطَّلِبِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمْنَا خَيْبَرَ فَلَمَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْحِصْنَ ذُكِرَ لَهُ جَمَالُ صَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيِّ بْنِ أَخْطَبَ وَقَدْ قُتِلَ زَوْجُهَا وَكَانَتْ عَرُوسًا فَاصْطَفَاهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِنَفْسِهِ فَخَرَجَ بِهَا حَتَّى بَلَغْنَا سَدَّ الصَّهْبَاءِ حَلَّتْ فَبَنَى بِهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ صَنَعَ حَيْسًا فِي نِطَعٍ صَغِيرٍ ثُمَّ قَالَ لِي آذِنْ مَنْ حَوْلَكَ فَكَانَتْ تِلْكَ وَلِيمَتَهُ عَلَى صَفِيَّةَ ثُمَّ خَرَجْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَوِّي لَهَا وَرَاءَهُ بِعَبَاءَةٍ ثُمَّ يَجْلِسُ عِنْدَ بَعِيرِهِ فَيَضَعُ رُكْبَتَهُ وَتَضَعُ صَفِيَّةُ رِجْلَهَا عَلَى رُكْبَتِهِ حَتَّى تَرْكَبَ

-...(Burada iki senedie gelen bu hadîste) Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Bizler Hayber'e geldik. Allah, Peygamberi'ne (Kamus) kalesinin kapılarını açınca, Peygamber'e Safiyye bintu Huyey ibn Ahtab'm güzelliği zikrolundu. Kocası (Kinânetu'bnu'r-Rabf ibn Ebî'l-Hakîk) öldürülmüştü. Hâlbuki kendisi yeni gelin olmuştu. Peygamber, Safiyye'yi kendisi için ayırıp seçti. Akabinde Safiyye ile yola çıktı, nihayet onunla Hayber'in alt tarafında bulunan Seddu's-Sah-bâ' mevkiine ulaşınca Safiyye temizlenip Peygamber'e halâl oldu. Rasûlullah orada Safiyye ile evlenip gerdeğe girdi. Sonra Rasûlullah küçük bir sofra içinde hays yemeği (yânî hurma, kuru yoğurt ve yağ karışığı bir yemek) yaptı. Bana:
— "Etrafındaki insanları bu yemeğe çağır" buyurdu.İşte bu hays, Rasûlullah'ın Safiyye üzerine yaptığı düğün yemeği oldu.Sonra Medine'ye doğru yola çıktık. Ben Peygamber'i gördüm ki, bineğinin arka tarafına bindirmiş olduğu Safiyye'yi bir abâ ile çep-çevre örtüp koruyordu. Sonra Peygamber devesinin yanında oturuyor, hareket edeceği zaman dizini koyuyor, Safiyye de ayağını Peygamber'in dizi üzerine koyarak deveye biniyordu

---

4212 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ يَحْيَى عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقَامَ عَلَى صَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيٍّ بِطَرِيقِ خَيْبَرَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ حَتَّى أَعْرَسَ بِهَا وَكَانَتْ فِيمَنْ ضُرِبَ عَلَيْهَا الْحِجَابُ

-....Humeyd et-Tavîl, Enes ibn Mâlik(R)'ten şöyle dediğini işitmiştir: Peygamber (S) Hayber yolunda (inip konakladığı Seddu's-Sahbâ mevkiinde) Safiyye bintu Huyey yanında üç gün ikaamet etti de, nihayet orada Safiyye ile evlendi. Safiyye de üzerine perde çekilen Peygamber kadınları içinde oldu

---

4213 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي حُمَيْدٌ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ أَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ خَيْبَرَ وَالْمَدِينَةِ ثَلَاثَ لَيَالٍ يُبْنَى عَلَيْهِ بِصَفِيَّةَ فَدَعَوْتُ الْمُسْلِمِينَ إِلَى وَلِيمَتِهِ وَمَا كَانَ فِيهَا مِنْ خُبْزٍ وَلَا لَحْمٍ وَمَا كَانَ فِيهَا إِلَّا أَنْ أَمَرَ بِلَالًا بِالْأَنْطَاعِ فَبُسِطَتْ فَأَلْقَى عَلَيْهَا التَّمْرَ وَالْأَقِطَ وَالسَّمْنَ فَقَالَ الْمُسْلِمُونَ إِحْدَى أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ أَوْ مَا مَلَكَتْ يَمِينُهُ قَالُوا إِنْ حَجَبَهَا فَهِيَ إِحْدَى أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ وَإِنْ لَمْ يَحْجُبْهَا فَهِيَ مِمَّا مَلَكَتْ يَمِينُهُ فَلَمَّا ارْتَحَلَ وَطَّأَ لَهَا خَلْفَهُ وَمَدَّ الْحِجَابَ

-....Humeyd, Enes(R)'ten şöyle derken işitmiştir: Peygamber (S) -Hayber'den dönüşte- Hayber'le Medîne arasında üç gece ikaamet edip Safiyye ile evlendi. Ben de müslümânları düğün yemeğine da'vet ettim. Bu düğün yemeğinde ekmek ve et yoktu.Bunda ziyâ-fetle,ilgili hiçbirşey yoktu. Yalnız Rasûlullah, Bilâl'e sofralar yaymasını emretmişti.. Sofralar yayıldığında üzerlerine hurma, akt denilen ekşi yoğurtlu yiyecek, bir de tereyağı bırakıldı. Yemek esnasında müslü-mânlar kendi aralarında:
— Safiyye mü'minlerin analarından birisi (hürr bir kadın)imdır, yâhud Rasûlullah'ın sağ elinin mâlik'olduğu bir câriye midir? dediler. Bâzıları da:
— Eğer Rasûlullah, Safiyye'yi örterse, o mü'minlerin analarından birisidir. Eğer örtmezse Safiyye, Rasûlullah'ın sağ elinin mâlik olduğu bir câriyesidir, dediler. Rasûlullah hareket etmeğe kalkışınca, bineğinin arkasına Safiyye için bir taht kurdu, ön tarafına da perde çekti

---

4214 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ ح و حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا وَهْبٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مُحَاصِرِي خَيْبَرَ فَرَمَى إِنْسَانٌ بِجِرَابٍ فِيهِ شَحْمٌ فَنَزَوْتُ لِآخُذَهُ فَالْتَفَتُّ فَإِذَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَحْيَيْتُ

-..Abdullah ibn Mugaffel (R) şöyle demiştir:Bizler Hayber'i muhasara ediyorduk.Bu sırada bir insan,içinde yağ bulunan bir tulum attı. Ben o yağ tulumunu almak için fırlayıp koştum. Arkama dönünce Peygamber'Ie karşılaştım da (Peygamber'in benim tuluma olan hırsıma muttali' olmasından dolayı) utandım

---

4215 – حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ وَسَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى يَوْمَ خَيْبَرَ عَنْ أَكْلِ الثُّومِ وَعَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ نَهَى عَنْ أَكْلِ الثُّومِ هُوَ عَنْ نَافِعٍ وَحْدَهُ وَلُحُومِ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ عَنْ سَالِمٍ

-....Sâlim'den; o da babası îbnu Umer(R)'den: Rasûlullah (S) Hayber günü sarımsak yemekten ve evcil eşeklerin etlerinden nehyetti, diye tahdîs etti. "Sarımsak yemekten nehyetti" sözü, yalnız Nâfi'den rivayet edilmiş, "Evcil eşeklerin etinden nehyetti" sözü de yalnız Sâlim'den rivayet edilmiştir.

4216 - حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ وَالْحَسَنِ ابْنَيْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِمَا عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ مُتْعَةِ النِّسَاءِ يَوْمَ خَيْبَرَ وَعَنْ أَكْلِ لُحُومِ الْحُمُرِ الْإِنْسِيَّةِ

-....Bize Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da Muhammed ibn Alî'nin iki oğlu olan Abdullah ile el-Hasen'den; onlar da babaları Muhammed ibnu'l-Hanefiyye'den; o da babası Alî ibn Ebî Tâlib(R)'den şöyle tahdîs etti: Rasûlullah (S) Hayber günü mut'a suretiyle kadınları nikâh etmekten ve evcil eşeklerin etlerini yemekten nehyetti

---

4217 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى يَوْمَ خَيْبَرَ عَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ

-...Ubeydullah ibn Umer, Nâfi'den; o da İbn Umer'den: Rasûlullah (S) Hayber günü evcil eşeklerin etlerinden nehyetti, diye tahdîs etmiştir.

4218 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ وَسَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَكْلِ لُحُومِ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ

-...Ubeydullah, Nâfi'den ve Sâlim'den tahdîs etti ki, İbn Umer (R): Peygamber (S) evcil eşeklerin etlerini yemekten nehyetti, demiştir.

4219 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرٍو عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ خَيْبَرَ عَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ وَرَخَّصَ فِي الْخَيْلِ

-....Câbir ibn Abdillah (R): Rasûlullah (S) Hayber günü evcil eşeklerin etlerinden nehyetti, at etleri(ni yemek) hakkında ruhsat verdi, demiştir

---

4220 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا عَبَّادٌ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَصَابَتْنَا مَجَاعَةٌ يَوْمَ خَيْبَرَ فَإِنَّ الْقُدُورَ لَتَغْلِي قَالَ وَبَعْضُهَا نَضِجَتْ فَجَاءَ مُنَادِي النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَأْكُلُوا مِنْ لُحُومِ الْحُمُرِ شَيْئًا وَأَهْرِقُوهَا قَالَ ابْنُ أَبِي أَوْفَى فَتَحَدَّثْنَا أَنَّهُ إِنَّمَا نَهَى عَنْهَا لِأَنَّهَا لَمْ تُخَمَّسْ وَقَالَ بَعْضُهُمْ نَهَى عَنْهَا الْبَتَّةَ لِأَنَّهَا كَانَتْ تَأْكُلُ الْعَذِرَةَ

-...eş-Şeybânî şöyle demiştir: Ben Abdullah ibn Ebî Evfâ(R)'dan şunu işittim:Hayber günü bizlere bir açlık isabet etti. Şüb-hesiz eşek etiyle dolu tencereler muhakkak kaynıyordu.Râvî dedi ki: Bâzısı pişmişti. Bu sırada Peygamber'in nidâcısı geldi de:
— Eşek etlerinden hiçbirşey yemeyiniz ve o etleri dökünüz! diye nida etti.İbnu Ebî Evfâ devamla dedi ki: Bizler kendi aramızda;
— Peygamber bu etlerden ancak henüz beşte bir hissesi alınmadığı için nehyetmiştir diye konuştuk. Sahâbîlerden bâzısı da:
— Peygamber bunlardan kesin olarak nehyetti; çünkü bu eşekler pislik yiyorlardı,dediler.

4221و4222 - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَدِيُّ بْنُ ثَابِتٍ عَنْ الْبَرَاءِ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّهُمْ كَانُوا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَصَابُوا حُمُرًا فَطَبَخُوهَا فَنَادَى مُنَادِي النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْفِئُوا الْقُدُورَ

-....Adiyy ibn Sabit, el-Berâ ile Abdullah ibn Ebî Evfâ (R) haber verdi ki, onlar (Hayber'de) Peygamber'in beraberinde bulunurlarken birtakım eşek sürüleri ele geçirmişler. Akabinde onları pişirmişler. Bu sırada Peygamber'in nidâcısı: — Tencereleri dökünüz! diye nida etmiştir.

4223و4224 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَدِيُّ بْنُ ثَابِتٍ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ وَابْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ يُحَدِّثَانِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ يَوْمَ خَيْبَرَ وَقَدْ نَصَبُوا الْقُدُورَ أَكْفِئُوا الْقُدُورَ حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ الْبَرَاءِ قَالَ غَزَوْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ

-....Buradaki senedde de el-Berâ ibn Âzib (R): Biz Peygamber'in beraberinde gazveye gittik, demiş ve geçen hadîsin benzerini söylemiştir.

4226 - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ أَخْبَرَنَا عَاصِمٌ عَنْ عَامِرٍ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَمَرَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةِ خَيْبَرَ أَنْ نُلْقِيَ الْحُمُرَ الْأَهْلِيَّةَ نِيئَةً وَنَضِيجَةً ثُمَّ لَمْ يَأْمُرْنَا بِأَكْلِهِ بَعْدُ

-...el-Berâ ibn Âzib (R): Peygamber (S), Hayber gazvesinde bizlere evcil eşek etlerini çiğ olarak ve pişmiş olarak atmamızı emretti. Sonra bir daha onları yemeyi emretmedi, demiştir.

4227 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي الْحُسَيْنِ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ عَاصِمٍ عَنْ عَامِرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَا أَدْرِي أَنَهَى عَنْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَجْلِ أَنَّهُ كَانَ حَمُولَةَ النَّاسِ فَكَرِهَ أَنْ تَذْهَبَ حَمُولَتُهُمْ أَوْ حَرَّمَهُ فِي يَوْمِ خَيْبَرَ لَحْمَ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ

-...İbn Abbâs(R): Bunlar insanların yük taşıma hayvanları olduğu için, bunları yemek sebebiyle yük hayvanlarının yok olup gitmelerini istemediği için mi Rasûlullah bundan nehyetti yâhud Hayber gününde mutlak olarak evcil eşek etlerini haram mı kıldı, bilmiyorum, demiştir.

4228 - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَابِقٍ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ خَيْبَرَ لِلْفَرَسِ سَهْمَيْنِ وَلِلرَّاجِلِ سَهْمًا قَالَ فَسَّرَهُ نَافِعٌ فَقَالَ إِذَا كَانَ مَعَ الرَّجُلِ فَرَسٌ فَلَهُ ثَلَاثَةُ أَسْهُمٍ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ فَرَسٌ فَلَهُ سَهْمٌ

-....Abdullah ibn Umer (R): Rasûlullah (S) Hayber günü süvari gazilerin atları için iki pay, yayalara bir pay verdi, demiştir. Râvî Ubeydullah ibn Umer şöyle demiştir: Bu hadîsi Nâfi' tefsir edip şöyle dedi: Mücâhidin beraberinde bir atı olursa, ganimet malından ona üç pay verilir (birisi gâzînin, ikisi atının payıdır). Eğer gâzînin atı yoksa, onun yalnız bir payı vardır.

4229 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّ جُبَيْرَ بْنَ مُطْعِمٍ أَخْبَرَهُ قَالَ مَشَيْتُ أَنَا وَعُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْنَا أَعْطَيْتَ بَنِي الْمُطَّلِبِ مِنْ خُمْسِ خَيْبَرَ وَتَرَكْتَنَا وَنَحْنُ بِمَنْزِلَةٍ وَاحِدَةٍ مِنْكَ فَقَالَ إِنَّمَا بَنُو هَاشِمٍ وَبَنُو الْمُطَّلِبِ شَيْءٌ وَاحِدٌ قَالَ جُبَيْرٌ وَلَمْ يَقْسِمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِبَنِي عَبْدِ شَمْسٍ وَبَنِي نَوْفَلٍ شَيْئًا

-....Cubeyr ibn Mut'ım (R), Saîd ibnu'I-Müseyyeb'e haber verip şöyle demiştir: Ben ve Usmân ibn Affân, Peygamber'in yanma yürüdük ve kendisine:
— Hayber'in size âid olan beşte bir ganîmet hissenizden Mutta-lib oğulları'na verdiniz de bizi bıraktınız. Hâlbuki bizler ve onlar ne-sebce nisbetimiz yönünden (yânî Abd Menâf a intisâbda) bir tek soyda birleşiyoruz, dedik. Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Hâşim oğulları 'yle Muttaîib oğulları bir soydur" buyurdu. Cubeyr: Peygamber,Abdi'ş-Şems oğulları'yle Nevfel oğullarına birşey taksim etmedi, demiştir

---

4230 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا بُرَيْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَلَغَنَا مَخْرَجُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ بِالْيَمَنِ فَخَرَجْنَا مُهَاجِرِينَ إِلَيْهِ أَنَا وَأَخَوَانِ لِي أَنَا أَصْغَرُهُمْ أَحَدُهُمَا أَبُو بُرْدَةَ وَالْآخَرُ أَبُو رُهْمٍ إِمَّا قَالَ بِضْعٌ وَإِمَّا قَالَ فِي ثَلَاثَةٍ وَخَمْسِينَ أَوْ اثْنَيْنِ وَخَمْسِينَ رَجُلًا مِنْ قَوْمِي فَرَكِبْنَا سَفِينَةً فَأَلْقَتْنَا سَفِينَتُنَا إِلَى النَّجَاشِيِّ بِالْحَبَشَةِ فَوَافَقْنَا جَعْفَرَ بْنَ أَبِي طَالِبٍ فَأَقَمْنَا مَعَهُ حَتَّى قَدِمْنَا جَمِيعًا فَوَافَقْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ افْتَتَحَ خَيْبَرَ وَكَانَ أُنَاسٌ مِنْ النَّاسِ يَقُولُونَ لَنَا يَعْنِي لِأَهْلِ السَّفِينَةِ سَبَقْنَاكُمْ بِالْهِجْرَةِ وَدَخَلَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ وَهِيَ مِمَّنْ قَدِمَ مَعَنَا عَلَى حَفْصَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَائِرَةً وَقَدْ كَانَتْ هَاجَرَتْ إِلَى النَّجَاشِيِّ فِيمَنْ هَاجَرَ فَدَخَلَ عُمَرُ عَلَى حَفْصَةَ وَأَسْمَاءُ عِنْدَهَا فَقَالَ عُمَرُ حِينَ رَأَى أَسْمَاءَ مَنْ هَذِهِ قَالَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ قَالَ عُمَرُ الْحَبَشِيَّةُ هَذِهِ الْبَحْرِيَّةُ هَذِهِ قَالَتْ أَسْمَاءُ نَعَمْ قَالَ سَبَقْنَاكُمْ بِالْهِجْرَةِ فَنَحْنُ أَحَقُّ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْكُمْ فَغَضِبَتْ وَقَالَتْ كَلَّا وَاللَّهِ كُنْتُمْ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُطْعِمُ جَائِعَكُمْ وَيَعِظُ جَاهِلَكُمْ وَكُنَّا فِي دَارِ أَوْ فِي أَرْضِ الْبُعَدَاءِ الْبُغَضَاءِ بِالْحَبَشَةِ وَذَلِكَ فِي اللَّهِ وَفِي رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَايْمُ اللَّهِ لَا أَطْعَمُ طَعَامًا وَلَا أَشْرَبُ شَرَابًا حَتَّى أَذْكُرَ مَا قُلْتَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ كُنَّا نُؤْذَى وَنُخَافُ وَسَأَذْكُرُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَسْأَلُهُ وَاللَّهِ لَا أَكْذِبُ وَلَا أَزِيغُ وَلَا أَزِيدُ عَلَيْهِ فَلَمَّا جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِنَّ عُمَرَ قَالَ كَذَا وَكَذَا قَالَ فَمَا قُلْتِ لَهُ قَالَتْ قُلْتُ لَهُ كَذَا وَكَذَا قَالَ لَيْسَ بِأَحَقَّ بِي مِنْكُمْ وَلَهُ وَلِأَصْحَابِهِ هِجْرَةٌ وَاحِدَةٌ وَلَكُمْ أَنْتُمْ أَهْلَ السَّفِينَةِ هِجْرَتَانِ قَالَتْ فَلَقَدْ رَأَيْتُ أَبَا مُوسَى وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ يَأْتُونِي أَرْسَالًا يَسْأَلُونِي عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ مَا مِنْ الدُّنْيَا شَيْءٌ هُمْ بِهِ أَفْرَحُ وَلَا أَعْظَمُ فِي أَنْفُسِهِمْ مِمَّا قَالَ لَهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبُو بُرْدَةَ قَالَتْ أَسْمَاءُ فَلَقَدْ رَأَيْتُ أَبَا مُوسَى وَإِنَّهُ لَيَسْتَعِيدُ هَذَا الْحَدِيثَ مِنِّي

-.... Bize Bureyd ibnu Abdillah, Ebû Burde'den tahdîs etti ki, Ebû Mûsâ (R) şöyle demiştir: Biz (Eş'arîler) Yemen'de iken Peygamber'in meydana çıkışı (yâhud hicrete çıkışı)haberi bize erişti. Biz de, ben ve iki kardeşim -ki biri Ebû Burde, öbürü Ebû Ruhm'-dür; ben kardeşlerimin en küçükleri idim- kavmimiz Eş'arîler'den -Ebû Mûsâ yâ elli küsur demiş,yâhud da şöyle söylemiştir:- elliüç yâhud elliiki kişi içinde Peygamber'in yanına doğru muhacirler olarak Ye-men'den çıktık. Biz bir gemiye bindik. (Havanın muhalefetiyle) gemimiz bizi Habeşe Hükümdarı en-Necâşî'nin memleketi sahiline attı. Orada Ca'fer ibn Ebî Tâlib'e kavuştuk. Bir müddet onunla beraber Habeşistan'da kaldık. Nihayet hepimiz topluca yola çıkıp Medîne'ye geldik. Ve Peygamber'e Hayber'i fethettiği sırada kavuştuk. Ordudaki mücâhidlerden bâzı insanlar bize, yânî gemi ile gelenlere:
— Hicret şerefini kazanmakta biz sizi geçtik! diyorlardı.Bir kerre de Esma bintu Umeys -ki bizimle Habeşistan'dan gelenlerden idi-Peygamber'in kadını Hafsa'yi -ki o da vaktiyle bir muhacir kaafilesi için Habeşistan'a hicret etmişti- ziyaret etti. Esma, Hafsa'nın yanında iken Umer de kızı Hafsa'nın odasına girdi. Umer, Esmâ'yı görünce Hafsa'ya:
— Bu kadın kimdir? diye sordu. Hafsa:

— Umeys kızı Esmâ'dır, dedi. Umer:
— Bu kadın Habeşli Esma mıdır? Bu kadın deniz yolcusu Esma mıdır? dedi (ve böyle tekrar tekrar latife etti).Esma da:
— Evet, diye tasdik etti. Umer, Esmâ'ya:
— Medine'ye hicret faziletinde biz sizi geçtik! Biz Rasûlullah'a sizden daha lâyık, daha yakın bulunuyoruz, dedi. Esma bu sözlerden öfkelenerek şöyle müdâfaada bulundu:
— Hayır, siz hiç öyle değilsiniz. Vallahi Rasûlullah ile hicret eden sizlerin Rasûlullah açlarını doyurdu, câhillerini va'z edip okuttu. Biz ise Habeşistan'da müslümânlara uzakların ve öfkelilerin yurdunda yâhud toprağında bulunuyorduk (yânî müslümânlara kînle, düşmanlıkla dolu bir yurtta, bir toprakta bulunuyorduk). Bütün bu sıkıntıları biz, Allah'ın ve Rasûlü'nün rızâsı uğrunda yüklendik. Ey Umer! Allah adına yemîn olsun ki, bütün bu dediklerini gidip Rasûlullah'a söyleyinceye kadar ne bir lokma yemek yiyeceğim, ne de bir yudum su içeceğim. Ey Umer! Biz uzak illerde eziyet olunuyorduk ve korku içinde yaşıyorduk. Bu hakikatleri şimdi gidip Peygamber'e zikredeceğim ve O'na soracağım. Ey Umer, Peygamber'e bunları söylerken yemîn olsun ben ne yalan söylerim, ne de haktan meylederim. Bu konuşmamızı bir kelime bile artırmam. Bu sırada Hafsa'nın odasına Peygamber geldi. Esma:
— Ey Allah'ın Peygamberi, Umer şöyle şöyle söyledi, diye nakletti.Peygamber de:
— "Sen ona ne cevâb verdin?" diye sordu. Esma
— Ben de şöyle şöyle cevâb verdim, diye müdâfaasını da anlattı. Bunun üzerine Peygamber:
— "Bu hususta Umer bana sizden daha lâyık ve yakın değildir. Umer ve Umer'le (Medîne'ye) hicret eden arkadaşları için bir hicret sevabı vardır. Ey gemi yoldaşları, sizing için ise iki hicret sevabı vardır (Birisi Necâşî'ye hicret, öbürüsü Medîne'ye, Peygamber'in yanına hicret)". Esma şöyle demiştir: Bu hâdise ve Peygamber'in gemi halkı hal-kındaki bu yüksek şehâdeti üzerine bir de gördüm ki, bunu işiten Ebû Mûsâ el-Eş'arî ve bütün yoldaşlarımız, birbiri ardınca takım takım ziyaretime geliyorlar ve bu hadîsi sevinçle benden soruyorlardı. Bir derecede ki, dünyâ malından arzu edilen hiçbirşey, Peygamber'in Habeşe Muhacirleri hakkındaki bu yüksek şehâdeti derecesinde onların gönüllerinde çok ferahh ve yüksek te'sîrli olamazdı. Ebû Burde dedi ki: Esma şöyle demiştir:
— Yemîn ederim, ben Ebû Musa'yı gördüm ki, o, bu hadîsi benden tekrar tekrar nakletmemi istiyordu

---

4232 - قَالَ أَبُو بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَأَعْرِفُ أَصْوَاتَ رُفْقَةِ الْأَشْعَرِيِّينَ بِالْقُرْآنِ حِينَ يَدْخُلُونَ بِاللَّيْلِ وَأَعْرِفُ مَنَازِلَهُمْ مِنْ أَصْوَاتِهِمْ بِالْقُرْآنِ بِاللَّيْلِ وَإِنْ كُنْتُ لَمْ أَرَ مَنَازِلَهُمْ حِينَ نَزَلُوا بِالنَّهَارِ وَمِنْهُمْ حَكِيمٌ إِذَا لَقِيَ الْخَيْلَ أَوْ قَالَ الْعَدُوَّ قَالَ لَهُمْ إِنَّ أَصْحَابِي يَأْمُرُونَكُمْ أَنْ تَنْظُرُوهُمْ

Yine Ebû Burde, Ebü Musa'dan söyledi ki: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Şübhesiz ben Eş'ârtler cemâatinin geceleyin evlerine girdikleri zaman okudukları Kur'ân seslerini pek iyi tanırım. Sefer hâlinde de onların ordu içindeki konak yerlerini de gece vakti Kur'ân seslerinden tanırım. Velev ki ben Eş'arîler'in indikleri bu konak yerlerini gündüz görmemiş olsam bile. Eş'arîler'den hakîm bir kimse de vardır ki, o, bir süvârî veya bir düşman müfrezesine kavuştuğu zaman onlara: Arkadaşlarım size burada kendilerini beklemenizi emreder (böylece onları korkutur)"

4233 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ سَمِعَ حَفْصَ بْنَ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا بُرَيْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ قَدِمْنَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ أَنْ افْتَتَحَ خَيْبَرَ فَقَسَمَ لَنَا وَلَمْ يَقْسِمْ لِأَحَدٍ لَمْ يَشْهَدْ الْفَتْحَ غَيْرَنَا

-....Ebû Mûsâ (R) şöyle demiştir: Biz (Eş'arîler, Ca'fer ve arkadaşlanyle beraber Habeşe'den) Peygamber Hayber'i fethettikten sonra huzuruna geldik. Fakat Peygamber (S) ganimetten bize de bir pay ayırdı. Hâlbuki Hayber fethinde hazır bulunmayan bizden başka hiçbir kimseye pay ayırmamıştır.

4234 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ قَالَ حَدَّثَنِي ثَوْرٌ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمٌ مَوْلَى ابْنِ مُطِيعٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ افْتَتَحْنَا خَيْبَرَ وَلَمْ نَغْنَمْ ذَهَبًا وَلَا فِضَّةً إِنَّمَا غَنِمْنَا الْبَقَرَ وَالْإِبِلَ وَالْمَتَاعَ وَالْحَوَائِطَ ثُمَّ انْصَرَفْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى وَادِي الْقُرَى وَمَعَهُ عَبْدٌ لَهُ يُقَالُ لَهُ مِدْعَمٌ أَهْدَاهُ لَهُ أَحَدُ بَنِي الضِّبَابِ فَبَيْنَمَا هُوَ يَحُطُّ رَحْلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ جَاءَهُ سَهْمٌ عَائِرٌ حَتَّى أَصَابَ ذَلِكَ الْعَبْدَ فَقَالَ النَّاسُ هَنِيئًا لَهُ الشَّهَادَةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَلْ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّ الشَّمْلَةَ الَّتِي أَصَابَهَا يَوْمَ خَيْبَرَ مِنْ الْمَغَانِمِ لَمْ تُصِبْهَا الْمَقَاسِمُ لَتَشْتَعِلُ عَلَيْهِ نَارًا فَجَاءَ رَجُلٌ حِينَ سَمِعَ ذَلِكَ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشِرَاكٍ أَوْ بِشِرَاكَيْنِ فَقَالَ هَذَا شَيْءٌ كُنْتُ أَصَبْتُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شِرَاكٌ أَوْ شِرَاكَانِ مِنْ نَارٍ

-.... Abdullah ibn Mutî'in himayesinde bulunan Salim Ebû'1-Gays, Ebû Hureyre(R)'den şöyle derken işitmiştir: Biz Hay-ber'i fethettik. Fakat altın ve gümüş ganimeti almadık; ancak sığır, deve ve hurma bahçeleri ganimet aldık. Sonra Rasûlullah'ın maiyye-tinde olarak Vâdî'l-Kurâ'ya gittik. Rasûlullah'ın beraberinde Mıd'-am (yâhud Kerkere) adiyle çağrılan, kendisine Dıbâb oğullarının hediye ettiği siyah bir kölesi vardı.İşte bu köle, Rasûlullah'ın yolculuk eşyasını deveden indirdiği sırada ona, nereden geldiği bilinmeyen bir ok geldi ve bu köleye isabet etti. Bunun üzerine insanlar:
— Şehîdlik ona mübarek olsun, dediler. Rasûlullah da:
— "Hayır, nefsim elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki, onun Hayber günü taksimleri yapılmamış olan ganimetlerden aldığı semle (yânî ince kadifeden ihram) kendi üzerinde tutuşup yanmaktadır" buyurdu. Akabinde bir adam Peygamber'in bu sözünü işitince bir yâhud iki tane ayakkabı tasması getirdi de:
— Bu, benim kendiliğimden almış olduğum birşeydir, dedi. Rasûlullah: — "Ateşten bir -yâhud iki-ayakkabı tasması!" buyurdu

---

4235 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي زَيْدٌ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ أَمَا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْلَا أَنْ أَتْرُكَ آخِرَ النَّاسِ بَبَّانًا لَيْسَ لَهُمْ شَيْءٌ مَا فُتِحَتْ عَلَيَّ قَرْيَةٌ إِلَّا قَسَمْتُهَا كَمَا قَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ وَلَكِنِّي أَتْرُكُهَا خِزَانَةً لَهُمْ يَقْتَسِمُونَهَا

-...Zeyd, babası Eslem'den haber verdi ki, o, Umer ibnu'l-Hattâb (R) şöyle derken işitmiştir:
— Dikkat edin! Nefsim elinde bulunan Allah'a yemîn ederim ki, eğer insanların sonar gelecek nesillerine bir seviyede, hiçbirşeyleri olmayarak bırakacak olmasaydım, bana fethedilen herbir memleket arazîsini muhakkak Peygamber'in Hayber'i taksim ettiği gibi taksim ederdim. Fakat ben fethedilen memleketleri (hemen şimdiki gâzîler arasında taksîm etmeyip) ileriki nesillere gelirini taksim edecekleri birer hazîne olarak bırakıyorum.

4236 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَوْلَا آخِرُ الْمُسْلِمِينَ مَا فُتِحَتْ عَلَيْهِمْ قَرْيَةٌ إِلَّا قَسَمْتُهَا كَمَا قَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ

-....Bize İbnu Mehdî, Mâlik ibn Enes'ten; o da Zeyd ibn Eslem'den; o da babası Eslem'den tahdîs etti ki, Umer (R):
— Müslümanların sonradan gelecek nesilleri(ni düşünmek) olmasaydı, müslümânlara fethedilen herbir memleket arazîsini, Pey-gamber'in Hayber'de yaptığı gibi gâzîler arasında taksim ederdim, demiştir

---

4237 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ وَسَأَلَهُ إِسْمَاعِيلُ بْنُ أُمَيَّةَ قَالَ أَخْبَرَنِي عَنْبَسَةُ بْنُ سَعِيدٍ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَهُ قَالَ لَهُ بَعْضُ بَنِي سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ لَا تُعْطِهِ فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ هَذَا قَاتِلُ ابْنِ قَوْقَلٍ فَقَالَ وَا عَجَبَاهْ لِوَبْرٍ تَدَلَّى مِنْ قَدُومِ الضَّأْنِ وَيُذْكَرُ عَنْ الزُّبَيْدِيِّ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَنْبَسَةُ بْنُ سَعِيدٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يُخْبِرُ سَعِيدَ بْنَ الْعَاصِ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَانَ عَلَى سَرِيَّةٍ مِنْ الْمَدِينَةِ قِبَلَ نَجْدٍ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَقَدِمَ أَبَانُ وَأَصْحَابُهُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِخَيْبَرَ بَعْدَ مَا افْتَتَحَهَا وَإِنَّ حُزْمَ خَيْلِهِمْ لَلِيفٌ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا تَقْسِمْ لَهُمْ قَالَ أَبَانُ وَأَنْتَ بِهَذَا يَا وَبْرُ تَحَدَّرَ مِنْ رَأْسِ ضَأْنٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَبَانُ اجْلِسْ فَلَمْ يَقْسِمْ لَهُمْ

-...Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Ben ez-Zuhrî'den işittim, şu hâlde ki, ona İsmâîl ibn Umeyye soruyordu. O şöyle dedi: Bana Anbesetu'bnu Saîd şöyle haber verdi: Ebû Hu-reyre (R) Hayber'de Peygamberce geldi de ganimet malından atiyye vermesini istedi. Saîd ibnu'I-Âs oğullan'ndan biri (yânî Ebân ibn Saîd):
— Yâ Rasûlallah, ona atiyye verme, dedi. Bunun üzerine Ebû Hureyre:
— Bu adam Nu'mân ibn Kavkal'ı öldüren kişidir, dedi. Ebân ibnu Saîd de:
— Vay şu dağ kediciğine şaşılır ki, o (Yemen'in) Kadûmu'd-Da'n Daği'ndan yuvarlanıp geldi... dedi.
Ve ez-Zubeydî'den zikrolunur ki, ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Anbesetu'bnu Saîd haber verdi. O, Ebû Hureyre'den işitmiştir. Ebû Hureyre, Saîd ibnu'I-Âs'ı haber veriyordu. Şöyle dedi: Rasûlullah, Ebân'ı Medîne'den Necd tarafına doğru bir seriyye başında kumandan olarak göndermişti.Ebû Hureyre devamla dedi ki: Nihayet Ebân ve arkadaşları, Hay-ber'i fethetmesinin ardından (henüz Hayber'de iken) Peygamber'in huzuruna geldiler. Atlarının yularları muhakkak hurma Iîfi idi.Ebû Hureyre dedi ki: Ben:
— Yâ Rasûlallah, bunlara, yânî Ebân ve beraberindeki arkadaşlarına ganîmetten mal ayırma! dedim. Ebân:
— Ey dâl (yânî sidr) ağacının başından yuvarlanıp gelen dağ kedisi, sen Rasûlullah'a bu sözü nasıl söylüyorsun? dedi.Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Yâ Ebân, otur!" buyurdu da onlara ganîmetten pay ayırmadı.

4239 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جَدِّي أَنَّ أَبَانَ بْنَ سَعِيدٍ أَقْبَلَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا قَاتِلُ ابْنِ قَوْقَلٍ وَقَالَ أَبَانُ لِأَبِي هُرَيْرَةَ وَاعَجَبًا لَكَ وَبْرٌ تَدَأْدَأَ مِنْ قَدُومِ ضَأْنٍ يَنْعَى عَلَيَّ امْرَأً أَكْرَمَهُ اللَّهُ بِيَدِي وَمَنَعَهُ أَنْ يُهِينَنِي بِيَدِهِ

-...Bana dedem Saîd ibn Amr şöyle haber verdi: Ebân ibn Saîd, -Peygamber Hayber'i fethetmesinin ardından- Peygamber'in yanma geldi ve selâm verdi. Ebû Hureyre bu anda:
— Yâ Rasûlallah, (Uhud günü) İbn Kavkal'ı öldüren işte budur! deyiverdi.Ebân da Ebû Hureyre'ye hitaben:
— Sana şaşarım, Kadûmu Da'n Dağ'ndan yuvarlanıp gelen dağ kedisi! Bu öyle dağ kedisi ki, Allah'ın benim elimle şehîdlik ikram ettiği ve beni onun eliyle öldürüp horlamasından men' ettiği bir adamla (yânî İbn Kavkal'ı öldürmemle) beni kötülüyor! Dedi

---

4240و4241 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام بِنْتَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْسَلَتْ إِلَى أَبِي بَكْرٍ تَسْأَلُهُ مِيرَاثَهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِالْمَدِينَةِ وَفَدَكٍ وَمَا بَقِيَ مِنْ خُمُسِ خَيْبَرَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ إِنَّمَا يَأْكُلُ آلُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَا الْمَالِ وَإِنِّي وَاللَّهِ لَا أُغَيِّرُ شَيْئًا مِنْ صَدَقَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ حَالِهَا الَّتِي كَانَ عَلَيْهَا فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَأَعْمَلَنَّ فِيهَا بِمَا عَمِلَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَبَى أَبُو بَكْرٍ أَنْ يَدْفَعَ إِلَى

فَاطِمَةَ مِنْهَا شَيْئًا فَوَجَدَتْ فَاطِمَةُ عَلَى أَبِي بَكْرٍ فِي ذَلِكَ فَهَجَرَتْهُ فَلَمْ تُكَلِّمْهُ حَتَّى تُوُفِّيَتْ وَعَاشَتْ بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِتَّةَ أَشْهُرٍ فَلَمَّا تُوُفِّيَتْ دَفَنَهَا زَوْجُهَا عَلِيٌّ لَيْلًا وَلَمْ يُؤْذِنْ بِهَا أَبَا بَكْرٍ وَصَلَّى عَلَيْهَا وَكَانَ لِعَلِيٍّ مِنْ النَّاسِ وَجْهٌ حَيَاةَ فَاطِمَةَ فَلَمَّا تُوُفِّيَتْ اسْتَنْكَرَ عَلِيٌّ وُجُوهَ النَّاسِ فَالْتَمَسَ مُصَالَحَةَ أَبِي بَكْرٍ وَمُبَايَعَتَهُ وَلَمْ يَكُنْ يُبَايِعُ تِلْكَ الْأَشْهُرَ فَأَرْسَلَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ أَنْ ائْتِنَا وَلَا يَأْتِنَا أَحَدٌ مَعَكَ كَرَاهِيَةً لِمَحْضَرِ عُمَرَ فَقَالَ عُمَرُ لَا وَاللَّهِ لَا تَدْخُلُ عَلَيْهِمْ وَحْدَكَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ وَمَا عَسَيْتَهُمْ أَنْ يَفْعَلُوا بِي وَاللَّهِ لَآتِيَنَّهُمْ فَدَخَلَ عَلَيْهِمْ أَبُو بَكْرٍ فَتَشَهَّدَ عَلِيٌّ فَقَالَ إِنَّا قَدْ عَرَفْنَا فَضْلَكَ وَمَا أَعْطَاكَ اللَّهُ وَلَمْ نَنْفَسْ عَلَيْكَ خَيْرًا سَاقَهُ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَكِنَّكَ اسْتَبْدَدْتَ عَلَيْنَا بِالْأَمْرِ وَكُنَّا نَرَى لِقَرَابَتِنَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَصِيبًا حَتَّى فَاضَتْ عَيْنَا أَبِي بَكْرٍ فَلَمَّا تَكَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَرَابَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَبُّ إِلَيَّ أَنْ أَصِلَ مِنْ قَرَابَتِي وَأَمَّا الَّذِي شَجَرَ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ مِنْ هَذِهِ الْأَمْوَالِ فَلَمْ آلُ فِيهَا عَنْ الْخَيْرِ وَلَمْ أَتْرُكْ أَمْرًا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصْنَعُهُ فِيهَا إِلَّا صَنَعْتُهُ فَقَالَ عَلِيٌّ لِأَبِي بَكْرٍ مَوْعِدُكَ الْعَشِيَّةَ لِلْبَيْعَةِ فَلَمَّا صَلَّى أَبُو بَكْرٍ الظُّهْرَ رَقِيَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَتَشَهَّدَ وَذَكَرَ شَأْنَ عَلِيٍّ وَتَخَلُّفَهُ عَنْ الْبَيْعَةِ وَعُذْرَهُ بِالَّذِي اعْتَذَرَ إِلَيْهِ ثُمَّ اسْتَغْفَرَ وَتَشَهَّدَ عَلِيٌّ فَعَظَّمَ حَقَّ أَبِي بَكْرٍ وَحَدَّثَ أَنَّهُ لَمْ يَحْمِلْهُ عَلَى الَّذِي صَنَعَ نَفَاسَةً عَلَى أَبِي بَكْرٍ وَلَا إِنْكَارًا لِلَّذِي فَضَّلَهُ اللَّهُ بِهِ وَلَكِنَّا نَرَى لَنَا فِي هَذَا الْأَمْرِ نَصِيبًا فَاسْتَبَدَّ عَلَيْنَا فَوَجَدْنَا فِي أَنْفُسِنَا فَسُرَّ بِذَلِكَ الْمُسْلِمُونَ وَقَالُوا أَصَبْتَ وَكَانَ الْمُسْلِمُونَ إِلَى عَلِيٍّ قَرِيبًا حِينَ رَاجَعَ الْأَمْرَ الْمَعْرُوفَ

-.... Bize tmâm el-Leys ibn Sa'd, Ukayl(ibn Hâlid el-Eylî)'den; o da Muhammed ibn Şihâb'dan; o da Urve'den; o da Âi-şe(R)'den (onun şöyle dediğini) tahdîs etti:Peygamber'in kızı Fâtı-ma aleyhi's-selâm Ebû Bekr'e haber gönderip, ondan Allah'ın, küffâr mallarından kendisine harbsiz olarak verdiği Medîne civarındaki Nadîr oğulları arazîsi Fedek hurmalıkları ve Hayber hurmalıklarının beşte birinin bakıyyesinden isabet eden mallardan Rasûlullah'm mîrâsını istiyordu. Ebû Bekr şöyle dedi:
— Rasûlullah (S): "Biz (peygamberler) vâris olunmayız. Biz ne mal bırakırsak sadakadır" buyurdu. Ancak Muhammed ailesi bu maldan yerler (bundan fazla tasarruf hakları yoktur).Vallahi ben Rasû-lullah'ın bu sadaka mallan üzerinde kendi hayâtı zamanında yürürlükte olan işlerden hiçbirşeyi değiştirmem. Ben muhakkak Ra-sûlullah'ın bu mallar üzerindeki muamelesi gibi muamele yaparım, dedi.Böylece Ebû Bekr, o mallardan Fâtıma'ya herhangi birşey vermeyi kabul etmedi. Bunun üzerine Fâtıma bu hususta Ebû Bekr'e da-rıldi da, ondan ayrılıp gitti. Vefat edinceye kadar Fâtıma, Ebû Bekr'le konuşmadı. Fâtıma, Peygamber'den sonra altı ay yaşadı. Fâtıma vefat edince kocası Alî, onu Ebû Bekr'e bildirmeden geceleyin üzerine cenaze namazı kılıp defnetti. Fâtıma'nın hayâtında insanlar tarafından Alî'ye bir saygı, bir sevgi ciheti vardı (Fâtıma'yı teselli için meşguliyeti, bey'attan geri kalmasına sebeb sayılmıştı). Fâtıma vefat edince Alî,insanlardan bu saygı cihetini bulamadı da Ebû Bekr'le barışmayı ve onunla bey'atlaşmayı aradı. Bundan önceki altı ay içinde Ebû Bekr'e bey'at etmemişti. Alî, Ebû Bekr'e haberci gönderip:
— Bize gel, -Umer'in gelmesini istemediği için de- fakat yanında başka bir kimse gelmesin! dedi.
Umer de (bu Ebû Bekr'e ulaşınca):
— Hayır, vallahi onların yanına tek başına girmeyeceksin, dedi. Ebû Bekr de:
— Sen Alî ve beraberindekilerin bana ne yapacaklarını sanıyorsun? Vallahi ben onlara elbette gideceğim, dedi. Akabinde Ebû Bekr onların yanına girdi. Bunun üzerine Alî, şe-hâdet kelimelerini telâffuz etti de Ebû Bekr'e şunları söyledi:
— Bizler senin faziletini tanımış ve Allah'ın sana verip, sana doğru sevkeylediği hiçbir hayırda sana karşı hased etmemişizdir. Lâkin sen bize karşı bu halîfelik içinde istibdâd ettin (yânî bizimle istişare etmeyip, kendi bildiğine gittin). Bizler ise Rasûlullah'a yakınlığımızdan dolayı bu işte müşavereden bir pay görüyorduk! Alî bunları söyleyinceye kadar Ebû Bekr'in iki gözü yaş akıttı. Bu sefer Ebû Bekr konuşunca şöyle dedi:
— Nefsim elinde bulunan Allah'a yemîn ederim ki, muhakkak Rasûlullah'ın hısımlarına hizmet etmek bana kendi hısımlarıma hizmet etmemden daha sevimlidir. Amma şu, Peygamber'in geride bıraktığı mallardan dolayı sizinle aramda olan çekişmeye gelince, ben o mallarda hayırdan hicbirşey eksiltmedim ve Rasûlullah'ın o mallarda yapmakta olduğunu gördüğüm herhangibir işi terketmeyip mut-lakaa yapmışımdır, dedi. Bu konuşma akabinde Alî, Ebû Bekr'e:

— Bey'at için sana va'd zevalden sonradır, dedi. Ebû Bekr öğle namazını kılınca minbere çıktı, şehâdet kelimelerini telâffuz etti de Alî'nin durumunu, bey'atten geri kalışını zikretti ve Alî'nin, kendisinden özrünün kabulünü istediği sebeble, Alî'nin özrünü kabul edip gecikmesini bağışladı. Sonra Alî istiğfar ve teşeh-hüd etti de, Ebû Bekr'in hakkını büyüttü (ve onunla bey'atleşti). Ve kendisinin yapmış olduğu şeye, ne Ebû Bekr'e karşı bir hased ve ne de Allah'ın Ebû Bekr'in üstün kıldığı fazîletini inkâr ve tanımamazlık düşüncesinin sevketmediğini söyledi ve şunu ilâve etti:
— Lâkin bu devlet başkanlığı içinde kendimiz için istişareden bir pay görüyorduk. Fakat Ebû Bekr bize karşı istibdâd etti, yânî bize danışmayıp, kendi bildiğiyle hareket etti. Bu sebebden biz de gönüllerimizde darılmıştık! Alî'nin bu sözleriyle müslümânlar sevindiler de:
— İsabet ettin (yâ Alî)! dediler ve Alî, bey'at işine böyle güzellikle döndüğü zaman,müslümânlar Alî'ye yakın oldular

---

4242 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا حَرَمِيٌّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عُمَارَةُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا فُتِحَتْ خَيْبَرُ قُلْنَا الْآنَ نَشْبَعُ مِنْ التَّمْرِ

-....Âişe (R): Hayber feth olunduğu zaman artık şimdi hurmadan doyarız dedik, demiştir.

4243 - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ حَدَّثَنَا قُرَّةُ بْنُ حَبِيبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ مَا شَبِعْنَا حَتَّى فَتَحْنَا خَيْبَرَ

-....İbn Umer (R) de: Bizler Hayber'i fethettiğimiz zamana kadar doymuş değildik,demiştir

---

بَاب اسْتِعْمَالِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أَهْلِ خَيْبَرَ

4244و4245 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الْمَجِيدِ بْنِ سُهَيْلٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ وَأَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَعْمَلَ رَجُلًا عَلَى خَيْبَرَ فَجَاءَهُ بِتَمْرٍ جَنِيبٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكُلُّ تَمْرِ خَيْبَرَ هَكَذَا فَقَالَ لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا لَنَأْخُذُ الصَّاعَ مِنْ هَذَا بِالصَّاعَيْنِ بِالثَّلَاثَةِ فَقَالَ لَا تَفْعَلْ بِعْ الْجَمْعَ بِالدَّرَاهِمِ ثُمَّ ابْتَعْ بِالدَّرَاهِمِ جَنِيبًا وَقَالَ عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ الْمَجِيدِ عَنْ سَعِيدٍ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ وَأَبَا هُرَيْرَةَ حَدَّثَاهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ أَخَا بَنِي عَدِيٍّ مِنْ الْأَنْصَارِ إِلَى خَيْبَرَ فَأَمَّرَهُ عَلَيْهَا وَعَنْ عَبْدِ الْمَجِيدِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي سَعِيدٍ مِثْلَهُ

Peygamberdin (Fetihten Sonra Meyveleri Geliştirip Taksimi İçin) Hayber Ahâlîsi Üzerine Bir Kişi ' Ta'yîn Etmesi Babı

-....Bana İmâm Mâlik, Abdulmecîd ibn Süheyl'den; o da Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den;o da Ebû Saîd el-Hudrî ile Ebû Hurey-re(R)'den şunu tahdîs etti: Rasûlullah (S),sahâbîlerden bir kişiyi Hayber üzerine harâc me'mûru ta'yîn etti. Sonra bu zât Hayber'den cenîb (denilen en iyi cins) hurma ile geldi. Rasûlullah ona:
— "Hayber'in bütün hurmaları böyle midir?" diye sordu. O sahâbî:
— Hayır vallahi yâ Rasûlallah, hepsi böyle değildir. Biz bu en iyi hurmadan bir sâ' ölçeğini, (âdî hurmanın) iki sâ'ı ile; yine bu iyi hurmadan iki sâ'ı, üç sâ' âdî hurma ile değiştirir alırız, dedi. Rasûlullah:
— "Böyle yapma! Âdî hurmayı para ite sat, sonra bu para ile cenîb (nev'i iyi hurma) satın al!" buyurdu. Ve Abdulazîz ibnu Muhammed, Abdulmecîd'den; o da Saîd'-den söyledi ki, Saîd'e, Ebû Saîd el-Hudrî ile Ebû Hureyre: Peygamber (S) Hayber'e Ensâr'dan Adiyy oğullan'nın kardeşini (Sevâd ibn Gaziyye'yi)

gönderdi de, onu Hayber halkı üzerine emîr yaptı, diye tahdîs etmişlerdir. Ve Abdulmecîd'den; o da Ebû Salih es-Semmân'dan; o da Ebû Saîd ile Ebû Hureyre'den geçen hadîsin benzerini rivayet etmiştir

---

بَاب مُعَامَلَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَهْلَ خَيْبَرَ

4248 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَعْطَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ الْيَهُودَ أَنْ يَعْمَلُوهَا وَيَزْرَعُوهَا وَلَهُمْ شَطْرُ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا

Peygamber(S)'İn Hayber Ahâlîsiyle Arazîde Çalışmaları Anlaşması YapmasıBabı

-....Bize Cuveyriye ibn Esma, Nâfi'den tahdîs etti ki, Abdullah ibn Umer (R):Peygamber (S), Hayber arazîsini Yahûdîler'e orada çalışmaları ve o topraklarda ekin ekmeleri ve oradan çıkan mahsûlün yarısı Hayberliler'e âid olmak üzere onlara verdi,demiştir

---

بَاب الشَّاةِ الَّتِي سُمَّتْ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِخَيْبَرَ رَوَاهُ عُرْوَةُ عَنْ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

4549 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنِي سَعِيدٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا فُتِحَتْ خَيْبَرُ أُهْدِيَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَاةٌ فِيهَا سُمٌّ

Hayber'de Bulunduğu Sırada Peygamber İçin İçine Zehir Katılmış Olan Koyun(Un Hâli) Babı

Bu zehîr hadîsini Urve, Aişe'den; o da Peygamber'den olmak üzere (Peygamber'in vefatı bâbı'nda) rivayet etti.

-...Bana Saîd(ibn Ebî Saîd el-Makbûrî) tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Hayber fetholunduğu zaman Rasûlul-lah(S)'a içi zehirli (kızartılmış) bir koyun hediye edildi

---

بَاب غَزْوَةِ زَيْدِ بْنِ حَارِثَةَ

4250 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَمَّرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُسَامَةَ عَلَى قَوْمٍ فَطَعَنُوا فِي إِمَارَتِهِ فَقَالَ إِنْ تَطْعَنُوا فِي إِمَارَتِهِ فَقَدْ طَعَنْتُمْ فِي إِمَارَةِ أَبِيهِ مِنْ قَبْلِهِ وَايْمُ اللَّهِ لَقَدْ كَانَ خَلِيقًا لِلْإِمَارَةِ وَإِنْ كَانَ مِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ وَإِنَّ هَذَا لَمِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ بَعْدَهُ

Zeyd İbn Harise Gazvesi Babı

-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) -Rumlar üzerine gönderdiği- bir ordunun başına Usâme ibn Zeyd'i kumandan yaptı. Bâzı kimseler Usâme'nin kumandanlığı hususunda i'tirâz dedikoduları yaptılar. Bunun üzerine Rasûlullah (bir hutbe yaptı da):

— "Eğer siz Usâme'nin kumandanlığı hususunda kötüleme yapıyorsanız, sizler bundan önce onun babası Zeyd ibn Hârise'nin kumandanlığına da dil uzatmıştınız- Allah'a yemin ediyorum ki, Zeyd kumandanlığa elbette lâyıktı. Ve o bana, insanların en sevimlilerinden biri olduysa, hiç şübhesiz şu üsâme de babasından sonra bana insanların en sevimlilerindendir" buyurdu

---

بَاب عُمْرَةِ الْقَضَاءِ ذَكَرَهُ أَنَسٌ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

4251 - حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا اعْتَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي ذِي الْقَعْدَةِ فَأَبَى أَهْلُ مَكَّةَ أَنْ يَدَعُوهُ يَدْخُلُ مَكَّةَ حَتَّى قَاضَاهُمْ عَلَى أَنْ يُقِيمَ بِهَا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَلَمَّا كَتَبُوا الْكِتَابَ كَتَبُوا هَذَا مَا

قَاضَى عَلَيْهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ قَالُوا لَا نُقِرُّ لَكَ بِهَذَا لَوْ نَعْلَمُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ مَا مَنَعْنَاكَ شَيْئًا وَلَكِنْ أَنْتَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ أَنَا رَسُولُ اللَّهِ وَأَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ثُمَّ قَالَ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ امْحُ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ عَلِيٌّ لَا وَاللَّهِ لَا أَمْحُوكَ أَبَدًا فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْكِتَابَ وَلَيْسَ يُحْسِنُ يَكْتُبُ فَكَتَبَ هَذَا مَا قَاضَى عَلَيْهِ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ لَا يُدْخِلُ مَكَّةَ السِّلَاحَ إِلَّا السَّيْفَ فِي الْقِرَابِ وَأَنْ لَا يَخْرُجَ مِنْ أَهْلِهَا بِأَحَدٍ إِنْ أَرَادَ أَنْ يَتْبَعَهُ وَأَنْ لَا يَمْنَعَ مِنْ أَصْحَابِهِ أَحَدًا إِنْ أَرَادَ أَنْ يُقِيمَ بِهَا فَلَمَّا دَخَلَهَا وَمَضَى الْأَجَلُ أَتَوْا عَلِيًّا فَقَالُوا قُلْ لِصَاحِبِكَ اخْرُجْ عَنَّا فَقَدْ مَضَى الْأَجَلُ فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَبِعَتْهُ ابْنَةُ حَمْزَةَ تُنَادِي يَا عَمِّ يَا عَمِّ فَتَنَاوَلَهَا عَلِيٌّ فَأَخَذَ بِيَدِهَا وَقَالَ لِفَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام دُونَكِ ابْنَةَ عَمِّكِ حَمَلَتْهَا فَاخْتَصَمَ فِيهَا عَلِيٌّ وَزَيْدٌ وَجَعْفَرٌ قَالَ عَلِيٌّ أَنَا أَخَذْتُهَا وَهِيَ بِنْتُ عَمِّي وَقَالَ جَعْفَرٌ ابْنَةُ عَمِّي وَخَالَتُهَا تَحْتِي وَقَالَ زَيْدٌ ابْنَةُ أَخِي فَقَضَى بِهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِخَالَتِهَا وَقَالَ الْخَالَةُ بِمَنْزِلَةِ الْأُمِّ وَقَالَ لِعَلِيٍّ أَنْتَ مِنِّي وَأَنَا مِنْكَ وَقَالَ لِجَعْفَرٍ أَشْبَهْتَ خَلْقِي وَخُلُقِي وَقَالَ لِزَيْدٍ أَنْتَ أَخُونَا وَمَوْلَانَا وَقَالَ عَلِيٌّ أَلَا تَتَزَوَّجُ بِنْتَ حَمْزَةَ قَالَ إِنَّهَا ابْنَةُ أَخِي مِنْ الرَّضَاعَةِ

Hudeybiye Andlaşması Hükmü İle Yapılan Umre Babı
Bu anlaşma hükmüyle yapılan umre hadîsini Enes, Peygamber(S)*den zikretmiştir.
-.... el-Berâ ibn Âzib (R) şöyle demiştir: Peygamber (S)-altıncı hicret yılı- zu'1-ka'de ayı içinde umre yapmak üzere yola çıktı. Fakat Mekke müşrikleri Peygamber'I Mekke'ye girmeye bırakmalarını kabul etmediler. Nihayet Peygamber Mekkeliler'le gelecek senede üç gün Mekke'de kalmak üzere, Hudeybiye'de bir barış anlaşması yaptı. Müslümanlar barış anlaşmasını yazdıkları zaman "Bu, Muhammed Rasûlullah'ın üzerinde sulh olduğu anlaşma maddeleri yazısıdır" başlığım yazmışlardı.
Müşrik elçileri:
— Biz senin risâletini ikrar etmiyoruz. Eğer biz senin Allah'ın Rasûlü olduğunu bilir ve tasdik eder olsaydık, seni hiçbirşeyden men' etmezdik. Lâkin sen Muhammed ibn Abdillah'sm, dediler.
Rasûlullah, onlara cevaben:
— "Ben Allah 'in Rasûlü 'yütn ve Muhammed ibn Abdillah 'im!" buyurdu. Bundan sonra kâtib olan Alî'ye:
— "Rasûlullah lâfzını sil!" buyurdu. Alî:
— Hayır vallahi ben Seni(n ''Rasûlullah" unvanım) ebediyyen silmem! dedi.Bunun üzerine Rasûlullah, kitabı aldı. Rasûlullah kendisi yazı yazmayı güzel yapamıyordu. Akabinde: "Bu, Muhammed ibn Abdillah'm üzerinde sulh olduğu anlaşma maddeleri yazısıdır" diye yaz(dır)dı:
1. Mekke'ye silâh sokmayacak, yalnız kılıfı içinde kılıç getirecek;
2. Mekkeliler'den bir er kişi Muhammed'e tâbi' olmak isterse, Mekke'den çıkamayacak.Muhammed'in sahâbîlerinden birisi Mek-ke'de'Jcalmak isterse, bunun da Mekke'de ikaameti men' edilmeyecektir.
Ertesi sene Rasûlullah Mekke'ye girip de ta'yîn edilen o üç gün geçince, Mekkeliler Alî'ye geldiler de:
— Anlaşma müddeti geçti. Sahibin Muhammed'e söyle de bizden, yânî Mekke'den çıksın! dediler.
Bunun üzerine Peygamber Mekke'den çıktı. Bu sırada Hamza'-nın kızı, Peygamber'e:
— Yâ Ammî, yâ Ammî! diye çağırarak arkasına takıldı. Alî onu hemen tuttu ve'Fâtıma aleyhi's-selâma hitaben:
— Amcanın kızını al, dedi. Fâtıma da onu mahfeye yükledi. Râvî el-Berâ devamla dedi ki: (Medîne'ye vardıktan sonra) Hamza'nın kızının konukluğu hakkında Alî, Zeyd ibn Harise ve Ca'fer ibn Ebî Tâlib niza' ettiler. Alî:
— Onu ben aldım ve o benim amcamın kızıdır, dedi. Ca'fer de:
— O benim de amcamın kızıdır; teyzesi de benim nikâhım altındadır, dedi.Zeyd ibn Harise de:
— O benim kardeşimin kızıdır, dedi.
(Peygamber, Zeyd ile Hamza arasında kardeşlik ahdi yapmıştı.) Netîcede Peygamber o kızın teyzesine âid olduğuna hükmetti de:
— "Teyze (şefkat ve çocuğa iyi gelecek şeylere doğru yol bulma hususunda) ana menzilesindedir" buyurdu. Sonra Alî'ye:
— "Sen bendensin, ben de sendenim" buyurdu. Ca'fer'e de:
— "Sen de yaradılışım (yânî suretim) ve huyum yönünden bana benzedin" buyurdu. Zeyd ibn Hârise'ye de:

— "Sen bizim kardeşimiz ve dostumuzsun" buyurdu. (Geçen senedle gelen bir rivayette) Alî, Peygamber'e: — Hamza'nın kızıyle evlenmez misin? dedi. Peygamber: — "O benim süt kardeşimin kızıdır (bu sebebİe bana haiâl olmaz)" buyurdu

---

4252 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ حَدَّثَنَا سُرَيْجٌ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ ح و حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ مُعْتَمِرًا فَحَالَ كُفَّارُ قُرَيْشٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْبَيْتِ فَنَحَرَ هَدْيَهُ وَحَلَقَ رَأْسَهُ بِالْحُدَيْبِيَةِ وَقَاضَاهُمْ عَلَى أَنْ يَعْتَمِرَ الْعَامَ الْمُقْبِلَ وَلَا يَحْمِلَ سِلَاحًا عَلَيْهِمْ إِلَّا سُيُوفًا وَلَا يُقِيمَ بِهَا إِلَّا مَا أَحَبُّوا فَاعْتَمَرَ مِنْ الْعَامِ الْمُقْبِلِ فَدَخَلَهَا كَمَا كَانَ صَالَحَهُمْ فَلَمَّا أَنْ أَقَامَ بِهَا ثَلَاثًا أَمَرُوهُ أَنْ يَخْرُجَ فَخَرَجَ

-....İbn Umer(R)'den (şöyle demiştir): Rasûlullah (S) umre yapmak niyetiyle (Medîne'den) çıktı. Fakat Kureyş kâfirleri Rasûlullah ile Ka'be arasına engel oldular. Bunun üzerine Rasûlullah da Hudey-biye'de kurbanını kesip başım tıraş etti (böylece ihramdan çıktı). Ve müşriklerle "Gelecek sene umre yapmak, Mekke ahâlîsi üzerine yalnız kınında kılıçlar taşımak ve Mekke'de ancak Mekkeliler'in arzu ettikleri müddet kadar (yânî üç gün) ikaamet etmek" şartları üzerine barış anlaşması yaptı. (Buna göre Rasûlullah ertesi sene umre etti ve) Mekkeliler'îe barış anlaşmasında kararlaştırdığı gibi, Mekke'ye girip üç gün ikaamet etti. Mekke'de üç gün ikaametinî tamamlayınca, Mekkeliler Rasûlullah'm Mekke'den çıkmasını söylediler. O da Mekke'den çıktı

4253 - حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ دَخَلْتُ أَنَا وَعُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ الْمَسْجِدَ فَإِذَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا جَالِسٌ إِلَى حُجْرَةِ عَائِشَةَ ثُمَّ قَالَ كَمْ اعْتَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَرْبَعًا ثُمَّ سَمِعْنَا اسْتِنَانَ عَائِشَةَ قَالَ عُرْوَةُ يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ أَلَا تَسْمَعِينَ مَا يَقُولُ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اعْتَمَرَ أَرْبَعَ عُمَرٍ فَقَالَتْ مَا اعْتَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُمْرَةً إِلَّا وَهُوَ شَاهِدُهُ وَمَا اعْتَمَرَ فِي رَجَبٍ قَطُّ

-....Mucâhid ibn Cebr şöyle demiştir: Ben, Urvetu'bnu'z-Zubeyr ile beraber (Medine'de) mescide girdim. Abdullah ibn Umer'i Âişe'nin hücresine dayanmış oturuyor bulduk. Sonra Urve, İbn Umer'e:
— Peygamber kaç defa umre yaptı? diye sordu. İbn Umer:
— Birisi receb ayında olmak üzere, dört umre yaptı, dedi. Bu sırada biz, Âişe'nin kendi odasında dişlerini misvâklayış sesini işittik. Urve, teyzesi Âişe'ye:
— Ey Mü'minlerin Anası! Ebû Abdirrahmân(ibn Umer)'in söylemekte olduğunu işitiyor musun? İbn Umer "Peygamber dört umre yaptı, bunların biri receb ayı içindedir" diyor? dedi.Bunun üzerine Âişe:
— îbn Umer, Peygamber'in yaptığı umrelerin hepsinde şâhid ve hazır bulunmuştur. Hâlbuki Peygamber (S) receb ayında kesin olarak umre yapmamıştır, dedi

---

4255 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ سَمِعَ ابْنَ أَبِي أَوْفَى يَقُولُ لَمَّا اعْتَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَتَرْنَاهُ مِنْ غِلْمَانِ الْمُشْرِكِينَ وَمِنْهُمْ أَنْ يُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....İsmâîl ibn Ebî Hâlid: Abdullah ibn Ebî Evfâ(R)'yı şöyle derken işitmiştir: Rasûlullah (S) -anlaşma hükmü ile gerçekleştirilecek olan- umreyi yaptığı zaman, bizler O'nu müşrik oğlanlarından ve müşriklerden Rasûlullah'a herhangibir ezâ vermesinler diye, setredip koruduk.

4256 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ هُوَ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ فَقَالَ الْمُشْرِكُونَ إِنَّهُ يَقْدَمُ عَلَيْكُمْ وَفْدٌ وَهَنَهُمْ حُمَّى يَثْرِبَ وَأَمَرَهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَرْمُلُوا الْأَشْوَاطَ الثَّلَاثَةَ وَأَنْ يَمْشُوا مَا بَيْنَ الرُّكْنَيْنِ وَلَمْ يَمْنَعْهُ أَنْ يَأْمُرَهُمْ أَنْ يَرْمُلُوا الْأَشْوَاطَ كُلَّهَا إِلَّا الْإِبْقَاءُ عَلَيْهِمْ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَزَادَ ابْنُ سَلَمَةَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ لَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَامِهِ الَّذِي اسْتَأْمَنَ قَالَ ارْمُلُوا لِيَرَى الْمُشْرِكُونَ قُوَّتَهُمْ وَالْمُشْرِكُونَ مِنْ قِبَلِ قُعَيْقِعَانَ

-...Bize Hammâd-ki o İbnuZeyd'dir-Eyyûb'dan; o da Saîd ibn Cubeyr'den tahdîs etti ki, îbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) sahâbîleriyle beraber (hüküm umresi için Mekke'ye) geldi. Müşrikler kendi aralarında:

— Şu muhakkak ki, size Yesrib hummasının zayıflattığı bir topluluk geldi, dediler. Rasûlullah (bunu işitince) sahâbîlere, tavafın ilk üç şavtında (dolaşmasında) koşmalarını, (Yemen cihetindeki) iki köşe arasında tabiî yürümelerini emretti. Rasûlullah'ı,tavafın bütün şavtlarmda (yânî yedi dolaşmada) koşmalarını emretmeye mâni' olan şey ancak sahâ-bîlerine olan şefkat isteğidir.Ve Hammâd ibnu Seleme şunu ziyâde etti: Eyyûb'dan; o' da Saîd ibn Cubeyr'den; o da îbn Abbâs'tan; o şöyle demiştir: Peygamber (S) barış anlaşmasıyle emâna girdiği yılında Mekke'ye geldiği zaman müşriklerin, sahâbîlerin kuvvetlerini görmeleri için, sahâbîlerine: "Koşunuz!" emrini verdi. Bu tavaf sırasında müşrikler Kuaykıân Dağı tarafında bulunuyorlardı.

4257 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرٍو عَنْ عَطَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ إِنَّمَا سَعَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْبَيْتِ وَبَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ لِيُرِيَ الْمُشْرِكِينَ قُوَّتَهُ

-....Buradaki senedle îbn Abbâs (R): Peygamber (S) kendisi de ancak müşriklere kuvvetini göstermek için bu suretle Beyt'i tavaf ve Safa ile Merve arasını sa'y etti, demiştir.

---

258 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ تَزَوَّجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَيْمُونَةَ وَهُوَ مُحْرِمٌ وَبَنَى بِهَا وَهُوَ حَلَالٌ وَمَاتَتْ بِسَرِفَ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَزَادَ ابْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي نَجِيحٍ وَأَبَانُ بْنُ صَالِحٍ عَنْ عَطَاءٍ وَمُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ تَزَوَّجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَيْمُونَةَ فِي عُمْرَةِ الْقَضَاءِ

-...Bu senedle İbn Abbâs (R): Peygamber (S), Meymû-ne'yi ihrâmh iken Mekke'de nikâh edip ihramdan çıktıktan sonra zifaf yaptı. Sonraları Meymûne, Mekke yakınındaki Şerif mevkiinde vefat etti, demiştir. Ebû Abdillah dedi ki: İbn İshâk şunu ziyâde etti: Bana İbnu Ebî Necîb ve Ebân ibn Salih,Atâ'dan ve Mucâhid'den tahdîs ettiler ki, îbn Abbâs: Peygamberce Meymûne ilk hüküm umresinde evlendi, demiştir

---

بَاب غَزْوَةِ مُؤْتَةَ مِنْ أَرْضِ الشَّأْمِ

4260 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ عَمْرٍو عَنْ ابْنِ أَبِي هِلَالٍ قَالَ وَأَخْبَرَنِي نَافِعٌ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ وَقَفَ عَلَى جَعْفَرٍ يَوْمَئِذٍ وَهُوَ قَتِيلٌ فَعَدَدْتُ بِهِ خَمْسِينَ بَيْنَ طَعْنَةٍ وَضَرْبَةٍ لَيْسَ مِنْهَا شَيْءٌ فِي دُبُرِهِ يَعْنِي فِي ظَهْرِهِ

Şâm Toprağından Olan Mûte Gazvesi Babı

-...Saîd ibn Ebî Hilâl şöyle demiştir: Ve bana Nâfi' haber verdi; ona da İbn Umer, Mûte günü Ca'fer'i öldürülmüş hâlde gördüğünü bildirip, şöyle haber vermiştir: Ben Ca'fer'in vücûdunda süngü ve kılıç

darbesi olarak elli yara saydım. Bu elli yaradan hiçbirisi arkasında değildi

---

4261 – أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا مُغِيرَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَمَّرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةِ مُؤْتَةَ زَيْدَ بْنَ حَارِثَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ قُتِلَ زَيْدٌ فَجَعْفَرٌ وَإِنْ قُتِلَ جَعْفَرٌ فَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ كُنْتُ فِيهِمْ فِي تِلْكَ الْغَزْوَةِ فَالْتَمَسْنَا جَعْفَرَ بْنَ أَبِي طَالِبٍ فَوَجَدْنَاهُ فِي الْقَتْلَى وَوَجَدْنَا مَا فِي جَسَدِهِ بِضْعًا وَتِسْعِينَ مِنْ طَعْنَةٍ وَرَمْيَةٍ

-....Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Mûte gazvesinde Zeyd ibn Hârise'yi kumandan ta'yîn etti de:
— "Eğer Zeyd öldürülürse Ca'fer komutandır. Ca'fer de öldü-rülürse Abdullah ibn Revana komutandır" buyurdu. Abdullah ibn Umer: Bu gazvede ben de mücâhidler içinde bulundum. Biz Ca'fer ibn Ebî Tâlib'i (şehîd edildikten sonra) aradık da, onu şehîdler arasında bulduk. Onun bedeninde doksan küsur süngü ve ok yarası tesbît ettik

---

4262 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ وَاقِدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَعَى زَيْدًا وَجَعْفَرًا وَابْنَ رَوَاحَةَ لِلنَّاسِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَهُمْ خَبَرُهُمْ فَقَالَ أَخَذَ الرَّايَةَ زَيْدٌ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَ جَعْفَرٌ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَ ابْنُ رَوَاحَةَ فَأُصِيبَ وَعَيْنَاهُ تَذْرِفَانِ حَتَّى أَخَذَ الرَّايَةَ سَيْفٌ مِنْ سُيُوفِ اللَّهِ حَتَّى فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ

-...Bize Hammâd ibn Zeyd, Eyyûb'dan; o da Humeyd ibn Hilâl'den; o da Enes(R)'ten şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) Zeyd'-in, Ca'fer'in ve Abdullah ibn Revâha'nın şehîd edildiklerim, insanlara onların haberleri gelmeden önce bildirdi. Peygamber:
— "Zeyd sancağı eline aldı, vuruldu. Sonra Ca'fer aldı, odavu-rulup şehîd oldu. Sonra bayrağı İbnu Revâha aldı, o da vurulup şehîd oldu" buyurdu. Peygamber bunları bildirirken iki gözü yaş döküyordu. Sonra Peygamber:
— "Nihayet sancağı Allah'ın kılıçlarından bir kılıç (olan Hâlid ibn Velîd) aldı; neticede Allah mücâhidlere fethi müyesser kıldı" buyurdu

---

4263 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ سَمِعْتُ يَحْيَى بْنَ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَتْنِي عَمْرَةُ قَالَتْ سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَقُولُ لَمَّا جَاءَ قَتْلُ ابْنِ حَارِثَةَ وَجَعْفَرِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَوَاحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ جَلَسَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْرَفُ فِيهِ الْحُزْنُ قَالَتْ عَائِشَةُ وَأَنَا أَطَّلِعُ مِنْ صَائِرِ الْبَابِ تَعْنِي مِنْ شَقِّ الْبَابِ فَأَتَاهُ رَجُلٌ فَقَالَ أَيْ رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ نِسَاءَ جَعْفَرٍ قَالَ وَذَكَرَ بُكَاءَهُنَّ فَأَمَرَهُ أَنْ يَنْهَاهُنَّ قَالَ فَذَهَبَ الرَّجُلُ ثُمَّ أَتَى فَقَالَ قَدْ نَهَيْتُهُنَّ وَذَكَرَ أَنَّهُ لَمْ يُطِعْنَهُ قَالَ فَأَمَرَ أَيْضًا فَذَهَبَ ثُمَّ أَتَى فَقَالَ وَاللَّهِ لَقَدْ غَلَبْنَنَا فَزَعَمَتْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَاحْثُ فِي أَفْوَاهِهِنَّ مِنْ التُّرَابِ قَالَتْ عَائِشَةُ فَقُلْتُ أَرْغَمَ اللَّهُ أَنْفَكَ فَوَاللَّهِ مَا أَنْتَ تَفْعَلُ وَمَا تَرَكْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْعَنَاءِ

-...Ben Yahya ibn Saîd el-Ensârî'den işittim, o şöyle dedi: Bana Abdurrahmân ibn Saîd'in kızı Amre haber verip şöyle dedi: Ben Âişe(R)'den işittim, şöyle diyordu: Zeyd ibnu Hârise'nin Ca'fer ibn Ebî Tâlib'in ve Abdullah ibn Revâha'nın öldürüldükleri haberi geldiği zaman Rasûlullah (S) mescidde oturdu, kendisinde hüzün ve keder biliniyordu.Âişe devamla dedi ki: Ben de kapının Rasûlullah'ın görüleceği bir aralığından kendisine bakıyordum. Bu sırada Rasûlullah'a birisi geldi ve:
— Ey Rasûlallah! Ca'fer'in kadınları... dedi ve onların ağlamalarını zikretti.Rasûlullah da o kimseye, kadınları çığlıkla ağlamaktan nehyetmesini emretti.Râvî dedi ki: O adam gitti, sonra ikinci defa geldi ve:

— Ben kadınları nehyettîm, dedi de, onların kendisine itaat etmediklerini zikretti. Râvî dedi ki: Rasûlullah yine kadınları men' edin diye buyurdu. O zât yine gitti, sonar geldi de:
— Vallah kadınlar bize galebe ettiler, dedi. Âişe: Rasûlullah o adama:
— "Bu kadınların ağızlarına toprak saç!" buyurdu. Âişe dedi ki: Ben o adama:
— Allah senin burnunu topraklasın (zelîl etsin)! Vallahi sen ne sana verdiği emri yerine getirdin, ne de Rasûlullah'ı bulunduğu meşakkati ve hüznü içinde kendi hâline bıraktın! diye çıkıştım

---

4264 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ عَامِرٍ قَالَ كَانَ ابْنُ عُمَرَ إِذَا حَيَّا ابْنَ جَعْفَرٍ قَالَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ ذِي الْجَنَاحَيْنِ

-....Âmir eş-Şa'bî şöyle demiştir: Abdullah ibn Umer, Cafer'in oğlu Abdullah'a rastlayıp selâm verdiği zaman: — Selâm sana ey iki kanatlının oğlu! Derdi

---

4265 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ يَقُولُ لَقَدْ انْقَطَعَتْ فِي يَدِي يَوْمَ مُؤْتَةَ تِسْعَةُ أَسْيَافٍ فَمَا بَقِيَ فِي يَدِي إِلَّا صَفِيحَةٌ يَمَانِيَةٌ

-...Ebû Hazım şöyle demiştir: Ben Hâlid ibnu'l-Velîd'den işittim, şöyle diyordu: Yemîn ederim ki, Mûte harbi gününde elimde dokuz kılıç kırıldı. Yalnız elimde Yemen'e mensûb ağzı enli bîr kılıç kırılmayıp dayandı

4266 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسٌ قَالَ سَمِعْتُ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ يَقُولُ لَقَدْ دُقَّ فِي يَدِي يَوْمَ مُؤْتَةَ تِسْعَةُ أَسْيَافٍ وَصَبَرَتْ فِي يَدِي صَفِيحَةٌ لِي يَمَانِيَةٌ

-...Hâlid ibnu'l-Velîd'den işittim, o şöyle diyordu: Yemîn ederim ki, Mûte gazvesi gününde elimde dokuz kılıç kırıldı ve elimde yalnız Yemen'e mensûb ağzı enli bir kılıç dayandı.

4267 - حَدَّثَنِي عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ عَامِرٍ عَنْ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أُغْمِيَ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَوَاحَةَ فَجَعَلَتْ أُخْتُهُ عَمْرَةُ تَبْكِي وَا جَبَلَاهْ وَا كَذَا وَا كَذَا تُعَدِّدُ عَلَيْهِ فَقَالَ حِينَ أَفَاقَ مَا قُلْتِ شَيْئًا إِلَّا قِيلَ لِي آنْتَ كَذَلِكَ حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْثَرٌ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ أُغْمِيَ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَوَاحَةَ بِهَذَا فَلَمَّا مَاتَ لَمْ تَبْكِ عَلَيْهِ

-...en-Nu'mân ibn Beşîr (R) şöyle demiştir: Abdullah ibnu Revâha bir hastalığı sırasında bayıldı da kizkardeşi ve en-Nu'mân ibn Beşîr'in anası olan Amre, onu öldü sanarak: "Vah benim dağım dayanağım! Vah şuyum, vah buyum!" diye, İbn Revâha'nın birtakım vasıflarını sayarak ağlamaya başladı. İbn Revâha o baygınlıktan ayrıldığı zaman kizkardeşi Amre'ye:
— Sen benim hakkımda birşey söyledikçe (bir melek tarafından) bana: Sen böyle misin? denildi, dedi (de ağlamasını nehyetti).
-...en-Nu'mân ibn Beşîr (R): Abdullah ibn Revâha bayıldı, deyip geçen kadîsi söyledi. Bunda şunu ziyâde etti: Abdullah ibn Revâha (Mûte gazvesinde) öldüğü zaman kizkardeşi Amre ona ağlamadı

بَاب بَعْثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ إِلَى الْحُرُقَاتِ مِنْ جُهَيْنَةَ

4269 - حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا حُصَيْنٌ أَخْبَرَنَا أَبُو ظَبْيَانَ قَالَ سَمِعْتُ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْحُرَقَةِ فَصَبَّحْنَا الْقَوْمَ فَهَزَمْنَاهُمْ وَلَحِقْتُ أَنَا وَرَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ رَجُلًا مِنْهُمْ فَلَمَّا غَشِينَاهُ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَكَفَّ الْأَنْصَارِيُّ فَطَعَنْتُهُ بِرُمْحِي حَتَّى قَتَلْتُهُ فَلَمَّا قَدِمْنَا بَلَغَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا أُسَامَةُ أَقَتَلْتَهُ بَعْدَ مَا قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ قُلْتُ كَانَ مُتَعَوِّذًا فَمَا زَالَ يُكَرِّرُهَا حَتَّى تَمَنَّيْتُ أَنِّي لَمْ أَكُنْ أَسْلَمْتُ قَبْلَ ذَلِكَ الْيَوْمِ

Peygamberdin Zeyd'ın Oğlu Usâme'yi Çuheyne Kabilesinden Hurakalar'a Göndermesi Babı

-.......Ebû Zabyân haber verip şöyle demiştir: Ben Zeyd'in oğlu Usâme(R)'den işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S) bizi (Cu-heyne kabilesinden) el-Huraka üzerine gönderdi. Bizler o kavme sabah baskını yapıp, onları bozguna uğrattık. Ensâr'dan bir mücâhidle ben, onlardan (Mirdas ibn Amr ve İbnu Nehîk el-Fedekî denilen) bir adama kavuştuk. Onu çevirdiğimizde:

— Lâ ilahe ille'ttah, dedi. Bu söz üzerine Ensârî arkadaşım ondan el çekti. Fakat ben mızrağımı ona sapladım ve onu öldürdüm.Medine'ye geldiğimizde bu iş Peygamber'e ulaştı. Bunun üzerine Peygamber:

— "Yâ Usâme! Sen o adamı Lâ ilahe illellah demesinin ardından mı öldürdün?" buyurdu.Ben:

— O bu sözü ölümden korunmak için söyledi, dedim. Peygamber ise "Onu niçin öldürdün?" sorusunu hiç durmadan tekrar ediyordu. O kadar ki ben, keski bu günden önce İslâm'a girmiş olmayaydım diye temenni ettim

---

4270 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ سَلَمَةَ بْنَ الْأَكْوَعِ يَقُولُ غَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعَ غَزَوَاتٍ وَخَرَجْتُ فِيمَا يَبْعَثُ مِنْ الْبُعُوثِ تِسْعَ غَزَوَاتٍ مَرَّةً عَلَيْنَا أَبُو بَكْرٍ وَمَرَّةً عَلَيْنَا أُسَامَةُ وَقَالَ عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ سَلَمَةَ يَقُولُ غَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعَ غَزَوَاتٍ وَخَرَجْتُ فِيمَا يَبْعَثُ مِنْ الْبَعْثِ تِسْعَ غَزَوَاتٍ عَلَيْنَا مَرَّةً أَبُو بَكْرٍ وَمَرَّةً أُسَامَةُ

-....Yezîd ibnu Ebî Ubeyd şöyle demiştir: Ben Seleme ibnu'l-Ekva'dan işittim, şöyle diyordu: Ben Peygamber (S) ile beraber yedi gazvede bulunup düşmanla cenk ettim. Peygamber'in hazırlayıp gönderdiği seriyyelerden dokuz seriyye içinde de gazveye gittim. Bu seriyyelerden birinde başımızda Ebû Bekr kumandan idi. Bir ker-re de Usâme ibn Zeyd kumandan idi.Ve Umer ibnu Hafs ibn Gıyâs şöyle dedi: Bize babam, Yezîd ibn Ebî Ubeyd'den tahdîs etti ki, o şöyle demiştir: Ben Seleme'den işittim, şöyle diyordu: Ben Peygamber'in beraberinde yedi gazve yaptım. Peygamber'in göndermekte olduğu seriyyeler içinde de dokuz gazveye gittim. Bir kerresinde başımızda Ebû Bekr, bir kerresinde de Usâme kumandan idi.

4272 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ الضَّحَّاكُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ غَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعَ غَزَوَاتٍ وَغَزَوْتُ مَعَ ابْنِ حَارِثَةَ اسْتَعْمَلَهُ عَلَيْنَا

-....Seleme ibnu'1-Ekva' (R): Ben Peygamber'in beraberinde yedi kerre gazveye gittim. Bir kerre de Peygamber'in başımıza kumandan yaptığı Usâme ibn Zeyd ibn Hârise'nin maiyyetinde gazveye çıktım, demiştir.

4273 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ مَسْعَدَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ قَالَ غَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعَ غَزَوَاتٍ فَذَكَرَ خَيْبَرَ وَالْحُدَيْبِيَةَ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ وَيَوْمَ الْقَرَدِ قَالَ يَزِيدُ وَنَسِيتُ بَقِيَّتَهُمْ

-...Seleme ibnu'1-Ekva': Ben Peygamber'in beraberinde yedi kerre gazveye gittim, dedi de Hayber, Hudeybiye, Huneyn günü ve Kared günü gazvelerini zikretti.Râvî Yezîd ibn Ebî Ubeyd: Ben gazvelerden kalan üçünü unuttum, demiştir

---

بَاب غَزْوَةِ الْفَتْحِ وَمَا بَعَثَ حَاطِبُ بْنُ أَبِي بَلْتَعَةَ إِلَى أَهْلِ مَكَّةَ يُخْبِرُهُمْ بِغَزْوِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

4274- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ قَالَ أَخْبَرَنِي الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَنَّهُ سَمِعَ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي رَافِعٍ يَقُولُ سَمِعْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا وَالزُّبَيْرَ وَالْمِقْدَادَ فَقَالَ انْطَلِقُوا حَتَّى تَأْتُوا رَوْضَةَ خَاخٍ فَإِنَّ بِهَا ظَعِينَةً مَعَهَا كِتَابٌ فَخُذُوا مِنْهَا قَالَ فَانْطَلَقْنَا تَعَادَى بِنَا خَيْلُنَا حَتَّى أَتَيْنَا الرَّوْضَةَ فَإِذَا نَحْنُ بِالظَّعِينَةِ قُلْنَا لَهَا أَخْرِجِي الْكِتَابَ قَالَتْ مَا مَعِي كِتَابٌ فَقُلْنَا لَتُخْرِجِنَّ الْكِتَابَ أَوْ لَنُلْقِيَنَّ الثِّيَابَ قَالَ فَأَخْرَجَتْهُ مِنْ عِقَاصِهَا فَأَتَيْنَا بِهِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِذَا فِيهِ مِنْ حَاطِبِ بْنِ أَبِي بَلْتَعَةَ إِلَى نَاسٍ بِمَكَّةَ مِنْ الْمُشْرِكِينَ يُخْبِرُهُمْ بِبَعْضِ أَمْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا حَاطِبُ مَا هَذَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا تَعْجَلْ عَلَيَّ إِنِّي كُنْتُ امْرَأً مُلْصَقًا فِي قُرَيْشٍ يَقُولُ كُنْتُ حَلِيفًا وَلَمْ أَكُنْ مِنْ أَنْفُسِهَا وَكَانَ مَنْ مَعَكَ مِنْ الْمُهَاجِرِينَ مَنْ لَهُمْ قَرَابَاتٌ يَحْمُونَ أَهْلِيهِمْ وَأَمْوَالَهُمْ فَأَحْبَبْتُ إِذْ فَاتَنِي ذَلِكَ مِنْ النَّسَبِ فِيهِمْ أَنْ أَتَّخِذَ عِنْدَهُمْ يَدًا يَحْمُونَ قَرَابَتِي وَلَمْ أَفْعَلْهُ ارْتِدَادًا عَنْ دِينِي وَلَا رِضًا بِالْكُفْرِ بَعْدَ الْإِسْلَامِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَا إِنَّهُ قَدْ صَدَقَكُمْ فَقَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ دَعْنِي أَضْرِبْ عُنُقَ هَذَا الْمُنَافِقِ فَقَالَ إِنَّهُ قَدْ شَهِدَ بَدْرًا وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ اللَّهَ اطَّلَعَ عَلَى مَنْ شَهِدَ بَدْرًا فَقَالَ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ فَقَدْ غَفَرْتُ لَكُمْ فَأَنْزَلَ اللَّهُ السُّورَةَ { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنْ الْحَقِّ إِلَى قَوْلِهِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ }

Mekke'nin Fethi Ve Hâtıb İbn Ebî Beltaa'nın Peygamber'in Bu Gazvesini Mekkeliler'e Haber Vermek İçin Gönderdiği Mektûb Gazvesi

-..Amr ibn Dînâr şöyle demiştir: Bana el-Hasen ibn Muhammed haber verdi ki,kendisi Ubeydullah ibnu Ebî Râfi'den şöyle derken işitmiştir: Ben Alî(R)'den işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah beni, ez-Zubeyr'i ve el-Mıkdâd'ı gönderdi de:

— "Gidiniz, Hah bustânına kadar ilerleyiniz. Oraya vardığınızda mahfe içinde, yanında mekîûb bulunan yolcu bir kadın vardır. Kadından o mektubu alıp bana getiriniz" buyurdu.Alî dedi ki: Bizler, atlarımız bizi koşturarak gittik, Sonunda o bustâna vardık. Hakîkaten biz orada mahfe içinde bir kadın bulduk.Kadına:

— Şu mektubu çıkar, dedik.Kadın:

— Benim yanımda hiçbir mektûb yoktur! diye inkâr etti.Biz kadına:

— Çaresiz ya sen mektubu çıkaracaksın, yâhud biz elbiseni soyup bulacağız! dedik. Kadın çaresiz mektubu saç örgüsü arasından çıkardı. Akabinde biz mektubu alıp Rasûlullah'a getirdik. Mektûbda "Hâtıb ibn Ebî Beltaa'dan Mekke müşriklerine" unvanı yazılı olduğu, içinde Rasû-lullah'ın harb hazırlığı yaptığını onlara bildirmekte olduğu görüldü .Bunun üzerine Rasûlullah:

— "Yâ Hâtıb, bu ne iştir?" diye sordu. Hâtıb şöyle cevâb verdi:

— YâRasûlallah! Bana karşı acele etme! Ben Kureyş'e yapıştırılıp bağlanmış bir kişi idim. -Bu sözüyle: Ben onlara yeminle bağlanmış bir kimse idim; onların kendilerinden değildim, demektedir.-Senin beraberinde Muhâcirler'den olan kimselerin Mekke'de ailelerini ve mallarını koruyacak birçok hısımları vardır. (Benim ise böyle koruyacak kimsem yoktur.) Neseb cihetinden olan bu boşluğu, Mek-keliler arasında bir el (yânî minnettarlar) edinerek doldurmak ve bu suretle hısımlarımı korumak istedim. Ben bu işi dînimden dönme olarak da, İslâm'a girdikten sonra kâfirliğe rızâ olarak da yapmadım!Hâtıb'ın bu savunması üzerine Rasûlullah orada bulunanlara:

— "Dikkat edin! Hâtıb size karşı muhakkak doğru söyledi"buyurdu.(Fakat bir türlü öfkesini yenemeyen) Umer:

— Yâ Rasûlallah, beni bırak da şu münâfıkın boynunu vurayım! dedi.Rasûlullah:

— "Şu muhakkak ki, Hâtıb, Bedir gazvesinde hazır bulundu. Sana ne bildirir? Belki Allah Bedir'de hazır bulunan kimselerin yüksek cehdlerine muttali' oldu da: Sizler bundan böyle istediğinizi yapın, ben sizler

için âhirette mağfiret etmişimdir, buyurdu" dedi. Bunun üzerine Allah şu sûreyi indirdi: ıtEy îmân edenler, benim de düşmanım, sizin de düşmanınız olan kimseleri dostlar edinmeyin. Kendilerine sevgi yüzünden onlara (Peygamber'in maksadını) ulaştırırsınız! Hâlbuki onlar Hak 'tan size gelene küfretmişler dir. Peygamberdi de, sizi de Rabb'iniz olan Allah'a îmân ediyorsunuz diye çıkarıyorlardı onlar. Eğer siz benim yolumda savaşmak, benim rızâmı aramak için çıkmışsanız (bunu yapmazsınız). Onlara hâlâ mahabbet mi gizliyeceksinizl Hâlbuki ben sizin gizlediğinizi de, açıkladığınızı da çok iyi bilenim. İçinizden kim bunu yaparsa, muhakkak ki yolun tâ ortasından sapmış olur..." (ei-Mümtehine: i)

بَاب غَزْوَةِ الْفَتْحِ فِي رَمَضَانَ

4275 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَزَا غَزْوَةَ الْفَتْحِ فِي رَمَضَانَ قَالَ وَسَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ يَقُولُ مِثْلَ ذَلِكَ وَعَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَهُ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ صَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى إِذَا بَلَغَ الْكَدِيدَ الْمَاءَ الَّذِي بَيْنَ قُدَيْدٍ وَعُسْفَانَ أَفْطَرَ فَلَمْ يَزَلْ مُفْطِرًا حَتَّى انْسَلَخَ الشَّهْرُ

Mekke Fethi Gazvesi Ramazânda Oldu Babı

-...İbnu Şihâb şöyle demiştir: Bana Ubeydullah ibnu Abdillâh ibn Utbe haber verdi ki, ona da İbn Abbâs: Rasûlullah (S) ramazân ayı içinde Mekke fethi gazvesine çıktı, diye haber vermiştir.ez-Zuhrî (geçen senedle): Ben İbnu '1-Müseyyeb' den bunun benzerini (yânı fetih gazvesi ramazânda oldu hadîsini) söylerken işittim, demiştir. Ve yine geçen senedle Ubeydullah ibn Abdillah (ibn Utbe ibn Mes'ûd); ona, İbn Abbâs'ın: Rasûlullah (S) Mekke fethi gazvesine çıktığı zaman tâ Kudeyd ile Usfân arasındaki Kedîd Suyu'na ulaşıncaya kadar oruç tuttu. Orada orueunu bozdu ve artık ramazân ayı çıkıncaya kadar oruç tutmamakta devam etti, dediğini haber vermiştir.

4276 - حَدَّثَنِي مَحْمُودٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ قَالَ أَخْبَرَنِي الزُّهْرِيُّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ فِي رَمَضَانَ مِنْ الْمَدِينَةِ وَمَعَهُ عَشَرَةُ آلَافٍ وَذَلِكَ عَلَى رَأْسِ ثَمَانِ سِنِينَ وَنِصْفٍ مِنْ مَقْدَمِهِ الْمَدِينَةَ فَسَارَ هُوَ وَمَنْ مَعَهُ مِنْ الْمُسْلِمِينَ إِلَى مَكَّةَ يَصُومُ وَيَصُومُونَ حَتَّى بَلَغَ الْكَدِيدَ وَهُوَ مَاءٌ بَيْنَ عُسْفَانَ وَقُدَيْدٍ أَفْطَرَ وَأَفْطَرُوا قَالَ الزُّهْرِيُّ وَإِنَّمَا يُؤْخَذُ مِنْ أَمْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْآخِرُ فَالْآخِرُ

-....Bize Ma'mer ibn Râşid haber verip şöyle dedi: Bana ez-Zuhrî, Ubeydullah ibn Abdillah'tan; o da İbn Abbâs'tan şöyle haber verdi: Peygamber (S) Medine'den ramazânda çıktı. Kendisiyle beraber onbin mücâhid vardı. Bu hareket târihi, Medine'ye gelişinden i'tibâren sekizinci yılın başında ve altı ay geçedir. Bu târihte Rasûlullah ve beraberindeki müslümânlar Mekke'ye doğru yürüdüler. Kendisi oruç tutuyordu, sahâbîleri de oruç tutuyorlardı. Kedîd mevkiine varınca -ki bu Usfân ile Kudeyd arasında bir sudur- Rasûlullah iftar etti. Sahâbîler de iftar ettiler.(Geçen senedle) ez-Zuhrî: Rasûhıllah'ın emrinden dâima sonuncu olan alınırdı (yânî sonuncu işi, evvelki işi neshedici kılınırdı), demiştir

---

4277 - حَدَّثَنِي عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَمَضَانَ إِلَى حُنَيْنٍ وَالنَّاسُ مُخْتَلِفُونَ فَصَائِمٌ وَمُفْطِرٌ فَلَمَّا اسْتَوَى عَلَى رَاحِلَتِهِ دَعَا بِإِنَاءٍ مِنْ لَبَنٍ أَوْ مَاءٍ فَوَضَعَهُ عَلَى رَاحَتِهِ أَوْ عَلَى رَاحِلَتِهِ ثُمَّ نَظَرَ إِلَى النَّاسِ فَقَالَ الْمُفْطِرُونَ لِلصُّوَّامِ أَفْطِرُوا وَقَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ

عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْفَتْحِ وَقَالَ حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Huneyn seferine ramazânda çıktı. İnsanlar muhteliftiler: Kimi oruçlu, kimi oruçsuzdu. Peygamber binek devesinin üzerine oturunca, içi süt veya su dolu bir kap istedi. Onu avucunun içine yâhud devesinin üzerine koydu. Sonra (görmeleri için) insanlara doğru baktı. Bunun üzerine oruçsuz olanlar oruçlulara:
— Artık orucunuzu bozunuz! dediler.Abdurrazzâk da şöyle dedi: Bana Ma'mer ibn Râşid, Eyyûb'-dan; o da İkrime'den; o da İbn Abbâs(R)'tan: Peygamber (S) fetih yılında, ramazân içinde yola çıktı (yolda bir su göletine uğrayıncaya kadar oruç tuttu) hadîsini haber verdi. Ve Hammâd ibnu Zeyd de Eyyûb'dan; o da İkrime'den; o da İbn Abbâs'tan; o da Peygamber'den.. şeklinde söylemiştir.

4279 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ سَافَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَمَضَانَ فَصَامَ حَتَّى بَلَغَ عُسْفَانَ ثُمَّ دَعَا بِإِنَاءٍ مِنْ مَاءٍ فَشَرِبَ نَهَارًا لِيُرِيَهُ النَّاسَ فَأَفْطَرَ حَتَّى قَدِمَ مَكَّةَ قَالَ وَكَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَقُولُ صَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي السَّفَرِ وَأَفْطَرَ فَمَنْ شَاءَ صَامَ وَمَنْ شَاءَ أَفْطَرَ

-...îbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (Mekke fethi gazvesi için) ramazânda sefere çıktı. Tâ Usfân'a ulaşıncaya kadar oruç tuttu. Sonra bir kap su istedi de bunu insanlara göstermek için gün-düzleyin içti ve orucunu bozdu. Mekke'ye gelinceye kadar oruç tutmadı.İlerime: İbn Abbâs: Rasûlullah seferde oruç tuttu ve o seferde orucu bozdu. Artık dileyen oruç tuttu, dileyen tutmadı, diyordu demiştir

---

بَاب أَيْنَ رَكَزَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّايَةَ يَوْمَ الْفَتْحِ

4280 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ لَمَّا سَارَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْفَتْحِ فَبَلَغَ ذَلِكَ قُرَيْشًا خَرَجَ أَبُو سُفْيَانَ بْنُ حَرْبٍ وَحَكِيمُ بْنُ حِزَامٍ وَبُدَيْلُ بْنُ وَرْقَاءَ يَلْتَمِسُونَ الْخَبَرَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَقْبَلُوا يَسِيرُونَ حَتَّى أَتَوْا مَرَّ الظَّهْرَانِ فَإِذَا هُمْ بِنِيرَانٍ كَأَنَّهَا نِيرَانُ عَرَفَةَ فَقَالَ أَبُو سُفْيَانَ مَا هَذِهِ لَكَأَنَّهَا نِيرَانُ عَرَفَةَ فَقَالَ بُدَيْلُ بْنُ وَرْقَاءَ نِيرَانُ بَنِي عَمْرٍو فَقَالَ أَبُو سُفْيَانَ عَمْرٌو أَقَلُّ مِنْ ذَلِكَ فَرَآهُمْ نَاسٌ مِنْ حَرَسِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَدْرَكُوهُمْ فَأَخَذُوهُمْ فَأَتَوْا بِهِمْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَسْلَمَ أَبُو سُفْيَانَ فَلَمَّا سَارَ قَالَ لِلْعَبَّاسِ احْبِسْ أَبَا سُفْيَانَ عِنْدَ حَطْمِ الْخَيْلِ حَتَّى يَنْظُرَ إِلَى الْمُسْلِمِينَ فَحَبَسَهُ الْعَبَّاسُ فَجَعَلَتْ الْقَبَائِلُ تَمُرُّ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَمُرُّ كَتِيبَةً كَتِيبَةً عَلَى أَبِي سُفْيَانَ فَمَرَّتْ كَتِيبَةٌ قَالَ يَا عَبَّاسُ مَنْ هَذِهِ قَالَ هَذِهِ غِفَارُ قَالَ مَا لِي وَلِغِفَارَ ثُمَّ مَرَّتْ جُهَيْنَةُ قَالَ مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ مَرَّتْ سَعْدُ بْنُ هُذَيْمٍ فَقَالَ مِثْلَ ذَلِكَ وَمَرَّتْ سُلَيْمُ فَقَالَ مِثْلَ ذَلِكَ حَتَّى أَقْبَلَتْ كَتِيبَةٌ لَمْ يَرَ مِثْلَهَا قَالَ مَنْ هَذِهِ قَالَ هَؤُلَاءِ الْأَنْصَارُ عَلَيْهِمْ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ مَعَهُ الرَّايَةُ فَقَالَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ يَا أَبَا سُفْيَانَ الْيَوْمَ يَوْمُ الْمَلْحَمَةِ الْيَوْمَ تُسْتَحَلُّ الْكَعْبَةُ فَقَالَ أَبُو سُفْيَانَ يَا عَبَّاسُ حَبَّذَا يَوْمُ الذِّمَارِ ثُمَّ جَاءَتْ كَتِيبَةٌ وَهِيَ أَقَلُّ الْكَتَائِبِ فِيهِمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ وَرَايَةُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ فَلَمَّا مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَبِي سُفْيَانَ قَالَ أَلَمْ تَعْلَمْ مَا قَالَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ قَالَ مَا قَالَ قَالَ كَذَا وَكَذَا فَقَالَ كَذَبَ سَعْدٌ وَلَكِنْ هَذَا يَوْمٌ يُعَظِّمُ اللَّهُ فِيهِ الْكَعْبَةَ وَيَوْمٌ تُكْسَى فِيهِ الْكَعْبَةُ قَالَ وَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُرْكَزَ رَايَتُهُ بِالْحَجُونِ قَالَ عُرْوَةُ وَأَخْبَرَنِي نَافِعُ بْنُ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ قَالَ سَمِعْتُ الْعَبَّاسَ يَقُولُ لِلزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ هَا هُنَا أَمَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تَرْكُزَ الرَّايَةَ قَالَ وَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَئِذٍ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ أَنْ يَدْخُلَ مِنْ أَعْلَى مَكَّةَ مِنْ كَدَاءٍ وَدَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ كُدَا فَقُتِلَ مِنْ خَيْلِ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ رَجُلَانِ حُبَيْشُ بْنُ الْأَشْعَرِ وَكُرْزُ بْنُ جَابِرٍ الْفِهْرِيُّ

Peygamber (S) Fetih Günü Bayrağı Nereye Dikti?

-...Urve şöyle demiştir: Mekke'nin fethi yılında Rasûlullah (S) Medine'den hareket edince, bu haber Mekke'de Kureyş'e ulaştı. (Kureyş ileri gelenlerinden) Ebû Sufyân, Hakîm ibn Hızâm, Budeyl ibn Verkaa, Rasûlullah'ın hareketinin mâhiyetinden haber aramak üzere Mekke dışına çıktılar. Medine'ye doğru yönetip, tâ Merru'z-Zahrân'a kadar yürüdüler. Ve orada (gece vakti) birçok ateşler yakıldığını gördüler. Bu ateşler hacıların Arafat'ta, arefe gecesi yaktıkları ateşlere benziyordu.Ebû Sufyân:

— Bu ne ateştir! Vallahi hakîkaten arefe gecesi ateşlerine benziyor! dedi.Budeyl ibn Verkaa da:

— Bunlar Huzâalı Amr oğulları*mn ateşleri, dedi. Ebû Sufyân:

— Hayır, Huzâalı Amr oğullan'nm ateşi bundan daha azdır, dedi. Bu sırada Rasûlullah'ın muhafızlarından bir kısım insanlar Ebû Sufyân ile arkadaşlarını gördüler, onlara yetişip yakaladılar. Ve akabinde onları Rasûlullah'a getirdiler. Ebû Sufyân hemen müslümân oldu. Rasûlullah Merru'z-Zahrân'dan hareket ederken Abbâs'a:

— "Sen Ebû Sufyân'ı al, ordunun geçeceği yolun dar bir yerine götür de süvarilerin kalabalıklığını, İslâm ordusunun durumunu görsün" buyurdu. Abbâs da onu öyle dar bir geçit yerine oturttu. (Ordu harekete başlayınca) Arab kabileleri, Peygamber'in maiyyetinde geçmeye başladılar. Bunlar alay alay Ebû Sufyân'ın önünden geçiyorlardı: Önce bir alay (kendi sancağıyle) geçti. Ebû Sufyân, Abbâs'a:

— Yâ Abbâs! Bunlar kimlerdir? diye sordu. Abbâs:

— Gıfâr kabîlesidir, dedi. Ebû Sufyân:

— Benimle Gıfâr arasında ne münâsebet ve düşmanlık var ki buraya kadar geliyorlar?diye hayretini bildirdi.Sonra Cuheyne kabilesi (kendi sancağı ile) geçti. Ebû Sufyân evvelki suâli sordu. Sonra Sa'd ibmı Huzeym geçti. Ebû Sufyân bunu da öyle sordu. Sonra Suleym kabilesi kendi sancağı ile geçti. Ebû Sufyân yine o suretle sordu. Nihayet Ebû Sufyân'ın ömründe benzerini görmediği yiğitlik örneği bir ketîbe yönelip geldi. Abbâs'a:

— Bu alay kimlerdir? diye sordu. Abbâs:

— Bunlar Ensâr'dır, dedi. Ensâr'ın başında Sa'd ibnu Ubâde bulunuyordu. Ensâr'ın bayrağı da onun beraberinde idi. Sa'd ibn Ubâde, Ebû Sufyân'ın önünden geçerken:

— Yâ Ebâ Sufyân! Bu gün mehame (yânî en büyük harb) günüdür. Bu günde Ka'be'de kan dökmek halâl kılınır! dedi. Ebû Sufyân bu sözden sarsılarak, Abbâs'a:

— Yâ Abbâs! Bu gün Sen'in Ka'be'yi, Mekke halkını ve beni koruyacağın güzel bir gündür! dedi.
Sonra bir alay daha geldi. Bu alay sayıca alayların en azı idi. Bunların içinde Rasûlullah ile (Muhacir ve Ensâr'dan bir kısım) sahâbî-leri bulunuyordu. Peygamber'in sancağı da Zubeyr ibnu'l-Avvâm'ın beraberinde bulunuyordu. Rasûlullah, Ebû Sufyân'ın yanından geçerken, Ebû Sufyân:

— Sa'd ibn Ubâde'nin ne dediğini duyup bilmedin mi? dedi. Rasûlullah:

— "Sa'd ne söyledi?" diye sordu. Ebû Sufyân:

— Şunu şunu söyledi, diye Sa'd ibn Ubâde'nin sözlerini haber verdi." Rasûlullah:

— "Sa'dyanlış söylemiştir. Bu gün Allah'ın Ka'be'yi (İslâm'ı izhâr, üstünde Bilâl'in ezam, ve onda bulunan putları ve suretleri gidermek suretiyle) büyülteceği bir gündür. Ve bu gün Ka'be (Tevhîd libâsı ile) kisv elenecektir I" buyurdu. Râvî Urve devamla: Rasûlullah bayrağının el-Hacûn mevkiinde dikilmesini emretti, dedi. Yine Urve bir rivayetinde şöyle demiştir: Bana Cubeyr ibn Mut'-ım'ın oğlu Nâfi' haber verip şöyle dedi: Ben (Mekke'nin fethinden bir haylî zaman sonra) Abbâs'tan işittim, Zubeyr ibnu'l-Avvâm'a hitaben:

— Yâ Ebâ Abdillah! (Mekke'nin fethi günü) Rasûlullah sana bayrağı işte şuraya dikmeni emretmişti! dedi.
Yine Urve dedi ki: Rasûlullah o gün Hâlid ibnu'l-Velîd'e Mekke'nin üst tarafındaki Kedâ mevkiinden girmesini emretti. Peygamber ise (Mekke'nin alt tarafındaki) Kudâ mevkiinden girmişti. Mekke'ye girerken, Hâlid ibnu'l-Velîd'in süvârî fırkasından iki mü-câhid kişi şehîd oldu. Bunlar Hubeyş ibnu'l-Eş'ar ile Kurz ibnu Câ-bir el-Fıhrf dir

---

4281 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ قُرَّةَ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مُغَفَّلٍ يَقُولُ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ عَلَى نَاقَتِهِ وَهُوَ يَقْرَأُ سُورَةَ الْفَتْحِ يُرَجِّعُ وَقَالَ لَوْلَا أَنْ يَجْتَمِعَ النَّاسُ حَوْلِي لَرَجَّعْتُ كَمَا رَجَّعَ

-...Muâviyetu'bnu Kurre şöyle dedi: Ben Abdullah ibnu Mugaffel(R)'den işittim, şöyle diyordu: Ben Mekke'nin fethi günü Rasûlullah'ı dişi devesi üzerinde gördüm. O,sesini dalgalandırıp na'me yaparak el-Feth Sûresi'ni okuyordu.Râvî Muâviye: İnsanların etrafıma toplanması düşüncesi olmasaydı, Abdullah ibn Mugaffel'in (Rasûlullah'in okuyuşunu hikâye ederken) sesini dalgalandırarak yükselttiği gibi ben de sesimi dalgalandırıp yükseltirdim, demiştir

---

4282 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سَعْدَانُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي حَفْصَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ أَنَّهُ قَالَ زَمَنَ الْفَتْحِ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيْنَ تَنْزِلُ غَدًا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهَلْ تَرَكَ لَنَا عَقِيلٌ مِنْ مَنْزِلٍ ثُمَّ قَالَ لَا يَرِثُ الْمُؤْمِنُ الْكَافِرَ وَلَا يَرِثُ الْكَافِرُ الْمُؤْمِنَ قِيلَ لِلزُّهْرِيِّ وَمَنْ وَرِثَ أَبَا طَالِبٍ قَالَ وَرِثَهُ عَقِيلٌ وَطَالِبٌ قَالَ مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَيْنَ تَنْزِلُ غَدًا فِي حَجَّتِهِ وَلَمْ يَقُلْ يُونُسُ حَجَّتِهِ وَلَا زَمَنَ الْفَتْحِ

-...ez-Zuhrî, AlîibnHüseyin'den; oda AmribnUsmân'dan (tahdîs etti ki), Usâme ibn Zeyd, fetih zamanında:
— Yâ Rasûlallah, yarın Mekke'de nereye ineceksiniz? diye sormuş.Peygamber (S) de:
— "Akîl bize evden menzilden birşey bıraktı mı ki?" buyurdu; sonra da (bunun sebebini bildirerek): "Mü'min kâfire vâris olmaz, kâfir de mü'mine vâris olmaz" buyurdu. ez-Zuhrî'ye:
— Ebû Tâlib'e kim vâris oldu? diye soruldu. ez-Zuhrî:
—. Ona Akîl ile Tâlib vâris oldular, dedi. Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den yaptığı rivayetinde: *'Yarın nereye ineceksiniz?" sorusunu "Haccı sırasında" lâfzıyle söyledi. Yûnus ibn Yezîd el-Eylî ise kendi rivayetinde ne "Haccetihi" lâfzını, ne de "Fetih zamanı" lâfzını söyledi

---

4284 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْزِلُنَا إِنْ شَاءَ اللَّهُ إِذَا فَتَحَ اللَّهُ الْخَيْفُ حَيْثُ تَقَاسَمُوا عَلَى الْكُفْرِ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) -fetihten bir gün önce-: "Allah Mekke'nin fethim müyesser kılarsa, in-şâallah yarın konağımız Kinâne oğulları 'nın Hayfıiyknı yurdu)<#r ki, orası vaktiyle Kinâne oğulları 'yleKureyş müşriklerinin küfür üzerine andlaştıkları yerdir" buyurdu.

4285 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ أَرَادَ حُنَيْنًا مَنْزِلُنَا غَدًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِخَيْفِ بَنِي كِنَانَةَ حَيْثُ تَقَاسَمُوا عَلَى الْكُفْرِ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) –fetih akabinde- Huneyn gazvesine çıkmak istediği zaman: "Yarın menzilimiz inşâallah Kinâne oğulları Hayfı'ndadır ki, orası vaktiyle Kinâne oğulları'yle Kureyş'in küfür üzerine yemînleştikleriyerdir" buyurdu

---

4286 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ مَكَّةَ يَوْمَ الْفَتْحِ وَعَلَى رَأْسِهِ الْمِغْفَرُ فَلَمَّا نَزَعَهُ جَاءَ رَجُلٌ فَقَالَ ابْنُ خَطَلٍ مُتَعَلِّقٌ بِأَسْتَارِ الْكَعْبَةِ فَقَالَ اقْتُلْهُ قَالَ مَالِكٌ وَلَمْ يَكُنْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا نُرَى وَاللَّهُ أَعْلَمُ يَوْمَئِذٍ مُحْرِمًا

-....Bize İmâm Mâlik, İbn Şihâb'dan; o daEnes ibn Mâlik(R)'ten tahdîs etti (o, şöyle demiştir): Peygamber (S) fetih günü Mekke'ye başında miğfer olduğu hâlde girdi. Başından miğferi çıkardığı zaman yanına bir adam geldi de:
— Abdullah ibn Hatal, Ka'be'nin örtüsüne tutunmaktadır, dedi.Peygamber:
— "Onu öldür!" buyurdu. Hadîsin râvîsi İmâm Mâlik: Allah en bilendir ki, benim zannı-ma göre o gün Peygamber ihrâmlı değildi, demiştir

---

4287 - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَّةَ يَوْمَ الْفَتْحِ وَحَوْلَ الْبَيْتِ سِتُّونَ وَثَلَاثُ مِائَةِ نُصُبٍ فَجَعَلَ يَطْعُنُهَا بِعُودٍ فِي يَدِهِ وَيَقُولُ { جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ } { جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ }

-...Abdullah ibnu Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Mekke'nin fethi günü Ka'be'nin avlusuna girdi. Ka'be'nin etrafında ibâdet için dikilmiş üçyüzaltmış put vardı.Peygamber (S) elindeki deynekle bu putlara dürtmeye ve şu âyetleri söylemeye başladı: "Hakk geldi, bâtıl gitti yok oldu", "Hakk geldi, hâlbukibâul ne îcâda, ne de öleni diriltmeye muktedir değildir"

4288 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا قَدِمَ مَكَّةَ أَبَى أَنْ يَدْخُلَ الْبَيْتَ وَفِيهِ الْآلِهَةُ فَأَمَرَ بِهَا فَأُخْرِجَتْ فَأُخْرِجَ صُورَةُ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ فِي أَيْدِيهِمَا مِنْ الْأَزْلَامِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَاتَلَهُمْ اللَّهُ لَقَدْ عَلِمُوا مَا اسْتَقْسَمَا بِهَا قَطُّ ثُمَّ دَخَلَ الْبَيْتَ فَكَبَّرَ فِي نَوَاحِي الْبَيْتِ وَخَرَجَ وَلَمْ يُصَلِّ فِيهِ تَابَعَهُ مَعْمَرٌ عَنْ أَيُّوبَ وَقَالَ وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Bize Eyyûb, İkrime'den; o da İbn Abbâs(R)Jdan tahdîs etti (o, şöyle demiştir): Rasûlullah (S) -fetih günü- Mekke'ye geldiğinde Ka'be'ye girmekten çekindi. Çünkü Ka'be'de birçok ilâhlar (yânî putlar) vardı. Rasûlullah bunların çıkarılmasını emretti ve bütün putlar çıkarıldı, tbrâhîm ve İsmâîl Peygamberler'in suretleri de ellerinde ezlâm (denilen fa'l kalemleri) olduğu hâlde çıkarıldılar. Peygamber (bu iki surete bakarak):
— "Allah bu suretleri yapanları helak etsin! Allah 'a yemîn ederim ki, bu putperestler bu iki peygamberin hiçbir zaman rızklarını böyle fa'l kalemleriyle aramadıklarını bilmişlerdir!" buyurdu. Sonra Beyt'e girdi ve Beyt'in her tarafında tekbîr getirdi. Fakat Beyt'in içinde namaz kılmadan dışarı çıktı. Ma'mer, Eyyûb'dan yaptığı rivayetinde Abdu's-Samed'e mutâ-baat etti. Vuheyb de: Bize Eyyûb, îkrime'den; o da Peygamber'den tahdîs etti., demiştir

---

بَاب دُخُولِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَعْلَى مَكَّةَ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْبَلَ يَوْمَ الْفَتْحِ مِنْ أَعْلَى مَكَّةَ عَلَى رَاحِلَتِهِ مُرْدِفًا أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ وَمَعَهُ بِلَالٌ وَمَعَهُ عُثْمَانُ بْنُ طَلْحَةَ مِنْ الْحَجَبَةِ حَتَّى أَنَاخَ فِي الْمَسْجِدِ فَأَمَرَهُ أَنْ يَأْتِيَ بِمِفْتَاحِ الْبَيْتِ فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ وَبِلَالٌ وَعُثْمَانُ بْنُ طَلْحَةَ فَمَكَثَ فِيهِ نَهَارًا طَوِيلًا ثُمَّ خَرَجَ فَاسْتَبَقَ النَّاسُ فَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ أَوَّلَ مَنْ دَخَلَ فَوَجَدَ بِلَالًا وَرَاءَ الْبَابِ قَائِمًا فَسَأَلَهُ أَيْنَ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَشَارَ لَهُ إِلَى الْمَكَانِ الَّذِي صَلَّى فِيهِ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَنَسِيتُ أَنْ أَسْأَلَهُ كَمْ صَلَّى مِنْ سَجْدَةٍ

Peygamber(S)'İn -Fetih Günü- Mekke'ye En Yüksek Tarafından Girmesi Babı

-.. Ve el-Leys ibn Sa'd şöyle demiştir: Bana Yûnus ibn Yezîd tahdîs edip şöyle dedi:Bana Nâfi', Abdullah ibn Umer(R)'den şöyle (dediğini) haber verdi: Rasûlullah (S) Mekke fetholunduğu gün, Mekke'nin en yüksek tarafından devesi üzerinde, arkasına Usâme ibn Zeyd'i bindirmiş olarak yönelip geldi. Beraberinde Bilâl'le Ka'be'yi koruyup hizmet edenlerden olan Usmân ibn Talha vardı. Rasûlullah tâ Mescid'e kadar ilerledi ve orada devesini çöktürdü. Usmân ibn Tal-ha'ya Beyt'in anahtarlarını getirmesini emretti. (O anahtarları getirip Ka'be'yi açınca) Rasûlullah Ka'be'ye girdi. Beraberinde Usâme ibn Zeyd, Bilâl ve Usmân ibn Talha da içeri girdiler. (Sonra Ka'be kapısı kapandı.) Rasûlullah içeride uzunca bir müddet kaldı. Sonra dışarıya çıktı. Bu sırada insanlar Ka'be'ye girmek üzere koşuştular. Abdullah ibn Umer, Ka'be'ye ilk giren kimse oldu ve kapının arkasında Bilâl'I ayakta buldu. Ona:
— Rasûlullah nerede namaz kıldı? diye sordu. Bilâl de ona Rasûlullah'ın namaz kıldığı yeri işaret edip gösterdi. Abdullah:
— Rasûlullah'ın kaç rek'at kıldığını sormayı unuttum, demiştir.

4290 - حَدَّثَنَا الْهَيْثَمُ بْنُ خَارِجَةَ حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ مَيْسَرَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَامَ الْفَتْحِ مِنْ كَدَاءٍ الَّتِي بِأَعْلَى مَكَّةَ تَابَعَهُ أَبُو أُسَامَةَ وَوُهَيْبٌ فِي كَدَاءٍ

-....işe (R) Urve'ye: Peygamber (S) fetih yılında Mekke'ye en yüksek tarafındaki Kedâ mevkiinden girdi, diye haber vermiştir. Buradaki râvîlerden Hafs ibn Meysere'ye "Kedâ" lâfzında Ebû Usâme ile Vuheyb mutâbaat etmişlerdir.

4291 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْفَتْحِ مِنْ أَعْلَى مَكَّةَ مِنْ كَدَاءٍ

-..Buradaki senedle de Urve: Peygamber (S) fetih yılında Mekke'ye en yüksek tarafından; Kedâ'dan girdi, demiştir

---

بَاب مَنْزِلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْفَتْحِ

4292 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى مَا أَخْبَرَنَا أَحَدٌ أَنَّهُ رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الضُّحَى غَيْرَ أُمِّ هَانِئٍ فَإِنَّهَا ذَكَرَتْ أَنَّهُ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ اغْتَسَلَ فِي بَيْتِهَا ثُمَّ صَلَّى ثَمَانِيَ رَكَعَاتٍ قَالَتْ لَمْ أَرَهُ صَلَّى صَلَاةً أَخَفَّ مِنْهَا غَيْرَ أَنَّهُ يُتِمُّ الرُّكُوعَ وَالسُّجُودَ

Mekke Fethi Günü Peygamber(S)'İn Konakladığı Yerin Beyânı Babı

-...Abdurrâhmân ibn Ebî Leylâ şöyle demiştir: Bize Ummü Hâni'den başka hiçbir kimse Peygamber(S)'i duhâ namazı kılarken gördüğünü haber vermemiştir. Ümmü Hâni' Mekke fethi günü Peygamber'in onun evinde yıkandığını, sonra sekiz rek'at namaz kıldığını zikretmiş ve devamla: Peygamber'in bu namazdan daha hafif hiçbir namaz kıldığını görmedim, şu kadar var ki, Peygamber bu hafif namazda rukû'u ve sucûdu tam yapıyordu,dedi

---

4293 - بَاب حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ

عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) rukû'unda ve sucûdunda "Subhâneke'ttâhumme Rabbena ve bi-hamdike'llâhumnıe ığfirlî (= Ey Rabb'imiz olan Allah'ım, Seni tesbîh ederim; tesbîhi de hamdine bürünerek yaparım. Yâ Allah, bana mağfiret eyle)" sözlerini söylerdi

---

4294 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ عُمَرُ يُدْخِلُنِي مَعَ أَشْيَاخِ بَدْرٍ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِمَ تُدْخِلُ هَذَا الْفَتَى مَعَنَا وَلَنَا أَبْنَاءٌ مِثْلُهُ فَقَالَ إِنَّهُ مِمَّنْ قَدْ عَلِمْتُمْ قَالَ فَدَعَاهُمْ ذَاتَ يَوْمٍ وَدَعَانِي مَعَهُمْ قَالَ وَمَا رُئِيتُهُ دَعَانِي يَوْمَئِذٍ إِلَّا لِيُرِيَهُمْ مِنِّي فَقَالَ مَا تَقُولُونَ فِي { إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا } حَتَّى خَتَمَ السُّورَةَ فَقَالَ بَعْضُهُمْ أُمِرْنَا أَنْ نَحْمَدَ اللَّهَ وَنَسْتَغْفِرَهُ إِذَا نُصِرْنَا وَفُتِحَ عَلَيْنَا وَقَالَ بَعْضُهُمْ لَا نَدْرِي أَوْ لَمْ يَقُلْ بَعْضُهُمْ شَيْئًا فَقَالَ لِي يَا ابْنَ عَبَّاسٍ أَكَذَاكَ تَقُولُ قُلْتُ لَا قَالَ فَمَا تَقُولُ قُلْتُ هُوَ أَجَلُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْلَمَهُ اللَّهُ لَهُ { إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ } فَتْحُ مَكَّةَ فَذَاكَ عَلَامَةُ أَجَلِكَ { فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا } قَالَ عُمَرُ مَا أَعْلَمُ مِنْهَا إِلَّا مَا تَعْلَمُ

-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Umer beni kendi meclisine Bedir ihtiyârlarıyle beraber girdirirdi. Bundan ötürü bâzıları:
— Bu genci niçin bizimle beraber meclisine girdiriyorsun? Hâlbuki bizim bunun yaşında oğullarımız var? dediler. Umer de:
— Muhakkak ki, o sizin bildiğiniz ilim sahibi kimselerdendir, dedi. İbn Abbâs dedi ki: Günün birinde Umer yine Bedir ihtiyarlarını da'vet etti; beni de onların beraberinde çağırdı.İbn Abbâs dedi ki: Ben o gün Umer'in kendisinin bende bilmekte olduğu ilmi muhakkak onlara da göstermek için çağırdığını düşündüm. Umer onlara: — "Allah'ın nusratı ve fethi gelince» sen de insanların feve feve Allahhn dînine gireceklerini görünce hemen Rabb'ini hamd ile tesbîh et. O'nun mağfiretini iste. Şübhesiz ki O] tevbeleri çok kabul edendir" (en-Nasr: ı-3) sûresi hakkında ne dersiniz? diye sordu.Bâzıları:
— Bize nusrat ve fetih verildiğinde Allah'a hamd ve istiğfar etmemiz emrolunmuştur, dediler.Bâzıları:
— Biz bilmiyoruz, dediler.Bâzıları da hiçbirşey söylemediler. Umer bana:
— Yâ Abbâs oğlu! Sen de mi böyle söylersin? diye sordu. Ben de: — Hayır! dedim Umer:
— Ne diyorsun? dedi. Ben de:
— O, Rasûlullah'ın ecelidir. Allah O'na ecelini bildirdi. Allah tarafından Rasûlullah'a nusrat ve feth gelince, yânî Mekke fethi gelince, Allah: îşte bu senin ecelinin alâmetidir. Artık Rabb'ine hamd ederek Subhânaüah de ve Rabb'inden mağfiret dile! Şübhe yok ki, O, tevbeleri çok kabul edendir! buyurmuştur, dedim.Umer: — Ben de bu sûreden ancak senin bilmekte olduğun şeyi biliyorum, dedi

---

4295 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ شُرَحْبِيلَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي شُرَيْحٍ الْعَدَوِيِّ أَنَّهُ قَالَ لِعَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ وَهُوَ يَبْعَثُ الْبُعُوثَ إِلَى مَكَّةَ ائْذَنْ لِي أَيُّهَا الْأَمِيرُ أُحَدِّثْكَ قَوْلًا قَامَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْغَدَ يَوْمَ الْفَتْحِ سَمِعَتْهُ أُذُنَايَ وَوَعَاهُ قَلْبِي وَأَبْصَرَتْهُ عَيْنَايَ حِينَ تَكَلَّمَ بِهِ إِنَّهُ حَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ مَكَّةَ حَرَّمَهَا اللَّهُ وَلَمْ يُحَرِّمْهَا النَّاسُ لَا يَحِلُّ لِامْرِئٍ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يَسْفِكَ بِهَا دَمًا وَلَا يَعْضِدَ بِهَا شَجَرًا فَإِنْ أَحَدٌ تَرَخَّصَ لِقِتَالِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهَا فَقُولُوا لَهُ إِنَّ اللَّهَ أَذِنَ لِرَسُولِهِ وَلَمْ يَأْذَنْ لَكُمْ وَإِنَّمَا أَذِنَ

لِي فِيهَا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ وَقَدْ عَادَتْ حُرْمَتُهَا الْيَوْمَ كَحُرْمَتِهَا بِالْأَمْسِ وَلْيُبَلِّغْ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ فَقِيلَ لِأَبِي شُرَيْحٍ مَاذَا قَالَ لَكَ عَمْرٌو قَالَ قَالَ أَنَا أَعْلَمُ بِذَلِكَ مِنْكَ يَا أَبَا شُرَيْحٍ إِنَّ الْحَرَمَ لَا يُعِيذُ عَاصِيًا وَلَا فَارًّا بِدَمٍ وَلَا فَارًّا بِخَرْبَةٍ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ الْخَرْبَةُ الْبَلِيَّةُ

-.... Ebû Şurayh el-Adevî (el-Huzâî -R-), Amr ibn Saîd ibnu'1-Âs'a, Mekke'ye Abdullah ibnu'z-Zubeyr'e karşı ordular sev-kettiği sırada şöyle demiştir: Ey Emîr! Mekke fethinin ertesi günü Ra-sûlullah(S)'ın ayağa kalkıp îrâd eylediği bir sözü (yânî hutbeyi) sana haber vermekliğime izin ver. O hutbeyi şu iki kulağım işitti, kalbim belledi, (söyleyeni de) gözlerim (o anda) gördü. Rasûlullah, Allah'a hamd ve sena ettikten sonar şöyle buyurdu:
— "Mekke'yi (tâ evvelden beri) haram eden Yüce Allah'tır; onu haram eden insanlar değildir. Bundan dolayı Allah 'a ve âhiret gününe îmân eden kimse için Mekke'de ne kan dökmek, ne de bir ağaca balta vurmak halâl olmaz. Şayet Rasûlullah burada harb etti diye ruhsat tarafına kaçan biri bulunursa, ona: Allah (yalnız) Rasûlü'ne izin vermiştir, size izin vermemiştir! deyiniz. Bana da yalnız bir günün bir saati içinde izin verdi. Ondan sonra bu günkü harâmlığı dünkü harâmlığı derecesine döndü. Bu dediklerimi burada hazır olanlar, gâib olanlara, yânî burada mevcûd olmayanlara (ve müstakbel nesillere) teblîğ etsin". Ebû Şurayh'a:
— Amr ne dedi? diye soruldu.Ebû Şurayh dedi ki: Amr da cevaben:
— Yâ Ebâ Şurayh! Ben senden daha âlimim. Mekke hiçbir âsîyi, zimmetinde kan olan bir kaçağı, kaçan hiçbir hırsızı sığındırıp kurtarmaz, dedi

---

4296 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ عَامَ الْفَتْحِ وَهُوَ بِمَكَّةَ إِنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ حَرَّمَ بَيْعَ الْخَمْرِ

-...Câbir ibn Abdillah (R), Rasûlullah Mekke'nin fethi senesi Mekke'de iken,Rasûlullah(S)'tan: "Şübhesiz Allah ve Rasûlü şarâbın alışverişini... haram kıldı" buyururken işitmiştir

---

بَاب مَقَامِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَكَّةَ زَمَنَ الْفَتْحِ

4297 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ ح حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَقَمْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرًا نَقْصُرُ الصَّلَاةَ

Peygamber{S)'İn Fetih Zamanı Mekke'de İkaameti Babı

-...(İki yoldan gelen bu hadîste) Enes (R): Peygamber'in beraberinde (Mekke ve civarında) on gün ikaamet ettik. Bu ikaa-met süresince namazları kısaltıyorduk, demiştir

---

4298 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عَاصِمٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَكَّةَ تِسْعَةَ عَشَرَ يَوْمًا يُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ

-.... İbn Abbâs (R): Peygamber (S) Mekke'de ondokuz gün (dört rek'atli namazları) iki rek'at kılarak ikaamet etti, demiştir.

4299 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو شِهَابٍ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ أَقَمْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ تِسْعَ عَشْرَةَ نَقْصُرُ الصَّلَاةَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَنَحْنُ نَقْصُرُ مَا بَيْنَنَا وَبَيْنَ تِسْعَ عَشْرَةَ فَإِذَا زِدْنَا أَتْمَمْنَا

-... İbn Abbâs (R): Biz bir seferde Peygamber'le beraber namazı kısa kılarak ondokuz gün ikaamet ettik, demiştir. (Burada geçen senedle) yine İbn Abbâs: Biz (sefer ettiğimizde bir yerde) ondokuz gün kalırsak namazları kısaltır, daha ziyâde kalırsak namazları tam kılardık, demiştir

---

بَاب وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ ثَعْلَبَةَ بْنِ صُعَيْرٍ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ مَسَحَ وَجْهَهُ عَامَ الْفَتْحِ

4301- حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سُنَيْنٍ أَبِي جَمِيلَةَ قَالَ أَخْبَرَنَا وَنَحْنُ مَعَ ابْنِ الْمُسَيَّبِ قَالَ وَزَعَمَ أَبُو جَمِيلَةَ أَنَّهُ أَدْرَكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَخَرَجَ مَعَهُ عَامَ الْفَتْحِ

Ve îmâm. el-Leys ibn Sa'd şöyle dedi: Bana Yûnus ibn Yezîd, İbn Şihâb'dan tahdîs etti (o, şöyle demiştir): Bana Abdullah ibnu Sa'-lebete'bni Suayr haber verdi ki, Peygamber (S) Mekke fethi yılında onun yüzüne eliyle dokunmuştur.
-.. Bize Hişâm ibn Yûsuf, Ma'mer ibn Râşid'den; o da ez-Zuhrî'den; o da Suneyn Ebû Cemîle'den haber verdi. ez-Zuhrî dedi ki: Biz Saîd ibnu'l-Müseyyeb'le beraber bulunduğumuz sırada Ebû Cemile bize haber verdi.Yine ez-Zuhrî: Ve Ebû Cemile, kendisinin Peygamberce eriştiğini ve fetih yılında O'nunla beraber çıktığını söyledi, demiştir

---

4302 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَلَمَةَ قَالَ قَالَ لِي أَبُو قِلَابَةَ أَلَا تَلْقَاهُ فَتَسْأَلَهُ قَالَ فَلَقِيتُهُ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ كُنَّا بِمَاءٍ مَمَرَّ النَّاسِ وَكَانَ يَمُرُّ بِنَا الرُّكْبَانُ فَنَسْأَلُهُمْ مَا لِلنَّاسِ مَا لِلنَّاسِ مَا هَذَا الرَّجُلُ فَيَقُولُونَ يَزْعُمُ أَنَّ اللَّهَ أَرْسَلَهُ أَوْحَى إِلَيْهِ أَوْ أَوْحَى اللَّهُ بِكَذَا فَكُنْتُ أَحْفَظُ ذَلِكَ الْكَلَامَ وَكَأَنَّمَا يُقَرُّ فِي صَدْرِي وَكَانَتْ الْعَرَبُ تَلَوَّمُ بِإِسْلَامِهِمْ الْفَتْحَ فَيَقُولُونَ اتْرُكُوهُ وَقَوْمَهُ فَإِنَّهُ إِنْ ظَهَرَ عَلَيْهِمْ فَهُوَ نَبِيٌّ صَادِقٌ فَلَمَّا كَانَتْ وَقْعَةُ أَهْلِ الْفَتْحِ بَادَرَ كُلُّ قَوْمٍ بِإِسْلَامِهِمْ وَبَدَرَ أَبِي قَوْمِي بِإِسْلَامِهِمْ فَلَمَّا قَدِمَ قَالَ جِئْتُكُمْ وَاللَّهِ مِنْ عِنْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَقًّا فَقَالَ صَلُّوا صَلَاةَ كَذَا فِي حِينِ كَذَا وَصَلُّوا صَلَاةَ كَذَا فِي حِينِ كَذَا فَإِذَا حَضَرَتْ الصَّلَاةُ فَلْيُؤَذِّنْ أَحَدُكُمْ وَلْيَؤُمَّكُمْ أَكْثَرُكُمْ قُرْآنًا فَنَظَرُوا فَلَمْ يَكُنْ أَحَدٌ أَكْثَرَ قُرْآنًا مِنِّي لِمَا كُنْتُ أَتَلَقَّى مِنْ الرُّكْبَانِ فَقَدَّمُونِي بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَأَنَا ابْنُ سِتٍّ أَوْ سَبْعِ سِنِينَ وَكَانَتْ عَلَيَّ بُرْدَةٌ كُنْتُ إِذَا سَجَدْتُ تَقَلَّصَتْ عَنِّي فَقَالَتْ امْرَأَةٌ مِنْ الْحَيِّ أَلَا تُغَطُّوا عَنَّا اسْتَ قَارِئِكُمْ فَاشْتَرَوْا فَقَطَعُوا لِي قَمِيصًا فَمَا فَرِحْتُ بِشَيْءٍ فَرَحِي بِذَلِكَ الْقَمِيصِ

-....Bize Hammâd ibnu Zeyd, Eyyûb'dan; o da Ebû Kılâbe'den; o da Amr ibnu Seleme'den tahdîs etti. Eyyûb şöyle dedi: Ebû Kılâbe bana;
— Amr ibn Seleme'ye kavuşur da ona sorar mısın? dedi.Ebû Kılâbe dedi ki: Akabinde ben Amr ibn Seleme'ye kavuştum ve kendisine sordum. Amr ibn Seleme şöyle anlattı: Biz aile ve kabî-lece insanların yol uğrağı bir yerde otururduk. Bize kervanlar uğrardı. Biz de o yolculara:
— Bu insanlara ne oluyor, bu insanlara ne oluyor? Ve şu adam nedir? diye sorardık.Onlar da bize:
— O adam, Allah'ın kendisini peygamber gönderdiğini, O'na vahy verdiğini yâhud Allah'ın O'na şu sözleri vahyettiğini söylüyor, derlerdi (yânî Peygamber'den öğrendikleri bâzı âyetleri bize haber verirlerdi). Ben de o sözleri ezber ederdim. Sanki o âyetler gönlüme yapıştırılır gibi nakş olunuyordu. Esasen (Kureyş'ten başka) Arab kabileleri de İslâm'a girmek için Mekke fethini gözlüyorlardı. Ve:— Peygamberlik iddia eden şu adamı kendi kavmi olan Kureyş'le başbaşa kendi hâllerine bırakınız. Eğer O, Kureyş'e gâlib gelirse, hiç şübhesiz O sözünde doğru hakk bir peygamberdir, derlerdi.Nihayet fetih ehlinin zaferi vak'ası olunca her kavim İslâm'a girmeye koştular. Babam Seleme de kavmimle beraber İslâm'a girmeye koştu. Mekke'den dönüp gelince, bize:
— Vallahi ben size bir hakk peygamberin yanından geliyorum. O bize: "Şu namazı şu vakitte kılınız, şu namazı da şu vakitte kılınız " dedi (ve bütün namaz vakitlerini bildirdi). Namaz vakti gelince de "Biriniz ezan okusun ve Kur'ân 'ı en çok bileniniz size imamlık etsin" buyurdu, dedi.Bunun üzerine kabîle halkı

baktılar. İçlerinde benden çok Kur'-ân bilen hiçbir kimse bulunmadı. Çünkü ben obamıza uğrayan kervanlardan Kur'ân alıp öğreniyordum. Kur'ân'I çok bildiğim için kabîle halkı beni önlerine geçirip imâm yaptılar.Hâlbuki ben o sırada altı yâhud yedi yaşında çocuktum. Üzerimde de elbise olarak yalnız bir bürde vardı. Secde ettiğim zaman o bürde avret yerinden yukarı toplanıp aşağısı açılırdı. Benim secdede bu açık hâlimi gören kabilemizden bir kadın, cemâate:
— Okuyucunuzun kıçını (yânî açık yerini)"bizden örtseniz, dedi.Bunun üzerine cemâat (Umman kumaşı) satın aldılar ve bana bir gömlek biçtiler. Artık ben bu gömlekle sevindiğim kadar hiçbir şeyle ferahlanmadım

---

4303 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ عُتْبَةُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ عَهِدَ إِلَى أَخِيهِ سَعْدٍ أَنْ يَقْبِضَ ابْنَ وَلِيدَةِ زَمْعَةَ وَقَالَ عُتْبَةُ إِنَّهُ ابْنِي فَلَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَّةَ فِي الْفَتْحِ أَخَذَ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ ابْنَ وَلِيدَةِ زَمْعَةَ فَأَقْبَلَ بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَقْبَلَ مَعَهُ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ فَقَالَ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ هَذَا ابْنُ أَخِي عَهِدَ إِلَيَّ أَنَّهُ ابْنُهُ قَالَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا أَخِي هَذَا ابْنُ زَمْعَةَ وُلِدَ عَلَى فِرَاشِهِ فَنَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى ابْنِ وَلِيدَةِ زَمْعَةَ فَإِذَا أَشْبَهُ النَّاسِ بِعُتْبَةَ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ لَكَ هُوَ أَخُوكَ يَا عَبْدُ بْنَ زَمْعَةَ مِنْ أَجْلِ أَنَّهُ وُلِدَ عَلَى فِرَاشِهِ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ احْتَجِبِي مِنْهُ يَا سَوْدَةُ لِمَا رَأَى مِنْ شَبَهِ عُتْبَةَ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ قَالَتْ عَائِشَةُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ وَقَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَكَانَ أَبُو هُرَيْرَةَ يَصِيحُ بِذَلِكَ

- İbnu Şihâb şöyle demiştir: Bana Urvetu'bnu'z-Zubeyr haber verdi; Âişe (R) şöyle demiştir: Utbe ibn Ebî Vakkaas, kardeşi Sa'd ibn Ebî Vakkaas'a, Zem'a'mn cariyesinin oğlu Abdurrahman ı alması için ahid yapmıştı. Utbe:
— Çünkü o çocuk benim oğlumdur, demişti.Rasûlullah fetih zamanında Mekke'ye gelince Sa'd ibn Ebî Vakkaas, Zem'a'nın cariyesinin oğlu Abdurrahmân'ı yakaladı ve onu Ra-sûlullah'a getirdi. Onun beraberinde Abd ibnu Zem'a da geldi. Sa d ibn Ebî Vakkaas:
— Bu benim kardeşimin oğludur. Kardeşim bana onun kendi oğlu olduğunu ve nesebinin kendisine katılmasını bana vasiyet etti, dedi. Abd ibnu Zem'a da: .
— Yâ Rasûlallah, bu benim kardeşimdir; bu Zem'a'mn cariyesinin oğludur, babam Zem'a'mn döşeğinde doğmuştur, dedi. Rasûlullah, Zem'a'nın cariyesinin oğluna baktı da Utbe ibn Ebî Vakkaas'a en çok benzeyen insan olduğunu gördü. Akabinde Rasûlullah (S):
— "Yâ Abd ibne Zem 'a! Bu (Abdurrahmân) sana âiddir; o senin kardeşindir. Çünkü o, Zem'a'nın döşeği üzerinde doğmuştur" buyurdu. Ve yine Rasûlullah, bu çocuğun sîmâca Utbe ibn Ebî Vakkaas'a benzerliğini gördüğü için Sevde'ye:
— "Yâ Şevde! Sen de bu oğlandan perde arkasına çekil!" buyurdu. İbnu Şihâb dedi ki: Âişe:
— Rasûlullah: "Döşeğindir; zinâcı erkeğe ise mahrumiyet düşer" buyurdu, dedi.Yine İbnu Şihâb: Ebû Hureyre bu "Çocuk döşeğindir, zinâkâr erkeğe mahrûmluk düşer" sözünü yüksek sesle i'Iân ederdi, demiştir

---

4304 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ امْرَأَةً سَرَقَتْ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةِ الْفَتْحِ فَفَزِعَ قَوْمُهَا إِلَى أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ يَسْتَشْفِعُونَهُ قَالَ عُرْوَةُ فَلَمَّا كَلَّمَهُ أُسَامَةُ فِيهَا تَلَوَّنَ وَجْهُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَتُكَلِّمُنِي فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ قَالَ أُسَامَةُ اسْتَغْفِرْ لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَلَمَّا كَانَ الْعَشِيُّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ خَطِيبًا فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّمَا أَهْلَكَ النَّاسَ قَبْلَكُمْ أَنَّهُمْ كَانُوا إِذَا سَرَقَ فِيهِمْ الشَّرِيفُ تَرَكُوهُ وَإِذَا

سَرَقَ فِيهِمْ الضَّعِيفُ أَقَامُوا عَلَيْهِ الْحَدَّ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ سَرَقَتْ لَقَطَعْتُ يَدَهَا ثُمَّ أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِتِلْكَ الْمَرْأَةِ فَقُطِعَتْ يَدُهَا فَحَسُنَتْ تَوْبَتُهَا بَعْدَ ذَلِكَ وَتَزَوَّجَتْ قَالَتْ عَائِشَةُ فَكَانَتْ تَأْتِي بَعْدَ ذَلِكَ فَأَرْفَعُ حَاجَتَهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Urve ibnu'z-Zubeyr şöyle haber verdi:Rasûlullah zamanında, fetih gazvesi sırasında bir kadın hırsızlık yapmıştı. O kadının kavmi Usâme ibn Zeyd'e gittiler de (elinin kesilmemesi için) Rasûlullah'ın yanında şefaat etmesini istediler.Urve dedi ki: Usâme, o kadın hakkında Rasûlullah'la konuşunca, Rasûlullah'ın yüzünün rengi değişti ve:
— "Allah'ın ta'yîn ettiği dînî cezalardan bir ceza hususunda mı benimle konuşuyorsun?"buyurdu.
Usâme de:
— Yâ Rasûlallah, benim için mağfiret isteyiver, dedi.Öğleden sonra olunca Rasûlullah hutbe yapmak üzere ayağa kalktı. Allah'ı lâyık olduğu sıfatlarla övdükten sonra "Amma ba'du" diyerek şunları söyledi:
— "Sizden önceki insanları ancak onların, içlerinde şerefli ve nüfuzlu kimse çaldığı zaman onu cezasız bırakır, içlerinde zayıf kimse çaldığı zaman ona ceza verir olmalar helak etmiştir. Muhammed'in nefsi elinde olan Allah 'a yemîn ederim ki, Muhammed'in kızı Fâtıma çalmış olsaydı, muhakkak onun elini de keserdim!" buyurdu. Sonra Rasûlullah o kadınla ilgili emrini verdi ve kadının eli kesildi. Bundan sonra o kadının tevbesi güzel oldu ve evlendi. Âişe:
— O kadın bundan sonra bana gelirdi de ben de onun hacetini Rasûlullah'a yükseltirdim, demiştir

---

4306-4305 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي مُجَاشِعٌ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَخِي بَعْدَ الْفَتْحِ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ جِئْتُكَ بِأَخِي لِتُبَايِعَهُ عَلَى الْهِجْرَةِ قَالَ ذَهَبَ أَهْلُ الْهِجْرَةِ بِمَا فِيهَا فَقُلْتُ عَلَى أَيِّ شَيْءٍ تُبَايِعُهُ قَالَ أُبَايِعُهُ عَلَى الْإِسْلَامِ وَالْإِيمَانِ وَالْجِهَادِ فَلَقِيتُ مَعْبَدًا بَعْدُ وَكَانَ أَكْبَرَهُمَا فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ صَدَقَ مُجَاشِعٌ

-....Bize Âsim, Ebû Usmân'dan tahdîs edip şöyle dedi: Bana Mucâşi' ibn Mes'ûd (R) tahdîs edip şöyle dedi: Mekke'nin fethinden sonra ben kardeşim(Mucâlid)le Peygamber'e geldim ve:
— Yâ Rasûlallah, kendisiyle hicret etmek üzere bey'at etmem için sana kardeşimi getirdim, dedim.
Rasûlullah (S):
— "Hicret etmiş olanlar, ondaki faziletlerle gitmişlerdir"^ buyurdu.
— Şimdi sen onunla ne üzerine bey'at edeceksin? diye sordum.
— "Ben onunla İslâm, îmân ve cihâd üzerine bey'at ederim" buyurdu.Bu hadîsin râvîlerinden Ebû Usmân en-Nehdî dedi ki: Ben sonra Ebû Ma'bed Mucâlid'e kavuştum. Ebû Ma'bed bu iki kardeşin büyüğü idi. Ben ona Mucâşi'den işitmiş olduğum hadîsi sordum da, o: Mucâşi' doğru söyledi, dedi.

4308-4307 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا الْفُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ عَنْ مُجَاشِعِ بْنِ مَسْعُودٍ انْطَلَقْتُ بِأَبِي مَعْبَدٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيُبَايِعَهُ عَلَى الْهِجْرَةِ قَالَ مَضَتْ الْهِجْرَةُ لِأَهْلِهَا أُبَايِعُهُ عَلَى الْإِسْلَامِ وَالْجِهَادِ فَلَقِيتُ أَبَا مَعْبَدٍ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ صَدَقَ مُجَاشِعٌ وَقَالَ خَالِدٌ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ مُجَاشِعٍ أَنَّهُ جَاءَ بِأَخِيهِ مُجَالِدٍ

-....Bize Âsim ibn Süleyman, Ebû Usmân en-Nehdî'den; o da Mucâşi' ibn Mes'ûd'dan tahdîs etti (o, şöyle demiştir): Ben Ebû Ma'bed'i, hicret üzerine bey'at etmesi için Peygamber'e götürdüm. Peygamber (S):
— "Hicretin hükmü (fetihten öne) hicret edenlere âid olarak geçti. Ben onunla İslâm ve cihâd üzerine bey'at ederim" buyurdu. Râvî Ebû Usmân dedi ki: Ben Ebû Ma'bed'e kavuştum da ona kardeşi Ebû Mucâşi'in bana tahdîs ettiği bu hadîsi sordum; o: Mucâşi' doğru söyledi, dedi.Diğer râvî Hâlid de, Ebû Usmân'dan; o da Mucâşi'den, onun kardeşi Mucâlid'i getirdiğini söylemiştir

---

4309 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قُلْتُ لِابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُهَاجِرَ إِلَى الشَّأْمِ قَالَ لَا هِجْرَةَ وَلَكِنْ جِهَادٌ فَانْطَلِقْ فَاعْرِضْ نَفْسَكَ فَإِنْ وَجَدْتَ شَيْئًا وَإِلَّا رَجَعْتَ وَقَالَ النَّضْرُ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنَا أَبُو بِشْرٍ سَمِعْتُ مُجَاهِدًا قُلْتُ لِابْنِ عُمَرَ فَقَالَ لَا هِجْرَةَ الْيَوْمَ أَوْ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ

-.......Mucâhid ibn Cebr şöyle demiştir: Ben İbn Umer'e:
— Şam'a hicret etmek istiyorum, dedim. İbn Umer (R):
— (Mekke fethinden sonra) hicret yok, lâkin cihâd vardır. Git, kendini arzet. Eğer kendinde (cihâd ve kudretten) birşey bulursan cihâd yap, kendinde bunu bulamazsan geri dönersin, dedi.Ve en-Nadr dedi ki: Bize Şu'be haber verdi: Bize Ebû Bişr haber verip şöyle dedi: Ben Mucâhid ibn Cebr'den işittim, şöyle diyordu: Ben İbn Umer'e (Şam'a gitmek istiyorum) dedim, o:
—Bugün hicret yoktur-yâhud da: Rasûlullah'tan sonra hicret yoktur,dedi.Bu da geçen hadîsin benzeridir.

4311 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَمْرٍو الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ عَبْدَةَ بْنِ أَبِي لُبَابَةَ عَنْ مُجَاهِدِ بْنِ جَبْرٍ الْمَكِّيِّ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ يَقُولُ لَا هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ

-.....Ebû Amr el-Evzâî, Abde ibn Ebî Lubâbe'den; o da Mucâhid ibn Cebr el-Mekkî'den; Abdullah ibn Umer (R): Fetihten sonra hicret yoktur der idi, diye tahdîs etmiştir.

4312 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ قَالَ حَدَّثَنِي الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ قَالَ زُرْتُ عَائِشَةَ مَعَ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ فَسَأَلَهَا عَنْ الْهِجْرَةِ فَقَالَتْ لَا هِجْرَةَ الْيَوْمَ كَانَ الْمُؤْمِنُ يَفِرُّ أَحَدُهُمْ بِدِينِهِ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَخَافَةَ أَنْ يُفْتَنَ عَلَيْهِ فَأَمَّا الْيَوْمَ فَقَدْ أَظْهَرَ اللَّهُ الْإِسْلَامَ فَالْمُؤْمِنُ يَعْبُدُ رَبَّهُ حَيْثُ شَاءَ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ

-....Yahya ibn Hamza tahdîs edip şöyle demiştir: Bana el-Evzâî, Atâ ibn Ebî Rebâh'tan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Ben Ubeydullah ibn Umeyr ile beraber Âişe'yi ziyaret ettim. Ubeydullah, Aişe'ye hicretten sordu. Bunun üzerine Âişe şöyle dedi:
— Bu gün hicret yoktur. (Fetihten önce) mü'minlerin herbiri kendisine fitne yapılması korkusundan dîni ile Allah'a ve Rasûlü'ne kaçar idi. Bugün ise Allah İslâm'ı gâlib kılmıştır. Mü'min Rabb'ine dilediği yerde ibâdet eder. Lâkin bugün (kâfirlerle) cihâd ve niyet vardır

---

4313 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي حَسَنُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ مُجَاهِدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ يَوْمَ الْفَتْحِ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ مَكَّةَ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فَهِيَ حَرَامٌ بِحَرَامِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَمْ تَحِلَّ لِأَحَدٍ قَبْلِي وَلَا تَحِلُّ لِأَحَدٍ بَعْدِي وَلَمْ تَحْلِلْ لِي قَطُّ إِلَّا سَاعَةً مِنْ الدَّهْرِ لَا يُنَفَّرُ صَيْدُهَا وَلَا يُعْضَدُ شَوْكُهَا وَلَا يُخْتَلَى خَلَاهَا وَلَا تَحِلُّ لُقَطَتُهَا إِلَّا لِمُنْشِدٍ فَقَالَ الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ إِلَّا الْإِذْخِرَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَإِنَّهُ لَا بُدَّ مِنْهُ لِلْقَيْنِ وَالْبُيُوتِ فَسَكَتَ ثُمَّ قَالَ إِلَّا الْإِذْخِرَ فَإِنَّهُ حَلَالٌ وَعَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْكَرِيمِ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ بِمِثْلِ هَذَا أَوْ نَحْوِ هَذَا رَوَاهُ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....İbn Cureyc şöyle demiştir: Bana Hasen ibnu Müslim, Mucâhid ibn Cebr'den şöyle tahdîs etti: Rasûlullah (S) Mekke fethi günü ayağa kalktı da şöyle buyurdu:
— "Şübhesiz ki, Allah Mekke'yi, gökleri ve yeri yarattığı gün haram kılmıştır. Bunun için Mekke Allah'ın haram kılmasıyle kıyamet gününe kadar haramdır. Benden evvel hiçbir kimse için halâl olmadığı gibi, benden sonra da hiçbir kimse için halâl olmayacaktır. Benim için de o, ancak gündüzden bir saat halâl

olmuştur. Mekke'nin av hayvanı ürkütülmez, dikeni (bile) kesilmez, yaş otları koparıl-maz. Yitiğini kimse (elini uzatıp) alamaz, yalnız sahibini aramak için arayacak kişi alabilir".Bu sırada Abbâs ibnu Abdilmuttalib:
— Yâ Rasûlallah, ızhırdan başka. Çünkü ızhır bitkisi demirciler için ve evlerimiz için kullanılması zarurîdir, dedi. Rasûlullah bu esnada sükût etti, sonra:
— "Izhır müstesna, çünkü o halâldır" buyurdu. Ve yine Abdulmelik ibnu Cureyc'den (o, şöyle demiştir): Bana Abdulkerîm, İkrime'den; o da İbn Abbâs'tan, geçen hadîsin benzerini yâhud o tarzdaki hadîsi haber verdi, demiştir.Zikredilen bu hadîsi Ebû Hureyre', Peygamber'den rivayet etmiştir

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمْ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ إِلَى قَوْلِهِ غَفُورٌ رَحِيمٌ }

4314 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ رَأَيْتُ بِيَدِ ابْنِ أَبِي أَوْفَى ضَرْبَةً قَالَ ضُرِبْتُهَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ حُنَيْنٍ قُلْتُ شَهِدْتَ حُنَيْنًا قَالَ قَبْلَ ذَلِكَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"And otsun ki, Allah birçok savaş yerlerinde ve Huneyn gününde size yardım etmiştir.(O Huneyn ki) çokluğunuz o zaman size ucub vermişti de bu, size (gelecek kozadan) bir şeyi gidermeye yaramamıştı. Yeryüzü o genişliğine rağmen, başınıza dar gelmişti. Nihayet(bozularak) gerisin geri dönüp gitmiştiniz. Sonra Allah, Rasûlü ile müzminlerin üzerine sekînetini indirdi, görmediğiniz orduları indirdi ve kâfirleri azâblandırdu Bu o kâfirlerin cezası idi. Sonra, Allah bunun ardından kimi dilerse onun tevbesini kabul eder. Allah çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir" (et-Teybe: 25-27)
-....İsmâîl (ibn Ebî Hâlid) haber verip şöyle dedi: Ben Abdullah ibn Ebî Evfâ'mn elinde bir kılıç darbesi gördüm (ve kendisine bu nedir? diye sordum). İbnu Ebî Evfâ: Ben bu yarayı Huneyn günü-Peygamber (S)'le beraber muharebede bulunduğum sırada vurularak aldım, dedi. Râvî İsmâîl ibn Ebî Hâlid dedi ki: Ben İbn Ebî Evfâ'ya:
— Sen Huneyn gazvesinde bulundun mu? diye sordum. O da:
— Ben ondan önce (Hudeybiye'de bile) bulundum, dedi

4316 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَجَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ يَا أَبَا عُمَارَةَ أَتَوَلَّيْتَ يَوْمَ حُنَيْنٍ فَقَالَ أَمَّا أَنَا فَأَشْهَدُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ لَمْ يُوَلِّ وَلَكِنْ عَجِلَ سَرَعَانُ الْقَوْمِ فَرَشَقَتْهُمْ هَوَازِنُ وَأَبُو سُفْيَانَ بْنُ الْحَارِثِ آخِذٌ بِرَأْسِ بَغْلَتِهِ الْبَيْضَاءِ يَقُولُ أَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبْ أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبْ

-....Ebû İshâk şöyle demiştir: Ben el-Berâ ibn Âzib(R)'den işittim. Ona bir adam geldi de:
— Yâ Ebâ Umâre! Sen Huneyn gününde geri dönüp kaçtın mı? diye sordu. el-Berâ:
— Amma bana gelince (bizler kaçtık). Peygamber üzerine şehâ-det ederim ki, O, geriye dönmemiştir. Lâkin ordunun öncüleri acele gittiler de onların üzerlerine Hevâzin kabîlesi okçuları ok yağdırdılar. Ebû Sufyân ibnu'l-Hâris, Peygamber'in beyaz katırının başından tutmuştu. Peygamber (S) ise: "Ben peygamberim yalan yok, ben Abdulmuttalib oğlu'yum" sözlerini söylüyordu

---

4316 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قِيلَ لِلْبَرَاءِ وَأَنَا أَسْمَعُ أَوَلَّيْتُمْ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ حُنَيْنٍ فَقَالَ أَمَّا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَا كَانُوا رُمَاةً فَقَالَ أَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبْ أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبْ

-....Bize Şu'be, Ebû İshâk'tan tahdîs "etti (ki o şöyle demiştir): Ben işitirken el-Berâ'ya:

— Huneyn gününde sizler Peygamber'in maiyyetinde bulunduğunuz sırada gerisin geri dönüp kaçtınız mı? diye soruldu. el-Berâ (kendilerinin ta'mîm üzere olmayarak kaçışlarının isbâ-tını içine alıcı ve bedî' olan) şu cevâbı verdi;
— Peygamber'e gelince; O asla kaçmadı. Hevâzin kabîlesi erleri iyi ok atıcı kimselerdi (onlar bize ok yağdırdılar). Peygamber (yerinde kaya gibi sabit durup): "Ben o peygamberim yalan yok, ben o Abdulmuttalib oğlu'yum" dedi.

4317 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ سَمِعَ الْبَرَاءَ وَسَأَلَهُ رَجُلٌ مِنْ قَيْسٍ أَفَرَرْتُمْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ حُنَيْنٍ فَقَالَ لَكِنْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَفِرَّ كَانَتْ هَوَازِنُ رُمَاةً وَإِنَّا لَمَّا حَمَلْنَا عَلَيْهِمْ انْكَشَفُوا فَأَكْبَبْنَا عَلَى الْغَنَائِمِ فَاسْتُقْبِلْنَا بِالسِّهَامِ وَلَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى بَغْلَتِهِ الْبَيْضَاءِ وَإِنَّ أَبَا سُفْيَانَ بْنَ الْحَارِثِ آخِذٌ بِزِمَامِهَا وَهُوَ يَقُولُ أَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبْ قَالَ إِسْرَائِيلُ وَزُهَيْرٌ نَزَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَغْلَتِهِ

-....Bize Şu'be, Ebû îshâk'tan tahdîs etti ki, o el-Berâ'dan işitmiştir. el-Berâ'ya Kays kabilesinden bir kişi;
— Sizler Huneyn günü Rasûlullah(S)'m yanından kaçtınız mı? diye sordu.el-Berâ (R):
— (Bizler kaçtık.) Lâkin Rasûlullah kaçmadı. Hevâzin kabîlesi halkı iyi ok atıcıları idiler.Biz (harb meydanında) bunların üzerine hücum edince, onlar açılıp bozuldular. Bizler de hemen ganîmetler üzerine düştük. İşte bu sırada Hevâzin tarafından ok yağmuruyla karşılandık. (Biz kaçtık.) Yeminle söylüyorum ki, ben Rasülullah'ı beyaz katırının üzerinde gördüm. Ebû Sufyân da katırın gemini tutuyordu. Bu sırada o: "Ben o peygamberim yalan yok, ben o Abdulmuttalib oğlu'yum!" diyordu.İsrâîl ibn Yûnus ile Zuheyr ibn Muâviye kendi rivayet ettikleri hadîslerinde, burasında: Peygamber (S) beyaz katırından indi (de "Yâ Allah, yardımını indir" duasını söyledi) demişlerdir

---

4318-4319 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ ح و حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ شِهَابٍ وَزَعَمَ عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ مَرْوَانَ وَالْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ أَخْبَرَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ حِينَ جَاءَهُ وَفْدُ هَوَازِنَ مُسْلِمِينَ فَسَأَلُوهُ أَنْ يَرُدَّ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَسَبْيَهُمْ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعِي مَنْ تَرَوْنَ وَأَحَبُّ الْحَدِيثِ إِلَيَّ أَصْدَقُهُ فَاخْتَارُوا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ إِمَّا السَّبْيَ وَإِمَّا الْمَالَ وَقَدْ كُنْتُ اسْتَأْنَيْتُ بِكُمْ وَكَانَ أَنْظَرَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِضْعَ عَشْرَةَ لَيْلَةً حِينَ قَفَلَ مِنْ الطَّائِفِ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيْرُ رَادٍّ إِلَيْهِمْ إِلَّا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ قَالُوا فَإِنَّا نَخْتَارُ سَبْيَنَا فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمُسْلِمِينَ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ إِخْوَانَكُمْ قَدْ جَاءُونَا تَائِبِينَ وَإِنِّي قَدْ رَأَيْتُ أَنْ أَرُدَّ إِلَيْهِمْ سَبْيَهُمْ فَمَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يُطَيِّبَ ذَلِكَ فَلْيَفْعَلْ وَمَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يَكُونَ عَلَى حَظِّهِ حَتَّى نُعْطِيَهُ إِيَّاهُ مِنْ أَوَّلِ مَا يُفِيءُ اللَّهُ عَلَيْنَا فَلْيَفْعَلْ فَقَالَ النَّاسُ قَدْ طَيَّبْنَا ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّا لَا نَدْرِي مَنْ أَذِنَ مِنْكُمْ فِي ذَلِكَ مِمَّنْ لَمْ يَأْذَنْ فَارْجِعُوا حَتَّى يَرْفَعَ إِلَيْنَا عُرَفَاؤُكُمْ أَمْرَكُمْ فَرَجَعَ النَّاسُ فَكَلَّمَهُمْ عُرَفَاؤُهُمْ ثُمَّ رَجَعُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرُوهُ أَنَّهُمْ قَدْ طَيَّبُوا وَأَذِنُوا هَذَا الَّذِي بَلَغَنِي عَنْ سَبْيِ هَوَازِنَ

-....Muhammed ibn Şihâb şöyle demiştir: Urve ibnu'z-Zubeyr, kendisine Mervân ibnu'l-Hakem el-Emevî ile el-Mısver ibn Mahrame'nin şöyle haber verdiklerini söyledi:Rasûlullah (S), Hevâ-zin kabilesi hey'eti müslümân olarak geldikleri ve Rasûlullah'tan mallarım ve esirlerini geri vermesini istedikleri zaman, Rasûlullah ayağa kalktı da onlara:
— "Berâberimdeki sahâbtierimi görüyorsunuz. Bana sözün en sevimlisi en doğrusudur.Şimdi siz iki taifenin birini seçiniz: Yâ esirleri, ya da malları. Ben sizin gelmenizi beklemiş idim (zamanında gelmediniz)" buyurdu.Ve hakîkaten Rasûlullah, Tâif ten (Cı'râne'ye) döndüğünde on küsur gece onları beklemiş idi. Hevâzin hey'etine Rasûlullah'ın kendilerine ancak iki taifeden birisini geri vereceği apaçık belli olunca:

— Biz esîrlerimizin geri verilmesini tercih ediyoruz, dediler. Bunun üzerine Rasûlullah müslümânlar arasında ayağa kalktı, Allah'ı lâyık olduğu kemâl sıfatlarıyle sena etti. Sonra "Amma ba'du" deyip hutbesine şöyle devam etti:
— "Bu Hevâzin hey'eti kardeşleriniz kusurlarından tevbe ediciler olarak bize geldiler. Ben de esirlerini kendilerine geri vermenin doğru olacağını düşündüm. Sizden her kim esirlerini bu suretle (karşılıksız olarak) vererek kardeşlerinizin gönlünü hoş etmeyi severse bunu yapsın. Sizden her kim kendi hissesi üzerine bağlı kalmak (karşılıksız vermemek) arzu ederse, biz ona (bu bedeli), Allah'ın bize ihsan edeceği ilk ganimet malından veririz, o da bu şartla esirlerini onlara versin" buyurdu.Bu konuşma üzerine oradaki insanlar:
— Rasûlullah'ın hatırı için Hevâzin başkanlarına esîrlerini vermekle gönüllerimizi hoş etmişizdir, dediler. Rasûlullah da:
— "Şimdi biz sizden esirini vermeye razı olan kimseleri, rızâsı olmayanlardan ayırıp bilemiyoruz. Haydi siz gidiniz de bize muvafakat işinizi, iş bilir nakibleriniz arzetsin"buyurdu.İnsanlar yerlerine döndüler. Kabîlelerin nakîbleri kabile halkla-rıyle konuştular. Sonra Rasûlullah'a gelip herbiri kavminin esîrleri geri vermekten hoşnûd olduklarını ve Rasûlullah'a esîrleri geri vermesi hususunda izin verdiklerini haber verdiler.İbn Şihâb: İşte bana Hevâzin esirlerinden ulaşan budur, demiştir

---

4320 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عُمَرَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ح حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا قَفَلْنَا مِنْ حُنَيْنٍ سَأَلَ عُمَرُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ نَذْرٍ كَانَ نَذَرَهُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ اعْتِكَافٍ فَأَمَرَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِوَفَائِهِ وَقَالَ بَعْضُهُمْ حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ وَرَوَاهُ جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ وَحَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Bize Hammâd ibnu Zeyd, Eyyûb'dan; o daNâfi'den tahdîs etti ki, Umer ibnu'l-Hattâb:
— Yâ Rasûlallah!... demiştir. ve yine bana Muhammed ibnu Mukaatil tahdîs etti. Bize Abdullah ibnu'l-Mubârek haber verdi. Bize Ma'mer ibn Râşid, Eyyûb'dan; o da Nâfi'den haber verdi ki, Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Bizler Huneyn'den döndüğümüz zaman Umer, Câhiliyet zamanında adadığı bir i'tikâf adağını (yerine getirip getirmemesi hususunu) sordu. Peygamber (S) ona adağını yerine getirmesini emretti.Bu hadîsin râvîlerinden bâzısı: Hammâd, Eyyûb'dan; o da Nâfi'den; o da îbn Umer'den..diye söylemiştir:Ve bu hadîsi Cerîr ibnu Hazım ile Hammâd ibnu Seleme, Eyyûb'dan, o da Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer'den; o da Peygam-ber'den olmak üzere rivayet etmiştir

---

4321 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ كَثِيرِ بْنِ أَفْلَحَ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ حُنَيْنٍ فَلَمَّا الْتَقَيْنَا كَانَتْ لِلْمُسْلِمِينَ جَوْلَةٌ فَرَأَيْتُ رَجُلًا مِنْ الْمُشْرِكِينَ قَدْ عَلَا رَجُلًا مِنْ الْمُسْلِمِينَ فَضَرَبْتُهُ مِنْ وَرَائِهِ عَلَى حَبْلِ عَاتِقِهِ بِالسَّيْفِ فَقَطَعْتُ الدِّرْعَ وَأَقْبَلَ عَلَيَّ فَضَمَّنِي ضَمَّةً وَجَدْتُ مِنْهَا رِيحَ الْمَوْتِ ثُمَّ أَدْرَكَهُ الْمَوْتُ فَأَرْسَلَنِي فَلَحِقْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ فَقُلْتُ مَا بَالُ النَّاسِ قَالَ أَمْرُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ثُمَّ رَجَعُوا وَجَلَسَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَنْ قَتَلَ قَتِيلًا لَهُ عَلَيْهِ بَيِّنَةٌ فَلَهُ سَلَبُهُ فَقُلْتُ مَنْ يَشْهَدُ لِي ثُمَّ جَلَسْتُ قَالَ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ فَقُمْتُ فَقُلْتُ مَنْ يَشْهَدُ لِي ثُمَّ جَلَسْتُ قَالَ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ فَقُمْتُ فَقَالَ مَا لَكَ يَا أَبَا قَتَادَةَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ رَجُلٌ صَدَقَ وَسَلَبُهُ عِنْدِي فَأَرْضِهِ مِنِّي فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ لَاهَا اللَّهِ إِذًا لَا يَعْمِدُ إِلَى أَسَدٍ مِنْ أُسْدِ اللَّهِ يُقَاتِلُ عَنْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيُعْطِيكَ سَلَبَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَدَقَ فَأَعْطِهِ فَأَعْطَانِيهِ فَابْتَعْتُ بِهِ مَخْرَفًا فِي بَنِي سَلِمَةَ فَإِنَّهُ لَأَوَّلُ مَالٍ تَأَثَّلْتُهُ فِي الْإِسْلَامِ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ كَثِيرِ بْنِ أَفْلَحَ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ أَنَّ أَبَا قَتَادَةَ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمَ حُنَيْنٍ نَظَرْتُ إِلَى رَجُلٍ مِنْ الْمُسْلِمِينَ يُقَاتِلُ رَجُلًا مِنْ الْمُشْرِكِينَ وَآخَرُ مِنْ الْمُشْرِكِينَ يَخْتِلُهُ مِنْ وَرَائِهِ لِيَقْتُلَهُ فَأَسْرَعْتُ إِلَى الَّذِي

يَخْتِلُهُ فَرَفَعَ يَدَهُ لِيَضْرِبَنِي وَأَضْرِبُ يَدَهُ فَقَطَعْتُهَا ثُمَّ أَخَذَنِي فَضَمَّنِي ضَمًّا شَدِيدًا حَتَّى تَخَوَّفْتُ ثُمَّ تَرَكَ فَتَحَلَّلَ وَدَفَعْتُهُ ثُمَّ قَتَلْتُهُ وَانْهَزَمَ الْمُسْلِمُونَ وَانْهَزَمْتُ مَعَهُمْ فَإِذَا بِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فِي النَّاسِ فَقُلْتُ لَهُ مَا شَأْنُ النَّاسِ قَالَ أَمْرُ اللَّهِ ثُمَّ تَرَاجَعَ النَّاسُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَقَامَ بَيِّنَةً عَلَى قَتِيلٍ قَتَلَهُ فَلَهُ سَلَبُهُ فَقُمْتُ لِأَلْتَمِسَ بَيِّنَةً عَلَى قَتِيلِي فَلَمْ أَرَ أَحَدًا يَشْهَدُ لِي فَجَلَسْتُ ثُمَّ بَدَا لِي فَذَكَرْتُ أَمْرَهُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ جُلَسَائِهِ سِلَاحُ هَذَا الْقَتِيلِ الَّذِي يَذْكُرُ عِنْدِي فَأَرْضِهِ مِنْهُ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ كَلَّا لَا يُعْطِهِ أُصَيْبِغَ مِنْ قُرَيْشٍ وَيَدَعَ أَسَدًا مِنْ أُسْدِ اللَّهِ يُقَاتِلُ عَنْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَدَّاهُ إِلَيَّ فَاشْتَرَيْتُ مِنْهُ خِرَافًا فَكَانَ أَوَّلَ مَالٍ تَأَثَّلْتُهُ فِي الْإِسْلَامِ

-.... Bize İmâm Mâlik, Yahya ibn Saîd'den; o da Kesîr ibn Eflâh'ın oğlu Umer'den; o da Ebû Katâde'nin âzâdlısı Ebû Mu-hammed'den haber verdi ki, Ebû Katâde (R) şöyle demiştir:Biz Huneyn senesi Peygamber'in maiyyetinde sefere çıktık. Düşmanla karşılaşınca müslümânlar için bir ilerleme ve gerileme olmuştu. Bu sırada ben müşriklerden birini müslümânlar dan bir kimse üzerine çıkmış hâlde gördüm. Hemen arka tarafından yaklaştım ve onu boynu ile kürek kemiğinin bağı üzerinden kılıçla vurdum. Ve onun giydiği zırhı kestim. Hemen benden tarafa dönüp beni öyle bir kucakladı ki, bu sıkı kucaklayıştan ölüm kokusunu hissettim. Sonra ona ölüm yetişti de beni salıverdi. Akabinde ben Umer'e rastgeldim de:
— Bu insanlara ne oldu? dedim. Umer:
— Azîz ve Celîl olan Allah'ın işidir (yânî onlara isabet eden bu bozgunluk, Allah'ın hükmü ve kazasıdır), dedi. Sonra müslümânlar (bozgunluğun ardından) dönüp geldiler. Peygamber de oturup:
— "Her kim bir düşmanı öldürür ve öldürdüğüne dâir bir bey-yinesi de olursa, öldürdüğü kimsenin elbise, silâh ve diğer eşyaları onundur" buyurdu. Ben (hemen kalkıp):
— Benim için kim şâhid olur? dedim. Sonra oturdum. Sonra Peygamber tekrar bunun benzerini söyledi. Ben yine kalkıp:
— Benim için kim şehâdet eder? diye sordum ve sonra oturdum. Sonra Peygamber o sözün benzerini yine söyledi. Ben yine ayağa kalktım. Peygamber:
— "Neyin var yâ Ebâ Katâde?" buyurdu. Ben de kendisine olanı haber verdim. Bu sırada bir kimse:
— Ebû Katâde doğru söyledi. O maktulün eşyası benim yanım-dadır. Artık hakkı olan bu şeyler yerine ona başka şeyler vererek benden razı kıl, dedi. Ebû Bekr:
— Allah'a yemîn olsun ki, bu olamaz! Peygamber, Allah ve Ra-sûlü yolunda mukaatele eden Allah arslanlarından bir arslanm hakkını ibtâle yanaşmaz ve onun selebini sana veremez, dedi.Bunun üzerine Peygamber(S): — "Ebû Bekr doğru söyledi. Yanındaki o maktule âid şeyleri Ebû Katâde'ye ver!" buyurdu. Akabinde o kimse maktulün eşyasını bana verdi.Ben de o eşyayı sattım da onun bedeliyle Benû Selime yurdunda bir bustân satın aldım, işte bu bustân, İslâm'da aslına mâlik olduğum ilk maldır.Ve İmâm el-Leys ibn Sa'd şöyle demiştir: Bana Yahya ibnu Sa-îd, Kesîr ibn Eflâh'in oğlu Umer'den; o da Ebû Katâde'nin âzâdlısı olan Ebû Muhammed'den tahdîs etti ki, Ebû Katâde şöyle demiştir: Huneyn günü olduğu zaman müslümânlardan bir adama baktım ki, o müşriklerden bir adamla mukaatele ediyor. Müşriklerden olan bir diğeri ise müslümânı öldürmek için arka tarafından onu aldatmağa uğraşıyordu. Ben hemen onu aldatmağa çalışan kişiye doğru koştum. O beni vurmak için elini kaldırdı. Ben onun elini vurup kestim.Sonra o kişi beni tutup sıkı bir sarmalayışla beni kucakladı; beni o derecede sıktı ki, ölmekten korktum. Sonra beni bıraktı ve çözüldü. Ben de onu iteledim. Sonra onu öldürdüm. Müslümanlar bozuldular, ben de onlarla beraber bozguna uğradım. Bu sırada bozulmayan insanların içinde) Umer ibnu'l-Hattâb'la karşılaştım. Ona:
— İnsanlara ne oluyor? dedim. Umer:
— Allah'ın emri (yâni hükmü ve takdiri), dedi.
Sonra bozulan insanlar Rasûlullah'a döndüler. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Her kim öldürdüğü bir maktul üzerine beyyine dikerse, öldürdüğü kişinin eşyası onundur" buyurdu. Ben hemen öldürdüğüm maktulün üzerine bir şâhid aramak için kalktım, fakat benim için şehâdet edecek bir kimse göremedim. Sonra aklıma geldi de, o adamın işini Rasûlullah'a zikrettim. Meclisinde oturanlardan biri:
— Bunun öldürdüğünü zikretmekte bulunduğu o maktulün silâhı benim yammdadır. Onun yerine başka şeylerle Ebû Katâde'yi razı kıl, dedi. Ebû Bekr:

— Hayır olamaz. Peygamber o silâhı Kureyş'ten gevşek ve âciz bir kula vermez ve Allah ve Rasûlü yolunda harbeden Allah arslanlarından bir arslanı terkedemez, dedi. Râvî dedi ki: Akabinde Rasûlullah kalktı ve o silâhı bana verdi. Ben de onun bedeliyle bir bustân satın aldım. İşte bu, İslâm içinde aslına mâlik olduğum ilk maldır

---

بَاب غَزْوَةِ أَوْطَاسٍ

4323 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا فَرَغَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ حُنَيْنٍ بَعَثَ أَبَا عَامِرٍ عَلَى جَيْشٍ إِلَى أَوْطَاسٍ فَلَقِيَ دُرَيْدَ بْنَ الصِّمَّةِ فَقُتِلَ دُرَيْدٌ وَهَزَمَ اللَّهُ أَصْحَابَهُ قَالَ أَبُو مُوسَى وَبَعَثَنِي مَعَ أَبِي عَامِرٍ فَرُمِيَ أَبُو عَامِرٍ فِي رُكْبَتِهِ رَمَاهُ جُشَمِيٌّ بِسَهْمٍ فَأَثْبَتَهُ فِي رُكْبَتِهِ فَانْتَهَيْتُ إِلَيْهِ فَقُلْتُ يَا عَمِّ مَنْ رَمَاكَ فَأَشَارَ إِلَى أَبِي مُوسَى فَقَالَ ذَاكَ قَاتِلِي الَّذِي رَمَانِي فَقَصَدْتُ لَهُ فَلَحِقْتُهُ فَلَمَّا رَآنِي وَلَّى فَاتَّبَعْتُهُ وَجَعَلْتُ أَقُولُ لَهُ أَلَا تَسْتَحْيِي أَلَا تَثْبُتُ فَكَفَّ فَاخْتَلَفْنَا ضَرْبَتَيْنِ بِالسَّيْفِ فَقَتَلْتُهُ ثُمَّ قُلْتُ لِأَبِي عَامِرٍ قَتَلَ اللَّهُ صَاحِبَكَ قَالَ فَانْزِعْ هَذَا السَّهْمَ فَنَزَعْتُهُ فَنَزَا مِنْهُ الْمَاءُ قَالَ يَا ابْنَ أَخِي أَقْرِئْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ السَّلَامَ وَقُلْ لَهُ اسْتَغْفِرْ لِي وَاسْتَخْلَفَنِي أَبُو عَامِرٍ عَلَى النَّاسِ فَمَكُثَ يَسِيرًا ثُمَّ مَاتَ فَرَجَعْتُ فَدَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِهِ عَلَى سَرِيرٍ مُرْمَلٍ وَعَلَيْهِ فِرَاشٌ قَدْ أَثَّرَ رِمَالُ السَّرِيرِ بِظَهْرِهِ وَجَنْبَيْهِ فَأَخْبَرْتُهُ بِخَبَرِنَا وَخَبَرِ أَبِي عَامِرٍ وَقَالَ قُلْ لَهُ اسْتَغْفِرْ لِي فَدَعَا بِمَاءٍ فَتَوَضَّأَ ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ فَقَالَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعُبَيْدٍ أَبِي عَامِرٍ وَرَأَيْتُ بَيَاضَ إِبْطَيْهِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَوْقَ كَثِيرٍ مِنْ خَلْقِكَ مِنْ النَّاسِ فَقُلْتُ وَلِي فَاسْتَغْفِرْ فَقَالَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ ذَنْبَهُ وَأَدْخِلْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُدْخَلًا كَرِيمًا قَالَ أَبُو بُرْدَةَ إِحْدَاهُمَا لِأَبِي عَامِرٍ وَالْأُخْرَى لِأَبِي مُوسَى

- Evtâs Gazvesi Babı

-...Ebû Mûsâ (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Huneyn gazvesini bitirince (amcam) Ebû Âmir'i bir ordu birliği üzerine kumandan yaparak Evtâs'a gönderdi.Ebû Âmir (Huneyn'den buraya kaçmış olanların kumandanı) Dureyd ibn Sımme ile burada karşılaştı. Yapılan muharebede Dureyd öldürüldü, askerlerini de Allah hezîmete uğrattı. Ebû Mûsâ devamla dedi ki: Rasûlullah beni de (amcam) Ebû Âmir ile beraber göndermişti. Bu muharebede Ebû Âmir'in dizine Cu-şem kabilesinden birisi tarafından bir ok atıldı. Okçu okunu Ebû Âmir'in dizkapağına yerleştirdi. Ben hemen Ebû Âmir'in yanına koştum ve:
— Ey amca, sana kim ok attı? diye sordum. O, ben Ebû Musa'ya:
— İşte ok atan kaatilim şudur! diye gösterdi.Ben hemen kaatile doğru koştum ve ona yetiştim. Kaatil beni görünce dönüp kaçmağa başladı. Ben onun arkasından gittim. Bu sırada ben hem koşuyor, hem: Kaçmaktan utanmaz mısın, yerinde biraz durmaz mısın! diye haykırıyordum. Adam kaçmaktan vazgeçti. Her ikimiz kılıçlarımızla vuruşmaya başladık. Sonunda adamı öldürdüm. Sonra (Ebû Âmir'in yanına geldim) Ebû Âmir'e:
— Allah senin düşmanını öldürdü, dedim. Amcam bana:
— Şu oku dizimden çek çıkar, dedi.Ben de hemen çıkardım. Okun çıktığı yerden bir su boşandı. (Amcam hayâtından ümidini kesti.) Bana:
— Ey kardeşimin oğlu! Peygamber'e selâm söyle ve bana Allah'tan mağfiret istemesini rica et, dedi ve beni kendi yerine mücâhidler üzerine kumandan yaptı. Az bir zaman yaşadı, sonra vefat etti. Bu seferden dönüp geldiğimde Peygamber'in huzuruna girdim. Peygamber, odasında hasırdan örülmüş ve üzerine ince şilte serilmiş bir sedir üstünde yatıyordu. Hasırın örgüleri vücûdunun arkasına ve iki yanlarına iz yapmıştı. Ben kendisine zafer haberimizi ve Ebû Âmir'in şehîd oluşu haberini, ve "Rasûlullah benim için mağfiret dilesin" diye vasiyet ettiğini arzet-tim. Bunun üzerine Peygamber abdest suyu istedi ve abdest aldı. Sonra ellerini kaldırıp:
— "Yâ Allah, kulcağızın Ebû Âmir'e mağfiret eyle!" diye duâ etti.Duâ ederken ben O'nun iki koltuğunun beyazlığını gördüm. Sonra Peygamber:
— "Yâ Allah! Kıyamet gününde Ebû Âmir kulunu şu yarattığın insanlardan çoğunun üstünde yüksek bir makaamda kıl" niyazında bulundu. Bunun üzerine ben:
— Benim için de mağfiret isteyiver, dedim. Peygamber:

— "Yâ Allah, Abdullah ibn Kays'ın günâhını mağfiret eyle ve kıyamet gününde onu kerîm bir makaama girdir" diye duâ etti.Râvî Ebû Burde: Bu İki duanın biri Ebû Âmir için, diğeri de Ebû Mûsâ içindir, demiştir

---

بَاب غَزْوَةِ الطَّائِفِ فِي شَوَّالٍ سَنَةَ ثَمَانٍ قَالَهُ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ

4324 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ سَمِعَ سُفْيَانَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أُمِّهَا أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا دَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدِي مُخَنَّثٌ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أُمَيَّةَ يَا عَبْدَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ إِنْ فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ الطَّائِفَ غَدًا فَعَلَيْكَ بِابْنَةِ غَيْلَانَ فَإِنَّهَا تُقْبِلُ بِأَرْبَعٍ وَتُدْبِرُ بِثَمَانٍ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَدْخُلَنَّ هَؤُلَاءِ عَلَيْكُنَّ قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ وَقَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ الْمُخَنَّثُ هِيتٌ حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ بِهَذَا وَزَادَ وَهُوَ مُحَاصِرُ الطَّائِفِ يَوْمَئِذٍ

Tâif Gazvesi Babı: Bu gazve hicretin sekizinci yılı şevval ayında yapıldı. Bu târihte yapıldığını Mûsâ ibn Ukbe (Mağâzt'sinde) Söyledi.
-...Bize Hişâm, babası Urve'den; o da Ebû Seleme'nin kızı Zeyneb'den;o da annesi Ümmü Seleme(R)'den tahdîs etti (o, şöyle demiştir): Peygamber (S) yanıma girdi. O sırada yanımda bir muhan-nes kişi bulunuyordu. İşittim ki o, kardeşim Abdullah ibn Umeyye'ye:
— Yâ Abdallah! Ne dersin, eğer Allah yarın size Tâif'in fethini müyesser kılarsa sana gereken, Gaylân'ın şişman kızını yakalaman-dır. O kız (semizlikten karnı) dört büklüm karşılar, sekiz büklüm de arkaya döner! diyordu. Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Bu kabil muhannesier bir daha yanımıza sakın girmesin" buyurdu. Râvî Sufyân ibn Uyeyne:
— İbn Cureyc: Bu muhannesin adı Hît'tır, dedi, demiştir. Bize Mahmûd ibn Gaylân tahdîs etti: Bize Ebû Usâme, Hişâm'-dan bu hadîsi tahdîs etti ve "Peygamber o gün Tâif'i muhasara etmekteydi" fıkrasını ziyâde etti

---

4325 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ الشَّاعِرِ الْأَعْمَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ لَمَّا حَاصَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الطَّائِفَ فَلَمْ يَنَلْ مِنْهُمْ شَيْئًا قَالَ إِنَّا قَافِلُونَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَثَقُلَ عَلَيْهِمْ وَقَالُوا نَذْهَبُ وَلَا نَفْتَحُهُ وَقَالَ مَرَّةً نَقْفُلُ فَقَالَ اغْدُوا عَلَى الْقِتَالِ فَغَدَوْا فَأَصَابَهُمْ جِرَاحٌ فَقَالَ إِنَّا قَافِلُونَ غَدًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَأَعْجَبَهُمْ فَضَحِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ سُفْيَانُ مَرَّةً فَتَبَسَّمَ قَالَ قَالَ الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ الْخَبَرَ كُلَّهُ

-...Abdullah ibn Amr (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Tâif şehrini muhasara ettiği zaman, Tâifliler'den herhangi birşey elde edemedi. (Bâzî sahâbîleriyle istişareden sonra):
— "İnşâallah yarın döneceğiz (yânî muhasarayı kaldıracağız)" dedi.Bu söz mücâhidlere ağır geldi de:
— Tâif'i fethetmeden nasıl gideriz! dediler. -Râvî Sufyân bir kerre de: Nasıl döneriz dediler, şeklinde rivayet etmiştir.- Sahâbîlerin bu i'tirâzlı sözleri üzerine Peygamber:
— "Öyleyse yarın sabah harbe hazır olun!" buyurdu. Ertesi sabah harb başladı ve sahâbîlerden birçoğuna yara isabet etti. Bunun akabinde Peygamber:
— "İnşâallah bizler yarın döneceğiz" buyurdu. Bu sefer Peygamberdin bu karârı sahâbîleri sevindirdi. Peygamber de sahâbîlerin sevinmelerine güldü. Râvî Sufyân bir kerresinde "Tebessüm etti'", yânî gülümsedi şeklinde söylemiştir.el-Buhârî dedi ki: el-Humeydî şöyle dedi: Bize Sufyân ibn Uyeyne bu haberin hepsini an'anesiz olarak tahdîs etti

---

4326-4327 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَاصِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عُثْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ سَعْدًا وَهُوَ أَوَّلُ مَنْ رَمَى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَبَا بَكْرَةَ وَكَانَ تَسَوَّرَ حِصْنَ الطَّائِفِ فِي أُنَاسٍ فَجَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَا سَمِعْنَا النَّبِيَّ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ ادَّعَى إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ وَهُوَ يَعْلَمُ فَالْجَنَّةُ عَلَيْهِ حَرَامٌ وَقَالَ هِشَامٌ وَأَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ أَوْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ قَالَ سَمِعْتُ سَعْدًا وَأَبَا بَكْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عَاصِمٌ قُلْتُ لَقَدْ شَهِدَ عِنْدَكَ رَجُلَانِ حَسْبُكَ بِهِمَا قَالَ أَجَلْ أَمَّا أَحَدُهُمَا فَأَوَّلُ مَنْ رَمَى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَمَّا الْآخَرُ فَنَزَلَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَالِثَ ثَلَاثَةٍ وَعِشْرِينَ مِنْ الطَّائِفِ

-...Bize Şu'be, tahdîs etti ki, Âsim şöyle demiştir: Ben Ebû Usmân'dan işittim, o şöyle dedi: Ben Sa'd'dan işittim ki, o Allah yolunda ilk ok atan kişidir. Ve yine ben Ebû Bekre'den işittim ki, o da Tâif halkından müslümân olup Tâif Kalesi'nin üstüne çıkmış ve oradan makara ile aşağıya inip Peygamber'e gelmiş olan insanlar içinde idi. İşte bu iki sahâbî: Biz, Peygamber (S)'den: "Her kim babasından başka bir kimseye – babası olmadığını bile bile- babası olduğunu iddia ederse, işte o kimseye cennet haramdır' buyururken işittik, dediler.Ve Hişâm ibn Yûsuf es-San'ânî dedi ki: Bize Ma'mer ibn Râşid, Âsım'dan; o da Ebû*lÂliye'den yâhud Ebû Usmân en-Nehdî'den haber verdi ki, o: Ben Sa'd'dan ve Ebû Bekre'den işittim; onlar da Pey-gamber'den. işittiler, demiştir. Âsim dedi ki: Ben Ebû'l-Âliye yâhud Ebû Usmân'a:
— Yemîn olsun bu hadîsi sana iki büyük sahâbî rivayet etmiştir ki, artık bunların şehâdetleri kâfidir, dedim.O da:
— Evet kâfidir. Bunlardan biri Allah yolunda ilk ok atan kişidir (yânî Sa'd ibn Ebî Vakkaas'tır). Diğeri de Tâif halkından yirmi üç kişinin üçüncüsü olarak kaleden aşağıya inip Peygamber'e gelen kişidir (yânî Ebû Bekre'dir), dedi

---

4328 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ نَازِلٌ بِالْجِعْرَانَةِ بَيْنَ مَكَّةَ وَالْمَدِينَةِ وَمَعَهُ بِلَالٌ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ أَلَا تُنْجِزُ لِي مَا وَعَدْتَنِي فَقَالَ لَهُ أَبْشِرْ فَقَالَ قَدْ أَكْثَرْتَ عَلَيَّ مِنْ أَبْشِرْ فَأَقْبَلَ عَلَى أَبِي مُوسَى وَبِلَالٍ كَهَيْئَةِ الْغَضْبَانِ فَقَالَ رَدَّ الْبُشْرَى فَاقْبَلَا أَنْتُمَا قَالَا قَبِلْنَا ثُمَّ دَعَا بِقَدَحٍ فِيهِ مَاءٌ فَغَسَلَ يَدَيْهِ وَوَجْهَهُ فِيهِ وَمَجَّ فِيهِ ثُمَّ قَالَ اشْرَبَا مِنْهُ وَأَفْرِغَا عَلَى وُجُوهِكُمَا وَنُحُورِكُمَا وَأَبْشِرَا فَأَخَذَا الْقَدَحَ فَفَعَلَا فَنَادَتْ أُمُّ سَلَمَةَ مِنْ وَرَاءِ السِّتْرِ أَنْ أَفْضِلَا لِأُمِّكُمَا فَأَفْضَلَا لَهَا مِنْهُ طَائِفَةً

-...Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) (Tâif seferinden dönüşünde) Mekke ile Medine arasında Cı'râne mevkiine inerken, ben Peygamber'in yanında bulunuyordum. Beraberinde Bilâl de vardı. Bu sırada Peygamber'e bir bedevil geldi ve:
— Bana verdiğin va'di hâlâ yerine getirmeyecek misin? dedi. Peygamber de ona;
— "(Ganîmet taksiminin yakınlığıyle yâhud sabra karşılık büyük sevâbla) seni müjdelerim" buyurdu.
Çöl Arabi:
— "Sevin, müjdelen" sözlerini bana çok söyledin, dedi.Bunun üzerine Peygamber öfkelenmiş bir kimse hey'etinde Ebû Mûsâ ile Bilâl'e döndü de:
— "Bu bedevi verdiğim müjdeyi reddetti, onu sizler kabul ediniz!" buyurdu.Ebû Mûsâ ile Bilâl de:
— Kabul ettik, dediler.Bundan sonra Peygamber içi su dolu bir bardak, yânı küçük bir kap istedi. Bu kap içinde ellerini ve yüzünü yıkadı. Ağzındaki bir mik-dâr suyu da bunun içine püskürdü. Sonra Ebû Mûsâ ile Bilâl'e:
— "Bu sudan içiniz, bunu yüzleriniz ve göğüsleriniz üzerine boşaltınız ve sevininiz!" buyurdu.
Onlar da su kabını aldılar ve Peygamber'in emrettiği işleri yaptılar.Bu sırada Peygamber'in zevcesi Ümmü Seleme, perde arkasından:
— Şu sudan ananıza da ikram edin! diye seslendi. Onlar da bu sudan arta kalan bir kısmı da Ümmü Seleme'ye ikram ettiler.

4330 – حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ أَنَّ صَفْوَانَ بْنَ يَعْلَى بْنِ أُمَيَّةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ يَعْلَى كَانَ يَقُولُ لَيْتَنِي أَرَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ يُنْزَلُ عَلَيْهِ قَالَ فَبَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْجِعْرَانَةِ وَعَلَيْهِ ثَوْبٌ قَدْ أُظِلَّ بِهِ مَعَهُ فِيهِ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِهِ إِذْ جَاءَهُ أَعْرَابِيٌّ عَلَيْهِ جُبَّةٌ مُتَضَمِّخٌ بِطِيبٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ تَرَى فِي رَجُلٍ أَحْرَمَ بِعُمْرَةٍ فِي جُبَّةٍ بَعْدَمَا تَضَمَّخَ بِالطِّيبِ فَأَشَارَ عُمَرُ إِلَى يَعْلَى بِيَدِهِ أَنْ تَعَالَ فَجَاءَ يَعْلَى فَأَدْخَلَ رَأْسَهُ فَإِذَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُحْمَرُّ الْوَجْهِ يَغِطُّ كَذَلِكَ سَاعَةً ثُمَّ سُرِّيَ عَنْهُ فَقَالَ أَيْنَ الَّذِي يَسْأَلُنِي عَنْ الْعُمْرَةِ آنِفًا فَالْتُمِسَ الرَّجُلُ فَأُتِيَ بِهِ فَقَالَ أَمَّا الطِّيبُ الَّذِي بِكَ فَاغْسِلْهُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ وَأَمَّا الْجُبَّةُ فَانْزِعْهَا ثُمَّ اصْنَعْ فِي عُمْرَتِكَ كَمَا تَصْنَعُ فِي حَجِّكَ

-...İbn Cureyc tahdîs edip şöyle demiştir: Bana Atâ ibn Ebî Rebâh haber verdi ki,ona da Safvân ibn Ya'lâ haber verdi, ki babası Ya'lâ ibn Umeyye: Keski ben kendisine vahy indirilirken Ra-sûlullah'ı görebilsem! der idi.Ya'lâ ibn Umeyye dedi ki: Peygamber Cı'râne'de, mevkiinde iken, üzerinde bir örtü vardı ve kendisi bu örtü ile gölgelendirilmişti. Yanında da sahâbîlerinden birtakım insanlar vardı.Bu sırada huzuruna, üzerinde güzel koku sürülmüş bir cübbe bulunan bir çöl Arabi geldi ve:
— Yâ Rasûlallah! Güzel koku sürüldükten sonra bir cübbe içinde umre niyetiyle ihrama giren bir kimse hakkında ne dersiniz? diye sordu. İşte tam bu sırada Umer, eliyle Ya'lâ'ya gel diye işaret etti. Ya'lâ da geldi ve hemen başım Rasûlullah'ın örtünmekte olduğu örtünün içine soktu. Bir de gördü ki, Peygamber (vahyin şiddetinden) yüzü kızarmış ve uyuyanın nefes alıp verirken horultu çıkarması gibi horultu çıkarıyor. Peygamber bir süre bu şekilde kaldı, sonra bu hâl kendisinden açıldı. Peygamber:
— "Bana biraz evvel umreden sormakta olan kimse nerede?" buyurdu.O kişi arandı ve huzura getirildi. Peygamber ona:
— "Sendeki kokuya gelince: Sen onu (yânı bedenine ve elbisene bulaşan kokuyu) üç kene yıka, üzerindeki cübbeye gelince, onu da sırtından çıkar. Sonra (ihramı giyip) haccında yapmakta olduğun fiilleri umren içinde de yap" buyurdu

---

4330 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَاصِمٍ قَالَ لَمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ حُنَيْنٍ قَسَمَ فِي النَّاسِ فِي الْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَلَمْ يُعْطِ الْأَنْصَارَ شَيْئًا فَكَأَنَّهُمْ وَجَدُوا إِذْ لَمْ يُصِبْهُمْ مَا أَصَابَ النَّاسَ فَخَطَبَهُمْ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ أَلَمْ أَجِدْكُمْ ضُلَّالًا فَهَدَاكُمْ اللَّهُ بِي وَكُنْتُمْ مُتَفَرِّقِينَ فَأَلَّفَكُمْ اللَّهُ بِي وَعَالَةً فَأَغْنَاكُمْ اللَّهُ بِي كُلَّمَا قَالَ شَيْئًا قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمَنُّ قَالَ مَا يَمْنَعُكُمْ أَنْ تُجِيبُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كُلَّمَا قَالَ شَيْئًا قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمَنُّ قَالَ لَوْ شِئْتُمْ قُلْتُمْ جِئْتَنَا كَذَا وَكَذَا أَتَرْضَوْنَ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِالشَّاةِ وَالْبَعِيرِ وَتَذْهَبُونَ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى رِحَالِكُمْ لَوْلَا الْهِجْرَةُ لَكُنْتُ امْرَأً مِنْ الْأَنْصَارِ وَلَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَادِيًا وَشِعْبًا لَسَلَكْتُ وَادِيَ الْأَنْصَارِ وَشِعْبَهَا الْأَنْصَارُ شِعَارٌ وَالنَّاسُ دِثَارٌ إِنَّكُمْ سَتَلْقَوْنَ بَعْدِي أُثْرَةً فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي عَلَى الْحَوْضِ

-...Abdullah ibn Zeyd ibnÂsım şöyle demiştir: Allah Huneyn günü Rasûlü'ne, harb ettiği kimselerin mallarını ganîmet olarak verdiği zaman, Rasûlullah o mallan insanlar içinde kalbleri İslâm'a alıştırılan kimselere taksim etti de, bu mallardan Ensâr'a bir-şey vermedi. Ensâr, Rasûlullah'ın bâzı insanlara mal verip de kendilerine birşey vermediği için hüzünlenmiş gibi oldular. Bunun üzerine Rasûlullah onlara hitâb edip şöyle buyurdu:
— "Ey Ensâr cemâati! Ben sizleri yolu şaşırmışlar bulup da Allah benim delâletimle sizlere hidâyet vermedi mi? Ben sizleri fırka fırka bölünmüş hâlde bulup da, Allah benim Medine'ye hicretimle sizleri birbirinizle birleştirmedi mi? Ben sizleri fakır hâlde bulup da Allah benim yüzümden sizleri zengin kılmadı mı?"Rasûlullah bu soruların herbirini sordukça, Ensâr Rasûlullah'a karşı:
— Allah ve Rasûlü en çok ihsan edicidir, dediler. Rasûlullah:
— "Sizleri Allah'ın Rasûlü'ne şöyle cevâb vermenizden men' eden nedir?" buyurdu. Rasûlullah birşey söyledikçe Ensâr:
— Allah ve Rasûlü en çok ihsan edicidir, dediler. Rasûlullah:

— "Eğer siz isteseydiniz, benim bu sorularıma şöyle şöyle cevâb verebilirdiniz:1 (Seni kavmin yalanlamıştı, bize hicret ettin, biz Seni tasdik ettik. Kavmin Seni terketti, biz Sana yardım ettik. Kavmin Seni kovdu, biz Seni bağrımıza bastık. Sen yoksuldun, biz Seni malımıza ortak yaptık diyebilirdiniz. Bunlar doğrudur.) İnsanlar aldıkları koyunlar ve develerle evlerine giderlerken, sizler Peygamber ile evlerinize gitmenizden razı oluyor musunuz? Eğer hicret fazileti olmasaydı, muhakkak ben Ensâr'dan bir kimse olurdum.İnsanlar bir vâdîye bir dağ yoluna gitmiş olsalardı, ben muhakkak Ensâr'ın vadisine ve dağ yoluna girer giderdim. Ensâr cild üzerine giyilen iç fanilâsı, diğer insanlar da onun üzerine giyilen elbisedir. Sizler benden sonra yakında başkalarının sizlere tercih edildiği zamana kavuşacaksınız. Sizler bunlara sabrediniz, nihayet sizler havuz başında bana kavuşacaksınız"

4331 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ نَاسٌ مِنْ الْأَنْصَارِ حِينَ أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَفَاءَ مِنْ أَمْوَالِ هَوَازِنَ فَطَفِقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْطِي رِجَالًا الْمِائَةَ مِنْ الْإِبِلِ فَقَالُوا يَغْفِرُ اللَّهُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْطِي قُرَيْشًا وَيَتْرُكُنَا وَسُيُوفُنَا تَقْطُرُ مِنْ دِمَائِهِمْ قَالَ أَنَسٌ فَحُدِّثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَقَالَتِهِمْ فَأَرْسَلَ إِلَى الْأَنْصَارِ فَجَمَعَهُمْ فِي قُبَّةٍ مِنْ أَدَمٍ وَلَمْ يَدْعُ مَعَهُمْ غَيْرَهُمْ فَلَمَّا اجْتَمَعُوا قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا حَدِيثٌ بَلَغَنِي عَنْكُمْ فَقَالَ فُقَهَاءُ الْأَنْصَارِ أَمَّا رُؤَسَاؤُنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَلَمْ يَقُولُوا شَيْئًا وَأَمَّا نَاسٌ مِنَّا حَدِيثَةٌ أَسْنَانُهُمْ فَقَالُوا يَغْفِرُ اللَّهُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْطِي قُرَيْشًا وَيَتْرُكُنَا وَسُيُوفُنَا تَقْطُرُ مِنْ دِمَائِهِمْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنِّي أُعْطِي رِجَالًا حَدِيثِي عَهْدٍ بِكُفْرٍ أَتَأَلَّفُهُمْ أَمَا تَرْضَوْنَ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِالْأَمْوَالِ وَتَذْهَبُونَ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى رِحَالِكُمْ فَوَاللَّهِ لَمَا تَنْقَلِبُونَ بِهِ خَيْرٌ مِمَّا يَنْقَلِبُونَ بِهِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ رَضِينَا فَقَالَ لَهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَتَجِدُونَ أُثْرَةً شَدِيدَةً فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْا اللَّهَ وَرَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنِّي عَلَى الْحَوْضِ قَالَ أَنَسٌ فَلَمْ يَصْبِرُوا

-....ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Enes ibn Mâlik (R) haber verip şöyle dedi: Allah, Hevâzin (harbindeki ganîmet) mallarından kendi Rasûlü'ne fey' olarak verdiğini verdiği ve Peygamber de Kureyş'ten birtakım kimselere (kalblerini İslâm'a alıştırmak için) yüzer deve vermeğe başladığı zaman, Ensâr'dan bâzı insanlar:
— Allah, Rasûlullah'a mağfiret eylesin! O, Kureyş'e veriyor da bizleri terkediyor. Hâlbuki kılıçlarımızdan hâlâ Kureyşliler'in kanları damlıyor, dediler. Enes devamla dedi ki: Ensâr'ın bu sözü Rasûlullah'a söylendi. Bunun üzerine Rasûlullah, Ensâr'a haber gönderip onları deriden bir çadır içinde topladı. Ensâr'ın beraberinde başkalarım çağırmadı. Onlar toplanınca, Peygamber ayağa kalktı da:
— "Ey Ensâr! Sizin tarafınızdan söylenip bana u/aşan o söz nedir?" buyurdu.Ensâr'ın iyi anlayışlıları:
— Yâ Rasûlallah! Bizim başkanlarımız (sizi üzecek) hiçbir söz söylememişlerdir. Amma bizden yaşlan taze bâzı insanlar: Allah, Ra-sûlullah'a mağfiret eylesin! O, Kureyş'e veriyor da bizleri bırakıyor. Hâlbuki bizim kılıçlarımızdan hâlâ Kureyş kanı damlıyor, demişlerdir, dediler.Bunun üzerine Peygamber:
— "Ben Kureyş'fen bâzı kimselere dünyalık veriyorum ki, bunlar küfür ve şirk zamanına yakın olan insanlardır. Ben onların gönüllerini İslâm Dîni'ne alıştırmak maksadıyla veriyorum. İnsanlar aldıkları mallarla giderlerken, sizler evlerinize Peygamber'le gitmenizde razı olmuyor musunuz? Allah 'a yemin ederim ki, sizin Peygamber'le Medine'ye dönüp gitmeniz, onların ganimet mallarıyle evlerine bitmelerinden şübhesiz daha hayırlıdır" buyurdu.Ensâr:
— Yâ Rasûlallah! Bizler Sen'inle Medine'ye gitmekten razı olmuşuzdur! dediler.Peygamber de onlara:
— "Sizler yakın gelecekte şiddetli bir surette başkalarının sizlere tercih olunmasıyle karşılaşacaksınız. Siz bu durumlara A ilah 'a ve Rasûlü 'ne kavuşuncaya kadar sabrediniz. Çünkü ben havuz başında olacağım" buyurdu.Enes: Fakat sabretmediler, demiştir

---

4332 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ فَتْحِ مَكَّةَ قَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ غَنَائِمَ بَيْنَ قُرَيْشٍ فَغَضِبَتْ الْأَنْصَارُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَا تَرْضَوْنَ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِالدُّنْيَا وَتَذْهَبُونَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا بَلَى قَالَ لَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَادِيًا أَوْ شِعْبًا لَسَلَكْتُ وَادِيَ الْأَنْصَارِ أَوْ شِعْبَهُمْ

-...Enes (R) şöyle demiştir: Mekke fethi günü olduğu zaman Rasûlullah ganimetleri Kureyş arasında taksim etti. Bundan Ensâr öfkelendiler. Peygamber (S):
— "İnsanlar dünyalıkla evlerine giderlerken sizler Allah 'in Rasûlü ile birlikte evlerinize dönüp gitmenizden razı olmuyor musunuz!" buyurdu. Ensâr:
— Evet razıyız! dediler. Peygamber:
— "Eğer insanlar geniş bir vâdîye yâhud dar bir dağ yoluna girip gitseler, ben muhakkak Ensâr'ın vadisine yâhud Ensâr'ın dağ yoluna girer giderim" buyurdu.

4333 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَزْهَرُ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ أَنْبَأَنَا هِشَامُ بْنُ زَيْدِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ حُنَيْنٍ الْتَقَى هَوَازِنُ وَمَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشَرَةُ آلَافٍ وَالطُّلَقَاءُ فَأَدْبَرُوا قَالَ يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ قَالُوا لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ لَبَّيْكَ نَحْنُ بَيْنَ يَدَيْكَ فَنَزَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَنَا عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ فَانْهَزَمَ الْمُشْرِكُونَ فَأَعْطَى الطُّلَقَاءَ وَالْمُهَاجِرِينَ وَلَمْ يُعْطِ الْأَنْصَارَ شَيْئًا فَقَالُوا فَدَعَاهُمْ فَأَدْخَلَهُمْ فِي قُبَّةٍ فَقَالَ أَمَا تَرْضَوْنَ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِالشَّاةِ وَالْبَعِيرِ وَتَذْهَبُونَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَادِيًا وَسَلَكَتْ الْأَنْصَارُ شِعْبًا لَاخْتَرْتُ شِعْبَ الْأَنْصَارِ

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Huneyn günü olduğu zaman Peygamber'in ordusu ile Hevâzin kabilesi karşılaştı. Peygamber'in beraberinde onbin mücâhid ve bir de Mekke'den salıve-rilenler vardı. Müslümanlar ansızın ok baskınıyla karşılaşınca geri döndüler. Peygamber:
— "Ey Ensâr topluluğu!" diye seslendi. Onlar:
— Lebbeyke yâ Rasûlallahi ve sa'deyke lebbeyk! Bizler Sen'in önündeyiz, dediler.Peygamber bineğinden indi de:
— "Ben Allah'ın kulu ve Rasûlü'yüm!" dedi.Akabinde müşrikler bozguna uğradılar. Peygamber Mekke'den katılanlara ve Muhâcirler'e ganimet verdi de Ensâr'a birşey vermedi. Ensâr ganimetten men' olunmaları hususunda konuştular. Bunun üzerine Rasûlullah onları da'vet edip bir çadır İçine koydu.Akabinde:
— "İnsanlar aldıkları koyunlar ve develerle giderken sizler Allah 'in Rasûlü ile gitmenizden razı olmuyor musunuz?" buyurup şunları da söyledi: "Eğer insanlar bir vâdîye girseler Ensâr da bir dağ yoluna girse, ben elbette Ensâr'ın dağ yolunu tercih ederdim..."

4334 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَمَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَاسًا مِنْ الْأَنْصَارِ فَقَالَ إِنَّ قُرَيْشًا حَدِيثُ عَهْدٍ بِجَاهِلِيَّةٍ وَمُصِيبَةٍ وَإِنِّي أَرَدْتُ أَنْ أَجْبُرَهُمْ وَأَتَأَلَّفَهُمْ أَمَا تَرْضَوْنَ أَنْ يَرْجِعَ النَّاسُ بِالدُّنْيَا وَتَرْجِعُونَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى بُيُوتِكُمْ قَالُوا بَلَى قَالَ لَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَادِيًا وَسَلَكَتْ الْأَنْصَارُ شِعْبًا لَسَلَكْتُ وَادِيَ الْأَنْصَارِ أَوْ شِعْبَ الْأَنْصَارِ

-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) (Huneyn ganimetlerinin taksimi hakkında Ensâr'ın bâzı sözleri üzerine) Ensâr'dan birtakım insanları (deriden bir çadır altında) topladı da (yaptığı hutbede özetle) şunları söyledi:
— "Şübhesiz Kureyş Câhiliyeî devrine yakındır ve başlarına gelen bir harb musibetinden de yeni çıkmışlardır. Ben onların bu harbde uğradıkları yaraları, zararları sarıp düzeltmek ve bu suretle onların gönüllerini İslâm Dîni'ne ısındırıp alıştırmak istedim (Bunun için onlara çok pay verdim). Sizler insanların

aldıkları dünyâ mallarıyle evlerine dönüp gitmeleri ve kendinizin ise Allah'ın Rasûlü ile birlikte evlerinize dönüp gitmenizden hoşnûd olmuyor musunuz?" buyurdu.Ensâr:
— Evet hoşnûd oluyoruz! dediler. Rasûlullah:
— "Eğer insanlar açık bir vâdîye girip gitseler ve Ensâr da dar bir dağ yoluna girip gitse, ben muhakkak Ensâr'ın vadisine yâhud Ensâr'ın dağ yoluna (yânî geniş veya dar, Ensâr'ın yoluna) girer giderim" buyurdu

---

4335 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَمَّا قَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِسْمَةَ حُنَيْنٍ قَالَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ مَا أَرَادَ بِهَا وَجْهَ اللَّهِ فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَتَغَيَّرَ وَجْهُهُ ثُمَّ قَالَ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَى مُوسَى لَقَدْ أُوذِيَ بِأَكْثَرَ مِنْ هَذَا فَصَبَرَ

-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Huneyn ganimetlerini taksim ettiği zaman Ensâr'dan bir (münafık) kişi:
— Peygamber bu taksim ile Allah'ın rızâsını kasdetmemiştİr, dedi. Ben de bu sözü işitince gidip Peygamber'e haber verdim. Pey-gamber'in yüzü değişti. Sonra:
— "Allah'ın rahmeti Mûsâ üzerine olsun! Yemin olsun Mûsâ bundan daha çoğu ile eza edilmişti de, o yine sabretmişti" buyurdu

---

4336 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ حُنَيْنٍ آثَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَاسًا أَعْطَى الْأَقْرَعَ مِائَةً مِنْ الْإِبِلِ وَأَعْطَى عُيَيْنَةَ مِثْلَ ذَلِكَ وَأَعْطَى نَاسًا فَقَالَ رَجُلٌ مَا أُرِيدَ بِهَذِهِ الْقِسْمَةِ وَجْهُ اللَّهِ فَقُلْتُ لَأُخْبِرَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَحِمَ اللَّهُ مُوسَى قَدْ أُوذِيَ بِأَكْثَرَ مِنْ هَذَا فَصَبَرَ

-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Huneyn günü (harb) olup bitince Peygamber (S) bâzı insanları tercîh edip fazla ganimet verdi. Meselâ el-Akra' ibn Hâbis'e yüz deve verdi. Uyeyne ibn Hafs el-Fezârî'ye de bunun kadar deve verdi. Ve Arab eşrafından diğer birtakım insanlara da bu suretle yüzer deve verdi. (Pey-gamber'in bu taksimdeki gayesini anlamayanlardan) bir kişi:
— Bu taksîmle Allah'ın vechi (yânî rızâsı) kasdedilmedi, dedi. Ben de:
— Yemîn olsun ben bu sözleri muhakkak Peygamber'e haber vereceğim, dedim (ve akabinde Peygamber'e gelip haber verdim). Peygamber:
— "Allah, Musa'ya rahmet etsin! O bundan daha çok sözlerle eziyet edildi de yine sabretti" buyurdu

---

4337 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ مُعَاذٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدِ بْنِ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمَ حُنَيْنٍ أَقْبَلَتْ هَوَازِنُ وَغَطَفَانُ وَغَيْرُهُمْ بِنَعَمِهِمْ وَذَرَارِيِّهِمْ وَمَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشَرَةُ آلَافٍ وَمِنْ الطُّلَقَاءِ فَأَدْبَرُوا عَنْهُ حَتَّى بَقِيَ وَحْدَهُ فَنَادَى يَوْمَئِذٍ نِدَاءَيْنِ لَمْ يَخْلِطْ بَيْنَهُمَا الْتَفَتَ عَنْ يَمِينِهِ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ قَالُوا لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَبْشِرْ نَحْنُ مَعَكَ ثُمَّ الْتَفَتَ عَنْ يَسَارِهِ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ قَالُوا لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَبْشِرْ نَحْنُ مَعَكَ وَهُوَ عَلَى بَغْلَةٍ بَيْضَاءَ فَنَزَلَ فَقَالَ أَنَا عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ فَانْهَزَمَ الْمُشْرِكُونَ فَأَصَابَ يَوْمَئِذٍ غَنَائِمَ كَثِيرَةً فَقَسَمَ فِي الْمُهَاجِرِينَ وَالطُّلَقَاءِ وَلَمْ يُعْطِ الْأَنْصَارَ شَيْئًا فَقَالَتْ الْأَنْصَارُ إِذَا كَانَتْ شَدِيدَةٌ فَنَحْنُ نُدْعَى وَيُعْطَى الْغَنِيمَةَ غَيْرُنَا فَبَلَغَهُ ذَلِكَ فَجَمَعَهُمْ فِي قُبَّةٍ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ مَا حَدِيثٌ بَلَغَنِي عَنْكُمْ فَسَكَتُوا فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ أَلَا تَرْضَوْنَ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِالدُّنْيَا وَتَذْهَبُونَ بِرَسُولِ اللَّهِ تَحُوزُونَهُ إِلَى بُيُوتِكُمْ قَالُوا بَلَى فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَادِيًا وَسَلَكَتْ الْأَنْصَارُ شِعْبًا لَأَخَذْتُ شِعْبَ الْأَنْصَارِ وَقَالَ هِشَامٌ قُلْتُ يَا أَبَا حَمْزَةَ وَأَنْتَ شَاهِدٌ ذَاكَ قَالَ وَأَيْنَ أَغِيبُ عَنْهُ

-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Huneyn günü olunca Hevâzin, Gatafân ve diğer birçok kabileler develeri, çocuk ve kadın-larıyle beraber harb sahasına yönelip geldiler. Peygamber'in beraberinde ise onbin mücâhid ve bir de Mekke'den yeni müslümân olup katılanlar vardı. Harb başlayınca bunlar Peygamber'in yanından geri dönüp kaçtılar,hattâ Peygamber (az bir topluluk içinde) yapayalnız kaldı. Bu durum üzerine Peygamber o gün aralarına başka bir söz karıştırmaksızın arka arkaya iki defa nida etti: Evvelâ sağ tarafına döndü ve:
— "Ey Ensâr topluluğu!" diye bağırdı. Ensâr:
— Lebbeyke yâ Rasûlallah! Müjdelenip sevin! Biz Senin maiy-yetinde bulunuyoruz! dediler.
Bundan sonra Peygamber sol tarafına döndü ve yine:
— "Ey Ensâr topluluğu.'" diye ünledi. Ensâr yine:
— Lebbeyke yâ Rasûlallah! Müjdelenip sevin! Bizler Senin be-râberindeyiz! dediler. Peygamber bu sırada beyaz bir katır üzerinde idi. Hemen katırdan indi ve:
— "Ben Allah'ın kulu ve Rasûlü'yüm" buyurdu. Akabinde müşrikler bozuldular. Peygamber o gün pek çok ganimetler elde etti. Sonra bu ganimetleri Muhacirler ve Mekke'den katılan öncüler arasında taksim etti. Bu ganimetlerden Ensâr'a birşey vermedi. Bunun üzerine Ensâr(dan bâzı kimseler):
— Harb gibi çetin bir iş olduğu zaman bizler çağrılıyoruz, fakat ganimet bizden başkalarına veriliyor, diye söylendiler.Bu sözler Peygamber'e ulaştı. Akabinde Peygamber, Ensâr'ı bir çadır içinde topladı da:
— "Ey Ensâr topluluğu! Sizlerden bana ulaşan o söz nedir?" buyurdu. Ensâr sustular. Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Ey Ensâr topluluğu! İnsanlar aldıkları dünyâ maliyle giderlerken sizler kendisine sâhib olarak Allah 'in Rasûlü ile evlerinize dönüp gitmenizden hoşnûd olmaz mısınız?"buyurdu.Ensâr bu sefer topluca:
— Evet bundan hoşnûd oluruz (yâ Rasûlallah)! dediler. Bunun üzerine Peygamber:
— "Şayet insanlar bir vâdîye girip gitseler, Ensâr da bir dağ yoluna girip gitmiş olsa,ben elbette Ensâr'ın dağ yolunu tutar giderdim " buyurdu. Geçen senedle Hişâm, Enes'e (künyesi ile hitâb ederek):
— Yâ Ebâ Hamza! Sen bu olaya şâhid oldun mu? diye sordu. Enes ibn Mâlik de:— Ben bu olaydan nereye gâib olabilirim? Dedi

---

بَاب السَّرِيَّةِ الَّتِي قِبَلَ نَجْدٍ

4338 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَرِيَّةً قِبَلَ نَجْدٍ فَكُنْتُ فِيهَا فَبَلَغَتْ سِهَامُنَا اثْنَيْ عَشَرَ بَعِيرًا وَنُفِّلْنَا بَعِيرًا بَعِيرًا فَرَجَعْنَا بِثَلَاثَةَ عَشَرَ بَعِيرًا

Necd Yönüne Gönderilen Seriyye Babı
-... Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Necd yönüne bir seriyye gönderdi. Ben de bu seriyyenin içinde idim. (Bu askerî birlik pekçok deve ganîmeti elde ettiler.) Herbirimi-zin payları oniki deveye ulaştı. Bize bu hissemize ilâve olarak birer deve daha (Peygamber'e âid olan beşte birden) ihsan edilmişti. Bu suretle bizler herbirimiz onüçer deve ile döndük

---

بَاب بَعْثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ إِلَى بَنِي جَذِيمَةَ

4339 – حَدَّثَنِي مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ ح و حَدَّثَنِي نُعَيْمٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ إِلَى بَنِي جَذِيمَةَ فَدَعَاهُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ فَلَمْ يُحْسِنُوا أَنْ يَقُولُوا أَسْلَمْنَا فَجَعَلُوا يَقُولُونَ صَبَأْنَا صَبَأْنَا فَجَعَلَ خَالِدٌ يَقْتُلُ مِنْهُمْ وَيَأْسِرُ وَدَفَعَ إِلَى كُلِّ رَجُلٍ مِنَّا أَسِيرَهُ حَتَّى إِذَا كَانَ يَوْمٌ أَمَرَ خَالِدٌ أَنْ يَقْتُلَ كُلُّ رَجُلٍ مِنَّا أَسِيرَهُ فَقُلْتُ وَاللَّهِ لَا أَقْتُلُ أَسِيرِي وَلَا يَقْتُلُ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِي أَسِيرَهُ حَتَّى قَدِمْنَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْنَاهُ فَرَفَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَبْرَأُ إِلَيْكَ مِمَّا صَنَعَ خَالِدٌ مَرَّتَيْنِ

Peygamber(S)'İn Hâlid İbnu'l-Velîdi Cezîme Oğulları'na Göndermesi Babı

-...(Burada iki senedle gelen hadîste) Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir:Peygamber (S), Hâlid ibnu'l-Velîd'i (üçyüzelli kisilik bir kuvvetle) Cezîme oğulları'na gönderdi, Hâlid onları İslâm'a da'vet etti. Fakat onlar "biz İslâm'a girdik" demesini beceremediler de bunun yerine "Saba'nâ, saba'nâ" (yânî: Şirkten çıktık, şirkten çıktık) demeğe başlamışlardı. Bunun üzerine Hâlid, bunlardan bir kısmını öldürmeye, bir kısmını da esîr almaya başladı. Bizden seriyyede bulunan herbir askere kendi esirini verdi.Nihayet bir gün geldi ki, Hâlid, herkesin kendi esirini öldürmesini emretti. Ben:

— Vallahi esirimi öldürmem, (Muhacir ve Ensâr) arkadaşlarımdan hiçbirisi de esîrini öldürmeyecektir, dedim. (Suleym oğulları ise esirlerini öldürmüşlerdi.) Sefer sonunda Pey-gamber'in huzuruna geldiğimizde bu olanı kendisine zikrettik. Bunu duyunca Peygamber (S) elini kaldırdı da iki kerre:— "Yâ Allah! Ben, Hâlid"in yaptığı bu işten Sana sığınırım!" diye duâ etti

---

بَاب سَرِيَّةُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حُذَافَةَ السَّهْمِيِّ وَعَلْقَمَةَ بْنِ مُجَزِّزٍ الْمُدْلِجِيِّ وَيُقَالُ إِنَّهَا سَرِيَّةُ الْأَنْصَارِ

4340 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَرِيَّةً فَاسْتَعْمَلَ رَجُلًا مِنْ الْأَنْصَارِ وَأَمَرَهُمْ أَنْ يُطِيعُوهُ فَغَضِبَ فَقَالَ أَلَيْسَ أَمَرَكُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُطِيعُونِي قَالُوا بَلَى قَالَ فَاجْمَعُوا لِي حَطَبًا فَجَمَعُوا فَقَالَ أَوْقِدُوا نَارًا فَأَوْقَدُوهَا فَقَالَ ادْخُلُوهَا فَهَمُّوا وَجَعَلَ بَعْضُهُمْ يُمْسِكُ بَعْضًا وَيَقُولُونَ فَرَرْنَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ النَّارِ فَمَا زَالُوا حَتَّى خَمَدَتْ النَّارُ فَسَكَنَ غَضَبُهُ فَبَلَغَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَوْ دَخَلُوهَا مَا خَرَجُوا مِنْهَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ الطَّاعَةُ فِي الْمَعْرُوفِ

Ensâr Seriyyesi De Denilen Abdullah İbnu Huzâfe Es-Sehmî Ve Alkame İbnu Mucezziz El-Mudlicî Seriyyesi Babı

-...Alî (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bir seriyyenin başına Ensâr'dan bir adamı emîr, yânî kumandan yapıp gönderdi. Bu zâtın emrindeki mücâhidlere de kumandanlarına itaat etmelerini emretti. Bu kumandan sefer esnasında bir mes'eleden dolayı maiyye-tindekilere öfkelendi de:

— Peygamber sizlere bana itaat etmenizi emretmedi mi? diye sordu.Onlar da:

— Evet emretti, dediler. Bunun üzerine kumandan:

— Öyleyse benim için odun toplayın! dedi. Mücâhidler odun topladılar. Bu defa da kumandan:

— Odunları ateşleyiniz! emrini verdi. Mücâhidler odunu yakınca da:

— Bu ateşe giriniz! diye emretti.Bu emir üzerine askerlerin bir kısmı ateşe girmeyi düşündüler. Fakat bâzıları da bunları tutmaya ve:

— Bizler ateşten Peygamber'e kaçıp sığınmış kimseleriz, demeye başladılar. Onlar bu karşılıklı konuşmaya devam ederlerken nihayet ateş söndü. Kumandanın da öfkesi geçip sâkinleşti. Bu olay Peygamber'e ulaşınca:

— "Eğer mücâhidler ateşe girseierdi, artık kıyamet gününe kadar ateşten çıkamazlardı. (Çünkü âmire) itaat, ma'kûi ve meşru' olan emirlerde olur" buyurdu

---

بَاب بَعْثُ أَبِي مُوسَى وَمُعَاذٍ إِلَى الْيَمَنِ قَبْلَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ

4341-4342 - حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَا مُوسَى وَمُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ إِلَى الْيَمَنِ قَالَ وَبَعَثَ كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا عَلَى مِخْلَافٍ قَالَ وَالْيَمَنُ مِخْلَافَانِ ثُمَّ قَالَ يَسِّرَا وَلَا تُعَسِّرَا وَبَشِّرَا وَلَا تُنَفِّرَا فَانْطَلَقَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا إِلَى عَمَلِهِ وَكَانَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا إِذَا سَارَ فِي أَرْضِهِ كَانَ قَرِيبًا مِنْ صَاحِبِهِ أَحْدَثَ بِهِ عَهْدًا فَسَلَّمَ عَلَيْهِ فَسَارَ مُعَاذٌ فِي أَرْضِهِ قَرِيبًا مِنْ صَاحِبِهِ أَبِي مُوسَى فَجَاءَ يَسِيرُ عَلَى بَغْلَتِهِ حَتَّى انْتَهَى إِلَيْهِ وَإِذَا هُوَ جَالِسٌ وَقَدْ اجْتَمَعَ إِلَيْهِ النَّاسُ وَإِذَا رَجُلٌ عِنْدَهُ قَدْ جُمِعَتْ يَدَاهُ إِلَى عُنُقِهِ فَقَالَ لَهُ مُعَاذٌ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ قَيْسٍ أَيُّمَ هَذَا قَالَ هَذَا رَجُلٌ كَفَرَ بَعْدَ إِسْلَامِهِ قَالَ لَا أَنْزِلُ حَتَّى

يُقْتَلَ قَالَ إِنَّمَا جِيءَ بِهِ لِذَلِكَ فَانْزِلْ قَالَ مَا أَنْزِلُ حَتَّى يُقْتَلَ فَأَمَرَ بِهِ فَقُتِلَ ثُمَّ نَزَلَ فَقَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ كَيْفَ تَقْرَأُ الْقُرْآنَ قَالَ أَتَفَوَّقُهُ تَفَوُّقًا قَالَ فَكَيْفَ تَقْرَأُ أَنْتَ يَا مُعَاذُ قَالَ أَنَامُ أَوَّلَ اللَّيْلِ فَأَقُومُ وَقَدْ قَضَيْتُ جُزْئِي مِنْ النَّوْمِ فَأَقْرَأُ مَا كَتَبَ اللَّهُ لِي فَأَحْتَسِبُ نَوْمَتِي كَمَا أَحْتَسِبُ قَوْمَتِي

Ebû Mûsâ El-Eş'arî İle Muâz İbn Cebelin Veda Haccı'ndan Önce Yemen'e Gönderilmeleri
-... Ebû Musa'nın oğlu Ebû Burde Âmir şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Ebû Mûsâ ile Muâz ibn Cebel'i Yemen'e gönderdi. Ebû Burde: Yemen iki mıntıkadır, dedi ve şöyle devam etti: Rasûlullah bunlardan herbirini bir mıntıka üzerine âmir gönderdi. Sonra (bunlara verdiği emirler cümlesinden olarak):
— "İkiniz de insanlara kolaylık gösteriniz; işleri zorlaştırmayı-nız, müjdeleyiniz;ürkütmeyiniz" buyurdu.
Ebû Burde dedi ki: Akabinde bunlardan herbiri kendi me'mûri-yet yerine gitti.Ebû Burde dedi ki: Bu ikisinden herbirisi kendi vazifeli bulunduğu arazîde gezip dolaştığı ve arkadaşının mıntıkasına yaklaştığı zamân arkadaşını (ziyaretle) dostluğunu yenilemek ve ona selâm verip esenlik dilemek i'tiyâdında idiler. Bir kerresinde Muâz kendi mıntıkasını dolaşıp, arkadaşı Ebû Musa'nın vilâyetine yaklaştığından katırına binerek dostunu ziyarete gitmişti. Ebû Musa'nın bulunduğu yere vardığında, onu bir yere oturmuş, etrafında da insanlar toplanmış vazıyette buldu. Bir de yanında iki eli boynuna bağlanmış birisinin durduğunu gördü. Muâz, Ebû Musa'ya:
— Yâ Abdallah ibne Kays! Bu ne iştir? diye sordu. Ebû Mûsâ:
— Bu elleri bağlı duran, İslâm'a girdikten sonra dînden dönmüş bir kişidir, dedi.Muâz ibn Cebel de:
— Bu mürted öldürülmedikçe katırımdan inmem, dedi. Ebû Mûsâ da:
— Bu kimse ancak bunun için, yânı öldürülmek için getirilmiştir; haydi sen bineğinden aşağı in! dedi.
Muâz yine:
— Bu dîninden dönmüş kişi öldürülünceye kadar ben inmiyorum, dedi.Bu ısrar üzerine Ebû Mûsâ onunla ilgili emrini verdi, o da öldürüldü.' Sonra da Muâz,Ebû Musa'ya:
— Yâ Abdallah! Kur'ân'ı nasıl ve ne zaman okursun? diye sordu.
Ebû Mûsâ da:
— Gündüz ve gecenin ayrı ayrı zamanlarına ayırarak okurum, dedi.Bu defa da Ebû Mûsâ:
— Yâ Muâz! Ya sen nasıl okursun? diye sordu. O da:
— Ben gecenin ilk kısmında uyurum, sonra uykumdan bir kısmını uyumuş olarak kalkar ve Allah'ın bana takdîr edip yazdığı ka-kadar Kur'ân okurum. İbâdet ve Kur'ân okumak üzere) kalkışımdan sevâb umar olduğum gibi, uykumdan da sevâb umarım, dedi

---

4343 – حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَهُ إِلَى الْيَمَنِ فَسَأَلَهُ عَنْ أَشْرِبَةٍ تُصْنَعُ بِهَا فَقَالَ وَمَا هِيَ قَالَ الْبِتْعُ وَالْمِزْرُ فَقُلْتُ لِأَبِي بُرْدَةَ مَا الْبِتْعُ قَالَ نَبِيذُ الْعَسَلِ وَالْمِزْرُ نَبِيذُ الشَّعِيرِ فَقَالَ كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ رَوَاهُ جَرِيرٌ وَعَبْدُ الْوَاحِدِ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ

- .. Bana İshâk tahdîs etti: Bize Hâlid, eş-Şeybânî'den; o da Saîd ibn Ebî Burde'den; o da Ebû Mûsâ(R)' dan şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) Ebû Musa'yı Yemen'e gönderdi de sonra ona Yemen'de yapılan içikilerden (yânî onların mâhiyetinden) sorup:
— "Bu içkiler nedir?' dedi. Ebû Mûsâ da:
— el-Bitu' ile el-Mızru'dur, diye cevâb verdi. Saîd: Ben Ebû Burde'ye:
— el-Bitu' nedir? dedim.Oda:
— Baldan yapılan içki; el-Mızr ise arpadan yapılan içkidir, dedi.Ebû Musa'nın cevâbından sonra Peygamber:
— "Her sarhoşluk veren şey haramdır" buyurmuştur.Bu hadîsi Cerîr ile Abdulvâhid, eş-Şeybânî'den; o da Ebû Burde'den rivayet etmiştir

---

4344-4345 - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَدَّهُ أَبَا مُوسَى وَمُعَاذًا إِلَى الْيَمَنِ فَقَالَ يَسِّرَا وَلَا تُعَسِّرَا وَبَشِّرَا وَلَا تُنَفِّرَا وَتَطَاوَعَا فَقَالَ أَبُو مُوسَى يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِنَّ أَرْضَنَا بِهَا شَرَابٌ مِنْ الشَّعِيرِ الْمِزْرُ وَشَرَابٌ مِنْ الْعَسَلِ الْبِتْعُ فَقَالَ كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ فَانْطَلَقَا فَقَالَ مُعَاذٌ لِأَبِي مُوسَى كَيْفَ تَقْرَأُ الْقُرْآنَ قَالَ قَائِمًا وَقَاعِدًا وَعَلَى رَاحِلَتِي وَأَتَفَوَّقُهُ تَفَوُّقًا قَالَ أَمَّا أَنَا فَأَنَامُ وَأَقُومُ فَأَحْتَسِبُ نَوْمَتِي كَمَا أَحْتَسِبُ قَوْمَتِي وَضَرَبَ فُسْطَاطًا فَجَعَلَا يَتَزَاوَرَانِ فَزَارَ مُعَاذٌ أَبَا مُوسَى فَإِذَا رَجُلٌ مُوثَقٌ فَقَالَ مَا هَذَا فَقَالَ أَبُو مُوسَى يَهُودِيٌّ أَسْلَمَ ثُمَّ ارْتَدَّ فَقَالَ مُعَاذٌ لَأَضْرِبَنَّ عُنُقَهُ تَابَعَهُ الْعَقَدِيُّ وَوَهْبٌ عَنْ شُعْبَةَ وَقَالَ وَكِيعٌ وَالنَّضْرُ وَأَبُو دَاوُدَ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ

-....Ebû Burde şöyle demiştir: Peygamber (S) Ebû Saîd'in dedesi Ebû Mûsâ ile Muâz'ı Yemen'e gönderip:
— "Her ikiniz de kolaylaştırın; zorlaştırmayın, müjdeleyin; nefret ettirmeyin ve ikiniz de hükümde birbirinize uygun olun" buyurdu.Ebû Mûsâ:
-.- Ey Allah'ın Peygamberi! Bizim Yemen toprağımızda arpadan yapılıp eî-Mizr denen bir içki, bir de baldan yapılıp el-Bitu denilen bir içki vardır, dedi.Peygamber de:
— "Her sarhoşluk veren şey haramdır" buyurdu. Akabinde ikisi de işlerinin başına gittiler. Muâz, Ebû Musa'ya:
— Sen Kur'ân'ı nasıl okuyorsun? diye sordu. Ebû Mûsâ da Kur'ân'ı ayakta iken, otururken ve binek üzerinde iken okuduğunu bildirip:
— Ben Kur'ân'ı bir defada değil, sütün saat saat aralıklarla sağılması gibi fasılalı fasılalı okuyorum, demiş ve bunu tafsil edip: Ben uyuyorum ve kalkıyorum. Kalkışımdan sevâb beklediğim gibi uykumdan da sevâb ümîd ediyorum, demiştir. Kendisi kıldan bir çadır kurmuştur. Artık birbirini ziyaret etmeye başlamışlardır. Bir defasında Muâz, Ebû Musa'ya ziyarete gittiğinde, bağlanmış bir adamla karşılaşmış da, Ebû Musa'ya:
— Bu nedir? diye sormuş. Ebû Mûsâ da:
— İslâm Dîni'ne girdikten sonra dînden çıkmış olan bir Yahû-dî'dir, demiştir.Muâz bunun üzerine:
— Vallahi onun boynunu vuracağım, demiştir.Bu hadîsi Şu'be'den rivayet etmekte el-Akdî ile Vehb, Müslim'e mutâbaat etmişlerdir.Veki', en-Nadr ve Ebû Dâvûd Hişâm ibn Ab-dilmelik, Şu'be'den; o da Saîd'den; o da babası Ebû Burde'den; o da dedesi Ebû Musa'dan; o da Peygamber'den senediyle rivayet ettiler. Bu hadîsi Cerîr ibnu Abdilhamîd de eş-Şeybânî'den; o da Ebû Burde'den rivayet etmiştir.

4346 - حَدَّثَنِي عَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ هُوَ النَّرْسِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ عَائِذٍ حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ مُسْلِمٍ قَالَ سَمِعْتُ طَارِقَ بْنَ شِهَابٍ يَقُولُ حَدَّثَنِي أَبُو مُوسَى الْأَشْعَرِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أَرْضِ قَوْمِي فَجِئْتُ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُنِيخٌ بِالْأَبْطَحِ فَقَالَ أَحَجَجْتَ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ قَيْسٍ قُلْتُ نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ كَيْفَ قُلْتَ قَالَ قُلْتُ لَبَّيْكَ إِهْلَالًا كَإِهْلَالِكَ قَالَ فَهَلْ سُقْتَ مَعَكَ هَدْيًا قُلْتُ لَمْ أَسُقْ قَالَ فَطُفْ بِالْبَيْتِ وَاسْعَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ ثُمَّ حِلَّ فَفَعَلْتُ حَتَّى مَشَطَتْ لِي امْرَأَةٌ مِنْ نِسَاءِ بَنِي قَيْسٍ وَمَكُثْنَا بِذَلِكَ حَتَّى اسْتُخْلِفَ عُمَرُ

-...Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) beni kendi kavmimin toprağı olan Yemen'e gönderdi. Oradan geldiğimde Rasûlullah'a Ebtah'da devesini çöktürmüş, yânî konaklamış hâlde rastladım. Bana:
— "Yâ Abdallah ibne Kaysî Hacc ihramına girdin m/7" diye sordu.Ben:
— Evet ihrama girdim yâ Rasûlallah, dedim.
— "İhrama girerken nasıl söyledin?'* buyurdu. Ben Ebû Mûsâ:
— Rasûlullah'ın ihrama girişi gibi ihrâmlanıp Lebbeyke dedim.
— "Beraberinde kurbanlık şevkettin mi?" dedi.
— Sevketmedim, dedim.

— "Beyt'i tavaf et, Safa ile Merve arasında sa'yyap, sonra ihramdan çık!" buyurdu.Ben bunları yapıp ihramdan çıktım. Nihayet Kay s oğulları kadınlarından bir kadın benim başımı taradı. Ve biz bu uygulama üzerinde tâ Umer halîfe yapılıncaya kadar kaldık

---

4347 - حَدَّثَنِي حِبَّانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ زَكَرِيَّاءَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ يَحْيَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ صَيْفِيٍّ عَنْ أَبِي مَعْبَدٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ حِينَ بَعَثَهُ إِلَى الْيَمَنِ إِنَّكَ سَتَأْتِي قَوْمًا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ فَإِذَا جِئْتَهُمْ فَادْعُهُمْ إِلَى أَنْ يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ فَإِنْ هُمْ طَاعُوا لَكَ بِذَلِكَ فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ فَإِنْ هُمْ طَاعُوا لَكَ بِذَلِكَ فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ صَدَقَةً تُؤْخَذُ مِنْ أَغْنِيَائِهِمْ فَتُرَدُّ عَلَى فُقَرَائِهِمْ فَإِنْ هُمْ طَاعُوا لَكَ بِذَلِكَ فَإِيَّاكَ وَكَرَائِمَ أَمْوَالِهِمْ وَاتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ فَإِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ حِجَابٌ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ طَوَّعَتْ طَاعَتْ وَأَطَاعَتْ لُغَةٌ طِعْتُ وَطُعْتُ وَأَطَعْتُ

-...ibn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Muâz ibn Cebel'i Yemen'e gönderdiği sırada ona hitaben:
— "Sen Kitâb ehli olan bir kavim üzerine vâlî gidiyorsun. Onlara vardığın zaman kendilerini Lâ ilahe illeHlah ve enne Muhamme-den rasü'llah düstûruna şehâdet etmelerine çağır. Eğer onlar bunda sana itaat ederlerse, onlara Allah 'm kendilerine her gece ve gündüzde beş namaz farz kıldığını haber ver. Eğer onlar bunda da sana itaat ederlerse, bu defa da kendilerine, Allah'ın onlara bir sadaka farz kıldığını, bunun onların zenginlerinden alınıp fakirlerine verileceğini haber ver. Eğer onlar bununla da sana itaat ederlerse, seni onların en kıymetli mallarım almaktan sakındırırım. Bir de mazlumun duasından sakın. Çünkü şu muhakkak ki, mazlum ile Allah arasında (duanın kabulüne mâni' olacak) hiçbir perde yoktur" buyurdu. Ebû Abdillah el-Buhârî (âdeti üzere lafızların tefsirine girişip) şöyle dedi: "Tavaat lehu nefsuhu" ve "Tâat" ve "Atâat" bir ma'-nâya olup "Nefsi ona itaat etti" demektir; bunlar bir lügattir. Kişi kendinden haber verdiği zaman "Tı'tu", "Tu'tu" ve "Ata'tu" der ki, hepsi de "Ben itaat ettim" demektir

---

4348 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ أَنَّ مُعَاذًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَمَّا قَدِمَ الْيَمَنَ صَلَّى بِهِمْ الصُّبْحَ فَقَرَأَ { وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا } فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ لَقَدْ قَرَّتْ عَيْنُ أُمِّ إِبْرَاهِيمَ زَادَ مُعَاذٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ حَبِيبٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ عَمْرٍو أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ مُعَاذًا إِلَى الْيَمَنِ فَقَرَأَ مُعَاذٌ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ سُورَةَ النِّسَاءِ فَلَمَّا قَالَ { وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا } قَالَ رَجُلٌ خَلْفَهُ قَرَّتْ عَيْنُ أُمِّ إِبْرَاهِيمَ

-....Muâz (R) Yemen'e geldiği zaman Yemenliler'e sabah namazı kıldırırken "Allah ibrahim'i bir dost edinmiştir" (en-Nisâ:i25> âyetini okuduğunda cemâatten (namazın yabancı sözle bozulacağını bilmeyen) bir adam;
— Yemin olsun, İbrahim'in anasının gözü aydın olmuştur, deyi vermiştir.Muâz ibn Muâz el-Basrî, Şu'be'den; o da Habîb'den; o da Sa-îd'den; o da Amr'dan senediyle yaptığı rivayette şunu ziyâde etmiştir: Peygamber (S) Muâz ibn Cebeli Yemen'e gönderdi.Muâz sabah namazında en-Nisâ Sûresi'ni okudu. Muâz "Vettehazellâhu İbrâhî-me halîlen = Allah tbrâhîm bir dost edinmiştir" âyetini söyleyince, arkasında bulunan bir adam: İbrahim'in anasının gözü aydm oldu, demiştir

---

بَاب بَعْثُ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَام وَخَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَى الْيَمَنِ قَبْلَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ

4349 - حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ عُثْمَانَ حَدَّثَنَا شُرَيْحُ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ أَبِي إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ إِلَى الْيَمَنِ قَالَ ثُمَّ بَعَثَ عَلِيًّا بَعْدَ ذَلِكَ

مَكَانَهُ فَقَالَ مُرْ أَصْحَابَ خَالِدٍ مَنْ شَاءَ مِنْهُمْ أَنْ يُعَقِّبَ مَعَكَ فَلْيُعَقِّبْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُقْبِلْ فَكُنْتُ فِيمَنْ عَقَّبَ مَعَهُ قَالَ فَغَنِمْتُ أَوَاقٍ ذَوَاتِ عَدَدٍ

Alî İbn Ebî Tâlib Aleyhi's-Selâm'ın Ve Hâlid İbnu'l-Velîd{R)'İn Veda Haccrndan Önce Yemen'e Gönderilmeleri Babı

-....el-Berâ ibn Âzib (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bizi Hâlid ibnu'l-Velîd ile beraber Yemen'e göndermişti. Bundan sonra da Alî ibn Ebî Tâlib'i,Hâlid ibnu'l-Velîd'in yerine gönderdi ve Alî'ye:
— "Evvelce Hâlid ibnu'l-Velîd'in beraberinde Yemeni giden mü-câhidlere şu emri i'lân et: Onlardan seninle beraber düşman ta'kıbi-ne gitmek isteyenler gidip ta'kîb etsinler (ve yeni ganîmetten faydalansınlar), dileyenler de gitmeyip dönsünler" buyurdu. Bu emir üzerine ben de Alî ile beraber düşman ta'kîb edenler içinde bulundum. el-Berâ devamla: Bu seferde ben pek çok ûkiyye nakid ganîmet aldım, demiştir

---

4350 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سُوَيْدِ بْنِ مَنْجُوفٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيًّا إِلَى خَالِدٍ لِيَقْبِضَ الْخُمُسَ وَكُنْتُ أُبْغِضُ عَلِيًّا وَقَدْ اغْتَسَلَ فَقُلْتُ لِخَالِدٍ أَلَا تَرَى إِلَى هَذَا فَلَمَّا قَدِمْنَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ يَا بُرَيْدَةُ أَتُبْغِضُ عَلِيًّا فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ لَا تُبْغِضْهُ فَإِنَّ لَهُ فِي الْخُمُسِ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ

-....Bureyde (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Alî'yi ganîmet mallarının beşte birini almak için Yemen'e, Hâlid ibnu'l-Velîd'in yanına göndermişti. Bu seferde ben Alî'ye öfkeleniyordum. Çünkü Alî (ganimetten hissesine bir câriye almış, sabahleyin de) yıkanmıştı. Ben de Hâlid ibnu'l-Velîd'e:
— Şu Alî'yi görmüyor musun? (Bak ne yaptı?) dedim.
En sonu Peygamber'in huzuruna geldiğimizde Alî'nin bu hareketini Peygamber'ezikrettim. Bunun üzerine Peygamber:
— "Yâ Bureyde! Alî'ye öfkeleniyor musun?" buyurdu. Ben:
— Evet (öfkeleniyorum), diye tasdîk ettim.Peygamber:
— "Sen Alî'ye öfkelenme! Çünkü onun ganîmet malının beşte birindeki hissesi, aldığı cariyeden daha çoktur" buyurdu

---

4351 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ الْقَعْقَاعِ بْنِ شُبْرُمَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي نُعْمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ يَقُولُ بَعَثَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْيَمَنِ بِذُهَيْبَةٍ فِي أَدِيمٍ مَقْرُوظٍ لَمْ تُحَصَّلْ مِنْ تُرَابِهَا قَالَ فَقَسَمَهَا بَيْنَ أَرْبَعَةِ نَفَرٍ بَيْنَ عُيَيْنَةَ بْنِ بَدْرٍ وَأَقْرَعَ بْنِ حابِسٍ وَزَيْدِ الْخَيْلِ وَالرَّابِعُ إِمَّا عَلْقَمَةُ وَإِمَّا عَامِرُ بْنُ الطُّفَيْلِ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِهِ كُنَّا نَحْنُ أَحَقَّ بِهَذَا مِنْ هَؤُلَاءِ قَالَ فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَلَا تَأْمَنُونِي وَأَنَا أَمِينُ مَنْ فِي السَّمَاءِ يَأْتِينِي خَبَرُ السَّمَاءِ صَبَاحًا وَمَسَاءً قَالَ فَقَامَ رَجُلٌ غَائِرُ الْعَيْنَيْنِ مُشْرِفُ الْوَجْنَتَيْنِ نَاشِزُ الْجَبْهَةِ كَثُّ اللِّحْيَةِ مَحْلُوقُ الرَّأْسِ مُشَمَّرُ الْإِزَارِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اتَّقِ اللَّهَ قَالَ وَيْلَكَ أَوَلَسْتُ أَحَقَّ أَهْلِ الْأَرْضِ أَنْ يَتَّقِيَ اللَّهَ قَالَ ثُمَّ وَلَّى الرَّجُلُ قَالَ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا أَضْرِبُ عُنُقَهُ قَالَ لَا لَعَلَّهُ أَنْ يَكُونَ يُصَلِّي فَقَالَ خَالِدٌ وَكَمْ مِنْ مُصَلٍّ يَقُولُ بِلِسَانِهِ مَا لَيْسَ فِي قَلْبِهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَمْ أُومَرْ أَنْ أَنْقُبَ عَنْ قُلُوبِ النَّاسِ وَلَا أَشُقَّ بُطُونَهُمْ قَالَ ثُمَّ نَظَرَ إِلَيْهِ وَهُوَ مُقَفٍّ فَقَالَ إِنَّهُ يَخْرُجُ مِنْ ضِئْضِئِ هَذَا قَوْمٌ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ رَطْبًا لَا يُجَاوِزُ حَنَاجِرَهُمْ يَمْرُقُونَ مِنْ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنْ الرَّمِيَّةِ وَأَظُنُّهُ قَالَ لَئِنْ أَدْرَكْتُهُمْ لَأَقْتُلَنَّهُمْ قَتْلَ ثَمُودَ

-....Abdurrahmân ibnu Ebî Nu'm tahdîs edip şöyle demiştir: Ben Ebû Saîd el- Hudrî(R)'den işittim, şöyle diyordu: Alî ibn Ebî Tâlib (R) Yemen'den Rasûlullah'a karez ile'tabaklanmış bir deri içinde, henüz toprağından arıtılmamış altın cevheri göndermişti. Ebû Saîd devamla dedi ki: Rasûlullah (S) bu altın cevherini şu dört kişi arasında paylaştırdı: Uyeyne ibn Bedr, Akra' ibn Habis, Zeydu'1-Hayl, dördüncüsü ya Alkame ibn Ulâse yâhud da Âmir ibnu't-Tufeyl idi. Peygamber'in sahâbîlerinden bir kişi:
— Bu taksime biz bunlardan daha haklı idik, dedi. Bu söz Rasûlullah'a erişince:
— "Siz bana emniyet etmiyor musunuz? Halbuki ben gökyü-zündekilerin bile emmiyim!Sabah akşam bana gökyüzünün haberi geliyor!" buyurdu.Râvî dedi ki: Bunun üzerine iki gözü çökük, yanağının elmacıkları çıkık, alnı yüksek, gür sakallı, başı tıraşlı, izânnı yukarı çemre-miş bir kişi ayağa kalktı da:
— Yâ Rasûlallah! Allah'tan sakın! dedi. Rasûlullah ona:
— "Sana yazıklar olsun! Ben yeryüzündeki insanların Allah'tan sakınmaya en lâyıkı değil miyim?" buyurdu. Râvî dedi ki: Sonra o kişi arkasına dönüp gitti. Hâlid ibnu'l-Velîd:
— Yâ Rasûlallah! Şunun boynunu vurmayayım mı? dedi. Rasûlullah:
— "Hayır, vurma! Bunun da ileride namaz kılan bir kişi olması umulur!" buyurdu.Bunun üzerine Hâlid:
— Yâ Rasûlallah, namaz kılanlardan nice kimseler vardır ki, onlar kalblerinde olmayanşeyi dilleriyle söylerler, dedi. Rasûlullah:
— "Ben insanların kalblerini açmaya, karınlarını yarmaya me'-mûr değilim!" buyurdu.Râvî dedi ki: Sonra Rasûlullah o (mürteci' görünüşlü) kişi dönüp giderken, arkasından ona bakıp:
— "Şübhesiz şunun soyundan öyle bir nesil türeyecektir ki, onlar her zaman güzel sesle Allah 'in Kitabı'm okuyacaklar. Fakat Kur'-ân 'in tatlılığı onların hançerelerinden ileriye geçmeyecektir. Onlar, okun avı (çabuk delip) çıktığı gibi dînden çıkacaklar!" buyurdu. Zannediyorum ki Rasûlullah: "Yemîn olsun, eğer ben onların zamanına yetişseydim, muhakkak onları Semûd kavminin öldürülüşü gibi toptan öldürürdüm" buyurdu

---

4352 - حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ عَطَاءٌ قَالَ جَابِرٌ أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيًّا أَنْ يُقِيمَ عَلَى إِحْرَامِهِ زَادَ مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ عَطَاءٌ قَالَ جَابِرٌ فَقَدِمَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِسِعَايَتِهِ قَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَ أَهْلَلْتَ يَا عَلِيُّ قَالَ بِمَا أَهَلَّ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَأَهْدِ وَامْكُثْ حَرَامًا كَمَا أَنْتَ قَالَ وَأَهْدَى لَهُ عَلِيٌّ هَدْيًا

-....Atâ ibn Ebî Rebâh şöyle demiştir: Câbir: Peygamber (S) Alî'ye ihramı üzerinde ikaamet etmesini emretti, demiştir.Muhammed ibnu Bekr, İbn Cureyc'den şunu ziyâde etmiştir: Atâ şöyle dedi: Câbir şöyle dedi: Alî ibn Ebî Tâlib (R) Yemen ganimetinin beşte birini teslîm alıp gelme vazîfesiyle geldi. Peygamber (S) ona:
— "YâAlî, ne niyetiyle telbiye edip ihrama girdin?" diye sordu. Alî de:
— Peygamber'in ihrama girdiği gibi ihrâmlandım, dedi.
— "Öyleyse kurban şevket ve olduğun gibi ihrâmlı olarak kal" buyurdu.Râvî: Alî, Peygamber'e de bir kurban hediye etti, demiştir

---

4353-4354 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ حَدَّثَنَا بَكْرٌ أَنَّهُ ذَكَرَ لِابْنِ عُمَرَ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَهَلَّ بِعُمْرَةٍ وَحَجَّةٍ فَقَالَ أَهَلَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحَجِّ وَأَهْلَلْنَا بِهِ مَعَهُ فَلَمَّا قَدِمْنَا مَكَّةَ قَالَ مَنْ لَمْ يَكُنْ مَعَهُ هَدْيٌ فَلْيَجْعَلْهَا عُمْرَةً وَكَانَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَدْيٌ فَقَدِمَ عَلَيْنَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ مِنْ الْيَمَنِ حَاجًّا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَ أَهْلَلْتَ فَإِنَّ مَعَنَا أَهْلَكَ قَالَ أَهْلَلْتُ بِمَا أَهَلَّ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَأَمْسِكْ فَإِنَّ مَعَنَا هَدْيًا

-...Bize Bikr el-Basrî tahdîs etti ki, kendisi îbn Umer'e; Enes ibn Mâlik'in kendilerine: Peygamber (S) umre niyetiyle ve hacc niyetiyle telbiye edip ihrama girdi,şeklinde tahdîs ettiğini zikretmiştir. Bunun üzerine

İbn Umer de: Peygamber (S) hacc niyetiyle telbiye edip ihrama girdi. Bizler de O'nun beraberinde hacc niyetiyle telbiye edip ihrama girdik. Mekke'ye girdiğimiz zaman Peygamber:
— "Beraberinde kurbanlığı bulunmayan, niyet etmiş olduğu haca umreye çevirsin"buyurdu. Peygamber'in beraberinde ise kurbanlık vardı. Bu sırada Alî ibn Ebî Tâlib Yemen'den bizim yanımıza hacc niyetiyle ihrama girmiş olarak geldi. Peygamber (S) ona:
— "Ne niyetiyle telbiye edip ihrama girdin? Beraberimizde ehlin (Fâtıma) vardır!"buyurdu.Alî:
— Ben Peygamber'in ihrama girdiği gibi telbiye edip ihrama girdim, dedi.
— "Öyleyse ihramını üzerinde tut, çünkü bizim beraberimizde kurbanlık vardır" buyurdu

---

بَاب غَزْوَةُ ذِي الْخَلَصَةِ

4355 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ حَدَّثَنَا بَيَانٌ عَنْ قَيْسٍ عَنْ جَرِيرٍ قَالَ كَانَ بَيْتٌ فِي الْجَاهِلِيَّةِ يُقَالُ لَهُ ذُو الْخَلَصَةِ وَالْكَعْبَةُ الْيَمَانِيَةُ وَالْكَعْبَةُ الشَّأْمِيَّةُ فَقَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا تُرِيحُنِي مِنْ ذِي الْخَلَصَةِ فَنَفَرْتُ فِي مِائَةٍ وَخَمْسِينَ رَاكِبًا فَكَسَرْنَاهُ وَقَتَلْنَا مَنْ وَجَدْنَا عِنْدَهُ فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَدَعَا لَنَا وَلِأَحْمَسَ

Zu'l-Halasa Gazvesi

-...Cerîr ibn Abdillah el-Becelî (R) şöyle demiştir: Cahiliyet zamanında Yemen'de Zu'1-Halasa ve el-Ka'betu'l-Yemâniyy^ denilen bir put evi vardı. el-Ka'betu'ş-Şâmiyye ise Mekke'de idi. Peygamber (S) bana:
— "Benişu Zu'l-Halasa'dan rahatlandırmazmısın?"buyurdu.Bunun akabinde ben yüzelli süvarinin başında çabuk hareket ettim. O put evini kırıp yıktık ve yanında bulduğumuz kimseleri de öldürdük. Peygamber'e gelip bu yaptığımızı kendisine haber verdiğimizde bizlere ve Ahmes kabilesine duâ etti

---

4356 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا قَيْسٌ قَالَ قَالَ لِي جَرِيرٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا تُرِيحُنِي مِنْ ذِي الْخَلَصَةِ وَكَانَ بَيْتًا فِي خَثْعَمَ يُسَمَّى الْكَعْبَةَ الْيَمَانِيَةَ فَانْطَلَقْتُ فِي خَمْسِينَ وَمِائَةِ فَارِسٍ مِنْ أَحْمَسَ وَكَانُوا أَصْحَابَ خَيْلٍ وَكُنْتُ لَا أَثْبُتُ عَلَى الْخَيْلِ فَضَرَبَ فِي صَدْرِي حَتَّى رَأَيْتُ أَثَرَ أَصَابِعِهِ فِي صَدْرِي وَقَالَ اللَّهُمَّ ثَبِّتْهُ وَاجْعَلْهُ هَادِيًا مَهْدِيًّا فَانْطَلَقَ إِلَيْهَا فَكَسَرَهَا وَحَرَّقَهَا ثُمَّ بَعَثَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ جَرِيرٍ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا جِئْتُكَ حَتَّى تَرَكْتُهَا كَأَنَّهَا جَمَلٌ أَجْرَبُ قَالَ فَبَارَكَ فِي خَيْلِ أَحْمَسَ وَرِجَالِهَا خَمْسَ مَرَّاتٍ

-....Kays ibn Ebî Hazım tahdîs edip şöyle demiştir: Cerîr (R) bana şöyle dedi:Peygamber (S) bana:
— "Benişu Zu'l-Halasa'dan rahatlandırmaz mısın?" buyurdu. Bu Zu'1-Halasa, Yemen'de Has'am kabilesi içinde el-Ka'betu'l-Yemâniyye diye isimlendirilen bir ev idi. Ben Ahmes kabilesinden yüzelli süvarinin başında hareket ettim. Ahmesliler iyi ata binerlerdi. Fakat ben at üzerinde duramazdım. (Bu beni sıkardı.) Peygamber göğsüme şiddetli bir vuruş vurdu ki, ben O'nun parmak izlerini göğsümde gördüm. Ve Peygamber:
— "Yâ Allah! Sen Cerîr'i sabit tut ve onu hâdî ve mehdîkıl!" diye duâ etti.Akabinde Cerîr, o put evine gitti, onu yıkıp yaktı. Sonra Rasû-lullah'a bir haberci yolladı. Cerîr'in elçisi geldi ve:
— Seni hakk ile gönderen Allah'a yemîn ederim ki, ben Sen'in huzuruna ancak o put evini uyuz deve gibi bırakıp gelmişimdir, dedi. Rasûlullah bu haber üzerine beş kerre:
— "Ahmes kabilesi atları ve süvarileri mübarek olsun!" dedi

4357 – حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسٍ عَنْ جَرِيرٍ قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا تُرِيحُنِي مِنْ ذِي الْخَلَصَةِ فَقُلْتُ بَلَى فَانْطَلَقْتُ فِي خَمْسِينَ وَمِائَةِ فَارِسٍ مِنْ أَحْمَسَ وَكَانُوا أَصْحَابَ خَيْلٍ وَكُنْتُ لَا

أَثْبُتُ عَلَى الْخَيْلِ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَضَرَبَ يَدَهُ عَلَى صَدْرِي حَتَّى رَأَيْتُ أَثَرَ يَدِهِ فِي صَدْرِي وَقَالَ اللَّهُمَّ ثَبِّتْهُ وَاجْعَلْهُ هَادِيًا مَهْدِيًّا قَالَ فَمَا وَقَعْتُ عَنْ فَرَسٍ بَعْدُ قَالَ وَكَانَ ذُو الْخَلَصَةِ بَيْتًا بِالْيَمَنِ لِخَثْعَمَ وَبَجِيلَةَ فِيهِ نُصُبٌ تُعْبَدُ يُقَالُ لَهُ الْكَعْبَةُ قَالَ فَأَتَاهَا فَحَرَّقَهَا بِالنَّارِ وَكَسَرَهَا قَالَ وَلَمَّا قَدِمَ جَرِيرٌ الْيَمَنَ كَانَ بِهَا رَجُلٌ يَسْتَقْسِمُ بِالْأَزْلَامِ فَقِيلَ لَهُ إِنَّ رَسُولَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَا هُنَا فَإِنْ قَدَرَ عَلَيْكَ ضَرَبَ عُنُقَكَ قَالَ فَبَيْنَمَا هُوَ يَضْرِبُ بِهَا إِذْ وَقَفَ عَلَيْهِ جَرِيرٌ فَقَالَ لَتَكْسِرَنَّهَا وَلَتَشْهَدَنَّ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ أَوْ لَأَضْرِبَنَّ عُنُقَكَ قَالَ فَكَسَرَهَا وَشَهِدَ ثُمَّ بَعَثَ جَرِيرٌ رَجُلًا مِنْ أَحْمَسَ يُكْنَى أَبَا أَرْطَاةَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُبَشِّرُهُ بِذَلِكَ فَلَمَّا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا جِئْتُ حَتَّى تَرَكْتُهَا كَأَنَّهَا جَمَلٌ أَجْرَبُ قَالَ فَبَرَّكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى خَيْلِ أَحْمَسَ وَرِجَالِهَا خَمْسَ مَرَّاتٍ

-....Cerîr ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bana hitaben:
— "Şu Zu'l-Halasa'dan beni rahata erdirir misin?" buyurdu. Ben:
— Evet rahata erdiririm, dedim ve akabinde Ahmes kabilesinden yüzelli süvarinin başında hareket ettim. Bu Ahmes kabilesi iyi at binerlerdi. Ben ise at üzerinde iyi duramazdım. Ben bu hâlimi Peygamber'e zikrettim. Peygamber benim göğsüm üzerine eliyle şiddetlice vurdu, hattâ ben elinin izini göğsümde gördüm. Ve Peygamber:
— "Yâ Allah! Sen Cerîr'i sabit tut ve onu hâdî ve mehdî kıl!" diye duâ etti.Cerîr: Artık ben bu duadan sonra hiçbir attan düşmedim, demiştir. Yine Cerîr dedi ki: Zu'1-Halasa Yemen'de Has'am ile Becîle kabileleri arasında bir ev idi. İçinde dikilmiş bir taş vardı. Ona ibâdet edilir(kurbân kesilir)di. Bu eve Ka'be de denilirdi. Râvî dedi ki: Cerîr oraya vardı, akabinde onu ateşle yakıp yıktı. Râvî dedi ki: Cerîr Yemen'e vardığı zaman bu put evinde muhafız bir adam oklarla (hayır ve şerrden) kısmet arıyordu. Bu falcıya:
— Haberin olsun, Rasûlullah'ın elçisi şuradadır. Eğer seni fal atarken yakalarsa boynunu vurur! denildi. Râvî dedi ki: Falcı fal oklarını atmakla meşgul olduğu sırada Cerîr üstüne çıkageldi ve falcıya:
— Şimdi sen ya bu okları kırar ve Lâ ilahe ille'llah diye şehâdet kelimelerini söylersin,yâhud ben senin boynunu muhakkak vururum! dedi. Râvî dedi ki: Falcı bunun üzerine okları kırıp şehâdet getirdi. Sonra Cerîr, Ahmes kabîlesinden Ebû Ertât diye künyelenen bir kişiyi bunu müjdelemek üzere Peygamber'e gönderdi. Ebû Ertât, Peygamber'e gelince:
— Yâ Rasûlallah! Seni hakk ile gönderen Allah'a yemîn ederim ki, ben Sen'in huzuruna ancak Zu'1-Halasa'yı uyuz deve gibi bırakıp geldim, dedi.Râvî dedi ki: Bu sevindirici haber üzerine Peygamber (S) Ah-mesliler'in atları ve adamlarını beş kerre tebrîk etti

---

بَاب غَزْوَةُ ذَاتِ السُّلَاسِلِ وَهِيَ غَزْوَةُ لَخْمٍ وَجُذَامَ قَالَهُ إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ وَقَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ عَنْ يَزِيدَ عَنْ عُرْوَةَ هِيَ بِلَادُ بَلِيٍّ وَعُذْرَةَ وَبَنِي الْقَيْنِ

4358 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ عَمْرَو بْنَ الْعَاصِ عَلَى جَيْشِ ذَاتِ السُّلَاسِلِ قَالَ فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ أَيُّ النَّاسِ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ عَائِشَةُ قُلْتُ مِنْ الرِّجَالِ قَالَ أَبُوهَا قُلْتُ ثُمَّ مَنْ قَالَ عُمَرُ فَعَدَّ رِجَالًا فَسَكَتُّ مَخَافَةَ أَنْ يَجْعَلَنِي فِي آخِرِهِمْ

Zâtu's-Selâsil Gazvesi (Babı): Bu Zâtu's-Selâsil gazvesi, Lahm ve Cuzâm kabilelerine yapılan gazvedir. Bunu İsmâîl ibn Ebî Hâlid söylemiştir. Ve {Moğâzî sahibi) İbnu îshâk, Yezîd ibn Harun'dan yaptığı rivayetinde: Zâtu's-Selâsil, Beliyy, Uzre ve Kayne oğulları (adlarıyle anılan üç büyük kabilenin) beldeleridir, demiştir.
-....Bize Hâlid ibn Abdillah, Hâlid el-Hazzâ'dan; o da Ebû Usmân'dan haber Verdi ki, Rasûlullah (S) Amr ibnu'1-Âs'ı Zâtu Selâsil gazvesi için hazırladığı asker üzerine kumandan yapıp göndermiştir. Amr dedi ki: Ben (bu gazveden döndüğümde) Rasûlullah'ın huzuruna geldim ve:
— Yâ Rasûlallah! Sahâbîler içinde Sana en sevimli kimdir? diye sordum.Rasûlullah:

— "Âişe'dir" buyurdu. Ben:
— Erkeklerden kimdir? dedim. Rasûlullah:
— "Aişe'nin babası" buyurdu. Ben:
— Sonra kimdir? dedim. Rasûlullah:
— "Umer ibnu'I-Hattâb" buyurdu, ve akabinde birtakım erkeklerin isimlerini saydı. Ben, Rasûlullah beni onların en sonunda söyler korkusuyla sustum (da başkalarım sormadım)

بَاب ذَهَابُ جَرِيرٍ إِلَى الْيَمَنِ

4359 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ الْعَبْسِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ إِدْرِيسَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسٍ عَنْ جَرِيرٍ قَالَ كُنْتُ بِالْيَمَنِ فَلَقِيتُ رَجُلَيْنِ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ ذَا كَلَاعٍ وَذَا عَمْرٍو فَجَعَلْتُ أُحَدِّثُهُمْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ ذُو عَمْرٍو لَئِنْ كَانَ الَّذِي تَذْكُرُ مِنْ أَمْرِ صَاحِبِكَ لَقَدْ مَرَّ عَلَى أَجَلِهِ مُنْذُ ثَلَاثٍ وَأَقْبَلَا مَعِي حَتَّى إِذَا كُنَّا فِي بَعْضِ الطَّرِيقِ رُفِعَ لَنَا رَكْبٌ مِنْ قِبَلِ الْمَدِينَةِ فَسَأَلْنَاهُمْ فَقَالُوا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاسْتُخْلِفَ أَبُو بَكْرٍ وَالنَّاسُ صَالِحُونَ فَقَالَا أَخْبِرْ صَاحِبَكَ أَنَّا قَدْ جِئْنَا وَلَعَلَّنَا سَنَعُودُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ وَرَجَعَا إِلَى الْيَمَنِ فَأَخْبَرْتُ أَبَا بَكْرٍ بِحَدِيثِهِمْ قَالَ أَفَلَا جِئْتَ بِهِمْ فَلَمَّا كَانَ بَعْدُ قَالَ لِي ذُو عَمْرٍو يَا جَرِيرُ إِنَّ بِكَ عَلَيَّ كَرَامَةً وَإِنِّي مُخْبِرُكَ خَبَرًا إِنَّكُمْ مَعْشَرَ الْعَرَبِ لَنْ تَزَالُوا بِخَيْرٍ مَا كُنْتُمْ إِذَا هَلَكَ أَمِيرٌ تَأَمَّرْتُمْ فِي آخَرَ فَإِذَا كَانَتْ بِالسَّيْفِ كَانُوا مُلُوكًا يَغْضَبُونَ غَضَبَ الْمُلُوكِ وَيَرْضَوْنَ رِضَا الْمُلُوكِ

Cerîr İbn Abdillah El-Becelî'nîn Yemen'e Gitmesi Babı
-....Cerîr ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Ben denizde idim. Yemen ahâlîsinden iki kişiye kavuştum, bunlar Zû Kela' ve Zû Amr adındaki kimselerdi. Ben bunlara yolculuk esnasında Rasûhıl-lah'tan haber vermeye başladım". Bu esnada Zû Amr ben Cerîr'e:
— Eğer sen sahibin Rasûiullah'ın işinden zikretmekte isen, ye-mîn olsun ki, O, üç günden beri eceli üzerine geçmiş (yânî ölmüş) bulunmaktadır, dedi.Bunlar benimle beraber (Medine'ye) yöneldiler. Nihayet yolun bir merhalesinde bulunduğumuz sırada bize Medîne tarafından gelmekte olan bir süvârî kaafilesi göründü. Onlara sorduk. Onlar da:
— Rasûlullah (ebediyyet âlemine) alındı, Ebû Bekr halîfe seçildi, insanlar iyilerdir,dediler.
Bu haber üzerine Zû Kela' ile Zû Amr bana:
— Sen sahibin Ebû Bekr'e bizim buraya kadar gelmiş olduğumuzu, Allah dilerse ileride belki yine dönüp ziyaret edeceğimizi haber ver, dediler ve Yemen'e dönüp gittiler. Ben de Medine'ye geldiğimde Ebû Bekr'e onların sözlerini haber verdim. Ebû Bekr:
— Keski onları getireydin, dedi. Râvî Cerîr şöyle devam etmiştir: Bir zaman sonra (Umer'in halifeliği zamanında) Zû Amr bana şunları söyledi:
— Yâ Cerîr! Bana göre senin yüksek bir şerefin ve asaletin vardır. Ben sana şu haberi (yânî şu hakikati) haber verip bildirmek istiyorum: Siz Arab topluluğu, bir emîr öldüğünde başka bir emîri seçmek hususunda müşavere eder olduğunuz müddetçe, sizler ebedî hayır ve saadet içinde bulunursunuz. Emirlik kılıç kuvvetiyle (kahr ve galebe ile) elde edilir olduğu zaman ise, artık o gâlibler (mü'minlerin emîri değil) birtakım saltanat melikleri olurlar da meliklerin öfkelenip istibdâd edişleri gibi öfkelenirler ve yine meliklerin hoşnûd oluşları gibi hoşnûd olurlar,dedi

---

بَاب غَزْوَةُ سِيفِ الْبَحْرِ وَهُمْ يَتَلَقَّوْنَ عِيرًا لِقُرَيْشٍ وَأَمِيرُهُمْ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

4360 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْثًا قِبَلَ السَّاحِلِ وَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ أَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ وَهُمْ ثَلَاثُ مِائَةٍ فَخَرَجْنَا وَكُنَّا بِبَعْضِ الطَّرِيقِ فَنِيَ الزَّادُ فَأَمَرَ أَبُو عُبَيْدَةَ بِأَزْوَادِ الْجَيْشِ فَجُمِعَ فَكَانَ مِزْوَدَيْ تَمْرٍ فَكَانَ يَقُوتُنَا كُلَّ يَوْمٍ قَلِيلٌ قَلِيلٌ حَتَّى فَنِيَ فَلَمْ يَكُنْ يُصِيبُنَا إِلَّا تَمْرَةٌ تَمْرَةٌ فَقُلْتُ

مَا تُغْنِي عَنْكُمْ تَمْرَةٌ فَقَالَ لَقَدْ وَجَدْنَا فَقْدَهَا حِينَ فَنِيَتْ ثُمَّ انْتَهَيْنَا إِلَى الْبَحْرِ فَإِذَا حُوتٌ مِثْلُ الظَّرِبِ فَأَكَلَ مِنْهَا الْقَوْمُ ثَمَانِيَ عَشْرَةَ لَيْلَةً ثُمَّ أَمَرَ أَبُو عُبَيْدَةَ بِضِلَعَيْنِ مِنْ أَضْلَاعِهِ فَنُصِبَا ثُمَّ أَمَرَ بِرَاحِلَةٍ فَرُحِلَتْ ثُمَّ مَرَّتْ تَحْتَهُمَا فَلَمْ تُصِبْهُمَا

Sîfu'l-Bahr (Yânî Deniz Sahili) Gazvesi Babı: Bu sefere katılan mücâhidler Kureyş'e âid bir kervanı gözetliyorlardı. Başbuğları da Ebû Ubeyde ibnu*l-Cerrâh (R) idi.
-....Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) sahil tarafına bir askerî kuvvet gönderdi, başlarına da Ebû Ubeyde ibnu'l-Cerrâh'ı kumandan ta'yîn etti. Bu askerî kuvvet üçyüz kişiden ibaretti. (Câbir dedi ki:) Biz yola çıktık. Yolun bir kısmında bulunduğumuz sırada azığımız tükendi. Bunun üzerine Ebû Ubeyde mücâhid-lere yanlarındaki azıkları getirmelerini emretti. Getirilen azıklar bir yere toplandı ki, bu da iki dağarcık hurmadan ibaretti. İşte bu hurma azar azar her gün bizim azığımız oluyordu. Nihayet bu da sona erdi. Artık herbirimize günde birer hurmadan başka birşey düşmüyordu.Râvî Vehb ibn Keysân dedi ki: Ben Câbir'e:
— Günde bir hurma sizin gıdanıza yetmez, dedim. Câbir de ona:
— Bu bir hurma da tükenince onun yokluğunun acısını da tattık. Sonra deniz sahiline ulaştık, bir de baktık ki, küçük dağ gibi bir balık duruyor. O seriyyede bulunan askerler onsekiz gece bu balığın etinden yediler. Sonra Ebû Ubeyde bu balığın kaburga kemiklerinden ikisinin dikilmesini emretti de, iki kemiği dikildi. Sonra Ebû Ubeyde bir binek devesinin hazırlanmasını emretti, deve hazırlandı. Sonra bu deve o iki kemiğin altından geçti de kemiklere dokunmadı

4361 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ الَّذِي حَفِظْنَاهُ مِنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَ مِائَةِ رَاكِبٍ أَمِيرُنَا أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ نَرْصُدُ عِيرَ قُرَيْشٍ فَأَقَمْنَا بِالسَّاحِلِ نِصْفَ شَهْرٍ فَأَصَابَنَا جُوعٌ شَدِيدٌ حَتَّى أَكَلْنَا الْخَبَطَ فَسُمِّيَ ذَلِكَ الْجَيْشُ جَيْشَ الْخَبَطِ فَأَلْقَى لَنَا الْبَحْرُ دَابَّةً يُقَالُ لَهَا الْعَنْبَرُ فَأَكَلْنَا مِنْهُ نِصْفَ شَهْرٍ وَادَّهَنَّا مِنْ وَدَكِهِ حَتَّى ثَابَتْ إِلَيْنَا أَجْسَامُنَا فَأَخَذَ أَبُو عُبَيْدَةَ ضِلَعًا مِنْ أَضْلَاعِهِ فَنَصَبَهُ فَعَمَدَ إِلَى أَطْوَلِ رَجُلٍ مَعَهُ قَالَ سُفْيَانُ مَرَّةً ضِلَعًا مِنْ أَضْلَاعِهِ فَنَصَبَهُ وَأَخَذَ رَجُلًا وَبَعِيرًا فَمَرَّ تَحْتَهُ قَالَ جَابِرٌ وَكَانَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ نَحَرَ ثَلَاثَ جَزَائِرَ ثُمَّ نَحَرَ ثَلَاثَ جَزَائِرَ ثُمَّ نَحَرَ ثَلَاثَ جَزَائِرَ ثُمَّ إِنَّ أَبَا عُبَيْدَةَ نَهَاهُ وَكَانَ عَمْرٌو يَقُولُ أَخْبَرَنَا أَبُو صَالِحٍ أَنَّ قَيْسَ بْنَ سَعْدٍ قَالَ لِأَبِيهِ كُنْتُ فِي الْجَيْشِ فَجَاعُوا قَالَ انْحَرْ قَالَ نَحَرْتُ قَالَ ثُمَّ جَاعُوا قَالَ انْحَرْ قَالَ نَحَرْتُ قَالَ ثُمَّ جَاعُوا قَالَ انْحَرْ قَالَ نَحَرْتُ ثُمَّ جَاعُوا قَالَ انْحَرْ قَالَ نُهِيتُ

-....Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Amr ibnu Dinar'dan ezberlediğimiz şudur: O şöyle dedi: Ben Câbir ibn Abdillah'tan işittim, o şöyle diyordu:Rasûlullah (S) bizleri üçyüz sü-vârî olarak gönderdi. Başbuğumuz Ebû Ubeyde ibnu'l-Cerrâh idi. Ku-reyş kervanını gözetliyorduk. Deniz sahilinde biz yarım ay (onbeş gün) oturduk. Bizlere şiddetli bir açlık isabet etti. Nihayet habat denilen dikenli ağacın yapraklarını, yemişlerini yedik. İşte bu sebeble bu ordu birliğine Ceyşu'l-Habat ismi verildi. İşte orada deniz bizim için sahile el-Anber denilen büyük bir dâbde attı. Artık biz onun etinden yarım ay yedik ve yağı ile yağlandık. Nihayet vücûdlarımız ve kuvvetimiz (açlıktan önceki) yerine geldi. Ebû Ubeyde bu deniz hayvanının kaburga kemiklerinden birini alıp dikti.Beraberinde bulunan en uzun adama yöneldi.Sufyân ibn Uyeyne bir defasında: Onun kaburga kemiklerinden birini alıp dikti. Bir adam ve bir deve aldı da o dikili kaburganın altından geçti, şeklinde rivayet etmiştir.Câbir dedi ki: O açlık günlerinde mücâhidler topluluğundan bir adam üç deve kesti.Sonra üç deve daha kesti. Sonra üç deve daha kesti. Sonra Ebû Ubeyde (binek develeri azalıyor diye) deve kesmeyi nehyetti.Amr ibnu Dînâr şöyle diyordu: Bize Ebû Salih Zekvân haber verdi ki, Kays ibnu Sa'd,babası Sa'd ibn Ubâde'ye (Medine'ye döndüklerinde) şöyle demiştir: Ben o askerin içinde idim. Acıktılar. Kes, dedi. Kestim, dedi. Sonra yine acu -ar, yine kes dedi. Yine kestim, dedi. Sonra yine acıktılar; yine kes dedi; ben de kestim, dedi. Sonra acıktılar, kes dedi. Ben kesmekten nehyolundum, dedi

---

4362 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ غَزَوْنَا جَيْشَ الْخَبَطِ وَأُمِّرَ أَبُو عُبَيْدَةَ فَجُعْنَا جُوعًا شَدِيدًا فَأَلْقَى الْبَحْرُ حُوتًا مَيِّتًا لَمْ نَرَ مِثْلَهُ يُقَالُ لَهُ الْعَنْبَرُ فَأَكَلْنَا مِنْهُ نِصْفَ شَهْرٍ فَأَخَذَ أَبُو عُبَيْدَةَ عَظْمًا مِنْ عِظَامِهِ فَمَرَّ الرَّاكِبُ تَحْتَهُ فَأَخْبَرَنِي أَبُو الزُّبَيْرِ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرًا يَقُولُ قَالَ أَبُو عُبَيْدَةَ كُلُوا فَلَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ ذَكَرْنَا ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ كُلُوا رِزْقًا أَخْرَجَهُ اللَّهُ أَطْعِمُونَا إِنْ كَانَ مَعَكُمْ فَأَتَاهُ بَعْضُهُمْ فَأَكَلَهُ

-.... İbnu Cureyc şöyle demiştir: Bana Amr ibnu Dînâr haber verdi ki, kendisi Cabir(R)'i şöyle derken işitmiştir: Bizler Ceyşu'l-Habat gazvesine gittik. Başımıza Ebû Ubeyde emîr ta'yîn edildi. Çok şiddetli bir açlığa düştük. Bu sırada deniz, hiç benzerini görmediğimiz el-Anber denilen ölü bir balığı sahile attı. Artık biz onun etinden yarım ay yedik. Ebû Ubeyde onun kemiklerinden birini tuttu da onun altından bir süvârî geçti. İbnu Cureyc dedi ki: Bana Ebu'z-Zubeyr Muhammed ibn Müslim el-Mekkî haber verdi.Kendisi Câbir'i şöyle derken işitmiştir: Ebû Ubeyde bize:

— Bu deniz mahlûkunun etinden yiyiniz! dedi.(Biz de yedik.) Medîne'ye dönüp geldiğimizde bu vak'ayı Peygamber'e arzettik.

— "Ey mücâhidler, yiyiniz! Allah onu denizden size bir rızk olması için çıkarmıştır. Eğer beraberinizde varsa bize deyediriniz" buyurdu. Askerlerden bâzıları o balık etinin pastırmasından bir parça Peygamber'e getirdi. Peygamber de onu yedi

---

بَاب حَجُّ أَبِي بَكْرٍ بِالنَّاسِ فِي سَنَةِ تِسْعٍ

4363 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ أَبُو الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ الصِّدِّيقَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بَعَثَهُ فِي الْحَجَّةِ الَّتِي أَمَّرَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْهَا قَبْلَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ يَوْمَ النَّحْرِ فِي رَهْطٍ يُؤَذِّنُ فِي النَّاسِ لَا يَحُجُّ بَعْدَ الْعَامِ مُشْرِكٌ وَلَا يَطُوفُ بِالْبَيْتِ عُرْيَانٌ

Hicretin Dokuzuncu Yılında Ebû Bekrin İnsanlara Hacc Ettirmesi Babı

-....Bize Fulayh ibnu Süleyman, ez-Zuhrî'den; o da Humeyd ibnu Abdirrahmân'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Ebû Bekr es-Sıddîk (R), Veda Haccı'ndan bir sene evvel Peygam-ber'in kendisini hacc eniîri ta'yîn buyurduğu haccı sırasında, Ebû Hu-reyre'yi kurbân bayramının birinci günü Minâ'da bir nidâcılar topluluğu içinde insanlara şunları i'lân etmeye göndermiştir: "Bu yıldan sonra hiçbir müşrik hacc yapmayacak, hiçbir çıplak Ka'be'yi tavaf etmeyecektir"

4364 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ آخِرُ سُورَةٍ نَزَلَتْ كَامِلَةً بَرَاءَةٌ وَآخِرُ سُورَةٍ نَزَلَتْ خَاتِمَةُ سُورَةِ النِّسَاءِ { يَسْتَفْتُونَكَ قُلْ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ }

-....el-Berâ ibn Âzib (R): Kâmil olarak inen en son sûre Berâe'dir; inen sûrenin en sonu da (yânı en son inen âyet de) en-Nisâ Sûresi'nin sonu olan şu âyettir: "Senden fetva isterler. De ki: Allah, bahası ve çocuğu olmayanın mîrâsı hakkındaki hükmü şöylece açıklar... " (en-Nisâ: 176) demiştir

---

بَاب وَفْدُ بَنِي تَمِيمٍ

4365 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي صَخْرَةَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ مُحْرِزٍ الْمَازِنِيِّ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَتَى نَفَرٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اقْبَلُوا الْبُشْرَى يَا بَنِي تَمِيمٍ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ بَشَّرْتَنَا فَأَعْطِنَا فَرُئِيَ ذَلِكَ فِي وَجْهِهِ فَجَاءَ نَفَرٌ مِنْ الْيَمَنِ فَقَالَ اقْبَلُوا الْبُشْرَى إِذْ لَمْ يَقْبَلْهَا بَنُو تَمِيمٍ قَالُوا قَدْ قَبِلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ

Temîm Oğulları Hey'eti
-....İmrân ibn Husayn (R) şöyle demiştir: Peygamber'e Temîm oğulları'ndan bir grup insan geldi. Peygamber (S) onlara (başlangıç ve maada ile ilgili akîde asıllarını öğretti ve):
— "Ey Temîm oğulları! Bu müjdeyi kabul ediniz!" buyurdu.Onlar da:
— Yâ Rasûlallah! Bizlere âhiretlik müjdeler verdin. Sen şimdi bize dünyalık atıyye ver! dediler.
Bu sözlerinin verdiği üzüntü Peygamber'in yüzünde görüldü. Bu sırada daha once Yemen'den gelmiş olan Eş'arîler'den de bir grup insan gelmişti. Rasûlullah bunlara hitaben:
— "Sizler bu âhiret müjdesini kabul ediniz. Çünkü bu müjdeyi Temim oğulları Kabul etmediler" buyurdu.
Eş'arîler:— Kabul ettik yâ Rasûlallah! dediler

بَاب قَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ غَزْوَةُ عُيَيْنَةَ بْنِ حِصْنِ بْنِ حُذَيْفَةَ بْنِ بَدْرٍ بَنِي الْعَنْبَرِ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ بَعَثَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِمْ فَأَغَارَ وَأَصَابَ مِنْهُمْ نَاسًا وَسَبَى مِنْهُمْ نِسَاءً

4366 - حَدَّثَنِي زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ الْقَعْقَاعِ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَا أَزَالُ أُحِبُّ بَنِي تَمِيمٍ بَعْدَ ثَلَاثٍ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُهَا فِيهِمْ هُمْ أَشَدُّ أُمَّتِي عَلَى الدَّجَّالِ وَكَانَتْ فِيهِمْ سَبِيَّةٌ عِنْدَ عَائِشَةَ فَقَالَ أَعْتِقِيهَا فَإِنَّهَا مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ وَجَاءَتْ صَدَقَاتُهُمْ فَقَالَ هَذِهِ صَدَقَاتُ قَوْمٍ أَوْ قَوْمِي

Mağâzîsahibi Muhammed ibn İshâk şöyle demiştir: Uyeyne ibn Hısn ibn Huzeyfe ibn Bedr el-Fezârî'nin Temîm oğulları'ndan olan Anber oğulları'na yaptığı gazve şöyle olmuştur: (Temîm oğullarının, Huzâa'dan birtakım insanlara baskın yaptıkları haberi gelince) Peygamber (S) Uyeyne'yi Temîm oğullan üzerine yolladı.]Uyeyne ve beraberindekiler onlara baskın yapıp, onlardan bir haylî insana zarar verdi ve bir haylî kadım da esîr aldı
-.... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'tan işittiğim üç şeyden sonar Temîm oğullarını sevmekten vazgeçmeyeceğim: Rasûlullah (S) onlar hakkında şöyle buyuruyordu: 1-"Temîm oğullan Deccâl'e (ve şarktan gelecek fitne ve fesada) karşı ümmetimin en çok mukaavemeîlisidir" buyurması;2-Temîm oğulları'ndan olup da Âişe'nin yanında bulunan bir câriye hakkında: "Bunu âzâd et. Çünkü bu câriye İsmâîl Peygamber evlâdındandır" buyurması; 3-Temîm oğulları'nın zekât malları geldiği zaman: "Bunlar bir kavmin yâhud kavmimin zekâtlarıdır" buyurması

4367 - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ أَخْبَرَهُمْ أَنَّهُ قَدِمَ رَكْبٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ أَمِّرْ الْقَعْقَاعَ بْنَ مَعْبَدِ بْنِ زُرَارَةَ قَالَ عُمَرُ بَلْ أَمِّرْ الْأَقْرَعَ بْنَ حَابِسٍ قَالَ أَبُو بَكْرٍ مَا أَرَدْتَ إِلَّا خِلَافِي قَالَ عُمَرُ مَا أَرَدْتُ خِلَافَكَ فَتَمَارَيَا حَتَّى ارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُهُمَا فَنَزَلَ فِي ذَلِكَ { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُقَدِّمُوا } حَتَّى انْقَضَتْ

-....îbn Cureyc, îbnu Ebî Muleyke'den haber verdi ki, Abdullah ibnu'z-Zubeyr onlara şöyle haber vermiştir: Peygamber'in huzuruna Temîm oğulları'ndan süvârî bir hey'et gelmişti. (Bunlar müs-lümân olduktan sonra) Ebû Bekr:
— Yâ Rasûlallah, bunlara Ka'ka' ibnu Ma'bed ibn Zurâre'yi emîr ta'yîn et! dedi.Buna karşı Urner:
— Hayır, o olmaz; Akra' ibn Hâbis'i ta'yîn buyur, dedi. Ebû Bekr:
— Sen muhakkak bana muhalefet etmek istiyorsun! dedi. Umer:
— Hayır ben sana muhalefet etmek istemedim! dedi.Ve bu suretle Ebû Bekr ile Umer, Rasûlullah'ın huzurunda birbirleriyle çekişmişlerdi,hattâ sesleri de epeyce yükselmişti. İşte bu hususta şu âyetler indi: "Ey îmân edenler, Allah 'm ve Rasûlü 'nün huzurunda (sözde ve işte) öne geçmeyin.Allah'tan korkun. Çünkü Allah hakkıyle işiten, kemâliyle bilendir. Ey îmân edenler,seslerinizi Peygamberin sesinden yüksek

çıkarmayın. O'na, sözle birbirinize bağırdığınız gibi bağırmayın ki, siz farkına varmadan amelleriniz boşa gidiverir..." (el-Hucurât: 1-2)

بَاب وَفْدِ عَبْدِ الْقَيْسِ

4368 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا أَبُو عَامِرٍ الْعَقَدِيُّ حَدَّثَنَا قُرَّةُ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِنَّ لِي جَرَّةً يُنْتَبَذُ لِي نَبِيذٌ فَأَشْرَبُهُ حُلْوًا فِي جَرٍّ إِنْ أَكْثَرْتُ مِنْهُ فَجَالَسْتُ الْقَوْمَ فَأَطَلْتُ الْجُلُوسَ خَشِيتُ أَنْ أَفْتَضِحَ فَقَالَ قَدِمَ وَفْدُ عَبْدِ الْقَيْسِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَرْحَبًا بِالْقَوْمِ غَيْرَ خَزَايَا وَلَا النَّدَامَى فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ الْمُشْرِكِينَ مِنْ مُضَرَ وَإِنَّا لَا نَصِلُ إِلَيْكَ إِلَّا فِي أَشْهُرِ الْحُرُمِ حَدِّثْنَا بِجُمَلٍ مِنْ الْأَمْرِ إِنْ عَمِلْنَا بِهِ دَخَلْنَا الْجَنَّةَ وَنَدْعُو بِهِ مَنْ وَرَاءَنَا قَالَ آمُرُكُمْ بِأَرْبَعٍ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ أَرْبَعٍ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ هَلْ تَدْرُونَ مَا الْإِيمَانُ بِاللَّهِ شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَإِقَامُ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ وَصَوْمُ رَمَضَانَ وَأَنْ تُعْطُوا مِنْ الْمَغَانِمِ الْخُمُسَ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ أَرْبَعٍ مَا انْتُبِذَ فِي الدُّبَّاءِ وَالنَّقِيرِ وَالْحَنْتَمِ وَالْمُزَفَّتِ

Abdu'l-Kays Hey'eti Babı

-....Ebû Cemre şöyle demiştir: Ben İbn Abbâs'a: Benim testiler cümlesinden içinde nebîz içkisi yapılan bir testim var ki, ben ondan nebîz içiyorum. Eğer ondan içmeyi çoğaltır ve bir toplulukla oturup, oturmayı da uzatırsam, sarhoşların hâli gibi kusurlu olmamdan endîşe ediyorum, dedim. İbn Abbâs şöyle dedi: Abdu'1-Kays hey'eti Rasûlullah'ın huzuruna (ikinci kerre) geldiler.Rasûlullah onlara:

— "Topluluğa merhaba! (Hoş geldiniz!) Allah sizi utandırmasın, pişman etmesin" buyurdu.

Bunun akabinde onlar:

— Yâ Rasûlallah! Seninle bizim aramızda Mudar'dan olan müşrikler vardır. Biz sana ancak haram ayları içinde ulaşabiliyoruz. Sen bize özet olarak birtakım emirler söyle de biz onunla amel ettiğimizde cennete girelim ve geride kalanlarımızı onu yapmağa çağıralım, dediler.Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:

— "Ben sizlere dört şey emrediyor ve dört şeyden de nehyediyo-rum: Allah'a îmân etmek! Allah'a îmân etmek nedir bilir misiniz? Allah'tan başka ilâh olmadığına (ve Muhammed'in Allah'ın Rasûlü olduğuna) şehâdet etmek, namazı ikaame etmek, zekâtı vermek, ramazân orucunu tutmak ve ganimetlerden beşte birini vermenizdir. Sizleri dört şeyden nehyediyorum; Duba', nekîr, hantem ve muzeffet denilen kaplara hurma yâhud üzüm şırası konulmasından"

4369 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ قَدِمَ وَفْدُ عَبْدِ الْقَيْسِ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا هَذَا الْحَيَّ مِنْ رَبِيعَةَ وَقَدْ حَالَتْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ كُفَّارُ مُضَرَ فَلَسْنَا نَخْلُصُ إِلَيْكَ إِلَّا فِي شَهْرٍ حَرَامٍ فَمُرْنَا بِأَشْيَاءَ نَأْخُذُ بِهَا وَنَدْعُو إِلَيْهَا مَنْ وَرَاءَنَا قَالَ آمُرُكُمْ بِأَرْبَعٍ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ أَرْبَعٍ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَعَقَدَ وَاحِدَةً وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَأَنْ تُؤَدُّوا لِلَّهِ خُمُسَ مَا غَنِمْتُمْ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ الدُّبَّاءِ وَالنَّقِيرِ وَالْحَنْتَمِ وَالْمُزَفَّتِ

-....Ebû Cemre şöyle demiştir: Ben İbn Abbâs'tan işittim, şöyle diyordu: Abdu'1-Kays hey'eti Peygamber(S)'in huzuruna geldiler de:

— Yâ Rasûlallah! Bizler şu Rabîa kabflelerindeniz.Seninle bizim aramıza Mudar kâfirleri engel olmuşlardır.Bundan Ötürü bizler Sana ancak haram ay içinde ulaşabiliyoruz. O hâlde Sen bizlere birtakım şeyler emret de bizler onları alalım ve arkamızda kalanlarımızı da bu işleri yapmaya çağıralım,dediler.

Rasûlullah:

— "Ben sizlere dört şey emrediyor ve dört şeyden de nehyediyo-rum: Allah'a îmân etmek: Allah'tan başka ilâh olmadığına (ve Mu-hammed'in Allah'ın Rasûlü olduğuna) şehâdet etmek -Rasûlullah burada eliyle bir bağladı-; namazı devamlı kılmak; zekâtı vermek; ganimet aldığınız malların beşte birini Allah için bana ödemeniz- Ve ben sizleri dubbâ'dan, nehirden, hantemden, muzeffetten de nehyediyorum" buyurdu

4370 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو وَقَالَ بَكْرُ بْنُ مُضَرَ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ عَنْ بُكَيْرٍ أَنَّ كُرَيْبًا مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ حَدَّثَهُ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَزْهَرَ وَالْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ أَرْسَلُوا إِلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَقَالُوا اقْرَأْ عَلَيْهَا السَّلَامَ مِنَّا جَمِيعًا وَسَلْهَا عَنْ الرَّكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْعَصْرِ وَإِنَّا أُخْبِرْنَا أَنَّكِ تُصَلِّيهَا وَقَدْ بَلَغَنَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْهَا قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَكُنْتُ أَضْرِبُ مَعَ عُمَرَ النَّاسَ عَنْهُمَا قَالَ كُرَيْبٌ فَدَخَلْتُ عَلَيْهَا وَبَلَّغْتُهَا مَا أَرْسَلُونِي فَقَالَتْ سَلْ أُمَّ سَلَمَةَ فَأَخْبَرْتُهُمْ فَرَدُّونِي إِلَى أُمِّ سَلَمَةَ بِمِثْلِ مَا أَرْسَلُونِي إِلَى عَائِشَةَ فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْهَى عَنْهُمَا وَإِنَّهُ صَلَّى الْعَصْرَ ثُمَّ دَخَلَ عَلَيَّ وَعِنْدِي نِسْوَةٌ مِنْ بَنِي حَرَامٍ مِنْ الْأَنْصَارِ فَصَلَّاهُمَا فَأَرْسَلْتُ إِلَيْهِ الْخَادِمَ فَقُلْتُ قُومِي إِلَى جَنْبِهِ فَقُولِي تَقُولُ أُمُّ سَلَمَةَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَمْ أَسْمَعْكَ تَنْهَى عَنْ هَاتَيْنِ الرَّكْعَتَيْنِ فَأَرَاكَ تُصَلِّيهِمَا فَإِنْ أَشَارَ بِيَدِهِ فَاسْتَأْخِرِي فَفَعَلَتْ الْجَارِيَةُ فَأَشَارَ بِيَدِهِ فَاسْتَأْخَرَتْ عَنْهُ فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ يَا بِنْتَ أَبِي أُمَيَّةَ سَأَلْتِ عَنْ الرَّكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْعَصْرِ إِنَّهُ أَتَانِي أُنَاسٌ مِنْ عَبْدِ الْقَيْسِ بِالْإِسْلَامِ مِنْ قَوْمِهِمْ فَشَغَلُونِي عَنْ الرَّكْعَتَيْنِ اللَّتَيْنِ بَعْدَ الظُّهْرِ فَهُمَا هَاتَانِ

-....İbn Abbâs'ın kölesi Kureyb tahdîs edip şöyle demiştir: Bir kerresinde İbn Abbâs, Abdurrahmân ibnu Ezher ve Mısver ibnu Mahrame (R) -üçü beraberken ben Kureyb'i Âişe'ye gönderip şöyle dediler: Hepimizden Âişe'ye selâm söyle ve ikindinin farzından sonraki iki rek'at nafile namazının hükmünü ondan sor. Peygamber'in bu namazdan sahâbîleri nehyettiği haberi bize ulaştığı hâlde senin bunu kılmakta olduğun bize haber verildi, diye söyle dediler.ibn Abâs devamla: Ben Umer ibnu'l-Hattâb ile birlikte böyle iki rek'at namaz kılan insanları döver idim, demişti.Kureyb dedi ki: Ben Âişe'nin huzuruna girdim. Beni gönderen zevatın benimle gönderdikleri haberi kendisine ulaştırıp teblîğ ettim. Âişe bana:
— Sen bu mes'eleyi Ümmü Seleme'ye sor, dedi. Ben de beni göndermiş olan o üç zâta Âişe'nin söylediğini haber verdim. Onlar beni Âişe'ye gönderdikleri gibi, bu defa da Ümmü Seleme'ye gönderdiler. Ümmü Seleme şöyle dedi:
— Ben Peygamber(S)'den bu iki rek'ati nehyettiğini işittim. Kendisi ikindi namazım kılmıştı. Sonra benim odama girdi. Fakat o sırada benim yanımda Ensâr'dan, Haram oğullan'ndan birtakım kadın-(konuk)lar bulunuyordu. Rasûlullah iki rek'at namaz daha kılmağa başladı. Ben O'nun ikindiden sonra böyle iki rek'at daha namaz kıldığını görünce kendisine bir hizmetçi gönderdim ve o hizmetçiye dedim ki: Peygamber'in yanında dur.Sana Ümmü Seleme: "Yâ Rasûlallah! Ben Sen'in bu iki rek'at namazdan nehyeder olduğunu işitmemiş miydim? Hâlbuki şimdi Seni onları kılıyorsun görüyorum" diyor de! Eğer Rasûlullah (namazda bulunduğuna) eliyle işaret ederse, huzurundan geri çekil! Hizmetçi kız bu emrimi yerine getirdi ve hakîkaten Peygamber eliyle işaret etmekle, kız O'ndan geri çekildi. Rasûlullah namazı bitirdiğinde (bana hitâb ederek):
— "Yâ Ebâ Umeyye kızı! İkindi namazından sonra kıldığım iki rek'at namazdan sormuştun. Bunun sebebi şudur: Bana Abdu'l-Kays kabilesinden bâzı insanlar kendi kavimleri adına elçilikle gelmişlerdi. İşte onlar beni öğle namazından sonraki iki rek'at nafileden meşgul edip alıkoymuşlardı. Bu kıldığım iki rek'at namaz, öğlenin o iki rek'at son sünnetidir" buyurdu

---

4371 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ عَبْدُ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ هُوَ ابْنُ طَهْمَانَ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَوَّلُ جُمُعَةٍ جُمِّعَتْ بَعْدَ جُمُعَةٍ جُمِّعَتْ فِي مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَسْجِدِ عَبْدِ الْقَيْسِ بِجُوَاثَى يَعْنِي قَرْيَةً مِنْ الْبَحْرَيْنِ

-....Ibn Abbâs (R): Rasûlullah(S)'ın mescidinde kılınmış olan ilk cumua namazından sonra İslâm'da kılınmış olan cumua namazı, Abdu'1-Kays kabilesinin Cuvâsâ şehrindeki mescidinde kılınan cumua namazıdır, demiştir. İbn Abbâs bu sözüyle Bahreyn'den bir şehri kasdetmektedir

بَاب وَفْدِ بَنِي حَنِيفَةَ وَحَدِيثِ ثُمَامَةَ بْنِ أُثَالٍ

4372 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْلًا قِبَلَ نَجْدٍ فَجَاءَتْ بِرَجُلٍ مِنْ بَنِي حَنِيفَةَ يُقَالُ لَهُ ثُمَامَةُ بْنُ أُثَالٍ فَرَبَطُوهُ بِسَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي الْمَسْجِدِ فَخَرَجَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا عِنْدَكَ يَا ثُمَامَةُ فَقَالَ عِنْدِي خَيْرٌ يَا مُحَمَّدُ إِنْ تَقْتُلْنِي تَقْتُلْ ذَا دَمٍ وَإِنْ تُنْعِمْ تُنْعِمْ عَلَى شَاكِرٍ وَإِنْ كُنْتَ تُرِيدُ الْمَالَ فَسَلْ مِنْهُ مَا شِئْتَ فَتُرِكَ حَتَّى كَانَ الْغَدُ ثُمَّ قَالَ لَهُ مَا عِنْدَكَ يَا ثُمَامَةُ قَالَ مَا قُلْتُ لَكَ إِنْ تُنْعِمْ تُنْعِمْ عَلَى شَاكِرٍ فَتَرَكَهُ حَتَّى كَانَ بَعْدَ الْغَدِ فَقَالَ مَا عِنْدَكَ يَا ثُمَامَةُ فَقَالَ عِنْدِي مَا قُلْتُ لَكَ فَقَالَ أَطْلِقُوا ثُمَامَةَ فَانْطَلَقَ إِلَى نَجْلٍ قَرِيبٍ مِنْ الْمَسْجِدِ فَاغْتَسَلَ ثُمَّ دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ يَا مُحَمَّدُ وَاللَّهِ مَا كَانَ عَلَى الْأَرْضِ وَجْهٌ أَبْغَضَ إِلَيَّ مِنْ وَجْهِكَ فَقَدْ أَصْبَحَ وَجْهُكَ أَحَبَّ الْوُجُوهِ إِلَيَّ وَاللَّهِ مَا كَانَ مِنْ دِينٍ أَبْغَضَ إِلَيَّ مِنْ دِينِكَ فَأَصْبَحَ دِينُكَ أَحَبَّ الدِّينِ إِلَيَّ وَاللَّهِ مَا كَانَ مِنْ بَلَدٍ أَبْغَضُ إِلَيَّ مِنْ بَلَدِكَ فَأَصْبَحَ بَلَدُكَ أَحَبَّ الْبِلَادِ إِلَيَّ وَإِنَّ خَيْلَكَ أَخَذَتْنِي وَأَنَا أُرِيدُ الْعُمْرَةَ فَمَاذَا تَرَى فَبَشَّرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَمَرَهُ أَنْ يَعْتَمِرَ فَلَمَّا قَدِمَ مَكَّةَ قَالَ لَهُ قَائِلٌ صَبَوْتَ قَالَ لَا وَلَكِنْ أَسْلَمْتُ مَعَ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا وَاللَّهِ لَا يَأْتِيكُمْ مِنْ الْيَمَامَةِ حَبَّةُ حِنْطَةٍ حَتَّى يَأْذَنَ فِيهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Benû Hanîfe Hey'eti(Nin Medine'ye Gelmesi) Ve Sumâme İbn Usâl/İn Hadîsi Babı

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Necd tarafına bir süvârî müfrezesi gönderdi. Bu müfreze Benû Hanîfe kabilesinden Sumâme ibn Usâl denilen bir kişiyi esîr edip getirdiler ve onu mescidin direklerinden birisine bağladılar. Akabinde Peygamber mescide çıktı ve ona:

— "Yâ Sumâme, yanında ne var (gönlünden ne geçiriyorsun ve benden ne umuyorsun)?" buyurdu. Sumâme:

— Gönlümde hayır (ümîdi) var yâ Muhammed! (Çünkü Sen zul-metmezsin; ihsan ve in'âm edersin.) Eğer Sen beni öldürürsen, kanlı bir cânîyi öldürmüş olursun. Eğer bana in'âm edersen ni'mete karşı şükredici bir kişiye in'âm etmiş olursun. Eğer (kurtuluş fidyem için) mal istersen, ne kadar dilersen işte malım, dedi. Bu konuşmadan sonra Sumâme bağlı olarak bırakıldı. Nihayet ertesi gün oldu, sonra Peygamber yine ona hitaben:

— "Yâ Sumâme, gönlünde ne var; ne umuyorsun?" dedi.O da:

— Gönlümde dün Sana söylediğim şey vardır. Eğer in'âm edersen, ni'mete karşı şükredici bir kimseye in'âm etmiş olursun! dedi. Peygamber onu o gün de bağlı olarak bıraktı. Nihayet üçüncü gün olunca Peygamber yine:

— "Yâ Sumâme, yanında ne var?" buyurdu. Sumâme de:

— Yanımda dün Sana söylediğim şey var, dedi. Peygamber:

— "Sumâme'yi salıveriniz!" buyurdu. Sumâme bağından salıverilince, hemen mescidin yakınındaki bir suya gitti, yıkandı, sonra mescide girdi ve:

— Eşhedu en lâ ilahe ille İlâh ve eşhedu enne Muhammeden ra~ sûlullah dedi ve şöyle devam etti: Yâ Muhammed! Vallahi şu yeryüzünde bana Sen'in yüzünden daha düşman hiçbir yüz yoktu. Fakat bu sabah Sen'in yüzün, bana yüzlerin en sevimlisi olmuştur. Vallahi dînlerden hiçbir dîn bana Sen'in dîninden ziyâde düşman gelmezdi. Fakat bu sabah Sen'in dînin bana göre dînlerin en sevilmişidir. Vallahi beldelerden hiçbir belde bana Sen'in belden kadar sevimsiz değildi.Fakat bu sabah Sen'in belden bana beldelerin en sevimlisi oldu. Ey Rasûl! Ben umre yapmaya niyet ettiğim sırada Sen'in süvarilerin beni yakalamışlardı. Şimdi Sen ne re'y edersin? dedi. Bunun üzerine Rasûlullah, Sumâme'yi (dünyâ ve âhiret saâde-tiyle) müjdeledi ve umre yapmasını emretti. Sumâme umre yapmak için Mekke'ye varınca birisi ona:

— Dîninden başka bir dîne mi döndün? dedi. O da:

— Hayır vallahi ben dînden çıkmadım. Fakat ben Allah'ın Rasûlü olan Muhammed'in beraberinde müslümân oldum. Vallahi ben (sizin dîn dediğiniz müşrikliğe) dönmem ve Peygamber o hususta izin vermedikçe size Yemâme'den bir buğday tanesi gelmeyecektir,dedi

4373 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي حُسَيْنٍ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمَ مُسَيْلِمَةُ الْكَذَّابُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَعَلَ يَقُولُ إِنْ جَعَلَ لِي مُحَمَّدٌ الْأَمْرَ مِنْ بَعْدِهِ تَبِعْتُهُ وَقَدِمَهَا فِي بَشَرٍ كَثِيرٍ مِنْ قَوْمِهِ فَأَقْبَلَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ ثَابِتُ بْنُ قَيْسِ بْنِ شَمَّاسٍ وَفِي يَدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِطْعَةُ جَرِيدٍ حَتَّى وَقَفَ عَلَى مُسَيْلِمَةَ فِي أَصْحَابِهِ فَقَالَ لَوْ سَأَلْتَنِي هَذِهِ الْقِطْعَةَ مَا أَعْطَيْتُكَهَا وَلَنْ تَعْدُوَ أَمْرَ اللَّهِ فِيكَ وَلَئِنْ أَدْبَرْتَ لَيَعْقِرَنَّكَ اللَّهُ وَإِنِّي لَأَرَاكَ الَّذِي أُرِيتُ فِيهِ مَا رَأَيْتُ وَهَذَا ثَابِتٌ يُجِيبُكَ عَنِّي ثُمَّ انْصَرَفَ عَنْهُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَسَأَلْتُ عَنْ قَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّكَ أُرَى الَّذِي أُرِيتُ فِيهِ مَا أَرَيْتُ فَأَخْبَرَنِي أَبُو هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُ فِي يَدَيَّ سِوَارَيْنِ مِنْ ذَهَبٍ فَأَهَمَّنِي شَأْنُهُمَا فَأُوحِيَ إِلَيَّ فِي الْمَنَامِ أَنْ انْفُخْهُمَا فَنَفَخْتُهُمَا فَطَارَا فَأَوَّلْتُهُمَا كَذَّابَيْنِ يَخْرُجَانِ بَعْدِي أَحَدُهُمَا الْعَنْسِيُّ وَالْآخَرُ مُسَيْلِمَةُ

-....îbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Museylimetu'l-Kezzâb, Rasûlullah'in huzuruna geldiği zaman:
— Eğer Muhammed kendisinden sonra beni bu işte halef kılarsa, ben O'na uyarım,demeğe başladı. Kendisi Medine'ye, kavmi olan Benû Hanîfe kabîlesinden kalabalık bir hey'et içinde gelmişti. Rasûlullah, Museylime'nin yanına yöneldi. Beraberinde (Ensâr'ın hatibi olan) Sabit ibn Kays ibn Şemmâs da vardı. Rasûlullah'm elinde hurma dalından bir deynek bulunuyordu. Nihayet Rasûlullah, kavmi içinde oturmakta olan Museylime'nin karşısında durdu. (Onunla İslâm hakkında konuştu, Museylime, peygamberlikten bir hisse istedi.) Rasûlullah:
— "(Peygamberlikten bir pay değil;) eğersen benden elimdeki şu dal parçasını istesen,ben sana onu bile vermem. Sen, Allah'ın senin hakkındaki hüküm ve takdirinden öteye asla geçmezsin. Eğersen hakka itaatten arka dönersen Allah seni muhakkak helak eder Ve ben senin, ru 'yâmda bana gösterilip de görmüş olduğum o kişi olduğunu görmekteyim. İşte şu zât (hatîbim) Sâbit'tir. Benim tarafımdan sana cevâb verecektir" buyurdu.Sonra Museylime'nin yanından dönüp gitti.Râvî İbn Abbâs dedi ki: Ben Ebû Hureyre'ye, Rasûlullah'm mu-seylime'ye "Sen muhakkak ru'yâmda bana gösterilip de görmüş olduğum o kişisin" sözünün mâhiyetinden sordum. Ebû Hureyrebana şöyle haber verdi: Rasûlullah şöyle buyurdu:
— "Ben uyurken ru'yâmda iki kolumda iki altın bilezik gördüm. (Bunlar kadın zîneti olduğu için) bunların hâli beni kederlendirdi. Sonra ru'yâmda bana bu bileziklere üflemekliğim vahyedildi. Ben de bunlara üfledim; ikisi de uçtu. Ben de bu iki bileziği benden sonra çıkacak iki yalancı peygamber ile te'vîl ettim. Bunlardan birisi Esved el-Ansî'dir, öbürüsü de Museylime'dir"

4375 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ أُتِيتُ بِخَزَائِنِ الْأَرْضِ فَوُضِعَ فِي كَفِّي سِوَارَانِ مِنْ ذَهَبٍ فَكَبُرَا عَلَيَّ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيَّ أَنْ انْفُخْهُمَا فَنَفَخْتُهُمَا فَذَهَبَا فَأَوَّلْتُهُمَا الْكَذَّابَيْنِ اللَّذَيْنِ أَنَا بَيْنَهُمَا صَاحِبَ صَنْعَاءَ وَصَاحِبَ الْيَمَامَةِ

-....Hemmâm ibn Münebbih, Ebû Hureyre(R)'den şöyle derken işitmiştir: Rasûhillah (S) şöyle buyurdu: "Ben uyurken ru'-yâmda bana yerin hazîneleri getirildi ve avucumun içine iki altın bilezik konuldu. Bu ru 'yâmda bu iki bilezik bana ağır geldi. Sonra Allah bana bunlara üflemekliğimi vahyetti. Ben de üfledim. Hemen ikisi de gitti. Akabinde ben bu iki bileziği iki çok yalana ile te'vîl ettim ki, onlar aralarında bulunduğum San'âlı (Esved el-Ansı) ile Yemâ-me 'nin sâhibi(Museylime)dir"

4376 - حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ سَمِعْتُ مَهْدِيَّ بْنَ مَيْمُونٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا رَجَاءٍ الْعُطَارِدِيَّ يَقُولُ كُنَّا نَعْبُدُ الْحَجَرَ فَإِذَا وَجَدْنَا حَجَرًا هُوَ أَخْيَرُ مِنْهُ أَلْقَيْنَاهُ وَأَخَذْنَا الْآخَرَ فَإِذَا لَمْ نَجِدْ حَجَرًا جَمَعْنَا جُثْوَةً مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ جِئْنَا بِالشَّاةِ فَحَلَبْنَاهُ عَلَيْهِ ثُمَّ طُفْنَا بِهِ فَإِذَا دَخَلَ

شَهْرُ رَجَبٍ قُلْنَا مُنَصِّلُ الْأَسِنَّةِ فَلَا نَدَعُ رُمْحًا فِيهِ حَدِيدَةٌ وَلَا سَهْمًا فِيهِ حَدِيدَةٌ إِلَّا نَزَعْنَاهُ وَأَلْقَيْنَاهُ شَهْرَ رَجَبٍ وَسَمِعْتُ أَبَا رَجَاءٍ يَقُولُ كُنْتُ يَوْمَ بُعِثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غُلَامًا أَرْعَى الْإِبِلَ عَلَى أَهْلِي فَلَمَّا سَمِعْنَا بِخُرُوجِهِ فَرَرْنَا إِلَى النَّارِ إِلَى مُسَيْلِمَةَ الْكَذَّابِ

-...Ben Ebû Recâ el-Utârîdî'den işittim, şöyle diyordu:Biz taşlara ibâdet ederdik. İbâdet etmekte olduğumuz taştan daha hayırlısını (yânî daha güzelini) bulduğumuz zaman onu atar ve güzel olan diğerini alırdık. Taş bulamadığımız zaman ise topraktan bir mik-dâr toplar, sonra davarı getirir ve o toprak yığınının üzerine süt sağar, sonra da o yığına tavaf ederdik. Receb ayı girdiği zaman "Okların demirlerini çıkaralım" derdik. Artık kendisinde demir bulunan hiçbir mızrak ve yine kendisinde demir bulunan hiçbir ok bırakmaz, muhakkak demiri çıkarırdık. Ve receb ayında bunları bir tarafa atardık.(Râvî Mehdî ibn Meymûn dedi ki:) Ben Ebû Recâ'dan işittim, şöyle diyordu:Peygamber'in işi yayılıp meydana çıktığı zaman, ben ailemin develerini güden bir oğlandım. Onun (Mekke fethi ile) Ku-reyş'e gâlib çıktığını işittiğim gün, bizler kabilemizle ateşe, yalancı Museylime'ye kaçtık

---

بَاب قِصَّةُ الْأَسْوَدِ الْعَنْسِيِّ

4378 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجَرْمِيُّ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ عُبَيْدَةَ بْنِ نَشِيطٍ وَكَانَ فِي مَوْضِعٍ آخَرَ اسْمُهُ عَبْدُ اللَّهِ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ قَالَ بَلَغَنَا أَنَّ مُسَيْلِمَةَ الْكَذَّابَ قَدِمَ الْمَدِينَةَ فَنَزَلَ فِي دَارِ بِنْتِ الْحَارِثِ وَكَانَ تَحْتَهُ بِنْتُ الْحَارِثِ بْنِ كُرَيْزٍ وَهِيَ أُمُّ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ فَأَتَاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ ثَابِتُ بْنُ قَيْسِ بْنِ شَمَّاسٍ وَهُوَ الَّذِي يُقَالُ لَهُ خَطِيبُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفِي يَدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضِيبٌ فَوَقَفَ عَلَيْهِ فَكَلَّمَهُ فَقَالَ لَهُ مُسَيْلِمَةُ إِنْ شِئْتَ خَلَّيْتَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْأَمْرِ ثُمَّ جَعَلْتَهُ لَنَا بَعْدَكَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ سَأَلْتَنِي هَذَا الْقَضِيبَ مَا أَعْطَيْتُكَهُ وَإِنِّي لَأَرَاكَ الَّذِي أُرِيتُ فِيهِ مَا أُرِيتُ وَهَذَا ثَابِتُ بْنُ قَيْسٍ وَسَيُجِيبُكَ عَنِّي فَانْصَرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ سَأَلْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ عَنْ رُؤْيَا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّتِي ذَكَرَ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ذُكِرَ لِي أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ أُرِيتُ أَنَّهُ وُضِعَ فِي يَدَيَّ سِوَارَانِ مِنْ ذَهَبٍ فَفُظِعْتُهُمَا وَكَرِهْتُهُمَا فَأُذِنَ لِي فَنَفَخْتُهُمَا فَطَارَا فَأَوَّلْتُهُمَا كَذَّابَيْنِ يَخْرُجَانِ فَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ أَحَدُهُمَا الْعَنْسِيُّ الَّذِي قَتَلَهُ فَيْرُوزُ بِالْيَمَنِ وَالْآخَرُ مُسَيْلِمَةُ الْكَذَّابُ

El-Esvedu'l-Ansî Kıssası

-....Ubeydullah ibnu Abdillah ibn Utbe şöyle demiştir Bize şu ulaştı:Museylimetu'I-Kezzâb Medine'ye geldi ve Haris kızının yurduna indi. el-Hâris ibn Kureyz'in kızı Keyyise Museylime'nin nikâhı altında idi. Bu yurdun sahibesi Keyyise, Abdullah ibn Âmir'in ana-sıdır. Rasûlullah (tanışmak ve vahyi tebliğ etmek için) Museylime'nin yanına gitti. Giderken beraberinde Sabit ibn Kays ibn Şemmâs da vardı ki, bu, kendisine "Rasûlullah'in Hatibi" denilen kimsedir. Rasûlullah'ın elinde budanmış bir dal bulunuyordu.Rasûlullah, Museylime'nin karşısında durdu ve onunla İslâm hakkında konuştu. Museylime,Rasûlullah'a:

— İstersen bizimle bu peygamberlik işi arasını boşaltırsın, sonra o işi senin ardındanbize tahsis edersin, dedi.Bu teklif üzerine Peygamber:

— "Eğersen benden elimdeki şu dalı istemiş olsaydın, ben onu dahî sana vermezdim.Ben seni, ru 'yâmda bana gösterilip de görmüş olduğum kimse olarak görmekteyim. İşte şu Sabit ibn Kays'tır: Benim yerime sana o cevâb verecektir" buyurdu, ve Peygamber oradan ayrılıp gitti.Ubeydullah ibn Abdillah dedi ki: Ben Abdullah ibn Abbâs'a Ra-sûlullah'ın zikrettiği o ru'yânın mâhiyetinden sordum. İbn Abbâs şöyle dedi: Bana, Rasûlullah'ın şöyle buyurduğu zikredildi: "Ben uyuduğum sırada bana ru'yâmda ellenme altından iki bilezik konulduğu gösterildi. Ben bunlardan ürktüm ve bunları sevmedim. Akabinde bana izin verildi de bunlara üfürdüm,onlar da uçup gittiler.Ben bu iki bileziği,çıkacak iki yalancıyla te'vîl ettim". Ubeydullah: Onlardan biri Feyrûz'un Yemen'de öldürdüğü el-Ansî'dir, diğeri de Museylimetu'I-Kezzâb'dır, demiştir

---

بَاب قِصَّةِ أَهْلِ نَجْرَانَ

4380 - حَدَّثَنِي عَبَّاسُ بْنُ الْحُسَيْنِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ صِلَةَ بْنِ زُفَرَ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ جَاءَ الْعَاقِبُ وَالسَّيِّدُ صَاحِبَا نَجْرَانَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُرِيدَانِ أَنْ يُلَاعِنَاهُ قَالَ فَقَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ لَا تَفْعَلْ فَوَاللَّهِ لَئِنْ كَانَ نَبِيًّا فَلَاعَنَّا لَا نُفْلِحُ نَحْنُ وَلَا عَقِبُنَا مِنْ بَعْدِنَا قَالَا إِنَّا نُعْطِيكَ مَا سَأَلْتَنَا وَابْعَثْ مَعَنَا رَجُلًا أَمِينًا وَلَا تَبْعَثْ مَعَنَا إِلَّا أَمِينًا فَقَالَ لَأَبْعَثَنَّ مَعَكُمْ رَجُلًا أَمِينًا حَقَّ أَمِينٍ فَاسْتَشْرَفَ لَهُ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ قُمْ يَا أَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ فَلَمَّا قَامَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا أَمِينُ هَذِهِ الْأُمَّةِ

Necrân Ehlinin Kıssası Babı

-...Huzeyfe ibnu'l-Yemân şöyle demiştir: Necrân'ın iki sahibi olan Abdu'l-Mesîh el-Âkıb ile es-Seyyid el-Eyhem Rasûlullah'a geldiler. Rasûlullah ile la'netleşmek istiyorlardı.Huzeyfe dedi ki: Âkıb ile Seyyid'den biri, arkadaşına:

— Sakın Muhammed'lela'netleşmeye girişme! Vallahi Muham-med eğer peygamberse ve bize la'net ederse, ne biz, ne de bizden sonra gelecek nesillerimiz felah bulmayız! dedi. Bu fikir üzerine Necrânlılar'ın bu iki başkanı Rasûlullah'a geldiler de:

— Biz (Hristiyan kalacağız). Senin bizden istediğin vergiyi sana vereceğiz. Sin bizim beraberimizde emniyetli bir kimseyi Necrân'a gönder. Beraberimizde göndereceğin kimse, muhakkak emîn bir kimse olsun, dediler. Rasûlullah da:

— "And olsun ki, ben sizin beraberinizde hakkıyle emniyetli olan bir kimse göndereceğim" buyurdu. Rasûlullah'ın bu sözünden dolayı (bu emîn kişi kim olacak diye) dikkat edip beklediler.Rasûlullah:

— "Kalk yâ Ebâ Ubeydete 'bne'l-Cerrâh!" buyurdu. Ebû Ubeyde ayağa kalkınca Rasûlullah:

— "İşte bu zât, bu ümmetin eminidir" buyurdu

4381 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا إِسْحَاقَ عَنْ صِلَةَ بْنِ زُفَرَ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ أَهْلُ نَجْرَانَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا ابْعَثْ لَنَا رَجُلًا أَمِينًا فَقَالَ لَأَبْعَثَنَّ إِلَيْكُمْ رَجُلًا أَمِينًا حَقَّ أَمِينٍ فَاسْتَشْرَفَ لَهُ النَّاسُ فَبَعَثَ أَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ

-....Şu'be şöyle demiştir: Ben Ebû Ishâk'tan işittim; o da Sılatu'bnu Zufer'den (rivayet etmiştir) ki, Huzeyfe (R) şöyle demiştir: Necrân ehli hey'eti Peygamber'e geldiler de:

— Bizim için emîn bir kimse gönder, dediler. Peygamber de:

— "Yemin olsun ben sizlere gerçekten emîn olan bir kimse göndereceğim" buyurdu.Sahâbîler bu emmin hangisi olacağını ümîdle beklediler. Akabinde Peygamber, Ebu Ubeyde ibnu'l-Cerrâh'ı gönderdi.

4382 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ خَالِدٍ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَمِينٌ وَأَمِينُ هَذِهِ الْأُمَّةِ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ

-....Bize Şu'be, Hâlid el-Hazzâ'dan; o da Ebû Kılâbe'den; o da Enes(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Her ümmetin bir emini vardır. Bu ümmetin emini de Ebû Ubeyde ibnu'l-Cerrâh'tır" buyurmuştur

---

بَاب قِصَّةُ عُمَانَ وَالْبَحْرَيْنِ

4383 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ سَمِعَ ابْنُ الْمُنْكَدِرِ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ قَدْ جَاءَ مَالُ الْبَحْرَيْنِ لَقَدْ أَعْطَيْتُكَ هَكَذَا وَهَكَذَا ثَلَاثًا فَلَمْ يَقْدَمْ مَالُ الْبَحْرَيْنِ حَتَّى قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا قَدِمَ عَلَى أَبِي بَكْرٍ أَمَرَ مُنَادِيًا فَنَادَى مَنْ كَانَ لَهُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَيْنٌ أَوْ عِدَةٌ فَلْيَأْتِنِي قَالَ جَابِرٌ فَجِئْتُ أَبَا بَكْرٍ فَأَخْبَرْتُهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْ جَاءَ مَالُ الْبَحْرَيْنِ أَعْطَيْتُكَ هَكَذَا وَهَكَذَا ثَلَاثًا قَالَ فَأَعْطَانِي قَالَ جَابِرٌ فَلَقِيتُ أَبَا بَكْرٍ بَعْدَ ذَلِكَ فَسَأَلْتُهُ فَلَمْ يُعْطِنِي ثُمَّ أَتَيْتُهُ فَلَمْ يُعْطِنِي ثُمَّ أَتَيْتُهُ الثَّالِثَةَ فَلَمْ يُعْطِنِي فَقُلْتُ لَهُ قَدْ أَتَيْتُكَ فَلَمْ تُعْطِنِي ثُمَّ أَتَيْتُكَ فَلَمْ تُعْطِنِي ثُمَّ أَتَيْتُكَ فَلَمْ تُعْطِنِي فَإِمَّا أَنْ تُعْطِيَنِي وَإِمَّا أَنْ تَبْخَلَ عَنِّي فَقَالَ أَقُلْتَ تَبْخَلُ عَنِّي وَأَيُّ دَاءٍ أَدْوَأُ مِنْ الْبُخْلِ قَالَهَا ثَلَاثًا مَا مَنَعْتُكَ مِنْ مَرَّةٍ إِلَّا وَأَنَا أُرِيدُ أَنْ أُعْطِيَكَ وَعَنْ عَمْرٍو عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ جِئْتُهُ فَقَالَ لِي أَبُو بَكْرٍ عُدَّهَا فَعَدَدْتُهَا فَوَجَدْتُهَا خَمْسَ مِائَةٍ فَقَالَ خُذْ مِثْلَهَا مَرَّتَيْنِ

Umman Ve El-Bahreyn Kıssası
-...Muhammedibnu'I-Munkedir, Câbiribn Abdillah(R)'tan şöyle derken işitmiştir:Rasûlullah (S) bana:
— "Eğer el-Bahreyn malı gelmiş olursa muhakkak sana şöyle şöyle veririm" buyurdu.Rasûlullah bu "şöyle şöyle" sözünü eliyle üç kerre avuçlama işareti yaparak söyledi.Fakat Bahreyn malı gelmeden Rasûlullah'ın ruhu alındı. Bahreyn malı Ebû Bekr'e geldiğizaman, Ebû Bekr bir münâdîye emretti de, münâdî:
— Her kimin Peygamber'in yanında bir alacağı yâhud bir va'di varsa bize gelsin! diyei'lân etti.
Câbir dedi ki: Ben de Ebû Bekr'e gittim ve ona Peygamber'in: "Eğer Bahreyn malı gelmiş olursa sana üç kerre şöyle şöyle veririm" buyurduğunu haber verdim.Câbir dedi ki: O da bana verdi.Yine Câbir şöyle demiştir: Bunun ardından ben Ebû Bekr'e kavuştum ve kendisinden mal istedim, fakat o bana vermedi. Sonra ona tekrar geldim, yine vermedi. Sonra ona üçüncü defa geldim, yine vermedi. Bu sefer ona hitaben:
— Ben sana geldim, sen vermedin. Sonra yine geldim, yine vermedin. Sonra yine geldim, bana vermedin. Şimdi ya bana verirsin yâ-hud da benim cihetimden cimrilik etmiş olursun, dedim.Ebû Bekr:
— Benden yana cimri olursun mu dedin? Hangi derd cimrilikten daha çirkindir? dedi ve bu cümleyi üç kerre söyledi. Devamla da:
— Ben bir defadan da sana atıyye yermekten men' etmemiş, muhakkak sana atıyye vermeyi ister hâlde bulunmuşumdur, dedi.Amr ibn Dînâr'dan; o da Muhammed ibn Alî'den, o şöyle demiştir: Ben Câbir ibn Abdillah'tan işittim, şöyle diyordu: Ben Ebû Bekr'e geldim (ve Rasûlullah'ın şöyle şöyle buyurduğunu söyledim. O bana bir avuç verdi de):
— Bunları say, dedi.Ben onları saydım; beşyüz aded idi. Ebû Bekr bana: — Bunun iki misli daha al! Dedi

---

بَاب قُدُومِ الْأَشْعَرِيِّينَ وَأَهْلِ الْيَمَنِ وَقَالَ أَبُو مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُمْ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُمْ

4384 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ وَإِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ قَالَا حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْأَسْوَدِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمْتُ أَنَا وَأَخِي مِنْ الْيَمَنِ فَمَكَثْنَا حِينًا مَا نُرَى ابْنَ مَسْعُودٍ وَأُمَّهُ إِلَّا مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ مِنْ كَثْرَةِ دُخُولِهِمْ وَلُزُومِهِمْ لَهُ

Esprilerin Ve Yemen Ahalisi Hey'etının Gelişleri Babı: Ve Ebû Mûsâ, Peygamber'in Eş'ârîler için: "Onlar bendendir, ben de onlardanım" buyurduğunu söylemiştir.
-....Ebû Mûsâ (R): Ben kardeşim Ebû Ruhm ile Yemen'den geldik ve bir zaman bekledik. Bu müddet içinde Peygamber'in evine çok girmeleri ve Peygamber'den ayrılmamalarından dolayı İbn Mes'ûd ile anası Ümmü Abd el-Huzeliyye'yi, başka değil, muhakkak bunlar Peygamber'in ev halkındandırlar zannediyorduk, demiştir

---

4385 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ السَّلَامِ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ زَهْدَمٍ قَالَ لَمَّا قَدِمَ أَبُو مُوسَى أَكْرَمَ هَذَا الْحَيَّ مِنْ جَرْمٍ وَإِنَّا لَجُلُوسٌ عِنْدَهُ وَهُوَ يَتَغَدَّى دَجَاجًا وَفِي الْقَوْمِ رَجُلٌ جَالِسٌ فَدَعَاهُ إِلَى الْغَدَاءِ فَقَالَ إِنِّي رَأَيْتُهُ يَأْكُلُ شَيْئًا فَقَذِرْتُهُ فَقَالَ هَلُمَّ فَإِنِّي رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُهُ فَقَالَ إِنِّي حَلَفْتُ لَا آكُلُهُ فَقَالَ هَلُمَّ أُخْبِرْكَ عَنْ يَمِينِكَ إِنَّا أَتَيْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَفَرٌ مِنْ الْأَشْعَرِيِّينَ فَاسْتَحْمَلْنَاهُ فَأَبَى أَنْ يَحْمِلَنَا فَاسْتَحْمَلْنَاهُ فَحَلَفَ أَنْ لَا يَحْمِلَنَا ثُمَّ لَمْ يَلْبَثْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أُتِيَ بِنَهْبِ إِبِلٍ فَأَمَرَ لَنَا بِخَمْسِ ذَوْدٍ فَلَمَّا قَبَضْنَاهَا قُلْنَا تَغَفَّلْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمِينَهُ لَا نُفْلِحُ بَعْدَهَا أَبَدًا فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ حَلَفْتَ أَنْ لَا تَحْمِلَنَا وَقَدْ حَمَلْتَنَا قَالَ أَجَلْ وَلَكِنْ لَا أَحْلِفُ عَلَى يَمِينٍ فَأَرَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا أَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ مِنْهَا

-.... Zehdem ibn Mudrib şöyle demiştir: Ebû Mûsâ el-Eş'arî (Usmân zamanında vâlî olarak Kûfe'ye) geldiği zaman, Cerm kabilesinden bir cemâati kabul ve ikram etmişti. Biz Ebû Musa'nın yanında oturmakta iken, kendisi de tavuk yiyordu. Hey'et içinde oturan bir kişiyi yemeğe da'vet etti. O da:
— Ben tavuğu pis birşey yerken gördüm de ondan tiksindim, dedi. Ebû Mûsâ ona:
— Gel, ben Peygamber'i tavuk eti yerken gördüm, dedi. O adam bu defa da:
— Ben tavuk eti yememeye yemîn ettim, dedi.Bunun üzerine Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R) şöyle dedi:
— Şöyle gel de sana ettiğin yemînin hakkında bir haber bildireyim: (Peygamber Tebûk seferi hazırlığı yaparken) biz Eş'arîler'den bir cemâat Peygamber'in huzuruna vardık. (Tebûk ve sefer için) O'n-dan binmek ve yüklerimizi yüklemek üzere deve istedik. Fakat Peygamber bizleri yüklemeyi kabul etmedi. Biz tekrar kendisinden binek ve yük devesi istedik. Bu kerre Peygamber bizlere deve vermeyeceğine yemîn etti. Sonra Peygamber çok beklemedi, kendisine bir deve ganimeti getirildi. Bunun üzerine bize beş deve verilmesini emretti. Biz develeri teslîm alınca (kendi aramızda):
— Biz Peygamber'e (bize deve vermeyeceğine dâri) yeminini unutturduk. Biz bundan sonra ebeden felah bulmayız! dedik.Bu düşünce üzerine ben hemen kendisine geldim ve:
— Yâ Rasûlallah! Sen bize deveye yükleyemem (deve veremem) diye yemîn etmiştin.Hâlbuki şimdi bizleri yükledin (deve verdin), dedim. Rasûlullah:
— "Evet (hakîkaten ben yemîn ettim, sonra da size deve verdim). Fakat ben yemîn edilen şeyin başkasını, yemîn edilen şeyden daha hayırlı görünce, yemînim üzerinde bağlı kalmam, muhakkak o hayırlı olduğuna kanâat ettiğim şeyi yaparım!" buyurdu

---

4386 - حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَبُو صَخْرَةَ جَامِعُ بْنُ شَدَّادٍ حَدَّثَنَا صَفْوَانُ بْنُ مُحْرِزٍ الْمَازِنِيُّ حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ قَالَ جَاءَتْ بَنُو تَمِيمٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَبْشِرُوا يَا بَنِي تَمِيمٍ قَالُوا أَمَّا إِذْ بَشَّرْتَنَا فَأَعْطِنَا فَتَغَيَّرَ وَجْهُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ نَاسٌ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْبَلُوا الْبُشْرَى إِذْ لَمْ يَقْبَلْهَا بَنُو تَمِيمٍ قَالُوا قَدْ قَبِلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ

-....İmrân ibn Husayn (R) demiştir: Temîm oğullan hey'eti Rasûlullah'a geldiler.Rasûlullah onlara:
— "Ey Temîm oğulları, müjdelenip sevinin!" buyurdu. Onlar:
— Amma sen bizlere (âhiretle ilgili) çok müjde verdin. Bize dünyalık da ver, dediler.Bu sözden Rasûlullah'm yüzü değişti. Tam bu esnada Yemen ahâlîsinden bir grup insane geliverdi. Peygamber onlara:
— "Sizler (dünyâ ve âhiret) müjdesini kabul ediniz. Çünkü bu müjdeyi Temîm oğulları kabul etmediler" buyurdu. Onlar:— Bizler kabul ettik yâ Rasûlallah! dediler

---

4387 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْإِيمَانُ هَا هُنَا وَأَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى الْيَمَنِ وَالْجَفَاءُ وَغِلَظُ الْقُلُوبِ فِي الْفَدَّادِينَ عِنْدَ

أُصُولِ أَذْنَابِ الْإِبِلِ مِنْ حَيْثُ يَطْلُعُ قَرْنَا الشَّيْطَانِ رَبِيعَةَ وَمُضَرَ

-...Şu'be, İsmâîl ibn Ebî Hâlid'den; o da Kays ibn Ebî Hâzım'dan; o da Ebû Mes'ûd el-Ensârî(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) eliyle Yemen'e işaret ederek şöyle buyurmuştur: "îmân şu tarafta; Yemen tarafındadır. Uzaklaşma ve kalblerin kabalığı ise develerin kuyrukları diplerinde şiddetle haykıranlardadır. Şeytânın iki boynuzunun doğacağı yerde; Rabîa ve Mudar kabîlelerinde!"

4388 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ ذَكْوَانَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَاكُمْ أَهْلُ الْيَمَنِ هُمْ أَرَقُّ أَفْئِدَةً وَأَلْيَنُ قُلُوبًا الْإِيمَانُ يَمَانٍ وَالْحِكْمَةُ يَمَانِيَةٌ وَالْفَخْرُ وَالْخُيَلَاءُ فِي أَصْحَابِ الْإِبِلِ وَالسَّكِينَةُ وَالْوَقَارُ فِي أَهْلِ الْغَنَمِ وَقَالَ غُنْدَرٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ سَمِعْتُ ذَكْوَانَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Ebû Hureyre(R)'den: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "İşte size Yemen ehli geldi. Yemenliler yüreği en yufka, kalbi en yumuşak kimselerdi. îmân Yemen'dendir,hikmet de Yemen'den-dir. Öğünme ile kendini beğenme deve sahihlerinde, sükûnet ile vakaar ise davar sâhiblerindedir". under, Şu'be'den söyledi ki, Süleyman: Ben Zekvân'dan işittim; o da Ebû Hureyre'den; o da Peygamber'den demiştir.

4389 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْإِيمَانُ يَمَانٍ وَالْفِتْنَةُ هَا هُنَا هَا هُنَا يَطْلُعُ قَرْنُ الشَّيْطَانِ

-...Bana kardeşim (Ebû Bekr Abdulhamîd), Süleyman ibn Bilâl'den; o da Sevr ibn Zeyd'den; o da Ebû'l-Gays'tan; o da Ebû Hureyre(R)'den olmak üzere tahdîs etti ki,Peygamber (S): "îmân Yemen'dendir. Fitne ise işte şuracıktandır. Şeytânın boynuzu işte oradan çıkar" buyurmuştur.

4390 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَتَاكُمْ أَهْلُ الْيَمَنِ أَضْعَفُ قُلُوبًا وَأَرَقُّ أَفْئِدَةً الْفِقْهُ يَمَانٍ وَالْحِكْمَةُ يَمَانِيَةٌ

-....Ebû Hureyre(R)'den: Peygamber (S): "İşte size Yemen ehli geldi. Yemenliler kalbleri en zayıf ve gönülleri en şefkatli kimselerdir. Fıkıh (yânî iyi anlayış) Yemenli'dir.Hikmet de Yemenli'-dir" buyurmuştur.

4391 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ كُنَّا جُلُوسًا مَعَ ابْنِ مَسْعُودٍ فَجَاءَ خَبَّابٌ فَقَالَ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَيَسْتَطِيعُ هَؤُلَاءِ الشَّبَابُ أَنْ يَقْرَءُوا كَمَا تَقْرَأُ قَالَ أَمَا إِنَّكَ لَوْ شِئْتَ أَمَرْتُ بَعْضَهُمْ يَقْرَأُ عَلَيْكَ قَالَ أَجَلْ قَالَ اقْرَأْ يَا عَلْقَمَةُ فَقَالَ زَيْدُ بْنُ حُدَيْرٍ أَخُو زِيَادِ بْنِ حُدَيْرٍ أَتَأْمُرُ عَلْقَمَةَ أَنْ يَقْرَأَ وَلَيْسَ بِأَقْرَئِنَا قَالَ أَمَا إِنَّكَ إِنْ شِئْتَ أَخْبَرْتُكَ بِمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قَوْمِكَ وَقَوْمِهِ فَقَرَأْتُ خَمْسِينَ آيَةً مِنْ سُورَةِ مَرْيَمَ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ كَيْفَ تَرَى قَالَ قَدْ أَحْسَنَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ مَا أَقْرَأُ شَيْئًا إِلَّا وَهُوَ يَقْرَؤُهُ ثُمَّ الْتَفَتَ إِلَى خَبَّابٍ وَعَلَيْهِ خَاتَمٌ مِنْ ذَهَبٍ فَقَالَ أَلَمْ يَأْنِ لِهَذَا الْخَاتَمِ أَنْ يُلْقَى قَالَ أَمَا إِنَّكَ لَنْ تَرَاهُ عَلَيَّ بَعْدَ الْيَوْمِ فَأَلْقَاهُ رَوَاهُ غُنْدَرٌ عَنْ شُعْبَةَ

-....Alkame ibn Kays şöyle demiştir: Bizler İbnMes'ûd'un maiyyetinde otururken Habbâb ibnu'KErett geldi de İbn Mes'ûd'a hitaben:

— Yâ Ebâ Abdirrahmân! Şu gençler senin okuyuşun gibi Kur-ân okumaya muktedir oluyorlar mı? dedi. İbn Mes'ûd da:
— Sen kendin istesen de onlardan bâzısına sana karşı okumasını emretsen olmaz mı? dedi.Habbâb:
— Evet olur, dedi. İbn Mes'ûd:
— Yâ Alkame! Oku! dedi,
Zeyâd ibn Hudeyr'in kardeşi Zeyd ibn Hudeyr:
— Bizim en iyi okuyanımız olmadığı hâlde okuması için Alka-me'ye mi emrediyorsun?dedi.İbn Mes'ûd:
— Sana gelince, eğer istersen senin ve kavmin en-Naha' hakkında Peygamber'in söylemiş olduğu sözü sana haber veririm, dedi. Alkame dedi ki: Ben Meryem Sûresi'nden elli âyet okudum. Akabinde Abdullah ibn Mes'ûd, Habbâb'a hitaben:
— Okuyuşunu nasıl görüyorsun? dedi. Habbâb da:
— Güzel okumuştur, dedi. Abdullah ibn Mes'ûd:
— Ben her ne okursam muhakkak onu Alkame de okur, dedi. Sonra İbn Mes'ûd,Habbâb'a yöneldi. Habbâb'ın üzerinde altından bir yüzük vardı. İbn Mes'ûd, Habbâb'a:
— Bu altın yüzüğün atılması zamanı gelmedi mi? dedi. Habbâb:
— Dikkat et! Sen onu bu günden sonra benim üzerimde asla göremeyeceksin, dedi ve onu çıkarıp attı.Bu hadîsi Gunder, Şu'be'den rivayet etmiştir

---

بَاب قِصَّةُ دَوْسٍ وَالطُّفَيْلِ بْنِ عَمْرٍو الدَّوْسِيِّ

4392 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ ذَكْوَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ الطُّفَيْلُ بْنُ عَمْرٍو إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ دَوْسًا قَدْ هَلَكَتْ عَصَتْ وَأَبَتْ فَادْعُ اللَّهَ عَلَيْهِمْ فَقَالَ اللَّهُمَّ اهْدِ دَوْسًا وَأْتِ بِهِمْ

Devs Ve Et-Tufeyl İbn Amr Ed-Devsî Kıssaları
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: et-Tufeyl ibnu Amr ed-Devsî, Peygamber'e geldi ve:
— (Yâ Rasûlallah!) Devs kabilesi helak olmuştur: Onlar Allah'a âsî oldular ve (Tufeyl'in İslâm'a da'vetinden) çekindiler. Binâenaleyh onlar aleyhine Allah'a duâ et, dedi. Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Yâ Allah! Devs kabilesine hidâyet eyle de onları İslâm 'a getir!" diye duâ etti

---

4393 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ قَيْسٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ لَمَّا قَدِمْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ فِي الطَّرِيقِ يَا لَيْلَةً مِنْ طُولِهَا وَعَنَائِهَا عَلَى أَنَّهَا مِنْ دَارَةِ الْكُفْرِ نَجَّتِ وَأَبَقَ غُلَامٌ لِي فِي الطَّرِيقِ فَلَمَّا قَدِمْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَايَعْتُهُ فَبَيْنَا أَنَا عِنْدَهُ إِذْ طَلَعَ الْغُلَامُ فَقَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ هَذَا غُلَامُكَ فَقُلْتُ هُوَ لِوَجْهِ اللَّهِ فَأَعْتَقْتُهُ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber'in huzuruna geldiğim zaman yolda şu beyti söylemiştim:
— Yâ îeyleten miri tûlihâ ve anâihâ Alâ ennehâ min dâreti'l-kufri necceti (= Ey sefer gecesi! Uzunluğundan, yorgunluk ve meşakkatinden Allah'a sığınırım. Maamâfih bu meşakkatli uzun gecedir ki, küfür yurdundan beni kurtarmıştır!) Ve yolda benim bir kölem kaçtı. Ben Peygamber'in huzuruna geldim ve O'nunla bey'atlaştım. Ben Peygamber'in yanında bulunduğum o sırada birden köle çıkageldi. Peygamber bana:
— "Yâ Ebâ Hureyre! İşte şu kölendir (sana gelmiştir)" buyurdu. Ben de:
— O Allah rızâsı için hürrdür, ben onu âzâd ettim, dedim

بَاب قِصَّةِ وَفْدِ طَيِّئٍ وَحَدِيثُ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ

4394 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ عَنْ عَمْرِو بْنِ حُرَيْثٍ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ أَتَيْنَا عُمَرَ فِي وَفْدٍ فَجَعَلَ يَدْعُو رَجُلًا رَجُلًا وَيُسَمِّيهِمْ فَقُلْتُ أَمَا تَعْرِفُنِي يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ بَلَى أَسْلَمْتَ إِذْ كَفَرُوا وَأَقْبَلْتَ إِذْ أَدْبَرُوا وَوَفَيْتَ إِذْ غَدَرُوا وَعَرَفْتَ إِذْ أَنْكَرُوا فَقَالَ عَدِيٌّ فَلَا أُبَالِي إِذًا

Tayy Kabilesi Hey'eti Kıssası Ve Adiyy İbn Hatim Hadîsi Babı

-.... Adiyy ibn Hatim (R) şöyle demiştir: Biz halifeliği zamanında Tayy kabilesinden bir hey'et içinde Umer ibnu'l-Hattâb'a geldik. Umer (bizim hey'etteki adamların) isimlerini söylemeye ve onları birer birer çağırmaya başladı. Ben kendisine:

— Sen beni tanımıyor musun ey Mü'minlerin Emîri! dedim.Umer:

— Evet (ben seni pek iyi tanıyorum yâ Adiyy)! İnsanların kâfir oldukları zaman sen İslâm'a girdin. İnsanlar (hakka karşı) arkalarına döndükleri zaman sen bize yönelip geldin,İnsanlar gadr ve zulmettikleri zaman, sen İslâm ahdine vefakârlık ettin. İnsanlar hakkı inkâr edip tanımadıkları zaman, sen hakkı tanıdın! dedi. Bunun üzerine Adiyy:

— O takdirde (yânî sen benim kadrimi tanır olduğun zaman) senin başkalarını benim önüme geçirmene aldırmam, dedi

---

بَاب حَجَّةِ الْوَدَاعِ

4395 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ فَأَهْلَلْنَا بِعُمْرَةٍ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَ مَعَهُ هَدْيٌ فَلْيُهِلَّ بِالْحَجِّ مَعَ الْعُمْرَةِ ثُمَّ لَا يَحِلَّ حَتَّى يَحِلَّ مِنْهُمَا جَمِيعًا فَقَدِمْتُ مَعَهُ مَكَّةَ وَأَنَا حَائِضٌ وَلَمْ أَطُفْ بِالْبَيْتِ وَلَا بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ فَشَكَوْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ انْقُضِي رَأْسَكِ وَامْتَشِطِي وَأَهِلِّي بِالْحَجِّ وَدَعِي الْعُمْرَةَ فَفَعَلْتُ فَلَمَّا قَضَيْنَا الْحَجَّ أَرْسَلَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ إِلَى التَّنْعِيمِ فَاعْتَمَرْتُ فَقَالَ هَذِهِ مَكَانَ عُمْرَتِكِ قَالَتْ فَطَافَ الَّذِينَ أَهَلُّوا بِالْعُمْرَةِ بِالْبَيْتِ وَبَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ ثُمَّ حَلُّوا ثُمَّ طَافُوا طَوَافًا آخَرَ بَعْدَ أَنْ رَجَعُوا مِنْ مِنًى وَأَمَّا الَّذِينَ جَمَعُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ فَإِنَّمَا طَافُوا طَوَافًا وَاحِدًا

Vedâ Haccı Babı

-.... Âişe (R) şöyle demiştir: Biz Veda Haccı'nda Rasûlullah ile beraber (Medine'den) çıktık ve (Zu'1-Huleyfe'de) umre niyetiyle ihrama girdik. Sonra Rasûlıülah (Şerif mevkiinde) bizlere:

— "Her kimin beraberinde kurban varsa, umre ile birlikte hacc niyetiyle ihrama girsin.Sonra umre ile haccdan birlikte çıkıncaya kadar ihramdan çıkmasın" buyurdu.Ben Mekke'ye O'nun beraberinde hayızlı olarak geldim. Bu se-beble Beyt'i tavaf etmedim. Safa ile Merve arasını da sa'y etmedim. Bu hâlimi Rasûlullah'a söyledim. Rasûiullah:

— "Saçlarını çöz, taran ve hacc ile telbiye et, umreyi bırak" buyurdu.Ben de öyle yaptım. Hacc amellerini yerine getirdiğimiz zaman Rasûiullah beni, Ebû Bekr es-Sıddîk'ın oğlu Abdurrahmân ile birlikte Ten'îm'e yolladı da, ben oradan umre yaptım. Rasûiullah:

— "Bu (hayızdan dolayı terkettiğin) umrenin yerinedir" buyurdu.Artık umre niyetiyle ihrama girmiş olanlar Beyt'i tavaf edip Safa ile Merve arasmı da sa'y yaptıktan sonra ihramdan çıktılar. Bunlar sonra Minâ'dan dönüşlerinin ardından hacdan için diğer bir tavaf daha yaptılar. Amma hacc ile umreyi cem' etmiş olanlara gelince, bunlar ancak tek bir tavaf yaptılar

---

4396 – حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَطَاءٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ إِذَا طَافَ بِالْبَيْتِ فَقَدْ حَلَّ

فَقُلْتُ مِنْ أَيْنَ قَالَ هَذَا ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ مِنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { ثُمَّ مَحِلُّهَا إِلَى الْبَيْتِ الْعَتِيقِ } وَمِنْ أَمْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصْحَابَهُ أَنْ يَحِلُّوا فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ قُلْتُ إِنَّمَا كَانَ ذَلِكَ بَعْدَ الْمُعَرَّفِ قَالَ كَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَرَاهُ قَبْلُ وَبَعْدُ

-...İbnu Cureyc tahdîs edip şöyle demiştir: Bana Atâ ibn Ebî Rebâh, İbn Abbâs'tan, onun umre yapan kişi Beyt'i tavaf ettiği zaman ihramından çıkmıştır dediğini tahdîs etti.İbn Cureyc dedi ki: Ben Atâ'ya:
— İbnu Abbâs bunu nereden söyledi? dedim. Atâ:
— İbn Abbâs bunu Yüce Allah'ın "... Sonra varacakları (kurban edilecekleri) yer Beytu Atîk'a müntehidir" (ei-Hacc: 33) kavlinden ve Peygamber(S)'in Veda Haccı'nda sahâbîlerine tavaftan sonra ihramdan çıkmalarını emretmesinden söylemiştir, dedi. İbri Cureyc dedi ki: Ben Atâ'ya:
— Bu ancak Arafat'ta vakfe yaptıktan sonradır, dedim. Atâ:
— İbnu Abbâs, Arafat'ta durmadan önce de, sonra da ihramdan çıkma görüşünde bulunuyordu, dedi.

4397 - حَدَّثَنِي بَيَانٌ حَدَّثَنَا النَّضْرُ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ طَارِقًا عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْبَطْحَاءِ فَقَالَ أَحَجَجْتَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ كَيْفَ أَهْلَلْتَ قُلْتُ لَبَّيْكَ بِإِهْلَالٍ كَإِهْلَالِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ طُفْ بِالْبَيْتِ وَبِالصَّفَا وَالْمَرْوَةِ ثُمَّ حِلَّ فَطُفْتُ بِالْبَيْتِ وَبِالصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَأَتَيْتُ امْرَأَةً مِنْ قَيْسٍ فَفَلَتْ رَأْسِي

-....Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R) şöyle demiştir: Ben (Veda Haccı'nda) Peygamber'in huzuruna, O Bathâ'da (ihrâmh) iken geldim. Peygamber bana:
— "Hacc için ihrama girdin mi?" diye sordu. Ben:
— Evet, dedim.
— "Nasıl ihrâmlandın?" buyurdu. Ben de:
— Rasûlullah'in ihrama girdiği gibi bir ihrama girip telbiye ettim, dedim.Rasûlullah bana:
— "Bey t'i tavaf et, Safa ile Merve'yi de sa'y yap, sonra ihramdan çık" buyurdu.Ben de Beyt'i tavaf ve Safa ile Merve arasında sa'y yaptım. Sonra Kays'tan bir kadının yanına gittim. O kadın benim başımı ayıkladı.

4398 - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ أَخْبَرَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ أَخْبَرَهُ أَنَّ حَفْصَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ أَزْوَاجَهُ أَنْ يَحْلِلْنَ عَامَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ فَقَالَتْ حَفْصَةُ فَمَا يَمْنَعُكَ فَقَالَ لَبَّدْتُ رَأْسِي وَقَلَّدْتُ هَدْيِي فَلَسْتُ أَحِلُّ حَتَّى أَنْحَرَ هَدْيِي

-....Mûsâ ibn Ukbe, Nâfi'den tahdîs etti ki, ona da İbn Umer şöyle haber vermiştir: Peygamber'in zevcesi Hafsa, İbn Umer'e:
— Sen'in ihramdan çıkmana ne mâni' oluyor? dedim.
— "Ben başımı (yapışkan samğ ile) telbîd ettim, kurbanıma da gerdanlık taktım. Artık kurbanımı kesinceye kadar ben ihramdan çıkamam" buvurdu

---

4399 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ حَدَّثَنِي شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ امْرَأَةً مِنْ خَثْعَمَ اسْتَفْتَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ وَالْفَضْلُ بْنُ عَبَّاسٍ رَدِيفُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ فَرِيضَةَ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ أَدْرَكَتْ أَبِي شَيْخًا كَبِيرًا لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَسْتَوِيَ عَلَى الرَّاحِلَةِ فَهَلْ يَقْضِي أَنْ أَحُجَّ عَنْهُ قَالَ نَعَمْ

-...el-Evzâî tahdîs edip şöyle dedi: Bana İbnu Şihâb, Süleyman ibn Yesâr'dan; o da İbn Abbâs(R)'tan şöyle haber verdi: Has'-am kabilesinden bir kadın Veda Haccı'nda Rasûlullah'tan fetva istedi. el-Fadl ibnu Abbâs, Rasûlullah'ın bineğinin arkasında redifi idi. Kadın:
— Yâ Rasûlallah! Allah'ın kulları üzerindeki hacc farizası babama çok yaşlı ihtiyarlığında erişti. Deve üzerinde düz durmaya muktedir olamıyor. Bu sebebden benim onun adına hacc yapmaklığım ona kâfî gelir mi? diye sordu. Rasûlullah:
— "Evet (kâfî gelir; vekâleten hacc yapabilirsin)" buyurdu.

4400 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا سُرَيْجُ بْنُ النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَقْبَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْفَتْحِ وَهُوَ مُرْدِفٌ أُسَامَةَ عَلَى الْقَصْوَاءِ وَمَعَهُ بِلَالٌ وَعُثْمَانُ بْنُ طَلْحَةَ حَتَّى أَنَاخَ عِنْدَ الْبَيْتِ ثُمَّ قَالَ لِعُثْمَانَ ائْتِنَا بِالْمِفْتَاحِ فَجَاءَهُ بِالْمِفْتَاحِ فَفَتَحَ لَهُ الْبَابَ فَدَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأُسَامَةُ وَبِلَالٌ وَعُثْمَانُ ثُمَّ أَغْلَقُوا عَلَيْهِمْ الْبَابَ فَمَكَثَ نَهَارًا طَوِيلًا ثُمَّ خَرَجَ وَابْتَدَرَ النَّاسُ الدُّخُولَ فَسَبَقْتُهُمْ فَوَجَدْتُ بِلَالًا قَائِمًا مِنْ وَرَاءِ الْبَابِ فَقُلْتُ لَهُ أَيْنَ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ صَلَّى بَيْنَ ذَيْنِكَ الْعَمُودَيْنِ الْمُقَدَّمَيْنِ وَكَانَ الْبَيْتُ عَلَى سِتَّةِ أَعْمِدَةٍ سَطْرَيْنِ صَلَّى بَيْنَ الْعَمُودَيْنِ مِنْ السَّطْرِ الْمُقَدَّمِ وَجَعَلَ بَابَ الْبَيْتِ خَلْفَ ظَهْرِهِ وَاسْتَقْبَلَ بِوَجْهِهِ الَّذِي يَسْتَقْبِلُكَ حِينَ تَلِجُ الْبَيْتَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجِدَارِ قَالَ وَنَسِيتُ أَنْ أَسْأَلَهُ كَمْ صَلَّى وَعِنْدَ الْمَكَانِ الَّذِي صَلَّى فِيهِ مَرْمَرَةٌ حَمْرَاءُ

-...İbn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Mekke'nin fethi yılında Kavsâ (adlı devesi) üzerinde ve terkisinde Usâme olduğu hâlde Beyt'e doğru geldi. Beraberinde Bilâl ile Usmân ibnu Talha da vardı. Nihayet Beyt'in yanında devesini çöktürdü. Sonra Usmân ibnu Talha'ya:
— "Ka'be'nin anahtarım bize getir" diye emretti. O da (anasından alıp) anahtar ile Peygamber'e geldi ve Peygamber için kapıyı açtı. Akabinde Peygamber içeriye girdi. O'nun beraberinde Usâme, Bilâl ve Usmân da içeriye girdiler. Sonra kapıyı kapattılar ve Ka'be'nin içinde uzun zaman kaldılar. Sonra Peygamber çıktı. İnsanlar Ka'be'ye girmeye davrandılar. Fakat ben onların önüne geçtim. Ve Bilâl'I Ka'be kapısının arkasında dikiliyor buldum. Hemen ona:
— Rasûlullah nerede namaz kıldı? diye sordum. O:
— Şu öndeki iki direğin arasında kıldı, diye gösterdi. Ka'be (o zaman) iki sıra altı direk üzerinde kurulmuştu. (Bilâl devamla dedi ki:)
— Rasûlullah namaz kılarken Ka'be kapısını arkasına aldı. Yüzü ile de (sen Ka'be'ye girdiğinde karşına gelen) duvara doğru durdu. Rasûlullah ile karşısındaki duvar arasında üç zira' mikdârına yakın bir fasıla vardı. İbn Umer dedi ki: Bilâl'e: Rasûlullah kaç rek'at kıldı diye sormayı unuttum. Rasûrullah'ın namaz kıldığı yerde kırmızı bir mermer vardı

4401 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ وَأَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُمَا أَنَّ صَفِيَّةَ بِنْتَ حُيَيٍّ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَاضَتْ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَابِسَتُنَا هِيَ فَقُلْتُ إِنَّهَا قَدْ أَفَاضَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَطَافَتْ بِالْبَيْتِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلْتَنْفِرْ

-....ez-Zuhrî (şöyle demiştir): Bana Urve ibnu'z-Zubeyr ile Ebû Seleme ibnu Abdirrahmân tahdîs ettiler ki, onlara da Pey-gamber'in zevcesi Âişe (R) şöyie haber vermiştir: Peygamber'in zevcesi Safiyye bintu Huyey Veda Haccı sırasında hayız oldu da Peygamber (S):
— ''Safiyye bizi Medine'ye dönmekten alıkoyucu mu olacak?" buyurdu.(Âişe dedi ki:) Ben de O'na:
— Yâ Rasûlallah! Safiyye (daha önce Mekke'de) ifâda etmiş ve Beyt'i ifâda tavafını yapmıştır, dedim. Bu sözüm üzerine Peygamber: — "Öyleyse (bizimle Medîne'ye) hareket etsin!" buyurdu

---

4402 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا نَتَحَدَّثُ بِحَجَّةِ الْوَدَاعِ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَظْهُرِنَا وَلَا نَدْرِي مَا حَجَّةُ الْوَدَاعِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ ذَكَرَ الْمَسِيحَ الدَّجَّالَ فَأَطْنَبَ فِي ذِكْرِهِ وَقَالَ مَا بَعَثَ اللَّهُ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا أَنْذَرَ أُمَّتَهُ أَنْذَرَهُ نُوحٌ وَالنَّبِيُّونَ مِنْ بَعْدِهِ وَإِنَّهُ يَخْرُجُ فِيكُمْ فَمَا خَفِيَ عَلَيْكُمْ مِنْ شَأْنِهِ فَلَيْسَ يَخْفَى عَلَيْكُمْ أَنَّ رَبَّكُمْ لَيْسَ عَلَى مَا يَخْفَى عَلَيْكُمْ ثَلَاثًا إِنَّ رَبَّكُمْ لَيْسَ بِأَعْوَرَ وَإِنَّهُ أَعْوَرُ عَيْنِ الْيُمْنَى كَأَنَّ عَيْنَهُ عِنَبَةٌ طَافِيَةٌ أَلَا إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَيْكُمْ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا فِي بَلَدِكُمْ هَذَا فِي شَهْرِكُمْ هَذَا أَلَا هَلْ بَلَّغْتُ قَالُوا نَعَمْ قَالَ اللَّهُمَّ اشْهَدْ ثَلَاثًا وَيْلَكُمْ أَوْ وَيْحَكُمْ انْظُرُوا لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ

-....İbn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) aramızda bulunurken bizler Veda Haccı'nı konuşurduk, fakat Veda Haccı'nın ne olduğunu bilmezdik. Peygamber (devesine bindi, insanlar O'nun etrafında toplandığında) Allah'a hamd ve sena ettikten sonra Mesîh Deccâl'i zikretti ve onun kötülüklerini zikirde uzun konuştu. Ve bu konuşmasında şunları da söyledi:
— "Allah'ın göndermiş olduğu herbir peygamber, muhakkak ümmetini Deccâl'den sakındırmıştır. Deccâl'den Nûh da, ondan sonra gelen bütün peygamberler de (ümmetlerini) sakındırmışlardır. Ve o muhakkak (kıyamete yakın) sizin içinizde çıkacaktır. Onun işinden bâzısı size gizli olursa, Rabb 'inizin size gizli kalacak şeylerden olmadığı, size gizli değildir. -Peygamber bunu üç söz olarak söyledi.- Şüb-hesiz sizin Rabb'iniz şaşı değildir. Deccâl ise sağ gözü şaşıdır. Onun gözü, sanki salkımındaki emsalinden dışarı çıkmış iri bir üzüm tanesi gibidir. Dikkat edin! Allah sizlere kanlarınızı, mallarınızı, bu ayınızda bu beldenizde bu gününüzün harâmlığı gibi haram kılmıştır. Dikkat edin! Bunları size tebliğ ettim mi?" buyurdu. Oradakiler:
— Evet tebliğ ettin! dediler. Peygamber üç kerre:
— "Yâ Allah şöhid ol!" dedi, ve devamla: "Size veylyöhud vah olsun! İyi düşünüp aklınızı başınıza toplayın da bundan sonra birbirinizin boynunu vuracak kâfirlere dönmeyiniz!" buyurdu

---

4404 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ أَرْقَمَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَزَا تِسْعَ عَشْرَةَ غَزْوَةً وَأَنَّهُ حَجَّ بَعْدَ مَا هَاجَرَ حَجَّةً وَاحِدَةً لَمْ يَحُجَّ بَعْدَهَا حَجَّةَ الْوَدَاعِ قَالَ أَبُو إِسْحَاقَ وَبِمَكَّةَ أُخْرَى

-.... Ebû İshâk (Amr ibn Abdillah) tahdîs edip şöyle demiştir: Bana Zeyd ibnu Erkam: Peygamber (S) ondokuz defa gazve yaptı. Medine'ye hicret ettikten sonra da bir kerre hacc etti. O tek haccı da Veda Haccı'dır. Bundan sonra hacc yapmadı, diye tahdîs etmiştir. Ebû İshâk es-Subeyî, geçen senedle, Peygamber Mekke'de hicretten önce diğer bir hacc yaptı, demiştir

---

4405 – حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُدْرِكٍ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ بْنِ عَمْرِو بْنِ جَرِيرٍ عَنْ جَرِيرٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ لِجَرِيرٍ اسْتَنْصِتْ النَّاسَ فَقَالَ لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ

-.... Cerîr(R)'den: Peygamber (S) Veda Haccı'nda Cerîr'e hitaben: "İnsanları sustur!" deyip, akabinde: "Benden sonra birbirinizin boyunlarını vuran kâfirlere dönmeyiniz!" buyurmuştur.

4406 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الزَّمَانُ قَدْ اسْتَدَارَ كَهَيْئَةِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ السَّنَةُ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ثَلَاثَةٌ مُتَوَالِيَاتٌ ذُو الْقَعْدَةِ وَذُو الْحِجَّةِ وَالْمُحَرَّمُ وَرَجَبُ مُضَرَ الَّذِي بَيْنَ جُمَادَى وَشَعْبَانَ أَيُّ شَهْرٍ هَذَا قُلْنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَسَكَتَ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ

سَيُسَمِّيهِ بِغَيْرِ اسْمِهِ قَالَ أَلَيْسَ ذُو الْحِجَّةِ قُلْنَا بَلَى قَالَ فَأَيُّ بَلَدٍ هَذَا قُلْنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَسَكَتَ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيُسَمِّيهِ بِغَيْرِ اسْمِهِ قَالَ أَلَيْسَ الْبَلْدَةَ قُلْنَا بَلَى قَالَ فَأَيُّ يَوْمٍ هَذَا قُلْنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَسَكَتَ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيُسَمِّيهِ بِغَيْرِ اسْمِهِ قَالَ أَلَيْسَ يَوْمَ النَّحْرِ قُلْنَا بَلَى قَالَ فَإِنَّ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ قَالَ مُحَمَّدٌ وَأَحْسِبُهُ قَالَ وَأَعْرَاضَكُمْ عَلَيْكُمْ حَرَامٌ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا فِي بَلَدِكُمْ هَذَا فِي شَهْرِكُمْ هَذَا وَسَتَلْقَوْنَ رَبَّكُمْ فَسَيَسْأَلُكُمْ عَنْ أَعْمَالِكُمْ أَلَا فَلَا تَرْجِعُوا بَعْدِي ضُلَّالًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ أَلَا لِيُبَلِّغْ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ فَلَعَلَّ بَعْضَ مَنْ يُبَلَّغُهُ أَنْ يَكُونَ أَوْعَى لَهُ مِنْ بَعْضِ مَنْ سَمِعَهُ فَكَانَ مُحَمَّدٌ إِذَا ذَكَرَهُ يَقُولُ صَدَقَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ أَلَا هَلْ بَلَّغْتُ مَرَّتَيْنِ

-.... Bize Eyyûb es-Sahtiyânî, Muhammed ibn Sîrîn'den; o da Abdurrahmân ibn Ebî Bekre'den; o da babası Ebû Bekre'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) (Veda Hacci'nda nahr günü devesinin üstünde bir hutbe yapıp) şöyle buyurmuştur:
— "(Ey insanlar!) Zaman (bu gün) Allah'ın gökleri ve yeri yarattığı günkü ilk vaziyetine dönmüştür. Bir yıl, ay ölçüsüyle oniki aydır. Bunlardan dördü haram aylardır ki, üçü arka arkaya bulunan zu'l-ka'de, zu'l-hicce ve muharrem'dir. (Dördüncüsü) Mudar'ın ayı olan receb'dir. O cumâda'l-âhır ile şa'bân arasındadır. Bu ay hangi aydır?" diye sordu. Biz:
— Allah ve Rasûlü daha iyi bilir! dedik.Rasülullah sükût etti. Biz Rasûlullah bu aya eski adından başka bir ad verecek sandık. Sonra:
— "Zu'l-hicce ayı değil midir?" buyurdu. Biz:
— Evet zu'l-hicce'dir, dedik. Rasülullah:
— "Bu içinde bulunduğumuz hangi beldedir?" buyurdu. Biz:
— Allah ve Rasûlü en bilendir, dedik. Rasülullah sustu. O derecede ki, biz Rasülullah Mekke'ye yeni bir ad verecek sandık. Sonra Rasülullah:
— "Mekke beldesi değil midir?" buyurdu. Biz:
— Evet Mekke'dir, dedik. RasûÎullah:
— "Bu gün hangi gündür?" diye sordu. Biz:
— Allah ve Rasûlü en bilendir, dedik.Rasülullah yine sükût etti. Hattâ biz, bu güne eski adından başka bir ad verecek sandık. Rasülullah:
— "Nahr günü değil midir?" buyurdu. Biz:
— Evet nahr günüdür! dedik.(Bunları tesbîtten sonra) Rasülullah şöyle buyurdu:
— "Şu hâlde iyi biliniz ki, bu ayınızda, bu beldenizde bu gününüzün haram olduğu gibi,birbirlerînize kanlarınız, mallarınız -râvî Muhammed: Zannederim şunu da buyurdu,demiştir:- namuslarınız da haramdır (Her türlü tecâvüzden masundur). Muhakkak ki, sizzler Rabb'inize kavuşacaksınız. O zaman Rabb'iniz sizlere bütün işlerinizden soracaktır. (Ey insanlar!) Dikkat edin! Aklınızı başınıza toplayın da benden sonra birbirinizin boyunlarını vuracak sapıklar olarak (Câ-hiliyet devrindeki hâle) dönmeyiniz! (Ey insanlar!) Dikkat edin! Bu söylediklerimi burada hazır bulunanlar, burada bulunmayanlara tebliğ etsin! Olabilir ki kendisine tebliğ olunan bâzı kimse, burada bulunup işiten bir kısım insandan daha iyi anlayıp bellemiş olur!" Râvî Muhammed ibnu Şîrîn bunu zikrettiği zaman: Muhammed (S) doğru söylemiştir, der idi. Bundan sonra Rasülullah iki kerre:— "Dikkat edin! Tebliğ ettim mi?" buyurdu

---

4407 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ عَنْ قَيْسِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ أَنَّ أُنَاسًا مِنْ الْيَهُودِ قَالُوا لَوْ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِينَا لَاتَّخَذْنَا ذَلِكَ الْيَوْمَ عِيدًا فَقَالَ عُمَرُ أَيَّةُ آيَةٍ فَقَالُوا { الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا } فَقَالَ عُمَرُ إِنِّي لَأَعْلَمُ أَيَّ مَكَانٍ أُنْزِلَتْ أُنْزِلَتْ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاقِفٌ بِعَرَفَةَ

-... Bize Sufyân es-Sevrî, Kays ibn Müslim'den; o da Târik ibn Şihâb(el-Becelî el- Ahmesî)'dan tahdîs etti (ki, o şöyle demiştir): Yahûdîler'den birtakım insanlar (Umer ibnu'l-Hattâb'a):
— Eğer şu âyet biz Yahudiler topluluğuna inmiş olaydı, biz onun indiği günü muhakkak bir bayram edinirdik, dediler. Umer:

— Hangi âyettir o? diye sordu. Yahudiler:
— "...Bu gün sizin dîninizi kemâle erdirdim, üzerinizdeki nV-metimi tamamladım ve size dîn olarak müslümânlığı (verip ondan) hoşnûd oldum..." (d-Mâide: 3) âyetidir, dediler.Bu cevâb üzerine Umer:
— Şübhesiz ki ben bu âyetin hangi yerde indiğini pek iyi bilmekteyim. Bu âyet,Rasûlullah Arafat'ta vakfe yaparken indirilmiştir, dedi

---

4408 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الْأَسْوَدِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ نَوْفَلٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمِنَّا مَنْ أَهَلَّ بِعُمْرَةٍ وَمِنَّا مَنْ أَهَلَّ بِحَجَّةٍ وَمِنَّا مَنْ أَهَلَّ بِحَجٍّ وَعُمْرَةٍ وَأَهَلَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحَجِّ فَأَمَّا مَنْ أَهَلَّ بِالْحَجِّ أَوْ جَمَعَ الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ فَلَمْ يَحِلُّوا حَتَّى يَوْمِ النَّحْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ وَقَالَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا مَالِكٌ مِثْلَهُ

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Bizler Rasûlullah'ın beraberinde olarak (Veda Haccı'na Medîne'den) çıktık. Bizden kimimiz umre niyetiyle ihrâmlandı. Kimimiz hacca niyet ederek ihrâmlândı. Kimimiz de hacca ve umreye niyet ederek ihrâmlandı. Rasûlullah da hacca niyet ederek ihrâmlanmıştı. Amma yalnız hacc için ihrama giren yâhud hacc ile umreyi niyette birleştiren hacılara gelince, onlar kurbân bayramının ilk gününe kadar ihramdan çıkmadılar.Bize Abdullah ibn Yûsuf tahdîs etti: Bize Mâlik, geçen senedle haber verdi. Burada "Biz Rasûlullah'ın beraberinde Veda Haccı'-nda..." şeklinde söylemiştir.Bize İsmâîl ibn Ebî Uveys tahdîs etti: Bize Mâlik, geçen hadîsin benzerini tahdîs etti

---

4409 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ هُوَ ابْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ عَادَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ مِنْ وَجَعٍ أَشْفَيْتُ مِنْهُ عَلَى الْمَوْتِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ بَلَغَ بِي مِنْ الْوَجَعِ مَا تَرَى وَأَنَا ذُو مَالٍ وَلَا يَرِثُنِي إِلَّا ابْنَةٌ لِي وَاحِدَةٌ أَفَأَتَصَدَّقُ بِثُلُثَيْ مَالِي قَالَ لَا قُلْتُ أَفَأَتَصَدَّقُ بِشَطْرِهِ قَالَ لَا قُلْتُ فَالثُّلُثِ قَالَ وَالثُّلُثُ كَثِيرٌ إِنَّكَ أَنْ تَذَرَ وَرَثَتَكَ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَذَرَهُمْ عَالَةً يَتَكَفَّفُونَ النَّاسَ وَلَسْتَ تُنْفِقُ نَفَقَةً تَبْتَغِي بِهَا وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا أُجِرْتَ بِهَا حَتَّى اللُّقْمَةَ تَجْعَلُهَا فِي فِي امْرَأَتِكَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَأُخَلَّفُ بَعْدَ أَصْحَابِي قَالَ إِنَّكَ لَنْ تُخَلَّفَ فَتَعْمَلَ عَمَلًا تَبْتَغِي بِهِ وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا ازْدَدْتَ بِهِ دَرَجَةً وَرِفْعَةً وَلَعَلَّكَ تُخَلَّفُ حَتَّى يَنْتَفِعَ بِكَ أَقْوَامٌ وَيُضَرَّ بِكَ آخَرُونَ اللَّهُمَّ أَمْضِ لِأَصْحَابِي هِجْرَتَهُمْ وَلَا تَرُدَّهُمْ عَلَى أَعْقَابِهِمْ لَكِنْ الْبَائِسُ سَعْدُ بْنُ خَوْلَةَ رَثَى لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُوُفِّيَ بِمَكَّةَ

-.... Bize İbnu Şihâb, Âmir ibn Sa'd'dan tahdîs etti ki.babası Sa'd ibn Ebî Vakkaas (R) şöyle demiştir: Veda Haccı'nda ölmeye yüz tuttuğum bir hastalığımda Peygamber (S) bana hasta ziyaretine geldi. Ben:
— Yâ Rasûlallah! Bendeki hastalık görmekte olduğun şu müzmin hadde ulaşmıştır. Ben mal sahibiyim. Bir tek kızımdan başka bana vâris olacak kimsem yoktur. Ben bu durumda malımın üçte ikisini sadaka yapayım mı? diye sordum. Rasûlullah:
— "Hayır (bu kadarını sadaka yapma)/" buyurdu. Ben:
— Yarısını sadaka yapayım mı? dedim. Rasûlullah yine:
— "Hayır!" diye cevâb verdi. Ben:
— Üçte birini sadaka yapayım mı? dedim. Rasûlullah:
— "Üçte bir (kâfidir). Üçte bir de (aşağısına nisbetle yâhud sadaka yapmakta) çoktur.Çünkü ey Sa'd! Senin vârislerini zengin bırakman, insanlara el açacak derecede fakır bırakmandan daha hayırlıdır. Ey Sa'd! Allah rızâsı için harcayacağın her harcamaya karşılık muhakkak sana ecir verilecektir. Hattâ (yemek yerken) kadınının ağzının içine koyacağın lokmaya karşılık da sana ecir verilecektir" buyurdu.Yine ben:
— Yâ Rasûlallah! (Siz Medine'ye dönerken) ben arkadaşlarımın ardında geride mi bırakılacağım? dedim. Rasûlullah:

— "(Hayır) sen asla geri bırakılmayacaksın. (Şayet burada kalır da) Allah rızâsını arayarak herhangi bir iş yaparsan, muhakkak o iş sebebiyle senin derecen ve yüksekliğin artacaktır. Öyle ümîd ediyorum ki, sen uzun yıllar hayâtta bırakılacaksın da senden birtakım topluluklar yararlanacak, diğer birtakımları da zarar göreceklerdir. Yâ Allah! Sahabîlerimin Mekke'den Medine'ye olan hicretlerini tamamla! Onları topukları üzerinde gerisin geriye (tekrar Câhiliyet hâline) döndürme!" diye duâ etti.(Râvî ez-Zuhrî dedi ki:) Lâkin muhtâc ve çaresiz olan Sa'd ibnu Havle'dir. O, kendisinden hicret etmiş olduğu toprakta; Mekke'de öldüğünde, Rasûlullah onun için üzülüp kederlenmiştir

---

4410 – حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَبُو ضَمْرَةَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَلَقَ رَأْسَهُ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ

-....Mûsâ ibn Ukbe, Nâfi'den; İbn Umer'in Nâfi'in içlerinde bulunduğu topluluğa: Rasûlullah (S) Veda Haccı'nda başını tıraş ettirdi, diye haber verdiğini tahdîs etmiştir.

4411 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ أَخْبَرَهُ ابْنُ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَلَقَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ وَأُنَاسٌ مِنْ أَصْحَابِهِ وَقَصَّرَ بَعْضُهُمْ

-....İbn Cureyc tahdîs edip dedi ki: Bana Mûsâ ibn Ukbe, Nâfi'den haber verdi.Ona da İbn Umer (R): Peygamber (S) Veda Haccı'nda başını tıraş ettirdi. Sahâbîlerinden birtakım insanlar da tıraş oldular. Bâzıları da saçlarını kısalttılar, diye haber vermiştir.

4412 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّهُ أَقْبَلَ يَسِيرُ عَلَى حِمَارٍ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمٌ بِمِنًى فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ يُصَلِّي بِالنَّاسِ فَسَارَ الْحِمَارُ بَيْنَ يَدَيْ بَعْضِ الصَّفِّ ثُمَّ نَزَلَ عَنْهُ فَصَفَّ مَعَ النَّاسِ

-...Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle haber vermiştir: Kendisi Veda Haccı'nda Minâ'da bir eşek üzerinde yürüyerek karşıdan geldi. Rasûlullah bu sırada Minâ'da dikilmiş, insanlara namaz kıldırıyordu. Eşek, saf fin birinin önünden yürüdü gitti. Sonra İbn Abbâs eşekten indi ve insanlarla beraber saff oldu

---

4413 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ سُئِلَ أُسَامَةُ وَأَنَا شَاهِدٌ عَنْ سَيْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّتِهِ فَقَالَ الْعَنَقَ فَإِذَا وَجَدَ فَجْوَةً نَصَّ

-.... Urve ibnu'z-Zubeyr şöyle demiştir: Ben de yanında hazır iken Usâme'ye Peygamberdin Veda Haccı'ndaki yürüyüşü soruldu. Usâme:
— Peygamber sür'atle yavaşlık arasında orta bir hâlde yürüdü. Geniş bir saha bulduğu zaman sür'atle hareket etti, diye cevâb verdi.

4414 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ الْخَطْمِيِّ أَنَّ أَبَا أَيُّوبَ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ صَلَّى مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ الْمَغْرِبَ وَالْعِشَاءَ جَمِيعًا

-.....Ebû Eyyûb Hâlid ifan Zeyd el-Ensârî (R) Veda Haccı'nda Rasûlullah (S) ile beraber akşam ile yatsı namazlarım bir vakitte birleştirerek kıldığını haber vermiştir

---

بَاب غَزْوَةِ تَبُوكَ وَهِيَ غَزْوَةُ الْعُسْرَةِ

4415 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَرْسَلَنِي أَصْحَابِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْأَلُهُ الْحُمْلَانَ لَهُمْ إِذْ هُمْ مَعَهُ فِي جَيْشِ الْعُسْرَةِ وَهِيَ غَزْوَةُ تَبُوكَ فَقُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِنَّ أَصْحَابِي أَرْسَلُونِي إِلَيْكَ لِتَحْمِلَهُمْ فَقَالَ وَاللَّهِ لَا أَحْمِلُكُمْ عَلَى شَيْءٍ وَوَافَقْتُهُ وَهُوَ غَضْبَانُ وَلَا أَشْعُرُ وَرَجَعْتُ حَزِينًا مِنْ مَنْعِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمِنْ مَخَافَةِ أَنْ يَكُونَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَدَ فِي نَفْسِهِ عَلَيَّ فَرَجَعْتُ إِلَى أَصْحَابِي فَأَخْبَرْتُهُمْ الَّذِي قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ أَلْبَثْ إِلَّا سُوَيْعَةً إِذْ سَمِعْتُ بِلَالًا يُنَادِي أَيْ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ قَيْسٍ فَأَجَبْتُهُ فَقَالَ أَجِبْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُوكَ فَلَمَّا أَتَيْتُهُ قَالَ خُذْ هَذَيْنِ الْقَرِينَيْنِ وَهَذَيْنِ الْقَرِينَيْنِ لِسِتَّةِ أَبْعِرَةٍ ابْتَاعَهُنَّ حِينَئِذٍ مِنْ سَعْدٍ فَانْطَلِقْ بِهِنَّ إِلَى أَصْحَابِكَ فَقُلْ إِنَّ اللَّهَ أَوْ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْمِلُكُمْ عَلَى هَؤُلَاءِ فَارْكَبُوهُنَّ فَانْطَلَقْتُ إِلَيْهِمْ بِهِنَّ فَقُلْتُ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْمِلُكُمْ عَلَى هَؤُلَاءِ وَلَكِنِّي وَاللَّهِ لَا أَدَعُكُمْ حَتَّى يَنْطَلِقَ مَعِي بَعْضُكُمْ إِلَى مَنْ سَمِعَ مَقَالَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَظُنُّوا أَنِّي حَدَّثْتُكُمْ شَيْئًا لَمْ يَقُلْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا لِي وَاللَّهِ إِنَّكَ عِنْدَنَا لَمُصَدَّقٌ وَلَنَفْعَلَنَّ مَا أَحْبَبْتَ فَانْطَلَقَ أَبُو مُوسَى بِنَفَرٍ مِنْهُمْ حَتَّى أَتَوْا الَّذِينَ سَمِعُوا قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْعَهُ إِيَّاهُمْ ثُمَّ إِعْطَاءَهُمْ بَعْدُ فَحَدَّثُوهُمْ بِمِثْلِ مَا حَدَّثَهُمْ بِهِ أَبُو مُوسَى

Gazvetu'l-Usre(= Zorluk Gazvesi) Olan Tebûk Gazvesi Babı

-....Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R) şöyle demiştir: Arkadaşlarım olan Eş'arîler (Tebûk seferi hazırlığı sırasında) kendilerine binek ve yük hayvanı istemem için beni Rasûlullah'a gönderdiler. Çünkü bunlar Tebûk gazasında Rasûlullah ile beraber bu güçlük ordusu içinde bulunmak istiyorlardı. Bunun üzerine ben:
— Ey Allah'ın Peygamberi! Arkadaşlarım Eş'arîler, kendilerine binek ve yük hayvanı vermem için beni size gönderdiler! dedim.Peygamber:
— "Vallahi ben sizleri hiçbir hayvana bindirmem" buyurdu.Ben o sıradaPeygamber'i bilmediğim bir sebeble öfkeli bir hâlde bulduğum için, O'nun bu sözü üzerine beni reddetmesinden hüzünlü ve bana karşı gönlünde bir dargınlık bulunmasından endişeli olarak kederli bir hâlde geriye döndüm. Arkadaşlarımın yanına dönüp geldiğimde Peygamber'in söylediği sözü onlara haber verdim. Bunun üzerine çok beklemedim, ancak bir sâatçık kadar bir zaman geçmişti. Birden Bilâl*in:
— Ey Abdallah ibne Kays! diye nida etmekte olduğunu işittim.Ve hemen- ona cevâb verdim. Bilâl:
— Rasûlullah seni çağırıyor, hemen icabet et! dedi.Ben, Rasûlullah'ın huzuruna varınca, o sırada Sa'd ibn Ubâde'-den satın aldığı altı deveyi bana göstererek:
— "Şu çifti al, şu çifti de al! Bunları arkadaşlarının yanına götür. Onlara: Allah–yâhud da şöyle buyurdu:- Rasûlullah sizleri bu develer üzerine yükler, artık bunlara bininiz de!"buyurdu. Ben de bu develerle arkadaşlarımın yanma gittim ve:
— Peygamber sizleri bu develer üzerine yüklüyor. Lâkin ben vallahi sizin birkaçınız benimle beraber Rasûlullah'ın bundan önce söylediği sözü işiten bir kimsenin yanına gidinceye ve onun Rasûlullah'ın öyle söylediğini açıklamasına kadar sizleri bırakmam. Ki sizler, Rasûlullah'ın söylemediği bir sözü benim size söylemiş olduğumu san-mayasınız, dedim.Onlar da bana:
— Vallahi sen bizim yanımızda elbette doğru sözlü olarak kabul edilmişsindir. Bununla beraber yapmak istediğini de elbette yaparız, dediler. Akabinde Ebû Mûsâ, Eş'arîler'den birkaç kişi ile gitti. Nihayet bunlar, Rasûlullah'ın Eş'arîler'i önce deveden men' edip sonra onlara develer vermesine dâir sözlerini işitmiş olan kimselerin yanlarına vardılar. O kimseler de Ebû Musa'nın kendi hemşehrilerine söylediği gibi Peygamber'in sözlerini söylediler

---

4416 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ إِلَى تَبُوكَ وَاسْتَخْلَفَ عَلِيًّا فَقَالَ أَتُخَلِّفُنِي فِي الصِّبْيَانِ وَالنِّسَاءِ قَالَ أَلَا تَرْضَى أَنْ تَكُونَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى إِلَّا أَنَّهُ لَيْسَ نَبِيٌّ بَعْدِي وَقَالَ أَبُو دَاوُدَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ سَمِعْتُ مُصْعَبًا

-....Bize Yahya ibn Saîd el-Kattân, Şu'be'den; o da el- Hakem ibn Uyeyne'den; o da Mus'ab ibn Sa'd'dan; o da babası Sa'd ibn Ebî Vakkaas(R)'tan tahdîs etti (o, şöyle demiştir): Rasûlullah (S) Tebûk gazasına çıktı ve Alî'yi Medine'de vekîl bıraktı. Alî:
— Beni çocuklar ve kadınlar içinde vekîl mi bırakıyorsun? dedi. Rasûlullah ona hitaben:
— ('Bana nisbetle sen, Mûsâ 'ya nisbetle Hârûn menzilesinde olmana razı olmaz mısın?Şu kadar ki, benden sonra Peygamber yoktur" buyurdu.Ve Ebû Dâvûd (Süleyman ibn Dâvûd et-Tayâlîsî) şöyle dedi: Bize Şu'be, el-Hakem'den;onun: Ben Musa'dan işittim, dediğini tahdîs etti

---

4417 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ سَمِعْتُ عَطَاءً يُخْبِرُ قَالَ أَخْبَرَنِي صَفْوَانُ بْنُ يَعْلَى بْنِ أُمَيَّةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ غَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعُسْرَةَ قَالَ كَانَ يَعْلَى يَقُولُ تِلْكَ الْغَزْوَةُ أَوْثَقُ أَعْمَالِي عِنْدِي قَالَ عَطَاءٌ فَقَالَ صَفْوَانُ قَالَ يَعْلَى فَكَانَ لِي أَجِيرٌ فَقَاتَلَ إِنْسَانًا فَعَضَّ أَحَدُهُمَا يَدَ الْآخَرِ قَالَ عَطَاءٌ فَلَقَدْ أَخْبَرَنِي صَفْوَانُ أَيُّهُمَا عَضَّ الْآخَرَ فَنَسِيتُهُ قَالَ فَانْتَزَعَ الْمَعْضُوضُ يَدَهُ مِنْ فِي الْعَاضِّ فَانْتَزَعَ إِحْدَى ثَنِيَّتَيْهِ فَأَتَيَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَهْدَرَ ثَنِيَّتَهُ قَالَ عَطَاءٌ وَحَسِبْتُ أَنَّهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفَيَدَعُ يَدَهُ فِي فِيكَ تَقْضَمُهَا كَأَنَّهَا فِي فِي فَحْلٍ يَقْضَمُهَا

-...İbn Cureyc haber verip şöyle demiştir: Ben Atâ ibn Ebî Rebâh'tan işittim;haber verip şöyle dedi: Bana Safvân ibnu Ya'lâ ibn Umeyye'den haber verdi ki, Ya'lâ ibn Umeyye (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber'in beraberinde bu Usre(= Zorluk) gazvesinde bulundum.Râvî dedi ki: Ya'lâ ibn Umeyye: Benim yanımda amellerimin en sağlamı işte bu Usre gazvesidir, der idi.Atâ dedi ki: Safvân şöyle dedi: Babam Ya'lâ şöyle dedi: Benim bir hizmetçim vardı.Yolda bu hizmetçi bir insanla döğüştü. İki kavgacıdan biri diğerinin elini ısırdı. 'Atâ burada: Yemîn olsun Safvân o ikisinden diğerini ısıranı bana haber verdi, fakat ben onu unuttum, demiştir.Dedi ki: Eli ışınlan kişi elini, ısıran kimsenin ağzından hızla çekti de ısıranın ön dişlerini söktü. Bunlar Peygamber'e geldiler ve şikâyet ettiler. Peygamber dişin diyetini düşürdü.Atâ dedi ki: Ben Safvân'm şöyle dediğini zannediyorum: Peygamber (S):
— "Bu adam elini sen yiyesin diye senin ağzının içinde bırakır mı; boğur devenin ağzının içindekileri çatır çatır yemesi gibi?!" buyurdu

---

بَاب حَدِيثُ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ وَقَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ { وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِّفُوا }

4418 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ وَكَانَ قَائِدَ كَعْبٍ مِنْ بَنِيهِ حِينَ عَمِيَ قَالَ سَمِعْتُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ يُحَدِّثُ حِينَ تَخَلَّفَ عَنْ قِصَّةِ تَبُوكَ قَالَ كَعْبٌ لَمْ أَتَخَلَّفْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةٍ غَزَاهَا إِلَّا فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ غَيْرَ أَنِّي كُنْتُ تَخَلَّفْتُ فِي غَزْوَةِ بَدْرٍ وَلَمْ يُعَاتِبْ أَحَدًا تَخَلَّفَ عَنْهَا إِنَّمَا خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُرِيدُ عِيرَ قُرَيْشٍ حَتَّى جَمَعَ اللَّهُ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ عَدُوِّهِمْ عَلَى غَيْرِ مِيعَادٍ وَلَقَدْ شَهِدْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ الْعَقَبَةِ حِينَ تَوَاثَقْنَا عَلَى الْإِسْلَامِ وَمَا أُحِبُّ أَنَّ لِي بِهَا مَشْهَدَ بَدْرٍ وَإِنْ كَانَتْ بَدْرٌ أَذْكَرَ فِي النَّاسِ مِنْهَا كَانَ مِنْ خَبَرِي أَنِّي لَمْ أَكُنْ قَطُّ أَقْوَى وَلَا أَيْسَرَ حِينَ تَخَلَّفْتُ عَنْهُ فِي تِلْكَ الْغَزَاةِ وَاللَّهِ مَا اجْتَمَعَتْ عِنْدِي قَبْلَهُ رَاحِلَتَانِ قَطُّ حَتَّى جَمَعْتُهُمَا فِي تِلْكَ الْغَزْوَةِ وَلَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُرِيدُ غَزْوَةً إِلَّا وَرَّى بِغَيْرِهَا حَتَّى كَانَتْ تِلْكَ الْغَزْوَةُ غَزَاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَرٍّ شَدِيدٍ وَاسْتَقْبَلَ سَفَرًا بَعِيدًا وَمَفَازًا وَعَدُوًّا كَثِيرًا فَجَلَّى لِلْمُسْلِمِينَ أَمْرَهُمْ

لِيَتَأَهَّبُوا أُهْبَةَ غَزْوِهِمْ فَأَخْبَرَهُمْ بِوَجْهِهِ الَّذِي يُرِيدُ وَالْمُسْلِمُونَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَثِيرٌ وَلَا يَجْمَعُهُمْ كِتَابٌ حَافِظٌ يُرِيدُ الدِّيوَانَ قَالَ كَعْبٌ فَمَا رَجُلٌ يُرِيدُ أَنْ يَتَغَيَّبَ إِلَّا ظَنَّ أَنْ سَيَخْفَى لَهُ مَا لَمْ يَنْزِلْ فِيهِ وَحْيُ اللَّهِ وَغَزَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تِلْكَ الْغَزْوَةَ حِينَ طَابَتْ الثِّمَارُ وَالظِّلَالُ وَتَجَهَّزَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْمُسْلِمُونَ مَعَهُ فَطَفِقْتُ أَغْدُو لِكَيْ أَتَجَهَّزَ مَعَهُمْ فَأَرْجِعُ وَلَمْ أَقْضِ شَيْئًا فَأَقُولُ فِي نَفْسِي أَنَا قَادِرٌ عَلَيْهِ فَلَمْ يَزَلْ يَتَمَادَى بِي حَتَّى اشْتَدَّ بِالنَّاسِ الْجِدُّ فَأَصْبَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْمُسْلِمُونَ مَعَهُ وَلَمْ أَقْضِ مِنْ جَهَازِي شَيْئًا فَقُلْتُ أَتَجَهَّزُ بَعْدَهُ بِيَوْمٍ أَوْ يَوْمَيْنِ ثُمَّ أَلْحَقُهُمْ فَغَدَوْتُ بَعْدَ أَنْ فَصَلُوا لِأَتَجَهَّزَ فَرَجَعْتُ وَلَمْ أَقْضِ شَيْئًا ثُمَّ غَدَوْتُ ثُمَّ رَجَعْتُ وَلَمْ أَقْضِ شَيْئًا فَلَمْ يَزَلْ بِي حَتَّى أَسْرَعُوا وَتَفَارَطَ الْغَزْوُ وَهَمَمْتُ أَنْ أَرْتَحِلَ فَأُدْرِكَهُمْ وَلَيْتَنِي فَعَلْتُ فَلَمْ يُقَدَّرْ لِي ذَلِكَ فَكُنْتُ إِذَا خَرَجْتُ فِي النَّاسِ بَعْدَ خُرُوجِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَطُفْتُ فِيهِمْ أَحْزَنَنِي أَنِّي لَا أَرَى إِلَّا رَجُلًا مَغْمُوصًا عَلَيْهِ النِّفَاقُ أَوْ رَجُلًا مِمَّنْ عَذَرَ اللَّهُ مِنْ الضُّعَفَاءِ وَلَمْ يَذْكُرْنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى بَلَغَ تَبُوكَ فَقَالَ وَهُوَ جَالِسٌ فِي الْقَوْمِ بِتَبُوكَ مَا فَعَلَ كَعْبٌ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي سَلِمَةَ يَا رَسُولَ اللَّهِ حَبَسَهُ بُرْدَاهُ وَنَظَرُهُ فِي عِطْفِهِ فَقَالَ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ بِئْسَ مَا قُلْتَ وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ إِلَّا خَيْرًا فَسَكَتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَعْبُ بْنُ مَالِكٍ فَلَمَّا بَلَغَنِي أَنَّهُ تَوَجَّهَ قَافِلًا حَضَرَنِي هَمِّي وَطَفِقْتُ أَتَذَكَّرُ الْكَذِبَ وَأَقُولُ بِمَاذَا أَخْرُجُ مِنْ سَخَطِهِ غَدًا وَاسْتَعَنْتُ عَلَى ذَلِكَ بِكُلِّ ذِي رَأْيٍ مِنْ أَهْلِي فَلَمَّا قِيلَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَظَلَّ قَادِمًا زَاحَ عَنِّي الْبَاطِلُ وَعَرَفْتُ أَنِّي لَنْ أَخْرُجَ مِنْهُ أَبَدًا بِشَيْءٍ فِيهِ كَذِبٌ فَأَجْمَعْتُ صِدْقَهُ وَأَصْبَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَادِمًا وَكَانَ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ بَدَأَ بِالْمَسْجِدِ فَيَرْكَعُ فِيهِ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ جَلَسَ لِلنَّاسِ فَلَمَّا فَعَلَ ذَلِكَ جَاءَهُ الْمُخَلَّفُونَ فَطَفِقُوا يَعْتَذِرُونَ إِلَيْهِ وَيَحْلِفُونَ لَهُ وَكَانُوا بِضْعَةً وَثَمَانِينَ رَجُلًا فَقَبِلَ مِنْهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَانِيَتَهُمْ وَبَايَعَهُمْ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمْ وَوَكَلَ سَرَائِرَهُمْ إِلَى اللَّهِ فَجِئْتُهُ فَلَمَّا سَلَّمْتُ عَلَيْهِ تَبَسَّمَ تَبَسُّمَ الْمُغْضَبِ ثُمَّ قَالَ تَعَالَ فَجِئْتُ أَمْشِي حَتَّى جَلَسْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَقَالَ لِي مَا خَلَّفَكَ أَلَمْ تَكُنْ قَدْ ابْتَعْتَ ظَهْرَكَ فَقُلْتُ بَلَى إِنِّي وَاللَّهِ لَوْ جَلَسْتُ عِنْدَ غَيْرِكَ مِنْ أَهْلِ الدُّنْيَا لَرَأَيْتُ أَنْ سَأَخْرُجُ مِنْ سَخَطِهِ بِعُذْرٍ وَلَقَدْ أُعْطِيتُ جَدَلًا وَلَكِنِّي وَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُ لَئِنْ حَدَّثْتُكَ الْيَوْمَ حَدِيثَ كَذِبٍ تَرْضَى بِهِ عَنِّي لَيُوشِكَنَّ اللَّهُ أَنْ يُسْخِطَكَ عَلَيَّ وَلَئِنْ حَدَّثْتُكَ حَدِيثَ صِدْقٍ تَجِدُ عَلَيَّ فِيهِ إِنِّي لَأَرْجُو فِيهِ عَفْوَ اللَّهِ لَا وَاللَّهِ مَا كَانَ لِي مِنْ عُذْرٍ وَاللَّهِ مَا كُنْتُ قَطُّ أَقْوَى وَلَا أَيْسَرَ مِنِّي حِينَ تَخَلَّفْتُ عَنْكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَّا هَذَا فَقَدْ صَدَقَ فَقُمْ حَتَّى يَقْضِيَ اللَّهُ فِيكَ فَقُمْتُ وَثَارَ رِجَالٌ مِنْ بَنِي سَلِمَةَ فَاتَّبَعُونِي فَقَالُوا لِي وَاللَّهِ مَا عَلِمْنَاكَ كُنْتَ أَذْنَبْتَ ذَنْبًا قَبْلَ هَذَا وَلَقَدْ عَجَزْتَ أَنْ لَا تَكُونَ اعْتَذَرْتَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَا اعْتَذَرَ إِلَيْهِ الْمُتَخَلِّفُونَ قَدْ كَانَ كَافِيَكَ ذَنْبَكَ اسْتِغْفَارُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَكَ فَوَاللَّهِ مَا زَالُوا يُؤَنِّبُونِي حَتَّى أَرَدْتُ أَنْ أَرْجِعَ فَأُكَذِّبَ نَفْسِي ثُمَّ قُلْتُ لَهُمْ هَلْ لَقِيَ هَذَا مَعِي أَحَدٌ قَالُوا نَعَمْ رَجُلَانِ قَالَا مِثْلَ مَا قُلْتَ فَقِيلَ لَهُمَا مِثْلُ مَا قِيلَ لَكَ فَقُلْتُ مَنْ هُمَا قَالُوا مُرَارَةُ بْنُ الرَّبِيعِ الْعَمْرِيُّ وَهِلَالُ بْنُ أُمَيَّةَ الْوَاقِفِيُّ فَذَكَرُوا لِي رَجُلَيْنِ صَالِحَيْنِ قَدْ شَهِدَا بَدْرًا فِيهِمَا أُسْوَةٌ فَمَضَيْتُ حِينَ ذَكَرُوهُمَا لِي وَنَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُسْلِمِينَ عَنْ كَلَامِنَا أَيُّهَا الثَّلَاثَةُ مِنْ بَيْنِ مَنْ تَخَلَّفَ عَنْهُ فَاجْتَنَبَنَا النَّاسُ وَتَغَيَّرُوا لَنَا حَتَّى تَنَكَّرَتْ فِي نَفْسِي الْأَرْضُ فَمَا هِيَ الَّتِي أَعْرِفُ فَلَبِثْنَا عَلَى ذَلِكَ خَمْسِينَ لَيْلَةً فَأَمَّا صَاحِبَايَ فَاسْتَكَانَا وَقَعَدَا فِي بُيُوتِهِمَا يَبْكِيَانِ وَأَمَّا أَنَا فَكُنْتُ أَشَبَّ الْقَوْمِ وَأَجْلَدَهُمْ فَكُنْتُ أَخْرُجُ فَأَشْهَدُ الصَّلَاةَ مَعَ الْمُسْلِمِينَ وَأَطُوفُ فِي الْأَسْوَاقِ وَلَا يُكَلِّمُنِي أَحَدٌ وَآتِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأُسَلِّمُ عَلَيْهِ وَهُوَ فِي مَجْلِسِهِ بَعْدَ الصَّلَاةِ فَأَقُولُ فِي نَفْسِي هَلْ حَرَّكَ شَفَتَيْهِ بِرَدِّ السَّلَامِ عَلَيَّ أَمْ لَا ثُمَّ أُصَلِّي قَرِيبًا مِنْهُ فَأُسَارِقُهُ النَّظَرَ فَإِذَا أَقْبَلْتُ عَلَى صَلَاتِي أَقْبَلَ إِلَيَّ وَإِذَا الْتَفَتُّ نَحْوَهُ أَعْرَضَ عَنِّي حَتَّى إِذَا طَالَ عَلَيَّ ذَلِكَ مِنْ جَفْوَةِ النَّاسِ مَشَيْتُ حَتَّى تَسَوَّرْتُ جِدَارَ حَائِطِ أَبِي قَتَادَةَ وَهُوَ ابْنُ عَمِّي وَأَحَبُّ النَّاسِ إِلَيَّ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَوَاللَّهِ مَا رَدَّ عَلَيَّ السَّلَامَ فَقُلْتُ يَا أَبَا قَتَادَةَ أَنْشُدُكَ بِاللَّهِ هَلْ تَعْلَمُنِي أُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَسَكَتَ فَعُدْتُ لَهُ فَنَشَدْتُهُ فَسَكَتَ فَعُدْتُ لَهُ فَنَشَدْتُهُ فَقَالَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَفَاضَتْ عَيْنَايَ وَتَوَلَّيْتُ حَتَّى تَسَوَّرْتُ الْجِدَارَ قَالَ فَبَيْنَا أَنَا أَمْشِي بِسُوقِ الْمَدِينَةِ إِذَا نَبَطِيٌّ مِنْ أَنْبَاطِ أَهْلِ الشَّأْمِ مِمَّنْ قَدِمَ بِالطَّعَامِ يَبِيعُهُ بِالْمَدِينَةِ يَقُولُ مَنْ يَدُلُّ عَلَى كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ فَطَفِقَ النَّاسُ يُشِيرُونَ لَهُ حَتَّى إِذَا جَاءَنِي دَفَعَ إِلَيَّ كِتَابًا مِنْ مَلِكِ غَسَّانَ فَإِذَا فِيهِ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّهُ قَدْ بَلَغَنِي أَنَّ صَاحِبَكَ قَدْ جَفَاكَ وَلَمْ يَجْعَلْكَ اللَّهُ بِدَارِ هَوَانٍ وَلَا مَضْيَعَةٍ فَالْحَقْ بِنَا نُوَاسِكَ فَقُلْتُ لَمَّا قَرَأْتُهَا وَهَذَا أَيْضًا مِنْ الْبَلَاءِ فَتَيَمَّمْتُ بِهَا التَّنُّورَ فَسَجَرْتُهُ بِهَا حَتَّى إِذَا مَضَتْ أَرْبَعُونَ لَيْلَةً مِنْ الْخَمْسِينَ إِذَا رَسُولُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

يَأْتِينِي فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُكَ أَنْ تَعْتَزِلَ امْرَأَتَكَ فَقُلْتُ أُطَلِّقُهَا أَمْ مَاذَا أَفْعَلُ قَالَ لَا بَلْ اعْتَزِلْهَا وَلَا تَقْرَبْهَا وَأَرْسَلَ إِلَى صَاحِبَيَّ مِثْلَ ذَلِكَ فَقُلْتُ لِامْرَأَتِي الْحَقِي بِأَهْلِكِ فَتَكُونِي عِنْدَهُمْ حَتَّى يَقْضِيَ اللَّهُ فِي هَذَا الْأَمْرِ قَالَ كَعْبٌ فَجَاءَتْ امْرَأَةُ هِلَالِ بْنِ أُمَيَّةَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ هِلَالَ بْنَ أُمَيَّةَ شَيْخٌ ضَائِعٌ لَيْسَ لَهُ خَادِمٌ فَهَلْ تَكْرَهُ أَنْ أَخْدُمَهُ قَالَ لَا وَلَكِنْ لَا يَقْرَبْكِ قَالَتْ إِنَّهُ وَاللَّهِ مَا بِهِ حَرَكَةٌ إِلَى شَيْءٍ وَاللَّهِ مَا زَالَ يَبْكِي مُنْذُ كَانَ مِنْ أَمْرِهِ مَا كَانَ إِلَى يَوْمِهِ هَذَا فَقَالَ لِي بَعْضُ أَهْلِي لَوْ اسْتَأْذَنْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي امْرَأَتِكَ كَمَا أَذِنَ لِامْرَأَةِ هِلَالِ بْنِ أُمَيَّةَ أَنْ تَخْدُمَهُ فَقُلْتُ وَاللَّهِ لَا أَسْتَأْذِنُ فِيهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا يُدْرِينِي مَا يَقُولُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اسْتَأْذَنْتُهُ فِيهَا وَأَنَا رَجُلٌ شَابٌّ فَلَبِثْتُ بَعْدَ ذَلِكَ عَشْرَ لَيَالٍ حَتَّى كَمَلَتْ لَنَا خَمْسُونَ لَيْلَةً مِنْ حِينَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ كَلَامِنَا فَلَمَّا صَلَّيْتُ صَلَاةَ الْفَجْرِ صُبْحَ خَمْسِينَ لَيْلَةً وَأَنَا عَلَى ظَهْرِ بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِنَا فَبَيْنَا أَنَا جَالِسٌ عَلَى الْحَالِ الَّتِي ذَكَرَ اللَّهُ قَدْ ضَاقَتْ عَلَيَّ نَفْسِي وَضَاقَتْ عَلَيَّ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ سَمِعْتُ صَوْتَ صَارِخٍ أَوْفَى عَلَى جَبَلِ سَلْعٍ بِأَعْلَى صَوْتِهِ يَا كَعْبُ بْنَ مَالِكٍ أَبْشِرْ قَالَ فَخَرَرْتُ سَاجِدًا وَعَرَفْتُ أَنْ قَدْ جَاءَ فَرَجٌ وَآذَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِتَوْبَةِ اللَّهِ عَلَيْنَا حِينَ صَلَّى صَلَاةَ الْفَجْرِ فَذَهَبَ النَّاسُ يُبَشِّرُونَنَا وَذَهَبَ قِبَلَ صَاحِبَيَّ مُبَشِّرُونَ وَرَكَضَ إِلَيَّ رَجُلٌ فَرَسًا وَسَعَى سَاعٍ مِنْ أَسْلَمَ فَأَوْفَى عَلَى الْجَبَلِ وَكَانَ الصَّوْتُ أَسْرَعَ مِنْ الْفَرَسِ فَلَمَّا جَاءَنِي الَّذِي سَمِعْتُ صَوْتَهُ يُبَشِّرُنِي نَزَعْتُ لَهُ ثَوْبَيَّ فَكَسَوْتُهُ إِيَّاهُمَا بِبُشْرَاهُ وَاللَّهِ مَا أَمْلِكُ غَيْرَهُمَا يَوْمَئِذٍ وَاسْتَعَرْتُ ثَوْبَيْنِ فَلَبِسْتُهُمَا وَانْطَلَقْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَتَلَقَّانِي النَّاسُ فَوْجًا فَوْجًا يُهَنُّونِي بِالتَّوْبَةِ يَقُولُونَ لِتَهْنِكَ تَوْبَةُ اللَّهِ عَلَيْكَ قَالَ كَعْبٌ حَتَّى دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ فَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسٌ حَوْلَهُ النَّاسُ فَقَامَ إِلَيَّ طَلْحَةُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ يُهَرْوِلُ حَتَّى صَافَحَنِي وَهَنَّانِي وَاللَّهِ مَا قَامَ إِلَيَّ رَجُلٌ مِنْ الْمُهَاجِرِينَ غَيْرَهُ وَلَا أَنْسَاهَا لِطَلْحَةَ قَالَ كَعْبٌ فَلَمَّا سَلَّمْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَبْرُقُ وَجْهُهُ مِنْ السُّرُورِ أَبْشِرْ بِخَيْرِ يَوْمٍ مَرَّ عَلَيْكَ مُنْذُ وَلَدَتْكَ أُمُّكَ قَالَ قُلْتُ أَمِنْ عِنْدِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَمْ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ قَالَ لَا بَلْ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا سُرَّ اسْتَنَارَ وَجْهُهُ حَتَّى كَأَنَّهُ قِطْعَةُ قَمَرٍ وَكُنَّا نَعْرِفُ ذَلِكَ مِنْهُ فَلَمَّا جَلَسْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ مِنْ تَوْبَتِي أَنْ أَنْخَلِعَ مِنْ مَالِي صَدَقَةً إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِ اللَّهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمْسِكْ عَلَيْكَ بَعْضَ مَالِكَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ قُلْتُ فَإِنِّي أُمْسِكُ سَهْمِي الَّذِي بِخَيْبَرَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ إِنَّمَا نَجَّانِي بِالصِّدْقِ وَإِنَّ مِنْ تَوْبَتِي أَنْ لَا أُحَدِّثَ إِلَّا صِدْقًا مَا بَقِيتُ فَوَاللَّهِ مَا أَعْلَمُ أَحَدًا مِنْ الْمُسْلِمِينَ أَبْلَاهُ اللَّهُ فِي صِدْقِ الْحَدِيثِ مُنْذُ ذَكَرْتُ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْسَنَ مِمَّا أَبْلَانِي مَا تَعَمَّدْتُ مُنْذُ ذَكَرْتُ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى يَوْمِي هَذَا كَذِبًا وَإِنِّي لَأَرْجُو أَنْ يَحْفَظَنِي اللَّهُ فِيمَا بَقِيتُ وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ { لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ إِلَى قَوْلِهِ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ } فَوَاللَّهِ مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ مِنْ نِعْمَةٍ قَطُّ بَعْدَ أَنْ هَدَانِي لِلْإِسْلَامِ أَعْظَمَ فِي نَفْسِي مِنْ صِدْقِي لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ لَا أَكُونَ كَذَبْتُهُ فَأَهْلِكَ كَمَا هَلَكَ الَّذِينَ كَذَبُوا فَإِنَّ اللَّهَ قَالَ لِلَّذِينَ كَذَبُوا حِينَ أَنْزَلَ الْوَحْيَ شَرَّ مَا قَالَ لِأَحَدٍ فَقَالَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى { سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَى قَوْلِهِ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَى عَنْ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ } قَالَ كَعْبٌ وَكُنَّا تَخَلَّفْنَا أَيُّهَا الثَّلَاثَةُ عَنْ أَمْرِ أُولَئِكَ الَّذِينَ قَبِلَ مِنْهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ حَلَفُوا لَهُ فَبَايَعَهُمْ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمْ وَأَرْجَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمْرَنَا حَتَّى قَضَى اللَّهُ فِيهِ فَبِذَلِكَ قَالَ اللَّهُ { وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِّفُوا } وَلَيْسَ الَّذِي ذَكَرَ اللَّهُ مِمَّا خُلِّفْنَا عَنْ الْغَزْوِ إِنَّمَا هُوَ تَخْلِيفُهُ إِيَّانَا وَإِرْجَاؤُهُ أَمْرَنَا عَمَّنْ حَلَفَ لَهُ وَاعْتَذَرَ إِلَيْهِ فَقَبِلَ مِنْهُ

Ka'b İbn Mâlik Hadîsi İle Azîz Ve Celîl Olan Allah'ın: '(Savaştan) geri bırakılan üç kişinin tevbelerini de kabul etti" (et-Tevbe: 118) Kavli Hakkında

-.. Bize Yahya ibn Bukeyr tahdîs edip şöyle dedi: Bize el-Leys. Ukayl'den; o da İbn Şihâb'dan; o da Abdurrahmân ibnu Abdillah ibn Ka'b ibn Mâlik'ten tahdîs etti ki, Abdullah ibnu Ka'b ibn Mâlik, babası Ka'b ibn Mâlik kör olduğu zaman oğulları içinde kendisini yeden kimse idi. İşte bu Abdullah şöyle demiştir: Ben babam Ka'b ibn Mâlik'ten işittim,kendisi Tebûk gazvesinden geri kaldığı zamanki kıssasını tahdîs ediyordu. Ka'b şöyle dedi:Ben Tebûk gazasından başka, Rasûlullah'ın yaptığı gazvelerin hiçbirisinden geri kalmadım.Gerçi ben Bedir gazvesinde geri kalmıştım, fakat Rasûlullah Bedir gazvesine gitmeyip geri

kalanlardan hiçbir kimseyi azarlamadı. Rasûlullah Bedir seferine (cihâd maksadıyle değil,Şam'dan gelen) Kureyş kervanını kasdederek çıkmıştı. Nihayet Allah müslümânlarla düşmanlarını, bir karşılaşma va'di olmaksızın yolda birleştirdi. Hâlbuki ben, Akabe gecesi İslâm üzere bey'at ettiğimiz zaman Rasûlullah ile beraber hazır bulunmuşumdur.Hâlâ benim için Bedir'de hazır bulunmak, Akabe'de hazır bulunmak derecesinde sevimli değildir. Her ne kadar Bedir gazvesi insanlar arasında Akabe bey'atmdan daha çok zikredilirse de.Benim Tebûk seferinden geri kalışım haberine gelince, hakîkaten ben o gazveden geri kaldığım sıradaki kadar hiçbir zaman daha kuvvetli ve daha kolaylıklı olmamıştım. Vallahi Tebûk seferinden once hiçbir vakit yanımda iki devem bir arada bulunmamıştı. O gazve sırasında ise iki devem vardı. Bir de Rasûlullah'ın âdeti bir gazaya gitmek isteyince tevriyeli bir ifâde ile maksadının aksini anlatmaktı. (Bu suretle hareket edeceği günü gizlerdi.) Fakat Rasûlullah bu Tebûk gazasında (maksadını gizlemedi), şiddetli sıcak bir mevsimde sefer etmişti. Uzak ve tehlikeli bir yolculukla ve çok kuvvetli bir düşmanla karşılaşacaktı. Bu sebeble Rasûlullah gaza ihtiyâçlarım ona göre hazırlasınlar diye, müslümânlara maksadını açıkladı. Ve gitmek istediği yönü onİara haber verdi. Rasûlullah ile beraber sefer eden müslümânlar da çoktu. Mücâhidlerin künyelerini muhafaza edici hiçbir kitâb, yânî dîvân defteri almıyordu.Ka'b devamla dedi ki: Hiçbir kimse de gizlenmek istemiyordu. Ancak Allah tarafından vahiy inmedikçe Rasûlullah'a kapalı kalır (bilemez) sanan kimseler saklanmışlardı.Rasûlullah bu gazaya meyvalar olgunlaştığı ve ağaç gölgeleri de hoş olup tam gölgelenilecek bir zamanda çıkıyordu. Rasûlullah ile müslümânlar gaza hazırlığı ile meşgul oldular. Ben de onlarla beraber yola hazırlanmak için sabahleyin (evden çıkıp) dolaşırdım.Hiçbir iş görmeden (akşam üzeri) döner gelirdim. Ve kendi kendime:
— Hazırlanmaya kudretim, vaktim müsâiddir! derdim.Bu ihmalcilik bende durmayıp devam etmişti. Nihayet herkes gerçekten hazırlandı. Ve bir sabah Rasûlullah ile müslümânlar sefere çıktılar. Hâlbuki ben sefer cihazından hiçbirşey hazırlamamışım. Ve yine kendi kendime:
— O'nun ardından bir iki günde hazırlanır, sonra müslümânlara arkalarından katılırım!dedim.Ordu Medine'den ayrıldıktan sonra yine ben sabah vakti hazırlık için çıktım. Fakat bir iş göremeden geri döndüm. Sonra ertesi sabah çıktım, yine boş döndüm. Bu hâl bende böyle devam etti. Nihayet mücâhidler sür'atle yol aldılar. Gaza da (elimden) kaçtı. Bununla beraber ben yine gideyim de orduya yetişeyim diye azmetmiştim. Keski bunu olsun yapaydım. Fakat bu da bana takdir edilmedi, yânî müyesser olmadı. Rasûlullah gazaya gittikten sonra insanların içine çıktığım ve aralarında dolaştığım zaman, beni en çok üzen birşey vardı. O da insanlar arasında (îmânı yerinde, vücûdu sağlam) kimse görmemekliğim, ancak üzerinde münafıklık damgası vurulmuş kimselerden bir kişi yâhud da zaîflerden olup da Allah'ın ma'ziretli kıldığı bir kimse görmekliğimdir. Rasûlullah Tebûk'e varana kadar beni hiç anmamış. Tebûk'te sahâbîleri içinde otururken beni hatırlayarak:- "Ka'b ne yaptı?" diye sormuş. Selime oğulları'ndan birisi:
— Yâ Rasûlallah! Ka'b'ı kıymetli iki bürdesi ve kibirle iki tarafına bakması Medîne'de habsetti! diye cevâb vermiş. Bunun üzerine Muâz ibn Cebel, bunu söyleyen o kimseyi (yânî Abdullah ibn Uneys'i):
— Ne fena söyledin! diye karşılamış. Ve Peygamber'e de:
— Vallahi yâ Rasûlallah, biz Ka'b ibn Mâlik hakkında hayırdan başka birşey bilmeyiz,demiş.Bunun üzerine Rasûlullah sükût etmiş.Ka'b ibn Mâlik devamla dedi ki: Rasûlullah'ın Tebûk'ten Medine'ye yönelerek gelmekte olduğu haberi bana ulaşınca, bütün hüzün ve kederim beni sardı. Artık yalan düşünmeye başladım. Ve (kendi kendime):
— Yarın Rasûlullah'ın öfkesinden ne ile (yânî ne söylemekle) çıkar kurtulurum?diyordum.Ailem halkından re'y ve fikrinden istifâde edilen herkesten bu hususta yardım istiyordum. Bu sırada birden:
— Rasûlullah'ın Medîne'ye gelmesi yaklaştı! denilince, artık benden böyle bâtıl ve yalan düşünceler gitti ve ben içinde yalan bulunan birşeyle asla bu kabahatten temize çıkamayacağımı anladım. Bunun için Rasûlullah'a doğru söylemeye karar verdim. Sonra Rasûlullah bir sabah Medîne'ye geldi. Rasûlullah bir seferden geldiğinde ilk iş olarak mescide girmek ve orada iki rek'at namaz kılmak, sonra insanlar için (onlarla konuşmak için) oturmak âdetinde idi. Bu defa da o âdetini yerine getirip mescidde oturunca, Tebûk seferine gitmeyip Allah tarafından arkada bırakılanlar Rasûlullah'a geldiler ve yemîn (ile özürlerini te'yîd) etmeye başladılar. Bunlar seksen küsur kişi idiler.Rasûlullah bunların zahir hâllerine göre özürlerini kabul etti, onlarla bey'at etti ve onlar için mağfiret istedi. Bunların içyüzlerini ve hakikatlerini Allah'a havale eyledi. Bu sırada ben de huzura geldim. Kendisine selâm verince öfkelenmiş bir kimsenin gülümsemesi ile gülümsedi. Sonra bana:

— "Gel!" buyurdu.Ben de yürüyüp yanına vardım ve tâ önüne oturdum. Bana:
— "Seni nasıl bir mâni' geri bıraktı? Sen (Akabe'de) arkana bey'at almış değil miydin?"buyurdu.
Ben de şöyle cevâb verdim:
— Evet vallahi, yâ Rasûlallah! Sana yardım etmeye söz verdim. Vallahi Sen'den başka şu dünyâ halkından kimin yanında otursam (ona karşı söyleyeceğim) bir özürde muhakkak ben onun öfkesinden kurtulacağımı sanırım. Çünkü bana söz söyleme kuvveti ve fesahat verilmiştir. Lâkin ben vallahi şuna kanâat etmişimdir ki, şayet bugün ben Sizi benden hoşnûd edecek yalan bir söz söyleyecek olursam, çok sürmez muhakkak Allah (yalanımı bildirerek) Seni hakkımda öfkelendirir. Eğer huzurunda Seni hakkımda öfkelendirecek 'doğru söz söylersem, herhalde ben, bu hususta vâki olan kusurumu Allah'ın affetmesini umarım. Hayır yâ Rasûlallah! Vallahi benim seferden geri kalışım hakkında arzedecek hiçbir özrüm yoktur. Vallahi ben, sizden geri kaldığım zamanki kadar hiçbir vakit daha kuvvetli ve daha kolaylıklı değildim. Bu sözlerim üzerine Rasûlullah (S):
— "Buna gelince, hakîkaten doğru söyledi. Ey Ka'b! Haydi kalk, Allah senin hakkında hükmedinceye kadar (bekle)/" buyurdu. Ben de kalktım. (Evime gelirken) Selime oğullan'ndan birtakım adamlar koşup geldiler ve benimle yürüyerek bana şöyle dediler:
— Vallahi biz seni bundan önce bir günâh işlemiş kimse bilmiyoruz. Şu kadar ki, (bu mes'elede) sen, seferden geri kalan öbür kimselerin özür beyân ettikleri gibi Rasûlullah'a özür beyân edememiş olmandan dolayı çok âciz bir vaziyete düştün. Hâlbuki (özür beyân etseydin) Rasûlullah'ın senin için mağfiret dilemesi, senin günâhına kâfî gelirdi! Vallahi Selime oğullan bana serzeniş etmeye o kadar devam ettiler ki, hattâ ben eski fikrimden dönüp, kendimi yalanlamak istedim. Sonra onlara:
— Benimle beraber bu vaziyete düşen bir kimse var mıdır? diye sordum.Onlar:
— Evet iki kişi (Rasûlullah'a) senin söylediğin gibi söylediler ve Rasûlullah tarafından onlara da sana söylendiği gibi cevâb verildi! dediler.
— Onlar kimdir? dedim.
— Murâre ibnu'r-Rabî' el-Amrî ile Hilâl ibnu Umeyye el-Vâkıfı, dediler ve böylece bana Bedir gazvesinde hazır bulunan ve kendilerinde güzel bir imtisal örneği bulunan iki zâtı zikrettiler.Bu iki zâtı bana söyledikleri zaman ben de tereddüdden vazgeçtim (ve doğrulukta kalmak fikrimde sebat ettim). Rasûlullah, kendisinden seferde geri kalanlar arasından işte şu üçümüzle konuşmaktan müslümânları nehyetti. İnsanlar da bizden çekindiler ve bize yüzlerini ekşittiler. Hattâ bana yeryüzü yabancılaştı; bu hakîkaten benim tanımakta olduğum toprak değildi. Bu hâl üzere elli gece kaldık. İki arkadaşım insanlardan çekildiler ve evlerinde oturup ağlamakla vakit geçirdiler. Fakat ben onların daha genci ve daha salâbetlisi idim. Bu sebeble ben evimden çıkar ve müslümân-larla beraber namazda hazır bulunurdum. Sokaklarda, çarşıda dolaşırdım. Hâlbuki hiçbir kimse bana söz söylemezdi. Namazdan Sonar Rasûlullah'ın meclisine varır ve kendisine selâm verirdim. Ve içimden:
— Acaba Rasûlullah selâmıma karşılık vererek dudaklarını hareket ettirdi mi yâhud ettirmedi mi? derdim. Sonra namazı Rasûlullah'ın yakınında kılardım da gizlice O'nu gözetlerdim. Namazıma yöneldiğim sıra O bana doğru dönerdi. Fakat ben O'nun tarafına bakınca da yüzünü benden çevirirdi.Nihayet insanların yüz çevirmelerinden de cefâsından ıztırâb çektiğim bu hâl uzayınca,birgün gittim. Tâ Ebû Katâde'nin bahçe duvarından aştım. Ebû Katâde amcamın oğlu ve insanlar arasında beni en çok seven bir kimse idi. Vardım ona, selâm verdim. Vallahi selâmımı almadı. Ben:
— Yâ Ebâ Katâde! Allah adına and vererek sana sorarım: Benim Allah'ı ve Rasûlü'nü sever bir kimse olduğumu bilir misin? dedim.Sustu, cevâb vermedi. Ben tekrar and verip Allah aşkına sordum. Yine sustu. Ben üçüncü bir kerre daha Allah'a and verdim. Bu defa:
— Allah ve Rasûlü en bilendir! dedi. Bunun üzerine gözlerimden yaş boşandı. Döndüm, duvardan aştım.
Ka'b ibn Mâlik devamla dedi ki: Ben birgün Medine çarşısında gidiyordum. Medine'ye zahîre satmaya gelen Şâm ahâlîsi ekincilerinden bir ekinci:
— Ka'b ibn Mâlik'i bulmağa bana kim delâlet eder? diye soruyordu.İnsanlar ona beni göstermeye başladılar. Nihayet o Nebatî kişi bana geldi ve Gassân Meliki'nden bir mektûb verdi. Bakınca, "Amma ba'du"dan sonra bu mektûbda şöyle yazıldığını gördüm:"Bana ulaşan habere göre sahibin sana cefâ ve ezâ ediyormuş. Allah seni hakaaret görecek ve hakkın zayi' olacak bir mevki'de yaratmamıştır. Orada durma, bize gel! Sana sânına lâyık bir surette hürmet ve ihsanda bulunuruz!"Ka'b ibn Mâlik dedi ki: Bu mektubu okuyunca:

— Bu da öbürüsü gibi bir belâdır! dedim. Hemen bu sahîfeyi ocağa attım ve yaktım.Nihayet bu elemli elli geceden kırk gecesi geçtiğinde, birgün baktım ki, Rasûluîlah'ın gönderdiği bir zât (Huzeyme ibn Sabit) bana geliyor. Huzeyme gelip bana:
— Rasûlullah sana kadınından ayrılmanı emrediyor! dedi. Ben de:
— Kadınımı boşayacak mıyım, yoksa ne yapacağım? dedim. Oda:
— Hayır boşama, yalnız ondan ayrı bulun, kadına yaklaşma! dedi,Rasûlullah o iki arkadaşıma da bunun gibi emir göndermişti. Bu emir üzerine kadınıma:
— Haydi ehline (babanın ailesi yanına) git, Allah bu iş hakkında hükmedinceye kadar onların yanında bulun! dedim. Ka'b dedi ki: Hilâl ibn Umeyye'nin karısı Rasûlullah'a gelerek:
— Yâ Rasûlallah! Hilâl ibn Umeyye ihtiyardır, gücü kuvveti gitmiştir. Hizmetçisi de yoktur. Ona hizmet etmemi çirkin görür müsün? diye sormuş. Rasûlullah:
— "Hayır çirkin görmem, fakat sana yaklaşmasın!" buyurmuş. Kadın:
— Yâ Rasûlallah, onda hiçbir hareket yok. Vallahi bu olan iş olalıdan beri bugüne kadar hiç durmadan ağlıyor! demiştir. Ka'b dedi ki: Bunun üzerine akrabamdan bâzı kimseler bana:
— Kadının hakkında sen de Rasûlullah'tan İzin istesen. Nitekim Hilâl ibn Umeyye'nin karısına, kocasına hizmet etmek için izin verdi, dediler.Ben de onlara:
— Vallahi ben bu hususta Rasûlullah'tan izin istemem! İzin istesem bile Rasûlullah ne diyecektir bilemem! Hem ben genç bir adamım! dedim.Bundan sonra on gün daha durdum. Nihayet Rasûluîlah'ın bizimle insanları görüşmekten men' ettiği târihten i'tibâren elli gecemiz dolmuştu. Ellinci gecenin sabahında sabah namazını kıldım ve evlerimizden birinin damı üzerinde bulunuyordum. Ben orada Allah'ın (et-Tevbe: ıi8'de) zikrettiği hâl üzere oturuyordum: Nefsim yalnızlık ve gamdan dolayı bana daralmış ve yeryüzü bütün genişliğine rağmen başıma dar gelmişti. İşte bu sırada Sel' Dağı üzerinde en yüksek sesiyle:
— Ey Ka'b ibn Mâlik, müjde! diye olanca kuvvetiyle bağıran birisinin sesini işittim.Hemen secdeye kapandım. Ve anladım ki (darlık gitmiş) genişlik ve ferah gelmiştir. Rasûlullah sabah namazım kıldırdığı zaman Allah'ın bizim üzerimize tevbesini (pişmanlıklarımızın kabulünü) i'lân etmiş ve insanlar bize müjdelemeye koşmuşlardır.Arkadaşlarım tarafına da birtakım müjdeciler gitmişlerdi. Bana da bir kişi (Zubeyr ibnu'l- Avvâm müjdelemek için) atını sürmüştü. Ve Eşlem kabilesinden bir müjdeci (Hamza ibn Amr) de koşup Sel' Dağı'nın üstüne çıkmıştı. Bunun sesi attan sür'atli idi.Beni sevindiren sesini işittiğim bu müjdecim bana geldiği zaman, üzerimdeki iki kat elbisemi hemen çıkarıp müjdelik olarak ona giydirdim. Vallahi o gün bunlardan başka elbiseye mâlik bulunmuyordum. (Ebû Katâde'den) eyreti iki kat elbise alıp giydim. Hemen Rasûlullah'a gittim. Sahâbîler beni takım takım karşıladılar. Tevbemin kabulünü (günâhtan berâetimi) tebrik ediyorlar ve:
— Allah'ın tevbesi şana kutlu olsun! diyorlardı.Ka'b devamla dedi ki: Nihayet mescide girdim. Rasûlullah oturmuş, insanlar etrafında çevrelenmişlerdi. Hemen Talha ibn Ubeydil-lah kalktı, koşarak geldi, elimi sıkıp tokalaştı ve beni tebrik etti. Vallahi Muhâcirler'den Talha'dan başka kimse bana ayağa kalkmadı. Talha'nın bu lûtfunu unutmam!.Ka'b dedi ki: Rasûlullah'a selâm verdiğim zaman, Rasûlullah sevinçten yüzü şimşek gibi parlar bir hâlde:
— "Ananın seni doğurduğu zamandan beri üzerinden geçen günlerin en hayırlısı olan bir günün hayır ve saâdetiyle sevin!" buyurdu.Ben:
— Yâ Rasûlallah! Bu müjde Senin tarafından mı yoksa Allah tarafından mı? dedim.Rasûlullah:
— "Hayır (benim tarafımdan değil,) doğrudan Allah katından " buyurdu. Esasen Rasûlullah, Allah tarafında sevindirildiği zaman yüzü parlardı, hattâ yüzü ay parçasına benzerdi. Biz de sevinçli bir vahiy geldiğini O'nun bu sevimli yüzünden anlardık. Rasülullah'm huzuruna oturduğum zaman:
— Yâ Rasûlallah! Allah ve Rasûlullah için hâlis sadaka olmak üzere malımdan sıyrılıp çıkmam tevbemdendir, dedim. Rasûlullah:
— "Malının bir kısmını kendinde tut, bu senin için daha hayırlıdır" buyurdu.Ben de:
— Şu Hayber'deki hissemi kendimde alıkoyuyorum, dedim. Bundan sonra ben Rasûlullah'a şunları söyledim:
— Yâ Rasûlallah! Allah beni bu sıkıntıdan ancak doğruluk sebebiyle kurtardı. Ve yine tevbemdendir ki, artık ben bundan böyle yaşadığım müddetçe doğru olandan başka bir söz söylemeyeceğim!Ka'b dedi ki: Vallahi ben bunu Rasûlullah'a söylediğim zamandan beri müslümânlardan hiçbirisini, doğru söylemekte

Allah'ın bana yaptığı imtihandan daha güzel bir imtihan yaptığını bilmiyorum (yânî imtihan mukaabilinde daha güzel in'âm ve ihsan yaptığım bilmiyorum). Rasûlullah'a o sözlerimi söylediğimden bu günüme kadar yalan söylemek hatırımdan geçmedi. Bundan sonra yaşadığım zaman içinde de Allah'ın beni yalandan koruyacağını kuvvetle ümîd etmekteyim. Yüce Allah, Rasûlü üzerine: "A nd olsun ki A ilah, Peygamber 'ini, içlerinden birtakımının gönülleri hemen hemen eğrilmek üzere iken güçlük zamanında O'na tâbi' olan Muhacirler'le Ensâr'ı da tevbeye muvaffak buyurdu ve sonar onların bu tevbelerini kabul eyledi. Çünkü o çok şefkat edici, çok merhamet eyleyicidir.Savaştan geri bırakılan üç kişinin tevbelerini de kabul etti. Çünkü yeryüzü bunca genişliğine rağmen onlara dar gelmiş, vicdanları kendilerini sıktıkça sıkmıştı. Nihayet Allah 'in hışmından, yine Allah 'tan başka sığınacak hiçbir yer olmadığını anladılar da bundan sonra A ilah onları da eski hâllerine dönsünler diye tevbeye muvaffak buyurdu. Şübhe-siz ki Allah, tevbeyi en çok kabul eden, hakkıyle merhamet eyleyendir. Ey îmân edenler, Allah tan korkun. Bir de doğru olanlarla beraber olun!" (et-Tevbe: 17-19) kavline kadar indirdi. Vallahi Allah'ın bana ihsan buyurduğu ni'metler içinde, beni İslâm Dîni'ne hidâyetinden sonra nefsimde Rasûlullah'a doğru söylemekten daha büyük hiçbir ni'met asla ihsan etmemiştir. Evet, büyük ni'met, Rasûlullah'a yalan söyleyip de helak olmuş bulunmamak ni'-metidir. Nitekim Rasûlullah'a yalan söyleyenler helak oldular. Çünkü Allah şü yalan söyleyenler hakkında vahyini indirdiği zaman, herhangi bir kimse için söylediğinin en ağırını söyledi. Çok mübarek ve çok yüce Allah şöyle buyurdu:"Onların yanına döndüğünüz zaman, kendilerinden vazgeçmeniz için Allah 'a yemin edecekler. O hâlde onlardan yüz çevirin. Çünkü onlar murdardırlar.İrtikâb edegeldiklerinin cezası olarak varacakları yer de cehennemdir onların: Kendilerinden hoşnûd olmanız için size yemîn edecekler, fakat eğer siz onlardan razı olursanız, şüb-hesiz Allah o fâsıklar güruhundan razı olmaz" (et-Tevbe: 95 96).Ka'b dedi ki: Biz şu üçümüz hani -bizden önce Rasûlullah'ı ikna için yemîn ettikleri vakit Rasûlullah'in yeminlerini kabul edip onlara bey'at ve istiğfar ettiği şu birtakım kimselerin affından (elli gece)-arkaya kalmıştık. Rasûlullah bizim vaziyetimizi tâ Allah'ın hakkımızda vereceği hüküm ve kazaya kadar geri bırakmıştı. İşte bu geri bırakma sebebiyle Allah:'Hani şu tevbeleri A ilah 'in hükmüne kadar geri bırakılan üç kişiye..." (et-Tevbe: 119) buyurmuştur. Yoksa Allah'ın bu âyette zikrettiği yemîn etme ve geri bırakılma, bizim gazveden geri kaldığımızdan değildir. Bu ancak Rasûlullah'm bizim üçümüzü ve bizim tevbemizi, Rasûlullah'a yemîn ve özür beyân edip de özürleri kabul olunanların tevbelerin)den geri bırakmasıdır

---

بَاب نُزُولِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحِجْرَ

4419 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحِجْرِ قَالَ لَا تَدْخُلُوا مَسَاكِنَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ أَنْ يُصِيبَكُمْ مَا أَصَابَهُمْ إِلَّا أَنْ تَكُونُوا بَاكِينَ ثُمَّ قَنَّعَ رَأْسَهُ وَأَسْرَعَ السَّيْرَ حَتَّى أَجَازَ الْوَادِيَ

Peygamber(S)'İn Şemûd Kavminin Yurdu Olan El-Hıcr Vadisine İnmesi Bab

-. Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) -Tebûk gazvesine giderken- Semûd kavminin yurdu olan el-Hıcr'e uğradı da: "Kâfirlikle kendilerine zulmetmiş (ve Allah'ın gazabına uğramış) bulunan kimselerin meskenlerine girmeyiniz.Çünkü onlara isabet eden azabın size de isabet etmesinden korkulur. Onların yurtlarına ancak ağlayıcılar olarak girebilirsiniz" buyurdu. Bundan sonra Peygamber başını örttü de o vâdîyi geçinceye kadar yürüyüşü çabuklaştırdı

4420 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَصْحَابِ الْحِجْرِ لَا تَدْخُلُوا عَلَى هَؤُلَاءِ الْمُعَذَّبِينَ إِلَّا أَنْ تَكُونُوا بَاكِينَ أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا أَصَابَهُمْ

-.... Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Hıcr sâhiblerinin yakınında -yâhud Hicr sâhibleri hakkında-: "Şu azâba uğratılmış olanların yurduna, onlara isabet eden azabın benzeri size isabet etmemesi için, ağlayıcılar tavrı takınmış olmanız dışında, girmeyiniz!" buyurdu

---

4421 - بَاب حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ عَنْ اللَّيْثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ نَافِعِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِيهِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ ذَهَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِبَعْضِ حَاجَتِهِ فَقُمْتُ أَسْكُبُ عَلَيْهِ الْمَاءَ لَا أَعْلَمُهُ إِلَّا قَالَ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ فَغَسَلَ وَجْهَهُ وَذَهَبَ يَغْسِلُ ذِرَاعَيْهِ فَضَاقَ عَلَيْهِ كُمُّ الْجُبَّةِ فَأَخْرَجَهُمَا مِنْ تَحْتِ جُبَّتِهِ فَغَسَلَهُمَا ثُمَّ مَسَحَ عَلَى خُفَّيْهِ

-....el-Mugîre ibnu Şu'be (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) hacetinin birini yerine getirmek için gitti. Geldiğinde ben kalkıp O'nun eline su döküyordum. Mugîre'den rivayet eden oğlu Urve: Babamın muhakkak Tebûk seferinde dediğini bilmekteyim, demiştir.Peygamber yüzünü yıkadı ve iki kollarını yıkamağa davrandı. Fakat giydiği cübbenin yeni dar olduğu için kolunu sıvayamadı da, kolJarı-nı cübbenin alt tarafından çıkardı da öyle yıkadı. Bundan sonra ayakkabıları üzerine meshetti

---

4422 - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبَّاسِ بْنِ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ قَالَ أَقْبَلْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ غَزْوَةِ تَبُوكَ حَتَّى إِذَا أَشْرَفْنَا عَلَى الْمَدِينَةِ قَالَ هَذِهِ طَابَةُ وَهَذَا أُحُدٌ جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ

-.... Ebû Humeyd es-Sâidî (R) şöyle demiştir: Bizler Peygamber'in beraberinde Tebûk gazvesinden döndük. Nihayet Medine'yi yukarıdan gördüğümüz zaman, Peygamber (S): "İşte Tâbe, şu da Uhud'dur. Uhud, bizi seven, bizim de kendisini sevdiğimiz bir dağdır!" buyurdu.

4423 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا حُمَيْدٌ الطَّوِيلُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجَعَ مِنْ غَزْوَةِ تَبُوكَ فَدَنَا مِنْ الْمَدِينَةِ فَقَالَ إِنَّ بِالْمَدِينَةِ أَقْوَامًا مَا سِرْتُمْ مَسِيرًا وَلَا قَطَعْتُمْ وَادِيًا إِلَّا كَانُوا مَعَكُمْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَهُمْ بِالْمَدِينَةِ قَالَ وَهُمْ بِالْمَدِينَةِ حَبَسَهُمْ الْعُذْرُ

-....Bize Humeyd et-Tavîl, Enes ibn MâIik(R)'ten (şöyle dediğini) haber verdi: Rasûlullah (S) Tebûk gazvesinden dönüp de Medine'ye yaklaştığımızda:
— "Medine'de öyle topluluklar vardır ki, sizin yürüdüğünüz her-bir yerde; sizing geçtiğiniz herbir vâdîde muhakkak onlar da sizin beraberinizde olmuşlardır" buyurdu. Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah! Onlar Medîne'de(oturmuşlar)dır! dediler. Rasûlullah:— "Evet onlar Medine'de kaldılar. Fakat onları Medine'de özür habsetti" buyurdu

---

بَاب كِتَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى كِسْرَى وَقَيْصَرَ

4424 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ بِكِتَابِهِ إِلَى كِسْرَى مَعَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حُذَافَةَ السَّهْمِيِّ فَأَمَرَهُ أَنْ يَدْفَعَهُ إِلَى عَظِيمِ الْبَحْرَيْنِ فَدَفَعَهُ عَظِيمُ الْبَحْرَيْنِ إِلَى كِسْرَى فَلَمَّا قَرَأَهُ مَزَّقَهُ فَحَسِبْتُ أَنَّ ابْنَ الْمُسَيَّبِ قَالَ فَدَعَا عَلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُمَزَّقُوا كُلَّ مُمَزَّقٍ

Peygamber(S)'İn Kisrâ İle Kayser'e Gönderdiği Mektûb Babı

-....İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Ubeydullah ibnu Abdillah haber verdi, ona da İbnu Abbâs (R) şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S) Kisrâ'ya mektubunu Abdullah ibn Huzâfe es-Sehmî ile gönderdi ve Abdullah ibnu Huzâfe'ye mektubu götürüp Bahreyn'in büyüğüne -ki Kisrâ'nın Bahreyn Emîri'dir- vermesini emretti. İbnu Huzâfe de Bahreyn Emîri Munzir'e mektubu verdi. O da götürüp Kisrâ'ya verdi. Kisrâ mektubu okuyunca yırtıp parçaladı.İbn Şihâb dedi ki: Ben Saîd ibnu'l-Müseyyeb'in şöyle dediğini zannediyorum: Bu haber kendisine ulaşınca Rasûlullah (Kisrâ ile kavmine): "Parça parça olsunlar!" diye beduâ etti

---

4425 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ الْهَيْثَمِ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ قَالَ لَقَدْ نَفَعَنِي اللَّهُ بِكَلِمَةٍ سَمِعْتُهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيَّامَ الْجَمَلِ بَعْدَ مَا كِدْتُ أَنْ أَلْحَقَ بِأَصْحَابِ الْجَمَلِ فَأُقَاتِلَ مَعَهُمْ قَالَ لَمَّا بَلَغَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ أَهْلَ فَارِسَ قَدْ مَلَّكُوا عَلَيْهِمْ بِنْتَ كِسْرَى قَالَ لَنْ يُفْلِحَ قَوْمٌ وَلَّوْا أَمْرَهُمْ امْرَأَةً

-...Bize Avf el-A'râbî, el-Hasen el-Basrî'den tahdîs etti ki, Ebû Bekre (R) şöyle demiştir: Cemel Vak'ası günlerinde cemel sâ-hiblerine katılarak, onlarla birlikte (Alî'ye karşı) harb etmeye başladıktan sonra, vaktiyle Rasûlullah'tan işittiğim bir söz ile Allah bana hayır ve menfâat ihsan buyurdu (da bu cemel sâhiblerine katılmadım).Ebû Bekre dedi ki: Fars halkının Kisrâ Pervîz'in kızını kendilerine melik seçtikleri haberi Rasülullah'a ulaşınca: "Devlet başkanlığı işlerini bir kadının eline veren millet felah bulmaz!" buyurdu

---

4426 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ عَنْ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ يَقُولُ أَذْكُرُ أَنِّي خَرَجْتُ مَعَ الْغِلْمَانِ إِلَى ثَنِيَّةِ الْوَدَاعِ نَتَلَقَّى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ سُفْيَانُ مَرَّةً مَعَ الصِّبْيَانِ

-....Ben ez-Zuhrî'den işittim, o da es-Sâib ibn Yezîd'den:es-Sâib ibn Yezîd (R): Ben Rasûlullah(S)'ı karşılamak üzere çocuklarla beraber Seniyyetu'l-Vedâ'ya (Veda Tepesi'ne) çıktığımı hatırlıyorum, diyordu.Bu hadîste Sufyân, bir kerresinde "Gılmân", bir kerresinde "Sıbyân" demiştir.

4427 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ السَّائِبِ أَذْكُرُ أَنِّي خَرَجْتُ مَعَ الصِّبْيَانِ نَتَلَقَّى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى ثَنِيَّةِ الْوَدَاعِ مَقْدَمَهُ مِنْ غَزْوَةِ تَبُوكَ

-....Bize Sufyân, ez-Zuhrî'den; o da es-Sâib(R)'den tahdîs etti ki, o: Peygamber(S)'i Tebûk gazvesinden döndüğü zaman kendişini karşılamak üzere çocuklarla beraber Seniyyetu'l-Vedâ'ya çıktığımı hatırlıyorum, demiştir

---

بَاب مَرَضِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَوَفَاتِهِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ }

وَقَالَ يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ عُرْوَةُ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي مَرَضِهِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ يَا عَائِشَةُ مَا أَزَالُ أَجِدُ أَلَمَ الطَّعَامِ الَّذِي أَكَلْتُ بِخَيْبَرَ فَهَذَا أَوَانُ وَجَدْتُ انْقِطَاعَ أَبْهَرِي مِنْ ذَلِكَ السُّمِّ

4429 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ أُمِّ الْفَضْلِ بِنْتِ الْحَارِثِ قَالَتْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ فِي الْمَغْرِبِ بِالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ثُمَّ مَا صَلَّى لَنَا بَعْدَهَا حَتَّى قَبَضَهُ اللَّهُ

Peygamber(S)'İn Hastalığı Ve Ölümü İle Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Muhakkak sen de öleceksin, onlar da elbet ölecekler. Sonra hiç şübhesiz kıyametgününde hepiniz Rabb Hnizin huzurunda muhakemeye duruşacaksınız" (ez-zumer: 30-31).Ve Yûnus ibn Yezîd el-Eylî, ez-Zuhrfden söyledi ki, Urve şöyle demiştir: Aişe (R) şöyle dedi: Peygamber (S) vefat ettiği hastalığı içinde: "Yâ Âişe! Ben Hayber'de yediğim o zehirli yemeğin elemini devamlı hissedip durdum. İşte bu anlar o zehirden dolayı kalb damarımın kesilmesini hissettiğim zamandır" der idi.
-...el-Hâris kızı Ümmü'I-Fadl (R): Ben Peygamber(Syden akşam namazında "el-Murselâti urfen" Sûresi'ni okurken işittim.Bundan sonra ruhunu Allah kabz edinceye kadar bir daha bize namaz kıldırmadı, demiştir

---

4430 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ كَانَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يُدْنِي ابْنَ عَبَّاسٍ فَقَالَ لَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ إِنَّ لَنَا أَبْنَاءً مِثْلَهُ فَقَالَ إِنَّهُ مِنْ حَيْثُ تَعْلَمُ فَسَأَلَ عُمَرُ ابْنَ عَبَّاسٍ عَنْ هَذِهِ الْآيَةِ { إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ } فَقَالَ أَجَلُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْلَمَهُ إِيَّاهُ فَقَالَ مَا أَعْلَمُ مِنْهَا إِلَّا مَا تَعْلَمُ

-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Umer ibnu'l-Hattâb (R) ben İbn Abbâs'ı kendi meclisine alır, kendisine yakın oturturdu. Ab-durrahmân ibn Avf, Umer'e:
— (Bu genci ne için bizimle beraber meclisine alıyorsun?) Bunun yaşında bizim oğullarımız var? dedi. Umer de:
— Şübhesiz ki o, sizin bilmekte olduğunuz bir cihetten dolayı bu mevki ve rütbededir,dedi.
Akabinde Umer, İbn Abbâs'a: "İzâ câe nasru'llâhi ve'l-fethu" âyetinden sordu. İbn Abbâs:
— O, Rasülullah'ın ecelidir. Allah, Peygamber'ine ecelini bildirdi, dedi.Umer de:
— Benim bildiğim de senin bilmekte olduğun şeyden ibarettir, dedi

---

4431 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سُلَيْمَانَ الْأَحْوَلِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَوْمُ الْخَمِيسِ وَمَا يَوْمُ الْخَمِيسِ اشْتَدَّ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَعُهُ فَقَالَ ائْتُونِي أَكْتُبْ لَكُمْ كِتَابًا لَنْ تَضِلُّوا بَعْدَهُ أَبَدًا فَتَنَازَعُوا وَلَا يَنْبَغِي عِنْدَ نَبِيٍّ تَنَازُعٌ فَقَالُوا مَا شَأْنُهُ أَهَجَرَ اسْتَفْهِمُوهُ فَذَهَبُوا يَرُدُّونَ عَلَيْهِ فَقَالَ دَعُونِي فَالَّذِي أَنَا فِيهِ خَيْرٌ مِمَّا تَدْعُونِي إِلَيْهِ وَأَوْصَاهُمْ بِثَلَاثٍ قَالَ أَخْرِجُوا الْمُشْرِكِينَ مِنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ وَأَجِيزُوا الْوَفْدَ بِنَحْوِ مَا كُنْتُ أُجِيزُهُمْ وَسَكَتَ عَنْ الثَّالِثَةِ أَوْ قَالَ فَنَسِيتُهَا

-....îbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Hani o perşembe günü, o perşembe günü ne acı gündü! O gün Rasûlullah'ın ağrısı artmıştı da:
— "Haydin bana yazacak birşey getirin, size bir kitâb yazayım da, ondan sonar yolunuzu hiç şaşırmayasınız!" buyurdu.Bunun üzerine orada bulunanlar ihtilâf ettiler. Hâlbuki hiçbir peygamberin yanında ihtilâf yakışmazdı. Bâzı kimseler:
— Peygamber'in hâli nedir? (Hastalığından dolayı) sayıkladı mı? Kendisinden bu yazı yazmak isteğini iyice sorup anlayın, dediler.Bunun üzerine söylediği yazı malzemesi isteğini iyice tesbît etmek maksadıyle, o sözünü tekrar ettirmeye giriştiler. Bu sefer Peygamber:
— "Beni (kendi hâlime) bırakınız! Benim şu içinde bulunduğum hâl, sizin beni da'vet ettiğiniz (yazma gibi) şeylerden daha hayırlıdır" buyurdu. Ve Rasûlullah onlara üç şey vasiyet etti:
— "Bütün müşrikleri Arab yarımadasından çıkarınız! Elçilere, hey'etlere benim izin verip hediyeler ikram etmekte olduğum gibi, siz de gelmelerine izin verip hediyeler ikram etmek suretiyle hürmet gösteriniz" buyurdu.İbn Abbâs üçüncü vasiyetten sükût etti, yâhud: Ben üçüncüsünü unuttum, dedi

---

4432 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا حُضِرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفِي الْبَيْتِ رِجَالٌ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلُمُّوا أَكْتُبْ

لَكُمْ كِتَابًا لَا تَضِلُّوا بَعْدَهُ فَقَالَ بَعْضُهُمْ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ غَلَبَهُ الْوَجَعُ وَعِنْدَكُمْ الْقُرْآنُ حَسْبُنَا كِتَابُ اللَّهِ فَاخْتَلَفَ أَهْلُ الْبَيْتِ وَاخْتَصَمُوا فَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ قَرِّبُوا يَكْتُبُ لَكُمْ كِتَابًا لَا تَضِلُّوا بَعْدَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ غَيْرَ ذَلِكَ فَلَمَّا أَكْثَرُوا اللَّغْوَ وَالِاخْتِلَافَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُومُوا قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ فَكَانَ يَقُولُ ابْنُ عَبَّاسٍ إِنَّ الرَّزِيَّةَ كُلَّ الرَّزِيَّةِ مَا حَالَ بَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَيْنَ أَنْ يَكْتُبَ لَهُمْ ذَلِكَ الْكِتَابَ لِاخْتِلَافِهِمْ وَلَغَطِهِمْ

-...BizeMa'mer, ez-Zuhrî'den; o da UbeyduIIah ibnu Abdillah ibn Utbe'den haber verdi ki, İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Ra-sûlullah'ın vefatı yaklaştığı ve evinde sahâbîlerden mühim birtakım adamlar bulunduğu sırada, Peygamber (S):
— "Bana yazı yazacak birşey getirin! Size bir kitâb (vasiyetname) yazdırayım ki, ondan sonra yolunuzu şaşırmayasınız!" buyurdu. Fakat oradakilerin bâzısı:
— Rasûlullah'ın hastalığı muhakkak ağırlaşmıştır. Yanınızda ise Kur'ân vardır. Bize Allah'ın Kitabı yetişir, dedi.Bunun üzerine ev halkı ihtilâfa ve husûmete başladılar. Onların kimi "Yazı takımı getiriniz, size vasiyetname yazdırsın; ondan sonra yolunuzu şaşırmazsınız!" diyorlardı.Kimi de bundan başka sözler söylüyorlardı. Artık karışık söz ve ihtilâfı çoğalttıkları zaman, Rasûlullah:
— "Haydi kalkınız!" buyurdu.Râvî UbeyduIIah dedi ki: İbn Abbâs şöyle der idi: Âh! Ne büyük musibettir o musibet ki, Rasûlullah ile onlara yazmak istediği kitâb arasına engel oldu! Bunun sebebi ihtilâf etmeleri ve seslerini yükseltmeleridir

---

4433–4434 – حَدَّثَنَا يَسَرَةُ بْنُ صَفْوَانَ بْنِ جَمِيلٍ اللَّخْمِيُّ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام فِي شَكْوَاهُ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ فَسَارَّهَا بِشَيْءٍ فَبَكَتْ ثُمَّ دَعَاهَا فَسَارَّهَا بِشَيْءٍ فَضَحِكَتْ فَسَأَلْنَا عَنْ ذَلِكَ فَقَالَتْ سَارَّنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ يُقْبَضُ فِي وَجَعِهِ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ فَبَكَيْتُ ثُمَّ سَارَّنِي فَأَخْبَرَنِي أَنِّي أَوَّلُ أَهْلِهِ يَتْبَعُهُ فَضَحِكْتُ

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) ölüm sebebi olan hastalığı sırasında Fâtıma aleyhâ's-selamı yanına çağırdı ve ona gizli bir şey söyledi. Fâtıma ağladı. Sonra bir daha çağırıp yine gizli birşey söyledi. Bu defa da Fâtıma güldü. Biz bu ağlamanın ve gülmenin sebebini sorduk. Fâtıma:
— Peygamber bana vefat sebebi olan bu hastalığı sonunda ruhunun Allah canibine alınacağını söyledi. Bunun üzerine ağladım. Sonra bana ev halkından kendisine ilk ulaşanı olacağımı gizlice söyleyip haber verdi. Buna da güldüm! dedi.

4435 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كُنْتُ أَسْمَعُ أَنَّهُ لَا يَمُوتُ نَبِيٌّ حَتَّى يُخَيَّرَ بَيْنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَسَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي مَرَضِهِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ وَأَخَذَتْهُ بُحَّةٌ يَقُولُ { مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ } الْآيَةَ فَظَنَنْتُ أَنَّهُ خُيِّرَ

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber'den: "Hiçbir peygamber dünyâ (ni'nıeti) ile âhiret (saadeti) arasında muhayyer kılınmadıkça vefat etmez" dediğini çok işitirdim. Peygamber'in de ölüm sebebi olan hastalığında boğazı kısılıp sesi değişerek âhirete göçme hâli geldiğinde: "(Kim Allah'a ve Peygamber'e itaat ederse işte onlar) Allah 'm kendilerine nVmetler verdiği peygamberlerle, sıddîk-lerle, şehîdlerle, iyi adamlarla beraberdirler. Onlar ne iyi arkadaştırlar" (en-Nisâ: 69) âyetini sonuna kadar okuduğunu işittim. Artık Rasûlullah'-ın da bu iki dilek arasında muhayyer bırakılıyor olduğunu (ve âhireti tercih ettiğini) anladım.

4436 – حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ لَمَّا مَرِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَرَضَ الَّذِي مَاتَ فِيهِ جَعَلَ يَقُولُ فِي الرَّفِيقِ الْأَعْلَى

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S), içinde ölmüş olduğu hastalığa tutulduğu zaman: "er-Refîkul-Alâ{ = En Yüksek Refîk içine)" demeğe başladı

4437 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ إِنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ صَحِيحٌ يَقُولُ إِنَّهُ لَمْ يُقْبَضْ نَبِيٌّ قَطُّ حَتَّى يَرَى مَقْعَدَهُ مِنْ الْجَنَّةِ ثُمَّ يُحَيَّا أَوْ يُخَيَّرَ فَلَمَّا اشْتَكَى وَحَضَرَهُ الْقَبْضُ وَرَأْسُهُ عَلَى فَخِذِ عَائِشَةَ غُشِيَ عَلَيْهِ فَلَمَّا أَفَاقَ شَخَصَ بَصَرُهُ نَحْوَ سَقْفِ الْبَيْتِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ فِي الرَّفِيقِ الْأَعْلَى فَقُلْتُ إِذًا لَا يُجَاوِرُنَا فَعَرَفْتُ أَنَّهُ حَدِيثُهُ الَّذِي كَانَ يُحَدِّثُنَا وَهُوَ صَحِيحٌ

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) sıhhatte iken birçok defalar: "Hiçbir peygamberin ruhu cennetteki durağını görmedikçe alınmaz. Sonra (durağına gitmek) onun arzusuna bırakılır yâhud muhayyer kılınır" buyurmuştu. Hastalanıp riihu kabzolunmak zamanı gelince, başı benim dizimin üzerinde bulunduğu bir sırada kendisine bir baygınlık geldi. Sonra ayılınca gözü açılıp evin tavanına doğru dikildi. Sonra: "Yâ Allah, beni erRefîku'l- A'lâ zümresine kat!" diye duâ etti. Bunun üzerine ben: Artık Rasûlullah şimdi bizi tercih etmiyor! dedim. Ve Rasûlullah'ın bu temennisi, sıhhatli zamanında vaktiyle bize söylediği bir haber(in kendisinde tecellîsi) olduğunu bildim

---

4438 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَفَّانُ عَنْ صَخْرِ بْنِ جُوَيْرِيَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ دَخَلَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا مُسْنِدَتُهُ إِلَى صَدْرِي وَمَعَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ سِوَاكٌ رَطْبٌ يَسْتَنُّ بِهِ فَأَبَدَّهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَصَرَهُ فَأَخَذْتُ السِّوَاكَ فَقَصَمْتُهُ وَنَفَضْتُهُ وَطَيَّبْتُهُ ثُمَّ دَفَعْتُهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَنَّ بِهِ فَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَنَّ اسْتِنَانًا قَطُّ أَحْسَنَ مِنْهُ فَمَا عَدَا أَنْ فَرَغَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَفَعَ يَدَهُ أَوْ إِصْبَعَهُ ثُمَّ قَالَ فِي الرَّفِيقِ الْأَعْلَى ثَلَاثًا ثُمَّ قَضَى وَكَانَتْ تَقُولُ مَاتَ بَيْنَ حَاقِنَتِي وَذَاقِنَتِي

-.... Abdurrahmân ibnu'l-Kaasım, babası el-Kaasım ibnu Muhammed ibn Ebî Bekr es-Sıddîk'tan; o da Âişe(R)'den (o şöyle demiştir): Ebû Bekr'in oğlu Abdurrahmân,Peygamber'in huzuruna girdi. Ben Peygamber'i göğsüme yan dayamıştım. Abdurrahmân'in yanında kendisiyle diş temizlenen yaş bir misvak vardı. Rasûlullah yüzünü ona çevirip uzunca baktı. Ben Abdurrahmân'dan misvakı aldım, dişlerimle onu ısırıp kestim, onu silkeledim, su ile ıslattım. Sonra hazırladığım bu misvakı Peygamber'e verdim. O bununla dişlerini mis-vâkladı. Artık ben Rasûlullah'ın bu kadar güzel diş misvâkladığını görmedim.Rasûlullah misvâklamayı bitirince, hemen elini yâhud parmağını yükselttikten sonra üç defa: "er-ReJîku'l-A'lâ zümresine (kat)/" dedi.. Bundan sonra Rasûlullah vefat etti.Râvî dedi ki: Âişe: Rasûlullah'ın başı mi'dem ile çene kemiğim arasında (yâhud köprücük kemiğim ile çene kemiğim arasında) iken öldü, der idi

---

4439 – حَدَّثَنِي حِبَّانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا اشْتَكَى نَفَثَ عَلَى نَفْسِهِ بِالْمُعَوِّذَاتِ وَمَسَحَ عَنْهُ بِيَدِهِ فَلَمَّا اشْتَكَى وَجَعَهُ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ طَفِقْتُ أَنْفِثُ عَلَى نَفْسِهِ بِالْمُعَوِّذَاتِ الَّتِي كَانَ يَنْفِثُ وَأَمْسَحُ بِيَدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْهُ

-....İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Urve haber verdi. Om da Âişe (R) şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S) her zaman hasta landığında Muavvize Sûreleri'ni okuyup kendi ellerine üflemek (v< ondan iyileşmek için) eliyle vücûdunu sıvamak i'tiyâdında idi. Vefa sebebi olan hastalığa tutulduğu zaman Rasûlullah'ın nefes ettiği Mu avvize Sûreleri'yle ben de kendisine nefes etmeye (ve iyileşmesi niyetiyle) eline üfleyip kendi eliyle vücûduna meshetmeye başladım

---

4440 - حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُخْتَارٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ عَبَّادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا سَمِعَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْغَتْ إِلَيْهِ قَبْلَ أَنْ يَمُوتَ وَهُوَ مُسْنِدٌ إِلَيَّ ظَهْرَهُ يَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَأَلْحِقْنِي بِالرَّفِيقِ

-....Âişe (R) haber verdi ki, kendisi Peygamber (S) vefat etmezden önce,Peygamber sırtını Âişe'ye dayamış vaziyette ikenPey-gamber'e kulak vermiş, bu sırada Peygamber'in: "Allâhumme, ığfır lî ve'r-hamnive elhıknîbVr-Refîk(= Yâ Allah, günâhlarımı mağfiret et, bana merhamet eyle ve beni er-Refîku'I-A'lâ'ya eriştir)" diye duâ ettiğini işitmiştir.

4441 - حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ هِلَالٍ الْوَزَّانِ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَرَضِهِ الَّذِي لَمْ يَقُمْ مِنْهُ لَعَنَ اللَّهُ الْيَهُودَ اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ قَالَتْ عَائِشَةُ لَوْلَا ذَلِكَ لَأُبْرِزَ قَبْرُهُ خَشِيَ أَنْ يُتَّخَذَ مَسْجِدًا

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bir daha kalkamadığı hastalığı içinde:"Allah Yahûdîler'i rahmetinden uzak kılsın! Bunlar peygamberlerinin kabirlerini birer mescid edindiler!" buyurdu.Âişe: Böyle bir endîşe olmasaydı, Peygamber'in kabri açık bırakılırdı. Lâkin Peygamber kendi kabrinin bir mescid edinilmesinden korktu, demiştir.

4442 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ لَمَّا ثَقُلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاشْتَدَّ بِهِ وَجَعُهُ اسْتَأْذَنَ أَزْوَاجَهُ أَنْ يُمَرَّضَ فِي بَيْتِي فَأَذِنَّ لَهُ فَخَرَجَ وَهُوَ بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ تَخُطُّ رِجْلَاهُ فِي الْأَرْضِ بَيْنَ عَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَبَيْنَ رَجُلٍ آخَرَ قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ فَأَخْبَرْتُ عَبْدَ اللَّهِ بِالَّذِي قَالَتْ عَائِشَةُ فَقَالَ لِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ هَلْ تَدْرِي مَنْ الرَّجُلُ الْآخَرُ الَّذِي لَمْ تُسَمِّ عَائِشَةُ قَالَ قُلْتُ لَا قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ هُوَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَكَانَتْ عَائِشَةُ زَوْجُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا دَخَلَ بَيْتِي وَاشْتَدَّ بِهِ وَجَعُهُ قَالَ هَرِيقُوا عَلَيَّ مِنْ سَبْعِ قِرَبٍ لَمْ تُحْلَلْ أَوْكِيَتُهُنَّ لَعَلِّي أَعْهَدُ إِلَى النَّاسِ فَأَجْلَسْنَاهُ فِي مِخْضَبٍ لِحَفْصَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ طَفِقْنَا نَصُبُّ عَلَيْهِ مِنْ تِلْكَ الْقِرَبِ حَتَّى طَفِقَ يُشِيرُ إِلَيْنَا بِيَدِهِ أَنْ قَدْ فَعَلْتُنَّ قَالَتْ ثُمَّ خَرَجَ إِلَى النَّاسِ فَصَلَّى بِهِمْ وَخَطَبَهُمْ

-....İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Ubeydullah ibnu Abdillah ibn Utbete'bni Mes'ûd haber verdi ki, Peygamber'in zevcesi Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'ın hastalığı ağırlaşıp ağrısı şiddetlenince, benim odamda bakılmak üzere kadınlarından izin istedi . Onlar da izin verdiler. Bunun üzerine Abbâs ibn Abdilmuttalib ile başka bir kimse arasında olarak ve takatsizlikten ayakları yerde sürünerek çıktı, benim odama geçti. Ubeydullah dedi ki: Ben Âişe'nin ismini söylediği kimseyi Abdullah ibn Abbâs'a haber verdim. Abdullah ibn Abbâs da bana:

— Âişe'nin ismini söylemediği diğer adamın kim olduğunu biliyor musun? diye sordu.Râvî Ubeydullah dedi ki: Ben:
— Hayır bilmiyorum, dedim, îbn Abbâs:
— O, Alî'dir, dedi.Peygamber'in zevcesi Âişe şöyle tahdîs ediyordu: Rasülullah benim evime girdiği ve ağrısı şiddetlendiği zamanki günlerin birinde:
— "Benim üzerime ağızları bağlanıp bağları çözülmüş olan yedi kırba su dökün! Umarım ki bu suretle biraz hafiflerim de insanlara vasiyet edebilirim!" buyurdu.Su kırbaları hazırlanınca biz Peygamber'i, zevcesi Hafsa'ya âid olan bir leğenin içine oturttuk. Sonra o kırbaların suyundan üzerine dökmeye başladık. Döktük, döktük. Nihayet Rasülullah eliyle bize:
— "Artık yetişir!" diye işaret etti. Aişe dedi ki: Bundan sonra Rasülullah mescide insanların yanına çıktı ve onlara namaz kıldırdı ve onlara hitâb edip koruştu

---

4443-4444 – و أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ عَائِشَةَ وَعَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَا لَمَّا نَزَلَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَفِقَ يَطْرَحُ خَمِيصَةً لَهُ عَلَى وَجْهِهِ فَإِذَا اغْتَمَّ كَشَفَهَا عَنْ وَجْهِهِ وَهُوَ كَذَلِكَ يَقُولُ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ يُحَذِّرُ مَا صَنَعُوا

-..ez-Zuhrî, geçen senedle şöyle demiştir: Bana Ubeydullah ibnu Abdillah ibn Utbe haber verdi ki, Âişe ile Abdullah ibn Abbâs (R); ikisi, şöyle demişlerdir: Rasûlullah son hastalığına tutulduğu zaman (çektiği zahmetten dolayı) yanında bulunan dört köşeli yumuşak bir abayı yüzü üzerine atıp, yüzünü bununla örtmeye başladı. Hamîsa denilen bu abâ kendisine sıkıntı verdikçe, onu yüzünden açıyordu, îşte Rasûlullah bu vaziyette iken:
— "Allah'ın la'neti Yahûdîler'in ve Hristiyanlar'ın üzerine olsun! Onlar peygamberlerinin kabirlerini kendilerine mescidler edindiler!" buyuruyordu ki, maksadı, onların yaptıklarından ümmeti sakındırmak idi

---

4445 – أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ لَقَدْ رَاجَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي ذَلِكَ وَمَا حَمَلَنِي عَلَى كَثْرَةِ مُرَاجَعَتِهِ إِلَّا أَنَّهُ لَمْ يَقَعْ فِي قَلْبِي أَنْ يُحِبَّ النَّاسُ بَعْدَهُ رَجُلًا قَامَ مَقَامَهُ أَبَدًا وَلَا كُنْتُ أُرَى أَنَّهُ لَنْ يَقُومَ أَحَدٌ مَقَامَهُ إِلَّا تَشَاءَمَ النَّاسُ بِهِ فَأَرَدْتُ أَنْ يَعْدِلَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَبِي بَكْرٍ رَوَاهُ ابْنُ عُمَرَ وَأَبُو مُوسَى وَابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-..ez-Zuhrî, yine geçen senedle şöyle demiştir: Bana Ubeydullah haber verdi ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Yemîn olsun ben "Ebû Bekr insanlara imâm olup namaz kıldırsın" emir hususunda Rasûlullah'a çok müracaat ettim. Beni Rasûlullah'a çok müracaat etmeye sevke-den düşünce şu idi: Rasûlullah'ın makaamına geçecek kimseyi insanların devamlı sevebileceğini gönlüm bir türlü almıyordu. Ve öyle sanıyordum ki, Rasûlullah'ın yerine geçecek kimseyi insanlar muhakkak uğursuz sayacaklardır. İşte bunun için ben Rasûlullah'ın, Ebû Bekr'in imamlık yapmasına dâir emrini ta'dîl etmesini ısrarla istemiştim. Bu, Ebû Bekr'in insanlara namaz kıldırması emri hadîsini İbnu Umer, Ebû Mûsâ, İbn Abbâs - Allah onlardan razı olsun- Peygamber'den rivayet etmişlerdir

---

4446 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ الْهَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ مَاتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِنَّهُ لَبَيْنَ حَاقِنَتِي وَذَاقِنَتِي فَلَا أَكْرَهُ شِدَّةَ الْمَوْتِ لِأَحَدٍ أَبَدًا بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber(S)'in başı benim göğsüm ile çenem arasında olduğu hâlde vefat etti. Bu sebebleben Peygamber'den sonra hiçbir kimsenin ölümünün şiddetinden asla korkmam.

4447 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا بِشْرُ بْنُ شُعَيْبِ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ الْأَنْصَارِيُّ وَكَانَ كَعْبُ بْنُ مَالِكٍ أَحَدَ الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ تِيبَ عَلَيْهِمْ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ خَرَجَ مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي وَجَعِهِ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ فَقَالَ النَّاسُ يَا أَبَا حَسَنٍ كَيْفَ أَصْبَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَصْبَحَ بِحَمْدِ اللَّهِ بَارِئًا فَأَخَذَ بِيَدِهِ عَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَقَالَ لَهُ أَنْتَ وَاللَّهِ بَعْدَ ثَلَاثٍ عَبْدُ الْعَصَا وَإِنِّي وَاللَّهِ لَأَرَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَوْفَ يُتَوَفَّى مِنْ وَجَعِهِ هَذَا إِنِّي لَأَعْرِفُ وُجُوهَ بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ عِنْدَ الْمَوْتِ اذْهَبْ بِنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلْنَسْأَلْهُ فِيمَنْ هَذَا الْأَمْرُ إِنْ كَانَ فِينَا عَلِمْنَا ذَلِكَ وَإِنْ كَانَ فِي غَيْرِنَا عَلِمْنَاهُ فَأَوْصَى بِنَا فَقَالَ عَلِيٌّ إِنَّا وَاللَّهِ لَئِنْ سَأَلْنَاهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَنَعَنَاهَا لَا يُعْطِينَاهَا النَّاسُ بَعْدَهُ وَإِنِّي وَاللَّهِ لَا أَسْأَلُهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-.... ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Ka'b ibn Mâlik el-Ensârî'nin oğlu Abdullah haber verdi. Bu Ka'b ibn Mâlik, Allah tarafından kendilerine tevbe nasîb edilmiş olan üç kişiden biri idi. Ka'-b'ın oğlu Abdullah'a da Abdullah ibn Abbâs şöyle haber vermiştir: Alî ibn Ebî Tâlib (R), Rasûlullah'ın içinde vefat ettiği hastalığı sırasında yanından dışarıya çıktı. İnsanlar:
— Yâ Eba'l-Hasen! Rasûlullah (bu gece) nasıl sabahladı? diye sordular.Alî:
— Allah'a hamd olsun, hastalıktan biraz iyileşerek sabahladı, diye cevâb verdi. Alî'nin bu cevâbı üzerine, onun elini (babam) Abbâs ibn Abdil-muttalib tuttu da:
— Vallahi sen üç gün sonra asanın kulu olacaksın. Allah'a yemînle söylüyorum ki,ben Rasûlullah'ın bu hastalığından yakında vefat edeceğini zannediyorum. Çünkü Abdulmuttalib oğulları'nın ölüm sırasında yüzlerini (ne şekil aldıklarını tecrübemle) tanımaktayım. Şimdi sen bizimle Rasûlullah'a git, bu (devlet başkanlığı) işinin kimde bulunacağım kendisine soralım. Eğer bu iş bizde olacaksa, bunu (Rasûlullah'ın sağlığında) bilelim. Bizden başkasına âid olacaksa, bunu da öğrenelim ve bizi ona vasiyet etsin! dedi. Bunun üzerine Alî:
— Vallahi bu işi biz eğer Rasûlullah'a sorar, O da bizi bundan men' ederse,Rasûlullah'tan sonra insanlar (bunu delîl getirerek) devlet başkanlığını bize vermezler.İşte bundan dolayı vallahi ben halifelik mes'elesini Rasûlullah'a sormam, dedi

---

4448 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ الْمُسْلِمِينَ بَيْنَا هُمْ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ مِنْ يَوْمِ الِاثْنَيْنِ وَأَبُو بَكْرٍ يُصَلِّي لَهُمْ لَمْ يَفْجَأْهُمْ إِلَّا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ كَشَفَ سِتْرَ حُجْرَةِ عَائِشَةَ فَنَظَرَ إِلَيْهِمْ وَهُمْ فِي صُفُوفِ الصَّلَاةِ ثُمَّ تَبَسَّمَ يَضْحَكُ فَنَكَصَ أَبُو بَكْرٍ عَلَى عَقِبَيْهِ لِيَصِلَ الصَّفَّ وَظَنَّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُرِيدُ أَنْ يَخْرُجَ إِلَى الصَّلَاةِ فَقَالَ أَنَسٌ وَهَمَّ الْمُسْلِمُونَ أَنْ يَفْتَتِنُوا فِي صَلَاتِهِمْ فَرَحًا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَشَارَ إِلَيْهِمْ بِيَدِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أَتِمُّوا صَلَاتَكُمْ ثُمَّ دَخَلَ الْحُجْرَةَ وَأَرْخَى السِّتْرَ

-....İbn Şihâb şöyle demiştir__Bana Enes ibn Mâlik (R) şöyle tahdîs etti: Pazartesi günü müslümânlar sabah namazında bulundukları sırada, Ebû Bekr onlara namaz kıldırırken birden Rasûlullah, Âişe odasının kapı perdelerini açtı da sahâbîlerine baktı.Sahâbîlerinin namaz safflları içinde el bağlayarak durduklarını gördü. Sonra (bu görünüşten çok sevindi ve) sesi duyulacak derecede güldü. Ebû Bekr, Rasûlullah'ın namaza gelmek isteğiyle çıktığını sanarak topukları üzerinde ilk saf fa ulaşmak için geriye çekildi.
Enes devamla dedi ki: Müslümânlar Rasûlullah'ı görmekten o kadar çok ferahladılar ki,az kaldı namazlarından çıkacaklardı. Rasûlullah onlara eliyle: "Namazınızı tamamlayınız!" diye işaret etti. Sonra tekrar Âişe'nin odasına girdi ve kapı perdelerini indirdi.

4449 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ عُمَرَ بْنِ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ أَبَا عَمْرٍو ذَكْوَانَ مَوْلَى

عَائِشَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَائِشَةَ كَانَتْ تَقُولُ إِنَّ مِنْ نِعَمِ اللَّهِ عَلَيَّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُوُفِّيَ فِي بَيْتِي وَفِي يَوْمِي وَبَيْنَ سَحْرِي وَنَحْرِي وَأَنَّ اللَّهَ جَمَعَ بَيْنَ رِيقِي وَرِيقِهِ عِنْدَ مَوْتِهِ دَخَلَ عَلَيَّ عَبْدُ الرَّحْمَنِ وَبِيَدِهِ السِّوَاكُ وَأَنَا مُسْنِدَةٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَأَيْتُهُ يَنْظُرُ إِلَيْهِ وَعَرَفْتُ أَنَّهُ يُحِبُّ السِّوَاكَ فَقُلْتُ آخُذُهُ لَكَ فَأَشَارَ بِرَأْسِهِ أَنْ نَعَمْ فَتَنَاوَلْتُهُ فَاشْتَدَّ عَلَيْهِ وَقُلْتُ أُلَيِّنُهُ لَكَ فَأَشَارَ بِرَأْسِهِ أَنْ نَعَمْ فَلَيَّنْتُهُ فَأَمَرَّهُ وَبَيْنَ يَدَيْهِ رَكْوَةٌ أَوْ عُلْبَةٌ يَشُكُّ عُمَرُ فِيهَا مَاءٌ فَجَعَلَ يُدْخِلُ يَدَيْهِ فِي الْمَاءِ فَيَمْسَحُ بِهِمَا وَجْهَهُ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِنَّ لِلْمَوْتِ سَكَرَاتٍ ثُمَّ نَصَبَ يَدَهُ فَجَعَلَ يَقُولُ فِي الرَّفِيقِ الْأَعْلَى حَتَّى قُبِضَ وَمَالَتْ يَدُهُ

-....Umer ibn Saîd şöyle demiştir: Bana Abdullah ibnu Ebî Muleyke haber verdi.Ona da Âişe'nin himayesinde bulunan Ebû Amr Zekvân şöyle haber vermiştir: Allah'ın bana ihsan ettiği ni'met-lerden birisi Rasûlullah'ın benim odamda, benim nevbetimde, başı benim göğsümün üstü ile gerdanımın arasında olarak vefat etmesidir. Bir de Allah'ın O'nun vefatı sırasında benim tükürüğüm ile O'-nun tükürüğünü bir arada birleştirmesidir.(Şöyle ki: Kardeşim) Abdurrahmân, elinde bir misvak ile odama girdi. Ben de Rasülul-Iah'I (göğsüme yan) dayamıştım. O'nun misvaka dikkatle baktığını gördüm. O'nun misvakı çok sevdiğini bildiğim için:
— Size misvakı alayım mı? diye sordum.Başıyla "Evet, al" diye işaret etti. Hemen misvakı alıp kendisine sundum. Fakat katı geldi.
— Yâ Rasûlallah, biraz yumuşatayım mı? diye sordum.Başı ile "Evet!" diye işaret etti. Ben de misvakı yumuşatıp verdim. Bir de Rasûlullah'ın yanında deriden ufak bir su kabı yâhud ağaçtan bir su kabı, içinde su ile dururdu. –Râvî Umer ibn Saîd su kabının ne'vinde şübhe etmektedir.- RasûluIIah arasıra ellerini bu kabın içine batırıyor ve ıslanan elleriyle yüzünü sıvazlıyor ve:
— "Lâ İlahe üle'ttah! Ölümün de şiddetleri, sarsmaları var!" diyordu.Sonra elini kaldırdı. Tâ ruhu alınıncaya kadar:
— "Yâ Allah, beni er-Refîku'l-A 'la camiasında kıl!" duasına devam etti.Ve bu duâ ile Peygamberdin (mu'cizeler çıkaran) eli meyledip düştü. (Allâhumme sallı alâ Muhammedin ve âli Muhammed.)

4450 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَسْأَلُ فِي مَرَضِهِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ يَقُولُ أَيْنَ أَنَا غَدًا أَيْنَ أَنَا غَدًا يُرِيدُ يَوْمَ عَائِشَةَ فَأَذِنَ لَهُ أَزْوَاجُهُ يَكُونُ حَيْثُ شَاءَ فَكَانَ فِي بَيْتِ عَائِشَةَ حَتَّى مَاتَ عِنْدَهَا قَالَتْ عَائِشَةُ فَمَاتَ فِي الْيَوْمِ الَّذِي كَانَ يَدُورُ عَلَيَّ فِيهِ فِي بَيْتِي فَقَبَضَهُ اللَّهُ وَإِنَّ رَأْسَهُ لَبَيْنَ نَحْرِي وَسَحْرِي وَخَالَطَ رِيقُهُ رِيقِي ثُمَّ قَالَتْ دَخَلَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ وَمَعَهُ سِوَاكٌ يَسْتَنُّ بِهِ فَنَظَرَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ لَهُ أَعْطِنِي هَذَا السِّوَاكَ يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ فَأَعْطَانِيهِ فَقَضِمْتُهُ ثُمَّ مَضَغْتُهُ فَأَعْطَيْتُهُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَنَّ بِهِ وَهُوَ مُسْتَنِدٌ إِلَى صَدْرِي

-....Hişâm ibn Urve tahdîs edip şöyle demiştir: Bana babam Urvetu'bnu'z-Zubeyr,Âişe'den şöyle haber verdi: RasûluIIah (S) vefat ettiği hastalığı içinde Âişe'nin nevbet gününe ulaşmayı isteyerek:
— "Yarın ben nerede olacağım? Yarın ben nerede olacağım?" diye sorar dururdu.Bunun üzerine zevceleri kendisine izin verdiler, böylece O istediği yerde oluyordu. Artık Peygamber yanında vefat edinceye kadar Âişe'nin odasında olmuştur.Âişe dedi ki: Peygamber sağlığında bana gelmekte bulunduğu nevbet gününde, benim evim içinde öldü. Allah O'nun ruhunu,başı gerdanımla göğsüm arasında iken ve tükrüğü tükrüğüme karışmış hâlde iken aldı.Sonra Âişe dedi ki: Kardeşim Abdurrahmân ibn Ebî Bekr, beraberinde dişlerini misvâkladığı bir misvakla içeriye girdi. RasûluIIah ona doğru baktı. Bunun üzerine ben:
— Yâ Abdarrahmân, şu misvâğı bana ver! dedim. O da verdi. Ben misvâğın kullanılmış yerini dişimle kestim, sonra yumuşattım ve Rasûlullah'a verdim. RasûluIIah benim göğsüme dayanmış hâlde o misvakla dişlerini ovaladı.

4451 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ تُوُفِّيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِي وَفِي يَوْمِي وَبَيْنَ سَحْرِي وَنَحْرِي وَكَانَتْ إِحْدَانَا تُعَوِّذُهُ بِدُعَاءٍ إِذَا مَرِضَ فَذَهَبْتُ أُعَوِّذُهُ فَرَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ وَقَالَ فِي الرَّفِيقِ الْأَعْلَى فِي الرَّفِيقِ الْأَعْلَى وَمَرَّ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ وَفِي يَدِهِ جَرِيدَةٌ رَطْبَةٌ فَنَظَرَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَظَنَنْتُ أَنَّ لَهُ بِهَا حَاجَةً فَأَخَذْتُهَا فَمَضَغْتُ رَأْسَهَا وَنَفَضْتُهَا فَدَفَعْتُهَا إِلَيْهِ فَاسْتَنَّ بِهَا كَأَحْسَنِ مَا كَانَ مُسْتَنًّا ثُمَّ نَاوَلَنِيهَا فَسَقَطَتْ يَدُهُ أَوْ سَقَطَتْ مِنْ يَدِهِ فَجَمَعَ اللَّهُ بَيْنَ رِيقِي وَرِيقِهِ فِي آخِرِ يَوْمٍ مِنْ الدُّنْيَا وَأَوَّلِ يَوْمٍ مِنْ الْآخِرَةِ

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) benim odamda, benim nevbetimde ve ciğerimle gerdanım arasında vefat etti. Bizlerden herbir kadın O'nu hastalandığı zaman bir duâ ile Allah'a sığındırırdı. Ben de O'nu bir duâ ile sağındırmaya giriştim. Bu sırada başını yukarı kaldırdı da iki defa:
— "er-Refîku'l-A 'id içinde kıl, er-Rejîku'i-A 'lâ içinde kıl!" duasını söyledi.Bu sırada Abdurrahmân ibn Ebî Bekr, elinde yaprakları soyulmuş yaş bir deynekle bize uğradı. Peygamber (S) ona doğru baktı. Ben bu bakışından, Peygamber'in o deyneğe ihtiyâcı var diye düşündüm de, deyneği Abdurrahmân'dan aldım, ucunu ağzımda yumuşattım ve bir kısmını kestikten sonra bunu Peygamber'e verdim. Peygamber de bununla misvâklanmakta olduğu en güzel şekilde dişlerini misvâkladı. Bundan sonra o deyneği bana uzatıp verdi. Bu esnada eii düştü yâhud deynek elinden düştü. İşte bu suretle Allah, benim tükrüğüm ile O'nun tükrüğünü bu misvak deyneği vâsıtasıyle birleştirdi ki, bu da Peygamber'in dünyâdan olan günlerinin en sonuncusu içinde ve âhiretten olan günlerinin de ilk gününde oldu.

4452-4453 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ أَنَّ عَائِشَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَقْبَلَ عَلَى فَرَسٍ مِنْ مَسْكَنِهِ بِالسُّنْحِ حَتَّى نَزَلَ فَدَخَلَ الْمَسْجِدَ فَلَمْ يُكَلِّمْ النَّاسَ حَتَّى دَخَلَ عَلَى عَائِشَةَ فَتَيَمَّمَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُغَشًّى بِثَوْبِ حِبَرَةٍ فَكَشَفَ عَنْ وَجْهِهِ ثُمَّ أَكَبَّ عَلَيْهِ فَقَبَّلَهُ وَبَكَى ثُمَّ قَالَ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي وَاللَّهِ لَا يَجْمَعُ اللَّهُ عَلَيْكَ مَوْتَتَيْنِ أَمَّا الْمَوْتَةُ الَّتِي كُتِبَتْ عَلَيْكَ فَقَدْ مُتَّهَا قَالَ الزُّهْرِيُّ وَحَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ خَرَجَ وَعُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ يُكَلِّمُ النَّاسَ فَقَالَ اجْلِسْ يَا عُمَرُ فَأَبَى عُمَرُ أَنْ يَجْلِسَ فَأَقْبَلَ النَّاسُ إِلَيْهِ وَتَرَكُوا عُمَرَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ أَمَّا بَعْدُ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ يَعْبُدُ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنَّ مُحَمَّدًا قَدْ مَاتَ وَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ يَعْبُدُ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ قَالَ اللَّهُ { وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ إِلَى قَوْلِهِ الشَّاكِرِينَ } وَقَالَ وَاللَّهِ لَكَأَنَّ النَّاسَ لَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ هَذِهِ الْآيَةَ حَتَّى تَلَاهَا أَبُو بَكْرٍ فَتَلَقَّاهَا مِنْهُ النَّاسُ كُلُّهُمْ فَمَا أَسْمَعُ بَشَرًا مِنْ النَّاسِ إِلَّا يَتْلُوهَا فَأَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ عُمَرَ قَالَ وَاللَّهِ مَا هُوَ إِلَّا أَنْ سَمِعْتُ أَبَا بَكْرٍ تَلَاهَا فَعَقِرْتُ حَتَّى مَا تُقِلُّنِي رِجْلَايَ وَحَتَّى أَهْوَيْتُ إِلَى الْأَرْضِ حِينَ سَمِعْتُهُ تَلَاهَا عَلِمْتُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ مَاتَ

-....îbn Şihâb şöyle dedi: Bana Ebû Seleme haber verdi. ona da Âişe şöyle haber vermiştir: Rasûhıllah'ın ölümü üzerine Ebû Bekr, Sunh köyündeki meskeninden atma binerek Medine'ye geldi ve mescide indi. (Mesciddeki kalabalığa bakmayarak ve) kimseye bir-şey söylemeden, doğru Âişe'nin odasına girdi. Hemen Rasûlullah'a yaklaştı.Rasûlullah'ın yüzü bir Yemen beziyle örtülü idi. Yüzünden örtüyü açtı. Sonra üzerine kapandı, O'nu (iki gözünün arasından) öptü ve ağladı. Bundan sonra:
— Babam, anam Sana feda olsun! Vallahi Allah Senin üzerinde iki ölüm birleştirmeyecektir. Sana takdir edilip yazılmış olan bu ölüm geçidini ise geçirmiş bulunuyorsun! dedi.ez-Zuhrî dedi ki: Ve bana Ebû Seleme, Abdullah ibn Abbâs'tan şöyle tahdîs etti: Ebû Bekr Rasûlullah'ın yanından dışarıya çıktı. Umer ibnu'l-Hattâb ise insanlara:
— Rasûlullah ölmedi! sözünü söylüyordu. Ebû Bekr:
— Yâ Umer, otur! dedi.Fakat Umer oturmuyordu. Ebû Bekr hemen minbere yöneldi. İnsanlar Umer'i bırakarak Ebû Bekr'i dinlemeye toplandılar. Ebû Bekr, Allah'a hamd ve senadan sonra "Amma ba'du" deyip şunları söyledi:

— Sizden her kim Muhammed'e ibâdet ediyorsa, iyi bilsin ki, Muhammed ölmüştür. Her kim de Allah'a ibâdet ediyorsa, iyi bilsin ki, Allah hiç ölmeyecek olan diridir. Yüce Allah: "Muhammed ancak bir rasûldür. Ondan evvel daha nice ramiler gelip geçmiştir. Şimdi o ölür, yâhud öldürülürse ökçelerinizin üstünde geriye mi döneceksiniz? Kim iki ökçesi üzerinde geriye dönerse, elbette Allah 'a hiçbir şeyle zarar yapmış olmaz. Allah şükr ve sebat edenlere mükâfat verecektir" (Âiu imrân: 144) buyurmuştur. İbn Abbâs dedi ki: Vallahi sahâbîleri o derece şaşkınlık kaplamıştı ki, bu âyeti Ebû Bekr okuyana kadar, Allah'ın bu âyeti indirdiğini sanki bilmiyorlardı da bütün cemâat bunu Ebû Bekr'den öğrenmişlerdi. Artık işittiğim herbir insan muhakkak bu âyeti okumaya başlamıştı.ez-Zuhrî yine geçen senedle dedi ki: Bana Saîd ibnu'l-Museyyeb haber verdi ki, Umer o günkü hâlini şöyle anlatmıştır: Vallahi Ebû Bekr Âlu İmrân âyetini okuyuncaya kadar,Peygamber'in ölümü hakkında kanâatim yoktu. Onun okuduğunu işitince, dehşet içinde kaldım. Ayaklarım beni tutmaz olmuştu. Nihayet Ebû Bekr'in o âyeti okuduğunu işitince artık Rasûlullah'ın öldüğüne kanâat getirip, bulunduğum yere çöktüm.

4454 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مُوسَى بْنِ أَبِي عَائِشَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ عَائِشَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَبَّلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ مَوْتِهِ

-...Bu seneddeki râvîler İbn Abbâs ile Âişe'den, Ebû Bekr (R), Peygamber'in ölümünün ardından Peygamber'i öptü, dediklerini rivayet etmişlerdir.

4458– حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا يَحْيَى وَزَادَ قَالَتْ عَائِشَةُ لَدَدْنَاهُ فِي مَرَضِهِ فَجَعَلَ يُشِيرُ إِلَيْنَا أَنْ لَا تَلُدُّونِي فَقُلْنَا كَرَاهِيَةُ الْمَرِيضِ لِلدَّوَاءِ فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ أَلَمْ أَنْهَكُمْ أَنْ تَلُدُّونِي قُلْنَا كَرَاهِيَةَ الْمَرِيضِ لِلدَّوَاءِ فَقَالَ لَا يَبْقَى أَحَدٌ فِي الْبَيْتِ إِلَّا لُدَّ وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَّا الْعَبَّاسَ فَإِنَّهُ لَمْ يَشْهَدْكُمْ رَوَاهُ ابْنُ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-... Bize Yahya ibn Saîd el-Kattân, Abdullah ibn Ebî Şeybe hadîsini tahdîs edip şunu ziyâde etti: Âişe (R) şöyle demiştir: Pey-gamber(S)'in yarı baygın bulunduğu hastalığı içinde ağzına ilâç koymuştuk. O da bize: İlâç vermeyiniz! diye işaret etmeye başlamıştı. Biz (Rasûlullah'ın bu çekinmesi) hastalar ilâçtan hoşlanmadığı içindir, dedik (ve ilâç vermeye devam ettik). Fakat Peygamber ayılınca:
— "Ben sizi ilâç vermekten men' etmedim mi?" diye azarladı. Biz yine:
— Hasta ilâçtan hoşlanmaz (onun için azarlıyor), dedik. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Ev içinde bulunan herkes istisnasız bu ilâçtan alacaktır. İşte ben bakıyorum. Yalnız Abbâs müstesnadır. Çünkü o beni ilâçla-makta sizinle hâzır bulunmadı!" buyurdu. Bu hadîsi İbnu Ebfz-Zinâd, Hişâm'dan; o da babası Urve'den; o da Âişe'den; o da Peygamber'den olmak üzere rivayet etmiştir

---

4459 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا أَزْهَرُ أَخْبَرَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ قَالَ ذُكِرَ عِنْدَ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْصَى إِلَى عَلِيٍّ فَقَالَتْ مَنْ قَالَهُ لَقَدْ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِنِّي لَمُسْنِدَتُهُ إِلَى صَدْرِي فَدَعَا بِالطَّسْتِ فَانْخَنَثَ فَمَاتَ فَمَا شَعَرْتُ فَكَيْفَ أَوْصَى إِلَى عَلِيٍّ

-....el-Esved ibn Yezîd en-Nahaî şöyle demiştir: Bir kerresinde Âişe'nin yanında,Peygamber(S)'in (hastalığı sırasında) Alî'ye vasiyet ettiği zikrolundu. Bunun üzerine Âişe:
— Bu vasiyet sözünü kim söyledi? Yemîn olsun ben Peygam-ber'i şu hâlde görmüşümdür: Ben O'nu hayâtının son demlerinde göğsüme dayamıştım. Bu sırada bir tas istedi. Müteakiben kucağımda bütün vücûdu şarkı verdi. Meğer vefat etmişti. Ben vefatını anlamadım. Şu hâlde Peygamber, Alî'ye nasıl vasiyet etmiştir? diye onları reddetti.

4460 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ مِغْوَلٍ عَنْ طَلْحَةَ قَالَ سَأَلْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَوْصَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَا فَقُلْتُ كَيْفَ كُتِبَ عَلَى النَّاسِ الْوَصِيَّةُ أَوْ أُمِرُوا بِهَا قَالَ أَوْصَى بِكِتَابِ اللَّهِ

-....Talha ibn Musarrıf şöyle demiştir: Ben Abdullah ibn Ebî Evfâ'ya:
— Peygamber (S) vasiyet etti mi? diye sordum. O:
— Hayır (birşey vasiyet etmedi), dedi. Ben tekrar:
— Öyleyse insanlar üzerine vasiyet etmek nasıl farz yazıldı, yâ-hud: İnsanlar nasıl vasiyetle emrolundular? dedim. İbn Ebî Evfâ:— Peygamber Allah'ın Kitâbi'yle vasiyet etti, dedi

---

4461 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ قَالَ مَا تَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا وَلَا عَبْدًا وَلَا أَمَةً إِلَّا بَغْلَتَهُ الْبَيْضَاءَ الَّتِي كَانَ يَرْكَبُهَا وَسِلَاحَهُ وَأَرْضًا جَعَلَهَا لِابْنِ السَّبِيلِ صَدَقَةً

-... (Peygamberin kayın biraderi ve mü'minlerin anası Cuveyriye'nin erkek kardeşi olan) Amr ibnu'l-Hâris (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) -vefatı zamanında- dînâr,dirhem, erkek ve dişi köle bırakmadı. Ancak binmekte olduğu dişi beyaz katırla harb silâhını, bir de yolcular için vakıf ettiği (Fedek ve Hayber'deki) arazîyi bıraktı.

4462 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ لَمَّا ثَقُلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَعَلَ يَتَغَشَّاهُ فَقَالَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَام وَا كَرْبَ أَبَاهُ فَقَالَ لَهَا لَيْسَ عَلَى أَبِيكِ كَرْبٌ بَعْدَ الْيَوْمِ فَلَمَّا مَاتَ قَالَتْ يَا أَبَتَاهُ أَجَابَ رَبًّا دَعَاهُ يَا أَبَتَاهْ مَنْ جَنَّةُ الْفِرْدَوْسِ مَأْوَاهْ يَا أَبَتَاهْ إِلَى جِبْرِيلَ نَنْعَاهْ فَلَمَّا دُفِنَ قَالَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَام يَا أَنَسُ أَطَابَتْ أَنْفُسُكُمْ أَنْ تَحْثُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ التُّرَابَ

-... Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) vefatı günü zevale doğru hastalığı- ağırlaşınca sık sık bayılmaya başladı. Bundan kederlenen Fâtıma aleyha's-selâm da yüksek sesle:
— Vây babamın ıztırâbına! dedi.Bunun üzerine Peygamber, Fâtıma'ya hitaben:
— "Kızım bu günden sonra babanın üzerinde hiçbir iztırâb kalmayacaktır" buyurdu.Enes dedi ki: Peygamber vefat edince, Fâtıma:
— Yâ ebetâhu! Ecâbe Rabbâ duâhu! Yâ ebetâhu men cennetu'l-Firdevsime'vâhu! Yâ ebetâhu ilâ Cibrîlenen'âhu = Ey Rabb'in da'-vetine icabet eden babam! Ey cennetu'l-Firdevs'te makaamı olan babam! Ey Cibril'e ölümünü haber verdiğimiz babam! diye hüzün ve kederini açığa çıkarmıştır. Peygamber defnedildikten sonra da Fâtıma aleyha's-selâm, Enes'e:
— Ey Enes! Derin bir bağlılıkla sevdiğiniz Rasûlullah'ın üzerine toprak saçmağa gönlünüz nasıl razı oldu? diye bir hüzün ve keder sorgusu sormuştur

---

بَاب آخِرِ مَا تَكَلَّمَ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

4463 - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ يُونُسُ قَالَ الزُّهْرِيُّ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ فِي رِجَالٍ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ وَهُوَ صَحِيحٌ إِنَّهُ لَمْ يُقْبَضْ نَبِيٌّ حَتَّى يَرَى مَقْعَدَهُ مِنْ الْجَنَّةِ ثُمَّ يُخَيَّرَ فَلَمَّا نَزَلَ بِهِ وَرَأْسُهُ

عَلَى فَخِذِي غُشِيَ عَلَيْهِ ثُمَّ أَفَاقَ فَأَشْخَصَ بَصَرَهُ إِلَى سَقْفِ الْبَيْتِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ الرَّفِيقَ الْأَعْلَى فَقُلْتُ إِذًا لَا يَخْتَارُنَا وَعَرَفْتُ أَنَّهُ الْحَدِيثُ الَّذِي كَانَ يُحَدِّثُنَا وَهُوَ صَحِيحٌ قَالَتْ فَكَانَتْ آخِرَ كَلِمَةٍ تَكَلَّمَ بِهَا اللَّهُمَّ الرَّفِيقَ الْأَعْلَى

- Peygamber(S)'İn Söylediği Son Sözü Babı
-....ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Saîd ibnu'l-Müseyyeb, ilim ehlinden olan birtakım adamlar içinde haber verdi ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) sıhhatte iken birçok defalar:
— "Hiçbir peygamberin ruhu, cennetteki durağını görmedikçe kabzolunmaz. Sonra muhayyer bırakılır" buyurmuştu. Kendisine hastalık gelince, başı dizimin üzerinde bulunduğu bir sırada bayıldı. Sonra ayılınca gözünü açıp evin tavanına doğru dikti.Sonra:
— "AHâhumme er-Refika'I-A'lâ (= Yâ Allah, en yüksek refiki isterim)!" buyurdu.Bunun üzerine ben: Artık Peygamber şimdi bizi tercîh etmiyor, dedim. Ve bildim ki,Peygamber'in bu sözü, sıhhatli zamanında vaktiyle bize söylemekte olduğu sözüdür.Âişe dedi ki: İşte bu "Allâhumme er-Refika'l-Alâ" sözü, Peygamber'in söylediği en son kelime, yânî kelâm oldu

---

بَاب وَفَاةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

4464–4465 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَبِثَ بِمَكَّةَ عَشْرَ سِنِينَ يُنْزَلُ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ وَبِالْمَدِينَةِ عَشْرًا

Peygamber(S)'İn Vefatı Babı:(Yânî hangi senelerde ve kaç yaşında vefat ettiği babı)
-....Bize Şeybân ibn Abdirrahmân en-Nahvî, Yahya ibn Kesîr'den; o da Ebû Seleme'den; o da Âişe ile İbn Abbâs(R)'tan tah-dîs etti ki, Peygamber (S) Mekke'de kendisine Kur*ân indirilerek on sene, Medine'de de on sene eğlendi, dediklerini tahdîs etti.

4466 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُوُفِّيَ وَهُوَ ابْنُ ثَلَاثٍ وَسِتِّينَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَأَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ مِثْلَهُ

-.... Bize el-Leys, Ukayl'den; o da İbn Şihâb'dan; o da Urve ibnu'z-Zubeyr'den; o da Âişe(R)'den: Rasûlullah (S) altmışüç yaşında iken vefat etti, diye tahdîs etti. İbnu Şihâb: Ve bana Saîd ibnu'I-Müseyyeb de bu metindeki gibi altmışüç yaşı haber verdi, demiştir

---

4467 – بَاب حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ تُوُفِّيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَدِرْعُهُ مَرْهُونَةٌ عِنْدَ يَهُودِيٍّ بِثَلَاثِينَ

-....Âişe (R): Peygamber (S), zırhı otuz sâ' ölçeği arpaya karşılık bir Yahudi'nin yanında rehin verilmiş olduğu hâlde vefat etti, demiştir.

بَاب بَعْثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فِي مَرَضِهِ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ

4468 – حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ الضَّحَّاكُ بْنُ مَخْلَدٍ عَنْ الْفُضَيْلِ بْنِ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ اسْتَعْمَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُسَامَةَ فَقَالُوا فِيهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ بَلَغَنِي أَنَّكُمْ قُلْتُمْ فِي أُسَامَةَ وَإِنَّهُ أَحَبُّ النَّاسِ إِلَيَّ

Peygamber(S)'İn Vefat Ettiği Hastalığı İçinde Usâme İbn Zeyd(R)'İ Bir Ordunun Başında Göndermesi Babı

-.... Bize Mûsâ ibn Ukbe, Sâlim'den; o da babası İbn Umer'den şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) Usâme'yi ordu üzerine kumandan ta'yîn etti. Bâzı kimseler Usâme'nin kumandanlığı hakkında i'tirâz sözleri söylediler. Bunun üzerine Peygamber:

— "Sizin Usâme'nin kumandanlığı hakkında söyledikleriniz bana ulaştı. Usâme (babasından sonra) bana insanların en sevimlisidir" buyurdu.

4469 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ بَعْثًا وَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ فَطَعَنَ النَّاسُ فِي إِمَارَتِهِ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنْ تَطْعَنُوا فِي إِمَارَتِهِ فَقَدْ كُنْتُمْ تَطْعَنُونَ فِي إِمَارَةِ أَبِيهِ مِنْ قَبْلُ وَايْمُ اللَّهِ إِنْ كَانَ لَخَلِيقًا لِلْإِمَارَةِ وَإِنْ كَانَ لَمِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ وَإِنَّ هَذَا لَمِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ بَعْدَهُ

-...Abdullah ibn Umer(R)'den (o, şöyle demiştir): Rasûlullah (S) Rumlar üzerine göndermek için bir ordu hazırladı ve başına da Usâme ibn Zeyd'i emîr ta'yîn etti. İnsanlar,Usâme'nin emirliği hakkında kötüleme yaptılar. Bunun üzerine Rasûlullah ayağa kalkıp bir hutbe yaparak: "Eğer sizler şimdi Usâme'nin kumandanlığına kötüleme yapıyorsanız, sîz bundan önce onun babasının kumandanlığına dil uzatmıştınız. Allah'ayemîn ederim ki,Zeyd kumandanlığa nasıl lâyık idiyse ve o bana insanların en sevimlilerinden biri idiyse, hiç şübhesiz şu Usâme da babasından sonra bana insanların en sevimlilerindendir" buyurdu

---

4470 – بَاب حَدَّثَنَا أَصْبَغُ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ عَنْ ابْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ الصُّنَابِحِيِّ أَنَّهُ قَالَ لَهُ مَتَى هَاجَرْتَ قَالَ خَرَجْنَا مِنْ الْيَمَنِ مُهَاجِرِينَ فَقَدِمْنَا الْجُحْفَةَ فَأَقْبَلَ رَاكِبٌ فَقُلْتُ لَهُ الْخَبَرَ فَقَالَ دَفَنَّا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُنْذُ خَمْسٍ قُلْتُ هَلْ سَمِعْتَ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ شَيْئًا قَالَ نَعَمْ أَخْبَرَنِي بِلَالٌ مُؤَذِّنُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ فِي السَّبْعِ فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ

-.... Bana Amr ibnu'I-Hâris, Yezîd ibn Ebî Habîb'den; o da Ebû'1-Hayr'dan haberverdi ki, Ebû'1-Hayr es-Sanâbihî'ye:

— Medine'ye ne zaman hicret ettin? diye sordu. es-Sanâbihî de ona şöyle cevâb vermiştir:

— Bizler, Peygamber'e hicret etmek üzere Yemen'den yola çıktık. Cuhfe'ye geldik. Karşıdan bir süvârîyönelip geldi. Ben o süvârî-ye: Bize Medine'den haber ver, dedim. O zât: Peygamber(S)'i beş gün önce defnettik, dedi. Ebû'1-Hayr dedi ki: Ben es-Sanâbihî'ye:

— Kadir gecesinin ta'ymi hakkında birşey işittin mi? dedim. O:

— Evet işittim. Bana Peygamber'in müezzini Bilâl, onun ta'yî-ni ramazânın son on günü içindeki yedidedir, diye haber verdi, dedi

---

بَاب كَمْ غَزَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

4471 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَأَلْتُ زَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَمْ غَزَوْتَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَبْعَ عَشْرَةَ قُلْتُ كَمْ غَزَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تِسْعَ عَشْرَةَ

Peygamber (S) Kaç Gazveye Gitti?

-....Ebû Ishâk Amr es-Subey'î şöyle demiştir: Ben Zeyd ibn Erkam(R)'a:

— Rasûlullah ile kaç gazada bulundun? diye sordum.
— Onyedi gazada, diye cevâb verdi. Ben:
— Peygamber (S) bizzat kaç gazada bulundu? dedim.— Ondokuz gazada bulundu, dedi

---

4472 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا الْبَرَاءُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ غَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَمْسَ عَشْرَةَ

-....el-Berâ ibn Âzib (R) tahdîs edip: Ben Peygamber'in beraberinde onbeş gazaya gittim, demiştir.

4473 - حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ الحَسَنِ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حَنْبَلِ بْنِ هِلَالٍ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ كَهْمَسٍ عَنْ ابْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ غَزَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِتَّ عَشْرَةَ غَزْوَةً

-.......Bureyde ibnu Husayb da RasûlulIah(S)'ın beraberinde onaltı gazaya gittiğini söylemiştir

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب تَفْسِيرِ الْقُرْآنِ

{ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ } اسْمَانِ مِنْ الرَّحْمَةِ الرَّحِيمُ وَالرَّاحِمُ بِمَعْنًى وَاحِدٍ كَالْعَلِيمِ وَالْعَالِمِ

Fâtihatu'l-Kitâb Sûresi
"er-Rahmân", "er-Rahîm"; "Rahmet" kökünden türemiş iki isimdir. "er-Rahîm" ve "er-Râhim", "el-Alîm" ve "el-Alim" gibi bir ma'nâyadır

---

بَاب مَا جَاءَ فِي فَاتِحَةِ الْكِتَابِ

وَسُمِّيَتْ أُمَّ الْكِتَابِ أَنَّهُ يُبْدَأُ بِكِتَابَتِهَا فِي الْمَصَاحِفِ وَيُبْدَأُ بِقِرَاءَتِهَا فِي الصَّلَاةِ وَالدِّينُ الْجَزَاءُ فِي الْخَيْرِ وَالشَّرِّ كَمَا تَدِينُ تُدَانُ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { بِالدِّينِ } بِالْحِسَابِ { مَدِينِينَ } مُحَاسَبِينَ

Fâtihatu'l-Kitâb Hakkında Gelen Hadîsler Babı
Bu sûreye, Mushaflarda bunun yazılmasıyla başlanmakta ve namaz da bunun okunmasıyla başlanmakta olduğu için "Ümmü'l-Kitâb" adı da verilmiştir.'ed-Dîn",, hayırda, şerrde karşılık demektir. Meselde "Kemâ tedînu tudânu" denilir.Mucâhid:"Dîn",hesaba çekmektir,demiştir."Medînîn","Hesaba çekilenler" demektir.

4474 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي خُبَيْبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي سَعِيدِ بْنِ الْمُعَلَّى قَالَ كُنْتُ أُصَلِّي فِي الْمَسْجِدِ فَدَعَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ أُجِبْهُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي كُنْتُ أُصَلِّي فَقَالَ أَلَمْ يَقُلْ اللَّهُ { اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ } ثُمَّ قَالَ لِي لَأُعَلِّمَنَّكَ سُورَةً هِيَ أَعْظَمُ السُّوَرِ فِي الْقُرْآنِ قَبْلَ أَنْ تَخْرُجَ مِنْ الْمَسْجِدِ ثُمَّ

أَخَذَ بِيَدِي فَلَمَّا أَرَادَ أَنْ يَخْرُجَ قُلْتُ لَهُ أَلَمْ تَقُلْ لَأُعَلِّمَنَّكَ سُورَةً هِيَ أَعْظَمُ سُورَةٍ فِي الْقُرْآنِ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ هِيَ السَّبْعُ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنُ الْعَظِيمُ الَّذِي أُوتِيتُهُ

-....Ebû Saîd ibnu'l-Muallâ (R) şöyle demiştir: Ben mescidde namaz kılıyordum.Rasûlullah beni çağırdı. Ben icabet edemedim. (Namazdan sonra:)
— Yâ Rasûlallah, ben namaz kılıyordum, diye Özür beyân ettim.Bunun üzerine Rasûlullah (S):
— ' 'Allah Kur'ân 'da: Ey îmân edenler, sizi hayât verecek şeylere da'vet ettiği zaman Allah'a ve Rasûlü'ne icabet edin (ei-Enfâi: 24) buyurmadı mı?" dedi.Sonra bana:
— "Ey Sa'd, sen bu mescidden çıkmadan önce sana muhakkak bir sûre öğreteceğim ki,o Kur'ân 'daki sûrelerin (sevâbca) en büyüğüdür!" buyurdu.Sonra elimi tuttu. Mescidden çıkmak istediği sırada ben:
— (Yâ Rasûlallah!) "Sana bir sûre öğreteceğim ki, o, Kur'ân'-daki sûrelerin en büyüğüdür!" demedin mi? dedim. Rasûlullah:
— "O sure el-Hamdu lillâhi Rabbil Âlemîn'dirk namazlarda tekrar olunan yedi âyet ve bana ihsan olunan Büyük Kur'ân 'dır" buyurdu

---

بَاب { غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ }

4475 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا قَالَ الْإِمَامُ { غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ } فَقُولُوا آمِينَ فَمَنْ وَافَقَ قَوْلُهُ قَوْلَ الْمَلَائِكَةِ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

Gayr'l-Mağdûbi Aleyhim vela'd-dâllîn' Babı
-.. Bize Abdullah ibn Yûsuf tahdîs etti: Bize (İmâm) Mâlik, Su-meyy'den; o da Ebû Salih Zekvân'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi. Rasûlullah (S): "İmâm namazda Fatiha okurken-Gayri l-mağdûbi aleyhim vela 'd-dâllîn dediği zaman, siz de Âmîn deyiniz. Her kimin Âmîn demesi meleklerin Âmîn demelerine uyarsa, onun geçmiş günâhları mağfiret olunur" buyurmuştur

---

سُورَةُ الْبَقَرَةِ

بَاب قَوْلِ اللَّهِ { وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا }

4476 – حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح و قَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَجْتَمِعُ الْمُؤْمِنُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَقُولُونَ لَوْ اسْتَشْفَعْنَا إِلَى رَبِّنَا فَيَأْتُونَ آدَمَ فَيَقُولُونَ أَنْتَ أَبُو النَّاسِ خَلَقَكَ اللَّهُ بِيَدِهِ وَأَسْجَدَ لَكَ مَلَائِكَتَهُ وَعَلَّمَكَ أَسْمَاءَ كُلِّ شَيْءٍ فَاشْفَعْ لَنَا عِنْدَ رَبِّكَ حَتَّى يُرِيحَنَا مِنْ مَكَانِنَا هَذَا فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَاكُمْ وَيَذْكُرُ ذَنْبَهُ فَيَسْتَحِي ائْتُوا نُوحًا فَإِنَّهُ أَوَّلُ رَسُولٍ بَعَثَهُ اللَّهُ إِلَى أَهْلِ الْأَرْضِ فَيَأْتُونَهُ فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَاكُمْ وَيَذْكُرُ سُؤَالَهُ رَبَّهُ مَا لَيْسَ لَهُ بِهِ عِلْمٌ فَيَسْتَحِي فَيَقُولُ ائْتُوا خَلِيلَ الرَّحْمَنِ فَيَأْتُونَهُ فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَاكُمْ ائْتُوا مُوسَى عَبْدًا كَلَّمَهُ اللَّهُ وَأَعْطَاهُ التَّوْرَاةَ فَيَأْتُونَهُ فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَاكُمْ وَيَذْكُرُ قَتْلَ النَّفْسِ بِغَيْرِ نَفْسٍ فَيَسْتَحِي مِنْ رَبِّهِ فَيَقُولُ ائْتُوا عِيسَى عَبْدَ اللَّهِ وَرَسُولَهُ وَكَلِمَةَ اللَّهِ وَرُوحَهُ فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَاكُمْ ائْتُوا مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدًا غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ فَيَأْتُونِي فَأَنْطَلِقُ حَتَّى أَسْتَأْذِنَ عَلَى رَبِّي فَيُؤْذَنُ لِي فَإِذَا رَأَيْتُ رَبِّي وَقَعْتُ سَاجِدًا فَيَدَعُنِي مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ يُقَالُ ارْفَعْ رَأْسَكَ وَسَلْ تُعْطَهْ وَقُلْ يُسْمَعْ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ فَأَرْفَعُ رَأْسِي فَأَحْمَدُهُ بِتَحْمِيدٍ يُعَلِّمُنِيهِ ثُمَّ أَشْفَعُ فَيَحُدُّ لِي حَدًّا فَأُدْخِلُهُمْ الْجَنَّةَ ثُمَّ أَعُودُ إِلَيْهِ فَإِذَا رَأَيْتُ رَبِّي مِثْلَهُ ثُمَّ أَشْفَعُ فَيَحُدُّ لِي حَدًّا فَأُدْخِلُهُمْ الْجَنَّةَ ثُمَّ أَعُودُ الرَّابِعَةَ فَأَقُولُ مَا بَقِيَ فِي النَّارِ إِلَّا مَنْ حَبَسَهُ الْقُرْآنُ وَوَجَبَ عَلَيْهِ الْخُلُودُ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ إِلَّا مَنْ حَبَسَهُ الْقُرْآنُ يَعْنِي قَوْلَ اللَّهِ تَعَالَى { خَالِدِينَ فِيهَا }

El-Bakara Suresi :Yüce Allah'ın "Ve Âdem'e Bütün İsimleri Öğretti."(Âyet: 31) Kavli
....Enes(R)'ten, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: Müminler kıyamet gününde toplanırlar da:
— (Bir kimseden) Rabb'imizin huzurunda bize şefaat etmesini istesek, dediler.
Akabinde Âdem'e geldiler ve:
— Sen insanların babası Âdem'sin. Allah seni kendi eliyle yarattı, meleklerini sana secde ettirdi ve sana herşeyin isimlerini öğretti. Bulunduğumuz şu durumdan bizleri rahata erdirmesi için Rabb'in katında bizlere şefaat et! derler. Âdem, işlemiş olduğu hatîesini ve bundan dolayı Rabb'inden utanmakta olduğunu zikreder ve:
— Ben buna ehil değilim. Siz Nûh 'a gidiniz. Çünkü o, Allah 'in yer ahâlîsine peygamber göndermiş olduğu ilk rasûldür, der.Akabinde onlar Nûh Peygamber'e gelirler. Nûh da Rabb'inden, hakkında hiçbir bilgisinin bulunmadığı birşeyi istemesini ve bu sebeb-den utanmakta olduğunu zikrederek:
— Ben şefaat edecek makaamda değilim. Siz Halîlu V -Rahman 'a gidiniz, der.Kitâbu't-Tefsfr/417I
Müteakiben onlar İbrahim 'e gelirler. O da (hatîesini ve bu se-bebden Rabb'inden utanmakta olduğunu zikrederek):
— Ben buna ehil değilim. Siz Allah'ın kelâm ettiği ve kendine Tevrat verdiği bir kul olan Musa'ya gidiniz, der. Onlar da Musa'ya gelirler. Mûsâ da bir nefis karşılığında olmaksızın insan öldürmüş olduğunu, bu sebeble Rabb'inden utanmakta olduğunu zikrederek:
— Ben buna ehil değilim. Siz Allah 'in kulu ve Rasûlü, Allah 'in Kelimesi ve Ruhu olan isa'ya gidin, der. îsâ da onlara:
— Ben buna ehil değilim. Siz geçmiş ve geri kalmış günâhlarını Allah'ın mağfiret eylediği bir kul olan Muhammed'e gidiniz, der. Onlar bundan sonra bana gelirler. Ben de Rabb'imin huzuruna izin istemek üzere giderim. Bana izin verilir. Rabb'imi-görünce secdeye kapanırım. Allah beni dilediği kadar bu vaziyette bırakır. Sonra Allah tarafından:
— Başını kaldır, iste; sana verilir; söyle, sözün işitilir; şefaat et, şefaatin kabul edilir,denilir.Ben başımı kaldırır ve bana öğreteceği bir tahmîd ile Rabb'ime hamd eylerim. Sonra şefaat ederim. Benim için bir hudûd ta'yîn buyurur. Ben de o mikdâr insanı cennete girdiririm. Sonra tekrar Rabb 7-me dönerim. Rabb'imi görünce, bundan evvel yaptığım gibi, secdeye kapanırım. Sonra şefaat ederim. Yine benim için bir sınır ta'yîn eder. Ben o mikdâr insanı cennete girdiririm. Sonra üçüncü defa Rabb'i-me dönerim, sonra dördüncü defa dönerim de:
— (Yâ Rabb!) Ateşte Kur'ân'in habsettiklerinden ve üzerine hulûd vâcib olanlardan başka kimse kalmadı, derim."Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: Ancak Kur'ân'ın habsettik-leri, yânı Yüce Allah'ın kâfirler hakkındaki "Hâlidîne fîhâ (- Orada devamlı kalıcılar olarak)' sözünün habsettikleri kaldı, dedi

---

بَاب قَالَ مُجَاهِدٌ { إِلَى شَيَاطِينِهِمْ } أَصْحَابِهِمْ مِنْ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُشْرِكِينَ { مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ } اللَّهُ جَامِعُهُمْ { عَلَى الْخَاشِعِينَ } عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَقًّا قَالَ مُجَاهِدٌ { بِقُوَّةٍ } يَعْمَلُ بِمَا فِيهِ وَقَالَ أَبُو الْعَالِيَةِ { مَرَضٌ } شَكٌّ { وَمَا خَلْفَهَا } عِبْرَةٌ لِمَنْ بَقِيَ { لَا شِيَةَ } لَا بَيَاضَ وَقَالَ غَيْرُهُ { يَسُومُونَكُمْ } يُولُونَكُمْ { الْوَلَايَةُ } مَفْتُوحَةٌ مَصْدَرُ الْوَلَاءِ وَهِيَ الرُّبُوبِيَّةُ إِذَا كُسِرَتْ الْوَاوُ فَهِيَ الْإِمَارَةُ وَقَالَ بَعْضُهُمْ الْحُبُوبُ الَّتِي تُؤْكَلُ كُلُّهَا فُومٌ وَقَالَ قَتَادَةُ { فَبَاءُوا } فَانْقَلَبُوا وَقَالَ غَيْرُهُ { يَسْتَفْتِحُونَ } يَسْتَنْصِرُونَ { شَرَوْا } بَاعُوا { رَاعِنَا } مِنْ الرُّعُونَةِ إِذَا أَرَادُوا أَنْ يُحَمِّقُوا إِنْسَانًا قَالُوا رَاعِنًا { لَا يَجْزِي } لَا يُغْنِي { خُطُوَاتِ } مِنْ الْخَطْوِ وَالْمَعْنَى آثَارَهُ { ابْتَلَى } اخْتَبَرَ
بَاب قَوْلُهُ تَعَالَى { فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ }

Mucâhîd:"İlâ şeyâtînihim" demek"Münafıklardan ve müşriklerden olan arkadaşlarına" demektir. "Muhîtun bil-kâfirîn", "Allah onları toplayacaktır"; "Sıbğatun", "Dîn"dir. "Ale't-hâşıîn", "Gerçek mü'minler üzerine" demektir, demiştir.Yine Mucâhid: "Bi-kuvvetin" demek, "İçindekilerle amel ederek" demektir, demiştir. Ebû'l-Âliye de:"Maraz", "Şekk"tir demiştir. "Ve mâ halfehâ", "Hayâtta kalanlara bir ibrettir" demektir."Lâ şiyete", "Lâ beyaza"; yânî "Hiç beyaz yok" demektir.EhıH-Aliye'den başkaları: "Yesûmûnekum", "Yûlûne

kum"; yânî "Sizi evirip çeviriyorlar"demektir, dediler."el-Velâye" (vâv'ın fethâsıyle); "Besleyicilik, terbiyeci lik, mâlikiyet ve sâhibiyet" demek olan "Velâ"nın masdarıdır. Vâv kesre yapıldığı zaman, yânî "Vilâye" dendiği zaman, bunun ma'nâsı "İmaret", yânî "Emirlik, beylik ve buyuruculuk"tan ibaret olur. Bâzıları: Yenmekte olan taneli bitkilerin hepsi "FûnTdur, dedi.Katâde: "Fe-bâû", "Fe'n-kalebû" (yânî: Döndüler) demektir, dedi. Ondan başkaları: "Yesteftihûne" (yânî: Fetih istiyorlardı), "Meded ve nusrat istiyorlardı" demektir; "Şerav", "Sattılar" demektir, dediler."Râınâ", bönlük, ahmaklık ma'nâsma olan "Ruûnet" masdarındandır. Onlar bir insanı ahmaklığa nisbet etmek istedikleri zaman "Râmâ" derlerdi. liLâ yeczî", "Lâ yugnî" (yânı: Fayda vermez) demektir. "Hutuvât" ise, adım atmak ma'nâsına olan "el-Hatv" masdarındandır.Buna göre ma'nâ: "Şeytânın izlerine, yollarına uymayın" demek olur. ilO hâlde kendiniz bilip dururken, Allah'a eşler koşmayın" (ci-Bakara: 22),

---

4477 - حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُرَحْبِيلَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الذَّنْبِ أَعْظَمُ عِنْدَ اللَّهِ قَالَ أَنْ تَجْعَلَ لِلَّهِ نِدًّا وَهُوَ خَلَقَكَ قُلْتُ إِنَّ ذَلِكَ لَعَظِيمٌ قُلْتُ ثُمَّ أَيُّ قَالَ وَأَنْ تَقْتُلَ وَلَدَكَ تَخَافُ أَنْ يَطْعَمَ مَعَكَ قُلْتُ ثُمَّ أَيُّ قَالَ أَنْ تُزَانِيَ حَلِيلَةَ جَارِكَ

-.......Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'e:
— Allah katında hangi günâh en büyüktür? diye sordum. Peygamber:
— "Allah seni yarattığı hâlde, Allah 'a benzer bir eş uydurmandır" buyurdu.Ben:
— Hakîkaten bu elbette pek büyüktür! dedim.
— Sonra hangi (günâh büyüktür)? diye sordum. Peygamber:
— ''Seninle beraber yemek yemesinden korkarak, çocuğunu öldürmendir" buyurdu.
— Bundan sonra hangisi (büyüktür)? dedim. Peygamber:
— "Komşunun zevcesiyle zina fiilini işlemendir" buyurdu

بَاب وَقَوْلُهُ تَعَالَى { وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمْ الْغَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ الْمَنَّ وَالسَّلْوَى كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ } وَقَالَ مُجَاهِدٌ الْمَنُّ صَمْغَةٌ وَالسَّلْوَى الطَّيْرُ

Ve Yüce Allah'ın şu kavli: ııVe üstünüze bulutu gölge yapmış, size kudret helvâsıyle yelve kuşunu indirmiş, size rızk olarak verdiğimiz şeylerin iyilerinden, güzellerinden yiyin (demiştik). Onlar (nan-körlükleriyle) bize zulmetmemişler, fakat kendi kendilerine zulmetmişlerdi" (el-Bakara: 57).Mucâhid: "el-Menn " samga (yânî zamk)'dır, "es-Selvâ" da kuştur, demiştir.

4478 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ عَمْرِو بْنِ حُرَيْثٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْكَمْأَةُ مِنْ الْمَنِّ وَمَاؤُهَا شِفَاءٌ لِلْعَيْنِ

Saîd ibn Zeyd(R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Kızılımtırak beyaz mantar,kudret helvası nev 'inden bir rızıktır. Suyu da göz ağrısına şifâdır" buyurdu

---

بَاب { وَإِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حِطَّةٌ نَغْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ وَسَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ } { رَغَدًا } وَاسِعٌ كَثِيرٌ

"Hani (Tîh'ten çıktıktan sonra) şu kasabaya girip dilediğiniz yerde istediğinizi bol bol yiyin. Kapısından secde ederek girin ve (dileğimiz) Hıtta'dır deyin, kusurlarınızı örtelim; iyilik edenleri ise daha artıracağız, demiştik" {Âyet: 58)."Ragaden", "Geniş, çok" demektir

---

4479 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ ابْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قِيلَ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ { ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حِطَّةٌ } فَدَخَلُوا يَزْحَفُونَ عَلَى أَسْتَاهِهِمْ فَبَدَّلُوا وَقَالُوا حِطَّةٌ حَبَّةٌ فِي شَعَرَةٍ

-.......Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: (Allah tarafından) İsrâîl oğullarına:
— Kudüs'ün kapısından eğilirek (tevazu' ile) giriniz ve Hıtta (= Yâ Rabb! Dileğimiz günâhımızı indirmendir) deyiniz, denildi.Onlar (tersine) kıçları üzere emekleyerek girdiler ve (o kelimeyi) değiştirdiler de "Hıttatun habbetun fî şaaratın" şeklinde söylediler

---

بَاب { مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ } وَقَالَ عِكْرِمَةُ جَبْرَ وَمِيكَ وَسَرَافِ عَبْدٌ إِيلْ اللَّهُ

4480 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ بَكْرٍ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ قَالَ سَمِعَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ بِقُدُومِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي أَرْضٍ يَخْتَرِفُ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنِّي سَائِلُكَ عَنْ ثَلَاثٍ لَا يَعْلَمُهُنَّ إِلَّا نَبِيٌّ فَمَا أَوَّلُ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ وَمَا أَوَّلُ طَعَامِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَمَا يَنْزِعُ الْوَلَدُ إِلَى أَبِيهِ أَوْ إِلَى أُمِّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي بِهِنَّ جِبْرِيلُ آنِفًا قَالَ جِبْرِيلُ قَالَ نَعَمْ قَالَ ذَاكَ عَدُوُّ الْيَهُودِ مِنْ الْمَلَائِكَةِ فَقَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ { مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ } أَمَّا أَوَّلُ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ فَنَارٌ تَحْشُرُ النَّاسَ مِنْ الْمَشْرِقِ إِلَى الْمَغْرِبِ وَأَمَّا أَوَّلُ طَعَامٍ يَأْكُلُهُ أَهْلُ الْجَنَّةِ فَزِيَادَةُ كَبِدِ حُوتٍ وَإِذَا سَبَقَ مَاءُ الرَّجُلِ مَاءَ الْمَرْأَةِ نَزَعَ الْوَلَدَ وَإِذَا سَبَقَ مَاءُ الْمَرْأَةِ نَزَعَتْ قَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الْيَهُودَ قَوْمٌ بُهُتٌ وَإِنَّهُمْ إِنْ يَعْلَمُوا بِإِسْلَامِي قَبْلَ أَنْ تَسْأَلَهُمْ يَبْهَتُونِي فَجَاءَتْ الْيَهُودُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ رَجُلٍ عَبْدُ اللَّهِ فِيكُمْ قَالُوا خَيْرُنَا وَابْنُ خَيْرِنَا وَسَيِّدُنَا وَابْنُ سَيِّدِنَا قَالَ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَسْلَمَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ فَقَالُوا أَعَاذَهُ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ فَخَرَجَ عَبْدُ اللَّهِ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ فَقَالُوا شَرُّنَا وَابْنُ شَرِّنَا وَانْتَقَصُوهُ قَالَ فَهَذَا الَّذِي كُنْتُ أَخَافُ يَا رَسُولَ اللَّهِ

Yüce Allah'ın "De Ki: Kim Cebrail'e Düşman Olursa... ** (Âyet: 97) Kavli
Ve İkrime: "Cebre" ve "Mîke" ve "Serâfi", "Abdun; "ıl" ise "Allah"tir, demiştir .
-...Enes (R) şöyle demiştir: Abdullah'ton Mâm bir arazîde hurma toplarken Rasûlullah'm Medine'ye gelmesini işitmiş. Akabinde Peygamber'in yanına geldi ve:
— Ben sana üç şey soracağım ki, bunların cevâblarım ancak peygamber olan bilebilir:Kıyamet alâmetlerinin birincisi nedir? Cennet ehlinin ilk yemeği nedir? Çocuğu babasına yâhud anasına çekip benzeten şey nedir? dedi. Peygamber (S):
— "Bunların cevâblarını biraz önce bana Cibril haber verdi" dedi.Abdullah ibn Selâm:
— Cibril mi? dedi. Peygamber:
— "Evet" dedi. Abdullah;
— Cibril, melekler içinde Yahûdîler'in düşmanıdır, dedi. Bunun üzerine Paygamber (yâhud râvî): liDe ki: Kim Cibril'e düşman olursa (kahrından gebersin) Çünkü kendinden evvelki kitâbları tasdik edici ve mü 'minler için aynen hidâyet ve müjde olan Kur'ân Allah 'in izniyle senin kalbinin üstüne o indirmiştir. Kim Allah % meleklerine, rasûllerine, Cebrail'e, MîkâîVe düşman olursa, şüb-hesiz Allah da o (gibi) kâfirlerin düşmanıdır'" (ei-Bakara: 97-98) âyetini okudu.Ve şöyle devam etti:
— "Kıyamet alâmetlerinin ilki, insanları doğudan batıya sürecek bir ateştir. Cennet ehlinin ilk yemeği balık ciğerinin (sarkmış olan) fazlasıdır. Çocuğun baba ve ana soylarına çekmesi şöyledir: Cinsî

münâsebet sırasında erkeğin suyu, kadının suyu önüne geçtiğinde,çocuğu kendine çeker. Kadının suyu erkeğinkinin önüne geçtiği zaman çocuğu o kendine çeker" buyurdu.Bunun üzerine Abdullah ibn Selâm:
— Eşhedu en tâ ilahe ille'llah ve eşhedu enneke rasûlullah! dedi de şöyle devam etti:
— Yâ Rasûlallah! Yahûdîler insanı hayrette bırakacak surette yalan söyleyen, asılsız iftiralarda bulunan bir kavimdir. Eğer Sen beni onlardan sormadan önce benim müslümân olduğumu bilirlerse, muhakkak bana iftira ederler. (Siz evvelâ beni onlardan sorunuz) dedi.
Akabinde bir Yahûdî topluluğu geldi. Peygamber:
— "İçinizde Abdullah (ibn Selâm) nasıl adamdır?" diye sordu. Yahûdîler:
— O bizim hayırlımız ve hayırlımızın oğludur. Seyyidimiz ve seyyidimizin oğludur,dediler.Peygamber:
— "Abdullah ibn Selâm İslâm 'a girerse ne dersiniz? (Siz de müslümân olur musunuz?)diye sordu. Bunun üzerine Yahûdîler:
— Böyle şeyden Allah onu korusun! dediler. Bunun üzerine Abdullah, Yahûdîler'e karşı çıktı da:
— Eşhedu enlâ ilahe ille'llah ve eşhedu enne Muhammeden rasûlullah, diye iki şehâdet kelimesini söyleyiverdi. Bu şehâdetler üzerine Yahûdîler:
— O bizim şerrlimizdir ve şerrlimizin oğludur, dediler, ve Abdullah ibn Selâm'in değerini eksilttiler. Abdullah:
— Yâ Rasûlallah! İşte korkmakta olduğum şey budur, dedi

بَاب قَوْلِهِ { مَا نَنْسَخْ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنْسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا }

4481 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ حَبِيبٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَقْرَؤُنَا أُبَيٌّ وَأَقْضَانَا عَلِيٌّ وَإِنَّا لَنَدَعُ مِنْ قَوْلِ أُبَيٍّ وَذَاكَ أَنَّ أُبَيًّا يَقُولُ لَا أَدَعُ شَيْئًا سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى { مَا نَنْسَخْ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنْسِهَا }

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Biz neshettiğimiz veya geri bıraktığımız bir âyetin yerine ya ondan daha hayırlısını, yâhud onun benzerini getiririz* Allah'ın her şeye kemâliyle kaadir olduğunu bilmedin mi?" (Âyet. 106).
-... İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Umer (R):
— Bizim en düzgün Kur'ân okuyanımız Ubeyy ibn Ka'b'dır. En isabetli hüküm verenimiz de Alî ibn Ebî Tâlib'dir. Şübhesiz biz, Ubeyy ibn Ka'b'm okuyuş usûlü ve edasından bir kısmını terketmekteyiz. Bununla beraber Ubeyy: Ben Rasûlullah'tan işittiğim hiçbirşeyi terketmem (unutmam), diye iddia etmektedir. Hâlbuki Yüce Allah: "Biz bir âyetten nesheder veya geri bırakırsak, ondan daha hayırlısını yâhud onun benzerini getiririz... " (Âyet: 106) buyurmuştur, dedi

---

بَاب { وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ }

4482 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي حُسَيْنٍ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَالَ اللَّهُ كَذَّبَنِي ابْنُ آدَمَ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ ذَلِكَ وَشَتَمَنِي وَلَمْ يَكُنْ لَهُ ذَلِكَ فَأَمَّا تَكْذِيبُهُ إِيَّايَ فَزَعَمَ أَنِّي لَا أَقْدِرُ أَنْ أُعِيدَهُ كَمَا كَانَ وَأَمَّا شَتْمُهُ إِيَّايَ فَقَوْلُهُ لِي وَلَدٌ فَسُبْحَانِي أَنْ أَتَّخِذَ صَاحِبَةً أَوْ وَلَدًا

"Onlar: 'Allah kendine çocuk edindi' dediler. Hâşfiy O (bu gibi şeylerden) pak ve münezzehtir." (Âyet: .
-...Abdullah ibn Abbâs(R)'tan: Peygamber (S) şöyle demiştir: "Allah şöyle buyurdu:Bâzı Âdem oğlu beni yalanladı. Hâlbuki beni yalanlamak ona yakışmazdı. Bâzısı da bana sövdü. Hâlbuki bana sövmek ona yakışmazdı. Âdem oğlunun beni yalanlamasına gelince; o (öldükten sonra) benim onu eskisi gibi îâde edip yaratmağa gücüm yetmez sanır. Bana sövmesi hususu da: Benim çocuğum olduğunu söylemesidir. Hâlbuki ben zevce ve çocuk edinmekten uzak bulunuyorum"

بَاب { وَاتَّخِذُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى } { مَثَابَةً } يَثُوبُونَ يَرْجِعُونَ

4483 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ عُمَرُ وَافَقْتُ اللَّهَ فِي ثَلَاثٍ أَوْ وَافَقَنِي رَبِّي فِي ثَلَاثٍ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ اتَّخَذْتَ مَقَامَ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى وَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ يَدْخُلُ عَلَيْكَ الْبَرُّ وَالْفَاجِرُ فَلَوْ أَمَرْتَ أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ بِالْحِجَابِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ آيَةَ الْحِجَابِ قَالَ وَبَلَغَنِي مُعَاتَبَةُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْضَ نِسَائِهِ فَدَخَلْتُ عَلَيْهِنَّ قُلْتُ إِنْ انْتَهَيْتُنَّ أَوْ لَيُبَدِّلَنَّ اللَّهُ رَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرًا مِنْكُنَّ حَتَّى أَتَيْتُ إِحْدَى نِسَائِهِ قَالَتْ يَا عُمَرُ أَمَا فِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا يَعِظُ نِسَاءَهُ حَتَّى تَعِظَهُنَّ أَنْتَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { عَسَى رَبُّهُ إِنْ طَلَّقَكُنَّ أَنْ يُبَدِّلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكُنَّ مُسْلِمَاتٍ } الْآيَةَ وَقَالَ ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنِي حُمَيْدٌ سَمِعْتُ أَنَسًا عَنْ عُمَرَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli:"Siz de İbrahim'in makaamından bir namaz yeri edinin..." (Âyet: 125). "Mesabe", insanların tekrar tekrar gidip dönmekte oldukları yerdir.
-... Bize Müsedded Yahya ibn Saîd^den; o da Humeyd'den; o da Enes'ten tahdîs etti: Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Umer (R):
— Üç şey hakkındaki dileğim Allah'ın vahyine uygun geldi, yâhud Rabb'im bana muvafakat etti. Ben: Yâ Rasûlallah! Makaamu İbrahim'den bir namaz yeri edinseniz! dedim. (Bu lafızla âyet indi.) Yine ben: Yâ Rasûlallah! Yanınıza iyi ve kötü kimseler giriyor. Mü'minlerin anaları olan kadınlarınızın örtünmelerini emretseniz! dedim. Bunun üzerine Allah Hicâb (ei-Ahzâb: 59) âyetini indirdi.Umer dedi ki:
— Bana Peygamber'in bâzı kadınlarına darılması haberi ulaştı. Bunun üzerine kadınların yanma gittim ve: Kadınlar! Ya bu hırçınlığa nihayet verirsiniz, yâhud iyi biliniz ki Allah,sizin yerinize Rasû-lü'ne sizden daha hayırlı kadınlar verir, dedim. Nihayet Peygamber'in kadınlarından birisinin yanma vardım. Kadın bana: Yâ Umer! Rasûlullah kadınlarına öğüt vermez mi ki, sen onlara va'z vermeye kalkışıyorsun? dedi. Bunun üzerine de Allah şu âyeti indirdi: "Eğer o sizi boşarsa, yerinize -Allah'a itaatle teslim olan, Allah'ın birliğini tasdîk eden, namaz kılan, günâhlardan tevbe ile vazgeçen, ibâdet eyleyen, oruç tutan kadınlar, dullar ve kızlar olmak üzere- Rabb 'inin ona sizden daha hayırlılarını vermesi umulur" (et-Tahrîm: 5) .
İbnu Ebî Meryem şöyle dedi: Bize Yahya ibnu Eyyûb haber verdi: Bana Humeyd tahdîs edip: Ben Enes'ten işittim, o da Umer'den demiştir

---

بَاب { وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنْ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ } الْقَوَاعِدُ أَسَاسُهُ وَاحِدَتُهَا قَاعِدَةٌ { وَالْقَوَاعِدُ مِنْ النِّسَاءِ } وَاحِدُهَا قَاعِدٌ

4484 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ أَخْبَرَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلَمْ تَرَيْ أَنَّ قَوْمَكِ بَنَوْا الْكَعْبَةَ وَاقْتَصَرُوا عَنْ قَوَاعِدِ إِبْرَاهِيمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا تَرُدُّهَا عَلَى قَوَاعِدِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ لَوْلَا حِدْثَانُ قَوْمِكِ بِالْكُفْرِ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ لَئِنْ كَانَتْ عَائِشَةُ سَمِعَتْ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أُرَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَرَكَ اسْتِلَامَ الرُّكْنَيْنِ اللَّذَيْنِ يَلِيَانِ الْحِجْرَ إِلَّا أَنَّ الْبَيْتَ لَمْ يُتَمَّمْ عَلَى قَوَاعِدِ إِبْرَاهِيمَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli:"Hani İbrahim o BeytHn temellerini hmâîl ile birlikte yükseltiyordu (da ikisi şöyle duâ etmişlerdi): Ey Rabb 'imiz, bizden (şu hizmeti) kabul buyur. Şübhesiz Sen hakkıyle işiten, kemâliyle bilensin'" (Âyet: 127)."el-Kavâid", onun temelleridir. Bunun müfredi "KaaidetürTdur. Kadınlardan olan "Kavâid"in müfredi ise"Kaaid"dir.
-... Abdullah, ibn Muhammed ibn Ebî Bekr, Abdullah ibn Umer.'e, Peygamber'in zevcesi Âişe(R)'den haber verdi ki (o şöyle demiştir): Rasûlullah (S) bana:

— "Kavmin Kureyş'in Ka'be'yi bina ettiklerini ve İbrahim'in temellerinden kısalttıklarını görmedin mi (yâni bilmedin mi)?" buyurdu. Ben:
— Yâ Rasûlallah, onların kısalttıkları temeli Sen İbrahim'in temelleri üzerine döndürmez misin? dedim. Rasûlullah:.
— "Kavmin küfür zamanına yakın olmasaydı (muhakkak ben Ka'be'yi İbrahim'in temelleri üzerine döndürürdüm) " buyurdu. Abdullah ibn Umer, Âişe'den bunu rivayet ettikten sonra:
— Yemîn olsun Âişe bunu muhakkak Rasûlullah'tan işitmiştir. Ben Rasûlullah'ın Hıcr'a yakın olan iki köşeyi isti'lâm etmemesinin, ancak Beyt'in (bu iki köşesinin) İbrahim'in temelleri üzerinde tamamlanmamış olmasından ileri geldiğini sanıyorum, demiştir

---

بَاب { قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا }

4485 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ أَهْلُ الْكِتَابِ يَقْرَءُونَ التَّوْرَاةَ بِالْعِبْرَانِيَّةِ وَيُفَسِّرُونَهَا بِالْعَرَبِيَّةِ لِأَهْلِ الْإِسْلَامِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُصَدِّقُوا أَهْلَ الْكِتَابِ وَلَا تُكَذِّبُوهُمْ وَقُولُوا { آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا } الْآيَةَ

"Deyin ki: Biz Allah'a ve bize indirilene îmân ettik... " (Âyet: 136).
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Kitâb sahibi olanlar Tevrat'ı İbrânîce (metni) ile okurlar, Arab dili ile de onu müslümân-lara tefsir ederlerdi. Rasûlullah (S) bu hususta sahâbîlefine: "Sizler Ehli Kitâb'ı tasdik de etmeyin, tekzîb de etmeyin. Sizler şunu söyleyin: Biz Allah'a, bize indirilene (Kur'ân'a), İbrahim'e, İsmâîVe, Is-hâk 'a, Ya 'kûb 'a ve torunlarına indirilenlere, Mûsâ ya, îsâ ya verilenlere ve bütün peygamberlere Rabb 'leri katından verilenlere îmân ettik. Onlardan hiçbirim diğerinden ayırdetmeyiz. Biz Allah 'a teslim olmuş müslümânlarız" (Âyet: 136)

بَاب قَوْلِهِ تَعَالَى { سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنْ النَّاسِ مَا وَلَّاهُمْ عَنْ قِبْلَتِهِمْ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ }

4486 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ سَمِعَ زُهَيْرًا عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى إِلَى بَيْتِ الْمَقْدِسِ سِتَّةَ عَشَرَ شَهْرًا أَوْ سَبْعَةَ عَشَرَ شَهْرًا وَكَانَ يُعْجِبُهُ أَنْ تَكُونَ قِبْلَتُهُ قِبَلَ الْبَيْتِ وَأَنَّهُ صَلَّى أَوْ صَلَّاهَا صَلَاةَ الْعَصْرِ وَصَلَّى مَعَهُ قَوْمٌ فَخَرَجَ رَجُلٌ مِمَّنْ كَانَ صَلَّى مَعَهُ فَمَرَّ عَلَى أَهْلِ الْمَسْجِدِ وَهُمْ رَاكِعُونَ قَالَ أَشْهَدُ بِاللَّهِ لَقَدْ صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِبَلَ مَكَّةَ فَدَارُوا كَمَا هُمْ قِبَلَ الْبَيْتِ وَكَانَ الَّذِي مَاتَ عَلَى الْقِبْلَةِ قَبْلَ أَنْ تُحَوَّلَ قِبَلَ الْبَيْتِ رِجَالٌ قُتِلُوا لَمْ نَدْرِ مَا نَقُولُ فِيهِمْ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَانَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ }

"İnsanlardan birtakım beyinsizler: Müslümanları, üzerinde durdukları eski kıbleden çeviren (sebeb) nedir? diyecekler. De ki: Doğu da Allah 'in, batı da. O, kimi dilerse onu doğru yola iletir" (Âyet: hi).
-...el-Berâ ibn Âzib(R)'den (şöyle demiştir): Rasûlullah (S) Medine'de onaltı ay yâhud onyedi ay Kudüs'teki Beytu'l-Makdis'e doğru namaz kıldı. Fakat her zaman kıblesinin Ka'be ciheti olmasını arzu ederdi. Rasûlullah, Ka'be'ye doğru ilk namazını kıldı yâhud ikindi namazını kıldı. Bir cemâat de O'nunla birlikte kıldılar. Ondan sonra, O'nunla birlikte namaz kılanlardan biri çıktı ve bir mescidde bulunan bir cemâate, onlar namaz kılarlarken uğradı. Onlara:
— Peygamber ile birlikte Mekke'ye doğru namaz kıldığıma Allah için şehâdet ederim, dedi.Bu şehâdet üzerine o cemâat namazlarını bozmadan oldukları gibi Ka'be'den tarafa döndüler. Kıble değiştirilmeden evvel ilk kıbleye doğru namaz kılarak vefat etmiş, öldürülmüş birtakım insanlar vardı. Biz bunlar hakkında ne diyeceğimizi (nasıl bir hüküm vereceğimizi) bilemedik. O zaman Allah şu âyeti indirdi: "Allah sizin îmânınızı zây edecek değildir. Çünkü Allah insanlara çok şefkatli, çok merhametlidir" (Âyet: 143)

بَاب قَوْلِهِ تَعَالَى { وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا }

4487 – حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ رَاشِدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ وَأَبُو أُسَامَةَ وَاللَّفْظُ لِجَرِيرٍ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ وَقَالَ أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُدْعَى نُوحٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَقُولُ لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ يَا رَبِّ فَيَقُولُ هَلْ بَلَّغْتَ فَيَقُولُ نَعَمْ فَيُقَالُ لِأُمَّتِهِ هَلْ بَلَّغَكُمْ فَيَقُولُونَ مَا أَتَانَا مِنْ نَذِيرٍ فَيَقُولُ مَنْ يَشْهَدُ لَكَ فَيَقُولُ مُحَمَّدٌ وَأُمَّتُهُ فَتَشْهَدُونَ أَنَّهُ قَدْ بَلَّغَ { وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا } فَذَلِكَ قَوْلُهُ جَلَّ ذِكْرُهُ { وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا } وَالْوَسَطُ الْعَدْلُ

' 'Böylece sizi vasat (orta) bir ümmet yapmışızdır. İnsanlara karşı şâhidler olasınız, bu Rasûl de sizin üzerinize tam bir şâhid olsun diye" (Âyet: 143).
-...Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Kıyamet gününde Nûh çağrılacak, Nûh:
— Lebbeyke ve sa 'deyke yâ Rabb (= Da'vetine icabet ettim, huzuruna geldim, ermine hazırım yâ Rabb)/ diyecek. Allah:
— (Emirlerimi ümmetine) tebliğ ettin mi? diye soracak. Nûh da:
— Evet ettim! diyecek. Bunun üzerine Nuh'un ümmetine:
— Nûh size tebliğ etti mi? diye sorulacak. Nuh'un ümmeti de:
— Bizi böyle âhiret azabından korkutan bir peygamber gelmedi! diyecekler.Bu cevâb üzerine Allah:
— Ey Nûh, senin tebliğ ettiğine kim şehâdeî eder? diye soracak. O da:
— Muhammed ve O'nun ümmeti, diye cevâb verecek. Akabinde Muhammed ile ümmeti, Nuh'un, ümmetine Allah'ın hükümlerini tebliğ etmiş olduğuna şehâdet edecekler. Rasülünüz de sizin üzerinize bir şâhid olacaktır. İşte şu beyânım, zikri ulu olan Allah 'in şu kavlidir: Böylece sizi orta bir ümmet yapmışızdır. İnsanlara karşı şâhidler olasınız, bu Râsûl de sizin üzerinize şâhid olsun diye (Âyet: 143)"."el-Vasat", "el-Adi" demektir

---

بَاب قَوْلِهِ { وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَى عَقِبَيْهِ وَإِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَانَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ }

4488 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا بَيْنَا النَّاسُ يُصَلُّونَ الصُّبْحَ فِي مَسْجِدِ قُبَاءٍ إِذْ جَاءَ جَاءٍ فَقَالَ أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُرْآنًا أَنْ يَسْتَقْبِلَ الْكَعْبَةَ فَاسْتَقْبِلُوهَا فَتَوَجَّهُوا إِلَى الْكَعْبَةِ

"...Senin Üstünde Durageldiğin (Ka'be'yi Tekrar) Kıble Yapmamız O Rasûle (Sana) Uyanları, Ayağının İki Ökçesi Üzerinde Geri Döneceklerden Ayırdetmemiz İçindir. Gerçi Bu Elbette Büyük Bir Mes'eledir. Ancak Bu Allah'ın Doğru Yola İlettiği Kimseler Hakkında Değil" (Âyet: 143) Babı
-...Abdullah ibnUmer(R)'den: İnsanlar Kubâ Mescidi'nde sabah namazı kılarlarken birisi geldi de:
— Allah, Peygamber üzerine Ka'be'ye yönelmesi için Kur'ân indirdi; siz de Ka'be'ye:yöneliniz! dedi. Onlar da namaz içinde Ka'be'ye yöneldiler

---

بَاب قَوْلِهِ { قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى عَمَّا تَعْمَلُونَ }

4489 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمْ يَبْقَ مِمَّنْ صَلَّى الْقِبْلَتَيْنِ غَيْرِي

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Biz yüzünü çok kerre göğe doğru evirip çevirdiğini muhakkak görüyoruz. Şimdi seni herhalde hoşnûd olacağın bir kıbleye döndürüyoruz- Yüzünü artık Mescidi Haram tarafına çevir. (Ey Mü'minler!) Siz de nerede bulunursanız (namazda) yüzlerinizi o yana döndürün. Şübhe yok ki, kendilerine kitâb verilenler bunun Rabb Herinden gelen bir gerçek olduğunu pek iyi bilirler. Allah onların yapacaklarından gafil değildir" {Âyet: 144).
-...Enes ibn Mâlik (R) -ömrünün sonlarında-: İki kıbleye (yânı Kudüs'e ve Ka'be'ye) doğru namaz kılanlardan benden başka kimse kalmadı, demiştir.

بَاب { وَلَئِنْ أَتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ إِلَى قَوْلِهِ إِنَّكَ إِذًا لَمِنْ الظَّالِمِينَ }
4490 - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا بَيْنَمَا النَّاسُ فِي الصُّبْحِ بِقُبَاءٍ جَاءَهُمْ رَجُلٌ فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أُنْزِلَ عَلَيْهِ اللَّيْلَةَ قُرْآنٌ وَأُمِرَ أَنْ يَسْتَقْبِلَ الْكَعْبَةَ أَلَا فَاسْتَقْبِلُوهَا وَكَانَ وَجْهُ النَّاسِ إِلَى الشَّأْمِ فَاسْتَدَارُوا بِوُجُوهِهِمْ إِلَى الْكَعْبَةِ

And Olsun Ki, Sen Kendilerine Kitâb Verilenlere Her Âyeti Getirmiş Olsan, Onlar Yine Senin Kıblene Uymazlar. Sen De Onların Kıblesine Tâbi' Olucu Değilsin. Onların Kimi Kiminin Kıblesine Uyucu Değildir. And Olsun Sana Gelen Bunca İlimden Sonra, Onların Hevâlarına Uyacak Olursan, O Takdirde Şübhesiz Ve Muhakkak Yazık Etmişlerden(Sayılır)Sin" (Âyet: 145) Babı
-... îbn Umer(R)'den (şöyle demiştir): İnsanlar Küba'da sabah namazı içinde bulundukları sırada bir adam geldi de:
— Bu gece Peygamber'e Kur'ân indirilmiş ve Ka'be'ye dönmesi emredilmiştir. Dikkat edin! Siz de ka'be'ye yönelin! dedi. İnsanların yüzü Şâm tarafına yönelik bulunuyordu. Bu haber üzerine yüzlerini Ka'be tarafına döndürdüler

---

بَاب { الَّذِينَ آتَيْنَاهُمْ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ إِلَى قَوْلِهِ فَلَا تَكُونَنَّ مِنْ الْمُمْتَرِينَ }
4491 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ بَيْنَا النَّاسُ بِقُبَاءٍ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ إِذْ جَاءَهُمْ آتٍ فَقَالَ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أُنْزِلَ عَلَيْهِ اللَّيْلَةَ قُرْآنٌ وَقَدْ أُمِرَ أَنْ يَسْتَقْبِلَ الْكَعْبَةَ فَاسْتَقْبِلُوهَا وَكَانَتْ وُجُوهُهُمْ إِلَى الشَّأْمِ فَاسْتَدَارُوا إِلَى الْكَعْبَةِ

'Kendilerine Kitâb Verdiklerimiz Onu Öz Oğulları Gibi Tanırlar. Öyle İken İçlerinden Bir Güruh, Kendileri Bilip Durdukları Hâlde Yine Mutlakaa Hakkı Gizlerler. Hakk Rabb'indendir. O Hâlde Sakın Şübhecilerden Olma" (Âyet: 146-147) Bâb
-... Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: İnsanlar Kubâ'da sabah namazı içinde bulundukları sırada bir kimse gelip:
— Şübhesiz bu gece Peygamber'in üzerine Kur'ân indirilmiş ve kendisi namazda Ka'be'ye yönelmekle emrolunmuştur! Bunun için sizler de Ka'be'ye yöneliniz! dedi. Cemâatin yüzleri Şâm cihetine yönelik iken, hemen Ka'be tarafına döndüler.

بَاب { وَلِكُلٍّ وِجْهَةٌ هُوَ مُوَلِّيهَا فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ أَيْنَمَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ }
4492 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنِي أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَلَّيْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ بَيْتِ الْمَقْدِسِ سِتَّةَ عَشَرَ أَوْ سَبْعَةَ عَشَرَ شَهْرًا ثُمَّ صَرَفَهُ نَحْوَ الْقِبْلَةِ

"Herkesin Yüzünü Kendine Döndürücü Olduğu Bir Yöneîi Vardır. Öyleyse Siz De (Ey Mü'minler) Hayır İşlerine Koşun, Birbirimizle Yarış Edin. Nerede Bulunursanız Allah Hepinizi (Bir Araya) Getirecektir. Şübhesiz Ki, Allah Herşeye Hakkıyle Kaadirdir" (Âyet: İ4s) Babı
-...Ebû İshâk şöyle demiştir: Ben el-Berâ ibn Âzib(R)'den işittim, o: Biz Peygamber'le birlikte onaltı yâhıid onyedi ay Beytu'l-Makdis tarafına doğru namaz kıldık. Sonra Allah O'nu Ka'be yönüne döndürdü, dedi.

بَاب { وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِنَّهُ لَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ } شَطْرُهُ تِلْقَاؤُهُ
4493 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ بَيْنَا النَّاسُ فِي الصُّبْحِ بِقُبَاءٍ إِذْ جَاءَهُمْ رَجُلٌ فَقَالَ أُنْزِلَ اللَّيْلَةَ قُرْآنٌ فَأُمِرَ أَنْ يَسْتَقْبِلَ الْكَعْبَةَ فَاسْتَقْبِلُوهَا وَاسْتَدَارُوا كَهَيْئَتِهِمْ فَتَوَجَّهُوا إِلَى الْكَعْبَةِ وَكَانَ وَجْهُ النَّاسِ إِلَى الشَّأْمِ

'Hangi yerden sefere çıkarsan namazda yüzünü Mescidi Haram 'a doğru çevir. Bu emir,Rabb 'inden gelen mutlak bir haktır. Allah, yapacaklarınızdan gâfÎl değildir" (Âyet: 149)."Onun şatrına", "Onun yönüne" demektir.
-....Abdullah ibn Dînârtahdîs edip şöyle demiştir: Ben İbn Umer(R)'den işittim, o şöyle diyordu: İnsanlar Küba'da sabah na-mâzı içinde bulundukları sırada onlara bir adam geldi de:
— Bu gece Kur'ân indirildi ve Ka'be tarafına yönelmek emro-lundu, siz de Ka'be tarafına yöneliniz! dedi. Saff hâlindeki bu insanlar hiçbir değiştirme yapmaksızın, oldukları gibi yerlerinde döndüler de Ka'be tarafına yöneldiler; hâlbuki yüzleri Şâm cihetinde idi.

بَاب { وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُمَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ إِلَى قَوْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ }
4494 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ بَيْنَمَا النَّاسُ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ بِقُبَاءٍ إِذْ جَاءَهُمْ آتٍ فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أُنْزِلَ عَلَيْهِ اللَّيْلَةَ وَقَدْ أُمِرَ أَنْ يَسْتَقْبِلَ الْكَعْبَةَ فَاسْتَقْبِلُوهَا وَكَانَتْ وُجُوهُهُمْ إِلَى الشَّأْمِ فَاسْتَدَارُوا إِلَى الْقِبْلَةِ

"Hangi yerden çıkarsan (namazda) yüzünü Mescidi Haram'a doğru çevirir. (Siz de ey mü'minler) nerede olursanız olun, yüzlerinizi o yana döndürün. Tâ ki, aleyhinizde insanların, içlerindeki zâlim olanlarından başkasının (tutunabileceği) hiçbir hüccet kalmasın. Artık onlardan korkmayın, benden korkun. Tâ ki, size karşı olan nimetimi tamamlayayım.(Bu sayede) siz de hidâyete kavuşmayı ümîd edebilirsiniz" (Âyet:150)
-.. Bize Kuteybe ibn Saîd, Mâlik'ten; o da Abdullah ibn Dî-nâr'dan tahdîs etti ki, îbn Umer (R) şöyle demiştir: İnsanlar Kubâ'-da sabah namazı içinde bulundukları sırada kendilerine bir adam geldi ve:
— Bu gece Rasülullah'ın üzerine Kur'ân indirilmiş ve Ka'be tarafına yönelmesi emredilmiştir. Siz de Ka'be'ye yöneliniz, dedi. İnsanların yüzleri Şâm tarafına yönelik iken hemen Ka'be cihetine döndüler.

بَاب قَوْلِهِ { إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ } شَعَائِرُ عَلَامَاتٌ وَاحِدَتُهَا شَعِيرَةٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ الصَّفْوَانُ الْحَجَرُ وَيُقَالُ الْحِجَارَةُ الْمُلْسُ الَّتِي لَا تُنْبِتُ شَيْئًا وَالْوَاحِدَةُ صَفْوَانَةٌ بِمَعْنَى الصَّفَا وَالصَّفَا لِلْجَمِيعِ
4495 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ قَالَ قُلْتُ لِعَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا يَوْمَئِذٍ حَدِيثُ السِّنِّ أَرَأَيْتِ قَوْلَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى { إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا } فَمَا أُرَى عَلَى أَحَدٍ شَيْئًا أَنْ لَا يَطَّوَّفَ بِهِمَا فَقَالَتْ عَائِشَةُ كَلَّا لَوْ كَانَتْ كَمَا تَقُولُ كَانَتْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ لَا يَطَّوَّفَ

بِهِمَا إِنَّمَا أُنْزِلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِي الْأَنْصَارِ كَانُوا يُهِلُّونَ لِمَنَاةَ وَكَانَتْ مَنَاةُ حَذْوَ قُدَيْدٍ وَكَانُوا يَتَحَرَّجُونَ أَنْ يَطُوفُوا بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ فَلَمَّا جَاءَ الْإِسْلَامُ سَأَلُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا }

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Şübhe yok ki, Safa ile Merve Allah'ın şeâirindendir. İşte kim o Beyti hacc veya umre kasdı ile ziyaret ederse, bunları güzelce tavaf etmesinde üzerine bir be's yoktur. Kim gönlünden koparak bir hayır işlerse (mükâfatını görür). Çünkü Allah tâatlerin ecrini veren ve hakkıyle bilendir" (Âyet: ıss)."Şeâir", "Alâmetler" demektir. Bunun müfredi "Şaîre'Mir. İbn Abbâs: "Safvân", "Taş"tır,"Hıcâre" de denilir. Bunlar öyle çıplak taşlardır ki, üzerlerinde hiçbirşey bitirmezler; bunun müfredi "Safvâne"dir, bu da "Safa" ma'nâsınadır. "es Safâ" ise cemf içindir, demiştir.
-...Urve şöyle demiştir: Ben Peygamber'in zevcesi Âişe-" ye şunu sordum:
— Yüce Allah'ın şu kavli hakkında ne dersin: "Şübhe yok ki Safa ile Merve Allahın şeâirindendir. İşte kim o Beyt H hacc ve um e kasdıyle ziyaret ederse, bunları güzelce tavaf etmesinde üzerine bir günâh yoktur" buyurdu. Ben bu sözden o iki tepe arasında tavaf etmemekten hiçbir kimse üzerine bir günâh olmadığını düşünüyorum, dedim. Âişe:
— Hayır öyle değil. Eğer âyet senin söylemekte olduğun gibi (sa'y mubahtır demek) olsaydı, âyet: "Safa ile Merve arasında sa'y etmemekte günâh yoktur" suretinde olurdu.Şübhesiz bu âyet Ensâr hakkında indirilmiştir. Onlar İslâm'dan evvel Kudeyd mevkiinin hizasında bulunan Menât putu için ihrama girerlerdi. Ensâr'dan ihrama girenler (kendi putlarının karşısında üzerlerinde başkalarının Isâf ve Naile putları bulunan) Safa ve Merve arasında sa'y etmeyi günâh sayarlardı. İslâm Dîni gelince Ensâr: Safa ile Merve arasında sa'y etmek bize ağır geliyor, diye bunun hükmünü Rasûlullah'tan sordular. Bunun üzerine Allah: "Şübhe yok ki, Safa ile Merve Allah'ın şeâirindendir. İşte kim o Beyti hacc ve umre kasdıyle ziyaret ederse, bunları güzelce tavaf etmesinde üzerine bir günâh yoktur" âyetini indirdi.

4496 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَاصِمِ بْنِ سُلَيْمَانَ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ فَقَالَ كُنَّا نَرَى أَنَّهُمَا مِنْ أَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ فَلَمَّا كَانَ الْإِسْلَامُ أَمْسَكْنَا عَنْهُمَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى { إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا }

-...Âsim ibn Süleyman şöyle demiştir: Ben Enes ibn Mâlik(R)'e Safa ile Merve'den sordum. Enes: Biz bunlar Câhiliyet işin-dendir (bunları tavafla ibâdet ederlerdi) diye düşünürdük. İslâm'a giriş olunca bu iki tepe arasında sa'y etmekten kendimizi tuttuk.Bunun üzerine Yüce Allah: "Şübhe yok ki, Safa ile Merve Allah 'in şeâirindendir. İşte kim o Beyti hacc veya umre kasdıyle ziyaret ederse, bunları güzelce tavaf etmesinde üzerine günâh yoktur" âyetini indirdi

---

بَاب قَوْلِهِ { وَمِنْ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ } يَعْنِي أَضْدَادًا وَاحِدُهَا نِدٌّ

4497 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَلِمَةً وَقُلْتُ أُخْرَى قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ مَاتَ وَهْوَ يَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ نِدًّا دَخَلَ النَّارَ وَقُلْتُ أَنَا مَنْ مَاتَ وَهْوَ لَا يَدْعُو لِلَّهِ نِدًّا دَخَلَ الْجَنَّةَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"İnsanlar içinde Allah'tan gayrisini O'na emsal edinen adamlar vardır ki, onları Allah'a olan sevgi gibi severler. îmân edenlerin Allah'a sevgisi ise (herşeyden) sağlamdır. (Allah'a eşler uydurarak nefislerine) zulmedenler azabı görecekleri zaman, bütün kuvvetin hakîkaten Allah'ın olduğunu ve Allah'ın hakîkaten pek çetin azâblı bulunduğunu bilselerdi" (Âyet: 165)."Endâden", "Azdâden", yânî "Muhalif benzerler" demektir; müfredi "Nidd"dir.

-... Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bir söz söyledi, ben de diğer bir söz söyledim. Peygamber:
— 'Allah'in yarattıklarından herhangi bir şeyi Allah 'a denk yapıp, ona dua ederek ölen kimse ateşe girer" buyurdu. Ben de: — Allah'a bir benzer çağırmayarak ölen kimse cennete girer, dedim

---

بَاب { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمْ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلَى الْحُرُّ بِالْحُرِّ إِلَى قَوْلِهِ عَذَابٌ أَلِيمٌ } { عُفِيَ } تُرِكَ

4498 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرٌو قَالَ سَمِعْتُ مُجَاهِدًا قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ كَانَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ الْقِصَاصُ وَلَمْ تَكُنْ فِيهِمْ الدِّيَةُ فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى لِهَذِهِ الْأُمَّةِ { كُتِبَ عَلَيْكُمْ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلَى الْحُرُّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأُنْثَى بِالْأُنْثَى فَمَنْ عُفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ } فَالْعَفْوُ أَنْ يَقْبَلَ الدِّيَةَ فِي الْعَمْدِ { فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدَاءٌ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ } يَتَّبِعُ بِالْمَعْرُوفِ وَيُؤَدِّي بِإِحْسَانٍ { ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ } مِمَّا كُتِبَ عَلَى مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ { فَمَنْ اعْتَدَى بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ } قَتَلَ بَعْدَ قَبُولِ الدِّيَةِ

' 'Ey îmân edenler, maktuller hakkında size kısas yazıldı. Hür, hür ile; köle, köle ile; dişi,dişi ile (kısas olunur). Fakat kimin lehinde maktulün kardeşi tarafından cüz'î birşey affolunursa (kısas düşer). Artık örfe uymak, onu güzellikle ödemek (lâzımdır). Bu, Rabb'inizden bir hafifletme ve rahmettir. O hâlde kim bufafv ve edâ)dan sonra (kaatile) tecâvüzde bulunursa, onun için pek acıklı bir azâb vardır" (Âyet: ns).Uf iye (= Affolunursa)", "Terk olunursa" demektir.
-....Amr ibn Dînâr tahdîs edip şöyle demiştir: Ben Mucâhid ibn Cebr'den işittim,şöyle dedi: Ben İbn Abbâs(R)'tan işittim, şöyle diyordu: İsrâîl oğullan'nda kısas vardı fakat onlarda diyet yoktu. Yüce Allah bu ümmete hitaben: "Üzerinize maktuller hakkında kısas yazîldu Hür, hür ile; köle, köle ile; dişi, dişi ile (kısas olunur). Fakat kimin lehine maktulün kardeşi tarafından cüzi birşey affolunursa (kısas düşer)". "Afv", kasden öldürmede (velînin affedilenden) diyeti kabul etmesidir.Ma'rüfa tâbi' olmak ve güzellikle ödeme yapmak:Maktulün velîsi diyeti ma'rûfla yânî şiddet göstermeden ister, kısastan affedilen kimse de diyeti güzellikle, yânî bekletmeden ve eksiltmeden öder, demektir.İşte bu (afv ve diyet hükmü,sizden önceki milletler üzerine yazılmış olan hükümlerden) Rabb'iniz tarafından yapılmış bir hafifletme ve bir rahmettir. Artık bundan sonra (yânî diyeti kabulden sonra) kim tecâvüz ederse ona acıklı bir azâb vardır.

4499 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُمْ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كِتَابُ اللَّهِ الْقِصَاصُ

Bize Muhammed ibnu Abdillah el-Ensârî tahdîs etti: Bize Humeyd tahdîs etti ki onlara da Enes, Peygamber(S)'in: "Allah'ın Ki-tâbı{nm) hükmü kısas yapmaktır" buyurduğunu tahdîs etmiştir.

4500 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ بَكْرٍ السَّهْمِيَّ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ الرُّبَيِّعَ عَمَّتَهُ كَسَرَتْ ثَنِيَّةَ جَارِيَةٍ فَطَلَبُوا إِلَيْهَا الْعَفْوَ فَأَبَوْا فَعَرَضُوا الْأَرْشَ فَأَبَوْا فَأَتَوْا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبَوْا إِلَّا الْقِصَاصَ فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْقِصَاصِ فَقَالَ أَنَسُ بْنُ النَّضْرِ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتُكْسَرُ ثَنِيَّةُ الرُّبَيِّعِ لَا وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَا تُكْسَرُ ثَنِيَّتُهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَنَسُ كِتَابُ اللَّهِ الْقِصَاصُ فَرَضِيَ الْقَوْمُ فَعَفَوْا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ مَنْ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لَأَبَرَّهُ

-...Abdullah ibnu Ebî Bekr es-Sehmî şöyle demiştir: Bize Humeyd, Enes ibn Mâlik'ten tahdîs etti ki, Enes'in halası olan Rubeyy', bir cariyenin ön dişlerini kırmış,Rubeyy'in kavmi o cariyeden afv istediler. Cariyenin ailesi affetmediler. Rubeyy'in ailesi onlara diyet arzettiler. Cariyenin kavmi diyeti de kabul

etmeyip kısasta direttiler. Akabinde Rasûlullah'a geldiler, O'nun huzurunda da (afv ve diyeti kabul etmeyip) kısasta direttiler. Bunun üzerine Rasûlullah (S) kısas ile emretti. (Rubeyy'in erkek kardeşi) Enes ibnu'n-Nadr:
— Yâ Rasûlallah! Rubeyy'in ön dişi kırılacak mı? Seni hakk ile gönderen Allah'a yemîn ederim (ve ümîd ederim) ki, Rubeyy'in dişi kırılmaz! dedi. Rasûlullah:
— "Yâ Enes (ibne'n-Nadr)Allahın Kitâbı(n\n hükmü) kısastır" buyurdu.Hakîkaten da'vâcılar bunun akabinde razı olup Rubeyy'den kısası affettiler. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Allah'ın kullarından öylesi vardır ki, o, Allah'a yemîn etse muhakkak Allah onun yeminini yerine getirir" buyurdu

---

بَاب { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمْ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ }
4501 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ عَاشُورَاءُ يَصُومُهُ أَهْلُ الْجَاهِلِيَّةِ فَلَمَّا نَزَلَ رَمَضَانُ قَالَ مَنْ شَاءَ صَامَهُ وَمَنْ شَاءَ لَمْ يَصُمْهُ

"Ey İmân Edenler, Sizden Evvelkilere Yazıldığı Gibi, Sizin Üzerinize De Oruç Yazıldı Tâ Ki Konmasınız" (Âyet: 183) Bâbl
-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Âşûrâ günü Câhiliyet ahâlîsi oruç tutarlardı. Ramazân orucu emri inince Peygamber (S): "isteyen âşûrâ günü oruç tutar,isteyen de tutmaz" buyurdu.

4502 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَانَ عَاشُورَاءُ يُصَامُ قَبْلَ رَمَضَانَ فَلَمَّا نَزَلَ رَمَضَانُ قَالَ مَنْ شَاءَ صَامَ وَمَنْ شَاءَ أَفْطَرَ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Âşûrâ günü, ramazân ayında oruç tutmak farz kılınmazdan önce oruç tutulur idi. Ramazân ayı orucunu tutma emri inince Peygamber (S):"Dileyen âşûrâ orucu tutar,

---

4503 - حَدَّثَنِي مَحْمُودٌ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ دَخَلَ عَلَيْهِ الْأَشْعَثُ وَهُوَ يَطْعَمُ فَقَالَ الْيَوْمُ عَاشُورَاءُ فَقَالَ كَانَ يُصَامُ قَبْلَ أَنْ يَنْزِلَ رَمَضَانُ فَلَمَّا نَزَلَ رَمَضَانُ تُرِكَ فَادْنُ فَكُلْ

-...Bize Ubeydullah ibn Mûsâ,îsrâîl ibn Yûnus'tan; o da Mansûr'dan; o da İbrahim en-Nahaî'den; o da Alkame ibn Kays'tan haber verdi ki, Abdullah ibn Mes'ûd yemek yerken yanma Eş'as ibn Kays girdi de:
— Bu gün âşûrâdir! dedi. İbn Mes'ûd da:
— Âşûrâ, ramazân orucu inmezden önce oruç tutulur bir gündü. Ramazân orucu inince âşûrâ orucu terkedildi. Onun için yaklaş da bizimle yemek ye! dedi.

4504 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ يَوْمُ عَاشُورَاءَ تَصُومُهُ قُرَيْشٌ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُهُ فَلَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ صَامَهُ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ فَلَمَّا نَزَلَ رَمَضَانُ كَانَ رَمَضَانُ الْفَرِيضَةَ وَتُرِكَ عَاشُورَاءُ فَكَانَ مَنْ شَاءَ صَامَهُ وَمَنْ شَاءَ لَمْ يَصُمْهُ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Câhiliyet devrinde Kureyş âşûrâ günü oruç tutardı. (Hicretten önce) Peygamber (S) de âşûrâ orucu tutardı. Medine'ye hicret edip gelince de bu orucu (âdeti üzere) tuttu.

Sahâbîlerine de bu orucun tutulmasını emretti, (ikinci sene şa'bân ayında) ramazân orucu inince, ramazân orucu farîza oldu, âşûrâ terkedildi. Artık dileyen âşûrâ orucunu tutar, dileyen de tutmaz oldu

---

بَاب قَوْلِهِ { أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ } وَقَالَ عَطَاءٌ يُفْطِرُ مِنْ الْمَرَضِ كُلِّهِ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَقَالَ الْحَسَنُ وَإِبْرَاهِيمُ فِي الْمُرْضِعِ أَوْ الْحَامِلِ إِذَا خَافَتَا عَلَى أَنْفُسِهِمَا أَوْ وَلَدِهِمَا تُفْطِرَانِ ثُمَّ تَقْضِيَانِ وَأَمَّا الشَّيْخُ الْكَبِيرُ إِذَا لَمْ يُطِقْ الصِّيَامَ فَقَدْ أَطْعَمَ أَنَسٌ بَعْدَ مَا كَبِرَ عَامًا أَوْ عَامَيْنِ كُلَّ يَوْمٍ مِسْكِينًا خُبْزًا وَلَحْمًا وَأَفْطَرَ قِرَاءَةُ الْعَامَّةِ { يُطِيقُونَهُ } وَهُوَ أَكْثَرُ

4505 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ عَطَاءٍ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقْرَأُ وَعَلَى الَّذِينَ يُطَوَّقُونَهُ فَلَا يُطِيقُونَهُ { فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ } قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَيْسَتْ بِمَنْسُوخَةٍ هُوَ الشَّيْخُ الْكَبِيرُ وَالْمَرْأَةُ الْكَبِيرَةُ لَا يَسْتَطِيعَانِ أَنْ يَصُومَا فَيُطْعِمَانِ مَكَانَ كُلِّ يَوْمٍ مِسْكِينًا

-"Oruç Sayılı Günlerdir. Artık Sizden Kim (O Günlerde) Hasta Yâhud Sefer Üzerinde Olursa, Tutamadığı Günler Sayısınca Başka Günlerde Tutar. Gücü Yetmeyenler Üzerine De Bir Yoksul Doyumu Fidye (Lâzımdır). Bununla Beraber Kim Gönül İsteğiyle Bir Hayır Yaparsa İşte Bu, Onun İçin Daha Hayırlıdır. Oruç Tutmanız Sizin Hakkınızda Hayırlıdır, Bilirseniz" (Âyet: Is4) Kavli Babı: Atâ ibn Ebî Rebâh: Yüce Allah'ın buyurduğu gibi, mükellef kişi hastalıktan dolayı ayın hepsinde oruç tutmaz, demiştir. el-Hasen el-Basrî ile İbrahim en-Nahaî, emzikli ve hâmile kadın hakkında:Eğer bunlar kendi nefisleri yâhud çocukları üzerine bir zarar gelmesinden korkarlarsa oruç tutmazlar, sonra kaza ederler, demişlerdir.Yaşlı ihtiyar oruç tutmaya güç yetiremezse (o da oruç tutmaz, üzerine kaza değil de fidye vâcib olur). Enes ihtiyar olduktan sonra bir yâhud iki yıl ramazânda her gün bir fakire ekmek ve et yedirip, oruç tutmamıştır. Âmmenin kıraati "Yutîkûnehû" şeklindedir, bu ekserdir
-....Amr ibn Dînâr, Atâ ibn Ebî Rebâh'tan tahdîs etti. Atâ,İbn Abbâs'tan "Ve ale'llezîneyutavvakûnehû fıdyetun taâmu miskine" şeklinde okurken işitmiştir.îbn Abbâs:
— Bu âyet nesh edilmiş değildir. Âyetteki kişiler yaşlı erkek ile yaşlı kadındır ki, bunlar oruç tutmaya muktedir olamazlar; bu se-beble bunlar, her bir gün yerine bir fakiri doyururlar, demiştir

---

بَاب { فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمْ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ }

4506 - حَدَّثَنَا عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَرَأَ { فِدْيَةٌ طَعَامُ مَسَاكِينَ } قَالَ هِيَ مَنْسُوخَةٌ

'İçinizden kim o aya erişirse, onda oruç tutsun.,,(Âyet: 185)
-...Bize Ubeydullah, Nâfi'den; İbn Umer'in "Fidyetu taamı mesâkîne" şeklinde okuduğunu, "Ve alellezîne yutîkûnehu" âyeti neshedilmiştir, dediğini tahdîs etti

---

4507 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ مُضَرَ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ عَنْ بُكَيْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ يَزِيدَ مَوْلَى سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ عَنْ سَلَمَةَ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ { وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ } كَانَ مَنْ أَرَادَ أَنْ يُفْطِرَ وَيَفْتَدِيَ حَتَّى نَزَلَتْ الْآيَةُ الَّتِي بَعْدَهَا فَنَسَخَتْهَا قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ مَاتَ بُكَيْرٌ قَبْلَ يَزِيدَ

-... Bize Bekr ibnu Mudar, Amr ibnu'l-Hâris'ten; o da Bukeyr ibnu Abdillah'tan; o da Selemetu'bnu'l-Ekvâ'ın âzâdlısı olan Yezîd'den tahdîs etti ki, Seleme (R) şöyle demiştir: "Oruca güç yeti-remeyenler

üzerine de bir yoksul doyumu fidye lâzımdır" âyeti indiği zaman, oruç tutmamak ve fidye vermek isteyenler oldu. Nihayet ondan sonraki "İçinizden kim o aya erişirse, onda oruç tutsun"âyeti indi de (sağlam ve mukîmler hakkında) bu oruç tutmayıp fidye vermek muhayyerliğini neshetti.Ebû Abdillah el-Buhârî: Bukeyr ibn Abdillah, üstadı Yezîd ibn Ebî Ubeyd el-Eslemî'den önce vefat etti, dedi

---

بَاب { أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ إِلَى نِسَائِكُمْ هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ فَالْآنَ بَاشِرُوهُنَّ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ }

4508 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ ح و حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عُثْمَانَ حَدَّثَنَا شُرَيْحُ بْنُ مَسْلَمَةَ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَمَّا نَزَلَ صَوْمُ رَمَضَانَ كَانُوا لَا يَقْرَبُونَ النِّسَاءَ رَمَضَانَ كُلَّهُ وَكَانَ رِجَالٌ يَخُونُونَ أَنْفُسَهُمْ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ }

' 'Oruç Gecesinde Kadınlarınıza Yaklaşmak Size Halâl Edildi. Onlar Sizin İçin, Siz De Onlar İçin Birer Libâssınız. Allah Nefislerinize Karşı Za'f Göstermekte Olduğunuzu Bildi De Tevbenizi Kabul Etti, Sizi Bağışladı. Artık (Bundan Sonra Geceleri) Onlara Yaklaşın Ve Allah'ın Hakkınızda Yazdığını İsteyin" {Âyet: İ87)Bâbı
-... Ebû İshâk Amr ibn Abdillah şöyle demiştir: Ben el-Berâ ibn Âzib(R)'den işittim: Ramazân orucu indiği zaman sahâbî-ler ramazânın hepsinde kadınlara yaklaşmıyorlardı.Birtakım erkekler ise kendi nefislerine hıyanet ediyorlardı. Müteakiben Allah: "Allah sizing nefislerinize karşı za'fgöstermekte olduğunuzu bildi de tevbenizi kabul etti, sizi bağışladı... *' âyetini indirdi

---

بَاب قَوْلِهِ { وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمْ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنْ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنْ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتِمُّوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ إِلَى قَوْلِهِ يَتَّقُونَ } { الْعَاكِفُ } الْمُقِيمُ

4509 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَدِيٍّ قَالَ أَخَذَ عَدِيٌّ عِقَالًا أَبْيَضَ وَعِقَالًا أَسْوَدَ حَتَّى كَانَ بَعْضُ اللَّيْلِ نَظَرَ فَلَمْ يَسْتَبِينَا فَلَمَّا أَصْبَحَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ جَعَلْتُ تَحْتَ وِسَادِي عِقَالَيْنِ قَالَ إِنَّ وِسَادَكَ إِذًا لَعَرِيضٌ أَنْ كَانَ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ وَالْأَسْوَدُ تَحْتَ وِسَادَتِكَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:'Sâdık fecr olan ak iplik kara iplikten size seçilinceye kadar yiyin için, sonra geceye kadar orucu tamamlayın.Mescidlerde Vtikâfta bulunduğunuz zaman kadınlarınıza (geceleri de) yanaşmayın. Bu (hükümler) Allah'ın sınırlarıdır. Sakın onlara yaklaşmayın. İşte Allah âyetlerini böylece insanlara açıklar. Tâ ki korunsunlar" (Âyet: 187)."el-Âkif", "el-Mukîm"dir.
-...Ebû Avâne, Husayn'dan; o daeş-Şa'bî'dentahdîs etti ki, Adiyy ibn Hatim bir beyaz, bir de siyah ip edindi. Nihayet gece, gecenin bir kısmı olunca onlara baktı, fakat bu iki ip kendisine açıkça belirmediler. Sabaha yaklaşınca:
— Yâ Rasûlallah! Ben yastığımın altına iki ip koydum, dedi.Rasûlullah (S):
— "Şübhesiz senin yastığın bu takdirde çok genişmiş. Çünkü (bu âyette zikredilen) beyaz iple siyah ip, senin yastığının altında olmuşlardır (yânî çok uyumuşsun)" buyurmuştur.

4510 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مُطَرِّفٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا { الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنْ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ } أَهُمَا الْخَيْطَانِ قَالَ إِنَّكَ لَعَرِيضُ الْقَفَا إِنْ أَبْصَرْتَ الْخَيْطَيْنِ ثُمَّ قَالَ لَا بَلْ هُوَ سَوَادُ اللَّيْلِ وَبَيَاضُ النَّهَارِ

-.... Adiyy ibn Hatim (R) şöyle demiştir:
— Yâ Rasûlallah! Siyah iplikten seçilecek beyaz iplik nedir? Bunlar hakîkaten iki ip midir? diye sordum.O:
— "Eğer sen bu iki ipe baktıysan, şübhesiz sen elbette geniş kafalısın" buyurduktan sonra "Bunlar senin düşündüğün gibi iki ip değildir. Biri gecenin karanlığı, diğeri de gündüzün beyazlığıdır"^ buyurdu.

4511 - حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ مُحَمَّدُ بْنُ مُطَرِّفٍ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ وَأُنْزِلَتْ { وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمْ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنْ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ } وَلَمْ يُنْزَلْ { مِنْ الْفَجْرِ } وَكَانَ رِجَالٌ إِذَا أَرَادُوا الصَّوْمَ رَبَطَ أَحَدُهُمْ فِي رِجْلَيْهِ الْخَيْطَ الْأَبْيَضَ وَالْخَيْطَ الْأَسْوَدَ وَلَا يَزَالُ يَأْكُلُ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُ رُؤْيَتُهُمَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ بَعْدَهُ { مِنْ الْفَجْرِ } فَعَلِمُوا أَنَّمَا يَعْنِي اللَّيْلَ مِنْ النَّهَارِ

-...Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir:' "Size beyaz iplik siyah iplikten seçilinceye kadar yiyin için" âyeti indi, fakat "Mine'I-fecri" beyânı inmemişti. Birtakım insanlar oruç tutmak istedikleri zaman, onlardan birisi ayaklarına beyaz ip ve siyah ip bağladı da o ipler kendisine iyice belirinceye kadar yemeğe devam etti. Akabinde Allah o kelâmın ardından "MineH-fecri{Fecrden)" beyânını indirdi. Sahâbîler böylece Allah'ın ancak gece ile gündüzü kasdetmekte olduğunu bildiler

---

بَاب قَوْلِهِ { وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ اتَّقَى وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ }

4512 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ قَالَ كَانُوا إِذَا أَحْرَمُوا فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَتَوْا الْبَيْتَ مِنْ ظَهْرِهِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ اتَّقَى وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا }

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:" İyilik ve tâat, evlere arkalarından gelmeniz değildir. Fakat iyilik (Allah'tan) sakınandır.Evlere kapılarından gelin.Allah'tan sakının.Tâ ki muradınıza kavuşasınız"(Âyet:189)
-...el-Berâ ibn Âzib (R): Ensâr ve Kureyş'ten başka diğer Arablar Câhiliyet devrinde (hacc ve umre niyetiyle) ihrama girdikleri zaman, evlerine (kapılarından değil de) arka taraflarından gelirlerdi. Bunun üzerine Allah şu âyeti indirdi: "İyilik ve tâat evlere arkalarından gelmeniz değildir. Fakat iyilik Allah'tan sakınandır. Evlere kapılarından geliniz

---

بَاب قَوْلِهِ { وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ فَإِنْ انْتَهَوْا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ }

4513 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَتَاهُ رَجُلَانِ فِي فِتْنَةِ ابْنِ الزُّبَيْرِ فَقَالَا إِنَّ النَّاسَ صَنَعُوا وَأَنْتَ ابْنُ عُمَرَ وَصَاحِبُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَا يَمْنَعُكَ أَنْ تَخْرُجَ فَقَالَ يَمْنَعُنِي أَنَّ اللَّهَ حَرَّمَ دَمَ أَخِي فَقَالَا أَلَمْ يَقُلْ اللَّهُ { وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ } فَقَالَ قَاتَلْنَا حَتَّى لَمْ تَكُنْ فِتْنَةٌ وَكَانَ الدِّينُ لِلَّهِ وَأَنْتُمْ تُرِيدُونَ أَنْ تُقَاتِلُوا حَتَّى تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِغَيْرِ اللَّهِ وَزَادَ عُثْمَانُ بْنُ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي فُلَانٌ وَحَيْوَةُ بْنُ شُرَيْحٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ عَمْرٍو الْمَعَافِرِيِّ أَنَّ بُكَيْرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَهُ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ رَجُلًا أَتَى ابْنَ عُمَرَ فَقَالَ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ مَا حَمَلَكَ عَلَى أَنْ تَحُجَّ عَامًا وَتَعْتَمِرَ عَامًا وَتَتْرُكَ الْجِهَادَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَقَدْ عَلِمْتَ مَا رَغَّبَ اللَّهُ فِيهِ قَالَ يَا ابْنَ أَخِي بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ إِيمَانٍ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالصَّلَاةِ الْخَمْسِ وَصِيَامِ رَمَضَانَ وَأَدَاءِ الزَّكَاةِ وَحَجِّ الْبَيْتِ قَالَ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَلَا تَسْمَعُ مَا ذَكَرَ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ { وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا فَإِنْ بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَى فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّى تَفِيءَ إِلَى أَمْرِ اللَّهِ } { قَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ } قَالَ فَعَلْنَا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ الْإِسْلَامُ قَلِيلًا فَكَانَ الرَّجُلُ يُفْتَنُ فِي دِينِهِ إِمَّا قَتَلُوهُ وَإِمَّا يُعَذِّبُونَهُ حَتَّى كَثُرَ الْإِسْلَامُ فَلَمْ تَكُنْ فِتْنَةٌ قَالَ فَمَا قَوْلُكَ فِي عَلِيٍّ وَعُثْمَانَ قَالَ أَمَّا عُثْمَانُ فَكَأَنَّ اللَّهَ عَفَا عَنْهُ وَأَمَّا أَنْتُمْ فَكَرِهْتُمْ أَنْ تَعْفُوا عَنْهُ وَأَمَّا عَلِيٌّ فَابْنُ عَمِّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَخَتَنُهُ وَأَشَارَ بِيَدِهِ فَقَالَ هَذَا بَيْتُهُ حَيْثُ تَرَوْنَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Fitne kalmayıncaya, dîn de yalnız Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın. Vazgeçerlerse, artık zâlimlerden başkasına hiçbir husûmet yoktur" (Âyet: 193)
-...Bize Ubeydullah, Nâfı'den; o da İbn Umer(R)'den tahdîs etti. (Yetmiş üçüncü senenin sonunda Haccâc'ın Mekke'de) Abdullah ibnu'z-Zubeyr'i muhasara ettiği o fitne zamanında iki adam Abdullah ibn Umer'e geldiler de, ona:
— Şübhesiz insanlar helak edildiler (yâhud: Görmekte olduğun şu ihtilaflı işleri yaptılar).Sen ise Umer'in oğlu ve Peygamber'in sa-hâbîsi olduğun hâlde bu savaşa çıkmandan seni men' eden nedir? dediler.
İbn Umer onlara:
— Beni bundan, Allah'ın kardeşimin kanını haram kılmış olması men' etmektedir, dedi.O iki adam:
— Allah ' 'Hiçbir fitne kalmayıncaya kadar onlarla savaşın" bu-yurmadı mı? dediler.İbn Umer de:
— Bizler onlarla harb ettik, nihayet hiçbir fitne kalmadı ve dîn de yalnız Allah'ın oldu.Sizler ise bir fitne olsun ve dîn de Allah'tan başkasına âid olsun diye harb etmek istiyorsunuz, dedi.Usmân ibn Salih şunu ziyâde etti: Abdullah ibn Vehb şöyle dedi: Bana Fulân kişi (Mısır kaadısı ve âlimi Abdullah ibn Luhey'a'dır denildi) ile Hay ve ibnu Şurayh, Bekr ibn Amr el- Meâfirî'den haber verdi. Ona da Bukeyr ibn Abdillah, Nâfi'den şöyle tahdîs etmiştir: Bir adam İbn Umer'e geldi de:
— Yâ Ebâ Abdirrahmân! Azîz ve Celîl olan Allah yolunda cihâdı terkederek bir yıl hacc,bir yıl da umre yapmana seni ne şevketti? Hâlbuki sen Allah'ın cihâda çok teşvîk ettiğini bilmişsindir! dedi.İbn Umer de ona:
— Ey kardeşim oğlu! İslâm beş şey üzerine kuruldu: Allah'a ve Rasûlü'ne îmân etmek, beş namazı kılmak, ramazân orucu tutmak, zekâtı ödemek, Ka'be'yi hacc yapmak dedi. O zât:
— Yâ Ebâ Abdirrahmân! Allah'ın kendi Kitâbı'nda zikrettiği şeyi işitmiyor musun: "Eğer müzminlerden iki zümre birbiriyle dö-ğüşürlerse aralarım bulup barıştırın. Eğer onlardan biri diğerine karşı hâlâ tecâvüz ediyorsa, siz o tecâvüz edenle Allah Un emrine dö'nünceye kadar savaşın..." (ei-Hucurât: 9)?"Onlarla hiçbir fitne kalmayıncaya kadar savaşın..." (d-Bakara: 193)! dedi, İbn Umer:
— Biz Rasûlullah zamanında bunu yaptık. İslâm ehli az idi.. îrnânlı kişi dîni hakkında fitneye uğratılırdı. Müşrikler onu ya öldürürler, yâhud da devamlı azâb ve işkence ederlerdi. Nihayet müslümânlar çoğaldı ve hiçbir fitne (yânî dînî baskı) kalmadı, dedi. Bu sefer o zât İbn Umer'e:
— Alî ve Usmân hakkındaki görüşün, sözün nedir? dedi. İbn Umer:
— Usmân'a gelince, (Uhûd'daki kaçışını) Allah ondan affetmiş gibidir. Amma sizzler ondan bu suçunu affetmeyi hiç istemediniz. Alî'ye gelince, o, Rasülullah'ın amcasının oğlu ve kızı Fâtıma'nın kocasıdır.Ve eliyle işaret ederek:(Rasülullah'ın odaları arasındaki) yerinde görüp durduğunuz şu ev, Alî'nin evidir, dedi

---

بَاب قَوْلِهِ { وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ }التَّهْلُكَةُ وَالْهَلَاكُ وَاحِدٌ
4516 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ عَنْ حُذَيْفَةَ { وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ } قَالَ نَزَلَتْ فِي النَّفَقَةِ

Allah'ın Şu Kavli Babı:'Allah yolunda mallarınızı harcayın. Kendinizi tehlikeye atmayın. (Dâima) iyilik edin. Çünkü Aüah iyilik edenleri sever" (Âyet: 195). "Tehlüke" ve "Helak" bir ma'nâyadır.
-...Bize Şu'be tahdîs etti ki, Süleyman ibn Mıhrân şöyle demiştir: Ben Ebû Vâil'den işittim; o da Huzeyfe'den. Huzeyfe (R): "Allah yolunda mallarınızı harcayın ve kendinizi tehlikeye atmayın" âyeti nafakayı, yânî Allah yolunda mal harcamayı terk hakkında indi, demiştir

---

بَاب قَوْلِهِ { فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ }
4517 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْأَصْبَهَانِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَعْقِلٍ قَالَ قَعَدْتُ إِلَى كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ فِي هَذَا الْمَسْجِدِ يَعْنِي مَسْجِدَ الْكُوفَةِ فَسَأَلْتُهُ عَنْ فِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ فَقَالَ حُمِلْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْقَمْلُ يَتَنَاثَرُ عَلَى وَجْهِي

فَقَالَ مَا كُنْتُ أُرَى أَنَّ الْجَهْدَ قَدْ بَلَغَ بِكَ هَذَا أَمَا تَجِدُ شَاةً قُلْتُ لَا قَالَ صُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ أَوْ أَطْعِمْ سِتَّةَ مَسَاكِينَ لِكُلِّ مِسْكِينٍ نِصْفُ صَاعٍ مِنْ طَعَامٍ وَاحْلِقْ رَأْسَكَ فَنَزَلَتْ فِيَّ خَاصَّةً وَهْيَ لَكُمْ عَامَّةً

Allah'ın Şu Kavli Babı:"Artık içinizden kim hasta olur yâhud da başından bir eziyeti bulunursa, ona oruçtan yâhud sadakadan yâhud da kurbândan biriyle fidye (vâcib olur)..." (Âyet: 196).
-...Abdurrahmân ibnu'l-Esbahânî şöyle demiştir: Ben Abdullah ibn Ma'kıl'dan işittim, o şöyle dedi: Ben şu mescidin içinde, yânî Küfe Mescidi'nde Ka'b ibn Ucre(R)'nin yanma oturdum da ona "Oruçtan bir fidye" âyetim sordum. Ka'b ibn Ucre şöyle anlattı:(Hu-deybiye'de) bitler yüzüm üzerinde saçılıp dağılır hâlde ben Peygam-ber'in yanma taşındım. Peygamber (S):
— "Ben meşakkatin sende bu dereceye ulaştığını zannetmiyordum. Sen bir davar bulabilir misin?" diye sordu.Ben:
— Hayır (bulamam), dedim. Peygamber:
— "Üç gün oruç tut, yâhud herbir fakire yarım sâ' ölçeği buğday düşmek üzere altı fakiri doyur ve başını tıraş et" buyurdu. İşte bu âyet husûsî olarak benim hakkımda indi, fakat bu umûmî olarak sizin hakkınızdadir, dedi

---

بَاب { فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ }

4518 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عِمْرَانَ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أُنْزِلَتْ آيَةُ الْمُتْعَةِ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَفَعَلْنَاهَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يُنْزَلْ قُرْآنٌ يُحَرِّمُهُ وَلَمْ يَنْهَ عَنْهَا حَتَّى مَاتَ قَالَ رَجُلٌ بِرَأْيِهِ مَا شَاءَ

'Kim hacca kadar umre ile fâidelenmek isterse... (Âyet: 196)
-... îmrân ibn Husayn (R) şöyle demiştir: Allah'ın Kitâbı'nda mut'a âyeti, yânî haccda temettü' yapma âyeti inmiştir. Akabinde biz de Rasûlullah'ın beraberinde temettü' haccı yaptık. Temettü' yapmayı haram kılan Kur'ân indirilmedi; ölünceye kadar Peygamber de bundan nehyetmedi. Bir adam kendi re'yi ile istediği şeyi söylemiştir. Muhammed el-Buhârî: O adamın Umer olduğu söylenir, dedi

---

بَاب { لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ }

4519 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرٍو عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَتْ عُكَاظُ وَمَجَنَّةُ وَذُو الْمَجَازِ أَسْوَاقًا فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَتَأَثَّمُوا أَنْ يَتَّجِرُوا فِي الْمَوَاسِمِ فَنَزَلَتْ { لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ } فِي مَوَاسِمِ الْحَجِّ

(Hacc mevsiminde ticâretle) RabbHnizden rızk istemenizde bir günâh yoktur1' (Âyet:i98).
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Ukâz, Mecenne ve Zu'l-Mecâz Câhiliyet devrinde birtakım büyük pazarlardı. Müslümanlar hacc mevsimlerinde buralarda ticâret yapmayı günâh saymışlardı. Bunun üzerine "Hacc mevsimlerinde (ticâretle) RabbHnizden rızk istemenizde bir günâh yoktur..." âyeti indi

---

بَاب { ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ }

4520 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَازِمٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَانَتْ قُرَيْشٌ وَمَنْ دَانَ دِينَهَا يَقِفُونَ بِالْمُزْدَلِفَةِ وَكَانُوا يُسَمَّوْنَ الْحُمْسَ وَكَانَ سَائِرُ الْعَرَبِ يَقِفُونَ بِعَرَفَاتٍ فَلَمَّا جَاءَ الْإِسْلَامُ أَمَرَ اللَّهُ نَبِيَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَأْتِيَ عَرَفَاتٍ ثُمَّ يَقِفَ بِهَا ثُمَّ يُفِيضَ مِنْهَا فَذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى { ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ }

"Sonra insanların döndüğü yerden siz de dönün. Allah'tan mağfiret isteyin. Şübhesiz ki, Allah çok mağfiret edicidir, çok merhamet eyleyicidir" (Âyet: 199).
-...Âişe (R)'den (o, şöyle demiştir): Kureyş ile Kureyş'in dîninde olan müşrikler (Câhiliyet devrinde) Muzdelife'de vakfe yaparlardı. Bunlara "Hums" ismi verilirdi.Bunlardan başka olan Arab hacıları ise Arafat'ta vakfe yaparlardı. İslâm gelince Allah,Peygam-ber'ine Arafat'a gitmesini, sonra orada vakfe yapmasım, bundan sonra dâ oradan dönmesini emretti. İşte bu, Yüce Allah'ın şu kavlidir: "Sonra insanların döndüğü yerden siz de dönün.,."

4521 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ أَخْبَرَنِي كُرَيْبٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ يَطَّوَّفُ الرَّجُلُ بِالْبَيْتِ مَا كَانَ حَلَالًا حَتَّى يُهِلَّ بِالْحَجِّ فَإِذَا رَكِبَ إِلَى عَرَفَةَ فَمَنْ تَيَسَّرَ لَهُ هَدِيَّةٌ مِنْ الْإِبِلِ أَوْ الْبَقَرِ أَوْ الْغَنَمِ مَا تَيَسَّرَ لَهُ مِنْ ذَلِكَ أَيَّ ذَلِكَ شَاءَ غَيْرَ أَنَّهُ إِنْ لَمْ يَتَيَسَّرْ لَهُ فَعَلَيْهِ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَذَلِكَ قَبْلَ يَوْمِ عَرَفَةَ فَإِنْ كَانَ آخِرُ يَوْمٍ مِنْ الْأَيَّامِ الثَّلَاثَةِ يَوْمَ عَرَفَةَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ ثُمَّ لِيَنْطَلِقْ حَتَّى يَقِفَ بِعَرَفَاتٍ مِنْ صَلَاةِ الْعَصْرِ إِلَى أَنْ يَكُونَ الظَّلَامُ ثُمَّ لِيَدْفَعُوا مِنْ عَرَفَاتٍ إِذَا أَفَاضُوا مِنْهَا حَتَّى يَبْلُغُوا جَمْعًا الَّذِي يَبِيتُونَ بِهِ ثُمَّ لِيَذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَأَكْثِرُوا التَّكْبِيرَ وَالتَّهْلِيلَ قَبْلَ أَنْ تُصْبِحُوا ثُمَّ أَفِيضُوا فَإِنَّ النَّاسَ كَانُوا يُفِيضُونَ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى { ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ } حَتَّى تَرْمُوا الْجَمْرَةَ

-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Hacc niyetiyle ihrama girinceye kadar kişinin Beyt'i (hacc aylarında umre için) tavaf etmesi halâl değildi. Bineğine binip Arafat'a gittiğinde fidyesi deveden yâhud sığırdan yâhud koyundan kendisine kolay gelen bir hediye hayvandır. Bunlardan kendisine kolay olandan hangisini isterse kurbân eder. Şu kadar ki, böyle bir kurbanlık bulması kolay olmayan kişiye arefe gününden önceki hacc günleri içinde üç gün oruç tutması vâcib olur. Eğer bu üç günün sonuncusu arefe günü olursa, üzerine günâh yoktur. Bundan sonra ikindi namazından tâ karanlık oluncaya kadar Arafat'ta vakfe yapmak için gitsin. Vakfeden sonra Arafat'tan hareket etmeye davransınlar. Arafat'tan hareket ettikleri zaman geceyi geçirecekleri yer olan Muzdelife'ye kadar ilerlesinler. Sonra Allah'ı çok zikretsin(ler). Sabaha girmenizden önce tekbîr ve tehlîli çok söyleyiniz. Sonra (oradan Minâ'ya doğru) hareket ediniz. Çünkü insanlar da oradan hareket ediyorlardı. Ve Yüce Allah: "Sonra insanların (hep beraber) döndükleri yerden siz de dönün. Allah'tan mağfiret isteyin. Şübhesiz ki, Allah çok mağfiret edicidir, çok merhamet eyleyicidir" (Âyet: 199) buyurdu. En sonunda cemreyi taşlarsınız

---

بَاب { وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ }

4522 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اللَّهُمَّ { رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ }

'İnsanlardan kimi de: Ey Rabb 'imiz bize dünyâda da güzellik ver, âhirette de güzellik ver ve bizi o ateş azabından koru der" (Âyet: 201).
-...Enes ibn Mâlik (R): Peygamber (S) her zaman: "Yâ Allah! Ey Rabb'imiz, bize dünyâda da güzellik ver, âhirette de güzellik ver ve bizi o ateş azabından koru" diye duâ ederdi, demiştir

---

بَاب { وَهُوَ أَلَدُّ الْخِصَامِ } وَقَالَ عَطَاءٌ النَّسْلُ الْحَيَوَانُ

4523 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ تَرْفَعُهُ قَالَ أَبْغَضُ الرِّجَالِ إِلَى اللَّهِ الْأَلَدُّ الْخَصِمُ وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنِي ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

"Hâlbuki o, düşmanların en yamanıdır... " (Âyet: 204). Atâ ibn Ebî Rebâh: "Nesi", "Hayavân"dır, demiştir
-...Bize Sufyân es-Sevrî, îbn Cureyc'den; o da Abdullah ibn Ebî Muleyke'den; o da Âişe'den tahdîs etti. Âişe bu hadîsi Pey-gamber'e yükselterek "Allah'a erkeklerin en çok nefretlisi, düşmanlığı en şiddetli olanıdır" buyurdu, demiştir.Ve Abdullah ibnu'l-Velîd el-Adenî şöyle dedi: Bize Sufyân es-Sevrî tahdîs etti. Bana İbnu Cureyc, tbnu Ebî Muleyke'den; o da Âi-şe'den; o da Peygamber'den senediyle tahdîs etti

---

بَاب { أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسَّتْهُمْ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَّاءُ إِلَى قَرِيبٌ }

4524 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي مُلَيْكَةَ يَقُولُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا { حَتَّى إِذَا اسْتَيْأَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُوا } خَفِيفَةً ذَهَبَ بِهَا هُنَاكَ وَتَلَا { حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصْرُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ } فَلَقِيتُ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ فَذَكَرْتُ لَهُ ذَلِكَ فَقَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ مَعَاذَ اللَّهِ وَاللَّهِ مَا وَعَدَ اللَّهُ رَسُولَهُ مِنْ شَيْءٍ قَطُّ إِلَّا عَلِمَ أَنَّهُ كَائِنٌ قَبْلَ أَنْ يَمُوتَ وَلَكِنْ لَمْ يَزَلْ الْبَلَاءُ بِالرُّسُلِ حَتَّى خَافُوا أَنْ يَكُونَ مَنْ مَعَهُمْ يُكَذِّبُونَهُمْ فَكَانَتْ تَقْرَؤُهَا { وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِّبُوا } مُثَقَّلَةً

"Yoksa Siz, Sizden Evvel Geçenlerin Hâli Başınıza Gelmeden Cennete Girivereceğinizi Mi Sandınız? Onlara Öyle Yoksulluklar Ve Sıkıntılar Gelip Çattı Ve (Çeşitli Belâlarla) Sarsıldılar Kî, Hattâ Peygamberleri Beraberindeki Müzminlerle Birlikte: 'Allah'ın Yardımı Ne Zaman?' Diyordu. Gözünüzü Açın, Allah'ın Yardımı Muhakkak Yakındır" (Âyet: 214) Babı
-...İbn Cureyc şöyle demiştir: Ben İbn Ebî Muleyke'den işittim, şöyle diyordu: îbn Abbâs (R) şöyle dedi: "Hattâ o rasûller kavimlerinin îmânından ümîdlerini kesip de onların va 'd edildikleri ilâhî yardım hususunda muhakkak yalana çıkarıldıklarını zannettikleri Sirada... " (Yûsuf: 110).îbn Ebî Muleyke dedi ki: İbn Abbâs bu Yûsuf: 110. âyetinden anladığı "yardımın gecikmesi ve yavaş gelmesi" ma'nâsım el-Bakara: 214. âyetinden de anladı da: "Hattâ o rasül, maiyyetindekimüzminlerle birlikte; 'Allah hn yardımı ne zaman?' diyordu. Gözünüzü açın! Allah'ın yardımı muhakkak yakındır" (ei-Bakara: 214) âyetini okudu. İbn Ebî Muleyke dedi ki: Ben Urvetu'bnu'z-Zubeyr'e kavuştum da ona bu âyette "Kuzibû" fiilindeki zâl harfinin şeddesiz okunmasını sordum. O şöyle dedi: Âişe, İbn Abbâs* m bu fiildeki zâl'i şeddesiz okumasını inkâr ederek;— Maâzallâhi (= Allah'a sığınırım). Yemîn ederim ki, Allah Ra-sûlü'ne her ne va'd ettiyse, Rasûlü ölümünden önce o va'din muhakkak gerçekleşeceğini kat'î olarak bilmiştir.Lâkin belâlar, rasûllerden hiç ayrılmayıp devam edip durdu da, maiyyetinde bulunan mü'min-İerin, kendilerini yalanlayacak olmalarından korkmuşlardır, dedi. Âişe bu âyeti "Ve zannû ennehum kadkuzzibû" şeklinde zâl'in şeddesiyle okur idi

---

بَاب { نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ وَقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ } الْآيَةَ

4526 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ بْنُ شُمَيْلٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ نَافِعٍ قَالَ كَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِذَا قَرَأَ الْقُرْآنَ لَمْ يَتَكَلَّمْ حَتَّى يَفْرُغَ مِنْهُ فَأَخَذْتُ عَلَيْهِ يَوْمًا فَقَرَأَ سُورَةَ الْبَقَرَةِ حَتَّى انْتَهَى إِلَى مَكَانٍ قَالَ تَدْرِي فِيمَ أُنْزِلَتْ قُلْتُ لَا قَالَ أُنْزِلَتْ فِي كَذَا وَكَذَا ثُمَّ مَضَى وَعَنْ عَبْدِ الصَّمَدِ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنِي أَيُّوبُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ { فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ } قَالَ يَأْتِيهَا فِي رَوَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ

"Kadınlarınız sizin (çocuk yetiştiren) tarlanızdır. O hâlde tarlanıza dilediğiniz gibi gelin.Kendiniz için önden (iyi ameller) gönderin. Bir de Allah'tan korkun ve bilin ki, herhalde siz O 'na kavuşacaksınız. Îmân edenlere müjdele" (Âyet: 223).
-...Bize Abdullah ibnu Avn haber verdi ki, Nâfi' şöyle demiştir: İbn Umer (R) Kur'ân okuduğu zaman, okumasını bitirinceye kadar Kur'ân'dan başka birşey konuşmazdı. Bir gün ben onun huzurunda Mushaf'ı tuttum, o da ezberden el-Bakara Sûresi'ni okudu. Nihayet ondan bir yere ulaştığında, bana:

— Sen bu âyetin ne hakkında indirildiğini bilir misin? dedi. Ben:
— Hayır bilmem, dedim. İbn Umer:
— Bu âyet şu şu hususta (yânî kadınlara arka taraflarından gelmek sözleri hakkında) indirildi, dedi ve sonra okumasına devam etti. Ve Abdussamed'den (o dedi ki): Bana babam Abdulvâris ibn Saîd tahdîs etti. Bana Eyyûb es-Sahtıyânî, Nâfi'den; o da İbn Umer'den tahdîs etti. İbn Umer "Kadınlarınıza istediğiniz gibi geliniz" kavli hakkında:
— Kocası kadına oradan gelir, demiştir.Bu hadîsi Muhammed ibn Yahya ibn Saîd, babası Yahya ibn Saîd'den; o da Ubeydullah ibn Umer'den; o da Nâfi'den; o da İbn Umer'den olmak üzere rivayet etmiştir.

4528 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ الْمُنْكَدِرِ سَمِعْتُ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَتْ الْيَهُودُ تَقُولُ إِذَا جَامَعَهَا مِنْ وَرَائِهَا جَاءَ الْوَلَدُ أَحْوَلَ فَنَزَلَتْ { نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ }

-....Câbir (R) şöyle demiştir: Yahûdîler: Erkek, kadın ile arka tarafından gelip cima' ederse doğacak çocuk şaşı olur, derlerdi. (Bu bâtıl inancı yıkmak üzere) "Kadınlarınız sizin bir ekinliğinizdir. O hâlde tarlanıza dilediğiniz taraftan geliniz" âyeti indi

---

بَاب { وَإِذَا طَلَّقْتُمْ النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ أَنْ يَنْكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ }

4529 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ الْعَقَدِيُّ حَدَّثَنَا عَبَّادُ بْنُ رَاشِدٍ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ قَالَ حَدَّثَنِي مَعْقِلُ بْنُ يَسَارٍ قَالَ كَانَتْ لِي أُخْتٌ تُخْطَبُ إِلَيَّ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ عَنْ يُونُسَ عَنْ الْحَسَنِ حَدَّثَنِي مَعْقِلُ بْنُ يَسَارٍ ح حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ الْحَسَنِ أَنَّ أُخْتَ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ طَلَّقَهَا زَوْجُهَا فَتَرَكَهَا حَتَّى انْقَضَتْ عِدَّتُهَا فَخَطَبَهَا فَأَبَى مَعْقِلٌ فَنَزَلَتْ { فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ أَنْ يَنْكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ }

"Kadınları boşadınız da iddetlerini bitirdiler mi, aralarında meşru' bir surette anlaştıkları takdirde artık kendilerini kocalarına nikâh etmelerine engel olmayın..." (Âyet: 232).
-...el-Hasen el-Basrî şöyle demiştir: Bana Ma'kü ibnu Yesâr tahdîs edip: Benim bir kizkardeşim vardı, onu benden istiyorlardı, dedi. Buradaki senedlerde Yûnus ibn Ubeyd, el-Hasen'den tahdîs etti ki, Ma'kıl ibn Yesâr'ın kızkardeşini kocası boşamış ve kadım iddeti tamamlanıncaya kadar terketmiş.Akabinde boşayıp iddeti tamamlanan bu kadını velîsinden tekrar istemiş. Velîsi olan erkek kardeşi Ma'kıl bunu kabul etmemiştir. Bunun üzerine "Artık kadınların kendilerini kocalarına nikâh etmelerine engel olmayın" âyeti inmiştir

---

بَاب { وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ } { يَعْفُونَ } يَهَبْنَ

4530 - حَدَّثَنِي أُمَيَّةُ بْنُ بِسْطَامٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ حَبِيبٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ ابْنُ الزُّبَيْرِ قُلْتُ لِعُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ { وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا } قَالَ قَدْ نَسَخَتْهَا الْآيَةُ الْأُخْرَى فَلِمَ تَكْتُبُهَا أَوْ تَدَعُهَا قَالَ يَا ابْنَ أَخِي لَا أُغَيِّرُ شَيْئًا مِنْهُ مِنْ مَكَانِهِ

"Sizden ölenlerin geride bıraktıkları zevceler kendi nefislerini dört ay on gün bekletirler.İşte bu müddeti bitirdikleri zaman artık onların kendileri hakkında meşru' vech ile yaptıkları şeyden dolayı size günâh yoktur. Allah, ne işlerseniz hakkıyle haberdârdır" (Âyet: 234) "Affederlerse" "Hibe ederlerse" demektir .
-...Abdullah ibnu'z-Zubeyr şöyle dedi: "Sizden ölenlerin geride bıraktıkları zevceler kendi nefislerini dört ay on gün bekletirler... " (234.) âyeti var, bir de "Sizden zevceler bırakıp ölecek olanlar eşlerinin (kendi evlerinden) çıkarılmayarak, yılına kadar fâidelenmelerini vasiyet etsinler. Bunun üzerine onlar

kendiliklerinden çıkarlarsa, artık onların bizzat yaptıkları meşru' işlerden dolayı size meşrûtiyet yoktur..." (240.) âyeti var. İbnu'z-Zubeyr dedi ki: Ben Usmân ibn Affân'a şöyle dedim:
— Bu 240. nafaka âyetini ondan önceki diğer âyet, yânî 234. (dört ay on gün bekleme) âyeti neshetmiştir. Böyle iken hükmü neshedilen bu âyeti Mushaf'ta niçin yazıyorsun? yâhud: Bu mensûh âyeti Mushaf'ta niçin bırakıyorsun? dedim. Usmân da:
— Ey kardeşimin oğlu! Ben Mushaf'tan hiçbirşeyi bulunduğu yerinden değiştirmem, dedi

---

4531 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا شِبْلٌ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ { وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا } قَالَ كَانَتْ هَذِهِ الْعِدَّةُ تَعْتَدُّ عِنْدَ أَهْلِ زَوْجِهَا وَاجِبٌ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا وَصِيَّةً لِأَزْوَاجِهِمْ مَتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ غَيْرَ إِخْرَاجٍ فَإِنْ خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ مِنْ مَعْرُوفٍ } قَالَ جَعَلَ اللَّهُ لَهَا تَمَامَ السَّنَةِ سَبْعَةَ أَشْهُرٍ وَعِشْرِينَ لَيْلَةً وَصِيَّةً إِنْ شَاءَتْ سَكَنَتْ فِي وَصِيَّتِهَا وَإِنْ شَاءَتْ خَرَجَتْ وَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى { غَيْرَ إِخْرَاجٍ فَإِنْ خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ } فَالْعِدَّةُ كَمَا هِيَ وَاجِبٌ عَلَيْهَا زَعَمَ ذَلِكَ عَنْ مُجَاهِدٍ وَقَالَ عَطَاءٌ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ نَسَخَتْ هَذِهِ الْآيَةُ عِدَّتَهَا عِنْدَ أَهْلِهَا فَتَعْتَدُّ حَيْثُ شَاءَتْ وَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى { غَيْرَ إِخْرَاجٍ } قَالَ عَطَاءٌ إِنْ شَاءَتْ اعْتَدَّتْ عِنْدَ أَهْلِهِ وَسَكَنَتْ فِي وَصِيَّتِهَا وَإِنْ شَاءَتْ خَرَجَتْ لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ } قَالَ عَطَاءٌ ثُمَّ جَاءَ الْمِيرَاثُ فَنَسَخَ السُّكْنَى فَتَعْتَدُّ حَيْثُ شَاءَتْ وَلَا سُكْنَى لَهَا وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ حَدَّثَنَا وَرْقَاءُ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ بِهَذَا وَعَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ نَسَخَتْ هَذِهِ الْآيَةُ عِدَّتَهَا فِي أَهْلِهَا فَتَعْتَدُّ حَيْثُ شَاءَتْ لِقَوْلِ اللَّهِ { غَيْرَ إِخْرَاجٍ } نَحْوَهُ

-...Bize İshâk ibn Râhûye tahdîs etti. Bize Ravh ibn Ubâde tahdîs etti. Bize Şibl ibnu Abbâd, Abdullah ibn Ebî Necîh'ten; o da Mucâ-hid ibn Cebr'den tahdîs etti. Mucâhid şöyle demiştir: "Sizden ölenlerin geride bıraktıkları zevceler kendi nefislerini dört ay on gün bekletirler. İşte bu müddeti bitirdikleri zaman... " (234). Burada zikredilen dört ay on günlük iddet, kadının, kocasının akrabaları yanında bekleyeceği iddettir ki, bu vâcib bir iddettir. Yüce Allah: "Sizden zevceler bırakıp ölecek olanlar eşlerinin (kendi evlerinden) çıkarılmayarak yılına kadar fâidelenmelerini, bakılmalarını vasiyet etsinler.Bunun üzerine onlar kendiliklerinden çıkarlarsa, artık onların bizzat yaptıkları meşru' işlerden dolayı size mes 'ûliyet yoktur..." 240. âyetini indirdi.Mucâhid dedi ki: Allah evvelki âyette dört ay on gün iddet bekleyen kadına, bir vasiyet olarak yedi ay yirmi gün daha ekleyip, senenin tamâmını tahsîs etti. O kadın isterse kendine yapılmış olan vasiyeti içinde ikaamet eder, isterse oradan çıkar. İşte bu Yüce Allah'ın: "Eşlerinin evlerinden çıkarılmayarak fâidelenmelerini vasiyet etsinler, Bunun üzerine o kadınlar kendiliklerinden çıkarlarsa artık onların bizzat yaptıkları meşru' işlerden dolayı size meşguliyet yoktur" kavlidir. (Dört ay on günlük) iddet ise, olduğu gibi kadın üzerine vâcibdir. İbnu Ebî Necîh, bunu Mucâhid'den olmak üzere söyledi.Atâ ibn Ebî Rebâh da dedi ki: İbn Abbâs şöyle dedi: Bu âyet, kadının kendi ailesi yanında iddet beklemesini neshetti. Artık kadın istediği yerde (dört ay on günlük) iddetini bekler. Bu, Yüce Allah'ın: "Çıkarılmayarak." kavlidir. Atâ (İbn Abbâs'tan rivayet ettiğini tefsîr ederek) şöyle dedi: Kadın isterse kocasının ailesi yanında iddet bekler ve kendine yapılan vasiyette ikaamet eder, isterse Yüce Allah'ın: "Onların bizzat yaptıkları meşru'işlerden size meşguliyet yoktur" kavlinden dolayı başka yere çıkar gider. Yine Atâ: Sonra (en-Nisâ: 11-12) mîrâs âyeti geldi de süknâ hakkım neshetti. Artık kadın (süknâ hakkı olmayarak,vasiyeti terkedip) dilediği yerde iddetini bekler, dedi.Ve Muhammed ibn Yûsuf el-Feryâbî'den: Bize Verkaa ibn Amr el-Havârizmî, İbn Ebî Necîh'ten; o da Mucâhid'den bu suretle tahdîs etti. Ve yine Abdullah ibn Ebî Necîh'ten; o da Atâ'dan tahdîs etti ki, İbn Abbâs: Bu âyet, kadının, kendi ailesi içinde iddet beklemesini neshetti, artık kadın istediği yerde iddetini bekler. Çünkü Yüce Allah: "Çıkarılmayarak," buyurmuştur. Bu da yukarıda, Mucâhid'den rivayet edilen tarzdadır

---

4532 – حَدَّثَنَا حِبَّانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَوْنٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ قَالَ جَلَسْتُ إِلَى مَجْلِسٍ فِيهِ عُظْمٌ مِنْ الْأَنْصَارِ

وَفِيهِمْ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي لَيْلَى فَذَكَرْتُ حَدِيثَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ فِي شَأْنِ سُبَيْعَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ وَلَكِنَّ عَمَّهُ كَانَ لَا يَقُولُ ذَلِكَ فَقُلْتُ إِنِّي لَجَرِيءٌ إِنْ كَذَبْتُ عَلَى رَجُلٍ فِي جَانِبِ الْكُوفَةِ وَرَفَعَ صَوْتَهُ قَالَ ثُمَّ خَرَجْتُ فَلَقِيتُ مَالِكَ بْنَ عَامِرٍ أَوْ مَالِكَ بْنَ عَوْفٍ قُلْتُ كَيْفَ كَانَ قَوْلُ ابْنِ مَسْعُودٍ فِي الْمُتَوَفَّى عَنْهَا زَوْجُهَا وَهْيَ حَامِلٌ فَقَالَ قَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ أَتَجْعَلُونَ عَلَيْهَا التَّغْلِيظَ وَلَا تَجْعَلُونَ لَهَا الرُّخْصَةَ لَنَزَلَتْ سُورَةُ النِّسَاءِ الْقُصْرَى بَعْدَ الطُّولَى وَقَالَ أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدٍ لَقِيتُ أَبَا عَطِيَّةَ مَالِكَ بْنَ عَامِرٍ

-...Bize Abdullah ibnu Avn tahdîs etti ki, Muhammed ibn Şîrîn şöyle demiştir: Ben bir meclisde oturdum, orada Ensâr'dan büyük büyük adamlar vardı. İçlerinde Abdurrahmân ibnu Ebî Leylâ da vardı. Ben, Abdullah ibn Utbe'nin, Haris kızı Subey'a'nın durumu hakkındaki hadîsini zikrettim. Abdurrahmân ibn Ebî Leylâ:
— Lâkin onun amcası olan Abdullah ibn Mes'ûd buna kaail olmazdı (yânı bu hükmü söylemezdi), dedi. Bunun üzerine ben (Abdullah ibn Utbe'yi kasdederek):
— Eğer Kûfe'nin yanı başında ikaamet eden bir adama isnâden yalan söylediysem şübhesiz ben cesaretli, yânı utanmaz bir kimseyim-dir, dedim.Bu sırada İbn Şîrîn sesini yükseltti de şöyle dedi:
— Sonra ben çıktım, akabinde Mâlik ibn Âmir'e yâhud Mâlik ibn Avf'a kavuştum ve ona:Hâmile iken kocası ölmüş olan kadının iddeti hakkında İbn Mes'ûd'un görüşü nasıl idi? Diye sordum. O da bana şöyle cevâb verdi: İbn Mes'ûd: Siz o kadına ruhsatı tatbik etmeyerek, onun üzerine uzun olan iddeti mi tatbik ediyorsunuz? Yemîn olsun kısa olan en-Nisâ Sûresi, yânî et-Talâk Sûresi, en uzun iddet olan bu el-Bakara âyetinden sonra inmiştir,dedi.Eyyûb es-Sahtıyâriî de Muhammed ibn Sîrîn'den söyledi ki, İbn Şîrîn (şekksiz olarak):— Ben Ebû Atıyye Mâlik ibn Âmir'e kavuştum..., demiştir

---

بَاب { حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى }

4533 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح و حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ حَبَسُونَا عَنْ صَلَاةِ الْوُسْطَى حَتَّى غَابَتْ الشَّمْسُ مَلَأَ اللَّهُ قُبُورَهُمْ وَبُيُوتَهُمْ أَوْ أَجْوَافَهُمْ شَكَّ يَحْيَى نَارًا

"Namazları Ve Orta Namazı Muhafaza Ediniz. (Âyet: 238) Babı
-...Buradaki iki senedle Alî (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Hendek günü: "Müşrikler bizi güneş batıncaya kadar orta namazından habsettiler. Allah onların kabirlerini ve evlerini ateş doldursun" buyurdu. Râvî Yahya ibn Saîd: Yâhud Peygamber: "Allah onların kabirlerini ve içlerini ateş doldursun" buyurmuştur, diye şekk ile rivayet etmiştir

---

بَاب { وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ } أَيْ مُطِيعِينَ

4534 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ الْحَارِثِ بْنِ شُبَيْلٍ عَنْ أَبِي عَمْرٍو الشَّيْبَانِيِّ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَ كُنَّا نَتَكَلَّمُ فِي الصَّلَاةِ يُكَلِّمُ أَحَدُنَا أَخَاهُ فِي حَاجَتِهِ حَتَّى نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ { حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ } فَأُمِرْنَا بِالسُّكُوتِ

"Ve Allah İçin Tam Huşu' Ve Taâtle Dîvân Durun Yânî "Tam İtaat Ediciler Olarak Namaza Durun" (Âyet: 238) Babı
-...Zeyd ibn Erkam (R) şöyle demiştir: Bizler namaz içinde kelâm söylerdik. Bizim birimiz yanındaki kardeşine ihtiyâcı husûsunda söz söylerdi. Nihayet şu:"Namazları ve orta namazı muhafaza ediniz. Allah

'in dâvânına tam huşu' ve itaatle durun" âyeti indi de, bunun üzerine bize namazda sükût etmemiz emredildi

---

بَاب قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ { فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَمَا عَلَّمَكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ } وَقَالَ ابْنُ جُبَيْرٍ { كُرْسِيُّهُ } عِلْمُهُ يُقَالُ { بَسْطَةً } زِيَادَةً وَفَضْلًا { أَفْرِغْ } أَنْزِلْ { وَلَا يَئُودُهُ } لَا يُثْقِلُهُ آدَنِي أَثْقَلَنِي وَالْآدُ وَالْأَيْدُ الْقُوَّةُ السِّنَةُ نُعَاسٌ { يَتَسَنَّهْ } يَتَغَيَّرْ { فَبُهِتَ } ذَهَبَتْ حُجَّتُهُ { خَاوِيَةٌ } لَا أَنِيسَ فِيهَا عُرُوشُهَا أَبْنِيَتُهَا { نُنْشِرُهَا } نُخْرِجُهَا { إِعْصَارٌ } رِيحٌ عَاصِفٌ تَهُبُّ مِنْ الْأَرْضِ إِلَى السَّمَاءِ كَعَمُودٍ فِيهِ نَارٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { صَلْدًا } لَيْسَ عَلَيْهِ شَيْءٌ وَقَالَ عِكْرِمَةُ { وَابِلٌ } مَطَرٌ شَدِيدٌ الطَّلُّ النَّدَى وَهَذَا مَثَلُ عَمَلِ الْمُؤْمِنِ { يَتَسَنَّهْ } يَتَغَيَّرْ

Azîz Ve Celîl Allah'ın Şu Kavli Babı:"Fakat korkarsanız, o hâlde (namazı) yürüyerek yâhud süvârî olarak kılın (bırakmayın). Tehlikeden emîn olduğunuz vakit ise yine Allah'ı, size bilmediğiniz şeyleri nasıl öğretti ise öyle anın" (Âyet: 239). Saîd ibn Cubeyr şöyle dedi:"Kursiyyuhu", "Onun ilmi" demektir. "Bastaten", ziyâde ve fazlaya denilir. "Efriğ","Boşalt" yânî "İndir"; "Velâ yeûduhû", "Ona ağır gelmez"; "Âdenf, "Bana ağır gelip belimi büktü", "el-Âdu ve'l-Aydu" "Kuvvet"; "es-Sinetu", "Uyku başlangıcı, mızganma, uyuklama";"Lem-yetesenneh", "Değişmedi, bozulmadı"; "Fe-buhıte", "Hücceti gitti", "Hâviye", "İçinde hiçbir can yoldaşı, yânî hiçbir kimse yok"; "Urûşuhâ", "Binaları", "es-Sinetu", "Uyku başlangıcı, uyuklama"; "Nûnşiruhâ", "Onu çıkarırız". "Vsârun"; "içinde ateş bulunan kalın bir sütün gibi yerden göğe doğru şiddetle esip herşeyi koparan rüzgâr, kasırga".İbn Abbâs da: "Salden", "Üzerinde hiçbirşey bulunmayan"demektir, dedi.İkrime de: "Vâbilun", "Şiddetli yağmur"; "et-Tallu", "Hafif yağmur, çiğ, nem"dir dedi. İkrime'nin zekrettiği bu şeyler mü'min amelinin meselidir

---

4535 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ إِذَا سُئِلَ عَنْ صَلَاةِ الْخَوْفِ قَالَ يَتَقَدَّمُ الْإِمَامُ وَطَائِفَةٌ مِنْ النَّاسِ فَيُصَلِّي بِهِمْ الْإِمَامُ رَكْعَةً وَتَكُونُ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْعَدُوِّ لَمْ يُصَلُّوا فَإِذَا صَلَّى الَّذِينَ مَعَهُ رَكْعَةً اسْتَأْخَرُوا مَكَانَ الَّذِينَ لَمْ يُصَلُّوا وَلَا يُسَلِّمُونَ وَيَتَقَدَّمُ الَّذِينَ لَمْ يُصَلُّوا فَيُصَلُّونَ مَعَهُ رَكْعَةً ثُمَّ يَنْصَرِفُ الْإِمَامُ وَقَدْ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ فَيَقُومُ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْ الطَّائِفَتَيْنِ فَيُصَلُّونَ لِأَنْفُسِهِمْ رَكْعَةً بَعْدَ أَنْ يَنْصَرِفَ الْإِمَامُ فَيَكُونُ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْ الطَّائِفَتَيْنِ قَدْ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ فَإِنْ كَانَ خَوْفٌ هُوَ أَشَدَّ مِنْ ذَلِكَ صَلَّوْا رِجَالًا قِيَامًا عَلَى أَقْدَامِهِمْ أَوْ رُكْبَانًا مُسْتَقْبِلِي الْقِبْلَةِ أَوْ غَيْرَ مُسْتَقْبِلِيهَا قَالَ مَالِكٌ قَالَ نَافِعٌ لَا أُرَى عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ ذَكَرَ ذَلِكَ إِلَّا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Bize Mâlik, Nâfi'den tahdîs etti ki, Abdullah ibn Umer (R) kendisine korku namazı sorulduğu zaman şöyle der idi: İmâm Öne geçer, insanlardan bir taife de onun arkasında saff durur. İmâm onlara bir rek'at namaz kıldırır. Bu sırada onlardan bir taife namaz kılanlarla düşman arasında bulunur,namaz kılmayip, onları korurlar, îmâm'ın beraberindekiler bir rek'at kıldıkları zaman selâm vermeyerek, o namaz kılmayanların bulunduğu yere çekilirler. Bu sefer o namaz kılmamış olanlar, imâmın arkasına geçip imâmla birlikte bir rek'at namaz kılarlar.Sonra imâm İki rek'at kılmış olduğu hâlde selâm verip namazdan çıkar. İmâm namazdan çıktıktan sonra o iki taifeden herbiri kendi başlarına birer rek'at daha namaz kılarlar. Böylece iki taifeden her biri iki rek'at namaz kılmış olur. Korku bundan da çok olursa, ister yaya olarak ve ayaküstü durarak (yânî rükû' ve sucûdu terkederek), ister hayvan üzerinde olarak, kıbleye ister yüzle-yerek, ister yüzlemeyerek (îmâ ile) kılarlar.Nâfi': İbn Umer bu ta'rîfi muhakkak Rasûlullah'tan; O'nun ta'-rîfi olmak üzere söyledi zannederim, demiştir

---

بَاب { وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا }

4536 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ الْأَسْوَدِ وَيَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ قَالَا حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ الشَّهِيدِ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ قَالَ ابْنُ الزُّبَيْرِ قُلْتُ لِعُثْمَانَ هَذِهِ الْآيَةُ الَّتِي فِي الْبَقَرَةِ { وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا إِلَى قَوْلِهِ غَيْرَ إِخْرَاجٍ } قَدْ نَسَخَتْهَا الْأُخْرَى فَلِمَ تَكْتُبُهَا قَالَ تَدَعُهَا يَا ابْنَ أَخِي لَا أُغَيِّرُ شَيْئًا مِنْهُ مِنْ مَكَانِهِ قَالَ حُمَيْدٌ أَوْ نَحْوَ هَذَا

"Sizden zevcelerini geride bırakıp Ölecek olanlar eşlerinin kendi evlerinden çıkarılmayarak, yılına kadar fâidelenmelerini vasiyet etsinler. Onlar kendiliklerinden çıkarlarsa artık onların bizzat yaptıkları meşru' işlerden dolayı size meşguliyet yoktur... " (Âyet: 240).
-...Bize Habîb ibnu'ş-Şehîd tahdîs etti ki, İbnu Ebî Muleyke şöyle demiştir: Abdullah ibnu'z-Zubeyr dedi ki: Ben Usmân ibn Affân'a:
— el-Bakara Sûresi'ndeki şu "Sizden zevcelerini geride bırakıp ölecek olanlar eşlerinin kendi evlerinden çıkarılmayarak, yılma kadar fâidelenmelerini vasiyet etsinler... " (Âyet: 240) âyetini diğer (234.) âyet neshetmiştir. Böyle iken sen o neshedilmiş âyeti niçin Mushaf'a yazıyorsun? dedim.Usmân:
— Sen de onu yerinde bırakacaksın, ey kardeşimin oğlu! Ben Mushaf'tan hiçbir şeyi bulunduğu yerinden değiştirmiyorum, dedi. Humeyd ibnu'l-Esved: Bu metin tarzında demiştir

---

بَاب { وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَى } { فَصُرْهُنَّ } قَطِّعْهُنَّ

4537 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ وَسَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْنُ أَحَقُّ بِالشَّكِّ مِنْ إِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ { رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَى قَالَ أَوَلَمْ تُؤْمِنْ قَالَ بَلَى وَلَكِنْ لِيَطْمَئِنَّ قَلْبِي }

Hani İbrahim: 'Ey Rabb Jim, ölüleri nasıl dirilteceğini bana göster demişti-.. " (Âyet:200)
-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Biz şekketmeye İbrahim'den daha haklıyız: Hani İbrahim: Ey Rabbım, ölüleri nasıl dirilteceğini bana göster, demiş, Allah da: İnanmadın mı yoksa? demiş; o da: İnandım, fakat kalbimin (gözümle de görerek) yatışması için (istedim) demişti"

بَاب قَوْلِهِ { أَيَوَدُّ أَحَدُكُمْ أَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ إِلَى قَوْلِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ }

4538 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي مُلَيْكَةَ يُحَدِّثُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ وَسَمِعْتُ أَخَاهُ أَبَا بَكْرِ بْنَ أَبِي مُلَيْكَةَ يُحَدِّثُ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ قَالَ قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَوْمًا لِأَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَ تَرَوْنَ هَذِهِ الْآيَةَ نَزَلَتْ { أَيَوَدُّ أَحَدُكُمْ أَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ } قَالُوا اللَّهُ أَعْلَمُ فَغَضِبَ عُمَرُ فَقَالَ قُولُوا نَعْلَمُ أَوْ لَا نَعْلَمُ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فِي نَفْسِي مِنْهَا شَيْءٌ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ عُمَرُ يَا ابْنَ أَخِي قُلْ وَلَا تَحْقِرْ نَفْسَكَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ضُرِبَتْ مَثَلًا لِعَمَلٍ قَالَ عُمَرُ أَيُّ عَمَلٍ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لِعَمَلٍ قَالَ عُمَرُ لِرَجُلٍ غَنِيٍّ يَعْمَلُ بِطَاعَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ثُمَّ بَعَثَ اللَّهُ لَهُ الشَّيْطَانَ فَعَمِلَ بِالْمَعَاصِي حَتَّى أَغْرَقَ أَعْمَالَهُ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: "Sizden herhangi biriniz arzu eder mi ki, hurmalardan, üzümlerden onun bir bahçesi olsun, altından ırmaklar aksın, orada kendisinin her çeşit meyveleri bulunsun, (fakat) ona ihtiyarlık çöksün, âciz ve küçük çocukları da olsun, derken o bahçeye içinde bir ateş bulunan bir bora isabet etsin de o yanıversin? İşte Allah size âyetlerini böyle apaçık bildirir. Olur ki iyi düşünürsünüz" (Âyet: 266).
-...İbn Cureyc şöyle demiştir: Ben Abdullah ibn Ebî Muleyke'den işittim; o, İbn Abbâs'tan tahdîs ediyordu: Yine İbn Cureyc şöyle demiştir: Ben onun kardeşi Ebû Bekr ibn Ebî Muleyke'den de işittim; o da Ubeyd ibn Umeyr (el-Leysî el-Mekkî)'den tahdîs ediyordu.O şöyle demiştir: Umer ibnu'l-Hattâb (R) bir gün Peygam-ber'in sahâbîlerine hitaben:

— Şu "Sizden herhangi biriniz arzu eder mi ki..." âyeti hangi şey hakkında indi düşünürsünüz? diye sordu. Oradakiler:
— Allah en bilendir, dediler. Bu cevâb üzerine Umer öfkelendi de:
— Biliyoruz, yâhud bilmiyoruz deyiniz, dedi. İbn Abbâs:
— Benim gönlümde o âyetten birşey (bir ilim) var ey Mü'minle-rin Emîri! dedi. Umer de ona:
— Ey kardeşim oğlu! Kendini küçük görmeyerek söyle! dedi. İbn Abbâs:
— Bir amel için mesel yapılmıştır, dedi. Umer:
— Hangi amel için? dedi. İbn Abbâs yine "Bir amel için" dedi. Umer:
— Azîz ve Celîl olan Allah'ın tâatiyle amel eden zengin bir adam için ki, sonra Allah o adama şeytânı yolladı, o da ma'siyetlerle amel etti. Nihayet Allah o adamın iyi amellerini zayi' etti. "Fe-surhunne", "Onları parça parça kes" demektir

---

بَاب { لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِلْحَافًا } يُقَالُ أَلْحَفَ عَلَيَّ وَأَلَحَّ عَلَيَّ وَأَحْفَانِي بِالْمَسْأَلَةِ { فَيُحْفِكُمْ } يُجْهِدْكُمْ

4539 – حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنِي شَرِيكُ بْنُ أَبِي نَمِرٍ أَنَّ عَطَاءَ بْنَ يَسَارٍ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي عَمْرَةَ الْأَنْصَارِيَّ قَالَا سَمِعْنَا أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ الْمِسْكِينُ الَّذِي تَرُدُّهُ التَّمْرَةُ وَالتَّمْرَتَانِ وَلَا اللُّقْمَةُ وَلَا اللُّقْمَتَانِ إِنَّمَا الْمِسْكِينُ الَّذِي يَتَعَفَّفُ وَاقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ يَعْنِي قَوْلَهُ { لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِلْحَافًا }

"Onlar insanlardan yüzsüzlük edip de birşey istemezler..," (Âyet: 273»."Elhafe aleyye", "Elahha aleyye" ve "Ahfâni bi'l-mes'ele"; bunların hepsi bir ma'nâya olup "İstekte aşın gitti" demektir."Fe-yuhfıkum", "Israrla istemekte sizi yorar" elemektir.
-...Atâ ibn Yesâr ile Abdurrahmân ibn Ebî Amre el-Ensârî; ikisi şöyle demişlerdir:Biz Ebû Hureyre(R)'den işittik, o şöyle diyordu: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Miskin,insanların verdiği bir hurma, iki hurma, bir lokma, iki lokmanın geri çevirdiği şu dilenci kişi değildir. Hakîkî miskin (kendisini geçindirecek nafakası olmadığı hâlde) insanlara el açıp istemekten çekinip iffetli kalmağa çalışan kimsedir. İsterseniz okuyunuz." Buhârî'nin üstadı Saîd ibn Ebî Meryem: Yüce Allah'ın şu kavlini kasdediyor, dedi: "Onlar insanlardan yüzsüzlük edip birşey istemezler..."

بَاب { وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا } الْمَسُّ الْجُنُونُ

4540 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا نَزَلَتْ الْآيَاتُ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ فِي الرِّبَا قَرَأَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى النَّاسِ ثُمَّ حَرَّمَ التِّجَارَةَ فِي الْخَمْرِ

'Hâlbuki Allah alışverişi halâl, ribâyı (faizi) haram kılmiştir" (Âyet: 275)."el-Mess"* "Delilik"tir.
-...Bize Müslim (ibnu's-Subayh el-Kûfî), Mesrûk'tan tahdîs etti ki, Âişe (R) şöyle demiştir: el-Bakara Sûresi'nin sonundan ribâ hakkındaki âyetler indiği zaman, Rasülullah (S) bu âyetleri insanlara karşı okudu. Sonra şarâb hususunda ticâret yapmayı haram kıldı

بَاب { يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا } يُذْهِبُهُ

4541 – حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ الْأَعْمَشِ سَمِعْتُ أَبَا الضُّحَى يُحَدِّثُ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ لَمَّا أُنْزِلَتْ الْآيَاتُ الْأَوَاخِرُ مِنْ سُورَةِ الْبَقَرَةِ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَلَاهُنَّ فِي الْمَسْجِدِ فَحَرَّمَ التِّجَارَةَ فِي الْخَمْرِ

"Allah Ribâyı Mahveder" (Âyet: 276), Onu Tamâmiyle Giderir
-... Süleyman ibn Mıhrân şöyle demiştir: Ben Ebû'd-Duhâ'dan işittim; O,Mesrûk'tan tahdîs ediyordu: Âişe (R) şöyle demiştir: el-Bakara Sûresi'nin sonlarındaki âyetler indiği zaman Rasülullah çıktı da mescidde bunları okudu. Akabinde şarâb hususundaki ticâreti haram kıldı.

بَاب { فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ } فَاعْلَمُوا
4542 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ لَمَّا أُنْزِلَتْ الْآيَاتُ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ قَرَأَهُنَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ فِي الْمَسْجِدِ وَحَرَّمَ التِّجَارَةَ فِي الْخَمْرِ

'(Eğer böyle yapmazsanız) Allah ve Rasûlü'nden mutlak bir harb olunacağını bilin'1"(Âyet: 279).
-...Şu'be, Mansûr'dan; odaEbû'd-Duhâ'dan; o da Mesrûk'tan tahdîs etti ki, Âişe (R) şöyle demiştir: el-Bakara Sûresi'nin sonundan o âyetler indirildiği zaman Peygamber (S) onları mescidde okudu ve şarâb ticâretim haram kıldı.

بَاب { وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَى مَيْسَرَةٍ وَأَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ }
4543 - وَ قَالَ لَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مَنْصُورٍ وَالْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ لَمَّا أُنْزِلَتْ الْآيَاتُ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَرَأَهُنَّ عَلَيْنَا ثُمَّ حَرَّمَ التِّجَارَةَ فِي الْخَمْرِ

"Eğer borçlu darlık içinde bulunuyorsa, ona geniş bir zamana kadar mühlet verin.Sadaka olarak bağışlamanız ise sizin için daha hayırlıdır, eğer bilirseniz" (Âyet: 280).
-...Ve bize Muhammed ibn Yûsuf, Sufyân es-Sevrî'den; o da Man-sûr'dan ve el-A'meş'ten;onlar da Ebû'd-Duhâ'dan; o da Mesrûk'-tan söyledi ki, Âişe (R) şöyle demiştir: el-Bakara Sûresî'nin sonundan o âyetler indirildiği zaman, Rasûlullah (S) mescidde ayağa kalktı da, bu âyetleri bize karşı okudu. Sonra şarâb hakkında ticâret yapmayı haram kıldı

بَاب { وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ }
4544 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ بْنُ عُقْبَةَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ آخِرُ آيَةٍ نَزَلَتْ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آيَةُ الرِّبَا

"Öyle bir günden sakının ki, hepiniz o gün Allah*a döndürüleceksiniz. Sonra herkese kazandığı tastamam verilecek, onlara haksızlık edilmeyecektir" (Âyet: 28i>.
-....İbn Abbâs (R): Peygamber (S)'in üzerine inen son hüküm âyeti, ribâ âyetidir, demiştir

---

بَاب { وَإِنْ تُبْدُوا مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفُوهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللَّهُ فَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ }

4545 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا النُّفَيْلِيُّ حَدَّثَنَا مِسْكِينٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ عَنْ مَرْوَانَ الْأَصْفَرِ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهْوَ ابْنُ عُمَرَ أَنَّهَا قَدْ نُسِخَتْ { وَإِنْ تُبْدُوا مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفُوهُ } الْآيَةَ

"(Göklerde Ne Var, Yerde Ne Varsa Hepsi Allah'ındır.) Eğer siz içinizdekini açıklar yâhud gizlerseniz, Allah onunla sizi hesaba çeker. Sonra kimi dilerse ona mağfiret eder, kimi dilerse onu da azâblandırır. Allah herşeye kaadirdir" (Âyet: 284).
-....Bize Miskin (ibn Bukeyr el-Harrânî), Şu'be'den; o da Hâlid el-Hazzâ'dan; o da Mervân el-Asfar'dan; o da Peygamber'in sahâbîlerinden olan bir adamdan -ki o, İbn Umer'dir- bu "Eğer ne~ fislerinizdekini açıklar yâhud gizlerseniz... " âyeti nesh edilmiştir, diye tahdîs etti

---

بَاب { آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ } وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { إِصْرًا } عَهْدًا وَيُقَالُ { غُفْرَانَكَ } مَغْفِرَتَكَ { فَاغْفِرْ لَنَا }

4546 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا رَوْحٌ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ عَنْ مَرْوَانَ الْأَصْفَرِ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَحْسِبُهُ ابْنَ عُمَرَ { إِنْ تُبْدُوا مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفُوهُ } قَالَ نَسَخَتْهَا الْآيَةُ الَّتِي بَعْدَهَا

"O Rasûl, Rabbinden kendisine indirilene îmân etti...' (Âyet: 285-286). İbn Abbâs: "Isran", "Ahden" demektir; "Gufrâneke" denilir ki, "Mağfiretini isteriz, bize mağfiret eyle" demektir, demiştir.
-....Bize Şu'be, Hâlid el-Hazzâ'dan; odaMervânel-Asfar'dan; o da Rasûlullah'm sahâbîlerinden olan bir adamdan onun -el-Asfar: Ben o mübhem adamın İbn Umer olduğunu zannediyorum, demiştir 'Eğer siz nefislerinizdekini açıklar yâhud gizlerseniz. " âyetini ondan sonraki âyet neshetti, dediğini haber verdi

---

سُورَةُ آلِ عِمْرَانَ تُقَاةٌ وَتَقِيَّةٌ وَاحِدَةٌ { صِرٌّ } بَرْدٌ { شَفَا حُفْرَةٍ } مِثْلُ شَفَا الرَّكِيَّةِ وَهْوَ حَرْفُهَا { تُبَوِّئُ } تَتَّخِذُ مُعَسْكَرًا الْمُسَوَّمُ الَّذِي لَهُ سِيمَاءٌ بِعَلَامَةٍ أَوْ بِصُوفَةٍ أَوْ بِمَا كَانَ { رِبِّيُّونَ } الْجَمِيعُ وَالْوَاحِدُ رِبِّيٌّ { تَحُسُّونَهُمْ } تَسْتَأْصِلُونَهُمْ قَتْلًا { غُزًّا } وَاحِدُهَا غَازٍ { سَنَكْتُبُ } سَنَحْفَظُ { نُزُلًا } ثَوَابًا وَيَجُوزُ وَمُنْزَلٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ كَقَوْلِكَ أَنْزَلْتُهُ وَقَالَ مُجَاهِدٌ وَالْخَيْلُ الْمُسَوَّمَةُ الْمُطَهَّمَةُ الْحِسَانُ قَالَ سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبْزَى الرَّاعِيَةُ الْمُسَوَّمَةُ وَقَالَ ابْنُ جُبَيْرٍ { وَحَصُورًا } لَا يَأْتِي النِّسَاءَ وَقَالَ عِكْرِمَةُ { مِنْ فَوْرِهِمْ } مِنْ غَضَبِهِمْ يَوْمَ بَدْرٍ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنْ الْمَيِّتِ } مِنْ النُّطْفَةِ تَخْرُجُ مَيِّتَةً وَيُخْرِجُ مِنْهَا الْحَيَّ الْإِبْكَارُ أَوَّلُ الْفَجْرِ وَالْعَشِيُّ مَيْلُ الشَّمْسِ أُرَاهُ إِلَى أَنْ تَغْرُبَ

Alu Imrân Sûresi: Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle"Tukaat" ve "Takıyye" bir ma'nâya olup "Birşeyden sakınmak" demektir."Sırmn", soğuğun şiddeti ve soğuk ma'nâsinadır."Şefâ hufratin", çukurun ucu ve kenarı demektir; kuyunun kenarı gibi ki, o da onun ucu,kenarı, sivri ve keskin kıyışıdır. "Tubevviu", "Asker yeri ediniyordun" demektir.(el-Musevvemu", bir alâmetle yâhud beyaz yün ile yâhud alâmet olabilen şeylerle bir nişanı olan demektir."Rıbbiyyûne" cemi'dir; tekili "Rıbbiyy'Mir; "Rabbe mensûb âlim (veya cemâat) ma'nâsınadır."Tehıssûnehum", (Allah'ın sizi onlar üzerine saldırtması ve izni ile) "Siz onları öldürüp köklerini kazıyordunuz" demektir."Guzzen"; tekili "Gazi" olup, gazve yapan, yânî düşmanla cenk ve kıtal etmeye giden mücâhid ,ma'nâsınadır."Senektubu", "Yazacağız" yânî "Onların söylediklerini ilmimizde muhafaza edeceğiz" demektir."Nuzulen min indillâh = Allah indinde bir sevâb olarak".Bu,"Nuzulen" masdarının "Ben onu konuk ettim" sözünde olduğu gibi mefûl isim sîgası ile "Ve ve: munzelun min indillâh", yânî "Allah yanında konuk edilmiş olarak" ma'nâsına olması da caiz olur. ("Nüzul", konuk için hazırlanan ikram olup, sonra genişletilip rızk ma'nâsına da kullanılmıştır.)Mucâhid: "el-Haylu'l-musevvemetu","İnce ve son derece güzel atlar" ma'nâsınadır,demiştir. İbn Cubeyr: "Hasûran" Şehvetlere meyli ve kudreti olmakla beraber kemâlinden dolayı nefsini men' edip kadınlara gitmeyen ma'nâsınadır, demiştir. îkrime: "Min fevrihim", "Bedir günü öfkelerinden" demektir. Mucâhid: "Yuhricu'l-hayye = Diriyi çıkarır" sözünün tefsirinde:
"Nutfe (göz görüşünde hareketsiz) Ölü gibi çıkar, hâlbuki ondan, yânî meniden canlı yavru çıkar" demiştir. "el-îbkâr", fecrin evvelidir. "Aşıyy" ise güneşin meylidir. Ben onu güneşin batma tarafına meylidir zannediyorum.

بَاب { مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ } وَقَالَ مُجَاهِدٌ الْحَلَالُ وَالْحَرَامُ { وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ } يُصَدِّقُ بَعْضُهُ بَعْضًا كَقَوْلِهِ تَعَالَى { وَمَا يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ } وَكَقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ { وَيَجْعَلُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ } وَكَقَوْلِهِ { وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَآتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ } { زَيْغٌ } شَكٌّ { ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ } الْمُشْتَبِهَاتِ { وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ } يَعْلَمُونَ { يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ }

4547 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ التُّسْتَرِيُّ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ تَلَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذِهِ الْآيَةَ { هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ } قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِذَا رَأَيْتِ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ فَأُولَئِكِ الَّذِينَ سَمَّى اللَّهُ فَاحْذَرُوهُمْ

"Ondan bir kısmı muhkem âyetlerdir". Mucâhid şöyle demiştir: Bunlar haram ve halâldir."Diğer bir kısmı da müteşâbihlerdir". Bunlar da birbirlerini tasdîk ederler. Bunlar Yüce Allah'ın şu kavilleri gibidir:". Allah onunla birçoğunu şaşırtır, yine onunla birçoğunu yola getirir. Onunla âşıklardan başkasını şaşırtmaz" (el-Bakara: 26)."Allah'ın izni olmadan hiçkimsenin îmân etmesi mümkin değildir. O, akıllarını iyi kullanmayan lara murdarlık verir" (Yûnus: ıoo)."Hidâyeti kabul edenlere gelince, Allah onların muvaffakiyetini artırmış, onlara (ateşten nasıl) kaçınacaklarını ilham etmiştir" (Muhammed: n>."Zeyğ", "Şekk" demektir. "Fitne istemek", müteşâbihleri aramak demektir. "Râsihûn, yânî itimde üstün olanlar bilirler de: Biz O'na îmân ettik, derler"

-...Bize Yezîd ibnu İbrâhîm et-Tusterî, Abdullah ibn Ebî Muleyke'den; o da el-Kaasım ibn Muhammed'den tahdîs etti ki, Âi-şe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şu âyeti okudu: "Sana Kitâb*ı indiren O'dur. Ondan bir kısım âyetler muhkemdir ki, bunlar Kitâbhn anasıdır (temelidir). Diğer bir kısmı da müteşâbihlerdir. İşte kalble-rinde eğrilik bulunanlar sırf fitne aramak ve onun te'vîline yeltenmek için, onun müteşâbih olanına tâbi' olurlar. Hâlbuki onun te 'vttini Allah Han başkası bilmez. İlimde yüksek dereceye erenler ise: Biz ona inandık. Hepsi Rabb 'imiz katındadır, derler. (Bunları) salim akıllılardan başkası iyice düşünemez" (Âyet: 7). Âişe dedi ki: Rasûlullah: "Sen Kur'ân 'in yalnız müteşâbih âyetlerine uyan dalâlet sahihlerini gördüğünde, işte onlar Allah 'in bu âyette isim ve sıfatlarını söylediği kimselerdir, artık hepiniz onlardan sakınınız" buyurdu

---

بَاب { وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنْ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ }

4548 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا مِنْ مَوْلُودٍ يُولَدُ إِلَّا وَالشَّيْطَانُ يَمَسُّهُ حِينَ يُولَدُ فَيَسْتَهِلُّ صَارِخًا مِنْ مَسِّ الشَّيْطَانِ إِيَّاهُ إِلَّا مَرْيَمَ وَابْنَهَا ثُمَّ يَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ وَاقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ { وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنْ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ }

“Ben onu da, zürriyetini de o taşlanmış şeytandan Sana ğdirinm" (Âyet: 36).

-...Bize Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den; o daSaîdibnu'l-Müseyyeb'den; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Doğumları hiçbir çocuk yoktur ki, doğuru-lurken şeytân ona muhakkak dokunur olmasın. İşte şeytânın ona bu dokunmasından dolayı çocuk çığrınarak ağlar. Şeytânın bu dokunmasından Meryem ile oğlu İsâ müstesnadırlar."Sonra Ebû Hureyre: İsterseniz "Ben onu ve zürriyetini o taşlanmış şeytândan Sana ısmarlarım" âyetini okuyunuz, dedi

---

بَاب{ إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ } لَا خَيْرَ { أَلِيمٌ } مُؤْلِمٌ مُوجِعٌ مِنْ الْأَلَمِ وَهُوَ فِي مَوْضِعِ مُفْعِلٍ

4550-4549 – حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَلَفَ يَمِينَ صَبْرٍ لِيَقْتَطِعَ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَصْدِيقَ ذَلِكَ { إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ } إِلَى آخِرِ الْآيَةِ قَالَ فَدَخَلَ الْأَشْعَثُ بْنُ قَيْسٍ وَقَالَ مَا يُحَدِّثُكُمْ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ قُلْنَا كَذَا وَكَذَا قَالَ فِيَّ أُنْزِلَتْ كَانَتْ لِي بِئْرٌ فِي أَرْضِ ابْنِ عَمٍّ لِي قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيِّنَتُكَ أَوْ يَمِينُهُ فَقُلْتُ إِذًا يَحْلِفَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينِ صَبْرٍ يَقْتَطِعُ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ وَهُوَ فِيهَا فَاجِرٌ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانٌ

"Hakikat, Allah'a olan ahidlerine ve yeminlerine bedel az'bir bahâyı satın alanlar, işte onlar; onlar için ahirette hiçbir nasîb yoktur -hiçbir hayır yoktur-... " (Âyet: ıı) "Elîm", "el-Elem" kökünden "Mu'lim" yânı "Elem verici, acıtıcı" demektir. Bu "Elim" lafzı, mufîl yerindedir.
— O âyet benim hakkımda indirildi: Amcamın oğlunun toprağında benim bir kuyum vardı. (O bunu inkâr ediyordu.) Peygamber bana: "(O kuyunun senin olduğuna) Beyyinen yâhud onun yemini lâzımdır" buyurdu. Ben: Yâ Rasûlallah, bu takdirde o yemîn eder, dedim. Bunun üzerine Peygamber: "Her kim müslümân bir kişinin malını koparıp almak için yalancı olarak sabr yemini yaparsa, o kimse Allah'ın öfkesine uğrayarak Allah'a kavuşur" buyurdu

---

4551 – حَدَّثَنَا عَلِيٌّ هُوَ ابْنُ أَبِي هَاشِمٍ سَمِعَ هُشَيْمًا أَخْبَرَنَا الْعَوَّامُ بْنُ حَوْشَبٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا أَقَامَ سِلْعَةً فِي السُّوقِ فَحَلَفَ فِيهَا لَقَدْ أَعْطَى بِهَا مَا لَمْ يُعْطِهِ لِيُوقِعَ فِيهَا رَجُلًا مِنْ الْمُسْلِمِينَ فَنَزَلَتْ { إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا } إِلَى آخِرِ الْآيَةِ

-... Bize el-Avvâm ibnu Havşeb, İbrâhîm ibn Abdirrahmân'dan; o da Abdullah ibn Ebî Evfâ(R)'dan (şöyle dediğini) haber verdi: Bir kimse çarşıda bir malı satışa çıkardı.Satıcı, müslümânlar-dan alıcı olan bir kimseyi kandırmak için bu mala onun vermediği para verilmiştir diye yemîn etti. Akabinde şu âyet indi: "Hakikat Allah 'a olan ahidlerine ve yeminlerine bedel az bir bahâyı satın alanlar, işte onlar; onlar için âhirette hiçbir nasîb yoktur. Allah kıyamet günü onlarla konuşmaz, onlara bakmaz, onlan temize çıkarmaz. Onlar için pek acıtıcı bir azâb vardır"

4552 – حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ نَصْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ امْرَأَتَيْنِ كَانَتَا تَخْرِزَانِ فِي بَيْتٍ أَوْ فِي الْحُجْرَةِ فَخَرَجَتْ إِحْدَاهُمَا وَقَدْ أُنْفِذَ بِإِشْفًى فِي كَفِّهَا فَادَّعَتْ عَلَى الْأُخْرَى فَرُفِعَ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ يُعْطَى النَّاسُ بِدَعْوَاهُمْ لَذَهَبَ دِمَاءُ قَوْمٍ وَأَمْوَالُهُمْ ذَكِّرُوهَا بِاللَّهِ وَاقْرَءُوا عَلَيْهَا { إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ } فَذَكَّرُوهَا فَاعْتَرَفَتْ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْيَمِينُ عَلَى الْمُدَّعَى عَلَيْهِ

-...Abdullah ibn Ebî Muleyke'den (o, şöyle demiştir): İki kadın bir ev içinde yâhud bir hücrede deri işleri dikerlerdi. Bunlardan birisi avucuna biz batırılmış olarak dışarı çıktı ve öbür kadın aleyhine da'vâ etti. Kadınların bu da'vâsı İbn Abbâs'a arz olundu. îbn Abbâs:
— Rasûlullah (S): "Eğer insanlara yalnız da'vâlanyle (delilsiz, şâhidsiz) istedikleri şeyler verilecek olsaydı, kavmin malları ve kanları zayi' olup giderdi" buyurdu. Aleyhine da'vâ edilen kadına, Allah adına yalan yere yemîn etmenin fenalığını hatırlatınız ve şu âyeti de kendisine okuyunuz, dedi: "Allah 'in ahdini ve yeminlerini az bir paraya değişenler, işte bunlar için âhirette hiçbir nasîb yoktur..."İbn Abbâs'ın bu emri üzerine oradakiler da'vâlı kadına bunları hatırlattılar. Bunun üzerine da'vâlı kadın suçunu i'tirâf etti. İbn Abbâs da'vâcı kadına da: — Peygamber (S): "Yemîn da'vâlıya düşer" buyurdu, dedi"

باب { قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَنْ لَا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ } سَوَاءٍ قَصْدٍ

4553 - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى عَنْ هِشَامٍ عَنْ مَعْمَرٍ ح و حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سُفْيَانَ مِنْ فِيهِ إِلَى فِيَّ قَالَ انْطَلَقْتُ فِي الْمُدَّةِ الَّتِي كَانَتْ بَيْنِي وَبَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَبَيْنَا أَنَا بِالشَّأْمِ إِذْ جِيءَ بِكِتَابٍ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى هِرَقْلَ قَالَ وَكَانَ دَحْيَةُ الْكَلْبِيُّ جَاءَ بِهِ فَدَفَعَهُ إِلَى عَظِيمِ بُصْرَى فَدَفَعَهُ عَظِيمُ بُصْرَى إِلَى هِرَقْلَ قَالَ فَقَالَ هِرَقْلُ هَلْ هَا هُنَا أَحَدٌ مِنْ قَوْمِ هَذَا الرَّجُلِ الَّذِي يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ فَقَالُوا نَعَمْ قَالَ فَدُعِيتُ فِي نَفَرٍ مِنْ قُرَيْشٍ فَدَخَلْنَا عَلَى هِرَقْلَ فَأُجْلِسْنَا بَيْنَ يَدَيْهِ فَقَالَ أَيُّكُمْ أَقْرَبُ نَسَبًا مِنْ هَذَا الرَّجُلِ الَّذِي يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ فَقَالَ أَبُو سُفْيَانَ فَقُلْتُ أَنَا فَأَجْلَسُونِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَجْلَسُوا أَصْحَابِي خَلْفِي ثُمَّ دَعَا بِتَرْجُمَانِهِ فَقَالَ قُلْ لَهُمْ إِنِّي سَائِلٌ هَذَا عَنْ هَذَا الرَّجُلِ الَّذِي يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ فَإِنْ كَذَبَنِي فَكَذِّبُوهُ قَالَ أَبُو سُفْيَانَ وَايْمُ اللَّهِ لَوْلَا أَنْ يُؤْثِرُوا عَلَيَّ الْكَذِبَ لَكَذَبْتُ ثُمَّ قَالَ لِتَرْجُمَانِهِ سَلْهُ كَيْفَ حَسَبُهُ فِيكُمْ قَالَ قُلْتُ هُوَ فِينَا ذُو حَسَبٍ قَالَ فَهَلْ كَانَ مِنْ آبَائِهِ مَلِكٌ قَالَ قُلْتُ لَا قَالَ فَهَلْ كُنْتُمْ تَتَّهِمُونَهُ بِالْكَذِبِ قَبْلَ أَنْ يَقُولَ مَا قَالَ قُلْتُ لَا قَالَ أَيَتَّبِعُهُ أَشْرَافُ النَّاسِ أَمْ ضُعَفَاؤُهُمْ قَالَ قُلْتُ بَلْ ضُعَفَاؤُهُمْ قَالَ يَزِيدُونَ أَوْ يَنْقُصُونَ قَالَ قُلْتُ لَا بَلْ يَزِيدُونَ قَالَ هَلْ يَرْتَدُّ أَحَدٌ مِنْهُمْ عَنْ دِينِهِ بَعْدَ أَنْ يَدْخُلَ فِيهِ سَخْطَةً لَهُ قَالَ قُلْتُ لَا قَالَ فَهَلْ قَاتَلْتُمُوهُ قَالَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَكَيْفَ كَانَ قِتَالُكُمْ إِيَّاهُ قَالَ قُلْتُ تَكُونُ الْحَرْبُ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُ سِجَالًا يُصِيبُ مِنَّا وَنُصِيبُ مِنْهُ قَالَ فَهَلْ يَغْدِرُ قَالَ قُلْتُ لَا وَنَحْنُ مِنْهُ فِي هَذِهِ الْمُدَّةِ لَا نَدْرِي مَا هُوَ صَانِعٌ فِيهَا قَالَ وَاللَّهِ مَا أَمْكَنَنِي مِنْ كَلِمَةٍ أُدْخِلُ فِيهَا شَيْئًا غَيْرَ هَذِهِ قَالَ فَهَلْ قَالَ هَذَا الْقَوْلَ أَحَدٌ قَبْلَهُ قُلْتُ لَا ثُمَّ قَالَ لِتُرْجُمَانِهِ قُلْ لَهُ إِنِّي سَأَلْتُكَ عَنْ حَسَبِهِ فِيكُمْ فَزَعَمْتَ أَنَّهُ فِيكُمْ ذُو حَسَبٍ وَكَذَلِكَ الرُّسُلُ تُبْعَثُ فِي أَحْسَابِ قَوْمِهَا وَسَأَلْتُكَ هَلْ كَانَ فِي آبَائِهِ مَلِكٌ فَزَعَمْتَ أَنْ لَا فَقُلْتُ لَوْ كَانَ مِنْ آبَائِهِ مَلِكٌ قُلْتُ رَجُلٌ يَطْلُبُ مُلْكَ آبَائِهِ وَسَأَلْتُكَ عَنْ أَتْبَاعِهِ أَضُعَفَاؤُهُمْ أَمْ أَشْرَافُهُمْ فَقُلْتَ بَلْ ضُعَفَاؤُهُمْ وَهُمْ أَتْبَاعُ الرُّسُلِ وَسَأَلْتُكَ هَلْ كُنْتُمْ تَتَّهِمُونَهُ بِالْكَذِبِ قَبْلَ أَنْ يَقُولَ مَا قَالَ فَزَعَمْتَ أَنْ لَا فَعَرَفْتُ أَنَّهُ لَمْ يَكُنْ لِيَدَعَ الْكَذِبَ عَلَى النَّاسِ ثُمَّ يَذْهَبَ فَيَكْذِبَ عَلَى اللَّهِ وَسَأَلْتُكَ هَلْ يَرْتَدُّ أَحَدٌ مِنْهُمْ عَنْ دِينِهِ بَعْدَ أَنْ يَدْخُلَ فِيهِ سَخْطَةً لَهُ فَزَعَمْتَ أَنْ لَا وَكَذَلِكَ الْإِيمَانُ إِذَا خَالَطَ بَشَاشَةَ الْقُلُوبِ وَسَأَلْتُكَ هَلْ يَزِيدُونَ أَمْ يَنْقُصُونَ فَزَعَمْتَ أَنَّهُمْ يُزِيدُونَ وَكَذَلِكَ الْإِيمَانُ حَتَّى يَتِمَّ وَسَأَلْتُكَ هَلْ قَاتَلْتُمُوهُ فَزَعَمْتَ أَنَّكُمْ قَاتَلْتُمُوهُ فَتَكُونُ الْحَرْبُ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ سِجَالًا يَنَالُ مِنْكُمْ وَتَنَالُونَ مِنْهُ وَكَذَلِكَ الرُّسُلُ تُبْتَلَى ثُمَّ تَكُونُ لَهُمْ الْعَاقِبَةُ وَسَأَلْتُكَ هَلْ يَغْدِرُ فَزَعَمْتَ أَنَّهُ لَا يَغْدِرُ وَكَذَلِكَ الرُّسُلُ لَا تَغْدِرُ وَسَأَلْتُكَ هَلْ قَالَ أَحَدٌ هَذَا الْقَوْلَ قَبْلَهُ فَزَعَمْتَ أَنْ لَا فَقُلْتُ لَوْ كَانَ قَالَ هَذَا الْقَوْلَ أَحَدٌ قَبْلَهُ قُلْتُ رَجُلٌ ائْتَمَّ بِقَوْلٍ قِيلَ قَبْلَهُ قَالَ ثُمَّ قَالَ بِمَ يَأْمُرُكُمْ قَالَ قُلْتُ يَأْمُرُنَا بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَالصِّلَةِ وَالْعَفَافِ قَالَ إِنْ يَكُ مَا تَقُولُ فِيهِ حَقًّا فَإِنَّهُ نَبِيٌّ وَقَدْ كُنْتُ أَعْلَمُ أَنَّهُ خَارِجٌ وَلَمْ أَكُ أَظُنُّهُ مِنْكُمْ وَلَوْ أَنِّي أَعْلَمُ أَنِّي أَخْلُصُ إِلَيْهِ لَأَحْبَبْتُ لِقَاءَهُ وَلَوْ كُنْتُ عِنْدَهُ لَغَسَلْتُ عَنْ قَدَمَيْهِ وَلَيَبْلُغَنَّ مُلْكُهُ مَا تَحْتَ قَدَمَيَّ قَالَ ثُمَّ دَعَا بِكِتَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَرَأَهُ فَإِذَا فِيهِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِنْ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ إِلَى هِرَقْلَ عَظِيمِ الرُّومِ سَلَامٌ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى أَمَّا بَعْدُ فَإِنِّي أَدْعُوكَ بِدِعَايَةِ الْإِسْلَامِ أَسْلِمْ تَسْلَمْ وَأَسْلِمْ يُؤْتِكَ اللَّهُ أَجْرَكَ مَرَّتَيْنِ فَإِنْ تَوَلَّيْتَ فَإِنَّ عَلَيْكَ إِثْمَ الْأَرِيسِيِّينَ وَ { يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَنْ لَا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ إِلَى قَوْلِهِ اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ } فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ قِرَاءَةِ الْكِتَابِ ارْتَفَعَتْ الْأَصْوَاتُ عِنْدَهُ وَكَثُرَ اللَّغَطُ وَأُمِرَ بِنَا فَأُخْرِجْنَا قَالَ فَقُلْتُ لِأَصْحَابِي حِينَ خَرَجْنَا لَقَدْ أَمِرَ أَمْرُ ابْنِ أَبِي كَبْشَةَ إِنَّهُ لَيَخَافُهُ مَلِكُ بَنِي الْأَصْفَرِ فَمَا زِلْتُ مُوقِنًا بِأَمْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ سَيَظْهَرُ حَتَّى أَدْخَلَ اللَّهُ عَلَيَّ الْإِسْلَامَ قَالَ الزُّهْرِيُّ فَدَعَا هِرَقْلُ عُظَمَاءَ الرُّومِ فَجَمَعَهُمْ فِي دَارٍ لَهُ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الرُّومِ هَلْ لَكُمْ فِي الْفَلَاحِ وَالرَّشَدِ آخِرَ الْأَبَدِ وَأَنْ يَثْبُتَ لَكُمْ مُلْكُكُمْ قَالَ فَحَاصُوا حَيْصَةَ حُمُرِ الْوَحْشِ إِلَى الْأَبْوَابِ فَوَجَدُوهَا قَدْ غُلِّقَتْ فَقَالَ عَلَيَّ بِهِمْ فَدَعَا بِهِمْ فَقَالَ إِنِّي إِنَّمَا اخْتَبَرْتُ شِدَّتَكُمْ عَلَى دِينِكُمْ فَقَدْ رَأَيْتُ مِنْكُمْ الَّذِي أَحْبَبْتُ فَسَجَدُوا لَهُ وَرَضُوا عَنْهُ

"De ki: Ey kitâbhlar, hepiniz bizimle sizin aranızda müsavi (ve âdil) bir kelimeye gelin:Allah'tan başkasına tapmayalım..." (Âyet: 64). "Sevâın", "Kasdin" yânî "Adaletli" demektir.

-.. Bana İbrâhîm ibn Mûsâ, Hişâm ibn Yûsuf es-San'ânî'den; o da Ma'mer ibn Râşid'den tahdîs etti.Ve yine bana Abdullah ibmı Muhammed el-Müsnidî tahdîs etti. Bize Abdurrazzâk tahdîs etti. Bize Ma'mer haber verdi ki, ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Ubeydullah ibnu Abdillah ibn Utbe haber verip şöyle dedi:

Bana îbnu Abbâs tahdîs edip şöyle dedi: Bana Ebû Sufyân,kendi ağzından benim ağzıma olmak üzere, yânî ağız ağıza tahdîs edip şöyle dedi:Ben, benimle Rasûlullah arasında yapılmış olan sulh müddeti içinde gittim.Ebû Sufyân dedi ki: Ben Şam'da bulunduğum sırada iken Peygamber'den Hırakl'e bir mektûb getirildi.Ebû Sufyân dedi ki: Bu mektubu Dıhye ibn Halîfe el-Kelbî getirmiş ve mektubu Busrâ ahâlîsinin büyüğüne (Haris ibn Ebî Şemir el-Gassânî'ye) vermiş, Busrâ'nın büyüğü olan bu zât da mektubu Hırakl'e vermişti. Ebû Sufyân dedi ki: Hırakl:
— Şu kendisinin peygamber olduğunu söylemekte olan adamın kavminden burada kimse var mı? diye sordu.Yanındakiler:
— Evet vardır, dediler.Ebû Sufyân dedi ki: Akabinde ben Kureyş'ten bir toplulukla beraber çağrıldım. Hırakl'in huzuruna girdik ve Hırakl'in önünde oturtulduk. Hırakl:
— Peygamber olduğunu söylemekte olan bu Zât'a neseb yönünden en yakın bulunanız hanginizdir? diye sordu. Ebû Sufyân dedi ki:
— Benim, dedim. Beni HırakPin önünde oturttular, arkadaşlarımı da benim arkamda oturttular. Sonra tercümanım çağırdı da ona:
— Bunlara söyle ki, ben, peygamber olduğunu söylemekte olan o Adam hakkında bu zâta bâzı şeyler soracağım. Eğer bu zât bana yalan söylerse, sizler onu tekzîb ediniz de! dedi.Ebû Sufyân dedi ki: Allah'a yemîn ederim ki, arkadaşlarımın benim yalanımı ötede beride yaymaları olmayaydı, muhakkak (Peygamber hakkında) yalan uydururdum. Bundan sonra Hırakl, tercümanına:
— Bu adama: Sizin içinizde O'nun hasebi (kıymeti, şerefi) nasıldır? diye sor! dedi.Ebû Sufyân dedi ki:
— O içimizde haseb sahibidir, dedim.
— Babaları içinde bir melik var olmuş mudur? dedi. Ebû Sufyân dedi ki: Ben:
— Hayır, dedim.
— Söylediğini söylemesinden önce (yânî dav'vetten önce) siz O'nu hiç yalan söylemekle ittihâm ettiniz mi? dedi. Ben:
— Hayır, dedim. Hırakl:
— O'na insanların eşrafı mı, yoksa zaîfleri mi tâbi' oluyorlar? dedi.Ebû Sufyân dedi ki: Ben:
— O'na halkın eşrafı değil, zaîfleri tâbi' oluyorlar, dedim.
— O'na tâbi' olanlar artıyorlar mı, yoksa eksiliyorlar mı? dedi. Ebû Sufyân dedi ki: Ben:
— Hayır onlar eksilmiyorlar, fakat artıyorlar, dedim. Hırakl:
— İçlerinde O'nun dînine girdikten sonra beğenmemezlikten dolayı dînden dönen kimse var mı? dedi. Ebû Sufyân dedi ki: Ben:
— Hayır yoktur, dedim.
— O'nunla harb ettiniz mi? dedi. Ebû Sufyân dedi ki: Ben:
— Evet harb ettik, dedim. Hırakl:
— O'nunla harbiniz(in sonucu) nasıl oldu? dedi. Ebû Sufyân dedi ki: Ben:
— Bizimle O'nun arasında harb nevbet nevbet olur: Bazen O bize zarar verir, bazen de biz O'na zarar veririz, dedim. Hırakl:
— O gadr ediyor mu (yânî ahdi bozuyor mu)? dedi. Ebû Sufyân dedi ki: Ben:
— Hayır O gadr etmiyor, ancak biz şimdi O'nunla bir müddete kadar mütâreke halindeyiz; bu müddet içinde ne yapacağını bilmiyoruz, dedim. Ebû Sufyân dedi ki: Allah'a yeminle söylüyorum, bu sözden başka konuşma içine bir kelime sokmam bana mümkin olmadı. Hırakl:
— Sizden bu sözü O'ndan evvel söylemiş (yânî O'ndan evvel peygamberlik da'vâsına kalkışmış) bir kimse var mı? dedi. Ben:
— Hayır yoktur, dedim. Sonra tercümanına dedi ki:
— Ona söyle: Ben sana içinizde O'nun hasebini sordum. Sen içinizde O'nun haseb sahibi olduğunu söyledin. Rasûller de böyle kavimlerin haseb sâhibleri içinden gönderilirler. Ben sana, O'nun babaları içinde bir melik var mıdır diye sordum. Sen hayır yoktur dedin. Ben de babalarından bir melik olaydı, bu da babalarının hükümdarlığını geri almak isteyen bir kimsedir diye düşünürdüm dedim. Ve yine ben sana O'na tâbi' olanlar halkın zaitleri midir,yoksa eşrafı mıdır? diye sordum. Sen: Hayır O'nun tâbi'leri halkın zaîfle-ridir, dedin. Rasûllerin tâbi'leri de zâten onlardır. Ve yine ben sana, o söylediği peygamberlik sözünü söylemesinden önce, sizler O'nu yalan söylemekle ittihâm eder miydiniz diye sordum.Sen: Hayır, O'nun yalan söylediğini görmedik, dedin. Ben de şu hakikati bildim ki:Önceden insanlara karşı yalan

söylememiş iken, sonradan gidip de Allah'a karşı yalan söyleyemezdi. Ve yine ben sana, onlardan O'nun dînine girdikten sonar beğenmemezlikten dolayı dînden dönen var mir dır diye sordum. Sen: Hayır dînden dönen yoktur, dedin. îmân da mûcib olduğu neş'e ve gönül ferahı kalblere karışıp kökleşince böyle olur. Ben sana, onlar artıyorlar mı, yoksa eksiliyorlar mı diye sordum. Sen: Onlar artıyorlar, dedin. İşte îmân da tamamlanıncaya kadar hep böyle bu minval üzere gider. Ben sana, O'nunla harb ettiniz mi diye sordum. Sen: O'nunla harb ettiğinizi, harbin sizinle O'nun arasında nevbet nevbet olup bazen O'nun size zarar verdiğini, bazen de sizin O'na zarar verir olduğunuzu söyledin. Rasûller de böyle imtihana tâbi' tutulurlar, sonra akıbet onların lehine olur. Ben sana O zât gadr ediyor mu diye sordum. Sen, O'nun gadr etmez olduğunu söyledin. Rasûller de böyledir, gadr etmezler. Ben sana, O'ndan evvel bu peygamberlik sözünü söylemiş bir kimse var mı diye sordum. Sen: Hayır yoktur, dedin. O'ndan evvel bu sözü söylemiş bir kimse olaydı, bu da kendisinden evvel söylenilmiş bir söze uymuş bir kimsedir diyebilirdim diye düşünürdüm, dedi. Ebû Sufyân dedi ki: Sonra Hırakl:
— O size ne emrediyor? dedi. Ebû Sufyân dedi ki: Ben:
— O bize namaz kılmayı, zekât vermeyi, akraba ile ilgilenmeyi ve iffetli olmayı emrediyor, dedim.Hırakl:
— Eğer O'nun hakkında söylemekte olduğun şeyler doğru ise, O muhakkak bir peygamberdir. Ben bir peygamberin çıkacağını bilmekte idim, lâkin ben O'nun sizden olacağını zannetmezdim. Eğer ben O'nun yajıına varabileceğimi bilseydim, elbette O'nunla buluşmayı çok arzu ederdim. Eğer ben O'nun yanında olaydım (O'na hizmet ederek) ayaklarım yıkardım. Yemîn ederim ki, O'nun hükümdarlığı şu ayaklarımın bastığı yerlere muhakkak ulaşacaktır, dedi. Ebû Sufyân dedi ki: Bundan sonra Hırakl, Rasûlullah'ın mektubunu istedi ve onu okudu. Mektubun içinde şunlar yazılmıştı:
"Bismillâhi 'r-rahmâni 'r-rahîm.
Allah'ın Kulu ve Rasûlü Muhammed'den Rûm'un büyüğü Hı-rakl'e: Hidâyet yoluna uyanlara selâm olsun! Bundan sonra: Ben seni îsiâm da'vetine, yânî müslümânlığa da'vet ediyorum. İslâm 'a gir ki selâmette bulunasın. Müslüman ol ki, Allah senin ecrini iki kat versin! Eğer bu da'vetimi kabul etmezsen Hrıstiyan çiftçilerin günâhı senin boynuna olsun!Ey kitâblılar (Yahudiler ve Hristiyanlar), hepiniz bizimle sizin aranızda müsâvî (ve âdil) bir kelimeye gelin: Allah'tan başkasına tapmayalım,, O'na hiçbirşeyi ortak tutmalıyım, Allah bırakıp da kimimiz kimimizi rabbler diye tanımayalım. (Buna rağmen) eğer kitâblılar bu da 'vetten yüz çevirirlerse, siz de onlara: Şâhid olun, biz muhakkak müslümânlarız, deyiniz. "Hırakl mektubun okumasını bitirdikten sonra yanında sesler yükseldi ye gürültü Çoğaldı.Bizim dışarıya çıkarılmamız emredildi, biz de dışarıya çıkarıldık. Dışarıya çıktığımız zaman ben arkadaşlarıma:
— îbnu Ebî Kebşe'nin (yânı Peygamber'in) işi hakîkaten kuvvetlenip büyüyor. Şu da muhakkak ki, Asfar oğullarının, yânı Rûm-lar'ın meliki O'ndan korkmaktadır, dedim.Artık, Rasûlullah'm işinin gâlib geleceğine tâ Allah kalbime İslâm'ı ve inkıyadı girdirinceye kadar keşin bilici olmakta devam ettim.ez-Zuhrî şöyle demiştir: Nihayet Hırakl, Rûm büyüklerini da'-vet etti de, onları Hımıs'ta bulunan bir sarayının içinde topladı ve onlara:
— Ey Rûm cemâati, (bu Zât'a bey'at edip de) felaha ve zamanın sonuna kadar rüşde nail olmayı ve mülkünüzün sizin için sabit olmasını istemez misiniz? diye hitâb etti.Râvî dedi ki: Bu hitâb üzerine o topluluk, yaban eşekleri kadar sür'atle kapılara doğru kaçıştılarsa da kapıları kapanmış buldular. Hırakl, (onların bu derece kaçışlarım group îmânlarından ümîd kesince):
— Bunları benim huzuruma getirin! deyip, onları çağırdı. Akabinde:
— Ben ancak sizin dîniniz üzerindeki şiddetinizi denemişimdir. Şimdi ise sizlerden arzu ettiğim dîninize olan şiddetli bağlılığınızı gözlerimle görmüş bulunuyorum, dedi. Bu söz üzerine oradakiler Hırakl'den razı olup ona ta'zîm için secde ettiler

---

بَاب { لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ إِلَى بِهِ عَلِيمٌ }

4554 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ أَبُو طَلْحَةَ أَكْثَرَ أَنْصَارِيٍّ بِالْمَدِينَةِ نَخْلًا وَكَانَ أَحَبَّ أَمْوَالِهِ إِلَيْهِ بَيْرُحَاءَ وَكَانَتْ مُسْتَقْبِلَةَ الْمَسْجِدِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْخُلُهَا وَيَشْرَبُ مِنْ مَاءٍ فِيهَا طَيِّبٍ فَلَمَّا أُنْزِلَتْ { لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ } قَامَ أَبُو طَلْحَةَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ

يَقُولُ { لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ } وَإِنَّ أَحَبَّ أَمْوَالِي إِلَيَّ بَيْرُحَاءَ وَإِنَّهَا صَدَقَةٌ لِلَّهِ أَرْجُو بِرَّهَا وَذُخْرَهَا عِنْدَ اللَّهِ فَضَعْهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ حَيْثُ أَرَاكَ اللَّهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَخْ ذَلِكَ مَالٌ رَايِحٌ ذَلِكَ مَالٌ رَايِحٌ وَقَدْ سَمِعْتُ مَا قُلْتَ وَإِنِّي أَرَى أَنْ تَجْعَلَهَا فِي الْأَقْرَبِينَ قَالَ أَبُو طَلْحَةَ أَفْعَلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَسَمَهَا أَبُو طَلْحَةَ فِي أَقَارِبِهِ وَفِي بَنِي عَمِّهِ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ وَرَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ ذَلِكَ مَالٌ رَابِحٌ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ يَحْيَى قَالَ قَرَأْتُ عَلَى مَالِكٍ مَالٌ رَايِحٌ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ ثُمَامَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ فَجَعَلَهَا لِحَسَّانَ وَأُبَيٍّ وَأَنَا أَقْرَبُ إِلَيْهِ وَلَمْ يَجْعَلْ لِي مِنْهَا شَيْئًا

'Siz sevdiğiniz şeylerden (Allah yolunda) harcayıncaya kadar asla iyiliğe ermiş olmazsınız. Her ne infâk ederseniz şübhesiz Allah onu bilir1" (Âyet: 92).
-... Enes ibn Mâlik (R) şöyle diyordu: Ebû Talha Medîne'de hurmalık mal yönünden Ensâr'ın en zengini idi. Kendisine mallarının en sevimlisi de "Bîruhâ" (denilen bustânı) idi. Bîruhâ, Mescidin karşısında idi. Rasûlullah (S) da Bîruhâ'ya girer ve'onun içindeki güzel sudan içerdi. "Siz sevdiğiniz şeylerden (Allah yolunda) harca-madıkça hâlis iyiliğe ermiş olmazsınız" âyeti indirilince, Ebû Talha kalktı da:
— Yâ Rasûîallah! Şübhesiz Allah "Siz sevdiğiniz şeylerden har-camadıkça hâlis iyiliğe ermiş olmazsınız" buyuruyor. Mallarımın bana en sevimli olanı Bîruhâ'dır. Bîruhâ, Allah için sadakadır. Ben bu sadakanın hayrını ve Allah katında bunun âhiret zahîresi olmasını umarım. Yâ Rasûîallah, bu bustânımı Allah'ın Sana gösterdiği uygun bir yere sarfet, dedi. Rasûlullah:
— "Bu ne kadar büyük ve hoştur! Bîruhâ sahibine kazanç getiren bir maldır, Bîruhâ kazanç getiren bir maldır. Ben senin dediğini işittim. Ben bu bustânı hısımların arasında bölüştürmeni ve onlara vermeni uygun görüyorum" buyurdu. Ebû Talha:
— Ben de böyle yaparım yâ Rasûîallah, dedi.Akabinde Ebû Talha, o bustânı kendi hısımları ve amca oğulları arasında taksîm etti. Abdullah ibn Yûsuf ile Ravh ibn Ubâde "Zâlike mâlun râyı-hun (= Bu gidici bir maldır)" şeklinde ("ye" harfiyle) söylediler. Bana Yahya ibn Yahya tahdîs edip: Ben İmâm Mâlik'in huzurunda "Mâlun râbihun" şeklinde ("be" harfiyle) okudum, dedi.
-...Enes ibn Mâlik (R): Ebû Talha o bustânı Hassan ibn Sabit ile Ubeyy ibn Ka'b'a tahsis etti. Ben Ebû Talha'ya o ikisinden daha yakın olduğum hâlde o bustândan bana birşey vermedi, demiştir

---

بَاب { قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَاةِ فَاتْلُوهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ }

4556 – حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَبُو ضَمْرَةَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ الْيَهُودَ جَاءُوا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرَجُلٍ مِنْهُمْ وَامْرَأَةٍ قَدْ زَنَيَا فَقَالَ لَهُمْ كَيْفَ تَفْعَلُونَ بِمَنْ زَنَى مِنْكُمْ قَالُوا نُحَمِّمُهُمَا وَنَضْرِبُهُمَا فَقَالَ لَا تَجِدُونَ فِي التَّوْرَاةِ الرَّجْمَ فَقَالُوا لَا نَجِدُ فِيهَا شَيْئًا فَقَالَ لَهُمْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ كَذَبْتُمْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَاةِ فَاتْلُوهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ فَوَضَعَ مِدْرَاسُهَا الَّذِي يُدَرِّسُهَا مِنْهُمْ كَفَّهُ عَلَى آيَةِ الرَّجْمِ فَطَفِقَ يَقْرَأُ مَا دُونَ يَدِهِ وَمَا وَرَاءَهَا وَلَا يَقْرَأُ آيَةَ الرَّجْمِ فَنَزَعَ يَدَهُ عَنْ آيَةِ الرَّجْمِ فَقَالَ مَا هَذِهِ فَلَمَّا رَأَوْا ذَلِكَ قَالُوا هِيَ آيَةُ الرَّجْمِ فَأَمَرَ بِهِمَا فَرُجِمَا قَرِيبًا مِنْ حَيْثُ مَوْضِعُ الْجَنَائِزِ عِنْدَ الْمَسْجِدِ فَرَأَيْتُ صَاحِبَهَا يَحْنِي عَلَيْهَا يَقِيهَا الْحِجَارَةَ

“...De ki: Eğer doğru söyleyenler iseniz Tevrat'ı getirin de onu okuyun" (Âyet: 93)
-... Bize Mûsâ ibn Ukbe, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer(R)'den şöyle tahdîs etti: Yahudiler, kendilerinden zina edişmiş bir erkek ile bir kadını Peygamber'e getirdiler. Peygamber (S) onlara:
— "Siz kendinizden zina edenlere nasıl ceza yaparsınız?" diye sordu.Yahudiler:
— Biz zina eden erkek ve kadının yüzlerine kömür sürüp karartır ve onları döveriz,dediler.Peygamber:
— "Siz Tevrat'ta recmi (yânî taşlama cezasını) bulmuyor musunuz?" dedi. Yahudiler:
— Biz Tevrat'ta böyle birşey bulmuyoruz, dediler. Bu sözleri üzerine Abdullah ibn Selâm onlara:
— Sizler yalan söylediniz: Eğer doğru söyleyenler iseniz Tevrat'ı getirin de onu okuyun! dedi.Onlardan, Tevrat'ı okutan âlimleri elini recm âyeti üzerine koydu da, recm âyetini okumayarak, ondan önceki ve sonraki âyetleri okumağa başladı. Abdullah ibn Selâm onun elini recm âyetinin üstünden çekti de:

— Bu nedir? dedi. Yahûdîler bu âyeti görünce:
— İşte bu, recm âyetidir, dediler. - Peygamber zina edenlerin recm edilmelerini emretti, akabinde onlar mescidin yanında cenazelerin konduğu yerin yakınında recm edildiler. Ben o zina eden kadının erkek arkadaşını, kadını taşlardan korumak için, kadının üzerine doğru meyledip kapanır hâlde gördüm

---

بَاب { كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ }

4557 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مَيْسَرَةَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ { كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ } قَالَ خَيْرَ النَّاسِ لِلنَّاسِ تَأْتُونَ بِهِمْ فِي السَّلَاسِلِ فِي أَعْنَاقِهِمْ حَتَّى يَدْخُلُوا فِي الْإِسْلَامِ

'Siz insanlar için çıkarılmış en hayırlı bir ümmetsiniz*.. " (Âyet: ıı0) .
-...Ebû Hureyre (R) "Siz insanlar için çıkarılmış en hayırlı bir ümmetsiniz" kavlinin tefsîri hakkında: Siz insanların bâzıları için insanların en hayırlılarısınız. Çünkü sizler İslâm camiasına boyunlarında zincirler bulunan esîr insanları getirirsiniz, nihayet bu esîr insanlar İslâm Dîni'ne girerler, demiştir

---

بَاب { إِذْ هَمَّتْ طَائِفَتَانِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا }

4558 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ قَالَ عَمْرٌو سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ فِينَا نَزَلَتْ { إِذْ هَمَّتْ طَائِفَتَانِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا وَاللَّهُ وَلِيُّهُمَا } قَالَ نَحْنُ الطَّائِفَتَانِ بَنُو حَارِثَةَ وَبَنُو سَلِمَةَ وَمَا نُحِبُّ وَقَالَ سُفْيَانُ مَرَّةً وَمَا يَسُرُّنِي أَنَّهَا لَمْ تُنْزَلْ لِقَوْلِ اللَّهِ { وَاللَّهُ وَلِيُّهُمَا }

"O zaman içinizden iki zümre za'f göstermişti. Hâlbuki onların yardımcısı Allah'tı. Mü'minler ancak Allah'a güvenip dayanmalıdır" (Âyet: 122).
-...Amr ibn Dînâr şöyle demiştir: Ben Câbir ibn AbdilIah(R)'tan işittim, şöyle diyordu: "O zaman içinizden iki zümre za'f göstermişti. Hâlbuki onların yardımcısı Allah 'ti... " âyeti, bizim hakkımızda indi.Câbir dedi ki: İki taife bizleriz: (Evs'ten) Harise oğulları ve (Haz-rec'den) Selime oğulları. Ve biz, Allah'ın "Hâlbuki onların velîleri Allah'tı" kavlinin inmemesini arzu etmeyiz. - Râvî Sufyân ibn Uyeyne bir kerresinde:- "Hâlbuki onların velîleri Allah'tı" kavlinin inmemiş olması beni sevindir mezdi, şeklinde söylemiştir

---

بَاب { لَيْسَ لَكَ مِنْ الْأَمْرِ شَيْءٌ }

4559 – حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمٌ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنْ الرُّكُوعِ فِي الرَّكْعَةِ الْآخِرَةِ مِنْ الْفَجْرِ يَقُولُ اللَّهُمَّ الْعَنْ فُلَانًا وَفُلَانًا وَفُلَانًا بَعْدَ مَا يَقُولُ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { لَيْسَ لَكَ مِنْ الْأَمْرِ شَيْءٌ إِلَى قَوْلِهِ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ } رَوَاهُ إِسْحَاقُ بْنُ رَاشِدٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ

'işten hiçbirşey sana âid değildir... " (Âyet: 128).
-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Salim, babası Abdullah ibn Umer'den tahdîs etti. O Rasûlullah'tan işitmiştir. Rasûlullah (S) Uhud'da yaralanıp dişi kırıldıktan sonra) sabah namazının son rek'-atinde rükû'dan başını kaldırıp: Semiallâhu limen hamideh. Rabbena leke'l-hamd dedikten sonra: "Yâ Allah, Fulân'a, Fulân'a ve Fulân 'a la'net et!" der idi.Bunun üzerine Allah: "işten hiçbirşey sana âid değildir. Allah ya onların tevbesini Kabul eder, yâhud onları kendileri zâlim kimseler oldukları için azâblandırır" âyetini indirdi. Bu hadîsi İshâk ibn Râşid el-Harrânî de ez-Zuhrî'den rivayet etti.

4560 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَدْعُوَ عَلَى أَحَدٍ أَوْ يَدْعُوَ لِأَحَدٍ قَنَتَ بَعْدَ الرُّكُوعِ فَرُبَّمَا قَالَ إِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ وَسَلَمَةَ بْنَ هِشَامٍ وَعَيَّاشَ بْنَ أَبِي رَبِيعَةَ اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطْأَتَكَ عَلَى مُضَرَ وَاجْعَلْهَا سِنِينَ كَسِنِي يُوسُفَ يَجْهَرُ بِذَلِكَ وَكَانَ يَقُولُ فِي بَعْضِ صَلَاتِهِ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ اللَّهُمَّ الْعَنْ فُلَانًا وَفُلَانًا لِأَحْيَاءٍ مِنْ الْعَرَبِ حَتَّى أَنْزَلَ اللَّهُ { لَيْسَ لَكَ مِنْ الْأَمْرِ شَيْءٌ } الْآيَةَ

-...Bize İbnu Şihâb, Saîd ibnu'l-Müseyyeb ile Ebû Seleme ibn Abdirrahmân'dan; onlar da Ebû Hureyre(R)'den olmak üzere tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) bir kimsenin aleyhine beddua etmek yâhud bir kimsenin lehine hayır duâ etmek istediği vakit rukû'dan sonra kunût yapardı.Râvî bazen şöyle demiştir: Rasûlullah:
— "Semiallâhu limen hamideh Rabbena lekeH-hamd" dediği zaman "Yâ Allah, el-Velîdibnu'l-Velîd'i, Seleme ibnu Hişâm'ı, Ayyaş ibn Rabîa'yı kurtar! Yâ Allah, Mudar'ı daha beterine, içinde bulundukları bu yılları Yûsuf Peygamber'in o şiddetli yıllarına benzet!" der ve bunu açıktan söylerdi. Yine Rasûlüllah bâzı kerre sabah namazının bir kısmında:
— "Yâ Allah, Fulân veFulân'a la'net et!" diye bâzı Arab kabilelerine beddua ederdi.Nihayet Allah: "İşten hiçbirşey sana âid değildir. Allah ya onların tevbesini kabul eder, yâhud onları kendileri zâlim kimseler oldukları için azâblandinr" âyetini indirdi (de Peygamber namazda beddua etmeyi bıraktı)

بَاب قَوْلِهِ { وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِي أُخْرَاكُمْ } وَهُوَ تَأْنِيثُ آخِرِكُمْ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { إِحْدَى الْحُسْنَيَيْنِ } فَتْحًا أَوْ شَهَادَةً

4561 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ جَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الرَّجَّالَةِ يَوْمَ أُحُدٍ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جُبَيْرٍ وَأَقْبَلُوا مُنْهَزِمِينَ فَذَاكَ إِذْ يَدْعُوهُمْ الرَّسُولُ فِي أُخْرَاهُمْ وَلَمْ يَبْقَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيْرُ اثْنَيْ عَشَرَ رَجُلًا

"Peygamber ise arkanızdan sizi çağırıyordu... " (Ayet: 153) "Uhrâkum" lafzı "Ahırıkum" lafzının müennes kılınmışıdır. ibn Abbâs: İki güzelliğin biri fetih yâhud şehîdliktir, demiştir.
-...el-Berâibn Âzib (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Uhud gününde okçu piyadelerin başına Abdullah ibn Cubeyr'i kumandan yapmıştı. Müslümanlar bozulmuş hâlde yönelip kaçtıkları zaman Ra-sûlullah onların arkalarından ("Ey Allah'ın kulları, bana geliniz; ey Allah'ın kulları bana geliniz.." diye) çağırıyordu. O sıra Peygam-ber'in yanında oniki kişiden başka kimse kalmamıştı

بَاب قَوْلِهِ { أَمَنَةً نُعَاسًا }

4562 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَبُو يَعْقُوبَ حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسٌ أَنَّ أَبَا طَلْحَةَ قَالَ غَشِيَنَا النُّعَاسُ وَنَحْنُ فِي مَصَافِّنَا يَوْمَ أُحُدٍ قَالَ فَجَعَلَ سَيْفِي يَسْقُطُ مِنْ يَدِي وَآخُذُهُ وَيَسْقُطُ وَآخُذُهُ

"Sonra O Kederin Ardından Allah Üzerinize Öyle Bir Emînlik, Öyle Bir Uyku İndirdi Ki... " (Âyet): İmi Kavli Rart
-...Katâde şöyle demiştir: Bize Enes ibn Mâlik tahdîs etti ki, Ebû Talha şöyle demiştir: Bizler Uhud günü harb şaftlarımızda bulunurken bizleri uyku kapladı. Ebû Talha dedi ki: Kılıcım elimden düşerdi, ben onu alırdım. Kılıcım elimden tekrar düşerdi, ben onu yine alırdım

---

بَاب قَوْلِهِ { الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمْ الْقَرْحُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقَوْا أَجْرٌ عَظِيمٌ } { الْقَرْحُ } الْجِرَاحُ { اسْتَجَابُوا } أَجَابُوا { يَسْتَجِيبُ } يُجِيبُ

بَاب { إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ } الْآيَةَ

4563 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ أُرَاهُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ { حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ } قَالَهَا إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَام حِينَ أُلْقِيَ فِي النَّارِ وَقَالَهَا مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ قَالُوا { إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ }

"Kendilerine Yara İsabet Ettikten Sonra Yine Allah'ın Ve Rasûvün Da'vetine İcabet Edenler (Hele) İçlerinden İyilik Yapanlar Ve (Fenalıktan) Sakınanlar İçin Pek Büyük Mükâfat Vardır" (Âyet: 172) Babı "el-Karh", "Yara" demektir. "îstecâbû", "Ecâbû(= İcabet etti)";"Yestecîbu", "Yucîbu(= İcabet eder)" ma'nâsınadır."Onlar öyle kimselerdir ki, halk kendilerine: (Düşmanlarınız olan) insanlar size karşı ordu topladılar, o hâlde onlardan korkun dedi de, bu söz onların imânını artırdı ve: Allah bize yeter, o ne güzel vekildir, dediler" (Âyet: 173).

4564 - حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ كَانَ آخِرَ قَوْلِ إِبْرَاهِيمَ حِينَ أُلْقِيَ فِي النَّارِ حَسْبِيَ اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

-...İbn Abbâs (R): "Hasbunallâhu ve nVmel-vekîl=Allah bize yetişir, O ne güzel vekildir" cümlesini İbrahim Peygamber, Nem-rûd ateşi içine atıldığı zaman söyledi. Ve yine bu cümleyi Muham-med (S) ile sahâbîleri de:"Halk kendilerine; (Düşmanlarınız olan) insanlar size karşı ordu topladılar, o hâlde onlardan korkun, dedikleri zaman bu söz onların îmânını artırdı ve: Allah bize yeter, O ne güzel vekildir, dediler".
-...İbn Abbâs (R): îbrâhîm Peygamberdin ateşe atıldığı zaman söylediği son sözü "Hasbiye'llâhu ve nVme*l-vekîl=Allah bana yeter, O ne güzel vekildir** cümlesidir,demiştir

---

بَاب { وَلَا يَحْسِبَنَّ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ بِمَا آتَاهُمْ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ } { سَيُطَوَّقُونَ } كَقَوْلِكَ طَوَّقْتُهُ بِطَوْقٍ

4565 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ أَبَا النَّضْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ هُوَ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَلَمْ يُؤَدِّ زَكَاتَهُ مُثِّلَ لَهُ مَالُهُ شُجَاعًا أَقْرَعَ لَهُ زَبِيبَتَانِ يُطَوَّقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَأْخُذُ بِلِهْزِمَتَيْهِ يَعْنِي بِشِدْقَيْهِ يَقُولُ أَنَا مَالُكَ أَنَا كَنْزُكَ ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ { وَلَا يَحْسِبَنَّ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ بِمَا آتَاهُمْ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ } إِلَى آخِرِ الْآيَةِ

'Allah'ın fazlından kendilerine verdiğini (harcamakta) cimrilik edenler sakın bunun kendileri için bir hayır olduğunu sanmasınlar..." (Âyet: ıso) "Seyutavvakûn", "Boyunlarına halka yapılacak" demektir; "Boynuna halka taktım" sözündeki gibi.
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Her kim ki Allah kendisine mal verir de o malın zekâtını ödemezse, kıyamet gününde o zekâtı verilmeyen mal, sahibi için çok zehirli erkek bir yılan suretine konulur. Bunun iki gözü üstünde iki nokta vardır. Bu azgın yılan kıyamet gününde mal sahibinin boynuna gerdanlık yapılır.Sonra yılan (ağzı ile) sahibinin çenesini iki tarafından yakalar da: Ben senin (dünyâda çok sevdiğin) malınım, ben senin hazinenim! der.Sonra Rasûlullah şu mealdeki âyeti okudu: "Allah'ın fazlından kendilerine verdiğini (sarfetmekte) cimrilik edenler sakın bunun kendileri için bir hayır olduğunu sanmasınlar. BiVakis bu, onlar için bir şerrdir. Onların cimrilik ettikleri şey, kıyamet

günü boyunlarına dolanacaktır. Göklerin ve yerin mîrâsı Allah'ındır. Allah ne yaparsanız hakkıyle haberdârdır"

بَاب { وَلَتَسْمَعُنَّ مِنْ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنْ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذًى كَثِيرًا }

4566 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَكِبَ عَلَى حِمَارٍ عَلَى قَطِيفَةٍ فَدَكِيَّةٍ وَأَرْدَفَ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ وَرَاءَهُ يَعُودُ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ فِي بَنِي الْحَارِثِ بْنِ الْخَزْرَجِ قَبْلَ وَقْعَةِ بَدْرٍ قَالَ حَتَّى مَرَّ بِمَجْلِسٍ فِيهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ ابْنُ سَلُولَ وَذَلِكَ قَبْلَ أَنْ يُسْلِمَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ فَإِذَا فِي الْمَجْلِسِ أَخْلَاطٌ مِنْ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُشْرِكِينَ عَبَدَةِ الْأَوْثَانِ وَالْيَهُودِ وَالْمُسْلِمِينَ وَفِي الْمَجْلِسِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ فَلَمَّا غَشِيَتْ الْمَجْلِسَ عَجَاجَةُ الدَّابَّةِ خَمَّرَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ أَنْفَهُ بِرِدَائِهِ ثُمَّ قَالَ لَا تُغَبِّرُوا عَلَيْنَا فَسَلَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ ثُمَّ وَقَفَ فَنَزَلَ فَدَعَاهُمْ إِلَى اللَّهِ وَقَرَأَ عَلَيْهِمْ الْقُرْآنَ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ ابْنُ سَلُولَ أَيُّهَا الْمَرْءُ إِنَّهُ لَا أَحْسَنَ مِمَّا تَقُولُ إِنْ كَانَ حَقًّا فَلَا تُؤْذِنَا بِهِ فِي مَجْلِسِنَا ارْجِعْ إِلَى رَحْلِكَ فَمَنْ جَاءَكَ فَاقْصُصْ عَلَيْهِ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ فَاغْشَنَا بِهِ فِي مَجَالِسِنَا فَإِنَّا نُحِبُّ ذَلِكَ فَاسْتَبَّ الْمُسْلِمُونَ وَالْمُشْرِكُونَ وَالْيَهُودُ حَتَّى كَادُوا يَتَثَاوَرُونَ فَلَمْ يَزَلْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخَفِّضُهُمْ حَتَّى سَكَنُوا ثُمَّ رَكِبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَابَّتَهُ فَسَارَ حَتَّى دَخَلَ عَلَى سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا سَعْدُ أَلَمْ تَسْمَعْ مَا قَالَ أَبُو حُبَابٍ يُرِيدُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أُبَيٍّ قَالَ كَذَا وَكَذَا قَالَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اعْفُ عَنْهُ وَاصْفَحْ عَنْهُ فَوَالَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ لَقَدْ جَاءَ اللَّهُ بِالْحَقِّ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ لَقَدْ اصْطَلَحَ أَهْلُ هَذِهِ الْبُحَيْرَةِ عَلَى أَنْ يُتَوِّجُوهُ فَيُعَصِّبُوهُ بِالْعِصَابَةِ فَلَمَّا أَبَى اللَّهُ ذَلِكَ بِالْحَقِّ الَّذِي أَعْطَاكَ اللَّهُ شَرِقَ بِذَلِكَ فَذَلِكَ فَعَلَ بِهِ مَا رَأَيْتَ فَعَفَا عَنْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
وَأَصْحَابُهُ يَعْفُونَ عَنْ الْمُشْرِكِينَ وَأَهْلِ الْكِتَابِ كَمَا أَمَرَهُمْ اللَّهُ وَيَصْبِرُونَ عَلَى الْأَذَى قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ { وَلَتَسْمَعُنَّ مِنْ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنْ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذًى كَثِيرًا } الْآيَةَ وَقَالَ اللَّهُ { وَدَّ كَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ } إِلَى آخِرِ الْآيَةِ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَأَوَّلُ الْعَفْوَ مَا أَمَرَهُ اللَّهُ بِهِ حَتَّى أَذِنَ اللَّهُ فِيهِمْ فَلَمَّا غَزَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَدْرًا فَقَتَلَ اللَّهُ بِهِ صَنَادِيدَ كُفَّارِ قُرَيْشٍ قَالَ ابْنُ أُبَيٍّ ابْنُ سَلُولَ وَمَنْ مَعَهُ مِنْ الْمُشْرِكِينَ وَعَبَدَةِ الْأَوْثَانِ هَذَا أَمْرٌ قَدْ تَوَجَّهَ فَبَايَعُوا الرَّسُولَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْإِسْلَامِ فَأَسْلَمُوا

"(And olsun ki, mallarınız ve canlarınız hususunda imtihana çekileceksiniz.) Sizden evvel kendilerine kitâb verilenlerden ve Allah a eş tanıyanlardan da herhalde incitici birçok (lâflar) işiteceksiniz." (Âyet: 86
-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Urve ibnu'z-Zubeyr haber verdi; ona da Usâme ibn Zeyd (R) şöyle haber vermiştir: Rasû-lullah (S) Bedir vak'asından önce bir gün Fedek dokuması kaplı, saçaklı bir palan vurulmuş bir merkeb üzerine bindi ve (henüz çocuk bulunan) Usâme ibn Zeyd'i terkisine aldı da Haris ibn Hazrec mahallesinde(kı evinde hasta bulunan) Sa'd ibn Ubâde'ye hasta ziyaretine gitti.Usâme dedi ki: Giderken yolda Abdullah ibn Ubeyy ibn Selûlün içinde bulunduğu bir meclise uğradı. Bu vak'a Abdullah ibn Ubeyy müslümân olmazdan evvel idi.Bu mecliste müslümânlardan,puta tapan müşriklerden Yahûdîler'den Karışık birtakım kimseler vardı. Abdullah ibn Revâha da bu mecliste bulunuyordu. Merkebin kaldırdığı toz meclisi kapladığı için Abdullah ibn Ubeyy, kaftamyle burnunu kapadı. Sonra:
— Bizim üzerimizi tozutmayınız! dedi. Rasûlullah onlara selâm verdi. Sonra da durup merkebden indi ve onları İslâm'a da'vet etti ve onlara Kur'ân okudu. Bunun üzerine Abdullah ibn Ubeyy:
— Ey kişi! Bu söyledikleri hakk ve gerçekse, bunlardan güzel birşey olmaz. Fakat bizim meclisimize gelip de bizi bununla ezâlandırma! Kendi menziline git, sana gelen olursa ona anlat! dedi. Bunun üzerine (büyük şâir) Abdullah ibn Revâha:
— Yâ Rasûlallah, (İbnu Ubeyy'e bakma) meclisimizde bizi Kur'ân ile ört, onun nûrlarıyle bürü! Biz duanızı, Kur'ân okumanızı çok severiz! dedi.Bunun üzerine müslümânlarla müşrikler, Yahudiler sövüşmeye başladılar. Hattâ birbirlerine saldırıp öldürmeye yaklaştılar. Rasûlullah ise onları devâmlı sükûnete kavuşturmaya çalışıyordu. Nihayet yatıştılar. Sonra Rasûlullah merkebine binip yürüdü. En

sonu Sa'd ibn Ubâde'nin evine varıp içeri girdi. Peygamber (S) -Ensâr'ın Hazrec kolunun büyüklerinden olan- Sa'd'a:
— "Ey Sa'd! -Abdullah ibn UbeyyH kasdederek- Ebû Hubâb'-ın ne söylediğini duymadın mı? (Duymuş ol ki) o şöyle şöyle söyledi" (diye biraz önce geçen vak'ayı) anlattı. Sa'd ibn Ubâde de:
— Yâ Rasûlallah! Sen İbn Ubeyy'in kusurunu affet, biraz da onu ma'zûr gör! Sana Kur'ân indiren Allah'a yemîn ederim ki, Allah'ın irâdesi Sen'in üzerine indirdiği hakkın gelmesi suretiyle (yânî Sana peygamberlik gelmesi suretiyle) tecellî etmiştir. Hâlbuki şu bel-decik halkı İbn Ubeyy'in başına tâc giydirmeye, üzerine de melike mahsûs sarık sarmaya (bu suretle onu kendilerine melik edinmeye) hazırlanmışlardı. Allah Sana ihsan buyurduğu peygamberlik hakkıyle onların tasavvurlarını imkânsız bir hâle koyunca, bu mahrumiyetle İbn Ubeyy mahzun ve kederlenmiş oldu. Yâ Rasûlallah! Abdullah ibn Ubeyy işte bu kederle, gördüğün çirkin harekette bulunmuştur (Siz onu afv buyurun), dedi.Rasûlullah (S) da onu affetti. Esasen Rasûlullah ile sahâbîleri, Allah'ın emri veçhile, gerek müşriklerin gerek ehli kitabın kusurlarını affedip, ezalarına sabrediyorlardı. Çünkü Azîz ve Celîl olan Allah şöyle buyurmuştur: "And olsun ki, mallarınız ve canlarınız hususunda imtihana çekileceksiniz. Sizden evvel kendilerine kitâb verilenlerden ve Allah'a ortak tanıyanlardan da herhalde incitici birçok sözler işiteceksiniz. Eğer katlanır, sakınırsanız, işte bu, hâdiselere karşı gösterilmiş bir azim-(ve metânet)ctentf/r" (Âyet: 186).Ve Allah şöyle buyurdu:"Kitâb ehlinden birçoğu, Hakk kendilerince belli olduktan sonra ruhlarındaki hasedden ötürü sizi îmânınızdan sonra küfre döndürmek hevesine düştü. Allah'ın emri gelinceye kadar şimdilik onları bırakın. Serzeniş de etmeyin. Şübhesiz ki Allah herşeye hakkıyle kaadİrdîr" (el-Bakara: 109). Peygamber (S) bu affı, Allah'ın kendisine emrettiğine te'vîl ediyordu. En sonu Allah onlar hakkında (savunma harbine) izin verdi. Bu izin üzerine Rasûlullah, Bedir gazvesine çıkıp da, Allah İslâm ordusu eliyle Kureyş müşriklerinin büyüklerini öldürünce, Abdullah ibn Ubeyy ibn Selûl ile onun müşriklerden ve puta tapanlardan olan ma-iyyeti:
— Artık Bedir vak'ası, müslümânlığa yönelip yüzünü göstermiş açık bir galebedir, dediler ve Rasûlullah'a İslâm üzere bey'at edip müs-lümân oldular

---

بَاب { لَا يَحْسِبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا أَتَوْا }

4567 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رِجَالًا مِنْ الْمُنَافِقِينَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْغَزْوِ تَخَلَّفُوا عَنْهُ وَفَرِحُوا بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِذَا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اعْتَذَرُوا إِلَيْهِ وَحَلَفُوا وَأَحَبُّوا أَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَنَزَلَتْ { لَا يَحْسِبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا أَتَوْا وَيُحِبُّونَ أَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا } الْآيَةَ

"Getirdikleriyle sevinen, yapmadıklarıyle de övülmelerini arzu eden kimseler; onların azâbdan kurtulacak bir yerde bulunacaklarını sakın sanma. Onlara pek acıtıcı bir azâb vardır" (Âyet: iss)
-...Zeyd ibn Eşlem, Atâ ibn Yesâr'dan; o da Ebû Sai'd ei-Hudrî(R)'den şöyle tahdîs etti: Rasûlullah zama nında münafıklardan birtakım kimseler, Rasûlullah gazaya çıktığı zaman O'ndan arkada kalırlardı ve Rasûlullah'tan geri kalıp evlerinde oturmalarından ferahlanırlardı.Rasûlullah harbden dönüp geldiği zaman da çürük birtakım özürler ileri sürüp yemîn ederler ve yapmadıkları işlerle övülmelerini isterlerdi. İşte "Getirdikleriyle sevinen,yapmadıklarıyle Övülmelerini arzu eden kimseler." âyeti bunlar sebebiyle inmiştir.

4568 - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ عَلْقَمَةَ بْنَ وَقَّاصٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ مَرْوَانَ قَالَ لِبَوَّابِهِ اذْهَبْ يَا رَافِعُ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ فَقُلْ لَئِنْ كَانَ كُلُّ امْرِئٍ فَرِحَ بِمَا أُوتِيَ وَأَحَبَّ أَنْ يُحْمَدَ بِمَا لَمْ يَفْعَلْ مُعَذَّبًا لَنُعَذَّبَنَّ أَجْمَعُونَ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَمَا لَكُمْ وَلِهَذِهِ إِنَّمَا دَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَهُودَ فَسَأَلَهُمْ عَنْ شَيْءٍ فَكَتَمُوهُ إِيَّاهُ وَأَخْبَرُوهُ بِغَيْرِهِ فَأَرَوْهُ أَنْ قَدْ

اسْتَحْمَدُوا إِلَيْهِ بِمَا أَخْبَرُوهُ عَنْهُ فِيمَا سَأَلَهُمْ وَفَرِحُوا بِمَا أُوتُوا مِنْ كِتْمَانِهِمْ ثُمَّ قَرَأَ ابْنُ عَبَّاسٍ { وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ كَذَلِكَ حَتَّى قَوْلِهِ يَفْرَحُونَ بِمَا أَتَوْا وَيُحِبُّونَ أَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا } تَابَعَهُ عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ ح حَدَّثَنَا ابْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا الْحَجَّاجُ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ مَرْوَانَ بِهَذَا

-...İbn Cureyc, Abdullah ibn Ebî Muleyke'den haber verdi ki, ona da Alkame ibn Vakkaas haber vermiştir: (Medîne vâlîsi) Mer-vân ibnu'l-Hakem kendi kapıcısı Râfi'e:
— Yâ Râfi'! İbn Abbâs'a git de şöyle sor: (Kur'ân'da bildirildiği üzere) kendisine verilen dünyalıkla ferahlanan ve yapmadığı bir işle medh olunmaya sevinen her kişi azâb olunacaksa, bütün müslümân-lar herhalde azâb olunacaklardır (demektir)? İbn Abbâs bu soruya şöyle cevâb vermiştir:
— Bu âyetle sizin aranızda ne münâsebet var? (Bu âyet Yahûdî-Ier hakkında inmiştir.)Bir kerre Rasûlullah, Yahûdîler'i çağırıp onlara (Tevrat'taki vasıflarına dâir) bir suâl sordu.Onlar da suâlin hakîkî cevâbını sakladılar da ondan başkasını haber verdiler. Bununla beraber verdikleri bu cevâb ile Rasûlullah yanında takdîr olunduklarını sandılar ve hakîkati gizleyerek verdikleri cevâb ile de sevindiler.Bundan sonra İbn Abbâs:
— "Allah bir zaman kendilerine kitâb verilenlerden onu muhakkak insanlara açıklayıp anlatacaksınız, onu gizlemeyeceksiniz diye tey~ mînât almıştı. Onlar ise o sözü sırtlarının arkasına attılar. Onun mukaabilinde az bir menfâati satın aldılar. Müşteri oldukları o şey ne kötüdür. Getirdikleriyle sevinen, yapmadıklarıyle de övülmelerini arzu eden o kimseler;işte onların azâbdan kurtulacak bir yerde bulunacaklarını asla sanma. Onlara pek acıtıcı bir azâb vardır" (Âyet: 187-188). Bu hadîsin râvîsi olan Hişâm ibn Yûsuf'a İbn Cureyc'den rivayet etmesinde Abdurrazzâk mutâbaat etmiştir. İsmâîlî onu ulaştırıp şöyle demiştir: Bize Muhammed ibn Mu-kaatil el-Mervezî tahdîs etti. Bize el-Haccâc ibn Muhammed el-Mıssîsî el-A'ver, İbn Cureyc'den haber verdi.Bana Ubeydullah ibn Ebî Mu-leyke, Humeyd ibn Abdirrahmân ibn Avf'tan haber verdi ki,ona da .Mervân bu hadîsi haber vermiştir

---

بَاب قَوْلِهِ { إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ }

4569 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي شَرِيكُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي نَمِرٍ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بِتُّ عِنْدَ خَالَتِي مَيْمُونَةَ فَتَحَدَّثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ أَهْلِهِ سَاعَةً ثُمَّ رَقَدَ فَلَمَّا كَانَ ثُلُثُ اللَّيْلِ الْآخِرُ قَعَدَ فَنَظَرَ إِلَى السَّمَاءِ فَقَالَ { إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ } ثُمَّ قَامَ فَتَوَضَّأَ وَاسْتَنَّ فَصَلَّى إِحْدَى عَشْرَةَ رَكْعَةً ثُمَّ أَذَّنَ بِلَالٌ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ خَرَجَ فَصَلَّى الصُّبْحَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
"Hakikat göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelişinde temiz akıl sâhibleri için elbette ibret verici deliller vardır" (Âyet: 190).
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Ben bir gece teyzem Meymûne'nin yanında kaldım. Rasûlullah (S) ailesi ile bir müddet konuştu. Sonra uyudu. Gecenin son üçte biri olunca oturdu da gökyüzüne baktı ve:
— "Hakikat göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün arka arkaya gelişinde temiz akıl sâhibleri için elbette ibret verici deliller vardır" ilâhî kelâmını söyledi.Bundan sonra kalktı ve dişlerini misvâklayarak abdest aldı. Akabinde onbir rek'at namaz kıldı. Sonra Bilâl ezan okudu. Rasûlulİah evde iki rek'at daha kıldı, sonra da çıkıp sabah namazını kıldırdı

بَاب { الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَى جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ }

4570 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ مَخْرَمَةَ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بِتُّ عِنْدَ خَالَتِي مَيْمُونَةَ فَقُلْتُ لَأَنْظُرَنَّ إِلَى صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَطُرِحَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وِسَادَةٌ فَنَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي طُولِهَا فَجَعَلَ يَمْسَحُ النَّوْمَ عَنْ وَجْهِهِ ثُمَّ قَرَأَ الْآيَاتِ الْعَشْرَ الْأَوَاخِرَ مِنْ آلِ عِمْرَانَ حَتَّى خَتَمَ ثُمَّ أَتَى شَنًّا مُعَلَّقًا فَأَخَذَهُ فَتَوَضَّأَ ثُمَّ قَامَ يُصَلِّي فَقُمْتُ فَصَنَعْتُ مِثْلَ مَا صَنَعَ ثُمَّ جِئْتُ فَقُمْتُ إِلَى جَنْبِهِ فَوَضَعَ يَدَهُ عَلَى رَأْسِي ثُمَّ أَخَذَ بِأُذُنِي فَجَعَلَ يَفْتِلُهَا ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ أَوْتَرَ

- "Onlar Ayakta İken, Otururken, Yanları Üstünde Yatarken Hep Allah'I Hatırlayıp Anarlar Ve Göklerin, Yerin Yaratılışı Hakkında İnceden İnceye Düşünürler (Ve Şöyle Derler): Ey Rabb 'İmiz, Sen Bunları Boşuna Yaratmadın. Sen Pak Ve Münezzehsin. Bizi Ateş Azabından Koru" (Âyet: 19i) Babı

-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Ben bir gece teyzem Meymûne'nin yanında kaldım. Ve kendi kendime: Ben muhakkak Rasû-lullah'ın (gece) namazına iyice bakacağım, dedim. Rasûlullah için bir yastık atıldı. Akabinde Rasûlullah o yastığın uzunlamasında uyudu. Uyandığında yüzünden uykuyu (gidermek için eliyle) yüzünü meshetmeye başladı. Sonra Âhı İmrân Sûresinden son on âyeti okuyup bitirdi. Sonra duvarda asılmış küçük bir su kırbasına geldi, onu alıp onun suyu ile abdest aldı. Sonra namaza durdu. Ben de kalktım, O'-nun yaptığı gibi yaptım. Sonra gelip O'nun yanıbaşında namaza durdum. Rasûlullah elini benim başımın üzerine koydu. Kulağımı tuttu ve onu bükmeye başladı (yânî beni sağ tarafına geçirdi). Sonra iki rek'-at namaz kıldı. Sonra yine iki rek'at, sonra yine iki rek'at, sonra yine iki rek'at, sonra yine iki rek'at, sonra yine iki rek'at namaz kıldı. Ondan sonra tek rek'atli bir namaz kıldı

بَاب { رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تُدْخِلْ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ }

4571 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مَعْنُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ مَخْرَمَةَ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ كُرَيْبٍ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ بَاتَ عِنْدَ مَيْمُونَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهْيَ خَالَتُهُ قَالَ فَاضْطَجَعْتُ فِي عَرْضِ الْوِسَادَةِ وَاضْطَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَهْلُهُ فِي طُولِهَا فَنَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى انْتَصَفَ اللَّيْلُ أَوْ قَبْلَهُ بِقَلِيلٍ أَوْ بَعْدَهُ بِقَلِيلٍ ثُمَّ اسْتَيْقَظَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَعَلَ يَمْسَحُ النَّوْمَ عَنْ وَجْهِهِ بِيَدَيْهِ ثُمَّ قَرَأَ الْعَشْرَ الْآيَاتِ الْخَوَاتِمَ مِنْ سُورَةِ آلِ عِمْرَانَ ثُمَّ قَامَ إِلَى شَنٍّ مُعَلَّقَةٍ فَتَوَضَّأَ مِنْهَا فَأَحْسَنَ وُضُوءَهُ ثُمَّ قَامَ يُصَلِّي فَصَنَعْتُ مِثْلَ مَا صَنَعَ ثُمَّ ذَهَبْتُ فَقُمْتُ إِلَى جَنْبِهِ فَوَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى رَأْسِي وَأَخَذَ بِأُذُنِي بِيَدِهِ الْيُمْنَى يَفْتِلُهَا فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ أَوْتَرَ ثُمَّ اضْطَجَعَ حَتَّى جَاءَهُ الْمُؤَذِّنُ فَقَامَ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ ثُمَّ خَرَجَ فَصَلَّى الصُّبْحَ

"Ey RabbHmiz, hakikat Sen kimi o ateşe sokarsan, şübhesiz onu hor ve hakîr edersin.(Orada) zâlimlerin hiçbir yardımcıları da yoktur" (Âyet: 192).

-...Abdullah ibn Abbâs, hizmetçisi Kureyb'e, teyzesi ve Peygamberdin zevcesi olan Meymûne'nin yanında bir gece geçirdiğini haber verip, şöyle demiştir: Ben başımı yastığın enine koyarak uzandım. Rasûlullah (S) ile ehli de yastığın boyuna başlarını koyarak uzandılar. Rasûlullah uyudu. Gece yarıyı bulduğunda yâhud biraz evvelce yâhud biraz sonraca uyandı. Uykuyu (gidermek için) elleriyle yüzünü silmeye başladı. Ondan sonra Âlu İmrân Sûresi'nin son on âyetlerini okudu. Sonra kalkıp asılı duran küçük bir kırbaya uzandı. Oradan güzelce bir abdest aldı. Sonra namaza durdu. Ben de kalkıp O'nun yaptığı gibi yaptım. Sonra gittim, yanına (yânî sol tarafına) namaza durdum. Sağ elini başımın üzerine koydu ve sağ kulağımı tutup büktü (yânî beni sağ tarafına geçirdi). Sonra iki rek'at, sonra yine iki rek'at, sonra yine iki rek'at, sonra yine iki rek'at, sonra yine iki rek'at,sonra yine iki rek'at namaz kıldı. Ondan sonra tek rek'atli bir namaz kıldı. Sonra muezzin da'vete gelinceye kadar yine uzandı.Müezzin gelince yine kalktı, hafif iki rek'at namaz kıldıktan sonra odasından çıkıp sabah namazını kıldırdı

بَاب { رَبَّنَا إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ } الْآيَةَ

4572 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ مَخْرَمَةَ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ كُرَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّهُ بَاتَ عِنْدَ مَيْمُونَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهْيَ خَالَتُهُ قَالَ فَاضْطَجَعْتُ فِي عَرْضِ الْوِسَادَةِ وَاضْطَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَهْلُهُ فِي طُولِهَا فَنَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى إِذَا انْتَصَفَ اللَّيْلُ أَوْ قَبْلَهُ بِقَلِيلٍ أَوْ بَعْدَهُ بِقَلِيلٍ اسْتَيْقَظَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَلَسَ يَمْسَحُ النَّوْمَ عَنْ وَجْهِهِ بِيَدِهِ ثُمَّ قَرَأَ الْعَشْرَ الْآيَاتِ الْخَوَاتِمَ مِنْ سُورَةِ آلِ عِمْرَانَ ثُمَّ قَامَ إِلَى شَنٍّ مُعَلَّقَةٍ فَتَوَضَّأَ مِنْهَا فَأَحْسَنَ وُضُوءَهُ ثُمَّ قَامَ يُصَلِّي قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقُمْتُ فَصَنَعْتُ مِثْلَ مَا صَنَعَ ثُمَّ ذَهَبْتُ فَقُمْتُ إِلَى جَنْبِهِ فَوَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى رَأْسِي وَأَخَذَ بِأُذُنِي الْيُمْنَى يَفْتِلُهَا فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ أَوْتَرَ ثُمَّ اضْطَجَعَ حَتَّى جَاءَهُ الْمُؤَذِّنُ فَقَامَ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ ثُمَّ خَرَجَ فَصَلَّى الصُّبْحَ

"Ey RabbHmiz, doğrusu biz 'RabbHnize inanın* diye insanları îmâna çağıran bir da*vetçiyi işidip hemen îmâna geldik. Ey Rabb 'imiz, artık bizim günâhlarımızı mağfiret et,kusurlarımızı ört, canımızı da iyilerle beraber al. Ey Rabb 'imiz, Sen Hn rasûllerine karşıbize va 'd ettiklerini ver bize. Kıyamet günü yüzümüzü kara çıkarma. Şübhe yok ki, Sen asla sözünden dönmezsin" {Âyet: 192-194).
-...îbn Abbâs (R) hizmetçisi Kureyb'e, teyzesi ve Peygamber'in zevcesi olan Meymûne'nin yanında gecelediğini haber verip şöyle demiştir: Ben başımı yastığın enine koyarak uzandım. Rasûlullah ile ehli de yastığın boyuna başlarını koyarak uzandılar.Rasûlullah uyudu. Nihayet gece yarıyı bulduğunda yâhud biraz evvelce yâhud biraz sonraca uyandı. Oturdu da uykuyu (gidermek için) eliyle yüzünü silmeye başladı. Ondan sonra Âlu İmrân Sûresi'nin son on âyetlerini okudu. Sonra kalkıp asılı duran bir küçük kırbaya uzandı, ondan güzelce bir abdest aldı. Sonra namaza durdu.İbn Abbâs dedi ki: Ben de kalktım, O'nun yaptığı gibi yaptım. Sonra gittim, yanına (yânî sol tarafına) durdum. Sağ elini başımın üzerine koydu ve sağ kulağımı tutup büktü. Sonra iki rek'at, yine iki rek'at, yine iki rek'at, yine iki rek'at, yine iki rek'at, yine iki rek'at namaz kılıp, ondan sonra tek (rek'atli bir namaz) kıldı. Sonra müezzin da'vete gelinceye kadar yine uzandı. Ondan sonra yine kalktı, hafif iki rek'at namaz kıldıktan sonra odasından çıkıp sabah namazını kıldırdı.

سُورَةُ النِّسَاءِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَسْتَنْكِفُ يَسْتَكْبِرُ قِوَامًا قِوَامُكُمْ مِنْ مَعَايِشِكُمْ { لَهُنَّ سَبِيلًا } يَعْنِي الرَّجْمَ لِلثَّيِّبِ وَالْجَلْدَ لِلْبِكْرِ وَقَالَ غَيْرُهُ { مَثْنَى وَثُلَاثَ } يَعْنِي اثْنَتَيْنِ وَثَلَاثًا وَأَرْبَعًا وَلَا تُجَاوِزُ الْعَرَبُ رُبَاعَ

بَاب { وَإِنْ خِفْتُمْ أَنْ لَا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَى }

4573 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَجُلًا كَانَتْ لَهُ يَتِيمَةٌ فَنَكَحَهَا وَكَانَ لَهَا عَذْقٌ وَكَانَ يُمْسِكُهَا عَلَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ لَهَا مِنْ نَفْسِهِ شَيْءٌ فَنَزَلَتْ فِيهِ { وَإِنْ خِفْتُمْ أَنْ لَا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَى } أَحْسِبُهُ قَالَ كَانَتْ شَرِيكَتَهُ فِي ذَلِكَ الْعَذْقِ وَفِي مَالِهِ

En-Nisâ Sûresi
Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismivle İbn Abbâs şöyle demiştir: tYestenkifû{= Çekinir)", "Yestekbiru{ = Büyüklenmek ister)"demektir. "Kıvâmen", "Yaşayışlarınızı doğrulttuğunuz şey"; "Lehunne sebîlen", "O kadınlar için bir yol ta'yîn edinceye kadar". Bununla zinâkâr evli için recm'i, bekâr için de deynekleme cezasını kasdeder.İbn Abbâs'tan başkası (yânî Ebû Ubeyde) de şöyledemiştir: "Mesnâ" ve "Sülâse" ve "Ruba"' ile "iki", "Üç" ve "Dörd"ü kasdeder. Arab dörtten öteye geçmez .Eğer yetim kızlar hakkında adaleti yerine getiremeyeceğinizden korkar sanız..." (Âyet:3)
-.. Bize, İbrâhîm ibn Mûsâ tahdîs etti. Bize Hişâm ibn Yûsuf haber verdi ki, İbn Cureyc şöyle demiştir: Bana Hişâm ibn Urve, babası Urve ibnu'z-Zubeyr'den; o da Âişe(R)'den haber verdi (o şöyle demiştir): Bir adamın yanında babası ölmüş yetîm bir kız vardı. Bu adam o yetîm kızla evlendi. Yetîm kızın bir hurmalığı vardı. O adam kız için gönlünde bir arzusu olmadığı hâlde, bu yetîm kızı sırf o hurmalık

sebebiyle tutuyordu. "Eğer yetîm kızlar hakkında adaleti yerine getiremeyeceğinizden korkarsanız, sizin için halâl olan diğer kadınlardan ikişer, üçer, dörder olmak üzere nikâh edin. Şayet (bu suretle de) adalet yapamayacağınızdan endîşe ederseniz, o zaman bir (tane ile) yâhud mâlik olduğunuz câriye (ile yetinin). Bu (tek zevce veya câriye) sizin (haktan) eğritip sapmamanıza daha yakındır" âyeti, işte bu zât hakkında indi.Râvî Hişâm ibn Yûsuf: Ben Urve'nin:
— O yetîm kız bu hurmalıkta ve adamın malında ortağı idi, dediğini sanıyorum, demiştir

---

4574 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَإِنْ خِفْتُمْ أَنْ لَا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَى } فَقَالَتْ يَا ابْنَ أُخْتِي هَذِهِ الْيَتِيمَةُ تَكُونُ فِي حَجْرِ وَلِيِّهَا تَشْرَكُهُ فِي مَالِهِ وَيُعْجِبُهُ مَالُهَا وَجَمَالُهَا فَيُرِيدُ وَلِيُّهَا أَنْ يَتَزَوَّجَهَا بِغَيْرِ أَنْ يُقْسِطَ فِي صَدَاقِهَا فَيُعْطِيَهَا مِثْلَ مَا يُعْطِيهَا غَيْرُهُ فَنُهُوا عَنْ أَنْ يَنْكِحُوهُنَّ إِلَّا أَنْ يُقْسِطُوا لَهُنَّ وَيَبْلُغُوا لَهُنَّ أَعْلَى سُنَّتِهِنَّ فِي الصَّدَاقِ فَأُمِرُوا أَنْ يَنْكِحُوا مَا طَابَ لَهُمْ مِنْ النِّسَاءِ سِوَاهُنَّ قَالَ عُرْوَةُ قَالَتْ عَائِشَةُ وَإِنَّ النَّاسَ اسْتَفْتَوْا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ هَذِهِ الْآيَةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ } قَالَتْ عَائِشَةُ وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى فِي آيَةٍ أُخْرَى { وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ } رَغْبَةُ أَحَدِكُمْ عَنْ يَتِيمَتِهِ حِينَ تَكُونُ قَلِيلَةَ الْمَالِ وَالْجَمَالِ قَالَتْ فَنُهُوا أَنْ يَنْكِحُوا عَنْ مَنْ رَغِبُوا فِي مَالِهِ وَجَمَالِهِ فِي يَتَامَى النِّسَاءِ إِلَّا بِالْقِسْطِ مِنْ أَجْلِ رَغْبَتِهِمْ عَنْهُنَّ إِذَا كُنَّ قَلِيلَاتِ الْمَالِ وَالْجَمَالِ

-...Ibn Şihâb şöyle demiştir: Bana Urve ibnu'z-Zubeyr haber verdi ki, kendisi Âişe'den Yüce Allah'ın "Eğer yetîm kızlar hakkında adaleti yerine getiremeyeceğinizden korkarsanız. " kavlinin tefsîrini sormuş. Âişe (R) de şöyle demiştir:
— Ey kizkardeşimin oğlu, bu âyetteki yetîm kız, velîsinin velayet ve vesayeti altında bulunup malında erkeğe ortak yapar. Kızın malı ve güzelliği, velîsi olan erkeğin hoşuna gider. Bu sebeble velîsi onunla evlenmek ister. Fakat kızın mehrinde adalet etmek ve başkasının vereceği kadar mehr vermek istemez. İşte (bu âyette) o çeşit velîlerin velayeti altındaki yetîm kızları haklarında adalet ve onların mehirlerini en yüksek mikdârına yükseltmedikçe nikâh etmeleri nehyolunup, bunlardan başka kendilerine halâl olan kadınlardan nikâh etmeleri emrolunmuştur.Âişe devamla dedi ki:
— Bu âyet indikten sonra insanlar Rasülullah'a sorup fetva istediler. Bunun üzerine Allah şu âyeti indirdi: "Senden kadınlar hakkında fetva isterler. De ki: Onlara dâir fetvayı size Allah veriyor; Kendileri için yazılmış olanı (mîrâsı) onlara vermediğiniz ve nikâhlarını da beğenip istemediğiniz yetîm kızlar ve (henüz ergin olmayan) küçük çocuklar hakkında, bir de yetimlere karşı adaleti ayakta tutmanız (onlara iyi bakmanız) hususunda işte Kitâb'da okunup duran âyetler (2., 3., 6., 9., 10. ve 11. âyetleri kasdediyor). Hayırdan daha ne yaparsanız şübhesiz Allah onu da hakkıyle bilicidir" (Âyet:i27).Âişe dedi ki:
— Yüce Allah'ın bu diğer âyetteki "Ve tergabûne en-tenkıhû-hunne" kavli de herhangi birinizin himayesinde bulunan yetîm kıza, mal ve güzelliği az olduğu zaman onunla evlenmeye rağbet göster-memesidir.Âişe dedi ki:
— Bu mal ve güzelliği az olan yetîm kızlara rağbet etmediklerinden dolayı malına ve güzelliğine rağbet ettikleri yetîm kızları -adalete riâyet etmedikçe- nikâh etmekten yetîm velîleri nehyolundular

---

بَاب { وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهِدُوا عَلَيْهِمْ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا } { وَبِدَارًا } مُبَادَرَةً { أَعْتَدْنَا } أَعْدَدْنَا أَفْعَلْنَا مِنْ الْعَتَادِ

4575 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فِي قَوْلِهِ تَعَالَى { وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ } أَنَّهَا نَزَلَتْ فِي وَالِي الْيَتِيمِ إِذَا كَانَ فَقِيرًا أَنَّهُ يَأْكُلُ مِنْهُ مَكَانَ قِيَامِهِ عَلَيْهِ بِمَعْرُوفٍ

"(Velîlerden) kim zengin ise (yetimin malını yemekten) kaçınsın. Kim de fakır ise, o hâlde örfe göre yesin. Artık onlara mallarını teslim ettiğiniz vakit karşılarında şâhid bulundurun. Tam bir hesâb sorucu

olmak bakımından ise Allah yeter" (Âyet: 6). "Bidâran", "Mubâdereten" (yânı: Hacet yokken, bulûğlarından önce çabuk davranarak) demektir . "A'tednâ", "A'dednâ" (yânı "Aded"in ifâl babından) "Hazırladık" demektir. "A'tâd'T'Hazırlık" masdann)dan olan "Efalnâ" (yânı A'tednâ) da aynı ma'nâyadır
-...Âişe (R); (Velîlerden) kim zengin ise yetimin malından yemekten kaçınsın.Kim de fakir ise, o hâlde örfe göre yesin.."kavli hakkında: Bu âyet yetîm malı hususunda indi. Yetîmin velîsi fakîr olduğu zaman, o malın işlerini iyilikle bakıp yerine getirmesi karşılığında (hizmet ücreti ve zarurî olan ihtiyâcı kadar) o maldan yer, demiştir

---

بَاب { وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينُ } الْآيَةَ

4576 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حُمَيْدٍ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ الْأَشْجَعِيُّ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا { وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينُ } قَالَ هِيَ مُحْكَمَةٌ وَلَيْسَتْ بِمَنْسُوخَةٍ تَابَعَهُ سَعِيدٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ

Miras taksim olunurken (mirasçı olmayan) hısımlar, yoksullar da hazır bulunursa kendilerini ondan (birşey vererek) rızıklandırın, (gönüllerini alacak) güzel sözler de söyleyin*' (Âyet: 8).
-...îkrime'den: İbn Abbâs (R): *'Miras taksim olunurken (mîrâsçı olmayan) hısımlar, yetimler, yoksullar da hazır bulunursa..." âyeti muhkemdir, neshedilmiş değildir, demiştir. Bu hadîsi İbn Abbâs'tan rivayet etmekte İkrime'ye Saîd ibn Cu-beyr mutâbaat etmiştir

---

بَاب قَوْلِهِ { يُوصِيكُمْ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ }

4577 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ عَادَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ فِي بَنِي سَلِمَةَ مَاشِيَيْنِ فَوَجَدَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا أَعْقِلُ شَيْئًا فَدَعَا بِمَاءٍ فَتَوَضَّأَ مِنْهُ ثُمَّ رَشَّ عَلَيَّ فَأَفَقْتُ فَقُلْتُ مَا تَأْمُرُنِي أَنْ أَصْنَعَ فِي مَالِي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَنَزَلَتْ { يُوصِيكُمْ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ }

"Allah size mîrâs taksimini şöyle tavsiye eder;Çocuklarınızda erkeğe iki dişinin payı mikdârıdır. (Âyet:11).
-...Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Peygamber ile Ebû Bekr beraberce yürüyerek Benû Selime yurdundaki evim,de beni hasta ziyaretine gelmişlerdi. Peygamber beni birşey düşünemez derecede baygın bulmuştu. Bunun üzerine Peygamber abdest suyu isteyip abdest almış, sonra abdest suyundan bir mikdârını benim üzerime serpmişti. Ben ayıldım ve:
— Yâ Rasûlallah! Malımda (veraset hususunda) ne yapmamı (ne suretle tasarruf etmemi) emredersin? diye sordum.Bunun üzerine şu mealdeki âyet indi: "Allah size miras taksimini şöyle tavsiye eder: Çocuklarınız hakkmda(k\ hüküm) erkeğe iki dişinin payı mikdârıdır. Fakat çocuklar ikiden fazla kadınlar iseler, ölünün bıraktığının üçte ikisi onlarındır. Dişi çocuk bir tek ise, o zaman terikenin yarısı onundur. Ölenin çocuğu varsa, ana-babadan her-birine terîkenin altıda biri verilir. Çocuğu olmayıp da ona ana ve babası mîrâsçı olduysa üçte biri anasınındır. Erkek, dişi kardeşleri varsa o vakit altıda biri anasınındır. (Fakat bütün bu hükümler ölenin) edeceği vasiyetten veya borc(unun ödenmesinin sonradır. Siz babalarınızdan ve oğullarınızdan hangisinin faide cihetinden size daha yakın olduğunu bilmezsiniz- (Bu hükümler ve hisseler) Allah Han birer farizadır. Şübhesiz ki, Allah hakkıyle bilicidir, yegâne hüküm ve hikmet sahibidir"

بَاب قَوْلِهِ { وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ }

4578 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ وَرْقَاءَ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ الْمَالُ لِلْوَلَدِ

وَكَانَتْ الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ فَنَسَخَ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ مَا أَحَبَّ فَجَعَلَ لِلذَّكَرِ مِثْلَ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ وَجَعَلَ لِلْأَبَوَيْنِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا السُّدُسَ وَالثُّلُثَ وَجَعَلَ لِلْمَرْأَةِ الثُّمُنَ وَالرُّبُعَ وَلِلزَّوْجِ الشَّطْرَ وَالرُّبُعَ

"Zevcelerinizin çocuğu yoksa terîkesinin yarısı sizindir. Eğer onların çocuğu varsa, size terîkesinden (düşecek hisse) dörtte birdir..." (Âyet: 12).
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: İslâm'ın başlangıcında kişinin malı, öldüğü zaman mîrâs olarak oğluna kalırdı. Vasiyet de ana ile babanın hakkı idi (yalnız ebeveyne vasiyet edilirdi). Bilâhare Allah bundan irâde ettiği kısmını (mîrâs âyetiyle) neshetti de mîrâsı erkeğe, iki dişi payı kadar ta'yîn buyurdu. Ana ile babadan her birisine de (eğer çocuk varsa) altıda bir verdi, çocuk yoksa üçte bir verdi. Yine kadına (çocuk bulunduğu surette) sekizde bir, çocuksuzsa dörtte bir verdi. Zevceye de (çocuk yoksa) yarı, (çocuk varsa) dörtte bir hisse verdi

---

بَاب { لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرْهًا وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا آتَيْتُمُوهُنَّ } الْآيَةَ وَيُذْكَرُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ { لَا تَعْضُلُوهُنَّ } لَا تَقْهَرُوهُنَّ { حُوبًا } إِثْمًا { تَعُولُوا } تَمِيلُوا { نِحْلَةً } النِّحْلَةُ الْمَهْرُ

4579 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ حَدَّثَنَا أَسْبَاطُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ الشَّيْبَانِيُّ وَذَكَرَهُ أَبُو الْحَسَنِ السُّوَائِيُّ وَلَا أَظُنُّهُ ذَكَرَهُ إِلَّا عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرْهًا وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا آتَيْتُمُوهُنَّ } قَالَ كَانُوا إِذَا مَاتَ الرَّجُلُ كَانَ أَوْلِيَاؤُهُ أَحَقَّ بِامْرَأَتِهِ إِنْ شَاءَ بَعْضُهُمْ تَزَوَّجَهَا وَإِنْ شَاءُوا زَوَّجُوهَا وَإِنْ شَاءُوا لَمْ يُزَوِّجُوهَا فَهُمْ أَحَقُّ بِهَا مِنْ أَهْلِهَا فَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِي ذَلِكَ

"... Kadınlara zorla mirasçı olmanız ve onları -kendilerine verdiğiniz mehirden birazını giderebilmeniz için- tazyik etmeniz size halâl olmaz*.." (Âyet: 19) Ve İbn Abbâs'tan: "Lâ ta'dulûhunne", "Onları kahretmeyin"; "Hüben", "Günâh"; "en-Teâtû", "Meyletmeniz"; "Nıhleten", "en-Nıhletu", "el-Mehru" demektir, diye tefsir ettiği zikrolunuyor .
-...Bize (Ebû İshâk Süleyman ibnu Feyrûz) eş-Şeybânî, İkrime'den; o da İbn Abbâs'tan tahdîs etti. eş-Şeybânî şöyle dedi: Bu hadîsi Ebü'l-Hasen Atâ es-Suvâî de zikretti ki, ben onun bunu muhakkak İbn Abbâs'tan zikrettiğini düşünüyorum: "Ey îmân edenler, kadınlara zorla mîrâsçı olmanız ve onları -kendilerine verdiğiniz mehirden birazını gider(\p elinize geçirebilmeniz için- tazyik etmeniz size halâl olmaz. Meğer ki arayı açacak bir fuhuş işlemiş olsunlar. Onlarla iyi geçinin. Eğer kendilerinden hoşlanma dınızsa, olabilir ki birşey sizin hoşunuza gitmez de Allah onda birçok hayır takdir etmiş bulunur"(Âyet:19) İbn Abbâs dedi ki: Câhiliyet halkının şu âdetleri vardı: Bir adam vefat ettiği zaman,onun velîleri kalan zevcesini de mîrâs almaya herkesten haklı olurlardı. Velîlerden bâzısı isterse ilk mehri ile o kadınla evlenir, isterlerse onu başka birisiyle evlendirip mehrini alırlardı. Yine isterlerse o kadını kimseyle evlendirmezler (fidye vermesi için hab-sederler, ölünce mîrâsını alırlar)dı. Ölenin velîleri o kadına, kadının ailesinden daha haklı olurlardı.İşte bu âyet, bunlar hakkında (bu kötü âdetleri kaldırmak hususunda) indi.

بَاب قَوْلِهِ { وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا مَوَالِيَ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَالَّذِينَ عَاقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ فَآتُوهُمْ نَصِيبَهُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا } وَقَالَ مَعْمَرٌ أَوْلِيَاءُ مَوَالِي وَأَوْلِيَاءُ وَرَثَةٌ { عَاقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ } هُوَ مَوْلَى الْيَمِينِ وَهْوَ الْحَلِيفُ وَالْمَوْلَى أَيْضًا ابْنُ الْعَمِّ وَالْمَوْلَى الْمُنْعِمُ الْمُعْتِقُ وَالْمَوْلَى الْمُعْتَقُ وَالْمَوْلَى الْمَلِيكُ وَالْمَوْلَى مَوْلًى فِي الدِّينِ

4580 - حَدَّثَنِي الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ إِدْرِيسَ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ مُصَرِّفٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا { وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا مَوَالِيَ } قَالَ وَرَثَةً { وَالَّذِينَ عَاقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ } كَانَ الْمُهَاجِرُونَ لَمَّا قَدِمُوا الْمَدِينَةَ يَرِثُ الْمُهَاجِرِيُّ الْأَنْصَارِيَّ

دُونَ ذَوِي رَحِمِهِ لِلْأُخُوَّةِ الَّتِي آخَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُمْ فَلَمَّا نَزَلَتْ { وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا مَوَالِيَ } نُسِخَتْ ثُمَّ قَالَ { وَالَّذِينَ عَاقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ } مِنْ النَّصْرِ وَالرِّفَادَةِ وَالنَّصِيحَةِ وَقَدْ ذَهَبَ الْمِيرَاثُ وَيُوصِي لَهُ سَمِعَ أَبُو أُسَامَةَ إِدْرِيسَ وَسَمِعَ إِدْرِيسُ طَلْحَةَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:'(Erkek ve dişiden) herbiri için baba ve ananın, yakın hısımların terîkelerinden de vârisler yaptık. Akd ile yeminlerinizin bağladığı kimselere de hisselerini verin. Allah herşeyin üstünde hakîkî bir şâhiddir" (Âyet: 33)."Mevâlî", "Velîler", "Mirasçılar" demektir. Ma'mer de şöyle demiştir: "Evliya", "Mevâlf'dir,yine "Evliya", "Mirasçılaradır."Yeminlerinizin karşılıklı muâhade akdettiği kimseler..."; bu, yemîn mevlâsıdır ki,yeminle bağlanan kişiden ibarettir. "el-Mevlâ", yine "Amcaoğlu"; "el-Mevlâ'1-mu'tıku","Kölesine hürriyet veren kişi"; "el-Mevlâ'1-mu'taku", "Kendisine hürriyet verilen kimse";"el-Mevlâ'1-meliku", "İnsanların işlerini (yürütmeyi, idare etmeyi) üzerine alan kimse", bir de dînde olan "Mevlâ" vardır.
-....İbn Abbâs(R)'tan (o, şöyle demiştir): "Erkek, dişi; herbiri için mevtalar kıldık ", "Mirasçılar kıldık" demektir. "Karşılıklı yeminlerinizin bağladığı kimseler", Muhâcirler'le Ensâr'dır ki, Muhacirler Medine'ye geldikleri ilk zamanlarda Peygamber'in bunlarla Medîneli Ensâr arasında kurduğu kardeşlik akdleri sebebiyle Zevu'l-Erham'dan evvel (hısımlık sahihlerinden evvel) mirasçı olurlardı. Fakat sonra "Erkek, kadın; herbiri için mirasçılar kıldık"âyeti inince, akidleşme ve kardeşlik akdiyle kurulmuş olan mîrâsçılık nesholundu. Sonra İbn Abbâs, "Karşılıklıyeminlerinizin bağladığı kimseler" kavli hakkında: Artık bu yalnız yardım etmek, ihsan etmek, nasîhat etmekten ibaret kaldı. Akidleşen iki kişi arasında mîrâsçılık gitmiş oldu. Ancak yeminli dostu için vasiyet edebilir. (Buhârî dedi ki:) Bu hadîsi râvî Ebû Usâme, İdrîs ibn Yezîd'den işitti. İdrîs de Talha ibn Musarnf tan işitti.

بَاب قَوْلِهِ { إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ } يَعْنِي زِنَةَ ذَرَّةٍ

4581 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ حَدَّثَنَا أَبُو عُمَرَ حَفْصُ بْنُ مَيْسَرَةَ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أُنَاسًا فِي زَمَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ نَرَى رَبَّنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَعَمْ هَلْ تُضَارُّونَ فِي رُؤْيَةِ الشَّمْسِ بِالظَّهِيرَةِ ضَوْءٌ لَيْسَ فِيهَا سَحَابٌ قَالُوا لَا قَالَ وَهَلْ تُضَارُّونَ فِي رُؤْيَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ ضَوْءٌ لَيْسَ فِيهَا سَحَابٌ قَالُوا لَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا تُضَارُونَ فِي رُؤْيَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا كَمَا تُضَارُونَ فِي رُؤْيَةِ أَحَدِهِمَا إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ تَتْبَعُ كُلُّ أُمَّةٍ مَا كَانَتْ تَعْبُدُ فَلَا يَبْقَى مَنْ كَانَ يَعْبُدُ غَيْرَ اللَّهِ مِنْ الْأَصْنَامِ وَالْأَنْصَابِ إِلَّا يَتَسَاقَطُونَ فِي النَّارِ حَتَّى إِذَا لَمْ يَبْقَ إِلَّا مَنْ كَانَ يَعْبُدُ اللَّهَ بَرٌّ أَوْ فَاجِرٌ وَغُبَّرَاتُ أَهْلِ الْكِتَابِ فَيُدْعَى الْيَهُودُ فَيُقَالُ لَهُمْ مَنْ كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ قَالُوا كُنَّا نَعْبُدُ عُزَيْرَ ابْنَ اللَّهِ فَيُقَالُ لَهُمْ كَذَبْتُمْ مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ صَاحِبَةٍ وَلَا وَلَدٍ فَمَاذَا تَبْغُونَ فَقَالُوا عَطِشْنَا رَبَّنَا فَاسْقِنَا فَيُشَارُ أَلَا تَرِدُونَ فَيُحْشَرُونَ إِلَى النَّارِ كَأَنَّهَا سَرَابٌ يَحْطِمُ بَعْضُهَا بَعْضًا فَيَتَسَاقَطُونَ فِي النَّارِ ثُمَّ يُدْعَى النَّصَارَى فَيُقَالُ لَهُمْ مَنْ كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ قَالُوا كُنَّا نَعْبُدُ الْمَسِيحَ ابْنَ اللَّهِ فَيُقَالُ لَهُمْ كَذَبْتُمْ مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ صَاحِبَةٍ وَلَا وَلَدٍ فَيُقَالُ لَهُمْ مَاذَا تَبْغُونَ فَكَذَلِكَ مِثْلَ الْأَوَّلِ حَتَّى إِذَا لَمْ يَبْقَ إِلَّا مَنْ كَانَ يَعْبُدُ اللَّهَ مِنْ بَرٍّ أَوْ فَاجِرٍ أَتَاهُمْ رَبُّ الْعَالَمِينَ فِي أَدْنَى صُورَةٍ مِنْ الَّتِي رَأَوْهُ فِيهَا فَيُقَالُ مَاذَا تَنْتَظِرُونَ تَتْبَعُ كُلُّ أُمَّةٍ مَا كَانَتْ تَعْبُدُ قَالُوا فَارَقْنَا النَّاسَ فِي الدُّنْيَا عَلَى أَفْقَرِ مَا كُنَّا إِلَيْهِمْ وَلَمْ نُصَاحِبْهُمْ وَنَحْنُ نَنْتَظِرُ رَبَّنَا الَّذِي كُنَّا نَعْبُدُ فَيَقُولُ أَنَا رَبُّكُمْ فَيَقُولُونَ لَا نُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا

Yüce Allah'ın Şu Kavli:"Şübhesiz ki, Allah zerre kadar haksızlık etmez- Bir iyilik olursa onu kat kat artırır. Kendi canibinden pek büyük bir mükâfat verir'1" (Âyet: 40).
-.. Bana Muhammed ibnu'l-Abdilazîz tahdîs etti. Bize Ebû Umer Hafs ibnu Meysere, Zeyd ibn Eslem'den; o da Atâ ibn Yesâr'-dan; o da Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) zamanında birtakım insanlar:
— Yâ Rasûlallah! Biz kıyamet gününde Rabb'imizi görecek miyiz? dediler. Peygamber:
— "Evet (kıyamet gününde Rabb'inizi göreceksiniz); Güneşin ziyâını öğle vakti önünde hiçbir bulut yokken görmek için itişip kakışmaya', birbirinize zahmet vermeye hacet görür müsünüz?" diye sordu.

Sahâbîler:
— Hayır görmeyiz, dediler. Peygamber:
— "Ayın ondördüncü gecesi önünde hiç bulut yok iken görmek için birbirinize zahmet vermeye hacet görür müsünüz?' dedi. Onlar:
— Hayır görmeyiz, dediler. Peygamber:
— "İşte bu iki kürreden herhangi birisinin ziyâını (sıkışmadan, meşakkatsiz, tam bir açıklıkla) gördüğünüz gibi, kıyamet gününde Azız ve Celîl olan Allah 'ı, birbirinize meşakkat ve zahmet vermeden açıkça göreceksiniz" buyurdu. Ve şöyle devam etti:
— "Kıyamet günü olduğu zaman bir dellâl: Her ümmet neye ve kime tapıyor idiyse onun ardına düşer (yânî düşsün)/ diye i'lân edecek. Bunun üzerine Allah'tan başka şeylere: putlara, heykellere, dikili taşlara tapagelen ne kadar müşrik varsa, onlardan hiçbiri geri kalmaksızın cehennemin içine dökülecekler. Artık ortalıkta yalnız Allah 'a ibâdet eden gerek sâlih, gerek fâcir kimselerle (müşrik olmayan) kitâb ehli bakıyyelerinden başka kimse kalmayınca, Yahûdîler'-den geri kalanlar çağırılacak ve onlara:
— Siz kime ibâdet ederdiniz? diye sorulacak. Onlar:
— Biz Allah'ın oğlu Uzeyr'e ibâdet ederdik! diye cevâb verecekler. Bunun üzerine onlara:
— Siz yalan söylüyorsunuz. Allah hiçbir eş ve oğul edinmedi! denilecek.
— Şimdi siz ne istersiniz? diye sorulacak. Onlar da:
— Ey Rabbimiz, çok susadık, bize su ihsan et! diyecekler. Bunun üzerine onlara:
— Haydi su başına gelmez misiniz? diye işaret olunacak.Akabinde onlar bir araya getirilip cehenneme doğru sevk olunacaklar. O cehennem ateşine ki, onların görüşünde yalımları birbirini kırıp geçiren serâb gibi görünecek ve onu su zannedip birbiri ardınca ateşin içine dökülecekler. Sonra Nasrânîler{in bir taifesi) çağrılacak. Onlara da:
— Siz kime tapardınız? diye sorulacak. Onlar da:
— Biz Allah'ın oğlu isa'ya ibâdet ederdik, diyecekler. Onlara da:
— Siz yalan söylüyorsunuz. Allah hiçbir eş ve hiçbir oğul edinmiş değildir, denilecek ve:Ne istiyorsunuz? diye sorulacak. Onlar da kendilerinden evvelki Yahûdîler'in su isteyip cehenneme sevkolunmaları gibi cehenneme sevkolunacaklar. Artık meydanda sâlih veya fâşık olarak Allah 'a ibâdet eden mü min muvahhidlerden başka kimse kalmayınca, Âlemlerin Rabbı onlara evvelden bildikleri en yakın bir sıfatta gelecek, yânî tecellî edecek ve Allah tarafından bu muvahhidlere :— Sizler ne bekliyorsunuz? (Görüyorsunuz) her ümmet ibâdet etmekte bulunduğu şeyin ardına düşüp gidiyor! buyurulacak.
Onlar da:
— Ey Rabb'imiz, biz dünyâda iken (seni tanımayan, sana ibâdet etmeyen) şu insanlardan kendilerine en ziyâde muhtâc olmamıza rağmen ayrılıp ayrı yaşadık, Sen 'in rızân için bunlarla arkadaşlık yapmadık. Biz şimdi kendisine kulluk edegeldiğimiz Rabb'imizi (O'nun kerem ve inayetini) bekliyoruz! diyecekler.Bunun üzerine Yüce Allah onlara iki yâhud üç kerre: — Ben sizin Rabb'inizim! buyuracak. Onlar da her seferinde: — Biz Allah'a hiçbirşeyi ortak kılmayız! diyecekler"

بَاب { فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا } الْمُخْتَالُ وَالْخَتَّالُ وَاحِدٌ { نَطْمِسَ وُجُوهًا } نُسَوِّيَهَا حَتَّى تَعُودَ كَأَقْفَائِهِمْ طَمَسَ الْكِتَابَ مَحَاهُ جَهَنَّمَ { سَعِيرًا } وُقُودًا

4582 – حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ يَحْيَى بَعْضُ الْحَدِيثِ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ قَالَ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْرَأْ عَلَيَّ قُلْتُ آقْرَأُ عَلَيْكَ وَعَلَيْكَ أُنْزِلَ قَالَ فَإِنِّي أُحِبُّ أَنْ أَسْمَعَهُ مِنْ غَيْرِي فَقَرَأْتُ عَلَيْهِ سُورَةَ النِّسَاءِ حَتَّى بَلَغْتُ { فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا } قَالَ أَمْسِكْ فَإِذَا عَيْنَاهُ تَذْرِفَانِ

"Her ümmetten birer şâhid, onların üzerine de seni bir şâhid olarak getirdiğimiz zaman nice olur?" (Âyet: 41)."el-Muhtâl" ve "el-Hattâl" birdir.'Bir takım yüzleri silmemizden önce", "Onları enseleri gibi oluncaya kadar dümdüz yapmamızdan önce"demektir."TamaseH-kitâbe{ = Kitabı sildi)", "Onu mahvetti" demektir. "Saîran", çok yanıcı ateş demektir.
-...(Buradaki iki senedde) Abdullah ibnMes'ûd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bana hitaben:

— "Bana karşı Kur'ân oku!" diye emretti. Ben de O'na:
— Kur'ân Senin üzerine indirildiği hâlde, ben onu Sana karşı mı okuyacağım? dedim.Peygamber:
— "Şübhesiz ben Kur'ân'ı kendimden başkasından işitmeyi severim" buyurdu. Ben de kendisine en-Nisâ Sûresi'ni okumağa başladım. "Her ümmetten birer şâhid, onlar üzerine de seni bir şâhid olarak getirdiğimiz zaman nice olur!" âyetine ulaştığımda Peygamber bana:
— "Okumayı tut (yânı durdur)/" buyurdu. O sırada gördüm ki, Peygamber'in iki gözü yaş döküyordu

---

بَاب قَوْلِهِ { وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنْ الْغَائِطِ } { صَعِيدًا } وَجْهَ الْأَرْضِ وَقَالَ جَابِرٌ كَانَتْ الطَّوَاغِيتُ الَّتِي يَتَحَاكَمُونَ إِلَيْهَا فِي جُهَيْنَةَ وَاحِدٌ وَفِي أَسْلَمَ وَاحِدٌ وَفِي كُلِّ حَيٍّ وَاحِدٌ كُهَّانٌ يَنْزِلُ عَلَيْهِمْ الشَّيْطَانُ وَقَالَ عُمَرُ الْجِبْتُ السِّحْرُ وَالطَّاغُوتُ الشَّيْطَانُ وَقَالَ عِكْرِمَةُ الْجِبْتُ بِلِسَانِ الْحَبَشَةِ شَيْطَانٌ وَالطَّاغُوتُ الْكَاهِنُ

4583 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ هَلَكَتْ قِلَادَةٌ لِأَسْمَاءَ فَبَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي طَلَبِهَا رِجَالًا فَحَضَرَتْ الصَّلَاةُ وَلَيْسُوا عَلَى وُضُوءٍ وَلَمْ يَجِدُوا مَاءً فَصَلَّوْا وَهُمْ عَلَى غَيْرِ وُضُوءٍ فَأَنْزَلَ اللَّهُ يَعْنِي آيَةَ التَّيَمُّمِ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"... Eğer hasta olur, ya bir sefer üzerinde bulunursanız yâhud sizden biriniz ayak yolundan gelirse,.." (Âyet: 43) ."Saîden", "Yeryüzü" demektir.Ve Câbir şöyle demiştir: Câhiliyet'te kendileri önünde muhakeme olmak istedikleri tâğûtlar, Cuheyne kabilesinde bir tâğût, Eşlem kabilesinde bir tâğût ve Arab kabilelerinden herbirinde birer tâğût idi. Bunlar birtakım kâhinlerdir ki, üzerine şeytânlar müstakbel hakkında kâinattan haberlerle inerler. Umer ibnul-Hattâb da:'el-Cibtu", "es-Sıhr"; "et-Tâğûtu", "eş-Şeytân"dır, demiştir. İkrime de: "et-Cibt", Habeşe dilinde "Şeytân", "et-Tâğût" ise "Kâhin" demektir, demiştir.
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Esmâ'ya âid olan bir gerdanlık kayboldu. Peygamber (S) onun aranması için birtakım adamlar yolladı. (Kendisi ve ordu bekledi.) Bu sırada namaz vakti geldi. Hâlbuki bir su başında değillerdi, bir su da bulamadılar. Akabinde abdestsiz oldukları hâlde namaz kıldılar. Bunun üzerine Yüce Allah şunu, yâ-nî Teyemmüm âyeti'ni indirdi

---

بَاب قَوْلِهِ { أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ } ذَوِي الْأَمْرِ

4584 - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا حَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ يَعْلَى بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا { أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ } قَالَ نَزَلَتْ فِي عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حُذَافَةَ بْنِ قَيْسِ بْنِ عَدِيٍّ إِذْ بَعَثَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَرِيَّةٍ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Ey îmân edenler, Allah'a itaat edin. RasûVe ve sizden olan emir sahihlerine de itaat edin... " (Âyet: 59).
-...Abdullah ibn Abbâs (R): "Ey îmân edenler, Allah 'a itaat edin, RasûVe ve sizden olan emir sahihlerine de itaat edin. Eğer birşey hakkında çekişirseniz, onu Allah 'a ve RasûVe döndürün, eğer Allah'a ve âhiret gününe inanıyorsanız. Bu hem hayırlı, hem netice Vtibâriyle daha güzeldir" âyeti, o zaman Peygamber'in kendisini bir seriyyede (askerî birlikte) kumandan yaparak gönderdiği Abdullah ibn Huzâfe ibn Kays ibn Adiyy hakkında indi, demiştir

---

بَاب { فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ }

4585 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ قَالَ خَاصَمَ الزُّبَيْرُ رَجُلًا مِنْ الْأَنْصَارِ

فِي شَرِيجٍ مِنْ الْحَرَّةِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْقِ يَا زُبَيْرُ ثُمَّ أَرْسِلْ الْمَاءَ إِلَى جَارِكَ فَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْ كَانَ ابْنَ عَمَّتِكَ فَتَلَوَّنَ وَجْهُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ اسْقِ يَا زُبَيْرُ ثُمَّ احْبِسْ الْمَاءَ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى الْجَدْرِ ثُمَّ أَرْسِلْ الْمَاءَ إِلَى جَارِكَ وَاسْتَوْعَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلزُّبَيْرِ حَقَّهُ فِي صَرِيحِ الْحُكْمِ حِينَ أَحْفَظَهُ الْأَنْصَارِيُّ كَانَ أَشَارَ عَلَيْهِمَا بِأَمْرٍ لَهُمَا فِيهِ سَعَةٌ قَالَ الزُّبَيْرُ فَمَا أَحْسِبُ هَذِهِ الْآيَاتِ إِلَّا نَزَلَتْ فِي ذَلِكَ { فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ }

'Öyle değil, Rabb 'ine and olsun ki, onlar aralarında kimi oraya, kimi buraya çektikleri (kavga ettikleri) şeylerde seni hakem yapıp, sonra da verdiğin hükümden yürekleri hiç sıkıntı duymadan tam teslimiyetle teslim olmadıkça îmân etmiş olmazlar"
-...Urve ibnu'z-Zubeyr şöyle dedi: ez-Zubeyr, Harre mevkiinde hurmalıkları suladıkları su yolundan (su nevbetinden) dolayı Ensâr'dan bir adamla nizâlaştı. Peygamber (S):
— "Yâ Zubeyr! Tarlanı sula, sonra suyu habsetme de komşuna doğru salıver!" buyurdu.Bunun üzerine Ensârî zât:
— Yâ Rasûlallah, Zubeyr halanın oğlu olduğu için mi? diye ta'-rîz etti. Bu sözden dolayı Peygamber'in yüzü değişti. Sonra:
— "Yâ Zubeyr, tarlanı sula, sonra suyu tâ hurma ağaçlarının köklerine dönüp erişinceye kadar habseî. Sonra suyu komşuna doğru salıver!" buyurdu. Peygamber, Ensârî kendisini öfkelendirdiği zaman apaçık hükümde Zubeyr'in hakkını tastamam aldırttı. Hâlbuki birinci emirde onlara» içinde genişlik bulunan bir işle emretmişti. ez-Zubeyr şöyle dedi: Ben şu âyetlerin muhakkak bu hâdise hakkında indiğini zannediyorum: "Öyle değil, RabbHne and olsun ki, onlar aralarında çekiştikleri şeylerde seni hakem yapıp sonra da verdiğin hükümden yürekleri hiç sıkıntı duymadan, tam teslimiyetle teslim olmadıkça îmân etmiş olmazlar"

بَاب { فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ النَّبِيِّينَ }

4586 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَوْشَبٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا مِنْ نَبِيٍّ يَمْرَضُ إِلَّا خُيِّرَ بَيْنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَكَانَ فِي شَكْوَاهُ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ أَخَذَتْهُ بُحَّةٌ شَدِيدَةٌ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ { مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ } فَعَلِمْتُ أَنَّهُ خُيِّرَ

"(Kim Allah'a ve Rasûl'e itaat ederse, işte onlar) Allah'ın kendilerine nVmetler verdiği peygamberlerle, sıddîklarla, şehîdlerle, iyi adamlarla beraberdirler. Onlar ne iyi arkadaştır!" (Âyet: 69).
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah'tan "Hasta olan herbir peygamber muhakkak dünyâ ile âhiret arasında muhayyer kılınır" buyururken işittim. İçinde ruhunun alındığı hastalığında kendisini bir boğaz kısılması ve şiddetli bir ses kalınlaşması yakalamıştı. İşte o zaman ben kendisinden şu âyeti söylerken işittim: "... Allah'ın kendilerine nVmetler verdiği peygamberlerle, sıddîklarla, şehîdlerle, iyi adamlarla beraberdirler, onlar ne iyi arkadaştır!" Artık ben de bundan, Rasûlullah'ın bu iki dilek arasında muhayyer kılındığını bildim

---

بَاب { وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنْ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ } الْآيَةَ

4587 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ قَالَ كُنْتُ أَنَا وَأُمِّي مِنْ الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنْ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ

Yüce Allah'ın Şu Kavli:"Size ne oluyor kiy Allah yolunda -ve acz ve ıztırâb içinde bırakılıp: 'Ey Rabb 'imiz, bizi ahâlîsi zâlim olan şu memleketten çıkar, bize tarafından bir sâhib gönder, bize katından bir yardımcı yolla' diyen erkekler, kadınlar ve çocuklar uğrunda- düşmanla çarpışmıyorsunuz?" (Âyet: 75)

-.......Ubeydullah (ibn Ebî Yezîd): Ben İbn Abbâs'tan: Ben, annem (Ümmü'1-FadlLubâbe bintu'l-Hâris el-Hilâliyye, Mekke'de) zaîf kılınmak istenenlerden idim, dediğini işittim, demiştir.

4588 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ تَلَا { إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنْ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ } قَالَ كُنْتُ أَنَا وَأُمِّي مِمَّنْ عَذَرَ اللَّهُ وَيُذْكَرُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ { حَصِرَتْ } ضَاقَتْ { تَلْوُوا } أَلْسِنَتَكُمْ بِالشَّهَادَةِ وَقَالَ غَيْرُهُ الْمُرَاغَمُ الْمُهَاجَرُ رَاغَمْتُ هَاجَرْتُ قَوْمِي { مَوْقُوتًا } مُوَقَّتًا وَقْتَهُ عَلَيْهِمْ

-...İbnu Ebî Muleyke'den (o şöyle demiştir): İbn Abbâs: "Erkeklerden,kadınlardan, çocuklardan za'fve acz içinde bırakılıp da hiçbir çâreye gücü yetmeyen ve (hicrete) bir yol bulamayanlar müstesna" (Âyet:98) kavlini okudu da:
— Ben ve annem, Allah'ın ma'ziretli saydığı kimselerden idik, dedi.İbn Abbâs'tan: "Hasırat", "Daraldı"; "Telvû elsinetekum bVş-şehâde", "Eğer şâhidlikte dillerinizi eğip bükerseniz" ma'nâsınadır, dediği zikrolunuyor.İbn Abbâs'tan başkası da: "el-Murâğam", "Hicret edilecek yer"-dir; "Râgamtu","Kavmimden hicret ettim" demektir. "Mevkuten", "Vakitleri belli edilmiş" demektir; "Allah mü'minler üzerine namaz vakitlerini ta'yîn etti" demiştir

---

بَاب { فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فِئَتَيْنِ وَاللَّهُ أَرْكَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوا } قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ بَدَّدَهُمْ { فِئَةٌ } جَمَاعَةٌ

4589 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ قَالَا حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيٍّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ { فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فِئَتَيْنِ } رَجَعَ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أُحُدٍ وَكَانَ النَّاسُ فِيهِمْ فِرْقَتَيْنِ فَرِيقٌ يَقُولُ اقْتُلْهُمْ وَفَرِيقٌ يَقُولُ لَا فَنَزَلَتْ { فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فِئَتَيْنِ } وَقَالَ إِنَّهَا طَيْبَةُ تَنْفِي الْخَبَثَ كَمَا تَنْفِي النَّارُ خَبَثَ الْفِضَّةِ

"Siz hâlâ niçin münafıklar hakkında -Allah onları kazandıkları (günâhlar) yüzünden tepesi aşağı getirdiği hâlde- iki zümre oluyorsunuz?*.." (Âyet: 88). İbn Abbâs: "Erkesehum", "Beddedehum(= Onları dağıtıp parçaladı)", "Fietun", "Cemâat" demektir, demiştir.
-...Zeyd ibn Sabit (R), ' 'Siz hâlâ niçin münafıklar hususunda iki zümre oluyorsunuz?" kavli hakkında şöyle demiştir: Pey-gamber'in sahâbîlerinden birtakım insanlar Uhud'dan geri döndüler. Peygamber'in sahâbîleri o dönenler hakkında iki fırkaya ayrıldılar da bir fırka: "O dönekleri öldür"; diğer fırka ise: "Hayır, onları öldürme" diyorlardı. İşte bunun üzerine "Siz hâlâ niçin münafıklar hususunda -Allah onlan kazandıkları (günâhlar) yüzünden tepesi aşağı getirdiği hâlde- iki zümre oluyorsunuz?Allah 'in saptırdığım siz mi doğru yola getirmek istiyorsunuz? Allah kimi saptırırsa, artık onun için hiçbir yol bulamazsın" âyeti indi. Peygamber (S): "Medine Taybe'dir. Medine, ateşin gümüşün pisliğini gidermesi gibi, pis insanları giderir (dışına atar)" buyurdu

---

بَاب { وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنْ الْأَمْنِ أَوْ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ } أَيْ أَفْشَوْهُ { يَسْتَنْبِطُونَهُ } يَسْتَخْرِجُونَهُ { حَسِيبًا } كَافِيًا { إِلَّا إِنَاثًا } يَعْنِي الْمَوَاتَ حَجَرًا أَوْ مَدَرًا وَمَا أَشْبَهَهُ { مَرِيدًا } مُتَمَرِّدًا { فَلَيُبَتِّكُنَّ } بَتَّكَهُ قَطَّعَهُ { قِيلًا } وَقَوْلًا وَاحِدٌ { طَبَعَ } خَتَمَ

'Onlara emînlik veya korku haberi geldiği zaman, onu yayıverirler (yânı ortaya çıkarırlar) " (Âyet: 83) . "Yestaribitûnehu", "Onu meydana çıkarırlar"; "Hastben", "Kâfî gelici"; "İllâ inâsen","Onlar Allah'ı bırakırlar da yalnız dişilere taparlar; yânî ölülere, ruhsuz varlıklara, taşlara yâhud özlü çamura ve buna benzer şeylere"; "Merîden", "Mütemerriden(=İsyanda ve kötülükte çok ısrarlı)"; "Fe-le- yubettikunne", "Muhakkak kesecekler". "Bettekehû","Kattaahû(= Onu kesti, parça parça etti)"; "Kilen" ve "Kavlen" bir ma'nâyadır; "Söz söylemek" demektir; "Tubia", "Mühür basıldı" demektir

بَاب { وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ }

4590 - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مُغِيرَةُ بْنُ النُّعْمَانِ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ قَالَ آيَةٌ اخْتَلَفَ فِيهَا أَهْلُ الْكُوفَةِ فَرَحَلْتُ فِيهَا إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ فَسَأَلْتُهُ عَنْهَا فَقَالَ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ { وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ } هِيَ آخِرُ مَا نَزَلَ وَمَا نَسَخَهَا شَيْءٌ

"Kim bir mü'mini kasden öldürürse cezası, içinde ebedî kalıcı olmak üzere cehennemdir... " (Âyet: 93).
-..Bize Mugîre ibnu'n-Nu'mân tahdîs edip şöyle dedi: Ben Saîd ibn Cubeyr'den işittim, şöyle dedi: Bir âyet var ki, onun hükmü hakkında Küfe âlimleri ihtilâf ettiler. Bunun üzerine ben onun hükmü (yânî tefsiri) hakkında bineğime binip İbn Abbâs'a gittim. Ona bu âyetin hükmünden sordum. İbn Abbâs (R), şu "Kim bir mü 'mini kasden öldürürse, cezası, içinde ebedî kalıcı olmak üzere cehennemdir. Allah ona gadâb etmiştir, ona la'net etmiştir ve ona çok büyük bir azâb hazırlamıştır"(93.) âyeti indi. Bu âyet bu konuda inen son âyettir ve bunu hiçbirşey neshetmemiştir, dedi

---

بَاب { وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْقَى إِلَيْكُمْ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا } السِّلْمُ وَالسَّلَمُ وَالسَّلَامُ وَاحِدٌ

4591 - حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ عَطَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا { وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْقَى إِلَيْكُمْ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا } قَالَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ كَانَ رَجُلٌ فِي غُنَيْمَةٍ لَهُ فَلَحِقَهُ الْمُسْلِمُونَ فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ فَقَتَلُوهُ وَأَخَذُوا غُنَيْمَتَهُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ فِي ذَلِكَ إِلَى قَوْلِهِ { تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا } تِلْكَ الْغُنَيْمَةُ قَالَ قَرَأَ ابْنُ عَبَّاسٍ السَّلَامَ

"Size (müslümânca) selâm verene, 'Sen mü'min değilsin' demeyin... " (Âyet: 94). es-Silmu ve's-Selemu ve's-Selâmu" bir ma'nâyadır.
-... Bize Sufyân ibn Uyeyne, Amr ibn Dinar'dan; o da Atâ ibn Ebî Rebâh'tan; o da İbn Abbâs(R)'tan "Size selâm verene 'Sen mü'min değilsin' demeyin.." kavli hakkındaki hadîsini tahdîs etti.Atâ dedi ki: İbn Abbâs şöyle dedi: Bir adam kendine âid küçük bir davar sürüsünün başında bulunuyordu. Bir seriyyede bulunan müslümanlar ona kavuştular. Adam onlara es-Selâmu aleykum diye selâm verdi. Bu selâma rağmen onlar da bu adamı Öldürüp sürüsünü aldılar. İşte Allah bu hâdise hakkında "Dünyâ hayâtının geçici menfâatini arayarak., »"kavlini ihtiva eden bu âyeti indirdi. O dünyâ hayâtının geçici menfâati, bu küçük davar sürüşüdür.Atâ ibn Ebî Rebâh: İbn Abbâs (fethalı lâm'dan sonra elifle) "es-Selâme" şeklinde okudu,demiştir

---

بَاب { لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ } { وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ }

4592 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ السَّاعِدِيُّ أَنَّهُ رَأَى مَرْوَانَ بْنَ الْحَكَمِ فِي الْمَسْجِدِ فَأَقْبَلْتُ حَتَّى جَلَسْتُ إِلَى جَنْبِهِ فَأَخْبَرَنَا أَنَّ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمْلَى عَلَيْهِ { لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ } { وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ } فَجَاءَهُ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ وَهُوَ يُمِلُّهَا عَلَيَّ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَاللَّهِ لَوْ أَسْتَطِيعُ الْجِهَادَ لَجَاهَدْتُ وَكَانَ أَعْمَى فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفَخِذُهُ عَلَى فَخِذِي فَثَقُلَتْ عَلَيَّ حَتَّى خِفْتُ أَنْ تَرُضَّ فَخِذِي ثُمَّ سُرِّيَ عَنْهُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { غَيْرَ أُولِي الضَّرَرِ }

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Müzminlerden özür sahibi olmaksızın (evlerinde) oturanlarla, Allah yolunda mallarıyle, canlarıyle savaşanlar bir olmaz... " (Âyet: 95).
-...İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Sehl ibn Sa'd es- Sâidî (R) mescidde Mervân ibnu'I-Hakem'i gördüğünü haber verip şöyle tahdîs etti: Ona doğru geldim, nihayet yanma oturdum. O bize haber verdi

ki, ona da Zeyd ibn Sabit (R) şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S) bana: "Müminlerden (evlerinde) oturanlarla Allah yolunda savaşanlar bir olmaz" âyetini yazdırmak istedi de, tam bana yazdırdığı sırada yanına İbnu Ümmi Mektûm çıkageldi ve:
— Yâ Rasûlallah! Vallahi^cihâda gücüm yetseydi, ben de muhakkak gider, düşmanlarla harb ederdim, dedi. İbnu Ümmi Mektûm gözleri kör bir kişi idi. Bunun üzerine Allah kendi Rasûlü'ne vahy indirdi. Bu sırada O'nun uyluğu benim uyluğum üzerinde bulunuyordu. Vahyin (Rasûlullah üzerindeki) ağırlığı bana o kadar ağır bastı ki, sonunda ben dizimin ufalanıp dağılmasından korktum. Sonra Rasûlullah'tan vahy hâli sıyrıldı da, Allah "Gayra uliddararı{=Zarar sahibi olanlar başka)" diye bir istisna gönderdi

---

4593 – حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ { لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ } دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَيْدًا فَكَتَبَهَا فَجَاءَ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ فَشَكَا ضَرَارَتَهُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { غَيْرَ أُولِي الضَّرَرِ }

-...el-Berâ ibn Âzib (R) şöyle demiştir: "Mü'minlerden oturanlarla» Allah yolunda savaşanlar bir olmaz..." âyeti indiği zaman, Rasûlullah (S) Zeyd ibn Sâbit'i çağırdı (da bunu yazmasını emretti). Zeyd de bu âyeti yazdı. Bu sırada İbnu Ümmi Mektûm geldi ve Rasûlullah'a, kendine isabet eden noksanlığından şikâyet etti. Bunun üzerine Allah "Zarar sahihleri müstesna kaydını indirdi.

4594 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ { لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ } قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ادْعُوا فُلَانًا فَجَاءَهُ وَمَعَهُ الدَّوَاةُ وَاللَّوْحُ أَوْ الْكَتِفُ فَقَالَ اكْتُبْ { لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ } { وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ } وَخَلْفَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَا ضَرِيرٌ فَنَزَلَتْ مَكَانَهَا { لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرَ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ }

-...el-Berâ ibn Âzib (R) şöyle demiştir: "Mü'minlerden oturanlarla, Allah yolunda savaşanlar bir olmaz" âyeti indiği zaman, Peygamber (S):
— "Fulân kimseyi (yânî Zeyd ibn Sâbit'i) çağırın" buyurdu. (Onu çağırdılar.) Zeyd'in beraberinde devât (yânî yazı yazacak âlet) ve levh yâhud kürek kemiği vardı. Rasûlullah:
— "Yaz: Müzminlerden oturanlarla, Allah yolunda savaşanlar bir olmaz..!" buyurdu.Peygamber'in arka tarafında İbnu Ümmi Mektûm vardı. O:
— Yâ Rasûlallah! Ben çok zarardayım, dedi. Bunun üzerine derhâl o yazım işinin yerinde (daha yazı kurumadan): "Müzminlerden özür sahibi olmaksızın oturanlarla, Allah yolunda savaşanlar bir olmaz" şeklinde bir istisna kaydı nazil oldu

---

4595 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ ح و حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْكَرِيمِ أَنَّ مِقْسَمًا مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ أَخْبَرَهُ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ { لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ } عَنْ بَدْرٍ وَالْخَارِجُونَ إِلَى بَدْرٍ

-...(Buradaki iki senedde) İbn Curyec haber verip şöyle demiştir: Bana Abdulkerîm el-Cezerî haber verdi. Ona da Abdullah ibnu'l-Hâris'in âzâdlısı Mıksem haber vermiş; ona da İbn Abbâs (R) haber verip: Mümin lerden oturanlar", Bedir harbine çıkmayanlardır; "Savaşanlar" ise Bedir harbine çıkanlardır, demiştir

---

بَاب { إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمْ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا } الْآيَةَ

4596 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ الْمُقْرِئُ حَدَّثَنَا حَيْوَةُ وَغَيْرُهُ قَالَا حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَبُو الْأَسْوَدِ قَالَ قُطِعَ عَلَى أَهْلِ الْمَدِينَةِ بَعْثٌ فَاكْتُتِبْتُ فِيهِ فَلَقِيتُ عِكْرِمَةَ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ فَأَخْبَرْتُهُ فَنَهَانِي عَنْ ذَلِكَ أَشَدَّ النَّهْيِ ثُمَّ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ عَبَّاسٍ أَنَّ نَاسًا مِنْ الْمُسْلِمِينَ كَانُوا مَعَ الْمُشْرِكِينَ يُكَثِّرُونَ سَوَادَ الْمُشْرِكِينَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْتِي السَّهْمُ فَيُرْمَى بِهِ فَيُصِيبُ أَحَدَهُمْ فَيَقْتُلُهُ أَوْ يُضْرَبُ فَيُقْتَلُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمْ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ } الْآيَةَ رَوَاهُ اللَّيْثُ عَنْ أَبِي الْأَسْوَدِ

"Öz nefislerinin zâlimleri olarak canlarını alacağı kimselere melekler derler ki: 'Ne işte idiniz?' Onlar: 'Biz yeryüzünde (dînin emirlerini uygulamaktan) âciz kimselerdik!' derler.Melekler de: 'Allah'ın arzı geniş değil miydi? Siz de orada hicret edeydiniz yâ!' derler.İşte onlar (böyle); onların barınakları cehennemdir. O ne kötü bir yerdir" (Âyet: 97).
-....Muhammed ibnu Abdirrahmân Ebû'l-Esved tahdîs edip şöyle demiştir: (İbnu'z- Zubeyr'in Mekke üzerindeki halifelik günlerinde) Medine halkına (Şâmlılar'la harbetmek için) bir ordu çıkarmaları kesinleşti. Ben de bu orduya yazıldım. Akabinde İbn Abbâs'm âzâdlısı İkrime'ye kavuştum. Ona bu orduya yazıldığımı haber verdim. İkrime beni bu işten şiddetle nehyetti. Sonra şöyle dedi: Bana İbnu Abbâs şöyle haber verdi:
— Müslümanlardan (Mekke'de kalıp hicret etmeyen) birtakım insanlar, Rasûlullah zamanında müşriklerle beraber olarak onların camiasını çoğaltıyorlardı. Bedir harbi sırasında düşman safları arasında bulunan bu kişilere ok atılıyor ve atılan ok, varıp bunlardan birisine isabet ediyor ve onu öldürüyordu, yâhud kılıçla vurulup öldürülüyordu.Bunun üzerine Allah: "Öz nefislerinin zâlimleri olarak... " âyetini indirdi.
Bu hadîsi Leys ibn Sa'd da Ebû'l-Esved'den; o da İkrime'den olmak üzere rivayet etmiştir

---

بَاب { إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنْ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا }

4597 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا { إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ } قَالَ كَانَتْ أُمِّي مِمَّنْ عَذَرَ اللَّهُ

"Erkeklerden, kadınlardan, çocuklardan za'f ve acz içinde bırakılıp da hiçbir çâreye gücü yetmeyen ve (hicrete) bir yol bulamayanlar müstesna" (Âyet: 98).
-...Abdullah ibn Ebî Muleyke'den, İbn Abbâs (R) Yüce Allah'ın "İlle -mustad'afin"kavli hakkında:
— Annem Ümmü'1-Fadl Lubâbe bintu'l-Hâris, Allah'ın ma'zi-retli saydığı kimselerdendi,demiştir

---

بَاب قَوْلِهِ { فَأُولَئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا }

4598 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الْعِشَاءَ إِذْ قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ ثُمَّ قَالَ قَبْلَ أَنْ يَسْجُدَ اللَّهُمَّ نَجِّ عَيَّاشَ بْنَ أَبِي رَبِيعَةَ اللَّهُمَّ نَجِّ سَلَمَةَ بْنَ هِشَامٍ اللَّهُمَّ نَجِّ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ اللَّهُمَّ نَجِّ الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطْأَتَكَ عَلَى مُضَرَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا سِنِينَ كَسِنِي يُوسُفَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Bâbı:'İşte onlar (böyle). Allah'ın onları affedeceğini umabilirler. Allah çok affedici, çok mağfiret eyleyicidir" (Âyet: 99).
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) yatsı namazını kıldırırken Semiallâhu limen hamideh dediği zaman, bundan sonra secdeye varmazdan evvel şöyle deyip duâ etti:
— "Yâ Allah, Ayyaş ibn Ebı Ralna'yı kurtar!

Yâ Allah, Selemetu'bnu'l-Hişâm'ı kurtar! Yâ Allah, el-Velîd ibnu'l-Velîd'i kurtar! Yâ Allah, kâfirler elinde bunalıp zaîf ve âciz görülen (diğer) mü'minleri de kurtar! „Yâ Allah, Mudar'ı (Mudar'ın evlâdı olan Kureyş'e ukubetini artır) daha beterciğine;(içinde bulundukları); bu yılları Yûsuf Peygamber'in o şiddetli yıllarına benzet!"

بَاب قَوْلِهِ { وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ بِكُمْ أَذًى مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَنْ تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ }

4599 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا حَجَّاجٌ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يَعْلَى عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا { إِنْ كَانَ بِكُمْ أَذًى مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ مَرْضَى } قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ وَكَانَ جَرِيحًا

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: Eğer size yağmurdan bir eziyet olursa, yâhud hasta bulunursanız silâhlarınızı koymanızda üzerinize vebal yoktur -fakat yine bütün ihtiyat tedbîrlerini alın. Şübhe yoktur ki, Allah kâfirlere hor ve hakir edici bir azâb hazırlamıştır-" (Âyet: 102).
-...İbn Cureyc şöye demiştir: Bana Ya'lâ ibn Müslim ibn Hürmüz, Saîd ibn Cubeyr'den haber verdi ki, İbn Abbâs (R) Yüce Allah'ın "Eğer size yağmurdan bir eziyet olursa, yâhud hasta bulup nursanız... " kavli hakkında: Addurrahmân ibn Avf yaralı idi (iş bu âyet onun hakkında indi), demiştir

---

بَاب قَوْلِهِ { وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ قُلْ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ وَمَا يُتْلَى عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ فِي يَتَامَى النِّسَاءِ }

4600 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا { يَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ قُلْ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ إِلَى قَوْلِهِ وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ } قَالَتْ عَائِشَةُ هُوَ الرَّجُلُ تَكُونُ عِنْدَهُ الْيَتِيمَةُ هُوَ وَلِيُّهَا وَوَارِثُهَا فَأَشْرَكَتْهُ فِي مَالِهِ حَتَّى فِي الْعَذْقِ فَيَرْغَبُ أَنْ يَنْكِحَهَا وَيَكْرَهُ أَنْ يُزَوِّجَهَا رَجُلًا فَيَشْرَكُهُ فِي مَالِهِ بِمَا شَرِكَتْهُ فَيَعْضُلُهَا فَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ

"Senden kadınlar hakkında fetva isterler. De ki: Onlara dâir fetvayı size Allah veriyor.Yetim kızlar. hususunda Kitâb'da size karşı okunup duran âyetler..." (Âyet: 127).
-...Âişe (R), "Senden kadınlar hakkında fetva isterler. De ki: Onlara dâir fetvayı size Allah veriyor: Kendileri için yazılmış olan mîrâsı onlara vermediğiniz ve nikâhlarım da beğenip istemediğiniz yetim kızlar ve küçük çocuklar hakkında..." âyeti konusunda şöyle demiştir: Bu şu adamdır ki, yanında yetîm kız bulunur, kendisi o kızın işlerini gören velîsi ve kızın mîrâsçısıdır. Kız bu adamı, adamın malında hattâ hurmalığında ortak etmiştir.Adam o kızla nikâh olmayı istemez ve o kızı başka bir adamla da evlendirmek istemez.Çünkü bu takdirde o kızla evlenecek olan başka adam, velîsi bulunan adamın malında velîsine ortak olacaktır. Zîrâ kız velîsinin malında ortaktır. Bundan dolayı kızı evlenmekten men' eder dururdu. İşte bu âyet bu sebele indi

---

بَاب { وَإِنْ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا } وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ شِقَاقٌ تَفَاسُدٌ { وَأُحْضِرَتْ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ } هَوَاهُ فِي الشَّيْءِ يَحْرِصُ عَلَيْهِ { كَالْمُعَلَّقَةِ } لَا هِيَ أَيِّمٌ وَلَا ذَاتُ زَوْجٍ { نُشُوزًا } بُغْضًا

4601 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا { وَإِنْ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا } قَالَتْ الرَّجُلُ تَكُونُ عِنْدَهُ الْمَرْأَةُ لَيْسَ بِمُسْتَكْثِرٍ مِنْهَا يُرِيدُ أَنْ يُفَارِقَهَا فَتَقُولُ أَجْعَلُكَ مِنْ شَأْنِي فِي حِلٍّ فَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِي ذَلِكَ

"Eğer bir kadın kocasının uzaklaşmasından yâhud kendisinden yüz çevirmesinden endîşe ederse." (Âyet: 128).İbn Abbâs: "Şikaak", "Bozuşma"dır. "Zâten nefislerde kıskançlık hazırlanmıştır.": Bu,onun herhangi birşey hususundaki hevâsi, yânî aşırı isteğidir. O şeye karşı şiddetle arzu duyar, üzerine düşer. "Kel-

muallakati (= Askıya alınmış gibi)": O bekâr da değil, eş sahibi de değil vaziyette;"Nuşûzen", "Buğz" demektir, demiştir.
-...Hişâm ibn Urve, babası Urve'den haber verdi ki, Âişe (R), Yüce Allah'ın "Eğer bir kadın kocasının uzaklaşmasından yâ~ hudyüz çevirmesinden endîşe ederse..." kavli hakkında şöyle demiştir: Bir erkeğin yanında, yânî nikâhı altında bir kadın olur, erkek bu kadına sevgi ve beraberliği çoğaltmak istemez, kadından ayrılmak ister. Bunu hisseden kadın, kocasına hitaben: Ben senin beni boşamak-sızın nikâhın altında bırakman için (nafaka, giyim, yanımda geceleme ve diğer) haklarımdan bir kısmını sana geri vereyim mi, der; (kan-koca bu şartla sulh olup evliliklerini devam ettirirler). İşte bu âyet, bu hususta indi

---

بَاب { إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرْكِ الْأَسْفَلِ مِنْ النَّارِ } وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَسْفَلَ النَّارِ { نَفَقًا } سَرَبًا

4602 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ عَنْ الْأَسْوَدِ قَالَ كُنَّا فِي حَلْقَةِ عَبْدِ اللَّهِ فَجَاءَ حُذَيْفَةُ حَتَّى قَامَ عَلَيْنَا فَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ لَقَدْ أُنْزِلَ النِّفَاقُ عَلَى قَوْمٍ خَيْرٍ مِنْكُمْ قَالَ الْأَسْوَدُ سُبْحَانَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ { إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرْكِ الْأَسْفَلِ مِنْ النَّارِ } فَتَبَسَّمَ عَبْدُ اللَّهِ وَجَلَسَ حُذَيْفَةُ فِي نَاحِيَةِ الْمَسْجِدِ فَقَامَ عَبْدُ اللَّهِ فَتَفَرَّقَ أَصْحَابُهُ فَرَمَانِي بِالْحَصَا فَأَتَيْتُهُ فَقَالَ حُذَيْفَةُ عَجِبْتُ مِنْ ضَحِكِهِ وَقَدْ عَرَفَ مَا قُلْتُ لَقَدْ أُنْزِلَ النِّفَاقُ عَلَى قَوْمٍ كَانُوا خَيْرًا مِنْكُمْ ثُمَّ تَابُوا فَتَابَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ

"Şübhesiz münafıklar cehennemin en aşağı tabakasındadırlar..." (Âyet: 145).İbn Abbâs: "Ateşin en aşağısında" demektir; "Nafakan", "Seraben" (yânî baca) demektir, demiştir.
-...el-Esved (ibn Yezîd en-Nahaî) şöyle demiştir: Bizler Abdullah ibn Mes'ûd'un ders halkasında bulunuyorduk. Huzeyfe ibnu'l-Yemân geldi, nihayet başımıza dikildi de selâm verdi. Bundan sonra:
— Yemîn olsun ki, münafıklık sizlerden daha hayırlı olan bir topluluk üzerine indirilmiştir, dedi.
el-Esved (Huzeyfe'nin bu sözünden hayret ederek):
— Siibhânallah! Muhakkak ki Allah "Şübhesiz münafıklar cehennemin en aşağı tabakasındadırlar" buyuruyor, dedi.Abdullah ibn Mes'ûd (Huzeyfe'nin sözünden, hakk söz getirmesinden ve sakındırmasından hoşlanarak) gülümsedi. Huzeyfe de mescidin bir kenarına oturdu. Bunun akabinde Abdullah ibn Mes'ûd kalktı ve beraberinde bulunan sahâbîleri de dağıldılar.el-Esved dedi ki: Bu sırada Huzeyfe beni çağırmak için bana bir çakıl attı. Ben de yanına geldim. Huzeyfe:
— Ben söylediğimi iyice bilmiş olduğu hâlde Abdullah ibn Mes'-ûd'un gülmesinden (yânî sâdece gülmekle yetinmesinden) hayret ettim. Yemîn olsun ki, siz(tâbiî)lerden daha hayırlı olan bir topluluk üzerine münafıklık indirilmiş, sonra onlar bu hâllerinden tevbe edip döndüler, Allah da onların tevbelerini kabul buyurdu, dedi

---

بَاب قَوْلِهِ { إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ إِلَى قَوْلِهِ وَيُونُسَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ }

4603 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي الْأَعْمَشُ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

مَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ أَنْ يَقُولَ أَنَا خَيْرٌ مِنْ يُونُسَ بْنِ مَتَّى

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:Nûh 'a, ondan sonraki peygamberlere vahyettiğimiz ve İbrahim'e, İsmail'e, İshâk'a,Ya'kûb'a, evlâdlarına, îsâ 'ya, Eyyûb 'a, Yûnus 'a, Hârûn 'a ve Süleyman 'a Vahyeylediğimiz ve Davud'a Zebur verdiğimiz gibi şübhesiz sana da vahyettik biz" (Âyet: 163)
-..Sufyân es-Sevrî şöyle demiştir: Bana el-A'meş,Ebû Vâil'den;o da Abdullah ibn Mes'ûd'dan tahdîs etti ki Peygamber(S):"Hiçbir kimse için:Ben Yûnus ibnu Metîâ'dan hayırlıyım' demesi lâyık olmaz" buyurmuştur.

4604 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ حَدَّثَنَا هِلَالٌ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْ يُونُسَ بْنِ مَتَّى فَقَدْ كَذَبَ

-....Hilâl ibn Alî, Atâ ibn Yesâr'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Çeygamber (S): "Her kim ben Yûnus ibn Met-tâ'dan hayırlıyım derse, yalan söylemiştir"buyurmuştur

---

بَاب { يَسْتَفْتُونَكَ قُلْ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ إِنْ امْرُؤٌ هَلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ وَهُوَ يَرِثُهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ }
وَالْكَلَالَةُ مَنْ لَمْ يَرِثْهُ أَبٌ أَوْ ابْنٌ وَهُوَ مَصْدَرٌ مِنْ تَكَلَّلَهُ النَّسَبُ
4605 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ آخِرُ سُورَةٍ نَزَلَتْ بَرَاءَةَ وَآخِرُ آيَةٍ نَزَلَتْ { يَسْتَفْتُونَكَ قُلْ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ }

-.."Senden fetva isterler. De ki: Allah, babası ve çocuğu olmayanın mîrâsı hakkındaki hükmü şöylece açıklar: Eğer evlâdı ve babası olmayan bir erkek ölür, onun bir tek kızkardeşi kalırsa, terîkesinin yarısı onundur. Eğer mirasçı erkek kardeş ise, çocuksuz (ve babasız) ölen kızkardeşinin bıraktığıfnm tamâmını alır)" (Âyet: 176)."el-Kelâle", kendisine baba yâhud oğul vâris olmayan kimsedir. Bu Tekellelehu nnesebu(= Neseb onu çepçevre kuşattı)"dan masdardır.-...el-Berâ ibn Âzib (R): En son inen sûre Berâetun'dur. En son inen âyet de "Senden fetva isterler..." âyetidir, demiştir

---

سُورَةُ الْمَائِدَةِ
بَاب { حُرُمٌ } وَاحِدُهَا حَرَامٌ { فَبِمَا نَقْضِهِمْ } بِنَقْضِهِمْ { الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ } جَعَلَ اللَّهُ تَبُوءُ تَحْمِلُ { دَائِرَةٌ } دَوْلَةٌ وَقَالَ غَيْرُهُ الْإِغْرَاءُ التَّسْلِيطُ { أُجُورَهُنَّ } مُهُورَهُنَّ قَالَ سُفْيَانُ مَا فِي الْقُرْآنِ آيَةٌ أَشَدُّ عَلَيَّ مِنْ { لَسْتُمْ عَلَى شَيْءٍ حَتَّى تُقِيمُوا التَّوْرَاةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ } وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { مَخْمَصَةٍ } مَجَاعَةٍ { مَنْ أَحْيَاهَا } يَعْنِي مَنْ حَرَّمَ قَتْلَهَا إِلَّا بِحَقٍّ حَيِيَ النَّاسُ مِنْهُ جَمِيعًا { شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا } سَبِيلًا وَسُنَّةً { الْمُهَيْمِنُ } الْأَمِينُ الْقُرْآنُ أَمِينٌ عَلَى كُلِّ كِتَابٍ قَبْلَهُبَاب قَوْلِهِ { الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ }

El-Mâide Sûresi Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle "Hurum": Tekili "HarâmurT'dur. "Fe-bimâ nakzıhım mîsâkahum":"Bi-nakzıhım mîsâkahum" (Âyet: i3)"Onlar verdikleri o kesin te'mînâtı çözüp bozmuş oldukları için" (demektir; "Mâ" kelimesi zâiddir)."Allah'ın sizler için yazdığı: Yânî Allah'ın sizler içiriş takdir ettiği Mukaddes Arz'a girin" (Âyet: 2i>; "Tebûu","Yüklenip taşırsın"; "Dâire", devlet, yânî dolaşan felâket demektir (es-Suddî böyle tefsîr etmiştir). (Suddfden) başkası da: "el-Iğrâ", "Musallat kılma, saldırtma'Mır, dedi.Sufyan es-Sevrî: Kur'ân içinde bana "Ey Kitâb ehli,Tevrat İncîli ve Rabb'inizden size indirilen Kur'ân'ı (onun hükümlerini) dosdoğru tatbik ve icra edinceye kadar siz hiçbirşey üzerinde değilsiniz" (Âyet: 68) kavlinden daha şiddetli bir âyet yoktur, demiştir."Mahmasa", "Son derece açlık"; "Kim bir nefsi kurtarırsa bütün insanları diriltmiş gibi olur" (Âyet: 32), yânî: Haklı olarak öldürmek müstesna, kim bir nefsi öldürmeyi haram kılarsa, bu haram kılmadan dolayı insanlar diri kalır,demektir."Şir'aten ve minhâcen","Bir yol ve bir sünnet";"Kadınların ücretleri" kadınların mehirleridir. "el-Muheymin","Emîn ve şâhid"demektir;Kur'ân, kendinden önceki her kitâb üzerine bir emîn ve şâhiddir

---

4606 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ قَيْسٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ قَالَتْ الْيَهُودُ لِعُمَرَ إِنَّكُمْ تَقْرَءُونَ آيَةً لَوْ نَزَلَتْ فِينَا لَاتَّخَذْنَاهَا عِيدًا فَقَالَ عُمَرُ إِنِّي لَأَعْلَمُ حَيْثُ أُنْزِلَتْ وَأَيْنَ أُنْزِلَتْ وَأَيْنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ أُنْزِلَتْ يَوْمَ عَرَفَةَ وَإِنَّا وَاللَّهِ بِعَرَفَةَ قَالَ سُفْيَانُ وَأَشُكُّ كَانَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ أَمْ لَا { الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ }

101- Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:

".. Bu gün sizin dîninizi kemâle erdirdim.." (Âyet:3)İbn Abbâs: "Mahmasa","Son derece açlık"tır,demiştir.
-....Sufyân es-Sevrî, Kays ibn Müslim'den; o da Târik ibn Şihâb'dan (bu zât Peygamber'i görmüştür) olmak üzere şöyle tahdîs etmiştir: Yahûdîler, Umer ibnu'l- Hattâb'a:
— Sizler bir âyet okumaktasınız ki, eğer o âyet biz Yahûdîler'e inmiş olaydı, biz o âyeti,yânî indiği günü muhakkak bir bayram edinirdik, dediler.Bunun üzerine Umer:
— Şübhesiz'ben o âyetin nerede indirildiğini, ne zaman indirildiğini ve Rasûlullah'm onun indirildiği zaman nerede bulunduğunu kesin olarak bilmekteyim: Bu âyet Arafe gününde ve bizler de Allah'a yemîn olsun Arafe'de (vakfede) bulunurken indirilmiştir, dedi. Sufyân es-Sevrî: Ben Umer'in "Cumua günü idi" deyip demediğinde şübhe ediyorum, demiş (âyeti okumuştur): "Bu gün sizin dîninizi kemâle erdirdim.

بَاب قَوْلِهِ { فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا } تَيَمَّمُوا تَعَمَّدُوا { آمِّينَ } عَامِدِينَ أَمَّمْتُ وَتَيَمَّمْتُ وَاحِدٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { لَمَسْتُمْ } وَ { تَمَسُّوهُنَّ } وَ { اللَّاتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ } وَالْإِفْضَاءُ النِّكَاحُ

4607 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِالْبَيْدَاءِ أَوْ بِذَاتِ الْجَيْشِ انْقَطَعَ عِقْدٌ لِي فَأَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْتِمَاسِهِ وَأَقَامَ النَّاسُ مَعَهُ وَلَيْسُوا عَلَى مَاءٍ وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ فَأَتَى النَّاسُ إِلَى أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ فَقَالُوا أَلَا تَرَى مَا صَنَعَتْ عَائِشَةُ أَقَامَتْ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبِالنَّاسِ وَلَيْسُوا عَلَى مَاءٍ وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاضِعٌ رَأْسَهُ عَلَى فَخِذِي قَدْ نَامَ فَقَالَ حَبَسْتِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسَ وَلَيْسُوا عَلَى مَاءٍ وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ قَالَتْ عَائِشَةُ فَعَاتَبَنِي أَبُو بَكْرٍ وَقَالَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُولَ وَجَعَلَ يَطْعُنُنِي بِيَدِهِ فِي خَاصِرَتِي وَلَا يَمْنَعُنِي مِنْ التَّحَرُّكِ إِلَّا مَكَانُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى فَخِذِي فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى أَصْبَحَ عَلَى غَيْرِ مَاءٍ فَأَنْزَلَ اللَّهُ آيَةَ التَّيَمُّمِ فَتَيَمَّمُوا فَقَالَ أُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ مَا هِيَ بِأَوَّلِ بَرَكَتِكُمْ يَا آلَ أَبِي بَكْرٍ قَالَتْ فَبَعَثْنَا الْبَعِيرَ الَّذِي كُنْتُ عَلَيْهِ فَإِذَا الْعِقْدُ تَحْتَهُ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Su bulamamışsanız, o vakit tertemiz bir toprakla teyemmüm edin., " (Âyet: 6)."Teyemmemû", "Kasdediniz"; "Âmmîne", "Âmidîne", yânî "Kasdediciler olarak"demektir. "Emmemtu" ve "Teyemmemtu" bir ma'nâyadır.İbn Abbâs:"Lemestum (= Dokundunuz)","Temessûhunne (= Kadınlara dokunursunuz)"; "Vellâtî dahaltum bihinne (= Kendilerine dâhil olduğunuz kadınlar)'* (en-Nisâ: 23) ,,tve "el-İfdâ"' (en-Nisâ: 21);bunların hepsi nikâh, yânî cinsî münâsebet ma'nâsınadır, demiştir.
-...Peygamber'in zevcesiÂişe (R) şöyle demiştir: Bizler Rasûlullah'in yaptığı seferlerin birinde O'nunla birlikte yola çıktık. Nihayet ya el-Beydâ'ya yâhud Zâtu'l-Ceyş'e vardığımızda (yanımda ariyet olan) bir gerdanlığım koptu (kayboldu). Aransın diye Rasûlullah o yerde bekledi. İnsanlar da O'nunla beraber beklediler. Hâlbuki bir su başında değillerdi, yanlarında da su yoktu, insanlar Ebû Bekr es-Sıddîk'a gelip:
— Âişe'nin yaptığını görmüyor musun? Rasûlullah'ı da, insanları da yollarından alıkoydu. Su başında değiller, beraberlerinde de su yok, dediler. Bunun üzerine Ebû Bekr (benim yanıma) geldi. Rasûlullah da başını benim dizimin üstüne koyup uyumuştu. Ebû Bekr bana:
— Seri'Rasûlullah'ı da, insanları da yollarından alıkoydun. Su başında değiller, beraberlerinde de su yok, dedi. Âişe dedi ki: Ebû Bekr beni azarladı ve Allah'ın söylemesini istediği sözleri söyledi. Eli ile de böğrüme vurmaya başladı. Beni kıpır-damaktan, Rasûlullah'ın dizim üstünde bulunmasından başka hiçbirşey men' etmiyordu (yânî başı dizimde olduğu için hiç kıpırdamadım). Sabah olunca Rasûlullah kalktı, hiç su yoktu. Allah Teyemmüm Ayeti'ni indirdi (herkes teyemmüm etti).Useyd ibn Hudayr (R):
— Ey Ebâ Bekr hanedanı! Bu sizin ilk bereketiniz değildir, dedi.
Âişe dedi ki: (Sonra gideceğimiz sırada) üzerine bindiğim deveyi kaldırdık. Bir de gördük ki, gerdanlık onun altında imiş

4608 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْقَاسِمِ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا سَقَطَتْ قِلَادَةٌ لِي بِالْبَيْدَاءِ وَنَحْنُ دَاخِلُونَ الْمَدِينَةَ فَأَنَاخَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَزَلَ فَثَنَى رَأْسَهُ فِي حَجْرِي رَاقِدًا أَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ فَلَكَزَنِي لَكْزَةً شَدِيدَةً وَقَالَ حَبَسْتِ النَّاسَ فِي قِلَادَةٍ فَبِي الْمَوْتُ لِمَكَانِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ أَوْجَعَنِي ثُمَّ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَيْقَظَ وَحَضَرَتْ الصُّبْحُ فَالْتُمِسَ الْمَاءُ فَلَمْ يُوجَدْ فَنَزَلَتْ { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ } الْآيَةَ فَقَالَ أُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ لَقَدْ بَارَكَ اللَّهُ لِلنَّاسِ فِيكُمْ يَا آلَ أَبِي بَكْرٍ مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَرَكَةٌ لَهُمْ

-...Abdurrahmân ibnu'I-Kaasırn, babası el-Kaasım ibnu Muhammed ibn Ebî Bekr es-Sıddîk'tan; o da Âişe(R)'den (şöyle dediğini) tahdîs etmiştir: Benim bir gerdanlığım,bizler Medîne'ye gi-!rerken el-Beydâ'da düştü. Bunun üzerine Peygamber (S) devesini çöktürüp indi. Müteakiben başını kucağıma koyup uyudu. Ebû Bekr geldi de göğsümü eliyle şiddetli bir itişle itti ve:
— İnsanları bir gerdanlık yüzünden burada habsettin, dedi.Beni acıtmış olduğu hâlde, Rasûlullah'ın kucağımda bulunmasından dolayı bende ölüm (hareketsizliği) vardı. Sonra Peygamber uyandı, sabah namazı vakti de geldi. Etrafta su arandı, fakat su bulunamadı. Bunun üzerine "Ey îmân edenler, namaza kalkacağınız zaman yüzlerinizi ve dirseklere kadar ellerinizi ve başınıza meshedip her iki topuğa kadar ayaklarınızı yıkayın. Eğer cünüb olduysanız boy ab-desti alın. Eğer hasta olmuşsanız yahud bir sefer üzerindeyseniz veya içinizden biri ayakyolundan gelmişse yâhud da kadınlara dokunmuş-sanız ve bu hâlde su da bulamamışsanız, o vakit tertemiz bir toprakla teyemmüm edin, bunun için (niyetle) ondan yüzlerinize ve ellerinize sürün..." âyeti indi. Bunun üzerine Useyd ibn Hudayr (R):
— Ey Ebâ Bekr ailesi, yemîn olsun ki, Allah sizin sebebinizle insanlara bereket vermiştir, sizler insanlar lehine muhakkak bir bereket olmuşsunuzdur, dedi

---

بَاب قَوْلِهِ { فَاذْهَبْ أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا إِنَّا هَا هُنَا قَاعِدُونَ }

4609 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ مُخَارِقٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ سَمِعْتُ ابْنَ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ شَهِدْتُ مِنْ الْمِقْدَادِ ح و حَدَّثَنِي حَمْدَانُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ حَدَّثَنَا الْأَشْجَعِيُّ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مُخَارِقٍ عَنْ طَارِقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ الْمِقْدَادُ يَوْمَ بَدْرٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا لَا نَقُولُ لَكَ كَمَا قَالَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ لِمُوسَى { فَاذْهَبْ أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا إِنَّا هَا هُنَا قَاعِدُونَ } وَلَكِنْ امْضِ وَنَحْنُ مَعَكَ فَكَأَنَّهُ سُرِّيَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَوَاهُ وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مُخَارِقٍ عَنْ طَارِقٍ أَنَّ الْمِقْدَادَ قَالَ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: Artık sen Rabb'inle beraber git! Bu suretle ikiniz harbedin! Biz muhakkak burada oturumlarız (Âyet: 24) .
-..(Buradaki iki senedde) Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: el-Mıkdâd ibnu'l-Esved, Bedir gününde:
— Yâ Rasûlallah! Biz Sana, İsrâîl oğulları'nın Mûsâ Peygamber'e "Artık sen RabbHnle beraber git. Bu suretle ikiniz harbedin. Biz muhakkak burada otururucularız" dedikleri gibi demeyiz. Fakat biz Sana: "(Düşman üzerine) yürü, biz de Sen'inle beraberiz" deriz,, dedi.Bu sözü ile Mıkdâd, Rasûlullah'tan bütün gamları giderdi. Bu hadîsi Vekî' ibnu'l-Cerrâh da Sufyân es-Sevrî'den; o da Mu-hânk'tan; o da Târik ibn Şihâb'dan rivayet etti. Bunda: el-Mıkdâd, bu sözü Peygamber'e hitaben söyledi, ziyâdesi vardır

---

بَاب { إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا إِلَى قَوْلِهِ أَوْ يُنْفَوْا مِنْ الْأَرْضِ } الْمُحَارَبَةُ لِلَّهِ الْكُفْرُ بِهِ

4610 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ قَالَ حَدَّثَنِي سَلْمَانُ أَبُو رَجَاءٍ مَوْلَى أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ أَنَّهُ كَانَ جَالِسًا خَلْفَ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ فَذَكَرُوا وَذَكَرُوا فَقَالُوا وَقَالُوا قَدْ أَقَادَتْ بِهَا الْخُلَفَاءُ فَالْتَفَتَ إِلَى أَبِي قِلَابَةَ وَهُوَ

خَلْفَ ظَهْرِهِ فَقَالَ مَا تَقُولُ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ زَيْدٍ أَوْ قَالَ مَا تَقُولُ يَا أَبَا قِلَابَةَ قُلْتُ مَا عَلِمْتُ نَفْسًا حَلَّ قَتْلُهَا فِي الْإِسْلَامِ إِلَّا رَجُلٌ زَنَى بَعْدَ إِحْصَانٍ أَوْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عَنْبَسَةُ حَدَّثَنَا أَنَسٌ بِكَذَا وَكَذَا قُلْتُ إِيَّايَ حَدَّثَ أَنَسٌ قَالَ قَدِمَ قَوْمٌ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَلَّمُوهُ فَقَالُوا قَدْ اسْتَوْخَمْنَا هَذِهِ الْأَرْضَ فَقَالَ هَذِهِ نَعَمٌ لَنَا تَخْرُجُ فَاخْرُجُوا فِيهَا فَاشْرَبُوا مِنْ أَلْبَانِهَا وَأَبْوَالِهَا فَخَرَجُوا فِيهَا فَشَرِبُوا مِنْ أَبْوَالِهَا وَأَلْبَانِهَا وَاسْتَصَحُّوا وَمَالُوا عَلَى الرَّاعِي فَقَتَلُوهُ وَاطَّرَدُوا النَّعَمَ فَمَا يُسْتَبْطَأُ مِنْ هَؤُلَاءِ قَتَلُوا النَّفْسَ وَحَارَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَخَوَّفُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ فَقُلْتُ تَتَّهِمُنِي قَالَ حَدَّثَنَا بِهَذَا أَنَسٌ قَالَ وَقَالَ يَا أَهْلَ كَذَا إِنَّكُمْ لَنْ تَزَالُوا بِخَيْرٍ مَا أُبْقِيَ هَذَا فِيكُمْ أَوْ مِثْلُ هَذَا

"Allah'a ve Rasûlü'ne harb açanların, yeryüzünde fesâdçılığa koşanların cezası, ancak öldürülmeleri, ya asılmaları yâhud elleriyle ayaklarının çapraz olarak kesilmesi yâhud da (bulundukları) yerden sürülmeleridir..." (Âyet: 33). Allah'a muharebe, O'na küfretmektir
-...Abdullah ibn Avn tahdîs edip şöyle demiştir: Bana Ebû Kılâbe'nin himayesinde bulunan Süleyman Ebû Recâ', Ebû Kı-lâbe'den tahdîs etti ki, Ebû Kılâbe, Umer ibnu'l-Abdilazîz'in sırtının arkasında oturuyordu. Huzuruna giren insanlar "Kasâme"yi zikrettiler.Umer, "Kasâme" hakkında istişare yapınca, ona "Kasâme"-nin şânmı zikredip:
— Biz kasâme hususunda kısasa kaail oluruz, senden önceki halîfeler de kısasla, yânî kaatilin öldürülmesiyle hükmetmişlerdir, dediler. Bunun üzerine Umer ibnu'l-Abdüazîz, sırtının arka tarafında bulunan Ebû Kılâbe'ye döndü de:
— Sen ne dersin yâ Abdallah ibne Zeyd, yâhud da: Sen ne dersin yâ Ebâ Kılâbe? Diye sordu.Ben:
— İslâm'da evlendikten sonra zina etmiş yâhud bir nefis mukaa-bilinde olmaksızın bir insan öldürmüş yâhud da Allah'a ve Rasü-lü'ne harb açmış bir adamdan başka, hiçbir nefsin öldürülmesinin halâl olduğunu bilmiş değilim, dedim. Bunun üzerine Anbese ibnu Saîd: Bize Enes ibn Mâlik şöyle şöyle (yânî Urenîler hadîsini) tahdîs etti, dedi.Ebû Kılâbe şöyle dedi: Ben dedim ki: Bana da Enes tahdîs edip şöyle dedi: Bİr topluluk Peygamber'in huzuruna geldiler de (İslâm üzere bey'atlaştıktan sonra) kendisiyle kelâm edip konuştular. Akabinde:
— Bizler bu Medîne toprağını (yânî havasım) ağır bulduk, dediler.Peygamber de:
— "Şunlar bize âid birtakım develerdir, (sadaka develeriyle beraber güdülmek için) çıkıyorlar, siz de bunlar içinde çıkın, bunların sütlerinden ve sidiklerinden için" buyurdu. Bunun üzerine o kimseler, o deve sürüsü içinde çıkıp gittiler. Onların sidiklerinden ve sütlerinden içtiler ve eski sağlıklarına kavuştular. Çobanın üzerine hücum edip onu öldürdüler, develeri de sür'atle sürüp götürdüler. Artık bunlardan hangi şey geri bırakılır? Bunlar insan öldürdüler, Allah'a ve Rasûlü'ne harb açtılar, ve Allah'ın Ra-sûlü'nü endişelendirdiler.Râvî Anbese, Ebû Kılâbe'den hayret ederek:
— Subhânallah, dedi.Ebû Kılâbe şöyle dedi: Ben de Anbese'ye:
— Sen benim Enes'ten rivayet ettiğim hadîs hususunda beni itti-hâm mı ediyorsun? dedim.Anbese de:
— (Hayır ittihâm etmiyorum, lâkin sen hadîsi gereği gibi getirdin.) Bize bunu Enes böyle tahdîs etti, dedi. Ebû Kılâbe şöyle dedi: Ve Anbese:
— Yâ buranın ehli (yânî: Ey Şâm ehli)! Şübhesiz sizler, Allah içinizde bunu (yânî Ebû Kılâbe'yi) ve bunun benzeri olanları bıraktığı müddetçe muhakak hayırla beraber olmakta devam edeceksiniz! Dedi

---

بَاب قَوْلِهِ{ وَالْجُرُوحَ قِصَاصٌ }

4611- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا الْفَزَارِيُّ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَسَرَتْ الرُّبَيِّعُ وَهْيَ عَمَّةُ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ثَنِيَّةَ جَارِيَةٍ مِنْ الْأَنْصَارِ فَطَلَبَ الْقَوْمُ الْقِصَاصَ فَأَتَوْا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْقِصَاصِ فَقَالَ أَنَسُ بْنُ النَّضْرِ عَمُّ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ لَا وَاللَّهِ لَا تُكْسَرُ سِنُّهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَنَسُ كِتَابُ اللَّهِ الْقِصَاصُ فَرَضِيَ الْقَوْمُ وَقَبِلُوا الْأَرْشَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ مَنْ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لَأَبَرَّهُ

Yüce Allah'ın 'Bütün yaralar birbirine kısastır... (Âyet: 45) Kavli Babı

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: er-Rubeyy' -ki o, Enes ibn Mâlik'in halasıdır-Ensâr'dan bir cariyenin ön dişini kırmıştı. Cariyenin kavmi er-Rubeyy'den kısas istediler.Akabinde (aralarında hüküm vermesi için) Peygamber'e geldiler. Peygamber (S) de kısas ile emretti. Bunun üzerine Enes ibnu Mâlik'in amcası olan Enes ibnu'n-Nadr:
— Hayır vallahi yâ Rasûlallah, er-Rubeyy'in ön dişi kırılmaz, dedi.Rasûlullah da:
— "Yâ Enes! Allah'ın Kitabı kısastır" buyurdu.Akabinde hakîkaten da'vâcı olan topluluk er-Rubeyy'den kısası terketmeye razı oldular da diyeti kabul ettiler. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Allah'ın kullarından öyle kimse vardır ki, o Allah'ayemîn etse, Allah onun yeminini muhakkak yerine getirir" buyurdu

---

بَاب { يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ }

4612 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَنْ حَدَّثَكَ أَنَّ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَتَمَ شَيْئًا مِمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ فَقَدْ كَذَبَ وَاللَّهُ يَقُولُ { يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ } الْآيَةَ

'Ey Rasûl, RabbHnden sana indirileni tebliğ et... (Âyet: 67).
-...Sufyân es-Sevrî, İsmâîl ibnu Ebî Hâlid'den; o da eşŞa'bî'den;o da Mesrûk'tan tahdîs etti ki, Âişe (R) Mesrûk'a şöyle demiştir: Her kim sana Muhammed, kendisine indirilenlerden herhangi birşeyi sakladı (teblîğ etmedi) derse,muhakkak ki, o yalan söylemiştir. Çünkü Allah şöyle buyuruyor: "Ey Rasûl, Rabb 'inden sana indirileni teblîğ et. Eğer yapmazsan Allahın Elçiliğini teblîğ (ve îf â) etmiş olmazsın. Allah seni insanlardan koruyacaktır. Şübhesiz ki, Allah kâfirler güruhunu muvaffak etmez

---

بَاب قَوْلِهِ { لَا يُؤَاخِذُكُمْ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ }

4613 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سَلَمَةَ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ سُعَيْرٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أُنْزِلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ { لَا يُؤَاخِذُكُمْ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ } فِي قَوْلِ الرَّجُلِ لَا وَاللَّهِ وَبَلَى وَاللَّهِ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
'Allah sizi yemînlerinizdeki lağvdan dolayı sorumlu " (Âyet: 88).
-...Hişâm ibn Urve, babası Urve ibnu'z-Zubeyr'den lahdîs etti ki, Âişe (R): Şu"Allah sizi yemînlerinizdeki lâğvdan dolayı sorumlu tutmaz..." âyeti insanın "Hayır vallahi, evet vallahi" sözü hakkında indi, demiştir.

4614 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ابْنُ أَبِي رَجَاءٍ حَدَّثَنَا النَّضْرُ عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ أَبَاهَا كَانَ لَا يَحْنَثُ فِي يَمِينٍ حَتَّى أَنْزَلَ اللَّهُ كَفَّارَةَ الْيَمِينِ قَالَ أَبُو بَكْرٍ لَا أَرَى يَمِينًا أُرَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا قَبِلْتُ رُخْصَةَ اللَّهِ وَفَعَلْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ

-... Hişâm ibn Urve şöyle demiştir: Bana babam Urve ibnu'z-Zubeyr, Âişe'den haber verdi ki, Âişe'nin babası Ebû Bekr, Allah yemîn keffâreti âyetini indirinceye kadar hiçbir yemînde döneklik etmezdi. Ebû Bekr: Ben edilen yeminin zıddını, ondan daha hayırlı görürsem, muhakkak Allah'ın verdiği ruhsatı kabul eder, o hayırlı işi yaparım, demiştir

---

بَاب قَوْلِهِ { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ }

4615 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نَغْزُو مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَيْسَ مَعَنَا نِسَاءٌ فَقُلْنَا أَلَا نَخْتَصِي فَنَهَانَا عَنْ ذَلِكَ فَرَخَّصَ لَنَا بَعْدَ ذَلِكَ أَنْ نَتَزَوَّجَ الْمَرْأَةَ بِالثَّوْبِ ثُمَّ قَرَأَ { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ }

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
'Ey îmân edenler,Allahhn size halâl ettiği o en temiz ve güzel şeyleri(nefsinize) haram kılmayın."(Âyet:87
-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Biz Peygamber(S)'in beraberinde gazveye giderdik. Bizim yanımızda kadınlar bulunmazdı. (Cinsî münâsebete şiddetle ihtiyâç duyardık.) Bu durumda biz:
— Erkeklik yumurtalarımızı çıkartıp hadım olalım mı? diye sorduk.Peygamber bizi hadım olmaktan nehyetti. Bundan sonra bize (belli bir müddete kadar) elbise (ve benzeri bir ücret) mukaabilinde kadın eş almamıza ruhsat verdi.(Râvî Kays ibn Ebî Hazım dedi ki:) Bundan sonra Abdullah ibn Mes'ûd şu âyeti okudu: "Ey imân edenler, Allah'ın size halâl ettiği o en temiz şeyleri (nefsinize) haram kılmayın.Haddi aşmayın. Çünkü Allah haddi aşanları sevmez'

بَاب قَوْلِهِ { إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ } وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ الْأَزْلَامُ الْقِدَاحُ يَقْتَسِمُونَ بِهَا فِي الْأُمُورِ وَالنُّصُبُ أَنْصَابٌ يَذْبَحُونَ عَلَيْهَا وَقَالَ غَيْرُهُ الزَّلَمُ الْقِدْحُ لَا رِيشَ لَهُ وَهُوَ وَاحِدُ الْأَزْلَامِ وَالِاسْتِقْسَامُ أَنْ يُجِيلَ الْقِدَاحَ فَإِنْ نَهَتْهُ انْتَهَى وَإِنْ أَمَرَتْهُ فَعَلَ مَا تَأْمُرُهُ بِهِ يُجِيلُ يُدِيرُ وَقَدْ أَعْلَمُوا الْقِدَاحَ أَعْلَامًا بِضُرُوبٍ يَسْتَقْسِمُونَ بِهَا وَفَعَلْتُ مِنْهُ قَسَمْتُ وَالْقُسُومُ الْمَصْدَرُ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
"Ey îmân edenler, içki, kumar, dikili taşlar, fal okları ancak şeytânın amelinden birer murdardır.Onun için ı bunlardan kaçının ki, muradınıza eresiniz" (Âyet: 90) .Ve İbn Abbâs: "el-Ezlâm", (Câhiliye Arabları'nın) ; mühim işlerde kendisiyle fal açıp kısmet istemekte oldukları yelesiz oklardır. "en-Nusub" ise müşriklerin ihtiram için diktikleri birtakım dikili taşlardır ki, yanlarında kurban keserler (kanları bu taşlara sürerlerdi), demiştir. İbn Abbâs'tan başkası da:"ez-Zelem", henüz yele geçirilmemiş oktur, bu "el-Ezlâm"ın tekilidir. (Yele geçirilirse ona "Sehm" denir.) "el-İstiksâm", fal oklarını falcının torba içinde döndürmesidir. Eğer ok (çekildiğinde, "Rabb'im beni nehyetti" çıkmak suretiyle) o işi nehyederse, kişi o işi terkeder; ("Rabb'im bana emretti" çıkmak suretiyle) o işi emrederse, okun emrettiği işi yapar. "Yucîlu", "Döndürür" demektir. O fâl oklarına, kısmetini istemekte oldukları çeşitli işlerin adlarını üzerlerine yazıp, birçok alâmetlerle alâmet ve nişan yaparlardı. (Kısmet isteme falı çektiğini haber vermek isteyen kişi) "Faaltu minhu(= Ben bundan yaptım)"yerine "Kasemtu" der. "Kusûm" da (üç harfli ve "Kendisinden haber vermek" demek olan) masdardır.

4616 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَزَلَ تَحْرِيمُ الْخَمْرِ وَإِنَّ فِي الْمَدِينَةِ يَوْمَئِذٍ لَخَمْسَةَ أَشْرِبَةٍ مَا فِيهَا شَرَابُ الْعِنَبِ

-...İbn Umer (R): Şarâbın haram kılınması indi. O gün(yânî haram kılınmasından önce) Medine'de beş çeşit içki vardı, bunlar arasında üzüm şarâbı yoktu, demiştir.

4617 – حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُلَيَّةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ قَالَ قَالَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَا كَانَ لَنَا خَمْرٌ غَيْرُ فَضِيخِكُمْ هَذَا الَّذِي تُسَمُّونَهُ الْفَضِيخَ فَإِنِّي لَقَائِمٌ أَسْقِي أَبَا طَلْحَةَ وَفُلَانًا وَفُلَانًا إِذْ جَاءَ رَجُلٌ فَقَالَ وَهَلْ بَلَغَكُمْ الْخَبَرُ فَقَالُوا وَمَا ذَاكَ قَالَ حُرِّمَتْ الْخَمْرُ قَالُوا أَهْرِقْ هَذِهِ الْقِلَالَ يَا أَنَسُ قَالَ فَمَا سَأَلُوا عَنْهَا وَلَا رَاجَعُوهَا بَعْدَ خَبَرِ الرَّجُلِ

-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle dedi: (İçkinin haram kılındığı sırada) bizde "Fadîh" ismini vermekte olduğumuz (hurma koruğundan ateşte kaynatılmadan yapılan) içkiden başka hiçbir haram yoktu. O gün ben ayakta (babalığım Ebû Talha'mn evinde) Ebû Tal-ha ile Fulân ve Fulân kişilere fadîh içkisi dağıtıyordum. O sırada hemen birisi geldi ve:
— Haber size ulaştı mı? dedi. Mecliste bulunanlar:
— Ne haberi? diye sordular. O da:
— Hamr (yânî içki) haram kılındı, dedi.Meclistekiler bana:
— Yâ Enes! Şarâb testilerini dök! diye emrettiler. (Ben de emirlerini yerine getirdim.) Enes dedi ki: Bu bir adamın sözü üzerine mecliste bulunanlar şarâbın nasıl ve ne zaman haram kılındığını araştırıp soruşturmadılar(buna lüzum görmediler) ve o adamın haberinden sonra bir daha dönüp şarâb içmediler.

4618 – حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرٍو عَنْ جَابِرٍ قَالَ صَبَّحَ أُنَاسٌ غَدَاةَ أُحُدٍ الْخَمْرَ فَقُتِلُوا مِنْ يَوْمِهِمْ جَمِيعًا شُهَدَاءَ وَذَلِكَ قَبْلَ تَحْرِيمِهَا

-.... Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Birtakım insanlar Uhud harbi gecesi sabaha kadar hamr içmişlerdi. O gün bunların hepsi şehîd olarak öldürüldüler. Bu, şarâbın haram kılınmasından önce idi

---

4619 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْحَنْظَلِيُّ أَخْبَرَنَا عِيسَى وَابْنُ إِدْرِيسَ عَنْ أَبِي حَيَّانَ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَلَى مِنْبَرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَمَّا بَعْدُ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّهُ نَزَلَ تَحْرِيمُ الْخَمْرِ وَهْيَ مِنْ خَمْسَةٍ مِنْ الْعِنَبِ وَالتَّمْرِ وَالْعَسَلِ وَالْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَالْخَمْرُ مَا خَامَرَ الْعَقْلَ

-...İbn Umer şöyle demiştir: Ben Umer ibnu'l-Hattâb'dan işittim, Peygamber'in minberi üzerinde hutbe yaparken şöyle diyordu:
— Amma ba'du: Ey insanlar, şu muhakkak ki, hamrm haram kılınması emri inmiştir. Hamr beş şeyden yapılır: Üzümden, hurmadan, baldan, buğdaydan, arpadan. Hamr, aklı örten (düşünmeyi gideren) her içkidir!

بَاب { لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا إِلَى قَوْلِهِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ }

4620 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ الْخَمْرَ الَّتِي أُهْرِيقَتْ الْفَضِيخُ وَزَادَنِي مُحَمَّدٌ الْبِيكَنْدِيُّ عَنْ أَبِي النُّعْمَانِ قَالَ كُنْتُ سَاقِيَ الْقَوْمِ فِي مَنْزِلِ أَبِي طَلْحَةَ فَنَزَلَ تَحْرِيمُ الْخَمْرِ فَأَمَرَ مُنَادِيًا فَنَادَى فَقَالَ أَبُو طَلْحَةَ اخْرُجْ فَانْظُرْ مَا هَذَا الصَّوْتُ قَالَ فَخَرَجْتُ فَقُلْتُ هَذَا مُنَادٍ يُنَادِي أَلَا إِنَّ الْخَمْرَ قَدْ حُرِّمَتْ فَقَالَ لِي اذْهَبْ فَأَهْرِقْهَا قَالَ فَجَرَتْ فِي سِكَكِ الْمَدِينَةِ قَالَ وَكَانَتْ خَمْرُهُمْ يَوْمَئِذٍ الْفَضِيخَ فَقَالَ بَعْضُ الْقَوْمِ قُتِلَ قَوْمٌ وَهْيَ فِي بُطُونِهِمْ قَالَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا }

"imân edip de güzel güzel amellerde bulunanlar, (bundan sonra haramlardan) sakındıkları, îmânlarında sebat ile iyi iyi işlere devam ettikleri, sonra dâima sakınıp iyice inandıkları ve yine sakınmakta devam ve

ısrar ile güzel işlerle uğraştıkları takdirde (Haram kılınmazdan önce) tattıklarındaüzerlerine hiçbir suç yoktur. Allah, iyi ve güzel hareket eden muhsinleri Sever" (Âyet: 93).
-...Bize Sabit el-Bunânî, Enes(R)'ten tahdîs etti (ki şöyle demiştir): "Fadîh"denilen şu hurma şarâbının döküldüğü gün; -(Buhârî dedi ki:) Ve bana Muhammed (ibn Selâm el-Beykendî), Ebu'n-Nu'mân'dan rivayetinde şunu ziyâde etti:- Eries dedi ki: Ben o gün Ebû Talha'nın evinde içki içmekte olan bir topluluğa sâkîlik ediyordum. Hamrın haram kılındığı hakkındaki kelâm indi. Rasûlullah bir nidâcıya emredip i'lân ettirdi. Bu sesi işitince Ebû Talha bana:
— Çık bak, bu ses nedir? dedi. Enes dedi ki: Ben de çıktım, sonra dönüp:
— O nidâcı: Ey mü'minler! Biliniz ki, şarâb haram kılınmıştır! diye nida edip i'lân ediyor,dedim. Bunun üzerine Ebû Talha bana:
— Haydi git, o şarâbı dök! dedi. Enes dedi ki: (Döktüm, herkes de evindeki şarâbını döktü.) Me-dîne sokaklarında su gibi şarâb aktı. Enes dedi ki: O zaman Medîneliler'm hamrı "Fadîh" idi. Bu sırada halktan bâzı kimseler:
— (Uhud günü mücâhidlerden) bir topluluk, karınlarında şarâb olduğu hâlde öldürüldüler (bunlar ne olacak)? dediler. Enes dedi ki: Bunun üzerine Allah: "îmân edip de iyi işler yaparak Ölenlerin üzerine, daha evvel tattıkları şeyler hususunda günâh yoktur... " âyetini indirdi

---

بَاب قَوْلِهِ { لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ }

4621 - حَدَّثَنَا مُنْذِرُ بْنُ الْوَلِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْجَارُودِيُّ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُوسَى بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَطَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُطْبَةً مَا سَمِعْتُ مِثْلَهَا قَطُّ قَالَ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا قَالَ فَغَطَّى أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وُجُوهَهُمْ لَهُمْ خَنِينٌ فَقَالَ رَجُلٌ مَنْ أَبِي قَالَ فُلَانٌ فَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ { لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ } رَوَاهُ النَّضْرُ وَرَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ عَنْ شُعْبَةَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: Ey îmân edenler, size açıklanırsa fenanıza gidecek şeyleri sormayın " (Âyet: ıoı
-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Bir kerresinde Rasûlullah (S) bir hutbe yaptı ki, ben Rasûlullah'ın o hutbesi kadar te'-sîrli bir hutbe hiç işitmedim. O hutbesinde Rasûlullah:
— "(Ey sahâbîlerim!) Eğer benim bilmekte olduğum şeyleri sizler bilir olaydınız,muhakkak az gülerdiniz ve hiç şübhesiz çok ağlardınız" buyurdu. Enes dedi ki: Bu hitabe üzerine Rasûlullah'ın sahâbîleri yüzlerini elbiseleriyle örttüler; onlar, içten gelen bir inleme ile ağlıyorlardı. Bu sırada birisi:
— Yâ Rasûlallah, benim babam kimdir? diye sordu. Rasûlullah:
— "Baban Fulân kimsedir" diye cevâb verdi. Bunun akabinde şu "Ey îmân edenler, size açıklanırsa fenanıza gidecek şeyleri sormayın..." âyeti indi.Bu hadîsi Nadr ibnu Şumeyl ile Ravh ibn Ubâde de Şu'be'den rivayet etmişlerdir

---

4622 - حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ سَهْلٍ حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ حَدَّثَنَا أَبُو الْجُوَيْرِيَةِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ قَوْمٌ يَسْأَلُونَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتِهْزَاءً فَيَقُولُ الرَّجُلُ مَنْ أَبِي وَيَقُولُ الرَّجُلُ تَضِلُّ نَاقَتُهُ أَيْنَ نَاقَتِي فَأَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِمْ هَذِهِ الْآيَةَ { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ } حَتَّى فَرَغَ مِنْ الْآيَةِ كُلِّهَا

-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Bir topluluk Rasûlullah'a saygısızca ehemmiyetsiz şeyler sorarlardı. Bir kimse:
— Babam kimdir? der, diğer biri de devesini kaybettiğini söyleyip:
— Devem nerede? der idi. Bunun üzerine Allah o kimseler hakkında şu âyeti indirdi: "Ey îmân edenler, açıklanırsa hoşunuza gitmeyecek olan şeyleri sormayın. Eğer Kur 'ân indirilirken onları sorarsanız,size

açıklanır. (Açıklanmadığına göre) Allah onlan affetmiştir. Allah çok mağfiret edicidir, cezada da aceleci değildir"

بَاب { مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ وَلَا حَامٍ } { وَإِذْ قَالَ اللَّهُ } يَقُولُ قَالَ اللَّهُ وَإِذْ هَا هُنَا صِلَةٌ الْمَائِدَةُ أَصْلُهَا مَفْعُولَةٌ كَعِيشَةٍ رَاضِيَةٍ وَتَطْلِيقَةٍ بَائِنَةٍ وَالْمَعْنَى مِيدَ بِهَا صَاحِبُهَا مِنْ خَيْرٍ يُقَالُ مَادَنِي يَمِيدُنِي وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { مُتَوَفِّيكَ } مُمِيتُكَ

4623 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ قَالَ الْبَحِيرَةُ الَّتِي يُمْنَعُ دَرُّهَا لِلطَّوَاغِيتِ فَلَا يَحْلُبُهَا أَحَدٌ مِنْ النَّاسِ وَالسَّائِبَةُ كَانُوا يُسَيِّبُونَهَا لِآلِهَتِهِمْ لَا يُحْمَلُ عَلَيْهَا شَيْءٌ قَالَ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتُ عَمْرَو بْنَ عَامِرٍ الْخُزَاعِيَّ يَجُرُّ قُصْبَهُ فِي النَّارِ كَانَ أَوَّلَ مَنْ سَيَّبَ السَّوَائِبَ وَالْوَصِيلَةُ النَّاقَةُ الْبِكْرُ تُبَكِّرُ فِي أَوَّلِ نِتَاجِ الْإِبِلِ ثُمَّ تُثَنِّي بَعْدُ بِأُنْثَى وَكَانُوا يُسَيِّبُونَهَا لِطَوَاغِيتِهِمْ إِنْ وَصَلَتْ إِحْدَاهُمَا بِالْأُخْرَى لَيْسَ بَيْنَهُمَا ذَكَرٌ وَالْحَامِ فَحْلُ الْإِبِلِ يَضْرِبُ الضِّرَابَ الْمَعْدُودَ فَإِذَا قَضَى ضِرَابَهُ وَدَعُوهُ لِلطَّوَاغِيتِ وَأَعْفَوْهُ مِنْ الْحَمْلِ فَلَمْ يُحْمَلْ عَلَيْهِ شَيْءٌ وَسَمَّوْهُ الْحَامِيَ و قَالَ لِي أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ سَمِعْتُ سَعِيدًا قَالَ يُخْبِرُهُ بِهَذَا قَالَ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ وَرَوَاهُ ابْنُ الْهَادِ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Şu Kelâmfln Tefsiri) Babı:"Allah ne Bahiri dan, ne Sâibe'den, ne Vasilerden, ne de Hâm'dan hiçbirini meşru' kılmamıştır... " (Âyet: 103) ve "İz kaale'Mhu (= Allah dedi)", "Allah der" ma'nâsınadır. "İz kaale'ttâhu" kelâmı da "Kaalellâhu" demektir. Buradaki "İz" sıladır, yânî fazladan gelmiştir. "el-Mâide", faile vezninde ise de, bunun aslı mefüle veznidir ki, "Mâide", "Menyûde (= Hazırlanmış sofra)" ma'nâsınadır."lyşetin râdiyetin" ve "Tutlîkatin bâinetin" ta'bîrlerinde olduğu gibi. (Lügat yönünden) ma'nâsı: Onu hayırdan, yânî yiyecek olarak sahibi hazırladı, demektir. (İştikaak yönünden de) "Madenî yemîdunî" denilir ki: "Benim için yiyecek kazandı, hazırladı" demektir. Ve İbn Abbâs: "Seni vefat ettireceğim", "Seni öldüreceğim" ma'nâsınadır, demiştir '".

-...Saîd ibnu'I-Müseyyeb şöyle demiştir: "el-Bahîra", sütü tâğûtlara âid olmak üzere, sütünden insanların faydalanması men' olunan devedir ki, artık onun sütünü hiçbir insan sağmaz. t(es-Sâibe" ise Câhiliyet Arabları'nın taptıkları putlara adamakta olup serbest salıverdikleri, üzerine hiçbir yük yükletilmeyen devedir. Yine Saîd ibnu'l-Müseyyeb şöyle demiştir: Ebû Hureyre (R) de dedi ki: Rasûlullah (S)şöyle buyurdu:

— "Ben (kusûf namazı kılarken) cehennemde Amr ibnu Âmir el-Huzâî'yi kendi bağırsaklarını ateş içinde sürükler hâlde gördüm. Çünkü o, develeri salma adak yapanların ilki (yânî önderi) idi."Yine Saîd ibnu'l-Müseyyeb şöyle dedi: "el-Vasîle" o genç devedir ki, deve yavrularının ilkinde dişi doğurmakla başlar. Sonra bunun ardından ikinci dişiyi doğurur. İşte Arablar, iki dişiden birini aralarında hiç erkek olmadan diğer dişiye ulayıp eklediğinden dolayı, böyle deveyi tâğûtlan için adayıp serbest kılarak salı verirlerdi, "el-Hâm" ise, dişi deveyi birçok sayıda aşıp dölleyen, develerin puhûru, yânî döl hayvanıdır ki, bu döllemelerini bitirdiği zaman Arablar, bunu tâğûtlan için terkederler ve onu yük taşımaktan affedip, artık üzerine hiçbir yük yüklenmez olur. işte böyle salıverilmiş yaşlı puhûr deveye "el-Hâmî (= Sırtını yükten koruyan)" diye isim verirler. Ebû'l-Yemân el-Hakem ibn Nâfi' şöyle dedi: Bize Şuayb ibn Ebî Hamza haber verdi ki, ez-Zuhrî: Ben Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den işittim, o bu ta'rîfleri haber veriyordu, dedi. Saîd ibnu'l-Müseyyeb dedi ki: Yine Ebû Hureyre: Ben Peygamber'den bu ta'rîflerin benzerini işittim, dedim. Bu hadîsi İbnu'1-Hâd, İbnu Şihâb'dan; o da Saîd ibnu'l-Müsey-yeb'den; o da Ebû Hureyre'den rivayet etti ki, Ebû Hureyre (R): Ben, Peygamber(S)'den işittim, demiştir

---

4624 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي يَعْقُوبَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْكَرْمَانِيُّ حَدَّثَنَا حَسَّانُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتُ جَهَنَّمَ يَحْطِمُ بَعْضُهَا بَعْضًا وَرَأَيْتُ عَمْرًا يَجُرُّ قُصْبَهُ وَهْوَ أَوَّلُ مَنْ سَيَّبَ السَّوَائِبَ

-...Yûnus ibn Yezîd el-Eylî, ez-Zuhrî'den; o da Urve'den tahdîs etti ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "(Ben husuf namazında) cehennemi de gördüm, onun bâzısı bâzısını (şiddetli hararetle) kırıp yiyordu. Ben Amr ibn Luhayy'ı da kendi bağırsaklarını çekip sürükler hâlde gördüm. Çünkü bu Amr, (putlar adına) develeri adak olarak salıverenlerin ilkidir"

بَاب { وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنْتَ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ }

4652 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنَا الْمُغِيرَةُ بْنُ النُّعْمَانِ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَطَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّكُمْ مَحْشُورُونَ إِلَى اللَّهِ حُفَاةً عُرَاةً غُرْلًا ثُمَّ قَالَ { كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعْدًا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ } إِلَى آخِرِ الْآيَةِ ثُمَّ قَالَ أَلَا وَإِنَّ أَوَّلَ الْخَلَائِقِ يُكْسَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِبْرَاهِيمُ أَلَا وَإِنَّهُ يُجَاءُ بِرِجَالٍ مِنْ أُمَّتِي فَيُؤْخَذُ بِهِمْ ذَاتَ الشِّمَالِ فَأَقُولُ يَا رَبِّ أُصَيْحَابِي فَيُقَالُ إِنَّكَ لَا تَدْرِي مَا أَحْدَثُوا بَعْدَكَ فَأَقُولُ كَمَا قَالَ الْعَبْدُ الصَّالِحُ { وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنْتَ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ } فَيُقَالُ إِنَّ هَؤُلَاءِ لَمْ يَزَالُوا مُرْتَدِّينَ عَلَى أَعْقَابِهِمْ مُنْذُ فَارَقْتَهُمْ

". Ben içlerinde bulunduğum müddetçe üzerlerinde bir kontrolcü idim. Fakat Sen beni vefat ettirip içlerinden alınca, üstlerinde görüp gözetici yalnız Sen oldun. Zâten Sen herşeye hakkıyle şâhidsin" (Âyet: 117).

-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bir hutbe yaptı da:

— "Ey insanlar! Şübhesiz sizler (kıyamet gününde) Allah 'in huzuruna yalınayaktılar, çıplaklar ve erlik yerleriniz sünnetsiz olarak toplanacaksınız" buyurdu. Bundan sonra şu âyeti okudu: "(O günü biz göğü, kitâblann sa-Mfesini dürüp büker gibi düreceğiz.) tik yaratışa nasıl başladıksa, üzerimize hakk bir va 'd olarak, yine onu iade edeceğiz. Hakikatte failler biziz'* (el-Enbiyâ:lO4).Ve şöyle devam etti:

— "Kıyamet günü yaratıklardan ilk elbise giydirilecek olan kişi îbrâhîm 'dir. Dikkat edin! Şu muhakkak ki, o gün ümmetimden birtakım adamlar getirilir de onlar tutulup sol tarafa götürülürler. Ben hemen; Yâ Rabb! Onlar benim sahâbîlerimdir, derim. Bana: Şübhesiz sen, onların senin ardından dînde ne bid'atler çıkardıklarını bilmiyorsun, denilir. Buna cevaben ben de, Allah'ın sâlih kulunun (Meryem oğlu îsâ'nm) dediği gibi söylerim: Ben içlerinde bulunduğum müddetçe üzerlerinde bir kontrolcü idim. Fakat Sen beni vefat ettirip içlerinden alınca, üstlerine görüp gözetici yalnız Sen oldun..derim. Yine bana: Şübhesiz bunlar, sen kendilerinden ayrıldığından beri ökçeleri üzerine basarak geri dönmüş mürtedlerdir, denilir"

بَاب قَوْلِهِ { إِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ }

4626 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الْمُغِيرَةُ بْنُ النُّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّكُمْ مَحْشُورُونَ وَإِنَّ نَاسًا يُؤْخَذُ بِهِمْ ذَاتَ الشِّمَالِ فَأَقُولُ كَمَا قَالَ الْعَبْدُ الصَّالِحُ { وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ إِلَى قَوْلِهِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ }

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: "Eğer kendilerine azâb edersen, şübhe yok ki, onlar Senin kullarındır. Eğer onları mağfiret edersen, şübhesiz Sen mutlak gâlib, yegâne hüküm ve hikmet sahibi (Âyet: 118).

-...Saîd ibn Cubeyr, İbn Abbâs'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Yine kıyamet günü birtakım insanlar yakalanıp sol tarafa sevkedilirler. Ben de, sâlih kul Meryem oğlu isa'nın dediği gibi derim: Ben içlerinde bulunduğum müddetçe üzerlerinde bir kontrolcü idim. Fakat Sen beni vefat ettirip içlerinden alınca, üstlerinde görüp gözetici yalnız Sen oldun. Zâten Sen herşeye hakkıyle şâhidsin. Eğer kendilerine azâb edersen, şübhe yok ki onlar Senin kullarındır. Eğer onları mağfiret edersen mutlak gâlib, yegâne hüküm ve hikmet sahibi olan da hakîkaten Sen'sin Sen"

سُورَةُ الْأَنْعَامِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فِتْنَتُهُمْ } مَعْذِرَتُهُمْ { مَعْرُوشَاتٍ } مَا يُعْرَشُ مِنْ الْكَرْمِ وَغَيْرِ ذَلِكَ { حَمُولَةً } مَا يُحْمَلُ عَلَيْهَا { وَلَلَبَسْنَا } لَشَبَّهْنَا { لِأُنْذِرَكُمْ بِهِ } أَهْلَ مَكَّةَ { يَنْأَوْنَ } يَتَبَاعَدُونَ تُبْسَلُ تُفْضَحُ { أُبْسِلُوا } أُفْضِحُوا { بَاسِطُو أَيْدِيهِمْ } الْبَسْطُ الضَّرْبُ وَقَوْلُهُ { اسْتَكْثَرْتُمْ مِنْ الْإِنْسِ } أَضْلَلْتُمْ كَثِيرًا { مِمَّا ذَرَأَ مِنْ الْحَرْثِ } جَعَلُوا لِلَّهِ مِنْ ثَمَرَاتِهِمْ وَمَالِهِمْ نَصِيبًا وَلِلشَّيْطَانِ وَالْأَوْثَانِ نَصِيبًا { أَكِنَّةً } وَاحِدُهَا كِنَانٌ { أَمَّا اشْتَمَلَتْ } يَعْنِي هَلْ تَشْتَمِلُ إِلَّا عَلَى ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى فَلِمَ تُحَرِّمُونَ بَعْضًا وَتُحِلُّونَ بَعْضًا { مَسْفُوحًا } مُهْرَاقًا { صَدَفَ } أَعْرَضَ أُبْلِسُوا أُويِسُوا وَ { أُبْسِلُوا } أُسْلِمُوا { سَرْمَدًا } دَائِمًا { اسْتَهْوَتْهُ } أَضَلَّتْهُ { تَمْتَرُونَ } تَشُكُّونَ { وَقْرٌ } صَمَمٌ وَأَمَّا الْوِقْرُ فَإِنَّهُ الْحِمْلُ { أَسَاطِيرُ } وَاحِدُهَا أُسْطُورَةٌ وَإِسْطَارَةٌ وَهِيَ التُّرَّهَاتُ { الْبَأْسَاءُ } مِنْ الْبَأْسِ وَيَكُونُ مِنْ الْبُؤْسِ { جَهْرَةً } مُعَايَنَةً الصُّوَرُ جَمَاعَةُ صُورَةٍ كَقَوْلِهِ سُورَةٌ وَسُوَرٌ مَلَكُوتٌ مُلْكٌ مِثْلُ رَهَبُوتٍ خَيْرٌ مِنْ رَحَمُوتٍ وَيَقُولُ تُرْهَبُ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تُرْحَمَ { وَإِنْ تَعْدِلْ } تُقْسِطْ لَا يُقْبَلْ مِنْهَا فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ { جَنَّ } أَظْلَمَ { تَعَالَى } عَلَا يُقَالُ عَلَى اللَّهِ حُسْبَانُهُ أَيْ حِسَابُهُ وَيُقَالُ { حُسْبَانًا } مَرَامِيَ وَ { رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ } مُسْتَقِرٌّ فِي الصُّلْبِ { وَمُسْتَوْدَعٌ } فِي الرَّحِمِ الْقِنْوُ الْعِذْقُ وَالِاثْنَانِ قِنْوَانِ وَالْجَمَاعَةُ أَيْضًا { قِنْوَانٌ } مِثْلُ صِنْوٍ وَ { صِنْوَانٍ }

el-En'âm Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle İbn Abbâs şöyle demiştir:"Sonra onların fitnesi,.. " (Âyet: 23) "Onların ma'zireti" demektir; "Ma'rûşât (=Çardaklanmışlar)", (Âyet: 145) üzümden ve başkasından çardak yapılan meyveler;"Hamûleten(= Yük taşıyacak)" (Âyet: i42), üzerine yük yükletilip taşınan hayvanlar; "Ve le-lebesnâ... " (Âyet: 9):"Ve onları elbette düşmekte oldukları şübheye düşürürdük"; "Yen'evne anhu.." (Âyet:26), (Onlar hem insanları bundan vazgeçirmeye çalışır) hem kendileri ondan uzaklaşırlar";"Ve tubselu... " (Âyet: 7i) "Ayıbı ortaya çıkarılır, rezîl edilir"; "Ubsilû" (Âyet: 70), "Rezîl ve rüsvây edildiler"; "Bâsıtû eydihim" (Âyet: 93), "Melekler ellerini uzatırlar"; "el-Bast","Dövmektir. "isteksertum" (Âyet: 128), "Ey cinn cemâati, insanlardan birçoğunu saptırdınız";"Mimmâ zeree mine'l-harsi" (Âyet: 136), "Onlar meyvelerinden ve mallarından Allah için bir hisse, şeytân ve putlar için de bir hisse ayırdılar"; "Ekinneten" (Âyet: 25): Tekili "Kinân (= Perde, kılıf)"dır; "Amma iştemelet aleyhi.. " (Âyet: 142143), "Yoksa bu iki dişinin rahimlerini bürüdüğü yavruları mı haram etti?", yânî: Rahimler erkek yâhud dişi yavrudan başkasını bürür mü? Öyleyse niçin bâzısını haram kılıyor, bâzısını halâl kılıyorsunuz? "Demen mesfûhan" (Âyet: 145), "Dökülmüş kan"; "Sadefe"(Âyet: 156), "Yüz çevirdi"; "Ublisû" (Âyet: 44), "Ümîdsiz oldular"; "Ve ublisû" (Âyet: no),"Helake teslim edildiler"; "Sermeden" (ei-Kasas: 7i) "Fasılasız, devamlı" (bunu burada "Geceyi bir sükûn kıldı" kavli münâsebetiyle zikretti, denildi)."İstehvethu" (Âyet: 71) "Şeytânlar onu saptırıp şaşkın hâlde çöle düşürmek istediler"; "Yemterûn" (Âyet: 2),"Şübhe ederler (sonra da sizler yeniden diriltilme hakkında şübhe edersiniz)"; "Vakrun" (Âyet: 25), "Sağırlık" (Kulaklarının içine de sağırlık koyduk); "el-Vikru" ise, o "Yük"tür; "Esâtiru", (Âyet: 25) tekili "Ustûre" ve "İstâre"dir, bu da "Turrehât", yânî bâtıllar ve faydadan boş sözler, masallar demektir; "e/-Be'sâu" (Âyet: 42), "Şiddet" ma'nâsına olan "el-Be's"ten de zarar, kötü hâl ve fakirlik ma'nâsına olan "el- BuV'tan da olabilir; "Cehreten" (Âyet: 42), göz görüşü ile açıktan açığa demektir; (Sâd harfiyle) "es-Suveru",(Âyet: 72) "Sûret"in cem'idir, sîn ile "Sûre"nin cem'i "Suver" olduğu gibi; "Melekût" (Âyet: 75), "Mülk" demektir. "Rahabût hayrun nün rahamût (= Korkmak merhamet edilmekten hayırlıdır)" meseli veznindedir.Sen "Turhabu hayrun min en turhame" dersin ki, "Sana dâima korkmak ve endişeli olmak haleti, rahmet ve şefkat edilme mevkiinde olmak haletinden hayırlıdır", demektir (Kaamûs Ter.)"Cenne aleyhi" (Âyet: 76), "Üstünü karanlık bürüyüp örttü"; "Taâlâ" (Âyet: 100) "Çok yüce"dir; "Ve in ta'dü"(Âyet: 70), "O nefis fidye denkleştirip verse bu kıyamet gününde ondan kabul edilmez";"Husbânı" (Âyet: 91) Allah'a âiddir denilir ki, "Hesabını görmek" demektir; bir de "Husbân", mermiler'e ve şeytânlara atılan taşlarca denilir. "Mustakarrun" (Âyet: 98) "Karar yeri sulbde", "Mustevdâ"' (Âyet: 98) "Emânet yeri" de rahimdedir;"el-Kınvu" (Âyet: 99), hurma salkımıdır, ikisi "Kınvânı", cem'i de yine "Kınvânun"dur;"Sınvan" ve "Sinvânun"gibi

---

بَاب { وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ }

4627 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ { مَفَاتِحُ الْغَيْبِ } خَمْسٌ { إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنْزِلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ }

'Gaybzn anahtarları O'nun yanındadır. Kendinden başkası bunları bilmez..." (Âyet: 59)
-...Bize İbrâhîm ibn Sa'd, İbn Şihâb'dan; o da Salim ibn Abdillah'tan; o da babası Abdullah ibn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Gaybın anahtarları beştir: O saatin ilmi şübhesiz ki, Allah'ın nezdindedir. Yağmuru (takdir edilen vakitte ve yerde) O indirir. Rahimlerde olanı O bilir. Hiçbir kimse yarın ne kazanacağını bilmez. Hiçbir kimse hangi yerde öleceğini bilmez. Şübhesiz Allah herşeyi bilendir,herşeyden haberdârdır

---

بَاب قَوْلِهِ { قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَى أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ فَوْقِكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ } الْآيَةَ { يَلْبِسَكُمْ } يَخْلِطَكُمْ مِنْ الِالْتِبَاسِ { يَلْبِسُوا } يَخْلِطُوا { شِيَعًا } فِرَقًا

4628 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ { قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَى أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ فَوْقِكُمْ } قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعُوذُ بِوَجْهِكَ قَالَ { أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ } قَالَ أَعُوذُ بِوَجْهِكَ { أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيَعًا وَيُذِيقَ بَعْضَكُمْ بَأْسَ بَعْضٍ } قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا أَهْوَنُ أَوْ هَذَا أَيْسَرُ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
"De ki: O size üstünüzden, yâhud ayaklarınızın altından bir azâb göndermeye veya size birbirinize katıp kiminizden kiminin hıncını tattırmaya kaadirdir..." (Âyet: 65)."Yelbisekum", "İltibâs"tan "Sizi karıştırır" manasınadır. "Yelbisû", "Yahhtû", yânî "Karıştırırlar", "Şıyâan", "(Birbirine muhalif) fırkalar yapar" demektir.
-...Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Şu "De ki: O size üstünüzden bir azâb göndermeye kaadirdir" âyeti indiği zaman Rasûhıllah (S) -bunun bu birinci cümlesi akabinde- "(Rabb'im) Senin kerîm vechine (yânî zâtına) sığınırım" dedi.Râvî dedi ki: "Yâhud ayaklarınızın altından bir azâb göndermeye kaadirdir" cümlesinin ardından: "(Rabb'im) Senin kerîm vechine sağınının'' dedi. '' Yâhud sizin fırkalarınızı birbirine katıp, kiminizden kiminin hıncını tattırmaya kaadirdir" cümlesini müteâkib de Rasûlullah: "Bu daha hafiftir yâhud daha kolaydır" buyurdu

---

بَاب { وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ }

4629 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ { وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ } قَالَ أَصْحَابُهُ وَأَيُّنَا لَمْ يَظْلِمْ فَنَزَلَتْ { إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ }

İmân edip de îmânlarını haksızlıkla karıştırmayanlar' (Âyet: 82).
-..Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir; "îmân edip de îmânlarına zulüm karıştırmayanlar; işte emîn olmak hakkı onlarındır; onlar doğru yolu bulmuş kimselerdir" âyeti indiği zaman, Peygamber'in sahâbîleri:
— Hangimiz nefsine zulmetmemiştir? dediler.Bunun üzerine "Allah 'a ortak koşmak elbette büyük bir zulümdür" (Lukmân:i3) âyeti indi

---

بَاب قَوْلِهِ { وَيُونُسَ وَلُوطًا وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ }

4630 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ عَمِّ نَبِيِّكُمْ يَعْنِي ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا يَنْبَغِي لِعَبْدٍ أَنْ يَقُولَ أَنَا خَيْرٌ مِنْ يُونُسَ بْنِ مَتَّى

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Yûnus'u ve LûVu da hidâyete ilettik. Herbirine âlemlerin üstünde yüksek meziyetler verdik" (Âyet: 86).

-...Ebû'l-Âliye şöyle demiştir: Bana Peygamber'inizin amca oğlu, yânî İbn Abbâs (R) tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Hiçbir kul için: Ben Yûnus ibn Meîtâ'dan hayırlıyım demek lâyık olmaz" buyurmuştur.

4631 - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنَا سَعْدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ سَمِعْتُ حُمَيْدَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا يَنْبَغِي لِعَبْدٍ أَنْ يَقُولَ أَنَا خَيْرٌ مِنْ يُونُسَ بْنِ مَتَّى

-...Ebû Hureyre(R)'den, Peygamber (S): "Hiçbir kul için: Ben Yûnus-ibn Meîtâ'dan hayırlıyım demek yakışmaz" buyurmuştur

---

بَاب قَوْلِهِ { أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهُدَاهُمْ اقْتَدِهْ }

4632 - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي سُلَيْمَانُ الْأَحْوَلُ أَنَّ مُجَاهِدًا أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَأَلَ ابْنَ عَبَّاسٍ أَفِي ص سَجْدَةٌ فَقَالَ نَعَمْ ثُمَّ تَلَا { وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ إِلَى قَوْلِهِ فَبِهُدَاهُمْ اقْتَدِهْ } ثُمَّ قَالَ هُوَ مِنْهُمْ زَادَ يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ وَمُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ وَسَهْلُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ الْعَوَّامِ عَنْ مُجَاهِدٍ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ فَقَالَ نَبِيُّكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِمَّنْ أُمِرَ أَنْ يَقْتَدِيَ بِهِمْ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:'İşte o peygamberler Allah'ın hidâyet ettiği kimselerdir, O hâlde sen de onların gittiği doğru yolu tutup ona uy... " (Âyet: 90).

-...Bize Hişâm ibn Yûsuf es-San'ânî haber verdi ki, onlara da İbn Cufeyc haber verip şöyle demiştir: Bana Süleyman el-Ahvel haber verdi. Ona da Mucâhid haber vermiştir: Mucâhid, İbn Abbâs'a:

— Sâd Sûresi'nde secde var mıdır? diye sormuş. O da:

— Evet vardır, dedikten sonra, şu "Biz ona (yânî İbrahim'e) Is-hâk ile Ya'kûb'a ihsan ettik ve herbirini hidâyete erdirdik..." kavlinden ' '0 hâlde sen de onların gittiği doğru yolu tutup ona uy" âyetine kadar okudu ve:

— O da (yânî Dâvûd da) burada zikredilen peygamberlerdendir, dedi.Yezîd ibnu Hârûn, Muhammed ibn Ubeyd, Sehl ibnu Yûsuf, el-Avvâm ibn Havşeb'den; o da Mucâhid'den şunu ziyâde etmişlerdir: Mucâhid: Ben İbn Abbâs'a bunu sordum da o:

— Peygamberiniz de buradakilere uyması emrolunan kimselerdendir, dedi

---

بَاب قَوْلِهِ { وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا كُلَّ ذِي ظُفُرٍ وَمِنْ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَا } الْآيَةَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ كُلَّ ذِي ظُفُرٍ الْبَعِيرُ وَالنَّعَامَةُ { الْحَوَايَا } الْمَبْعَرُ وَقَالَ غَيْرُهُ { هَادُوا } صَارُوا يَهُودًا وَأَمَّا قَوْلُهُ { هُدْنَا } تُبْنَا هَائِدٌ تَائِبٌ

4633 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ قَالَ عَطَاءٌ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَاتَلَ اللَّهُ الْيَهُودَ لَمَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ شُحُومَهَا جَمَلُوهُ ثُمَّ بَاعُوهُ فَأَكَلُوهَا وَقَالَ أَبُو عَاصِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ حَدَّثَنَا يَزِيدُ كَتَبَ إِلَيَّ عَطَاءٌ سَمِعْتُ جَابِرًا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Biz Yahudiler'e bütün tırnaklı hayvanları haram ettik. Sığır ve koyunun iç yağlarını da üzerlerine haram kıldık.Bunların sırtlarına veya bağırsaklarına yapışan yâhud kemiğe karışan (yağlar bu hükümden) müstesnadır. Bu haram kılmayı onlara zulümlerinden dolayı ceza olarak yaptık. Biz elbette doğru söyleyicileriz" (Âyet: i46) İbn Abbâs: "Her tırnaklı", deve ve devekuşu (ve benzerleri); "el-Havâyâ","Bağırsaklardır, demiştir.İbn Abbâs'tan başkası da: "Hâdû", "Yahûdî oldular" demektir. Amma Yüce Allah'ın "Hudnâ"(el-A'râf: 156) kavline gelince, o "Tevbe ettik" demektir, "Hâid1 "Tâib", yânı "Tevbe edici"dir, dedi. r»»
-...Atâ ibn Ebî Rebâh şöyle dedi: Ben Câbir ibn Abdillah(R)'tan işittim, dedi ki: Ben Peygamber(S)'den işittim: "Allah Ya-hûdîler'e la'net etsin! Allah onlara ölmüş hayvanın iç yağlarını haram. ettiği zaman, onlar bu yağları erittiler, sonra sattılar da onun bedelini yediler" buyurdu.(Buhârî'nin şeyhi) Ebû Âsim şöyle dedi: Bize Abdulhamîd tah-dîs etti. Bize Yezîd ibn Ebî Habîb tahdîs edip şöyle dedi: Bize Atâ ibn Ebî Rebâh yazıp: .Ben Câbir'den; o da Peygamber(S)'den (bu hadîsin benzerini) işittim, dedi

---

بَاب قَوْلِهِ { وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ }

4634 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَا أَحَدَ أَغْيَرُ مِنْ اللَّهِ وَلِذَلِكَ حَرَّمَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَلَا شَيْءَ أَحَبُّ إِلَيْهِ الْمَدْحُ مِنْ اللَّهِ وَلِذَلِكَ مَدَحَ نَفْسَهُ قُلْتُ سَمِعْتَهُ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ وَرَفَعَهُ قَالَ نَعَمْ { وَكِيلٌ } حَفِيظٌ وَمُحِيطٌ بِهِ { قُبُلًا } جَمْعُ قَبِيلٍ وَالْمَعْنَى أَنَّهُ ضُرُوبٌ لِلْعَذَابِ كُلُّ ضَرْبٍ مِنْهَا قَبِيلٌ { زُخْرُفَ الْقَوْلِ } كُلُّ شَيْءٍ حَسَّنْتَهُ وَوَشَّيْتَهُ وَهُوَ بَاطِلٌ فَهُوَ زُخْرُفٌ { وَحَرْثٌ حِجْرٌ } حَرَامٌ وَكُلُّ مَمْنُوعٍ فَهُوَ حِجْرٌ مَحْجُورٌ وَالْحِجْرُ كُلُّ بِنَاءٍ بَنَيْتَهُ وَيُقَالُ لِلْأُنْثَى مِنْ الْخَيْلِ حِجْرٌ وَيُقَالُ لِلْعَقْلِ حِجْرٌ وَحِجًى وَأَمَّا الْحِجْرُ فَمَوْضِعُ ثَمُودَ وَمَا حَجَّرْتَ عَلَيْهِ مِنْ الْأَرْضِ فَهُوَ حِجْرٌ وَمِنْهُ سُمِّيَ حَطِيمُ الْبَيْتِ حِجْرًا كَأَنَّه مُشْتَقٌّ مِنْ مَحْطُومٍ مِثْلُ قَتِيلٍ مِنْ مَقْتُولٍ وَأَمَّا حَجْرُ الْيَمَامَةِ فَهُوَ مَنْزِلٌ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: Kötülüklerin Açığına Da, Gizlisine De Yaklaşmayın.." (Âyet: 15i)
-...Bize Şu'be, Amr ibn Murre'den; o da Ebû Vâil'den tahdîs etti ki, Abdullah ibnu Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Mü'minleri Allah'tan ziyâde kötülüklerden koruyan bir kimse yoktur. Mü'min-lerin en büyük koruyucusu olduğu için Allah açık, gizli bütün kötülükleri,çirkin işleri haram kılmıştır. Bir de Allah'tan ziyâde medhedilip övülmeyi seven kimse de yoktur. İşte bunun için Allah kendisini (Kur'-ân'da birçok güzel sıfatlarla) medhetmiştir.Râvî Amr ibn Murre dedi ki: Ben Ebû Vâil'e:
— Sen bu hadîsi Abdullah ibn Mes'ûd'dan işittin mi? diye sordum.Ebû Vâil:
—Evet, ben bunu Abdullah'tan işittim, dedi. Ben yine ona:
— Abdullah ibn Mes'ûd bu hadîsi Peygamber'e yükseltti mi? dedim.O:
— Evet yükseltti, dedi."Vekîl", "Hafız, muhafaza edici ve etrafını çepçevre kuşatıcıdır."Kubulen", "Kabîl"in cem'idir, ma'nâsı birçok azâb nevi'leri-dir ki, o azâblardan herbir nev'i bir "Kabil", bir sınıftır. "Zuhrufe'l-kavU(= B$Ltı\ söz)": Bâtıl olduğu hâlde güzelleştir-diğin ve süslediğin herşeydir. İşte bu süslenmiş bâtıl bir "Zuhruf"-tur."f/ar«m(= Ekin, mahsûl)": "Hıcrun" yânî "Haram" demektir. Men' edilmiş herşey bir hıcr ve mahcurdur. "el-Hıcru", "Bina ettiğin her binâ"dır. Beygirlerden dişiye de "Hıcr" denilir; akl'a da "Hıcr" ve "Hıcen" denir. "el-Hıcr" ismine gelince, o, Semûd kavminin yeridir. Yerden etrafını duvarla çevirdiğin şey de bir "Hıcr"-dır. İşte bu ma'nâdan dolayı Ka'be'nin Hatîm'ine "Hıcr" ismi verildi. Sanki bu, "Maktûl'Men "Katil" gelmesi gibi, "Mahtûm"dan türemiştir. Yemâme'nin Hacr'ı ise, o bir menzildir

---

بَاب قَوْلِهِ { هَلُمَّ شُهَدَاءَكُمْ } لُغَةُ أَهْلِ الْحِجَازِ هَلُمَّ لِلْوَاحِدِ وَالِاثْنَيْنِ وَالْجَمِيعِ

بَاب { لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيمَانُهَا }

4635 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا عُمَارَةُ حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا فَإِذَا رَآهَا النَّاسُ آمَنَ مَنْ عَلَيْهَا فَذَاكَ حِينَ { لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ }

Yüce Allah'ın:"Muhakkak Allah bunu haram etti diye bildiğim söyleyecek şâhidlerinizigetirin! de..." (Âyet: 150). Hicaz ahâlîsinin lügati, tekil için de, iki kişi için de, cemf için de "Helumme"d\r.
-...Ebû Hureyre(R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Güneş battığı yerden doğmadıkça kıyamet kopmayacak-tır. İnsanlar onu gördükleri zaman yeryüzünde bulunanlar îmân ederler. Fakat işte o gün 'Daha evvelden (mân etmiş olmayan hiçbir kimseye (o günkü) îmânı fayda vermeyecek' zamandır" (Âyet: 158).

4636 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا فَإِذَا طَلَعَتْ وَرَآهَا النَّاسُ آمَنُوا أَجْمَعُونَ وَذَلِكَ حِينَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيمَانُهَا ثُمَّ قَرَأَ الْآيَةَ

-... Bize Ma'mer ibn Râşid, Hemmâm ibn Münebbih'ten haber verdi ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Güneş battığı yerden doğuncaya kadar kıyamet kopmaz. Güneş oradan doğup insanlar onu görünce, toptan hepsi îmân ederler. İşte bu, hiçbir nefse îmânının fayda vermeyeceği zamandır".Sonra Rasûlullah şu âyeti okudu: "Daha evvelden îmân etmiş veya îmânında bir hayır kazanmış olmayan hiçbir kimseye (o günkü) îmânı asla fayda vermez. De ki: Bekleyin!Çünkü biz de bekleyidle-rizl"

سُورَةُ الْأَعْرَافِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَرِيَاشًا الْمَالُ { إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ } فِي الدُّعَاءِ وَفِي غَيْرِهِ { عَفَوْا } كَثُرُوا وَكَثُرَتْ أَمْوَالُهُمْ { الْفَتَّاحُ } الْقَاضِي { افْتَحْ بَيْنَنَا } اقْضِ بَيْنَنَا { نَتَقْنَا الْجَبَلَ } رَفَعْنَا انْبَجَسَتْ انْفَجَرَتْ { مُتَبَّرٌ } خُسْرَانٌ { آسَى } أَحْزَنُ { تَأْسَ } تَحْزَنْ وَقَالَ غَيْرُهُ { مَا مَنَعَكَ أَنْ لَا تَسْجُدَ } يَقُولُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ { يَخْصِفَانِ } أَخَذَا الْخِصَافَ مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ يُؤَلِّفَانِ الْوَرَقَ يَخْصِفَانِ الْوَرَقَ بَعْضَهُ إِلَى بَعْضٍ { سَوْآتِهِمَا } كِنَايَةٌ عَنْ فَرْجَيْهِمَا { وَمَتَاعٌ إِلَى حِينٍ } هُوَ هَا هُنَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَالْحِينُ عِنْدَ الْعَرَبِ مِنْ سَاعَةٍ إِلَى مَالَا يُحْصَى عَدَدُهُ الرِّيَاشُ وَالرِّيشُ وَاحِدٌ وَهُوَ مَا ظَهَرَ مِنْ اللِّبَاسِ { قَبِيلُهُ } جِيلُهُ الَّذِي هُوَ مِنْهُمْ { ادَّارَكُوا } اجْتَمَعُوا وَمَشَاقُّ الْإِنْسَانِ وَالدَّابَّةِ كُلُّهَا يُسَمَّى سُمُومًا وَاحِدُهَا سَمٌّ وَهِيَ عَيْنَاهُ وَمَنْخِرَاهُ وَفَمُهُ وَأُذُنَاهُ وَدُبُرُهُ وَإِحْلِيلُهُ { غَوَاشٍ } مَا غُشُّوا بِهِ { نُشُرًا } مُتَفَرِّقَةً { نَكِدًا } قَلِيلًا { يَغْنَوْا } يَعِيشُوا { حَقِيقٌ } حَقٌّ { اسْتَرْهَبُوهُمْ } مِنْ الرَّهْبَةِ { تَلَقَّفُ } تَلْقَمُ { طَائِرُهُمْ } حَظُّهُمْ طُوفَانٌ مِنْ السَّيْلِ وَيُقَالُ لِلْمَوْتِ الْكَثِيرِ الطُّوفَانُ الْقُمَّلُ الْحُمْنَانُ يُشْبِهُ صِغَارَ الْحَلَمِ عُرُوشٌ وَعَرِيشٌ بِنَاءٌ { سُقِطَ } كُلُّ مَنْ نَدِمَ فَقَدْ سُقِطَ فِي يَدِهِ الْأَسْبَاطُ قَبَائِلُ بَنِي إِسْرَائِيلَ { يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ } يَتَعَدَّوْنَ لَهُ يُجَاوِزُونَ تَجَاوُزٌ بَعْدَ تَجَاوُزٍ { تَعْدُ } تُجَاوِزْ { شُرَّعًا } شَوَارِعَ { بَئِيسٍ } شَدِيدٍ { أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ } قَعَدَ وَتَقَاعَسَ { سَنَسْتَدْرِجُهُمْ } أَيْ نَأْتِيهِمْ مِنْ مَأْمَنِهِمْ كَقَوْلِهِ تَعَالَى { فَأَتَاهُمْ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا } { مِنْ جِنَّةٍ } مِنْ جُنُونٍ { أَيَّانَ مُرْسَاهَا } مَتَى خُرُوجُهَا { فَمَرَّتْ بِهِ } اسْتَمَرَّ بِهَا الْحَمْلُ فَأَتَمَّتْهُ { يَنْزَغَنَّكَ } يَسْتَخِفَّنَّكَ { طَيْفٌ } مُلِمٌّ بِهِ لَمَمٌ وَيُقَالُ { طَائِفٌ } وَهُوَ وَاحِدٌ { يَمُدُّونَهُمْ } يُزَيِّنُونَ { وَخِيفَةً } خَوْفًا { وَخُفْيَةً } مِنْ الْإِخْفَاءِ وَالْآصَالُ وَاحِدُهَا أَصِيلٌ وَهُوَ مَا بَيْنَ الْعَصْرِ إِلَى الْمَغْرِبِ كَقَوْلِهِ { بُكْرَةً وَأَصِيلًا }

El-A'râf Sûresi
Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle
İbn Abbâs şöyle demiştir: "Ve riyâşen" (Âyet: 26), "Mal"; "el-Mu'tedîn" (Âyet: 55),duada ve başka işlerde haddi aşanlar; "Hatta afev" (Âyet: 95), "Nihayet çoğaldılar" ve "Malları çoğaldı"; "el-Fettâh",

Kaadı, hâkim, "İftâh beynenâ ve beyne kavmina" (Âyet:89), "Ey Rabb'imiz, bizimle kavmimiz -. arasında Sen hakk olanı hükmet"; "Nateknâ"(Âyet: - 171), "Kaldırdık", ("Biz bir zaman dağı sanki o bir gölgelikmiş gibi çekip üstlerine kaldırmıştık");"İnbeceset", (Ayet: ıeoj, "İnfeceret", yânî "Kaynayıp aktı"; "Mutebberun" (Âyet: 139),"Hüsrana uğratılmış, helak edilmiş"; "Âsâ", "Tasalanırım" "Tasalanma" (ei-Mâide: 29)- "Şimdi ben o kâfirler güruhuna karşı nasıl tasalanırım?" (Âyet: 93).(Bunların hepsi İbn Abbâs'tan nakledilen tefsirlerdir.) İbn Abbâs'tan başkası şöyle demiştir:"Mâ meneake en lâ tescude = Seni secde etmenden men' eden nedir?" (Ayet: 12) buyuruyor. "Yahsıfâni" (Âyet:22), Cennet yapraklarından yapraklar alıp, birbiri üstüne yamamağa başladılar,yaprakların bâzısını dikerine eklemeye başladılar. "Sev'atihımâ" (Âyet: 22),Adem ile Havva'nın ferclerinden kinayedir (Cevheri: "Sev'e", "Avret"tir demiştir)."Mustekarrun ve metâun ilâ hîn = Bir zamana kadar yerleşip kalmak ve geçinmek" (Âyet: 24); "illâ hîn"f burada "Kıyamet gününe kadar" demektir. Arablar indinde "Hîn" bir saatten, sayısı ihata edilmeyecek vakte kadar demektir.Uer-Riyâş ve'r-Rîş" bir ma'nâyadır; o da meydana çıkan, görünen güzel ve kıymetli elbiseden ibarettir."Kabîluhu" (Âyet: 27), "Kabilesi, kendilerinden olan nesli"; "Iddârekû" (Âyet: 38),"Toplandılar". * 'Meşakku H-insân ve 'd-dâbbeti = İnsan ve hayvan vücudundaki tabu delikler" (Âyet: 40). Bunların hepsi "Sumûmen" diye isimlendirilir. Bunun tekili "Semmun"dur. Bu delikler dokuz tanedir: İki gözü, iki burun deliği, ağzı, iki kulak deliği, dübürü, zekerinin veya memesinin deliği."Gavâşın" (Âyet: 4i),"Örtünülen şeyler" {"Onlara cehennemden döşekler, üstlerine örtüler vardır"). "Nuşuren" (Âyet: 57), "Dağılan, yayılan, esen rüzgârlar"; "Nekiden"(kya. 58), "Pek az" {"Güzel memleketin bitkisi Rabb Jinin izniyle bol çıkar, fena olandan ise fâidesi pek az birşeyden başkası çıkmaz" "Keenlem yağnev" (Âyet: 92), "Şuayb'ı yalanlayanlar sanki yurtlarında yaşamamışlar gibi oldular". "Hakîkun" (Âyet: io5), "Hakk" {"Allah'a karşı haktan başkasını söylememekliğim üzerime borçtur"). "tsterhebûhum" (Âyet: 116), "Rehbet" masdarından "Onları korkuttular"; "Telakkafu" (Âyet: in), "Yutuyor";"Tâiruhum" (Âyet: i3i), "Nasîbleri" ("Gözünüzü açın ki, onların uğursuzluğu ancak Allah tarafındandır, fakat çokları bilmezler"). "Tûfân", Seyl'dendir, çok ölüm için de "Tûfân"denilir. "el-Kummelu" (Âyet: 133), "Keneler, küçük kenelere benzeyen böcekler". "Uruş" ve "Arîş" (Âyet: 137), "Bina"; "Sukıta" (Âyet: 149), "Her pişman olan muhakkak eli düşmüştür"; "el- Esbât" (Âyet: 160), İsrâîl oğulları'nın kabileleridir. "İz ya'dûne fVs-sebti" (Âyet: 163), Cumartesi gününün harâmlığım bozup haddi aşanlar, "Taaddî","Tecâvüz"dür. "Şurrean" (Âyet: i63>, "ŞevârV", yân? "Balıklar akın akın su yüzüne çıkarak"; "Betsin" (Âyet: 165), "Şiddetli bir azâb'\ "Velâkinnehu ahlede ile'lardı"(Âyet: 176). "Lâkin o yere, dünyâya meyletti, oturdu, geri kaldı" "Senestedricuhum" (Âyet; i85>, "Biz onları derece derece helake yaklaştırırız", yânı "Biz onlara emniyette oldukları mevki'lerinden geliriz", Yüce Allah'ın "Allah onlara hesâb etmedikleri yerden geliverdi" (ei-Haşn 2) kavli gibi."Min cinnetin" (Âyet: 184), "Delilikten". "Eyyâne mursâha" (Âyet: 187), "Kıyametin meydana çıkması ne zamandır?" (Kıyametin subûtunun ne zaman olduğunu sorarlar). "Fe merret bihi" (Âyet: 189), "Havva'ya gebelik devam etti, onu tamamladı". "Yenzeğanneke" (Âyet: 200),"Sana şeytândan bir hafiflik, bir fit gelirse"; "Tayfun" (Âyet: 20i), "Hayâl, delilik, küçük günâh". "Mulimm", "Deli", "Bihilemem", "Onda delilik vardır"; "Tâifun" da denilir, bu tekildir."Yemuddûnehum" (Âyet: 202),"Onları süslüyorlar". "Hîfeten", "Korkarak", "Hufyeten" ise "Gizlemek" masdarındandır. "el-Âsâl" (Âyet: 205), tekili "AsîTdir ki, ikindi ile akşam arasındaki vakit ma'nâsınadır; "Bukraten ve astten" kavli gibi

---

بَاب قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ { قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ }

4637 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ أَنْتَ سَمِعْتَ هَذَا مِنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ نَعَمْ وَرَفَعَهُ قَالَ لَا أَحَدَ أَغْيَرُ مِنْ اللَّهِ فَلِذَلِكَ حَرَّمَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَلَا أَحَدَ أَحَبُّ إِلَيْهِ الْمِدْحَةُ مِنْ اللَّهِ فَلِذَلِكَ مَدَحَ نَفْسَهُ

Aziz Ve Celîl Olan Allah'ın Şu Kavli Babı:"De ki: Rabb'im ancak hayâsızlıkları, onların açığını, gizlisini (ve her türlü günâhı, haksız isyanı, Allah'a -hiçbir zaman bir burhan indirmediği- herhangi birşeyi eş tutmanızı, Allah'a bilmeyeceğiniz şeyleri isnâd etmenizi) haram etmiştir" (Âyet: 33) .

-...Bize Şu'be, Amr ibn Murre'den; 0 daEbû VâiPden; o da Abdullah ibn Mes'ûd'dan tahdîs etti. Amr ibn Murre dedi ki: Ben, Ebû Vâil'e:
— Sen bu hadîsi Abdullah ibn Mes'ûd'dan işittin mi? diye sordum.Ebû Vâil:
— Evet, bunu ondan işittim, dedi ve o bu hadîsi Rasûhıllah'a yükseltti. Dedi ki:
— Mü'minleri Allah'tan ziyâde fenalıklardan koruyan bir kimse yoktur. Mü'minlerin en büyük koruyucusu olduğu için Allah, açık gizli bütün çirkin işleri haram kılmıştır. Ve yine Allah'tan ziyâde medh ve senayı seven kimse de yoktur. Bunun için Allah kendisini (Kur'ân'da birçok güzel vasıflarla) medhetmiştir

---

بَاب { وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ قَالَ لَنْ تَرَانِي وَلَكِنْ انْظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنْ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرَانِي فَلَمَّا تَجَلَّى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَى صَعِقًا فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ } قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَرِنِي أَعْطِنِي

4638 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى الْمَازِنِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ مِنْ الْيَهُودِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ لُطِمَ وَجْهُهُ وَقَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنَّ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِكَ مِنْ الْأَنْصَارِ لَطَمَ فِي وَجْهِي قَالَ ادْعُوهُ فَدَعَوْهُ قَالَ لِمَ لَطَمْتَ وَجْهَهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي مَرَرْتُ بِالْيَهُودِ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ وَالَّذِي اصْطَفَى مُوسَى عَلَى الْبَشَرِ فَقُلْتُ وَعَلَى مُحَمَّدٍ وَأَخَذَتْنِي غَضْبَةٌ فَلَطَمْتُهُ قَالَ لَا تُخَيِّرُونِي مِنْ بَيْنِ الْأَنْبِيَاءِ فَإِنَّ النَّاسَ يَصْعَقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يُفِيقُ فَإِذَا أَنَا بِمُوسَى آخِذٌ بِقَائِمَةٍ مِنْ قَوَائِمِ الْعَرْشِ فَلَا أَدْرِي أَفَاقَ قَبْلِي أَمْ جُزِيَ بِصَعْقَةِ الطُّورِ { الْمَنَّ وَالسَّلْوَى }

"Vaktaki Mûsâ ta'yîn ettiğimiz vakitte geldi, Rabb'i ona (ilâhî sözünü) söyledi. Mûsâ: 'Rabb 'im, göster bana Sen'i göreyim' dedi. Yüce Allah: 'Sen beni kat'iyyen göremezsin. Fakat şu dağa bak,eğer o yerinde durabilirse, Sen de beni görürsün' buyurdu. Derken Rabb 7 o dağa tecellî edince, onu paramparça ediverdi. Mûsâ da baygın yere düştü. Ayılınca: 'Seni tenzih ederim. Sana tevbe ettim. Ben îmân edenlerin ilkiyim' dedi" (Âyet: 143).İbn Abbâs: "Bana gösterfSana bakayım)", "Bana atıyye ver" demektir, demiştir.
-....Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Yahûdîler'denbir adam, yüzüne tokat vurulmuş olarak Peygamber'e geldi ve:
— Yâ Muhammedi Ensâr'dan olan sahâbîlerinden bir adam yüzüme tokat vurdu, dedi.Peygamber:
— "Onu çağırın" buyurdu. Akabinde o adamı çağırdılar. Peygamber:
— "Bunun yüzüne niçin tokat vurdun?" diye sordu. O sahâbî:
— Yâ Rasûlallah, ben Yahüdîler'in yanma uğradım. Bu adamdan "Musa'yı bütün beşeriyet üzerine süzüp seçen Allah'a yemîn ederim" derken işittim."Muhammed üzerine de mi?" dedim ve o esnada beni bir Öfke tuttu da ona tokat vurdum, dedi. Peygamber (S):— "Peygamberler arasında beni daha hayırlı kılmayınız. Çünkü kıyamet günü insanlar bayılacaklar (onlarla beraber ben de bayılacağım). İlk ayı/an ben olacağım. Bu sırada ben Musa'yı Arş'in ayaklarından birini tutmuş olarak göreceğim. Artık Mûsâ benden evvel mi ayıldı, yoksa Tûr'daki ilk bayılması ile mi mücâzât edildi, bilmi-yorum" dedi. "el-Mennu ve's-selvâ = Kudret helvası ve bıldırcın (Âyet: 160

4639 – حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ عَمْرِو بْنِ حُرَيْثٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْكَمْأَةُ مِنْ الْمَنِّ وَمَاؤُهَا شِفَاءُ الْعَيْنِ

-...Bize Şu'be, Abdulmelik ibn Umeyr'den; o da Amr ibn Hureys'ten; o da Saîd ibn Zeyd(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Domalan mantarı, kudret helvası (gibi Allah'ın külfetsiz ni'-metleri) nev'inden bir rızıktır, suyu da göz ağrısına şifâdır" buyurmuştur

---

بَاب { قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ }

4640 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَمُوسَى بْنُ هَارُونَ قَالَا حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْعَلَاءِ بْنِ زَبْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي بُسْرُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيُّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الدَّرْدَاءِ يَقُولُ كَانَتْ بَيْنَ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ مُحَاوَرَةٌ فَأَغْضَبَ أَبُو بَكْرٍ عُمَرَ فَانْصَرَفَ عَنْهُ عُمَرُ مُغْضَبًا فَاتَّبَعَهُ أَبُو بَكْرٍ يَسْأَلُهُ أَنْ يَسْتَغْفِرَ لَهُ فَلَمْ يَفْعَلْ حَتَّى أَغْلَقَ بَابَهُ فِي وَجْهِهِ فَأَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ وَنَحْنُ عِنْدَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَّا صَاحِبُكُمْ هَذَا فَقَدْ غَامَرَ قَالَ وَنَدِمَ عُمَرُ عَلَى مَا كَانَ مِنْهُ فَأَقْبَلَ حَتَّى سَلَّمَ وَجَلَسَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَصَّ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْخَبَرَ قَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ وَغَضِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَعَلَ أَبُو بَكْرٍ يَقُولُ وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَأَنَا كُنْتُ أَظْلَمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ أَنْتُمْ تَارِكُونَ لِي صَاحِبِي هَلْ أَنْتُمْ تَارِكُونَ لِي صَاحِبِي إِنِّي قُلْتُ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا فَقُلْتُمْ كَذَبْتَ وَقَالَ أَبُو بَكْرٍ صَدَقْتَ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ غَامَرَ سَبَقَ بِالْخَيْرِ

"De ki: Ey insanlary şübhesiz ben göklerin ve yerin mülk ve tasarrufuna mâlik olan,kendisinden başka hiçbir tanrı bulunmayan, hem dirilten hem öldüren Allah'ın size,hepinize gönderdiği elçisiyim. O hâlde Allah'a ve O'nun ümmî nebî olan Rasûlü'ne ki kendisi de o Allah'a ve O'nun sözlerine îmân etmekte olandırîmân edin, O'na tâbi' olun. Tâ ki doğru yolu bulmuş olasınız" (Âyet: 158).

-...Ebû İdrîs el-Havlânî tahdîs edip şöyle demiştir: Ben Ebu'd-Derdâ'dan işittim,şöyle diyordu: Ebû Bekr ile Umer arasında bir münâkaşa olmuştu da, Ebû Bekr, Umer'I öfkelendirmişti. Umer, öfkelenmiş olarak Ebû Bekr'den ayrılıp gitmiş, Ebû Bekr de ondan af istemek için ardından gitmiş. Fakat Umer bu affı yapmayıp Ebû Bekr'in yüzüne kapısını kapatmış. Bunun üzerine Ebû Bekr, Rasûlullah'ın yanına geldi. Ebu'd-Derdâ dedi ki: Biz Rasûlullah'ın yanında bulunuyorduk. Rasûlullah:

— "Şu arkadaşınıza gelince, o muhakkak kendisini tehlikeli bir şeye atmıştır" buyurdu. Ebu'd-Derdâ dedi ki: Umer de Ebû Bekr'i affetmemesinden pişman olup geldi, selâm verdi, Peygamber'in yanına oturdu ve Rasû-lullah'a kendisiyle Ebû Bekr arasında olan haberi anlattı.Ebu'd-Derdâ dedi ki: Rasûlullah da öfkelendi. Ebû Bekr ise (iki dizi üstüne çökerek):

— Vallahi yâ Rasûlallah, bu işte ben Umer'den daha çok ileriye gitmişimdir, demeğe başladı.

Bunun üzerine Rasûlullah hepimize hitâb ederek:

— "Şimdi sizler benim sahibimi bana bırakıyor musunuz? Sızler benim dostumu bana bırakıyor musunuz? Ben: Ey insanlar, şüb-hesiz ben size, hepinize A ilah 'in elçisiyim... dedim de sizler: Sen yalan söyledin, dediniz. Ebû Bekr ise: Sen doğru söyledin, dedi" buyurdu

---

بَاب { وَقُولُوا حِطَّةٌ }

4641 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِيلَ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ { ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حِطَّةٌ نَغْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ } فَبَدَّلُوا فَدَخَلُوا يَزْحَفُونَ عَلَى أَسْتَاهِهِمْ وَقَالُوا حَبَّةٌ فِي شَعَرَةٍ

Yüce Allah'ın: 'Hıtta Deyiniz" (Âyet:161) Kavli Babı

-...Bize Ma'mer, Hemmâm ibn Münebbih'ten haber verdi ki, o, Ebû Hureyre(R)'den şöyle derken işitmiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "İsrâîl oğulları'na:'Beytu'l-Makdis kapısından secde ediciler olarak (tevazu' ile) giriniz ve Hıtta{ = Yâ Rabb,dileğimiz günâhımızı affetmendir) deyiniz de günâhlarınızı sizin lehinize mağfiret edelim,denildi. Onlar ise bu emri ters çevirdiler de, kıçları üzerinde sürünerek girdiler ve (Hıtta yerine) Habbetu Jî şaaratin(= K\l çuval içinde tane) sözünü söylediler"

بَاب { خُذْ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنْ الْجَاهِلِينَ } الْعُرْفُ الْمَعْرُوفُ

4642 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمَ عُيَيْنَةُ بْنُ حِصْنِ بْنِ حُذَيْفَةَ فَنَزَلَ عَلَى ابْنِ أَخِيهِ الْحُرِّ بْنِ قَيْسٍ وَكَانَ مِنْ النَّفَرِ الَّذِينَ يُدْنِيهِمْ عُمَرُ وَكَانَ الْقُرَّاءُ أَصْحَابَ مَجَالِسِ عُمَرَ وَمُشَاوَرَتِهِ كُهُولًا كَانُوا أَوْ شُبَّانًا فَقَالَ عُيَيْنَةُ لِابْنِ أَخِيهِ يَا ابْنَ أَخِي هَلْ لَكَ وَجْهٌ عِنْدَ هَذَا الْأَمِيرِ فَاسْتَأْذِنْ لِي عَلَيْهِ قَالَ سَأَسْتَأْذِنُ لَكَ عَلَيْهِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَاسْتَأْذَنَ الْحُرُّ لِعُيَيْنَةَ فَأَذِنَ لَهُ عُمَرُ فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ قَالَ هِيْ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ فَوَاللَّهِ مَا تُعْطِينَا الْجَزْلَ وَلَا تَحْكُمُ بَيْنَنَا بِالْعَدْلِ فَغَضِبَ عُمَرُ حَتَّى هَمَّ أَنْ يُوقِعَ بِهِ فَقَالَ لَهُ الْحُرُّ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ لِنَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ { خُذْ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنْ الْجَاهِلِينَ } وَإِنَّ هَذَا مِنْ الْجَاهِلِينَ وَاللَّهِ مَا جَاوَزَهَا عُمَرُ حِينَ تَلَاهَا عَلَيْهِ وَكَانَ وَقَّافًا عِنْدَ كِتَابِ اللَّهِ

'Sen afv yolunu (kolaylığı) tut, iyiliği emret, câhillerden yüz çevir" (Âyet: 199) "Urf" (= Örf), "Ma'rûf' demektir.

-... İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Uyeyne ibn Hısn ibn Huzeyfe Medine'ye geldi ve kardeşi oğlu Hurr ibn Kays'ın yanına inip misafir oldu. Hurr ibn Kays ise Umer ibnu'l-Hattâb'ın kendisine yaklaştırmakta olduğu kimselerden idi. Genç, ihtiyar birtakım kurrâ ve fakîhler Umer'in meclislerinin sâhibleri ve onun müşaveresinde hazır bulunan kimselerdi (Umer, mühim âmme işlerini bunlara danışır,müşavere ederdi). Uyeyne, kardeşinin oğlu Hurr ibn Kays'a;

— Ey kardeşim oğlu! Senin şu Emîru'l-Mü'minîn'in yanında yüksek bir mevkiin var. Benim için huzuruna girmeye izin isteyiver, dedi. - O da

— Ben senin için Halîfe'nin yanına girme izni isteyeceğim, dedi. İbn Abbâs dedi ki:Akabinde Hurr, Uyeyne için izin istedi, Umer de ona izin verdi. Uyeyne, Umer'in yanına girince, ona hitaben:

— Hiyy (yânî şu bir felâkettir) ey Hattâb oğlu! Vallahi sen bize ne bol atıyye verirsin, ne de aramızda adaletle hükmedersin! dedi.Umer bu sözlerden öfkelendi de Uyeyne'nin üzerine yürümeye kasdetti. Heybetli Halîfe bu bedevi zorbayı döveceği sırada, kardeşi oğlu Hurr ibn Kays müdâhale ederek:

— Yâ Emîra'l-Mü'minîn! Şübhesiz Yüce Allah, Peygamber'ine: "Halkın kusurlarını affet, ma 'rûfile emreyle ve câhillerden yüz çevir" buyurdu. Ve şübhesiz bu Uyeyne de o câhillerdendir, detfi.İbn Abbâs dedi ki: Hurr ibn Kays bu âyeti okuyunca, o haşmetli Halîfe, olduğu yerde çakılmış gibi irkildi. Vallahi bir adım ileri gitmedi. Esasen Umer, Allah Kitâbı'nın mukaddes huzurunda durup kalmak i'tiyâdmda idi.

4643 - حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ { خُذْ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ } قَالَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَّا فِي أَخْلَاقِ النَّاسِ وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بَرَّادٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ أَمَرَ اللَّهُ نَبِيَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَأْخُذَ الْعَفْوَ مِنْ أَخْلَاقِ النَّاسِ أَوْ كَمَا قَالَ

-... Bize Vekî' ibnu'l-Cerrâh, Hişâm'dan; o da babası Urve'den; o da Abdullah ibnu'z-Zubeyr(R)'den tahdîs etti ki, o, "Affı tut, ve urf ile emret..." kavli hakkında:

— Allah bu âyeti ancak insanların ahlâkı hususunda indirdi, demiştir.Abdullah ibnu Berrâd da şöyle dedi: Bize Ebû Usâme tahdîs etti: Bize Hişâm, babası Urve'den tahdîs etti ki, Abdullah ibnu'z-Zubeyr:

— Allah, Peygamberi'ne insanların ahlâkından affı alıp tutmasını emretti, demiştir yâhud da dediği gibi demiştir

---

سُورَةُ الْأَنْفَالِ

بَاب قَوْلُهُ { يَسْأَلُونَكَ عَنْ الْأَنْفَالِ قُلْ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ } قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ الْأَنْفَالُ الْمَغَانِمُ قَالَ قَتَادَةُ {

رِيحُكُمْ } الْحَرْبُ يُقَالُ نَافِلَةٌ عَطِيَّةٌ
4645 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا أَبُو بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا سُورَةُ الْأَنْفَالِ قَالَ نَزَلَتْ فِي بَدْرٍ الشَّوْكَةُ الْحَدُّ { مُرْدَفِينَ } فَوْجًا بَعْدَ فَوْجٍ رَدِفَنِي وَأَرْدَفَنِي جَاءَ بَعْدِي { ذُوقُوا } بَاشِرُوا وَجَرِّبُوا وَلَيْسَ هَذَا مِنْ ذَوْقِ الْفَمِ { فَيَرْكُمَهُ } يَجْمَعَهُ شَرِّدْ فَرِّقْ { وَإِنْ جَنَحُوا } طَلَبُوا السِّلْمُ وَالسَّلْمُ وَالسَّلَامُ وَاحِدٌ { يُثْخِنَ } يَغْلِبَ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { مُكَاءً } إِدْخَالُ أَصَابِعِهِمْ فِي أَفْوَاهِهِمْ { وَتَصْدِيَةً } الصَّفِيرُ { لِيُثْبِتُوكَ } لِيَحْبِسُوكَ

El-Enfâl Sûresi
Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle Yüce Allah'ın şu kavli: "Sana harb ganimetlerinden sorarlar. De ki: Bu ganimetler Allah'ın ve Rasûlü'nündür. O hâlde tam mü'minlerseniz Allah'tan korkun, aranızı düzeltin. Allah'a ve Rasûlü'ne Mat edin" (Âyet: d İbn Abbâs: "el-Enfâl", "Ganîmetler"dir, demiştir. Katâde: "Rîhukum{ = Rüzgârınız)", "Harbdir, demiştir. "Nafile", "Atiyye"dir deniliyor .
-... Saîd ibn Cubeyr dedi ki: Ben İbn Abbâs(R)'a:
— el-Enfâl Sûresi(nin inmesi sebebi nedir)? diye sordum. O:
— Bedir gazvesi hakkında indi, dedi."eş-Şevketu" (Âyev.ıi), "Silâh ve keskinlik"; "Murdifîn" (Âyet: 9), "Dalga dalga";"Redifenî" ve "Erdefenî", "Benim ardımdan geldi" demektir."Zûkû{ = Tadınız) "(Ayiet:50) "Başlayınız ve tecrübe ediniz" demektir, buradaki "Zevk(= Tatma)", ağzın tatması nev'inden değildir. "Fe yerkumuhu" (Âyet:37), "Onu bir yere biriktirip toplar"."Şerrid" (Âyet:57), "Dağıt"; "Ve in cenahû ile'ssilmi" (Âyet:67), "Ve eğer barışa meylederler, onu isterlerse"."es-Silmu, es-Selmu ve's-Selâmu"birdir, yânî bir ma'nâyadır. "Hattâyushine" (Âyet.67), "Gâ-lib gelinceye kadar".Mucâhid de şöyle dedi: "Mukâen" (Âyev.35), parmaklarını ağızlarına sokmaları ve böylece ıslık çalmalarıdır; "Tasdiyeten", düdük çalıp ses çıkartma ve elleri birbirine çarparak ses çıkartmaktır. "Li-yusbitâke" (Âyet: 30), "Seni habsetmeleri için".

بَاب { إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ }
4646 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا وَرْقَاءُ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ { إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ } قَالَ هُمْ نَفَرٌ مِنْ بَنِي عَبْدِ الدَّارِ

Şübhesiz yerde yürüyen hayvanların Allah katında en kötüsü, hakkı akıllarına sokmaz (ve hakkı duyup söylemez olan) sağırlar ve dilsizlerdir" (Âyet: 22).
-...Bize Verkaa, İbnuEbîNecîh'ten; o da Mucâhid'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs "Şübhesiz yerde yürüyen hayvanların Allah katında en kötüsü, hakkı akıllarına sokmaz (ve hakkı duyup söylemez olan) sağırlar ve dilsizlerdir" âyeti hakkında:
— Bunlar Kureyş'în.Abdu'd-Dâr oğullan kolundan bir topluluktur, demiştir.Buna yakın bir âyet de şudur: "Yeryüzünde yürüyen hayvanların Allah katında en kötüsü şübhesiz ki kâfir olanlardır. Artık onlar îmâna gelmezler" (Âyet: 56).

بَاب { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ }
اسْتَجِيبُوا أَجِيبُوا لِمَا يُحْيِيكُمْ يُصْلِحُكُمْ
4647 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ خُبَيْبِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ سَمِعْتُ حَفْصَ بْنَ عَاصِمٍ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي سَعِيدِ بْنِ الْمُعَلَّى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ أُصَلِّي فَمَرَّ بِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَعَانِي فَلَمْ آتِهِ حَتَّى صَلَّيْتُ ثُمَّ أَتَيْتُهُ فَقَالَ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَأْتِيَ أَلَمْ يَقُلْ اللَّهُ { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ } ثُمَّ قَالَ لَأُعَلِّمَنَّكَ أَعْظَمَ سُورَةٍ فِي الْقُرْآنِ قَبْلَ أَنْ

أَخْرُجَ فَذَهَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيَخْرُجَ فَذَكَرْتُ لَهُ وَقَالَ مُعَاذٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ خُبَيْبِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ سَمِعَ حَفْصًا سَمِعَ أَبَا سَعِيدٍ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا وَقَالَ هِيَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ السَّبْعُ الْمَثَانِي

"Ey îmân edenler, sizi, size hayât verecek şeylere da'vet ettiği zaman Allah'a ve Rasûlü*ne icabet edin. Bilin ki, şübhesiz Allah, kişi ile kalbi arasına girer ve siz hakîkaten yalnız O'na dönüp toplanacaksınız" (Âyet: 24). "Istecîbû", "Ecîbû", yânî "İcabet ediniz"; "Li-mâ yuhyîkum", "Size hayât verecek şeye; sizi ıslâh edip iyileştirecek şeye" demektir.

-...Ebû Saîd ibnu'l-Muallâ (R) şöyle demiştir: Ben namaz kılıyordum. Rasüluîlah bana uğradı ve beni çağırdı. Ben namazı bitirinceye kadar O'nun yanına gitmedim, O'ndan sonra yanına gittim. Rasûlullah (S):— "Senin gelmenden seni men' eden nedir? Allah: 'Ey îmân edenler, sizi, size hayât verecek şeylere çağırdığı zaman Allah'a ve Rasûlü'ne icabet edin... 'buyurmadı mı?" dedi.Sonra Rasûlullah bana:

— "Sen bu mescidden çıkmadan önce, sana muhakkak Kur'-ân'daki en büyük sûreyi öğreteceğim" buyurdu.Rasûlullah mescidden çıkmağa davrandığı zaman, ben kendisine va'd ettiği şeyi hatırlattım. Ve Muâz ibnu Ebî Muâz şöyle dedi: Bize Şu'be, Habîb'den tah-dîs etti ki, o, Hafs'tan işitmiştir. O da Peygamber'in sahâbîlerinden bir adam olan Ebû Saîd'den bu hadîsi işitmiştir:... Ve Rasûlullah:

— "Osûre, el-Hamdu lillâhi Rabbi'l-âlemîn'dir; namazda tekrar edilen yedi âyettir" buyurdu

---

بَاب قَوْلِهِ { وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقَّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِنْ السَّمَاءِ أَوْ ائْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ } قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ مَا سَمَّى اللَّهُ تَعَالَى مَطَرًا فِي الْقُرْآنِ إِلَّا عَذَابًا وَتُسَمِّيهِ الْعَرَبُ الْغَيْثَ وَهُوَ قَوْلُهُ تَعَالَى { يُنْزِلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا }

4648 – حَدَّثَنِي أَحْمَدُ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ هُوَ ابْنُ كُرْدِيدٍ صَاحِبُ الزِّيَادِيِّ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَبُو جَهْلٍ اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقَّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِنْ السَّمَاءِ أَوْ ائْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ فَنَزَلَتْ { وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ وَمَا لَهُمْ أَنْ لَا يُعَذِّبَهُمْ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنْ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ } الْآيَةَ

"Hani bir zaman da: 'Yâ Allah, eğer bu, Sen'in katından (gelme) hakkın kendisi ise, durma bizim üstümüze gökten taş yağdır yâhud bize acıtıcı bir azâb getir' demişlerdi" (Âyet:32).
Sufyân ibn Uyeyne şöyle demiştir:Yüce Allah Kur'ân'da "Matar" ismini söylediğinde, muhakkak "Azâb" ma'nâsına söyledi. Arab kavmi ise "Yağmur"a "Gays" ismini verir.Bu da Yüce Allah'ın şu kavlidir: "O, ümîdlerini kestikten sonra yağmuru indirmekte, rahmetini yaymakta olandır.. " (eş-şûrâ: 28).

-...Bize Şu'be, Abdulhamîd'den -ki o ez-Ziyâdî'nin arkadaşı İbnu Kurdîd'dir-, Enes ibn Mâlik(R)'ten işittiği şu haberi tahdîs etti: Ebû Cehl:

— "Yâ Allah, eğer bu Kur'ân, Sen'in katından (gelme) hakkın kendisi ise, durma bizim üstümüze gökten taş yağdır yâhud bize acıtıcı bir azâb getir" dedi. Bunun üzerine şu âyetler indi: "Hâlbuki sen içlerinde iken, Allah onları azâblandıncı değildi. Onlar istiğfar ederlerken de Allah yine onları azâblandıncı değildir. (Sen içlerinden çıktıktan sonra) Allah onlara ne diye azâb etmeyecek?Onlar Mescidi Haram 'dan kendileri ona (onun hizmetine) ehil olmadıkları hâlde, men' edip duranlardır. O (hizmete) takvaya erenlerden başkaları onun ehilleri değillerdir. Fakat onların pekçoğu bunu bilmezler"(Âyet: 33-34)

بَاب قَوْلِهِ { وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ }

4649 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ النَّضْرِ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ صَاحِبِ الزِّيَادِيِّ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ قَالَ أَبُو جَهْلٍ اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقَّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِنْ السَّمَاءِ أَوْ ائْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ فَنَزَلَتْ { وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ وَمَا لَهُمْ أَنْ لَا يُعَذِّبَهُمْ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنْ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ } الْآيَةَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: 'Hâlbuki sen içlerinde iken, Allah onları azâblandıncı değildi. Onlar istiğfar ederlerken de Allah yine onları azâblandırıcı değildir" (Âyet: 33).
-...Bize Şu'be, ez-Ziyâdî'nin sahibi olan Abdulhamîd'den tahdîs etti ki, o, Enes ibn Mâlik'in şöyle dediğini işitmiştir: Ebû Cehl:
— "Yâ Allah, eğer bu Kur'ân Sen'in katından (gelme) hakkın kendisi ise, durma bizim üstümüze gökten taş yağdır, yâhud bize acıtıcı bir azâb getir" dedi. Bunun üzerine şu âyetler indi: "Hâlbuki sen içlerinde iken Allah onları azâblandırıcı değildi. Onlar istiğfar ederlerken de Allah yine onları azâblandırıcı değildir. Allah onlara ne diye azâb etmeyecek? Onlar Mescidi Haram 'dan kendileri ona ehil olmadıkları hâlde men edip duranlardır. Hâlbuki takvaya erenlerden başkaları onun ehilleri değillerdir. Fakat onların pekçoğu bunu bilmezler" (Âyet: 33-34)

بَاب { وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ }

4650 - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا حَيْوَةُ عَنْ بَكْرِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ بُكَيْرٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا جَاءَهُ فَقَالَ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَلَا تَسْمَعُ مَا ذَكَرَ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ { وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا } إِلَى آخِرِ الْآيَةِ فَمَا يَمْنَعُكَ أَنْ لَا تُقَاتِلَ كَمَا ذَكَرَ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ فَقَالَ يَا ابْنَ أَخِي أَغْتَرُّ بِهَذِهِ الْآيَةِ وَلَا أُقَاتِلُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَغْتَرَّ بِهَذِهِ الْآيَةِ الَّتِي يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى { وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا } إِلَى آخِرِهَا قَالَ فَإِنَّ اللَّهَ يَقُولُ { وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ } قَالَ ابْنُ عُمَرَ قَدْ فَعَلْنَا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ كَانَ الْإِسْلَامُ قَلِيلًا فَكَانَ الرَّجُلُ يُفْتَنُ فِي دِينِهِ إِمَّا يَقْتُلُونَهُ وَإِمَّا يُوثِقُونَهُ حَتَّى كَثُرَ الْإِسْلَامُ فَلَمْ تَكُنْ فِتْنَةٌ فَلَمَّا رَأَى أَنَّهُ لَا يُوَافِقُهُ فِيمَا يُرِيدُ قَالَ فَمَا قَوْلُكَ فِي عَلِيٍّ وَعُثْمَانَ قَالَ ابْنُ عُمَرَ مَا قَوْلِي فِي عَلِيٍّ وَعُثْمَانَ أَمَّا عُثْمَانُ فَكَانَ اللَّهُ قَدْ عَفَا عَنْهُ فَكَرِهْتُمْ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُ وَأَمَّا عَلِيٌّ فَابْنُ عَمِّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَخَتَنُهُ وَأَشَارَ بِيَدِهِ وَهَذِهِ ابْنَتُهُ أَوْ بِنْتُهُ حَيْثُ تَرَوْنَ

"Bir fitne kaimayıncaya ve dîn tamâmiyle Allah'ın oluncaya kadar onlarla muharebe edin... " (Âyet: 39)
-... Bize Hayve ibn Şurayh, Bekr ibn Amr'dan; o da Bukeyr ibn Abdillah'tan; o da Nâfi'den şöyle tahdîs etti: Abdullah ibn Umer(R)'e bir adam geldi de:
— Yâ Ebâ Abdirrahmân! Allah'ın kendi Kitâb'ında zikrettiği şu âyeti işitmiyor musun:"Eğer müzminlerden iki zümre birbiriyle döğüşürlerse, aralarını bulup barıştırın. Eğer onlardan biri diğerine karşı hâlâ tecâvüz ediyorsa, siz o tecâvüz edenle, Allah 'in ermine dönünceye kadar savaşın. " (d-Hucurât:9) buyuruyor. Allah'ın kendi Kitâb'ında zikrettiği gibi, müslümânlar arasındaki harbe katılıp kıtal yapmandan seni nasıl bir düşünce men' etti? diye sordu. İbn Umer de:
— Ey kardeşim oğlu! Okuduğun bu âyeti delîl edinip harbetmektense Yüce Allah'ın, içinde büyük tehdîdler buyurmakta olduğu şu âyeti delîl getirip onunla amel etmem, bana daha sevimlidir: "Kim bir mü 'mini kasden öldürürse cezası, içinde ebedî kalıcı olmak üzere cehennemdir. Allah ona gazâb etmiştir, ona la 'net etmiştir ve ona çok büyük bir azâb hazırlamıştır" (en-Nisâ:92), dedi.İbn Umer'in bu sözü üzerine o Haricî zât:
— Şübhesiz ki Allah: "Bir fitne kaîmayıncaya ve dîn tamâmıyle Allah'ın oluncaya kadar onlarla muharebe edin..." buyuruyor, dedi İbn Umer de:
— Biz Rasûlullah zamanında müslümânlar henüz az iken o harbi müşriklere karşı yapmışızdır (yoksa müslümânlar birbirlerine karşı değil). O zaman kişi dîni hususunda fitneye, musîbete uğratılır, baskı yapılırdı: Müşrikler ya onu öldürürler yâhud da onu sımsıkı bağlarlardı. Nihayet müslümânlar çoğaldı, artık hiçbir fitne kalmadı, dedi. O Haricî genç, îbn Umer'in, onun istemekte olduğu kıtal hususunda kendisiyle uyuşmaz olduğunu görünce (konuyu değiştirip):
— (Hâricîler'in "Hatâ etti" dedikleri) Alî ve Usmân hakkındaki görüşün nedir? dedi. İbn Umer:
— Alî ve Usmân hakkındaki görüşüme gelince: Allah Usmân'ı affetmiştir. Fakat siz onu affetmeyi istemediniz. (Usmân Bedir'de bulunmadı, Uhud'dan kaçtı, Rıdvan Bey'atı'nda yoktu dersiniz. Bedir sırasında Peygamber'in kızı olan eşi hasta idi. Rasûlullah ona izin verdi; Uhud'da ordunun bozulması sırasında Usmân da bir tarafa çekilmişti; Rıdvan Bey'atı'nda ise Rasûlullah onu vazîfe ile Mekke'ye

göndermişti.) Alî'ye gelince: O, Rasûlullah'ın amcasının oğlu ve kızının kocasıdır -eliyle Fâtıma'nın mezarına işaret ederek:- ve işte şu, Peygamber'in kızıdır; yâhud: O'nun kızı, görüp durduğunuz şu yerdedir, dedi

---

4651 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا بَيَانٌ أَنَّ وَبَرَةَ حَدَّثَهُ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ قَالَ خَرَجَ عَلَيْنَا أَوْ إِلَيْنَا ابْنُ عُمَرَ فَقَالَ رَجُلٌ كَيْفَ تَرَى فِي قِتَالِ الْفِتْنَةِ فَقَالَ وَهَلْ تَدْرِي مَا الْفِتْنَةُ كَانَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُقَاتِلُ الْمُشْرِكِينَ وَكَانَ الدُّخُولُ عَلَيْهِمْ فِتْنَةً وَلَيْسَ كَقِتَالِكُمْ عَلَى الْمُلْكِ

-... Saîd ibn Cubeyr şöyle dedi: Üzerimize yâhud yanımıza İbn Umer çıkıp geldi. O sırada bir adam ona:
— Müslümânlar arasındaki fitne harbi hakkında nasıl düşünüyorsun? diye sordu. İbn Umer de onun sorusuna:
— Fitne nedir bilir misin? Muhammed (S) müşriklerle harbederdi. Müşrikler üzerine harbe girmek bir fitne (ve müşrik baskısını gidermek) içindi. Yoksa sizin kıtaliniz gibi melikük ve saltanat üzerine açılmış bir harb değildi, diye cevâb verdi

---

بَاب { يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضْ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنْ الَّذِينَ كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ }

4652 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا لَمَّا نَزَلَتْ { إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ } فَكُتِبَ عَلَيْهِمْ أَنْ لَا يَفِرَّ وَاحِدٌ مِنْ عَشَرَةٍ فَقَالَ سُفْيَانُ غَيْرَ مَرَّةٍ أَنْ لَا يَفِرَّ عِشْرُونَ مِنْ مِائَتَيْنِ ثُمَّ نَزَلَتْ { الْآنَ خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ } الْآيَةَ فَكَتَبَ أَنْ لَا يَفِرَّ مِائَةٌ مِنْ مِائَتَيْنِ وَزَادَ سُفْيَانُ مَرَّةً نَزَلَتْ { حَرِّضْ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ } قَالَ سُفْيَانُ وَقَالَ ابْنُ شُبْرُمَةَ وَأُرَى الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيَ عَنْ الْمُنْكَرِ مِثْلَ هَذَا

"Ey Peygamber, müzminleri harbe teşvik et. Eğer içinizden sabr ve sebata mâlik yirmi kişi bulunursa, onlar ikiyüze galebe ederler. Eğer sizden yüz kişi olursa, kâfirlerden binini yener. Çünkü onlar anlamazlar güruhudur" (Âyet: 65).
-...İbn Abbâs(R)'tan (şöyle demiştir): "Eğer sizden sabrediciyirmi kişi bulunursa,onlar ikiyüze gâlib gelirler" âyeti inince, mü'minler üzerine birinin on düşmandan kaçmaması farz yazıldı.Sufyân ibn Uyeyne birçok kerre: Yirmi kişinin iki yüz düşmandan kaçmaması diye söyledi. Bundan sonra "Şimdi Allah sizden yükü hafifletti..*" âyeti inince, Allah yüz kişinin ikiyüz düşmandan kaçmamasını farz kıldı.Sufyân bir kerresinde şunu ziyâde etti: "Müzminleri harbe teşvik et. Eğer içinizden sabredid yirmi kişi bulunursa, onlar ikiyüze galebe ederler... " (âyeti) indi, dedi. Yine Sufyân dedi ki: Küfe kaadısı Abdullah ibnu Şubrume de:
— Ben ma'rûfu emretme ve münkerden nehyeylemeyi de zikredilen bu hüküm gibi zannediyorum, demiştir

---

بَاب { الْآنَ خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضُعْفًا الْآيَةَ إِلَى قَوْلِهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ }

4286 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ السُّلَمِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ قَالَ أَخْبَرَنِي الزُّبَيْرُ بْنُ خِرِّيتٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ { إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ } شَقَّ ذَلِكَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ حِينَ فُرِضَ عَلَيْهِمْ أَنْ لَا يَفِرَّ وَاحِدٌ مِنْ عَشَرَةٍ فَجَاءَ التَّخْفِيفُ فَقَالَ { الْآنَ خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضُعْفًا فَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ } قَالَ فَلَمَّا خَفَّفَ اللَّهُ عَنْهُمْ مِنْ الْعِدَّةِ نَقَصَ مِنْ الصَّبْرِ بِقَدْرِ مَا خُفِّفَ عَنْهُمْ

"Şimdi Allah sizden yükü hafifletti. Bildi ki> sizde muhakkak bir zaf vardır. O hâlde eğer içinizden sabırlı yüz kişi olursa ikiyüzü yenerler, eğer sizden bin kişi olursa ikibine galebe ederler Allah'ın izniyle. Allah sabr ve sebat edenlerle beraberdir" (Âyet: 66).
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: "Eğer sizden sabredici yirmi kişi olursa, ikiyüze gâlib gelirler' âyeti indiği zaman, mü'minler üzerine birinin on düşmandan kaçmaması farz kılındığında, bu müslümânlara ağır geldi. Akabinde şu hafifletme hükmü geldi de Allah şöyle buyurdu: "Şimdi Allah sizden yükü hafifletti. Bildi ki, sizde muhakkak bir zaaf vardır. O hâlde eğer sizden sabırlı yüz kişi olursa,ikiyüzü yenerler",İbn Abbâs: Allah mü'minlerden sayıyı hafifletince, onlardan hafifletilen mikdâr mukaabilinde sabırdan eksildi, demiştir

---

سُورَةُ بَرَاءَةَ { وَلِيجَةً } كُلُّ شَيْءٍ أَدْخَلْتَهُ فِي شَيْءٍ { الشُّقَّةُ } السَّفَرُ الْخَبَالُ الْفَسَادُ وَالْخَبَالُ الْمَوْتُ { وَلَا تَفْتِنِّي } لَا تُوَبِّخْنِي { كَرْهًا } وَ { كُرْهًا } وَاحِدٌ { مُدَّخَلًا } يُدْخَلُونَ فِيهِ { يَجْمَحُونَ } يُسْرِعُونَ { وَالْمُؤْتَفِكَاتِ } ائْتَفَكَتْ انْقَلَبَتْ بِهَا الْأَرْضُ { أَهْوَى } أَلْقَاهُ فِي هُوَّةٍ { عَدْنٍ } خُلْدٍ عَدَنْتُ بِأَرْضٍ أَيْ أَقَمْتُ وَمِنْهُ مَعْدِنٌ وَيُقَالُ فِي مَعْدِنِ صِدْقٍ فِي مَنْبَتِ صِدْقٍ الْخَوَالِفُ الْخَالِفُ الَّذِي خَلَفَنِي فَقَعَدَ بَعْدِي وَمِنْهُ يَخْلُفُهُ فِي الْغَابِرِينَ وَيَجُوزُ أَنْ يَكُونَ النِّسَاءُ مِنْ الْخَالِفَةِ وَإِنْ كَانَ جَمْعَ الذُّكُورِ فَإِنَّهُ لَمْ يُوجَدْ عَلَى تَقْدِيرِ جَمْعِهِ إِلَّا حَرْفَانِ فَارِسٌ وَفَوَارِسُ وَهَالِكٌ وَهَوَالِكُ { الْخَيْرَاتُ } وَاحِدُهَا خَيْرَةٌ وَهِيَ الْفَوَاضِلُ { مُرْجَئُونَ } مُؤَخَّرُونَ الشَّفَا شَفِيرٌ وَهُوَ حَدُّهُ وَالْجُرُفُ مَا تَجَرَّفَ مِنْ السُّيُولِ وَالْأَوْدِيَةِ { هَارٍ } هَائِرٍ يُقَالُ تَهَوَّرَتْ الْبِئْرُ إِذَا انْهَدَمَتْ وَانْهَارَ مِثْلُهُ { لَأَوَّاهٌ } شَفَقًا وَفَرَقًا وَقَالَ الشَّاعِرُ إِذَا قُمْتُ أَرْحَلُهَا بِلَيْلٍ تَأَوَّهُ آهَةَ الرَّجُلِ الْحَزِينِ

Berâe Sûresi
"Velîceten{ = Sır dostu)'* (Âyet: ıe>, bir şeyin içine girdirdiğin her şey; "eş-Şukkatu"(Âyet: 42), "Sefer"; "e/-Habâl" (Âyet: 47), "Şerr, fesâd ve ölüm"; "Velâ teftinnî{ = Beni fitneye düşürme)" (Âyet: 49),"Beni azarlama, kınama"; "Kerhen" ve "Kurhen" (Âyet: 53) bir ma'nâya olup, "İstemeyerek" demektir. "Muddehalen{ = Sokulacak bir delik)" (Âyet: 57), içine sokulacakları delik; itVe hum yecmehûne" (Âyet: 57) 'Onlar yüzlerini koşa koşa o tarafa çevirirlerdi"; "el- Mu*tefikât" (Âyet: 70) "Altı üstüne getirilmiş şehirler", "t'tefeket", "Yer onu ters çevirdi"; "VeH-mu'tefikete ehvâ", "Lût kavminin altı üstüne gelen kasabalarım da O kaldırıp derin bir çukura attı" (en-Necm: 53). "Cennâti Adnin", "İkaamet cennetleri" (yâhud: Devamlılık, Ebedîlik cennetleri) (Âyet: 72); "Adentu bi-ardın", yânî "Bir yerde ikaamet ettim"; "Ma'din" de bu ma'nâdandır ki, Arz'ın içindeki altın ve gümüş gibi cevherlerin bulunduğu yerdir, her nesnenin asıl mekânı demektir. "Fulân sıdk ma'dinindedir" denilir ki, "O doğruluk mekâmndadır" demektir."Maal-havâlif", "Oturan ve geri kalanlarla beraber";"el-Hâlif", "Benim arkamda kalan ve benden sonra oturan kimse"dir. "Kalanlar içinde ona halef oluyor"sözü, bu lafızdandır. Eğer bu '"müzekkerlerin cem'i ise, kadınlar için olan cem'in "el-Hâlife"den olması caiz olur. Çünkü "Fevâil" vezni "Fâile"nin cem'idir. Şu muhakkak ki, müzekkerin cem'i olduğu takdirinde, bu Arab kelâmında bulunmaz, ancak şu iki lafız: "Fâris-Fevâris", "Hâlik-Hevâlik" lafızları bulunur."el-Hayrât{ = Bütün hayırlar)" (Âyet: 88) bunun tekili "Hayratun"dur, bunlar da fazlalıklardır. "Murceûne li- emrillâhi" (Âyet; ioö), "Allah'ın emrine geciktirilmişlerdir". "eşŞefâ","Kenar, kıyı, onun keskin tarafı"dır. "el-Curuf{ = Uçurum) ", "Sevilerden ve vadilerden su ile kazılıp uçurumlaşan yerler." "Har","Hâir"in kalbedilmişi olup "Yıkılan, çöken" demektir, "Yoksa yapısını yıkılacak bir yarın kenarına kurup da onunla beraber cehennem ateşinin içine çöküp giden kimse mİ?" (Âyet: 109). "Le-Evvâhun şefekan ve farakan", "Şefkatli ve yufka yürekli olduğu için çok âh vâh eden kimse"dir. "İbrahim cidden çok duâ eden, kalbi yufka ve merhametli ve çok sabırlı bir zât idi"(Âyet: ıi4>. (Bu "Evvâhun" kelimesi "Âh vâh etmek" mavnasından fa'âl veznindedir.) Şâir de şöyle demiştir:"Geceleyin kalktığım zaman hüzünlü adamın inleyip sızlanması gibi âh vâh ederek, dişi devemin sırtına semerini bağlarım..Kuyu yıkılıp çöktüğü zaman "Tekevvereti'I-bi'ru" denilir; "İnhâra" fiili de onun gibi "Yıkıldı, çöktü" demektir

---

بَاب قَوْلِهِ { بَرَاءَةٌ مِنْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنْ الْمُشْرِكِينَ } { أَذَانٌ } إِعْلَامٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { أُذُنٌ } يُصَدِّقُ { تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا } وَنَحْوُهَا كَثِيرٌ وَالزَّكَاةُ الطَّاعَةُ وَالْإِخْلَاصُ { لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ } لَا يَشْهَدُونَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ { يُضَاهُونَ } يُشَبِّهُونَ

4654 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ آخِرُ آيَةٍ نَزَلَتْ { يَسْتَفْتُونَكَ قُلْ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ } وَآخِرُ سُورَةٍ نَزَلَتْ بَرَاءَةٌ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
"Müşriklerin içinden kendileriyle muahede ettiklerinize Allah'tan ve Rasûlü'nden bir ültimatomdur" (Âyet: i). "Ezânun" (Âyet: 3) "İ'lâm" yânî "Bildirmektir.Ve ibn Abbâs şöyle demiştir:"Yekülune huve uzunun" (Âyet: ei), "O işittiği herşeyi tasdik eden bir kulaktır derler";"Onların mallarından sadaka al ki, bununla kendilerini temizler ve onları da temizler,bereketlendirirsin" (Âyet: 103), (bunlar bir ma'nâyadır). Bunların benzeri (Kur'ân'da yâhud Arab dilinde) çoktur."Zekât", Allah'a itaat ve ihlâs ma'nâlarına da gelir. "Vay hâline o Allah'a ortak tanıyanların ki, onlar zekât vermezler, onlar âhireti inkâr edenlerin tâ kendileridir"(Fussiiet: 6-7), yânî onlar "Lâ ilahe ille'ilah = Yoktur çalap Allah'tır ancak" tevhidine şehâdet etmezler. Yudâhûne" (Âyet. 30), "Benzetiyorlar" ma'nâsınadır.
-...Ebû İshâk şöyle demiştir: Ben el-Berâ ibn Âzib(R)'den işittim. O: (Hükümlerden) en son inen âyet "Senden fetva isterler. De ki: Allah, babası ve çocuğu olmayanın mîrâsı hakkındaki hükmü şöylece açıklar" (en-Nisâ:i76) kelâmı; en son inen sûre de Berâetun'dur. diyordu

---

بَاب قَوْلِهِ { فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَأَنَّ اللَّهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ } سِيحُوا سِيرُوا

4655 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ وَأَخْبَرَنِي حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَنِي أَبُو بَكْرٍ فِي تِلْكَ الْحَجَّةِ فِي مُؤَذِّنِينَ بَعَثَهُمْ يَوْمَ النَّحْرِ يُؤَذِّنُونَ بِمِنًى أَنْ لَا يَحُجَّ بَعْدَ الْعَامِ مُشْرِكٌ وَلَا يَطُوفَ بِالْبَيْتِ عُرْيَانٌ قَالَ حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ثُمَّ أَرْدَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَأَمَرَهُ أَنْ يُؤَذِّنَ بِبَرَاءَةَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَأَذَّنَ مَعَنَا عَلِيٌّ يَوْمَ النَّحْرِ فِي أَهْلِ مِنًى بِبَرَاءَةَ وَأَنْ لَا يَحُجَّ بَعْدَ الْعَامِ مُشْرِكٌ وَلَا يَطُوفَ بِالْبَيْتِ عُرْيَانٌ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: '(Ey müşrik/er!) Yeryüzünde dört ay daha (güvenlikle) dolaşın. Bilin ki, siz Allah'ı âciz bırakabilecekler değilsiniz. Allah herhalde kâfirleri rüsvây edicidir" (Âyet: 2) "Sîhû (= Seyahat edin)", "Yürüyün" demektir .
-...Bana UkayI, İbn Şihâb'dan tahdîs etti. Ve bana Humeyd ibnu Abdirrahmân haber verdi ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ebû Bekr (R) şu (ma'Iûm olan dokuzuncu yıldaki) haccda, birinci bayram günü gönderdiği birçok münâdîler içinde, beni de nida etmeye gönderdi. Bütün bu münâdîler Minâ'da — "Bu yıldan sonra hiçbir müşrik hacc etmesin ve hiçbir çıplak kişi de Beyt'i tavaf etmesin" diye i'lân ediyorlardı. Humeyd ibn Abdirrahmân dedi ki: Sonra Rasûlullah (S) Ebû Bekr'in ardından Alî ibn Ebî Tâlib'i gönderip, Berâe Sûresi'ni i'lân etmesini emretti. Ebû Hureyre dedi ki: Alî de bizimle beraber nahr gününde Mi-nâ'daki insanlar arasında Berâe'yi ve "Bu yıldan sonra hiçbir müşrik hacc etmesin, hiçbir çıplak da Beyt'i tavaf etmesin" diye bağıra bağıra i'lân etti

---

بَاب قَوْلِهِ { وَأَذَانٌ مِنْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنْ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ فَإِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرْ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ } آذَنَهُمْ أَعْلَمَهُمْ

4656 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَأَخْبَرَنِي حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ بَعَثَنِي أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِي تِلْكَ الْحَجَّةِ فِي الْمُؤَذِّنِينَ بَعَثَهُمْ يَوْمَ النَّحْرِ يُؤَذِّنُونَ بِمِنًى أَنْ لَا يَحُجَّ بَعْدَ الْعَامِ مُشْرِكٌ وَلَا يَطُوفَ

بِالْبَيْتِ عُرْيَانٌ قَالَ حُمَيْدٌ ثُمَّ أَرْدَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ فَأَمَرَهُ أَنْ يُؤَذِّنَ بِبَرَاءَةَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَأَذَّنَ مَعَنَا عَلِيٌّ فِي أَهْلِ مِنًى يَوْمَ النَّحْرِ بِبَرَاءَةَ وَأَنْ لَا يَحُجَّ بَعْدَ الْعَامِ مُشْرِكٌ وَلَا يَطُوفَ بِالْبَيْتِ عُرْيَانٌ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
"Ve bu, en büyük hacc günü Allah'tan ve Rasûlü'nden insanlara (şöyle) bir i'lamdır:Allah ve Rasûlü müşriklerden artık kesinlikle uzaktır. Eğer tevbe ve dönüş ederseniz bu sizin için hayırlıdır. Eğer yine yüz çevirirseniz, şunu bilin ki şübhesiz, siz Allah'ı âciz bırakabilecekler değilsiniz. O küfredenlere acıtıcı bir azabı müjdele" (Âyet: 3). "Âzenehum", "Onlara bildirdi" demektir.
-... İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Humeyd ibn Abdirrahmân haber verdi ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ebû Bekr (R) şu haccda, birinci bayram günü gönderdiği birçok münâdîler içinde beni de nida etmeye gönderdi. Bütün bu münâdîler Minâ'da:
— "Bu yıldan sonra hiçbir müşrik hacc etmesin, hiçbir çıplak da Beyt'i tavaf etmesin!" diye i'lân ediyorlardı. Humeyd dedi ki: Sonra Peygamber (S) Ebû Bekr'in ardından Alî ibn Ebî Tâlib'i gönderip, Berâe Sûresi'ni i'lân etmesini emretti. Ebû Hureyre dedi ki: Bunun üzerine Alî de bizimle beraber nahr gününde Minâ'daki halkın arasında Berâe'yi ve "Bu yıldan sonra hiçbir müşrik hacc etmesin, hiçbir çıplak da Beyt'i tavaf etmesin" diye i'lân ediyordu

---

بَاب { إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنْ الْمُشْرِكِينَ }

4657 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ حُمَيْدَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بَعَثَهُ فِي الْحَجَّةِ الَّتِي أَمَّرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْهَا قَبْلَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ فِي رَهْطٍ يُؤَذِّنُونَ فِي النَّاسِ أَنْ لَا يَحُجَّنَّ بَعْدَ الْعَامِ مُشْرِكٌ وَلَا يَطُوفَ بِالْبَيْتِ عُرْيَانٌ فَكَانَ حُمَيْدٌ يَقُولُ يَوْمُ النَّحْرِ يَوْمُ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ مِنْ أَجْلِ حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ

'Muahede yaptığınız müşriklerden size hiçbirşey eksiklik yapmamış, aleyhinizde hiçbir kimseye yardım etmemiş olanlar (bu hükümden) müstesnadır"(Ayet: 4)
-... İbn Şihâb'dan; ona Humeyd ibn Abdirrahmân haber vermiştir. Ona da Ebû Hureyre (R) haber vermiştir: Ebû Bekr (R), Veda Haccı'ndan (bir sene) evvel Rasûlullah (S) onu hacc emîri yapıp Mekke'ye gönderdiğinde, Ebû Bekr de Ebû Hureyre'yi kurban bayramının ilk günü Minâ'da, insanlar içinde i'lân yapan büyük bir cemâat içinde (şu iki maddeyi) i'lâna me'mür etmiştir: Bu yıldan sonra hiçbir müşrik kesin olarak hacc etmeyecektir; Beyt'i de hiçbir çıplak tavaf etmeyecektir!Ve Humeyd: Nahr günü, Ebû Hureyre'nin bu hadîsinden dolayı büyük hacc günüdür, der idi

---

بَاب { فَقَاتِلُوا أَئِمَّةَ الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ }

4658 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ وَهْبٍ قَالَ كُنَّا عِنْدَ حُذَيْفَةَ فَقَالَ مَا بَقِيَ مِنْ أَصْحَابِ هَذِهِ الْآيَةِ إِلَّا ثَلَاثَةٌ وَلَا مِنْ الْمُنَافِقِينَ إِلَّا أَرْبَعَةٌ فَقَالَ أَعْرَابِيٌّ إِنَّكُمْ أَصْحَابَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُخْبِرُونَا فَلَا نَدْرِي فَمَا بَالُ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ يَبْقُرُونَ بُيُوتَنَا وَيَسْرِقُونَ أَعْلَاقَنَا قَالَ أُولَئِكَ الْفُسَّاقُ أَجَلْ لَمْ يَبْقَ مِنْهُمْ إِلَّا أَرْبَعَةٌ أَحَدُهُمْ شَيْخٌ كَبِيرٌ لَوْ شَرِبَ الْمَاءَ الْبَارِدَ لَمَا وَجَدَ بَرْدَهُ

"(Eğer ahidlerinden sonra yine analarını bozarlar ve dîninize saldırırlarsa) küfrün Önderlerini hemen öldürün. Çünkü onlar andları olmayan adamlardır.., " (Âyet: 12).
-... Bize Zeyd ibnu Vehb tahdîs edip şöyle dedi: Bizler Huzeyfe ibnu'l-Yemân'ın yanında bulunuyorduk. Huzeyfe:
— Bu âyetin sahihlerinden üç kişi,münafıklardan da dört kişiden başka kimse kalmadı,dedi.Bir bedevi de:

— Sizler ey Muhammed(S)'in sahâbîleri, bize (birtakım şeyler) haber veriyorsunuz ki,bizler onları bilemiyoruz. Şu kimselerin hâli nedir ki, onlar bizim evlerimizi yarıp açıyorlar ve en kıymetli mallarımızı çalıyorlar? dedi. Huzeyfe:
— Bunlar (kâfirler ve münafıklar değil) fâsıklardır. Evet onlardan dört kişiden başka kimse kalmadı. Onlardan biri çok yaşlı bir ihtiyardır ki, o soğuk su içse artık onun soğukluğunu da hissetmez olmuştur (şehvetinin gitmesi ve mi'desinin bozukluğundan dolayı eşya arasını farkedemez olmuştur), dedi

---

بَاب قَوْلِهِ { وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ }
4659 - حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَكُونُ كَنْزُ أَحَدِكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ شُجَاعًا أَقْرَعَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
"Altım ve gümüşü yığıp biriktirip de onları Allah yolunda harcamayanlar, işte bunlara pek acıklı bir azabı muştula" (Âyet: 34).
-...Abdurrahmân el-A'rec tahdîs edip şöyle demiştir: Bana Ebû Hureyre (R) tahdîs etti ki, kendisi RasûIullah(S)'tan: "(Zekâtını vermeyen) herbirinizin hazînesi kıyamet günü çok zehirli erkek bir yılan suretinde olacaktır" buyururken işitmiştir.

4660 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ قَالَ مَرَرْتُ عَلَى أَبِي ذَرٍّ بِالرَّبَذَةِ فَقُلْتُ مَا أَنْزَلَكَ بِهَذِهِ الْأَرْضِ قَالَ كُنَّا بِالشَّأْمِ فَقَرَأْتُ { وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ } قَالَ مُعَاوِيَةُ مَا هَذِهِ فِينَا مَا هَذِهِ إِلَّا فِي أَهْلِ الْكِتَابِ قَالَ قُلْتُ إِنَّهَا لَفِينَا وَفِيهِمْ

-...Zeyd ibn Vehb şöyle demiştir: Ben bir ara Rebeze'ye, yânî Ebû Zerr el-Gıfârî'nin yanma uğradım ve ona:
— Seni bu yere indiren sebeb nedir? diye sordum. O şöyle dedi:
— Biz Şam'da bulunuyorduk. Orada "Altım ve gümüşü yığıp biriktirip de onları Allah yolunda harcamayanlar; işte bunlara pek acıklı bir azabı muştula" âyetini okur (ve bunun kitâb ehli ile müslü-mânlar hakkında indiğini) anlatırdım. Muâviye ise:
— Bu âyet bizim hakkımızda değil, bu âyet ancak kitâb ehli hakkında inmiştir, dedi. Ebû Zerr dedi ki: Ben de Muâviye'ye: — Bu âyet muhakkak hem bizim, hem de onlar hakkındadır, dedim

---

بَاب قَوْلِهِ { ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا } أَيْ نَاصِرُنَا السَّكِينَةُ فَعِيلَةٌ مِنْ السُّكُونِ
4663 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا حَبَّانُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ حَدَّثَنَا أَنَسٌ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْغَارِ فَرَأَيْتُ آثَارَ الْمُشْرِكِينَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ أَنَّ أَحَدَهُمْ رَفَعَ قَدَمَهُ رَآنَا قَالَ مَا ظَنُّكَ بِاثْنَيْنِ اللَّهُ ثَالِثُهُمَا

"Eğer siz ona yardım etmezseniz, kâfirler onu (Mekke'den) çıkardıkları zaman ikinin ikincisinden ibaret iken bizzat Allah ona yardım etmişti. O zaman onlar mağaranın içindeydiler. Peygamber, o vakit arkadaşına; 'Tasalanma, Allah hiç şübhe yok bizimle beraberdir* diyordu" (Âyet: 40); yânî Allah bizim yardımcımızdır, diyordu. "es-Sekînetu", "Sükûn" masdanndan faile veznidir.

-...Sabit el-Bunânî tahdîs edip şöyle demiştir: Bize Enes tahdîs edip şöyle dedi:Bana Ebû Bekr (R) tahdîs edip şöyle dedi: Ben Sevr mağarasında Peygamber'in yanında idim. Bu sırada (bizi aramağa çıkmış ve mağaranın üzerine gelmiş olan) müşriklerin ayak izlerini gördüm.
— Yâ Rasûlallah, bunlardan biri ayağım kaldırsa bizi görecek, dedim. Rasûlullah (S):
— "Üçüncüleri Allah olan ikikişiyisen ne zannediyorsun?"'buyurdu

---

4664 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَالَ حِينَ وَقَعَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ ابْنِ الزُّبَيْرِ قُلْتُ أَبُوهُ الزُّبَيْرُ وَأُمُّهُ أَسْمَاءُ وَخَالَتُهُ عَائِشَةُ وَجَدُّهُ أَبُو بَكْرٍ وَجَدَّتُهُ صَفِيَّةُ فَقُلْتُ لِسُفْيَانَ إِسْنَادُهُ فَقَالَ حَدَّثَنَا فَشَغَلَهُ إِنْسَانٌ وَلَمْ يَقُلْ ابْنُ جُرَيْجٍ

Bize Abdullah ibnu Muhammed tahdîs etti. Bize Sufyân ibnu Uyeyne, İbnu Cureyc'den; o da İbnu Muleyke'den; o da Abdullah ibnu Abbâs(R)'tan tahdîs etti. İbnu Muleyke dedi ki: îbn Ab-bâs ile İbnu'z-Zubeyr arasında bey'at sebebiyle bir darılma meydana geldiği zaman, ben İbn Abbâs'a (İbnu'z-Zubeyr'in şu şereflerinden dolayı bey'at edilmeye lâyık olduğunu belirtip):
— Onun babası Zubeyr ibnu'l-Avvâm'dır. Anası Ebû Bekr'in kızı Esmâ'dır, teyzesi Âişe'dir,dedesi Ebû Bekr'dir, baba tarafından ninesi Safiyye bintu Abdilmuttalib'dir -ki, bu Zubeyr'in anasıdır-, dedim.
Buhârî'nin üstadı Abdullah ibn Muhammed dedi ki: Ben Sufyân ibn Uyeyne'ye:
— Bu hadîsin isnadı nedir? diye sordum. ,i Bunun üzerine Sufyân: "Bize tahdîs etti" dediği sırada onu bir insan (bir sözle yâhud benzeri bir şeyle) meşgul etti de, bu sebeble İbnu Cureyc diyemedi

---

4665 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ وَكَانَ بَيْنَهُمَا شَيْءٌ فَغَدَوْتُ عَلَى ابْنِ عَبَّاسٍ فَقُلْتُ أَتُرِيدُ أَنْ تُقَاتِلَ ابْنَ الزُّبَيْرِ فَتُحِلَّ حَرَمَ اللَّهِ فَقَالَ مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ ابْنَ الزُّبَيْرِ وَبَنِي أُمَيَّةَ مُحِلِّينَ وَإِنِّي وَاللَّهِ لَا أُحِلُّهُ أَبَدًا قَالَ قَالَ النَّاسُ بَايِعْ لِابْنِ الزُّبَيْرِ فَقُلْتُ وَأَيْنَ بِهَذَا الْأَمْرِ عَنْهُ أَمَّا أَبُوهُ فَحَوَارِيُّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُرِيدُ الزُّبَيْرَ وَأَمَّا جَدُّهُ فَصَاحِبُ الْغَارِ يُرِيدُ أَبَا بَكْرٍ وَأُمُّهُ فَذَاتُ النِّطَاقِ يُرِيدُ أَسْمَاءَ وَأَمَّا خَالَتُهُ فَأُمُّ الْمُؤْمِنِينَ يُرِيدُ عَائِشَةَ وَأَمَّا عَمَّتُهُ فَزَوْجُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُرِيدُ خَدِيجَةَ وَأَمَّا عَمَّةُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَدَّتُهُ يُرِيدُ صَفِيَّةَ ثُمَّ عَفِيفٌ فِي الْإِسْلَامِ قَارِئٌ لِلْقُرْآنِ وَاللَّهِ إِنْ وَصَلُونِي وَصَلُونِي مِنْ قَرِيبٍ وَإِنْ رَبُّونِي رَبُّونِي أَكْفَاءٌ كِرَامٌ فَآثَرَ التُّوَيْتَاتِ وَالْأُسَامَاتِ وَالْحُمَيْدَاتِ يُرِيدُ أَبْطُنًا مِنْ بَنِي أَسَدٍ بَنِي تُوَيْتٍ وَبَنِي أُسَامَةَ وَبَنِي أَسَدٍ إِنَّ ابْنَ أَبِي الْعَاصِ بَرَزَ يَمْشِي الْقُدَمِيَّةَ يَعْنِي عَبْدَ الْمَلِكِ بْنَ مَرْوَانَ وَإِنَّهُ لَوَّى ذَنَبَهُ يَعْنِي ابْنَ الزُّبَيْرِ

-...Bize Haccâc ibn Muhammed el-Missîsî tahdîs etti. İbn Cureyc şöyle dedi: İbn Ebî Muleyke şöyle dedi: Abdullah ibn Abbâs ile İbnu'z-Zubeyr arasında birşey vardı. Ben İbn Abbâs'ın yanına gittim ve:
— İbnu'z-Zubeyr'e harb etmek, bu suretle Allah'ın haram kıldığı Harem'de kıtali halâl kılmak mı istiyorsun? dedim. İbn Abbâs:
— Böyle yapmaktan Allah'a sığınırım. Şübhesiz Allah İbn Zu-beyr ile Umeyye oğulları'nı Harem'de kıtali halâl kılanlar olarak takdir edip yazdı. Ben Allah'a yemîn ederim ki, ebedî olarak Harem'de harbi halâL kılmam, dedi. Yine İbn Abbâs şöyle devam etti:
— İbn Zubeyr tarafından olan insanlar bana; İbn Zubeyr'e (halîfe olarak) bey'at et dediler. Ben onlara: Bu halifelik işi îbn Zubeyr'-den uzak değildir. Zîrâ onun babası Peygamber'in havârîsidir. -İbn Abbâs bu sözüyle ez-Zubeyr'i kasdediyordu.- Dedesine gelince, Peygamber'in mağara arkadaşıdır -Ebû Bekr'i kasdediyordu-. Annesine gelince, o da Zâtu'n-Nitakayn'dır -İbn Abbâs bununla Esma bintu Ebî Bekr'i kasdediyordu-. Teyzesine gelince, müzminlerin anasıdır -Bununla Âişe'yi kasdediyordu.- (Büyük) halasına gelince, o da Peygamber'in zevcesidir -İbn Abbâs bununla da Hadîce'yi kasdediyordu-. Peygamber'in halası ise onun ninesidir. -İbn Abbâs bununla Safiyye bintu Abdilmuttalib'i kasdediyordu-. Sonra İbn Zubeyr İslâm'da afiftir, ayıplardan nezihtir, Kur'ân'ı güzel okuyucudur.(İbnu Ebî Hay-seme, Târîh'inde burada şunu ziyâde etti: Ben İbn Zubeyr'i kabullendim de amca oğullarımı, Umeyye oğulları'nı

terkettim.) Val-lâhî eğer Umeyye oğullan bana ulaşıp iyilik ederlerse, hısımlıktan dolayı iyilik ederler; eğer onlar üzerime emîrler olurlarsa, benzerlerim olan kerîm kişiler benim emîrim olmuş olurlar. İbn Zubeyr benim üzerime Tuveytler'i, Usâmeler'i ve Humeydler'i tercîh etti -İbn Abbâs bu sözleriyle Esed oğulları'nın bir kolu olan Tuveyt oğullan'ndan, Usâme oğullarından ve Humeyd oğulları'ndan birtakım batınları, soyları kasdediyor-.Şübhesiz İbnu Ebi'l-Âs meydana çıktı, şeref ve fazilette ileriye yürümektedir -İbn Abbâs bu sözüyle Abdulmelik ibn Mervân ibnu'l-Hakem ibn Ebi'IÂs'I kasdediyor-. O kişi ise muhakkak kuyruğunu büktü -İbn Abbâs bu sözüyle İbn Zubeyr'I kasdedip, onun büyük işlerden gerilediğini ifâde ediyor

---

4666 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ بْنِ مَيْمُونٍ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ عُمَرَ بْنِ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ دَخَلْنَا عَلَى ابْنِ عَبَّاسٍ فَقَالَ أَلَا تَعْجَبُونَ لِابْنِ الزُّبَيْرِ قَامَ فِي أَمْرِهِ هَذَا فَقُلْتُ لَأُحَاسِبَنَّ نَفْسِي لَهُ مَا حَاسَبْتُهَا لِأَبِي بَكْرٍ وَلَا لِعُمَرَ وَلَهُمَا كَانَا أَوْلَى بِكُلِّ خَيْرٍ مِنْهُ وَقُلْتُ ابْنُ عَمَّةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَابْنُ الزُّبَيْرِ وَابْنُ أَبِي بَكْرٍ وَابْنُ أَخِي خَدِيجَةَ وَابْنُ أُخْتِ عَائِشَةَ فَإِذَا هُوَ يَتَعَلَّى عَنِّي وَلَا يُرِيدُ ذَلِكَ فَقُلْتُ مَا كُنْتُ أَظُنُّ أَنِّي أَعْرِضُ هَذَا مِنْ نَفْسِي فَيَدَعُهُ وَمَا أُرَاهُ يُرِيدُ خَيْرًا وَإِنْ كَانَ لَا بُدَّ لَأَنْ يَرُبَّنِي بَنُو عَمِّي أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ يَرُبَّنِي غَيْرُهُمْ

-.......Umer ibnu Saîd şöyle dedi: Bana Abdullah ibnu Ebî Muleyke haber verip şöyle dedi: Biz İbn Abbâs'ın yanına girdik. O şunları söyledi: Sizler şu halifelik işine kalkışan İbn Zubeyr'e hayret etmiyor musunuz? Ben kendi kendime: Elbette nefsimle, Ebû Bekr ve Umer için yapmadığım hesâblaşmayı İbn Zubeyr için yapacağım, yânı İbn Zubeyr'e yardım etmek, onu müdâfaa hususunda nefsimle münâkaşa edeceğim. Ve elbette Ebû Bekr'le,Umer herbir hayra İbn Zubeyr'den daha yakın bulunuyorlardı, dedim. Ve yine: O, yânî İbn Zubeyr, Peygamber'in halasının oğludur; Zubeyr ibnu'l-Avvâm'ın oğludur; Ebû Bekr'in oğlu,yânî torunudur; Hadîce'nin erkek kardeşinin oğludur; Âişe'nin kızkardeşi Esmâ'nm oğludur, dedim. Bir de gördüm ki, o benden yüz çevirerek yükselip uzaklaşıyor da benim,kendisinin hâssasından olmaklığımı istemiyor! Bunun üzerine ben şöyle dedim:Zanneder değilim ki, ben kendimden bu yumuşaklığı ona izhâr edeceğim de o bunu terkedecek ve benden olan bu yumuşaklıktan razı olmayacak; ve yine zannetmem ki, o benden uzaklaşmasında bana herhangibir hayır isteyecek! Eğer ondan meydana gelen bu hâlden, onun için bir ayrılma, bir kurtuluş yoksa yemîn olsun amca oğullarım olan Umeyye oğulları'nın benim üzerimde emîr olmaları, bana onlardan başkalarının emîr olmalarından daha sevimlidir (Çünkü Umeyye oğulları, bana Esed oğulları'ndan daha yakındırlar)

بَاب قَوْلِهِ { وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ } قَالَ مُجَاهِدٌ يَتَأَلَّفُهُمْ بِالْعَطِيَّةِ

4667 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي نُعْمٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بُعِثَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشَيْءٍ فَقَسَمَهُ بَيْنَ أَرْبَعَةٍ وَقَالَ أَتَأَلَّفُهُمْ فَقَالَ رَجُلٌ مَا عَدَلْتَ فَقَالَ يَخْرُجُ مِنْ ضِئْضِئِ هَذَا قَوْمٌ يَمْرُقُونَ مِنْ الدِّينِ

Yüce Allah'ın: "Kalbleri müslümânlığa alıştırılmak istenenlere... " (Âyet: 60) Kavli Babı
Mucâhid: Rasûlullah onları atıyye ile ülfet ettirip alıştırıyordu, demiştir.
-...Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Peygamber'e (Yemen'den Alî ibn Ebî Tâlib tarafından arıtılmamış altın cevherinden) bir mİkdâr gönderilmişti. Peygamber (S) bunu dört kişi arasında bölüştürdü ve:
— "Ben bunları (kendilerine ulaşan bu mala rağbetle İslâm'da sabit olmaları için) alıştırıyorum" buyurdu.
Bunun üzerine bir adam:
— Sen bu taksimde adalet etmedin, dedi. Peygamber:
— "Bu adamın soyundan öyle bir kavim çıkacaktır ki, onlar dînden, okun avı delip çıkması gibi çıkacaklardır" buyurdu

---

بَاب قَوْلِهِ { الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ } { يَلْمِزُونَ } يَعِيبُونَ وَ { جُهْدَهُمْ } وَجَهْدَهُمْ طَاقَتَهُمْ

4668 - حَدَّثَنِي بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ أَبُو مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ لَمَّا أُمِرْنَا بِالصَّدَقَةِ كُنَّا نَتَحَامَلُ فَجَاءَ أَبُو عَقِيلٍ بِنِصْفِ صَاعٍ وَجَاءَ إِنْسَانٌ بِأَكْثَرَ مِنْهُ فَقَالَ الْمُنَافِقُونَ إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنْ صَدَقَةِ هَذَا وَمَا فَعَلَ هَذَا الْآخَرُ إِلَّا رِئَاءً فَنَزَلَتْ { الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ } الْآيَةَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:

"Sadakalarda, bağışlarda bulunan müzminlerle bir türlü, güçlerinin yetebildiğinden başkasını bulamayan fakirlerle diğer bir türlü eğlenenler; Allah onları maskaraya çevirmiştir. Onlar için pek acıtıcı bir azâb da vardır" (Âyet: 79). "Yelmizûne", "Ayıplıyorlar"; "Cuhdehum" ve "Cehdehum", "Tâkatuhum" yânî "Takatleri" demektir.

-..Ebû Mes'ûd (el-Bedrî el-Ensârî -R) şöyle demiştir: Sadaka vermekle emrolunduğumuz zaman, bizler ücretle arkamızda yük taşır(kazancımızdan sadaka verir)dik. Ebû Akîl de bir gün yarım sâ' hurma sadakası getirdi. Başka bir insan da ondan daha çok mikdâr-da sadaka getirdi. Bunları gören münafıklar: — Şübhesiz Allah zengindir, bu birinci adamın getirdiği sadakaya muhtâc değildir. Şu diğer adam da o getirdiği çokça sadakayı, başka sebeble değil, ancak gösteriş olması için yapmıştır, dediler.İşte bunun üzerine şu âyet indi: "Sadakalarda, bağışlarda bulunan mü 'minlerle bir türlü, güçlerinin yetebildiğinden başkasını bulamayan fakirlerle diğer bir türlü eğlenenler; Allah onları maskaraya çevirmiştir. Onlar için pek acıtıcı bir azâb da vardır"

4669 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي أُسَامَةَ أَحَدَّثَكُمْ زَائِدَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُ بِالصَّدَقَةِ فَيَحْتَالُ أَحَدُنَا حَتَّى يَجِيءَ بِالْمُدِّ وَإِنَّ لِأَحَدِهِمْ الْيَوْمَ مِائَةَ أَلْفٍ كَأَنَّهُ يُعَرِّضُ بِنَفْسِهِ

-....Ebû Mes'ûd el-Ensârî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) sadaka vermekle emrederdi de (gücü olmayan) herhangi birimiz çalışır, uğraşır, sonunda (kazandığı ücret olan) bir müdd ölçeği getirirdi. Bu gün ise bunlardan birinin yüzbinlik (dirhem veya dînâr) serveti vardır.
Râvî Şakîk: Ebû Mes'ûd bu son sözü İle kendisinin çok servete sâhib olduğunu kapalıca ifâde eder gibidir, demiştir

---

بَاب قَوْلِهِ { اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ }

4670 - حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا تُوُفِّيَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ جَاءَ ابْنُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَهُ أَنْ يُعْطِيَهُ قَمِيصَهُ يُكَفِّنُ فِيهِ أَبَاهُ فَأَعْطَاهُ ثُمَّ سَأَلَهُ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيْهِ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيُصَلِّيَ عَلَيْهِ فَقَامَ عُمَرُ فَأَخَذَ بِثَوْبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ تُصَلِّي عَلَيْهِ وَقَدْ نَهَاكَ رَبُّكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيْهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا خَيَّرَنِي اللَّهُ فَقَالَ { اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً } وَسَأَزِيدُهُ عَلَى السَّبْعِينَ قَالَ إِنَّهُ مُنَافِقٌ قَالَ فَصَلَّى عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ }

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:

Onlar için istiğfar et yâhud istiğfar etme. Eğer onlar için yetmiş defa istiğfar dahî etsen, yine Allah kendilerini asla mağfiret etmeyecektir..." (Âyet: 80)

-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Abdullah ibnu Ubeyy ibn Selûl vefat ettiği zaman, oğlu Abdullah ibnu Abdillah, Rasûlullah'a geldi de babasını içinde kefenlemek için kendisine gömleğini vermesini istedi, Rasûlullah da ona kendi gömleğini verdi. Sonra Abdullah, Rasûlullah*ın, babasının

cenaze namazını kıldırmasını istedi. Rasûlullah onun cenaze namazını kıldırmak için ayağa kalkınca Umer de ayağa kalktı ve Rasûlullah'm elbisesinden tuttu da:
— Yâ Rasûlallah! Rabb'in Seni onun üzerine cenaze namazı kıldırmandan nehyetmiş olduğu hâlde, Sen yine onun üzerine namaz kıldıracak mısın? dedi. Rasûlullah (S):
— "Allah beni ancak muhayyer kıldı da: Onlar için Allah'tan mağfiret iste yâhud onlar için mağfiret isteme. Eğer onlar için yeftmiş defa mağfiret istesen de yine Allah onları asla mağfiret etmeyecektir buyurdu. Ben ise bu yetmiş üzerine mağfiret istemeyi artıracağım" dedi.Umer yine:
— Muhakkak ki o bir münafıktır, dedi. Râvî dedi ki: Sonunda Rasûlullah onun üzerine cenaze namazını kıldırdı. Bunun akabinde Allah: "Onlardan ölen hiçbir kimseye ebedî dua etme. (Gömmek veya ziyaret için) kabrinin başında da durma. (Çünkü onlar Allah *ı ve Rasûlü ynü inkâr ile kâfir oldular, onlar fâsıklar olarak öldüler)" (Âyet: 84) kavlini indirdi

---

4671 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ و قَالَ غَيْرُهُ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ لَمَّا مَاتَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ ابْنُ سَلُولَ دُعِيَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيُصَلِّيَ عَلَيْهِ فَلَمَّا قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَثَبْتُ إِلَيْهِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتُصَلِّي عَلَى ابْنِ أُبَيٍّ وَقَدْ قَالَ يَوْمَ كَذَا كَذَا وَكَذَا قَالَ أُعَدِّدُ عَلَيْهِ قَوْلَهُ فَتَبَسَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ أَخِّرْ عَنِّي يَا عُمَرُ فَلَمَّا أَكْثَرْتُ عَلَيْهِ قَالَ إِنِّي خُيِّرْتُ فَاخْتَرْتُ لَوْ أَعْلَمُ أَنِّي إِنْ زِدْتُ عَلَى السَّبْعِينَ يُغْفَرْ لَهُ لَزِدْتُ عَلَيْهَا قَالَ فَصَلَّى عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ انْصَرَفَ فَلَمْ يَمْكُثْ إِلَّا يَسِيرًا حَتَّى نَزَلَتْ الْآيَتَانِ مِنْ بَرَاءَةَ { وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا إِلَى قَوْلِهِ وَهُمْ فَاسِقُونَ } قَالَ فَعَجِبْتُ بَعْدُ مِنْ جُرْأَتِي عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ

-...İbn Şihâb şöyle dedi: Bana Ubeydullah ibnu AbdilIah, İbn Abbâs'tan haber verdi ki, Umer ibnu'l-Hattâb (R) şöyle demiştir: Abdullah ibnu Ubeyy ibn Selûl öldüğü zaman, Rasûlullah onun cenaze namazını kıldırması için da'vet olundu. Rasûlullah gitmeğe kalkınca ben O'na doğru sıçradım ve:
— Yâ Rasûlallah! Bu adam şu günde şöyle şöyle, şöyle ve şöyle sözler söylediği hâlde Sen yine bu Ubeyy oğlu'nun üzerine cenaze namazı kıldıracak mısın? dedim ve Ubeyy oğlu'nun aleyhine, onun vaktiyle söylemiş olduğu sözlerini sayıyordum. Rasûlullah (S) tebessüm etti ve:
— "Benden geri dur yâ Umer!" buyurdu. Ben kendine karşı sözü çoğaltınca da:
— "Ben istiğfar edip etmemek arasında muhayyer kılındım da istiğfar etmeyi tercih ettim. Eğer yetmişten fazla istiğfar ettiğim takdirde mağfiret olunacağını bilseydim, muhakkak yetmiş üzerine daha da arttırırdım" buyurdu. Umer dedi ki: Akabinde Rasûlullah onun üzerine cenaze namazını kıldırdı. Sonra namazdan ayrıldı. Az bir zaman geçince Berâe Sûresinde şu iki âyet indi: "Onlardan ölen hiçbir kimse üzerine ebedî dua etme, kabrinin başında durma. Çünkü onlar Allah h ve Rasû-lü 'nü inkâr ile kâfir oldular, onlar fâşıklar olarak öldüler " (Âyet:84). Umer ibnu'l-Hattâb: Bundan sonra ben Rasülullah'a karşı olan cür'etime hayret ettim.Allah ve Rasûlü en bilendir, demiştir

---

بَاب قَوْلِهِ { وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ }

4672 - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَالَ لَمَّا تُوُفِّيَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ جَاءَ ابْنُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْطَاهُ قَمِيصَهُ وَأَمَرَهُ أَنْ يُكَفِّنَهُ فِيهِ ثُمَّ قَامَ يُصَلِّي عَلَيْهِ فَأَخَذَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ بِثَوْبِهِ فَقَالَ تُصَلِّي عَلَيْهِ وَهُوَ مُنَافِقٌ وَقَدْ نَهَاكَ اللَّهُ أَنْ تَسْتَغْفِرَ لَهُمْ قَالَ إِنَّمَا خَيَّرَنِي اللَّهُ أَوْ أَخْبَرَنِي اللَّهُ فَقَالَ { اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ } فَقَالَ سَأَزِيدُهُ عَلَى سَبْعِينَ قَالَ فَصَلَّى عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصَلَّيْنَا مَعَهُ ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ { وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ }

Yüce ALLAH'IN: "Onlardan hiçbir kimseye ebedî dua etme, kabrinin başında da durma" (Âyet: 84) Kavli Babı

-...İbn Umer (R) şöyle demiştir: Abdullah ibn Ubeyy ibn Selûl vefat edince, oğlu Abdullah ibn Abdillah, Rasülullah'a geldi. Rasûlullah da ona kendi gömleğini verdi ve onu bunun içinde kefenlemesini emretti. Sonra da onun üzerine cenaze namazı kıldırmağa kalktı. Bu esnada Umer ibnu'l-Hattâb, Rasûlullah'ın elbisesini tuttu ve:

— Bu bir münafık iken ve Allah Seni onlar lehine mağfiret istemekten nehyetmiş olduğu hâlde, Sen bu adam üzerine cenaze namazı mı kıldıracaksın? dedi. Rasûlullah (S):

— "Allah beni muhayyer kıldı -yâhud: Allah bana haber verdide: Onlar için istiğfar et yâhud onlar için istiğfar etme. Onlar için yetmiş kerre istiğfar etsen de Allah onlara asla mağfiret etmeyecektir buyurdu" dedi ve: "Ben yetmiş üzerine artıracağım" buyurdu.Râvî dedi ki: Rasûlullah onun üzerine cenaze namazını kıldırdı, biz de O'nun beraberinde namazı kıldık. Bundan sonra Allah, Peygamberi üzerine: "Onlardan ölen hiçbir kimsenin üzerine cenaze namazı kılma, (Defin veya ziyaret için) kabrinin başında da durma. Çünkü onlar Allahı ve Rasûlü 'nü inkâr ile kâfir oldular, onlar fasık adamlar olarak öldüler" (Ayet:84)

بَاب قَوْلِهِ { سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ إِنَّهُمْ رِجْسٌ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ }

4673 - حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ سَمِعْتُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ حِينَ تَخَلَّفَ عَنْ تَبُوكَ وَاللَّهِ مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ مِنْ نِعْمَةٍ بَعْدَ إِذْ هَدَانِي أَعْظَمَ مِنْ صِدْقِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ لَا أَكُونَ كَذَبْتُهُ فَأَهْلِكَ كَمَا هَلَكَ الَّذِينَ كَذَبُوا حِينَ أُنْزِلَ الْوَحْيُ { سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ إِلَى قَوْلِهِ الْفَاسِقِينَ }

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:'Onlara döndüğünüz zaman kendilerinden vazgeçmeniz için Allah'a and edecekler. O hâlde onlardan yüz çevirin. Çünkü onlar murdardır. Kazanageldiklerinin cezası olarak varacakları yer de cehennemdir"(Âyet: 95).

-...Ka'b ibn Mâlik'in oğlu Abdullah şöyle demiştir: Ben babam Ka'b ibn Mâlik'ten,Tebûk gazvesinden geri kaldığı zaman şöyle dediğini işittim: Vallahi Allah'ın bana ihsan buyurduğu ni'metler içinde beni İslâm Dîni'ne hidâyetinden sonra nefsimde Rasûlullah'a doğru söylemekten daha büyük hiçbir ni'met ihsan etmemiştir. Evet büyük ni'met,Rasûlullah'a yalan söyleyip de helak olmuş bulunmamak ni'metidir. Nitekim Rasûlullah'a yalan söyleyenler helak oldular. Hakkında vahiy indirildiği zaman şöyle buyuruldu: "Onlara döndüğünüz zaman kendilerinden vazgeçmeniz için Allah 'a and edecekler. O hâlde onlardan yüz çevirin. Çünkü onlar pistir. KazanageU dikleri günâhların cezası olarak varacakları yer de cehennemdir. Kendilerinden hoşnûd olmanız için sizeyemîn edecekler. Eğer siz onlardan razı olursanız şübhesiz Allah o fâşıklar güruhundan razı Olmaz " (Âyet:95-96)

بَاب قَوْلِهِ { وَآخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا عَسَى اللَّهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ }

4674 - حَدَّثَنَا مُؤَمَّلٌ هُوَ ابْنُ هِشَامٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا عَوْفٌ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ حَدَّثَنَا سَمُرَةُ بْنُ جُنْدَبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَنَا أَتَانِي اللَّيْلَةَ آتِيَانِ فَابْتَعَثَانِي فَانْتَهَيْنَا إِلَى مَدِينَةٍ مَبْنِيَّةٍ بِلَبِنِ ذَهَبٍ وَلَبِنِ فِضَّةٍ فَتَلَقَّانَا رِجَالٌ شَطْرٌ مِنْ خَلْقِهِمْ كَأَحْسَنِ مَا أَنْتَ رَاءٍ وَشَطْرٌ كَأَقْبَحِ مَا أَنْتَ رَاءٍ قَالَا لَهُمْ اذْهَبُوا فَقَعُوا فِي ذَلِكَ النَّهْرِ فَوَقَعُوا فِيهِ ثُمَّ رَجَعُوا إِلَيْنَا قَدْ ذَهَبَ ذَلِكَ السُّوءُ عَنْهُمْ فَصَارُوا فِي أَحْسَنِ صُورَةٍ قَالَا لِي هَذِهِ جَنَّةُ عَدْنٍ وَهَذَاكَ مَنْزِلُكَ قَالَا أَمَّا الْقَوْمُ الَّذِينَ كَانُوا شَطْرٌ مِنْهُمْ حَسَنٌ وَشَطْرٌ مِنْهُمْ قَبِيحٌ فَإِنَّهُمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا تَجَاوَزَ اللَّهُ عَنْهُمْ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:

"Kendilerinden hoşnûd olmanız için size yemin edecekler. Eğer siz onlardan razı olursanız, şübhesiz Allah o fâşıklar güruhundan razı olmaz" (Âyet: 96) .

- Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Diğer bir kısmı da günâhlarını Vtirâf ettiler. Onlar iyi bir ameli başka bir kötü ile karıştırmışlardır. Olur kif Allah onların tevbelerini kabul eder. Çünkü Allah hiç şübhesiz çok şefkatli, çok merhametlidir ' (Âyet: 102) .
-... Semure ibn Cundeb (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bize şöyle buyurdu:"Bu gece bana iki melek geldi de beni uykudan uyandırdılar. Akabinde bunlar beni binaları altın ve gümüş tuğlalarla yapılmış bir şehre götürdüler. Bizi orada birtakım adamlar karşıladılar ki, onların vücûdlannın yarısı, senin gördüğün şeylerin en güzeli yaratılışında idi. Öbür yansı da gördüğün şeylerin (yânı insanların) en çirkinine benziyordu. İki melek onlara:
— Şu nehre gidiniz ve içine giriniz! dediler.Onlar da nehre girdiler, sonra bize dönüp geldiler. Bir de gördük ki, onlardan bu çirkinlik gitmiş ve en güzel bir insan suretine değişmişlerdi. O iki melek bana:
— tşte burası Adn Cenneti'dir. Şu (muhteşem) bina da Sen'in menzilindir! dediler. Melekler sözlerine şöyle devam ettiler:
— Hani o yarı vücûd{arı güzel ve yarı vücûcllart çirkin olan insanlar topluluğu var ya, işte onlar güzel ve hayır işleri diğer şerr ve kötü işlerle karıştıran kimselerdi. Allah onların (günâhlarını i'tirâf ve tevbe sebebiyle) kötülüklerini affetti, dediler"

بَاب قَوْلِهِ { مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ }
4675 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ لَمَّا حَضَرَتْ أَبَا طَالِبٍ الْوَفَاةُ دَخَلَ عَلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ أَبُو جَهْلٍ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أُمَيَّةَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيْ عَمِّ قُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ أُحَاجُّ لَكَ بِهَا عِنْدَ اللَّهِ فَقَالَ أَبُو جَهْلٍ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أُمَيَّةَ يَا أَبَا طَالِبٍ أَتَرْغَبُ عَنْ مِلَّةِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ مَا لَمْ أُنْهَ عَنْكَ فَنَزَلَتْ { مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَى مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ }

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
'Ne Peygamberin, ne de mü'min olanların müşriklere mağfiret dilemeleri doğru değildir... " (Âyet: 113).
-...Müseyyeb ibn Hazn (R) şöyle demiştir: Ebû Tâlib'e vefat (belirtileri) geldiği zaman, Peygamber (S) onun yanına girdi. Ebû Tâlib'in yanında Ebû Cehl ile Abdullah ibnu Ebî Umeyye vardı. Peygamber:
— "Ey amcam! Lâ ilahe ille'llâh tevhidini söyle de, ben Allah katında bununla senin lehine münâkaşa ve mücâdele edeyim", dedi. Buna karşı Ebû Ceh] ve Abdullah ibnu Ebî Umeyye ikilisi de:
— Yâ Ebâ Tâlib! Abdulmuttalib milletinden yüz mü çevireceksin? diye men' ettiler.Peygamber sonunda:
— "Yemîn ederim ki, ben hakkında mağfiret dilemekten nehy olunmadığım müddetçe muhakkak Allah'tan senin lehine mağfiret isteyeceğim" dedi.Bunun üzerine şu âyet indi: "Müşriklerin o çılgın ateşin sahibi oldukları muhakkak meydana çıktıktan sonra, artık onların lehine velev hısım olsunlar, ne Peygamberin, ne de mü 'min olanların mağfiret istemeleri doğru değildir"

بَاب قَوْلِهِ { لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ تَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ بِهِمْ رَءُوفٌ رَحِيمٌ }
4676 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ ح قَالَ أَحْمَدُ وَحَدَّثَنَا عَنْبَسَةُ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ كَعْبٍ وَكَانَ قَائِدَ كَعْبٍ مِنْ بَنِيهِ حِينَ عَمِيَ قَالَ سَمِعْتُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ فِي حَدِيثِهِ { وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِّفُوا } قَالَ فِي آخِرِ حَدِيثِهِ إِنَّ مِنْ تَوْبَتِي أَنْ أَنْخَلِعَ مِنْ مَالِي صَدَقَةً إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمْسِكْ بَعْضَ مَالِكَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:

"And olsun ki, Allah ve Peygamberi, içlerinden birtakımının gönülleri hemen hemen eğrilmek üzere iken güçlük zamanında ona tâbi' olan Muhacirler He Ensâr 'ı da tevbeye muvaffak buyurdu ve sonra onların bu tevbelerini kabul eyledi. Çünkü O çok şefkatli, çok merhametlidir" (Âyet: 117).
-... İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Abdurrahmân ibnu Ka'b haber verip şöyle dedi: Bana Abdullah ibnu Ka'b haber verdi. Bu Abdullah, Ka'b kör olduğu zaman onun oğullarından babası Ka'b'ın yedicisi idi. Abdullah şöyle dedi: Ben babam Ka'b ibn Mâlik'-ten, onun uzun hadîsi içinde şunu işittim: "Hanişu tevbeleri (Allah'ın hükmüne kadar) geri bırakılan üç kişi de o derece bunalmışlardı ki, yeryüzü bütün genişliğiyle bunlara dar gelmiş, vicdanları da kendilerini sıktıkça sıkmıştı..."Ka'b bu hadîsin sonunda şöyle dedi:
— Yâ Rasûlallah! Allah ve Rasûlü'nün rızâsı için hâlis sadaka olmak üzere malımdan sıyrılıp çıkmam, tevbemin kabulü îcâbındandır, dedim. Rasülullah (S):
— "(Hayır,) sen malının bir kısmım kendine alıkoy. Bu senin için daha hayırlıdır..." buyurdu

---

بَاب { وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِّفُوا حَتَّى إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمْ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَنْ لَا مَلْجَأَ مِنْ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ }

4677 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ابْنُ أَبِي شُعَيْبٍ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ أَعْيَنَ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ رَاشِدٍ أَنَّ الزُّهْرِيَّ حَدَّثَهُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ وَهُوَ أَحَدُ الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ تِيبَ عَلَيْهِمْ أَنَّهُ لَمْ يَتَخَلَّفْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةٍ غَزَاهَا قَطُّ غَيْرَ غَزْوَتَيْنِ غَزْوَةِ الْعُسْرَةِ وَغَزْوَةِ بَدْرٍ قَالَ فَأَجْمَعْتُ صِدْقِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضُحًى وَكَانَ قَلَّمَا يَقْدَمُ مِنْ سَفَرٍ سَافَرَهُ إِلَّا ضُحًى وَكَانَ يَبْدَأُ بِالْمَسْجِدِ فَيَرْكَعُ رَكْعَتَيْنِ وَنَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ كَلَامِي وَكَلَامِ صَاحِبَيَّ وَلَمْ يَنْهَ عَنْ كَلَامِ أَحَدٍ مِنْ الْمُتَخَلِّفِينَ غَيْرِنَا فَاجْتَنَبَ النَّاسُ كَلَامَنَا فَلَبِثْتُ كَذَلِكَ حَتَّى طَالَ عَلَيَّ الْأَمْرُ وَمَا مِنْ شَيْءٍ أَهَمُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَمُوتَ فَلَا يُصَلِّي عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ يَمُوتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَكُونَ مِنْ النَّاسِ بِتِلْكَ الْمَنْزِلَةِ فَلَا يُكَلِّمُنِي أَحَدٌ مِنْهُمْ وَلَا يُصَلِّي وَلَا يُسَلِّمُ عَلَيَّ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَوْبَتَنَا عَلَى نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ بَقِيَ الثُّلُثُ الْآخِرُ مِنْ اللَّيْلِ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ أُمِّ سَلَمَةَ وَكَانَتْ أُمُّ سَلَمَةَ مُحْسِنَةً فِي شَأْنِي مَعْنِيَّةً فِي أَمْرِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أُمَّ سَلَمَةَ تِيبَ عَلَى كَعْبٍ قَالَتْ أَفَلَا أُرْسِلُ إِلَيْهِ فَأُبَشِّرَهُ قَالَ إِذًا يَحْطِمَكُمْ النَّاسُ فَيَمْنَعُونَكُمْ النَّوْمَ سَائِرَ اللَّيْلَةِ حَتَّى إِذَا صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةَ الْفَجْرِ آذَنَ بِتَوْبَةِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَكَانَ إِذَا اسْتَبْشَرَ اسْتَنَارَ وَجْهُهُ حَتَّى كَأَنَّهُ قِطْعَةٌ مِنْ الْقَمَرِ وَكُنَّا أَيُّهَا الثَّلَاثَةُ الَّذِينَ خُلِّفُوا عَنْ الْأَمْرِ الَّذِي قُبِلَ مِنْ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ اعْتَذَرُوا حِينَ أَنْزَلَ اللَّهُ لَنَا التَّوْبَةَ فَلَمَّا ذُكِرَ الَّذِينَ كَذَبُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْمُتَخَلِّفِينَ وَاعْتَذَرُوا بِالْبَاطِلِ ذُكِرُوا بِشَرِّ مَا ذُكِرَ بِهِ أَحَدٌ قَالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ { يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْتَذِرُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّأَنَا اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ } الْآيَةَ

"Geri bırakılan (ve haklarında hüküm geciken) üç kişinin tevbelerini de kabul etti. Çünkü yeryüzü bunca genişliğine rağmen onlara dar gelmiş, vicdanları kendilerini sıktıkça sıkmıştı. Nihayet Ailah(ın hışmın)"dan yine Allah'tan başka sığınacak hiçbir yer olmadığını anladılar (da bundan) sonra Allah onları da eski hâllerine dönsünler diye tevbeye muvaffak buyurdu.Şübhesiz ki Allah, evet ancak O tevbeyi en çok kabul eden, hakkıyle merhamet eyleyendir"(Âyet: 118).
-...ez-Zuhrî tahdîs edip şöyle demiştir: Bana Abdurrahmân ibn Abdillah ibn Ka'b ibn Mâlik haber verdi ki, babası Abdullah ibn Ka'b şöyle demiştir: Ben babam Ka'b ibn Mâlik'ten işittim. Bu Ka'b, tevbeleri kabul edilen üç kişiden biridir. O Zorluk gazvesiy-le Bedir gazvesinden başka, Rasûlullah'ın yaptığı gazvelerden hiçbirinde Rasûlullah'tan geri kalmamıştır. O şöyle dedi:
— Ben Rasülullah'ın o gazveden dönüp gelmesi yaklaştığı vakit, Rasûlullah'a karşı doğru söylemeye karar verip azmettim. Rasû-lullah bir kuşluk vakti Medine'ye geldi. Rasûlullah çıkmış olduğu herbir seferden muhakkak kuşluk vaktinde Medine'ye gelir ve (evine girmeden önce) ilk iş olarak mescide girip iki rek'at namaz kılar idi. (Ben huzurunda ma'ziretsiz olarak geri kaldığımı i'tirâf ettikten sonra) Peygamber benimle ve iki arkadaşımla konuşmaktan insanları neh-yetti. Seferde geri kalanlardan bizden

başka kimseyle konuşmaktan nehyetmedi. İnsanlar da bizimle konuşmaktan çekindiler. Böylece eğlenip kaldım. Nihayet bu iş üzerime uzadı. Ve bana, ölmem ve Pey-gamber'in benim üzerime cenaze namazı kılmaması yâhud Rasülullah'ın ölmesi hâlinde benim insanlardan yana bu menzilede olup da onlardan hiç kimsenin benimle konuşmaması ve üzerime namaz kılmamasından daha üzücü hiçbirşey yoktu. (Bizimle konuşmaktan nehyetmesinden sonra geçen ellinci) gecenin son üçte biri kaldığı zaman, Rasûlullah, Ürnmü Seleme'nin yanında bulunduğu hâlde, Allah Taâlâ Peygamberi'nin üzerine bizim tevbemizin kabulünü bildiren vahyini indirdi. Ümmü Seleme benim durumum hakkında iyilik edici ve işimi çok ehemmiyetle düşünen kimse idi. RasûluIlah(S):
— "Yâ Ümme Selemete! Ka'b'ın tevbesi kabul edildi" buyurdu. Ümmü Seleme:
— Ka'b'a haberci gönderip muştulayayım mı? dedi. Rasûlullah:
— "O takdirde insanlar çok kalabalık edip sizi ezerler ve diğer gecelerde uyumanızı da men' ederler" buyurdu. Nihayet Rasûlullah sabah namazını kıldığı zaman Allah'ın bizim üzerimize tevbesini (pişmanlıklarımızın kabulünü) i'lân etmiştir... Esasen Rasûlullah sevindiği zaman yüzü parlardı, hattâ o bir ay parçasına benzerdi. Ve bizler bilhassa şu üç kişi, o birtakım özürler beyân etmiş kimselerden kabul edilen hükümden geri bırakılan kimseleriz. Allah bizim tevbemizi indirdiği zaman, o seferden geri kalanlardan olup da bâtıl özürler beyân eden,Allah'ın elçisine yalan söyleyen kimseler Kur'ân'da zikredildikten zaman, bir kimsenin zikredildiği en şerrli biçimde anılmışlardır. Münezzeh olan Allah şöyle buyurdu: "Seferden onlara döndüğünüz vakit size özür beyân edeceklerdir. De ki: Faydasız özür dilemeyin.Size kesin olarak inanmıyoruz. Allah bize (hâllerinizden birçok) haberler vermiştir.(Bundan sonraki) hareketinizi de Allah, Rasûlü ile beraber görecektir. En sonra gizliyi ve aşikârı bilen Allah 'a döndürüleceksiniz de O size neler yapıyordunuz, hepsini haber verecektir" (Âyet:94)

بَاب { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ }

4678 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ وَكَانَ قَائِدَ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ سَمِعْتُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ يُحَدِّثُ حِينَ تَخَلَّفَ عَنْ قِصَّةِ تَبُوكَ فَوَاللَّهِ مَا أَعْلَمُ أَحَدًا أَبْلَاهُ اللَّهُ فِي صِدْقِ الْحَدِيثِ أَحْسَنَ مِمَّا أَبْلَانِي مَا تَعَمَّدْتُ مُنْذُ ذَكَرْتُ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى يَوْمِي هَذَا كَذِبًا وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ { لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ إِلَى قَوْلِهِ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ }

“Ey îmân edenler, Allah'ın korumasına girin, bir de sâdık olanlarla beraber olun" (Âyet: 119).
-...Abdullah ibnu Ka'b ibn Mâlik -ki kendisi Ka'b ibn Mâlik'in yedicisi idi- şöyle demiştir: Ben Ka'b ibn Mâlik'ten işittim, Tebûk kıssasından geri kaldığı zamanki haberini şöyle tahdîs ediyordu: (Bundan sonra ben Rasûlullah'a şöyle dedim: Yâ Rasûlallah! Allah beni bu badireden ancak doğruluğumla kurtardı. Artık tevbe-min kabulü ühâmındandır ki,ben, bundan böyle yaşadığım müddetçe doğrudan başka bir söz söylemeyeceğim.) -Ka'b dedi ki:- Vallahi Rasûlullah'a vâki' olan bu sözlerimden beri müslümânlardan hiçbirisini bilmem ki, doğru söylemekte Allah'ın bana yaptığı imtihân(ve mukaabilinde in'âm ve ihsân)dan daha güzel imtihanım ona yapmış olsun! Rasûlullah'a o sözlerimi arzettik-ten bugüne kadar yalan söylemek hatırımdan geçmedi. (Bundan öte yaşadığım zaman içinde de Allah'ın beni yalandan koruyacağını umarım.) Azız ve Celîl olan Allah,Rasûlü'ne: "And olsun ki Allah, Peygamber ile Muhacirler ve Ensâr üzerine tevbe nasîb etti..." âyetim "Sâdıklarla beraber olun" kavline kadar indirdi

---

بَاب قَوْلِهِ { لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ } مِنْ الرَّأْفَةِ

4679 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ السَّبَّاقِ أَنَّ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَكَانَ مِمَّنْ يَكْتُبُ الْوَحْيَ قَالَ أَرْسَلَ إِلَيَّ أَبُو بَكْرٍ مَقْتَلَ أَهْلِ الْيَمَامَةِ وَعِنْدَهُ عُمَرُ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ إِنَّ عُمَرَ أَتَانِي فَقَالَ إِنَّ الْقَتْلَ قَدْ اسْتَحَرَّ يَوْمَ الْيَمَامَةِ بِالنَّاسِ وَإِنِّي أَخْشَى أَنْ يَسْتَحِرَّ الْقَتْلُ بِالْقُرَّاءِ فِي الْمَوَاطِنِ فَيَذْهَبَ كَثِيرٌ مِنْ الْقُرْآنِ إِلَّا أَنْ تَجْمَعُوهُ وَإِنِّي لَأَرَى أَنْ تَجْمَعَ الْقُرْآنَ

قَالَ أَبُو بَكْرٍ قُلْتُ لِعُمَرَ كَيْفَ أَفْعَلُ شَيْئًا لَمْ يَفْعَلْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عُمَرُ هُوَ وَاللَّهِ خَيْرٌ فَلَمْ يَزَلْ عُمَرُ يُرَاجِعُنِي فِيهِ حَتَّى شَرَحَ اللَّهُ لِذَلِكَ صَدْرِي وَرَأَيْتُ الَّذِي رَأَى عُمَرُ قَالَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ وَعُمَرُ عِنْدَهُ جَالِسٌ لَا يَتَكَلَّمُ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ إِنَّكَ رَجُلٌ شَابٌّ عَاقِلٌ وَلَا نَتَّهِمُكَ كُنْتَ تَكْتُبُ الْوَحْيَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَتَبَّعْ الْقُرْآنَ فَاجْمَعْهُ فَوَاللَّهِ لَوْ كَلَّفَنِي نَقْلَ جَبَلٍ مِنْ الْجِبَالِ مَا كَانَ أَثْقَلَ عَلَيَّ مِمَّا أَمَرَنِي بِهِ مِنْ جَمْعِ الْقُرْآنِ قُلْتُ كَيْفَ تَفْعَلَانِ شَيْئًا لَمْ يَفْعَلْهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ هُوَ وَاللَّهِ خَيْرٌ فَلَمْ أَزَلْ أُرَاجِعُهُ حَتَّى شَرَحَ اللَّهُ صَدْرِي لِلَّذِي شَرَحَ اللَّهُ لَهُ صَدْرَ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ فَقُمْتُ فَتَتَبَّعْتُ الْقُرْآنَ أَجْمَعُهُ مِنْ الرِّقَاعِ وَالْأَكْتَافِ وَالْعُسُبِ وَصُدُورِ الرِّجَالِ حَتَّى وَجَدْتُ مِنْ سُورَةِ التَّوْبَةِ آيَتَيْنِ مَعَ خُزَيْمَةَ الْأَنْصَارِيِّ لَمْ أَجِدْهُمَا مَعَ أَحَدٍ غَيْرِهِ { لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ } إِلَى آخِرِهِمَا وَكَانَتْ الصُّحُفُ الَّتِي جُمِعَ فِيهَا الْقُرْآنُ عِنْدَ أَبِي بَكْرٍ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ ثُمَّ عِنْدَ عُمَرَ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ ثُمَّ عِنْدَ حَفْصَةَ بِنْتِ عُمَرَ تَابَعَهُ عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ وَاللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ وَقَالَ مَعَ أَبِي خُزَيْمَةَ الْأَنْصَارِيِّ وَقَالَ مُوسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ مَعَ أَبِي خُزَيْمَةَ وَتَابَعَهُ يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَقَالَ أَبُو ثَابِتٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ وَقَالَ مَعَ خُزَيْمَةَ أَوْ أَبِي خُزَيْمَةَ

"And olsun size kendinizden öyle bir Rasûl gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır ve güç gelir. Üstünüze çok düşkündür. Mü 'minlere cidden şefkatlidir, çok merhametlidir" (Âyet: 128-129). "Rauf", "Re'fet" masdanndan olup "Çok şefkatli" demektir.
-.. Bize Ebû'l-Yemân tahdîs etti. Bize Şuayb haber verdi ki, ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana İbnu's-Sabbâk şöyle haber verdi: Vahyi yazan kimselerden biri olan Zeyd ibn Sabit el-Ensârî şöyle demiştir: Ebû Bekr, Yemâme'de şehîd olanların ölümü haberini yollayıp beni çağırdı. Yanında Umer de bulunuyordu. Ebû Bekr bana şunları söyledi: Umer bana geldi ve:
— Yemâme gününde insanların öldürülmesi çok şiddetli oldu. Ben diğer harb sahalarında da harbin şiddetli olup Kur'ân hafızlarının şehîd edilmelerinden, bu sebeble de Kur'ân'dan büyükçe bir kısmın zayi' olup gitmesinden endîşe ediyorum, ancak Kur'ân'I toplamanız hâlinde bu gitme olmaz. Binâenaleyh ben senin muhakkak Kur'ân'ı toplamanı düşünüyorum, dedi.Ebû Bekr dedi ki: Ben de Umer'e:
— Rasûlullah'ın yapmadığı şeyi ben nasıl yaparım? dedim.Umer:
— Vallahi bu hayırdır, dedi ve bana bu hususta müracaattan vazgeçmedi. Nihayet Allah benim göğsümü bu iş için açtı ve ben de Umer'in düşündüğünü düşündüm.Zeyd ibn Sabit dedi ki: Umer, onun yanında konuşmadan oturduğu hâlde Ebû Bekr bana hitaben şöyle dedi:
— Şübhesiz sen genç ve akıllı bir adamsın. Biz seni hiçbir kusurla ittihâm etmiyoruz. Sen Rasûlullah için vahyi yazıyordun. Bu sebeble sen Kur'ân'ı tetebbu' et ve onu bir araya topla!Zeyd bu teklife karşı:
— Vallahi eğer bana dağlardan bir dağın nakledilmesini emretmiş olsaydı, o iş benim üzerime Ebû Bekr'in bana emrettiği bu Kur'ân'ı toplama işinden daha ağır olmazdı, dedi. Zeyd dedi ki: Ben:
— Sizler, Peygamber'in yapmadığı bir işi nasıl yapıyorsunuz? dedim. Ebû Bekr:
— Allah'a yemîn ederim ki, bu hayırlı bir iştir, dedi.Ben bu i'tirâzımı tekrar tekrar ona döndürmekte devam ettim. Nihayet Allah, Ebû Bekr'le Umer'in akıllarını yatırdığı ve göğüslerini ferahlandırdığı bu işe benim de aklımı açtı ve gönlümü ferahlandırdı. Bunun üzerine ben kalktım, Kur'ân'ın ardına düşüp gereği gibi araştırdım ve onu yazılı bulunduğu deri parçalarından, kürek kemiklerinden, hurma dallarından ve hafızların ezberlerinden bir yere topladım. Ve et Tevbe Sûresi'nden iki âyeti, Ebû Huzeyme el-Ensârî'nin yanında buldum. O iki âyeti ondan başka kimsenin yanında bulmadım: "And olsun size kendinizden öyle bir Rasûl gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır ve güç gelir, Üstünüze çok düşkündür. Müzminlere cidden şefkatlidir, çok merhametlidir" (Âyet:i28-i29).Netîcede içlerinde Kur'ân toplanılan bu sahîfeler, Allah kendisini vefat ettirinceye kadar Ebû Bekr'in yanında kaldı. Sonra Allah kendisini vefat ettirinceye kadar Umer'in yanında kaldı. Bundan sonra da Umer'in kızı Hafsa'nın yanında kaldı.Bu hadîsi ez-Zuhrî'den rivayet etmesinde Şuayb'e, Usmân ibnu Umer mutâbaat etti. Ve yine Şuayb'e Leys ibn Sa'd da mutâbaat etti. Bunların ikisi de Yûnus ibn Yezîd'den; o da İbn Şihâb'dan diye rivayet ettiler. Ve el-Leys şöyle dedi: Bana Abdurrahmân ibnu Hâlid, İbn Şihâb'dan tahdîs etti ve: Ebû Huzeyme el-Ensârî'nin beraberinde buldum, dedi.Ve Mûsâ ibn îsmâîl, İbrâhîm ibn Sa'd'dan söyledi ki, o: Bize İbnu Şihâb "Ebû Huzeyme'nin beraberinde" şeklinde tahdîs etti, demiştir.Ve Mûsâ ibn İsmail'e İbrâhîm'den rivayet etmesinde Ya'kûb ibn İbrâhîm mutâbaat edip babası İbrâhîm ibn Sa'd'dan, künye ile "Ebû Huzeyme'nin

beraberinde" şeklinde rivayet etmiştir.Ve Ebû Sâmit Muhammed ibn Ubeydillah el-Medenî de şöyle demiştir: Bize îbrâhîm ibn Sa'd tahdîs edip "Huzeyme'nin beraberinde" yâhud "Ebû Huzeyme'nin beraberinde" şeklinde şekk ile ve tahkîk ile söylemiştir

---

سُورَةُ يُونُسَ

بَاب وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ } فَنَبَتَ بِالْمَاءِ مِنْ كُلِّ لَوْنٍ وَ { قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ هُوَ الْغَنِيُّ } وَقَالَ زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ { أَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ } مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ مُجَاهِدٌ خَيْرٌ يُقَالُ { تِلْكَ آيَاتُ } يَعْنِي هَذِهِ أَعْلَامُ الْقُرْآنِ وَمِثْلُهُ { حَتَّى إِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلْكِ وَجَرَيْنَ بِهِمْ } الْمَعْنَى بِكُمْ يُقَالُ { دَعْوَاهُمْ } دُعَاؤُهُمْ { أُحِيطَ بِهِمْ } دَنَوْا مِنْ الْهَلَكَةِ { أَحَاطَتْ بِهِ خَطِيئَتُهُ } فَاتَّبَعَهُمْ وَأَتْبَعَهُمْ وَاحِدٌ { عَدْوًا } مِنْ الْعُدْوَانِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { وَلَوْ يُعَجِّلُ اللَّهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتِعْجَالَهُمْ بِالْخَيْرِ } قَوْلُ الْإِنْسَانِ لِوَلَدِهِ وَمَالِهِ إِذَا غَضِبَ اللَّهُمَّ لَا تُبَارِكْ فِيهِ وَالْعَنْهُ { لَقُضِيَ إِلَيْهِمْ أَجَلُهُمْ } لَأُهْلِكَ مَنْ دُعِيَ عَلَيْهِ وَلَأَمَاتَهُ { لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَى } مِثْلُهَا حُسْنَى { وَزِيَادَةٌ } مَغْفِرَةٌ وَرِضْوَانٌ وَقَالَ غَيْرُهُ النَّظَرُ إِلَى وَجْهِهِ { الْكِبْرِيَاءُ } الْمُلْكُبَاب { وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغْيًا وَعَدْوًا حَتَّى إِذَا أَدْرَكَهُ الْغَرَقُ قَالَ آمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنَتْ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَا مِنْ الْمُسْلِمِينَ } { نُنَجِّيكَ } نُلْقِيكَ عَلَى نَجْوَةٍ مِنْ الْأَرْضِ وَهُوَ النَّشَزُ الْمَكَانُ الْمُرْتَفِعُ

Ve İbnu Abbâs şöyle demiştir: "O su ile yeryüzünün nebatı karıştı"(Âyet: 24), "O su ile her renk nebat bitti". "Dediler ki: Allah kendine evlâd edindi. Hâşâ, Allah bundan münezzehtir; O, müstağnidir" (Âyet: 68).Zeyd ibn Eşlem: "îmân edenlere Rabb'leri indinde muhakkak bir sıdk kademi vardır"{Âyet: 2), O, Muhammed(S)*dir, dedi. Mucâhid ibn Cebr de: "Kademi sıdk", "Hayr"dır, dedi."Tilke âyâtun" (Âyet: d denilir; bu "İşte bunlar Kur'ân'ın alemleridir, işaretleridir" demektir, yânî buradaki "77M*?" "Hâzini" manasınadır. (Kelâmın hitâbdan gaibe öndürülmesi bakımından) bunun benzeri "Hattâ izâ küntüm fVl-fülki ve cereyne bihim bi-rîhın tayyibetin{ - Hattâ siz gemilerde bulunduğunuz, onlar bunları güzel bir hevâ akımıyle akar gibi götürdükleri)"kelâmıdır. "Bihim"m ma'nâsi "Bikum"dur (yânı birincide "Tilke", "Hâzihî" ma'nâsma olduğu gibi, ikinci kelâmda da "Bihim", "Bi-kum" ma'nâsınadır. Birincide işaret ismi gâibden hitaba, ikincide ise zamîr, mübalağa nüktesiyle gaibe döndürülmüştür)."Da'vâhum" (Âyet: ıo), "Onların duaları"; "Uhîta bihim... (= Onlar çepçevre kuşatıldıklarını sanırlar)""Helake yaklaştırıldıklarım sanırlar" demektir. Nitekim "Ehâtat bihi hatîetuhu (= Suçu kendisini çepçevre kuşattı)" (ei-Bakara: si) de böyledir "Ittebaahum" "Ve'tbaahum" bir mavnayadır,"Arkalarına düştü demektir; "Adven", "Udven" yânî "Düşmanlık" masdarındandır (Âyet: 90).Mucâhid şöyle dedi: "Eğer Allah insanlara hayrı çabuk istedikleri gibi, şerri de acele verseydi, elbette onlara ecelleri hükmedilirdi" (Âyet: n>; bu, insanın oğluna ve malına Öfkelendiği zaman "Yâ Allah, ona bereket ve hayır ihsan etme, ona la'net eyle" demesi gibidir. "Onlara ecelleri hükmedilirdi" demek, aleyhine beddua edilen kimse elbette helak edilirdi ve Allah onu öldürürdü demektir.iyi iş ve güzel amel yapanlara daha güzel iyilik bir de ziyâde vardır" (Âyet: 26); "Ve misluhâ husnâ", yânî bu güzelliğin misli ihsan ve ikram olarak onun gibi diğer bir güzelliktir, ziyâde de mağfirettir. Mucâhid'den başkası da: "Ziyâde" Yüce Allah'ın yüzüne, cemâline bakmaktır, demiştir."el-Kibriyâ","Mülk" yânî "Meliklik, hükümdarlıktır. "Bu yerde devlet ikinizin elinde olsun diye mi bize geldiniz?" (Âyet: 78)."Israîl oğullarını denizden geçirdik. Hemen Fir'avn, askerleriyle beraber zulmederek ve saldırarak arkalarına düştü. Nihayet su onu boğmaya başlayınca, şöyle dedi:'İnandım. Hakikat Israîl oğulları 'nın imân ettiğinden başka tanrı yokmuş. Ben de müslümânlardanım"*(Âyet: 90)."Nuncike", "Biz seni Arz'dan bir necve üzerine atarız"demektir."Necve" de"Neşez"dir ki, o da yüksek mekân ma'nâsınadır

---

4680 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ وَالْيَهُودُ تَصُومُ عَاشُورَاءَ فَقَالُوا هَذَا يَوْمٌ ظَهَرَ فِيهِ مُوسَى عَلَى فِرْعَوْنَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَصْحَابِهِ أَنْتُمْ أَحَقُّ بِمُوسَى مِنْهُمْ فَصُومُوا

-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Medine'ye geldi, Yahudiler âşûrâ orucu tutuyorlardı. Onlar:
— Bu, kendisinde Musa'nın Fir'avn'a gâlib olduğu gündür, dediler.Bunun üzerine Peygamber sahâbîlerine:
— "Sizler Musa'ya onlardan daha ziyâde haklısınız, onun için sizler de bu günü oruç tutun" buyurdu

---

سُورَةُ هُودٍ

وَقَالَ أَبُو مَيْسَرَةَ الْأَوَّاهُ الرَّحِيمُ بِالْحَبَشِيَّةِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { بَادِئَ الرَّأْيِ } مَا ظَهَرَ لَنَا وَقَالَ مُجَاهِدٌ الْجُودِيُّ جَبَلٌ بِالْجَزِيرَةِ وَقَالَ الْحَسَنُ { إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ } يَسْتَهْزِئُونَ بِهِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { أَقْلِعِي } أَمْسِكِي { عَصِيبٌ } شَدِيدٌ { لَا جَرَمَ } بَلَى { وَفَارَ التَّنُّورُ } نَبَعَ الْمَاءُ وَقَالَ عِكْرِمَةُ وَجْهُ الْأَرْضِ { أَلَا إِنَّهُمْ يَثْنُونَ صُدُورَهُمْ لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُ أَلَا حِينَ يَسْتَغْشُونَ ثِيَابَهُمْ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ } وَقَالَ غَيْرُهُ { وَحَاقَ } نَزَلَ { يَحِيقُ } يَنْزِلُ يَئُوسٌ فَعُولٌ مِنْ يَئِسْتُ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { تَبْتَئِسْ } تَحْزَنْ { يَثْنُونَ صُدُورَهُمْ } شَكٌّ وَامْتِرَاءٌ فِي الْحَقِّ { لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُ } مِنْ اللَّهِ إِنْ اسْتَطَاعُوا

4681 - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ قَالَ قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادِ بْنِ جَعْفَرٍ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقْرَأُ أَلَا إِنَّهُمْ تَثْنَوْنِي صُدُورُهُمْ قَالَ سَأَلْتُهُ عَنْهَا فَقَالَ أُنَاسٌ كَانُوا يَسْتَحْيُونَ أَنْ يَتَخَلَّوْا فَيُفْضُوا إِلَى السَّمَاءِ وَأَنْ يُجَامِعُوا نِسَاءَهُمْ فَيُفْضُوا إِلَى السَّمَاءِ فَنَزَلَ ذَلِكَ فِيهِمْ

Hüd Süresi

Rahman ve rahim olan Allah'ın ismiyle İbn Abbas şöyle demiştir:"Asibun" , "Şedidun" (haza yevmun asibun =BU çetin bir gündür) (ayet 77) ."Lâ cereme", "Evet (şübhesiz onlar âhirette en çok zarar görenlerin tâ kendileridir)" (Âyet: 22). İbn Abbâs'tan başkası da bu kelimeler hakkında şöyle dedi: "Hâka bi-him" (Âyet: 8), "Onlara indi ve isabet etti";"Yehîkû", "İner". "Yeûsun", "Ümidimi kestim" sözünden feûl veznidir, "Çok ümîd kesen" demektir. "İnnehû le-yeûsun kefûr=İnsana bizden bir rahmet tattırıp da sonra bunu kendisinden soyup alıyersek, and olsun o ümidini kesen bir adam, bir nankördür" (Âyet: 9).Mucâhid de: "Lâtebteis", "Lâ tahzen", yânî 'Tasalanma" demektir; "O hâlde işleyegeldikleri şeylerden dolayı tasalanma" (Âyet: 36)."Onlar göğüslerini dürüp bükerler" hususunda şekk ve şübhelenme vardır, güçleri yeterse "Allah'tan gizlemeleri için" demiştir.Ebû'l-Meysere de: "el-Evvâh" Habeş dilinde "er-Rahîm", yânî "Çok merhametlidir, dedi.Ve İbn Abbâs:"Bâdiye'r-rey,"Bize zahir olan görüşle"ma'nâsınadır, dedi. Mucâhid: "el-Cûdî", Cezîre'de bir dağdır, dedi.el-Hasen el-Basrî:"Çünkü sen muhakkak ki yumuşak huylu, aklı başında bir adamsın, dediler" (Âyet: 87); kavmi bu sözleriyle Şuayb ile alay ediyorlar, demiştir, îbn Abbâs: "Yâ semâu eklıî mâeki~Ey gök, suyunu tut!" (Âyet: uyf "Asîb", "Şiddetli, çetin", "Lâ cereme' "Evet"; "Hattâ izâ câe emrunâ ve fârettennûru-Nihayet emrimiz geldi ve fırında su kaynadı" (Ayet: 40) ma'nâsınadır, demiştir. İkrime de: "Tennûr", yeryüzüdür, dedi ."Haberin olsun ki, ondan (o peygamberden düşmanlıklarını) gizlemeleri için göğüslerini dürüp bükerler, (Hakkı işitmemek için) elbiseleriyle örtündükleri zaman da hâllerine dikkat et. Hâlbuki Allah onların gizleyeceklerini de, açığa vuracaklarını da biliyor. Çünkü O sinelerin tâ özünü bilendir" (Âyet: 5); "Ondan" zarfını "Peygamber'den" diye tefsir etti. İkrime'den başkası da: "Ve hâka", "Nezele" (yânî "İndi"), "Yehîku", "Yenzilu" (yânî "İner") ma'nâsınadır; "Yeûsun", "Yeistu(= Ben ümîd kestim)" ma'nâsından feûl veznidir,demiştir. Mucâhid: "Lâ tebteis", "Lâ tahzen" (yânî "Tasalanma"); "Yesnûne sudûrahum('= Göğüslerini dürüp bükerler)19: Hakta şübhe ve şübhelenme vardır. Eğer güçleri yeterse "Ondan, yânî Allah'tan gizlemeleri için" diye tefsir etmiştir.
-.. İbn Cureyc şöyle dedi: Bana Muhammed ibnu Abbâd ibn Ca'fer haber Verdi ki, o İbn Abbâs'tan "Elâ innehum tes-nevnî sudûruhum{~ Gözünüzü açın, onların göğüsleri şiddetle bükülüp duruyor)"şeklinde

okurken işitmiştir. Muhammed ibn Ab-bâd dedi ki: Ben İbn Abbâs'a bunu sordum da, o şöyle cevâb verdi:
— Birtakım insanlar vardı ki, bunlar halâya gidip de avret yerlerini çıplak olarak meydana çıkarmalarından ve kadınlarıyle cinsî münâsebet yapıp da yine avret yerlerini çıplak olarak meydana çıkarmalarından utanıyorlardı. İşte bu kelâm onlar hakkında indi

---

4682 – حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ وَأَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادِ بْنِ جَعْفَرٍ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ قَرَأَ أَلَا إِنَّهُمْ تَثْنَوْنِي صُدُورُهُمْ قُلْتُ يَا أَبَا الْعَبَّاسِ مَا تَثْنَوْنِي صُدُورُهُمْ قَالَ كَانَ الرَّجُلُ يُجَامِعُ امْرَأَتَهُ فَيَسْتَحِي أَوْ يَتَخَلَّى فَيَسْتَحِي فَنَزَلَتْ أَلَا إِنَّهُمْ تَثْنَوْنِي صُدُورُهُمْ

-...İbn Cureyc (şöyle demiştir): Ve bana Muhammed ibn Abbâd ibn Ca'fer haber verdi kî, İbn Abbâs "Elâ innehum tesnevnî sudûruhum" şeklinde okumuştur.(Muhammed ibn Abbâd dedi ki:) Ben:
— YâEbâ'l-Abbâs! "Mâ tesnevnîsudûruhum Göğüsleri dürülüp bükülürler" ne demektir? diye sordum. İbn Abbâs:
— Erkek, karısıyle cinsî münâsebet yapar, bundan (yânî avret yerini açmaktan) haya edip utanırdı yâhud halâya gider, bundan da utanırdı. İşte bunun üzerine "Haberiniz olsun ki, onlar, ondan giz-Lmeleri için göğüslerini dürüp bükerler... " (Âyet: 5) indi.

4683 – حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرٌو قَالَ قَرَأَ ابْنُ عَبَّاسٍ { أَلَا إِنَّهُمْ يَثْنُونَ صُدُورَهُمْ لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُ أَلَا حِينَ يَسْتَغْشُونَ ثِيَابَهُمْ } و قَالَ غَيْرُهُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ { يَسْتَغْشُونَ } يُغَطُّونَ رُءُوسَهُمْ { سِيءَ بِهِمْ } سَاءَ ظَنُّهُ بِقَوْمِهِ { وَضَاقَ بِهِمْ } بِأَضْيَافِهِ { بِقِطْعٍ مِنْ اللَّيْلِ } بِسَوَادٍ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { إِلَيْهِ أُنِيبُ } أَرْجِعُ

Bize el-Humeydî tahdîs etti. Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs etti bize Amr ibnu Dînâr tahdîs edip şöyle dedi: İbn Abbâs "Elâ innehum yesnûne sudûrahum li-yestahfû minhu elâ hîne yesteğşûne si-yâbehum{ = Haberiniz olsun ki, onlar ondan gizlemeleri için göğüslerini dürüp büker. Elbiseleriyle örtündükleri zaman da hâllerine dikkat et!)" şeklinde okudu. Amr ibnu Dînâr'dan başkası da yine îbn Abbâs'tan "Yesteğşûne", "Yugattûne ruûsehum" (yânî başlarını örterler) şeklinde okuduğunu söyledi."Sîe bihim", "Lût bunlar yüzünden fena hâlde sıkıldı, kaygıya düştü, yânî kavmine zannı kötü oldu ve kavminin konuklarına kötülük yapmaları endişesiyle göğsü daraldı" (Âyet: 77). "Fe-esri bi-ehlik bi-kıtaın mine'l-leyli= Sen hemen gecenin bir kısmında, yânî karanlıkta ailenle yürü" (Âyet: 8i). "tleyhi unîbu= Ancak O'na dönerim" (Âyet: 88)

بَاب قَوْلِهِ { وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ }

4684 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنْفِقْ أُنْفِقْ عَلَيْكَ وَقَالَ يَدُ اللَّهِ مَلْأَى لَا تَغِيضُهَا نَفَقَةٌ سَحَّاءُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَقَالَ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْفَقَ مُنْذُ خَلَقَ السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ فَإِنَّهُ لَمْ يَغِضْ مَا فِي يَدِهِ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ وَبِيَدِهِ الْمِيزَانُ يَخْفِضُ وَيَرْفَعُ { اعْتَرَاكَ } افْتَعَلَكَ مِنْ عَرَوْتُهُ أَيْ أَصَبْتُهُ وَمِنْهُ يَعْرُوهُ وَاعْتَرَانِي { آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا } أَيْ فِي مِلْكِهِ وَسُلْطَانِهِ عَنِيدٌ وَعَنُودٌ وَعَانِدٌ وَاحِدٌ هُوَ تَأْكِيدُ التَّجَبُّرِ { اسْتَعْمَرَكُمْ } جَعَلَكُمْ عُمَّارًا أَعْمَرْتُهُ الدَّارَ فَهِيَ عُمْرَى جَعَلْتُهَا لَهُ { نَكِرَهُمْ } وَأَنْكَرَهُمْ وَاسْتَنْكَرَهُمْ وَاحِدٌ { حَمِيدٌ مَجِيدٌ } كَأَنَّهُ فَعِيلٌ مِنْ مَاجِدٍ مَحْمُودٌ مِنْ حَمِدَ سِجِّيلٌ الشَّدِيدُ الْكَبِيرُ سِجِّيلٌ وَسِجِّينٌ وَاللَّامُ وَالنُّونُ أُخْتَانِ وَقَالَ تَمِيمُ بْنُ مُقْبِلٍ وَرَجْلَةٍ يَضْرِبُونَ الْبَيْضَ ضَاحِيَةً ضَرْبًا تَوَاصَى بِهِ الْأَبْطَالُ سِجِّينَا

Yüce Allah'ın "O'nun Arşh Su Üzerinde İdi Kavli Babı

-... Bize Ebu'z-Zinâd, el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle demiştir: "Azîz ve Celîl olan Allah: Ey kulum, sen fakirlere nafaka ver ki, ben de sana nafaka vereyim, buyurdu". Rasûlullah devamla dedi ki: "Allah 'in eli (yânî vermekte tükenmeyen hazîneleri) doludur. Harcamak onu eksiltmez, o gece ve gündüz dâima akar".Yine Rasûlullah devamla dedi ki: "Allah'ın göğü ve yeri yarattığı günden beri infâk ve in'âm ettiği ni'metlerin mâhiyetini düşündünüz mü? (Bundan bana haber verebilir misiniz?) Şübhesiz ki O'nun elindeki (kerem ve ihsânındaki) ni'meîierden hiçbir şey eksilmemiş-tir. Çünkü O'nun Arş'ı (tahtı) su üzerindedir (hudûdsuz ni'met denizi üzerinde kurulmuştur). Ve adalet terazisi O'nun elindedir, terazinin gözü (bazen) alçalır, (bazen yukarı) yükselir (bu suretle insanların kimine çok, kimine az rızık verir)"."Vterâke{= Seni çarpmış)", "Aravtu(= Onu çarptım)" ma'nâ-sından İftiâl masdanndan iftealtu veznindedir. Ve "Fulânun ya'rû-hu(= Fulân ona çarpıyor)" ve "Vterânî{ = Beni kaplıyor)" sözleri bu asıldandır. "Biz: Tanrılarımızdan kimi seni fena çarpmış demekten başka bir söz söylemeyiz'* (Âyet: 54)."Yürür hiçbir mahlûk hâriç olmamak üzere hepsinin alnından tutan odur" {Âyet: 56), yânî hepsi O'nun mülkünde, idaresinde ve ta-sarrufundadır. "Anîd", "Anûd", "Ânid"; hepsi bir ma'nâya olup "Çok inadçı" demektir; bu, tecebbürün, zorbalığın te'kîdidir.' 'Ista 'marakum"; ' *A ilah sizi topraktan meydana getirdi ve sizi orada ömür geçiriciler -yâhud da: Vmâr ediciler- yaptı" (Âyet: 60). "A*-martuhu'd-dâra fehye umra" denilir ki,"Ben evi Ömrü müddetince ona mülk yaptım" demektir. "Nekirahum", "Enkerahum","Isten-kerahum"; bunların hepsi bir ma'nâya olup "Onlardan hoşlanmadı*' (Âyet: 70} demektir."İnnehu hamîdun mecîdun = Şübheyok ki, O, asıl hamde lâyık, hayrı, ihsanı çok olandır" (Âyet: 73), yânî "Mecid", "Mâcid" sığasından Fail veznidir. "Hamîd"de "Hamide(= Hamdetti)" fiilinden olup "Mahmûd", yânî "Hamdedilmiş" ma'nâsınadır.'Siccîlun", balçıktan pişirilmiş sert ve büyük taşlar; "Emrimiz geldiği zaman o memleketin üstünü altına getirdik ve tepelerine balçıktan pişirilmiş, istif edilmiş taşlar yağdırdık" (Âyet: 83). "Siccîl" ve "Siccîn" bir ma'nâyadır, bunlardaki lâm ile nûn, zâid harflerden olmaları ve herbiri diğerine çevrilebilmeleri bakımından iki kardeştirler.(Câhiliyet ve İslâm devirlerine erişmiş muhadram) Şâir Temîm ibnu Mukbil de buna şâhid olacak şu beyti söyledi:"Nice yaya askerler kuşluk vaktinde miğferlerin yerlerine, yânî başlara öyle şiddetli darbe indiriyorlar ki, battallar, yiğitler bunu birbirlerine emir ve tavsiye ediyorlar"; burada "Siccînen", "Şedîden" demektir.

{ وَإِلَى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا } أَيْ إِلَى أَهْلِ مَدْيَنَ لِأَنَّ مَدْيَنَ بَلَدٌ وَمِثْلُهُ { وَاسْأَلْ الْقَرْيَةَ } وَاسْأَلْ الْعِيرَ يَعْنِي أَهْلَ الْقَرْيَةِ وَأَصْحَابَ الْعِيرِ { وَرَاءَكُمْ ظِهْرِيًّا } يَقُولُ لَمْ تَلْتَفِتُوا إِلَيْهِ وَيُقَالُ إِذَا لَمْ يَقْضِ الرَّجُلُ حَاجَتَهُ ظَهَرْتَ بِحَاجَتِي وَجَعَلْتَنِي ظِهْرِيًّا وَالظِّهْرِيُّ هَا هُنَا أَنْ تَأْخُذَ مَعَكَ دَابَّةً أَوْ وِعَاءً تَسْتَظْهِرُ بِهِ { أَرَاذِلُنَا } سُقَّاطُنَا { إِجْرَامِي } هُوَ مَصْدَرٌ مِنْ أَجْرَمْتُ وَبَعْضُهُمْ يَقُولُ جَرَمْتُ { الْفُلْكُ } وَالْفَلَكُ وَاحِدٌ وَهْيَ السَّفِينَةُ وَالسُّفُنُ { مُجْرَاهَا } مَدْفَعُهَا وَهُوَ مَصْدَرُ أَجْرَيْتُ وَأَرْسَيْتُ حَبَسْتُ وَيُقْرَأُ مَرْسَاهَا مِنْ رَسَتْ هِيَ وَمَجْرَاهَا مِنْ جَرَتْ هِيَ وَمُجْرِيهَا وَمُرْسِيهَا مِنْ فُعِلَ بِهَا رَاسِيَاتٌ ثَابِتَاتٌ

" Ve ilâ Medyene ahâhum Şuayben = Medyen V de kardeşleri Şu-ayb'ı gönderdik" (Âyet: 84) "İlâ Medyene", "Medyen ahâlîsine" demektir. Çünkü Medyen, Medyen'in kurduğu ve onun ismiyle isimlendirilmiş bir beldedir. Bu ta'bîrin benzeri "Ve's'eli'l-karyete","Ve's'eK'l-tyra" sözleridir ki, "Karye ahâlîsine" ve "Kervan halkına sor" demektir (Yûsuf:82); "İçinde bulunduğumuz şehre, aralarında geldiğimiz kervana da sor. Biz şekksiz şübhesiz doğru söyleyicileriz"(Yûsuf: 82): "Siz Allah hn emrini arkanıza atılmış birşey kıldınız" (Âyet: 92).Şuayb, bununla "Siz O'na yönelmediniz" demektir. Bir adam diğer birinin hacetini yerine getirmediği zaman "Benim hacetimi sırtının ardına attın ve beni arkaya atılmış birşey kıldın" denilir. Buradaki "ez-Zıhrî"nin bir ma'nâsı da: "Beraberinde ihtiyâç zamanında kendisiyle yardım sağlayacağın bir binek hayvanı yâhud bir kap alman" demektir. "Erâzilunâ", "Düşüklerimiz, en aşağı tabakalarımız" demektir {Âyet: 27)."O'nu (Kur'ân'ı) kendiliğinden uydurdu, derler. De ki: Eğer ben O'nu kendiliğimden uydurduysam günâhı benim üstüme olsun..." (Âyet: 35). Buradaki "İcramı" kelime'si "Ecremtu" fiilinden masdar-dır. Bâzıları sülâsî olan "Ceremtu" fiilinden isimdir dediler, ikisi de "Ben günâh işledim" ma'nâsınadır. "el-Fulk", "el-Felek", "Fuluk" bir ma'nâyadir. Tekil ve

çoğul yerinde kullanılır. Tekil yerinde "Se-fîne", çoğul yerinde "Süfün", yânî "Gemi" ve "Gemiler" ma'nâsınadır (Âyet: 38)."Bismillâhi mecrâha ve mursâha - Onun akması da durması da Allah'ın adiyledir" (Âyet: 4i). "Mecrâha", "Onun gitmesi" demektir. Bu "Cereytu" fiilinin mîmli masdarıdır. "Mursâha"da "Onun durması" demektir, bu da "Habsettim" ma'nâsma olan "Erseytu" fiilinin mîmli masdarıdır. Bu "Durdu" ma'nâsma olan "Reset", sülâsî fiilinden "Mersâhâ", "Aktı" ma'nâsma olan "Ceret" sülâsî fiilinden "Mecrâha" şeklinde okunur. Ve yine bu iki kelime fail isim vezninde "Mucrîhâ" ve "Mursîhâ" olarak da okundu ki, onun akı-tıcısı ve durdurucusu, gemiyi yapan yâhud yapılmasını emreden Allah tarafındandır, demek olur."Kudurin râsiyetin", "Sabit sabit kazanlar" (es-Sebe1: 13) demektir. Bunu "Mursâha" nın zikrine istid-râd olarak getirdi.

بَاب قَوْلِهِ { وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى رَبِّهِمْ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ } { وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ } وَاحِدُهُ شَاهِدٌ مِثْلُ صَاحِبٍ وَأَصْحَابٍ

4685 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ وَهِشَامٌ قَالَا حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ مُحْرِزٍ قَالَ بَيْنَا ابْنُ عُمَرَ يَطُوفُ إِذْ عَرَضَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَوْ قَالَ يَا ابْنَ عُمَرَ سَمِعْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي النَّجْوَى فَقَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يُدْنَى الْمُؤْمِنُ مِنْ رَبِّهِ وَقَالَ هِشَامٌ يَدْنُو الْمُؤْمِنُ حَتَّى يَضَعَ عَلَيْهِ كَنَفَهُ فَيُقَرِّرُهُ بِذُنُوبِهِ تَعْرِفُ ذَنْبَ كَذَا يَقُولُ أَعْرِفُ يَقُولُ رَبِّ أَعْرِفُ مَرَّتَيْنِ فَيَقُولُ سَتَرْتُهَا فِي الدُّنْيَا وَأَغْفِرُهَا لَكَ الْيَوْمَ ثُمَّ تُطْوَى صَحِيفَةُ حَسَنَاتِهِ وَأَمَّا الْآخَرُونَ أَوْ الْكُفَّارُ فَيُنَادَى عَلَى رُءُوسِ الْأَشْهَادِ { هَؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى رَبِّهِمْ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ } وَقَالَ شَيْبَانُ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا صَفْوَانُ

Yüce -Allah'ın Şu Kavli Babı:

"(Allah'a karşı yalan düzenden daha zâlim kimdir?) Onlar Rahb Herine arzedilecekler, şâhidler de: 'İşte bunlar Rabb'lerine karşı yalan söyleyenlerdir' diyecekler. Haberiniz olsun ki, Allah'ın la'neti zâlimlerin tepesinedir" (Âyet: ış>."Sâhib", "Ashâb"ın tekili olduğu gibi, "Eşhâd"ın tekili de "Şâhid"dir.

-...Bize Saîd ibnu Ebî Arûbe ile Hişâm ibn Ebî Abdillah tahdîs edip şöyle dediler:Bize Katâde tahdîs etti ki, Safvân ibnu Muh-riz şöyle demiştir: Abdullah ibnu Umer,Ka'be'de tavaf ettiği sırada bir adam karşısına geldi ve:-Yâ Ebâ Abdirrahmân -yâhud da: Ey Umer'in oğlu!- Sen Pey-gamber'den (kıyamet gününde mü'min ile Allah arasında olacak) "Necvâ(-Gizli konuşma)" hakkındaki beyânı işittin mi? diye sordu.

İbn Umer de şöyle dedi:

— Ben Peygamber'den işittim, şöyle buyuruyordu: "Mü'min Rabb'ine yaklaştırılır –Râvî Hişâm: "Mü'min Rabb'ine yakınlaşır' demiştir-. Nihayet Rabb 'i onun üzerine şefkat yanını kor da ona günâhlarını şöyle ikrar ettirir: Şu günâhı biliyor musun? der. Kul: Biliyorum,der: Akabinde iki kerre: Rabb'im, biliyorum, Rabb'im biliyorum, der. Allah da: Ben o günâhlarını dünyâda (insanlardan) gizledim. Bu gün $e ben senin lehine bu günâhlarını mağfiret ediyorum,buyurur. Sonra mü'minin hasenat sahîfesi kendisine verilir. Diğerlerine yâhud kâfirlere gelince, onlar şâhidlerin huzurunda: îşte bunlar Rabb'lerine karşı yalan söyleyenlerdir! diye nida olunur." Râvî Seybân ibn Abdirrahmân, Katâde'den: Bize Safvân, İbn Umer'den tahdîs etti,şeklinde söyledi

---

بَاب قَوْلِهِ { وَكَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَى وَهِيَ ظَالِمَةٌ إِنَّ أَخْذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ } { الرِّفْدُ الْمَرْفُودُ } الْعَوْنُ الْمُعِينُ رَفَدْتُهُ أَعَنْتُهُ { تَرْكَنُوا } تَمِيلُوا { فَلَوْلَا كَانَ } فَهَلَّا كَانَ { أُتْرِفُوا } أُهْلِكُوا وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ } شَدِيدٌ وَصَوْتٌ ضَعِيفٌ

4686 - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا بُرَيْدُ بْنُ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ لَيُمْلِي لِلظَّالِمِ حَتَّى إِذَا أَخَذَهُ لَمْ يُفْلِتْهُ قَالَ ثُمَّ قَرَأَ { وَكَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَى وَهِيَ ظَالِمَةٌ إِنَّ أَخْذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ }

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:

' 'Rabb 'inin yakalayışı -ahâlîsi zulmeder hâlde bulunan memleketleri yakaladığı zaman işte böyle olur. Şübhesiz ki, O'nun çarpması pek elemlidir, pek çetindir" (Âyet: 102)."er-Rifdul-merfûd" (Âyet: 98) "Yardım edici yardım". "Refedtuhû" "Ona yardım ettim" demektir. "Lâ terkenû ile 'llezîne zalemû = Zulmedenlere meyletmeyin'' (Âyet: ıi3). "Fe-levlâ kâne", (Âyet: ıi6). "Fe-hellâ kâne" (yânî "Olsaydı ya") demektir "Utrifû (= Helak edildiler)" (Âyet: 116), -yânı teref, helak edilmelerine sebeb oldu-.
İbn Abbâs: "Zefîr", "Şiddetli ses"; "Şehîk", "Zaîf ses"tir (Âyet: 106) demiştir.
-...Ebû Mûsâ (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Allah zâlime muhakkak ki mühlet verir verir de, onu yakalayacağı zaman göz açtırmadan ansızın yakalar".Ebû Mûsâ dedi ki: Bundan sonra Rasûlullah şu âyeti okudu: "Rabb Hnin yakalayışı - ahâlisi zulmeder hâlde bulunan memleketleri yakaladığı zaman- işte böyle olur. Şübhesiz ki O'nun çarpması pek elem vericidir, pek çetindir."

بَاب قَوْلِهِ { وَأَقِمْ الصَّلَاةَ طَرَفَيْ النَّهَارِ وَزُلَفًا مِنْ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ذَلِكَ ذِكْرَى لِلذَّاكِرِينَ } وَزُلَفًا سَاعَاتٍ بَعْدَ سَاعَاتٍ وَمِنْهُ سُمِّيَتْ الْمُزْدَلِفَةُ الزُّلَفُ مَنْزِلَةٌ بَعْدَ مَنْزِلَةٍ وَأَمَّا { زُلْفَى } فَمَصْدَرٌ مِنْ الْقُرْبَى ازْدَلَفُوا اجْتَمَعُوا { أَزْلَفْنَا } جَمَعْنَا

4687 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ هُوَ ابْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا أَصَابَ مِنْ امْرَأَةٍ قُبْلَةً فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ فَأُنْزِلَتْ عَلَيْهِ { وَأَقِمْ الصَّلَاةَ طَرَفَيْ النَّهَارِ وَزُلَفًا مِنْ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ذَلِكَ ذِكْرَى لِلذَّاكِرِينَ } قَالَ الرَّجُلُ أَلِيَ هَذِهِ قَالَ لِمَنْ عَمِلَ بِهَا مِنْ أُمَّتِي

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
"Gündüzün iki tarafında, gecenin de yakın saatlerinde dosdoğru namaz kıl. Çünkü güzellikler kötülükleri (günâhları) giderin Bu, iyi düşünenlere bir öğüttür" (Âyet: 114)."Zulefen" "Saatler ardından saatler" demektir. "Muzdelife" de bu ma'nâdah isimlendirildi (insanların gece saatlerinde oraya gelmelerinden yâhud Allah'a yakın olmaları ve kendileri için Allah katında derece hâsıl olmasından). "ez-Zulefii" "Menzile ardından menzile"dirv "Zulfâ"ya gelince, o "Yakın olmak" ma'nâsmdan masdardır. "İzdelefû", "îctemeû" (yânî "Toplandılar"), "Ezlefnâ", "Cema'nâ" (yânî 'Topladık" demektir.
-...İbn Mes'ûd(R)'den (şöyle demiştir): Bir adam yabancı bir kadından bir öpücük aldı. Akabinde bu adam Rasûlullah'a geldi de, yaptığı öpme işini O'na zikretti. Hemen müteakiben Rasûlullah'a şu âyet indirildi: "Gündüzün iki tarafında» gecenin de yakın saatlerinde dosdoğru namaz kıl. Çünkü güzellikler kötülükleri (günâhları) giderir. Bu, iyi düşünenlere bir öğüttür".O kimse:
— (Yâ Rasûlallah!) Bu âyet yalnız benim için mi? diye sordu. Rasûlullah (S):
— "Ümmetimden bununla amel eden herkes içindir" buyurdu

سُورَةُ يُوسُفَ

وَقَالَ فُضَيْلٌ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ مُجَاهِدٍ { مُتَّكَأً } الْأُتْرُجُّ قَالَ فُضَيْلٌ الْأُتْرُجُّ بِالْحَبَشِيَّةِ مُتْكًا وَقَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ مُجَاهِدٍ مُتْكًا قَالَ كُلُّ شَيْءٍ قُطِعَ بِالسِّكِّينِ وَقَالَ قَتَادَةُ { لَذُو عِلْمٍ لِمَا عَلَّمْنَاهُ } عَامِلٌ بِمَا عَلِمَ وَقَالَ سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ { صُوَاعَ الْمَلِكِ } مَكُّوكُ الْفَارِسِيِّ الَّذِي يَلْتَقِي طَرَفَاهُ كَانَتْ تَشْرَبُ بِهِ الْأَعَاجِمُ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { تُفَنِّدُونِ } تُجَهِّلُونِ وَقَالَ غَيْرُهُ غَيَابَةٌ كُلُّ شَيْءٍ غَيَّبَ عَنْكَ شَيْئًا فَهُوَ غَيَابَةٌ وَالْجُبُّ الرَّكِيَّةُ الَّتِي لَمْ تُطْوَ { بِمُؤْمِنٍ لَنَا } بِمُصَدِّقٍ { أَشُدَّهُ } قَبْلَ أَنْ يَأْخُذَ فِي النُّقْصَانِ يُقَالُ بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغُوا أَشُدَّهُمْ وَقَالَ بَعْضُهُمْ وَاحِدُهَا شَدٌّ وَالْمُتَّكَأُ مَا اتَّكَأْتَ عَلَيْهِ لِشَرَابٍ أَوْ لِحَدِيثٍ أَوْ لِطَعَامٍ وَأَبْطَلَ الَّذِي قَالَ الْأُتْرُجُّ وَلَيْسَ فِي كَلَامِ الْعَرَبِ الْأُتْرُجُّ فَلَمَّا احْتُجَّ عَلَيْهِمْ بِأَنَّهُ الْمُتَّكَأُ مِنْ نَمَارِقَ فَرُّوا إِلَى شَرٍّ مِنْهُ فَقَالُوا إِنَّمَا هُوَ الْمُتْكُ سَاكِنَةَ التَّاءِ وَإِنَّمَا الْمُتْكُ طَرَفُ الْبَظْرِ وَمِنْ ذَلِكَ قِيلَ لَهَا مَتْكَاءُ وَابْنُ الْمَتْكَاءِ فَإِنْ كَانَ ثَمَّ أُتْرُجٌّ فَإِنَّهُ بَعْدَ الْمُتَّكَإِ { شَغَفَهَا } يُقَالُ بَلَغَ شِغَافَهَا وَهُوَ غِلَافُ قَلْبِهَا وَأَمَّا شَعَفَهَا فَمِنْ الْمَشْعُوفِ { أَصْبُ } أَمِيلُ صَبَا مَالَ { أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ } مَا لَا تَأْوِيلَ لَهُ وَالضِّغْثُ مِلْءُ الْيَدِ مِنْ حَشِيشٍ وَمَا أَشْبَهَهُ وَمِنْهُ { وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا } لَا

مِنْ قَوْلِهِ { أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ } وَاحِدُهَا ضِغْثٌ { نَمِيرُ } مِنْ الْمِيرَةِ { وَنَزْدَادُ كَيْلَ بَعِيرٍ } مَا يَحْمِلُ بَعِيرٌ أَوَى إِلَيْهِ ضَمَّ إِلَيْهِ السِّقَايَةُ مِكْيَالٌ { تَفْتَأُ } لَا تَزَالُ { حَرَضًا } مُحْرَضًا يُذِيبُكَ الْهَمُّ تَحَسَّسُوا تَخَبَّرُوا { مُزْجَاةٍ } قَلِيلَةٍ { غَاشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ } عَامَّةٌ مُجَلِّلَةٌ { اسْتَيْأَسُوا } يَئِسُوا { لَا تَيْأَسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ } مَعْنَاهُ الرَّجَاءُ { خَلَصُوا نَجِيًّا } اعْتَزَلُوا نَجِيًّا وَالْجَمِيعُ أَنْجِيَةٌ يَتَنَاجَوْنَ الْوَاحِدُ نَجِيٌّ وَالِاثْنَانِ وَالْجَمِيعُ نَجِيٌّ وَأَنْجِيَةٌ

Yûsuf Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle

Fudayl ibnu Iyâd (öl. 187), Husayn ibnu Abdirrahmân es-Sulemî*den; o da Mucâhid ibn Cebr'den olmak üzere: "el-Muttekeen" (Âyet: 3i), "Utruc"dur, dedi. Fudayl: "el-Utruc", Habeş dilinde "Mutken"dir, dedi. Sufyân ibn Uyeyne de bir adamdan; o da Mucâhid'den olmak üzere: "Mutken",bıçakla kesilen herşey'dir, dedi. Katâde de: "Ke innehû le-zû ilmin = Şübhe yok ki Ya'kûb bir ilim sahibi idi" (Âyet: 68); yânî "O bildiği ile amel edici idi" demiştir.Saîd ibn Cubeyr de şöyle demiştir: "Suvâu'l-melik"(Âyet: 72), Fârisî'nin mekkûku, yânî mikyâli'dir; bu, iki tarafı birbirine kavuşan ve Acemler'in su içmekte oldukları bir kaptır.İbnu Abbâs: "Levlâ en tufennidûni" (Âyet: 94), "Beni cahilliğe nisbet etmezseniz"ma'nâsınadır, demiştir.İbn Abbâs'tan başkası: "Gayâbetun " (Âyet: ıo>, senden birşeyi gayb eden her şey "Gayâbe"dir. "el~Cubbu'\ duvarı örülmemiş kuyudur. "Bû doğru söyleyenler olsak da sen bize inanıcı değilsin" (Âyet: n),"Sen bizi tasdik edici, doğrulayıcı değilsin"; "Ö tam erginlik çağına girince kendisine hüküm ve ilim verdik" (Âyet: 22). Buradaki "Eşüddehû", "Noksanlığa başlamadan önceki en olgun çağı"demektir. Bu, müfredde ve cemi'de bir tek lafızla olur, bu sebeble "Beleğa eşüddehû ve beleğa eşüddehum(= Olgunluk çağına erişti, olgunluk çağına eriştiler)" denilir. Bâzıları da "Eşüdd" lafzının tekili "Şüdd"dür, dediler."el-Muttekeu" (Âyet: 3i), "Yaslanılan şey", içmek yâhud konuşmak yâhud da yemek yemek için üzerine yaslandığın masadır. Bu tefsir ile "Mutteke' = Nârenciye"dir diyenin sözünü ibtâl etti.Zîrâ Arab kelâmında "Mutteke"' lâfzının "Narenciye" ile tefsir edilmişliği yoktur. Bunun Narenciye olduğuna kaail olanlara karşı hüccet getirdiği şeylerden biri de şudur: "Mutteke"'nin yastıklar nev'indendir diyenlere gelince, onlar evvelkinden daha şerrli bir görüşe kaçmışlardır. (Bâzıları da) tâ'nın sükûnu ile; bu ancak "Mutku"dur dediler. "Mutk" da ancak "Bazr"ın kenarıdır, kadının fercindeki dilcik denilen kabarcığın kenarıdır (yânî, o kadından sünnet edilen yerdir). Kadın için "Metkaau" ve "İbnu Metkaae", "Sünnet edilmemiş" ve "Sünnet edilmemiş kadının oğlu"denilmesi, bu "Metk" lafzındandır. Şayet burada "Utrucc" (yânî "Narenciye" cinsinden bir meyve) varsa, şübhesiz o, üzerine yaslanılacak olan masadan sonra vardır. "Kad şeğafehâ" {Âyet. 30), "Sevgi yüreğinin zarına işlemiş"; "Beleğa ilâ şığâfihâ(=Kalbinin iç zarına ulaştı)" denilir. "Şığâf" kalbin kılıfıdır. Amma ayn harfiyle okunuşa gelince o, "Sevgi ve aşk gönlünü kaplamış, gönlü aşkla yakılmış kimse" ta'bîrindendir."Asbu ileyhinne" (Âyet: 33) "Onlara meylederim" demektir. "Edğâsu ahlâm " (Âyet: 44),"Karmakarışık düşler, hiçbir teVîli ve ma'nâsı olmayan düşler" demektir. "ed-Dığs", kuru ottan ve benzeri şeylerden elin dolusu bir demet şeydir. Ve "Eline bir demet al da onunla vur" {$&&. 44) sözü, bu demet ma'nâsındandır; bu, "Karışık ruyalar" kavlinden değildir. "Edğâs" lafzının tekili "Dığs"tır."Nemîru", "Zahire getiririz"; "Nezdâdu keyle baîrin", "Bir devenin taşıyacağı mikdâr zahire de artırırız". Bunlarla şuna işaret ediyor: "Zahire yüklerini açtıkları zaman sermâyelerini kendilerine geri gönderilmiş uldular. Ey babamız, daha ne istiyoruz, işte sermâyemiz de bize geri verilmiş; biz bununla tekrar ailemize zahire getiririz, kardeşimizi koruruz, bir deve yükü zahire de artırırız, dediler" (Âyet: 65)."Âvâ ileyhi" (Âyet: 69) "Yûsuf, kardeşi Bünyâmîn'i yanına aldı"; "es-Sikaaye" (Âyet: 70), "Su içilen kap". "Tefteu Yûsufu tezkuru", "Hâlâ Yûsufu anıp duruyorsun"; "Haradan", "Hastalanmış olacaksın", yânî "Gam seni eritiyor"; "Hâlâ Yûsuf'u anıp duruyorsun. And olsun ki, sonunda ya kendinden hastalanıp eriyeceksin, yâhud helake uğrayanlardan olacaksın, dediler" (Âyet: 85). "Tehassesû", "Haber arayın" demektir; "(Yâ'kûb:) Oğullarım, gidin, Yûsuf'ta kardeşinden haber arayın. Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin.Zîrâ hakikat şudur ki, kâfirler güruhundan başkası Allah'ın rahmetinden ümidini kesmez, dedi" (Âyet: 88)."Müzcâtun", "Az şey"; "Ve cVnâ bi-bidâetin müzcâtin=Biz az bir sermâye ile gel$ik" (Âyet: 88)."Allah'ın azabından bir kaplayıcı" (Âyet: 107):Herşeyi kaplayıcı olan umûmî bir azâb "İstey'&sû", "Ümîd kestiler" ma'nâsına; "Lâ tey'esû min ravhıllâhi","A\\ah'm ravhı; ümîd" ma'nâsınadir; "Allah'ın rahmeti ve nefeslendirmesi" demektir. Ümîd kesmemenin ma'nâsı ümîd etmektir."İzâ'stey'esû minhu ve halasû neciyyen - Artık

ondan ümîdierini kestikleri zaman fısıldaşarak" (Âyet: so), yânî suçlarını i'tirâf ettiler (yâhud: Gizlice bir tarafa çekildiler), demektir. "en-Neciyy" "Gizlice fısıldaşan" demektir. Cem'i "Enciyetun"dur. Yetenâcevne","Gizlice konuşurlar" ma'nâsınadır. Bunun tekili "Neciyyun"dur. Bunda tekil, tesniye, cemi*, müzekker ve müennes birdir; hep "Neciyy" ile ifâde edilir. Çünkü aslında masdardır. Bazen de "Enciye" şeklinde cemi'lenir.

بَاب قَوْلِهِ { وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَى آلِ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّهَا عَلَى أَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ }

4688 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْكَرِيمُ ابْنُ الْكَرِيمِ ابْنِ الْكَرِيمِ ابْنِ الْكَرِيمِ يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ

- Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"(Rabb'in seni öylece beğenip seçecek, sana m'yâ ta 'bîrine âid bilgi verecek), sana karşı da Ya Jkûb hanedanına karşı da nimetlerini daha evvelden ataların İbrahim'e ve İshâk'a tamamladığı gibi tamamlayacaktır...
-...Abdullah ibn Umer(R)'den (şöyle demiştir): Peygamber (S): "Kerîm oğlu, kerîm oğlu, kerîm oğlu kerîm, İbrâhîm oğlu, îshâk oğlu, Ya'kûb oğlu Yûsuf'tur" buyurmuştur

---

بَاب قَوْلِهِ { لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٌ لِلسَّائِلِينَ }

4689 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ النَّاسِ أَكْرَمُ قَالَ أَكْرَمُهُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسْأَلُكَ قَالَ فَأَكْرَمُ النَّاسِ يُوسُفُ نَبِيُّ اللَّهِ ابْنُ نَبِيِّ اللَّهِ ابْنِ نَبِيِّ اللَّهِ ابْنِ خَلِيلِ اللَّهِ قَالُوا لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسْأَلُكَ قَالَ فَعَنْ مَعَادِنِ الْعَرَبِ تَسْأَلُونِي قَالُوا نَعَمْ قَالَ فَخِيَارُكُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُكُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَقِهُوا تَابَعَهُ أَبُو أُسَامَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: “And olsun ki Yûsuf'un ve kardeşlerinin haberlerinde, soranlar için nice ibretler vardır" (Âyet: 7).
-.. Bana Muhammed (ibn Selâm) tahdîs etti. Bize Abdete ib-nu Süleyman, Abdullah - Ebû Zerr nüshasında: Ubeydullah- el-Umerî'den; o da Saîd ibn Ebî Saîd'den haber verdi ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'a:
— İnsanların en kerîmi, en şereflisi kimdir? diye soruldu.Oda:
— "Allah katında insanların en kerîmi, en muttaki olanlarıdır"diye cevâb verdi, Sahâbîleri:
— Biz sana insanların dîn ve ahlâkça en şerefli olanını sormuyoruz (soyu yönünden en kerîm olanını soruyoruz), dediler Rasûlullah (S):
— "O yönden insanların en kerîmi, Allah'ın peygamberinin oğlu, Allah'ın peygamberinin oğlu, Allah'ın Malilinin oğlu olan Allah'ın Peygamberi Yûsuf'tur" buyurdu. Sahâbîler yine:
— Biz Sana bunu da sormuyoruz, dediler. Rasûlullah:
— "Sizler Arab'ın ma'denlerini mi (yânî nisbet olunup övüne-geldikleri asıllarını, köklerini mi) soruyorsunuz?" deyince, onlar:
— Evet bunu soruyoruz, dediler. Bunun üzerine Rasûlullah (S):
— "Câhiliyet devrinde hayırlı olanlarınız, dîni iyi anladıkları ve amel ettikleri müddetçe İslâm devrinde de hayırlı olanlarınızdır" buyurdu. Bu hadîsi Ubeydullah el-Umerî'den rivayet etmekte Ebû Usâme Hammâd ibn Usâme, Abdete ibn Süleyman'a mutâbaat etmiştir

---

بَاب قَوْلِهِ { قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبْرٌ جَمِيلٌ } { سَوَّلَتْ } زَيَّنَتْ

4690 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ ح و حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ النُّمَيْرِيُّ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ يَزِيدَ الْأَيْلِيُّ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ سَمِعْتُ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ وَسَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ وَعَلْقَمَةَ بْنَ وَقَّاصٍ وَعُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ حَدِيثِ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ قَالَ لَهَا أَهْلُ الْإِفْكِ مَا قَالُوا فَبَرَّأَهَا اللَّهُ كُلٌّ حَدَّثَنِي طَائِفَةً مِنْ الْحَدِيثِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ كُنْتِ بَرِيئَةً فَسَيُبَرِّئُكِ اللَّهُ وَإِنْ كُنْتِ أَلْمَمْتِ بِذَنْبٍ فَاسْتَغْفِرِي اللَّهَ وَتُوبِي إِلَيْهِ قُلْتُ إِنِّي وَاللَّهِ لَا أَجِدُ مَثَلًا إِلَّا أَبَا يُوسُفَ { فَصَبْرٌ جَمِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ } وَأَنْزَلَ اللَّهُ { إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِنْكُمْ } الْعَشْرَ الْآيَاتِ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
"Ya'kûb: Hayır, nefisleriniz sizi aldatıp bir işe sürüklemiş. Artık (bana düşen) güzel bir sabırdır, dedi" (Âyet: 18) "Sevvelet", "Süsledi" demektir.
-...Yûnus ibn Yezîd el-Eylî tahdîs edip şöyle dedi: Ben ez-Zuhrî'den işittim. O da şöyle dedi: Ben Urve ıbnu'z-Zubeyr'den, Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den, Alkame ibn Vakkaas'tan ve Ubeydullah ibnu Abdillah'tan, iftiracılar onun hakkında söylediklerini söyledikleri ve Allah'ın da kendisini berî kıldığı zamanki Peygamber'in zevcesi Âişe hadîsini işittim. Bu dört râvîden herbiri bana bu hadîsten birer bölümü tahdîs ettiler. Peygamber (S), Âişe'ye hitaben:
— "Eğer sen bu isnâdlardan berî isen, yakında Allah seni beri kılar. Ve eğer böyle bir günâha yaklaştınsa Allah'tan mağfiret iste ve Allah'a tevbe et" buyurdu. Âişe dedi ki: Ben de şunları söyledim:
— Vallahi ben bu vaziyette bir misâl bulamıyorum, ancak Yûsuf'un babası Ya'kûb'u örnek buluyorum: (Yûsuf'un kardeşleri Yûsuf'un gömleği üzerinde yalan bir kan lekesi getirdikleri zaman) Ya'kûb, oğullarına: Hayır, nefisleriniz size bir işi süslemiş, bir fitneye sürüklemiş. Artık bana düşen güzel bir sabırdır. Sizin şu anlatışınıza karşı yardımına sığınılacak, ancak Allah'tır, dedi.Bu esnada A1-1 ah: "0 uydurma haberi getirenler içinizden bir zümredir, onu sizin için bir şerr sanmayın; biVakis o sizin için bir hayırdır" kavlinden i'tibâren on âyeti indirdi (en-Nûn 11-20)

4691 – حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَسْرُوقُ بْنُ الْأَجْدَعِ قَالَ حَدَّثَتْنِي أُمُّ رُومَانَ وَهْيَ أُمُّ عَائِشَةَ قَالَتْ بَيْنَا أَنَا وَعَائِشَةُ أَخَذَتْهَا الْحُمَّى فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَلَّ فِي حَدِيثٍ تُحُدِّثَ قَالَتْ نَعَمْ وَقَعَدَتْ عَائِشَةُ قَالَتْ مَثَلِي وَمَثَلُكُمْ كَيَعْقُوبَ وَبَنِيهِ { بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبْرٌ جَمِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ }

-...Ebû Vâil şöyle dedi: Bana Mesrûk ibnu'1-Ecda' tahdîs edip şöyle dedi: Bana Âişe'nin annesi olan Ümmü Rûmân tahdîs edip şöyle dedi: Âişe'yi ateşli hastalık yakalamış olup, benim beraberimde bulunduğu sırada Peygamber (içeri girdi de):
— "Belki Âişe'nin bu hastalığı kendisi hakkında söylenmekte olan hadîsten dolayıdır"buyurdu.
Bu sırada Âişe yatağından doğrulup oturdu ve şunları söyledi:
— Benim meselimle sizin meseliniz, Ya'kûb ile oğullarının meseli gibidir: "Sizin vasıf yapageldiğiniz o sözlere karşı kendisinden yardım istenilecek olan ise ancak Allah'tır

---

بَاب قَوْلِهِ { وَرَاوَدَتْهُ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ وَغَلَّقَتْ الْأَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ } وَقَالَ عِكْرِمَةُ { هَيْتَ لَكَ } بِالْحَوْرَانِيَّةِ هَلُمَّ وَقَالَ ابْنُ جُبَيْرٍ تَعَالَهْ

4692 – حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ { هَيْتَ لَكَ } قَالَ وَإِنَّمَا نَقْرَؤُهَا كَمَا عُلِّمْنَاهَا { مَثْوَاهُ } مُقَامُهُ { وَأَلْفَيَا } وَجَدَا { أَلْفَوْا آبَاءَهُمْ } { أَلْفَيْنَا } وَعَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ { بَلْ عَجِبْتُ وَيَسْخَرُونَ }

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: "O'nun bulunduğu evdeki kadın onun nefsinden murâd almak istedi, kapıları sımsıkı kapadı ve: Sana söylüyorum, beri gel! dedi" (Âyet: 23)Ve Ikrime: "Heyte leke", Havran dilinde "Helümme" ma'nâsınadir, dedi. Saîd ibnu Cubeyr de: "Taâle (Beri gel)" ma'nâsınadır, dedi.
-...Şu'be, Süleyman ibn Mıhfân'dan; o da Ebû Vâil'den tahdîs etti ki, Abdullah ibn Mes'ûd (R): Kadın "Heyte leke" sözünü söyledi, demiş; ardından: "Biz o kelimeyi, ancak bize öğretildiği gibi okuruz" gerekçesini ilâve etmiştir."Mesvâhu"(Âyet:23), "İkaamet yeri"; "Elfeyâseyyidehâ"(Âyet: 25), "İkisi efendisini buldular"; "Innehum elfev âbâehum dallın" <es-sâffât: 69), "Çünkü onlar atalarını sapkın kimseler bulmuşlardı"; "Bel nettebiu mâ elfeynâ aleyhiâbâenâ" (ei-Bakara: no>, "Hayır,biz atalarımızı üzerinde bulduğumuz şeye uyarız, dediler"; "Bel acibtu ve yesharun" (essâffât:i2)"Ben taaccûb ettim, hâlbuki onlar alay edip eğleniyorlar"

4693 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ قُرَيْشًا لَمَّا أَبْطَئُوا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْإِسْلَامِ قَالَ اللَّهُمَّ اكْفِنِيهِمْ بِسَبْعٍ كَسَبْعِ يُوسُفَ فَأَصَابَتْهُمْ سَنَةٌ حَصَّتْ كُلَّ شَيْءٍ حَتَّى أَكَلُوا الْعِظَامَ حَتَّى جَعَلَ الرَّجُلُ يَنْظُرُ إِلَى السَّمَاءِ فَيَرَى بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا مِثْلَ الدُّخَانِ قَالَ اللَّهُ { فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُبِينٍ } قَالَ اللَّهُ { إِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ قَلِيلًا إِنَّكُمْ عَائِدُونَ } أَفَيُكْشَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَقَدْ مَضَى الدُّخَانُ وَمَضَتْ الْبَطْشَةُ

-...Abdullah ibn Mes'ûd(R)'dan (şöyle demiştir): Kureyş, Peygamber tarafından İslâm Dîni'ne girmekte geciktikleri zaman, Peygamber (S):
— "Yâ Allah, Yûsuf'un yediydi gibi yedi yıllık bir şiddet ile bunların belâsını başımdan at da, onlarla uğraşmayayım" diye duâ etti. Bunun üzerine onları öyle bir kıtlık senesi yakaladı ki, herşeyi kökünden silip giderdi. O derecede ki, onlar kemikleri bile kemirip yediler, hattâ bir adam göğe bakardı da kendisiyle gök arasında (açlığından ileri gelen göz zayıflığından dolayı) duman gibi birşey görmeğe başlardı. Allah: "O hâlde semânın apâşikâr bir duman getireceği günü gözetle" buyurdu. Yine Allah: "Biz bu azabı biraz açıp kaldıracağız. Fakat siz hiç şübhe yok ki, tekrar dönecek olanlarsınız (ed-Duhân: 10-16) buyurdu. İbn Mes'ûd: Kıyamet günü onlardan azâb açılıp kaldırılır mı? O açlık yüzünden görülen duman da "el-Batşe", yânı çok büyük şiddetle çarpıp yakalamada geçmiştir, dedi

---

بَاب قَوْلِهِ { فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ مَا بَالُ النِّسْوَةِ اللَّاتِي قَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ إِنَّ رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ قَالَ مَا خَطْبُكُنَّ إِذْ رَاوَدْتُنَّ يُوسُفَ عَنْ نَفْسِهِ قُلْنَ حَاشَى لِلَّهِ } وَحَاشَ وَحَاشَى تَنْزِيهٌ وَاسْتِثْنَاءٌ { حَصْحَصَ } وَضَحَ

4694 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ تَلِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْقَاسِمِ عَنْ بَكْرِ بْنِ مُضَرَ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْحَمُ اللَّهُ لُوطًا لَقَدْ كَانَ يَأْوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ وَلَوْ لَبِثْتُ فِي السِّجْنِ مَا لَبِثَ يُوسُفُ لَأَجَبْتُ الدَّاعِيَ وَنَحْنُ أَحَقُّ مِنْ إِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لَهُ { أَوَلَمْ تُؤْمِنْ قَالَ بَلَى وَلَكِنْ لِيَطْمَئِنَّ قَلْبِي }

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: "Melik adamlarına: Onu (Yûsuf'u) bana getirin, dedi. Bunun üzerine Yûsuf'a elçi gelince: Efendine dön de ellerini kesen o kadınların zoru neydi, kendisine sor. Şübhe yok ki, benim Rabb Hm onların fendini hakkıyle bilicidir, dedt (Hükümdar o kadınları toplayıp:) Yûsuf'un nefsinden kâm almak istediğiniz zaman ne hâlde idiniz (Onun size karşı bir meylini hissettiniz mi)? dedi. (Kadınlar:) Hâşâ, Allah için biz onun üstünde bir fenalık bilmedik, dediler** (Âyet: 50-51). "Hûgâ9*, bir tenzih ve istisnadır. "Haşhaşa", "Açığa çıktı" demektir.
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Allah Lût Peygamber'e rahmet etsin. Yemin olsun p zâten çok sağlam bir kaleye sığınıyordu... Eğer ben zindanda Yûsuf'un kaldığı gibi uzun zaman hapis kalsaydım, onu hapisten çağırmağa gelen kişinin da'vetine hemen icabet ederdim. Biz İbrahim'den daha haklıyız. İbrahim: Ey Rabb 'im, ölüleri nasıl dirilteceğini bana göster, demiş; Allah:

"Buna inanmadın mı yoksa? demiş. O da: İnandım, fakat kalbimin yatışması için istedim, diye söylemişti (ei-Bakara: 260)"

باب{ حَتَّى إِذَا اسْتَيْأَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِّبُوا }

4695 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَهُ وَهُوَ يَسْأَلُهَا عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { حَتَّى إِذَا اسْتَيْأَسَ الرُّسُلُ } قَالَ قُلْتُ أَكُذِبُوا أَمْ كُذِّبُوا قَالَتْ عَائِشَةُ كُذِّبُوا قُلْتُ فَقَدْ اسْتَيْقَنُوا أَنَّ قَوْمَهُمْ كَذَّبُوهُمْ فَمَا هُوَ بِالظَّنِّ قَالَتْ أَجَلْ لَعَمْرِي لَقَدْ اسْتَيْقَنُوا بِذَلِكَ فَقُلْتُ لَهَا وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُوا قَالَتْ مَعَاذَ اللَّهِ لَمْ تَكُنْ الرُّسُلُ تَظُنُّ ذَلِكَ بِرَبِّهَا قُلْتُ فَمَا هَذِهِ الْآيَةُ قَالَتْ هُمْ أَتْبَاعُ الرُّسُلِ الَّذِينَ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَصَدَّقُوهُمْ فَطَالَ عَلَيْهِمْ الْبَلَاءُ وَاسْتَأْخَرَ عَنْهُمْ النَّصْرُ حَتَّى إِذَا اسْتَيْأَسَ الرُّسُلُ مِمَّنْ كَذَّبَهُمْ مِنْ قَوْمِهِمْ وَظَنَّتْ الرُّسُلُ أَنَّ أَتْبَاعَهُمْ قَدْ كَذَّبُوهُمْ جَاءَهُمْ نَصْرُ اللَّهِ عِنْدَ ذَلِكَ حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ فَقُلْتُ لَعَلَّهَا كُذِبُوا مُخَفَّفَةً قَالَتْ مَعَاذَ اللَّهِ نَحْوَهُ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
'Nihayet rasûller ümîdlerini kesecek hâle geldikleri Vakİt." (Âyet: 110).
-...İbn Şihâb şöyle dedi: Bana Urve ibnu'z-Zubeyr haber verdi ki, kendisi Âişe'ye "Nihayet rasûller ümîdlerini kesecek hâle geldikleri vakit..." kavlini sorarken, Âişe aşağıdaki cevâbları vermiştir.Urve dedi ki: Ben Âişe'ye:
— Rasûller yalana mı nisbet edildiler yâhud tekzîb mi edildiler? diye sordum. Âişe:
— Tekzîb edildiler, dedi. Ben Âişe'ye:
— Rasûller kavimlerinin kendilerini tekzîb ettiklerini kesin bilmişlerdir, bu, zann ile değildir? dedim. Âişe:
— Evet, hayâtıma yemîn ederim ki, onlar bunu kesin olarak bilmişlerdir; zannetmemişlerdir, dedi. Ben yine Âişe'ye:
— Rasûller kendilerine yapılan yardım va'dinde aldatıldıklarını zannettiler, dedim.Âişe:
— Bundan Allah'a sığınırım. Rasûller bunu Rabb'lerine zanne-dici değildir, dedi (ve "Kuzibû" şeklinde şeddesiz okumayı reddetti). Ben Âişe'ye:
— Öyleyse şu âyet nedir? dedim. Âişe:
— Bunlar rasûllere tâbi' olan kimselerdir ki, Rabb'lerine îmân etmiş ve rasûlleri de tasdîk etmişlerdi. Fakat üzerlerindeki belâ uzamış ve zafer de kendilerinden gecikmiştir. Nihayet rasûller, kavimlerinden kendilerini yalanlayanların îmâna gelmelerinden ümîd kesecekleri hâle geldikleri ve yine rasûller, kendilerine tâbi' olanların da kendilerini yalanlayacaklarını zannettikleri vakit, işte tam bu sırada, Allah'ın yardımı ve zaferi rasûllere gelmiştir, dedi.
-... ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Urve haber verip şöyle dedi: Ben Âişe'ye:— Belki bu "Kuzibû" şeklinde şeddesizdir, dedim. Âişe:— (Böyle şeddesiz okumaktan) Allah'a sığınırım, dedi

---

سُورَةُ الرَّعْدِ

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { كَبَاسِطِ كَفَّيْهِ } مَثَلُ الْمُشْرِكِ الَّذِي عَبَدَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ غَيْرَهُ كَمَثَلِ الْعَطْشَانِ الَّذِي يَنْظُرُ إِلَى ظِلِّ خَيَالِهِ فِي الْمَاءِ مِنْ بَعِيدٍ وَهُوَ يُرِيدُ أَنْ يَتَنَاوَلَهُ وَلَا يَقْدِرُ وَقَالَ غَيْرُهُ { سَخَّرَ } ذَلَّلَ { مُتَجَاوِرَاتٌ } مُتَدَانِيَاتٌ وَقَالَ غَيْرُهُ { الْمَثُلَاتُ } وَاحِدُهَا مَثُلَةٌ وَهِيَ الْأَشْبَاهُ وَالْأَمْثَالُ وَقَالَ { إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ خَلَوْا } { بِمِقْدَارٍ } بِقَدَرٍ يُقَالُ { مُعَقِّبَاتٌ } مَلَائِكَةٌ حَفَظَةٌ تُعَقِّبُ الْأُولَى مِنْهَا الْأُخْرَى وَمِنْهُ قِيلَ الْعَقِيبُ أَيْ عَقَّبْتُ فِي إِثْرِهِ { الْمِحَالِ } الْعُقُوبَةُ { كَبَاسِطِ كَفَّيْهِ إِلَى الْمَاءِ } لِيَقْبِضَ عَلَى الْمَاءِ { رَابِيًا } مِنْ رَبَا يَرْبُو { أَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِثْلُهُ } الْمَتَاعُ مَا تَمَتَّعْتَ بِهِ { جُفَاءً } يُقَالُ أَجْفَأَتْ الْقِدْرُ إِذَا غَلَتْ فَعَلَاهَا الزَّبَدُ ثُمَّ تَسْكُنُ فَيَذْهَبُ الزَّبَدُ بِلَا مَنْفَعَةٍ فَكَذَلِكَ يُمَيِّزُ الْحَقَّ مِنْ الْبَاطِلِ { الْمِهَادُ } الْفِرَاشُ { يَدْرَءُونَ } يَدْفَعُونَ دَرَأْتُهُ عَنِّي دَفَعْتُهُ { سَلَامٌ عَلَيْكُمْ } أَيْ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ { وَإِلَيْهِ مَتَابِ } تَوْبَتِي

أَفَلَمْ يَيْئَسْ أَفَلَمْ يَتَبَيَّنْ { قَارِعَةٌ } دَاهِيَةٌ { فَأَمْلَيْتُ } أَطَلْتُ مِنْ الْمَلِيِّ وَالْمِلَاوَةِ وَمِنْهُ { مَلِيًّا } وَيُقَالُ لِلْوَاسِعِ الطَّوِيلِ مِنْ الْأَرْضِ مَلًى مِنْ الْأَرْضِ { أَشَقُّ } أَشَدُّ مِنْ الْمَشَقَّةِ { مُعَقِّبَ } مُغَيِّرٌ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { مُتَجَاوِرَاتٌ } طَيِّبُهَا وَخَبِيثُهَا السِّبَاخُ { صِنْوَانٌ } النَّخْلَتَانِ أَوْ أَكْثَرُ فِي أَصْلٍ وَاحِدٍ { وَغَيْرُ صِنْوَانٍ } وَحْدَهَا { بِمَاءٍ وَاحِدٍ } كَصَالِحِ بَنِي آدَمَ وَخَبِيثِهِمْ أَبُوهُمْ وَاحِدٌ السَّحَابُ الثِّقَالُ الَّذِي فِيهِ الْمَاءُ { كَبَاسِطِ كَفَّيْهِ إِلَى الْمَاءِ } يَدْعُو الْمَاءَ بِلِسَانِهِ وَيُشِيرُ إِلَيْهِ بِيَدِهِ فَلَا يَأْتِيهِ أَبَدًا { فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا } تَمْلَأُ بَطْنَ كُلِّ وَادٍ { زَبَدًا رَابِيًا } الزَّبَدُ زَبَدُ السَّيْلِ { زَبَدٌ مِثْلُهُ } خَبَثُ الْحَدِيدِ وَالْحِلْيَةِ

Er-Ra'd Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle Ve İbnu Abbâs şöyle demiştir:
"İki ovucunu açan gibidir" (Âyet: 14) kavli, Allah'ın beraberinde başka bir ilâha ibâdet eden müşrikin meselidir. Bu, uzaktan suyun içindeki hayâline bakıp duran şeytânın meseli gibidir. Kendisi suya uzanıp elde etmek ister, fakat buna muktedir olamaz. İbn Abbâs'tan başkası da şöyle demiştir: "Sahhara" (Âyet: 2), "Zelîl kıldı, itaatli kıldı";"Mutecâviratun" (Âyet: 4), "Birbirine yakın"; "el-Mesulât" (Âyet: 6) "Ukubet misâlleri";bunun tekili "Mesuletun"dur. "Mesulât","Şebehler, misâller" demektir. Yüce Allah: "Onlar, kendilerinden evvel gelip geçmiş kavimlerin (o acıklı) günleri gibisinden başkasını mı bekliyorlar?" (Yûnus: 102) buyurdu. "Bi-mikdârın", "Bi-kaderin" demektir: "Onun yanında herşey ölçü iledir" (Âyet: 8). "Lehu muakkıbâtun=Oynun önünde ve arkasında kendisini Allah'ın emriyle gözetleyecek ta'kîbciler vardır" (Âyet: 11). Bunlar koruyucu meleklerdir; bunlardan birincilerinin ardından diğerleri gelip gözetlemeye devam ederler. Bu, "Muakkıbât" aslından olmak üzere, birşeyin izinden gelene "el- Akîb" denildi, "İzinde ta'kîb ettim" de denilir."el-Mıhâl" (Ay*. 13), "Ukûbet"tir. "Ke-bâsıtı yedeyhi = Onlar ancak ağzına gelsin diye suya doğru iki avucunu açan adam gibidir ki, o buna asla ulaşıcı "Ur" (Âyet: 14)."Zebeden râbiyen", "Yükselen köpük"; "Rabâ, Yerbû" fiilindendir, bu fiil artmak, çoğalmak, yükselmek, şişmek ma'nâsınadır."Ev metâin", "Yâhud meta"'. Üzerine ateş yakılan ma'den cevherlerinden de bunun gibi bir köpük, posa çıkar. "Metâ"\ kendisiyle metâ'landığın, faydalandığın şeydir. "Cufâen", "Köpük, çerçöp, bâtıl, asılsız şey"."Ecfeeti'l-kıdru", yânı tencere kaynadığı zaman köpük onun üstüne yükselir, sonar köpük hiç fayda vermeden yok olur gider. İşte hakk, bâtıldan bunun gibi seçilir (Âyei: 17)."el-Mıhâd" (Âyet: ist, "Yatak"; "Yedreu bVl-hasenetVs-seyyiete" <.w 22), "Onlar kötülüğü iyilikle savarlar"; "Dere'tuhû annV\ "Onu kendimden defedip savdım" demektir."Selâmun aleykum" (Âyet: 24), Yânî "Selâmun aleykum" derler. "Ke ileyhi metâbi" (Âyet: 3o>, "En son dönüşüm de yalnız O'nadir"."Efelem yey'es" (Âyet: 3i), "Apaçık bilmedi mi?"."Kaarıatun" (Âyet: 3i>, "Dâhiye, büyük belâ". "Feemleytu" (Âyet: 32), "Uzun zaman" ma'nâsına olan "Meliyy"den "Mulâve"den alınmış olup "Kâfirler(e azabı geri bırakmak suretiyle) müddeti uzattım" demektir; "Meliyyen" sözü de bu ma'nâdandır. Arzdan uzun ve geniş sahraya "Meliyy" denilir. ilEşakku" (Âyet: 34), "Meşakkat" masdarından olup "Daha şiddetli ve daha meşakkatli" demektir."Vallâhu yahkumu, lâ muakkibe li-hükmihî = Allah hükmeder, O'nun hükmünü ta'kîb edip değiştirebilecek yOktUr" (Âyet: 41).Ve Mucâhid şöyle dedi: "Mutecâviratun" (Âyet: 4), Arz'ın iyi toprakları, kötü topraklan, ot bitirmeyen çorak yerleri birbirine komşudurlar. "Sınvânun", bir tek kökten çıkmış iki ve daha çok çatallı hurma ağaçlarıdır. "Gayru sınvânın" ise yalnız bir gövdesi olan hurma ağacıdır. Bunların hepsi bir su ile sulanıyor (Âyet: 4), Adem evlâdlarının iyisi ve kötüleri gibi. Bunların iyi kötü hepsinin babaları da birdir;Adem'dir. "Ağır bulutlar", içinde su olan bulutlar demektinÂyet: 12). "Attah*tan başkalarına dua edenlerin hâli, suya doğru iki avucunu uzatan kimse gibidir, o diliyle suyu çağırır ve eliyle suya işaret eder, fakat su ona ebeden gelmez" (Âyet: 14). "VMîler kendi mikdârlarınca (ölçülerince) seyl olmuşlardır, seylin köpüğüdür. Demirin ve zînet yapılanma'denlerin de pisliği, posası olur" (Âyet: i7)

بَاب قَوْلِهِ { اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَى وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ } { غِيضَ } نُقِصَ

4697 - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مَعْنٌ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ خَمْسٌ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا اللَّهُ لَا يَعْلَمُ مَا فِي غَدٍ إِلَّا اللَّهُ وَلَا يَعْلَمُ مَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ إِلَّا اللَّهُ وَلَا يَعْلَمُ مَتَى يَأْتِي الْمَطَرُ أَحَدٌ إِلَّا اللَّهُ وَلَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ وَلَا يَعْلَمُ مَتَى تَقُومُ السَّاعَةُ إِلَّا اللَّهُ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: 'Allah her dişinin neye gebe olacağını, rahimlerin neyi eksik, neyi artık yapacağını bilir. O'nun nezdinde herşey Ölçü İledİr" (Âyet: 8)."Gıda", "Eksildi" demektir.
-...Mâlik, Abdullah ibn Dinar'dan; o da İbnu Umer(R)'den tahdîs etti ki,Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Gaybın anahtarları beştir ki, onları Allah 'tan başkası bilemez; Yarın ne olacağını Allah'tan başka hiçkimse bilemez- Rahimlerin eksiltmekte oldukları şeyleri Allah'tan başkası bilemez. Allah'tan başka hiçbir kimse yağmurun ne zaman geleceğini bilemez. Hiçbir nefis hangi arzda öleceğini bilemez. kıyametin ne zaman kopacağım da Allah'tan başkası bilemez"

سُورَةُ إِبْرَاهِيمَ

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { هَادٍ } دَاعٍ وَقَالَ مُجَاهِدٌ صَدِيدٌ قَيْحٌ وَدَمٌ وَقَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ { اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ } أَيَادِيَ اللَّهِ عِنْدَكُمْ وَأَيَّامَهُ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ } رَغِبْتُمْ إِلَيْهِ فِيهِ { يَبْغُونَهَا عِوَجًا } يَلْتَمِسُونَ لَهَا عِوَجًا { وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ } أَعْلَمَكُمْ آذَنَكُمْ رَدُّوا { أَيْدِيَهُمْ فِي أَفْوَاهِهِمْ } هَذَا مَثَلٌ كَفُّوا عَمَّا أُمِرُوا بِهِ { مَقَامِي } حَيْثُ يُقِيمُهُ اللَّهُ بَيْنَ يَدَيْهِ { مِنْ وَرَائِهِ } قُدَّامَهُ جَهَنَّمُ { لَكُمْ تَبَعًا } وَاحِدُهَا تَابِعٌ مِثْلُ غَيَبٍ وَغَائِبٍ { بِمُصْرِخِكُمْ } اسْتَصْرَخَنِي اسْتَغَاثَنِي { يَسْتَصْرِخُهُ } مِنْ الصُّرَاخِ { وَلَا خِلَالَ } مَصْدَرُ خَالَلْتُهُ خِلَالًا وَيَجُوزُ أَيْضًا جَمْعُ خُلَّةٍ وَخِلَالٍ { اجْتُثَّتْ } اسْتُؤْصِلَتْ

İbrâhîm Sûresi
Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle İbn Abbâs: "Hâdin" (er-Rad: 7), "DaVet edicidir. Mucâhid de: "Sadîd" (Âyet: 16),"Kusmuk ve kan dır dedi.Sufyân ibn Uyeyne de: "Allah'ın, üzerinizdeki nVmetini hatırlayın" (Âyet. 6), "Allah'ın sizin yanınızdaki ellerini (ni'metlerini) ve günlerini (vakıalarını) hatırlayın" demektir, dedi. Ve Mucâhid: "O size istediğiniz şeylerin hepsinden verdi" (Âyet: 34), "Kendisine rağbet ettiğiniz şeylerin hepsinden verdi" demektir, dedi."Yebğûnehâ ivecen = Onu eğriliğe çevirmek isterler" (Âyec 3), "Onun için bir eğrilik ararlar" demektir. (tlz teezzene Rabbukum" (Âyet: 7), "Rabb'iniz size bildirdi, Hân etti" demektir."Rasûlleri onlara apaçık burhanlar getirmişti de onlar ellerini ağızlarına itmişlerdi" (Âyet: 9), bu bir meseldir; ma'nâsı "Emrolunduklan haktan kendilerini çektiler, ona inanmadılar" demektir. "Zâlike li-men hâfe makaamî-Bu, benim makaamtmdan korkanlaradır" (Âyet: 4), "Allah'ın kıyamet günü huzurunda dikeceği makaamdan korkanlara" demektir."Ve min verâihi" (Âyet: n), "Önünden de" demektir."Innâ kunnâ lekum tebean~Biz sizin tebeanız idik"(Ayet: 2i); tekili "7BW"dir, "Gâib"in cem'i "Gayeb" olduğu gibi."Ve mâ ene bi-musrihikum ve mâ entüm bi musrıhiyye" (Âyet: 22), "Ne ben size kurtarabilirim, ne de siz beni kurtarabilirsiniz"."Istesrahanî", "Benden feryâdla yardım istedi"; "Yestesrıhu", "Ondan çığlıkla yardım ister" demektir. Bu, "es-Surâh", "Çığlık koparmak, yardım dilemek" masdarındandır."Velâ hılâlun-Ne bir dostluk olmayan" (Âyet: 3i>; bu, "Onunla samimî dostluk kurdum" fiilinin masdarıdır; bunun yine "Hulletun{- Dost)" ve "Hılâlun(= Dostluk kurma) "un cem'i olması da caiz olur. "Uctusset" (Âyet: 26), "Koparılmış".

بَاب قَوْلِهِ { كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ تُؤْتِي أُكُلَهَا كُلَّ حِينٍ }

4698 - حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَخْبِرُونِي بِشَجَرَةٍ تُشْبِهُ أَوْ كَالرَّجُلِ الْمُسْلِمِ لَا يَتَحَاتُّ وَرَقُهَا وَلَا وَلَا وَلَا تُؤْتِي أُكُلَهَا كُلَّ حِينٍ قَالَ ابْنُ عُمَرَ فَوَقَعَ فِي نَفْسِي أَنَّهَا النَّخْلَةُ وَرَأَيْتُ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ لَا يَتَكَلَّمَانِ فَكَرِهْتُ أَنْ أَتَكَلَّمَ فَلَمَّا لَمْ يَقُولُوا شَيْئًا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ هِيَ النَّخْلَةُ فَلَمَّا قُمْنَا قُلْتُ لِعُمَرَ يَا أَبَتَاهُ وَاللَّهِ لَقَدْ كَانَ وَقَعَ فِي نَفْسِي أَنَّهَا النَّخْلَةُ فَقَالَ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَكَلَّمَ قَالَ لَمْ أَرَكُمْ تَكَلَّمُونَ فَكَرِهْتُ أَنْ أَتَكَلَّمَ أَوْ أَقُولَ شَيْئًا قَالَ عُمَرُ لَأَنْ تَكُونَ قُلْتَهَا أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ كَذَا وَكَذَا

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
"Görmedin mi Allah sana nasıl bir mesel getirmiştir? Güzel bir kelime, kökü sabit ve dalı semâda olan güzel bir ağaç gibidir ki, o ağaç, Rabb Hnin izniyle her zaman yemişini verir durur" (Âyet: 24-25)
-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Bizler Rasûlullah'ın yanında bulunuyorduk.
— "Bana müslümâna benzeyen, yâhud da: Müslim kimse gibi olan, yaprağı düşmeyen,şöyle olmayan, şöyle olmayan, şöyle olmayan ve meyvesini her zaman verip duran bir ağacı haber veriniz*' buyurdu. İbn Umer dedi ki: Onun hurma ağacı olduğu gönlüme düştü, Ebû Bekr ile Umer'i de konuşmuyorlar görünce, ben konuşmak istemedim. Oradakiler birşey söylemeyince Rasûlullah (S):
— "O, hurmadır" buyurdu. Oradan kalktığımızda ben Umer'e:
— Ey babacığım! Yemîn olsun onun hurma ağacı olduğu gönlüme düşmüştü, dedim..Umer:
— Konuşmandan seni men' eden nedir? dedi. İbn Umer dedi ki: Ben:
— Sizleri konuşur görmedim de, konuşmamı çirkin gördüm yâ-hud birşey söylemeyi çirkin gördüm, dedim. Umer:
— Gönlüne düşen o ağacı söylemekliğin, bana şundan ve şundan daha sevimli olurdu,dedi

---

بَاب { يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ }

4699 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَلْقَمَةُ بْنُ مَرْثَدٍ قَالَ سَمِعْتُ سَعْدَ بْنَ عُبَيْدَةَ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمُسْلِمُ إِذَا سُئِلَ فِي الْقَبْرِ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ فَذَلِكَ قَوْلُهُ { يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ }

“Allah, îmân edenlere o sabit sözde dâima sebat ihsan eder" (Âyet: 27).
-....Alkame ibnu Mersed haber verip şöyle demiştir: Ben Sa'd ibn Ubeyde'den işittim; o da el-Berâ ibnu Âzib(R)'den ki, Rasû-lullah (S) şöyle buyurmuştur: "Müslüman, kabrine konulup da suâl melekleri tarafından sorulduğunda Lâ ilahe ille llâhu ve enne Muham-meden rasûluüahi diye (yânı: Allah'tan başka hiçbir tanrı yoktur, Mu-hammed Allah'ın elçisidir diye) şehâdet eder. İşte bu şehâdet, Yüce Allah'ın şu kavlidir: Allah, îmân edenlere dünyâ hayâtında da, âhi-rette de, o sabit sözünde dâima sebat ihsan eder. Allah zâlimleri şaşırtır. Allah ne dilerse yapar"

بَاب { أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَةَ اللَّهِ كُفْرًا } أَلَمْ تَرَ أَلَمْ تَعْلَمْ كَقَوْلِهِ { أَلَمْ تَرَ كَيْفَ } { أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا } الْبَوَارُ الْهَلَاكُ بَارَ يَبُورُ { قَوْمًا بُورًا } هَالِكِينَ

4700 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ عَطَاءٍ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ { أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَةَ اللَّهِ كُفْرًا } قَالَ هُمْ كُفَّارُ أَهْلِ مَكَّةَ

"Allah'ın ni'metine bedel küfrü seçenleri, kavimlerini de helak yurduna sokanları görmedin mi?" (Âyet: 28) Buradaki "Elem tere", "Elem ta'lem(= Bilmedin mi)"ma'nâsınadır. Yüce Allah'ın şu kavilleri gibi: "Görmedin mi Allah sana nasıl bir mesel getirmiştir?" (Âyet: 24); "Sayıları binlerce olduğu hâlde ölüm korkusuyla yurdlarından çıkanları görmedin mi? (ei-Bakara:243). "el-Bevâr", "el-Helâk"tır. "Bâre, Yebûru, Bevren" masdarındandır. "Kavmen buran" (ei- Furkaan: 18), "Helak olucu kavim" demektir.
-...Sufyân ibn Uyeyne, Amr ibn Dinar'dan tahdîs etti ki, Atâ ibn Ebî Rebâh, îbn Abbâs'tan işitmiştir. İbn Abbâs, "Allah 'in nV metine bedel küfrü seçenleri görmedin mi?" kavli hakkında: Bunlar Mekke ahâlîsinin kâfirleridir, demiştir

سُورَةُ الْحِجْرِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ } الْحَقُّ يَرْجِعُ إِلَى اللَّهِ وَعَلَيْهِ طَرِيقُهُ { لَبِإِمَامٍ مُبِينٍ } عَلَى الطَّرِيقِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { لَعَمْرُكَ } لَعَيْشُكَ { قَوْمٌ مُنْكَرُونَ } أَنْكَرَهُمْ لُوطٌ وَقَالَ غَيْرُهُ { كِتَابٌ مَعْلُومٌ } أَجَلٌ { لَوْ مَا تَأْتِينَا } هَلَّا تَأْتِينَا شِيَعٌ أُمَمٌ وَلِلْأَوْلِيَاءِ أَيْضًا شِيَعٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { يُهْرَعُونَ } مُسْرِعِينَ { لِلْمُتَوَسِّمِينَ } لِلنَّاظِرِينَ { سُكِّرَتْ } غُشِّيَتْ { بُرُوجًا } مَنَازِلَ لِلشَّمْسِ وَالْقَمَرِ { لَوَاقِحَ } مَلَاقِحَ مُلْقَحَةً { حَمَإٍ } جَمَاعَةُ حَمْأَةٍ وَهُوَ الطِّينُ الْمُتَغَيِّرُ وَالْمَسْنُونُ الْمَصْبُوبُ { تَوْجَلْ } تَخَفْ { دَابِرَ } آخِرَ { لَبِإِمَامٍ مُبِينٍ } الْإِمَامُ كُلُّ مَا ائْتَمَمْتَ وَاهْتَدَيْتَ بِهِ { الصَّيْحَةُ } الْهَلَكَةُ

El-Hıcr Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle Ve Mucâhid: "İşte bu, bana hakk olan dosdoğru bir yoldur buyurdu" (Âyet: 4i). Bu "Hakk Allah'a döner ve hakkın yolu ancak Allah'a meyleder, yükselir (başka şey üzerine meyletmez)" demektir, dedi.İbn Abbâs da: "Senin ömrüne yemin ederim" (Âyet: 72),"Senin yaşama müddetine, hayâtına yemîn ederim" demektir. "Kaale innekum kavmun münkerûn = Siz tanınmamış bir zümresiniz dedi" (Âyet: 62); Lût Peygamber, gençler suretinde gelen melekleri tanımadı, dedi.İbn Abbâs'tan başkası şöyle dedi: "Biz hiçbir memleketi, onun belli bir yazısı olmaksızın helak etmedik" (Âyet: 4), buradaki "Belli yazı", takdîr ve ta'yîn edilmiş eceldir."Lev mâ te'tinâ bVl-melâiketi = Bize melekleri getirmeli değil miydin?" (Âyet: 7>;buradaki "Lev mâ", "Lev lâ" manasınadır."ŞiyaVl-evvelîn" (Âyet: ıo), "Evvelki ümmetler" ma'nâsınadır. Velîler için de yine "Şıya' vardır" denilir ki, onun yolu ve mezhebi üzerinde ittifak etmiş topluluklar, demektir.İbn Abbâs şöyle dedi: "Kavmi ona koşarak geldiler" (Hûd: 78); buradaki "Yuhraûne","Sür'at ederek,koşarak" ma'nâsınadır. "Elbette bunda fikir ve firâseti olanlar için ibretler vardır" (Âyet: 75); buradaki "Mutevessimîn", "Nazar edenler, düşünenler" demektir. "Innemâ sukkıret ebsârunâ" (Âyet: 15),"Muhakkak gözlerimiz perdelendirildi" demektir. "And olsun biz gökte burçlar yapmış ve onu ibretle bakanlar için donatmışızdır" (Âyet: 16); buradaki "Burçlar", Güneş ve Ay'a âid menzillerdir."Biz aşılayıcı rüzgârlar gönderdik" (Âyet: 22), buradaki "Levâkıh", "Melâkıh"tır ki, "Aşılayıcı" ma'nâsına olan "Mulkıha"nın cem'idir. "Hamein", "Hameetin"\n cem'idir. "Hamein" de, değişmiş balçık çamurudur; "el-Mesnûn" da kuruması için dökülmüş ma'nâsınadır (Âyet: 26, 28, 33)."Lâ tevcel" (Âyet: 53), "Korkma"; "Dâbire havlâi" (Âyet: 66), "Bunların arkaları" demektir. "Ve innehumâ le-bi-imâmin mubın — Bu yerlerin ikisi de apaçık bir yol üzerindedir" {kyet. 19); "el-İmâm", önder edindiğin ve kendisiyle doğru yol bulduğun herşeydir. "Ahazethumu's-sayhatu = Onları o sayha yakaladı" (Âyet: 73,83), "Onları helak yakaladı" demektir

---

بَاب قَوْلِهِ { إِلَّا مَنْ اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ مُبِينٌ }

4701 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا قَضَى اللَّهُ الْأَمْرَ فِي السَّمَاءِ ضَرَبَتْ الْمَلَائِكَةُ بِأَجْنِحَتِهَا خُضْعَانًا لِقَوْلِهِ كَالسِّلْسِلَةِ عَلَى صَفْوَانٍ قَالَ عَلِيٌّ وَقَالَ غَيْرُهُ صَفْوَانٍ يَنْفُذُهُمْ ذَلِكَ فَإِذَا { فُزِّعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا } لِلَّذِي قَالَ { الْحَقَّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ } فَيَسْمَعُهَا مُسْتَرِقُو السَّمْعِ وَمُسْتَرِقُو السَّمْعِ هَكَذَا وَاحِدٌ فَوْقَ آخَرَ وَوَصَفَ سُفْيَانُ بِيَدِهِ وَفَرَّجَ بَيْنَ أَصَابِعِ يَدِهِ الْيُمْنَى نَصَبَهَا بَعْضَهَا فَوْقَ بَعْضٍ فَرُبَّمَا أَدْرَكَ الشِّهَابُ الْمُسْتَمِعَ قَبْلَ أَنْ يَرْمِيَ بِهَا إِلَى صَاحِبِهِ فَيُحْرِقَهُ وَرُبَّمَا لَمْ يُدْرِكْهُ حَتَّى يَرْمِيَ بِهَا إِلَى الَّذِي يَلِيهِ إِلَى الَّذِي هُوَ أَسْفَلَ مِنْهُ حَتَّى يُلْقُوهَا إِلَى الْأَرْضِ وَرُبَّمَا قَالَ سُفْيَانُ حَتَّى تَنْتَهِيَ إِلَى الْأَرْضِ فَتُلْقَى عَلَى فَمِ السَّاحِرِ فَيَكْذِبُ مَعَهَا مِائَةَ كَذْبَةٍ فَيُصَدَّقُ فَيَقُولُونَ أَلَمْ يُخْبِرْنَا يَوْمَ كَذَا وَكَذَا يَكُونُ كَذَا وَكَذَا فَوَجَدْنَاهُ حَقًّا لِلْكَلِمَةِ الَّتِي سُمِعَتْ مِنْ السَّمَاءِ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرٌو عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ إِذَا قَضَى اللَّهُ الْأَمْرَ وَزَادَ وَالْكَاهِنِ و حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ فَقَالَ قَالَ عَمْرٌو سَمِعْتُ عِكْرِمَةَ حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ قَالَ إِذَا قَضَى اللَّهُ الْأَمْرَ وَقَالَ عَلَى فَمِ السَّاحِرِ قُلْتُ لِسُفْيَانَ آنْتَ سَمِعْتَ عَمْرًا قَالَ سَمِعْتُ عِكْرِمَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ

نَعَمْ قُلْتُ لِسُفْيَانَ إِنَّ إِنْسَانًا رَوَى عَنْكَ عَنْ عَمْرٍو عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَيَرْفَعُهُ أَنَّهُ قَرَأَ فُرِّغَ قَالَ سُفْيَانُ هَكَذَا قَرَأَ عَمْرٌو فَلَا أَدْرِي سَمِعَهُ هَكَذَا أَمْ لَا قَالَ سُفْيَانُ وَهِيَ قِرَاءَتُنَا

"Biz onu (göğü) taşlanan her şeytândan koruduk. Ancak kulak hırsızlığı eden şeytân vardır ki, onun ardına da apaçık bir ateş parçası düşmektedir" (Âyet: 17-18).

-.. Bize Alî ibnu Abdillah el-Medînî tahdîs etti. Bize Sufyân ibn Uyeyne, Amr ibn Dinar'dan; o da İkrime'den; o da Ebû Hurey-re(R)'den tahdîs etti. Ebû Hureyre bunu Peygamber'e eriştirir . Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Allah gökyüzündeki meleklere bir işin yerine getirilmesini hükmettiği zaman, düz ve sert bir taş üzerindeki zincir (sesi) gibi olan bu ilâhî hükme melekler tamâmiyle itaat ederek korku ile kanatlarını birbirine vururlar."Alî ibnu'l-Medînî şöyle dedi: Sufyân ibn Uyeyne'den başkası bu "Safvân" kelimesini "Safavân" şeklinde söyledi. "Gönüllerinden bu korku giderilince de melekler (Cebrâîl ve Mî-kâîl gibi Mukarrebûn meleklerine):

— Rabb'iniz ne söyledi? diye sorarlar. Mukarrebûn melekleri, sorana:

— Allah hakk sözü söyledi, diye Allah'ın hüküm ve takdirini bildirirler ve: Allah pek yücedir, pek büyüktür! derler. Bu suretle kulak hırsızı şeytânlar, Allah'ın o emir ve takdirini işitirler. O sırada kulak hırsızı şeytânlar (yerden göğe kadar) birbirinin üstünde zincirleme dizilmiş (ve kulak hırsızlığına hazırlanmış) bulunurlar."-Sufyân ibn Uyeyne, dinleyici şeytânların birbirleri üstünde dizilişlerini eliyle şöyle vasıfladı: Sağ elinin parmaklan arasını araladı da onların bir kısmını diğerleri üzerine dikti:- "Şeytânlar bu vaziyette iken bâzı defa meleklerin konuşmalarını işiten en üstteki şeytâna bir ateş parçası yetişir de, altındaki şeytâna o haberi işittirmeden önce, onu yakar. Bâzı defa da ateş ona erişemeyip alt tarafında bulunan şeytâna haberi atıp yetiştirir. O da haberi kendisinden sonra bulunan daha aşağıdaki şeytâna atar ve bu suretle haber tâ yere kadar ulaşır."Sufyân ibn Uyeyne bazen şöyle demiştir: "Nihayet o haber yere ulaşır ve sihirbazın ağzına atılır. Sihirbaz o haberle beraber yüz yalan uydurup halka söyler. İlâhî emir yeryüzünde gerçekleşince de sihirbaz kişi doğru söylemiş olur. Ve ondan bu haberi işitenler, insanlara:

— Sihirbaz bize, fulân ve fulan günleri şöyle şöyle olacak diye haber vermedi mi? Gördünüz sihirbazın haber verdiklerini doğru bulduk, derler; bu da sihirbazın gökyüzünden işitildi dediği o sözden dolayı yapılan bir tasdiktir. Artık onun verdiği haberlerin hepsini doğru saymışlardır" .Bize Amr, İkrime'den; o daEbû Hureyre'den: "Allah bir işi hükmettiği zaman..." hadîsini tahdîs etti de bu rivayette "Sihirbazın ağzı üzerine" sözünden sonar "Kâhinin ağzı üzerine" sözünü ziyâde etti.Alî ibn Abdillah dedi ki: Ve bize Sufyân tahdîs etti de, bu hadîsinde şöyle dedi: Amr ibn Dînâr şöyle dedi: Ben İkrime'de işittim, şöyle diyordu: Bize Ebû Hureyre tahdîs edip şöyle dedi: "Allah bir işi hükmettiği zaman"'ve "Sihirbazın ağzı üzerine" sözünü söyledi. Alî ibn Abdillah dedi ki: Ben Sufyân ibn Uyeyne'ye:

— Sen bunu Amr'dan işittin mi? diye sordum. O:

— Ben İkrime'den işittim, dedi ki: Ben Ebû Hureyre'den işittim, evet, dedi.

Alî ibnu'l-Medînî şöyle dedi: Ben Sufyân'a:

— Bir insan senden, Amr'dan; o da İkrime'den; o da Ebû Hureyre'den rivayet etti. Ebû Hureyre bu hadîsi Peygamber'e yükseltiyordu; o "Furriğâ" şeklinde okudu, dedim. Sufyân:

— Amr ibn Dînâr o kelimeyi böyle okudu, kendisi bunu bu şekilde râ ile mi işitti yâhud işitmedi mi, bilmiyorum, dedi. Sufyân:— Bu kelime râ harfiyle bizim kırâatimizdir, dedi

---

بَاب قَوْلِهِ { وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسَلِينَ }

4702 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مَعْنٌ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِأَصْحَابِ الْحِجْرِ لَا تَدْخُلُوا عَلَى هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ إِلَّا أَنْ تَكُونُوا بَاكِينَ فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا بَاكِينَ فَلَا تَدْخُلُوا عَلَيْهِمْ أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا أَصَابَهُمْ

'And olsun ki, Hıcr sahihleri de gönderilen peygamberleri yalanlamışlardır" (Âyet: 80).

-...İmâm Mâlik, Abdullah ibn Dinar'dan; o da Abdullah ibn Umer'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) -Tebûk'e giderlerken-Hıcr şehrinin harabeleri yanından geçtikleri sırada sahâbîlerine: "Bu helak edilmiş kimselerin yurtlarına girip konaklamayınız, ancak ağlayıcılar olmanız hâli müstesnadır. Eğer ağlayıcılar olamıyorsanız, onlara isabet eden azabın benzeri sizlere isabet'etmemesi için, onların yurtlarına girmeyiniz" buyurmuştur

---

بَاب قَوْلِهِ { وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنْ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ }

4703 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ خُبَيْبِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي سَعِيدِ بْنِ الْمُعَلَّى قَالَ مَرَّ بِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أُصَلِّي فَدَعَانِي فَلَمْ آتِهِ حَتَّى صَلَّيْتُ ثُمَّ أَتَيْتُ فَقَالَ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَأْتِيَنِي فَقُلْتُ كُنْتُ أُصَلِّي فَقَالَ أَلَمْ يَقُلْ اللَّهُ { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ } ثُمَّ قَالَ أَلَا أُعَلِّمُكَ أَعْظَمَ سُورَةٍ فِي الْقُرْآنِ قَبْلَ أَنْ أَخْرُجَ مِنْ الْمَسْجِدِ فَذَهَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيَخْرُجَ مِنْ الْمَسْجِدِ فَذَكَّرْتُهُ فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ هِيَ السَّبْعُ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنُ الْعَظِيمُ الَّذِي أُوتِيتُهُ

"And olsun ki, biz sana tekrarlanan yediyi ve şu büyük Kur'ân'ı verdik" (Âyet: 87).
-...Ebû Saîd ibnu'l-Muallâ şöyle demiştir: Ben namaz kılarken Peygamber (S) benim yanıma uğradı da, beni çağırdı. Ben O'nun yanına gitmedim. Nihayet namazı kıldıktan sonra yanına vardığımda bana:
— "Gelmenden seni men' eden nedir?" buyurdu. Ben:
— Namaz kılıyordum, dedim. Rasûlullah:
— "Allah: İmân edenler, Allah 'a ve RasûVe icabet ediniz (ei-(Enfâh 24) buyurmadı mı?" dedi.
Sonra Rasûlullah bana:
— "Sen bu mescidden çıkmadan önce ben sana Kur'ân'daki en büyük sûreyi öğreteceğim" buyurdu.
Sonra Peygamber mescidden çıkmak için yürüdüğü zaman ben kendisine o sözünü hatırlattım. Bunun üzerine:
— "O sûre el-Hamdu lillâhi Rabbil-âlemîn Sûresi'dir, O (namazlarda) tekrar edilen yedi âyet ve bana verilen büyük Kur'ân 'dır" buyurdu

---

4704 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُمُّ الْقُرْآنِ هِيَ السَّبْعُ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنُ الْعَظِيمُ

-...Ebû Hureyre (R): Rasûlullah (S): "Ümmü'l-Kur'ân, tekrarlanan yedi âyettir ve büyük Kur'ân'dır" uyurdu, demiştir.

بَاب قَوْلِهِ { الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ } { الْمُقْتَسِمِينَ } الَّذِينَ حَلَفُوا وَمِنْهُ { لَا أُقْسِمُ } أَيْ أُقْسِمُ وَتُقْرَأُ لَأُقْسِمُ { وَقَاسَمَهُمَا } حَلَفَ لَهُمَا وَلَمْ يَحْلِفَا لَهُ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { تَقَاسَمُوا } تَحَالَفُوا

4705 - حَدَّثَنِي يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا أَبُو بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا { الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ } قَالَ هُمْ أَهْلُ الْكِتَابِ جَزَّءُوهُ أَجْزَاءً فَآمَنُوا بِبَعْضِهِ وَكَفَرُوا بِبَعْضِهِ

"Kur'ân'ı Parça Parça Ayıranlara... " (Âyet: 91) "el-Muktesimîn", "Yemîn edenler" demektir. "Lâ uksimu", yânî "Yemîn ederim" ta'bîri, bu "Muktesimîn" ma'nâsındandır. Bu son fiil "Le- uksimu(= Elbette yemîn ederim)" şeklinde de okunur.'Kaasemehumâ=fblîs, Âdem ile Havva'ya yemîn etti"(ei-Arâf: 2i) ve o ikisi İblîs'e yemîn etmediler,ma'nasinadır."Birbirlerine Allah adiyle yemîn ettiler, andlaştılar"demektir,dedi

-...Ebû Bişr, Saîd ibn Cubeyr'den, İbn Abbâs'ın "Kurân'/ parça parça ayıranlar"'-kavli hakkında: Onlar kitâb ehlidir ki, onlar Kur'ân'ı parça parça ayırıp, bâzısına îmân ettiler, bâzısına da kâfir oldular, demiştir.

4706 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي ظَبْيَانَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا { كَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ } قَالَ آمَنُوا بِبَعْضٍ وَكَفَرُوا بِبَعْضٍ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى

Bana Ubeydullah ibn Mûsâ, el-A'meş'ten; o da Ebû Zab-yân'dan; o da İbn Abbâs(R)'tan, onun "Muktesimler üzerine azâb indirdiğimiz gibi' kavli hakkında: Bâzısına îmân ettiler, bâzısına küfrettiler; bunlar Yahûdîler ve Hrıstiyanlar'dir, demiştir .

بَاب قَوْلِهِ { وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّى يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ } قَالَ سَالِمٌ الْيَقِينُ الْمَوْتُ

Yüce Allah'ın: 'Sana Yakın Gelinceye Kadar Rabbhne İbâdet Et (Âyet: 99) Kavli Babı
Salim ibn Umer: "el-Yakîn", "Ölümüdür, demiştir

سُورَةُ النَّحْلِ

{ رُوحُ الْقُدُسِ } جِبْرِيلُ { نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ } { فِي ضَيْقٍ } يُقَالُ أَمْرٌ ضَيْقٌ وَضَيِّقٌ مِثْلُ هَيْنٍ وَهَيِّنٍ وَلَيْنٍ وَلَيِّنٍ وَمَيْتٍ وَمَيِّتٍ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { تَتَفَيَّأُ ظِلَالُهُ } تَتَهَيَّأُ { سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا } لَا يَتَوَعَّرُ عَلَيْهَا مَكَانٌ سَلَكَتْهُ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { فِي تَقَلُّبِهِمْ } اخْتِلَافِهِمْ وَقَالَ مُجَاهِدٌ تَمِيدُ تَكَفَّأُ { مُفْرَطُونَ } مَنْسِيُّونَ وَقَالَ غَيْرُهُ { فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنْ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ } هَذَا مُقَدَّمٌ وَمُؤَخَّرٌ وَذَلِكَ أَنَّ الِاسْتِعَاذَةَ قَبْلَ الْقِرَاءَةِ وَمَعْنَاهَا الِاعْتِصَامُ بِاللَّهِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { تُسِيمُونَ } تَرْعَوْنَ { شَاكِلَتِهِ } نَاحِيَتِهِ { قَصْدُ السَّبِيلِ } الْبَيَانُ الدِّفْءُ مَا اسْتَدْفَأْتَ { تُرِيحُونَ } بِالْعَشِيِّ وَ { تَسْرَحُونَ } بِالْغَدَاةِ { بِشِقِّ } يَعْنِي الْمَشَقَّةَ { عَلَى تَخَوُّفٍ } تَنَقُّصٍ { الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً } وَهِيَ تُؤَنَّثُ وَتُذَكَّرُ وَكَذَلِكَ النَّعَمُ الْأَنْعَامُ جَمَاعَةُ النَّعَمِ أَكْنَانٌ وَاحِدُهَا كِنٌّ مِثْلُ حِمْلٍ وَأَحْمَالٍ { سَرَابِيلَ } قُمُصٌ { تَقِيكُمْ الْحَرَّ } وَأَمَّا { سَرَابِيلَ تَقِيكُمْ بَأْسَكُمْ } فَإِنَّهَا الدُّرُوعُ { دَخَلًا بَيْنَكُمْ } كُلُّ شَيْءٍ لَمْ يَصِحَّ فَهُوَ دَخَلٌ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { حَفَدَةً } مَنْ وَلَدَ الرَّجُلُ السَّكَرُ مَا حُرِّمَ مِنْ ثَمَرَتِهَا وَالرِّزْقُ الْحَسَنُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ وَقَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ صَدَقَةَ { أَنْكَاثًا } هِيَ خَرْقَاءُ كَانَتْ إِذَا أَبْرَمَتْ غَزْلَهَا نَقَضَتْهُ وَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ الْأُمَّةُ مُعَلِّمُ الْخَيْرِ وَالْقَانِتُ الْمُطِيعُبَاب قَوْلِهِ { وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُمُرِ }

en-Nahl Sûresi
Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle
- Rûhu'l-Kudüs, Cibril'dir Babı "Onu RabbHn tarafından hakk olarak RûhuH-Kudüs indirmiştir" (Âyet: 102)."Onların kurmakta oldukları tuzaklardan dolayı hiçbir darlıkta olma, sıkıntıya düşme"(Âyet: 127), (Dar yer, sıkıntılı bir iş ma'nâsına şeddesiz ve şeddeli olarak) "Emrun daykun" ve "Dayyıkun" denilir; "Heynun ve Heyyinun"; "Leynun ve Leyyinun";"Meytun ve Meyyitim" kelimeleri de onun gibi hem şeddesiz, hem de şeddeli olarak kullanılır.Ve İbn Abbâs: "Et takallubihim" (Âyet: 46), "Dönüp dolaşmalarında, gidip gelmelerinde" ma'nâsınadır, dedi. Mucâhid de: "O, sizi sallayıp çalkalar diye yeryüzüne sabit ve muhkem dağlar, ırmaklar, yollar koydu" (Âyet: 15); buradaki "Temîdu", "Tekeffeu" (yânî: Hareket ettirir, meylettirir) ma'nâsınadır. liMufratûn-Onlar cehennemin öncüleri yapılmışlardır" (Âyet: 62), "Onlar orada unutulmuş olanlardır" ma'nâsınadır, dedi. Ve Mucâhid'den başkası, "Kur'ân okuduğun zaman o kovulmuş şeytândan Allah'a sığın" (Âyet: 98) kavli hakkında: Bu öne geçirilmiş ve geriye bırakılmıştır.Bunun sebebi şudur: Çünkü Eûzu billahi mine'ş- şeytâni'r-racîm demek, Kur'ân okumanın önünde olur.istiâzenin manâsı Allah'a sığınmaktır. (Bâzıları bunu "Kur'ân okumak istediğin zaman" şeklinde takdir etmişlerdir.)"Ve aleİlâhi kasdu*s-sebîl = Doğru yolu açıkça bildirmek Allah'a

âiddir" (Âyet: 9>;buradaki "Kasdu's-SebîV\ "Yolu beyân" ma'nâsınadır."ed-Dif'u" (Âyet: 5), "Kendisiyle ısınıp korunduğun şey"; "Akşamleyin getirirken,sabahleyin salıverirken"(Âyet: 6), "Akşamleyin sürüleri mer'adan geri döndürürken, sabahleyin de onları otlağa çıkarırken, onlarda sizin için güzel bir zînet ve zevk vardır";"Onlar sizin ağırlıklarınızı yüklenirler, yarı canınız tükenmeden varamayacağınız memleketlere kadar götürürler" (Âyet:), buradaki "Bi-şıkkıH-enfüsi","Nefislerin yarısı külfet ve meşakkat" ma'nâsınadır."Yoksa onlar Allah'ın kendilerini yavaş yavaş azaltmak suretiyle cezalandıracağından emniyete mi girdiler?"(Âyet: 47), buradaki "Ala tahavvufın", "Yavaş yavaş eksiltmek, azaltmak" ma'nâsınadır."Sağmal hayvanlarda da sizin için elbette bir ibret vardır" (Âyet: 66), "el-En'âm" lafzı, hem müennes, hem de müzekker kılınır; tekili olan "en-Naam" lafzı da böyledir, "el-En'âm", "en-Naam"ın cemâatidir. "Allah yarattıklarından sizin için gölgeler yaydı. Dağlardan size yuvalar, siperler yaptı. Sıcaktan sizi koruyacak giyecekler, harbde size koruyacak giyecekler yaptı" (Âyet: 8i); burada sıcaktan koruyacak giyimler,gömleklerdir. Amma harbden koruyacak giyimlere gelince, şübhesiz onlar demirden yapılmış zırhlardır."Bir ümmet diğer ümmetten (malca ve sayıca) daha çoktur diye, yeminlerinizi aranızda bir hile ve fesâd konusu edinerek, ipliğini sağlamca büktükten sonra söküp bozan kadın gibi olmayın" (Âyet: 92); buradaki "Dahalen beynekum = Aranızda bir dahal" ta'bîri, (bir şeye giren hıyanet, aldatma gibi) sahîh olmayan herşey'dir.İbn Abbâs: "Hafede" (Âyet: 72), kişinin çocuğunun çocuğudur; "Hurma ağacının meyvesinden ve üzümden bir içki ve güzel bir rızk edinirsiniz" (Âyet: 67); buradaki "es-Seker", (ağaçların meyvelerinden yapılıp) haram kılınmış olan içki'dir, "Güzel rızk" ise, Allah'ın halâl kıldıklarıdır, demiştir.Sufyân ibn Uyeyne de Sadaka Ebû'l-Huzeyl'den "Eşkâl. " kavli hakkında: O Mekke'de ismi Harka olan bir kadındı, ipliğini sağlam sağlam büktüğü zaman, onu söküp bozardı, demiştir. îbn Mes'ûd da: "Hakîkaten îbrâhîm bir ümmetti" (Âyet: 120) kavlindeki "Ümmet", "Hayır öğretmenedir, demiştir.

4707 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ مُوسَى أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْأَعْوَرُ عَنْ شُعَيْبٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَدْعُو أَعُوذُ بِكَ مِنْ الْبُخْلِ وَالْكَسَلِ وَأَرْذَلِ الْعُمُرِ وَعَذَابِ الْقَبْرِ وَفِتْنَةِ الدَّجَّالِ وَفِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ

"İçinizden Kimi En Aşağı Ömre Kadar Geri Götürülür" (Âyet: 70) Kavli Babı

-..Enes ibn MâIik(R)'ten (o şöyle demiştir): Rasûlullah (S) şöyle duâ ederdi: "(Yâ Allah) Cimrilikten, tenbellikten, fazla ihtiyarlıktan, kabir azabından, Deccâl fitnesinden, hayât ve ölüm fitnelerinden Sana sığınırım"

سُورَةُ بَنِي إِسْرَائِيلَ

4708 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ يَزِيدَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ وَالْكَهْفِ وَمَرْيَمَ إِنَّهُنَّ مِنْ الْعِتَاقِ الْأُوَلِ وَهُنَّ مِنْ تِلَادِي { فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ } قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَهُزُّونَ وَقَالَ غَيْرُهُ نَغَضَتْ سِنُّكَ أَيْ تَحَرَّكَتْ{ وَقَضَيْنَا إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ } أَخْبَرْنَاهُمْ أَنَّهُمْ سَيُفْسِدُونَ وَالْقَضَاءُ عَلَى وُجُوهٍ { وَقَضَى رَبُّكَ } أَمَرَ رَبُّكَ وَمِنْهُ الْحُكْمُ { إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ } وَمِنْهُ الْخَلْقُ { فَقَضَاهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ } خَلَقَهُنَّ { نَفِيرًا } مَنْ يَنْفِرُ مَعَهُ { وَلِيُتَبِّرُوا } يُدَمِّرُوا { مَا عَلَوْا } { حَصِيرًا } مَحْبِسًا مَحْصَرًا { حَقَّ } وَجَبَ { مَيْسُورًا } لَيِّنًا { خِطْئًا } إِثْمًا وَهُوَ اسْمٌ مِنْ خَطِئْتَ وَالْخَطَأُ مَفْتُوحٌ مَصْدَرُهُ مِنْ الْإِثْمِ خَطِئْتُ بِمَعْنَى أَخْطَأْتُ { تَخْرِقَ } تَقْطَعَ { وَإِذْ هُمْ نَجْوَى } مَصْدَرٌ مِنْ نَاجَيْتُ فَوَصَفَهُمْ بِهَا وَالْمَعْنَى يَتَنَاجَوْنَ { رُفَاتًا } حُطَامًا { وَاسْتَفْزِزْ } اسْتَخِفَّ { بِخَيْلِكَ } الْفُرْسَانِ وَالرَّجْلُ وَالرِّجَالُ الرَّجَّالَةُ وَاحِدُهَا رَاجِلٌ مِثْلُ صَاحِبٍ وَصَحْبٍ وَتَاجِرٍ وَتَجْرٍ { حَاصِبًا } الرِّيحُ الْعَاصِفُ وَالْحَاصِبُ أَيْضًا مَا تَرْمِي بِهِ الرِّيحُ وَمِنْهُ { حَصَبُ جَهَنَّمَ } يُرْمَى بِهِ فِي جَهَنَّمَ وَهُوَ حَصَبُهَا وَيُقَالُ حَصَبَ فِي الْأَرْضِ ذَهَبَ وَالْحَصَبُ مُشْتَقٌّ مِنْ الْحَصْبَاءِ وَالْحِجَارَةِ { تَارَةً } مَرَّةً وَجَمَاعَتُهُ تِيَرَةٌ وَتَارَاتٌ { لَأَحْتَنِكَنَّ } لَأَسْتَأْصِلَنَّهُمْ

يُقَالُ احْتَنَكَ فُلَانٌ مَا عِنْدَ فُلَانٍ مِنْ عِلْمٍ اسْتَقْصَاهُ { طَائِرَهُ } حَظَّهُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ كُلُّ سُلْطَانٍ فِي الْقُرْآنِ فَهُوَ حُجَّةٌ { وَلِيٌّ مِنْ الذُّلِّ }
لَمْ يُحَالِفْ أَحَدًا

Benû Israîl Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle

-.. Bize Âdem tahdîs etti. Bize Şu'be tahdîs etti ki, Ebû îshâk şöyle demiştir: Ben Abdurrahmân ibn Yezîd'den işittim, o şöyle dedi: Ben İbn Mes'ûd(R)'dan işittim; o, Benû İsrâîl (yânı el-İsrâ), el-Kehf, Meryem Sûreleri hakkında: Muhakkak ki, bu sûreler ilk atiklerdendirler, bunlar ilk kazanılanlardan ve ezber edilenlerdendirler, dedi.İbn Abbâs: "O hâlde sizi kim (dirilterek) geri çevirebilir? diyecekler. Sen de: Sizi ilk defa yaratmış olan (kudret sahibi diriltecek-tir)/ de. O vakit sana başlarım sallayacaklar da: Ne vakit O? diyecekler. Sen: Yakın olması muhtemeldir, de*' (Âyet: 5i); buradaki "Fe-seyungidune ileyke ruûsehum", "Sana başlarını sallayacaklar" raa'-nâsınadır, dedi.İbn Abbâs'tan başkası da şöyle dedi: (Üç harfli fiilden) "Nağa-dat sınnuke", "Dişin yerinden hareket etti" ma'nâsınadır."Ve kadayna ilâ BenîÎsrâîle" (Âyet: 4), "Biz İsrâîl oğulları'na, kendilerinin Arz'da muhakkak fesâd çıkaracaklarını haber verdik" ma'nâsınadır. "el-Kadâ" lafzı birçok ma'nâlara gelir: "Kadâ Rabbüke" (Âyet: 33), "Rabb'in emretti" demektir. "Hükmetmek" ma'nâsi da bu lafızdandır: "Şübhesiz senin Rabb'in onların arasında hüküm verecektir"(Yûnus: 93, en-Nemi: 78, ei-Casiye: 16>; "Yaratmak" ma'nâsı da bu lafızdandır: "Bu suretle Allah onları yedi gök olmak üzere yarattı" (Fussüet: 12). "Nefîren" (Âyet: 6), kişinin beraberinde giden kimselerdir ki, cem'iyeti ve topluluğu demektir. "Ve liyutebbirû mâ alev tetbîran" (Âyet: 7), "Galebe ve isti'lâ ettiklerini helak ettikçe etsinler diye (üstünüze düşmanlar saldırdık)";'- 'Biz cehennemi kâfirlere bir hapishane yaptık" (Âyet:8), yânî hiç çıkamayacakları bir hapis yeri, bir alıkoyma yeri yaptık."Artık o memlekete karşı söz hakk olmuştur" (Âyet: 16), yânî geçmİş olan o azâb sözü vâcib olmuştur; "O hâlde kendilerine yumuşak bir söz söyle" (Âyet: 28); buradaki "Meysûren", "Leyyinen", yânî "Yumuşak" ma'nâsınachr. "Çocuklarınızı fakirlik korkusuyla öldürmeyin. Onları da, sizi de biz rızıklandırırız. Hakikat onları öldürmek büyük bir suçtur" (Âyet: 3i); buradaki "HıVen" "Günâh ve suç"ma'nâsınadır. "Hatı'tu-Ben günâh işledim" ta'bîrinden alınmış bir isimdir; "el-Hatau", fetha ile harekelenmiştir. "Günâh işlemek" ma'nâsına olan fiilin masdarıdır. "Hatı'tu", "Ahta'tu",yânî "Günâh işledim, yamldım" ma'nâsınadır. "Yeryüzünde kibir ve azametle yürüme. Çünkü sen (ne kadar bassan) cidden Arz't yaramazsın, boyca da dağlara eremezsin" (Âyet: 37), buradaki "Tahrıka", "Kesemezsin"ma'nâsınadır. "İz hum necva" (Âyet: 47), "Onlar gizli gizli konuşurlarken"; buradaki "en-Necvâ" lafzı, "Gizli konuştum" ma'nâsma olan "Nâceytu" fiilinden bir masdardır. Allah onları bu masdar ile vasıfladı, ma'nâsı: "Onlar gizli gizli konuşurlarken" demektir. "Rufâten" (kyzv. 49)y "Kırıntı, döküntü"; "İstefziz", "Korkudan hoplat, rahatsız et, onları hafifletip zorla; "Bi-haylike", "Süvarilerinle"; "er-Raclu ve'r-Reccâletu", "Yayalar, piyadeler" ma'nâsına cemi'dir. Bunların tekili "Râcilun"dur. "Sâhibun"un cem'i "Sahbun", "Tâcirun"un cem'i "Tecrun" olduğu gibi (Âyet: 64) (Âyet:68), "Çakıllı bir fırtına, şiddetli bir rüzgâr", "elÂsıb", bir de rüzgârın atıp fırlattığı şeyler ma'nâsına gelir; "Hasabu cehenneme =Cehennemin içine atılan şeyler" (ei-Enbiyâ: 98) ta'bîri bu ma'nâdandır, onun içinde atılan şey (yânî içine atılan kavimler), onun hasabıdır. "Hasaba fVl-Ard" denilir ki, bu da "Arz'ın içine gitti" demektir. "el-Hasbâ"dan türemiştir. "Târeten uhrâ", "Diğer bir defa" ma'nâsınadır. Bu "Târe" lâfzı masdardır. "Târe" lafzının cem'i "Tıyeratun" ve "Târâtun"dur."Le-ahtenikenne zurriyetehu illâ kalîlen And olsun onun zür-riyetini, birazı müstesna olmak üzere,muhakkak kendime bend ederim", onları azdırma ve saptırma ile köklerini kazır, helak ederim demektir. "Fulân kimse Fulân'ın yanında bulunan ilmi kendine bend etti" denilir ki, o "İlmin hepsini kendinde topladı" demektir. "Her insanın amelini kendi boynuna doladık" (Âyet: 13), buradaki "Tâire-"Dünyâdan olan nasibi, payı" ma'nâsınadır.İbn Abbâs da şöyle demiştir: Kur'ân'daki her "Sultân", "Hüccet" ma'nâsınadır (Âyet: 33, 80). "Evlâd edinmeyen, mülkünde hiçbir ortağı olmayan, zull ve aczden dolayı hiçbir yardımcıya ihtiyâcı bulunmayan Allah 'a hamd olsun de, O'nu büyük bil, büyüklükle an (Âyet: ıı1); buradaki "Veliyyun mine'z-zulli", "Zelîllik ve acizlikten dolayı hiçbir velîsi olmayan, yânî hiçbir kimseyi velî ve dost edinmeyen" demektir.

بَاب قَوْلِهِ { أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنْ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ }

4709 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ ح و حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَنْبَسَةُ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ أُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ بِإِيلِيَاءَ بِقَدَحَيْنِ مِنْ خَمْرٍ وَلَبَنٍ فَنَظَرَ إِلَيْهِمَا فَأَخَذَ اللَّبَنَ قَالَ جِبْرِيلُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَاكَ لِلْفِطْرَةِ لَوْ أَخَذْتَ الْخَمْرَ غَوَتْ أُمَّتُكَ

"Kulunu Bir Gece Mescidi Haram'dan Mescidi Aksâ'ya... Götüren (Allah, Her Türlü Eksikliklerden) Münezzehtir'* (Âyet: 1) Kavli Babı

-... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) -Mescidi Harâm'dangötürüldüğü İsrâ gecesinde îliyâ şehrinde, yânî Kudüs'te kendisine birinde şarâb, diğerinde süt dolu iki kadeh getirildi (ve bunlardan istediğini seç denildi). Rasûlullah ikisine baktı da sütü aldı. Cibrîl, Rasûlullah'a: Seni fıtrata hidâyet eden Allah'a hamd olsun, şayet şarâbı alsaydın, ümmetin azacaktı, dedi

---

4710 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَبُو سَلَمَةَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَمَّا كَذَّبَتْنِي قُرَيْشٌ قُمْتُ فِي الْحِجْرِ فَجَلَّى اللَّهُ لِي بَيْتَ الْمَقْدِسِ فَطَفِقْتُ أُخْبِرُهُمْ عَنْ آيَاتِهِ وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَيْهِ زَادَ يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَمِّهِ لَمَّا كَذَّبَتْنِي قُرَيْشٌ حِينَ أُسْرِيَ بِي إِلَى بَيْتِ الْمَقْدِسِ نَحْوَهُ { قَاصِفًا } رِيحٌ تَقْصِفُ كُلَّ شَيْءٍ

-....Ebû Seleme ibnu Abdirrahmân şöyle dedi: Ben Câbir ibn AbdiHah(R)'tan işittim, şöyle dedi: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "(İsrâ haberinde) Kureyş beni yalanlayınca Hıcr'da ayakta durdum. Müteakiben Allah bana Beytu'l-Makdis ile gözümün arasındaki uzaklığı kaldırdı da (bana sorulanları) Mescidi Aksâ'ya bakarak, onun nişanelerinden Kureyş'e haber vermeğe başladım."Ve Ya'kûb ibn İbrâhîm şunu ziyâde etti: Bize İbn Şihâb'ın kardeşinin oğlu, amcası İbn Şihâb'dan: "Beytu'l-Makdis'e geceleyin yürütüldüğümüz zaman Kureyş beni yalanlayınca..." şeklinde tahdîs edip, yukarıdakinin benzerini nakletmiştir."Kaasıfen" (Âyet: 69), "Herşeyi kırıp büken bir rüzgâr".

بَاب قَوْلِهِ تَعَالَى { وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ } كَرَّمْنَا وَأَكْرَمْنَا وَاحِدٌ { ضِعْفَ الْحَيَاةِ } عَذَابَ الْحَيَاةِ { وَضِعْفَ الْمَمَاتِ } عَذَابَ الْمَمَاتِ { خِلَافَكَ } وَخَلْفَكَ سَوَاءٌ { وَنَأَى } تَبَاعَدَ { شَاكِلَتِهِ } نَاحِيَتِهِ وَهِيَ مِنْ شَكْلِهِ { صَرَّفْنَا } وَجَّهْنَا { قَبِيلًا } مُعَايَنَةً وَمُقَابَلَةً وَقِيلَ الْقَابِلَةُ لِأَنَّهَا مُقَابِلَتُهَا وَتَقْبَلُ وَلَدَهَا { خَشْيَةَ الْإِنْفَاقِ } أَنْفَقَ الرَّجُلُ أَمْلَقَ وَنَفِقَ الشَّيْءُ ذَهَبَ { قَتُورًا } مُقَتِّرًا { لِلْأَذْقَانِ } مُجْتَمَعُ اللَّحْيَيْنِ وَالْوَاحِدُ ذَقَنٌ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { مَوْفُورًا } وَافِرًا { تَبِيعًا } ثَائِرًا وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ نَصِيرًا { خَبَتْ } طَفِئَتْ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { لَا تُبَذِّرْ } لَا تُنْفِقْ فِي الْبَاطِلِ { ابْتِغَاءَ رَحْمَةٍ } رِزْقٍ { مَثْبُورًا } مَلْعُونًا { لَا تَقْفُ } لَا تَقُلْ { فَجَاسُوا } تَيَمَّمُوا { يُزْجِي } الْفُلْكَ يُجْرِي الْفُلْكَ { يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ } لِلْوُجُوهِ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:

"And olsun ki', biz Adem oğullarını üstün bir izzet ve şerefe mazhar kılmışızdır. " (Âyet:70)"Kerremnâ" ve "Ekremnâ" bir ma'nâyadır. "Dı'fe'l- hayât ve dı'fel-memât" (Âyet:75),"Hayât azabının iki katını ve ölüm azabının iki katını" demektir."Hılâfeke" ve "Halfeke" bir ma'nâya olup, "Arkandan" demektir (Âyet: 76). *'Nâe bi-cânibihî" (Âyet: 83), "Yanını uzaklaştırdı" demektir. "De kî: Herbirt kendi aslî tabîatine göre hareket eder" (Âyet: 84), buradaki "Şâkiletihi", "Nâhiyetihi" ma'nâsınadır,bu "Şâkile" kelimesi "Şeklihi" ma'nâsından türemiştir."Ke le-kad sarrafnâ (Âyet: 4i, 89) "Yemîn olsun biz yöneltmişizdir"; "Kabilen (Âyet: 92), "Gözle görerek, karşısında olarak"demektir. Ebe kadına "Kaabile" denildi çünkü o doğuracak kadının doğumunu karşılayıcıdır ve onun doğan çocuğunu, doğuşu ânında tutup alır."Haşyete'l-infâk" (Âyet: ıoo), "Harcama korkusu", "Enfaka'r-raculu", "Adam fakîr oldu","Nafika'ş-şey'u" "Şey gitti"

demektir."Katûran", "Mukattiran" yânî "Cimri" demektir: "De ki: Rabb 'inin rahmet hazînelerine siz mâlik olsaydınız, o zaman harcama korkusuyla muhakkak cimrilik ederdiniz* insan çok cimridir" (Âyet:100) "Li ezkaan'\Ayet. \oı, 109), "İki çene kemiğinin birleşme yeri üzerine" demektir, bunun tekili Zekan"dır. Mucâhid şöyle demiştir: "Şübhesiz ki cehennem hepinizin cezasıdır, tastamam bir ceza" (Âyet: 63), buradaki "Mevfûran", "Vâfiran", yânî "Mükemmel" ma'nâsınadır. "Bize karşı onun öcünü bulamazsınız" (Âyet: 69), buradaki "Tebîan","Sâiran = İntikaam alıcı"demektir.İbn Abbâs da: "Tebîan","Nâsıran Yardım edici" demektir."Onların varacağı yer cehennemdir kis ateşi yavaşladıkça biz onun alevini artırırız"(Âyet: 97), buradaki "Kullemâ habat", "Söndükçe" demektir, demiştir.Yine İbn Abbâs şöyle demiştir: "Malını israfla saçıp savurma" (Âyet: 26), "Malını bâtıl yolda harcama" demektir."Şayet Rabb'inden umduğun bir rahmeti aramak için onlardan yüz çevirmek zorunda kalırsan, o hâlde kendilerine yumuşak bir söz söyle" (Âyet: 28), buradaki "Bir rahmet","Bir rızk" demektir. "Ben de ey Fir'avn,seni herhalde helak edilmiş sanıyorum" (Âyet: 102), buradaki "Mesbûran","La'netlenmiş" demektir."Senin için hakkında bir bilgi hâsıl olmayan şeyin ardından gitme" (Âyet: 36), buradaki"La tak/u", "Lâ tekul" (yânî "Söyleme") demektir. "Fecâsû hılâle'd-diyâr = Evlerin aralarına girip araştırdılar" (Âyet: 5), yânî "Sizi öldürmek ve yağmalamak için evlerin ortalarına kasdettiler". "Rabb'iniz, fadlından arayasınız diye sizin için denizde gemileri yürütendir" (Âyet: 66), buradaki "Yüzcî", "Yucrî = Akıtıp yürütür" demektir. "Yahırrûne lilezkaanî-Çenelerinin üstüne kapanarak secde ediyorlar" (Âyet: 107-109), buradaki "Lilezkaan..Çeneleri üzerine", "Yüzleri üzerine" demektir

---

بَاب قَوْلِهِ { وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا } الْآيَةَ

4711 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ أَخْبَرَنَا مَنْصُورٌ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنَّا نَقُولُ لِلْحَيِّ إِذَا كَثُرُوا فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَمِرَ بَنُو فُلَانٍ حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ وَقَالَ أَمَرَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:

"Bir memleketi helak etmek dilediğimiz vakit, onun nVmet ve refahtan şımarmış elebaşılarına emrederiz de, orada (bu emre rağmen) itaatten çıkarlar. Artık o memlekete karşı azâb sözü hakk olmuştur. îşte biz onu artık kökünden mahv ve helak etmişizdir" (Âyet: ı&).

-.. Bize Alî ibnu Abdillah tahdîs etti. Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs etti. Bize Mansûr,Ebû Vâil'den haber verdi ki, Abdullah ibn Mesûd (R): Biz câhiliyette bir kabile çok oldukları zaman "Emira Benû Fularım = Fulân oğulları çok oldu" der idik, demiştir. Yine bu senedle: Bize el-Humeydî tahdîs etti. Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs etti. Ve el- Humeydî, Sufyân'dan "Emira" şeklinde söyledi

---

بَاب { ذُرِّيَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا }

4712 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا أَبُو حَيَّانَ التَّيْمِيُّ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ بْنِ عَمْرِو بْنِ جَرِيرٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ بِلَحْمٍ فَرُفِعَ إِلَيْهِ الذِّرَاعُ وَكَانَتْ تُعْجِبُهُ فَنَهَشَ مِنْهَا نَهْشَةً ثُمَّ قَالَ أَنَا سَيِّدُ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَهَلْ تَدْرُونَ مِمَّ ذَلِكَ يَجْمَعُ اللَّهُ النَّاسَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ يُسْمِعُهُمْ الدَّاعِي وَيَنْفُذُهُمْ الْبَصَرُ وَتَدْنُو الشَّمْسُ فَيَبْلُغُ النَّاسَ مِنْ الْغَمِّ وَالْكَرْبِ مَا لَا يُطِيقُونَ وَلَا يَحْتَمِلُونَ فَيَقُولُ النَّاسُ أَلَا تَرَوْنَ مَا قَدْ بَلَغَكُمْ أَلَا تَنْظُرُونَ مَنْ يَشْفَعُ لَكُمْ إِلَى رَبِّكُمْ فَيَقُولُ بَعْضُ النَّاسِ لِبَعْضٍ عَلَيْكُمْ بِآدَمَ فَيَأْتُونَ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَام فَيَقُولُونَ لَهُ أَنْتَ أَبُو الْبَشَرِ خَلَقَكَ اللَّهُ بِيَدِهِ وَنَفَخَ فِيكَ مِنْ رُوحِهِ وَأَمَرَ الْمَلَائِكَةَ فَسَجَدُوا لَكَ اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ أَلَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ أَلَا تَرَى إِلَى مَا قَدْ بَلَغَنَا فَيَقُولُ آدَمُ إِنَّ رَبِّي قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ وَلَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ وَإِنَّهُ قَدْ نَهَانِي عَنْ الشَّجَرَةِ فَعَصَيْتُهُ نَفْسِي نَفْسِي نَفْسِي اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي اذْهَبُوا إِلَى نُوحٍ فَيَأْتُونَ نُوحًا فَيَقُولُونَ يَا نُوحُ إِنَّكَ أَنْتَ أَوَّلُ الرُّسُلِ إِلَى أَهْلِ الْأَرْضِ وَقَدْ سَمَّاكَ اللَّهُ عَبْدًا شَكُورًا اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ أَلَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ

فَيَقُولُ إِنَّ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ وَلَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ وَإِنَّهُ قَدْ كَانَتْ لِي دَعْوَةٌ دَعَوْتُهَا عَلَى قَوْمِي نَفْسِي نَفْسِي نَفْسِي اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي اذْهَبُوا إِلَى إِبْرَاهِيمَ فَيَأْتُونَ إِبْرَاهِيمَ فَيَقُولُونَ يَا إِبْرَاهِيمُ أَنْتَ نَبِيُّ اللَّهِ وَخَلِيلُهُ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ أَلَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ فَيَقُولُ لَهُمْ إِنَّ رَبِّي قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ وَلَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ وَإِنِّي قَدْ كُنْتُ كَذَبْتُ ثَلَاثَ كَذِبَاتٍ فَذَكَرَهُنَّ أَبُو حَيَّانَ فِي الْحَدِيثِ نَفْسِي نَفْسِي نَفْسِي اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي اذْهَبُوا إِلَى مُوسَى فَيَأْتُونَ مُوسَى فَيَقُولُونَ يَا مُوسَى أَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ فَضَّلَكَ اللَّهُ بِرِسَالَتِهِ وَبِكَلَامِهِ عَلَى النَّاسِ اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ أَلَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ فَيَقُولُ إِنَّ رَبِّي قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ وَلَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ وَإِنِّي قَدْ قَتَلْتُ نَفْسًا لَمْ أُومَرْ بِقَتْلِهَا نَفْسِي نَفْسِي نَفْسِي اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي اذْهَبُوا إِلَى عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ فَيَأْتُونَ عِيسَى فَيَقُولُونَ يَا عِيسَى أَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ وَكَلَّمْتَ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ أَلَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ فَيَقُولُ عِيسَى إِنَّ رَبِّي قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ قَطُّ وَلَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ وَلَمْ يَذْكُرْ ذَنْبًا نَفْسِي نَفْسِي نَفْسِي اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي اذْهَبُوا إِلَى مُحَمَّدٍ فَيَأْتُونَ مُحَمَّدًا فَيَقُولُونَ يَا مُحَمَّدُ أَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ وَخَاتِمُ الْأَنْبِيَاءِ وَقَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ أَلَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ فَأَنْطَلِقُ فَآتِي تَحْتَ الْعَرْشِ فَأَقَعُ سَاجِدًا لِرَبِّي عَزَّ وَجَلَّ ثُمَّ يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَيَّ مِنْ مَحَامِدِهِ وَحُسْنِ الثَّنَاءِ عَلَيْهِ شَيْئًا لَمْ يَفْتَحْهُ عَلَى أَحَدٍ قَبْلِي ثُمَّ يُقَالُ يَا مُحَمَّدُ ارْفَعْ رَأْسَكَ سَلْ تُعْطَهْ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ فَأَرْفَعُ رَأْسِي فَأَقُولُ أُمَّتِي يَا رَبِّ أُمَّتِي يَا رَبِّ أُمَّتِي يَا رَبِّ فَيُقَالُ يَا مُحَمَّدُ أَدْخِلْ مِنْ أُمَّتِكَ مَنْ لَا حِسَابَ عَلَيْهِمْ مِنْ الْبَابِ الْأَيْمَنِ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ وَهُمْ شُرَكَاءُ النَّاسِ فِيمَا سِوَى ذَلِكَ مِنْ الْأَبْوَابِ ثُمَّ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّ مَا بَيْنَ الْمِصْرَاعَيْنِ مِنْ مَصَارِيعِ الْجَنَّةِ كَمَا بَيْنَ مَكَّةَ وَحِمْيَرَ أَوْ كَمَا بَيْنَ مَكَّةَ وَبُصْرَى

Ey Nûh ile beraber taşıdığımız (insanlar) zürriyeti, şu bir hakikattir ki, Nûh pekçok şükreden bir kuldu" (Âyet: 3) .
-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Bir kerresinde Rasûlullah'ın sofrasına et yemeği getirildi ve kendisine bir kol kaldırılıp sunuldu. Çünkü Rasûrullah etin bu kısmını severdi. Ondan ön dişleriyle bir lokma kopardı. Sonra şöyle anlattı: "Ben kıyamet gününde bütün insanların seyyidiyim, efendisiyim. Bu neden bilir misiniz? Bütün insanlar, evvelkiler ve sonra gelenler olarak düz ve geniş bir sahada toplanırlar. Öyle düz ve geniş sâhâ ki, orada bir çağırıcı çağırınca sesini herkese işittirecek, bakan bir insanın gözü de mahşer halkım bir bakışta görebilecek (Dağ, tepe gibi görmeye, işitmeye bir mâni' bulunmayacak). Bir de güneş (bütün sı-caklığıyla) yaklaşacak. Artık insanların gamı, meşakkati dayanamayacakları ve taşıyamayacakları bir dereceye ulaşacak. Bu sırada insanlar birbirine:
— Size ulaşan şu faciayı görmüyor musunuz? Rabb'inizin huzurunda şef âat edecek bir şefaatçi (bulmak çâresine) niye bakmıyorsunuz? diyecekler.Bunun üzerine mahşer halkının bâzısı bâzısına:
— Haydi Âdem 'e gidiniz! diyecek, akabinde insanlar Âdem Peygamber'e gidecekler ve ona:
— (Ey Âdem!) Sen insan nev'inin babasısın. Allah seni kendi eliyle yarattı ve sana kendi canibinden olan rûh üfledi, sonra meleklere emretti, onlar da sana secde ettiler.Rabb'ine bizim hakkımızda şefaat dile. Ey atamız, içinde bulunduğumuz şu müşkil vaziyeti görmüyor musun? Bize ulaşan şu sıkıntıyı bilmiyor musun? diyecekler] Âdem de:
— Rabb'im, bugün öyle bir öfke etmiştir ki, ne bundan önce böyle öfkelenmiş, ve ne de bundan sonra bunun benzeri bir öfke ile öfke edecektir. Hem Rabb'im beni cennet ağacı meyvesinden birini yemekten nehyetmiş iken, ben âsî olup yemiştim. (Onun için size şefaat edemem, şimdi ben kendimi düşünüyorum.) Vay nefsim, nefsim nefsim! Siz benden başka bir şefaatçiye gidiniz: Nûh 'a gidiniz! diyecek. Onlar da Nûh 'a varacaklar ve:
— Ey Nûh, sen yeryüzü halkına gönderilen rasûllerin birincisi-sin. Allah sana Kur'ân'da "Çok şükreden kul" adını vermiştir. Lütfen hakkımızda Rabb'in huzurunda şefaat et! İçinde bulunduğumuz sıkıntılı hâli görmüyor musun? diyecekler.Nûh Peygamber de:
— Azız ve Celîl olan Rabb 'im bugün celâllenmiştir. Öyle bir derecede ki bundan once böyle gadâb etmemiş, bundan sonra da böyle celâllenmeyecektir. Benim de bir dua edişim var: Ben onu vaktiyle kavmimin helaki için dua etmiştim. (Ben de şimdi kendimi düşünüyorum.) Vay nefsim, nefsim, nefsim! Şimdi siz benden başka bir şefaatçiye gidiniz,İbrahim'e gidiniz!diyecek.Onlar da İbrahim'e varacaklar ve:

— Ey İbrahim, sen yeryüzündeki insanlardan Allah 'in Peygamberi ve Haltlisin (dostusun) Rabb'in huzurunda bize şefaat et, içinde bulunduğumuz şu sıkıntılı hâli görüyorsun! diyecekler.İbrahim Peygamber de onlara:
— Bu gün Rabb'imin celâl sıfatı tecellî etmiştir. Hem bir derecede ki bundan önce böyle gadâb etmemiş,, bundan sonra da böyle gadâb etmeyecektir. Ben üç kene yalan(a benzer söz) söylemiştim. -RâvîEbû Hayyân hadîsin içinde bunları zikretmiştir .- (Şimdi kendimi düşünüyorum.) Vay nefsim, nefsim, nefsim! Artık siz benden başkasına gidiniz, Musa'ya gidiniz! diyecektir.Onlar da Musa'ya gidecekler ve:
— Yâ Mûsâ, sen Allah'ın rasûlüsün. Allah seni elçi yapmasıyla ve kelâm söylemesi ile insanlar üzerine faziletli kıldı. Rabb'in huzurunda bizim için şefaat et! İçinde bulunduğumuz acıklı hâli görmektesin, diyecekler. Mûsâ Peygamber de onlara:
— Rabb 'im bugün celâl sıfatı ile tecellî etti, o derecede ki, ne şimdiye kadar bu derece öfkeli olmuş, ne de bundan sonra bunun gibi öfkeli olacaktır. Ben ise öldürülmesiyle me'mûr olmadığım bir canı öldürdüm .(Şimdi ben nefsimi düşünüyorum.) Ah nefsim, nefsim, nefsim! Siz benden başka bir şefaatçiye gidiniz, isa'ya gidiniz! diyecek. Onlar da îsâ Peygamber'e gelecekler ve:
— Yâ îsâ, sen Allah'ın Rasûlüsün ve Allah Taâlâ'mn Meryem'e koyduğu ve onun tarafından olan bir ruhsun, sen beşikte bir sabî iken insanlara söz söyledin! Rabb 'in huzurunda bizim için şefaat et, içinde bulunduğumuz ıztırâbı görmektesin! diyecekler.îsâ Peygamber de onlara:
— Rabb'im bugün, bundan evvel benzerini yapmadığı ve.bundan sonra da benzerini yapmayacağı bir gadâbla gadâb etmiştir, diyecek ve kendine âid hiçbir günâh zikretmeden: Âh nefsim, nefsim, nefsim! diye endîşesini açıklayarak: Siz benden başkasına gidiniz, Mu-hammed'e gidiniz! diyecek. Onlar da Muhammed'e gelecekler de:
— Yâ Muhammed! Sen Allah'ın Rasûlü'sün ve peygamberlerin hâtemisin. Allah senin geçmiş ve gelecek bütün günâhlarını mağfiret etmiştir. Rabb'in huzurunda bizim için şefaat et, içinde bulunduğumuz elem ve ıztırâbı görmektesin! diyecekler.Bunun üzerine ben hemen Arş'in altına giderim de Azîz ve Celîl olan Rabb'ime secde edici olarak yere kapanırım. Sonra secdemde Allah bana kendisine yapılacak hamdlerinden ve üzerine güzel senadan öylesini açıp ilham edecektir ki, benden önce onu hiçbir kimseye açmamıştır. (Ben o hamdler ve senalarla hamd ve sena ettikten) sonar Allah tarafından bana:
— Yâ Muhammed! Başını kaldır, iste, istediğin sana verilecektir; şefaat et, şefaatin kabul olunacaktır! buyurulur. Ben secdeden başımı kaldırıp:
— Yâ Rabb ümmetim! Ya Rabb ümmetim! diye şefaat dileğimi söylerim. Bana:
— Yâ Muhammed, ümmetinden üzerinde hesâb ve suâl olmayanları cennetin kapılarından olan sağ kapıdan cennete koy! Onlar ı cennetin bundan başka olan öbür kapılarında da insanlarla ortaktırlar, buyurulacak."Bundan sonra Rasûlullah: "Nefsim elinde bulunan Allah'a yemîn ederim ki, cennetin kapı kanatlarından iki kanadın arası Mekke ile Himyer yâhud Mekke ile Busrâ arası kadar geniştir" dedi

---

بَاب قَوْلِهِ { وَآتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا }

4713 – حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خُفِّفَ عَلَى دَاوُدَ الْقِرَاءَةُ فَكَانَ يَأْمُرُ بِدَابَّتِهِ لِتُسْرَجَ فَكَانَ يَقْرَأُ قَبْلَ أَنْ يَفْرُغَ يَعْنِي الْقُرْآنَ

Ve Davud'a da Zebur'u verdik" (Âyet: 55) kavli babı
-...Bize Abdurrezzâk, Ma'mer ibn Râşid'den; o da Hemmâm ibn Münebbih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Dâvûd Peygamber'e (Zebur'u) okumak kolaylaştırıldı. Dâvûd, kendi binit hayvanının eyerlenmesini emrederdi de, eyerleyecek kişi eyerlemesini bitirmesinden önce Dâvûd Zebur'u okur idi. " Peygamber kur'ânı, yânî okumayı kasdediyor

---

بَاب { قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا }

4714 – حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ { إِلَى رَبِّهِمْ

الْوَسِيلَةَ } قَالَ كَانَ نَاسٌ مِنْ الْإِنْسِ يَعْبُدُونَ نَاسًا مِنْ الْجِنِّ فَأَسْلَمَ الْجِنُّ وَتَمَسَّكَ هَؤُلَاءِ بِدِينِهِمْ زَادَ الْأَشْجَعِيُّ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ الْأَعْمَشِ { قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ }

"De ki: Allah'ı bırakıp boş yere (tanrı diye) söylediklerinizi çağırın. Onlar sizden herhangibir sıkıntı gideremiyecekleri gibi, değiştiremezler de" (Âyet: 56).
-..Yahya ibn Saîd el-Kattân tahdîs edip şöyle demiştir: Bize Sufyân es-Sevrî tahdîs etti. Bana Süleyman el-A'meş, İbrahim en-Nahaî'den; o da Ebû Ma'mer'den tahdîs etti ki, Abdullah ibn Mes'-ûd (R) "Rabb lerine vesile arayıp duruyorlar' (Âyet: 55) kavli hakkında şöyle demiştir: İnsanlardan bir topluluk, cinnlerden bir topluluğa ibâdet ediyorlardı. Nihayet o cinnler İslâm Dîni'ne girdi, o insanlar ise cinnlerin dînine tutunup kaldılar. Ubeydullah el-Eşcaî, Sufyân'dan; o da el-A'meş'ten yaptığı rivayette: "De ki: Allah *I bırakıp boş yere (tanrı diye) söylediklerinizi çağırın" fıkrasını ziyâde etti

---

بَاب قَوْلِهِ { أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَى رَبِّهِمْ الْوَسِيلَةَ } الْآيَةَ

4715 - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِي هَذِهِ الْآيَةِ { الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَى رَبِّهِمْ الْوَسِيلَةَ } قَالَ كَانَ نَاسٌ مِنْ الْجِنِّ يُعْبَدُونَ فَأَسْلَمُوا

'Onların taptıkları da -hangisi Rabb Herine daha yakın (olacak) diye- bizzat vesile arayıp duruyorlar, O'nun rah metini umuyorlar, Oynun azabından korkuyorlar. Çünkü O'nun azabı korkunçtur" (Âyet: 57).
-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şu "Onların taptıkları da hangisi Rabb 'lerine daha yakın olacak diye bizzat vesile arayıp duruyorlar... " âyeti hakkında: Cinnden birtakım kimseler, başkaları tarafından ibâdet ediliyorlardı, akabinde bunlar İslâm'a girdiler, demiştir

---

بَاب { وَمَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ }

4716 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ { وَمَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ } قَالَ هِيَ رُؤْيَا عَيْنٍ أُرِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ { وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ } شَجَرَةُ الزَّقُّومِ

'Geceleyin sana gösterdiğimiz o temaşayı ancak insanlara bir fitne ve imtihan yaptık... "(Âyet: 60)
-...Sufyân ibnUyeyne, Amr ibn Dinar'dan; o da İkrime'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs "Geceleyin sana gösterdiğimiz o temaşayı ancak insanlara bir fitne ve imtihan yaptık" kavlindeki rü'yâ hakkında: O rü'yâ gözün gördüğü âyetlerdir ki, Rasûlullah'a sefer ettirildiği gece gösterildi, demiştir.İbn Abbâs, âyetin devamındaki' Ve Kur'ân'da lanet edilmiş olan ağaç" da zakkum ağacıdır, demiştir

---

بَاب قَوْلِهِ { إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا } قَالَ مُجَاهِدٌ صَلَاةَ الْفَجْرِ

4717 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ وَابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَضْلُ صَلَاةِ الْجَمِيعِ عَلَى صَلَاةِ الْوَاحِدِ خَمْسٌ وَعِشْرُونَ دَرَجَةً وَتَجْتَمِعُ مَلَائِكَةُ اللَّيْلِ وَمَلَائِكَةُ النَّهَارِ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ يَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ اقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ { وَقُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا }

Yüce Allah'ın:'Sabah Namazını Da (Eda Et). Çünkü Sabah Namazı Şâhidlîdir" (Âyet: 78) Kavli Babı Mucâhid:"Kur'âneH-fecri", "Sabah namâzı'Mır, demiştir.

-...Bize Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den; o da Ebû Seleme ile İbnu'l-Müseyyeb'den; onlar da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Cemâat namazının tek kişinin namazı üzerine fadlı, yirmibeş derecedir.Gece melekleri ile gündüz melekleri de sabah namazında birleşirler."Ebû Hureyre: İsterseniz "Ve sabah namazını da. Çünkü sabah namazı şâhidlidir" âyetini okuyunuz, der idi.

بَاب قَوْلِهِ { عَسَى أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا }

4718 - حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبَانَ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ آدَمَ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ إِنَّ النَّاسَ يَصِيرُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ جُثًا كُلُّ أُمَّةٍ تَتْبَعُ نَبِيَّهَا يَقُولُونَ يَا فُلَانُ اشْفَعْ يَا فُلَانُ اشْفَعْ حَتَّى تَنْتَهِيَ الشَّفَاعَةُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَلِكَ يَوْمَ يَبْعَثُهُ اللَّهُ الْمَقَامَ الْمَحْمُودَ

Yüce Allah'ın: Ümîd Edebilirsin, Rabb Hn Seni Hamdedilmiş Bir Makaama Gönderecektir" (Âyet: 78) Kavli Babı

-...Âdem ibn Alî şöyle demiştir: Ben İbn Umer(R)'den işittim, şöyle diyordu:Kıyamet gününde insanlar küme küme olurlar, her ümmet kendi peygamberinin ardına düşerler (ve büyük peygamberlere): Yâ Fulân şefaat et, (Yâ Fulân şefaat et), derler. En sonu şefaat dileği Peygamber(S)'e erişip nihayet bulur. Bu şefaat vakıası Allah'ın,Peygamberi Muhammed'i Mâkaamu Mahmûd'a göndereceği eün vuku' bulur

---

4719 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَيَّاشٍ حَدَّثَنَا شُعَيْبُ بْنُ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَالَ حِينَ يَسْمَعُ النِّدَاءَ اللَّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ حَلَّتْ لَهُ شَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَوَاهُ حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-... Şuayb ibnu Ebî Hamza, Muhammed ibnu'1-Munkedir'den; o da Câbir ibn Abdillah(R)'tan tahdîs etti ki, Rasûlul-lah (S) şöyle buyurmuştur:"Her kim ezan okunurken tamâmını işitip dinlediği (ve müezzinin söylediği kelimeleri söyleyip bitirdiği) zaman Allâhumme Rabbe hâzihVd-da'vetVt-tâmme ve's-salâtVl-kaaime âti Muhammeden eUvesîlete ve'l-fadîlete ve'b'ashu makaa-men Mahmûdenellezî vaadtehu (= Yâ Allah! Ey bu tam da'vetin ve kılınmak üzere olan bu namazın Rabb'i! Muhammed'e vesîleyi, fa-dîleti ihsan et, bir de kendisine va'd ettiğin Makaamu Mahmûd'u verip oraya vardır -da şefaatçi kıl-) diye duâ ederse, o kişiye kıyamet gününde şefaatim ulaşır." Bu hadîsi Hamza ibnu Abdillah, babası Abdullah ibn Umer'-den; o da Peygamber(S)'den olmak üzere rivayet etti

---

بَاب { وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا } يَزْهَقُ يَهْلِكُ

4720 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَّةَ وَحَوْلَ الْبَيْتِ سِتُّونَ وَثَلَاثُ مِائَةِ نُصُبٍ فَجَعَلَ يَطْعُنُهَا بِعُودٍ فِي يَدِهِ وَيَقُولُ { جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا } { جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ }

'De ki: Hakk geldi, bâtıl zeval buldu. Şübhesiz ki, bâtıl dâima zeval bulucudur" (Âyet:8i)."Yezhaku", "Yehliku", yânî "Helak olur" demektir.

-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Mekke'nin fethi günü Peygamber (S) Mekke'ye girdi. Ka'be'nin etrafında ibâdet için dikilmiş (kurşunla sağlamlaştırılmış) üç yüz altmiş put vardı. Peygamber

elindeki bir deynekle bunlara dürtüyor ve şöyle diyordu:"Hakk geldi, bâtıl gitti helak oldu. Hakk geldi, hâlbuki (ölen bâtıl) ne îcâda, ne de öleni diriltmeye muktedir değildir"

بَاب { وَيَسْأَلُونَكَ عَنْ الرُّوحِ }

4721 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَا أَنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَرْثٍ وَهُوَ مُتَّكِئٌ عَلَى عَسِيبٍ إِذْ مَرَّ الْيَهُودُ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ سَلُوهُ عَنْ الرُّوحِ فَقَالَ مَا رَأْيُكُمْ إِلَيْهِ وَقَالَ بَعْضُهُمْ لَا يَسْتَقْبِلُكُمْ بِشَيْءٍ تَكْرَهُونَهُ فَقَالُوا سَلُوهُ فَسَأَلُوهُ عَنْ الرُّوحِ فَأَمْسَكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِمْ شَيْئًا فَعَلِمْتُ أَنَّهُ يُوحَى إِلَيْهِ فَقُمْتُ مَقَامِي فَلَمَّا نَزَلَ الْوَحْيُ قَالَ { وَيَسْأَلُونَكَ عَنْ الرُّوحِ قُلْ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا }

'Sana ruhu sorarlar" (Âyet: 85)
-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber'in maiyyetinde Medine tarlalarında yürüyordum. Peygamber de hurma dalından bir deyneğe dayanıyordu.O sırada birkaç Yahûdî tesadüf etti. Bâzısı bâzısına:
— Şu ruhtan sorun, dedi. Diğer bâzısı da:
— (Hayır sormayın) bu size iyilik getirmez (yâhud size şübhe verir), dedi.Bâzısı da:
— Sizi hoşlanmayacağınız birşeyle karşılamasın, dedi.Sonunda O'na sorun dediler de, Peygamber'e ruhtan sordular. Peygamber kendini tuttu,onlara hiçbir cevâb vermedi. Ben O'na vahy indirilmekte olduğunu bildim de olduğum yerimde dikildim. Vahy inince Peygamber şunu söyledi: "Sana ruhu sorarlar. De ki: Rûh,Rabb 'imin emri cümlesindendir. Size az bir ilimden başkası verilmemiştir

---

بَاب { وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا }

4722 - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ حَدَّثَنَا أَبُو بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فِي قَوْلِهِ تَعَالَى { وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا } قَالَ نَزَلَتْ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُخْتَفٍ بِمَكَّةَ كَانَ إِذَا صَلَّى بِأَصْحَابِهِ رَفَعَ صَوْتَهُ بِالْقُرْآنِ فَإِذَا سَمِعَهُ الْمُشْرِكُونَ سَبُّوا الْقُرْآنَ وَمَنْ أَنْزَلَهُ وَمَنْ جَاءَ بِهِ فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى لِنَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ { وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ } أَيْ بِقِرَاءَتِكَ فَيَسْمَعَ الْمُشْرِكُونَ فَيَسُبُّوا الْقُرْآنَ { وَلَا تُخَافِتْ بِهَا } عَنْ أَصْحَابِكَ فَلَا تُسْمِعُهُمْ { وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا }

'Namazında pek bağırma, sesini pek de kısma; ikisinin arası bir yol tut'* (Âyet: 110).
-...İbn Abbâs (R) "Namazında pek bağırma, sesini pek de kısma" kavli hakkında şöyle demiştir: Bu âyet, Rasûlullah Mekke'de gizli yaşarken indi. Rasûlullah sahâbîleriyle namaz kıldığı zaman, Kur'ân okurken sesini yükseltiyordu. Müşrikler ise Kur'ân'ı işitince hem Kur'ân'a, hem onu indirene, hem de Kur'ân kendisine gelene sövüyorlardı. Bunun üzerine Yüce Allah, Peygamber'ine hitaben: "Namazında Kur'ân okurken sesini çok açıklama, pek de kısma, ikisinin arası bir yol tut" buyurdu .

4723 - حَدَّثَنِي طَلْقُ بْنُ غَنَّامٍ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أُنْزِلَ ذَلِكَ فِي الدُّعَاءِ

-...Bize Zaide ibnu Kudâme, Hişâm'dan; o da babası Urve'den tahdîs etti ki, Âişe(R): Bu "Sesini çok açıklama "kelâmı, dua hakkında indi, demiştir

---

سُورَةُ الْكَهْفِ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ { تَقْرِضُهُمْ } تَتْرُكُهُمْ { وَكَانَ لَهُ ثُمُرٌ } ذَهَبٌ وَفِضَّةٌ وَقَالَ غَيْرُهُ جَمَاعَةُ الثَّمَرِ { بَاخِعٌ } مُهْلِكٌ { أَسَفًا } نَدَمًا الْكَهْفُ الْفَتْحُ فِي الْجَبَلِ وَالرَّقِيمُ الْكِتَابُ { مَرْقُومٌ } مَكْتُوبٌ مِنْ الرَّقْمِ { رَبَطْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ } أَلْهَمْنَاهُمْ صَبْرًا { لَوْلَا أَنْ رَبَطْنَا عَلَى قَلْبِهَا } { شَطَطًا } إِفْرَاطًا الْوَصِيدُ الْفِنَاءُ جَمْعُهُ وَصَائِدُ وَوُصُدٌ وَيُقَالُ الْوَصِيدُ الْبَابُ { مُؤْصَدَةٌ } مُطْبَقَةٌ آصَدَ الْبَابَ وَأَوْصَدَ { بَعَثْنَاهُمْ } أَحْيَيْنَاهُمْ { أَزْكَى } أَكْثَرُ وَيُقَالُ أَحَلُّ وَيُقَالُ أَكْثَرُ رَيْعًا قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { أُكْلَهَا وَلَمْ تَظْلِمْ } لَمْ تَنْقُصْ وَقَالَ سَعِيدٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ الرَّقِيمُ اللَّوْحُ مِنْ رَصَاصٍ كَتَبَ عَامِلُهُمْ أَسْمَاءَهُمْ ثُمَّ طَرَحَهُ فِي خِزَانَتِهِ فَضَرَبَ اللَّهُ عَلَى آذَانِهِمْ فَنَامُوا وَقَالَ غَيْرُهُ وَأَلَتْ تَئِلُ تَنْجُو وَقَالَ مُجَاهِدٌ { مَوْئِلًا } مَحْرِزًا { لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا } لَا يَعْقِلُونَ

el-Kehf Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle Ve Mucâhid şöyle dedi:'Takriduhum" (Âyet: 12), "Güneş onları terkediyordu"; Ve kâne lehu sumurun" (Âyet:34), "O adamın başkaca geliri de vardı", yânî altın ve gümüşü vardı.Mucâhid'den başkası da şöyle dedi: Ötre ile "es-Sumuru", "es-Semer"in cemâatidir. "Bâhıun nefsehu" "Nefsini helak edecektin";"Esefen", "Üzüntü duyarak": "Demek bu söze (Kur'ân'a) inanmazlarsa, bir üzüntü duyarak arkalarından kendini tüketecektin" (Âyet: 6)."el-Kehf", dağda olan açıklık, mağara; "er-Rakîm" (Âyet: 9), "Yazı", "Merkum" da "Rakm" masdarından "Yazılmış şey" ma'nâsınadır."Onların kalblerini (sabr ve sebat ile hakka) bağlamıştık" (Âyet: 14), "Onlara sabr ilham etmiştik". "Eğer inananlardan olması için onun kalbine rabıta vermeseydik, az daha onu mutlak açığa vuracaktı" (ei- Kasas: 10)."Şatatan", "İfrâtan", "O takdirde and olsun ki, hakikatten uzaklaşmış oluruz" (Âyet: i4);"el-Vasîd" (Âyet: ıs), mağaranın giriş yeri; bunun cem'i "Vesâid" ve "Vusud"dur; "Vasîd", "Kapı"dır da deniliyor; "Mu'sadetun" (ei-Beied: 20), "Kapatılmış"; bu"Asade'l-hâbe" ve "Evsade = Kapıyı kapattı" fiilinden türemiştir (Müellif bunu istidrâden zikretti)."Baasnâhum" (Âyet: 19), "Onları dirilttik, yânî uyandırdık"; "Eyyuhâ ezkâ taâmen =Onun hangi yiyeceği daha temizse" (Âyet: 19): "O şehir ahâlîsinden hangisinin yiyeceği daha çoksa" demektir. Bu daha çok halâl olanı ma'nâsınadır deniliyor, keza asıl üzerine daha çok nemâlı olanı ma'nâsınadır da deniliyor.İbn Abbâs: "O iki bağ mahsûlünü vermiş, bundan birşeyi zulmetmemişti" (Âyet: 34), yânî eksik bırakmamıştı ma'nâsınadır, dedi.
Saîd ibn Cubeyr de İbn Abbâs'tan olmak üzere: "er-Rakîm", kurşundan yapılmış levha'dır, onların vâlîsi bu gençlerin isimlerini onun üzerine yazmış, sonra da o levhayı kendi hazînesine atmıştı, demiştir. "Biz nice yıllar onların kulaklarına (perde) vurduk"(Âyet: ıi): "Yânî, Allah onları yıllarca tam bir sükûn içinde uyuttu, onlar da uyudular." İbn Abbâs'tan başkası da şöyle dedi:"Ve eletteilu"{$ü\âsî 2. bâbdan) "Tencû(= Kurtuldu, kurtulur)" ma'nâsınadır. Mucâhid de: "Mevtten","Kurtulacak yer, korunacak yer, sığınak" ma'nâsınadır, dedi. "Onlar için va'dedilen bir zaman vardır ki, onun karşısında hiçbir sığınak bulamayacaklardır" (Âyet: 58). "Onlar Kur'ân dinlemeye tahammül edemiyorlardı" (Âyet: 101).

بَاب { وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا }

4724 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنٍ أَنَّ حُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ أَخْبَرَهُ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَرَقَهُ وَفَاطِمَةَ قَالَ أَلَا تُصَلِّيَانِ { رَجْمًا بِالْغَيْبِ } لَمْ يَسْتَبِنْ { فُرُطًا } يُقَالُ نَدَمًا { سُرَادِقُهَا } مِثْلُ السُّرَادِقِ وَالْحُجْرَةِ الَّتِي تُطِيفُ بِالْفَسَاطِيطِ { يُحَاوِرُهُ } مِنْ الْمُحَاوَرَةِ { لَكِنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي } أَيْ لَكِنْ أَنَا { هُوَ اللَّهُ رَبِّي } ثُمَّ حَذَفَ الْأَلِفَ وَأَدْغَمَ إِحْدَى النُّونَيْنِ فِي الْأُخْرَى { وَفَجَّرْنَا خِلَالَهُمَا نَهَرًا } يَقُولُ بَيْنَهُمَا { زَلَقًا } لَا يَثْبُتُ فِيهِ قَدَمٌ { هُنَالِكَ الْوِلَايَةُ } مَصْدَرُ الْوَلِيِّ { عُقُبًا } عَاقِبَةً وَعُقْبَى وَعُقْبَةً وَاحِدٌ وَهِيَ الْآخِرَةُ { قِبَلًا } وَقُبُلًا وَقَبَلًا اسْتِئْنَافًا { لِيُدْحِضُوا } لِيُزِيلُوا الدَّحْضُ الزَّلَقُ

'İnsanın cedeli (husûmeti) ise herşeyden fazladır (Âyet: 54).

-...İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Hüseyin'in oğlu Alî haber verdi. Ona da babası Hüseyin ibn Alî, Alî ibn Ebî Tâlib(R)'den şöyle haber verdi: Rasûlullah (S) bir gece Alî ile (kendi kızı ve Alî'nin eşi olan) Fâtıma'yı ziyaret etti de, onlara: "Siz ikiniz namaz kılmaz mısınız?" (diye teheccüd namazına teşvik) buyurmuştur. "Recmen bVl-gayb" (Âyet; 22), "Gayb taşlamak": Apaçık belli olmadı, demektir. "Ve hâne emruhu furutan = Onun işi haddi aşmaktı" (Âyet: 28), "Pişman olmaktı" demektir."Surâdikuhâ = Cehennemin duvarları- çepeçevre kendilerini kuşatmıştır" (Âyet: 29):Duvarlar ve büyük çadırlarla çevrilen hücre gibi. "Ve huve yuhâviruhu == Onunla konuşurken" (Âyet: 33,37), bu, karşılıklı konuşmak, birbirine cevâb döndürmek ma'nâsına olan "Muhavere" masdarındandır. "Ve lâkinnâ huve'llâhu Rabbî" (Âyet: 38), "Fakat ben (mü'mi-nim), O Allah benim Rabb'imdir. Ben Rabb'ime hiçbir şeyi ortak koşmam" demektir. Sonra "Ene"den elîfi hazfetti de iki nûn'dan birini diğerinin içine girdirdi, böylece kelime "Lâkinnâ" oldu. "Ve ferrecnâ hılâlehumâ neheren - Biz o iki bağın arasından bir de nehir fışkırttık" (Âyet: 33)buyuruyor. "Saîden zelekan" (Âyet: 40), "Üzerinde ayak sabit olmayan kaypak bir toprak"."İşte bu makaamda nusrat ve hâkimiyet, hakk olan Allah 'indir, O sevâbca da hayırlı,akıbetçe de hayırlıdır" (Âyet: 44), buradaki "Velayet", "el-Velî"nin masdarı-dır; "Ukuben","Akıbet", "Ukbâ" ve "Ukbetun" hepsi birdir, "Âhiref've "Son" ma'nâsınadır. "Kıbelen","Kubulen" ve "Ka-belen": Gözleri önünde ve açıktan karşılamak ma'nâsınadır."Biz peygamberleri müjde verici ve korkutucu kimseler olmaktan başka bir sıfatla göndermedik. Kâfir olanlar ise hakkı bâtıl ile yerinden kaydırmak için mücâdele ederler"(Âyet: 56). Buradaki "Li-yudhıdû","îzâle etmeleri için" demektir."ed-Dahad","Üzerinde ayak sabit olmaz kaypak şey" demektir.

بَاب { وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِفَتَاهُ لَا أَبْرَحُ حَتَّى أَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا } زَمَانًا وَجَمْعُهُ أَحْقَابٌ

4725 – حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ إِنَّ نَوْفًا الْبِكَالِيَّ يَزْعُمُ أَنَّ مُوسَى صَاحِبَ الْخَضِرِ لَيْسَ هُوَ مُوسَى صَاحِبَ بَنِي إِسْرَائِيلَ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ كَذَبَ عَدُوُّ اللَّهِ حَدَّثَنِي أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ مُوسَى قَامَ خَطِيبًا فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ فَسُئِلَ أَيُّ النَّاسِ أَعْلَمُ فَقَالَ أَنَا فَعَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِ إِذْ لَمْ يَرُدَّ الْعِلْمَ إِلَيْهِ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ إِنَّ لِي عَبْدًا بِمَجْمَعِ الْبَحْرَيْنِ هُوَ أَعْلَمُ مِنْكَ قَالَ مُوسَى يَا رَبِّ فَكَيْفَ لِي بِهِ قَالَ تَأْخُذُ مَعَكَ حُوتًا فَتَجْعَلُهُ فِي مِكْتَلٍ فَحَيْثُمَا فَقَدْتَ الْحُوتَ فَهُوَ ثَمَّ فَأَخَذَ حُوتًا فَجَعَلَهُ فِي مِكْتَلٍ ثُمَّ انْطَلَقَ وَانْطَلَقَ مَعَهُ بِفَتَاهُ يُوشَعَ بْنِ نُونٍ حَتَّى إِذَا أَتَيَا الصَّخْرَةَ وَضَعَا رُءُوسَهُمَا فَنَامَا وَاضْطَرَبَ الْحُوتُ فِي الْمِكْتَلِ فَخَرَجَ مِنْهُ فَسَقَطَ فِي الْبَحْرِ { فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا } وَأَمْسَكَ اللَّهُ عَنْ الْحُوتِ جِرْيَةَ الْمَاءِ فَصَارَ عَلَيْهِ مِثْلَ الطَّاقِ فَلَمَّا اسْتَيْقَظَ نَسِيَ صَاحِبُهُ أَنْ يُخْبِرَهُ بِالْحُوتِ فَانْطَلَقَا بَقِيَّةَ يَوْمِهِمَا وَلَيْلَتَهُمَا حَتَّى إِذَا كَانَ مِنْ الْغَدِ قَالَ مُوسَى { لِفَتَاهُ آتِنَا غَدَاءَنَا لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا } قَالَ وَلَمْ يَجِدْ مُوسَى النَّصَبَ حَتَّى جَاوَزَا الْمَكَانَ الَّذِي أَمَرَ اللَّهُ بِهِ فَقَالَ لَهُ فَتَاهُ { أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنْسَانِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا } قَالَ فَكَانَ لِلْحُوتِ سَرَبًا وَلِمُوسَى وَلِفَتَاهُ عَجَبًا فَقَالَ مُوسَى { ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِي فَارْتَدَّا عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا } قَالَ رَجَعَا يَقُصَّانِ آثَارَهُمَا حَتَّى انْتَهَيَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِذَا رَجُلٌ مُسَجًّى ثَوْبًا فَسَلَّمَ عَلَيْهِ مُوسَى فَقَالَ الْخَضِرُ وَأَنَّى بِأَرْضِكَ السَّلَامُ قَالَ أَنَا مُوسَى قَالَ مُوسَى بَنِي إِسْرَائِيلَ قَالَ نَعَمْ أَتَيْتُكَ لِتُعَلِّمَنِي مِمَّا عُلِّمْتَ رَشَدًا قَالَ { إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِي صَبْرًا } يَا مُوسَى إِنِّي عَلَى عِلْمٍ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ عَلَّمَنِيهِ لَا تَعْلَمُهُ أَنْتَ وَأَنْتَ عَلَى عِلْمٍ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ عَلَّمَكَهُ اللَّهُ لَا أَعْلَمُهُ فَقَالَ مُوسَى { سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا } فَقَالَ لَهُ الْخَضِرُ { فَإِنْ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ حَتَّى أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا } فَانْطَلَقَا يَمْشِيَانِ عَلَى سَاحِلِ الْبَحْرِ فَمَرَّتْ سَفِينَةٌ فَكَلَّمُوهُمْ أَنْ يَحْمِلُوهُمْ فَعَرَفُوا الْخَضِرَ فَحَمَلُوهُمْ بِغَيْرِ نَوْلٍ فَلَمَّا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ لَمْ يَفْجَأْ إِلَّا وَالْخَضِرُ قَدْ قَلَعَ لَوْحًا مِنْ أَلْوَاحِ السَّفِينَةِ بِالْقَدُومِ فَقَالَ لَهُ مُوسَى قَوْمٌ قَدْ حَمَلُونَا بِغَيْرِ نَوْلٍ عَمَدْتَ إِلَى سَفِينَتِهِمْ فَخَرَقْتَهَا { لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِي صَبْرًا قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا } قَالَ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَتْ الْأُولَى مِنْ مُوسَى نِسْيَانًا قَالَ وَجَاءَ عُصْفُورٌ فَوَقَعَ عَلَى حَرْفِ السَّفِينَةِ فَنَقَرَ فِي الْبَحْرِ نَقْرَةً فَقَالَ لَهُ الْخَضِرُ مَا عِلْمِي وَعِلْمُكَ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ إِلَّا مِثْلُ مَا نَقَصَ هَذَا الْعُصْفُورُ مِنْ هَذَا الْبَحْرِ ثُمَّ خَرَجَا مِنْ السَّفِينَةِ فَبَيْنَا هُمَا يَمْشِيَانِ عَلَى السَّاحِلِ إِذْ أَبْصَرَ

الْخَضِرُ غُلَامًا يَلْعَبُ مَعَ الْغِلْمَانِ فَأَخَذَ الْخَضِرُ رَأْسَهُ بِيَدِهِ فَاقْتَلَعَهُ بِيَدِهِ فَقَتَلَهُ فَقَالَ لَهُ مُوسَى { أَقَتَلْتَ نَفْسًا زَاكِيَةً بِغَيْرِ نَفْسٍ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا نُكْرًا قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِي صَبْرًا } قَالَ وَهَذِهِ أَشَدُّ مِنْ الْأُولَى { قَالَ إِنْ سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَاحِبْنِي قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا فَانْطَلَقَا حَتَّى إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَا أَهْلَهَا فَأَبَوْا أَنْ يُضَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَّ } قَالَ مَائِلٌ فَقَامَ الْخَضِرُ فَأَقَامَهُ بِيَدِهِ فَقَالَ مُوسَى قَوْمٌ أَتَيْنَاهُمْ فَلَمْ يُطْعِمُونَا وَلَمْ يُضَيِّفُونَا { لَوْ شِئْتَ لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ إِلَى قَوْلِهِ ذَلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا } فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَدِدْنَا أَنَّ مُوسَى كَانَ صَبَرَ حَتَّى يَقُصَّ اللَّهُ عَلَيْنَا مِنْ خَبَرِهِمَا قَالَ سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ فَكَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَقْرَأُ وَكَانَ أَمَامَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ صَالِحَةٍ غَصْبًا وَكَانَ يَقْرَأُ وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ كَافِرًا وَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ

"Bir zaman Mûsâ genç adamına şöyle demişti: Ben iki denizin birleştiği yere varıncaya kadar durmayıp gideceğim, yâhud uzun zamanlar geçireceğim" (Âyet: 60). "Hukuben"* "Zamanen" demektir. Bunun cem'i "Ahkaab'Mir.
-... Saîd ibn Cubeyr şöyle dedi: Ben, İbn Abbâs'a:
— Nevf el-Bukâlî, Hızır'ın sahibi olan Mûsâ, İsrâîl oğullan'nin sahibi olan Mûsâ değildir iddiasında bulunuyor, dedim. Bunun üzerine İbn Abbâs şöyle dedi:
— Allah'ın düşmanı yalan söylemiştir. Bana Ubeyy ibn Ka'b tah-dîs etti ki, o, Rasûlullah(S)'tan şöyle buyururken işitmiştir:"Mûsâ Peygamber, îsrâîl oğulları içinde hitâb edici olarak ayağa kalkmıştı. Kendisine:
— İnsanların en âlimi kimdir? diye soruldu. Mûsâ:
— Benim,diye cevâb verdi. Bu husustaki ilmi (Allah en iyi bilendir diyerek) Allah'a havale etmediğinden dolayı, Allah ona itâb etti. Ve Allah ona: 'İki denizin birleştiği yerde benim bir kulum var ki, o senden daha âlimdir' diye vahyettu Mûsâ:
— Yâ Rabb, ben ona nasıl yol bulayım? dedi. Ona:
— Beraberinde bir balık alırsın, o balığı bir zenbîl içine koyarsın. Balığı nerede kaybedersen, işte o kul, oradadır! buyurdu. Bundan sonra Mûsâ bir balık aldı, akabinde onu bir zenbîl içine koydu, sonra Mûsâ gitti, beraberinde kendisine hizmet eden genci Yûşâ ibn Nün da gitti. Nihayet (iki denizen birleştiği yerdeki) kayanın yanına geldiklerinde, ikisi de başlarını yere koyup uyudular. Balık zenbt-lin içinde debelendi ve zenbîlden sıçrayıp dışarı çıktı, akabinde denize düştü. Allah ondan suyun akışını tuttu da deniz içinde kendine su künkü gibi (bir boşluk bırakarak) yol açtı. Nihayet deniz suyu onun üzerinde tak gibi oldu. Mûsâ uyanınca arkadaşı Yûşâ, Musa'ya baiığı(n hârika işini) haber vermeyi unuttu.- O günlerinin kalanı ile bütün gece gittiler, nihayet ertesi sabah olunca Mûsâ hizmetçisine:
— Kuşluk yemeğimizi getir, bu seferimizden yorgunluk duyduk, dedi."Dedi ki: "Hâlbuki Mûsâ emrolunduğu o yerin Ötesine geçmedikçe yorgunluk duymamıştı. Hizmetçisi:
—- Gördün mü, kayanın dibinde barındığımız zaman balığın gittiğini haber vermeyi unutmuşum. Onu söylememi bana şeytândan başkası unutturmadı. Balık deniz içinde şaşılacak bir surette yolunu alıp yitti, dedi. Ve balığın suya girmesinde balık için bir yol meydana geldiğini söyledi. Deniz içinde böyle bir yolun meydana gelmesi Mûsâ ile gencine hayret edilecek birşey olmuştu. Mûsâ:
— Zâten bizim arayacağımız şey bu idi, dedi. Ve izlerinde geri döndüler." Dedi ki: "Geldikleri yoldaki ayak izlerine basa basa döndüler. Nihayet o taşın yanma vardıklarında, üzerine bir elbise örtülmüş bir zât gördüler. Mûsâ ona selâm verdi. Hızır da Musa'ya:
— Bu senin bulunduğun yerde "Selâm" nereden? dedi. Oda:
— Ben Musa'yım, dedi. Hızır:
— îsrâîl oğulları'nın Musa'sı mı? diye sordu.
— Evet, ben sana, sana öğretilmiş olan rüşd ve hidâyetten bana da birşey öğretmen için geldim, dedi. Hızır:
— Doğrusu sen benim beraberimde asla sabredemezsin yâ Mûsâ! Ben, Allah'ın ilminden bana öğrettiği bir ilim üzerindeyim ki, onu sen bilemezsin, sen de Allah'ın ilminden sana öğrettiği öyle bir ilim üzerindesin ki, onu da ben bilemem, dedi. Mûsâ:
— Beni inşâallah sabırlı bulacaksın, sana hiçbir işte âsî olmayacağım, dedi.Hızır:

— Eğer bu surette bana tâbi' olacaksan, ben sana anıp söyleyin-ceye kadar sen bana hiçbirşey sorma, dedi.Bunun zerine Hızır ile Mûsâ (gemileri olmadığı için) deniz kıyısında yürüyerek gittiler.Yanlarına bir gemi uğradı. Kendilerini gemiye yüklesinler diye gemicilerle söyleştiler.Gemiciler Hızır'ı tanıdılar ve bu sebeble onları ücretsiz olarak gemiye aldılar. Hızır ile Mûsâ gemiye bindiklerinde, Mûsâ, Hızır'ın gemi levhalarından (yânı tahtalarından) birini keser ile sökmüş olduğunu gördü. Mûsâ hemen Hızır'a:
— Bu gemiciler topluluğu bizi gemilerine ücretsiz almışlarken, sen onların gemilerine kasdedip içindekileri batırmak için mi gemiyi deliyorsun? And olsun sen büyük bir iş yaptın, dedi.Hızın
— Ben sana beraberimde asla sabredemezsin demedim mi? dedi. Mûsâ:
— Unuttuğum şeyden dolayı beni muâhaze edip cezalandırma ve bana şu arkadaşlık işinde güçlük gösterme, dedi."Râvî Ubeyy ibn Ka'b dedi ki: Rasûluüah (S): "Bu, Musa tarafından olan unutmanın birincisi oldu" buyurdu. Dedi ki: "O sırada bir serçe kuşu geldi de geminin kenarına kondu ve denizden bir gaga su aldı. Hızır, Musa'ya:
— Benim ilmimle senin ilmin, A ilah 'in ilminden ancak şu serçenin bu denizden eksilttiği şey gibidir, dedi.Sonra gemiden çıktılar, müteakiben onlar deniz kenarında yürüdükleri sırada Hızır,oğlanlarla beraber oynamakta olan bir oğlan çocuğu gördü. Akabinde Hızır o çocuğun başını eliyle tuttu ve onu eliyle koparıp, çocuğu öldürdü. Mûsâ, Hızır'a:
— Tertemiz bir canı, diğer bir can karşılığı olmaksızın öldürdün. And olsun sen çok kötü bir iş yaptın, dedi. Hızır:
— Ben sana beraberimde asla sabredemezsin demedim mi? dedi ve: Bu, birinciden daha da şiddetlidir, diye söyledi.Mûsâ:
— Eğer bundan sonra sana birşey sorarsam, artım benimle arkadaşlık etme. O takdirde tarafımdan muhakkak bir özre ulaşmış-sındır (benden ayrılmakta ma'ziretli sayümışsındır),dedi.Yine gittiler. Nihayet bir memleket halkına vardılar ki, ora ahâlîsinden yemek istedikleri hâlde kendilerini misafir etmekten çekinmişlerdi. Derken orada yıkılmağa yüz tutmuş bir duvar buldular. -Yıkılmağa yüz tutmuş ma'nâsma onun meyletmiş olduğunu söyledi. -Hızır kalkıp o duvarı eliyle rioğrultuverdi. Mûsâ ona:
— Bunlar öyle bir kavim ki, biz onlara geldik, onlar bizi doyurmadılar ve bizi misafir etmediler; isteseydin elbet buna karşı bir ücret alabilirdin, dedi Hızır:
— İşte bu, benimle senin orandaki ayrılıktır, dedi ve: İşte üzerinde sabredemediğin şeylerin içyüzü budur (Âyet: 82)" kavline kadar söyledi.Rasûlullah (S): "Çok arzu ettik ki Mûsâ sabretmiş olsaydı da aralarında geçen maceranın haberlerini Allah da bize anlatsaydı" buyurdu.Saîd ibn Cubeyr geçen senedle: İbn Abbâs: "Önlerinde her sağlam gemiyi zorla almakta olan bir hükümdar vardır" (Âyet: 79) şeklinde okurdu,ve yine İbn Abbâs: "Çocuğa gelince, o bir kâfir idi, anası ile babası ise îmân etmiş kimselerdi" (Âyet: 80) şeklinde okurdu,demiştir

---

بَاب قَوْلِهِ { فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا نَسِيَا حُوتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا } مَذْهَبًا يَسْرُبُ يَسْلُكُ وَمِنْهُ { وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ }

4726 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي يَعْلَى بْنُ مُسْلِمٍ وَعَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ يَزِيدُ أَحَدُهُمَا عَلَى صَاحِبِهِ وَغَيْرُهُمَا قَدْ سَمِعْتُهُ يُحَدِّثُهُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ إِنَّا لَعِنْدَ ابْنِ عَبَّاسٍ فِي بَيْتِهِ إِذْ قَالَ سَلُونِي قُلْتُ أَيْ أَبَا عَبَّاسٍ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاءَكَ بِالْكُوفَةِ رَجُلٌ قَاصٌّ يُقَالُ لَهُ نَوْفٌ يَزْعُمُ أَنَّهُ لَيْسَ بِمُوسَى بَنِي إِسْرَائِيلَ أَمَّا عَمْرٌو فَقَالَ لِي قَالَ قَدْ كَذَبَ عَدُوُّ اللَّهِ وَأَمَّا يَعْلَى فَقَالَ لِي قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنِي أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُوسَى رَسُولُ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَام قَالَ ذَكَّرَ النَّاسَ يَوْمًا حَتَّى إِذَا فَاضَتْ الْعُيُونُ وَرَقَّتْ الْقُلُوبُ وَلَّى فَأَدْرَكَهُ رَجُلٌ فَقَالَ أَيْ رَسُولَ اللَّهِ هَلْ فِي الْأَرْضِ أَحَدٌ أَعْلَمُ مِنْكَ قَالَ لَا فَعَتَبَ عَلَيْهِ إِذْ لَمْ يَرُدَّ الْعِلْمَ إِلَى اللَّهِ قِيلَ بَلَى قَالَ أَيْ رَبِّ فَأَيْنَ قَالَ بِمَجْمَعِ الْبَحْرَيْنِ قَالَ أَيْ رَبِّ اجْعَلْ لِي عَلَمًا أَعْلَمُ ذَلِكَ بِهِ فَقَالَ لِي عَمْرٌو قَالَ حَيْثُ يُفَارِقُكَ الْحُوتُ وَقَالَ لِي يَعْلَى قَالَ خُذْ نُونًا مَيِّتًا حَيْثُ يُنْفَخُ فِيهِ الرُّوحُ فَأَخَذَ حُوتًا فَجَعَلَهُ فِي مِكْتَلٍ فَقَالَ لِفَتَاهُ لَا أُكَلِّفُكَ إِلَّا أَنْ تُخْبِرَنِي بِحَيْثُ يُفَارِقُكَ الْحُوتُ قَالَ مَا كَلَّفْتَ كَثِيرًا فَذَلِكَ قَوْلُهُ جَلَّ ذِكْرُهُ { وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِفَتَاهُ } يُوشَعَ بْنِ نُونٍ لَيْسَتْ عَنْ سَعِيدٍ قَالَ فَبَيْنَمَا هُوَ فِي ظِلِّ صَخْرَةٍ فِي مَكَانٍ ثَرْيَانَ إِذْ تَضَرَّبَ الْحُوتُ وَمُوسَى نَائِمٌ فَقَالَ فَتَاهُ لَا أُوقِظُهُ حَتَّى إِذَا اسْتَيْقَظَ نَسِيَ أَنْ يُخْبِرَهُ وَتَضَرَّبَ الْحُوتُ حَتَّى دَخَلَ الْبَحْرَ فَأَمْسَكَ اللَّهُ عَنْهُ جِرْيَةَ الْبَحْرِ حَتَّى كَأَنَّ أَثَرَهُ فِي حَجَرٍ قَالَ

لِي عَمْرٌو هَكَذَا كَأَنَّ أَثَرَهُ فِي حَجَرٍ وَحَلَّقَ بَيْنَ إِبْهَامَيْهِ وَاللَّتَيْنِ تَلِيَانِهِمَا { لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا } قَالَ قَدْ قَطَعَ اللَّهُ عَنْكَ النَّصَبَ لَيْسَتْ هَذِهِ عَنْ سَعِيدٍ أَخْبَرَهُ فَرَجَعَا فَوَجَدَا خَضِرًا قَالَ لِي عُثْمَانُ بْنُ أَبِي سُلَيْمَانَ عَلَى طِنْفِسَةٍ خَضْرَاءَ عَلَى كَبِدِ الْبَحْرِ قَالَ سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ مُسَجًّى بِثَوْبِهِ قَدْ جَعَلَ طَرَفَهُ تَحْتَ رِجْلَيْهِ وَطَرَفَهُ تَحْتَ رَأْسِهِ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ مُوسَى فَكَشَفَ عَنْ وَجْهِهِ وَقَالَ هَلْ بِأَرْضِي مِنْ سَلَامٍ مَنْ أَنْتَ قَالَ أَنَا مُوسَى قَالَ مُوسَى بَنِي إِسْرَائِيلَ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَمَا شَأْنُكَ قَالَ جِئْتُ لِتُعَلِّمَنِي مِمَّا عُلِّمْتَ رَشَدًا قَالَ أَمَا يَكْفِيكَ أَنَّ التَّوْرَاةَ بِيَدَيْكَ وَأَنَّ الْوَحْيَ يَأْتِيكَ يَا مُوسَى إِنَّ لِي عِلْمًا لَا يَنْبَغِي لَكَ أَنْ تَعْلَمَهُ وَإِنَّ لَكَ عِلْمًا لَا يَنْبَغِي لِي أَنْ أَعْلَمَهُ فَأَخَذَ طَائِرٌ بِمِنْقَارِهِ مِنْ الْبَحْرِ وَقَالَ وَاللَّهِ مَا عِلْمِي وَمَا عِلْمُكَ فِي جَنْبِ عِلْمِ اللَّهِ إِلَّا كَمَا أَخَذَ هَذَا الطَّائِرُ بِمِنْقَارِهِ مِنْ الْبَحْرِ حَتَّى إِذَا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ وَجَدَا مَعَابِرَ صِغَارًا تَحْمِلُ أَهْلَ هَذَا السَّاحِلِ إِلَى أَهْلِ هَذَا السَّاحِلِ الْآخَرِ عَرَفُوهُ فَقَالُوا عَبْدُ اللَّهِ الصَّالِحُ قَالَ قُلْنَا لِسَعِيدٍ خَضِرٌ قَالَ نَعَمْ لَا نَحْمِلُهُ بِأَجْرٍ فَخَرَقَهَا وَوَتَدَ فِيهَا وَتِدًا قَالَ مُوسَى { أَخَرَقْتَهَا لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا } قَالَ مُجَاهِدٌ مُنْكَرًا { قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِي صَبْرًا } كَانَتْ الْأُولَى نِسْيَانًا وَالْوُسْطَى شَرْطًا وَالثَّالِثَةُ عَمْدًا { قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا } لَقِيَا غُلَامًا فَقَتَلَهُ قَالَ يَعْلَى قَالَ سَعِيدٌ وَجَدَ غِلْمَانًا يَلْعَبُونَ فَأَخَذَ غُلَامًا كَافِرًا ظَرِيفًا فَأَضْجَعَهُ ثُمَّ ذَبَحَهُ بِالسِّكِّينِ { قَالَ أَقَتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ نَفْسٍ } لَمْ تَعْمَلْ بِالْحِنْثِ وَكَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ قَرَأَهَا زَكِيَّةً { زَاكِيَةً } مُسْلِمَةً كَقَوْلِكَ غُلَامًا زَكِيًّا فَانْطَلَقَا فَوَجَدَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَّ فَأَقَامَهُ قَالَ سَعِيدٌ بِيَدِهِ هَكَذَا وَرَفَعَ يَدَهُ فَاسْتَقَامَ قَالَ يَعْلَى حَسِبْتُ أَنَّ سَعِيدًا قَالَ فَمَسَحَهُ بِيَدِهِ فَاسْتَقَامَ { لَوْ شِئْتَ لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا } قَالَ سَعِيدٌ أَجْرًا نَأْكُلُهُ { وَكَانَ وَرَاءَهُمْ } وَكَانَ أَمَامَهُمْ قَرَأَهَا ابْنُ عَبَّاسٍ أَمَامَهُمْ مَلِكٌ يَزْعُمُونَ عَنْ غَيْرِ سَعِيدٍ أَنَّهُ هُدَدُ بْنُ بُدَدَ وَالْغُلَامُ الْمَقْتُولُ اسْمُهُ يَزْعُمُونَ جَيْسُورٌ { مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا } فَأَرَدْتُ إِذَا هِيَ مَرَّتْ بِهِ أَنْ يَدَعَهَا لِعَيْبِهَا فَإِذَا جَاوَزُوا أَصْلَحُوهَا فَانْتَفَعُوا بِهَا وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ سَدُّوهَا بِقَارُورَةٍ وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ بِالْقَارِ { كَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ } وَكَانَ كَافِرًا { فَخَشِينَا أَنْ يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا } أَنْ يَحْمِلَهُمَا حُبُّهُ عَلَى أَنْ يُتَابِعَاهُ عَلَى دِينِهِ { فَأَرَدْنَا أَنْ يُبَدِّلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِنْهُ زَكَاةً } لِقَوْلِهِ { أَقَتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةً } { وَأَقْرَبَ رُحْمًا } هُمَا بِهِ أَرْحَمُ مِنْهُمَا بِالْأَوَّلِ الَّذِي قَتَلَ خَضِرٌ وَزَعَمَ غَيْرُ سَعِيدٍ أَنَّهُمَا أُبْدِلَا جَارِيَةً وَأَمَّا دَاوُدُ بْنُ أَبِي عَاصِمٍ فَقَالَ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ إِنَّهَا جَارِيَةٌ

"Bunun üzerine onlar bu iki deniz arasının birleşik yerine ulaştıklarında balıklarım unuttular. Balık deniz içinde bir deliğe doğru yolunu tutup gitmişti" (Âyet: 6i)."Sereben", "Gidecek yol", "Yesrubu" da "Girer, gider" ma'nâsınadır. "Ve sâribun bVnnehâr = Gündüz yoluna giden" (erRad: ıo) kavli de bu "Sereb" lafzındandır.

-.. Bize İbrâhîm ibn Mûsâ tahdîs etti. Bize Hişâm ibn Yûsuf haber verdi ki, ona da îbnu Cureyc haber verip şöyle demiştir: Bana Ya'lâ ibnu Müslim ve Amr ibnu Dînâr, Saîd ibnu Cubeyr'den haber verdi. İbnu Cureyc'in bu iki şeyhinden herbiri arkadaşı üzerine artırma yapıyordu. Ya'lâ ile Amr'dan başkaları da: Ben bu hadîsi Saîd ibn Cubeyr'den olmak üzere tahdîs ederken işittim, dedi.Saîd ibn Cubeyr şöyle demiştir: Bizler, kendi evinde İbn Abbâs'ın yanında bulunuyorduk. O:

— Bana sorunuz, dediği zaman ben:

— Yâ Ebâ Abbâs! Allah beni sana feda etsin. Kûfe'de halka va'z ve haberler anlatan hikayeci bir adam var, ona Nevf deniliyor. İşte o zât, Hızır'ın sahibi olan Mûsâ, îsrâîl oğulları'nın Musa'sı değildir diye söylüyor, dedim. İbnu Cureyc dedi ki: Amr ibnu Dînâr'a gelince, o da Saîd'den yaptığı tahdîsinde bana şöyle dedi: İbn Abbâs:

— Allah'ın düşmanı olan o Nevf yalan söylemiştir, dedi. Ya'lâ ibn Müslim ise yine Saîd'den yaptığı tahdîsinde bana şöyle dedi: İbn Abbâs şöyle dedi:

— Bana Ubeyy ibn Ka'b tahdîs edip şöyle dedi: Rasûlullah (S): "Allah 'in rasûlü olan o Mûsâ aleyhi 's-selâm bir gün kavmine te'strli bir va'z ve Allah'ın ibretli günlerini hatırlatma yaptı, nihayet bu va'-zın te 'şîrînden gözler yaş akıtıp kalbler incelince, Mûsâ eski hâline döndü. Bu sırada bir adam kendisine erişti de:

— Yâ Rasûlallah, yeryüzünde senden daha âlim bir kimse var mı? diye sordu.Mûsâ:

— Hayır yoktur, dedi. Mûsâ âlimliği Allah'a döndürmediği için Allah onu azarladı. Kendisine Allah tarafından:

— Evet, senden âlim vardır! denildi. Mûsâ:
— Yâ Rabb! O daha âlim kul nerededir? diye sordu. Allah:
— İki denizin birleştiği yerdedir, diye cevâb verdi. Mûsâ:
— Yâ Rabb, benim için bir alâmet yap da onun sayesinde bu âlim zâtı bileyim, dedi." İbn Cureyc dedi ki: Amr ibnu Dînâr bana şöyle söyledi: "Bu mekân üzerindeki alâmet, balığın senden ayrıldığı yerdir (sen orada o zâta kavuşursun), dedi." Ya'lâ ibn Müslim ise bana şöyle söyledi: "Kendisine ruh üfürü-lecek haysiyette ölü bir balık al, dedi. Mûsâ bir balık aldı, akabinde onu bir zenbîl içine koydu ve genç hizmetçisine:
— Ben seni ancak sununla mükellef tutuyorum: Bu balığın senden ayrılacağı yeri bana haber vereceksin, dedi. O genç de:
— Sen beni çok birşeyle mükellef kılmadın, dedi." İşte bu zikri ulu olan Allah'ın "Ve iz kaale Mûsâ ti-fetâhu... - Bir zaman Mûsâ genç adamı Yûşâ ibn Nûn'a şöyle demişti... "(Âyet:60) kavlidir. İbn Cureyc dedi ki: Genç adamın ismini söylemek Saîd ibn Cureyc tarafından değildir.Dedi ki: "Mûsâ bir kayanın gölgesinde, nemli bir toprakta istirahatte bulunduğu sırada birden o balık zenbîlin içinde debelenip hareket etti. Mûsâ ise uyuyordu. Genç adamı kendi kendine:
— Ben Musa'yı uyandırmam, dedi. Nihayet Mûsâ kendiliğinden uyandığı zaman ise hâdiseyi Mûsâ'ya haber vermeyi unuttu. Balık debelenip hareket etmiş ve sonunda denize girmişti. Allah da o balıktan suyun akışını tutmuş, hattâ balığın su içindeki izi taş içinde gibi olmuştu."İbn Cureyc dedi ki: Amr ibnu Dînâr bana işte böyle "Sanki balığın izi bir taş içinde gibiydi" şeklinde söyledi ve iki baş parmakları arasıyle onlardan sonra gelen iki parmaklan arasını (yânî orta parmak ve ondan sonraki parmak arasını) halka yapıp gösterdi.. Mûsâ genç adamına: Kuşluk vakti yemeğimizi getir. Bu yolculuğumuzdan and olsun yorgun düştük, dedi" (Âyet: 62)."Musa'nın genç adamı Musa'ya:
— Allah senden yorgunluğu kessin! dedi."
İbn Cureyc: Bu duâ cümlesi Saîd ibn Cubeyr'den değildir, demiştir."Mûsâ, Yûşâ'ya balığın debelenmesi ve kaybolması kıssasının Hızır'ın bulunduğu yerin alâmeti olduğunu haber verince, ikisi beraber geldikleri yol üzerinde geriye döndüler, nihayet o kayaya ulaştıklarında orada Hızır'ı buldular."İbn Cureyc dedi ki: Usmân ibn Ebî Süleyman bana: "Denizin ortasında yeşil bir kadife yaygı üzerinde" şeklinde söyledi.
Saîd ibn Cubeyr yine geçen senedle şöyle dedi: "Onu kendi elbisesiyle örtünmüş, elbisenin bir tarafını ayaklarının altına, bir tarafını da başının altına koymuş olarak buldu. Mûsâ ona selâm verdi. O hemen yüzünden örtüyü açtı ve:
— Benim toprağımda selâm mı? Sen kimsin? dedi. Mûsâ:
— Ben Musa'yım, dedi. Hızır:
— fsrâîl oğulları'nın Musa'sı mı? dedi. Mûsâ:
— Evet o, dedi. Hızır:
— Hâlin nedir, ne istiyorsun? dedi. Musa:
— Sana öğretilen rüşdden bana da öğretmen için geldim, dedi. Hızır:
— Tevrat'ın senin elinde olması ve sana vahy gelmekte bulunması sana kâfi gelmiyor mu? Yâ Mûsâ! Bende bir ilim var ki onu senin bilmen yaraşmaz, sende de öyle bir ilim vardır ki benim de onu bilmekliğim lâyık olmaz, dedi. Bu sırada bir kuş gagasıyle denizden su aldı. Hızır yine:
— Vallahi benim ilmim ile senin ilmin, Allah 'in ilminin yanında ancak şu kuşun gagasiyle denizden aldığı gibidir, dedi.Nihayet bir gemiye bindikleri zaman, bu sahilin ahâlîsini diğer sahile taşımakta olan birçok küçük gemiler buldular. Gemi sahihleri Hızır'ı tanıdılar da:
— O Allah'ın iyi bir kuludur, dediler."(Belki Ya'lâ ibn Müslim) dedi ki: Biz Saîd ibn Cubeyr'e: O Ha-dır (Hızır) mıdır? dedik. O: Evet o Hadır'dır, biz onu ücretle taşımayız, diye söyledi. "Geminin levhalarından birini keserle sökmek suretiyle gemiyi deldi de, o söktüğü levhanın yerine bir kazık soktu. Mûsâ ona:
— Sen onun insanlarını suda boğmak için mi gemiyi deldin? Ye-mîn olsun sen büyük bir iş yaptın, dedi." Mucâhid "İmrân" sözü hakkında: "Büyük" ma'nâsınadır, dedi. "Hızır da ona:
— Ben sana, benim beraberimde sen asla sabredemezsin demedim mi?"Birincisi (Mûsâ tarafından) bir unutma oldu. Ortası ise (eğer bundan sonra sana birşey sorarsam., demesinden dolayı) bir şart; üçüncüsü ise (isteseydin elbette bir ücret alırdın demiş olduğu için) bir kasıd olmuştur."Mûsâ:
— Unuttuğum şeyden dolayı beni muâhaze etme ve bana şu arkadaşlık işinde güçlük gösterme, dedi.

Sonra bir oğlan çocuğu ile karşılaştılar. Hızır hemen onu öldürdü." Ya'lâ ibn Müslim, geçen senedle dedi ki: Saîd ibn Cubeyr şöyle dedi: "Hızır oynamakta olan birçok oğlanlar buldu da onlardan kâfir ve zekî birini yakaladı, onu yere yatırdıktan sonra bıçakla kesti. Mûsâ (evvelkinden daha şiddetle reddederek):
— Sen tertemiz, günâh işlememiş ve bir can mukaabili de olmayan bir canı öldürdün mü? dedi.İbn Abbâs bu kelimeyi "Zekiyyeten, zâkiyeten müslimeten" şeklinde okur idi. Bu senin "Gulâmen zâkiyen" sözün gibidir. "Onlar yine gittiler ve yıkılmağa yüz tutmuş bir duvar buldular. Hızır o duvarı doğrulttu." Saîd ibn Cubeyr, Amr ibn Dinar'dan olmak üzere: "Hızır o duvarı eliyle doğrulttu" dedi de, kendi elini şöyle yukarı kaldırıp duvarın dümdüz olduğunu gösterdi.Ya'lâ ibn Müslim: Ben Saîd ibn Cubeyr'in: "Hızır o duvara eliyle dokundu da duvar dümdüz oldu" dediğini sanıyorum, dedi."Mûsâ Hızır'a:
— Eğer isteseydin muhakkak bu duvarı doğrultma karşılığında bir ücret alırdın, dedi."Saîd: "Kendisiyle yemek yiyebileceğimiz bir ücret alırdın " dedi. "Onların arkalarında","Onların önlerinde" demektir. İbn Abbâs böyle "Onların önlerinde bir hükümdar vardı" şeklinde okudu.İbn Cureyc dedi ki: Saîd ibn Cubeyr'den başkaları, o gemileri zorla alan melikin ismi Huded ibnu Buded olduğunu, öldürülen o çocuğun isminin de Ceysûr olduğunu iddia ediyorlar."Her sağlam gemiyi zorla alan bir melik vardı. İşte ben, gemi o hükümdara uğradığı zaman ayıplı olmasından dolayı onu terketmesini istedim. Gemiciler o hükümdarı geçtikleri zaman, bu delik gemiyi iyileştirdiler ve onunla faydalandılar (gemi ellerinde kaldı).Râvîlerden kimi "O deliği karûre (yânı cam) ile kapattılar", dedi; kimi de "Zift ile kapattılar" dedi. "O öldürülen çocuğun ana-babası iki mü'min idiler; çocuk ise kâfir idi. Biz o mü'min ana-babayı bir azgınlık ve kâfirlik bürüme-sinden, çocuk sevgisinin onları, o çocuğun dîni üzere ona mutâbaat etmelerinden endîşe ettik. İstedik ki, onların Rabb'i bunun yerine kendilerine temizlikçe daha hayırlısını, merhametçe daha yakınım versin. Hızır bunu Musa'nın:
— Sen tertemiz bir nefsi mi öldürdün? sözüne münâsib olarak söyledi.""Merhametçe daha yakını", yânî ana-baba, Allah'ın ihsan edeceği çocukla, Hızır'ın öldürdüğü evvelki çocuktan daha fazla merhamete nail olacaklar ma'nâsmadır. Saîd ibn Cubeyr'den başkası: O ana-babaya, öldürülenin yerine bir kız çocuğu verildi, dedi. Dâvûd ibn Ebî Âsim ise birden fazla râ-vîden: O bir kız çocuğudur, diye söyledi

---

بَاب { فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتَاهُ آتِنَا غَدَاءَنَا لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ إِلَى قَوْلِهِ عَجَبًا } { صُنْعًا } عَمَلًا { حِوَلًا } تَحَوُّلًا { قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ فَارْتَدَّا عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا } { إِمْرًا } وَ { نُكْرًا } دَاهِيَةً { يَنْقَضَّ } يَنْقَاضُ كَمَا تَنْقَاضُ السِّنُّ { لَتَخِذْتَ } وَاتَّخَذْتَ وَاحِدٌ { رُحْمًا } مِنْ الرُّحْمِ وَهِيَ أَشَدُّ مُبَالَغَةً مِنْ الرَّحْمَةِ وَنَظُنُّ أَنَّهُ مِنْ الرَّحِيمِ وَتُدْعَى مَكَّةُ أُمَّ رُحْمٍ أَيْ الرَّحْمَةُ تَنْزِلُ بِهَا

"Oradan geçip gittikleri zaman Mûsâ genç adamına:Kuşluk yemeğimizi getir, bu yolculuğumuzdan and olsun yorgun düştük, dedi. Genç:Gördün mü, kayaya sığındığımız vakit ben balığı unutmuşum. Onu söylememi şeytândan başkası unutturmadı. O şaşılacak bir surette (denize atıldı) deniz içinde yolunu tutup gitti, (Âyet: 62-63)."De ki: Yaptıkları işler bakımından en çok ziyana uğrayanları, kendileri muhakkak iyi yapıyorlar sanarak dünyâ hayâtında çalışmaları boşa gitmiş olanları size haber vereyim mi?11 (Âyet: 103-104).Buradaki "Sun'an", "Amelen" manasınadır. "Onlar bunların içinde ebedî kalıcıdırlar,oradan ayrılmak istemezler" (Âyet: ıos). Buradaki "Hıvelen", "Tahavvulen" ma'nâsınadır. "Mûsâ: İşte, dedi, bizim arayacağımız bu idi* Şimdi izlerinin üzerinde gerisin geri döndüler" (Âyet: 64); -yânî geliş yollarının üzerindeki izlerine tâbi' olarak dündüler.-"Le kad cVte şey'en imran=And olsun ki, sen büyük bir iş yaptın" (Âyet: 713 "Le kad cVte şeyden nukran=And olsun ki, sen çok kötü bir iş yaptın" (Âyet: 74).Bu iki âyetteki "İmran" ve "Nukran" lafızları "Dâhiye", yânî "Belâ, felâket" ma'nâsmadır."Yenkaddu", "Yenkaadu{= Yıkıldı)" (Âyet: 77) lafızları "Diş yıkıldı, söküldü" ta'bîri gibidir. "Le-tehızte", "Ve'ttehızte" (Âyet: 77) bir ma'nâya olup "Elbette alırdın" demektir."Ruhmen" (Âyet: 81), "er- Ruhm "dandır, bu kelime mübalağa bakımından "Rahmet"ten daha şiddetli, daha kuvvetlidir. Biz "Ruhmen" lafzının "RahînV'den türemiş olduğunu sanıyoruz. Mekke şehri "Umme Ruhm" diye çağrılır ki, bu "Kendisine devamlı rahmet inen şehir" demektir

4727 - حَدَّثَنِي قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنِي سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ إِنَّ نَوْفًا الْبَكَالِيَّ يَزْعُمُ أَنَّ مُوسَى بَنِي إِسْرَائِيلَ لَيْسَ بِمُوسَى الْخَضِرِ فَقَالَ كَذَبَ عَدُوُّ اللَّهِ حَدَّثَنَا أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَامَ مُوسَى خَطِيبًا فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ فَقِيلَ لَهُ أَيُّ النَّاسِ أَعْلَمُ قَالَ أَنَا فَعَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِ إِذْ لَمْ يَرُدَّ الْعِلْمَ إِلَيْهِ وَأَوْحَى إِلَيْهِ بَلَى عَبْدٌ مِنْ عِبَادِي بِمَجْمَعِ الْبَحْرَيْنِ هُوَ أَعْلَمُ مِنْكَ قَالَ أَيْ رَبِّ كَيْفَ السَّبِيلُ إِلَيْهِ قَالَ تَأْخُذُ حُوتًا فِي مِكْتَلٍ فَحَيْثُمَا فَقَدْتَ الْحُوتَ فَاتَّبِعْهُ قَالَ فَخَرَجَ مُوسَى وَمَعَهُ فَتَاهُ يُوشَعُ بْنُ نُونٍ وَمَعَهُمَا الْحُوتُ حَتَّى انْتَهَيَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَنَزَلَا عِنْدَهَا قَالَ فَوَضَعَ مُوسَى رَأْسَهُ فَنَامَ قَالَ سُفْيَانُ وَفِي حَدِيثِ غَيْرِ عَمْرٍو قَالَ وَفِي أَصْلِ الصَّخْرَةِ عَيْنٌ يُقَالُ لَهَا الْحَيَاةُ لَا يُصِيبُ مِنْ مَائِهَا شَيْءٌ إِلَّا حَيِيَ فَأَصَابَ الْحُوتَ مِنْ مَاءِ تِلْكَ الْعَيْنِ قَالَ فَتَحَرَّكَ وَانْسَلَّ مِنْ الْمِكْتَلِ فَدَخَلَ الْبَحْرَ فَلَمَّا اسْتَيْقَظَ مُوسَى قَالَ { لِفَتَاهُ آتِنَا غَدَاءَنَا } الْآيَةَ قَالَ وَلَمْ يَجِدْ النَّصَبَ حَتَّى جَاوَزَ مَا أُمِرَ بِهِ قَالَ لَهُ فَتَاهُ يُوشَعُ بْنُ نُونٍ { أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ } الْآيَةَ قَالَ فَرَجَعَا يَقُصَّانِ فِي آثَارِهِمَا فَوَجَدَا فِي الْبَحْرِ كَالطَّاقِ مَمَرَّ الْحُوتِ فَكَانَ لِفَتَاهُ عَجَبًا وَلِلْحُوتِ سَرَبًا قَالَ فَلَمَّا انْتَهَيَا إِلَى الصَّخْرَةِ إِذْ هُمَا بِرَجُلٍ مُسَجًّى بِثَوْبٍ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ مُوسَى قَالَ وَأَنَّى بِأَرْضِكَ السَّلَامُ فَقَالَ أَنَا مُوسَى قَالَ مُوسَى بَنِي إِسْرَائِيلَ قَالَ نَعَمْ قَالَ هَلْ أَتَّبِعُكَ عَلَى أَنْ تُعَلِّمَنِي مِمَّا عُلِّمْتَ رَشَدًا قَالَ لَهُ الْخَضِرُ يَا مُوسَى إِنَّكَ عَلَى عِلْمٍ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ عَلَّمَكَهُ اللَّهُ لَا أَعْلَمُهُ وَأَنَا عَلَى عِلْمٍ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ عَلَّمَنِيهِ اللَّهُ لَا تَعْلَمُهُ قَالَ بَلْ أَتَّبِعُكَ قَالَ { فَإِنْ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ حَتَّى أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا } فَانْطَلَقَا يَمْشِيَانِ عَلَى السَّاحِلِ فَمَرَّتْ بِهِمْ سَفِينَةٌ فَعُرِفَ الْخَضِرُ فَحَمَلُوهُمْ فِي سَفِينَتِهِمْ بِغَيْرِ نَوْلٍ يَقُولُ بِغَيْرِ أَجْرٍ فَرَكِبَا السَّفِينَةَ قَالَ وَوَقَعَ عُصْفُورٌ عَلَى حَرْفِ السَّفِينَةِ فَغَمَسَ مِنْقَارَهُ فِي الْبَحْرِ فَقَالَ الْخَضِرُ لِمُوسَى مَا عِلْمُكَ وَعِلْمِي وَعِلْمُ الْخَلَائِقِ فِي عِلْمِ اللَّهِ إِلَّا مِقْدَارُ مَا غَمَسَ هَذَا الْعُصْفُورُ مِنْقَارَهُ قَالَ فَلَمْ يَفْجَأْ مُوسَى إِذْ عَمَدَ الْخَضِرُ إِلَى قَدُومٍ فَخَرَقَ السَّفِينَةَ فَقَالَ لَهُ مُوسَى قَوْمٌ حَمَلُونَا بِغَيْرِ نَوْلٍ عَمَدْتَ إِلَى سَفِينَتِهِمْ فَخَرَقْتَهَا { لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ } الْآيَةَ فَانْطَلَقَا إِذَا هُمَا بِغُلَامٍ يَلْعَبُ مَعَ الْغِلْمَانِ فَأَخَذَ الْخَضِرُ بِرَأْسِهِ فَقَطَعَهُ قَالَ لَهُ مُوسَى { أَقَتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ نَفْسٍ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا نُكْرًا قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِي صَبْرًا إِلَى قَوْلِهِ فَأَبَوْا أَنْ يُضَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَّ } فَقَالَ بِيَدِهِ هَكَذَا فَأَقَامَهُ فَقَالَ لَهُ مُوسَى إِنَّا دَخَلْنَا هَذِهِ الْقَرْيَةَ فَلَمْ يُضَيِّفُونَا وَلَمْ يُطْعِمُونَا { لَوْ شِئْتَ لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا } فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَدِدْنَا أَنَّ مُوسَى صَبَرَ حَتَّى يُقَصَّ عَلَيْنَا مِنْ أَمْرِهِمَا قَالَ وَكَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَقْرَأُ وَكَانَ أَمَامَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ صَالِحَةٍ غَصْبًا وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ كَافِرًا

Bana Kuteybe ibnu Saîd tahdîs edip şöyle dedi: Bana Suf-yân ibnu Uyeyne, Amr ibn Dinar'dan tahdîs etti ki, Saîd ibn Cubeyr şöyle demiştir: Ben İbn Abbâs'a:
— Nevf el-Bukâlî, İsrâîl oğullarının sahibi olan Mûsâ, Hızır'ın sahibi olan Mûsâ değildir diye söylüyor, dedim. Bunun üzerine İbn Abbâs şöyle dedi:
— Allah'ın düşmanı yalan söylemiştir: Bize Ubeyy ibnu Ka'b tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Mûsâ Peygamber İsrâîl oğullan içinde hutbeye kalkmıştı. Kendisine; — İnsanların en âlimi kimdir? diye soruldu. Mûsâ:
— Benim, diye cevâb verdi.Bu husustaki ilmi (Allah en iyi bilendir diyerek) Allah 'a döndürmediğinden dolayı Allah ona itâb etti (yânî onu azarladı). Ve ona:
— "Evet iki denizin birleştiği yerde kullarımdan bir kul var ki, işte o senden daha âlimdir" diye vahyetti. Mûsâ:
— Yâ Rabb! Beni ona ulaştıracak yol nasıldır? dedi. Allah:
— Bir zenbîl içinde bir balık alırsın, artık balığı her nerede kaybedersen, işte orada balığın izini ta'kîb et (o en âlim kula kavuşursun), buyurdu."Rasûlullah şöyle devam etti: "Mûsâyola çıktı, beraberinde kendisine hizmet eden genci Yûşâ ibn Nûn da yola çıktı. Yanlarında balık olduğu hâlde yürüyüp, sonunda (iki denizen birleştiği yerdeki) kayaya ulaştılar ve onun yanında konakladılar."Dedi ki: "Akabinde Mûsâ başını yere koyup uyudu".Sufyân ibnu Uyeyne geçen senedle ve Amr'dan başkasının -Katâde'nin-hadîsinde şöyle demiştir: "Kayanın dibinde bir pınar vardı ki, ona el-Hayyât denilir. Onun suyuna isabet

eden herşey muhakkak canlanıp dirilir. İşte o balığa bu hayât pınarının suyundan birkaç su serpintisi isabet etti" dedi."Balık hareket etti ve zenbtlin içinden sıyrılıp kurtuldu, denize girdi. Mûsâ uyandığı (ve gencin haber vermeyi unutup da bir müddet yürüyüp yoruldukları) "zaman genç adamına dedi ki: Kuşluk yemeğimizi getir. Bu yolculuğumuzdan and olsun yorgun düştük"(Âyet: 64). Dedi ki: "Mûsâ Peygamber emrolunduğu o yerin ötesine geçmedikçe yorgunluk duymamıştı. Genç adamı Yûşâ ibn Nûn, Mûsâ'ya:
— Gördün mü, taşın dibinde barındığımız zaman ben balığı unutmuşum. Onu söylememi bana şeytândan başkası unutturmadı. O şaşılacak bir surette denize atıldı, deniz içinde yolunu tutup gitti, dedi. Mûsâ:
— İşte bizim arayacağımız bu idi, dedi.Şimdi izlerinin üzerinde gensin geri döndüler (Âyet: 63-64). Nihayet o kayanın yanına ulaştılar. Oradaki denizde balığın yittiği yolu, tâk (yânî bina kemeri) gibi buldular. Balığın deniz içinde böyle bir yol açması Musa'nın hizmetçisine hayret verici birşey olmuştu. O kayanın yanına vardıklarında bir de baktılar ki, bir elbiseye bürünmüş bir zât duruyor.Mûsâ ona selâm verdi. O zât:
— Bu senin bulunduğun yerde selâm nereden? dedi. Mûsâ da:
— Ben Musa'yım, dedi. O zât:
— İsrâîl oğullan'nın Musa'sı mı? diye sordu. Mûsâ:
— Evet, dedi, ve şöyle devam etti: Sana öğretilen rüşd ve hidâyetten bana da birşeyleröğretmen üzere sana tâbi' olayım mı? dedi. Hızır ona:
— Yâ Mûsâ! Sende Allah 'in ilminden sana öğrettiği öyle bir ilim vardır ki, onu ben bilemem; bende de Allah'ın ilminden bana öğrettiği öyle bir ilim vardır ki, onu da sen bilemezsin, dedi.Mûsâ:
— Fakat yine de ben sana tâbi' olayım, dedi. Hızır:
— Eğer bana tâbi' olacaksan, ben sana anıp söyleyinceye kadar bana hiçbirşey sorma, dedi.Bunun üzerine Hızır'la Mûsâ deniz kıyısında yürüyerek gittiler. Yanlarına bir gemi uğradı. Hızır (gemiciler tarafından) tanındı, bu sebebie gemiciler onları navlunsuz olarak ücretsiz olarak şeklinde de söyler-kendi gemilerine yüklediler. Onlar da gemiye bindiler."Dedi ki: "O sırada bir serçe kuşu geminin kenarına kondu da gagasını denize daldırdı.Hızır Musa'ya:
— Benim ilmim, senin ilmin ve bütün mahlûkaatın ilmi, Allah '-in ilmi içinde ancak şu serçenin gagasını daldırıp denizden aldığı mik-dârdır, dedi."Dedi ki: "Musa'ya ansızın olmadı ki, Hızır bir kesere doğru gidip, onunla gemiyi deldi.Mûsâ ona:
— Bu gemiciler topluluğu bizi navlunsuz olarak gemilerine almışlarken, sen onların gemilerine kasdedip içindekileri batırmak için mi deliyorsun? And olsun sen büyük bir iş yaptın (Âyet:7i) dedi.Yine gittiler, bir de baktılar ki bir çocuk, diğer çocukların beraberinde oynuyor. Hızır, o çocuğun başını eliyle tuttu da onu kesip kopardı. Mûsâ, Hızır'a:
— Sen tertemiz bir canı, diğer bir can karşılığı olmaksızın öldürdün ha? And olsun ki,sen çok kötü bir şey yaptın, dedi. Hızır şöyle dedi:
— Ben sana beraberimde asla sabredemezsin demedim mi? Mûsâ:
—Eğer, dedi, bundan sonra sana birşey sorarsam benimle arkadaşlık etme. O takdirde tarafımdan muhakkak özre ulaşmışsındır.Yine gittiler. Nihayet bir memleket halkına vardılar ki, ora ahâlisinden yemek istedikleri hâlde kendilerini misafir etmekten çekinmişlerdi. Derken yıkılmak isteyen bir duvar buldular. O bunu eliyle şöyle yapıp derhâl doğrultuverdi (Âyet: 74-??). Mûsâ Hızır'a dedi ki:
— Biz bu memlekete girdik. Onlar bizi misafir etmediler ve bize yemek vermediler. Eğer isteseydin elbet buna karşılık bir ücret alırdın. Hızır da şöyle dedi:
— İşte bu, benimle senin ayrılışımızdır. Sana üzerinde sabrede-mediğin şeylerin içyüzünü haber vereceğim.(Âyet:77-82)i.Rasülullah (S -kıssayı buraya kadar naklettikten sonra): "Çok arzu ederdik ki, Mûsâ sabretseydi de, aralarında olan işler Allah tarafından bizlere hikâye olunsaydı" buyurdu.Dedi ki: İbn Abbâs: "Önlerinde her sağlam gemiyi zorla almakta olan bir melik vardı.Oğlana gelince, o bir kâfir idi" şeklinde okurdu.

بَاب { قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا }

4728 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبِي { قُلْ

هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا } هُمْ الْحَرُورِيَّةُ قَالَ لَا هُمْ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى أَمَّا الْيَهُودُ فَكَذَّبُوا مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَمَّا النَّصَارَى فَكَفَرُوا بِالْجَنَّةِ وَقَالُوا لَا طَعَامَ فِيهَا وَلَا شَرَابَ وَالْحَرُورِيَّةُ { الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ } وَكَانَ سَعْدٌ يُسَمِّيهِمْ الْفَاسِقِينَ

"De ki: Yaptıkları işler bakımından en çok ziyana uğrayanları size haber vereyim mi?" (Âyet: 103) .
-...Mus'ab ibn Sa'd ibn Ebî Vakkaas şöyle demiştir: Ben babam Sa'd ibn Ebî Vakkaas'a "De kî: Ameller bakımından en çok ziyana uğrayanları size haber vereyim mi?" kavlinden sordum: Onlar Harûriyye taifesi midir? dedim.Sa'd ibn Ebî Vakkaas (R):
— Bu en çok ziyana uğrayanlar Harûrîler değildir. Bu büyük ziyana uğrayanlar Yahûdîler'le Nasrânîler'dir, Yahûdîler'e gelince, onlar Muhammed'i yalanlamışlardır.Nasrânîler ise cennete kâfir olmuşlar da cennette hiçbir yiyecek ve içecek yoktur demişlerdir. Harûrîler ise, kuvvetli bir te'mînât ile desteklemelerinin ardından Allah'ın ahdini (Allah'a verdikleri sözü)bozanlardır,dedi.Sa'd,onlara"Fâsıklardır"diye isim verir idi

---

بَاب { أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ } الْآيَةَ

4729 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا الْمُغِيرَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّهُ لَيَأْتِي الرَّجُلُ الْعَظِيمُ السَّمِينُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يَزِنُ عِنْدَ اللَّهِ جَنَاحَ بَعُوضَةٍ وَقَالَ اقْرَءُوا { فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزْنًا } وَعَنْ يَحْيَى بْنِ بُكَيْرٍ عَنْ الْمُغِيرَةِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ مِثْلَهُ

O en çok ziyana uğrayanlar, Rabb Herinin âyetlerini ve O*na kavuşmayı inkâr edip de (hayır nâmına bütün) yaptıkları boşa gitmiş olanlardır ki, biz kıyamet gününde onlar için hiçbir ölçü tutmayacağız" (Âyet: 105).
-...el-Mugîre ibnu Abdirrahmân haber verip şöyle dedi:Bana Ebû'z-Zinâd, el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Şu muhakkak ki, kıyamet gününde iri bedenli, semiz bir kişi (hesâb yerine) gelecektir ki, o, Allah yanında sivrisineğin kanadı ağırlığında (bir sevâb) tartmaz. "Ebû Hureyre yâhud Rasûlullah: Ey mü'minler, şu âyeti okuyunuz: ' 'Biz kıyamet gününde onlar için hiçbir ölçü tutmayacağız'' dedi.Ve Yahya ibn Bukeyr'den; o da el-Mugîre ibn Abdirrahmân'-dan; o da Ebû'z-Zinâd'dan olmak üzere bu hadîsin benzerini rivayet etmişlerdir.

سُورَةُ كهيعص

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصِرْ } اللَّهُ يَقُولُهُ وَهُمْ الْيَوْمَ لَا يَسْمَعُونَ وَلَا يُبْصِرُونَ { فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ } يَعْنِي قَوْلَهُ { أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصِرْ } الْكُفَّارُ يَوْمَئِذٍ أَسْمَعُ شَيْءٍ وَأَبْصَرُهُ { لَأَرْجُمَنَّكَ } لَأَشْتِمَنَّكَ { وَرِئْيًا } مَنْظَرًا وَقَالَ أَبُو وَائِلٍ عَلِمَتْ مَرْيَمُ أَنَّ التَّقِيَّ ذُو نُهْيَةٍ حَتَّى قَالَتْ { إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا } وَقَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ { تَؤُزُّهُمْ أَزًّا } تُزْعِجُهُمْ إِلَى الْمَعَاصِي إِزْعَاجًا وَقَالَ مُجَاهِدٌ { إِدًّا } عِوَجًا قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { وِرْدًا } عِطَاشًا { أَثَاثًا } مَالًا { إِدًّا } قَوْلًا عَظِيمًا { رِكْزًا } صَوْتًا { غَيًّا } خُسْرَانًا وَقَالَ مُجَاهِدٌ { فَلْيَمْدُدْ } فَلْيَدَعْهُ وَقَالَ غَيْرُهُ { بُكِيًّا } جَمَاعَةُ بَاكٍ { صِلِيًّا } صَلِيَ يَصْلَى { نَدِيًّا } وَالنَّادِي وَاحِدٌ مَجْلِسًا

Meryem Sûresi ("Kâf-Hâ-Yâ-Ayn-Sâd")
Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle İbn Abbâs şöyle dedi: "Onlar bize gelecekleri gün neler işitecekler, neler görecekler!"(Ayet: 38>; Allah şunu buyuruyor: Onlar (yânî kâfirler) bu günde (bu dünyâ gününde hakkı) işitmiyorlar ve görmüyorlar, onlar apaçık bir sapıklık içindedirler. İbn Abbâs "EsmV bihim ve ebsir" kavlini kasdediyor. Kâfirler (işitmenin ve görmenin fayda vermeyeceği) o kıyamet gününde pek işitici ve pek görücüdürler. "İbrahim'in babası dedi ki: Ey İbrahim,benim tanrılarımdan yüz

mü çeviricisin? And olsun ki, vazgeçmezsen seni muhakkak taşlarım..." (Âyet: 46),buradaki "Muhakkak seni taşlarım", "Muhakkak seni kötülerim" ma'nâsınadır."Biz onlardan evvel nice nesiller helak ettik ki, onlar mal ve metâ'ca da, gösterişçe de daha güzeldiler" (Ayet: 74), buradaki "Esasen", "Mal ve meta'"; "Rien", "Manzara, yânî gösterişçe" demektir.Ebû Vâil şöyle dedi: Meryem "Takf"in "Akıl sahibi (ve kötü fiilden vazgeçici)" olduğunu bildi de, bu sebeble "Doğrusu ben senden Rahmân(olan Allah) 'a sığınırım; eğer sen fenalıktan hakkıyle sakınan isen, dedi" (Âyet: 18) Sutyân ibn Uyeyne şöyle dedi: "Görmedin mi biz kâfirlerin başına, kendilerini alabildiğine (günâha tahrik ve) tehyîc eden şeytânları gönderdik" (Ayet: 83), buradaki "Teuzzuhum ezzen", "Onları alabildiğine ma'siyetler işlemeye sevkeder" demektir.Mucâhid de: "Le kad cVtum şey'en idden = And olsun ki, siz pek çirkin birşey söylediniz" (Ayet: 89), buradaki "İdden", "Pek eğri" ma'nâsınadir, demiştir.İbn Abbâs: "Günahkârları ise susuz olarak cehenneme süreceğiz" (Âyet. 86), buradaki "Virden", "Susuzlar olarak"; "Esasen" (Ayet: 74), "Mal"; "İdden", "Büyük bir söz"; "Rizken"(Aya: 9S), "Savtan(= Hafif ses)" ma'nâsınadır, dedi.Mucâhid: "De ki: Kim sapıklık içinde ise Rahman (olan Allah) onufn dünyalığının ipini) uzattıkça uzatır... "(Ayet: 75), buradaki "Fe'l-yemdud", "Onu terkeder" ma'nâsmadır, dedi.Mucâhid'den başkası da şöyle dedi: "Sonra arkalarından öyle kötü bir nesil geldi ki,namazı bıraktılar, şehvetlerine uydular. İşte bunlar da azgınlıklarının cezasına uğrayacaklardır" (Ayet: 59), buradaki "Ğayyen", "Husrân (= Şerr, ziyâri)";"Bukıyyen" (Âyet: 58), "Bâkf'nin cemâati olup "Ağlayıcılar","Suliyyen" (Âyet: 70), bu "Ateşe girmek ve yanmak" ma'nâsına olan "Şaliye,Yaslâ"nın masdarıdır."Nediyyen" (Ayet: 73) ve"en-Nâdî"bir olup,"Meclis ve topluluk"ma'nâsınadır.

بَاب قَوْلِهِ { وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ }

4730 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُؤْتَى بِالْمَوْتِ كَهَيْئَةِ كَبْشٍ أَمْلَحَ فَيُنَادِي مُنَادٍ يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ فَيَشْرَئِبُّونَ وَيَنْظُرُونَ فَيَقُولُ هَلْ تَعْرِفُونَ هَذَا فَيَقُولُونَ نَعَمْ هَذَا الْمَوْتُ وَكُلُّهُمْ قَدْ رَآهُ ثُمَّ يُنَادِي يَا أَهْلَ النَّارِ فَيَشْرَئِبُّونَ وَيَنْظُرُونَ فَيَقُولُ هَلْ تَعْرِفُونَ هَذَا فَيَقُولُونَ نَعَمْ هَذَا الْمَوْتُ وَكُلُّهُمْ قَدْ رَآهُ فَيُذْبَحُ ثُمَّ يَقُولُ يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ خُلُودٌ فَلَا مَوْتَ وَيَا أَهْلَ النَّارِ خُلُودٌ فَلَا مَوْتَ ثُمَّ قَرَأَ { وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ } وَهَؤُلَاءِ فِي غَفْلَةٍ أَهْلُ الدُّنْيَا { وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ }

'Sen Onları Hasret Günü İle Korkut... " (Ayet: 39) Kavli Babı

-...Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Kıyamet günü ölüm, aklı karalı alaca bir koyun suretinde getirilir. Akabinde bir nida edici:

— Ey cennet ehli! diye nida eder.Cennetlikler hemen boyunlarını uzatıp başlarını ona doğru kaldırır ve ona bakarlar. Nida edici o koça işaret ederek:

— Sizler bunu tanıyor musunuz? der. Onlar, hepsi onu görmüş olarak:

— Evet tanıyoruz, bu ölümdür, derler. Bundan sonra nidâcı:

— Ey nâr ehli! diye nida eder.Onlar da boyunlarını uzatıp başlarını kaldırarak ona doğru bakarlar. Nidâcı yine o koyunu işaret ederek:

— Sizler bunu tanıyor musunuz? diye sorar. Onların hepsi de koyunu görmüş olduklarıhâlde:

— Evet tanıyoruz; bu, ölümdür, derler. Akabinde o boğazlanır. Bundan sonra:

— Ey cennet ehli! Cennette ebedî yaşayacaksınız, artık ölüm yoktur. Ey ateş ehli! Sizler de yerinizde ebedîsiniz, artık ölüm yoktur, der."Bundan sonra Rasûlullah şu âyeti okudu: "Sen onları ilâhî emrin yerini bulduğu vakit ile;hasret (ve pişmanlık) günü ile korkut. Onlar hâlâ gaflet içindedirler, onlar hâlâ îmân etmiyorlar. "Rasûlullah bu âyeti okurken: "İşte bunlar (yânı gaflette olanlar) dünyâ ehlidir" demiştir

---

بَاب { وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا }

4731 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ ذَرٍّ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِجِبْرِيلَ مَا يَمْنَعُكَ أَنْ تَزُورَنَا أَكْثَرَ مِمَّا تَزُورُنَا فَنَزَلَتْ { وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا }

"Ve biz (elçiler) senin Rabb'inin emri olmadıkça inmeyiz. Önümüzde, ardımızda ve ikisinin arasında ne varsa hepsi O'nundur..." (Âyet:64)
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Cibril'e:
— "Ve bizi ziyaret etmekte olduğundan daha çok ziyaret etmene ne mâni' oluyor?"dedi.
İşte bunun üzerine şu âyet indi: "Bizler senin Rabb 'inin emri olmadıkça inmeyiz. Önümüzde ardımızda ve ikisi arasında ne varsa hepsi O'nundur. Senin Rabb'in unutkan değildir"

بَاب قَوْلِهِ { أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَأُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا }

4732 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ سَمِعْتُ خَبَّابًا قَالَ جِئْتُ الْعَاصَ بْنَ وَائِلٍ السَّهْمِيَّ أَتَقَاضَاهُ حَقًّا لِي عِنْدَهُ فَقَالَ لَا أُعْطِيكَ حَتَّى تَكْفُرَ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ لَا حَتَّى تَمُوتَ ثُمَّ تُبْعَثَ قَالَ وَإِنِّي لَمَيِّتٌ ثُمَّ مَبْعُوثٌ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ إِنَّ لِي هُنَاكَ مَالًا وَوَلَدًا فَأَقْضِيكَهُ فَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ { أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَأُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا } رَوَاهُ الثَّوْرِيُّ وَشُعْبَةُ وَحَفْصٌ وَأَبُو مُعَاوِيَةَ وَوَكِيعٌ عَنْ الْأَعْمَشِ

"Şu,âyetlerimizi inkâr eden ve:Bana elbette mal ve evlâd verilecektir,diyen adamı gördün mü?"(Âyet:77)
-.. Bize el-Humeydî tahdîs etti. Bize Sufyân ibn Uyeyne, el-A'meş'ten; o da Ebu'd-Duhâ'dan tahdîs etti ki, Mesrûk şöyle demiştir: Ben Habbâb ibnu'l-Erett'ten işittim, şöyle dedi: Ben el-Âs ibn Vâil'e geldim de onun yanında bulunan bir hakkımı ödemesini istiyordum. O:
— Sen Muhammed'e küfretmedikçe, sana alacağını vermem, dedi.Ben de:
— Sen ölüp de sonra diriltilinceye kadar ben O'na küfretmem, dedim.O:
— Ben öldükten sonra diriltilecek miyim? dedi. Ben:
— Evet diriltileceksin, dedim. O:
— Öyleyse şübhesiz orada benim malım ve çocuğum olacaktır. Ben alacağım sana orada vereyim, dedi.
Bunun üzerine bu âyet indi: "Âyetlerimizi inkâr eden ve: Bana elbette mal ve evlâd verilecektir, diyen adamı gördün mü?"Bu hadîsi şu beş kişi: Sufyân es-Sevrî, Şu'betu'bnu'l-Haccâc, Hafs ibnu Gıyâs, Ebû Muâviye Muhammed ibn Hazım ve Vekî\ Süleyman el-A'meş'ten rivayet etmişlerdir.

بَاب قَوْلُهُ { أَطَّلَعَ الْغَيْبَ أَمْ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا } قَالَ مَوْثِقًا

4733 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ خَبَّابٍ قَالَ كُنْتُ قَيْنًا بِمَكَّةَ فَعَمِلْتُ لِلْعَاصِ بْنِ وَائِلٍ السَّهْمِيِّ سَيْفًا فَجِئْتُ أَتَقَاضَاهُ فَقَالَ لَا أُعْطِيكَ حَتَّى تَكْفُرَ بِمُحَمَّدٍ قُلْتُ لَا أَكْفُرُ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى يُمِيتَكَ اللَّهُ ثُمَّ يُحْيِيَكَ قَالَ إِذَا أَمَاتَنِي اللَّهُ ثُمَّ بَعَثَنِي وَلِي مَالٌ وَوَلَدٌ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَأُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا أَطَّلَعَ الْغَيْبَ أَمْ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا } قَالَ مَوْثِقًا لَمْ يَقُلْ الْأَشْجَعِيُّ عَنْ سُفْيَانَ سَيْفًا وَلَا مَوْثِقًا

'O, gayba mı vâkıf, yoksa Rahman hn yanında bir ahid mi edinmiş?" (Âyet: 78)"Afiden", "Mevsikan", yânı "Te'mınâf'tır, dedi.
-.... Bize Sufyân es-Sevrî, el-A'meş'ten; o da Ebu'd-Duhâ'dan; o da Mesrûk'tan haber verdi ki, Habbâb (R) şöyle demiştir: Ben Mekke'de demirci idim. Âs ibn Vâil es-Sehmî'ye bir kılıç yapmıştım.Ona geldim de kılıç yapma ücretini ödemesini istiyordum. Bana:
— Sen Muhammed'e küfredinceye kadar ben ücretini sana vermem, dedi.Ben de:
— Ben Muhammed'e Allah seni öldürüp de sonra diriltmedikçe küfretmem, dedim, O:

— Allah beni öldürdüğü ve sonra da dirilttiği zaman, benim, malım ve çocuğum olur, dedi.Bunun üzerine Allah şunu indirdi: "Âyetlerimizi inkâr eden ve: Bana elbette mal ve evlâd verilecektir, diyen adamı gördün mü? O, gayba mı muttali' olmuş, yoksa Rahman (olan Allah) katında bir ahid mi edinmiş? "Ahden", "Mevsikan" demektir, dedi. eî-Eşcaî, Sufyân'dan yaptığı rivayetinde "Kılıç" ve "Mevsikan" isimlerini söylemedi

---

بَاب { كَلَّا سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُ مِنْ الْعَذَابِ مَدًّا }

4734 - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ سَمِعْتُ أَبَا الضُّحَى يُحَدِّثُ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ خَبَّابٍ قَالَ كُنْتُ قَيْنًا فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَكَانَ لِي دَيْنٌ عَلَى الْعَاصِ بْنِ وَائِلٍ قَالَ فَأَتَاهُ يَتَقَاضَاهُ فَقَالَ لَا أُعْطِيكَ حَتَّى تَكْفُرَ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ وَاللَّهِ لَا أَكْفُرُ حَتَّى يُمِيتَكَ اللَّهُ ثُمَّ يَبْعَثَكَ قَالَ فَذَرْنِي حَتَّى أَمُوتَ ثُمَّ أُبْعَثَ فَسَوْفَ أُوتَى مَالًا وَوَلَدًا فَأَقْضِيكَ فَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ { أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَأُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا }

'Hayır, öyle değil. Biz onun söyleyegeldiği sözü yazarız, azabını da uzattıkça uzatırız" (Âyet: 79).
-.... Ben Ebu'd-Duhâ'dan işittim; o, Mesrûk'tan tahdîs ediyordu ki, Habbâb (R) şöyle demiştir: Ben Câhiliyet devrinde demirci idim. Benim Âs ibn Vâil üzerinde bir (kılıç yapma ücreti) alacağım vardı.
Râvî dedi ki: Habbâb, bu alacağını ödemesi için Âs ibn Vâil'e geldi. Âs:
— Sen Muhammed'e küfretmedikçe ben alacağını sana vermem, dedi.Habbâb da:
— Vallahi ben Muhammed'e,Allah senin canını alıp,sonra da sen tekrar diriltilmedikçe küfretmem,dedi.
Âs:
— Öyleyse sen beni, öleceğim, sonra da diriltileceğim ve bana mal ve çocuk verilinceye kadar bırak da ben borcumu sana orada öde-yeyim, dedi.Akabinde bu âyet indi: "Âyetlerimizi inkâr eden ve: Bana elbette mal ve evlâd verilecektir, diyen adamı gördün mü?"

بَاب قَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ { وَنَرِثُهُ مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا فَرْدًا } وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { الْجِبَالُ هَدًّا } هَدْمًا

4735 - حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ خَبَّابٍ قَالَ كُنْتُ رَجُلًا قَيْنًا وَكَانَ لِي عَلَى الْعَاصِ بْنِ وَائِلٍ دَيْنٌ فَأَتَيْتُهُ أَتَقَاضَاهُ فَقَالَ لِي لَا أَقْضِيكَ حَتَّى تَكْفُرَ بِمُحَمَّدٍ قَالَ قُلْتُ لَنْ أَكْفُرَ بِهِ حَتَّى تَمُوتَ ثُمَّ تُبْعَثَ قَالَ وَإِنِّي لَمَبْعُوثٌ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ فَسَوْفَ أَقْضِيكَ إِذَا رَجَعْتُ إِلَى مَالٍ وَوَلَدٍ قَالَ فَنَزَلَتْ { أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَأُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا أَطَّلَعَ الْغَيْبَ أَمْ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا كَلَّا سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُ مِنْ الْعَذَابِ مَدًّا وَنَرِثُهُ مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا فَرْدًا }

"Onun söyler olduğuna biz mîrâsçı olacağız ve o bize tek başına gelecektir" (Âyet: 80).İbn Abbâs: "Dağlar dağılıp çökecektir", "Yıkılacaktır" ma'nâsınadır, dedi.
-... Bize Vekî', el-A'meş'ten; o da Ebu'd-Duhâ'dan; o da Mesrûk'tan tahdîs etti ki, Habbâb (R) şöyle demiştir: Ben demirci-kuyumcu bir adam idim. Âs ibn Vâil üzerinde bir alacağım vardı. Ben ona gelip alacağımı istiyordum. Bana:
— Muhammed'e küfretmedikçe ücretini ödemem, dedi. Habbâb dedi ki: Ben de ona:
— Sen ölünceye, sonra da diriltilinceye kadar ben Muhammed'e asla küfretmem,dedim.Âs ibn Vâil:
— Ben ölümden sonra diriltilecek isem, orada malıma ve çocuklarıma döndüğüm zaman alacağım sana ödeyeceğim, dedi. Habbâb dedi ki: Bunun üzerine şu âyetler indi: "Âyetlerimizi inkâr eden ve: Bana elbette mal ve evlâd verilecektir, diyen adamı gördün mü? O gayba mı vâkıf, yoksa Rahman (olan Allah) katında bir ahid mi edinmiş? Hayır öyle değil, biz onun söyleyegeldiği sözü yazarız, azabını da uzattıkça uzatırız. Onun söyler olduğuna (yânı mallarına) biz mîrâsçı olacağız ve o bize tek başına gelecektir' (Âyet:77-80).

سُورَةُ طه

قَالَ عِكْرِمَةُ وَالضَّحَّاكُ بِالنَّبَطِيَّةِ أَيْ طَهْ يَا رَجُلُ يُقَالُ كُلُّ مَا لَمْ يَنْطِقْ بِحَرْفٍ أَوْ فِيهِ تَمْتَمَةٌ أَوْ فَأْفَأَةٌ فَهِيَ عُقْدَةٌ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { أَلْقَى } صَنَعَ { أَزْرِي } ظَهْرِي { فَيُسْحِتَكُمْ } يُهْلِكَكُمْ { الْمُثْلَى } تَأْنِيثُ الْأَمْثَلِ يَقُولُ بِدِينِكُمْ يُقَالُ خُذْ الْمُثْلَى خُذْ الْأَمْثَلَ { ثُمَّ ائْتُوا صَفًّا } يُقَالُ هَلْ أَتَيْتَ الصَّفَّ الْيَوْمَ يَعْنِي الْمُصَلَّى الَّذِي يُصَلَّى فِيهِ { فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ } خَوْفًا فَذَهَبَتْ الْوَاوُ مِنْ { خِيفَةً } لِكَسْرَةِ الْخَاءِ { فِي جُذُوعِ } أَيْ عَلَى جُذُوعِ النَّخْلِ { خَطْبُكَ } بَالُكَ { مِسَاسَ } مَصْدَرُ مَاسَّهُ مِسَاسًا { لَنَنْسِفَنَّهُ } لَنَذْرِيَنَّهُ { قَاعًا } يَعْلُوهُ الْمَاءُ وَالصَّفْصَفُ الْمُسْتَوِي مِنْ الْأَرْضِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { أَوْزَارًا } أَثْقَالًا { مِنْ زِينَةِ الْقَوْمِ } وَهِيَ الْحُلِيُّ الَّتِي اسْتَعَارُوا مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ وَهِيَ الْأَثْقَالُ فَقَذَفْتُهَا فَأَلْقَيْتُهَا { أَلْقَى } صَنَعَ { فَنَسِيَ } مُوسَى هُمْ يَقُولُونَهُ أَخْطَأَ الرَّبَّ لَا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا الْعِجْلُ { هَمْسًا } حِسُّ الْأَقْدَامِ { حَشَرْتَنِي أَعْمَى } عَنْ حُجَّتِي { وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا } فِي الدُّنْيَا قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { بِقَبَسٍ } ضَلُّوا الطَّرِيقَ وَكَانُوا شَاتِينَ فَقَالَ إِنْ لَمْ أَجِدْ عَلَيْهَا مَنْ يَهْدِي الطَّرِيقَ آتِكُمْ بِنَارٍ تُوقِدُونَ وَقَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ { أَمْثَلُهُمْ } أَعْدَلُهُمْ طَرِيقَةً وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { هَضْمًا } لَا يُظْلَمُ فَيُهْضَمُ مِنْ حَسَنَاتِهِ { عِوَجًا } وَادِيًا { وَلَا أَمْتًا } رَابِيَةً { سِيرَتَهَا } حَالَتَهَا { الْأُولَى } { النُّهَى } التُّقَى { ضَنْكًا } الشَّقَاءُ { هَوَى } شَقِيَ بِالْوَادِي الْمُقَدَّسِ الْمُبَارَكِ { طُوًى } اسْمُ الْوَادِي يَفْرُطُ عُقُوبَةً { بِمِلْكِنَا } بِأَمْرِنَا { مَكَانًا سِوًى } مَنْصَفٌ بَيْنَهُمْ { يَبَسًا } يَابِسًا { عَلَى قَدَرٍ } مَوْعِدٍ { لَا تَنِيَا } تَضْعُفَا

Tâhâ Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle İbn Cubeyr ve ed-Dahhâk ibnu Muzâhim: Nabatiyye dilinde "Tâhâ", "Yâ raculu" ma'nâsınadır, dediler.Mucâhid şöyle dedi:"Elkaa" (Âyet: 65), "Yaptı" demektir. Bir harfi nutkedemeyip söyleyemeyen yâhud kendisinde temteme yâhud fe'fee nev'inden pepelik olan herkese "Dilinde ukde, yânı düğüm vardır" denilir (Âyet: 27)."Üşdüd bihî ezrî" (Âyet: 3i), "Onunla sırtımı kuvvetlendir"."Fe-yeshatekum" (Âyet: 6i), "Sizi helak eder, kökünüzü hazır".' 'Dediler ki: Bunlar herhalde iki sihirbazdır ki, sizi büyüleriyle yerlerinizden çıkarmak ve en şerefli, en üstün dîninizi gidermek istiyorlar" (Âyet: 63), buradaki "el-Muslâ", "el-Emsel"in müennes kılınmışıdır; "Tarîkatikumul-muslâ", "En şerefli, en yüksek olan dîninizi gidermek istiyorlar" diyor;"Huzu'l-muslâ" denilir ki "En üstün olanı al" demektir. "Onun için bütün tuzaklarınızı bir araya toplayın. Sonra saff hâlinde gelin... " (Âyet: 64). "Sen bu gün saffa geldin mi?"denilir ki, kendisinde namaz kılınan musallayı kasdeder."Fe-evcese fi nefsihî hîfeten Mûsâ = Onun için Mûsâ, içinde bir nevV korku hissetti"(Âyet: 67), bir korku gizledi. Bu "Hîfeten" kelimesinin aslı "Havfeten"dir, hâ'nın kesresinden dolayı vâv gitti de "Hîfeten" oldu.-SİZİ muhakkak hurma dallarına asacağım" (Âyet: ?i), buradaki "Fî cuzûVn-nahli", "Âlâ cuzûi'n-nahl(= Hurma dalları üzerine)" ma'nâsınadır. "Fe mâ hatbuke yâ Sâmiriyyu =Senin kalbin ne idi yâ Sâmirî" (Âyet: 95), yânî "Seni yaptığın işe sevkeden ne idi?""Misâse" (Âyet: 97), "Ona dokundu, temas etti" ma'nâsına olan (mufâale babından) "Mâssehu"nun masdarıdır. "Üstüne düşüp taptığın tanrına bak! Biz onu cayır cayır yakacağız, sonra onu parça parça edip denize atacağız"(Âyet: 97), buradaki "Le-nensifennehû", "Le-nezriyennehu (= Onu toz hâlinde dağıtıp ezerek savuracağız)"ma'nâsınadır. "Sana dağları sorarlar. De ki: Rabb'im onları ufalayıp savuracak da yerlerini dümdüz bir toprak hâlinde bırakacak, onlarda ne bir iniş, ne de bir yokuş göremeyeceksin" (Âyet: 105-107). Buradaki "Kaaansaf saf an", "Üzerinde su yükselecek yer, düz ve bitkisiz arazî" ma'nâsınadır. Mucâhid şöyle dedi: "Dediler ki: Biz sana verdiğimiz sözden kendimize mâlik olarak caymadık. Fakat biz o kavmin zînetinden birtakım ağırlıklar yüklendik de onları ateşe atmıştık.Sâmirî de (kendi zînetini) böylece atmıştı" (Âyet: 87), buradaki "Evzâren", "Ağırlıklar","Min zînetVl- kavmi", "Fir'avn ümmetinden âriyeten almış oldukları (altın, gümüş) zînet eşyaları"; "Fe-kazeftuhâ", "Ben yaptı" ma'nâsınadır."Mûsâ onları unuttu" (Âyet: ss) -yânî Sâmirî ve ona uyanları-. Onlar: Mûsâ buzağı olan Rabb'de hatâ etti, yanıldı (yânî onu burada aramadı da Tûr'a aramaya gitti), diyorlar."Hulâsa: O, kendilerine böğüren bir buzağı heykeli döküp çıkarmıştı. 'İşte sizin de, Musa'nın da tanrısı budur! Fakat Mûsâ unuttu' demişlerdi. Bilmiyorlar edemiyor, onlara ne bir zarar, ne de bir fâide vermek kudretine mâlik olamıyordu" (Âyet: 88 89), yânî o buzağı heykeli, onlara hiçbir söz döndüremiyor."O gün Rahman için sesler kısılmıştır, artık, bir hışırtıdan başka birşey işitemezsin"

(Âyet: ıos>, buradaki "Hemsen", "Ayakların yere düşme sesi" ma'nâsınadır."O: 'Rabb'im, beni niçin kör hasrettin? Hâlbuki ben hakîkaten görücü idim' demiştir"(Âyet: 125),yânî "Beni hüccetimden kör olarak hasrettin, Hâlbuki ben dünyâda görücü idim" demiştir. îbn Abbâs, şu âyet hakkında şöyle dedi:"Hani o bir ateş görmüştü de ailesine: Siz burada durun. Hakikat ben bir ateş gördüm.Belki ondan size bir kor getirir, yâhud ateşin yanında bir yol (gösterici) bulurum demişti" (Âyet: 10). Mûsâ ve ehli, anasının bulunduğu Mısır'a giderlerken Tûvâ vâdîsinde konak etmiş, karanlık ve soğuk bir gecede yollarını şaşırıp kaybetmişlerdi. İşte o zaman Mûsâ "Eğer ben o ateşin yanında yol gösterecek bir kimse bulamazsam, size ısınacağınız bir ateş parçası getiririm" demiştir.Sufyân ibn Uyeyne de şöyle demiştir: "Emselehum tarîkaten" (Âyet: 104), "Görüş ve amelce en âdil olanı" ma'nâsınadır. İbn Abbâs şöyle demiştir: "Kim bir müzmin olarak iyi iyi amellerde bulunursa o hiçbir zulümden de ezilmekten de korkmaz" (Âyet: 1121, buradaki "Zulmen" ve "Hedman", zulme uğratılmaz ve hasenelerinden bir eksiltme yapılmaz ma'nâsınadır. "Onlarda ne bir iniş, ne de bir yokuş göremeyeceksin. O gün O davetçiye - kendisine hiçbir muhalefet göstermeksizin uyup, izinden gideceklerdir" (Âyet: 107-108),buradaki "ivecen", "Vâdî", "Emten", "Yükselen tepe"; "Slratehe'l-ûtö" (Âyet: 21), "İlk haleti, ilk şekli"; "Ulu'n-nuhâ" (Âyet: 54,58) - "Akıllar sahihleri"- "Takva sahihleri"; "Maîşen danken" (Âyet: 124), "Dar ve sıkıntılı bir yaşama", "Bedbahtlık" ma'nâsınadır."Benim gazabım da kimin üzerine vâcib olursa, muhakkak kî o (helak uçurumuna) yuvarlanmıştır" (Âyet: si), buradaki "Hevâ", "Şakiye", yânî "Bedbaht oldu" ma'nâsınadır. "Çünkü sen mukaddes vâdîde, Tûvâ'dasın" (Âyet: 12),"Sen, mübarek vâdî olan Tûvâ'dasın" demektir. "Tuvâ", vâdînin ismidir, "Bi-melkinâ" (Âyet: 87) "Bi-emrinâ(= Kendi emrimizle)" demektir. "Mekânen SUVen" (Âyet: 58),"Aralarında orta bir yer" ma'nâsınadır."Onlara denizde kuru bir yol aç diye vahyetmiştik" (Âyet: 77), buradaki "Yebesen" ve "Yâbisen" bir ma'nâya olup "Kuru" demektir. "Sonra da (hakkındaki) takdire göre sen buraya geldin ey Mûsâ" (Âyet: 90), buradaki "Ala kaderin", "(Takdir ettiğim) bir va'de göre" demektir. "Lâ teniyâ fî zikri = Beni hatırlamakta gevşeklik göstermeyin" (Âyet: 42), yânî zayıflamayın. "En yefruta aleynâ= Onun bize karşı aşırı gitmesinden korkuyoruz" {Âyet: 45), yânî "Ukubette aşırı gitmesinden.." demektir.

بَاب { وَاصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِي }

4736 - حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مَهْدِيُّ بْنُ مَيْمُونٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْتَقَى آدَمُ وَمُوسَى فَقَالَ مُوسَى لِآدَمَ آنْتَ الَّذِي أَشْقَيْتَ النَّاسَ وَأَخْرَجْتَهُمْ مِنْ الْجَنَّةِ قَالَ آدَمُ أَنْتَ مُوسَى الَّذِي اصْطَفَاكَ اللَّهُ بِرِسَالَتِهِ وَاصْطَفَاكَ لِنَفْسِهِ وَأَنْزَلَ عَلَيْكَ التَّوْرَاةَ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَوَجَدْتَهَا كُتِبَ عَلَيَّ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَنِي قَالَ نَعَمْ فَحَجَّ آدَمُ مُوسَى

'Ben Seni Kendim İçin Seçtim" (Âyet: 41) Kavli Babı

-...Muhammed ibn Şîrîn, Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Âdem ile Mûsâ buluştular da, Mûsâ, Âdem'e:

— Sen (kendi şekaavetinle) insanları bedbaht eden ve onları cennetten çıkaran kimsesin, dedi. Âdem de ona;

— Sen Allah 'in elçilik vermekle seçkin kıldığı ve kendisi için süzüp seçtiği, üzerine Tevrat indirdiği bir kimsesin, dedi. Mûsâ:

— Evet (öyledir), dedi.Âdem:

— Sen (Tevrat'ta benim işlediğim) hatîeyi buldun ki, o hatîe, benim üzerime Allah beni yaratmazdan önce takdir edilip yazılmıştı, dedi."Böylece Âdem, Musa'ya delîl ve burhanla gâlib oldu" ."el'Yemmu" (Âyet: 39), "Deniz" ma'nâsınadır.

بَاب { وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي فَاضْرِبْ لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا لَا تَخَافُ دَرَكًا وَلَا تَخْشَى فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ فَغَشِيَهُمْ مِنْ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ وَمَا هَدَى } الْيَمُّ الْبَحْرُ

4737 - حَدَّثَنِي يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ وَالْيَهُودُ تَصُومُ يَوْمَ عَاشُورَاءَ فَسَأَلَهُمْ فَقَالُوا هَذَا الْيَوْمُ الَّذِي ظَهَرَ فِيهِ مُوسَى عَلَى فِرْعَوْنَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْنُ أَوْلَى بِمُوسَى مِنْهُمْ فَصُومُوهُ

"And olsun ki, biz Musa'ya:'Kullarımla geceleyin yola çık da –yetişmelerinden korkmayarak, boğulmaktan da) endîşe etmeyerek onlara denizde kuru bir yol aç diye vahyetmişizdir.Derken Fir'avn ordularıyle birlikte arkalarına düştü, deniz de kendilerini nasıl kapladıysa öylece kaplayıverdt Fir'avn, kavmini saptırdı ve onları doğru yola iletmedi" (Âyet: 77-79».
-... İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Medîne'ye geldiği zaman, Yahudiler âşûrâ orucu tutuyorlardı. Rasûluilah onlara:
— "Bu oruç nedir?" diye sordu. Yahudiler:
— Bu, Mûsâ Peygamber'in Fir'avn'a gâlib geldiği gündür, dediler.Bu cevâb üzerine Peygamber (S):
— "Biz müslümânlar Musa'ya Yahûdîler'den daha yakınız, onun için bu gün oruç tutunuz" buyurdu

---

بَاب قَوْلِهِ { فَلَا يُخْرِجَنَّكُمَا مِنْ الْجَنَّةِ فَتَشْقَى }

4738 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ النَّجَّارِ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ حَاجَّ مُوسَى آدَمَ فَقَالَ لَهُ أَنْتَ الَّذِي أَخْرَجْتَ النَّاسَ مِنْ الْجَنَّةِ بِذَنْبِكَ وَأَشْقَيْتَهُمْ قَالَ قَالَ آدَمُ يَا مُوسَى أَنْتَ الَّذِي اصْطَفَاكَ اللَّهُ بِرِسَالَتِهِ وَبِكَلَامِهِ أَتَلُومُنِي عَلَى أَمْرٍ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَيَّ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَنِي أَوْ قَدَّرَهُ عَلَيَّ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَنِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَجَّ آدَمُ مُوسَى

"(Biz de Adem'e: Hiç şübhesiz ki, bu senin de, zevcenin de düşmanıdır.) Bundan dolayı o sakın sizi cennetten çıkarmasın. Sonra zahmete düşersin, demiştik" (Âyet: 117).
-...Ebû Hureyre(R)'den: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Mûsâ, Âdem'le hüccet yarışına girip çekişti de Âdem'e hitaben:
— Sen günâhın sebebiyle insanları cennetten çıkaran ve onları dünyâ zahmetleriyle bedbaht kılan zâtsın, dedi."Dedi ki: "Âdem de:
— Yâ Mûsâ! Sen de Allah 'in elçiliği ve kelâmı ile seçmiş olduğu zâtsın. Öyle iken sen Allah'ın beni yaratmasından önce üzerime yazdığı yâhud beni yaratmadan evvel üzerime takdir etmiş olduğu bir işten dolayı beni kınıyor musun? dedi." Rasûlullah (S): "Âdem, Musa'ya delil ve burhanla gâlib oldu" buyurdu

---

سُورَةُ الْأَنْبِيَاءِ

4739 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَالْكَهْفُ وَمَرْيَمُ وَطه وَالْأَنْبِيَاءُ هُنَّ مِنْ الْعِتَاقِ الْأُوَلِ وَهُنَّ مِنْ تِلَادِي وَقَالَ قَتَادَةُ { جُذَاذًا } قَطَّعَهُنَّ وَقَالَ الْحَسَنُ { فِي فَلَكٍ } مِثْلِ فَلْكَةِ الْمِغْزَلِ { يَسْبَحُونَ } يَدُورُونَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { نَفَشَتْ } رَعَتْ لَيْلًا { يُصْحَبُونَ } يُمْنَعُونَ { أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً } قَالَ دِينُكُمْ دِينٌ وَاحِدٌ وَقَالَ عِكْرِمَةُ { حَصَبُ } حَطَبُ بِالْحَبَشِيَّةِ وَقَالَ غَيْرُهُ { أَحَسُّوا } تَوَقَّعُوا مِنْ أَحْسَسْتُ { خَامِدِينَ } هَامِدِينَ وَالْحَصِيدُ مُسْتَأْصَلٌ يَقَعُ عَلَى الْوَاحِدِ وَالِاثْنَيْنِ وَالْجَمِيعِ { لَا يَسْتَحْسِرُونَ } لَا يُعْيُونَ وَمِنْهُ { حَسِيرٌ } وَحَسَرْتُ بَعِيرِي عَمِيقٍ بَعِيدٌ نُكِّسُوا رُدُّوا { صَنْعَةَ لَبُوسٍ } الدُّرُوعُ { تَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ } اخْتَلَفُوا الْحَسِيسُ وَالْحِسُّ وَالْجَرْسُ وَالْهَمْسُ وَاحِدٌ وَهُوَ مِنْ الصَّوْتِ الْخَفِيِّ { آذَنَّاكَ } أَعْلَمْنَاكَ { آذَنْتُكُمْ } إِذَا أَعْلَمْتَهُ فَأَنْتَ وَهُوَ { عَلَى سَوَاءٍ } لَمْ تَغْدِرْ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { لَعَلَّكُمْ تُسْأَلُونَ } تُفْهَمُونَ { ارْتَضَى } رَضِيَ { التَّمَاثِيلُ } الْأَصْنَامُ السِّجِلُّ الصَّحِيفَةُ

el-Enbiyâ Sûresi Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle
-... Bize Şu'fae tahdîs etti ki, Ebû İshâk şöyle demiştir:Ben Abdurrahmân ibnu Yezîd'den işittim. Abdullah ibn Mes'ûd (R): Benû İsrâîl güresi,el-Kehf, Meryem, Tâhâ ve el-Enbiyâ Sûreleri; bu beş sûre ilk atiklerdendirler (Mekke'de iki inenlerdendirler) ve bunlar benim ilk ezberlediğim kadîm servetimdendirler, demiştir .Katâde: "Derken o bunları parça parça etti'* (Âyet:58), buradaki "Cuzâzen", îbrâhîm o putları parça parça etti ma'nâsınadır.el-Hasen el-Basrî de: "Ve bütün bunlar kendi feleki içinde yüzmektedirler" (Âyet:33),buradaki "Felek", ip bükme âletinin döndüğü boşluğun benzeridir; Yeshabûn", "Devrederler" ma'nâsınadır, dedi.İbn Abbâs da: "Hani kavmin davarı geceleyin çobansız olarak ekin içinde yayılmıştı"{Âya:^8), buradaki "Nefeşet", "Otlamıştı"; "Ve lâ hum minnâ yushâbûn - Bizden ise onlar hiç sabâhat gösterilmezler" (Âyet:43), buradaki "Yeshabun", "Men' olunmazlar"ma'nâsınadır. "İnne hâzihi ummetukum ummeten vâhideten = Hakikat şu, bir tek dîn olarak sizin dîninizdir" (Ayev.92), İbn Abbâs: Bu, "Dîniniz, bir tek dîndir" ma'nâsınadır,dedi.îkrime: "Siz de, Allah'ı bırakıp tapmakta olduklarınız da hiç şübhesiz ki cehennemin odunlarısınız, siz oraya gireceksiniz" (Âyet:58), buradaki "Hasebu", Habeş dilinde "Hatab",yânî "Odun" ma'nâsınadır, dedi.İkrime'den başkası da şöyle dedi: "Fe lemmâ ahassû beysenâ = Onlar azabımızı hissettikleri zaman.." (Âyet:i2), buradaki "Ehassû", "Hissettim" ma'nâsmdan türemiş olup "Onun vukuunu bekledikleri zaman" ma'nâsınadır. "Hâmidîn", "Ocakları sönmüşler";"Hasîd", "Kökleri kazınmışlar" (Âyet:i5) ma'nâsınadır. Bu "Hasîd" lafzı, tekil, tesniye ve cemi' ma'nâsına gelir. "Onun huzûrundakiler kendisine ibâdet etmekten asla kibirlenmezler ve yorulmazlar" (Âyei:i9), buradaki "Lâyestahsırûn", "Yorulmazlar"ma'nâsınadır. "Hasîr(= Yorgun)" ve "Hasertu baîri(= Devemi yordum)" ta'bîrleri bu ma'nâdandır."Min kuflifeccin amîk = Her uzak yoldan "(ei-Hacc:27)'deki "Amîk", "Baîd" yânî "Uzak"ma'nâsınadır. "Summenukisû" (Âyet:65), "Sonra yine kafalarını döndürdüler"ma'nâsınadır. "Biz Davud'a sizin için muharebenin şiddetinden korumak için giyecek san'atını öğrettik*' (Âyet:80), "Zırhlar örme san'atını öğrettik" demektir."Ve takattaû emrahum beynehum = Aralarındaki (dîn) işlerinde fırka fırka, hizib hizib oldular" demektir. "Lâ yesmeûne hasîsehâ = Bunlar cehennemin gizli sesini bile duymazlar" (Âyet:i02), buradaki "el-Hasts", "el-Hıss", "el-Cersu", "el-Hemsu"; hepsi de bir ma'nâya olup "Gizli ses" demektir."Âzannâke mâ minnâ min şehidin =Sana bildirdik, bizden ftif-bir şâhidyoktur" (FussüctAi), bunu "Onlar yine yüz çevirirlerse, deki: Size müsavat üzere bildirdim.."(Âyet:i09)'daki "Âzantukum "un manâsını belirtmek için getirmiştir."Âzannâke", "Sanabildirdik", "Âzantukum", "Size bildirdim" demektir. Ona bildirdiğin zaman sen ve o bilgide müsâvî olursun da gadr (yânı zulm) etmezsin.Mucâhid de şöyle dedi: "Le-allekum tus'elûne Çünkü sorguya çekileceksiniz" (Âyet:i3),"İçinde bulunduğunuz hâl size anlatılacak" demektir. ' 'Bunlar O 'nun rızâsına ermiş olandan başka kimseye şefaat etmezler" (Âyet:28), buradaki "Irtedâ", "Radiye" yânî "Razı oldu" demektir. "O zaman babasına ve kavmine: Sizin tapmakta olduğunuz bu heykeller nedir? demişti. Onlar: Biz atalarımızı bunların tapı-cıları olarak bulduk, dediler. İbrahim: And olsun siz de, atalarınız da apaçık bir sapıklık içindesiniz, dedi" (Âyet: 52-54). Buradaki "Temâsîl", "Tapılan heykeller, putlar" ma'nâsınadır. "es-Sicillu" Â "es-Sahîfe" ma'nâsınadır.

بَاب { كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعْدًا عَلَيْنَا }

4740 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْمُغِيرَةِ بْنِ النُّعْمَانِ شَيْخٌ مِنْ النَّخَعِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَطَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّكُمْ مَحْشُورُونَ إِلَى اللَّهِ حُفَاةً عُرَاةً غُرْلًا { كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعْدًا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ } ثُمَّ إِنَّ أَوَّلَ مَنْ يُكْسَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِبْرَاهِيمُ أَلَا إِنَّهُ يُجَاءُ بِرِجَالٍ مِنْ أُمَّتِي فَيُؤْخَذُ بِهِمْ ذَاتَ الشِّمَالِ فَأَقُولُ يَا رَبِّ أُصَيْحَابِي فَيُقَالُ لَا تَدْرِي مَا أَحْدَثُوا بَعْدَكَ فَأَقُولُ كَمَا قَالَ الْعَبْدُ الصَّالِحُ { وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ إِلَى قَوْلِهِ شَهِيدٌ } فَيُقَالُ إِنَّ هَؤُلَاءِ لَمْ يَزَالُوا مُرْتَدِّينَ عَلَى أَعْقَابِهِمْ مُنْذُ فَارَقْتَهُمْ

"(Hatırla o günü ki, biz göğü kitâbların sahîfesini dürüp büker gibi düreceğiz.) İlk yaratışa nasıl başladıksa, üzerimizde hakk bir va'd olarak, yine onu iade edeceğiz- Hakikatte failler bizleriz" (Âyet:o4.

-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bir hutbe yaptı da şöyle buyurdu: "Şübhesiz sizler Allah 'm huzuruna ayaklarınız çıplak, vücûdiannız çıplak, erlik yerleriniz sünnetsiz olarak toplanacaksınız. O gün ki, biz göğü kitâbların sahîfesini dürüp büker gibi düreceğiz. İlk yaratışa nasıl başladıksa, üzerimizde hakk bir va 't/ olarak, yine onu iade edeceğiz. Hakikatte failler bizleriz. Ve kıyamet günü peygamberlerden ilk elbise giydirilen kişi, İbrahim'dir. Gözünüzü açın! Şu muhakkak ki, yine o gün, ümmetimden birtakım adamlar getirilecek de bunlar yakalanıp sol tarafa (ateş tarafına) götürülecekler. Ben hemen: Yâ Rabb! Onlar benim sahâbîlerimdir, derim. Bana: Sen bunların senin ardından ortaya çıkardıkları bid'atleri bilmezsin, denilir. Bunun üzerine ben de, sâlih kul îsâ'nın dediği gibi (şöyle) derim: Ben içlerinde bulunduğum müddetçe üzerlerinde bir kontrolcu idim. Fakat Sen beni içlerinden alınca, üstlerinde gözetle-yidyalnız Sen oldun.Zâten Sen herşeye hakkıyle şâhidsin (eı-Mâide:ii7). Bana: Sen onlardan ayrıldığından beri onlar ökçeleri üzerine basarak geri dönen mürtedlerdir, diye cevâb verilecektir"

سُورَةُ الْحَجِّ

وَقَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ { الْمُخْبِتِينَ } الْمُطْمَئِنِّينَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فِي { إِذَا تَمَنَّى أَلْقَى الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ } إِذَا حَدَّثَ أَلْقَى الشَّيْطَانُ فِي حَدِيثِهِ فَيُبْطِلُ اللَّهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ وَيُحْكِمُ آيَاتِهِ وَيُقَالُ أُمْنِيَّتُهُ قِرَاءَتُهُ { إِلَّا أَمَانِيَّ } يَقْرَءُونَ وَلَا يَكْتُبُونَ وَقَالَ مُجَاهِدٌ مَشِيدٌ بِالْقَصَّةِ جِصٌّ وَقَالَ غَيْرُهُ { يَسْطُونَ } يَفْرُطُونَ مِنْ السَّطْوَةِ وَيُقَالُ { يَسْطُونَ } يَبْطِشُونَ { وَهُدُوا إِلَى الطَّيِّبِ } أُلْهِمُوا وَقَالَ ابْنُ أَبِي خَالِدٍ إِلَى الْقُرْآنِ { وَهُدُوا إِلَى صِرَاطِ الْحَمِيدِ } الْإِسْلَامِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { بِسَبَبٍ } بِحَبْلٍ إِلَى سَقْفِ الْبَيْتِ { ثَانِيَ عِطْفِهِ } مُسْتَكْبِرٌ { تَذْهَلُ } تُشْغَلُ

el-Hacc Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle Sufyân ibnu Uyeyne: "Muhbitîn olanları müjdele" (Âyet: 34), "İtaatli olanları müjdele" demektir, dedi.İbn Abbâs da şu kelâm hakkında şöyle dedi: "Biz senden evvel hiçbir rasûl, hiçbir nebi göndermedik ki o, birşey arzu ettiği zaman, şeytân onun dileği hakkında ille bir fitne meydana atmış olmasın. Nihayet Allah şeytânın ilkaa edeceği şeyi neshedip giderir. Yine Allah âyetlerini sabit kılar..." (Ayet. 52). Buradaki "Peygamber birşey arzu ettiği zaman şeytân onun arzusu hakkında ille bir fitne atar" demek, "Peye*^mber konuştuğu, yânî kendisine Allah tarafından indirilmiş âyetlerden birşey tilâvet ettiği zaman, şeytân onun sözü hakkında bir fitne atar, Allah da hemen şeytânın ettiğini ibtâl eder ve kendi âyetlerini muhkemleştirip sabit kılar" demektir. "Peygamberdin umniyesi" kıraatinden ibarettir deniliyor. Buradaki "Umniye"nin "Kıraat" ma'nâsına geldiğine, yânî "Temenni ettiği zaman" demek, "Okuduğu zaman" demek olduğuna şâhid, şu âyettir: "Onların içinde ümmîler de vardır ki, kitabı bilmezler. (Bütün bildikleri önderlerinin telkin ettiği) bir sürü kuruntu ve yalandan başkası değil" (ei-Bakara: 78), yânî "Onlar sâdece okuyorlar, fakat yazı yazmıyorlar".Mucâhid de: "Nice memleket vardır ki, halkı zulümde devam edip dururlarken biz onları helak ettik. Şimdi duvarları tavanlarının üstüne çökmüştür. Ve biz nice kuyuları muattal,nice yüksek sarayları bomboş bıraktık" (Âyet: 45). Buradaki "Meşîdun bVl-kassatı","Kireçle binası yüksek yapılmış" ma'nâsmadır, dedi. Mucâhid'den başkası da şöyle demiştir:"... Kendilerine âyetlerimizi okuyanlara nerdeyse saldırıverecek olurlar" (Âyet: 72),buradaki "Yastûne","Yakalayıp mağlûb etmek" ma'nâsına olan "Satvet" masdarından "Çabuk saldırıyorlar"demektir."Yastûne", "Yantuşûne(= Sert yakalıyorlar)" ma'nâsmadır, denilir. "Onlar sözün en güzeline irşâd edilmişlerdir (Âyet: 24), buradaki "Hamîdin" yolu, İslâm Dîni'dir.İbn Abbâs şu kelâm hakkında şöyle dedi: "Kim dünyâda da, âhirette de ona (o peygambere) Allah'ın asla yardım etmeyeceğini sanıyorsa, evinin tavanına bir ip uzatsın,sonra kendini yerden kessin de (yânı kendini boğsun da) bir baksın, bu hilesi onun öfkelenmekte olduğu şeyi giderecek mi?" (Âyet: is>, bu âyetteki "Semâya ip uzatsın", "Evinin tavanına ip uzatsın (o ipi sımsıkı boynuna taksın)",demektir."O saatin zelzelesini göreceğiniz gün, emzikli her kadın, emzirdiğini unutup geçer"(Âyet: 2), buradaki "Tezhelu", (Göreceği dehşetten dolayı kendisine en sevgili şeyden) "Meşgul edilir" demektir.

بَاب { وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى }

4741 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَا آدَمُ يَقُولُ لَبَّيْكَ رَبَّنَا وَسَعْدَيْكَ فَيُنَادَى بِصَوْتٍ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكَ أَنْ تُخْرِجَ مِنْ ذُرِّيَّتِكَ بَعْثًا إِلَى النَّارِ قَالَ يَا رَبِّ وَمَا بَعْثُ النَّارِ قَالَ مِنْ كُلِّ أَلْفٍ أُرَاهُ قَالَ تِسْعَ مِائَةٍ وَتِسْعَةً وَتِسْعِينَ فَحِينَئِذٍ تَضَعُ الْحَامِلُ حَمْلَهَا وَيَشِيبُ الْوَلِيدُ { وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى وَمَا هُمْ بِسُكَارَى وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ } فَشَقَّ ذَلِكَ عَلَى النَّاسِ حَتَّى تَغَيَّرَتْ وُجُوهُهُمْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ تِسْعَ مِائَةٍ وَتِسْعَةً وَتِسْعِينَ وَمِنْكُمْ وَاحِدٌ ثُمَّ أَنْتُمْ فِي النَّاسِ كَالشَّعْرَةِ السَّوْدَاءِ فِي جَنْبِ الثَّوْرِ الْأَبْيَضِ أَوْ كَالشَّعْرَةِ الْبَيْضَاءِ فِي جَنْبِ الثَّوْرِ الْأَسْوَدِ وَإِنِّي لَأَرْجُو أَنْ تَكُونُوا رُبُعَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَكَبَّرْنَا ثُمَّ قَالَ ثُلُثَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَكَبَّرْنَا ثُمَّ قَالَ شَطْرَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَكَبَّرْنَا قَالَ أَبُو أُسَامَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ { تَرَى النَّاسَ سُكَارَى وَمَا هُمْ بِسُكَارَى } وَقَالَ مِنْ كُلِّ أَلْفٍ تِسْعَ مِائَةٍ وَتِسْعَةً وَتِسْعِينَ وَقَالَ جَرِيرٌ وَعِيسَى بْنُ يُونُسَ وَأَبُو مُعَاوِيَةَ { سَكْرَى وَمَا هُمْ بِسَكْرَى }

Ve insanları sarhoş görürsün... (Âyet: 2).
-...Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle dedi: "Azız ve Celîl olan Allah kıyamet günü:
— Yâ Âdem! der. Âdem de:
— Lebbeyke Rabbena ve sa*deyk (Ey Rabb'imiz, emrine tekrar tekrar icabet eder ve her emrini yerine getirmeye girişirim)! der.Bir sesle kendisine:
— Şübhesiz Allah sana zürriyetinden cehenneme gidecekleri halk arasından seçip dışarı çıkarmanı emrediyor! diye nida edilir. O da:
— Yâ Rabb! Cehenneme gönderileceklerin mikdân ne kadardır? diye sorar.Allah:
— Her bin kişiden -sanırım ki şöyle buyurdu:- dokuzyüz dok-sandokuzu, buyurdu.İşte Allah, Âdem 'e böyle buyurduğu zaman (bunun verdiği dehşetli korkudan) gebe kadın çocuğunu düşürür, çocuk da ihtiyarlar. Ve sen o anda insanları sarhoş (olmuş gibi) görürsün. Hâlbuki onlar sarhoş değildirler. Fakat Allah'ın azabı pek çetindir. "Bu haber sahâbîlere ağır geldi, hattâ korkudan yüzlerinin rengi değişti. Bu hâl üzerine Peygamber:"Ye'cûc ve Me'cûc'den dokuzyüz doksandokuz olarak sizden bir kişi çıkarılır. Sonra sizler mahşer halkının toplamı içinde beyaz öküzün derisi üzerindeki siyah bir tüy mesâbesin desiniz. Yâhud da siyah bir öküzün derisinde sanki beyaz bir tüy gibisiniz. Ben sizlerin cennet ehlinin dörtte biri olmanızı kuvvetle umarım" buyurdu. Biz:
— Allâhu Ekber dedik. Bundan sonra Peygamber:
—"Ben sizlerin cennet ehlinin üçte biri olmanızı umarım"buyurdu.Bizler yine tekbîr ettik.Bundan sonar da
— "Ben sizlerin cennet ehlinin yarısı olmanızı umarım" buyurdu.Biz yine Allâhu Ekber diyerek tekbîr getirdik.Ebû Usâme, el-A'meş'ten yaptığı rivayetinde "Bi" cerr harfiyle: "Sen insanları sarhoşlar görürsün, hâlbuki onlar sarhoş değillerdir" şeklinde 'söylemiştir.Cerîr ibn Abdilhamîd, îsâ ibni Yûnus ve Ebû Muâviye de: "Sekrâ ve mâ hum bi-sekrâ" şeklinde söylediler

---

بَاب { وَمِنْ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ } شَكٍّ { فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَى وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ إِلَى قَوْلِهِ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ } { أَتْرَفْنَاهُمْ } وَسَّعْنَاهُمْ

4742 – حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ { وَمِنْ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ } قَالَ كَانَ الرَّجُلُ يَقْدَمُ الْمَدِينَةَ فَإِنْ وَلَدَتْ امْرَأَتُهُ غُلَامًا وَنُتِجَتْ خَيْلُهُ قَالَ هَذَا دِينٌ صَالِحٌ وَإِنْ لَمْ تَلِدْ امْرَأَتُهُ وَلَمْ تُنْتَجْ خَيْلُهُ قَالَ هَذَا دِينُ سُوءٍ

"insanlardan kimi de Allah'a yalnız bir taraftan tutup ibâdet eder. Eğer kendisine bir hayır dokunursa, ona yapışır. Eğer bir fitne isabet ederse yüzü üstü döner. O dünyâda da,âhirette de hüsrana uğramıştır. Bu ise apaçık bir ziyanın tâ kendisidir.O, Allah h bırakır da kendisine ne zarar, ne fâide vermeyecek olan şeylere tapar. Bu ise (Hakk'tan) en uzak sapıklığın tâ kendisidir" (Âyet: 11-13).Buradaki "Alâ harfin", "Alâ şekkin" demektir. Bundan sonraki sûrede gelecek olan ' Etrafnâhum", "Kendine refahı bollaştirdık" (ei-Mu'minûn: 33) demektir.
-...İbn Abbâs (R) "İnsanlardan kimi de Allah 'a yalnız bir taraftan (yânı şekk üzere) ibâdet eder" âyeti hakkında şöyle demiştir: (Bedeviler'den herhangi) bir adam Medine'ye gelirdi. Eğer karısı oğlan doğurmuş ve beygirleri de yavrulamış olursa: *'Bu dîn, iyi bir dîndir" derdi. Eğer karısı doğurmamış, beygirleri de yavrulamamış ise; "Bu kötü bir dîndir" derdi

---

بَاب { هَذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ }

4743 - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا أَبُو هَاشِمٍ عَنْ أَبِي مِجْلَزٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ عُبَادٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ يُقْسِمُ قَسَمًا إِنَّ هَذِهِ الْآيَةَ { هَذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ } نَزَلَتْ فِي حَمْزَةَ وَصَاحِبَيْهِ وَعُتْبَةَ وَصَاحِبَيْهِ يَوْمَ بَرَزُوا فِي يَوْمِ بَدْرٍ رَوَاهُ سُفْيَانُ عَنْ أَبِي هَاشِمٍ وَقَالَ عُثْمَانُ عَنْ جَرِيرٍ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي هَاشِمٍ عَنْ أَبِي مِجْلَزٍ قَوْلَهُ

'Bu iki sınıf, Rabb Heri hakkında birbirleriyle da'vâlaşan iki hasım zümredir... " (Âyet: 19).
-... Bize Ebû Hâşim, Ebû Mıclez'den; o da Kays ibnu îbâd'dan haber verdi ki, Ebû Zerr (R) şu âyet hakkında: "Bu iki (sınıf, yânı îmân edenlerle etmeyenler) Rabb Heri hakkında birbirleriyle da 'vâlaşan iki hasım zümredir"; şübhesiz bu âyet Bedir günü birbirleriyle cenkleşen şu altı kişi hakkında inmiştir, diye yemîn ediyordu: Hamza ibn Abdilmuttalib ve onun iki arkadaşı (Alî ibn Ebî Tâlib ve Ubeyde ibnu'l-Hâris ibn Abdilmuttalib) ile Utbe ibn Rabîa ibn Abdi'ş-Şems ve onun iki arkadaşı (yânî Utbe'nin kardeşi Şeybe ve el-Velîd ibn Utbe) haklarında inmiştir. (Bu iki zümre Bedir günü birbirlerine karşı cenge çıkmışlardı.) Bu hadîsi aynı isnâd ve metin ile Sufyân es-Sevrî, Ebû Hâşim'-den rivayet etti.Buhârî'nin üstadı Usmân ibn Ebî Şeybe de: Cerîr'-den; o da Mansûr'dan; o da Ebû Hâşim'den; o da Ebû Miclez'den senediyle Ebû Zerr'in kavli olarak söyledi.

4744 - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مِجْلَزٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ عُبَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَنَا أَوَّلُ مَنْ يَجْثُو بَيْنَ يَدَيْ الرَّحْمَنِ لِلْخُصُومَةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ قَيْسٌ وَفِيهِمْ نَزَلَتْ { هَذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ } قَالَ هُمْ الَّذِينَ بَارَزُوا يَوْمَ بَدْرٍ عَلِيٌّ وَحَمْزَةُ وَعُبَيْدَةُ وَشَيْبَةُ بْنُ رَبِيعَةَ وَعُتْبَةُ بْنُ رَبِيعَةَ وَالْوَلِيدُ بْنُ عُتْبَةَ

-...Bize Ebû Mıclez, Kays ibn Ubâd'dan tahdîs etti ki, Alî ibn Ebî Tâlib (R):Kıyamet gününde ben Rahman'in huzurunda müşriklerle muhakeme olmak üzere duruşmak için ilk diz çöken kişi olacağım, demiştir.Bu hadîsin râvîsi Kays ibn Ubâd da: "Bu iki zümre, Rabb Heri hakkında birbirleriyle da'vâlaşan iki hasım zümredir*' âyeti bunlar hakkında (yânî Hamza ve iki arkadaşı ile Utbe ve iki arkadaşı hakkında) indi, demiştir.Yine Kays: Bedir gününde birbirlerine karşı cenkleşmeğe çıkan kimseler bunlardır: Alî, Hamza ibnu Abdilmuttalib, Ubeyde ibnu'l-Hâris ibn Abdilmuttalib (bu üçü müslümândır); Şeybe ibnu Rabîa ibn Abdi'-ş-Şems, kardeşi Utbe ibnu Rabîa ve el-Velîd ibn Utbe

---

سُورَةُ الْمُؤْمِنُونَ

قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ { سَبْعَ طَرَائِقَ } سَبْعَ سَمَوَاتٍ { لَهَا سَابِقُونَ } سَبَقَتْ لَهُمْ السَّعَادَةُ { قُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ } خَائِفِينَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ } بَعِيدٌ بَعِيدٌ { فَاسْأَلْ الْعَادِّينَ } الْمَلَائِكَةَ { لَنَاكِبُونَ } لَعَادِلُونَ { كَالِحُونَ } عَابِسُونَ وَقَالَ غَيْرُهُ { مِنْ سُلَالَةٍ } الْوَلَدُ وَالنُّطْفَةُ السُّلَالَةُ وَالْجِنَّةُ وَالْجُنُونُ وَاحِدٌ وَالْغُثَاءُ الزَّبَدُ وَمَا ارْتَفَعَ عَنْ الْمَاءِ وَمَا لَا يُنْتَفَعُ بِهِ { يَجْأَرُونَ } يَرْفَعُونَ أَصْوَاتَهُمْ كَمَا تَجْأَرُ الْبَقَرَةُ { عَلَى أَعْقَابِكُمْ } رَجَعَ عَلَى عَقِبَيْهِ { سَامِرًا } مِنْ السَّمَرِ وَالْجَمِيعُ السُّمَّارُ وَالسَّامِرُ هَا هُنَا فِي مَوْضِعِ الْجَمْعِ { تُسْحَرُونَ } تَعْمَوْنَ مِنْ السِّحْرِ

el-Mu'minûn Sûresi
Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle Sufyân ibn Uyeyne şöyle dedi: "Seb'a tarâık" (Âyet: ı?) "Yedi semâ" demektir; "İşte bunlardır ki, hayırlarda çabukluk yarışı yaparlar ve bunlar hayırlar için tâ önde gidenlerdir" (Âyet: ei), (Allah tarafından) bunlar için saadet geçmiştir de, onun için bunlar hayırlarda öne geçicidirler. "Rabb'lerinin huzuruna döneceklerinden kalbleri korkarak vergilerini verenlerdir" (Âyet ei) buradaki "Veciletûn" "Korkanlar olarak"demektir.Ibn Abbâs da şöyle dedi: "Heyhâte heyhâte", "Uzaktır uzaktır" demektir. "Sayıcılara sor" (Âyet: m), "(İnsanların amellerini sayan) meleklere sor" demektir. "Karşınızda âyetlerimiz okunuyordu da sizler gerisin geri dönüyordunuz" (Âyet: 66),buradaki "Tenküsûne","Geri geri gitmek istiyordunuz" demektir. "Âhirete îmân etmez olanlar mutlakaa doğru yoldan sapanlardır" (Âyet: 74), buradaki "Le-nâkibûne", "Elbette doğru yoldan sapanlar" demektir. "Ateş yüzlerine vurup yakacak, orada onlar dişleri sırıtıp kalacaklardır" (Âyet: km), buradaki "Kâlihûne", "Çirkin yüzlü olanlardır" ma'nâsınadır. İbn Abbâs'tan başkası da şöyle dedi:"And olsun biz insanı çamurdan (süzülmüş) bir hulâsadan yarattık" (Âyet: 12-14);burada "Sülâle", "Çocuk"tur (Çünkü babasından sıyrılmıştır), "Nutfe" de "Sülâle", yânî "Süzülmüş bir hulâsa"dır."Yoksa, 'Onda bir delilik var' mı diyorlar? BiVakis o peygamber, onlara hakkı getirmiştir.Fakat onların çoğu hakkı çirkin görenlerdir" {Âyet: 70), buradaki "Cinnet" ile "Cunûn" bir ma'nâya olup "Delilik" demektir. "İşte onları o müdhiş sayha adalet olmak üzere hemen yakalayıverdi de kendilerini bir çerçöp hâline getirdik. Artık uzak olsun zâlimler güruhu" (Âyet: 4i), buradaki "Ğusâ", "Köpük ve suyun üstüne yükselen ve kendisiyle faydalanılmayan çerçöp" ma'nâsinadır

---

سُورَةُ النُّورِ

{ مِنْ خِلَالِهِ } مِنْ بَيْنِ أَضْعَافِ السَّحَابِ { سَنَا بَرْقِهِ } وَهُوَ الضِّيَاءُ { مُذْعِنِينَ } يُقَالُ لِلْمُسْتَخْذِي مُذْعِنٌ { أَشْتَاتًا } وَشَتَّى وَشَتَاتٌ وَشَتٌّ وَاحِدٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { سُورَةٌ أَنْزَلْنَاهَا } بَيَّنَّاهَا وَقَالَ غَيْرُهُ سُمِّيَ الْقُرْآنُ لِجَمَاعَةِ السُّوَرِ وَسُمِّيَتْ السُّورَةُ لِأَنَّهَا مَقْطُوعَةٌ مِنْ الْأُخْرَى فَلَمَّا قُرِنَ بَعْضُهَا إِلَى بَعْضٍ سُمِّيَ قُرْآنًا وَقَالَ سَعْدُ بْنُ عِيَاضٍ الثُّمَالِيُّ الْمِشْكَاةُ الْكُوَّةُ بِلِسَانِ الْحَبَشَةِ وَقَوْلُهُ تَعَالَى { إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ } تَأْلِيفَ بَعْضِهِ إِلَى بَعْضٍ { فَإِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ } فَإِذَا جَمَعْنَاهُ وَأَلَّفْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ أَيْ مَا جُمِعَ فِيهِ فَاعْمَلْ بِمَا أَمَرَكَ وَانْتَهِ عَمَّا نَهَاكَ اللَّهُ وَيُقَالُ لَيْسَ لِشِعْرِهِ قُرْآنٌ أَيْ تَأْلِيفٌ وَسُمِّيَ الْفُرْقَانَ لِأَنَّهُ يُفَرِّقُ بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ وَيُقَالُ لِلْمَرْأَةِ مَا قَرَأَتْ بِسَلًا قَطُّ أَيْ لَمْ تَجْمَعْ فِي بَطْنِهَا وَلَدًا وَيُقَالُ فِي { فَرَّضْنَاهَا } أَنْزَلْنَا فِيهَا فَرَائِضَ مُخْتَلِفَةً وَمَنْ قَرَأَ { فَرَضْنَاهَا } يَقُولُ فَرَضْنَا عَلَيْكُمْ وَعَلَى مَنْ بَعْدَكُمْ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { أَوْ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا } لَمْ يَدْرُوا لِمَا بِهِمْ مِنْ الصِّغَرِ وَقَالَ الشَّعْبِيُّ { أُولِي الْإِرْبَةِ } مَنْ لَيْسَ لَهُ أَرَبٌ وَقَالَ طَاوُسٌ هُوَ الْأَحْمَقُ الَّذِي لَا حَاجَةَ لَهُ فِي النِّسَاءِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ لَا يُهِمُّهُ إِلَّا بَطْنُهُ وَلَا يَخَافُ عَلَى النِّسَاءِ

En-Nûr Sûresi
Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle "Min hilâlini" (Âyet: 43), "Bulut katlarının aralarından";"Sena berkitil" (Âyet: 43), "Onun şimşeğinin parıltısı, ziyası"; "Muzhniyne" (Âyet: 49),"İtaat ediciler olarak"; "el-Mustahzf'ye, yânî "İtaat edici"ye "Muz'ınun" denilir. "Eştâten" (Âyet: 6i), "Dağınık dağınık"; "Şettâ",

"Şettâtun", "Şettun" bir ma'nâya olup, "Dağınık" demektir. İbn Abbâs:"Sûretun enzelnâhâ (ve faradnâhây (Âyet: i) "Bu indirdiğimiz ve beyân ettiğimiz bir sûre" ma'nâsınadır, dedi.İbn Abbâs'tan başkası şöyle dedi:Sûreler cemâatine "Kur'ân" ismi verildi. "Sûre"ye de, diğerinden kesilmiş olduğu için "Sûre91 ismi verildi. Sûrelerin bâzısı bâzısına, yânî birbirlerine yaklaştırılıp yanyana birleştirildikleri (bağlandıkları) zaman, bu sûreler topluluğuna "Kur'ân" adı verildi. Sa'd ibnu Iyâd es-Sumâlî şöyle dedi: "el-Mişkât", Habeş dilinde "Duvarda öte tarafa geçmeyen bir oyuk"tur.Ve Yüce Allah'ın şu; "İnne aleynâ cem'ahu ve kurânehu = Şübhesiz onu (göğsünde) toplamak ve onu (dilinde akıtıp) okutmak bize âiddir" (ei-Kıyâme: n-ıs) kavli:Onun bâzısını bâzısıyle te'lîf etmek bize âiddir. "Fe izâ kara'nâhu fettebV kurânehu", "Biz onu topladığımız ve te'lîf ettiğimiz zaman, sen onun kurbânına, yânî onun içinde toplanmış olan şeylere uy, Allah'ın sana emrettikleri ile amel et, nehyettiklerinden de vazgeç" demektir. "Onun şiirinin kuranı yoktur" denilir ki, bu "Onun şiiri için bir te'lîf yoktur" demektir. Bu sûreler topluluğuna "Furkaan" ismi de verildi. Çünkü o, hakk ile bâtıl arasını iyice ayırır. Kadın için:"Mâ karaat bi-selen kattu = Kadın, içinde çocuğun gelişeceği ince deriyi asla toplamadı" denilir ki, bu,"Kadın karnında bir çocuk toplamadı" demektir.Dedi ki: "Farradnâhu", "Biz onda çeşit çeşit birçok farizalar indirdik" ma'nâsınadır. Bunu şeddesiz olarak "Faradnâhu" okuyan kimsenin okuyuşuna göre ise: "Biz hem sizin üzerinize, hem de sizden sonra gelecek nesiller üzerine onu farz kıldık" buyurur demek olur.Mucâhid şöyle dedi:"Yâhud henüz kadınların gizli yerlerine muttali' olmayan çocuklardan başkasına gösterme sinler" (Âyet: 31),kendileri küçük olduklarından dolayı kadınların gizli yerlerini bilmeyen çocuklara göstermesinler demektir.eş-Şa'bî de: "Gayri ulVl-ırbeti", "Kadına hiçbir ihtiyâcı olmayan kîmse"dir, dedi, Mucâhid ise: O, kendisine karnından başka düşüncesi olmayan ve -kadınlar üzerine kendisinden korkulmayan kimsedir, dedi. Tâvûs da: Bu, kadınlar hususunda kendisinde hiçbir ihtiyâç bulunmayan ahmak kişidir, demiştir

---

بَاب قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ { وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنْ الصَّادِقِينَ }

4745 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي الزُّهْرِيُّ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ عُوَيْمِرًا أَتَى عَاصِمَ بْنَ عَدِيٍّ وَكَانَ سَيِّدَ بَنِي عَجْلَانَ فَقَالَ كَيْفَ تَقُولُونَ فِي رَجُلٍ وَجَدَ مَعَ امْرَأَتِهِ رَجُلًا أَيَقْتُلُهُ فَتَقْتُلُونَهُ أَمْ كَيْفَ يَصْنَعُ سَلْ لِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ فَأَتَى عَاصِمٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَكَرِهَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَسَائِلَ فَسَأَلَهُ عُوَيْمِرٌ فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَرِهَ الْمَسَائِلَ وَعَابَهَا قَالَ عُوَيْمِرٌ وَاللَّهِ لَا أَنْتَهِي حَتَّى أَسْأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ فَجَاءَ عُوَيْمِرٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ رَجُلٌ وَجَدَ مَعَ امْرَأَتِهِ رَجُلًا أَيَقْتُلُهُ فَتَقْتُلُونَهُ أَمْ كَيْفَ يَصْنَعُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ الْقُرْآنَ فِيكَ وَفِي صَاحِبَتِكَ فَأَمَرَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمُلَاعَنَةِ بِمَا سَمَّى اللَّهُ فِي كِتَابِهِ فَلَاعَنَهَا ثُمَّ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ حَبَسْتُهَا فَقَدْ ظَلَمْتُهَا فَطَلَّقَهَا فَكَانَتْ سُنَّةً لِمَنْ كَانَ بَعْدَهُمَا فِي الْمُتَلَاعِنَيْنِ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْظُرُوا فَإِنْ جَاءَتْ بِهِ أَسْحَمَ أَدْعَجَ الْعَيْنَيْنِ عَظِيمَ الْأَلْيَتَيْنِ خَدَلَّجَ السَّاقَيْنِ فَلَا أَحْسِبُ عُوَيْمِرًا إِلَّا قَدْ صَدَقَ عَلَيْهَا وَإِنْ جَاءَتْ بِهِ أُحَيْمِرَ كَأَنَّهُ وَحَرَةٌ فَلَا أَحْسِبُ عُوَيْمِرًا إِلَّا قَدْ كَذَبَ عَلَيْهَا فَجَاءَتْ بِهِ عَلَى النَّعْتِ الَّذِي نَعَتَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ تَصْدِيقِ عُوَيْمِرٍ فَكَانَ بَعْدُ يُنْسَبُ إِلَى أُمِّهِ

"Zevcelerine zina iftirası atan, kendilerinin kendilerinden başka şâhîdleri de bulunmayan kimselere gelince, onlardan herbirinin yapacağı şâhidlik, kendisinin hakîkaten doğru söyleyenlerden olduğunu Allah'a yemîn ile (dört defa tekrar edeceği) şâhidliktir" (Âyet: 6).

-...Bize el-Evzâî tahdîs edip şöyle dedi: Bana ez-Zuhrî, Sehl ibn Sa'd'dan şöyle tahdîs etti: (Aclân oğulla 'ndan)Uveymir (ibnu'l Hâris ibn Zeyd),yine Aclân oğulları'nın seyyidi olan Âsim ibn Adiyy'e geldi de

— Bir kimse karısıyle beraber bir kişiyi (zina üzerinde) bulsa, kadının kocası zina edeni öldürmeli, siz de onu (kısâsen) öldürmeli misiniz? Yoksa bu kimse nasıl yapmalı? Bu konuda siz ne dersiniz? diye bu müşkil mes'eleyi benim için Rasûlullah'a sor, dedi.Bunun üzerine Âsim, Peygamber'e gelip:

— Yâ Rasûlallah! diye (söze başlayıp) sordu.Fakat Rasûlullah bu sorulardan hoşlanmadı (ve bu soruları ayıpladı). Sonra Uveymir, Âsim ibn Adiyy'e (:Rasûlullah ne söyledi? diye) sordu. O da:

— Rasûlullah böyle sorulan çirkin gördü ve ayıpladı, diye ce-vâb verdi.Bunun üzerine Uveymir:
— Vallahi ben vazgeçmem, bunu Rasûlullah'a bizzat kendim sorarım, dedi.Akabinde Uveymir gidip:
— Yâ Rasûlallah! Bir adam karısıyle beraber bir kişiyi (zina üzerinde) bulsa, kadının kocası zina eden erkeği öldürmeli, sonra siz de (kısas olarak) onu öldürmeli misiniz? Yoksa bu koca nasıl yapmalı? diye sordu. Bu soru üzerine Rasûlullah (S):
— "(Ey Uveymir!) Senin ve kadının hakkında Allah Kur'ân (âyeti) indirmiştir" dedi.Ve bu kadın ile kocaya, Allah'ın kendi Kitâbi'nda isimlendirdiği şekilde la'netleşmelerini emretti. Ve ilk önce erkek, karısına karşı la'netle yemîn etti. (Sonra da kadın, kocasına karşı bundan iki başlık sonra gelecek hadîste bildirildiği şekilde yemîn etti.) Sonra Uveymir:
— Yâ Rasûlallah! Bu kadını nikâhımda tutarsam, ona zulmetmiş olurum, deyip kadını boşadı.
Ve Uveymir ile karısının bu vak'asından sonra la'netleşen çiftlerin -kocanın boşamasıyle ayrılmalarıbir sünnet, yânî kaanûn oldu. Sonra Rasûlullah, mecliste bulunanlara:
— "Bakınız! Eğer bu kadın -vücûdu siyah, gözlerinin siyahı koyu, kıçının iki yanı büyük, baldırları kaba- kıyafette bir çocuk getirirse, muhakkak ben Uveymir'in bu kadına zina isnadında doğru söylediğini sanırım. Eğer kadın keler fasilesinden kızılca kurt gibi kızıl bir çocuk doğurursa, bu defa da ben şübhesiz Uveymir'in, kadına bühtan ve iftira ettiğini sanırım!" buyurdu.Sonra kadın, Rasûlullah'ın Uveymir'i doğrulayıcı yollu tasvîr ettiği şekilde çocuk getirdi. Bu sebeble çocuk sonra anasına (Havle kadına) nisbet edilir oldu.

بَاب { وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَةَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنْ الْكَاذِبِينَ }

4746 - حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ أَبُو الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ رَجُلًا أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ رَجُلًا رَأَى مَعَ امْرَأَتِهِ رَجُلًا أَيَقْتُلُهُ فَتَقْتُلُونَهُ أَمْ كَيْفَ يَفْعَلُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِمَا مَا ذُكِرَ فِي الْقُرْآنِ مِنْ التَّلَاعُنِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ قُضِيَ فِيكَ وَفِي امْرَأَتِكَ قَالَ فَتَلَاعَنَا وَأَنَا شَاهِدٌ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَفَارَقَهَا فَكَانَتْ سُنَّةً أَنْ يُفَرَّقَ بَيْنَ الْمُتَلَاعِنَيْنِ وَكَانَتْ حَامِلًا فَأَنْكَرَ حَمْلَهَا وَكَانَ ابْنُهَا يُدْعَى إِلَيْهَا ثُمَّ جَرَتْ السُّنَّةُ فِي الْمِيرَاثِ أَنْ يَرِثَهَا وَتَرِثَ مِنْهُ مَا فَرَضَ اللَّهُ لَهَا

"Beşinci(şehâdet)de eğer yalancılardan ise, Allah'ın la'neti muhakkak kendisinin üstünedir1" (Âyet: 7).
-...Fulayh, ez-Zuhrî'den; o da Sehl ibn Sa'd'dan şöyle tahdîs etti: Bir adam Rasûlullah'a geldi de:
— Yâ Rasûlallah, bir adam, karısının beraberinde başka bir adamı görüp de onu öldürür,siz de onu kısas olarak öldürür müsünüz, yoksa o koca nasıl yapacak? Bu hususta re'yin nedir? dedi.Bunun üzerine Allah o kadın ile kocası hakkında Kur'ân'da zik-rolunun la'netleşmeyi indirdi. Akabinde Rasülullah, o kocaya:
— "Senin ve kadının hakkınızda hükmedilmiştir" buyurdu.O koca ile kadın la'netleştiler, ben de Rasûlullah'm yanında hazır bulunuyordum. La'netleşme ardından adam kadından ayrıldı. Böylece la'netleşen karı-koca arasında ayırma yapmak bir sünnet oldu. Kadın gebe idi. Uveymir kadının gebeliğinin kendisinden olmasını reddetti. Kadının doğurduğu oğlan, anasına nisbetle çağrılır oldu. Sonra mîrâs hususundaki sünnet de çocuğun anasına vâris olması, anasının da o çocuk tarafından Allah'ın kadına ta'yîn ettiği hisseye vâris olması şeklinde kaanûn oldu

---

بَاب { وَيَدْرَأُ عَنْهَا الْعَذَابَ أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنْ الْكَاذِبِينَ }

4747 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانَ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ هِلَالَ بْنَ أُمَيَّةَ قَذَفَ امْرَأَتَهُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشَرِيكِ ابْنِ سَحْمَاءَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبَيِّنَةَ أَوْ حَدٌّ فِي ظَهْرِكَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِذَا رَأَى أَحَدُنَا عَلَى امْرَأَتِهِ رَجُلًا يَنْطَلِقُ يَلْتَمِسُ الْبَيِّنَةَ فَجَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْبَيِّنَةَ وَإِلَّا حَدٌّ فِي ظَهْرِكَ فَقَالَ هِلَالٌ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ إِنِّي لَصَادِقٌ فَلَيُنْزِلَنَّ اللَّهُ مَا يُبَرِّئُ ظَهْرِي مِنْ الْحَدِّ فَنَزَلَ جِبْرِيلُ وَأَنْزَلَ عَلَيْهِ { وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ

فَقَرَأَ حَتَّى بَلَغَ إِنْ كَانَ مِنْ الصَّادِقِينَ } فَانْصَرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَرْسَلَ إِلَيْهَا فَجَاءَ هِلَالٌ فَشَهِدَ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ أَنَّ أَحَدَكُمَا كَاذِبٌ فَهَلْ مِنْكُمَا تَائِبٌ ثُمَّ قَامَتْ فَشَهِدَتْ فَلَمَّا كَانَتْ عِنْدَ الْخَامِسَةِ وَقَّفُوهَا وَقَالُوا إِنَّهَا مُوجِبَةٌ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَتَلَكَّأَتْ وَنَكَصَتْ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهَا تَرْجِعُ ثُمَّ قَالَتْ لَا أَفْضَحُ قَوْمِي سَائِرَ الْيَوْمِ فَمَضَتْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبْصِرُوهَا فَإِنْ جَاءَتْ بِهِ أَكْحَلَ الْعَيْنَيْنِ سَابِغَ الْأَلْيَتَيْنِ خَدَلَّجَ السَّاقَيْنِ فَهُوَ لِشَرِيكِ ابْنِ سَحْمَاءَ فَجَاءَتْ بِهِ كَذَلِكَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْلَا مَا مَضَى مِنْ كِتَابِ اللَّهِ لَكَانَ لِي وَلَهَا شَأْنٌ

'O kadının, billahi zevcinin muhakkak yalancılardan olduğuna dört defa şehâdet etmesi, kendisinden bu cezayı dep eder" (Âyet: 8).
-...Bize İkrime, İbn Abbâs'tan şöyle tahdîs etti: Hilâl ibnu Umeyye, Peygamber'in huzurunda, karısına Şerik ibn Sehmâ ile zina etti diye söz attı. Peygamber (S) de Hilâl'e:
— "Beyyineyi (yânî dört şahidi) hazırla, yâhud sırtına hadd vurulur" buyurdu.Bunun üzerine Hilâl:
— Yâ Rasûlallah! Bizim birimiz karısının üstünde bir erkek görürse şâhid aramağa mı gidecek (Şahidi getirinceye kadar işini görüp savuşmaz mı)? diye i'tirâz etti. Peygamber:
— "Sen bey yineyi hazırla, aksi takdirde arkana zina iftirası cezası (seksen deynek)vurulur" demeğe devam etti. Bunun üzerine Hilâl:
— Sen'i hakk ile gönderen Allah'a yemîn ederim ki, muhakkak ben kesin olarak doğru söylüyorum. Ve emmim ki, Allah muhakkak benim arkamı hadden kurtaracak bir vahy indirecektir, dedi.Bu sırada hemen Cibril indi ve Peygamber'e "Zevcelerine zina isnâd edenler.." âyetini ' 'Eğer doğru söyleyenlerden ise'' kavline kadar okudu. Bunun üzerine Peygamber ayrıldı da kadına haber gönderdi. Kocası Hilâl de gelip hazır oldu. İlk önce Hilâl (yukarıda geçtiği gibi dört) şehâdet ve yemîn etti. Peygamber:
— "Şübhesiz ki, Allah ikinizden birinizin muhakkak yalancı olduğunu bilmektedir. Şu hâlde ikinizden tevbe edecek ve la'netleşme yemininden dönecek olan var mıdır?"buyuruyordu.Sonra Hilâlin zevcesi ayağa kalktı, (dört kerre) Allah adiyle, Allah'ı şâhid kılarak yemîn etti. Beşinci yemine sıra geldiğinde mecliste hazır bulunanlar kadını durdurdular da:
-- Bak kadın, bu beşinci yemîn, azabı vâcib kılıcıdır, diye hatırlatma yaptılar.Râvî İbn Abbâs dedi ki: Bu hatırlatma üzerine kadın biraz ağır-laşıp durakladı. Hattâ biz kadını yemîn etmekten vazgeçecek ve geriye dönecek sandık. Sonra kadın kendini toparladı da:
— Ben (şimdiye kadar şerefle yaşamış olan) kavim ve kabîlemi, bundan sonraki günlerde rezîl ve rüsvây etmem! dedi ve la'netleşme yemînini yerine getirdi.Bunun ardından Peygamber (S):
— "Bu kadına bakınız! Eğer gözleri sürmeli, iki kıçının iki kıynağı iri, baldırları kalın tipte bir çocuk getirirse, çocuk Şerîk ibn Seh-mâ'ya âiddir" buyurdu.Kadın da hakîkaten böyle bir çocuk doğurdu. Bunun üzerine Peygamber:
— "Eğer Allah Kitâbı'mn (la'netleşme) hükmü geçmemiş olsaydı (yânı o hüküm yerine getirilmemiş olsaydı), benimle bu kadın için elbette bir muamele olacaktı (yânî ben bu kadına zina cezası uygulardım)" buyurdu

---

بَاب قَوْلِهِ { وَالْخَامِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ مِنْ الصَّادِقِينَ }

4748 - حَدَّثَنَا مُقَدَّمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى حَدَّثَنَا عَمِّي الْقَاسِمُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ وَقَدْ سَمِعَ مِنْهُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا رَمَى امْرَأَتَهُ فَانْتَفَى مِنْ وَلَدِهَا فِي زَمَانِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَ بِهِمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَلَاعَنَا كَمَا قَالَ اللَّهُ ثُمَّ قَضَى بِالْوَلَدِ لِلْمَرْأَةِ وَفَرَّقَ بَيْنَ الْمُتَلَاعِنَيْنِ

'Beşinci şehâdet de eğer kocası doğru söyleyenlerden ise muhakkak Allah'ın gazabının kendi üzerine (olmasını söytemesijdır" (Âyet: 9).
-... Bize amcam el-Kaasım ibnu Yahya, Ubeydullah ibnu Amr'dan tahdîs etti. el-Kaasım bu hadîsi Ubeydullah'tan işitmiş; o da Nâfi'den; o da İbnu Umer(R)'den: Bir adam,Rasûlullah zamanında kendi karısına zina isnâd etti ve o kadının çocuğunun kendinden olduğunu kabul etmedi. Rasûlullah bu kadın

ile kocasına emredip, Allah'ın buyurduğu gibi, birbirlerine karşı la'netleştirdi. Sonra çocuğun kadına âid olduğuna hükmetti ve la'netleşen bu karı-koca arasını da tamamen ayırdı

بَاب { إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِنْكُمْ لَا تَحْسِبُوهُ شَرًّا لَكُمْ بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ مَا اكْتَسَبَ مِنْ الْإِثْمِ وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ } أَفَّاكٌ كَذَّابٌ

4749 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا { وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ } قَالَتْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ ابْنُ سَلُولَ

"0 uydurma haberi getirenler içinizden bir zümredir. Onu sizin için bir şerr sanmayın.BiVakis o, sizin için bir hayırdır. Onlardan herkese kazandığı günâh vardır. Onlardan günâhın büyüğünü üzerine alan adam ise; en büyük azâb onundur" (Âyet: 11)."Effak", "Çok yalancrdır.
-...Bize Sufyân es-Sevrî, Ma'mer'den; o da ez-Zuhrî'den; o da Urve'den tahdîs etti ki, Âişe (R): Onun büyüğünü üzerine alan ve iftirayı başlatan, Abdullah ibnu Ubeyy ibnu SelûPdür, demiştir

---

بَاب { لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنْفُسِهِمْ خَيْرًا إِلَى قَوْلِهِ الْكَاذِبُونَ }

4750 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ وَسَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ وَعَلْقَمَةُ بْنُ وَقَّاصٍ وَعُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ حَدِيثِ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ قَالَ لَهَا أَهْلُ الْإِفْكِ مَا قَالُوا فَبَرَّأَهَا اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكُلٌّ حَدَّثَنِي طَائِفَةً مِنْ الْحَدِيثِ وَبَعْضُ حَدِيثِهِمْ يُصَدِّقُ بَعْضًا وَإِنْ كَانَ بَعْضُهُمْ أَوْعَى لَهُ مِنْ بَعْضٍ الَّذِي حَدَّثَنِي عُرْوَةُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَخْرُجَ أَقْرَعَ بَيْنَ أَزْوَاجِهِ فَأَيَّتُهُنَّ خَرَجَ سَهْمُهَا خَرَجَ بِهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَهُ قَالَتْ عَائِشَةُ فَأَقْرَعَ بَيْنَنَا فِي غَزْوَةٍ غَزَاهَا فَخَرَجَ سَهْمِي فَخَرَجْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَمَا نَزَلَ الْحِجَابُ فَأَنَا أُحْمَلُ فِي هَوْدَجِي وَأُنْزَلُ فِيهِ فَسِرْنَا حَتَّى إِذَا فَرَغَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ غَزْوَتِهِ تِلْكَ وَقَفَلَ وَدَنَوْنَا مِنْ الْمَدِينَةِ قَافِلِينَ آذَنَ لَيْلَةً بِالرَّحِيلِ فَقُمْتُ حِينَ آذَنُوا بِالرَّحِيلِ فَمَشَيْتُ حَتَّى جَاوَزْتُ الْجَيْشَ فَلَمَّا قَضَيْتُ شَأْنِي أَقْبَلْتُ إِلَى رَحْلِي فَإِذَا عِقْدٌ لِي مِنْ جَزْعِ ظَفَارِ قَدْ انْقَطَعَ فَالْتَمَسْتُ عِقْدِي وَحَبَسَنِي ابْتِغَاؤُهُ وَأَقْبَلَ الرَّهْطُ الَّذِينَ كَانُوا يَرْحَلُونَ لِي فَاحْتَمَلُوا هَوْدَجِي فَرَحَلُوهُ عَلَى بَعِيرِي الَّذِي كُنْتُ رَكِبْتُ وَهُمْ يَحْسِبُونَ أَنِّي فِيهِ وَكَانَ النِّسَاءُ إِذْ ذَاكَ خِفَافًا لَمْ يُثْقِلْهُنَّ اللَّحْمُ إِنَّمَا تَأْكُلُ الْعُلْقَةَ مِنْ الطَّعَامِ فَلَمْ يَسْتَنْكِرْ الْقَوْمُ خِفَّةَ الْهَوْدَجِ حِينَ رَفَعُوهُ وَكُنْتُ جَارِيَةً حَدِيثَةَ السِّنِّ فَبَعَثُوا الْجَمَلَ وَسَارُوا فَوَجَدْتُ عِقْدِي بَعْدَمَا اسْتَمَرَّ الْجَيْشُ فَجِئْتُ مَنَازِلَهُمْ وَلَيْسَ بِهَا دَاعٍ وَلَا مُجِيبٌ فَأَمَمْتُ مَنْزِلِي الَّذِي كُنْتُ بِهِ وَظَنَنْتُ أَنَّهُمْ سَيَفْقِدُونِي فَيَرْجِعُونَ إِلَيَّ فَبَيْنَا أَنَا جَالِسَةٌ فِي مَنْزِلِي غَلَبَتْنِي عَيْنِي فَنِمْتُ وَكَانَ صَفْوَانُ بْنُ الْمُعَطَّلِ السُّلَمِيُّ ثُمَّ الذَّكْوَانِيُّ مِنْ وَرَاءِ الْجَيْشِ فَأَدْلَجَ فَأَصْبَحَ عِنْدَ مَنْزِلِي فَرَأَى سَوَادَ إِنْسَانٍ نَائِمٍ فَأَتَانِي فَعَرَفَنِي حِينَ رَآنِي وَكَانَ رَآنِي قَبْلَ الْحِجَابِ فَاسْتَيْقَظْتُ بِاسْتِرْجَاعِهِ حِينَ عَرَفَنِي فَخَمَّرْتُ وَجْهِي بِجِلْبَابِي وَ وَاللَّهِ مَا كَلَّمَنِي كَلِمَةً وَلَا سَمِعْتُ مِنْهُ كَلِمَةً غَيْرَ اسْتِرْجَاعِهِ حَتَّى أَنَاخَ رَاحِلَتَهُ فَوَطِئَ عَلَى يَدَيْهَا فَرَكِبْتُهَا فَانْطَلَقَ يَقُودُ بِي الرَّاحِلَةَ حَتَّى أَتَيْنَا الْجَيْشَ بَعْدَمَا نَزَلُوا مُوغِرِينَ فِي نَحْرِ الظَّهِيرَةِ فَهَلَكَ مَنْ هَلَكَ وَكَانَ الَّذِي تَوَلَّى الْإِفْكَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أُبَيٍّ ابْنَ سَلُولَ فَقَدِمْنَا الْمَدِينَةَ فَاشْتَكَيْتُ حِينَ قَدِمْتُ شَهْرًا وَالنَّاسُ يُفِيضُونَ فِي قَوْلِ أَصْحَابِ الْإِفْكِ لَا أَشْعُرُ بِشَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ وَهُوَ يَرِيبُنِي فِي وَجَعِي أَنِّي لَا أَعْرِفُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللُّطْفَ الَّذِي كُنْتُ أَرَى مِنْهُ حِينَ أَشْتَكِي إِنَّمَا يَدْخُلُ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيُسَلِّمُ ثُمَّ يَقُولُ كَيْفَ تِيكُمْ ثُمَّ يَنْصَرِفُ فَذَاكَ الَّذِي يَرِيبُنِي وَلَا أَشْعُرُ بِالشَّرِّ حَتَّى خَرَجْتُ بَعْدَمَا نَقَهْتُ فَخَرَجَتْ مَعِي أُمُّ مِسْطَحٍ قِبَلَ الْمَنَاصِعِ وَهُوَ مُتَبَرَّزُنَا وَكُنَّا لَا نَخْرُجُ إِلَّا لَيْلًا إِلَى لَيْلٍ وَذَلِكَ قَبْلَ أَنْ نَتَّخِذَ الْكُنُفَ قَرِيبًا مِنْ بُيُوتِنَا وَأَمْرُنَا أَمْرُ الْعَرَبِ الْأُوَلِ فِي التَّبَرُّزِ قِبَلَ الْغَائِطِ فَكُنَّا نَتَأَذَّى

بِالْكُنُفِ أَنْ نَتَّخِذَهَا عِنْدَ بُيُوتِنَا فَانْطَلَقْتُ أَنَا وَأُمُّ مِسْطَحٍ وَهِيَ ابْنَةُ أَبِي رُهْمِ بْنِ عَبْدِ مَنَافٍ وَأُمُّهَا بِنْتُ صَخْرِ بْنِ عَامِرٍ خَالَةُ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ وَابْنُهَا مِسْطَحُ بْنُ أُثَاثَةَ فَأَقْبَلْتُ أَنَا وَأُمُّ مِسْطَحٍ قِبَلَ بَيْتِي وَقَدْ فَرَغْنَا مِنْ شَأْنِنَا فَعَثَرَتْ أُمُّ مِسْطَحٍ فِي مِرْطِهَا فَقَالَتْ تَعِسَ مِسْطَحٌ فَقُلْتُ لَهَا بِئْسَ مَا قُلْتِ أَتَسُبِّينَ رَجُلًا شَهِدَ بَدْرًا قَالَتْ أَيْ هَنْتَاهْ أَوَلَمْ تَسْمَعِي مَا قَالَ قَالَتْ قُلْتُ وَمَا قَالَ فَأَخْبَرَتْنِي بِقَوْلِ أَهْلِ الْإِفْكِ فَازْدَدْتُ مَرَضًا عَلَى مَرَضِي فَلَمَّا رَجَعْتُ إِلَى بَيْتِي وَدَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَعْنِي سَلَّمَ ثُمَّ قَالَ كَيْفَ تِيكُمْ فَقُلْتُ أَتَأْذَنُ لِي أَنْ آتِيَ أَبَوَيَّ قَالَتْ وَأَنَا حِينَئِذٍ أُرِيدُ أَنْ أَسْتَيْقِنَ الْخَبَرَ مِنْ قِبَلِهِمَا قَالَتْ فَأَذِنَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجِئْتُ أَبَوَيَّ فَقُلْتُ لِأُمِّي يَا أُمَّتَاهْ مَا يَتَحَدَّثُ النَّاسُ قَالَتْ يَا بُنَيَّةُ هَوِّنِي عَلَيْكِ فَوَاللَّهِ لَقَلَّمَا كَانَتْ امْرَأَةٌ قَطُّ وَضِيئَةٌ عِنْدَ رَجُلٍ يُحِبُّهَا وَلَهَا ضَرَائِرُ إِلَّا كَثَّرْنَ عَلَيْهَا قَالَتْ فَقُلْتُ سُبْحَانَ اللَّهِ أَوَلَقَدْ تَحَدَّثَ النَّاسُ بِهَذَا قَالَتْ فَبَكَيْتُ تِلْكَ اللَّيْلَةَ حَتَّى أَصْبَحْتُ لَا يَرْقَأُ لِي دَمْعٌ وَلَا أَكْتَحِلُ بِنَوْمٍ حَتَّى أَصْبَحْتُ أَبْكِي فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَأُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا حِينَ اسْتَلْبَثَ الْوَحْيُ يَسْتَأْمِرُهُمَا فِي فِرَاقِ أَهْلِهِ قَالَتْ فَأَمَّا أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ فَأَشَارَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالَّذِي يَعْلَمُ مِنْ بَرَاءَةِ أَهْلِهِ وَبِالَّذِي يَعْلَمُ لَهُمْ فِي نَفْسِهِ مِنْ الْوُدِّ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَهْلَكَ وَلَا نَعْلَمُ إِلَّا خَيْرًا وَأَمَّا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَمْ يُضَيِّقْ اللَّهُ عَلَيْكَ وَالنِّسَاءُ سِوَاهَا كَثِيرٌ وَإِنْ تَسْأَلْ الْجَارِيَةَ تَصْدُقْكَ قَالَتْ فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَرِيرَةَ فَقَالَ أَيْ بَرِيرَةُ هَلْ رَأَيْتِ مِنْ شَيْءٍ يَرِيبُكِ قَالَتْ بَرِيرَةُ لَا وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ إِنْ رَأَيْتُ عَلَيْهَا أَمْرًا أَغْمِصُهُ عَلَيْهَا أَكْثَرَ مِنْ أَنَّهَا جَارِيَةٌ حَدِيثَةُ السِّنِّ تَنَامُ عَنْ عَجِينِ أَهْلِهَا فَتَأْتِي الدَّاجِنُ فَتَأْكُلُهُ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَعْذَرَ يَوْمَئِذٍ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أُبَيٍّ ابْنِ سَلُولَ قَالَتْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ يَا مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ مَنْ يَعْذِرُنِي مِنْ رَجُلٍ قَدْ بَلَغَنِي أَذَاهُ فِي أَهْلِ بَيْتِي فَوَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ عَلَى أَهْلِي إِلَّا خَيْرًا وَلَقَدْ ذَكَرُوا رَجُلًا مَا عَلِمْتُ عَلَيْهِ إِلَّا خَيْرًا وَمَا كَانَ يَدْخُلُ عَلَى أَهْلِي إِلَّا مَعِي فَقَامَ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ الْأَنْصَارِيُّ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَا أَعْذِرُكَ مِنْهُ إِنْ كَانَ مِنْ الْأَوْسِ ضَرَبْتُ عُنُقَهُ وَإِنْ كَانَ مِنْ إِخْوَانِنَا مِنْ الْخَزْرَجِ أَمَرْتَنَا فَفَعَلْنَا أَمْرَكَ قَالَتْ فَقَامَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ وَهُوَ سَيِّدُ الْخَزْرَجِ وَكَانَ قَبْلَ ذَلِكَ رَجُلًا صَالِحًا وَلَكِنْ احْتَمَلَتْهُ الْحَمِيَّةُ فَقَالَ لِسَعْدٍ كَذَبْتَ لَعَمْرُ اللَّهِ لَا تَقْتُلُهُ وَلَا تَقْدِرُ عَلَى قَتْلِهِ فَقَامَ أُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ وَهُوَ ابْنُ عَمِّ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ فَقَالَ لِسَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ كَذَبْتَ لَعَمْرُ اللَّهِ لَنَقْتُلَنَّهُ فَإِنَّكَ مُنَافِقٌ تُجَادِلُ عَنْ الْمُنَافِقِينَ فَتَثَاوَرَ الْحَيَّانِ الْأَوْسُ وَالْخَزْرَجُ حَتَّى هَمُّوا أَنْ يَقْتَتِلُوا وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمٌ عَلَى الْمِنْبَرِ فَلَمْ يَزَلْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخَفِّضُهُمْ حَتَّى سَكَتُوا وَسَكَتَ قَالَتْ فَبَكَيْتُ يَوْمِي ذَلِكَ لَا يَرْقَأُ لِي دَمْعٌ وَلَا أَكْتَحِلُ بِنَوْمٍ قَالَتْ فَأَصْبَحَ أَبَوَايَ عِنْدِي وَقَدْ بَكَيْتُ لَيْلَتَيْنِ وَيَوْمًا لَا أَكْتَحِلُ بِنَوْمٍ وَلَا يَرْقَأُ لِي دَمْعٌ يَظُنَّانِ أَنَّ الْبُكَاءَ فَالِقٌ كَبِدِي قَالَتْ فَبَيْنَمَا هُمَا جَالِسَانِ عِنْدِي وَأَنَا أَبْكِي فَاسْتَأْذَنَتْ عَلَيَّ امْرَأَةٌ مِنْ الْأَنْصَارِ فَأَذِنْتُ لَهَا فَجَلَسَتْ تَبْكِي مَعِي قَالَتْ فَبَيْنَا نَحْنُ عَلَى ذَلِكَ دَخَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَلَّمَ ثُمَّ جَلَسَ قَالَتْ وَلَمْ يَجْلِسْ عِنْدِي مُنْذُ قِيلَ مَا قِيلَ قَبْلَهَا وَقَدْ لَبِثَ شَهْرًا لَا يُوحَى إِلَيْهِ فِي شَأْنِي قَالَتْ فَتَشَهَّدَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ جَلَسَ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ يَا عَائِشَةُ فَإِنَّهُ قَدْ بَلَغَنِي عَنْكِ كَذَا وَكَذَا فَإِنْ كُنْتِ بَرِيئَةً فَسَيُبَرِّئُكِ اللَّهُ وَإِنْ كُنْتِ أَلْمَمْتِ بِذَنْبٍ فَاسْتَغْفِرِي اللَّهَ وَتُوبِي إِلَيْهِ فَإِنَّ الْعَبْدَ إِذَا اعْتَرَفَ بِذَنْبِهِ ثُمَّ تَابَ إِلَى اللَّهِ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ قَالَتْ فَلَمَّا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَقَالَتَهُ قَلَصَ دَمْعِي حَتَّى مَا أُحِسُّ مِنْهُ قَطْرَةً فَقُلْتُ لِأَبِي أَجِبْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا قَالَ قَالَ وَاللَّهِ مَا أَدْرِي مَا أَقُولُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ لِأُمِّي أَجِيبِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ مَا أَدْرِي مَا أَقُولُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ فَقُلْتُ وَأَنَا جَارِيَةٌ حَدِيثَةُ السِّنِّ لَا أَقْرَأُ كَثِيرًا مِنْ الْقُرْآنِ إِنِّي وَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُ لَقَدْ سَمِعْتُمْ هَذَا الْحَدِيثَ حَتَّى اسْتَقَرَّ فِي أَنْفُسِكُمْ وَصَدَّقْتُمْ بِهِ فَلَئِنْ قُلْتُ لَكُمْ إِنِّي بَرِيئَةٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَنِّي بَرِيئَةٌ لَا تُصَدِّقُونِي بِذَلِكَ وَلَئِنْ اعْتَرَفْتُ لَكُمْ بِأَمْرٍ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَنِّي مِنْهُ بَرِيئَةٌ لَتُصَدِّقُنِّي وَاللَّهِ مَا أَجِدُ لَكُمْ مَثَلًا إِلَّا قَوْلَ أَبِي يُوسُفَ قَالَ { فَصَبْرٌ جَمِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ } قَالَتْ ثُمَّ تَحَوَّلْتُ فَاضْطَجَعْتُ عَلَى فِرَاشِي قَالَتْ وَأَنَا حِينَئِذٍ أَعْلَمُ أَنِّي بَرِيئَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ مُبَرِّئِي بِبَرَاءَتِي وَلَكِنْ وَاللَّهِ مَا كُنْتُ أَظُنُّ أَنَّ اللَّهَ مُنْزِلٌ فِي شَأْنِي وَحْيًا يُتْلَى وَلَشَأْنِي فِي نَفْسِي كَانَ أَحْقَرَ مِنْ أَنْ يَتَكَلَّمَ اللَّهُ فِيَّ بِأَمْرٍ يُتْلَى وَلَكِنْ كُنْتُ أَرْجُو أَنْ يَرَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي النَّوْمِ رُؤْيَا يُبَرِّئُنِي اللَّهُ بِهَا قَالَتْ فَوَاللَّهِ مَا رَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا خَرَجَ أَحَدٌ مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ حَتَّى أُنْزِلَ عَلَيْهِ فَأَخَذَهُ مَا كَانَ يَأْخُذُهُ مِنْ الْبُرَحَاءِ حَتَّى إِنَّهُ لَيَتَحَدَّرُ مِنْهُ مِثْلُ الْجُمَانِ مِنْ الْعَرَقِ وَهُوَ فِي يَوْمٍ شَاتٍ مِنْ ثِقَلِ الْقَوْلِ الَّذِي

يُنْزَلُ عَلَيْهِ قَالَتْ فَلَمَّا سُرِّيَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُرِّيَ عَنْهُ وَهُوَ يَضْحَكُ فَكَانَتْ أَوَّلُ كَلِمَةٍ تَكَلَّمَ بِهَا يَا عَائِشَةُ أَمَّا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فَقَدْ بَرَّأَكِ فَقَالَتْ أُمِّي قُومِي إِلَيْهِ قَالَتْ فَقُلْتُ لَا وَاللَّهِ لَا أَقُومُ إِلَيْهِ وَلَا أَحْمَدُ إِلَّا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ { إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِنْكُمْ لَا تَحْسِبُوهُ } الْعَشْرَ الْآيَاتِ كُلَّهَا فَلَمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ هَذَا فِي بَرَاءَتِي قَالَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَكَانَ يُنْفِقُ عَلَى مِسْطَحِ بْنِ أُثَاثَةَ لِقَرَابَتِهِ مِنْهُ وَفَقْرِهِ وَاللَّهِ لَا أُنْفِقُ عَلَى مِسْطَحٍ شَيْئًا أَبَدًا بَعْدَ الَّذِي قَالَ لِعَائِشَةَ مَا قَالَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { وَلَا يَأْتَلِ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولِي الْقُرْبَى وَالْمَسَاكِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ } قَالَ أَبُو بَكْرٍ بَلَى وَاللَّهِ إِنِّي أُحِبُّ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لِي فَرَجَعَ إِلَى مِسْطَحٍ النَّفَقَةَ الَّتِي كَانَ يُنْفِقُ عَلَيْهِ وَقَالَ وَاللَّهِ لَا أَنْزِعُهَا مِنْهُ أَبَدًا قَالَتْ عَائِشَةُ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْأَلُ زَيْنَبَ ابْنَةَ جَحْشٍ عَنْ أَمْرِي فَقَالَ يَا زَيْنَبُ مَاذَا عَلِمْتِ أَوْ رَأَيْتِ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَحْمِي سَمْعِي وَبَصَرِي مَا عَلِمْتُ إِلَّا خَيْرًا قَالَتْ وَهِيَ الَّتِي كَانَتْ تُسَامِينِي مِنْ أَزْوَاجِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَصَمَهَا اللَّهُ بِالْوَرَعِ وَطَفِقَتْ أُخْتُهَا حَمْنَةُ تُحَارِبُ لَهَا فَهَلَكَتْ فِيمَنْ هَلَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْإِفْكِ

"Onu işittiğiniz vakit erkek müzminlerle kadın müzminlerin, kendi vicdanları önünde iyi bir zanda bulunup da 'Bu apaçık bir iftiradır' demeleri lâzım değil miydi? Buna karşı dört şâhid getirmeli değil miydiler? Madem ki, onlar bu şâhidleri getirmediler, o hâlde onlar Allah indinde yalancıların tâ kendileridirler" (Âyet: 11-12).

-.. Bize Yahya ibnu Bukeyr tahdîs etti. Bize el-Leys, Yûnus'-tan tahdîs etti ki, İbnu Şihâb şöyle demiştir: Bana Urvetu'bnu'z-Zubeyr, Saîd ibnu'l-Müseyyeb, Alkame ibnu Vakkaas, Ubeydullah ibnu Abdillah ibn Utbe ibn Mes'ûd; beş kişi, Peygamber'in zevcesi Âişe'nin hadîsini, yânı iftira sahihlerinin, kendisi için söylediklerini söyledikleri zaman Allah'ın Âişe'yi onların dedikodularından temize beri kılması hadîsini haber verdiler. Bu râvîlerin herbiri bana Âişe hadîsinden bir taifeyi tahdîs etti. Bunlardan bâzılarının hadîsi, diğer bâzısının hadîsini tasdîk etmektedir. Maamâfîh bunların bâzısı,Âişe hadîsini diğer bâzısından daha iyi muhafaza edici idi. Urve'nin bana Âişe'den tahdîs ettiği hadîs şudur: Peygamber'in zevcesi Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) sefere çıkmak istediği zaman kadınları arasında kur'a çekmek âdetinde idi. Onlardan hangisinin kur'ası çıkarsa, Rasûlullah onu beraberinde sefere çıkarırdı.Âişe dedi ki: Yapmak istediği bir gazvede aramızda kur'a çekti ve bu kur'ada benim adım çıktı. Ben Rasûlullah'm beraberinde sefere çıktım. Bu sefer Hicâb Âyeti indikten sonra idi. Ben hevdecimin içinde taşınır ve onun içinde olarak indirilirdim. Bütün yolculuğu bu şekilde yürüdük. Nihayet Rasûlullah bu gazvesinden ayrılıp da döndüğü ve Medine'ye yaklaştığımızda (bir yerde konakladı, gecenin bir kısmını orada geçirdi, sonra) geceleyin hareket edilmesini bildirdi. Hareket emrini verdikleri zaman ben kalkıp (hacetimi yerine getirmek için yalnız başıma) ordunun konakladığı bölgeyi geçtim. Hacetimi yerine getirdiğim zaman dönüp yerime geldim. Baktım ki, Yemen boncuğundan dizilmiş gerdanlığım kopup düşmüş. Hemen dönüp gerdanlığımı aradım. Fakat onu aramak beni yoldan alıkoymuştu.Benim yol nakliyâtımı yapmakta olan kimseler gelip benim hev-decimi yüklemişler ve hevdecimi, binmekte olduğum deve üzerinde götürmüşler. Onlar beni hevdecin içinde sanıyorlarmış. O zaman kadınlar hafif hafif idiler, şişmanlamazlardı; et ve yağ onları ağırlaştirmazdı. Çünkü az yemek yerlerdi. Bu sebeble bana hizmet edenler, hevdeci yüklemek üzere kaldırdıklarında, hevdecin ağırlık derecesinin farkına varmayarak yüklemişler. Ben de küçük yaşta taze bir ka-dın idim. Bu yüzden deveyi kaldırmışlar ve çekerek yürümüşler. Ordu gittikten sonra ben gerdanlığımı buldum. Akabinde ben ordu birliklerinin konakladıkları yerlere geldim, fakat oralarda ne bir çağıran, ne de bir cevâb veren kalmıştı. Bunun üzerine ben orada evvelce bulunduğum konak yerime geldim. Ve onlar beni hevdecde bulamazlar da beni aramak üzere dönüp yanıma gelirler, diye düşündüm. Ben bu düşünce ile yerimde otururken gözlerim bana galebe etmiş de uyumuşum.Safvân ibnu'l-Muattal es-Sulemî sonra ez-Zekvânî arkadan gelmekle,(askerin kalmış olan eşyalarını toplamak ve diğer konak yerine götürerek sahihlerine vermekle) görevli idi. Bu zât, askerin arkasından sabaha yakın yürümüş, benim bulunduğum yere gelmiş, uyuyan bir insan karaltısı görünce benim yanıma gelmiş ve beni görünce tanımış.Bu zât beni perdelenme emrinden önce görür idi. Ben onun beni tanıdığı sırada onun: "İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn=Biz muhakkak Allah'ın mülküyüz ve biz ancak O'na dönücüleriz" (ei-Bakara: 156) istircâ' sözlerini söylemesiyle uyandım. Uyanınca hemen

ferâceme bürünüp yüzümü örttüm. Allah'a yemîn ederim ki, o bana bir tek kelime söylemedi, ben de ondan "İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn " istircâ' sözünden başka hiçbir kelime işitmedim. Devesini ıhtırıp çök-türdü. Benim binmem için devenin ön ayağına bastı, ben de deveye bindim. Safvân, bindiğim deveyi önünden çekerek yürüdü. Nihayet kaafile konak yerine indikten sonra, öğle sıcağında orduya yetiştik. Bu sırada hakkımda (iftira ederek) helak olan helak olmuştur. İftiranın büyüğüne ve çoğuna girişen Selûl kadının oğlu Abdullah ibnu Ubeyy olmuş. Müteakiben Medine'ye geldik.Medine'ye geldiğimizde ben bir ay hasta oldum. Meğer bu sırada insanlar, iftira sâhiblerinin sözlerine dalmışlar. Ben ise bunlardan hiçbir şeyin farkında olmuyor, bilmiyordum. Yalnız hastalığımda beni işkillendiren birşey vardı: Rasûlullah'tan, hastalandığım başka zamanlarda görmekte olduğum lütuf ve şefkati bu hastalığımda görmüyordum. Ancak Rasûlullah yanıma giriyor, Selâm veriyor, sonra da (adımı anmadan): "Hastanız nasıl?" diyor, sonra da ayrılıp gidiyordu. İşte bu hâl beni işkillendirip üzüyordu. Fakat ben şerri hissetmiyordum. Nihayet hastalığım yeni sıhhat bulup henüz nekaahat devresine girdikten sonra, dışarıya çıktım. Benimle beraber Mıstah'ın annesi de Medine dışındaki sahalara doğru çıktı. Oraları bizim hacetimizi def ettiğimiz yerlerdi.Oraya biz ancak geceden geceye çıkardık. Bu âdet evlerimizin yakınında halâlar edinmemizden önce idi. O zamanlar bizim hâlimiz ibtidâî Arablar'ın sahrada halâya çıkma hususundaki ne-zâhetine benziyordu. Biz evlerimizin yanında halâlar edinmekten eziyetlenip incinirdik.İşte ben Mıstah'ın anası ile dışarı çıkıp gittim. Bu kadın, Ebû Ruhm ibnu Abdi Menâfin kızıdır. Annesi de Sahr ibnu Âmir'in kızıdır ki, bu kadın da Ebû Bekr es-Sıddîk'ın teyzesidir.Bu Ebû Ruhm kızının oğlu da Mıstah ibnu Usâse'dir. Orada işimizi bitirdikten sonra ben ve Mıstah'ın annesi, evimden tarafa dönüp gelirken Mıstah'ın annesinin ayağı yün yâhud keten çarşafı içinde sürçtü. (Arablar arasında bir felâket zamanında söylenmesi âdet olan "Düşmanın helak olsun" duası yerine) Bu kadın:
— Mıstah helak olsun! diye, oğluna beddua etti.Ben de ona:
— Ne kadar fena söyledin! Bedir'de hazır bulunan bir kimseye mi sövüyorsun? Dedim Kadın bana:
— Âh şu saf taze! Sen onun söylediği sözü duymadın mı? dedi. Ben:
— O ne dedi ki? diye sordum.Bunun üzerine o bana iftira sâhiblerinin sözünü söyleyip haber verdi. Artık hastalığımın üstüne bir hastalık daha arttı. Evime dönünce yanıma Rasûlullah geldi, Selâm verdikten sonra:
— "Hastanız nasıl?" diye sordu. Ben de:
— Ebeveynimin yanına gitmem için bana izin verir misin? dedim.-Âişe: Ben o sırada bu haberi ebeveynim tarafından tahkik etmek istiyordum, demiştir.Rasûlullah bana izin verdi. Ben de ebeveynimin yanma geldim ve anam(Ümmü Rûmân)a:
— Ey anacığım! İnsanlar ne konuşuyorlar? dedim. Annem:
— Ey kızcağızım! Kendini üzme, sen kendi nefsini ve sağlığını düşün. Vallahi bir erkeğin yanında sevgili, parlak, güzel bir kadın olsun ve onun birçok ortaklan bulunsun da, onun aleyhinde çok lâf etmesinler; bu pek nâdirdir, dedi. Âişe dedi ki: Ben de:
— Subhânallah! İnsanlar bunu mu konuşmaktalarmış? dedim. Âişe dedi ki: Bunun üzerine bu gecenin tamâmında ağladım. Sabaha kadar gözümün yaşı dinmiyor, gözüme de hiç uyku girdiremi-yordum. Sonra ağlayarak sabaha ulaştım.Rasûlullah da o sabah Alî ibn Ebî Tâlib'i ve Usâme ibn Zeyd'i yanına çağırmış. Vahiy gecikince ailesi ile ayrılması hususunda onlarla istişare etmek istemiş,Âişe dedi ki: Usâme'ye gelince, o, Peygamber'in ailesinden bilip durduğu berâeti ve Ehlu Beyt için gönlünde besleyip durduğu sevgiyi Rasûlullah'a tavsiye ve işaret etti de:
— Yâ Rasûlallah! Onlar Sen'in ehlindir. Biz onun hakkında hayırdan başka birşey bilmeyiz, dedi. Amma Alî ibn Ebî Tâlib'e gelince, o da:
— Allah Sana dünyâyı dar etmemiştir. Âişe'den başka kadınlar çoktur. Maamâffh Âişe'nin cariyesi Berîre'ye de sorsan, o da Sana doğruyu söyler, demişti. Âişe dedi ki: Bunun üzerine Rasûlullah, Berîre'yi çağırıp:
— "Ey Berîre! Sen (Âişe'de) sana şübhe veren birşey gördün mü?" diye sordu. Berîre de:
— Hayır! Sen'i hakk peygamber olarak gönderen Allah'a yemîn ederim ki, ben Âişe'den kendisini ayıplayabileceğim bir kusur olmak üzere kesin olarak şundan fazla birşey görmüş değilim: Âişe yaşı küçük, taze bir kadındı. Ailesinin hamurunu yoğururken uyur kalırdı da, evin besi koyunu gelir hamuru yerdi, demiş .Bunun akabinde Rasûlullah ayağa kalktı da iftirayı en evvel ortaya atan Abdullah ibn

Ubeyy ibn SelûPden dolayı o gün söz söylemekte ma'ziretli tutulmasını istedi.Âişe dedi ki: Kendisi minber üzerinde olduğu hâlde hitâb edip:
— "Ey müslümânlar topluluğu! Ev halkım hususunda bana ezası ulaşan bir şahıstan dolayı bana kim yardım eder? Vallahi ben ehlim hakkında hayırdan başka birşey bilmiş değilim. Bu iftiracılar bir adamın da ismini ortaya koydular ki, bu zât hakkında da ben hayırdan başka birşey bilmiyorum. Bu ismi zikredilen (faziletli) kimse şimdiye kadar benimle beraber olmak müstesna, ailemin yanına girer değildi" demiştir.Bunun üzerine Ensâr'ın Evs kabîlesinden Sa'd ibnu Muâz ayağa kalkarak:
— Yâ Rasûlallah! O kimseye karşı Sana ben yardım edeceğim. Eğer bu iftirayı çıkaran Evs'ten ise, ben onun boynunu vururum. Eğer Hazrec kardeşlerimizden ise yapılacak işi Sen bize emredersin, biz de emrini yerine getiririz, demiş. Âişe dedi ki: Bu defa Sa'd ibnu Ubâde ayağa kalkmış . Bu da Hazrec kabîlesinin büyüğü idi. Ve bu vak'adan evvel iyi bir kimse idi. Fakat bu defa kabile hamiyyeti onu cahilliğe sürükledi de Sa'd ibn Muâz'a karşı:
— Sen yalan söyledin. Allah'ın ebedîliğine yemîn ediyorum ki, sen onu (yânî Abdullah ibn Ubeyy'i) öldüremezsin ve onu öldürmeye muktedir olamazsın, demiş. Bu defa da Sa'd ibnu Muâz'ın amcasının oğlu olan Useyd ibnu Hudayr ayağa kalkarak, Sa'd ibnu Ubâde'ye karşı:
— Allah'ın ebediyetine yemîn ediyorum ki, sen yalan söyledin. Vallahi biz onu elbette öldürürüz. Sen muhakkak bir münafıksın ki, münafıklar hesabına bizimle mücâdele ediyorsun, diye mukaabele etmiş. Bu suretle Evs ve Hazrec kabileleri ayaklanmışlar. Hattâ birbirleriyle vuruşmaya kasdetmişler. Rasûlullah ise henüz minber üzerinde dikiliyormuş. Hemen minberden inip onlar sükûta varıncaya kadar onlara yumuşak sözler söylemiş, kendisi de (başka konuşmadan) susmuş. Âişe dedi ki: Ben o günümü de gözümün yaşı dinmeden ve uyumadan geçirdim. Âişe dedi ki: Ben iki gece ile bir günü hiç uyumadan ve gözümün yaşı da kesilmeden devamlı ağladığım hâlde, babam ve annem benim yanımda bulundular. Onlar ağlamak benim ciğerimi parçalayacak sanıyorlardı.Âişe dedi ki: Bu şekilde ebeveynim yanımda oturdukları, ben de ağlamakta bulunduğum sırada Ensâr'dan bir kadın benim yanıma girmeye izin istedi. Ben de ona izin verdim. O da oturup benimle ağlıyordu.Âişe dedi ki: Biz bu hâl Üzere iken Rasûlullah yanımıza girdi, Selâm verdikten sonar oturdu.Âişe dedi ki: Hâlbuki Rasûlullah, bundan evvel hakkımda dedikodu başladığı günden beri yanımda oturmamıştı. Ve Rasûlullah, bir ay beklediği hâlde kendisine hakkımda birşey vâhyolunmamıştı.Âişe dedi ki: Rasûlullah oturduğu zaman Şehâdet Kelimeleri'ni söyledikten sonra:
— "Amma ba'du: Yâ Âişe! Hakkında bana şöyle şöyle sözler erişti. Eğer sen bu isnâdlardan bert isen, yakında A ilah seni muhakkak bert kılıp temizliğini i'lân edecektir. Yok eğer sen böyle bir günâha yaklaştınsa Allah 'tan mağfiret iste ve Allah 'a tevbe et! Çünkü kul, günâhını i'tirâf ve sonra Allah'a tevbe ederse, Allah da onun tevbesini Kabul eder" dedi.Âişe dedi ki: Rasûlullah bu konuşmasını bitirince (musibetin şiddetli hararetinden) gözümün yaşı kesildi. Hattâ gözyaşından bir damla bulamıyordum. Hemen babama:
— Rasûlullah'a, söylediği söz hususunda benim tarafımdan cevâb ver! dedim.Babam:
— Vallahi ben Rasûlullah'a ne diyeceğimi bilmiyorum, dedi. Sonra anneme:
— Rasûlullah'a cevâb ver! dedim. O da:
— Vallahi Rasûlullah'a ne diyeceğimi bilmiyorum, dedi. Âişe dedi ki: Bunun üzerine ben Kur'ân'dan çok delîl okuyamayan küçük yaşta bir taze olduğum hâlde şöyle dedim:
— Vallahi ben kesin anladım ki, siz bu dedikoduyu işitmişsiniz. Hattâ bu söz sizing gönüllerinizde yer etmiş ve ona inanmışsınız. Şimdi ben size beriyim desem, benim muhakkak berîe olduğumu Allah bilip dururken, sizler benim bu sözümü tasdik etmeyeceksiniz. Ve eğer benim muhakkak beri olduğumu Allah bilip dururken ben size fena bir i'tirâfta bulunsam, sizler beni hemen tasdik edeceksiniz. Vallahi ben bu vaziyette sizin için başka hiçbir mesel bulamıyorum, ancak Yûsuf'un babası Ya'kûb'un dediği sözü buluyorum: "Fe sabrun ce-mîlun. Vallâhul-mustaânu alâ mâ tasıfûn = Artık bana (düşen) güzel bir sabırdır. Sizin şu söylemekte olduklarınıza karşı yardımına sığınılacak, ancak Allah'tır" (Yûsbf:i8).
Âişe dedi ki: Bundan sonra dönüp yatağıma yattım. Âişe dedi ki: Ben o zaman kendimin muhakkak beri olduğumu biliyor, Allah'ın da beni muhakkak temize çıkaracağını biliyordum. Lâkin vallahi Allah'ın benim hakkımda okunacak bir vahiy indireceğini hiç zannetmiyordum. Ve sânım da, nefsim de bana âid bir me'sele için Allah'ın tilâvet olunacak bir kelâmla konuşmasından çok hakîr idi. Lâkin Rasûlullah'ın uykuda bir ru'yâ görmesini ve Allah'ın da o ru'yâ ile beni temize çıkarmasını umuyordum.Âişe dedi ki: Vallahi

Rasûlullah, oturduğu yerden kalkmamıştı, ev halkından bir kimse de dışarı çıkmamıştı. Rasûlullah üzerine vahiy indirildi. O'na vahiy inerken olagelen hâl hemen gelip O'nu yakaladı ki, kış gününde bile üzerine indirilen sözün ağırlığından dolayı inci dânesi gibi ter dökülürdü.Âişe dedi ki: Rasûlullah'tan vahiy hâli sıyrılıp açılınca kendisi sevincinden gülüyordu. Tekellüm ettiği ilk söz şu oldu:
— "Yâ Âişe! Azız ve Celîl olan Allah 'a gelince, O seni muhakkak temize çıkardı."
Bunun üzerine annem bana:
— Kızım, Rasûlullah'a doğru kalk da teşekkür et, dedi. Âişe dedi ki: Ben:
— Vallahi ben O'na doğru da kalkmam, Azîz ve Celîl olan Allah'tan başkasına da hamd etmem, dedim. Allah, şu on âyetin hepsini indirdi:"O uydurma haberi getirenler içinizden bir zümredir. Onu sizin için bir şerr sanmayın. Bil 'akis o sizin için bir hayırdır. Onlardan herkese kazandığı günâhı vardır. Onlardan günâhın büyüğünü üzerine alan o adama da büyük bir azâb vardır. Ne vardı onu işittiğiniz vakit erkek mü 'minlerle kadın mü 'minler kendilerine güzel zannda bulunsalardı da 'Bu açık bir iftiradır' deselerdi ya! Ona dört şâhid getirselerdi ya! Madem ki onlar şâhidleri getiremediler, o hâlde onlar Allah indinde yalancılardan ibarettirler. Eğer dünyâda ve âhirette Allah 'in fadlı ve rahmeti üstünüzde olmasaydı, içine daldığınız bu yaygaralardan dolayı sizi herhalde büyük bir azâb çarpardı. O zaman siz o iftirayı dillerinizle birbirinize yetiştiriyordunuz ve bunu kolay sanıyordunuz. Hâlbuki bu, Allah yanında büyük bir günâhtır. Onu işittiğiniz vakit: 'Bunu söylemek bize yakışmaz, hâşâ, bu büyük bir bühtandır' deseydiniz ya! Eğer siz îmân eden kimseler iseniz, böyle birşeye hayâtta bulunduğunuz müddetçe bir daha dönmeyesiniz diye Allah size öğüt veriyor. Ve sizin için âyetlerini açık açık bildiriyor. Allah hakkıyle bilen, tam bir hüküm ve hikmet sahibidir. Kötü sözlerin îmân edenlerin içinde yayılıp duyulmasını arzu edenler; dünyâda da, âhirette de onlar için pek elem verici bir azâb vardır. Allah bilir, siz bilmezsiniz.Ya üzerinizde Allah 'in fadlı ve rahmeti olmasaydı, ya hakîkat Allah çok re fetli, çok merhametli olmasaydı (hâliniz neye varırdı)? Ey îmân edenler! Şeytânın adımlan ardınca gitmeyin. Kim şeytânın adımlarına uyarsa, şübhesiz ki o, kötülüğü ve meşru' olmayan şeyleri emreder. Eğer üzerinizde Allah'ın fadlı ve rahmeti olmasaydı, içinizden hiçbiriniz ebedî temize çıkamazdı. Ancak Allah 'tır ki, kimi dilerse temize çıkarır. Allah hakkıyle işiten, hakkıyle bilendir" (en-Nûr: 11-21).Allah işte bu âyetleri benim berâetim hakkında indirince, babam Ebû Bekr,akrabalığından ve fakirliğinden dolayı nafaka vermekte olduğu Mıstah ibn Usâse için:
— Kızım Âişe'ye bu iftirayı söyledikten sonra vallahi ben de Mıs-tah'a birşey vermem, diye yemîn etti. Bunun üzerine Allah: "Sizden fazilet ve servet sahibi olanlar hısımlarına, yoksullara,Allah yolunda hicret edenlere vermelerinde kusur etmesin, affetsin, aldırış etmesin. Allah 'in size mağfiret etmesini arzu etmez misiniz? Allah çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir" (en-Nûr:22) âyetini indirdi. Bunun üzerine Ebû Bekr:
— Evet, vallahi ben Allah'ın beni mağfiret etmesini muhakkak severim, dedi ve Mıstâh'a veregeldiği nafakayı tekrar vermeye başladı ve:
— Ben bu nafakayı ondan ebediyyen koparmam, dedi.Âişe dedi ki: Rasûlullah zevcesi Zeyneb bintu Cahş'a da benim hâlimi:
— "Yâ Zeyneb! Âişe hakkında ne bilirsin, yâhud ne gördün?" diye sormuş, Zeyneb cevaben:
— Yâ Rasûlallah! Ben kulağımı, gözümü (işitmediğim, görmediğim şeylerden) muhafaza ederim. Vallahi Âişe hakkında hayırdan başka birşey bilmem, diye güzel şehâdet etmiştir.Bu hususta Âişe: Zeyneb, Rasûlullah'm kadınları arasında güzelliği ve Rasûlullah yanındaki mevkii i'tibâriyle bana rekaabet eden bir kadındı. Fakat Allah onu verâsı sebebiyle (iftiracılara katılmaktan) korudu. Kızkardeşi Hamne bintu Cahş ise Âişe ile muharebeye başladı da (yânî iftiraya şiddetle tutunmaya ve iftiracıların söylediklerini hikâye etmeye başladı da) bu sebeble iftira sâhiblerinden helak olanlar içinde helak oldu

---

بَاب قَوْلِهِ { وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَمَسَّكُمْ فِيمَا أَفَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ } وَقَالَ مُجَاهِدٌ { تَلَقَّوْنَهُ } يَرْوِيهِ بَعْضُكُمْ عَنْ بَعْضٍ { تُفِيضُونَ } تَقُولُونَ

4751 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ أُمِّ رُومَانَ أُمِّ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ لَمَّا رُمِيَتْ عَائِشَةُ خَرَّتْ مَغْشِيًّا عَلَيْهَا

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
"Eğer dünyâda ve âhirette Allah'ın fadlı ve rahmeti üstünüzde olmasaydı, içine daldığınız yaygaradan dolayı sizi herhalde büyük bir azâb çarpardı" (Âyet: 14).Mucâhid: "Telâkkavnehû" "Onu bâzınız bâzınızdan rivayet ediyordunuz"; "Tufîdûne" de "Söylüyordunuz" demektir, dedi.
-...Bize Süleyman ekA'meş, Husayn'dan; o da Ebû Vâil'den; o da Mesrûk'tan; o da Âişe'nin annesi Ümmü Rûmân'dan olmak üzere haber verdi ki, Ümmü Rûmân: Âişe'ye atılan iftira atıldığı zaman, Âişe bayılıp yere düştü, demiştir.

بَاب { إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِأَلْسِنَتِكُمْ وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُمْ مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ }

4752 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ سَمِعْتُ عَائِشَةَ تَقْرَأُ إِذْ تَلِقُونَهُ بِأَلْسِنَتِكُمْ

"O zaman siz o iftirayı dillerinizle alıyordunuz ve hiçbir bilginiz olmayan şeyi ağızlarınızla söylüyordunuz ve bunu kolay sanıyordunuz. Hâlbuki bu, Allah indinde büyüktür" {Âyet: 15).
-....İbnu Cureyc şöyle haber vermiştir: Abdullah ibnu Ebî Muleyke: BenÂişe'den "İz telikûnehû bi-elsinetikum " şeklinde okurken işittim, dedi.

بَاب { وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَذَا سُبْحَانَكَ هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ }

4753 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُمَرَ بْنِ سَعِيدِ بْنِ أَبِي حُسَيْنٍ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ اسْتَأْذَنَ ابْنُ عَبَّاسٍ قَبْلَ مَوْتِهَا عَلَى عَائِشَةَ وَهِيَ مَغْلُوبَةٌ قَالَتْ أَخْشَى أَنْ يُثْنِيَ عَلَيَّ فَقِيلَ ابْنُ عَمِّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمِنْ وُجُوهِ الْمُسْلِمِينَ قَالَتْ ائْذَنُوا لَهُ فَقَالَ كَيْفَ تَجِدِينَكِ قَالَتْ بِخَيْرٍ إِنْ اتَّقَيْتُ قَالَ فَأَنْتِ بِخَيْرٍ إِنْ شَاءَ اللَّهُ زَوْجَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَنْكِحْ بِكْرًا غَيْرَكِ وَنَزَلَ عُذْرُكِ مِنْ السَّمَاءِ وَدَخَلَ ابْنُ الزُّبَيْرِ خِلَافَهُ فَقَالَتْ دَخَلَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَأَثْنَى عَلَيَّ وَوَدِدْتُ أَنِّي كُنْتُ نِسْيًا مَنْسِيًّا حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ عَبْدِ الْمَجِيدِ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ الْقَاسِمِ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ اسْتَأْذَنَ عَلَى عَائِشَةَ نَحْوَهُ وَلَمْ يَذْكُرْ نِسْيًا مَنْسِيًّا

"Onu duyduğunuz zaman 'Bunu söylememiz bize yakışmaz- Hâşâ, seni tenzih ederiz.Bu, büyük bir iftiradır' demeniz (lâzım) değil miydi?" (Âyet: 16).
-...Abdullah ibnu Ebî Muleyke tahdîs edip şöyle demiştir: Âişe (ölüm sıkıntısından) mağlûb olmuş bir hâlde iken, ölümünden önce huzuruna girmek için İbn Abbâs izin istedi. Âişe:
— Bana sena edilmesinden endîşe ediyorum, dedi (de izin vermek istemedi).Kendisine:
— İzin isteyen Rasûlullah'ın amcasının oğlu ve müslümânların önde gelenlerindendir, denildi.
Bu sefer Âişe:
— Ona izin verin, girsin, dedi.İbn Abbâs, Âişe'nin yanma girdikten sonra:
— Kendini nasıl hissediyorsun? diye hâlini sordu. Âişe:
— Eğer Allah'a takvâlı olursam hayırdayım, diye cevâb verdi. İbn Abbâs da:
— İnşâallah sen hayırla berabersin. Rasûlullah'ın zevcesisin. Rasûlullah senden başka bir bakire ile evlenmedi. (İftira kıssasından dolayı) senin hüccetin gökten indi, dedi.İbn Abbâs ziyaretini bitirip dışarı çıkarken, içeriye Abdullah ibnu'z-Zubeyr girdi. Âişe ona:
— Yanıma Abdullah ibnu Abbâs girdi de beni sena edip övdü. Hâlbuki ben unutulmuş birşey olmamı (yânî zikredilir birşey olmamamı) arzu etmişimdir, dedi .
-.... İbnu Avn, el-Kaasım'dan tahdîs etti de: İbn Abbâs (R) Âişe'nin huzuruna girmek için izin istedi, deyip yukarıdaki hadîsin benzerini söyledi, fakat "Nisyen mensiyyen" kısmını zikretmedi.

باب { يَعِظُكُمْ اللَّهُ أَنْ تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا }

4755 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ جَاءَ حَسَّانُ بْنُ ثَابِتٍ يَسْتَأْذِنُ عَلَيْهَا قُلْتُ أَتَأْذَنِينَ لِهَذَا قَالَتْ أَوَلَيْسَ قَدْ أَصَابَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ قَالَ سُفْيَانُ تَعْنِي ذَهَابَ بَصَرِهِ فَقَالَ حَصَانٌ رَزَانٌ مَا تُزَنُّ بِرِيبَةٍ وَتُصْبِحُ غَرْثَى مِنْ لُحُومِ الْغَوَافِلِ قَالَتْ لَكِنْ أَنْتَ

"Eğer siz îmân eden kimselerseniz böyle birşeye hayâtta bulunduğunuz müddetçe bir daha dönmenizi size haram (Âyet: 17).

-...Sufyânes-Sevrî, el-A'meş'ten; o da Ebu'd-Duhâ'dan;o da Mesrûk'tan; o da Âişe'den tahdîs etti: (Rasûlullah'm şâiri) Hassan ibn Sabit geldi de Âişe'nin huzuruna girmek için izin istiyordu. Mesrûk: Ben Âişe'ye:

— Bu Hassan için yanma gelmesine izin veriyor musun? dedim. Âişe (R):

— (İftira işine bulaşmış olduğundan dolayı) ona büyük bir azâb kâbet etmiş değil mi?dedi.Sufyân: Âişe bu sözüyle Hassan'm gözünün gitmesini kasdediyor, dedi. Hassan şöyle dedi:

— "Hasânun rezânun mâ tuzennu bi-nbetin Ve tusbıhu garsey mm luhûmi'l-gavâfilr"(= Hiçbir şübhe ile ittihâm edilmeyen tam akıllı ve iffetlidir.İffetli kadınların etlerinden yemediği için aç olarak sabahlar.) Hassân'ın bu beytine karşı Âişe:— Fakat sen böyle değilsin, dedi .

باب { وَيُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ }

4756 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ أَنْبَأَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ دَخَلَ حَسَّانُ بْنُ ثَابِتٍ عَلَى عَائِشَةَ فَشَبَّبَ وَقَالَ حَصَانٌ رَزَانٌ مَا تُزَنُّ بِرِيبَةٍ وَتُصْبِحُ غَرْثَى مِنْ لُحُومِ الْغَوَافِلِ قَالَتْ لَسْتَ كَذَاكَ قُلْتُ تَدَعِينَ مِثْلَ هَذَا يَدْخُلُ عَلَيْكِ وَقَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ { وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ } فَقَالَتْ وَأَيُّ عَذَابٍ أَشَدُّ مِنْ الْعَمَى وَقَالَتْ وَقَدْ كَانَ يَرُدُّ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

"Ve işte size âyetlerini açık açık bildiriyor.Allah hakkıyle bilendir,tam hüküm ve hikmet sahibidir (Âyet:18

-..Bize Şu'be, el-A'meş'ten; o da Ebu'd-Duhâ'dan haber verdi ki, Mesrûk şöyle demiştir: Hassan ibn Sabit, Âişe'nin yanına girdi de gazel vechi üzere şiir okuyup şöyle dedi:

— Hasânun rezânun mâ îuzennu bi-rîbeîin.Ve îusbihu garsâ min luhûmi'l-gavâfili. Âişe Hassân'm bu şiirine karşı:

— Sen böyle değilsin (sen iffetli kadınlara gıybet ettin), dedi. Mesrûk dedi ki: Ben Âişe'ye:

— Allah "Onlardan onun büyüğünü üzerine alan kimse" âyetini indirmiş olduğu hâlde sen bu Hassan gibilerinin senin huzuruna girmelerini serbest bırakacak mısın? dedim.Âişe:

— Körlükten daha şiddetli hangi azâb vardır? dedi ve: Şübhesiz bu Hassan, Rasûlullah tarafından müşriklere reddiye yapar, onu savunurdu, sözünü ilâve etti

---

باب { إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ } تَشِيعُ تَظْهَرُ وَقَوْلُهُ { وَلَا يَأْتَلِ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولِي الْقُرْبَى وَالْمَسَاكِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ } وَقَالَ أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ لَمَّا ذُكِرَ مِنْ شَأْنِي الَّذِي ذُكِرَ وَمَا عَلِمْتُ بِهِ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيَّ خَطِيبًا فَتَشَهَّدَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ أَشِيرُوا عَلَيَّ فِي أُنَاسٍ أَبَنُوا أَهْلِي وَايْمُ اللَّهِ مَا عَلِمْتُ عَلَى أَهْلِي مِنْ سُوءٍ وَأَبَنُوهُمْ بِمَنْ وَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ قَطُّ وَلَا يَدْخُلُ بَيْتِي قَطُّ إِلَّا وَأَنَا حَاضِرٌ وَلَا غِبْتُ فِي سَفَرٍ إِلَّا غَابَ مَعِي فَقَامَ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ فَقَالَ ائْذَنْ لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْ نَضْرِبَ أَعْنَاقَهُمْ وَقَامَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي الْخَزْرَجِ وَكَانَتْ أُمُّ حَسَّانَ بْنِ ثَابِتٍ مِنْ رَهْطِ ذَلِكَ

الرَّجُلِ فَقَالَ كَذَبْتَ أَمَا وَاللَّهِ أَنْ لَوْ كَانُوا مِنْ الْأَوْسِ مَا أَحْبَبْتَ أَنْ تُضْرَبَ أَعْنَاقُهُمْ حَتَّى كَادَ أَنْ يَكُونَ بَيْنَ الْأَوْسِ وَالْخَزْرَجِ شَرٌّ فِي الْمَسْجِدِ وَمَا عَلِمْتُ فَلَمَّا كَانَ مَسَاءُ ذَلِكَ الْيَوْمِ خَرَجْتُ لِبَعْضِ حَاجَتِي وَمَعِي أُمُّ مِسْطَحٍ فَعَثَرَتْ وَقَالَتْ تَعِسَ مِسْطَحٌ فَقُلْتُ أَيْ أُمِّ تَسُبِّينَ ابْنَكِ وَسَكَتَتْ ثُمَّ عَثَرَتْ الثَّانِيَةَ فَقَالَتْ تَعِسَ مِسْطَحٌ فَقُلْتُ لَهَا أَيْ أُمِّ أَتَسُبِّينَ ابْنَكِ فَسَكَتَتْ ثُمَّ عَثَرَتْ الثَّالِثَةَ فَقَالَتْ تَعِسَ مِسْطَحٌ فَانْتَهَرْتُهَا فَقَالَتْ وَاللَّهِ مَا أَسُبُّهُ إِلَّا فِيكِ فَقُلْتُ فِي أَيِّ شَأْنِي قَالَتْ فَبَقَرَتْ لِي الْحَدِيثَ فَقُلْتُ وَقَدْ كَانَ هَذَا قَالَتْ نَعَمْ وَاللَّهِ فَرَجَعْتُ إِلَى بَيْتِي كَأَنَّ الَّذِي خَرَجْتُ لَهُ لَا أَجِدُ مِنْهُ قَلِيلًا وَلَا كَثِيرًا وَوُعِكْتُ فَقُلْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْسِلْنِي إِلَى بَيْتِ أَبِي فَأَرْسَلَ مَعِي الْغُلَامَ فَدَخَلْتُ الدَّارَ فَوَجَدْتُ أُمَّ رُومَانَ فِي السُّفْلِ وَأَبَا بَكْرٍ فَوْقَ الْبَيْتِ يَقْرَأُ فَقَالَتْ أُمِّي مَا جَاءَ بِكِ يَا بُنَيَّةُ فَأَخْبَرْتُهَا وَذَكَرْتُ لَهَا الْحَدِيثَ وَإِذَا هُوَ لَمْ يَبْلُغْ مِنْهَا مِثْلَ مَا بَلَغَ مِنِّي فَقَالَتْ يَا بُنَيَّةُ خَفِّفِي عَلَيْكِ الشَّأْنَ فَإِنَّهُ وَاللَّهِ لَقَلَّمَا كَانَتْ امْرَأَةٌ حَسْنَاءُ عِنْدَ رَجُلٍ يُحِبُّهَا لَهَا ضَرَائِرُ إِلَّا حَسَدْنَهَا وَقِيلَ فِيهَا وَإِذَا هُوَ لَمْ يَبْلُغْ مِنْهَا مَا بَلَغَ مِنِّي قُلْتُ وَقَدْ عَلِمَ بِهِ أَبِي قَالَتْ نَعَمْ قُلْتُ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ نَعَمْ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاسْتَعْبَرْتُ وَبَكَيْتُ فَسَمِعَ أَبُو بَكْرٍ صَوْتِي وَهُوَ فَوْقَ الْبَيْتِ يَقْرَأُ فَنَزَلَ فَقَالَ لِأُمِّي مَا شَأْنُهَا قَالَتْ بَلَغَهَا الَّذِي ذُكِرَ مِنْ شَأْنِهَا فَفَاضَتْ عَيْنَاهُ قَالَ أَقْسَمْتُ عَلَيْكِ أَيْ بُنَيَّةُ إِلَّا رَجَعْتِ إِلَى بَيْتِكِ فَرَجَعْتُ وَلَقَدْ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْتِي فَسَأَلَ عَنِّي خَادِمَتِي فَقَالَتْ لَا وَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ عَلَيْهَا عَيْبًا إِلَّا أَنَّهَا كَانَتْ تَرْقُدُ حَتَّى تَدْخُلَ الشَّاةُ فَتَأْكُلَ خَمِيرَهَا أَوْ عَجِينَهَا وَانْتَهَرَهَا بَعْضُ أَصْحَابِهِ فَقَالَ اصْدُقِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى أَسْقَطُوا لَهَا بِهِ فَقَالَتْ سُبْحَانَ اللَّهِ وَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ عَلَيْهَا إِلَّا مَا يَعْلَمُ الصَّائِغُ عَلَى تِبْرِ الذَّهَبِ الْأَحْمَرِ وَبَلَغَ الْأَمْرُ إِلَى ذَلِكَ الرَّجُلِ الَّذِي قِيلَ لَهُ فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَاللَّهِ مَا كَشَفْتُ كَنَفَ أُنْثَى قَطُّ قَالَتْ عَائِشَةُ فَقُتِلَ شَهِيدًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَتْ وَأَصْبَحَ أَبَوَايَ عِنْدِي فَلَمْ يَزَالَا حَتَّى دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ صَلَّى الْعَصْرَ ثُمَّ دَخَلَ وَقَدْ اكْتَنَفَنِي أَبَوَايَ عَنْ يَمِينِي وَعَنْ شِمَالِي فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ يَا عَائِشَةُ إِنْ كُنْتِ قَارَفْتِ سُوءًا أَوْ ظَلَمْتِ فَتُوبِي إِلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ مِنْ عِبَادِهِ قَالَتْ وَقَدْ جَاءَتْ امْرَأَةٌ مِنْ الْأَنْصَارِ فَهِيَ جَالِسَةٌ بِالْبَابِ فَقُلْتُ أَلَا تَسْتَحْيِي مِنْ هَذِهِ الْمَرْأَةِ أَنْ تَذْكُرَ شَيْئًا فَوَعَظَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَالْتَفَتُّ إِلَى أَبِي فَقُلْتُ لَهُ أَجِبْهُ قَالَ فَمَاذَا أَقُولُ فَالْتَفَتُّ إِلَى أُمِّي فَقُلْتُ أَجِيبِيهِ فَقَالَتْ أَقُولُ مَاذَا فَلَمَّا لَمْ يُجِيبَاهُ تَشَهَّدْتُ فَحَمِدْتُ اللَّهَ وَأَثْنَيْتُ عَلَيْهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قُلْتُ أَمَّا بَعْدُ فَوَاللَّهِ لَئِنْ قُلْتُ لَكُمْ إِنِّي لَمْ أَفْعَلْ وَاللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يَشْهَدُ إِنِّي لَصَادِقَةٌ مَا ذَاكَ بِنَافِعِي عِنْدَكُمْ لَقَدْ تَكَلَّمْتُمْ بِهِ وَأُشْرِبَتْهُ قُلُوبُكُمْ وَإِنْ قُلْتُ إِنِّي قَدْ فَعَلْتُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَنِّي لَمْ أَفْعَلْ لَتَقُولُنَّ قَدْ بَاءَتْ بِهِ عَلَى نَفْسِهَا وَإِنِّي وَاللَّهِ مَا أَجِدُ لِي وَلَكُمْ مَثَلًا وَالْتَمَسْتُ اسْمَ يَعْقُوبَ فَلَمْ أَقْدِرْ عَلَيْهِ إِلَّا أَبَا يُوسُفَ حِينَ قَالَ { فَصَبْرٌ جَمِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ } وَأُنْزِلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ سَاعَتِهِ فَسَكَتْنَا فَرُفِعَ عَنْهُ وَإِنِّي لَأَتَبَيَّنُ السُّرُورَ فِي وَجْهِهِ وَهُوَ يَمْسَحُ جَبِينَهُ وَيَقُولُ أَبْشِرِي يَا عَائِشَةُ فَقَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ بَرَاءَتَكِ قَالَتْ وَكُنْتُ أَشَدَّ مَا كُنْتُ غَضَبًا فَقَالَ لِي أَبَوَايَ قُومِي إِلَيْهِ فَقُلْتُ لَا وَاللَّهِ لَا أَقُومُ إِلَيْهِ وَلَا أَحْمَدُهُ وَلَا أَحْمَدُكُمَا وَلَكِنْ أَحْمَدُ اللَّهَ الَّذِي أَنْزَلَ بَرَاءَتِي لَقَدْ سَمِعْتُمُوهُ فَمَا أَنْكَرْتُمُوهُ وَلَا غَيَّرْتُمُوهُ وَكَانَتْ عَائِشَةُ تَقُولُ أَمَّا زَيْنَبُ ابْنَةُ جَحْشٍ فَعَصَمَهَا اللَّهُ بِدِينِهَا فَلَمْ تَقُلْ إِلَّا خَيْرًا وَأَمَّا أُخْتُهَا حَمْنَةُ فَهَلَكَتْ فِيمَنْ هَلَكَ وَكَانَ الَّذِي يَتَكَلَّمُ فِيهِ مِسْطَحٌ وَحَسَّانُ بْنُ ثَابِتٍ وَالْمُنَافِقُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ وَهُوَ الَّذِي كَانَ يَسْتَوْشِيهِ وَيَجْمَعُهُ وَهُوَ الَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ هُوَ وَحَمْنَةُ قَالَتْ فَحَلَفَ أَبُو بَكْرٍ أَنْ لَا يَنْفَعَ مِسْطَحًا بِنَافِعَةٍ أَبَدًا فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ { وَلَا يَأْتَلِ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ } إِلَى آخِرِ الْآيَةِ يَعْنِي أَبَا بَكْرٍ { وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولِي الْقُرْبَى وَالْمَسَاكِينَ } يَعْنِي مِسْطَحًا إِلَى قَوْلِهِ { أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ } حَتَّى قَالَ أَبُو بَكْرٍ بَلَى وَاللَّهِ يَا رَبَّنَا إِنَّا لَنُحِبُّ أَنْ تَغْفِرَ لَنَا وَعَادَ لَهُ بِمَا كَانَ يَصْنَعُ

"Kötü sözlerin îmân edenlerin içinde yayılıp duyulmasını arzu edenler; onlara dünyâda da, âhirette de pek acıtıcı bir azâb vardır. Allah bilir, siz . bilmezsiniz. Ya üzerinizde Allah'ın fadlı ve rahmeti, ya hakikat Allah çok şefkatli, çok merhametli olmasaydı (hâliniz neye varırdı)?" (Âyet: 19-20)"Sizden fazilet ve servet sahibi olanlar hısımlarına, yoksullara, Allah yolunda hicret edenlere vermelerinde kusur etmesin, affetsin, aldırış etmesin. Allahhn sizi mağfiret etmesini sevmez misiniz? Allah çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir" (Âyet: 22).

-... Ve Ebû Usâme söyledi ki, Hişârn ibn Urve şöyle demiştir: Bana babam Urvetu'bnu'z-Zubeyr haber verdi ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Benim hakkımda söylenenler söylendiği zaman ve ben de hiç-birşeyin

farkında değil iken, Rasûlullah (S) hitâb etmek üzere ayağa kalktı, Şehâdet Kelimeleri'ni söyledi, Allah'a hamd edip lâyık olduğu şekilde övdü. Bundan sonra:
— "Amma ba'du: Aileme töhmet isnâd eden birtakım insanlar hakkında yapılması gereken işi, bu husustaki fikirlerinizi bana söyleyiniz. Allah'a yemîn ederim ki, ben ailem üzerinde hiçbir kötülük bilmemişimdir. Onların ailem halkına kendisiyle töhmet isnâd ettikleri kimseye gelince, yine Allah'a yemîn ederim ki, ben o adam üzerinde de asla hiçbir kötülük bilmemişimdir. O zât benim evime, ben hazır iken müstesna, asla girmemiştir.Ben bir seferde bulunup evimden gaybubet etmişsem, o zât da muhakkak benim maiyyetim-de, benimle beraber gaybubet etmiştir" dedi. Bunun üzerine Sa'd ibn Muâz ayağa kalkıp:
— Yâ Rasûlallah, bana izin ver de onların boyunlarına vuralım, dedi.Buna karşı Hazrec oğullarından bir adam ayağa kalktı -ki Hassan ibn Sâbit'in anası bu adamın topluluğundan idi- ve Sa'd ibn Mu-âz'a hitaben:
— Sen yalan söyledin. Dikkat et! Allah'a yemîn ederim ki, eğer o iftirayı söyleyenler Evs kabilesinden olsalar, sen onların boyunlarının vurulmasıyle sevinemezsin, dedi.Nihayet mescidin içinde Evs ile Hazrec kabileleri arasında bir şerr olması yakınlaştı.Âişe dedi ki: Ben bu iftirayı henüz bilmiş değildim. Bu günün akşamı olunca ben bâzıihtiyâcım için dışarıya çıktım. Beraberimde Mıstâh'ın anası da vardı. Yürürken bu kadının ayağı tökezledi de:
— Mıstah helak olsun! dedi. Ben de ona:
— Ey ana! Sen oğluna mı sövüyorsun? dedim.Kadın sustu. Sonra kadın ikinci defa ayağı takılıp sürçtü. Kadın yine:
— Mıstah helak olsun! dedi. Ben yine kendisine:
— Sen oğluna mı sövüyorsun? dedim. Sonra kadın üçüncü kerre ayağı takılıp sürçtü, bu kerre de yine:
— Taase Mıstahum = Mıstah helak olsun! bedduasını söyledi. Ben de kendisini azarladım. Bunun üzerine kadın:
— Vallahi ben Mıstah'a ancak senin yüzünden sövüyorum, dedi.Ben de:
— Benim hangi hâlim hakkında? diye sordum. Kadın bana âid olan hadisi açtı. Ben:
— Bu söz hakîkaten oldu mu? dedim. Kadın:
— Evet vallahi, dedi. Âişe dedi ki: Akabinde ben evime döndüm, öyle bir hâlde ki, düştüğüm şiddetli dehşetten dolayı kendisi sebebiyle dışarı çıkmış olduğum ihtiyâçtan ne az ve ne de çok birşey bulamıyordum.Ben daha çok hasta oldum, Rasûlullah'a:
— Beni babamın evine gönder, dedim.O da beni, beraberimde bana hizmet edecek bir oğlanla gönderdi. Ben eve girdim. Annem Ümmü Rûmân'i evin alt katında, babam Ebû Bekr'i de evin üst katında okur hâlde buldum. Annem:
— Ey kızcağızım, seni buraya getiren sebeb nedir? diye sordu.Ben de kendisine sebebi haber verdim ve iftiracıların benim hakkımda söyledikleri sözü de ona zikrettim. Bir de gördüm ki, bana ulaşan gamın benzeri anama ulaşmamış. Annem bana:
— Ey kızcağızım, bu işi kendi üzerinden aşağıda tut (kendini üzme). Allah'a yemîn ederim ki, bir erkeğin yanında sevmekte olduğu güzel bir kadın olsun ve bunun birçok kadın ortaklan bulunsun da kadınlar ona hased etmesinler ve onun hakkında söz edilmesin; bu pek nâdirdir, dedi.Gördüm ki bana ulaştığı derecede anama gam ulaşmamıştı. Ben anama:
— Bunu babam da bilmiş hâlde mi? diye sordum. O:
— Evet (bilmektedir), dedi.
— Rasûlullah da bilmiş mi? dedim.
— Evet (o da bilmiştir), dedi.Ben "Rasûlullah" sözünü söyletmek istedim ve ağladım. Bu sırada evin üst katında okumakta olan babam Ebû Bekr benim sesimi işitti de aşağıya indi ve anama:
— Âişe'nin nesi var? dedi.Anam:
— Şanında zikredilen şey kendisine ulaşmış, dedi. Bunun üzerine babamın iki gözü yaş akıttı.
— Senin üzerine yemîn ediyorum ki, ey kızcağızım, sen muhakkak kendi evine döneceksin, dedi.
Bunun üzerine ben (hemen evime) döndüm. And olsun Rasûlullah da benim odama girmiş ve hizmetçi kızdan da sormuştur. Cariyem:

— Allah'a yemîn ederim ki, ben Âişe üzerine hiçbir ayıp şey bilmiş değilim. Ancak şu var ki, o uyuyup kalıyordu da nihayet koyun içeriye giriyor ve onun ekmeklik hamurunu yâhud ekmeklik ma'cû-nunu yiyordu, dedi. Cariyemin bu sözleri üzerine Peygamber'in sahâbîlerinden bâzısı onu azarladı da:
— Ey kadın! Rasûlullah'a doğru söyle! dedi.Hattâ sahâbîler Berîre'ye o düşük işi açıkça söylediler. Bunun üzerine cariyem Berîre:
— Subhânallah! Allah'a yemîn ederim ki, ben Âişe üzerine, kuyumcunun hâlis altım üzerine bilmekte olduğu bilgiden başka birşey bilmemişimdir, dedi.Bu iş, kendisi hakkında söylenilmiş olan adama da ulaştı. O da: - Subhânallahi! Allah'a yemîn ederim ki, ben hiçbir dişi kimsenin elbisesini asla açmış değilim (yânî ben hayâtımda hiçbir kadınla asla cinsî münâsebet yapmadım), demiştir.Âişe: Ve o zât Allah yolunda şehîd olarak öldürüldü, dedi. Âişe-devâmla şöyle dedi: Anamla babam hiç ayrılmadan benim yanımda sabahladılar. Nihayet mescidde ikindi namazını kıldırmış olduğu hâlde Rasûlullah benim yanıma girdi.Sonra anam ile babam beni sağımdan ve solumdan aralarına almış hâlde iken Rasülullah içeriye girdi de, Allah'a hamd edip övdü. Sonra "Amma ba'du" diyerek şunları söyledi:
— "Yâ Âişe! Eğer bir kötülük yapmış isen yâhud nefsine zulmet mişsen Allah 'a tevbe et. Çünkü Allah, kullarından tevbeyi kabul eder" dedi. Âişe dedi ki: Bu sırada Ensâr'dan bir kadın gelmiş ve kapıda oturmakta idi. Ben Rasûlullah'a:
— (Onun anlayışına göre hareminin ululuğuna lâyık olmayan) birşeyi zikretmeye şu kadından haya etmez misin? dedim. Rasülullah va'zmı yaptı. Ben de babama yöneldim de:
— Rasûlullah'a cevâb ver! dedim. Babam:
— Ben ne söyleyeyim? dedi. Bunun üzerine ben anama yöneldim de:
— Rasûlullah'a sen cevâb ver! dedim. O da:
— Ben ne söylerim? dedi. Böyleçe onların ikisi de Rasûlullah'a cevâb vermeyince, ben Şe-hâdet Kelimelerisni söyledim, Allah'a hamd ettim ve O'nu lâyık olduğu sıfatlarla sena edip övdüm. Bundan sonra "Amma ba'du" deyip şunları söyledim:
— Vallahi eğer ben sizlere "Ben hiçbir günâh işlemedim" desem-Azîz ve Celîl olan Allah benim muhakkak doğru söyleyici olduğuma şehâdet edip dururken- benim bu sözüm, sizing yanınızda bana fayda verici değildir. Yemîn olsun sizler bu iftirayı konuşmuşsunuz ve bu sizin kalblerinize içirilmiş. Ve eğer ben, Allah benim böyle bir iş yapmadığımı bilip dururken, sizlere "Ben bunu yaptım" desem, sizler muhakkak "Âişe bu işi nefsine karşı ikrar etti" diyeceksiniz. Vallahi ben bu vaziyette kendim için ve sizin için başka bir mesel bulamıyorum. -Tam burada zihnimde Ya'kûb'un ismini araştırdım, fakat onu hatırlamaya muktedir olamadım.- Ancak Yûsuf'un babasını buluyorum ki, o zaman Yûsuf un babası şöyle demişti: "Artık bana düşen güzel bir sabırdır. Sizin şu söylediklerinize karşı, yardımına sığınılacak olan da ancak Allah'tır" <Yûsuf:i8). Ve tam saatinde Rasülullah üzerine vahiy indirildi. Bizler sükût ettik. Akabinde O'ndan vahiy hâli kaldırıldı. Ben O'nun yüzündeki sevinci apaçık belirmiş buluyordum. Rasülullah alnındaki terleri eliyle siliyor ve:
— "Sevin yâ Âişe! Allah senin tertemiz olduğunu kesin surette indirmiştir" dedi.Âişe dedi ki: Ben, olduğumdan daha şiddetli bir şekilde öfkelenmiştim. Ebeveynim bana:
— Rasûlullah'a doğru kalk, dediler. Ben de:
— Vallahi ben ne O'ha doğru kalkarım, ne de O'na ve size hamd ederim; lâkin ben,benim berâetimi indirmiş olan Allah'a hamd ederim. Çünkü yemîn olsun ki, sizler o iftirayı işittiniz de onu inkâr etmediniz ve değiştirmediniz! dedim. Âişe şöyle der idi: Cahş kızı Zeyneb'e gelince, Allah onu dîni sebebiyle {yânî dîndârlığı sebebiyle) korudu da o, hakkımda hayırdan başka birşey söylemedi. Amma onun kizkardeşi Hamne'ye gelince, işte o, helak olanlar içinde helak oldu. O iftira hususunda kelâm edenler ise, Mistah ile Hassan ibnu Sâbit'tir. Münafık olan Abdullah İbnu Ubeyy İse bizzat bu İftirayı eşelemek ve yayılmasını istemek suretiyle ortaya çıkarmakta ve toplamakta olan kimsedir, işte o, "0 zümreden günâhın büyüğünü üzerine alan", odur. Ve Hamne'dir. Âişe dedi ki: Bu sebebden Ebû Bekr, Mistah'ı ebeden hiçbir fayda verici şeyle faydalandırmayacağına yemîn etti. Bunun akabinde Azîz ve Celîl olan Allah: "Sizden fazilet ve servet sahibi olanlar, vermelerinde eksiltme yapmasınlar.." <en-Nûr: 22) âyetini sonuna kadar indirdi. Bununla Allah Ebû Bekr'i kasdeder."Bolluk (yânî servet) sahibi olanlar, hısımlık sahibi bulunanlara ve fakirlere, vermelerini eksik yapmasınlar": Bununla da Allah, Mıstah'ı kasdeder. "Allah'ın size mağfiret etmesini arzu etmez misiniz? Allah çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir" kavline kadar indirdi. Nihayet Ebû Bekr:

— Evet, vallahi ey Rabbimiz, bizler şübhesiz Sen'in bize mağfiret etmeni elbette sever, arzu ederiz, dedi ve Mıstah'a veregeldiği nafakayı tekrar ona döndürdü

بَاب { وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ } وَقَالَ أَحْمَدُ بْنُ شَبِيبٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ يُونُسَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ يَرْحَمُ اللَّهُ نِسَاءَ الْمُهَاجِرَاتِ الْأُوَلَ لَمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ { وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ } شَقَّقْنَ مُرُوطَهُنَّ فَاخْتَمَرْنَ بِهَا
4759 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ نَافِعٍ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ شَيْبَةَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَانَتْ تَقُولُ لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ { وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ } أَخَذْنَ أُزْرَهُنَّ فَشَقَّقْنَهَا مِنْ قِبَلِ الْحَوَاشِي فَاخْتَمَرْنَ بِهَا

"Baş örtülerini yakalarının üstüne (orayı kapayacak surette) koysunlar" (Âyet: 3i) Ve Ahmed ibnu Şebîb şöyle dedi: Bize babam Şebîb ibn Saîd, Yûnus ibn Yezîd'den tahdîs etti. İbnu Şihâb, Urve'den; o da Aişe'den söyledi ki, Aişe (R): Allah ilk muhacir kadınlara rahmet eylesin. Allah "Kadınlar baş örtülerini yakalarının üstüne koysunlar" emrini indirince, o kadınlar izâr denilen dış elbiselerini yardılar da onlarla başlarını örttüler, demiştir.
-....Bize İbrâhîm ibnu Nâfi', el-Hasen ibn Müslim'den; o da Safiyye bintu Şeybe'den taridîs etti ki, Âişe (R) şöyle der idi: Şu "Kadınlar baş örtülerini yakalarının üstüne koysunlar" âyeti indiği zaman, izârlarını aldılar da onları etekleri yönünden yardılar ve bunlarla başlarını örttüler, demiştir

---

سُورَةُ الْفُرْقَانِ

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { هَبَاءً مَنْثُورًا } مَا تَسْفِي بِهِ الرِّيحُ { مَدَّ الظِّلَّ } مَا بَيْنَ طُلُوعِ الْفَجْرِ إِلَى طُلُوعِ الشَّمْسِ { سَاكِنًا } دَائِمًا { عَلَيْهِ دَلِيلًا } طُلُوعُ الشَّمْسِ { خِلْفَةً } مَنْ فَاتَهُ مِنْ اللَّيْلِ عَمَلٌ أَدْرَكَهُ بِالنَّهَارِ أَوْ فَاتَهُ بِالنَّهَارِ أَدْرَكَهُ بِاللَّيْلِ وَقَالَ الْحَسَنُ { هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ } فِي طَاعَةِ اللَّهِ وَمَا شَيْءٌ أَقَرَّ لِعَيْنِ الْمُؤْمِنِ مِنْ أَنْ يَرَى حَبِيبَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { ثُبُورًا } وَيْلًا وَقَالَ غَيْرُهُ السَّعِيرُ مُذَكَّرٌ وَالتَّسَعُّرُ وَالْاضْطِرَامُ التَّوَقُّدُ الشَّدِيدُ { تُمْلَى عَلَيْهِ } تُقْرَأُ عَلَيْهِ مِنْ أَمْلَيْتُ وَأَمْلَلْتُ الرَّسُّ الْمَعْدِنُ جَمْعُهُ رِسَاسٌ { مَا يَعْبَأُ } يُقَالُ مَا عَبَأْتُ بِهِ شَيْئًا لَا يُعْتَدُّ بِهِ { غَرَامًا } هَلَاكًا وَقَالَ مُجَاهِدٌ { وَعَتَوْا } طَغَوْا وَقَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ { عَاتِيَةٍ } عَتَتْ عَنْ الْخَزَّانِ

el-Furkaan Sûresi
Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle İbn Abbâs şöyle dedi:"Hebâen mensurun = Saçılmış zerreler" (Âyet: 23), rüzgârın savurmakta olduğu ince topraktır; "Rabb'ine (yânı san'atına) bir bakmadın mı? Gölgeyi nasıl uzatmıştır. Eğer O dileseydi onu elbette durdururdu.Sonra biz güneşi (nasıl) ona bir delil yapmışızdır" (Âyet: 45); burada "Uzatılan gölge",tan yerinin ağarmaya başladığı vakit ile güneşin doğması arasında uzayan ve yayılan gölgedir (ki, bu en hoş bir manzaradır); "Sâkinen'% "Devamlı duran"; "Sümme cealnâ Jşşemse aleyhi delîlen = Sonra biz güneşin doğuşunu, gölgenin meydana gelmesine bir delîl yapmışızdır"."O, iyice düşünüp ibret almak arzusunda bulunanlar, yâhud şükretmek isteyenler için gece ile gündüzü birbiri ardınca getirendir" (Âyet: 62); buradaki "Hılfeten", "Birbiri ardınca" demektir, geceleyin kendisinden bir amel kaçmış olan kimse ona gündüzleyin erişir, yâhud gündüzleyin bir ameli kaçmış olan kimse ona geceleyin erişir (telâfî eder).el-Hasen el-Basrî de "Ey Rabb'imiz, bize zevcelerimizden ve nesillerimizden gözlerimizin sevinci olarak (iyi insanlar) ihsan et, bize takva sahihlerini önder kıl" (Âyet: 74) kavli hakkında: Bu, "Bize Allah'a itaat yolunda bulunan zevceler ve nesiller ver" demektir.Mü'minin gözünü, sevdiğini Allah'a tâat yolunda görmesinden daha fazla sevindirecek birşey yoktur, demiştir.İbn Abbâs: "Subûren" -"Helâken"- (Âyet: 12-13), "Veylen" ma'nâsınadır, dedi. İbn Abbâs'tan başkası: "es-Saîr = Çılgın ateş" (Âyet: ııj müzekkerdir. "Tasa'ur" ve "Ittırâm"ın ma'nâsı "Şiddetle yanmak"tır. ' 'Bu âyetler, onun başkasına yazdırıp da kendisine sabah

akşam okunmakta olan evvelkilere âid masallardır, dediler" (Âyet. 5); buradaki "Tumlâ aleyhi" sözü "Emleytu" ve "Emleltu" tabirlerinden olup "Kendisine okunmakta olan" ma'nâsınadır. "erRessu","Ma'den" ma'nâsınadır; bunun cem'i "Risâs" gelir (Âyet: 38). "Mâ.ye'beu bikum Rabbî" (Âyet: 77), "Rabb'im size değer vermezdi"; "Mâ abe'tu bihi şey'en" denilir ki "Ben ona birşey değeri vermedim", yânî "O sayılmaz, i'tibâr edilmezdir" demektir."Inne azâbehû kâne garâmen = Gerçek onun azabı daimî bir helaktir" (Âyet: 65); bu "Garâmen", "Helak" ma'nâsınadır."Fe atev" (Âyet: 20, "Tağav", yânî "Azgınlıkta sınırı aştılar" demektir. Sufyân ibn Uyeyne de "Âd kavmine gelince, onlar da uğultulu azgın bir fırtına ile helak edildiler" (ei-Hâkkaa: 6) kavlindeki "Âtiyetin", hâzinleri üzerine şiddetle esen, böylece ölçüsüz ve tartısız çıkan şiddetli rüzgârdır

---

بَاب قَوْلِهِ { الَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلَى وُجُوهِهِمْ إِلَى جَهَنَّمَ أُولَئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضَلُّ سَبِيلًا }

4760 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَغْدَادِيُّ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ يُحْشَرُ الْكَافِرُ عَلَى وَجْهِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ أَلَيْسَ الَّذِي أَمْشَاهُ عَلَى الرِّجْلَيْنِ فِي الدُّنْيَا قَادِرًا عَلَى أَنْ يُمْشِيَهُ عَلَى وَجْهِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ قَتَادَةُ بَلَى وَعِزَّةِ رَبِّنَا

' O yüzleri üstü cehenneme sürülüp toplanacaklar, onların yeri çok kötü, yolu çok sapıktır" (Âyet: 34)
-.... Enes ibn Mâlik şöyle tahdîs etmiştir: Bir adam:
— Ey Allah'ın Peygamberi! Kâfir, kıyamet gününde yüzüstü nasıl haşrolunur? diye sordu.Peygamber (S):
— "Dünyâda onu iki ayağı üzerinde yürüten Allah, kıyamet gününde yüzüstü yürütmeye kudretli değil midir?" diye cevâb verdi. Bu hadîsin râvîsi Katâde: Evet Rabb'imizin izzetine yemîn ederim ki, O buna elbette kaadirdir, dedi

---

بَاب قَوْلِهِ { وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا } الْعُقُوبَةَ

4761 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي مَنْصُورٌ وَسُلَيْمَانُ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مَيْسَرَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ح قَالَ وَحَدَّثَنِي وَاصِلٌ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلْتُ أَوْ سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الذَّنْبِ عِنْدَ اللَّهِ أَكْبَرُ قَالَ أَنْ تَجْعَلَ لِلَّهِ نِدًّا وَهُوَ خَلَقَكَ قُلْتُ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ ثُمَّ أَنْ تَقْتُلَ وَلَدَكَ خَشْيَةَ أَنْ يَطْعَمَ مَعَكَ قُلْتُ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ أَنْ تُزَانِيَ بِحَلِيلَةِ جَارِكَ قَالَ وَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ تَصْدِيقًا لِقَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ { وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ }

'Onlar ki, Allah'ın yanına başka bir tanrı daha (katıp) tapmazlar. Allah'ın haram kıldığı cana haksız yere kıymazlar, zina etmezler. Kim bunları yaparsa cezaya Çarpar" (Âyet: 68).
-...Buradaki iki senedle gelen hadîste Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah'a sordum -yâhud Rasûlullah'a şöyle soruldu-:
— Allah katında hangi günâh en büyüktür? dedim. Rasûlullah (S):
— "Seni Allah yaratmış olduğu hâlde Allah 'a bir benzer uydur-mandır" buyurdu.
— Sonra hangi (günâh büyüktür)? diye sordum. Rasûlullah:
— "Seninle beraber yemek yemesinden korkarak çocuğunu öldünnendir" buyurdu.
— Bundan sonra hangisi (büyüktür)? dedim. Rasûlullah:
— "Komşunun halîiesiyîe (yânı zevcesiyle) zina etmendir" buyurdu. İbn Mes'ûd dedi ki: Rasûlullah'ın bu cevâblarını tasdik edici olarak şu âyet indi: *'Onlar ki Allah 'in yanına başka bir tanrı daha (katıp) tapmazlar. Allah'ın haram kıldığı nefsi haksız yere öldürmezler, zina etmezler. Kim bunları yaparsa cezaya çarpar"

4762 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي الْقَاسِمُ بْنُ أَبِي بَزَّةَ أَنَّهُ سَأَلَ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ هَلْ لِمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا مِنْ تَوْبَةٍ فَقَرَأْتُ عَلَيْهِ { وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ } فَقَالَ سَعِيدٌ قَرَأْتُهَا عَلَى ابْنِ عَبَّاسٍ كَمَا قَرَأْتَهَا عَلَيَّ فَقَالَ هَذِهِ مَكِّيَّةٌ نَسَخَتْهَا آيَةٌ مَدَنِيَّةٌ الَّتِي فِي سُورَةِ النِّسَاءِ

-... Abdulmelik ibnu Cureyc şöyle demiştir: Bana el-Kaasım ibnu Ebî Bezzete haber verdi ki, kendisi Saîd ibnu Cubeyr'e:
— Kasdederek bir mü'mini öldüren kimse için tevbe var mıdır? diye sorup, akabinde ona karşı "Allah'ın haram kıldığı cam haksız olarak öldürmezler" âyetini okudum, demiş. Saîd ibn Cubeyr de ona:
— Senin bu âyeti bana karşı okuduğun gibi, bunu İbn Abbâs'a karşı okudum. İbn Abbâs bana şöyle dedi: Bu âyet Mekkiyye'dir. Bunu, Medine devrinde inmiş olan en-Nisâ Sûresi'ndeki şu âyet neshetmiştir: * 'Kim bir mü 'mini kasden öldürürse cezası, içinde ebedî kalıcı olmak üzere cehennemdir. Allah ona gadâb etmiştir, ona la 'net etmiştir ve ona çok büyük bir azâb hazırlamıştır" <Âyet:93)

4763 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْمُغِيرَةِ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ اخْتَلَفَ أَهْلُ الْكُوفَةِ فِي قَتْلِ الْمُؤْمِنِ فَرَحَلْتُ فِيهِ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ فَقَالَ نَزَلَتْ فِي آخِرِ مَا نَزَلَ وَلَمْ يَنْسَخْهَا شَيْءٌ

-....Saîd ibn Cubeyr şöyle demiştir: Küfe ehli kasden bir mü'minin öldürülmesinde (bundan tevbe kabul edilir mi hususunda) ihtilâf ettiler. Ben bu konuda İbn Abbâs'a sormaya gittim (ve sordum). İbn Abbâs:
— Bu, "Kim bir mü 'mini kasden öldürürse cezası, içinde ebedî kalmak üzere cehennemdir..." âyeti, en son inen vahiyler içindedir ve bunu hiçbirşey neshetmemiştir, dedi

---

4764 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ سَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى { فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ } قَالَ لَا تَوْبَةَ لَهُ وَعَنْ قَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ { لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ } قَالَ كَانَتْ هَذِهِ فِي الْجَاهِلِيَّةِ

-... Saîd ibn Cubeyr dedi ki: Ben İbn Abbâs'a:
— Yüce Allah'ın "Onun cezası, içinde ebedî kalmak üzere cehennemdir" kavlinden sordum.İbn Abbâs:
— Kasden insan öldürenin tevbesi yoktur, dedi. Ben ona, zikri celîl olan Allah'ın sonuna kadar "Allah'ın beraberine başka bir tanrı katıp tapmazlar..." kavlini sordum. İbn Abbâs: — Bu âyet, Câhiliyet devri (müşrikleri) hakkındadır, dedi

---

بَاب { يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا }

4765 - حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ قَالَ ابْنُ أَبْزَى سَلْ ابْنَ عَبَّاسٍ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى { وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا } وَقَوْلِهِ { وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ حَتَّى بَلَغَ إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ } فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ لَمَّا نَزَلَتْ قَالَ أَهْلُ مَكَّةَ فَقَدْ عَدَلْنَا بِاللَّهِ وَقَدْ قَتَلْنَا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَتَيْنَا الْفَوَاحِشَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا إِلَى قَوْلِهِ غَفُورًا رَحِيمًا }

"Kıyamet günü de azabı katmerleşir ve o azabın içinde hor ve hakir ebedî kalır" (Âyet: 69).
-...Saîd ibnu Cubeyr şöyle dedi: İbnu Ebzâ dedi ki: İbn Abbâs'a "Kim bir mü'minikasden öldürürse onun cezası, içinde ebedî kalmak üzere cehennemdir'1" (enNisâ: 93) kavli soruldu. Bir de "Allah 'in haram

kıldığı canı haksız olarak öldürmezler.Meğer ki tevbe edip iyi amelde bulunan kimseler ola" kavline kadar ulaşıp bundan da soruldu (yânî bundan da sor denildi).Ben bunları İbn Abbâs'a sordum.ibn Abbâs dediki — Bu âyet indiği zaman Mekke ahâlîsi: Hakîkaten bizler Allah'a denk uydurup ortak kıldık, Allah'ın haram kıldığı canı haksız olarak öldürdük ve çirkin işler yaptık, dediler. Allah akabinde "Meğer ki şirkten tevbe edip îmân eden, iyi amelde bulunan kimseler ola. İşte Allah bunların kötülüklerini iyiliklere çevirir. Allah çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir" (Âyet:70) kavlini indirdi.

بَاب { إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا }

4766 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ أَمَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبْزَى أَنْ أَسْأَلَ ابْنَ عَبَّاسٍ عَنْ هَاتَيْنِ الْآيَتَيْنِ { وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا } فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ لَمْ يَنْسَخْهَا شَيْءٌ وَعَنْ { وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ } قَالَ نَزَلَتْ فِي أَهْلِ الشِّرْكِ

'(Şirkten) tevbe edip îmân eden ve iyi amelde bulunan kimseler müstesnadır. İşte Allah bunların kötülüklerini iyiliklere çevirir. Allah çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir (Âyet: 70).
-... Saîd ibn Cubeyr şöyle demiştir: Abdurrahmân ibnu Ebzâ bana, şu iki âyeti İbn Abbâs'tan sormamı emretti: "Kim bir mü 'mini kasden öldürürse onun cezası, içinde devamlı kalmak üzere cehennemdir" (en-Nisâ:93). Ben bu âyeti İbn Abbâs'a sordum. İbn Abbâs:
— Bu âyeti hiçbirşey neshetmedi, dedi."Onlar ki, Allah 'in yanına başka bir tanrı daha (katıp) tapmazlar..." (d-Furkaan:68); ben bunu da sordum. İbn Abbâs:— Bu, şirk ehli hakkında indi, dedi

---

بَاب { فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا } أَيْ هَلَكَةً

4767 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ خَمْسٌ قَدْ مَضَيْنَ الدُّخَانُ وَالْقَمَرُ وَالرُّومُ وَالْبَطْشَةُ وَاللِّزَامُ { فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا }

(Bu tekzibinizden dolayı size) artık yakın bir azâb lâzım oluyor"(Âyet:77)."Lizâmen","Heleketen"demektir.
-... Bize Müslim ibn Sabîh tahdîs etti ki, Mesrûk söyle demiştir: Abdullah ibnu Mes'Ûd (R) şöyle dedi: Beş alâmet vâki' olup geçmiştir: ed-Duhân:10; eI-Kamer:l-2;er-Rûm:l-2, el-Batşe (ed Duhâni6) ye "Artık yakın bir azâb lâzım oluyor" (ci-Furkaan:77) kavlindeki "Lizam"

سُورَةُ الشُّعَرَاءِ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ { تَعْبَثُونَ } تَبْنُونَ { هَضِيمٌ } يَتَفَتَّتُ إِذَا مُسَّ { مُسَحَّرِينَ } الْمَسْحُورِينَ لَيْكَةُ وَالْأَيْكَةُ جَمْعُ أَيْكَةٍ وَهِيَ جَمْعُ شَجَرٍ { يَوْمِ الظُّلَّةِ } إِظْلَالُ الْعَذَابِ إِيَّاهُمْ { مَوْزُونٍ } مَعْلُومٍ { كَالطَّوْدِ } كَالْجَبَلِ وَقَالَ غَيْرُهُ { لَشِرْذِمَةٌ } الشِّرْذِمَةُ طَائِفَةٌ قَلِيلَةٌ { فِي السَّاجِدِينَ } الْمُصَلِّينَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ } كَأَنَّكُمْ الرِّيعُ الْأَيْفَاعُ مِنْ الْأَرْضِ وَجَمْعُهُ رِيعَةٌ وَأَرْيَاعٌ وَاحِدُهُ رِيعَةٌ { مَصَانِعَ } كُلُّ بِنَاءٍ فَهُوَ مَصْنَعَةٌ فَرِهِينَ مَرِحِينَ { فَارِهِينَ } بِمَعْنَاهُ وَيُقَالُ فَارِهِينَ حَاذِقِينَ { تَعْثَوْا } هُوَ أَشَدُّ الْفَسَادِ عَاثَ يَعِيثُ عَيْثًا { الْجِبِلَّةَ } الْخَلْقُ جُبِلَ خُلِقَ وَمِنْهُ جُبُلًا وَجِبِلًا وَجُبْلًا يَعْنِي الْخَلْقَ قَالَهُ ابْنُ عَبَّاسٍ

eş-Şuarâ Sûresi
Rahman ve Rahim olan Allah 'in ismiyle Mucâhid: "Siz her yüksek yerde bir alâmet bina edip eğlenir misiniz" (Âyet: 128) kavimdeki "Te'besûn{ = Abesle uğraşır mısınız)?", "Bina eder misiniz?" demektir, dedi."Siz burada emîn emîn bırakılacak mısınız? Bağların, pınarların içinde, ekinlerin ve tomurcukların

nâzik, yumuşak hurma ağaçlarının içinde" (Âyet: 146-149) kavlindeki "Hedîm", dokunulduğu zaman kırılıp ufalanan Iatîf şey ma'nâsınadır."Mine'l-musahharin", "Mine'l-meshûrîn" (yânî büyülenmişlerdensin) (Âyet. 153) ma'nâsınadır."Leyke"ve "el-Eyke", "Eyketun"un cem'idir; "Eyke" de "Ağaçlardın cem'idir ki, "Orman" demek olur (Âyet: 176) .' 'Hulâsa onu tekzîb ettiler de kendilerini o gölge gününün azabı yakalayıverdu Hakikat bu, o günün büyük azabı idi7' (Âyet: is9>."YevzmVz-zulle", Azabın onları gölgelemesidir."Mevzûnin", "Ma'lûmin" (yânî "Bilinmiş") ma'nâsınadır (ei-Hicn 19).*'Mûsâ'ya: 'Asanı denize vur' diye vahyettik. (Vurunca) derhâl deniz yarıldı, herbir parçası kocaman dağ gibi oldu" (Âyet: 63>; buradaki "Tavd", "Cebel" (yânî "Dağ") ma'nâsınadır. "Şübhesiz bunlar azar azar birer cemâattir" (Âyet. 54); buradaki "eş-Şirzimetu","Tâifetun kalîletun" (yânî "Az bir cemâat") demektir.Ki o kıyam ettiğin vakit seni ve secde edenler içindeki dolaşmanı dâima görendir"(Âyet. 218H9); buradaki "Fî'ssâcidîn'% "Namaz kılanlar içinde" ma'nâsinadır. İbn Abbâs şöyle dedi:' 'Siz her yüksek yerde bir alâmet bina edip eğlenir misiniz? Ebedî kalacağınızı umarak yer altında su mahzenleri edinir misiniz?" (Âyet: 128-129); buradaki ı'er-Rey'u", "Eyfâ"yânî "Arz'dan olan yükseklik"ma'nâsınadır; "er-Rey'atu", "Riyeatu"nun vahidi, yânî tekilidir."Masâm'(= Masna'lar)", içinde su edinilen her bina masnaa'dır. "Dağlardan şımarık şımarık evler yontuyordunuz" (Âyet:149); buradaki "Ferinin","Merihîn", "Fârihîn"; hepsibir ma'nâyadır. "Fârihin", (yontucuların hâli olup) maharetli ustalar ma'nâsınadır,deniliyor. "Velâ te'sev fVl-ardı müfsidîn= Yeryüzünde fesâdcılar olarak bozgunculuk etmeyin"(Âyet: ıs3); "Velâ te'sev","Ase, Yeîsu, Aysen" babından olup, "Fesadın en şiddetlisi" ma'nâsınadır."Sizi ve evvelki ümmetleri yaratan(Allah)dan korkun" (Âyet: 184), buradaki "el-Cibille","Halk" ma'nâsınadır. "Cubile", "Hulika" (yânî "Yaratıldı") demektir. (Yâsîn: 62'deki) "Cubulen" de bu bâbdandır. "Cubulen, Cibilen ve Cublen", "Halk" ma'nâsınadır. Buradaki "Cubulen" ile "Halk"ı, "Yarattı" ma'nâsını kasdediyor. Bu ma'nâyı İbn Abbâs söyledi.

بَاب { وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ } وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ يَرَى أَبَاهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَيْهِ الْغَبَرَةُ وَالْقَتَرَةُ الْغَبَرَةُ هِيَ الْقَتَرَةُ

"Kabirlerinden Kaldırılacakları Gün Beni Rüsvây Etme" (Âyet: 87)
"Ve ^râhîm ibnu Tahmân (öl. 160), İbnu Ebî Zı'b'den- o da Saıd ibnu Ebî Saîd el--...Makbûrî'den; o da babası Ebû Saîd Key san dan; o da Ebû Hureyre(R)'den söyledi ki,Peygamber (S) söyle .buyurmuştur: "ibrahim Peygamber -ona salât ve s!lâm olsun- Îrft met günûI babası Azer'i üzeri tozlu ve siyahtı bir hâlde gördü " el-Gabere(= Toz), "Siyahlıktan ibarettir

---

4769 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا أَخِي عَنْ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَلْقَى إِبْرَاهِيمُ أَبَاهُ فَيَقُولُ يَا رَبِّ إِنَّكَ وَعَدْتَنِي أَنْ لَا تُخْزِيَنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ فَيَقُولُ اللَّهُ إِنِّي حَرَّمْتُ الْجَنَّةَ عَلَى الْكَافِرِينَ

-......". Bize kardeşim Abdulhamîd, İbnu Ebî Zı'b'den; o da Saîd el-Makbûrî'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "İbrâhîm (kıyamet gününde yüzü toz içinde) babasına kavuşacak da: Yâ Rabbt Sen bana insanlar diriltilecekleri gün beni zelîl ve rüsvây etmeyeceğini va'd etmiştin, diyecek. Allah da: Ben cenneti kâfirlere haram kılmışımdır, buyuracak"

بَاب { وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ } أَلِنْ جَانِبَكَ

4770 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ { وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ } صَعِدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الصَّفَا فَجَعَلَ يُنَادِي يَا بَنِي فِهْرٍ يَا بَنِي عَدِيٍّ لِبُطُونِ قُرَيْشٍ حَتَّى اجْتَمَعُوا فَجَعَلَ الرَّجُلُ إِذَا لَمْ يَسْتَطِعْ أَنْ يَخْرُجَ أَرْسَلَ رَسُولًا لِيَنْظُرَ مَا هُوَ فَجَاءَ أَبُو لَهَبٍ وَقُرَيْشٌ فَقَالَ أَرَأَيْتَكُمْ لَوْ أَخْبَرْتُكُمْ أَنَّ خَيْلًا بِالْوَادِي تُرِيدُ أَنْ تُغِيرَ عَلَيْكُمْ أَكُنْتُمْ مُصَدِّقِيَّ قَالُوا نَعَمْ مَا جَرَّبْنَا عَلَيْكَ إِلَّا صِدْقًا قَالَ فَإِنِّي نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ فَقَالَ أَبُو لَهَبٍ تَبًّا لَكَ سَائِرَ الْيَوْمِ أَلِهَذَا جَمَعْتَنَا فَنَزَلَتْ { تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ مَا أَغْنَى عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ }

'Sen (îlkin) en yakın hısımlarını inzâr et. Mü yminlerden sana tâbi* olanlara kanadını indir (yanını yumuşat)" (Âyet: 2!3-2!4)
-.... İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: "Sen en yakın hısımlarını inzâr et'" âyeti indiği zaman Peygamber (S) Safa Tepesi üzerine çıkıp yükseldi de:
— "Ey Fıhr oğulları! Ey Adiyy oğulları!" diye bütün Kureyş soylarını oymak oymak nida etmeye başladı. Nihayet çağrılanlar oraya toplandılar. Çağrılanlardan herhan-gibiri oraya çıkmaya muktedir olmadığı zaman, toplantıda ne olacağına bakması için bir elçi göndermiştir. Kureyş'Ie beraber Ebû Leheb de geldi. Peygamber bu topluluğa hitaben:
— "(Ey Kureyş!) Haydi bana re'yinizi haber veriniz! Ben size şu vâdfde birtakım düşman süvarileri vardır, sizin üzerinize baskın yapmak istiyorlar diye haber versem, bana inanır mısınız?" dedi.Topluluk:
— Evet inanırız. Biz senin üzerinde yaptığımız her tecrübede, senin doğru sözl'I olduğunu tesbît ettik, dediler. Peygamber: ,
— '-'Öyleyse ben size, şiddetli bir azabın önünde sizleri uyarıp sakındırıcıyım..." dedi. Bu hitabe üzerine Ebû Leheb:
— Yazık sana! Bundan sonraki günlerde hüsrana, zarara uğra-yasın! Bizleri bu konuşma için mi burada topladın? dedi.Bu sözleri üzerine şu sûre indi: "BismVllâhVr-rahmânVr-rahîm. Ehû Leheb'in iki eli kurusun. Kendisi de kurudu (helak oldu). Ona ne malı, ne kazandığı faide vermedi."(Ebü Leheb Sûresi:5)

4771 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ وَأَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ أَنْزَلَ اللَّهُ { وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ } قَالَ يَا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ أَوْ كَلِمَةً نَحْوَهَا اشْتَرُوا أَنْفُسَكُمْ لَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنْ اللَّهِ شَيْئًا يَا بَنِي عَبْدِ مَنَافٍ لَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنْ اللَّهِ شَيْئًا يَا عَبَّاسُ بْنَ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ لَا أُغْنِي عَنْكَ مِنْ اللَّهِ شَيْئًا وَيَا صَفِيَّةُ عَمَّةَ رَسُولِ اللَّهِ لَا أُغْنِي عَنْكِ مِنْ اللَّهِ شَيْئًا وَيَا فَاطِمَةُ بِنْتَ مُحَمَّدٍ سَلِينِي مَا شِئْتِ مِنْ مَالِي لَا أُغْنِي عَنْكِ مِنْ اللَّهِ شَيْئًا تَابَعَهُ أَصْبَغُ عَنْ ابْنِ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ

-....ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Saîd ibnu'l-Müseyyeb ile Ebû Seleme ibnu Abdirrahmân haber verdiler ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Allah: "Sen en yakın hısımlarına azabı haber verip uyar" âyetini indirdiği zaman Rasülullah (S) ayağa kalktı da şöyle hitâb etti:
— "Ey Kureyş topluluğu! (Yâhud buna benzer bir hitâb kelimesiyle.) Müslüman olup nefislerinizi Allah'ın azabından satın alınız. Ben Allah'ın azabından hiçbirşeyisizden men'edemem. Ey Abde Menâf oğulları! Sizden de ben Allah'ın azabından hiçbirşeyi def' edemem! Ey Abbâs ibne Abdilmuttalib! Senden de Allah'ın azabından hiçbir parçasını men' edemem.Ey Allah Elçisi'nin halası Safiyye! Senden de ben allah'ın azabından bir kısmını olsun def edemem.Ey Muhammed'in kızı Fâtıma! Malımdan ne dilersen iste (veririm, fakat) Allah'ın azabından bir parçasını bile senden savıp def' edemem" buyurdu.Bu hadîsi rivayet etmekte Buhârî'nin şeyhi Ebû'l-Yemân'a Es-bağ ibnu'l-Ferec mutâbaat etmiştir. Buhârî'nin diğer üstadı Esbağ da Abdullah ibn Vehb'den; o da Yûnus ibnu Yezîd el-Eylî'den; o da İbnu Şihâb ez-Zuhrî'den olmak üzere rivayet etmiştir

---

سُورَةُ النَّمْلِ

وَالْخَبْءُ مَا خَبَأْتَ { لَا قِبَلَ } لَا طَاقَةَ الصَّرْحُ كُلُّ مِلَاطٍ اتُّخِذَ مِنْ الْقَوَارِيرِ وَالصَّرْحُ الْقَصْرُ وَجَمَاعَتُهُ صُرُوحٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { وَلَهَا عَرْشٌ } سَرِيرٌ كَرِيمٌ حُسْنُ الصَّنْعَةِ وَغَلَاءُ الثَّمَنِ { يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ } طَائِعِينَ { رَدِفَ } اقْتَرَبَ { جَامِدَةً } قَائِمَةً { أَوْزِعْنِي } اجْعَلْنِي وَقَالَ مُجَاهِدٌ { نَكِّرُوا } غَيِّرُوا { وَأُوتِينَا الْعِلْمَ } يَقُولُهُ سُلَيْمَانُ الصَّرْحُ بِرْكَةُ مَاءٍ ضَرَبَ عَلَيْهَا سُلَيْمَانُ { قَوَارِيرَ } أَلْبَسَهَا إِيَّاهُ

en-Neml Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle "el-Hab'u" (Âyet: 25), "Gizlediğin herşey" ma'nâsınadır. "Lâ kıbele" (Âyet: 37), "Lâ takate" ma'nâsınadir.' 'Ona denildi ki: Köşke gir. Kadın onu görünce derin bir su sandı, iki ayağını açtı.Süleyman: O, hakîkaten sırçadan yapılmış, düzeltilmiş şeffaf bir açıklıktır, dedi. Kadın: Ey Rabb 'im, hakikat ben kendime yazık etmişim. Süleymanın maiyyetinde âlemlerin Rabb olan Allah'a teslim oldum, dedi" (Âyet: 44); buradaki "es- Sarh", sırçalardan edinilmiş olup duvar ve saha sıvamaya yarayan her hare ve her şeffaf çamurdur.Bir de' "es-Sarh", "Köşk" ma'nâsınadır. Bunun cem'i "Surûh"tur.İbn Abbâs şöyle dedi:"Hakikat orada bir kadını onlara hükümdarlık eder buldum. Kendisine herşey verilmiştir.Onun bir de çok büyük bir tahtı vardır" (Âyet: 23); buradaki "Ve lehâ arşun", "Güzel san'ath, değeri pek pahalı büyük bir tahtı vardı" demektir."Süleyman: Ey ileri gelenler, onun tahtını, kendilerinin bana müslümân olarak gelmelerinden evvel hanginiz bana getirir? dedi" {Âya. m; buradaki "Müslimîn", "İtaat ediciler olarak" demektir. ki: Çabucak gelmesini istemekte olduğunuzun (yânı azabın) bir kısmı ensenize binmek üzeredir" (Âyet: 72);buradaki "Redife", "Yakın oldu" ma'nâsınadır. Sen dağları görür, onları yerinde durur sanırsın. Hâlbuki onlar bulut geçer gibi geçer gider. Bu herşeyi sapasağlam yapan Allah'ın sanatıdır." (Âyet: 88); buradaki "Câmideten", "Yerinde durucu" rha'nâsınadır ."Ey Rabbim, bana ve ana-babama lütfettiğin nVmetine şükretmemi ve (geri kalan ömrüm içinde) Senin razı olacağın iyi işler yapmamı bana ilham et. Rahmetinle beni de sâlih kulların arasına sok"(Âyet: i9>; buradaki "EvzVnî", "Beni alıştırıp nefsim üzerine hâkim kıl da bendeki ni'metinin şükrünü yerine getireyim" demektir .Mucâhid de şöyle dedi: "Nekkırû lehâ arşehâ" (Âyet: 4i), "Onun tahtını başkalaştırıp bilinmez şekle getirin" (Âyet: 4i) demektir. "Ve ûtînâ 1-ilme min kablihâ - Ve bize o kadından önce ilim verilmişti ve biz müslümân olmuştuk" (Âyet: 42)Mucâhid: Bu sözü Süleyman söylüyor, demiştir, "es-Sarhû", "Su havuzu"dur ki, Süleyman onun üzerine şeffaf sırçalar vurdurmuş, o havuza sırçalar giydirip döşetmişti.

سُورَةُ الْقَصَصِ { كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ } إِلَّا مُلْكَهُ وَيُقَالُ إِلَّا مَا أُرِيدَ بِهِ وَجْهُ اللَّهِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمْ الْأَنْبَاءُ } الْحُجَجُ

el-Kasas Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'm ismiyle "Allah ile birlikte diğer bir tanrı daha edinip tapma.O'ndan başka hiçbir tanrı yok. O ynun vechinden başka herşey helak olucudur. Hüküm O ynundur ve siz ancak O'na döndürüleceksiniz" (Âyet: ss). Buradaki "İllâ vehehu", "İllâ mulkehu" ma'nâsınadır. "İllâ"istisnâsıyle Allah'ın yüzü murâd edildi de denilir.Ve Mucâhid: "Fe amiyet aleyhim el-enbâu yevmeizin = Artık o gün onlara karşı bütün haberler kör olmuştur. Artık birbirlerine de birşey soramazlar" (Âyet: 66); buradaki "c Enbâu{- Haberler)", "Hüccetler" ma'nâsınadır, demiştir

---

بَاب قَوْلِهِ { إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ }

4772 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ لَمَّا حَضَرَتْ أَبَا طَالِبٍ الْوَفَاةُ جَاءَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدَ عِنْدَهُ أَبَا جَهْلٍ وَعَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أُمَيَّةَ بْنِ الْمُغِيرَةِ فَقَالَ أَيْ عَمِّ قُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ كَلِمَةً أُحَاجُّ لَكَ بِهَا عِنْدَ اللَّهِ فَقَالَ أَبُو جَهْلٍ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أُمَيَّةَ أَتَرْغَبُ عَنْ مِلَّةِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَلَمْ يَزَلْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْرِضُهَا عَلَيْهِ وَيُعِيدَانِهِ بِتِلْكَ الْمَقَالَةِ حَتَّى قَالَ أَبُو طَالِبٍ آخِرَ مَا كَلَّمَهُمْ عَلَى مِلَّةِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَأَبَى أَنْ يَقُولَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاللَّهِ لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ مَا لَمْ أُنْهَ عَنْكَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ

} وَأَنْزَلَ اللَّهُ فِي أَبِي طَالِبٍ فَقَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ { إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ } قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { أُولِي الْقُوَّةِ } لَا يَرْفَعُهَا الْعُصْبَةُ مِنْ الرِّجَالِ { لَتَنُوءُ } لَتُثْقِلُ { فَارِغًا } إِلَّا مِنْ ذِكْرِ مُوسَى { الْفَرِحِينَ } الْمَرِحِينَ { قُصِّيهِ } اتَّبِعِي أَثَرَهُ وَقَدْ يَكُونُ أَنْ يَقُصَّ الْكَلَامَ { نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ } { عَنْ جُنُبٍ } عَنْ بُعْدٍ عَنْ جَنَابَةٍ وَاحِدٌ وَعَنْ اجْتِنَابٍ أَيْضًا يَبْطِشُ وَيَبْطُشُ { يَأْتَمِرُونَ } يَتَشَاوَرُونَ الْعُدْوَانُ وَالْعَدَاءُ وَالتَّعَدِّي وَاحِدٌ { آنَسَ } أَبْصَرَ الْجِذْوَةُ قِطْعَةٌ غَلِيظَةٌ مِنْ الْخَشَبِ لَيْسَ فِيهَا لَهَبٌ وَالشِّهَابُ فِيهِ لَهَبٌ وَالْحَيَّاتُ أَجْنَاسٌ الْجَانُّ وَالْأَفَاعِي وَالْأَسَاوِدُ { رِدْءًا } مُعِينًا قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { يُصَدِّقُنِي } وَقَالَ غَيْرُهُ { سَنَشُدُّ } سَنُعِينُكَ كُلَّمَا عَزَّزْتَ شَيْئًا فَقَدْ جَعَلْتَ لَهُ عَضُدًا مَقْبُوحِينَ مُهْلَكِينَ { وَصَّلْنَا } بَيَّنَّاهُ وَأَتْمَمْنَاهُ { يُجْبَى } يُجْلَبُ { بَطِرَتْ } أَشِرَتْ { فِي أُمِّهَا رَسُولًا } أُمُّ الْقُرَى مَكَّةُ وَمَا حَوْلَهَا { تُكِنُّ } تُخْفِي أَكْنَنْتُ الشَّيْءَ أَخْفَيْتُهُ وَكَنَنْتُهُ أَخْفَيْتُهُ وَأَظْهَرْتُهُ { وَيْكَأَنَّ اللَّهَ } مِثْلُ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ { يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ } يُوَسِّعُ عَلَيْهِ وَيُضَيِّقُ عَلَيْهِ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Hakikat sen her sevdiğini hidâyete erdiremezsin. Fakat Allah'tır ki kimi dilerse ona hidâyet verir ve O, hidâyete erecekleri daha iyi bilendir" (Âyet: 56).
-....ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Saîd ibnu'I-Müseyyeb haber verdi ki, babası el-Müseyyeb ibn Hazn (R) şöyle demiştir: Ebû Tâlib'e ölüm (alâmetleri) geldiği zaman ona Rasûlullah (S) geldi. Ve amcasının yanında Ebû Cehl ibn Hişâm ile Abdullah ibn Ebî Umeyye ibni'l-Mugîre'yi buldu. Rasûlullah, Ebû Tâlib'e:
— "Ey amca! La ilahe illellâh kelimesini söyle de bununla Allah katında senin lehine şefaat için hüccet getireyim" dedi. Bunun üzerine Ebû Cehl ile Abdullah ibnu Ebî Umeyye:
— (Yâ Ebâ Tâlib!) Abdulmuttalib milletinden yüz mü çeviriyorsun? diye men' ettiler. Rasûlullah da amcasına Tevhîd Kelimesi'ni arza devam ediyordu. O ikisi de devamlı olarak o söyledikleri makaaleyi, yânî sözü tekrar ediyorlardı. Nihayet Ebû Tâlib bunlara karşı söylediği son söz olarak:
— O (yânî ben) Abdulmuttalib milleti üzeredir, dedi ve "La ilahe ille İlâh" demekten çekindi.Râvî dedi ki: Rasûlullah:
— "Yemîn ederim ki, ben hakkında mağfiret dilemekten neh-yolunmadıkça muhakkak Allah'tan senin için mağfiret isteyeceğim" dedi. Bunun üzerine Allah: "Müşriklerin, o çılgın ateşin yaranı oldukları muhakkak meydana çıktıktan sonra artık onların lehine, velev hısım olsunlar, ne Peygamber İn, ne de mü 'min olanların mağfiret istemeleri doğru değildir" (et-Tevbe: ii3) âyetini indirdi. Yine Allah Ebû Tâlib hakkında indirdi de Rasûlü'ne hitaben şöyle buyurdu: "Hakikat sen her sevdiğini hidâyete erdiremezsin. Fakat Allah 'tır ki, kimi dilerse ona hidâyet verir ve O, hidâyete erecekleri daha iyi bilendir" (Âyet:56).İbn Abbâs şöyle dedi : "Hakîkaten Kaarûn, Musa'nın kavminden idi. Fakat onlara karşı serkeşlik ettL Biz ona öyle hazîneler verdik ki, anahtarlarım taşımak bile) güçlü kuvvetli büyük bir cemâate ağır geliyordu. O vakit kavmi ona: 'Şımarma, çünkü Allah şımanklan sevmez'demişti"(Âyçt.76). Buradaki "Ulû'l-kuvvet (Kuvvet sâhibleri)'Erkeklerden oluşan kuvvet sahibi bir cemâat onun anahtarlarım kaldırmaz" ma'nâsınadır."Le-tenûu" da "Anahtarlar o cemâate elbette ağır basar" demektir."Mûsâ 'nın anası, yüreği çocuğundan başka herşeyden bomboş olarak sabahladı. Eğer (Allah'ın va'dine) inananlardan olması için kalbine rabıta vermeseydik az daha onu açıklayacaktı" (Âyet:io)."el-Ferihîn", (Âyet: 76) "el-Merihîn", yânî "Şımarıkları sevmez" demektir. "Anası Musa'nın kızkardeşine dedi ki: 'Onun izini ta'kîb et" (Âyet:ii) yânî "Onun haberini öğrenip bildirmem için izinin arkasından git, dedi". Bazen bu "el-Kasas" fiili, bir sözü kıssa etmek, nakletmek, anlatmak ma'nâsına olur:"Biz sana bu Kur 'ân h (bu sûreyi) vahyetmek suretiyle en güzel beyânı kıssa olarak sana anlatacağız. Hâlbuki sen daha evvel bundan elbet haberdâr olmayanlardandın'' (Yûsuf:3) âyetinde olduğu gibi. "Mûsâ 'nın kızkardeşi de, berikiler farkında olmayarak onu uzaktan gözetledi" (Âyet:ii); buradaki "An cunübin", "An bu'din" yânî "Uzaktan" ma'nâsınadır. "An cenabetin" ve "An ictinâbin" ta'-bîrleri de yine bir şey olup, aynı ma'nâyadır."Derken Mûsâ ikisinin de düşmanı olan birini yakalamak isteyince..." (Âyet:i9); buradaki "Yebtışu" vt "Yebtuşu" fiilleri, sülâsî ikinci ve birinci bâblardan olup sıkı ve sert şekilde arslan yakalayışı gibi yakalama ma'nâsınadır. "Şehrin öte başından koşarak bir adam geldi. Mûsâ: Memleketin önde gelenleri seni öldürmek için (toplandılar) hakkında müzâkere ediyorlar. Hemen buradan çık git. Şübhesiz ki, ben sana hayır isteyicilerdenim, dedi. " (Âyet:20), buradaki "Ye'temirûne", "İstişare ediyorlar" demektir."eUUdvân" (hyzv.2%), "el-Adâu", "et-Teaddî" hepsi bir olup "Hakkı tecâvüz etmek" ma'nâsınachr."Ânese", "Absara", yânî "Gördü"; "el-Cezvetin minel-nâri" (Âyet: 29), "Ateşten bir parça" ma'nâsınadır."el-Cezvetu", kendisinde alev

bulunmayan ateşli odundan kalın bir parçadır. "Şihâb"(en-Nemi: 7) ise, kendisinde alev bulunan ateştir. Yılanlar birçok cinstir: "el-Cânnu"(Âyer.31), "el-Efâî", "el-Esâ-vid"... gibi"Rıd'en" (Âyet:34), "Yardım edici olarak"; İbn Abbâs: "Beni tasdîk edip doğrulayacak bir yardımcı olarak" şeklinde fiili merfû' okuyup söyledi. İbn Abbâs'tan başkası da şöyle dedi: "Seneşuddu adudeke bi~ ahîke = Senin pazunu kardeşinle şiddetlendirip kuvvetlendireceğiz" (Âyet:35) buradaki "Se-nesudduke","Sana yardım edeceğiz" demektir. Bir şeyi kuvvetlendirdiğin zaman muhakkak sen onu takviye edecek bir pazu yapmış olursun.Biz onları (dünyâda insanları) ateşe da'vet edegelen rehberler yaptık. Kıyamet gününde ise asla yardıma kavuşturulmayacaklar dır. Bununla beraber bu dünyâda biz onların arkalarına la 'net de taktık. Kıyamet gününde onlar çok kötülenmiş olanlardır"(Âyet:4i-42); buradaki "Mine'l-makbûhîn", "Helak edilmişlerdendirler" ma'nâsınadır."And olsun ki, biz onlar için nasihat kabul etsinler diye sözü birbiri ardınca ekleyip (indirip) durmuşuzdur" (Âyet:5i); buradaki "Ve le-kad vassalnâ 1-kavle = Yemin olsun biz sözü ekleyip durduk", "Yemîn olsun biz sözü beyân ettik ve tamamladık" ma'nâsınadır.". Biz onları tarafımızdan bir nzık olarak her şeyin mahsûllerinin gelip toplanacağı korkusuz bir haremde yerleştirmedik mi?" (Âyet:57); buradaki "Yucbâ", "Yuclebu" yânî "Celb edilip toplanır" ma'nâsınadır. "Biz bol geçimi ile şımarmış nice memleketleri helak ettik" (Âyet:58); buradaki liBatırat'\ "Eşiret(= Çok sevindi, taşkınlık etti, azdı)" ma'nâsınadır."Senin Rabb'in memleketlerin ana merkezlerine, karşılarında âyetlerimizi okuyacak bir rasûl gönderinceye kadar o memleketleri helak edici değildir ve biz ahâlîsi zâlim olan memleketlerden başkasını helak edici değiliz" (Âyet: 59). Buradaki "Ummihâ","Memleketlerin ana merkezi: Mekke ve etrafında bulunanlar"dir."Göğüsleri neler saklıyorsa, neleri de açıklıyorsa Rabb'in hepsini bilir"(Âyet:69);buradaki "Tekinnu", "Tuhfî(=: Gizliyor)" ma'-nâsınadir. "Eknentu'ş-şey'e", "Onu gizledim","Kenentuhû" ise "Onu gizledim ve onu açığa çıkardım" demek olup zıd ma'nâlı fiillerdendir. "Veykeenne'llâhe", "Elem tereenne'llâhe..."gibidir: "Vay demek ki, Allah kullarından kimi dilerse onun rızkını yayıyor, daraltıyor... ", yânı "Ona rızkını bollatiyor ve daraltıyor...". "Vay demek ki hakikat şudur: Kâfirler asla felah bulmayacaklar" (Âyet: 82).

بَاب { إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ } الْآيَةَ

4773 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا يَعْلَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ الْعُصْفُرِيُّ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ { لَرَادُّكَ إِلَى مَعَادٍ } قَالَ إِلَى مَكَّةَ

"Herhalde O Kur'ân'i Senin Üzerine Farz Kılan Allah, Seni Dönülecek Yere Döndürecektir" (Âyet: 85) Babı

-...Bize Sufyân ibnu Dînâr el-Usfurî, (İbn Abbâs'ın kölesi) İkrime'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs: "Le râdduke ilâ maâd"\ "O seni muhakkak Mekke'ye döndürecektir" şeklinde tefsir etmiştir

---

سُورَةُ الْعَنْكَبُوتِ

قَالَ مُجَاهِدٌ { وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ } ضَلَلَةً وَقَالَ غَيْرُهُ { الْحَيَوَانُ } وَالْحَيُّ وَاحِدٌ { فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ } عَلِمَ اللَّهُ ذَلِكَ إِنَّمَا هِيَ بِمَنْزِلَةِ فَلِيَمِيزَ اللَّهُ كَقَوْلِهِ { لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنْ الطَّيِّبِ } { أَثْقَالًا مَعَ أَثْقَالِهِمْ } أَوْزَارًا مَعَ أَوْزَارِهِمْ

el-Ankebût Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle Mucâhid, "Uyanık insanlar oldukları hâlde şeytân onların amellerini süsleyip, kendilerini yoldan saptırmıştır" (Âyet: 38), yânî onları dâller, sapıklar yaptı, demiştir. "Bu dünyâ hayâtı bir eğlenceden, bir oyundan başka birşey değildir. Âhiret yurdu ise şübhe yok ki, o hayâtın tâ kendisidir; bunu bilmiş olsalardı" (Âyet: 64); buradaki "Hayavân" ve "Hayy" bir ma'nâya olup "Dirilik" demektir. Mucâhid'den başkası da şöyle dedi:"And olsun biz onlardan evvelkileri de imtihan etmişizdir. Allah elbette sâdık olanları bilir, elbette yalancı olanları bilir" (Âyet: 3); "Allah îmân edenleri de elbet bilir, münafıkları da elbet bilir", (Âyet: id; bu âyetlerdeki "Fe-le-yaHemenneHlâhu", "Allah bunu bildi"demektir. Bu ta'bîr, "Ki Allah murdarı temizden ayırdetsin..." (ei-Enfâi: 37) kavli gibi, "Feli-

yemizellâhu", "Allah elbette temyiz edecek" menzilindedir ."Onlar herhalde kendi yüklerini de, o yükleriyle beraber daha nice yükleri de bizzat yüklenecekler ve düzmekte oldukları şeylerden kıyamet günü sorumlu olacaklardır" (Ayet: 13). Buradaki "Onlar herhalde kendi ağırlıklarıyle beraber birtakım ağırlıkları da yüklenecekler" sözü, "Kendi günâhlanyle beraber daha birtakım günâhları da yüklenecekler" sözüyle bir ma'nâyadır

---

سُورَةُ الرُّومِ

بَاب { فَلَا يَرْبُو عِنْدَ اللَّهِ } مَنْ أَعْطَى عَطِيَّةً يَبْتَغِي أَفْضَلَ مِنْهُ فَلَا أَجْرَ لَهُ فِيهَا قَالَ مُجَاهِدٌ { يُحْبَرُونَ } يُنَعَّمُونَ { يَمْهَدُونَ } يُسَوُّونَ الْمَضَاجِعَ الْوَدْقُ الْمَطَرُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { هَلْ لَكُمْ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ } فِي الْآلِهَةِ وَفِيهِ { تَخَافُونَهُمْ } أَنْ يَرِثُوكُمْ كَمَا يَرِثُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا { يَصَّدَّعُونَ } يَتَفَرَّقُونَ { فَاصْدَعْ } وَقَالَ غَيْرُهُ ضُعْفٌ وَضَعْفٌ لُغَتَانِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { السُّوأَى } الْإِسَاءَةُ جَزَاءُ الْمُسِيئِينَ

"Elif. Lam. Mîm. Gulibeti'r-Rûm" Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle "İnsanların mallarında artış olsun diye faiz cinsinden verdiğiniz şey, Allah katında artmaz. Allah'ın rızâsını dileyerek verdiğiniz zekât ise, işte sevâblarını kat kat artıranlar onlardır" (Âyet: 39)."Allah katında artmaz"; bu, ondan daha fazlasını arayarak bir atıyye veren kimse için (bu niyetle verdiği) atıyyede âhiret ecri yoktur, demektir.Mucâhid şöyle dedi:"Artık îmân edip de güzel güzel amellerde bulunanlar; işte onlar bir bahçede (yaşayıp) sevinçli olurlar" (Âyet: 15);buradaki "Yuhberûn", "Yuna'amûn" yânî "Ni'metlendirilirler, refahlı kılınırlar" demektir."Kim küfrederse, küfrü kendi aleyhinedir. Kim de iyi bir amelde bulunursa, kendileri için hazırlamış olurlar"(Âyet: 44); buradaki "Yemhedûn" "Yatacak yerlerini dümdüz ederler" (yânî kabirlerde yâhud cennette yatacak yerlerini düzeltip hazırlarlar) dernektir, "el- Vedk" (Âyet: 48) "Yağmur" ma'nâsınadir. İbn Abbâs, "O, size kendi nefislerinizden bir temsil getirdi; Sizi rızıklandırdığımız şeylerde sağ elinizin mâlik olduğu kölelerden ortaklarınız olmasını ister de bu hususta siz onlarla müsavi olur,onları kendinizi saydığınız gibi sayar mısınız? İşte biz âyetleri, aklını kullanacak bir kavim için böyle açıklarız" (Âyet: 28); bu âyet, Allah'tan başka tapmakta oldukları ilâhlar ve Yüce Allah hakkında indi, demiştir. Neft' ma'nâsına olan sorunun cevâbı "Siz onda müsavi olur musunuz?" cümlesidir. Ey efendiler, sizzler memlûklerinizden, sizin birbirinize mîrâsçı oluşunuz gibi, onların size mîrâsçı olacaklarından korkarsınız. (Bundan murad üç şeyin de nefyidir: Ortaklığın, müsâvîliğin ve efendilerin kölelerinden korkmalarının nefyidir.)"Allah'ın reddine asla imkân bulunmayan o gün gelmezden evvel -ki o gün (bütün insanlar) bölük bölük ayrılacaklardır- yüzünü haydi o dosdoğru dîne çevir" (Âyet: 43).Buradaki "Yasaddaûn" "Yeteferrakûn(- Ayrılacaklar)" ma'nâsınadır ki, bir bölüğü cennette, bir bölüğü cehennemde olacak, demektir."Fasdâ' bimâ tu'mer" (ei-Hıcr: 94), "Şimdi sen ne ile emrolunduysan apaçık bildir...";buradaki "Isda"\"Ifrık" ve "Emdi" ("Açıkla, i'lân et, yürüt, yerine getir, infaz eyle") ma'nâsınadır. İbn Abbas'tan başkası:"Allah sizi bir zaftan yaratan, sonra diğer bir za'fın ardından kuvvet veren, sonar kuvvetin arkasından da yine za fa ve ihtiyarlığa getirendir. O, ne dilerse yaratır, O hakkıyle bilendir, kemâliyle kaadirdir" (Âyet: 54); buradaki "Duf" ve "DaJ" kelimeleri, bir ma'nâya gelen iki lügattir, dedi.Ve Mucâhid:"Sonra kötülük eden(ümmet) lerin akıbeti ateş oldu. Çünkü onlar Allah'ın âyetlerini yalanlamışlardı ve onları eğlenceye alıyorlardı" (Âyet: ıo>; buradaki "es-Sûâ", kötülük yapanların cezası olan "İsâef'tir, dedi.

4774 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ وَالْأَعْمَشُ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ بَيْنَمَا رَجُلٌ يُحَدِّثُ فِي كِنْدَةَ فَقَالَ يَجِيءُ دُخَانٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَأْخُذُ بِأَسْمَاعِ الْمُنَافِقِينَ وَأَبْصَارِهِمْ يَأْخُذُ الْمُؤْمِنَ كَهَيْئَةِ الزُّكَامِ فَفَزِعْنَا فَأَتَيْتُ ابْنَ مَسْعُودٍ وَكَانَ مُتَّكِئًا فَغَضِبَ فَجَلَسَ فَقَالَ مَنْ عَلِمَ فَلْيَقُلْ وَمَنْ لَمْ يَعْلَمْ فَلْيَقُلْ اللَّهُ أَعْلَمُ فَإِنَّ مِنْ الْعِلْمِ أَنْ يَقُولَ لِمَا لَا يَعْلَمُ لَا أَعْلَمُ فَإِنَّ اللَّهَ قَالَ لِنَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ { قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنْ الْمُتَكَلِّفِينَ } وَإِنَّ قُرَيْشًا أَبْطَئُوا عَنْ الْإِسْلَامِ فَدَعَا عَلَيْهِمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَيْهِمْ بِسَبْعٍ كَسَبْعِ يُوسُفَ فَأَخَذَتْهُمْ سَنَةٌ حَتَّى هَلَكُوا فِيهَا وَأَكَلُوا الْمَيْتَةَ وَالْعِظَامَ وَيَرَى الرَّجُلُ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ

وَالْأَرْضِ كَهَيْئَةِ الدُّخَانِ فَجَاءَهُ أَبُو سُفْيَانَ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ جِئْتَ تَأْمُرُنَا بِصِلَةِ الرَّحِمِ وَإِنَّ قَوْمَكَ قَدْ هَلَكُوا فَادْعُ اللَّهَ فَقَرَأَ { فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُبِينٍ إِلَى قَوْلِهِ عَائِدُونَ } أَفَيُكْشَفُ عَنْهُمْ عَذَابُ الْآخِرَةِ إِذَا جَاءَ ثُمَّ عَادُوا إِلَى كُفْرِهِمْ فَذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى { يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَى } يَوْمَ بَدْرٍ وَ { لِزَامًا } يَوْمَ بَدْرٍ { الم غُلِبَتْ الرُّومُ إِلَى سَيَغْلِبُونَ } وَالرُّومُ قَدْ مَضَى

-... Mesrûk şöyle demiştir: Bir adam (Kûfe'nin) Kinde mevkiinde hadîs söylerken (Kur'ân'da zikredilen Duhân (Âyet:iO) hakkında):
— Kıyamet günü bir duman gelecek de kâfirlerin, münafıkların kulaklarını sağır,gözlerini kör edecek, mü'minlere de yalnız nezle hastalığı şeklinde te'sîr edecek, dedi.Biz bu sözden korktuk da hemen İbn Mes'ûd'a geldik. İbn Mes'~ ûd birşeye yaslanır hâlde istirahat ediyordu. Bu sözü işitince öfkelendi, hemen toparlanıp oturdu ve:
— Kişi bildiğini söylesin, bilmediği şey hakkında da "Allah en bilendir" desin! Çünkü insanın bilmediği birşey hakkında "Bilmiyorum" demesi de ilimden bir nevi'dir.Çünkü Allah, kendi Pey-gamberi'ne: "De ki: Ben, buna karşı sizden hiçbir ücret istemiyorum ve ben size kendiliğimden (birşey) teklif edenlerden de değilim" (Sâd: 86)buyurmuştur (ve bununla hasımlarına karşı tebliğlerinde samimî olduğunu söylemesini emretmiştir). (Duman mes'elesine gelince, bu, dünyâda cereyan etmiştir. Bu, Kureyş'e âid bir vak'adır; Kindeli'nin sandığı gibi kıyamete âid değildir.) Şöyle ki: Kureyş müşrikleri İslâm Dîni'ni kabulde ağır davranıp geri kaldılar, bunun üzerine Peygamber (S):
— "Yâ Allah! Yûsuf Peygamber'in kavmi aleyhine verdiğin yedi kıtlık yılı gibi, Kureyş'e de yedi yıl (yokluk azabı) vererek bana yardım et!" diye duâ etti. Bu beddua üzerine Kureyş'i şiddetli bir kıtlık yakaladı. O derecede ki, birçokları bu kıtlık içinde açlıktan helak oldu. Ölü etleri ve kemikleri yediler. Aç olan kişi yerle gök arasındaki hava tabakasını (göz zayıflığından, kuraklığın dehşetli sisinden) duman şekli gibi görüyordu. Bu çok ciddî ve şiddetli hâl üzerine Kureyş başkanlarından Ebû Sufyân,Peygamber'e geldi de:
— Yâ Muhammed, sen bize geldin ve hısımlarla ilgilenmeyi emrediyorsun. Kavmin ise açlıktan helak oldular. Artık onlar için duâ et, dedi.(Peygamber'in duâsıyle kıtlık kalktı.) îbn Mes'ûd bu sözlerin ardından şu âyetleri okudu: "O hâlde semânın apâşikâr bir duman getireceği günü gözetle. O duman insanları saracaktır. 'Bupek yaman bir azâbdır*(diyecekler): Ey Rabb 'imiz, bizden bu azabı açıp kaldır. Çünkü biz îmân edeceğiz! Onlar için düşünüp ibret almak nerede? Kendilerine (hakikatleri) açıklayan bir Rasûl geldiği hâlde. Yine ondan yüz çevirdiler. Ona: Bir öğretilmiş, bir bir mecnûn' dediler. Biz bu azabı biraz açıp kaldıracağız. (Fakat) siz, hiç şübheyok ki tekrar dönecek olanlarsınız.(ed-Duhân: 10-15).(Bu âyetlerde duhân azabının açılacağı ve açıldığı bildiriliyor. Bu duman, Kindeli'nin dediği gibi âhiret azabı olsaydı) bu âhiret azabı bir kerre geldikten sonra Kureyş müşriklerinden kaldırılır mıydı? Kureyş müşrikleri (o kıtlıktan kurtulduktan) sonra yine küfürlerine, şirklerine döndüler. Bu dönekliğin cezasını bildiren Allah'ın şu: "Çok büyük bir şiddet ve savlette kendilerini yakalayacağımız gün, muhakkak ki biz (onlardan) intikaam alıcılarız33 (ed-Duhân:i6) kavlindeki in-tikaam günü, Bedir günüdür. (Kindeli'nin sandığı gibi kıyamet günü değildir. Alınan intikaam da Kureyş'in Bedir'de öldürülmeleridir)."Lizâmen " (ei-Furkaan:77) ile murad da yine Bedir günüdür (müşriklerin Bedir'de esîr olmalarıdır). "Elîf. Lam. Mîm. Rumlar mağlûb oldu. Yakın bir yerde. Hâlbuki onlar bu yenilmelerinin ardından gâlib olacaklar33 (Âyet: 1-4)

بَاب { لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ } لِدِينِ اللَّهِ خُلُقُ الْأَوَّلِينَ دِينُ الْأَوَّلِينَ وَالْفِطْرَةُ الْإِسْلَامُ

4775 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ مَوْلُودٍ إِلَّا يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ أَوْ يُنَصِّرَانِهِ أَوْ يُمَجِّسَانِهِ كَمَا تُنْتَجُ الْبَهِيمَةُ بَهِيمَةً جَمْعَاءَ هَلْ تُحِسُّونَ فِيهَا مِنْ جَدْعَاءَ ثُمَّ يَقُولُ { فِطْرَةَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ }

"Allah'ın yaratışına hiçbirşey bedel olamaz"{Âyet:30),"Allah'ın dînine hiçbirşey bedel olamaz" ma'nâsına dır. "Bu,evvelkilerin âdetinden başka birşey değildir" (eş-Şuarâ: 137) ' 'el-Fıtratu' 'el-İslâmu" manasınadır.

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir:Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:"Her doğan çocuk,muhakkak fıtrat üzere doğurulur. Sonra anasıyle babası onu Yahûdî, yâhud Nasrânt, yâhud Mecûsîyaparlar. Nitekim her hayvanın yavrusu organları tam olarak doğar.Siz hiç o yavrunun burnunda, kulağında eksik, kesik birşey gördünüz mü?''Bundan sonra Ebû Hureyre (naklettiği hadîsin ma'nâsma delîl getirerek): "O hâlde sen yükünü bir muvahhid olarak dîne, Allah hn o fıtratına çevir ki, O, insanları bunun üzerine yaratmıştır. Allah'ın yaratışına hiçbirşey bedel olamaz. Bu dimdik ayakta duran bir dîndir. Fakat insanların çoğu bilmezler"

سُورَةُ لُقْمَانَ

بَاب { لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ }

4776 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ { الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ } شَقَّ ذَلِكَ عَلَى أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالُوا أَيُّنَا لَمْ يَلْبِسْ إِيمَانَهُ بِظُلْمٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهُ لَيْسَ بِذَاكَ أَلَا تَسْمَعُ إِلَى قَوْلِ لُقْمَانَ لِابْنِهِ { إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ }

Lukmân Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle "Hani Lukmâriy oğluna -ona öğüt verirken- şöyle demişti: Oğulcağızım, Allah'a ortak koşma. Çünkü şirk elbette büyük bir zulümdür... " (Âyet: 13)
-...Abdullah ibnu Mes'ûd (R) şöyle demiştir: "İmân edenler, bununla beraber îmânlarına zulüm katmayanlar; işte emînlik ancak onlar içindir, doğru yola giden de onlardır" (ei-En'âm:82) âyeti indiği zaman bu, Rasûlullah'ın sahâbîlerine ağır geldi ve:
— Hangimiz îmânına zulüm karıştırmaz ki? dediler. Bunun üzerine Rasûlullah (S):
— "Buradaki zulüm sizin düşündüğünüz ma'nâda değildir. Lukmân 'in kendi oğluna hitaben söylediği sözünü işitmiyor musun:... Şüb-hesiz ki şirk elbette büyük bir zulümdür..." buyurdu

---

بَاب قَوْلِهِ { إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ }

4777 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ عَنْ جَرِيرٍ عَنْ أَبِي حَيَّانَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَوْمًا بَارِزًا لِلنَّاسِ إِذْ أَتَاهُ رَجُلٌ يَمْشِي فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا الْإِيمَانُ قَالَ الْإِيمَانُ أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَلِقَائِهِ وَتُؤْمِنَ بِالْبَعْثِ الْآخِرِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا الْإِسْلَامُ قَالَ الْإِسْلَامُ أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا تُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَتُقِيمَ الصَّلَاةَ وَتُؤْتِيَ الزَّكَاةَ الْمَفْرُوضَةَ وَتَصُومَ رَمَضَانَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا الْإِحْسَانُ قَالَ الْإِحْسَانُ أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَتَى السَّاعَةُ قَالَ مَا الْمَسْئُولُ عَنْهَا بِأَعْلَمَ مِنْ السَّائِلِ وَلَكِنْ سَأُحَدِّثُكَ عَنْ أَشْرَاطِهَا إِذَا وَلَدَتْ الْمَرْأَةُ رَبَّتَهَا فَذَاكَ مِنْ أَشْرَاطِهَا وَإِذَا كَانَ الْحُفَاةُ الْعُرَاةُ رُءُوسَ النَّاسِ فَذَاكَ مِنْ أَشْرَاطِهَا فِي خَمْسٍ لَا يَعْلَمُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ { إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنْزِلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ } ثُمَّ انْصَرَفَ الرَّجُلُ فَقَالَ رُدُّوا عَلَيَّ فَأَخَذُوا لِيَرُدُّوا فَلَمْ يَرَوْا شَيْئًا فَقَالَ هَذَا جِبْرِيلُ جَاءَ لِيُعَلِّمَ النَّاسَ دِينَهُمْ

'O saatin ilmi, şübhesiz ki Allah'ın yanındadır" (Âyet: 34).
-.. Bize İshâk ibn Râhûye, Cerîr ibn Abdilhamîd'den; o da Ebû Hayyân Yahya ibn Saîd'den; o da Ebû Zur'a'dan; o da Ebû Hu-reyre(R)'den şöyle tahdîs etti: Bir gün Rasûlullah, meydanda, insanlar içinde oturuyordu. Derken yürüyerek bir adam O'na geldi de:
— Yâ Rasûlallah! îmân nedir? diye sordu.
— "îmân Allah'a, meleklerine, rasûllerine ve Allah'a kavuşmaya inanman ve yine öldükten sonra son dirilmeye inanmandır'' diye cevâb verdi. O zât:
— Yâ Rasûlallah! İslâm nedir? dedi. Rasûlullah (S):

— "İslâm Allah 'a ibâdet etmen ve O'na hiçbirşeyi ortak kılmaman, namazı kılman, farz kılınmış zekâtı vermen ve ramazânda oruç tutmandır" dedi.O zât:
— Yâ Rasûlallah! İhsan nedir? diye sordu. Rasûlullah:
— "İhsan, Allah'ı görüyormuşsun gibi ibâdet etmendir. Eğersen Allah'ı görmüyorsan, şübhesiz O seni görür" buyurdu. O zât:
— Yâ Rasûlallah! Kıyamet ne zaman? dedi. Rasûlullah:
— "Bu mes'elede sorulan, sorandan daha âlim değildir. Lâkin ben sana onun (daha evvel meydana gelecek) alâmetlerini haber vereceğim; Kadın kendi sahibesini doğurduğu zaman, işte bu, kıyametin alâmetlerindendir. Yalın ayaklılar, çıplaklar takımı insanların başkanları oldukları zaman, işte bu da kıyametin alâmetlerindendir. Kıya metin vakti, Allah 'tan başka kimsenin bilemeyeceği beş şeyin içindedir (yânı beş şeyden biridir): O satin ilmi şübhesiz Allah'ın nez-dindedir. Yağmuru O indirir. Rahimlerde olanı O bilir. Hiçbir kimse yarın ne kazanacağım bilmez- Hiçbir kimse hangi yerde öleceğini bilmez. Şübhesiz Allah (herşeyi) bilendir, herşeyden haberdârdır (Âyet: 34)". Sonra o zât ayrıldı gitti. Rasûlullah:
— "Onu bana geri getirin" buyurdu.Sahâbîler onu geri çevirmek için aradılar, fakat hiçbirşey göremediler. Bunun üzerine Rasûlullah: — "Bu Cibril'dir, insanlara dînlerini öğretmek için geldi" buyurdu

---

4778 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَفَاتِيحُ الْغَيْبِ خَمْسٌ ثُمَّ قَرَأَ { إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ }

-....Abdullah ibn Umer (R) tahdîs edip şöyle demiştir: Peygamber (S): "Gaybın kilitleri beştir" buyurdu, sonra şu âyeti okudu: "0 saatin ilmi şübhesiz ki Allah hn yanındadır. Yağmuru O indirir. .."

سُورَةُ السَّجْدَةِ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ { مَهِينٍ } ضَعِيفٍ نُطْفَةُ الرَّجُلِ { ضَلَلْنَا } هَلَكْنَا وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ الْجُرُزُ الَّتِي لَا تُمْطَرُ إِلَّا مَطَرًا لَا يُغْنِي عَنْهَا شَيْئًا { يَهْدِ } يُبَيِّنْ

es-Secde Sûresi
Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle Ve Mucâhid şöyle dedi: 11 Sonra O, bunun zürriyetini hakîr bir sudan yapmıştır" (Âyet:8); buradaki "Min mâin mehîni", "Zaîf bir sudan" demektir ki, o da erkeğin menîsidir."Biz yerde çürüyüp kaybolduğumuz vakit mi, hakîkaten biz mi yeni bir yaratılışta bulunacağız? dediler" (Âyet: io>; buradaki "Dalalnâ", "Helaknâ" (yânı "Helak olduğumuz vakit mi?") ma'nâsınadır. Ve Ibn Abbâs şöyle dedi:' 'Suyu kupkuru ve çorak yere sevkettiğimizU onunla gerek hayvanlarının, gerek kendilerinin kısmen yiyegeldikleri ekini çıkarmakta olduğumuzu da görmediler mi? Hâlâ da görmeyecekler mi?" (Âyet: 27);buradaki "el-Ardu'l-curuzu", "Kendisine hiçbir fayda vermeyecek olan tek yağmurdan başka yağmur yağdırılmayan (yâhud kendisinden yağmur ve bitki kesilmiş olan) toprak"ma'nâsınadır."Biz onlardan evvel nice nesiller helak ettik. Yurtlarında kendileri de gezip duruyorlar.Bu onları hidâyete sevketmedi mi?" (Âyet: 26); buradaki "£v« lem yendi", "Eve lem yubeyyin" (yânî: "Onlara beyân edip açıklamadı mı?") ma'nâsınadır

---

بَاب قَوْلِهِ { فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ }
4779 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَعْدَدْتُ لِعِبَادِي الصَّالِحِينَ مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ وَلَا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ قَالَ

أَبُو هُرَيْرَةَ اقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ { فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ } و حَدَّثَنَا عَلِيٌّ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ اللَّهُ مِثْلَهُ قِيلَ لِسُفْيَانَ رِوَايَةً قَالَ فَأَيُّ شَيْءٍ

- Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Artık onlar için, yapmakta olduklarına bir mükâfat olarak gözlerin aydın olacağı neler gizlenmiş bulunduğunu kimse bilmez" (Âyet: 17).
-...Bize Sufyân ibn Uyeyne, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)Men tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Mukaddes ve çok yüce olan Allah: Ben iyi kullarım için göz görmedik, kulak işitmedik ve insan kalbine gelmedik birtakım ni 'metler hazırladım, buyurdu" demiştir.Ebû Hureyre (bunun ardından): İsterseniz şu âyeti okuyun, demiştir: "Artık onlar için, yapmakta olduklarına bir mükâfat olarak gözlerin aydın olacağı neler gizlenmiş bulunduğunu kimse bilmez".

4780 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى أَعْدَدْتُ لِعِبَادِي الصَّالِحِينَ مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ وَلَا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ ذُخْرًا بَلْهَ مَا أُطْلِعْتُمْ عَلَيْهِ ثُمَّ قَرَأَ { فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ } قَالَ أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ قَرَأَ أَبُو هُرَيْرَةَ قُرَّاتِ أَعْيُنٍ

-.... Bize Ebû Salih, Ebû Hureyre(R)'den; o da Peygamber(S)'den şunu tahdîs etti:"Yüce Allah: Ben sâlih kullarım için hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiçbir insan kalbine gelmeyen birtakım ni'metler hazırladım ki, ey mü'min kulum, sen muttali' kılındığın (yânî bildiğin) ni'metleri bırak (onlar Allah'ın gizli ni'metleri yanında çok hafiftir)/"Râvî Ebû Hureyre (yâhud Peygamber), bundan sonra şu âyeti okudu: "Artık onlar için, yapmakta olduklarına bir mükâfat olarak gözlerin aydın olacağı nimetlerden neler gizlenmiş bulunduğunu kimse bilmez"-.Bize Ebu'z-Zinâd, el-A'rec'den tahdîs etti ki, Ebû Hureyre, bundan evvel geçen hadîs gibi, Rasûlullah'ın Allah şöyle buyurdu... dediğini rivayet etmiştir. Bunda Sufyân ibn Uyeyne'ye:
— Sen Peygamber'den mi, yâhud kendi içtihadından olarak mı rivayet ediyorsun? Diye soruldu.O da:
— Rivayet olmasaydı ben hangi şeyi söyleyebilirdim? dedi. Ve Ebû Muâviye, el-A'meş'ten; o da Ebû Salih'ten olmak üzere; Ebû Hureyre "Kurrâtı" şeklinde cemi' lafzıyle okudu, dedi.

سُورَةُ الْأَحْزَابِ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ { صَيَاصِيهِمْ } قُصُورِهِمْ

بَاب { النَّبِيُّ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ }

4781 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ هِلَالِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا مِنْ مُؤْمِنٍ إِلَّا وَأَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ اقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ { النَّبِيُّ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ } فَأَيُّمَا مُؤْمِنٍ تَرَكَ مَالًا فَلْيَرِثْهُ عَصَبَتُهُ مَنْ كَانُوا فَإِنْ تَرَكَ دَيْنًا أَوْ ضَيَاعًا فَلْيَأْتِنِي فَأَنَا مَوْلَاهُ

el-Ahzâb Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle "Kitâblılardan olup da onlara yardımda bulunanları da, yüreklerine korku düşürerek kalelerinden indirdi. Bir kısmını öldürüyordunuz, diğer bir kısmını da esîr ediyordunuz*'(Âyet. 26); buradaki "Sayâsîhım", "Kasrlarından, kalelerinden" ma'nâsınadır."O Peygamber, müzminlere Öz nefislerinden daha yakındır. Zevceleri de analarıdır.Hısımlar da Allah'ın Kitabı

'nda birbirlerine, diğer mü 'minlerden ve muhacirlerden daha yakındırlar. Şu kadar ki, dostlarınız için herhangibir iyilikte bulunmanız müstesna. Bu,Kitâb 'da yazılıdır" (Âyet: 6).
-...Bize babam Fulayh ibnu Süleyman, Hilâl ibn Alî'den; o da Abdurrahmân ibnu Ebî Amre'den o da Ebû Hureyre(R)'den lahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:"Ben herbir mü'-mine muhakkak dünyâ ve âhiret işlerinde insanların en yakınıyım-dır.İsterseniz (delîl için) O Peygamber, mü 'minlere öz nefislerinden daha yakındır... âyetini okuyunuz. Herhangibir mü 'min ölür de mal bırakırsa, bu mala kim olursa olsun, onun asabesi mirasçı olsun. Herhangibir mü'min de borçyâhud (fakır bir) aile bırakırsa, o da bana gelsin, ben onun velîsiyim"

بَاب { ادْعُوهُمْ لِآبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ }

4782 - حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ الْمُخْتَارِ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ زَيْدَ بْنَ حَارِثَةَ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا كُنَّا نَدْعُوهُ إِلَّا زَيْدَ بْنَ مُحَمَّدٍ حَتَّى نَزَلَ الْقُرْآنُ { ادْعُوهُمْ لِآبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ }

"Onları babalarına nisbetle çağırın. Bu, Allah katında daha doğrudur... " (Âyet: 5). Birçok Buhârî nüshalarında bundan sonra 6. âyet vardır.
-...Mûsâ ibn Ukbe şöyle dedi: Bana Salim, babası Abdullah ibn Umer(R)'den şöyle tahdîs etti: Biz Rasûlullah'ın âzâdhsı olan Zeyd ibn Hârise'yi Kur'ân'daki şu âyet ininceye kadar ancak Zeyd ibnu Muhammed diye çağırır dururduk: "Onları babalarına nisbetle çağırın. Bu, Allah indinde daha doğrudur. Eğer babalarını bilmiyorsanız, o hâlde dînde kardeşleriniz, dostlannızdır. Hatâ ettiklerinizde ise üstünüze bir vebal yoktur. Fakat kalblerinizin kasdet-tiğinde vebal vardır. Allah çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir"

بَاب { فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَى نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا } نَحْبَهُ عَهْدَهُ { أَقْطَارِهَا } جَوَانِبُهَا الْفِتْنَةَ لَآتَوْهَا لَأَعْطَوْهَا

4783 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ ثُمَامَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نُرَى هَذِهِ الْآيَةَ نَزَلَتْ فِي أَنَسِ بْنِ النَّضْرِ { مِنْ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ }

"Müzminler içinde Allah'a verdikleri sözde sadâkat gösteren nice erler var, İşte onlardan kimi adadığım ödedi, kimi de bunu bekliyor. Onlar hiçbir suretle ahidlerini değiştirmediler" (Âyet: 23)."Nahbehu", "Ahdehu" (yânî "Sözünü") demektir. "Eğer (Medine'nin) etrafından üzerlerine girilmiş olup da sonra kendilerinden fitne istemeydi, muhakkak ki bunu hemen yaparlardı, bundan pek azfbir zamandan) fazla geri kalmazlardı" (Âyet: i4>; buradaki "Aktârihâ","Cevânibihâ"; "Fitne işlenseydi elbette bunu getirirlerdi", "Elbette bunu verirlerdi" manasınadır.
-...Enes ibn Mâlik (R): Biz şu 'Mü 'minler içinde Allah 'a verdikleri sözde sadâkat gösteren nice erler vardır." âyetini sonuna kadar Enes ibn Nadr (ile benzerleri) hakkında indiğini düşünür dururduk, demiştir

---

4784 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي خَارِجَةُ بْنُ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ أَنَّ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ قَالَ لَمَّا نَسَخْنَا الصُّحُفَ فِي الْمَصَاحِفِ فَقَدْتُ آيَةً مِنْ سُورَةِ الْأَحْزَابِ كُنْتُ كَثِيرًا أَسْمَعُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَؤُهَا لَمْ أَجِدْهَا مَعَ أَحَدٍ إِلَّا مَعَ خُزَيْمَةَ الْأَنْصَارِيِّ الَّذِي جَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَهَادَتَهُ شَهَادَةَ رَجُلَيْنِ { مِنْ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ }

-... ez-Zuhrî şöyle dedi: Bana Hârice ibnu Zeyd ibn Sabit haber verdi ki, babası Zeyd ibn Sabit şöyle demiştir: Biz (Hafsa'nın yanındaki) Kur'ân sahîfelerini Mushaflara naklettiğimiz sırada el-Ahzâb Sûresi'nden bir âyeti -ben onu Rasûlullah her zaman okurken işitip durduğum hâlde- kaybettim. Ve o âyeti (yazılı olarak) hiç kimsenin yanında bulamamıştım. Yalnız ben onu Rasûlullah'in, tek başına şâhidliğini iki kimsenin şâhidliğine denk tuttuğu Ensâr'dan Huzeyme(ibn Sâbit)'in yanında bulmuştum. (En sonunda, onu da heyetin kararıyle Mushaf'taki sûresine koyduk.) O âyet, Allah'ın: "mü'minler içinde Allah 'a verdikleri sözde sadâkat gösteren nice erler vardır.,," kavlidir

---

بَاب قَوْلُهُ { يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ إِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا فَتَعَالَيْنَ أُمَتِّعْكُنَّ وَأُسَرِّحْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا } وَقَالَ مَعْمَرٌ التَّبَرُّجُ أَنْ تُخْرِجَ مَحَاسِنَهَا { سُنَّةَ اللَّهِ } اسْتَنَّهَا جَعَلَهَا

4785 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَهَا حِينَ أَمَرَهُ اللَّهُ أَنْ يُخَيِّرَ أَزْوَاجَهُ فَبَدَأَ بِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنِّي ذَاكِرٌ لَكِ أَمْرًا فَلَا عَلَيْكِ أَنْ لَا تَسْتَعْجِلِي حَتَّى تَسْتَأْمِرِي أَبَوَيْكِ وَقَدْ عَلِمَ أَنَّ أَبَوَيَّ لَمْ يَكُونَا يَأْمُرَانِي بِفِرَاقِهِ قَالَتْ ثُمَّ قَالَ إِنَّ اللَّهَ قَالَ { يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ } إِلَى تَمَامِ الْآيَتَيْنِ فَقُلْتُ لَهُ فَفِي أَيِّ هَذَا أَسْتَأْمِرُ أَبَوَيَّ فَإِنِّي أُرِيدُ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالدَّارَ الْآخِرَةَ

"Ey Peygamber, zevcelerine de ki: Eğer siz dünyâ hayâtını ve onun zînetini arzu ediyorsanız, gelin size boşanma bedellerini vereyim de hepinizi güzellikle salıvereyim" (Âyet: 28).Ve Ma'mer: "et-Teberrüc" (Âyet: 33), kadının kendi güzelliklerini (erkeklere göstermek için) meydana çıkarmasıdır. "SünneteHlâhi" (Âyet: 38), "Allah onu sünnet yaptı, Allah onu kaanûn yaptı" ma'nâsınadır, dedi.
-... ez-Zuhrî şöyle dedi: Bana Ebû Seleme ibnu Abdirrahmân haber verdi; ona da Peygamber'in zevcesi Âişe (R), Allah kadınlarını muhayyer kılmasını emrettiği zaman Rasûlullah'ın kendisine geldiğini haber verip, şöyle demiştir: Rasûlullah muhayyer kılmaya benden başladı da:
— "Ben sana birşey zikredeceğim, anan ve babanla istişare edinceye kadar acele cevâb vermen gerekmez" dedi.Hâlbuki kendisi ebeveynimin benim O'ndan ayrılmamı emreder olmadıklarını kesince bilmişti. Âişe dedi ki: Sonra Rasûlullah (S):
— "Şübhesiz ki Allah Ey Peygamber, zevcelerine şunu söyle: Eğer siz dünyâ hayâtım ve onun zînetini istiyorsanız, gelin size boşama bedellerini vereyim de sizi güzellikle salıvereyim... buyuruyor" deyip, iki âyetin tamâmını okudu. Ben de ona:
— Zikrettiğin bu iki işin hangisi hakkında ben ebeveynime danışacağım? Ben elbette Allah'ı, Rasûlü'nü ve âhiret yurdunu isterim, dedim

---

بَاب قَوْلِهِ { وَإِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالدَّارَ الْآخِرَةَ فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنْكُنَّ أَجْرًا عَظِيمًا } وَقَالَ قَتَادَةُ { وَاذْكُرْنَ مَا يُتْلَى فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ } الْقُرْآنِ وَالْحِكْمَةُ السُّنَّةُ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ لَمَّا أُمِرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِتَخْيِيرِ أَزْوَاجِهِ بَدَأَ بِي فَقَالَ إِنِّي ذَاكِرٌ لَكِ أَمْرًا فَلَا عَلَيْكِ أَنْ لَا تَعْجَلِي حَتَّى تَسْتَأْمِرِي أَبَوَيْكِ قَالَتْ وَقَدْ عَلِمَ أَنَّ أَبَوَيَّ لَمْ يَكُونَا يَأْمُرَانِي بِفِرَاقِهِ قَالَتْ ثُمَّ قَالَ إِنَّ اللَّهَ جَلَّ ثَنَاؤُهُ قَالَ { يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ إِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا إِلَى أَجْرًا عَظِيمًا } قَالَتْ فَقُلْتُ فَفِي أَيِّ هَذَا أَسْتَأْمِرُ أَبَوَيَّ فَإِنِّي أُرِيدُ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالدَّارَ الْآخِرَةَ قَالَتْ ثُمَّ فَعَلَ أَزْوَاجُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَ مَا فَعَلْتُ تَابَعَهُ مُوسَى بْنُ أَعْيَنَ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ وَقَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ وَأَبُو سُفْيَانَ الْمَعْمَرِيُّ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ

"Eğer Allah ve Rasûlü'nü ve âhiret yurdunu diliyorsanız şübhe yok ki Allah, içinizden güzel hareket edenler için büyük mükâfat hazırlamıştır" (Âyet: 29).

-.. Ve Katâde (Yüce Allah'ın şu) "Allah'ın evlerinizde okunup duran âyetlerini ve hikmeti hatırlayın (Âyet:34) kavli hakkında: Buradaki Allah'ın âyetleri ile hikmet, Kur'ân ile sünnet'tir, demiştir.Ve İmâm el-Leys ibn Sa'd şöyle dedi: Bana Yûnus ibn Yezîd tah-dîs etti ki, İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Ebû Seleme ibnu Abdir-rahman haber verdi ki, Peygamber'in zevcesi Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) kadınlarını muhayyer kılmakla emrolunduğu zaman bu işe benden başladı ve:
— "Ben sana bir emir anlatacağım. Cevâb vermekte acele etmemenden sana bir zarar yoktur, tâ ki ebeveynine damşasm" buyurdu. Âişe dedi ki: Rasûlullah ebeveynimin bana O'ndan ayrılmayı emretmeyeceklerini muhakkak bilmekteydi.Âişe dedi ki: Sonra Rasûlullah şöyle dedi:
— "Şübhesiz senası ulu olan Allah şöyle buyurdu: Ey Peygamber! Zevcelerine şöyle söyle: Eğer siz dünyâ hayâtını ve onun zînetini istiyorsanız, gelin size boşama bedellerini vereyim de hepinizi güzellikle salıvereyim. Yok eğer Allah *ı ve Rasûlü 'nü, ve âhiret yurdunu istiyorsanız, haberiniz olsun ki, Allah içinizden güzel hareket edenlere pek büyük bir mükâfat hazırlamıştır".Âişe dedi ki: Ben de:
— Bunun hakkında mı ebeveynime danışacağım? Ben elbette Allah'ı ve Rasûlü'nü ve âhiret yurdunu isterim, dedim.Âişe dedi ki: Sonra Peygamber'in diğer zevceleri de benim yaptığım gibi yaptılar.
el-Leys'e Mûsâ ibn A'yen, Ma'mer'den; o da ez-Zuhrî'den şeklinde mutâbaat etti. ez-Zuhrî: Bana Ebû Seleme haber verdi, demiştir. Ve Abdurrazzâk ile Ebû Sufyân el-Ma'meriyyu da Ma'mer'den; o da ez-Zuhrî'den; o da Urve'den; o da Âişe'den olmak üzere söylediler

---

بَاب { وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَاهُ }

4787 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ مَنْصُورٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ زَيْدٍ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ هَذِهِ الْآيَةَ { وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ } نَزَلَتْ فِي شَأْنِ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ وَزَيْدِ بْنِ حَارِثَةَ

"Allah'ın açığa çıkarıcısı olduğu şeyi içinde gizliyor, insanlardan korkuyor dun. Hâlbuki Allah kendisinden korkmana daha çok lâyıktı" (Âyet: 37).
-....Hammâd ibn Zeyd şöyle dedi: Bize Sabit el-Bunânî, Enes ibn Mâük(R)'ten, bu "Allahın açığa çıkarıcısı olduğu şeyi içinde gizliyordun. " âyeti, Zeyneb ibnetu Cahş ile Zeyd ibn Harise hakkında indi, diye tahdîs etti

---

بَاب قَوْلِهِ { تُرْجِئُ مَنْ تَشَاءُ مِنْهُنَّ وَتُؤْوِي إِلَيْكَ مَنْ تَشَاءُ وَمَنْ ابْتَغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ } قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { تُرْجِئُ } تُؤَخِّرُ أَرْجِئْهُ أَخِّرْهُ

4788 - حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ هِشَامٌ حَدَّثَنَا عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كُنْتُ أَغَارُ عَلَى اللَّاتِي وَهَبْنَ أَنْفُسَهُنَّ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَقُولُ أَتَهَبُ الْمَرْأَةُ نَفْسَهَا فَلَمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى { تُرْجِئُ مَنْ تَشَاءُ مِنْهُنَّ وَتُؤْوِي إِلَيْكَ مَنْ تَشَاءُ وَمَنْ ابْتَغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ } قُلْتُ مَا أُرَى رَبَّكَ إِلَّا يُسَارِعُ فِي هَوَاكَ

"Kadınlarından kimi dilersen (nevbetinden) geri bırakır, kimi de dilersen yanına alabilirsin. Geri bıraktıklarından kimi istersen (yanına almakta) de sana güçlük yoktur. " (Âyet: 51).İbn Abbâs "Turdu", "Tuahhıru (= Geri bırakırsın)" ma'nâsınadır;eş-şuarâ: 139), "Ahhırhuf = Onu geri bırak)" demektir, demiştir.
-... Âişe (R) şöyle demiştir: Ben nefislerini Rasûlullah'a hibe eden (ve mehirsiz nikâh olunan) kadınları ayıplardım ve:
— Hiç kadın, kadınlığını (mehirsiz) hibe eder mi? derdim.Yüce Allah: "O kadınlardan kimi dilersen geri bırakır, kimi de dilersen yanına alabilirsin. Geri bıraktıklarından kimi istersen (yanına almakta) de sana güçlük yoktur. Gözleri aydın olup tasalanmamalarına ve kendilerine verdiğin ile hepsinin hoşnûd olmalarına en elverişli olan budur. Allah kalblerinizde olanı bilir. Allah hakkıyle bilendir, ukubette acele

etmeyendir" âyetini indirince, o zaman (anladım ki, Allah, Peygamberi'ne mü'minlerin üstünde bir hakk ve yüksek bir irâde vermiştir,) ben Rasûlullah'a: — Rabb'in Ta'âlâ (kadınlarının değil), ancak Sen'in arzunun gerçekleşmesine çabukluk veriyor, dedim

---

4789 – حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عَاصِمٌ الْأَحْوَلُ عَنْ مُعَاذَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَسْتَأْذِنُ فِي يَوْمِ الْمَرْأَةِ مِنَّا بَعْدَ أَنْ أُنْزِلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ { تُرْجِئُ مَنْ تَشَاءُ مِنْهُنَّ وَتُؤْوِي إِلَيْكَ مَنْ تَشَاءُ وَمَنْ ابْتَغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ } فَقُلْتُ لَهَا مَا كُنْتِ تَقُولِينَ قَالَتْ كُنْتُ أَقُولُ لَهُ إِنْ كَانَ ذَاكَ إِلَيَّ فَإِنِّي لَا أُرِيدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْ أُوثِرَ عَلَيْكَ أَحَدًا تَابَعَهُ عَبَّادُ بْنُ عَبَّادٍ سَمِعَ عَاصِمًا

-...Âsim el-Ahvel, Muâze(bintu Abdillah el-Adeviyye)'den; o da Âişe(R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S) şu "Onlardan kimi dilersen nevbetinden geri bırakır, kimi de dilersen yanına alabilirsin. Geri bıraktıklarından kimi istersen yanına almakta da sana güçlük yoktur..." âyeti indikten sonra, biz kadınlarından nevbetinde bulunduğu kadının gününde (öbür kadına yönelmek isteyince) her zaman izin isterdi. Muâze dedi ki: Ben Âişe'ye:
— Sen Rasûlullah'a ne der idin? diye sordum. Âişe:
— Ben de O'na: Yâ Rasûlallah, eğer izin vermek bana âid (bir hakk) ise, ben Sen'in üzerine hiçbir kimseyi tercîh etmek istemem! diye cevâb verirdim, dedi. Bu hadîsi Abbâd ibnu Abbâd da Âsim el-Ahvel'den işitmekte Abdullah ibnu'I-Mubârek'e mutâbaat etmiştir.

بَاب قَوْلُهُ { لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَى طَعَامٍ غَيْرَ نَاظِرِينَ إِنَاهُ وَلَكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَلَا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ فَيَسْتَحْيِي مِنْكُمْ وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنْ الْحَقِّ وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ وَمَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَنْ تَنْكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِنْ بَعْدِهِ أَبَدًا إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا } يُقَالُ إِنَاهُ إِدْرَاكُهُ أَنَى يَأْنِي أَنَاةً فَهُوَ آنٍ { لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا } إِذَا وَصَفْتَ صِفَةَ الْمُؤَنَّثِ قُلْتَ قَرِيبَةً وَإِذَا جَعَلْتَهُ ظَرْفًا وَبَدَلًا وَلَمْ تُرِدْ الصِّفَةَ نَزَعْتَ الْهَاءَ مِنْ الْمُؤَنَّثِ وَكَذَلِكَ لَفْظُهَا فِي الْوَاحِدِ وَالِاثْنَيْنِ وَالْجَمِيعِ لِلذَّكَرِ وَالْأُنْثَى

"Ey îmân edenler, Peygamberin evlerine -yemeğe da'vet olunmaksızın, vaktine de bakmaksızın girmeyin. Fakat da'vet olunduğunuz zaman girin.Yemeği yiyince dağdın. Söz dinlemek veya sohbet etmek için de (izinsiz) girmeyin. Çünkü bu, Peygamber'e eza vermekte, o sizden utanmaktadır. Allah ise hakkfı açıklamaktan çekinmez. Bir de onun zevcelerinden lüzumlu birşey istediğiniz vakit perde ardından isteyin. Bu, hem sizing kalbleriniz, hem onların kalbleri için daha temizdir. Sizin Allah'ın Rasûlü'ne eza vermeniz doğru olmaz, kendinden sonra da zevcelerini nikâhla almanız da ebedî caiz değildir. Bu, Allah katında çok büyük bir günâhjtır" (Âyet:53).Denilir ki "înâhu", "İdrâkuhu" (ve "Bulûğunu", yânı "Erişmek vakti gelmek") ma'nâsınadır. Yine "Enâ, Yenî, Enâten" ("Fe huve ân") denilir."Lealle's-sâate tekûnu karîben = Belki de o saat yakındır" (eŞ-şûrâ: \i) (Kıyâs olan tâ ile "Karîbeten" demek idi. Müellif buna şöyle cevâb verdi:) Müennes ismin sıfatını vasıf yaptığın zaman "tâ-ı merbuta" ile "Karîbeten" dersin. Onu zaman zarfı (yânı zaman ismi) veya sıfattan bedel, yânî sıfatın yerine isim yaptığın zaman ve sıfatı kasdetmediğin zaman ise müennesten "Hâ"yı (yânî yuvarlak tâ'yı) çıkarır, "Karîben" dersin. Burada (Şûra Âyeti'nde) zikredilen kelimenin lafzı da böyledir. Onda sıfat irâde etmezsen, erkek ve dişi için lafzında vâhid, tesniye ve cemi' müsâvî olur (tâ'sız, tesniyesiz ve cemi'siz olur).

4790 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ يَدْخُلُ عَلَيْكَ الْبَرُّ وَالْفَاجِرُ فَلَوْ أَمَرْتَ أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ بِالْحِجَابِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ آيَةَ الْحِجَابِ

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle dedi: Umer ibnu'l-Hattâb (R) şöyle dedi: Ben:
— Yâ Rasûlallah! Senin yanına hayırlı hayırsız kimseler giriyor, mü'minlerin analarına perde içine girmelerini emretsen! dedim. Bu dileğim üzerine Allah, Hicâb Âyeti'ni indirdi

---

4791 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الرَّقَاشِيُّ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ حَدَّثَنَا أَبُو مِجْلَزٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا تَزَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَيْنَبَ بِنْتَ جَحْشٍ دَعَا الْقَوْمَ فَطَعِمُوا ثُمَّ جَلَسُوا يَتَحَدَّثُونَ وَإِذَا هُوَ كَأَنَّهُ يَتَهَيَّأُ لِلْقِيَامِ فَلَمْ يَقُومُوا فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ قَامَ فَلَمَّا قَامَ قَامَ مَنْ قَامَ وَقَعَدَ ثَلَاثَةُ نَفَرٍ فَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيَدْخُلَ فَإِذَا الْقَوْمُ جُلُوسٌ ثُمَّ إِنَّهُمْ قَامُوا فَانْطَلَقْتُ فَجِئْتُ فَأَخْبَرْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُمْ قَدْ انْطَلَقُوا فَجَاءَ حَتَّى دَخَلَ فَذَهَبْتُ أَدْخُلُ فَأَلْقَى الْحِجَابَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ } الْآيَةَ

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Zeyneb bintu Cahş ile evlendiği zaman, cemâati düğün yemeğine çağırdı. İnsanlar yemek yediler, sonra da oturup konuşmaya koyuldular. Rasûlullah (onların anlayıp da kalkmaları için) kalkmağa davranır gibi yaptı, fakat oturanlar yerlerinden kalkmadılar. Rasûlullah bu vaziyeti görünce (onların kalkıp gitmeleri için) yerinden kalktı. Rasûlullah kalkınca, onlardan kalkanlar da kalkıp gittiler, fakat üç kişi oturdu kaldı. Peygamber, Zeyneb'in yanına girmek için geldi.Gördü ki o topluluk hâlâ oturmaktalar. (Peygamber geri döndü.) Sonra onlar kalkıp gittiler. Bunun üzerine ben de gittim ve varıp Peygam-ber'e onların gittiklerini haber verdim. Peygamber geldi ve içeriye girdi. Ben de O'nunla içeriye girmeye davrandım. Peygamber benimle kendisi arasına perdeyi sarkıttı. Allah şu âyeti indirdi:Ey îmân edenler. Peygamber'in evlerine, yemeğe da'vet olunmaksızın, vaktine de bakmaksızın girmeyin. Fakat davet olunduğunuz zaman girin. Yemeği yiyince dağdın.Söz dinlemek ve sohbet etmek için de (izinsiz) girmeyin. Çünkü bu, Peygamberce eza vermekte, O sizden utanmaktadır. Allah ise haktan çekinmez...Âyet:53).

4792 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ قَالَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَا أَعْلَمُ النَّاسِ بِهَذِهِ الْآيَةِ آيَةِ الْحِجَابِ لَمَّا أُهْدِيَتْ زَيْنَبُ بِنْتُ جَحْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَتْ مَعَهُ فِي الْبَيْتِ صَنَعَ طَعَامًا وَدَعَا الْقَوْمَ فَقَعَدُوا يَتَحَدَّثُونَ فَجَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْرُجُ ثُمَّ يَرْجِعُ وَهُمْ قُعُودٌ يَتَحَدَّثُونَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَى طَعَامٍ غَيْرَ نَاظِرِينَ إِنَاهُ إِلَى قَوْلِهِ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ } فَضُرِبَ الْحِجَابُ وَقَامَ الْقَوْمُ

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle dedi: Ben bu Hicâb Âyeti'ni insanların en iyi bileniyim. Zeyneb bintu Cahş (taranıp süslenerek) Rasûlullah'a hediye edildiği zaman, Zeyneb evde Rasûlullah'ın yanında oldu. Rasûlullah bir yemek yaptı ve cemâati yemeğe çağırdı. Cemâat yemekten sonra oturup konuşmaya koyuldular. Peygamber onların çıkıp gitmeleri için dışarı çıkmaya, sonra yine Zeyneb'in evine dönmeğe başladı.Onlar ise hâlâ oturmuş konuşuyorlardı. Bunun üzerine Yüce Allah:"Ey îmân edenler, Peygamberdin evlerine, yemeğe da'vet olunmaksızın, vaktine de bakmaksızın girmeyin..." âyetini sonuna kadar indirdi. Bunun akabinde hicâb, yânî perde gerildi, oturan topluluk da kalkıp gittiler.

4793 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بُنِيَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِزَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ بِخُبْزٍ وَلَحْمٍ فَأُرْسِلْتُ عَلَى الطَّعَامِ دَاعِيًا فَيَجِيءُ قَوْمٌ فَيَأْكُلُونَ وَيَخْرُجُونَ ثُمَّ يَجِيءُ قَوْمٌ فَيَأْكُلُونَ وَيَخْرُجُونَ فَدَعَوْتُ حَتَّى مَا أَجِدُ أَحَدًا أَدْعُو فَقُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ مَا أَجِدُ أَحَدًا أَدْعُوهُ قَالَ ارْفَعُوا طَعَامَكُمْ وَبَقِيَ ثَلَاثَةُ رَهْطٍ يَتَحَدَّثُونَ فِي الْبَيْتِ فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَانْطَلَقَ إِلَى حُجْرَةِ عَائِشَةَ فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ فَقَالَتْ وَعَلَيْكَ السَّلَامُ

وَرَحْمَةُ اللَّهِ كَيْفَ وَجَدْتَ أَهْلَكَ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فَتَقَرَّى حُجَرَ نِسَائِهِ كُلِّهِنَّ يَقُولُ لَهُنَّ كَمَا يَقُولُ لِعَائِشَةَ وَيَقُلْنَ لَهُ كَمَا قَالَتْ عَائِشَةُ ثُمَّ رَجَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِذَا ثَلَاثَةٌ مِنْ رَهْطٍ فِي الْبَيْتِ يَتَحَدَّثُونَ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَدِيدَ الْحَيَاءِ فَخَرَجَ مُنْطَلِقًا نَحْوَ حُجْرَةِ عَائِشَةَ فَمَا أَدْرِي آخْبَرْتُهُ أَوْ أُخْبِرَ أَنَّ الْقَوْمَ خَرَجُوا فَرَجَعَ حَتَّى إِذَا وَضَعَ رِجْلَهُ فِي أُسْكُفَّةِ الْبَابِ دَاخِلَةً وَأُخْرَى خَارِجَةً أَرْخَى السِّتْرَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ وَأُنْزِلَتْ آيَةُ الْحِجَابِ

-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle dedi: Peygamber (S) Zeyneb bintu Cahş ile gerdeğe girdi de ekmek ve etle düğün aşı yaptı. Ben konuklan yemeğe da'vetçi olarak gönderildim.Da'vetlilerden bir takım geliyor ve yemek yiyip gidiyorlardı. Sonra bir takım daha geliyor,onlar da yiyorlar ve çıkıp gidiyorlardı. Ben çağıracağım kimseyi bulamayıncaya kadar cemâatin hepsini da'vet ettim. (Da'vetlilerden kimsenin kalmadığını ve hepsinin yemek yiyip gittiklerini anlayınca):
— Ey Allah'ın Peygamberi, artık ben da'vet edeceğim hiçbir kimse bulamıyorum, dedim.Peygamber:
— "Yemek sofranızı kaldırınız!" buyurdu.Bu sırada da'vetlilerden üç grup,yemekten sonra gitmeyip evin içinde oturmuş konuşuyorlardı. Peygamber Âise'nin odasına kadar gitti de:
— "es-Selâmu aleykum ehlel-beyti ve Rahmetullâhi{ = Selâm ve Allah'ın rahmeti üzerinize olsun ey ev halkı)" dedi. Âişe de:
— Selâm ve Allah'ın rahmeti Sen'in üzerine de olsun, ehlini nasıl buldun; Allah Sana mübarek eylesin! dedi. Peygamber sırasıyle kadınların hepsini dolaşıyor ve onlara Âi-şe'ye söylediği sözlerin benzerini söylüyor, onlar da Peygamber'e Âi-şe'nin söylediği gibi sözler söylüyorlardı. Bundan sonra Peygamber, Zeyneb'in evine döndü ve üç grup kişiyi hâlâ evde oturup konuşmaktalar buldu. Peygamber çok utangaç idi. Bu sebeble tekrar Âişe'nin odası tarafına çıkıp gitti. Nihayet o topluluğun çıkıp gittiklerini kendisine ben mi haber verdim,yâhud başkası tarafından mı haber verildi bilmiyorum. Akabinde Peygamber döndü.Nihayet. ayağını kapının eşiğine koyunca, bir ayağı içeride, diğer ayağı dışarıda iken kendisiyle benim arama kapı perdesini sarkıtıp indirdi. Ve bu sırada Hicâb Âyeti indirildi.

4794 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بَكْرٍ السَّهْمِيُّ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَوْلَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ بَنَى بِزَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ فَأَشْبَعَ النَّاسَ خُبْزًا وَلَحْمًا ثُمَّ خَرَجَ إِلَى حُجَرِ أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ كَمَا كَانَ يَصْنَعُ صَبِيحَةَ بِنَائِهِ فَيُسَلِّمُ عَلَيْهِنَّ وَيُسَلِّمْنَ عَلَيْهِ وَيَدْعُو لَهُنَّ وَيَدْعُونَ لَهُ فَلَمَّا رَجَعَ إِلَى بَيْتِهِ رَأَى رَجُلَيْنِ جَرَى بِهِمَا الْحَدِيثُ فَلَمَّا رَآهُمَا رَجَعَ عَنْ بَيْتِهِ فَلَمَّا رَأَى الرَّجُلَانِ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجَعَ عَنْ بَيْتِهِ وَثَبَا مُسْرِعَيْنِ فَمَا أَدْرِي أَنَا أَخْبَرْتُهُ بِخُرُوجِهِمَا أَمْ أُخْبِرَ فَرَجَعَ حَتَّى دَخَلَ الْبَيْتَ وَأَرْخَى السِّتْرَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ وَأُنْزِلَتْ آيَةُ الْحِجَابِ وَقَالَ ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى حَدَّثَنِي حُمَيْدٌ سَمِعَ أَنَسًا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Enes (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Zeyneb ibnetu Cahş'la evlendiği zaman insanları ekmek ve et ziyâfetiyle doyurdu. Sonra zifaf gecesinin sabahında yapageldiği gibi, mü'minlerin annelerinin hücrelerine doğru çıkıp onlara selâm veriyor ve lehlerine duâ ediyor, onlar da kendisine selâm veriyor ve duâ ediyorlardı. Peygamber bu dolaşmadan kendi evine döndüğü zaman iki kişi gördü ki konuşmak bunları çekip gitmişti. Peygamber bu iki kişiyi (konuşmaya dalmış hâlde) görünce tekrar evinden geriye döndü. Bu sırada o iki kişi de Allah'ın Peygamberi'nin kendi evinden gerisin geri döndüğünü görüp çabucak yerlerinden fırladılar. Artık o iki kişinin çıkışlarını Peygamber'e ben mi haber verdim, yoksa başkası tarafından mı haber verildi bilmiyorum. Akabinde Peygamber döndü ve eve girdi ve benimle kendisi arasına kapının perdesini sarkıttı. Ve bu sırada Hicâb Âyeti indirildi Ve İbnu Ebî Meryem şöyle dedi: Bize Yahya ibn Eyyûb haber verdi. Bana Humeyd et- Tavîl tahdîs etti ki, o Enes'ten; o da Peygamber'den işitmiştir

---

4795 - حَدَّثَنِي زَكَرِيَّاءُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ خَرَجَتْ سَوْدَةُ بَعْدَمَا ضُرِبَ الْحِجَابُ لِحَاجَتِهَا وَكَانَتْ امْرَأَةً جَسِيمَةً لَا تَخْفَى عَلَى مَنْ يَعْرِفُهَا فَرَآهَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَقَالَ يَا سَوْدَةُ أَمَا وَاللَّهِ مَا تَخْفَيْنَ عَلَيْنَا فَانْظُرِي كَيْفَ تَخْرُجِينَ قَالَتْ فَانْكَفَأَتْ رَاجِعَةً وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِي وَإِنَّهُ لَيَتَعَشَّى وَفِي يَدِهِ عَرْقٌ فَدَخَلَتْ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي خَرَجْتُ لِبَعْضِ حَاجَتِي فَقَالَ لِي عُمَرُ كَذَا وَكَذَا قَالَتْ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ ثُمَّ رُفِعَ عَنْهُ وَإِنَّ الْعَرْقَ فِي يَدِهِ مَا وَضَعَهُ فَقَالَ إِنَّهُ قَدْ أُذِنَ لَكُنَّ أَنْ تَخْرُجْنَ لِحَاجَتِكُنَّ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber'in kadınlarından Şevde bintu Zem'a, Hicâb Âyeti indikten sonra bir ihtiyâcı için evinden dışarı çıkmıştı. Şevde iri yapılı bir kadındı. Bu seb'eble kendisini tanıyanlara (örtülü olsa da) gizli olmazdı. Bu defa Umer ibnu'l-Hattâb onu dışarıda gördü de:

— Yâ Sevde îyi bil ki, vallahi sen bize karşı gizli olamıyorsun. Bak, düşün! Sen nasıl evinin dışına çıkıyorsun? dedi. Âişe (rivayetine devamla) dedi ki: Bunun üzerine Şevde evine dönüp geldi. O sırada Rasûlullah benim odamda idi, akşam yemeği yemekteydi, elinde de etli bir kemik vardı.Bu hâlde iken Şevde içeri girdi ve:

— Yâ Rasûlallah! Ben bâzı ihtiyâcım için evimden çıkmıştım. Umer bana şöyle şöyle söyleyip çıkışıma i'tirâz etti, diye şikâyet etti. Âişe devamla dedi ki: Bunun üzerine Allah, Peygamber'ine vahy gönderdi. Sonra kendisinden vahy hâli kaldırıldı. O kemik elinde olduğu hâlde ve onu yere koymaksızın Şevde'ye:

— "Siz kadınlara kendi ihtiyâçlarınız için (örtünmüş olarak) evlerinizden dışarı çıkmanıza izin verilmiştir" buyurdu

---

بَاب قَوْلُهُ { إِنْ تُبْدُوا شَيْئًا أَوْ تُخْفُوهُ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِي آبَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ وَلَا إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءِ إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءِ أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَائِهِنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ وَاتَّقِينَ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا }

4796 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اسْتَأْذَنَ عَلَيَّ أَفْلَحُ أَخُو أَبِي الْقُعَيْسِ بَعْدَمَا أُنْزِلَ الْحِجَابُ فَقُلْتُ لَا آذَنُ لَهُ حَتَّى أَسْتَأْذِنَ فِيهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنَّ أَخَاهُ أَبَا الْقُعَيْسِ لَيْسَ هُوَ أَرْضَعَنِي وَلَكِنْ أَرْضَعَتْنِي امْرَأَةُ أَبِي الْقُعَيْسِ فَدَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَفْلَحَ أَخَا أَبِي الْقُعَيْسِ اسْتَأْذَنَ فَأَبَيْتُ أَنْ آذَنَ لَهُ حَتَّى أَسْتَأْذِنَكَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا مَنَعَكِ أَنْ تَأْذَنِي عَمُّكِ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الرَّجُلَ لَيْسَ هُوَ أَرْضَعَنِي وَلَكِنْ أَرْضَعَتْنِي امْرَأَةُ أَبِي الْقُعَيْسِ فَقَالَ ائْذَنِي لَهُ فَإِنَّهُ عَمُّكِ تَرِبَتْ يَمِينُكِ قَالَ عُرْوَةُ فَلِذَلِكَ كَانَتْ عَائِشَةُ تَقُولُ حَرِّمُوا مِنْ الرَّضَاعَةِ مَا تُحَرِّمُونَ مِنْ النَّسَبِ

"Eğer birşeyi açıklar veya onu gizleseniz şübhe yok ki, Allah herşeyi hakkıyle bilicidir.Onlar için ne babaları, ne oğullan, ne erkek kardeşleri, ne erkek kardeşlerinin oğulları, ne kızkardeşlerinin oğullan, ne kendi kadınları,ne de sağ ellerinin mâlik oldukları hakkında hiçbir vebal yoktur. Allah'tan korkun.Çünkü Allah herşeyin üzerinde bir şâhiddir" (Âyet: 54-55)

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Hicâb (emri) indikten sonar (süt babam) Ebû'l-Kuays'm kardeşi Eflah bana (ziyarete) gelip izin istedi. Ben:

— Bu hususta Peygamber(S)'den izin isteyinceye kadar ona izin vermem. Çünkü .beni Eflah'ın kardeşi Ebû'I-Kuays emzirmedi, lâkin beni Ebû'l-Kuays'ın karısı emzirdi, dedim.Bunun akabinde Peygamber yanıma girdi. Ben ona:

— Yâ Rasûlallah! Ebû'I-Kuays'in kardeşi Eflah gelip benden izin istedi. Ben de Sen'den izin istemeden izin vermekten çekindim, dedi.Peygamber:

— "(Süt) amcana izin vermenden seni men' eden nedir?'* buyurdu. Ben de:

— Yâ Rasûlallah! Beni emziren erkek değildir, lâkin beni Ebû'l-Kuays'm karısı emzirdi,dedim. Rasûlullah bana:

—' "Ona izin ver, çünkü o senin amcandır, sağ elin topraklansın!" buyurdu. Hadîsin râvîsi Urve: İşte Rasûlullah'ın söylediği bu "Amcana izin ver" sözünden dolayıdır ki, Âişe: Neseb yönünden haram kılmakta olduklarınızı süt emmeden dolayı da haram kılınız, der idi, demiştir

---

بَاب قَوْلِهِ { إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا } قَالَ أَبُو الْعَالِيَةِ صَلَاةُ اللَّهِ ثَنَاؤُهُ عَلَيْهِ عِنْدَ الْمَلَائِكَةِ وَصَلَاةُ الْمَلَائِكَةِ الدُّعَاءُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { يُصَلُّونَ } يُبَرِّكُونَ { لَنُغْرِيَنَّكَ } لَنُسَلِّطَنَّكَ

4797 - حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَمَّا السَّلَامُ عَلَيْكَ فَقَدْ عَرَفْنَاهُ فَكَيْفَ الصَّلَاةُ عَلَيْكَ قَالَ قُولُوا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

"Şübhesiz Allah ve melekleri o peygambere çok salât ederler. Ey îmân edenler, siz de ona salât edin, tam teslimiyetle de selâm verin" (Âyet: 56).Ebû'l-Aliye: Allah'ın salâtı, melekler yanında O'nu sena etmesidir. Meleklerin salâtı,duadır, demiştir.İbn Abbâs da: "Yusatlûne", "Yuberrikûne", yânî "Bereketle duâ ediyorlar" ma'nâsına;"Le- nuğriyenneke"(Âyet: 60),"Le-nusallitanneke" (yânî "Seni onlara musallat ederiz") ma'nâsınadır. demiştir.

-.. Bana Saîd ibnu Yahya ibn Saîd tahdîs etti. Bize babam Yahya tahdîs etti. Bize Mıs'ar, el-Hakem ibnu Uyeyne'den; o da İbnu Ebî Leylâ'dan; o da Ka'b ibnu Ucre'den şöyle tahdîs etti:

— Yâ Rasûlallah! Sana selâm vermeyi bilmişizdir. Fakat Sana salât nasıldır? Diye soruldu. Rasûlullah (S):

— ' *A llâhumme sallı alâ Muhammedin ve ala âli Muhammedin kemâ salleyte alâ âli İbrâhîme inneke hamîdun mecîdun. Allâhum-me bârik alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammedin kemâ bârekte alâ âli İbrâhîme inneke hamîdun mecîdun{ — Yâ Allah, Muhammed'e ve Muhammed'in âline salât eyle! Nitekim Sen İbrahim'in âline salât etmiştin. Şübhe yok ki, Sen Hamîdsin (çok öğülmüşsün), Mecîd'sin (yüksek kerem ve şeref sahibisin). Yâ Allah, Muhammed'e ve Mu-hammed ailesine, İbrahim ailesine bereket ihsan ettiğin gibi bereket ihsan eyle!) deyiniz" buyurdu

---

4798 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ الْهَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَبَّابٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا التَّسْلِيمُ فَكَيْفَ نُصَلِّي عَلَيْكَ قَالَ قُولُوا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ قَالَ أَبُو صَالِحٍ عَنْ اللَّيْثِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ وَالدَّرَاوَرْدِيُّ عَنْ يَزِيدَ وَقَالَ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ

-.... Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Biz:

— Yâ Rasûlallah! Şu teslîm, yânî Sana selâm verme bilinmiştir. Fakat Sana nasıl salât edeceğiz? diye sorduk. Rasûlullah bize şu salâtı söyleyiniz diye öğretti: "Allâhûmme sallı alâ Muhammedin,abdike ve rasûlike, kemâ salleyte alâ âli İbrâhîme. Ve bârik alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammedin, kemâ bârekte alâ âli İbrâhîme{ = Yâ Allah, kulun ve ra-sûlün Muhammed'e de, İbrâhîm âline salât ettiğin gibi salât et. Muhammed'e ve Muhammed âline de İbrâhîm âline bereket ihsan eylediğin gibi bereket ihsan eyle)' Leys'in kâtibi Ebû Salih, el-Leys ibn Sa'd'dan: "Alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammedin kemâ bârekte alâ âli İbrâhîme... ° şeklinde söyledi.

-.... İbnu Ebî Hazım ile ed-Derâverdî, her ikisi de Yezîd(ibnu'l-Hâd)'den şöyle tahdîs ettiler: Ve dedi ki: "Kemâ salleyte alâ İbrâhîme ve bârik alâ Muhammedin ve âli Muhammedin kemâ bârekte alâ İbrâhîme ve âli İbrâhîme"

باب قَوْلُهُ { لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَى }

4799 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ الْحَسَنِ وَمُحَمَّدٍ وَخِلَاسٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مُوسَى كَانَ رَجُلًا حَيِيًّا وَذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَى فَبَرَّأَهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا }

'Ey îmân edenler, siz de Mûsâ 'yi incitenler gibi olmayın,.." (Âvet: 69).
-...Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Mûsâ çok hayâlı kişi idi. Yüce Allah 'in şu kavli buna delâlet eder: Ey îmân edenler, siz de Musa'ya ezâ edenler gibi olmayın. Nihayet Allah onu dedikleri şeyden temize çıkardı. O, Allah indinde yüzlü idi"

سُورَةُ سَبَإٍ

يُقَالُ { مُعَاجِزِينَ } مُسَابِقِينَ { بِمُعْجِزِينَ } بِفَائِتِينَ مُعَاجِزِيَّ مُسَابِقِيَّ { سَبَقُوا } فَاتُوا { لَا يُعْجِزُونَ } لَا يَفُوتُونَ { يَسْبِقُونَا } يُعْجِزُونَا وَقَوْلُهُ { بِمُعْجِزِينَ } بِفَائِتِينَ وَمَعْنَى { مُعَاجِزِينَ } مُغَالِبِينَ يُرِيدُ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا أَنْ يُظْهِرَ عَجْزَ صَاحِبِهِ مِعْشَارٌ عُشْرٌ يُقَالُ الْأُكُلُ الثَّمَرُ { بَاعِدْ } وَبَعِّدْ وَاحِدٌ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { لَا يَعْزُبُ } لَا يَغِيبُ { سَيْلَ الْعَرِمِ } السُّدُّ مَاءٌ أَحْمَرُ أَرْسَلَهُ اللَّهُ فِي السُّدِّ فَشَقَّهُ وَهَدَمَهُ وَحَفَرَ الْوَادِيَ فَارْتَفَعَتَا عَنْ الْجَنْبَيْنِ وَغَابَ عَنْهُمَا الْمَاءُ فَيَبِسَتَا وَلَمْ يَكُنْ الْمَاءُ الْأَحْمَرُ مِنْ السُّدِّ وَلَكِنْ كَانَ عَذَابًا أَرْسَلَهُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ حَيْثُ شَاءَ وَقَالَ عَمْرُو بْنُ شُرَحْبِيلَ الْعَرِمُ الْمُسَنَّاةُ بِلَحْنِ أَهْلِ الْيَمَنِ وَقَالَ غَيْرُهُ الْعَرِمُ الْوَادِي السَّابِغَاتُ الدُّرُوعُ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { يُجَازَى } يُعَاقَبُ { أَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ } بِطَاعَةِ اللَّهِ { مَثْنَى وَفُرَادَى } وَاحِدٌ وَاثْنَيْنِ { التَّنَاوُشُ } الرَّدُّ مِنْ الْآخِرَةِ إِلَى الدُّنْيَا { وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ } مِنْ مَالٍ أَوْ وَلَدٍ أَوْ زَهْرَةٍ { بِأَشْيَاعِهِمْ } بِأَمْثَالِهِمْ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { كَالْجَوَابِ } كَالْجَوْبَةِ مِنْ الْأَرْضِ الْخَمْطُ الْأَرَاكُ وَالْأَثَلُ الطَّرْفَاءُ الْعَرِمُ الشَّدِيدُ

Sebe' Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle "Muâcizîne" (Âyet: 5,38) denilir ki, bu "Musâbıkîne" (yânî "Öne geçme yarışı yapıcılar") manâsi nadir. "SİZ ne yerde, ne gökte O'nu âciz bırakıcılar değilsiniz..." (ei-Ankebût: 22); buradaki "Bi-mu'cizîne", "Bi-fâitîne" (yânî "Geçip kurtulucular") ma'nâsınadır."Muâciziyye", "Musâbıkıyye" (yânî "Benimle öne geçme yarışı yapıcı") ma'nâsınadır.'O küfredenler geçtiklerini ve sizi âciz bırakacaklarını asla zannetmesinler" (d-Enm. 59);buradaki "Sebekû","Fâtû(= Geçip gittiler)", "înnehum lâ yu'cizûne", "Lâ yefûtûne" ma'nâsınadır. "Yoksa kötülükler yapanlar bizden kaçıp savuşacaklarını mı sandılar? Ne fena hükmediyorlar" (enkebûv. 4); buradaki "En-yesbikûnâ","Bizi âciz bırakacaklarını mı?" ma'nâsınadır. "Bi- mu'cizîne", "Geçip kurtulucular","Muâcizîne","Muğâlibîne" (yânı "Yenme yarışı yapıcılar") ma'nâsınadır ki, onlardan herbiri, arkadaşı olan diğerinin aczini meydana çıkarmak ister."Onlardan öncekiler de (peygamberlerini) tekzîb ettiler. Hâlbuki bunlar öbürlerine verdiklerimizin onda birine ermemişlerdir..." {Ayei: 45), buradaki "MVşâr", "Uşr" (yânî "Onda bir") ma'nâsınadır. "Fakat onlar (bu ni'metin şükründen) yüz çevirdiler. Biz de Arım selini gönderdik, o ikişer cennetlerinin yerinde de ekşi yemişli acı ılgın ve az bir şey de Arabistan kirazından (olmak üzere harâb) ikişer bustân peyda ettik" (Âyet: i6>; buradaki "Ukulu", "Semeni" (yânî "Meyveler") demektir."Bâid" ve "Ba'id" (Âyet: ıgj bir olup "Uzaklaştır" ma'nâsınadır.Ve Mucâhid şöyle dedi: "Lâ ya'zubu" (Âyet: 3). "Lâ yağibu(= Gâib olmaz)"; "et-Arimu" (Âyet: 16),"Sedd" demektir. Kırmızı su ki, Allah onu şeddin içine gönderdi de şeddi yarıp parçaladı ve onu yıktı. Vâdîyi kazdı, o iki bahçe yanlarından yükseldiler ve böylece su kayboldu da artık ikisi de kurudu, o kızıl su şedden (yâhud seylden) değildi, lâkin o bir azâb idi ki, Allah onu Sebe' ehli üzerine istediği yerden salıvermişti.Amr ibn Şurahbîl de: Yemen ehlinin lügatinde "el- Arim" "el-Musennât" (yânî kat kat bina edilmiş baraj) demektir, dedi. Şurahbîl'den başkası da: "el-Arim' "(İçinde su bulunan) vâdf'dir, dedi. "SâbİğâT" (Âyet: il),"Uzun uzun mükemmel zırhlar" demektir.Mucâhid şöyle dedi: "Yucâzâ" (Âyet: ı?), "Yuâkabu(= Cezalandırılır mı?)" ma'nâsınadır."De ki:

Ben size sırf Allah için ikişer ikişer, teker teker (karşımda) durmanızı, sonar arkadaşınızda hiçbir mecnûnluk olmadığını iyi düşünmenizi va'z ederim... " (Âyet: 46); buradaki "Eizukum bi-vâhidetin", "Ben size birtek şeyi öğüt veririm, yânî Allah'a tâat etmenizi öğüt veririm" demektir; "Mesnâ ve furâdâ", "İkişer ikişer ve birer birer" ma'nâsınadır."Ona îmân ettik demişlerdir. Fakat onlar için uzak bir yerden tevbeye el sunmak nerede. Hâlbuki daha evvel ona küfretmişler di. Uzak bir yerden gaybe atıp tutuyorlardı. Artık kendileriyle arzu ettikleri şeylerin arasına bir sedd çekilmiştir, bundan evvel benzerlerine de yapıldığı gibi. Çünkü hepsi de insanları kötü zanna düşüren bir şübhe^içinde idiler" (Âyet: 52-54). Buradaki "et-TenâvuşJ\ "Ahiretten dünyâya redd, yânî geri döndürmek"; "Beyne mâ yeştehûne", "Maldan, çocuktan yâhud dünyâ hayâtının zîneti ve güzelliğinden arzu etmekte oldukları şeyler arasına"; "Bi-eşyâıhım", "Bi-emsâlihim" (yânî "Benzerlerine") ma'nâsınadır.İbn Abbâs şöyle dedi: "Ke'l-cevâb", "Ke'l-cevbe mineH-Ardı", (Arz'dan sükûnetli mevki' gibi), "el-Hamt","Dallarıyle misvak, yânî diş temizliği yapılan erâk ağacı", "el-Eslu" "et- Tarfâu", yânî "Ilgın ağacı"; "el-Arim" de "Güçlük" ma'nâsına olan "Arâme" masdarından "Şedîd", yânî "Şiddetli" demektir.

بَاب { حَتَّى إِذَا فُزِّعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا الْحَقَّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ }

4800 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرٌو قَالَ سَمِعْتُ عِكْرِمَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ إِنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا قَضَى اللَّهُ الْأَمْرَ فِي السَّمَاءِ ضَرَبَتْ الْمَلَائِكَةُ بِأَجْنِحَتِهَا خُضْعَانًا لِقَوْلِهِ كَأَنَّهُ سِلْسِلَةٌ عَلَى صَفْوَانٍ فَإِذَا { فُزِّعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا } لِلَّذِي قَالَ { الْحَقَّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ } فَيَسْمَعُهَا مُسْتَرِقُ السَّمْعِ وَمُسْتَرِقُ السَّمْعِ هَكَذَا بَعْضُهُ فَوْقَ بَعْضٍ وَوَصَفَ سُفْيَانُ بِكَفِّهِ فَحَرَفَهَا وَبَدَّدَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ فَيَسْمَعُ الْكَلِمَةَ فَيُلْقِيهَا إِلَى مَنْ تَحْتَهُ ثُمَّ يُلْقِيهَا الْآخَرُ إِلَى مَنْ تَحْتَهُ حَتَّى يُلْقِيَهَا عَلَى لِسَانِ السَّاحِرِ أَوْ الْكَاهِنِ فَرُبَّمَا أَدْرَكَ الشِّهَابُ قَبْلَ أَنْ يُلْقِيَهَا وَرُبَّمَا أَلْقَاهَا قَبْلَ أَنْ يُدْرِكَهُ فَيَكْذِبُ مَعَهَا مِائَةَ كَذْبَةٍ فَيُقَالُ أَلَيْسَ قَدْ قَالَ لَنَا يَوْمَ كَذَا وَكَذَا كَذَا وَكَذَا فَيُصَدَّقُ بِتِلْكَ الْكَلِمَةِ الَّتِي سَمِعَ مِنْ السَّمَاءِ

"(O'nun nezdinde, kendisine izin verdiği kimselerden başkasının şefaati fâide vermez.) Nihayet kalblerinden korku giderildiği zaman (birbirine): Rabbiniz ne buyurdu? derler. (Şefaat edecekler de:) Hakkı söyledi, derler. O çok yüce, çok büyüktür" (Ayet: 23).

-....Bize Amr ibnu Dînâr tahdîs edip şöyle dedi: Ben İkrime'den işittim, şöyle diyordu: Ben Ebû Hureyre(R)'den işittim, şöyle diyordu: Şübhesiz Allah'ın Peygamberi (S) şöyle buyurdu: "Allah gökyüzündeki meleklere bir emrin yerine getirilmesini hükmettiği zaman, Allah'ın düz bir taş üstünde (hareket ettirilen) zincir (sesi) gibi mehâbetli olan bu ilâhî hükme melekler tamâmiyle boyun eğerek (korku ile) kanatlarını birbirine vururlar.Gönüllerinden bu korku giderilince de melekler Cebrail ve Mîkâîl gibi mukarreb (yânî Allah'a yaklaştırılmış) meleklere:

— Rabb'iniz ne söyledi? diye sorarlar. Onlar da sorana:

— Allah hakkı söyledi, O çok yücedir, çok büyüktür derler.Bu suretle kulak hırsızı şeytânlar Allah'ın oemrve takdirini işitirler. O sırada kulak hırsızı şeytânlar (yerden göğe kadar) birbirinin üstünde zincirleme dizilmiş (ve kulak hırsızlığına hazırlanmış) bulunurlar. -Sufyân ibn Uyeyne avucunu çevirip parmaklarının arasını ayırdı da bu dizilişi avucuyla vasıfladı.Şeytânlar bu vaziyette iken en üstteki şeytân meleklerin o konuşmasını işitir de hemen onu altın-dakine atar, sonra diğeri de o sözü kendinden aşağıdakine atar, nihayet en aşağıdaki o sözü sihirbazın yâhud kâhinin diline atar. Bâzı defa meleklerin konuşmasını işiten en üstteki şeytâna bir ateş parçası yetişip, altındaki şeytâna o haberi atıp işittirmeden onu yakar. Bazen de ateş kendisine erişmeden önce o haberi altındaki şeytâna atıp ulaştırır. Artık o haberi alan sihirbaz kimse, bu haberin beraberinde yüz yalan daha uydurur (insanlara söyler ve ilâhî emir yeryüzünde gerçekleşince insanlar tarafından):

— O bize fulan günü, şöyle şöyle ve şöyle demiş değil miydi? diye söylenir de, böylece şeytânın gökyüzünden işitmiş olduğu o kelime sebebiyle sihirbaz yâhud kâhin kişi doğrulanır"

بَاب قَوْلُهُ { إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ }

4801 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَازِمٍ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ صَعِدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّفَا ذَاتَ يَوْمٍ فَقَالَ يَا صَبَاحَاهْ فَاجْتَمَعَتْ إِلَيْهِ قُرَيْشٌ قَالُوا مَا لَكَ قَالَ أَرَأَيْتُمْ لَوْ أَخْبَرْتُكُمْ أَنَّ الْعَدُوَّ يُصَبِّحُكُمْ أَوْ يُمَسِّيكُمْ أَمَا كُنْتُمْ تُصَدِّقُونِي قَالُوا بَلَى قَالَ فَإِنِّي نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ فَقَالَ أَبُو لَهَبٍ تَبًّا لَكَ أَلِهَذَا جَمَعْتَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ { تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ }

'O, çetin bir azâbdan evvel bunu size haber veren (bir peygamberden başkası değildir" (Âyet: 46).
-....İbn Abbâs (R) şöyle dedi: Bir gün Peygamber (S) Safa Tepesi'ne çıktı da:
— "Yâ sabâhâh - Ey Kureyş buraya geliniz! Büyük bir iş karşısında bulunuyorsunuz!"diye seslendi. Bunun üzerine Kureyş, Peygamber'in yanına toplandı.
— Sana ne oldu? diye sordular. Peygamber:
— "Bana re'yinizi haber veriniz: Şimdi ben size 'Düşman (var), sizi ya sabah baskınına yâhud akşam baskınına uğratacaktır' diye haber versem, beni tasdik eder misiniz?" dedi. Kureyş:
— Evet tasdîk ederiz, dediler. Peygamber:
— "Öyle ise ben sizi şiddetli bir azâbdan evvel, bunu size haber veren bir nezîrim"dedi. Ebû Leheb:
— Helake uğrayasın! Bizleri bunun için mi buraya topladın? dedi. Bunun üzerine Allah:
"Tebbet yedâ EbîLehebin = Ebû Leheb'- in iki eli kurusun... " sûresini indirdi

---

سُورَةُ الْمَلَائِكَةِ

قَالَ مُجَاهِدٌ الْقِطْمِيرُ لِفَافَةُ النَّوَاةِ { مُثْقَلَةٌ } مُثَقَّلَةٌ وَقَالَ غَيْرُهُ { الْحَرُورُ } بِالنَّهَارِ مَعَ الشَّمْسِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ الْحَرُورُ بِاللَّيْلِ وَالسَّمُومُ بِالنَّهَارِ { وَغَرَابِيبُ } أَشَدُّ سَوَادٍ الْغِرْبِيبُ الشَّدِيدُ السَّوَادِ

el-Melâike (Fâtır) Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle Mucâhid şöyle dedi: "el-Kıtmîr" (Âyet: 13), hurma çekirdeğinin zarıdır."Günâh işleyen hiçbir nefis, başkasının günâhını çekmez. Eğer yükü ağır bir kişi diğer birini onu taşımaya çağırırsa, bu hısımı da olsa, kendisine ondan hiçbirşey yükletilmez..."(Âyet: ıs); buradaki "Muskale","Musakkale" ma'nâsınadir. Mucâhid'den başkası da şöyle dedi:"Körle gören, karanlıkla nûr, gölge ile sıcak bir olmaz'* (Âyet: i9-2i); buradaki "el-Harûr", gündüzleyin güneşle beraber olan şiddetli sıcaktır. İbn Abbâs da şöyle dedi:"el-Harûr", geceleyin olan sıcaklıktır, "es-Semûm" ise gündüzleyin olan sıcaklıktır."Allah'ın gökten bir su indirdiğini ve işte onunla nevVleri başka başka meyveler bitirip çıkardığımızı görmedin mi? Dağlardan da beyaz beyaz, kırmızı kırmızı, renkleri çeşitli ve kuzgûnî siyah yollar yaptık" (Âyet:. 27); buradaki "Garâbîbu sudun", "Şiddetli karanlıklar", müfredi "el-Gırbîb" de "Şiddetli siyahlık" demektir.

سُورَةُ يس

وَقَالَ مُجَاهِدٌ { فَعَزَّزْنَا } شَدَّدْنَا { يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ } كَانَ حَسْرَةً عَلَيْهِمْ اسْتِهْزَاؤُهُمْ بِالرُّسُلِ { أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ } لَا يَسْتُرُ ضَوْءُ أَحَدِهِمَا ضَوْءَ الْآخَرِ وَلَا يَنْبَغِي لَهُمَا ذَلِكَ { سَابِقُ النَّهَارِ } يَتَطَالَبَانِ حَثِيثَيْنِ { نَسْلَخُ } نُخْرِجُ أَحَدَهُمَا مِنْ الْآخَرِ وَيَجْرِي كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا { مِنْ مِثْلِهِ } مِنْ الْأَنْعَامِ { فَكِهُونَ } مُعْجَبُونَ { جُنْدٌ مُحْضَرُونَ } عِنْدَ الْحِسَابِ وَيُذْكَرُ عَنْ عِكْرِمَةَ { الْمَشْحُونِ } الْمُوقَرُ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { طَائِرُكُمْ } مَصَائِبُكُمْ { يَنْسِلُونَ } يَخْرُجُونَ { مَرْقَدِنَا } مَخْرَجِنَا { أَحْصَيْنَاهُ } حَفِظْنَاهُ مَكَانَتُهُمْ وَمَكَانُهُمْ وَاحِدٌ

Yâsîn Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle Mucâhid şöyle dedi:"Feazzeznâ" (Âyet: 14), "Şiddetlendirip kuvvetlendirdik" demektir.Ey kulların üzerine çöken hasret (hazır ol, çünkü) onlar kendilerine herhangibir peygamber gelmeyedursun,ille onunla alay ederlerdi" (Âyet: 30), yânî onların dünyâda iken rasûllerle alay etmeleri, kendilerine âhirette büyük bir hasret ve pişmanlık olmuştur.'Ne Güneş 'in Ay Ja erişip çatması, ne de gecenin gündüzü geçmiş olması gerekmez. Hepsi de birer felekte yüzerler" (Âyet: 40). Güneşin Ay'a erişmesi olmaz; bu, ikisinden birinin ışığı diğerinin ışığını örtmez, onların ikisi de böyle birbirinin ışığını örtmeleri gerekmez (Çünkü herbirinin bir sınırı vardır, onu geçmezler ve ondan geri de kalmazlar).Gecenin gündüzü geçmiş olması da gerekmez. Güneş ve Ay'dan herbiri, istemekte ciddî ve gayret göstericiler olarak arkadaşını ta'kîb ederler, (kıyamet günü müstesna, asla bir yere gelip birleşmezler)."Gece de onlar için bir âyettir. Biz ondan gündüzü sıyırıp çıkarırız. Bir de bakarsın ki, karanlığa girmişlerdir" (Âyet: 37); buradaki "Neslehu", "Gece ile gündüzden herbirini diğerinden çıkarırız", bunlardan herbiri kararlaştırılmış zamana kadar cereyan eder dır demektir."Ve kendilerine bunun gibi binecekleri nice şeyleri yaratmış olmamızdır" (Âyet: 42);buradaki "Min mislini",hayvanlardan olan binekler demektir (çünkü onlar kara gemileridir)."Şübhe yok ki, bu gün cennet yaranı sevinçli bir zevk ve eğlence içindedirler" (Âyet:55); buradaki "Fekihûn","Mu'cebûn(= Beğenilmiş, hoşnûd kılınmışlar, hayret edilecek ni'metliler ve ferahtılar)"demektir."Onlar Allah'ı bırakıp kendileri yardım edilecekler ümidiyle ma 'bûdlar edindiler. Ki bunlar onlara asla yardım edemezler. (BiVakis) kendileri bunlar için hazırlanmış bir sürü avenedir" (Âyet: 74-75). Yânı, hesâb sırasında hazır edilip toplanmış askerler;(Ibn Kesîr:Bu putlar kıyamet günü ibâdet edicilerinin hesabı sırasında hazır ediliptoplanmışlardır ki,putperestlerin horlanmaları daha belîğ ve aleyhlerine hüccet dikmek daha açık olsun,demiştir).Ve İkrime'den "Fil-fulkil-meşhûn{- Dopdolu gemide)" (Âyet. 4i), "Ağırlaştırılmış gemide" ma'nâsınadır dediği zikrolunuyor. Ve İbn Abbâs: "Tâirukum" (Âyet: 19), "Masâibukum" (yânî "Musibetleriniz") demektir. "Sûra üfürülmüştür. Artık bakarsın ki onlar kabirlerinden (kalkıp) Rabblerine doğru koşup gidiyorlar" (Âyet: sm buradaki "Yensilûn","Yahricûn" (yânî "Çıkıyorlar") ma'nâsınadır; "Merkadınâ{=. Uyuduğumuz yer)" (Âyet:52), "Çıktığımız yer" demektir."Hakikat Ölüleri diriltecek olan, Önden gönderdikleri şeyleri ve bıraktıkları eserleri yazmakta bulunan biziz biz. Zâten biz herşeyi apaçık bir kitâbda yazıp saymışızdır" (Âyet: 12), yânî "Biz onu hıfzetmiş, korumuşuzdur"."Yine dileseydik onları oldukları yerde suratlarını değiştirip, bambaşka çirkin bir mâhiyete getirirdik de ne ileri gitmeye, ne de geri dönüp gelmeye güçleri yetmezdi" (Âyet: 67); buradaki "Mekânetihim" ile "Mekânihim" bir ma'nâyadır.

بَاب { وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ }

4802 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ عِنْدَ غُرُوبِ الشَّمْسِ فَقَالَ يَا أَبَا ذَرٍّ أَتَدْرِي أَيْنَ تَغْرُبُ الشَّمْسُ قُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ فَإِنَّهَا تَذْهَبُ حَتَّى تَسْجُدَ تَحْتَ الْعَرْشِ فَذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى { وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ }

"Güneş de (ilâhî bir âyettir ki) kendi karargâhında cereyan etmektedir. Bu, mutlak gâlib, herşeyi hakkıyle Aiinhyın takdiridir" bilen Allah'ın takdiridir (Âyet: 38).
-...Ebû Zerr (R) şöyle demiştir: Ben güneşin batışı sırasında mescidde Peygamber'in beraberinde idim. Peygamber (S):
— "Yâ Ebâ Zerr! Güneş nerede gurûb eder bilir misin?" diye sordu. Ben:
— Allah ve Rasûlü en bilendir, dedim. Peygamber:
— "Güneş gider, tâ Arş'ın altında secde eder. İşte bu Yüce Allah 'in şu kavlidir: Güneş de (ilâhî bir âyettir ki) kendi karargâhında cereyan etmektedir. Bu, mutlak gâlib, herşeyi hakkıyle bilen Allah '-in takdiridir."

4803 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى { وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا } قَالَ مُسْتَقَرُّهَا تَحْتَ الْعَرْشِ

-....Ebû Zerr (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'e, Yüce Allah'ın "Güneş kendi karargâhında cereyan etmektedir" kavlinden sordum. Peygamber: "Onun müstakarrı Arş'ın altındadır" buyurdu

---

سُورَةُ الصَّافَّاتِ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ { وَيَقْذِفُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ } مِنْ كُلِّ مَكَانٍ { وَيُقْذَفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ } يُرْمَوْنَ { وَاصِبٌ } دَائِمٌ لَازِبٌ لَازِمٌ { تَأْتُونَنَا عَنْ الْيَمِينِ } يَعْنِي الْحَقَّ الْكُفَّارُ تَقُولُهُ لِلشَّيْطَانِ { غَوْلٌ } وَجَعُ بَطْنٍ { يُنْزَفُونَ } لَا تَذْهَبُ عُقُولُهُمْ { قَرِينٌ } شَيْطَانٌ { يُهْرَعُونَ } كَهَيْئَةِ الْهَرْوَلَةِ { يَزِفُّونَ } النَّسَلَانُ فِي الْمَشْيِ { وَبَيْنَ الْجِنَّةِ نَسَبًا } قَالَ كُفَّارُ قُرَيْشٍ الْمَلَائِكَةُ بَنَاتُ اللَّهِ وَأُمَّهَاتُهُمْ بَنَاتُ سَرَوَاتِ الْجِنِّ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى { وَلَقَدْ عَلِمَتْ الْجِنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ } سَتُحْضَرُ لِلْحِسَابِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { لَنَحْنُ الصَّافُّونَ } الْمَلَائِكَةُ { صِرَاطِ الْجَحِيمِ } { سَوَاءِ الْجَحِيمِ } وَوَسَطِ الْجَحِيمِ { لَشَوْبًا } يُخْلَطُ طَعَامُهُمْ وَيُسَاطُ بِالْحَمِيمِ { مَدْحُورًا } مَطْرُودًا { بَيْضٌ مَكْنُونٌ } اللُّؤْلُؤُ الْمَكْنُونُ { وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ } يُذْكَرُ بِخَيْرٍ وَيُقَالُ { يَسْتَسْخِرُونَ } يَسْخَرُونَ { بَعْلًا } رَبًّا

Ve's-Sâffât Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle Mucâhid şöyle dedi: "Uzak bir yerden gaybe atıp tutuyorlardı" (Sebe1:52), buradaki "Uzak bir yerden", "Her yerden" ma'nâsınadır. "Ki onlar MeleH A 'lâ'ya kulak verip dinleyemezler, her yandan kovularak atılırlar. Onlar için (âhirette) ardı arası kesilmez bir azâb vardır" (Âyet: 8-9), buradaki "Yukzafûne", "Atılıyorlar"; "Vâsıbun","Dâim" (yânî "Devâmli") ma'nâsınadır. "Hakikat biz onları yapışkan bir çamurdan yarattık"(Âyet: ıi); buradaki "Lâzibun", "Lâzımun", yânî "Cıvık yapışkan" ma'nâsınadır."Onlardan kimi kimine yönelip mes'ûl tutmaya kalkışırlar. Hakikat siz bize sağdan gelirdiniz, derler" (Âyet: 27-28); buradaki "Sağdan" sözüyle, hakkı kasdediyor. Bunu kâfirler, şeytâna hitaben söylerler. "Orada bir humar da yok, onlar bundan sarhoş da olmazlar" (Aya. 4iy, buradaki "Ğavlun", "Karın ağrısı"; "Yunzefûn", "Akıllan gitmez" ma'nâsınadır. "İçlerinden bir sözcü: Hakikat benim bir arkadaşım vardı, der" (Âyet: 51), buradaki "Karin", "Arkadaş"ma'nâsınadır. "Çünkü onlar atalarını sapkın kimseler bulmuşlardı da, kendileri de onların izleri üzerinde koşturuluyorlardı"(Ayev. 69-70), buradaki "Yuhreûne{~ Koşturuluyorlar)", "Hervele hey'eti gibi" (yânî "Hervele yapanlar gibi sür'atle koşturuluyorlar") demektir."Derken (kavmi) koşarak onun önüne çıktılar" (Âyet: 94};buradaki "Yeziffûn", "en-Neselâne fi'1-meşyi" {yânî "Koşmanın aşağısında kısa adımlarla sür'atli yürüyüş")ma'nâsınadır."Bir de O'nunla cinnler arasında bir hısımlık uydurdular. And olsun ki, bizzat cinnler dahî onların muhakkak (cehenneme) ihzâren getirileceklerini pek iyi bilmişlerdir. Allah onların isnâd edegeldiklerinden yücedir, münezzehdir" (Âyet: 158-159). Kureyş kâfirleri: "Melekler Allah'ın kızlarıdırlar, meleklerin anaları da cinnlerin hâsslarının kızlarıdır" dediler.Yüce Allah da: "And olsun ki, bizzat cinnler dahî onların muhakkak ihzâren getirileceklerini pek iyi bilmişlerdir", yânî "Bu sözü söyleyen sizler hesaba çekilmek içi.* orada hazır edileceksiniz".Ve İbn Abbâs şöyle dedi: "Biziz o saff saff dizilenler mutlak biz" (Âyet: ıö5), buradaki "Saff saff dizilenler", meleklerdir."O zulmedenleri, onlara eş olanları, Allah'ı bırakıp tapmakta ısrar ettikleri şeyleri hep bir araya toplayın da cehennem yoluna götürün. Onları habsedin. Çünkü onlar mes'ûldürler"(Âyet, mi); buradaki "SırâtVl-Cahîm", "Cehennemin ortası; çılgın ateşin ortası" (Âyet: 55) demektir."Sonra üzerine de onlar için çok sıcak bir su ile karıştırılmış içki vardır" (Âyet: 67),buradaki "Le-şevben","Yiyecekleri karıştırılır; yiyecek ve içecekleri çok sıcak su ile karıştırılır" demektir."Medhûran" (ei-AW: n>, "Matrûdan(= Tardedilip kovulmuş)" ma'nâsınadır (Âyet: 9da) "Tardetmek" ma'nâsına olan "Duhûran" geçmişti)."Yanlarında da bakışlarını yalnız zevçlerine döndürmüş iri gözlü kadınlar vardır ki, bunlar örtülüp saklanmış yumurtalar gibidirler" (Âyet: 48-49); buradaki "Beydun meknûnun{- Saklanmış beyaz yumurta)", "Saklanmış inci" ma'nâsınadır."Biz ona sonra gelenler içinde (iyi bir nâm) bıraktık" (Âyet: 78, 129), yânî "O dâima hayırla anılacaktır"."Bir âyet -bir mu'cize- gördükleri vakit, onu eğlenceye tutarlar" (Âyet: 14), buradaki "Yesteshırûne""Yesharûn(= Eğlenirler)" ma'nâsınadır."O en güzel

yaratanı; sizin de, evvelki atalarınızın da Rabb'i olan Allah'ı bırakıp da BaTe mi tapıyorsunuz?"(Âyet: 125-126); buradaki "Bal" (Büyük bir putun ismi olup Yemen dilinde) "Rabb" ma'nâsınadır.

بَاب { وَإِنَّ يُونُسَ لَمِنْ الْمُرْسَلِينَ }

4804 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ أَنْ يَكُونَ خَيْرًا مِنْ يُونُسَ بْنِ مَتَّى

"Yûnus da hiç şübhesiz gönderilen peygamberlerdendi" (Âyet: 139).
-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S): "Hiçbir kimseye Yûnus ibn Mettâ'dan daha hayırlı olması lâyık değildir" buyurdu.

4805 – حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ هِلَالِ بْنِ عَلِيٍّ مِنْ بَنِي عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْ يُونُسَ بْنِ مَتَّى فَقَدْ كَذَبَ

-...Muhammed ibnu Fuleyh tahdîs edip şöyle demiştir: Bana babam Fuleyh ibn Süleyman, Âmir ibnu Lueyy oğulları'ndan olan Hilâl ibnu Alî'den; o da Atâ ibn Yesâr'dan; o da Ebû Hureyre-(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Her kim ben Yunus ibn Mettâ'dan hayırlıyım derse, muhakkak yalan söyledi" buyurmuştur

---

سُورَةُ ص

4806 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْعَوَّامِ قَالَ سَأَلْتُ مُجَاهِدًا عَنْ السَّجْدَةِ فِي ص قَالَ سُئِلَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقَالَ { أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهُدَاهُمْ اقْتَدِهْ } وَكَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَسْجُدُ فِيهَا

Sâd Sûresi
Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle
-.., el-Avvâm ibn Havşeb şöyle dedi: Ben Mucâhid'e Sâd Sûresi'ndeki secdeden sordum. Mucâhid şöyle dedi: Bu, İbn Abbâs'a soruldu da o: "Onlar Allah'ın hidâyet ettiği kimselerdir. O hâlde sen de onların gittiği doğru yolu tutup ona uy..." (ei-Enâm:90) kelâmını söyledi. İbn Abbâs bu Sâd Sûresi'nde (24. âyetinde) secde eder idi

---

4807 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ الطَّنَافِسِيُّ عَنْ الْعَوَّامِ قَالَ سَأَلْتُ مُجَاهِدًا عَنْ سَجْدَةٍ فِي ص فَقَالَ سَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ مِنْ أَيْنَ سَجَدْتَ فَقَالَ أَوَ مَا تَقْرَأُ { وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ } { أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهُدَاهُمْ اقْتَدِهْ } فَكَانَ دَاوُدُ مِمَّنْ أُمِرَ نَبِيُّكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَقْتَدِيَ بِهِ فَسَجَدَهَا دَاوُدُ عَلَيْهِ السَّلَام فَسَجَدَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ { عُجَابٌ } عَجِيبٌ الْقِطُّ الصَّحِيفَةُ هُوَ هَا هُنَا صَحِيفَةُ الْحِسَابِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { فِي عِزَّةٍ } مُعَازِّينَ { الْمِلَّةِ الْآخِرَةِ } مِلَّةُ قُرَيْشٍ الِاخْتِلَاقُ الْكَذِبُ الْأَسْبَابُ طُرُقُ السَّمَاءِ فِي أَبْوَابِهَا قَوْلُهُ { جُنْدٌ مَا هُنَالِكَ مَهْزُومٌ } يَعْنِي قُرَيْشًا { أُولَئِكَ الْأَحْزَابُ } الْقُرُونُ الْمَاضِيَةُ { فَوَاقٍ } رُجُوعٍ { قِطَّنَا } عَذَابَنَا { اتَّخَذْنَاهُمْ سُخْرِيًّا } أَحَطْنَا بِهِمْ { أَتْرَابٌ } أَمْثَالٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ الْأَيْدُ الْقُوَّةُ فِي الْعِبَادَةِ الْأَبْصَارُ الْبَصَرُ فِي أَمْرِ اللَّهِ { حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي } مِنْ ذِكْرِ طَفِقَ مَسْحًا يَمْسَحُ أَعْرَافَ الْخَيْلِ وَعَرَاقِيبَهَا { الْأَصْفَادِ } الْوَثَاقِ

Bana Muhammed ibnu Abdillah tahdîs etti. Bize Mu-hammed ibnu Ubeyd et-Tenâfisiyyu tahdîs etti ki, el-Avvâm şöyle demiştir: Ben Mucâhid'e Sâd Sûresi'ndeki secdenin mâhiyetini sordum. O şöyle dedi: Ben İbn Abbâs'a:
— Hangi delilden dolayı secde ediyorsun? dedim. İbn Abbâs da bana:
— Sen şu âyetleri okumuyor musun: ' 'Biz ona İshâk ile Ya 'kûb 'u ihsan ettik ve herbirini hidâyete erdirdik. Daha evvel de Nûh 'm, ve onun neslinden Davud'u, Süleyman Eyyûb ',Yûsuf'u, Mûsâ yı ve Harun'u hidâyete (nübüvvete) kavuşturduk... Onlar Allah'ın hidâyet ettiği kimselerdir. O hâlde sen de onların gittiği doğru yolu tutup ona uy..." (eUEn'âm:84-90). (Ey Mucâhid ve arkadaşları!) İşte Dâvûd da Peygamber'inizin kendisine uyması emredilen kimselerdendir, bunun için Rasûlullah da (Davud'un secde ettiği) bu yerde secde etti, dedi."Ucabun (Âyet:5), "Acîbun" (yânî "Şaşılacak birşey") ma'nâ-sınadır. "el-Kıttu" (Âya-AG), "es-Sahîfetu" demektir, o burada "Hasene-ler sahîfesi"dir.Mucâhid şöyle dedi: "Küfredenler bir izzet (bir onur), bir tefrika içindedir" (Âyev.2);buradaki "İzzet", "Muâzzîn(= İzzet ve yenme yarışında yâhud câhiliyet hamiyetinde ve büyüklenmesinde)" ma'nâ-sınadır."Biz bunu diğer millette (yânî dînde) işitmedik. Bu, uydurmadan başkası değildir"(Âyet:7); buradaki "el-MilletVl-âhire", Kureyş dînidir; "el-İhtilâk" da "Yalan ve uydurma" ma'nâsınadır.Yâhud o göklerin, yerin ve ikisi arasında bulunan şeylerin mülkü -tasarrufu onların mı ? Öyle ise sebeblerine yapışarak göğe yükselsin-ler" (Âyet: ıo); buradaki "el-Esbâb",semânın kapılarındaki yollarıdır."Onlar derme çatma patilerden birikmiş öyle bir ordudur ki, işte şurada hezimete uğratılmışlardır" (Âyet:ii): Kureyş'i kasdediyor.Onlardan evvel Nûh kavmi, Âd ve o kazıklar sahibi Fir 'avn, Se-mûd, Lût kavimleri ile Eyke sahihleri de tekzîb etmişlerdi. İşte o partilerim akıbeti)/" (Âyet: 12-13); "İşte o partiler", "Geçmiş olan bu milletler (hep helak edildiler)" ma'nâsınadır."Onların her biri başka değil, gönderilen peygamberleri tekzîb ettiler de bu yüzden azabım hakk oldu. Bunlar da iki sağım aralığı kadar bile gecikmeyecek bir tek korkunç sesten başkasını gözetmiyorlar" {Âyet: i4-i5>; buradaki "Fevâk", "Rucû'", yânî "Dönmek" ma'nâsınadır. "Kıttanâ" (Âyet; 16), "Azabımızı" ma'nâsınadır."Biz onları eğlence edinirdik..." (Âyet: 63), "Biz onları ihata etmiştik" (yâhud "Onlarda hatâ etmiştik") ma'nâsınadır. "Etrâb", "Emsal" (yânî "Bir-yaşıt") demektir.Ve İbn Abbâs şöyle dedi: "Kuvvetlerin ve basiretlerin sahihleri olan kullarımız İbrahim'i, İshâk Ya'kûb'u da an" (Âyet:45); '.'el Eyd", "Kulluk hususundaki kuvvet"; "el-Ebsâr","Allah'ın emri hususundaki görüş"tür. "Gerçek ben mal sevgisine sırf Rabb'imi zikretmek için düştüm.*. " (Âyet:32); buradaki "An zikri RabbV\ "Min zikri Rabbî" ma'nâsına-dır. "Hemen ayaklarını ve boyunlarını okşamaya başladı" (Âyet:33), "Atların boyunlarına ve ayaklarına eliyle dokunuyordu"; "el-Esfâd" (Âyet:38), "Bağlar, bukağılar, kayıdlar" ma'nâsınadir.

بَاب قَوْلِهِ { هَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ }

4808 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا رَوْحٌ وَمُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ عِفْرِيتًا مِنْ الْجِنِّ تَفَلَّتَ عَلَيَّ الْبَارِحَةَ أَوْ كَلِمَةً نَحْوَهَا لِيَقْطَعَ عَلَيَّ الصَّلَاةَ فَأَمْكَنَنِي اللَّهُ مِنْهُ وَأَرَدْتُ أَنْ أَرْبِطَهُ إِلَى سَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي الْمَسْجِدِ حَتَّى تُصْبِحُوا وَتَنْظُرُوا إِلَيْهِ كُلُّكُمْ فَذَكَرْتُ قَوْلَ أَخِي سُلَيْمَانَ رَبِّ { هَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي } قَالَ رَوْحٌ فَرَدَّهُ خَاسِئًا

"Süleyman: 'Ey Rabb'im, beni mağfiret eyle. Bana öyle bir mülk (ve saltanat) ver ki, o benden başka hiçbir kimseye lâyık olmasın. Şübhesiz bütün murâdları ihsan eden Senesin Sen!1 dedi"(Âyet: 35).
-....Ebû Hureyre(R)'den: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Cinn taifesinden bir ifrît dün gece namazımı bozdurmak için bana ansızın hücum etti. -Yâhud Peygamber buna benzer bir kelime söyledi.- Lâkin Allah beni gâlib getirip ona istediğimi yapmaya fırsat verdi. Sabah olunca hepiniz onu güresiniz diye mescidin direklerinden birine bağlamak istedim. Fakat kardeşim Süleyman Peygamber'in; Yâ Rabb, bana mağfiret et ve benden sonra kimseye olmayacak bir mülkü bana bağışla, demiş olduğu hatırıma geldi."Râvî : Peygamber o ifrîti hor olarak kovdu, demiştir

---

بَاب قَوْلُهُ { وَمَا أَنَا مِنْ الْمُتَكَلِّفِينَ }

4809 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ دَخَلْنَا عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ عَلِمَ شَيْئًا فَلْيَقُلْ بِهِ وَمَنْ لَمْ يَعْلَمْ فَلْيَقُلْ اللَّهُ أَعْلَمُ فَإِنَّ مِنْ الْعِلْمِ أَنْ يَقُولَ لِمَا لَا يَعْلَمُ اللَّهُ أَعْلَمُ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِنَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ { قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنْ الْمُتَكَلِّفِينَ } وَسَأُحَدِّثُكُمْ عَنْ الدُّخَانِ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعَا قُرَيْشًا إِلَى الْإِسْلَامِ فَأَبْطَئُوا عَلَيْهِ فَقَالَ اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَيْهِمْ بِسَبْعٍ كَسَبْعِ يُوسُفَ فَأَخَذَتْهُمْ سَنَةٌ فَحَصَّتْ كُلَّ شَيْءٍ حَتَّى أَكَلُوا الْمَيْتَةَ وَالْجُلُودَ حَتَّى جَعَلَ الرَّجُلُ يَرَى بَيْنَهُ وَبَيْنَ السَّمَاءِ دُخَانًا مِنْ الْجُوعِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ { فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُبِينٍ يَغْشَى النَّاسَ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ } قَالَ فَدَعَوْا { رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ أَنَّى لَهُمْ الذِّكْرَى وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُبِينٌ ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَجْنُونٌ إِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ قَلِيلًا إِنَّكُمْ عَائِدُونَ } أَفَيُكْشَفُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ فَكُشِفَ ثُمَّ عَادُوا فِي كُفْرِهِمْ فَأَخَذَهُمْ اللَّهُ يَوْمَ بَدْرٍ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى { يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَى إِنَّا مُنْتَقِمُونَ }

“Ve ben kendiliğinden birşey teklif edenlerden de değilim1" (Âyet: 86).

-...Mesrûk şöyle dedi: Bizler Abdullah ibnu Mes'ûd'un yanına girdik. O:

— Ey insanlar! İçinizden her kim bir ilim bilirse onu söylesin, bilmeyen de "Allah en bilendir" desin. Çünkü insanın bilmediği şey için "(Bilmiyorum) Allah en bilendir" demesi de ilimdendir. Azız ve Celîl olan Allah, kendi Peygamber'ine hitaben: "Ben buna karşı sizden hiçbir ücret istemiyorum ve ben size kendiliğimden birşey teklif edenlerden de değilim, de!" buyurdu. Şimdi ben size ed-Duhân:10. âyetini anlatacağım:Rasûlullah (S) Kureyş'i İslâm'a girmeye çağırdı. Onlar İslâm'a girmeğe ağır davranıp geciktiler. Bunun üzerine Peygamber: "Yâ Allah, Yûsuf'un zamanındaki yıllar gibi yedi şiddet yılı ile bana yardım et" diye Kureyş aleyhine duâ etti. Akabinde onları öyle bir kıtlık yakaladı ki, herşeyi kökünden giderip yok etti. O derecede ki, onlar ölmüş hayvanları ve derileri yediler. Hattâ bir insan açlıktan dolayı kendisiyle gök arasında bir duman görmeğe başladı. Azîz ve Celîl olan Allah şöyle buyurdu:' '0 hâlde semânın apâşikâr bir duman getireceği günü gözetle. O, insanları saracaktır. Bu pek yaman bir azâb... " (ed-Duhân:10- ll).Dedi ki:

— Bunun üzerine Kureyşliler şöyle duâ ettiler: "Ey Rabb 'imiz, bizden bu azabı açıp kaldır. Çünkü biz îmân edeceğiz (dediler). Onlar için düşünüp ibret almak nerede? Kendilerine açıklayan bir peygamber geldiği hâlde. Yine ondan yüz çevirdiler. O'na kimi bir öğretilmiş, kimi bir mecnûn dediler. Biz bu duman azabını biraz açıp kaldıracağız. Fakat siz hiç şübhe yok ki tekrar dönecek olanlarsınız (ed-Duhân:12-15). İbn Mes'ûd dedi ki:

— Kıyamet günündeki azâb onlardan kaldırılır mı? Yine dedi ki:

— Kureyş'ten o azâb kaldırıldıktan sonra onlar yine küfürlerine döndüler. Allah da onları Bedir günü tekrar yakaladı. Yüce Allah: ' 'Çok büyük bir şiddet ve satvetle çarpacağımız gün muhakkak ki biz onlardan intikaam alıcılarız" (ed-Duhân:i6)

سُورَةُ الزُّمَرِ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ { أَفَمَنْ يَتَّقِي بِوَجْهِهِ } يُجَرُّ عَلَى وَجْهِهِ فِي النَّارِ وَهُوَ قَوْلُهُ تَعَالَى { أَفَمَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ خَيْرٌ أَمْ مَنْ يَأْتِي آمِنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ } { غَيْرَ ذِي عِوَجٍ } لَبْسٍ { وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ } مَثَلٌ لِآلِهَتِهِمْ الْبَاطِلِ وَالْإِلَهِ الْحَقِّ { وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ } بِالْأَوْثَانِ خَوَّلْنَا أَعْطَيْنَا { وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ } الْقُرْآنُ { وَصَدَّقَ بِهِ } الْمُؤْمِنُ يَجِيءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَقُولُ هَذَا الَّذِي أَعْطَيْتَنِي عَمِلْتُ بِمَا فِيهِ وَقَالَ غَيْرُهُ { مُتَشَاكِسُونَ } الرَّجُلُ الشَّكِسُ الْعَسِرُ لَا يَرْضَى بِالْإِنْصَافِ وَرَجُلًا سِلْمًا وَيُقَالُ { سَالِمًا } صَالِحًا { اشْمَأَزَّتْ } نَفَرَتْ { بِمَفَازَتِهِمْ } مِنْ الْفَوْزِ { حَافِّينَ } أَطَافُوا بِهِ مُطِيفِينَ بِحِفَافَيْهِ بِجَوَانِبِهِ { مُتَشَابِهًا } لَيْسَ مِنْ الِاشْتِبَاهِ وَلَكِنْ يُشْبِهُ بَعْضُهُ بَعْضًا فِي التَّصْدِيقِ

ez-Zumer Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle Ve Mucâhid şöyle dedi:
"... Kıyamet günü yüzünü o fecî' azâbdan kim kurtaracak?" (Âyet: 24), yânî "Ateş içinde yüzü üzerine sürüklenmekten kendini kim kurtaracak?" demektir.Bunun delili Yüce Allah'ın şu kavlidir: "Bizim âyetlerimiz hakkında sapıklığa düşenler şübhesiz bize gizli kalmazlar. O hâlde ateşin içine atılacak olan kimse mi hayırlıdır, yoksa kıyamet günü korkusuzca gelecek olan kişi mi?,.. " (Fussilet: 40)."And olsun ki biz Kur'ân'da insanlar için nasihat kabul etsinler diye, her misâlden örnekler gösterdik. Onu tenâkuzsuz ve ihtilafsız, dosdoğru Ar abca bir Kur'ân olarak indirdik, tâ ki sakınsınlar" (Âyet: 27-28); buradaki "Gayra zîivecin", "Eğrilik ve belirsizlik olmayarak" ma'nâsınadır."Kendisinde birbirine sertlik ve geçimsizlik gösteren birçok ortakların hakkı bulunan bir adamla (bir köle ile) yalnız bir kişinin adamı olan diğer birini Allah (müşriklerle muvahhid hakkında) bir misâl olarak getirmiştir. Bu ikisinin hâli bir olur mu?... " (Âyet: 29);bu âyette kendisinde birçok ortak sâhibler bulunan adamİa tek adama hâss olup başkalarından salim bulunan adam; onların bâtıl ilâhlanyle Hakk İlâh için bir meseldir."Allah kuluna kâfi değil mi? Seni ondan başkalanyle korkutuyorlar... " (Âyet: 36); "Ondan başkalanyle", "Putlarıyle; putlarının zarar vermeleriyle" demektir."İnsan bir zarar dokunduğu zaman bizi çağırır. Sonra kendisine tarafımızdan bir nVmet verdiğimiz vakit: 'Bu, bana ancak ilimden (bilgimden) dolayı verilmiştir' der.Hayır, bu bir imtihandır. Lâkin onların çoğu bilmezler" (Âyet: 49); buradaki "Havvelnâ", "A'teynâ" (yânî "Verdik") ma'nâsınadır. 'Sıdki getirene ve onu tasdik edenlere gelince: İşte onlar takvaya erenlerin tâ kendileridir" (Âyet: 33); buradaki "Sıdkı getiren", "Kur'ân'ı getiren ve onu tasdik eden kimse"dir ki, o, kıyamet günü: Rabb'im, bu bana verdiğin ve içindekilerle amel ettiğim Kur'ân'dır, diyerek gelecek olan mü'mindir.
Mucâhid'den başkası da şöyle dedi: "Muteşâkisûne"(Âyet: 29), "Birbirlerine zorluk çıkaranlar, ihtilâf edenler"; "er-Raculu", "eş-Şekisu(= Dâima zorluk çıkaran, adalete razı olmayan kişi"; "Raculen silmen" ta'bîri "Raculen salimen (ve sâlihan)" şeklinde de söyleniyor."Allah bir olarak anıldığı zaman âhirete inanmazların kalbleri tiksinir. Başkası anıldı mı bunların derhâl yüzleri güler" (Âyet: 45); buradaki "İşmeezzet", "Nefret etti, tiksindi"demektir."Allah şirkten sakınanları umduklarına nail olmalarına sebeb olan iyi amelleri ile selâmete erdirir... " (Âyet: 6i);buradaki "Bi-mefâzetihim" "Fevz"den olup "Bi-fevzihim" (yânî "Kendi kazançları, zaferleri ile") demektir. "Melekleri görürsün ki, Rablerine hamd ve teşbih ederek Arş'in etrafını kuşatmışlardır..." (Âyet: 75); buradaki "Hâffiyne min havlVl-arşı", "Arş'ın iki yanından -bütün yanlarından- onu dolaşıcılar olarak çepçevre kuşatanlar" demektir. "Allah, kelâmın en güzelini ahenkli, katmerli (tıklım büklüm hakikatlerle dolu) bir kitâb hâlinde indirmiştir... " (Âyet: 23); buradaki "Muteşâbihen" lafzı, "İştibâh" (yânî "Seçilememezlik, karışıklık")dan değil, lâkin "Tasdikte ve güzellikte bâzısı bâzısına benzer (içinde tenakuz ve ihtilâf bulunmaz)" ma'nâsmdandır.

بَاب قَوْلُهُ { يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ }

4810 - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ يَعْلَى إِنَّ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ أَخْبَرَهُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ نَاسًا مِنْ أَهْلِ الشِّرْكِ كَانُوا قَدْ قَتَلُوا وَأَكْثَرُوا وَزَنَوْا وَأَكْثَرُوا فَأَتَوْا مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا إِنَّ الَّذِي تَقُولُ وَتَدْعُو إِلَيْهِ لَحَسَنٌ لَوْ تُخْبِرُنَا أَنَّ لِمَا عَمِلْنَا كَفَّارَةً فَنَزَلَ { وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ } وَنَزَلَتْ { قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ }

"De ki: Ey kendilerinin aleyhinde haddi aşan kullarım, Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin. Çünkü Allah bütün günâhları mağfiret eder.Şübhesiz ki,O çok mağfiret edici,pek merhamet eyleyicidir" (Ayet:53
-... Ya'Iâ ibn Müslim ibn Hürmüz, Saîd ibn Cubeyr'in kendilerine İbn Abbâs(R)'tan şöyle haber verdiğini söylemiştir: Müşriklerden birtakım insanlar adam öldürmüşler ve birçok cinayet işlemişler, zina etmişler ve bunda da çok ileri gitmişlerdi. Bunlar bu günâhlarıyle Muhammed'e geldiler de:
— Senin söylemekte olduğun tebliğ ve kendisine da'vet etmekte olduğun İslâm Dîni şübhesiz çok güzeldir. Eğer bize işlediğimiz bunca günâhlar için bir keffâret bulunduğunu haber versen! dediler.Bunun üzerine şu mealdeki âyetler indi: "Onlar ki, Allah'ın yanına başka bir tann daha katıp tapmazlar. Allah 'm haram kıldığı cana haksız yere kıymazlar, zina etmezler. Kim bunları yaparsa cezaya çarpar. Kıyamet günü de azabı katmerleşir ve o azabın içinde hor ve hakir ebedi bırakılır. Ancak tevbe edip îmân eden,

iyi amelde bulunan kimseler müstesnadır. İşte Allah bunların kötülüklerini iyiliklere çevirir. Allah çok mağfiret edici, pek merhamet eyleyicidir" (ei-Furkaan: 68-70).Bir de şu kelâm indi: "De ki: Ey kendilerinin aleyhinde haddi aşan kullarım, Allah 'in rahmetinden ümidinizi kesmeyin. Çünkü Allah bütün günâhlara mağfiret eder. Şübhesiz ki, O çok mağfiret edici, pek merhamet eyleyicidir"

بَاب قَوْلِهِ { وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ }

4811 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ حَبْرٌ مِنْ الْأَحْبَارِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنَّا نَجِدُ أَنَّ اللَّهَ يَجْعَلُ السَّمَوَاتِ عَلَى إِصْبَعٍ وَالْأَرَضِينَ عَلَى إِصْبَعٍ وَالشَّجَرَ عَلَى إِصْبَعٍ وَالْمَاءَ وَالثَّرَى عَلَى إِصْبَعٍ وَسَائِرَ الْخَلَائِقِ عَلَى إِصْبَعٍ فَيَقُولُ أَنَا الْمَلِكُ فَضَحِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى بَدَتْ نَوَاجِذُهُ تَصْدِيقًا لِقَوْلِ الْحَبْرِ ثُمَّ قَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ { وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ }

"Allah'ı hakkıyle takdir edemediler... (Âyet: 67).
-..Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir:Rasûlullah'ın huzuruna Yahûdî hahamlarından bir âlim geldi ve:
— Yâ Muhammedi Biz (kitâblanmızda) Allah'ın şöyle vasıflandığını buluyoruz: "Allah gökleri bir parmağında, yer tabakalarını da bir parmağında, bütün ağaçlan bir parmağında, suları ve toprakları bir parmağında, öbür mahlûkları da (beşinci) bir parmağında tutarak: Ben bütün kâinatın Melik'iyim! der" diye nakletti. Peygamber (S) Yahûdî âliminin (Tevrat'tan naklettiği) bu haberi tasdîk ederek, sondaki dişleri görününceye kadar güldü. Bundan sonra Rasûlullah: "Allah' hakk (ve lâyık) olduğu veçhile takdir etmediler..." âyetini okudu

---

بَاب قَوْلِهِ { وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ }

4812 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدِ بْنِ مُسَافِرٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَقْبِضُ اللَّهُ الْأَرْضَ وَيَطْوِي السَّمَوَاتِ بِيَمِينِهِ ثُمَّ يَقُولُ أَنَا الْمَلِكُ أَيْنَ مُلُوكُ الْأَرْضِ

Hâlbuki kıyamet günü arz küresi toptan onun bir kabzasıdır. Gökler de onun sağ eliyle dürülmüşlerdir. O katmakta devam ettikleri ortaklardan münezzehtir, çok yücedir" (Âyet:67).
-...Ebû. Hureyre (R) dedi ki: Ben Rasûlullah(S)'tan şöyle buyururken bizzat işittim: "Allah Arz'ı kabz edecek, sağ eliyle gökleri dürecek, sonra: 'Ben Melik Hm; yeryüzünün hükümdarları nerede?' buyuracak"

بَاب قَوْلُهُ { وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَى فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ }

4813 - حَدَّثَنِي الْحَسَنُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ خَلِيلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحِيمِ عَنْ زَكَرِيَّاءَ بْنِ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ عَامِرٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنِّي أَوَّلُ مَنْ يَرْفَعُ رَأْسَهُ بَعْدَ النَّفْخَةِ الْآخِرَةِ فَإِذَا أَنَا بِمُوسَى مُتَعَلِّقٌ بِالْعَرْشِ فَلَا أَدْرِي أَكَذَلِكَ كَانَ أَمْ بَعْدَ النَّفْخَةِ

"(Birinci) sûr'a üfürülmüş, artık Allah'ın diledikleri müstesna olmak üzere göklerde kim var, yerde kim varsa hepsi düşüp ölmüştür. Sonra ona bir daha üfürülmüştür. O anda görürsün ki (ölüler dirilip) ayakta bakınıp duruyorlar" (Âyet: 68).

-....Bize Abdurrahîm, Zekeriyyâ ibn Zâide'den; o da Âmir ibn Şurahbîl eşŞa'bî'den;o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Ben ikinci üfürmeden sonra başını kaldıracak olanların ilkiyim. Bir de bakarım ki, Mûsâ Arş'a yapışmış duruyor. Artık o birinci nefhada ölmedi de hep böyle mi idi, yâhud ikinci nefhadan sonra benden önce mi diriltildi, bilmiyorum'

4814 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا صَالِحٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَ النَّفْخَتَيْنِ أَرْبَعُونَ قَالُوا يَا أَبَا هُرَيْرَةَ أَرْبَعُونَ يَوْمًا قَالَ أَبَيْتُ قَالَ أَرْبَعُونَ سَنَةً قَالَ أَبَيْتُ قَالَ أَرْبَعُونَ شَهْرًا قَالَ أَبَيْتُ وَيَبْلَى كُلُّ شَيْءٍ مِنْ الْإِنْسَانِ إِلَّا عَجْبَ ذَنَبِهِ فِيهِ يُرَكَّبُ الْخَلْقُ

-.. el-A'meş tahdîs edip şöyle dedi: Ben Ebû Salih'ten işittim, şöyle dedi: Ben Ebû Hureyre(R)'den işittim, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "İki nefha kırk vardır."Ebû Hureyre'nin arkadaşları:
— Yâ Ebâ Hureyre: Kırk gün mü? diye sordular.Ebû Hureyre dedi ki: Ben cevâb vermekten çekindim. Birisi:
— Kırk sene mi? diye sordu.Ebû Hureyre dedi ki: Ben yine cevâb vermekten çekindim. Bir başkası:
— Kırk ay mı? diye sordu. Ebû Hureyre dedi ki: Ben buna da cevâb vermekten çekindim. (Çünkü günlerle, aylarla, yıllarla müddet tayîn edecek bilgim yoktu. Ebû Hureyre dedi ki:) Rasûlullah:
— "insandan her parça çürür, yalnız kuyruk sokumundaki bir parçası çürümez, ikinci yaratma o parça içinde terkîb edilir" buyurdu.

سُورَةُ الْمُؤْمِنِ

قَالَ الْبُخَارِيُّ وَيُقَالُ حم مَجَازُهَا مَجَازُ أَوَائِلِ السُّوَرِ وَيُقَالُ بَلْ هُوَ اسْمٌ لِقَوْلِ شُرَيْحِ بْنِ أَبِي أَوْفَى الْعَبْسِيِّ يُذَكِّرُنِي حاميم وَالرُّمْحُ شَاجِرٌ فَهَلَّا تَلَا حاميم قَبْلَ التَّقَدُّمِ { الطَّوْلِ } التَّفَضُّلُ { دَاخِرِينَ } خَاضِعِينَ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { إِلَى النَّجَاةِ } الْإِيمَانُ { لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ } يَعْنِي الْوَثَنَ { يُسْجَرُونَ } تُوقَدُ بِهِمْ النَّارُ { تَمْرَحُونَ } تَبْطَرُونَ وَكَانَ الْعَلَاءُ بْنُ زِيَادٍ يُذَكِّرُ النَّارَ فَقَالَ رَجُلٌ لِمَ تُقَنِّطُ النَّاسَ قَالَ وَأَنَا أَقْدِرُ أَنْ أُقَنِّطَ النَّاسَ وَاللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ { يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ } وَيَقُولُ { وَأَنَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ } وَلَكِنَّكُمْ تُحِبُّونَ أَنْ تُبَشَّرُوا بِالْجَنَّةِ عَلَى مَسَاوِئِ أَعْمَالِكُمْ وَإِنَّمَا بَعَثَ اللَّهُ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُبَشِّرًا بِالْجَنَّةِ لِمَنْ أَطَاعَهُ وَمُنْذِرًا بِالنَّارِ مَنْ عَصَاهُ

el-Mu'min Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle Mucâhid şöyle dedi:"Hâmîm"; bunun mecazı (yânı yolu, hükmü), diğer sûre evvellerindeki kesik kesik harflerin mecazıdır. Ve şöyle de deniliyor: Hayır, bu Şurayh ibnu Ebî Evfâ'nın şu kavlindeki kullanışından dolayı, bir isimdir:Yuzekkirunî hâmîme ve'r-rumhu şâcirun, Fe-hellâ-teİâ hâmîme kahle't-tekaddumi (= Harb günü o bana mızraklar birbirine girip karıştığı hâlde Hâmîm'i hatırlattı, keski o bu Hamimi harbde ileriye geçmeden önce henüz mızraklar birbirine karışmadan okumuş olsaydı!) "ŞedîdVl-ikaabı, zVt-tavli" (Âyet: 3) kavlinde "et-Tavlu" "et-Tefâdulu" (yânî "Fadl ve kerem") ma'nâsınadır.-Katâde: Bunun aslı "Sahibi üzerine müddeti uzayan ni'metlendirme"dir, demiştir.- "Rabb'in şöyle buyurdu: Bana duâ edin. Size icabet edeyim. Çünkü bana ibâdetten büyüklük taslayıp uzaklaşanlar hor ve hakir olarak ateşe gireceklerdir"(Âyet: 60); buradaki "Dâhırîne", "Alçalıcüar olarak" (Suddî: "Küçülücüler ve zeliller olarak" demiştir) ma'nâsınadır."Ey kavmim, benim karşılaştığım bu hâl nedir? Çünkü ben sizi kurtuluşa davet ediyorum, siz beni ateş çağırıyorsunuz" (Âyet: 4i); buradaki "Necat" (Ateşten kurtarıcı olan) "îmân" ma'nâsınadır.Siz beni Allah'a küfredeyim, hiçbir surette tanımadığım nesneleri O'na ortak tutayım diye çağırıyorsunuz. Ben de sizi O mutlak Kaadir'e, O çok mağfiret ediciye da\et ediyorum.Sizin beni mutlakaa tapmaya da'vet ettiğinizin dünyâda da, âhirette de asla hiçbir da'veti yoktur..." (Âyet: 42-43);buradaki "Hiçbir da'vete hakkı olmayan" -yâhud "Hiçbir da'veti

kabule hakkı olmayan"-ta'bıriyle, müşriklerin Allah'tan başka tapmakta oldukları vesen'i, put'u kasdediyor. "Onlar Kitâbh ve Peygamberimizle gönderdiğimiz şeyleri tekzfb edenlerdir. Artık bilecekler. Boyunlarında lâleler, zincirler bulunduğu zaman ki, onlar sıcak suyun içinde sürüklenecekler,sonra ateşte yakılacaklardır" (Âyet: 70.-72); buradaki "Yuscerûn", "Onları ateş yakacak" ma'nâsmadır. (Bu, Yüce Allah'ın: "Onun yakıtı insanlar ve taşlardır" (ei Bakara: 24) kavli gibidir.)"Size olan bu azâb şundandır: Çünkü siz yeryüzünde haksız yere şımarıklık ediyor,çılgınca taşkınlık gösteriyorsunuz" {Âyev. 75); buradaki "Temrahûne","Tebterûne"(yânî"Çok şımarıyor, azıyor, hakkı beğenmiyor, kabul etmiyorsunuz") ma'nâsınadır. el-Alâ ibnu Ziyâd (öl: 94), insanları, cehennemi hatırlatıp kötülüklerden sakındırıyordu. O sırada bir adam ona: Sen insanları niçin Allah'ın rahmetinden ümîdsizliğe düşürüyorsun? dedi. el-Alâ da ona: Azîz ve Celîl olan Allah "Ey kendilerinin aleyhinde haddi aşan kullarım, Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin..." (ez-Zumer: 53) buyururken, ben insanları ümîdsizliğe düşürmeye muktedir olabilir miyim? Bununla beraber Allah "Hakikat müsrifler (yont haddi aşanlar) ateş yaranının tâ kendileridir" (Âyet:43) de buyuruyor. Lâkin sizler amellerinizin kötülüklerine, çirkinliklerine rağmen cennetle müjdelendirilmenizi arzu etmektesiniz. Fakat Allah, Muhammed(S)'i ancak kendisine itaat edenleri cennetle müjdeleyici, âsî olanları da ateşle korkutucu olarak göndermiştir, dedi

---

4815 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ قَالَ قُلْتُ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ أَخْبِرْنِي بِأَشَدِّ مَا صَنَعَ الْمُشْرِكُونَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي بِفِنَاءِ الْكَعْبَةِ إِذْ أَقْبَلَ عُقْبَةُ بْنُ أَبِي مُعَيْطٍ فَأَخَذَ بِمَنْكِبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَوَى ثَوْبَهُ فِي عُنُقِهِ فَخَنَقَهُ بِهِ خَنْقًا شَدِيدًا فَأَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ فَأَخَذَ بِمَنْكِبِهِ وَدَفَعَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ { أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ }

-...Bize el-Evzâî tahdîs edip şöyle dedi: Bana Yahya ibnu Ebî Kesîr tahdîs edip şöyle dedi: Bana Muhammed ibnu İbrâhîm et-Temîmî tahdîs edip şöyle dedi: Bana Urve ibnu'z-Zubeyr tahdîs edip şöyle dedi: Ben Abdullah ibn Amr ibni'1-Âs'a:

— Müşriklerin Rasûlullah'a yaptıkları kötülüklerin en şiddetlisini bana haber ver, dedim.Abdullah ibn Amr şöyle dedi:

— Rasûlullah (S) Ka'be'nin avlusunda namaz kılıyordu. Bunun üzerine Ukbe ibn Ebî Muayt çıkageldi. Ukbe, Rasûlullah'ın omuzun-dan tuttu da ridâsım boynunda dürüp toparladı (ve onunla) Rasûlul-lah'ı şiddetli bir şekilde boğmağa başlamıştı ki, tam bu sırada Ebû Bekr karşıdan yönelip geldi, hemen Ukbe'nin omuzunu tuttu ve onun saldırısını Rasûlullah'tan def etti ve: "Siz bir adamı, RabbHm Allah 'tır demesiyle öldürür müsünüz? Hâlbuki o, size Rabb Hnizden apa± çık mu 'cizeler de getirmiştir. Bununla beraber eğer o bir yalancı ise, yalanı kendine. Eğer doğru söyleyici ise, sizi tehdîd edegeldiği azâbin bir kısmı olsun sizi çarpar. Şübhesiz Allah, haddi aşan, yalancı olan kimseyi muvaffak etmez" (Âyet: 28) kelâmını okudu

---

سُورَةُ حم السَّجْدَةِ

وَقَالَ طَاوُسٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ { ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا } أَعْطِيَا { قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ } أَعْطَيْنَا وَقَالَ الْمِنْهَالُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ قَالَ رَجُلٌ لِابْنِ عَبَّاسٍ إِنِّي أَجِدُ فِي الْقُرْآنِ أَشْيَاءَ تَخْتَلِفُ عَلَيَّ قَالَ { فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ } { وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ } { وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا } { وَاللَّهِ رَبِّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ } فَقَدْ كَتَمُوا فِي هَذِهِ الْآيَةِ وَقَالَ { أَمْ السَّمَاءُ بَنَاهَا إِلَى قَوْلِهِ دَحَاهَا } فَذَكَرَ خَلْقَ السَّمَاءِ قَبْلَ خَلْقِ الْأَرْضِ ثُمَّ قَالَ { أَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ إِلَى قَوْلِهِ طَائِعِينَ } فَذَكَرَ فِي هَذِهِ خَلْقَ الْأَرْضِ قَبْلَ خَلْقِ السَّمَاءِ وَقَالَ { وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا } { عَزِيزًا حَكِيمًا } { سَمِيعًا بَصِيرًا } فَكَأَنَّهُ كَانَ ثُمَّ مَضَى فَقَالَ { فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ } فِي النَّفْخَةِ الْأُولَى ثُمَّ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ { فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ } فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ

عِنْدَ ذَلِكَ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ثُمَّ فِي النَّفْخَةِ الْآخِرَةِ { أَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ } وَأَمَّا قَوْلُهُ { مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ } { وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا } فَإِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ لِأَهْلِ الْإِخْلَاصِ ذُنُوبَهُمْ وَقَالَ الْمُشْرِكُونَ تَعَالَوْا نَقُولُ لَمْ نَكُنْ مُشْرِكِينَ فَخَتَمَ عَلَى أَفْوَاهِهِمْ فَتَنْطِقُ أَيْدِيهِمْ فَعِنْدَ ذَلِكَ عُرِفَ أَنَّ اللَّهَ لَا يُكْتَمُ حَدِيثًا وَعِنْدَهُ { يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا } الْآيَةَ وَخَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ ثُمَّ خَلَقَ السَّمَاءَ ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ فِي يَوْمَيْنِ آخَرَيْنِ ثُمَّ دَحَا الْأَرْضَ وَدَحْوُهَا أَنْ أَخْرَجَ مِنْهَا الْمَاءَ وَالْمَرْعَى وَخَلَقَ الْجِبَالَ وَالْجِمَالَ وَالْآكَامَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي يَوْمَيْنِ آخَرَيْنِ فَذَلِكَ قَوْلُهُ { دَحَاهَا } وَقَوْلُهُ { خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ } فَجُعِلَتْ الْأَرْضُ وَمَا فِيهَا مِنْ شَيْءٍ فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ وَخُلِقَتْ السَّمَوَاتُ فِي يَوْمَيْنِ { وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا } سَمَّى نَفْسَهُ ذَلِكَ وَذَلِكَ قَوْلُهُ أَيْ لَمْ يَزَلْ كَذَلِكَ فَإِنَّ اللَّهَ لَمْ يُرِدْ شَيْئًا إِلَّا أَصَابَ بِهِ الَّذِي أَرَادَ فَلَا يَخْتَلِفْ عَلَيْكَ الْقُرْآنُ فَإِنَّ كُلًّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ حَدَّثَنِي يُوسُفُ بْنُ عَدِيٍّ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أُنَيْسَةَ عَنْ الْمِنْهَالِ بِهَذَا وَقَالَ مُجَاهِدٌ { لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ } مَحْسُوبٍ { أَقْوَاتَهَا } أَرْزَاقَهَا { فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا } مِمَّا أَمَرَ بِهِ { نَحِسَاتٍ } مَشَائِيمَ { وَقَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَاءَ } قَرَنَّاهُمْ بِهِمْ { تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمْ الْمَلَائِكَةُ } عِنْدَ الْمَوْتِ { اهْتَزَّتْ } بِالنَّبَاتِ { وَرَبَتْ } ارْتَفَعَتْ { مِنْ أَكْمَامِهَا } حِينَ تَطْلُعُ { لَيَقُولَنَّ هَذَا لِي } أَيْ بِعَمَلِي أَنَا مَحْقُوقٌ بِهَذَا وَقَالَ غَيْرُهُ { سَوَاءً لِلسَّائِلِينَ } قَدَّرَهَا سَوَاءً { فَهَدَيْنَاهُمْ } دَلَلْنَاهُمْ عَلَى الْخَيْرِ وَالشَّرِّ كَقَوْلِهِ { وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ } وَكَقَوْلِهِ { هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ } وَالْهُدَى الَّذِي هُوَ الْإِرْشَادُ بِمَنْزِلَةِ أَصْعَدْنَاهُ وَمِنْ ذَلِكَ قَوْلُهُ { أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهُدَاهُمْ اقْتَدِهْ } { يُوزَعُونَ } يُكَفُّونَ { مِنْ أَكْمَامِهَا } قِشْرُ الْكُفُرَّى هِيَ الْكُمُّ وَقَالَ غَيْرُهُ وَيُقَالُ لِلْعِنَبِ إِذَا خَرَجَ أَيْضًا كَافُورٌ وَكُفُرَّى { وَلِيٌّ حَمِيمٌ } الْقَرِيبُ { مِنْ مَحِيصٍ } حَاصَ عَنْهُ أَيْ حَادَ { مِرْيَةٍ } وَمُرْيَةٌ وَاحِدٌ أَيْ امْتِرَاءٌ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ } هِيَ وَعِيدٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ } الصَّبْرُ عِنْدَ الْغَضَبِ وَالْعَفْوُ عِنْدَ الْإِسَاءَةِ فَإِذَا فَعَلُوهُ عَصَمَهُمْ اللَّهُ وَخَضَعَ لَهُمْ عَدُوُّهُمْ { كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ }

Hâ mîm es-Sccde (Fussilet) Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle Ve Tâvûs, İbn Abbâs'tan olmak üzere şöyle dedi:
"Sonra göğe -ki o bir buhar hâlinde idi doğruldu da ona ve Arz3a: İkiniz de ister istemez gelin, buyurdu. Onlar da: İsteye isteye geldik, dediler" (Âyet: 11);buradaki "İ'tiyâ tav'an", "Atıyâ(= Veriniz)"; "Kaaletâ eteynâ", "A'taynâ tâiîne(= Boyun eğerek verdik)" ma'nâsınadır.el-Minhâl söyledi ki, Saîd ibn Cubeyr şöyle demiştir:Bir adam (ki Nâfi' ibnu'l-Ezrak'tır) Ibn Abbâs'a: Ben Kur'ân'da bana zahirleri ihtilâf etmekte olan birçok şeyler buluyorum, dedi. (Ibn Abbâs: Sana ihtilaflı görünen bu şeylerden getir, dedi.) O da şunları söyledi:"Sûra üfürüldüğü zaman da artık aralarında o gün (böbürlenecekleri) soyları, sopları olmadığı gibi (birbirlerinin hâlini de) soruşamazlar" (ei- Muminûn: ıoı),"Onlardan kimi kimine yönelip birbirini soruşurlar" (es-Sâffât: 27-50);"Küfredenlerle o peygambere âsî olanlar o gün hâk ile yeksan edilselerdi de Allah'tan bir sözü gizlememiş olsalardı temennisinde bulunacaktır" (en-Nisâ: 42), "Rabb'imiz olan Allah'a and ederim ki, biz eş tutanlardan değildik... " (d Enam: 23) –bu âyette onlar, müşrik olduklarını gizlediler."Sizi (tekrar) yaratmak mı (sizce) daha güç, yoksa göğü mü? Ki onu Allah bina etmiştir.Onun boyunu O yükseltti. Derken ona bir nizâm verdi. Onun gecesini kararttı, gündüzünü (aydınlığa) çıkardı. Bundan sonar da yeri yayıp döşedi" (en-Nâziât: 27-30). Yüce Allah bu âyette göğün yaratılmasını Yer'in yaratılmasından önce zikretti. Sonra şu âyette şöyle buyurdu:".Gerçek siz mi o Arz'ı iki günde yaratana küfrediyor, O'na ortaklar katıyorsunuz? O,Alemlerin (Âyet: 9); Ve Yüce Allah şöyle buyurdu:"Allah gafur, rahim bulunuyor", "Allah azız» hakîm bulunuyor", "Allah semV, basîr bulunuyor", sanki Allah bu sıfatlarla sıfatlanmış oldu da sonra geçti (yânî bundan değişti) gibi?İbn Abbâs bu sorularına cevâb vererek şöyle dedi: Yüce Allah'ın "O gün aralarında soy,sop olmayacak" sözü, birinci üfürmededir: "(Birinci) sûra üfürülmüş, artık Allah'ın diledikleri müstesna olmak üzere göklerde kim var, yerde kim varsa hepsi düşüp ölmüştür. Sonra ona bir daha üfürülmüştür. O anda görürsün ki, ayakta bakınıp duruyorlar" (ez-zumen 68). İşte bu sırada aralarında (kendilerine fayda verecek) soy sop yoktur. (Herkes kendi nefsi ile meşgul bulunduğu için) birbirleriyle soruşamazlar. Sonra diğer bir üfürmede birbirlerine yönelip soruşurlar. Amma Yüce Allah'ın "Biz müşrikler değildik" ve "Allah'tan bir sözü gizlemezler."sözlerine gelince, şübhesiz Allah ıslâh ehlinin günâhlarını mağfiret eder. Müşrikler: Geliniz de bizler müşrikler değildik diyelim, dediler de ağızları üzerine mühür vuruldu ve elleri nutkedip konuşur. İşte bu sırada Allah'tan hiçbir sözün gizlenmez olduğu bilindi. İşte "Küfredenlerle o

peygambere âsî olanlar o gün yerle bir edilselerdi de Allah'tan bir sözü gizlememiş olsalardı temennisinde bulunurlar" (en-Nisâ: 4i>âyetindeki bu temenni hâli, bu sırada olur. Ve Arz'ı iki gün mikdârı sürede yarattı. Sonra göğü yarattı. Sonra irâdesi göğe yöneldi de gökleri diğer iki günlük süre içinde tesviye edip nizâma koydu. Sonra Arz'ı yayıp genişletti. Arz'ın genişletilip yayılması ise ondan suyu, mer'ayı çıkarmak, dağları,tepeleri ve bunlar arasındaki şeyleri diğer iki gün süresinde yaratmasıdır. İşte bunların hepsi Yüce Allah'ın "Dahâhâ = Arz'ı yaydı" sözüdür. Amma "Arzh iki günde yarattı" sözüne gelince, Arz ve Arz'da bulunan herşey dört günlük süre içinde yaratıldı. Gökler de iki günde yaratıldı. (Hâsılı: Arz'ın kendisinin yaratılması, göğün yaratılmasından öncedir. Arz'ın dahvı, yânı yayılması ise, ondan sonradır.)Ve "Allah gafur, rahim bulunuyor". Yüce Allah kendi zâtını bunlarla isimlendirdi (bu isimlendirme geçmiştir).Amma bu "Gafûriyet" ve "Rahîmiyet" kavline (bunun ma'nâsına) gelince, o böyle olmakta devam ediyor (bu vasıf asla kesilmiyor). Çünkü Allah bir şeye mağfiret etmek yâhud merhamet etmek isterse muhakkak olarak istediğini o şeye isabet ettirir. (İbn Abbâs ona:) Binâenaleyh Kur'ân sana ihtilaflı olmasın, çünkü hepsi Allah katındandır, dedi. (Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi:)Bu geçen hadîsi bana Yûsuf ibn Adiyy tahdîs etti.Bize Ubeydullah ibnu Amr, Zeyd ibn Ebî Uneyse'den; o da el-MinhâPden olmak üzere bu hadîsi tahdîs etti.Ve Mucâhid şöyle dedi: "Onlar için kesiksiz bir ücret vardır" (Âyet: 8>; bu "Gayru mahsûbin{- Hesâbsız,tükenmeyen)** ma'nâsmadır. "Allah dört gün (sonunda) orada üstünde sabit dağlar yaptı, onda bereketler yarattı, orada arayanlar için dört günde müsâvî gıdalar takdir etti" (Âyet: ıo) buradaki "Akvâtahâ", "Erzâkahâ" (yânî "Bızıklanni") ma'nâsmadır."Her gökte ona âid emri vahyettV (Âyet: u)j "Kendisine emrettiği şeyleri vahyetti"."Bundan dolayı biz de dünyâ hayâtında zillet azabım kendilerine tattırmamız için,uğursuz uğursuz günlerde üzerlerine çok gürültülü bir bora gönderdik. Ahiret azabı elbet daha horlayıcıdır..."(Âyet: ıe>; buradaki "Eyyamın nahısâtın", "Uğursuz uğursuz günlerde" ma'nâsınadir."Biz onlara birtakım yanaşmaları sebeb yaptık da önlerinde ne var, ardlarında ne varsa onlar bunları süslü gösterdiler..." (Âyet: 25); buradaki "Kayyadnâ lehum", "Kurenâe = Biz o karînleri onlara yaklaştırdık" demektir."Hakikat 'Rabb'imiz Allah'tır' deyip de sonra doğruluğa yapışanlar; işte onların üzerlerine 'Korkmayın, tasalanmayın, vaJd olunduğunuz cennetle sevinin' diye diye melekler inecektir" (Âyet: 30); bu meleklerin inmesi, ölüm vaktindedir."... Senin hakikaten boynunu bükmüş gördüğün Arz da O 'nun âyetlerindendir. Fakat biz üzerine suyu indirdiğimiz vakit o harekete gelir, kabarır. Ona muhakkak can veren (Allah)elbet Ölüleri de diriltícidir.Çünkü O, herşeye kaadirdir" (Âyet: 39); buradaki "Ihtezzet ve rabet", "Bitkilerle harekete gelir, kabarır" demektir.Mucâhid'den başkası da {"Ve rabet "in ma'nâsı hakkında) "Meyve ve çiçekler kapçıklarından, tomurcuklarından doğdukları zaman kabarırlar" ma'nâsınadır, dedi."And olsun ki, şayet ona dokunan bir sıkıntıdan sonra kendisine bizden (zenginlik ve sıhhat gibi) bir rahmet tattırırsak, mutlakaa: Bu, benim hakkımdır..." (Âyet: 50); yânî "Benim amelim sebebiyledir, bu bana haklı kılınmıştır" der."Onda arayanlar için dört günde müsâvî gıdalar takdir etti" (Âyet: ıo), yânî "Arz'daki gıdaları, arayanlar için müsâvî olarak takdîr etti"."Semûd'a gelince; biz onlara doğru yolu gösterdik... " (Âyet: 17),"Onları hayra ve şerre delâlet ettik (yânî, "Mutlak olarak hayır ve şerr yollarına delâlet ettik"). Bu, "Biz ona iki de yol gösterdik" (ei-Beied: ıo>, "Gerçek biz insana doğru yolu gösterdik... " (eninsân: 3) kavilleri gibidir. Maksada irşâddan ibaret olan "Huda", "Biz onu yolların başına yükselttik" menzilesindedir (ma'nâsındadır)."Onlar Allah'ın hidâyet ettiği kimselerdir. O hâlde sen de onların gittiği doğru yolu tutup ona uy..." (ei-En'im: 90) kavli de bu ma'nâdandır (yânî Buhârî'nin "İrşâd" ve "Is'âd" -Sâd harfiyle- ta'bîr ettiği gayeye ulaştırıcı delâlet nev'indendir)."O gün Allah'ın düşmanları; işte onlar toplu hâlde ateşe sürülecekler" (Âyet: 19);buradaki "Yûzeûne", "Yukeffûne(= Men'edilecekler)" ma'nâsınadır."... O'nun ilmi olmaksızın meyvelerden hiçbiri tomurcuklarından çıkmaz, hiçbir dişi gebe kalmaz ve doğurmaz." (Âyet: 47); buradaki "Min ekmâmihâ" sözü,"Çiçek tomurcuğunun kapçığı, yuvası" demektir.Başkası da şöyle dedi:Üzüm için de meydana çıktığı zaman yine "Kâfur"ve "Kufurrâ" denilir (Herşeyin kapçığı, onun kâfurudur)."Keenhu veliyyun hamîm = Sanki o sıcak dosttur" (Ayet: 34), yânî yakındır."Önce taptıkları nesneler onlardan uzaklaşıp kaybolmuş tur. Onlar kendilerine kaçacak hiçbir yer olmadığını anlamışlardır" (Âyet: 48); buradaki "Min mahtsun"dan "Hâsa anhu" denilir ki, "Meyi etti" demektir."Gözünü aç, muhakkak onlar Rabb'lerine kavuşmaktan bir şübhe içindedirler. Gözünü aç, O hakîkaten herşeyi çepçevre kuşatandır" (Âyet: 54); buradaki "Mirye" ve "Murye" bir olup "Şübhe içinde olmak, şübhe etmek"ma'nâsınadır.Ve Mucâhid şöyle dedi:"Siz dilediğinizi yapın, çünkü O, ne yaparsanız hakkıyle görendir" (Âyet: 40), bu vaîd,yânî tehdîddir.

İbn Abbâs şöyle dedi:"Ne (her) iyilik, ne de (her) kötülük bir olmaz- Sen kötülüğü en güzel olan hasletle önle. O zaman görürsün ki, seninle arasında düşmanlık bulunan kimse bile yakın dosttur"(Âyet. 33); buradaki "Daha güzel olan şey", öfke sırasında sabr, kötülüğe uğrama sırasında affetmektir.Sabrı ve affı yaptıkları zaman Allah onları korur ve düşmanları onlara alçalıp boyun eğer: "Sanki o düşman yakın bir dosttur".

بَاب قَوْلُهُ { وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَتِرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ }

4816 – حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ رَوْحِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ { وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَتِرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ } الْآيَةَ قَالَ كَانَ رَجُلَانِ مِنْ قُرَيْشٍ وَخَتَنٌ لَهُمَا مِنْ ثَقِيفَ أَوْ رَجُلَانِ مِنْ ثَقِيفَ وَخَتَنٌ لَهُمَا مِنْ قُرَيْشٍ فِي بَيْتٍ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ أَتُرَوْنَ أَنَّ اللَّهَ يَسْمَعُ حَدِيثَنَا قَالَ بَعْضُهُمْ يَسْمَعُ بَعْضَهُ وَقَالَ بَعْضُهُمْ لَئِنْ كَانَ يَسْمَعُ بَعْضَهُ لَقَدْ يَسْمَعُ كُلَّهُ فَأُنْزِلَتْ { وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَتِرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ } الْآيَةَ

"Siz ne kulaklarınız, ne gözleriniz, ne de derileriniz kendi aleyhinize şâhidlik eder diye (düşünüp) sakınmadınız- BiVakis Allah, yapmakta olduklarınızın birçoğunu bilmez sandınız" (Âyet: 22).
-....Bize Yezîd ibmı Zuray', Rahv ibnu'l-Kaasım'dan; o da Mansûr ibnu'l-Mu'temir'den; o da Mucâhid ibn Cebr'den; o da Ebû Ma'mer'den tahdîs etti ki, İbn Mes'ûd (R) "Siz ne kulaklarınız, ne gözleriniz, ne de derileriniz kendi aleyhinize şâhidlik eder diye sakınmadınız..* " âyetinin tefsîri hakkında şöyle demiştir: Kureyş'ten iki adam vardı,bunların Sakîf kabilesinden, kadınları yönünden bir hısımları vardı, yâhud da Sakîf ten iki adam ve onların Kureyş'ten olan kadın yönünden bir hısımları vardı. Bunlar Beyt'te konuşurlarken biri diğerlerine:
— Söylemekte olduğumuz sözleri Allah'ın işitiyor olduğunu zannediyor musunuz? dedi.Onlardan biri:
— Bir kısmını işitir, dedi. Bâzısı da:
— Eğer bir kısmını işitirse, yemîn olsun hepsini işitir, dedi.İşte bunun üzerine ' 'Siz, ne kulaklarınız, ne gözleriniz, ne de derileriniz kendi aleyhinize şâhidlik eder diye (düşünüp) sakınmadınız..." âyeti indirildi

---

بَاب { وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمْ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَرْدَاكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ مِنْ الْخَاسِرِينَ }

4817 – حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اجْتَمَعَ عِنْدَ الْبَيْتِ قُرَشِيَّانِ وَثَقَفِيٌّ أَوْ ثَقَفِيَّانِ وَقُرَشِيٌّ كَثِيرَةٌ شَحْمُ بُطُونِهِمْ قَلِيلَةٌ فِقْهُ قُلُوبِهِمْ فَقَالَ أَحَدُهُمْ أَتُرَوْنَ أَنَّ اللَّهَ يَسْمَعُ مَا نَقُولُ قَالَ الْآخَرُ يَسْمَعُ إِنْ جَهَرْنَا وَلَا يَسْمَعُ إِنْ أَخْفَيْنَا وَقَالَ الْآخَرُ إِنْ كَانَ يَسْمَعُ إِذَا جَهَرْنَا فَإِنَّهُ يَسْمَعُ إِذَا أَخْفَيْنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ { وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَتِرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ } الْآيَةَ وَكَانَ سُفْيَانُ يُحَدِّثُنَا بِهَذَا فَيَقُولُ حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ أَوْ ابْنُ أَبِي نَجِيحٍ أَوْ حُمَيْدٌ أَحَدُهُمْ أَوْ اثْنَانِ مِنْهُمْ ثُمَّ ثَبَتَ عَلَى مَنْصُورٍ وَتَرَكَ ذَلِكَ مِرَارًا غَيْرَ مَرَّةٍ وَاحِدَةٍ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي مَنْصُورٌ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بِنَحْوِهِ

'Rabb Hnize karşı beslediğiniz şu zannınız, işte sizi o helak etti. Bu yüzden hüsrana düşenlerden oldunuz" (Âyet: 23).
-... Bize Mansûr, Mucâhid'den; o da Ebû Ma'mer'den tahdîs etti ki, Abdullah ibnu Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Beyt'in yanında üç kişi bir araya geldiler. Bunların ikisi Kureyşli,biri Sakîfli yâhud da ikisi Sakîfli, biri Kureyşli idi. Bunlar karınlarının yağı çok, kalblerinin anlayışı az kimselerdi. Bunlardan biri:
— Söylemekte bulunduğumuz sözleri Allah'ın işitiyor olduğunu zannediyor musunuz? dedi.Diğeri:
— Eğer açıktan söylersek işitir, gizli söylersek işitmez, dedi. Kalan diğeri de:
— Eğer açıktan söylediğimiz zaman işitmekte ise, muhakkak ki, O, gizli söylediğimiz zamanda da işitir, dedi. İşte bunun üzerine Azîz ve Celîl olan Allah "Siz, ne kulaklarınız, ne gözleriniz, ne de derileriniz kendi aleyhinize şâhidlik eder diye (düşünüp) sakınmadınız.." âyetini indirdi.Sufyân ibn Uyeyne bu hadîsi

tahdîs edip şöyle derdi: Bize Mansûr ibnu'l-Mu'temir yâhud Abdullah ibnu Ebî Necîh yâhud Humeyd tahdîs etti. Bunlardan biri yâhud bunlardan ikisi.Sonra kanâati Mansûr üzerinde sabit oldu ve bu tereddüdü bir kerre değil, birçok kerre-ler terkeyledi.
'Şimdi eğer dayanabilirlerse, işte onların yurdu: Ateş! Eğer tekrar dönmek isterlerse, bu suretle de onlar hoşnûd edilecek değillerdir" (Âyet: 24).
-... Bize Amr ibnu Alî tahdîs etti. Bize Yahya ibn Saîd el-Kattân tahdîs etti. Bize Sufyân es-Sevrî tahdîs edip şöyle dedi: Bana Man-sûr, Mucâhid'den; o da Ebû Ma'mer'den; o da Abdullah ibn Mes'-ûd'dan zikredilen hadîs tarzında tahdîs etti

---

سُورَةُ حم عسق

وَيُذْكَرُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ { عَقِيمًا } الَّتِي لَا تَلِدُ { رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا } الْقُرْآنُ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { يَذْرَؤُكُمْ فِيهِ } نَسْلٌ بَعْدَ نَسْلٍ { لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ } لَا خُصُومَةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ { مِنْ طَرْفٍ خَفِيٍّ } ذَلِيلٍ وَقَالَ غَيْرُهُ { فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ } يَتَحَرَّكْنَ وَلَا يَجْرِينَ فِي الْبَحْرِ { شَرَعُوا } ابْتَدَعُوا

Hâ Mîm Ayn Sîn Kaaf (eş-Şûrâ Sûresi)
Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle "Göklerin ve yerin mülkü Allah'ındır. Ne dilerse yaratır. Kimi dilerse ona kızlar bağışlar,kimi dilerse ona erkekler lütfeder. Yâhıd (o çocukları) erkekler, dişiler olmak üzere çift verir. Kimi de dilerse onu kısır bırakır...." (Âyet: 49-50).İbn Abbâs'tan, buradaki "Akîmen", "Çocuk doğurmaz" ma'nâsınadır dediği; "İşte biz sana da böylece emrimizden bir Rûh vahyettik..." (Âyet: 52); buradaki "Rûh", Kur'ân'dır dediği zikrolunuyor.Ve Mucâhid şöyle dedi:.
"O gökleri ve yeri yaratandır. Size hem kendinizden eşler, hem davarlardan eşler yaptı*Sizi bu suretle zürriyetlendirip üretiyor..." (Âyet: id; buradaki "Yezreukum fîhi (= Sizi bu nizâm içinde üretiyor)", "Nesilden sonra nesil oluyor" ma'nâsınadır. "Sizinle bizim aramızda hiçbir hüccet yoktur... " (Ayet: 15), "... Hiçbir husûmet yoktur" ma'nâsınadır."Onların, ateşe arz olunurlarken zilletten boyunlarını büke büke göz ucuyla bakacaklarını göreceksin..." (Âyet: 45); buradaki "Tarfin hafiyyen", "Zeffl bakış"ma'nâsınadır. Mucâhid'den başkası da şöyle dedi:"Eğer o dilerse rüzgârı durdurur da gemiler denizin sırtı üstünde kalırlar... " (Âyet: 33); buradaki "Denizin sırtı üstünde durup kalırlar" sözü "Denizde hareket etmezler ve akıp gitmezler" demektir."Yoksa onların, Allah'ın izin vermediği şeyleri dînden kendilerine şeriat yapan ortakları mı var?... " (Âyet: 21);buradaki "Şereû", "îbtedeû" (yânî "Bid'at çıkaranlar") manasınadır

---

بَاب قَوْلِهِ { إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى }

4818 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ مَيْسَرَةَ قَالَ سَمِعْتُ طَاوُسًا عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ قَوْلِهِ { إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى } فَقَالَ سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ قُرْبَى آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ عَجِلْتَ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَكُنْ بَطْنٌ مِنْ قُرَيْشٍ إِلَّا كَانَ لَهُ فِيهِمْ قَرَابَةٌ فَقَالَ إِلَّا أَنْ تَصِلُوا مَا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ مِنْ الْقَرَابَةِ

ki: Ben bu tebliğime karşı akrabalıkta sevgiden başka hiçbir mükâfat istemiyorum"(Âyet: 23).
-....Abdulmelik ibnu Meysere şöyle demiştir: Ben Tâvûs (ibn Keysân el-Yemenî)'tan işittim. İbn Abbâs'a "lüe'l-meveddetefî'l-kurbâ""1 sorulmuş. Saîd ibn Cubeyr:
— Peygamber'in en yakını Muhammed âilesidir, diye cevâb vermişti.Bunun üzerine îbn Abbâs şöyle demiştir:

— (Ey Saîd) acele ettin! Kureyş'ten hiçbir oba yoktur ki, onlar içinde Peygamber'e bir hısımlık bulunmasın. Çünkü Peygamber (S): "Ey Kureyş, hiç olmazsa sizinle aramdaki yakınlığı gözetin, ilgilenin " buyurdu

---

سُورَةُ حم الزُّخْرُفِ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ { عَلَى أُمَّةٍ } عَلَى إِمَامٍ { وَقِيلَهُ يَا رَبِّ } تَفْسِيرُهُ أَيَحْسِبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَلَا نَسْمَعُ قِيلَهُمْ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { وَلَوْلَا أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً } لَوْلَا أَنْ جَعَلَ النَّاسَ كُلَّهُمْ كُفَّارًا لَجَعَلْتُ لِبُيُوتِ الْكُفَّارِ { سَقْفًا مِنْ فِضَّةٍ وَمَعَارِجَ } مِنْ فِضَّةٍ وَهِيَ دَرَجٌ وَسُرُرَ فِضَّةٍ { مُقْرِنِينَ } مُطِيقِينَ { آسَفُونَا } أَسْخَطُونَا { يَعْشُ } يَعْمَى وَقَالَ مُجَاهِدٌ { أَفَنَضْرِبُ عَنْكُمْ الذِّكْرَ } أَيْ تُكَذِّبُونَ بِالْقُرْآنِ ثُمَّ لَا تُعَاقَبُونَ عَلَيْهِ { وَمَضَى مَثَلُ الْأَوَّلِينَ } سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ { وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ } يَعْنِي الْإِبِلَ وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ { يُنَشَّأُ فِي الْحِلْيَةِ } الْجَوَارِي جَعَلْتُمُوهُنَّ لِلرَّحْمَنِ وَلَدًا فَكَيْفَ تَحْكُمُونَ { لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ } يَعْنُونَ الْأَوْثَانَ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى { مَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ } أَيْ الْأَوْثَانُ إِنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ { فِي عَقِبِهِ } وَلَدِهِ { مُقْتَرِنِينَ } يَمْشُونَ مَعًا { سَلَفًا } قَوْمُ فِرْعَوْنَ سَلَفًا لِكُفَّارِ أُمَّةِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ { وَمَثَلًا } عِبْرَةً { يَصِدُّونَ } يَضِجُّونَ { مُبْرِمُونَ } مُجْمِعُونَ { أَوَّلُ الْعَابِدِينَ } أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ وَقَالَ غَيْرُهُ { إِنَّنِي بَرَاءٌ مِمَّا تَعْبُدُونَ } الْعَرَبُ تَقُولُ نَحْنُ مِنْكَ الْبَرَاءُ وَالْخَلَاءُ وَالْوَاحِدُ وَالِاثْنَانِ وَالْجَمِيعُ مِنْ الْمُذَكَّرِ وَالْمُؤَنَّثِ يُقَالُ فِيهِ بَرَاءٌ لِأَنَّهُ مَصْدَرٌ وَلَوْ قَالَ بَرِيءٌ لَقِيلَ فِي الِاثْنَيْنِ بَرِيئَانِ وَفِي الْجَمِيعِ بَرِيئُونَ وَقَرَأَ عَبْدُ اللَّهِ إِنَّنِي بَرِيءٌ بِالْيَاءِ وَالزُّخْرُفُ الذَّهَبُ مَلَائِكَةً يَخْلُفُونَ يَخْلُفُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا

Ha Mîm Ez-Zuhruf Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle Mucâhid şöyle dedi: "Biz atalarımızı bir ümmet üzerinde bulduk... " (Âyet: 22); buradaki "Alâ ümmetin", "Alâ imâmin" (yânî "Bir imâm, bir önder") üzerinde bulduk ma'nâsınadır."Onun yâ Rabb demesi hakkı için muhakkak ki onlar îmâna gelmezler güruhudur" (Âyet: 87); buradaki "Kîlihi yâ Rabb" -bir okuyuşta nasb ile "Kîlehu yâ Rabbi"- sözünün tefsiri şudur: "Yâhud biz onların içlerinde gizlediklerini ve aralarındaki fısıltılarını işitmiyoruz mu (ve sözlerini işitmiyoruz mu) sanıyorlar?,,, " (Âyet: 80).Ve İbn Abbâs şöyle dedi: "Eğer bütün insanlar (küfre imrenecek) bir tek ümmet hâline gelemeyecek olsalardı, o Rahman'a (Allah'a) küfreden kimselerin tavanlarını, üstünden çıkacakları merdivenleri, odalarının kapılarım, üzerine yaslanacakları tahtları hep gümüşten yapardık,.. " (Âyet: 33-34). Bunun ma'nâsı: "Eğer insanların hepsini kâfirler yapması olmasaydı, ben muhakkak kâfirlerin evlerine gümüşten tavanlar, gümüşten merdivenler, gümüşten tahtlar yapardım" demektir. "Yoksa biz bunlara güç yetiremezdik..." (Âyet: 13); buradaki "Mukriniyne", "Mutikıyne" (yânî "Biz bunlara hâkim olmaya takat getiremezdik") ma'nâsınadır."Nihayet onlar bizi gadablandınnca kendilerinden intikaam aldık. Derhâl onları toptan suda boğduk" (Âyet: 55); buradaki "Âsafûnâ", "Ashatûnâ" (yânî "Bizi öfkelendirdiler") manasınadır."Kim o Rahmân'ın zikrinden göz yumarsa biz ona şeytânı musallat ederiz, artık bu onun ayrılmaz bir arkadaşıdır" (Âyet: 36); buradaki "Ya'şu", "Ya'mâ" (yânî "Kör olursa") manasınadır.Mucâhid şöyle dedi: "Siz haddi aşan bir kavimsiniz diye artık o Kür'ânh sizden vazgeçip bırakı mı verelim?" (Âyet: 5), yânî "Sizler Kur'ân'ı tekzîb edeceksiniz de sonra bu tekzîbe karşılık cezaya uğratılmayacak mısınız?""Onun için biz kuvvetçe bunlardan daha çetinlerini helak ettik. O evvelkilerin misâli geçmiştir" (Âyet: 8);buradaki "Mada meseluH-evvelîn", "Mada sünnetu'l-evvelîn" (yânî "Evvelkilere uygulanan kaanûn") geçmiştir, ma'nâsınadır."Biz ona hâkim olmaya muktedir değildik..." (Âyet: 13); buradaki "Ona" sözüyle develeri, atları, katırları, eşekleri (yânî bütün binek hayvanlarını) kasdediyor."Süs içinde yetiştirilmekte olup da kendisi mücâdelede (hüccetini) açıklayamayan kişiyi mi (Allah'a nisbet ediyorlar)?" (Âyet: ıs), yânî "Sizler zînet içinde yetiştirilen cariyeleri,kızları o Rahmân'ın çocukları mı yaptınız? Sizler nasıl hükmediyorsunuz?""Onlar o Rahmân'ın bizzat kulları olan melekleri de dişiler yaptılar! Onların yaratılışlarında hazır mı idiler?! Onların (bu yalan) şâhidlikleri yazılacak, onlar sorguya çekileceklerdir. Eğer o Rahman dileseydi tapmazdık, dediler. Onların buna dâir hiçbir bilgileri yoktur. Onlar yalandan başka birşey söylemiyorlar" (Âyet: 19-20); "Rahman dileseydi biz onlara

tapmazdık" sözleriyle putları kasdediyorlar. Yüce Allah da "Onların buna dâir hiçbir bilgileri yoktur" buyuruyor. Yânî "Müşriklerin söylemekte oldukları bu sözler hakkında hiçbir bilgileri yoktur, onlar sırf zannetmekte, yalan söylemektedirler. Putlar -yâhud müşrikler- bilmezler". "îbrâhîm bunu (Tevhîd kelimesini) dönsünler diye zürriyeti içinde bakî bir kelime yaptı" (Âyet: 28); buradaki "Akıbıhı" "Veledini" (yânî "Çocukları içinde") ma'nâsınadır."Mukterınîne" (Âyet: 53) "Beraberce yürüyenler" ma'nâsınadır. "Bu veçhile onları sonrakiler için bir geçmiş ve misâl yaptık" (Âyet: 56): Fir'avn kavmi, Muhammed Ümmeti'nin kâfirleri için bir geçmiş ve ibret verici bir meseldir. "Yasıddûne" (Âyet: si) "Yadıccûne(= Gürültü ediyorlar)" ma'nâsınadır. "Yoksa onlar işi sağlam mı tutmuşlar! İşte biz de hakîkaten sağlam tutanlarız" (Âyet: 79); buradaki "Mubrımûne", "Mucmıûne(=Sağlam yapanlar)" ma'nâsınadır."O Rahman'in bir çocuğu olsaydı, ben O'na tapanların ilki olurdum, de!" (Âyet: 8i);burada "Tapanların ilki", "İnananların ilki" ma'nâsınadır. "Bir zaman da îbrâhîm babasına ve kavmine: Ben sizin tapmakta olduklarınızdan kesin olarak uzağım, demişti"(Âyet: 26).Arablar "Nahnu minke'l-berâu ve'l-halâu(= Biz senden uzak ve boşuz)" derler; bu müzekker. Ve müennesten bir, iki ve cemf için kullanılan bir lafızdır. Bunların her biri hususunda bir lafızla "Berâun" denilir. Çünkü bu lafız masdardır. Eğer "Beriun" demiş olaydı, ikide "Biriyâni", cemf de "Beriyûne" denilecekti. Abdullah ibn Mes'ûd (bu lafzı "yâ"harfiyle) "İnnenî beriyun" şeklinde okumuştur."ez-Zuhruf" (Âyet: 35), "ez-Zeheb" (yânî "Altın") ma'nâsınadır. 'Eğer biz dileseydik, size bedel yeryüzünde ardınızd a kalacak melekler yaratırdık" (Âyet: 60), yânî "Onların bâzısı bâzısına halef olurlardı".

بَاب قَوْلُهُ { وَنَادَوْا يَا مَالِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ قَالَ إِنَّكُمْ مَاكِثُونَ }

4819 - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرٍو عَنْ عَطَاءٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَعْلَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ عَلَى الْمِنْبَرِ { وَنَادَوْا يَا مَالِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ } وَقَالَ قَتَادَةُ { مَثَلًا لِلْآخِرِينَ } عِظَةً لِمَنْ بَعْدَهُمْ وَقَالَ غَيْرُهُ { مُقْرِنِينَ } ضَابِطِينَ يُقَالُ فُلَانٌ مُقْرِنٌ لِفُلَانٍ ضَابِطٌ لَهُ وَالْأَكْوَابُ الْأَبَارِيقُ الَّتِي لَا خَرَاطِيمَ لَهَا { أَوَّلُ الْعَابِدِينَ } أَيْ مَا كَانَ فَأَنَا أَوَّلُ الْآنِفِينَ وَهُمَا لُغَتَانِ رَجُلٌ عَابِدٌ وَعَبِدٌ وَقَرَأَ عَبْدُ اللَّهِ وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ وَيُقَالُ { أَوَّلُ الْعَابِدِينَ } الْجَاحِدِينَ مِنْ عَبِدَ يَعْبَدُ وَقَالَ قَتَادَةُ { فِي أُمِّ الْكِتَابِ } جُمْلَةِ الْكِتَابِ أَصْلِ الْكِتَابِ

'Cehennemlikler: ıYâ Mâlik, Rabbln bizi öldürsün!* diye çağrıştılar. O da: 'Siz muhakkak kalıcılarsınız dedi" (Âyet: 77).
-...Ya'lâibnuUmeyye (R): Ben Peygamber(S)'denminber üzerinde "Yâ Mâlik, Rabb Hn işimizi bitirsin artık! diye bağrışırlar... " âyetini okurken işittim, demiştir.Ve Katâde: "Biz onları sonra gelecekler için bir mesel yaptık'* (Âyet:56), "Bir va'z ve öğüt yaptık" ma'nâsmadır, dedi.Katâde'den başkası şöyle dedi: "Mukriniyn" (Âyet:i3), "Dâbı-tiyn(= Zabtediciler, hakim olucular)" ma'nâsınadır. "Fulân kişi fu-lânın mukrımdır" denilir ki, zabtedicisidir demektir."Onlar altın tepsiler ve testilerle tavaf edileceklerdir. Canlarının isteyeceği, gözlerinin hoşlanacağı ne varsa hepsi oradadır ve siz içinde ebedî kalacak olanlarsınız" (Âyet:77);buradaki "el-Ekvâb", "Emzikleri olmayan ibrîkler"dir."Eğer o Rahmânhn bir çocuğu olsaydı, ben O'na tapanların ilki olurdum, de!" (Âyet:8);bu "O'nun çocuğu olmadı" demektir (Bu tefsire göre baştaki *'/« " şartıyye değil, nâfiye kabul edilmiş oluyor). "Fe-ene evvelul-âbidîn", "Fe-ene evvelu'l-ânifîn" (yânî "O takdirde ben öfkelenenlerin ilki, kabul etmeyenlerin, çekinenlerin ilki olurdum") ma'nâsınadır.Bunlar iki lügattir: "Raculun âbidun" ve "Abi-dun."Abdullahibn Mes'ûd -"Vekîlihi yâRabb!"yerine- "Vekaale'r-rasûlu yâ Rabb!" şeklinde okudu (Bu, şâz bir kıraattir). "Evvelul~ âbidîn", "Abide, Ya'bedu" fiilinden olup "Câhidîn"(yânî "îlk inkâr edenlerden olurdum") ma'nâsınadır, deniliyor.Ve Katâde şöyle dedi: "Şübhesiz O (Kur'ân) yanımızdaki ana kitâbdadır; çok yüce, çok hikmetlidir" (Âyet:4); buradaki liFı ümmVl-kitâb", "Cumleti'l-kitâb", "Ash'l-kitâb"ma'nâsınadır.

{ أَفَنَضْرِبُ عَنْكُمْ الذِّكْرَ صَفْحًا أَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُسْرِفِينَ } مُشْرِكِينَ وَاللَّهِ لَوْ أَنَّ هَذَا الْقُرْآنَ رُفِعَ حَيْثُ رَدَّهُ أَوَائِلُ هَذِهِ الْأُمَّةِ لَهَلَكُوا { فَأَهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَمَضَى مَثَلُ الْأَوَّلِينَ } عُقُوبَةُ الْأَوَّلِينَ { جُزْءًا } عِدْلًا

'-Siz haddi aşan bir kavimsinizdir diye artık o Kur'ân'ı sizden vazgeçip bırakı mı verelim?" (Âyet:5); buradaki "Musnfîn", "Muşri-kîn" ma'nâsınadır. Allah'a yemîn ederim ki, eğer bu Kur'ân, bu ümmetin evvellerinin onu reddettikleri için yeryüzünden kaldırılmış olaydı, onlar muhakkak helak olurlardı, (lâkin Allah kullarına rah-metiyle döndü, yirmi sene onlara tekrar tekrar vahiy indirip, Kur'ân 'a çağırdı). "Onun için kuvvetçe bunlardan daha çetinlerini helak ettik. O evvelki ümmetlerin misâli geçmiştir" (Âyet:8); buradaki "Meselu'l-evvelîn", "Ukûbetu'l-evvelîn" (yânî "Evvelki ümmetlere uygulanan ceza") ma'nâsınadır. ' 'Kullarından kimi O 'na bir cüz' isnâd ettiler. Hakikat insan açıkça küfürbâzdır" (Âyet: 15); buradaki "Cüz'en", "Idlen (= Denk pay)" ma'nâsinadir

---

سُورَةُ حم الدُّخَانِ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ { رَهْوًا } طَرِيقًا يَابِسًا وَيُقَالُ { رَهْوًا } سَاكِنًا { عَلَى عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ } عَلَى مَنْ بَيْنَ ظَهْرَيْهِ { وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ } أَنْكَحْنَاهُمْ حُورًا عِينًا يَحَارُ فِيهَا الطَّرْفُ { فَاعْتُلُوهُ } ادْفَعُوهُ وَيُقَالُ { أَنْ تَرْجُمُونِ } الْقَتْلُ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { كَالْمُهْلِ } أَسْوَدُ كَمُهْلِ الزَّيْتِ وَقَالَ غَيْرُهُ { تُبَّعٍ } مُلُوكُ الْيَمَنِ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ يُسَمَّى تُبَّعًا لِأَنَّهُ يَتْبَعُ صَاحِبَهُ وَالظِّلُّ يُسَمَّى تُبَّعًا لِأَنَّهُ يَتْبَعُ الشَّمْسَ

Hâ Mîm Ed-Duhân Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle Ve Mucâhid şöyle dedi:"Denizi durgun ve açık bırak. Çünkü onlar boğulfmaya mahkûm ol)muş bir ordudur" (Âyet: 24); buradaki "Rahven", "Kuru yol olarak" demektir . "And olsun ki, biz onlara (hâllerini) bilerek (zamanlarındaki) âlemlerin üstünde bir imtiyaz vermiştik" (Âyet: 32); buradaki "Ale'l-âlemîn" "Onun iki yanı arasındaki insanlar üzerine (yânî "Biz İsrâîl oğulları müzminlerini kendi zamanlarındaki insanlar üzerine seçtik") ma'nâsınadır. "Tutun onu da sürükleyerek cehennemin tâ ortasına götürün" (Âyet: 47); buradaki "Fa'tulûhu", "Onu itin, sert şekilde def edin" ma'nâsınadır."Onlara bembeyaz, şahin gözlü harfleri eş yaptık" (Âyet: 54), "Onları kara ve iri gözlü hûrîlerle nikahladık. Bakış onların içlerinde hareket edip oynar"."Şübhesiz ki ben, beni taşlamanızdan; benim de Rabb'im, sizin de Rabb'iniz (olan Allah)a sığındım" Âyet: 20); buradaki "Taşlamakla murâd, "Öldürmektir. "Ve rehven", "Sakin" demektir (ki, bu tekrar edilmiştir).Ve İbn Abbâs şöyle dedi: "Şübhesiz ki, o zakkum ağacı, günâha düşkün olanın yemeğidir. O, sıcak suyun kaynadığı gibi karınlar içinde kaynayacak erimiş ma'denler gibidir" (Âyet: 43-46); buradaki "Kel-muhlV, zeytinyağı tortusu gibi erimiş siyah ma'den(yâhud ince katranjdir. İbn Abbâs'tan başkası şöyle dedi:"Bunlar mı hayırlı yoksa Tubba* kavmi ve onlardan evvelkiler mi? Biz onları bile helak ettik. Çünkü onlar da günahkârdılar" (Âyet: 37). "Tubba"\ Yemen melikleredir; onlardan herbiri "Tubba" diye isimlendirilir. Çünkü o kendi arkadaşını ta'kîb eder (ve denildi ki,çünkü dünyâ ahâlîsi ona tâbi' olurlardı, Câhiliyet'te Tubba'ın mevkii, İslâm'da Halîfe'nin mevkiidir). "Gölge"ye de "Tubba"' ismi verilir, çünkü o da güneşe tâbi' olur

---

بَاب { فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُبِينٍ } قَالَ قَتَادَةُ فَارْتَقِبْ فَانْتَظِرْ

4820 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ مَضَى خَمْسٌ الدُّخَانُ وَالرُّومُ وَالْقَمَرُ وَالْبَطْشَةُ وَاللِّزَامُ

'O hâlde semânın apâşikâr bir duman getireceği günü gözetle" (Âyet: 10).Katâde: "Gözetle", "Bak" manasınadır, demiştir .

-.. Bize Abdan, Ebû Hamza'dan; o da el-A'meş'ten; o da Müslim ibn Subayh'tan; o da Mesrûk'tan tahdîs etti ki, Abdullah ibn Mes'-ûd (R) şöyle demiştir: Beş vakıa (Peygamber zamanında olmuş) geçmiştir: ed-Duhân azabı, Rûmlar'ın Farslar'a gâlib olması, Ay'ın ikiye bölünmesi mu'cizesi, el-Batşetu'1-kübrâ, el-Lizâm

---

بَاب { يَغْشَى النَّاسَ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ }

4821 - حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ إِنَّمَا كَانَ هَذَا لِأَنَّ قُرَيْشًا لَمَّا اسْتَعْصَوْا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعَا عَلَيْهِمْ بِسِنِينَ كَسِنِي يُوسُفَ فَأَصَابَهُمْ قَحْطٌ وَجَهْدٌ حَتَّى أَكَلُوا الْعِظَامَ فَجَعَلَ الرَّجُلُ يَنْظُرُ إِلَى السَّمَاءِ فَيَرَى مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا كَهَيْئَةِ الدُّخَانِ مِنْ الْجَهْدِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى { فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُبِينٍ يَغْشَى النَّاسَ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ } قَالَ فَأُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقِيلَ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ اسْتَسْقِ اللَّهَ لِمُضَرَ فَإِنَّهَا قَدْ هَلَكَتْ قَالَ لِمُضَرَ إِنَّكَ لَجَرِيءٌ فَاسْتَسْقَى لَهُمْ فَسُقُوا فَنَزَلَتْ { إِنَّكُمْ عَائِدُونَ } فَلَمَّا أَصَابَتْهُمْ الرَّفَاهِيَةُ عَادُوا إِلَى حَالِهِمْ حِينَ أَصَابَتْهُمْ الرَّفَاهِيَةُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ { يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَى إِنَّا مُنْتَقِمُونَ } قَالَ يَعْنِي يَوْمَ بَدْرٍ

'(Öyle bir duman ki, bütün) insanları saracaktır. Bu, pek elem verici bir azâb... " (Âyet:11).
-....Mesrûk dedi ki: Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle dedi: Bu azâb ancak şu sebebden olmuştur: Çünkü Kureyş, Peygamber'e karşı isyanda ileri gitmek istediklerinde,Peygamber onlar aleyhine Yûsuf'un seneleri gibi kıtlık seneleriyle sıkıştırılmalarına duâ etti. Bunun üzerine onlara bir kıtlık ve çetinlik isabet etti, hattâ kemikleri bile yediler. Kişi gökyüzüne bakarak da çetinlik ve meşakkatten dolayı kendisiyle gök arasında duman şeklinde birşey görürdü. İşte Yüce Allah şunu indirdi: "O hâlde semânın apâşikâr bir duman getireceği günü gözetle. O insanları saracaktır. Bu pek elem verici bir azâb (diyecekler)" (Âyet:10-ll). İbn Mes'ûd dedi ki: Bunun üzerine Rasûlullah'a gelindi de:
— Yâ Rasûlallah! Mudar kabileleri için Allah'tan yağmur iste, çünkü onlar helak oldular!sözleri söylendi. Rasûlullah (S):
— "(Nasıl?) Mudar için mi duâ edeyim? Sen hakîkaten cür'et-kârsın!" buyurdu da akabinde yağmur duasını yaptı, onlar da yağmura doyuruldular. Bunun üzerine "Sizhiç şübhe yok ki, tekrar dönecek olanlarsınız" (Âyet:15) İndî. Bu yağmurla onlara refah (bolluk ve rahat) isabet edince, onlar kendilerine refah isabet ettiği zamanki müşriklik hâllerine tekrar döndüler. Bunun üzerine Azîz ve Celîl Allah şunu indirdi: "Çok büyük bir şiddet ve savletle çarpacağımız gün muhakkak ki biz (onlardan) intikaam alıcılarız" (Âyet:i5). İbn Mes'ûd: Bedir gününü kasdediyor, dedi

---

بَاب قَوْلِهِ { رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ }

4822 - حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ إِنَّ مِنْ الْعِلْمِ أَنْ تَقُولَ لِمَا لَا تَعْلَمُ اللَّهُ أَعْلَمُ إِنَّ اللَّهَ قَالَ لِنَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ { قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنْ الْمُتَكَلِّفِينَ } إِنَّ قُرَيْشًا لَمَّا غَلَبُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاسْتَعْصَوْا عَلَيْهِ قَالَ اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَيْهِمْ بِسَبْعٍ كَسَبْعِ يُوسُفَ فَأَخَذَتْهُمْ سَنَةٌ أَكَلُوا فِيهَا الْعِظَامَ وَالْمَيْتَةَ مِنْ الْجَهْدِ حَتَّى جَعَلَ أَحَدُهُمْ يَرَى مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ السَّمَاءِ كَهَيْئَةِ الدُّخَانِ مِنْ الْجُوعِ قَالُوا { رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ } فَقِيلَ لَهُ إِنْ كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَادُوا فَدَعَا رَبَّهُ فَكَشَفَ عَنْهُمْ فَعَادُوا فَانْتَقَمَ اللَّهُ مِنْهُمْ يَوْمَ بَدْرٍ فَذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى { فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُبِينٍ إِلَى قَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ إِنَّا مُنْتَقِمُونَ }

"Ey Rabb'imiz, bizden bu azabı açıp kaldır. Çünkü biz imân edeceğiz" (Âyet: 12).
-...Mesrûk şöyle dedi: Ben Abdullah ibn Mes'ûd'un yanına girdim, o şöyle dedi:Bilmediğin birşey için "Allah en bilendir" demekliğin şübhesiz ilimdendir. Şübhesiz Allah,kendi Peygamber'i-ne: "De ki: Ben buna karşı sizden hiçbir ücret istemiyorum ve ben size kendiliğimden birşey teklif edenlerden de

değilim" (sâd:86) buyurdu.Kureyş, Peygamber'e inâdlarıyle galebe edip, O'na karşı isyanda ileri gitmek istedikleri zaman, Peygamber (S):
— "Yâ Allah! Onlara karşı bana Yûsuf'un zamanındaki yedi yıl gibi, yedi kıtlık yılı ile yardım et!" diye duâ etti.Akabinde onları öyle bir kıtlık yakaladı ki, açlık ve meşakket-ten dolayı artık onda kemikleri, ölmüş hayvanı yediler. Nihayet iş o dereceye geldi ki, herhangi biri bakardı da açlığından dolayı kendisiyle gökyüzü arasında duman şekline benzer birşey görürdü. Müşrikler: ftEy Rabb 'imiz, bizden bu azabı açıp kaldır. Çünkü biz îmân edeceğiz dediler.Peygamber'e:
— Eğer bu azabı biz onlardan açıp kaldırırsak, onlar bu sözlerinden dönerler, denildi. Bununla beraber Peygamber, Rabb'ine duâ etti. Akabinde Allah onlardan bu azabı açıp kaldırdı. Onlar da yine müşrikliğe döndüler. Allah da onlardan Bedir gününde intikaam aldı. İşte bu dönekliğin cezasını bildiren, Yüce Allah'ın şu kavlidir: "O hâlde semânın apâşikâr bir duman getireceği günü gözetle. O insanları saracaktır, " Zikri ulu olan Allah'ın "Muhakkak ki biz onlardan intikaam alıcılarız*1 (Âyet:io-i6) kavline kadar

---

بَاب { أَنَّى لَهُمْ الذِّكْرَى وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُبِينٌ } الذِّكْرُ وَالذِّكْرَى وَاحِدٌ

4823 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا دَعَا قُرَيْشًا كَذَّبُوهُ وَاسْتَعْصَوْا عَلَيْهِ فَقَالَ اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَيْهِمْ بِسَبْعٍ كَسَبْعِ يُوسُفَ فَأَصَابَتْهُمْ سَنَةٌ حَصَّتْ يَعْنِي كُلَّ شَيْءٍ حَتَّى كَانُوا يَأْكُلُونَ الْمَيْتَةَ فَكَانَ يَقُومُ أَحَدُهُمْ فَكَانَ يَرَى بَيْنَهُ وَبَيْنَ السَّمَاءِ مِثْلَ الدُّخَانِ مِنْ الْجَهْدِ وَالْجُوعِ ثُمَّ قَرَأَ { فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُبِينٍ يَغْشَى النَّاسَ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ حَتَّى بَلَغَ إِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ قَلِيلًا إِنَّكُمْ عَائِدُونَ } قَالَ عَبْدُ اللَّهِ أَفَيُكْشَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ وَالْبَطْشَةُ الْكُبْرَى يَوْمَ بَدْرٍ

"Onlar için düşünüp ibret almak nerede? Kendilerine açıklayan bir Rasûl geldiği hâlde"(Âyet: 13). 'ez-Zikr" ve"z-Zikrâ" bir olup "Düşünüp öğüt almak" m a'n âşinâdır.
-....Mesrûk dedi ki: Ben Abdullah ibn Mes'ûd'un yanına girdim... Bu konuşmadan sonra şöyle dedi: Rasûlullah (S) Kureyş'i İslâm'a girmeye da'vet ettiği zaman onlar kendisini tekzîb ettiler ve O'îîa karşı isyanda ileri gitmek istediler, Rasûlullah da;
— "Yâ Allah, bunlara karşı bana, Yûsuf'un yedi yılı gibi, yedi kıtlık yılıyla yardım eyle!" dedi.Akabinde onları öyle bir kıtlık yakaladı ki, herşeyi giderip yok etti. O derece bir açlık ki, kendileri ölmüş hayvanı yer oldular. Her-hangibiri ayağa kalkardı da etrafa baktığında,meşakkatten ve açlıktan dolayı kendisi ile gök arasında duman gibi birşey görürdü Sonra Rasûlullah şu âyetleri okudu: ' 'O hâlde semânın apâşikâr bir duman getireceği günü gözetle. O insanları saracaktır. Bu, pek yaman bir azâb (diyecekler).... Biz bu azabı biraz açıp kaldıracağız. Fakat siz hiç şübhe yok ki tekrar dönecek olanlarsınız" (Âyet:io-i6).Abdullah ibn Mes'ûd: Kıyamet günü onlardan azâb kaldırılacak mı imiş? dedi. Yine Abdullah: "el-Batşetu'l-Kübrâ" da Bedir gününde olmuştur, dedi

---

بَاب { ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَجْنُونٌ }

4824 - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ وَمَنْصُورٍ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَعَثَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ { قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنْ الْمُتَكَلِّفِينَ } فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا رَأَى قُرَيْشًا اسْتَعْصَوْا عَلَيْهِ فَقَالَ اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَيْهِمْ بِسَبْعٍ كَسَبْعِ يُوسُفَ فَأَخَذَتْهُمْ السَّنَةُ حَتَّى حَصَّتْ كُلَّ شَيْءٍ حَتَّى أَكَلُوا الْعِظَامَ وَالْجُلُودَ فَقَالَ أَحَدُهُمْ حَتَّى أَكَلُوا الْجُلُودَ وَالْمَيْتَةَ وَجَعَلَ يَخْرُجُ مِنْ الْأَرْضِ كَهَيْئَةِ الدُّخَانِ فَأَتَاهُ أَبُو سُفْيَانَ فَقَالَ أَيْ مُحَمَّدُ إِنَّ قَوْمَكَ قَدْ هَلَكُوا فَادْعُ اللَّهَ أَنْ يَكْشِفَ عَنْهُمْ فَدَعَا ثُمَّ قَالَ تَعُودُونَ بَعْدَ هَذَا فِي حَدِيثِ مَنْصُورٍ ثُمَّ قَرَأَ { فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُبِينٍ إِلَى عَائِدُونَ } أَنُكْشِفُ عَنْهُمْ عَذَابَ الْآخِرَةِ فَقَدْ مَضَى الدُّخَانُ وَالْبَطْشَةُ وَاللِّزَامُ وَقَالَ أَحَدُهُمْ الْقَمَرُ وَقَالَ الْآخَرُ وَالرُّومُ

'Sonra yine ondan yüz çevirdiler. Ona "Bir öğretilmiş, bir mecnûn' dediler"
-...Mesrûk dedi ki: Abdullah ibnMes'ûd (R) şöyle dedi: Şübhesiz Allah,Muhammed'i peygamber göndermiş ve ona şöyle demesini buyurmuştur: "De ki: Ben buna karşı sizden hiçbir ücret istemiyorum ve ben size kendiliğimden birşey teklif edenlerden de değilim" (Sâd:86>.Şübhesiz Rasûlullah, Kureyş'in kendisine karşı inâd ve isyanda ileri gitmek istediklerini görünce:
— "Yâ Allah, bunlara karşı bana Yûsuf'un yedi yılı gibi yedi ki t İik yılı ile yardım eî" dedi.Akabinde onları bilinen o kıtlık yılı yakaladı. O kıtlık herşeyi giderip yok etti. Hattâ müşrikler kemikleri ve derileri yediler. - Râ-vîlerden biri şöyle dedi:- Nihayet onlar derileri ve ölmüş hayvanları yediler. Yerden duman şekli gibi birşey çıkmağa başladı. Bunun üzerine Ebû Sufyân, Peygamber'e geldi de:
— Ey Muhammed! Şübhesiz kavmin helak olmuştur. Onlardan bu azabı açıp kaldırması için Allah'a duâ et! dedi. Rasûlullah da duâ etti.Sonra râvîlerden Mansûr'un hadîsinde: "Bunun ardından dönersiniz" dedi.Sonra da "Semânın apâşikâr bir duman getireceği günü gözetle.."den i'tibâren ".. Siz hiç şübhe yok ki, tekrar dönecek olanlarsiniz" kavline kadar okudu. İbn Mes'ûd: Âhiret azabı (onların başına geldiğinde) kaldırılır mı imiş? Duhân, Batşe ve Lizâm olup geçmiştir, dedi. Râvîlerden Süleyman'ın Farslar'a galebesi mu'cizesi (Peygamber zamanında olup) geçmiştir demiştir, dedi.

بَاب { يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَى إِنَّا مُنْتَقِمُونَ }

4825 - حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ خَمْسٌ قَدْ مَضَيْنَ اللِّزَامُ وَالرُّومُ وَالْبَطْشَةُ وَالْقَمَرُ وَالدُّخَانُ

'Çok büyük bir şiddet ve savletle çarpacağımız gün, muhakkak ki biz onlardan intikaam alıcılarız" (Âyet: 16)
-.. Bize Yahya (ibn Mûsâ el-Belhî) tahdîs etti. Bize Vekî\ el-A'meş'ten; o da Müslim (Ebu'd-Duhâ)'den; o da Mesrûk'tan tahdîs etti ki, Abdullah ibnu Mes'ûd (R): Beş vak'a (Peygamber zamanında olup) geçmiştir. (Gelecekte vâki' olacak sanılmamalıdır:) Lizâm (demlen Bedir esîrleri), Rûm(lar'ın Farslar'a galebesi), Batşe (denilen büyük Bedir harbinde müşriklerin yakalanıp öldürülmeleri), Ka-"mer(in ikiye bölünmesi) ve Duhân (azabı).

سُورَةُ حم الْجَاثِيَةِ

مُسْتَوْفِزِينَ عَلَى الرُّكَبِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { نَسْتَنْسِخُ } نَكْتُبُ { نَنْسَاكُمْ } نَتْرُكُكُمْ

Hâ Mîm el-Câsiyc Sûresi
Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle "Ve sen her ümmeti diz çökmüş bir hâlde göreceksin. Her ümmet kitabına çağrılacak (ve onlara): Bu gün yapageldiklerinizin karşılığı verilecek (denilecektir)" (Âyet: 28); buradaki "Câsiyeten", "Dizleri üzerine çökmüşler olarak" demektir."Karşınızda hakkı söyleyip duran bu (kitâb), bizim kitâbımızdır. Şübhe yok ki, neler yapıyor idiyseniz, biz istinsah ediyorduk" (Âyet: 29); buradaki "Nestensihu", "Nektubu" (yânı "Yazıyorduk") ma'nâsınadır. "Siz bu gününüze kavuşmayı nasıl unutmuş idiyseniz, bu gün biz de sizi öylece (azâbda) bırakacağız..." (Âyet: 34); buradaki "Nensâkum", "Netrukuhum(= Sizi terkediyoruz)" ma'nâsınadır.

بَاب { وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ } الْآيَةَ

4826 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يُؤْذِينِي ابْنُ آدَمَ يَسُبُّ الدَّهْرَ وَأَنَا الدَّهْرُ بِيَدِي الْأَمْرُ أُقَلِّبُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ

"(Dinsizler:) Bu, dünyâ hayâtımızdan başka değildir.Ölüyoruz, yaşıyoruz. Bizi o sürekli zamandan başkası helak etmez, dediler. Hâlbuki onların buna dâir hiçbir bilgisi yoktur. Onlar sâde öyle sanırlar" (Âyet: 24).
-...ez-Zuhrî, Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle dedi:
— "Azız ve Celîl olan Allah şöyle buyurdu: Dehre söven Ademoğlu beni ezâlandırır. Dehr benim. Her iş benim elimdedir. Geceyi de, gündüzü de ben evirip çeviriyorum"

سُورَةُ حم الْأَحْقَافِ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ { تُفِيضُونَ } تَقُولُونَ وَقَالَ بَعْضُهُمْ أَثَرَةٍ وَأُثْرَةٍ وَأَثَارَةٍ بَقِيَّةٌ مِنْ عِلْمٍ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { بِدْعًا مِنْ الرُّسُلِ } لَسْتُ بِأَوَّلِ الرُّسُلِ وَقَالَ غَيْرُهُ { أَرَأَيْتُمْ } هَذِهِ الْأَلِفُ إِنَّمَا هِيَ تَوَعُّدٌ إِنْ صَحَّ مَا تَدَّعُونَ لَا يَسْتَحِقُّ أَنْ يُعْبَدَ وَلَيْسَ قَوْلُهُ أَرَأَيْتُمْ بِرُؤْيَةِ الْعَيْنِ إِنَّمَا هُوَ أَتَعْلَمُونَ أَبَلَغَكُمْ أَنَّ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ خَلَقُوا شَيْئًا

Ha Mîm el-Ahkaaf Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle Ve Mucâhid şöyle dedi:'O sizin O'nun hakkında taşınp geldiğiniz şeyleri çok iyi bilendir" (Âyet: 8) buradaki "Tufîdûne fîhV\ "Kur'ân veya Peygamber hakkında söyleyegeldiğiniz sözleri" manasınadır.Bâzıları da "... Bundan evvel bir kitâb yâhud bir ilim artığı varsa, da Mânızda doğru söyleyiciler iseniz, bana getirin" (Âyet: 4) kavlindeki "Eseretin", "Esretin" ve "Esaretin" "İlim bakıyyesi" ma'nâsınadır, dedi. İbn Abbâs: "De ki: Ben Rasûllerden ilk defa gelmiş biri değilim. Bana ve size ne yapılacağını bilmem. Ben, bana vahy olunmakta bulunandan başkasına uymuyorum. Ben apaçık korkutandan başkası değilim" (Âyet: 9); buradaki "Mâ kuntu bid'an mine'r-rusuV\ "Ben rasûllerin ilki değilim" ma'nâsınadır, dedi.İbn Abbâs'tan başkası da şöyle dedi:"De ki: Bana haber verin, eğer (bu Kur'ân) Allah tarafından olup da siz onu inkâr ediyorsanız ve Isrâîl oğulları 'ndan bir şâhid de onun benzerine (dayanarak) buna şâhidlik etmiş, îmân etmiş olduğu hâlde siz kibrinize yediremiyorsanız, şübhe yok ki, Allah o zâlimler güruhunu muvaffak etmez" (Âyet: 10); buradaki "Eraeytum" lafzındaki soru elifi, ancak bir tehdîddir. Eğer iddia etmekte olduğunuz şey sahîh olsa, ibâdet edilmeye hakk kazanmaz. Bu "Eraeytum" sözü, göz görmesi ma'nâsına değildir. Bu ta'bîr ancak "Biliyor musunuz?" ma'nâsınadır ki, "Allah'tan başka ibâdet etmekte bulunduğunuz şeylerin herhangi birşey yarattıkları haberi size ulaştı mı?" demektir

---

بَاب { وَالَّذِي قَالَ لِوَالِدَيْهِ أُفٍّ لَكُمَا أَتَعِدَانِنِي أَنْ أُخْرَجَ وَقَدْ خَلَتْ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِي وَهُمَا يَسْتَغِيثَانِ اللَّهَ وَيْلَكَ آمِنْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَيَقُولُ مَا هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ }

4827 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ يُوسُفَ بْنِ مَاهَكَ قَالَ كَانَ مَرْوَانُ عَلَى الْحِجَازِ اسْتَعْمَلَهُ مُعَاوِيَةُ فَخَطَبَ فَجَعَلَ يَذْكُرُ يَزِيدَ بْنَ مُعَاوِيَةَ لِكَيْ يُبَايَعَ لَهُ بَعْدَ أَبِيهِ فَقَالَ لَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ شَيْئًا فَقَالَ خُذُوهُ فَدَخَلَ بَيْتَ عَائِشَةَ فَلَمْ يَقْدِرُوا فَقَالَ مَرْوَانُ إِنَّ هَذَا الَّذِي أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ { وَالَّذِي قَالَ لِوَالِدَيْهِ أُفٍّ لَكُمَا أَتَعِدَانِنِي } فَقَالَتْ عَائِشَةُ مِنْ وَرَاءِ الْحِجَابِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِينَا شَيْئًا مِنْ الْقُرْآنِ إِلَّا أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ عُذْرِي

"Ana ve babasına; ' Öff size, benden evvel nice nice nesiller gelip geçtiği hâlde beni diriltip çıkarılacağımla mı tehdîd ediyorsunuz?' diyen; anası, babası Allah'a yalvarırlar,ona: 'Yazık sana, imân et. Allah'ın va'di hiç şübhesiz haktır' derler. O ise: 'Bu, evvelkilerin masallarından başkası değildir' der" (Âyet: 17).
-... Yûsuf ibnu Mâhek şöyle demiştir: Mervân ibnu'l-Hakem, Hicaz üzerinde vâlî idi. Onu Muâviye Medine'ye vâlî yapmıştı. (Muâviye'den aldığı bir mektûb üzerine) bir gün hutbe yaptı, hutbede Muâviye'nin oğlu Yezîd'e babasından sonra bey'at olunması için Yezîd'i zikretmeye (yânî onu propaganda etmeye) başladı. Bunun üzerine Ebû Bekr'İn oğlu Abdurrahmân, Mervân'a karşılık verip birtakım sözler söyledi. Vâlî de adamlarına:
— Onu yakalayın, diye emretti.Abdurrahmân da Âişe'nin evine girdi. Me'murlar (Âişe'ye hur-meten) onu dışarı çıkarmaya ve yakalamaya muktedir olmadılar. Bu sırada Mervân:
— Şübhesiz bu Abdurrahmân, Allah'ın kendisi hakkında "Ana ve babasına: 'Öff size,benden evvel nice nice nesiller gelip geçtiği hâlde beni (diriltip mezardan) çıkarılacağımla mı tehdîd ediyorsunuz!..." âyetini indirdiği kimsedir, dedi.Bunun üzerine Âişe, perde arkasından Mervân'a:
— Allah bizim hakkımızda (yânî Ebû Bekr hanedanı hakkında) benim berâetimi bildiren âyetlerden başka, Kur'ân'da hiçbir âyet indirmedi, sözleriyle karşıladı.

بَاب قَوْلِهِ { فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُسْتَقْبِلَ أَوْدِيَتِهِمْ قَالُوا هَذَا عَارِضٌ مُمْطِرُنَا بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ } قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { عَارِضٌ } السَّحَابُ

4828 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا عَمْرٌو أَنَّ أَبَا النَّضْرِ حَدَّثَهُ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَاحِكًا حَتَّى أَرَى مِنْهُ لَهَوَاتِهِ إِنَّمَا كَانَ يَتَبَسَّمُ قَالَتْ وَكَانَ إِذَا رَأَى غَيْمًا أَوْ رِيحًا عُرِفَ فِي وَجْهِهِ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ النَّاسَ إِذَا رَأَوْا الْغَيْمَ فَرِحُوا رَجَاءَ أَنْ يَكُونَ فِيهِ الْمَطَرُ وَأَرَاكَ إِذَا رَأَيْتَهُ عُرِفَ فِي وَجْهِكَ الْكَرَاهِيَةُ فَقَالَ يَا عَائِشَةُ مَا يُؤْمِنِّي أَنْ يَكُونَ فِيهِ عَذَابٌ عُذِّبَ قَوْمٌ بِالرِّيحِ وَقَدْ رَأَى قَوْمٌ الْعَذَابَ فَقَالُوا { هَذَا عَارِضٌ مُمْطِرُنَا }

Onlar o azabı vadilerine doğru gelen bir bulut hâlinde gördükleri zaman; 'Bu bize yağmur verici bir buluttur' dediler. (Hûd dedi ki:) 'Hayır, bu, çarçabuk gelmesini istediğiniz şeydir; bir rüzgâr ki, onda elem verici bir azâb vardır*' (Âyet: 24). İbn Abbâs: "Ârid", "Buluf'tur, demiştir.
-....Ebu'n-Nadr, Süleyman ibn Yesâr'dan tahdîs etti ki, Peygamber'in zevcesi Âişe (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah'ın küçük dilini görünceye kadar ağzını açarak güldüğünü görmedim. O, yalnız gülümser idi. Âişe dedi ki: Rasûlullah (S) yağmur yüklü siyah bir bulut, yâhud bir rüzgâr gördüğünde yüzünde bir endîşe sezilirdi. Âişe dedi ki:
— Yâ Rasûlallah! İnsanlar bulut görünce onda yağmur bulunduğunu umarak ferahlanırlar. Hâlbuki ben Seni, böyle birşey gördüğün zaman yüzünde isteksizlik sezilir görüyorum! Rasûlullah da ona: - "Yâ Âişe! O kara bulutta rüzgârla azâb olunan bir kavmin azâb, bulunmasından beni emin kılacak şey nedir? Bir kavim o azabı gtmüşlerdide 'Bu bize yağmur verici bir buluttur' demirdi..

سُورَةُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

{ أَوْزَارَهَا } آثَامَهَا حَتَّى لَا يَبْقَى إِلَّا مُسْلِمٌ { عَرَّفَهَا } بَيَّنَهَا وَقَالَ مُجَاهِدٌ { مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا } وَلِيُّهُمْ { فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ } أَيْ جَدَّ الْأَمْرُ { فَلَا تَهِنُوا } لَا تَضْعُفُوا وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { أَضْغَانَهُمْ } حَسَدَهُمْ { آسِنٍ } مُتَغَيِّرٍ

Muhammed (S) Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle "O küfredenlerle muharebede karşılaştığınız vakit boyunlarını vurun. Nihayet onları mecalsiz bir hâle getirdiğiniz zaman artık bağı sıkı tutun. Ondan sonra ise ya iyilik yapın, yâhud fidye alın. Yeter ki harb erbabı ağırlıklarını bıraksın..." (Âyet: 4); buradaki "Evzârahâ", "Asâmehâ" ma'nâsınadır ki,"Günâhlarım bıraksınlar da neticede müslimden (yâhud musâlimden) başka kirnse kalmaz olsun, yânı harb bitsin" demektir. Allah, yolunda öldürülenlerin amellerini asla boşa çıkarmaz. Onlara muvaffakiyet verir, hâllerini iyileştirir,onları, kendilerine tanıttığı cennete sokar" (Âyet: 4-6); buradaki "Arrafehâ", "Beyyenehâ" (yânî "Kendilerine beyân ettiği") ma'nâsınadır."Bunun sebebi şudur; Çünkü Allah şübhesiz îmân edenlerin velîsidir. Kâfirlere gelince onların velîsi yoktur" (Âyet: 11). Mucâhid, buradaki "imân edenlerin Mevlâsı", onların "Velîsi" (yardımcısı) ma'nâsınadır, dedi ."Bunun için iş ciddîleşince derhâl Allah'a sadâkat gösterselerdi kendileri için elbet hayırlı olurdu" (Âyet: 21);buradaki liFe-izâ âzamel-emru", "Cedde'1-emru" (yânî "İş ciddîleşince") ma'nâsınadır."Gevşek davranmayın" (Âyet: 35), "Zaîf olmayın" ma'nâsınadır. İbn Abbâs: "Yoksa kalblerinde maraz bulunanlar, kinlerini Allah'ın asla meydana çıkarmayacağını mı sandılar?" (Âyet: 29); buradaki "Adganehum (Kinlerini)", "Hasedlerini" ma'nâsınadır, dedi."Muttokîlere va'd olunan cennetin sıfatı şudur: tçinde rengi, kokusu, hiçbir vasfı bozulmayan sudan ırmaklar, tadına asla çözülme gelmeyen sütten ırmaklar, içenlere lezzet veren şarâbdan ırmaklar, süzme baldan ırmaklar vardır.,," (Âyet: 15); buradaki "Gayri âsinin", "Gayri muteğayyirın" (yânî "Değişip bulaşıcı olmayan") ma'nâsınadır, dedi

---

بَاب { وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ }

4830 – حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ قَالَ حَدَّثَنِي مُعَاوِيَةُ بْنُ أَبِي مُزَرِّدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَلَقَ اللَّهُ الْخَلْقَ فَلَمَّا فَرَغَ مِنْهُ قَامَتْ الرَّحِمُ فَأَخَذَتْ بِحَقْوِ الرَّحْمَنِ فَقَالَ لَهُ مَهْ قَالَتْ هَذَا مَقَامُ الْعَائِذِ بِكَ مِنْ الْقَطِيعَةِ قَالَ أَلَا تَرْضَيْنَ أَنْ أَصِلَ مَنْ وَصَلَكِ وَأَقْطَعَ مَنْ قَطَعَكِ قَالَتْ بَلَى يَا رَبِّ قَالَ فَذَاكِ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ اقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ { فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ } حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ مُعَاوِيَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عَمِّي أَبُو الْحُبَابِ سَعِيدُ بْنُ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ بِهَذَا ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ { فَهَلْ عَسَيْتُمْ } حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ أَبِي الْمُزَرِّدِ بِهَذَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ { فَهَلْ عَسَيْتُمْ }

"Demek idareyi ve hâkimiyeti ele alırsanız hemen yeryüzünde fesâd çıkaracak, akrabalık münâsebetlerinizi bile parçalayıp keseceksiniz, öyle mi?" (Âyet: 22).
-...Süleyman ibn Hilâl şöyle dedi: Bana Muâviye ibnu Ebî Muzerred, amcası Saîd ibn Yesâr'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:"Allah, halkı yarattı. Bu yaratmayı yerine getirip tamamlayınca Rahim (= Hısımlık) ayağa kalktı da Rahman 'in (azamet) ridâsının eteğini tuttu. Bunun üzerine Allah ona:
— Ne istersin? diye sordu. Rahim:
— (Yâ Rabb!) Bu kalkışım, kesilmekten Sana sığınanın kalkmasıdır (yânî Sana sığınıyorum), dedi.Allah:
— Senin hakkını tanıyıp ilgiyi devam ettirene ben de mükâfatını vermeyi sürdürmemden ve seninle ilgiyi koparana ben de mükâfat verme ilgimi kesmemden razı olur musun? buyurdu. Rahim de:
— Evet razıyım yâ Rabb, dedi. Allah Taâlâ da:
— işte rahimle (hısımlıkla) ilgilenmeyi devam ettirenlerle, devam ettirmeyip bu ilgiyi kesip koparanların hâli böyle olacaktır, buyurdu."Ebû Hureyre: İsterseniz şu âyeti okuyunuz, dedi: "Demek idareyi ve hâkimiyeti ele alırsanız hemen yeryüzünde fesâd çıkaracak, hısımlık münâsebetlerinizi bile parçalayıp keseceksiniz öyle mi?".
-....Muâviye ibn Ebî Muzerred şöyle demiştir: Bana amcam Ebu'l-Hubâb,Saîdu'bnu Yesâr, Ebû Hureyre'den bu hadîsi tahdîs etti. Sonra Ebû Hureyre: Rasûlullah(S):"İsterseniz *Fe-helaseytum in tevelleytum' âyetini okuyunuz" buyurdu, dedi.- Bize Bişr ibnu Muhammed tahdîs etti. Bize Abdullah

ibnu'l-Mubârek haber verdi.Bize Muâviye ibnu Ebi'l-Muzerred bu hadîsi haber verdi. Burada da Rasûlullah (S):"İsterseniz Helaseytum... âyetini okuyunuz" buyurmuştur.

سُورَةُ الْفَتْحِ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ { بُورًا } هَالِكِينَ { سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ } السَّحْنَةُ وَقَالَ مَنْصُورٌ عَنْ مُجَاهِدٍ التَّوَاضُعُ { شَطْأَهُ } فِرَاخَهُ { فَاسْتَغْلَظَ } غَلُظَ { سُوقِهِ } السَّاقُ حَامِلَةُ الشَّجَرَةِ وَيُقَالُ { دَائِرَةُ السَّوْءِ } كَقَوْلِكَ رَجُلُ السَّوْءِ وَدَائِرَةُ السُّوءِ الْعَذَابُ { تُعَزِّرُوهُ } تَنْصُرُوهُ { شَطْأَهُ } شَطْءُ السُّنْبُلِ تُنْبِتُ الْحَبَّةُ عَشْرًا أَوْ ثَمَانِيًا وَسَبْعًا فَيَقْوَى بَعْضُهُ بِبَعْضٍ فَذَاكَ قَوْلُهُ تَعَالَى { فَآزَرَهُ } قَوَّاهُ وَلَوْ كَانَتْ وَاحِدَةً لَمْ تَقُمْ عَلَى سَاقٍ وَهُوَ مَثَلٌ ضَرَبَهُ اللَّهُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ خَرَجَ وَحْدَهُ ثُمَّ قَوَّاهُ بِأَصْحَابِهِ كَمَا قَوَّى الْحَبَّةَ بِمَا يُنْبِتُ مِنْهَا

el-Feth Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle Mucâhid:""Daha doğrusu siz RasûVûn de, müzminlerin de ailelerine temelli dönmeyeceklerini sandınız. Bu, sizin kalblerinizde süslendi. Kötü zannda bulundunuz. Bu yüzden helake mahkûm bir kavim oldunuz9* (Âyet: 12);buradaki "Buran'\ "Helak olucular" ma'nâsınadır, dedi. Ve yine Mucâhid:' 'Sîmâhum fî vucûhihim" = Nişanları yüzlerindedir" (Âyet: 29); bu, "Yüz derilerinin terü tazeliği, rnülâyemeti,nazikliği (hey'eti, üslûbu, kılığı)" ma'nâsınadır, dedi. Mansûr ibnu'l-Mu'temir de yine Mucâhid'den olmak üzere: O "Tevâzu'"dur (Alçak gönüllülük'tür), dedi. Bu âyetteki "Şat'ehu", "Filizi"; "Festağlaza", "Ğaluza" (yânı "Kalınlaştı, kuvvetlendi"); "Festevâ ala sûkıhî", "Taşıyıcı sapları üzerinde doğrulup kalktı" demektir. "es-Sâku", ağaç ve bitkinin taşıyıcısıdır. Ve şöyle denilir; '"Dâiretu^s-sevH-Kötülük çenberi", senin "Raculu's-sev'iKötülük adamı" sözün gibidir. "Dâiretu's-sev'i" "Azâb"dır (yânî onu her tarafından kuşatır da kurtulamaz)."Tuazzirûhu" (Âyet: 9), "Ona yardım edesiniz" demektir. "Şat'ehu", başağın filizidir. Bir tek dâne, on yâhud sekiz yâhud yedi filiz bitirir de bu filizlerin bâzısı bâz isiyle kuvvetlenir, yânî birbirleriyle kuvvetlenirler.İşte bu Yüce Allah'ın "Fe-âzerehu = Onu kuvvetlendirdi" sözüdür. Şayet bir tek filiz olaydı taşıyıcı sapı doğrulup kalkamazdı. İşte bu zikrolunan şey, Allah'ın kendi Peygamberi için beyân ettiği bir meseldir. Çünkü Peygamber tek başına çıktı. Sonra Allah O'nu, dâneyi kendisinden bitenlerle kuvvetlendirdiği gibi sahâbîleriyle kuvvetlendirdi

---

بَاب { إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا }

4833 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَسِيرُ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ وَعُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ يَسِيرُ مَعَهُ لَيْلًا فَسَأَلَهُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ عَنْ شَيْءٍ فَلَمْ يُجِبْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ سَأَلَهُ فَلَمْ يُجِبْهُ ثُمَّ سَأَلَهُ فَلَمْ يُجِبْهُ فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ ثَكِلَتْ أُمُّ عُمَرَ نَزَرْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ كُلَّ ذَلِكَ لَا يُجِيبُكَ قَالَ عُمَرُ فَحَرَّكْتُ بَعِيرِي ثُمَّ تَقَدَّمْتُ أَمَامَ النَّاسِ وَخَشِيتُ أَنْ يُنْزَلَ فِيَّ قُرْآنٌ فَمَا نَشِبْتُ أَنْ سَمِعْتُ صَارِخًا يَصْرُخُ بِي فَقُلْتُ لَقَدْ خَشِيتُ أَنْ يَكُونَ نَزَلَ فِيَّ قُرْآنٌ فَجِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ لَقَدْ أُنْزِلَتْ عَلَيَّ اللَّيْلَةَ سُورَةٌ لَهِيَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ ثُمَّ قَرَأَ { إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا }

'Biz hakikat sana apâşikâr bir feth (ve zafer yolu) (Âyet: 1).
-... Bize Abdullah ibn Mesleme, (İmâm) Mâlik'ten; o da Zeyd ibn Eslem'den; o da babası Eslem'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S), seferlerinden birinde (yânî Hudeybiye dönüşünde) geceleyin yol alıyordu. Umer ibnu'l-Hattâb da beraberinde yürüyordu. Bu sırada Umer ibnu'l-Hattâb, Rasûlullah'a birşey sordu. Fakat Rasûlullah (vahiy ile meşgul bulunduğundan) Umer'e cevâb vermedi. Umer sonra yine sordu. Rasûlullah yine cevâb vermedi. Sonra Umer (Rasûlullah işitmedi sanarak) bir daha sordu. Rasûlullah yine cevâb vermedi. Bunun üzerine Umer ibnu'l-Hattâb kendi kendine:

— Umer'in anası, sen Umer'i kaybetti (yânî kaybetsin de yok olasın)! Sen üç kerre Rasûlullah'a sorguda ısrar ettin de Rasûlullah bunların hepsinde sana cevâb vermedi,dedi.Umer dedi ki: Bunun üzerine ben devemi hareket ettirip sürdüm. Sonra hakkımda Kur'ân indirilmesinden korkarak insanların önüne geçtim. Fakat çok beklemedim, bir çağmanın bana bağırmakta olduğunu işittim. Ve (kendi kendime):
— Şimdi hakkımda Kur'ân inmiş olmasından hakîkaten korkmaktayım, dedim.(Ve bu korku içinde) Rasûlullah'ın huzuruna geldim ve kendisine selâm verdim. Rasûlullah (sevinçle) bana:
— "Bu gece bana bir sûre indirilmiştir ki, yemîn olsun o sûre bana, üstüne güneş doğan herşeyden daha çok sevimlidir" buyurdu. Sonra Rasûlullah "Biz hakikat sana apâşikâr bir feth (ve zafer yolu) açtık" sûresini okudu

---

4834 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ { إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا } قَالَ الْحُدَيْبِيَةُ

-... Şu'be ibnu'l-Haccâc şöyle demiştir: Ben Katâde'den işittim ki, Enes ibn Mâlik (R) "Hakikat biz sana apâşikâr bir feth açtık" kavli hakkında: — Bu apâşikâr feth, Hudeybiye sulhudur, demiştir

---

4853 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ قُرَّةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ قَالَ قَرَأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ سُورَةَ الْفَتْحِ فَرَجَّعَ فِيهَا قَالَ مُعَاوِيَةُ لَوْ شِئْتُ أَنْ أَحْكِيَ لَكُمْ قِرَاءَةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَفَعَلْتُ

-...Bize Muâviye ibnu Kurre tahdîs etti ki, Abdullah ibnu Mugaffel (R) şöyle demiştir: Peygamber (S), Mekke'nin fethi günü el-Feth Sûresi'ni okudu da, bu okuyuşunda sesini uzatıp yükseltti.Muâviye ibn Kurre: Eğer Peygamber'in okuyuşunu sizlere aynen hikâye etmek isteseydim, muhakkak bunu (Abdullah ibn Muğaf-fel'in naklettiği gibi) yapardım, dedi

---

بَاب { لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا }

4836 - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا زِيَادٌ هُوَ ابْنُ عِلَاقَةَ أَنَّهُ سَمِعَ الْمُغِيرَةَ يَقُولُ قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى تَوَرَّمَتْ قَدَمَاهُ فَقِيلَ لَهُ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ قَالَ أَفَلَا أَكُونُ عَبْدًا شَكُورًا

"(Bu), geçmiş ve gelecek günâhını Allah'ın mağfiret etmesi, senin üzerindeki ni 'metini tamamlaması, seni (bu sayede) doğru yola iletmesi içindir" (Âyet: 2)
-.... el-Mugîre ibn Şu'be (R) şöyle der: Peygamber (S) -gece namazında- iki ayağı şişinceye kadar ayakta durdu. Kendisine:
— Allah Sen'in geçmiş ve gelecek günâhlarını mağfiret eyledi, denildi.Peygamber:
— "Ben (bu mağfirete karşı) çok şükreder bir kul olmayayım mı?" diye cevâb verdi.

4837 - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَحْيَى أَخْبَرَنَا حَيْوَةُ عَنْ أَبِي الْأَسْوَدِ سَمِعَ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُومُ مِنْ اللَّيْلِ حَتَّى تَتَفَطَّرَ قَدَمَاهُ فَقَالَتْ عَائِشَةُ لِمَ تَصْنَعُ هَذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَقَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ قَالَ أَفَلَا أُحِبُّ أَنْ أَكُونَ عَبْدًا شَكُورًا فَلَمَّا كَثُرَ لَحْمُهُ صَلَّى جَالِسًا فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَرْكَعَ قَامَ فَقَرَأَ ثُمَّ رَكَعَ

-....Bize Hayve ibn Şurayh, Ebû'l-Esved'den haber verdi. O Urve'den; o da Âişe(R)'den şöyle işitmiştir: Şübhesiz ki, Allah'ın Peygamberi geceleyin namazda iki ayağı çatlayıncaya kadar ayakta dikilirdi. Bunun üzerine Âişe O'na;
— Yâ Rasûlallah! Allah Sen'in geçmiş gelecek günâhını mağfiret etmiş olduğu hâlde niçin bu kadar meşakkatle ibâdet ediyorsun? dedi de, Rasûlullah (S):
— "Ben (bu ilâhî mağfirete karşılık gece namazı ile) çok şükreder bir kul olmamı arzu etmeyeyim mi?" diye cevâb verdi. Vücûdunun eti çoğaldığı zamanlarda oturarak namaz kılardı, rükû' yapmak istediğinde ayağa kalkar, bir mikdâr okur, sonra rükû' yapardı

بَاب { إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا }

4838 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ هِلَالِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ هَذِهِ الْآيَةَ الَّتِي فِي الْقُرْآنِ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ { إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا } قَالَ فِي التَّوْرَاةِ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَحِرْزًا لِلْأُمِّيِّينَ أَنْتَ عَبْدِي وَرَسُولِي سَمَّيْتُكَ الْمُتَوَكِّلَ لَيْسَ بِفَظٍّ وَلَا غَلِيظٍ وَلَا سَخَّابٍ بِالْأَسْوَاقِ وَلَا يَدْفَعُ السَّيِّئَةَ بِالسَّيِّئَةِ وَلَكِنْ يَعْفُو وَيَصْفَحُ وَلَنْ يَقْبِضَهُ اللَّهُ حَتَّى يُقِيمَ بِهِ الْمِلَّةَ الْعَوْجَاءَ بِأَنْ يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَيَفْتَحَ بِهَا أَعْيُنًا عُمْيًا وَآذَانًا صُمًّا وَقُلُوبًا غُلْفًا

"Hakikat biz seni bir şâhid, bir müjdeci, bir korkutucu olarak gönderdik" (Âyet: 8).
-.... Bize Abdulazîz ibnu Ebî Seleme, Hilâl ibn Ebî Hilâl'den; o da Atâ ibnu Yesâr'dan tahdîs etti ki, Abdullah ibnu Amr ibni'1-Âs (R) şöyle demiştir: Şübhesiz Kur'ân'daki şu "Ey Peygamber, biz seni hakîkaten bir şâhid, bir müjdeci ve bir korkutucu (ve O'nun emri ile bir da'vetçi ve nur saçan bir kandil) olarak gönderdik" (d-Ahzâb: 45-46) âyeti; bunu Allah, Tevrat'ta da söylemiştir: "Ey Peygamber, şübhesiz biz seni bir şâhid, bir müjdeci, bir koruyucu olarak gönderdik. Sen elbette benim kulum ve rasûlümsün. Ben sana el-Mutevekkil adını verdim. Bu peygamber kötü huylu, katı kalbli, çarşılarda çağırgan değildir. O, kötülüğü kötülükle defetmez, lâkin o affeder, yüz çevirip geçer. Allah, eğrilip sapan milleti bu peygamberin irşâdiyle 'Lâ ilahe itte'llâh9 tevhîd sözünü söylemeleri suretiyle doğrultmadıkça onun ruhunu almayacaktır. Allah bu tevhîd kelimesiyle (yânî bunun sihirli te'sîriyle) birçok kör gözleri, sağır kulakları ve kılıflı kalbleri açacaktır

---

بَاب { هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ }

4839 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ وَفَرَسٌ لَهُ مَرْبُوطٌ فِي الدَّارِ فَجَعَلَ يَنْفِرُ فَخَرَجَ الرَّجُلُ فَنَظَرَ فَلَمْ يَرَ شَيْئًا وَجَعَلَ يَنْفِرُ فَلَمَّا أَصْبَحَ ذَكَرَ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ السَّكِينَةُ تَنَزَّلَتْ بِالْقُرْآنِ

O müminlerin yüreklerine sekîneti indirendir... (Âyet: 4) .
-....el-Berâ' ibni Âzib (R) şöyle demiştir: Peygamber'in sahâbîlerinden bir adam -ki o, Useyd ibn Hudayr'dır- el-Kehf Sûresi'-ni okuyordu. Atı da evinde bağlanmış hâldeydi. Okurken atı ürküp deprenmeğe başladı. O zât dışarı çıkıp etrafa baktı, hiçbirşey göremedi.(O okudukça) at yine deprenmeğe başladı. O zât sabaha ulaşınca bunu Peygamberce zikretti. Peygamber (S): "Bu (yânî atın kendisinden ürktüğü şey) sekînettir. Okuduğun Kur'ân sebebiyle inmiştir" buyurdu

---

بَاب قَوْلِهِ { إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ }

4840 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ جَابِرٍ قَالَ كُنَّا يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ أَلْفًا وَأَرْبَعَ مِائَةٍ

"And olsun ki, Allah müzminlerden -seninle o ağacın altında bey'at ederlerken- razı olmuştur da, kalblerindekini bilerek üzerlerine sekîneti indirmiş ve onları yakın bir feth ile ve alacakları birçok ganimetlerle mükafatlandırmıştır. Allah azizdir, hakim bulunuyor" (Âyet: 18-19).
-....Câbir ibn Abdülah (R): Bizler Hudeybiye gününde bin dörtyüz kişi idik, demiştir

---

4841 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا شَبَابَةُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ عُقْبَةَ بْنَ صُهْبَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ الْمُزَنِيِّ إِنِّي مِمَّنْ شَهِدَ الشَّجَرَةَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْخَذْفِ وَعَنْ عُقْبَةَ بْنِ صُهْبَانَ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مُغَفَّلٍ الْمُزَنِيَّ فِي الْبَوْلِ فِي الْمُغْتَسَلِ يَأْخُذُ مِنْهُ الْوَسْوَاسُ

-....Katâde şöyle demiştir: Ben Ukbe ibn Suhbân'dan; o da ağaç altında hazır bulunan kimselerden olan Abdullah ibnu Mu-gaffel el-Muzenî(R)'den işitti ki, Peygamber (S) parmaklarla küçük taşlar atmayı nehyetmiştir. Ve yine Ukbe ibnu Suhbân: Ben Abdullah ibnu'l-Mugaffel el-Muzenî(R)'den, yıkanma yerinde bevl etmek hakkındaki nehyi de işittim, demiştir

---

4843 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ خَالِدٍ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ ثَابِتِ بْنِ الضَّحَّاكِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ

-... Bize Şu'be, Hâlid ez-Hazzâ'dan; o daEbû Kılâbe'den; o da ağaç altında bey'at eden sahâbîle-den olan Sabit ibnu'd-Dahhâk(R)'tan tahdîs etti

---

4844 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ السُّلَمِيُّ حَدَّثَنَا يَعْلَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ سِيَاهٍ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ قَالَ أَتَيْتُ أَبَا وَائِلٍ أَسْأَلُهُ فَقَالَ كُنَّا بِصِفِّينَ فَقَالَ رَجُلٌ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُدْعَوْنَ إِلَى كِتَابِ اللَّهِ فَقَالَ عَلِيٌّ نَعَمْ فَقَالَ سَهْلُ بْنُ حُنَيْفٍ اتَّهِمُوا أَنْفُسَكُمْ فَلَقَدْ رَأَيْتُنَا يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ يَعْنِي الصُّلْحَ الَّذِي كَانَ بَيْنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْمُشْرِكِينَ وَلَوْ نَرَى قِتَالًا لَقَاتَلْنَا فَجَاءَ عُمَرُ فَقَالَ أَلَسْنَا عَلَى الْحَقِّ وَهُمْ عَلَى الْبَاطِلِ أَلَيْسَ قَتْلَانَا فِي الْجَنَّةِ وَقَتْلَاهُمْ فِي النَّارِ قَالَ بَلَى قَالَ فَفِيمَ نُعْطِي الدَّنِيَّةَ فِي دِينِنَا وَنَرْجِعُ وَلَمَّا يَحْكُمِ اللَّهُ بَيْنَنَا فَقَالَ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ وَلَنْ يُضَيِّعَنِي اللَّهُ أَبَدًا فَرَجَعَ مُتَغَيِّظًا فَلَمْ يَصْبِرْ حَتَّى جَاءَ أَبَا بَكْرٍ فَقَالَ يَا أَبَا بَكْرٍ أَلَسْنَا عَلَى الْحَقِّ وَهُمْ عَلَى الْبَاطِلِ قَالَ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ إِنَّهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَنْ يُضَيِّعَهُ اللَّهُ أَبَدًا فَنَزَلَتْ سُورَةُ الْفَتْحِ

-... Habîb ibnu Ebî Sabit şöyle demiştir: Ben Ebû Vâil Şakîk ibn Seleme'ye geldim ve ona (Alî'nin öldürdüğü Haricî topluluğunu) sordum. O şöyle dedi: Biz Siffîn mevkiinde idik. Bir adam:
— Allah'ın Kitabı'na çağrılanları görmedin mi? dedi. AK:
— Evet (ben Allah'ın Kitâbı'yle amele çağrıldığım zaman icabet etmeye en lâyık kimseyim), dedi. Bunun üzerine Sehl ibnu Huneyf şöyle dedi:
— Sizler (bu re'yde) kendinizi ittihâm ediniz. Yemîn olsun ki, bizler Hudeybiye gününde kendimizi şu hâlde görmüşüzdür Sehl, Peygamber'le müşrikler arasında yapılan sulh anlaşmasını kasdediyor-: Eğer bizler ogün harb yapmayı re'y etmiş olaydık,elbette harbe girişirdik.O sırada Umer Peygamber'e geldi de
— Biz müslümârilar hakk üzerinde, düşmanımız olan onlar ise bâtıl üzerinde değiller mi? Bizim ölülerimiz cennette, onların ölüleri ise ateşte değiller mi? dedi. Peygamber:
— "Evet Öyledir" buyurdu. Umer:

— Öyleyse dînimiz uğrunda bu değersiz şeye (yânî zayıflık ve acizliğe delâlet eden bu şartlar üzere sulha) niçin değer veriyor, kabul ediyoruz ve Allah henüz aramızda hükmetmemiş olduğu hâlde, niçin geri dönüyoruz? dedi. Bunun üzerine Peygamber:
— "Ey Hattâb oğlu! Ben muhakkak surette Allah'ın rasûlüyüm. Allah beni ebediyyen zayi' etmeyecektir" buyurdu.Akabinde Umer öfkeli olarak geri döndü ve sabredemedi de nihayet Ebû Bekr'e geldi ve ona:
— Yâ Ebâ Bekr! Biz hakk üzerinde, onlar da bâtıl üzerinde değiller mi? dedi. Ebû Bekr:
— Ey Hattâb oğlu! Şübhesiz bu zât, Allah'ın rasûlüdür ve Allah O'nu ebeden zayi' etmeyecektir, dedi. Müteakiben el-Feth Sûresi indi

---

سُورَةُ الْحُجُرَاتِ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ { لَا تُقَدِّمُوا } لَا تَفْتَاتُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى يَقْضِيَ اللَّهُ عَلَى لِسَانِهِ { امْتَحَنَ } أَخْلَصَ { وَلَا تَنَابَزُوا } يُدْعَى بِالْكُفْرِ بَعْدَ الْإِسْلَامِ { يَلِتْكُمْ } يَنْقُصْكُمْ أَلَتْنَا نَقَصْنَا

el-Hucurât Sûresi
Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle Mucâhid şöyle dedi: "Ey îmân edenler, Allah'ın ve Rasûlü'nün huzurunda öne geçmeyin. " (Âyet: 1);buradaki "Lâ tukaddimû", Allah, O'nun diliyle birşeyi hükmedinceye kadar Allah Rasûlü'nün önünde kendiliğinizden birşey peyda etmeyin ma'nâsınadır. "Allah'ın Rasûlü yanında seslerini yavaşlatanlar; onlar Allah'ın takva için kalblerini imtihan ettiği kimselerdir..."(Âyet: 3); buradaki "İmtihan etti", "Hâlis kıldı" ma'nâsınadır. "Birbirinizi kötü lakablarla çağırmayın..." (Âyet: 11); buradaki "Tenâbuz", İslâm'a girmesinden sonra kişinin kâfirlikle çağınlmasıdır. "...Eğer Allah'a ve Rasûlü'ne itaat ederseniz, O, sizin amellerinizden hiçbirşey eksiltmez..*" (Âyet: i4>; buradaki "Lâ yelitkum","Lâ yenkuskum" (yânî "Sizi eksiltmez") ma'nâsınadır; "Kendilerinin amelinden birşey de eksiltmedik. Herkes kazancı mukaabilinde bir rehindir" (et-Tür: 21) âyetindeki "Mâ-eletnâ", "Mâ-nakasnâ" (yânî "Eksiltmedik") manasınadır

---

بَاب { لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ } الْآيَةَ { تَشْعُرُونَ } تَعْلَمُونَ وَمِنْهُ الشَّاعِرُ

4845 - حَدَّثَنَا يَسَرَةُ بْنُ صَفْوَانَ بْنِ جَمِيلٍ اللَّخْمِيُّ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ عُمَرَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ كَادَ الْخَيِّرَانِ أَنْ يَهْلِكَا أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا رَفَعَا أَصْوَاتَهُمَا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ قَدِمَ عَلَيْهِ رَكْبُ بَنِي تَمِيمٍ فَأَشَارَ أَحَدُهُمَا بِالْأَقْرَعِ بْنِ حَابِسٍ أَخِي بَنِي مُجَاشِعٍ وَأَشَارَ الْآخَرُ بِرَجُلٍ آخَرَ قَالَ نَافِعٌ لَا أَحْفَظُ اسْمَهُ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ لِعُمَرَ مَا أَرَدْتَ إِلَّا خِلَافِي قَالَ مَا أَرَدْتُ خِلَافَكَ فَارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُهُمَا فِي ذَلِكَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ } الْآيَةَ قَالَ ابْنُ الزُّبَيْرِ فَمَا كَانَ عُمَرُ يُسْمِعُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ هَذِهِ الْآيَةِ حَتَّى يَسْتَفْهِمَهُ وَلَمْ يَذْكُرْ ذَلِكَ عَنْ أَبِيهِ يَعْنِي أَبَا بَكْرٍ

"Ey îmân edenler, seslerinizi Peygamber'in sesinden yüksek çıkarmayın.O'na sözle birbirinize bağırdığınız gibi bağırmayın. Ki siz farkına varmadan amelleriniz boşa gidiverir" (Âyet: 3).Buradaki "Lâ teş'urûn", "Lâ ta'lemûn", yânî 'Bilmeyerek" ma'nâsınadır. "eş-Şâir" sözü de bu "Şuur" kökündendir.
-....Abdullah ibnu Ebî Muleyke şöyle demiştir: Çok hayır işleyici iki kişi hemen hemen helak olacaklardı. Ebû Bekr'le Umer'i kasdediyorum. Bunlar huzuruna Temîm oğulları süvarileri geldiği zaman, Peygamber'in yanında seslerini yükselttiler. Bunların biri (yânı Umer) Peygamber'e Mucâşî' oğulları'nın kardeşi olan el-Akra' ibn Hâbis'i emîr ta'yîn etmesini işaret etti. Diğeri de başka birini işaret etti.Râvî Nâfi' ibn Umer: Ben bu işaret edilen kimsenin ismini ezberimde tutamıyorum, demiştir.
Bunun üzerine Ebû Bekr, Umer'e:
— Sen mutlak olarak bana muhalefet etmek istiyorsun, dedi. Umer de:

— Ben sana muhalefet etmek istemedim, dedi. Böylece bu konuda sesleri yükseldi. Bunun üzerine Allah "Ey îmân edenler, seslerinizi Peygamber'in sesinden yüksek çıkarmayın.." âyetini indirdi .Abdullah ibnu'z-Zubeyr: Artık Umer bu âyetten sonra Peygamber'in kendisinden sorup anlamak isteyeceği kadar sesini Rasûlullah'a işittirmez oldu, dedi. Abdullah bu kısmı büyük babasından, yânı Ebû Bekr'den zikretmedi

---

4846 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَزْهَرُ بْنُ سَعْدٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ عَوْنٍ قَالَ أَنْبَأَنِي مُوسَى بْنُ أَنَسٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ افْتَقَدَ ثَابِتَ بْنَ قَيْسٍ فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَا أَعْلَمُ لَكَ عِلْمَهُ فَأَتَاهُ فَوَجَدَهُ جَالِسًا فِي بَيْتِهِ مُنَكِّسًا رَأْسَهُ فَقَالَ لَهُ مَا شَأْنُكَ فَقَالَ شَرٌّ كَانَ يَرْفَعُ صَوْتَهُ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَأَتَى الرَّجُلُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ أَنَّهُ قَالَ كَذَا وَكَذَا فَقَالَ مُوسَى فَرَجَعَ إِلَيْهِ الْمَرَّةَ الْآخِرَةَ بِبِشَارَةٍ عَظِيمَةٍ فَقَالَ اذْهَبْ إِلَيْهِ فَقُلْ لَهُ إِنَّكَ لَسْتَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ وَلَكِنَّكَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ

-....AbduUah ibnu Avn şöyle demiştir: Bize (Basra kaadısı) Mûsâ ibn Enes, babası Enes ibn Mâlik(R)'ten haber verdi ki, Peygamber (S), Sabit ibn Kays'ı kaybetti (göremedi). Sahâbîlerden bir adam -ki Evsliler'in seyyidi Sa'd ibn Muâz'dır-:
— Yâ Rasûlallah! Ben Sâbit'le ilgili bilgiyi Sen'in için öğrenirim, dedi ve Sâbit'e gitti. Onu evinde, başını aşağıya eğmiş olarak oturur hâlde bulmuş ve ona:
— Hâlin nedir? diye sormuş. O da:
— Hâlim şerrlidir, kötüdür. Sabit, sesini Peygamber'in sesinden fazla yükseltir bir kimsedir. Onun şimdiye kadar işlediği ibâdet ve ameli boşa gitmiştir. Artık Sabit cehennem ehlindendir, diye cevâb vermiş.
Bu adam da Peygamber'e gelip, Sabit şöyle şöyle dedi diye haber vermiştir.Râvî Mûsâ dedi ki: O sahâbî İkinci defa Sâbit'in yanına büyük bir müjde ile dönüp gitmiştir. Şöyle ki, Peygamber o sahâbîye: "Sâbit'e git de ona: Sen cehennemlik kişilerden değilsin. Lâkin sen cennet ehlindensin! de" buyurmuştur

---

بَاب { إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ }

4847 - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ أَخْبَرَهُمْ أَنَّهُ قَدِمَ رَكْبٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ أَمِّرْ الْقَعْقَاعَ بْنَ مَعْبَدٍ وَقَالَ عُمَرُ بَلْ أَمِّرْ الْأَقْرَعَ بْنَ حَابِسٍ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ مَا أَرَدْتَ إِلَى أَوْ إِلَّا خِلَافِي فَقَالَ عُمَرُ مَا أَرَدْتُ خِلَافَكَ فَتَمَارَيَا حَتَّى ارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُهُمَا فَنَزَلَ فِي ذَلِكَ { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ } حَتَّى انْقَضَتْ الْآيَةُ

'Hücrelerin ardından sana ünlüyenler; onların çoğunun akılları ermez" (Âyet. 4).
-...İbnu Cureyc şöyle demiştir: Bana Abdullah ibnu Ebî Muleyke haber verdi.Onlara da Abdullah ibnu'z-Zubeyr şöyle haber vermiştir: (Dokuzuncu yılda) Temîm oğulları'ndan bir grup su-vârî hey'eti Peygamber'in yanına geldiler. (Bunlar İslâm'a girdikten sonra) Ebû Bekr:
— (Yâ Rasûlallah!) Bunlara el-Ka'kaaa ibne Ma'bed'i emîr ta'-yîn et! dedi.Umer de:
— Hayır o olmaz, Akra' ibn Hâbis'i emîr ta'yîn et, dedi. Ebû Bekr:
— Sen şuna yâhud muhakkak bana muhalefet etmek istiyorsun, dedi.Umer de:
— Hayır, ben sana muhalefet etmek istemedim, dedi.Bu suretle Ebû Bekr ile Umer birbirleriyle mücâdele etmişler, hattâ sesleri yükselmişti. İşte bunun hakkında sonuna kadar şu âyetler indi: ' (Ey îmân edenler, A ilah 'in ve Rasûlü 'nün huzurunda öne geçmeyin. Allah'tan korkun. Çünkü Allah hakkıyle işiten» herşeyi bilendir. Ey îmân edenler, seslerinizi Peygamber'in sesinden yüksek çıkarmayın. O'na sözle, birbirinize bağırdığınız gibi bağırmayın ki siz farkına varmadan amelleriniz boşa gidiverir. Hücrelerin ardından sana ünlüyenler; onların çoğunun akılları ermez** (Âyet: 1-3).

بَاب قَوْلِهِ { وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ }

"Eğer onlar sen kendilerine çıkıncaya kadar sabretselerdi,kendileri için elbet daha hayırlı olurdu."(Âyet:5)

سُورَةُ ق

{ رَجْعٌ بَعِيدٌ } رَدٌّ { فُرُوجٍ } فُتُوقٍ وَاحِدُهَا فَرْجٌ { مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ } وَرِيدَاهُ فِي حَلْقِهِ وَالْحَبْلُ حَبْلُ الْعَاتِقِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ } مِنْ عِظَامِهِمْ { تَبْصِرَةً } بَصِيرَةً { حَبَّ الْحَصِيدِ } الْحِنْطَةُ { بَاسِقَاتٍ } الطِّوَالُ { أَفَعَيِينَا } أَفَأَعْيَا عَلَيْنَا حِينَ أَنْشَأَكُمْ وَأَنْشَأَ خَلْقَكُمْ { وَقَالَ قَرِينُهُ } الشَّيْطَانُ الَّذِي قُيِّضَ لَهُ { فَنَقَّبُوا } ضَرَبُوا { أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ } لَا يُحَدِّثُ نَفْسَهُ بِغَيْرِهِ { رَقِيبٌ عَتِيدٌ } رَصَدٌ { سَائِقٌ وَشَهِيدٌ } الْمَلَكَانِ كَاتِبٌ وَشَهِيدٌ { شَهِيدٌ } شَاهِدٌ بِالْغَيْبِ { مِنْ لُغُوبٍ } النَّصَبُ وَقَالَ غَيْرُهُ { نَضِيدٌ } الْكُفُرَّى مَا دَامَ فِي أَكْمَامِهِ وَمَعْنَاهُ مَنْضُودٌ بَعْضُهُ عَلَى بَعْضٍ فَإِذَا خَرَجَ مِنْ أَكْمَامِهِ فَلَيْسَ بِنَضِيدٍ وَإِدْبَارِ النُّجُومِ وَأَدْبَارِ السُّجُودِ كَانَ عَاصِمٌ يَفْتَحُ الَّتِي فِي ق وَيَكْسِرُ الَّتِي فِي الطُّورِ وَيُكْسَرَانِ جَمِيعًا وَيُنْصَبَانِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَوْمَ الْخُرُوجِ يَوْمَ يَخْرُجُونَ إِلَى الْبَعْثِ مِنْ الْقُبُورِ

Kaaf Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle 'Öldüğümüz ve bir toprak olduğumuz vakit mi? Bu uzak bir dönüştür" (Âyet: 3); hayâta döndürülmek *£/zofc"tır, olacak değildir, yânî "Ölümden sonra diriltilmemiz uzak olur" demektir."Üstlerindeki göğe hiç de bakmadılar mu onu nasıl bina ettik. Onu nasıl donattık. Onun hiçbir gediği de yok"(Âyet: 6); buradaki "Furûc", Tutuk" (yânî "Açık yerler, yarıklar, çatlaklar") ma'nâsınadır;bunun tekili"Ferc'Mir."And olsun, insanı biz yarattık. Nefsinin ona ne vesveseler vermekte olduğunu da biliriz.(Çünkü) biz ona şah damarından daha yakınız" (Âyet: ıej; buradaki "Min hablil-verîd", insanın boğazında bulunan iki verîd damarlarıdır. "Hobi", "Boyun ipi"yânî "Boyun damarı"dır .Mucâhid de şöyle dedi:"Toprağın onlardan neleri eksilteceğini biz muhakkak bilmişizdir. Yanımızda da herşeyi koruyan bir kitâb vardır" (Âyet: 4): "Arz'ın onların kemiklerinden neyi yiyip eksilteceğini bilmekteyiz"dir. "(Biz bütün bunları) tâatimize dönen her kulun kalb gözünü açmak, ona ibret vermek için (yaptık)" (Âyet: 8); burada "Tebsıraten", "Basîraten" ma'nâsınadır."Gökten de bereketli bir su indirdik de onunla bahçeler, biçilecek dâneler bitirdik. Ve tomurcukları birbiri üstüne binmiş uzun boylu hurma ağaçları (yetiştirdik)" (Âyet: 9- 10); buradaki "HabbeH-hasîdi-Biçilecek dâne)","Buğday "dır;"Bâsıkaat", "Uzun uzun" ma'nâsınadir."Ya biz ilk yaratışta acz mi gösterdik? Hayır, onlar bu yeni yaratıştan şübhe içindedirler"(Âyet: 15); buradaki "Efe'ayînâ(= Biz âciz mi olduk)", "Efe'a'yâ aleynâ(= Bizi yorup âciz mi bıraktı)" ma'nâsınadır."Onun yoldaşı olan dedi ki: İşte yanımda olan şey karşındadır" (Âyet 23); buradaki "Karînuhu", "Ona takdir kılınmış olan şeytân"dır."Biz bunlardan evvel nice nesilleri helak ettik ki, onlar kuvvetçe kendilerinden daha çetin idiler. (Ölümden kurtulmak için) memleketlerde delikler aramışlardı. Fakat kaçmağa bir çâre var mı idi?" (Âyet: 36): buradaki "Nakkabû","Darabû" (yânî "Ölümden korunmak için beldelerde dolaştılar") ma'nâsınadır."Şübhesiz ki, bunda aklı olan yâhud kendisi huzur içinde olarak kulak veren kimseler için elbette öğüt vardır" (Âyet: 37); buradaki "Elka's-sem'a", dinlemek ve işitmekle meşgul bulunmasından dolayı nefsini başkasıyle konuşturmayan kimse demektir. Sizi inşâ ettiği ve yaratılmanızı inşâ ettiği zaman."Hatırla ki insanın hem sağında, hem solunda oturan, onun amellerini tesbît etmekte olan iki de melek vardır.O bir söz atmayadursun, mutlak yanında hazır bir gözcü vardır" (Âyet: 17-18); buradaki "Rakîbun atîd", "Hazırlanmış bir rasada" (yânî hayır ve şerrden her hareketi ve sözünü rasad eden, murakabe eden, bakan yâhud yazan) ma'nâsınadır."(O gün) herkes, beraberinde sürücü ve şâhid bulunduğu hâlde gelmiştir" (Âyet: 21);buradaki "Sâık" ve"Şehîd", iki melektir; biri "Yazıcı", diğeri "Şehîd"dir."Şehîd", "Kalb ile şâhid" (Ebû Zerr nüshasında:"Gaybe şâhid") demektir."And olsun ki, biz gökleri, yeri ve ikisi arasında bulunan herşeyi altı günde yaratmışızdır* Bize hiçbir yorgunluk da dokunmamıştır" (Âyet: 38); buradaki "Luğûb","Yorgunluk" ma'nâsınadır.Mucâhid'den başkası da şöyle dedi:"İstifti tomurcuğu olan uzun hurmalar" (Âyet: 9) sözündeki "Nadîd", kapçıkları içinde bulunmakta devam ettikleri süredeki tomurcuklardır. Bunun, yânî "Nadîd" lafzının ma'nâsı, "Mendûd

= Birbiri üzerine dizilip istiflenmiş"dir. Kapçıklarından çıktığı zaman artık "Nadîd", yânî "İstiflenmiş" değildir. "Gecenin bir kısmında ve yıldızların batışından sonra dahî teşbih et"(et-Tûn 49); "Gecenin bir cüz'ünde ve secdelerin arkalarında da O'nu tesbîh et" (Âyet: 40) .Asım, Kaaf Sûresi'ndeki kelimeyi "EdbârVs-sucûd" şeklinde hemzenin fethiyle okur, et-Tûr Sûresi'ndekini de "IdbârVn-nucûm" şeklinde kesre ile okur. Kaaftaki de, Tûr'daki de beraberce kesre de okunurlar, nasb da yânî fetha ile de okunurlar.İbn Abbâs: "O gün o hakk sayhayı işiteceklerdir. İşte bu, çıkış günüdür" (Âyet. 42); bu "Çıkış günü", insanlar kabirlerinden çıkarlar, demiştir.

بَاب قَوْلِهِ { وَتَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ }

4848 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا حَرَمِيُّ بْنُ عُمَارَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يُلْقَى فِي النَّارِ { وَتَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ } حَتَّى يَضَعَ قَدَمَهُ فَتَقُولُ قَطْ قَطْ

“O gün cehenneme: Doldun mu? diyeceğiz- O da: Daha var mı? diyecek" (Âyet: 30).
-....Bize Şu'be, Katâde'den, o da Enes(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Cehennemlikler cehenneme atılacaklar. (Atıldıkça, cehennem:) Daha ziyâde var mı? diyecek. Nihayet (izzet sahibi olan Rabb) ayağını basacak (onu horlayacak). Bu sefer cehennem: Yetişir, yetişir! diyecektir."

4849 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الْقَطَّانُ حَدَّثَنَا أَبُو سُفْيَانَ الْحِمْيَرِيُّ سَعِيدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ وَأَكْثَرُ مَا كَانَ يُوقِفُهُ أَبُو سُفْيَانَ يُقَالُ { لِجَهَنَّمَ هَلْ امْتَلَأْتِ وَتَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ } فَيَضَعُ الرَّبُّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَدَمَهُ عَلَيْهَا فَتَقُولُ قَطْ قَطْ

-....Bize Avf el-A'râbî, Muhammed ibn Sîrîn'den; o da Ebû Hureyre'den tahdîs etti. Muhammed ibn Mûsâ: Ebû Sufyân el-Himyerî bu hadîsi Peygamber'e yükseltti. Hadîsi sahâbî üzerinde en çok durdurup mevkuf olarak rivayet etmekte olan Ebû Sufyân el- Himyerî'dir (yânîo, hadîsi çok az Peygamber'e yükseltir idi), demiştir. "Allah tarafından cehenneme: Doldun mu? denilir. O da: Daha ziyâde var mı? diyecek. Bunun akabinde Rabb Tebâreke ve Taâlâ ayağını cehennemin üzerine koyacak. Bu sefer cehennem:Yetişir, yetişir! diyecektir"

4850 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَحَاجَّتْ الْجَنَّةُ وَالنَّارُ فَقَالَتْ النَّارُ أُوثِرْتُ بِالْمُتَكَبِّرِينَ وَالْمُتَجَبِّرِينَ وَقَالَتْ الْجَنَّةُ مَا لِي لَا يَدْخُلُنِي إِلَّا ضُعَفَاءُ النَّاسِ وَسَقَطُهُمْ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لِلْجَنَّةِ أَنْتِ رَحْمَتِي أَرْحَمُ بِكِ مَنْ أَشَاءُ مِنْ عِبَادِي وَقَالَ لِلنَّارِ إِنَّمَا أَنْتِ عَذَابِي أُعَذِّبُ بِكِ مَنْ أَشَاءُ مِنْ عِبَادِي وَلِكُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا مِلْؤُهَا فَأَمَّا النَّارُ فَلَا تَمْتَلِئُ حَتَّى يَضَعَ رِجْلَهُ فَتَقُولُ قَطْ قَطْ فَهُنَالِكَ تَمْتَلِئُ وَيُزْوَى بَعْضُهَا إِلَى بَعْضٍ وَلَا يَظْلِمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ خَلْقِهِ أَحَدًا وَأَمَّا الْجَنَّةُ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُنْشِئُ لَهَا خَلْقًا

-...Bize Ma'mer ibn Râşid, Hernmâm ibn Münebbih'ten haber verdi ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Cennet ve ateş münâkaşa ettiler. Şöyle ki: Ateş:
— Ben kibirliler ve zorlayıcı kimselerle tercih olundum, yânî onlara tahsis olundum, dedi.Cennet de:
— Bana ne oldu ki, bana insanların yalnız zaîflan ve sakatları giriyor? dedi.
Allah Tebâreke ve Taâlâ da cennete şöyle buyurdu:
— Sen benim rahmetimsin, ben seninle kullarımdan dilediğime rahmet ederim.Ateşe de şöyle buyurdu:

— Sen sırf benim azâbımsın; ben seninle kullarımdan dilediğime azâb ederim. Cennet ve cehennemden herbiri için dolmak hakkı vardır.Fakat cehennem dolmak bilmez, en sonu Allah ona ayağını koyar.O da:
— Yetişir, yetişir, yetişir! der.
îşte o zaman cehennem dolar, bâzısı bâzısına büzülür. Azız ve Celîl olan Allah,halkından hiçbir kimseye zulmetmez. Cennete gelince, Azîz ve Celîl olan Allah, onun için (onun boşluklarını doldurmak için) yeniden birtakım halk yaratır "

بَاب قَوْلِهِ { وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ }

4851 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ جَرِيرٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنَّا جُلُوسًا لَيْلَةً مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَظَرَ إِلَى الْقَمَرِ لَيْلَةَ أَرْبَعَ عَشْرَةَ فَقَالَ إِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ رَبَّكُمْ كَمَا تَرَوْنَ هَذَا لَا تُضَامُونَ فِي رُؤْيَتِهِ فَإِنْ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ لَا تُغْلَبُوا عَلَى صَلَاةٍ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا فَافْعَلُوا ثُمَّ قَرَأَ { وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ }

"Ne derlerse sen sabret. Rabb'ini, güneşin doğuşundan evvel ve batışından önce hamd ile teşbih et" (Âyet: 39).
-...Cerîr ibnu Abdillah (R) şöyle demiştir: Biz bir gece Peygamber'in maiyyetinde oturuyorduk. Ayın öndördüncü gecesinde idi. Peygamber (S) kamere baktı da şöyle buyurdu:
— "Şübhesiz ki sizler, şu Ay'ı görmekten hiçbiriniz mahrum olmaksızın görmekte olduğunuz gibi Rabb'inizi de göreceksiniz. Artık güneşin doğmasından önceki ve batmasından önceki namazların hiçbirinden alıkonmamak elinizden gelirse, ona çalışınız. " Bundan sonra Peygamber: "Rabb'ini, güneşin doğuşundan evvel ve batışından evvel hamd ile teşbih et" âyetini okudu

---

4852 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا وَرْقَاءُ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَمَرَهُ أَنْ يُسَبِّحَ فِي أَدْبَارِ الصَّلَوَاتِ كُلِّهَا يَعْنِي قَوْلَهُ { وَإِدْبَارَ السُّجُودِ }

-....Bize Verkaa, İbnu Ebî Necîh'ten; o da Mucâhid ibn Cebr'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs: Rabbı Taâlâ, Peygamberce, bütün namazların arkalarında tesbîh etmesini emretti, demiştir. İbn Abbâs bununla "Ve secdelerin arkalarında da O'na tesbîh et" (Âyet: 40) kavlini kasdediyor

---

سُورَةُ وَالذَّارِيَاتِ

قَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَام الذَّارِيَاتُ الرِّيَاحُ وَقَالَ غَيْرُهُ { تَذْرُوهُ } تُفَرِّقُهُ { وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ } تَأْكُلُ وَتَشْرَبُ فِي مَدْخَلٍ وَاحِدٍ وَيَخْرُجُ مِنْ مَوْضِعَيْنِ { فَرَاغَ } فَرَجَعَ { فَصَكَّتْ } فَجَمَعَتْ أَصَابِعَهَا فَضَرَبَتْ بِهِ جَبْهَتَهَا وَالرَّمِيمُ نَبَاتُ الْأَرْضِ إِذَا يَبِسَ وَدِيسَ { لَمُوسِعُونَ } أَيْ لَذُو سَعَةٍ وَكَذَلِكَ عَلَى الْمُوسِعِ قَدَرُهُ يَعْنِي الْقَوِيَّ { خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ } الذَّكَرَ وَالْأُنْثَى وَاخْتِلَافُ الْأَلْوَانِ حُلْوٌ وَحَامِضٌ فَهُمَا زَوْجَانِ { فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ } مَعْنَاهُ مِنْ اللَّهِ إِلَيْهِ { وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ } مَا خَلَقْتُ أَهْلَ السَّعَادَةِ مِنْ أَهْلِ الْفَرِيقَيْنِ إِلَّا لِيُوَحِّدُونِ وَقَالَ بَعْضُهُمْ خَلَقَهُمْ لِيَفْعَلُوا فَفَعَلَ بَعْضٌ وَتَرَكَ بَعْضٌ وَلَيْسَ فِيهِ حُجَّةٌ لِأَهْلِ الْقَدَرِ وَالذَّنُوبُ الدَّلْوُ الْعَظِيمُ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { صَرَّةٍ } صَيْحَةٍ { ذَنُوبًا } سَبِيلًا الْعَقِيمُ الَّتِي لَا تَلِدُ وَلَا تُلْقِحُ شَيْئًا وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَالْحُبُكُ اسْتِوَاؤُهَا وَحُسْنُهَا { فِي غَمْرَةٍ } فِي ضَلَالَتِهِمْ يَتَمَادَوْنَ وَقَالَ غَيْرُهُ تَوَاصَوْا تَوَاطَئُوا وَقَالَ { مُسَوَّمَةً } مُعَلَّمَةً مِنْ السِّيمَا { قُتِلَ الْإِنْسَانُ } لُعِنَ

Ve'z-Zâriyâti Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle Alî aleyhi's-selâm: "ez-Zâriyât'\ "Rüzgârlaradır, dedi. Airden başkası da: "Onlara dünyâ hayâtının misâlini getir: O, gökten indirdiğimiz bir su gibidir ki, bununla yeryüzünün bitkisi birbirine karışmış, en nihayet o bitkiler kuru bir çöp kırıntısı hâline gelip, rüzgârlar onu savuruvermiştir.." (ei-Kehf: 45) âyetindeki gibi "Tezrühu""Tuferrikuhu(= Onu dağıtıverir)" ma'nâsınadır. "Arz'da kâmil bilgi sâhibleri için nice âyetler vardır.Kendi nefislerinizde de! (Bunları) hiç de görmüyor musunuz?" (Âyet: 20-21). (el-Ferrâ dedi ki:) Bir girişten (yânî ağızdan) yiyor, içiyor; sonra yediği şeyler iki yerden çıkıyor."İbrahim'in şerefli konuklarının haberi sana geldi mi? Hâni bunlar onun yanına gelmişlerdi de *Selâmen' demişlerdi. İbrahim de: 'Selâm; tanınmamış bir zümre' demişti. Hemen gizlice ailesine gidip semiz bir dana getirdi de..." {Âyev. 2<\~26); buradaki "Fe-râğa", "Feracaa" (yânî "Hemen döndü") ma'nâsınadır."Derken içine onlardan gizli bir korku çöktü. 'Korkma' dediler ve onu çok bilgin bir oğulla müjdelediler.Bunun üzerine zevcesi (Sâre) bir feryâd içinde yönelip elini yüzüne vurdu. 'Doğurmaz bir kocakarı!' dedi" (Âyet. 28-29); buradaki "Fe-sakket", "Hemen parmaklarını topladı ve eliyle kendi alnına vurdu" demektir."Âd'da da (ibretvardır). Hani onların üzerine o kısır rüzgârı göndermiştik, her uğradığı şeyi bırakmıyor, mutlakaa onu kül gibi savuruyordu" (Âyet: 41-42); buradaki "er-Ramîm", Arz'ın bitkisidir; kuruduğu ve ayaklarla basılıp çiğnendiği zaman ufalanır (nihayet rüzgâr onu savurur yok eder)."Biz göğü kuvvetle bina ettik. Çünkü biz muhakkak ve mutlak bir vüs'at ve kudrete mâlikizdir" (Âyet: 4iy,buradaki "Le-mûsıûne", "Vüs'at sahibiyiz" ma'nâsınadır. "AleH-mûsı' kadruhu ve aleHmuktıri kadruhu = Onları, zengin olan kudretincet darda bulunan da kudretince ma 'rûf bir fâide ile fâidelendiriniz" (ei-Bakara: 236) âyetinde de "A/m.»"' Bunun gibidir, yânı "Kuvvetli" ma'nâsinadır."Yeri de biz döşedik, (Bak biz) ne güzel do şeyidleriz.Herşeyden de iki çift yarattık, inceden inceye düşünesiniz diye** (Âyet;'48-49);buradaki "Zevceyn'le,erkek ve dişiyi kasdediyor."Dillerinizin ve renklerinizin birbirine uymaması da yine O'nun âyetlerindendir" (er Rûm:22/de olduğu gibi,renklerin ihtilâfı da, tatların tatlı ve ekşi gibi çift olması da böyledir, yânî bunlar da çifttirler. "O hâlde hepiniz Allah'a kaçın.... " (Âyet: 50); Allah'tan yine Allah'a kaçın (yânî Allah'a ma'siyetten O'na tâate yâhud azabından rahmetine yâhud ikaabından îmân ve tevhîd ile sevabına kaçın)."Ben cinnleri de, insanları da ancak bana kulluk etsinler diye yarattım" (Âyet: 56); yânî "Ben bu iki fırka ehlinden saadet sahibi olanları, başka bir maksadla değil, ancak beni birlemeleri için yarattım". Bâzıları da (âyeti umumîliğe hamlederek): "Allah onları tevhîdi işlemeleri için yarattı da bâzısı (Allah'ın onu muvaffak kılmasiyle) bunu işledi, bâzısı ise (Allah'ın onu yardımsız bırakmasıyle) tevhîdi terketti". Ve bu kelâmda kaderci olan Mu'tezile lehine hiçbir hüccet yoktur."Artık muhakkak ki o zulmedenler için geçmiş arkadaşlarının hissesi gibi bir hüsran nasibi yardır. Şimdi acele etmesinler" (Âyet: 59); buradaki "Zenûb" "Büyük kova"dır. Mucâhidise: "Zenûben", "Sebîlen" (yânî "Yol"), "Sarratin" (Âyet 29), "Sayhatin"; "el~Aktm", "Doğurmaz kadın" ma'nâsınadır, dedi. Ve ibn Abbâs şöyle dedi:"ZâtVl-hubuk semâya yemîn ederim... " (Âyet: 7); buradaki "Hubuk", semânın istivası, düzgünlüğü ve güzelliğidir "Ellezîne hum fi gamratin (= Ki onlar bir gamre içindedirler)" (Âyet: ii), "Onlar kendi dalâletleri, sapıklıkları içinde uzunluk yarışı yapmaktadırlar" demektir.İbn Abbâs'tan başkası da şöyle dedi: "Hepsi de bunu birbirlerine tavsiye mi ettiler?"(Âyet: 53), "Hepsi bunun üzerinde anlaştılar, uyuştular mı?" demektir. "Ki aşırı hareket edenlere hâss olmak üzere RabbJin nezdinde nişanlanmıştır" (Âyet: 34); buradaki "Musevvemeten", "Alâmet ve nişan" ma'nâsına olan "Sîmâ"dan olup "Muallemeten" (yânî "Alâmetlenmiş, nişanlanmış") demektir."Kutile'l-insânu" (Abese: i7>; burada "Kutile'l-harrâsûn" (Âyet: 10), "La'netlendi o koyu yalancılar" ma'nâsınadır

---

سُورَةُ وَالطُّورِ

وَقَالَ قَتَادَةُ { مَسْطُورٍ } مَكْتُوبٍ وَقَالَ مُجَاهِدٌ الطُّورُ الْجَبَلُ بِالسُّرْيَانِيَّةِ { رَقٍّ مَنْشُورٍ } صَحِيفَةٍ { وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ } سَمَاءٌ { الْمَسْجُورِ } الْمُوقَدِ وَقَالَ الْحَسَنُ تُسْجَرُ حَتَّى يَذْهَبَ مَاؤُهَا فَلَا يَبْقَى فِيهَا قَطْرَةٌ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { أَلَتْنَاهُمْ } نَقَصْنَا وَقَالَ غَيْرُهُ { تَمُورُ } تَدُورُ { أَحْلَامُهُمْ } الْعُقُولُ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { الْبَرُّ } اللَّطِيفُ { كِسْفًا } قِطْعًا الْمَنُونُ الْمَوْتُ وَقَالَ غَيْرُهُ { يَتَنَازَعُونَ } يَتَعَاطَوْنَ

Ve't-Tûri Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle "And olsun Tür'a, neşredilmiş kâğıdlar içinde yazılı Kitâb'a, Ma'mûr Ev% yükseltilmiş tavana, dolan denize ki, RabbHnin azabı hiç şübhesiz vâkVdir (inecektir) "(Ayeu 1-7) Ve Katâde: "Kitabın mestûrin", "Kitabın mektûbin" (yânî "Satır satır yazılmış kitâb") ma'nâsınadır, dedi.Mucâhid de şöyle demiştir: "et-Tûr", Süryânîce'de "Dağ"dır."Rakkın menşur", "Yayılmış deri sahîfe", "K«> Sakfi'l-merfû'", "Gökyüzü"dür. "el-Bahrulmescûr", "Alevlendirilmiş deniz" demektir.el-Hasenu'l-Basrî de:Denizler alevlendirilir, nihayet suları gider de artık deniz yataklarında bir damla su kalmaz, demiştir.Mucâhid: "îmân edip de zürriyyetleri de îmân ile kendilerine tâbV olanlar; biz onların nesillerini de kendilerine kattık. Kendilerinin amelinden birşey de eksiltmedik. Herkes kazancı mukaabilinde bir rehindir"(Âyet: 21); buradaki "Ve mâ eletnâhum", "Mâ nakasnâhum" (yânî "Eksiltmedik") ma'nâsınadır, dedi.Mucâhid'den başkası da: "O gün gök sallanıp çalkalanır" (Âyet: 7); buradaki "Temûru", "Tedûru" (yânî "Devreder");"Ahlâmuhum" {Âyet: 32), "Akılları" ma'nâsınadır, demiştir.İbn Abbâs: "İşte Allah bize lütfetti. Bizi sam yeli azabından korudu. Gerçek biz bundan evvel (muvahhid olarak) O'na ibâdet ediyorduk. Şübhesiz ki O, el- Berru'l-Rahîmdir" {Ay.2i-2sy, buradaki "el-Berr","Latîf(= Lûtuflu, sâdık, ihsan edici, keremli)"; "Eğer gökten bir parça düşer görseler, bu birbiri üstüne yığılmış bir buluttur derler" (Âyet: 44); buradaki "Kisfen", "Kıt'an" (yânî "Parça"); "Yoksa o bir şâirdir, biz ona, zamanın felâketli hâdiselerini gözetliyoruz mu diyorlar?"(Ayetim); buradaki "el- Menûn", "Ölüm" ma'nâsınadır, demiştir.İbn Abbâs'tan başkası da: "Orada birbirleriyle Öyle kadeh çekişirler ki, onda ne bir saçmalama, ne de bir günâha sokma yoktur" {Âyet: 23); burada "Yetenâzeûne" "(Neş'e ile birbirlerine dolu kadeh) verip alma yarışı yaparlar" ma'nâsınadır, demiştir.

4853 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ نَوْفَلٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ شَكَوْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنِّي أَشْتَكِي فَقَالَ طُوفِي مِنْ وَرَاءِ النَّاسِ وَأَنْتِ رَاكِبَةٌ فَطُفْتُ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي إِلَى جَنْبِ الْبَيْتِ يَقْرَأُ بِالطُّورِ وَكِتَابٍ مَسْطُورٍ

-...Ümmü Seleme (R) şöyle demiştir: (Hacc sırasında) hasta olduğumu Rasûlullah'a arzettim. Rasûlullah (S) bana: "İnsanların arkasından deveye binerek tavaf et" buyurdu. Öylece tavaf ettim. Rasûlullah da Beyt'in yanında namaz kılıyor, "Ve't-Turi ve kitabin mestûrin..." sûresini okuyordu

---

4854 – حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثُونِي عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ فِي الْمَغْرِبِ بِالطُّورِ فَلَمَّا بَلَغَ هَذِهِ الْآيَةَ { أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمْ الْخَالِقُونَ أَمْ خَلَقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يُوقِنُونَ أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمْ الْمُسَيْطِرُونَ } قَالَ كَادَ قَلْبِي أَنْ يَطِيرَ قَالَ سُفْيَانُ فَأَمَّا أَنَا فَإِنَّمَا سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ يُحَدِّثُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ عَنْ أَبِيهِ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ فِي الْمَغْرِبِ بِالطُّورِ وَلَمْ أَسْمَعْهُ زَادَ الَّذِي قَالُوا لِي

-... Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Bana arkadaşlarım ezZuhrî'den tahdîs ettiler. O da Muhammed ibn Cu-beyr ibn Mut'ım'den; o da babasından.Babası Cubeyr ibn Mut'ım şöyle demiştir: Ben bir akşam namazında Peygamber (S)'den Tûr Sûresi'ni okuduğunu işittim. Okurken şu ''Yoksa onlar bir şey siz olarak mı yaratıldılar?Yâhud kendilerinin yaratıcıları kendileri midir? Yoksa gökleri ve yeri onlar mı yarattılar?Hayır onlar iyi bilmiyorlar. Yâhud Allah'ın hazîneleri onların yanında mı? Veya onlar hâkim ve gâlib kimseler mi?..." (35-37) âyetlerine ulaştığı zaman, kalbim artık uçmağa yaklaştı.Sufyân ibn Uyeyne şöyle dedi: Bana gelince, ben ancak ez- Zuhrî'den işitmişimdir ki, o,Muhammed ibn Cubeyr ibn Mut'ım'den; o da babasından olmak üzere tahdîs ediyordu.Babası Cubeyr ibn Mut'ım: Ben Peygamber'den akşam namazında Tûr Sûresi okurken işittim, demiştir. Ben ez-Zuhrî'den bana "Şu âyetlere ulaşınca..." şeklinde söyledikleri kısmı ziyâde ettiğini işitmedim (yânî bu ziyâdeyi bana o arkadaşlarım söylediler).

سُورَةُ وَالنَّجْمِ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ { ذُو مِرَّةٍ } ذُو قُوَّةٍ { قَابَ قَوْسَيْنِ } حَيْثُ الْوَتَرُ مِنْ الْقَوْسِ { ضِيزَى } عَوْجَاءُ { وَأَكْدَى } قَطَعَ عَطَاءَهُ { رَبُّ الشِّعْرَى } هُوَ مِرْزَمُ الْجَوْزَاءِ { الَّذِي وَفَّى } وَفَّى مَا فُرِضَ عَلَيْهِ { أَزِفَتْ الْآزِفَةُ } اقْتَرَبَتْ السَّاعَةُ { سَامِدُونَ } الْبَرْطَمَةُ وَقَالَ عِكْرِمَةُ يَتَغَنَّوْنَ بِالْحِمْيَرِيَّةِ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ { أَفَتُمَارُونَهُ } أَفَتُجَادِلُونَهُ وَمَنْ قَرَأَ أَفَتَمْرُونَهُ يَعْنِي أَفَتَجْحَدُونَهُ وَقَالَ { مَا زَاغَ الْبَصَرُ } بَصَرُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ { وَمَا طَغَى } وَمَا جَاوَزَ مَا رَأَى { فَتَمَارَوْا } كَذَّبُوا وَقَالَ الْحَسَنُ { إِذَا هَوَى } غَابَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { أَغْنَى وَأَقْنَى } أَعْطَى فَأَرْضَى

Ve'n-Necmi Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle Ve Mucâhid şöyle dedi:'Battığı dem yıldıza and olsun ki ,sahibiniz sapmadı. Bâtıla da inanmadı. Kendi nevasından söylemez o. O,kendisine Allah tarafından ilkaa edilegelen bir vahyden başkası değildir. O'nu müdhiş kuvvetlere mâlik olan öğretti. Ki O, akıl ve re'yinde kâmildir. Hemen doğruldu. O, en yüksek ufukta idi. Sonra (Cebrail ona) yaklaştı. Derken sarktı. İki yay kadar, yâhud daha yakın oldu da. Allahhn kuluna vahyettiğini etti" (Âyet: ı ıo); buradaki "Zû mirretin", "Bir kuvvet sahibi";"Kaabe kavseyni", yaydan, kabzasıyle kiriş mahalli olan yer ma'nâsınadır."Erkek sizin de dişi O'nun mu? O takdirde bu, insafsızca bir taksim" (Âyet. 21-22);buradaki "Dîzâ","Avcâu" (yânî "Pek eğri"); "Şimdi îmândan dönen, maldan biraz verip de gerisini sert kaya gibi elinde tutan adamı gördün mü?" (Âyet: 33-34); buradaki "Ekdâ", "Atasını kesti, vermedi" ma'nâsınadır"Hakikat şu: Şı'râ yıldızının RabbH de O'dur" (Âyet: 49); buradaki "eş-Şı'râ"> el-Cev2â yıldızının arkasından doğan yıldızdır:"Gaybın ilmi O'nun nezdindedir de kendisi mi görüyor? Yoksa Musa'nın ve vazifesini tastamam ifâ eden İbrahim 'in sahîfelerinde olanlardan haberdâr mı edilmedi... " (Âyet: 35-37); buradaki "Ellezi veffâ","Üzerine farz kılınanları tastamam yapan" demektir."Yaklaşan yaklaştı" (Âyet: 57); "Kıyamet saati yaklaştı" demektir. "Şimdi siz bu söze mi şaşıyorsunuz? Ve gülüyorsunuz da ağlamıyorsunuz. Siz gafil ve oyuna düşkünler misiniz?"(Âyet: 59-61); buradaki "Sâmidûn'\ "Gına ve oyun"dur. İkrime de: Bu Himyer dilinde "Tegannî ediyorlar" ma'nâsınadır, dedi.Ve İbrâhîm en-Nahaî de şöyle demiştir:"Şimdi siz onun bu görüşüne karşı da kendisiyle mücâdele mi edeceksiniz?" (Âyet: 12);buradaki "Efetumârûnehu", "Efe-tucâdilûnehu(= Onunla mücâdele mi edeceksiniz?)"ma'nâsınadır."Efe-temrûnehu" şeklinde okuyan ise "Efe-techadûnehu (= Onu inkâr mı ediyorsunuz)?" demeyi kasdeder. "Göz ağmadı, aşmadı da" (Âyet: 17); Muhammed'in gözü ağmadı; "Ve mâ tağâ", "Vegördüğü şeyleri tecâvüz etmedi".And olsun ki (Lût) onlara azâb ile yakalayacağımızı da haber vermişti. Fakat onlar bu korkutmaları şübhe ile tekzîb ettiler" (ei-Kamer: 36); bundaki "Fe-temârav","Tekzîb ettiler" ma'nâsınadır. el-Hasenu*l-Basrî: "Ve'n-necmi izâ hevâ", Gayb olduğu dem yıldıza and olsun ki..." ma'nâsınadır, demiştir.İbn Abbâs da: "Hakikat odur (insanları) başkalarına muhtaç olmaktan kurtaran ve sermâye sahibi kılan" (Âyet: 48); buramdaki "Ağnâ ve aknâ", "Verdi ve razı kıldı" ma'nâsınadır, demiştir.

4855 - حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ عَامِرٍ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ قُلْتُ لِعَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا يَا أُمَّتَاهْ هَلْ رَأَى مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَبَّهُ فَقَالَتْ لَقَدْ قَفَّ شَعَرِي مِمَّا قُلْتَ أَيْنَ أَنْتَ مِنْ ثَلَاثٍ مَنْ حَدَّثَكَهُنَّ فَقَدْ كَذَبَ مَنْ حَدَّثَكَ أَنَّ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى رَبَّهُ فَقَدْ كَذَبَ ثُمَّ قَرَأَتْ { لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ } { وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ } وَمَنْ حَدَّثَكَ أَنَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي غَدٍ فَقَدْ كَذَبَ ثُمَّ قَرَأَتْ { وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَدًا } وَمَنْ حَدَّثَكَ أَنَّهُ كَتَمَ فَقَدْ كَذَبَ ثُمَّ قَرَأَتْ { يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ } الْآيَةَ وَلَكِنَّهُ رَأَى جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَام فِي صُورَتِهِ مَرَّتَيْنِ

-.. Bize Vekî' ibnu'I-Cerrâh, İsmâîl ibn Ebî Hâlid'den;o da Âmir eş-Şa'bî'den tahdîs etti ki, Mesrûk şöyle demiştir: Ben Âişe'ye:
— Ey âna! Muhammed Rabb'ini gördü mü? diye sordum. Âişe dedi ki:

— Bu söylediğin sözden ötürü tüylerim diken diken oldu, ürperdim. Sen şu üç şeyden nerdesin ki, her kim onları sana söylerse muhakkak yalan söylemiştir: Her kim Muhammed, Rabb'ini gördü derse, muhakkak yalan söylemiştir, dedi.Sonra Âişe (buna delîl getirici olarak) şu âyetleri okudu: "Gözler O'nu idrâk etmez ve fakat o, gözleri idrâk eder. O latiftir, habîbdir" (ei-En'âm; 103); "Bununla beraber hiçbir beşer için kaabil değildir ki, Allah ona başka surette kelâm söylesin. Ancak vahy ile veya bir hi-câb arkasından veyâhud bir rasûl gönderip de izniyle ona dilediğini vahy etmesi müstesna. Çünkü O, çok yüksek, çok hakimdir" (eş-şûrâ 51).Yine Âişe devamla:
— Ve her kim sana, yarın ne olacağını bilirim derse, muhakkak yalan söylemiştir, dedi,sonra şunu okudu: "Hiçbir kimse yarın ne kazanacağını bilmez" (Lukmân: 34).Yine Âişe devamla:
— Her kim sana Rasûlullah ketmetti (vahyden gizledi), derse, muhakkak yalan söylemiştir, dedi. Sonra şu âyeti okudu: "Ey Rasûl!Sana Rabblnden her indirileni tebliğ et; etmezsen O'nun elçiliğini edâ etmiş olmazsın'(el-Mâîde:67).Velâkin Rasûlullah, Cibril aleyhi's-selâmı iki kerre kendi suretinde gördü, dedi

---

باب { فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى } حَيْثُ الْوَتَرُ مِنْ الْقَوْسِ

4856 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ قَالَ سَمِعْتُ زِرًّا عَنْ عَبْدِ اللَّهِ { فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى فَأَوْحَى إِلَى عَبْدِهِ مَا أَوْحَى } قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ مَسْعُودٍ أَنَّهُ رَأَى جِبْرِيلَ لَهُ سِتُّ مِائَةِ جَنَاحٍ

İki yay kadar yâhud daha yakın oldu'\Âyetı 9). Yaydan, kabzasıyle kiriş yeri kadar oldu.
-...Bize eş-Şeybânî tahdîs edip şöyle dedi: Ben, Zirr ibn Hubeyş'ten işittim; o da Abdullah ibn Mes'ûd'dan: "İki kavsın kaa-bı yâhud daha yakın oldu da, bu suretle Allah 'in kuluna verdiği vahyi verdi" (Âyet: 9-10) kavli hakkında Zirr dedi ki: Bize Abdullah ibn Mes'ûd (R): "Peygamber (S) Cibril'i gördü, onun altıyüz kanadı vardı" diye tahdîs etti

---

باب قَوْلِهِ { فَأَوْحَى إِلَى عَبْدِهِ مَا أَوْحَى }

4857 - حَدَّثَنَا طَلْقُ بْنُ غَنَّامٍ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ قَالَ سَأَلْتُ زِرًّا عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى { فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى فَأَوْحَى إِلَى عَبْدِهِ مَا أَوْحَى } قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَنَّ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى جِبْرِيلَ لَهُ سِتُّ مِائَةِ جَنَاحٍ

"Kuluna vahyettiğini vahyetti" (Âyet: 10).
-...Bize Zaide ibnu Kudâme el-Kûfi tahdîs etti ki, eş-Şeybânî şöyle demiştir: Ben,Zirr'e Yüce Allah'ın "İki kavsın kaabı yâhud daha yakın oldu da A Hah hn kuluna verdiği vahyi verdi" kavlini sordum. Zirr:
— Abdullah ibn Mes'ûd bize: Muhammed, Cibril'i gördü, onun altıyüz kanadı vardı diye haber verdi, dedi

---

باب { لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى }

4858 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ { لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى } قَالَ رَأَى رَفْرَفًا أَخْضَرَ قَدْ سَدَّ الْأُفُقَ

'And olsun ki o, Rabb'inin en büyük âyetlerinden bir kısmını görmüştür" (Âyet: 18)
-...Bize Sufyân (ibn Saîd), el-A'meş'ten; o da İbrâhîm en-Nahaî'den; o da Alkame'den tahdîs etti ki, Abdullah ibn Mes'ûd (R) "And olsun ki, o, Rabb'inin en büyük âyetlerinden bir kısmını görmüştür" âyeti hakkında: — Peygamber (S) yeşil bir Refref gördü, ufku kapatmıştı, demiştir

---

بَاب { أَفَرَأَيْتُمْ اللَّاتَ وَالْعُزَّى }

4859 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَشْهَبِ حَدَّثَنَا أَبُو الْجَوْزَاءِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فِي قَوْلِهِ { اللَّاتَ وَالْعُزَّى } كَانَ اللَّاتُ رَجُلًا يَلُتُّ سَوِيقَ الْحَاجِّ

Siz de gördünüz değil mi Lât ve Uzzâ'yı ve üçüncü olarak da Menâtı Uhrâ'yı?" (Âyet:19-20).
-...Bize Ebû'l-Cevzâ tahdîs etti ki, îbn Abbâs (R) Yüce Allah'ın "el-Lât veî-Uzzâ"kavli hakkında:
— el-Lât hacılara su ile sevîk bulamacı karan bir adam idi, demiştir

---

4860 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَلَفَ فَقَالَ فِي حَلِفِهِ وَاللَّاتِ وَالْعُزَّى فَلْيَقُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَمَنْ قَالَ لِصَاحِبِهِ تَعَالَ أُقَامِرْكَ فَلْيَتَصَدَّقْ

-...Bize Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den; o da Humeyd ibn Abdirrahmân'dan haber verdi ki Ebû Hüreyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Kim yemîn eder ve yemininde 'Lâtve Uzzâ hakkı için' derse (bunun keffâreti için) hemen *Lâ ilahe ilte'llâh' desin. Ve arkadaşına 'Gel seninle kumar oynayayım' diyen kimse de hemen bir şeyi sadaka versin" buyurdu

---

بَاب { وَمَنَاةَ الثَّالِثَةَ الْأُخْرَى }

4861 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ سَمِعْتُ عُرْوَةَ قُلْتُ لِعَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَقَالَتْ إِنَّمَا كَانَ مَنْ أَهَلَّ بِمَنَاةَ الطَّاغِيَةِ الَّتِي بِالْمُشَلَّلِ لَا يَطُوفُونَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى { إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ } فَطَافَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْمُسْلِمُونَ قَالَ سُفْيَانُ مَنَاةُ بِالْمُشَلَّلِ مِنْ قُدَيْدٍ وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ عُرْوَةُ قَالَتْ عَائِشَةُ نَزَلَتْ فِي الْأَنْصَارِ كَانُوا هُمْ وَغَسَّانُ قَبْلَ أَنْ يُسْلِمُوا يُهِلُّونَ لِمَنَاةَ مِثْلَهُ وَقَالَ مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ كَانَ رِجَالٌ مِنْ الْأَنْصَارِ مِمَّنْ كَانَ يُهِلُّ لِمَنَاةَ وَمَنَاةُ صَنَمٌ بَيْنَ مَكَّةَ وَالْمَدِينَةِ قَالُوا يَا نَبِيَّ اللَّهِ كُنَّا لَا نَطُوفُ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ تَعْظِيمًا لِمَنَاةَ نَحْوَهُ

" Ve üçüncü olarak da Menâtı Uhrâ 'yi" (Âyet: 2»).
-... Bİze el-Humeydî tahdîs etti. Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs etti. Bize ez-Zuhrî tahdîs etti: Ben Urve'den işittim (o şöyle diyordu): Ben Âişe'ye (Safa ve Merve âyeti hakkında) sordum. O şöyle dedi: (Câhiliye devrinde) el-Muşellel mevkiinde bulunan Menât et-Tâğıye yanında -veya ona ibâdet için- ihrama girenler Safa ile Merve arasında tavaf etmezlerdi. Yüce Allah "Şübheyok ki, Safa ile Merve Allah'a ibâdet etmeye vesile olan nişanlardır..." (ei-Bakara: 158) âyetini indirdi. Bunun üzerine Rasûlullah ile müslümânlar beraberce o iki tepe arasında tavaf ettiler.Râvî Sufyân ibn Uyeyne: Menât putu, deniz tarafında bir dağ olan Kudeyd'den el-Muşellel mevkiinde bulunuyordu, demiştir.Abdurrahmân ibn Hâlid de İbn Şihâb'dan olmak üzere söyledi ki, o şöyle demiştir: Urve dedi ki: Âişe şöyle dedi: "İnne's-safâ..." âyeti (Evs ve Hazrec'den oluşan) Ensâr hakkında inmiştir. Onlar ve Gassân kabilesi İslâm'a girmelerinden önce Menât için ihrama girer,telbiye ederlerdi... Bu hadîs de Sufyân ibn Uyeyne'nin hadîsi gibidir.Ma'mer ibn Râşid de Zuhrî'den; o da Urve'den; o da Âişe'den olmak üzere şu hadîsi söyledi: Ensâr'ın Menât için telbiye edip ihrama girenlerinden birtakım adamlar -ki Menât Mekke ile Medîne arasında bulunan bir put idi-:
— Ey Allah'ın Peygamberi, bizler Menât'ı ta'zîm etmek maksadıyle Safa ile Merve arasında tavaf etmiyorduk, dediler... Bu da geçen hadîs tarzındadır

---

بَاب { فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا }

4862 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَجَدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالنَّجْمِ وَسَجَدَ مَعَهُ الْمُسْلِمُونَ وَالْمُشْرِكُونَ وَالْجِنُّ وَالْإِنْسُ تَابَعَهُ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ أَيُّوبَ وَلَمْ يَذْكُرِ ابْنُ عُلَيَّةَ ابْنَ عَبَّاسٍ

"Haydi secdeye kapanın ve kulluk edin1" (Âyet: 62).
-... Bana Ebû Ma'mer tahdîs etti. Bize Abdulvâris tahdîs etti. Bize Eyyûb es-Sahtıyânî, İkrime'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R): Peygamber (S) en-Necm Sûresi'nde secde etti. Ve O'nunla birlikte müs-lümânlar, müşrikler, bütün cinn ve ins de secde ettiler, demiştir.Bu hadîsi Eyyûb'dan rivayet etmekte İbnu Tahmân, Abdulvâ-ris'e mutâbaat etmiştir.İbnu Uleyye bu hadîsi Eyyûb'dan tahdîsinde İbn Abbâs'ı zikretmemiştir (yânî mürsel olarak sevketmiştir).

4863 - حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنِي أَبُو أَحْمَدَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْأَسْوَدِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَوَّلُ سُورَةٍ أُنْزِلَتْ فِيهَا سَجْدَةٌ وَالنَّجْمِ قَالَ فَسَجَدَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسَجَدَ مَنْ خَلْفَهُ إِلَّا رَجُلًا رَأَيْتُهُ أَخَذَ كَفًّا مِنْ تُرَابٍ فَسَجَدَ عَلَيْهِ فَرَأَيْتُهُ بَعْدَ ذَلِكَ قُتِلَ كَافِرًا وَهُوَ أُمَيَّةُ بْنُ خَلَفٍ

-...Abdullah ibn Mes'ûd (R): İçinde secde âyeti inen ilk sûre Ve'n-Necmi Sûresi'dir, demiştir.Yine Abdullah ibn Mes'ûd şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bu sûreyi okuduğunda secde etti, O'nunla beraber arkasında bulunan kimseler de secde ettiler. Yalnız bir adam secde etmedi. Ben onu bir avuç toprak alıp da onun üzerine secde ettiğini gördüm.Bu hâdiseden sonra ben o adamı Bedir'de kâfir olarak öldürülmüş gördüm. O, Umeyye ibnu Haleftir

---

سُورَةُ اقْتَرَبَتْ السَّاعَةُ

قَالَ مُجَاهِدٌ { مُسْتَمِرٌّ } ذَاهِبٌ { مُزْدَجَرٌ } مُتَنَاهٍ { وَازْدُجِرَ } فَاسْتُطِيرَ جُنُونًا { دُسُرٍ } أَضْلَاعُ السَّفِينَةِ { لِمَنْ كَانَ كُفِرَ } يَقُولُ كُفِرَ لَهُ جَزَاءً مِنْ اللَّهِ { مُحْتَضَرٌ } يَحْضُرُونَ الْمَاءَ وَقَالَ ابْنُ جُبَيْرٍ { مُهْطِعِينَ } النَّسَلَانُ الْخَبَبُ السِّرَاعُ وَقَالَ غَيْرُهُ { فَتَعَاطَى } فَعَاطَهَا بِيَدِهِ فَعَقَرَهَا { الْمُحْتَظِرِ } كَحِظَارٍ مِنْ الشَّجَرِ مُحْتَرِقٍ { ازْدُجِرَ } افْتُعِلَ مِنْ زَجَرْتُ { كُفِرَ } فَعَلْنَا بِهِ وَبِهِمْ مَا فَعَلْنَا جَزَاءً لِمَا صُنِعَ بِنُوحٍ وَأَصْحَابِهِ { مُسْتَقِرٌّ } عَذَابٌ حَقٌّ يُقَالُ الْأَشَرُ الْمَرَحُ وَالتَّجَبُّرُ

"Ikterabeti's-sâatu" (yânî el-Kamer) Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle Mucâhid şöyle elemiştir:"Saat yaklaştı. Ay yarıldı. Onlar bir mu'cize görürlerse yüz çevirirler ve müstemirr bir büyüdür derler" (Âyet: ı-2); buradaki "Müstemirr", "Gidici" (yânî "Gelip geçici")ma'nâsınadır.'And olsun onlara vazgeçirecek nice mühim haberler gelmiştir*' (Âyet. 4); buradaki "Muzdecer", "(Zecrde daha ziyâdesi olmayacak) en son derece ve gayeye ulaşmış sakındırıcı öğüt yâhud acı haber" ma'nâsınadır. "Uzdıcıra", "DaVetten zorla vazgeçirildi ve deli olarak uçuruldu, kapıldı" demektir. Bu "Mecnûn dediler ve zorla da'vetten vazgeçirilmişti" (Âyet: 9) kelâmına işarettir."Onu levhalar ve mıhlarla yapılmış gemiye yükledik ki, o, nankörlük edilmiş bulunan o zâta bir mükâfat olmak üzere bizim gözlerimiz önünde akıp gidiyordu" (Âyet: 13-H); buradaki "Dusur","Geminin kaburgalarındır."Li-men kâne kufira = Nankörlük edilmiş olan kişiye" ki Allah: "Ona nankörlük edildi" buyuruyor- Allah tarafından bir mükâfat olmak üzere."Bir de suyun herhalde aralarında taksîmli olduğunu kendilerine haber ver. Her su nevbeti, hazır bulunmak iledir" (Âyet: 28); buradaki "Muhtadar", (Devenin gelmediği gün Salih'in kavmi) "Suya gelecekler" demektir.Saîd ibn Cubeyr şöyle demiştir: "...0 da'vet edenin görülmemiş, tanınmamış birşeye da yvet edeceği gün, gözleri zelil ve hakir olarak hepsi de

çıvgın çekirgeler gibi kabirlerinden çıkacaklar, o dafvet ediciye koşarak, kâfir olanlar: Bu çok zorlu bir gün, diyecekler" (Âyet:6-s>; buradaki "Muhtnne"mn masdarı olan "eUIhta"\ "en-Neselân" yânî "Boynu uzatarak, dalgalanarak yelmek, sür'atle koşmak" ma'nâsınadır.îbn Cubeyr'den başkası da şöyle demiştir: "Neticede arkadaşlarını çağırdılar. O da alacağını aldı ve deveyi keşti" (Âyet: 29>; buradaki "Fe-teâtâ", "Fe-âtahâ biyedihi", yânî "Kılıcını eliyle uzanıp aldı da deveyi kesti" demektir."Çünkü biz onların üzerine korkunç bir ses gönderdik de hayvan ağılına konan kuru çalı çırpı ve'otlar gibi oluverdiler" (Âyet. i\y, buradaki "KeH-muhtezırı", "Kırılmış, yanmış ağaçlar gibi" demektir."Uzducira", "Men' ettim" ma'nâsına olan "Zecertu" fiilinden LJftu'ile veznindedir."Kufira.,." (Âyet: 14)."Nankörlük edilmiş bulunan ve nankörlük eden kavmine, Nuh'a ve ashabına yapılan ezalara karşılık olmak için biz yaptığımızı yaptık" demektir."And olsun ki, onlara bir sabah yakalarını hiç bırakmayacak olan bir azâb baskın yaptı"(Âyet: 38);buradaki "Azâbun mustakırrun", "Azâbun hakkun" demektir."Şımarık, aşırı yalancı kimmiş; yarın bilecekler" (Âyet: 26»; buradaki "el-Eşeru", "el-Merahu ve't-tecebbur"(yânî "Şımarık ve cebredici, zorba" demektir), deniliyor.

بَاب { وَانْشَقَّ الْقَمَرُ وَإِنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرِضُوا }

4864 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ وَسُفْيَانَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ انْشَقَّ الْقَمَرُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِرْقَتَيْنِ فِرْقَةً فَوْقَ الْجَبَلِ وَفِرْقَةً دُونَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اشْهَدُوا

'Saat yaklaştı, Ay yarıldı. Onlar bir mu ycize görür iseler yüz çevirirler..." (Âyet: 1-2)

-...İbn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Rasûlullah zamanında Ay, iki parçaya ayrıldı.Bir parçası dağın üstünde, bir parçası da önünde idi. Bunun üzerine Rasûlullah^(S):— "Şâhid olun" buyurdu.

4865 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ انْشَقَّ الْقَمَرُ وَنَحْنُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَارَ فِرْقَتَيْنِ فَقَالَ لَنَا اشْهَدُوا اشْهَدُوا

-...Yine Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Biz Peygamber'in beraberinde idik. Ay iki parça oldu. Bunun üzerine Peygamber (S) bize: — "Şâhid olun, şâhid olun" buyurdu.

4866 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي بَكْرٌ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ عِرَاكِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ انْشَقَّ الْقَمَرُ فِي زَمَانِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...İbn Abbâs (R): Peygamber (S) zamanında Ay yarıldı, demiştir.

4867 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلَ أَهْلُ مَكَّةَ أَنْ يُرِيَهُمْ آيَةً فَأَرَاهُمْ انْشِقَاقَ الْقَمَرِ

-...Bize Şeybân, Katâde'den tahdîs etti ki, Enes ibn Mâlik (R): Mekke ahâlîsi Peygamber'den kendilerine bir mu'cize göstermesini istediler. Peygamber (S) de onlara Ay'ın ayrılmasını gösterdi, demiştir.

4868 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ انْشَقَّ الْقَمَرُ فِرْقَتَيْنِ

-....... Buradaki senedde de Enes (R): Ay iki parçaya ayrıldı, demişti

---

بَاب { تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا جَزَاءً لِمَنْ كَانَ كُفِرَ وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ } قَالَ قَتَادَةُ أَبْقَى اللَّهُ سَفِينَةَ نُوحٍ حَتَّى أَدْرَكَهَا أَوَائِلُ هَذِهِ الْأُمَّةِ

4869 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ { فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ }

"Ki nankörlük edilmiş bulunan o zâta bir mükâfat olmak üzere, bizim gözlerimiz önünde akıp gidiyordu. And olsun ki, biz bunu bir âyet olarak bırakmışızdır. O hâlde düşünüp ibret alan var mı?"(Âyet: 14-15).
Katâde:Allah Nuh'un gemisini bıraktı, hattâ bu ümmetin evvelleri onun enkazına ulaştı, demiştir.
-.... Abdullah ibn Mes'ûd (R): Peygamber (S) "Fe-helmin müddekir" (şeklinde noktasız dâl harfiyle) okurdu, demiştir.

بَاب { وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ } قَالَ مُجَاهِدٌ يَسَّرْنَا هَوَّنَّا قِرَاءَتَهُ

4870 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّه كَانَ يَقْرَأُ { فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ }

"And olsun ki biz Kur'ân'ı düşünmek için kolaylaştırmışızdır. O hâlde düşünen var mı?"(Âyet: 17).
Mucâhid: "Yessernâ", "Biz onun okunmasını kolaylaştırdık" ma'nâsınadır, demiştir .
-.. Bize Müsedded, Yahya'dan; o da Şu'be'den; o da Ebû İs-hâk'tan; o da el-Esved'den; o da Abdullah ibn Mes'ûd(R)'dan: Pey-gamber(S)'in "Fe-helmin muddekir"şeklinde okur olduğunu tahdîs etti.

بَاب { أَعْجَازُ نَخْلٍ مُنْقَعِرٍ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ }

4871 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ أَنَّهُ سَمِعَ رَجُلًا سَأَلَ الْأَسْوَدَ { فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ } أَوْ مُذَّكِرٍ فَقَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ يَقْرَؤُهَا { فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ } قَالَ وَسَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَؤُهَا { فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ } دَالًا

"(Öyle bir fırtına ki) insanları, sanki onlar köklerinden sökülmüş hurma kütükleri imiş gibi tâ temelinden koparıyordu. İşte benim azabım ve tehdîdlerim nice (Âyet: 20-21).
-.. Bize Ebû Nuaym tahdîs etti. Bize Zuheyr, Ebû İshâk'tan tahdîs etti. O da el-Esved'e "Min muddekir" mi yâhud "Min müzzekir" mi? diye soran bir adamdan işitmiştir.el-Esved o adama şöyle cevâb vermiştir: Ben Abdullah ibn Mes'ûd'dan bunu dâl harfi olarak "Fe-hel min muddekir" şeklinde okurken işittim. îbn Mes'ûd: Ben de Peygamber(S)'den bunu dâl harfi olarak "Fe-hel min muddekir" şeklinde okurken işittim, dedi.

بَاب { فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ }

4872 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَرَأَ { فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ } الْآيَةَ

'Çünkü biz onların üzerine korkunç bir ses gönderdik de onlar, hayvan ağılına konan kuru çalı çırpı ve otlar gibi oluverdiler. And olsun ki, biz Kur'ân'ı düşünmek için kolaylaştırmışındır. O hâlde düşünen var mı?" (Âyet: 31-32) .
-....Bize babam (Usmân el-Ezdî el-Mervezî), Şu'be'den; o da Ebû İshâk'tan; o da el-Esved'den; o da Abdullah ibn Mes'-ûd(R)'dan haber verdi ki, Peygamber (S) bu âyeti "Fe-helmin mudde-kir" şeklinde okumuştur.

بَاب { وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقِرٌّ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ إِلَى فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ }

4873 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَرَأَ { فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ }

"And olsun ki, onlara bir sabah, (yakalarını) asla bırakmayacak olan bir azâb baskın yaptı. İşte tadın benim azabımı ve tehdîdlerimil" (Âyet: 38-39).
-...Bize Şu'be, Ebû İshâk'tan; o da el-Esved'den; o da Abdullah'tan; o da Peygamber(S)'den olmak üzere, O'nun "Fe-hel min muddekir" şeklinde okuduğunu tahdîs etmiştir.

بَاب { وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاعَكُمْ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ }

4874 - حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْأَسْوَدِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَرَأْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهَلْ مِنْ مُذَّكِرٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ { فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ }

“And olsun ki, biz sizin benzerlerinizi hep helak etmişizdir. Öyleyken düşünen var mı?" (Âyet: 51),
-....Bize Vekî' er-Ruvâsî, İsrail ibn Yûnus'tan; o da Ebû İshâk'tan; o da el-Esved ibn Yezîd'den olmak üzere tahdîs etti ki, Abdullah ibn Mes'ûd (R): Ben Peygamber'in huzurunda "Fe-helmin muzzekir" şeklinde zâl ile okudum da Peygamber (S): "Fe-hel min muddekir" şeklinde dâl ile söyledi, demiştir

---

بَاب قَوْلُهُ { سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ }

4875 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَوْشَبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ ح و حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَفَّانُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ وُهَيْبٍ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَهُوَ فِي قُبَّةٍ يَوْمَ بَدْرٍ اللَّهُمَّ إِنِّي أَنْشُدُكَ عَهْدَكَ وَوَعْدَكَ اللَّهُمَّ إِنْ تَشَأْ لَا تُعْبَدْ بَعْدَ الْيَوْمِ فَأَخَذَ أَبُو بَكْرٍ بِيَدِهِ فَقَالَ حَسْبُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلْحَحْتَ عَلَى رَبِّكَ وَهُوَ يَثِبُ فِي الدِّرْعِ فَخَرَجَ وَهُوَ يَقُولُ { سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ }

Yakında o cemiyet bozulacak, onlar arkalarını dönüp kaçacaklardır" (Âyet: 45) .
-....Buradaki iki tarîk râvîleri, İkrime'den; o da İbn Abbâs(R)'tan olmak üzere tahdîs ettiler ki, Rasûlullah (S) Bedir günü küçük, yuvarlak bir çadır içinde şöyle duâ etmiştir:
— "Allah'ım!Ben Sen'den ahdini ve va'dini (yerine getirmeni) isterim. Allah 'im! Eğer (mü'rninlerin helakini) diliyorsan,bu günden sonra ibâdet edilmeyecek!"Bu sırada Ebû Bekr,Peygamber'in elini tutu da

— Yâ Rasûlallah, yeter! Rabb'ine karşı duada ısrar ettin, dedi.Bu esnada Rasûlullah bir zırh içinde ayakta duruyordu. "Yakında o cemiyet bozulacak, onlar arkalarını dönüp kaçacaklar" âyetini okuyarak çadırdan dışarı çıktı.

بَاب قَوْلِهِ { بَلْ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَدْهَى وَأَمَرُّ } يَعْنِي مِنْ الْمَرَارَةِ

4876 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي يُوسُفُ بْنُ مَاهَكٍ قَالَ إِنِّي عِنْدَ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ قَالَتْ لَقَدْ أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَكَّةَ وَإِنِّي لَجَارِيَةٌ أَلْعَبُ { بَلْ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَدْهَى وَأَمَرُّ }

'Daha doğrusu onlara va 'd olunan asıl azabın vakti, o saattir. O saatin azabı daha belâlı ve daha acıdır" (Âyet: 46) Yânî bu "Emerru", "Murûr"dan değil de "Merâre"den(uAcılik" masdarından)dir.
-.... İbn Cureyc talebelerine haber verip şöyle demiştir:Bana Yûsuf ibnu Mâhek haber verip şöyle dedi: Ben mü'minlerin anası olan Âişe'nin yanında idim, şöyle dedi:
— Yemîn olsun ki, Muhammed(S)'in üzerine Mekke'de iken "Daha doğrusu onlara va'd olunan asıl azabın vakti, o saattir. O saatin azabı daha belâlı ve daha acıdır" âyeti indirilmiştir. Ben o sırada oyun oynayan bir kızdım

---

4877 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَهُوَ فِي قُبَّةٍ لَهُ يَوْمَ بَدْرٍ أَنْشُدُكَ عَهْدَكَ وَوَعْدَكَ اللَّهُمَّ إِنْ شِئْتَ لَمْ تُعْبَدْ بَعْدَ الْيَوْمِ أَبَدًا فَأَخَذَ أَبُو بَكْرٍ بِيَدِهِ وَقَالَ حَسْبُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَدْ أَلْحَحْتَ عَلَى رَبِّكَ وَهُوَ فِي الدِّرْعِ فَخَرَجَ وَهُوَ يَقُولُ { سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ بَلْ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَدْهَى وَأَمَرُّ }

-...Bize Hâlid ibn Abdillah et-Tahhân, Hâlid ibn Mıhrân el-Hazzâ'dan; o da İkrime'den; o da İbn Abbâs (R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S) Bedir gününde kendisine âid olan yuvarlak bir çadır içinde iken:
— "Ya Rapb! Sen'den ahdini ve va'dini (gerçekleştirmeni) istiyorum. Yâ Allah! Eğer istedinse bu günden sonra ebeden ibâdet edilmez!" dedi. Ebû Bekr, Peygamber'in elini tuttu da:
— Yâ Rasûlallah, bu dileğin Sana yeter. Sen Rabb'ine karşı duada ısrar ettin", dedi. Rasûlullah zırh içinde idi. Bu sözlerin akabinde "Yakında o cemiyet bozulacak, onlar arkalarını dönüp kaçacaklardır. Daha doğrusu onlara va 'd olunan asıl azabın vakti, o saattir. O saat daha belâlı ve daha acıdır"" âyetlerini söyleyerek çadırdan dışarı çıktı

سُورَةُ الرَّحْمَنِ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ { بِحُسْبَانٍ } كَحُسْبَانِ الرَّحَى وَقَالَ غَيْرُهُ { وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ } يُرِيدُ لِسَانَ الْمِيزَانِ وَالْعَصْفُ بَقْلُ الزَّرْعِ إِذَا قُطِعَ مِنْهُ شَيْءٌ قَبْلَ أَنْ يُدْرِكَ فَذَلِكَ الْعَصْفُ { وَالرَّيْحَانُ } رِزْقُهُ { وَالْحَبُّ } الَّذِي يُؤْكَلُ مِنْهُ وَالرَّيْحَانُ فِي كَلَامِ الْعَرَبِ الرِّزْقُ وَقَالَ بَعْضُهُمْ وَالْعَصْفُ يُرِيدُ الْمَأْكُولَ مِنْ الْحَبِّ وَالرَّيْحَانُ النَّضِيجُ الَّذِي لَمْ يُؤْكَلْ وَقَالَ غَيْرُهُ الْعَصْفُ وَرَقُ الْحِنْطَةِ وَقَالَ الضَّحَّاكُ الْعَصْفُ التِّبْنُ وَقَالَ أَبُو مَالِكٍ الْعَصْفُ أَوَّلُ مَا يَنْبُتُ تُسَمِّيهِ النَّبَطُ هَبُورًا وَقَالَ مُجَاهِدٌ الْعَصْفُ وَرَقُ الْحِنْطَةِ وَالرَّيْحَانُ الرِّزْقُ وَالْمَارِجُ اللَّهَبُ الْأَصْفَرُ وَالْأَخْضَرُ الَّذِي يَعْلُو النَّارَ إِذَا أُوقِدَتْ وَقَالَ بَعْضُهُمْ عَنْ مُجَاهِدٍ { رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ } لِلشَّمْسِ فِي الشِّتَاءِ مَشْرِقٌ وَمَشْرِقٌ فِي الصَّيْفِ { وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ } مَغْرِبُهَا فِي الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ { لَا يَبْغِيَانِ } لَا يَخْتَلِطَانِ { الْمُنْشَآتُ } مَا رُفِعَ قِلْعُهُ مِنْ السُّفُنِ فَأَمَّا مَا لَمْ يُرْفَعْ قَلْعُهُ فَلَيْسَ بِمُنْشَأَةٍ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { كَالْفَخَّارِ } كَمَا يُصْنَعُ الْفَخَّارُ الشُّوَاظُ لَهَبٌ مِنْ نَارٍ { وَنُحَاسٌ } النُّحَاسُ الصُّفْرُ يُصَبُّ عَلَى

رُءُوسِهِمْ فَيُعَذَّبُونَ بِهِ { خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ } يَهُمُّ بِالْمَعْصِيَةِ فَيَذْكُرُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فَيَتْرُكُهَا { مُدْهَامَّتَانِ } سَوْدَاوَانِ مِنْ الرِّيِّ { صَلْصَالٍ } طِينٌ خُلِطَ بِرَمْلٍ فَصَلْصَلَ كَمَا يُصَلْصِلُ الْفَخَّارُ وَيُقَالُ مُنْتِنٌ يُرِيدُونَ بِهِ صَلَّ يُقَالُ صَلْصَالٌ كَمَا يُقَالُ صَرَّ الْبَابُ عِنْدَ الْإِغْلَاقِ وَصَرْصَرَ مِثْلُ كَبْكَبْتُهُ يَعْنِي كَبَبْتُهُ { فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ } وَقَالَ بَعْضُهُمْ لَيْسَ الرُّمَّانُ وَالنَّخْلُ بِالْفَاكِهَةِ وَأَمَّا الْعَرَبُ فَإِنَّهَا تَعُدُّهَا فَاكِهَةً كَقَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ { حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى } فَأَمَرَهُمْ بِالْمُحَافَظَةِ عَلَى كُلِّ الصَّلَوَاتِ ثُمَّ أَعَادَ الْعَصْرَ تَشْدِيدًا لَهَا كَمَا أُعِيدَ النَّخْلُ وَالرُّمَّانُ وَمِثْلُهَا { أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ } ثُمَّ قَالَ { وَكَثِيرٌ مِنْ النَّاسِ وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ } وَقَدْ ذَكَرَهُمْ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِي أَوَّلِ قَوْلِهِ { مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ } وَقَالَ غَيْرُهُ { أَفْنَانٍ } أَغْصَانٍ { وَجَنَى الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ } مَا يُجْتَنَى قَرِيبٌ وَقَالَ الْحَسَنُ { فَبِأَيِّ آلَاءِ } نِعَمِهِ وَقَالَ قَتَادَةُ { رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ } يَعْنِي الْجِنَّ وَالْإِنْسَ وَقَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ { كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ } يَغْفِرُ ذَنْبًا وَيَكْشِفُ كَرْبًا وَيَرْفَعُ قَوْمًا وَيَضَعُ آخَرِينَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { بَرْزَخٌ } حَاجِزٌ الْأَنَامُ الْخَلْقُ { نَضَّاخَتَانِ } فَيَّاضَتَانِ { ذُو الْجَلَالِ } ذُو الْعَظَمَةِ وَقَالَ غَيْرُهُ مَارِجٌ خَالِصٌ مِنْ النَّارِ يُقَالُ مَرَجَ الْأَمِيرُ رَعِيَّتَهُ إِذَا خَلَّاهُمْ يَعْدُو بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَيُقَالُ مَرَجَ أَمْرُ النَّاسِ { مَرِيجٍ } مُلْتَبِسٌ { مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ } اخْتَلَطَ الْبَحْرَانِ مِنْ مَرَجْتَ دَابَّتَكَ تَرَكْتَهَا { سَنَفْرُغُ لَكُمْ } سَنُحَاسِبُكُمْ لَا يَشْغَلُهُ شَيْءٌ عَنْ شَيْءٍ وَهُوَ مَعْرُوفٌ فِي كَلَامِ الْعَرَبِ يُقَالُ لَأَتَفَرَّغَنَّ لَكَ وَمَا بِهِ شُغْلٌ يَقُولُ لَآخُذَنَّكَ عَلَى غِرَّتِكَ

er-Rahmân Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle Mucâhid:"er-Rahmân. Öğretti Kur'ân % Yarattı inşânı. Belletti ona o güzel beyânı. Güneş ve Ay hesâblı" (Ayet: ı-5);buradaki "Bi-husbânin", "Değirmen taşının mihveri" demek olan "Husbân" gibidir, yânî onun veznindedir,dedi.Mucâhid'den başkası da şöyle demiştir: "Mizanı koydu. Tartıda haksızlık etmeyin. Teraziyi adaletle doğrultun, tartılanı eksik yapmayın diye" (Âyet: 6-9); buradaki "Teraziyi adaletle doğrultun" kelâmıyle Yüce Allah terazinin dilinin dosdoğru tutulmasını kasdediyor."Samanlı dâneler, hoş kokulu nebatlar vardır" (Âyet: 12); buradaki "el-Asfu", ekinin yeşili, tâzesidir. Ekine ulaşmadan evvel tazesinden birşey kesildiği zaman, işte bu "Asf'tır. "Reyhan", ekinin rızkıdır, "el- Habbu", ekinden yenilecek olan dânelerdir."Reyhan", Arab kelâmında "Rızk"tır. Bâzısı da (yânî el-Ferrâ): "el-Asf", hububattan yenilen nevi'leri kasdediyor; "er-Reyhan",yenilmeyen olgun nevi'dir, demiştir.Başkası da (yânî Ebû Ubeyde): "el-Asf", buğday yaprağıdır, demiştir. Ebû Mâlik de: "el-AsfJ\ yerden biten bitkinin ilk filizleridir, Nabath çiftçiler ona "Hebûr" ismi verirler,demiştir.Mucâhid de şöyle demiştir:"el-Asf", buğdayın yaprağı, "er-Reyhân", "Rızk"tır. "O insanı bardak gibi kupkuru bir balçıktan yarattı.Cânnı da yalın bir ateşten yarattı" (Âyet: 14-15); buradaki "el-Mâric", ateş yakıldığı zaman ateşin üzerine yükselmekte olan sarı ve yeşil alevdir.Bâzıları da Mucâhid'den olmak üzere şöyle demiştir:"Min salsâlin ke'l-fahhâr1'', "Pişirilmiş toprak kabın yapılması gibi" demektir."Üzerlerine ateşten bir yalınla bir duman salıverilecek" (Âyet: 35); buradaki "eş- Şuvâz", ateşten bir alevdir."O hem iki doğunun Rabb'i, hem iki batının Rabb'idir" (Âyet: \ıy. Güneşin kış mevsiminde bir doğuş yeri, yaz mevsiminde bir doğuş yeri vardır. "İki batının Rabb'i" de yine güneşin kıştaki ve yazdaki batış yerleridir. iki denizi birbirine kavuşmak üzere salıvermiştir. (Böyle iken) aralarında birbirine tecâvüz etmeye mânV bir perde vardır" (Âyet: 20); buradaki "Lâ yebğıyânı{ = Birbirine tecâvüz etmezler)", "Birbirine karışmazlar"demektir."Denizde uzun dağlar gibi yükselen gemiler de O'nun"(Âyet: 24); buradaki "el-Munşeât", gemilerden yelkenleri yükseltilmiş olandır. Amma yelkeni yükseltilmemiş olanına gelince, o "Münşeat" değildir. Mucâhid şöyle demiştir: "Üzerinize ateşten bir yalınla bir duman salıverilecek.Öyle ki birbirinizi kurtaramayacak, yardımlaşamayacaksınız" (kyev. 15); buradaki "Nuhâs", "Bakır"dır, (yânî eritilmiş bakır) onların başları üzerine dökülür, onlar bununla azâb olunurlar."Rabblnin huzurunda durmaktan korkan kimseler için iki cennet vardır" (Âyet: 46). Bu,bir ma'siyet işlemeye karar veren, akabinde Azız ve Celîl Allah'ı hatırlayıp da o günâhı terkeden kimsedir. "eş-Şuvâz", ateşten bir alevdir. "Mudhâmmetânı" (Âyet: 64), suya kanmaktan dolayı bitkileri siyâh(a yaklaşmış koyu yeşil) iki cennet. "Salsâl", "Kumla karıştırılmış kuru çamur"dur, bu, iyi pişirilmiş toprak kabın vurulunca ses vermesi gibi tın tın ses çıkarır. "Lahmun muntinun" denilir de bununla etin ateşte yanıp kızardığını kasdederler ("Koktu" ma'nâsını değil).Kapıyı kapatma sırasında "Sarrâ'1-bâbu = Kapı ses çıkardı" denilmesi gibi aynı ma'nâda olarak "Salsâl"masdarı da söylenir. "Salsâl" da "Sarsar" gibi, katlanmış mudâaf bir fiildir. "Sarsara" fiili de"Kebebtuhu = Onu yüzü üstü yere çarptım" ma'nâsına olan "Kebkebtuhu" gibidir,

(bunlar aynı zamanda fâu'1-fiil ve ayne'l-fiilleri -yânî birinci ve ikinci harfleri berabercetekrar edilmiş olarak kullanılan fiillerdir),"İçlerinde her nevi' meyveler, hurma ve nâr vardır" (Âyet: 68). Bâzıları (Ebû Hanîfe ve Ferrâ) da "Hurma ve nâr meyve değildir" demişlerdir. Arab kavmine gelince, onlar hurmayı ve nârı meyve sayarlar.(Allah bu ikisinin isimlerini, meyvelik üzerindeki faziletlerinden dolayı tekrar etmiştir. Bu, ânımdan sonra faziletini belirtmek için hâssı zikretmek nev'indendir).Azîz ve Celîl olan Allah'ın şu sözü de bunun gibidir: "Namazlara ve orta namaza devam edin... " (el-Bakara: 238).Burada Allah, mü'minlerin bütün namazlar üzerine muhafız olmalarını emretti, sonra da ikindi namazını -şiddetlendirmek yânî ta'zîm edilmesini te'yîd etmek için- tekrar etti. Nitekim konumuz olan âyette de meyve sözünden sonra hurma ve nar isimlerini tekrar buyurmuştu.Şu âyet de bu ilFâkihe ve nahl ve rummân" sözünün benzeridir: "Görmedin mi göklerde olan herkes ve yerde bulunan herkes; Güneş, Ay, yıldızlar, dağlar, ağaçlar, hayvanlar ve insanların birçoğu hakîkaten Allah'a secde ediyor. Bir çoğunun üzerine de azab hakk olmuştur. Allah kimi hor kılarsa onu saadete kavuşturacak yoktur. Şübhesiz ki, Allah ne dilerse yapar7' (ei-Hacc: ısj. Bu âyette Allah "Göklerde olan herkes ve yerde bulunan herkes Allah'a secde eder" buyurdu; sonra da "İnsanların birçoğu hakîkaten Allah'a secde eder, birçoğunun üzerine de azab hakk olmuştur" buyurdu. Hâlbuki Allah bunları evvelindeki "Göklerdeki herkes ve yerde bulunan herkes" kelâmı içinde zikretmişti.Mucâhid'den başkası şöyle demiştir: "(Bu cennetlerin ikisi de) çeşit çeşit ağaçlı" (Ayet:48); buradaki "Efnân", "Ağsân" manasınadır. "Ve iki cennetin derimi yakındır" (Âyet: 54),"Onlardan toplanacak, derilecek meyveler yakındır –zahmetsizce alınıverecek derecede yakın.el-Hasenu'1-Basrî:"O hâlde Rabb'inizin hangi ni'metlerini yalan sayabilirsiniz?"; buradaki "Fe-bi-eyyi âlâi", "Ni'metlerinin hangisini" ma'nâsınadır, demiştir. Katâde de: "Rabbikûma" tesniye zamîriyle cinn ve ins'i kasdediyor, demiştir.Ebu'd-Derdâ "O her gün bir iştedir" (Âyet: 29) kavli hakkında: Günâhı mağfiret eder,sıkıntıyı, kederi açıp giderir, bir kavmi yükseltir, diğerlerini alçaltır, demiştir.İbn Abbâs da: "Berzah", "Mâni' olucu bir perde"; "el- Enâm" (Âya-,), "Halk"; "Aynâni naddâhatâni"(Âyet. 6$), "Durmayıp fışkıran iki pınar"; "Zul-celâl" (Âyet: 27) "Azamet sahibi" ma'nâsınadır, demiştir. İbn Abbâs'tan başkası da şöyle demiştir:"Mâric" (Âyet: 15), ateşin hâlis olanıdır (yânı dumansız olanıdır). Bu "Merec" birkaç ma'nâda söylenir: a. Bâzısı bâzısına zulmeder hâlde onları terkettiği zaman "Merece'l-emiru raiyyetehu" denilir. b. "Merece emru'n-nâsi = İnsanların işi karıştı", "Fe-hum fî emrin meric" (Kaaf: 5),"Şkndi onlar karışık bir iştedirler" demektir. Bu sözlerde "Merece", "Ihtalata" yânî "Karıştı" ma'nâsınadır. Bu lâzımdır, geçişsizdir. "Merace'l-bahrân = İki deniz karıştı" bu ma'nâdandır.c. "Merâce'l-bahreyni" (Âyet: 2b), "İki denizi mercetti, yânî salıverdi" demektir; bu, müteaddî olan şu kullanıştandır: "Merecte dâbbeteke(= Hayvanını salıverdin)": Onu (otlasın diye) terkettin. "Ey ins ve cinn, ileride size kalacağız" (Âyet: 31); buradaki "Senefruğu Iekum = "Sizleri hesaba çekeceğiz" ma'nâsına bir mecazdır. Yoksa Yüce Allah'ı hiçbir şey, diğer şeyden alıkoymaz. Bu "Senefruğu lekum" ta'bîri Arab kelâmında ma'rûftur: "Le-eteferreğanne leke = And olsun yalnız sana kalacağım, yalnız senin için boşalacağım" denilir; bu, kendisinde hiçbir meşguliyet olmayarak demektir ki, bunu söyleyen kişi "And olsun ben seni gafletin üzerinde yakalayacağım" demiş olur

---

بَاب قَوْلِهِ { وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَانِ }

4878 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ الصَّمَدِ الْعَمِّيُّ حَدَّثَنَا أَبُو عِمْرَانَ الْجَوْنِيُّ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ جَنَّتَانِ مِنْ فِضَّةٍ آنِيَتُهُمَا وَمَا فِيهِمَا وَجَنَّتَانِ مِنْ ذَهَبٍ آنِيَتُهُمَا وَمَا فِيهِمَا وَمَا بَيْنَ الْقَوْمِ وَبَيْنَ أَنْ يَنْظُرُوا إِلَى رَبِّهِمْ إِلَّا رِدَاءُ الْكِبْرِ عَلَى وَجْهِهِ فِي جَنَّةِ عَدْنٍ

O iki cennetten başka iki cennet daha vardır' (Âyet: 62) .

-..Bize Ebû İmrân el-Cevnî, Ebû Bekr ibnu Abdillah ibn Kays'tan; o da babası Abdullah ibn Kays'tan (yânî Ebû Mûsâ el-Eş'arî'den) tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur:"İki cennet vardır ki, bunların kapları ve içlerinde bulunan şeyler hep gümüştendir. Diğer iki cennet daha vardır ki, bunların kapları ve içlerinde bulunan şeyler de altındandır. Adn cennetindeki cennetliklerle bunların kendi Rabb'lerine bakmaları arasında, Allah'ın vechi üzerindeki büyüklük ridâsından başka birşey bulunmayacaktır"

بَاب { حُورٌ مَقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ } وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ الْحُورُ السُّودُ الْحَدَقِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ مَقْصُورَاتٌ مَحْبُوسَاتٌ قُصِرَ طَرْفُهُنَّ وَأَنْفُسُهُنَّ عَلَى أَزْوَاجِهِنَّ قَاصِرَاتٌ لَا يَبْغِينَ غَيْرَ أَزْوَاجِهِنَّ

4879 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا أَبُو عِمْرَانَ الْجَوْنِيُّ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ خَيْمَةً مِنْ لُؤْلُؤَةٍ مُجَوَّفَةٍ عَرْضُهَا سِتُّونَ مِيلًا فِي كُلِّ زَاوِيَةٍ مِنْهَا أَهْلٌ مَا يَرَوْنَ الْآخَرِينَ يَطُوفُ عَلَيْهِمْ الْمُؤْمِنُونَ وَجَنَّتَانِ مِنْ فِضَّةٍ آنِيَتُهُمَا وَمَا فِيهِمَا وَجَنَّتَانِ مِنْ كَذَا آنِيَتُهُمَا وَمَا فِيهِمَا وَمَا بَيْنَ الْقَوْمِ وَبَيْنَ أَنْ يَنْظُرُوا إِلَى رَبِّهِمْ إِلَّا رِدَاءُ الْكِبْرِ عَلَى وَجْهِهِ فِي جَنَّةِ عَدْنٍ

"Çadırlar içinde perdelenmiş huriler vardır" (Âyet: 72) .İbn Abbâs: (iHûr", gözbebekleri siyah dilberlerdir, demiştir. Mucâhid ise:"Maksûrât", "Habsedilmiş", dilberler ki bunların bakışları ve nefisleri sırf kendi eşlerine hasredilmiştir."Kaasırâtun" "Kendi eşlerinden başkasını istemeyen dilberler" ma'nâsınadır, demiştir.

-...(Bu senedde de) yine bize Ebû İmrân el-Cevnî, Ebû Bekr ibn Abdillah ibn Kays'tan; o da babası Abdullah ibn Kays'tan (yânı Ebû Mûsâ el-Eş'ârî-R-den) tahdîs etti ki,Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Şübhesiz ki, cennette içi boşaltılmış geniş bir inciden çadır vardır. Bunun eni altmış mil mesafe devam eder. Bunun her köşesinde bir aile bulunur ki, başkaları onları göremezler.O mü'minler birbirlerini ziyaret ederler. Ve iki cennet vardır ki, bunların kapları ve içlerindeki şeyler gümüştendir. Diğer iki cennet daha vardır ki, bunların da kapları ve içlerinde bulunan şeyler şundandır (yânî altındandır). And cennetindeki cennetliklerle bunların kendi Rabb'lerine bakmaları arasında, Allah'ın yüzü üzerindeki büyüklük (yânı azamet) ridâsından başka birşey bulunmayacaktır"

سُورَةُ الْوَاقِعَةِ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ رُجَّتْ زُلْزِلَتْ بُسَّتْ فُتَّتْ لُتَّتْ كَمَا يُلَتُّ السَّوِيقُ الْمَخْضُودُ الْمُوقَرُ حَمْلًا وَيُقَالُ أَيْضًا لَا شَوْكَ لَهُ { مَنْضُودٍ } الْمَوْزُ وَالْعُرُبُ الْمُحَبَّبَاتُ إِلَى أَزْوَاجِهِنَّ { ثُلَّةٌ } أُمَّةٌ { يَحْمُومٍ } دُخَانٌ أَسْوَدُ { يُصِرُّونَ } يُدِيمُونَ الْهِيمُ الْإِبِلُ الظِّمَاءُ { لَمُغْرَمُونَ } لَمَلُومُونَ { مَدِينِينَ } مُحَاسَبِينَ رَوْحٌ جَنَّةٌ وَرَخَاءٌ { وَرَيْحَانٌ } الرَّيْحَانُ الرِّزْقُ { وَنُنْشِئَكُمْ فِيمَا لَا تَعْلَمُونَ } فِي أَيِّ خَلْقٍ نَشَاءُ وَقَالَ غَيْرُهُ { تَفَكَّهُونَ } تَعْجَبُونَ { عُرُبًا } مُثَقَّلَةً وَاحِدُهَا عَرُوبٌ مِثْلُ صَبُورٍ وَصُبُرٍ يُسَمِّيهَا أَهْلُ مَكَّةَ الْعَرِبَةَ وَأَهْلُ الْمَدِينَةِ الْغَنِجَةَ وَأَهْلُ الْعِرَاقِ الشَّكِلَةَ وَقَالَ فِي { خَافِضَةٌ } لِقَوْمٍ إِلَى النَّارِ وَ { رَافِعَةٌ } إِلَى الْجَنَّةِ { مَوْضُونَةٍ } مَنْسُوجَةٍ وَمِنْهُ وَضِينُ النَّاقَةِ وَالْكُوبُ لَا آذَانَ لَهُ وَلَا عُرْوَةَ وَالْأَبَارِيقُ ذَوَاتُ الْآذَانِ وَالْعُرَى { مَسْكُوبٍ } جَارٍ { وَفُرُشٍ مَرْفُوعَةٍ } بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ { مُتْرَفِينَ } مُمَتَّعِينَ { مَا تُمْنُونَ } مِنْ النُّطَفِ يَعْنِي هِيَ النُّطْفَةُ فِي أَرْحَامِ النِّسَاءِ { لِلْمُقْوِينَ } لِلْمُسَافِرِينَ وَالْقِيُّ الْقَفْرُ { بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ } بِمُحْكَمِ الْقُرْآنِ وَيُقَالُ بِمَسْقِطِ النُّجُومِ إِذَا سَقَطْنَ وَمَوَاقِعُ وَمَوْقِعٌ وَاحِدٌ { مُدْهِنُونَ } مُكَذِّبُونَ مِثْلُ { لَوْ تُدْهِنُ فَيُدْهِنُونَ } { فَسَلَامٌ لَكَ } أَيْ مُسَلَّمٌ لَكَ إِنَّكَ { مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ } وَأُلْغِيَتْ إِنَّ وَهُوَ مَعْنَاهَا كَمَا تَقُولُ أَنْتَ مُصَدَّقٌ مُسَافِرٌ عَنْ قَلِيلٍ إِذَا كَانَ قَدْ قَالَ إِنِّي مُسَافِرٌ عَنْ قَلِيلٍ وَقَدْ يَكُونُ كَالدُّعَاءِ لَهُ كَقَوْلِكَ فَسَقْيًا مِنْ الرِّجَالِ إِنْ رَفَعْتَ السَّلَامَ فَهُوَ مِنْ الدُّعَاءِ { تُورُونَ } تَسْتَخْرِجُونَ أَوْرَيْتُ أَوْقَدْتُ { لَغْوًا } بَاطِلًا { تَأْثِيمًا } كَذِبًا

el-Vâkıa Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle Mucâhid şöyle demiştir:"Yer bir sarsıntı ile sarsıldığı, dağlar didik didik parçalandığı zaman" (Âyet: 4-5);buradaki "Ruccet","Zulzilet" (yânî "Sallandı"); "Busset" de, sevîk denilen kavutun e2ilip ufalanması gibi "Ezilip ufalandı" ma'nâsınadır. "Fisidrin mahdûdin" (Âyet: 28)

kelâmındaki "Mahdûd","Yükünün yânî meyvasının çokluğundan dalları basıp bükülmüş" demektir. Yine bu kelime hakkında, "Dikenleri silinmiş, dikensiz kılınmış" demektir de deniliyor.Ve talhın mendûdin" (Âyet: 29), meyvesi aşağıdan yukarı istifli olan muz'dur."Hakikat biz onları yepyeni bir yaratılışla yarattık da onları bakire kızlar, zevcelerine sevgi ile düşkün hep bir yaşıt yaptık, sağcılar için" (Âyet. 35-38); buradaki "Urub", "Arûb"un cem'i olup "Kocalarına sevdirilmiş kadınlar" ma'nâsınadır."Bir çok evvelkilerden, bir çok da sonrakilerdendir"(Âyet: 3940); buradaki "Sulletun", "Ummetun" ma'nâsınadır ."Solcular; onlar ne solculardır! Sıcaklık ve kaynar bir su, ve bir de kapkara dumandan bir gölge içindedirler"(Âyet: 4i-43); buradaki "Yahmûmin", "Kara duman" demektir."Çünkü onlar bundan evvel şımartılmış, şehvetlerine düşkün kimseler idiler. O büyük günâh üzerinde ısrar ederlerdi" (Aycv. 45 46); buradaki "Yusırrûne", "Yudîmûne" yânî "Onu devam ettiriyorlardı" demektir"Sonra hakîkaten siz, ey sapkınlar ve tekzîbcüer, muhakkak ki zakkum ağacından yiyeceklersiniz. Öyle ki, karınlarınızı hep ondan dolduruculcularsınız, üstüne de o kaynar sudan içeceklersiniz;susamış develerin içişi gibi içeceklersiniz" (Âyet: 5255); buradaki "Hîm","Huyâm" illetine, yânî suya kanmama hastalığına ututulmuş susuz develerdir."Innâ le-muğramûn" (Âyet: 66), "Bizler hakîkaten ağır borca düşürüldük" demektir."Eğer siz hakk dîne boyun eğmeyecek, ceza çekmeyecekseniz, o bağaza gelen canı geri çevirseniz ya eğer sâdıklarsanız" (Âyet: 86-87); buradaki "Gayra medînîn", "Gayra muhâsebîn", yânî "Hesaba çekilmeyecek iseniz" demektir."Eğer o Ölen mukarreblerden ise artık rahatlık, güzel rızk ve Naîm cenneti onundur" (Âyet: 88-89), buradaki "Ravh", "Cennet, bolluk ve saadet", "Reyhan","Rızk" ma'nâsınadır."Aranızda ölümü biz takdir ettik ve biz yerinize diğer benzerlerinizi getirmemiz ve size bilemeyeceğiniz bir yaratılışta ve surette tekrar peyda etmemiz hususunda önüne geçilecekler de değiliz" (Âyet: 60-ei), buradaki "Nunşiekum", "Dileyeceğimiz herhangi bir yaratışta sizleri tekrar inşâ edeceğiz" demektir. Mucâhid'den başkası şöyle demiştir: "Eğer dileseydik muhakkak ki onu bir ot kırıntısı yapardık dâ siz de şaşakalırdınız" (Âyet: 65), buradaki "Tefekkehûne","Ta'cebûne"(yânî "Şaşar, hayret ederiz")ma'nâsınadır "Uruben" (Âyet: 37), "Ağırlaştırılmış, değerlendirilmiş (sevgili, güzel konuşan kadınlar)"demektir. Tekili "Arûb"dur. "Sabûr"un cem'i "Subur" vezninde olduğu gibi. Mekkeliler böyle sevgili, âşık ve güzel konuşan işveli kadına "el-Aribe"; Medîneliler "el-Ganice"; Iraklılar ise "eş-Şekile" ismi verirler. "Kıyamet koptuğu zaman hiçbir nefis onun vukuunda yalancı değildir, O alçaltıcı, yükselticidir" (Âyet-1-3); buradaki "Alçaltıcı ve yükseltici" kavli hakkında, yine Mucâhid'den başkası: "Bir kavmi ateşin içine indirici, bir kavmi de cennete yükseltici" ma'nâsınadır, demiştir. "Ala sururin mevdûnetin = Onlar cevherlerle örülmüş tahtlar üzerindedirler" (Âyet: 15); buradaki "Mevdûne","Cevherlerle örülmüş, dokunmuş" manasınadır."Vadinu'n-nâke{ = Devenin kolanı)" ta'bîri de bu ma'nâdandir(ki, birbiri üzerine bükülüp katlanmış yâhud istif edilmiş tirşeden yâhud kıldan dokunan yassı kolana denir)."el-Kûb" (Âyet: 18), "Kulakları -emziği- ve sapı olmayan sürâhî, testi"; "el-Ebârtk(=İbrikler)", "Emzikleri vesapları olan kaplar". "Ve mâin meskûbin" (Âyet: 3i), "Dâima akan su"; "Ve furusun merfûatın" (Âyet: 34), "Bâzısı bâzısının üzerine yükseltilmiş döşeklerdedirler"."Mutrafîne" (Âyet: 45), "Metâ'lananlar, her türlü ni'metlerle faydalanıp ni'metlenenler"."Gayra medînîn" (Âyet: 86), "Dîne boyun eğmeyenler, hesaba çekilmeyecek olanlar iseniz" demektir."O hâlde (rahimlere) dökmekte olduğunuz o menî nedir? Bana haber verin. Onu siz mi insan suretine getiriyorsunuz yoksa yaratanlar biz miyiz?" (Âyet: 58-59); buradaki "Menî", kadınların rahimlerindeki nutfe'dir."Şimdi bana çakmakta olduğunuz ateşi söyleyin. Onun ağacını siz mi yarattınız yoksa yaratanlar biz miyiz? Biz onu hem bir ibret, hem çöl yolcularına bir faide kıldık" (Âyet: 71-72);buradaki "Mukvîn", "Çöl yolcuları"; "el-Kıyyu""Hiçbirşey bulunmayan sahra, çöl" ma'nâsınadır."Hayır, işte yıldızların düştüğü yerlere and ediyorum" (Âyet: 75), "Kur'ân'ın muhkemliğine yemîn ediyorum"demektir. "Yıldızların düştüğü zamanlarındaki düşme yerlerine yemîn ediyorum"ma'nâsınadır da deniliyor."Mevâkı"' kıraati de, "Mevki"' kıraati de bir ma'nâyadır."Şimdi siz bu kelâmı mı hor görücülersiniz?" (Âyet: 8i);buradaki "Mudhınûn", "Mukezzibûn" (yânî "Yalanlayıcılar") ma'nâsınadır. Bunun benzene şudur: "Artık o yalanlayanlara boyun eğme. Onlar arzu ettiler ki, sen yumuşak davranasın da kendileri de yumuşaklık göstersinler" (el-Kalem: 8-9).' 'Eğer sağcılardan ise, artık sağcılardan selâm sana'' (Âyet: 9i-92): Bu, "Senin sağcılardan olduğun teslim (yânî kabul) edilmiştir" ma'nâsınadır. Burada "İnneke" kelimesinden "înne" terkedilmiştir. Bu "İnne" terk edilmiş ise de, onun ma'nâsı murâddır, irâde edilmiştir. Nitekim sen bir adama hitaben -O adam sana: "Ben yakında yolcu olacağım" demiş olduğu zaman-: "Ente musaddakun musâfirun an kalîlin" dersin. Bu söz: "Sen tasdîk edildin ki, sen yakında yolcu olacaksın" demektir. "Selâm" lafzı bazen sağcılardan muhataba duâ

gibi olur. Bu senin:"Sakyen mine'r-ricâl = Allah seni sulasın" sözün gibidir. Eğer "Selâm"\ merfû' söylersen, o takdîrde bu, duadandır."Türün = Çakmak çakıp duruyorsunuz" (Âyet: 7i),."Ateş çıkarıp duruyorsunuz" demektir.Bu "Evreytü = Ateş yaktım" ma'nâsındandır. "Onlar cennette ne boş bir lâf ne de günâha sokacak bl 'sey işitmezler" (Âyet: 25); buradaki "Lağven", "Bâtı.en"; "Te'stmen", "Günâha sokmak" demektir.

بَاب قَوْلُهُ { وَظِلٍّ مَمْدُودٍ }

4881 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ شَجَرَةً يَسِيرُ الرَّاكِبُ فِي ظِلِّهَا مِائَةَ عَامٍ لَا يَقْطَعُهَا وَاقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ { وَظِلٍّ مَمْدُودٍ }

"Ve uzatılmış bir gölge içindedirler" (Âyet: 30) Kavlî Babı

-. Bize Alî ibnu Abdillah el-Medînî tahdîs etti. Bize Sufyân ibn Uyeyne, Ebû'z- Zinâd'dan; o da el-A'rec'den; o da Ebû Hurey-re(R)'den tahdîs etti. Ebû Hureyre bu hadîsi Peygamber(S)'e ulaştırıyordu ki, şöyle buyurmuştur: "Cennette bir ağaç vardır, bir süvârt onun gölgesinde yüz yıl yürüse, onun gölgesini asla kesip bitiremez. İsterseniz: Ve uzatılmış bir gölge içindedirler âyetini okuyunuz "

سُورَةُ الْحَدِيدِ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ { جَعَلَكُمْ مُسْتَخْلَفِينَ } مُعَمَّرِينَ فِيهِ { مِنْ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ } مِنْ الضَّلَالَةِ إِلَى الْهُدَى { فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ } جُنَّةٌ وَسِلَاحٌ { مَوْلَاكُمْ } أَوْلَى بِكُمْ { لِئَلَّا يَعْلَمَ أَهْلُ الْكِتَابِ } لِيَعْلَمَ أَهْلُ الْكِتَابِ يُقَالُ { الظَّاهِرُ } عَلَى كُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا { وَالْبَاطِنُ } عَلَى كُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا { أَنْظِرُونَا } انْتَظِرُونَا

el-Hadîd Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle Mucâhid şöyle demiştir: "Allah'a ve Rasûlü'ne îmân edin, size (tasarruf için) vekâlet verdiği maldan harcayın.., "(Âyet: 7>; buradaki "Mustahlefîne fih", "Muammerine fîh" (yânî "Allah sizi onda yaşatılanlar ve ömür verilenler kıldı") ma'nâsınadır."O, sizi karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için kulunun üzerine açık açık âyetler indirmekte olandır..."(Âyet: 9); buradaki *'Karanlıklardan aydınlığa", "Delâletten hidâyete, sapıklıktan doğru yola*' demektir."And olsun ki, biz elçilerimizi açık açık burhanlarla gönderdik ve insanların adaleti ayakta tutmaları için,beraberlerinde de kitabı ve mizanı indirdik. Bir de kendisinde hem çetin bir sertlik, hem insanlar için birçok menfâatler bulunan demiri indirdik.., " (Âyet: 25); buradaki "Birçok menfâatler", "Kalkan ve silâhtır."İşte bu gün ne sizden, ne de küfredenlerden hiçbir fidye kabul olunmaz. Sığınacağınız yer ateştir, size yaraşan odur. O ne kötü gidiş yeridir" (Âyet: 15); buradaki "Hıye mevlâkum", "(Küfrünüze ve şübhelenmenize karşılık) size her menzilden daha lâyık olandır" ma'nâsınadır."Kitâb ehli hakîkaten Allah'ın fadlından hiçbir şeye nail olamayacaklarım, muhakkak bütün inayetin Allah'ın elinde bulunduğunu, onu ancak dileyeceği kimselere vereceğim bilmeyecekleri için mi (inâd ediyorlar?Hâlbuki bunu biliyorlar.) Allah büyük fadi sahibidir" (Âyet: 29); buradaki "Li-ellâ ya'leme ehlu'l-Kitâbi", Liya'leme ehlu'l-KitâbÎ" (yânî bu Kitâb ve Beyân ve bu va'd ve vaîd, kitâb ehlinin şunu bilmeleri içindir ki...) ma'nâsınadir."O hem evveldir, hem âhirdir; hem zahirdir, hem bâtındır. O, herşeyi kemâliyle bilendir" (Âyet: 3);buradaki "ez-Zâhir", ilimce herşey üzerine zahir; "el- Bâtın" da yine ilimce herşey üzerine bâtın ma'nâsınadır deniliyor "O günde ki, erkek münafıklarla kadın münafıklar, îmân etmiş olanlara: 'Bizi bekleyin.Nurunuzdan bir parça alalım' diyeceklerdir." (Âyet: 13); buradaki (Hamza kıraatine göre) "Enzirûna","İntezirûnâ" (yânî "Bizi bekleyin") ma'nâsınadır.

سُورَةُ الْمُجَادَلَةِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { يُحَادُّونَ } يُشَاقُّونَ اللَّهَ { كُبِتُوا } أُخْزُوا مِنْ الْخِزْيِ { اسْتَحْوَذَ } غَلَبَ

el-Mucâdele Sûresi
Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle Mucâhid şöyle demiştir:"Allah'a ve Rasûlü'ne muhalefet etmekte olanlar, muhakkak ki, kendilerinden evvelkilerin uğratıldıkları zillete uğratılmışlardır. Hâlbuki biz (onlara) açık açık âyetler de indirmişizdir. Kâfirlere horlayıcı bir azâb vardır" (Âyet: 5); buradaki "Yuhâddûneltâhe' "Yüşâkkunellâhe" (yânı "Allah'a muhalefet edenler");"Kubitû", "Hor olmak, mahvolmak, belâya uğramak" ma'nâlarına "el-Hızy" masdanndan olup, "Hor ve zelîl kılındılar..." demektir."Bunları şeytân istilâ etmiş, artık o, bunlara Allah'ı hatırlamayı bile unutturmuştur. Bunlar şeytân fırkasıdır. Gözünüzü açın ki, şeytân fırkası hakîkaten ziyana düşenlerin tâ kendileridir" (Âyet:i9; buradaki "îstahveze", "Galebe" ma'nâsınadır

---

سُورَةُ الْحَشْرِ

بَاب { الْجَلَاءَ } الْإِخْرَاجُ مِنْ أَرْضٍ إِلَى أَرْضٍ

4882 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا أَبُو بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ سُورَةُ التَّوْبَةِ قَالَ التَّوْبَةُ هِيَ الْفَاضِحَةُ مَا زَالَتْ تَنْزِلُ وَمِنْهُمْ وَمِنْهُمْ حَتَّى ظَنُّوا أَنَّهَا لَنْ تُبْقِيَ أَحَدًا مِنْهُمْ إِلَّا ذُكِرَ فِيهَا قَالَ قُلْتُ سُورَةُ الْأَنْفَالِ قَالَ نَزَلَتْ فِي بَدْرٍ قَالَ قُلْتُ سُورَةُ الْحَشْرِ قَالَ نَزَلَتْ فِي بَنِي النَّضِيرِ

el-Haşr Sûresi
Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle "Eğer Allah onların üstüne sürgünü yazmamış olsaydı bile hiç şübhesiz dünyâda kendilerini yine şiddetle azâblandıracaktı. Âhirette de onlar için ateş azabı vardır" (Âyet: 3>; buradaki "el-Celâu", "Bir arzdan diğer arza çıkarmak" ma'nâsmadır.
-... Saîd ibn Cubeyr şöyle dedi: İbn Abbâs'a:
— et-Tevbe Sûresi (ne hakkında indi)? diye sordum. O:
— et-Tevbe mi? Hayır, o el-Fâdıha Sûresi'dir. Zîrâ o devamlı şekilde "Ve minhum... ve minhum..." (= Ve onlardan... ve onlardan...)" diye iniyordu. Nihayet onlardan dokunulmadık hiçbir kimseyi bırakmayıp mutlakaa bu sûrede zikrolunacağını zannettiler, dedi.Saîd ibn Cubeyr dedi ki: Ben yine:
— el-Enfâl Sûresi (ne hakkında indi)? dedim. İbn Abbâs:
— O, Bedir harbi hakkında indi, dedi. Saîd dedi ki: Ben:
— el-Haşr Sûresi (ne hakkında indi)? dedim. İbn Abbâs:— O, Benu'n-Nadîr hakkında indi, dedi

---

4883 - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُدْرِكٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا سُورَةُ الْحَشْرِ قَالَ قُلْ سُورَةُ النَّضِيرِ

-...Saîd ibn Cubeyr şöyle demiştir: Ben İbn Abbâs(R)'a: el-Haşr Sûresi,dedim.O: en-Nadîr Sûresi de, dedi

---

بَاب قَوْلِهِ { مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لِينَةٍ } نَخْلَةٍ مَا لَمْ تَكُنْ عَجْوَةً أَوْ بَرْنِيَّةً

4884 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَرَّقَ نَخْلَ بَنِي النَّضِيرِ وَقَطَعَ وَهِيَ الْبُوَيْرَةُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى { مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لِينَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلَى أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيُخْزِيَ الْفَاسِقِينَ }

'Herhangi bir hurma ağacını kestiniz yâhud kökleri üstünde dikili bıraktınızsa hep Allah'ın izniyledir, /âşıkları rüsvây edeceği içindir" (Âyet: s>; buradaki "Lîne", "Hurma ağacı"; "Acve" yâhud "Berine" olmayan hurma çeşitleri demektir.

-....Bize Leys, Nâfi'den; o da İbn Umer(R)'den şöyle tahdîs etti: Rasûlullah (S), Nadîr oğullarının hurma ağaçlarını yaktırdı ve kestirdi. Bu harb sahası -Nadîr oğulları'nın hurmalığı olan- Bu-veyre mevkiidir. Bunun üzerine Yüce Allah şu âyeti indirdi: "Herhangibir hurma ağacını kestiniz yâhud kökleri üstünde dikili bıraktınızsa hep Allah'ın izniyledir. (Bu izin de) fâşıkları rüsvây edeceği içind

---

بَاب قَوْلُهُ { مَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ }

4885 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ غَيْرَ مَرَّةٍ عَنْ عَمْرٍو عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَوْسِ بْنِ الْحَدَثَانِ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَتْ أَمْوَالُ بَنِي النَّضِيرِ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِمَّا لَمْ يُوجِفْ الْمُسْلِمُونَ عَلَيْهِ بِخَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ فَكَانَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاصَّةً يُنْفِقُ عَلَى أَهْلِهِ مِنْهَا نَفَقَةَ سَنَتِهِ ثُمَّ يَجْعَلُ مَا بَقِيَ فِي السِّلَاحِ وَالْكُرَاعِ عُدَّةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ

"Allah'ın onlardan Rasûlü'ne verdiği fey' (e gelince); siz bunun üzerine ne ata, ne deveye binip koşmadınız* Fakat Allah, rasûllerini dileyeceği kimselere musallat eder. Allah herşeye hakkıyle kaadirdir" (Âyet: 6)
-...Biz Sufyân ibn Uyeyne birkaç defalar Amr ibn Dînâr'dan; o da ez-Zuhrî'den; o da Mâlik ibnu Evs ibni'l-Hadesânî'den tahdîs etti ki, Umer ibnu'l-Hattâb (R) şöyle demiştir: Nadîr oğulları'nın mallan, Allah'ın kendi Rasûlü'ne fey' olarak döndürdüğü mallardandır. Bunlar müslümânların, üzerine atlar ve develerle yolculuk ve harb etmeden ele geçirdikleri mallardandır. Bu mallar Rasûlullah'a hâssa oldu, kendisi bunlardan ailesinin bir senelik nafakasını (ayırır) infâk eder, sonra arta kalanını Allah yolunda cihâd hazırlığı olmak üzere silâhlar, atlar ve develer hususuna tahsis ederdi

---

بَاب { وَمَا آتَاكُمْ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ }

4886 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَعَنَ اللَّهُ الْوَاشِمَاتِ وَالْمُوتَشِمَاتِ وَالْمُتَنَمِّصَاتِ وَالْمُتَفَلِّجَاتِ لِلْحُسْنِ الْمُغَيِّرَاتِ خَلْقَ اللَّهِ فَبَلَغَ ذَلِكَ امْرَأَةً مِنْ بَنِي أَسَدٍ يُقَالُ لَهَا أُمُّ يَعْقُوبَ فَجَاءَتْ فَقَالَتْ إِنَّهُ بَلَغَنِي عَنْكَ أَنَّكَ لَعَنْتَ كَيْتَ وَكَيْتَ فَقَالَ وَمَا لِي أَلْعَنُ مَنْ لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَنْ هُوَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَقَالَتْ لَقَدْ قَرَأْتُ مَا بَيْنَ اللَّوْحَيْنِ فَمَا وَجَدْتُ فِيهِ مَا تَقُولُ قَالَ لَئِنْ كُنْتِ قَرَأْتِيهِ لَقَدْ وَجَدْتِيهِ أَمَا قَرَأْتِ { وَمَا آتَاكُمْ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا } قَالَتْ بَلَى قَالَ فَإِنَّهُ قَدْ نَهَى عَنْهُ قَالَتْ فَإِنِّي أَرَى أَهْلَكَ يَفْعَلُونَهُ قَالَ فَاذْهَبِي فَانْظُرِي فَذَهَبَتْ فَنَظَرَتْ فَلَمْ تَرَ مِنْ حَاجَتِهَا شَيْئًا فَقَالَ لَوْ كَانَتْ كَذَلِكَ مَا جَامَعْتُهَا

'Rasiil size ne verdiyse onu alın, size ne yasak ettiyse ondan da sakının" (Âyet: 7).
-... Abdullah ibnu Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Allah şu kadınlara la'net etmiştir:Bedenlerine döğme yapanlar, yaptıranlar, yüzünün tüylerini yolanlar, seyrek dişli güzel görünmek için dişlerinin arasını yontan sırıtkanlar, Allah'ın yarattığını değiştirenler.Abdullah'ın bu hadîsi Esed oğullan'ndan Ümmü Ya'kûb.deni-len bir kadının kulağına ulaştı.(Bu kadın Kur'ân okur, anlardı.) Hemen İbn Mes'ûd'a geldi ve:
— Senin şöyle şöyle kadınlara la'net ettiğin haberi bana ulaştı, dedi.İbn Mes'ûd da ona:
— Ben Rasûlullah(S)'ın la'net ettiği kimselere niye la'net etmeyeyim? Ve Allah'ın Kitâbı'nda var olan kimselere niye la'net etmeyeyim? dedi.Kadın:
— And olsun ki, ben Mushaf'ın iki kabı arasında ne varsa okudum, fakat senin söylemekte olduğun şeyi onda bulamadım, dedi. İbn Mes'ûd da ona:
— Yemîn olsun eğer sen onu okumuş isen, elbette onu bulmuş-sundur. Allah Taâlâ'nın:"Rasûl size ne verdiyse onu alın, size ne yasak ettiyse ondan da sakının'* buyurduğunu okumadın mı? dedi.Kadın:
— Evet, dedi. İbn Mes'ûd:
— Şübhesiz ki, Rasûlullah ondan nehyetti, cevâbını verdi. Kadın:

— Ben senin ehlin (Zeyneb bintu Abdillah es-Sakafiye'nin) bunu yapmakta olduğunu görüyorum, dedi. İbn Mes'ûd:
— Ehlime git ve ona bak, dedi.Kadın ona gitti, baktı, fakat düşünmüş olduğu hacetinden bir-şey göremedi. (Dönüp bunu tbn Mes'ûd'a bildirince) İbn Mes'ûd:
— Eğer eşim böyle yapmış olaydı, o bizimle arkadaşlık etmezdi, dedi

---

4887 - حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَنْ سُفْيَانَ قَالَ ذَكَرْتُ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَابِسٍ حَدِيثَ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَعَنَ اللَّهُ الْوَاصِلَةَ فَقَالَ سَمِعْتُهُ مِنْ امْرَأَةٍ يُقَالُ لَهَا أُمُّ يَعْقُوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ مِثْلَ حَدِيثِ مَنْصُورٍ

-...Buradaki senedde Sufyân es-Sevrî şöyle demiştir: Ben Abdurrahmân ibn Âbis'e, Mansûr'un İbrahim'den; onun da Alka-me'den, Abdullah ibn Mesûd(R)'m: Rasûlullah (S), kendi saçlarına başkasının saçını ekleyen kadına la'net etti, hadîsini zikrettim de, Abdurrahmân:
— Ben de bu hadîsi Ümmü Ya'kûb denilen bir kadından; o da Abdullah ibn Mes'ûd'dan olmak üzere Mansûr'un hadîsi gibi işittim, dedi.

بَاب { وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ }

4888 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ يَعْنِي ابْنَ عَيَّاشٍ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ قَالَ قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أُوصِي الْخَلِيفَةَ بِالْمُهَاجِرِينَ الْأَوَّلِينَ أَنْ يَعْرِفَ لَهُمْ حَقَّهُمْ وَأُوصِي الْخَلِيفَةَ بِالْأَنْصَارِ الَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُهَاجِرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَقْبَلَ مِنْ مُحْسِنِهِمْ وَيَعْفُوَ عَنْ مُسِيئِهِمْ

"Onlardan evvel yurdu hazırlayıp îmâna sâhib olan kimseler, kendilerine hicret edenlere sevgi beslerler. Onlara verilen şeylerden dolayı göğüslerinde bir ihtiyâç bulmazlar," (Âyet:9
-..Amr ibnu Meymûn şöyle demiştir:Umer ibnu'l-Hattâb (R)-Ebû Lu'lu' kendisini vurduktan sonra-şöyle dedi
— Ben, benden sonraki halîfeye ilk Muhâcirler'i tavsiye ediyorum. Onların haklarını onlara tanımasını tavsiye ediyorum. Ve yine ben, Peygamber(S)'in hicret etmesinden once yurt hazırlayıp îmâna sâhib çıkmış olan Ensâr'ı da tavsiye ediyorum. Yeni halîfenin bunların iyilerinden iyiliklerini kabul etmesini, kötü iş yapanlarından da kusurlarını affetmesini tavsiye ediyorum

---

بَاب قَوْلُهُ { وَيُؤْثِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ } الْآيَةَ الْخَصَاصَةُ الْفَاقَةُ { الْمُفْلِحُونَ } الْفَائِزُونَ بِالْخُلُودِ وَالْفَلَاحُ الْبَقَاءُ حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ عَجِّلْ وَقَالَ الْحَسَنُ { حَاجَةً } حَسَدًا

4889 - حَدَّثَنِي يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ كَثِيرٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ غَزْوَانَ حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمٍ الْأَشْجَعِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَى رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَصَابَنِي الْجَهْدُ فَأَرْسَلَ إِلَى نِسَائِهِ فَلَمْ يَجِدْ عِنْدَهُنَّ شَيْئًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا رَجُلٌ يُضَيِّفُهُ هَذِهِ اللَّيْلَةَ يَرْحَمُهُ اللَّهُ فَقَامَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ فَقَالَ أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَذَهَبَ إِلَى أَهْلِهِ فَقَالَ لِامْرَأَتِهِ ضَيْفُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَدَّخِرِيهِ شَيْئًا قَالَتْ وَاللَّهِ مَا عِنْدِي إِلَّا قُوتُ الصِّبْيَةِ قَالَ فَإِذَا أَرَادَ الصِّبْيَةُ الْعَشَاءَ فَنَوِّمِيهِمْ وَتَعَالَيْ فَأَطْفِئِي السِّرَاجَ وَنَطْوِي بُطُونَنَا اللَّيْلَةَ فَفَعَلَتْ ثُمَّ غَدَا الرَّجُلُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَقَدْ عَجِبَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَوْ ضَحِكَ مِنْ فُلَانٍ وَفُلَانَةَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ { وَيُؤْثِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ }

"... Onlar kendilerinde fakirlik ve ihtiyâç olsa bile, Muhacirleri Öz canlarından daha üstün tutarlar. Kim nefsinin hırsından ve cimriliğinden korunursa, işte murâdlarına erenler onların tâ kendileridir"(Âyet: 9).

Bu âyetteki "el-Hasâsa", "Fakirlik"; "el-Muflihûn","Ebedî hayâta zafer bulanlar"; "el-Felâh", "el-Bakaa" ma'nâsınadır. "Hayye ale'l-felâh","Çabuk kurtuluşayönel" demektir. el-Hasenu'1-Basrî de: "Göğüslerinde bir hacet bulmazlar", "Bir hased bulmazlar" ma'nâsınadır, dedi.

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'a bir adam geldi de:

— Yâ Rasûlallah, bana açlık ve meşakkat isabet etti (yânî açlıktan dermansız kaldım),dedi.Rasûlullah (S) onu (doyurmak için) kadınlarına haber gönderdi, fakat onların yanlarında hiçbirşey bulamadı. Bunun üzerine Rasûlullah (S):

— "Bu gece şu adamı konuk edip yemek yedirecek bir adam yok mu ki, Allah ona rahmet eylesin?" dedi. Derhâl Ensâr'dan bir zât ayağa kalktı:

— Ben, yâ Rasûlallah! diye cevâb verdi.

Akabinde o adamı alıp ailesine götürdü. Kadınına hitaben:

— İşte Rasûlullah'ın konuğu; ondan hiçbirşeyi tutup alıkoyma (konuğa ikram et), diye tenbîh etti.Kadın:

— Vallahi yanımda çocukların azığından başka birşey yok, dedi.Kocası:.

— O hâlde çocuklar akşam yemeği yemek istedikleri vakit onları uyut, gel, kandili söndür, biz bu gece karınlarımızı dürelim (yânî Rasûlullah'ın konuğu için biz bu geceyi aç geçirelim), dedi. Kadın, kocasının dediği işleri yaptı. Sonra o konuk sabahleyin Rasûlullah'ın huzuruna vardı. Rasûlullah:"And olsun ki, Azız ve Celfl olan Allah, bu gece Fuiân erkek veFulâne kadının işlerinden hayret etti -yâhud güldü, yânî acîb hoşnûd oldu" dedi.Azîz ve Celîl Allah da (onlar ve bütün Ensâr hakkında) şunu indirdi :''Onlar kendilerinde fakirlik ve ihtiyâç olsa bile, onları öz canlarından daha üstün tutarlar. Kim nefsinin hırsından ve cimriliğinden korunursa, işte onlar murâdlarına erenlerin tâ kendileridir"

سُورَةُ الْمُمْتَحِنَةِ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ { لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً } لَا تُعَذِّبْنَا بِأَيْدِيهِمْ فَيَقُولُونَ لَوْ كَانَ هَؤُلَاءِ عَلَى الْحَقِّ مَا أَصَابَهُمْ هَذَا { بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ } أُمِرَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِفِرَاقِ نِسَائِهِمْ كُنَّ كَوَافِرَ بِمَكَّةَ

بَاب { لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ }

4890 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ قَالَ حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ أَنَّهُ سَمِعَ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي رَافِعٍ كَاتِبَ عَلِيٍّ يَقُولُ سَمِعْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا وَالزُّبَيْرَ وَالْمِقْدَادَ فَقَالَ انْطَلِقُوا حَتَّى تَأْتُوا رَوْضَةَ خَاخٍ فَإِنَّ بِهَا ظَعِينَةً مَعَهَا كِتَابٌ فَخُذُوهُ مِنْهَا فَذَهَبْنَا تَعَادَى بِنَا خَيْلُنَا حَتَّى أَتَيْنَا الرَّوْضَةَ فَإِذَا نَحْنُ بِالظَّعِينَةِ فَقُلْنَا أَخْرِجِي الْكِتَابَ فَقَالَتْ مَا مَعِي مِنْ كِتَابٍ فَقُلْنَا لَتُخْرِجِنَّ الْكِتَابَ أَوْ لَنُلْقِيَنَّ الثِّيَابَ فَأَخْرَجَتْهُ مِنْ عِقَاصِهَا فَأَتَيْنَا بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِذَا فِيهِ مِنْ حَاطِبِ بْنِ أَبِي بَلْتَعَةَ إِلَى أُنَاسٍ مِنْ الْمُشْرِكِينَ مِمَّنْ بِمَكَّةَ يُخْبِرُهُمْ بِبَعْضِ أَمْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا هَذَا يَا حَاطِبُ قَالَ لَا تَعْجَلْ عَلَيَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي كُنْتُ امْرَأً مِنْ قُرَيْشٍ وَلَمْ أَكُنْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَكَانَ مَنْ مَعَكَ مِنْ الْمُهَاجِرِينَ لَهُمْ قَرَابَاتٌ يَحْمُونَ بِهَا أَهْلِيهِمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِمَكَّةَ فَأَحْبَبْتُ إِذْ فَاتَنِي مِنْ النَّسَبِ فِيهِمْ أَنْ أَصْطَنِعَ إِلَيْهِمْ يَدًا يَحْمُونَ قَرَابَتِي وَمَا فَعَلْتُ ذَلِكَ كُفْرًا وَلَا ارْتِدَادًا عَنْ دِينِي فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهُ قَدْ صَدَقَكُمْ فَقَالَ عُمَرُ دَعْنِي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَضْرِبَ عُنُقَهُ فَقَالَ إِنَّهُ شَهِدَ بَدْرًا وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ اطَّلَعَ عَلَى أَهْلِ بَدْرٍ فَقَالَ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ فَقَدْ غَفَرْتُ لَكُمْ قَالَ عَمْرٌو وَنَزَلَتْ فِيهِ { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ } قَالَ لَا أَدْرِي الْآيَةَ فِي الْحَدِيثِ أَوْ قَوْلُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا عَلِيٌّ قَالَ قِيلَ لِسُفْيَانَ فِي هَذَا فَنَزَلَتْ { لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ } الْآيَةَ قَالَ سُفْيَانُ هَذَا فِي حَدِيثِ النَّاسِ حَفِظْتُهُ مِنْ عَمْرٍو مَا تَرَكْتُ مِنْهُ حَرْفًا وَمَا أُرَى أَحَدًا حَفِظَهُ غَيْرِي

el-Mumtehıne Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle Ve Mucâhid şöyle demiştir: "Ey RabbHmiz, bizi o küfredenler için bir fitne yapma..." (Âyet: 5):"Bize onların elleriyle azâb etme, sonra onlar: Bunlar hakk üzerinde olsaydı,

kendilerine bu yenilme ve esirlik azabı isabet etmezdi, derler (bu onların dünyâ hayatiyle aldanarak küfre meftun olmalarına sebeb de olur)" manasınadır,'Kâfirlerin ismetlerine yapışmayın.,. " (Âyet: 10), bu âyetle Peygamber'in sahâbîleri Mekke'de bulunan kâfire kadınlarından ayrılmakla emrolundular.
'Ey îmân edenler, benim de düşmanım, sizin de düşmanınız olanları dostlar edinmeyin," (Âyet:1
-...Amr ibnu Dînâr tahdîs edip şöyle demiştir: Bana el-Hasen ibnu Muhammed ibn Alî (ibn Ebî Tâlib) tahdîs etti. Kendisi Alî'nin kâtibi olan Ubeydullah ibn Ebî Râfi'den işitmiştir. Ebû Râfi' şöyle diyordu: Ben Alî(R)'den işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S) beni, Zubeyr'i ve Mıkdâd'ı gönderdi ve:
— "Gidin, Hah bustânına kadar ilerleyin. Orada hevdec içinde yolcu bir kadın ve yanında bir mekîûb vardır. Çabuk o mektubu o kadından alıp bana getirin!" buyurdu.Hemen atlarımızı koşturarak gittik, nihayet o bustâna vardık. Hakîkaten biz orada mahfe içinde bir kadınla karşı karşıya geldik.Ona:
— Mektubu çıkar! dedik.Kadın:
— Benim yanımda hiçbir mektûb yoktur, diye inkâr etti.Biz kadına:
— Elbette o mektubu çıkarırsın yâhud biz senin elbiseni soyup atarız, dedik.Kadın çaresiz kalıp saçının bağı içinden mektubu çıkardı. Biz de mektubu alıp Peygamber'e getirdik. Mektûbda "Hâtıb ibn Ebî Bel-tea'dan Mekke'deki müşriklerden olan insanlara" unvanı yazılı olduğu, içinde de Peygamber'in işinden bâzısını (yânî harb hazırlığı yaptığım) Mekkeliler'e haber vermekte olduğu görüldü. Peygamber:
— "Ey Hâtıb, bu ne iştir?" diye sordu. Hâtıb şöyle cevâb verdi:
— Yâ Rasûlallah, bana karşı acele etme! Ben Kureyş'e ahidle bağlı olan bir kimseyim, ben soyca Kureyş'in kendisinden değilim. Maiy-yetinizde bulunan Muhâcirler'in Kureyşliler'le yakınlıkları, hısımlıkları vardır. Onlar bu hısımhklarıyle Mekke'deki ailelerini ve mallarını korurlar. Benim ise içlerinde neseb yönünden münâsebetim olmadığı için yakınlarımı himaye etmelerine bir vesile olmak üzere onlarda bir minnet eli yapmak istedim. Yoksa ben bu işi ne bir küfr, ne de dînimden dönme olarak yapmış değilim, dedi.Hâtıb'ın bu müdâfaası üzerine Peygamber oradakilere:
— "Şübhesiz Hâtıb size dosdoğru söyledi" buyurdu. (Fakat öfkesi geçmeyen) Umer;
— Yâ Rasûlallah, beni bırak da şunun boynunu vurayım, dedi. Rasûlullah:
— "Şübhesiz ki Hâtıb, Bedir harbinde hazır bulunmuştur. Sana ne bildirecek, belki Azız ve Celîl olan Allah Bedir'de bulunanların yüksek mucâhedelerini bildi de onlara: Dilediğinizi yapın, ben size mağfiret ettim, buyurdu" dedi.Amr ibn Dînâr dedi ki: İşte şu kısım Hâtıb hakkında indi: "Ey îmân edenler, benim de, sizin de düşmanınız olanları dostlar edinmeyin. Sevgi yüzünden onlara ulaştırırsınız.Hâlbuki onlar Hakk 'tan size gelene küfretmişlerdir. O RasûVü de, sizi de Rabb İniz olan Allah 'a îmân ediyorsunuz diye çıkarıyorlardı. Eğer siz benim yolumda savaşmak, benim rızâmı aramak için çıkmışsanız, onlara hâlâ ma-habbet mi gizleyeceksiniz?. "Râvî Sufyân ibn Uyeyne: Ben bu âyetin Alî'den gelen bu hadîsin içinde mi, yoksa bu Amr ibn Dînâr'm sözü mü olduğunu bilemiyorum, demiştir

---

بَاب { إِذَا جَاءَكُمْ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ }

4891 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَمِّهِ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَمْتَحِنُ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِ مِنْ الْمُؤْمِنَاتِ بِهَذِهِ الْآيَةِ بِقَوْلِ اللَّهِ { يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ إِلَى قَوْلِهِ غَفُورٌ رَحِيمٌ } قَالَ عُرْوَةُ قَالَتْ عَائِشَةُ فَمَنْ أَقَرَّ بِهَذَا الشَّرْطِ مِنْ الْمُؤْمِنَاتِ قَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ بَايَعْتُكِ كَلَامًا وَلَا وَاللَّهِ مَا مَسَّتْ يَدُهُ يَدَ امْرَأَةٍ قَطُّ فِي الْمُبَايَعَةِ مَا يُبَايِعُهُنَّ إِلَّا بِقَوْلِهِ قَدْ بَايَعْتُكِ عَلَى ذَلِكِ تَابَعَهُ يُونُسُ وَمَعْمَرٌ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ إِسْحَاقُ بْنُ رَاشِدٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ وَعَمْرَةَ

'Ey îmân edenler, mü 'min kadınlar muhacir olarak geldikleri zaman onları imtihan edin..." (Âyet: 10).
-... Bize İbn Şihâb'ın kardeşinin oğlu, amcasından tahdîs etti (Amcası ez-Zuhrî şöyle demiştir): Bana Urve haber verdi. Ona da Peygamber'in zevcesi Âişe (R) şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S), mü'mine kadınlardan kendisine hicret edip gelenleri şu âyet ile,Yüce Allah'ın şu kavliyle imtihan eder idi: "Ey Peygamber, mü'min kadınlar sana şu şartlar üzerine bey 'at etmeye geldiklerinde... bu suretle onlara

bey 'at ver... (Sonundaki ' 'Gafurun Rahîm" kavline kadar)" (Âyet: 12).Geçen senedle Urve dedi ki: Âişe şöyle dedi: Artık mü'min kadınlardan bu âyetteki şartları ikrar edip kabul eyven kadına Rasûlullah: "Ben seninle sözlü olarak bey 'at ettim"derdi. Allah'a yemîn ederim ki, Rasûlullah'm eli, bey'atlaşmada hiçbir kadının eline dokunmamıştır.Rasûlullah kadınlarla ancak "Ben seninle bu şartlar üzerine bey'atlastım" sözüyle bey'atlaşırdı.İbn Şihâb'ın kardeşinin oğluna, ez-Zuhrî'den rivayet etmekte Yûnus ibn Yezîd, Ma'mer ibn Râşid ve Abdurrahmân ibnu İshâk mutâ-baat etmişlerdir. İshâk ibn Râşid, ez-Zuhrî'den; o da Urve'den ve Amrete bintu Abdirrahmân'dan diye söylemiştir

---

بَاب { إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ }

4892 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ سِيرِينَ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ بَايَعْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَرَأَ عَلَيْنَا { أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا } وَنَهَانَا عَنْ النِّيَاحَةِ فَقَبَضَتْ امْرَأَةٌ يَدَهَا فَقَالَتْ أَسْعَدَتْنِي فُلَانَةُ أُرِيدُ أَنْ أَجْزِيَهَا فَمَا قَالَ لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا فَانْطَلَقَتْ وَرَجَعَتْ فَبَايَعَهَا

'Mü'min kadınlar sana bey 'at etmek üzere geldikleri zaman..." (Âyet: 12).
-...Ümmü Atıyye (R) şöyle demiştir: Biz kadınlar RasûluIIah'a bey'at ettik.Kendisi bize "Allah'a hiçbirşeyi ortak tutmamaları..." âyetini okudu. Ve bizleri ölü üzerine çığlıkla matem tutmaktan nehyetti. Bu (matem tutmamak şartını söylediği) sırada bir kadın bey'at etmekten elini çekti de:
— Fulâne kadın (yakınım olan bir ölüye ağlamamda) bana yardım etmiş, yânî benimle beraber ağlamıştı, ben onun bu beraber ağlamasına karşılık vermek istiyorum, dedi.Peygamber (S) o kadına hiçbirşey söylemedi (sükût etti).Bunun üzerine kadın gitti. Sonra kadın yine geldi de, Peygamber onunla beyatlaştı

4893 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ سَمِعْتُ الزُّبَيْرَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى { وَلَا يَعْصِينَكَ فِي مَعْرُوفٍ } قَالَ إِنَّمَا هُوَ شَرْطٌ شَرَطَهُ اللَّهُ لِلنِّسَاءِ

-...Cerîr ibn Hazım tahdîs edip şöyle demiştir: Ben ez-Zubeyr ibnu Hırrît el-Basrî'den işittim; o da İkrime'den, ki tbn Ab-bâs (R) Yüce Allah'ın "Herhangi bir ma'rûf hususunda sana âsî olmamaları" kavli hakkında:
— Bu, hiç şübhesiz, Allah'ın kadınlar üzerine şart (yânî gerekli) kıldığı büyük bir şarttır, demiştir.

4894 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ الزُّهْرِيُّ حَدَّثَنَاهُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو إِدْرِيسَ سَمِعَ عُبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَتُبَايِعُونِي عَلَى أَنْ لَا تُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا تَزْنُوا وَلَا تَسْرِقُوا وَقَرَأَ آيَةَ النِّسَاءِ وَأَكْثَرُ لَفْظِ سُفْيَانَ قَرَأَ الْآيَةَ فَمَنْ وَفَى مِنْكُمْ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَعُوقِبَ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ وَمَنْ أَصَابَ مِنْهَا شَيْئًا مِنْ ذَلِكَ فَسَتَرَهُ اللَّهُ فَهُوَ إِلَى اللَّهِ إِنْ شَاءَ عَذَّبَهُ وَإِنْ شَاءَ غَفَرَ لَهُ تَابَعَهُ عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ فِي الْآيَةِ

-....Bize Sufyân ibnu Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: ez- Zuhrî bize bu hadîsi tahdîs edip şöyle dedi: Bana Ebû İdrîs tahdîs etti ki, o da Ubâdetu'bnu's-Sâmit(R)'ten şöyle dediğini işitmiştir: Bizler Peygamber(S)'in yanında idik.
— "Allah'a (ibâdette) hiçbirşeyi ortak kılmamanız, zina etmemeniz, hırsızlık yapmamanız..şartları üzerine benimle bey'at, yânî ahd eder misiniz?" buyurdu. Ve ("Ey Peygamber, mü'min kadınlar sana bey 'atlaşmaya geldiklerizaman..." mealindeki) Kadınlar Âyeti'ni okudu...Sufyân ibn Uyeyne'nin lafzının çoğu ("Kadınlar" lafzı olmaksızın, sâdece) "Âyeti okudu" şeklindedir.Peygamber devamla şöyle buyurdu:

— "İçinizden her kim ahdinde durursa, onun ecri ve mükâfatı Allah üzerindedir. Bu dediklerimden birini yapıp da ondan dolayı dünyâda ikaab olunur, cezâlandırılırsa, bu ceza ona bir keffârettir. Bu suçlardan birini yapıp da yaptığı fiili Allah örterse, işi Allah'a kalır. İsterse ona azâb eder, dilerse onu mağfiret eyler."(Biz de bu şartlar üzerine O'na bey'at ettik.) Bu hadîsi Ma'mer ibn Râşid'den; o da ez-Zuhrî'den yoluyla "Bize Kadınlar Âyeti'ni okudu" fıkrasıyle birlikte rivayet etmekte Sufyân ibn Uyeyne'ye Abdurrazzâk ibnu Hemmâm mutâbaat etmiştir.

4895 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ مَعْرُوفٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ قَالَ وَأَخْبَرَنِي ابْنُ جُرَيْجٍ أَنَّ الْحَسَنَ بْنَ مُسْلِمٍ أَخْبَرَهُ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ شَهِدْتُ الصَّلَاةَ يَوْمَ الْفِطْرِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ فَكُلُّهُمْ يُصَلِّيهَا قَبْلَ الْخُطْبَةِ ثُمَّ يَخْطُبُ بَعْدُ فَنَزَلَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ حِينَ يُجَلِّسُ الرِّجَالَ بِيَدِهِ ثُمَّ أَقْبَلَ يَشُقُّهُمْ حَتَّى أَتَى النِّسَاءَ مَعَ بِلَالٍ فَقَالَ { يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَى أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ } حَتَّى فَرَغَ مِنْ الْآيَةِ كُلِّهَا ثُمَّ قَالَ حِينَ فَرَغَ أَنْتُنَّ عَلَى ذَلِكَ فَقَالَتْ امْرَأَةٌ وَاحِدَةٌ لَمْ يُجِبْهُ غَيْرُهَا نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا يَدْرِي الْحَسَنُ مَنْ هِيَ قَالَ فَتَصَدَّقْنَ وَبَسَطَ بِلَالٌ ثَوْبَهُ فَجَعَلْنَ يُلْقِينَ الْفَتَخَ وَالْخَوَاتِيمَ فِي ثَوْبِ بِلَالٍ

-....İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Ben fıtr günü kılınan bayram namazında Rasülullah ile, Ebû Bekr ile, Umer ile ve Usmân ile beraber hazır bulundum. Bunların hepsi de namazı hutbeden evvel kıldırırlardı. Sonra namazın ardından hutbe okurlardı. Allah Pey-gamberi'nin hutbeden sonra indiği ve erkekleri yerlerinde oturtmak üzere eliyle işaret etmesi hâli gözümün önündedir. Sonra erkeklerin safflarını yara yara kadınların safflarına kadar gitti. Bilâl de beraber idi. Peygamber orada şöyle buyurup:"Ey Peygamber, mü'min kadınlar Allah 'a hiçbirşeyi ortak tutmamaları, hırsızlık yapmamaları,zina etmemeleri, çocuklarını öldürmemeleri, elleriyle ayakları arasından bir iftira düzüp getirmemeleri,herhangibir iyilik hususunda sana âsî olmamaları şartıyle- sana bey'atleşmeye geldikleri zaman, bey 'atlerini kabul et. Onlar için Allah 'tan mağfiret isteyiver. Çünkü Allah çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir" âyetinin tamâmını okudu. Bu âyeti okuyup bitirdikten sonra:
— "Siz kadınlar bu bey'at üzere sabit kadem misiniz?" diye sordu.İçlerinden -râvî Hasen ibn Müslim'in kim olduğunu bilemediği bir kadın:
— Evet yâ Rasûlallah! dedi.Rasûlullah'a o kadından başkası cevâb vermedi.Bunun üzerine Rasülullah(S):
— "Öyleyse sadaka verin" buyurdu. Bilâl ihramını yaydı, onlar da halkalarını, yüzüklerini Bilâl'ın ihramı içine atmaya başladılar

---

سُورَةُ الصَّفِّ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ { مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ } مَنْ يَتَّبِعُنِي إِلَى اللَّهِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { مَرْصُوصٌ } مُلْصَقٌ بَعْضُهُ بِبَعْضٍ وَقَالَ يَحْيَى بِالرَّصَاصِ

بَاب قَوْلُهُ تَعَالَى { مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ }

4896 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ لِي أَسْمَاءً أَنَا مُحَمَّدٌ وَأَنَا أَحْمَدُ وَأَنَا الْمَاحِي الَّذِي يَمْحُو اللَّهُ بِيَ الْكُفْرَ وَأَنَا الْحَاشِرُ الَّذِي يُحْشَرُ النَّاسُ عَلَى قَدَمِي وَأَنَا الْعَاقِبُ

es-Saff Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle Mucâhid şöyle demiştir: "Ey îmân edenler, AllahUn yardımcıları olun. olun. Nitekim Meryem oğlu Isa da havarilerine: 'Allah'a doğru benim yardımcılarım kimdir?' demiş, havariler de: 'Allah yardımcıları (olan kullar) biziz' diye söylemişlerdi..."(Âyet: 14); buradaki "Men ensâri ile ilâhi", "Ben Allah'a doğru giderken bana tâbi olacaklar kimdir?" ma'nâsınadır.İbn Abbâs: "Şübhesiz ki Allah kendi yolunda, birbirine kenetlenmiş bir bina gibi safflar bağlayarak çarpışanları sever" (Âyet: 4); buradaki "Mersûsun", "Bâzısı bâzısına yapıştırılmış" ma'nâsınadır, demiştir. İbn Abbâs'tan başkası (yânı Yahya ibn Ziyâd el-Ferrâ) da: "Bâzısı bâzısına kurşunla yapıştırılmış" . ma'nâsınadır, demiştir.
Yüce Allah'ın Şu Kavli:"Benden sonra gelecek rasûlün ismi Ahmed'dir... (Âyet: 6).
-... Cubeyr ibn Mut'ım (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Benim bir çok isimlerim vardır; Ben Muhammed'im, ben Ahmed'im, ben o Haşîr'im ki, insanlar benim kademim (yânî izim) üzere haşrolunacaklardır.Ben o Manî'yim ki, Allah benimle küfrü mahvedecektir. Ben Âkıb'ım"

سُورَةُ الْجُمُعَةِ

بَاب قَوْلُهُ { وَآخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ } وَقَرَأَ عُمَرُ فَامْضُوا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ

4897 - حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ ثَوْرٍ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأُنْزِلَتْ عَلَيْهِ سُورَةُ الْجُمُعَةِ { وَآخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ } قَالَ قُلْتُ مَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَلَمْ يُرَاجِعْهُ حَتَّى سَأَلَ ثَلَاثًا وَفِينَا سَلْمَانُ الْفَارِسِيُّ وَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ عَلَى سَلْمَانَ ثُمَّ قَالَ لَوْ كَانَ الْإِيمَانُ عِنْدَ الثُّرَيَّا لَنَالَهُ رِجَالٌ أَوْ رَجُلٌ مِنْ هَؤُلَاءِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ أَخْبَرَنِي ثَوْرٌ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَنَالَهُ رِجَالٌ مِنْ هَؤُلَاءِ

el-Cumua Sûresi
Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle
Yüce Allah'ın Şu Kavli:'Onlardan henüz kendilerine katılıp erişmemiş bulunan diğerlerine dahî..." (Âyet: 3) Umer ibnu'i-Hattâb "Femdu ilâ zikrVllâhi" şeklinde okudu.
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Biz Peygamberdin yanında oturuyorduk.Kendisine el-Cumua Sûresi indirildi. -Müslim şunu ziyâde etti: Onu okudu.- "Onlardan henüz kendilerine katılıp erişmemiş bulunan diğerlerine dahî" âyetine vardığı zaman, râvî dedi ki: Ben:
— Yâ Rasûlallah! Bize henüz katılmayanlar kimlerdir? diye sordum.Rasûlullah sorana bir cevâb döndürmedi. O, bu suâli üç defa sordu. Selmân el-Fârisî aramızda idi. Rasûlullah elini Selmân'ın üzerine koydu. Sonra:
— "Eğer îmân Süreyya yıldızında olsaydı şunlardan birtakım adamlar -yâhud bir adam muhakkak ona uzanıp alırlardı" buyurdu.
-... Buradaki senedde, Sevr ibn Zeyd ed-Dîlî, Ebu'l- Gays'tan; o da Ebû Hureyre'den, Peygamber (S)'in: "Şunlardan birtakım adamlar ona muhakkak uzanıp alırlardı" buyurduğunu haber vermiştir

---

بَاب { وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا }

4899 - حَدَّثَنِي حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ وَعَنْ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَقْبَلَتْ عِيرٌ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَنَحْنُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَثَارَ النَّاسُ إِلَّا اثْنَيْ عَشَرَ رَجُلًا فَأَنْزَلَ اللَّهُ { وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انْفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا }

“Onlar bir ticâret yâhud bir oyun, bir eğlence gördükleri zaman ona yönelîp dağıldılar." (Âyet: 11).
-..Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Biz Cumua günü biz Peygamber'in beraberinde (namazda) iken yiyecek taşıyan bir kervan geldi. İnsanlar kalkıp ona doğru yürüdüler, yalnız oniki kişi dağılmadı. Bunun

üzerine Allah şu âyeti indirdi: "Onlar bir ticâret, yâhud bir oyun, bir eğlence gördükleri zaman ona yönelip dağıldılar. Seni ayakta bıraktılar. De ki: Allah nezdindeki eğlenceden de, ticâretten de hayırlıdır. Allah rızk verenlerin en hayırlısıdır"

سُورَةُ الْمُنَافِقِينَ

بَاب قَوْلُهُ { إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ إِلَى لَكَاذِبُونَ }

4900 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَ كُنْتُ فِي غَزَاةٍ فَسَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أُبَيٍّ يَقُولُ لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُّوا مِنْ حَوْلِهِ وَلَئِنْ رَجَعْنَا مِنْ عِنْدِهِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِعَمِّي أَوْ لِعُمَرَ فَذَكَرَهُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَعَانِي فَحَدَّثْتُهُ فَأَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أُبَيٍّ وَأَصْحَابِهِ فَحَلَفُوا مَا قَالُوا فَكَذَّبَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصَدَّقَهُ فَأَصَابَنِي هَمٌّ لَمْ يُصِبْنِي مِثْلُهُ قَطُّ فَجَلَسْتُ فِي الْبَيْتِ فَقَالَ لِي عَمِّي مَا أَرَدْتَ إِلَى أَنْ كَذَّبَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَقَتَكَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى { إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ } فَبَعَثَ إِلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَرَأَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ قَدْ صَدَّقَكَ يَا زَيْدُ

el-Munâfıkûn Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah 'in ismiyle

Yüce Allah'ın Şu Kavli:"Münafıklar sana geldikleri zaman: ıŞehâdet ederiz ki, hakikaten sen Allah'ın rasûlüsün derler. Allah da bilir ki, hakîkaten sen elbette O'nun rasûlüsün. Bununla beraber Allah şehâdet eder ki,doğrusu münafıklar kesin olarak yalancıdırlar" (Âyet: I).

-... Zeyd ibn Erkam (R) şöyle demiştir: Ben bir gazada bulundum. Orada (münafıkların başı) Abdullah ibn Ubeyy'den şöyle derken işittim:

— Ey topluluk! Rasûlullah'ın yanındakilere nafaka vermeyin, tâ ki etrafından dağıtsınlar ve O'nun yanında Medine'ye bir dönersek her hâlde izzet ve kuvveti çok olan (yânî kendisi) en zelîl ve zaîf olanı Medine'den muhakkak çıkaracaktır! (Râvî Zeyd dedi ki:) Ben İbn Ubeyy'in bu sözlerini amcama yâ-hud Umer'e söyledim. O da bunu Peygamber'e söyledi. Bunun üzerine Rasûlullah beni çağırdı. Ben de İbn Ubeyy'in sözlerini kendisine naklettim. Bu defa Rasûlulîah, Abdullah ibn Ubeyy ile adamlarına haber gönderdi. Bunlar geldiler ve:

— Biz böyle birşey söylemedik, diye yemîn ettiler! Rasûlullah beni yalanladı, onu doğruladı.

Bunun üzerine ben o kadar gamlandım ki, ömrüm içinde bana asla bunun benzeri bir keder isabet etmemişti. Artık evde oturdum (dışarı çıkmadım). Amcam da bana:

— Ey oğul, uslu durmadın, en sonu Rasûlullah'ın seni yalanlamasını ve sana öfkelenmesini istedin! dedi (de beni daha da kederlendiri verdi).Son derece bunaldığım bu sırada Yüce Allah "Münafıklar sana geldikleri zaman..." sûresini indirdi. Bu sûrenin gelmesi üzerine Peygamber (S) bana haber gönderdi. Huzuruna vardığımda bu sûreyi okudu ve:

— "Yâ Zeyd! Şübhesiz Allah (nakletmiş olduğun sözde) seni doğrulamıştır" buyurdu

---

بَاب { اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً } يَجْتَنُّونَ بِهَا

4901 - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ مَعَ عَمِّي فَسَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أُبَيٍّ ابْنَ سَلُولَ يَقُولُ لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُّوا وَقَالَ أَيْضًا لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِعَمِّي فَذَكَرَ عَمِّي لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أُبَيٍّ وَأَصْحَابِهِ فَحَلَفُوا مَا قَالُوا فَصَدَّقَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَذَّبَنِي فَأَصَابَنِي هَمٌّ لَمْ يُصِبْنِي مِثْلُهُ قَطُّ فَجَلَسْتُ فِي بَيْتِي فَأَنْزَلَ

اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ { إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ إِلَى قَوْلِهِ هُمْ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ إِلَى قَوْلِهِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ } فَأَرْسَلَ إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَرَأَهَا عَلَيَّ ثُمَّ قَالَ إِنَّ اللَّهَ قَدْ صَدَّقَكَ

"Onlar yeminlerini (sütrelenecekleri) bir kalkan edindiler de Allah'ın yolundan saptılar.." (Âyet: 2),
-...Buradaki senedde de yine Zeyd ibn Erkam (R) şöyle demiştir: Ben amcamın beraberinde idim. Abdullah ibn Ubeyy ibn Selûle'den işittim, o şunları söylüyordu:
— Rasûlullah'm yanında bulunanlara nafaka vermeyiniz, tâ ki etrafından dağılsınlar.Ve yine o:
— Yemîn olsun, biz Medine'ye dönersek elbette en azız olan, oradan en zelîl ve en zaîf olanı çıkaracaktır, dedi.Akabinde ben onun bu sözlerini amcama zikrettim. Amcam da bunu Rasûlullah'a söyledi. Bunun üzerine Rasûlullah (S), Abdullah ibn Ubeyy'e ve arkadaşlarına haber gönderip çağırttı (Geldiler ve:)
— Biz böyle söz söylemedik, diye yemîn ettiler.Rasûlullah, onları doğruladı, beni de yalanladı. Bundan dolayı bana, ömrümde benzeri asla isabet etmemiş olan bir gam isabet etti. Artık ben evimde oturup kaldım. Bunaldığım bu sırada Azız ve Celîl olan Allah "Münafıklar sana geldikleri zaman... " kavlinden i'tibâ-ren "Onlar: Rasûlullah hn yanında bulunanlara nafaka vermeyin..." kavline ve "Muhakkak ki en şerefli ve kuvvetli olan, Medine'den en zaîf olanı çıkaracaktır" (Âyet:8) kavline varıncaya kadarki âyetleri indirdi. Akabinde Rasûlullah bana haber gönderdi de, o âyetleri bana kzrşı okudu. Bundan sonra:
— "Şübhesiz Allah seni doğrulamıştır" buyurdu

بَاب قَوْلِهِ { ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ }

4902 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ قَالَ سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ كَعْبٍ الْقُرَظِيَّ قَالَ سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ { لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ } وَقَالَ أَيْضًا { لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ } أَخْبَرْتُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَامَنِي الْأَنْصَارُ وَحَلَفَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ مَا قَالَ ذَلِكَ فَرَجَعْتُ إِلَى الْمَنْزِلِ فَنِمْتُ فَدَعَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَيْتُهُ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ قَدْ صَدَّقَكَ وَنَزَلَ { هُمْ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا } الْآيَةَ وَقَالَ ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ عَمْرٍو عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ زَيْدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

"Bu şundandır: Çünkü onlar îmân ettiler, sonra kâfir oldular. Bu yüzden kalblerinin üstüne mühür basıldı. Onun için onlar anlayamazlar" (Âyet: 3).
-...el-Hakem ibnu Uteybe şöyle demiştir; Ben Muhammet! ibnu Ka'b el- Kurazî'den işittim. O da dedi ki: Ben Zeyd ibn Er-kam(R)'dan işittim, şöyle dedi: Abdullah ibnu Ubeyy: "Rasûlullah'm yanında bulunanlara nafaka vermeyin" dediği zaman ve yine o: "Elbette Medine'ye dönersek..." sözlerini söylediği zaman, ben onun bu sözlerini Peygamber'e haber verdim. Ensâr beni bundan dolayı kınadı. Abdullah ibnu Ubeyy de böyle söz söylemediğine yemîn etti. Bunun üzerine ben konak yerine döndüm ve uyudum.
O sırada Rasûlullah (S) beni çağırdı. Yanına vardığımda şöyle buyurdu:
— "Şübhesiz Allah seni doğrulamıştır, şu kelâm indi: Onlar öyle,kimselerdir ki» Allah'ın Rasûlü yanında bulunanlara nafaka vermeyin, tâ ki dağılıp gitsinler... diyorlardı. Hâlbuki göklerin ve yerin hazîneleri Allah hndır. Fakat o münafıklar ince anlamazlar. Onlar; Eğer Medine'ye dönersek and olsun, en şerefli ve kuvvetli olan oradan en hakir olanı muhakkak çıkaracaktır, diyorlardı. Hâlbuki şeref, kuvvet ve g alibiyet Allah'ındır, Rasûlü'nündür, müzminlerindir. Fakat münafıklar bunu bilmezler" (Âyet:7-8).Ve Yahya ibnu Ebî Zaide, el-A'meş'ten; o da Amr ibn Murre'-den; o da Abdurrahmân ibnu Ebî Leylâ'dan; o da Zeyd ibnu Er-kam(R)'dan; o da Peygamber(S)'den senediyle söylemiştir

---

بَاب { وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمَعْ لِقَوْلِهِمْ كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُسَنَّدَةٌ يَحْسِبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمْ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ قَاتَلَهُمْ اللَّهُ أَنَّى يُؤْفَكُونَ }

4903 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ أَصَابَ النَّاسَ فِيهِ شِدَّةٌ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ لِأَصْحَابِهِ لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُّوا مِنْ حَوْلِهِ وَقَالَ لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَأَرْسَلَ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أُبَيٍّ فَسَأَلَهُ فَاجْتَهَدَ يَمِينَهُ مَا فَعَلَ قَالُوا كَذَبَ زَيْدٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَقَعَ فِي نَفْسِي مِمَّا قَالُوا شِدَّةٌ حَتَّى أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ تَصْدِيقِي فِي { إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ } فَدَعَاهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيَسْتَغْفِرَ لَهُمْ فَلَوَّوْا رُءُوسَهُمْ وَقَوْلُهُ { خُشُبٌ مُسَنَّدَةٌ } قَالَ كَانُوا رِجَالًا أَجْمَلَ شَيْءٍ

"Onları gördüğün zaman gövdeleri hoşuna gider. Eğer söylerlerse sözlerini dinlersin.Onlar giydirilmiş odunlar gibidir. Her gürültüyü kendi aleyhlerinde sanırlar. Onlar düşmandır. O hâlde onlardan sakın. Allah gebertsin onları. Nasıl olup da haktan döndürülüyorlar" (Âyet: 4).
-...Ebû İshâk tahdîs edip şöyle demiştir: Ben Zeyd ibnu Erkam'dan işittim, şöyle dedi: Biz Peygamber'in beraberinde bir sefere çıktık.
Bu seferde insanlara bir şiddet ve zorluk isabet etti. Abdullah ibnu Ubeyy, kendi arkadaşlarına hitaben:
— "Rasûlullah'ın yanında bulunan kimselere nafaka vermeyin, tâ ki etrafından dağılıp gitsinler" dedi.
Ve yine o:— "And olsun eğer Medine'ye dönersek en şerefli ve kuvvetli olan, oradan en hakîr olanı elbette çıkaracaktır" dedi.Akabinde ben Peygamber'e geldim ve bu sözleri kendisine haber verdim. Peygamber,Abdullah ibn Ubeyy'e haber gönderip bu sözleri ona sordu. Abdullah ibn Ubeyy de böyle birşey yapmadığına bütün gücüyle yemîn etti. Ensâr:
— Zeyd, Allah'ın Rasûlü'ne yalan söyledi, dediler.Onların söyledikleri bu sözden dolayı benim gönlüme bir şiddet, bir sıkıntı düştü. Nihayet Azîz ve Celîl olan Allah "İzâ câeke'l-munâfıkûn" sûresi içinde, beni doğrulayan âyetleri indirdi. Bunun üzerine Peygamber onlar lehine mağfiret istemek için onları çağırdı da, onlar başlarını büktüler." "Huşubun musennedetun" kavli hakkında: Abdullah ibn Ubeyy ve arkadaşları en güzel giyimli iri vucûdlu ve yakışıklı adamlardı, dedi

---

بَاب قَوْلُهُ { وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّوْا رُءُوسَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ } حَرَّكُوا اسْتَهْزَءُوا بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيُقْرَأُ بِالتَّخْفِيفِ مِنْ لَوَيْتُ

4904 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَ كُنْتُ مَعَ عَمِّي فَسَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أُبَيٍّ ابْنَ سَلُولَ يَقُولُ لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُّوا وَلَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِعَمِّي فَذَكَرَ عَمِّي لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَعَانِي فَحَدَّثْتُهُ فَأَرْسَلَ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أُبَيٍّ وَأَصْحَابِهِ فَحَلَفُوا مَا قَالُوا وَكَذَّبَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصَدَّقَهُمْ فَأَصَابَنِي غَمٌّ لَمْ يُصِبْنِي مِثْلُهُ قَطُّ فَجَلَسْتُ فِي بَيْتِي وَقَالَ عَمِّي مَا أَرَدْتَ إِلَى أَنْ كَذَّبَكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَقَتَكَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى { إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ } وَأَرْسَلَ إِلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَرَأَهَا وَقَالَ إِنَّ اللَّهَ قَدْ صَدَّقَكَ

"Onlara: Gelin, Allah'ın Rasûlü sizin için mağfiret isteyiversin denildiği zaman başlarını çevirdiler. Gördün ki, onlar kibirlerine yediremeyerek hâlâ yüz döndürüyorlar" (Âyet: 5);buradaki "Levvev ruûsehum = Başlarını büktüler" ta'bîri, "Başlarını hareket ettirdiler, Peygamber'i hor görüp istihza ettiler" demektir. Bu, "Leveytu" fiilinden olmak üzere şeddesiz de okunuyor.
-... Zeyd ibn Erkam (R) şöyle demiştir: (Bir gazvede) amcamla beraber idim. Ben Abdullah ibn Ubeyy ibn SelûTü işittim, şöyle diyordu:
— "Rasûlullah'ın yanındakilere nafaka vermeyin, tâ ki etrafından dağılsınlar. Eğer O'nun yanından Medine'ye dönersek, daha azız olan, daha zelîl olanı muhakkak oradan çıkaracaktır."Ben onun bu sözlerini amcama söyledim. Amcam da bunu Peygamber'e söyledi.(Abdullah ve arkadaşları bunu söylemediklerini yemînle kuvvetlendirince) Peygamber onları doğruladı. Bu şöyle oldu: Peygamber beni

çağırttı, ben de O'na anlattım. Bunun üzerine Ra-sûlullah (S), Abdullah ibnu Ubeyy ve arkadaşlarına haber gönderip çağırttı. Onlar, söylemediklerine yemîn ettiler. Bu sebeble Peygamber beni yalanladı. Bundan dolayı bana öyle bir gam isabet etti ki, asla böylesi bir gam başıma gelmemişti. Gittim, evimde oturdum. Amcam da bana:
— Kendini Peygamber'e tekzîb ettirecek ve öfkelendirecek kadar ileri gitmekten ne istedin? dedi. Bunun üzerine Yüce Allah: "Münafıklar sana geldiği zaman: Şehâdet ederiz ki, sen muhakkak ve mutlak Allah'ın rasûlüsün, dediler..."sûresini indirdi. Peygamber adam gönderip beni çağırttı. Ve bu sûreyi okudu da: — "Allah seni doğruladı" buyurdu

---

بَاب قَوْلُهُ { سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ }

4905 - حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرٌو سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا فِي غَزَاةٍ قَالَ سُفْيَانُ مَرَّةً فِي جَيْشٍ فَكَسَعَ رَجُلٌ مِنْ الْمُهَاجِرِينَ رَجُلًا مِنْ الْأَنْصَارِ فَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ يَا لَلْأَنْصَارِ وَقَالَ الْمُهَاجِرِيُّ يَا لَلْمُهَاجِرِينَ فَسَمِعَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا بَالُ دَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ كَسَعَ رَجُلٌ مِنْ الْمُهَاجِرِينَ رَجُلًا مِنْ الْأَنْصَارِ فَقَالَ دَعُوهَا فَإِنَّهَا مُنْتِنَةٌ فَسَمِعَ بِذَلِكَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ فَقَالَ فَعَلُوهَا أَمَا وَاللَّهِ لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ فَبَلَغَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ عُمَرُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ دَعْنِي أَضْرِبْ عُنُقَ هَذَا الْمُنَافِقِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعْهُ لَا يَتَحَدَّثُ النَّاسُ أَنَّ مُحَمَّدًا يَقْتُلُ أَصْحَابَهُ وَكَانَتْ الْأَنْصَارُ أَكْثَرَ مِنْ الْمُهَاجِرِينَ حِينَ قَدِمُوا الْمَدِينَةَ ثُمَّ إِنَّ الْمُهَاجِرِينَ كَثُرُوا بَعْدُ قَالَ سُفْيَانُ فَحَفِظْتُهُ مِنْ عَمْرٍو قَالَ عَمْرٌو سَمِعْتُ جَابِرًا كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

"Onlar için ha mağfiret istemişsin, ha mağfiret istememişsin, haklarında müsavidir.Allah onları kesin olarak mağfiret etmez* Şübhe yok ki, Allah fasıklar güruhuna hidâyet etmez" (Âyet: 6).
-.. Bize Alî el-Medînî tahdîs etti. Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs etti. Amr ibn Dînâr şöyle dedi: Ben Abdullah ibn Câbir(R)'den işittim, şöyle dedi: Bizler bir gazvede idik. Sufyân, bir defasında gazve yerine "Bir ordu içinde idik" şeklinde söylemiştir.- Derken Muhâcirler'den biri Ensâr'dan birinin kıçına vuruverdi. Bunun üzerine vurulan Ensârî:
— Ey Ensâr, yetişin! diye bağırdı. Muhâcirler'den olan da:
— Ey Muhacirler, yetişin! diye bağırdı. Bu bağırmaları Rasûlullah işitti de:
— "Nedir bu Câhiüyet da'vâsı?" diye sordu. Orada bulunanlar:
— Yâ Rasûlallah, Muhâcirler'den bir kimse, Ensâr'dan birinin kıçına ayağının ucuyla vuruvermişti, dediler. Rasûlullah:
— "Bırakın bu âdeti. Çünkü o çirkin birşeydir" buyurdu. Akabinde bunu Abdullah ibnu Ubeyy işitti ve:
— Onlar bunu yaptılar ha! Dikkat edin, vallahi eğer Medine'ye dönersek en şerefli ve kuvvetli olan, oradan en hakîr olanı muhakkak çıkaracaktır, dedi.Bu söz Peygamber'e ulaştı. Umer ayağa kalktı da:
— Yâ Rasûlallah! Beni bırak (yânî izin ver) de şu münâfıkın boynunu vurayım, dedi.Peygamber (S):
— "Onu bırak. İnsanlar: Muhammed sahâbîlerini öldürtüyor diye konuşmasınlar" buyurdu.Muhacirler Medine'ye geldikleri zaman, Ensâr, Muhâcirler'den daha çok idiler. Sonra bir müddet ardından Muhacirler çoğaldılar.Râvî Sufyân: Ben bu hadîsi Amr'dan ezberledim, dedi. Amr da: Ben Câbir'den işittim: Biz Peygamber'in maiyyetinde idik... diyordu, demiştir

---

بَاب قَوْلُهُ { هُمْ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُّوا } يَنْفَضُّوا يَتَفَرَّقُوا { وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ }

4906 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْفَضْلِ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ حَزِنْتُ عَلَى مَنْ أُصِيبَ بِالْحَرَّةِ فَكَتَبَ إِلَيَّ زَيْدُ بْنُ أَرْقَمَ وَبَلَغَهُ شِدَّةُ حُزْنِي يَذْكُرُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْأَنْصَارِ وَلِأَبْنَاءِ الْأَنْصَارِ وَشَكَّ ابْنُ الْفَضْلِ فِي أَبْنَاءِ أَبْنَاءِ الْأَنْصَارِ فَسَأَلَ أَنَسًا بَعْضُ مَنْ كَانَ عِنْدَهُ فَقَالَ هُوَ الَّذِي يَقُولُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا الَّذِي أَوْفَى اللَّهُ لَهُ بِأُذُنِهِ

"Onlar öyle kimselerdir ki;Allah'ın Rasûlü yanında bulunanlara nafaka vermeyin,tâ ki sökülüp dağılsınlar, diyorlardı. Hâlbuki göklerin ve yerin hazîneleri Allah'ındır. Fakat o münafıklar ince anlamazlar" (Âyet: 7).
-....Mûsâ ibn Ukbe şöyle demiştir: Bana Abdullah ibnu'l- Fadl tahdîs etti ki, kendisi Enes ibn Mâlik'ten şöyle derken işitmiş-tir: Ben (Basra'da iken) Harre vak'asında musîbete uğrayanlar üzerine hüzünlenmiştim. (Bu sırada Kûfe'de bulunan) Zeyd ibnu Erkam bana bir mektûb yazdı da, benim şiddetli hüzüne düştüğüm haberinin kendisine ulaştığını ve Rasûlullah(S)'tan şöyle buyururken işittiğini zikrediyordu: "Allah 'im! Sen Ensâr'ı ve Ensâr oğullarım mağfiret eyle!"Râvî İbriu'1-Fadl "Ensâr'm oğullarının oğullan" hakkında duâ edip etmediğinde şekk etmiştir.Enes ibn Mâlik'in yanında bulunanların bâzısı Enes'ten, Zeyd ibn Erkam'm kim olduğunu sordular. O da:
— Bu mektûb sahibi o kimsedir ki, Rasûlullah "İşte bu, kulağı sebebiyle Allah'ın kendisine vefa verdiği kimsedir" buyururdu

---

بَاب قَوْلُهُ { يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ }

4907 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَفِظْنَاهُ مِنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ كُنَّا فِي غَزَاةٍ فَكَسَعَ رَجُلٌ مِنْ الْمُهَاجِرِينَ رَجُلًا مِنْ الْأَنْصَارِ فَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ يَا لَلْأَنْصَارِ وَقَالَ الْمُهَاجِرِيُّ يَا لَلْمُهَاجِرِينَ فَسَمَّعَهَا اللَّهُ رَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا هَذَا فَقَالُوا كَسَعَ رَجُلٌ مِنْ الْمُهَاجِرِينَ رَجُلًا مِنْ الْأَنْصَارِ فَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ يَا لَلْأَنْصَارِ وَقَالَ الْمُهَاجِرِيُّ يَا لَلْمُهَاجِرِينَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعُوهَا فَإِنَّهَا مُنْتِنَةٌ قَالَ جَابِرٌ وَكَانَتْ الْأَنْصَارُ حِينَ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْثَرَ ثُمَّ كَثُرَ الْمُهَاجِرُونَ بَعْدُ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ أَوَقَدْ فَعَلُوا وَاللَّهِ لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دَعْنِي يَا رَسُولَ اللَّهِ أَضْرِبْ عُنُقَ هَذَا الْمُنَافِقِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعْهُ لَا يَتَحَدَّثُ النَّاسُ أَنَّ مُحَمَّدًا يَقْتُلُ أَصْحَابَهُ

'Onlar: Eğer Medîne'ye dönersek, and olsun en azız olan, oradan en zelil olanı muhakkak çıkaracaktır, diyorlardı. Hâlbuki izzet Allah'ın,Rasûlü'nün ve müzminlerindir.Lâkin münafıklar bunu bilmezler"(Âyet: 8)
-.. Bize el-Humeydî tahdîs etti. Bize Sufyân ibnu Uyeyne tah-dîs edip şöyle dedi: Biz bu hadîsi Amr ibn Dinar'dan ezberledik. O şöyle dedi: Ben Câbir ibn Abdillah(R)'tan işittim,şöyle diyordu: Biz bir gazvede bulunduk. Muhâcirler'den bir adam, Ensâr'dan bir adamın kıçına vurdu. Ensârî:
— Yetişin ey Ensâr! diye bağırdı. Muhacir de:
— Yetişin ey Muhacirler! diye imdâd istedi.Bu bağırmaları Allah, kendi Rasûlü'ne işittirdi. O da:
— "Bu nedir?" diye sordu. Oradakiler:
— Muhâcirler'den bir adam, Ensâr'dan bir adamın kıçına vurdu. Ensârî olan "Yetişin ey Ensâr!" dedi; Muhacir olan da "Yetişin ey Muhacirler!" dedi. Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Bu çağırma âdetini bırakın. Çünkü o, kötü birşeydir" buyurdu.Câbir dedi ki: Peygamber Medine'ye geldiği zaman Ensâr daha çok idi. Sonra bir zaman ardından Muhacirler çok oldular. Abdullah ibn Ubeyy:
— "Onlar bu işi yaptılar mı? And olsun eğer Medine'ye dönersek, en azız olan, oradan en zelîl olanı muhakkak çıkaracaktır" dedi. Umer ibnu'I-Hattâb (R):
— Yâ-Rasûlallah! Beni serbest bırak da şu münâfıkın boynunu vurayım, dedi.Peygamber:
— "Onu bırak. İnsanlar: Muhammed sahâbîlerini öldürtüyor diye konuşmasınlar" buyurdu

---

سُورَةُ التَّغَابُنِ

وَقَالَ عَلْقَمَةُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ { وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ يَهْدِ قَلْبَهُ } هُوَ الَّذِي إِذَا أَصَابَتْهُ مُصِيبَةٌ رَضِيَ وَعَرَفَ أَنَّهَا مِنْ اللَّهِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ التَّغَابُنُ غَبْنُ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَهْلَ النَّارِ

et-Tegâbun Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle Ve Alkame ibn Kays, Abdullah ibn Mes'ûd'dan söyledi ki, o Yüce Allah'ın "Allah'ın izni olmayınca hiçbir musibet çatmaz. Her kim de Allah'a imân ederse Allah onun kalbine hidâyet verir..." (Âyet: ıi) kavli hakkında:O şu kimsedir ki, kendisine bir musibet isabet ettiği zaman, musibetin Allah'tan olduğunu bilerek ona rızâ gösterir, demiştir.Mucâhid de: "0 günde ki, Allah o toplama günü için hepinizi bir araya getirecek. İşte bu aldanma günüdür.., " (Âyet: 9>; buradaki "Tegâbun", cennet ehlinin ateş ehlini aldatmasıdır, demiştir.(Bâzı nüshalarda et-Talâk: 4., 5. ve 9. âyetlerdeki bâzı ta'bîrle-rin tefsirleri de burada et-Tegâbun'Ia beraber verilmiştir.

سُورَةُ الطَّلَاقِ

بَاب وَقَالَ مُجَاهِدٌ { إِنْ ارْتَبْتُمْ } إِنْ لَمْ تَعْلَمُوا أَتَحِيضُ أَمْ لَا تَحِيضُ فَاللَّائِي قَعَدْنَ عَنْ الْمَحِيضِ وَاللَّائِي لَمْ يَحِضْنَ بَعْدُ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ { وَبَالَ أَمْرِهَا } جَزَاءَ أَمْرِهَا

4908 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّهُ طَلَّقَ امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ فَذَكَرَ عُمَرُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَغَيَّظَ فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ لِيُرَاجِعْهَا ثُمَّ يُمْسِكْهَا حَتَّى تَطْهُرَ ثُمَّ تَحِيضَ فَتَطْهُرَ فَإِنْ بَدَا لَهُ أَنْ يُطَلِّقَهَا فَلْيُطَلِّقْهَا طَاهِرًا قَبْلَ أَنْ يَمَسَّهَا فَتِلْكَ الْعِدَّةُ كَمَا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ

et-Talâk Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle "Kadınlarınız içinden artık âdetten kesilmiş olanlarla henüz âdetini görmemiş bulunanların iddetlerinde eğer şübhe ederseniz, onların iddetleri üç aydır. Yüklü kadınların iddetleri ise yüklerini koymaları (ile biter).,. " (Âyet: 4); buradaki "Eğer şübhe ederseniz", "Eğer hayız oluyor mu, yâhud olmuyor mu, bilmezseniz" demektir.Hayızdan oturmuş olan kadınlarla henüz hayız olmamış kadınlara gelince, bunların iddetleri üç aydır."RabbHnin ve O'nun rasûllerinin emrinden uzaklaşıp azmış olan nice memleket vardır ki, biz onları en çetin bir hesaba çekmiş, onları akıllara şaşkınlık verecek bir azaba uğralmışızdır. İşte o memleket (halkı) yaptığının ağırlığını tatmış, işinin sonu bir hüsran olmuştur" (Âyet: 8-9); Mucâhid: Bu âyetteki "Vebale emrihâ","Cezâe emrihâ" (yânî "İşinin cezasını") ma'nâsınadır, demiştir.

-... İbnu Şihâb şöyle demiştir: Bana Salim, haber verdi ki, ona da babası Abdullah ibn Umer (R) şöyle haber vermiştir: Kendi karısını hayız hâlinde iken boşamıştı.Akabinde Umer ibnu'I-Hattâb, Abdullah'ın bu işini Rasûlullah'a zikretti. Rasûlullah (S) bu işte öfkelendi. Sonra: "Oğlun o kadına geri dönsün, sonra kadın temizlenip tekrar âdetini görünceye, sonra tekrar temizleninceye kadar onu yanında tutsun. İkinci âdetinden temizlendikten sonra kendisine kadını boşamak fikri zahir olursa, o kadınla cinsî münâsebet yapmadan, temiz hâlinde iken kadını boşasın. İşte bu, Allah'ın emrettiği gibi olan iddettir" buyurdu

---

بَاب { وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا } وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ وَاحِدُهَا ذَاتُ حَمْلٍ

4909 - حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ وَأَبُو هُرَيْرَةَ جَالِسٌ عِنْدَهُ فَقَالَ أَفْتِنِي فِي امْرَأَةٍ وَلَدَتْ بَعْدَ زَوْجِهَا بِأَرْبَعِينَ لَيْلَةً فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ آخِرُ الْأَجَلَيْنِ قُلْتُ أَنَا { وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ } قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ أَنَا مَعَ ابْنِ أَخِي يَعْنِي أَبَا سَلَمَةَ فَأَرْسَلَ ابْنُ عَبَّاسٍ غُلَامَهُ كُرَيْبًا إِلَى أُمِّ سَلَمَةَ يَسْأَلُهَا فَقَالَتْ قُتِلَ زَوْجُ سُبَيْعَةَ الْأَسْلَمِيَّةِ وَهِيَ حُبْلَى فَوَضَعَتْ بَعْدَ مَوْتِهِ بِأَرْبَعِينَ لَيْلَةً فَخُطِبَتْ فَأَنْكَحَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ أَبُو السَّنَابِلِ فِيمَنْ

خَطَبَهَا وَقَالَ سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ وَأَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ قَالَ كُنْتُ فِي حَلْقَةٍ فِيهَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي لَيْلَى وَكَانَ أَصْحَابُهُ يُعَظِّمُونَهُ فَذَكَرُوا لَهُ فَذَكَرَ آخِرَ الْأَجَلَيْنِ فَحَدَّثْتُ بِحَدِيثِ سُبَيْعَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ قَالَ فَضَمَّزَ لِي بَعْضُ أَصْحَابِهِ قَالَ مُحَمَّدٌ فَفَطِنْتُ لَهُ فَقُلْتُ إِنِّي إِذًا لَجَرِيءٌ إِنْ كَذَبْتُ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ وَهُوَ فِي نَاحِيَةِ الْكُوفَةِ فَاسْتَحْيَا وَقَالَ لَكِنْ عَمُّهُ لَمْ يَقُلْ ذَاكَ فَلَقِيتُ أَبَا عَطِيَّةَ مَالِكَ بْنَ عَامِرٍ فَسَأَلْتُهُ فَذَهَبَ يُحَدِّثُنِي حَدِيثَ سُبَيْعَةَ فَقُلْتُ هَلْ سَمِعْتَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ فِيهَا شَيْئًا فَقَالَ كُنَّا عِنْدَ عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ أَتَجْعَلُونَ عَلَيْهَا التَّغْلِيظَ وَلَا تَجْعَلُونَ عَلَيْهَا الرُّخْصَةَ لَنَزَلَتْ سُورَةُ النِّسَاءِ الْقُصْرَى بَعْدَ الطُّولَى { وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ }

"... Yüklü kadınların iddetleri ise yüklerini koymaları (yânî doğurmaları ile biter). Kim Allah'a korunursa O kendisine işinde bir kolaylık verir" "Ölâtu't-ahmâV'in vahidi "Zâtu hamlin"dir.

-...Yahya ibn Kesîr şöyle demiştir: Bana Abdurrahmân ibn Avf in oğlu Ebû Seleme haber verip şöyle dedi: İbn Abbâs'a bir adam geldi, Ebû Hureyre de yanında oturuyordu. O adam İbn Abbâs'a:

— Kocasından kırk gün sonra doğuran bir kadın hakkında bana fetva ver, dedi.İbn Abbâs:

— Bu kadının iddeti iki müddetten (yânî vefat iddeti ile hami iddetinden) en uzak olanıdır, dedi.

(Ebû Seleme dedi ki:) Ben "Yüklü kadınların iddetleri ise yüklerini koymalarıdır" âyetini söyledim. Ebû Hureyre de:

— Ben kardeşimin oğlu, yânî Ebû Seleme ile beraberim, dedi. Bunun üzerine İbn Abbâs, gulâmı Kureyb'i, Ümmü Seleme'ye gönderip ona sordurdu. Ümmü Seleme de şöyle dedi:

— Subey'a el-Eslemiyye gebe iken kocası öldürüdü. Sonra Su-bey'a, kocasının ölümünün ardından kırkıncı gecede doğurdu. Ardından kendisiyle evlenilmek üzere tâlib olundu. Rasûlullah (S) da onu nikâh ettirdi. Ebü Senâbil ibnu Ba'kek de onu isteyenler arasında idi.Ve Süleyman ibn Harb ile Ebu'n-Nu'mân şöyle dediler: Bize Hammâd ibnu Zeyd,Eyyûb es-Sahtıyânî'den tahdîs etti ki, Mu-hammed ibn Şîrîn şöyle demiştir: Ben, içlerinde Abdurrahmân ibnu Ebî Leylâ'nın da bulunduğu bir müzâkere halkasında idim. İbnu Ebî Leylâ'nın arkadaşları ona çok ta'zîm ediyorlardı. İbnu Ebî Leylâ, kocası ölen kadının iddeti hakkında:

— İki müddetin en uzağıdır, dedi.Bunun üzerine ben Subey'a bintu'l-Hâris'in hadîsini, Abdullah ibn Utbe'den senediyle tahdîse başladım. Onun arkadaşlarının bâzısı beni susturmak için dudağını ısırıp işaret etti. Muhammed ibn Şîrîn dedi ki: Ben onun bu görüşü inkâr ettiğini anladım. Bunun üzerine ben de ona:

— Eğer ben Abdullah ibn Utbe Kûfe'nin bir nahiyesinde bulunurken onun üzerine yalan söylemiş isem, o takdirde ben çok ctir'et-li bir kimseyimdir, dedim.O da bana karşı inkâr işareti yaptığından utandı. İbnu Ebî Leylâ: Lâkin amcası İbn Mes'ûd bunu söylemedi, dedi.îbn Şîrîn dedi ki: Ben bundan sonra Ebû Atıyye Mâlik ibnu Âmir'e kavuştum da ona bu hadîsi tesbît etmek için sordum. Mâlik, bu Subey'a hadîsini (Abdullah ibnu Utbe'nin Subey'a'dan tahdîs ettiği gibi) bana tahdîs etmeye koyuldu. Bunun ardından ben Mâlik ibn Âmir'e:

— Sen Abdullah ibn Mes'ûd'dan bu konuda birşey işittin mi? diye sordum.Süleyman ibn Harb, Buhârî'nin üstadıdır. Bu hadîsi burada böyle "Kaale" ta'bîriyle üstadından getirmiştir. Süleyman ibn Harb ile Ebu'n-Nu'mân ikisi de Hammâd ibnu Zeyd'den; o da Eyyûb'dan diyerek, senedi ve hadîsi sevketmişlerdir

- Biz Abdullah ibn Mes'ûd'un yanında idik. O: izler kadın üzerine ruhsat yapmıyor da onun aleyhine tağlız mı yiyorsunuz (yanı müddetin uzununu mu tatbik ediyorsunuz)? En kısa olan bu en-Nısa Sûresi -et-Talâk Sûresi- en uzun sûreden (yânî en uzun sure olan el-Bakara'dan) sonra indi: "Yüktü kadınların ıddetlen, yüklerim koymaları (yânî doğurmaları ile biter)"

سُورَةُ التَّحْرِيمِ

بَاب { يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَبْتَغِي مَرْضَاةَ أَزْوَاجِكَ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ }

4911 - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ ابْنِ حَكِيمٍ هُوَ يَعْلَى بْنُ حَكِيمٍ الثَّقَفِيُّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ فِي الْحَرَامِ يُكَفِّرُ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ إِسْوَةٌ حَسَنَةٌ }

"Li-me tuharrimu" Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle

"Ey Peygamber, sen kadınlarının hoşnûdluğunu arayarak, Allah'ın sana halâl kıldığı şeyi niçin (kendine) haram ediyorsun? Bununla beraber Allah çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir" (Âyet: I).

-...ibn Abbâs(R): Harâm(olsım ta'bîrini kullandığımda bu kişi keffâret yapar demiştir. Ve yine İbn Abbâs şu âyeti söylemiştir: "And olsun ki, Allah 'in Rasûlü 'nde sizing için güzel bir numune vardır. " (-el-Ahzâb: 21)

4912 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَشْرَبُ عَسَلًا عِنْدَ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ وَيَمْكُثُ عِنْدَهَا فَوَاطَيْتُ أَنَا وَحَفْصَةُ عَلَى أَيَّتُنَا دَخَلَ عَلَيْهَا فَلْتَقُلْ لَهُ أَكَلْتَ مَغَافِيرَ إِنِّي أَجِدُ مِنْكَ رِيحَ مَغَافِيرَ قَالَ لَا وَلَكِنِّي كُنْتُ أَشْرَبُ عَسَلًا عِنْدَ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ فَلَنْ أَعُودَ لَهُ وَقَدْ حَلَفْتُ لَا تُخْبِرِي بِذَلِكَ أَحَدًا

-...Aişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S), Zeyneb bintu Cahş'ın yanında bal şerbeti içerdi ve onun yanında çok kalırdı. Bunun üzerine ben ve Hafsa, Rasûlullah ikimizden hangimizin yanına gelirse ona "Sen meğâfir mi yedin? Ben sende meğâfir kokusu buluyorum" desin diye söz birliği yaptık. (Rasûlullah geldiğinde Hafsa bu sözü söyledi). Rasûlullah (S):

— "Hayır, ben meğâfir yemedim. Lâkin ben Zeyneb bintu Cahş'-ın yanında bal şerbeti içmiştim. Artık bir daha onu içmem. Ve işte yemîn de ettim. Sakın bunu başka bir kimseye haber verrrie!" buyurdu

---

بَاب { تَبْتَغِي مَرْضَاةَ أَزْوَاجِكَ } { قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ }

4913 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ بْنِ حُنَيْنٍ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُحَدِّثُ أَنَّهُ قَالَ مَكَثْتُ سَنَةً أُرِيدُ أَنْ أَسْأَلَ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ عَنْ آيَةٍ فَمَا أَسْتَطِيعُ أَنْ أَسْأَلَهُ هَيْبَةً لَهُ حَتَّى خَرَجَ حَاجًّا فَخَرَجْتُ مَعَهُ فَلَمَّا رَجَعْنَا وَكُنَّا بِبَعْضِ الطَّرِيقِ عَدَلَ إِلَى الْأَرَاكِ لِحَاجَةٍ لَهُ قَالَ فَوَقَفْتُ لَهُ حَتَّى فَرَغَ ثُمَّ سِرْتُ مَعَهُ فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مَنْ اللَّتَانِ تَظَاهَرَتَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَزْوَاجِهِ فَقَالَ تِلْكَ حَفْصَةُ وَعَائِشَةُ قَالَ فَقُلْتُ وَاللَّهِ إِنْ كُنْتُ لَأُرِيدُ أَنْ أَسْأَلَكَ عَنْ هَذَا مُنْذُ سَنَةٍ فَمَا أَسْتَطِيعُ هَيْبَةً لَكَ قَالَ فَلَا تَفْعَلْ مَا ظَنَنْتَ أَنَّ عِنْدِي مِنْ عِلْمٍ فَاسْأَلْنِي فَإِنْ كَانَ لِي عِلْمٌ خَبَّرْتُكَ بِهِ قَالَ ثُمَّ قَالَ عُمَرُ وَاللَّهِ إِنْ كُنَّا فِي الْجَاهِلِيَّةِ مَا نَعُدُّ لِلنِّسَاءِ أَمْرًا حَتَّى أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِنَّ مَا أَنْزَلَ وَقَسَمَ لَهُنَّ مَا قَسَمَ قَالَ فَبَيْنَا أَنَا فِي أَمْرٍ أَتَأَمَّرُهُ إِذْ قَالَتْ امْرَأَتِي لَوْ صَنَعْتَ كَذَا وَكَذَا قَالَ فَقُلْتُ لَهَا مَا لَكِ وَلِمَا هَا هُنَا وَفِيمَ تَكَلُّفُكِ فِي أَمْرٍ أُرِيدُهُ فَقَالَتْ لِي عَجَبًا لَكَ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ مَا تُرِيدُ أَنْ تُرَاجَعَ أَنْتَ وَإِنَّ ابْنَتَكَ لَتُرَاجِعُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى يَظَلَّ يَوْمَهُ غَضْبَانَ فَقَامَ عُمَرُ فَأَخَذَ رِدَاءَهُ مَكَانَهُ حَتَّى دَخَلَ عَلَى حَفْصَةَ فَقَالَ لَهَا يَا بُنَيَّةُ إِنَّكِ لَتُرَاجِعِينَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى يَظَلَّ يَوْمَهُ غَضْبَانَ فَقَالَتْ حَفْصَةُ وَاللَّهِ إِنَّا لَنُرَاجِعُهُ فَقُلْتُ تَعْلَمِينَ أَنِّي أُحَذِّرُكِ عُقُوبَةَ اللَّهِ وَغَضَبَ رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا بُنَيَّةُ لَا يَغُرَّنَّكِ هَذِهِ الَّتِي أَعْجَبَهَا حُسْنُهَا حُبُّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِيَّاهَا يُرِيدُ عَائِشَةَ قَالَ ثُمَّ خَرَجْتُ حَتَّى دَخَلْتُ عَلَى أُمِّ سَلَمَةَ لِقَرَابَتِي مِنْهَا فَكَلَّمْتُهَا فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ عَجَبًا لَكَ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ دَخَلْتَ فِي كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى تَبْتَغِيَ أَنْ تَدْخُلَ بَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَزْوَاجِهِ فَأَخَذَتْنِي وَاللَّهِ أَخْذًا كَسَرَتْنِي عَنْ بَعْضِ مَا كُنْتُ أَجِدُ فَخَرَجْتُ مِنْ عِنْدِهَا وَكَانَ لِي صَاحِبٌ مِنْ الْأَنْصَارِ إِذَا غِبْتُ أَتَانِي بِالْخَبَرِ وَإِذَا غَابَ كُنْتُ أَنَا آتِيهِ بِالْخَبَرِ وَنَحْنُ نَتَخَوَّفُ مَلِكًا مِنْ مُلُوكِ غَسَّانَ ذُكِرَ لَنَا أَنَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَسِيرَ إِلَيْنَا فَقَدْ امْتَلَأَتْ صُدُورُنَا مِنْهُ فَإِذَا صَاحِبِي الْأَنْصَارِيُّ يَدُقُّ

الْبَابَ فَقَالَ افْتَحْ افْتَحْ فَقُلْتُ جَاءَ الْغَسَّانِيُّ فَقَالَ بَلْ أَشَدُّ مِنْ ذَلِكَ اعْتَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَزْوَاجَهُ فَقُلْتُ رَغِمَ أَنْفُ حَفْصَةَ وَعَائِشَةَ فَأَخَذْتُ ثَوْبِي فَأَخْرُجُ حَتَّى جِئْتُ فَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَشْرُبَةٍ لَهُ يَرْقَى عَلَيْهَا بِعَجَلَةٍ وَغُلَامٌ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْوَدُ عَلَى رَأْسِ الدَّرَجَةِ فَقُلْتُ لَهُ قُلْ هَذَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَأَذِنَ لِي قَالَ عُمَرُ فَقَصَصْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا الْحَدِيثَ فَلَمَّا بَلَغْتُ حَدِيثَ أُمِّ سَلَمَةَ تَبَسَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِنَّهُ لَعَلَى حَصِيرٍ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ شَيْءٌ وَتَحْتَ رَأْسِهِ وِسَادَةٌ مِنْ أَدَمٍ حَشْوُهَا لِيفٌ وَإِنَّ عِنْدَ رِجْلَيْهِ قَرَظًا مَصْبُوبًا وَعِنْدَ رَأْسِهِ أَهَبٌ مُعَلَّقَةٌ فَرَأَيْتُ أَثَرَ الْحَصِيرِ فِي جَنْبِهِ فَبَكَيْتُ فَقَالَ مَا يُبْكِيكَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ كِسْرَى وَقَيْصَرَ فِيمَا هُمَا فِيهِ وَأَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ فَقَالَ أَمَا تَرْضَى أَنْ تَكُونَ لَهُمْ الدُّنْيَا وَلَنَا الْآخِرَةُ

"Sen zevcelerinin hoşnûdluğunu arıyordun..."; "Allah, yeminlerinizin (keffâretle) çözülmesini size farz kılmıştır. Allah sizin yardımcınızdır ve O hakkıyle bilendir, tam hüküm ve hikmet sahibidir" (Âyet:1-2)
-...Bize Süleyman ibnu Bilâl, Yahya ibn Saîd'den; o da Ubeyd ibnu Huneyn'den tahdîs etti; o da İbn Abbâs'tan işitmiştir ki, o hadîs anlatarak şöyle demiştir: Umer ibnu'l-Hattâb'a bir âyetten sormak isterdim, bir sene durdum, heybetinden soramadım. Nihayet hacç yapmak üzere yola çıktı. Beraberinde ben de çıktım. Döndüğümüzde yolun birazında (Merru'z-Zahrân'da) idik, bir ihtiyâcı için erâk ağaçlarına doğru saptı.İbn Abbâs dedi ki: Ben onun için durdum, nihayet işini bitirdi. Sonra beraberinde yürüdüm. (O abdest alıyor, ben de suyunu döküyordum; bir sırasını buldum.) Ona:
— Ey mü'minlerin emîri! Peygamberdin kadınlarından Peygam-ber'e karşı birbirine sırt dayayan (yânî yardımlaşan) o iki kadın kimdir? dedim. Umer:
— Onlar Hafsa ve Âişe'dir, dedi. İbn Abbâs dedi ki: Ben:
— Vallahi bir seneden beri bunu sana sormak istiyordum, fakat sana saygımdan dolayı soramıyordum, dedim. Umer:
— Öyle yapma, bende bir ilim olduğunu zannettiğin birşeyi hemen bana sor ki, bir bilgim varsa onu sana haber veririm, dedi. İbn Abbâs dedi ki: Sonra Umer şöyle dedi:
— Vallahi biz doğrusu Câhiliyet zamanında kadınlar için bir emir sayıya almazdık, tâ Allah onlar için indirdiğini indirinceye ve haklarında verdiği payı verinceye kadar. Ben, dedi, kendi kendime bir işte düşünürken, karım "Şöyle şöyle yapsan" dedi. Umer dedi ki:
— Ben de ona: "O senin neyine gerek? Benim istemekte olduğum bir işte senin külfete girmen ne oluyor?" dedim. O da bana: "Hayret ederim sana, ey Hattâb oğlu! Sen kendine karşı söz döndü-rülmesini istemiyorsun. Hâlbuki senin kızın Rasûlullah'a karşı söz döndürüyor, mırıldanıyor, hattâ o günü öfkeli bırakıyor" deyiverdi.Hemen Umer kalktı, yeninde ridâsına aldı, tâ Hafsa'ya kadar gidip yanına girdi ve ona şunları söyledi:
— Ey kızım, sen Rasûlullah'a karşı söz döndürüyor, hattâ bütün gün öfkeli bırakacak kadar söyleniyormuşsun! dedi. Hafsa da:
— Vallahi biz hepimiz O'na söz döndürmesi yapar, mırıldanırız, dedi.Bunun üzerine ben:
— Bilirsin ki, ben seni Allah'ın ukubetinden ve Rasülü'nün öfkesinden dâima sakındırırım. Ey kızım! Şakın seni arkadaşının güzelliği ve Rasûlullah'ın ona sevgisi aldatmasın -Âişe'yi kasdediyordu- dedim.Umer dedi ki:
— Sonra çıktım, yakınım olduğu için Ümmü Seleme'nin yanına girdim ve ona söyledim.Ümmü Seleme de
— Taaccüb ederim sana ey Hattâb oğlu! Herşeye girdin, nihâ-: yet Rasûlullah ile zevceleri arasına da mı girmek istiyorsun? dedi. İşte bu söz beni öyle bir tutuş tuttu ki, vicdanımda duyduğum teessürü kısmen kırdı . Bunun üzerine onun yanından da çıktım.Ve benim Ensâr'dan bir arkadaşım vardı. Ben gitmediğim zaman o bana haber getirir, o gitmediği zaman da ben ona haber getirirdim. Bu esnada biz Gassân meliklerinden birisinden de endîşe ediyorduk; bize yürüyeceği söyleniyor, yüreklerimiz ondan dolgun bulunuyordu. Bir de baktım ki, arkadaşım Ensârî kapıyı çalıyor "Aç, aç" dedi. Ben:
— Gassânî mi geldi? dedim. O:
— Hayır, ondan daha şiddetli; Rasûlullah kadınlarından bir köşeye çekilmiş, dedi.Gönlümden: Hafsa ile Âişe'nin burnu sürtüldü, dedim. Elbisemi aldım, çıktım, nihayet vardım. Anladım ki, Rasûlullah birkaç

basamakla çıkılır bir meşrebede (şerbetlik denilen bir hücrede) siyah bir uşağı da basamağın başında. Ben uşağa:
— Söyle, bu Umer ibnu'l-Hattâb'dir, dedim. Nihayet bana izin verildi.Umer dedi ki:
— Ben Rasûlullah'a bu söylediğim sözleri hikâye ettim. Ümmü Seleme'nin sözüne geldiğimde Rasûlullah gülümsedi. O bir hasır üzerinde bulunuyordu. Kendisiyle hasır arasında hiçbirşey yoktu. Başının altında içi lif dolu bir meşin yastık vardı. Ayaklarının yanında dökülmüş biraz karaz (yânî Arab samgı denilen selem posası), baş ucunda da asılı bir posteki vardı. Rasûlullah'ın böğründe hasırın izlerini gördüm de ağladım.O:
— "Seni ağlatan nedir? buyurdu. Ben de:
— Yâ Rasûlallah, Kisrâ ve Kayser bulundukları hâl içindeler. Sen ise Allah'ın Rasûlü'sün! dedim.O:
— "Dünyâ onların, âhiret bizim olmasına razı olmuyor musun?" buyurdu

---

بَاب { وَإِذْ أَسَرَّ النَّبِيُّ إِلَى بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا فَلَمَّا نَبَّأَتْ بِهِ وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ عَرَّفَ بَعْضَهُ وَأَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِ قَالَتْ مَنْ أَنْبَأَكَ هَذَا قَالَ نَبَّأَنِيَ الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ } فِيهِ عَائِشَةُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
4914 - حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ عُبَيْدَ بْنَ حُنَيْنٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ أَرَدْتُ أَنْ أَسْأَلَ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مَنْ الْمَرْأَتَانِ اللَّتَانِ تَظَاهَرَتَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَا أَتْمَمْتُ كَلَامِي حَتَّى قَالَ عَائِشَةُ وَحَفْصَةُ

"Hani Peygamber, zevcelerinden birine gizli bir söz söylemişti. Bunun üzerine o zevce bunu haber verip de Allah da ona bunu açıklayınca, (Peygamber) bunun bir kısmını bildirmiş, bir kısmından da vazgeçmişti. Artık bunu kendisine söyleyince, o zevce: 'Bunu sana kim haber verdi?' dedi. O da: 'Bana herşeyi bilen, herşeyden haberdâr olan haber verdi3 dedi" (Âyet: 3).Bu bâbda Aişe'nin Peygamber'den olan hadîsi vardır
-... Buradaki senedde Yahya ibn Saîd tahdîs edip şöyle demiştir: Ben Ubeyd ibnu Huneyn'den işittim, şöyle dedi: Ben îbn Abbâs(R)'tan işittim, şöyle diyordu: Ben Umer'e sormak istedim de:
— Ey mü'minlerin emîri! Rasûlullah'a karşı birbiriyle yardım-laşan o iki kadın kimdir? dedim.Ben sözümü tamamlamamıştım ki, o:— Âişe ve Hafsa'dır, diye cevâb verdi

---

بَاب { إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا } صَغَوْتُ وَأَصْغَيْتُ مِلْتُ { لِتَصْغَى } لِتَمِيلَ { وَإِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ } عَوْنٌ تَظَاهَرُونَ تَعَاوَنُونَ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ } أَوْصُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ وَأَدِّبُوهُمْ
4915 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ عُبَيْدَ بْنَ حُنَيْنٍ يَقُولُ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ كُنْتُ أُرِيدُ أَنْ أَسْأَلَ عُمَرَ عَنْ الْمَرْأَتَيْنِ اللَّتَيْنِ تَظَاهَرَتَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَكَثْتُ سَنَةً فَلَمْ أَجِدْ لَهُ مَوْضِعًا حَتَّى خَرَجْتُ مَعَهُ حَاجًّا فَلَمَّا كُنَّا بِظَهْرَانَ ذَهَبَ عُمَرُ لِحَاجَتِهِ فَقَالَ أَدْرِكْنِي بِالْوَضُوءِ فَأَدْرَكْتُهُ بِالْإِدَاوَةِ فَجَعَلْتُ أَسْكُبُ عَلَيْهِ الْمَاءَ وَرَأَيْتُ مَوْضِعًا فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مَنْ الْمَرْأَتَانِ اللَّتَانِ تَظَاهَرَتَا قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَمَا أَتْمَمْتُ كَلَامِي حَتَّى قَالَ عَائِشَةُ وَحَفْصَةُ

"Eğer her ikiniz de Allah'a tevbe ederseniz ne iyi, çünkü hakîkaten sizin kalbleriniz kaymıştır. Yok eğer O 'nun aleyhinde birbirinize arka verirseniz, hiç şübhesiz Allah bizzat O'nun yardımcısıdır, Cebrail de mü'minlerin sâlih olanları da. Bunların ardından bütün melekler de O'na yardımcıdır" (Âyet: 4) Bu başlık arasındaki bâzı tefsirler:"Sağavtu"ve "Asğaytu", "Meylettim"; "Li-tesğâ" "Li- temîle"; "Zahîr "Avn, yânî yardımcı";"Tezâherûne", "Taavunûne" ma'nâsınadır.Ve Mucâhid şöyle dedi:"Ey îmân edenler, kendilerinizi ve aile ferdlerinizi koruyun..."(Ayet. 6), "Kendilerinize ve aile ferdlerinize Allah'a takvâlı olmayı tavsiye ediniz ve onları edeblendiriniz" demektir.

-...Bize Yahya ibn Saîd tahdîs edip şöyle dedi: Ben Ubeyd ibnu Huneyn'den işittim, şöyle diyordu: Ben İbnu Abbâs'tan işittim, şöyle diyordu: Ben Umer'e, Rasûlullah'a karşı birbiriyle yardımla-şan o iki kadını sormak ister dururdum. Bir sene bekledim, fakat sormak için uygun bir yer bulamadım. Nihayet onunla beraber hacc etmek üzere yola çıktım. (Dönüşümüzde) Zahrân mevkiinde bulunduğumuz zaman Umer, kendi ihtiyâcı için ileri gitti. Gelince:
— Bana abdest suyu yetiştir, dedi.Ben de kendisine bir kap ile su yetiştirdim. O abdest alırken ona su dökmeye başladım. Burayı suâl için uygun bir yer gördüm de:
— Ey mü'minlerin emîri! Rasûlullah'a karşı birbirlerine arka olan o iki kadın kimdir?dedim.
İbn Abbâs dedi ki: Ben sözümü tamamlamamıştım ki, o:— Âişe ve Hafsa'dır, dedi

---

بَاب قَوْلُهُ { عَسَى رَبُّهُ إِنْ طَلَّقَكُنَّ أَنْ يُبَدِّلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكُنَّ مُسْلِمَاتٍ مُؤْمِنَاتٍ قَانِتَاتٍ تَائِبَاتٍ عَابِدَاتٍ سَائِحَاتٍ ثَيِّبَاتٍ وَأَبْكَارًا }

4916 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ اجْتَمَعَ نِسَاءُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْغَيْرَةِ عَلَيْهِ فَقُلْتُ لَهُنَّ { عَسَى رَبُّهُ إِنْ طَلَّقَكُنَّ أَنْ يُبَدِّلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكُنَّ } فَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ

"Eğer o sizi boşarsa yerinize -Allah'a itaatle teslim olan, Allah Jın birliğini tasdik eden,namaz kılan, günâhlardan tevbe ile vazgeçen, ibâdet eden, oruç tutan kadınlar, dullar ve kızlar olmak üzere Rabbanin ona sizden hayırlılarını vermesi umulur" (Âyet: 5).
-...Enes (R) şöyle demiştir: Umer (R) şöyle dedi: Peygamber'in kadınları kıskançlık hususunda Peygamber'e karşı birleştiler. Ben onlara:
— Eğer O sizi boşarsa, yerinize Rabb'inin O'na sizden hayırlılarını vermesi umulur,dedim.Akabinde bu âyet indi

---

سُورَةُ الْمُلْكِ

{ تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ } التَّفَاوُتُ الِاخْتِلَافُ وَالتَّفَاوُتُ وَالتَّفَوُّتُ وَاحِدٌ { تَمَيَّزُ } تَقَطَّعُ { مَنَاكِبِهَا } جَوَانِبِهَا { تَدَّعُونَ } وَتَدْعُونَ وَاحِدٌ مِثْلُ تَذَّكَّرُونَ وَتَذْكُرُونَ { وَيَقْبِضْنَ } يَضْرِبْنَ بِأَجْنِحَتِهِنَّ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { صَافَّاتٍ } بَسْطُ أَجْنِحَتِهِنَّ وَنُفُورٌ الْكُفُورُ

"Tebâreke'llezî bi-yedihi'l-mülk" Sûresi

"Tefâvüt" (Âyet: 3), "İhtilâf; "Tefâvüt" ve "Tefevvüt" bir ma'nâyadır."Tekâdü temeyyezu mineH-gayz" (Ayet: 8), "Öfkesinden hemen hemen parçalanacak gibi olur" ma'nâsınadır."O, yeri sizin fâidenize hor kılandır. O hâlde onun omuzlarında yürüyün, Allah'ın rızkından yiyin» son gidiş ancak O'nadır" (Âyet: is>; buradaki "Menâkıbihâ","Câniblerinde, taraflarında" ma'nâsınadır."Teddeûne" ve "Ted'ûne" (Âyet: 27), "Tezekkerûne" ve "Tezkurûne" gibidir (yânî "İddia edip durduğunuz, söyleyip durduğunuz" ma'nâsınadır).“Onlar; üstlerinde kanatlarını açarak,. kapayarak uçan kuşları da görmediler mi? Bunları (havada), O rahmeti herşeyi kaplayan Allah'tan başkası tutmuyor. Şübhesiz ki O herşeyi hakkıyle görendir" (Âyet: 19); buradaki "Yakbıdne", "Kanatlarını çarparak..." ma'nâsınadır.Mucâhid şöyle demiştir:"Sâffâtin", "Kanatların yayılmasıdır; "O, eğer rızkını tutup kesiverirse, şu size rızk verebilecek kim? Hayır onlar bir azgınlık, bir nefret içinde mütemadiyen inâd etmişlerdir" (Ayet-. 21); buradaki "Nufûrin", "Küfür" ma'nâsınadır.

سُورَةُ ن وَالْقَلَمِ

وَقَالَ قَتَادَةُ { حَرْدٍ } جِدٍّ فِي أَنْفُسِهِمْ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { يَتَخَافَتُونَ } يَنْتَجُونَ السِّرَارَ وَالْكَلَامَ الْخَفِيَّ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { لَضَالُّونَ } أَضْلَلْنَا مَكَانَ جَنَّتِنَا وَقَالَ غَيْرُهُ { كَالصَّرِيمِ } كَالصُّبْحِ انْصَرَمَ مِنْ اللَّيْلِ وَاللَّيْلِ انْصَرَمَ مِنْ النَّهَارِ وَهُوَ أَيْضًا كُلُّ رَمْلَةٍ انْصَرَمَتْ مِنْ مُعْظَمِ الرَّمْلِ وَالصَّرِيمُ أَيْضًا الْمَصْرُومُ مِثْلُ قَتِيلٍ وَمَقْتُولٍ

Nûn ve'l-Kalem Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle Ve Katâde "Men'e güçleri yetecek adamlar tavrıyle erkenden gittiler" (hyev. ıs);buradaki "Hardin", "Sırf nefislerindeki ciddî bir men'e, öfkeye (güçleri yeterek erkenden gittiler)" demektir, dedi.ibn Abbâs da: "Fakat onu (simsiyah olmuş hâlde) görüverince: 'Herhalde biz yanlış gelenleriz' dediler"(Âyet: 26); buradaki "Le-dâllûne", "Kendi bahçemizin mekânını sapıtanlarız" (yânî yanlış bahçeye gitmiş kimseleriz) ma'nâsınadır, demiştir. İbn Abbâs'tan başkası da şöyle demiştir: "(O bahçe) simsiyah kesilmiş gibi oldu" (Âyet: 20); "Geceden kesilip ayrılan sabah gibi ve gündüzden kesilip kopan gece gibi oldu' demektir. Bu "Sarim", yine kumun çoğundan-büyüğünden kesilip ayrılmış her kum ma'nâsına ve yine bu "Sarım", "Katıl" ve "Maktul" gibi "Masrûm" (yânî "Biçilmiş, kesilmiş") ma'nâsına olur

---

بَاب { عُتُلٍّ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٍ }

4917 - حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا { عُتُلٍّ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٍ } قَالَ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ لَهُ زَنَمَةٌ مِثْلُ زَنَمَةِ الشَّاةِ

Kaba, haşîn; bütün bunlardan başka da kulağı kesik olan hiçbir kişiyi tanıma" (Âyet: 10-13)
-....İbn Abbâs (K)"Utullin ba'de zâlike zenîmin" kavli hakkında:— O Kureyş'ten bir adamdır ki, kulağında davar küpesi (veya kesiği) gibi bir sarkıntısı vardır, demiştir

---

4918 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَعْبَدِ بْنِ خَالِدٍ قَالَ سَمِعْتُ حَارِثَةَ بْنَ وَهْبٍ الْخُزَاعِيَّ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ الْجَنَّةِ كُلُّ ضَعِيفٍ مُتَضَعِّفٍ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لَأَبَرَّهُ أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ النَّارِ كُلُّ عُتُلٍّ جَوَّاظٍ مُسْتَكْبِرٍ

-....Ma'bed ibn Hâlid şöyle demiştir: Ben Harise ibnu Vehb el-Huzâî(R)'den işittim, o şöyle dedi: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "Dikkat edin! Size cennet ehlini haber veriyorum: Her zaîf olan ve her mütevâzi' mü'min kişi -yâhud: insanlar tarafından zaîf görülen kişi-dir ki, o mü'min Allah üzerine yemin etse, muhakkak ki, Allah onu yemininde gerçek çıkarır. Dikkat edin! Size ateş ehlini de haber veriyorum: Onlar da her katı yürekli, kibirli -şerrliy ululuk taslayan kimselerdir"

بَاب { يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ }

4919 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ خَالِدِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَكْشِفُ رَبُّنَا عَنْ سَاقِهِ فَيَسْجُدُ لَهُ كُلُّ مُؤْمِنٍ وَمُؤْمِنَةٍ فَيَبْقَى كُلُّ مَنْ كَانَ يَسْجُدُ فِي الدُّنْيَا رِيَاءً وَسُمْعَةً فَيَذْهَبُ لِيَسْجُدَ فَيَعُودُ ظَهْرُهُ طَبَقًا وَاحِدًا

"(O gün) baldırın açılacağı, kendilerinin secdeye da'vet edilecekleri bir gündür.Fakat güç yetinmeyeceklerdir (Âyet: 42).
-...Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "(Kıyamet günü) Rabb'imiz kendi sakından açar, derhâl O 'nun aza metine her mü'min vemü'mi-ne secde eder.

Yalnız dünyâda insanlara göstermek ve halka işittirmek için secde eden secdesiz kalır. Gerçi öylesi de secde etmeye gider, fakat onun sırtı tek bir tabakaya döner"

سُورَةُ الْحَاقَّةِ

قَالَ ابْنُ جُبَيْرٍ { عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ } يُرِيدُ فِيهَا الرِّضَا { الْقَاضِيَةَ } الْمَوْتَةَ الْأُولَى الَّتِي مُتُّهَا لَمْ أُحْيَ بَعْدَهَا { مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ } أَحَدٌ يَكُونُ لِلْجَمْعِ وَلِلْوَاحِدِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { الْوَتِينَ } نِيَاطُ الْقَلْبِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { طَغَى } كَثُرَ وَيُقَالُ { بِالطَّاغِيَةِ } بِطُغْيَانِهِمْ وَيُقَالُ طَغَتْ عَلَى الْخَزَّانِ كَمَا طَغَى الْمَاءُ عَلَى قَوْمِ نُوحٍ

el-Hâkka Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle 'Ad'e gelince: Onlar da uğultulu, azgın bir fırtına ite helak edildiler. Allah onu yedi gece,sekiz gün ardı ardınca üzerlerine gönderdi... " (Âyet: 6-7); buradaki "Husûmen". "Ardı ardınca" ma'nâsınadır.İbnu Cubeyr şöyle demiştir:"Artık kitabı sağ eline verilmiş olana gelince, der ki: Alın, okuyun kitabımı. Çünkü ben hakîkaten hesabıma kavuşacağımı bilmiştim. İşte O, hoşnûd bir hayât içindedir" (Âyet:21); "Onun içinde rızâ ve hoşnûdluk vardır" demek istiyor.'Kitabı sol eline verilmiş olana gelince; o da der ki: Âh keski benim kitabım verilmeseydi. Hesabımın da ne olduğunu bilmeseydim. Âh keski o kat 'f bir son verici olsaydı..." (Âyet. 25-27); buradaki "el~Kaadiye"t "Nefsi öldürmüş olan ilk ölümdür" ki, sonra onun ardından diriîtilmiştir."O, âlemlerin Rabb'inden indirilmedir. Eğer (Peygamber) bâzı sözleri bize karşı kendiliğinden uydurmuş olsaydı, elbette onun sağ elini (kuvvetini) ahverirdik, sonra da hiç şübhesiz onun kalb damarını koparırdık. O vakit sizden hiçbiriniz buna mâni de olamazdınız" (Âyet: 43-47), buradaki "Ahadun" lafzı hem cemi' için, hem de tek için olur. İbn Abbâs: "el-Vetîn", kalbin verîd (yânî atar) damarlarıdır, demiştir.Yine İbn Abbâs şöyle demiştir: "Hakikat su bastığı zaman sizi akan gemide biz taşıdık" (Âyet: ıi); buradaki "Tağalmâu","Su çok olduğu zaman" ma'nâsınadır. "Semûd'a gelince, onlar tâğıye ile helak olundular" (Âyet: 5) denilir ki, bu tuğyanları sebebiyle helak olundular demektir. Ve yine "Nûh kavmi üzerine suların tuğyan edip taşması gibi üzerime hüzünlendirici şeyler tuğyan etti (yânî çok oldu)" denilir."Gıslînden başka yiyecek de yoktur" (Âyet: 36); buradaki Gıslîn^f cehennem ehlinin kanla karışık irinlerinden akan şeydir. "...Sanki onlar, içleri bomboş hurma kütükleri idiler" (Âyet: 7); buradaki "A 'câzu nahlin", "Hurma kökleri ve gövdeleri" manasınadır."Şimdi onlardan bir kalan görüyor musun?" (Âyet: s>; buradaki "Bâkıyetin","Bakıyyetin" (yânî "Kalan") ma'nâstnadır.

سُورَةُ سَأَلَ سَائِلٌ

الْفَصِيلَةُ أَصْغَرُ آبَائِهِ الْقُرْبَى إِلَيْهِ يَنْتَمِي مَنْ انْتَمَى { لِلشَّوَى } الْيَدَانِ وَالرِّجْلَانِ وَالْأَطْرَافُ وَجِلْدَةُ الرَّأْسِ يُقَالُ لَهَا شَوَاةٌ وَمَا كَانَ غَيْرَ مَقْتَلٍ فَهُوَ شَوًى { عِزِينَ } وَالْعِزُونَ الْحِلَقُ وَالْجَمَاعَاتُ وَوَاحِدُهَا عِزَةٌ

Seele Sâilun Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle "Günahkârlar o günün azabından (kurtulmak için şunları) feda etmek ister: Oğullarını, karısını, kardeşini,kendisini barındırmakta olan soyunu sopunu ve yeryüzünde kim varsa hepsini. Ki nihayet kendisini kurtarsın. Fakat ne mümkinl Çünkü hâlis alevdir, bedenin bütün uçlarım söküp koparandır" (Âyet: 11-16);buradaki "el-Fasîle" kendisine en yakın olan babalarının en küçüğüdür. Soyundan intisâb eden ancak ona intisâb eder (yânî ona bağlanır); "Li-şşevâ", "İki el, iki ayak,vücûdun etrafı, uçları ve başın derisi" ma'nâsınadır. Baş derisinin tekiline "Şevât" denilir.Vücûddan Ölüm yeri olmayan kısımlar "Şevân"dır."Şimdi o küfredenlere ne oluyor ki, senin sağından, solundan halka halka hep gözlerini sana doğru dikip bakmaktadırlar? Onlardan herkes naîm cennetine

sokulacağını mı ümîd ediyor?" (Âyet: 36 38); buradaki "Izûn", "Cemâatler" ma'nâsınadir, bunun tekili "IzetuiTdur."O gün onlar, sanki dikili birşeye koşuşuyorlar gibi kabirlerinden fırlaya fırlaya çıkarlar" (Âyet: 43); buradaki "Yûfidûn", "Çabuk çabuk, hızh hızlı, sür'atle hareket ediyorlar" demektir. Bunun masdarı olan "el-Iyfâd","el-Isrâ'" (yânî "Çabuk hareket etmek, sür'at eylemek") ma'nâsınadrr.

سُورَةُ نُوحٍ

{ إِنَّا أَرْسَلْنَا } { أَطْوَارًا } طَوْرًا كَذَا وَطَوْرًا كَذَا يُقَالُ عَدَا طَوْرَهُ أَيْ قَدْرَهُ وَالْكُبَّارُ أَشَدُّ مِنْ الْكِبَارِ وَكَذَلِكَ جُمَّالٌ وَجَمِيلٌ لِأَنَّهَا أَشَدُّ مُبَالَغَةً وَكُبَّارٌ الْكَبِيرُ وَكُبَارًا أَيْضًا بِالتَّخْفِيفِ وَالْعَرَبُ تَقُولُ رَجُلٌ حُسَّانٌ وَجُمَّالٌ وَحُسَانٌ مُخَفَّفٌ وَجُمَالٌ مُخَفَّفٌ { دَيَّارًا } مِنْ دَوْرٍ وَلَكِنَّهُ فَيْعَالٌ مِنْ الدَّوَرَانِ كَمَا قَرَأَ عُمَرُ الْحَيُّ الْقَيَّامُ وَهِيَ مِنْ قُمْتُ وَقَالَ غَيْرُهُ دَيَّارًا أَحَدًا { تَبَارًا } هَلَاكًا وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { مِدْرَارًا } يَتْبَعُ بَعْضُهَا بَعْضًا { وَقَارًا } عَظَمَةً

Nûh Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle "Siz neye ummazsınız Allah için bir vakaar? Yaratmışken O sizi tavır tavır bu tavra kadar!" (Âyet: 13-14); buradaki "Etvâran" "Şu tavır, şu tavır olarak" demektir. "Tavrını geçti" denilir ki, "Kadrini geçti" ma'nâsınadır."Bunlar büyük büyük tuzaklar yaptılar" (Âyet: 22); buradaki "Kubbâr", "Kubâr"dan daha şiddetli ve daha beliğdir. "Cummâl" ve "Cemil" de böyledir.Çünkü şeddeli olan kelime belâgatçe şeddesizden daha şiddetlidir. "Kubbâr", "Kebîr"ma'nâsınadır. Yine hafifletmekle şeddesiz olan "Kubâran" da "Kebîr" ma'nâsınadır. Arab "Raculun hussânun ve cemmâlun" der ve yine "Racûlun husânun ve cumâlun" der. Ikinci "Husânun" ve "Cumâlun" kelimeleri hafifletilmiştir, yânî şeddesizdir. Şeddeliler,şeddesiz olanlardan daha beliğdirler."Nûh: 'Ey Rabb'im, yeryüzünde kâfirlerden yurt tutan hiçbir kimse bırakma' demişti"(Âyet: 26); buradaki "Deyyâr", "Devr" masdarından türemiştir, lâkin bunun vezni "Deverân"dan "Fey'âlun"dur. Nitekim Umer ibnu'l-Hattâb "el-Hayyu'l-Kayyâm" şeklinde okudu, bu da "Kumtu" fiilindendir.Başkası da: "(Yeryüzünde dolaşan) bir tek deyyâr bırakma" demektir, dedi ."Nûh şöyle demişti:..* Ey Rabb'im, beni, anamı, babamı, îmân etmiş olarak evime girenleri (kıyamete kadar gelecek) erkek mü 'minleri ve kadın mü 'minleri Sen mağfiret eyle. Zâlimlerin helakinden başka birşeyini de artırma!"(Âyet:28); buradaki "Tebâren", "Helâken"ma'nâsınadır, dedi (Bu ikisini söyleyen Ebû Ubeyde'dir).Ve İbn Abbâs şöyle demiştir: "Şöyle dedim: Artık RabbHnizden mağfiret isteyin. Çünkü çok mağfiret edicidir. (O sayede) gök üstünüze bol bol yağmur salıverir. Sizin mallarınızı,oğullarınızı da çoğaltır; size bağlar, bustânlar verir; size ırmaklar akıtır" (Âyet: ıo-i2);buradaki "Mıdrâran", "Yağmurların bâzısı bâzısının ardından gelir, ardarda yağar*ma'nâsınadır "Size ne oluyor, Allah için bir vakaar ummuyorsunuz?" (Âyet: 13); buradaki "Vakaaran","Azameten" ma'nâsınadır

---

بَاب { وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ }

4920 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ وَقَالَ عَطَاءٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا صَارَتْ الْأَوْثَانُ الَّتِي كَانَتْ فِي قَوْمِ نُوحٍ فِي الْعَرَبِ بَعْدُ أَمَّا وَدٌّ كَانَتْ لِكَلْبٍ بِدَوْمَةِ الْجَنْدَلِ وَأَمَّا سُوَاعٌ كَانَتْ لِهُذَيْلٍ وَأَمَّا يَغُوثُ فَكَانَتْ لِمُرَادٍ ثُمَّ لِبَنِي غُطَيْفٍ بِالْجَوْفِ عِنْدَ سَبَإٍ وَأَمَّا يَعُوقُ فَكَانَتْ لِهَمْدَانَ وَأَمَّا نَسْرٌ فَكَانَتْ لِحِمْيَرَ لِآلِ ذِي الْكَلَاعِ أَسْمَاءُ رِجَالٍ صَالِحِينَ مِنْ قَوْمِ نُوحٍ فَلَمَّا هَلَكُوا أَوْحَى الشَّيْطَانُ إِلَى قَوْمِهِمْ أَنْ انْصِبُوا إِلَى مَجَالِسِهِمْ الَّتِي كَانُوا يَجْلِسُونَ أَنْصَابًا وَسَمُّوهَا بِأَسْمَائِهِمْ فَفَعَلُوا فَلَمْ تُعْبَدْ حَتَّى إِذَا هَلَكَ أُولَئِكَ وَتَنَسَّخَ الْعِلْمُ عُبِدَتْ

"Sakın taptıklarınızı bırakmayın. Hele Vedd'den, Suvâ'dan, Yegûs'tan, Yeûk'tan ve Nesr'den asla vazgeçmeyin, dediler" (Âyet: 23).

-...İbnu Cureyc şöyle demiştir: Ve Atâ el-Hurâsânî, İbn Abbâs(R)'tan olmak üzere şöyle dedi: Nûh kavmindeki vesenler, sonradan Arab kavminde oldu. Vedd putuna gelince; o, Devmetu'I-Cendel'de Kelb kabilesinin idi. Suvâ' putu, Huzeyl kabilesinin idi.Yeûs, Murad kabilesinin, sonra da Yemen'in Sebe' şehrinin yanında el-Cevf mevkiinde Gutayf oğulları'nm idi. Yeûk, Yemenli bir kabîle olan Hemdân'ın idi. Nesr de Hımyer'in Zu'1-Kelâ' hanedanının idi. Bu isimler esasen Nûh kavminden bâzı sâlih adamların isimleridir. Bu iyi kimseler vefat ettikleri zaman şeytân onların mensûb oldukları kavimlerine, bunların adlarına, hayâtlarında oturageldikleri mey-ki'lere birtakım putlar dikin ve onlara bu adamların isimlerini verin diye vahyetmiştir. Onlar da putları dikmişler ve bunlara o iyi kimselerin adlarım vermişledir. Bu heykellere ilk zamanlarda ibâdet edilmemiştir. Nihayet bunları dikmiş olan nesiller vefat ettikleri ve bunlarla ilgili bilgiler neshedilip unutulduğu zaman, cehaletle bunlara tapılmıştır

---

سُورَةُ قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { لِبَدًا } أَعْوَانًا

4921 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ انْطَلَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي طَائِفَةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ عَامِدِينَ إِلَى سُوقِ عُكَاظٍ وَقَدْ حِيلَ بَيْنَ الشَّيَاطِينِ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ وَأُرْسِلَتْ عَلَيْهِمْ الشُّهُبُ فَرَجَعَتْ الشَّيَاطِينُ فَقَالُوا مَا لَكُمْ فَقَالُوا حِيلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ وَأُرْسِلَتْ عَلَيْنَا الشُّهُبُ قَالَ مَا حَالَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ إِلَّا مَا حَدَثَ فَاضْرِبُوا مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا فَانْظُرُوا مَا هَذَا الْأَمْرُ الَّذِي حَدَثَ فَانْطَلَقُوا فَضَرَبُوا مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا يَنْظُرُونَ مَا هَذَا الْأَمْرُ الَّذِي حَالَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ قَالَ فَانْطَلَقَ الَّذِينَ تَوَجَّهُوا نَحْوَ تِهَامَةَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنَخْلَةَ وَهُوَ عَامِدٌ إِلَى سُوقِ عُكَاظٍ وَهُوَ يُصَلِّي بِأَصْحَابِهِ صَلَاةَ الْفَجْرِ فَلَمَّا سَمِعُوا الْقُرْآنَ تَسَمَّعُوا لَهُ فَقَالُوا هَذَا الَّذِي حَالَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ فَهُنَالِكَ رَجَعُوا إِلَى قَوْمِهِمْ فَقَالُوا يَا قَوْمَنَا { إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا } وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ { قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِنْ الْجِنِّ } وَإِنَّمَا أُوحِيَ إِلَيْهِ قَوْلُ الْجِنِّ

"Kul ûhiye ileyye" Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah 'ın ismiyle İbn Abbâs: "Hakîkaten Allah'ın kulu, ona ibâdet için kalktığı zaman neredeyse onlar etrafında keçeler oluyorlardı" (Âyet: ı?>; buradaki "Libeden", "A'vânen" (yânî "Yardımcı" demek olan "Avn"ın cem'i olup "Yardımcılar") ma'nâsınadır, demiştir.

-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S), sahâbîlerinden bir topluluk içinde Ukâz panayırına doğru, oraya gitmek üzere yürüdü. O târihte şeytânlar ile semâ haberi arasına engel konulmuş, yânî semâdan haber almaktan men' edilmişler ve üzerlerine delici ateş parçalan atılmağa başlamış bulunuyordu. (Semâya doğru çıkıp kovulan) Şeytânlar, kavimleri yanına döndüklerinde kendilerine:

— Ne olursunuz (neden bir haber getirmiyorsunuz)? dediler.Onlar da:

— Semâdan haber almaktan men' edildik, üzerimize ateşler gönderildi, dediler.Bunun üzerine îblîs onlara:

— Sizin haber almanıza engel olan muhakkak yeni meydana gelmiş birşeydir. Arzın doğularını ve batılarını dolaşın da semâdan haber almanıza engel olan bu yeni meydana gelmiş işin ne olduğuna bakın, dedi. Akabinde cinnler yürüdüler, Arz'ın doğularını ve batılarını dolaştılar, her yerde kendileriyle semâ-haber arasına engel olan bu işin ne olduğuna bakıp arıyorlardı. İbn Abbâs dedi ki: İşte bunların içinden Tıhâme yönüne yöne-lip gitmiş olan takını,Ukâz panayırına gitmek üzere nahle mevkiinde bulunan Rasûlullah'ın bulunduğu yere varmış oldular. O sırada Rasûlullah orada sahâbîlerine sabah namazım kıldırıyordu. (Namazda okuduğu) Kur'ân'i işitince bunlar ona iyice kulak verip işitmeye çalıştılar. Ve birbirlerine:

— Semâdan haber almanıza mâni' olan işte budur, dediler. İşte o zaman bu haberciler kendi kavimleri yanına döndüklerinde:

— Ey kavmimiz, "Biz hakîkî hayranlık veren bir Kur'ân dinledik ki, o Hakk 'a ve doğruya götürüyor. Bundan dolayı biz de ona îmân ettik, Rabbİmize hiçbirşeyi asla ortak tutmayacağız" dediler. Azîz ve Celîl

olan Allah da Peygamberi üzerine: "De ki: Bana şu hakikat vahyolunmuştur: Cinnden bir zümre benim okuyuşumu dinlemiş de şunu söylemişlerdir: Biz hakîkî hayranlık veren bir Kurbân dinledik..." âyetlerini indirdi. Rasûlullah'a ancak cinnİn bu sözleri vahyolunmuştur

---

سُورَةُ الْمُزَّمِّلِ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ { وَتَبَتَّلْ } أَخْلِصْ وَقَالَ الْحَسَنُ { أَنْكَالًا } قُيُودًا { مُنْفَطِرٌ بِهِ } مُثْقَلَةٌ بِهِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { كَثِيبًا مَهِيلًا } الرَّمْلُ السَّائِلُ { وَبِيلًا } شَدِيدًا

el-Muzzemmil Sûresi
Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle Rabb'inin adını an, O'na tebettul edip kesil** (Âyet: 8); Mucâhid: Buradaki "Tebettul edip kesil", "O'na ihlâs et manasınadır, dedi."Çünkü bizim yanımızda bukağılar var ve yakıcı bir ateş var'1 (Âyet: 12). el-Hasenu*l-Basrî şöyle demiştir: "Enkâlen","Kuyûden" yânî "Bukağılar (bağlama tobrukları)" ma'nâsınadır."Eğer siz küfrederseniz» çocukları ak saçlı ihtiyarlara çevirecek olan bir günden kendinizi nasıl koruyabileceksiniz? Gök bile o sebeble yarılmış, O'nun va'di fiile çıkarılmış olacaktır" (Âyet: 17-18); buradaki "Munfatırun bihV\ "Onunla ağır yük yükletilmiş,ağırlıkla bastırılmış" demektir.İbn Abbâs da şöyle demiştir:"0 günde yerler, dağlar sarsılır ve dağlar akıp dağılan bir kum yığınına döner" (Âyet:m>; buradaki "Kesîben mehîlen", "Akıcı kum" ma'nâsınadır."Fir'avn, o RasûVe isyan etti de biz de onu ağır ve çetin bir tutuşla yakalayıverdik" (Âyet: ıe>; buradaki"Vebîlen", "Şedîden" ma'nâsınadır.

سُورَةُ الْمُدَّثِّرِ

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { عَسِيرٌ } شَدِيدٌ قَسْوَرَةٌ رِكْزُ النَّاسِ وَأَصْوَاتُهُمْ وَكُلُّ شَدِيدٍ قَسْوَرَةٌ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ الْقَسْوَرَةُ قَسْوَرٌ الْأَسَدُ الرِّكْزُ الصَّوْتُ { مُسْتَنْفِرَةٌ } نَافِرَةٌ مَذْعُورَةٌ

4922 - حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ سَأَلْتُ أَبَا سَلَمَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَوَّلِ مَا نَزَلَ مِنْ الْقُرْآنِ قَالَ { يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ } قُلْتُ يَقُولُونَ { اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ } فَقَالَ أَبُو سَلَمَةَ سَأَلْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ ذَلِكَ وَقُلْتُ لَهُ مِثْلَ الَّذِي قُلْتَ فَقَالَ جَابِرٌ لَا أُحَدِّثُكَ إِلَّا مَا حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ جَاوَرْتُ بِحِرَاءٍ فَلَمَّا قَضَيْتُ جِوَارِي هَبَطْتُ فَنُودِيتُ فَنَظَرْتُ عَنْ يَمِينِي فَلَمْ أَرَ شَيْئًا وَنَظَرْتُ عَنْ شِمَالِي فَلَمْ أَرَ شَيْئًا وَنَظَرْتُ أَمَامِي فَلَمْ أَرَ شَيْئًا وَنَظَرْتُ خَلْفِي فَلَمْ أَرَ شَيْئًا فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَرَأَيْتُ شَيْئًا فَأَتَيْتُ خَدِيجَةَ فَقُلْتُ دَثِّرُونِي وَصُبُّوا عَلَيَّ مَاءً بَارِدًا قَالَ فَدَثَّرُونِي وَصَبُّوا عَلَيَّ مَاءً بَارِدًا قَالَ فَنَزَلَتْ { يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُمْ فَأَنْذِرْ وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ }

el-Muddessir Sûresi
Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle "Ey bürünüp sarınan! Kalk artık korkut. Rabb'ini büyük tanı, elbiselerini temizle, azabı terkeyle, iyiliği çoğu isteyerek- yapma. Rabb 'in için katlan. Çünkü o boru öttürülünce; işte o gün, kâfirlerin aleyhine pek çetin bir gündür, kolay değildir" (Âyet: 1-10); buradaki "Yevmun asîrun", "Yevmun şedîdun" ma'nâsınadır."Artık şefaat edicilerin hiçbir şefaati onlara fayda vermeyecek. Böyle iken şunlara ne oluyor ki, hâlâ öğütten yüz çeviricidirler? Sanki onlar arslandan ürküp kaçan vahşî eşeklerdir!" (Âyet: 48-5i>; buradaki "Kasvere insanların hafif hışırtısı, tikırdısı ve sesleri ma'nâsınadır. Ebû Hureyre (R) de: Arslan ve her şiddetli şey "Kasvere "dir, demiştir."Mustenfira", "Nefret eden, kaçan", ürkütülmüş, korkutulmuş" ma'nâsınadır.
-.. Bize Yahya ibn Mûsâ el-Belhî tahdîs etti. Bize Vekî' ibnu'I-Cerrâh, Alî ibnu'I-Mubârek'ten; o da Yahya ibn Ebî Kesîr'den tahdîs etti (o, şöyle demiştir): Ben Ebû Seleme ibn Abdirrahmân ibn Avf a Kur'ân'dan ilk inen vahyi sordum. O:

— Yâ eyyuhel-muddessir..." der. Ben:
— "îkra' bVsmi Rabbikellezîhalaka" olduğunu söylüyorlar, dedim.Bunun üzerine Ebû Seleme şöyle dedi:
— Ben Câbir ibn Abdillah'a bundan sordum ve ona senin söylediğini söyledim. Câbir şöyle dedi: Ben sana Rasûlullah'ın bize tahdîs ettiğinden başka birşey tahdîs etmiyorum.Rasûlullah şöyle buyur-, du: "Ben Hıra'da i'tikâf ettim. Oradaki i'tikâfımı yerine getirdiğim zaman, (oradaki mağaradan) aşağıya indim. Bu esnada nida olundum. Ben sağımdan baktım, hiçbirşey göremedim; solumdan baktım hiçbirşey göremedim. Önüme baktım yine birşey göremedim, arkama baktım yine hiçbirşey göremedim. Başımı yukarı kaldırdığımda birşey gördüm ...A kabinde Hadîce 'ye geldim ve: Beni disâr(\a) örtün ve üzerime soğuk su dökün! dedim." Rasûlullah devamla buyurdu ki: "Beni örttüler ve üzerime soğuksu döktüler." Rasûlullah devamla buyurdu ki: "Akabinde Ey bürünüp sarınan (= Muddessir), kalk artık inzâr et, RabbHni büyükle... âyetleri indi"

بَاب { قُمْ فَأَنْذِرْ }

4923 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ وَغَيْرُهُ قَالَا حَدَّثَنَا حَرْبُ بْنُ شَدَّادٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ جَاوَرْتُ بِحِرَاءٍ مِثْلَ حَدِيثِ عُثْمَانَ بْنِ عُمَرَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْمُبَارَكِ

"Kalk da inzâr et"

-...Buradaki râvîlerin oluşturduğu senedde de Peygamber(S)'in "Ben Hırâ'da i'tikâf ettim." buyurduğunu, Usmân ibn Umer'in, Alî ibnu'l-Mubârek'ten rivayet ettiği hadîsin benzeri olarak rivayet etmişlerdir.

بَاب قَوْلِهِ { وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ }

4924 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا حَرْبٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ سَأَلْتُ أَبَا سَلَمَةَ أَيُّ الْقُرْآنِ أُنْزِلَ أَوَّلُ فَقَالَ { يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ } فَقُلْتُ أُنْبِئْتُ أَنَّهُ { اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ } فَقَالَ أَبُو سَلَمَةَ سَأَلْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَيُّ الْقُرْآنِ أُنْزِلَ أَوَّلُ فَقَالَ { يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ } فَقُلْتُ أُنْبِئْتُ أَنَّهُ { اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ } فَقَالَ لَا أُخْبِرُكَ إِلَّا بِمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاوَرْتُ فِي حِرَاءٍ فَلَمَّا قَضَيْتُ جِوَارِي هَبَطْتُ فَاسْتَبْطَنْتُ الْوَادِيَ فَنُودِيتُ فَنَظَرْتُ أَمَامِي وَخَلْفِي وَعَنْ يَمِينِي وَعَنْ شِمَالِي فَإِذَا هُوَ جَالِسٌ عَلَى كُرْسِيٍّ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ فَأَتَيْتُ خَدِيجَةَ فَقُلْتُ دَثِّرُونِي وَصُبُّوا عَلَيَّ مَاءً بَارِدًا وَأُنْزِلَ عَلَيَّ { يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُمْ فَأَنْذِرْ وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ }

"Ve RabbHni tekbîr edip büyükle' (Âyet: 3).
-...Yahya ibn Ebî Kesîr tahdîs edip şöyle demiştir: Ben Ebû Seleme'ye:
— Kur'ân'ın hangi kısmı ilk Önce indirildi? diye sordum. O:
— "Yâ eyyuheH-müddessir" dedi. Ben kendisine:
— Bana, ilk indirilenin ' (lkra * bi 'smi Rabbike llezî halaka ' olduğu haber verildi,dedim.
Bunun üzerine Ebû Seleme ibn Abdirrahmân şöyle dedi:
— Ben de Câbir ibn Abdillah'a: Kur'ân'ın hangi kısmı ilk önce indirildi? diye sordum.Câbir de bana: "Yâ eyyuhel-müddessiru "dur, dedi. Ben de kendisine: Bana, ilk indirilen kısmın "İkra' bismirab-bike'llezi halaka" olduğu haber verildi, dedim. Bunun üzerine Câbir şöyle dedi: Ben sana Rasûlullah(S)'ın söylediği şeyden başkasını haber vermiyorum. Rasûluilah şöyle buyurdu: "Ben Hırâ'da Vtikâfta bulundum,ttikâfımı yerine getirince dağdan aşağıya inip vadinin içine girdiğimde nida edildim. Önüme, ardıma baktım; sağımdan ve solumdan baktım, bir de gördüm ki, o melek gökle yer arasında bir that üzerinde oturmuş.. Akabinde Hadîce'ye geldim de: Beni örtün ve üzerime soğuk su dökün, dedim. Bu sırada bana "Yâ eyyuhe'l-müddessir = Ey bürünüp örtünen Müddessir! Kalk inzâr et ve Rabb'ini büyükle! İndirildi

بَاب { وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ }
4925 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ ح و حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ قَالَ الزُّهْرِيُّ فَأَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُحَدِّثُ عَنْ فَتْرَةِ الْوَحْيِ فَقَالَ فِي حَدِيثِهِ فَبَيْنَا أَنَا أَمْشِي إِذْ سَمِعْتُ صَوْتًا مِنْ السَّمَاءِ فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَإِذَا الْمَلَكُ الَّذِي جَاءَنِي بِحِرَاءٍ جَالِسٌ عَلَى كُرْسِيٍّ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ فَجَئِثْتُ مِنْهُ رُعْبًا فَرَجَعْتُ فَقُلْتُ زَمِّلُونِي زَمِّلُونِي فَدَثَّرُونِي فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى { يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ إِلَى وَالرِّجْزَ فَاهْجُرْ } قَبْلَ أَنْ تُفْرَضَ الصَّلَاةُ وَهِيَ الْأَوْثَانُ

"Ki elbiselerini tertemiz(Âyet: 4).
-... ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Ebû Seleme ibnu Abdirrahmân haber verdi ki,Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim, kendisi vahyin bir ara kesilmesinden söz ediyordu. İşte bu hadîsi sırasında şöyle buyurdu:
— "Ben yürürken birdenbire gökyüzünden bir ses işittim. Başımı kaldırdım. Bir de baktım ki Hırâ'da, bana gelen melek (yânı Cib-rîl aleyhi's-selâm) semâ ile Arz arasında bir kürsî üzerine oturmuş. Bundan çok korktum. Evime dönüp: Beni örtün, beni örtün! dedim.Beni örttüler. Bunun üzerine Yüce Allah: "Ey bürünüp örtünen (Mud-dessir)!" Sûresi'ni "Veyr-ricze fehcur" kavline kadar indirdi."Bu (temizlik emri), namaz farz kılınmadan önceydi. Buradaki "er-Rucze", Vesenler, putlardır

---

بَاب قَوْلُهُ { وَالرِّجْزَ فَاهْجُرْ } يُقَالُ الرِّجْزُ وَالرِّجْسُ الْعَذَابُ
4926 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَدِّثُ عَنْ فَتْرَةِ الْوَحْيِ فَبَيْنَا أَنَا أَمْشِي سَمِعْتُ صَوْتًا مِنْ السَّمَاءِ فَرَفَعْتُ بَصَرِي قِبَلَ السَّمَاءِ فَإِذَا الْمَلَكُ الَّذِي جَاءَنِي بِحِرَاءٍ قَاعِدٌ عَلَى كُرْسِيٍّ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ فَجَئِثْتُ مِنْهُ حَتَّى هَوَيْتُ إِلَى الْأَرْضِ فَجِئْتُ أَهْلِي فَقُلْتُ زَمِّلُونِي زَمِّلُونِي فَزَمَّلُونِي فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى { يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُمْ فَأَنْذِرْ إِلَى قَوْلِهِ فَاهْجُرْ } قَالَ أَبُو سَلَمَةَ وَالرِّجْزَ الْأَوْثَانَ ثُمَّ حَمِيَ الْوَحْيُ وَتَتَابَعَ

Yüce Allah'ın: Ve 'r-ricze fehcur' * Kavli "er-Riczu" ve"r-Ricsu' "Azâb"dır, deniliyor.
-...İbn Şihâb şöyle demiştir: Ben Ebû Seleme ibn Abdirrahmân'dan işittim, o şöyle dedi: Bana Câbir ibnu Abdillah (R) haber verdi. O da Rasûlullah(S)'tan işitti ki,Rasûlullah vahyin bir süre kesilmesi vaktini anlatıyordu:
— "Ben yürürken gökten bir ses işittim, hemen gözümü gökyüzü tarafına kaldırdım. Gördüm ki, bana Hirâ'da gelmiş olan melek, gök ile yer arasında bir kürsî üzerinde oturmaktadır. Ben ondan korktum, hattâ yere düştüm. Aileme geldim de: Beni örtün, beni örtün! dedim. Onlar beni örttüler. Akabinde Yüce Allah "Yâ eyyuhel-mud-dessir!"sûresini "Fehcur" kavline kadar indirdi."Ebû Seleme: "er-Rıczu", vesenler, putlardır, dedi. Bundan sonra vahy kızıştı da arka arkaya devam etti (ardı arası kesilmedi) .Diğeri de Abdullah ibn Muhammed el-Müsnidî, o da Abdurrazzâk, o da Ma'-mer ibn Râşid, o da ez-Zuhrî yolu.

سُورَةُ الْقِيَامَةِ
بَاب وَقَوْلُهُ { لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ } وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ } سَوْفَ أَتُوبُ سَوْفَ أَعْمَلُ { لَا وَزَرَ } لَا حِصْنَ { سُدًى } هَمَلًا
4927 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ أَبِي عَائِشَةَ وَكَانَ ثِقَةً عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا

قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا نَزَلَ عَلَيْهِ الْوَحْيُ حَرَّكَ بِهِ لِسَانَهُ وَوَصَفَ سُفْيَانُ يُرِيدُ أَنْ يَحْفَظَهُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ }

el-Kıyâme Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle Ve Yüce Allah'ın Şu:"Onu acele etmen için dilini onunla depretme " (Âyet: 16) Kavlinin Tefsiri Ve İbn Abbâs şöyle demiştir: "Kıyamet gününe and ederim. Kendini alabildiğine kınayan nefse de yemin ederim. İnsan zanneder mi ki, herhalde biz onun kemiklerini toplayıp bir araya getirmeyeceğiz? Evet, biz parmak uçlarını bile derleyip iade etmeye kaadiriz. Fakat insan, önündekini yalanlamak diler" {Âyet: ı-5); buradaki "Suden", "Hemelen" (yânî "Kaanûnlarla mükellef tutulmaz,cezalandırılmaz, ihmâl edilmiş") ma'nâsınadır."Li-yefcura emâmeh": İnsan: "Tevbe edeceğim, iyi amel yapacağım" der durur (yânî,insan gelecek zaman içinde günâh işlemek üzerinde devam etmek ister ve tevbe edeceğim,iyi amel yapacağım der durur)."O gün insan:Kaçış nereye? diyecek. Hayır, hiçbir sığınak yok" (Âyet: ıo-ıı); buradaki "Lâ vezera", "Lâ hısna" ma'nâsınadır.
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) kendisine vahy indiği zaman onunla dilini hareket ettirip depretirdi. Bu hadîsin râvîlerinden Sufyân ibn Uyeyne, dili hareket ettirme keyfiyetini vasıflayip ta'rîf etmiştir. Peygamber bununla Kur'ân'ı bellemeyi istiyordu. İşte bunun üzerine Allah: "Onu acele bellemen için dilini onunla depretme..." âyetlerini indirdi.

بَاب { إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ }

4928 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ مُوسَى بْنِ أَبِي عَائِشَةَ أَنَّهُ سَأَلَ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى { لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ } قَالَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ كَانَ يُحَرِّكُ شَفَتَيْهِ إِذَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ فَقِيلَ لَهُ { لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ } يَخْشَى أَنْ يَنْفَلِتَ مِنْهُ { إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ } أَنْ نَجْمَعَهُ فِي صَدْرِكَ وَقُرْآنَهُ أَنْ تَقْرَأَهُ { فَإِذَا قَرَأْنَاهُ } يَقُولُ أُنْزِلَ عَلَيْهِ { فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ } أَنْ نُبَيِّنَهُ عَلَى لِسَانِكَ

'Onu (göğsünde) toplamak ve onu okutmak, şübhesiz bize aiddir " (Âyet: 16) .
-...Mûsâ ibnu Ebî Âişe el-Kûfî, Saîd ibn Cubeyr'e, Yüce Allah'ın "Dilini onunla depretme" kavlinden sordu. İbn Cubeyr dedi ki: İbn Abbâs şöyle dedi:
— Peygamber (S) kendisine vahy indirildiği zaman dudaklarını hareket ettirdi. (Cibril'in diliyle) kendisine: "Vahy ile dilini hareket ettirme denildi. Peygamber Kur'ân'dan birşeyin kaçmasından korkuyordu. "Onu toplamak ve okutmak bize âiddir"; yânı buradaki "Cem'ahu" "Kur'ân'ı senin göğsünde toplamamız bize âıddir"; "Kurânehu " da "Onu senin dilinle okutmak yine bize âiddir." "Öyleyse biz onu okuduğumuz vakit", "Üzerine indirildiği vakit", "Sen onun kıraatine uy. Sonra açıklamak da hakikat bize âiddir", yânî "Onu senin dilin üzere beyân etmemiz de bize âdidir" buyuruyor

---

بَاب قَوْلُهُ { فَإِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ } قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { قَرَأْنَاهُ } بَيَّنَّاهُ { فَاتَّبِعْ } اعْمَلْ بِهِ

4929 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مُوسَى بْنِ أَبِي عَائِشَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ فِي قَوْلِهِ { لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ } قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا نَزَلَ جِبْرِيلُ بِالْوَحْيِ وَكَانَ مِمَّا يُحَرِّكُ بِهِ لِسَانَهُ وَشَفَتَيْهِ فَيَشْتَدُّ عَلَيْهِ وَكَانَ يُعْرَفُ مِنْهُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ الْآيَةَ الَّتِي فِي لَا أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ { لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ } قَالَ عَلَيْنَا أَنْ نَجْمَعَهُ فِي صَدْرِكَ وَقُرْآنَهُ { فَإِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ } فَإِذَا أَنْزَلْنَاهُ فَاسْتَمِعْ { ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ } عَلَيْنَا أَنْ نُبَيِّنَهُ بِلِسَانِكَ قَالَ فَكَانَ إِذَا أَتَاهُ جِبْرِيلُ أَطْرَقَ فَإِذَا ذَهَبَ قَرَأَهُ كَمَا وَعَدَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ { أَوْلَى لَكَ فَأَوْلَى } تَوَعُّدٌ

"Öyleyse biz onu okuduğumuz vakit sen onun kıraatine uy" (Âyet: 18).İbn Abbâs şöyle demiştir:

'Okuduğumuz vakit", "Onu beyân ettiğimiz vakit"; "Sen ona uy", "Onunla amel et" demektir.
-.. Bize Kuteybe ibn Saîd tahdîs etti. Bize Cerîr ibn Abdilha-mîd, MûsâibnEbîÂişe'den;o da Saîd ibn Cubeyr'den tahdîs etti ki, "Lisânını onunla depretme" kavli hakkında İbn Abbâs şöyle demiştir:
— Rasûlullah (S), Cibril vahiyle indiği zamanlarda, vahy sebebiyle dilini ve dudaklarını hareket ettirmesi nev'inden bir hâlde olurdu. Böyle vahy inmesi haleti kendisine şiddetli olurdu. Vahy inmesi hâletindeki bu şiddetli oluş, kendisinden tanınır, bilinirdi. Îşte kendisine şiddetli olurdu. Vahy inmesi hâletindeki bu şiddetli oluş, kendisinden tanınır,bilinirdi. İşte kendisine olan bu şiddet sebebiyle Allah "Lâ uksimubi-yevmi'l-kıyâme"Sûresi'ndeki "Onu acele etmen için dilini onunla depretme. Onu toplamak ve onu okutmak, şübhesiz bize âiddir" âyetlerini indirdi. "Cem'ahu": Onun senin göğsünde toplamamız bize âiddir, onu okutmak da bize âiddir. "Biz onu okuduğumuz vakit sen onun okunuşuna uy": Biz onu indirdiğimiz zaman sen onu iyi dinle, "Sonra onu beyân etmek de hakîket bize âiddir": Onu senin dilinle açıklamamız bize âiddir, buyurdu.İbn Abbâs:
— Artık Cibrîl O'na geldiği zaman susar, Cibril gittiği zaman da getirdiği vahyi Allah'ın kendisine va'd ettiği gibi okur oldu."Sana yaklaşsın, çünkü lâyıksın. Yine sana yaklaşsın, çünkü lâyıksın" (Âyet: 34-35); buradaki "Evlâ leke fe-evlâ", bir tehdîddir.

سُورَةُ هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ

يُقَالُ مَعْنَاهُ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ وَهَلْ تَكُونُ جَحْدًا وَتَكُونُ خَبَرًا وَهَذَا مِنْ الْخَبَرِ يَقُولُ كَانَ شَيْئًا فَلَمْ يَكُنْ مَذْكُورًا وَذَلِكَ مِنْ حِينِ خَلَقَهُ مِنْ طِينٍ إِلَى أَنْ يُنْفَخَ فِيهِ الرُّوحُ { أَمْشَاجٍ } الْأَخْلَاطُ مَاءُ الْمَرْأَةِ وَمَاءُ الرَّجُلِ الدَّمُ وَالْعَلَقَةُ وَيُقَالُ إِذَا خُلِطَ مَشِيجٌ كَقَوْلِكَ خَلِيطٌ وَمَمْشُوجٌ مِثْلُ مَخْلُوطٍ وَيُقَالُ { سَلَاسِلًا وَأَغْلَالًا } وَلَمْ يُجِزْ بَعْضُهُمْ { مُسْتَطِيرًا } مُمْتَدًّا الْبَلَاءُ وَالْقَمْطَرِيرُ الشَّدِيدُ يُقَالُ يَوْمٌ قَمْطَرِيرٌ وَيَوْمٌ قُمَاطِرٌ وَالْعَبُوسُ وَالْقَمْطَرِيرُ وَالْقُمَاطِرُ وَالْعَصِيبُ أَشَدُّ مَا يَكُونُ مِنْ الْأَيَّامِ فِي الْبَلَاءِ وَقَالَ الْحَسَنُ النُّضْرَةُ فِي الْوَجْهِ وَالسُّرُورُ فِي الْقَلْبِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { الْأَرَائِكِ } السُّرُرُ وَقَالَ الْبَرَاءُ { وَذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا } يَقْطِفُونَ كَيْفَ شَاءُوا وَقَالَ مَعْمَرٌ { أَسْرَهُمْ } شِدَّةُ الْخَلْقِ وَكُلُّ شَيْءٍ شَدَدْتَهُ مِنْ قَتَبٍ وَغَبِيطٍ فَهُوَ مَأْسُورٌ

"Hel Etâ Ale'l-İnsâni" Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle "İnsanın üzerine uzun devirden öyle bir zaman geldi ki, o, anılmaya değer birşey bile değildi. Hakikat biz insanı birbiriyle karışık bir damla sudan yarattık. Onu imtihan ediyoruz. Bu sebeble onu işitici, görücü yaptık"(Âyet: 1-2);burada "Hel etâ aleH-insâni'"deki "HeV'in ma'nâsı hakkında şöyle deniliyor: "Hel","Cahd" (yânî inkâr ve nefî) de olur, haber de olur (yânî kararlaştırılmış bir işten kendisiyle haber verilen edad ma'nâsına da olur). Buradaki "Kad" ma'nâsına olan haber nev'indendir.Yüce Allah "İnsan bir şeydir, fakat o müddet içinde insan anılır, bu ad ile tanınır birşeydeğildi" buyuruyor.Bu "İnsan nâmıyle anılmadiğı devir",Allah'ın onu balçıktan yaratmaya başladığı zamandan içine rûh üflenmesine kadardır. "Min nutfetin emşâcın", "Karışık bir nutfeden" demektir ki, bu "Karışık nutfe" kadının suyu, erkeğin suyu, daha sonra kan ve alaka'dır. Birşey birşeyle karıştırıldığında "Meşîcun" denilir. Bu, senin ona "Halîtun" ve "Memşûcun" demekliğin gibidir; bu "Mahlûf'un benzeridir. "Gerçek biz ona yolu gösterdik. İster şükredicU ister nankör olur. Hakikat biz kâfirler için zincirler, bukağılar, alevlendirilmiş bir ateş hazırladık" (Âyet: 3-4); buradaki (Selâsile"kelimesi (Nâfi', Hişâm, Ebû Bekr ve Kisâî kıraatlerinde) diğerleri gibi tenvînlidir. Bâzıları bunun tenvînli olmasına cevaz vermemiştir. "İyiler adağını yerine getirirler, şerri yaygın olan o günden korkarlar" (Âyet: 7);buradaki "Mustatlren", "Çok uzamış, yayılmış" ma'nâsınadır. "el-Belâ" ve "el-Kamtarîr","Şiddetli, yaygın musîbet"tir. "Yevmun kamtarîrun" ve "Yevmun kumâtırun" şeklinde de söylenir. "el-Abûs" (Âyet: io),"el-Kamtarîr", "el-Asîb" (Hud 77), bunlar belâ içinde olabilecek günlerden en şiddetlileridir.' 'Biz yarattık onları. Mafsularını da biz pekiştirdik. Dilediğimiz vakit de yerlerine kendileri gibi olanları getiririz" (Âyet. 28). Ma'mer (ibn Râşid) buradaki "Esrahûm","Şiddetu'1-halk" yânî "Yaratılışlarının sağlamlığındır. Senin deve semeri ve kadın mahfesi nev'inden hayvan üzerine bağladığın herşey "Me'sûr"dur, yânî "Bağlanmıştır, demiştir

سُورَةُ وَالْمُرْسَلَاتِ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ { جِمَالَاتٌ } حِبَالٌ { ارْكَعُوا } صَلُّوا { لَا يَرْكَعُونَ } لَا يُصَلُّونَ وَسُئِلَ ابْنُ عَبَّاسٍ { لَا يَنْطِقُونَ } { وَاللَّهِ رَبِّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ } { الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَى أَفْوَاهِهِمْ } فَقَالَ إِنَّهُ ذُو أَلْوَانٍ مَرَّةً يَنْطِقُونَ وَمَرَّةً يُخْتَمُ عَلَيْهِمْ

4930 - حَدَّثَنِي مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأُنْزِلَتْ عَلَيْهِ وَالْمُرْسَلَاتِ وَإِنَّا لَنَتَلَقَّاهَا مِنْ فِيهِ فَخَرَجَتْ حَيَّةٌ فَابْتَدَرْنَاهَا فَسَبَقَتْنَا فَدَخَلَتْ جُحْرَهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وُقِيَتْ شَرَّكُمْ كَمَا وُقِيتُمْ شَرَّهَا حَدَّثَنَا عَبْدَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ مَنْصُورٍ بِهَذَا وَعَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ مِثْلَهُ وَتَابَعَهُ أَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ عَنْ إِسْرَائِيلَ وَقَالَ حَفْصٌ وَأَبُو مُعَاوِيَةَ وَسُلَيْمَانُ بْنُ قَرْمٍ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ قَالَ يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ مُغِيرَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ وَقَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْأَسْوَدِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ

- el-Murselât Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle "(O kâfirlere şöyle denilecek:) Haydi o yalan diyegeldiğiniz şeye gidin. Haydi o üç çatallının gölgesine gidin. Ki o gölgelendirici değil, alevden de korumaz. Çünkü o öyle kıvılcım atar ki, herbiri sanki bir saraydır. Herbiri sanki sarı sarı erkek develerdir. Yalan sayanların vay o gün hâline! Bu, dillerinin konuşmayacağı bir gündür. Onlara izin de verilmeyecek ki özür dilesinler" (Âyet: 29-36). Ve Mucâhid, buradaki "Cumâlât", "Hıbâl" (yânî gemileri bağladıkları kalın ipler) ma'nâsınadır, demiştir."Onlara rükû' edin (eğilin) denildiği zaman rükû' etmezler" (Âyet: 4); bu, "Namaz kılın denildiği zaman namaz kılmazlar" ma'nâsınadır, demiştir.İbn Abbâs'a "Bu, dillerinin konuşmayacağı bir gündür"(Âyet: 35) kavli, "Rabb'imiz olan (Sen) Allah'a and ederiz ki, biz müşriklerden değildik" (d-Enâm: 22) kavli ve bir de "O gün ağızlarının üstüne mühür basarız... " (Yâsîn: 65) âyetleri soruldu (yânî: Bunlar arasını birleştirmek nasıldır? denildi). O da bu soruya: Kıyamet günü çok çeşitli zamanları ve mekânları olan uzun bir gündür.Bir zaman ve mekânda konuşurlar, bir zaman ve mekânda da ağızları üzerine mühür basılır (konuşmaz olurlar), diye cevâb vermiştir.

-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Bizler Rasûlullah'ın beraberinde idik.Kendisine "Vel-murselâti" Sûresi indirildi. Biz de hemen bu sûreyi O'nun ağzından almağa çalışıyorduk. Bu sırada bir yılan çıktı. Biz hemen onu öldürmeğe koşuştuk,fakat yılan bizleri geçti ve kovuğuna girdi.Bunun üzerine Rasûlullah (S):

— "Sizler onun şerrinden korunduğunuz gibi, o da sizin şerrinizden korundu" buyurdu..Buhârî burada bu Abdullah ibn Mes'ûd hadîsinin rivayet edildiği ayrı ayrı beş senedi tam olarak vermiş, metin vermemiştir.

4931 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بَيْنَا نَحْنُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَارٍ إِذْ نَزَلَتْ عَلَيْهِ وَالْمُرْسَلَاتِ فَتَلَقَّيْنَاهَا مِنْ فِيهِ وَإِنَّ فَاهُ لَرَطْبٌ بِهَا إِذْ خَرَجَتْ حَيَّةٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْكُمْ اقْتُلُوهَا قَالَ فَابْتَدَرْنَاهَا فَسَبَقَتْنَا قَالَ فَقَالَ وُقِيَتْ شَرَّكُمْ كَمَا وُقِيتُمْ شَرَّهَا

-... el-Esved şöyle demiştir: Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle dedi: Bizler (Minâ'da) bir mağaranın içinde Rasûlullah(S)'ın beraberinde bulunduğumuz sırada kendisine "Velmurselâti" Sûresi indi. Biz de hemen O'nun ağzı bu sûreyi okumakla henüz ıslak olduğu hâlde (yânî inmesinin ilk vaktinde taze taze), bu sûreyi O'nun ağzından aldık. Bu sırada bir yılan çıktı. Rasûlullah (S):

— "Üzerinize vâcibdir: Bu yılanı öldürünüz" buyurdu. Abdullah dedi ki: Biz yılana doğru koşuştuk, fakat yılan bizim önümüze geçti.Abdullah dedi ki: Bunun üzerine Rasûlullah:

— "Yılan sizin şerrinizden vikaaye olundu, nitekim sizler de onun şerrinden vikaaye olundunuz" buyurdu

بَاب قَوْلُهُ إِنَّهَا تَرْمِي بِشَرَرٍ كَالْقَصْرِ

4932 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَابِسٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ إِنَّهَا تَرْمِي بِشَرَرٍ كَالْقَصَرِ قَالَ كُنَّا نَرْفَعُ الْخَشَبَ بِقَصَرٍ ثَلَاثَةَ أَذْرُعٍ أَوْ أَقَلَّ فَنَرْفَعُهُ لِلشِّتَاءِ فَنُسَمِّيهِ الْقَصَرَ

'Çünkü o ateş öyle kıvılcım atar ki, herbiri sanki bir saraydır" (Âyet: 32) .
-... Bize Abdurrahmân ibnu Abis en-Nahaî tahdîs edip şöyle dedi: Ben İbn Abbâs'tan işittim. O "İnnehâ termîbi-şererin kel-kasan" kavlini ilKe'l-kasari" şeklinde fetha ile okuyor ve şöyle diyordu:
— Biz ağacı üç zira' kadar yâhud daha az uzunlukta olarak kaldırırdık. Biz bu uzunluktaki ağacı kışın onunla ısınmak için kaldırır dikerdik de buna "el-Kasar" ismi verirdik

---

بَاب قَوْلُهُ { كَأَنَّهُ جِمَالَاتٌ صُفْرٌ }

4933 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَابِسٍ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا تَرْمِي بِشَرَرٍ كَالْقَصَرِ قَالَ كُنَّا نَعْمِدُ إِلَى الْخَشَبَةِ ثَلَاثَةَ أَذْرُعٍ أَوْ فَوْقَ ذَلِكَ فَنَرْفَعُهُ لِلشِّتَاءِ فَنُسَمِّيهِ الْقَصَرَ { كَأَنَّهُ جِمَالَاتٌ صُفْرٌ } حِبَالُ السُّفُنِ تُجْمَعُ حَتَّى تَكُونَ كَأَوْسَاطِ الرِّجَالِ

"Sanki o kıvılcımın herbiri sarı sarı erkek develerdir (Âyet: 33).
-... Abdurrahmân ibnu Abis şöyle dedi: Ben İbn Abbâs(R)'tan işittim, o "İnnehâ termî bi-şererin ke'l-kasrı" -sâd'm sükûnu ile- kelâmı hakkında şöyle dedi:
— Biz üç zira' kadar ve bundan uzun ağaç gövdesini almaya karar verirdik de bunu kışın soğuğundan siperlenmek için kaldırır dikerdik. İşte biz bu uzunluktaki ağaca "el-Kasar" ismi verirdik. "Keennehu cumâlâtun sufrun", buradaki "Cumâlât'"Birbiri üstüne yığılıp toplanır da nihayet adamların belleri gibi olan gemilerin bağlandığı kalın iplerdir

---

بَاب قَوْلُهُ{ هَذَا يَوْمُ لَا يَنْطِقُونَ }

4934- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَارٍ إِذْ نَزَلَتْ عَلَيْهِ وَالْمُرْسَلَاتِ فَإِنَّهُ لَيَتْلُوهَا وَإِنِّي لَأَتَلَقَّاهَا مِنْ فِيهِ وَإِنَّ فَاهُ لَرَطْبٌ بِهَا إِذْ وَثَبَتْ عَلَيْنَا حَيَّةٌ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْتُلُوهَا فَابْتَدَرْنَاهَا فَذَهَبَتْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وُقِيَتْ شَرَّكُمْ كَمَا وُقِيتُمْ شَرَّهَا قَالَ عُمَرُ حَفِظْتُهُ مِنْ أَبِي فِي غَارٍ بِمِنًى

"Bu, onların konuşamayacakları gündür (Âyet: 35).
-... Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Biz Peygamber'in beraberinde (Minâ'da) bir mağara içinde bulunduğumuz sırada kendisine "VeH-murselâti" Sûresi indi. Peygamber bu sûreyi tilâvet ediyordu. O'nun ağzı bu sûreyi okumakla taptaze olduğu hâlde (yânî ilk inişinde) ben de O'nun ağzından bu sûreyi almaya çalışıyordum. Ansızın bir yılanın üzerimize hücum ettiğini gördük. Pey-gayber (S):
— "Yılanı öldürün" buyurdu.Biz de onu öldürmeye davrandık. Fakat yılan gitti. Bunun üzerine peygamber:
— "Siz yılanın şerrinden korunduğunuz gibi, o da sizin şerrinizden korundu" buyurdu. Buhârî'nin üstadı Umer ibnu Hafs: Ben bu hadîsi babam Hafs ibn Gıyâs'tan ezberledim, bunda "Minâ'da bir mağara içinde bulunuyorduk" fıkrası vardır, demiştir

---

باب { يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا } زُمَرًا

4935 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا بَيْنَ النَّفْخَتَيْنِ أَرْبَعُونَ قَالَ أَرْبَعُونَ يَوْمًا قَالَ أَبَيْتُ قَالَ أَرْبَعُونَ شَهْرًا قَالَ أَبَيْتُ قَالَ أَرْبَعُونَ سَنَةً قَالَ أَبَيْتُ قَالَ ثُمَّ يُنْزِلُ اللَّهُ مِنْ السَّمَاءِ مَاءً فَيَنْبُتُونَ كَمَا يَنْبُتُ الْبَقْلُ لَيْسَ مِنْ الْإِنْسَانِ شَيْءٌ إِلَّا يَبْلَى إِلَّا عَظْمًا وَاحِدًا وَهُوَ عَجْبُ الذَّنَبِ وَمِنْهُ يُرَكَّبُ الْخَلْقُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

'O gün sûra üfürülecek de hepiniz bölük bölük geleceksiniz" (Âyet: 18).
-.. Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S):
— "Sûra iki üfleme arasında kırk vardır" buyurdu. Arkadaşlarından biri Ebû Hureyre'ye:
— Bu, kırk gün mü? diye sordu.Ebû Hureyre dedi ki: Ben cevâb vermekten çekindim. O kimse:
— Kırk ay mı? dedi.Ebû Hureyre dedi ki: Ben cevâb vermekten çekindim. O soran:
— Kırk yıl mı? dedi.Ebü Hureyre: Ben yine cevâb vermekten çekindim, dedi. Rasûlullah:
— "Sonra Allah semâdan bir su İndirir de (ölü olan) sizler yeşil otun bitmesi gibi -kabirlerinizden- bitersiniz. İnsan bedeninden herşey çürür, yalnız bir tek kemik parçası çürümez. O da kuyruk sokumu kemiğidir. Kıyamet günündeki (ikinci) yaratma, bu parçadan terkîb olunur" buyurdu

---

سُورَةُ وَالنَّازِعَاتِ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ { الْآيَةَ الْكُبْرَى } عَصَاهُ وَيَدُهُ يُقَالُ النَّاخِرَةُ وَالنَّخِرَةُ سَوَاءٌ مِثْلُ الطَّامِعِ وَالطَّمِعِ وَالْبَاخِلِ وَالْبَخِيلِ وَقَالَ بَعْضُهُمْ النَّخِرَةُ الْبَالِيَةُ وَالنَّاخِرَةُ الْعَظْمُ الْمُجَوَّفُ الَّذِي تَمُرُّ فِيهِ الرِّيحُ فَيَنْخَرُ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { الْحَافِرَةِ } الَّتِي أَمْرُنَا الْأَوَّلُ إِلَى الْحَيَاةِ وَقَالَ غَيْرُهُ { أَيَّانَ مُرْسَاهَا } مَتَى مُنْتَهَاهَا وَمُرْسَى السَّفِينَةِ حَيْثُ تَنْتَهِي { الطَّامَّةُ } تَطِمُّ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ4936 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمِقْدَامِ حَدَّثَنَا الْفُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمٍ حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بِإِصْبَعَيْهِ هَكَذَا بِالْوُسْطَى وَالَّتِي تَلِي الْإِبْهَامَ بُعِثْتُ وَالسَّاعَةُ كَهَاتَيْنِ

"Ve'n-naziâti" Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle Mucâhid şöyle dedi:"Ona o en büyük mu'cizeyi gösterdi. Fakat Fir'avn yalanladı ve isyan etti" (Âyet: 20-21);buradaki "En büyük âyet", Musa'nın asası ve eli'dir."Onun boyunu O yükseltti, derken ona bir nizâm vmfl"(Âyet:28); buradaki "Semkehâ","Onu direksiz olarak bina etti" demektir."Fir'avn'a git Çünkü o pek azmıştır" (Âyet: nj; buradaki "Tağâ", "Asâ" (yânî "Sınırı geçip isyan etti") ma'nâsınadır."Onlar derler ki; Biz mi sahiden eski hâle döndürülmüş olacağız? Biz çürüyüp dağılmış kemikler olduğumuz vakit mi?" (Âyet: ıo-ıı); buradaki "Izâmen nahıraten" hakkında: "en-Nâhira", "en-Nahıra", "et-Tâmıu", "et- Tamau" ve "el-Bâhılu", "el-Bahîlu" (vezinlerinde olduğu) gibi, ma'nâda müsavidir, deniliyor. Bâzıları da: "en-Nahıratu", "Çürümüş"; "en-Nâhıratu" ise içi oyulup boşaltılmış olankemik'tir, ki içinden rüzgâr geçtikçe (içinin boşluğundan dolayı) ses çıkarır, demişlerdir .İbn Abbâs: Buradaki "el-Hâfıra", "(Ölümümüzün ardından) ilk işimiz, yânî hâlimiz olan hayâta mı döndürüleceğiz?" ma'nâsınadır, dedi.İbn Abbâs'tan başkası: "Sana o saati, onun ne zaman demir atacağını sorarlar" (Âyet:42); buradaki "Eyyâne mursâhâ", "Onun varıp dayanacağı son ne zamandır?" ma'nâsınadır. Geminin mursâsı, varıp duracağı son yerdir, demiştir .
-...SehlibnSa'd(R):BenRasûlullah(Sym "Kıyamet günü ile ben şu ikisi gibigönderildim " buyurup da şehâdet parmağı ve onun yanındaki orta parmağıyle işaret ettiğini gördüm, demiştir."Fakat o en büyük belâ geldiği zaman (Âyet: 34); buradaki "et-Tâmme","Herşeyi kaplayacak felâket" ma'nâsınadır ki, kıyametin isimlerindendir.

سُورَةُ عَبَسَ

{ عَبَسَ وَتَوَلَّى } كَلَحَ وَأَعْرَضَ وَقَالَ غَيْرُهُ { مُطَهَّرَةٍ } لَا يَمَسُّهَا إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ وَهُمْ الْمَلَائِكَةُ وَهَذَا مِثْلُ قَوْلِهِ { فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا } جَعَلَ الْمَلَائِكَةَ وَالصُّحُفَ مُطَهَّرَةً لِأَنَّ الصُّحُفَ يَقَعُ عَلَيْهَا التَّطْهِيرُ فَجُعِلَ التَّطْهِيرُ لِمَنْ حَمَلَهَا أَيْضًا { سَفَرَةٍ } الْمَلَائِكَةُ وَاحِدُهُمْ سَافِرٌ سَفَرْتُ أَصْلَحْتُ بَيْنَهُمْ وَجُعِلَتْ الْمَلَائِكَةُ إِذَا نَزَلَتْ بِوَحْيِ اللَّهِ وَتَأْدِيَتِهِ كَالسَّفِيرِ الَّذِي يُصْلِحُ بَيْنَ الْقَوْمِ وَقَالَ غَيْرُهُ { تَصَدَّى } تَغَافَلَ عَنْهُ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { لَمَّا يَقْضِ } لَا يَقْضِي أَحَدٌ مَا أُمِرَ بِهِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { تَرْهَقُهَا } تَغْشَاهَا شِدَّةٌ { مُسْفِرَةٌ } مُشْرِقَةٌ { بِأَيْدِي سَفَرَةٍ } وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ كَتَبَةٍ { أَسْفَارًا } كُتُبًا { تَلَهَّى } تَشَاغَلَ يُقَالُ وَاحِدُ الْأَسْفَارِ سِفْرٌ

4937 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ سَمِعْتُ زُرَارَةَ بْنَ أَوْفَى يُحَدِّثُ عَنْ سَعْدِ بْنِ هِشَامٍ عَنْ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَثَلُ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَهُوَ حَافِظٌ لَهُ مَعَ السَّفَرَةِ الْكِرَامِ الْبَرَرَةِ وَمَثَلُ الَّذِي يَقْرَأُ وَهُوَ يَتَعَاهَدُهُ وَهُوَ عَلَيْهِ شَدِيدٌ فَلَهُ أَجْرَانِ

Abese Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın İsmiyle "Yüzünü ekşitip çevirdi, kendisine o a*mâ geldi diye. Sana hangi şey bildirdi? Belki o (öğrenecekleriyle) temizlenecekti. Yâhud öğüt alacaktı da bu öğüt kendisine faide verecekti. Amma kendisini ihtiyâcsız gören adam; işte sen onu karşına alıyorfona yöneliyor)sun" (Âyeu ı-6); buradaki "Abese**, "Yüz ekşitti ve yüz çevirdi" ma'nâsınadır Başkası da şöyle dedi:"O çok şerefli, kadri yüce, tertemiz sahîfeler dedir. Kıymetli, sevgili, takva sahibi kâtiblerin elleriyle yazılmıştır" (Âyet: Mi®; buradaki "Mutahhare", "Ona tam bir surette temizlenmiş olanlardan başkası el süremez" (ei-vskıa: 79) demektir. Ve onlar meleklerdir.Ve bu "Bir de işi tedbîr edenlere" (en-Nâaât: 5) gibidir. Hem melekleri, hem sahîfeleri "Mutahher", yânı tertemiz kılmıştır. Çünkü sahîfeler üzerine temizleme vâki' olur. Onun için tathîr, onun gibi onların taşıyıcılarına da yapılmıştır. "Seferetun", meleklerdir. Vahidi "Sâfir'Mir. "Sefertu", "Aralarını iyileştirdim" demektir. Melekler Allah'ın vahyi ile indiklerinde, ve onu te'diye hususunda kavmin arasını ısİ.ih edip iyileştiren sefir gibi kılınmıştır.Ve başkası: "Tesaddâ", "Ondan tegâfil ediyorsun" ma'nâsınadır, dedi. Mucâhîd:"Gerçek (insan cinsi Allah'ın) emrettiği şeyleri yerine getirmedi" (Âyet: 23); buradaki "Lemma yakdı","Hiçbir kimse emrolunduğu şeyleri yerine getirmez" ma'nâsınadır, dedi. İbn Abbâs;"O gün yüzler vardır, parıl parıl parlayıcıdır, gülücüdür, sevinicidir. O gün yüzler de vardır, üzerleri tozludur. Onu da bir karanlık ve siyahlık kaplayacaktır" (Ayet. 38-4i);buradaki "Terhakuhâ", "Onu bir şiddet kaplar; "Musfiratun", "Muşrıkatun" yânî "Parlayıcı" ma'nâsınadır, demiştir.Yine İbn Abbâs şöyle demiştir: "Bi-eydîseferetin", "Ketebetin esfâran" yânî "Kitâbları yazan kâtibler eliyle" ma'nâsınadır; "Sen ise ondan kendini alıkoyup oyalanırsın" (Âyet: it»; buradaki "Anhu telehhâ", "Onu bırakıp başkasıyle uğraşıyorsun" ma'nâsınadır."Esfâr"m tekili "Sifrun"dur, deniliyor.
-...Katâde tahdîs edip şöyle demiştir: Ben Zurâre ibn Evfâ'dan işittim, o Sa'd ibn Hişâm'dan; o da Âişe(R)'den tahdîs ediyordu ki, Peygamber(S) şöyle buyurmuştur:"Kur'ân'ı ezberleyerek okuyan hafız kişinin meseli (sıfat ve sânı) es-Seferetu'l-Kirâm olan meleklerle beraberdir. Kuran 'ı hafız olmayarak kendisine zor geldiği hâlde taahhüdedip çalışarak okuyan kimsenin meseli ise, ona iki ecir vardır" (Kur'ân okumak ecri, zorluk ecri)

سُورَةُ إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ

{ انْكَدَرَتْ } انْتَثَرَتْ وَقَالَ الْحَسَنُ { سُجِّرَتْ } ذَهَبَ مَاؤُهَا فَلَا يَبْقَى قَطْرَةٌ وَقَالَ مُجَاهِدٌ الْمَسْجُورُ الْمَمْلُوءُ وَقَالَ غَيْرُهُ سُجِرَتْ أَفْضَى بَعْضُهَا إِلَى بَعْضٍ فَصَارَتْ بَحْرًا وَاحِدًا وَالْخُنَّسُ تَخْنِسُ فِي مُجْرَاهَا تَرْجِعُ وَتَكْنِسُ تَسْتَتِرُ كَمَا تَكْنِسُ الظِّبَاءُ { تَنَفَّسَ } ارْتَفَعَ النَّهَارُ

وَالظَّنِينُ الْمُتَّهَمُ وَالضَّنِينُ يَضَنُّ بِهِ وَقَالَ عُمَرُ { النُّفُوسُ زُوِّجَتْ } يُزَوَّجُ نَظِيرَهُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ ثُمَّ قَرَأَ { احْشُرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ } { عَسْعَسَ } أَدْبَرَ

"İze's-semsu kuvvirat" Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle "Güneş durulduğu zaman, yıldızlar (dağılıp) düştüğü zaman, dağlar yürütüldüğü zaman,gebe develer salıverildiği zaman, vahşî hayvanlar bir araya toplandığı zaman, denizler ateşlendiği zaman, nefisler çiftlendirildiği zaman. nefis ne hazırlamışsa bilmiştir"(Âyet: 1-14) .Buradaki "Fe~ıze'n-nucûmu inkederet", "Yıldızlar saçılıp döküldüğü zaman" demektir.el-Hasenuî-Basrî: "Ve iza'l-bihâm succirat", "Denizlerin suları gidip de bir damla su kalmadığı zaman" ma'nâsınadır, demiştir. Mucâhid de:Bu "Doldurulmuş denizler" (et-Tûn 6) de olduğu gibi("Doldurmak"ma'nâsındandır) demiştir. Mucâhid'den başkası da şöyle demiştir: "Succiret", yânı denizler yarılıp akıtıldığı, bâzıları diğerlerine ulaştığı ve hepsi bir deniz olduğu (böylece Arz'ın her tarafını kapladığı) zaman, ma'nâsınadır. "And ederim o sinen ve geri dönenlere, akıp akıp yuvalarına gidenlere, karanlığa yöneldiği zaman geceye,nefeslendiği dem sabaha ki, şübhesiz muhakkak o (Kur'ân) çok şerefli bir elçinin (getirdiği) kelâmdır" (Âyet: 15-19). Burada "el-Hunnes", aktığı yerde gizlenen ve tekrar dönen, ahuların ormandaki yuvalarında gizlenmeleri gibi gizlenip sütrelenenler, ma'nâsınadır."Sabah nefeslendiği zaman", "Gündüz yükseldiği zaman" ma'nâsınadır."O gayb üzerine asla cimri değildir" (Âyet: 24); burada "Zî" harfiyle "ez-Zanînu", "Ittihâm edilmiş", Dâd harfiyle "ed-Dan(nu", "Kendisine tebliğ edilmek üzere verilen şeye cimrilik eden" ma'nâsınadır.Umer ibnu'l-Hattâb (R): "en-Nufûsu zuvvicet", cennet ehlinden ve ateş ehlinden her biri kendi benzeri ile tezvîc olunur, yânî çiftleştirilir dedi de, bundan sonra "O zulmedenleri ve onlara eş olanları, Allah'ı bırakıp tapmakta oldukları şeyleri hep bir araya toplayın da cehennem yoluna götürün" (es-saffât: 22) âyetini okudu. "Ve yöneldiği dem geceye yemîn ederim" (Âyet: \ıy, buradaki "As'ase", "Geri döndüğü zaman" manasınadır.

سُورَةُ إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ

وَقَالَ الرَّبِيعُ بْنُ خُثَيْمٍ { فُجِّرَتْ } فَاضَتْ وَقَرَأَ الْأَعْمَشُ وَعَاصِمٌ { فَعَدَلَكَ } بِالتَّخْفِيفِ وَقَرَأَهُ أَهْلُ الْحِجَازِ بِالتَّشْدِيدِ وَأَرَادَ مُعْتَدِلَ الْخَلْقِ وَمَنْ خَفَّفَ يَعْنِي { فِي أَيِّ صُورَةٍ } شَاءَ إِمَّا حَسَنٌ وَإِمَّا قَبِيحٌ أَوْ طَوِيلٌ أَوْ قَصِيرٌ

- "İze's-semâu infatarat" Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle "Gök yarıldığı zaman, yıldızlar dağılıp döküldüğü zaman, denizler fışkırtıldığı zaman,kabirler deşilip alt üst edildiği zaman her nefis önden ne yolladı, geriye ne bıraktıysa bilecektir" (Âyet: 1-5). er-Rabî' ibnu Huseym:Buradaki "Fucciret"','Taşıp aktı" ma'nâsınadır, demiştir ."Ey inşân, o keremi bol RdbbHne karşı seni aldatan ne? Ki O seni yaratan, sana şu salim ve dengeli organları veren, sana şu nizâm ve i'tidâli bahşedendir.Seni dilediği herhangibir surette terkîb edendir" (Âyet: 6-8).

سُورَةُ وَيْلٌ لِلْمُطَفِّفِينَ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { بَلْ رَانَ } ثَبْتُ الْخَطَايَا { ثُوِّبَ } جُوزِيَ وَقَالَ غَيْرُهُ الْمُطَفِّفُ لَا يُوَفِّي غَيْرَهُ

"Veylun li'l mutaffifîne" Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle "Ölçekte ve tartıda hileye sapanların vay hâline! Ki onlar insanlardan ölçekle aldıkları zaman tastama alırlar, onlara ölçekle yâhud tartı ile verdikleri zaman ise eksiltenlerdir.Sahiden onlar (öldükten sonra) büyük bir gün için diriltileceklerini sanmıyorlar mı? Âlemlerin Rabbi için insanların kalkacağı günde?" (Âyet: 1-6)."Hayır biVakis, onların işleyegeldikleri mahiyetler kalblerini yenmiş, paslandırmıştır"(Âyet: 14).Mucâhid şöyle demiştir: Buradaki "Bel râne", günâhların sabit olması ma'nâsınadır."Nasıl o kâfirlere işleyegeldiklerinin sevabı verildi mi?" (Âyet: 36); buradaki "Suvvibe","Cüziye", yânî "Cezalandırıldı" ma'nâsınadır."Mucâhid'den başkası da şöyle

demiştir:"el-Mutaffif", "Başkasına tam vermeyen" ma'nâsmadır."Onlara mühürlü hâlis bir şarabdan içirilecek ki, onun içiminin sonu bir misktir. O hâlde nefaset isteyenler bunu arzu etmelidirler. Onun katkısı tesnîmdendir" (Âyet:25-27). Buradaki "er-Rahîk", "Şarâb"; "Hitâmuhu misk", "Tînetuhu misk"; "et-Tesnîm", "Cennet ehlinin içeceklerine üstün olur" manasınadır.

بَاب { يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ }

4938 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مَعْنٌ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ { يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ } حَتَّى يَغِيبَ أَحَدُهُمْ فِي رَشْحِهِ إِلَى أَنْصَافِ أُذُنَيْهِ

-...Ma'n şöyle demiştir: Bana Mâlik, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) "İnsanlar (he-sâb için) Âlemlerin Rabbi dîvânında durdukları gün o kadar Tesnîm, esasen hörgücleyerek yukarı yükseltmek ma'nâsma masdar olup,yükseklik ma'nâsıyle cennet çeşmelerinden birinin ismidir. Ibn Abbâs'tan rivayet edildiğine göre, cennet içkilerinin en yükseğidir. terleyecekler ki hattâ onlardan herhangi biri iki kulağının yan yerine kadar kendi teri içinde kaybolacaktır" buyurmuştur

---

سُورَةُ إِذَا السَّمَاءُ انْشَقَّتْ

قَالَ مُجَاهِدٌ { كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ } يَأْخُذُ كِتَابَهُ مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِهِ { وَسَقَ } جَمَعَ مِنْ دَابَّةٍ { ظَنَّ أَنْ لَنْ يَحُورَ } لَا يَرْجِعَ إِلَيْنَا وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { يُوعُونَ } يُسِرُّونَ

"Ize's-semâu inşakkat" Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın İsmiyle "Gök yarıldığı (yarılmakla da) RabbHni dinleyip boyun eğdiği zaman, ki gök zâten buna lâyık olarak yaratılmıştır. Yer uzatıldığı, içinde ne varsa atıp bomboş kaldığı, (bu hususta da) Rabb İni dinleyip boyun eğdiği zaman, ki yer zâten buna lâyık olarak yaratılmıştır. Ey insan, hakikat sen Rabb 'ine kavuşuncaya kadar durmadan didineceksin, nihayet O'na ulaşacaksın(Âyet: 1-6).Mucâhid şöyle demiştir: Buradaki "Ezinet", "Rabb'im dinledi ve itaat etti"; "Elkat mâfîhâ", "İçindeki ölüleri dışarı atıp onlardan bomboş oldu" demektir.Yine Mucâhid şöyle demiştir: "Amma kitabı arkasından verilen kimse" (Âyet: ıo>; bu, kitabını sırtının arkasından sol tarafından alacak kimse ma'nâsınadır ."And ederim o şafaka, o geceye ve onun derleyip topladığı şeylere" (Âyet: 16 iv);buradaki "Vesaka", "Hayvandan ve diğerlerinden topladığı" ma'nâsınadır. "Çünkü O,hakîkaten ve kesin olarak Rabb'ine dönmeyeceğini sanmıştı" (Âyet: i4>; buradaki "Zanne len yehûra", "Bize asla dönmeyecek sandı" ma'nâsınadır .İbn Abbâs da: "Hâlbuki Allah, onlar yüreklerinde neler saklıyorlar, pek iyi bilendir" (Âyet: 23); buradaki "Yûûne", "Yesturûne" (yânî "Setredip örtüyorlar") ma'nâsınadır,demiştir.

بَاب { فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا }

4939 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُثْمَانَ بْنِ الْأَسْوَدِ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي مُلَيْكَةَ سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح و حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح و حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي يُونُسَ حَاتِمِ بْنِ أَبِي صَغِيرَةَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ أَحَدٌ يُحَاسَبُ إِلَّا هَلَكَ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ جَعَلَنِي اللَّهُ

فِدَاءَكَ أَلَيْسَ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ { فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا } قَالَ ذَاكَ الْعَرْضُ يُعْرَضُونَ وَمَنْ نُوقِشَ الْحِسَابَ هَلَكَ

'O, kolayca bir hesâb ile muhasebe edilecek (Âyet: 8)
-..Buhârî burada sâdece hadîsin bir senedini vermiştir.Buhârî burada da başka bir sened vermekle yetinmiştir.
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Hesaba çekilen bir kimse, başka değil, behemahal halâl olur" buyurdu.(İbn Ebî Muleyke dedi ki:) Âişe şöyle dedi: Ben:
— Yâ" Rasûlallah! Allah beni Sana feda kılsın. Azîz ve Celîl olan Allah "Kitabı sağ eline verilen kimseye gelince; o, kolay bir hesâb ile muhasebe edilecek" buyurmuyor mu? dedim.Rasûlullah:
— "O arzdır, arzolunurlar ve her kim hesâbda münâkaşa olunursa helak olur" buyurdu

---

بَاب { لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ }

4940 – حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ النَّضْرِ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا أَبُو بِشْرٍ جَعْفَرُ بْنُ إِيَاسٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ } حَالًا بَعْدَ حَالٍ قَالَ هَذَا نَبِيُّكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

"Elbette ve elbette siz tabaktan tabaka bineceksiniz" (Âyet: 19)
-...Mucâhid şöyle demiştir: İbn Abbas: "Hiç şübhesiz sizler tabaktan tabaka bineceksiniz" kavlinin ma'nâsı: "Sizler hâlden hâle bineceksiniz (Hakk'a doğru varacaksınız)" demektir, dedi; ardından da:
— İşte bu suretle yükselen Peygamber'iniz salla'llâhu aleyhi ve sellem'dir, sözünü söyledi

---

سُورَةُ الْبُرُوجِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { الْأُخْدُودِ } شَقٌّ فِي الْأَرْضِ { فَتَنُوا } عَذَّبُوا

- el-Burûc Sûresi
Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle "And olsun burçlara sâhib olan göğe, o va'd olunan güne, şâhidle meşhûde ki,tutuşturucu (malzeme ile hazırladıkları) o ateş çukurlarının sahihleri gebertilmiştir" (Âyet:-5). Mucâhid: Buradaki "el-Uhdûd", "Yerde olan yarık"tır; "Hakikat erkek müzminlerle kadın müzminleri belâya uğratanlar, sonra da tevbe etmeyenler, işte onlar için cehennem azabı vardır, onlar için bir de yangın azabı vardır" (Âyet: ıo); buradaki "Fetenû{= Fitneye uğrattılar)", "Azâb ettiler, işkence ettiler" ma'nâsınadır, demiştir. İbn Abbâs da: Yüce Allah'ın "el-Vedûd" (Âyet: 14) kavli hakkında: "Habîb" (yânî "Çok seven"), "el-Mecîd", "el-Kerîm(= Cömert)" manasınadır, demiştir

---

سُورَةُ الطَّارِقِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { ذَاتِ الرَّجْعِ } سَحَابٌ يَرْجِعُ بِالْمَطَرِ { ذَاتِ الصَّدْعِ } تَتَصَدَّعُ بِالنَّبَاتِ

et-Târık Sûresi
Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle {"Târik", "Yıldız"dır, geceleyin sana gelen de "Târık"tır. "en-Necmu's-sâkıb", "Işık saçıcı yıldız" demektir.)"And olsun o göğe ve Tarık'a. Tarık'ın ne olduğunu sana hangi şey bildirdi? (O, ziyâsıyle karanlığı) delen yıldızdır. Hiçbir nefs hâriç değildir ille onun üzerinde bir gözeten vardır" (Âyet: ı-4)"And olsun o dönüş sahibi olan göğe, o (nebat ile) yarılan yere ki, hakîkaten o Kur'ân (hakk ile bâtılı kesin) ayırdeden bir sözdür, o bir şaka değildir" (Âyet: 11-14).Mucâhid, buradaki "Zâtı'r-rec'ı", "Bulut"tur ki, yağmurla döner; "ZâtVs-sadh", "Yer"dir,nebatla (ve pınarla) yarılır durur, demiştir.İbn Abbâs: "Le-kavlun faslun", "Elbette haktır"; "Lemmâ aleyhâ hafız", "İllâ aleyhâ hafız" ma'nâsınadır, demiştir.

سُورَةُ سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى

4941 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَوَّلُ مَنْ قَدِمَ عَلَيْنَا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ وَابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ فَجَعَلَا يُقْرِئَانِنَا الْقُرْآنَ ثُمَّ جَاءَ عَمَّارٌ وَبِلَالٌ وَسَعْدٌ ثُمَّ جَاءَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فِي عِشْرِينَ ثُمَّ جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَا رَأَيْتُ أَهْلَ الْمَدِينَةِ فَرِحُوا بِشَيْءٍ فَرَحَهُمْ بِهِ حَتَّى رَأَيْتُ الْوَلَائِدَ وَالصِّبْيَانَ يَقُولُونَ هَذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ جَاءَ فَمَا جَاءَ حَتَّى قَرَأْتُ سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى فِي سُوَرٍ مِثْلِهَا

- "Sebbih isme Rabbike'1-a'lâ" Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle "Rabb'inin o çok yüce adını tesbîh et ki, O herşeyi yaratıp düzene koyandır. Takdir eden, ona göre de yol gösterendir. Yeşil otu çıkaran, sonra da onu kapkara kupkuru bir hâle getirendir. Seni okutacağız da sen asla unutmayacaksın, Allah'ın dilediği başka91 (Âyet: ı-7). Mucâhid: Buradaki "Kaddera fe-hedâ", "İnsan için bedbahtlığı ve mes'ûdluğu takdir etti,hayvanları da otlaklarına hidâyet etti" ma'nâsınadır, dedi.İbn Abbâs:"Gusâen ahvâ", "Kurumuş ufalanmış, rengi değişici" ma'nâsınadır, demiştir.
-...el-Berâ ibnu Âzib (R) şöyle demiştir: Peygamber'in sahâbîlerinden bize ilk önce hicret edip gelenler Mus'ab ibnu Umeyr ve İbnu Ümmi Mektûm'dur. Bunlar geldiler ve bize Kur'ân okutmaya başladılar. Sonra Ammâr ibn Yâsir, Bilâl ve Sa'd (ibn Ebî Vakkaas) geldiler. Daha sonra yirmi kişi içinde Umer ibnu'l-Hattâb geldi. Bunlardan sonar Peygamber (S) -Ebû Bekr ve Âmir ibn Fuheyre ile-geldi. Artık ben Medine ahâlîsinin,Peygamber'in gelişiyle ferahlandıkları kadar hiçbirşey ile ferahlandıklarını görmedim.Hattâ genç kızlar ve çocukları görüyordum ki, bunlar:
— îşte bu Rasûlullah'tır, geldi! diyorlar (seviniyorlardı).Ben "Sebbih isme Rabbike'l-a'lâ" Sûresini onun gibi birkaç süre içinde okuyuncaya kadar Rasûlullah Medine'ye gelmemişti

---

سُورَةُ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ } النَّصَارَى وَقَالَ مُجَاهِدٌ { عَيْنٍ آنِيَةٍ } بَلَغَ إِنَاهَا وَحَانَ شُرْبُهَا { حَمِيمٍ آنٍ } بَلَغَ إِنَاهُ { لَا تَسْمَعُ فِيهَا لَاغِيَةً } شَتْمًا وَيُقَالُ الضَّرِيعُ نَبْتٌ يُقَالُ لَهُ الشِّبْرِقُ يُسَمِّيهِ أَهْلُ الْحِجَازِ الضَّرِيعَ إِذَا يَبِسَ وَهُوَ سُمٌّ { بِمُسَيْطِرٍ } بِمُسَلَّطٍ وَيُقْرَأُ بِالصَّادِ وَالسِّينِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { إِيَابَهُمْ } مَرْجِعَهُمْ

"Hel etâke hadîsü'l-gâşiye" Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle "Herşeyi sarıp kaplayacak olan kıyamet gününün hadîsi sana geldi mi? Birtakım yüzler o gün zelildir. Yorucu işler yapan, fakat boşuna yorulandır. Kızgın bir ateşe girecek, son derece sıcak bir kaynaktan içeceklerdir.Onlar için darV dikeninden başka bir yiyecek yoktur ki, o ne semirtir, ne de açlığı giderir" (Âyet: ı-7).İbn Abbâs:Buradaki "Âmiletun", "Nâsibetun"> "Hristiyanlar"dır, demiştir.Mucâhid: "Aynun âniyetun", "Sıcaklıkta sonuna ulaşmış, içilmesi son derecede sıcaklığa erişmiş pınar" demektir ki, bu "Onlar cehennemle kaynar su arasında dolaşacaklardır" (er Rahman: 44) buyurulan sıcaklığı son dereceye ulaşan gayet kızgın bir pınardır."Birtakım yüzler o gün güzeldir, çalıştığından hoşnûddur, yüksek bir cennettedir. Oradaboş bir lâf işitmez. Orada dâima akan bir nice pınar... " (Âyet: 8-12);"Orada lâğiye işitmez", "Kötü söz işitmez" ma'nâsınadır."ed-DarV", şibrık denilen bir bitkidir; Hicaz ahâlîsi ona "ed-DarV" ismini verirler,kuruduğu zaman zehirdir.
"Musaytırın" (Âyet: 22), "Musallat" ma'nâsınadır, sâd ile ve sîn ile okunur.İbn Abbâs "Şübhesiz onların dönüşleri ancak bizedir, sonra hesâbları da muhakkak bize âiddir" (Âyet: 25-26);buradaki "Iyâbehum", "Merci'uhum" (yânî "Dönüşleri") ma'nâsınadır, demiştir.

سُورَةُ وَالْفَجْرِ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ الْوَتْرُ اللَّهُ { إِرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ } يَعْنِي الْقَدِيمَةَ وَالْعِمَادُ أَهْلُ عَمُودٍ لَا يُقِيمُونَ { سَوْطَ عَذَابٍ } الَّذِي عُذِّبُوا بِهِ { أَكْلًا لَمًّا } السَّفُّ وَ { جَمًّا } الْكَثِيرُ وَقَالَ مُجَاهِدٌ كُلُّ شَيْءٍ خَلَقَهُ فَهُوَ شَفْعٌ السَّمَاءُ شَفْعٌ وَالْوَتْرُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَقَالَ غَيْرُهُ { سَوْطَ عَذَابٍ } كَلِمَةٌ تَقُولُهَا الْعَرَبُ لِكُلِّ نَوْعٍ مِنْ الْعَذَابِ يَدْخُلُ فِيهِ السَّوْطُ { لَبِالْمِرْصَادِ } إِلَيْهِ الْمَصِيرُ { تَحَاضُّونَ } تُحَافِظُونَ وَتَحُضُّونَ تَأْمُرُونَ بِإِطْعَامِهِ { الْمُطْمَئِنَّةُ } الْمُصَدِّقَةُ بِالثَّوَابِ وَقَالَ الْحَسَنُ { يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ } إِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ قَبْضَهَا اطْمَأَنَّتْ إِلَى اللَّهِ وَاطْمَأَنَّ اللَّهُ إِلَيْهَا وَرَضِيَتْ عَنْ اللَّهِ وَرَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَأَمَرَ بِقَبْضِ رُوحِهَا وَأَدْخَلَهَا اللَّهُ الْجَنَّةَ وَجَعَلَهُ مِنْ عِبَادِهِ الصَّالِحِينَ وَقَالَ غَيْرُهُ { جَابُوا } نَقَبُوا مِنْ جِيبَ الْقَمِيصُ قُطِعَ لَهُ جَيْبٌ يَجُوبُ الْفَلَاةَ يَقْطَعُهَا { لَمًّا } لَمَمْتُهُ أَجْمَعَ أَتَيْتُ عَلَى آخِرِهِ

Ve'l-Fecri Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle 'And olsun fecre, on geceye, hem çifte hem teke (Âyet: 1-3) Mucâhid: , "Yaratılmış olan herşey"); liel-Vitr9\ "Allah"tır, demiştir."Görmedin mi Rabb'in nice yaptı Âd'e, (yânı) o direk sahibi İrem 'e? Ki o, şehirler içinde bir benzeri yaratılmayandı. Ve vadilerde kuyuları oyan Semûd'a, o kazıklar sahibi Fir'avn'a, ki bütün bunlar memleketlerde azgınlık edenlerdi. O suretle ki, orada fesadı çoğaltmışlardı. Bundan dolayı Rabb 'in de üzerlerine bir azâb kamçısı yağdınverdi. Çünkü Rabb 'in şübhesiz ki rasad yerindedir"(Âyet: 0-1.4),Yine Mucâhid dedi ki: Buradaki "İreme zâtVl-İmâd", kadîme olandır (yânî ilk Âd'dir)."İmâd", "Direkler sahibi" yânî "Çadırlarda oturan, bir yerde ikaamet etmeyenler"ma'nâsınadır. "Azâb kamçısı", onların azâblandırıldıkları şeydir."Amma insan ne zaman Rabb'i onu imtihan edip de kendisine kerem eder, ona nVmetler verirse: 'Rabb'im beni şerefli kıldı' der. Fakat ne vakit de onu deneyerek üzerine rızkını daraltırsa, şimdi de: 'Rabb 'im beni hor kıldı' der. Hayır, siz biVakis yetime iyilik etmezsiniz, yoksulu yedirmek için birbirinizi kandırmazsınız. Mîrâsı halâl haram demeyip alabildiğine yersiniz, malı pek seversiniz" (Âyet: 15-20)."Eklen lemmen", "Hırslı, hepsini derip toplayıcı bir yiyişle"; "Cemmen", "Çok yığmacasına, çok toplarcasına" ma'nâsınadır. Mucâhid "Ve'ş-şef* ve'l-vetri" kavli hakkında:Allah'ın yarattığı herşey "Şef"yâ\r. "el-Vitru" ise Allah Tebâreke ve Taâlâ'dır, demiştir.Mucâhid'den başkası da şöyle demiştir:"Savte azâbın{ = Azâb kamçısı)" ta'bîri, Arab kavminin herbir azâb nev'i için söylemekte olduğu bir kelimedir (yânî bir kelâmdır) ki,bunun içine kamçı da girer. "Le-bVl-mirsâd", "Dönüş ancak O'nadır" ma'nâsınadır. "Lâ tehâddûne", "Muhafaza etmiyorsunuz"; "Lâ tehuddûne", "Miskini doyurmaya teşvîk etmiyor, emretmiyorsunuz" demektir."Ey itmı'nâne ermiş rûh! Dön Rabb'ine, sen O'ndan razı, O da senden razı olarak. Haydi gir kullarımın içine. Gir cennetime!" (Âyet. n soy, buradaki "en-NefsuH-mutmaınne","Sevâb işlemekle îmânını doğrulaycı nefs" demektir. el-Hasenu'1-Basrî de şöyle demiştir:"Yâ eyyetuhâ'n-nefsu! Pızız ve Celîl olan Allah onu kabzetmek isteyince, Allah'a gidişte sükûna kavuşan ve Allah'ın da ona sebat ve istikrar verdiği, Allah'tan razı olan, Allah'ın da ondan razı olduğu ve ruhunu kabzedıp almakla emrettiği ve Allah'ın onu cennete girdirip de sâlih kullarından kıldığı nefs"tir. Ondan başkası da şöyle demiştir: "Câbû","Kayaları deldiler" demektir. "Ceyb"in aslı "Kesmektir. "Gömleğe yaka kesmek" ma'nâsından "Gömleğe yaka kesildi" ta'bîrinden alınmıştır. "Yecûbu'l-felâte", "Çölü kesip gidiyor" demektir."Lemmen", "Hepsini topladım, sonuna geldim, yânî hepsini tükettim" ma'nâsınadır.

سُورَةُ لَا أُقْسِمُ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ { وَأَنْتَ حِلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ } بِمَكَّةَ لَيْسَ عَلَيْكَ مَا عَلَى النَّاسِ فِيهِ مِنْ الْإِثْمِ { وَوَالِدٍ } آدَمَ { وَمَا وَلَدَ } { لُبَدًا } كَثِيرًا وَ { النَّجْدَيْنِ } الْخَيْرُ وَالشَّرُّ { مَسْغَبَةٍ } مَجَاعَةٍ { مَتْرَبَةٍ } السَّاقِطِ فِي التُّرَابِ يُقَالُ { فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ } فَلَمْ يَقْتَحِمْ الْعَقَبَةَ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ فَسَّرَ

الْعَقَبَةَ فَقَالَ { وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ فَكُّ رَقَبَةٍ أَوْ إِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ }

"Lâ uksimu (Bi-hâze'1-beledi)" Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle "Şu beldeye yemîn ederim, -sen bu beldeye halâl iken, babaya da, doğana da (yemîn ederim) ki, biz insanı hakikat meşakkat içinde yarattık" (Âyet: ı-4). Mucâhid şöyle demiştir:Yemîn edilen bu beled, Mekke'dir; orada insanlar üzerine günâh olan şey, sana günâh değildir. "Vâlid' (yânî baba) Âdem, "Ve mâ velede", onun zürriyetidir ."O, kendisine kimsenin güç etiremeyeceğini mi sanıyor? O 'Yığın yığın mal telef ettim' der, O kendisini hiçbir gören olmadığını mı sanıyor? Biz ona vermedik mi iki göz, bir dilr iki dudak?Biz ona iki de yol gösterdik'"(Âyet: 6-10).Buradaki "Lubeden", "Çok mal" ma'nâsınadır. "Necdeyn{ = İki yol)", hayır ve şerr'dir. "Mesğabe", "Yaygın açlık"; "Metrabe", "(Fakirliğinden dolayı evi olmayıp) toprağa düşmüş kimse*' demektir. "Fakat insan o yokuşa saldıramadı"; bunun ma'nâsı: İnsan dünyâda o yokuşa (insanlık vazifelerinin meşakkatlerine) saldırıp tırmanamadı, deniliyor. Bundan sonra Yüce Allah o akabeyi, yânî sarp yokuşu tefsir edip şöyle buyurdu: "Bu sarp yokuşun ne olduğunu sana hangi şey bildirdi? O, kul azâd etmektir, yâhud salgın bir açlık gününde yemek yedirmektir" (Âyet: 11-16)

سُورَةُ وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا وَقَالَ مُجَاهِدٌ { بِطَغْوَاهَا } بِمَعَاصِيهَا { وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا } عُقْبَى أَحَدٍ

4942 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَمْعَةَ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ وَذَكَرَ النَّاقَةَ وَالَّذِي عَقَرَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ { إِذْ انْبَعَثَ أَشْقَاهَا } انْبَعَثَ لَهَا رَجُلٌ عَزِيزٌ عَارِمٌ مَنِيعٌ فِي رَهْطِهِ مِثْلُ أَبِي زَمْعَةَ وَذَكَرَ النِّسَاءَ فَقَالَ يَعْمِدُ أَحَدُكُمْ فَيَجْلِدُ امْرَأَتَهُ جَلْدَ الْعَبْدِ فَلَعَلَّهُ يُضَاجِعُهَا مِنْ آخِرِ يَوْمِهِ ثُمَّ وَعَظَهُمْ فِي ضَحِكِهِمْ مِنْ الضَّرْطَةِ وَقَالَ لِمَ يَضْحَكُ أَحَدُكُمْ مِمَّا يَفْعَلُ وَقَالَ أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَمْعَةَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلُ أَبِي زَمْعَةَ عَمِّ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ

"Ve'ş-şemsi ve-duhâhâ" Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle "And ederim Güneş'e ve onun aydınlığına, ona tâbi" olduğu zaman Ay 'a, ona parlaklık verdiği zaman gündüze, onu örtüp bürüdüğü zaman geceye, göğe ve onu bina edene, Yer 'e ve onu yayıp döşeyene, her bir nefse ve onu düzenleyene, sonra da ona hem kötülüğü,hem (ondan) sakınmayı ilham edene ki, onu tertemiz yapan muhakkak umduğuna ermiş, onu alabildiğine örten ise elbette ziyana uğramıştır97 (Âyet: i-ıo>. Mucâhid şöyle demiştir: Buradaki "Duhâhâ", "Onun ışığı"; "tzâ telâhâ "Onun ardından gittiği zaman"; "Tahâhâ", "Dehâhâ" (yânî aynı ma'nâda olup) "Onu döşeyene" demektir."Dessâhâ","Nefsi saptırıp azdırmak" (yânî korumayıp kötülüklerle gerileterek gömen); "Feethemehâ","Allah nefse şakiliği -bedbahtlığı- ve saîdliği -mes'ûdluğu- tanıtıp öğretti" ma'nâsınadır.Yine Mucâhid:"Semûd kavmi azgınlığı yüzünden tekzıb etti" (Âyet: in kelâmindaki "Bi-tağvâhâ","Ma'siyetleri yüzünden";"Bundan dolayı Rabb'leri de onları günâhları yüzünden örtüverdU Öyle ki, hepsini bir yaptı, bunun sonundankorkmaz" (Âyet: 14-ıs), yânî "Hiçbir kimsenin sonundan korkmaz" ma'nâsmadır, demiştir.

-...Abdullah ibnu Zem'ate (R) haber verdi ki, kendisi Peygamber(S)'den hutbe yaparken Salih Peygamber'in dişi devesini ve onu yıkıp öldüren kimseyi zikrettiğini işitmiştir. Rasûlullah bu hutbesinde "(O kavmin) en şakîadamı ayaklandığı zaman'* (Âyet:12) kavlini okudu da şöyle buyurdu:

— "O dişi deveye doğru şiddetli (fesâdçı, habîs), kuvvetli ve kendi cemiyeti içinde arkalı bir adam fırlayıp kalktı. O, kavmi içinde (Mekke'deki) Ebû Zem'a'nın benzeri idi".Rasûlullah bu hutbesinde kadınları da zikretti:

— "Sizden biriniz karısını köle döver gibi dayakla dövmek ister, belki de o, gününün sonunda o kadınla bir yatakta yatacaktır!" buyurdu. Sonra Rasûlullah (içtimaî edeblerden olmak üzere) bir hatâ eseri yellenen kişiye gülmeleri (ve bu suretle onu teşhir etmelerinin kötülüğü) hususunda onlara öğütler verdi de:

— "Herhangi biriniz insanın yapageldiği böyle bir işten niçin gülersiniz (ve sahibini utandırırsınız)?" buyurdu.Bu hadîsin râvîlerinde*n Ebû Muâviye şöyle demiştir: Bize Hi-şâm, babası Urve ibnu'z-Zubeyr'den; o da Abdullah ibn ZemVdan tahdîs etti. O şöyle demiştir: Peygamber (S):"Zubeyr ibnu'l-Avvöm'ın amcası Ebû Zem'a'nın benzeri" buyurdu

---

سُورَةُ وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى } بِالْخَلَفِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { تَرَدَّى } مَاتَ وَ { تَلَظَّى } تَوَهَّجُ وَقَرَأَ عُبَيْدُ بْنُ عُمَيْرٍ تَتَلَظَّى

"Ve'1-leyli'izâ yağşâ" Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle ["And olsun bürüyüp örttüğü zaman geceye, açıldığı zaman gündüze, erkeği dişiyi yamdana ki, hakîkaten sizin sa'yiniz çeşit çeşittir" (Âyet: ı-4)] İbn Abbâs: "O en güzeli yalan sayarsa" (Âyet: 9), "Verilen şeyin yerine geçen bedeli yalan sayarsa" ma'nâsmadır, demiştir. Mucâhid de şöyle demiştir:"Tereddâ" (Âyet: 11), "Öldü"; «TelezZâ" (Âyet: 14), Alevlendikçe alevlendi" ma'nâsınadır. Bu lafzı, Ubeyd ıbnu Umeyr, "Tetelezzâ" şeklinde aslı üzere iki tâ ile okudu.

بَاب { وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى }

4943 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ بْنُ عُقْبَةَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ دَخَلْتُ فِي نَفَرٍ مِنْ أَصْحَابِ عَبْدِ اللَّهِ الشَّأْمَ فَسَمِعَ بِنَا أَبُو الدَّرْدَاءِ فَأَتَانَا فَقَالَ أَفِيكُمْ مَنْ يَقْرَأُ فَقُلْنَا نَعَمْ قَالَ فَأَيُّكُمْ أَقْرَأُ فَأَشَارُوا إِلَيَّ فَقَالَ اقْرَأْ فَقَرَأْتُ { وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى } وَالذَّكَرِ وَالْأُنْثَى قَالَ أَنْتَ سَمِعْتَهَا مِنْ فِي صَاحِبِكَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ وَأَنَا سَمِعْتُهَا مِنْ فِي النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهَؤُلَاءِ يَأْبَوْنَ عَلَيْنَا

'Açıldığı zaman gündüze (Âyet: 2).

-...Alkame şöyle demiştir: Ben Abdullah ibn Mes'ûd'un talebelerinden birkaç kişi içinde olarak Şam'a girdim. Bizim gelişimizi Ebu'd-Derdâ işitmiş, akabinde bizim yanımıza geldi de:
— İçinizde Abdullah ibn Mes'ûd'un kıraati üzere okuyan kimse var mı? diye sordu.Biz:
— Evet var, dedik. Ebu'd-Derdâ:
— Hanginiz en iyi okuyan? dedi.Arkadaşlarım işaret edip beni gösterdiler. Ebu'd-Derdâ bana:
— Oku! dedi. Ben " Ve H-leyü izâ yağşâ ve Jn-nehâri izâ tecellâ ve 'z-zekeri ve 'l-ünsâ" şeklinde (Mâ'nın hazfıyle) okudum. Ebu'd-Derdâ:
— Sen bu okuyuşu sahibin İbn Mes'ûd'un ağzından mı işittin? diye sordu.
— Evet, dedim. Ebu'd-Derdâ:
— Ben de bu okuyuşu Peygamber (S)'in ağzından işitmişimdir. Bu Şamlılar bize karşı dayatıp, bu okuyuşumuza razı olmuyorlar, dedi

---

بَاب { وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنْثَى }

4944 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ قَالَ قَدِمَ أَصْحَابُ عَبْدِ اللَّهِ عَلَى أَبِي الدَّرْدَاءِ فَطَلَبَهُمْ فَوَجَدَهُمْ فَقَالَ أَيُّكُمْ يَقْرَأُ عَلَى قِرَاءَةِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُلُّنَا قَالَ فَأَيُّكُمْ أَحْفَظُ فَأَشَارُوا إِلَى عَلْقَمَةَ قَالَ كَيْفَ سَمِعْتَهُ يَقْرَأُ { وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى } قَالَ عَلْقَمَةُ وَالذَّكَرِ وَالْأُنْثَى قَالَ أَشْهَدُ أَنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ هَكَذَا وَهَؤُلَاءِ يُرِيدُونِي عَلَى أَنْ أَقْرَأَ { وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنْثَى } وَاللَّهِ لَا أُتَابِعُهُمْ

'Erkeği ve dişiyi yaratana (Âyet: 3)
-...Bize el-A'meş, İbrâhîm en-Nahaî'den tahdîs etti ki, o şöyle demiştir: Abdullah ibn Mes'ûd'un talebeleri Ebu'd-Derdâ'nın oturduğu yere (yânî Şam'a)geldiler,Ebu'd-Derdâ da bu gelenleri aradı ve onları buldu da
— Hanginiz Abdullah'ın okuyuşu üzere okuyor? diye sordu. Alkame:
— Hepimiz onun kıraati üzere okuruz, dedi. Ebu'd-Derdâ:
— Hanginiz ezber ediyor? dedi. Arkadaşları Alkame ibn Kays'ı işaret ettiler. Ebu'd-Derdâ:
— Sen, İbn Mes'ûd'un "Vel-leyli izâ yağşâ" sûresini nasıl okurken işittin? dedi.Alkame:
— "Ve'z-zekeri ve'l-ünsâ" şeklinde okurken işittim, dedi. Ebu'd-Derdâ:
— Şehâdet ediyorum ki, ben de Peygamber(S)'in bu âyeti böylece okuduğunu işitmişimdir. Fakat bu Şamlılar benim "Ve halaka'z-zekera ve'l-ünsâ" şeklinde okumamı istiyorlar, vallahi ben onlara tâbi olmuyorum, dedi

---

بَاب قَوْلُهُ { فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى }
4945 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَقِيعِ الْغَرْقَدِ فِي جَنَازَةٍ فَقَالَ مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَقَدْ كُتِبَ مَقْعَدُهُ مِنْ الْجَنَّةِ وَمَقْعَدُهُ مِنْ النَّارِ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا نَتَّكِلُ فَقَالَ اعْمَلُوا فَكُلٌّ مُيَسَّرٌ ثُمَّ قَرَأَ { فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى إِلَى قَوْلِهِ لِلْعُسْرَى } حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا قُعُودًا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ نَحْوَهُ

"Bundan sonra kim verir ve sakınırsa (Âyet: 5).
-...Alî (R) şöyle demiştir: Biz Bakî'u'l-Garkad mezarlığında Peygamber'in beraberinde bir cenazede bulunduk. Peygamber (S):
— "Sizlerden hiçbiriniz müstesna olmamak üzere muhakkak cennetten olacak oturağı ve ateşten olacak oturağı yazılmıştır" buyurdu. Bunun üzerine sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah! Öyleyse (Allah'ın bizim üzerimize yazmış bulunduğu bu yazımıza) dayanıp güvenemez miyiz? dediler. Rasûhıllah:
— "Sizler çalışıp amel ediniz. Herkes yaratıldığı şeye kolaylaştırılmıştır" buyurdu. Sonra da: "Kim verir ve sakınırsa, o en güzeli de tasdik ederse... " âyetlerini "Biz de ona en güç olanı müyesser kılarız"(Âyet. ıo) kavline kadar okudu.

بَاب { فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَى }
4946 - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ فِي جَنَازَةٍ فَأَخَذَ عُودًا يَنْكُتُ فِي الْأَرْضِ فَقَالَ مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَقَدْ كُتِبَ مَقْعَدُهُ مِنْ النَّارِ أَوْ مِنْ الْجَنَّةِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا نَتَّكِلُ قَالَ اعْمَلُوا فَكُلٌّ مُيَسَّرٌ { فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى } الْآيَةَ قَالَ شُعْبَةُ وَحَدَّثَنِي بِهِ مَنْصُورٌ فَلَمْ أُنْكِرْهُ مِنْ حَدِيثِ سُلَيْمَانَ

Bîz de ona en kolay olanı kolaylaştıracağız (Âyet: 6-7).
-... Bize Şu'be, Süleyman el-A'meş'ten; o da Saîd ibn Ubeyde'den; o da Ebû Abdirrahmân es-Sulemî'den; o da Alî(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) bir cenazede bulundu. Orada eline bir deynek aldı, onunla yere vurmaya ve birtakım çizgi ve izler meydana getirmeye koyuldu da:
— "Sizden hiçbir kimse müstesna olmamak üzere, muhakkak ateşten yâhud cennetten oturacağı yer yazılmıştır" buyurdu. Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah! Öyle ise bizler bu yazımıza dayanmayalım mı (Amelin fâidesi nedir)? dediler.

Rasûlullah (S):
— "Sizler amel edip çalışın. Çünkü herkes niçin yaratıldıysa, o şey kendisine kolaylaştırılmıştır" buyurdu ve "Kim verir ve sakınırsa, o en güzeli de tasdik ederse, biz de onu en kolaya hazırlayacağız..."âyetlerini okudu.

بَاب قَوْلِهِ { وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَى }
4947 – حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَام قَالَ كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَقَدْ كُتِبَ مَقْعَدُهُ مِنْ الْجَنَّةِ وَمَقْعَدُهُ مِنْ النَّارِ فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا نَتَّكِلُ قَالَ لَا اعْمَلُوا فَكُلٌّ مُيَسَّرٌ ثُمَّ قَرَأَ { فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَى إِلَى قَوْلِهِ فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَى }

Yüce Allah'ın "Amma Kim Cimrilik Eder, Kendisini Müstağni Görürse" (Âyet: 8) Kavli Babı
-...Bize Vekî' ibn Cerrah, el-A'meş'ten; o daSa'd ibn Ubeyde'den; o da Ebû Abdirrahmân'dan tahdîs etti ki, Alî aleyhi's-selâm şöyle demiştir: Bizler Peygamber'in yanında oturuyorduk.
— "Sizden hiçbir kimse müstesna olmamak üzere muhakkak cennetten oturacağı yer ve ateşten oturacağı yer yazılmıştır" buyurdu. Biz de:
— Yâ Rasûlallah! Öyleyse bizler (çalışmayı bırakıp) bu yazıya dayanmayalım mı? dedik.Rasûlullah (S):
— "Hayır (siz o yazıya dayanıp durmayın). Siz çalışıp amel edin. Çünkü herkes (yaratıldığı şeye) kolaylaştırılmıştır" buyurdu.Bundan sonra da şu âyetleri okudu: "Kim verir ve sakınırsa, o en güzeli de tasdik ederse, biz de onu en kolaya hazırlayacağız. Amma kim cimrilik eder, kendisini ihtiyâcsız görür ve o en güzeli yalan sayarsa, biz de onu o en güç olan için hazırlayacağız" (Âyet: 5-10).

بَاب قَوْلُهُ { وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى }
4948 – حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا فِي جَنَازَةٍ فِي بَقِيعِ الْغَرْقَدِ فَأَتَانَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَعَدَ وَقَعَدْنَا حَوْلَهُ وَمَعَهُ مِخْصَرَةٌ فَنَكَّسَ فَجَعَلَ يَنْكُتُ بِمِخْصَرَتِهِ ثُمَّ قَالَ مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ وَمَا مِنْ نَفْسٍ مَنْفُوسَةٍ إِلَّا كُتِبَ مَكَانُهَا مِنْ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ وَإِلَّا قَدْ كُتِبَتْ شَقِيَّةً أَوْ سَعِيدَةً قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا نَتَّكِلُ عَلَى كِتَابِنَا وَنَدَعُ الْعَمَلَ فَمَنْ كَانَ مِنَّا مِنْ أَهْلِ السَّعَادَةِ فَسَيَصِيرُ إِلَى عَمَلِ أَهْلِ السَّعَادَةِ وَمَنْ كَانَ مِنَّا مِنْ أَهْلِ الشَّقَاءِ فَسَيَصِيرُ إِلَى عَمَلِ أَهْلِ الشَّقَاوَةِ قَالَ أَمَّا أَهْلُ السَّعَادَةِ فَيُيَسَّرُونَ لِعَمَلِ أَهْلِ السَّعَادَةِ وَأَمَّا أَهْلُ الشَّقَاوَةِ فَيُيَسَّرُونَ لِعَمَلِ أَهْلِ الشَّقَاءِ ثُمَّ قَرَأَ { فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى } الْآيَةَ

"Ve O En Güzeli Yalanlarsa Kavli
-....Alî (R) şöyle demiştir: Bizler Bakfu'l-Garkad(mezarlığın) da bir cenazede bulunduk. Rasûlullah (S) bizim yanımıza gelip oturdu. Biz de O'nun etrafına oturduk. Rasûlullah'ın beraberinde bir deynek vardı. Rasûlullah başını eğdi,düşünceli bir hâlde elindeki dey-nekle yere vurup dürtüştürmeğe, çizgiler ve izler meydana getirmeğe başladı. Sonra:
— "Sizden hiçbir kimse ve yaratılmış hiçbir nefis müstesna olmamak üzere, muhakkak cennetteki ve cehennemdeki yeri yazılmış, takdir edilmiştir. Ve herkesin bedbaht ve bahtiyar olduğu muhakkak yazılmıştır" buyurdu. Bunun üzerine sahâbîlerden bir adam:
— Yâ Rasûlallah! Öyle ise bizler ameli terkedip bu yazımız üzerine dayanıp durmayalım mı (yânı amelin fâidesi nedir)? dedi. Rasûlullah (S):
— "Saadet ehlinden olan kimse, saadet sahibinin ameline varıp ulaşacaktır. Bizlerden şekaavet ehlinden olan kimse de şekaavet ehlinin ameline varıp ulaşacaktır" buyurdu ve şunu ilâve etti: "Saadet ehli, saadet ehlinin ameline kolaylaştırılırlar, şekaavet ehline gelince, onlar da şaktlik ehlinin ameline

kolaylaştırılırlar". Rasûlullah bundan sonra "Kim verir ve sakınırsa ve o en güzeli de tasdik ederse.. 'âyetlerini okudu

---

بَاب { فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَى }

4949 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ قَالَ سَمِعْتُ سَعْدَ بْنَ عُبَيْدَةَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي جَنَازَةٍ فَأَخَذَ شَيْئًا فَجَعَلَ يَنْكُتُ بِهِ الْأَرْضَ فَقَالَ مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَقَدْ كُتِبَ مَقْعَدُهُ مِنْ النَّارِ وَمَقْعَدُهُ مِنْ الْجَنَّةِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا نَتَّكِلُ عَلَى كِتَابِنَا وَنَدَعُ الْعَمَلَ قَالَ اعْمَلُوا فَكُلٌّ مُيَسَّرٌ لِمَا خُلِقَ لَهُ أَمَّا مَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ السَّعَادَةِ فَيُيَسَّرُ لِعَمَلِ أَهْلِ السَّعَادَةِ وَأَمَّا مَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الشَّقَاءِ فَيُيَسَّرُ لِعَمَلِ أَهْلِ الشَّقَاوَةِ ثُمَّ قَرَأَ { فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى } الْآيَةَ

'Biz de onu, o en zor olana hazırlayacağız" (Âyet: 10).
-... el-A'meş dedi ki: Ben Sa'd ibn Ubeyde'den işittim; o, Ebû Abdirrahmân es- Sulemî'den tahdîs ediyordu ki, Alî (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bir cenazede idi.Eline birşey aldı da onunla yere dürtüp vurmaya, birtakım izler meydana getirmeye başladı da:
— "Sizden hiçbir kimse müstesna olmamak üzere, muhakkak ateşten olacak oturacağı yeri ve cennetten olan oturacağı yeri yazılmıştır" buyurdu.Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah! Öyleyse bizler ameli terkedip de bu yazımız üzerine dayanıp durmayalım mı? dediler. Rasûlullah:
— "Sizler çalışıp amel ediniz. Çünkü herkes ne için yaratılmış ise o kendisine kolaylaştırılmıştır: Saadet ehlinden olan kimseye saadet ehlinin ameli kolaylaştırılır.Amma şakilik ehlinden olan kimseye geline, ona da şekaavet ehlinin ameli kolaylaştırılır" buyurdu.Bundan sonra şu âyetleri okudu: "Kim verir ve sakınırsa, o en güzeli de tasdik ederse, biz de onu en kolaya hazırlayacağız. Amma kim cimrilik eder, kendisim ihtiyâcsız görür ve o en güzeli yalan sayarsa, biz de onu o en güç olan için hazırlayacağız"

سُورَةُ وَالضُّحَى وَقَالَ مُجَاهِدٌ { إِذَا سَجَى } اسْتَوَى وَقَالَ غَيْرُهُ { سَجَى } أَظْلَمَ وَسَكَنَ { عَائِلًا } ذُو عِيَالٍ

بَاب { مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى }

4950 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا الْأَسْوَدُ بْنُ قَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ جُنْدُبَ بْنَ سُفْيَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اشْتَكَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَقُمْ لَيْلَتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا فَجَاءَتْ امْرَأَةٌ فَقَالَتْ يَا مُحَمَّدُ إِنِّي لَأَرْجُو أَنْ يَكُونَ شَيْطَانُكَ قَدْ تَرَكَكَ لَمْ أَرَهُ قَرِبَكَ مُنْذُ لَيْلَتَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةٍ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ { وَالضُّحَى وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى } قَوْلُهُ { مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى } تُقْرَأُ بِالتَّشْدِيدِ وَالتَّخْفِيفِ بِمَعْنًى وَاحِدٍ مَا تَرَكَكَ رَبُّكَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ مَا تَرَكَكَ وَمَا أَبْغَضَكَ

Ve'd-Duhâ Sûresi

Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle Mucâhid:"And olsun kuşluk vaktine, sükûna vardığı dem geceye" (Âyet: ı-2>; buradaki "Secâ","İstevâ" (yânî "Dümdüz oldu") ma'nâsınadır, dedi.Mucâhid'den başkası da: "Secâ", "Karanlık bastı", bir de "Sükûna kavuştu" ma'nâsınadır;"5eraz, bir fakır olduğunu bilip de zengin yapmadı mı?" (Âyet: 8); buradaki "Ailen","Kendisine muhtaç olanlar sahibi" (yânî "Kendisine muhtâc olanlar çok oldu ve fakır oldu")ma'nâsınadır, demiştir.
'Rabb'in seni terketmedi ve danlmadı" (Âyet: 3).
-... Bize el-Esved ibn Kays tahdîs edip şöyle dedi: Ben Cundub ibn Sufyân (R)'den işittim, şöyle dedi: Rasûlullah (S) rahatsızlandı da iki yâhud üç gece kalkmadı. Bir kadın geldi ve:

— Yâ Muhammmedi Ben umarım ki, şeytânın seni bırakıp terketmiş olsun! Görüyorum ki,iki yâhud üç geceden beri sana yaklaşmadı, dedi. Bunun üzerine Azîz ve Celîl Allah: "And olsun kuşluk vaktine, sükûna vardığı dem geceye ki, Rabb *in seni terketmedi ve danlmadı" sûresini indirdi

---

4951 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَسْوَدِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ جُنْدُبًا الْبَجَلِيَّ قَالَتْ امْرَأَةٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أُرَى صَاحِبَكَ إِلَّا أَبْطَأَكَ فَنَزَلَتْ { مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى }

"Rabb'in seni terketmedi ve danlmadı". Buradaki "Mâ veddeake" fiili şeddeli de, şeddesiz de okunur; ikisi de bir ma'nâyadır: "Rabb'in seni terketmedi" demektir. İbn Abbâs da: "Mâ veddeake","Seni terketmedi"; "Mâ kala", "Seni buğz etmedi" ma'nâsınadır, demiştir.
-...Buradaki senedde el-Esved ibn Kay s şöyle demiştir:Ben Cundub el Becelî'den işittim (şöyle diyordu): Bir kadın:
— Yâ RasûlaÎlah! Sahibinin (yânı Cibrîl'in) muhakkak sana gelmekte yavaşlayıp geciktiğini zannediyorum, dedi. Bunun üzerine "Rabb*in seni terketmedi ve danlmadı" sûresi indi

---

سُورَةُ أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ { وِزْرَكَ } فِي الْجَاهِلِيَّةِ { أَنْقَضَ } أَثْقَلَ { مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا } قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ أَيْ مَعَ ذَلِكَ الْعُسْرِ يُسْرًا آخَرَ كَقَوْلِهِ { هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْحُسْنَيَيْنِ } وَلَنْ يَغْلِبَ عُسْرٌ يُسْرَيْنِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { فَانْصَبْ } فِي حَاجَتِكَ إِلَى رَبِّكَ وَيُذْكَرُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ { أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ } شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ

"Elem Neşrah" Sûresi
Rahman ve Rahtm olan Allah'ın ismiyle "Göğsünü senin için açıp genişletmedik mi? Senden yükünü de indirmedik mi? Ki o senin sırtına ağır gelmişti. Senin nâmını da yükselttik. Demek hakîkaten güçlükle beraber bir kolaylık var. Muhakkak güçlükle beraber bir kolaylık var" (Âyet: ı-6).Mucâhid: "Vizrake", "Câhiliyet'te olan yükünü"; "Enkada", "Senin sırtına ağır basmıştı" manasınadır, dedi."Güçlükle beraber bir kolaylık var" âyeti hakkında Sufyân ibn Uyeyne şöyle demiştir:Yânı bu "Aynı zorluğun beraberinde diğer bir kolaylık var" ma'nâsmadır. Bu ifâde, Yüce Allah'ın "De ki: Siz bizde iki güzelliğin birinden başkasını mı gözetliyorsunuz?" (et-Tevbe: 52) kavli gibidir (yânı mü'minler için birden fazla güzellik sabit olduğu gibi, birden fazla kolaylık da sabit olur)."Bir zorluk da iki kolaylığı asla yenemez". "O hâlde boş kaldın mı hemen yorul. Ve (her işinde) ancak Rabb'ine sarıl" (Âyet: 7-8).Mucâhid: "Fensab ", "(Farzı bitirdiğinde) ihtiyâcın hususunda yine Rabb'in yolunda yorul" ma'nâsmadır, demiştir.İbn Abbâs'tan zikrolunuyor ki, o: "Biz senin göğsünü açmadık mı?" kavli hakkında: Allah onun göğsünü İslâm için açıp genişletti, demiştir

---

سُورَةُ وَالتِّينِ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ هُوَ التِّينُ وَالزَّيْتُونُ الَّذِي يَأْكُلُ النَّاسُ يُقَالُ { فَمَا يُكَذِّبُكَ } فَمَا الَّذِي يُكَذِّبُكَ بِأَنَّ النَّاسَ يُدَانُونَ بِأَعْمَالِهِمْ كَأَنَّهُ قَالَ وَمَنْ يَقْدِرُ عَلَى تَكْذِيبِكَ بِالثَّوَابِ وَالْعِقَابِ
4952 – حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَدِيٌّ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ فِي سَفَرٍ فَقَرَأَ فِي الْعِشَاءِ فِي إِحْدَى الرَّكْعَتَيْنِ بِالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ { تَقْوِيمٍ } الْخَلْقِ

Ve't-Tîni" Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle "And olsun incire, zeytine, Sına Dağı'na ve şu emîn beldeye ki, biz hakikat insanı en güzel biçimde yarattık. Sonra onu aşağıların aşağısına çevirdik" (Âyet: 1-5).
Mucâhid şöyle demiştir: Buradaki "İncir" ve "Zeytin", insanların yemekte bulunduğu şeylerdi.
"O hâlde hangi şey sana dini yalan saydırabilir?" (Âyet: 7) kavli hakkında: "İnsanların amelleri mukaabilinde cezaya uğratılacaklarını sana yalandır dedirtip yalan saydıracak olan şey nedir?" ma'nâsınadır, deniliyor.Sanki bu:" (Bunca delillerden sonra) sevabı ve ikaabı sana yalan saydırmaya kimin gücü yeter?" demiş gibidir.
-...Adiyy ibn Sabit haber verip şöyle demiştir: Ben el- Berâ(ibn Âzib -R)'dan işittim: Peygamber (S) bir seferde idi, yatsı namazında iki rek'atin birinde "Ve't-tîni ve'zzeytûni" sûresini okudu (dedi).Mucâhid: "AhsenuH-takvîm", "En güzel yaratma"dır, demiştir.

سُورَةُ اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

4952ـ حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ عَتِيقٍ عَنْ الْحَسَنِ قَالَ اكْتُبْ فِي الْمُصْحَفِ فِي أَوَّلِ الْإِمَامِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَاجْعَلْ بَيْنَ السُّورَتَيْنِ خَطًّا وَقَالَ مُجَاهِدٌ { نَادِيَهُ } عَشِيرَتَهُ { الزَّبَانِيَةَ } الْمَلَائِكَةَ وَقَالَ مَعْمَرٌ { الرُّجْعَى } الْمَرْجِعُ { لَنَسْفَعَنْ } قَالَ لَنَأْخُذَنْ وَلَنَسْفَعَنْ بِالنُّونِ وَهِيَ الْخَفِيفَةُ سَفَعْتُ بِيَدِهِ أَخَذْتُ

"İkra' bi'smi Rabbike'llezî halaka" Sûresi
Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle Kuteybe ibnu Saîd şöyle dedi: Bize Hammâd ibnu Zeyd, Yahyâ'bnu Atîk'ten tahdîs etti ki, el-Hasenu'I- Basrî: İmâmın evvelinde (yânı Kur'ân'ın evveli olan Fâtiha'nın başında) "BismillâhVr-rahmânVr-rahîm"i yaz, bundan sonraki her iki sûre arasına da bir çizgi çek, demiştir.Eğer vazgeçmezse andolsun onu alnından tutup sürükleriz, yalancı günahkâr alnından.O vakit meclisini da'vet etsin dursun! Biz de zebanileri çağırırız" (Âyet: 15-18).Mucâhid: Buradaki "Nâdiyehu", "Aşiretini"; "ez-Zebâniyetu", "Melekleri" ma'nâsınadır, demiştir.Ma'mer ibn Müsennâ: "Şübhesiz dönüş ancak Rabb'inedir" (Âyet. 8)dek\ "er-Ruc'â", "Merci"* (yânî "Dönüş") ma'nâsınadır; "Le-nesfean", "Le-ne'huzen" (yânî "Elbette onu yakalarız") ma'nâsınadır. Hafif nûn, yânî şeddesiz nûn ile "Le-nesfean", "Elinden yakaladım" ma'nâsına olan "Seaftu bi-yedîhî"dendir.

4953 – بَاب حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ ح و حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ مَرْوَانَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ أَبِي رِزْمَةَ أَخْبَرَنَا أَبُو صَالِحٍ سَلْمَوَيْهِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ شِهَابٍ أَنَّ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ كَانَ أَوَّلَ مَا بُدِئَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرُّؤْيَا الصَّادِقَةُ فِي النَّوْمِ فَكَانَ لَا يَرَى رُؤْيَا إِلَّا جَاءَتْ مِثْلَ فَلَقِ الصُّبْحِ ثُمَّ حُبِّبَ إِلَيْهِ الْخَلَاءُ فَكَانَ يَلْحَقُ بِغَارِ حِرَاءٍ فَيَتَحَنَّثُ فِيهِ قَالَ وَالتَّحَنُّثُ التَّعَبُّدُ اللَّيَالِيَ ذَوَاتِ الْعَدَدِ قَبْلَ أَنْ يَرْجِعَ إِلَى أَهْلِهِ وَيَتَزَوَّدُ لِذَلِكَ ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَى خَدِيجَةَ فَيَتَزَوَّدُ بِمِثْلِهَا حَتَّى فَجِئَهُ الْحَقُّ وَهُوَ فِي غَارِ حِرَاءٍ فَجَاءَهُ الْمَلَكُ فَقَالَ اقْرَأْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَنَا بِقَارِئٍ قَالَ فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي حَتَّى بَلَغَ مِنِّي الْجُهْدُ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ اقْرَأْ قُلْتُ مَا أَنَا بِقَارِئٍ فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي الثَّانِيَةَ حَتَّى بَلَغَ مِنِّي الْجُهْدُ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ اقْرَأْ قُلْتُ مَا أَنَا بِقَارِئٍ فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي الثَّالِثَةَ حَتَّى بَلَغَ مِنِّي الْجُهْدُ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ { اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ الْآيَاتِ إِلَى قَوْلِهِ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ } فَرَجَعَ بِهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَرْجُفُ بَوَادِرُهُ حَتَّى دَخَلَ عَلَى خَدِيجَةَ فَقَالَ زَمِّلُونِي زَمِّلُونِي فَزَمَّلُوهُ حَتَّى ذَهَبَ عَنْهُ الرَّوْعُ قَالَ لِخَدِيجَةَ أَيْ خَدِيجَةُ مَا لِي لَقَدْ خَشِيتُ عَلَى نَفْسِي فَأَخْبَرَهَا الْخَبَرَ قَالَتْ خَدِيجَةُ كَلَّا أَبْشِرْ فَوَاللَّهِ لَا يُخْزِيكَ اللَّهُ أَبَدًا فَوَاللَّهِ إِنَّكَ لَتَصِلُ الرَّحِمَ وَتَصْدُقُ الْحَدِيثَ وَتَحْمِلُ الْكَلَّ وَتَكْسِبُ الْمَعْدُومَ وَتَقْرِي الضَّيْفَ وَتُعِينُ عَلَى نَوَائِبِ الْحَقِّ فَانْطَلَقَتْ بِهِ خَدِيجَةُ حَتَّى أَتَتْ بِهِ وَرَقَةَ بْنَ نَوْفَلٍ وَهُوَ ابْنُ عَمِّ خَدِيجَةَ أَخِي أَبِيهَا وَكَانَ امْرَأً تَنَصَّرَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَكَانَ يَكْتُبُ الْكِتَابَ الْعَرَبِيَّ وَيَكْتُبُ مِنْ الْإِنْجِيلِ بِالْعَرَبِيَّةِ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَكْتُبَ وَكَانَ شَيْخًا كَبِيرًا قَدْ عَمِيَ فَقَالَتْ خَدِيجَةُ يَا ابْنَ عَمِّ اسْمَعْ مِنْ ابْنِ أَخِيكَ

قَالَ وَرَقَةُ يَا ابْنَ أَخِي مَاذَا تَرَى فَأَخْبَرَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَبَرَ مَا رَأَى فَقَالَ وَرَقَةُ هَذَا النَّامُوسُ الَّذِي أُنْزِلَ عَلَى مُوسَى لَيْتَنِي فِيهَا جَذَعًا لَيْتَنِي أَكُونُ حَيًّا ذَكَرَ حَرْفًا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَمُخْرِجِيَّ هُمْ قَالَ وَرَقَةُ نَعَمْ لَمْ يَأْتِ رَجُلٌ بِمَا جِئْتَ بِهِ إِلَّا أُوذِيَ وَإِنْ يُدْرِكْنِي يَوْمُكَ حَيًّا أَنْصُرْكَ نَصْرًا مُؤَزَّرًا ثُمَّ لَمْ يَنْشَبْ وَرَقَةُ أَنْ تُوُفِّيَ وَفَتَرَ الْوَحْيُ فَتْرَةً حَتَّى حَزِنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ شِهَابٍ فَأَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُحَدِّثُ عَنْ فَتْرَةِ الْوَحْيِ قَالَ فِي حَدِيثِهِ بَيْنَا أَنَا أَمْشِي سَمِعْتُ صَوْتًا مِنْ السَّمَاءِ فَرَفَعْتُ بَصَرِي فَإِذَا الْمَلَكُ الَّذِي جَاءَنِي بِحِرَاءٍ جَالِسٌ عَلَى كُرْسِيٍّ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ فَفَرِقْتُ مِنْهُ فَرَجَعْتُ فَقُلْتُ زَمِّلُونِي زَمِّلُونِي فَدَثَّرُوهُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى { يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُمْ فَأَنْذِرْ وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ وَالرِّجْزَ فَاهْجُرْ } قَالَ أَبُو سَلَمَةَ وَهِيَ الْأَوْثَانُ الَّتِي كَانَ أَهْلُ الْجَاهِلِيَّةِ يَعْبُدُونَ قَالَ ثُمَّ تَتَابَعَ الْوَحْيُ

-....Ebû Salih Selmûye haber verip şöyle demiştir: Bana Abdullah ibnu'l-Mubârek tahdîs etti ki, Yûnus ibnu Yezîd şöyle demiştir: Bana İbnu Şihâb haber verdi. Ona da Peygamber'in zevcesi Âişe (R) haber verip şöyle demiştir: RasûluIlah(S)'in ilk vahy başlangıcı uykuda, doğru rü'yâ görmekle olmuştur. Hiçbir rü'yâ görmezdi ki, sabah aydınlığı gibi apaçık meydana çıkmasın (yânı her gördüğü rü'yâ muhakkak sabah aydınlığı gibi apaçık meydana gelirdi). Bundan sonra kendisine yalnızlık sevdirildi. Hıra mağarasına katılır, orada ailesinin yanına dönmeden, sayısı belli gecelerde tahannus ederdi -Râvî ez-Zuhrî: "Tahannus", "Taabbud",yânî "İbâdet etmek" ma'nâsi-nadır, demiştir-. İşte bunun için yanına azık alır giderdi. Oradaki ibâdet gecelerinden sonra Hadîce'ye döner ve bir o kadar zaman için yine azık tedârik ederdi. Nihayet O Hıra mağarasında bulunduğu sırada ona ansızın Hakk (emri, yânı vahy) geldi. Şöyle ki: O'na Melek gelip:
— Oku! dedi. Rasûlullah:
— Ben okuyucu değilim" diye cevâb verdi. Rasûlullah buyurdu ki:
— "O zaman melek beni alıp takatim kesilinceye kadar sıkıştırdı. Sonra beni bırakıp yine 'Okul' dedi. Ben de ona: Ben okuyucu değilim, dedim. Yine beni alıp ikinci defa takatim kesilinceye kadar sıkıştırdı. Sonra beni salıverip yine 'Oku!' dedi. Ben de: Okuyucu değilim, dedim. Beni üçüncü kerre tuttu ve yine takatim kesilinceye kadar sıkıştırdı. Sonra beni bıraktı da: 'Yaratan Rabb 'inin adiyle oku! O, insanı bir kan pıhtısından yarattı. Oku! Rabb 'in nihayetsiz kerem sahibidir. Ki o, kalemle öğretendir. İnsana bilmediğini O öğretti' (Âyet; 1-5) âyetlerini söyledi."Bunun üzerine Rasûlullah, bu âyetleri alarak, korkudan vücûdunun etleri titreye titreye döndü ve Hadîce'nin yanına girdi de:
— "Beni sarıp örtün, beni sarıp örtün" dedi.Korkusu gidinceye kadar kendisini sarıp örttüler. Sonra Rasûlullah, Hadîce'ye:
— "Ey Hadîcel Bana ne oluyor ki? And olsun ben kendimden korktum" dedi ve vukû'a gelen haberi Hadîce'ye haber verdi. Hadîce de ona:
— Öyle deme, sevin, Allah'a yemîn ederim ki, Allah Seni hiçbir vakit utandırmaz. Yine Allah'a yemîn ediyorum, çünkü Sen hısımlara iyilik ekler durursun, sözü dosdoğru söylersin, işini görmekten âciz olanların ağırlığını yüklenirsin, fakîre verir, kimsenin kazandirama-yacağını kazandırırsın, konuğa yemek yedirir ağırlarsın, hakk yolunda meydana gelen hâdiseler ve mühim işlerde halka yardım edersin, dedi. Bundan sonra Hadîce, Rasûlullah'ı birlikte alıp, O'nu babasının erkek kardeşinin, yânî Hadîce'nin amcasının oğlu olan Varaka ibnu Nevfel'e götürdü. Bu zât Câhiliyet zamanında Hristiyan Dîni'-ne girmiş bir kimse olup, Arabça yazı yazabilir ve İncil'den de Allah'ın yazmasını dilediği mikdârda bâzı şeyleri Arabça yazardı. Varaka gözleri görmez olmuş yaşlı büyük bir şeyh idi. Hadîce, Varaka'ya:
— Ey amca! Kardeşinin oğlundan dinle bak, ne söylüyor! dedi. Varaka:
— Ey kardeşimin oğlu! Ne görüyorsun? deyince, Peygamber gördüğü şeyleri kendisine haber verdi. Bunun üzerine Varaka:
— Bu gördüğün, Mûsâ Peygamber üzerine indirilmiş olan Nâ-mûs'tur (yânî vahy meleğidir). Âh keski Sen'in da'vet günlerinde genç olaydım. Kavmin Sen'i çıkaracakları zaman keski hayâtta olsaydım! dedi, ve bir cümle daha zikretti .Rasûlullah:
— "Onlar beni çıkaracaklar mı ki?" diye sordu. Varaka da:

— Evet, (çünkü) Sen'in gibi birşey getirmiş (yânî vahy tebliğ etmiş) bir kimse,muhakkak eziyete uğratılmıştır. Eğer Sen'in da'vet gününe diri olarak yetişirsem, Sana son derecede yardım ederim, cevâbını verdi.Bundan sonra çok geçmedi, Varaka vefat etti. O esnada bir vahy fetreti oldu (yânî bir müddet için vahy kesikliğe uğradı).Rasûlullah bundan hüzünlendi.Muhammed ibn Şihâb şöyle dedi: Bana Ebû Seleme Abdurrah-mân ibn Avf haber Verdi ki, Câbir ibn Abdillah el-Ensârî (R) de -geçen hadîsi rivayet edip- şöyle demiştir:Rasûlullah vahy fetretinden bahsederken sözü arasında şöyle buyurdu:
— "Ben (bir gün) yürürken birdenbire gökyüzü tarafından bir ses işittim. Gözümü kaldırdım, bir de baktım ki, Hırâ'da bana gelen melek (yânî Cibril aleyhi's-selâm) gök ile yer arasında bir kürsî üzerinde oturmuş. Ben bundan çok korktum ve hemen (evime) dönüp: Beni örtün, beni örtün, dedim. Beni disâr demlen örtü ile sarıp örttüler. Akabinde Yüce Allah: Ey bürünüp sarınan! Kalk artık korkut, Rabb'inin büyüklüğünü Vlân ett elbiselerini temizle, pisliği -azâbı-terkeyle... " el-Müddessir âyetlerini indirdi".
Ebû Seleme: Buradaki "er-Ric", Câhiliyet ehlinin ibâdet ede-geldikleri vesenler, putlardır, dedi. Câbir: Bundan sonra vahy kesilmeyip arka arkaya devam edip durdu, dedi

---

بَاب قَوْلُهُ { خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ }

4955 - حَدَّثَنَا ابْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَوَّلُ مَا بُدِئَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ فَجَاءَهُ الْمَلَكُ فَقَالَ { اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ }

-... Bize el-Leys, Ukayl'den; o da İbn Şihâb'dan; o da Urve'den tahdîs etti ki, ÂÎşe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'a vahyin ilk başlangıcı sâlih rü'yâdır. Sonra O'na melek geldi de: "Yaratan Rabb 'inin adiyle oku! O insanı bir kan pıhtısından yarattı. Oku! Rabb 'in nihayetsiz kerem sahibidir. Ki O, kalemle öğretendir. İnsana bilmediğini O öğretti âyetlerini söyledi.

بَاب قَوْلُهُ { اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ }

4956 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ قَالَ مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَوَّلُ مَا بُدِئَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرُّؤْيَا الصَّادِقَةُ جَاءَهُ الْمَلَكُ فَقَالَ { اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ }

"Oku! Rabb'in Nihayetsiz Kerem Sahibidir" Kavli
-...Buradaki iki senedde yine Âişe(R)'den: Rasûlullah'a vahyin ilk başlangıcı sâdık rü'yâ (görmekle) olmuştur. O'na melek geldi de: "Yaratan Rabb Hnin adiyle oku! O insanı bir kan pıhtısından yarattı. Oku! Rabb 'in nihayetsiz kerem sahibidir. Ki O, kalemle öğretendir. İnsana bilmediğim O öğretti" âyetlerini söyledi.

4957 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ سَمِعْتُ عُرْوَةَ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَرَجَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى خَدِيجَةَ فَقَالَ زَمِّلُونِي زَمِّلُونِي فَذَكَرَ الْحَدِيثَ

سُورَةُ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ

يُقَالُ الْمَطْلَعُ هُوَ الطُّلُوعُ وَالْمَطْلِعُ الْمَوْضِعُ الَّذِي يُطْلَعُ مِنْهُ { أَنْزَلْنَاهُ } الْهَاءُ كِنَايَةٌ عَنْ الْقُرْآنِ { إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ } خَرَجَ مَخْرَجَ الْجَمِيعِ وَالْمُنْزِلُ هُوَ اللَّهُ وَالْعَرَبُ تُوَكِّدُ فِعْلَ الْوَاحِدِ فَتَجْعَلُهُ بِلَفْظِ الْجَمِيعِ لِيَكُونَ أَثْبَتَ وَأَوْكَدَ

"İnnâ enzelnâhu" Sûresi
Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle "Gerçek biz onu kadir gecesinde indirdik. " (Âyet: I) ;"O tan yeri ağarıncaya kadar bir Selâm'dtr" (Âyet: 5).Deniliyor ki, (lâm'ın fethasıyle) "Matla"', mîmli masdar olup "Tulu"', yânî "Doğuş";lâm'ın kesresiyle ', "Fecrin kendisinden doğurulacağı yer", yânî mekân ismidir. "Enzelnâhu "da "Hu" zamîrindeki hâ, Kur'ân'dan kinayedir. "Enzelnâhu", cem? yerinde,yânî cemf nûn'u ile gelmiştir. Hâlbuki "İndirici", tek olan Allah'tır. Arab vahidin fiilini te'kîd eder de fiilin daha sabit ve daha te'kîdli olması için, onu cemi* lafzıyle getirir

---

بَاب { كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ لَنَسْفَعَنْ بِالنَّاصِيَةِ نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ }

4958 - حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ الْجَزَرِيِّ عَنْ عِكْرِمَةَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ أَبُو جَهْلٍ لَئِنْ رَأَيْتُ مُحَمَّدًا يُصَلِّي عِنْدَ الْكَعْبَةِ لَأَطَأَنَّ عَلَى عُنُقِهِ فَبَلَغَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَوْ فَعَلَهُ لَأَخَذَتْهُ الْمَلَائِكَةُ تَابَعَهُ عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ

'Sakınsın o. Eğer (küfürden) vazgeçmezse, and olsun onu alnından tutup sürükleriz. Yalancı, günahkâr alnından!" (Âyet: 15-16).
-....Bize Abdurrazzâk, Ma'mer ibn Râşid'den; o da Abdulkerîm el-Cezerî'den; o da îkrime'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Bir gün Ebû Cehil:
— Eğer Muhammed'i Ka'be yanında namaz kılarken görürsem, muhakkak boynu üzerine ayağımla basıp çiğneyeceğim, demişti. Bu haber Peygamber(S)'e ulaşınca:
— "Eğer Ebû Cehil bunu yapmaya davransaydı, muhakkak onu melekler yakalayacaktı" buyurdu.Bu hadîsi, Ubeydullah'tan; o da Abdulkerîm'den rivayet etmekte Abdurrazzâk'a, Amr ibnu Hâlid mutâbaat etmiştir

---

سُورَةُ لَمْ يَكُنْ

{ مُنْفَكِّينَ } زَائِلِينَ { قَيِّمَةٌ } الْقَائِمَةُ { دِينُ الْقَيِّمَةِ } أَضَافَ الدِّينَ إِلَى الْمُؤَنَّثِ

"Lem yekûn" Sûresi
Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle "Kitâblılardan ve müşriklerden küfredenler kendilerine apaçık bir hüccet, (yânı) içinde en doğru hükümler yazılı, temiz sahîfeleri okuyacak Allah'tan bir rasûl gelinceye kadar (dînlerinden) ayrılacak değillerdi" (Âyet: 1-3).Buradaki "Münfekkîn","Üzerinde bulundukları şeyden zail olup ayrılacak değillerdi" ma'nâsınadır."Hâlbuki onlar Allah'a, O'nun dîninde ihlâs sahibi muvahhidler olarak ibâdet etmelerinden, namazı dosdoğru kılmalarından, zekâtı vermelerinden başkasıyla emrolunma mışlardı. En doğru dîn de bu idi"(Âyet: 5);buradaki "Kayyime","Kaaime" (yânî "Sabit ve ayakta duracak olan ebedî dîn") ma'nâsmadır."Dînu'l-kayyime" terkibinde Allah, dîni müennes olan bir şeye izafe etti

---

4959 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأُبَيٍّ إِنَّ اللَّهَ أَمَرَنِي أَنْ أَقْرَأَ عَلَيْكَ { لَمْ يَكُنْ الَّذِينَ كَفَرُوا } قَالَ وَسَمَّانِي قَالَ نَعَمْ فَبَكَى

-... Şu'be şöyle dedi: Ben Katâde'den işittim; o daEnes ibn Mâlik(R)'ten, ki Peygamber (S) Ubeyy ibn Ka'b'a hitaben:
— "Şübhesiz Allah bana Lem yekûnillezîne keferu sûresini sana karşı okumamı emir buyurdu" dedi. Ubeyy, Peygamber'e:
— Allah benim ismimi andı mı? diye sordu. Peygamber: — "Evet andı" buyurunca, Ubeyy ağladı

4960 - حَدَّثَنَا حَسَّانُ بْنُ حَسَّانَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأُبَيٍّ إِنَّ اللَّهَ أَمَرَنِي أَنْ أَقْرَأَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ قَالَ أُبَيٌّ آللَّهُ سَمَّانِي لَكَ قَالَ اللَّهُ سَمَّاكَ لِي فَجَعَلَ أُبَيٌّ يَبْكِي قَالَ قَتَادَةُ فَأُنْبِئْتُ أَنَّهُ قَرَأَ عَلَيْهِ { لَمْ يَكُنْ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ }

-...Hemmâm ibn Yahya, Katâde'den tahdîs etti ki, Enes (R) şöyle demiştir: Peygamber (S), Ubeyy'e hitaben şöyle:
— "Allah bana sana karşı Kur'ân'ı okumamı emretti" dedi.Ubeyy:
— Allah benim ismimi Sana açıkça andı mı? diye sordu. Peygamber:
— "Allah senin ismini bana açıkça söyledi" buyurdu. Bunun üzerine Ubeyy ağlamağa başladı.Katâde şöyle demiştir: Bana haber verildi ki, Peygamber, Ubeyy'e karşı "Lemyekûnillezîne keferu min ehlVl-kitâbi" sûresini okumuştur.

4961 - حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ الْمُنَادِي حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِأُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ إِنَّ اللَّهَ أَمَرَنِي أَنْ أُقْرِئَكَ الْقُرْآنَ قَالَ آللَّهُ سَمَّانِي لَكَ قَالَ نَعَمْ قَالَ وَقَدْ ذُكِرْتُ عِنْدَ رَبِّ الْعَالَمِينَ قَالَ نَعَمْ فَذَرَفَتْ عَيْنَاهُ

-...Saîd ibnu Ebî Arûbe, Katâde'den;o da Enes ibn Mâlik(R)'ten tahdîs etti ki,Peygamber (S) Ubeyy ibn Ka'b'a:
— "Allah bana Kur'ân'ı sana okumamı emir buyurdu" dedi. Ubeyy:
— Allah benim ismimi Sana söyledi mi? dedi. Peygamber:
— "Evet (söyledi)" buyurdu. Ubeyy:
— Ben Âlemlerin Rabbi katında anılmış mı oldum? dedi. Peygamber:
— "Evet" deyince, Ubeyy'in iki gözü yaş akıttı

سُورَةُ إِذَا زُلْزِلَتْ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا

بَاب قَوْلُهُ { فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ } يُقَالُ { أَوْحَى لَهَا } أَوْحَى إِلَيْهَا وَوَحَى لَهَا وَوَحَى إِلَيْهَا وَاحِدٌ

4962 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْخَيْلُ لِثَلَاثَةٍ لِرَجُلٍ أَجْرٌ وَلِرَجُلٍ سِتْرٌ وَعَلَى رَجُلٍ وِزْرٌ فَأَمَّا الَّذِي لَهُ أَجْرٌ فَرَجُلٌ رَبَطَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأَطَالَ لَهَا فِي مَرْجٍ أَوْ رَوْضَةٍ فَمَا أَصَابَتْ فِي طِيَلِهَا ذَلِكَ فِي الْمَرْجِ وَالرَّوْضَةِ كَانَ لَهُ حَسَنَاتٍ وَلَوْ أَنَّهَا قَطَعَتْ طِيَلَهَا فَاسْتَنَّتْ شَرَفًا أَوْ شَرَفَيْنِ كَانَتْ آثَارُهَا وَأَرْوَاثُهَا حَسَنَاتٍ لَهُ وَلَوْ أَنَّهَا مَرَّتْ بِنَهَرٍ فَشَرِبَتْ مِنْهُ وَلَمْ يُرِدْ أَنْ يَسْقِيَ بِهِ كَانَ ذَلِكَ حَسَنَاتٍ لَهُ فَهِيَ لِذَلِكَ الرَّجُلِ أَجْرٌ وَرَجُلٌ رَبَطَهَا تَغَنِّيًا وَتَعَفُّفًا وَلَمْ يَنْسَ حَقَّ اللَّهِ فِي رِقَابِهَا وَلَا ظُهُورِهَا فَهِيَ لَهُ سِتْرٌ وَرَجُلٌ رَبَطَهَا فَخْرًا وَرِئَاءً وَنِوَاءً فَهِيَ عَلَى ذَلِكَ وِزْرٌ فَسُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْحُمُرِ قَالَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيَّ فِيهَا إِلَّا هَذِهِ الْآيَةَ الْفَاذَّةَ الْجَامِعَةَ { فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ }

"İzâ zulziletfl-ardu zilzâlehâ" Sûresi
Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle:"Kim zerre ağırlığınca bir hayır yapıyor idiyse onu görecek" (Âyet: 7).'Evhâ lehâ", "Evhâ ileyhâ", "Vaha lehâ" ve "Vaha ileyhâ" ma'nâda birdir, deniliyor
-...Bize Mâlik, Zeyd ibn Eslem'den; o da Ebû Salih es-Semmânî'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur:
— "Atlar şu üç kimseye âid olur: Bir kimse için ecirdir, bir kimse için ihtiyâcına bir perdedir, bir kimse üzerine de bir günâhtır. At kendisi için ecir ve sevâb olan kimseye gelince, o atını Allah yolunda (cihâd için) bağlamıştır, atın bağım da bol otlu geniş bir sahada veya çayırlıkta uzatmıştır. Bu bol otlu sahadan veya çayırlıktan atın bu uzun ipinde iken yediği her ot, sahibi için birer hasenedir, iyiliktir. Hele bir de atın ipi kopsa da şahlanarak bir veya iki yükseklik -yâhud bir iki mil kadar- neşât ile koşsa, yerde tırnaklarının bıraktığı izleri ve onun gübreleri de sahibi için haseneler olur. Bir de hayvan bu arada bir nehre uğrayıp da ondan içerse -sahibi sulamak istememiş olsa bile- bu su da sahibi için haseneler, iyilikler olur. İşte cihâd için bağlanan bu gaza atı, sahibi için büyük bir ecirdir.Bir kimse de atını halka muhtaç olmamak, iffetini korumak için bağlar da sonra bu kimse gerek hayvanların üzerindeki Allah hakkını, gerek arkalarına takatlerinden fazla yüklememeyi unutmazsa, bu at da o kimse için (fakirliğe karşı) bir perdedir.Bir kimse de atını öğünmek için, gösteriş için ve müslümânlara düşmanlık için bağlarsa,bu hayvan da onun üzerine büyük bir vizrdir"Rasûlullah'a merkeblerden soruldu da, O:
— "Onlar hakkında Allah bana her hükmü toplayıcı bir vecize olan şu âyetten başka birşey indirmedi: Her kim zerre ağırlığınca bir hayır yapıyor idiyse onu görecek; kim de zerre ağırlığınca bir şerr yapıyor idiyse onu görecek (Âyet: 7-8)"

بَاب { وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ }

4963 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْحُمُرِ فَقَالَ لَمْ يُنْزَلْ عَلَيَّ فِيهَا شَيْءٌ إِلَّا هَذِهِ الْآيَةُ الْجَامِعَةُ الْفَاذَّةُ { فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ }

'Kim de zerre ağırlığınca şerr yapıyor idiyse onu görecek" (Âyet: 8)
-...İbnu Vehb şöyle dedi: Bana Mâlik, Zeyd ibn Eslem'den; o da Ebû Salih es- Semmân'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Peygamber'e eşeklerden sorulduğunda şöyle buyurmuştur: "Eşekler hakkında bana her hükmü toplayıcı bir vecize olan şu âyetten başka birşey indirilmedi: Her kim zerre ağırlığınca bir hayır yapıyor idiyse onu görecek, kim de zerre ağırlığınca bir şerr yapıyor idiyse onu görecek"

سُورَةُ وَالْعَادِيَاتِ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ الْكَنُودُ الْكَفُورُ يُقَالُ { فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعًا } رَفَعْنَا بِهِ غُبَارًا { لِحُبِّ الْخَيْرِ } مِنْ أَجْلِ حُبِّ الْخَيْرِ { لَشَدِيدٌ } لَبَخِيلٌ وَيُقَالُ لِلْبَخِيلِ شَدِيدٌ { حُصِّلَ } مُيِّزَ

"Ve'1-âdiyâti" Sûresi
Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle Mucâhid şöyle demiştir:"Muhakkak insan, Rabb'ine karşı çok nankördür" (Âyet: 7); buradaki "el-Kenûd", "el-Kefûr" (yânı "Çok nankör") ma'nâsmadır. Şöyle deniliyor: "Fe-eserne bihi nak'an","Derken orada bir toz yükseltenlere" ma'nâsmadır. "Li-hubbVlhayri","Mal sevgisinden dolayı"; "Le-şedîdun'"Pek cimridir"ma'nâsmadır. Ve cimri kişi için "Şedîd"ta'bîri söylenir. "Göğüslerde ne varsa onlar da derlenip toparlandığı zaman" (Âyet: ıo); buradaki "Hıssıle", "Ayrılıp seçildiği zaman" ma'nâsmadır.

سُورَةُ الْقَارِعَةِ { كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ } كَغَوْغَاءِ الْجَرَادِ يَرْكَبُ بَعْضُهُ بَعْضًا كَذَلِكَ النَّاسُ يَجُولُ بَعْضُهُمْ فِي بَعْضٍ { كَالْعِهْنِ } كَأَلْوَانِ الْعِهْنِ وَقَرَأَ عَبْدُ اللَّهِ كَالصُّوفِ

el-Kaaria Sûresi
Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle "O gün insanlar yaygın pervaneler gibi olacak. Dağlar atılmış renkli yünler gibi olacak" (Âyet: 4-5); buradaki "KeH-ferâşVl-mebsûs", "Birbiri üzerine binen çekirge dalgaları gibi" demektir. İnsanlar işte bunun gibi o gün bâzıları bâzıları içinde dolaşır durur. "Ke'l-ihni'l-menfûşi", "Renkli yünlerin didilmişleri gibi". Abdullah ibn Mes'ûd bu "KeH-ihni" lafzını "Ke's-sûfi şeklinde okudu.

سُورَةُ أَلْهَاكُمْ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { التَّكَاثُرُ } مِنْ الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ

"Eihâkumu't-tekâsurıT Sûresi
Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle "Sizi çoklukla bobürleniş oyaladı, tâ kabirleri ziyaret edişinize kadar77 (Âyet: 1-2);İbn Abbâs: 'et-Tekâsur' mallarda ve çocuklarda yapılan çokluk yarışıdır, demiştir.

سُورَةُ وَالْعَصْرِ وَقَالَ يَحْيَى الْعَصْرُ الدَّهْرُ أَقْسَمَ بِهِ

"Ve'1-asri" Sûresi
Rahman ve Rahîm olan Allah 'in ismiyle "And olsun asra ki, muhakkak insan kesin bir ziyandadır. Ancak îmân edenlerle güzel güzel amellerde bulunanlar, bir de birbirine hakkı tavsiye ve sabrı tavsiye edenler böyle değildir" (Âyet: 1-3).Yahya ibn Ziyâd el-Ferrâ:"el-Asr", "ed-Dehr"dır (yânî, âlemin başlangıcından son bulmasına kadar olan müddettir); -acibeleri ve ibretleri şâmil bulunması sebebiyle- Allah bununla yemîn etti, demiştir

---

سُورَةُ وَيْلٌ لِكُلِّ هُمَزَةٍ { الْحُطَمَةُ } اسْمُ النَّارِ مِثْلُ { سَقَرَ } وَ { لَظَى }

"Veylun Li-Kulli Humezetin" Sûresi
Rahman ve Rahtm olan Allah'ın ismiyle "Arkadan çekiştirmeyi, yüze karşı eğlenmeyi ve ayıplamayı âdet edinen her kişinin vay hâline! Ki o, malı yığıp tekrar tekrar sayandır. Malı hakîkaten kendisine ebedî hayât vereceğini sanır o. Hayır. O, and olsun Hutame'ye atılacak. O Hutamefnin neydiğini sana bildiren ne? O, Allah'ın tutuşturulmuş bir ateşidir ki, tırmanıp yüreklerin tâ üstüne çıkacaktır" (Âyet: ı-7) Buradaki "el-Hutame", "Sekar" (el-Kamer: 48; el-Müddessir: 26-27) ve "Lazâ" (el-Leyl:14; el-Maâric: 15) gibi "AteşMin ismidir

---

سُورَةُ أَلَمْ تَرَ { أَلَمْ تَرَ } أَلَمْ تَعْلَمْ قَالَ مُجَاهِدٌ { أَبَابِيلَ } مُتَتَابِعَةً مُجْتَمِعَةً وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { مِنْ سِجِّيلٍ } هِيَ سَنْكِ وَكِلْ

"Elem tere" Sûresi
Rahman ve Rahim olan Allah 'in ismiyle "Rabbanin fil sahihlerini nasıl ettiğini görmedin mi?O, bunların kötü plânlarını boşa çıkarmadı mı? O bunların üzerlerine sürü sürü kuşlar göndermedi mi? Ki bunlar onlara pişkin tuğladan taşlar atıyorlardı. Derken onları yenik ekin yaprağı gibi yapıverdi" (Âyet: 1-5).]

Mucâhid: Buradaki "Elem tere", "Elem ta*lem" (yânî "Bilmedin mi?") ma'nâsınadırdemiştir. Yine Mucâhid:Buradaki "Ebabil", "Alay alay, bölük bölük, birbiri ardınca, katar katar, toplu toplu kuş sürüleri" ma'nâsınadır demiştir.İbn Abbâs:'Minsiccîl", "Senk" ile "Kil" kelimelerindendir, demiştir

---

سُورَةُ لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { لِإِيلَافِ } أَلِفُوا ذَلِكَ فَلَا يَشُقُّ عَلَيْهِمْ فِي الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ { وَآمَنَهُمْ } مِنْ كُلِّ عَدُوِّهِمْ فِي حَرَمِهِمْ قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ { لِإِيلَافِ } لِنِعْمَتِي عَلَى قُرَيْشٍ

"Li-iylâfi Kureyşin" Sûresi
Rahman ve Rahîm olan Allah 'ın ismiyle "KureyşH emniyet ve selâmete, kış ve yaz kendilerini seyr ve seferde esenliğe kavuşturduğundan dolayı, şu BeyVin Rabb'ine ibâdet etsinler; onları açlıktan doyuran, kendilerine korkudan emînlik verendir O*'(Âyet: 1-4).Mucâhid:"Li-iylâfi Kureyşin", "Kureyş öteden beri bu yolculuklara ülfet edip alıştılar da artık kışta ve yazda yaptıkları bu seferler kendilerine meşakkat olmuyordu" demektir. "Ve âmenehum", "Allah onları kendi haremleri içinde her bir düşmanlarından emîn kıldı"ma'nâsınadır, demiştir.Sufyân ibn Uyeyne: "Li-iylâfi", "Kureyş üzerindeki ni'metlerim sebebiyle alıştırılmasından dolayı" ma'nâsınadır, demiştir

---

سُورَةُ أَرَأَيْتَ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { يَدُعُّ } يَدْفَعُ عَنْ حَقِّهِ يُقَالُ هُوَ مِنْ دَعَعْتُ { يُدَعُّونَ } يُدْفَعُونَ { سَاهُونَ } لَاهُونَ وَ { الْمَاعُونَ } الْمَعْرُوفَ كُلُّهُ وَقَالَ بَعْضُ الْعَرَبِ الْمَاعُونُ الْمَاءُ وَقَالَ عِكْرِمَةُ أَعْلَاهَا الزَّكَاةُ الْمَفْرُوضَةُ وَأَدْنَاهَا عَارِيَّةُ الْمَتَاعِ

"Eraeyte" Sûresî
Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle "Dîni yalan sayam gördün mü? İşte yetimi şiddetle iten, yoksulu doyurmayı teşvik etmeyen odur. İşte (bu vasıflarla beraber) namaz kılanların vay hâline ki, onlar namazlarından gafildirler, onlar gösterişçilerin tâ kendileridirler. Onlar zekâtı da men' ederler" (Âyet: ı-7).]Mucâhid şöyle demiştir:Buradaki "Yedu'u'l-yetime",Yetimi hakkından şiddetle def eder, iter" ma'nâsınadır. Bu ta'bîrin "İttim" dernek olan "DaaVdan olduğu söylenir; "O gün onlar cehennem ateşine itilip kakılırlar" (et-ra: 13) kavlindeki "Yuda'ûne" de "İtilip kakılırlar" m a'n asmadır."Onlar namazlarında sehvediddirler, yanılıcıdırlar","Oyalama, eğlenicidirler -namazın ehemmiyetinden gaflet edip onu gereği gibi ciddî kılmayanlardır-*' ma'nâsınadır. ma'rûf olan iyilik cinsinin hepsidir. Arablar'ın bâzısı: "el-Mâûn", "Su"dur, demiştir.İkrime de: "Afâw/i"un en yükseği, farz kılınmış olan zekâttır. En aşağısı ise faydalanılacak şeyleri âriyeten vermektir, demiştir

---

سُورَةُ إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { شَانِئَكَ } عَدُوَّكَ

"İnnâ a'taynâke'I-kevser" Sûresi
Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle "Biz verdik sana hakikatte Kevser. Sen de Rabb'in için namaz kıl, kurbân da kesiver.Doğrusu sana buğz edendir ebter" (Âyet: ı-3).İbn Abbâs: "Şânieke", "Aduvveke" (yânî "Sana düşmanlık eden") ma'nâsinâdır, demiştir.

4964 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا عُرِجَ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى السَّمَاءِ قَالَ أَتَيْتُ عَلَى نَهَرٍ حَافَتَاهُ قِبَابُ اللُّؤْلُؤِ مُجَوَّفًا فَقُلْتُ مَا هَذَا يَا جِبْرِيلُ قَالَ هَذَا الْكَوْثَرُ

-....Katâde tahdîs etti ki, Enes (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) semâya yükseltildiği zaman (gördüklerini) anlatırken şöyle buyurmuştur: "Ben bir ırmak üzerine götürüldüm. Onun iki taraf sahili,

içleri boşaltılmış olarak hâlis inci kubbelerdi.— Yâ Cibril, bu nedir? diye sordum. O da: — İşte bu Kevser'dir! diye cevâb verdi"

4965 - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ الْكَاهِلِيُّ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَ سَأَلْتُهَا عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى { إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ } قَالَتْ نَهَرٌ أُعْطِيَهُ نَبِيُّكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَاطِئَاهُ عَلَيْهِ دُرٌّ مُجَوَّفٌ آنِيَتُهُ كَعَدَدِ النُّجُومِ رَوَاهُ زَكَرِيَّاءُ وَأَبُو الْأَحْوَصِ وَمُطَرِّفٌ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ

-.. İsrâîl ibn Yûnus, Ebû İshâk'tan; o da Ebû Ubeyde (Âmir ibn Abdillah ibn Mes'ûd)dan;o da Âişe(R)'den tahdîs etmiştir.Ebû Ubeyde:Ben,Yüce Allah'ın "Biz hakikatte sana Kevser'i verdik" kavlinden sordum.Âişe:
— Kevser muazzam bir ırmaktır ki, Peygamberiniz(S)e bahşedilmiştir. Onun iki taraf sahili üzeri, içi boşaltılmış hâlis incidir. Bu ırmağın bardakları yıldızlar sayısmcadır, dedi. Bu hadîsi Zekeriyyâ ibnu Ebî Zaide, Ebu'I-Ahvas ve Mutarrıf da Ebû İshâk'tan rivayet etmişlerdir.

4966 - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ حَدَّثَنَا أَبُو بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَالَ فِي الْكَوْثَرِ هُوَ الْخَيْرُ الَّذِي أَعْطَاهُ اللَّهُ إِيَّاهُ قَالَ أَبُو بِشْرٍ قُلْتُ لِسَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ فَإِنَّ النَّاسَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُ نَهَرٌ فِي الْجَنَّةِ فَقَالَ سَعِيدٌ النَّهَرُ الَّذِي فِي الْجَنَّةِ مِنْ الْخَيْرِ الَّذِي أَعْطَاهُ اللَّهُ إِيَّاهُ

-...Bize Ebû Bişr, Saîd ibn Cubeyr'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R) Kevser hakkında: O da Allah'ın Peygamber'ine vermiş olduğu hayırdır, demiştir. Ebû Bişr dedi ki: Ben, Saîd ibn Cubeyr'e:
— İnsanlar Kevser'in cennette bir ırmak olduğunu söylüyorlar, dedim.Bunun üzerine Saîd ibnu Cubeyr:
— Cennette bulunan o nehir de Allah'ın kendi Peygamber'ine vermiş olduğu hayırdandır, dedi

---

سُورَةُ قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ يُقَالُ { لَكُمْ دِينُكُمْ } الْكُفْرُ { وَلِيَ دِينِ } الْإِسْلَامُ وَلَمْ يَقُلْ دِينِي لِأَنَّ الْآيَاتِ بِالنُّونِ فَحُذِفَتْ الْيَاءُ كَمَا قَالَ { يَهْدِينِ } وَ { يَشْفِينِ } وَقَالَ غَيْرُهُ { لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ } الْآنَ وَلَا أُجِيبُكُمْ فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمُرِي { وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ } وَهُمْ الَّذِينَ قَالَ { وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا }

-"Kul yâ eyyuha'l-kâfirûne" Sûresi
Rahman ve Rahim olan Allah *m ismiyle "Deki:Ey kâfirler, tapmam sizin taptığınıza Siz ki tapmıyorsunuz benim taptığıma Ben de tapıcı değilim sizin taptığınıza Size dîniniz, bana dînim " (Âyet: i-ğ)(-Mehmed Akif-) Burada "Sizin dîniniz size", yânî "Küfr size"; "Benim dînim de bana", yânî "İslâm dîni de bana"dır,Duyuruluyor. Yüce Allah burada "Dînî" şeklinde asliyle söylemedi. Çünkü bundan önceki âyetlerin sonları hep nûn harfiyledir. Âyet sonlarının birbirine uygun olması için "Dînf'nin sonundaki yâ zamîri hazf edilmiştir. Nitekim şu âyetlerde de "Yehdîn" ve "Yeşfîn" şeklinde böyle yâ zamîrini hazf ile söylemiştir:"(O Rabb) ki beni yaratan ve bana doğru yolu gösterendir. Bana yediren, bana içiren O'dur. hastalandığım zaman bana şifâ veren O'dur. Beni öldürecek, sonra beni diriltecek olan O dur" (eş-Şuarâ: 78-81).Başkası da (yânî Ferrâ'dan başkası da) şöyle dedi: Ben, şimdi sizin ibâdet etmekte bulunduğunuz şeylere ibâdet etmem. Ömrümden kalan süre içinde de tapmakta olduklarınıza tapmam için yaptığınız çağrıda da sizlere icabet etmem. Sizler benim ibâdet etmekte olduğuma ibâdet ediciler değilsiniz. Onlar öyle kimselerdir ki, Allah onlar hakkında şöyle buyurmuştur:
“... And olsun sana Rabb'inden indirilen (bu Kur'ân) onlardan birçoğunun taşkınlığını ve gâvurluğunu artıracaktır. O hâlde o kâfirler güruhuna karşı gamlanma" (ei-Mâide: 68)

سُورَةُ إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ

4967 - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةً بَعْدَ أَنْ نَزَلَتْ عَلَيْهِ إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ إِلَّا يَقُولُ فِيهَا سُبْحَانَكَ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي

- "İzâ câe nasrullâhi" Sûresi
Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle "Allah'ın nusratı ve fetih gelince, sen de insanların fevc fevc Allah'ın dînine gireceklerini görünce, hemen Rabb 'ini hamd ile teşbih et, O 'nun mağfiretini iste. Şübhesiz ki, O tevbeleri çok Kabul edendir" (Âyet: ı-3).
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) kendisine "İzâ câe nasrullâhi ve Hfethu" indikten sonra kıldığı her namazda muhakkak "Subhâneke Rabbena ve bihamdike, Allâhumme'ğfir " derdi.

4968 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُكْثِرُ أَنْ يَقُولَ فِي رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي يَتَأَوَّلُ الْقُرْآنَ

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) rukû'unda ve sucûdunda "Subhâneke'ttâhumme Rabbena ve bi-hamdike, Allâhumme'ğfir li sözlerini söylemeyi çok yapar olmuştu. Rasûlullah bunu çok söylemekle (Rabb 'ini hamd ile teşbih et ve O yndan mağfiret iste" âyetindeki Kur'ân emrini yerine getiriyor, onunla amel ediyordu

---

بَاب قَوْلُهُ { وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا }

4969 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَأَلَهُمْ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ قَالُوا فَتْحُ الْمَدَائِنِ وَالْقُصُورِ قَالَ مَا تَقُولُ يَا ابْنَ عَبَّاسٍ قَالَ أَجَلٌ أَوْ مَثَلٌ ضُرِبَ لِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نُعِيَتْ لَهُ نَفْسُهُ

'Sen de insanların fevc fevc Allah'ın dînine gireceklerini görünce" (Âyet: 2).
-.... Bize Abdullah ibni Ebî Şeybe tahdîs etti. Bize Abdurrahmân ibn Mehdî,Sufyân es-Sevrî'den; o da Habîb ibnu Ebî Sâ-bit'ten; o da Saîd ibn Cubeyr'den; o da İbn Abbâs'tan tahdîs etti. Umer (R) Bedir ihtiyarlarına, Yüce Allah'ın ftîzâ câe nasrullâhi ve'lfethu" kavlinden sordum. Onlar:
— Bu, şehirlerin ve sarayların fethidir, dediler. Umer:
— Sen ne dersin ey Abbâs oğlu? diye sordu. Ben İbn Abbâs da:
— Bu, Rasûlullah'm ecelidir -yâhud: Muhammed için beyân edilmiş bir meseldir- ki,bununla nefsinin vefat edeceği kendisine bildirildi, dedi

---

بَاب قَوْلُهُ { فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا } تَوَّابٌ عَلَى الْعِبَادِ وَالتَّوَّابُ مِنْ النَّاسِ التَّائِبُ مِنْ الذَّنْبِ

4970 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ كَانَ عُمَرُ يُدْخِلُنِي مَعَ أَشْيَاخِ بَدْرٍ فَكَأَنَّ بَعْضَهُمْ وَجَدَ فِي نَفْسِهِ فَقَالَ لِمَ تُدْخِلُ هَذَا مَعَنَا وَلَنَا أَبْنَاءٌ مِثْلُهُ فَقَالَ عُمَرُ إِنَّهُ مَنْ قَدْ عَلِمْتُمْ فَدَعَاهُ ذَاتَ يَوْمٍ فَأَدْخَلَهُ مَعَهُمْ فَمَا رُئِيتُ أَنَّهُ دَعَانِي يَوْمَئِذٍ إِلَّا لِيُرِيَهُمْ قَالَ مَا تَقُولُونَ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ فَقَالَ بَعْضُهُمْ أُمِرْنَا أَنْ نَحْمَدَ اللَّهَ وَنَسْتَغْفِرَهُ إِذَا نُصِرْنَا وَفُتِحَ عَلَيْنَا وَسَكَتَ بَعْضُهُمْ فَلَمْ يَقُلْ شَيْئًا فَقَالَ لِي أَكَذَاكَ تَقُولُ يَا ابْنَ عَبَّاسٍ فَقُلْتُ لَا قَالَ فَمَا تَقُولُ قُلْتُ هُوَ

أَجَلُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْلَمَهُ لَهُ قَالَ إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ وَذَلِكَ عَلَامَةُ أَجَلِكَ { فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا } فَقَالَ عُمَرُ مَا أَعْلَمُ مِنْهَا إِلَّا مَا تَقُولُ

"Sen de hemen Rabb'ini hamd ile tesbîh et ve O'nun mağfiretini iste. Şübhesiz ki O, tevbeleri çok kabul edendir" (Âyet: 3). Allah, kullara mağfiret ve tevbe kabul etmeğe çok dönücü demektir. İnsanlardan olan "Tevvâb" ise,"İşlemiş olduğu günâhtan çok tevbe edici ma'nâsınadır.
-....Ebû Avâne, Ebû Bişr'den; o da Saîd ibn Cubeyr'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Umer beni Bedir ihtiyâr-Iarıyle beraber kendi meclisine girdirirdi. Buna bâzısı içerlemiş gibi:
— Bunu niçin bizimle beraber alıyorsun? Bizim onun kadar oğullarımız var? demişler. Umer de:
— O bildiğiniz sebebden (yânî o, sizin de bildiğiniz ilim sahibi kimselerden olduğu için meclisime alıyorum), demiş.Günün birinde Umer, İbn Abbâs'ı yine çağırdı da, Bedir ihti-yârlarıyle beraber meclisine girdirdi. Sonra anladım ki, o gün Umer beni onlara göstermek için çağırmış.Umer:
— Yüce Allah' in ' 'Izâ câe nasrullâhi ve 1-fethu" kavli hakkında ne dersiniz? diye sordu.Bâzıları:
— Bize nusrat ve fetih verildiği zaman Allah'a hamd etmemiz ve mağfiret dilememiz emrolundu, dediler. Bâzıları da sükût etti, birşey söylemedi. Umer bana:
— Sen de mi böyle söylüyorsun ey Abbâs oğlu? dedi. Ben:
— Hayır, dedim.
— Ya ne diyorsun? dedi. Ben:
— O, Rasülullah'ın ecelidir. Allah bunu kendisine bildirdi de: "Allah 'in nusratı ve fetih geldiği zaman ", işte bu Sen'in ecelinin alâmetidir. "Artık Rabb Hne hamd ile tesbîh et ve O'ndan mağfiret iste. Şübhesiz ki O, tevbeleri çok kabul edendir" buyurdu, dedim.Umer de:— Benim bilmekte olduğum da ancak senin söylemekte olduğun şeydir, dedi

---

سُورَةُ تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ تَبَابٌ خُسْرَانٌ تَتْبِيبٌ تَدْمِيرٌ

4971 - حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ { وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ } وَرَهْطَكَ مِنْهُمْ الْمُخْلَصِينَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى صَعِدَ الصَّفَا فَهَتَفَ يَا صَبَاحَاهْ فَقَالُوا مَنْ هَذَا فَاجْتَمَعُوا إِلَيْهِ فَقَالَ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخْبَرْتُكُمْ أَنَّ خَيْلًا تَخْرُجُ مِنْ سَفْحِ هَذَا الْجَبَلِ أَكُنْتُمْ مُصَدِّقِيَّ قَالُوا مَا جَرَّبْنَا عَلَيْكَ كَذِبًا قَالَ فَإِنِّي نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ قَالَ أَبُو لَهَبٍ تَبًّا لَكَ مَا جَمَعْتَنَا إِلَّا لِهَذَا ثُمَّ قَامَ فَنَزَلَتْ { تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ } وَقَدْ تَبَّ هَكَذَا قَرَأَهَا الْأَعْمَشُ يَوْمَئِذٍ

- "Tebbet yedâ Ebî Lchebin ve tebbe' Sûresi
Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle "Ebû LehebHn iki eli kurusun, kendisi de kurudu" (Âyet: 1). "Fir'avn'ın düzeni başka değil, ancak hüsranda idi" (ei-Mümin: 37>; buradaki "Tebâb", "HüsrârTdır. "Onlara biz zulmetmedik, fakat onlar kendi nefislerine zulmettiler. Binâenaleyh Allah'I bırakıp taptıkları (yalancı) tanrılar, Rabb Herinin (azâb) emri geldiği zaman, onlara hiçbir fâide vermedi, ziyanlarını artırmaktan başka birşey yapmadı" <Hûd: ıoı>; buradaki "Tetbtb", "Tedmîr" (yânî "Yok etmek, helak etmek") manasınadır.
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: "En yakın hısımlarını (ve onlardan ihlâsa erdirilen cemâatini) inzâr et" (eş-şuarâ: 214) âyeti inince, Rasûlullah (S) çıkıp Safâ'ya yükseldi ve:
— "Yâ sabâhâh! -Ey Kureyşt Buraya geliniz! Büyük bir iş karşısında bulunuyorsunuz!-"diye nida etmişti. Kureyş:
— Bu kimdir? dediler de Peygamber'in yanma toplandılar.Peygamber onlara:
— "Ne dersiniz? Ben size 'Şu dağın arkasından birtakım atlar çıkacak' diye haber versem, sizler beni doğrular mısınız?" buyurdu.
— Biz sende bir yalan tecrübe etmedik, dediler. Peygamber (S):

— "Öyleyse ben sizlere şiddetli bir azabın önünde bir uyanayım " buyurdu.Ebû Leheb:
— Yazık sana! Bizi buraya bunun için mi topladın! dedi, sonra kalktı. Bunun üzerine "Tebbet yedâ EbîLehebin ve tebbe kad tebbe" sûresi indi.el-A'meş o gün bu âyeti bu şekilde okumuştur

---

بَاب قَوْلُهُ { وَتَبَّ مَا أَغْنَى عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ }

4972 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ إِلَى الْبَطْحَاءِ فَصَعِدَ إِلَى الْجَبَلِ فَنَادَى يَا صَبَاحَاهْ فَاجْتَمَعَتْ إِلَيْهِ قُرَيْشٌ فَقَالَ أَرَأَيْتُمْ إِنْ حَدَّثْتُكُمْ أَنَّ الْعَدُوَّ مُصَبِّحُكُمْ أَوْ مُمَسِّيكُمْ أَكُنْتُمْ تُصَدِّقُونِي قَالُوا نَعَمْ قَالَ فَإِنِّي نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ فَقَالَ أَبُو لَهَبٍ أَلِهَذَا جَمَعْتَنَا تَبًّا لَكَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ { تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ } إِلَى آخِرِهَا

'Ona ne malı, ne kazandığı faide vermedi (Âyet: 2)
-...el-A'meş, Artır ibnu Murre'den; o da Saîd ibnu Cubeyr'den; o da İbn Abbâs(S)'tan şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) Mekke içindeki Bathâ'ya, seyl yerine doğru çıktı ve oradaki tepeye (yânî Safa Tepesi'ne) yükseldi. Akabinde:
— "Yâ sabâhâh! -Ey Kureyş! Buraya geliniz! Büyük bir iş karşısında bulunuyorsunuz!-" diye seslendi. Bunun üzerine Kureyş, Peygamber'in yanına toplandılar. Peygamber:
— "Re'y edip düşündünüz mü? Eğer ben size, düşman sizi ya sabah baskınına yâhud akşam baskınına uğratacaktır diye söylesem, beni doğrular, tasdik eder misiniz?" diye sordu.Kureyş:
— Evet (doğrular, tasdîk ederiz), dediler. Peygamber:
— "Öyle ise ben sizi şiddetli bir azabın önünde bir korkutucu, bir uyarıcıyım" dedi.Bu söz üzerine Ebû Leheb:
— Bizi bunun için mi topladın? Yazık sana! dedi. Akabinde Azîz ve Celîl Allah: "EbûLeheb *in iki eli kurusun.,." sûresini sonuna kadar indirdi

---

بَاب قَوْلُهُ { سَيَصْلَى نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ }

4973 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَبُو لَهَبٍ تَبًّا لَكَ أَلِهَذَا جَمَعْتَنَا فَنَزَلَتْ { تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ } إِلَى آخِرِهَا

"O alevli bir ateşe girecek" (Âyet: 3).
-....el-A'meş tahdîs edip şöyle demiştir: Bana Amr ibnu Murre, Saîd ibn Cubeyr'den; o da İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki, Ebû Leheb:
— Yûh sana! Bizleri bunun için mi topladın? demiş, bunun üzerine "Ebû Leheb yin iki eli kurudu." sûresi inmiştir

---

بَاب قَوْلِهِ { وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةُ الْحَطَبِ } وَقَالَ مُجَاهِدٌ حَمَّالَةُ الْحَطَبِ تَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ { فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِنْ مَسَدٍ } يُقَالُ مِنْ مَسَدٍ لِيفِ الْمُقْلِ وَهِيَ السِّلْسِلَةُ الَّتِي فِي النَّارِ

"Karısı da, odun hammâlı olarak". Mucâhid: "Odun hammâlı olarak", "Koğucu, ötekine berikine söz götüren fesâdcı kadın" ma'nâsınadır, demiştir."Boynunda bükülmüş bir ip de olduğu hâlde" (Âyet: 4-5). "Mesed", Mukl ağacının lifinden bükülmüş ipe denilir. O da (âhirette) ateşte takılacak olan zincirdir

---

سُورَةُ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ يُقَالُ لَا يُنَوَّنُ { أَحَدٌ } أَيْ وَاحِدٌ

4974 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَالَ اللَّهُ كَذَّبَنِي ابْنُ آدَمَ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ ذَلِكَ وَشَتَمَنِي وَلَمْ يَكُنْ لَهُ ذَلِكَ فَأَمَّا تَكْذِيبُهُ إِيَّايَ فَقَوْلُهُ لَنْ يُعِيدَنِي كَمَا بَدَأَنِي وَلَيْسَ أَوَّلُ الْخَلْقِ بِأَهْوَنَ عَلَيَّ مِنْ إِعَادَتِهِ وَأَمَّا شَتْمُهُ إِيَّايَ فَقَوْلُهُ اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا وَأَنَا الْأَحَدُ الصَّمَدُ لَمْ أَلِدْ وَلَمْ أُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لِي كُفْئًا أَحَدٌ

"Kul huve'llâhu ahad" Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle "De ki: O Allah'tır, bir tektir. O Allah'tır, sameddir,O doğurmamıştır ve doğurulmamıştır. Hiçbirşey O'nun dengi değildir" (Âyet: ı-4)"Vâhid" ma'nâsına olan "Ahad" lafzı, ulamada tenvînlenmez, deniliyor.

-... Bize Ebu'z-Zinâd, el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki,Peygamber (S) şöyle demiştir: "Yüce Allah şöyle buyurdu: Âdem oğlu beni yalanladı,hâlbuki beni yalanlamak ona yakışmazdı. Bâzısı da bana sövdü, hâlbuki bana sövmek ona yakışmazdı. Âdem oğlunun beni yalanlamasına gelince: Beni ilk defa yarattığı gibi, Allah beni öldükten sonra tekrar yaratamaz sözüdür. Hâlbuki ilk yaratma, benim üzerime ikinci defa yaratmaktan daha kolaydır. Âdemoğlunun bana sövmesine gelince: Allah bir çocuk edindi sözüdür. Hâlbuki ben ahadım, samedim, doğurmadım ve doğurul-madım ve hiçbir kimse benim dengim olmamıştır"

بَاب قَوْلُهُ { اللَّهُ الصَّمَدُ } وَالْعَرَبُ تُسَمِّي أَشْرَافَهَا الصَّمَدَ قَالَ أَبُو وَائِلٍ هُوَ السَّيِّدُ الَّذِي انْتَهَى سُودَدُهُ

4975 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ قَالَ وَحَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُ كَذَّبَنِي ابْنُ آدَمَ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ ذَلِكَ وَشَتَمَنِي وَلَمْ يَكُنْ لَهُ ذَلِكَ أَمَّا تَكْذِيبُهُ إِيَّايَ أَنْ يَقُولَ إِنِّي لَنْ أُعِيدَهُ كَمَا بَدَأْتُهُ وَأَمَّا شَتْمُهُ إِيَّايَ أَنْ يَقُولَ اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا وَأَنَا الصَّمَدُ الَّذِي لَمْ أَلِدْ وَلَمْ أُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لِي كُفُؤًا أَحَدٌ { لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُؤًا أَحَدٌ } كُفُؤًا وَكَفِيئًا وَكِفَاءً وَاحِدٌ

"O Allah Sameddir" Kavli

Arablar, şeriflerine "Samed" ismi verirler. Ebû Vâil: O, efendiliği kendisinde son bulan seyyiddir, demiştir

-... Bize Ma'mer ibn Râşid, Hemmâm ibn Münebbih'ten haber verdi ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle dedi: "-Allah buyurdu:- (Bâzı) Âdem oğlu beni yalanladı. Hâlbuki ona yakışmazdı. Ve yine o bana sövdü. Hâlbuki sövmek ona yakışmazdı. Beni yalanlamasına gelince: Benim onu ilk evvel yarattığım gibi yeniden yaratmayacağımı söylemesidir. Amma bana sövmesine gelince: 'Allah çocuk edindi' sözünü söylemesidir. Hâlbuki ben o samedim ki, doğurmadım, doğurulmadım ve hiçbir kimse benim dengim olmamıştır".'O doğurmamıştır, doğurulmamıştır ve hiçbirşey O'nun dengi değildir" (Âyet: 3-4). 'Kufuen", "Kefîen", "Kifâen" bir ma'nâyadir

---

سُورَةُ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ الْفَلَقُ الصُّبْحُ وَ { غَاسِقٍ } اللَّيْلُ { إِذَا وَقَبَ } غُرُوبُ الشَّمْسِ يُقَالُ أَبْيَنُ مِنْ فَرَقِ وَفَلَقِ الصُّبْحِ { وَقَبَ } إِذَا دَخَلَ فِي كُلِّ شَيْءٍ وَأَظْلَمَ

4976 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَاصِمٍ وَعَبْدَةَ عَنْ زِرِّ بْنِ حُبَيْشٍ قَالَ سَأَلْتُ أُبَيَّ بْنَ كَعْبٍ عَنْ الْمُعَوِّذَتَيْنِ فَقَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ قِيلَ لِي فَقُلْتُ فَنَحْنُ نَقُولُ كَمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

"Kul eûzu bi-Rabbi'I-felâk" Sûresi

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle 'De kUSabâhhn RabbHne sığınırım, yarattığı şeylerin şerrinden; karanlığı çöküp bastığı zaman gecenin şerrinden, düğümlere üfürenlerin şerrinden. Ve hased edenin hased ettiği zaman şerrinden" (Âyet: 1-5)].Mucâhid şöyle demiştir: "el-Felâk","es-SabuhM (yânî "Sabah" "Ğâsık", "Gece"; "İzâ vakabe", "Güneşin batması" ma'nâsınadır. "O, sabahın ayrılmasından ve sabahın açılmasından daha açıktır" denilir. Herbir şeyin içine girdiği ve karanlık bastığı zaman "Vakabe" denilir.
-... Bize Sufyân ibn Uyeyne, Abdete (ibnu Ebî Lubâbe)'den tahdîs etti ki, Zırr ibnu Hubeyş şöyle demiştir: Ben Ubeyy ibn Ka'b'a Muavvizeteyn'den sordum. Ubeyy ibn Ka'b (R) şöyle dedi: Ben de RasûIulIah(S)'a sordum da O:
— "(Cibril'in diliyle) bana bu iki sûre söylendi, ben de size söyledim" buyurdu. Ubeyy: İşte biz de Rasûlullah'in söylediği gibi okuyup söylüyoruz, dedi

---

سُورَةُ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ

وَيُذْكَرُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ { الْوَسْوَاسِ } إِذَا وُلِدَ خَنَسَهُ الشَّيْطَانُ فَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ذَهَبَ وَإِذَا لَمْ يَذْكُرْ اللَّهَ ثَبَتَ عَلَى قَلْبِهِ

4977 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ بْنُ أَبِي لُبَابَةَ عَنْ زِرِّ بْنِ حُبَيْشٍ ح وَحَدَّثَنَا عَاصِمٌ عَنْ زِرٍّ قَالَ سَأَلْتُ أُبَيَّ بْنَ كَعْبٍ قُلْتُ يَا أَبَا الْمُنْذِرِ إِنَّ أَخَاكَ ابْنَ مَسْعُودٍ يَقُولُ كَذَا وَكَذَا فَقَالَ أُبَيٌّ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِي قِيلَ لِي فَقُلْتُ قَالَ فَنَحْنُ نَقُولُ كَمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

"Kul Eûzu Bi-Rabbi'n-Nâsi" Sûresi
Rahman ve Rahim olan Allah'ın ismiyle "De ki: Sığınırım RabbHne nâsın, Melik'ine nâsın, îlâhhna nâsın, şerrinden o vesvâsın ki, fiskos eder bağrında nâsın, gerek cinnden olsun, gerekse nâstan" (Âyet: 1-6). İbn Abbâs'tan, şöyle dediği zikrolunuyor:"el-Vesvâs" şudur: Çocuk doğurulduğu zaman, şeytân onu geriletir, sindirir. Azîz ve Celî! Allah anıldığı zaman şeytân gider, Allah'ın anılmadığı zaman ise onun kalbinde sabit olup kalır.
-...Bize Abdetu'bnu Ebî Lubâbe, Zırr ibn Hubeyş'ten tahdîs etti. Ve yine bize Âsim tahdîs etti ki, Zırr şöyle demiştir; Ben Ubeyy ibn Ka'b'a sordum da:
— Yâ Ebâ Munzir! Kardeşin (ve ilim yoldaşın) Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle şöyle sözler söylüyor (yânı "Kul eûzu bi-RabbVl-felâk"ve *'Kuleûzu bi-RabbVn-nâsi" sûreleri Kur'ân'dan değildir, diyor). Sen ne dersin? dedim. Ubeyy bana cevâb verip şöyle dedi:
— Bu iki sûreyi ben de RasûlulIah(S)'a sordum. Cevâb olarak bana: "Bunlar Kur'ân'dandır, oku! denildi. Ben de okudum" buyurdu. Ubeyy:— İşte biz de Rasûlullah'ın okuyup söylediği gibi okuyoruz, dedi

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب فَضَائِلِ الْقُرْآنِ

بَاب كَيْفَ نَزَلَ الْوَحْيُ وَأَوَّلُ مَا نَزَلَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ الْمُهَيْمِنُ الْأَمِينُ الْقُرْآنُ أَمِينٌ عَلَى كُلِّ كِتَابٍ قَبْلَهُ

4978و4979 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ شَيْبَانَ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ أَخْبَرَتْنِي عَائِشَةُ وَابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَا لَبِثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَكَّةَ عَشْرَ سِنِينَ يُنْزَلُ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ وَبِالْمَدِينَةِ عَشْرَ سِنِينَ

Vahyin Nüzulü Nasıldır Ve İlk Nazil Olan? İbn Abbâs: "el-Muheymin" (ei-Mâide: si), "el-Emîn" demektir; Kur'ân, kendinden önceki herbir kitâb üzerine emindir, demiştir.
-...Efaû Seleme şöyle dedi: Bana Âişe ile İbn Abbâs haber verip şöyle dediler: Peygamber (S), kendisine Kur'ân indirilir olduğu hâlde on sene Mekke'de, on sene de Medine'de ikaamet etti

---

4980 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ أُنْبِئْتُ أَنَّ جِبْرِيلَ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ أُمُّ سَلَمَةَ فَجَعَلَ يَتَحَدَّثُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأُمِّ سَلَمَةَ مَنْ هَذَا أَوْ كَمَا قَالَ قَالَتْ هَذَا دِحْيَةُ فَلَمَّا قَامَ قَالَتْ وَاللَّهِ مَا حَسِبْتُهُ إِلَّا إِيَّاهُ حَتَّى سَمِعْتُ خُطْبَةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخْبِرُ خَبَرَ جِبْرِيلَ أَوْ كَمَا قَالَ قَالَ أَبِي قُلْتُ لِأَبِي عُثْمَانَ مِمَّنْ سَمِعْتَ هَذَا قَالَ مِنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ

-...Mu'temir bize tahdîs edip şöyle dedi: Ben babamdan işittim Ebû Usmân şöyle demiştir:Bana haber verildi ki, Cibrîl aleyhi'sselâm Peygamber'e gelmişti. Bu sırada Peygamber'in yanında (kadınlarından) Ümmü Seleme bulunuyordu. Cibrîl, Peygamber'le konuşmaya başladı. (Sonra kalkıp gitti.) Peygamber (S) Ümmü Seleme'ye:
— "Bu kimdir?" diye sordu, yâhud kendi dediği gibi bir sual sordu.Ümmü Seleme:
— Bu Dıhye'dir, dedi. Ümmü Seleme yine şöyle dedi:
— Allah'a yemîn ederim ki, Peygamber'in Cibrîl haberini sahâbîlerine haber vermek üzere îrâd ettiği hutbesini işitinceye kadar ben Cibril'i, başka değil, muhakkak Dıhye sandım.(Râvî:) Ümmü Seleme ya böyle yâhud kendi dediği gibi bir söz söyledi, dedi. Babam şöyle dedi: Ben Ebû Usmân'a:
— Sen bu hadîsi kimden işittin? diye sordum. O:
— Usâmetu'bnu Zeyd'den, dedi

4981 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ الْأَنْبِيَاءِ نَبِيٌّ إِلَّا أُعْطِيَ مَا مِثْلهُ آمَنَ عَلَيْهِ الْبَشَرُ وَإِنَّمَا كَانَ الَّذِي أُوتِيتُ وَحْيًا أَوْحَاهُ اللَّهُ إِلَيَّ فَأَرْجُو أَنْ أَكُونَ أَكْثَرَهُمْ تَابِعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Peygamberlerden hiçbir peygamber yoktur ki, ona mucizelerden (kendi zamanlarındaki) insanların inandıkları kadar verilmiş olmasın. Mu'cize olarak bana verilen ise, ancak Allah'ın bana vah-yettiğidir. Bunun için kıyamet gününde ben, peygamberlerin en çok tâbi'i bulunanı olacağımı ümîd ederim"

4982 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى تَابَعَ عَلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَحْيَ قَبْلَ وَفَاتِهِ حَتَّى تَوَفَّاهُ أَكْثَرَ مَا كَانَ الْوَحْيُ ثُمَّ تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدُ

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle haber verdi: Yüce Allah, Rasûlü'nün üzerine vefatından evvele kadar arka arkaya vahy indirdi. Hattâ O'nu, vahy en çok olduğu zaman vefat ettirdi. Bundan sonra Rasûlullah (S) vefat etti

---

4983 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَسْوَدِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ جُنْدَبًا يَقُولُ اشْتَكَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَقُمْ لَيْلَةً أَوْ لَيْلَتَيْنِ فَأَتَتْهُ امْرَأَةٌ فَقَالَتْ يَا مُحَمَّدُ مَا أُرَى شَيْطَانَكَ إِلَّا قَدْ تَرَكَكَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ { وَالضُّحَى وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى }

-....Esved ibn Kays demiştir ki, Cundeb ibn Sufyân(R)'dan işittim, şöyle dedi: Rasûlullah (S) rahatsızlandı. Bir kadın geldi:
— Yâ Muhammedi Ben umarım ki şeytânın Seni bırakmış olsun. Görüyorum ki, bir gece yâhud iki gecedir Sana yaklaşmadı, dedi.Bunun üzerine Azız ve Celîl olan Allah "Ve'd-duhâ vel-leyli izâ secâ mâ veddeake Rabbuke ve mâ kala" sûresini indirdi.

بَاب نَزَلَ الْقُرْآنُ بِلِسَانِ قُرَيْشٍ وَالْعَرَبِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { قُرْآنًا عَرَبِيًّا } { بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ }

4984 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَأَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ فَأَمَرَ عُثْمَانُ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ وَسَعِيدَ بْنَ الْعَاصِ وَعَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ أَنْ يَنْسَخُوهَا فِي الْمَصَاحِفِ وَقَالَ لَهُمْ إِذَا اخْتَلَفْتُمْ أَنْتُمْ وَزَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ فِي عَرَبِيَّةٍ مِنْ عَرَبِيَّةِ الْقُرْآنِ فَاكْتُبُوهَا بِلِسَانِ قُرَيْشٍ فَإِنَّ الْقُرْآنَ أُنْزِلَ بِلِسَانِهِمْ فَفَعَلُوا

Kur'ân, Kureyş Lisânı İle Ve Arab Lisânı İle Nazil Oldu
Bu, birçok âyetlerde "Kur'ânen Arabiyyen", "Bilisânin Arabiyyin mübînin" şeklinde sarîh olarak beyân edilmiştir.
-...Enesibn Mâlik haber verip şöyle dedi: Usmân, Zeydibn Sabit, Saîd ibnu'1-Âs, Abdullah ibnıTz-Zubeyr ve Abdurrahmân ibnu'l-Hâris ibn Hişâm'a sûreleri Mushaflara nakletmelerini emretti ve o istinsah hey'etindeki son üç kişiye hitaben:
— Sizler ve Zeyd ibn Sabit, Kur'ân'ın Arabça lügatlerinden herhangi Arabça bir lügatte ihtilâf ettiğiniz zaman, o lügati Kureyş lisâ-niyle yazınız. Çünkü Kur'ân, Kureyş kabilesinin dili ile indirildi, dedi.
Onlar da böyle yaptılar

4985 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا عَطَاءٌ وَقَالَ مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ قَالَ أَخْبَرَنِي صَفْوَانُ بْنُ يَعْلَى بْنِ أُمَيَّةَ أَنَّ يَعْلَى كَانَ يَقُولُ لَيْتَنِي أَرَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ يُنْزَلُ عَلَيْهِ الْوَحْيُ فَلَمَّا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْجِعْرَانَةِ عَلَيْهِ ثَوْبٌ قَدْ أَظَلَّ عَلَيْهِ وَمَعَهُ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِهِ إِذْ جَاءَهُ رَجُلٌ مُتَضَمِّخٌ بِطِيبٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ تَرَى فِي رَجُلٍ أَحْرَمَ فِي جُبَّةٍ بَعْدَ مَا تَضَمَّخَ بِطِيبٍ فَنَظَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاعَةً فَجَاءَهُ الْوَحْيُ فَأَشَارَ عُمَرُ إِلَى يَعْلَى أَنْ تَعَالَ فَجَاءَ يَعْلَى فَأَدْخَلَ رَأْسَهُ فَإِذَا هُوَ مُحْمَرُّ الْوَجْهِ يَغِطُّ كَذَلِكَ سَاعَةً ثُمَّ سُرِّيَ عَنْهُ فَقَالَ أَيْنَ الَّذِي يَسْأَلُنِي عَنْ الْعُمْرَةِ آنِفًا فَالْتُمِسَ الرَّجُلُ فَجِيءَ بِهِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَمَّا الطِّيبُ الَّذِي بِكَ فَاغْسِلْهُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ وَأَمَّا الْجُبَّةُ فَانْزِعْهَا ثُمَّ اصْنَعْ فِي عُمْرَتِكَ كَمَا تَصْنَعُ فِي حَجِّكَ

-...Atâ ibn Ebî Rebâh şöyle dedi: Bana Safvân ibn Ebî Ya'Iâ ibn Umeyye şöyle haber verdi:
— Ya'lâ, keski ben Rasûlullah'i, üzerine vahy indirildiği sırada göreydim, der dururdu.Nihayet Peygamber (S) Cı'râne'de bulunduğu zaman, üzerinde bir kumaş kendisini gölgelendirmiş ve yanında da sahâbîlerinden birtakım insanlar bulunduğu sırada, güzel koku sürünmüş bir kimse yanına çıkageldi. Ve:
— Yâ Rasûlallah! Güzel koku süründükten sonra bir cübbe içinde umre için ihrama giren kimse hakkında ne dersiniz? diye sordu.Peygamber, bir müddet baktı. Akabinde kendisine vahy geldi. Bunun üzerine Umer, Ya'lâ'ya "Gel"diye işaret etti. Ya'lâ geldi ve başını, Peygamber'i örtmekte olan örtünün içine soktu. Peygamber'I yüzü kızarmış, uyuyan kimsenin gidip gelen nefesi gibi horulduyor vaziyette gördü. Peygamber'in hâli bir müddet böyle devam etti. Sonra Peygamber'den bu hâl sıyrıldı. Bunun üzerine Peygamber:
— "Biraz evvel umreden bana suâl soran kimse nerede?" diye sordu.Hemen o suâli soran kimse arandı ve bulunup Peygamber'in yanına getirildi. Peygamber:
— "Sendeki kokuya gelince, onu üç kerre yıka, üzerindeki cüb-beye gelince, onu da çıkar, sonar haccında yapmakta olduğun fiilleri umrende de yap" buyurdu

بَاب جَمْعِ الْقُرْآنِ

4986 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ السَّبَّاقِ أَنَّ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَرْسَلَ إِلَيَّ أَبُو بَكْرٍ مَقْتَلَ أَهْلِ الْيَمَامَةِ فَإِذَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ عِنْدَهُ قَالَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِنَّ عُمَرَ أَتَانِي فَقَالَ إِنَّ الْقَتْلَ قَدْ اسْتَحَرَّ يَوْمَ الْيَمَامَةِ بِقُرَّاءِ الْقُرْآنِ وَإِنِّي أَخْشَى أَنْ يَسْتَحِرَّ الْقَتْلُ بِالْقُرَّاءِ بِالْمَوَاطِنِ فَيَذْهَبَ كَثِيرٌ مِنْ الْقُرْآنِ وَإِنِّي أَرَى أَنْ تَأْمُرَ بِجَمْعِ الْقُرْآنِ قُلْتُ لِعُمَرَ كَيْفَ تَفْعَلُ شَيْئًا لَمْ يَفْعَلْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عُمَرُ هَذَا وَاللَّهِ خَيْرٌ فَلَمْ يَزَلْ عُمَرُ يُرَاجِعُنِي حَتَّى شَرَحَ اللَّهُ صَدْرِي لِذَلِكَ وَرَأَيْتُ فِي ذَلِكَ الَّذِي رَأَى عُمَرُ قَالَ زَيْدٌ قَالَ أَبُو بَكْرٍ إِنَّكَ رَجُلٌ شَابٌّ عَاقِلٌ لَا نَتَّهِمُكَ وَقَدْ كُنْتَ تَكْتُبُ الْوَحْيَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَتَبَّعْ الْقُرْآنَ فَاجْمَعْهُ فَوَاللَّهِ لَوْ كَلَّفُونِي نَقْلَ جَبَلٍ مِنْ الْجِبَالِ مَا كَانَ أَثْقَلَ عَلَيَّ مِمَّا أَمَرَنِي بِهِ مِنْ جَمْعِ الْقُرْآنِ قُلْتُ كَيْفَ تَفْعَلُونَ شَيْئًا لَمْ يَفْعَلْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ هُوَ وَاللَّهِ خَيْرٌ فَلَمْ يَزَلْ أَبُو بَكْرٍ يُرَاجِعُنِي حَتَّى شَرَحَ اللَّهُ صَدْرِي لِلَّذِي شَرَحَ لَهُ صَدْرَ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَتَتَبَّعْتُ الْقُرْآنَ أَجْمَعُهُ مِنْ الْعُسُبِ وَاللِّخَافِ وَصُدُورِ الرِّجَالِ حَتَّى وَجَدْتُ آخِرَ سُورَةِ التَّوْبَةِ مَعَ أَبِي خُزَيْمَةَ الْأَنْصَارِيِّ لَمْ أَجِدْهَا مَعَ أَحَدٍ غَيْرِهِ { لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ } حَتَّى خَاتِمَةِ بَرَاءَةَ فَكَانَتْ الصُّحُفُ عِنْدَ أَبِي بَكْرٍ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ ثُمَّ عِنْدَ عُمَرَ حَيَاتَهُ ثُمَّ عِنْدَ حَفْصَةَ بِنْتِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

Kur'ân'ın Sahîfeler İçinde Toplanması Babı

-...Zeyd ibn Sabit şöyle demiştir: Ebû Bekr Yemâme'de şehîd olanların ölümünü müteâkib haber yollayıp beni çağırdı. Yanında Umer ibn Hattâb da bulunuyordu. Ebû Bekr bana şu sözleri söyledi: Umer bana geldi ve:

— Yemâme gününün şiddetli harbinde Kur'ân hafızlarından birçoğu şehîd oldu.Ben diğer harb sahalarında da harbin şiddetli olup Kur'ân hafızlarının şehîd edilmelerinden, bu sebeble de Kur'ân'dan büyükçe bir kısmın zayi' olup gitmesinden endîşe ediyorum. Binâenaleyh ben senin, Kur'ân'ın kitâb hâlinde toplanmasını emretmeni düşünüyorum, dedi. Ben Umer'e:

— Rasûlullah'ın yapmadığı bir işi nasıl yaparsın? dedim. Umer:

— Vallahi bu hayırdır, dedi, ve bana müracaatta devam etti. Nihayet Allah benim göğsümü bu işi için açtı ve ben de Umer'in düşündüğü bu işte onun gibi düşündüm. Zeyd dedi ki: Bu sözlerden sonra Ebû Bekr, bana hitaben şunları söyledi:

— Sen genç ve akıllı bir erkeksin, biz seni hiçbir kusurla ittihâm etmiyoruz. Sen Rasûlullah için vahyi yazıyordun. Binâenaleyh sen Kur'ân'ı tetebbu' et ve onu bir araya topla! Zeyd buna karşı: Vallahi eğer bana dağlardan bir dağın nakledilmesini teklîf etmiş olsalardı, o iş benim üzerime, bana emrettiği bu Kur'ân'ı toplama işinden daha ağır olmazdı, dedi. Zeyd dedi ki: Ben:

— Sizler, Rasûlullah'ın yapmadığı bir işi nasıl yapıyorsunuz? dedim. Ebû Bekr:

— Allah'a yemîn ederim ki, bu hayırlı bir iştir, dedi. Ve Ebû Bekr bana müracaatta devam etti. Nihayet Allah, Ebû Bekr'le Umer'in akıllarını yatırdığı ve göğüslerini ferahlandırdığı bu işe, benim de aklımı açtı ve gönlümü ferahlandırdı. Bunun üzerine ben de Kur'ân'ın ardına düşüp gereği gibi araştırdım ve onu yazılı bulunduğu hurma dallarından, ince taş levhalardan ve hafızların ezberlerinden topladım. Nihayet et-Tevbe Sûresi'nin sonunu Ebû Huzeyme el-Ensârî'nin yanında buldum. O âyeti ondan başka kimsenin yanında bulmadım. Bu âyet, "Le kad câekum rasûlun min enfusi-kum azîzun aleyhi mâ anutum.,." sözlerinden Berâe Sûresi'nin sonuna kadar devam eden âyetti. Neticede toplanan bu sahîfeler, tâ Allah kendisini vefat ettirinceye kadar Ebû Bekr'in yanında bulundu. Sonra hayâtı müddetince Umer'in yanında kaldı. Bundan sonar Umer'in kızı Hafsa'nın yanında kaldı

4987 - حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ حَدَّثَهُ أَنَّ حُذَيْفَةَ بْنَ الْيَمَانِ قَدِمَ عَلَى عُثْمَانَ وَكَانَ يُغَازِي

أَهْلَ الشَّأْمِ فِي فَتْحِ إِرْمِينِيَةَ وَأَذْرَبِيجَانَ مَعَ أَهْلِ الْعِرَاقِ فَأَفْزَعَ حُذَيْفَةَ اخْتِلَافُهُمْ فِي الْقِرَاءَةِ فَقَالَ حُذَيْفَةُ لِعُثْمَانَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَدْرِكْ هَذِهِ الْأُمَّةَ قَبْلَ أَنْ يَخْتَلِفُوا فِي الْكِتَابِ اخْتِلَافَ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى فَأَرْسَلَ عُثْمَانُ إِلَى حَفْصَةَ أَنْ أَرْسِلِي إِلَيْنَا بِالصُّحُفِ نَنْسَخُهَا فِي الْمَصَاحِفِ ثُمَّ نَرُدُّهَا إِلَيْكِ فَأَرْسَلَتْ بِهَا حَفْصَةُ إِلَى عُثْمَانَ فَأَمَرَ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ وَعَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ وَسَعِيدَ بْنَ الْعَاصِ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ فَنَسَخُوهَا فِي الْمَصَاحِفِ وَقَالَ عُثْمَانُ لِلرَّهْطِ الْقُرَشِيِّينَ الثَّلَاثَةِ إِذَا اخْتَلَفْتُمْ أَنْتُمْ وَزَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ فِي شَيْءٍ مِنْ الْقُرْآنِ فَاكْتُبُوهُ بِلِسَانِ قُرَيْشٍ فَإِنَّمَا نَزَلَ بِلِسَانِهِمْ فَفَعَلُوا حَتَّى إِذَا نَسَخُوا الصُّحُفَ فِي الْمَصَاحِفِ رَدَّ عُثْمَانُ الصُّحُفَ إِلَى حَفْصَةَ وَأَرْسَلَ إِلَى كُلِّ أُفُقٍ بِمُصْحَفٍ مِمَّا نَسَخُوا وَأَمَرَ بِمَا سِوَاهُ مِنْ الْقُرْآنِ فِي كُلِّ صَحِيفَةٍ أَوْ مُصْحَفٍ أَنْ يُحْرَقَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَأَخْبَرَنِي خَارِجَةُ بْنُ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ سَمِعَ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ قَالَ فَقَدْتُ آيَةً مِنْ الْأَحْزَابِ حِينَ نَسَخْنَا الْمُصْحَفَ قَدْ كُنْتُ أَسْمَعُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ بِهَا فَالْتَمَسْنَاهَا فَوَجَدْنَاهَا مَعَ خُزَيْمَةَ بْنِ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيِّ { مِنْ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ } فَأَلْحَقْنَاهَا فِي سُورَتِهَا فِي الْمُصْحَفِ

-...İbn Şihâb şöyle tahdîs etti: Ona da Enes ibn Mâlik şöyle tahdîs etmiştir: Ermenistan fethinde Suriyeliler'le, Azrebîcân fethinde de Iraklılar'la birlikte harb eden Huzeyfetu'bnu'I-Yemân, bunların Kur'ân'ı çeşitli şekillerde okumalarının kendisine verdiği endîşe üzerine Usmân'm yanına geldi ve ona:
— Ey Mü'minlerin Emîri, sen, Kur'ân'ı okumakta Yahûdîler'le Hnstiyanlar'ın kendi kitâblarını okumakta uğradıkları ayrılığa benzer bir ihtilâfa düşmeden evvel bu ümmete yetiş, bu işin icâbına bak, dedi.
Bunun üzerine Usmân, Hafsa'ya haber gönderip:
— Bize Kur'ân'm yazılı olduğu sahîfeleri gönder de, biz sûreleri Mushaflara nakledelim, sonra da o sahîfeleri tekrar sana iade edelim, dedi.Bunun üzerine Hafsa muhafaza ettiği Kur'ân'ı Usmân'a gönderdi. Usmân da Zeyd ibn Sabit, Abdullah ibnu'z-Zubeyr, Saîd ibnu'l-Âs ve Abdurrahmân ibnu'l-Hâris ibn Hişâm'dan kurulu istinsah hey'etine emir verdi. Onlar da bu asıl nüshadaki sûreleri Mushaflara istinsah edip naklettiler. Usmân bu istinsah işinin başında, Zeyd'in Medîneli olması yüzünden Kureyşli olan üç kişiye hitaben:
— Sizler Zeyd ibn Sabit ile Kur'ân'dan herhangi birşeyde ihtilâf ettiğiniz zaman, Kur'ân'ı Kureyş lisânı ile yazınız. Çünkü Kur'ân, Kureyş lisânı ile nazil olmuştur, dedi.Onlar da işte böyle yaptılar, nihayet sahîfeleri Mushaflara istinsah edip naklettikleri zaman, Usmân asıl sahîfeleri tekrar Hafsa'ya iade etti.Hey'et ferdlerinin istinsah ettikleri Mushaflar'dan birer Mushaf'ı da her tarafa gönderdi. Bu gönderdiği (resmî) Mushaflar'ın dışında kalan ve içinde Kur'ân yazılı bulunan her sahîfenin yâhud mushafın da yakılmasını emretti.İbn Şihâb şöyle dedi: Bana Zeyd ibn Sâbit'in oğlu Harîce haber verdi: O, babası Zeyd ibn Sâbit'ten şöyle dediğini işitmiştir: Mushaf'ı istinsah ettiğimiz sırada ben el-Ahzâb Sûresi'nden bir âyeti kaybettin^ Hâlbuki ben Rasûlullah'm o âyeti okumakta olduğunu işitir dururdum. (Böyle iken ben o âyeti yazılı olarak bulamamıştım.) O âyeti şiddetle araştırdık. Nihayet onu Huzeymetu'bnu Sabit el-EnsârîJnin yanında (yazılı) bulduk. En sonu onu da (hey'etin kararıyle) Mushaf'taki kendi sûresine kattık. O âyet şudur:"Mü 'minlerin içinde Allah 'a verdikleri sözde sadâkat gösteren nice erler var. îşte onlardan kimi adadığını ödedi, kimi de (bunu) bekliyor. Onlar hiçbir suretle (ahidlenni) değiştirmediler"(e\-Ahzâb.21)

بَاب كَاتِبِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

4989 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ ابْنَ السَّبَّاقِ قَالَ إِنَّ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ قَالَ أَرْسَلَ إِلَيَّ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ إِنَّكَ كُنْتَ تَكْتُبُ الْوَحْيَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاتَّبِعْ الْقُرْآنَ فَتَتَبَّعْتُ حَتَّى وَجَدْتُ آخِرَ سُورَةِ التَّوْبَةِ آيَتَيْنِ مَعَ أَبِي خُزَيْمَةَ الْأَنْصَارِيِّ لَمْ أَجِدْهُمَا مَعَ أَحَدٍ غَيْرِهِ { لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ } إِلَى آخِرِهِ

Peygamberin Kâtibi Babı
-...Ubeyd ibnu's-Sebbâk şöyle dedi: Zeyd ibn Sabit şöyle dedi: Ebû Bekr bana haber gönderip çağırdı da:
— Sen, Rasûlullah (S) için vahyi yazıyordun. Binâenaleyh sen Kur'ân'ın ardına düşüp gereği gibi araştır, dedi.Bunun üzerine ben de Kur'ân*m ardına düşüp gereği gibi araştırdım. Nihayet et-Tevbe Sûresi'nin

sonundaki iki âyeti Ebû Huzey-me el-Ensârî'nin yanında buldum, onları ondan başka bir kimsenin yanında (yazılı olarak) bulamadım. O iki âyet şunlardır: "And olsun size kendinizden öyle bir peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır ve güç gelir. Üstünüze çok düşkündür.Mü'minleri cidden esirgeyicidir,bağışlayıcıdır o.(Sana îmân etmekten) yüz çevirirlerse de ki: Bana Allah yeter. O'ndan başka hiçbir tanrı yok. Ben ancak O'na güvenip dayandım. O, büyük Arşhn sahibidir" (et-Tevbe: 128-129)

4990 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ { لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ } { وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ } قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ادْعُ لِي زَيْدًا وَلْيَجِئْ بِاللَّوْحِ وَالدَّوَاةِ وَالْكَتِفِ أَوْ الْكَتِفِ وَالدَّوَاةِ ثُمَّ قَالَ اكْتُبْ { لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ } وَخَلْفَ ظَهْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَمْرُو بْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ الْأَعْمَى قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا تَأْمُرُنِي فَإِنِّي رَجُلٌ ضَرِيرُ الْبَصَرِ فَنَزَلَتْ مَكَانَهَا { لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ } { وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ } { غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ }

-... el-Berâ şöyle dedi: "Lâ yestevVl-kaaidune minel mü'minîne velmucâhidünefîsebîlVllâhi..." (en-Nisâ: 95) âyeti nazil olduğu zaman Peygamber (S):
— "Bana Zeyd'i çağır, levha, divit ve kürek kemiği -yâhud: kürek kemiği ve divit- getirsin" buyurdu. Sonra:
— "Yaz: Lâ yestevVl-kaaidun..." buyurdu. Peygamber'in sırtının arkasında, a'mâ olan Amr ibnu Ümmi Mektûm vardı. O:
— Yâ Rasûlallah! Ben gözleri zarara uğramış bir kimseyim, binâenaleyh bana ne emredersin?dedi. Akabinde bu âyetin yerinde: "Lâ yestevVl-kaaidune mine'l-mü 'minine fî sebili'ilâhi gayru ulVddarari.. "(en-Nisâ: 95) nazil oldu

---

بَاب أُنْزِلَ الْقُرْآنُ عَلَى سَبْعَةِ أَحْرُفٍ

4991 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا حَدَّثَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَقْرَأَنِي جِبْرِيلُ عَلَى حَرْفٍ فَرَاجَعْتُهُ فَلَمْ أَزَلْ أَسْتَزِيدُهُ وَيَزِيدُنِي حَتَّى انْتَهَى إِلَى سَبْعَةِ أَحْرُفٍ

"Kur'ân yedi harf üzere indirildi"
-...İbn Şihâb şöyle dedi: Bana Abdullah'ın oğlu Ubeydullah tahdîs etti. Ona da Abdullah ibn Abbâs şöyle tahdîs etmiştir: Rasû-lullah (S) şöyle buyurmuştur: "Cibril bana Kur'ân'/ bir okunuş üzerine okuttu. Ben ona müracaat ettim ve durmadan bunun artmasını isterdim. O da bana artırırdı. Nihayet yedi türlü okunuşa erişti (yânî yedi türlü okunuşu geçmeyip orada durdu)"

4992 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ الْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَبْدٍ الْقَارِيَّ حَدَّثَاهُ أَنَّهُمَا سَمِعَا عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ يَقُولُ سَمِعْتُ هِشَامَ بْنَ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ يَقْرَأُ سُورَةَ الْفُرْقَانِ فِي حَيَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَمَعْتُ لِقِرَاءَتِهِ فَإِذَا هُوَ يَقْرَأُ عَلَى حُرُوفٍ كَثِيرَةٍ لَمْ يُقْرِئْنِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكِدْتُ أُسَاوِرُهُ فِي الصَّلَاةِ فَتَصَبَّرْتُ حَتَّى سَلَّمَ فَلَبَّبْتُهُ بِرِدَائِهِ فَقُلْتُ مَنْ أَقْرَأَكَ هَذِهِ السُّورَةَ الَّتِي سَمِعْتُكَ تَقْرَأُ قَالَ أَقْرَأَنِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ كَذَبْتَ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَقْرَأَنِيهَا عَلَى غَيْرِ مَا قَرَأْتَ فَانْطَلَقْتُ بِهِ أَقُودُهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ إِنِّي سَمِعْتُ هَذَا يَقْرَأُ بِسُورَةِ الْفُرْقَانِ عَلَى حُرُوفٍ لَمْ تُقْرِئْنِيهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْسِلْهُ اقْرَأْ يَا هِشَامُ فَقَرَأَ عَلَيْهِ الْقِرَاءَةَ الَّتِي سَمِعْتُهُ يَقْرَأُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَذَلِكَ أُنْزِلَتْ ثُمَّ قَالَ اقْرَأْ يَا

عُمَرُ فَقَرَأْتُ الْقِرَاءَةَ الَّتِي أَقْرَأَنِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَذَلِكَ أُنْزِلَتْ إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ أُنْزِلَ عَلَى سَبْعَةِ أَحْرُفٍ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ

-...İbn Şihâb dedi ki: Bana Urvetu'bnu'z-Zubeyr tahdîs etti. Ona da Mısver ibn Mahrame ile Abdurrahmân ibn Abd el-Kaarî tahdîs etmişlerdir. Onlar da Umer ibnu'l-Hattâb şöyle derken işitmişlerdir;Ben Rasûlullah'ın sağlığında (namazda) Hişâm ibn Hakîm'i el-Furkaan Sûresi'ni okurken işittim. Ve onun okuyuşuna kulak tutup dinledim. Bir de baktım ki, Hişârn bu sûreyi Rasûlullah'ın bana okutmadığı birtakım lehçelerle okuyor. Az kaldı namazın içinde onun üzerine atılacaktım. Fakat selâm verinceye kadar güçlükle sabrettim. (Selâm verince kaçırmamak için) hemen ridâsım göğsünün üzerinde toplayıp:
— Senden işitmiş olduğum bu sûreyi sana kim okuttu? dedim. Hişâm:
— Onu bana Rasûlullah okuttu, dedi.
— Yalan söyledin. Çünkü Rasûlullah bu sûreyi bana, senin okuduğundan başka bir lehçe ile okutmuştur, dedim. Ve onu yakasından tutarak Rasûlullah'a götürdüm.
— Yâ Rasûlallah! Şunun el-Furkaan Sûresi'ni, Sen'in o sûreyi bana okutmadığın birtakım lehçeler üzerine okurken işittim, dedim. Rasûlullah (S) bana:
— "Hişâm'ın yakasını bırak" buyurdu. Ona da:
— "Yâ Hişâm, oku!" diye emretti.O da, kendisini okurken işitmiş olduğum kıraati Rasûlullah'a karşı okudu. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Bu sûre böyle indirildi" buyuruldu. Bundan sonra:
— "Yâ Umer, sen de oku!"diye emretti.Ben de vaktiyle bana okutmuş olduğu okuyuşla okudum.Bana da:
— "Bu sûre böyle indirildi. Şübhesiz bu Kur'ân yedi harf (yedi lügat ve yedi lehçe) üzerine indirilmiştir. Bunlardan hangisi kolayınıza gelirse, onu okuyunuz" buyurdu

---

بَاب تَأْلِيفِ الْقُرْآنِ

4993 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ وَأَخْبَرَنِي يُوسُفُ بْنُ مَاهَكٍ قَالَ إِنِّي عِنْدَ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا إِذْ جَاءَهَا عِرَاقِيٌّ فَقَالَ أَيُّ الْكَفَنِ خَيْرٌ قَالَتْ وَيْحَكَ وَمَا يَضُرُّكَ قَالَ يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ أَرِينِي مُصْحَفَكِ قَالَتْ لِمَ قَالَ لَعَلِّي أُوَلِّفُ الْقُرْآنَ عَلَيْهِ فَإِنَّهُ يُقْرَأُ غَيْرَ مُؤَلَّفٍ قَالَتْ وَمَا يَضُرُّكَ أَيَّهُ قَرَأْتَ قَبْلُ إِنَّمَا نَزَلَ أَوَّلَ مَا نَزَلَ مِنْهُ سُورَةٌ مِنْ الْمُفَصَّلِ فِيهَا ذِكْرُ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ حَتَّى إِذَا ثَابَ النَّاسُ إِلَى الْإِسْلَامِ نَزَلَ الْحَلَالُ وَالْحَرَامُ وَلَوْ نَزَلَ أَوَّلَ شَيْءٍ لَا تَشْرَبُوا الْخَمْرَ لَقَالُوا لَا نَدَعُ الْخَمْرَ أَبَدًا وَلَوْ نَزَلَ لَا تَزْنُوا لَقَالُوا لَا نَدَعُ الزِّنَا أَبَدًا لَقَدْ نَزَلَ بِمَكَّةَ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِنِّي لَجَارِيَةٌ أَلْعَبُ { بَلْ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَدْهَى وَأَمَرُّ } وَمَا نَزَلَتْ سُورَةُ الْبَقَرَةِ وَالنِّسَاءِ إِلَّا وَأَنَا عِنْدَهُ قَالَ فَأَخْرَجَتْ لَهُ الْمُصْحَفَ فَأَمْلَتْ عَلَيْهِ آيَ السُّوَرِ

Kur'ân'ın Te'lîfi Babı
-...İbn Cureyc haber verip şöyle dedi: Bana Yûsuf ibn Mâ"hek haber verip şöyle dedi: Ben Mü'minlerin annesi Âişe'nin yanında idim. Derken onun yanına Iraklı bir kimse çıkageldi de:
— Kefenin hangisi daha hayırlıdır? dedi. Âişe:
— Yazık sana! (Artık ölümünden sonra hislerin bâtıl olduğu için) sana hangi şey zarar verebilir ki? dedi. Bu sefer o Iraklı zât:
— Ey mü'minlerin annesi, bana kendi Mushaf'ını göster, dedi. Âişe:
— Niçin? diye sordu. O zât:
— Ben ümîd ederim ki, Kur'ân'ı senin Mushaf'ına göre te'lîf ederim. Çünkü Kur'ân te'lîf edilmiş olmayarak okunuyor, dedi.Âişe:
— Diğer sûrenin kıraatinden evvel Kur'ân'in hangi sûresini okumuş olsan sana ne zarar verir ki? Kur'ân'dan ilk nazil olan Mufas-sal'dan, içinde cennet ve ateş zikrolunan bir sûredir. Nihayet insanlar İslâm'a döndükleri zaman, halâl ve haram nazil oldu. Şayet ilk evvel "Şarab içmeyin " yasağı inseydi,

insanlar elbette: Biz ebeden şarâbı bırakmayız, derlerdi. Ve şayet yine ilk evvel "Zina etmeyin"yasağı inmiş olsaydı, insanlar muhakkak: Biz zinayı ebeden bırakmayız, diyeceklerdi. Yeminle söylüyorum ki, ben henüz oyun oynayan bir kız çocuğu iken Mekke'de Muhammed'e:"BeVVs-sâatu meviduhum ve's-sâatu edhâ ve emerru=Daha doğrusu onlara vad olunan asil vakit, o saattir. O saat daha belâlı ve daha acıdır"(ei-Kamer: 46) inmiştir, el-Bakara ile en-Nisâ Sûreleri ancak ben Peygamber'in yamndayken inmişlerdir, dedi. Râvî dedi ki: Bundan sonra Âişe, o Iraklı için Mushaf'ı meydana çıkardı ve o şahsa sûrenin –bir rivayette: Sûrelerin- âyetlerini imlâ ettirip yazdırdı

4994 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ يَزِيدَ بْنِ قَيْسٍ سَمِعْتُ ابْنَ مَسْعُودٍ يَقُولُ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ وَالْكَهْفِ وَمَرْيَمَ وَطه وَالْأَنْبِيَاءِ إِنَّهُنَّ مِنْ الْعِتَاقِ الْأُوَلِ وَهُنَّ مِنْ تِلَادِي

-....Ebû İshâk dedi ki: Ben Yezîd oğlu Abdurrahmân'dan işittim, o şöyle dedi: Ben İbn Mes'ûd'dan işittim, o, Benû İsrâîl (yânî el-İsrâ), el-Kehf, Meryem, Tâhâ ve el-Enbiyâ Sûreleri hakkında, bu sûreler ilk atiklerdendirler, bunlar kadîm sûrelerdendirler, diyordu

---

4995 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَنْبَأَنَا أَبُو إِسْحَاقَ سَمِعَ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ تَعَلَّمْتُ سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى قَبْلَ أَنْ يَقْدَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....el-Berâ (R): Ben "Sebbih isme Rabbike'UaHâ"sûresini, Peygamber'in Medine'ye gelmesinden evvel öğrendim, dedi

---

4996 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ لَقَدْ تَعَلَّمْتُ النَّظَائِرَ الَّتِي كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَؤُهُنَّ اثْنَيْنِ اثْنَيْنِ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ فَقَامَ عَبْدُ اللَّهِ وَدَخَلَ مَعَهُ عَلْقَمَةُ وَخَرَجَ عَلْقَمَةُ فَسَأَلْنَاهُ فَقَالَ عِشْرُونَ سُورَةً مِنْ أَوَّلِ الْمُفَصَّلِ عَلَى تَأْلِيفِ ابْنِ مَسْعُودٍ آخِرُهُنَّ الْحَوَامِيمُ حم الدُّخَانِ وَعَمَّ يَتَسَاءَلُونَ

-...Şakîk şöyle dedi: Abdullah (ibnMes'ûd): Ben Peygamber'in herbir rek'atte ikişer ikişer okumak âdetinde olduğu uzunluk ve kısalıkça birbirine yakın bulunan sûreleri kat'î olarak bilmişimdir,dedi. Müteakiben Abdullah oturduğu yerden kalktı, odasına girdi, beraberinde Alkame de girdi. Sonra Alkame dışarıya çıktı. Biz hemen Alkame'ye bu sûreleri sorduk. Alkame:
— İbn Mes'ûd'un te'lîfi üzere el-Mufassal'm evvelinden yirmi sûredir. Onların sonuncusu "Hâmîmler"dir, Mim. ed-Duhân" ve "Amme yetesâelûn", dedi

---

بَاب كَانَ جِبْرِيلُ يَعْرِضُ الْقُرْآنَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ مَسْرُوقٌ عَنْ عَائِشَةَ عَنْ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام أَسَرَّ إِلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ جِبْرِيلَ كَانَ يُعَارِضُنِي بِالْقُرْآنِ كُلَّ سَنَةٍ وَإِنَّهُ عَارَضَنِي الْعَامَ مَرَّتَيْنِ وَلَا أُرَاهُ إِلَّا حَضَرَ أَجَلِي

Cibril Kur'ân'ı Peygamberce Arzeder İdi Mesrûk, Aişe'den; o da Fâtıma aleyhi's-selâm'dan şöyle demiştir: Peygamber (S) bana gizlice şöyle söyledi: "Her sene Cibril, Kur'ân'ı benimle bir kerre mukaabele ederdi. Bu sene iki defa mukaabele eyledi. Öyle sanıyorum ki, ecelim yaklaşmıştır"

4997 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجْوَدَ النَّاسِ بِالْخَيْرِ وَأَجْوَدُ مَا يَكُونُ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ لِأَنَّ جِبْرِيلَ كَانَ يَلْقَاهُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ حَتَّى يَنْسَلِخَ يَعْرِضُ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقُرْآنَ فَإِذَا لَقِيَهُ جِبْرِيلُ كَانَ أَجْوَدَ بِالْخَيْرِ مِنْ الرِّيحِ الْمُرْسَلَةِ

-...İbn Abbâs (R) şöyle dedi: Peygamber (S) hayırda insanların en cömerdi idi. En cömerd olduğu zaman da ramazân ayında idi. Çünkü ramazân ayı çıkıncaya kadar Cibril her gece O'nunla mulâkî olur, Rasûlullah da Kur'ân'ı Cibril'e arzeder idi. İşte bundan dolayı Cibril, Peygamber'e kavuştuğu zaman, Peygamber hayırda, esmesi maniaya uğramayan rüzgârdan daha cömerd olurdu

---

4998 - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ كَانَ يَعْرِضُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقُرْآنَ كُلَّ عَامٍ مَرَّةً فَعَرَضَ عَلَيْهِ مَرَّتَيْنِ فِي الْعَامِ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ وَكَانَ يَعْتَكِفُ كُلَّ عَامٍ عَشْرًا فَاعْتَكَفَ عِشْرِينَ فِي الْعَامِ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ

-...Ebû Hureyre şöyle dedi: Cibril, Peygamber'e Kur'ân'ı her sene bir defa arzederdi.Peygamber'in vefat ettiği yıl içinde O'na iki defa arzetti. Peygamber her sene on gün i'tikâf ederdi.Ruhunun kabzolunduğu yılda ise yirmi gün i'tikâf etti

---

بَاب الْقُرَّاءِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

4999 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مَسْرُوقٍ ذَكَرَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ فَقَالَ لَا أَزَالُ أُحِبُّهُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ خُذُوا الْقُرْآنَ مِنْ أَرْبَعَةٍ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ وَسَالِمٍ وَمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ وَأُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ

Peygamberin Sahâbîlerinden Meşhur Olan Kur'ân Üstâdları Babı

-...Mesrûk'tan: Abdullah ibn Amr, Abdullah ibn Mes'ûd'u zikretti de:
— Ben Abdullah ibn Mes'ûd'u sevmekte devam edeceğim; Peygamber)'den:"Kur'ân'ı şu dört kimseden alınız: Abdullah ibn Mes'ûd'dan,Sâlim'den,Muâz ibn Cebel'den ve Ubeyy ibn Ka'b'dan"derken işittim, dedi

---

5000 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا شَقِيقُ بْنُ سَلَمَةَ قَالَ خَطَبَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ فَقَالَ وَاللَّهِ لَقَدْ أَخَذْتُ مِنْ فِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِضْعًا وَسَبْعِينَ سُورَةً وَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنِّي مِنْ أَعْلَمِهِمْ بِكِتَابِ اللَّهِ وَمَا أَنَا بِخَيْرِهِمْ قَالَ شَقِيقٌ فَجَلَسْتُ فِي الْحِلَقِ أَسْمَعُ مَا يَقُولُونَ فَمَا سَمِعْتُ رَادًّا يَقُولُ غَيْرَ ذَلِكَ

-...Şakîk ibn Seleme tahdîs edip şöyle dedi: Bize Abdullah ibn Mes'ûd bir hutbe îrâd etti de şöyle dedi: Allah'a yeminle söyİtiyorum ki, ben Rasûlullah'ın ağzından yetmiş küsur sûre almışımdır. Yine Allah'a yeminle söylüyorum ki, Peygamber'in sahâbîleri, benim onların en hayırlısı olmadığım hâlde Allah'ın Kitâbı'm en iyi bilenlerinden olduğumu muhakkak bilmişlerdir. Şakîk dedi ki: Ben topluluk içindeki dâirelerde oturdum da ne söylüyorlar diye dinliyordum. İbn Mes'ûd'un sözünün gayrisini söyleyen bir tek reddedici işitmedim.

5001 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ كُنَّا بِحِمْصَ فَقَرَأَ ابْنُ مَسْعُودٍ سُورَةَ يُوسُفَ فَقَالَ رَجُلٌ مَا هَكَذَا أُنْزِلَتْ قَالَ قَرَأْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَحْسَنْتَ وَوَجَدَ مِنْهُ رِيحَ الْخَمْرِ فَقَالَ أَتَجْمَعُ أَنْ تُكَذِّبَ بِكِتَابِ اللَّهِ وَتَشْرَبَ الْخَمْرَ فَضَرَبَهُ الْحَدَّ

-...Alkame şöyle dedi: Biz Hımıs'ta bulunuyorduk. İbn Mes'ûd Yûsuf Sûresi'ni okudu. Bir kimse:
— Sûre böyle nazil olmadı, dedi. İbn Mes'ûd:
— Ben Rasûlullah'ın huzurunda okudum da O bana "Güzel okudun" buyurdu, dedi.Ve o şahısta şarâb kokusu buldu. Bunun üzerine:
— Sen Allah'ın Kitâbı'nı yalanlamakla şarâb içmeyi bir araya mı topluyorsun? dedi ve o şahsa şarâb içme cezası uyguladı.

5002 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ غَيْرُهُ مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ إِلَّا أَنَا أَعْلَمُ أَيْنَ أُنْزِلَتْ وَلَا أُنْزِلَتْ آيَةٌ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ إِلَّا أَنَا أَعْلَمُ فِيمَ أُنْزِلَتْ وَلَوْ أَعْلَمُ أَحَدًا أَعْلَمَ مِنِّي بِكِتَابِ اللَّهِ تُبَلِّغُهُ الْإِبِلُ لَرَكِبْتُ إِلَيْهِ

-... Mesrûk, şöyle dedi: Abdullah (R) şöyle dedi:
— Kendisinden başka ilâh olmayan Allah'a yemîn ile söylüyorum, Allah'ın Kitâbı'ndan hiçbir sure inmedi ki, ben onun nerede indirildiğini bilir olmayayım; yine Allah'ın Kitâbı'ndan hiçbir âyet indirilmedi ki, ben onun ne hakkında indirildiğini bilir olmayayım. Eğer Allah'ın Kitâbi'nı benden daha iyi bilir, kendisine develerin ulaştırabileceği bir kimsenin mevcûd olduğunu bileydim, muhakkak biner, ona giderdim

---

5003 – حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَنْ جَمَعَ الْقُرْآنَ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَرْبَعَةٌ كُلُّهُمْ مِنْ الْأَنْصَارِ أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ وَمُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ وَزَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ وَأَبُو زَيْدٍ تَابَعَهُ الْفَضْلُ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ وَاقِدٍ عَنْ ثُمَامَةَ عَنْ أَنَسٍ

-....Katâde tahdîs edip şöyle dedi: Ben Enes ibn Mâlik'e:
— Peygamber(S)'in zamanında Kur'ân'ı cem' edenler kimlerdir? diye sordum. Enes:
— Dört kişidir; hepsi de Ensâr'dandır: Ubeyy ibn Ka'b, Muâz ibn Cebel, Zeyd ibn Sabit ve Ebû Zeyd, dedi. Bu hadîsi el-Fadl, Hüseyin ibn Vâkıt'tan; o da Sumâme'den; o da Enes'ten isnâdıyle rivayet etmesinde Hafs ibn Umer'e mutâbaat eylemiştir.

5004 – حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ وَثُمَامَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ مَاتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَجْمَعْ الْقُرْآنَ غَيْرُ أَرْبَعَةٍ أَبُو الدَّرْدَاءِ وَمُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ وَزَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ وَأَبُو زَيْدٍ قَالَ وَنَحْنُ وَرِثْنَاهُ

-...Enes şöyle dedi: Peygamber (S) vefat etti. Kur'ân'ı şu dört kişiden başkası toplamadı:Ebu'd-Derdâ, Muâz ibn Cebel, Zeyd ibn Sabit ve Ebû Zeyd.Enes: Ve biz, bu Ebû Zeyd'e vâris olduk, dedi (Çünkü bu Ebû Zeyd, Enes'in amcası idi ve zürriyet bırakmamıştı)

5005 – حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ عُمَرُ

أُبَيٌّ أَقْرَؤُنَا وَإِنَّا لَنَدَعُ مِنْ لَحَنِ أُبَيٍّ وَأُبَيٌّ يَقُولُ أَخَذْتُهُ مِنْ فِي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَا أَتْرُكُهُ لِشَيْءٍ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى { مَا نَنْسَخْ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنْسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ مِثْلِهَا }

-... İbn Abbâs dedi ki: Umer şöyle dedi: Alî bizim en iyi hüküm verenimizdir; Ubeyy de bizim en iyi okuyanımızdır. Bizler ise, Ubeyy: "Ben onu Rasûlullah'ın ağzından aldım, binâenaleyh ben hiçbir neshedici şeyden dolayı Rasûlullah'tan almış olduğum okuyuşu terketmem" der olduğu hâlde, Ubeyy'in kavlinden bir kısmını muhakkak terketmekteyiz. Ubeyy: Yüce Allah şöyle buyurdu: "Mâ nen-sah min âyetin ev ninsi'hâ ne'ti bi-hayrin minhâ ev nunsiha "(ei-Bakara: 106), şeklinde okurdu

---

بَاب فَضْلِ فَاتِحَةِ الْكِتَابِ

5006 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنِي خُبَيْبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي سَعِيدِ بْنِ الْمُعَلَّى قَالَ كُنْتُ أُصَلِّي فَدَعَانِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ أُجِبْهُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي كُنْتُ أُصَلِّي قَالَ أَلَمْ يَقُلْ اللَّهُ { اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ } ثُمَّ قَالَ أَلَا أُعَلِّمُكَ أَعْظَمَ سُورَةٍ فِي الْقُرْآنِ قَبْلَ أَنْ تَخْرُجَ مِنْ الْمَسْجِدِ فَأَخَذَ بِيَدِي فَلَمَّا أَرَدْنَا أَنْ نَخْرُجَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ قُلْتَ لَأُعَلِّمَنَّكَ أَعْظَمَ سُورَةٍ مِنْ الْقُرْآنِ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ هِيَ السَّبْعُ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنُ الْعَظِيمُ الَّذِي أُوتِيتُهُ

Fâtihatu'l-Kîtâb'ın Fazîleti Babı

-....Ebû Saîd ibnu'l-Muallâ şöyle dedi: Ben Mescid'de namaz kılıyordum. Peygamber (S) beni çağırdı. Ben de O'na icabet etmedim. (Namazdan sonra vardığımda:)
— Yâ Rasûlallah, ben namaz kılıyordum, diye özür beyân ettim. Rasûlullah:
— "Kur'ân'da Allah: Ey îmân edenler, sizi, size hayât verecek şeylere da'vet ettiği zaman Allah 'a ve Rasûlü 'ne icabet edin... (ei-Enfâi: 24) buyurmadı mı?" dedi.Sonra Rasûlullah bana;
— "Haberin olsun, sen mescidden çıkmadan evvel ben sana muhakkak Kur'ân'daki en büyük sûreyi öğreteceğim" buyurdu.Sonra elimi tuttu. Mescidden çıkmak istediğimiz zaman ben:
— Yâ Rasûlallah, Sen bana "Muhakkak sana Kur'ân'daki en büyük sûreyi öğreteceğim" demiştin,dedim. Rasûlullah (S):
— "O sûre el-Hamdu ÜllâhiRabbVl-âlemîn'dir ki, namazlarda tekrar olunan yedi âyet ve bana verilen azîm Kur'ân 'dır" buyurdu

---

5007 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا وَهْبٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ مَعْبَدٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ كُنَّا فِي مَسِيرٍ لَنَا فَنَزَلْنَا فَجَاءَتْ جَارِيَةٌ فَقَالَتْ إِنَّ سَيِّدَ الْحَيِّ سَلِيمٌ وَإِنَّ نَفَرَنَا غَيْبٌ فَهَلْ مِنْكُمْ رَاقٍ فَقَامَ مَعَهَا رَجُلٌ مَا كُنَّا نَأْبُنُهُ بِرُقْيَةٍ فَرَقَاهُ فَبَرَأَ فَأَمَرَ لَهُ بِثَلَاثِينَ شَاةً وَسَقَانَا لَبَنًا فَلَمَّا رَجَعَ قُلْنَا لَهُ أَكُنْتَ تُحْسِنُ رُقْيَةً أَوْ كُنْتَ تَرْقِي قَالَ لَا مَا رَقَيْتُ إِلَّا بِأُمِّ الْكِتَابِ قُلْنَا لَا تُحْدِثُوا شَيْئًا حَتَّى نَأْتِيَ أَوْ نَسْأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ ذَكَرْنَاهُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ وَمَا كَانَ يُدْرِيهِ أَنَّهَا رُقْيَةٌ اقْسِمُوا وَاضْرِبُوا لِي بِسَهْمٍ وَقَالَ أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِيرِينَ حَدَّثَنِي مَعْبَدُ بْنُ سِيرِينَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ بِهَذَا

-...Ebû Saîd Hudrî şöyle dedi: Biz, bize âid bir yolculukta bulunuyorduk. Derken bir yerde konakladık. Akabinde bir kız geldi ve:
— Kabilenin büyüğü (bir akreb tarafından) sokulmuştur. Erlerimiz yanımızda yoklardır. Binâenaleyh sizlerden bir ilâç yapıcı var mıdır? dedi.O kızm beraberinde bir adam kalktı. Biz onu rukye yapar olarak bilmiyorduk. O kimse, o sokulmuş olan kimseye rukye yaptı. Sokulmuş olan kimse derhâl iyileşti. Ve

bizden giden o kimse için otuz koyun verilmesini emretti. Ve bizlere de süt içirdi. Bizden olan kimse bize dönünce ona:
— Sen rukyeyi güzel yapar miydin yâhud sen rukye yaparrmydın?dedik. O:
— Hayır yapmazdım. Ben ona Ümmü'l-Kitâb'ı okumaktan başka bir rukye yapmadım, dedi. Biz kendi kendimize;
— Biz gelinceye yâhud Peygamber'e bu olan işleri arzedip so-runcaya kadar hiçbirşey ihdas etmeyin, bildirmeyin, dedik.Nihayet Medine'ye geldiğimizde bunu Peygamber(S)'e zikrettik.
— "Fatiha Sûresi'nin bu kadar müessir bir duâ olduğunu ona öğreten nedir?"dedi. Sonra seriyye halkına:
— "Şimdi sürüyü taksim edin, benim için de bir pay ayırın" buyurdu. Ebû Ma'mer de şöyle dedi: Bize Abdu'l-Vâris tahdîs etti. Bize Hişâm tahdîs etti. Bize Muhammed ibn Şîrîn tahdîs etti. Bana Ma'-bed ibn Şîrîn, Ebû Saîd Hudrî'den bunu tahdîs etti

---

بَاب فَضْلِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ

5008 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَرَأَ بِالْآيَتَيْنِ و حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَرَأَ بِالْآيَتَيْنِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ فِي لَيْلَةٍ كَفَتَاهُ وَقَالَ عُثْمَانُ بْنُ الْهَيْثَمِ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ وَكَّلَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحِفْظِ زَكَاةِ رَمَضَانَ فَأَتَانِي آتٍ فَجَعَلَ يَحْثُو مِنْ الطَّعَامِ فَأَخَذْتُهُ فَقُلْتُ لَأَرْفَعَنَّكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَصَّ الْحَدِيثَ فَقَالَ إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ فَاقْرَأْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ لَنْ يَزَالَ مَعَكَ مِنْ اللَّهِ حَافِظٌ وَلَا يَقْرَبُكَ شَيْطَانٌ حَتَّى تُصْبِحَ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَدَقَكَ وَهُوَ كَذُوبٌ ذَاكَ شَيْطَانٌ

El-Bakara Sûresi'nin Fazîleti Babı

-....Ebû Mes'ûd(R)'dan: Peygamber (S): "Her kim bir gecede iki âyeti okursa..." buyurdu.
-....Ebû Mes'ûd (R) şöyle dedi: Peygamber (S): "Her kim bir gecede el-Bakara Sûresi'nin sonundan iki âyeti okursa, artık ona o gece (ibâdet etmek, o gece âfetlerden ve şeytân şerrlerinden emîn olmak üzere) kifayet eder" buyurdu.
-.. Ve Usmân ibnu'l-Heysem şöyle dedi: Bize Avf, Muhammed ibn Sîrîn'den; o da Ebû Hureyre'den tahdîs etti. O şöyle demiştir: Rasûlullah (S) beni ramazân zekâtını muhafazaya tevkil etti. Bir gece bana birisi geldi. Sadaka hurmasından avuçlamaya başladı. Ben onu yakaladım ve:
— Seni muhakkak Rasûlullah'ın huzuruna çıkaracağım, dedim. Ebû Hureyre, hadîsi yukarıda geçtiği gibi anlattı (Hadîs, Kitâbu'l- Vekâle'de mufassalan geçti). Nihayet o kimse:
— Yatağına (uyumaya) girdiğinde "Âyete'l-Kursî"yi bitirinceye kadar oku! (Sabaha kadar) seninle beraber Allah tarafından bir muhafız bulunmakta devam eder. Sabaha girinceye kadar sana şeytân da yaklaşamaz, dedi. Bunun üzerine Peygamber:
— "O,çok yalancı olduğu hâlde, bu sefer sana doğru söylemiş,îşte o (insan suretinde) bir şeytândır" buyurdu

---

بَاب فَضْلِ سُورَةِ الْكَهْفِ

5011 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ كَانَ رَجُلٌ يَقْرَأُ سُورَةَ الْكَهْفِ وَإِلَى جَانِبِهِ حِصَانٌ مَرْبُوطٌ بِشَطَنَيْنِ فَتَغَشَّتْهُ سَحَابَةٌ فَجَعَلَتْ تَدْنُو وَتَدْنُو وَجَعَلَ فَرَسُهُ يَنْفِرُ فَلَمَّا أَصْبَحَ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ تِلْكَ السَّكِينَةُ تَنَزَّلَتْ بِالْقُرْآنِ

El-Kehf Sûresi'nin Fazîleti Babı

-....el-Berâ şöyle dedi: (Sahâbîlerden) bir kimse el-Kehf Sûresi'ni okuyordu. Yambaşında da iki uzun iple bağlanmış olan at vardı. Atı bir bulut ihata etti ve gittikçe yaklaşmağa ve yaklaşmağa başladi. Bundan dolayı at da ürkmeğe başladı. Sabaha erişince o kimse Peygamber(S)'e geldi ve bunu kendisine zikretti. Peygamber (S):
— "Bulut gibi görünen şey, sekînettir. Kur'ân 'ı tebcil için inmiştir" buyurdu

---

بَاب فَضْلِ سُورَةِ الْفَتْحِ

5012 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَسِيرُ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ وَعُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ يَسِيرُ مَعَهُ لَيْلًا فَسَأَلَهُ عُمَرُ عَنْ شَيْءٍ فَلَمْ يُجِبْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ سَأَلَهُ فَلَمْ يُجِبْهُ ثُمَّ سَأَلَهُ فَلَمْ يُجِبْهُ فَقَالَ عُمَرُ ثَكِلَتْكَ أُمُّكَ نَزَرْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ كُلَّ ذَلِكَ لَا يُجِيبُكَ قَالَ عُمَرُ فَحَرَّكْتُ بَعِيرِي حَتَّى كُنْتُ أَمَامَ النَّاسِ وَخَشِيتُ أَنْ يَنْزِلَ فِيَّ قُرْآنٌ فَمَا نَشِبْتُ أَنْ سَمِعْتُ صَارِخًا يَصْرُخُ بِي قَالَ فَقُلْتُ لَقَدْ خَشِيتُ أَنْ يَكُونَ نَزَلَ فِيَّ قُرْآنٌ قَالَ فَجِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ لَقَدْ أُنْزِلَتْ عَلَيَّ اللَّيْلَةَ سُورَةٌ لَهِيَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ ثُمَّ قَرَأَ إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا

El-Feth Sûresi'nin Fazîleti Babı
-....Umer ibn Hattâb'ın kölesi Eşlem şöyle dedi: Rasûlullah (S) seferlerinin birinde (Hudeybiye dönüşünde) yoluna devam ediyordu. Umer ibn Hattâb da geceleyin O'nunla beraber gidiyordu. Bu sırada Umer, Rasûlullah'a birşey sordu. Fakat Rasûlullah (vahy ile meşgul bulunduğundan) Umer'e cevâb vermedi. Umer sonra yine sordu. Rasûiullah yine cevâb vermedi. Umer (Rasûlullah işitmedi sanarak) bir daha sordu. Rasûlullah yine cevâb vermedi. Bunun üzerine Umer kendi kendine:
— Ey Umer, anan seni kaybetsin (de yok olasın)! Bak üç kerre Rasûlullah'a sorguda ısrar ettin de, bunların hepsine Rasûlullah cevâb vermedi, dedi.Umer dedi ki: Bunun üzerine devemi sürdüm. Hakkımda (tev-bîh olarak) Kur'ân inmesinden korktum da kaafilenin önüne geçtim. Fakat çok geçmedi, bir çağırıcının çağırmasını işittim. Ve (kendi kendime):
— Şimdi hakkımda Kur'ân inmiş olmasından hakîkaten korktum, dedim. (Bu korku içinde) Rasûlullah'a geldim ve selâm verdim. Rasûlullah (sevinç içinde) bana:
— ' 'Bu gece bana bir sûre indirildi ki, o sûre bana, üstüne güneş doğan herşeyden muhakkak daha sevimlidir" buyurdu. Sonra: "Innâ fetehnâ leke fethan mubînâ.. Biz senin istikbâlin için parlak bir fetih ve zafer (kapısını) açtık..." âyetini okudu

---

بَاب فَضْلِ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ فِيهِ عَمْرَةُ عَنْ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

5013 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَجُلًا سَمِعَ رَجُلًا يَقْرَأُ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ يُرَدِّدُهَا فَلَمَّا أَصْبَحَ جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ وَكَأَنَّ الرَّجُلَ يَتَقَالُّهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّهَا لَتَعْدِلُ ثُلُثَ الْقُرْآنِ وَزَادَ أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَخْبَرَنِي أَخِي قَتَادَةُ بْنُ النُّعْمَانِ أَنَّ رَجُلًا قَامَ فِي زَمَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ مِنْ السَّحَرِ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ لَا يَزِيدُ عَلَيْهَا فَلَمَّا أَصْبَحْنَا أَتَى الرَّجُلُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ

"Kul Huve'llâhu Ahad" Sûresi'nin Fazileti Babı
Bu konuda Amre, Âişe'den; o da Peygamber(S)'den senedi ile gelen hadîs de vardır.

-...Ebû Saîd Hudrî şöyle demiştir: Bir kişi, diğer bir kişinin bütün gece tekrar tekrar "Kul huveHlâhu ahad" Sûresi'ni okuduğunu işitti. Sabah olunca Rasûlullah'a geldi ve o diğer kişinin sâdece bu sûreyi okumasını azımsayarak, bunu Rasûlullah'a zikretti. Rasûlullah (S) da cevaben:
— "Hayâtım elinde olan Allah 'a yemîn ederim ki> bu sûreyi okumak, elbette bütün Kur'ân'ın üçte birine denk olur" buyurdu. Ve râvî Ebû Ma'mer yine Ebî Saîd'e varan diğer bir rivayette şunu ziyâde etti
Ebû Saîd şöyle dedi: Bana kardeşim Katâde-tu'bnu'n-Nu'mân haber verip şöyle dedi: Bir kimse Peygamber zamanında seher vaktinde kalkıp "Kul huve'llâhu ahad" Sûresi'ni okur, onun üzerine başkasını ziyâde etmezdi. Biz sabaha dâhil olduğumuz zaman bir kimse Peygamber'e geldi. Hadîsin bundan sonrası yukarı-ki hadîsin şevki gibidir

---

5015 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ وَالضَّحَّاكُ الْمَشْرِقِيُّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَصْحَابِهِ أَيَعْجِزُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَقْرَأَ ثُلُثَ الْقُرْآنِ فِي لَيْلَةٍ فَشَقَّ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ وَقَالُوا أَيُّنَا يُطِيقُ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الصَّمَدُ ثُلُثُ الْقُرْآنِ

-....Ebû Saîd Hudrî şöyle dedi: Peygamber (S) sahâbîlerine hitaben:
— "Sizden herhangi biriniz bir gecede Kur'ân 'in üçte birini okumaktan âciz olur mu?" diye sordu. Bu teklîf sahâbîlere güç geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Bizim hangimiz buna takat yetirir? dediler. Bunun üzerine Rasûlullah (S):
— "Allâhu'I-vâhidu's-samedu sûresi, Kur'ân'ın üçte birisidir" buyurdu.

بَاب فَضْلِ الْمُعَوِّذَاتِ

5016 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا اشْتَكَى يَقْرَأُ عَلَى نَفْسِهِ بِالْمُعَوِّذَاتِ وَيَنْفُثُ فَلَمَّا اشْتَدَّ وَجَعُهُ كُنْتُ أَقْرَأُ عَلَيْهِ وَأَمْسَحُ بِيَدِهِ رَجَاءَ بَرَكَتِهَا

El-Muavvizât Sûrelerinin Fazileti Babı
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bir rahatsızlık duyduğu zaman kendi üzerine Muavvize (=Sığındıncı) sûrelerini okur, nefes ederdi. Hastalığı şiddetlendiği zaman O'na ben okur ve O'nun elinin bereketini ümîd ederek, kendi eliyle O'na meshederdim

---

5017 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا الْمُفَضَّلُ بْنُ فَضَالَةَ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ كُلَّ لَيْلَةٍ جَمَعَ كَفَّيْهِ ثُمَّ نَفَثَ فِيهِمَا فَقَرَأَ فِيهِمَا قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ وَ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ وَ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ثُمَّ يَمْسَحُ بِهِمَا مَا اسْتَطَاعَ مِنْ جَسَدِهِ يَبْدَأُ بِهِمَا عَلَى رَأْسِهِ وَوَجْهِهِ وَمَا أَقْبَلَ مِنْ جَسَدِهِ يَفْعَلُ ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) her gece yatağına geldiği zaman iki elini birleştirir, sonra bunlara nefes ederdi. Şöyle ki: İki eline "Kul huve'llâhu ahad", "Kul eûzu bi-Rabbi'l-felâk" ve ' 'Kul eûzu bi Rabbi 'n-nâs" sûrelerini okur (ellerine nefes eder), sonra bunlarla vücûdundan yetişebildiği yerlere sıvazlardı. Elleriyle sıvazlamaya başı ve yüzü üzerinden başlar,vücûdunun ön kısmım da sıvazlardı. Bu okuyup nefes ederek vücûdunu meshetmeyi üç defa tekrarlardı

بَاب نُزُولِ السَّكِينَةِ وَالْمَلَائِكَةِ عِنْدَ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ

5018- وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ الْهَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أُسَيْدِ بْنِ حُضَيْرٍ قَالَ بَيْنَمَا هُوَ يَقْرَأُ مِنْ اللَّيْلِ سُورَةَ الْبَقَرَةِ وَفَرَسُهُ مَرْبُوطَةٌ عِنْدَهُ إِذْ جَالَتْ الْفَرَسُ فَسَكَتَ فَسَكَتَتْ فَقَرَأَ فَجَالَتْ الْفَرَسُ فَسَكَتَ وَسَكَتَتْ الْفَرَسُ ثُمَّ قَرَأَ فَجَالَتْ الْفَرَسُ فَانْصَرَفَ وَكَانَ ابْنُهُ يَحْيَى قَرِيبًا مِنْهَا فَأَشْفَقَ أَنْ تُصِيبَهُ فَلَمَّا اجْتَرَّهُ رَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ حَتَّى مَا يَرَاهَا فَلَمَّا أَصْبَحَ حَدَّثَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اقْرَأْ يَا ابْنَ حُضَيْرٍ اقْرَأْ يَا ابْنَ حُضَيْرٍ قَالَ فَأَشْفَقْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْ تَطَأَ يَحْيَى وَكَانَ مِنْهَا قَرِيبًا فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَانْصَرَفْتُ إِلَيْهِ فَرَفَعْتُ رَأْسِي إِلَى السَّمَاءِ فَإِذَا مِثْلُ الظُّلَّةِ فِيهَا أَمْثَالُ الْمَصَابِيحِ فَخَرَجَتْ حَتَّى لَا أَرَاهَا قَالَ وَتَدْرِي مَا ذَاكَ قَالَ لَا قَالَ تِلْكَ الْمَلَائِكَةُ دَنَتْ لِصَوْتِكَ وَلَوْ قَرَأْتَ لَأَصْبَحَتْ يَنْظُرُ النَّاسُ إِلَيْهَا لَا تَتَوَارَى مِنْهُمْ قَالَ ابْنُ الْهَادِ وَحَدَّثَنِي هَذَا الْحَدِيثَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ خَبَّابٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنْ أُسَيْدِ بْنِ حُضَيْرٍ

Kur'ân'ın Okunması Sırasında Es-Sekîne'nin Ve Meleklerin İnmesi Babı

-....Useyd ibn Hudayr (R) şöyle dedi: Bir kerre Useyd gece vakti el-Bakara Sûresi'ni okuyordu. Atı da yanında bağlanmıştı. Kur'ân'ı okuyorken birden at deprenmeye başladı. Useyd sustu.O susunca at da sâkinleşti. Useyd tekrar okumağa başladı. At yine şahlandı. Useyd sustu, at da sâkinleşti. Bundan sonra Useyd bir daha okumağa başladı, at yine hırçmlaştı. Useyd de artık vazgeçti.Useyd'in oğlu Yahya ise ata yakın bir yerde (yatmakta) idi. Atın çocuğa bir zararı dokunmasından endîşe ederek, çocuğu geriye çekti. Bu sırada başını kaldırıp göğe baktığında (beyaz bulut gölgesine benzer bir sis içinde kandiller gibi birtakım şeylerin parlamakta olduklarını gördü de) nihayet onu göremez oldu.Sabah olduğunda Useyd, Peygamber'e bunu söyledi. Peygamber ona:

— "Oku ey Hudayr oğlu, oku ey Hudayr oğlu!" dedi,Useyd:

— Yâ Rasûlallah, atın Yahya'yı çiğnemesinden endişelendim. Çünkü çocuk ata yakın bir yerde idi. Başımı kaldırıp çocuğa gittim. Başımı göğe doğru kaldırdığımda, beyaz bulut gölgesine benzer bir sis içinde kandiller gibi birçok şeylerin parlamakta olduklarını gördüm. Artık bu beyaz gölge tabakası içindeki ışıklı parlak cisimler manzumesi göğe doğru çekilip çıktı. Nihayet onu görmez oldum, dedi.Peygamber (S):

— "Bilir misin onlar nedir?" buyurdu. Useyd:

— Hayîr, dedi. Peygamber:

— "Onlar meleklerdi, senin Kur'ân okuyuş sesine yaklaşmışlardı. Eğer okumaya devam etseydin,sabaha kadar seni dinlerlerdi. İnsanlar da onlara bakarlardı. Onlar insanların gözünden gizlenemezlerdi" buyurdu Râvî İbnu'1-Hâd: Bana bu hadîsi Abdulah ibn Habbâb, Ebû Saîd el-Hudrî'den, Useyd ibnu Hudayr'dan tahdîs etti, dedi

---

بَاب مَنْ قَالَ لَمْ يَتْرُكْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا مَا بَيْنَ الدَّفَّتَيْنِ

5019 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ رُفَيْعٍ قَالَ دَخَلْتُ أَنَا وَشَدَّادُ بْنُ مَعْقِلٍ عَلَى ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَالَ لَهُ شَدَّادُ بْنُ مَعْقِلٍ أَتَرَكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ شَيْءٍ قَالَ مَا تَرَكَ إِلَّا مَا بَيْنَ الدَّفَّتَيْنِ قَالَ وَدَخَلْنَا عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِيَّةِ فَسَأَلْنَاهُ فَقَالَ مَا تَرَكَ إِلَّا مَا بَيْنَ الدَّفَّتَيْنِ

Peygamber (S), Mushaf'ın İki Deffesî (Yânî Mushaf'ı İki Yanından İhata Eden Cildleri) Arasında Bulunandan Başka Birşey Bırakmadı Diyen Kimse Babı

-....Abdulazîz ibn Rufey' şöyle dedi: Ben Şeddâd ibn Ma'kıl ile beraber îbn Abbâs'ın yanma girdim. Şeddâd ibn Ma'kıl, îbn Abbâs'a:

— Peygamber (S) birşey bıraktı mı? diye sordu. İbn Abbâs:

— Mushaf'ın iki yanını kuşatan cildler arasında bulunandan başka birşey bırakmadı, dedi.Biz yine beraberce Muhammed ibnu'l-Hanefiyye'nin yanına girdik ve ona da aynı suâli sorduk.Muhammed ibnu'l-Hanefiyye de:

— iki kap arasında bulunandan başka birşey bırakmadı, dedi

بَاب فَضْلِ الْقُرْآنِ عَلَى سَائِرِ الْكَلَامِ

5020 - حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ أَبُو خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَثَلُ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَالْأُتْرُجَّةِ طَعْمُهَا طَيِّبٌ وَرِيحُهَا طَيِّبٌ وَالَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَالتَّمْرَةِ طَعْمُهَا طَيِّبٌ وَلَا رِيحَ لَهَا وَمَثَلُ الْفَاجِرِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الرَّيْحَانَةِ رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ وَمَثَلُ الْفَاجِرِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الْحَنْظَلَةِ طَعْمُهَا مُرٌّ وَلَا رِيحَ لَهَا

Kur'ân'ın Diğer Sözlere Üstünlüğü Babı

-...Ebû Musa'dan: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Kur'ân okur mü'min kimsenin benzeri, tadı güzel, kokusu güzel turunç -portakal- meyvesi gibidir. Kur'ân okumaz mü'minin benzeri, tadı güzel ve fakat kokusu olmayan hurma gibidir. Kur'ân okuyan fâcir kimsenin benzeri, kokusu güzel, tadı acı reyhâne otu gibidir. Kur'ân okumayan fâcir kişinin benzeri ise tadı acı, kokusu yok Ebû Cehil karpuzu gibidir"

5021 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّمَا أَجَلُكُمْ فِي أَجَلِ مَنْ خَلَا مِنْ الْأُمَمِ كَمَا بَيْنَ صَلَاةِ الْعَصْرِ وَمَغْرِبِ الشَّمْسِ وَمَثَلُكُمْ وَمَثَلُ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى كَمَثَلِ رَجُلٍ اسْتَعْمَلَ عُمَّالًا فَقَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي إِلَى نِصْفِ النَّهَارِ عَلَى قِيرَاطٍ فَعَمِلَتْ الْيَهُودُ فَقَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي مِنْ نِصْفِ النَّهَارِ إِلَى الْعَصْرِ عَلَى قِيرَاطٍ فَعَمِلَتْ النَّصَارَى ثُمَّ أَنْتُمْ تَعْمَلُونَ مِنْ الْعَصْرِ إِلَى الْمَغْرِبِ بِقِيرَاطَيْنِ قِيرَاطَيْنِ قَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ عَمَلًا وَأَقَلُّ عَطَاءً قَالَ هَلْ ظَلَمْتُكُمْ مِنْ حَقِّكُمْ قَالُوا لَا قَالَ فَذَاكَ فَضْلِي أُوتِيهِ مَنْ شِئْتُ

-... Abdullah ibn Dînâr tahdîs edip şöyle dedi: Ben İbn Umer'den işittim, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Geçmiş ümmetlerin müddetlen içinde sizin müddetiniz, ancak ikindi namazı ile güneşin batması arasındaki müddet gibidir. Sizin meseliniz ile Yahûdîler ve Hristiyanlar'ın meseli, birtakım işçiler tutan şu kimsenin meseli gibidir: O kimse:

— Gündüzün yarısına kadar benim için birer kırat yevmiyeye karşılık kim çalışır? dedi.Yahudiler çalıştı. Sonra:

— Gündüzün yarısından ikindiye kadar birer kırat yevmiyeye kim çalışır? dedi.Hrıstiyanlar çalıştı. Sonra sizler ikindiden akşama kadar ikişer kırat ikişer kırat yevmiye ile çalışıyorsunuz. Eski ümmetler:

— Biz çok çalıştık, az ücret aldık, dediler. Allah:

— Hakkınızdan eksilttim mi? buyurdu.

— Hayır, dediler. Allah:

— İşte bu, benim fadlımdır ki, ben onu dilediğime veririm, buyurdu

---

بَاب الْوَصِيَّةِ بِكِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

5022 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ مِغْوَلٍ حَدَّثَنَا طَلْحَةُ قَالَ سَأَلْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى آوْصَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَا فَقُلْتُ كَيْفَ كُتِبَ عَلَى النَّاسِ الْوَصِيَّةُ أُمِرُوا بِهَا وَلَمْ يُوصِ قَالَ أَوْصَى بِكِتَابِ اللَّهِ

Azîz Ve Celîl Olan Allah'ın Kitabiyle Vasiyyet Babı

-...Talhatu'bnu Musarnf tahdîs edip şöyle dedi: Ben, Abdullah ibn Ebî Evfâ'ya:

— Peygamber (S) vasiyyet etti mi? diye sordum. O:

— Hayır, dedi. Ben de:

— Öyle ise, insanlara vasiyyet nasıl yazıldı, yâhud Peygamber vasiyyet etmediği hâlde insanlar nasıl vasiyyetle emrolundular? dedim.Abdullah ibn Ebî Evfâ:

— Peygamber, Allah'ın Kitâbı'na tutunmakla vasiyyet etti, dedi

بَاب مَنْ لَمْ يَتَغَنَّ بِالْقُرْآنِ وَقَوْلُهُ تَعَالَى { أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَى عَلَيْهِمْ }

5023 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَأْذَنْ اللَّهُ لِشَيْءٍ مَا أَذِنَ لِلنَّبِيِّ أَنْ يَتَغَنَّى بِالْقُرْآنِ وَقَالَ صَاحِبٌ لَهُ يُرِيدُ يَجْهَرُ بِهِ

Kuıtân'la Yetinmeyen Kimse Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli:"Sana indirdiğimiz o Kitâb -ki karşılarında okunup duruyor- onlara kâfi gelmedi mi? Onda îmân edecek bir kavim için elbette bir rahmet ve bir öğüt var" (el-Ankebût: 51).
-....Ebû Hureyre şöyle diyordu:.Rasûlullah (S):"Allah, Peygamber'e Kur'ân'ı tegannt etmesi karşılığı kadar hiçbir şey için mükâfat vermemiştir" buyurdu.Râvî Ebû Seleme'nin bir arkadaşı ona "Yeteğannâ bihi" sözüyle "Yecheru bihi (= Demek istiyor)" dedi(;aslında: "İstima' etmemiştir", fakat bundan murâd bol mükâfattır)

5024 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا أَذِنَ اللَّهُ لِشَيْءٍ مَا أَذِنَ لِلنَّبِيِّ أَنْ يَتَغَنَّى بِالْقُرْآنِ قَالَ سُفْيَانُ تَفْسِيرُهُ يَسْتَغْنِي بِهِ

-..Bize Alî ibnu Abdillah tahdîs etti. Bize Sufyân ibn Uyeyne, ez-Zuhrî'den; o da Ebû Seleme ibn Abdirrahmân'dan; o da Ebû Hu-reyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Allah, Peygamber'e Kur'-ân'ı tegannî etmesi karşılığı kadar hiçbirşey için mükâfat vermedi" buyurdu.Sufyân ibn Uyeyne: "Yeteğannâ" lafzının tefsiri "Yesteğnî bi-hi"dir, dedi. (Yânî "Kur'ân'la tegannî eder" demek, "Onunla yetinir, mustağnî olur" demektir, dedi.)

بَاب اغْتِبَاطِ صَاحِبِ الْقُرْآنِ

5025 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا حَسَدَ إِلَّا عَلَى اثْنَتَيْنِ رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَقَامَ بِهِ آنَاءَ اللَّيْلِ وَرَجُلٌ أَعْطَاهُ اللَّهُ مَالًا فَهُوَ يَتَصَدَّقُ بِهِ آنَاءَ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ

Kişinin Kur'ân Sahibine Gıbta Etmesi Babı
-....Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Şu iki kişiden başkasına gıbta edilmez: Bunlardan biri, Allah kendisine Kitâb'ı verdi, o da bu Kitâb'la gece saatlerinde kaaim oldu (onu okuyup uyguladı). Diğeri de Allah kendisine mal verdi, o da bu malı gece saatlerinde ve gündüz saatlerinde sadaka yapar durur"

5026 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ سَمِعْتُ ذَكْوَانَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ رَجُلٌ عَلَّمَهُ اللَّهُ الْقُرْآنَ فَهُوَ يَتْلُوهُ آنَاءَ اللَّيْلِ وَآنَاءَ النَّهَارِ فَسَمِعَهُ جَارٌ لَهُ فَقَالَ لَيْتَنِي أُوتِيتُ مِثْلَ مَا أُوتِيَ فُلَانٌ فَعَمِلْتُ مِثْلَ مَا يَعْمَلُ وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَهُوَ يُهْلِكُهُ فِي الْحَقِّ فَقَالَ رَجُلٌ لَيْتَنِي أُوتِيتُ مِثْلَ مَا أُوتِيَ فُلَانٌ فَعَمِلْتُ مِثْلَ مَا يَعْمَلُ

-....Ebû Hureyre şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "İki kimseden başkasına gıbta edilmez: Biri, Allah ona Kur'ân öğretmiş, o da gecenin saatleriyle gündüzün saatlerinde Kur'ân okur ve komşusu işitir de: Keski Fulân'a verilen Kur'ân ni'meti gibi bana da verilseydi ve onun amel ettiği gibi ben de amel etseydim, der. İkincisi, Allah ona da mal vermiştir, o da malını hakk yolunda sarfetmektedir. Bunu bilen bir kimse: Keski şu Fulân kimseye verilen mal gibi bana da verilse de onun hayır işlediği gibi ben de işleseydim diye imrenir"

بَاب خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ

5027 – حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَلْقَمَةُ بْنُ مَرْثَدٍ سَمِعْتُ سَعْدَ بْنَ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ قَالَ وَأَقْرَأَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ فِي إِمْرَةِ عُثْمَانَ حَتَّى كَانَ الْحَجَّاجُ قَالَ وَذَاكَ الَّذِي أَقْعَدَنِي مَقْعَدِي هَذَا

'Sizin en hayırlınız Kur'ân öğrenen ve öğretendir*'.
-.... Usmân(R)'dan Peygamber (S): "Sizin en hayırlınız Kur'ân'ı öğrenen ve öğretendir"buyurdu.Hadîsin râvîsi Sa'd ibn Ubeyde şöyle dedi: Ebû Abdirrahmân es-Sulemî, Usmân ibn Affân'ın halifeliği zamanından Haccâc ibn Yûsuf es-Sakafî zamanı oluncaya kadar insanları okuttu.. Ebû Abdirrahmân es-Sulemî:
— İşte Kur'ân'ı öğrenen ve öğretenin efdaliyeti hakkında Usmân'-ın Peygamber'den rivayet ettiği bu hadîstir ki, beni şu Kur'ân okutma makaamıma oturtmuştur, dedi.

5028 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ مَرْثَدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَفْضَلَكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ

-.......Ebû Abdirrahmân es-Sulemî'den: Usmân ibn Affân şöyle dedi:
— Peygamber (S): "Muhakkak ki en faziletli olanınız, Kur'ân'ı öğrenen ve öğretendir" buyurdu

---

5029 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ أَتَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ امْرَأَةٌ فَقَالَتْ إِنَّهَا قَدْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا لِي فِي النِّسَاءِ مِنْ حَاجَةٍ فَقَالَ رَجُلٌ زَوِّجْنِيهَا قَالَ أَعْطِهَا ثَوْبًا قَالَ لَا أَجِدُ قَالَ أَعْطِهَا وَلَوْ خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ فَاعْتَلَّ لَهُ فَقَالَ مَا مَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ قَالَ كَذَا وَكَذَا قَالَ فَقَدْ زَوَّجْتُكَهَا بِمَا مَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ

-...Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: Peygamber'e bir kadın geldi de kendi nefsini Allah'a ve Rasûlü'ne hibe ettiğini söyledi. Peygamber:
— "O kadına bir sevb ver" buyurdu. Adam:
— Bulamıyorum, dedi. Peygamber (S):
— "Ona velev demirden yapılmış bir halka ver" buyurdu. O zât özür beyân edip hüzünlendi.Bu sefer Peygamber:
— "Kur'ân'dan sende ne var?" diye sordu. O zât:
— Şu ve şu sûreler var, dedi. Peygamber:
— "Öyleyse Kur'ân 'dan sende bulunan o sûreler karşılığında seni o kadınla evlendirdim" buyurdu

---

بَاب الْقِرَاءَةِ عَنْ ظَهْرِ الْقَلْبِ

5030 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ امْرَأَةً جَاءَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ جِئْتُ لِأَهَبَ لَكَ نَفْسِي فَنَظَرَ إِلَيْهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَعَّدَ النَّظَرَ إِلَيْهَا وَصَوَّبَهُ ثُمَّ طَأْطَأَ رَأْسَهُ فَلَمَّا رَأَتْ الْمَرْأَةُ أَنَّهُ لَمْ يَقْضِ فِيهَا شَيْئًا جَلَسَتْ فَقَامَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكَ بِهَا حَاجَةٌ فَزَوِّجْنِيهَا فَقَالَ هَلْ عِنْدَكَ مِنْ شَيْءٍ فَقَالَ لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ اذْهَبْ إِلَى أَهْلِكَ فَانْظُرْ هَلْ تَجِدُ شَيْئًا فَذَهَبَ ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا وَجَدْتُ شَيْئًا قَالَ انْظُرْ وَلَوْ خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ فَذَهَبَ ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ وَلَكِنْ هَذَا إِزَارِي قَالَ سَهْلٌ مَا لَهُ رِدَاءٌ فَلَهَا نِصْفُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا تَصْنَعُ بِإِزَارِكَ إِنْ لَبِسْتَهُ لَمْ يَكُنْ عَلَيْهَا مِنْهُ شَيْءٌ وَإِنْ لَبِسَتْهُ لَمْ يَكُنْ عَلَيْكَ شَيْءٌ فَجَلَسَ الرَّجُلُ حَتَّى طَالَ مَجْلِسُهُ ثُمَّ قَامَ فَرَآهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُوَلِّيًا فَأَمَرَ بِهِ فَدُعِيَ فَلَمَّا جَاءَ قَالَ مَاذَا مَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ قَالَ مَعِي سُورَةُ كَذَا وَسُورَةُ كَذَا وَسُورَةُ كَذَا عَدَّهَا قَالَ أَتَقْرَؤُهُنَّ عَنْ ظَهْرِ قَلْبِكَ قَالَ نَعَمْ قَالَ اذْهَبْ فَقَدْ مَلَّكْتُكَهَا بِمَا مَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ

Mushaf'a Bakmaksızın Ezberden Kur'ân Okumak Babı
-... Sehl ibn Sa'd şöyle demiştir: Bir kadın Rasûlullah'a geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Ben nefsimi sana hibe etmek için geldim, dedi.Rasûlullah kadına baktı. Bakışı yukarıya kaldırıp doğrulttu, sonra başını aşağıya indirdi. Kadın,Peygamber'in kendisi hakkında herhangi bir hüküm vermediğini görünce oturdu. Müteakiben Peygamber'in sahâbîlerinden bir kimse ayağa kalktı da:
— Yâ Rasûlallah! Eğer Sen'in bu kadına ihtiyâcın yoksa, beni onunla evlendir, dedi. Rasûlullah (S) ona:
— "(Mehr olacak) birşeyin var mı?" diye sordu. O zât:
— Hayır vallahi yâ Rasûlallah (yoktur), dedi. Rasûlullah:
— "Akrabanın yanına git de bak, birşey bulacak mısın?" buyurdu.
Bunun üzerine o zât gitti, sonra dönüp geldi de:
— Hayır vallahi yâ Rasûlallah, hiçbirşey bulamadım, dedi. Rasûlullah:
— "Bak, velev demirden bir yüzük olsun (bul)" buyurdu. O zât yine gitti, sonra dönüp geldi de:
— Hayır yâ Rasûlallah, demirden bir yüzük de bulamadım. Ve-Iâkin şu izârım (belden aşağı örten ihramım) var. -Sehl: Onun ridâsi, yânî belden yukarısını örten ihramı yoktu, dedi.- Bunun yarısı onun olsun, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "İzârınla ne yapabilirsin; onu sen giyersen kadının üstünde ondan birşey bulunmaz, açıkta kalır; kadın giyerse senin üzerinde ondan birşey kalmaz, sen çıplak kalırsın" buyurdu. Adamcağız bulunduğu yere oturdu. Bu oturuşu uzayınca da nihayet kalkıp (üzüntülü hâlde) gitti.Rasûlullah bu zâtın (hüzünlü ve ümîdsiz) arkasını çevirip gittiğini görünce, onun geri getirilmesini emretti. O zât çağırıldı. Geldiği zaman:
— "Kur'ân'dan senin ezberinde ne var?" diye sordu.
— Ezberimde şu sûre, şu sûre, şu sûre var! diye birtakım sûreler saydı.Rasûlullah ona:
— "Sen bu sûreleri ezberinden okuyor musun?" diye sordu O zât:
— Evet (okuyorum), dedi. Rasûlullah:
— "Öyleyse git, Kur'ân 'dan ezberindeki sûrelerle seni bu kadına mâlik kıldım" buyurdu

---

بَاب اسْتِذْكَارِ الْقُرْآنِ وَتَعَاهُدِهِ

5031 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّمَا مَثَلُ صَاحِبِ الْقُرْآنِ كَمَثَلِ صَاحِبِ الْإِبِلِ الْمُعَقَّلَةِ إِنْ عَاهَدَ عَلَيْهَا أَمْسَكَهَا وَإِنْ أَطْلَقَهَا ذَهَبَتْ

Kur'ân'ın Ezber Edilip Ezberden Okunması Ve Ezberde Tutma Ahdinin Dâima Yenilenerek Te'kîd Edilip Durması Babı

-... İbn Umer'den, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur:"Kur'ân sâhibi(hâfız kişi)nin benzeri, bağlı devenin sahibinin misâli gibidir. Eğer deve sahibi devesini gözetler durursa onu elinde tutabilir, ona dikkat etmeyip bırakıverirse deve kaçar gider"

5032 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِئْسَ مَا لِأَحَدِهِمْ أَنْ يَقُولَ نَسِيتُ آيَةَ كَيْتَ وَكَيْتَ بَلْ نُسِّيَ وَاسْتَذْكِرُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ أَشَدُّ تَفَصِّيًا مِنْ صُدُورِ الرِّجَالِ مِنْ النَّعَمِ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ مِثْلَهُ تَابَعَهُ بِشْرٌ عَنْ ابْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ شُعْبَةَ وَتَابَعَهُ ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَبْدَةَ عَنْ شَقِيقٍ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Abdullah ibn Mes'ûd şöyle dedi: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Kur'ân sahihlerinin birisi için şu şu âyetleri unuttum demesi ne fena şeydir. Bunun yerine unutturuldu denilmek gerektir. Kur'ân sahibi olan hafızlar! Sizler Kur'ân 'ı dâima okuyup müzâkere ediniz! Çünkü Kur'ân'ın hafız kişilerin gönüllerinden ayrılıp kaçması develerin boşanıp kaçmasından daha şiddetlidir". Bize Usmân ibn Ebî Şeybe tahdîs etti. Bize Cerîr ibn Abdilhamîd, Mansûr ibnu'I-Mu'temir'den,bundan evvelki hadîsin benzerini tahdîs etti.Râvî Bişr ibn Abdillah, bu hadîsi Abdullah ibnu'l-Mubârek'ten; o da Şu'be'den diye rivayet etmekte Muhammed ibn Ar'ara'ya mutabaat etti.Abdulmelik ibn Abdilazîz ibn Cureyc de, Abdete'bne Ebî Lu-bâbe'den; o da Şakîk ibn Seleme'den, Şakîk'in: Ben Abdullah ibn Mes'ûd'dan işittim, ben Peygamber(S)'den işittim, diye bu hadîsi bu senedle rivayet etmekte Muhammed ibn Ar'ara'ya mutâbaat etti.

5033 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تَعَاهَدُوا الْقُرْآنَ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَهُوَ أَشَدُّ تَفَصِّيًا مِنْ الْإِبِلِ فِي عُقُلِهَا

-... Ebû Musa'dan: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:"Kur'ân'ı ezberde tutmaya ihtimam ediniz. Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, Kur'ân'ın hafızadan çıkıp kaçması, bağlı develerin (ihtimâmsızlık yüzünden) boşanıp kaçmalarından daha şiddetlidir"

بَاب الْقِرَاءَةِ عَلَى الدَّابَّةِ

5034 - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو إِيَاسٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مُغَفَّلٍ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ وَهُوَ يَقْرَأُ عَلَى رَاحِلَتِهِ سُورَةَ الْفَتْحِ

Binek Üzerinde Kur'ân Okumak Babı

-...Abdullah ibn Muğfel: Ben Mekke fethi günü Rasülullah(S)'ı binek hayvanı üzerinde el-Fetih Sûresi'ni okurken gördüm, demiştir

---

بَاب تَعْلِيمِ الصِّبْيَانِ الْقُرْآنَ

5035 - حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ إِنَّ الَّذِي تَدْعُونَهُ الْمُفَصَّلَ هُوَ الْمُحْكَمُ قَالَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا ابْنُ عَشْرِ سِنِينَ وَقَدْ قَرَأْتُ الْمُحْكَمَ

Kur'ân'ı Çocuklara Öğretmek Babı
-... Saîd ibn Cubeyr şöyle dedi: Sizin Kur'ân'dan el-Mufassal adını vermekte olduğunuz kısım,içinde hiç nesh bulunmayan el-Muhkem'dir.Ve yine Saîd ibn Cubeyr dedi ki; İbn Abbâs: Ben on yaşında iken, Kur'ân'ın el-Muhkem kısmını okumuş olduğum hâlde Rasûlullah (S) vefat etti, demiştir.

5036 – حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا أَبُو بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا جَمَعْتُ الْمُحْكَمَ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ لَهُ وَمَا الْمُحْكَمُ قَالَ الْمُفَصَّلُ

-...Saîd ibn Cubeyr şöyle demiştir: İbn Abbâs (R):
— Ben Rasûlullah (S) zamanında el-Muhkem'i hafızamda topladım, dedi.Ben de îbn Abbâs'a:
— el-Muhkem nedir? diye sordum. İbn Abbâs:
— el-Mufassai'dır, dedi

بَاب نِسْيَانِ الْقُرْآنِ وَهَلْ يَقُولُ نَسِيتُ آيَةَ كَذَا وَكَذَا وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنْسَى إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ }
5037 – حَدَّثَنَا رَبِيعُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا زَائِدَةُ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَمِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا يَقْرَأُ فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ يَرْحَمُهُ اللَّهُ لَقَدْ أَذْكَرَنِي كَذَا وَكَذَا آيَةً مِنْ سُورَةِ كَذَا حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ بْنِ مَيْمُونٍ حَدَّثَنَا عِيسَى عَنْ هِشَامٍ وَقَالَ أَسْقَطْتُهُنَّ مِنْ سُورَةِ كَذَا تَابَعَهُ عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ وَعَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ

Kur'ân'ı Unutmak; Bir Kimse "Ben Şu Âyetleri Unuttum" Der Mi? Ve Yüce Allah'ın'."Biz seni okutacağız da sen asla unutmayacaksın. Allahhn dilediği başka39 (ei-A'iâ: 5-7) kavli babı
-...Âişe (R) şöyle dedi: Peygamber (S) mescidde Kur'ân okumakta olan bir kimsenin sesini işitti de: "Allah ona merhamet eylesin. Yemin olsun o bana, fulân sûreden şu şu âyetleri hatırlatmıştır" buyurdu.
-...Buradaki rivayette Hişâm "Ben o âyetleri (unutmak sebebiyle) fulân sûreden düşürmüştüm" lafzını ziyâde etti. Alî ibn Mushir ile Abdetu ibnu Süleyman bu hadîsi Hişâm'dan rivayet etmekte Muhammed ibn Ubeyd'e mutâbaat etmişlerdir.

5038 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ابْنُ أَبِي رَجَاءٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ سَمِعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا يَقْرَأُ فِي سُورَةٍ بِاللَّيْلِ فَقَالَ يَرْحَمُهُ اللَّهُ لَقَدْ أَذْكَرَنِي كَذَا وَكَذَا آيَةً كُنْتُ أُنْسِيتُهَا مِنْ سُورَةِ كَذَا وَكَذَا

-....Âişe şöyle demiştir: Rasûlullah (S) geceleyin bir sûre içindeki âyetleri okumakta bulunan bir kimsenin sesini işitti de: "Allah ona merhamet eylesin! And olsun o kimse bana, şu şu sûrelerden bana unutturulmuş bulunan şu ve şu âyetleri hatırlatmıştır" buyurdu

---

5039 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِئْسَ مَا لِأَحَدِهِمْ يَقُولُ نَسِيتُ آيَةَ كَيْتَ وَكَيْتَ بَلْ هُوَ نُسِّيَ

-....Abdullah İbn Mes'ûd şöyle dedi: Peygamber (S): "Kur'ân'ı ezberleyenlerin biri için 'Ben şu ve şu âyetleri unuttum' demesi ne kötü sözdür. Bunun yerine söylenmesi gereken söz 'Unutturuldu' sözüdür" buyurdu

---

باب مَنْ لَمْ يَرَ بَأْسًا أَنْ يَقُولَ سُورَةُ الْبَقَرَةِ وَسُورَةُ كَذَا وَكَذَا

5040 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ عَنْ عَلْقَمَةَ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْآيَتَانِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ مَنْ قَرَأَ بِهِمَا فِي لَيْلَةٍ كَفَتَاهُ

"El-Bakara Sûresi", "Şunun Sûresi" Ve "Şunun Sûresi" Demekte Bir Zarar Görmeyen Kimse

-....Ebû Mes'ûd el-Ensârî şöyle dedi: Peygamber (S): "ei-Bakara Sûresi'nin sonundan iki âyet:her kim bu iki âyeti bir gecede okursa, bunlar o kimseye kifayet ederler" buyurdu

---

5041 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ عَنْ حَدِيثِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدٍ الْقَارِيِّ أَنَّهُمَا سَمِعَا عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ يَقُولُ سَمِعْتُ هِشَامَ بْنَ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ يَقْرَأُ سُورَةَ الْفُرْقَانِ فِي حَيَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَمَعْتُ لِقِرَاءَتِهِ فَإِذَا هُوَ يَقْرَؤُهَا عَلَى حُرُوفٍ كَثِيرَةٍ لَمْ يُقْرِئْنِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكِدْتُ أُسَاوِرُهُ فِي الصَّلَاةِ فَانْتَظَرْتُهُ حَتَّى سَلَّمَ فَلَبَبْتُهُ فَقُلْتُ مَنْ أَقْرَأَكَ هَذِهِ السُّورَةَ الَّتِي سَمِعْتُكَ تَقْرَأُ قَالَ أَقْرَأَنِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ لَهُ كَذَبْتَ فَوَاللَّهِ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَهُوَ أَقْرَأَنِي هَذِهِ السُّورَةَ الَّتِي سَمِعْتُكَ فَانْطَلَقْتُ بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقُودُهُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي سَمِعْتُ هَذَا يَقْرَأُ سُورَةَ الْفُرْقَانِ عَلَى حُرُوفٍ لَمْ تُقْرِئْنِيهَا وَإِنَّكَ أَقْرَأْتَنِي سُورَةَ الْفُرْقَانِ فَقَالَ يَا هِشَامُ اقْرَأْهَا فَقَرَأَهَا الْقِرَاءَةَ الَّتِي سَمِعْتُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَكَذَا أُنْزِلَتْ ثُمَّ قَالَ اقْرَأْ يَا عُمَرُ فَقَرَأْتُهَا الَّتِي أَقْرَأَنِيهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَكَذَا أُنْزِلَتْ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْقُرْآنَ أُنْزِلَ عَلَى سَبْعَةِ أَحْرُفٍ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ

-.... ez-Zuhrî şöyle dedi: Bana Urvetu'bnu'z-Zubeyr, el-Mısver ibn Mahrame ve Abdurrahmân ibn Abdin el-Kaarî hadîsinden haber verdi. Bu iki zât, Umer ibnu'l-Hattâb'dan şöyle darken işitmişlerdir: Ben, Rasûlullah'ın sağlığında Hişâm İbn Hakîm ibn Hi-zâm'ı el-Furkaan Sûresi'ni okumaktayken işittim. Onun okuyuşuna kulak tuttum, duydum ki, Hişâm bu sûreyi Rasûlullah'm bana okutmadığı birtakım lehçeler üzere okuyor. Az kaldı namazın içinde üzerine atılıp onunla çekişecektim. Fakat onu bekledim. Nihayet selâm verince (kaçırmamak için) hemen ridâsmı göğsünün üzerinde toparlayıp:

— Senden işittiğim bu sûreyi sana kim okuttu? dedim.

— Bana bu sûreyi Rasûlullah okuttu, dedi.

— Yalan söyledin. Allah'a yemîn ederim ki, senden işittiğim bu sûreyi bana muhakkak Rasûlullah okutmuştur, dedim. Ve onu yakasından çekerek Rasûlullah'a götürdüm de:

— Yâ Rasûlallah! Ben bunu, el-Furkaan Sûresi'ni, Sen'in bana okutmamış olduğun birçok lehçeler üzere okurken işittim. Hâlbuki el-Furkaan Sûresi'ni bana okutan Sen'sin, dedim. Bunun üzerine Rasûlullah (S):

— "Yâ Hişâm, o sûreyi oku!" diye emretti. Hişâm da o sûreyi benim kendisinden işitmiş olduğum kıraatle okudu. Rasûlullah:

— "Sûre böyle indirildi" buyurduktan sonra:

— "Oku yâ Umer!" diye emretti. Ben de o sûreyi, kendisinin bana okutmuş olduğu okuyuşla okudum. Bitirdiğimde Rasûlullah:

— "Sûre böyle indirildi" buyurdu. Bundan sonra da Rasûlullah:

— "Şübhesiz bu Kur'ân yedi harf üzere indirilmiştir. Binâenaleyh kolay geleni okuyunuz"buyurdu

---

5042 – حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ آدَمَ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَمِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَارِئًا يَقْرَأُ مِنْ اللَّيْلِ فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ يَرْحَمُهُ اللَّهُ لَقَدْ أَذْكَرَنِي كَذَا وَكَذَا آيَةً أَسْقَطْتُهَا مِنْ سُورَةِ كَذَا وَكَذَا

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) geceleyin mescidin içinde Kur'ân okumakta olan bir okuyucunun sesini işitti de: "Allah o kimseye merhamet eylesin. Yemîn olsun o kimse bana şu ve şu sûreden (unutturulması sebebiyle) düşürdüğüm şu ve şu âyetleri hatırlattı" buyurdu

---

بَاب التَّرْتِيلِ فِي الْقِرَاءَةِ وَقَوْلِهِ تَعَالَى { وَرَتِّلْ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا } وَقَوْلِهِ { وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مُكْثٍ } وَمَا يُكْرَهُ أَنْ يُهَذَّ كَهَذِّ الشِّعْرِ { فِيهَا يُفْرَقُ } يُفَصَّلُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { فَرَقْنَاهُ } فَصَّلْنَاهُ

5043 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا مَهْدِيُّ بْنُ مَيْمُونٍ حَدَّثَنَا وَاصِلٌ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ غَدَوْنَا عَلَى عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ رَجُلٌ قَرَأْتُ الْمُفَصَّلَ الْبَارِحَةَ فَقَالَ هَذًّا كَهَذِّ الشِّعْرِ إِنَّا قَدْ سَمِعْنَا الْقِرَاءَةَ وَإِنِّي لَأَحْفَظُ الْقُرَنَاءَ الَّتِي كَانَ يَقْرَأُ بِهِنَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَمَانِيَ عَشْرَةَ سُورَةً مِنْ الْمُفَصَّلِ وَسُورَتَيْنِ مِنْ آلِ حم

Kıraatte Tertîl Ve Yüce Allah'ın: "Kur'ân'ı Tertîl İle (Yânı Açık Açık, Tane Tane) Oku" (Ei-Muzzemmil: 4) Kavli Babı Ve yine Yüce Allah'ın: "5/z onu bir Kur'ân olmak üzere (âyet âyet) ayırdık ki> insanlara karşı onu dura dura (ağır ağır, tane tane) okuyasın..±" (ei-îsrâ: ioö) kavli;ve mekruh olan okuyuşun, şiirin kesik kesik sür'atle okunması gibi Kur'ân'ın çabuk çabuk okunması olduğu. "Fîha yufraku" (ed-Duhân: 4), "Yufassalu" demektir. İbn Abbâs: "Faraknâhu" (ei-tsrâ: ioö), "Fassalâhu" demektir, dedi.
-....Ebû Vâil Şakîk ibnu Seleme şöyle dedi: Biz kuşluk vakti Abdullah ibn Mes'ûd'un yanma gittik. Bir kimse: Ben dün gece el-Mufassal'ı okudum, dedi. Bunun üzerine İbn Mes'ûd: Şiir okuyuşu gibi çabuk çabuk okudun. Bizler kıraati işittik. Ve ben Peygamber'in okumak i'tiyâdmda olduğu uzunlukta birbirine yakın olan sûreleri el-Mufassal grubundan on sekiz sûreyi ve "Hâ Mîm" ailesinden iki sûreyi elbette ezberimde tutmaktayım, dedi

---

5044 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مُوسَى بْنِ أَبِي عَائِشَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فِي قَوْلِهِ { لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ } قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا نَزَلَ جِبْرِيلُ بِالْوَحْيِ وَكَانَ مِمَّا يُحَرِّكُ بِهِ لِسَانَهُ وَشَفَتَيْهِ فَيَشْتَدُّ عَلَيْهِ وَكَانَ يُعْرَفُ مِنْهُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ الْآيَةَ الَّتِي فِي لَا أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ { لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ } فَإِنَّ عَلَيْنَا أَنْ نَجْمَعَهُ فِي صَدْرِكَ { وَقُرْآنَهُ فَإِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ } فَإِذَا أَنْزَلْنَاهُ فَاسْتَمِعْ { ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ } قَالَ إِنَّ عَلَيْنَا أَنْ نُبَيِّنَهُ بِلِسَانِكَ قَالَ وَكَانَ إِذَا أَتَاهُ جِبْرِيلُ أَطْرَقَ فَإِذَا ذَهَبَ قَرَأَهُ كَمَا وَعَدَهُ اللَّهُ

-... İbn Abbâs (R) "Onu acele etmen için dilini onunla depretme "(d-Kıyâme. 16) kavli hakkında şöyle dedi: Rasûlullah (S), Cibril kendisine vahy getirdiği zaman, vahyi çabuk ezberlemek kasdıyle dilini ve dudaklarını kımıldatırdı, bu da kendisine şiddetli olurdu da kendisine vahy geldiği bundan anlaşılırdı. Bunun üzerine Allah "Lâ uksimu biyevmil- kıyâmeti" Sûresi'ndeki şu âyetleri indirdi:"Onu acele etmen için dilini onunla depretme. Onu toplamak, onu okutmak şübhesiz bize âiddir. Öyleyse biz onu okuduğumuz vakit, sen onun kıraatine uy" (yânî: Biz onu indirdiğimiz zaman sen yalnız dinle). "Sonra onu açıklamak da hakikat bize âiddir".İbn Abbâs: "Onu senin lisânınla beyân etmek bize âiddir" dedi. Ve yine İbn Abbâs: Cibril O'na geldiği zaman sessizce dinler, o gittiği zaman ise Allah'ın O'na va'd ettiği gibi gelen vahyi okurdu, dedi

---

بَاب مَدِّ الْقِرَاءَةِ

5045 – حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ الْأَزْدِيُّ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ عَنْ قِرَاءَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ كَانَ يَمُدُّ مَدًّا

OKUMADA UZATILACAK HARFLERİ UZATMAK BABI
--....Katâde tahdîs edip şöyle dedi: Ben Enes ibn Mâlik'e, Peygamber'in okuyuşunu sordum da,o:
— Peygamber (S), uzatılması gereken harfleri uzatırdı, dedi

5046 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سُئِلَ أَنَسٌ كَيْفَ كَانَتْ قِرَاءَةُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ كَانَتْ مَدًّا ثُمَّ قَرَأَ { بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ } يَمُدُّ بِبِسْمِ اللَّهِ وَيَمُدُّ بِالرَّحْمَنِ وَيَمُدُّ بِالرَّحِيمِ

-... Katâde şöyle dedi: Enes ibn Mâlik'e:
— Peygamber'in okuyuşu nasıl idi? diye soruldu.Oda:
— Peygamber'in okuyuşu, uzatılacak harfleri uzun okur ıdı,dedi.
Sonra Enes (misâl olarak) BismVMhVr-rahmânVr-rahîmh okudu da;
— Peygamber Bismillahi uzatır, er-Rahmânı uzatır ve er-Rahîm'i uzatır idi, dedi

---

بَاب التَّرْجِيعِ
5047 – حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو إِيَاسٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مُغَفَّلٍ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ وَهُوَ عَلَى نَاقَتِهِ أَوْ جَمَلِهِ وَهِيَ تَسِيرُ بِهِ وَهُوَ يَقْرَأُ سُورَةَ الْفَتْحِ أَوْ مِنْ سُورَةِ الْفَتْحِ قِرَاءَةً لَيِّنَةً يَقْرَأُ وَهُوَ يُرَجِّعُ

Kıraatte Tercî' Babı
-....Ebû Iyâs tahdîs edip şöyle dedi: Ben Abdullah ibn Mugaffel'den işittim, o şöyle dedi: Ben Peygamber(S)'i dişi devesi -yâhud erkek devesi- üzerinde Kur'ân okurken gördüm; deve Peygamber'e yol aldırıyor, Peygamber de el-Feth Sûresi'ni -yâhud el-Feth Sûresi'n-den- yumuşak bir okuyuşla okuyordu. Peygamber tercî' yaparak okuyordu

---

بَاب حُسْنِ الصَّوْتِ بِالْقِرَاءَةِ لِلْقُرْآنِ
5048 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَلَفٍ أَبُو بَكْرٍ حَدَّثَنَا أَبُو يَحْيَى الْحِمَّانِيُّ حَدَّثَنَا بُرَيْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ جَدِّهِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ يَا أَبَا مُوسَى لَقَدْ أُوتِيتَ مِزْمَارًا مِنْ مَزَامِيرِ آلِ دَاوُدَ

--...Ebû Musa'dan, Peygamber (S) ona hitaben: "Yâ Ebâ Mûsâ! Muhakkak sana Dâvûd Peygamberin nağmelerinden bir nağme -bir sadâ ahengi- verilmiştir" buyurdu

---

بَاب مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَسْمَعَ الْقُرْآنَ مِنْ غَيْرِهِ
5049 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ الْأَعْمَشِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْرَأْ عَلَيَّ الْقُرْآنَ قُلْتُ آقْرَأُ عَلَيْكَ وَعَلَيْكَ أُنْزِلَ قَالَ إِنِّي أُحِبُّ أَنْ أَسْمَعَهُ مِنْ غَيْرِي

Başkasından Kur'ân Dinlemeyi Seven Kimse Bâbî
-.. Bize Umer ibn Hafs ibn Gıyâs tahdîs etti. Bize babam tah-dîs etti. Bize el-A'meş, İbrahim'den;o da Abîde'den tahdîs etti. Abdullah ibn Mes'ûd şöyle dedi: Peygamber (S) bana:
— "Haydi bana karşı Kur'ân oku" diye emretti.Ben: .
— Kur'ân Sana indirildiği hâlde ben onu Sana karşı mı okuyayım? dedim. Peygamber:
- "Ben Kur'ân 'ı kendimden başkasından işitmeyi severim " buyurdu

بَاب قَوْلِ الْمُقْرِئِ لِلْقَارِئِ حَسْبُكَ

5050 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْرَأْ عَلَيَّ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ آقْرَأُ عَلَيْكَ وَعَلَيْكَ أُنْزِلَ قَالَ نَعَمْ فَقَرَأْتُ سُورَةَ النِّسَاءِ حَتَّى أَتَيْتُ إِلَى هَذِهِ الْآيَةِ { فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا } قَالَ حَسْبُكَ الْآنَ فَالْتَفَتُّ إِلَيْهِ فَإِذَا عَيْنَاهُ تَذْرِفَانِ

Okutucu Olan Kimsenin Okuyucuya "Hasbuke(=Sana Yeter)' Sözü Babı

-...Abdullah ibn Mes'ûd şöyle dedi: Peygamber (S) bana:

— "Haydi bana karşı oku" diye emretti. Ben:

— Yâ Rasûlallah! Kur'ân Sana indirildiği hâlde, onu Sana karşı mı okuyacağım? dedim.Peygamber:

— "Evet" buyurdu.Bunun üzerine ben en-Nisâ Sûresi'ni okumağa başladım. Nihayet şu "Her ümmetten birer şâhid,onların üzerine de seni bir şâhid olarak getirdiğimiz zaman hâlleri nice olur" (en-Nisâ: 4i) âyete geldiğimde, Peygamber:

— "Şimdilik sana yeter" buyurdu. Ben Peygamber'e döndüm, bir de baktım ki, Peygamber'in iki gözü yaş döküyordu

---

بَاب فِي كَمْ يُقْرَأُ الْقُرْآنُ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ }

5051 - حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ لِي ابْنُ شُبْرُمَةَ نَظَرْتُ كَمْ يَكْفِي الرَّجُلَ مِنْ الْقُرْآنِ فَلَمْ أَجِدْ سُورَةً أَقَلَّ مِنْ ثَلَاثِ آيَاتٍ فَقُلْتُ لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ أَنْ يَقْرَأَ أَقَلَّ مِنْ ثَلَاثِ آيَاتٍ قَالَ عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ أَخْبَرَنَا مَنْصُورٌ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ أَخْبَرَهُ عَلْقَمَةُ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ وَلَقِيتُهُ وَهُوَ يَطُوفُ بِالْبَيْتِ فَذَكَرَ قَوْلَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ مَنْ قَرَأَ بِالْآيَتَيْنِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ فِي لَيْلَةٍ كَفَتَاهُ

Kur'ân Ne Kadar Müddette Okunup Hatmedilir?

Ve Yüce Allah'ın:"Artık Kurlarımdan kolay geleni okuyun" (ei-Muzzemmii: 20) kavli.

-.. Bize Alî ibnu'l-Medînî tahdîs etti. Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Abdullah ibn Şubrume bana:

— Ben kişiye Kur'ân'dan ne mikdârmın kâfî geleceğine baktım da üç âyetten daha az bir sure bulamadım, dedi. Bunun üzerine ben de:

— Hiçbir kimseye üç âyetten daha az okuması lâyık olmaz, dedim.Alî ibnu'l-Medînî şöyle dedi: Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs etti. Bize Mansür ibnu'l-Mu'temir,tbrâhîm en-Nahaî'den; o da Ab-durrahmân ibn Yezîd'den haber verdi. Ona da Alkame, Ebû Mes'ûd'dan haber vermiştir. Alkame şöyle demiştir: Ben Ebû MesJ-ûd'a Beyt'i tavaf eder hâlde kavuştum; Ebû Mes'ûd, Peygamber(S)'i (ve O'nun): "Bir gecede el-Bakara Sûresi'nin âhirinden iki âyeti okuyan kimseye bu iki âyet kifayet eder" sözünü zikretti

---

5052 - حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ مُغِيرَةَ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ أَنْكَحَنِي أَبِي امْرَأَةً ذَاتَ حَسَبٍ فَكَانَ يَتَعَاهَدُ كَنَّتَهُ فَيَسْأَلُهَا عَنْ بَعْلِهَا فَتَقُولُ نِعْمَ الرَّجُلُ مِنْ رَجُلٍ لَمْ يَطَأْ لَنَا فِرَاشًا وَلَمْ يُفَتِّشْ لَنَا كَنَفًا مُنْذُ أَتَيْنَاهُ فَلَمَّا طَالَ ذَلِكَ عَلَيْهِ ذَكَرَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ الْقَنِي بِهِ فَلَقِيتُهُ بَعْدُ فَقَالَ كَيْفَ تَصُومُ قَالَ كُلَّ يَوْمٍ قَالَ وَكَيْفَ تَخْتِمُ قَالَ كُلَّ لَيْلَةٍ قَالَ صُمْ فِي كُلِّ شَهْرٍ ثَلَاثَةً وَاقْرَإِ الْقُرْآنَ فِي كُلِّ شَهْرٍ قَالَ قُلْتُ أُطِيقُ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ صُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فِي الْجُمُعَةِ قُلْتُ أُطِيقُ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ أَفْطِرْ يَوْمَيْنِ وَصُمْ يَوْمًا قَالَ قُلْتُ أُطِيقُ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ صُمْ أَفْضَلَ الصَّوْمِ صَوْمَ دَاوُدَ صِيَامَ يَوْمٍ وَإِفْطَارَ يَوْمٍ وَاقْرَأْ فِي كُلِّ سَبْعِ لَيَالٍ مَرَّةً فَلَيْتَنِي قَبِلْتُ رُخْصَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَاكَ أَنِّي كَبِرْتُ وَضَعُفْتُ فَكَانَ يَقْرَأُ عَلَى بَعْضِ أَهْلِهِ السُّبْعَ مِنْ الْقُرْآنِ

بِالنَّهَارِ وَالَّذِي يَقْرَؤُهُ يَعْرِضُهُ مِنْ النَّهَارِ لِيَكُونَ أَخَفَّ عَلَيْهِ بِاللَّيْلِ وَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَتَقَوَّى أَفْطَرَ أَيَّامًا وَأَحْصَى وَصَامَ مِثْلَهُنَّ كَرَاهِيَةَ أَنْ يَتْرُكَ شَيْئًا فَارَقَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْهِ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَقَالَ بَعْضُهُمْ فِي ثَلَاثٍ وَفِي خَمْسٍ وَأَكْثَرُهُمْ عَلَى سَبْعٍ

-...Abdullah ibn Amr şöyle dedi: Babam beni asâletli bir aile kadını ile evlendirdi ve her zaman geçimimiz hususunda göz kulak olup, gelininden kocası Abdullah hakkında sorguda bulunurdu. Karım da:
— Abdullah erkek nev'i arasından öyle güzel bir kocadır ki, biz ona geldiğimizden beri aile döşeğimize ayak basmadı (yatmadı), örtülü eteğimizi araştırıp yoklamadı, demiştir. Babam Amr'in bu yoldaki incelemeleri uzayınca, nihayet Pey-gamber'e oğlunun bu hâlini arzetti. Peygamber de:
— "Abdullah'ı bana getir" buyurdu. Sonra Peygamber(S)'e kavuştuğumda bana:
— "Nasıl oruç tutarsın?" diye sordu. Ben de:
— Her gün, dedim.
— "Nasıl hatmedersin?" dedi.
— Her gece, dedim. Bunun üzerine Peygamber:
— "Her ayın üç gününde oruç tut, her ayda bir Kur'ân'ı okuyup hatmeyle" buyurdu.Ben:
— Bundan çoğuna da gücüm yetişir, dedim. Peygamber:
— "Öyleyse her haftada üç gün oruç tut" buyurdu. Ben:
— Bundan çoğuna da gücüm yetişir, dedim. Peygamber:
— "İki gün iftar et, bir gün oruç tut" dedi. Ben de:
— Bundan çoğuna da gücüm yetişir, dedim. Peygamber:
— "Oruçların en faziletlisi olan Dâvûd Peygamber orucu tut ki,bir gün oruç, bir gün iftardır. Bir de yedi gecede bir kerre Kur'ân'ı okuyup hatmeyle" buyurdu. (Abdullah sonraları bu hadîsi rivayet ederken:)
— Ah keski ben, Rasûlullah'm bana verdiği ruhsatı kabul edeydim, îşte şimdi yaşlandım, zayıf düştüm! diye hayıflanıyordu. Bundan dolayı ihtiyarlık çağında Abdullah ibn Amr, Kur'ân'm yedide birini gündüzden ailesinden bâzılarının yanında okurdu ve gece okuyacağı Kur'ân'ı gündüz okuyup hazırlardı ki, gece okuması hafiflesin. Oruç hususunda kuvvetli bulunmak isteyince de birkaç günler arka arkaya oruç tutmazdı ve bu oruç tutmadığı günleri sayardı ve -Peygamber'den ayrıldığı sıradaki ibâdet hayâtından birşey bırakmayı çirkin gördüğünden- oruç tutmadığı günlerin sayısınca arka arkaya oruç tutardı.Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: Râvîlerin bâzısı, "Üç gecede bir defa hatmet"; bâzısı "Beş gecede hatmet" dedi diye rivayet etmiştir. Abdullah ibn Amr'dan rivayet eden râvîlerin çoğu "Yedi gecede bir defa hatmet" dedi, diye rivayet ettiler

---

5053 - حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي كَمْ تَقْرَأُ الْقُرْآنَ

-...Abdullah ibn Amr:Peygamber (S) bana:"Sen Kur'ân'ı ne kadar müddet içinde okuyorsun?" diye sordu.

5054 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ شَيْبَانَ عَنْ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ مَوْلَى بَنِي زُهْرَةَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ وَأَحْسِبُنِي قَالَ سَمِعْتُ أَنَا مِنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْرَإِ الْقُرْآنَ فِي شَهْرٍ قُلْتُ إِنِّي أَجِدُ قُوَّةً حَتَّى قَالَ فَاقْرَأْهُ فِي سَبْعٍ وَلَا تَزِدْ عَلَى ذَلِكَ

-...Bana İshâk tahdîs etti. Bize Ubeydullah ibnu Mûsâ, Şeybân en-Nahvî'den; o da Yahya ibn Ebî Kesîr'den; o da Zuhre oğullan'-nın âzâdlısı Muhammed ibn Abdirrahmân'dan; o da Ebû Seleme'-den haber verdi. Yahya ibn Ebî Kesîr: Ben kendimi bu hadîsi Ebû Seleme'den işittim sanıyorum, dedi.Bundan biraz durakladıktan sonra, kendisine bu hadîsi Muhammed ibn Abdirrahmân vâsitasıyle işitmiş olduğu tahakkuk etti: Ben bu hadîsi Ebû Seleme'den işittim; o da Abdillah ibn Amr'dan, dedi. Amr şöyle demiştir: Rasûlullah (S):

— "Kur'ân'ı bir ayda oku" diye emretti. Ben:
— Kendimde kuvvet buluyorum, dedim. Nihayet Rasûlullah:
— "Kur'ân'ı yedi günde oku, bunun üzerine artırma!" buyurdu

بَاب الْبُكَاءِ عِنْدَ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ

5055 - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ يَحْيَى بَعْضُ الْحَدِيثِ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ الْأَعْمَشُ وَبَعْضُ الْحَدِيثِ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ وَعَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْرَأْ عَلَيَّ قَالَ قُلْتُ أَقْرَأُ عَلَيْكَ وَعَلَيْكَ أُنْزِلَ قَالَ إِنِّي أَشْتَهِي أَنْ أَسْمَعَهُ مِنْ غَيْرِي قَالَ فَقَرَأْتُ النِّسَاءَ حَتَّى إِذَا بَلَغْتُ { فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا } قَالَ لِي كُفَّ أَوْ أَمْسِكْ فَرَأَيْتُ عَيْنَيْهِ تَذْرِفَانِ

Kur'ân Okuma Esnasında Ağlamak Babı

-.. Bize Sadaka ibnu'I-Fadl tahdîs etti. Bize Yahya ibn Kattan, Sufyân es-Sevrî'den; o da Süleyman el-A'meş'ten; o da İbrâhîm en-Nahaî'den; o da Abîdete'den; o da Abdullah ibn Mes'ûd'dan haber verdi. Yahya: Hadîsin bâzısı Amr ibn Murre'dendir, dedi. İbn Mes'-ûd: Peygamber (S) bana şöyle buyurdu:dedi.
-... Bize Müsedded, Yahya'dan; o da Sufyân'dan; o da el-A'meş'ten; o da İbrahim'den; o da Abîdete'den; o da Abdullah ibn Mes'ûd'dan tahdîs etti. A'meş şöyle dedi: Hadîsin biri "Bana Amr ibnu Murre, İbrahim'den tahdîs etti" senediyledir. Ve keza "Sufyân'ın babasından; o daEbu'd-Duhâ'dan; o da Abdullah ibn Mes'ûd'dan" senediyledir. Abdullah ibn Mes'ûd şöyle dedi: Rasûlullah (S):
— "Bana karşı oku" diye emretti. Ben:
— Kur'ân Sana indirildiği hâlde, Sana karşı mı okuyayım? dedim. Rasûlullah:
— "Ben Kur'ân'ı benden başkasından işitmeyi arzu ederim " dedi.İbn Mes'ûd dedi ki: Bunun üzerine ben en-Nisâ Sûresi'ni okudum. Nihayet "Her ümmetten birer şâhid, onların üzerine de seni bir şâhid olarak getirdiğimiz zaman hâlleri nasıl olur?"(en-Nisâ: 4i> âyetine ulaştığımda, Peygamber bana:
— "El çek -yâhud: Tut-!" diye emretti.Ben Peygamber'in iki gözünü gördüm ki, onlar yaş akıtıyorlar

---

5056 - حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبِيدَةَ السَّلْمَانِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْرَأْ عَلَيَّ قُلْتُ أَقْرَأُ عَلَيْكَ وَعَلَيْكَ أُنْزِلَ قَالَ إِنِّي أُحِبُّ أَنْ أَسْمَعَهُ مِنْ غَيْرِي

-....Buradaki senedle gelen rivayette Abdullah ibn Mes'ûd şöyle demiştir: Peygamber (S):
— "Bana oku" dedi. Ben:
— Sana indirildiği hâlde, Sana karşı mı okuyayım? dedim. Peygamber:
— "Ben kendimden başkasından işitmeyi severim" buyurdu

5057 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ خَيْثَمَةَ عَنْ سُوَيْدِ بْنِ غَفَلَةَ قَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَأْتِي فِي آخِرِ الزَّمَانِ قَوْمٌ حُدَثَاءُ الْأَسْنَانِ سُفَهَاءُ الْأَحْلَامِ يَقُولُونَ مِنْ خَيْرِ قَوْلِ الْبَرِيَّةِ يَمْرُقُونَ مِنْ الْإِسْلَامِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنْ الرَّمِيَّةِ لَا يُجَاوِزُ إِيمَانُهُمْ حَنَاجِرَهُمْ فَأَيْنَمَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاقْتُلُوهُمْ فَإِنَّ قَتْلَهُمْ أَجْرٌ لِمَنْ قَتَلَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

Kur'ân Okuması İle Gösteriş Yapan Yâhud Kur'ân'la Yiyicilik Etmek İsteyen Yâhud Da Kur'ân'ı Âlet Ederek Yalan Ve Fâcirlikle Haksızlık Yapan Kimseler(İn Günâhı) Babı

-....Alî (R) şöyle dedi: Ben Peygamber (S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "Zamanın sonunda yaşlan küçük, akılları az, tecrübeleri kıt bir zümre yetişecektir. Onlar mahlükaatın hayırlısı olan Peygamber'in sözünden bahsedecekler. Fakat bunlar şiddetle atılan okun avı delip avdan öteye çıktığı gibi, îslâm Dîni'den hemen çıkıvereceklerdir. Onların îmânları boğazlarından öte geçmeyecektir. Siz onları her nerede rastgelirseniz hemen öldürünüz. Çünkü (bunlar bozguncu anarşistlerdir;) bunları öldürmekte, öldüren kişiye kıyamet gününde ecr ve sevâb vardır"

5058 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْحَارِثِ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَخْرُجُ فِيكُمْ قَوْمٌ تَحْقِرُونَ صَلَاتَكُمْ مَعَ صَلَاتِهِمْ وَصِيَامَكُمْ مَعَ صِيَامِهِمْ وَعَمَلَكُمْ مَعَ عَمَلِهِمْ وَيَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ لَا يُجَاوِزُ حَنَاجِرَهُمْ يَمْرُقُونَ مِنْ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنْ الرَّمِيَّةِ يَنْظُرُ فِي النَّصْلِ فَلَا يَرَى شَيْئًا وَيَنْظُرُ فِي الْقِدْحِ فَلَا يَرَى شَيْئًا وَيَنْظُرُ فِي الرِّيشِ فَلَا يَرَى شَيْئًا وَيَتَمَارَى فِي الْفُوقِ

-... Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Ben RasûlulIah(S)'tan işitim, şöyle buyuruyordu:"Sizin içinizden öyle zümreler türeyecektir ki, siz onların namazlarının yanında kendi namazlarınızı,onların oruçlarının yanında kendi oruçlarınızı, onların iyi işleri yanında kendi iyi işlerinizi küçük göreceksiniz. Onlar Kur'-ân da okuyacaklar. Fakat Kur'ân(m feyzi) onların hançerelerini geçmeyecek.Onlar okun avdan (delip) çıktığı gibi dînden çıkacaklar: Okun sahibi (avı delip geçen) okunun demirine bakar (kan nâmına) birşey göremez. Ağaç kısmına bakar, orada da birşey göremez. Yelesine bakar, onda da kan bulaşığı göremez. Sonra avcı (acaba ava dokunmadı mı?) şübhesi ile fûk (denilen yayın girecek) yerine bakar (orada da kan izi göremez)"

5059 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمُؤْمِنُ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَيَعْمَلُ بِهِ كَالْأُتْرُجَّةِ طَعْمُهَا طَيِّبٌ وَرِيحُهَا طَيِّبٌ وَالْمُؤْمِنُ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَيَعْمَلُ بِهِ كَالتَّمْرَةِ طَعْمُهَا طَيِّبٌ وَلَا رِيحَ لَهَا وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَالرَّيْحَانَةِ رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَالْحَنْظَلَةِ طَعْمُهَا مُرٌّ أَوْ خَبِيثٌ وَرِيحُهَا مُرٌّ

-....Katâde, Enes ibn Mâlik'ten; Ebû Musa'dan: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Kur'ân'I okuyan ve onunla amel eden mü'min kişi, tadı güzel, kokusu da güzel portakal meyvesi gibidir. Kur'ân 'ı okumayan, fakat onunla amel eden mü'min kişi ise hurma meyvesi gibidir; onun tadı güzel, fakat kokusu yoktur. Kur'ân'ı okuyan münafık kişinin meseli, kokusu güzel, fakat tadı acı reyhâne bitkisi gibidir. Kur'ân'ı okumayan münafık kişinin meseli de tadı acı yâhud kötü ve kokusu acı Ebû Cehil karpuzu gibidir"

بَاب اقْرَءُوا الْقُرْآنَ مَا ائْتَلَفَتْ عَلَيْهِ قُلُوبُكُمْ

5060 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْجَوْنِيِّ عَنْ جُنْدَبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اقْرَءُوا الْقُرْآنَ مَا ائْتَلَفَتْ قُلُوبُكُمْ فَإِذَا اخْتَلَفْتُمْ فَقُومُوا عَنْهُ

Kur'ân Üzerinde Kalbleriniz Birleştikçe Kur'ân Okuyunuz

-.... Cundeb ibn Abdillah'tan: Peygamber (S): "Kalbleriniz ülfet edip birleştiği müddetçe Kur'ân 'ı okuyunuz, Kur'ân üzerinde ihtilâf ettiğiniz zaman da artık kalkıp ondan dağdınız" buyurdu

---

5061 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا سَلَّامُ بْنُ أَبِي مُطِيعٍ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْجَوْنِيِّ عَنْ جُنْدَبٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْرَءُوا الْقُرْآنَ مَا ائْتَلَفَتْ عَلَيْهِ قُلُوبُكُمْ فَإِذَا اخْتَلَفْتُمْ فَقُومُوا عَنْهُ تَابَعَهُ الْحَارِثُ بْنُ عُبَيْدٍ وَسَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ وَلَمْ يَرْفَعْهُ حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ وَأَبَانُ وَقَالَ غُنْدَرٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ سَمِعْتُ جُنْدَبًا قَوْلَهُ وَقَالَ ابْنُ عَوْنٍ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّامِتِ عَنْ عُمَرَ قَوْلَهُ وَجُنْدَبٌ أَصَحُّ وَأَكْثَرُ

-...Cundeb'den:Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Kur'ân üzerinde gönülleriniz birleştiği müddetçe okuyunuz. Kur'ân hakkında ihtilâf ettiğiniz zaman da artık kalkıp ondan dağıtınız".Ebû Imrân'dan; o da Cundeb'den rivayet edilen bu hadîsi ref etmekte Haris ibnu Ubeyd ile Saîd ibnu Zeyd, Sellâm ibnu Muti'a mutâbaat etmişlerdir. Zikredilen bu hadîsi Hammâd ibn Seleme ile Ebân ibn Yezîd ref etmeyip, Cundeb .üzerine mevkuf olarak rivayet etmişlerdir. (Lâkin Müslim, Ebân hadîsini merfû' olarak rivayet etmiştir.) Gunder, zikredilen bu hadîsi, Şu'be'den; o da Ebû Imrân'dan rivayet etti. Ebû İmrân: Cundeb'den işittim, diyordu. Ve İbn Avn da bu hadîsi Ebû Imrân'dan; o da Abdullah ibn Sâ-mit'ten; o da Umer ibnu'1-Hattâb'dan onun kavli olarak rivayet etti.Cundeb'den rivayet etmek, isnâd bakımından daha sahîh; bu hadîsi Umer'den rivayet edişten de daha çoktur.

5062 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ مَيْسَرَةَ عَنْ النَّزَّالِ بْنِ سَبْرَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ رَجُلًا يَقْرَأُ آيَةً سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خِلَافَهَا فَأَخَذْتُ بِيَدِهِ فَانْطَلَقْتُ بِهِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ كِلَاكُمَا مُحْسِنٌ فَاقْرَآ أَكْبَرُ عِلْمِي قَالَ فَإِنَّ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ اخْتَلَفُوا فَأُهْلِكُوا

-...Abdullah ibn Mes'ûd, bir kimseyi, kendisinin Peygamber'den hilafını işittiği bir okuyuşla bir âyeti okurken işitti. (Dedi ki:)
— Hemen o kimsenin elinden tutup, onu Peygamber'e götürdüm. Peygamber (S): "Her ikiniz de güzel okuyorsunuz. Binâenaleyh her ikiniz de okuyunuz" buyurdu. Râvî Şu'be şöyle dedi: Gâlib zannıma göre Peygamber:"Şübhesiz sizden evvelki milletler ihtilâf ettiler de bu ihtilâfları kendilerini helak etti" buyurdu

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب النِّكَاحِ

بَاب التَّرْغِيبِ فِي النِّكَاحِ لِقَوْلِهِ تَعَالَى { فَانْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنْ النِّسَاءِ } الْآيَةَ

5063 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ أَخْبَرَنَا حُمَيْدُ بْنُ أَبِي حُمَيْدٍ الطَّوِيلُ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ جَاءَ ثَلَاثَةُ رَهْطٍ إِلَى بُيُوتِ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْأَلُونَ عَنْ عِبَادَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا أُخْبِرُوا كَأَنَّهُمْ تَقَالُّوهَا فَقَالُوا وَأَيْنَ نَحْنُ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ قَالَ أَحَدُهُمْ أَمَّا أَنَا فَإِنِّي أُصَلِّي اللَّيْلَ أَبَدًا وَقَالَ آخَرُ أَنَا أَصُومُ الدَّهْرَ وَلَا أُفْطِرُ وَقَالَ آخَرُ أَنَا أَعْتَزِلُ النِّسَاءَ فَلَا أَتَزَوَّجُ أَبَدًا فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِمْ فَقَالَ أَنْتُمْ الَّذِينَ قُلْتُمْ كَذَا وَكَذَا أَمَا وَاللَّهِ إِنِّي لَأَخْشَاكُمْ لِلَّهِ وَأَتْقَاكُمْ لَهُ لَكِنِّي أَصُومُ وَأُفْطِرُ وَأُصَلِّي وَأَرْقُدُ وَأَتَزَوَّجُ النِّسَاءَ فَمَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي

Nikâha Rağbetlendirme Babı:Çünkü Azîz ve Celîl olan Allah'ın şu kavli vardır: "Sizin için halâl olan kadınlardan ikişer,üçer, dörder olmak üzere nikâh edin. Şayet adalet yapamıyacağınızdan endîşe ederseniz bir ile yâhud mâlik olduğunuz câriye ile yetinin. Bu, sizin eğilip sapmamanıza daha yakındır" (en-Nisâ: 3).

-...Bize Humeyd ibnu Ebî Humeyd et-Tavîl haber verdi ki, kendisi Enes ibn Mâlik(R)'ten şöyle derken işitmiştir: Üç kişi Pey-gamber'in kadınlarının evlerine geldi de, Peygamber'in ibâdetinden soruyorlardı. Bunlara Peygamber'in ibâdeti haber verilince kendileri bu ibâdeti azimsadılar ve:
— Biz nerede, Peygamber nerede? Muhakkak Allah Peygam-ber'inin geçmiş olan ve gelecekte işlenmesi muhtemel bulunan bütün günâhlarım mağfiret etmiştir, dediler. İçlerinden biri:
— Bana gelince, ben geceleri dâima namaz kılacağım! dedi. Diğeri de:
— Ben her zaman oruç tutacağım ve oruçsuz olmayacağım, dedi. Üçüncüsü de:
— Ben de kadınlardan ayrı yaşayacağım, hiç evlenmeyeceğim, dedi.
Onlar bu sözleri söylerken Rasûlullah (S) onların yanlarına çıkageldi de:
— "Sizler şöyle şöyle söyleyen kimselersiniz. Dikkat edin! Allah'a yemin ederim ki, ben sizin Allah'tan en çok korkanınız ve en çok takvâlı olanınız bulunuyorum. Bununla beraber ben oruç tutarım, oruçsuz bulunurum, nafile namaz kılarım, (gecenin bir kısmında) uyurum, kadınlarla da evlenirim. (İşte benim sünnetim, hayât yolum budur.) Her kim benim bu sünnetimden (hayât yolumdan) yüz çevirirse, o benden değildir" buyurdu

---

5064 – حَدَّثَنَا عَلِيٌّ سَمِعَ حَسَّانَ بْنَ إِبْرَاهِيمَ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى { وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَى فَانْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنْ النِّسَاءِ مَثْنَى وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَلِكَ أَدْنَى أَلَّا تَعُولُوا } قَالَتْ يَا ابْنَ أُخْتِي الْيَتِيمَةُ تَكُونُ فِي حَجْرِ وَلِيِّهَا فَيَرْغَبُ فِي مَالِهَا وَجَمَالِهَا يُرِيدُ أَنْ يَتَزَوَّجَهَا بِأَدْنَى مِنْ سُنَّةِ صَدَاقِهَا فَنُهُوا أَنْ يَنْكِحُوهُنَّ إِلَّا أَنْ يُقْسِطُوا لَهُنَّ فَيُكْمِلُوا الصَّدَاقَ وَأُمِرُوا بِنِكَاحِ مَنْ سِوَاهُنَّ مِنْ النِّسَاءِ

-....ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Urve haber verdi ki, kendisi Âişe'ye Yüce Allah'ın şu kavlinden sormuş: "Eğer yetîm kızlar hakkında adaleti yerine getiremiyeceğinizden korkarsanız, sizin için halâl olan (diğer) kadınlardan ikişer,üçer,dörder olmak üzere nikâh edin. Şayet (bu suretle de) adalet yapamayacağınızdan endîşe ederseniz, o zaman bir tane ile yâhud mâlik olduğunuz câriye ile yetinin. Bu, sizin için (Hakk'tan) eğritip sapmamanıza daha yakındır"(nNisk 3).Âişe şöyle demiştir:
— Ey kızkardeşimin oğlu! Bu yetîm kız, velîsinin velayet ve himayesinde bulunur. Velîsi onun malı ve güzelliği hakkında rağbet hisseder de o yetîm kızın akranına vereceği mehrin en az mikdârı mukaabilinde onunla evlenmek ister (yânı mehrinden az vermek suretiyle haksızlık eder). İşte (bu âyette) o çeşit velîler, velayetleri altındaki yetîm kızları, haklarında adalet edinceye ve mehrlerini tekmilleyinceye kadar nikâh etmelerinden nehyolundular da bunlardan başka (kendilerine halâl olan) kadınlardan nikâh etmeleriyle emrolundular

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمْ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ لِأَنَّهُ أَغَضُّ لِلْبَصَرِ وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ وَهَلْ يَتَزَوَّجُ مَنْ لَا أَرَبَ لَهُ فِي النِّكَاحِ

5065 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ كُنْتُ مَعَ عَبْدِ اللَّهِ فَلَقِيَهُ عُثْمَانُ بِمِنًى فَقَالَ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ إِنَّ لِي إِلَيْكَ حَاجَةً فَخَلَوَا فَقَالَ عُثْمَانُ هَلْ لَكَ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ فِي أَنْ نُزَوِّجَكَ بِكْرًا تُذَكِّرُكَ مَا كُنْتَ تَعْهَدُ فَلَمَّا رَأَى عَبْدُ اللَّهِ أَنْ لَيْسَ لَهُ حَاجَةٌ إِلَى هَذَا أَشَارَ إِلَيَّ فَقَالَ يَا عَلْقَمَةُ فَانْتَهَيْتُ إِلَيْهِ وَهُوَ يَقُولُ أَمَا لَئِنْ قُلْتَ ذَلِكَ لَقَدْ قَالَ لَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ مَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمْ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ لَهُ وِجَاءٌ

Peygamber(S)'İn Şu Kavli Babı:"Sizden kimin evlenmeye gücü yeterse evlensin. Çünkü evlenmek gözü (haramdan) en çok men eder, ferci de en iyi korur".Ve bir de nikâha ihtiyâcı olmayan kimse evlenir mi (evlenmez mi sorusu babı).
-...Alkame şöyle dedi: Ben Abdullah ibn Mes'ûd'un beraberinde idim. Onunla Minâ'da Usmân ibn Affân karşılaştı da:

— Yâ Ebâ Abdirrahmân! Benim sana bir hacetim var! dedi. Akabinde ikisi tenhalığa çekildiler. Usmân, Abdullah'a:
— Yâ Ebâ Abdirrahmân! Seni, bilmekte olduğun gençlik kuvvetini sana hatırlatacak, genç bir kızla evlendirmemiz hususunda arzun var mı? dedi. Abdullah, nefsi için Usmân'ın zikrettiği bu evlendirmeye bir ihtiyâcı olmadığını görünce, bana işaret etti ve:
— Yâ Alkame! diye seslendi. Ben de yanına vardım. Bu sırada Abdullah, Usmân'a karşı şunları söylüyordu:
— Haberin olsun! Eğer sen bunu söylediysen, yeminle bildiririm ki, Peygamber (S) de bize şöyle buyurmuştur: "Ey gençler zümresi! Sizden her kim evlenmek külfetine gücü yeterse, evlensin. Nikâh külfetine gücü yetmeyen kimse de oruç tutsun.Çünkü oruç, oruç tutan kimse için şehveti kıran birşeydir"

بَاب مَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ الْبَاءَةَ فَلْيَصُمْ

5066 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَارَةُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ دَخَلْتُ مَعَ عَلْقَمَةَ وَالْأَسْوَدِ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَبَابًا لَا نَجِدُ شَيْئًا فَقَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ مَنْ اسْتَطَاعَ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ فَإِنَّهُ أَغَضُّ لِلْبَصَرِ وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ لَهُ وِجَاءٌ

“Evlenme külfetine gücü yetmeyen oruç tutsun”
-...Abdurrahmân ibn Yezîd şöyle demiştir: Ben Alkame ve el-Esved ile beraber Abdullah ibn Mes'ûd'un yanına girdim. Abdullah ibn Mes'ûd şöyle dedi: Bizler Peygamber(S)'in maiyyetinde (evlenmek için) hiçbir imkân bulamayan birtakım gençler idik. Rasûlullah (S) bize:
— "Ey gençler zümresi! Evlenmeye gücü yeten evlensin. Çünkü evlenmek, gözü haramdan en çok men' eder, ferci de en iyi korur. Evlenmeye gücü yetmeyen de oruca devam etsin. Çünkü oruç tutmak, kişi için bir inemedir (yânî şehveti kıran birşeydir)" buyurdu

---

بَاب كَثْرَةِ النِّسَاءِ

5067 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ قَالَ حَضَرْنَا مَعَ ابْنِ عَبَّاسٍ جِنَازَةَ مَيْمُونَةَ بِسَرِفَ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ هَذِهِ زَوْجَةُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِذَا رَفَعْتُمْ نَعْشَهَا فَلَا تُزَعْزِعُوهَا وَلَا تُزَلْزِلُوهَا وَارْفُقُوا فَإِنَّهُ كَانَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تِسْعٌ كَانَ يَقْسِمُ لِثَمَانٍ وَلَا يَقْسِمُ لِوَاحِدَةٍ

(Aralarında Adalete Gücü Yeten Kimse İçin) Kadınların Çok Olması Babı
-...İbn Cureyc haber verip şöyle demiştir: Bana Atâ ibn Ebî Rebâh haber verip şöyle dedi: Biz İbn Abbâs'la beraber Şerif mevkiinde Meymûne'nin cenazesinde hazır bulunduk. İbn Abbâs hazır bulunanlara hitâb edip şöyle dedi:
— Bu ölü,Peygamber'in zevcesidir.Bunun tâbutunu kaldırdığınız zaman, onu sallamayınız ve sarsmayınız ;onu orta bir yürüyüşle mülâyemetle yürüyüp götürünüz. Şu muhakkak ki, Peygamber'in yanında dokuz kadın vardı, bunlardan sekizi için nevbet taksimi yapardı da birisi için nevbet taksimi yapmazdı

5068 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَطُوفُ عَلَى نِسَائِهِ فِي لَيْلَةٍ وَاحِدَةٍ وَلَهُ تِسْعُ نِسْوَةٍ و قَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُمْ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Bize Müsedded tahdîs etti. Bize Yezîd ibnu Zuray' tahdîs etti. Bize Saîd ibn Ebû Arûbe, Katâde'den; o da Enes(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber(S)'in dokuz kadını olduğu hâlde, tek bir gece içinde kadınlarının hepsi üzerine dolaşırdı.Ve yine bana Halîfe ibn Hayyât şöyle dedi: Bize Yezîd ibnu Zuray' tahdîs etti: Bize Saîd, Katâde'den tahdîs etti ki, onlara da Enes, Pey-gamber'den olmak üzere bunu tahdîs etmiştir

---

5069 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحَكَمِ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ رَقَبَةَ عَنْ طَلْحَةَ الْيَامِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ قَالَ لِي ابْنُ عَبَّاسٍ هَلْ تَزَوَّجْتَ قُلْتُ لَا قَالَ فَتَزَوَّجْ فَإِنَّ خَيْرَ هَذِهِ الْأُمَّةِ أَكْثَرُهَا نِسَاءً

-... Saîd ibn Cubeyr şöyle demiştir: İbn Abbâs bana:
— Evlendin mi? diye sordu. Ben:
— Hayır evlenmedim, dedim. İbn Abbâs:
— Evlen. Çünkü bu ümmetin hayırlısı, kadınları çok olanlardır, dedi

---

بَاب مَنْ هَاجَرَ أَوْ عَمِلَ خَيْرًا لِتَزْوِيجِ امْرَأَةٍ فَلَهُ مَا نَوَى

5070 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَقَّاصٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَمَلُ بِالنِّيَّةِ وَإِنَّمَا لِامْرِئٍ مَا نَوَى فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى دُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَنْكِحُهَا فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ

"Bir kadını kendisine eş yapmak için hicret eden yâhud bir hayır yapan kimseye, niyet ettiği şey vardır".

-.. Bize Yahya ibn Kazaa tahdîs etti. Bize Mâlik, Yahya ibn Sa-îd'den; o da Muhammed ibn îbrâhîm ibni'l-Hâris'ten; o da Alkame ibn Vakkaas'tan tahdîs etti ki, Umer ibnu'l-Hattâb (R) şöyle demiştir Peygamber (S) şöyle buyurdu:
— "Amel niyete göredir. Herkesin niyet ettiği ne ise, eline geçecek olan ancak odur.Her kimin hicreti Allah'a ve Rasûlü'ne yönelik ise, onun hicreti Allah'a ve Rasûlü'ne varıcıdır. Kimin hicreti de nail olacağı bir dünyâya yâhud nikâh edeceği bir kadına yönelik ise, onun hicreti de (Allah'ın ve Rasûlü'nün rızâsına değil), hicret sebebi olan şeye varıcıdır"

بَاب تَزْوِيجِ الْمُعْسِرِ الَّذِي مَعَهُ الْقُرْآنُ وَالْإِسْلَامُ فِيهِ سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

5071 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسٌ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نَغْزُو مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ لَنَا نِسَاءٌ فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا نَسْتَخْصِي فَنَهَانَا عَنْ ذَلِكَ

Beraberinde Kur'ân Ve İslâm Bulunan Fakır Kimseyi Evlendirmek Babı

Bu konuda Sehl ibn Sa'd'ın Peygamber(S)'den rivayet ettiği hadîs vardır.

-... Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Bizler Peygamber'in beraberinde gazveye giderdik, yanımızda kadınlarımız yoktu (Cinsî münâsebete şiddetle ihtiyâç duyardık). Bunun üzerine biz:
— Yâ Rasûlallah! Erkeklik yumurtalarımızı çıkartıp hadım olalım mı? diye sorduk. Rasûlullah (S) bizleri hadım olmaktan nehyetti

---

بَاب قَوْلِ الرَّجُلِ لِأَخِيهِ انْظُرْ أَيَّ زَوْجَتَيَّ شِئْتَ حَتَّى أَنْزِلَ لَكَ عَنْهَا رَوَاهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ

5072- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ قَدِمَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ فَآخَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ الْأَنْصَارِيِّ وَعِنْدَ الْأَنْصَارِيِّ امْرَأَتَانِ فَعَرَضَ عَلَيْهِ أَنْ يُنَاصِفَهُ أَهْلَهُ وَمَالَهُ فَقَالَ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ وَمَالِكَ دُلُّونِي عَلَى السُّوقِ فَأَتَى السُّوقَ فَرَبِحَ شَيْئًا مِنْ أَقِطٍ وَشَيْئًا مِنْ سَمْنٍ فَرَآهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ أَيَّامٍ وَعَلَيْهِ وَضَرٌ مِنْ صُفْرَةٍ فَقَالَ مَهْيَمْ يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ فَقَالَ تَزَوَّجْتُ أَنْصَارِيَّةً قَالَ فَمَا سُقْتَ إِلَيْهَا قَالَ وَزْنَ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ قَالَ أَوْلِمْ وَلَوْ بِشَاةٍ

Bir Kişinin Kendi Ahdî Kardeşine Hitaben: "Bak! İki Kadınımdan Hangisini İstersen Ben Senin İçin O Kadını Boşa Yayım" Demesi Babı: Bu hadîsi Abdurrahmân ibn Avf rivayet etti.
-...Humeyd et-Tavî! şöyle demiştir: Ben Enes ibn Mâlik'ten işittim, şöyle dedi:Abdurrahmân ibn Avf, (Muhacir olup Mekke'den Medîne'ye) geldiği zaman Peygamber (S),onunla Sa'd ibnu'r-Rabî' el-Ensârî arasında kardeşlik akdi yaptı. Ensârî'nin yanında iki kadın vardı. Ensârî, Abdurrahmân'a kadınlarını ve malını yarı yarıya bölüşmeyi teklif etti. Abdurrahmân ibn Avf, Sa'd ibnu'r-Rabî'e:
— Allah ehlin ve malın hususunda sana bereket ihsan eylesin! Sen bana içinde alışveriş yapılan çarşıya delâlet et, dedi. Akabinde Abdurrahmân ibn Avf (Kaynukaa kabilesine âid) çarşıya gitti. Sonunda bir mikdâr yoğurt kurusu, bir mikdâr da yağ kazandı. Birkaç günler sonra Peygamber,Abdurrahmân'ı, üzerinde evlenen kişilere mahsûs olan san boyalı bir koku olduğu hâlde gördü ve ona hitaben:
— "Hâlin, şanın nedir yâ Abdarrahmân (evlendin mi)? dedi. O da:
— Ensârlı bir kadınla evlendim, dedi. Peygamber:
— "O kadına ne kadar mehr verdin?" dedi. Abdurrahmân:
— Bir çekirdek ağırlığında (beş dirhem) altın verdim, dedi. Peygamber:
— "Bir koyunla olsun düğün aşı yap!" buyurdu

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ التَّبَتُّلِ وَالْخِصَاءِ

5073 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ سَمِعَ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ يَقُولُ سَمِعْتُ سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ يَقُولُ رَدَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى عُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ التَّبَتُّلَ وَلَوْ أَذِنَ لَهُ لَاخْتَصَيْنَا حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّهُ سَمِعَ سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ يَقُولُ لَقَدْ رَدَّ ذَلِكَ يَعْنِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى عُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ وَلَوْ أَجَازَ لَهُ التَّبَتُّلَ لَاخْتَصَيْنَا

Kadınlardan Kesilip Evlenmeyi Terketmenin Ve Erkeklik Yumurtalarını Çıkartmanın Mekruh Kılınması Babı
-...İbn Şihâb, Saîd ibmı'l-Müseyyeb'den şöyle derken işittiğini haber vermiştir: Ben Sa'd ibn Ebî Vakkaas'tan işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S), Usmân ibn Maz'ûn'un kadınlardan kesilip evlenmekten çekinmesini reddetti. Eğer Rasûlullah onun kadınlardan kesilip çekinmesine izin verseydi (biz daha ileri giderek) muhakkak hadımlaşırdık.

5075 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ كُنَّا نَغْزُو مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَيْسَ لَنَا شَيْءٌ فَقُلْنَا أَلَا نَسْتَخْصِي فَنَهَانَا عَنْ ذَلِكَ ثُمَّ رَخَّصَ لَنَا أَنْ نَنْكِحَ الْمَرْأَةَ بِالثَّوْبِ ثُمَّ قَرَأَ عَلَيْنَا { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ } وَقَالَ أَصْبَغُ أَخْبَرَنِي ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي رَجُلٌ شَابٌّ وَأَنَا أَخَافُ عَلَى نَفْسِي الْعَنَتَ وَلَا أَجِدُ مَا أَتَزَوَّجُ

بِهِ النِّسَاءَ فَسَكَتَ عَنِّي ثُمَّ قُلْتُ مِثْلَ ذَلِكَ فَسَكَتَ عَنِّي ثُمَّ قُلْتُ مِثْلَ ذَلِكَ فَسَكَتَ عَنِّي ثُمَّ قُلْتُ مِثْلَ ذَلِكَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ جَفَّ الْقَلَمُ بِمَا أَنْتَ لَاقٍ فَاخْتَصِ عَلَى ذَلِكَ أَوْ ذَرْ

-....Kays ibn Ebî-Hazım dedi ki: Abdullah (ibnu Mes'ûd (R) şöyle dedi: Biz Rasûlullah'ın maiyyetinde gazveye giderdik. Yanımızda maldan hiçbirşey yoktu. (Cinsîmünâsebete şiddetle ihtiyâç duyardık). Bu sebeble biz:
— Erkeklik yumurtalarımızı çıkartıp hadım olalım mı? diye sorduk.Rasülullah bizi hadım olmaktan nehyetti. Sonra bize -muayyen bir müddete kadar elbise (ve benzeri bir ücret) mukaabilinde kadın eş almamıza ruhsat verdi.Bundan sonra Abdullah ibn Mes'ûd bize karşı şu âyeti okudu: "Ey îmân edenler! Allah Hn size halâl ettiği o en temiz şeyleri (nefsinize) haram kılmayın, haddi aşmayın. Çünkü Allah, haddi aşanları Sevmez" (el-Mâide: 87) Esbağ ibnu'l-Ferec de şöyle dedi: Bana İbnu Vehb, Yûnus ibn Yezîd'den;o da İbn Şihâb'dan; o da Ebû Seleme'den haber verdi ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben:
- Yâ Rasûlallah! Ben genç bir erkeğim. Nefsim aleyhine kötü bir iş yapmaktan korkuyorum. Kadınlarla evlenecek dünyalık da bulamıyorum, dedim. (Erlik yumurtalarımı çıkartayım mı? demek istedim.) Rasülullah (S) bana cevâb vermekten sustu. Sonra bu suretle hâlimi bir daha arzettîm. Yine sükût etti. Sonra bunun gibi bir daha söyledim, yine sustu. (Dördüncü) bir daha söylediğimde Rasülullah (azarlayarak) bana:
— "Yâ Ebâ Hureyre, senin kavuşacağın mukadderatı yazan kalemin mürekkebi) kurumuştur. Şu hâl üzerine sen ister hadımlaş, ister bırak (müsavidir)" buyurdu

---

بَاب نِكَاحِ الْأَبْكَارِ وَقَالَ ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لِعَائِشَةَ لَمْ يَنْكِحْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكْرًا غَيْرَكِ

5077- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ لَوْ نَزَلْتَ وَادِيًا وَفِيهِ شَجَرَةٌ قَدْ أُكِلَ مِنْهَا وَوَجَدْتَ شَجَرًا لَمْ يُؤْكَلْ مِنْهَا فِي أَيِّهَا كُنْتَ تُرْتِعُ بَعِيرَكَ قَالَ فِي الَّذِي لَمْ يُرْتَعْ مِنْهَا تَعْنِي أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَتَزَوَّجْ بِكْرًا غَيْرَهَا

Bakire Kızları Nikah Etmek Babı
Ve İbnu Ebî Muleyke dedi ki: İbn Abbâs, Âişe'ye hitaben: Peygamber (S) senden başka bir bakire ile evlenmedi, dedi.
-..Âişe (R) şöyle demiştir; Ben:
— Yâ Rasûlallah! Lütfen bana bildirir misin: Sen bir vâdîye insen de orada üzerindeki mahsûlü yenilmiş ve mahsûlü yenilmemiş hâlde iki nevi' ağaç bulsan, deveni bunların hangisinde yayar otlatırsın? diye sordum. Rasûlullah (S):
— "Başkası tarafından otlatılmayan ağaçta otlatırım" buyurdu. Âişe bu sorusu ile Rasûlullah'ın kendisinden başka bakir kız olarak kimse ile evlenmediğini kasdediyordu

---

5078 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُرِيتُكِ فِي الْمَنَامِ مَرَّتَيْنِ إِذَا رَجُلٌ يَحْمِلُكِ فِي سَرَقَةِ حَرِيرٍ فَيَقُولُ هَذِهِ امْرَأَتُكَ فَأَكْشِفُهَا فَإِذَا هِيَ أَنْتِ فَأَقُولُ إِنْ يَكُنْ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ يُمْضِهِ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:
— "(Yâ Âişe!) Sen iki kerre ru'yâda bana gösterildin. Baktım ki, bir zât, senin suretini bir ipekli kumaş parçasında taşıyor ve: Bu resmin sahibi senin müstakbel zevcendir, diyordu.Ben de o ipek kumaşı açıyorum, bir de bakıyorum ki, o kumaş parçasındaki suret sen idin.O zâtın, yânt Cibril'in o sözü üzerine ben; Eğer bu ru 'yâ Allah tarafından gösterilmiş ise,Allah bunu yerine getirir, dedim"

بَاب تَزْوِيجِ الثَّيِّبَاتِ وَقَالَتْ أُمُّ حَبِيبَةَ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَعْرِضْنَ عَلَيَّ بَنَاتِكُنَّ وَلَا أَخَوَاتِكُنَّ

5079 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ حَدَّثَنَا سَيَّارٌ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَفَلْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ غَزْوَةٍ فَتَعَجَّلْتُ عَلَى بَعِيرٍ لِي قَطُوفٍ فَلَحِقَنِي رَاكِبٌ مِنْ خَلْفِي فَنَخَسَ بَعِيرِي بِعَنَزَةٍ كَانَتْ مَعَهُ فَانْطَلَقَ بَعِيرِي كَأَجْوَدِ مَا أَنْتَ رَاءٍ مِنْ الْإِبِلِ فَإِذَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا يُعْجِلُكَ قُلْتُ كُنْتُ حَدِيثَ عَهْدٍ بِعُرُسٍ قَالَ أَبِكْرًا أَمْ ثَيِّبًا قُلْتُ ثَيِّبًا قَالَ فَهَلَّا جَارِيَةً تُلَاعِبُهَا وَتُلَاعِبُكَ قَالَ فَلَمَّا ذَهَبْنَا لِنَدْخُلَ قَالَ أَمْهِلُوا حَتَّى تَدْخُلُوا لَيْلًا أَيْ عِشَاءً لِكَيْ تَمْتَشِطَ الشَّعِثَةُ وَتَسْتَحِدَّ الْمُغِيبَةُ

Dul Kadınlar Babı

Mü’minlerin annesi Ümmü Habîbe (R): Peygamber (S) bizlere hitaben:"Bana kızlarınızı ve kız kardeşlerinizi arz ve teklif etmeyin" buyurdu, demiştir.

-...Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Bizler Peygamber'in beraberinde bir gazveden dönüyorduk. Ben yavaş yürüyen bir devenin üzerinde acele hareket ettim. Derken arkamdan bana bir sü-vârî yetişti de beraberindeki bir deynekle benim deveme vurdu. Bu vuruş üzerine benim devem, görmekte olduğun develerin en hızlısı gibi yürüdü. Bir de baktım ki, o zât, Peygamber (S) imiş. Bana:

— "Seni acele ettiren nedir?" dedi. Ben de O'na:

— Ben yakında evlenmiş bir kimseyim, dedim. Peygamber:

— "Kız ile mi yoksa dul ile mi evlendin?" dedi. Ben:

— Dul ile evlendim, dedim. Peygamber:

— "Senin onunla, onun da seninle oynaşacağınız bir genç kızla evlenseydin yâ!"buyurdu.Câbir devamla dedi ki: Nihayet Medine'ye girmek için hareket edip gittiğimizde Peygamber:

— "Kocasından ayrı kalmış kadının ustura tutunup temizlenmesi ve dağınık saçlarını temizleyip taraması için yavaş hareket edin de, evlerinize geceleyin, yânı yatsı vaktinde girin" buyurdu

---

5080 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مُحَارِبٌ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ تَزَوَّجْتُ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا تَزَوَّجْتَ فَقُلْتُ تَزَوَّجْتُ ثَيِّبًا فَقَالَ مَا لَكَ وَلِلْعَذَارَى وَلِعَابِهَا فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِعَمْرِو بْنِ دِينَارٍ فَقَالَ عَمْرٌو سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلَّا جَارِيَةً تُلَاعِبُهَا وَتُلَاعِبُكَ

-... Muhârib ibn Disâr es-Sedûsî şöyle demiştir: Ben Câbir ibn Abdillah(R)'tan işittim ,vşöyle diyordu: Ben evlendim. Rasû-lullah (S) bana:

— "Ne ile evlendin?" diye sordu. Ben:

— Dul bir kadınla evlendim, dedim. Rasûlullah:

— "Senin neyin vardı ki bakire kızları ve onlarla oynaşmayı tercih etmedin?" buyurdu. Muhârib: Ben bu "Senin neyin vardı, bakire kızları neye tercîh etmedin?" sözünü Amr ibn Dînâr'a zikrettim. Amr şöyle dedi: Ben Câbir ibn Abdillah'tan işittim; o bu fıkrayı:Rasûlullah bana "O seninle, sen de onunla oynaşacak genç bir kızla evlenseydin yâ" buyurdu, şeklinde söylüyordu

---

بَاب تَزْوِيجِ الصِّغَارِ مِنْ الْكِبَارِ

5081 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ عَنْ عِرَاكٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطَبَ عَائِشَةَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ فَقَالَ لَهُ أَبُو بَكْرٍ إِنَّمَا أَنَا أَخُوكَ فَقَالَ أَنْتَ أَخِي فِي دِينِ اللَّهِ وَكِتَابِهِ وَهِيَ لِي حَلَالٌ

Küçüklerin Yaşça Büyüklerden Olanlarla Evlendirilmelerinin Hükmünü Beyân) Babı

-...Bize el-Leys, Yezîd ibn Ebî Habîb'den; o da Irak ibn Mâlik'ten; o da Urve'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) Ebû Bekr'-den Âişe'yi nikahlamak için istedi. Ebû Bekr,Peygamber'e:

— Fakat ben Sen'in kardeşinim, dedi. Peygamber de ona:

— "Sen benim Allah'ın dîninde ve kitabında kardeşimsin. Bu cihetle Âişe bana halâldır"buyurdu

---

بَاب إِلَى مَنْ يَنْكِحُ وَأَيُّ النِّسَاءِ خَيْرٌ وَمَا يُسْتَحَبُّ أَنْ يَتَخَيَّرَ لِنُطَفِهِ مِنْ غَيْرِ إِيجَابٍ

5082 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَيْرُ نِسَاءٍ رَكِبْنَ الْإِبِلَ صَالِحُ نِسَاءِ قُرَيْشٍ أَحْنَاهُ عَلَى وَلَدٍ فِي صِغَرِهِ وَأَرْعَاهُ عَلَى زَوْجٍ فِي ذَاتِ يَدِهِ

Evlenmek İsteyen Kişi Hangi Kadınla Nikah Akdi Yapar, Kadınların Hangileri Daha Hayırlıdır, Vâcib Kılmayarak Erkeğe, Nutfeleri İçin Tercîh Etmesi Müstehâb Olacak Kadın Çeşidi Nedir?
-... Bize Ebu'z-Zinâd, el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den olmak üzere tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Kadınların hayırlıları, deve binen Arah kadınlarıdır. Kureyş kadınlarının en iyileri ise küçüklüğünde çocuğu üzerine en şefkatlisi, kocasına karşı da onun elindeki malını korumak hususuna en iyi riâyet edenleridir" buyurmuştur

---

بَاب اتِّخَاذِ السَّرَارِيِّ وَمَنْ أَعْتَقَ جَارِيَتَهُ ثُمَّ تَزَوَّجَهَا

5083 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ صَالِحٍ الْهَمْدَانِيُّ حَدَّثَنَا الشَّعْبِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّمَا رَجُلٍ كَانَتْ عِنْدَهُ وَلِيدَةٌ فَعَلَّمَهَا فَأَحْسَنَ تَعْلِيمَهَا وَأَدَّبَهَا فَأَحْسَنَ تَأْدِيبَهَا ثُمَّ أَعْتَقَهَا وَتَزَوَّجَهَا فَلَهُ أَجْرَانِ وَأَيُّمَا رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمَنَ بِنَبِيِّهِ وَآمَنَ بِي فَلَهُ أَجْرَانِ وَأَيُّمَا مَمْلُوكٍ أَدَّى حَقَّ مَوَالِيهِ وَحَقَّ رَبِّهِ فَلَهُ أَجْرَانِ قَالَ الشَّعْبِيُّ خُذْهَا بِغَيْرِ شَيْءٍ قَدْ كَانَ الرَّجُلُ يَرْحَلُ فِيمَا دُونَهَا إِلَى الْمَدِينَةِ وَقَالَ أَبُو بَكْرٍ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْتَقَهَا ثُمَّ أَصْدَقَهَا

Seriyyeler (Cariyeler) Edinme Ve Cariyesine Hürriyet Verip De Sonra Onunla Evlenen Kimsenin Sevabı Babı
-...Bize Salih ibnu Salih el-Hemdânî tahdîs etti. Bize eş-Şa'bî tahdîs edip şöyle dedi:" Bana Ebû Burde tahdîs etti ki, babası Ebû Mûsâ şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Herhangi bir adamın yanında bir câriye bulunur da kendisi ona ilim öğretir ve öğretimini güzel yapar, onu terbiye eder ve edeblendirmesini güzel yapar, sonra onu âzâd eder ve onunla evlenirse, o kimse için iki ecir vardır. Ehli kitâbdan herhangibir adam hem kendi peygamberine îmân etmiş, hem de bana îmân etmişse, onun için de iki ecir vardır. Herhangibir köle hem efendilerinin hakkını ödemiş, hem de Rabb'inin hakkını ödemiş ise, onun için de iki ecir vardır".Âmir eş-Şa'bî, muhatabı olan kimseye:
— Sen bu rivayeti hiçbir bedel ödemeksizin al. Hâlbuki vaktiyle, Peygamber devrinde, insan bunun aşağısında bir mes'ele için tâ Medine'ye kadar giderdi, demiştir.Ebû Bekr Şu'be ibn Ayyaş da Ebû Husayn'dan; o da Ebû Bur-de'den; o da babası Ebû Musa'dan; o da Peygamber'den olmak üzere ' 'O cariyeyi âzâd eder, sonra da onun mehrini verirse..," şeklinde söyledi

---

5084 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ تَلِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ حَمَّادِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَكْذِبْ إِبْرَاهِيمُ إِلَّا ثَلَاثَ كَذَبَاتٍ بَيْنَمَا إِبْرَاهِيمُ مَرَّ بِجَبَّارٍ وَمَعَهُ سَارَةُ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ فَأَعْطَاهَا هَاجَرَ قَالَتْ كَفَّ اللَّهُ يَدَ الْكَافِرِ وَأَخْدَمَنِي آجَرَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَتِلْكَ أُمُّكُمْ يَا بَنِي مَاءِ السَّمَاءِ

Bize Saîd ibn Telîd tahdîs edip şöyle dedi: Bana İbnu Vehb haber verip şöyle dedi:Bana Cerîr ibnu Hazım, Eyyûb'dan; o da Mu-hammed ibn Şîrîn'den haber verdi ki, Ebû Hureyre: Peygamber (S) şöyle buyurdu, demiştir. Bize Süleyman ibn Harb, Hammâd ibn Zeyd'den; o da Eyyûb'dan; o da Muhammed ibn Sîrîn'den; o da Ebû Hureyre'den tahdîs etti (ki, Rasûlullah şöyle buyurmuştur):"İbrâhîm yalnız üç defa (te'vîl ile) yalan söylemiştir: İbrâhîm günün birinde zâlimlerden bir zalim hükümdarın memleketine uğramıştı. Beraberinde (bir kadın güzeli olan eşi)Sâre de vardı... "Hadîsin gerisini -Kitâbu'I-Enbiyâ'da geçtiği gibi- zikretti. "Nihayet o zâlim hükümdar Sâre'ye, Hâcer ismindeki cariyeyi hediye olarak verdi. Sâre, İbrahim 'in yanına gelince ona:
— Allah o kâfirin elini benden men' etti, bir de bana Hâcer'i hizmetçi olarak verdi, dedi."Ebû Hureyre: Ey semâ suyunun oğulları, sizin ananız işte bu kadındır, dedi

---

5085 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ خَيْبَرَ وَالْمَدِينَةِ ثَلَاثًا يُبْنَى عَلَيْهِ بِصَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيٍّ فَدَعَوْتُ الْمُسْلِمِينَ إِلَى وَلِيمَتِهِ فَمَا كَانَ فِيهَا مِنْ خُبْزٍ وَلَا لَحْمٍ أُمِرَ بِالْأَنْطَاعِ فَأَلْقَى فِيهَا مِنْ التَّمْرِ وَالْأَقِطِ وَالسَّمْنِ فَكَانَتْ وَلِيمَتَهُ فَقَالَ الْمُسْلِمُونَ إِحْدَى أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ أَوْ مِمَّا مَلَكَتْ يَمِينُهُ فَقَالُوا إِنْ حَجَبَهَا فَهِيَ مِنْ أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ وَإِنْ لَمْ يَحْجُبْهَا فَهِيَ مِمَّا مَلَكَتْ يَمِينُهُ فَلَمَّا ارْتَحَلَ وَطَّى لَهَا خَلْفَهُ وَمَدَّ الْحِجَابَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ النَّاسِ

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Hayber'den dönüşte onun)la Medine arasında üç gün ikaamet etti. Bu müddet içinde Safiyye bintu Huyey' ile evlendi. Ben de müslümânları Peygamber'in düğün aşına da'vet ettim. Bu ziyafette ekmek de, et de yoktu. Tabaklanmış deri sofraların yayılması emredildi. Akabinde bunların içlerine hurmadan, akt denilen kuru yoğurttan ve tereyağından konuldu. İşte bu, Peygamber'in düğün yemeği oldu. Yemek esnasında müslümânlar aralarında:
— Safiyye, mü'minlerin analarından birisi midir, yoksa Rasûlullah'in sağ elinin mâlik olduğu cariyelerden midir? dediler. Bir kısım müslümânlar da:
— Eğer Rasûlullah Safiyye'yi örterse, o, mü'minlerin analarından birisidir. Eğer onu örtmezse Safiyye, Rasûlullah'm sağ elinin mâlik olduğu cariyelerinden birisidir, dediler. Rasûlullah (S) hareket etmeğe karar verince, binitinin arkasına Safiyye için üzerine oturacağı bir taht hazırlattı ve Safiyye ile insanlar arasına da bir perde uzattı

بَاب مَنْ جَعَلَ عِتْقَ الْأَمَةِ صَدَاقَهَا

5086 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ وَشُعَيْبِ بْنِ الْحَبْحَابِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْتَقَ صَفِيَّةَ وَجَعَلَ عِتْقَهَا صَدَاقَهَا

Cariyenin Hürriyete Kavuşturulmasını Onun Mehri Yapan Kimse Bârı

-... Bize Hammâd ibn Zeyd, Sabit el-Bunânî'den ve Şuayb ibnu'l-Habhâb'dan; o da Enes ibn Mâlik'ten tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) Safiyye'yi âzâd etmiş ve âzâdlığım kendisine sadak, yânî mehr yapmıştır

---

بَاب تَزْوِيجِ الْمُعْسِرِ لِقَوْلِهِ تَعَالَى { إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمْ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ }

5087 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ جَاءَتْ امْرَأَةٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ جِئْتُ أَهَبُ لَكَ نَفْسِي قَالَ فَنَظَرَ إِلَيْهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَعَّدَ النَّظَرَ فِيهَا وَصَوَّبَهُ ثُمَّ طَأْطَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأْسَهُ فَلَمَّا رَأَتْ الْمَرْأَةُ أَنَّهُ لَمْ يَقْضِ فِيهَا شَيْئًا جَلَسَتْ فَقَامَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكَ بِهَا حَاجَةٌ فَزَوِّجْنِيهَا فَقَالَ وَهَلْ عِنْدَكَ مِنْ شَيْءٍ قَالَ لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ اذْهَبْ إِلَى أَهْلِكَ فَانْظُرْ هَلْ

تَجِدُ شَيْئًا فَذَهَبَ ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ لَا وَاللَّهِ مَا وَجَدْتُ شَيْئًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْظُرْ وَلَوْ خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ فَذَهَبَ ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ وَلَكِنْ هَذَا إِزَارِي قَالَ سَهْلٌ مَا لَهُ رِدَاءٌ فَلَهَا نِصْفُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا تَصْنَعُ بِإِزَارِكَ إِنْ لَبِسْتَهُ لَمْ يَكُنْ عَلَيْهَا مِنْهُ شَيْءٌ وَإِنْ لَبِسَتْهُ لَمْ يَكُنْ عَلَيْكَ مِنْهُ شَيْءٌ فَجَلَسَ الرَّجُلُ حَتَّى إِذَا طَالَ مَجْلِسُهُ قَامَ فَرَآهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُوَلِّيًا فَأَمَرَ بِهِ فَدُعِيَ فَلَمَّا جَاءَ قَالَ مَاذَا مَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ قَالَ مَعِي سُورَةُ كَذَا وَسُورَةُ كَذَا عَدَّدَهَا فَقَالَ تَقْرَؤُهُنَّ عَنْ ظَهْرِ قَلْبِكَ قَالَ نَعَمْ قَالَ اذْهَبْ فَقَدْ مَلَّكْتُكَهَا بِمَا مَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ

Yüce Allah'ın "...Eğer fakîr iseler Allah onları fadlından zengin yapar" (Nür: 32) Kavlinden Dolayı Fakîr Olanı Evlendirme Babı

-...Sehl ibn Sa'd es-Sâidî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S)'a bir kadın geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Ben nefsimi Sana hibe etmeye (mehirsiz Seninle evlenmeye) geldim,dedi.Râvî dedi ki: Rasûlullah kadına baktı, bakışını kadın üzerinde yukarı kaldırdı, aşağıya indirdi, sonra da Rasûlullah başını eğdi. Kadın, Rasûlullah'ın kendisi hakkında hiçbir hüküm vermediğini görünce oturdu. Bu sırada sahâbîlerinden bir adam ayağa kalktı da:
— Yâ Rasûlallah! Eğer Sen'in bu kadına bir hacetin yoksa, beni bu kadınla evlendir,dedi.Rasûlullah:
— "Yanında mehr verecek birşey var mı?" dedi. O sahâbî:
— Hayır vallahi yâ Rasûlallah! dedi. Rasûlullah:
— "Ailenin yanına git de, bak birşey bulacak mısın?"'buyurdu. Bunun üzerine o zât gitti,sonra dönüp geldi de:
— Hayır vallahi, hiçbirşey bulamadım, dedi. Rasûlullah:
— "Bak, demirden bir yüzük olsun (getir)/" buyurdu. Sahâbî dönüp geldi de:
— Hayır, yâ Rasûlallah! Demirden bir halka bile bulamadım. Lâkin şu izârım (belden aşağı ihramım) var -Râvî Sehl: Bu fakîr sa-hâbînin (izârı üzerine giyecek) ridâsı yoktu, dedi, bu izârımın yarısı kadının olsun, dedi.Rasûlullah:
— "Sen izârınla ne iş yapabilirsin (neye yarar)? Onu sen giyersen kadının üstünde ondan birşey bulunmaz, açıkta kalır; onu kadın giyerse senin üzerinde birşey olmaz (sen çıplak kalırsın)/" buyurdu . Bu söz üzerine adamcağız bulunduğu yere oturdu. Nihayet bu oturuşu uzayınca da (ümîdsizce) kalkıp gitti. Rasûlullah bu zâtın ümîd-sizce dönüp gittiğini gördü de, onun çağırılmasım emretti. Adam gelince:
— "Kur'ân'dan ezberinde ne var?" diye sordu. Adam:
— Ezberimde şu sûre var, şu sûre var! diye birtakım sûreleri saydı. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Sen bu sûreleri ezberinden okuyor musun?" dedi. O zât:
— Evet okuyorum, dedi. Rasûlullah:
— "Git, Kur'ân 'dan ezberindeki bu sûrelerle seni bu kadına mâlik kıldım (yânî seni onunla evlendirdim)" buyurdu

---

بَاب الْأَكْفَاءِ فِي الدِّينِ وَقَوْلُهُ { وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنْ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا }

5088 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ أَبَا حُذَيْفَةَ بْنَ عُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ بْنِ عَبْدِ شَمْسٍ وَكَانَ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَبَنَّى سَالِمًا وَأَنْكَحَهُ بِنْتَ أَخِيهِ هِنْدَ بِنْتَ الْوَلِيدِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ وَهُوَ مَوْلًى لِامْرَأَةٍ مِنْ الْأَنْصَارِ كَمَا تَبَنَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَيْدًا وَكَانَ مَنْ تَبَنَّى رَجُلًا فِي الْجَاهِلِيَّةِ دَعَاهُ النَّاسُ إِلَيْهِ وَوَرِثَ مِنْ مِيرَاثِهِ حَتَّى أَنْزَلَ اللَّهُ { ادْعُوهُمْ لِآبَائِهِمْ إِلَى قَوْلِهِ وَمَوَالِيكُمْ } فَرُدُّوا إِلَى آبَائِهِمْ فَمَنْ لَمْ يُعْلَمْ لَهُ أَبٌ كَانَ مَوْلًى وَأَخًا فِي الدِّينِ فَجَاءَتْ سَهْلَةُ بِنْتُ سُهَيْلِ بْنِ عَمْرٍو الْقُرَشِيِّ ثُمَّ الْعَامِرِيِّ وَهِيَ امْرَأَةُ أَبِي حُذَيْفَةَ بْنِ عُتْبَةَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا كُنَّا نَرَى سَالِمًا وَلَدًا وَقَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ مَا قَدْ عَلِمْتَ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ

(Nikâhta Erkekle Kadın Arasında Aranan) Denklikler Dîn Hususundadır Babı

Ve Yüce Allah'ın şu kavli: 'O, sudan bir beşer yaratıp da onu soy sop yapandır. Rabb'in kemâliyle kadîr bulunuyor" (el-Furkaan: 54).

-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: BanaUrveibnu'z-Zubeyr, Âişe(R)'den olmak üzere şöyle haber verdi: Ebû Huzeyfe ibn Utbe ibn Rabîa ibn Abdi Şems -ki bu Ebû Huzeyfe,Peygamber (S) ile beraber Bedir gazasında bulunmuştu- Salim ibn Ma'kıl'ı oğul edinmişti.Nitekim Peygamber de Zeyd ibn Hârise'yi oğul edinmişti. Aynı zamanda Sâlim'e, kardeşi Velîd ibn Utbe ibn Rabîa'nın kızı Hind'i nikâh etmişti. Hâlbuki Salim, Ensâr'dan (Subeyte adında) bir kadının kölesi idi. Câhiliyet zamanında bir kimse birisini evlâd edinirse,insanlar o evlâdlığı o kimsenin adiyle çağırırlardı. (Fulân'ın oğlu Fulân derlerdi). Ve evlâdlık -neseb yönünden oğul gibi- o kimsenin mirasından mîrâs alırdı. Bu töre, Yüce Allah "Evlâdlıklannızı (neseb) babaları adiyle çağırınız. Bu, Allah indinde daha doğrudur. Eğer babalarını bilmiyorsanız, o hâlde dinde kardeşleriniz ve dostlannızdırlar.."(ei-Ahzâb: 5) kavlini indirinceye kadar devam etti. Bu âyetin inmesi üzerine artık âzâdlı köleler ve evlâdlıklar nesebi babaları adına döndürüldüler. Bunlardan babalan bilinmeyenler de (eski efendisine) dînde dost ve kardeş oldu.Bu vaziyet üzerine Kureyşli, sonra Amirli olan Süheyl ibn Amr'ın kızı Sehle-ki Ebû Huzeyfe'nin öbür karışıdır,Subeyte'nin de ortağıdır Peygamber'e geldi ve:

— Yâ Rasûlallah! Biz Sâlim'i oğul edinmiştik. Hâlbuki Allah evlâdlık hakkında bildiğiniz âyeti indirdi (Şimdi ne buyurursun)? diye sordu. Buhârî'nin şeyhi Ebû'l-Yemân bu hadîsi müellif Buhârî'ye bu suretle zikretti

---

5089 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى ضُبَاعَةَ بِنْتِ الزُّبَيْرِ فَقَالَ لَهَا لَعَلَّكِ أَرَدْتِ الْحَجَّ قَالَتْ وَاللَّهِ لَا أَجِدُنِي إِلَّا وَجِعَةً فَقَالَ لَهَا حُجِّي وَاشْتَرِطِي وَقُولِي اللَّهُمَّ مَحِلِّي حَيْثُ حَبَسْتَنِي وَكَانَتْ تَحْتَ الْمِقْدَادِ بْنِ الْأَسْوَدِ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) amcası Zubeyr ibn Abdilmuttalib'in kızı Dubâa'nın yanma girdi ve ona:

— "Öyle sanıyorum ki, hacca gitmek istiyorsun" dedi. Dubâa da:

— (Evet öyledir, fakat) vallahi kendimde hastalık hissediyorum, dedi. Rasûlullah:

— "Ey Dubâa, sen hacc et ve (hacca niyet ederken): Yâ Allah, beni hacc menseklerini yerine getirmekten men' ettiğin yerde ihramdan çıkacağım! diye şart kıl" buyurdu. Dubâa o sırada Mıkdâd ibn Esved'in nikâhı altında bulunuyordu

---

5090 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تُنْكَحُ الْمَرْأَةُ لِأَرْبَعٍ لِمَالِهَا وَلِحَسَبِهَا وَجَمَالِهَا وَلِدِينِهَا فَاظْفَرْ بِذَاتِ الدِّينِ تَرِبَتْ يَدَاكَ

-... Saîd ibnu Ebî Saîd, babasından; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Kadın dört (hâl ve sıfatı) için nikâh olunur; Malı için, soyu için, güzelliği için, dîni için. (Ey mü'min, sen bunlardan) dîndâr olanı ele geçirmeye bak. (Eğer dediğimi yapmazsan) iki elin fakîrleşir"

5091 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلٍ قَالَ مَرَّ رَجُلٌ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا تَقُولُونَ فِي هَذَا قَالُوا حَرِيٌّ إِنْ خَطَبَ أَنْ يُنْكَحَ وَإِنْ شَفَعَ أَنْ يُشَفَّعَ وَإِنْ قَالَ أَنْ يُسْتَمَعَ قَالَ ثُمَّ سَكَتَ فَمَرَّ رَجُلٌ مِنْ فُقَرَاءِ الْمُسْلِمِينَ فَقَالَ مَا تَقُولُونَ فِي هَذَا قَالُوا حَرِيٌّ إِنْ خَطَبَ أَنْ لَا يُنْكَحَ وَإِنْ شَفَعَ أَنْ لَا يُشَفَّعَ وَإِنْ قَالَ أَنْ لَا يُسْتَمَعَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا خَيْرٌ مِنْ مِلْءِ الْأَرْضِ مِثْلَ هَذَا

-...Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'ın yanından zengin bir adam geçti.Rasûİullah (S):

— "Bu zengin kişi hakkında ne dersiniz?" diye onu tezkiye etmişti. Mecliste hazır bulunanlar da:
— Bu kimse bir kadının izdivacına tâlib olsa, nikâh olunmaya; birisi hakkında şefaat ve tavsiye ederse, şefaati kabul edilmeye; bir söz söylese, sözü dinlenmeye lâyık bir kimsedir! diye şehâdet ettiler.
Sehl ibn Sa'd dedi ki: Sonra Rasûİullah sükût etti. Bu sırada müslümânların fakirlerinden birisi geçti. Bu defa da Rasûİullah:
— "'Bu fakır kişi hakkında ne dersiniz?" diye sordu. Orada bulunanlar:
— Bu kimse de bir kadının nikâhına tâlib olsa, nikâh olunmaya; birisi hakkında şefaat ederse şefaati kabul olunmaya ve bir re'y beyân ederse, sözü dinlenmeye lâyık bir kimse değildir! dediler.
Bunun üzerine Rasûİullah: — "Bu fakır, öbür zengin gibi dünyâ dolusu insandan hayırlıdır" buyurdu

---

بَاب الْأَكْفَاءِ فِي الْمَالِ وَتَزْوِيجِ الْمُقِلِّ الْمُثْرِيَةَ

5092 - حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا { وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَى } قَالَتْ يَا ابْنَ أُخْتِي هَذِهِ الْيَتِيمَةُ تَكُونُ فِي حَجْرِ وَلِيِّهَا فَيَرْغَبُ فِي جَمَالِهَا وَمَالِهَا وَيُرِيدُ أَنْ يَنْتَقِصَ صَدَاقَهَا فَنُهُوا عَنْ نِكَاحِهِنَّ إِلَّا أَنْ يُقْسِطُوا فِي إِكْمَالِ الصَّدَاقِ وَأُمِرُوا بِنِكَاحِ مَنْ سِوَاهُنَّ قَالَتْ وَاسْتَفْتَى النَّاسُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ إِلَى وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ } فَأَنْزَلَ اللَّهُ لَهُمْ أَنَّ الْيَتِيمَةَ إِذَا كَانَتْ ذَاتَ جَمَالٍ وَمَالٍ رَغِبُوا فِي نِكَاحِهَا وَنَسَبِهَا وَسُنَّتِهَا فِي إِكْمَالِ الصَّدَاقِ وَإِذَا كَانَتْ مَرْغُوبَةً عَنْهَا فِي قِلَّةِ الْمَالِ وَالْجَمَالِ تَرَكُوهَا وَأَخَذُوا غَيْرَهَا مِنْ النِّسَاءِ قَالَتْ فَكَمَا يَتْرُكُونَهَا حِينَ يَرْغَبُونَ عَنْهَا فَلَيْسَ لَهُمْ أَنْ يَنْكِحُوهَا إِذَا رَغِبُوا فِيهَا إِلَّا أَنْ يُقْسِطُوا لَهَا وَيُعْطُوهَا حَقَّهَا الْأَوْفَى فِي الصَّدَاقِ

Mal Hususundaki Denkliklerin Hükmü Ve Fakîr Erkeğin Zengin Kadınla Evlendirilmesi Babı
-...îbnu Şihâb şöyle demiştir: Bana Urve haber verdi ki, o, Âişe'ye: "Eğer yetim kızlar hakkında adaleti yerine getiremeyeceğinizden korkarsanız, sizin için halâl olan (diğer) kadınlardan ikişer, üçer, dörder olmak üzere nikâh edin. Şayet (bu suretle de) adalet ya-pamıyacağınızdan endîşe ederseniz, o zaman bir tane ile, yâhud mâlik olduğunuz câriye ile yetinin.."(en-Nisâ: 3} âyetinin tefsirini sormuş, Âişe de şöyle cevâb vermiştir:
— Ey kardeşimin oğlu! Âyetteki bu yetime kız, şu öksüz kızdır ki, velîsinin velayet ve vesayeti altında bulunur. Velîsi onun güzelliğine ve malına rağbet eder, fakat o kızın hakkı olan mehrinde eksiltme yapmak ister (onunla böyle evlenmek ister). İşte (bu âyette) o çeşit velîler, velayetleri altındaki yetîme kızları -mehirlerini kemâle ulaştırmak hususunda adalet edinceye kadar- nikâh etmelerinden nehyo lundular da bunlardan başka kendilerine halâl olan kadınlardan nikâh etmekle emrolundular. Âişe devamla şöyle dedi:
— Bu âyet indikten sonra insanlar Rasûlullah'tan fetva istediler. Bunun üzerine Allah şunu indirdi: "Senden kadınlar hakkında fetva isterler. De ki: Onlara dâir fetvayı size Allah veriyor. Kendileri için yazılmış olanı onlara vermediğiniz ve nikahlamalarını da beğenip istemediğiniz yetim kızlar ve küçük çocuklar hakkında, bir de yetimlere karşı adaleti ayakta tutmanız hususunda işte Kitâb 'da okunup duran âyetler.." {en-Nisâ: 127) . âyetinde Allah onlara şunu indirdi (yânî bu âyetin delâlet ettiği ma'nâ şudur): Onlar,yetîm kız güzellik ve mal sahibi olduğu zaman, bu kızın nikâhına, nesebine ve mehrini kemâle ulaştırmaya rağbet etmişlerdir. Kız mal ve güzellik azlığından dolayı rağbet edilmemiş olduğu zaman ise, o kızı terkedip, ondan başka kadınları almışlardır. Âişe dedi ki:
— Kıza rağbet etmedikleri, istemedikleri zaman onu nasıl terkediyorlarsa, rağbet ettikleri zamanda da o kızı nikâh etmelerine hakları yoktur. Ancak kıza adalet etmeleri ve ona mehirde en yüksek hakkını vermeleri hâlinde nikâh edebilirler

---

بَاب مَا يُتَّقَى مِنْ شُؤْمِ الْمَرْأَةِ وَقَوْلِهِ تَعَالَى { إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَكُمْ }

5093 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حَمْزَةَ وَسَالِمٍ ابْنَيْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الشُّؤْمُ فِي الْمَرْأَةِ وَالدَّارِ وَالْفَرَسِ

Kadının Uğursuzluğundan Sakınılması Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Eşlerinizin, evlâdlarınızın içinde hakîkaten size düşman olanlar da vardır. O hâlde onlardan sakının" (et-Tegâbun: 14)
-... Bana Mâlik, İbn Şihâb'dan; oda îbnUmer'in iki oğlu Hamza ile Sâlim'den; onlar da babalarından olmak üzere tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Uğursuzluk (telâkkîsi Câhiliyet âdeti olarak) kadında, evde ve atta olur" buyurmuştur

---

5094 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْعَسْقَلَانِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ ذَكَرُوا الشُّؤْمَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ كَانَ الشُّؤْمُ فِي شَيْءٍ فَفِي الدَّارِ وَالْمَرْأَةِ وَالْفَرَسِ

-... Abdullah ibn Umer şöyle demiştir: Peygamberin yanında uğursuzluğu zikrettiler. Bunun üzerine Peygamber (S):"Eğer herhangi bir şeyde uğursuzluk hâsıl olsaydı evde, kadında ve atta olurdu" buyurdu

---

5095 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنْ كَانَ فِي شَيْءٍ فَفِي الْفَرَسِ وَالْمَرْأَةِ وَالْمَسْكَنِ

-... Bize Mâlik, Ebû Hâzım'dan; o da Sehl ibn Sa'd'dan haber verdi ki, Rasûlullah (S): "Eğer bir şeyde (yânî eşyada) uğursuzluk (düşünülür) olsaydı atta, kadında ve meskende olurdu" buyurmuştur

---

5096 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ التَّيْمِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عُثْمَانَ النَّهْدِيَّ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا تَرَكْتُ بَعْدِي فِتْنَةً أَضَرَّ عَلَى الرِّجَالِ مِنْ النِّسَاءِ

-..Süleyman et-Teymî şöyle demiştir: Ben Ebû Usmân en-Nehdî'den işittim; o da Usâme ibn Zeyd(R)'den ki, Peygamber (S): "Benden sonra erkeklere kadınlardan daha zararlı hiçbir fitne (fesâd âmili) bırakmadım" buyurmuştur

---

بَاب الْحُرَّةِ تَحْتَ الْعَبْدِ

5097 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ فِي بَرِيرَةَ ثَلَاثُ سُنَنٍ عَتَقَتْ فَخُيِّرَتْ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ وَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبُرْمَةٌ عَلَى النَّارِ فَقُرِّبَ إِلَيْهِ خُبْزٌ وَأُدْمٌ مِنْ أُدْمِ الْبَيْتِ فَقَالَ أَلَمْ أَرَ الْبُرْمَةَ فَقِيلَ لَحْمٌ تُصُدِّقَ بِهِ عَلَى بَرِيرَةَ وَأَنْتَ لَا تَأْكُلُ الصَّدَقَةَ قَالَ هُوَ عَلَيْهَا صَدَقَةٌ وَلَنَا هَدِيَّةٌ

(Kadın Razı Olduğu Takdirde) Hürre Kadının Kölenin Nikâh Akdi Altında Olması(Nın Cevazı)
"Yerde ve nefislerinizde herhangibir musibet meydana gelmemiştir ki, bu, bizim onu yaratmamızdan evvel mutlakaa bir kitâbda(yazılmış)dır. Şübhesiz ki, bu, Allah'a gore kolaydır" (el-Hadîd: 22).
Şu hâlde mukadderatta olan hâdiselerden kurtulmak mümkin değildir. Bunlarda meskenin, atın, kadının, şahsın hiçbir te'sîri yoktur.

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Berîre hakkında üç tane sünnet (yânı kaanûn)meydana gelmiştir: Hürre oldu, akabinde (kocasına karşı) muhayyer kılındı. Rasûlullah (S) Berîre hakkında:
— "Velâ ancak hürriyete kavuşturanındır" buyurdu.Rasûlullah eve girdi. Taştan edinilmiş bir tencere henüz ateş üzerinde bulunuyordu.Rasûlullah'a evdeki katıktan bir katık ve ekmek yaklaştırıldı.Rasûlullah:
— "Ben ateş üzerinde bir tencere görmedim mi?" dedi.
— Berîre'ye sadaka edilmiş bir parça ettir, Sen ise sadaka yemezsin, denildi.Rasûlullah:
— "O, Berîre'ye bir sadakadır; bize de Berîre'den bir hediyedir" buyurdu

---

بَاب لَا يَتَزَوَّجُ أَكْثَرَ مِنْ أَرْبَعٍ لِقَوْلِهِ تَعَالَى { مَثْنَى وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ } وَقَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَام يَعْنِي مَثْنَى أَوْ ثُلَاثَ أَوْ رُبَاعَ وَقَوْلُهُ جَلَّ ذِكْرُهُ { أُولِي أَجْنِحَةٍ مَثْنَى وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ } يَعْنِي مَثْنَى أَوْ ثُلَاثَ أَوْ رُبَاعَ

Yüce Allah'ın: "İkişer, üçer, dörder olmak üzere nikâh edin" (en-Nisâ:3) Kavlinden Dolayı, Erkek Dört Kadından Fazlasıyle Evlenmez
Alî ibnu'l-Hüseyin aleyhima's-selâm: "İkişer yâhud üçer yâhud dörder olmak üzere" demeyi kasdediyor, dedi. Bunun delili, zikri ulu olan Allah'ın şu kavlidir: "Gökleri, yeri yaratan, melekleri ikişer, üçer, dörder kanatlı (olmak üzere) elçiler yapan Allah'a hamd olsun... " (Fatın i). Allah "İkişer yâhud üçer yâhud dörder" demeyi kasdediyor

---

5098 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ { وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَى } قَالَتْ الْيَتِيمَةُ تَكُونُ عِنْدَ الرَّجُلِ وَهُوَ وَلِيُّهَا فَيَتَزَوَّجُهَا عَلَى مَالِهَا وَيُسِيءُ صُحْبَتَهَا وَلَا يَعْدِلُ فِي مَالِهَا فَلْيَتَزَوَّجْ مَا طَابَ لَهُ مِنْ النِّسَاءِ سِوَاهَا مَثْنَى وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ

Bize Muhammed (ibn Selâm el-Beykendî) tahdîs etti. Bize Abdete ibnu Süleyman,Hişâm'dan; o da babası Urve'den; o da Âi-şe'den olmak üzere ' 'Eğer yetim kızlar hakkında adaleti yerine geti-remiyeceğinizden korkarsınız... 7 (en-Nisâ: 3) kavlinin tefsirinde Urve,Âişe'den şöyle dedi:
— Bu o yetîm kızdır ki, bir. adamın himayesinde bulunur, aynı zamanda o adam bu yetîm kızın velîsidir. Sonunda o adam, o yetîm-le malı sebebiyle evlenir, fakat o kızın sohbetine kötü davranır ve malı hususunda da adalet etmez. îşte bu huyda olan kimse, kendisine ha-lâl olan başka kadınlardan ikişer yâhud üçer yâhud dörder olmak üzere nikâh edip evlensin

---

بَاب { وَأُمَّهَاتُكُمْ اللَّاتِي أَرْضَعْنَكُمْ } وَيَحْرُمُ مِنْ الرَّضَاعَةِ مَا يَحْرُمُ مِنْ النَّسَبِ

5099 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ عِنْدَهَا وَأَنَّهَا سَمِعَتْ صَوْتَ رَجُلٍ يَسْتَأْذِنُ فِي بَيْتِ حَفْصَةَ قَالَتْ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا رَجُلٌ يَسْتَأْذِنُ فِي بَيْتِكَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُرَاهُ فُلَانًا لِعَمِّ حَفْصَةَ مِنْ الرَّضَاعَةِ قَالَتْ عَائِشَةُ لَوْ كَانَ فُلَانٌ حَيًّا لِعَمِّهَا مِنْ الرَّضَاعَةِ دَخَلَ عَلَيَّ فَقَالَ نَعَمْ الرَّضَاعَةُ تُحَرِّمُ مَا تُحَرِّمُ الْوِلَادَةُ

(Süt Emmenin Hükmü Hakkında) Bâb:"Ve sizi emziren (süt) analarınız da size haram kılındı..." (en-Nisâ: 23) âyeti, bir de "Nesebden dolayı haram olan süt emmekten dolayı da haram olur" (hadîsi) .
-...Peygamber'in zevcesi Âişe (R) haber verdi ki, Rasûlullah, Âişe'nin yanında bulunuyordu. Bu sırada Âişe, Hafsa'nın evi önünde izin isteyen bir erkek sesi işitmişti. Âişe dedi ki: Ben:
— Yâ Rasûlallah! Şu adam Sen'in evine girmek için izin istiyor, dedim. Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Sanırım ki o, Hafsa'nın süt amcası Fulân kimsedir!" buyurdu. Âişe dedi ki:

— Âişe'nin süt amcası Fulân hayâtta olsaydı, benim yanıma girebilecek miydi? Diye sordu.Peygamber:
— "Evet girebilirdi. Çünkü süt, doğum ve nesebin haram kılmakta olduğu herşeyi haram kılar" buyurdu

---

5100 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قِيلَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا تَتَزَوَّجُ ابْنَةَ حَمْزَةَ قَالَ إِنَّهَا ابْنَةُ أَخِي مِنْ الرَّضَاعَةِ وَقَالَ بِشْرُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ سَمِعْتُ قَتَادَةَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ زَيْدٍ مِثْلَهُ

-....Bize Yahya ibn Sâid, Şu'be'den; o da Katâde'den; o da Câbir ibn Zeyd'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs şöyle dedi: Peygam-ber'e hitaben:
— Hamza'nın kızını eş almaz mısın? denildi. Peygamber (S):
— "Hamza'nın kızı, benim süt kardeşimin kızıdır" buyurdu. Bişr ibnu Umer dedi ki: Bana Şu'be tahdîs etti. Ben Katâde'den işittim. Ben Câbir ibn Zeyd'den bunun benzerini işittim, demiştir

---

5101 - حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ بِنْتَ أَبِي سُفْيَانَ أَخْبَرَتْهَا أَنَّهَا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ انْكِحْ أُخْتِي بِنْتَ أَبِي سُفْيَانَ فَقَالَ أَوَتُحِبِّينَ ذَلِكِ فَقُلْتُ نَعَمْ لَسْتُ لَكَ بِمُخْلِيَةٍ وَأَحَبُّ مَنْ شَارَكَنِي فِي خَيْرٍ أُخْتِي فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ ذَلِكِ لَا يَحِلُّ لِي قُلْتُ فَإِنَّا نُحَدَّثُ أَنَّكَ تُرِيدُ أَنْ تَنْكِحَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ بِنْتَ أُمِّ سَلَمَةَ قُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ لَوْ أَنَّهَا لَمْ تَكُنْ رَبِيبَتِي فِي حَجْرِي مَا حَلَّتْ لِي إِنَّهَا لَابْنَةُ أَخِي مِنْ الرَّضَاعَةِ أَرْضَعَتْنِي وَأَبَا سَلَمَةَ ثُوَيْبَةُ فَلَا تَعْرِضْنَ عَلَيَّ بَنَاتِكُنَّ وَلَا أَخَوَاتِكُنَّ قَالَ عُرْوَةُ وثُوَيْبَةُ مَوْلَاةٌ لِأَبِي لَهَبٍ كَانَ أَبُو لَهَبٍ أَعْتَقَهَا فَأَرْضَعَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا مَاتَ أَبُو لَهَبٍ أُرِيَهُ بَعْضُ أَهْلِهِ بِشَرِّ حِيبَةٍ قَالَ لَهُ مَاذَا لَقِيتَ قَالَ أَبُو لَهَبٍ لَمْ أَلْقَ بَعْدَكُمْ غَيْرَ أَنِّي سُقِيتُ فِي هَذِهِ بِعَتَاقَتِي ثُوَيْبَةَ

-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Urvetu'bnu'z-Zubeyr haber verdi; ona da Ebû Seleme'nin kızı Zeyneb haber verdi; ona da Ebû Sufyân'ın kızı Ümmü Habîbe haber Verdi ki, kendisi:
— Yâ Rasûlallah! Ebû Sufyân'ın kızı olan kızkardeşimi nikâh et! dedi.Rasûlullah:
— "Sen (kıskanmayip) bunu arzu eder misin?" buyurdu. Ben de:
— Evet arzu ederim. Çünkü ben Sen'in için ortaktan hâlî ve yalnız kalıcı değilim. İsterim ki, hayırda, yânî Sana karşı sevgimde bana ortak olan bârî kızkardeşim olsun! dedim.Bunun üzerine Peygamber (S):
— "İyi bil ki, kızkardeşin bana haîâl olmaz" buyurdu. Ben:
— Biz duyuyoruz ki, Sen Ebû Seleme'nin kızını nikâh etmek istiyormuşsun! dedim.Rasûlullah (S):
— "(Eşim) Ümmü Seleme'nin kızını mı?" diye sordu. Ben de:
— Evet, dedim. Rasûlullah:
— "Ümmü Seleme'nin kızı Zeyneb, benim terbiyem altında üvey kızım olmasa bile yine bana nikâhı halâl olmaz. Çünkü o, benim süt kardeşimin kızıdır: Beni ve onun babası Ebû Seleme'yi Suveybe kadın emzirmistir. Bir daha kızlarınızı ve kızkardeşlerinizi bana teklif etmeyin!" buyurdu. Urve dedi ki: Suveybe, Ebû Leheb'in cariyesi idi. Sonra onu âzâd etti. Sonra bu kadın Peygamber'i emzirdi. Ebû Leheb öldüğü zaman, ailesi halkından bâzılarına ru'yâda Ebû Leheb fena bir hâlde gösterildi. Ona: Ne hâle ulaştın? diye sordu. Ebû Leheb: Sizden sonar hiçbir hayıra kavuşmadım. Yalnız Suveybe'yi âzâd ettiğimden dolayı sununla sulandım! diye başparmağıyle şehâdet parmağı arasında bir delik gösterdi

---

بَاب مَنْ قَالَ لَا رَضَاعَ بَعْدَ حَوْلَيْنِ لِقَوْلِهِ تَعَالَى { حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ } وَمَا يُحَرِّمُ مِنْ قَلِيلِ الرَّضَاعِ وَكَثِيرِهِ

5102 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَشْعَثِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهَا وَعِنْدَهَا رَجُلٌ فَكَأَنَّهُ تَغَيَّرَ وَجْهُهُ كَأَنَّهُ كَرِهَ ذَلِكَ فَقَالَتْ إِنَّهُ أَخِي فَقَالَ انْظُرْنَ مَنْ إِخْوَانُكُنَّ فَإِنَّمَا الرَّضَاعَةُ مِنْ الْمَجَاعَةِ

Yüce Allah'ın: "Anneler çocuklarım iki bütün yıl emzirirler. (Bu hüküm) emmeyi tamâm yaptırmak isteyenler içindir.,." (el-Bakara: 232) Kavlinden Dolayı "İki Yıldan Sonra Süt Emme Hükmü Yoktur" Diyen Ve (Bu İki Şene İçinde İken) Emmenin Azının Da,Çoğunun Da Haram Kılacağını Beyân Babı
-...Bize Şu'be, el-Eş'as'tan; o da babası Ebû's-Sa'sâ Selîm ibnu'I-Esved'den; o da Mesrûk'tan; o da Âişe(R)'den tahdîs etti ki, Âişe'nin yanında bir adam varken Peygamber(S) içeri girdi. Peygamber bunu hoş görmediğini belli eder gibi yüzünün rengi değişti. Bunun üzerine Âişe:
— Bu benim (süt) kardeşimdir! dedi. Peygamber de:
— "Süt kardeşlerinizin kim olduğuna iyi dikkat ediniz. Çünkü süt, ancak açlıktandır (yânî açlığı giderendir) buyurdu.Ümmü Habîbe, iki kızkardeşin nikâhta birleştirilmesinin caiz olmadığım bilmeyerek hadîsteki teklîfi yapmıştı.

بَاب لَبَنِ الْفَحْلِ

5103 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ أَفْلَحَ أَخَا أَبِي الْقُعَيْسِ جَاءَ يَسْتَأْذِنُ عَلَيْهَا وَهُوَ عَمُّهَا مِنْ الرَّضَاعَةِ بَعْدَ أَنْ نَزَلَ الْحِجَابُ فَأَبَيْتُ أَنْ آذَنَ لَهُ فَلَمَّا جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرْتُهُ بِالَّذِي صَنَعْتُ فَأَمَرَنِي أَنْ آذَنَ لَهُ

Fahlın Sütü (Yânî Sütün Meydana Gelmesine Sebeb Olan Erkekle Emen Kişi Arasında Süt Harâmlığı Sabit Olur Mu?) Babı
-... Bize Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da Urvetu'bnu'z-Zubeyr'den; o da Âişe'den haber verdi ki, Ebû'l-Kuays'ın erkek kardeşi Ef-lah, hicâb emrinin inmesinden sonra gelip Âişe'nin yanına girmeğe izin istiyordu. Bu Eflâh, Âişe'nin süt amcası idi. (Âişe dedi ki:) Ben ona izin vermekten çekindim. Rasûrullah (S) gelince yaptığım işi O'na haber verdim. Hemen Eflah'm benim yanıma girmesine izin vermemi emretti

---

بَاب شَهَادَةِ الْمُرْضِعَةِ

5104 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا أَيُّوبُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ وَقَدْ سَمِعْتُهُ مِنْ عُقْبَةَ لَكِنِّي لِحَدِيثِ عُبَيْدٍ أَحْفَظُ قَالَ تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً فَجَاءَتْنَا امْرَأَةٌ سَوْدَاءُ فَقَالَتْ أَرْضَعْتُكُمَا فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ تَزَوَّجْتُ فُلَانَةَ بِنْتَ فُلَانٍ فَجَاءَتْنَا امْرَأَةٌ سَوْدَاءُ فَقَالَتْ لِي إِنِّي قَدْ أَرْضَعْتُكُمَا وَهِيَ كَاذِبَةٌ فَأَعْرَضَ عَنِّي فَأَتَيْتُهُ مِنْ قِبَلِ وَجْهِهِ قُلْتُ إِنَّهَا كَاذِبَةٌ قَالَ كَيْفَ بِهَا وَقَدْ زَعَمَتْ أَنَّهَا قَدْ أَرْضَعَتْكُمَا دَعْهَا عَنْكَ وَأَشَارَ إِسْمَاعِيلُ بِإِصْبَعَيْهِ السَّبَّابَةِ وَالْوُسْطَى يَحْكِي أَيُّوبَ

Emzirici Kadının (Tek Başına) Emzirmeye Şehâdet Etmesi(Nin Hükmü) Babı
-...Abdullah ibn Ebî Muleyke şöyle demiştir: Bize Eyyûb haber verdi: Bana Ubeydullah ibnu Ebî Meryem, Ukbetu'bnu'l-Hâris'ten tahdîs etti.Abdullah ibn Ebî Muleyke: Ben bu hadîsi Ukbetu'bnu'I-Hâris'ten işittim, lâkin ben Ubeydu'bnu Ebî Meryem'in hadîsini daha iyi ezberlemekteyim, dedi. Ukbetu'bnu'l-Hâris şöyle dedi: Ben bir kadınla evlendim -O Ümmü Yahya bintu İhâb et-Temîmî'dir-. Akabinde bize siyah bir kadın geldi de:
— Ben sizin ikinizi de emzirdim, dedi. Bunun üzerine ben Peygamber'e gittim ve:
— Ben Fulân'ın kızı Fulâne ile evlendim, akabinde bize siyah bir kadın geldi de bana hitaben: Ben ikinizi de emzirmişimdir, dedi; bu kadın sözünde yalancıdır, dedim. Peygamber benden yüz çevirdi. Ben ise Peygamber'in yüzü cihetinden geldim de bir daha:

— O kadın yalancıdır, dedim. Peygamber (S):
— "O siyah kadın her ikinizi de emzirdiğini söylediği hâlde, evlendiğin kadınla nasılyaparsın? Bu kadını kendinden bırak!'"buyurdu. Hadîsin sonuncu râvîsi Alî ibn Abdillah el-Medînî bu hadîsi rivayet ederken, şeyhi İsmâîl ibn Uyeyne'nin sebbâbe ve orta parmağıyla işaret ettiğini göstermiştir. O da şeyhi Eyyûb es-Sahtıyânî'nin, Peygamber'in böyle parmaklarıyle iki eşe işaret ederek söylediğini göstermiştir

---

بَاب مَا يَحِلُّ مِنْ النِّسَاءِ وَمَا يَحْرُمُ وَقَوْلِهِ تَعَالَى { حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ إِلَى آخِرِ الْآيَتَيْنِ إِلَى قَوْلِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا } وَقَالَ أَنَسٌ { وَالْمُحْصَنَاتُ مِنْ النِّسَاءِ } ذَوَاتُ الْأَزْوَاجِ الْحَرَائِرُ حَرَامٌ { إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ } لَا يَرَى بَأْسًا أَنْ يَنْزِعَ الرَّجُلُ جَارِيَتَهُ مِنْ عَبْدِهِ وَقَالَ { وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّى يُؤْمِنَّ } وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ مَا زَادَ عَلَى أَرْبَعٍ فَهُوَ حَرَامٌ كَأُمِّهِ وَابْنَتِهِ وَأُخْتِهِ وَقَالَ لَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنِي حَبِيبٌ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ حَرُمَ مِنْ النَّسَبِ سَبْعٌ وَمِنْ الصِّهْرِ سَبْعٌ ثُمَّ قَرَأَ { حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ } الْآيَةَ وَجَمَعَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ بَيْنَ ابْنَةِ عَلِيٍّ وَامْرَأَةِ عَلِيٍّ وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ لَا بَأْسَ بِهِ وَكَرِهَهُ الْحَسَنُ مَرَّةً ثُمَّ قَالَ لَا بَأْسَ بِهِ وَجَمَعَ الْحَسَنُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بَيْنَ ابْنَتَيْ عَمٍّ فِي لَيْلَةٍ وَكَرِهَهُ جَابِرُ بْنُ زَيْدٍ لِلْقَطِيعَةِ وَلَيْسَ فِيهِ تَحْرِيمٌ لِقَوْلِهِ تَعَالَى { وَأُحِلَّ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكُمْ } وَقَالَ عِكْرِمَةُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ إِذَا زَنَى بِأُخْتِ امْرَأَتِهِ لَمْ تَحْرُمْ عَلَيْهِ امْرَأَتُهُ وَيُرْوَى عَنْ يَحْيَى الْكِنْدِيِّ عَنْ الشَّعْبِيِّ وَأَبِي جَعْفَرٍ فِيمَنْ يَلْعَبُ بِالصَّبِيِّ إِنْ أَدْخَلَهُ فِيهِ فَلَا يَتَزَوَّجَنَّ أُمَّهُ وَيَحْيَى هَذَا غَيْرُ مَعْرُوفٍ وَلَمْ يُتَابَعْ عَلَيْهِ وَقَالَ عِكْرِمَةُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ إِذَا زَنَى بِهَا لَمْ تَحْرُمْ عَلَيْهِ امْرَأَتُهُ وَيُذْكَرُ عَنْ أَبِي نَصْرٍ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ حَرَّمَهُ وَأَبُو نَصْرٍ هَذَا لَمْ يُعْرَفْ بِسَمَاعِهِ مِنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَيُرْوَى عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ وَجَابِرِ بْنِ زَيْدٍ وَالْحَسَنِ وَبَعْضِ أَهْلِ الْعِرَاقِ تَحْرُمُ عَلَيْهِ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ لَا تَحْرُمُ حَتَّى يُلْزِقَ بِالْأَرْضِ يَعْنِي يُجَامِعَ وَجَوَّزَهُ ابْنُ الْمُسَيَّبِ وَعُرْوَةُ وَالزُّهْرِيُّ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ قَالَ عَلِيٌّ لَا تَحْرُمُ وَهَذَا مُرْسَلٌ

Nikâh Olunmaları Halâl Olan Ve Haram Olan Kadınlar Ve Yüce .Allah'ın Şu Kavli Babı:
"Analarınız, kızlarınız kızkardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, birader kızları, hemşire kızları, sizi emziren süt analarınız, süt hemşireleriniz, karılarınızın anaları, kendileriyle zifafa girdiğiniz karılarınızdan olup himayelerinizde bulunan üvey kızlarınız size haram kılındı. Eğer onlarla (üvey kızlarınızın analarıyle) zifafa girmemişseniz (onlarla evlenmenizde) size bir be's yok. Kendi sulbünüzden gelmiş oğullarınızın karıları (ile evlenmeniz) ve iki kız kardeşi birlikte almanız da (keza haram edildi). Ancak geçen geçmiştir. Çünkü Allah hakîkaten çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir. Sağ ellerinizin mâlik olduğu kadınlar müstesna olmak üzere, diğer bütün kocalı kadınlar (da size haram edildi. Bu hürmetler) üzerinize Allah'ın farzı olarak (yazılmıştır).Onlardan mâadası ise nâmûskâr ve zinaya sapmamış insanlar hâlinde (yaşamanız şartıyle) mallarınızla aramanız için- size halâl edildi. O hâlde onlardan hangisiyle fâidelendiyseniz, ücretlerini takdir edildiği veçhile verin. O mehrin mikdârını ta 'yin ettikten sonra aranızda gönül hoşluğu ile uyuştuğunuz şey hakkında üstünüze bir vebal yoktur. Şübhesiz ki Allah hakkıyle bilicidir, mutlak hüküm ve hikmet sahibidir"(en-Nisâ: 23-24).Enes ibn Mâlik: "VeH-muhsenâtu mine'n-nisâi\ yânî kocalı hür-re kadınları nikâhla almak haramdır, ancak (harb esîri olarak) sağ ellerinizin mâlik olduğu kadınlar müstesnadır, dedi. O, mâlik olan erkeğin, kölesinin nikâhı altından cariyesini çekip almasında -bir rivayette: evlenmesinde- bir be's görmez.Yüce Allah şöyle buyurdu: "Allah'a eş tanıyan kadınlarla onlar îmâna gelinceye kadar evlenmeyin. îmân eden bir câriye, müşrik bir kadından -bu sizin hoşunuza gitse de- elbet daha hayırlıdır. Müşrik erkeklere de, onlar îmân edinceye kadar (mü'min kadınları) nikâhlamayın. Mümin bir kul, müşrikten -o sizin hoşunuza gitse de- elbette hayırlıdır.
Onlar sizi cehenneme çağırırlar. Allah ise, kendi iradesiyle, cennete ve mağfirete çağırır.O, insanlara âyetlerini apaçık söyler. Tâ ki iyice düşünüp ibret alsınlar(ei-Bakara: 22i) .İbn Abbâs: Dört zevce üzerine ziyâde olan kadın o erkeğe anası, kızı ve kızkardeşinin haram olduğu gibi haramdır, dedi.Bize İmâm Ahmed ibn Hanbel şöyle söyledi: Bize Yahya ibn Saîd el-Kattân, Sufyân es-Sevrî'den tahdîs etti (ki o şöyle demiştir): Bana Habîb ibnu Sabit, Saîd ibn Cubeyr'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs:— Size nesebden yedi, evlilik sebebiyle de yedi kadın haram oldu, dedi, sonra da:"Hurrimet aleykum ummehatukum...^

(en-Nisâ: 225) âyetini okudu.Abdullah ibn Ca'fer (ibn Ebî Tâlib), Alî'nin (başka kadından) kızı Zeyneb ile Alî'nin karısı Leylâ bintu Mes'ûd arasını cem'etti. İbn Şîrîn de: Bu birleştirmede be's yoktur, demiştir. el-Hasen el-Basrî bir kerresinde bu birleştirmeyi kerîh görmüş, sonra: Bunda be's yoktur,demiştir.el-Hasen ibnu'l-Hasen ibn Alî de bir gece içinde bir amcanın iki kızı (iki torunu) arasını cem' etmiştir. Câbir ibn Zeyd, bir amcanın iki ayrı koldan gelen bu iki kız torununu bir adamın nikâhı altında birleştirmeyi -aralarında meydana gelecek yarışma sebebiyle hısımlık koparılacağı için- kerîh görmüştür. (Buhârî şöyle dedi:) Hâlbuki Yüce Allah'ın:"Onlardan mâadası ise -nâmûskâr ve zinaya sapmamış insanlar hâlinde mallarınızla aramanız için- size haiâl edildi..." (en-Nisâ: 24) kavlinden dolayı bu birleştirmede haram kılma yoktur.İkrime de İbn Abbâs'tan: Karısının kızkardeşi ile zina ettiği zaman, o arkeğe kendi karısı haram olmaz, dediğini söyleyip naklet-mistir. Yahya ibn Kays el-Kindî'den, eş-Şa'bî ile Ebû Ca'fer'in, sabî ile oynayan kimse hakkında: Eğer o kişi zekerini çocuğa girdirdi ise (yânî onunla livâta yaptı ise) artık o çocuğun anasıyla evlenemez, dedikleri rivayet olunuyor.(Buhârî dedi ki:) Bu Yahya el-Kindî, adaletle tanınmış değildir ve burada rivayet ettiği şey üzerinde mutâbaa olunmamıştır.Yine İkrime,İbn Abbâs'tan: Karısının anasıyle zina ettiği zaman, karısı bu zinâkâr erkeğe haram olmaz, dediğini nakletmiştir (Çünkü haram, halâlı haram etmez). Ebû Nasr el-Esedî'den, İbn Abbâs'm bunu haram kılmış olduğu da zikrolunuyor. (Buhârî dedi ki:) Bu Ebû Nasr'ın, İbn Abbâs'tan bizzat işitmesi bilinmemiştir.İmrân ibn Husayn'dan, Câbir ibn Zeyd'den, el-Hasan el-Basrî'den ve Irak ehlinin bâzısından, bunların her biri, kadının anasıyle zina ettiği zaman o kadın kendisine haram olur dedikleri rivayet olunuyor. Ebû Hureyre ise: Kadını yere yapıştırmadıkça, yânî onunla cima yapmadıkça kızı, o erkeğe haram olmaz, demiştir. Saîd ibnu'l-Müseyyeb, Urvetu'bnu'z-Zubeyr ve ez-Zuhrî, anasıyle zina etse de zevcenin beraberinde ikaamet etmeye cevaz vermişlerdir. ez-Zuhrî: Alî ibn Ebî Tâlib'in, karısının anasıyle zina etmiş olan bir adam hakkında: Kansıyle ikaameti haram olmaz, dediğini nakletmiştir (Bey-hakî'nin lafzı: Haram halâlı haram etmez). (Buhârî şöyle dedi): Bu hadîs mürseldir (yânî munkatı'dır)

بَاب { وَرَبَائِبُكُمْ اللَّاتِي فِي حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمْ اللَّاتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ } وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ الدُّخُولُ وَالْمَسِيسُ وَاللِّمَاسُ هُوَ الْجِمَاعُ وَمَنْ قَالَ بَنَاتُ وَلَدِهَا مِنْ بَنَاتِهِ فِي التَّحْرِيمِ لِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأُمِّ حَبِيبَةَ لَا تَعْرِضْنَ عَلَيَّ بَنَاتِكُنَّ وَلَا أَخَوَاتِكُنَّ وَكَذَلِكَ حَلَائِلُ وَلَدِ الْأَبْنَاءِ هُنَّ حَلَائِلُ الْأَبْنَاءِ وَهَلْ تُسَمَّى الرَّبِيبَةَ وَإِنْ لَمْ تَكُنْ فِي حَجْرِهِ وَدَفَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَبِيبَةً لَهُ إِلَى مَنْ يَكْفُلُهَا وَسَمَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ابْنَ ابْنَتِهِ ابْنًا

5106 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْنَبَ عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ لَكَ فِي بِنْتِ أَبِي سُفْيَانَ قَالَ فَأَفْعَلُ مَاذَا قُلْتُ تَنْكِحُ قَالَ أَتُحِبِّينَ قُلْتُ لَسْتُ لَكَ بِمُخْلِيَةٍ وَأَحَبُّ مَنْ شَرِكَنِي فِيكَ أُخْتِي قَالَ إِنَّهَا لَا تَحِلُّ لِي قُلْتُ بَلَغَنِي أَنَّكَ تَخْطُبُ قَالَ ابْنَةَ أُمِّ سَلَمَةَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ لَوْ لَمْ تَكُنْ رَبِيبَتِي مَا حَلَّتْ لِي أَرْضَعَتْنِي وَأَبَاهَا ثُوَيْبَةُ فَلَا تَعْرِضْنَ عَلَيَّ بَنَاتِكُنَّ وَلَا أَخَوَاتِكُنَّ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنَا هِشَامٌ دُرَّةُ بِنْتُ أَبِي سَلَمَةَ

"Kendileriyle zifafa girdiğiniz karılarınızdan olup himayenizde bulunan üvey kızlarınız size haram edildi. Eğer onlarla zifafa girmemişseniz, size bir be's yok. Kendi sulbünüzden gelmiş oğullarınızın karıları... " (en-Nisâ: 23).İbn Abbâs şöyle demiştir: "Duhûl", "Mesîs", "Limâs" hepsi de cima'dan ibarettir."Kadının çocuğunun kızları erkeğe haram kılınmakta, kadının kızları gibidir" diyen kimse,Peygamberin Ümmü Habîbe'ye karşı söylediği şu "Ve bir daha bana kızlarınızı ve kızkardeşlerinizi teklif etmeyiniz" hadîsini hüccet edinmiştir.Yine böyle oğul çocuklarının zevceleri de haram kılınmakta oğulların halîleleri, yânî zevceleri gibidirler.Kız erkeğin himayesinde olmasa da "Rabîbe = Üvey kız" ismi verilir mi?Peygamber (S) kendine âid bir üvey kızı -Zeyneb bintu Ümmi Seleme'yK onu bakıp besleyecek olan kimseye -Nevfel el-Eşcâî*ye- verdi. Ve Peygamber (S) kızının oğlu el-Hasen ibn Alfyi oğul diye isimledi

-....Bize Hişâm, babası Urve'den; o da Zeyneb bintu Ebî Seleme'den tahdîs etti ki,Ebû Sufyân'm kızı Ümmü Habîbe şöyle demiştir: Ben:

— Yâ Rasûlallah! Ebû Sufyân'ın kızı hemşiremle evlenmek hususuna rağbetin var mı? dedim.

Rasûlullah (S):

— "Ne yapayım?" dedi. Ben:
— Onunla nikahlanırsın! dedim.Rasûlullah:
— "Sen bunu arzu eder misin?" dedi. Ben de:
— (Evet arzu ederim) Ben Sen'in yanında ortaktan hâlî değilim. Ben Sen'in sevgin hakkında kız kardeşimin bana ortak olmasını arzu ederim, dedim.Rasûlullah:
— "İyi bil ki, özkardeşin bana haiâl olmaz" buyurdu. Ben:
— Senin Ebû Seleme'nin kızını istemekte olduğun haberi bana ulaştı, dedim.
— "Ümmü Seleme'nin kızını mı?" dedi. Ben:
— Evet, dedim. Rasûlullah:
— "Ümmü Seleme'nin kızı (Zeyneb) benim (terbiyem altında) üvey kızım olmasa bile yine o bana halâl olmaz. Beni ve onun babası Ebû Seleme'yi Suveybe kadın emzirmiştir.Bana kızlarınızı ve kızkardeşlerinizi teklif etmeyin" buyurdu. el-Leys ibn Sa'd şöyle dedi: Bize Hişâm ibnu Urve: O, Durre bintu Ebî Seleme'dir, diye tahdîs etti

---

بَاب { وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ }

5107 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ أَخْبَرَهُ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ انْكِحْ أُخْتِي بِنْتَ أَبِي سُفْيَانَ قَالَ وَتُحِبِّينَ قُلْتُ نَعَمْ لَسْتُ لَكَ بِمُخْلِيَةٍ وَأَحَبُّ مَنْ شَارَكَنِي فِي خَيْرٍ أُخْتِي فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ ذَلِكِ لَا يَحِلُّ لِي قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَوَاللَّهِ إِنَّا لَنَتَحَدَّثُ أَنَّكَ تُرِيدُ أَنْ تَنْكِحَ دُرَّةَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ بِنْتَ أُمِّ سَلَمَةَ فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَوَاللَّهِ لَوْ لَمْ تَكُنْ فِي حَجْرِي مَا حَلَّتْ لِي إِنَّهَا لَابْنَةُ أَخِي مِنْ الرَّضَاعَةِ أَرْضَعَتْنِي وَأَبَا سَلَمَةَ ثُوَيْبَةُ فَلَا تَعْرِضْنَ عَلَيَّ بَنَاتِكُنَّ وَلَا أَخَوَاتِكُنَّ

“Ve iki kızkardeşi birlikte almanız da (haram edildi) ancak geçen geçmiştir" (en-Nisâ:23)
-...Bize el-Leys, Ukayl'dan; o da tbn Şihâb'dan tahdîs etti ki, ona Urvete'bnu'z-Zubeyr haber vermiş; ona da Ebû Seleme'nin kızı Zeyneb haber vermiş. Ümmü Habîbe şöyle demiştir: Ben:
— Yâ Rasûlallah! Ebû Sufyân'ın kızı kızkardeşimi nikâhla al! dedim.Rasûlullah (S):
— "Sen bunu arzu eder misin?" buyurdu. Ben de:
— Evet arzu ederim. Çünkü ortaktan hâlî değilim ve ben hayırda bana ortak olan kimsenin kızkardeşim olmasını arzu ederim, dedim. Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Muhakkak bu bana halat olmaz" buyurdu.Ben:
— Yâ Rasûlallah! Allah'a yemîn ederim ki bizler Sen'in Ebû Se-leme'nin kızı Durre'yi nikâh etmek istemekte olduğunu konuşup duruyoruz, dedim. Rasûlullah:
— "Ümmü Seleme'nin kızını mı?" diye sordu. Ben:
— Evet, dedim. Rasûlullah:
— "Vallahi Ümmü Seleme'nin kızı benim himayem altında olmasa da yine o bana halâl olmazdı. Çünkü o benim süt kardeşimin kızıdır. Beni ve (onun babası) Ebû Seleme'yi Suveybe kadın emzirmiştir. Bir daha bana kızlarınızı ve kızkardeşlerinizi arz etmeyiniz" buyurdu

---

بَاب لَا تُنْكَحُ الْمَرْأَةُ عَلَى عَمَّتِهَا

5108- حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عَاصِمٌ عَنْ الشَّعْبِيِّ سَمِعَ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُنْكَحَ الْمَرْأَةُ عَلَى عَمَّتِهَا أَوْ خَالَتِهَا وَقَالَ دَاوُدُ وَابْنُ عَوْنٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

"Kadın, Halasının Üzerine Nikâh Edilmez"

-...Bize Âsim el-Ahvel, eş-Şa'bî'den haber verdi ki, o da Câbir(R)'den: Rasûlullah (S) bir kadının kendi halası üzerine yâhud kendi teyzesi üzerine nikâh olunmasını nehyetti,dediğini işitmiştir.Dâvûd ibn Ebî Hind ile İbnuAvn, eş-Şa'bî'den; o da Ebû Hureyre'den olmak üzere (bu hadîsin bir rivayetini) söylediler.

5109 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يُجْمَعُ بَيْنَ الْمَرْأَةِ وَعَمَّتِهَا وَلَا بَيْنَ الْمَرْأَةِ وَخَالَتِهَا

-...Bize Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den olmak üzere haber verdi ki, Rasûlullah (S): "Bir kadınla onun halası, yine böyle bir kadınla onun teyzesi birlikte nikâh olunmaz" buyurmuştur

---

5110 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي قَبِيصَةُ بْنُ ذُؤَيْبٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُنْكَحَ الْمَرْأَةُ عَلَى عَمَّتِهَا وَالْمَرْأَةُ وَخَالَتُهَا فَنُرَى خَالَةَ أَبِيهَا بِتِلْكَ الْمَنْزِلَةِ لِأَنَّ عُرْوَةَ حَدَّثَنِي عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ حَرِّمُوا مِنْ الرَّضَاعَةِ مَا يَحْرُمُ مِنْ النَّسَبِ

-....ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Kabîsa ibnu Zueyb tahdîs etti ki, o Ebû Hureyre'den şöyle derken işitmiştir: Peygamber (S) kadının kendi halası üzerine nikâh olunmasını yine kadının ve teyzesinin bir şahsa nikâh olunmasını nehyetti. ez-Zuhrî: Biz haram kılmakta, kadının babasının teyzesini de bu menzilede görüyoruz. Çünkü Urve bana Âişe'den tahdîs etti ki, o: "Nesebden haram olanı, sütten haram kılınız" demiştir

---

بَاب الشِّغَارِ

5112 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ الشِّغَارِ وَالشِّغَارُ أَنْ يُزَوِّجَ الرَّجُلُ ابْنَتَهُ عَلَى أَنْ يُزَوِّجَهُ الْآخَرُ ابْنَتَهُ لَيْسَ بَيْنَهُمَا صَدَاقٌ

Sığar Babı

-...Bize Mâlik, Nâfi'den; o da İbn Umer(R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S) şığar(sûretiyle nikâh)dan nehyetmiştir. Şığâr, bir kimsenin kızını diğerine, o da kızını kendisine vermek üzere aralarında mehr de olmaksızın evlendirmesidir

---

بَاب هَلْ لِلْمَرْأَةِ أَنْ تَهَبَ نَفْسَهَا لِأَحَدٍ

5113 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ حَدَّثَنَا ابْنُ فُضَيْلٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كَانَتْ خَوْلَةُ بِنْتُ حَكِيمٍ مِنْ اللَّائِي وَهَبْنَ أَنْفُسَهُنَّ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ عَائِشَةُ أَمَا تَسْتَحِي الْمَرْأَةُ أَنْ تَهَبَ نَفْسَهَا لِلرَّجُلِ فَلَمَّا نَزَلَتْ { تُرْجِئُ مَنْ تَشَاءُ مِنْهُنَّ } قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَرَى رَبَّكَ إِلَّا يُسَارِعُ فِي هَوَاكَ رَوَاهُ أَبُو سَعِيدٍ الْمُؤَدِّبُ وَمُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ وَعَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ يَزِيدُ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ

Kadına Kendi Nefsini Bir Kimseye Hibe Etmesi (Halâl) Olur Mu?

-...Bize Hişâm tahdîs etti ki, babası Urve şöyle demiştir:Havle bintu Hakîm, nefislerim Peygamber'e hibe eden kadınlardan idi. Bunun üzerine Âişe:

— Kadın kendim erkeğe hibe etmekten haya etmiyor mu? dedi. "Onlardan kimi dilersen (nevbetinden) geri bırakır, kimi de dilersen yanına alabilirsin. Geri bıraktıklarından kimi istersen (yanına almakta) de sana güçlük yoktur... "(ei-Ahzâb:5) âyeti inince de Âişe:
— Yâ Rasülallah! Rabb'in Taâlâ (kadınların değil) ancak Senin arzunun gerçekleşmesine çabuk davranıyor, dedim (demiştir).Bu hadîsi Ebû Saîd el-Müeddib, Muhammed ibn Bişr ve Abde ibn Süleyman; üçü de Hişâm'dan; o da babası Urve'den; o da Âişe'-den olmak üzere, bâzısı bâzısının rivayeti üzerine artırarak rivayet etmişlerdir

---

بَاب نِكَاحِ الْمُحْرِمِ

5114 - حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ أَخْبَرَنَا عَمْرٌو حَدَّثَنَا جَابِرُ بْنُ زَيْدٍ قَالَ أَنْبَأَنَا ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا تَزَوَّجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُحْرِمٌ

İhrâmlının Nikâhlanması Babı
-...Câbir ibn Zeyd: İbn Abbâs (R) bize, Peygamber (S) ihrâmlı olduğu hâlde evlendi diye haber verdi, demiştir

---

بَاب نَهْيِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ نِكَاحِ الْمُتْعَةِ آخِرًا

5115 - حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ أَنَّهُ سَمِعَ الزُّهْرِيَّ يَقُولُ أَخْبَرَنِي الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَأَخُوهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِمَا أَنَّ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لِابْنِ عَبَّاسٍ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ الْمُتْعَةِ وَعَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ زَمَنَ خَيْبَرَ

Rasûlullah(S)'In Mut'a Suretiyle Olan Muvakkat Nikâhı En Sonu Nehyetmesi Babı
-...İbmı Uyeyne, ez-Zuhrî'den şöyle derken işitmiştir: Bana el-Hasen ibnu Muhammed ibn Alî ile kardeşi Abdullah ibn Muham-med, babaları Muhammed ibnu'l-Hanefiyye'den haber verdiler ki, Alî ibn Ebî Tâlib (R), İbn Abbâs'a:
— Peygamber (S), Hayber gazvesi zamanında mut'a nikâhını ve evcil eşeklerin etinin yenilmesini yasak etti, demiştir

---

5116 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ سُئِلَ عَنْ مُتْعَةِ النِّسَاءِ فَرَخَّصَ فَقَالَ لَهُ مَوْلًى لَهُ إِنَّمَا ذَلِكَ فِي الْحَالِ الشَّدِيدِ وَفِي النِّسَاءِ قِلَّةٌ أَوْ نَحْوَهُ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ نَعَمْ

-...Ebû Cemre şöyle demiştir: Ben İbn Abbâs'tan işittim.Ona kadınla mut'a nikâhı yapmak soruldu da, o buna ruhsat verdi. Bunun üzerine îbn Abbâs'ın bir kölesi, İbn Abbâs'a:
— Bu müsâade, ancak kadın ihtiyâcının şiddeti ve kadınların azlığı yâhud buna benzer bir ibare (yânı harb ve gazve) zamanlarına âid değil miydi? dedi. İbn Abbâs da:
— Evet öyledir, diye onu tasdîk etti.

5117و5118 - حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرٌو عَنْ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَسَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ قَالَا كُنَّا فِي جَيْشٍ فَأَتَانَا رَسُولُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّهُ قَدْ أُذِنَ لَكُمْ أَنْ تَسْتَمْتِعُوا فَاسْتَمْتِعُوا وَقَالَ ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ حَدَّثَنِي إِيَاسُ بْنُ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّمَا رَجُلٍ وَامْرَأَةٍ تَوَافَقَا فَعِشْرَةُ مَا بَيْنَهُمَا ثَلَاثُ لَيَالٍ فَإِنْ أَحَبَّا أَنْ

يَتَزَايَدَا أَوْ يَتَتَارَكَا تَتَارَكَا فَمَا أَدْرِي أَشَيْءٌ كَانَ لَنَا خَاصَّةً أَمْ لِلنَّاسِ عَامَّةً قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَبَيَّنَهُ عَلِيٌّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ مَنْسُوخٌ

-....Câbir ibn Abdillah ile Selemetu'bnu'1-Ekva' (R); ikisi şöyle demişlerdir: Bizler bir ordu içinde bulunduk. Rasûlullah'ın elçisi bize geldi de:
— Size mut'a suretiyle (muvakkat bir zaman için) nikâha ve evlenmeye izin verildi.Muvakkat bir zaman için evlenebilirsiniz! dedi. İbnu Ebî Zi'b de şöyle dedi: Bana Seleme ibnu'l-Ekva'ın oğlu Iyâs, babasından; o da Rasûlullah(S)'tan olmak üzere şöyle tahdîs etti: "Herhangibir erkekle bir kadın sözleşip,müddet ta'yîn etmeyerek evlenmekte mutabık kalsalar, bunların birlikte yaşamaları müddeti üç gecedir. Üç geceden sonra bu çiftler bu müddeti artırmak isterlerse artırırlar yâhud ayrılmak isterlerse birbirlerini terkedip ayrılırlar". Râvî Seleme ibnu'1-Ekva' dedi ki: Bilmiyorum, bu müsâade bize; Peygamber'in sahâbîlerine mahsûs birşey mi yoksa bütün müslü-mân ümmeti mi şâmildir?Ebû Abdillah el-Buhârî: Mut'anın hükmünü Alî, Peygam-ber(S)'den olmak üzere: "O, neshedilmiştir" diye beyân eyledi, dedi

---

بَاب عَرْضِ الْمَرْأَةِ نَفْسَهَا عَلَى الرَّجُلِ الصَّالِحِ

5120 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مَرْحُومُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مِهْرَانَ قَالَ سَمِعْتُ ثَابِتًا الْبُنَانِيَّ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ أَنَسٍ وَعِنْدَهُ ابْنَةٌ لَهُ قَالَ أَنَسٌ جَاءَتْ امْرَأَةٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَعْرِضُ عَلَيْهِ نَفْسَهَا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَكَ بِي حَاجَةٌ فَقَالَتْ بِنْتُ أَنَسٍ مَا أَقَلَّ حَيَاءَهَا وَا سَوْأَتَاهْ وَا سَوْأَتَاهْ قَالَ هِيَ خَيْرٌ مِنْكِ رَغِبَتْ فِي النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَرَضَتْ عَلَيْهِ نَفْسَهَا

Kadının, Kendi Nefsini Salih Bir Erkeğe Arzetmesi Babı
-...Ben Sabit el-Bunânî'den işittim, şöyle dedi: Ben Enes ibn Mâlik'in yanında idim.Mecliste Enes ibn Mâlik'in kızı da bulunuyordu. Enes şu hadîsi naklederek şöyle dedi: Bir gün Rasûlullah'-ın huzuruna bir kadın geldi de nefsini Rasûlullah'a arzederek:
— Yâ Rasûlallah! Bana bir ihtiyâcın var mı (yânî beni nikâhla alır mısın)? dedi.Enes'in kızı bunu işitince:
— Baba, bu ne hayası kıt kadınmış! Vay bu ne fuhuş ve fezâhet, vay bu ne fuhuş ve fezâhet! dedi. Enes ibn Mâlik:
— (Kızım öyle söyleme.) Emîn ol ki, o kadın senden hayırlıdır. Çünkü o, Rasûlullah'ın peygamberlik ve rasûllük şerefine rağbet edip (O'nun hanedanı arasına girmek üzere) kendisini Rasûlullah'a arz ve teklif etmiştir! dedi

---

5121 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ امْرَأَةً عَرَضَتْ نَفْسَهَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ زَوِّجْنِيهَا فَقَالَ مَا عِنْدَكَ قَالَ مَا عِنْدِي شَيْءٌ قَالَ اذْهَبْ فَالْتَمِسْ وَلَوْ خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ فَذَهَبَ ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ لَا وَاللَّهِ مَا وَجَدْتُ شَيْئًا وَلَا خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ وَلَكِنْ هَذَا إِزَارِي وَلَهَا نِصْفُهُ قَالَ سَهْلٌ وَمَا لَهُ رِدَاءٌ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا تَصْنَعُ بِإِزَارِكَ إِنْ لَبِسْتَهُ لَمْ يَكُنْ عَلَيْهَا مِنْهُ شَيْءٌ وَإِنْ لَبِسَتْهُ لَمْ يَكُنْ عَلَيْكَ مِنْهُ شَيْءٌ فَجَلَسَ الرَّجُلُ حَتَّى إِذَا طَالَ مَجْلِسُهُ قَامَ فَرَآهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَعَاهُ أَوْ دُعِيَ لَهُ فَقَالَ لَهُ مَاذَا مَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ فَقَالَ مَعِي سُورَةُ كَذَا وَسُورَةُ كَذَا لِسُوَرٍ يُعَدِّدُهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمْلَكْنَاكَهَا بِمَا مَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ

-...Bize Ebû Gassân (Muhammed ibn Mutarnf el-Medenî) tahdîs edip şöyle dedi:Bana Ebû Hazım, Sehl ibn Sa'd'dan şöyle tahdîs etti: Bir kadın kendi nefsini Peygamber'e arzetti. (Peygamber gözlerini indirip sükût etti.) Orada bulunan bir sahâbî:
— Yâ Rasûlallah! Bu kadım benimle evlendir! dedi. Rasûlullah (S):
— "(Mehr olarak) yanında neyin var?" diye sordu.O sahâbî:
— Yanımda hiçbirşey yoktur! dedi. Rasûlullah:

— "Haydi git, araştır ve demir bir yüzük olsun (bul getir)" buyurdu.Sahâbî gitti. Sonra dönüp geldi ve:
— Hayır yâ Rasûlallah, dünyalık birşey; demir bir halka bile bulamadım. Ve lâkin şu izârım var. Bunun yarısını verebilirim! dedi.Râvî Sehl ibn Sa'd dedi ki: Bu fakîr sahâbînin ridâsı bile yoktu. Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Bu izârınla ne iş görebilirsin? Onu sen giyersen kadının üstünde ondan birşey bulunmaz, açıkta kalır. Kadın giyerse sen çıplak kalırsın!" buyurdu.Bunun üzerine o zât bulunduğu yere oturdu. Bu oturuşu uzayınca da (ümîdsiz birhâlde) kalkıp gitti. Peygamber bu zâtın (ümîdsiz) gittiğini görünce, onu çağırdı –yâhud çağırıldı- da ona:
— "Kur'ândan ezberinde ne var?" diye sordu. Sahâbî:
— Ezberimde şu sûre var, şu sûre var, şu sûre var! diye birtakım sûreler saymağa başladı.
Bunun üzerine Peygamber:
— "Kur'ân'dan ezberindeki sûrelere mukaabil seni bu kadına mâlik kıldık (yânı bu sûreleri kadına öğretmene mukaabil seni onunla evlendirdik)" buyurdu

---

بَاب عَرْضِ الْإِنْسَانِ ابْنَتَهُ أَوْ أُخْتَهُ عَلَى أَهْلِ الْخَيْرِ

5122 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُحَدِّثُ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ حِينَ تَأَيَّمَتْ حَفْصَةُ بِنْتُ عُمَرَ مِنْ خُنَيْسِ بْنِ حُذَافَةَ السَّهْمِيِّ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتُوُفِّيَ بِالْمَدِينَةِ فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ أَتَيْتُ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ فَعَرَضْتُ عَلَيْهِ حَفْصَةَ فَقَالَ سَأَنْظُرُ فِي أَمْرِي فَلَبِثْتُ لَيَالِيَ ثُمَّ لَقِيَنِي فَقَالَ قَدْ بَدَا لِي أَنْ لَا أَتَزَوَّجَ يَوْمِي هَذَا قَالَ عُمَرُ فَلَقِيتُ أَبَا بَكْرٍ الصِّدِّيقَ فَقُلْتُ إِنْ شِئْتَ زَوَّجْتُكَ حَفْصَةَ بِنْتَ عُمَرَ فَصَمَتَ أَبُو بَكْرٍ فَلَمْ يَرْجِعْ إِلَيَّ شَيْئًا وَكُنْتُ أَوْجَدَ عَلَيْهِ مِنِّي عَلَى عُثْمَانَ فَلَبِثْتُ لَيَالِيَ ثُمَّ خَطَبَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَنْكَحْتُهَا إِيَّاهُ فَلَقِيَنِي أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ لَعَلَّكَ وَجَدْتَ عَلَيَّ حِينَ عَرَضْتَ عَلَيَّ حَفْصَةَ فَلَمْ أَرْجِعْ إِلَيْكَ شَيْئًا قَالَ عُمَرُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ أَبُو بَكْرٍ فَإِنَّهُ لَمْ يَمْنَعْنِي أَنْ أَرْجِعَ إِلَيْكَ فِيمَا عَرَضْتَ عَلَيَّ إِلَّا أَنِّي كُنْتُ عَلِمْتُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ ذَكَرَهَا فَلَمْ أَكُنْ لِأُفْشِيَ سِرَّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَوْ تَرَكَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبِلْتُهَا

İnsanın Kendi Kızını Yâhud Kızkardeşini Hayır Ehline Arzetmesi (Ve Bunda Bir Eksiklik Olmayacağı) Babı

-...İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Salim ibn Abdillah haber verdi ki, o, babası Abdullah ibn Umer'den şöyle tahdîs ederken işitmiştir: Kızkardeşim Hafsa bintu Umer,kocası Huneys ibn Huzâ-fe es-Sehmî'den -ki Rasûlullah'ın sahâbîlerinden idi ve Medine'de vefat etmişti- dul kaldığı zamanki vaziyetini, babam Umer ibnu'l-Hattâb şöyle bildirmişti:Hafsa dul kalınca ben Usnıân ibn Affân'a gidip Haf-sa'yı almasını teklif ettim. Usmân:
— Bu işim hakkında bir düşüneyim! dedi. Birkaç geceler bekledim. Sonra bana kavuştu da:
— Düşündüm, bu günümde evlenmemek ciheti bana hayırlı göründü! dedi.Umer dedi ki: Ben sonra Ebû Bekr es-Sıddîk'a kavuştum. Ona da:
— İstersen seni Hafsa bintu Umer ile evlendireyim! dedim.Ebû Bekr sükût etti, bana olumlu veya olumsuz bir cevâb vermedi. Ben Ebû Bekr'e bu sükûtundan dolayı Usmân'dan daha çok gücendim. (Usmân bari menfî olsun bir cevâb vermişti.) Birkaç geceler daha bekledikten sonra RasûluIIah Hafsa ile evlenmeye tâlib oldu. Ben de kızımı Rasûlullah'a nikâh ettim. Bunun üzerine Ebû Bekr bir gün bana kavuştuğunda:
— Sanıyorum ki, sen Hafsa'yı bana teklîf ettiğin zaman, benim sana bir cevâb vermediğimden dolayı bana darılmışsındır! dedi.Umer dedi ki: Ben de:
— Evet, doğrudur, dedim. Ebû Bekr şöyle dedi:
— O teklifin sırasında sana cevâb vermeme hiçbir mâni' yoktu. Şu kadar ki, Hafsa'yı Rasûlullah'ın zikretmiş olduğunu (yânî onu alacağını) biliyordum. Ben de Rasûlullah'ın sırrım açıklayacak değildim. RasûluIIah Hafsa'yı terkedip almayacak olsaydı, ben teklîfini kabul edip onu alırdım

5123 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ عِرَاكِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ قَالَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّا قَدْ تَحَدَّثْنَا أَنَّكَ نَاكِحٌ دُرَّةَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعَلَى أُمِّ سَلَمَةَ لَوْ لَمْ أَنْكِحْ أُمَّ سَلَمَةَ مَا حَلَّتْ لِي إِنَّ أَبَاهَا أَخِي مِنْ الرَّضَاعَةِ

-...Ebû Seleme'nin kızı Zeyneb şöyle haber vermiştir: Ümmü Habîbe (Ramle bintu Ebî Sufyân), Rasûlullah'a hitaben:
— Bizler aramızda Sen'in Ümmü Seleme'nin kızı Durre'yi nikâh edip alacağını konuşup duruyoruz, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (S):
— "Ben onu Ümmü Seleme'nin üzerine mi alacakmtşım? Ben Ümmü Seleme'yi nikâh etmemiş olsaydım bile Ebû Seleme'nin kızı bana halâl olmazdı. Çünkü onun babası benim süt kardeşimdir" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ جَلَّ وَعَزَّ { وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْنَنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ عَلِمَ اللَّهُ الْآيَةَ إِلَى قَوْلِهِ غَفُورٌ حَلِيمٌ } { أَوْ أَكْنَنْتُمْ } أَضْمَرْتُمْ وَكُلُّ شَيْءٍ صُنْتَهُ وَأَضْمَرْتَهُ فَهُوَ مَكْنُونٌ وَقَالَ لِي طَلْقٌ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ { فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ } يَقُولُ إِنِّي أُرِيدُ التَّزْوِيجَ وَلَوَدِدْتُ أَنَّهُ تَيَسَّرَ لِي امْرَأَةٌ صَالِحَةٌ وَقَالَ الْقَاسِمُ يَقُولُ إِنَّكِ عَلَيَّ كَرِيمَةٌ وَإِنِّي فِيكِ لَرَاغِبٌ وَإِنَّ اللَّهَ لَسَائِقٌ إِلَيْكِ خَيْرًا أَوْ نَحْوَ هَذَا وَقَالَ عَطَاءٌ يُعَرِّضُ وَلَا يَبُوحُ يَقُولُ إِنَّ لِي حَاجَةً وَأَبْشِرِي وَأَنْتِ بِحَمْدِ اللَّهِ نَافِقَةٌ وَتَقُولُ هِيَ قَدْ أَسْمَعُ مَا تَقُولُ وَلَا تَعِدُ شَيْئًا وَلَا يُوَاعِدُ وَلِيُّهَا بِغَيْرِ عِلْمِهَا وَإِنْ وَاعَدَتْ رَجُلًا فِي عِدَّتِهَا ثُمَّ نَكَحَهَا بَعْدُ لَمْ يُفَرَّقْ بَيْنَهُمَا وَقَالَ الْحَسَنُ { لَا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا } الزِّنَا وَيُذْكَرُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ { حَتَّى يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ } تَنْقَضِيَ الْعِدَّةُ

Azız Ve Celîl Allah'ın Şu Kavli Babı:
"Kadınları nikâhla isteyeceğinizi çıtlatmanızda yâhud böyle bir arzuyu gönüllerinizde saklamanızda üzerinize bir vebal yoktur, Allah bilmiştir ki, siz onları mutlakaa hatırlayacaksınız* Ancak kendileriyle gizlice va'dleşmeyin. (Çıtlatma suretinde) meşru' bir söz söylemeniz ise başka. (Farz olan iddet) sonunu buluncaya kadar da nikâh bağını bağlamaya azmetmeyin ve bilin ki, Allah kalblerinizde olanı muhakkak biliyor. Artık O'ndan sakının ve yine bilin ki, şübhesiz Allah çok mağfiret edicidir, çok halimdir*9 (el-Bakara: 235) "Eknentum fîenfusikum", "Nefislerinizde gizlediğiniz" demektir. Koruduğun ve gizlediğin her bir şey, gizlenmiş birşeydir. (Buhârî dedi ki:) Bana Talha îbnu Gannâm şöyle dedi:Bize Zaide ibnu Ku-dâme, Mansûr ibnu'1-Mu'temir'den; o da Mucâhid ibn Cebr'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs "Fİmâ arradtum bihi min hıtbetVn-nisâ" kavlin-deki ta'rîzin tefsiri hakkında şöyle demiştir: Erkek "Ben evlenmek istiyorum, bana sâliha bir kadının müyesser olmasını çok arzu ettim" der. el-Kaasım ibn Muhammed de ta'rîzi şöyle tefsir etmiştir: Erkek, kadına: "Şübhesiz sen bana karşı bir kerîmesin (yânı çok ikrâmlı bir kadınsın) ve ben sana çok rağbet etmekteyim" der.Erkeğin "Şübhesiz Allah sana bir hayır sevkedecektir" ve bunun benzeri sözleri de ta'rîz nev'indendir.Atâ ibn Ebî Rebâh şöyle demiştir: Erkek ta'rîz eder, açıkça söylemez. "Benim bir hacetim var, müjdelen, Allah'a hamdle sen nâfı-ka (yânı geçerli) bir kadınsın" der. Kadın da (ta'rîz olarak sâdece): "Senin söylemekte olduğun sözü işittim" der de ona herhangi birşey va'eletmez. Kadının velîsi de kadının bilgisi olmaksızın bir va'dde bulunmaz. Eğer kadın iddeti içindeyken bir erkeğe va'dde bulunsa da sonra erkek o kadını nikâhla alsa, iddetinin bitmesi ardından artık onların arası ayrılmaz. el-Hasan el-Basrî: "Kadınlarla gizlice va'dleşmeyin", "Zina etmeyin" ma'nâsınadır,demiştir. İbn Abbâs'tan zikrolunuyor ki "Kitâb müddetine ulaşıncaya kadar" sözü, "İddet bitinceye kadar" ma'-nâsinadır

---

بَاب النَّظَرِ إِلَى الْمَرْأَةِ قَبْلَ التَّزْوِيجِ

5125 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتُكِ فِي الْمَنَامِ يَجِيءُ بِكِ الْمَلَكُ فِي سَرَقَةٍ مِنْ حَرِيرٍ فَقَالَ لِي هَذِهِ امْرَأَتُكَ فَكَشَفْتُ عَنْ وَجْهِكِ الثَّوْبَ فَإِذَا أَنْتِ هِيَ فَقُلْتُ إِنْ يَكُ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ يُمْضِهِ

Evlendirmeden Önce Kadına Bakma Babı

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bana şöyle dedi: "Ben seni uykumda gördüm. Melek senin suretini ipekten bir kumaş parçasında getirip: İşte bu (resmin sahibi) senin müstakbel zevcendir, dedi. Sonra ben senin yüzünden örtüyü açtığımda bir de baktım ki, o suret sensin. Cibril'in o sözü üzerine ben: Eğer şu ru'yâm Allah tarafından gösterilmiş ise, Allah bunu infaz edip yerine getirir, dedim"

5126 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ امْرَأَةً جَاءَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ جِئْتُ لِأَهَبَ لَكَ نَفْسِي فَنَظَرَ إِلَيْهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَعَّدَ النَّظَرَ إِلَيْهَا وَصَوَّبَهُ ثُمَّ طَأْطَأَ رَأْسَهُ فَلَمَّا رَأَتْ الْمَرْأَةُ أَنَّهُ لَمْ يَقْضِ فِيهَا شَيْئًا جَلَسَتْ فَقَامَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَقَالَ أَيْ رَسُولَ اللَّهِ إِنْ لَمْ تَكُنْ لَكَ بِهَا حَاجَةٌ فَزَوِّجْنِيهَا فَقَالَ هَلْ عِنْدَكَ مِنْ شَيْءٍ قَالَ لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ اذْهَبْ إِلَى أَهْلِكَ فَانْظُرْ هَلْ تَجِدُ شَيْئًا فَذَهَبَ ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا وَجَدْتُ شَيْئًا قَالَ انْظُرْ وَلَوْ خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ فَذَهَبَ ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ وَلَكِنْ هَذَا إِزَارِي قَالَ سَهْلٌ مَا لَهُ رِدَاءٌ فَلَهَا نِصْفُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا تَصْنَعُ بِإِزَارِكَ إِنْ لَبِسْتَهُ لَمْ يَكُنْ عَلَيْهَا مِنْهُ شَيْءٌ وَإِنْ لَبِسَتْهُ لَمْ يَكُنْ عَلَيْكَ مِنْهُ شَيْءٌ فَجَلَسَ الرَّجُلُ حَتَّى طَالَ مَجْلِسُهُ ثُمَّ قَامَ فَرَآهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُوَلِّيًا فَأَمَرَ بِهِ فَدُعِيَ فَلَمَّا جَاءَ قَالَ مَاذَا مَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ قَالَ مَعِي سُورَةُ كَذَا وَسُورَةُ كَذَا وَسُورَةُ كَذَا عَدَّدَهَا قَالَ أَتَقْرَؤُهُنَّ عَنْ ظَهْرِ قَلْبِكَ قَالَ نَعَمْ قَالَ اذْهَبْ فَقَدْ مَلَّكْتُكَهَا بِمَا مَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ

-...Bize Ya'kûb ibn Abdirrahmân Ebû Hâzım'dan; o da Sehi ibn Sa'd(R)'dan şöyle tahdîs etti:Bir kadın Rasûlullah'a geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Ben nefsimi Sana hibe etmek için geldim, dedi. Rasûlullah (S), kadına baktı, ona doğru bakışını yukarı kaldırıp aşağıya indirdi. Sonra başını eğdi. Kadın, Rasûlullah'm kendisi hakkında hiçbir hüküm vermediğini görünce oturdu. Bunun üzerine sa-hâbîlerinden biri ayağa kalktı da:
— Ey Allah'ın Elçisi! Eğer Sen'in bu kadına ihtiyâcın yoksa, onu benimle evlendir! dedi; Rasûlullah:
— "Yanında (mehr olarak) bir şeyin var mı?" diye sordu. O da:
— Hayır vallahi yâ Resûlallah, birşeyim yoktur! dedi. Rasûlullah:
— "Kendi aile halkının yanına git de bak araştır, birşey bulabilir misin?" buyurdu. Sahâbî gitti. Sonra dönüp geldi de:
— Hayır yâ Rasûlallah! Vallahi hiçbirşey bulamadım, dedi. Rasûlullah:
— "Bak araştır, velev ki demirden bir yüzük olsun (bul getir)" buyurdu. Bunun üzerine o sahâbî tekrar gitti, sonra dönüp geldi de:
— Hayır vallahi yâ Rasûlallah, demirden bir halka da bulamadım. Velâkin şu izârım var, bunun yarısı kadının olsun, dedi. Sehl: Bu sahâbînin ridâsı yoktu, demiştir. Rasûlullah:
— "Sen izârınla ne yapabilirsin, neye yarar? Onu sen giyersen kadının üstünde ondan birşey bulunmaz, açık kalır; onu kadın giyerse senin üzerinde ondan birşey kalmaz, sen çıplak kalırsın" buyurdu. Bunun üzerine o sahâbî bulunduğu yere oturdu. Bu oturuşu uzayınca da sonunda (ümîdsiz bir hâlde) kalktı. Rasûlullah onun arkasına dönüp gittiğini görünce emretti de o zât geri çağırıldı. Gelince de Rasûlullah ona:
— "Kur'ân'dan ezberinde ne var?" diye sordu. O sahâbî de:
— Ezberimde şu sûre var, şu sûre var, şu sûre var! diye birtakım sûreler saydı. Rasûlullah:
— "Sen bu sûreleri ezberinden okuyabilir misin?" diye sordu. Sahâbî:
— Evet okurum, cevâbım verince, Rasûlullah:

— "Git, Kur'ân'dan ezberindeki bu sûrelere mukaabil (yânî bunları o kadına öğretmene karşılık) seni bu kadına mâlik kıldım" buyurdu

---

بَاب مَنْ قَالَ لَا نِكَاحَ إِلَّا بِوَلِيٍّ لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ } فَدَخَلَ فِيهِ الثَّيِّبُ وَكَذَلِكَ الْبِكْرُ وَقَالَ { وَلَا تُنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّى يُؤْمِنُوا } وَقَالَ { وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَى مِنْكُمْ }

5127– قَالَ يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ ح و حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَنْبَسَةُ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ النِّكَاحَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ كَانَ عَلَى أَرْبَعَةِ أَنْحَاءٍ فَنِكَاحٌ مِنْهَا نِكَاحُ النَّاسِ الْيَوْمَ يَخْطُبُ الرَّجُلُ إِلَى الرَّجُلِ وَلِيَّتَهُ أَوْ ابْنَتَهُ فَيُصْدِقُهَا ثُمَّ يَنْكِحُهَا وَنِكَاحٌ آخَرُ كَانَ الرَّجُلُ يَقُولُ لِامْرَأَتِهِ إِذَا طَهُرَتْ مِنْ طَمْثِهَا أَرْسِلِي إِلَى فُلَانٍ فَاسْتَبْضِعِي مِنْهُ وَيَعْتَزِلُهَا زَوْجُهَا وَلَا يَمَسُّهَا أَبَدًا حَتَّى يَتَبَيَّنَ حَمْلُهَا مِنْ ذَلِكَ الرَّجُلِ الَّذِي تَسْتَبْضِعُ مِنْهُ فَإِذَا تَبَيَّنَ حَمْلُهَا أَصَابَهَا زَوْجُهَا إِذَا أَحَبَّ وَإِنَّمَا يَفْعَلُ ذَلِكَ رَغْبَةً فِي نَجَابَةِ الْوَلَدِ فَكَانَ هَذَا النِّكَاحُ نِكَاحَ الِاسْتِبْضَاعِ وَنِكَاحٌ آخَرُ يَجْتَمِعُ الرَّهْطُ مَا دُونَ الْعَشَرَةِ فَيَدْخُلُونَ عَلَى الْمَرْأَةِ كُلُّهُمْ يُصِيبُهَا فَإِذَا حَمَلَتْ وَوَضَعَتْ وَمَرَّ عَلَيْهَا لَيَالٍ بَعْدَ أَنْ تَضَعَ حَمْلَهَا أَرْسَلَتْ إِلَيْهِمْ فَلَمْ يَسْتَطِعْ رَجُلٌ مِنْهُمْ أَنْ يَمْتَنِعَ حَتَّى يَجْتَمِعُوا عِنْدَهَا تَقُولُ لَهُمْ قَدْ عَرَفْتُمْ الَّذِي كَانَ مِنْ أَمْرِكُمْ وَقَدْ وَلَدْتُ فَهُوَ ابْنُكَ يَا فُلَانُ تُسَمِّي مَنْ أَحَبَّتْ بِاسْمِهِ فَيَلْحَقُ بِهِ وَلَدُهَا لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَمْتَنِعَ بِهِ الرَّجُلُ وَنِكَاحُ الرَّابِعِ يَجْتَمِعُ النَّاسُ الْكَثِيرُ فَيَدْخُلُونَ عَلَى الْمَرْأَةِ لَا تَمْتَنِعُ مِمَّنْ جَاءَهَا وَهُنَّ الْبَغَايَا كُنَّ يَنْصِبْنَ عَلَى أَبْوَابِهِنَّ رَايَاتٍ تَكُونُ عَلَمًا فَمَنْ أَرَادَهُنَّ دَخَلَ عَلَيْهِنَّ فَإِذَا حَمَلَتْ إِحْدَاهُنَّ وَوَضَعَتْ حَمْلَهَا جُمِعُوا لَهَا وَدَعَوْا لَهُمْ الْقَافَةَ ثُمَّ أَلْحَقُوا وَلَدَهَا بِالَّذِي يَرَوْنَ فَالْتَاطَ بِهِ وَدُعِيَ ابْنَهُ لَا يَمْتَنِعُ مِنْ ذَلِكَ فَلَمَّا بُعِثَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحَقِّ هَدَمَ نِكَاحَ الْجَاهِلِيَّةِ كُلَّهُ إِلَّا نِكَاحَ النَّاسِ الْيَوْمَ

"Velînin İzni Olmaksızın Yapılan Nikâh Mu'teber Değildir" Diyen Kimse Babı
Çünkü Yüce Allah'ın "Kadınları boşadığınızda, iddetlerini bitirdikleri zaman aralarında meşru' bir surette anlaştıkları takdirde, artık kendilerini kocalarına nikâh etmelerine engel olmayın" (ei-Bakara: 232) kavli vardır. (el-Buhârî dedi ki:) Bu engel olmadan nehyin içine dul da girmiştir, bakire de böyledir.Yüce Allah (erkeklere hitâb ederek): "Müşrik erkeklere de onlar îmân edinceye kadar mü'min kadınları nikahlamayın <ei- Bakara: 221) ve keza: "İçinizden bekârları ve kölelerinizden,cariyelerinizden sâlih olanları evlendirin " <en-Nûr: 32) buyurmuştur.
-...İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Urvetu'bnu'z-Zubeyr haber verdi; ona da Peygamber'in zevcesi Âişe (R) şöyle haber vermiştir: Câhiliyet zamanında nikâh dört nevi' idi. Bunlardan biri, bugün insanların yapmakta oldukları nikâhtır. Şöyle ki: Erkek, diğer bir erkekten velâyetindeki kadını yâhud kızım ister, akabinde o kadının mehrini ta'ym edip mikdârını belirler. Sonra da o kadını nikâh eder. Diğer bir nikâh şekli şudur: Erkek, kendi karısı hayızından temizlendiği zaman karısına: Kendini (şeriflerden) fulân kimseye gönder de, ondan seninle cinsî münâsebet yapmasını iste! der. Ve kadının o cinsî münâsebet yapmasını istediği erkekten gebe kaldığı tebeyyün edinceye kadar kocası asla kadınına dokunmayıp, ondan ayrı durur. Kadının gebeliği belirince isterse kendi kocası o gebe kadınla cima yapar. Kocası bu başka erkekle cinsî münâsebet işini ancak çocuğun necîbliğine, asaletine rağbet ettiği için yapar. İşte bu nikâh, "Nikâhu'l-istibdâ'" (yânî başkasından cinsî münâsebet isteme nikâhı) olur. Diğer bir nikâh nev'i de şudur: On kişiden az bir cemâat toplanırlar da bunların hepsi bir kadının yanına girerler ve herbiri ayrı ayrı kadınla cima yapar. Netîcede kadın bundan gebe kalıp da doğurduğu ve çocuğunu doğurmasının ardından birkaç geceler geçtiği zaman o erkeklere haber gönderir. Artık o erkeklerden hiçbiri gelmemezlik edemez.Nihayet hepsi kadının yanında toplanırlar. Kadın onlara hitaben:
— İşinizden meydana gelip de doğurmuş bulunduğum çocuğu tanıdınız. Bu çocuk, senin oğlundur yâ Fulân! der. Ve kadın, onlardan arzu ettiği kimsenin ismini söyler. Böylece kadının çocuğu, o adamın nesebine katılır. İsmini söylediği o erkek, bu çocuktan çekinmeye, yânî onu Kabul etmemeye muktedir olamaz.Dördüncü nevi' nikâh şöyledir: Birçok insanlar toplanırlar da bir kadının yanına girerler.O kadının yanma gelen erkeklerden hiçbiri çekinemez. Bu kadınlar birtakım fahişelerdir ki,bunlar kendi kapıları üzerine bir alâmet olsun diye birer bayrak dikerlerdi. Artık kim isterse bu bayraklı kadınların yanına girer.

Bunlardan biri gebe kalıp da çocuğunu doğurduğu zaman, o erkekler kadın için toplanırlar ve kendileri için birkaç kaaif, yânî iz sürmekte maharetli kimseler çağırırlar. Sonra bu kaaifler o kadının çocuğunu, karar verdikleri kimsenin nesebine katarlar. Böylece çocuk onun soyuna katılır ve o şahsın oğlu diye çağırılır. O zât bundan çekinemez. Nihayet Muhammed (S) hakk ile peygamber gönderilince insanların bugünkü nikâhı müstesna olmak üzere, bu câhiliyet nikâhlarının hepsini yıktı

5128- حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ { وَمَا يُتْلَى عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ فِي يَتَامَى النِّسَاءِ اللَّاتِي لَا تُؤْتُونَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ } قَالَتْ هَذَا فِي الْيَتِيمَةِ الَّتِي تَكُونُ عِنْدَ الرَّجُلِ لَعَلَّهَا أَنْ تَكُونَ شَرِيكَتَهُ فِي مَالِهِ وَهُوَ أَوْلَى بِهَا فَيَرْغَبُ عَنْهَا أَنْ يَنْكِحَهَا فَيَعْضُلَهَا لِمَالِهَا وَلَا يُنْكِحَهَا غَيْرَهُ كَرَاهِيَةَ أَنْ يَشْرَكَهُ أَحَدٌ فِي مَالِهَا

-....Bize Vekî\ Hişâm ibn Urve'den; o da babası Urve'den; o da Âişe(R)'den tahdîs etti. "Senden kadınlar hakkında fetva isterler. De ki: Onlara dâir fetvayı size Allah veriyor.Kendileri için yazılmış olanı (farz edilmiş olan mîrâsı). onlara vermediğiniz ve nikâhlarını da beğenip istemediğiniz yetim kızlar ve küçük çocuklar hakkında, bir de yetimlere karşı adaleti ayakta tutmanız hususunda işte Kitâb'da okunup duran âyetler... "(en-Nisâ: 127) âyetinin tefsirinde, Âişe şöyle demiştir:
— Bu o yetîm kız hakkındadır ki, bir adamın yanında bulunur. Hattâ o kız, erkeğin malında onun bir ortağı da olabilir. İşte o erkek bu kıza daha lâyık olduğu hâlde, onu kendisi nikâhla almak istemez ve kızın malında başka bir erkeğin kendisine ortak olmasını çirkin gördüğü için, o kızı başka bir erkeğe de nikahlamaz, malından dolayı o kızı başkasıyle evlenmesinden men' eder durur

---

5129 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ أَخْبَرَهُ أَنَّ عُمَرَ حِينَ تَأَيَّمَتْ حَفْصَةُ بِنْتُ عُمَرَ مِنْ ابْنِ حُذَافَةَ السَّهْمِيِّ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَهْلِ بَدْرٍ تُوُفِّيَ بِالْمَدِينَةِ فَقَالَ عُمَرُ لَقِيتُ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ فَعَرَضْتُ عَلَيْهِ فَقُلْتُ إِنْ شِئْتَ أَنْكَحْتُكَ حَفْصَةَ فَقَالَ سَأَنْظُرُ فِي أَمْرِي فَلَبِثْتُ لَيَالِيَ ثُمَّ لَقِيَنِي فَقَالَ بَدَا لِي أَنْ لَا أَتَزَوَّجَ يَوْمِي هَذَا قَالَ عُمَرُ فَلَقِيتُ أَبَا بَكْرٍ فَقُلْتُ إِنْ شِئْتَ أَنْكَحْتُكَ حَفْصَةَ

-...Bize ez-Zuhrî tahdîs edip şöyle dedi: Bana Salim haber verdi. Ona da babası Abdullah ibn Umer şöyle haber vermiştir: Kızkardeşîm Hafsa bintu Umer, kocası Huneys ibn Huzâfe es-Sehmfden -ki Peygamber'in sahâbîlerinden ve Bedir ehlinden olup Medine'de vefat etmişti- dul kaldığı zamanki vaziyetini babam Umer şöyle bildirmişti: Hafsa dul kalınca, Usmân ibn Affân'a kavuştum da Hafsa'yı alması için ona teklif ettim.
— Eğer istersen Hafsa'yı sana nikâh edeyim, dedim. Usmân:
— Bu işimde bir düşüneceğim, dedi.Birkaç geceler bekledim. Sonra bana kavuştuğunda:
— Bu günümde evlenmemem ciheti bana daha hayırlı göründü, dedi.Umer dedi ki: Müteakiben Ebû Bekr'e kavuştum ve ona da: — İstersen Hafsa'yı sana nikâh edeyim, dedim

---

5130 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ابْنُ أَبِي عَمْرٍو قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ عَنْ يُونُسَ عَنْ الْحَسَنِ { فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ } قَالَ حَدَّثَنِي مَعْقِلُ بْنُ يَسَارٍ أَنَّهَا نَزَلَتْ فِيهِ قَالَ زَوَّجْتُ أُخْتًا لِي مِنْ رَجُلٍ فَطَلَّقَهَا حَتَّى إِذَا انْقَضَتْ عِدَّتُهَا جَاءَ يَخْطُبُهَا فَقُلْتُ لَهُ زَوَّجْتُكَ وَفَرَشْتُكَ وَأَكْرَمْتُكَ فَطَلَّقْتَهَا ثُمَّ جِئْتَ تَخْطُبُهَا لَا وَاللَّهِ لَا تَعُودُ إِلَيْكَ أَبَدًا وَكَانَ رَجُلًا لَا بَأْسَ بِهِ وَكَانَتْ الْمَرْأَةُ تُرِيدُ أَنْ تَرْجِعَ إِلَيْهِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ هَذِهِ الْآيَةَ { فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ } فَقُلْتُ الْآنَ أَفْعَلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَزَوَّجَهَا إِيَّاهُ

-...el-Hasen el-Basrî "Z-â ta'dulûhunne" âyetinin tefsîri hakkında şöyle demiştir:Bana Ma'kıl ibn Yesâr (R) tahdîs edip şöyle dedi: -Bu âyet zâten onun hakkında inmişti-Ben (ismi Cumeyl bintu Yesâr olan) bir

kızkardeşimi bir adamla evlendirdim. Bu adam kızkardeşimi boşadı. İddeti tamam olunca da gelip beni istiyordu. Ben de ona:
— Seni vaktiyle kizkardeşimle evlendirmiş, onu sana bir aile döşeği yapmış ve sana her veçhile ikram etmiştim. Fakat sen bunlara karşı kardeşimi boşadın. Sonra da gelip onu tekrar istiyorsun. Hayır vallahi, kardeşim sana ebediyyen dönüp varmaz! dedim. Fakat bu adam kusursuz (iyi) bir kimse idi. Kızkardeşim olan) kadın da ona dönmek istiyordu. İşte bunun üzerine Allah şu "Kadınları boşadınız da iddetlerini bitirdiler mi, aralarında meşru' bir surette anlaştıkları takdirde, artık kadınların kendilerini kocalarına nikâh etmelerine engel olmayın... "(ei-Bakara: 232) âyetini indirdi. Bunun üzerine ben:
— Yâ Rasûlallah! Şimdi ne yapayım? dedim. Râvî: (Rasûlullah'ın emri üzerine) kızkardeşini yeni bir akd ile eski kocasıyle evlendirdi, dedi

---

بَاب إِذَا كَانَ الْوَلِيُّ هُوَ الْخَاطِبَ وَخَطَبَ الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ امْرَأَةً هُوَ أَوْلَى النَّاسِ بِهَا فَأَمَرَ رَجُلًا فَزَوَّجَهُ وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ لِأُمِّ حَكِيمٍ بِنْتِ قَارِظٍ أَتَجْعَلِينَ أَمْرَكِ إِلَيَّ قَالَتْ نَعَمْ فَقَالَ قَدْ زَوَّجْتُكِ وَقَالَ عَطَاءٌ لِيُشْهِدْ أَنِّي قَدْ نَكَحْتُكِ أَوْ لِيَأْمُرْ رَجُلًا مِنْ عَشِيرَتِهَا وَقَالَ سَهْلٌ قَالَتْ امْرَأَةٌ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَهَبُ لَكَ نَفْسِي فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ لَمْ تَكُنْ لَكَ بِهَا حَاجَةٌ فَزَوِّجْنِيهَا

Velî Bizzat Kendisi Kadını İsteyen Olduğu Zaman (Caiz Olur Mu, Olmaz Mı?)
Mugîre ibn Şu'be (amcasının kızı olan) bir kadını istedi. Mugîre o kadına (nikâh velayetinde) insanların en yakını bulunduğu hâlde, o kadının veliliğini başka bir adama emr ve tahsîs etti de, o adam Mugîre'yi o kadınla evlendirdi. Abdurrahmân ibn Avf da Kaarız kızı Ümmü Hakîm'e:
— Sen evlendirme işini bana verir misin? dedi.Kadın da:
— Evet veririm, deyince, Abdurrahmân:
—Ben seni (talihlerin arasından fulânla) evlendirdim, dedi.
İbn Cureyc şöyle ded: Ben, Atâ ibn Ebî Rebâh'a:
— Bir kadın var, onun bir amca oğlu kendisini istedi,dedim. Atâ bana:
— Ben seni nikâh ettim sözüne şâhid tutsun yâhud kadının aşiretinden bîr adama,kadını onunla evlendirmesini emretsin! Dedi. Sehl ibn Sa'd (R) şöyle dedi: Bir kadın, Peygamber(S)*e:
— Ben nefsimi Sana hibe ediyorum! dedi. Bunun üzerine başka bir adam:
— Yâ Rasûlallah! Şayet Sen'in bu kadına ihtiyâcın yoksa, onu benimle evlendir, dedi

---

5131 – حَدَّثَنَا ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فِي قَوْلِهِ { وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ قُلْ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ } إِلَى آخِرِ الْآيَةِ قَالَتْ هِيَ الْيَتِيمَةُ تَكُونُ فِي حَجْرِ الرَّجُلِ قَدْ شَرِكَتْهُ فِي مَالِهِ فَيَرْغَبُ عَنْهَا أَنْ يَتَزَوَّجَهَا وَيَكْرَهُ أَنْ يُزَوِّجَهَا غَيْرَهُ فَيَدْخُلَ عَلَيْهِ فِي مَالِهِ فَيَحْبِسُهَا فَنَهَاهُمْ اللَّهُ عَنْ ذَلِكَ

-...Bize Hişâm, babası Urve'den; o da Âişe'den tahdîs etti. Âişe: "Senden kadınlar hakkında fetva isterler. De ki: Onlara dâir fetvayı size Allah veriyor: Kendileri için yazılmış olanı (farz edilmiş olan mîrâsı) onlara vermediğiniz ve nikâhlarım da beğenip istemediğiniz yetim kızlar ve küçük çocuklar hakkında, bir de yetimlere karşı adaleti ayakta tutmanız hususunda işte Kitâb 'da okunup duran âyet* /er..."(en-Nisâ: 127) kavlinin tefsîri yolunda şöyle demiştir:
— Bu o yetime kızdır ki, erkeğin malında erkeğe ortak olduğu hâlde, erkeğin himayesinde bulunur, erkek onunla evlenmeyi istemez, malında kendisi üzerine gireceği için o kızcağızı başka bir adamla evlendirmez ve kızı evlenmekten habseder durur. İşte Allah o velîlerin, böyle kadınları evlenmelerinden men' etmelerini nehyetti

---

5132 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمِقْدَامِ حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمٍ حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جُلُوسًا فَجَاءَتْهُ امْرَأَةٌ تَعْرِضُ نَفْسَهَا عَلَيْهِ فَخَفَّضَ فِيهَا النَّظَرَ وَرَفَعَهُ فَلَمْ يُرِدْهَا فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِهِ زَوِّجْنِيهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَعِنْدَكَ مِنْ شَيْءٍ قَالَ مَا عِنْدِي مِنْ شَيْءٍ قَالَ وَلَا خَاتَمٌ مِنْ حَدِيدٍ قَالَ وَلَا خَاتَمٌ مِنْ حَدِيدٍ وَلَكِنْ أَشُقُّ بُرْدَتِي هَذِهِ فَأُعْطِيهَا النِّصْفَ وَآخُذُ النِّصْفَ قَالَ لَا هَلْ مَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ شَيْءٌ قَالَ نَعَمْ قَالَ اذْهَبْ فَقَدْ زَوَّجْتُكَهَا بِمَا مَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ

-....Bize Sehl ibn Sa'd tahdîs edip şöyle dedi: Bizler Peygamber'in yanında oturuyorduk. Derken bir kadın geldi de kendi nefsini Peygamber'e arzediyordu.Peygamber kadına doğru bakışını alçaltıp yükseltti, fakat kadına bir cevâb vermedi. Bunun üzerine sa-hâbîlerinden bir adam:
— Yâ Rasûlallah! Bu kadını benimle evlendir! dedi.Rasûlullah (S):
— "Yanında mehr olacak herhangi birşey var mı?" dedi. Sahâbî:
— Yanımda hiçbirşeyim yoktur, dedi. Rasûlullah:
— "Demirden bir yüzük de mi yok?" dedi. Sahâbî:
— Demirden bir yüzük de yoktur, lâkin ben şu üstümdeki burdemi ikiye bölerim de yarısını kadına verebilirim, diğer yarıyı da kendim alırım, dedi. Rasûlullah:
— "Bu olmaz. Senin ezberinde Kur'ân 'dan birşey var mı?" dedi. Sahâbî:
— Evet vardır, deyince Rasûlullah ona:
— "Git, ben seni, sendeki Kur'ân mukaabilinde o kadınla evlendirdim" buyurdu

---

بَاب إِنْكَاحِ الرَّجُلِ وَلَدَهُ الصِّغَارَ لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَاللَّائِي لَمْ يَحِضْنَ } فَجَعَلَ عِدَّتَهَا ثَلَاثَةَ أَشْهُرٍ قَبْلَ الْبُلُوغِ

5133 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَزَوَّجَهَا وَهِيَ بِنْتُ سِتِّ سِنِينَ وَأُدْخِلَتْ عَلَيْهِ وَهِيَ بِنْتُ تِسْعٍ وَمَكَثَتْ عِنْدَهُ تِسْعًا

Yüce Allah'ın: 'Kadınlarınız içinden artık âdetten kesilmiş olanlarla henüz âdetini görmemiş bulunanlarda eğer şübhe ederseniz, onların iddeti üç aydır..." (et-Talâk: 4) Kavlinden Dolayı İnsanın Kendi Küçük Çocuklarını Nikâh Etmesi(Nin Cevazı) Babı
Çünkü Allah bu âyette, bulûğdan evvelkilerin iddetlerini de üç ay yapmıştır.
-...Bize Sufyân ibn Uyeyne, Hişâm'dan; o da babası Urve'den; o da Âişe(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) Âişe ile Âişe altı yaşında iken evlenmiş, Âişe dokuz yaşında iken de zifafa girdirilmiş, Peygamber'in yanında da dokuz sene kalmıştır

---

بَاب تَزْوِيجِ الْأَبِ ابْنَتَهُ مِنْ الْإِمَامِ وَقَالَ عُمَرُ خَطَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيَّ حَفْصَةَ فَأَنْكَحْتُهُ

5134 – حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَزَوَّجَهَا وَهِيَ بِنْتُ سِتِّ سِنِينَ وَبَنَى بِهَا وَهِيَ بِنْتُ تِسْعِ سِنِينَ قَالَ هِشَامٌ وَأُنْبِئْتُ أَنَّهَا كَانَتْ عِنْدَهُ تِسْعَ سِنِينَ

Babanın Kendi Kızını, En Büyük İmâmla Evlendirmesi Babı
Umer (R): Peygamber (S) benden kızım Hafsa'yı istedi, ben de Hafsa'yı O'nunla evlendirdim, demiştir
-...Bize Vuheyb, HişâmibnUrve'den; o dababası Urve'den; o da Âişe(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) Âişe ile, Âişe altı yaşında iken evlenmiş, dokuz yaşında iken de zifafa girmiştir.Hişâm: Âişe'nin, Peygamber'in yanında dokuz sene kaldığı bana haber verildi, demiştir

---

بَاب السُّلْطَانُ وَلِيٌّ لِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَوَّجْنَاكَهَا بِمَا مَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ

5135 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ جَاءَتْ امْرَأَةٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ إِنِّي وَهَبْتُ مِنْ نَفْسِي فَقَامَتْ طَوِيلًا فَقَالَ رَجُلٌ زَوِّجْنِيهَا إِنْ لَمْ تَكُنْ لَكَ بِهَا حَاجَةٌ قَالَ هَلْ عِنْدَكَ مِنْ شَيْءٍ تُصْدِقُهَا قَالَ مَا عِنْدِي إِلَّا إِزَارِي فَقَالَ إِنْ أَعْطَيْتَهَا إِيَّاهُ جَلَسْتَ لَا إِزَارَ لَكَ فَالْتَمِسْ شَيْئًا فَقَالَ مَا أَجِدُ شَيْئًا فَقَالَ الْتَمِسْ وَلَوْ خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ فَلَمْ يَجِدْ فَقَالَ أَمَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ شَيْءٌ قَالَ نَعَمْ سُورَةُ كَذَا وَسُورَةُ كَذَا لِسُوَرٍ سَمَّاهَا فَقَالَ قَدْ زَوَّجْنَاكَهَا بِمَا مَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ

Sultân Bir Velîdir
Çünkü Peygamber (S): "Biz seni ezberindeki Kur'ân mukaabilinde o kadınla evlendirdik"buyurmuştur.
-...Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'a bir kadın geldi de:
— Ben nefsimi Sana hibe ettim, dedi ve uzun müddet ayakta dikildi.Bunun üzerine bir adam:
— Eğer o kadına Sen'in bir ihtiyâcın yoksa, beni onunla evlendir, dedi.Rasûlullah (S):
— "Yanında kadına mehr vereceğin birşey var mı?" diye sordu. O zât:
— Yanımda şu izârımdan başka birşeyim yoktur, dedi. Rasûlullah:
— "Eğersen izârını o kadına verirsen, sen izârsız olarak oturur kalırsın; onun için sen başka birşey araştır" buyurdu.O zât:
— Ben hiçbirşey bulamıyorum, dedi. Rasûlullah:
— "Araştır, velev demirden bir yüzük olsun (bul getir)" dedi. Fakat o zât bunu da bulamadı. Bunun üzerine Rasûlullah ona:
— "Ezberinde Kur'ân'dan birşey var mı?" diye sordu. O zât, isimlerini söylediği birkaç sûre için:
— Evet şu sûre, şu sûre vardır, dedi. Rasûlullah:
— "Kur'ân'dan ezberinde bulunan sûrelere mukaabüseni o kadınla evlendirdik" buyurdu.

بَاب لَا يُنْكِحُ الْأَبُ وَغَيْرُهُ الْبِكْرَ وَالثَّيِّبَ إِلَّا بِرِضَاهَا

5136 – حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ حَدَّثَهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تُنْكَحُ الْأَيِّمُ حَتَّى تُسْتَأْمَرَ وَلَا تُنْكَحُ الْبِكْرُ حَتَّى تُسْتَأْذَنَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَكَيْفَ إِذْنُهَا قَالَ أَنْ تَسْكُتَ

Baba Ve Ondan Başka Olan Velî, Bakire Olsun, Dul Olsun; Kadının Rızâsı Olmadıkça Nikâh Yapamaz
-...Ebû Hureyre (R) şöyle tahdîs etmiştir: Peygamber (S):
— "Dul kadın kendisinin açıkça emri alınmadıkça nikâh olunmaz. Er görmedik kız da kendisinden izin alınmadıkça nikâh olunmaz" buyurdu. Mecliste hazır bulunanlar:
— Yâ Rasûlallah! Bakire bir kızın izni nasıl olur? diye sordular. Rasûlullah:
— "Onun izni sükût etmesidir" buyurdu.

5137 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ الرَّبِيعِ بْنِ طَارِقٍ قَالَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ أَبِي عَمْرٍو مَوْلَى عَائِشَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الْبِكْرَ تَسْتَحِي قَالَ رِضَاهَا صَمْتُهَا

-...Bize el-Leys, Abdullah ibnu Ebî Muleyke'den; o da Âişe'nin âzâdlısı olan Ebû Amr Zekvân'dan olmak üzere tahdîs etti ki, Âişe (R):
— Yâ Rasûlallah! Er görmedik kız utanır (iznini bildirmez), demiştir de, Rasûlullah (S):
— "Onun rızâsı, susmasıdır" buyurmuştur

بَاب إِذَا زَوَّجَ ابْنَتَهُ وَهِيَ كَارِهَةٌ فَنِكَاحُهُ مَرْدُودٌ

5138 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَمُجَمِّعٍ ابْنَيْ يَزِيدَ بْنِ جَارِيَةَ عَنْ خَنْسَاءَ بِنْتِ خِذَامٍ الْأَنْصَارِيَّةِ أَنَّ أَبَاهَا زَوَّجَهَا وَهْيَ ثَيِّبٌ فَكَرِهَتْ ذَلِكَ فَأَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَدَّ نِكَاحَهُ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا يَحْيَى أَنَّ الْقَاسِمَ بْنَ مُحَمَّدٍ حَدَّثَهُ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ يَزِيدَ وَمُجَمِّعَ بْنَ يَزِيدَ حَدَّثَاهُ أَنَّ رَجُلًا يُدْعَى خِذَامًا أَنْكَحَ ابْنَةً لَهُ نَحْوَهُ

Adam Kızını, Kız İstemediği Hâlde Evlendirdiği Zaman, Bu Adamın Nikâhı Reddedilir

-... Bize İsmâîl ibn Ebî Uveys tahdîs edip şöyle dedi: Bana (büyük İmâm) Mâlik ibn Enes, Abdurrahmân ibnu'l-Kaasım'dan; o da babası el-Kaasım'dan; o da Yezîd ibnu Câriye'rün iki oğlu Abdurrahmân ile Mucemmi'den; onlar da Hansa bintu Hizam el- Ensâriyye'-den şöyle tahdîs etti: Hansâ'yı babası, iznini almadan evlendirmişti. Hâlbuki Hansa dul idi ve bu evliliği istemedi. Rasûlullah'a gidip şikâyet etti. Rasûlullah (S) da onun nikâhını redd ve ibtâl eyledi.

-... Bize İshâk ibn Râhûye tahdîs etti. Bize Yezîd ibn Hârûn haber verdi. Bize Yahya ibn Saîd haber verdi ki, ona da el-Kaasim ibn Muhammed (ibn Ebî Bekr es-Sıddîk) tahdîs etmiş; ona da Abdurrahmân ibn Yezîd ile kardeşi Mucemmi' ibn Yezîd ikisi de şöyle tahdîs etmişlerdir: Hizam ismiyle çağırılan bir adam, kendi kızını nikâh etmişti... Bunun devamı da geçen hadîs tarzındadır

---

بَاب تَزْوِيجِ الْيَتِيمَةِ لِقَوْلِهِ { وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَى فَانْكِحُوا } وَإِذَا قَالَ لِلْوَلِيِّ زَوِّجْنِي فُلَانَةَ فَمَكُثَ سَاعَةً أَوْ قَالَ مَا مَعَكَ فَقَالَ مَعِي كَذَا وَكَذَا أَوْ لَبِثَا ثُمَّ قَالَ زَوَّجْتُكَهَا فَهُوَ جَائِزٌ فِيهِ سَهْلٌ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

5140 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَ لَهَا يَا أُمَّتَاهْ { وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَى إِلَى قَوْلِهِ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ } قَالَتْ عَائِشَةُ يَا ابْنَ أُخْتِي هَذِهِ الْيَتِيمَةُ تَكُونُ فِي حَجْرِ وَلِيِّهَا فَيَرْغَبُ فِي جَمَالِهَا وَمَالِهَا وَيُرِيدُ أَنْ يَنْتَقِصَ مِنْ صَدَاقِهَا فَنُهُوا عَنْ نِكَاحِهِنَّ إِلَّا أَنْ يُقْسِطُوا لَهُنَّ فِي إِكْمَالِ الصَّدَاقِ وَأُمِرُوا بِنِكَاحِ مَنْ سِوَاهُنَّ مِنْ النِّسَاءِ قَالَتْ عَائِشَةُ اسْتَفْتَى النَّاسُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ إِلَى قَوْلِهِ وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ } فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُمْ فِي هَذِهِ الْآيَةِ أَنَّ الْيَتِيمَةَ إِذَا كَانَتْ ذَاتَ مَالٍ وَجَمَالٍ رَغِبُوا فِي نِكَاحِهَا وَنَسَبِهَا وَالصَّدَاقِ وَإِذَا كَانَتْ مَرْغُوبًا عَنْهَا فِي قِلَّةِ الْمَالِ وَالْجَمَالِ تَرَكُوهَا وَأَخَذُوا غَيْرَهَا مِنْ النِّسَاءِ قَالَتْ فَكَمَا يَتْرُكُونَهَا حِينَ يَرْغَبُونَ عَنْهَا فَلَيْسَ لَهُمْ أَنْ يَنْكِحُوهَا إِذَا رَغِبُوا فِيهَا إِلَّا أَنْ يُقْسِطُوا لَهَا وَيُعْطُوهَا حَقَّهَا الْأَوْفَى مِنْ الصَّدَاقِ

Yetîm Kızların Evlendirilmeleri Babı

Çünkü Yüce Allah'ın şu kavli vardır:"Eğer yetim kızlar hakkında adaleti yerine getiremiyeceğinizden korkardanız, sizin için halâi olan diğer kadınlardan ikişer, üçer, dörder olmak üzere nikâh edin..." (en-Nisâ: 3).Kadın isteyen kimse velîye: Beni Fulâne kadınla evlendir, dediği; velî de bir müddet eğlendikten sonra evlendirir yâhud velî, kadın isteyene: Mehr verecek bir şeyin var mı?dediği; onun da: Yanımda şu ve şu var, dediği; yâhud ikisi de bir süre bekledikten sonar velî: Ben seni o kadınla evlendirdim, dediği zaman; bu üç suretteki evlendirme caizdir.Bu konuda Sehl ibn Sa'd'ın Peygamberden rivayet ettiği çok geçen hadîsi vardır.

-...Bize Şuayb ibn Ebî Hamza, ez-Zuhrî'den haber verdi.Ve el-Leys şöyle dedi: Bana Ukayl, tbn Şihâb'dan haber tahdîs etti. Bana Urve ibnu'z-Zubeyr haber verdi ki, o Âişe'ye şu âyetin tefsirini sorup şöyle demiştir:

— Ey anacığım! "Eğer yetim kızlar hakkında adaleti yerine getiremiyeceğinizden korkarsanız..yâhud mâlik olduğunuz câriye (ile yetinin)..." (en-Nisâ: 3). Âişe şöyle demiştir:

— Ey kızkardeşimin oğlu! Bu yetîme kız, velîsinin himaye ve terbiyesi altında bulunur,derken o velî, yetîm kızın güzelliğine ve malına rağbet eder, fakat kıza vereceği mehrden eksiltme yapmak ister. İşte bu âyette o çeşit velîler, velayetleri altındaki yetîm kızları mehirlerini kemâle ulaştırmakta adalet yapmadıkça- nikâh etmekten nehyohmdular ve bunlardan başka kendilerine halâl olan kadınlardan nikâh etmeleri ile emrohmdular. Âişe (rivayetine devamla) dedi ki:

— Bu âyet indikten sonra insanlar Rasûlullah(S)'tan fetva istediler. Bunun üzerine Allah şu âyeti indirdi: "Senden kadınlar hakkında fetva isterler. De ki: Onlara dâir fetvayı size Allah veriyor: Kendileri için yazılmış olanı (mîrâsı) onlara vermediğiniz ve nikâhlâ-larını da beğenip istemediğiniz yetîm Kızlar ve (henüz ergin olmayan) küçük çocuklar hakkında, bir de yetimlere karşı adaleti ayakta tutmanız hususunda işte Kitâb'da okunup duran âyetler..." (en-Nisâ: 127).Azız ve Celîl Allah onlara bu âyette şunu indirdi ve durumlarını tesbît etti: Yetîm kız,mal sahibi ve güzellik sahibi olduğu zaman, velîler onun nikâhına, nesebine ve (emsâlininkinden az olan) mehrine rağbet ederler. Kız, mal ve güzellik azlığında bulunup da kendisi rağbet edilmemiş bir kimse olduğu zaman ise, velîler onu terkedip başka kadınları almaktadırlar. Âişe dedi ki:
— O yetîm kızlara rağbet etmez oldukları zaman, onları terkedip de almadıkları gibi,yetîm kızlara rağbet ettikleri zaman onları nikâh etme haklan yoktur. Ancak bu kızlara adalet etmeleri ve onlara hakları olan en yüksek mehri vermeleri hâlinde nikâh edebilirler

---

بَاب إِذَا قَالَ الْخَاطِبُ لِلْوَلِيِّ زَوِّجْنِي فُلَانَةَ فَقَالَ قَدْ زَوَّجْتُكَ بِكَذَا وَكَذَا جَازَ النِّكَاحُ وَإِنْ لَمْ يَقُلْ لِلزَّوْجِ أَرَضِيتَ أَوْ قَبِلْتَ

5141- حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ امْرَأَةً أَتَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَرَضَتْ عَلَيْهِ نَفْسَهَا فَقَالَ مَا لِي الْيَوْمَ فِي النِّسَاءِ مِنْ حَاجَةٍ فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ زَوِّجْنِيهَا قَالَ مَا عِنْدَكَ قَالَ مَا عِنْدِي شَيْءٌ قَالَ أَعْطِهَا وَلَوْ خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ قَالَ مَا عِنْدِي شَيْءٌ قَالَ فَمَا عِنْدَكَ مِنْ الْقُرْآنِ قَالَ كَذَا وَكَذَا قَالَ فَقَدْ مَلَّكْتُكَهَا بِمَا مَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ

Kadını İsteyen Kişi Velîye Hitaben "Beni Fulâne Kadınla Evlendir"Dediği, Velînin De "Ben Seni Şuna Ve Şuna Mukaabil O Kadınla Evlendirdim' Dediğinde; Velî, Kocaya: "Razı Oldun Mu?" Yâhud "Kabul Ettin Mi?" Diye Sormasa Da Bu Nikâh Caiz Olmuştur
-...Bize Hammâd ibn Zeyd, Ebû Hâzım'dan; o da Sehlibn Sa'd(R)'dan olmak üzere şöyle tahdîs etti: Bir kadın Peygamber (S)'e geldi de nefsini O'na arzetti. Peygamber bu teklîf üzerine:
— "Bugün benim için kadınlara hiçbir hacet yoktur"buyurdu. Bunun üzerine bir adam:
— Yâ Rasûlallah! Beni bu kadınla evlendir! dedi. Rasûlullah ona:
— "Yanında ne var!" diye sordu. O:
— Yanımda hiçbirşey yok! dedi. Rasûlullah:
— "Sen o kadına (mehr olarak) birşey ver, velev demirden bir yüzük olsun" buyurdu. O sahâbî:
— Bende verecek hiçbirşey yoktur, dedi. Bu sefer Rasûlullah:
— "Yanında Kur'ân'dan ne var?" diye sordu. O zât:
— Şu ve şu (sûreler) var! dedi. Rasûlullah:
— "Senin ezberinde bulunan Kur'ân'la (yânî Kur'ân'ı kadına öğretmen mukaabilinde) ben seni o kadınla evlendirdim" buyurdu

---

بَاب لَا يَخْطُبُ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ حَتَّى يَنْكِحَ أَوْ يَدَعَ

5142 - حَدَّثَنَا مَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ سَمِعْتُ نَافِعًا يُحَدِّثُ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ يَقُولُ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَبِيعَ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ وَلَا يَخْطُبَ الرَّجُلُ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ حَتَّى يَتْرُكَ الْخَاطِبُ قَبْلَهُ أَوْ يَأْذَنَ لَهُ الْخَاطِبُ

Bir Erkek, Mü'min Kardeşinin Nikâh Etmek Üzere Tâlib Olduğu Kadına -0 Bundan Vazgeçmedikçe- Tâlib Olmaz
-...Bize îbn Cureyc tahdîs edip şöyle dedi: Ben Nâfi'den işittim, şöyle tahdîs ediyordu: İbn Umer (R) şöyle diyordu:

— Peygamber (S), sizin bâzınız bir meta' satın almak üzere iken öbür bâzısının o metâ'I satın almaya kalkışmasını nehyetti. Ve yine bir erkek, mü'min kardeşinin nikâh etmeye tâlib olduğu bir kadını istemeye kalkmaz. Meğer ki, ikinci istemezden evvel, birinci tâlib vazgeçmiş olmalı yâhud da birinci tâlib, ikincisinin istemesine izin vermelidir.

5143 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ الْأَعْرَجِ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ يَأْثُرُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا تَحَسَّسُوا وَلَا تَبَاغَضُوا وَكُونُوا إِخْوَانًا وَلَا يَخْطُبُ الرَّجُلُ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ حَتَّى يَنْكِحَ أَوْ يَتْرُكَ

-...Ebû Hureyre (R) Peygamber'den naklederek söyledi ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Zanndan sakının. Çünkü zann, sözün en yalanıdır, insanların gizli ve eksik şeylerim araştırmayın, topluluğun konuşmasını işitmeye çalışmayın, birbirinizle öfke yarışına girişmeyin, birbirinizle Allah kulları kardeşler olunuz. Bir erkek, mü'min kardeşinin istemekte olduğu kadını - o mü'min istemeyi terkedinceye kadar- nikâh etmek için istemeye kalkmaz"

بَاب تَفْسِيرِ تَرْكِ الْخِطْبَةِ

5145 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُحَدِّثُ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ حِينَ تَأَيَّمَتْ حَفْصَةُ قَالَ عُمَرُ لَقِيتُ أَبَا بَكْرٍ فَقُلْتُ إِنْ شِئْتَ أَنْكَحْتُكَ حَفْصَةَ بِنْتَ عُمَرَ فَلَبِثْتُ لَيَالِيَ ثُمَّ خَطَبَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَقِيَنِي أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ إِنَّهُ لَمْ يَمْنَعْنِي أَنْ أَرْجِعَ إِلَيْكَ فِيمَا عَرَضْتَ إِلَّا أَنِّي قَدْ عَلِمْتُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ ذَكَرَهَا فَلَمْ أَكُنْ لِأُفْشِيَ سِرَّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَوْ تَرَكَهَا لَقَبِلْتُهَا تَابَعَهُ يُونُسُ وَمُوسَى بْنُ عُقْبَةَ وَابْنُ أَبِي عَتِيقٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ

Kadını İstemeyi Terketmenin Tefsiri Babı

-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Salim ibnu Abdillah haber verdi ki, kendisi Abdullah ibn Umer(R)'den işitmiştir. O şöyle tahdîs ediyormuş: Kızkardeşim Hafsa dul kaldığı zaman, babam Umer ibnu'l-Hattâb onun durumu hakkında şöyle dedi: Ben Ebû Bekr'e kavuştum da ona:

— Eğer istersen Umer'in kızı Hafsa'yı sana nikâh ederim, dedim. Birkaç geceler bekledim. Sonra Hafsa'yı Rasûlullah (S) istedi. Akabinde Ebû Bekr bana kavuştu da şöyle dedi:

— Muhakkak ki bana arzettiğin hususta sana cevâb vermeme mâni' olan şey, ancak Rasûlullah'ın Hafsa'yı zikretmiş olduğunu bilmiş olmamdır. Ben Rasûlullah'ın sırrını açıklayacak değildim. Şayet Rasûlullah Hafsa hakkındaki düşüncesini bırakaydı, ben elbette onu kabul ederdim.Bu hadîsi ez-Zuhrî'den rivayet etmekte Yûnus ibn Yezîd, Mûsâ ibn Ukbe ve İbnu Ebî Atîk de Şuayb ibn Ebî Hamza'ya mutâbaat ettiler

---

بَاب الْخُطْبَةِ

5146 – حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ يَقُولُ جَاءَ رَجُلَانِ مِنْ الْمَشْرِقِ فَخَطَبَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ الْبَيَانِ لَسِحْرًا

Nikâh Akdi Sırasında Hutbe(Nin Müstehâblığı) Babı

-...Zeyd ibn Eşlem şöyle demiştir: Ben İbnu Umer(R)'den işittim, şöyle diyordu:Medine'nin doğu tarafından iki adam geldi de birer hutbe yaptılar. Bunun üzerine Peygamber (S): "Şübhesiz beyândan bir kısmı sihrdir (yânı insanı büyüleyicidir)" buyurdu

---

بَاب ضَرْبِ الدُّفِّ فِي النِّكَاحِ وَالْوَلِيمَةِ

5147 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ ذَكْوَانَ قَالَ قَالَتْ الرُّبَيِّعُ بِنْتُ مُعَوِّذِ بْنِ عَفْرَاءَ جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَخَلَ حِينَ بُنِيَ عَلَيَّ فَجَلَسَ عَلَى فِرَاشِي كَمَجْلِسِكَ مِنِّي فَجَعَلَتْ جُوَيْرِيَاتٌ لَنَا يَضْرِبْنَ بِالدُّفِّ وَيَنْدُبْنَ مَنْ قُتِلَ مِنْ آبَائِي يَوْمَ بَدْرٍ إِذْ قَالَتْ إِحْدَاهُنَّ وَفِينَا نَبِيٌّ يَعْلَمُ مَا فِي غَدٍ فَقَالَ دَعِي هَذِهِ وَقُولِي بِالَّذِي كُنْتِ تَقُولِينَ

Nikâhta Ve Düğün Aşında Deff Çalmak Babı

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَآتُوا النِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً } وَكَثْرَةِ الْمَهْرِ وَأَدْنَى مَا يَجُوزُ مِنْ الصَّدَاقِ وَقَوْلِهِ تَعَالَى { وَآتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ قِنْطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا } وَقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ { أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً } وَقَالَ سَهْلٌ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَوْ خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ

Yüce Allah'ın: "Kadınların mehirleriniyürekten isteyerek ve Allah'tan bir atıyye olarak verin...” (en-Nisâ: 4) Kavli; Mehrin Çoğu Ve Caiz Olacak En Az Mikdârı Babı Ve yine Yüce Allah'ın: "Eğer bir zevceyi bırakıp da yerine başka bir zevce almak isterseniz, öbürüne yüklerle (mehr) vermiş olsanız bile, içinden birşey almayın,.. " (en-Nisâ: 20) kavli ve yine zikri ulu olan Allah'ın: "Kendileriyle temas etmediğiniz yâhud kendilerine bir mehr ta yyîn eylemediğiniz kadınları boşamışsanız, bunda üzerinize vebal yoktur, -onları zengin olan kudretince, darda bulunan da hâlince marûf bir fâide ile fâidelendiriniz. Bu, iyilik etmek şiarında bulunanların üzerine bir borçtur" (el-Bakara: 236) kavli. Ve Sehl ibn Sa'd da: Peygamber (S): "Velev demirden bir yüzük olsun (bulup kadına ver)" buyurdu, dedi.

5148 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ تَزَوَّجَ امْرَأَةً عَلَى وَزْنِ نَوَاةٍ فَرَأَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَشَاشَةَ الْعُرْسِ فَسَأَلَهُ فَقَالَ إِنِّي تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً عَلَى وَزْنِ نَوَاةٍ وَعَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ تَزَوَّجَ امْرَأَةً عَلَى وَزْنِ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ

-....Bize Şu'be, Abdulazîz ibn Suheyb'den; o daEnes(R)'ten şöyle tahdîs etti:Abdurrahmân ibn Avf, bir çekirdek (yânı beş diRhem) üzerine bir kadınla evlendi.Akabinde Peygamber (S) onda güveylik ferahı ve neş'esi gördü de, kendisine sordu. Abdurrahmân da:
— Ben bir kadınla bir çekirdek ağırlığı mehr üzerine evlendim, dedi. Katâde'den; o da Enes'ten gelen rivayette: Abdurrahmân ibn Avf, bir çekirdek ağırlığındaki altın mehre karşılık bir kadınla evlendi, tarzındadır

---

بَاب التَّزْوِيجِ عَلَى الْقُرْآنِ وَبِغَيْرِ صَدَاقٍ

5149 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ سَمِعْتُ أَبَا حَازِمٍ يَقُولُ سَمِعْتُ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ السَّاعِدِيَّ يَقُولُ إِنِّي لَفِي الْقَوْمِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ قَامَتْ امْرَأَةٌ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهَا قَدْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لَكَ فَرَ فِيهَا رَأْيَكَ فَلَمْ يُجِبْهَا شَيْئًا ثُمَّ قَامَتْ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهَا قَدْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لَكَ فَرَ فِيهَا رَأْيَكَ فَلَمْ يُجِبْهَا شَيْئًا ثُمَّ قَامَتْ الثَّالِثَةَ فَقَالَتْ إِنَّهَا قَدْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لَكَ فَرَ فِيهَا رَأْيَكَ فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْكِحْنِيهَا قَالَ هَلْ عِنْدَكَ مِنْ شَيْءٍ قَالَ لَا قَالَ اذْهَبْ فَاطْلُبْ وَلَوْ خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ فَذَهَبَ فَطَلَبَ ثُمَّ

جَاءَ فَقَالَ مَا وَجَدْتُ شَيْئًا وَلَا خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ فَقَالَ هَلْ مَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ شَيْءٌ قَالَ مَعِي سُورَةُ كَذَا وَسُورَةُ كَذَا قَالَ اذْهَبْ فَقَدْ أَنْكَحْتُكَهَا بِمَا مَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ

Kur'ân Öğretmeye Karşılık Ve Mehr Zikretmeksizin Evlendirme
-.... Ben EbÛ Hâzım'dan işittim, şöyle diyordu: Ben Sehl ibn Sa'd es-Sâidî<RVden işittim, şöyle diyordu: Ben Rasulullan in yanında bir topluluk içinde idim. O sırada bir kadın geldi de:
— Yâ RasûÎallah! Bu kadın nefsini Sana hibe etmiştir, sen bu kadın hakkında re'yini ortaya koy! dedi. Rasûlullah (S) kadına hiçbir cevâb vermedi. Sonra kadın ayağa kalktı da yine:
— Yâ Rasûlallah! Şübhesiz bu kadın kendi nefsini Sana hibe etmiştir. Şimdi Sen bu kadın hakkında re'yini bakıp bildir! dedi. Rasûlullah ona bu sefer de bir cevâb vermedi. Sonra kadın üçüncü kerre ayağa kalktı da yine:
— Yâ Rasûlallah, şübhesiz bu kadın kendi nefsini Sana hibe etmiştir. Sen onun hakkında re'yini kullan! dedi. Bunun üzerine bir adam ayağa kalktı da:
— Yâ Rasûlallah! O kadını benimle nikâh et! dedi. Rasûlullah:
— "Yanında (mehr verecek) birşey var mı?" diye sordu. O zât:
— Hayır yok, dedi. Rasûluîlah:
— "Git de araştır,demirden bir yüzük olsun bul"buyurdu.Bunun üzerine o zât gitti,araştırdı,sonra geldi ve
— Ben hiçbirşey bulamadım, demirden bir yüzük dahî bulamadım, dedi. Rasûlullah:
— "Sende Kur'ân'dan birşey var mı?" diye sordu. O zât:
— Bende (yânî ezberimde) şu sûre ve şu sûre var, dedi. Rasûlullah:
— "Git, ben sendeki Kur'ân'a karşılık (yânî Kur'ân'ı kadına öğretmene karşılık) onu sana nikâh ettim" buyurdu

---

بَاب الْمَهْرِ بِالْعُرُوضِ وَخَاتَمٍ مِنْ حَدِيدٍ

5150 - حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِرَجُلٍ تَزَوَّجْ وَلَوْ بِخَاتَمٍ مِنْ حَدِيدٍ

Eşyalarla Ve Demirden Yüzükle Mehr Yapılması Babı
-...Bize Vekî', Sufyân es-Sevrî'den; odaEbûHâzım'dan; o da Sehl ibn Sa'd(R)Man tahdîs etti ki, Peygamber (S) bir adama hitaben: "Velev demirden bir yüzükle olsun evlen" buyurmuştur

---

بَاب الشُّرُوطِ فِي النِّكَاحِ وَقَالَ عُمَرُ مَقَاطِعُ الْحُقُوقِ عِنْدَ الشُّرُوطِ وَقَالَ الْمِسْوَرُ بْنُ مَخْرَمَةَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرَ صِهْرًا لَهُ فَأَثْنَى عَلَيْهِ فِي مُصَاهَرَتِهِ فَأَحْسَنَ قَالَ حَدَّثَنِي فَصَدَقَنِي وَوَعَدَنِي فَوَفَى لِي

5151 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَحَقُّ مَا أَوْفَيْتُمْ مِنْ الشُّرُوطِ أَنْ تُوفُوا بِهِ مَا اسْتَحْلَلْتُمْ بِهِ الْفُرُوجَ

Nikâhta Halâl Olan Şartlar Babı
Umer ibn Hattâb da: Hukukun durak yerleri, şartların yanındadır, demiştir. el-Misver ibn Mahrame de şöyle demiştir:Ben, Peygamber(S)'den işittim, kendisi bir damadını zikretti de onu dâmâdhğı hususunda övdü ve övgüsünü güzel yaptı:"O bana söz söylediğinde doğru söyledi, va'd ettiğinde bana va'dini yerine getirdi" buyurdu.
-...Bize el-Leys, Yezîd ibn Ebî Habîb'den; o da Ebû'l- Hayr'dan; o da Ukbe ibn Âmir'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Yerine getirdiğiniz şartların yerine getirmeniz en haklı olanı, kendisiyle fercleri halâl kılmak istediğiniz mehr şartıdır" buyurmuştur

بَاب الشُّرُوطِ الَّتِي لَا تَحِلُّ فِي النِّكَاحِ وَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ لَا تَشْتَرِطْ الْمَرْأَةُ طَلَاقَ أُخْتِهَا

5152 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ زَكَرِيَّاءَ هُوَ ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ تَسْأَلُ طَلَاقَ أُخْتِهَا لِتَسْتَفْرِغَ صَحْفَتَهَا فَإِنَّمَا لَهَا مَا قُدِّرَ لَهَا

Nikâh Sırasında Şart Kılınması Halâl Olmayan Şartlar Babı
Abdullah ibn Mes'ûd da: Bir kadın, kızkardeşinin talâkını kendi nikâhı için şart kılamaz,demiştir.
-... Bize Ubeydullah ibn Mûsâ.Zekeriyyâ ibn Ebî Zâide'den; o da Saîd ibn İbrahim'den; o da Ebû Seleme'den; o da Ebû Hureyre(R)'-den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Hiçbir kadına, kızkardeşinin çanağındaki ni'metin kendi kabına boşalması için onun talâkını istemek (ve onun yerine nikâh olmak) halâl olmaz. Kızkardeşinin talâkını isteyecek kadın iyi bilmelidir ki, ezelde ona ne takdir olundu ise, kendisine âid olan ni'met ancak odur" buyurmuştur

---

بَاب الصُّفْرَةِ لِلْمُتَزَوِّجِ وَرَوَاهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

5153 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبِهِ أَثَرُ صُفْرَةٍ فَسَأَلَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ أَنَّهُ تَزَوَّجَ امْرَأَةً مِنْ الْأَنْصَارِ قَالَ كَمْ سُقْتَ إِلَيْهَا قَالَ زِنَةَ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْلِمْ وَلَوْ بِشَاةٍ

Evlenen Kimsenin Zağferân Boyası Sürünmesi(Nin Cevazı) Babı
Bu sarı boya hadîsim Abdurrahmân ibn Avf, Peygamber(S)'den rivayet etti.
-...Bize Mâlik, Humeyd et-Tavîl'den; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten şöyle haber verdi:Abdurrahmân ibn Avf, Rasûlullah'ı ziyarete geldi. Kendisinde (evlenenlere mahsûs olan) san boya izi vardı. Rasûlullah (S) ona sordu, o da kendisinin Ensâr'dan bir kadınla evlenmiş olduğunu haber verdi. Rasûlullah:
— "O kadına ne kadar mehr verdin?" diye sordu. Abdurrahmân:
— Altından bir çekirdek ağırlığı (yânı beş dirhem) verdim, dedi. Rasûlullah (S) ona:
— "Bir koyunla olsun düğün aşı yap" buyurdu

5154 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ أَوْلَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِزَيْنَبَ فَأَوْسَعَ الْمُسْلِمِينَ خَيْرًا فَخَرَجَ كَمَا يَصْنَعُ إِذَا تَزَوَّجَ فَأَتَى حُجَرَ أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ يَدْعُو وَيَدْعُونَ لَهُ ثُمَّ انْصَرَفَ فَرَأَى رَجُلَيْنِ فَرَجَعَ لَا أَدْرِي آخْبَرْتُهُ أَوْ أُخْبِرَ بِخُرُوجِهِمَا

Bize Müsedded tahdîs etti. Bize Yahya ibn Saîd el-Kattân, Humeyd'den tahdîs etti ki, Enes (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Zeyneb bintu Cahş ile evlendi de müslümânlar üzerine hayrı bol yaptı. Peygamber evlendiği zamanlarda yapmakta olduğu gibi (insanlar yemekten sonra otururlarken) dışarı çıktı, mü'minlerin annelerinin hücrelerine varıp onlara duâ ediyor, onlar da kendisine duâ ediyorlardı. Sonra hücrelerden ayrıldı ve (yemekte hazır bulunanlardan) iki kişiyi gecikmişler gördü de yine hücresinden geri döndü. (O iki kişi Peygamber'i görünce çabuk dışarı çıkıp gittiler.) Enes: Ben o iki kişinin çıkışlarını Peygamber'e haber mi verdim yâhud keridisine haber mi verildi, bilmiyorum, dedi

---

بَاب كَيْفَ يُدْعَى لِلْمُتَزَوِّجِ

5155– حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ هُوَ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى عَلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَثَرَ صُفْرَةٍ قَالَ مَا هَذَا قَالَ إِنِّي تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً عَلَى وَزْنِ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ قَالَ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ أَوْلِمْ وَلَوْ بِشَاةٍ

Evlenen Kimseye Nasıl Duâ Edilir?
-...Bize Hammâd ibnu Zeyd, Sabit el-Bunânî'den; o da Enes(R)'ten tahdîs etti ki,Peygamber (S), Abdurrahmân ibn Avf in üzerinde san boya izi görünce:
— "Bu nedir?" diye sordu. O da:
— Ben altından bir çekirdek ağırlığı mehr üzerine bir kadınla evlendim, dedi.Peygamber:
— "Bâreke'llâhu leke(Allah sana mübarek eylesin) Bir koyunla da olsa düğün ziyafeti ver!" buyurmuştur

---

بَاب الدُّعَاءِ لِلنِّسَاءِ اللَّاتِي يَهْدِينَ الْعَرُوسَ وَلِلْعَرُوسِ

5156 – حَدَّثَنَا فَرْوَةُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَزَوَّجَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَتْنِي أُمِّي فَأَدْخَلَتْنِي الدَّارَ فَإِذَا نِسْوَةٌ مِنْ الْأَنْصَارِ فِي الْبَيْتِ فَقُلْنَ عَلَى الْخَيْرِ وَالْبَرَكَةِ وَعَلَى خَيْرِ طَائِرٍ

Gelin Ve Güveye Hidâyet Edip Yol Gösteren Kadınlara Ve Gelin İle Güveye Duâ Babı
-....Bize Alî ibn Mushir, Hişâm'dan; o da babası Urve'den tahdîs etti ki, Âişe (R)şöyle demiştir: Peygamber (S) beni akd ve nikâh eylemişti. Annem Ümmü Rûmân beni getirdi de Peygam-ber'in evine girdirdi. Evin içinde Ensâr'dan birtakım kadınlar hazır bulunuyorlardı. Bunlar (anama, berâberindekine ve geline):— Hayır ve bereket üzere geldiniz; hayırlı kısmet üzerine geldin! Dediler

---

بَاب مَنْ أَحَبَّ الْبِنَاءَ قَبْلَ الْغَزْوِ

5157– حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ غَزَا نَبِيٌّ مِنْ الْأَنْبِيَاءِ فَقَالَ لِقَوْمِهِ لَا يَتْبَعْنِي رَجُلٌ مَلَكَ بُضْعَ امْرَأَةٍ وَهُوَ يُرِيدُ أَنْ يَبْنِيَ بِهَا وَلَمْ يَبْنِ بِهَا

Gazveye Çıkmadan Önce Zifafa Girmek İsteyen Kimse Babı
-...Bize Abdullah ibnu'l-Mubârek, Ma'mer ibn RâşicTden; o da Hemmâm'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Peygamberlerden biri gazveye gitmek istediğinde kavmine hitaben: Bir kadının nikâhına mâlik olup da henüz onunla zifaf yapmamış ve onunla zifaf yapmayı istemekte bulunan hiçbir erkek, bu seferimde beni ta'kîb etmesin! diye emir verdi"

بَاب مَنْ بَنَى بِامْرَأَةٍ وَهِيَ بِنْتُ تِسْعِ سِنِينَ

5158 – حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ بْنُ عُقْبَةَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ عُرْوَةَ تَزَوَّجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَائِشَةَ وَهِيَ بِنْتُ سِتِّ سِنِينَ وَبَنَى بِهَا وَهِيَ بِنْتُ تِسْعٍ وَمَكَثَتْ عِنْدَهُ تِسْعًا

Dokuz Yaşında Bulunan Bir Kadınla Zifafa Giren Kimse Babı

-...Bize Sufyân es-Sevrî, Hişâm ibn Urve'den; o da babası Urve'den tahdîs etti ki, Peygamber (S)Âişe ile, Âişe altı yaşında iken akd yapmış, dokuz yaşında iken de zifaf yapmıştır. Âişe, Peygamber'in yanında dokuz sene kalmıştır

---

بَاب الْبِنَاءِ فِي السَّفَرِ

5159 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ أَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ خَيْبَرَ وَالْمَدِينَةِ ثَلَاثًا يُبْنَى عَلَيْهِ بِصَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيٍّ فَدَعَوْتُ الْمُسْلِمِينَ إِلَى وَلِيمَتِهِ فَمَا كَانَ فِيهَا مِنْ خُبْزٍ وَلَا لَحْمٍ أَمَرَ بِالْأَنْطَاعِ فَأُلْقِيَ فِيهَا مِنْ التَّمْرِ وَالْأَقِطِ وَالسَّمْنِ فَكَانَتْ وَلِيمَتَهُ فَقَالَ الْمُسْلِمُونَ إِحْدَى أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ أَوْ مِمَّا مَلَكَتْ يَمِينُهُ فَقَالُوا إِنْ حَجَبَهَا فَهِيَ مِنْ أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ وَإِنْ لَمْ يَحْجُبْهَا فَهِيَ مِمَّا مَلَكَتْ يَمِينُهُ فَلَمَّا ارْتَحَلَ وَطَّى لَهَا خَلْفَهُ وَمَدَّ الْحِجَابَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ النَّاسِ

Sefer Esnasında Kadınla Zifafa Girmek Babı
-...Enes (R) şöyle demiştir: Peygamber(S) Hayber(den dönüşte onun)la Medîne arasında üç gün ikaamet etti. Bu müddet içinde Peygamber'in Safiyye bintu Huyey ile evlenmesi vâki' oldu. Ben de müslümânlan Peygamber'in düğün aşına da'vet ettim. Bu ziyafette ekmek ve et yoktu. Peygamber yemek sofralarının yayılmasını emretti. Akabinde bunların içine de hurma, yağ ve akt denilen kuru yoğurt konulmuştu. İşte bu, Peygamber'in düğün ziyafeti olmuştu. Bu sırada müslümânlar kendi aralarında:
— Safiyye, mü'minlerin analarından birisi (hürr bir kadın) midir, yoksa Peygamber'in sağ elinin mâlik olduğu cariyelerden biri midir? dediler. Bâzıları da:
— Eğer Peygamber, Safiyye'yi örterse o, mü'minlerin analanndandır. Eğer örtmezse Safiyye, Peygamber'in sağ elinin mâlik olduğu bir câriyedir! dediler.Peygamber hareket etmeye karar verince bineğinin arkasına Safiyye için bir yer hazırlattı. İnsanlarla Safiyye arasına da bir perde uzattı. (Böylece Safiyye, mü'minlerin analarından biri oldu.)

بَاب الْبِنَاءِ بِالنَّهَارِ بِغَيْرِ مَرْكَبٍ وَلَا نِيرَانٍ

5160 - حَدَّثَنِي فَرْوَةُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ تَزَوَّجَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَتْنِي أُمِّي فَأَدْخَلَتْنِي الدَّارَ فَلَمْ يَرُعْنِي إِلَّا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضُحًى

Kişinin Gündüzleyin (İtan Veya Zînet İçin) Düğün Alayı Ve Ateş Yakma Olmaksızın Nikâhlısıyle Gerdeğe Girmesi Babı
-....Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) benimle evlendi. Akabinde annem Ümmü Rûmân beni getirdi de Peygamber'in evine girdirdi. O zaman beni kuşluk vaktinde birdenbire Rasûlullah'tan (O'nu ansızın görüvermemden) başka birşey korkutup heyecanlandırmadı

بَاب الْأَنْمَاطِ وَنَحْوِهَا لِلنِّسَاءِ

5161 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ اتَّخَذْتُمْ أَنْمَاطًا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَأَنَّى لَنَا أَنْمَاطٌ قَالَ إِنَّهَا سَتَكُونُ

Kadınlar İçin Etrafı Saçaklı Döşek Yüzleri, Döşemeler Ve Benzeri Şeyler (Edinmenin Cevazı)

-...Bize Muhammed ibnu'l-Munkedir tahdîs etti ki, Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: (Evlendiğim sırada) Rasûlullah (S):
— "Etrafı saçaklı döşek yüzleri, döşemeler edindiniz mi?" diye sordu. Ben:
— Yâ Rasûlallah! Bizim böyle döşek yüzleri ve döşemelerimiz nereden olacak? dedim. Rasûlullah:
— "Muhakkak ki yakında böyle döşemeler olacaktır" buyurdu

بَاب النِّسْوَةِ اللَّاتِي يَهْدِينَ الْمَرْأَةَ إِلَى زَوْجِهَا وَدُعَائِهِنَّ بِالْبَرَكَةِ

5162 - حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ يَعْقُوبَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَابِقٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا زَفَّتْ امْرَأَةً إِلَى رَجُلٍ مِنْ الْأَنْصَارِ فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَائِشَةُ مَا كَانَ مَعَكُمْ لَهْوٌ فَإِنَّ الْأَنْصَارَ يُعْجِبُهُمْ اللَّهْوُ

Kadını Nikâhlı Eşine Götürüp Teslim Eden Kadınlar Babı
-...Bize îsrâîl ibn Yûnus, Hişâm ibn Urve'den; o da babası Urve'den tahdîs etti ki, Âişe bir kadını Ensâr'dan olan bir adamla evlendirmişti. Peygamber (S):
— "Yâ Âişe! Sizin beraberinizde deff çalan, şarkı söyleyen şarkıcılarınız yok mu? Çünkü Ensâr böyle oyun ve eğlencelerden hoşlanır" buyurdu

---

بَاب الْهَدِيَّةِ لِلْعَرُوسِ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ وَاسْمُهُ الْجَعْدُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ مَرَّ بِنَا فِي مَسْجِدِ بَنِي رِفَاعَةَ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا مَرَّ بِجَنَبَاتِ أُمِّ سُلَيْمٍ دَخَلَ عَلَيْهَا فَسَلَّمَ عَلَيْهَا ثُمَّ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَرُوسًا بِزَيْنَبَ فَقَالَتْ لِي أُمُّ سُلَيْمٍ لَوْ أَهْدَيْنَا لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَدِيَّةً فَقُلْتُ لَهَا افْعَلِي فَعَمَدَتْ إِلَى تَمْرٍ وَسَمْنٍ وَأَقِطٍ فَاتَّخَذَتْ حَيْسَةً فِي بُرْمَةٍ فَأَرْسَلَتْ بِهَا مَعِي إِلَيْهِ فَانْطَلَقْتُ بِهَا إِلَيْهِ فَقَالَ لِي ضَعْهَا ثُمَّ أَمَرَنِي فَقَالَ ادْعُ لِي رِجَالًا سَمَّاهُمْ وَادْعُ لِي مَنْ لَقِيتَ قَالَ فَفَعَلْتُ الَّذِي أَمَرَنِي فَرَجَعْتُ فَإِذَا الْبَيْتُ غَاصٌّ بِأَهْلِهِ فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَضَعَ يَدَيْهِ عَلَى تِلْكَ الْحَيْسَةِ وَتَكَلَّمَ بِهَا مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ جَعَلَ يَدْعُو عَشَرَةً عَشَرَةً يَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَقُولُ لَهُمْ اذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ وَلْيَأْكُلْ كُلُّ رَجُلٍ مِمَّا يَلِيهِ قَالَ حَتَّى تَصَدَّعُوا كُلُّهُمْ عَنْهَا فَخَرَجَ مِنْهُمْ مَنْ خَرَجَ وَبَقِيَ نَفَرٌ يَتَحَدَّثُونَ قَالَ وَجَعَلْتُ أَغْتَمُّ ثُمَّ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ الْحُجُرَاتِ وَخَرَجْتُ فِي إِثْرِهِ فَقُلْتُ إِنَّهُمْ قَدْ ذَهَبُوا فَرَجَعَ فَدَخَلَ الْبَيْتَ وَأَرْخَى السِّتْرَ وَإِنِّي لَفِي الْحُجْرَةِ وَهُوَ يَقُولُ { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَى طَعَامٍ غَيْرَ نَاظِرِينَ إِنَاهُ وَلَكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَلَا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ فَيَسْتَحْيِي مِنْكُمْ وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنْ الْحَقِّ } قَالَ أَبُو عُثْمَانَ قَالَ أَنَسٌ إِنَّهُ خَدَمَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرَ سِنِينَ

Gelinle Güvey'e (Gerdek Sabahı) Hediye Verme Babı
Ve İbrahim (ibn Tahmân el-Herevî), ismi Ebû'1-Ca'd olan Ebû Usmân'dan; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten söyledi. Ebû Usmân el-Ca'd dedi ki: Enes ibn Mâlik Basra'da Benû Rifâa Mescidi'nde bizim yanı-miza gelmişti. İşte orada ben kendisinden şöyle derken işittim: Peygamber (S) anam Ümmü Suîeym'in tarafına uğradığı zaman onun yanına girer, ona selâm verirdi. Sonra Enes devamla şöyle dedi: Peygamber, Zeyneb bintu Cahş el-Esedîyye ile evlenip güvey oldu. Annem Ümmü Suleym bana:
— Keski Rasûlullah'a bir hediye versek! dedi. Ben de ona:
— Bunu yap! dedim.
Bunun üzerine annem hurma, yağ ve yoğurt kurusuna yöneldi de bunlardan bir taş tencere içinde hayse yemeği yaptı. Akabinde bu yemeği benimle Rasûlullah'a gönderdi. Ben bu yemeği Rasûlullah'a götürdüm. Rasûlullah bana:
— "Yemeği koy" buyurdu.Sonra bana emredip isimlerini söylediği "Birtakım adamları bana çağır ve karşılaştığın kimseleri de bana çağır!" dedi Ben O'nun bana emrettiği işi yaptım ve geri döndüm. Bir de gördüm ki, ev ahâlîsiyle dopdolu olmuş. Bu sırada Peygamber'i de gördüm ki, iki elini bu hayse

yemeğinin üzerine koydu da orada Allah'ın söylemesini istediği kelimeleri söyledi. Bundan sonra toplanan insanlardan onar onar çağırmaya, onlar da yemekten yemeye koyuldular. Rasûlullah onlara:
— "Allah 'in ismini zikredin ve her insan kendi önünden yesin" buyuruyordu.Enes dedi ki: Nihayet yiyenlerin hepsi yemekten dağıldılar. Onlardan dışarı çıkan çıktı da birkaç kişilik topluluk kalıp konuşmaya koyuldu.Enes dedi ki: Ben onların çıkıp gitmemelerinden gamlanmaya başladım. Sonra Peygamber, zevcelerinin hücrelerine doğru çıktı. Ben de O'nun arkasından çıktım ve O'na:
— O oturup konuşmaya dalan adamlar gitmişlerdir, dedim. Akabinde Peygamber eve girdi ve evin perdesini sarkıttı. Ben de hücrenin içinde bulunuyordum ki, kendisi şu âyetleri söylüyordu: "Ey îmân edenler! Peygamberdin evlerine -yemeğe da'vet olunmaksızın, vaktine de bakmaksızın- girmeyin.Fakat da 'vet olunduğunuz zaman girin. Yemeği yiyince dağılın. Söz dinlemek veya sohbet etmek için de (izinsiz) girmeyin. Çünkü bu, Peygambere ezâ vermekte, O sizden utanmaktadır. Allah ise haktan (hakkı açıklamaktan) çekinmez... " (el-Ahzâb: 53). Ebû Usmân: Enes, kendisinin on sene Rasûlullah'a hizmet ettiğini söyledi, demiştir

---

بَاب اسْتِعَارَةِ الثِّيَابِ لِلْعَرُوسِ وَغَيْرِهَا

5164 - حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا اسْتَعَارَتْ مِنْ أَسْمَاءَ قِلَادَةً فَهَلَكَتْ فَأَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَاسًا مِنْ أَصْحَابِهِ فِي طَلَبِهَا فَأَدْرَكَتْهُمْ الصَّلَاةُ فَصَلَّوْا بِغَيْرِ وُضُوءٍ فَلَمَّا أَتَوْا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَكَوْا ذَلِكَ إِلَيْهِ فَنَزَلَتْ آيَةُ التَّيَمُّمِ فَقَالَ أُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ جَزَاكِ اللَّهُ خَيْرًا فَوَاللَّهِ مَا نَزَلَ بِكِ أَمْرٌ قَطُّ إِلَّا جَعَلَ اللَّهُ لَكِ مِنْهُ مَخْرَجًا وَجُعِلَ لِلْمُسْلِمِينَ فِيهِ بَرَكَةٌ

Gelin-Güvey İçin Elbise Ve Başka Şeyleri Ariyet Olarak Almak Babı
-...Bize Ebû Usâme, Hişâm'dan; o da babası Urve'den;o da Âişe(R)'den tahdîs etti. Âişe, kızkardeşi Esma'dan bir gerdanlığı emânet almış, o da kaybolmuştu. Rasûlullah sahâbîlerinden birtakım insanları onu aramaları için gönderdi. Bu arayıcılara namaz vakti yetişti de bunlar (su bulamayıp) abdestsiz olarak namaz kıldılar. Pey-gamber(S)'e geldiklerinde, su bulamayıp abdestsiz namaz kıldıklarını O'na arzettiler. Bunun üzerine Teyemmüm Âyeti (en-Nisâ: 43, ei-Mâide: 6) indi. Bunun üzerine Useyd ibnu Hudayr, Âişe'ye:
— Allah seni hayırla karşılasın! Vallahi senin başına herhangi bir meşakkatli iş geldiyse, muhakkak Allah ondan bir çıkış yolu ihsan etmiş, müslümânlara da onda bir hayır ve bereket kılınmıştır! dedi

---

بَاب مَا يَقُولُ الرَّجُلُ إِذَا أَتَى أَهْلَهُ

5165 - حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَا لَوْ أَنَّ أَحَدَهُمْ يَقُولُ حِينَ يَأْتِي أَهْلَهُ بِاسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ جَنِّبْنِي الشَّيْطَانَ وَجَنِّبْ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا ثُمَّ قُدِّرَ بَيْنَهُمَا فِي ذَلِكَ أَوْ قُضِيَ وَلَدٌ لَمْ يَضُرَّهُ شَيْطَانٌ أَبَدًا

Erkeğin Eşine Geldiği Zaman Söyleyeceği Duâ Babı
-....İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Dikkat edin! Onların herhangi biri (cinsî münâsebet için) eşine gelip yanaşırken: Bismillâhi, Allâhumme cennibnVş-şeytâne ve cennibVş-şeytâne ma razaktenâ{ = Bismillah, yâ Allah, beni şeytândan uzaklaştır, şeytânı da bize ihsan ettiğin çocuktan uzak kıl)/ derse, sonar aralarındaki bu işte bir çocuk takdir olunur yâhud hükmo-lunursa, o çocuğa hiçbir zaman şeytân zarar veremez"

بَاب الْوَلِيمَةُ حَقٌّ وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْلِمْ وَلَوْ بِشَاةٍ

Düğün Aşı Bir Haktır (Şerîatte. Sabittir) Abdurrahmân ibn Avf da:
Peygamber (S) bana: "Velev ki bir koyunla olsun düğün aşı yap!" buyurdu, demiştir

---

5166- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ ابْنَ عَشْرِ سِنِينَ مَقْدَمَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ فَكَانَ أُمَّهَاتِي يُوَاظِبْنَنِي عَلَى خِدْمَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَدَمْتُهُ عَشْرَ سِنِينَ وَتُوُفِّيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا ابْنُ عِشْرِينَ سَنَةً فَكُنْتُ أَعْلَمَ النَّاسِ بِشَأْنِ الْحِجَابِ حِينَ أُنْزِلَ وَكَانَ أَوَّلَ مَا أُنْزِلَ فِي مُبْتَنَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِزَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ أَصْبَحَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَا عَرُوسًا فَدَعَا الْقَوْمَ فَأَصَابُوا مِنْ الطَّعَامِ ثُمَّ خَرَجُوا وَبَقِيَ رَهْطٌ مِنْهُمْ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَطَالُوا الْمُكْثَ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَرَجَ وَخَرَجْتُ مَعَهُ لِكَيْ يَخْرُجُوا فَمَشَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَشَيْتُ حَتَّى جَاءَ عَتَبَةَ حُجْرَةِ عَائِشَةَ ثُمَّ ظَنَّ أَنَّهُمْ خَرَجُوا فَرَجَعَ وَرَجَعْتُ مَعَهُ حَتَّى إِذَا دَخَلَ عَلَى زَيْنَبَ فَإِذَا هُمْ جُلُوسٌ لَمْ يَقُومُوا فَرَجَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَجَعْتُ مَعَهُ حَتَّى إِذَا بَلَغَ عَتَبَةَ حُجْرَةِ عَائِشَةَ وَظَنَّ أَنَّهُمْ خَرَجُوا فَرَجَعَ وَرَجَعْتُ مَعَهُ فَإِذَا هُمْ قَدْ خَرَجُوا فَضَرَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ بِالسِّتْرِ وَأُنْزِلَ الْحِجَابُ

-...İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Enes ibn Mâlik (R) haber verdi ki, kendisi Rasûlullah(S)'ın Medine'ye gelmesi zamanında on yaşında imiş. Dedi ki:
— İşte o zaman annelerim benim Peygamber'in hizmetine devam etmeme muvafakat ederlerdi. Ben de Peygamber'e on sene hizmet ettim. Peygamber vefat ettiği zaman ben yirmi yaşında bulunuyordum. Ben, indirildiği sırada Hicâb işini insanların en iyi bileni oldum. İndirilen hicâb emrinin ilki Rasûlullah'ın Zeyneb ibnetu Cahş'Ia evlenmesi zamanında oldu. Peygamber (S), Zeyneb'e güvey oldu. Akabinde insanları düğün aşına da'vet etti. Gelenler yemekten yediler. Sonra çıktılar. Onlardan birkaç kişi Peygamber'in yanında kaldı da kalmayı epey uzattılar. Peygamber onların çıkıp gitmeleri için dışarı çıktı, ben de O'nun beraberinde çıktım. Peygamber yürüdü, ben de yürüdüm. Nihayet Âişe'nin hücresinin eşiğine geldi. Sonra o insanların çıkıp gittiklerini zannetti de geri döndü. Ben de O'nunla beraber geri döndüm. Sonunda Zeyneb'in yanına girince bir de gördü ki, o kişiler yerlerinden kalkmayıp hâlâ oturmaktalar. Bunun üzerine Peygamber tekrar geri döndü, ben de O'nun beraberinde döndüm. Sonunda yine Âişe hücresinin eşiğine vardığında, o insanların çıkmış olduklarını düşündü. Geriye döndü, ben de beraberinde geriye döndüm.Bu sefer gördük ki, onlar çıkıp gitmişler. Peygamber benimle kendisi arasına perde çekti, hicâb emri de indirildi (ei-Ahzâb: 5.3)

بَاب الْوَلِيمَةِ وَلَوْ بِشَاةٍ

5167 - حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي حُمَيْدٌ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ وَتَزَوَّجَ امْرَأَةً مِنْ الْأَنْصَارِ كَمْ أَصْدَقْتَهَا قَالَ وَزْنَ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ وَعَنْ حُمَيْدٍ سَمِعْتُ أَنَسًا قَالَ لَمَّا قَدِمُوا الْمَدِينَةَ نَزَلَ الْمُهَاجِرُونَ عَلَى الْأَنْصَارِ فَنَزَلَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ عَلَى سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ فَقَالَ أُقَاسِمُكَ مَالِي وَأَنْزِلُ لَكَ عَنْ إِحْدَى امْرَأَتَيَّ قَالَ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ وَمَالِكَ فَخَرَجَ إِلَى السُّوقِ فَبَاعَ وَاشْتَرَى فَأَصَابَ شَيْئًا مِنْ أَقِطٍ وَسَمْنٍ فَتَزَوَّجَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْلِمْ وَلَوْ بِشَاةٍ

Velev Bir Koyunla Olsun Düğün Aşı Babı

-...Bana Humeyd tahdîs etti ki, kendisi Enes(R)'in şöyle dediğini işitmiştir: Abdurrahmân ibn Avf, Ensâr'dan bir kadınla evlenmişti, Peygamber (S) kendisine:
— "O kadına ne kadar mehr verdin?" diye sordu. Abdurrahmân:
— Altından bir çekirdek (yânî beş dirhem) verdim, dedi.Ve yine Humeyd et-Tavîl'den: Ben Enes'in şöyle dediğini işittim: Muhacirler Medine'ye geldikleri zaman, Ensâr'a konuk oldular. Abdurrahmân ibn Avf, Sa'd ibnu'r-Rabî' üzerine konuk oldu.Sa'd ona:
— Malımı seninle bölüşeyim, senin için iki zevcemin birinden vazgeçeyim, dedi.Abdurrahmân ona:
— Allah sana ehlinde ve malında bereket verip mübarek eylesin! dedi. .
Akabinde çarşıya çıktı. Satın alıp satış yaptı, bir mıkdar yoğurt kurusu ve yağ elde edip kazandı. Bu sırada Ebû Haysir'in kızıyla evlendi. Peygamber ona:
— "Bir koyunla da olsun düğün aşı ziyafeti yap! buyurdu

5168- حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ مَا أَوْلَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى شَيْءٍ مِنْ نِسَائِهِ مَا أَوْلَمَ عَلَى زَيْنَبَ أَوْلَمَ بِشَاةٍ

- Bize Hammâd ibn Zeyd, Sabit el-Bunânfden tahdîs etti ki, Enes (R): Peygamber (S), Zeyneb bintu Cahş'Ia evlenmesi üzerine düğün aşı ziyafeti yaptığı gibi kadınlarının hiçbirisi üzerine duğün aşı ziyafeti vermedi. Zeyneb'le evlenmesi üzerine bir koyunla düğün ası ziyafeti verdi, demiştir.

5169 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ شُعَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْتَقَ صَفِيَّةَ وَتَزَوَّجَهَا وَجَعَلَ عِتْقَهَا صَدَاقَهَا وَأَوْلَمَ عَلَيْهَا بِحَيْسٍ

Bize Müsedded, Abdulvâris'ten; o da Şuayb'dan; o da Enes(R)'den tahdîs etti ki,Rasûlullah (S) Safiyye bintu Huyey'e hürriyet verip onunla evlendi de, ona hürriyet vermesini onun mehri kıldı ve onunla evlenmesi üzerine hays yemeğiyle (yânî hurma, kuru yoğurt ve yağ kanşımıyle) düğün aşı ziyafeti vermiştir.

5170- حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ بَيَانٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا يَقُولُ بَنَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِامْرَأَةٍ فَأَرْسَلَنِي فَدَعَوْتُ رِجَالًا إِلَى الطَّعَامِ

-....Beyân ibn Bişr el-Ahmesî şöyle dedi: Ben Enes(R)'ten işittim: Peygamber (S) bir kadınla (Zeyneb bintu Cahş'la) evlendi de beni gönderdi, ben de insanları (o kadının düğün aşı için yapılan) yemeğe da'vet ettim, diyordu

---

بَاب مَنْ أَوْلَمَ عَلَى بَعْضِ نِسَائِهِ أَكْثَرَ مِنْ بَعْضٍ

5171 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ قَالَ ذُكِرَ تَزْوِيجُ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ عِنْدَ أَنَسٍ فَقَالَ مَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْلَمَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ نِسَائِهِ مَا أَوْلَمَ عَلَيْهَا أَوْلَمَ بِشَاةٍ

Kadınlarının Bâzısı Üzerine Diğerinden Daha Çok Düğün Aşı Ziyafeti Veren Kimse Babı

-...Sabit el-Bunânî şöyle dedi: Enes'in yanında Zeyneb ibnetu Cahş'ın evlenmesi zikrolundu da Enes: Ben, Peygamber (S)'in kadınlarından hiçbirisi üzerine, Zeyneb'îe evlenmesi üzerine yaptığı kadar düğün aşı ziyafeti verdiğini görmedim; Peygamber Zeyneb'le evlenmesi üzerine bir koyunla düğün aşı ziyafeti verdi, dedi

---

بَاب مَنْ أَوْلَمَ بِأَقَلَّ مِنْ شَاةٍ

5172 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ صَفِيَّةَ عَنْ أُمِّهِ صَفِيَّةَ بِنْتِ شَيْبَةَ قَالَتْ أَوْلَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى بَعْضِ نِسَائِهِ بِمُدَّيْنِ مِنْ شَعِيرٍ

Bir Koyundan Daha Azıyla Düğün Aşı Yapan Kimse Babı
-...Bize Sufyân, Mansür ibn Safiyye'den tahdîs etti ki, annesi Safiyye bintu Şeybe:
— Peygamber (S) kadınlarından biriyle evlenmesi üzerine iki müdd arpa unuyla düğün aşı ziyafeti verdi, demiştir

---

بَاب حَقِّ إِجَابَةِ الْوَلِيمَةِ وَالدَّعْوَةِ وَمَنْ أَوْلَمَ سَبْعَةَ أَيَّامٍ وَنَحْوَهُ وَلَمْ يُوَقِّتْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا وَلَا يَوْمَيْنِ

5173 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ إِلَى الْوَلِيمَةِ فَلْيَأْتِهَا

Düğün Aşına Ve Da'vete İcabet Hakkı, Yedi Gün Ve Buna Yakın Süre Düğün Ası Ziyafeti Yapan Kimse, Peygamber(S)'İn (Düğün Aşı İçin) Bir Gün, İki Gün Diye Bir Vakit Ta'yîn Etmediği(Ni Beyân)
-...Bize Mâlik, Nâfı'den; o da Abdullah ibn Umer(R)'den olmak üzere haber Verdi ki, Rasûlullah (S): "Sizden biriniz düğün aşına da'vet olunduğu zaman hemen ona gitsin" buyurmuştur.

5174 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي مَنْصُورٌ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فُكُّوا الْعَانِيَ وَأَجِيبُوا الدَّاعِيَ وَعُودُوا الْمَرِيضَ

-...Sufyân es-Sevrî şöyle demiştir: Bana Mansûr, Ebû Vâil den; o da Ebû Mûsâ el- Eş'arî'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Esîri çözün, düğün aşı da'vetçisine icabet edin, hastaları ziyaret edin!" buyurmuştur

---

5175 – حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ الْأَشْعَثِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ سُوَيْدٍ قَالَ الْبَرَاءُ بْنُ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَمَرَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَبْعٍ وَنَهَانَا عَنْ سَبْعٍ أَمَرَنَا بِعِيَادَةِ الْمَرِيضِ وَاتِّبَاعِ الْجِنَازَةِ وَتَشْمِيتِ الْعَاطِسِ وَإِبْرَارِ الْقَسَمِ وَنَصْرِ الْمَظْلُومِ وَإِفْشَاءِ السَّلَامِ وَإِجَابَةِ الدَّاعِي وَنَهَانَا عَنْ خَوَاتِيمِ الذَّهَبِ وَعَنْ آنِيَةِ الْفِضَّةِ وَعَنْ الْمَيَاثِرِ وَالْقَسِّيَّةِ وَالْإِسْتَبْرَقِ وَالدِّيبَاجِ تَابَعَهُ أَبُو عَوَانَةَ وَالشَّيْبَانِيُّ عَنْ أَشْعَثَ فِي إِفْشَاءِ السَّلَامِ

-...Bize Ebû'l-Ehvas, el-Eş'as'tan tahdîs etti. Muâviye ibnu Suveyd söyledi ki, el- Berâ ibn Âzib (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bize yedi şeyi işlememizi emretti, yedi şeyden de nehyetti: Bize hasta ziyareti yapmayı, cenaze ardından gitmeyi, aksırana "Allah sana merhamet eylesin" demeyi, yemîni kabul etmeyi, zulme uğrayana yardım etmeyi, selâmı yaymayı, da'vetçiye icabet eylemeyi emretti. Bizi altın

yüzüklerden, gümüş kap(kullanmak)tan, semer ve eyer üstüne konulup binicinin üzerine oturduğu ipek yüzlü minderlerden, kassiyye, istebrak ve dîbâc(adı verilen ipekli kumaşları kullanmak)dan da nehyetti. Bu hadîsi "Selâmı yaymak" lafzıyle Eş'as ibn Ebi'ş-Şa'sâ'dan rivayet etmekte Ebû'l-Ehvas'a Ebû Avâne ile eş-Şeybânî mutâbaat etmişlerdir

---

5176 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ دَعَا أَبُو أُسَيْدٍ السَّاعِدِيُّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي عُرْسِهِ وَكَانَتْ امْرَأَتُهُ يَوْمَئِذٍ خَادِمَهُمْ وَهِيَ الْعَرُوسُ قَالَ سَهْلٌ تَدْرُونَ مَا سَقَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْقَعَتْ لَهُ تَمَرَاتٍ مِنْ اللَّيْلِ فَلَمَّا أَكَلَ سَقَتْهُ إِيَّاهُ

-...Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: Ebû Useyd Mâlik ibn Rabîa, Rasûlullah(S)'I kendisinin düğün yemeğine da'vet etmişti. O gün henüz gelin olan karısı da da'vetlilere hizmet etmekte idi. Sehl:
— Gelinin o gün Rasûlullah'a ne içirdiğini bilir misiniz? Gelin geceden (bir kap içine) Rasûlullah için biraz hurma ıslatmıştı, Rasûlullah düğün aşını yiyince onun şırasını Rasûlullah'a içirdi, demiştir

---

بَاب مَنْ تَرَكَ الدَّعْوَةَ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ

5177 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ شَرُّ الطَّعَامِ طَعَامُ الْوَلِيمَةِ يُدْعَى لَهَا الْأَغْنِيَاءُ وَيُتْرَكُ الْفُقَرَاءُ وَمَنْ تَرَكَ الدَّعْوَةَ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Da'vete İcabet Etmeyi Terkeden Allah'a Ve Rasûlü'ne Âsî Olmuştur Babı
-...Bize İmâm Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da el-A'rec'den haber verdi ki, Ebû Hureyre (R): Yemeğin şerrlisi, zenginlerin da'vet edilip de fakirlerin terkedildiği düğün yemeğidir. Her kim da'vete icabet etmeyi terkederse, muhakkak Allah'a ve Rasûlüne isyan etmiştir, der idi.

بَاب مَنْ أَجَابَ إِلَى كُرَاعٍ

5178 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْ دُعِيتُ إِلَى كُرَاعٍ لَأَجَبْتُ وَلَوْ أُهْدِيَ إِلَيَّ كُرَاعٌ لَقَبِلْتُ

Sığır Ve Davar Ayağı Yemeğine İcabet Eden Kimse Babı
-.. Bize Abdan, Ebû Hamza'dan; o da el-A'meş'ten; o da Ebû Hâzım'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Eğer ben sığır ve davar ayağından yapılmış bir paça yemeğine bile da'vet olunsaydım, muhakkak ona icabet ederdim. Şayet bana bir davarın ön ayağı hediye edilse, ben onu elbette kabul ederim" buyurmuştur

---

بَاب إِجَابَةِ الدَّاعِي فِي الْعُرْسِ وَغَيْرِهِ

5179 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجِيبُوا هَذِهِ الدَّعْوَةَ إِذَا دُعِيتُمْ لَهَا قَالَ وَكَانَ

عَبْدُ اللَّهِ يَأْتِي الدَّعْوَةَ فِي الْعُرْسِ وَغَيْرِ الْعُرْسِ وَهُوَ صَائِمٌ

Düğünde Veya Başka Sebeble Yapılmış Yemeğe Da'vet Edene İcabet Etmek
-...İbn Cureyc şöyle demiştir: Bana Mûsâ ibn Ukbe haber verdi ki, Nâfı' şöyle demiştir: Ben Abdullah ibn Umer(R)'den işittim, Rasûlullah (S): "(Düğün aşına) da'vet edildiğiniz zaman bu da'vete icabet ediniz" buyurdu, diyordu. Nâfi': Abdullah ibn Umer, düğün aşı olsun yâhud başka bir da'vet olsun, oruçlu olduğu hâlde (bile) yapılan da'vete gelirdi, demiştir

---

بَاب ذَهَابِ النِّسَاءِ وَالصِّبْيَانِ إِلَى الْعُرْسِ

5180 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَبْصَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِسَاءً وَصِبْيَانًا مُقْبِلِينَ مِنْ عُرْسٍ فَقَامَ مُمْتَنًّا فَقَالَ اللَّهُمَّ أَنْتُمْ مِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ

Kadınların Ve Çocukların Düğün Aşına Gitmeleri Babı
-....Bize Abdulazîz ibnu Suheyb tahdîs etti ki, Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir:Peygamber (S) Ensâr'dan birtakım kadınları ve çocukları bir düğün aşından dönüp gelirlerken gördü de çabucak kuvvetle ayağa kalktı ve: "Allah şâhid olsun ki, sizler bana insanların en sevimlilerindensiniz" buyurdu

---

بَاب هَلْ يَرْجِعُ إِذَا رَأَى مُنْكَرًا فِي الدَّعْوَةِ وَرَأَى أَبُو مَسْعُودٍ صُورَةً فِي الْبَيْتِ فَرَجَعَ وَدَعَا ابْنُ عُمَرَ أَبَا أَيُّوبَ فَرَأَى فِي الْبَيْتِ سِتْرًا عَلَى الْجِدَارِ فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ غَلَبَنَا عَلَيْهِ النِّسَاءُ فَقَالَ مَنْ كُنْتُ أَخْشَى عَلَيْهِ فَلَمْ أَكُنْ أَخْشَى عَلَيْكَ وَاللَّهِ لَا أَطْعَمُ لَكُمْ طَعَامًا فَرَجَعَ

Da'vetli, Da/Vet Meclisinde Sevilmez Birşey Gördüğünde Geri Döner Mi?
İbn Mes'ûd da'vete gittiği evde bîr suret gördü de hemen geri döndü.İbn Umer, Ebû Eyyûb'u da'vet etmişti. Ebû Eyyûb evde, duvar üzerinde bir örtü gördü de İbn Umer'e karşı bunu reddetti.İbn Umer: Duvara perde koymak üzerinde kadınlar bize gâlib geldiler, dedi. Ebû Eyyûb da: Eğer ben evinde bu sevilmez işin benzerini yapmakta olan herhangi bir kimseye karşı korkuyor idiysem de bu işten dolayı sana karşı korkacak değilim. Vallahi sizin yemeğinizi yemem! dedi ve geriye döndü

5181 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا اشْتَرَتْ نُمْرُقَةً فِيهَا تَصَاوِيرُ فَلَمَّا رَآهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ عَلَى الْبَابِ فَلَمْ يَدْخُلْ فَعَرَفْتُ فِي وَجْهِهِ الْكَرَاهِيَةَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ مَاذَا أَذْنَبْتُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا بَالُ هَذِهِ النُّمْرُقَةِ قَالَتْ فَقُلْتُ اشْتَرَيْتُهَا لَكَ لِتَقْعُدَ عَلَيْهَا وَتَوَسَّدَهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَصْحَابَ هَذِهِ الصُّوَرِ يُعَذَّبُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيُقَالُ لَهُمْ أَحْيُوا مَا خَلَقْتُمْ وَقَالَ إِنَّ الْبَيْتَ الَّذِي فِيهِ الصُّوَرُ لَا تَدْخُلُهُ الْمَلَائِكَةُ

-....Peygamber'in zevcesi Âişe (R) haber vermiştir. Âişe, kendisinde birtakım resimler bulunan bir şilte satın almıştı. Rasûlul-lah (S) bunu görünce kapının önünde dikildi de içeri girmedi.
(Âişe dedi ki:) Ben bu sırada Rasûlullah'ın yüzünde hoşlanmamazlık izini tanıdım ve:
— Yâ Rasûlallah! Allah'a ve Rasûlü'ne tevbe ederim, ne günâh işledim? dedim.Rasûlullah:
— "Bu şiltenin burada işi nedir?" buyurdu, Âişe dedi ki: Ben:
— (Yâ Rasûlallah!) Ben bunu üzerine oturasın ve yaslanasın diye Sen'in için satın aldım, dedim.
Rasûlullah:

— "Bu suretlerin sahihleri kıyamet gününde muhakkak azâb olunurlar. Ve bu kimselere: Sûretlendirdiğiniz bu hayvanları diriltiniz! denilir" buyurdu. Ve yine Rasûlullah:
— "İçinde suret bulunan eve melekler girmez" buyurdu

بَاب قِيَامِ الْمَرْأَةِ عَلَى الرِّجَالِ فِي الْعُرْسِ وَخِدْمَتِهِمْ بِالنَّفْسِ

5182 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلٍ قَالَ لَمَّا عَرَّسَ أَبُو أُسَيْدٍ السَّاعِدِيُّ دَعَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابَهُ فَمَا صَنَعَ لَهُمْ طَعَامًا وَلَا قَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ إِلَّا امْرَأَتُهُ أُمُّ أُسَيْدٍ بَلَّتْ تَمَرَاتٍ فِي تَوْرٍ مِنْ حِجَارَةٍ مِنْ اللَّيْلِ فَلَمَّا فَرَغَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الطَّعَامِ أَمَاثَتْهُ لَهُ فَسَقَتْهُ تُتْحِفُهُ بِذَلِكَ

Kadının Düğün Yemeğinde Erkeklerin İşlerini Yapması Ve Bizzat Hizmetlerinde Bulunması
-...Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: Ebû Useyd es-Sâidî arûs (yânî gelin) aldığı zaman, Peygamber'i ve sahâbîlerini da'vet etti. Onlar için yemeği yapan da, önlerine süren de Useyd'in henüz evlendiği karısı Ümmü Useyd'den başkası değildi. O, geceden taş bir tencere içinde hurmalar ıslatmış, Peygamber yemeğinden ayrılınca kadın kendi eliyle o şırayı Peygamber'e sundu da O'na böylece ikram ederek içirdi.

بَاب النَّقِيعِ وَالشَّرَابِ الَّذِي لَا يُسْكِرُ فِي الْعُرْسِ

5183 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْقَارِيُّ عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ أَنَّ أَبَا أُسَيْدٍ السَّاعِدِيَّ دَعَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعُرْسِهِ فَكَانَتْ امْرَأَتُهُ خَادِمَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَهِيَ الْعَرُوسُ فَقَالَتْ أَوْ قَالَ أَتَدْرُونَ مَا أَنْقَعَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْقَعَتْ لَهُ تَمَرَاتٍ مِنْ اللَّيْلِ فِي تَوْرٍ

Düğün Yemeğinde Sarhoş Etmeyen İçki Ve Hurma Şırası (Edinmenin Cevazı) Babı
-....Ebû Hazım şöyle demiştir: Ben Sehl ibn Sa'd'dan işittim: Ebû Useyd es-Sâidî, Peygamber(S)'i kendisinin düğün aşına da'vet etti. O gün henüz gelin bulunduğu hâlde, kansı onlara hizmet etmekte idi. Gelin yâhud Sehl: Rasûlullah için ne şırası yaptı bilir misiniz? Rasûlullah için geceden taştan bir kabın içinde bir mikdâr hurma ıslattı, demiştir

---

بَاب الْمُدَارَاةِ مَعَ النِّسَاءِ وَقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا الْمَرْأَةُ كَالضِّلَعِ

5184 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمَرْأَةُ كَالضِّلَعِ إِنْ أَقَمْتَهَا كَسَرْتَهَا وَإِنْ اسْتَمْتَعْتَ بِهَا اسْتَمْتَعْتَ بِهَا وَفِيهَا عِوَجٌ

Kadınlara Yumuşak Ve Güzel Muamele Etmek Ve Peygamber(S)'İn "Kadın Ancak Kaburga Kemiği Gibidir" Sözü Babı
-....Bana İmâm Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; odael-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Kadın, kaburga kemiği gibidir. Eğer sen onu doğrultup düzeltmeye kalkarsan kırarsın. Eğer ondaki eğrilikle beraber ondan faydalanmak istersen, ondan faydalanabilirsin" buyurmuştur.

بَاب الْوَصَاةِ بِالنِّسَاءِ

5185 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ الْجُعْفِيُّ عَنْ زَائِدَةَ عَنْ مَيْسَرَةَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُؤْذِي جَارَهُ وَاسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ خَيْرًا فَإِنَّهُنَّ خُلِقْنَ مِنْ ضِلَعٍ وَإِنَّ أَعْوَجَ شَيْءٍ فِي الضِّلَعِ أَعْلَاهُ فَإِنْ ذَهَبْتَ تُقِيمُهُ كَسَرْتَهُ وَإِنْ تَرَكْتَهُ لَمْ يَزَلْ أَعْوَجَ فَاسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ خَيْرًا

KAdınlarla İlgili Siyer Babı
-....Bize Hüseyin el-Cu'fî, Zâide'den; odaMeysere'den; o da Ebû Hâzım'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Her kim Allah'a ve son güne îmân ediyorsa, o mü 'min kişi komşusuna ezâ etmesin. Bir de kadınlar hakkında birbirinize hayır tavsiye ediniz! Çünkü onlar kaburga kemiğinden yaratılmışlardır. Bu kemiğin en eğri kısmı en üst tarafıdır. Eğer sen eğri kemiği doğrultmaya gidersen, onu kırarsın. Onu kendi hâline bırakırsan, dâima eğri kalır. Onun için sizler birbirinize kadınlar hakkında dâima hayır tavsiye ediniz"

5187 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا نَتَّقِي الْكَلَامَ وَالِانْبِسَاطَ إِلَى نِسَائِنَا عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَيْبَةَ أَنْ يَنْزِلَ فِينَا شَيْءٌ فَلَمَّا تُوُفِّيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَكَلَّمْنَا وَانْبَسَطْنَا

-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Biz Peygamber zamanında hakkımızda birşey, bir vahy inmesinden korktuğumuz için kadınlarla kelâm etmekten ve onlara (haklarında eksiklik yapmak ve onlara yumuşak davranmayı terketmekte) açılıp yayılmaktan çekinir idik. Peygamber (S) vefat edince biz de kadınlar gibi çok söz eder olduk ve onlara karşı kusurda açılıp yayıldık .

بَاب { قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا }

5188 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ فَالْإِمَامُ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِ زَوْجِهَا وَهِيَ مَسْئُولَةٌ وَالْعَبْدُ رَاعٍ عَلَى مَالِ سَيِّدِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ أَلَا فَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ

'Ey îmân edenler, gerek kendilerinizi, gerek aile ferdlerinizi öyle bir ateşten koruyun ki..." (et-Tahrîm: 6) .
-...Abdullah ibn Umer (S) şöyle buyurdu: "Herbirerleriniz çoban ve herbirerleriniz sorumludur. İmâm (yânî devlet başkanı) bir çobandır ve o da sorumludur. Erkek, kendi aileferdleri üzerinde bir çobandır, o da bunlardan sorumludur. Kadın da kocasının evi üzerinde bir çobandır, o da eli al-tındakilerden sorumludur. Köle de efendisinin malı üzerinde bir çobandır, o da sorumludur. Dikkat edin! Herbirerleriniz çoban ve herbirerleriniz sorumlusunuz'

بَاب حُسْنِ الْمُعَاشَرَةِ مَعَ الْأَهْلِ

5189 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَعَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ قَالَا أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ جَلَسَ إِحْدَى عَشْرَةَ امْرَأَةً فَتَعَاهَدْنَ وَتَعَاقَدْنَ أَنْ لَا يَكْتُمْنَ مِنْ أَخْبَارِ أَزْوَاجِهِنَّ شَيْئًا قَالَتْ الْأُولَى زَوْجِي لَحْمُ جَمَلٍ غَثٍّ عَلَى رَأْسِ جَبَلٍ لَا سَهْلٍ فَيُرْتَقَى وَلَا سَمِينٍ فَيُنْتَقَلُ قَالَتْ الثَّانِيَةُ زَوْجِي لَا أَبُثُّ خَبَرَهُ إِنِّي أَخَافُ أَنْ لَا أَذَرَهُ إِنْ أَذْكُرْهُ

أَذْكُرْ عُجَرَهُ وَبُجَرَهُ قَالَتْ الثَّالِثَةُ زَوْجِي الْعَشَنَّقُ إِنْ أَنْطِقْ أُطَلَّقْ وَإِنْ أَسْكُتْ أُعَلَّقْ قَالَتْ الرَّابِعَةُ زَوْجِي كَلَيْلِ تِهَامَةَ لَا حَرٌّ وَلَا قُرٌّ وَلَا مَخَافَةَ وَلَا سَآمَةَ قَالَتْ الْخَامِسَةُ زَوْجِي إِنْ دَخَلَ فَهِدَ وَإِنْ خَرَجَ أَسِدَ وَلَا يَسْأَلُ عَمَّا عَهِدَ قَالَتْ السَّادِسَةُ زَوْجِي إِنْ أَكَلَ لَفَّ وَإِنْ شَرِبَ اشْتَفَّ وَإِنْ اضْطَجَعَ الْتَفَّ وَلَا يُولِجُ الْكَفَّ لِيَعْلَمَ الْبَثَّ قَالَتْ السَّابِعَةُ زَوْجِي غَيَايَاءُ أَوْ عَيَايَاءُ طَبَاقَاءُ كُلُّ دَاءٍ لَهُ دَاءٌ شَجَّكِ أَوْ فَلَّكِ أَوْ جَمَعَ كُلًّا لَكِ قَالَتْ الثَّامِنَةُ زَوْجِي الْمَسُّ مَسُّ أَرْنَبٍ وَالرِّيحُ رِيحُ زَرْنَبٍ قَالَتْ التَّاسِعَةُ زَوْجِي رَفِيعُ الْعِمَادِ طَوِيلُ النِّجَادِ عَظِيمُ الرَّمَادِ قَرِيبُ الْبَيْتِ مِنْ النَّادِ قَالَتْ الْعَاشِرَةُ زَوْجِي مَالِكٌ وَمَا مَالِكٌ مَالِكٌ خَيْرٌ مِنْ ذَلِكِ لَهُ إِبِلٌ كَثِيرَاتُ الْمَبَارِكِ قَلِيلَاتُ الْمَسَارِحِ وَإِذَا سَمِعْنَ صَوْتَ الْمِزْهَرِ أَيْقَنَّ أَنَّهُنَّ هَوَالِكُ قَالَتْ الْحَادِيَةَ عَشْرَةَ زَوْجِي أَبُو زَرْعٍ وَمَا أَبُو زَرْعٍ أَنَاسَ مِنْ حُلِيٍّ أُذُنَيَّ وَمَلَأَ مِنْ شَحْمٍ عَضُدَيَّ وَبَجَّحَنِي فَبَجِحَتْ إِلَيَّ نَفْسِي وَجَدَنِي فِي أَهْلِ غُنَيْمَةٍ بِشِقٍّ فَجَعَلَنِي فِي أَهْلِ صَهِيلٍ وَأَطِيطٍ وَدَائِسٍ وَمُنَقٍّ فَعِنْدَهُ أَقُولُ فَلَا أُقَبَّحُ وَأَرْقُدُ فَأَتَصَبَّحُ وَأَشْرَبُ فَأَتَقَنَّحُ أُمُّ أَبِي زَرْعٍ فَمَا أُمُّ أَبِي زَرْعٍ عُكُومُهَا رَدَاحٌ وَبَيْتُهَا فَسَاحٌ ابْنُ أَبِي زَرْعٍ فَمَا ابْنُ أَبِي زَرْعٍ مَضْجَعُهُ كَمَسَلِّ شَطْبَةٍ وَيُشْبِعُهُ ذِرَاعُ الْجَفْرَةِ بِنْتُ أَبِي زَرْعٍ فَمَا بِنْتُ أَبِي زَرْعٍ طَوْعُ أَبِيهَا وَطَوْعُ أُمِّهَا وَمِلْءُ كِسَائِهَا وَغَيْظُ جَارَتِهَا جَارِيَةُ أَبِي زَرْعٍ فَمَا جَارِيَةُ أَبِي زَرْعٍ لَا تَبُثُّ حَدِيثَنَا تَبْثِيثًا وَلَا تُنَقِّثُ مِيرَتَنَا تَنْقِيثًا وَلَا تَمْلَأُ بَيْتَنَا تَعْشِيشًا قَالَتْ خَرَجَ أَبُو زَرْعٍ وَالْأَوْطَابُ تُمْخَضُ فَلَقِيَ امْرَأَةً مَعَهَا وَلَدَانِ لَهَا كَالْفَهْدَيْنِ يَلْعَبَانِ مِنْ تَحْتِ خَصْرِهَا بِرُمَّانَتَيْنِ فَطَلَّقَنِي وَنَكَحَهَا فَنَكَحْتُ بَعْدَهُ رَجُلًا سَرِيًّا رَكِبَ شَرِيًّا وَأَخَذَ خَطِّيًّا وَأَرَاحَ عَلَيَّ نَعَمًا ثَرِيًّا وَأَعْطَانِي مِنْ كُلِّ رَائِحَةٍ زَوْجًا وَقَالَ كُلِي أُمَّ زَرْعٍ وَمِيرِي أَهْلَكِ قَالَتْ فَلَوْ جَمَعْتُ كُلَّ شَيْءٍ أَعْطَانِيهِ مَا بَلَغَ أَصْغَرَ آنِيَةِ أَبِي زَرْعٍ قَالَتْ عَائِشَةُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُنْتُ لَكِ كَأَبِي زَرْعٍ لِأُمِّ زَرْعٍ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ قَالَ سَعِيدُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ هِشَامٍ وَلَا تُعَشِّشُ بَيْتَنَا تَعْشِيشًا قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَقَالَ بَعْضُهُمْ فَأَتَقَمَّحُ بِالْمِيمِ وَهَذَا أَصَحُّ

Aile İle Güzel Geçinmek Babı

-.. Bize Süleyman ibnu Abdirrahmân ile Alîibnu Hucr tahdîs edip şöyle dediler: Bize îsâ ibnu Yûnus haber verdi. Bize Hişâm ibnu Urve (kardeşi) Abdullah ibnu Urve'den; o da babası Urve ibn Zubeyr'den tahdîs etti ki, Âişe (R) şöyle demiştir:Bir zaman onbir kadın bir yerde oturmuşlar ve kocalarının haberlerinden birşey saklamayıp birbirlerine bildireceklerine dâir aralarında taahhüd edip bağlanmışlardı. Bunlardan Birinci Kadın:

— Benim kocam taşlık bir dağ başındaki arık bir devenin etidir. Kolay değil ki yanına çıkılsın, semiz değil ki insanlar tarafından (evlerine) naklolunsun! demiştir.İkinci Kadın da:

— Kocamın hâlini meydana koyup yayamam. Zîrâ ben onları birşey bırakmadan sayamayacağımdan korkarım. Çünkü onun fenalıklarım sayacak olursam, gizli açık her hâlini sayıp dökmek zorunda kalacağım. Bu ise imkânsızdır, demiştir. Üçüncü Kadın da:

— Benim zevcim upuzun bir beyinsizdir. Ayıplarını söylersem beni boşar; susarsam (aklı başında bir kimse olmadığından sebebsiz) beni kendisinden uzak bırakır, demiştir.Dördüncü Kadın ise:

— (Kocasını medhederek:) Kocam Tıhâme sahasının gece hayâtı gibidir. Ne sıcaktır, ne soğuk (Orta seciyyetie halûk bir kimsedir). Evimizde ne korku vardır, ne kırgınlık! demiştir.Beşinci Kadın da şöyle medhetmiştir:

— Benim kocam da evine geldiğinde sanki (avdan gelen) bir parstır. (Avını bana getirir,koynumda mışıl mışıl uyur.) Evden çıkınca dışarıda o bir arslandır. Evdeki masrafımı hiç sormaz.Altıncı Kadın da şöyle kötüler:

— Kocam oburdur. Yemek yerken siler süpürür, içerken de su kabını kurutur. Yatarken de yorganına bürünür, (evin bir köşesinde tek başına) uyur. Ve benim hüznümü anlamak ve gidermek için elbiseme elini sokmaz! Yedinci Kadın da:

— Kocam erlik vazifesini yapmaktan âciz ve işini bilmez, ahmak bir kişidir. Her derd onun derdidir. (Vücûdu hastalık karargâhıdır ve huysuzdur), başımı yarar, vücûdumu yaralar. Herşey onun vurmak ve yarmak âletidir, demiştir.Sekizinci Kadın da kocasını şöyle över:

— Onun vücûduna dokunurken tavşana dokunur gibi yumuşaktır. O güzel kokulu bir bitki gibi hoş kokar. Dokuzuncu Kadın da şöyle över:

— Kocamın evi yüksek direklidir. Kılıcının hamaili uzundur.Ocağının külü çoktur. Evi de insanların toplantı yerine yakındır (yânı evi şahanedir, kendisi uzun boyludur, evi de konuk kabul edecek yerdedir). Onuncu Kadın da kocasını şöyle övmüştür:

— Zevcim mâliktir; hem ne kadar mâlik ve sâhibdir? Artık hatır ve hayâlimizden geçen her hayra mâlik ve sâhibdir! Zevcimin bir sürü develeri vardır ki, onların çökecek geniş eylek yerleri vardır. Fakat yaylım yerleri azdır. (Bununla: Develer yayılmaya gönderilmeyip misafire kesilmek için evin yanında eylek yerinde bulundurulur, demek istiyor.) Develer ud sesi duyunca -ki misafiri eğlendirmek üzere saz ve ahenk âletlerinin çalmmasıdır- o zaman develer boğazlanacaklarını anlarlar.Onbirinci Kadın (ki Ümmü Zer'dir ve kocasının güzel muaşereti cihetinden en bahtiyar olanıdır) aile hayâtını şöyle anlatmıştır:
— Kocam Ebû Zer'dir. Bilesiniz Ebû Zer' ne semâhatli ve ne ahlâklı bir kişidir! O, iki kulağımı mücevherlerle hareket ettirir. Pazularım yağdan dolup tombullaştı (vücûdum semirdi) ve beni ferîh, fahur kıldı ve yüceltti. Ben de hemen yüceldimve ferîh-fahûr oldum. O beni, Şıkk denilen bir dağ kenarında küçük koyun sürücüğü olan bir kabîle içinde buldu.Sonra beni atları kişner, develeri böğürür, ekinleri sürülüp dâneleri samanından ayrılıp müreffeh ve mes'ûd bir cemiyet içine getirdi. Şimdi ben onun yanında ne söylersem reddolunmam, sabaha kadar uyurum, beni kimse uyandırmaz). Bol süt içerim, artık içecek hâlim kalmaz.
— Bundan sonra Âişe, Ebû Zer' ailesinin ferdlerini birer birer Ümmü Zer'e şöyle anlattırıp rivayet ediyor:- Ümmü Zer' der ki:
— Ebû Zer'in anası var. Âh bilesiniz, Ümmü Ebî Zer' ne kadındır! Onun zahîre anbarları,eşyasını koyduğu hararları gayet büyüktür. Evi de geniştir. Ebû Zer'in oğlu, bilesiniz o ne zarâfetli gençtir! Onun yattığı yer kılına çekilmiş kın gibidir, düzgün, boylu poslu olup karnı çıkık değildir. O dört aylık bir kuzunun kol tarafıyle doyar (çok yemez). Ebû Zer'in kızı! O ne terbiyeli kızdır! Babasına itaatlidir, anasına da itaatlidir. O dilber kızın vücûdu elbisesini doldurur, güzelliği, edeb ve iffeti ortağının veya akran ve emsalinin kıskançlığını ve hayretini çeker.Ebû Zer'in cariyesi! Bilseniz o ne sadakatli câriyedir! Aile sırlarımızı kimseye söylemez. Evimizin azığını asla bozmaz ve israf etmez. Evimizde çer-çöp bırakmaz, temiz tutar. Namusludur, evimize kir getirmez. Ümmü Zer' anlatmaya devam edip der ki:
— Bir gün Ebû Zer' evden çıktı. Her tarafta süt tulumları yağ çıkarılmak için çalkanmakta idi (Bolluk bir bahar mevsimi idi). Yolda bir kadına rastgeldi. Kadının yanında pars gibi çevik iki çocuğu vardı. Koltuğunun altından kadının iki nâra benzeyen memeleriyle oynuyorlardı. (Kocam bu kadım sevmiş), beni bıraktı, onu nikâh edip aldı.Ondan sonra ben şeref sahibi bir adamla evlendim. O da fütursuz yürür ve en güze1, ata binerdi. Hatt beldesi (Bahreyn eyâleti sahil kısmı) ma'mûllermden olan mızrağını alır, akşam üzeri deve ve sığır nev'inden birçok hayvan sürüp bana gelirdi. Getirdiği her çeşit hayvanlardan, kölelerden, cariyelerden bana birer çift verirdi. Bu kocam da bana:
— Ey Ümmü Zer'! İstediğin gibi ye, iç ve akrabana da ihsan et! derdi.Ümmü Zer' dedi ki:
— Bunanla beraber ben bu ikinci kocamın bana verdiği şeylerin hepsini bir araya toplasam, Ebû Zer'in en küçük kabım doldurmaz.Hadîsin râvîyesi olan Âişe dedi ki: Rasûlullah (S) -hatırımı hoş ederek-:
— "Yâ Âişe! Ben sana Ebû Zer'in Ümmü Zer'e nisbeti gibiyim... (Şu farkla ki, Ebû Zer'Ümmü Zer'i boşamıştır, fakat ben seninle beraber yaşayacağım)" buyurdu .Ebü Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: Saîd ibnu Seleme, Hişâm'-dan yaptığı rivayetinde "Lâ tuaşşışu beytenâ ta'şîşen şeklinde söylemiştir.Yine Ebû Abdillah el-Buhârî: Râvîlerin bâzıları mîm ile "Fe-etekammahu" şeklinde söylemiştir ki, bu daha sahihtir

---

5190 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ الْحَبَشُ يَلْعَبُونَ بِحِرَابِهِمْ فَسَتَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أَنْظُرُ فَمَا زِلْتُ أَنْظُرُ حَتَّى كُنْتُ أَنَا أَنْصَرِفُ فَاقْدُرُوا قَدْرَ الْجَارِيَةِ الْحَدِيثَةِ السِّنِّ تَسْمَعُ اللَّهْوَ

-...Bize Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den; o da Urve'den haber verdi ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Yine bir bayram günü Habeş-li siyahiler (mescidde) harbeleriyle oynuyorlardı. Rasûlullah (S) bana perde oldu da ben onların oyunlarına bakıp seyrediyordum. Böylece seyretmekte devam ettim. Nihayet bakmaktan ayrılan ben oldum. (O zaman ben henüz çocuktum.) Oyunu işiten taze bir kızın hâlini, kadrini –neler yapacağını- artık sizler kıyâs edin!

بَاب مَوْعِظَةِ الرَّجُلِ ابْنَتَهُ لِحَالِ زَوْجِهَا

5191 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي ثَوْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمْ أَزَلْ حَرِيصًا عَلَى أَنْ أَسْأَلَ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ عَنْ الْمَرْأَتَيْنِ مِنْ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّتَيْنِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى { إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا } حَتَّى حَجَّ وَحَجَجْتُ مَعَهُ وَعَدَلَ وَعَدَلْتُ مَعَهُ بِإِدَاوَةٍ فَتَبَرَّزَ ثُمَّ جَاءَ فَسَكَبْتُ عَلَى يَدَيْهِ مِنْهَا فَتَوَضَّأَ فَقُلْتُ لَهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مَنْ الْمَرْأَتَانِ مِنْ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّتَانِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى { إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا } قَالَ وَاعَجَبًا لَكَ يَا ابْنَ عَبَّاسٍ هُمَا عَائِشَةُ وَحَفْصَةُ ثُمَّ اسْتَقْبَلَ عُمَرُ الْحَدِيثَ يَسُوقُهُ قَالَ كُنْتُ أَنَا وَجَارٌ لِي مِنْ الْأَنْصَارِ فِي بَنِي أُمَيَّةَ بْنِ زَيْدٍ وَهُمْ مِنْ عَوَالِي الْمَدِينَةِ وَكُنَّا نَتَنَاوَبُ النُّزُولَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَنْزِلُ يَوْمًا وَأَنْزِلُ يَوْمًا فَإِذَا نَزَلْتُ جِئْتُهُ بِمَا حَدَثَ مِنْ خَبَرِ ذَلِكَ الْيَوْمِ مِنْ الْوَحْيِ أَوْ غَيْرِهِ وَإِذَا نَزَلَ فَعَلَ مِثْلَ ذَلِكَ وَكُنَّا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ نَغْلِبُ النِّسَاءَ فَلَمَّا قَدِمْنَا عَلَى الْأَنْصَارِ إِذَا قَوْمٌ تَغْلِبُهُمْ نِسَاؤُهُمْ فَطَفِقَ نِسَاؤُنَا يَأْخُذْنَ مِنْ أَدَبِ نِسَاءِ الْأَنْصَارِ فَصَخِبْتُ عَلَى امْرَأَتِي فَرَاجَعَتْنِي فَأَنْكَرْتُ أَنْ تُرَاجِعَنِي قَالَتْ وَلِمَ تُنْكِرُ أَنْ أُرَاجِعَكَ فَوَاللَّهِ إِنَّ أَزْوَاجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيُرَاجِعْنَهُ وَإِنَّ إِحْدَاهُنَّ لَتَهْجُرُهُ الْيَوْمَ حَتَّى اللَّيْلِ فَأَفْزَعَنِي ذَلِكَ وَقُلْتُ لَهَا قَدْ خَابَ مَنْ فَعَلَ ذَلِكِ مِنْهُنَّ ثُمَّ جَمَعْتُ عَلَيَّ ثِيَابِي فَنَزَلْتُ فَدَخَلْتُ عَلَى حَفْصَةَ فَقُلْتُ لَهَا أَيْ حَفْصَةُ أَتُغَاضِبُ إِحْدَاكُنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْيَوْمَ حَتَّى اللَّيْلِ قَالَتْ نَعَمْ فَقُلْتُ قَدْ خِبْتِ وَخَسِرْتِ أَفَتَأْمَنِينَ أَنْ يَغْضَبَ اللَّهُ لِغَضَبِ رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَهْلِكِي لَا تَسْتَكْثِرِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا تُرَاجِعِيهِ فِي شَيْءٍ وَلَا تَهْجُرِيهِ وَسَلِينِي مَا بَدَا لَكِ وَلَا يَغُرَّنَّكِ أَنْ كَانَتْ جَارَتُكِ أَوْضَأَ مِنْكِ وَأَحَبَّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُرِيدُ عَائِشَةَ قَالَ عُمَرُ وَكُنَّا قَدْ تَحَدَّثْنَا أَنَّ غَسَّانَ تُنْعِلُ الْخَيْلَ لِغَزْوِنَا فَنَزَلَ صَاحِبِي الْأَنْصَارِيُّ يَوْمَ نَوْبَتِهِ فَرَجَعَ إِلَيْنَا عِشَاءً فَضَرَبَ بَابِي ضَرْبًا شَدِيدًا وَقَالَ أَثَمَّ هُوَ فَفَزِعْتُ فَخَرَجْتُ إِلَيْهِ فَقَالَ قَدْ حَدَثَ الْيَوْمَ أَمْرٌ عَظِيمٌ قُلْتُ مَا هُوَ أَجَاءَ غَسَّانُ قَالَ لَا بَلْ أَعْظَمُ مِنْ ذَلِكَ وَأَهْوَلُ طَلَّقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِسَاءَهُ وَقَالَ عُبَيْدُ بْنُ حُنَيْنٍ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ عَنْ عُمَرَ فَقَالَ اعْتَزَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَزْوَاجَهُ فَقُلْتُ خَابَتْ حَفْصَةُ وَخَسِرَتْ قَدْ كُنْتُ أَظُنُّ هَذَا يُوشِكُ أَنْ يَكُونَ فَجَمَعْتُ عَلَيَّ ثِيَابِي فَصَلَّيْتُ صَلَاةَ الْفَجْرِ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَشْرُبَةً لَهُ فَاعْتَزَلَ فِيهَا وَدَخَلْتُ عَلَى حَفْصَةَ فَإِذَا هِيَ تَبْكِي فَقُلْتُ مَا يُبْكِيكِ أَلَمْ أَكُنْ حَذَّرْتُكِ هَذَا أَطَلَّقَكُنَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ لَا أَدْرِي هَا هُوَ ذَا مُعْتَزِلٌ فِي الْمَشْرُبَةِ فَخَرَجْتُ فَجِئْتُ إِلَى الْمِنْبَرِ فَإِذَا حَوْلَهُ رَهْطٌ يَبْكِي بَعْضُهُمْ فَجَلَسْتُ مَعَهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ غَلَبَنِي مَا أَجِدُ فَجِئْتُ الْمَشْرُبَةَ الَّتِي فِيهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ لِغُلَامٍ لَهُ أَسْوَدَ اسْتَأْذِنْ لِعُمَرَ فَدَخَلَ الْغُلَامُ فَكَلَّمَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ كَلَّمْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَكَرْتُكَ لَهُ فَصَمَتَ فَانْصَرَفْتُ حَتَّى جَلَسْتُ مَعَ الرَّهْطِ الَّذِينَ عِنْدَ الْمِنْبَرِ ثُمَّ غَلَبَنِي مَا أَجِدُ فَجِئْتُ فَقُلْتُ لِلْغُلَامِ اسْتَأْذِنْ لِعُمَرَ فَدَخَلَ ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ قَدْ ذَكَرْتُكَ لَهُ فَصَمَتَ فَرَجَعْتُ فَجَلَسْتُ مَعَ الرَّهْطِ الَّذِينَ عِنْدَ الْمِنْبَرِ ثُمَّ غَلَبَنِي مَا أَجِدُ فَجِئْتُ الْغُلَامَ فَقُلْتُ اسْتَأْذِنْ لِعُمَرَ فَدَخَلَ ثُمَّ رَجَعَ إِلَيَّ فَقَالَ قَدْ ذَكَرْتُكَ لَهُ فَصَمَتَ فَلَمَّا وَلَّيْتُ مُنْصَرِفًا قَالَ إِذَا الْغُلَامُ يَدْعُونِي فَقَالَ قَدْ أَذِنَ لَكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِذَا هُوَ مُضْطَجِعٌ عَلَى رِمَالِ حَصِيرٍ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ فِرَاشٌ قَدْ أَثَّرَ الرِّمَالُ بِجَنْبِهِ مُتَّكِئًا عَلَى وِسَادَةٍ مِنْ أَدَمٍ حَشْوُهَا لِيفٌ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ ثُمَّ قُلْتُ وَأَنَا قَائِمٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَطَلَّقْتَ نِسَاءَكَ فَرَفَعَ إِلَيَّ بَصَرَهُ فَقَالَ لَا فَقُلْتُ اللَّهُ أَكْبَرُ ثُمَّ قُلْتُ وَأَنَا قَائِمٌ أَسْتَأْنِسُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ رَأَيْتَنِي وَكُنَّا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ نَغْلِبُ النِّسَاءَ فَلَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ إِذَا قَوْمٌ تَغْلِبُهُمْ نِسَاؤُهُمْ فَتَبَسَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ رَأَيْتَنِي وَدَخَلْتُ عَلَى حَفْصَةَ فَقُلْتُ لَهَا لَا يَغُرَّنَّكِ أَنْ كَانَتْ جَارَتُكِ أَوْضَأَ مِنْكِ وَأَحَبَّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُرِيدُ عَائِشَةَ فَتَبَسَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَبَسُّمَةً أُخْرَى فَجَلَسْتُ حِينَ رَأَيْتُهُ تَبَسَّمَ فَرَفَعْتُ بَصَرِي فِي بَيْتِهِ فَوَاللَّهِ مَا رَأَيْتُ فِي بَيْتِهِ شَيْئًا يَرُدُّ الْبَصَرَ غَيْرَ أَهَبَةٍ ثَلَاثَةٍ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ فَلْيُوَسِّعْ عَلَى أُمَّتِكَ فَإِنَّ فَارِسَ وَالرُّومَ قَدْ وُسِّعَ عَلَيْهِمْ وَأُعْطُوا الدُّنْيَا وَهُمْ لَا يَعْبُدُونَ اللَّهَ فَجَلَسَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ مُتَّكِئًا فَقَالَ أَوَفِي هَذَا أَنْتَ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ إِنَّ أُولَئِكَ قَوْمٌ عُجِّلُوا طَيِّبَاتِهِمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ اسْتَغْفِرْ لِي فَاعْتَزَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِسَاءَهُ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ الْحَدِيثِ حِينَ أَفْشَتْهُ حَفْصَةُ إِلَى عَائِشَةَ تِسْعًا

وَعِشْرِينَ لَيْلَةً وَكَانَ قَالَ مَا أَنَا بِدَاخِلٍ عَلَيْهِنَّ شَهْرًا مِنْ شِدَّةِ مَوْجِدَتِهِ عَلَيْهِنَّ حِينَ عَاتَبَهُ اللَّهُ فَلَمَّا مَضَتْ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ لَيْلَةً دَخَلَ عَلَى عَائِشَةَ فَبَدَأَ بِهَا فَقَالَتْ لَهُ عَائِشَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ كُنْتَ قَدْ أَقْسَمْتَ أَنْ لَا تَدْخُلَ عَلَيْنَا شَهْرًا وَإِنَّمَا أَصْبَحْتَ مِنْ تِسْعٍ وَعِشْرِينَ لَيْلَةً أَعُدُّهَا عَدًّا فَقَالَ الشَّهْرُ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ لَيْلَةً فَكَانَ ذَلِكَ الشَّهْرُ تِسْعًا وَعِشْرِينَ لَيْلَةً قَالَتْ عَائِشَةُ ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى آيَةَ التَّخَيُّرِ فَبَدَأَ بِي أَوَّلَ امْرَأَةٍ مِنْ نِسَائِهِ فَاخْتَرْتُهُ ثُمَّ خَيَّرَ نِسَاءَهُ كُلَّهُنَّ فَقُلْنَ مِثْلَ مَا قَالَتْ عَائِشَةُ

Erkeğin Kendi Kızına Kocasının Hâli İçin Öğüt Vermesi Babı

-.. Bize Ebû'l-Yemân tahdîs etti. Bize Şuayb haber verdi ki, ez-Zuhrî şöyle demiştir:Bana Ubeydullah ibnu Abdillah ibn Sevr'den haber verdi ki, Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle demiştir: Allah Ta-âlâ'nın haklarında "Eğer her ikiniz de Allah 'a tevbe ederseniz ne iyi,çünkü ikinizin de kalbleriniz eğrildi... " (et Tahrîm: 4) buyurduğu, Pey-gamber(S)'in zevcelerinden ikisinin kim olduğunu Umer ibnu'I-Hattâb'dan sormağa hırslanır dururdum. Tâ ki Umer hacc yaptı, ben de beraberinde hacc ettim. (Yolun bir yerine geldiğimizde) Umer saptı. Ben de onunla beraber bir su kabı ile saptım. Umer halâya gitti. Sonra geldi. Ben onun ellerine o kaptan su döktüm, o da abdest aldı. Bu sırada ben ona:

— Ey Mü'minlerin Emîri! Peygamber'in zevcelerinden o iki kadın kimdir ki, Yüce Allah onlara "Eğer ikiniz de Allah'a tevbe ederseniz ne iyi, çünkü ikinizin de kalbleriniz eğrildi..." buyurmuştur? diye sordum. Umer bana:

— Hayret sana ey Abbâs oğlu! Onlar Hafsa ile Âişe'dir, dedi. Sonra Umer o hadîse yönelip şöyle sevkediyordu: Dedi ki:

— Ben Ensâr'dan bir komşumla Benû Umeyye ibn Zeyd yurdu içinde otururdum. Onlar Medine'nin doğu tarafında Avâlî denilen yüksek yerlerde oturuyorlardı. Biz o komşum ile Medine'ye Peygamber'in yanına inmeyi nevbetleşe yapıyorduk. Bir gün o iniyor, bir gün de ben iniyordum. Ben indiğim zaman o günün vahy haberlerini yâ-hud diğer haberleri ona getirirdim, o indiği zaman da bunun benzerini yapardı. Biz Kureyş topluluğu kadınlara galebe ediyorduk. Ensâr üzerine geldiğimizde bir kavim bulduk ki, kadınları onlara galebe ediyor. Akabinde bizim kadınlarımız da Ensâr kadınlarının edebinden (sîretlerinden huy) almağa başladılar. Bir gün ben kanma karşı bağırdım. O da bana söz döndürüp karşılık verdi. Bana karşılık vermesini hoş görmeyip onu azarladım. Karım:

— Sana söz döndürmemi neye münâsib görmüyorsun? Vallahi Peygamber'in zevceleri bile O'na karşılık veriyorlar ve birisi o gün geceye kadar Peygamber'in yanına uğramıyor! dedi.Bu sözler beni dehşete düşürdü. Ben kadınıma:

— Onlardan bu işi kim yaparsa muhakkak zarar eder, dedim.Sonra elbisemi üzerime giyinip Avâlî'den Medîne'ye indim ve Hafsa'nm yanına girdim. Ona:

— Ey Hafsa, sizlerden biriniz Peygamber'i tâ geceye kadar bütün gün boyunca öfkelendiriyor mu? dedim.

— Evet, dedi. Ben de ona:

— Muhakkak perîşân olmuş ve zarar etmişsîndir. Sen Allah'ın, Rasûlü'nün gadabından dolayı gadab etmesi ve helak olmandan emîn misin? Sen Peygamber'den çok şey isteme ve hiçbirşeyde O'na söz döndürme, karşılık verme ve Peygamber'den sakın ayrı kalma! Senin için bir ihtiyâç belirmiş olursa benden iste. Ve sakın arkadaşının Peygamber'e senden daha parlak ve daha sevgili olması da seni aldatmasın! dedim. (Umer bununla Âişe'yi kasdediyor.) Umer dedi ki:

— Biz o sıra Gassânîler bize gazve yapmak için atlarını nallatiyorlarmiş diye haberler alıyorduk.Arkadaşım Ensârî kendi nevbeti gününde Medine'ye indi de yatsı vaktinde bize döndü ve kapımı şiddetli bir vuruşla vurdu. Ve:

— Umer burada mı? dedi.Ben bu soruştan heyecanlanıp onun yanına doğru çıktım. O;

— Bugün büyük bir iş meydana geldi, dedi. Ben:

— Nedir o? Gassânîler mi geldi? dedim. O:

— Hayır, fakat ondan daha büyük ve daha korkunç! Peygamber kadınlarını boşadı, dedi. Ben kendi kendime: Hafsa eli boş kaldı ve ziyan etti. Ben bunun yakında olacağını zannediyordum, dedim. Akabinde elbiselerimi üzerime giydim, Peygamber'in beraberinde sabah namazını kıldım. Peygamber kendine âid olan ve meşrube denilen yüksekçe odasına girdi ve orada yalnızlığa çekildi. Ben yine Hafsa'nın yanma girdim. Baktım ki o ağlıyor.

— Seni ağlatan nedir? Ben seni bu işten sakındırmadım mı? Peygamber sizleri boşadı mı? dedim. Hafsa:
— Bilmiyorum, O, işte tâ şu meşrubede ayrılıp çekiimiş, dedi. Ben dışarı çıkıp minberin yanına geldim. Gördüm ki, minberin etrafında bâzıları ağlar bir topluluk var. Ben de onların yanında birazcık oturdum. Sonra vicdanımda hissettiğim duygu bana galebe etti de yine içinde Peygamber'in bulunduğu yüksek odaya geldim. Peygamber'in siyah uşağı Rebâh'a:
— Umer için izin iste! dedim. Uşak içeri girip Peygamber'Ie konuştuktan sonra döndü de:
— Peygamber'Ie konuştum. Seni kendisine zikrettim. Birşey söylemeyip sustu, dedi.Bunun üzerine ben oradan ayrıldım ve tekrar minberin yanında bulunan toplulukla beraber oturdum. Sonra yine vicdânımdaki duygu bana galebe etti. Varıp uşağa:
— Umer için izin iste! dedim. O içeri girdi, sonra çıktı da:
— Seni Peygamber'e zikrettim, sükût etti, dedi. Ben tekrar dönüp minber etrafındaki topluluğun yanına oturdum. Sonra hissetmekte olduğum duygu bana galebe etti. Yine uşağa gelip:
— Umer için izin iste, dedim.İçeri girdi, sonra bana doğru döndü de:
— Seni Peygamber'e zikrettim, sustu, dedi.Geriye dönüp ayrılırken, bir de baktım ki, uşak beni çağırıyor!
— Peygamber sana izin verdi, dedi.Akabinde ben Rasûlullah'ın huzuruna girdim. Baktım ki Rasû-lullah, kendisiyle arasında bir döşek olmadan hasır örgüleri üzerine yan yatmış, bedeninin yan tarafına örgüler iz yapmış, dolgusu hurma lifi olan deriden bir yastık üzerine yaslanmaktadır. Kendisine selâm verdim, sonra daha ben ayakta dikilirken:
— Yâ Rasûlallah! Kadınlarını boşadın mı? dedim. Gözünü bana doğru yükseltti de:
— "Hayır (boşamadim)" buyurdu. Ben:
— Allâhu Ekber! dedikten sonra yine ayakta olduğum hâlde: İzin istiyorum yâ Rasûlallah! Beni gördün ki, biz Kureyş topluluğu kadınlara gâlib bulunuyorduk.Medine'ye geldiğimizde bir kavim bulduk ki, kadınları onlara galebe ediyor! dedim.Bu sözlerim üzerine Peygamber gülümsedi.Sonra şunları söyledim:
— Yâ Rasûlallah! Beni gördün! Ben Hafsa'nın yanma girdim de ona: Sakın arkadaşının Peygamber'e senden daha parlak ve daha sevgili olması seni aldatmasın, dedim.(Umer bu sözüyle Âişe'yi kasdediyor.) Peygamber bir daha gülümsedi. Ben O'nun gülümsediğini gördüğüm zaman oturdum.Gözümü kaldırıp odanın içine baktım. Allah'a yemîn ederim ki, evin içinde tabaklanmamış üç deriden başka gözü geri çevirecek hiçbirşey görmedim.
— Yâ Rasûlallah! Allah'a duâ et, ümmetine genişlik versin. Farslar ve Rumlar üzerine genişlik yapılmış; onlar Allah'a ibâdet etmezlerken dünyâ kendilerine verilmiştir, dedim. Bunu söyleyince Peygamber dayanmışken doğrulup oturdu da:
— "Sen bu dünyâ ni'metleri hakkında mı düşünüyorsun ey Hat-tâb oğlu! Şübhesiz onlar, tayyibâtlan dünyâ hayâtında acele verilmiş olan kavimdir" buyurdu. Bunun üzerine ben:
— Benim için mağfiret isteyiver! dedim.Hafsa o sözü Âişe'ye açıkladığı zaman, işte o sözden dolayı (yâ-nî Peygamber'in Âişe'nin nevbeti gününde Mısırlı Mâriye ile yalnız kalması; Hafsa'nın bunu bilip de Âişe'ye ifşa etmesinden dolayı) Peygamber (S) kadınlarından yirmidokuz gece ayrılıp, yalnızlığa çekildi. Peygamber, kadınlarına öfkesinin şiddetinden ve Allah'ın kendisini "Ey Peygamber, sen zevcelerinin hoşnûdluğunu arayarak Allah'ın sana halâl kıldığı şeyi niçin (kendine) haram ediyorsun?.,," (et-Tahrîm: i) kavliyle azarladığı zaman;
— "Ben kadınların yanına bir ay girecek değilim" demişti. Nihayet yirmidokuz gece geçince Âişe'nin yanına girdi ve onun nevbetine tesadüf ettiği için onunla başladı. Âişe:
— Yâ Rasûlallah, Sen bizim yanımıza bir ay girmiyeceğine yemîn etmiştin. Sen ise bugün benim iyice saymakta olduğum yirmidokuzuncu gecenin sabahına girdin, dedi. Peygamber:
— "Ay yirmidokuz gecedir. Bu ay da yirmidokuz gece oldu" buyurdu Âişe: Bundan sonra Allah, Tahyîr (ei-Ahzâb: 28-29) âyetini indirdi de Peygamber,kadınlarından ilk olarak muhayyer kılmaya benimle başladı. Ben de kendisini tercîh ettim. Sonra diğer bütün kadınlarını muhayyer kıldı, onlar da Âişe'nin dediği gibi söylediler

---

بَاب صَوْمِ الْمَرْأَةِ بِإِذْنِ زَوْجِهَا تَطَوُّعًا

5192 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَصُومُ الْمَرْأَةُ وَبَعْلُهَا شَاهِدٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ

Kadının, Kocasının İzniyle Nafile Olarak Oruç Tutması Babı
-....Bize Ma'mer ibn Râşid, Hemrnâm ibn Münebbih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S): "Kadın, kocası yanında hazır iken, onun izni olmadıkça (nafile olarak) oruç tutmaz" buyurmuştur

---

بَاب إِذَا بَاتَتْ الْمَرْأَةُ مُهَاجِرَةً فِرَاشَ زَوْجِهَا

5193 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا دَعَا الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ إِلَى فِرَاشِهِ فَأَبَتْ أَنْ تَجِيءَ لَعَنَتْهَا الْمَلَائِكَةُ حَتَّى تُصْبِحَ

Kadın, Kocasının Döşeğini Terkederek (Başka Yatakta) Gecelediği Zaman
-...Bize Muhammed ibn Adiyy, Şu'be'den; o da Süleyman ibn Mıhrân el- A'meş'ten; o da Ebû Hâzım'dan; o da Ebû Hu-reyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S):"Erkek, karısını kendi döşeğine da'vet ettiği zaman kadın gelmekten çekinirse, sabaha girinceye kadar melekler o kadına la'net ederler"buyurmuştur.

5194 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا بَاتَتْ الْمَرْأَةُ مُهَاجِرَةً فِرَاشَ زَوْجِهَا لَعَنَتْهَا الْمَلَائِكَةُ حَتَّى تَرْجِعَ

-....Bize Şu'be, Katâde'den; o da Zurâre'den tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R):
Peygamber (S): "Kadın, kocasının döşeğini ter-kederek gecelediği zaman, bu ayrılıktan geri dönünceye kadar melekler ona la'net ederler" buyurdu, demiştir

---

بَاب لَا تَأْذَنِ الْمَرْأَةُ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا لِأَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِهِ

5195 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَحِلُّ لِلْمَرْأَةِ أَنْ تَصُومَ وَزَوْجُهَا شَاهِدٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ وَلَا تَأْذَنَ فِي بَيْتِهِ إِلَّا بِإِذْنِهِ وَمَا أَنْفَقَتْ مِنْ نَفَقَةٍ عَنْ غَيْرِ أَمْرِهِ فَإِنَّهُ يُؤَدَّى إِلَيْهِ شَطْرُهُ وَرَوَاهُ أَبُو الزِّنَادِ أَيْضًا عَنْ مُوسَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ فِي الصَّوْمِ

Kadın, Kocasının Evine, Onun İzni Olmaksızın Hiçbir Kimsenin Girmesine İzin Vermez
-....Bize Ebu'z-Zinâd, el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki,Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur; "Kadına zevci yanında hâzır iken, onun izni olmadıkça (nafile olarak) oruç tutmak haiâl olmaz- Yine bir kadın, kocasının evine, onun izni olmadıkça kimsenin girmesine izin veremez. Yine bir ev kadını kocasının izni olmaksızın aile nafakasından (âdetten fazla) sarfederse, şübhesiz o fazla sarfiyatın yarısı, kocaya ödenir".Bu hadîsi Ebu'z-Zinâd Abdullah ibn Zekvân yine Mûsâ ibn Ebî Usmân'dan; o da babasından; o da Ebû Hureyre'den olmak üzere hassaten oruç hakkında rivayet etmiştir

---

5196 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ أَخْبَرَنَا التَّيْمِيُّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أُسَامَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قُمْتُ عَلَى بَابِ

الْجَنَّةِ فَكَانَ عَامَّةَ مَنْ دَخَلَهَا الْمَسَاكِينُ وَأَصْحَابُ الْجَدِّ مَحْبُوسُونَ غَيْرَ أَنَّ أَصْحَابَ النَّارِ قَدْ أُمِرَ بِهِمْ إِلَى النَّارِ وَقُمْتُ عَلَى بَابِ النَّارِ فَإِذَا عَامَّةُ مَنْ دَخَلَهَا النِّسَاءُ

-... et-Teymî (Süleyman ibn Tarhân el-Basrî), Ebû Usmân'dan; o da Usâme ibn Zeyd(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:"Ben cennet kapısının üstünde durdum. Bir de gördüm ki, cennete girenlerin çoğu fakirlerdir. Zenginlik sâhible-ri ise, bunların cehennemlik olanlarından başkaları (hesaba çekilmek için) habsolunmuşlardır.Zenginlerin (fakîr hakkını vermeyen) ateş ehli olanları ise, cehenneme sokulmaları önce emrolunmuştu.Ben cehennem kapısının Önünde de durdum. Bir de baktım ki, cehenneme girenlerin çoğu kadınlardır"

بَاب كُفْرَانِ الْعَشِيرِ وَهُوَ الزَّوْجُ وَهُوَ الْخَلِيطُ مِنْ الْمُعَاشَرَةِ فِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

5197 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ قَالَ خَسَفَتْ الشَّمْسُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسُ مَعَهُ فَقَامَ قِيَامًا طَوِيلًا نَحْوًا مِنْ سُورَةِ الْبَقَرَةِ ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا ثُمَّ رَفَعَ فَقَامَ قِيَامًا طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ الْقِيَامِ الْأَوَّلِ ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ الرُّكُوعِ الْأَوَّلِ ثُمَّ سَجَدَ ثُمَّ قَامَ فَقَامَ قِيَامًا طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ الْقِيَامِ الْأَوَّلِ ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ الرُّكُوعِ الْأَوَّلِ ثُمَّ رَفَعَ فَقَامَ قِيَامًا طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ الْقِيَامِ الْأَوَّلِ ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ الرُّكُوعِ الْأَوَّلِ ثُمَّ رَفَعَ ثُمَّ سَجَدَ ثُمَّ انْصَرَفَ وَقَدْ تَجَلَّتْ الشَّمْسُ فَقَالَ إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَا يَخْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ فَإِذَا رَأَيْتُمْ ذَلِكَ فَاذْكُرُوا اللَّهَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ رَأَيْنَاكَ تَنَاوَلْتَ شَيْئًا فِي مَقَامِكَ هَذَا ثُمَّ رَأَيْنَاكَ تَكَعْكَعْتَ فَقَالَ إِنِّي رَأَيْتُ الْجَنَّةَ أَوْ أُرِيتُ الْجَنَّةَ فَتَنَاوَلْتُ مِنْهَا عُنْقُودًا وَلَوْ أَخَذْتُهُ لَأَكَلْتُمْ مِنْهُ مَا بَقِيَتْ الدُّنْيَا وَرَأَيْتُ النَّارَ فَلَمْ أَرَ كَالْيَوْمِ مَنْظَرًا قَطُّ وَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا النِّسَاءَ قَالُوا لِمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ بِكُفْرِهِنَّ قِيلَ يَكْفُرْنَ بِاللَّهِ قَالَ يَكْفُرْنَ الْعَشِيرَ وَيَكْفُرْنَ الْإِحْسَانَ لَوْ أَحْسَنْتَ إِلَى إِحْدَاهُنَّ الدَّهْرَ ثُمَّ رَأَتْ مِنْكَ شَيْئًا قَالَتْ مَا رَأَيْتُ مِنْكَ خَيْرًا قَطُّ

Beraber Geçindiği Kimsenin İyiliklerine Nankörlük Babı
"el-Aşîr", "Koca"dır ve bu isim "Muaşeretten olup "Birbirine karışmış, beraber bulunulan kimse" demektir. Bu ma'nâda, Ebû Saîd'in de Peygamberden bir hadîsi vardır.
-...Bize Mâlik, Zeyd ibn Eslem'den; o da Atâ ibn Yesâr'dan haber verdi ki,Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle demiştir: Ra-sûlullah (S) zamanında güneş tutuldu. Bunun üzerine Rasûlullah, insanlar da kendisiyle beraber olduğu hâlde namaza durdu. Takrî-ben el-Bakara Sûresi'ni okuyacak kadar uzunlukta bir kıyam yaptı. Sonra rukû'a varıp yine uzun bir rükû' yaptı. Sonra (rukû'dan) kalktı ve birinci kıyamın dûnunda olan uzunca bir kıyam daha yaptı. Sonra rukû'a varıp birinci rukû'un dûnunda olan uzunca bir rükû' daha yaptı. Sonra secde etti. Sonra ilk kıyamından az süren uzun bir kıyam yaptı. Sonra rukû'a varıp, ilk rukû'undan az süren bir rükû' yaptı. Sonra başım kaldırıp ilk kıyamın dûnunda olan uzunca bir kıyam yaptı. Sonra birincisinden az olan uzunca bir rükû' daha yaptı. Sonra başını kaldırdı. Sonra secde etti. Bundan sonra güneş açılmış vaziyette iken namazdan çıkıp şöyle buyurdu:
— "Şübhesiz Güneş ile Ay, Allah 'in âyetlerinden iki âyettir. Bunlar hiçbir kimsenin ne Ölümü, ne de hayâtı için tutulurlar. Bunların tutulduğunu gördüğünüzde hemen Allah'I zikrediniz".Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah! Namaz içinde, durduğun şu yerinden bir şeye elinle uzandığını gördük.Sonra Sen'in geri çekildiğini gördük! dediler.Rasûlullah cevaben:
— "(Svet.) Ben cenneti gördüm -yâhud: Cennet bana gösterildi-ds oddan bir salkıma elimle uzandım. Eğer ben o salkımı ele geçire-bilseydirn, dünyâ bakî kaldıkça ondan yerdiniz. Ateşi de gördüm. Fakat ömrümde bu gün gördüğüm kadar çirkin, berbâd hiçbir manzara görmemiştim. Cehennemin ahâlîsinin çoğunu kadınlar olarak gördüm" buyurdu.
— Yâ Rasûlallah! Ne sebeble (kadınlar buna müstahıkk oluyorlar)? diye sordular.Rasûlullah:
— "Küfürleri sebebiyle" buyurdu.

— Allah'ı inkâr mı ediyorlar? denildi.Rasûlullah:
— "Kocalarına karşı ni'meti nankörlük ederler, iyiliğe nankörlük ederler. İçlerinden birine dünyâ oldukça iyilik etsen de sonra senden (memnun olmayacağı) birşey gorse (hemen): Senden asla hiçbir hayır görmedim ki! der" buyurdu

---

5198 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ الْهَيْثَمِ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ أَبِي رَجَاءٍ عَنْ عِمْرَانَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اطَّلَعْتُ فِي الْجَنَّةِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا الْفُقَرَاءَ وَاطَّلَعْتُ فِي النَّارِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا النِّسَاءَ تَابَعَهُ أَيُّوبُ وَسَلْمُ بْنُ زَرِيرٍ

-...Bize Avf, Ebû Recâ İmrân ibnu Milhân'dan; o da İmrân ibn Husayn(R)'dan tahdîs etti. Peygamber (S): "Cennetin içine muttali' oldum. Bir de gördüm ki, cennet ehlinin çoğu fakirlerdir. Ateşin içine de muttali' oldum. Gördüm ki, ateş ehlinin çoğu kadınlardır".Bu hadîsi rivayet etmekte Eyyûb es-Sahtıyânî ile Selm ibnu Zerîr, Avf e mutâbaat ettiler

---

بَاب لِزَوْجِكَ عَلَيْكَ حَقٌّ قَالَهُ أَبُو جُحَيْفَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

5199 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَبْدَ اللَّهِ أَلَمْ أُخْبَرْ أَنَّكَ تَصُومُ النَّهَارَ وَتَقُومُ اللَّيْلَ قُلْتُ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَلَا تَفْعَلْ صُمْ وَأَفْطِرْ وَقُمْ وَنَمْ فَإِنَّ لِجَسَدِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لِعَيْنِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لِزَوْجِكَ عَلَيْكَ حَقًّا

"Zevcen için üzerinde bir hakk vardır".
Bunu Ebû Cuhayfe (R), Peygamberden olmak üzere söylemiştir.
-...Abdullah ibn Amr ibni'1-Âs (R) tahdîs edip şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bana:
— "Yâ Abdallah! Senin gündüzleyin oruç tutar, geceleyin de nafile namaz kılar olduğun bana haber verilmedi mi?" buyurdu.Ben de:
— Evet yâ Rasûlallah, öyledir, dedim. Rasûlullah:
— "Böyle yapma! Sen bazen oruç tut, bazen iftar et. Gecenin bir kısmında kalkıp namaz kıl, bir kısmında da yatıp uyu. Çünkü senin bedenin için üzerinde bir hakk vardır, gözlerin için de üzerinde bir hakk vardır, zevcen için de senin üzerinde bir hakk vardır" buyurdu

---

بَاب الْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا

5200 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالْأَمِيرُ رَاعٍ وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِ زَوْجِهَا وَوَلَدِهِ فَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ

'Kadın, kocasının evinde bir güdücüdür.
-....Bize Mûsâ ibn Ukbe, Nâfi'den; o da İbn Umer(R)'den haber verdi ki,Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Herbirerleriniz güdücüdür ve herbirerleriniz güttüklerinden sorumludur. Devlet başkanı bir çobandır, erkek de kendi ev halkı üzerinde bir çobandır, kadın da kocasının evi ve çocukları üzerinde bir çobandır. Hâsılı herbirerleriniz çoban ve herbirerleriniz kendi raiyyesinden (yânî idaresi altındakiler den) sorumludur"

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ إِلَى قَوْلِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيًّا كَبِيرًا }

5201 - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ قَالَ حَدَّثَنِي حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ آلَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ نِسَائِهِ شَهْرًا وَقَعَدَ فِي مَشْرُبَةٍ لَهُ فَنَزَلَ لِتِسْعٍ وَعِشْرِينَ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ آلَيْتَ عَلَى شَهْرٍ قَالَ إِنَّ الشَّهْرَ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Erkekler kadınlar üzerine hâkimdirler. O sebeble ki, Allah onlardan kimini kiminden üstün kılmıştır. Bir de (erkekler onları) mallarından infâk etmektedirler. İyi kadınlar itaatli olanlardır. Allah kendilerini nasıl koruduysa, onlar da öylece göze görünmeyeni koruyanlardır. Şerrlerinden, serkeşliklerinden yıldığınız kadınlara gelince; Onlara öğüt verin, (vazgeçmezlerse) kendilerini yataklarda yalnız bırakın, (yine kâr etmezse) dövün.Size itaat ederlerse, aleyhlerinde bir yol aramayın. Çünkü Allah çok yücedir, çok büyüktür" (en-Nisâ: 34).
-....Enes (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) kadınlarının odalarına bir ay girmemeye yemîn etti ve kendisine âid yüksek bir oda içinde oturdu. Yirmidokuz gün geçince oradan indi. Kadınları tarafından:
— Yâ Rasûlallah! Şübhesiz Sen bir ay üzerine yemîn etmiştin, denildi.Rasûlullah:
— "Şübhesiz (benim kendisinde yemîn ettiğim) ay, yirmidokuz gündür" buyurdu

---

بَاب هِجْرَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِسَاءَهُ فِي غَيْرِ بُيُوتِهِنَّ وَيُذْكَرُ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ حَيْدَةَ رَفْعُهُ غَيْرَ أَنْ لَا تُهْجَرَ إِلَّا فِي الْبَيْتِ وَالْأَوَّلُ أَصَحُّ

5202 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ ح و حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يَحْيَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ صَيْفِيٍّ أَنَّ عِكْرِمَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ أَخْبَرَهُ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَلَفَ لَا يَدْخُلُ عَلَى بَعْضِ أَهْلِهِ شَهْرًا فَلَمَّا مَضَى تِسْعَةٌ وَعِشْرُونَ يَوْمًا غَدَا عَلَيْهِنَّ أَوْ رَاحَ فَقِيلَ لَهُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ حَلَفْتَ أَنْ لَا تَدْخُلَ عَلَيْهِنَّ شَهْرًا قَالَ إِنَّ الشَّهْرَ يَكُونُ تِسْعَةً وَعِشْرِينَ يَوْمًا

Peygamber(S)İn Kendi Kadınlarından Yüzçevirip Kadınlara Âid Evlerin Dışında Bîr Yere Çekilmesi Babı Muâviye ibn Hayde(R)*den de Peygamberce yükseltilmiş olarak "Kadın ancak ev içinde terkolunur" hadîsi zikrolunuyor.Birinci hadîs, bu Muâviye hadîsinden daha sahîhtir (yânî derecesi daha yüksektir).
-...Ümmü Seleme şöyle haber vermiştir: Peygamber (S) kadınlarından bâzısına karşı bir ay evlerine girmeyeceğine yemîn etti. Yirmidokuz gün geçince günün evvelinde yâhud âhirinde yanlarına girdi. Kendisine:
— Ey Allah'ın Peygamberi! Sen bir ay kadınların yanına girmemeğe yemîn etmiştin? denildi.Peygamber:
— "Şübhesiz (benim yemîn ettiğim) bu ay yirmidokuz gün olmaktadır" buyurdu.

5203 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا أَبُو يَعْفُورٍ قَالَ تَذَاكَرْنَا عِنْدَ أَبِي الضُّحَى فَقَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ أَصْبَحْنَا يَوْمًا وَنِسَاءُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَبْكِينَ عِنْدَ كُلِّ امْرَأَةٍ مِنْهُنَّ أَهْلُهَا فَخَرَجْتُ إِلَى الْمَسْجِدِ فَإِذَا هُوَ مَلْآنُ مِنْ النَّاسِ فَجَاءَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَصَعِدَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي غُرْفَةٍ لَهُ فَسَلَّمَ فَلَمْ يُجِبْهُ أَحَدٌ ثُمَّ سَلَّمَ فَلَمْ يُجِبْهُ أَحَدٌ ثُمَّ سَلَّمَ فَلَمْ يُجِبْهُ أَحَدٌ فَنَادَاهُ فَدَخَلَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَطَلَّقْتَ نِسَاءَكَ فَقَالَ لَا وَلَكِنْ آلَيْتُ مِنْهُنَّ شَهْرًا فَمَكَثَ تِسْعًا وَعِشْرِينَ ثُمَّ دَخَلَ عَلَى نِسَائِهِ

-...Bize Ebû Ya'fûr tahdîs edip şöyle dedi: Biz Ebu'd- Duhâ'nın yanında ayı müzâkere ettik. Ebu'd-Duhâ şöyle dedi: Bize İbn Abbâs tahdîs edip şöyle dedi: Bir gün sabaha çıktık, Peygam-ber'in kadınları ağlaşıyorlardi, herbirinin yanında kendi ailesinden kimseler vardı. Ben hemen mescide çıktım, bir de gördüm ki, mescid insanlarla dopdolu.Akabinde Umer ibnu'l-Hattâb geldi ve Peygam-ber'in yanına yükseldi. Peygamber kendine âid yüksek bir oda içinde bulunuyordu. Umer selâm verdi, fakat ona kimse cevâb vermedi.Sonra yine selâm verdi, ona yine hiç kimse cevâb vermedi. Sonra yine selâm verdi, bu sefer de ona kimse cevâb vermedi. Sonra Bilâl onu çağırdı, Umer akabinde Peygamber(S)'in yanına girdi de:
— Kadınlarını boşadın mı? diye sordu. Peygamber (S):
— "Hayır, lâkin onlardan bir ay ayrılmaya yemin ettim" buyurdu.Yirmidokuz gün bekledi, sonra kadınlarının yanına girdi

---

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ ضَرْبِ النِّسَاءِ وَقَوْلِ اللَّهِ { وَاضْرِبُوهُنَّ } أَيْ ضَرْبًا غَيْرَ مُبَرِّحٍ

5204 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَمْعَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَجْلِدُ أَحَدُكُمْ امْرَأَتَهُ جَلْدَ الْعَبْدِ ثُمَّ يُجَامِعُهَا فِي آخِرِ الْيَوْمِ

Kadınları Dövmenin Mekruh Olacak Derecesi Ve Yüce Allah'ın: "Kadınları
(Şiddetli Ezâ Vermeyen Bir Dövüşle) Dövün' (En-Nisâ: 34) Kavli Babı
-.. Bize Sufyân es-Sevrî, Hişâm'dan; odababasıUrve'-den; o da Abdullah ibn Zem'a'dan tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Sizden herhangi biriniz karısını, köle döver gibi dövmesin. Sonra (belki de) o günün âhirinde o kadınla (boyun boyuna sarılıp) cinsî münâsebet yapacaktır" buyurmuştur

---

بَاب لَا تُطِيعُ الْمَرْأَةُ زَوْجَهَا فِي مَعْصِيَةٍ

5205 - حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ نَافِعٍ عَنْ الْحَسَنِ هُوَ ابْنُ مُسْلِمٍ عَنْ صَفِيَّةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ امْرَأَةً مِنْ الْأَنْصَارِ زَوَّجَتْ ابْنَتَهَا فَتَمَعَّطَ شَعَرُ رَأْسِهَا فَجَاءَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَتْ إِنَّ زَوْجَهَا أَمَرَنِي أَنْ أَصِلَ فِي شَعَرِهَا فَقَالَ لَا إِنَّهُ قَدْ لُعِنَ الْمُوصِلَاتُ

Kadın, Ma'siyette Kocasına İtaat Etmez
-...Bize İbrâhîm ibnu Nâfi', el-Hasen ibnu Müslim'den; o da Safiyye bintu Şeybe'den; o da Âişe(R)'den şöyle tahdîs etti: En-sâr'dan bir kadın kızını evlendirdi.Akabinde kızın başının saçları kökünden düşmeğe başladı. Kadın, Peygamber'e gelip bu durumu kendisine zikretti ve:
— Kızın kocası bana kızın saçlarında ekleme yapmamı emretti,dedi.Peygamber (S):
— "Hayır (bu olmaz), şu muhakkak ki, saç ekleyen kadınlar la'netlenmiştir" buyurdu

---

بَاب { وَإِنْ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا }

5206 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا { وَإِنْ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا } قَالَتْ هِيَ الْمَرْأَةُ تَكُونُ عِنْدَ الرَّجُلِ لَا يَسْتَكْثِرُ مِنْهَا فَيُرِيدُ طَلَاقَهَا وَيَتَزَوَّجُ غَيْرَهَا تَقُولُ لَهُ أَمْسِكْنِي وَلَا تُطَلِّقْنِي ثُمَّ تَزَوَّجْ غَيْرِي فَأَنْتَ فِي حِلٍّ مِنْ النَّفَقَةِ عَلَيَّ وَالْقِسْمَةِ لِي فَذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى { فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَصَّالَحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ }

'Eğer bir kadın, kocasının uzaklaşmasından yâhud yüz çevirmesinden endîşe ederse, sulh ile aralarını düzeltmekte her ikisine de günâh yoktur. Sulh daha hayırlıdır..." (en-Nisâ:128)
-... Bize Muhammed ibn Selâm tahdîs etti. Bize Ebû Muâvi-ye, Hişâm'dan; o da babası Urve'den; o da Âişe(R)'den haber verdi ki, o "Eğer bir kadın kocasının uzaklaşmasından yâhud yüz çevirmesinden endîşe ederse..." âyetinin tefsiri hakkında şöyle demiştir:
— Bu, şu kadındır: Bir erkeğin yanında bulunur, erkek onunla konuşmayı, onunla beraber olmayı çoğaltmak istemez, hattâ bu kadını boşamayı ve ondan başka bir kadınla evlenmeyi ister. Kadın (razı etmek için) kocasına: Sen beni nikâhında tut, beni boşama, sonra benden başkasıyle evlen. Sen bana vereceğin nafakadan ve benim için yapacağın nevbet taksiminden muafsın, ben sana halâl ettim! der. İşte Yüce Allah'ın şu "Sulh ile aralarını düzeltmekte ikisine de günâh yoktur. Sulh daha hayırlıdır" kavli bunun içindir

---

بَاب الْعَزْلِ

5207 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ قَالَ كُنَّا نَعْزِلُ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرٌو أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ سَمِعَ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نَعْزِلُ وَالْقُرْآنُ يَنْزِلُ وَعَنْ عَمْرٍو عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ قَالَ كُنَّا نَعْزِلُ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْقُرْآنُ يَنْزِلُ

Azl Babı
-... Bize Müsedded tahdîs etti. Bize Yahya ibn Saîd, İbn Cu-reyc'den; o da Atâ ibn Ebî Rebâh'tan tahdîs etti ki, Câbir (R): Bizler Peygamber (S) zamanında azl yapıyorduk, demiştir.
-...Amr ibn Dînâr şöyle demiştir: Bana Atâ ibn Ebî Rebâh haber verdi ki, kendisi Câbir(R)'in: Bizler Kur'ân inip dururken azl yapıyorduk, dediğini işitmiştir. Yine Amr ibn Dinar'dan; o da Atâ'dan tahdîs etti ki, Câbir (R): Bizler Peygamber (S) zamanında Kur'ân inip dururken azl yapıyorduk, demiştir.

5208 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْمَاءَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ ابْنِ مُحَيْرِيزٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ أَصَبْنَا سَبْيًا فَكُنَّا نَعْزِلُ فَسَأَلْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَوَإِنَّكُمْ لَتَفْعَلُونَ قَالَهَا ثَلَاثًا مَا مِنْ نَسَمَةٍ كَائِنَةٍ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِلَّا هِيَ كَائِنَةٌ

-...Bize Cuveyriye, Mâlik ibn Enes'ten; o da ez-Zuhrî'den; o da İbnu Muhayrîz'den tahdîs etti ki, Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Biz (Musta'lık oğullan gazvesinde) birçok kadın esîrlere kavuştuk. Bizler azl yapıyorduk. Bunu Rasûlullah'a sorduk. Rasûlul-lah (S) üç defa:
— "Sizler hakîkaten bunu yapar mısınız?" diye sordu da akabinde: "Kıyamet gününe kadar bu dünyâda vücûd bulacak her hayât sahibi, kurtuluş yok, muhakkak meydana gelecektir" buyurdu

---

بَاب الْقُرْعَةِ بَيْنَ النِّسَاءِ إِذَا أَرَادَ سَفَرًا

5211 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ أَيْمَنَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا خَرَجَ أَقْرَعَ بَيْنَ نِسَائِهِ فَطَارَتْ الْقُرْعَةُ لِعَائِشَةَ وَحَفْصَةَ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كَانَ بِاللَّيْلِ سَارَ مَعَ عَائِشَةَ يَتَحَدَّثُ فَقَالَتْ حَفْصَةُ أَلَا تَرْكَبِينَ اللَّيْلَةَ بَعِيرِي وَأَرْكَبُ بَعِيرَكِ تَنْظُرِينَ وَأَنْظُرُ فَقَالَتْ بَلَى فَرَكِبَتْ فَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

إِلَى جَمَلِ عَائِشَةَ وَعَلَيْهِ حَفْصَةُ فَسَلَّمَ عَلَيْهَا ثُمَّ سَارَ حَتَّى نَزَلُوا وَافْتَقَدَتْهُ عَائِشَةُ فَلَمَّا نَزَلُوا جَعَلَتْ رِجْلَيْهَا بَيْنَ الْإِذْخِرِ وَتَقُولُ يَا رَبِّ سَلِّطْ عَلَيَّ عَقْرَبًا أَوْ حَيَّةً تَلْدَغُنِي وَلَا أَسْتَطِيعُ أَنْ أَقُولَ لَهُ شَيْئًا

Bir Sefere Çıkmak İstediği Zaman Kadınlar Arasında Kur'a Çekmek Babı
-...Bize Abdulvâhid ibnu Eymen tahdîs edip şöyle dedi: Bana Abdullah ibnu Ebî Muleyke, el-Kaasım ibn Muhammed'den; o da Âişe(R)'den şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) bir sefere çıkmak istediğinde kadınları arasında kur'a çekerdi. Bir seferde kur'a Âişe ile Hafsa'ya isabet etti. Peygamber gece olunca Âişe'nin beraberinde, onunla konuşarak yol alırdı. Bir gün Hafsa, Âişe'ye:
— Bu gece sen benim deveme binsen, ben de senin devene bin-sem, sen görmediğin manzaraları görürsün, ben de görmediğim yerleri görürüm, dedi. Âişe:
— Pekâlâ, diye muvafakat etti.
Bunun üzerine onlardan herbiri diğerinin devesine bindi. (Böylece Hafsa, Âişe'nin devesine binmişi oldu.) Peygamber, Âişe'nin devesinin yanına geldi, hâlbuki onun üstünde Hafsa bulunuyordu. Hafsa'ya selâm verdi. Sonra yola devam etti. Nihayet bir durak yerinde indiler. Bu suretle Âişe, Peygamber'i kaybetmişti. Durak yerinde indiklerinde Âişe (kederinden intihara girişip) iki ayağını (ekseriya içinde zehirli haşerelerin bulunduğu) ızhır otlarının arasına sokmaya ve:
— Yâ Rabb! Bana akreb yâhud yılan musallat et de beni soksun, ben Peygamber'e birşey söylemeye muktedir olmayayım! diye duâ etmeğe başladı

بَاب الْمَرْأَةِ تَهَبُ يَوْمَهَا مِنْ زَوْجِهَا لِضَرَّتِهَا وَكَيْفَ يَقْسِمُ ذَلِكَ

5212- حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ سَوْدَةَ بِنْتَ زَمْعَةَ وَهَبَتْ يَوْمَهَا لِعَائِشَةَ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْسِمُ لِعَائِشَةَ بِيَوْمِهَا وَيَوْمِ سَوْدَةَ

Kadın, Kocası Tarafından Kendisine Ayrılmış Olan Nevbet Gününü Kadın
Ortağına Hibe Eder Ve Kocası Bu Nevbet Günlerini Nasıl Taksîm Eder Babı
-...BizeZuheyr, Hişâm'dan; o da babası Urve'den; oda Âişe(R)'den tahdîs etti ki, Şevde bintu Zem'a, kendi nevbet gününü Âişe'ye hibe etmişti. Peygamber (S) de Âişe'ye bir kendi gününü, bir de Sevde'nin gününü ayırır olmuştu

---

بَاب الْعَدْلِ بَيْنَ النِّسَاءِ { وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ إِلَى قَوْلِهِ وَاسِعًا حَكِيمًا }

5213 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَلَوْ شِئْتُ أَنْ أَقُولَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَكِنْ قَالَ السُّنَّةُ إِذَا تَزَوَّجَ الْبِكْرَ أَقَامَ عِنْدَهَا سَبْعًا وَإِذَا تَزَوَّجَ الثَّيِّبَ أَقَامَ عِنْدَهَا ثَلَاثًا

Kadınlar Arasında Adâlet(İn Vucûbu) Babı
"Kadınlar arasında adalet etmenize ne kadar hırs gösterseniz asla güç yetiremezsiniz.Bari birine büsbütün meyledip de ötekini askılı gibi bırakmayın. Eğer (nefsinizi) ıslâh eder (haksızlıktan) sakınırsanız, şübhe yok ki, Allah çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir" (en-Nisâ: 129)

بَاب إِذَا تَزَوَّجَ الثَّيِّبَ عَلَى الْبِكْرِ

5214– حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ رَاشِدٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ وَخَالِدٌ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ مِنْ السُّنَّةِ إِذَا تَزَوَّجَ الرَّجُلُ الْبِكْرَ عَلَى الثَّيِّبِ أَقَامَ عِنْدَهَا سَبْعًا وَقَسَمَ وَإِذَا تَزَوَّجَ الثَّيِّبَ عَلَى الْبِكْرِ أَقَامَ عِنْدَهَا ثَلَاثًا ثُمَّ قَسَمَ قَالَ أَبُو قِلَابَةَ وَلَوْ شِئْتُ لَقُلْتُ إِنَّ أَنَسًا رَفَعَهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَيُّوبَ وَخَالِدٍ قَالَ خَالِدٌ وَلَوْ شِئْتُ قُلْتُ رَفَعَهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Erkek, Dul Üzerine Bakire İle Evlendiği Zaman (Nasıl Yapar)?
-...Bize Hâlid el-Hazzâ, Ebû Kılâbe'den; o da Enes(R)'ten tahdîs etti. Ebû Kılâbe:İsteseydim aşağıdaki hadîsi "Kaale'n-Nebî (S)" der(merfû' olarak rivayet eder)dim.Lâkin Enes ibn Mâlik (sünnet ta'bîriyle rivayet edip) şöyle demişti: Sünnet olan, bir kişi dul üzerine bakire bir kızla evlendiğinde (nevbete tâbi' olmayarak) yedi gün onun yanında ikaamet eder (sonra nevbet ta'yîn eder. Bakir üzerine) dul bir kadınla evlendiğinde, onun yanında üç gün ikaamet eder.
Erkek, Bakire Üzerine Dul Bir Kadınla Evlendiği Zaman?
-...Bize Eyyûb es-Sahtıyânî ile Hâlid el-Hazzâ, Ebû Kılâbe'den tahdîs ettiler ki,Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Erkek, dul üzerine bakire bir kızla evlendiği zaman, o kızın yanında yedi gün ikaamet eder, sonra nevbet taksimi yapar. Bakire üzerine dul bir kadınla evlendiği zaman ise, o dulun yanında üç gün ikaamet eder, sonra nevbet taksîmi yapar. İşte bu, sünnettendir.Ebû Kılâbe: Eğer isteseydim, elbette "Enes bunu Peygamber'e yükseltti" der idim, dedi.Abdurrazzâk da şöyle dedi: Bize Sufyân es-Sevrî, Eyyûb'dan ve Hâlid ez-Hazzâ'dan haber verdi. Hâlid de: Eğer isteseydim bu hadîsi Peygamber'e yükseltti" der idim, demiştir

---

بَاب مَنْ طَافَ عَلَى نِسَائِهِ فِي غُسْلٍ وَاحِدٍ

5215 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ حَدَّثَهُمْ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَطُوفُ عَلَى نِسَائِهِ فِي اللَّيْلَةِ الْوَاحِدَةِ وَلَهُ يَوْمَئِذٍ تِسْعُ نِسْوَةٍ

Bir Tek Gusl İçinde Kadınlarını Dolaşan Kimse Babı
-....Bize SaîdibnEbî Arûbe, Katâde'den tahdîs etti. Onlara da Enes ibn Mâlik (R):Peygamber (S) tek bir gecede bütün kadınları üzerine dolaşırdı. O zaman Peygamber'in dokuz kadını vardı, diye tahdîs etmiştir

---

بَاب دُخُولِ الرَّجُلِ عَلَى نِسَائِهِ فِي الْيَوْمِ

5216 – حَدَّثَنَا فَرْوَةُ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا انْصَرَفَ مِنْ الْعَصْرِ دَخَلَ عَلَى نِسَائِهِ فَيَدْنُو مِنْ إِحْدَاهُنَّ فَدَخَلَ عَلَى حَفْصَةَ فَاحْتَبَسَ أَكْثَرَ مِمَّا كَانَ يَحْتَبِسُ

Erkeğin Bir Günde Bütün Kadınlarının Yanına Girmesi Babı
-...Bize Alî ibnMushir, Hişâm'dan; o da babası Urve'den tahdîs etti ki, Âişe (R)şöyle demiştir: Rasûlullah (S) ikindi namazından ayrıldığı zaman, kadınlarının yanma girer ve (cinsî münâsebet olmaksızın) onlardan birine yaklaşırdı. Bir defasında Hafsa'nın yanına girdi de orada, kalmakta âdet edine geldiği zamandan daha çok habsolup kaldı .

بَاب إِذَا اسْتَأْذَنَ الرَّجُلُ نِسَاءَهُ فِي أَنْ يُمَرَّضَ فِي بَيْتِ بَعْضِهِنَّ فَأَذِنَّ لَهُ

5217 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ قَالَ هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَسْأَلُ فِي مَرَضِهِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ أَيْنَ أَنَا غَدًا أَيْنَ أَنَا غَدًا يُرِيدُ يَوْمَ عَائِشَةَ فَأَذِنَ لَهُ أَزْوَاجُهُ يَكُونُ حَيْثُ شَاءَ فَكَانَ فِي بَيْتِ عَائِشَةَ حَتَّى مَاتَ عِنْدَهَا قَالَتْ عَائِشَةُ فَمَاتَ فِي الْيَوْمِ الَّذِي كَانَ يَدُورُ عَلَيَّ فِيهِ فِي بَيْتِي فَقَبَضَهُ اللَّهُ وَإِنَّ رَأْسَهُ لَبَيْنَ نَحْرِي وَسَحْرِي وَخَالَطَ رِيقُهُ رِيقِي

Erkeğin, Kadınlarından Bâzısının Evinde Bakılması Hususunda Kadınlarından İzin İstediğinde, Kadınların Da Kendisine İzin Vermeleri
— Rasûlullah, benim yanıma gelmekte olduğu benim nevbet günüm içinde vefat etti.Allah O'nu, başı gerdan yerimle göğsüm arasında olduğu-hâlde, ruhunu kabzedip aldı. Onun tükrüğü benim tükrüğümle de karıştı

بَاب حُبِّ الرَّجُلِ بَعْضَ نِسَائِهِ أَفْضَلَ مِنْ بَعْضٍ

5218 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ بْنِ حُنَيْنٍ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ دَخَلَ عَلَى حَفْصَةَ فَقَالَ يَا بُنَيَّةِ لَا يَغُرَّنَّكِ هَذِهِ الَّتِي أَعْجَبَهَا حُسْنُهَا حُبُّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِيَّاهَا يُرِيدُ عَائِشَةَ فَقَصَصْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَبَسَّمَ

Erkeğin, Kadınlarından Bâzısını Diğer Bâzısından Daha Fazla Sevmesi
-....Ubeyd de İbn Abbâs'tan işitmiş; o da Umer(R)'den işitmiştir: Umer, Hafsa'nın yanına girip:
— Ey kızcağızım! Sakın ola ki, güzelliği ve Rasûlullah'ın kendisini sevmesi, kendisini hayrete düşürmüş olan şu kadın -Âişe'yi kasdediyor- seni aldatmasın... dedi. Yine Umer: Ben Hafsa'ya söylediklerimi Rasûlullah'a kıssa edip anlattım. Rasûlullah (S) gülümsedi, dedi

---

بَاب الْمُتَشَبِّعِ بِمَا لَمْ يَنَلْ وَمَا يُنْهَى مِنْ افْتِخَارِ الضَّرَّةِ

5219 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ فَاطِمَةَ عَنْ أَسْمَاءَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ حَدَّثَتْنِي فَاطِمَةُ عَنْ أَسْمَاءَ أَنَّ امْرَأَةً قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي ضَرَّةً فَهَلْ عَلَيَّ جُنَاحٌ إِنْ تَشَبَّعْتُ مِنْ زَوْجِي غَيْرَ الَّذِي يُعْطِينِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُتَشَبِّعُ بِمَا لَمْ يُعْطَ كَلَابِسِ ثَوْبَيْ زُورٍ

Nail Olmadığı Bir Ni'metle Tokluk Gösterişi Yapan Kimsenin (Kötülenmesi) Ve Kadın Ortağına Karşı Övünmenin Nehyolunması Babı
-... Bize Süleyman ibn Harb tahdîs etti. Bize Hammâd ibn Zeyd, Hişâm'dan; o da Fâtıma bintu'l-Munzir'den; o da Esma bintu Ebî Bekr'den; o da Peygamber(S)'den tahdîs etti.Ve yine bana Muhammed ibnu'l-Musennâ tahdîs etti. Bize Yahya ibn Saîd el-Kattân,Hişâm'dan tahdîs etti. Bana Fâtıma bintu'l-Munzir, Esmâ'dan şöyle tahdîs etti: Bir kadın (Esmâ'nın kendisi):
— Yâ Rasûlallah! Benim bir kadın ortağım var.Kocamın bana vermediği şeyi (Verdi diye) kocamdan yana kadın ortağıma karşı gösteriş yapsam, bu benim üzerime günâh olur mu? diye sordu.Rasûlullah (S):
— "Verilmemiş birşey ile tokluk ve süslük gösterişi yapan kimse, yalandan iki elbise giyen kimse gibidir" buyurdu

---

بَاب الْغَيْرَةِ وَقَالَ وَرَّادٌ عَنْ الْمُغِيرَةِ قَالَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ لَوْ رَأَيْتُ رَجُلًا مَعَ امْرَأَتِي لَضَرَبْتُهُ بِالسَّيْفِ غَيْرَ مُصْفَحٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَعْجَبُونَ مِنْ غَيْرَةِ سَعْدٍ لَأَنَا أَغْيَرُ مِنْهُ وَاللَّهُ أَغْيَرُ مِنِّي

Gayret (Yânı Kıskançlık) Babı
Verrâd de el-Mugîre ibn Şu'be'den söyledi ki: Sa'd ibnu Ubâde (R) "Eğer karımın yanında (yabancı) bir erkek görsem muhakkak onu kılıcımın geniş yüzü ile değil, keskin tarafı ile vurur öldürürüm" demiştir. Bunun üzerine Peygamber (S): "Sizler Sa'd ibn Ubâde'nin bu gayret ve hamiyyetine taaccûb mü ediyorsunuz? (Şaşmayınız.) Çünkü biz (ben) Sa'd'den daha kıskancım, Allah da benden kıskançtır" buyurmuştur

---

5220- حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا مِنْ أَحَدٍ أَغْيَرُ مِنْ اللَّهِ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ حَرَّمَ الْفَوَاحِشَ وَمَا أَحَدٌ أَحَبَّ إِلَيْهِ الْمَدْحُ مِنْ اللَّهِ

-... Bize el-A'meş, Şakîk'ten; o da Abdullah ibn Mes'ûd(R)'dan tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Allah'tan daha kıskanç hiçbir kimse yoktur. İşte bundan ötürüdür ki, Allah, açık - kapalı; bütün fuhşiyâtı haram kılmıştır. Bir de Allah 'tan ziyâde övülmeyi seven kimse yoktur" buyurmuştur

---

5221 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَا أُمَّةَ مُحَمَّدٍ مَا أَحَدٌ أَغْيَرَ مِنْ اللَّهِ أَنْ يَرَى عَبْدَهُ أَوْ أَمَتَهُ تَزْنِي يَا أُمَّةَ مُحَمَّدٍ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا

-.. Bize Abdullah ibn Mesleme, Mâlik'ten; o da Hişâm'dan: o da babası Urve'den; o da Âişe(R)'den tahdîs etti ki,Rasûlullah(S):"Ey Muhammed Ümmeti! Bir mü'min kulunu yâhud dişi kulunu zina ederken görmesi üzerine Allah Taâlâ'dan daha gayretli ve hamiyyet-li hiçbir kimse yoktur. Ey Muhammed Ümmeti! Eğer sizler benim bilmekte olduğum şeyleri bilir olsaydınız, muhakkak az güler, çok ağlardınız" buyurmuştur

---

5222 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ أَنَّ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ حَدَّثَهُ عَنْ أُمِّهِ أَسْمَاءَ أَنَّهَا سَمِعَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا شَيْءَ أَغْيَرُ مِنْ اللَّهِ

-...Urvetu'bnu'z-Zubeyr, annesi Esmâ'dan tahdîs etti. Esma, Rasûlullah(S)'tan "Allah kadar gayretli hiç birşey yoktur" buyururken işitmiştir. Ve yine Yahya ibn Ebî Kesîr'den; ona da Ebû Seleme tahdîs etti; ona da Ebû Hureyre, kendisinin Peygamber(S)'den işittiğini tahdîs etti.

5223 - وَعَنْ يَحْيَى أَنَّ أَبَا سَلَمَةَ حَدَّثَهُ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ إِنَّ اللَّهَ يَغَارُ وَغَيْرَةُ اللَّهِ أَنْ يَأْتِيَ الْمُؤْمِنُ مَا حَرَّمَ اللَّهُ

-...Bize eş-Şeybân,Yahya ibn Ebî Kesîr'den; o da Ebû Seleme'den tahdîs etti ki, o da Ebû Hureyre(R)'den işitmiştir. Peygamber (S): "Muhakkak ki Allah, mü'minler hakkında gayret ve ha~ miyyet gösterir. Allah'ın gayreti, Allah'ın haram kıldığı fena şeyleri, mü'minin işlemesinden dolayıdır -yâhud: işlememesi içindir-"buyurmuştur

5224 - حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ تَزَوَّجَنِي الزُّبَيْرُ وَمَا لَهُ فِي الْأَرْضِ مِنْ مَالٍ وَلَا مَمْلُوكٍ وَلَا شَيْءٍ غَيْرَ نَاضِحٍ وَغَيْرَ فَرَسِهِ فَكُنْتُ أَعْلِفُ فَرَسَهُ وَأَسْتَقِي الْمَاءَ وَأَخْرِزُ غَرْبَهُ وَأَعْجِنُ وَلَمْ أَكُنْ أُحْسِنُ أَخْبِزُ وَكَانَ يَخْبِزُ جَارَاتٌ لِي مِنْ الْأَنْصَارِ وَكُنَّ نِسْوَةَ صِدْقٍ وَكُنْتُ أَنْقُلُ النَّوَى مِنْ أَرْضِ الزُّبَيْرِ الَّتِي أَقْطَعَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رَأْسِي وَهِيَ مِنِّي عَلَى ثُلُثَيْ فَرْسَخٍ فَجِئْتُ يَوْمًا وَالنَّوَى عَلَى رَأْسِي فَلَقِيتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ نَفَرٌ مِنْ الْأَنْصَارِ فَدَعَانِي ثُمَّ قَالَ إِخْ إِخْ لِيَحْمِلَنِي خَلْفَهُ فَاسْتَحْيَيْتُ أَنْ أَسِيرَ مَعَ الرِّجَالِ وَذَكَرْتُ الزُّبَيْرَ وَغَيْرَتَهُ وَكَانَ أَغْيَرَ النَّاسِ فَعَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنِّي قَدْ اسْتَحْيَيْتُ فَمَضَى فَجِئْتُ الزُّبَيْرَ فَقُلْتُ لَقِيَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَى رَأْسِي النَّوَى وَمَعَهُ نَفَرٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَأَنَاخَ لِأَرْكَبَ فَاسْتَحْيَيْتُ مِنْهُ وَعَرَفْتُ غَيْرَتَكَ فَقَالَ وَاللَّهِ لَحَمْلُكِ النَّوَى كَانَ أَشَدَّ عَلَيَّ مِنْ رُكُوبِكِ مَعَهُ قَالَتْ حَتَّى أَرْسَلَ إِلَيَّ أَبُو بَكْرٍ بَعْدَ ذَلِكَ بِخَادِمٍ تَكْفِينِي سِيَاسَةَ الْفَرَسِ فَكَأَنَّمَا أَعْتَقَنِي

-.... Bize Hişâm tahdîs edip şöyle dedi: Bana babam Urvetu'bnu'z-Zubeyr haber verdi. Ebû Bekr'in kızı Esma (R) şöyle demiştir: Zubeyr benimle evlendi. O zaman Zubeyr'in yeryüzünde maldan, köleden hiçbirşeyi yoktu. Onun dünyalık olarak su çekici deve ile atından başka birşeyi yoktu. Atının otunu, yemini de ben bulup verirdim, ben sulardım. Su1 kırbasını (söküldüğünde) ben dikerdim. Ben hamur yoğururdum. Yalnız ekmek yapmayı beceremezdim. Onu da Ensâr'dan komşularım olan kadınlar yapıverirlerdi. Bunlar (komşuluk hakkını gözeten) sadakatli, iyi kadınlardı. Sonra Rasûlullah (S) Zubeyr'e bir mikdâr hurmalık ayırıp vermişti.Ben Zubeyr'in bu hurmalığından (deveye yedirmek için) başımın üstünde hurma çekirdeği taşırdım. Bu hurmalık, meskenimden bir fersahın üçte ikisi kadar uzaklıkta idi. Yine böyle bir gün, başımda hurma çekirdeği yüklü olarak evime gelirken (yolda) Rasûlullah'a kavuştum. Yanında Ensâr'dan birtakım kimseler vardı. Rasûlullah beni çağırdı.Sonra beni arkasında terkisine almak için devesine "Ih, ıh" dedi. Fakat ben erkeklerle beraber yolculuk etmekten utandım. Hem ben Zubeyr'i ve onun kıskançlığını hatırladım.Zubeyr insanların en kıskancı idi. (Ben da'vete icabet etmeyince) Rasûlullah (S), benim utandığımı anladı da devesini sürüp gitti.Zubeyr'in yanına geldiğimde, ona:
— Bugün Rasûlullah, başımda hurma çekirdeği yüklü olarak bana rastladı. Yanında sahâbîlerinden bir cemâat de vardı. Beni bindirmek için devesini çökertmek istedi. Fakat ben utandım.
Aynı zamanda senin kıskançlığını da hatırladım, dedim. Bunun üzerine Zubeyr:
— VaHâhi senin hurma çekirdeği yükün, bana Rasûlullah ile beraber deveye binmenden daha güç oldu, dedi.Râvî Esma dedi ki: Ben, bu aile yükünü, sonra Ebû Bekr'in bana at seyisliği yapacak bir hizmetçi göndermesine kadar çektim. Babam (hizmetçi göndermekle) sanki beni cariyelikten âzâdlamıştı

5225 - حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا ابْنُ عُلَيَّةَ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ بَعْضِ نِسَائِهِ فَأَرْسَلَتْ إِحْدَى أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ بِصَحْفَةٍ فِيهَا طَعَامٌ فَضَرَبَتْ الَّتِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِهَا يَدَ الْخَادِمِ فَسَقَطَتْ الصَّحْفَةُ فَانْفَلَقَتْ فَجَمَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِلَقَ الصَّحْفَةِ ثُمَّ جَعَلَ يَجْمَعُ فِيهَا الطَّعَامَ الَّذِي كَانَ فِي الصَّحْفَةِ وَيَقُولُ غَارَتْ أُمُّكُمْ ثُمَّ حَبَسَ الْخَادِمَ حَتَّى أُتِيَ بِصَحْفَةٍ مِنْ عِنْدِ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا فَدَفَعَ الصَّحْفَةَ الصَّحِيحَةَ إِلَى الَّتِي كُسِرَتْ صَحْفَتُهَا وَأَمْسَكَ الْمَكْسُورَةَ فِي بَيْتِ الَّتِي كَسَرَتْ

-...Enes (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) kadınlarından birinin (yânî Âişe'nin) yanında idi. Mü'minlerin annelerinden biri de içinde yemek bulunan bir tabak gönderdi. Peygamber'in, evinde bulunduğu kadın (yânî Âişe), tabağı getiren hizmetçinin eline vurdu da tabak elinden düşüp yarıldı. Peygamber (S) yarılan parçalan bir yere getirdi. Sonra içinde bulunan yemeği yine onun içine toplamaya başladı.Bunu yaparken de hazır bulunanlara "Anneniz kıskandı" buyuruyordu. Sonra Peygamber o hizmetçiyi, evinde bulunduğu kadının yanından sağlam bir tabak getirinceye kadar alıkoydu, sağlam tabağı, tabağı kırılan kadına verilmek üzere o hizmetçiye teslim etti. Kırık tabağı da, kırıldığı kadının evinde alıkoydu

5226 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ دَخَلْتُ الْجَنَّةَ أَوْ أَتَيْتُ الْجَنَّةَ فَأَبْصَرْتُ قَصْرًا فَقُلْتُ لِمَنْ هَذَا قَالُوا لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَأَرَدْتُ أَنْ أَدْخُلَهُ فَلَمْ يَمْنَعْنِي إِلَّا عِلْمِي بِغَيْرَتِكَ قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ يَا رَسُولَ اللَّهِ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَوَعَلَيْكَ أَغَارُ

-....Bize Mu'temir, Ubeydullah'tan; o da Muhammed ibnu'l-Munkedir'den; o da Câbir ibn Abdillah(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:
— "Ben (ru'yâmda) cennete girdim, yâhud cennete geldim. Orada bir kasr gördüm. Bu kasr kimindir diye sordum. Umer ibnu'l-Hat-tâb'ındır, dediler. Ben onun içine girmek istedim. Beni oraya girmekten ancak senin kıskançlığını bilişim men' etti".Bunun üzerine Umer:
— Babam, anam Sana kurbân olsun ey Allah'ın Peygamberi! Ben Sana karşı mı kıskanırım? Dedi

---

5227 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جُلُوسٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَمَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُنِي فِي الْجَنَّةِ فَإِذَا امْرَأَةٌ تَتَوَضَّأُ إِلَى جَانِبِ قَصْرٍ فَقُلْتُ لِمَنْ هَذَا قَالُوا هَذَا لِعُمَرَ فَذَكَرْتُ غَيْرَتَكَ فَوَلَّيْتُ مُدْبِرًا فَبَكَى عُمَرُ وَهُوَ فِي الْمَجْلِسِ ثُمَّ قَالَ أَوَعَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَغَارُ

.. ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Muhammed ibnu'l-Müseyyeb haber verdi. Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Bizler Rasû-lullah(S)'ın yanında oturduğumuz sırada Rasûlullah şöyle buyurdu:
— "Ben bir kenesinde uyurken kendimi cennette gördüm. O sırada bir kadın, bir köşkün yanında abdest almakta idi. (Yanımdaki meleklere:) Bu köşk kimin içindir? diye sordum. Onlar: Bu köşk Ömer'indir, dediler. Umer'in kıskançlığını hatırladım da hemen yüzümü arkama döndürdüm". (Râvî dedi ki:) Mecliste hazır bulunmakta olan Umer sevincinden ağladı. Sonra da:
— Sana karşı im kıskançlık edeceğim yâ Rasûlallah? Dedi

بَاب غَيْرَةِ النِّسَاءِ وَوَجْدِهِنَّ

5228– حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَأَعْلَمُ إِذَا كُنْتِ عَنِّي رَاضِيَةً وَإِذَا كُنْتِ عَلَيَّ غَضْبَى قَالَتْ فَقُلْتُ مِنْ أَيْنَ تَعْرِفُ ذَلِكَ فَقَالَ أَمَّا إِذَا كُنْتِ عَنِّي رَاضِيَةً فَإِنَّكِ تَقُولِينَ لَا وَرَبِّ مُحَمَّدٍ وَإِذَا كُنْتِ عَلَيَّ غَضْبَى قُلْتِ لَا وَرَبِّ إِبْرَاهِيمَ قَالَتْ قُلْتُ أَجَلْ وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَهْجُرُ إِلَّا اسْمَكَ

Kadınların Kıskançlığı Ve Sevgilerinin Şiddetinden Dolayı Hüzünlenip Öfkelenmeleri Babı
-....Bize Ebû Usâme, Hişâm'dan; o da babası Urve'den tahdîs etti ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Bir kerre Rasûlullah (S) bana:
— "(Ey Âişe!) Ben senin benden memnun olduğun zamanı ve bana karşı öfkeli bulunduğun vakti pek iyi bilirim" buyurdu. Âişe dedi ki: Ben de O'na:
— (Yâ Rasûlallah!) Sen bunu nereden biliyorsun? diye sordum.
— "Benden razı ve memnun olduğunda (birşeyi reddederken) lâ veRabbiMuhammedi- Muhammed'in Rabbi hakkı için öyle değildir)' dersin. Bana karşı öfkeli olduğun zaman da: 'Lâ ve Rabbi îbrâhtmi = İbrahim'in Rabbi hakkı için öyle değildir)' dersin (adımı anmazsın)" buyurdu.Âişe dedi ki: Ben de:
— Evet yâ Rasûlallah! Vallahi öyledir. Fakat ben (öfkeli iken) yalnız Sen'in isminden ayrılırım (sevgin ise gönlümde yaşar), diye saygımı arzettim

5229 - حَدَّثَنِي أَحْمَدُ ابْنُ أَبِي رَجَاءٍ حَدَّثَنَا النَّضْرُ عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ مَا غِرْتُ عَلَى امْرَأَةٍ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا غِرْتُ عَلَى خَدِيجَةَ لِكَثْرَةِ ذِكْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِيَّاهَا وَثَنَائِهِ عَلَيْهَا وَقَدْ أُوحِيَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُبَشِّرَهَا بِبَيْتٍ لَهَا فِي الْجَنَّةِ مِنْ قَصَبٍ

-...Bize en-Nadr tahdîs etti ki, Hişâm şöyle demiştir: Bana babam Urve haber verdi ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah'm kadınlarından hiçbirine karşı Hadîce'ye karşı kıskandığım derecede kıskanmadım. Çünkü Rasûlullah onu çok anardı ve ona övgüleri çok olurdu. Hâlbuki Rasûlullah'a, Hadîce için cennette inciden borularla yapılmış bir ev ile müjdelemesi de vahyolunmuştu

---

بَاب ذَبِّ الرَّجُلِ عَنْ ابْنَتِهِ فِي الْغَيْرَةِ وَالْإِنْصَافِ

5230 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ إِنَّ بَنِي هِشَامِ بْنِ الْمُغِيرَةِ اسْتَأْذَنُوا فِي أَنْ يُنْكِحُوا ابْنَتَهُمْ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ فَلَا آذَنُ ثُمَّ لَا آذَنُ ثُمَّ لَا آذَنُ إِلَّا أَنْ يُرِيدَ ابْنُ أَبِي طَالِبٍ أَنْ يُطَلِّقَ ابْنَتِي وَيَنْكِحَ ابْنَتَهُمْ فَإِنَّمَا هِيَ بَضْعَةٌ مِنِّي يُرِيبُنِي مَا أَرَابَهَا وَيُؤْذِينِي مَا آذَاهَا هَكَذَا قَالَ

Kişinin Kendi Kızını Kıskançlık Ve Adalet Hususlarında Savunması Babı
-...Bize el-Leys, Abdullah ibnu Ebî Muleyke'den tahdîs etti ki, el-Mısver ibn Mahrame şöyle demiştir: Ben, Rasûlullah(S)'tan işittim, kendisi minber üzerinde şöyle buyuruyordu:
— "Hişâm ibnu'l-Mugîre oğullan kendi kızlarını Ebû Tâlib'in oğlu Alî'ye nikâh etmeleri hususunda benden izin istediler. Ben onlara buna izin vermem. Sonra yine izin vermem, sonra yine izin vermem. Ancak Ebû Tâlib'in oğlu benim kızımı boşamak isterse, o takdirde onların kızıyle evlenebilir. Çünkü kızım Fâtıma, ancak benden bir parçadır. Ona şübhe veren şey, beni de şübhelendirir; ona ezâ veren şey, beni de ezâlandırır". İşte böyle söyledi

---

بَاب يَقِلُّ الرِّجَالُ وَيَكْثُرُ النِّسَاءُ وَقَالَ أَبُو مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتَرَى الرَّجُلَ الْوَاحِدَ يَتْبَعُهُ أَرْبَعُونَ امْرَأَةً يَلُذْنَ بِهِ مِنْ قِلَّةِ الرِّجَالِ وَكَثْرَةِ النِّسَاءِ

(Zamanın Sonunda) Erkekler Azalıp Kadınlar Çoğalır: Ve Ebû Mûsâ, Peygamber(S)'den söyledi ki:"Ve o sırada sen erkeklerin azlığından ve kadınların çokluğundan dolayı (koruyucusuz) kırk kadının bir tek erkeğin ardından yürüyüp ona sığındıklarını görürsün" buyurmuştur.

5231- حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ الْحَوْضِيُّ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَأُحَدِّثَنَّكُمْ حَدِيثًا سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يُحَدِّثُكُمْ بِهِ أَحَدٌ غَيْرِي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يُرْفَعَ الْعِلْمُ وَيَكْثُرَ الْجَهْلُ وَيَكْثُرَ الزِّنَا وَيَكْثُرَ شُرْبُ الْخَمْرِ وَيَقِلَّ الرِّجَالُ وَيَكْثُرَ النِّسَاءُ حَتَّى يَكُونَ لِخَمْسِينَ امْرَأَةً الْقَيِّمُ الْوَاحِدُ

-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Ben size Rasûlullah'tan işittiğim öyle bir hadîs söyleyeceğim ki, onu size benden başka kimse söyleyemeyecektir: Ben,Rasûlullah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "İlmin kaldırılması, cehlin çoğalması, zinanın çoğalması, şarâb içmenin çoğalması, erkeklerin azalıp kadınların çoğalması kıyamet alâmetlerindendir. O derecede ki, elli kadının yalnız bir bakanı olacaktır"

بَاب لَا يَخْلُوَنَّ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ إِلَّا ذُو مَحْرَمٍ وَالدُّخُولُ عَلَى الْمُغِيبَةِ

5232 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِيَّاكُمْ وَالدُّخُولَ عَلَى النِّسَاءِ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَرَأَيْتَ الْحَمْوَ قَالَ الْحَمْوُ الْمَوْتُ

"Yanında nikâh geçmez bir hısımı bulunmayan bir kadınla bir erkek yalnız kalmasın;
kocası evde bulunmayan kadının yanına da girilmesin,"
-...Bize el-Leys, Yezîd ibn Ebî Habîb'den; o da Ebû'l-Hayr'dan; o da Ukbetu'bnu Âmir(R)'den tahdîs etti ki, Rasûrullah (S, bir hutbesinde):
—"Sizleri (beraberinde mahremi bulunmayan) kadınların yanlarına girmekten sakındırırım" buyurmuştur. Bunun üzerine Ensâr'dan bir adam:
— Yâ Rasûlallah! (Zevcin babaları ve oğullarından başka olan) erkek akrabalarına ne dersin? diye sordu. Rasûlullah:— "Onlarla halvet ölümdür" buyurdu

---

5233 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرٌو عَنْ أَبِي مَعْبَدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَخْلُوَنَّ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ إِلَّا مَعَ ذِي مَحْرَمٍ فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ امْرَأَتِي خَرَجَتْ حَاجَّةً وَاكْتُتِبْتُ فِي غَزْوَةِ كَذَا وَكَذَا قَالَ ارْجِعْ فَحُجَّ مَعَ امْرَأَتِكَ

-...Bize Amr ibn Dînâr, Ebû Ma'bed'den; o da İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki,Peygamber (S):
— "Hiçbir erkek, yanında nikâh geçmez hısımı bulunmayan bir kadınla yalnız kalmasın"buyurdu. Bunun üzerine bir adam ayağa kalktı da;
— Yâ Rasülallah! Benim kadın hacc yapmak üzere yola çıktı, ben de şu ve şu gazvelere yazıldım? diye sordu. Rasûlullah:— "Sen gazveden vazgeç de karınla beraber hacc et!" buyurdu

---

بَاب مَا يَجُوزُ أَنْ يَخْلُوَ الرَّجُلُ بِالْمَرْأَةِ عِنْدَ النَّاسِ

5234– حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَتْ امْرَأَةٌ مِنْ الْأَنْصَارِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَلَا بِهَا فَقَالَ وَاللَّهِ إِنَّكُنَّ لَأَحَبُّ النَّاسِ إِلَيَّ

Erkeğin, İnsanların Yanında Bîr Kadınla Yalnız Kalmasının Caiz Olacağı
-....Bize Şu'be tahdîs etti ki, Hişâm şöyle demiştir: Ben Enes ibn Mâlik(R)'ten işittim, şöyle dedi: Bir kerre Ensâr'dan bir kadın Peygamber'in yanına geldi de, Peygamber o kadınla yalnız kaldı. Konuşmalarının sonunda Peygamber (S): "Allah'a yemin ederim ki, siz Ensâr kadınları bana muhakkak insanların en sevimlilerisinizdir" buyurdu

---

بَاب مَا يُنْهَى مِنْ دُخُولِ الْمُتَشَبِّهِينَ بِالنِّسَاءِ عَلَى الْمَرْأَةِ

5235 – حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أُمِّ سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ عِنْدَهَا وَفِي الْبَيْتِ مُخَنَّثٌ فَقَالَ الْمُخَنَّثُ لِأَخِي أُمِّ سَلَمَةَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أُمَيَّةَ إِنْ فَتَحَ اللَّهُ لَكُمْ الطَّائِفَ غَدًا أَدُلُّكَ

عَلَى بِنْتِ غَيْلَانَ فَإِنَّهَا تُقْبِلُ بِأَرْبَعٍ وَتُدْبِرُ بِثَمَانٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَدْخُلَنَّ هَذَا عَلَيْكُنَّ

Kadınlara Benzemeye Çalışan Erkeklerin, Kadınların Yanına Girmelerinin Nehyedilmesi Babı
-...Bize Abdetu, Hişâm ibn Urve'den; o da babasından; o da Ümmü Seleme'nin kızı Zeyneb'den; o da Ümmü Seleme'den şöyle tahdîs etti: Evde hareketlerini kadına benzeten bir muhannes bulunduğu sırada, Peygamber (S) Ümmü Seleme'nin yanında olmuştu. Bu sırada o muhannes kişi, Ümmü Seleme'nin erkek kardeşi Abdullah ibn Ebî Umeyye'ye hitaben:
— Allah yarın size Tâif i fethederse, ben sana Ğaylân'ın kızına delâlet ederim. O kız (semizlikten dolayı karnı) dört büklümle karşılar, sekiz büklümle de arkaya döner, dedi. Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Bu, bir daha sizin yanınıza girmesin!" buyurdu

بَاب نَظَرِ الْمَرْأَةِ إِلَى الْحَبَشِ وَنَحْوِهِمْ مِنْ غَيْرِ رِيبَةٍ

5236 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْحَنْظَلِيُّ عَنْ عِيسَى عَنْ الْأَوْزَاعِيِّ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتُرُنِي بِرِدَائِهِ وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَى الْحَبَشَةِ يَلْعَبُونَ فِي الْمَسْجِدِ حَتَّى أَكُونَ أَنَا الَّتِي أَسْأَمُ فَاقْدُرُوا قَدْرَ الْجَارِيَةِ الْحَدِيثَةِ السِّنِّ الْحَرِيصَةِ عَلَى اللَّهْوِ

Kadının Habeşliler'e Ve Benzeri Yabancı Erkeklere Töhmetsiz Olarak (Yânı Ayıplanmaksızın) Bakması Babı
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'i şu hâlde gördüm: Habeşliler mescidde oyun oynuyorlar, Peygamber de, ben Habeşliler'e bakayım diye, ridâsiyle beni perdeliyordu, tâ ilk usanan ben oluncaya kadar. O zaman henüz çocuk yaşta taze, eğlence ve oyuna düşkün bir kızın kadrim (yânî neler yapabileceğini ve Peygamber sabrını) varın siz takdir ve kıyas edin

---

بَاب خُرُوجِ النِّسَاءِ لِحَوَائِجِهِنَّ

5237 - حَدَّثَنَا فَرْوَةُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ خَرَجَتْ سَوْدَةُ بِنْتُ زَمْعَةَ لَيْلًا فَرَآهَا عُمَرُ فَعَرَفَهَا فَقَالَ إِنَّكِ وَاللَّهِ يَا سَوْدَةُ مَا تَخْفَيْنَ عَلَيْنَا فَرَجَعَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لَهُ وَهُوَ فِي حُجْرَتِي يَتَعَشَّى وَإِنَّ فِي يَدِهِ لَعَرْقًا فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ فَرُفِعَ عَنْهُ وَهُوَ يَقُولُ قَدْ أَذِنَ اللَّهُ لَكُنَّ أَنْ تَخْرُجْنَ لِحَوَائِجِكُنَّ

Kadınların Kendi İhtiyâçları İçin Dışarıya Çıkmaları Babı
-...Âişe (R.) şöyle demiştir: (Peygamber'in kadınlarından) Şevde bintu Zem'a bir gece ihtiyâcı için dışarıya çıktı. Akabinde Umer onu gördü ve kendisini tanıdı da:
— Yâ Şevde, iyi bil ki, vallahi sen bizce tanınmamış değilsin! dedi. Bu söz üzerine Şevde, Peygamber'in yanına döndü ve Umer'in kendisine söylediği sözü O'na zikretti. Peygamber benim hücremde akşam yemeği yiyordu, elinde de etli bir kemik vardı. Bu hâlde kendisine vahy indirildi. Vahyin te'sîri kendisinden kaldırılınca, O:
— "Allah siz kadınların ihtiyâçlarınız sebebiyle dışarıya çıkmanıza izin vermiştir" buyuruyordu

---

بَاب اسْتِئْذَانِ الْمَرْأَةِ زَوْجَهَا فِي الْخُرُوجِ إِلَى الْمَسْجِدِ وَغَيْرِهِ

5238 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اسْتَأْذَنَتْ امْرَأَةُ

أَحَدِكُمْ إِلَى الْمَسْجِدِ فَلَا يَمْنَعْهَا

Kadının, Kendi Kocasından Mescide Ve Başka Meşru1 Bir Yere Çıkmak Hususunda İzin İstemesi Babı
-...Bize ez-Zuhrî, Sâlim'den; o da babası Abdullah ibn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Her hangi birinizin kadini mescide çıkmağa izin istediği zaman, sakın o kadını men' etmesin!" buyurmuştur

---

بَاب مَا يَحِلُّ مِنْ الدُّخُولِ وَالنَّظَرِ إِلَى النِّسَاءِ فِي الرَّضَاعِ

5239 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ جَاءَ عَمِّي مِنْ الرَّضَاعَةِ فَاسْتَأْذَنَ عَلَيَّ فَأَبَيْتُ أَنْ آذَنَ لَهُ حَتَّى أَسْأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلْتُهُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ إِنَّهُ عَمُّكِ فَأْذَنِي لَهُ قَالَتْ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّمَا أَرْضَعَتْنِي الْمَرْأَةُ وَلَمْ يُرْضِعْنِي الرَّجُلُ قَالَتْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهُ عَمُّكِ فَلْيَلِجْ عَلَيْكِ قَالَتْ عَائِشَةُ وَذَلِكَ بَعْدَ أَنْ ضُرِبَ عَلَيْنَا الْحِجَابُ قَالَتْ عَائِشَةُ يَحْرُمُ مِنْ الرَّضَاعَةِ مَا يَحْرُمُ مِنْ الْوِلَادَةِ

(Giren Erkekle, Yanına Girilen Kadın Arasında) Süt Emme Hısımlığı Bulunduğunda, Kadınların Yanına Girmek Ve Kadınlara Bakmanın Halâl Olacağı
-...Aişe (R) şöyle demiştir: Süt amcam (olan Ebû'I-Kays'ın kardeşi Eflah) hücreme benim yanıma girmek için izin istedi. Ben ona, Rasûlullah'a soruncaya kadar izin vermekten çekindim. Rasûlullah geldiğinde, bunu kendisine sordum. Rasûlullah (S):
— "O senin amcandır, ona izin ver" buyurdu. Âişe dedi ki: Ben:
— Yâ Rasûlallah,beni ancak kadın emzirmiştir, beni erkek emzirmedi, dedim.Âişe dedi ki: Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Şübhesiz o senin amcandır, onun için senin yanına girsin" buyurdu. Âişe dedi ki: Bu da üzerimize perde vurulmasından sonra olmuştu. Yine Âişe: Doğumdan dolayı haram olan, sütten de haram olur, demiştir

---

بَاب لَا تُبَاشِرْ الْمَرْأَةُ الْمَرْأَةَ فَتَنْعَتَهَا لِزَوْجِهَا

5240 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُبَاشِرْ الْمَرْأَةُ الْمَرْأَةَ فَتَنْعَتَهَا لِزَوْجِهَا كَأَنَّهُ يَنْظُرُ إِلَيْهَا

"Kadın kadına mübaşeret etmesin, sonra kadın kendi kocasına öteki kadının vasıflarını söyler (de bir kötülüğe sebeb olur)".
-...Abdullah ibn Mes'ûd (R), Peygamber (S): "Kadın kadına çıplak bedenini sürtmesin. Sonra kadın kendi kocasına, öbür kadının vasıflarını, kocası ona bakıp görürcesine söyler(dc bir kötülüğe sebeb olur)" buyurdu, demiştir.

5241 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي شَقِيقٌ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُبَاشِرْ الْمَرْأَةُ الْمَرْأَةَ فَتَنْعَتَهَا لِزَوْجِهَا كَأَنَّهُ يَنْظُرُ إِلَيْهَا

-...Bize el-A'meş tahdîs edip şöyle dedi: Bana Şakîk tahdîs edip şöyle dedi. Ben Abdullah(ibn Mes'ûd -R)'dan işittim. O: Peygamber (S): "Kadın kadına çıplak bedenini sürtmesin. Sonra kadın kendi kocasına öbür kadının vasıflarım -kocası ona bakıp görürcesine-söyler" buyurdu, demiştir

---

بَاب قَوْلِ الرَّجُلِ لَأَطُوفَنَّ اللَّيْلَةَ عَلَى نِسَائِي

5242 – حَدَّثَنِي مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ عَلَيْهِمَا السَّلَام لَأَطُوفَنَّ اللَّيْلَةَ بِمِائَةِ امْرَأَةٍ تَلِدُ كُلُّ امْرَأَةٍ غُلَامًا يُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَالَ لَهُ الْمَلَكُ قُلْ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَلَمْ يَقُلْ وَنَسِيَ فَأَطَافَ بِهِنَّ وَلَمْ تَلِدْ مِنْهُنَّ إِلَّا امْرَأَةٌ نِصْفَ إِنْسَانٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ قَالَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَمْ يَحْنَثْ وَكَانَ أَرْجَى لِحَاجَتِهِ

Erkeğin "Ben Bu Gece Muhakkak Kendi Kadınlarımı Dolaşacağım" Demesi
-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Davud'un oğlu Süleyman Peygamber -Allah'ın selâmı üzerine olsun-:
— Bir gece içinde yüz kadım dolaşırım da herbir kadın Allah yolunda mukaatele edecek birer oğlan doğurur, diye yemîn etti. Yanındaki melek ona:
— İnşâallah(Allah dilerse) de! diye söyledi. Fakat Süleyman bunu söylemedi ve söylemeyi unuttu. Akabinde kadınları dolaştı ve neticede kadınlardan bir tanesi müstesna, hiçbiri doğurmadı, o bir kadın da yarım bir insan doğurdu. Peygamber (S):
— "Eğer Süleyman İnşâallah deseydi, yemininde hânis olmaz ve haceti için de daha ümîdli olurdu" buyurdu

---

بَاب لَا يَطْرُقْ أَهْلَهُ لَيْلًا إِذَا أَطَالَ الْغَيْبَةَ مَخَافَةَ أَنْ يُخَوِّنَهُمْ أَوْ يَلْتَمِسَ عَثَرَاتِهِمْ

5243 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مُحَارِبُ بْنُ دِثَارٍ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَكْرَهُ أَنْ يَأْتِيَ الرَّجُلُ أَهْلَهُ طُرُوقًا

Erkek Ailesinden Ayrılığını Uzattığı Zaman Ev Halkını Hıyanete Nisbet Etme Yâhud Onların Ufak Tefek Kusurlarını Araştırmak Korkusunu Doğuracağı İçin Gece Vakti Ansızın Evine Girmesin
-...Bize Muhârib ibnu Disâr tahdîs edip şöyle dedi: Ben Câbir ibn Abdillah(R)'tan işittim, o: Peygamber (S), erkeğin kendi ailesi yanına seferden geceleyin yâhud ansızın gelivermesinden hoşlanmazdı, dedi.

5244 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عَاصِمُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ الشَّعْبِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَطَالَ أَحَدُكُمْ الْغَيْبَةَ فَلَا يَطْرُقْ أَهْلَهُ لَيْلًا

-...Bize Abdullah ibnu'l-Mubârek haber verdi. Bize Âsim ibn Süleyman, eşŞa'bî'den haber verdi ki, o da Câbir ibn Abdil-lah(R)'tan şöyle derken işitmiştir: Rasûlullah (S): "Sizden biriniz evinden ayrılığını uzattığı zaman, ailesinin yanına geceleyin ansızın gelmesin" buyurdu.

بَاب طَلَبِ الْوَلَدِ

5245 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ هُشَيْمٍ عَنْ سَيَّارٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَابِرٍ قَالَ كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةٍ فَلَمَّا قَفَلْنَا تَعَجَّلْتُ عَلَى بَعِيرٍ قَطُوفٍ فَلَحِقَنِي رَاكِبٌ مِنْ خَلْفِي فَالْتَفَتُّ فَإِذَا أَنَا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا يُعْجِلُكَ قُلْتُ إِنِّي حَدِيثُ عَهْدٍ بِعُرْسٍ قَالَ فَبِكْرًا تَزَوَّجْتَ أَمْ ثَيِّبًا قُلْتُ بَلْ ثَيِّبًا قَالَ فَهَلَّا جَارِيَةً تُلَاعِبُهَا وَتُلَاعِبُكَ قَالَ فَلَمَّا قَدِمْنَا ذَهَبْنَا لِنَدْخُلَ فَقَالَ أَمْهِلُوا حَتَّى تَدْخُلُوا لَيْلًا أَيْ عِشَاءً لِكَيْ تَمْتَشِطَ الشَّعِثَةُ وَتَسْتَحِدَّ الْمُغِيبَةُ قَالَ وَحَدَّثَنِي الثِّقَةُ أَنَّهُ قَالَ فِي هَذَا الْحَدِيثِ الْكَيْسَ الْكَيْسَ يَا جَابِرُ يَعْنِي الْوَلَدَ

Erkeğin (Evlenmekle) Çocuk İstemesi Babı

-... Bize Müsedded, Huşeym'den; o da Seyyâr'dan; o da eş-Şa'bî'den tahdîs etti ki, Câbir (R) şöyle demiştir: Ben bir gazvede Ra-sûlullah'ın maiyyetinde bulundum. O gazveden döndüğümüz zaman ben ağır yürüyen bir deve üzerinde acele yürütmek istedim. Bu sırada arkamdan bir binekli kişi bana kavuştu. Ben arkama döndüğümde Rasûlullah ile karşı karşıya geldim. Rasûlullah (S):
— "Seni acele ettiren sebeb nedir?" buyurdu. Ben de O'na:
— Ben yeni evliyim, dedim. Rasûlullah:
— "Bakire bir kızla mı evlendin, yoksa dul bir kadınla mı evlendin?" diye sordu.Ben:
— Dul ile evlendim, dedim. Rasûlullah:
— "Kendisiyle oynaşacağın ve seninle oynaşacak bir kızla evlenseydin!" buyurdu. Câbir dedi ki: Seferden geldiğimiz zaman bizler hemen Medine'ye girelim diye davrandık. Rasûlullah:
— "Yavaş olun! (Biraz bekleyin) Evlerinize tâ gece olunca, yânı yatsı vaktinde girersiniz.. Ki o vakte kadar kocasından ayrı kalan kadın dağınık saçlarını tarasın ve ustura tutunup temizlensin " buyurdu. Râvî Huşeym dedi ki: Ve bana güvenilir bir adam tahdîs etti ki, o bu hadîste Peygamber'in:
— "Yâ Câbir! el-Keyse, el-Keyse (= Ailene karşı akıllı, reşîd, bağlı ol! Allah'tan çocuk iste)/" buyurduğunu söyledi. Buhârî: "el-Keys"\e çocuğu kasdediyor, dedi

---

5246 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَيَّارٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا دَخَلْتَ لَيْلًا فَلَا تَدْخُلْ عَلَى أَهْلِكَ حَتَّى تَسْتَحِدَّ الْمُغِيبَةُ وَتَمْتَشِطَ الشَّعِثَةُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَلَيْكَ بِالْكَيْسِ الْكَيْسِ تَابَعَهُ عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ وَهْبٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْكَيْسِ

-...Bize Şu'be, Seyyâr'dan; o da eş-Şa'bî'den; o da Câbir ibn Abdillah(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S, Tebûk seferinden döndüğü zaman O'na):
— "Geceleyin Medine'ye girdiğin zaman hemen ailenin yanına girme! (Evvelâ geldiğini duyur.) Tâ ki kocasından ayrı düşen kadın ustura futunsun ve dağınık saçlarını tarasın"buyurmuştur.Câbir: Rasûlullah(S)
— "Fe-aleyke bi'l-keysi, el-keysi (= Allah'tan çocuk istemeye bak)" buyurdu, demiştir.Ubeydullah ibn Umer el-Umerî de Vehb ibn Keysân'dan; o da Câbir'den; o da Peygamber'den olmak üzere hadîsi "el-Keys" laf-zıyle rivayet etmekte eş-Şa'bî'ye mutâbaat etmiştir

---

بَاب تَسْتَحِدُّ الْمُغِيبَةُ وَتَمْتَشِطُ الشَّعِثَةُ

5247 – حَدَّثَنِي يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا سَيَّارٌ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةٍ فَلَمَّا قَفَلْنَا كُنَّا قَرِيبًا مِنْ الْمَدِينَةِ تَعَجَّلْتُ عَلَى بَعِيرٍ لِي قَطُوفٍ فَلَحِقَنِي رَاكِبٌ مِنْ خَلْفِي فَنَخَسَ بَعِيرِي بِعَنَزَةٍ كَانَتْ مَعَهُ فَسَارَ بَعِيرِي كَأَحْسَنِ مَا أَنْتَ رَاءٍ مِنْ الْإِبِلِ فَالْتَفَتُّ فَإِذَا أَنَا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي حَدِيثُ

عَهْدٍ بِعُرْسٍ قَالَ أَتَزَوَّجْتَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ أَبِكْرًا أَمْ ثَيِّبًا قَالَ قُلْتُ بَلْ ثَيِّبًا قَالَ فَهَلَّا بِكْرًا تُلَاعِبُهَا وَتُلَاعِبُكَ قَالَ فَلَمَّا قَدِمْنَا ذَهَبْنَا لِنَدْخُلَ فَقَالَ أَمْهِلُوا حَتَّى تَدْخُلُوا لَيْلًا أَيْ عِشَاءً لِكَيْ تَمْتَشِطَ الشَّعِثَةُ وَتَسْتَحِدَّ الْمُغِيبَةُ

"Kocasından ayrı kalmış olan kadın ustura futunsun ve dağınık saçlarını tarasın"
-...Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Biz bir gazvede Peygamber'in maiyyetinde bulunduk. O gazveden dönüp de Me-dîne|ye yakın olduğumuz zaman, ben kendime âid yavaş bir deve üzerinde acele gitmeğe çalıştım. Arkamdan bana bir süvârî yanaştı. Ve beraberinde bulunan bir deynekle benim deveme dörttü. Bu dürtüş üzerine benim yavaş giden devem, görmekte olduğun en güzel deve gibi hızlı gitmeye başladı.Ben arkama dönünce Rasûlullah ile karşılaştım. Ve:
— Yâ Rasûlallah! Ben yeni evlenmiş bir damadım, dedim Rasûlullah (S):
— "Evlendin mi?" diye sordu. Ben:
— Evet (evlendim), dedim.Rasûlullah:
— "Kızla mı yâhud dul ile mi evlendin?" diye sordu. Câbir dedi ki: Ben:
— Hayır, dul bir kadınla evlendim, dedim. Rasûlullah:
— "Senin kendisiyle oynaşacağın ve onun da seninle oynaşacağı bakire bir kızla evlenseydin ya!" buyurdu. Câbir dedi ki: Nihayet Medine'ye geldiğimiz zaman bizler evlerimize girmeye davrandık. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Yavaş olun, acele etmeyin, tâ gece olunca, yânı yatsı vaktinde girersiniz. Ki kocasından uzak kalan kadın dağınık saçlarını tarasın ve (temizlenip) ustura tütünsün" buyurdu

---

بَاب { وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ إِلَى قَوْلِهِ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَاتِ النِّسَاءِ }

5248 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ اخْتَلَفَ النَّاسُ بِأَيِّ شَيْءٍ دُووِيَ جُرْحُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ أُحُدٍ فَسَأَلُوا سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ السَّاعِدِيَّ وَكَانَ مِنْ آخِرِ مَنْ بَقِيَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمَدِينَةِ فَقَالَ وَمَا بَقِيَ مِنْ النَّاسِ أَحَدٌ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي كَانَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَام تَغْسِلُ الدَّمَ عَنْ وَجْهِهِ وَعَلِيٌّ يَأْتِي بِالْمَاءِ عَلَى تُرْسِهِ فَأُخِذَ حَصِيرٌ فَحُرِّقَ فَحُشِيَ بِهِ جُرْحُهُ

"Mü'min kadınlara da söyle: Gözlerini sakınsınlar, ırzlarını korusunlar. Zînetlerini açmasınlar. Bunlardan görünen kısmı müstesna. Baş örtülerini yakalarının üstüne koysunlar. Zînetlerini kendi kocalarından yâhud kendi babalarından yâhud kocalarının babalarından yâhud kendi oğullarından yâhud kocalarının oğullarından yâhud kendi biraderlerinden yâhud kendi biraderlerinin oğullarından yâhud kızkardeşlerinin oğullarından yâhud kendi kadınlarından yâhud kendi ellerindeki memlûklerden, yâhud kadınlara ihtiyâcı olmayan erkek hizmetçilerden yâhud henüz kadınların gizli yerlerine muttaliJ olmayan çocuklardan başkasına göstermesinler..." (en-Nûr: 31). 177-..Ebû Hazım şöyle demiştir: Uhud gününde Rasûlullah'ın yarasının hangi şeyle tedâvî okunduğu hususunda insanlar ihtilâf ettiler de bunu Sehl ibn Sa'd es-Sâidî'ye sordular. Sehl (R), Peygamber(S)'in sahâbîlerinden Medine'de kalanların sonuncusu idi. Bu soruya şöyle cevâb verdi:
— Bunu insanlar arasında benden daha iyi bilen kimse kalmadı. Fâtıma aleyhâ's-selâm Rasûlullah'ın yüzünden kanı yıkıyor, Alî ibn Ebî Tâlib de kalkanı üzerinde su getiriyordu. Sonra bir hasır parçası alınıp yakıldı ve yarası onunla dolduruldu

---

بَاب { وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ }

5249 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَابِسٍ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا سَأَلَهُ

رَجُلٌ شَهِدْتَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعِيدَ أَضْحًى أَوْ فِطْرًا قَالَ نَعَمْ وَلَوْلَا مَكَانِي مِنْهُ مَا شَهِدْتُهُ يَعْنِي مِنْ صِغَرِهِ قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى ثُمَّ خَطَبَ وَلَمْ يَذْكُرْ أَذَانًا وَلَا إِقَامَةً ثُمَّ أَتَى النِّسَاءَ فَوَعَظَهُنَّ وَذَكَّرَهُنَّ وَأَمَرَهُنَّ بِالصَّدَقَةِ فَرَأَيْتُهُنَّ يَهْوِينَ إِلَى آذَانِهِنَّ وَحُلُوقِهِنَّ يَدْفَعْنَ إِلَى بِلَالٍ ثُمَّ ارْتَفَعَ هُوَ وَبِلَالٌ إِلَى بَيْتِهِ

Yüce Allah'ın Şu Âyeti Hakkında Bâb:
"Ey îmân edenler, sağ ellerinizin mâlik olduğu kimseler, bir de sizden olup da henüz bulûğ çağına erişmemiş küçükler şu üç vakitte yanınıza girmek için sizden izin istesinler...1' (en-Nûr: 58.
-...Bize Sufyân es-Sevrî, Abdurrahmân ibn Âbis'ten haber verdi (o, şöyle demiştir): Ben îbn Abbâs(R)'tan işittim. Bir adam ona:
— Sen Rasûlullah (S) ile beraber kurbân yâhud ramazân bayramına çıkışta hazır bulundun mu? diye sordu. İbn Abbâs da ona şu cevâbı verdi:
— Evet (bulundum). O'na olan yakınlığım da olmasaydı orada hazır bulunamayacaktım. Râvî: Yaşımın küçüklüğünden dolayı bulunamayacaktım, demek istiyor, demiştir. İbn Abbâs:
— Rasûlullah (S) namazgaha çıkıp bayram namazını kıldırdı. Sonra insanlara hutbe yaptı, dedi de bu namazda ne ezan, ne de ikaamet zikretmedi. Yine îbn Abbâs şöyle devam etti:
— Sonra Rasûlullah, kadınların bulunduğu tarafa geldi, onlara da va'z etti, hatırlatmalar yaptı ve sadaka vermelerini emretti. Bu emir üzerine ben kadınları gördüm ki her biri ellerini kulaklarına, boyunlarına uzatıp zînetlerini Bilâl'e veriyorlardı. Sonra Rasûlullah kalkıp Bilâl ile birlikte kendi evine döndü

بَاب طَعْنِ الرَّجُلِ ابْنَتَهُ فِي الْخَاصِرَةِ عِنْدَ الْعِتَابِ

5250 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ عَاتَبَنِي أَبُو بَكْرٍ وَجَعَلَ يَطْعُنُنِي بِيَدِهِ فِي خَاصِرَتِي فَلَا يَمْنَعُنِي مِنْ التَّحَرُّكِ إِلَّا مَكَانُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَأْسُهُ عَلَى فَخِذِي

İnsanın Kendi Arkadaşına: Siz Bu Gece Zifaf Ettiniz Mi? Demesi Ve Yine Bir Kimsenin Azarlama Sırasında Kendi Kızının Böğrünü Eliyle Dürtmesi Babı
-...Bize İmâm Mâlik, Abdurrahmân ibnu'l-Kaasım'dan; o da babası el-Kaasim ibn Muhammed'den haber verdi ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Ebû Bekr beni azarladı, birçok söylendi. Eli ile de böğrüme vurmağa başladı. (Böyle iken yine) Rasûlullah(S)'ın başı dizimin üzerinde olduğu için hiç kıpırdamadım (yâhud: Beni kıpırdamak-tan, Rasûlullah'ın baldırım üzerinde bulunmasından başka hiçbirşey men' etmiyordu)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الطَّلَاقِ

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَّقْتُمْ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ } أَحْصَيْنَاهُ حَفِظْنَاهُ وَعَدَدْنَاهُ وَطَلَاقُ السُّنَّةِ أَنْ يُطَلِّقَهَا طَاهِرًا مِنْ غَيْرِ جِمَاعٍ وَيُشْهِدَ شَاهِدَيْنِ

Ve Yüce Allah'ın şu kavli:
"Ey Peygamber, kadınları boşayacağınız vakit, onları iddetlerine doğru boşayın. O iddeti de sayın.Rabb 'iniz olan Allah'tan korkun. Onları evlerinden çıkarmayın. Kendileri de çıkmasınlar. Meğer ki apaçık bir kötülük meydana getirmiş olsunlar. Bunlar Allah 'in hudududur. Kim Allah'ın hududunu çiğneyip aşarsa muhakkak ki, kendisine yazık etmiş olur. Bilmezsin, olur ki Allah bunun arkasından bir iş peyda ediverir" (et-Taiâk: i) "Ahsaynâhu", "Biz onu muhafaza ettik ve saydık" demektir.Sünnete uygun boşama, kocanın

kadınına, hayızdan temizlenmişken cinsî münâsebet yapmaksızın talâk vermesi ve bunu iki şahidin huzurunda yapmasıdır

---

5251 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ طَلَّقَ امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْهُ فَلْيُرَاجِعْهَا ثُمَّ لِيُمْسِكْهَا حَتَّى تَطْهُرَ ثُمَّ تَحِيضَ ثُمَّ تَطْهُرَ ثُمَّ إِنْ شَاءَ أَمْسَكَ بَعْدُ وَإِنْ شَاءَ طَلَّقَ قَبْلَ أَنْ يَمَسَّ فَتِلْكَ الْعِدَّةُ الَّتِي أَمَرَ اللَّهُ أَنْ تُطَلَّقَ لَهَا النِّسَاءُ

-...Bana Mâlik, Nâfi'den tahdîs etti ki, Abdullah ibn Umer (R) Rasûlullah zamanında karısını hayızlı hâlinde iken boşamıştı. Umer ibnu'l-Hattâb, oğlunun bu hareketinin hükmünü Rasûlul-lah(S)'a sorduğunda şöyle cevâb vermiştir: "Oğlun Abdullah'a emret de karısına geri dönsün. Sonra kadın o hayzından temizlenip tekrar hayız görünceye, sonra tekrar temizleninceye kadar onu yanında tutsun (yânî onunla birlikte yaşasın). İkinci hayzından temizlendikten sonra dilerse o kadını yanında tutup aile hayâtını devam ettirsin ve dilerse -cinsi münâsebet yapmadan- onu boşasın. İşte kadının bu iki kirlenmesi ve temizlenmesi zamanı, kadınların boşanmaları için Allah'ın emrettiği iddet müddetidir"

بَاب إِذَا طُلِّقَتْ الْحَائِضُ تَعْتَدُّ بِذَلِكَ الطَّلَاقِ

5252 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ سِيرِينَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ قَالَ طَلَّقَ ابْنُ عُمَرَ امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ فَذَكَرَ عُمَرُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِيُرَاجِعْهَا قُلْتُ تُحْتَسَبُ قَالَ فَمَهْ وَعَنْ قَتَادَةَ عَنْ يُونُسَ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ مُرْهُ فَلْيُرَاجِعْهَا قُلْتُ تُحْتَسَبُ قَالَ أَرَأَيْتَ إِنْ عَجَزَ وَاسْتَحْمَقَ حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ حُسِبَتْ عَلَيَّ بِتَطْلِيقَةٍ

Hayız Görmekte Olan Kadın Hayız Hâlinde Boşanırsa, Kadın Meşru' Olmayan Bu Talâk Üzerine İddet Bekletilir
(Çünkü hayız hâlinde talâk, haram ve günâh olmakla beraber, muteberdir.)
-....Enes ibn Şîrîn şöyle demiştir: Ben İbn Umer'den işittim, şöyle dedi: İbn Umer kendi karısını hayızlı hâlinde iken boşadı. Akabinde Umer bunu Peygamber'e zikretti. Bunun üzerine Peygamber(S):
— "Abdullah karısına dönsün!" buyurdu.
(Enes ibn Şîrîn dedi ki:) Ben, İbn Umer'e:
— Bu sana bir boşama sayılır mı? diye sordum. İbn Umer:
— Bu suâlden kendini tut (çünkü talâkın vukuunda şübhe yoktur), dedi.Ve Katâde'den; o da Yûnus ibn Cubeyr'den; o da İbn Umer'den gelen rivayette şöyledir: İbn Umer: Peygamber, Umer'e:
— "Oğlun Abdullah 'a emret de karısına dönsün!" buyurdu, dedi. Yûnus ibn Cubeyr: Ben İbnUmer'e:
— Bu bir boşama sayılır mı? diye sordum. İbn Umer:
— Bana haber ver: Eğer İbn Umer acz gösterse yâhud ahmaklık etse (onun aczi veya ahmaklığından dolayı o talâkın sayılması mümte-ni' olur mu)? dedi.Ve Ebû Ma'mer şöyle dedi: Bize Abdulvâris tahdîs etti. Bize Ey-yûb, Saîd ibn Cubeyr'den tahdîs etti ki, İbn Umer:
— Bu, benim üzerime (Peygamber tarafından) bir boşama hesâb edildi, demiştir

---

بَاب مَنْ طَلَّقَ وَهَلْ يُوَاجِهُ الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ بِالطَّلَاقِ

5254 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ سَأَلْتُ الزُّهْرِيَّ أَيُّ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَعَاذَتْ مِنْهُ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ ابْنَةَ الْجَوْنِ لَمَّا أُدْخِلَتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَدَنَا مِنْهَا قَالَتْ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ فَقَالَ لَهَا لَقَدْ عُذْتِ بِعَظِيمٍ الْحَقِي بِأَهْلِكِ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ رَوَاهُ حَجَّاجُ بْنُ أَبِي مَنِيعٍ عَنْ جَدِّهِ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَنَّ عُرْوَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ

Karısını Boşa Yan Kimse(Ye Bu Boşama Caiz Olur Mu?) Ve Erkek, Nikâhlı Karısını Talâk İle Karşılar Mı? Babı

-... Bize el-Evzâî tahdîs edip şöyle dedi: Ben ez-Zuhrî'ye:
— Peygamber'in kadınlarından hangisi O'ndan Allah'a sığındı? diye sordum.ez-Zuhrî cevâb olarak şöyle dedi:
— Bana Urve, Âişe(R)'den şöyle haber verdi: Cevn kızı (Umey-me),Rasûlullah(S'e nikâh olunup) huzuruna girdirildiği ve Rasûlul-lah da ona yaklaştığı zaman: "Senden Allah'a sığınırım!" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (S) ona: "Sen sânı büyük olan Allah'a sığındın, artık ailenin yanına git!" buyurdu.
Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: Bu hadîsi Haccâc ibnu Ebî Menî', dedesi Ebû Menî'Ubeydullah (ibn Ebî Ziyâd)'dan; o da ez-Zuhrî'den rivayet etti ki, ona da Urve: Âişe şöyle dedi...,diye haber vermiştir

---

5255 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ غَسِيلٍ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ أَبِي أُسَيْدٍ عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى انْطَلَقْنَا إِلَى حَائِطٍ يُقَالُ لَهُ الشَّوْطُ حَتَّى انْتَهَيْنَا إِلَى حَائِطَيْنِ فَجَلَسْنَا بَيْنَهُمَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اجْلِسُوا هَا هُنَا وَدَخَلَ وَقَدْ أُتِيَ بِالْجَوْنِيَّةِ فَأُنْزِلَتْ فِي بَيْتٍ فِي نَخْلٍ فِي بَيْتِ أُمَيْمَةَ بِنْتِ النُّعْمَانِ بْنِ شَرَاحِيلَ وَمَعَهَا دَايَتُهَا حَاضِنَةٌ لَهَا فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ هَبِي نَفْسَكِ لِي قَالَتْ وَهَلْ تَهَبُ الْمَلِكَةُ نَفْسَهَا لِلسُّوقَةِ قَالَ فَأَهْوَى بِيَدِهِ يَضَعُ يَدَهُ عَلَيْهَا لِتَسْكُنَ فَقَالَتْ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ فَقَالَ قَدْ عُذْتِ بِمَعَاذٍ ثُمَّ خَرَجَ عَلَيْنَا فَقَالَ يَا أَبَا أُسَيْدٍ اكْسُهَا رَازِقِيَّتَيْنِ وَأَلْحِقْهَا بِأَهْلِهَا وَقَالَ الْحُسَيْنُ بْنُ الْوَلِيدِ النَّيْسَابُورِيُّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبَّاسِ بْنِ سَهْلٍ عَنْ أَبِيهِ وَأَبِي أُسَيْدٍ قَالَا تَزَوَّجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُمَيْمَةَ بِنْتَ شَرَاحِيلَ فَلَمَّا أُدْخِلَتْ عَلَيْهِ بَسَطَ يَدَهُ إِلَيْهَا فَكَأَنَّهَا كَرِهَتْ ذَلِكَ فَأَمَرَ أَبَا أُسَيْدٍ أَنْ يُجَهِّزَهَا وَيَكْسُوَهَا ثَوْبَيْنِ رَازِقِيَّيْنِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَبِي الْوَزِيرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَنْ حَمْزَةَ عَنْ أَبِيهِ وَعَنْ عَبَّاسِ بْنِ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ بِهَذَا

-...Ebü Useyd (R) şöyle demiştir: Biz Peygamber'in beraberinde çıktık, nihayet eş-Şavt denilen hurma bahçesine kadar yürüdük. İki bahçeye ulaştığımızda onların arasında oturduk. Peygamber (S) bizlere:
— "İşte şuraya oturun!" buyurdu. Ve kendisi bahçeye girdi. Oraya Cevniyye getirilmiş, hurmalıktaki bir eve, en Nu'mân ibn Şerâhîl'in kızı Umeyme'nin evine indirilmişti. O kadının beraberinde ebesi, dadısı da bulunuyordu. Peygamber o kadının yanma girince, ona:
— "Nefsini bana bağışla!" dedi. Umeyme:
— Hiç melike bir kadın nefsini kendi teb'asına hibe eder mi? diye karşıladı. Râvî Ebû Useyd dedi ki: Bunun üzerine Peygamber, kadının sinirliliğini yatıştırmak için elini uzatıp onun üzerine koymak istediğinde, Umeyme:
— "Senden Allah'a sığınırım" dedi. Peygamber de:
— "Sen hakikaten sığınılacak Yüce Makaama sığındın!" buyurdu. Sonra Peygamber bizim yanımıza çıktı ve bana:
— "Yâ Ebâ Useyd! Sen bu Umeyme kadına râzıkıyye (denilen beyaz keten kumaştan biçilmiş) iki kat elbise giydir ve onu ailesinin yanına götürüp onların arasına koy" buyurdu.Ve el-Huseyn ibnu'l-Velîd en-Neysâbûriyyu da, Abdurrahmân ibn Gasîl'den; o da Abbâs ibn Sehl'den; o da babası Sehl ibn Sa'd ile Ebû Useyd'den söyledi. Bu ikisi şöyle demişlerdir: Peygamber (S), Şerâhîl kızı Umeyme ile evlendi. Bu kadın Peygamber'in huzuruna girdirildiğinde, Peygamber elini kadına doğru uzatıp yaydı. Kadın bu hareketten hoşlanmamış gibi davrandı. Bunun üzerine Peygamber, Ebû Useyd'e o kadını çehizleyip hazırlamasını ve ona râzıkî denilen iki kat elbise giydirmesini emretti Bize Abdullah ibn Muhammed

tahdîs etti. Bize Ibrâhîm ibnu Ebî'l-Vezîr tahdîs etti. Bize Abdurrahmân, Hamza'dan; o da babası Ebû Useyd'den ve Abbâs ibn Sehl ibn Sa'd'dan; o da babası Sehl ibn Sa'd'dan bu geçen hadîsi tahdîs etti

---

5258 - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا هَمَّامُ بْنُ يَحْيَى عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي غَلَّابٍ يُونُسَ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عُمَرَ رَجُلٌ طَلَّقَ امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ فَقَالَ تَعْرِفُ ابْنَ عُمَرَ إِنَّ ابْنَ عُمَرَ طَلَّقَ امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ فَأَتَى عُمَرُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ فَأَمَرَهُ أَنْ يُرَاجِعَهَا فَإِذَا طَهُرَتْ فَأَرَادَ أَنْ يُطَلِّقَهَا فَلْيُطَلِّقْهَا قُلْتُ فَهَلْ عَدَّ ذَلِكَ طَلَاقًا قَالَ أَرَأَيْتَ إِنْ عَجَزَ وَاسْتَحْمَقَ

-...Bize Hemmâm ibn Yahya, Katâde'den tahdîs etti ki, Ebû Gallâb Yûnus ibn Cubeyr şöyle demiştir: Ben İbn Umer'e:
— Bir adam karısını hayızlı iken boşamış, dedim, îbn Umer de:
— Sen İbn Umer'i tanıyor musun? Şübhesiz İbn Umer karısını hayızlı iken boşadı. Akabinde Umer, Peygamber'e bunu zikretti. Peygamber (S) de ona: Abdullah'ın karısına dönmesini emretti de "Kadın temiz olduğu zaman onu boşamak isterse, işte o zaman boşasın" buyurdu.Yûnus ibn Cubeyr dedi ki: Ben İbn Umer'e:
— Peygamber senin bu hayızlı iken yaptığın boşamayı bir talâk saydı mı? dedim. tbn Umer:
— Bana re'yini haber ver: Eğer İbn Umer acz gösterse yâhud ahmaklık etse, onun bu hâllerinden dolayı o talâkın sayılması mümteni' olur mu? dedi

---

بَاب مَنْ أَجَازَ طَلَاقَ الثَّلَاثِ لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { الطَّلَاقُ مَرَّتَانِ فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ } وَقَالَ ابْنُ الزُّبَيْرِ فِي مَرِيضٍ طَلَّقَ لَا أَرَى أَنْ تَرِثَ مَبْتُوتَتُهُ وَقَالَ الشَّعْبِيُّ تَرِثُهُ وَقَالَ ابْنُ شُبْرُمَةَ تَزَوَّجُ إِذَا انْقَضَتْ الْعِدَّةُ قَالَ نَعَمْ قَالَ أَرَأَيْتَ إِنْ مَاتَ الزَّوْجُ الْآخَرُ فَرَجَعَ عَنْ ذَلِكَ

Yüce Allah'ın: "Boşama İki Defadır, (Ondan Sonrası) Ya İyilikle Tutmak, Ya Güzellikle Salmaktır..." (Ei-Bakara: 229) Kavlinden Dolayi Üç Talâk Vermeye Cevaz Veren Kimseler(İn Beyânı) Babı

Abdullah ibnu'z-Zubeyr de karısını kesin olarak boşamış olan hasta bir kimse hakkında: Ben bu adamın kesin olarak, yânı üç talâk ile boşamış olduğu kadınının, bunun malına mîrâsçı olmasını düşünmem, demiştir. eş-Şa'bî ise: Kadın iddet içinde bulunduğu müddetçe, boşayan o adama mîrâsçı olur, demiştir. Kûfe'nin tabiî kaadısı Abdullah ibn Şubrume: Kadının iddeti sona erdiği zaman evlenebilir mi? Dîye sordu da, eş-Şa'bî: Evet evlenir, diye cevâb verdi. Bu sefer İbnu Şubrume, eşŞa'bî'ye: Re'yini bana haber ver: Diğer kocası da ölse, yine ona da mîrâsçı olacak mı (böylece her iki kocadan beraberce bir defada mîrâs alması mı lâzım gelecek)! diye i'tirâz etti. Bu i'tirâz üzerine eş-Şa'bî, kadın iddet içinde bulunduğu müddetçe o adama mîrâsçı olur demesinden geri döndü

5259 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ السَّاعِدِيَّ أَخْبَرَهُ أَنَّ عُوَيْمِرًا الْعَجْلَانِيَّ جَاءَ إِلَى عَاصِمِ بْنِ عَدِيٍّ الْأَنْصَارِيِّ فَقَالَ لَهُ يَا عَاصِمُ أَرَأَيْتَ رَجُلًا وَجَدَ مَعَ امْرَأَتِهِ رَجُلًا أَيَقْتُلُهُ فَتَقْتُلُونَهُ أَمْ كَيْفَ يَفْعَلُ سَلْ لِي يَا عَاصِمُ عَنْ ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَ عَاصِمٌ عَنْ ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَرِهَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَسَائِلَ وَعَابَهَا حَتَّى كَبُرَ عَلَى عَاصِمٍ مَا سَمِعَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا رَجَعَ عَاصِمٌ إِلَى أَهْلِهِ جَاءَ عُوَيْمِرٌ فَقَالَ يَا عَاصِمُ مَاذَا قَالَ لَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عَاصِمٌ لَمْ تَأْتِنِي بِخَيْرٍ قَدْ كَرِهَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَسْأَلَةَ الَّتِي سَأَلْتُهُ عَنْهَا قَالَ عُوَيْمِرٌ وَاللَّهِ لَا أَنْتَهِي حَتَّى أَسْأَلَهُ عَنْهَا فَأَقْبَلَ عُوَيْمِرٌ حَتَّى أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسْطَ النَّاسِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ رَجُلًا وَجَدَ مَعَ امْرَأَتِهِ رَجُلًا أَيَقْتُلُهُ فَتَقْتُلُونَهُ أَمْ كَيْفَ يَفْعَلُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَنْزَلَ

اللَّهُ فِيكَ وَفِي صَاحِبَتِكَ فَاذْهَبْ فَأْتِ بِهَا قَالَ سَهْلٌ فَتَلَاعَنَا وَأَنَا مَعَ النَّاسِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا فَرَغَا قَالَ عُوَيْمِرٌ كَذَبْتُ عَلَيْهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ أَمْسَكْتُهَا فَطَلَّقَهَا ثَلَاثًا قَبْلَ أَنْ يَأْمُرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَكَانَتْ تِلْكَ سُنَّةَ الْمُتَلَاعِنَيْنِ

-....Sehl ibn Sa'd es-Sâidî (R) şöyle haber vermiştir: Uveymir el-Aclânî, Âsim ibn Adiyy el-Ensârî'ye geldi de ona:
— Re'yini bana haber ver: Bir adam karısının beraberinde bir adam bulsa, kadının kocası o adamı öldürür, siz de onu kisâsen Öldürür müsünüz, yoksa bu kimse nasıl yapmalı? Yâ Âsim, bu müşkil işi bir kerre benim için Rasûlullah'a soruver,. dedi.Bunun üzerine Âsim bu mes'eleyi Rasûlullah'a sordu. Fakat Ra-sûlullah (S) bu soruları,hoşlanmayıp ayıpladı. O derece ki, Rasûlullah'tan işittiği sözler Âsım'a ağır geldi. AkabindeÂsım ailesine döndüğü zaman Uveymir geldi ve:
— Yâ Âsim! Rasûlullah sana ne söyledi? dedi.Âsim da:
— Sen bana hayır getirmedin. Rasûlullah, benim O'na sorduğum mes'eleyi çirkin gördü, dedi.Uveymir:
— Vallahi ben çekinmem, bunu kendim Rasûlullah'a sorarım,dedi.
Uveymir yönelip, insanların ortasında iken Rasûlullah'a geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Bir kimse kansıyle beraber bir kişiyi (zina üzerinde) bulsa, kadının kocası o erkeği öldürmeli, sonra siz de (kısas olarak) onu öldürmeli misiniz? Yoksa bu adam ne yapmalı? Diye sordu.
Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Senin ve kadının hakkında Allah Kur'ân indirdi. Git o kadını getir!' buyurdu.
Sehl dedi ki: Bu kan-koca (en-Nûr: 6-10 âyetinde öğretildiği üzere) birbirleriyle la'netleştiler. Ben de insanlarla beraber Rasûlullah'ın yanında idim, la'netleşmeleri bitince Uveymir:
— Yâ Rasûlallah! Eğer ben bu kadını nikâhımda tutarsam, ona yalan isnâd etmiş (bir yalancı) olurum! dedi ve Rasûlullah ona emir vermeden önce, o, kadınını üç talâk ile boşadı.İbnu Şihâb: La'netleşmeden sonra karısına üç talâk verip boşamak ve hâkim tarafından infaz edilmek, la'netleşen çiftler hakkında bir kaanûn olageldi, demiştir

---

5260 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ امْرَأَةَ رِفَاعَةَ الْقُرَظِيِّ جَاءَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ رِفَاعَةَ طَلَّقَنِي فَبَتَّ طَلَاقِي وَإِنِّي نَكَحْتُ بَعْدَهُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الزُّبَيْرِ الْقُرَظِيَّ وَإِنَّمَا مَعَهُ مِثْلُ الْهُدْبَةِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَلَّكِ تُرِيدِينَ أَنْ تَرْجِعِي إِلَى رِفَاعَةَ لَا حَتَّى يَذُوقَ عُسَيْلَتَكِ وَتَذُوقِي عُسَيْلَتَهُ

-....İbnu Şihâb şöyle demiştir; Bana Urvetu'bnu'z-Zubeyr haber verdi; ona da Âişe (R) şöyle haber vermiştir: Rifâa el-Kurazî'nin karısı Rasûlullah'a geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Rifâa beni boşamış ve boşamayı kesin yapmıştı. Sonra ben de Abdurrahmân ibnu'z-Zubeyr el-Kurazî ile evlenmiştim. Fakat Abdurrahmân'm erliği şu elbise saçağı gibi(gevşek)dir, dedi.
Rasûlullah (S):
— "Sanırım ki sen (eski kocan) Rifâa 'ya dönmek istiyorsun. Fakat (ikinci kocan) Abdurrahmân senin balcağızından, sen de onun balcağızından tatmadıkça bu olmaz" buyurdu

---

5261 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَجُلًا طَلَّقَ امْرَأَتَهُ ثَلَاثًا فَتَزَوَّجَتْ فَطَلَّقَ فَسُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَحِلُّ لِلْأَوَّلِ قَالَ لَا حَتَّى يَذُوقَ عُسَيْلَتَهَا كَمَا ذَاقَ الْأَوَّلُ

-...Ubeydullah şöyle demiştir: Bana el-Kaasım ibnu Muhammed, Âişe(R)'den şöyle tahdîs etti:Bir kimse karısını üç talâk ile boşamış. Sonra kadın başka bir erkekle evlenmiş. İkinci koca da (kadınla cima

yapamadan) kadını boşamış. Bu ikinci koca kadını boşadıktan sonra, kadının ilk kocasına varması halâl olur mu? diye Peygamber'e soruldu. Peygamber (S) de:
— "İkinci erkek kadının balçığından, birinci erkeğin tatması gibi tatmadıkça halâl olmaz" buyurdu

---

بَاب مَنْ خَيَّرَ نِسَاءَهُ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { قُلْ لِأَزْوَاجِكَ إِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا فَتَعَالَيْنَ أُمَتِّعْكُنَّ وَأُسَرِّحْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا }

Kadınlarını (Kendilerini Boşamaları Yâhud İsmette Devam Etmeleri Arasında) Muhayyer Kılan Kimse Bârı
Ve Yüce Allah'ın şu kavli:"Ey Peygamber, zevcelerine şöyle söyle: Eğer siz dünyâ hayâtım ve onun zînetini istiyorsanız,gelin size boşama bedellerini vereyim de hepinizi güzellikle salıvereyim. (Yok eğer Allah % Rasûlü'nü ve âhir et yurdunu istiyorsanız, haberiniz olsun, Allah içinizden güzel hareket edenlere pek büyük bir mükâfat hazırlamıştır) (el-Ahzâb: 28-29)

5262 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ خَيَّرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاخْتَرْنَا اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَلَمْ يَعُدَّ ذَلِكَ عَلَيْنَا شَيْئًا

-...Bize Müslim ibn Subayh, Mesrûk'tan tahdîs etti ki, Âişe (R): Rasûlullah (S) bizleri muhayyer kıldı da bizler Allah'ı ve Ra-sûlü'nü tercih ettik ve O bu muhayyer kamayı bizim üzerimize bir şey (yânî talâk) saymadı, demiştir

---

5263 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَامِرٌ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ عَنْ الْخِيَرَةِ فَقَالَتْ خَيَّرَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفَكَانَ طَلَاقًا قَالَ مَسْرُوقٌ لَا أُبَالِي أَخَيَّرْتُهَا وَاحِدَةً أَوْ مِائَةً بَعْدَ أَنْ تَخْتَارَنِي

-...Bize Âmir eş-Şa'bî tahdîs etti ki, Mesrûk şöyle demiştir: Ben Âişe'ye hıyereden (yânî erkeğin karışım talâk hususunda muhayyer kılmasından) sordum. Âişe (R):
— Peygamber (S) bizleri muhayyer kıldı, fakat bu bir talâk mı oldu? dedi.Mesrûk:
— Karım beni tercih edecek olduktan sonra, ben karımı bir ker-re yâhud yüz kerre muhayyer kılmaktan bir endîşe duymam, demiştir.

بَاب إِذَا قَالَ فَارَقْتُكِ أَوْ سَرَّحْتُكِ أَوْ الْخَلِيَّةُ أَوْ الْبَرِيَّةُ أَوْ مَا عُنِيَ بِهِ الطَّلَاقُ فَهُوَ عَلَى نِيَّتِهِ وَقَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ { وَسَرِّحُوهُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا } وَقَالَ { وَأُسَرِّحْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا } وَقَالَ { فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ } وَقَالَ { أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ } وَقَالَتْ عَائِشَةُ قَدْ عَلِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ أَبَوَيَّ لَمْ يَكُونَا يَأْمُرَانِي بِفِرَاقِهِ

Erkek Karısına "Senden Ayrıldım" Yâhud "Seni Salıverdim" Yâhud "Sen Kocandan Boşsun" Yâhud "Uzaklaştırılansın" Yâhud Kendisiyle Talâk Kasdedilen Bir Söz Söylediği Zamân,Bu Kocanın İşi, Niyetine Göredir (Bu Sözlerle Boşamaya Niyet Etmişse Boşama Vâki' Olur, Değilse Vâki' Olmaz). Buna Azîz ve Celîl olan Allah'ın şu kavilleri delâlet etmiştir: "Kendilerini güzel bir şekilde salıverin.,." (el-Ahzâb: 49);"Hepinizi güzellikte salıvereyim (el-Ahzâb: 28);"Boşanma iki defadır. (Ondan sonra) ya iyilikle tutmak, ya güzellikle salıvermektir..." (el-Bakara:229);"Sonra müddetlerini doldurmaya yaklaştıkları zaman, onları ya güzellikle tutun, yâhud güzellikle kendilerinden ayrılın ve içinizden adalet sahibi iki kişiyi de şâhid yapin... '- (et-Talâk: 2)Ve Âişe (R): Peygamber (S), ebeveynimin bana ondan ayrılmayı emretmeyeceklerini muhakkak bilirdi, demiştir

بَاب مَنْ قَالَ لِامْرَأَتِهِ أَنْتِ عَلَيَّ حَرَامٌ وَقَالَ الْحَسَنُ نِيَّتُهُ وَقَالَ أَهْلُ الْعِلْمِ إِذَا طَلَّقَ ثَلَاثًا فَقَدْ حَرُمَتْ عَلَيْهِ فَسَمَّوْهُ حَرَامًا بِالطَّلَاقِ وَالْفِرَاقِ وَلَيْسَ هَذَا كَالَّذِي يُحَرِّمُ الطَّعَامَ لِأَنَّهُ لَا يُقَالُ لِطَعَامِ الْحِلِّ حَرَامٌ وَيُقَالُ لِلْمُطَلَّقَةِ حَرَامٌ وَقَالَ فِي الطَّلَاقِ ثَلَاثًا لَا تَحِلُّ لَهُ حَتَّى تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي نَافِعٌ قَالَ كَانَ ابْنُ عُمَرَ إِذَا سُئِلَ عَمَّنْ طَلَّقَ ثَلَاثًا قَالَ لَوْ طَلَّقْتَ مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَنِي بِهَذَا فَإِنْ طَلَّقْتَهَا ثَلَاثًا حَرُمَتْ حَتَّى تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَكَ

Zevcesine Hitaben "Sen Bana Haramsın" Diyen Kimse Babı
el-Hasen el-Basrî de: Bu sözde i'tibâra alınacak olan kocanın niyetidir, demiştir (yânî bu sözle talâka yâhud zıhâra niyet etmişse, niyet edilen şey vâki' olur, çünkü bunların ikisi de harâmhğı gerektirir). İlim ehli de: Erkek üç talâkla boşadığı zaman, artık o kadın başka bir erkekle evleninceye kadar, kendisine kesin olarak haram olmuştur, dediler. Alimler buna talâk yâhud ayrılma sözü açıkça telâffuz edilmiş olması sebebiyle haram ismini verdiler. Kadın hakkında zikredilen bu haram kılma, bir yiyecek maddesini kendi nefsine haram kılan kimse gibi değildir. Çünkü halâl olan yiyecek için haram denilmez (eğer halâl yiyecek ve içeceği haram ederse, bu boş bir sözdür). Hâlbuki boşanmış kadın için haramdır denilir. Bunun delîli Yüce Allah'ın üç talâk hakkında şöyle buyurmuş olmasıdır: "Eğer erkek zevcesini üçüncü defa olarak boşarsa, ondan sonra kadın, kendisinden başka bir ere nikahlanıp varıncaya kadar ona halâl olmaz..." (el-Bakara: 230). İmâm el-Leys de Nâfi'den söyledi. İbn Umer, karısını üç talâk ile boşayan kimsenin hükmü sorulduğu zaman: "Eğer sen kadınını bir kerre yâhud iki kerre boşadıysan (senin karına dönme hakkın vardır). Çünkü Peygamber (S) bana bunu emretti. Eğer sen karını üç talâkla boşadıysan artık o kadın başka bir erkekle evleninceye kadar sana haram olmuştur" derdi

---

5265 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ طَلَّقَ رَجُلٌ امْرَأَتَهُ فَتَزَوَّجَتْ زَوْجًا غَيْرَهُ فَطَلَّقَهَا وَكَانَتْ مَعَهُ مِثْلُ الْهُدْبَةِ فَلَمْ تَصِلْ مِنْهُ إِلَى شَيْءٍ تُرِيدُهُ فَلَمْ يَلْبَثْ أَنْ طَلَّقَهَا فَأَتَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ زَوْجِي طَلَّقَنِي وَإِنِّي تَزَوَّجْتُ زَوْجًا غَيْرَهُ فَدَخَلَ بِي وَلَمْ يَكُنْ مَعَهُ إِلَّا مِثْلُ الْهُدْبَةِ فَلَمْ يَقْرَبْنِي إِلَّا هَنَةً وَاحِدَةً لَمْ يَصِلْ مِنِّي إِلَى شَيْءٍ فَأَحِلُّ لِزَوْجِي الْأَوَّلِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَحِلِّينَ لِزَوْجِكِ الْأَوَّلِ حَتَّى يَذُوقَ الْآخَرُ عُسَيْلَتَكِ وَتَذُوقِي عُسَيْلَتَهُ

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Bir adam karısını kesin olarak boşadı. Kadın da boş bir adamla evlendi. Akabinde o ikinci kocası da kadını boşadı. İkinci kocanın erkeklik âleti elbise saçağı gibi gevşek idi. Bu sebeble arzu etmekte olduğu cinsî münâsebetten hiçbirşeye ulaşamadı. Bunun üzerine çok geçmeden kadını boşadı. Kadın, Peygamber'e geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Birinci kocam beni kesin olarak boşadı. Sonunda ben de ondan başka bir erkekle evlendim. Bu ikinci erkek benimle zifafa girdi, ondaki erkeklik âleti ancak elbisenin saçağı gibi gevşekti. O bana ancak bir defa yaklaştı, benden hiçbirşeye ulaşamadı (yânî cima yapamadı).Şimdi ben ilk kocama halâl olur muyum? diye sordu.Rasûlullah (S):
— "İkinci kocan senin balağından tadıncaya kadar, sen de onun balağından tadıncaya kadar sen birinci kocana halâl olmazsın" buyurdu

---

بَاب { لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ }

5266 - حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ صَبَّاحٍ سَمِعَ الرَّبِيعَ بْنَ نَافِعٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ يَعْلَى بْنِ حَكِيمٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ إِذَا حَرَّمَ امْرَأَتَهُ لَيْسَ بِشَيْءٍ وَقَالَ { لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ }

"Ey Peygamber, sen zevcelerinin hoşnûdluğunu arayarak Allah'ın sana halâl kıldığı şeyi niçin (kendine) haram ediyorsun..." (et-Talâk: 1).

-...Saîd ibn Cubeyr, İbn Abbâs'tan: Erkek, karısını kendisine haram kıldığı zaman bu söz birşey (yânî talâk) değildir, derken işitmiş olduğunu haber vermiştir. Ve yine İbn Abbâs (buna delîl getirerek): "And olsun Allah'ın Rasûlü'nde sizin için pek güzel bir örnek vardır..." (ei-Ahzâb:2i) âyetini söylemiştir

---

5267 - حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ زَعَمَ عَطَاءٌ أَنَّهُ سَمِعَ عُبَيْدَ بْنَ عُمَيْرٍ يَقُولُ سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَمْكُثُ عِنْدَ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ وَيَشْرَبُ عِنْدَهَا عَسَلًا فَتَوَاصَيْتُ أَنَا وَحَفْصَةُ أَنَّ أَيَّتَنَا دَخَلَ عَلَيْهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلْتَقُلْ إِنِّي أَجِدُ مِنْكَ رِيحَ مَغَافِيرَ أَكَلْتَ مَغَافِيرَ فَدَخَلَ عَلَى إِحْدَاهُمَا فَقَالَتْ لَهُ ذَلِكَ فَقَالَ لَا بَلْ شَرِبْتُ عَسَلًا عِنْدَ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ وَلَنْ أَعُودَ لَهُ فَنَزَلَتْ { يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ إِلَى إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ } لِعَائِشَةَ وَحَفْصَةَ { وَإِذْ أَسَرَّ النَّبِيُّ إِلَى بَعْضِ أَزْوَاجِهِ } لِقَوْلِهِ بَلْ شَرِبْتُ عَسَلًا

-....îbn Cureyc şöyle demiştir: Atâ ibn Ebî Rebâh, Ubeyd ibn Umeyr'den şöyle derken işittiğini söyledi: Ben Âişe(R)'den şöyle derken işittim: Peygamber (S) Zeyneb ibnetu Cahş'ın yanında eğlenir ve onun yanında bal şerbeti içerdi. Bunun üzerine Hafsa ile ben birbirimizle şöyle tavsiyeleştik: İkimizden hangimizin yanına Peygamber gererse, O'na:

— Ben Sen'den megâfir kokusu duyuyorum, Sen megâfir mi yedin? desin, dedik.Peygamber iki kadından birinin yanına girince, o kadın bu sözü Peygamber'e söyledi. Peygamberde:

— "Hayır (ben megâfir yemedim). Fakat Zeyneb bintu Cahş'ın yanında bal şerbeti içtim. Artık bir daha onu içmeğe dönmem" dedi İşte bunun üzerine şu âyetler indi: "Ey Peygamber! Sen zevcelerinin hoşnûdluğunu arayarak Allah 'in sana halâl kıldığı şeyi niçin (kendine) haram ediyorsun? (Bununla beraber üzülme) Allah çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir. Allah sizin için yeminlerinizin çözümlüğünü farz kılmıştır. Allah sizin yardımcınızdır ve O hakkıyle bilendir, tam hüküm ve hikmet sahibidir. Hani Peygamber,zevcelerinden birine gizli bir söz söylemişti. Bunun üzerine o açıklayınca, (Peygamber) bunun bir kısmını bildirmiş, bir kısmından da vazgeçmişti. Artık bunu kendisine söyleyince, o zevce: 'Bunu sana kim haber verdi?' dedi. (Peygamber de:) 'Bana herşeyi bilen, herşeyden haberdâr olan Allah haber verdi' dedi. Eğer ikiniz de Allah 'a tevbe ederseniz ne iyi, çünkü ikinizin de kalbleriniz eğildi. Yok,onun aleyhinde birbirinize arka verirseniz,hiç şübhesiz Allah bizzat onun yardımcısıdır,Cebrail de,mü 'minlerin sâlih olanları da. Bunların ardından bütün melekler de ona yardımcıdırlar" (et-Tahrîm:ı-4).Bu âyetteki "Eğer tevbe ederseniz1"deki tesniye zamiri, Âişe ile Hafsa'ya âiddir. "Hani Peygamber zevcelerinden birine gizli bir söz söylemişti" fıkrası da "Hayır, ben bat şerbeti içtim" sözüne işarettir

---

5268 - حَدَّثَنَا فَرْوَةُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ الْعَسَلَ وَالْحَلْوَاءَ وَكَانَ إِذَا انْصَرَفَ مِنْ الْعَصْرِ دَخَلَ عَلَى نِسَائِهِ فَيَدْنُو مِنْ إِحْدَاهُنَّ فَدَخَلَ عَلَى حَفْصَةَ بِنْتِ عُمَرَ فَاحْتَبَسَ أَكْثَرَ مَا كَانَ يَحْتَبِسُ فَغِرْتُ فَسَأَلْتُ عَنْ ذَلِكَ فَقِيلَ لِي أَهْدَتْ لَهَا امْرَأَةٌ مِنْ قَوْمِهَا عُكَّةً مِنْ عَسَلٍ فَسَقَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهُ شَرْبَةً فَقُلْتُ أَمَا وَاللَّهِ لَنَحْتَالَنَّ لَهُ فَقُلْتُ لِسَوْدَةَ بِنْتِ زَمْعَةَ إِنَّهُ سَيَدْنُو مِنْكِ فَإِذَا دَنَا مِنْكِ فَقُولِي أَكَلْتَ مَغَافِيرَ فَإِنَّهُ سَيَقُولُ لَكِ لَا فَقُولِي لَهُ مَا هَذِهِ الرِّيحُ الَّتِي أَجِدُ مِنْكَ فَإِنَّهُ سَيَقُولُ لَكِ سَقَتْنِي حَفْصَةُ شَرْبَةَ عَسَلٍ فَقُولِي لَهُ جَرَسَتْ نَحْلُهُ الْعُرْفُطَ وَسَأَقُولُ ذَلِكِ وَقُولِي أَنْتِ يَا صَفِيَّةُ ذَاكِ قَالَتْ تَقُولُ سَوْدَةُ فَوَاللَّهِ مَا هُوَ إِلَّا أَنْ قَامَ عَلَى الْبَابِ فَأَرَدْتُ أَنْ أُبَادِيَهُ بِمَا أَمَرْتِنِي بِهِ فَرَقًا مِنْكِ فَلَمَّا دَنَا مِنْهَا قَالَتْ لَهُ سَوْدَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَكَلْتَ مَغَافِيرَ قَالَ لَا قَالَتْ فَمَا هَذِهِ الرِّيحُ الَّتِي أَجِدُ مِنْكَ قَالَ سَقَتْنِي حَفْصَةُ شَرْبَةَ عَسَلٍ فَقَالَتْ جَرَسَتْ نَحْلُهُ الْعُرْفُطَ فَلَمَّا دَارَ إِلَيَّ قُلْتُ لَهُ نَحْوَ ذَلِكَ فَلَمَّا دَارَ إِلَى صَفِيَّةَ قَالَتْ لَهُ مِثْلَ ذَلِكَ فَلَمَّا دَارَ إِلَى حَفْصَةَ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا أَسْقِيكَ مِنْهُ قَالَ لَا حَاجَةَ لِي فِيهِ قَالَتْ تَقُولُ سَوْدَةُ وَاللَّهِ لَقَدْ حَرَمْنَاهُ قُلْتُ لَهَا اسْكُتِي

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûhıllah (S) balı ve tatlıyı severdi, ikindi namazından döndüğü zaman kadınlarının yanına girer ve onlardan birinin yanına yaklaşırdı.Bir gün Umer'in kızı Haf-sa'mn yanına girdi de, orada kalmakta olduğundan daha çok kaldı. Ben bunu kıskandım (ve bunun sebebini soruşturdum). Bana:
— Hafsa'ya, kavminden bir kadın küçük bir çömlek bal hediye etti, o da bu baldan Peygamber'e şerbet içirdi, denildi.Ben de kendi kendime: Vallahi biz bunun için muhakkak bir hile yaparız! dedim. Akabinde Şevde bintu Zem'a'ya şöyle dedim:
— Biraz sonra Rasûlullah muhakkak sana yaklaşacaktır. Sana yaklaştığında O'na: Sen megâfîr mi yedin? dersin, O da sana: Hayır, diyecektir. Bunun üzerine sen de O'na: Sen'den hissetmekte olduğum bu koku nedir? dersin. O da sana muhakkak: Hafsa bana bal şerbeti içirmişti! diyecektir. Sen de O'na:.O balın arısı urfut ağacından toplamıştır! dersin. Bana geldiğinde ben de böyle söyleyeceğim. Yâ Safiyye, sen de böyle söyle! Dedim.Âişe bu ta'lîmâtın tatbik suretini şöyle anlatmıştır: Şevde şöyle diyordu:
— Vallahi çok geçmedi Rasûlullah kapının önünde durdu. Yâ Âişe, senden korktuğum için bana emrettiğin sözü hemen Rasûlul-lah'a oracakta iken söylemek istedim.
(Âişe dedi ki:) Rasûlullah ona yaklaşınca, Şevde O'na:
— Yâ Rasûlallah, sen megâfîr zamkı mı yedin? demiş O da:
— "Hayır!" diye cevâb vermiş. Şevde:
— Sen'den hissetmekte olduğum bu koku nedir? demiş. Rasûlullah:
— "Hafsa bana bal şerbeti içirmişti!" buyurmuş. Şevde:
— O balın arısı urfut ağacında yayılmış! demiş.Nihayet Rasûlullah benim odama dönüp geldiğinde ben de bu sözlerin benzerini söyledim.Safiyye'ye gittiğinde o da bunların benzerini söylemişti. Sonra Rasûlullah dönüp Hafsa'nın nevbetinde yanına vardığında, Hafsa:
— Yâ Rasûlallah! Sana o bal şerbetinden içireyim mi? diye sorduğunda Rasûlullah:
— "Hayır, benim ona ihtiyâcım yoktur!" buyurdu. Âişe (rivayetine son vererek) dedi ki: Şevde bana:
— Vallahi biz Rasûlullah'ı bal şerbetinden mahrum ettik, diyordu.Ben de Sevde'ye:
— Sus! dedim (ve Hafsa hakkındaki hîle ve tedbîrimizin duyulmasını istemedim)

بَاب لَا طَلَاقَ قَبْلَ النِّكَاحِ وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمَسُّوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُّونَهَا فَمَتِّعُوهُنَّ وَسَرِّحُوهُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا } وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ جَعَلَ اللَّهُ الطَّلَاقَ بَعْدَ النِّكَاحِ وَيُرْوَى فِي ذَلِكَ عَنْ عَلِيٍّ وَسَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَعُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ وَأَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَعُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ وَأَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ وَعَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ وَشُرَيْحٍ وَسَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ وَالْقَاسِمِ وَسَالِمٍ وَطَاوُسٍ وَالْحَسَنِ وَعِكْرِمَةَ وَعَطَاءٍ وَعَامِرِ بْنِ سَعْدٍ وَجَابِرِ بْنِ زَيْدٍ وَنَافِعِ بْنِ جُبَيْرٍ وَمُحَمَّدِ بْنِ كَعْبٍ وَسُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ وَمُجَاهِدٍ وَالْقَاسِمِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَعَمْرِو بْنِ هَرِمٍ وَالشَّعْبِيِّ أَنَّهَا لَا تَطْلُقُ

Nikâhtan Önce Talâk Yoktur
Ve Yüce Allah'ın şu kavli:"Ey îmân edenler, mü'min kadınları nikahlayıp da sonra kendilerine dokunmadan, onları boşadığınız zaman sizin için üzerlerine sayacağınız bir iddet yoktur. O surette onları fâidelendirip, kendilerini güzel bir şekilde salıverin" (ei-Ahzâb: 49). İbn Abbâs da: Allah talâkı nikâhtan sonar kıldı, demiştir .Ve nikâhın varlığından önce talâkın olmadığı hususunda Alî'den, Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den,Urvetu'bnu'z-Zubeyr'den, Ebû Bekr ibnu Abdirrahmân ibni'l-Hâris ibn HişânVdan, Ubeydullah ibnu Abdillah ibn Utbe'den, Ebân ibn Usmân'dan, Alî ibnu'l-Htiseyin-(Zeyne'l-Abidîn)den, Kaadı Şurayh'den, Saîd ibn Cubeyr'den, el-Kaasım ibn Muhammed ibn Ebî Bekr es-Sıddîk*tan, Salim ibn Abdillah'tan, Tâvûs'tan, el-Hasen el-BasrîMen, İkrime'den, Atâ'dan, Amir ibnu Sa'd el-Becelî'den, Câbir ibn Zeyd'den, Nâfi' ibn Cubeyr(ibn Muf ım)'den, Muhammed ibnu Ka'b el-Karazfden, Süleyman ibnu Yesâr'dan, Mucâhid'den, el-Kaasım ibn Abdirrahmân (ibn Abdillah ibn Mes*ûd)'dan, Amr ibnu Herim el-Ezdî*den, eş-Şa'bî Amir ibn ŞerâmTden rivayet olunuyor ki, nikâhtan önce kadın boş olmaz

---

بَاب إِذَا قَالَ لِامْرَأَتِهِ وَهُوَ مُكْرَهٌ هَذِهِ أُخْتِي فَلَا شَيْءَ عَلَيْهِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِسَارَةَ هَذِهِ أُخْتِي وَذَلِكَ فِي ذَاتِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

Erkek Zorlanmış Olduğu Hâlde, Karısı İçin: "Şu Kadın Benim Kızkardeşimdir" Dediği Zaman, O Erkek Üzerine Ne Talâk, Ne Zıhâr Nevinden Birşey Olmaz

Peygamber (S) şöyle buyurdu: "İbrahim Haiti Peygamber, karısı Sâre için: 'Bu benim kızkardeşimdir' dedi. İbrahim'in karısı için böyle söylemesi, Azız ve Celîl Allah'ın rızâsı hakkında (yânı O'nun rızâsıyle) olmuştu (çünkü Sâre, Allah'ın Dîni'nde onun kızkardeşi idi)"

بَاب الطَّلَاقِ فِي الْإِغْلَاقِ وَالْكُرْهِ وَالسَّكْرَانِ وَالْمَجْنُونِ وَأَمْرِهِمَا وَالْغَلَطِ وَالنِّسْيَانِ فِي الطَّلَاقِ وَالشِّرْكِ وَغَيْرِهِ لِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ وَلِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى وَتَلَا الشَّعْبِيُّ { لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا } وَمَا لَا يَجُوزُ مِنْ إِقْرَارِ الْمُوَسْوِسِ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلَّذِي أَقَرَّ عَلَى نَفْسِهِ أَبِكَ جُنُونٌ وَقَالَ عَلِيٌّ بَقَرَ حَمْزَةُ خَوَاصِرَ شَارِفَيَّ فَطَفِقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَلُومُ حَمْزَةَ فَإِذَا حَمْزَةُ قَدْ ثَمِلَ مُحْمَرَّةٌ عَيْنَاهُ ثُمَّ قَالَ حَمْزَةُ هَلْ أَنْتُمْ إِلَّا عَبِيدٌ لِأَبِي فَعَرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَدْ ثَمِلَ فَخَرَجَ وَخَرَجْنَا مَعَهُ وَقَالَ عُثْمَانُ لَيْسَ لِمَجْنُونٍ وَلَا لِسَكْرَانَ طَلَاقٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ طَلَاقُ السَّكْرَانِ وَالْمُسْتَكْرَهِ لَيْسَ بِجَائِزٍ وَقَالَ عُقْبَةُ بْنُ عَامِرٍ لَا يَجُوزُ طَلَاقُ الْمُوَسْوِسِ وَقَالَ عَطَاءٌ إِذَا بَدَا بِالطَّلَاقِ فَلَهُ شَرْطُهُ وَقَالَ نَافِعٌ طَلَّقَ رَجُلٌ امْرَأَتَهُ الْبَتَّةَ إِنْ خَرَجَتْ فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ إِنْ خَرَجَتْ فَقَدْ بُتَّتْ مِنْهُ وَإِنْ لَمْ تَخْرُجْ فَلَيْسَ بِشَيْءٍ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ فِيمَنْ قَالَ إِنْ لَمْ أَفْعَلْ كَذَا وَكَذَا فَامْرَأَتِي طَالِقٌ ثَلَاثًا يُسْأَلُ عَمَّا قَالَ وَعَقَدَ عَلَيْهِ قَلْبُهُ حِينَ حَلَفَ بِتِلْكَ الْيَمِينِ فَإِنْ سَمَّى أَجَلًا أَرَادَهُ وَعَقَدَ عَلَيْهِ قَلْبُهُ حِينَ حَلَفَ جُعِلَ ذَلِكَ فِي دِينِهِ وَأَمَانَتِهِ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ إِنْ قَالَ لَا حَاجَةَ لِي فِيكِ نِيَّتُهُ وَطَلَاقُ كُلِّ قَوْمٍ بِلِسَانِهِمْ وَقَالَ قَتَادَةُ إِذَا قَالَ إِذَا حَمَلْتِ فَأَنْتِ طَالِقٌ ثَلَاثًا يَغْشَاهَا عِنْدَ كُلِّ طُهْرٍ مَرَّةً فَإِنْ اسْتَبَانَ حَمْلُهَا فَقَدْ بَانَتْ مِنْهُ وَقَالَ الْحَسَنُ إِذَا قَالَ الْحَقِي بِأَهْلِكِ نِيَّتُهُ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ الطَّلَاقُ عَنْ وَطَرٍ وَالْعَتَاقُ مَا أُرِيدَ بِهِ وَجْهُ اللَّهِ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ إِنْ قَالَ مَا أَنْتِ بِامْرَأَتِي نِيَّتُهُ وَإِنْ نَوَى طَلَاقًا فَهُوَ مَا نَوَى وَقَالَ عَلِيٌّ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ الْقَلَمَ رُفِعَ عَنْ ثَلَاثَةٍ عَنْ الْمَجْنُونِ حَتَّى يُفِيقَ وَعَنْ الصَّبِيِّ حَتَّى يُدْرِكَ وَعَنْ النَّائِمِ حَتَّى يَسْتَيْقِظَ وَقَالَ عَلِيٌّ وَكُلُّ الطَّلَاقِ جَائِزٌ إِلَّا طَلَاقَ الْمَعْتُوهِ

Öfke, Zorlama, Sarhoşluk Ve Delilik Hâllerinde Verilen Talâkın Hükmü;Sarhoşla Delinin İşlerinin Hükmü (Yânı Bunların Sözleri Ve İşlerindeki Hükümleri Bir Midir, Ayrı Mıdır?); Talâkta Meydana Gelen Yanılma Ve Unutmanın Hükmü; Yanılma Ve Unutmakla Meydana Gelen Şirkin Ve Diğer İşlerin Hükümlerinin Kişilerin Niyetlerine Bağlı Olduğu) Babı

Çünkü Peygamber(S)'in şu kavli vardır: "Ameller ancak niyetlere göredir. Herkesin niyet ettiği ne ise, eline geçecek olan ancak odur..."eş-Şa'bî de (yanılan ve unutanın talâklarının vâki olmayacağına delîl getirici olarak): "Ey Rabb'imiz, unuttuk yâhud yanıldıysak, bizi tutup sorguya çekme.,. " (ei-Bakara: 286) âyetini okumuştur. Vesveseli kimsenin ikrarının caiz olmayacağı. Zîrâ Peygamber (S), kendisi aleyhine zina ikrarı yapan kişiye: "Sende delilik var mı?" buyurmuştur. Alî ibn Ebî Tâlıb de şöyle demiştir:Hamza yaşlı develerin böğürlerini yardı. Peygamber (S) Hamza'yı bu fiilinden dolayı kınamaya başladı. Bir de gördü ki, Hamza iki gözü kıpkızıl sarhoş olmuş. Sonra Hamza, Peygamber'e: Sizler başka değil, ancak babamın kölelerisiniz, dedi.Bu söz üzerine Peygamber, Hamza'nın çok sarhoş olduğunu bildi de yanından dışarı çıktı, biz de beraberinde çıktık (yânî Peygamber onu sarhoş iken işlediği suçlardan dolayı cezalandırmadı).Usmân ibn Affân: Delinin ve sarhoşun talâkı yoktur (yânî vâki* olmaz), demiştir. İbn Abbâs da:Sarhoşun ve zorlanan kimsenin talâkı caiz değildir (yânî vâki' değildir), demiştir. Ukbetu'bnu Amir de: Vesveseli kişinin talâkı caiz (yânî vâki') olmaz, demiştir. Atâ ibn Ebî Rebâh: Boşamak istediği ve boşamaya başladığı zaman onun şartı olur (yânî bir şart koşması ve boşamayı bir şarta bağlaması lâzımdır), demiştir.Nâfi' de şöyle dedi:Bir adam karısını, eğer evden dışarı çıkarsa kesin olarak boşadığında hükmü soruldu da, ibnUmer: Eğer kadın evden çıkarsa, o adamdan katî olarak kesilmiştir; evden dışarı çıkmazsa (şartbulunmadığı için) hiçbirşey olmaz, dedi. ez-Zuhrî de "Eğer şunu şunu yapmazsam karım üç defa boştur" diyen kimse hakkında şöyle demiştir: O kişi söylediğinden ve yemîn

ettiği zaman bu yemini ile kalbini bağladığı şeyden sorulur. Eğer istediği bir müddet ismi söylemiş ve yemîn ettiği sırada kalbini ona bağlamış ise, bu onun dînine ve emânetine bırakılır (yânî sözü tasdîk olunur ve Allah ile kendi arasındaki şeye mâlik olur). İbrâhîm en-Nahaî de şöyle demiştir:Eğer erkek karısına "Benim sende hiçbir hacetim yok" derse, niyeti mu'teber olur(Eğer talâk niyet etmişse kadın boşanmış olur, değilse olmaz). Her kavmin talâkı kendi dilleriyle olur. (Meselâ, Türkçe ile: "Boşadım seni bir talâk" dese, bir nc'î talâk vâki' olur; "İki talâk" dese, iki; "Üç talâk"dese, üç talâk vâki' olur.) Katâde şöyle dedi: Erkek karısına, her temizlik sırasında bir kerre cinsî münâsebet yaparak: "Eğer hâmile kalırsan sen üç defa boşsun" derse ve kadının gebeliği meydana çıksa, o adamdan kesin olarak boşanıp ayrılmış olur. el-Hasen el-Basrî de şöyle demiştir: Erkek karısına hitaben "Sen kendi ailene katıl" dediği zâmân, niyeti mu'teber olur (Eğer bu sözle talâk niyet etmişse, talâk vâki' olur; değilse olmaz). İbn Abbâs: 'Talâk (geçimsizlik gibi) bir hacetten dolayı yapılır, ıtâk ise kendisiyle Allah'ın rızâsı aranan bir iştir" demiştir. ez-Zuhrı de: Eğer erkek karısına Sen benim karım değilsin" derse, niyeti mu'teber olur: Eğer bu sözle talâk niyet etmişse, ona niyet ettiği şey vardır,demiştir. Alî de (Umer'e hitaben): Sen üç şeyden: iyileşinceye kadar deliden, bulûğa erişinceye kadar çocuktan,uyanıncaya kadar uyuyan kimseden kalemin yazmaktan kaldırılmış olduğunu bilmedin mi? demiştir. Yine Alî: Bunamiş kimsenin boşamasından başka her boşama caizdir (vâki'dir), demiştir.

5269 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَوْفَى عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَجَاوَزَ عَنْ أُمَّتِي مَا حَدَّثَتْ بِهِ أَنْفُسَهَا مَا لَمْ تَعْمَلْ أَوْ تَتَكَلَّمْ قَالَ قَتَادَةُ إِذَا طَلَّقَ فِي نَفْسِهِ فَلَيْسَ بِشَيْءٍ

-....Bize Katâde, Zurâre ibn Evfâ'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S):"Şübhesiz Allah benim ümmetimden nefislerinin söylediği şeyleri (yânı gönüllerinden geçen yaramaz hâtıraları), kişi onları işlemedikçe yâhud diliyle söylemedikçe cezalandırmaktan vazgeçmiştir"buyurdu.Ve Katâde: Kişi karısını gönlünde gizlice boşadığı zaman, onun bu boşaması hiçbirşey değildir,demiştir.

5270 - حَدَّثَنَا أَصْبَغُ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَسْلَمَ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ إِنَّهُ قَدْ زَنَى فَأَعْرَضَ عَنْهُ فَتَنَحَّى لِشِقِّهِ الَّذِي أَعْرَضَ فَشَهِدَ عَلَى نَفْسِهِ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ فَدَعَاهُ فَقَالَ هَلْ بِكَ جُنُونٌ هَلْ أَحْصَنْتَ قَالَ نَعَمْ فَأَمَرَ بِهِ أَنْ يُرْجَمَ بِالْمُصَلَّى فَلَمَّا أَذْلَقَتْهُ الْحِجَارَةُ جَمَزَ حَتَّى أُدْرِكَ بِالْحَرَّةِ فَقُتِلَ

-...İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Ebû Seleme ibnu Abdirrahmân, Câbir ibn Abdillah(R)'tan şöyle haber verdi: Eşlem kabilesinden bir adam Peygamber (S) mescidde iken geldi de, kendisinin zina etmiş olduğunu söyledi. Peygamber ondan yüz çevirdi. Bu sefer o zât, Peygamberdin yüzünü döndürdüğü tarafa geçti ve kendi nefsi aleyhine dört kerre şehâdet etti. Bunun üzerine Peygamber onu çağırdı da:
— "Sende delilik var mı? Sen evlendin mi?" diye sordu. O zât:
— Evet evlendim, dedi.Bunun üzerine Peygamber, onun (bayram namazı kılınan) musallada taşlanmasını emretti. Taşlar ona isabet edip ıztırab verince kaçtı, nihayet Harre'de yetişildi de öldürüldü

5271 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَسَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ أَتَى رَجُلٌ مِنْ أَسْلَمَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ فَنَادَاهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الْأَخِرَ قَدْ زَنَى يَعْنِي نَفْسَهُ فَأَعْرَضَ عَنْهُ فَتَنَحَّى لِشِقِّ وَجْهِهِ الَّذِي أَعْرَضَ قِبَلَهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الْأَخِرَ قَدْ زَنَى فَأَعْرَضَ عَنْهُ فَتَنَحَّى لِشِقِّ وَجْهِهِ الَّذِي أَعْرَضَ قِبَلَهُ فَقَالَ لَهُ ذَلِكَ فَأَعْرَضَ عَنْهُ فَتَنَحَّى لَهُ الرَّابِعَةَ فَلَمَّا شَهِدَ عَلَى نَفْسِهِ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ دَعَاهُ فَقَالَ هَلْ بِكَ جُنُونٌ قَالَ لَا فَقَالَ

النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اذْهَبُوا بِهِ فَارْجُمُوهُ وَكَانَ قَدْ أُحْصِنَ وَعَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي مَنْ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيَّ قَالَ كُنْتُ فِيمَنْ رَجَمَهُ فَرَجَمْنَاهُ بِالْمُصَلَّى بِالْمَدِينَةِ فَلَمَّا أَذْلَقَتْهُ الْحِجَارَةُ جَمَزَ حَتَّى أَدْرَكْنَاهُ بِالْحَرَّةِ فَرَجَمْنَاهُ حَتَّى مَاتَ

-....ez-Zuhrî şöyle demiştir: BanaEbû Seleme ibnu Abdirrahmân ile Saîd ibnu'I-Müseyyeb haber verdiler ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) mescidde iken Eşlem kabilesinden bir adam geldi de, O'na nida edip:
— Yâ Rasûlallah! Şübhesiz bu hayırdan en geri (en alçak) olan adam -kendisini kasdediyor- zina etmiştir, dedi. Rasûlullah, ondan yüz çevirdi. Bu sefer o zât, Rasûlullah'ın yüzünü döndürdüğü tarafa geçti de yine:
— Yâ Rasûlallah! Şübhesiz ki bu en geri olan adam zina etmiştir, dedi.Rasûlullah ondan yine yüz çevirdi. Bu sefer o zât yine Rasûlullah'ın yüzünü döndürmüş olduğu tarafa çekildi de, O'na karşı aynı sözü söyledi. Rasûlullah yine ondan yüz çevirdi. O zât da dördüncü defa olarak Rasûlullah'ın yüzünü döndürdüğü tarafa çekildi.Böylece kendisi aleyhine dört kerre şehâdet edince, Rasûlullah onu çağırdı da:
— "Sende delilik var mı?" diye sordu. O zât:
— Hayır (yoktur), dedi. Bunun üzerine Peygamber:
— "Bunu götürünüz ve taşlayınız!" emrini verdi. O zât evlenmiş hâlde idi.Ve yine ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Câbir ibn Abdillah el-Ensârî'den bir kimse haber verdi ki, Câbir şöyle demiştir: Ben o zâtı taşlayanların içinde bulundum. Hepimiz onu Medine'deki musallada taşladık. Taşlar isabet edip canını acıtınca hızlıca kaçtı. Nihayet biz ona Harre'de yetiştik ve taşladık, sonunda öldü

بَاب الْخُلْعِ وَكَيْفَ الطَّلَاقُ فِيهِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا مِمَّا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا إِلَّا أَنْ يَخَافَا أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ إِلَى قَوْلِهِ الظَّالِمُونَ } وَأَجَازَ عُمَرُ الْخُلْعَ دُونَ السُّلْطَانِ وَأَجَازَ عُثْمَانُ الْخُلْعَ دُونَ عِقَاصِ رَأْسِهَا وَقَالَ طَاوُسٌ { إِلَّا أَنْ يَخَافَا أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ } فِيمَا افْتَرَضَ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا عَلَى صَاحِبِهِ فِي الْعِشْرَةِ وَالصُّحْبَةِ وَلَمْ يَقُلْ قَوْلَ السُّفَهَاءِ لَا يَحِلُّ حَتَّى تَقُولَ لَا أَغْتَسِلُ لَكَ مِنْ جَنَابَةٍ

Hul' Ve Hulu'da Talâk Nasıl Olur Babı
Ve Yüce Allah'ın şu kavli: "...Kadınlara verdiğiniz birşeyi geri almanız sîze halâl olmaz. Meğer ki erkekle kadın, Allah'ın sınırlarım (evlilik haklarını) ayakta tutamayacaklarından korkmuş (ümîdlerini kesmiş) olsunlar. Eğer bu suretle siz de onların (karı-kocanın), Allah 'in sınırlarını hakkıyle muhafaza ve îfâ edemiyeceklerinden korkarsanız, o hâlde (kadının boşanmak için) fidye vermesinde ikisi üzerine de vebal yoktur. Bunlar Allah'ın sınırlarıdır. Onları çiğneyip geçmeyin. Kim Allah'ın sınırlarını aşarsa, işte onlar zâlimlerin tâ kendileridir" (el-Bakara: 229). Umer (R), devlet başkanı ve hâkim huzurunda olmaksızın yapılan hul'u geçerli kılmıştır. Usmân (R) de kadının saç bağından başka mâlik olduğu şeylerle yapmış olduğu hul'u geçerli kılmıştır.Tâvûs da: Kocanın karısından fidye alması, Allah'ın buyurduğu gibi, ancak Allah'ın karı-kocadan herbirine diğerine karşı muaşerette, sohbette farz kıldığı hususlarda "Allah'ın sınırlarını ayakta utamayacaklarından korktuklarında halâl olur, demiştir.Tâvûs'un oğlu da: Babam tâvûs, beyinsizlerin söylediği "Kadın kocasına karşı: Ben seninle cünüblükten dolayı yıkanmam! Deyinceye kadar hulu' halâl olmaz" sözlerini söylemedi (; Allah'ın buyurduğunu söyledi), demiştir.

5273 - حَدَّثَنَا أَزْهَرُ بْنُ جَمِيلٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ امْرَأَةَ ثَابِتِ بْنِ قَيْسٍ أَتَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ ثَابِتُ بْنُ قَيْسٍ مَا أَعْتِبُ عَلَيْهِ فِي خُلُقٍ وَلَا دِينٍ وَلَكِنِّي أَكْرَهُ الْكُفْرَ فِي الْإِسْلَامِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَرُدِّينَ عَلَيْهِ حَدِيقَتَهُ قَالَتْ نَعَمْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْبَلْ الْحَدِيقَةَ وَطَلِّقْهَا تَطْلِيقَةً قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ لَا يُتَابَعُ فِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ

-.. Bize Ezher ibmı Cemîl tahdîs etti. Bize Abdulvahhâb es-Sakafî tahdîs etti. Bize Hâlid el-Hazzâ, İkrime'den; o da İbn Ab-bâs(R)'dan şöyle tahdîs etti: Sabit ibn Kays'ın karısı, PeygamDer(S)'e geldi de:
— Yâ Rasûlallah! (Kocam) Sabit ibn Kays; ben ona ne ahlâk, ne de dîn hususunda darılınıyorum. Lâkin ben (kocamı çirkin gördüğümden) müslümânlık hayâtımda küfrü çirkin buluyorum (bu sebeble kocamdan ayrılmak istiyorum), dedi.Bunun üzerine Rasûlullah (S):
— "Sen Sâbit'in vaktiyle mehr verdiği bustânını kendisine geri verir misin?" diye sordu.Kadın:
— Evet (geri veririm)» dedi. Rasûlullah, Sabit ibn Kays'a:
— "Bahçeyi kabul et ve bu kadını bir talâk ile boşa!" buyurdu.Ebû Abdillah el-Buhârî: Şeyhim Ezher ibnu Cemîl, bu hadîsi İbn Abbâs'a varan senedle rivayet etmesinde mutâbaa olunmuyor, dedi (Çünkü başkaları bunu İkrime'den mürsel olarak rivayet etmiş, İbn Abbâs'ı zikretmemişlerdir).

5274 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ الْوَاسِطِيُّ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ عَنْ عِكْرِمَةَ أَنَّ أُخْتَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أُبَيٍّ بِهَذَا وَقَالَ تَرُدِّينَ حَدِيقَتَهُ قَالَتْ نَعَمْ فَرَدَّتْهَا وَأَمَرَهُ يُطَلِّقْهَا وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَطَلِّقْهَا وَعَنْ أَيُّوبَ بْنِ أَبِي تَمِيمَةَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ قَالَ جَاءَتْ امْرَأَةُ ثَابِتِ بْنِ قَيْسٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي لَا أَعْتِبُ عَلَى ثَابِتٍ فِي دِينٍ وَلَا خُلُقٍ وَلَكِنِّي لَا أُطِيقُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَرُدِّينَ عَلَيْهِ حَدِيقَتَهُ قَالَتْ نَعَمْ

-...Bize Hâlid et-Tahhân, Hâlid el-Hazzâ'dan; o da İkrime'den (mürsel olarak): Abdullah ibn Ubeyy'in kızkardeşi şeklinde bu hadîsi tahdîs etti. Peygamber (S) o kadına:
— "Sen onun bahçesini kendisine geri verir misin?" diye sordu. Kadın da:
— Evet, deyip, bahçeyi kocasına geri verdi. Peygamber de kocasına kadını boşamasını emretti.
İbrâhîm ibn Tahmân, Hâlid el-Hazzâ'dan o da İkrime'den; o da İbn Abbâs'tan söyledi ki, İbn Abbâs şöyle demiştir: Sabit ibn Kays'-ın karısı, Rasûlullah'a geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Ben kocam Sâbit'e, dîn ve ahlâk hususlarında gücenip darılmıyorum. Lâkin ben (onu sevmediğimden dolayı, geçinmesinde) ona takat getiremiyorum, dedi.Rasûlullah:
— "Öyleyse bahçesini Sâbit'e geri vereceksin!" buyurdu. Kadın da:
— Evet, dedi.

5276 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُبَارَكِ الْمُخَرِّمِيُّ حَدَّثَنَا قُرَادٌ أَبُو نُوحٍ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ جَاءَتْ امْرَأَةُ ثَابِتِ بْنِ قَيْسِ بْنِ شَمَّاسٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَنْقِمُ عَلَى ثَابِتٍ فِي دِينٍ وَلَا خُلُقٍ إِلَّا أَنِّي أَخَافُ الْكُفْرَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَرُدِّينَ عَلَيْهِ حَدِيقَتَهُ فَقَالَتْ نَعَمْ فَرَدَّتْ عَلَيْهِ وَأَمَرَهُ فَفَارَقَهَا حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ أَنَّ جَمِيلَةَ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ

-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Sabit ibn Kays ibn Şemmâs'ın karısı Peygamber'e geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Ben Sâbit'e dîn ve ahlâk hususunda ukubetle ceza vermiyorum, fakat ben kufrânu'1-aşîr yapmaktan (yânî kocanın haklarında taksir yapmaktan) korkuyorum, dedi.Rasûlullah (S) da:
— "Sâbit'e bahçesini geri verecek misin?' diye sordu. Kadın.
— Evet, deyip Sâbit'e bahçesini geri verdi, Rasûlullah da Sâbit'e kadınından ayrılmasını emretti.
- Bize Süleyman ibn Harb tahdîs etti. Bize Hammâd, Eyyûb'-dan; o da îkrime'den Sâbit'in karısı Cemile... diye tahdîs edip hadîsin tamâmım zikretti.

بَاب الشِّقَاقِ وَهَلْ يُشِيرُ بِالْخُلْعِ عِنْدَ الضَّرُورَةِ وَقَوْلِهِ تَعَالَى { وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا مِنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِنْ أَهْلِهَا إِلَى قَوْلِهِ خَبِيرًا }

Karı-Koca Arasının Açılması, Zaruret Sırasında Hâkim Hulu' Yapmaya İşaret Eder Mi; Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"(Eğer kan ile kocanın) aralarının açılmasından endîşeye düşerseniz, o vakit kendilerine erkeğin ailesinden bir hakem, kadının ailesinden bir hakem gönderin. Bunlar barıştırmak isterlerse, Allah aralarında onları uyuşmaya muvaffak buyurur. Şübhesiz ki, Allah hakkıyle bilicidir, haberdârdır" (en-Nisâ: 35)

5278 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ الزُّهْرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ بَنِي الْمُغِيرَةِ اسْتَأْذَنُوا فِي أَنْ يَنْكِحَ عَلِيٌّ ابْنَتَهُمْ فَلَا آذَنُ

-....Bize el-Leys, Abdullah ibnu Ebî Muleyke'den; o dael-Mısver ibn Mahrame ez-Zuhrî'den tahdîs etti. O: Ben Peygam-ber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu, demiştir: "Mugtre oğullan benden Alî'nin, onların kızı ile nikâh olması hususuna izin istediler. Ben buna izin vermem..."

بَاب لَا يَكُونُ بَيْعُ الْأَمَةِ طَلَاقًا

5279 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ كَانَ فِي بَرِيرَةَ ثَلَاثُ سُنَنٍ إِحْدَى السُّنَنِ أَنَّهَا أُعْتِقَتْ فَخُيِّرَتْ فِي زَوْجِهَا وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ وَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْبُرْمَةُ تَفُورُ بِلَحْمٍ فَقُرِّبَ إِلَيْهِ خُبْزٌ وَأُدْمٌ مِنْ أُدْمِ الْبَيْتِ فَقَالَ أَلَمْ أَرَ الْبُرْمَةَ فِيهَا لَحْمٌ قَالُوا بَلَى وَلَكِنْ ذَلِكَ لَحْمٌ تُصُدِّقَ بِهِ عَلَى بَرِيرَةَ وَأَنْتَ لَا تَأْكُلُ الصَّدَقَةَ قَالَ عَلَيْهَا صَدَقَةٌ وَلَنَا هَدِيَّةٌ

Evli Cariyenin Satılması Talâk Olmaz
-...Peygamberdin zevcesi Âişe (R) şöyle demiştir:Berîre hakkında üç tane sünnet (yânî kaanûn) meydana gelmiştir: Bu sünnetlerin biri şudur:Berîre hürriyete kavuşturuldu da akabinde kocası hakkında muhayyer kılındı. (İkinci sünnet şudur:) Rasûlullah (S) Berîre hakkında: "Velâ hakkı,hürriyete kavuşturanındır" buyurdu. Bir de Rasûlullah içeriye girdi. Tencerede ocak üstünde, içinde et kaynıyordu. Rasûlullah'a evdeki katıklardan ekmekle bir katık yaklaştırıldı. Rasûlullah.
— "Ben içinde et pişen bir tencere görmedim mi?" buyurdu. Oradakiler:
— Evet, lâkin bu Berîre'ye sadaka verilmiş bir ettir. Sen de sadaka yemezsin! dediler.Rasûlullah:
— "O, Berîre'ye sadakadır, ondan da bize hediyedir" buyurdu

بَاب خِيَارِ الْأَمَةِ تَحْتَ الْعَبْدِ

5280 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ وَهَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ رَأَيْتُهُ عَبْدًا يَعْنِي زَوْجَ بَرِيرَةَ

Câriye, Kölenin Nikâhı Altında İken Hürriyete Kavuştuğunda Muhayyer Kılınması Babı.
-...Bize Şu'be ile Hemmâm ibh Yahya, Katâde'den; o da İkrime'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R), Berîre'nin kocası Mugîs'i kasdederek:
— Ben onu bir köle olarak gördüm, demiştir.

5281 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ ذَاكَ مُغِيثٌ عَبْدُ بَنِي فُلَانٍ يَعْنِي زَوْجَ

بَرِيرَةَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ يَتْبَعُهَا فِي سِكَكِ الْمَدِينَةِ يَبْكِي عَلَيْهَا

-....Bize Eyyûb es-Sahtıyânî, İkrime'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R), Berîre'nin kocasını kasdederek:
— Şu, Fulân oğullarının kölesi Mugîs'tir. Hâlâ gözümün önünde ona bakıyor gibiyim: Mugîs,Medîne sokaklarında ayrılmasına ağlayarak Berîre'nin arkasından giderdi.

5282 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ زَوْجُ بَرِيرَةَ عَبْدًا أَسْوَدَ يُقَالُ لَهُ مُغِيثٌ عَبْدًا لِبَنِي فُلَانٍ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ يَطُوفُ وَرَاءَهَا فِي سِكَكِ الْمَدِينَةِ

-...Bize Abdulvahhâb, Eyyûb'dan; o da İkrime'den tahdîs etti ki, îbn Abbâs (R) şöyle demiştir:Berîre'nin kocası Fulân oğullarına âid Mugîs denilen siyah bir köle idi. Hâlâ gözümün önünde görür gibiyim: Zavallı Mugîs, Medîne sokaklarında Berîre'nin arkasında dolaşır dururdu.

بَاب شَفَاعَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي زَوْجِ بَرِيرَةَ

5283 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ زَوْجَ بَرِيرَةَ كَانَ عَبْدًا يُقَالُ لَهُ مُغِيثٌ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ يَطُوفُ خَلْفَهَا يَبْكِي وَدُمُوعُهُ تَسِيلُ عَلَى لِحْيَتِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعبَّاسٍ يَا عَبَّاسُ أَلَا تَعْجَبُ مِنْ حُبِّ مُغِيثٍ بَرِيرَةَ وَمِنْ بُغْضِ بَرِيرَةَ مُغِيثًا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ رَاجَعْتِهِ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَأْمُرُنِي قَالَ إِنَّمَا أَنَا أَشْفَعُ قَالَتْ لَا حَاجَةَ لِي فِيهِ

Peygamber(S)'İn Berîre'nin Kocası Hakkında Şefaat Etmesi Babı
-....Bize Hâlid el-Hazzâ, îkrime'den; o da İbn Abbâs'tan şöyle tahdîs etti: Berîre'nin kocası Mugîs denilen bir köle idi (Berîre'yi çUgınca severdi.) Hâlâ gözümün önünde görür gibiyim: Zavallı Mugîs (onu razı edip de kendisini tercih etmesi için) ağlayarak ve gözyaşları sakalının üzerinde akarak Berîre'nin arkasında döner dolaşırdı. Bir kerre Peygamber (S) babam Abbâs'a:
— "Yâ Abbâs Mugîs'in Berîre'ye olan aşırı sevgisine, Berîre'nin deMugıs'e olan buğzuna, nefretine hayret etmez misin?" buyurdu. Sonra da Peygamber, Berîre'ye:
— "Keski şu Mugîs'e dönsen olmaz mı?" buyurdu. Berîre de:
— Yâ Rasûlallah! Ona dönmemi emrediyor musun? dedi. Peygamber:
— "Hayır, ben (emretmiyorum) ancak şefaat ediyorum" buyurdu. Berîre de:
— Öyleyse benim o adama ihtiyâcım yoktur! Dedi

5284 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ أَنَّ عَائِشَةَ أَرَادَتْ أَنْ تَشْتَرِيَ بَرِيرَةَ فَأَبَى مَوَالِيهَا إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطُوا الْوَلَاءَ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اشْتَرِيهَا وَأَعْتِقِيهَا فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ وَأُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِلَحْمٍ فَقِيلَ إِنَّ هَذَا مَا تُصُدِّقَ بِهِ عَلَى بَرِيرَةَ فَقَالَ هُوَ لَهَا صَدَقَةٌ وَلَنَا هَدِيَّةٌ حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ وَزَادَ فَخُيِّرَتْ مِنْ زَوْجِهَا

-...Bize Şu'be, el-Hakem ibn Uteybe'den; o da İbrâhîm erı-Nahaî'den; o da el-Esved ibn Yezîd'den haber verdi ki, Âişe (R), Berîre'yi satın almak istedi, fakat efendileri velâ hakkının kendilerine âid olmasını şart kılmalarından başka türlü satışa razı olmadılar. Âişe de bu vaziyeti Peygamber'e zikretti. Peygamber (S):
— "Sen Berîre 'yi satın al ve hürriyete kavuştur. Çünkü velâ hakkı ancak hürriyete kavuşturanındır" buyurdu. Peygamber'in yanına bir et getirildi de:
— Bu, Berîre'ye sadaka verilen ettir, denildi. Bunun üzerine Peygamber:

— "O, Berîre'ye bir sadakadır, bize de (ondan) hediyedir" buyurdu.Bize Âdem ibn Ebî Iyâs tahdîs etti. Bize Şu'be tahdîs edip 'Berîre kocasından muhayyer kılındı" fıkrasını ziyâde etti

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّى يُؤْمِنَّ وَلَأَمَةٌ مُؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ }

5285 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ كَانَ إِذَا سُئِلَ عَنْ نِكَاحِ النَّصْرَانِيَّةِ وَالْيَهُودِيَّةِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ الْمُشْرِكَاتِ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَلَا أَعْلَمُ مِنْ الْإِشْرَاكِ شَيْئًا أَكْبَرَ مِنْ أَنْ تَقُولَ الْمَرْأَةُ رَبُّهَا عِيسَى وَهُوَ عَبْدٌ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Allah'a eş tanıyan kadınlarla, onlar îmâna gelinceye kadar evlenmeyin. îmân eden bir câriye,müşrik bir kadından bu sizin hoşunuza gitse de elbet daha hayırlıdır"(el-Bakara:221
-.. Bize Kuteybe tahdîs etti. Bize el-Leys, Nâfi'den tahdîs etti ki, İbn Umer'e Hıristiyan ve Yahûdî kadınlarının nikâh edilmesinin hükmünden sorulduğunda:
— Şübhesiz Allah müşrik kadınlarını mü'min erkeklere haram kılmıştır. Ben, îsâ Allah'ın kullarından bir kul olduğu hâlde, bir kadının kendi Rabb'inin îsâ olduğunu söylemesinden daha büyük bir müşriklik bilmiyorum, der idi

---

بَاب نِكَاحِ مَنْ أَسْلَمَ مِنْ الْمُشْرِكَاتِ وَعِدَّتِهِنَّ

5286 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ وَقَالَ عَطَاءٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ كَانَ الْمُشْرِكُونَ عَلَى مَنْزِلَتَيْنِ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْمُؤْمِنِينَ كَانُوا مُشْرِكِي أَهْلِ حَرْبٍ يُقَاتِلُهُمْ وَيُقَاتِلُونَهُ وَمُشْرِكِي أَهْلِ عَهْدٍ لَا يُقَاتِلُهُمْ وَلَا يُقَاتِلُونَهُ وَكَانَ إِذَا هَاجَرَتْ امْرَأَةٌ مِنْ أَهْلِ الْحَرْبِ لَمْ تُخْطَبْ حَتَّى تَحِيضَ وَتَطْهُرَ فَإِذَا طَهُرَتْ حَلَّ لَهَا النِّكَاحُ فَإِنْ هَاجَرَ زَوْجُهَا قَبْلَ أَنْ تَنْكِحَ رُدَّتْ إِلَيْهِ وَإِنْ هَاجَرَ عَبْدٌ مِنْهُمْ أَوْ أَمَةٌ فَهُمَا حُرَّانِ وَلَهُمَا مَا لِلْمُهَاجِرِينَ ثُمَّ ذَكَرَ مِنْ أَهْلِ الْعَهْدِ مِثْلَ حَدِيثِ مُجَاهِدٍ وَإِنْ هَاجَرَ عَبْدٌ أَوْ أَمَةٌ لِلْمُشْرِكِينَ أَهْلِ الْعَهْدِ لَمْ يُرَدُّوا وَرُدَّتْ أَثْمَانُهُمْ وَقَالَ عَطَاءٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ كَانَتْ قَرِيبَةُ بِنْتُ أَبِي أُمَيَّةَ عِنْدَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَطَلَّقَهَا فَتَزَوَّجَهَا مُعَاوِيَةُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ وَكَانَتْ أُمُّ الْحَكَمِ بِنْتُ أَبِي سُفْيَانَ تَحْتَ عِيَاضِ بْنِ غَنْمٍ الْفِهْرِيِّ فَطَلَّقَهَا فَتَزَوَّجَهَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُثْمَانَ الثَّقَفِيُّ

Müşrik Kadınlardan İslâm'a Girenlerin Nikâhı Ve İddetleri Babı
-...Bize Hişâm es-San'ânî, İbn Cureyc'den haber verdi.Ve Atâ (el-Horâsânî), İbn Abbâs'tan söyledi: Peygamber (S) ile mü'-minlerce müşrikler iki menzile üzerinde bulunuyorlardı: Birincisi harb ehli olan müşriklerdi ki, Peygamber onlara mukaatele eder, onlar da Peygamber'e mukaatele ederlerdi. İkincisi ahd ehli olan müşriklerdi ki, Peygamber bunlara mukaatele etmez, onlar da Peygamber'e mukaatele etmezlerdi. Harb ehli olan müşriklerden bir kadın Medine'ye müslümân olarak hicret edince, üç hayız görünceye ve temizleninceye kadar evlenilmek üzere tâlib olunmazdı (Çünkü bu kadın, İslâm'a girmesi ve hicreti sebebiyle hürre kadınlardan olmuştu.) Temizlendiği zaman onunla nikâh yapmak halâl olurdu. Eğer o kadın Medine'de başka erkekle nikâh etmeden once eski kocası hicret edip gelirse, bu kadın ilk nikâhı ile kocasına geri verildi. Ve yine harb ehli olan müşriklerden erkek bir köle yâhud bir câriye hicret edip gelirlerse, bunların her ikisi de hürdürler. Bunlara da (Mekke'den Medîne'ye hicret eden) Muhâcirler'e olan haklar (yânî tam İslâm hürmeti ve hürriyet) vardı. Sonra Atâ, ahd ehlinin kıssasından da Mucâhid'in hadîsi gibi zikretti: O da şudur: Eğer ahd ehli olan müşriklerden bir erkek köle yâhud bir câriye hicret edip gelirse, bunlar o müşriklere geri verilmez de bunların kıymetleri bedelleri geri verildi. Yine Atâ, geçen isnâdla İbn Abbâs'tan söyledi: Karîbe -yâhud Kureybe- bintu Ebî Umeyye –ki Ümmü Seleme'nin kızkardeşidir- Umer ibnu'l-Hattâb'ın nikâhında idi. Umer onu boşadı, müteakiben o kadınla Muâviye ibn Ebî Sufyân evlendi. Ebû Sufyân'ın kızı Ümmü'l-Hakem de -ki bu kadın Muâviye ile Ümmü

Habîbe'nin baba bir kız-kardeşleri idi- Iyâd ibn Ganin el-Fıhrî'nin nikâhında idi. Bu Iyâd, Ümmü'l-Hakem'i boşadı. Akabinde bu kadınla Abdullah ibnu Us-mân es-Sakafî evlendi

---

بَاب إِذَا أَسْلَمَتْ الْمُشْرِكَةُ أَوْ النَّصْرَانِيَّةُ تَحْتَ الذِّمِّيِّ أَوْ الْحَرْبِيِّ وَقَالَ عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ إِذَا أَسْلَمَتْ النَّصْرَانِيَّةُ قَبْلَ زَوْجِهَا بِسَاعَةٍ حَرُمَتْ عَلَيْهِ وَقَالَ دَاوُدُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الصَّائِغِ سُئِلَ عَطَاءٌ عَنْ امْرَأَةٍ مِنْ أَهْلِ الْعَهْدِ أَسْلَمَتْ ثُمَّ أَسْلَمَ زَوْجُهَا فِي الْعِدَّةِ أَهِيَ امْرَأَتُهُ قَالَ لَا إِلَّا أَنْ تَشَاءَ هِيَ بِنِكَاحٍ جَدِيدٍ وَصَدَاقٍ وَقَالَ مُجَاهِدٌ إِذَا أَسْلَمَ فِي الْعِدَّةِ يَتَزَوَّجُهَا وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى { لَا هُنَّ حِلٌّ لَهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ } وَقَالَ الْحَسَنُ وَقَتَادَةُ فِي مَجُوسِيَّيْنِ أَسْلَمَا هُمَا عَلَى نِكَاحِهِمَا وَإِذَا سَبَقَ أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ وَأَبَى الْآخَرُ بَانَتْ لَا سَبِيلَ لَهُ عَلَيْهَا وَقَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ قُلْتُ لِعَطَاءٍ امْرَأَةٌ مِنْ الْمُشْرِكِينَ جَاءَتْ إِلَى الْمُسْلِمِينَ أَيُعَاوَضُ زَوْجُهَا مِنْهَا لِقَوْلِهِ تَعَالَى { وَآتُوهُمْ مَا أَنْفَقُوا } قَالَ لَا إِنَّمَا كَانَ ذَاكَ بَيْنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَيْنَ أَهْلِ الْعَهْدِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ هَذَا كُلُّهُ فِي صُلْحٍ بَيْنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَيْنَ قُرَيْشٍ

Zımmînin Yâhud Harbînin Nikâhındaki Müşrike Yâhud Nasrâniyye Bir Kadın İslâm'a Girdiği Zaman (Hüküm Nasıldır? Sırf İslâm'a Girişi İle Aralarında Ayrılık Hâsıl Olur Mu Yâhud Kadına Muhayyerlik Mi Sabit Olur?)
Abdu'l-vâris, Hâlid el-Hazzâ'dan; o da İkrime'den; o da İbn Abbâs(R)'tan olmak üzere söyledi:Nasrâniyye bir kadın, kocasından bir saat önce İslâm'a girdiğinde, o kadın, kocasına haram olmuştur.Ebû Dâvûd ibnu Ebfl-Furât da İbrâhîm es-Sâığ'dan söyledi ki, o şöyle demiştir: Atâ ibn Ebî Rebâh'a:Ahd ehli olan zımmîlerden bir kadın İslâm'a girse, ondan sonra da kadın daha iddet içinde iken kocası İslâm'a girse, kadın o kocanın karısı mıdır? diye soruldu.Atâ: Hayır, ancak kadının yeni bir nikâh ve yeni bir sadak istemesi vardır (Çünkü İslâm, aralarını ayırmıştır), diye cevâb verdi.Mucâhid ibn Cebr de: Kadın İslâm'a girdiği zaman, henüz iddeti içinde iken kocası da İslâm'a girse, kadını ile evlenir, demiştir. (Buhârî, Atâ'nın geçen sözünü kuvvetlendirmek için şu âyeti delîl getirdi:) Yüce Allah: "Bunlar onlara halâl değildir, onlar da bunlara halâl olmazlar" (el-Mumtehıne: 10) buyurdu (yânı kadın müslime olarak çıkışıyla, aralarında ayrılık vukû'a geldiği için, aralarında halâllık kalmamıştır). Hasen Basrî ile Katâde, İslâm'a giren karı-koca iki Mecûsî hakkında: Onlar kendi nikâhları üzeredirler. Onlardan biri diğerinden önce İslâm'a girer, öteki İslâm'a girmekten çekinirse, kadın kesin olarak ondan ayrılmıştır. Bu takdirde koca için kadın üzerine yeniden istemekten başka hiçbir yol kalmamıştır, demişlerdir.İbn Cureyc de şöyle demiştir:Ben Atâ'ya: Müşriklerden bir kadın müslümânlara geldiğinde, onun müşrik olan kocasına Yüce Allah'ın "Kâfir zevcelerin bu kadınlara sar/ettiklerini onlara verin,,." (ei-Mumtehine; ıo) kavlinden dolayı, kadının eski mehrinin bedeli verilir mi? diye sordum.Atâ: Hayır verilmez, bu surette zikredilen verme, ancak Peygamber (S) ile, ahd ehli müşrikler arasında idi(; bugün ise hayır), diye cevâb verdi.Mucâhid de:Bunların hepsi, Peygamber ile Kureyş arasında yapılmış olan sulh müddeti içinde idi (sonra bu,fetih günü kesildi), demiştir

---

5288 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنِي يُونُسُ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ كَانَتْ الْمُؤْمِنَاتُ إِذَا هَاجَرْنَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْتَحِنُهُنَّ بِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمْ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ } إِلَى آخِرِ الْآيَةِ قَالَتْ عَائِشَةُ فَمَنْ أَقَرَّ بِهَذَا الشَّرْطِ مِنْ الْمُؤْمِنَاتِ فَقَدْ أَقَرَّ بِالْمِحْنَةِ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَقْرَرْنَ بِذَلِكَ مِنْ قَوْلِهِنَّ قَالَ لَهُنَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْطَلِقْنَ فَقَدْ بَايَعْتُكُنَّ لَا وَاللَّهِ مَا مَسَّتْ يَدُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَ امْرَأَةٍ قَطُّ غَيْرَ أَنَّهُ بَايَعَهُنَّ بِالْكَلَامِ وَاللَّهِ مَا أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى النِّسَاءِ إِلَّا بِمَا أَمَرَهُ اللَّهُ يَقُولُ لَهُنَّ إِذَا أَخَذَ عَلَيْهِنَّ قَدْ بَايَعْتُكُنَّ كَلَامًا

-....İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Urve ibu'z-Zubeyr haber verdi ki, Peygamber'in zevcesi Âişe (R) şöyle demiştir: Mü'min kadınlar (fetihten evvel Mekke'den) Peygamber'e muhacir olarak geldikleri zaman, Yüce Allah'ın "Ey îmân edenler, mü 'min kadınlar muhacir olarak geldikleri zaman,onlan imtihan ediniz..." (ei-Mumtehıne:io) kavliyle, Peygamber onları imtihan ederdi.Âişe dedi ki: Mü'min kadınlardan bu âyetteki şartları ikrar edenler, imtihanı ikrar etmiş olurdu.Kadınlar sözleri ile bu şartları ikrar ettikleri zaman Rasûlullah (S) onlara:
— "Sizler ikrar ettiniz, artık gidiniz; ben sizlerle bey'atlaşmışımdır" derdi. Âişe dedi ki: Allah'a yemînle söylerim ki, hayır, Rasûhıllah'ın eli bu bey'atlaşmada kesin olarak hiçbir kadının eline dokunmadı. Rasûlullah kadınlarla sâdece sözle bey'at yapmıştır. Vallahi Rasûlullah kadınlar üzerine Allah'ın kendisine emrettiği taahhüdlerden başka bir taahhüd almadı. Kadınlardan bey'at ahdi aldığı zaman onlara hitaben sâdece söz olarak: "Ben sizlerle bey'atlaştım" buyururdu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { لِلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ فَإِنْ فَاءُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ } { فَإِنْ فَاءُوا } رَجَعُوا

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Kadınlarına yaklaşmamaya yemîn edenler için dört ay beklemek vardır. Eğer erkekler (o müddet içinde keffâretle kadınlarına) dönerlerse, şübhe yok ki, Allah cidden mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir" (el-Bakara; 226). Fe in fâü\ "Raca'û" (yânî "Dönerlerse") demektir

---

5289 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ عَنْ أَخِيهِ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ آلَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ نِسَائِهِ وَكَانَتْ انْفَكَّتْ رِجْلُهُ فَأَقَامَ فِي مَشْرُبَةٍ لَهُ تِسْعًا وَعِشْرِينَ ثُمَّ نَزَلَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ آلَيْتَ شَهْرًا فَقَالَ الشَّهْرُ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ

-....Humeyd et-Tavîl, Enes ibn Malîk(R)'ten şöyle derken işitmiştir: Rasûlullah (S) kadınlarından ıylâ yemini yapmıs, ayağı evinden ayrılmış ve kendisine âid olan yüksekçe bir odada yirmidokuz gece ikaamet etmişti. Sonra aşağıya indi. Kendisine:
— Yâ Rasûlallah! Sen bir ay ayrı kalmaya yemîn etmiştin? dediler.Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Bu ay yirmidokuz gündür" buyurdu.

5290- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ يَقُولُ فِي الْإِيلَاءِ الَّذِي سَمَّى اللَّهُ لَا يَحِلُّ لِأَحَدٍ بَعْدَ الْأَجَلِ إِلَّا أَنْ يُمْسِكَ بِالْمَعْرُوفِ أَوْ يَعْزِمَ بِالطَّلَاقِ كَمَا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ و قَالَ لِي إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ إِذَا مَضَتْ أَرْبَعَةُ أَشْهُرٍ يُوقَفُ حَتَّى يُطَلِّقَ وَلَا يَقَعُ عَلَيْهِ الطَّلَاقُ حَتَّى يُطَلِّقَ وَيُذْكَرُ ذَلِكَ عَنْ عُثْمَانَ وَعَلِيٍّ وَأَبِي الدَّرْدَاءِ وَعَائِشَةَ وَاثْنَيْ عَشَرَ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Bize el-Leys, Nâfi'den tahdîs etti ki, İbn Umer (R) geçen el-Bakara: 226. âyette Yüce Allah'ın ismini söylemiş olduğu "Iylâ" hakkında:
— O dört aylık müddetten sonra hiçbir kimseye ya iyilikle kadını tutması yâhud da talâka azmetmesi şıkklarından başka birşey helâl olmaz, nitekim Azîz ve Celîl Allah da böyle emretti, der idi.Buhârî dedi ki: Ve bana îsmâîl ibn Ebî Uveys şöyle dedi: Bana Mâlik, Nâfi'den; o da İbn Umer'den şöyle tahdîs etti: "Iylâ" zamanından i'tibâren dört ay geçince, erkek bizzat boşayıncaya kadar hüküm durdurulur. Erkek bizzat boşayıncaya kadar üzerine talâk vâki' olmaz, demiştir. İşte bu "erkek bizzat boşamadıkça talâk vâki' olmaz' görüşü Usmân'dan, Alî'den, Ebu'd-Derdâ'dan, Âişe'den ve Peygamber'in sahâbîlerinden olan oniki kişiden de zikrolunuyor

بَاب حُكْمِ الْمَفْقُودِ فِي أَهْلِهِ وَمَالِهِ وَقَالَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ إِذَا فُقِدَ فِي الصَّفِّ عِنْدَ الْقِتَالِ تَرَبَّصُ امْرَأَتُهُ سَنَةً وَاشْتَرَى ابْنُ مَسْعُودٍ جَارِيَةً وَالْتَمَسَ صَاحِبَهَا سَنَةً فَلَمْ يَجِدْهُ وَفُقِدَ فَأَخَذَ يُعْطِي الدِّرْهَمَ وَالدِّرْهَمَيْنِ وَقَالَ اللَّهُمَّ عَنْ فُلَانٍ فَإِنْ أَتَى فُلَانٌ فَلِي وَعَلَيَّ وَقَالَ هَكَذَا فَافْعَلُوا بِاللُّقَطَةِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ نَحْوَهُ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ فِي الْأَسِيرِ يُعْلَمُ مَكَانُهُ لَا تَتَزَوَّجُ امْرَأَتُهُ وَلَا يُقْسَمُ مَالُهُ فَإِذَا انْقَطَعَ خَبَرُهُ فَسُنَّتُهُ سُنَّةُ الْمَفْقُودِ

Ailesi İçinde İken Kaybolan Kimsenin Vy. Malı İçinde İken Kaybolmuş Şeyin Hükmü Babı
Saîd ibnu'l-Müseyyebr Erkek, Allah yolunda harb ederken safî içinde kaybedildiği zaman karısı bir sene bekler, demiştir. Abdullah ibn Mes'ûd da bir câriye satın aldı ve bir sene (bedelini ödemek için) onun sahibini aradı, fakat onu satanı bulamadı, o kaybolmuştu. Artık İbn Mes'ûd onun bedelini fakirler için çıkardı da ondan fakirlere bir dirhem, iki dirhem vermeğe ve: Yâ Allah! Bunu, onun sahibi adına kabul eyle! demeğe başladı. Ve eğer Fulân çekinirse -yâhud gelirse- sevâb banadır, onun bedelini ödemek de benim üzerimedir, dedi. Akabinde İbn Mes'ûd: İşte bulunmuş eşyada Hânını yaptıktan sonra sizler de benim yaptığım gibi yapınız! dedi. İbn Abbas da İbn Mes'ûd'un sözü gibi söyledi. ez-Zuhrî, düşman arazîsinde esîr olmuş kimse hakkında: Mekânı bilinir, karısı evlenmez, malı taksim olunmaz. Onun haberi kesilince, onun hükmü de kaybolmuş kimsenin hükmüdür, demiştir

---

5292 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ يَزِيدَ مَوْلَى الْمُنْبَعِثِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ عَنْ ضَالَّةِ الْغَنَمِ فَقَالَ خُذْهَا فَإِنَّمَا هِيَ لَكَ أَوْ لِأَخِيكَ أَوْ لِلذِّئْبِ وَسُئِلَ عَنْ ضَالَّةِ الْإِبِلِ فَغَضِبَ وَاحْمَرَّتْ وَجْنَتَاهُ وَقَالَ مَا لَكَ وَلَهَا مَعَهَا الْحِذَاءُ وَالسِّقَاءُ تَشْرَبُ الْمَاءَ وَتَأْكُلُ الشَّجَرَ حَتَّى يَلْقَاهَا رَبُّهَا وَسُئِلَ عَنْ اللُّقَطَةِ فَقَالَ اعْرِفْ وِكَاءَهَا وَعِفَاصَهَا وَعَرِّفْهَا سَنَةً فَإِنْ جَاءَ مَنْ يَعْرِفُهَا وَإِلَّا فَاخْلِطْهَا بِمَالِكَ قَالَ سُفْيَانُ فَلَقِيتُ رَبِيعَةَ بْنَ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ سُفْيَانُ وَلَمْ أَحْفَظْ عَنْهُ شَيْئًا غَيْرَ هَذَا فَقُلْتُ أَرَأَيْتَ حَدِيثَ يَزِيدَ مَوْلَى الْمُنْبَعِثِ فِي أَمْرِ الضَّالَّةِ هُوَ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ قَالَ نَعَمْ قَالَ يَحْيَى وَيَقُولُ رَبِيعَةُ عَنْ يَزِيدَ مَوْلَى الْمُنْبَعِثِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ قَالَ سُفْيَانُ فَلَقِيتُ رَبِيعَةَ فَقُلْتُ لَهُ

-....Bize Sufyân ibn Uyeyne, Yahya ibn Saîd'den; o da el-Munbais'in âzâdhsı Yezîd'den tahdîs etti: Peygamber(S)'e koyun yitiğinin hükmünden sorulduğunda:
— "Sen onu (i'lân etmek üzere) al. Çünkü o senin yâhud başka bir mü'min kardeşinin yâhud da kurdundur" buyurmuştur.Peygamber'e deve yitiğinin hükmü soruldu da bu sefer Peygamber öfkelendi ve iki yanağı kızardı, akabinde:
— "Ondan sana ne?Onun gezecek pabucu ve su tulumu berâ-berindedir. Sahibi ona kavuşuncaya kadar, kendi kendine suyu içer, ağaçları (veya uzun otları) yer" buyurdu.Peygamber'e yerde bulunmuş şeyin hükmü soruldu. Peygamber (S):
— "Ağzının bağını ve kabını iyice tanı, sonra onu bir sene i'lân et. Onu tanıyıp bilen kimse gelirse (kendisine verirsin), kimse gelmezse onu kendi malına karıştır" buyurdu.Sufyân ibn Uyeyne şöyle dedi: Ben Rabîa ibn Ebî Abdirrahmân'a kavuştum da ondan bu hadîsten başka birşey ezberlemedim. Ben kendisine:
— el-Munbais'in âzâdlısı olan Yezîd'in bulunmuş hayvanın işi hakkındaki hadîsine ne dersin (yânî bana bu Yezîd'in, bulunmuş hayvan hakkındaki hadîsinden haber ver)! O hadîs Zeyd ibn Hâlid'den midir? diye sordum.
— Evet ondandır, diye cevâb verdi.Sufyân dedi ki: Hadîsi bana mürsel olarak tahdîs eden Yahya ibn Saîd şöyle dedi: Ve Rabîa, el-Munbais'in âzâdhsı olan Yezîd'den; o da Zeyd ibn Hâlid'den şeklinde söylüyordu. Sufyân dedi ki: Ben Rabîa'ya kavuştum da ona yukarıda geçen (Sen bu Yezîd'in bulunmuş hayvanın işi hakkındaki hadîsine ne dersin?) sorusunu söyledim

---

بَاب الظِّهَارِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا إِلَى قَوْلِهِ فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَإِطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا } وَقَالَ لِي إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ أَنَّهُ سَأَلَ ابْنَ شِهَابٍ عَنْ ظِهَارِ الْعَبْدِ فَقَالَ نَحْوَ ظِهَارِ الْحُرِّ قَالَ مَالِكٌ وَصِيَامُ الْعَبْدِ شَهْرَانِ وَقَالَ الْحَسَنُ بْنُ الْحُرِّ ظِهَارُ الْحُرِّ وَالْعَبْدِ مِنْ الْحُرَّةِ وَالْأَمَةِ سَوَاءٌ وَقَالَ عِكْرِمَةُ إِنْ ظَاهَرَ مِنْ أَمَتِهِ فَلَيْسَ بِشَيْءٍ إِنَّمَا الظِّهَارُ مِنْ النِّسَاءِ وَفِي الْعَرَبِيَّةِ لِمَا قَالُوا أَيْ فِيمَا قَالُوا وَفِي بَعْضِ مَا قَالُوا وَهَذَا أَوْلَى لِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَدُلَّ عَلَى الْمُنْكَرِ وَقَوْلِ الزُّورِ

Zıhâr Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
"Zevci hakkında seninle direşip duran, Allah'a da şikâyet etmekte olan kadının sözünü Allah dinlemiştir. Allah sizin konuşmanızı zâten işitiyordu. Çünkü Allah hakkıyle işitici, kemâliyle görücüdür. İçinizden zıhâr yapagelenlerin karıları, onların anaları değildir. Anaları, kendilerini doğuranlardan başkası değildir. Şübhe yok ki, onlar herhalde çirkin ve yalan bir lâf söylüyorlar. Muhakkak Allah çok affedici, çok mağfiret edicidir.Kadınlarından zıhâr ile ayrılmak isteyip de sonra dediklerini geri alacaklara, birbiriyle temas etmezden evvel, bir köle âzâd etmek lâzımdır. îşte size bununla öğüt veriliyor. Allah ne yaparsanız hakkıyle haberdârdır. Fakat kim bunu bulamazsa yine birbiriyle temas etmezden evvel, fasılasız iki ay oruç tutsun. Buna da güç yetiremezse altmış yoksul doyursun... " (el-Mucâdele: 1-4).(el-Buhârî şöyle dedi:) Bana İsmâîl ibn Ebî Uveys söyledi. Bana Mâlik tahdîs etti ki, o İbn Şihâb'a kölenin zihânnın hükmünü sormuş. O da: Hürr kimsenin zıhân gibidir, demiştir.İmâm Mâlik: Kölenin (zıhâr keffâretindeki) orucu da iki aydır, demiştir.el-Hasan ibnu'1-Hürr (ibni'l-Hakem en-Nahaî el-Kûfî): Hürr erkek ve köle erkeğin hürre kadından ve cariyeden yaptıkları zıhâr müsavidir, demiştir.İkrime de: Eğer hürr erkek kendi cariyesinden zıhâr yaparsa, bu birşey değildir. Çünkü zıhâr ancak hürre kadınlardan yapılır, demiştir. (Hanefî ve Şafiî'nin mezhebleri de budur.)el-Buhârî şöyle dedi: Arab kelâmından "Li-mâ-kaalû" kavli ben-zerindeki "Lam","fi" ma'nâsında kullanılır. Yânî "Li-mâ-kaalû" demek, "Fî-mâ-kaalû" ve "Fî-ba'zı mâ-kaalû" veya "Fî nakzı mâkaalû" demektir. Bu terdîdde ikincisi daha üstün ve daha sahihtir. Çünkü o, evvelki sözünü bozacak bir fiile gelir ki, o da zıhân bozucu olan tutmaya azmetmektir. (Buhârî dedi ki:) Ve bu (Dâvûd ez-Zâhirî'nin "Âyetten murâd zahirî ma'nâsıdır, o da sözden dönmenin zıhâr lafzını tekrar etmek suretiyle vâki' olmasıdır, böylece kef-fâret vâcib olmaz" görüşünden) evlâdır. Çünkü Yüce Allah, haram kılınan münker ve yalan söze delâlet etmez

---

بَاب الْإِشَارَةِ فِي الطَّلَاقِ وَالْأُمُورِ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يُعَذِّبُ اللَّهُ بِدَمْعِ الْعَيْنِ وَلَكِنْ يُعَذِّبُ بِهَذَا فَأَشَارَ إِلَى لِسَانِهِ وَقَالَ كَعْبُ بْنُ مَالِكٍ أَشَارَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيَّ أَيْ خُذْ النِّصْفَ وَقَالَتْ أَسْمَاءُ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْكُسُوفِ فَقُلْتُ لِعَائِشَةَ مَا شَأْنُ النَّاسِ وَهِيَ تُصَلِّي فَأَوْمَأَتْ بِرَأْسِهَا إِلَى الشَّمْسِ فَقُلْتُ آيَةٌ فَأَوْمَأَتْ بِرَأْسِهَا أَنْ نَعَمْ وَقَالَ أَنَسٌ أَوْمَأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ إِلَى أَبِي بَكْرٍ أَنْ يَتَقَدَّمَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَوْمَأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ لَا حَرَجَ وَقَالَ أَبُو قَتَادَةَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الصَّيْدِ لِلْمُحْرِمِ آحَدٌ مِنْكُمْ أَمَرَهُ أَنْ يَحْمِلَ عَلَيْهَا أَوْ أَشَارَ إِلَيْهَا قَالُوا لَا قَالَ فَكُلُوا

Talâkta Ve Diğer Şer'î İşlerde Anlatıcı İşaretin Hükmü Babı
Ve İbn Ömer şöyle demiştir:Peygamber (S): "Allah gözyaşı ile (iç üzüntüsü ile) insanı azâb etmez -Ve eliyle dilini işaret etti de:- İşte bunun yüzünden azâb eder" buyurdu.Ka'b ibn Mâlik de: Peygamber (S) bana: "Abdullah ibn Ebî Hadred el-Eslemî üzerindeki alacağının yarısını al!"der gibi, eliyle işaret etti, demiştir.Esma bintu Ebî Bekr de şöyle demiştir:Peygamber (S) Güneş tutulması zamanında kusûf namazı kıldı.Ben, Aişe namaz kılarken yanına gittim de: Bu insanlara ne oluyor? dedim. (Güneş tutulması meydana geldiğini anlatmak için) başı ile Güneş'i işaret etti. Ben: Bu bir âyet mi? diye sordum. Aişe cevaben başı ile "Evet" diye işaret etti.Enes ibn Mâlik de:Peygamber (S) eliyle Ebû Bekr'in namazda öne geçmesini işaret etti, demiştir. İbn Abbâs da: Haccda taşları atmadan, kurbân kesmeden sorulunca Peygamber (S) eliyle (Öne geçirme, sonraya bırakma hususunda) günâh yoktur diye işaret etti, demiştir.

Ebû Katâde de şöyle demiştir:Peygamber (S) ihrâmlıya hitaben avlanmış av hakkında:"Sizden (Ebû Katâde'ye bu yaban eşeğini avlamasını) emredip onun üzerine sevkeden yâhud bu hayvanı işaret edip gösteren bir kimse var mıdır?" diye sordu.İhrâmlılar:
— Hayır yoktur! diye cevâb verdiler.Peygamber:
— "Öyleyse bu av etinden kalanını yiyiniz!1'buyurdu

5293 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ طَافَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى بَعِيرِهِ وَكَانَ كُلَّمَا أَتَى عَلَى الرُّكْنِ أَشَارَ إِلَيْهِ وَكَبَّرَ وَقَالَتْ زَيْنَبُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فُتِحَ مِنْ رَدْمِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مِثْلُ هَذِهِ وَعَقَدَ تِسْعِينَ

-.. Bize İbrâhîm ibn Tahmân, Hâlid el-Hazzâ'dan; o da İkrime'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R): Rasûlullah (S) devesine binmiş olarak tavaf etti ve el-Haceru'l-Esved'in bulunduğu köşeye her gelişinde, elindeki (mıhcen denilen çengelli) deynekle ona istilâm için işaret etti ve tekbîr getirdi.demiştir.
Ve Zeyneb ibnetu Cahş (R) da şöyle demiştir: Peygamber (S): — "Lâ ilahe ille'llâh, vukû'u yaklaşan bir şerrden vay Arab'ın hâline! Bu gün Ye'cûc ve Me'cûc'un şeddinden şunun ve şunun gibi bir delik açıldı!" buyurdu da (baş parmağıyle onu ta'kîb eden şehâdet parmağını) halka şeklinde bağladı

5294 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ عَلْقَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْجُمُعَةِ سَاعَةٌ لَا يُوَافِقُهَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ قَائِمٌ يُصَلِّي فَسَأَلَ اللَّهَ خَيْرًا إِلَّا أَعْطَاهُ وَقَالَ بِيَدِهِ وَوَضَعَ أُنْمُلَتَهُ عَلَى بَطْنِ الْوُسْطَى وَالْخِنْصِرِ قُلْنَا يُزَهِّدُهَا وَقَالَ الْأُوَيْسِيُّ

-...Bize Seleme ibn Alkame, Muhammed ibn Sîrîn'den tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ebû'l-Kaasım (S):
— "Cumuada öyle bir saat vardır ki, bir müslümân kul namazda bulunup ve o saate rast getirip Yüce Allah'tan bir hayır isterse, muhakkak Allah ona dilediğini verir" buyurdu ve o saatin kısa olduğunu anlatmak için eli ile ve baş parmağını orta ve adsız parmaklarının ortasına (yânî iç tarafına)koyarak İşaret etti.Bizler:
— Peygamber bu işaretle onun süresini azaltıyor, dedik. Buhârî bundan sonra Abdulazîz el-Uveysî şöyle dedi diyerek, gelecek hadîsin isnadına başladı

5295 -حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ شُعْبَةَ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ عَدَا يَهُودِيٌّ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى جَارِيَةٍ فَأَخَذَ أَوْضَاحًا كَانَتْ عَلَيْهَا وَرَضَخَ رَأْسَهَا فَأَتَى بِهَا أَهْلُهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهِيَ فِي آخِرِ رَمَقٍ وَقَدْ أُصْمِتَتْ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَتَلَكِ فُلَانٌ لِغَيْرِ الَّذِي قَتَلَهَا فَأَشَارَتْ بِرَأْسِهَا أَنْ لَا قَالَ فَقَالَ لِرَجُلٍ آخَرَ غَيْرِ الَّذِي قَتَلَهَا فَأَشَارَتْ أَنْ لَا فَقَالَ فَفُلَانٌ لِقَاتِلِهَا فَأَشَارَتْ أَنْ نَعَمْ فَأَمَرَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرُضِخَ رَأْسُهُ بَيْنَ حَجَرَيْنِ

-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Bir Yahûdî, Rasûlullah (S) zamanında bir cariyeye saldırdı da üzerinde bulunan zîne"t eşyalarını aldı, başım da ezdi. Ailesi o cariyeyi Rasûlullah'a getirdiler. Câriye hayâtının son nefeslerinde idi, dili de tutulmuş hâldeydi.Bu hâlde Rasûlullah ona, kendisini öldürenden başka bir kimse için:

— "Seni Fulân mı öldürdü?" diye sordu. Câriye başıyle "Hayır!" işareti yaptı.Rasûlullah yine onu öldürenden başka bir diğer kimse için de sordu. Câriye yine başıyla "Hayır!"işareti yaptı. Rasûlullah bu defa onun kaatili için:
— "Seni Fulân kimse mi öldürdü?" diye sordu. Bu sefer kadın yine başıyle "Evet!" işareti yaptı.Bunun üzerine Rasûlullah emretti de o Yahudi'nin başı iki taş arasında ezildi

---

5296 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْفِتْنَةُ مِنْ هَا هُنَا وَأَشَارَ إِلَى الْمَشْرِقِ

-....Abdullah ibn Umer (R): Ben Peygamber(S)'den eliyle doğu tarafına işaret ederek "Fitne işte şuradadır" buyururken işittim, demiştir

---

5297 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى قَالَ كُنَّا فِي سَفَرٍ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا غَرَبَتْ الشَّمْسُ قَالَ لِرَجُلٍ انْزِلْ فَاجْدَحْ لِي قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ أَمْسَيْتَ ثُمَّ قَالَ انْزِلْ فَاجْدَحْ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ أَمْسَيْتَ إِنَّ عَلَيْكَ نَهَارًا ثُمَّ قَالَ انْزِلْ فَاجْدَحْ فَنَزَلَ فَجَدَحَ لَهُ فِي الثَّالِثَةِ فَشَرِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ أَوْمَأَ بِيَدِهِ إِلَى الْمَشْرِقِ فَقَالَ إِذَا رَأَيْتُمْ اللَّيْلَ قَدْ أَقْبَلَ مِنْ هَا هُنَا فَقَدْ أَفْطَرَ الصَّائِمُ

-...Abdullah ibn Ebî Evfâ (R) şöyle demiştir: Biz bir seferde Rasûlullah'ın beraberinde idik.Güneş battığı zaman bir kimseye:
— "Haydi bineğinden in de bana sevîk bulamacı yap!" buyurdu.O zât:
— Yâ Rasûlallah! Akşama girseydin! dedi. Sonra Rasûlullah yine:
— "în de bana sevîk karıştır!" buyurdu. O zât yine:
— Yâ Rasûlallah! Akşama girseydin, çünkü üzerinde gündüz aydınlığı vardır! dedi,Sonra Rasûlullah (S):
— "Haydi in de bana sevîk karıştır!" buyurdu.
Bunun üzerine o zât devesinden indi de üçüncü emirde Rasûlullah için sevîk karıştırdı, Rasûlullah da onu içti. Bundan sonra Rasûlullah eliyle doğu tarafına işaret etti de:
— "Gecenin işte bu taraftan belirip gelmekte olduğunu gördüğünüzde oruçlu orucunu bozar"buyurdu.

5298 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ سُلَيْمَانَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَمْنَعَنَّ أَحَدًا مِنْكُمْ نِدَاءُ بِلَالٍ أَوْ قَالَ أَذَانُهُ مِنْ سَحُورِهِ فَإِنَّمَا يُنَادِي أَوْ قَالَ يُؤَذِّنُ لِيَرْجِعَ قَائِمَكُمْ وَلَيْسَ أَنْ يَقُولَ كَأَنَّهُ يَعْنِي الصُّبْحَ أَوْ الْفَجْرَ وَأَظْهَرَ يَزِيدُ يَدَيْهِ ثُمَّ مَدَّ إِحْدَاهُمَا مِنْ الْأُخْرَى وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلُ الْبَخِيلِ وَالْمُنْفِقِ كَمَثَلِ رَجُلَيْنِ عَلَيْهِمَا جُبَّتَانِ مِنْ حَدِيدٍ مِنْ لَدُنْ ثَدْيَيْهِمَا إِلَى تَرَاقِيهِمَا فَأَمَّا الْمُنْفِقُ فَلَا يُنْفِقُ شَيْئًا إِلَّا مَادَّتْ عَلَى جِلْدِهِ حَتَّى تُجِنَّ بَنَانَهُ وَتَعْفُوَ أَثَرَهُ وَأَمَّا الْبَخِيلُ فَلَا يُرِيدُ يُنْفِقُ إِلَّا لَزِمَتْ كُلُّ حَلْقَةٍ مَوْضِعَهَا فَهُوَ يُوسِعُهَا فَلَا تَتَّسِعُ وَيُشِيرُ بِإِصْبَعِهِ إِلَى حَلْقِهِ

-....Bize Yezîd ibn Zuray', Süleyman et-Teymî'den; o da Ebû Usmân'dan tahdîs etti ki,Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S):
— "Sakın sizden hiçbir kimseyi Bilâl'ın nidası -yâhud: Ezânı-sahûr yemeğinden men'etmesin. Çünkü o ancak kaaim olanınız yânî çalışanınızın geri dönmesi için nida eder -yâhud: Ezan okur-. O kimsenin sanki sabahı yâhud fecri sâdıkı kasdederek, sabah yâhud fecr olmuş demesi olmaz".Râvî Yezîd ibn Zuray' yalancı fecri işaret için iki elini yukarı kaldırdı, sonra da sâdık fecri işaretiçin, onlardan birini diğeri

üzerine uzatmıştır.Ve el-Leys şöyle dedi: Bana Ca'fer ibnu Rabîa, Abdurrahmân ibn Hürmüz'den tahdîs etti. O: Ben Ebû Hureyre'den işittim ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur:
— "Cimri ile infâk eden cömerdin meseli, şu iki kişinin meseli gibidir: Bunların üzerlerinde iki memelerinden köprücük kemiklerine kadar demirden cübbeleri vardır. Cömerd olan infâk eder etmez o demir zırh, onun derisi üzerinde tâ ayak parmaklarını örtünceye ve izlerini silinceye kadar uzar.Cimriye gelince, o her harcama yapmak istedikçe, zırhın herbir halkası kendi yerine yapışıp sıkışır.Artık o cimri, sıkan zırhı genişletmeye çalışır, fakat zırh genişlemez".Bunu söylerken parmağı ile boğazını işaret ediyordu

---

بَاب اللِّعَانِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ إِلَى قَوْلِهِ إِنْ كَانَ مِنْ الصَّادِقِينَ } فَإِذَا قَذَفَ الْأَخْرَسُ امْرَأَتَهُ بِكِتَابَةٍ أَوْ إِشَارَةٍ أَوْ بِإِيمَاءٍ مَعْرُوفٍ فَهُوَ كَالْمُتَكَلِّمِ لِأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَجَازَ الْإِشَارَةَ فِي الْفَرَائِضِ وَهُوَ قَوْلُ بَعْضِ أَهْلِ الْحِجَازِ وَأَهْلِ الْعِلْمِ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى { فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا } وَقَالَ الضَّحَّاكُ { إِلَّا رَمْزًا } إِلَّا إِشَارَةً وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ لَا حَدَّ وَلَا لِعَانَ ثُمَّ زَعَمَ أَنَّ الطَّلَاقَ بِكِتَابٍ أَوْ إِشَارَةٍ أَوْ إِيمَاءٍ جَائِزٌ وَلَيْسَ بَيْنَ الطَّلَاقِ وَالْقَذْفِ فَرْقٌ فَإِنْ قَالَ الْقَذْفُ لَا يَكُونُ إِلَّا بِكَلَامٍ قِيلَ لَهُ كَذَلِكَ الطَّلَاقُ لَا يَجُوزُ إِلَّا بِكَلَامٍ وَإِلَّا بَطَلَ الطَّلَاقُ وَالْقَذْفُ وَكَذَلِكَ الْعِتْقُ وَكَذَلِكَ الْأَصَمُّ يُلَاعِنُ وَقَالَ الشَّعْبِيُّ وَقَتَادَةُ إِذَا قَالَ أَنْتِ طَالِقٌ فَأَشَارَ بِأَصَابِعِهِ تَبِينُ مِنْهُ بِإِشَارَتِهِ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ الْأَخْرَسُ إِذَا كَتَبَ الطَّلَاقَ بِيَدِهِ لَزِمَهُ وَقَالَ حَمَّادٌ الْأَخْرَسُ وَالْأَصَمُّ إِنْ قَالَ بِرَأْسِهِ جَازَ

Li'ân (Yânı La'netleşme) Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
"Zevcelerine zina isnâd eden, kendilerinin kendilerinden başka şâhidleri de bulunmayan kimselere gelince, onlardan herbirinin yapacağı şâhidlik, kendisinin hakikaten sâdıklardan olduğunu Allah 'a yemin ile dört (defa tekrar edeceği) şâhidliktir. Beşinci de, eğer yalancılardan ise, Allah'ın la'neti muhakkak kendisinin üstüne(olmasını ifâde etmesi)dir. O kadının billahi zevcinin muhakkak yalancılardan olduğuna dört defa şehâdet etmesi, beşincide de eğer o sâdıklardan ise muhakkak Allah'ın gazabı kendisinin üzerine (olmasını söylemesi), ondan bu azabı (cezayı) def eder" (en-Nûr:6-9).Dilsiz olan kimse karısına yazı ile yâhud ifâde edici el işaretiyle yâhud ma'rûf bir îmâ ile zina isnâd ettiği zaman, o dilsiz, isnâd tekellüm eden kimse gibidir (üzerine la'netleşme sabit olur). Çünkü Peygamber (S), farz kılınmış işlerde (acz hâlinde) işaretle yapmayı caiz kılmıştır. Bu işaretle amel etmek, bâzı Hicaz ehlinin ve onlardan başka ilim ehlinin kavlidir.Ve Yüce Allah şöyle buyurdu:"Bunun üzerine Meryem, çocuk isa'ya işaret etti. Onlar: 'Biz henüz beşikte bulunan bir sabi ile nasıl konuşuruz? dediler." (Meryem: 9).Müfessir ed-Dahhâk: "Zekeriyyâ: 'Rabb'im bana bu hususta bir nişan ver' dedi. Allah:senin nişanın sâde bir remzden başka insanlara üç gün söz söyleyememendir..(Âiu imrân: 4i) âyetindeki "İllâ remzen", "İllâ işâreten" ma'nâsınadir, demiştir.Ve insanların bâzısı da:(Dilsizden ve gayrısından işaretle) hadd de, li'ân da yoktur, demiş; sonra da: Yazı ile yâhud işaretle yâhud îmâ ile talâk caizdir, demiştir. Hâlbuki zina isnâdıyle talâk arasında fark yoktur. Eğer bu Ba'zu'n-nâs: Kazf (yânî zina isnadı), sözden başkasıyle olmaz, derse ona: Talâk da böyledir, ancak söz ile caiz ve vâki' olur.(Hâlbuki sen bunun sözsüz vukû'una muvafakat etmiştin, binâenaleyh sana li'ân ve hadd'de de bu görüşünün benzeri lâzım gelir). Yoksa {bunların hepsinde işaretin mu'teber olmamasıyle) talâk da, kazf da bâtıl olur. İşaretle yapılan ıtk da böyledir (O zaman kazf ile talâk arasını ayırmak delilsiz tahakkümdür) denilir. Sağır kişi de böyledir (; kendisine işaret edildiğinde anladığı zaman) la'netleşme yaptırılır. eş-Şa'bî ve Katâde: Dilsiz, karısına "Sen boşsun" demesi yerine parmaklarıyle işaret ettiği zaman, kadın ondan bu işaretiyle bâin talâkla boş olur, demişlerdir.îbrâhîm en-Nahaî de:Dilsiz kişi talâkı eliyle yazdığında, bu ona lâzım olmuştur, dedi. (Ebû Hanîfe'nin üstadı) Hammâd ibn Süleyman: Dilsiz ve sağır başıyle söylerse, yânî işaret ederse, caiz olur (işaret ettiği şey nafiz olur ve işaret, ibare yerine ikaame olunur), demiştir

---

5300- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا

أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ دُورِ الْأَنْصَارِ قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ بَنُو النَّجَّارِ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ بَنُو عَبْدِ الْأَشْهَلِ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ بَنُو الْحَارِثِ بْنِ الْخَزْرَجِ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ بَنُو سَاعِدَةَ ثُمَّ قَالَ بِيَدِهِ فَقَبَضَ أَصَابِعَهُ ثُمَّ بَسَطَهُنَّ كَالرَّامِي بِيَدِهِ ثُمَّ قَالَ وَفِي كُلِّ دُورِ الْأَنْصَارِ خَيْرٌ

-...Bize el-Leys, Yahya ibn Saîd el-Ensârî'den tahdîs etti ki, o da Enes ibn Mâlik(R)'ten şöyle derken işitnıiştir: Rasûlullah (S):
— "Dikkat edin! Size Ensâr yurtlarının, mahallelerinin (yânı kabilelerinin) hayırlılarını haber vereyim mi?" buyurdu. Sahâbîler:
— Evet (haber ver) yâ Rasûlallah! dediler. Rasûlullah:
— " (Evvelâ) Neccâr oğulları'dır. Sonra onları ta'kîb eden Abdu'l-Eşhei oğulları'dır, sonar onların arkasından gelen el-Hâris ibnu'l-Hazrec oğulları, sonra onları ta'kîbeden Sâide oğulları"buyurdu.Bundan sonra da eliyle şöyle işaret etti: Parmaklarını bir topladı, sonra da eliyle birşey atan kimse gibi onları açıp yaydı, sonra:
— (Mertebeleri farklı olsa da) "Ensâr yurtlarının hepsinde hayır vardır" buyurdu

---

5301 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ أَبُو حَازِمٍ سَمِعْتُهُ مِنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ صَاحِبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُعِثْتُ أَنَا وَالسَّاعَةَ كَهَذِهِ مِنْ هَذِهِ أَوْ كَهَاتَيْنِ وَقَرَنَ بَيْنَ السَّبَّابَةِ وَالْوُسْطَى

-....Ebû Hazım şöyle demiştir: Ben bu hadîsi Rasûlullah'ın sahibi olan Sehl ibn Sa'd es-Sâidî(R)'den işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S):
— "Kıyamet günü ile ben sununla şunun yakınlığı gibi –yâhud da: Şu iki parmak gibi- gönderildim" buyurdu da şehâdet parmağı ile orta parmağın arasını ayırdı

5302 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا جَبَلَةُ بْنُ سُحَيْمٍ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الشَّهْرُ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا يَعْنِي ثَلَاثِينَ ثُمَّ قَالَ وَهَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا يَعْنِي تِسْعًا وَعِشْرِينَ يَقُولُ مَرَّةً ثَلَاثِينَ وَمَرَّةً تِسْعًا وَعِشْرِينَ

-....Bize Cebele ibnu Suhaym tahdîs etti: Ben İbn Umer'den işittim, şöyle diyordu: Peygamber(S):
— '"(Otuz sayısını kasdederek) Ay şöyle, şöyle, şöyledir" buyurdu.
Sonra da (yine iki eliyle ve yirmidokuzu kasdederek):
— "Ve şöyle, şöyle, şöyledir" buyurdu.Bu el hareketleriyle bir kerre otuzu, bir kerre de yirmidokuzu işaret ediyordu

---

5303 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ وَأَشَارَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ نَحْوَ الْيَمَنِ الْإِيمَانُ هَا هُنَا مَرَّتَيْنِ أَلَا وَإِنَّ الْقَسْوَةَ وَغِلَظَ الْقُلُوبِ فِي الْفَدَّادِينَ حَيْثُ يَطْلُعُ قَرْنَا الشَّيْطَانِ رَبِيعَةَ وَمُضَرَ

-...Ebû Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) eliyle Yemen tarafına işaret etti de iki kerrre:
— "îmân işte şu taraftadır, îmân işte şu taraftadır. Dikkad edin! Katılık.ve kalblerin kabalığı da yüksek sesli çığırtkanlardadır. Şeytânın iki boynuzunun doğacağı yer olan Rabîa ve Mudar kabîlelerindedir" buyurdu

---

5304 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَارَةَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ فِي الْجَنَّةِ هَكَذَا وَأَشَارَ بِالسَّبَّابَةِ وَالْوُسْطَى وَفَرَّجَ بَيْنَهُمَا شَيْئًا

-.... Bize Abdulazîz ibnu Ebî Hazım, babasından; o da Sehl ibn Sa'd(R)'dan haber verdi ki,Râsulullah (S):
— "Ben, yetimin işine bakan kimse ile cennette şöyle bulunacağız" buyurdu ve şehâdet parmağıyle orta parmağım biraz açarak işaret etti (de insanlara gösterdi)

بَاب إِذَا عَرَّضَ بِنَفْيِ الْوَلَدِ

5305 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وُلِدَ لِي غُلَامٌ أَسْوَدُ فَقَالَ هَلْ لَكَ مِنْ إِبِلٍ قَالَ نَعَمْ قَالَ مَا أَلْوَانُهَا قَالَ حُمْرٌ قَالَ هَلْ فِيهَا مِنْ أَوْرَقَ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَأَنَّى ذَلِكَ قَالَ لَعَلَّهُ نَزَعَهُ عِرْقٌ قَالَ فَلَعَلَّ ابْنَكَ هَذَا نَزَعَهُ

Erkek, Çocuğun Nefyini Ta'rîz Ettiği Zaman (Hükmünün Beyânı)
-... Bize İmâm Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da Saîd ibnu'l- Müseyyeb'den; o'da Ebû Hureyre(R)'den şöyle tahdîs etti: Çöl halkından bir adam Peygamber(S)'e geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Benim siyah çocuğum oldu (karımdan şübheleniyorum), dedi. Rasûlullah da:
— "Senin develerin var mı?" diye sordu. Bedevi:
— Evet var! dedi. Rasûlullah:
— "O develerin renkleri nasıldır?" diye sordu.O da:
— Kırmızıdır, diye cevâb verdi. Rasûlullah:
— "Bunların içinde beyazı siyaha çalar boz deve var mıdır?" dedi.O da:
— Evet vardır! diye cevâb verdi. Rasûlullah:
— (<O boz renk nereden oldu?" diye sordu. Bedevi:
— Belki soyunun bir damarı çekmiştir! dedi. Rasûlullah da:
— "Senin bu oğlun da eski bir soy köküne çekmiş olabilir!" buyurdu

---

بَاب إِحْلَافِ الْمُلَاعِنِ

5306 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا مِنْ الْأَنْصَارِ قَذَفَ امْرَأَتَهُ فَأَحْلَفَهُمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ فَرَّقَ بَيْنَهُمَا

La'net Edecek Kimseye Yemîn Ettirmek (Yânı Bilinen La'netleşme Kelimelerini Söyletmek)
-.... Bize Cuveyriye, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Ensâr'dan bir adam karısına zina isnadı yapmıştı da, Peygamber (S) onların ikisine de la'netleşme yemini yaptırmış,sonra da aralarını ayırmıştır

---

بَاب يَبْدَأُ الرَّجُلُ بِالتَّلَاعُنِ

5307- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانَ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ هِلَالَ بْنَ أُمَيَّةَ قَذَفَ امْرَأَتَهُ فَجَاءَ فَشَهِدَ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ أَنَّ أَحَدَكُمَا كَاذِبٌ فَهَلْ مِنْكُمَا تَائِبٌ ثُمَّ قَامَتْ فَشَهِدَتْ

Erkek, La'netleşmeye Kadından Önce Başlar

-....Bize îkrime, Abbâs(R)'tan şöyle tahdîs etti: Hilâl ibn Umeyye kendi karısını zina etmekle ittihâm etti. Akabinde Peygam-ber(S)'e geldi de (ittihâmmda doğru söyleyenlerden olduğuna Allah adiyle) dört kerre şehâdet etti. Peygamber:
— "Şübhesiz ki, Allah ikinizden birinizin yalancı olduğunu bilmektedir. İkinizden tevbe edecek var mı?" buyuruyordu. Sonra zevcesi ayağa kalkıp o da (kocasının yalancılardan olduğuna Allah adiyle dört kerre) şehâdet etti

---

بَاب اللِّعَانِ وَمَنْ طَلَّقَ بَعْدَ اللِّعَانِ

5308 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ السَّاعِدِيَّ أَخْبَرَهُ أَنَّ عُوَيْمِرًا الْعَجْلَانِيَّ جَاءَ إِلَى عَاصِمِ بْنِ عَدِيٍّ الْأَنْصَارِيِّ فَقَالَ لَهُ يَا عَاصِمُ أَرَأَيْتَ رَجُلًا وَجَدَ مَعَ امْرَأَتِهِ رَجُلًا أَيَقْتُلُهُ فَتَقْتُلُونَهُ أَمْ كَيْفَ يَفْعَلُ سَلْ لِي يَا عَاصِمُ عَنْ ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَ عَاصِمٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ فَكَرِهَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَسَائِلَ وَعَابَهَا حَتَّى كَبُرَ عَلَى عَاصِمٍ مَا سَمِعَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا رَجَعَ عَاصِمٌ إِلَى أَهْلِهِ جَاءَهُ عُوَيْمِرٌ فَقَالَ يَا عَاصِمُ مَاذَا قَالَ لَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عَاصِمٌ لِعُوَيْمِرٍ لَمْ تَأْتِنِي بِخَيْرٍ قَدْ كَرِهَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَسْأَلَةَ الَّتِي سَأَلْتُهُ عَنْهَا فَقَالَ عُوَيْمِرٌ وَاللَّهِ لَا أَنْتَهِي حَتَّى أَسْأَلَهُ عَنْهَا فَأَقْبَلَ عُوَيْمِرٌ حَتَّى جَاءَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسَطَ النَّاسِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ رَجُلًا وَجَدَ مَعَ امْرَأَتِهِ رَجُلًا أَيَقْتُلُهُ فَتَقْتُلُونَهُ أَمْ كَيْفَ يَفْعَلُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أُنْزِلَ فِيكَ وَفِي صَاحِبَتِكَ فَاذْهَبْ فَأْتِ بِهَا قَالَ سَهْلٌ فَتَلَاعَنَا وَأَنَا مَعَ النَّاسِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا فَرَغَا مِنْ تَلَاعُنِهِمَا قَالَ عُوَيْمِرٌ كَذَبْتُ عَلَيْهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ أَمْسَكْتُهَا فَطَلَّقَهَا ثَلَاثًا قَبْلَ أَنْ يَأْمُرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَكَانَتْ سُنَّةَ الْمُتَلَاعِنَيْنِ

La'netleşme Ve La'netleşmenin Ardından Kadını Boşayan Kimse Babı

-...Sehl ibn Sa' d es-Sâidî şöyle haber vermiştir: Aclân oğullan'ndan Uveymir, Âsim ibn Adiyy el-Ensârî'ye geldi de ona:
— Yâ Âsim, sen ne düşünürsün, re'yini bana haber ver: Bir kimse karısının beraberinde bir adamı (zina hâlinde) bulsa, kadının kocası o adamı öldürür, sonra siz de kendisini kısas olarak Öldürür müsünüz, yoksa bu kimse nasıl yapmalı? (Dört şâhid bulmaya gitse iş bitmiş olacak, sükût etse namusunda susmuş olacak?) Yâ Âsim, sen bu müşkil mes'eleyi benim için Rasûlullah'a soruver, dedi. Akabinde Âsim, Rasûlullah'tan bunu sordu.Fakat Rasûlullah bu sorulan çirkin gördü ve ayıpladı.Hattâ Rasûlullah'tan işittiği sözler Âsım'a ağır geldi.Âsim ailesinin yanına dönünce, Uveymir ona geldi ve:
— Yâ Âsim! Rasûlullah sana ne söyledi? diye sordu. Âsim da Uveymir'e:
— Sen bana hayır getirmedin. Rasûlullah, benim kendisine sormuş olduğum soruları çirkin gördü, dedi. Bunun üzerine Uveymir:
— Vallahi ben vazgeçmeyeceğim, bunu Rasûlullah'a kendim soracağım, dedi.Akabinde Uveymir döndü ve Rasûlullah insanların ortasında iken yanına geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Bana haber ver: Bir kimse, karısıyle beraber bir adamı bulsa, kadının kocası o adamı öldürmen', sonra siz de kısas olarak onu öldürmeli misiniz? Yoksa bu koca ne yapmalı? diye sordu. Bunun üzerine Rasûlullah (S):
— "Senin ve kadının hakkında Allah (Kur'ân âyeti) indirmiştir. Şimdi git, kadını getir!" buyurdu.Sehl dedi ki: Kadını getirince, bu karı-koca Rasûlullah'ın huzurunda la'netleştiler. Ben de insanlarla beraber Rasûlullah'ın yanında idim. Bu karı-koca la'netleşmelerini bitirince, kocası Uveymir:
— Yâ Rasûlallah! Eğer ben bu kadını nikâhımda tutarsam, onun aleyhine yalan söylemiş olurum,dedi ve Rasûlullah ona emretmeden önce kadım üç talâkla boşadı. İbn Şihâb: Artık Uveymir ile karısının bu ayrılmaları, la'netleşen çiftlerin (kocanın talâkıyle ayrılmalarının) sünneti (yânı âdeti, kaanûnu) oldu, demiştir

بَاب التَّلَاعُنِ فِي الْمَسْجِدِ

5309 - حَدَّثَنَا يَحْيَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ الْمُلَاعَنَةِ وَعَنْ السُّنَّةِ فِيهَا عَنْ حَدِيثِ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَخِي بَنِي سَاعِدَةَ أَنَّ رَجُلًا مِنْ الْأَنْصَارِ جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ رَجُلًا وَجَدَ مَعَ امْرَأَتِهِ رَجُلًا أَيَقْتُلُهُ أَمْ كَيْفَ يَفْعَلُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ فِي شَأْنِهِ مَا ذُكِرَ فِي الْقُرْآنِ مِنْ أَمْرِ الْمُتَلَاعِنَيْنِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ قَضَى اللَّهُ فِيكَ وَفِي امْرَأَتِكَ قَالَ فَتَلَاعَنَا فِي الْمَسْجِدِ وَأَنَا شَاهِدٌ فَلَمَّا فَرَغَا قَالَ كَذَبْتُ عَلَيْهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ أَمْسَكْتُهَا فَطَلَّقَهَا ثَلَاثًا قَبْلَ أَنْ يَأْمُرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ فَرَغَا مِنْ التَّلَاعُنِ فَفَارَقَهَا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ ذَاكَ تَفْرِيقٌ بَيْنَ كُلِّ مُتَلَاعِنَيْنِ قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَكَانَتْ السُّنَّةُ بَعْدَهُمَا أَنْ يُفَرَّقَ بَيْنَ الْمُتَلَاعِنَيْنِ وَكَانَتْ حَامِلًا وَكَانَ ابْنُهَا يُدْعَى لِأُمِّهِ قَالَ ثُمَّ جَرَتْ السُّنَّةُ فِي مِيرَاثِهَا أَنَّهَا تَرِثُهُ وَيَرِثُ مِنْهَا مَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ فِي هَذَا الْحَدِيثِ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنْ جَاءَتْ بِهِ أَحْمَرَ قَصِيرًا كَأَنَّهُ وَحَرَةٌ فَلَا أُرَاهَا إِلَّا قَدْ صَدَقَتْ وَكَذَبَ عَلَيْهَا وَإِنْ جَاءَتْ بِهِ أَسْوَدَ أَعْيَنَ ذَا أَلْيَتَيْنِ فَلَا أُرَاهُ إِلَّا قَدْ صَدَقَ عَلَيْهَا فَجَاءَتْ بِهِ عَلَى الْمَكْرُوهِ مِنْ ذَلِكَ

Mescidde La'netleşme Babı
-....Bize İbn Cureyc haber verip şöyle dedi: Bana İbnu Şihâb, la'netleşmeden ve ondaki sünnetten; Sâide oğulları'nın kardeşi Sehl ibn Sa'd hadîsinden şöyle haber verdi: Ensâr'dan bir adam Rasûlullah'a geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Bana haber ver: Bir kimse karısıyle beraber bir kişiyi (zina üzerinde) bulsa,kadının kocası o adamı öldürmen' mi? Yoksa bu koca nasıl yapmalı? dedi.Bunun üzerine Allah onun şahsı hakkında la'netleşecek çiftin işinden Kur'ân'da zikrettiği âyeti indirdi. Akabinde Peygamber (S) ona:
— "Allah senin ve zevcen hakkında hükmetmiştir" buyurdu.Sehl dedi ki: Bunun ardından o karı-koca, ben de mescidde hâzır ve şâhid iken mescidde la'netleştiler. La'netleşmeleri bitince o koca (yânı Uveymir):
— Yâ Rasûlallah! Eğer ben bu kadını nikâhımda tutarsam,ona yalan iftira etmiş olurum, dedi ve la'netleşmelerinden ayrıldıkları zaman, Rasûlullah ona emretmeden önce, o karısını üç talâkla boşadı ve böylece Peygamber'in huzurunda o kadından ayrıldı,
Sehl yâhud İbn Şihâb: îşte bu, la'netleşen her çift arasında olan ayırmadır, dedi.İbn Cureyc şöyle demiştir: İbn Şihâb şöyle dedi: Artık sünnet (yânı âdet ve kaanûn), bunların ardından la'netleşen karı-koca arasının ayrılması oldu. La'netleşme yapan Havle kadın (la'netleşme sırasında) hâmile idi. Doğurduğu oğlu anasına nisbetle çağrılır oldu.Râvî dedi ki: Sonra la'netleşen kadının mîrâsı hususundaki sünnet de, kadının kendi nesebine katılan o çocuğa vâris olması, çocuğun da Allah'ın kendisine farz kıldığı mikdâr kadına vâris olması tarzında cereyan etti.İbn Cureyc, İbn Şihâb'dan; o da Sehl ibn Sa'd es-Sâidî'den olmak üzere bu hadîs şunu da söyledi: Peygamber (S):
— "Eğer kadın kızılca keler gibi kırmızı ve kısa bir çocuk getirirse, ben elbette kadının doğru söylemiş olduğunu ve kocasının ona iftira ettiğini düşünürüm. Eğer kadın, vücûdu siyah, gözleri geniş, kıçının iki yanı büyük bir çocuk doğurursa, elbette ben Uveymir'in bu kadına zina isnadında doğru söylediğini sanırım" buyurdu. Sonra kadın çocuğu, bu tiplerden sevilmeyen vasıf üzere (yânî kocasını doğrulayıcı vasıf üzere) getirdi

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كُنْتُ رَاجِمًا بِغَيْرِ بَيِّنَةٍ

5310 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ ذُكِرَ التَّلَاعُنُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عَاصِمُ بْنُ عَدِيٍّ فِي ذَلِكَ قَوْلًا ثُمَّ انْصَرَفَ فَأَتَاهُ رَجُلٌ مِنْ قَوْمِهِ يَشْكُو

إِلَيْهِ أَنَّهُ قَدْ وَجَدَ مَعَ امْرَأَتِهِ رَجُلًا فَقَالَ عَاصِمٌ مَا ابْتُلِيتُ بِهَذَا الْأَمْرِ إِلَّا لِقَوْلِي فَذَهَبَ بِهِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ بِالَّذِي وَجَدَ عَلَيْهِ امْرَأَتَهُ وَكَانَ ذَلِكَ الرَّجُلُ مُصْفَرًّا قَلِيلَ اللَّحْمِ سَبْطَ الشَّعَرِ وَكَانَ الَّذِي ادَّعَى عَلَيْهِ أَنَّهُ وَجَدَهُ عِنْدَ أَهْلِهِ خَدْلًا آدَمَ كَثِيرَ اللَّحْمِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ بَيِّنْ فَجَاءَتْ شَبِيهًا بِالرَّجُلِ الَّذِي ذَكَرَ زَوْجُهَا أَنَّهُ وَجَدَهُ فَلَاعَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُمَا قَالَ رَجُلٌ لِابْنِ عَبَّاسٍ فِي الْمَجْلِسِ هِيَ الَّتِي قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ رَجَمْتُ أَحَدًا بِغَيْرِ بَيِّنَةٍ رَجَمْتُ هَذِهِ فَقَالَ لَا تِلْكَ امْرَأَةٌ كَانَتْ تُظْهِرُ فِي الْإِسْلَامِ السُّوءَ قَالَ أَبُو صَالِحٍ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ آدَمَ خَدِلًا

Peygamber(S)'İn: "Eğer ben beyyinesiz olarak bir kimseyi recm edici olsaydım, o zânîyi recm ederdim" Kavli Babı

-...Bana el-Leys, Yahya ibn Saîd'den; o da Abdurrahmân ibnu'l-Kaasım ibni Muhammed'den;o da İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti (ki, o şöyle demiştir): Peygamber'in yanında la'netleşme zikrolundu.Âsim ibn Adiyy de bu konuda (yakışmayacak derecede sert)ı bir söz söyledi. Bundan sonra Âsim,Peygamber'in yanından ayrıldı. Akabinde kendisine kendi kavminden birisi gelip, kansıyle berâber bir adam bulduğunu ona şikâyet ediyordu. Bunun üzerine Âsim:

— Ben bu belâya başka değil, ancak kendi sözümden dolayı uğratıldım, dedi. Akabinde o adamı Peygamber'e götürdü. O kimse de Peygam-ber'e kansıyle halvet hâlinde bulduğu adamı haber verdi. Âsım'm getirdiği bu adam çok san, az etli, düz ve sarkık saçlı idi. Bu adamın, karısının yanında bulunduğunu iddia ettiği adam ise iri vücûdlu, esmer ve çok etli bir kimse idi.Peygamber (S):

— "Ya Allah! (Bu mes'elenin hükmünü) bize beyân et!" dedi.Sonra o kadın, kocasının kadınla beraber bulduğunu zikrettiği adama benzer bir çocuk dünyâya getirdi. Peygamber bu karı-koca arasında la'netleşme yaptırmıştı. Bir adam mecliste İbn Abbâs'a:

— Bu kadın, Peygamber'in "Eğer ben bir kimseyi delilsiz recm etseydim, bunu recm ederdim"buyurduğu kadın mıdır? (Yânî bu Uveymir'in karısı mıdır?) diye sordu. îbn Abbâs:

— Hayır (bu o değildir). Bu, İslâm içinde kötü fiili açığa çıkarmakta olan (fakat bu, kendisinde beyyine ile sabit olmayan, i'tirâf da etmeyen başka) bir kadın idi, dedi.Leys ibn Sa'd'ın kâtibi olan Ebû Salih ile Abdullah ibn Yûsuf, bu hadîsteki "Hadlen" kelimesini noktalı hâ'nın fethi ve dâl'in kesri ile "Hadilen" şeklinde söylemişlerdir

---

بَاب صَدَاقِ الْمُلَاعَنَةِ

5311 - حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ زُرَارَةَ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عُمَرَ رَجُلٌ قَذَفَ امْرَأَتَهُ فَقَالَ فَرَّقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَخَوَيْ بَنِي الْعَجْلَانِ وَقَالَ اللَّهُ يَعْلَمُ أَنَّ أَحَدَكُمَا كَاذِبٌ فَهَلْ مِنْكُمَا تَائِبٌ فَأَبَيَا وَقَالَ اللَّهُ يَعْلَمُ أَنَّ أَحَدَكُمَا كَاذِبٌ فَهَلْ مِنْكُمَا تَائِبٌ فَأَبَيَا فَقَالَ اللَّهُ يَعْلَمُ أَنَّ أَحَدَكُمَا كَاذِبٌ فَهَلْ مِنْكُمَا تَائِبٌ فَأَبَيَا فَفَرَّقَ بَيْنَهُمَا قَالَ أَيُّوبُ فَقَالَ لِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ إِنَّ فِي الْحَدِيثِ شَيْئًا لَا أَرَاكَ تُحَدِّثُهُ قَالَ قَالَ الرَّجُلُ مَالِي قَالَ قِيلَ لَا مَالَ لَكَ إِنْ كُنْتَ صَادِقًا فَقَدْ دَخَلْتَ بِهَا وَإِنْ كُنْتَ كَاذِبًا فَهُوَ أَبْعَدُ مِنْكَ

La'netleşme Yapan Kadının Mehri Babı

-...İbn Cubeyr şöyle demiştir: Ben Abdullah ibn Umer'e, karısına zina isnad eden kimse hakkındaki hükmü sordum. İbn Umer bana şöyle cevâb verdi: Peygamber (S) Aclân oğullarından bir karı-koca arasında zina töhmetinden dolayı ayırmakla hükmetti. Şöyle ki: Peygamber (la'netleşmedenönce):

— "Allah, ikinizden birinizin yalancı olduğunu bilmektedir. Binâenaleyh ikinizden tevbe edecek var mı?" diye sordu. İkisi de tevbe etmekten çekindiler. Peygamber yine:

— "Allah ikinizden birinin yalancı olduğunu biliyor. Sizden tevbe edecek var mı?" diye sordu.Onlar tevbe etmekten çekindiler. Peygamber üçüncü defa:

— "Allah, ikinizden birinizin yalancı olduğunu bilmektedir. Binâenaleyh ikinizden tevbe edecek var mı?" buyurdu. Onlar bu sefer de tevbe etmekten çekindiler. Bunun üzerine Peygamber (S), la'netleşmelerinin

ardından bu karı-koca arasını ayırdı. Eyyûb es-Sahtıyânî geçen senedle şöyle demiştir: Amr ibn Dînâr bana: Bu hadîsin içinde birşey daha vardır (ben onu Saîd ibn Cubeyr'-den işitip ezber etmiştim) ki, seni onu tahdîs eder görmüyorum, dedi:Saîd şunu da söylemişti: La'netleşen erkek:
— Benim (bu kadına vermiş olduğum) malım ne olacak? dedi. Yine Saîd dedi ki: Ona:
— "O mal sana âid değildir. Eğer sen zina isnadında doğru olsan bile sen o kadınla o mal mukaabilinde cima etmiştin (böylece kadın onun hepsini hakk etmiş oldu). Eğer sen zina isnadında yalancı isen, o mal senden daha uzaktır" denildi

---

بَاب قَوْلِ الْإِمَامِ لِلْمُتَلَاعِنَيْنِ إِنَّ أَحَدَكُمَا كَاذِبٌ فَهَلْ مِنْكُمَا تَائِبٌ

5312 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرٌو سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ قَالَ سَأَلْتُ ابْنَ عُمَرَ عَنْ حَدِيثِ الْمُتَلَاعِنَيْنِ فَقَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْمُتَلَاعِنَيْنِ حِسَابُكُمَا عَلَى اللَّهِ أَحَدُكُمَا كَاذِبٌ لَا سَبِيلَ لَكَ عَلَيْهَا قَالَ مَالِي قَالَ لَا مَالَ لَكَ إِنْ كُنْتَ صَدَقْتَ عَلَيْهَا فَهُوَ بِمَا اسْتَحْلَلْتَ مِنْ فَرْجِهَا وَإِنْ كُنْتَ كَذَبْتَ عَلَيْهَا فَذَاكَ أَبْعَدُ لَكَ قَالَ سُفْيَانُ حَفِظْتُهُ مِنْ عَمْرٍو وَقَالَ أَيُّوبُ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عُمَرَ رَجُلٌ لَاعَنَ امْرَأَتَهُ فَقَالَ بِإِصْبَعَيْهِ وَفَرَّقَ سُفْيَانُ بَيْنَ إِصْبَعَيْهِ السَّبَّابَةِ وَالْوُسْطَى فَرَّقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَخَوَيْ بَنِي الْعَجْلَانِ وَقَالَ اللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّ أَحَدَكُمَا كَاذِبٌ فَهَلْ مِنْكُمَا تَائِبٌ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ قَالَ سُفْيَانُ حَفِظْتُهُ مِنْ عَمْرٍو وَأَيُّوبَ كَمَا أَخْبَرْتُكَ

İmâmın (Devlet Başkanının Yâhud Vekili Olan Hâkimin) La'netleşecek Karı-Koca Ya Hitaben: "Şübhesiz ikinizden biriniz yalancıdır. Sizden tevbe edecek var mi?" Demesi Babı
- Bize Alî ibn Abdillah el-Medenî tahdîs etti. Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi:Amr ibn Dînâr şöyle demiştir: Ben Saîd ibn Cubeyr'den işittim, o şöyle dedi: Ben İbn Umer'e la'netleşen kan-kocanın hükmünden (bunların arası ayrılır mı diye) sordum. İbn Umer şöyle cevâb verdi: Peygamber (S) la'netleşecek karı ile kocaya hitaben:
— "Sizin hesabınız Allah'a âiddir. (Kulun bildiği şudur:) İkinizden biri yalanadır" buyurdu.La'netleşmeden sonra kocaya:
— "Artık bu kadın üzerinde senin hâkimiyetine hiçbir yol kalmadı" buyurdu.Koca:
— Benim malım (verdiğim mehr bedeli ne olacak)? diye sordu. Peygamber:
— "O mal senin değildir. Çünkü sen kadına zina isnadında doğru söylemiş olsan bile, o malı sen kadının fercini kendine halâl kılmak mukaabilinde vermiş idin, (mal da kadının olmuş idi). Eğer ona sen zina isnadında yalan söylemiş isen, mehr malını istemek senden daha uzaktır" buyurdu.Râvî Sufyân: Ben bu hadîsi Amr ibn Dinar'dan işitip ezberledim, demiştir. Eyyûb es-Sahtıyânî de şöyle dedi: Ben Saîd ibn Cubeyr'den işittim, şöyle dedi: Ben İbn Umer'e:
— Kansıyle la'netleşmiş kimse (ayrılır mı)? dedim.İbn Umer iki parmağıyle işaret etti... Sufyân ibn Uyeyne de iki parmağı: Sebbâbe parmağı ile orta parmağı arasını ayırdı. Peygamber de Aclân oğulları'ndan karı-kocanın arasını ayırdı da:
— "Allah ikinizden birinizin yalancı olduğunu bilmektedir. Sizden îevbe edecek var mı?" diye üç kerre sordu. Buhârî'nin şeyhi Alî ibn Abdillah el-Medînî şöyle dedi: Bana Sufyân: Ben bu hadîsi Amr ibn Dinar'dan ve Eyyûb'dan sana haber verdiğim gibi ezberledim, demiştir

---

بَاب التَّفْرِيقِ بَيْنَ الْمُتَلَاعِنَيْنِ

5313 - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَّقَ بَيْنَ رَجُلٍ وَامْرَأَةٍ قَذَفَهَا وَأَحْلَفَهُمَا

La'netleşen Karı-Koca Arasını Ayırma Babı
-....Bize Enes ibnu Iyâd, Ubeydullah'tan; o da Nâfi'den tahdîs etti ki, ona da Abdullah ibn Umer (R): Rasûlullah (S), karısına zina isnâd eden bir adamla karısını ayrı ayrı yemîn ettirerek,aralarını ayırdı, diye haber vermiştir.

5314 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ لَاعَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ رَجُلٍ وَامْرَأَةٍ مِنْ الْأَنْصَارِ وَفَرَّقَ بَيْنَهُمَا

-...Ubeydullah el-Umeri (şöyle demiştir): Bana Nâfi' haber verdi ki, İbn Umer (R):Peygamber (S) Ensâr'dan bir kan-koca arasında la'netleşme yaptırdı da, bunların arasını ayırdı,demiştir

---

بَاب يَلْحَقُ الْوَلَدُ بِالْمُلَاعِنَةِ

5315 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا مَالِكٌ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَاعَنَ بَيْنَ رَجُلٍ وَامْرَأَتِهِ فَانْتَفَى مِنْ وَلَدِهَا فَفَرَّقَ بَيْنَهُمَا وَأَلْحَقَ الْوَلَدَ بِالْمَرْأَةِ

Çocuk, La'netleşme Yapan Kadının Soyuna Katılır
-.. Bana Nâfi', İbn Umer'den tahdîs etti ki, Peygamber (S), bir adamla karısı arasında la'netleşme yaptırmıştır. Adam kadından doğacak çocuğu reddetmiş, bunun üzerine Peygamber, o karı-kocamn arasını ayırıp, çocuğu da kadının nesebine katmıştır

---

بَاب قَوْلِ الْإِمَامِ اللَّهُمَّ بَيِّنْ

5316 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْقَاسِمِ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ قَالَ ذُكِرَ الْمُتَلَاعِنَانِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عَاصِمُ بْنُ عَدِيٍّ فِي ذَلِكَ قَوْلًا ثُمَّ انْصَرَفَ فَأَتَاهُ رَجُلٌ مِنْ قَوْمِهِ فَذَكَرَ لَهُ أَنَّهُ وَجَدَ مَعَ امْرَأَتِهِ رَجُلًا فَقَالَ عَاصِمٌ مَا ابْتُلِيتُ بِهَذَا الْأَمْرِ إِلَّا لِقَوْلِي فَذَهَبَ بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ بِالَّذِي وَجَدَ عَلَيْهِ امْرَأَتَهُ وَكَانَ ذَلِكَ الرَّجُلُ مُصْفَرًّا قَلِيلَ اللَّحْمِ سَبْطَ الشَّعَرِ وَكَانَ الَّذِي وَجَدَ عِنْدَ أَهْلِهِ آدَمَ خَدْلًا كَثِيرَ اللَّحْمِ جَعْدًا قَطَطًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ بَيِّنْ فَوَضَعَتْ شَبِيهًا بِالرَّجُلِ الَّذِي ذَكَرَ زَوْجُهَا أَنَّهُ وَجَدَ عِنْدَهَا فَلَاعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُمَا فَقَالَ رَجُلٌ لِابْنِ عَبَّاسٍ فِي الْمَجْلِسِ هِيَ الَّتِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ رَجَمْتُ أَحَدًا بِغَيْرِ بَيِّنَةٍ لَرَجَمْتُ هَذِهِ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَا تِلْكَ امْرَأَةٌ كَانَتْ تُظْهِرُ السُّوءَ فِي الْإِسْلَامِ

İMÂMIN La'netleşmede: "Yâ Allah (bu mes'eledeki hükmü) açıkla!' Kavli Babı
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'ın huzurunda la'netleşen iki kişi zikrolundu. Âsim ibn Adiyy de bu konuda -öyle bir kimseyi derhâl öldüreceği nev'inden- bir söz söyledi. Sonra ona karısıyle beraber bir adam bulduğunu zikretti. Bunun üzerine Âsim:
— Benim bu işle belâya uğratılmam, başka değil, ancak kendi sözüm (yânı olmamış şeyi sormam) yüzündendir, dedi.Ve o akrabasını Rasûlullah'a götürdü. O da Rasûlullah'a karısıyle bir adamı yalnız bulduğunu haber verdi. Âsım'ın hısımı olan bu adam çok san, az etli, düz saçlı bir kimse idi. Bunun karısının yanında bulduğu kişi ise esmer, kalın bacaklı, çok etli ve saçları çok kıvırcık bir kimse idi. Rasûlullah (S):

— "Yâ Allah, beyân eyle!" dedi.Sonunda kadın, kocasının yanında bulduğunu zikrettiği adama benzer bir çocuk doğurdu. Âsım'ın hısımı, karısını yabancı biriyle halvette bulduğunu zikretmesinin ardından, Rasûlullah o kan-koca arasında la'netleşme yaptırdı. Bir adam bu mecliste İbn Abbâs'a:
— Bu kadın, Rasûlullah'ın "Eğer ben bir kimseyi delîlsiz olarak recm eder olaydım, elbette bu kadım recm ederdim " buyurduğu kadın mıdır? diye sordu. İbn Abbâs:
— Hayır, bu îslâm içinde fahişeliği açıktan yapan (fakat i'tirâf etmeyen, aleyhine bu hususta beyyine de dikilemeyen) bir kadındı, demiştir

---

بَاب إِذَا طَلَّقَهَا ثَلَاثًا ثُمَّ تَزَوَّجَتْ بَعْدَ الْعِدَّةِ زَوْجًا غَيْرَهُ فَلَمْ يَمَسَّهَا

5317 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رِفَاعَةَ الْقُرَظِيَّ تَزَوَّجَ امْرَأَةً ثُمَّ طَلَّقَهَا فَتَزَوَّجَتْ آخَرَ فَأَتَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَتْ لَهُ أَنَّهُ لَا يَأْتِيهَا وَأَنَّهُ لَيْسَ مَعَهُ إِلَّا مِثْلُ هُدْبَةٍ فَقَالَ لَا حَتَّى تَذُوقِي عُسَيْلَتَهُ وَيَذُوقَ عُسَيْلَتَكِ

Erkek Karısını Üç Talâkla Boşadığında, Kadın İddetîni Beklemesinin Ardından Başka Bir Koca İle Evlense. Fakat İkinci Koca Kadınla Cinsî Münâsebet Yapmasa (Bu Hâlde Kadını Boşasa, Bu Kadın Birinci Kocaya Halâl Olur Mu)?
-.. Bize Amr ibn Alî tahdîs etti. Bize Yahya ibn Saîd el-Kat*tân tahdîs etti. Bize Hişâm tahdîs edip şöyle dedi: Bana babam Urve ibnu'z-Zubeyr, Âişe'den; o da Peygamber(S)'den olmak üzere tahdîs etti.
-.. Bize Usmân ibn Ebî Şeybe tahdîs etti. Bize Abdetu, Hişâm'-dan; o da babasından; o da Âişe(R)'den şöyle tahdîs etti: Rifâa el-Kurazî bir kadınla evlendi. Sonra da o kadını boşadı. Kadın da başka biriyle evlendi ."Sonra bu kadın Peygamber'e geldi de, kocasının kendisiyle cinsî münâsebet yapamadığını ve kocasının erkeklik âletinin ancak elbise saçağı gibi gevşek olduğunu zikretti. Peygamber (S) kadına:
— "Sen ikinci kocanın balçığından tatmadıkça, kocan da senin balçığından tatmadıkça, sen ilk kocana dönemezsin" buyurdu

---

بَاب { وَاللَّائِي يَئِسْنَ مِنْ الْمَحِيضِ مِنْ نِسَائِكُمْ إِنْ ارْتَبْتُمْ } قَالَ مُجَاهِدٌ إِنْ لَمْ تَعْلَمُوا يَحِضْنَ أَوْ لَا يَحِضْنَ وَاللَّائِي قَعَدْنَ عَنْ الْمَحِيضِ { وَاللَّائِي لَمْ يَحِضْنَ } { فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ }

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Kadınlarınız içinden artık âdetten kesilmiş olanlarla henüz âdetini görmemiş bulunanların iddetlerinde, eğer şübhe ederseniz, onların iddeti üç aydır. " (et-Talâk:4)
Mucâhid "Eğer şübhe ederseniz" kavlinin tefsiri hakkında: Eğer siz kadınların hayız görmekte yâhud görmemekte olduklarını ve hayızdan kesilip oturmuş olanları ve henüz hiç hayız görmemiş olanları(n hükümlerini) bilemezseniz, onların iddetleri üç aydır, demiştir

---

بَاب { وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ }

5318 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزَ الْأَعْرَجِ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَتْهُ عَنْ أُمِّهَا أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ امْرَأَةً مِنْ أَسْلَمَ يُقَالُ لَهَا سُبَيْعَةُ كَانَتْ تَحْتَ زَوْجِهَا تُوُفِّيَ عَنْهَا وَهِيَ حُبْلَى فَخَطَبَهَا أَبُو السَّنَابِلِ بْنُ بَعْكَكٍ فَأَبَتْ أَنْ تَنْكِحَهُ فَقَالَ وَاللَّهِ مَا يَصْلُحُ أَنْ تَنْكِحِيهِ حَتَّى تَعْتَدِّي آخِرَ الْأَجَلَيْنِ فَمَكُثَتْ قَرِيبًا مِنْ عَشْرِ لَيَالٍ ثُمَّ جَاءَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ انْكِحِي

Yüce ALLAH'IN: "Yüklü kadınların iddetleri ise yüklerini vazJ etmeleri(ylebiter) " (et-Talâk: 4) Kavli Babı

-...Abdurrahmân ibn Hürmüz el-A'rec şöyle demiştir: Bana Ebû Seleme Abdurrahmân ibn Avf haber verdi. Ona da Ebû Sele-me'nin kızı Zeyneb, Peygamber'in zevcesi olan annesi Ümmü Seleme'den şöyle haber vermiştir: Eşlem kabilesinden Subey'a denilen bir kadın (Mekke'den hicret etmesinin ardından Mekke'de vefat eden) kocası Sa'd ibn Havle'nin nikâhı altında idi. Bu Sa'd vefat ettiği zaman, kadın gebe idi. (Doğurunca) bu kadına Ebu's-Senâbîl ibnu Ba'-kek evlenmek üzere tâlib oldu. Kadın onunla nikâh olmayı kabyl etmedi. Ebu's-Senâbîl (onun başka isteyenler için) süslendiğini görünce:
— Vallahi sen iki müddetin sonuncusunu (yânî dört ay on günü) iddet beklemedikçe, o kimse ile evlenmen uygun olmaz, dedi.Kadın doğurmasının ardından on geceye yakın durdu. Sonra Pey-gamber'e gelip sordu. Peygamber (S) ona:
— "Nikâh et" (Çünkü iddetin doğurmanla bitmiştir) buyurdu.

5319 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ عَنْ اللَّيْثِ عَنْ يَزِيدَ أَنَّ ابْنَ شِهَابٍ كَتَبَ إِلَيْهِ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ كَتَبَ إِلَى ابْنِ الْأَرْقَمِ أَنْ يَسْأَلَ سُبَيْعَةَ الْأَسْلَمِيَّةَ كَيْفَ أَفْتَاهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ أَفْتَانِي إِذَا وَضَعْتُ أَنْ أَنْكِحَ

-.... el-Leys, Yezîd ibn Ebî Habîb'den tahdîs etti ki, İbn Şihâb ona şöyle yazmıştır: Ubeydullah ibn Abdillah, ona babasından (yânî Abdullah ibn Utbe ibn Mes'ûd'dan) haber vermiştir ki, o İbnu Erkam'a, Subey'a el-Eslemiyye'den Peygamber'in ona fasıl fetva verdiğini sormasını yazmış. Sorulduğunda kadın:
— Peygamber (S) bana, çocuğu doğurduğum zaman nikâh olmama fetva verdi, demiştir.

5320- حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ أَنَّ سُبَيْعَةَ الْأَسْلَمِيَّةَ نُفِسَتْ بَعْدَ وَفَاةِ زَوْجِهَا بِلَيَالٍ فَجَاءَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَأْذَنَتْهُ أَنْ تَنْكِحَ فَأَذِنَ لَهَا فَنَكَحَتْ

-....Bize Mâlik, Hişâm ibn Urve'den; o da babasından; oda el-Mısver ibn Mahrame'den şöyle tahdîs etti: Subey'a el-Eslemiyye, kocasının ölümünün ardından birkaç geceler sonra çocuk doğurdu. Akabinde Peygamber(S)'e geldi ve ondan nikâh olmak üzere izin istedi.Peygamber de ona izin verdi,o da nikâh oldu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ } وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ فِيمَنْ تَزَوَّجَ فِي الْعِدَّةِ فَحَاضَتْ عِنْدَهُ ثَلَاثَ حِيَضٍ بَانَتْ مِنْ الْأَوَّلِ وَلَا تَحْتَسِبُ بِهِ لِمَنْ بَعْدَهُ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ تَحْتَسِبُ وَهَذَا أَحَبُّ إِلَى سُفْيَانَ يَعْنِي قَوْلَ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ مَعْمَرٌ يُقَالُ أَقْرَأَتْ الْمَرْأَةُ إِذَا دَنَا حَيْضُهَا وَأَقْرَأَتْ إِذَا دَنَا طُهْرُهَا وَيُقَالُ مَا قَرَأَتْ بِسَلًى قَطُّ إِذَا لَمْ تَجْمَعْ وَلَدًا فِي بَطْنِهَا

Yüce Allah'ın: 'Boşanmış kadınlar kendi kendilerine üç hayız ve' Kavli Babı

Ve İbrâhîm en-Nahaî, iddeti içinde iken bir kadınla evlenip de kadın bu kocanın yanında üç hayız görmüş bulunan kimse hakkında: Bu kadın evvelki kocasından kesin olarak boş olmuştur ve kadın bu hayızları, birinci kocadan sonraki koca için hesâb edemez, demiştir. ez-Zuhrî ise: Kadın bu üç hayzı birinci için olduğu gibi ikincisi için de iddet hesâb eder (ikisine bir tek iddet yeter), demiştir. Sufyân es-Sevrî'ye ise Zuhrî'nin bu sözü daha sevgilidir.Ebû Ubeyde Ma'mer ibnu'l-Musennâ: Kadının hayzı yakın olduğu zamanda da, temizliği yakın olduğu zamanda da "Akraati'l-Meretu" denilir (yânî bu kelime iki zıdd ma'nâda kullanılır). Ve kadın karnında bir çocuk toplamadığı zaman "Mâ karaat bi- selân kattu = Onun döl yatağı asla birşey toplamadı" denilir, demiştir

---

بَاب قِصَّةِ فَاطِمَةَ بِنْتِ قَيْسٍ وَقَوْلِ اللَّهِ { وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا } { أَسْكِنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وُجْدِكُمْ وَلَا تُضَارُّوهُنَّ لِتُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ وَإِنْ كُنَّ أُولَاتِ حَمْلٍ فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ إِلَى قَوْلِهِ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا }

Fâtımâ Bintu Kays Kıssası Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
"... Boşanan kadınları evlerinden çıkarmayın, kendileri de çıkmasınlar. Meğer ki, apaçık bir kötülük meydana getirmiş olsunlar. Bunlar Allah 'in sınırlarıdır. Kim Allah'ın sınırlarını aşarsa muhakkak ki, kendisine yazık etmiş olur. Bilmezsin olur ki, Allah bunun ardından bir iş peyda ediverir" (et-Talâk:1); "Boşanan o kadınları, gücünüzün yettiği kadar, ikaamet ettiğiniz yerin bir kısmında oturtun. Evleri başlarına dar etmek (onları çıkmaya mecbur kılmak) için kendilerine zarar yapmayın. Eğer onlar yüklü iseler yüklerini koyuncaya kadar nafakalarını verin. Eğer (kendilerinden olan evlâdlarınızı) sizin fâidenize emzirirlerse onlara ücretlerini verin. Aranızda güzelce müşavere edin. Eğer güçlüğe uğrarsanız o hâlde çocuğu erkeğin hesabına bir başka kadın emzirecektir. Genişliği olan, nafakayı genişliğine gore versin. Rızkı kendisine daraltılmış bulunan fakır de nafakayı Allah'ın ona verdiğinden versin. Allah hiçbir nefse, ona verdiğinden başkasını yüklemez. Allah, güçlüğün arkasından kolaylık ihsan eder" (et-Talâk: 6-7)

5322- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَسُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ أَنَّهُ سَمِعَهُمَا يَذْكُرَانِ أَنَّ يَحْيَى بْنَ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ طَلَّقَ بِنْتَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَكَمِ فَانْتَقَلَهَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَأَرْسَلَتْ عَائِشَةُ أُمُّ الْمُؤْمِنِينَ إِلَى مَرْوَانَ بْنِ الْحَكَمِ وَهُوَ أَمِيرُ الْمَدِينَةِ اتَّقِ اللَّهَ وَارْدُدْهَا إِلَى بَيْتِهَا قَالَ مَرْوَانُ فِي حَدِيثِ سُلَيْمَانَ إِنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْحَكَمِ غَلَبَنِي وَقَالَ الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَوَمَا بَلَغَكِ شَأْنُ فَاطِمَةَ بِنْتِ قَيْسٍ قَالَتْ لَا يَضُرُّكَ أَنْ لَا تَذْكُرَ حَدِيثَ فَاطِمَةَ فَقَالَ مَرْوَانُ بْنُ الْحَكَمِ إِنْ كَانَ بِكِ شَرٌّ فَحَسْبُكِ مَا بَيْنَ هَذَيْنِ مِنْ الشَّرِّ

-...Bize İmâm Mâlik, Yahya ibn Saîd'den; o da el-Kaasım ibn Muhammmed'den ve Süleyman ibn Yesâr'dan tahdîs etti. Yahya ibn Saîd el-Ensârî, el-Kaasım ibn Muhammed ile Süleyman ibn Yesâr'dan işitmiştir ki, onlar şöyle zikrediyorlardı: Yahya ibn Saîd ibni'l-Âs, Abdurrahmân ibnu'l- Hakem'in kızını (Amre'yi) kesin olarak boşadı. Kadının babası Abdurrahmân, onu boşanmış olduğu evinden nakletti. Mü'minlerin annesi Âişe bu nakletmeyi işitince, kadının amcası olan Mervân ibnu'l-Hakem'e şu haberi gönderdi: -Mervân o zaman Muâviye'nin Medine üzerindeki vâlîsi bulunuyordu-Ve:
— Yâ Mervân, Allah'tan sakın ve o kadını boşanmış olduğu evine geri gönder, dedi.Mervân da, Süleyman ibn Yesâr'ın hadîsinde Âişe'ye cevâb olarak:
— Abdurrahmân ibnu'l-Hakem bana galebe etti (onu nakledenlere mâni' olmaya muktedir olamadım), demiştir.el-Kaasım ibn Muhammed de kendi hadîsinde şöyle dedi: Mervân da Âişe'ye cevâb vererek:
— Sana Fâtıma bintu Kays'ın işi ulaşmadı mı? dedi. Âişe de Mervân'a:
— Fâtıma hadîsini zikretmemen sana zarar vermez, dedi. Mervân ibnu'l-Hakem de Âişe'ye:
— Eğer senin yanında bir şerr (gerekçesi) varsa (yânî eğer sence Fâtıma bintu Kays'ın çıkma sebebi, kendisiyle kocasının hısımları arasında vâki' olan şerr ise) bu ikisi (yânî Amre ile kocası Yahya ibn Saîd) arasındaki şerr de (Amre'nin intikaalinin cevazı hususunda) sana yeterli bir sebebdir, dedi

---

5324- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ مَا لِفَاطِمَةَ أَلَا تَتَّقِي اللَّهَ يَعْنِي فِي قَوْلِهَا لَا سُكْنَى وَلَا نَفَقَةَ

-...BizeŞu'be, Abdurrahmânibnu'I-Kaasım'dan; o da babasından tahdîs etti ki, Âişe: Fâtıma bintu Kays'ın nesi var? Söylediği söz hususunda Allah'tan sakınmaz mı? demiştir ki, bununla Fâtıma'nın, kesin boşanmış kadın için: Süknâ ve nafaka yoktur, sözünü kasdetmektedir.

5325 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ لِعَائِشَةَ أَلَمْ تَرَيْ إِلَى فُلَانَةَ بِنْتِ الْحَكَمِ طَلَّقَهَا زَوْجُهَا الْبَتَّةَ فَخَرَجَتْ فَقَالَتْ بِئْسَ مَا صَنَعَتْ قَالَ أَلَمْ تَسْمَعِي فِي قَوْلِ فَاطِمَةَ قَالَتْ أَمَا إِنَّهُ لَيْسَ لَهَا خَيْرٌ فِي ذِكْرِ هَذَا الْحَدِيثِ وَزَادَ ابْنُ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَابَتْ عَائِشَةُ أَشَدَّ الْعَيْبِ وَقَالَتْ إِنَّ فَاطِمَةَ كَانَتْ فِي مَكَانٍ وَحْشٍ فَخِيفَ عَلَى نَاحِيَتِهَا فَلِذَلِكَ أَرْخَصَ لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Bize Sufyân es-Sevrî, Abdurrahmân ibnu'l-Kaasim'dan;o da babasından tahdîs etti ki, Urvetu'bnu'z-Zubeyr, Âişe'ye hitaben:
— Hakem'in kızı Fulâne'yi görmedin mi? Kocası onu kesin olarak boşadı da bunun üzerine o kadın hemen kocasının evinden dışarı çıktı, dedi.Âişe de:
— O kadın dışarıya çıkmakla kötü bir iş yapmıştır, dedi. Bu sefer Urve, Âişe'ye:
— Sen Fâtıma bintu Kays'ın (kendisine boşandığı evden dışarı çıkmasına izin verildiği hakkındaki) sözünü işitmedin mi? diye karşılık verdi. Bunun üzerine Âişe:
— Dikkat et! Şu muhakkak ki, o hadîsin zikrinde Fâtıma lehine hiçbir hayır yoktur (Çünkü o hüküm ona hâss idi), dedi.İbnu Ebi'z-Zinâd, Hişâm'dan; o da babası Urve'den olmak üzere şunu ziyâde etti: Urve: Âişe, Fâtıma bintu Kays'ı şiddetli şekilde ayıpladı ve:
— Şübhesiz Fâtıma vahşî, yânî kimsesiz bir mekânda idi de bulunduğu tarafta üzerine endîşe duyuldu. İşte bunun için Peygamber (S) ona, taşınmasına ruhsat verdi, demiştir

---

بَاب الْمُطَلَّقَةِ إِذَا خُشِيَ عَلَيْهَا فِي مَسْكَنِ زَوْجِهَا أَنْ يُقْتَحَمَ عَلَيْهَا أَوْ تَبْذُوَ عَلَى أَهْلِهَا بِفَاحِشَةٍ

5327– حَدَّثَنِي حِبَّانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ عَائِشَةَ أَنْكَرَتْ ذَلِكَ عَلَى فَاطِمَةَ

Boşanmış Kadın, Kocasının Evinde İddetini Beklemesi Sırasında Kendisine Hücum Edilmesinden Yâhud Ailesi Aleyhine Kötü Sözler Söylenmesinden Korkulduğu Zaman (Bu Kadın Boşandığı Evden Başka Bîr Eve Geçebilir) Babı
-....Bize îbnu Cureyc, İbn Şihâb'dan; o da Urve'den haber verdi ki, Âişe (R): Bu (kesin boşanmış kadın için nafaka ve süknâ yoktur) görüşünü, Fâtıma bintu Kays'a karşı redd ve inkâr etmiştir

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ } مِنْ الْحَيْضِ وَالْحَبَلِ

5329 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا أَرَادَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَنْفِرَ إِذَا صَفِيَّةُ عَلَى بَابِ خِبَائِهَا كَئِيبَةً فَقَالَ لَهَا عَقْرَى أَوْ حَلْقَى إِنَّكِ لَحَابِسَتُنَا أَكُنْتِ أَفَضْتِ يَوْمَ النَّحْرِ قَالَتْ نَعَمْ قَالَ فَانْفِرِي إِذًا

Yüce ALLAH'IN: "..Boşanmış kadınlara, eğer Allah'a ve âhiret gününe inanıyorlarsa, Allah'ın kendi rahimlerinde yarattığını (hayız ve gebeliği) gizlemeleri halâl olmaz."(el-Bakara: 228)
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) -Veda Haccı'nin sonunda Mekke'den ayrılmak istediği zaman Safiyye bintu Hu-yey'i çadırının kapısı önünde hüzünlü bir hâlde gördü de ona:
— "Ey vuduna akr isabet edesi -yâhud: Boğazı ağrıyasıca- kadın! Çünkü sen (hayızınla) muhakkak bizleri yolumuzdan alıkoyu-cusunl Sen nahr günü farz, olan ifâde tavafını yaptın mı?" buyurdu. Safiyye:
— Evet yaptım, dedi. Rasûlullah:
— "O takdirde (Veda tavafı yapmamakta) be's yoktur, haydi sen de yollan!" buyurdu

---

بَاب { وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ } فِي الْعِدَّةِ وَكَيْفَ يُرَاجِعُ الْمَرْأَةَ إِذَا طَلَّقَهَا وَاحِدَةً أَوْ ثِنْتَيْنِ

5330 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ الْحَسَنِ قَالَ زَوَّجَ مَعْقِلٌ أُخْتَهُ فَطَلَّقَهَا تَطْلِيقَةً

"Kocaları bu bekleme müddeti içinde barışmak isterlerse, onları geri almaya (herkesten) çok haklıdırlar. Erkeklerin meşru surette kadınlar üzerindeki hakları gibi, kadınların da onlar üzerinde hakları vardır..." (el-Bakara: 228). Ve erkek, kadını bir yâhud iki talâkla boşadığında, kadına tekrar dönmeyi nasıl yapar?
-...Bize Yûnus tahdîs etti ki, el-Hasen el-Basrî: Ma'kıl ibn Yesâr, kızkardeşini bir adamla evlendirdi de, akabinde bu adam onun kızkardeşini bir talâkla boşadı, demiştir.

5331 – و حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ أَنَّ مَعْقِلَ بْنَ يَسَارٍ كَانَتْ أُخْتُهُ تَحْتَ رَجُلٍ فَطَلَّقَهَا ثُمَّ خَلَّى عَنْهَا حَتَّى انْقَضَتْ عِدَّتُهَا ثُمَّ خَطَبَهَا فَحَمِيَ مَعْقِلٌ مِنْ ذَلِكَ أَنَفًا فَقَالَ خَلَّى عَنْهَا وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَيْهَا ثُمَّ يَخْطُبُهَا فَحَالَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ { وَإِذَا طَلَّقْتُمْ النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ } إِلَى آخِرِ الْآيَةِ فَدَعَاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَرَأَ عَلَيْهِ فَتَرَكَ الْحَمِيَّةَ وَاسْتَقَادَ لِأَمْرِ اللَّهِ

-....Bize el-Hasen şöyle tahdîs etti: Ma'kıl ibn Yesâr'in kız kardeşi bir adamın nikâhı altında idi. Kocası onu boşadı. Sonra da kadından iddeti tamâm oluncaya kadar ayrı kaldı. Sonra da onu kardeşi Ma'kü'dan tekrar istedi. Ma'kıl da boşayıp tekrar istemesinden dolayı arlanarak kızdı, sonar ona:
— Kardeşimden uzak dur! dedi.
Hâlbuki kocası iddeti içinde iken ona dönmeye muktedir idi. Sonra adam Ma'kıl'dan onu tekrar istedi. Ma'kıl da adam ile kadın arasına engel oldu. Bunun üzerine Yüce Allah: "Kadınları boşadımz da iddetlerini bitirdiler mi, aralarında meşru ' bir surette anlaştıkları takdirde artık kendilerini kocalarına nikâh etmelerine engel olmayın." (d-Bakara: 232) âyetini indirdi. Akabinde Rasûlullah, Ma'kılı çağırdı da ona karşı bu âyeti okudu. Bunun üzerine Ma'kıl hamiyyeti, kızgınlığı bıraktı ve Allah'ın emrine boyun eğdi

---

5332 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا طَلَّقَ امْرَأَةً لَهُ وَهِيَ حَائِضٌ تَطْلِيقَةً وَاحِدَةً فَأَمَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُرَاجِعَهَا ثُمَّ يُمْسِكَهَا حَتَّى تَطْهُرَ ثُمَّ تَحِيضَ عِنْدَهُ حَيْضَةً أُخْرَى ثُمَّ يُمْهِلَهَا حَتَّى تَطْهُرَ مِنْ حَيْضِهَا فَإِنْ أَرَادَ أَنْ يُطَلِّقَهَا فَلْيُطَلِّقْهَا حِينَ تَطْهُرُ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُجَامِعَهَا فَتِلْكَ الْعِدَّةُ الَّتِي أَمَرَ اللَّهُ أَنْ تُطَلَّقَ لَهَا النِّسَاءُ وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ إِذَا سُئِلَ عَنْ ذَلِكَ قَالَ لِأَحَدِهِمْ إِنْ كُنْتَ طَلَّقْتَهَا ثَلَاثًا فَقَدْ حَرُمَتْ عَلَيْكَ حَتَّى تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَكَ وَزَادَ فِيهِ غَيْرُهُ عَنْ اللَّيْثِ حَدَّثَنِي نَافِعٌ قَالَ ابْنُ عُمَرَ لَوْ طَلَّقْتَ مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَنِي بِهَذَا

-...Bize el-Leys, Nâfi'den şöyle tahdîs etti: Umer ibnu'l- Hattâb'ın oğlu (R), hayız hâlinde iken karısını bir boşama ile boşadı. Rasûlullah (S) .ona karısına dönmesini, sonra kadın temiz oluncaya kadar onu tutmasını, sonra kendisinin yanında kadının diğer bir hayız daha görmesini, sonra bu hayızdan da temizleninceye kadar kadına yine mühlet vermesini, eğer kadını boşamak isterse, onunla cinsî münâsebet yapmaksızın üçüncü defa temizlendiği zaman onu boşamasını emretti ve:
— "İşte bu temizlik haleti, Allah'ın, kadınların içinde boşanmalarını emrettiği iddettir" buyurdu.Râvî dedi ki: Abdullah ibn Umer, üç defa boşayacak kimsenin hükmü sorulduğunda, soranlardan herbirine:
— Eğer üç defa boşamış isen, artık o kadın senden başka bir koca ile evleninceye kadar sana haram olmuştur, der idi. Kuteybe'den başkası bu hadîste şunu ziyâde etti: el-Leys ibn Sa'd'-dan; o şöyle dedi: Bana Nâfi' tahdîs etti ki, İbn Umer:
— Eğer bir kerre yâhud iki kerre boşamış olaydın elbette kadına dönme hakkın vardı. Çünkü Peygamber (S) bana bununla (yânî kadına dönmekle) emretti, demişti

---

بَاب مُرَاجَعَةِ الْحَائِضِ

5333 - حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِيرِينَ حَدَّثَنِي يُونُسُ بْنُ جُبَيْرٍ سَأَلْتُ ابْنَ عُمَرَ فَقَالَ طَلَّقَ ابْنُ عُمَرَ امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ فَسَأَلَ عُمَرُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَهُ أَنْ يُرَاجِعَهَا ثُمَّ يُطَلِّقَ مِنْ قُبُلِ عِدَّتِهَا قُلْتُ فَتَعْتَدُّ بِتِلْكَ التَّطْلِيقَةِ قَالَ أَرَأَيْتَ إِنْ عَجَزَ وَاسْتَحْمَقَ

(Kesin Olmayarak Boşanmış Olan) Hayızlı Kadına Dönüş Yapma Babı

-...Bize Muhammed ibn Şîrîn tahdîs etti. Bana Yûnus ibn Yezîd tahdîs edip şöyle dedi: Ben tbn Umer'e (karısını hayızlı iken boşayan kimsenin hükmünü) sordum da o (gâib sîgasıyle cevâb vererek):
— İbn Umer de karısını hayızlı iken boşadı. Akabinde Umer bunu Peygamber'e sordu. Peygamber(S) ona, oğlunun kadına dönmesini, sonra kadını iddetinin bitmesinin önünde (temizken cima yapmadan) boşamasını emretti, dedi. Râvî Yûnus ibn Cubeyr dedi ki: Ben İbn Umer'e:
— Sen bu boşamanı bir boşama sayıyor muydun? diye sordum. İbn Umer:
— Bana haber ver: Eğer İbn Umer âciz olmuş ve ahmaklık etmişse (onu bir talâk olmaktan ne men' eder)? diye cevâb verdi

---

بَاب تُحِدُّ الْمُتَوَفَّى عَنْهَا زَوْجُهَا أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا وَقَالَ الزُّهْرِيُّ لَا أَرَى أَنْ تَقْرَبَ الصَّبِيَّةُ الْمُتَوَفَّى عَنْهَا الطِّيبَ لِأَنَّ عَلَيْهَا الْعِدَّةَ

5334- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَزْمٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ نَافِعٍ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ أَنَّهَا أَخْبَرَتْهُ هَذِهِ الْأَحَادِيثَ الثَّلَاثَةَ قَالَتْ زَيْنَبُ دَخَلْتُ عَلَى أُمِّ حَبِيبَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ تُوُفِّيَ أَبُوهَا أَبُو سُفْيَانَ بْنُ حَرْبٍ فَدَعَتْ أُمُّ حَبِيبَةَ بِطِيبٍ فِيهِ صُفْرَةٌ خَلُوقٌ أَوْ غَيْرُهُ فَدَهَنَتْ مِنْهُ جَارِيَةً ثُمَّ مَسَّتْ بِعَارِضَيْهَا ثُمَّ قَالَتْ وَاللَّهِ مَا لِي بِالطِّيبِ مِنْ حَاجَةٍ غَيْرَ أَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تُحِدَّ عَلَى مَيِّتٍ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ إِلَّا عَلَى زَوْجٍ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا قَالَتْ زَيْنَبُ فَدَخَلْتُ عَلَى زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ حِينَ تُوُفِّيَ أَخُوهَا فَدَعَتْ بِطِيبٍ فَمَسَّتْ مِنْهُ ثُمَّ قَالَتْ أَمَا وَاللَّهِ مَا لِي بِالطِّيبِ مِنْ حَاجَةٍ غَيْرَ أَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ عَلَى الْمِنْبَرِ لَا يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تُحِدَّ عَلَى مَيِّتٍ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ إِلَّا عَلَى زَوْجٍ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا قَالَتْ زَيْنَبُ وَسَمِعْتُ أُمَّ سَلَمَةَ تَقُولُ جَاءَتْ امْرَأَةٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ ابْنَتِي تُوُفِّيَ عَنْهَا زَوْجُهَا وَقَدْ اشْتَكَتْ عَيْنَهَا أَفَتَكْحُلُهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا كُلَّ ذَلِكَ يَقُولُ لَا ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا هِيَ أَرْبَعَةُ أَشْهُرٍ وَعَشْرٌ وَقَدْ كَانَتْ إِحْدَاكُنَّ فِي الْجَاهِلِيَّةِ تَرْمِي بِالْبَعَرَةِ عَلَى رَأْسِ الْحَوْلِ قَالَ حُمَيْدٌ فَقُلْتُ لِزَيْنَبَ وَمَا تَرْمِي بِالْبَعَرَةِ عَلَى رَأْسِ الْحَوْلِ فَقَالَتْ زَيْنَبُ كَانَتْ الْمَرْأَةُ إِذَا تُوُفِّيَ عَنْهَا زَوْجُهَا دَخَلَتْ حِفْشًا وَلَبِسَتْ شَرَّ ثِيَابِهَا وَلَمْ تَمَسَّ طِيبًا حَتَّى تَمُرَّ بِهَا سَنَةٌ ثُمَّ تُؤْتَى بِدَابَّةٍ حِمَارٍ أَوْ شَاةٍ أَوْ طَائِرٍ فَتَفْتَضُّ بِهِ فَقَلَّمَا تَفْتَضُّ بِشَيْءٍ إِلَّا مَاتَ ثُمَّ تَخْرُجُ فَتُعْطَى بَعَرَةً فَتَرْمِي ثُمَّ تُرَاجِعُ بَعْدُ مَا شَاءَتْ مِنْ طِيبٍ أَوْ غَيْرِهِ سُئِلَ مَالِكٌ مَا تَفْتَضُّ بِهِ قَالَ تَمْسَحُ بِهِ جِلْدَهَا

Kocası Vefat Etmiş Olan Kadın Dört Ay On Gün Süslenmeyi Ve Koku Sürünmeyi Terkeder
Ve ez-Zuhrî: Ben kocası ölmüş olup bulûğa ulaşmamış genç kadının da güzel kokuya yaklaşmasını uygungörmem. Çünkü onun üzerine de bâliğa gibi iddet bekleme vardır, demiştir.
-....Ebû Seleme'nin kızı Zeyneb şu üç hadîsi haber verip şöyle demiştir: Ben, babası Ebû Sufyân ibn Harb vefat ettiği zaman Peygamber'in zevcesi Ümmü Habîbe'nin yanına girmiştim. Derken Ümmü Habîbe içinde sarı renk de bulunan "halûk" adındaki güzel kokulu karışık süslenme boyasını yâhud da diğer bir

süslenme boyasını istedi. Akabinde bu boyadan (eline sürdüğü boyayı azaltmak için) bir kıza sürdükten sonra kendi iki yanağının safhalarına (ve kollarına) sürdü. Sonra şöyle dedi:
— Vallahi benim böyle koku ve boya ile süslenmeye hiç ihtiyâcım yoktur. Şu var ki, ben Rasûlullah(S)'tan minber üzerinde şöyle buyururken işittim: "Allah'a ve son güne îmân eden bir kadının kocasından başka bir ölü için yası, üç günden fazla sürdürüp süslenmeyi terketmesi halâl olmaz. Lâkin kadın kocasının ölümü üzerine dört ay on gün hüzünlü olup, zîneî ve süsünü bırakır."Zeyneb şöyle dedi: Sonra bir kerre de ben erkek kardeşi vefat ettiği zaman Zeyneb bintu Cahş'ın yanına girmiştim. O da bir koku isteyip bundan kendisine sürdü. Sonra şöyle dedi:
— Dikkat edin! Vallahi benim koku sürünmeye hiçbir ihtiyâcım yoktur. Şu kadar ki, ben Rasûlullah'tan minber üzerinde şöyle buyururken işittim: "Allah'a ve son güne îmân eden bir kadının,kocasından başka bir ölü için üç günden fazla matem tutup zînet ve süsünü terketmesi halâl olmaz.Lâkin kadın kocasının ölümü üzerine dört ay on gün hüzünlü kalıp zînet ve süsünü bırakır",Zeyneb şöyle dedi: Ben annem Ümmü Seleme'den şöyle derken işittim: Bir kadın Rasûlullah'a gelip:
— Yâ Rasûlallah! Kızımın kocası vefat etti. Şimdi de gözleri rahatsız oldu. Bu durumda ben kızımın gözlerine sürme çekeyim mi? diye sordu.Rasûlullah (S):
— "Hayır!" buyurdu.Kadın iki yâhud üç defa bu isteğini tekrarladı. Rasûlullah da bunların hepsinde "Hayır!" diyordu. Sonra Rasûlullah:
— "Kocası ölen kadının iddeti dört ay on gündür. Câhiliyet zamanında sizden biriniz (bir sene beklerdi de) senenin başına geldiğinde bir deve tezeği atardı (ve böylece matemden çıkardı)" buyurdu.
Zeyneb'in râvîsi Humeyd dedi ki: Ben Zeyneb'e:
— Bu, "Senenin başında deve tersi atardı" sözünden maksad nedir? diye sordum.Zeyneb şöyle cevâb verdi:
— Câhiliye devrinde kadın kocası Öldüğü zaman, evinin en küçük ve en hakir bir odasına (karanlık bir köşesine) girer ve en kötü elbiselerini giyerdi de, artık bir sene geçinceye kadar hiçbir koku sürünmez, hiçbir tuvalet ve temizlik yapmazdı. (Böyle ağır bir hapis hayâtını tamamladıktan) sonra kadının yanma merkeb yâhud koyun yâhud kuş nev'inden bir hayvan getirilirdi de kadın (efsûnlanır gibi) o hayvanı kendi vücûduna sürterdi. Kadının böyle vücûduna sürte süite ezdiği hayvan artık yaşayamaz ölürdü. Sonra kadın o çirkin hapis odasından çıkardı. Bu defa kadının eline bir deve tersi verilirdi, o da bunu fırlatır atardı. Bu merasimden sonra artık kadın temizlenir, yıkanır ve istediği gibi süslenerek ortaya çıkar da evlenme teklif edecek isteyicilerine görünebilir, kendini onlara arzederdi.İmâm Mâlik'e -Allah ona rahmet eylesin- "Tataddu bihi" ne demektir? diye soruldu. İmâm Mâlik: Kadın onu cildine sürer demektir, diye cevâb verdi

---

بَاب الْكُحْلِ لِلْحَادَّةِ

5338 - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ نَافِعٍ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أُمِّ سَلَمَةَ عَنْ أُمِّهَا أَنَّ امْرَأَةً تُوُفِّيَ زَوْجُهَا فَخَشُوا عَلَى عَيْنَيْهَا فَأَتَوْا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَأْذَنُوهُ فِي الْكُحْلِ فَقَالَ لَا تَكَحَّلْ قَدْ كَانَتْ إِحْدَاكُنَّ تَمْكُثُ فِي شَرِّ أَحْلَاسِهَا أَوْ شَرِّ بَيْتِهَا فَإِذَا كَانَ حَوْلٌ فَمَرَّ كَلْبٌ رَمَتْ بِبَعَرَةٍ فَلَا حَتَّى تَمْضِيَ أَرْبَعَةُ أَشْهُرٍ وَعَشْرٌ وَسَمِعْتُ زَيْنَبَ بِنْتَ أُمِّ سَلَمَةَ تُحَدِّثُ عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ مُسْلِمَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تُحِدَّ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ إِلَّا عَلَى زَوْجِهَا أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا

(Ölüm İddeti İçinde) Süslenmeyi Terketmekte Olan Kadının Gözüne Sürme Kullanmasının Hükmü) Babı

-...Bize Humeyd ibnu Nâfi', Ümmü Seleme'nin kızı Zeyneb'den; o da annesinden olmak üzere şöyle tahdîs etti: Kocası ölen bir kadının yakınları, bu kadının gözlerinin ağrımasından endîşe ettiler de Rasûlullah'a geldiler ve kadının gözlerine sürme çekmek hususunda O'ndan izin istediler. Bunun üzerine Rasûlullah (S- izin vermeyip) şöyle buyurdu:

— "Gözüne sürme çekme! Câhiiiyet zamanında sizden herhangi biriniz (kocası öldüğünde) en kötü elbiseleri içinde -yâhud: Evinin en kötü yerinde- (bir sene) beklerdi. Bir sene tamâm olup da yanından bir köpek geçtiği zaman bir deve tezeği atardı (ve bu suretle id-detinden çıkardı). Şimdi sen dört ay on gün geçinceye kadar sakın gözüne sürme çekme!" Humeyd geçen senedle şöyle dedi: Ben Ümmü Seleme'nin kızı Zeyneb'den işittim, o ÜmmüHabîbe'den şöyle tahdîs ediyordu: Peygamber (S):
— "Allah'a ve son güne îmân eder müslim bir kadına, kocasından başka bir ölü üzerine üç günden fazla matem tutup zînet ve süsünü terketmesi halâl olmaz. Kocasının ölümü üzerine dört ay on gün süslenmeyi terkeder" buyurdu

---

5340 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرٌ حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ عَلْقَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ قَالَتْ أُمُّ عَطِيَّةَ نُهِينَا أَنْ نُحِدَّ أَكْثَرَ مِنْ ثَلَاثٍ إِلَّا بِزَوْجٍ

-....Bize Seleme ibn Alkame, Muhammed ibn Sîrîn'den tahdîs etti ki Ümmü Atıyye: Bizler,kocanın ölümü sebebiyle olmak müstesna,bir ölü için üç günden çok süslenmeyi terketmemizden nehyolunduk,demiştir.

بَاب الْقُسْطِ لِلْحَادَّةِ عِنْدَ الطُّهْرِ

5341 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ حَفْصَةَ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ كُنَّا نُنْهَى أَنْ نُحِدَّ عَلَى مَيِّتٍ فَوْقَ ثَلَاثٍ إِلَّا عَلَى زَوْجٍ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا وَلَا نَكْتَحِلَ وَلَا نَطَّيَّبَ وَلَا نَلْبَسَ ثَوْبًا مَصْبُوغًا إِلَّا ثَوْبَ عَصْبٍ وَقَدْ رُخِّصَ لَنَا عِنْدَ الطُّهْرِ إِذَا اغْتَسَلَتْ إِحْدَانَا مِنْ مَحِيضِهَا فِي نُبْذَةٍ مِنْ كُسْتِ أَظْفَارٍ وَكُنَّا نُنْهَى عَنْ اتِّبَاعِ الْجَنَائِزِ

Ölüm İddeti Bekleyen Kadının Hayızdan Temizlendiği Sırada Kust Bitkisi Kullanması Babı
-....Ümmü Atıyye (R) şöyle demiştir: Biz herhangi bir ölü üzerine üç günden fazla zînet ve süslenmeyi terketmemizden nehyo-lunurduk. Ancak kocanın ölümü üzerine dört ay on gün zînet ve süslenmeyi terkederdik. Bizler bu süre içinde gözlerimize sürme çekmekten, güzel koku sürünmekten ve Yemen'in asb elbisesi müstesna, süs için boyanmış elbise giymekten de nehyolunurduk. Fakat bizlere temizlenme sırasında, bizlerden biri hayzından yıkanmak istediğinde Azfâr kustundan bir parça kullanmamıza ruhsat verilmiştir. Biz kadınlar cenaze ardından gitmekten de nehyolunurduk.Ebû Abdillah el-Buhârî: Kaaf ile "el-Kust" ve kef iIe"el-Küst", yine kef ve kaaf harfleriyle olan "el-Kâfûr" ve "el-Kaafûr" gibidir; "Nübzetun" da "Kıt'atun" ma'nâsınadır, dedi

---

بَاب تَلْبَسُ الْحَادَّةُ ثِيَابَ الْعَصْبِ

5342 – حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ دُكَيْنٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ السَّلَامِ بْنُ حَرْبٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ حَفْصَةَ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تُحِدَّ فَوْقَ ثَلَاثٍ إِلَّا عَلَى زَوْجٍ فَإِنَّهَا لَا تَكْتَحِلُ وَلَا تَلْبَسُ ثَوْبًا مَصْبُوغًا إِلَّا ثَوْبَ عَصْبٍ وَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَتْنَا حَفْصَةُ حَدَّثَتْنِي أُمُّ عَطِيَّةَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا تَمَسَّ طِيبًا إِلَّا أَدْنَى طُهْرِهَا إِذَا طَهُرَتْ نُبْذَةً مِنْ قُسْطٍ وَأَظْفَارٍ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ الْقُسْطُ وَالْكُسْتُ مِثْلُ الْكَافُورِ وَالْقَافُورِ

Ölüm İddeti Bekleyen Kadın, Yemen'in Asb Kumaşından Yapılmış Elbise Giyebilir
-...Ümmü Atıvye (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Allah 'a ve son güne îmân eder bir kadına kocasından başka bir 'ölü üzerine üç günden fazla zînet ve süslenmeyi lerketmesi halâl olmaz. Şübhesiz o kadın bu süre içinde gözüne sürme de çekmez, süs için boyanmış elbise de giymez, ancak Yemen'in

asb denilen çizgili kumaşını giyebilir" buyurdu. (Buhârî'nin şeyhi olan Muhammed ibn Abdillah ibni'l-Müsennâ) el-Ensârî söyle dedi: Bize Hişâm tahdîs etti. Bize Hafsa bintu Şîrîn tahdîs etti. Bize Ümmü Atıyye şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) -geçen şeyleri- nehyetti ve:
— "O kadın güzel koku da sürünmez. Ancak hayızdan temizlendiği sıralarda bir parçacık kust yâhud tırnak kustu buhuru sürebilir" buyurdu.Ebû Abdillah el-Buhârî: "el-Kust" ve "el-Küst", "el-Kâfûr" ve "el-Kaafûr" gibidir, dedi

---

بَاب { وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا إِلَى قَوْلِهِ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ }

5344 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا شِبْلٌ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ { وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا } قَالَ كَانَتْ هَذِهِ الْعِدَّةُ تَعْتَدُّ عِنْدَ أَهْلِ زَوْجِهَا وَاجِبًا فَأَنْزَلَ اللَّهُ { وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا وَصِيَّةً لِأَزْوَاجِهِمْ مَتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ غَيْرَ إِخْرَاجٍ فَإِنْ خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ مِنْ مَعْرُوفٍ } قَالَ جَعَلَ اللَّهُ لَهَا تَمَامَ السَّنَةِ سَبْعَةَ أَشْهُرٍ وَعِشْرِينَ لَيْلَةً وَصِيَّةً إِنْ شَاءَتْ سَكَنَتْ فِي وَصِيَّتِهَا وَإِنْ شَاءَتْ خَرَجَتْ وَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى { غَيْرَ إِخْرَاجٍ فَإِنْ خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ } فَالْعِدَّةُ كَمَا هِيَ وَاجِبٌ عَلَيْهَا زَعَمَ ذَلِكَ عَنْ مُجَاهِدٍ وَقَالَ عَطَاءٌ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ نَسَخَتْ هَذِهِ الْآيَةُ عِدَّتَهَا عِنْدَ أَهْلِهَا فَتَعْتَدُّ حَيْثُ شَاءَتْ وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى { غَيْرَ إِخْرَاجٍ } وَقَالَ عَطَاءٌ إِنْ شَاءَتْ اعْتَدَّتْ عِنْدَ أَهْلِهَا وَسَكَنَتْ فِي وَصِيَّتِهَا وَإِنْ شَاءَتْ خَرَجَتْ لِقَوْلِ اللَّهِ { فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ } قَالَ عَطَاءٌ ثُمَّ جَاءَ الْمِيرَاثُ فَنَسَخَ السُّكْنَى فَتَعْتَدُّ حَيْثُ شَاءَتْ وَلَا سُكْنَى لَهَا

"İçinizden-ölenlerin geride bıraktıkları zevceler, kendi kendilerine dört ay on gün beklerler. İşte bu müddeti bitirdikleri zaman artık onların kendileri hakkında meşru' veçhile yaptıkları şeyden dolayı size günâh yoktur. Allah ne işlerseniz hakkıyle haberdârdır" (el-Bakara: 234).
-....Bize Şibl ibn Ubâde, İbn Ebî Necîh'ten tahdîs etti ki, Mucâhid ibn Cebr "İçinizden ölenlerin geride bıraktıkları zevceler... " (ei-Bakara:234) âyetinin tefsiri hakkında şöyle demiştir:
— Bu iddet (yânı burada zikredilen dört ay on gün bekleme) kadının kocasının ev halkı yanında beklemesi vâcib bir iş idi. Yüce Allah bundan sonra şunu indirdi: "Sizden zevcelerini bırakıp ölecek, olanlar, eşlerinin kendi evlerinden çıkanlmayarak yılına kadar fâi-delenmesini vasiyet etsinler.Bunun üzerine onlar kendiliklerinden çıkarlarsa,artık onların bizzat yaptıkları meşru' işlerden dolayı size Sorumluluk yoktur. " (el- Bakara:240).Mucâhid dedi ki: Allah bu ikinci âyette senenin tamâmını yedi ay yirmi gün olarak kadın için kocası tarafından bir vasiyet yaptı. Eğer kadın isterse, kocasının kendisi için yaptığı vasiyetinde oturur, isterse dört ay on günün sonunda çıkar gider. Ve bu, Yüce Allah'ın ' 'Evlerinden çıkanlmayarak.eğer çıkarlarsa size günâh yoktur '' kavlidir. Bununla bu (yedi ay yirmi günlük) iddet dahî olduğu gibi kadın üzerine vâcibdir. Bu sözü râvî İbnu Ebî Necîh, Mucâhid'den olmak üzere söylemiştir.Atâ ibn Ebî Rebâh da İbn Abbâs'ın şöyle dediğini söyledi: Bu birinci âyet, (ikinci âyette zikredilen) kadının ailesi yanındaki iddeti-ni neshetti. Artık kadın istediği yerde iddetini bekler (çünkü süknâ iddete tâbi'dir. Bir yıllık iddet dört ay on gün ile neshedilince, süknâ da, yânı kocasının evinde oturma da neshedilmiştir). Ve bunun gibi Yüce Allah'ın "Çıkarılmaksızın." kavli de neshedilmiştir.Ve yine Atâ şöyle dedi:Kocası ölen kadın isterse kendi (kocasının) ailesi yanında iddet bekler ve kendisi hakkında yapılmış vasiyette oturur, isterse Yüce Allah'ın "Kadınların kendi nefisleri hakkında yaptıkları meşru işlerde size günâh yoktur" kavlinden dolayı, çıkar giderler.Atâ dedi ki: Sonra mîrâs âyeti geldi ve süknâyı,yânî koca evinde oturma vücûbunu neshetti. Artık kadın istediği yerde iddet bekler ve ona süknâ da yoktur

---

5345 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَزْمٍ حَدَّثَنِي حُمَيْدُ بْنُ نَافِعٍ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أُمِّ

سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ بِنْتِ أَبِي سُفْيَانَ لَمَّا جَاءَهَا نَعِيُّ أَبِيهَا دَعَتْ بِطِيبٍ فَمَسَحَتْ ذِرَاعَيْهَا وَقَالَتْ مَا لِي بِالطِّيبِ مِنْ حَاجَةٍ لَوْلَا أَنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ تُحِدُّ عَلَى مَيِّتٍ فَوْقَ ثَلَاثٍ إِلَّا عَلَى زَوْجٍ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا

-....Bana Humeyd ibnu Nâfi', Ümmü Seleme'nin kızı Zeyneb'den; o da Ebû Sufyân'ın kızı Ümmü Habîbe'den olmak üzere şöyle tahdîs etti: Ümmü Habîbe, babasının ölüm haberi gelince,(üçüncü günü içinde) bir koku istedi, bunu iki koluna sürdü ve şöyle dedi:
— Benim güzel koku sürünmeye hiç ihtiyâcım yoktur.Şu var ki, ben Peygamber(S)'den şöyle buyururken işitmişimdir: "Allah'a ve son güne îmân eder hiçbir kadına, kocasından başka bir ölü üzerine üç günden fazla kokulanma ve süslenmeyi terketmesi halâl olmaz. Kadın ancak kocasının ölümü üzerine dört ay on gün zîneti bırakır"

بَاب مَهْرِ الْبَغِيِّ وَالنِّكَاحِ الْفَاسِدِ وَقَالَ الْحَسَنُ إِذَا تَزَوَّجَ مُحَرَّمَةً وَهُوَ لَا يَشْعُرُ فُرِّقَ بَيْنَهُمَا وَلَهَا مَا أَخَذَتْ وَلَيْسَ لَهَا غَيْرُهُ ثُمَّ قَالَ بَعْدُ لَهَا صَدَاقُهَا

5346 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ وَحُلْوَانِ الْكَاهِنِ وَمَهْرِ الْبَغِيِّ

Zinâ Ücretinin Ve Bozuk Nikâhın Hükmü Babı
el-Hasenu'1-Basrî: Bir kimse, kendisine haram kılınmış olan bir kadınla onun haram olduğunu bilmeyerek evlendiği zaman, bu çiftin arası ayrılır ve kadına sâdece aldığı mehr vardır, ondan başka birşey yoktur, demiştir.Hasen Basrî:Bundan sonra o kadına mehri vardır (yânî mislinin mehri vardır), demiştir.
-...İbn Mes'ûd (R): Peygamber (S) köpek bedelinden, kâhin ücretinden ve zina ücretinden nehyetti, demiştir

---

5347 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَوْنُ بْنُ أَبِي جُحَيْفَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ لَعَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَاشِمَةَ وَالْمُسْتَوْشِمَةَ وَآكِلَ الرِّبَا وَمُوكِلَهُ وَنَهَى عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ وَكَسْبِ الْبَغِيِّ وَلَعَنَ الْمُصَوِّرِينَ

-....Bize Avn ibnu Ebî Cuheyfe tahdîs etti ki, babası Ebû Cuheyfe (R) şöyle demiştir:Peygamber (S) döğme yapıcıya, kendine döğme yaptırana, ribâ yiyicisine ve ribâ yedirene la'net etti.Köpek bedelinden, zina kazancından nehyetti ve suret yapıcılara da la'net etti.

5348 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُحَادَةَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ كَسْبِ الْإِمَاءِ

-....BizeŞu'be, Muhammed ibn Cuhâde'den; o da Ebû Hâzım'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) cariyelerin zina karşılığı olan kazancından nehyetmiştir

---

بَاب الْمَهْرِ لِلْمَدْخُولِ عَلَيْهَا وَكَيْفَ الدُّخُولُ أَوْ طَلَّقَهَا قَبْلَ الدُّخُولِ وَالْمَسِيسِ

5349– حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَارَةَ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عُمَرَ رَجُلٌ قَذَفَ امْرَأَتَهُ فَقَالَ فَرَّقَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَخَوَيْ بَنِي الْعَجْلَانِ وَقَالَ اللَّهُ يَعْلَمُ أَنَّ أَحَدَكُمَا كَاذِبٌ فَهَلْ مِنْكُمَا تَائِبٌ فَأَبَيَا فَقَالَ اللَّهُ يَعْلَمُ أَنَّ أَحَدَكُمَا كَاذِبٌ فَهَلْ مِنْكُمَا تَائِبٌ فَأَبَيَا فَفَرَّقَ بَيْنَهُمَا قَالَ أَيُّوبُ فَقَالَ لِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ فِي الْحَدِيثِ شَيْءٌ لَا أَرَاكَ تُحَدِّثُهُ قَالَ قَالَ الرَّجُلُ مَالِي قَالَ لَا مَالَ لَكَ إِنْ كُنْتَ صَادِقًا فَقَدْ دَخَلْتَ بِهَا وَإِنْ كُنْتَ كَاذِبًا فَهُوَ أَبْعَدُ مِنْكَ

Kendisiyle Zifaf Olunmuş Kadının Mehri, Duhûlün Nasıl, Yânî Ne İle Sabit Olacağı Ve Kadını Duhûlden Yâhud Cimâ'dan Önce Boşadığında Hükmün Nasıl Olacağı Babı
-...Saîd ibn Cubeyr şöyle demiştir: Ben İbn Umer'e, karısına zina isnâd eden kimse hakkındaki hükmü sordum. îbn Umer şöyle dedi: Peygamber (S) Aclân oğullarından bir karı-koca arasında zina töhmetinden dolayı ayırma yaptı. Şöyle ki: Peygamber la'netleşme-den önce:
— "Allah biliyor ki, ikinizden biriniz yalancıdır, sizlerden tevbe edecek var mı?" dedi.Onlar tevbe etmekten çekindiler. Peygamber yine:
— "İkinizden birinizin yalana olduğunu Allah bilmektedir, sizden tevbe edecek var mı?" diyesordu. Onlar yine tevbeden çekindiler. Bunun üzerine la'netleşmedenı sonra aralarını ayırdı.Râvî Eyyûb şöyle dedi: Amr ibn Dînâr bana: Bu hadîste birşey vardır, ben seni onu tahdîs ederken görmüyorum, dedi. O da şöyle dedi: O adam:
— Benim kadındaki mehrim, malım var? dedi. Peygamber (S):
— "Senin malın yoktur. Eğer iddianda doğru söyleyici isen, kadına onun mukaabilinde zifaf ettin.Yok eğer yalancı isen, o mal senden daha uzaktır" buyurdu

---

بَاب الْمُتْعَةِ لِلَّتِي لَمْ يُفْرَضْ لَهَا لِقَوْلِهِ تَعَالَى { لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَّقْتُمْ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمَسُّوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً إِلَى قَوْلِهِ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ } وَقَوْلِهِ { وَلِلْمُطَلَّقَاتِ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ } وَلَمْ يَذْكُرْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمُلَاعَنَةِ مُتْعَةً حِينَ طَلَّقَهَا زَوْجُهَا

Kendisine Mehr Takdir Edilmeksizin (Ve Dokunulmaksızın) Boşanmış Olan Kadın İçin Mut'a (Yânî Bir Malla Fâidelendirmenin Vucûbu) :Çünkü Yüce Allah'ın şu kavilleri vardır: "Kendileriyle temas etmediğiniz yâhud kendilerine bir mehr ta 'yîn eylemediğiniz kadınları boşamışsanız, (bunda) üzerinize vebal yoktur. Onları –zengin olanınız kudretince, darda bulunanınız da hâlince olmak üzere ma 'rûf bir fâide ile fâidelendiriniz. Bu, iyilik etmek şiarında bulunanların üzerine bir borçtur. Eğer siz onları kendilerine temas etmeden once boşar, (fakat daha evvelden) onlara bir mehr ta'yîn etmiş bulunursanız, o hâlde ta 'yîn ettiğiniz o mehrin yarısı onlarındır. Meğer kiy kendileri vazgeçmiş olsunlar. (Ey erkekler!) Sizin bağışlamanız takvaya daha yakındır.Aranızdaki üstünlüğü unutmayın. Şübhesiz Allah, ne yaparsanız hakkıyle görücüdür" (el-Bakara:236-237);"Boşanan kadınların da meşru surette fâidelenmeleri haklarıdır ki, bu, Allah'tan korkanlar için bir vazifedir.İşte Allah akıllarınız ersin diye size âyetlerini böylece açıklar" (el-Bakara: 241-242).Peygamber (S) la'netleşmede koca, kadını boşadığı zaman, kadını için herhangibir fâidelendirme zikretmemistir

---

5350 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِلْمُتَلَاعِنَيْنِ حِسَابُكُمَا عَلَى اللَّهِ أَحَدُكُمَا كَاذِبٌ لَا سَبِيلَ لَكَ عَلَيْهَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَالِي قَالَ لَا مَالَ لَكَ إِنْ كُنْتَ صَدَقْتَ عَلَيْهَا فَهُوَ بِمَا اسْتَحْلَلْتَ مِنْ فَرْجِهَا وَإِنْ كُنْتَ كَذَبْتَ عَلَيْهَا فَذَاكَ أَبْعَدُ وَأَبْعَدُ لَكَ مِنْهَا

-....Bize Sufyân ibnUyeyne, Amr ibn Dinar'dan; o da Saîd ibn Cubeyr'den; o da ibn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S), karı ile kocaya hitaben:

— "Hesabınız Allah'a âiddir. İkinizden biriniz yalancıdır" (Ve lanetleşmeden sonra, kocaya:) "Senin kadın üzerine hâkimiyetine hiçbir hukuk yolu kalmamıştır (yânî kadın üzerine senin alâkan ve kocalık hakkın kalmamıştır, aynlmışsınızdır)" buyurdu. Bunun üzerine koca:
— Yâ Rasûlallah! Benim mehr olarak verdiğim malım ne olacak? diye sordu.Rasûlullah:
— "O mal sana âid değildir. Çünkü sen kadına zina isnadında doğru söylemiş olsan bile, o mal sen kadının fercini kendine halâl kılman mukaabilinde vermiştin (ve kadımn olmuştu). Eğersen ona zina isnadında yalan söylemiş isen, mehr malını istemek sana daha uzaktır, senin için ondan ayrılman daha da uzak olmuştur" buyurdu

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب النَّفَقَاتِ(Nafakalar Kitabı)

بَاب فَضْلِ النَّفَقَةِ عَلَى الْأَهْلِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلْ الْعَفْوَ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ } وَقَالَ الْحَسَنُ الْعَفْوُ الْفَضْلُ

Ve Aile Halkı Üzerine Yapılan Nafakanın Fazileti
Ve Yüce Allah'ın şu kavli:"... Yine sana hangi şeyi nafaka vereceklerini sorarlar. De ki: İhtiyâcınızdan artanı (verin). Allah size böylece âyetlerini açıklar. Olur ki, dünyâ hususunda da, âhiret işinde de iyice düşünürsünüz..." (el-Bakara: 219-220)

5351 - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ يَزِيدَ الْأَنْصَارِيَّ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ فَقُلْتُ عَنْ النَّبِيِّ فَقَالَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أَنْفَقَ الْمُسْلِمُ نَفَقَةً عَلَى أَهْلِهِ وَهُوَ يَحْتَسِبُهَا كَانَتْ لَهُ صَدَقَةً

-...Bize Şu'be ibnu'l-Haccâc tahdîs etti ki, Adiyy ibn Sabit şöyle demiştir: Ben Abdullah ibn Yezîd el-Ensârî'den işittim; o da Ebû Mes'ûd el-Ensârî'den. (Abdullah ibn Yezîd dedi ki:) Ben Ebû Mes'ûd'a:
— Sen bunu Peygamber(S)'den mi rivayet ediyorsun (yâhud: Kendi içtihadınla mı söylüyorsun)?diye sordum. Ebû Mes'ûd (R):
— Ben bunu ancak Peygamber'den rivayet ediyorum ki, O: "Her-hangibir müslümân kendi ev halkına -Allah'ın rızâsını kasdederek-infâk ederse, bu infâk o müslümân için bir sadaka olmuştur"buyurdu.

5352 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَالَ اللَّهُ أَنْفِقْ يَا ابْنَ آدَمَ أُنْفِقْ عَلَيْكَ

-...Bana Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki,Rasûlullah (S): "Allah: Yâ Âdem oğlu, sen infâk et, ben de sana infâk edeyim! buyurdu" demiştir.

5353 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ السَّاعِي عَلَى الْأَرْمَلَةِ وَالْمِسْكِينِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ الْقَائِمِ اللَّيْلَ الصَّائِمِ النَّهَارَ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Dul kadınların ve fakirlerin nafakalarım kazanmaya koşan müslümân kimse, Allah yolunda harb eden mücâhid gibidir, yâhud gece namâzlı,gündüz oruçlu âbid kimse -gibidir" buyurdu.

5354 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُنِي وَأَنَا مَرِيضٌ بِمَكَّةَ فَقُلْتُ لِي مَالٌ أُوصِي بِمَالِي كُلِّهِ قَالَ لَا قُلْتُ فَالشَّطْرِ قَالَ لَا قُلْتُ فَالثُّلُثِ قَالَ الثُّلُثُ وَالثُّلُثُ كَثِيرٌ أَنْ تَدَعَ وَرَثَتَكَ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَدَعَهُمْ عَالَةً يَتَكَفَّفُونَ النَّاسَ فِي أَيْدِيهِمْ وَمَهْمَا أَنْفَقْتَ فَهُوَ لَكَ صَدَقَةٌ حَتَّى اللُّقْمَةَ تَرْفَعُهَا فِي فِي امْرَأَتِكَ وَلَعَلَّ اللَّهَ يَرْفَعُكَ يَنْتَفِعُ بِكَ نَاسٌ وَيُضَرُّ بِكَ آخَرُونَ

-....Sa'd ibn Ebî Vakkaas (R) şöyle demiştir: Ben (Veda Haccı sırasında) Mekke'de hasta iken,Peygamber (S) beni iyâde ve ziyaret ederdi. Ben kendisine:
— Benim malım vardır; malımın hepsini vasiyet edeyim mi? diye sordum.Peygamber:
— "Hayır (vasiyet etme)/" buyurdu. Ben:
— Yarısını? dedim. Peygamber:
— "Hayır!" buyurdu. Ben:
— Üçte bir? dedim. Peygamber:
— "Üçte bir; üçte bir de çoktur. Senin vârislerini zengin bırakman, onları muhtâc ve insanların ellerindekini istemek için insanlara ellerini açar hâlde bırakmandan daha hayırlıdır. Sen her ne infâk edersen, o senin için bir sadakadır. Hattâ (yemek yerken) kadınının ağzına yükselteceğin bir lokmaya varıncaya kadar sevâb alırsın. Ümîd ederim ki, Allah seni yükseltir. Senin yüzünden birtakım insanlar faydalanır ve diğeri de zarar görür" buyurdu

---

بَاب وُجُوبِ النَّفَقَةِ عَلَى الْأَهْلِ وَالْعِيَالِ

5355 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ مَا تَرَكَ غِنًى وَالْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنْ الْيَدِ السُّفْلَى وَابْدَأْ بِمَنْ تَعُولُ تَقُولُ الْمَرْأَةُ إِمَّا أَنْ تُطْعِمَنِي وَإِمَّا أَنْ تُطَلِّقَنِي وَيَقُولُ الْعَبْدُ أَطْعِمْنِي وَاسْتَعْمِلْنِي وَيَقُولُ الِابْنُ أَطْعِمْنِي إِلَى مَنْ تَدَعُنِي فَقَالُوا يَا أَبَا هُرَيْرَةَ سَمِعْتَ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا هَذَا مِنْ كِيسِ أَبِي هُرَيْرَةَ

Ehl Ve Iyâl Üzerine Harcama Yapmanın Vucûbu Babı

-.....Ebû Salih tahdîs edip şöyle dedi: Bana Ebû Hureyre(R) tahdîs edip şöyle dedi: Peygamber (S) şöyle buyurdu -."Sadakanın en faziletlisi, sadakanın sahibini zengin bırakan (ve fakirliğe düşürmeyen) sadakadır. Çünkü yüksek el, alçak elden hayırlıdır. (Ey mü'min!) Sen nafaka vermeye,nafakası üzerine vâcib olan aile ferdlerinle başla (sonra başkalarına ver). (Aile ferdlerinin nafakalarım vermezsen) kadın: Ya beni doyur, ya da beni boşa! der. Hizmetçi de: Beni besle, beni çalıştır! der. Çocuk da: Beni doyur, beni kime bırakırsın? der."' Bu hadîsi rivayet ederken Ebû Hureyre'nin yanında bulunanlar:
— Yâ Ebâ Hureyre! Sen bu hadîsi bu şekilde Rasûlullah'tan işittin mi? dediler.Ebû Hureyre de (bu soruya sinirlendi de):
— Hayır, bu hadîs Ebû Hureyre'nin kîsesindendir! diye (suâli inkâr ve ta'rîz ile) karşılamıştır.

5356 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدِ بْنِ مُسَافِرٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَيْرُ الصَّدَقَةِ مَا كَانَ عَنْ ظَهْرِ غِنًى وَابْدَأْ بِمَنْ تَعُولُ

-... el-Leys tahdîs edip şöyle dedi: Bana Abdurrahmân ibnu Hâlid ibni Musâfir,İbn Şihâb'dan; o da İbnu'l-Müseyyeb'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Sadakanın hayırlısı, zenginliğin sırtına dayanmakta olan sadakadır. (Ey mü'min!) Sen sadaka vermeye, nafakası üzerine vâcib olanlarla başla" buyurmuştur

---

بَاب حَبْسِ نَفَقَةِ الرَّجُلِ قُوتَ سَنَةٍ عَلَى أَهْلِهِ وَكَيْفَ نَفَقَاتُ الْعِيَالِ

5357 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ ابْنِ عُيَيْنَةَ قَالَ قَالَ لِي مَعْمَرٌ قَالَ لِي الثَّوْرِيُّ هَلْ سَمِعْتَ فِي الرَّجُلِ يَجْمَعُ لِأَهْلِهِ قُوتَ سَنَتِهِمْ أَوْ بَعْضِ السَّنَةِ قَالَ مَعْمَرٌ فَلَمْ يَحْضُرْنِي ثُمَّ ذَكَرْتُ حَدِيثًا حَدَّثَنَاهُ ابْنُ شِهَابٍ الزُّهْرِيُّ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَوْسٍ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَبِيعُ نَخْلَ بَنِي النَّضِيرِ وَيَحْبِسُ لِأَهْلِهِ قُوتَ سَنَتِهِمْ

İnsanın, Ailesinin Bir Senelik Yiyeceği Olan Nafakayı Ayırıp Habsetmesi Ve Iyâlin Nafakalarının Nasıl Olacağı Babı

-... Bize Vekî' haber verdi ki, İbn Uyeyne şöyle demiştir:Ma'mer ibn Râşid bana şöyle dedi: Sufyân es-Sevrî bana:

— Sen ailesi için onların bir senelik azığını, yâhud senenin bir kısmında yiyecekleri azığı toplayan kimse hakkında birşey işittin mi? diye sordu. Ma'mer:

— Bana bu hususta birşey gelmedi, dedi.Sonra bir hadîs zikretti ki, o hadîsi bize İbn Şihâb ez-Zuhrî, Mâlik ibn Evs'den; o da Umer(R)'den olmak üzere şöyle tahdîs etmişti:

— Peygamber (S) -kendine mahsûs olan- Benu'n-Nadîr hurma mahsûlünü satardı ve ailesi için,onların bir senelik azığını habsederdi

---

5358 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مَالِكُ بْنُ أَوْسِ بْنِ الْحَدَثَانِ وَكَانَ مُحَمَّدُ بْنُ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ ذَكَرَ لِي ذِكْرًا مِنْ حَدِيثِهِ فَانْطَلَقْتُ حَتَّى دَخَلْتُ عَلَى مَالِكِ بْنِ أَوْسٍ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ مَالِكٌ انْطَلَقْتُ حَتَّى أَدْخُلَ عَلَى عُمَرَ إِذْ أَتَاهُ حَاجِبُهُ يَرْفَا فَقَالَ هَلْ لَكَ فِي عُثْمَانَ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ وَالزُّبَيْرِ وَسَعْدٍ يَسْتَأْذِنُونَ قَالَ نَعَمْ فَأَذِنَ لَهُمْ قَالَ فَدَخَلُوا وَسَلَّمُوا فَجَلَسُوا ثُمَّ لَبِثَ يَرْفَا قَلِيلًا فَقَالَ لِعُمَرَ هَلْ لَكَ فِي عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ قَالَ نَعَمْ فَأَذِنَ لَهُمَا فَلَمَّا دَخَلَا سَلَّمَا وَجَلَسَا فَقَالَ عَبَّاسٌ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ اقْضِ بَيْنِي وَبَيْنَ هَذَا فَقَالَ الرَّهْطُ عُثْمَانُ وَأَصْحَابُهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ اقْضِ بَيْنَهُمَا وَأَرِحْ أَحَدَهُمَا مِنْ الْآخَرِ فَقَالَ عُمَرُ اتَّئِدُوا أَنْشُدُكُمْ بِاللَّهِ الَّذِي بِهِ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ هَلْ تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ يُرِيدُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَفْسَهُ قَالَ الرَّهْطُ قَدْ قَالَ ذَلِكَ فَأَقْبَلَ عُمَرُ عَلَى عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ فَقَالَ أَنْشُدُكُمَا بِاللَّهِ هَلْ تَعْلَمَانِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ذَلِكَ قَالَا قَدْ قَالَ ذَلِكَ قَالَ عُمَرُ فَإِنِّي أُحَدِّثُكُمْ عَنْ هَذَا الْأَمْرِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ قَدْ خَصَّ رَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَا الْمَالِ بِشَيْءٍ لَمْ يُعْطِهِ أَحَدًا غَيْرَهُ قَالَ اللَّهُ { مَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ إِلَى قَوْلِهِ قَدِيرٌ } فَكَانَتْ هَذِهِ خَالِصَةً لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاللَّهِ مَا احْتَازَهَا دُونَكُمْ وَلَا اسْتَأْثَرَ بِهَا عَلَيْكُمْ لَقَدْ أَعْطَاكُمُوهَا وَبَثَّهَا فِيكُمْ حَتَّى بَقِيَ مِنْهَا هَذَا الْمَالُ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُنْفِقُ عَلَى أَهْلِهِ نَفَقَةَ سَنَتِهِمْ مِنْ هَذَا الْمَالِ ثُمَّ يَأْخُذُ مَا بَقِيَ فَيَجْعَلُهُ مَجْعَلَ مَالِ اللَّهِ فَعَمِلَ بِذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيَاتَهُ أَنْشُدُكُمْ بِاللَّهِ هَلْ تَعْلَمُونَ ذَلِكَ قَالُوا نَعَمْ قَالَ لِعَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ أَنْشُدُكُمَا بِاللَّهِ هَلْ تَعْلَمَانِ ذَلِكَ قَالَا نَعَمْ ثُمَّ تَوَفَّى اللَّهُ نَبِيَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ أَنَا وَلِيُّ رَسُولِ اللَّهِ فَقَبَضَهَا أَبُو بَكْرٍ يَعْمَلُ فِيهَا بِمَا عَمِلَ بِهِ فِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنْتُمَا حِينَئِذٍ وَأَقْبَلَ عَلَى عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ تَزْعُمَانِ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ كَذَا وَكَذَا وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَنَّهُ فِيهَا صَادِقٌ بَارٌّ رَاشِدٌ تَابِعٌ لِلْحَقِّ ثُمَّ تَوَفَّى اللَّهُ أَبَا بَكْرٍ فَقُلْتُ أَنَا وَلِيُّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ فَقَبَضْتُهَا سَنَتَيْنِ أَعْمَلُ فِيهَا بِمَا عَمِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ ثُمَّ جِئْتُمَانِي وَكَلِمَتُكُمَا وَاحِدَةٌ وَأَمْرُكُمَا جَمِيعٌ جِئْتَنِي تَسْأَلُنِي نَصِيبَكَ مِنْ ابْنِ

أَخِيكَ وَأَتَى هَذَا يَسْأَلُنِي نَصِيبَ امْرَأَتِهِ مِنْ أَبِيهَا فَقُلْتُ إِنْ شِئْتُمَا دَفَعْتُهُ إِلَيْكُمَا عَلَى أَنَّ عَلَيْكُمَا عَهْدَ اللَّهِ وَمِيثَاقَهُ لَتَعْمَلَانِ فِيهَا بِمَا عَمِلَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبِمَا عَمِلَ بِهِ فِيهَا أَبُو بَكْرٍ وَبِمَا عَمِلْتُ بِهِ فِيهَا مُنْذُ وُلِّيتُهَا وَإِلَّا فَلَا تُكَلِّمَانِي فِيهَا فَقُلْتُمَا ادْفَعْهَا إِلَيْنَا بِذَلِكَ فَدَفَعْتُهَا إِلَيْكُمَا بِذَلِكَ أَنْشُدُكُمْ بِاللَّهِ هَلْ دَفَعْتُهَا إِلَيْهِمَا بِذَلِكَ فَقَالَ الرَّهْطُ نَعَمْ قَالَ فَأَقْبَلَ عَلَى عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ فَقَالَ أَنْشُدُكُمَا بِاللَّهِ هَلْ دَفَعْتُهَا إِلَيْكُمَا بِذَلِكَ قَالَا نَعَمْ قَالَ أَفَتَلْتَمِسَانِ مِنِّي قَضَاءً غَيْرَ ذَلِكَ فَوَالَّذِي بِإِذْنِهِ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ لَا أَقْضِي فِيهَا قَضَاءً غَيْرَ ذَلِكَ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ فَإِنْ عَجَزْتُمَا عَنْهَا فَادْفَعَاهَا فَأَنَا أَكْفِيكُمَاهَا

-...îbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Mâlik ibnu Evs ibn Hadesân haber verdi. (ez-Zuhrî dedi ki:) Cubeyr ibn Mut'un*in oğlu Mu-hammed bana onun hadîsinden bir kısmını zikretmişti. Ben gittim,nihayet Mâlik ibn Evs'in yanma girdim ve ona bu hadîsten sordum. Bunun üzerine Mâlik ibn Evs de bana şöyle dedi: (Bana Umer ibnu'l-Hattâb'ın elçisi geldi, seni Mü'minlerin Emîri çağırıyor, dedi;onunla beraber) gittim, nihayet Umer'in huzuruna girdim. (Biz onun yanında otururken) Umer'in kapıcısı Yerfa' geldi de:
— Ey Mü'minlerin Emîri! Usmân, Abdurrahmân ibn Avf, Zu-beyr, Sa'd ibn Ebî Vakkaas geldiler,senden izin isterler, dedi.
— Evet, deyip onların içeriye girmelerine izin verdi.Râvî dedi ki: Onlar içeri girdiler, selâm verip oturdular. Biraz eylendikten sonra Yerfa' yine geldi ve Umer'e:
— Abbâs ile Alî hakkında da iznin var mı? dedi. Umer:
— Evet, deyip onlara da izin verdi.Bunlar da girdiler, selâm verip oturdular. Abbâs:
— Ey Mü'minlerin Emîri, benimle şu Alî arasında hükmet,dedi. (Allah'ın, Rasûlü'ne fey' olarak tahsîs ettiği Nadîr oğullan hurmalığından dolayı Abbâs ile Alî arasında ihtilâf vardı, birbirine sert sözler söylemişlerdi.) Huzurda bulunan topluluk Usmân ile arkadaşları:
— Ey Mü'minlerin Emîri! Bunların aralarında hüküm ver de, birini diğerinden rahat ettir (yânî gönüllerini huzur ve sükûna erdir), dediler.Bunun üzerine Umer:
— Yavaş olunuz, acele etmeyiniz! Gök ve yer emriyle, iradesiyle duran Allah hakkı için size sorarım: Rasûlullah (S) kendisini de kasdederek: "Biz (peygamberler topluluğu) vâris olunmayız.Bizim bıraktığımız her mal sadakadır" buyurduğunu biliyor musunuz? dedi.Usmân ile arkadaşları:
— Evet, Rasûlullah böyle buyurdu, diye tasdik ettiler. Bunun üzerine Umer Alî ile Abbâs'a döndü de:
— Allah hakkı için size de sorarım: Rasûlullah'm böyle buyurduğunu sizler de biliyor musunuz? dedi. Alî ile Abbâs:
— Evet böyle buyurmuştur, diye tasdik ettiler. Bunun üzerine Umer:
— Şimdi ben size bu malın hukukî vaziyetini bildireyim: Şübhesiz Allah Taâlâ bu fey'de tasarrufu Rasûlü'ne tahsîs buyurdu, ondan başka kimseye bu hakkı vermedi. Allah, Kur'ân'da: "Allah'ın onlar(m malların)dan Rasûlü 'ne verdiği fey 'e gelince; siz bunun üzerine ne ata, ne deveye binip koşmadınız. Fakat Allah rasûllerini dileyeceği kimselere musallat eder. Allah herşeye kaadirdir" (ei-Ha$r:6) buyurmuştur. Binâenaleyh bu malda tasarruf hakkı sâdece Rasûlullah'a hâss olmuştur. Vallahi bu mala sizden başka kimse (ortak olup) toplamadı ve sizin zararınıza kimse tasarrufu kendisine seçip almadı. Muhakkak bu fey' mallarının gelirini sizlere vermiş ve aranızda taksîm edip yaymıştır. Nihayet fey'den o malın aslı mahfuz kaldı. Rasûlullah bu maldan ailesinin bir senelik nafakasını ayırıp verir, onları infâk ederdi. Sonra bundan arta kalanı alırdı ve onu Allah'ın malının konulacağı yere kordu (yânî müslümânlarm umûmî işlerine sarfederdi). Rasûlullah hayâtında bu malı böyle kullandı. Şimdi size Allah adiyle sürüyorum: Bunun böyle olduğunu biliyor musunuz? dedi.Hazır bulunanlar:
— Evet, diye tasdik ettiler. Umer, Alî ile Abbâs'a hitaben de:
— Size de Allah adiyle soruyorum: Sizler de bunu böyle biliyor musunuz? dedi. Alî ile Abbâs da:
— Evet, diye tasdik ettiler. Umer devamla şöyle dedi:
— Sonra Allah Taâlâ, Peygamberi'ni vefat ettirdi. Ebû Bekr: "Ben Allah Rasûlü'nün velîsiyim" deyip bu mallara el koydu ve onları Rasûlullah'm kullandığı gibi kullandı.(Ravî dedi ki:) Umer Alî ile Abbâs'a dönerek:
— Sizler (o zaman hazırdınız; Ebû Bekr'in böyle muamele ettiğini hatırlarsınız.) Şimdi ise Ebû Bekr'in şöyle şöyle yaptığını (sizleri Peygamber'in mirasından men' ettiğini) iddia ediyorsunuz. Allah bilir ki, Ebû Bekr bu hareketinde doğru idi, lûtufkârdı, akıl ve zekâ sahibi idi, hakka uymuştu. Sonra Allah Ebû Bekr'i vefat ettirdi. Ben de; "Rasûlullah'm ve Ebû Bekr'in velîsiyim ve vekiliyim" dedim ve emirliğimin ilk iki

yılında bu mala el koydum. Ve onu Rasûlullah ile Ebû Bekr'in kullandığı gibi kullanıp idare ediyordum. Sonra ikiniz beraberce bana geldiniz, sözleriniz bir, işiniz derli toplu idi (yânî ararızda niza' yoktu. Sizinle görüştüm. Sonra ayrı ayrı geldiniz. Yâ Abbâs!) Sen bana geldin, benden kardeşinin oğlundan isabet edecek hisseni istiyordun. (Alî'yi kasdederek:) Bu da gelip benden eşinin babasından düşen mîrâs payını istiyordu. Bunun üzerine ben sizlere: (Rasûlullah "Biz peygamberler vâris olunmayız; bizim bıraktığımız mal sadakadır" buyurduğu cevâbını verdim. Müteakiben bu malı size vermeyi ve sizin elinizle idare etmeyi düşündüm ve:)
— İsterseniz bu hurmalıkları size vereyim. Allah'ın ahdi ve andı boynunuzda olmak üzere siz, bu malı Rasûlullah'ın, Ebû Bekr'in ve Halîfe yapıldığım zamandan beri benim bu mallardaki amelimiz gibi amel edip idare edersiniz. Şayet bu şartla kabul etmezseniz, artık bu mallar hususunda bana birşey söylemeyiniz, dedim. Bu teklifim üzerine siz de:
— Bu şartla o mallan bize ver! dediniz.Ben de bu şartla o malları ikinize teslim ettim.
(Râvî dedi ki: Sonra Umer, oradaki topluluğa hitaben:)
— Sizlere Allah hakkı için soruyorum: Ben o malları bu ikisine bu şartla teslim ettim mi? dedi.Topluluk:
— Evet (bu şartla teslim ettin), diye tasdîk ettiler.
Râvî dedi ki: Bunun üzerine Umer, Alî ile Abbâs'a döndü ve onlara da:
— Allah hakkı için size de soruyorum: Ben bu malları size bu şartla teslim ettim mi? dedi.İkisi de:
— Evet, diye tasdîk ettiler. Umer:
— (Aranızda çıkan ihtilâf üzerine) şimdi benden bunun hâricinde bir hüküm vermemi mi istiyorsunuz? Gök, yer izniyle,iradesiyle duran Allah'a yemin ederim ki, ben kıyamet kopuncaya kadar bunun hâricinde bir hüküm vermem.Eğer siz malları bu şartla idareden âciz olduysanız, onları bana geri veriniz. Ben onları sizin hesabınıza yeterlilikle idare ederim! dedi

---

بَاب وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى { وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ إِلَى قَوْلِهِ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ } وَقَالَ { وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا } وَقَالَ { وَإِنْ تَعَاسَرْتُمْ فَسَتُرْضِعُ لَهُ أُخْرَى } { لِيُنْفِقْ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ إِلَى قَوْلِهِ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا } وَقَالَ يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ نَهَى اللَّهُ أَنْ تُضَارَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا وَذَلِكَ أَنْ تَقُولَ الْوَالِدَةُ لَسْتُ مُرْضِعَتَهُ وَهِيَ أَمْثَلُ لَهُ غِذَاءً وَأَشْفَقُ عَلَيْهِ وَأَرْفَقُ بِهِ مِنْ غَيْرِهَا فَلَيْسَ لَهَا أَنْ تَأْبَى بَعْدَ أَنْ يُعْطِيَهَا مِنْ نَفْسِهِ مَا جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَيْسَ لِلْمَوْلُودِ لَهُ أَنْ يُضَارَّ بِوَلَدِهِ وَالِدَتَهُ فَيَمْنَعَهَا أَنْ تُرْضِعَهُ ضِرَارًا لَهَا إِلَى غَيْرِهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَسْتَرْضِعَا عَنْ طِيبِ نَفْسِ الْوَالِدِ وَالْوَالِدَةِ { فَإِنْ أَرَادَا فِصَالًا عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا } بَعْدَ أَنْ يَكُونَ ذَلِكَ عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ { فِصَالُهُ } فِطَامُهُ

Yüce Allah Şöyle Buyurdu:'Anneler çocuklarını iki bütün yıl emzirirler. Bu hüküm emmeyi tamâm yaptırmak isteyenler içindir. Onların (annelerin) ma'rûf veçhile yiyeceği, giyeceği, çocuk kendisinin olan babaya âiddir.Kimse takatinden ziyadesiyle mükellef tutulmaz. Ne bir anne çocuğu yüzünden, ne de çocuk kendisinin olan (bir baba) çocuğu sebebiyle zarara sokulmasın. Mirasçıya düşenvazife de bunun gibidir. Eğer ana-baba aralarında rızâ ve müşavere ile (ittifakla çocuğu iki sene dolmadan) memeden kesmeyi arzu ederlerse, ikisinin üzerine de vebal yoktur. Çocuklarınızı (başkalarına) emzirtmek isterseniz meşru' surette verdiğiniz (emzirme ücretini) teslim etmek sortiyle yine üzerinize vebal yoktur. Allah'tan korkun ve bilin ki, şübhesiz Allah, ne yaparsanız hakkıyle görücüdür'' (el-Bakara:233).Yine Yüce Allah şöyle buyurdu:"Anası onu zahmetle taşıdı, zahmetle de doğurdu. Onun bu taşınması ile sütten kesilmesi müddeti otuz aydır..' (el-Ahkaaf: 15). Ve yine şöyle buyurdu:"(Boşanan) o ka'dınları, gücünüzün yettiği kadar, ikaamet ettiğiniz yerin bir kısmında oturtun.(Evleri) başlarına dar etmek için kendilerine zarar yapmayın.Eğer onlar yüklü iseler yüklerini koyuncaya kadar nafakalarını verin. Eğer çocuklarınızı sizin fâidenize emzirirlerse onlara ücretlerini verin. Aranızda (bu hususta) güzelce müşavere edin. Eğer güçlüğe uğrarsanız, o hâlde çocuğu, babanın hesabına bir başkası emzirecektir. Genişliği olan nafakayı genişliğine göre versin. Rızkı kendisine daraltılmış bulunan fakır de nafakayı Allah'ın ona verdiğinden versin. Allah hiçbir nefse, ona verdiğinden başkasını yüklemez* Allah güçlüğün arkasından kolaylık ihsan eder'' (et-Talâk: 6-7).Yunus ibn Yezîd el-Eylî, ez-Zuhrî*den şöyle söylemiştir: Allah, ananın çocuğu

sebebiyle zarara uğratılmasım nehyetti. Bu "Kimse takatinden fazlasıyle mükellef tutulmaz. Ne bir anne çocuğu yüzünden, ne de çocuk kendisinin olan bir baba çocuğu yüzünden zarara sokulmasın " (d-akam: 233) kavlidir. Babanın zarara sokulması, çocuğun anasının: Ben bu çocuğu emzirici değilim, demesidir. Hâlbuki anası,çocuğun gıdası bakımından çocuk için daha faydalı, çocuğa daha şefkatli ve çocuğuna başka kadınlardan daha yumuşaktır. Böyle olunca, babasının kendinden, Allah'ın kendi üzerine vazife kıldığı mikdârı kadına vermesinin ardından, kadının çocuğu emzirmekten çekinme hakkı yoktur.Çocuk kendisinin olan baba da çocuğu sebebiyle zarara sokulmaz. Babası zarar vermek için başka kadına emzirtip de anasını çocuğu emzirmekten men' etmek suretiyle anasına da zarar veremez. Eğer ana-baba kendi gönül hoşluklanyle çocuğu başka bir emziriciye emzirtmek isterlerse üzerlerine günâh yoktur. Yine kendilerinin rızâlaşmaları ve müşavereleri ile çocuğu sütten ayırmak isterlerse, bu istek ve kararları kendi aralarında bir rızâlaşma ve müşavereden meydana gelmiş olmasının ardından ikisine de günâh yoktur. "Fısâluhu", "Sütten kesmek" ma'nâsınadır

---

بَاب نَفَقَةِ الْمَرْأَةِ إِذَا غَابَ عَنْهَا زَوْجُهَا وَنَفَقَةِ الْوَلَدِ

5359 - حَدَّثَنَا ابْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ جَاءَتْ هِنْدٌ بِنْتُ عُتْبَةَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ مِسِّيكٌ فَهَلْ عَلَيَّ حَرَجٌ أَنْ أُطْعِمَ مِنْ الَّذِي لَهُ عِيَالَنَا قَالَ لَا إِلَّا بِالْمَعْرُوفِ

- Kocası Başka Yerde Olduğu Zaman Kadının Ve Çocuğunun Nafakası Babı
-....Bize Yûnus ibn Yezîd, İbn Şihâb'dan haber verdi. Bana Urve haber verdi ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Utbe'nin kızı Hind geldi de:
— Yâ Rasûlallah! (Kocam) Ebû Sufyân çok sıkı cimri bir kimsedir. Ona âid olan maldan ailemize yedirmemde bana günâh var mıdır? diye sordu.Rasûlullah (S):
— "Örfe göre bir ailenin yiyebileceği mikdâr ile aile halkını yedirmende sana bir günâh yoktur"buyurdu.

5360 - حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أَنْفَقَتْ الْمَرْأَةُ مِنْ كَسْبِ زَوْجِهَا عَنْ غَيْرِ أَمْرِهِ فَلَهُ نِصْفُ أَجْرِهِ

-... Hemmâm ibn Münebbih şöyle demiştir: Ben Ebû Hureyre(R)'den işittim ki, Peygamber (S): "Kadın, kocasının kazancından, onun izni olmaksızın infâk ettiği zaman, o infâkın sevabının yarısı kocaya âid olur" buyurmuştur

---

بَاب عَمَلِ الْمَرْأَةِ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا

5361 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي الْحَكَمُ عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى حَدَّثَنَا عَلِيٌّ أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهِمَا السَّلَام أَتَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَشْكُو إِلَيْهِ مَا تَلْقَى فِي يَدِهَا مِنْ الرَّحَى وَبَلَغَهَا أَنَّهُ جَاءَهُ رَقِيقٌ فَلَمْ تُصَادِفْهُ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لِعَائِشَةَ فَلَمَّا جَاءَ أَخْبَرَتْهُ عَائِشَةُ قَالَ فَجَاءَنَا وَقَدْ أَخَذْنَا مَضَاجِعَنَا فَذَهَبْنَا نَقُومُ فَقَالَ عَلَى مَكَانِكُمَا فَجَاءَ فَقَعَدَ بَيْنِي وَبَيْنَهَا حَتَّى وَجَدْتُ بَرْدَ قَدَمَيْهِ عَلَى بَطْنِي فَقَالَ أَلَا أَدُلُّكُمَا عَلَى خَيْرٍ مِمَّا سَأَلْتُمَا إِذَا أَخَذْتُمَا مَضَاجِعَكُمَا أَوْ أَوَيْتُمَا إِلَى فِرَاشِكُمَا فَسَبِّحَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَاحْمَدَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَكَبِّرَا أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمَا مِنْ خَادِمٍ

Kadının, Kocasının Evinde İş Yapması Babı

-...Şu'be şöyle dedi: Bana el-Hakem ibn Uteybe, Abdurrahman ibnu Ebî Leylâ'dan tahdîs etti:Bize Alî ibn Ebî Tâlib (R) şöyle tahdîs etti: Fâtıma aleyha's-selâm Peygamber'e geldi de, O'na el değirmeni çevirmekten elinde meydana gelen rahatsızlığı şikâyet ediyordu. Kendisine, Peygamber'e harb esirlerinden bir takım köle gelmiş olduğu haberi ulaşmıştı. Fâtıma evde Peygamber'e tesadüf etmedi. Ve bu şikâyetini Âişe'ye zikretti.Alî ibn Ebî Tâlib dedi ki: Peygamber eve gelince Âişe, kendisine Fâtıma'nın bir istek için geldiğini haber verdi.Alî dedi ki: Bunun üzerine Peygamber (S) bize geldi. Biz yataklarımızı alıp yatmıştık. Biz hemen kalkmağa davrandık. Peygamber:
— "Yerinizde durunuz" buyurdu ve gelip benimle Fâtıma'nın arasına oturdu.Hattâ ben karnımın üzerine dokunan iki ayağının soğukluğunu hissettim. Bundan sonra Peygamber:
— "Dikkat edin! Ben size benden istemiş olduğunuz şeyden daha hayırlı bir şeye delâlet ediyorum: Siz yataklarınızı aldığınızda yâ-hud döşeklerinize girdiğinizde otuz kerre Subhânallah,otuz üç kerre el-Hamdu lillahi, otuz dört kerre de Allâhu ekber deyiniz. İşte bu sizler için hizmetçiden daha hayırlıdır" buyurdu

---

بَاب خَادِمِ الْمَرْأَةِ

5362 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي يَزِيدَ سَمِعَ مُجَاهِدًا سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي لَيْلَى يُحَدِّثُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِب أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام أَتَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَسْأَلُهُ خَادِمًا فَقَالَ أَلَا أُخْبِرُكِ مَا هُوَ خَيْرٌ لَكِ مِنْهُ تُسَبِّحِينَ اللَّهَ عِنْدَ مَنَامِكِ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَتَحْمَدِينَ اللَّهَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَتُكَبِّرِينَ اللَّهَ أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ ثُمَّ قَالَ سُفْيَانُ إِحْدَاهُنَّ أَرْبَعٌ وَثَلَاثُونَ فَمَا تَرَكْتُهَا بَعْدُ قِيلَ وَلَا لَيْلَةَ صِفِّينَ قَالَ وَلَا لَيْلَةَ صِفِّينَ

Kadının Hizmetçisi Babı
-....Bize Ubeydullah ibnu Ebî Yezîd tahdîs etti: O, Mucâhid'den işitti (O, şöyle demiştir): Ben Abdurrahmân ibnu Ebî Leylâ'dan işittim; o, Alî ibn Ebî Tâlib'den şöyle tahdîs ediyordu: Fâtıma aleyhi's-selâm Peygamber'e geldi de O'ndan bir hizmetçi istiyordu. Peygamber (S):
— "İyi dinle! Ben sana istediğinden daha hayırlı olan birşey haber vereceğim: Uyuyacağın sırada otuz üç kerre Allah'ı teşbih edersin, otuz kerre Allah'ı tahmîd edersin, otuzdört kerre de Allah'ı tekbîr edersin" buyurdu.Sonra Sufyân ibn Uyeyne: Onlardan biri (ta'yîn edilmeksizin) otuzdörttür, demiştir. Alî (R):
— Ben bu sözleri (Peygamber'den işittiğimden sonra bu sayıda söylemeyi) hiç terketmedim, dedi. Kendisine:
— Sen bunları Sıffîn gecesinde de mi terketmedin? denildi. ,
— Hayır, Sıffîn gecesinde de terketmedim, dedi

بَاب خِدْمَةِ الرَّجُلِ فِي أَهْلِهِ

5363 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ بْنِ عُتَيْبَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ بْنِ يَزِيدَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصْنَعُ فِي الْبَيْتِ قَالَتْ كَانَ يَكُونُ فِي مِهْنَةِ أَهْلِهِ فَإِذَا سَمِعَ الْأَذَانَ خَرَجَ

Erkeğin Bizzat Ailesi İçinde Hizmet Etmesi Babı
-.... (el-Esved ibn Yezîd şöyle demiştir:) Ben Âişe'ye:
— 'Peygamber (S) evinde ne işler yapardı? diye sordum. Âişe:
— Kendi ev halkının hizmetinde bulunurdu. Ezanı işitince (namaz kıldırmak üzere mescide) çıkardı, dedi

---

بَاب إِذَا لَمْ يُنْفِقْ الرَّجُلُ فَلِلْمَرْأَةِ أَنْ تَأْخُذَ بِغَيْرِ عِلْمِهِ مَا يَكْفِيهَا وَوَلَدَهَا بِالْمَعْرُوفِ

5364 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ هِنْدَ بِنْتَ عُتْبَةَ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ شَحِيحٌ وَلَيْسَ يُعْطِينِي مَا يَكْفِينِي وَوَلَدِي إِلَّا مَا أَخَذْتُ مِنْهُ وَهُوَ لَا يَعْلَمُ فَقَالَ خُذِي مَا يَكْفِيكِ وَوَلَدَكِ بِالْمَعْرُوفِ

Erkek Ailesi Üzerine Harcama Yapmadığı Zaman, Kadını İçin Onun Bilgisi Olmadan Örfe Göre Kendisine Ve Çocuğuna Yetecek Mikdârı Alma Hakkı Vardır
-... Hişâm şöyle demiştir: Bana babam Urvetu'bnu'z- Zubeyr, Âişe(R)'den şöyle haber verdi:Hind bintu Utbe:
— Yâ Rasûlallah! Şübhesiz ki, Ebû Sufyân cimri bir adamdır. Bana ve çocuğuma yetecek nafakayı vermiyor. Ancak ben o bilmeden, onun malından almışımdır, dedi. Rasûlullah (S):
— "Sen onun malından örfe göre sana ve çocuğuna yetecek mik-dârı al!" buyurdu

---

بَاب حِفْظِ الْمَرْأَةِ زَوْجَهَا فِي ذَاتِ يَدِهِ وَالنَّفَقَةِ

5365 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ وَأَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَيْرُ نِسَاءٍ رَكِبْنَ الْإِبِلَ نِسَاءُ قُرَيْشٍ وَقَالَ الْآخَرُ صَالِحُ نِسَاءِ قُرَيْشٍ أَحْنَاهُ عَلَى وَلَدٍ فِي صِغَرِهِ وَأَرْعَاهُ عَلَى زَوْجٍ فِي ذَاتِ يَدِهِ وَيُذْكَرُ عَنْ مُعَاوِيَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Kadının, Kocasının Elindeki Malları Ve Nafakası Hususlarında Kocasını Koruması Babı
-... Bize Abdullah ibn Tâvûs, babası Tâvûs ibn Keysân'dan ve Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Kadınların hayırlısı deve binenKu-reyş kadınlarıdır" buyurmuştur.Diğer râvî olan İbn Tâvûs şöyle rivayet etti: "Kureyş kadınlarının iyisi çocuğa küçüklüğünde en şefkatli olanı ve kocası üzerine elindeki malları hususunda en muhafaza edicisidir".
Muâviye ibn Ebî Sufyân'dan ve İbn Abbâs'tan; onlar da Peygamber'den olmak üzere, İbn Tâvûs'un hadîsi tarzında zikrolunuyor

---

بَاب كِسْوَةِ الْمَرْأَةِ بِالْمَعْرُوفِ

5366 - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مَيْسَرَةَ قَالَ سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ وَهْبٍ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ آتَى إِلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُلَّةً سِيَرَاءَ فَلَبِسْتُهَا فَرَأَيْتُ الْغَضَبَ فِي وَجْهِهِ فَشَقَّقْتُهَا بَيْنَ نِسَائِي

Kocanın Kadını Ma'rûf Tarzda Giydirmesi Babı
-... Şu'be şöyle demiştir: Bana Abdulmelik ibnu Meysere haber verip şöyle dedi: Ben Zeyd ibn Vehb'den işittim ki, Alî (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bana Sıyerâ hüllesi (yânî ipekli bir elbise) verdi. Ben de onu giymiştim. Bunun üzerine Peygamber'in yüzünde öfke alâmeti gördüm. Ben de onu parçaladım da kadınlar arasında (yânî Fâtıma ve yakınları olan kadınlar arasında) bölüştürdüm

---

بَاب عَوْنِ الْمَرْأَةِ زَوْجَهَا فِي وَلَدِهِ

5367 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرٍو عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ هَلَكَ أَبِي وَتَرَكَ سَبْعَ بَنَاتٍ أَوْ تِسْعَ بَنَاتٍ فَتَزَوَّجْتُ امْرَأَةً ثَيِّبًا فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَزَوَّجْتَ يَا جَابِرُ فَقُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ بِكْرًا أَمْ ثَيِّبًا قُلْتُ بَلْ ثَيِّبًا

قَالَ فَهَلَّا جَارِيَةً تُلَاعِبُهَا وَتُلَاعِبُكَ وَتُضَاحِكُهَا وَتُضَاحِكُكَ قَالَ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّ عَبْدَ اللَّهِ هَلَكَ وَتَرَكَ بَنَاتٍ وَإِنِّي كَرِهْتُ أَنْ أَجِيئَهُنَّ بِمِثْلِهِنَّ فَتَزَوَّجْتُ امْرَأَةً تَقُومُ عَلَيْهِنَّ وَتُصْلِحُهُنَّ فَقَالَ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ أَوْ قَالَ خَيْرًا

Kadının Çocuğu Hususunda Kocasına Yardım Etmesi Babı

-...Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Babam Abdullah öldü. Yedi yâhud dokuz tane yetîm kız bıraktı. Ben de dul bir kadınla evlendim. Rasûlullah (S) bana:

— "Evlendin mi yâ Câbir?" diye sordu. Ben de:

— Evet, dedim. Rasûlullah:

— "Bakire ile mi yoksa dul ile mi evlendin?" dedi. Ben:

— Bakire ile değil, dul kadınla evlendim, dedim. Rasûlullah:

— "Senin kendisiyle, onun da seninle oynaşacağı; senin onunla, onun da seninle gülüşeceği genç bir kızla evlenseydin!" buyurdu.Câbir dedi ki: Ben de O'na:

— Babam Abdullah (Uhud'da) öldürüldü ve birkaç yetîm kız bıraktı. Ben de onların arasına kendileri gibi bir genç kız getirmekten hoşlanmadım.Bu sebeble onların işlerini görecek ve onların hâllerini iyileştirecek olgun bir kadınla evlendim, dedim. Bunun üzerine Rasûlullah:

— "Allah sana (eşin hakkında) bereketler ihsan etsin -yâhud: Hayır ihsan eylesin-!" dedi

---

بَاب نَفَقَةِ الْمُعْسِرِ عَلَى أَهْلِهِ

5368 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ فَقَالَ هَلَكْتُ قَالَ وَلِمَ قَالَ وَقَعْتُ عَلَى أَهْلِي فِي رَمَضَانَ قَالَ فَأَعْتِقْ رَقَبَةً قَالَ لَيْسَ عِنْدِي قَالَ فَصُمْ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ قَالَ لَا أَسْتَطِيعُ قَالَ فَأَطْعِمْ سِتِّينَ مِسْكِينًا قَالَ لَا أَجِدُ فَأُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَرَقٍ فِيهِ تَمْرٌ فَقَالَ أَيْنَ السَّائِلُ قَالَ هَا أَنَا ذَا قَالَ تَصَدَّقْ بِهَذَا قَالَ عَلَى أَحْوَجَ مِنَّا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَوَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا أَهْلُ بَيْتٍ أَحْوَجُ مِنَّا فَضَحِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى بَدَتْ أَنْيَابُهُ قَالَ فَأَنْتُمْ إِذًا

Fakîr Kimsenin Kendi Aile Ferdlerini Nafakalandırması Babı

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber'e bir adam geldi de:

— Helak oldum, dedi. Peygamber (S):

— "Neden helak oldun?" dedi.Adam:

— Ramazânda oruçlu iken ailemle cinsî münâsebet yaptım, dedi.Peygamber (S):

— "(Keffâret olarak) bir köle âzâd et" buyurdu. Adam:

— Bende köle alacak mal yoktur, dedi. Peygamber:

— "Öyleyse arka arkaya iki ay oruç tut" buyurdu. Adam:

— Ben bu oruca güç yetiremem, dedi. Peygamber:

— "Altmış fakiri doyur" buyurdu. Adam:

— Ben o kadar insanı doyuracak şeyi bulamam, dedi. Derken Peygamber'e içi hurma dolu bir zenbîl getirildi. Bunun üzerine Peygamber:

— "Hani o soran kimse nerededir?" buyurdu. Adam:

— İşte benim, buradayım, dedi. Peygamber:

— "Bu hurmayı al da yoksullara sadaka et" buyurdu. Adam:

— Benden daha fakır bir yoksula mı vereceğim yâ Rasûlallah? Seni hakk ile gönderen Allah'a yemîn ederim ki, Medine'nin kara taşlı iki tarafı arasında benim ailemden daha muhtâc bir aile yoktur,dedi. Bunun üzerine Peygamber (S) dişleri meydana çıkıncaya kadar güldü. Ve:— "O takdirde siz buna (başkasından) daha haklısınız" buyurdu

---

بَاب { وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ } وَهَلْ عَلَى الْمَرْأَةِ مِنْهُ شَيْءٌ { وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلَيْنِ أَحَدُهُمَا أَبْكَمُ إِلَى قَوْلِهِ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ }

“..Annelerin masruf veçhile yiyeceği, giyeceği, çocuk kendisinden olan babaya âiddir...” Mirasçıya düşen vazife de bunun gibidir,.," (el-Bakara: 233). Ana olan kadına çocuk emzirmekten birşey (bir vazîfe) var mıdır?'Allah şu iki kişiyi de misâl getirdi: Bunlardan biri dilsizdir, hiçbirşey beceremez ve o, efendisinin üzerinde bir yüktür. 0, bunu nereye gönderse hayır getirmez. Hiç bu adaletle emreden, kendisi dosdoğru bir yol üzerinde bulunan kişi ile bir olur mu?" (en-Nahl: 76)

5369 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ لِي مِنْ أَجْرٍ فِي بَنِي أَبِي سَلَمَةَ أَنْ أُنْفِقَ عَلَيْهِمْ وَلَسْتُ بِتَارِكَتِهِمْ هَكَذَا وَهَكَذَا إِنَّمَا هُمْ بَنِيَّ قَالَ نَعَمْ لَكِ أَجْرُ مَا أَنْفَقْتِ عَلَيْهِمْ

-...Hişâm, babası Urve'den; odaEbû Seleme'nin kızı Zeyneb'den; o da annesi Ümraü Seleme'den şöyle haber vermiştir: (Üm-mü Seleme -R- şöyle demiştir:)
— Yâ Rasûlallah! Ebû Seleme'nin çocukları hakkında benim onları infâk etmemden dolayı bana sevâb var mıdır? Ben onları şöyle şöyle muhtâc hâlde bırakıcı değilim. Çünkü onlar benim de oğullarımdırlar,dedim. Rasûlullah (S):
— "Evet, sana onlar üzerine yaptığın harcamanın ecri, sevabı vardır" buyurdu

---

5370 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ هِنْدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ شَحِيحٌ فَهَلْ عَلَيَّ جُنَاحٌ أَنْ آخُذَ مِنْ مَالِهِ مَا يَكْفِينِي وَبَنِيَّ قَالَ خُذِي بِالْمَعْرُوفِ

-... BizejSufyân ibn Uyeyne, Hişâm ibn Urve'den; o da babasından; o da Âişe(R)'den şöyle tahdîs etti: Utbe kızı Hind:
— Yâ Rasûlallah! Şübhesiz (kocam) Ebû Sufyân cimri bir adamdır. Onun malından bana ve oğullanma yetecek kadar almamda bana günâh olur mu? dedi. Rasûlullah (S):
— "Örfe göre (onun malından sana ve oğullarına yetecek mik-dârı) al!" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ تَرَكَ كَلًّا أَوْ ضَيَاعًا فَإِلَيَّ

5371 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُؤْتَى بِالرَّجُلِ الْمُتَوَفَّى عَلَيْهِ الدَّيْنُ فَيَسْأَلُ هَلْ تَرَكَ لِدَيْنِهِ فَضْلًا فَإِنْ حُدِّثَ أَنَّهُ تَرَكَ وَفَاءً صَلَّى وَإِلَّا قَالَ لِلْمُسْلِمِينَ صَلُّوا عَلَى صَاحِبِكُمْ فَلَمَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْفُتُوحَ قَالَ أَنَا أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ فَمَنْ تُوُفِّيَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ فَتَرَكَ دَيْنًا فَعَلَيَّ قَضَاؤُهُ وَمَنْ تَرَكَ مَالًا فَلِوَرَثَتِهِ

Peygamber(S)'İn: 'Bir borç yükü yâhud âciz evlâd ve lyâl bırakan kişinin işi bana âiddir" Sözü Babı

-... Bize el-Leys, Ukayl'den; o da İbn Şihâb'dan; o da Ebû Seleme'den; o da Ebû Hureyre(R)'den şöyle tahdîs etti: Rasû-lullah'a, üzerinde borç varken ölrnüş kimsenin cenazesi getirildi de O:
— "Bu kimse borcu için bir fazla mal bıraktı mı?" diye sorardı.Eğer kendisine o kişinin borcuna yetecek mal bıraktığı söylenirse, onun cenaze namazını kıldırırdı. Borç ödeme karşılığı mal bırakmamış ise, müslümânlara hitaben:
— "Arkadaşınızın namazını kılınız!" buyururdu. Nihayet Allah kendisine fetihler yolunu açtığı zaman:

— "Ben mü'minlere kendi öz nefislerinden daha yakınımdır. Mü'minlerden kim ölür de bir borç bırakırsa, onu ödemek bana âiddir. Mal bırakırsa bu da veresesinindir" buyurdu

---

بَاب الْمَرَاضِعِ مِنْ الْمَوَالِيَاتِ وَغَيْرِهِنَّ

5372 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ انْكِحْ أُخْتِي بِنْتَ أَبِي سُفْيَانَ قَالَ وَتُحِبِّينَ ذَلِكِ قُلْتُ نَعَمْ لَسْتُ لَكَ بِمُخْلِيَةٍ وَأَحَبُّ مَنْ شَارَكَنِي فِي الْخَيْرِ أُخْتِي فَقَالَ إِنَّ ذَلِكِ لَا يَحِلُّ لِي فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَوَاللَّهِ إِنَّا نَتَحَدَّثُ أَنَّكَ تُرِيدُ أَنْ تَنْكِحَ دُرَّةَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ فَقَالَ بِنْتَ أُمِّ سَلَمَةَ فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَوَاللَّهِ لَوْ لَمْ تَكُنْ رَبِيبَتِي فِي حَجْرِي مَا حَلَّتْ لِي إِنَّهَا بِنْتُ أَخِي مِنْ الرَّضَاعَةِ أَرْضَعَتْنِي وَأَبَا سَلَمَةَ ثُوَيْبَةُ فَلَا تَعْرِضْنَ عَلَيَّ بَنَاتِكُنَّ وَلَا أَخَوَاتِكُنَّ وَقَالَ شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ عُرْوَةُ ثُوَيْبَةُ أَعْتَقَهَا أَبُو لَهَبٍ

Cariyelerden Ve Diğerlerinden Olan Süt Emzirici Kadınlar Babı
-...Bize el-Leys, Ukayl'den; o da İbn Şihâb'dan tahdîs etti. (İbn Şihâb şöyle demiştir:) Bana Urve haber verdi; ona da Ebû Seleme'nin kızı Zeyneb haber vermiştir: Peygamber'in zevcesi Ümmü Habîbe şöyle demiştir: Ben:
— Yâ Rasûlallah! Ebû Sufyân'ın kızı olan kızkardeşimi kendine nikâh et, dedim. Rasûlullah (S):
— "Sen bunu arzu eder misin?" buyurdu. Ben de:
— Evet arzu ederim. Çünkü Sen'in için ortaktan boşalıcı değilim. Ben hayırda bârı kızkardeşimin bana ortak olmasını isterim, dedim. Bunun üzerine Rasûlullah (S):
— "İyi bil ki, kızkardeşin bana halâl olmaz" buyurdu. Ben de:
— Yâ Rasûlallah! Vallahi biz Sen'in, Ebû Seleme'nin kızı Durre'yi nikâh etmek istediğini aramızda konuşup duruyoruz, dedim.
— "Ebû Seleme'nin kızını mı nikâh edecekmişim?" buyurdu. Ben:
— Evet, dedim. Rasûlullah:
— "Allah'a yemîn ederim ki, Ebû Seleme'nin kızı benim vesayet ve terbiyem altında üvey kızım olmasa bile yine bana nikâhı olmazdı. Çünkü o benim süt kardeşimin kızıdır. Beni ve onun babasını Suveybe kadın emzirmiştir. Bir daha bana kızlarınızı ve kızkardeşlerinizi teklif etmeyin" buyurdu.Râvî Şuayb ibn Ebî Hamza, ez-Zuhrî'den söyledi: Urve:
— Suveybe, Ebû Leheb'in (Peygamber'in doğduğunu müjdelediği zaman) hürriyete kavuşturduğu kadındır, demiştir

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الْأَطْعِمَةِ

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ } وَقَوْلِهِ { أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ } وَقَوْلِهِ { كُلُوا مِنْ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ }

Ve Yüce Allah'ın Şu Kavilleri:"Ey îmân edenler, size rızk olarak verdiğimiz şeylerin en temiz olanlarından yiyin. Allah'a şükredin, eğer (hakîkaten) O na kulluk ediyorsanız'' {el-Bakara: 172);"Ey îmân edenler, (hakk yolunda) infâkı, kazandıklarınızın en güzellerinden ve sizin için yerden çıkardıklarımızdan yapın..." (el-Bakara: 268)."Ey rasûller, temiz ve halâl olan şeylerden yiyin, güzel amellerde bulunun. Çünkü ben ne yaparsanız hakkıyle bilenim (el-Mu'mınun: 51)

5373 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَطْعِمُوا الْجَائِعَ وَعُودُوا الْمَرِيضَ وَفُكُّوا الْعَانِيَ قَالَ سُفْيَانُ وَالْعَانِي الْأَسِيرُ

-....Bize Sufyân es-Sevrî, Mansûr'dan; o da Ebû Vâil'den;o da Ebû Mûsâ el-Eş'arî'den haber verdi ki, Peygamber (S): "Açları doyurun, hastaları ziyaret edin, esirleri hürriyete kavuşturun" buyurmuştur. Râvî Sufyân: "ehÂnî", "Esîr"dir, dedi

---

5374 – حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ مَا شَبِعَ آلُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ طَعَامٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ حَتَّى قُبِضَ وَعَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَصَابَنِي جَهْدٌ شَدِيدٌ فَلَقِيتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ فَاسْتَقْرَأْتُهُ آيَةً مِنْ كِتَابِ اللَّهِ فَدَخَلَ دَارَهُ وَفَتَحَهَا عَلَيَّ فَمَشَيْتُ غَيْرَ بَعِيدٍ فَخَرَرْتُ لِوَجْهِي مِنْ الْجَهْدِ وَالْجُوعِ فَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمٌ عَلَى رَأْسِي فَقَالَ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ فَقُلْتُ لَبَّيْكَ رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ فَأَخَذَ بِيَدِي فَأَقَامَنِي وَعَرَفَ الَّذِي بِي فَانْطَلَقَ بِي إِلَى رَحْلِهِ فَأَمَرَ لِي بِعُسٍّ مِنْ لَبَنٍ فَشَرِبْتُ مِنْهُ ثُمَّ قَالَ عُدْ يَا أَبَا هِرٍّ فَعُدْتُ فَشَرِبْتُ ثُمَّ قَالَ عُدْ فَعُدْتُ فَشَرِبْتُ حَتَّى اسْتَوَى بَطْنِي فَصَارَ كَالْقِدْحِ قَالَ فَلَقِيتُ عُمَرَ وَذَكَرْتُ لَهُ الَّذِي كَانَ مِنْ أَمْرِي وَقُلْتُ لَهُ فَوَلَّى اللَّهُ ذَلِكَ مَنْ كَانَ أَحَقَّ بِهِ مِنْكَ يَا عُمَرُ وَاللَّهِ لَقَدْ اسْتَقْرَأْتُكَ الْآيَةَ وَلَأَنَا أَقْرَأُ لَهَا مِنْكَ قَالَ عُمَرُ وَاللَّهِ لَأَنْ أَكُونَ أَدْخَلْتُكَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ يَكُونَ لِي مِثْلُ حُمْرِ النَّعَمِ

-...Bize Muhammed ibn Fııdayl, babası Fudayl ibn Gazvân'dan; o da Ebû Hâzım'dan tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R), Mu-hammed(S)'in ailesi, kendisi kabzolununcaya kadar üç gün (üstüste) yemekten doymadı, demiştir.Ve yine Ebû Hâzım'dan, Ebû Hureyre şöyle demiştir: Bana şiddetli bir açlık isabet etmişti. Yolda Umer ibnu'l-Hattâb'a kavuştum. Kendisinden Allah'ın Kitâbı'ndan bir âyeti bana okumasını istedim. Umer evine girdi ve o âyeti bana okudu. Evden ayrılıp uzak gitmeden meşakkat ve açlıktan dolayı yüzüm üstüne düştüm. Bu baygınlık sırasında bir de gördüm ki, Rasûlullah (S) baş ucumda dikilmiş:

— "Yâ Ebâ Hureyre!" dedi.. Ben de:

— Buyur yâ Rasûlallah, emrine hazırım, her saadet Sen'indir! dedim.

Akabinde elimi tuttu, beni kaldırdı ve bendeki açlığı anladı. Beni evine götürdü. Hemen benim için büyük bir bardak süt emretti. Ben ondan içtim. Sonra:

— "Tekrar iç yâ Ebâ Hureyre!" buyurdu. Tekrar bir bardak daha içtim. Sonra yine:

— "Tekrarla!" buyurdu. Ben de tekrarlayıp bir daha içtim. Artık karnımın vaziyeti düzeldi, karnım bir ok gibi dümdüz oldu.Ebû Hureyre devamla dedi ki: Bir müddet sonra Umer'e kavuştum, başımdan geçen bu vak'ayı ona zikrettim de:

— Yâ Umer! Allah benim karnımı doyurmağa senden daha lâyık bir zâtı me'mûr etti. Vallahi ben senden bana bir âyet okuyup öğretmeni istemiştim. Hâlbuki ben o âyeti senden daha düzgün okumakta idim, dedim. Bunun üzerine Umer:

— Vallahi (yâ Ebâ Hureyre), seni evime koyup doyurmak benim için kırmızı develerim olmasından daha sevimlidir, dedi

---

بَاب التَّسْمِيَةِ عَلَى الطَّعَامِ وَالْأَكْلِ بِالْيَمِينِ

5376 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ قَالَ الْوَلِيدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنِي أَنَّهُ سَمِعَ وَهْبَ بْنَ كَيْسَانَ أَنَّهُ سَمِعَ عُمَرَ بْنَ أَبِي سَلَمَةَ يَقُولُ كُنْتُ غُلَامًا فِي حَجْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَتْ يَدِي تَطِيشُ فِي الصَّحْفَةِ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ يَا غُلَامُ سَمِّ اللَّهَ وَكُلْ بِيَمِينِكَ وَكُلْ مِمَّا يَلِيكَ فَمَا زَالَتْ تِلْكَ طِعْمَتِي بَعْدُ

Yemeğe Başlama Sırasında 'Bismillâhi r-Rahmâni 'R-Rahim' Demek Ve Sağ Elle Yemek Babı
-...el-Velîd ibn Kesîr, Vehb ibn Keysân'dan işittiğim haber verdi. O da Umer ibn Ebî Seleme'den işitmiştir ki, o şöyle diyordu: Ben Rasûlullah'ın terbiyesi altında bir oğlandım. Yemek yerken elim, yemek tabağının her tarafında dolaşır dururdu. Rasûlullah (S) bana:
— "Ey oğul! (Yemeğe başlarken BismVUâhVr-rahmânVr-rahîm diye) Allah'ın adını an, sağ elinle ye ve sana yakın olan taraftan ye!" buyurdu. Bundan sonra benim yemek yiyiş tarzım hep bu oldu (yânî ben her zaman Besmele ile, sağ elimle, önümden yemek yedim)

بَاب الْأَكْلِ مِمَّا يَلِيهِ وَقَالَ أَنَسٌ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ وَلْيَأْكُلْ كُلُّ رَجُلٍ مِمَّا يَلِيهِ

5377 – حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَلْحَلَةَ الدِّيلِيِّ عَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ أَبِي نُعَيْمٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ وَهُوَ ابْنُ أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَكَلْتُ يَوْمًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَعَامًا فَجَعَلْتُ آكُلُ مِنْ نَوَاحِي الصَّحْفَةِ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلْ مِمَّا يَلِيكَ

Kendisine Yakın Olan Taraftan Yemek Babı: Ve Enes: Peygamber (S): "Allah'ın ismini anın ve herbir kimse kendisine yakın olan taraftan yesin" buyurdu, dedi.
-...Peygamber'in zevcesi Ümmü Seleme'nin oğlu olan Umer ibn Ebî Seleme (R) şöyle demiştir:Bir gün RasûluIlah(S)'m beraberinde bir yemek yedim ve yemek tabağının her tarafından yemeğe başladım. Bunun üzerine Rasûlullah (S) bana:— "Sana yakın olan yerden ye!" buyurdu

---

5378 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ أَبِي نُعَيْمٍ قَالَ أُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِطَعَامٍ وَمَعَهُ رَبِيبُهُ عُمَرُ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ فَقَالَ سَمِّ اللَّهَ وَكُلْ مِمَّا يَلِيكَ

-..Bize Mâlik, Vehb ibn Keysân Ebû Nuaym el-Mueddib'den haber verdi ki, o şöyle demiştir:Rasülullah'a bir yemek getirildi, beraberinde üvey oğlu Umer ibn Ebî Seleme de vardı. Rasûlullah(S) ona:
— "Allah'ın ismini an ve sana yakın olan taraftan ye!" buyurdu

---

بَاب مَنْ تَتَبَّعَ حَوَالَيْ الْقَصْعَةِ مَعَ صَاحِبِهِ إِذَا لَمْ يَعْرِفْ مِنْهُ كَرَاهِيَةً

5379 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ إِنَّ خَيَّاطًا دَعَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِطَعَامٍ صَنَعَهُ قَالَ أَنَسٌ فَذَهَبْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَأَيْتُهُ يَتَتَبَّعُ الدُّبَّاءَ مِنْ حَوَالَيْ الْقَصْعَةِ قَالَ فَلَمْ أَزَلْ أُحِبُّ الدُّبَّاءَ مِنْ يَوْمِئِذٍ

Arkadaşının Beraberinde Yemek Yerken Ondan Bir Hoşlanmama Hissetmediği Zaman, Tabağın Etrafında El Gezdirip Yemek Araştıran Kimse Babı
-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle diyordu: Bir terzi, hazırladığı bir yemeğe Rasûlullah'ı da'vet etti.Enes dedi ki: Ben de Rasûlullah(S)'in beraberinde gittim. (Terzi, ekmek ile içinde kabak ve kuru et parçaları bulunan çorba tak-dîm etti.) Yemek sırasında ben Rasûlullah'ı tabağın etrafından kabakları araştırırken gördüm. Yine Enes: Artık o günden i'tibâren ben kabağı sevmekten ayrılmadım, dedi

بَاب التَّيَمُّنِ فِي الْأَكْلِ وَغَيْرِهِ قَالَ عُمَرُ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلْ بِيَمِينِكَ

5380 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَشْعَثَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ التَّيَمُّنَ مَا اسْتَطَاعَ فِي طُهُورِهِ وَتَنَعُّلِهِ وَتَرَجُّلِهِ وَكَانَ قَالَ بِوَاسِطٍ قَبْلَ هَذَا فِي شَأْنِهِ كُلِّهِ

Yemekte Ve (Zikredilecek) Diğer İşlerde Sağdan Başlama Babı
-...Bize Şu'be, Eş'as'tan; o da babası Ebu's-Sa'saa'dan; o da Mesrûk'tan haber verdi ki, Âişe (R): Peygamber (S) temizlenmesinde, ayakkabı giymesinde, saçını taramasında muktedir olduğu müddetçe sağdan başlamayı severdi, demiştir. Şu'be veya Eş'as ibn Ebi's-Sa'saa, Vâsıt beldesinde bu zamandan önce "Bütün işlerinde" ziyâdesini söylemişti

---

بَاب مَنْ أَكَلَ حَتَّى شَبِعَ

5381 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ قَالَ أَبُو طَلْحَةَ لِأُمِّ سُلَيْمٍ لَقَدْ سَمِعْتُ صَوْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَعِيفًا أَعْرِفُ فِيهِ الْجُوعَ فَهَلْ عِنْدَكِ مِنْ شَيْءٍ فَأَخْرَجَتْ أَقْرَاصًا مِنْ شَعِيرٍ ثُمَّ أَخْرَجَتْ خِمَارًا لَهَا فَلَفَّتْ الْخُبْزَ بِبَعْضِهِ ثُمَّ دَسَّتْهُ تَحْتَ ثَوْبِي وَرَدَّتْنِي بِبَعْضِهِ ثُمَّ أَرْسَلَتْنِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَذَهَبْتُ بِهِ فَوَجَدْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ وَمَعَهُ النَّاسُ فَقُمْتُ عَلَيْهِمْ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْسَلَكَ أَبُو طَلْحَةَ فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ بِطَعَامٍ قَالَ فَقُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمَنْ مَعَهُ قُومُوا فَانْطَلَقَ وَانْطَلَقْتُ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ حَتَّى جِئْتُ أَبَا طَلْحَةَ فَقَالَ أَبُو طَلْحَةَ يَا أُمَّ سُلَيْمٍ قَدْ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالنَّاسِ وَلَيْسَ عِنْدَنَا مِنْ الطَّعَامِ مَا نُطْعِمُهُمْ فَقَالَتْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ فَانْطَلَقَ أَبُو طَلْحَةَ حَتَّى لَقِيَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَقْبَلَ أَبُو طَلْحَةَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى دَخَلَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلُمِّي يَا أُمَّ سُلَيْمٍ مَا عِنْدَكِ فَأَتَتْ بِذَلِكَ الْخُبْزِ فَأَمَرَ بِهِ فَفُتَّ وَعَصَرَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ عُكَّةً لَهَا فَأَدَمَتْهُ ثُمَّ قَالَ فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُولَ ثُمَّ قَالَ ائْذَنْ لِعَشَرَةٍ فَأَذِنَ لَهُمْ فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ثُمَّ خَرَجُوا ثُمَّ قَالَ ائْذَنْ لِعَشَرَةٍ فَأَذِنَ لَهُمْ فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ثُمَّ خَرَجُوا ثُمَّ قَالَ ائْذَنْ لِعَشَرَةٍ فَأَذِنَ لَهُمْ فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ثُمَّ خَرَجُوا ثُمَّ أَذِنَ لِعَشَرَةٍ فَأَكَلَ الْقَوْمُ كُلُّهُمْ وَشَبِعُوا وَالْقَوْمُ ثَمَانُونَ رَجُلًا

Doyuncaya Kadar Yiyen Kimse Babı
-...Bana Mâlik, İshâk ibn Abdillah ibn Ebî Talha'dan tahdîs etti ki, o da Enes ibn MâIik(R)'ten şöyle derken işitmiştir: Ebû Talha, Ümmü Suleym'e:
— Ben bu defa Rasûlullah'ın sesini zaîf olarak işittim, kendisinde açlık olduğunu biliyorum, yanında yiyecek bir şey var mı? dedi. Ümmü Suleym, arpadan yapılmış birkaç tane ekmek külçesi çıkardı. Sonra kendi baş örtüsünü çıkardı da onun bir kısmiyle ekmekleri sarıp dürdü. Sonra bohçayı benim elbisemin altına gizledi.Örtünün bir kısmını da bana ridâ yaptı. Sonra beni Rasûlullaîı'a gönderdi.Enes dedi ki: Ben de bunu götürdüm. Rasûlullah'ı mescidde, beraberinde insanlar olduğu hâlde buldum. Ben onların yanına varıp dikildim. Rasûlullah (S) bana:
— "Seni Ebû Talha mı gönderdi?" diye sordu. Ben:
— Evet, dedim. Rasûlullah: — "Yemek sebebiyle mi?" dedi. Ben:
— Evet, dedim.Bunun üzerine Rasûlullah, yanında bulunanlara:
— "Kalkınız!" buyurdu.Müteakiben yürüdü, ben de aralarında yürüdüm. Nihayet Ebû Talha'ya geldim (ve durumu ona haber verdim). Ebû Talha, annem Ümmü Suleym'e:

— Yâ Ümme Suleym! Rasûlullah insanları getirmektedir. Hâlbuki yanımızda onları doyurabileceğimiz taam yoktur, dedi.Ümmü Suleym:
— Allah ve Rasûlü en iyi bilendir! dedi.
Enes dedi ki: Müteakiben Ebû Talha gitti, nihayet Rasûlullah'a kavuştu. Ebû Talha, Rasûlullah ile beraber geldi, ikisi içeriye girdiler. Rasûlullah:
— "Yâ Ümme Suleym! Yanında ne varsa getir!" buyurdu. O da bu ekmekleri getirdi. Rasûlullah emretti, ekmekler parmak ile küçük küçük parçalara bölündü. Ümmü Suleym bunun üzerine yanında bulunan yağ tulumundan biraz yağ sıktı ve onu bulayıp katık yaptı. Sonra Rasûlullah o katık hakkında Allah'ın söyletmek istediği şeyleri söyledi. Sonra:
— "On kişi için izin ver!" buyurdu.Ebû Talha on kişiye izin verdi. Onlar doyuncaya kadar yediler, sonra dışarı çıktılar. Sonra Rasûlullah tekrar:
— "On kişiye daha izin ver!" buyurdu.Ebû Talha onlara da izin verdi. Onlar da doyuncaya kadar yedikten sonra dışarıya çıktılar. Sonra Rasûlullah tekrar:
— "On kişiye daha izin ver!" buyurdu.Ebû Talha on kişiye daha izin verdi, onlar da doyuncaya kadar yedikten sonra dışarı çıktılar. Sonra Rasûlullah:
— "On kişiye daha izin ver!" buyurdu.Ebû Talha onlara da izin verdi, onlar da doyuncaya kadar yedikten sonra dışarıya çıktılar. Böylece cemâatin hepsi yediler ve doydular. Hâlbuki bu topluluk seksen kişi idi

---

5382 - حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ قَالَ وَحَدَّثَ أَبُو عُثْمَانَ أَيْضًا عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثِينَ وَمِائَةً فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ مَعَ أَحَدٍ مِنْكُمْ طَعَامٌ فَإِذَا مَعَ رَجُلٍ صَاعٌ مِنْ طَعَامٍ أَوْ نَحْوُهُ فَعُجِنَ ثُمَّ جَاءَ رَجُلٌ مُشْرِكٌ مُشْعَانٌّ طَوِيلٌ بِغَنَمٍ يَسُوقُهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَيْعٌ أَمْ عَطِيَّةٌ أَوْ قَالَ هِبَةٌ قَالَ لَا بَلْ بَيْعٌ قَالَ فَاشْتَرَى مِنْهُ شَاةً فَصُنِعَتْ فَأَمَرَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَوَادِ الْبَطْنِ يُشْوَى وَايْمُ اللَّهِ مَا مِنْ الثَّلَاثِينَ وَمِائَةٍ إِلَّا قَدْ حَزَّ لَهُ حُزَّةً مِنْ سَوَادِ بَطْنِهَا إِنْ كَانَ شَاهِدًا أَعْطَاهَا إِيَّاهُ وَإِنْ كَانَ غَائِبًا خَبَأَهَا لَهُ ثُمَّ جَعَلَ فِيهَا قَصْعَتَيْنِ فَأَكَلْنَا أَجْمَعُونَ وَشَبِعْنَا وَفَضَلَ فِي الْقَصْعَتَيْنِ فَحَمَلْتُهُ عَلَى الْبَعِيرِ أَوْ كَمَا قَالَ

-....Abdurrahmân ibn Ebî Bekr (R) şöyle demiştir: Biz bir seferde Peygamber'in maiyyetinde yüzotuz kişi bulunduk. Peygamber (S):
— "Sizden birinizin yanında yiyecek birşey var mıdır?" diye sordu.O sırada bir kişinin yanında bir sâ' yâhud buna benzer bir kap erzak bulundu. Bu hemen yoğurulup hamur yapıldı. Sonra başı açık, perişan, uzun boylu bir müşrik kişi, bir koyun sürüsünü sürüp geldi. Peygamber ona:
— "Bunlarsatılık mı, yoksa atıyye -yâhud: hediyye- midir?" diye sordu.Çoban:
— Hayır (atıyye ve hediyye değil), satılıktır, diye cevâb verdi.Râvî dedi ki: Rasûlullah ondan bir koyun satın aldı. Koyun kesildi. Peygamber (evvelâ) ciğer takımının pişirilmesini emretti. Allah'a yemîn ederim ki, yüzotuz içinden hiçbirisi eksik kalmadı, muhakkak Peygamber bu hayvanın ciğerinden bir parça kesip orada hazır bulunuyorsa hemen verdi, hâriçte bulunanların hissesini de onlar için alıkoydu. Sonra koyunun eti pişirilince iki kaba koydu. Biz hepimiz bu iki kaptan yedik ve doyduk. İki kapta biraz et arttı. Ben kalan eti deveye yükledİm.Râvî:Yâhud Abdurrahmân ibn Ebî Bekr'in dediği söz gibi, demiştir

---

5383 - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ عَنْ أُمِّهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تُوُفِّيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ شَبِعْنَا مِنْ الْأَسْوَدَيْنِ التَّمْرِ وَالْمَاءِ

-....Bize Mansûr, annesi (Safiyye bintu Şeybe ibn Usmân el-Hacebî)den; o da Âişe(R)'den:"Biz esvedeyn(iki kara) denilen hurma ile sudan doyup kandığımız zaman Peygamber (S) vefat etti"dediğini tahdîs etti

---

بَاب { لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ إِلَى قَوْلِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ }

"A 'mâya bir harec (darlık ve günâh) yok. Topala bir harec yok. Hastaya bir harec yok. Size de kendi evlerinizden, gerek babalarınızın evlerinden, gerek biraderlerinizin evlerinden, gerek kızkardeşlerinizin evlerinden, gerek amcalarınızın evlerinden, gerek halalarınızın evlerinden, gerek dayılarınızın evlerinden, gerek teyzelerinizin evlerinden, gerek (başkasına âid olup da) anahtarlarına mâlik bulunduğunuz evlerden, yâhud da sâdık dostlarınızın evlerinden yemenizde de bir harec yoktur.Hep bir arada toplu olarak da, dağınık dağınık da yemenizde dahî harec yoktur. (Şu kadar ki) evlere girdiğiniz vakit Allah tarafından mübarek ve pek güzel bir sağlık (dilemiş) olmak üzere kendinize selâm verin. İşte Allah, âyetleri size böylece beyân eder. Tâ ki anlayasınız" (en-Nûr: 61)

5384 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ سَمِعْتُ بُشَيْرَ بْنَ يَسَارٍ يَقُولُ حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ النُّعْمَانِ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى خَيْبَرَ فَلَمَّا كُنَّا بِالصَّهْبَاءِ قَالَ يَحْيَى وَهِيَ مِنْ خَيْبَرَ عَلَى رَوْحَةٍ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِطَعَامٍ فَمَا أُتِيَ إِلَّا بِسَوِيقٍ فَلُكْنَاهُ فَأَكَلْنَا مِنْهُ ثُمَّ دَعَا بِمَاءٍ فَمَضْمَضَ وَمَضْمَضْنَا فَصَلَّى بِنَا الْمَغْرِبَ وَلَمْ يَتَوَضَّأْ قَالَ سُفْيَانُ سَمِعْتُهُ مِنْهُ عَوْدًا وَبَدْءًا

-...Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs etti. Yahya ibn Saîd şöyle dedi: Ben Buşeyr ibn Yesâr'dan işittim, şöyle diyordu: Bize Suveyd ibnu'n-Nu'mân (R) tahdîs edip şöyle dedi: Biz, Rasûluîlah'm beraberinde Hayber'e doğru sefere çıktık. Sahbâ'ya vardığımızda -Yahya:Bu Sahbâ, Hayber'den yarım günlük yoldadır, demiştir - Rasûlullah (S) yiyecek istedi. Kendisine kavuddan başka birşey getirilmedi. İşte biz onu su ile karıştırıp bulamaç yaptık ve ondan yedik. Sonra su istedi, ağzını çalkaladı, bizler de ağızlarımızı su ile çalkaladık. Akabinde bizlere tekrar abdest almadan akşam namazını kıldırdı.Sufyân ibn Uyeyne: Ben bu hadîsi Yahya ibn Saîd'den evvel de, sonra da işittim, demiştir

---

بَاب الْخُبْزِ الْمُرَقَّقِ وَالْأَكْلِ عَلَى الْخِوَانِ وَالسُّفْرَةِ

5385 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ كُنَّا عِنْدَ أَنَسٍ وَعِنْدَهُ خَبَّازٌ لَهُ فَقَالَ مَا أَكَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُبْزًا مُرَقَّقًا وَلَا شَاةً مَسْمُوطَةً حَتَّى لَقِيَ اللَّهَ

İnceltilmiş Yufka Ekmeği Yemek, Masa Üzerinde Ve Sofra Üzerinde Yemek Yenilmesi Babı
-...Katâde şöyle demiştir: Biz Enes'in yanında idik. Onun yanında da kendisi için ekmek yapan bir kimse vardı. Enes (R): Peygamber (S) Allah'a kavuşuncaya kadar hâlis buğday unundan yapılmış ince yufka ekmek ve kızartılmış körpe kuzu kebabı yemedi, dedi

---

5386 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ يُونُسَ قَالَ عَلِيٌّ هُوَ الْإِسْكَافُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا عَلِمْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكَلَ عَلَى سُكْرُجَةٍ قَطُّ وَلَا خُبِزَ لَهُ مُرَقَّقٌ قَطُّ وَلَا أَكَلَ عَلَى خِوَانٍ قَطُّ قِيلَ لِقَتَادَةَ فَعَلَامَ كَانُوا يَأْكُلُونَ قَالَ عَلَى السُّفَرِ

-...Bize Muâz ibn Hişâm tahdîs edip şöyle dedi: Bana babam Hişâm ed-Destevâî tahdîs etti.Yûnus ibn Ebu'I-Furât şöyle demiştir: Alî -ki o el-İskâf^tır- Katâde'den; o da Enes(R)'ten söyledi.Enes: Ben Peygamber(S)'in "sükkürrüce" (denilen küçük yemek tahtası) üzerinde yemek yediğini bilmiyorum. Onun

için hâlis buğday unundan yufka ekmek yapıldığını da hatırlamıyorum. Onun yüksek yemek masası üzerinde yemek yediğini de bilmiyorum, dedi. Katâde'ye:
— Onlar ne üzerinde yemek yerlerdi? denildi. Katâde:
— Onlar (Peygamber ailesi ve sahâbîlerin çoğu) sofralar üzerinde yemek yerlerdi, dedi

---

5387 - حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ أَخْبَرَنِي حُمَيْدٌ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسًا يَقُولُ قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَبْنِي بِصَفِيَّةَ فَدَعَوْتُ الْمُسْلِمِينَ إِلَى وَلِيمَتِهِ أَمَرَ بِالْأَنْطَاعِ فَبُسِطَتْ فَأُلْقِيَ عَلَيْهَا التَّمْرُ وَالْأَقِطُ وَالسَّمْنُ وَقَالَ عَمْرٌو عَنْ أَنَسٍ بَنَى بِهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ صَنَعَ حَيْسًا فِي نِطَعٍ

-...Bize Humeyd et-Tavîl haber verdi ki, kendisi Enes ibn Mâlik(R)'ten şöyle darken işitmiştir: Peygamber (S) -Hayber'den dönüş yolculuğu sırasında, Hayber'le Medîne arasında üç gündurup,Safiyye bintu Huyey ile evlendi. Ben de müslümânları düğün aşına da'vet ettim. Peygamber,sofraların yayılmasını emretti. Sofralar yayıldı. Üstlerine hurma ve akt denilen kuru yoğurtlu yiyecek, bir de tereyağı konuldu.Ve Amr ibn Ebî Amr, Enes'ten: Peygamber, Safiyye ile evlendi. Sonra deriden sofraların içinde hurma, yağ karışımı olan hays yemeği yaptı... şeklinde söyledi

---

5388 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ وَعَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ قَالَ كَانَ أَهْلُ الشَّأْمِ يُعَيِّرُونَ ابْنَ الزُّبَيْرِ يَقُولُونَ يَا ابْنَ ذَاتِ النِّطَاقَيْنِ فَقَالَتْ لَهُ أَسْمَاءُ يَا بُنَيَّ إِنَّهُمْ يُعَيِّرُونَكَ بِالنِّطَاقَيْنِ هَلْ تَدْرِي مَا كَانَ النِّطَاقَانِ إِنَّمَا كَانَ نِطَاقِي شَقَقْتُهُ نِصْفَيْنِ فَأَوْكَيْتُ قِرْبَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَحَدِهِمَا وَجَعَلْتُ فِي سُفْرَتِهِ آخَرَ قَالَ فَكَانَ أَهْلُ الشَّأْمِ إِذَا عَيَّرُوهُ بِالنِّطَاقَيْنِ يَقُولُ إِيهًا وَالْإِلَهِ تِلْكَ شَكَاةٌ ظَاهِرٌ عَنْكَ عَارُهَا

-...Bize Hişâm, babası Urve'den ve Vehb ibn Keysân'dan tahdîs etti ki, o şöyle demiştir: Şâm ehli, yânı Haccâc ibn Yûsuf'un ordusu Abdullah ibnu'z-Zubeyr'i ayıplıyorlar ve:
— Ey Zâte'n-Nitakayn'in oğlu (= Ey iki kuşaklı kadının oğlu)! diyorlardı. Bunun üzerine annesi Esma, oğluna hitaben:
— Ey oğulcuğum! Onlar seni İki Nitâklılak'la ayıplıyor. Sen bu iki nitâk nedir bilir misin? O ancak benim nitâkımdır ki, ben onu iki parçaya böldüm de birisiyle Rasûlullah'ın su kırbasının ağzını bağladım, diğeriyle de sofrasını bağladım, demiştir.Vehb dedi ki: Şâm ehli İbn Zubeyr'i "Nitakayn" sözüyle ayıpladıkları zaman Îbnu'z-Zubeyr:
— Ve'1-ilâhi îhen (Allâh'a yemîn ederim ki, evet doğru söylüyorsunuz; ben iki nitâklı kadının oğluyum) Tilke şekaatun zâhirun anke âruhâ" sözlerini söylerdi

---

5389 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ أُمَّ حُفَيْدٍ بِنْتَ الْحَارِثِ بْنِ حَزْنٍ خَالَةَ ابْنِ عَبَّاسٍ أَهْدَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمْنًا وَأَقِطًا وَأَضُبًّا فَدَعَا بِهِنَّ فَأُكِلْنَ عَلَى مَائِدَتِهِ وَتَرَكَهُنَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَالْمُسْتَقْذِرِ لَهُنَّ وَلَوْ كُنَّ حَرَامًا مَا أُكِلْنَ عَلَى مَائِدَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا أَمَرَ بِأَكْلِهِنَّ

-....Bize Ebû Avâne, Ebû'l-Bişr'den; o da Saîd ibn Cubeyr’den; o da İbn Abbâs(R)'tan şöyle tahdîs etti: İbn Abbâs'ın teyzesi olan Ümmü Hufeyd bintu'l-Hâris ibn Hazn, Peygamber'e bir mik-dâr kurutulmuş yoğurt, tereyağı ve birkaç keler hediye etmişti. Peygamber (S) onları getirtti de sofrası üzerinde bunlar yenildi. Fakat kendisi onlardan hoşlanmaz bir tavırla kelerleri bıraktı. Eğer bu kelerler haram olsaydı Peygamber'in sofrası üzerinde yenilmez ve Peygamber onların yenilmesini emretmezdi

---

بَاب السَّوِيقِ

5390 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ سُوَيْدِ بْنِ النُّعْمَانِ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُمْ كَانُوا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالصَّهْبَاءِ وَهِيَ عَلَى رَوْحَةٍ مِنْ خَيْبَرَ فَحَضَرَتْ الصَّلَاةُ فَدَعَا بِطَعَامٍ فَلَمْ يَجِدْهُ إِلَّا سَوِيقًا فَلَاكَ مِنْهُ فَلُكْنَا مَعَهُ ثُمَّ دَعَا بِمَاءٍ فَمَضْمَضَ ثُمَّ صَلَّى وَصَلَّيْنَا وَلَمْ يَتَوَضَّأْ

Sevîk Babı
-... Suveyd şöyle haber vermiştir: Kendileri (Hayber dönüşünde) es-Sahbâ mevkiinde konaklamışlar -ki burası Hayber'den bir akşam üzeri yürüyüşü uzaklığmdadır-. amaz vakti geldi.Peygamber mevcûd yiyeceği istedi. Sevîkten başka yiyecek birşey bulamadılar.Peygamber (S) ondan bulamaç yaptırdı, biz de O'nun beraberinde sevîk bulamacı yaptık. Bunları yiyip içtikten sonar Peygamber su istedi, ağzını çalkaladı. Sonra tekrar abdest almaksızın bize namaz kıldırdı, biz de namaz kıldık

---

بَاب مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَأْكُلُ حَتَّى يُسَمَّى لَهُ فَيَعْلَمُ مَا هُوَ

5391 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو أُمَامَةَ بْنُ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ الْأَنْصَارِيُّ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ الَّذِي يُقَالُ لَهُ سَيْفُ اللَّهِ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ دَخَلَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى مَيْمُونَةَ وَهِيَ خَالَتُهُ وَخَالَةُ ابْنِ عَبَّاسٍ فَوَجَدَ عِنْدَهَا ضَبًّا مَحْنُوذًا قَدْ قَدِمَتْ بِهِ أُخْتُهَا حُفَيْدَةُ بِنْتُ الْحَارِثِ مِنْ نَجْدٍ فَقَدَّمَتْ الضَّبَّ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ قَلَّمَا يُقَدِّمُ يَدَهُ لِطَعَامٍ حَتَّى يُحَدَّثَ بِهِ وَيُسَمَّى لَهُ فَأَهْوَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ إِلَى الضَّبِّ فَقَالَتْ امْرَأَةٌ مِنْ النِّسْوَةِ الْحُضُورِ أَخْبِرْنَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا قَدَّمْتُنَّ لَهُ هُوَ الضَّبُّ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ عَنْ الضَّبِّ فَقَالَ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ أَحَرَامٌ الضَّبُّ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَا وَلَكِنْ لَمْ يَكُنْ بِأَرْضِ قَوْمِي فَأَجِدُنِي أَعَافُهُ قَالَ خَالِدٌ فَاجْتَرَرْتُهُ فَأَكَلْتُهُ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْظُرُ إِلَيَّ

Peygamber (S), Önüne Konulan Yiyeceğin İsmi Söylenip De Kendisi Onun Ne Olduğunu Bilmedikçe Yemezdi
-....ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Ebû Umâme ibnu Sehl ibn Huneyf el-Ensârî haber verdi.Ona da Abdullah ibn Abbâs haber vermiştir. Ona da "Allahm Kılıcı" denilen Hâlid ibnu'l-Velîd şöyle haber vermiştir: Kendisi Rasûlullah ile beraber Meymûne'nin yanına girdi. Bu Meymûne hem Hâlid'in, hem de İbn Abbâs'ın teyzesidir. Onun yanında kızartılmış vaziyette birkaç keler buldu. Bu kelerleri Meymûne'nin kızkardeşi Hufeyde bintu'1-Hâris, Necd'den getirmişti. Meymûne bu kelerleri Rasûlullah'a takdim etti. Rasûlullah'a bir yiyecek takdim edilip de o yiyecekten kendisine bahsedilmemesi ve yemeğin isminin kendisine söylenmemesi hemen hemen vâki' olmazdı. Rasûlullah (S) elini kelere uzattı. Bu anda orada hazır bulunan kadınlardan biri:
— Rasûlullah'a takdim ettiğiniz yemeğin ne olduğunu kendisine haber verin! dedi.Kadınlar:
— O kelerdir yâ Rasûlallah! dediler.Rasûlullah hemen kelerden elini kaldırdı. Bunun üzerine Hâlid ibnu'l-Velîd:
— Keler haram mıdır yâ Rasûlallah? diye sordu. Rasûlullah:
— "Hayır, lâkin o benim kavmimin arazîsinde bulunmaz, ben de kendimi ondan tiksiniyor hissederim" buyurdu. Hâlid: Ben keleri kendime çekip yedim, Rasûlullah bana bakıp duruyordu, demiştir

---

بَاب طَعَامُ الْوَاحِدِ يَكْفِي الِاثْنَيْنِ

5392 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ ح و حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَعَامُ الِاثْنَيْنِ كَافِي الثَّلَاثَةِ وَطَعَامُ الثَّلَاثَةِ كَافِي الْأَرْبَعَةِ

"Bir kişinin yiyeceği, iki kişiye yeter"
-....Bize Mâlik, Ebu'z-ZinâcTdan; o da el-A'rec'den tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R): Rasûlullah (S): "İki kişinin yemeği üç kişiye yeter, üç kişinin yemeği de dört kişiye yeter" buyurdu, demiştir

---

بَاب الْمُؤْمِنُ يَأْكُلُ فِي مِعًى وَاحِدٍ فِيهِ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

5393 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ وَاقِدِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ نَافِعٍ قَالَ كَانَ ابْنُ عُمَرَ لَا يَأْكُلُ حَتَّى يُؤْتَى بِمِسْكِينٍ يَأْكُلُ مَعَهُ فَأَدْخَلْتُ رَجُلًا يَأْكُلُ مَعَهُ فَأَكَلَ كَثِيرًا فَقَالَ يَا نَافِعُ لَا تُدْخِلْ هَذَا عَلَيَّ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْمُؤْمِنُ يَأْكُلُ فِي مِعًى وَاحِدٍ وَالْكَافِرُ يَأْكُلُ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءٍ

'Mü'min bir tek mi'deye koymak için yer...' Bu konuda Ebû Hureyre'nin Peygamber(S)'den bir hadîsi de vardır.
-....Bize Şu'be, Vâkıd ibn Mufıammed'den tahdîs etti ki, Nâfi' şöyle demiştir: İbn Umer,beraberinde yemek yemek üzere sofrasına bir fakîr getirilmedikçe yemek yemezdi. Ben bir gün onunla beraber yemek yiyecek bir adamı yanma girdirdim. Fakat adam çok yemek yedi. Bunun üzerine İbn Umer:
— Yâ Nâfi'! Bu adamı bir daha yanıma sokma! Çünkü ben Peygamber(S)'den işittim: "Mü'min bir mi'desine koymak için yer, kâfir ise karnındaki yedi bağırsağını doldurmak (karnım şişirmek) için yer" buyuruyordu, dedi

---

5394 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ يَأْكُلُ فِي مِعًى وَاحِدٍ وَإِنَّ الْكَافِرَ أَوْ الْمُنَافِقَ فَلَا أَدْرِي أَيَّهُمَا قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ يَأْكُلُ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءٍ وَقَالَ ابْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِثْلِهِ

-....İbnu Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) "Mü'min tek mi'deye koymak için yer, kâfir yahud münafık -Abdetu: Ben Ubeydullah'ın bu iki kelimeden hangisini söylediğini bilmiyorum, dediğe karnındaki yedi bağırsağı doldurmak (karnını şişirmek) için yer" buyurdu.İbnu Bukeyr de: Bize Mâlik, Nâfi'den; o da İbn Umer'den; o da Peygamber'den bu hadîsin benzerini tahdîs etti, demiştir

---

5395 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو قَالَ كَانَ أَبُو نَهِيكٍ رَجُلًا أَكُولًا فَقَالَ لَهُ ابْنُ عُمَرَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْكَافِرَ يَأْكُلُ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءٍ فَقَالَ فَأَنَا أُومِنُ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ

-... Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs etti ki, Amr ibn Dînâr: Mekke ahâlîsinden Ebû Nehîkın çok yiyen obur bir kimse idi. îbn Umer (R) ona:
— Şübhesiz Rasûlullah (S): "Muhakkak ki, kâfir yedi mi'deyi doldurmak için yer" buyurdu, dedi.Bunun üzerine Ebû Nehîk de îbn Umer'e:
— Ben Allah'a ve Rasûlü'ne inanıyorum, dedi.

5396 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُ الْمُسْلِمُ فِي مِعًى وَاحِدٍ وَالْكَافِرُ يَأْكُلُ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءٍ

-...Ebû Hureyre (R): Rasûlullah (S): "Müslim bir mi'deyi doldurmak üzere yer, kâfir ise yedi mi'deyi doldurmak üzere yer" buyurdu, demiştir.

5397 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَجُلًا كَانَ يَأْكُلُ أَكْلًا كَثِيرًا فَأَسْلَمَ فَكَانَ يَأْكُلُ أَكْلًا قَلِيلًا فَذُكِرَ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ يَأْكُلُ فِي مِعًى وَاحِدٍ وَالْكَافِرَ يَأْكُلُ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءٍ

-....Bize Şu'be, Adiyy ibn Sâbit'ten; o da Ebû Hâzım'dan; o da Ebû Hureyre'den şöyle tahdîs etti: Bir adam çok yemek yerdi. Sonra müslümân oldu da az yemek yer oldu. Bu adamın hâli Peygarnber(S)'e zikrolunduğunda: "Mümin bir mi'deyi doldurmak üzere yer, kâfir ise yedi mi'deyi doldurmak üzere yer" buyurdu.

بَاب الْأَكْلِ مُتَّكِئًا

5398 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْأَقْمَرِ سَمِعْتُ أَبَا جُحَيْفَةَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا آكُلُ مُتَّكِئًا

Bir Yanı Üzerine Dayanarak Yemek (Yemenin Hükmü) Babı
-....Bize Mıs'ar tahdîs etti ki, Alî ibnu'l-Akmer şöyle demiştir: Ebû Cuhayfe(R)'den işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S): "Ben dayanarak yemek yemem" buyurdu

---

5399 - حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْأَقْمَرِ عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِرَجُلٍ عِنْدَهُ لَا آكُلُ وَأَنَا مُتَّكِئٌ

-...Bize Cerîr, Mansûr'dan; o da Alî ibnu'l-Akmer'den haber verdi ki Ebû Cuhayfe (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber'in yanında idim. Peygamber (S) mecliste bulunan bîr adama: "Ben bir yere dayanmış olarak yemek yemem" buyurdu

---

بَاب الشِّوَاءِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى فَجَاءَ { بِعِجْلٍ حَنِيذٍ } أَيْ مَشْوِيٍّ

5400 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ قَالَ أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِضَبٍّ مَشْوِيٍّ فَأَهْوَى إِلَيْهِ لِيَأْكُلَ فَقِيلَ لَهُ إِنَّهُ ضَبٌّ فَأَمْسَكَ يَدَهُ فَقَالَ خَالِدٌ أَحَرَامٌ هُوَ قَالَ لَا وَلَكِنَّهُ لَا يَكُونُ بِأَرْضِ قَوْمِي فَأَجِدُنِي أَعَافُهُ فَأَكَلَ خَالِدٌ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْظُرُ قَالَ مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ بِضَبٍّ مَحْنُوذٍ

Kızartılmış Et Ve Yüce Allah'ın: "And Olsun Elçilerimiz, İbrahim'e Müjde İle Gelip 'Selâm" Dediler. O Da: 'Selâm' Dedi Ve Eğlenmeden Gidip Onlara Kızartılmış Bir Buzağı Getirdi” (Hûd: 69) Kavli Babı

-....Hâlid ibnu'l-Velîd (R) şöyle demiştir: Peygamber'e kızartılıp kebâb yapılmış keler getirildi. Peygamber ondan yemek için elini ona doğru uzattı. Bu anda kendisine o kebabın keler olduğu söylendi. Bunun üzerine Peygamber elini ondan tuttu. Hâlid:
— O, haram mıdır? dedi. Peygamber (S):
— "Hayır, fakat o benim kavmimin arazîsinde bulunmaz, onun için ben kendimi ondan hoşlanmıyor hissederim" buyurdu. Bunun üzerine Hâlid, Rasûlullah bakıp dururken o keleri yedi. İmâm Mâlik, İbn Şihâb'dan ("Meşviyyin" yerine aynı ma'nâda olan) "Mahnûzin" lafzıyle söylemiştir

---

بَاب الْخَزِيرَةِ قَالَ النَّضْرُ الْخَزِيرَةُ مِنْ النُّخَالَةِ وَالْحَرِيرَةُ مِنْ اللَّبَنِ

5401 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مَحْمُودُ بْنُ الرَّبِيعِ الْأَنْصَارِيُّ أَنَّ عِتْبَانَ بْنَ مَالِكٍ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا مِنْ الْأَنْصَارِ أَنَّهُ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَنْكَرْتُ بَصَرِي وَأَنَا أُصَلِّي لِقَوْمِي فَإِذَا كَانَتْ الْأَمْطَارُ سَالَ الْوَادِي الَّذِي بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ لَمْ أَسْتَطِعْ أَنْ آتِيَ مَسْجِدَهُمْ فَأُصَلِّيَ لَهُمْ فَوَدِدْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَّكَ تَأْتِي فَتُصَلِّي فِي بَيْتِي فَأَتَّخِذُهُ مُصَلًّى فَقَالَ سَأَفْعَلُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ قَالَ عِتْبَانُ فَغَدَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ حِينَ ارْتَفَعَ النَّهَارُ فَاسْتَأْذَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَذِنْتُ لَهُ فَلَمْ يَجْلِسْ حَتَّى دَخَلَ الْبَيْتَ ثُمَّ قَالَ لِي أَيْنَ تُحِبُّ أَنْ أُصَلِّيَ مِنْ بَيْتِكَ فَأَشَرْتُ إِلَى نَاحِيَةٍ مِنْ الْبَيْتِ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَبَّرَ فَصَفَفْنَا فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ وَحَبَسْنَاهُ عَلَى خَزِيرٍ صَنَعْنَاهُ فَثَابَ فِي الْبَيْتِ رِجَالٌ مِنْ أَهْلِ الدَّارِ ذَوُو عَدَدٍ فَاجْتَمَعُوا فَقَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ أَيْنَ مَالِكُ بْنُ الدُّخْشُنِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ ذَلِكَ مُنَافِقٌ لَا يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَقُلْ أَلَا تَرَاهُ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يُرِيدُ بِذَلِكَ وَجْهَ اللَّهِ قَالَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ قُلْنَا فَإِنَّا نَرَى وَجْهَهُ وَنَصِيحَتَهُ إِلَى الْمُنَافِقِينَ فَقَالَ فَإِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَى النَّارِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَبْتَغِي بِذَلِكَ وَجْهَ اللَّهِ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ ثُمَّ سَأَلْتُ الْحُصَيْنَ بْنَ مُحَمَّدٍ الْأَنْصَارِيَّ أَحَدَ بَنِي سَالِمٍ وَكَانَ مِنْ سَرَاتِهِمْ عَنْ حَدِيثِ مَحْمُودٍ فَصَدَّقَهُ

Hazîre Çorbası Babı
en-Nadr ibn Şumeyl noktalı hâ ile "el-Hazîre", elenmiş undan; noktasız hâ ile "el-Hazîre" ise sütten yapılır, demiştir.
-...İbn Şihâb şöyle dedi: Bana Mahmûd ibnu'r-Rabî' el-Ensârî şöyle haber verdi:Peygamber'in sahâbîlerinden ve Bedir'de hazır bulunan Ensâr'dan Itbân ibn Mâlik (R) bir gün Rasûlullah'a geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Ben gözlerimi inkâr ettim (yânî gözlerimde hayır kalmadı). Hâlbuki ben kavmime namaz kıldırıyorum. Yağmurlar yağdığı vakit onlarla benim aramızda olan dere akar da mescidle-rine gidip onlara namaz kıldıramaz oluyorum. Yâ Rasûlallah, gönlüm ister ki, bana gelip evimde namaz kıldırasın da Sen'in namaz kıldırdığın yeri namazgah edineyim, dedi. Rasûlullah:
— "înşâaîlah bunu yapacağım" buyurdu.Itbân dedi ki: Ertesi sabah Rasûlullah ile Ebû Bekr gün yükseldiği vakit bana geldiler. Peygamber içeri girmeye izin istedi. Ben de girmesine izin verdim. Eve girince oturmadı. Sonra bana:
— "Evinin neresinde namaz kılmamı istersin?" dedi.Ben de O'na evin bir tarafım işaret ettim. Peygamber hemen namaza durup tekbîr aldı. Biz de arkasında durup saff olduk. İki rek'-at namaz kıldırdıktan sonra selâm verdi. Biz Peygamber'i, kendisi için pişirdiğimiz bir hazîre çorbasını yemesi için alıkoyduk. Yurdun ahâlîsinden birçok kimseler (Peygamber'in gelişini haber alarak birer birer) eve gelip doldurdular. İçlerinden biri:
— Mâlik ibnu'd-Duhşun nerede? diye sordu. Orada hazır olanlardan biri:
— O, Allah'ı ve Rasûlü'nü sevmeyen bir münafıktır, dedi. Peygamber (S) ona:
— ' 'Böyle deme! Görmüyor musun ki Lâ ilahe ille Hlah (Muham-med Rasûlullah) diyor. Ve bununla Allah rızâsını kasdediyor" buyurdu.O söyleyen kişi de:
— Allah ve Rasûlü en bilendir, dedi. Itbân dedi ki: Biz;
— (Yâ Rasûlallah!) Bizler onun yüzünün, yânî teveccühünün ve nasihatinin münafıklara olduğunu görüyoruz, dedik. Bunun üzerine Rasûlullah:

— "Şübhesiz ki, Yüce Allah, Allah'ın rızâsını arayarak Lâ ilahe illelîah diyen kimseyi ateşe haram etmiştir" buyurdu. İbn Şihâb ez-Zuhrî: Sonra ben Salim oğulları'ndan biri ve onların şeriflerinden olan el-Husayn ibn Muhammed el-Ensârî'ye Mah-mûd'un bu hadîsinden sordum da o bu hadîsi tasdîk edip doğruladı, demiştir

---

بَاب الْأَقِطِ وَقَالَ حُمَيْدٌ سَمِعْتُ أَنَسًا بَنَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِصَفِيَّةَ فَأَلْقَى التَّمْرَ وَالْأَقِطَ وَالسَّمْنَ وَقَالَ عَمْرُو بْنُ أَبِي عَمْرٍو عَنْ أَنَسٍ صَنَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيْسًا

Ekıt (Yağı Alınıp Kurutulmuş Yoğurt) Babı

Ve Humeyd et-Tavîl şöyle demiştir: Ben Enes'ten işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S), Hayber dönüşü sırasında Safiyye bintu Huyey Üe evlendi. Deri sofralar üzerine hurma, ekit denilen kuru yoğurtlu yiyecek ve tereyağı konulmuştu...Amr ibnu Ebî Amr da Enes'ten: Peygamber (S) sofralar içinde (hurma, ekıt ve yağ karışığı olan) hays yemeği yaptı, şeklinde söylemiştir

---

5402 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَهْدَتْ خَالَتِي إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضِبَابًا وَأَقِطًا وَلَبَنًا فَوُضِعَ الضَّبُّ عَلَى مَائِدَتِهِ فَلَوْ كَانَ حَرَامًا لَمْ يُوضَعْ وَشَرِبَ اللَّبَنَ وَأَكَلَ الْأَقِطَ

-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Teyzem Meymûne, Peygamber'e birkaç tane keler, ekıt ve süt hediye etti. Kelerler Peygam-ber'in sofrası üzerine konuldu. Eğer keler yemek haram olsaydı,O'nun sofrası üzerine konulmazdı. Peygamber (S) sütü içti, ekıtı yedi

---

بَاب السِّلْقِ وَالشَّعِيرِ

5403 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ إِنْ كُنَّا لَنَفْرَحُ بِيَوْمِ الْجُمُعَةِ كَانَتْ لَنَا عَجُوزٌ تَأْخُذُ أُصُولَ السِّلْقِ فَتَجْعَلُهُ فِي قِدْرٍ لَهَا فَتَجْعَلُ فِيهِ حَبَّاتٍ مِنْ شَعِيرٍ إِذَا صَلَّيْنَا زُرْنَاهَا فَقَرَّبَتْهُ إِلَيْنَا وَكُنَّا نَفْرَحُ بِيَوْمِ الْجُمُعَةِ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ وَمَا كُنَّا نَتَغَدَّى وَلَا نَقِيلُ إِلَّا بَعْدَ الْجُمُعَةِ وَاللَّهِ مَا فِيهِ شَحْمٌ وَلَا وَدَكٌ

Silk (Yânı Çoğundur Otu) Ve Arpa Babı

-...Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: Biz cumua günü gelince pek sevinir, ferahlanırdık. Şöyle ki: Bizim ihtiyar bir hanım ninemiz vardı. Bu kadın her cumua günü silk (yânî çoğundur) denilen bitkinin köklerinden toplar, bunları kendine âid bir tencere içine kor, bunun içine arpa taneleri de katarak pişirirdi. Biz cumua namazını kılınca bu kadını ziyaret ederdik. O da hazırladığı bu yemeği bize ikram ederdi. İşte biz cumua günü olunca o kadının hazırladığı bu yemekten dolayı sevinir,ferahlanırdık. Biz kuşluk yemeğini cumua namazından sonra yer, gündüz uykusunu da ancak cumuadan sonra uyurduk. Vallahi bu yemeğin içinde ne iç yağı, ne de et yağı vardı

بَاب النَّهْسِ وَانْتِشَالِ اللَّحْمِ

5404 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ تَعَرَّقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَتِفًا ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ وَعَنْ أَيُّوبَ وَعَاصِمٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ انْتَشَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَرْقًا مِنْ قِدْرٍ فَأَكَلَ ثُمَّ صَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ

Eti Ağızla Isırıp Koparmak Ve Eti Çömlekten Çekip Çıkarmak Babı
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasülullah (S) kürek kemiğindeki eti yedi, sonra tekrar abdest almadan kalkıp namaz kıldırdı.Ve yine Eyyûb'dan ve Âsim ibn Süleyman'dan; o da İkrime'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs: Peygamber (S) tencere içinden eliyle kemikli bir et çekip çıkardı ve onu yedi, sonra tekrar abdest almaksızın namaz kıldırdı, demiştir

---

بَاب تَعَرُّقِ الْعَضُدِ

5406 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمٍ الْمَدَنِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَ مَكَّةَ

Kol Kemiği Üzerindeki Eti Kemirip Yemek Babı
-.....Bize Abdullah ibnu EbîKatâde, babasından tahdîs etti. O: Biz Hudeybiye yılında Peygamberin maiyyetinde Mekke tarafına doğru sefere çıktık... demiştir

---

5407 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ السَّلَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ قَالَ كُنْتُ يَوْمًا جَالِسًا مَعَ رِجَالٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَنْزِلٍ فِي طَرِيقِ مَكَّةَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَازِلٌ أَمَامَنَا وَالْقَوْمُ مُحْرِمُونَ وَأَنَا غَيْرُ مُحْرِمٍ فَأَبْصَرُوا حِمَارًا وَحْشِيًّا وَأَنَا مَشْغُولٌ أَخْصِفُ نَعْلِي فَلَمْ يُؤْذِنُونِي لَهُ وَأَحَبُّوا لَوْ أَنِّي أَبْصَرْتُهُ فَالْتَفَتُّ فَأَبْصَرْتُهُ فَقُمْتُ إِلَى الْفَرَسِ فَأَسْرَجْتُهُ ثُمَّ رَكِبْتُ وَنَسِيتُ السَّوْطَ وَالرُّمْحَ فَقُلْتُ لَهُمْ نَاوِلُونِي السَّوْطَ وَالرُّمْحَ فَقَالُوا لَا وَاللَّهِ لَا نُعِينُكَ عَلَيْهِ بِشَيْءٍ فَغَضِبْتُ فَنَزَلْتُ فَأَخَذْتُهُمَا ثُمَّ رَكِبْتُ فَشَدَدْتُ عَلَى الْحِمَارِ فَعَقَرْتُهُ ثُمَّ جِئْتُ بِهِ وَقَدْ مَاتَ فَوَقَعُوا فِيهِ يَأْكُلُونَهُ ثُمَّ إِنَّهُمْ شَكُّوا فِي أَكْلِهِمْ إِيَّاهُ وَهُمْ حُرُمٌ فَرُحْنَا وَخَبَأْتُ الْعَضُدَ مَعِي فَأَدْرَكْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلْنَاهُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ مَعَكُمْ مِنْهُ شَيْءٌ فَنَاوَلْتُهُ الْعَضُدَ فَأَكَلَهَا حَتَّى تَعَرَّقَهَا وَهُوَ مُحْرِمٌ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ وَحَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ مِثْلَهُ

-...Ebû Katâde (R) şöyle demiştir: Ben bir gün Mekke yolu üzerindeki bir konak yerinde Peygamber'in sahâbîlerinden birtakım insanlarla beraber oturuyordum. Rasülullah da ön tarafımızda konak yapmıştı. Topluluğun hepsi umre niyetiyle ihrama girmişler, ben ise ihrama girmemiştim. Onlar bir yaban eşeği görmüşler. Ben ayakkabımı dikmekle meşgul iken onlar o hayvanı bana bildirmediler.Benim onu kendiliğimden görmüş olmamı arzu etmişlerdi. Ben döndüm ve o hayvanı gördüm.Hemen atıma doğru kalkıp onu eyerledim. Sonra bindim. Bu sırada kamçımı ve mızrağımı yerde unutmuşum. Hatırlayıp oradakilere;
— Kamçımı ve mızrağımı bana alıp uzatıverin, dedim. Onlar:
— Hayır vallahi, biz sana o hayvan aleyhine hiçbirşeyle yardım etmeyiz, dediler.Ben öfkelendim ve inip bunları kendim aldım. Sonra binip yaban eşeği üzerine sür'atle koşturdum ve onu vurdum. Sonra ölmüş olarak hayvanı getirdim. Et piştikten sonra onun üzerine üşüşüp yiyorlardı. Sonra bu eti kendileri ihrâmlı iken yemeleri hususunda şüb-heye düştüler. Böylece yola koyulduk. Ben beraberimde ondan bir kol kemiği ayırmıştım. Rasûlullah'a eriştik ve kendisine bunun hükmünü sorduk.
— "Beraberinizde ondan birşey var mı?" buyurdu. Ben kendisine yanımda sakladığım kolu uzatıp verdim. Rasûlullah (S) ihrâmlı olduğu hâlde o koldaki etlerin hepsini kemirip yedi. Bu hadîsin râvîlerinden Muhammed ibnu Ca'fer: Ve bana Zeyd ibnu Eşlem, Atâ ibn Yesâr'dan; o da Ebû Katâde'den olmak üzere bunun benzerini tahdîs etti, demiştir

---

باب قَطْعِ اللَّحْمِ بِالسِّكِّينِ

5408 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي جَعْفَرُ بْنُ عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ أَنَّ أَبَاهُ عَمْرَو بْنَ أُمَيَّةَ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْتَزُّ مِنْ كَتِفِ شَاةٍ فِي يَدِهِ فَدُعِيَ إِلَى الصَّلَاةِ فَأَلْقَاهَا وَالسِّكِّينَ الَّتِي يَحْتَزُّ بِهَا ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ

Etin Bıçakla Kesilmesi Babı
-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Ca'fer ibnu Amr haber verdi ki, ona da babası Amr ibnu Umeyye, kendisinin Peygamber(S)'i elinde pişmiş koyun küreğinden et kesip yediğini gördüğünü haber vermiştir. O sırada Rasülullah (S) namaza çağırıldı. Elinden eti ve et kesmekte olduğu bıçağı bıraktı da yeniden bir abdest almaksızın kalkıp namaza durdu

---

باب مَا عَابَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَعَامًا

5409 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ مَا عَابَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَعَامًا قَطُّ إِنْ اشْتَهَاهُ أَكَلَهُ وَإِنْ كَرِهَهُ تَرَكَهُ

Peygamber (S) Hiçbir Yemeği Ayıplamadı
-...Ebû Hureyre (R): Peygamber (S) hiçbir yemeği hiçbir zaman ayıplamamış, yermemiştir. O eğer iştahı varsa yemeği yerdi, hoşlanmazsa bırakır yemezdi, demiştir

---

باب النَّفْخِ فِي الشَّعِيرِ

5410 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ أَنَّهُ سَأَلَ سَهْلًا هَلْ رَأَيْتُمْ فِي زَمَانِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّقِيَّ قَالَ لَا فَقُلْتُ فَهَلْ كُنْتُمْ تَنْخُلُونَ الشَّعِيرَ قَالَ لَا وَلَكِنْ كُنَّا نَنْفُخُهُ

(El Değirmeninde Yarılmış) Arpayı Kabuklarını Ayırmak İçin Üfürüp Savurma Babı
-....Bize Ebû Gassân tahdîs edip şöyle dedi: Bana Ebû Hazım tahdîs etti ki, kendisi Sehl ibn Sa'd'a:
— Siz Peygamber (S) zamanında (elenmiş undan yapılmış) arı beyaz ekmek gördünüz mü? Diye sormuş. O da:
— Hayır görmedik! diye cevâb vermiş.Sonra yine Sehl'e:
— Siz arpayı (değirmende öğütüldükten sonra) eler miydiniz?ı demiş.O da:
— Hayır demezdik. Fakat (kabuğu gitsin diye) üflerdik, demiştir

---

باب مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ يَأْكُلُونَ

5411 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَبَّاسٍ الْجُرَيْرِيِّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا بَيْنَ أَصْحَابِهِ تَمْرًا فَأَعْطَى كُلَّ إِنْسَانٍ سَبْعَ تَمَرَاتٍ فَأَعْطَانِي سَبْعَ تَمَرَاتٍ إِحْدَاهُنَّ حَشَفَةٌ فَلَمْ يَكُنْ فِيهِنَّ تَمْرَةٌ أَعْجَبَ إِلَيَّ مِنْهَا شَدَّتْ فِي مَضَاغِي

Peygamber(S)'İn Ve Sahâbîlerinin Yemekte Oldukları Şeyler Babı
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bir gün sahâbîleri arasında hurma taksîm etti. Herbir insana yedişer hurma verdi. Bana da yedi hurma verdi. Bunların birisi ağacında olgunlaşmadan kurumuş koruk hurma idi. Fakat bu hurmaların içinde bana ondan sevimlisi yoktu.Çiğnerken o (sakız gibi dayanır) ağzımda çabuk erimezdi

---

5412 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ عَنْ سَعْدٍ قَالَ رَأَيْتُنِي سَابِعَ سَبْعَةٍ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا لَنَا طَعَامٌ إِلَّا وَرَقُ الْحُبْلَةِ أَوْ الْحَبَلَةِ حَتَّى يَضَعَ أَحَدُنَا مَا تَضَعُ الشَّاةُ ثُمَّ أَصْبَحَتْ بَنُو أَسَدٍ تُعَزِّرُنِي عَلَى الْإِسْلَامِ خَسِرْتُ إِذًا وَضَلَّ سَعْيِي

-...Sa'd ibn Ebî Vakkaas (R) şöyle demiştir: Ben kendimi Peygamber'in yanında yedi kişinin yedincisi olarak gördüm. Bizim selem denilen dikenli çöl ağacı yapraklan ve yemişlerinden (veya asma yapraklarından) başka yiyecek birşeyimiz yoktu. Hattâ bunu yediğimizden herhangi birimiz davar gübresi gibi gübre çıkarır olmuştu. Böyle iken sonra Esed oğulları kabilesi beni İslâm üzerine edeblendirir oldular! (Yânî İslâm hükümlerini bana öğretmeye kalkışır oldular, eğer onların Umer'e şikâyet ettikleri gibi ben onların öğretmesine muhtâc olduysam) o takdîrde ben çok zarar etmişimdir ve çalışmalarım boşa gitmiştir

---

5413 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ سَأَلْتُ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ فَقُلْتُ هَلْ أَكَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّقِيَّ فَقَالَ سَهْلٌ مَا رَأَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّقِيَّ مِنْ حِينَ ابْتَعَثَهُ اللَّهُ حَتَّى قَبَضَهُ اللَّهُ قَالَ فَقُلْتُ هَلْ كَانَتْ لَكُمْ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنَاخِلُ قَالَ مَا رَأَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُنْخُلًا مِنْ حِينَ ابْتَعَثَهُ اللَّهُ حَتَّى قَبَضَهُ اللَّهُ قَالَ قُلْتُ كَيْفَ كُنْتُمْ تَأْكُلُونَ الشَّعِيرَ غَيْرَ مَنْخُولٍ قَالَ كُنَّا نَطْحَنُهُ وَنَنْفُخُهُ فَيَطِيرُ مَا طَارَ وَمَا بَقِيَ ثَرَّيْنَاهُ فَأَكَلْنَاهُ

-... Ebû Hazım şöyle demiştir: Ben Sehl ibn Sa'd'a:
— Rasûlullah (S) beyaz ekmek yedi mi? diye sordum. Sehl:
— Rasûlull h, Allah kendisim peygamber gönderdiği zamandan -Allah O'nun ruhunu alıncaya kadar beyaz ekmek görmedi, dedi.Râvî Ebû Hazım dedi ki: Ben Sehl'e:
— Rasûlullah'ın zamanında sizin elekleriniz var mıydı? dedim. Sehl:
— Allah O'nu peygamber gönderdiği zamandan ruhunu alıncaya kadar Allah Elçisi elekten geçirilmiş un görmedi, dedi. Ebû Hazım dedi ki: Ben:
— Elenmemiş arpa ununu sizler nasıl yerdiniz? dedim. Sehl:
— Biz onu öğütür, üflerdik de ondan uçan kabuklar uçar, kala-da hamur yoğurup yerdik, dedi

---

5414 – حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ مَرَّ بِقَوْمٍ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ شَاةٌ مَصْلِيَّةٌ فَدَعَوْهُ فَأَبَى أَنْ يَأْكُلَ وَقَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الدُّنْيَا وَلَمْ يَشْبَعْ مِنْ خُبْزِ الشَّعِيرِ

-...Bize İbnu Ebî Zi'b, Saîd el-Makburf den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Ebû Hureyre bir kerre önlerinde kebâb yapılmış bir koyun bulunan bir cemâate uğramıştı. Onlar Ebû Hureyre'yi kebâb yemeğe da'vet etmişler, fakat o kebâb yemeyi kabul etmeyip:
— Rasûlullah (S) şu dünyâdan arpa ekmeği ile karnı doymadan çıkıp gitti, demiştir

---

5415 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا مُعَاذٌ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ يُونُسَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ مَا أَكَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى خِوَانٍ وَلَا فِي سُكْرُجَةٍ وَلَا خُبِزَ لَهُ مُرَقَّقٌ قُلْتُ لِقَتَادَةَ عَلَامَ يَأْكُلُونَ قَالَ عَلَى السُّفَرِ

-...Enes ibn Mâlik (R): Peygamber (S) ne yüksek masa üzerinde, ne sükkürrüce denilen sofra tahtasında yemek yedi. Peygamber'e hâlis buğday unundan yufka ekmeği de yapılmadı, demiştir.Hadîsin râvîsi Yûnus ibn Ebi'l-Furât: Ben Katâde'ye:
— Sizler ne üzerinde yerdiniz? dedim. Katâde:
— Deri sofralar üzerinde yerdik, dedi

5416 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا شَبِعَ آلُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُنْذُ قَدِمَ الْمَدِينَةَ مِنْ طَعَامِ الْبُرِّ ثَلَاثَ لَيَالٍ تِبَاعًا حَتَّى قُبِضَ

-...Âişe (R): Muhammed ailesi, Medine'ye hicret edip geldikleri zamandan Peygamber'in ruhu alınıncaya kadar arka arkaya üç gün buğday ekmeği ile karınlan doymadı, demiştir

---

بَاب التَّلْبِينَةِ

5417 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهَا

كَانَتْ إِذَا مَاتَ الْمَيِّتُ مِنْ أَهْلِهَا فَاجْتَمَعَ لِذَلِكَ النِّسَاءُ ثُمَّ تَفَرَّقْنَ إِلَّا أَهْلَهَا وَخَاصَّتَهَا أَمَرَتْ بِبُرْمَةٍ مِنْ تَلْبِينَةٍ فَطُبِخَتْ ثُمَّ صُنِعَ ثَرِيدٌ فَصُبَّتْ التَّلْبِينَةُ عَلَيْهَا ثُمَّ قَالَتْ كُلْنَ مِنْهَا فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ التَّلْبِينَةُ مُجِمَّةٌ لِفُؤَادِ الْمَرِيضِ تَذْهَبُ بِبَعْضِ الْحُزْنِ

Telbîne Bulamacı Babı
-...Bizeel-Leys,Ukayl'den; oda İbn Şihâb'dan; odaUrve'den; o da Peygamber'in zevcesi Âişe(R)'den tahdîs etti ki, o şöyle demiştir: Bir ev halkından birisinin vefatı üzerine ta'ziye için kadınları toplandıkları, sonra dağıldıkları, yalnız hâne halkı ve hısımları kaldıklarında Âişe emretti:Bir çömlek içinde telbîne bulamacı pişirildi. Sonra tirit yapılıp, telbîne onun üzerine döküldü.Sonra Âişe:
— Haydi bundan yiyiniz! Çünkü ben Rasûlullah(S)'tan "Telbîne hastanın kalbine rahatlık verir, hüznün bir kısmını da giderir" buyururken işittim, demiştir

---

بَاب الثَّرِيدِ

5418 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ الْجَمَلِيِّ عَنْ مُرَّةَ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَمَلَ مِنْ الرِّجَالِ كَثِيرٌ وَلَمْ يَكْمُلْ مِنْ النِّسَاءِ إِلَّا مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَآسِيَةُ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ وَفَضْلُ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضْلِ الثَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ

Serîd (Yânî Tirid Yemeği) Babı
-....Bize Şu'be, Amr ibn Murre el-Cemelî'den; o daMurre el-Hemdânî'den; o da Ebû Mûsâ el-Eş'arî'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Erkeklerden bir çokluk kemâle erdi.Kadınlardan ise

îmrân'ın kızı Meryem ile Fir'avn'ın karısı Âsiye'den başkası kemâle ermedi. Âişe'nin kadınlar üzerindeki fadlı, tirid yemeğinin diğer yemekler üzerindeki fadlı gibidir"

5419 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي طُوَالَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَضْلُ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضْلِ الثَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ

-...Bize Hâlid ibn Abdillah, Ebû Tuvâle'den; o da Enes(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S):"Âişe'nin (ümmetimde bulunan) kadınlar üzerindeki üstünlüğü, tiridin diğer yemekler üzerindeki üstünlüğü gibidir" buyurmuştur.

5420 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ أَبَا حَاتِمٍ الْأَشْهَلَ بْنَ حَاتِمٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ ثُمَامَةَ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَخَلْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى غُلَامٍ لَهُ خَيَّاطٍ فَقَدَّمَ إِلَيْهِ قَصْعَةً فِيهَا ثَرِيدٌ قَالَ وَأَقْبَلَ عَلَى عَمَلِهِ قَالَ فَجَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَتَبَّعُ الدُّبَّاءَ قَالَ فَجَعَلْتُ أَتَتَبَّعُهُ فَأَضَعُهُ بَيْنَ يَدَيْهِ قَالَ فَمَا زِلْتُ بَعْدُ أُحِبُّ الدُّبَّاءَ

-...Enes (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber (S) ile beraber O'nun bir terzi olan genç adamının yanma girdim. O terzi Pey-gamber'e içinde serîd yemeği bulunan bir kâse takdim etti. Enes dedi ki: Terzi kendi işine yöneldi. Enes dedi ki: Peygamber de önüne konulan o kâsenin etrafından kabak araştırmağa başladı. Enes dedi ki: Ben de O'na kabaklan araştırmağa ve bulduklarımı önüne koymağa başladım. Enes: Artık ben o günden sonra kabağı sevmekten ayrılmadım, dedi

---

بَاب شَاةٍ مَسْمُوطَةٍ وَالْكَتِفِ وَالْجَنْبِ

5421 - حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامُ بْنُ يَحْيَى عَنْ قَتَادَةَ قَالَ كُنَّا نَأْتِي أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَخَبَّازُهُ قَائِمٌ قَالَ كُلُوا فَمَا أَعْلَمُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى رَغِيفًا مُرَقَّقًا حَتَّى لَحِقَ بِاللَّهِ وَلَا رَأَى شَاةً سَمِيطًا بِعَيْنِهِ قَطُّ

Tüyleri Sıcak Su İle Giderilip Kızartılmış Kuzu, Etli Kürek Kemiği Ve Bir Yan Taraf Eti Babı
-...Katâde şöyle demiştir: Biz, Enes ibn Mâlik(R)'e gelirdik, ekmekçisi ayakta dikilirken bizlere:
— Yiyiniz, ben Peygamber (S) Allah'a kavuşuncaya kadar ne inceltilmiş yufka ekmeği, ne de kılları haşlanarak giderilip kızartılmış kuzuyu gözüyle gördüğünü asla bilmiyorum, dedi.

5422 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ الضَّمْرِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْتَزُّ مِنْ كَتِفِ شَاةٍ فَأَكَلَ مِنْهَا فَدُعِيَ إِلَى الصَّلَاةِ فَقَامَ فَطَرَحَ السِّكِّينَ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ

-...Amr ibn Umeyye ed-Damrî (R) şöyle demiştir: Ben Rasû!ullah(S)'i pişmiş koyun küreğinden et keserek, ondan yediğini gördüm. O sırada namaza çağrıldı. Bıçağı elinden bırakıp kalktı da, tekrar abdest almadan namaz Kıldırdı

بَاب مَا كَانَ السَّلَفُ يَدَّخِرُونَ فِي بُيُوتِهِمْ وَأَسْفَارِهِمْ مِنْ الطَّعَامِ وَاللَّحْمِ وَغَيْرِهِ وَقَالَتْ عَائِشَةُ وَأَسْمَاءُ صَنَعْنَا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ سُفْرَةً

Selefin, Evlerinde Ve Seferlerinde Et Ve Diğer Yiyecek Maddelerini Biriktirir Olmaları Babı
Aişe ile Esma; Biz Peygamber (S) ile Ebû Bekr için (Hicret yolculuğuna çıkacakları zarnân) deriden bir sofra azık düzenleyip koyduk, demişlerdir

---

5423 – حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَابِسٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قُلْتُ لِعَائِشَةَ أَنَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُؤْكَلَ لُحُومُ الْأَضَاحِيِّ فَوْقَ ثَلَاثٍ قَالَتْ مَا فَعَلَهُ إِلَّا فِي عَامٍ جَاعَ النَّاسُ فِيهِ فَأَرَادَ أَنْ يُطْعِمَ الْغَنِيُّ الْفَقِيرَ وَإِنْ كُنَّا لَنَرْفَعُ الْكُرَاعَ فَنَأْكُلُهُ بَعْدَ خَمْسَ عَشْرَةَ قِيلَ مَا اضْطَرَّكُمْ إِلَيْهِ فَضَحِكَتْ قَالَتْ مَا شَبِعَ آلُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ خُبْزِ بُرٍّ مَأْدُومٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ حَتَّى لَحِقَ بِاللَّهِ وَقَالَ ابْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَابِسٍ بِهَذَا

-...Bize Sufyân es-Sevrî, Abdurrahmân ibn Âbis'ten tahdîs etti ki, babası Abis ibn Rabîa en-Nahaî el-Kufi şöyle demiştir: Ben Âişe'ye:
— Peygamber (S) kurbân etlerinin üç günden fazla yenilmesini nehyetti mi? dedim. Âişe:
— Peygamber bu üç günden fazla kurbân eti yemeği ancak insanların açlık çektiği bir yılda nehyetti de bununla zengin olanın fakîre yedirip doyurmasını istedi. Şu muhakkak ki, biz davar bacaklarını kaldırırdık da bayramdan onbeş gün sonra yerdik, dedi. Âişe'ye:
— Sizi bunları geciktirmeye zorlayan ne idi? denildi. Âişe güldü de:
— Muhammed'in aile halkı, kendisi Allah'a kavuşuncaya kadar üç gün arka arkaya katıklanmış hâlis buğday ekmeği ile doymadı, dedi. Râvî İbn Kesîr: Bize Sufyân haber verdi. Bize Abdurrahmân ibn Abis bu hadîsi tahdîs etti, şeklinde söylemiştir

---

5424 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ قَالَ كُنَّا نَتَزَوَّدُ لُحُومَ الْهَدْيِ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمَدِينَةِ تَابَعَهُ مُحَمَّدٌ عَنْ ابْنِ عُيَيْنَةَ وَقَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ قُلْتُ لِعَطَاءٍ أَقَالَ حَتَّى جِئْنَا الْمَدِينَةَ قَالَ لَا

Bana Abdullah ibn Muhammed el-Musnidî tahdîs etti. Bize Sufyân ibn Uyeyne, Amr ibn Dînâr'dan; o da Atâ ibn Ebî Rebâh'-tan tahdîs etti ki, Câbir (R):
— Biz Peygamber(S)'in zamanında hedy kurbânlarımızın etlerini Medîne'ye kadar azık edinirdik, demiştir. Abdullah ibn Muhammed el-Müsnidî'ye, Muhammed ibn Selâm da İbn Uyeyne'den rivayet etmekle mutâbaat etmiştir. İbnu Cureyc de dedi ki: Ben Atâ'ya:
— Câbir "Medîne'ye gelinceye kadar..." sözünü söyledi mi? dedim. Atâ:
— Hayır (Câbir "Medîne'ye gelinceye kadar" sözünü söylemedi), dedi

---

بَاب الْحَيْسِ

5425 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو مَوْلَى الْمُطَّلِبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَنْطَبٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَبِي طَلْحَةَ الْتَمِسْ غُلَامًا مِنْ غِلْمَانِكُمْ يَخْدُمُنِي فَخَرَجَ بِي أَبُو طَلْحَةَ يُرْدِفُنِي وَرَاءَهُ فَكُنْتُ أَخْدُمُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلَّمَا نَزَلَ فَكُنْتُ أَسْمَعُهُ يُكْثِرُ أَنْ يَقُولَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْبُخْلِ وَالْجُبْنِ وَضَلَعِ الدَّيْنِ وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ فَلَمْ أَزَلْ أَخْدُمُهُ حَتَّى أَقْبَلْنَا مِنْ خَيْبَرَ وَأَقْبَلَ بِصَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيٍّ قَدْ حَازَهَا فَكُنْتُ أَرَاهُ يُحَوِّي لَهَا وَرَاءَهُ بِعَبَاءَةٍ أَوْ بِكِسَاءٍ ثُمَّ يُرْدِفُهَا وَرَاءَهُ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِالصَّهْبَاءِ صَنَعَ حَيْسًا فِي نِطَعٍ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَدَعَوْتُ رِجَالًا فَأَكَلُوا

وَكَانَ ذَلِكَ بِنَاءَهُ بِهَا ثُمَّ أَقْبَلَ حَتَّى إِذَا بَدَا لَهُ أُحُدٌ قَالَ هَذَا جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ فَلَمَّا أَشْرَفَ عَلَى الْمَدِينَةِ قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أُحَرِّمُ مَا بَيْنَ جَبَلَيْهَا مِثْلَ مَا حَرَّمَ بِهِ إِبْرَاهِيمُ مَكَّةَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي مُدِّهِمْ وَصَاعِهِمْ

Hays Yemeği Babı

-...el-Muttalib ibnu Abdillah ibn Hantab'm âzâdhsı Amr ibnu Ebî Amr, Enes ibn Mâlik(R)'ten şöyle derken işitmiştir: Rasû-Iullah (S) -üvey babam- Ebû Talha'ya:
— "Oğlanlarınızdan bana hizmet edecek bir oğlan ara" buyurdu.Bunun üzerine Ebû Talha beni bineğinin arkasına bindirerek çıkardı. Artık ben Rasûlullah'a hizmet eder oldum. Rasûlullah bineğinden her inip konaklama yaptığı zamanlarda, kendisinden şu duayı çok söyler olduğunu işitirdim:
— "Yâ Allah! Ben hemmden, hazenden, acizlikten, îenbellik-ten, cimrilikten, korkaklıktan, borç ağırlığı ve sıkıntısından ve erkeklerin galebesi ve kahrından sana sığınırım!" (Enes dedi ki:) Ben kendisine devamlı hizmet ediyordum. Nihayet Hayber'den dönüyorduk. Peygamber de kendisi için almış olduğu Safiyye bintu Huyey ile dönüyordu. Ben Peygamber'i, bineğinin arka tarafında Safiyye için bir abâ yâhud bir örtü ile yer hazırlar, bundan sonra da Safiyye'yi bineğinin arkasına bindirir görüyordum. Biz es-Sahbâ mevki'ine vardığımızda deriden sofralar içinde hays yemeği yaptırdı. Sonra beni gönderdi de, ben birtakım insanları da'vet ettim. Onlar da gelip bundan yediler. İşte bu Peygamberdin Safiyye ile evlenmesi olmuştu. Sonra Medine'ye doğru yollandı. Nihayet kendisine Uhud Dağı görülünce:
— "Şu Uhud öyle bir dağdır ki, o bizi sever, biz de onu severiz" buyurdu.Medine'yi yukarıdan görünce:
— "Yâ Allah! Ben Medine'nin iki dağı arasını, ibrahim'in Mekke'yi harem kıldığı gibi harem kılıyorum! Yâ Allah! Sen Medineliler'e müddieri ve sâ'ları içinde (ölçülen azıklarında) bereket ihsan eyle!" diye duâ etti

---

بَاب الْأَكْلِ فِي إِنَاءٍ مُفَضَّضٍ

5426 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سَيْفُ بْنُ أَبِي سُلَيْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ مُجَاهِدًا يَقُولُ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي لَيْلَى أَنَّهُمْ كَانُوا عِنْدَ حُذَيْفَةَ فَاسْتَسْقَى فَسَقَاهُ مَجُوسِيٌّ فَلَمَّا وَضَعَ الْقَدَحَ فِي يَدِهِ رَمَاهُ بِهِ وَقَالَ لَوْلَا أَنِّي نَهَيْتُهُ غَيْرَ مَرَّةٍ وَلَا مَرَّتَيْنِ كَأَنَّهُ يَقُولُ لَمْ أَفْعَلْ هَذَا وَلَكِنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا تَلْبَسُوا الْحَرِيرَ وَلَا الدِّيبَاجَ وَلَا تَشْرَبُوا فِي آنِيَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَلَا تَأْكُلُوا فِي صِحَافِهَا فَإِنَّهَا لَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَنَا فِي الْآخِرَةِ

Gümüşle Kaplanmış Kap İçinde Yemek Yeme(Nin Hükmü) Babı

-...Seyf ibnu Ebî Süleyman tahdîs edip şöyle demiştir: Ben Mucâhid ibn Cebr'den işittim,şöyle diyordu: Bana Abdurrahmân ibnu Ebî Leylâ tahdîs etti ki, kendileri Medâin'de Huzeyfe'nin yanında bulunmuşlar. Huzeyfe su istemiş. Bir Mecûsî gümüş bir bardakla su getirmiş. Bardağı onun elinin içine koyunca Huzeyfe bardağı içindeki su ile fırlatıp atmış ve:
— Ben seni bu bardakla su getirmekten birkaç defa sözle nehyetmiş olmayaydım, şimdi sana bu fiilî muameleyi yapmazdım, diyerek şöyle devam etmiştir:
— Lâkin ben Peygamber(S)'den işittim: "Sizler harîr ve dtbâc denilen kumaşlardan elbise giymeyiniz, altın ve gümüş kaplardan da su içmeyiniz, bunların çanak ve tabakları içine konulan yemekleri de yemeyiniz. Çünkü bunlar dünyâda onlara âid süs eşyalarıdır, âhiret-te de bizim zinetlenme vâsıtalarımız olacaktır" buyuruyordu, demiştir

---

بَاب ذِكْرِ الطَّعَامِ

5427 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الْأُتْرُجَّةِ رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا طَيِّبٌ وَمَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ التَّمْرَةِ لَا رِيحَ لَهَا

وَطَعْمُهَا حُلْوٌ وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ مَثَلُ الرَّيْحَانَةِ رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الْحَنْظَلَةِ لَيْسَ لَهَا رِيحٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ

Taam Sözünün Zikrî Babı
-...Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R) şöyle demiştir: Rasûmllah (S) şöyle buyurdu: "Kur'ân okuyan mü'minin meseli, kokusu güzel, tadı güzel portakalın meseli gibidir. Kur'ân okumayan mü'minin meseli de tadı tatlı, fakat kokusu olmayan hurma meseli gibidir. Kur'ân okuyan münâfıkın meseli, kokusu güzel, tadı acı olan reyhâne otunun meseli gibidir. Kur'ân okumayan münâfıkın meseli de kokusu olmayan ve tadı da acı olan hanzalalanın (yânî Ebû Cehil karpuzunun) meseli gibidir"

5428 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَضْلُ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضْلِ الثَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ

-...Bize Abdullah ibnu Abdirrahmân, Enes(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Âişe'nin diğer kadınlar üzerindeki fadlı, sendin, yâm tiridin diğer yemekler üzerindeki fadlı gibidir" buyurmuştur

---

5429 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ السَّفَرُ قِطْعَةٌ مِنْ الْعَذَابِ يَمْنَعُ أَحَدَكُمْ نَوْمَهُ وَطَعَامَهُ فَإِذَا قَضَى نَهْمَتَهُ مِنْ وَجْهِهِ فَلْيُعَجِّلْ إِلَى أَهْلِهِ

-...Bize Mâlik, Sumeyy'den; o da Ebû Salih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Sefer, azâbdan bir parçadır. O sizden herbirinizin uykusunu, taamını men' eder (intizâmını bozar). Onun için yolcu, yöneldiği sefere âid işini bitirince ailesine dönmeye acele etsin" buyurmuştur

---

بَاب الْأُدْمِ

5430 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ رَبِيعَةَ أَنَّهُ سَمِعَ الْقَاسِمَ بْنَ مُحَمَّدٍ يَقُولُ كَانَ فِي بَرِيرَةَ ثَلَاثُ سُنَنٍ أَرَادَتْ عَائِشَةُ أَنْ تَشْتَرِيَهَا فَتُعْتِقَهَا فَقَالَ أَهْلُهَا وَلَنَا الْوَلَاءُ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَوْ شِئْتِ شَرَطْتِيهِ لَهُمْ فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ قَالَ وَأُعْتِقَتْ فَخُيِّرَتْ فِي أَنْ تَقِرَّ تَحْتَ زَوْجِهَا أَوْ تُفَارِقَهُ وَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا بَيْتَ عَائِشَةَ وَعَلَى النَّارِ بُرْمَةٌ تَفُورُ فَدَعَا بِالْغَدَاءِ فَأُتِيَ بِخُبْزٍ وَأُدْمٍ مِنْ أُدْمِ الْبَيْتِ فَقَالَ أَلَمْ أَرَ لَحْمًا قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلَكِنَّهُ لَحْمٌ تُصُدِّقَ بِهِ عَلَى بَرِيرَةَ فَأَهْدَتْهُ لَنَا فَقَالَ هُوَ صَدَقَةٌ عَلَيْهَا وَهَدِيَّةٌ لَنَا

Ekmekle Beraber Yenilen Katık Babı
-....Bize İsmâîlibnu Ca'fer, Rabîatu'r-Re'y'den tahdîs etti ki, o da el-Kaasım ibn Muhammed'den şöyle derken işitmiştir;Berîre hakkında üç tane sünnet (yânî kaanûn) meydana gelmiştir: Âişe onu satın alıp hürriyete kavuşturmak istedi, fakat sâhibleri:
— Velâ hakkı bize âid olacaktır, dediler.
Âişe onların bu şartını Rasûlullah'a zikretti. Bunun üzerine Ra-sûlullah (S) Âişe'ye:
— "Eğer sen onların ileri sürdükleri bu şartı onlar lehine şart kılmış olsan da, şübhesiz velâ hakkı ancak hürriyete kavuşturanındır" buyurdu.Yine el-Kaasım dedi ki: Berîre hürriyete kavuşturuldu da kocasının nikâhı altında kalmak yâhud da ondan ayrılmak hususunda muhayyer kılındı. Ve bir gün

Rasûlullah Âişe'nin evine girdi. O sırada ateş üzerinde bir tencere(de et) kaynamakta idi. Rasûlullah kuşluk yemeği istedi. Kendisine biraz ekmekle evde bulunan katıklardan bir katık getirildi. Rasûlullah:
-— "Ben ateş üzerinde et yemeği görmedim mi?" dedi Oradakiler:
— Evet yâ Rasûlallah, et gördünüz, fakat o, Berîre'ye sadaka olarak verilmiş ettir. Berîre onu bize hediye etti, dediler. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "O, Berîre'ye sadaka, bize de Berîre'den hediyedir" buyurdu

---

بَاب الْحَلْوَاءِ وَالْعَسَلِ

5431 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْحَنْظَلِيُّ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ الْحَلْوَاءَ وَالْعَسَلَ

Helva Ve Balın Zikri Babı
-....Hişâm şöyle demiştir: Bana babam Urve ibnu'z-Zubeyr haber verdi ki, Âişe (R):Rasûlullah (S) helvayı ve balı severdi, demiştir

---

5432 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ شَيْبَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ أَبِي الْفُدَيْكِ عَنْ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ كُنْتُ أَلْزَمُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِشِبَعِ بَطْنِي حِينَ لَا آكُلُ الْخَمِيرَ وَلَا أَلْبَسُ الْحَرِيرَ وَلَا يَخْدُمُنِي فُلَانٌ وَلَا فُلَانَةُ وَأُلْصِقُ بَطْنِي بِالْحَصْبَاءِ وَأَسْتَقْرِئُ الرَّجُلَ الْآيَةَ وَهِيَ مَعِي كَيْ يَنْقَلِبَ بِي فَيُطْعِمَنِي وَخَيْرُ النَّاسِ لِلْمَسَاكِينِ جَعْفَرُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ يَنْقَلِبُ بِنَا فَيُطْعِمُنَا مَا كَانَ فِي بَيْتِهِ حَتَّى إِنْ كَانَ لَيُخْرِجُ إِلَيْنَا الْعُكَّةَ لَيْسَ فِيهَا شَيْءٌ فَنَشْتَقُّهَا فَنَلْعَقُ مَا فِيهَا

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den karnımın tokluğuna ayrılmazdım.
Ben o zaman mayalı ekmek yemiyor ve ipek giymiyordum. Bana Fulân erkek ve Fulâne kadın da hizmet etmiyordu. Ben açlıktan karnıma çakıl taşı bağlıyordum. Ben âyeti ezbere bildiğim hâlde bazen bir kimseden bana o âyeti okutmasını isterdim, bunu o kişi beni evine götürsün de doyursun diye yapardım. O zaman fakirler için insanların en hayırlısı Ca'fer ibnu Ebî Tâ-lib idi. O bizleri (yânı Suffe talebelerini) evine götürürdü de evinde bulunan yiyecekleri bize yedirirdi. Hattâ bize, içinde hiçbirşey bulunmayan kırbadan küçük bir tulumu çıkarırdıda biz onun içini dışına çevirir ve onda kalmış olan bakıyyeleri yalardık

---

بَاب الدُّبَّاءِ

5433 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَزْهَرُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ ثُمَامَةَ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَى مَوْلًى لَهُ خَيَّاطًا فَأُتِيَ بِدُبَّاءٍ فَجَعَلَ يَأْكُلُهُ فَلَمْ أَزَلْ أُحِبُّهُ مُنْذُ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُهُ

'Kabak (Yemeği) Babı
-...Bize Ezher ibnu Sa'd, İbnu Avn'dan; o da Sumâme ibn Enes'ten; o da dedesi Enes(R)'ten şöyle tahdîs etti: Rasûlullah'a terzi olan âzâdlı kölesi geldi. Akabinde Rasûlullah'a kabak yemeği getirildi. Rasûlullah (S) onu yemeğe başladı. Ben Rasûlullah'ı onu yerken gördüğüm zamandan beri kabağı sevmekten vazgeçmedim, demiştir

---

بَاب الرَّجُلِ يَتَكَلَّفُ الطَّعَامَ لِإِخْوَانِهِ

5434 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ كَانَ مِنْ الْأَنْصَارِ رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ أَبُو شُعَيْبٍ وَكَانَ لَهُ غُلَامٌ لَحَّامٌ فَقَالَ اصْنَعْ لِي طَعَامًا أَدْعُو رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَامِسَ خَمْسَةٍ فَدَعَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَامِسَ خَمْسَةٍ فَتَبِعَهُمْ رَجُلٌ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّكَ دَعَوْتَنَا خَامِسَ خَمْسَةٍ وَهَذَا رَجُلٌ قَدْ تَبِعَنَا فَإِنْ شِئْتَ أَذِنْتَ لَهُ وَإِنْ شِئْتَ تَرَكْتَهُ قَالَ بَلْ أَذِنْتُ لَهُ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ إِسْمَاعِيلَ يَقُولُ إِذَا كَانَ الْقَوْمُ عَلَى الْمَائِدَةِ لَيْسَ لَهُمْ أَنْ يُنَاوِلُوا مِنْ مَائِدَةٍ إِلَى مَائِدَةٍ أُخْرَى وَلَكِنْ يُنَاوِلُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا فِي تِلْكَ الْمَائِدَةِ أَوْ يَدَعُ

Dîn Kardeşleri İçin Yemek Hazırlama Zahmetli İşini Üzerine Alan Kimse Babı
-.. Bize Muhammed ibn Yûsuf tahdîs etti. Bize Sufyân ibn Uyey-ne, el-A'meş'ten; o da Ebû Vâü'den tahdîs etti ki, Ebû Mes'ûd el-Ensârî (R) şöyle demiştir: Ensâr'dan Ebû Şuayb denilen bir adam ve onun da kasap bir kölesi vardı. Bir gün Ebû Şuayb, kölesine:
— Bana (beş kişilik) yemek yap, ben Rasûlullah'ı beş kişinin beşincisi olarak da'vet edeceğim,dedi.
Ve bu suretle Rasûlullah'ı beş kişinin beşincisi olarak yemeğe da'vet etti. Bu beş kişi giderken yanlarına altıncı bir kimse takıldı. Ebû Şuayb'm evine varınca Peygamber (S):
— "Sen bizi beş kişi olarak da'vet etmiştin. Şu (altıncı) adam bize takılıp gelmiştir. Bak istersen izin verirsin içeri girer, istersen onu terkedersin (o da dönüp gider)/" buyurdu. Ebû Şuayb:
— Evet, ona da izin verdim, dedi.Muhammed ibnu Yûsuf şöyle dedi: Ben Muhammed ibn ismail'den işittim, şöyle diyordu: Bir topluluk da'vet edildikleri bir sofra üzerinde bulundukları zaman bir sofradan diğer bir sofradaki insanlara birşey uzatıp verme hakları yoktur, lâkin aynı sofradakiler birbirlerine birşey uzatıp verir yâhud olduğu gibi bırakırlar

---

بَاب مَنْ أَضَافَ رَجُلًا إِلَى طَعَامٍ وَأَقْبَلَ هُوَ عَلَى عَمَلِهِ

5435 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ النَّضْرَ أَخْبَرَنَا ابْنُ عَوْنٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ثُمَامَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ غُلَامًا أَمْشِي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى غُلَامٍ لَهُ خَيَّاطٍ فَأَتَاهُ بِقَصْعَةٍ فِيهَا طَعَامٌ وَعَلَيْهِ دُبَّاءٌ فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَتَبَّعُ الدُّبَّاءَ قَالَ فَلَمَّا رَأَيْتُ ذَلِكَ جَعَلْتُ أَجْمَعُهُ بَيْنَ يَدَيْهِ قَالَ فَأَقْبَلَ الْغُلَامُ عَلَى عَمَلِهِ قَالَ أَنَسٌ لَا أَزَالُ أُحِبُّ الدُّبَّاءَ بَعْدَ مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَنَعَ مَا صَنَعَ

Bir Kimseye Bir Yemek Ziyafeti Verip De Kendi İşine Yönelen Kimse Babı
-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Ben (hizmet eden) bir oğlan çocuğu idim, Rasûlullah'ın beraberinde yürürdüm. Bir gün Rasûlullah (S) kendisine âid olan terzi bir oğlanın yanına girdi. O da Rasûlullah'a, içinde kabaklı bir yemek bulunan bir yemek kabı getirdi. Rasûlullah ondaki kabaklan araştırmağa başladı. Enes dedi ki: Ben Rasûlullah'ın bu kabak araştırmasını görünce tabağın etrafından kabakları O'nun önüne toplamaya başladım.Enes dedi ki: O ev sahibi (Peygamberce yemek yemedi de) kendi işi üzerine yöneldi.Yine Enes: Ben Rasûlullah'ın yaptığı bu kabak araştırma işini gördükten sonra, kabağı sevmekte devam edip durdum, demiştir

---

بَاب الْمَرَقِ

5436 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ أَنَّ خَيَّاطًا دَعَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِطَعَامٍ صَنَعَهُ فَذَهَبْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَرَّبَ خُبْزَ شَعِيرٍ وَمَرَقًا فِيهِ دُبَّاءٌ وَقَدِيدٌ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَتَبَّعُ الدُّبَّاءَ مِنْ حَوَالَيْ الْقَصْعَةِ فَلَمْ أَزَلْ أُحِبُّ الدُّبَّاءَ بَعْدَ يَوْمِئِذٍ

Çorba Babı
-...İshâk ibnu Abdillah ibn Ebî Talha, Enes ibn Mâlik'ten şöyle derken işitmiştir: Bir terzi Peygamber(S)'i, yapmış olduğu bir yemeğe da'vet etti. Ben de Peygamber'in beraberinde gittim. O zât Peygamber'e arpa ekmeği ile içinde kabak ve kurutulmuş et bulunan çorba takdîm etti. Ben Peygamber'i yemek kabının etrafından kabaklan araştırır hâlde gördüm de artık o günden sonra kabağı sevmekten ayrılmadım

---

بَاب الْقَدِيدِ

5437 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ بِمَرَقَةٍ فِيهَا دُبَّاءٌ وَقَدِيدٌ فَرَأَيْتُهُ يَتَتَبَّعُ الدُّبَّاءَ يَأْكُلُهَا

Kurutulmuş Et Babı
-....Bize Mâlik ibn Enes, İshâk ibn Abdillah'tan tahdîs etti ki, Enes ibn Mâlik (R):Peygamber(S)'e, içinde kabak ve kurutulmuş et bulunan bir çorba getirildi de, Peygamber'i kabaklan araştırıp yerken gördüm, demiştir

---

5438 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَابِسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا فَعَلَهُ إِلَّا فِي عَامٍ جَاعَ النَّاسُ أَرَادَ أَنْ يُطْعِمَ الْغَنِيُّ الْفَقِيرَ وَإِنْ كُنَّا لَنَرْفَعُ الْكُرَاعَ بَعْدَ خَمْسَ عَشْرَةَ وَمَا شَبِعَ آلُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ خُبْزِ بُرٍّ مَأْدُومٍ ثَلَاثًا

-... Âişe (R) şöyle demiştir; Rasûlullah'm kurbân etlerini üç günden fazla durdurmayı nehyetmesi, ancak insanların açlık çektiği bir yılda idi. RasûluIIah (S) bununla zengin olanın fakîri yedirip doyurmasını istemiştir. Şübhe yok ki, bizler davar bacaklarını onbeş gün sonra kaldırırdık ve (yerdik). Muhammed'in ailesi halkı üç gün (üstüste) katık sürülmüş buğday ekmeğinden doymadı

بَاب مَنْ نَاوَلَ أَوْ قَدَّمَ إِلَى صَاحِبِهِ عَلَى الْمَائِدَةِ شَيْئًا قَالَ وَقَالَ ابْنُ الْمُبَارَكِ لَا بَأْسَ أَنْ يُنَاوِلَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا وَلَا يُنَاوِلُ مِنْ هَذِهِ الْمَائِدَةِ إِلَى مَائِدَةٍ أُخْرَى

Sofra Veya Masa Üzerindeki Yemekten Birşeyi Arkadaşına Uzatıp Veren Veya Takdîm Eden Kimse(Nin Hükmü) Babı Buhârî dedi ki: Ve Abdullah ibnu'l-Mubârek: Önlerine getirilmiş olan yemekten birbirlerine uzatıp vermelerinde be's yoktur (çünkü onlar bu yemekte ortaktırlar). Ancak bu sofradan herhangi biri diğer sofradaki bir kimseye birşey veremez, demiştir

---

5439 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ إِنَّ خَيَّاطًا دَعَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِطَعَامٍ صَنَعَهُ قَالَ أَنَسٌ فَذَهَبْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى ذَلِكَ الطَّعَامِ فَقَرَّبَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُبْزًا مِنْ شَعِيرٍ وَمَرَقًا فِيهِ دُبَّاءٌ وَقَدِيدٌ قَالَ أَنَسٌ فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَتَبَّعُ الدُّبَّاءَ مِنْ حَوْلِ الصَّحْفَةِ فَلَمْ أَزَلْ أُحِبُّ الدُّبَّاءَ مِنْ يَوْمِئِذٍ وَقَالَ ثُمَامَةُ عَنْ أَنَسٍ فَجَعَلْتُ أَجْمَعُ الدُّبَّاءَ بَيْنَ يَدَيْهِ

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle diyordu: Bir terzi, yapıp hazırladığı bir yemeğe RasûluIlah(S)'I da'vet etti. Enes dedi ki: Ben de Rasûlullah'm beraberinde bu yemeğe gittim. Terzi, Rasûlullah'a arpadan yapılmış bir ekmek ile içinde kabak ve kurutulmuş et parçalan bulunan çorba takdim etti.Enes dedi ki: Ben RasûluIIah'ı yemek tabağının etrafında kabakları araştırırken gördüm. Artık o günden i'tibâren ben kabağı sevmekten vazgeçmedim.Sumâme ibn Abdillah da dedesi Enes'ten: Ben kabakları Rasû-Iullah'ın önüne topluyordum, dediğini söylemiştir

---

بَاب الرُّطَبِ بِالْقِثَّاءِ

5440 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُ الرُّطَبَ بِالْقِثَّاءِ

Olgunlaşmış Taze Hurmayı Hıyar İle Yemek Babı
-... Ca'fer ibn Ebî Tâlib'in oğlu Abdullah (R): Ben Peygamber(S)'i, olgunlaşmış taze hurmayı hıyarla yerken gördüm, demiştir

---

5441 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَبَّاسٍ الْجُرَيْرِيِّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ تَضَيَّفْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ سَبْعًا فَكَانَ هُوَ وَامْرَأَتُهُ وَخَادِمُهُ يَعْتَقِبُونَ اللَّيْلَ أَثْلَاثًا يُصَلِّي هَذَا ثُمَّ يُوقِظُ هَذَا وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ قَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَصْحَابِهِ تَمْرًا فَأَصَابَنِي سَبْعُ تَمَرَاتٍ إِحْدَاهُنَّ حَشَفَةٌ

-....Ebû Usmân en-Nehdî şöyle demiştir: Ben Ebû Hureyre'ye, yedi gece konuk oldum. Ebû Hureyre, karısı Busre bintu Gaz-vân ve hizmetçisi geceyi üçte birler hâlinde nevbetleşiyorlardı. Şu bir üçte birde namaz kılıyor, sonra ötekini uyandırıyordu.Ebû Usmân dedi ki:Ben Ebû Hureyre'den işittim:Rasûlullah (S) sahâbîleri arasında hurma taksim etti de bana yedi hurma isabet etti, bunların biri kapçık hurma idi, diyordu.

5442 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ زَكَرِيَّاءَ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَنَا تَمْرًا فَأَصَابَنِي مِنْهُ خَمْسٌ أَرْبَعُ تَمَرَاتٍ وَحَشَفَةٌ ثُمَّ رَأَيْتُ الْحَشَفَةَ هِيَ أَشَدُّهُنَّ لِضِرْسِي

-...Ebû Hureyre(R)'den:Peygamber(S) aramızda hurma taksîm etti de bana ondört hurma ile bir çekirdeksiz âdî hurma isabet etti. Sonra o âdî hurmayı, çiğnemekte dişlerim için en şiddetlisi gördüm, demiştir

---

بَاب الرُّطَبِ وَالتَّمْرِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَهُزِّي إِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ تَسَّاقَطْ عَلَيْكِ رُطَبًا جَنِيًّا } وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ صَفِيَّةَ حَدَّثَتْنِي أُمِّي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ شَبِعْنَا مِنْ الْأَسْوَدَيْنِ التَّمْرِ وَالْمَاءِ

Taze Hurma, Kuru Hurma Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
"...Tasalanma, Rabb'in senin alt yanında bir su arkı vücûda getirmiştir. Hurma ağacını kendine doğru silk, üstüne derümiş taze hurma dökülecektir. Artık ye, iç, gözün aydın olsun..." (Meryem: 24-26).

Ve Muhammed ibn Yûsuf el-Feryâbî, Sufyân es- Sevrî'den; o da Mansûr ibn Safiyye'den söyledi.O: Bana annem Safiyye tahdîs etti ki, Âişe (R): Biz "İki kara" denilen hurma ile sudan doyup kanmış olduğumuz hâlde, Rasûlullah (S) vefat etti, demiştir

---

5443 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَبِيعَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ بِالْمَدِينَةِ يَهُودِيٌّ وَكَانَ يُسْلِفُنِي فِي تَمْرِي إِلَى الْجِدَادِ وَكَانَتْ لِجَابِرٍ الْأَرْضُ الَّتِي بِطَرِيقِ رُومَةَ فَجَلَسَتْ فَخَلَا عَامًا فَجَاءَنِي الْيَهُودِيُّ عِنْدَ الْجَدَادِ وَلَمْ أَجُدَّ مِنْهَا شَيْئًا فَجَعَلْتُ أَسْتَنْظِرُهُ إِلَى قَابِلٍ فَيَأْبَى فَأُخْبِرَ بِذَلِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِأَصْحَابِهِ امْشُوا نَسْتَنْظِرْ لِجَابِرٍ مِنْ الْيَهُودِيِّ فَجَاءُونِي فِي نَخْلِي فَجَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُكَلِّمُ الْيَهُودِيَّ فَيَقُولُ أَبَا الْقَاسِمِ لَا أُنْظِرُهُ فَلَمَّا رَأَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ فَطَافَ فِي النَّخْلِ ثُمَّ جَاءَهُ فَكَلَّمَهُ فَأَبَى فَقُمْتُ فَجِئْتُ بِقَلِيلِ رُطَبٍ فَوَضَعْتُهُ بَيْنَ يَدَيْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَكَلَ ثُمَّ قَالَ أَيْنَ عَرِيشُكَ يَا جَابِرُ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ افْرُشْ لِي فِيهِ فَفَرَشْتُهُ فَدَخَلَ فَرَقَدَ ثُمَّ اسْتَيْقَظَ فَجِئْتُهُ بِقَبْضَةٍ أُخْرَى فَأَكَلَ مِنْهَا ثُمَّ قَامَ فَكَلَّمَ الْيَهُودِيَّ فَأَبَى عَلَيْهِ فَقَامَ فِي الرِّطَابِ فِي النَّخْلِ الثَّانِيَةَ ثُمَّ قَالَ يَا جَابِرُ جُدَّ وَاقْضِ فَوَقَفَ فِي الْجَدَادِ فَجَدَدْتُ مِنْهَا مَا قَضَيْتُهُ وَفَضَلَ مِنْهُ فَخَرَجْتُ حَتَّى جِئْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَشَّرْتُهُ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ عُرُوشٌ وَعَرِيشٌ بِنَاءٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { مَعْرُوشَاتٍ } مَا يُعَرَّشُ مِنْ الْكُرُومِ وَغَيْرِ ذَلِكَ يُقَالُ عُرُوشُهَا أَبْنِيَتُهَا

-...Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Medîne'de bir Yahûdî vardı. O Yahûdî bana her sene ağaçlardaki hurmaları kesip toplama zamanına kadar va'de ile borç para verirdi. Câbir'in Rûme Kuyusu yolunda hurmalı arazîsi vardı. Bir sene Câbir'in hurmalığı alışılan derecede mahsûl vermedi.Borcun ödenmesi gecikti. Bunun üzerine Yahûdî hurma kesme vaktinde geldi. Borcumdan birşey veremiyeceğimi düşünerek, gelecek hurma kesimi zamanına kadar mühlet vermesini istedim. Yahûdî kabul etmedi. Bunun üzerine benim bu müşkil durumum Peygamber'e haber verildi. O da bâzı sahâbîlerine:
— "Haydi yürüyünüz, gidelim de Câbir için Yahudi'den borcun geri bırakılmasını isteyelim!"buyurdu. Ve Peygamber'le sahâbîleri benim hurmalığıma geldiler. Peygamber, Yahudi'ye borcu geri bırakmasını söylemeye başladı. Yahûdî:
— Yâ Eba'l-Kaasım! Ben Câbir'e mühlet veremem! diyordu.Peygamber, Yahûdî'nin ısrarını görünce kalktı ve hurmalıkta şöyle bir dolaştı. Sonra geldi.Yahûdî'ye bir daha va'de vermesini söyledi. O yine kabul etmedi. Ben de kalktım. Peygamber'e biraz yaş hurma getirdim ve bunu Peygamber'in önüne koydum. Peygamber hurmayı yedi. Sonra:
— "Yâ Câbir, senin bustân çardağın nerede?" diye buyurdu. Ben de şurada diye haber verdim.
— "Haydi orada bana bir yer döşe!" buyurdu.Ben de hemen döşedim. Peygamber çardağa girip biraz uyudu. Sonra uyandı. Ben gidip bir avuç daha hurma getirdim. Ondan da yedi. Sonra kalktı ve Yahûdî'ye bir daha borcu geri bırakmasını konuştu. Yahûdî yine kabul etmedi. Sonra Peygamber kalktı ve hurmalığın içinde ikinci bir defa daha dolaştı. Sonra:
— "Yâ Câbir, ağaçlardaki hurmaları topla ve Yahudi'ye olan borcunu öde!" buyurdu.(Ben toplayıncaya kadar) hurma harmanının başında durdu. İşte bu topladığım hurmalardan Yahûdî'ye olan borcumu verdim. Borcu verdiğim kadar da arta kaldı. Sonra bustândan çıkıp Peygamber'in huzuruna geldim ve bu bereketli vaziyeti O'na muştuladım. Bunun üzerine:
— "Ben Allah 'in elçisi olduğuma şehâdet ederim" buyurdu. "Urûşun" ve "Arîşun", "Bina"ma'nâsmadır. İbn Abbâs: "Cennâtin marûşâtin" (ei-En'âm:i4i), üzümlerden ve diğerlerinden çardak yapılan bahçeler demektir. "Urûşuhâ" (d-Bakara:259) denilir ki, bu da "Binaları" ma'nâsınadır,demiştir

---

بَاب أَكْلِ الْجُمَّارِ

5444 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي مُجَاهِدٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ

بَيْنَا نَحْنُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جُلُوسٌ إِذَا أُتِيَ بِجُمَّارِ نَخْلَةٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ الشَّجَرِ لَمَا بَرَكَتُهُ كَبَرَكَةِ الْمُسْلِمِ فَظَنَنْتُ أَنَّهُ يَعْنِي النَّخْلَةَ فَأَرَدْتُ أَنْ أَقُولَ هِيَ النَّخْلَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ثُمَّ الْتَفَتُّ فَإِذَا أَنَا عَاشِرُ عَشَرَةٍ أَنَا أَحْدَثُهُمْ فَسَكَتُّ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هِيَ النَّخْلَةُ

Cummâr Yenilmesi Babı

-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Bizler Peygamber(S)'in yanında otururken bir hurma ağacı beyni getirildi, bunun üzerine Peygamber:

— "Ağaçlardan öyle bir ağaç vardır ki, muhakkak onun bereketi, müslimin bereketi gibidir"buyurdu. Ben Peygamber'in hurma ağacını kasteder olduğunu düşündüm de "O, hurma ağacıdır yâ Rasûlallah" demeyi istedim. Sonra dönüp baktım ki, ben oradaki on kişinin onuncusuyum, yânî yaşça onların en küçüğüyüm. Bundan dolayı hemen sükût ettim. Akabinde Peygamber:

— "O, hurma ağacıdır" buyurdu

بَاب الْعَجْوَةِ

5445 - حَدَّثَنَا جُمْعَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ أَخْبَرَنَا هَاشِمُ بْنُ هَاشِمٍ أَخْبَرَنَا عَامِرُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ تَصَبَّحَ كُلَّ يَوْمٍ سَبْعَ تَمَرَاتٍ عَجْوَةً لَمْ يَضُرَّهُ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ سُمٌّ وَلَا سِحْرٌ

Acve (Hurmasının Fadlı) Babı

-...Sa'd ibn Ebî Vakkaas (R): Rasûlullah (S): "Kim her gün sabahları aç karna yedi tane Medine'nin acve hurmasından yerse, o gün içinde o kimseye zehir ve sihir zarar vermez" buyurdu, demiştir

---

بَاب الْقِرَانِ فِي التَّمْرِ

5446 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا جَبَلَةُ بْنُ سُحَيْمٍ قَالَ أَصَابَنَا عَامُ سَنَةٍ مَعَ ابْنِ الزُّبَيْرِ فَرَزَقَنَا تَمْرًا فَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ يَمُرُّ بِنَا وَنَحْنُ نَأْكُلُ وَيَقُولُ لَا تُقَارِنُوا فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ الْقِرَانِ ثُمَّ يَقُولُ إِلَّا أَنْ يَسْتَأْذِنَ الرَّجُلُ أَخَاهُ قَالَ شُعْبَةُ الْإِذْنُ مِنْ قَوْلِ ابْنِ عُمَرَ

Başkalarıyle Hurma Yerken İkişer İkişer Yemenin Hükmü Babı

-...Bize Cebele ibnu Şuhaym tahdîs edip şöyle dedi: Abdullah ibnu'z-Zubeyr'in (Mekke'de halîfe olduğu zaman) yanında bulunuyorduk, biz bir kıtlık yılı isabet etmişti. Abdullah ibnu'z-Zubeyr bizlere nzık olarak hurma veriyordu. Biz hurma yediğimiz sırada yanımızdan Abdullah ibn Umer geçerdi de:

— Hurmaları ikişer ikişer yemeyiniz. Çünkü Peygamber (S) hurmaları birbirine yaklaştırıp çiftleyerek yemekten nehyetti, derdi.Sonra da:

— İnsanın mü'min kardeşinden (yânî sofra arkadaşı ve ortağından) öyle çift yemeye izin istemiş olması müstesnadır, derdi. Râvî Şu'be: Buradaki izin isteme fıkrası, îbn Umer'in kavlin-dendir, demiştir

---

بَاب الْقِثَّاءِ

5447 - حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جَعْفَرٍ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُ الرُّطَبَ بِالْقِثَّاءِ

Hıyar (Yenilmesi) Babı
-....Sa'd ibn îbrâhîm ibn Abdirrahmân ibn Avf şöyie demiştir: Ben Abdullah ibn Ca'fer'den işittim: Ben Peygamber (S) hıyarla yaş hurma yerken gördüm, dedi

---

بَاب بَرَكَةِ النَّخْلِ

5448 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ طَلْحَةَ عَنْ زُبَيْدٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ مِنْ الشَّجَرِ شَجَرَةً تَكُونُ مِثْلَ الْمُسْلِمِ وَهِيَ النَّخْلَةُ

Hurma Ağacının Bereketi Babı
-...Müfessir Mucâhid ibn Cebr şöyle demiştir: Ben Abdullah ibn Umer'den işittim ki, Peygamber (S): "Ağaçlardan bir ağaç vardır ki, bereketinin çokluğunda müslümân kimse gibi olur, o da hurma ağacıdır" buyurmuştur

---

بَاب جَمْعِ اللَّوْنَيْنِ أَوْ الطَّعَامَيْنِ بِمَرَّةٍ

5449 - حَدَّثَنَا ابْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُ الرُّطَبَ بِالْقِثَّاءِ

İki Çeşit Meyveyi Yâhud İki Türlü Yemeği Bir Yemekte Cem' Etme(Nin Hükmü) Babı
-....Abdullah ibn Ca'fer (ibn Ebî Tâlib-R): Ben RasûiulIah(S)'i hıyar ile hurma yerken gördüm, demiştir

---

بَاب مَنْ أَدْخَلَ الضِّيفَانَ عَشَرَةً عَشَرَةً وَالْجُلُوسِ عَلَى الطَّعَامِ عَشَرَةً عَشَرَةً

5450 - حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ الْجَعْدِ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أَنَسٍ ح وَعَنْ هِشَامٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسٍ وَعَنْ سِنَانٍ أَبِي رَبِيعَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ أُمَّ سُلَيْمٍ أُمَّهُ عَمَدَتْ إِلَى مُدٍّ مِنْ شَعِيرٍ جَشَّتْهُ وَجَعَلَتْ مِنْهُ خَطِيفَةً وَعَصَرَتْ عُكَّةً عِنْدَهَا ثُمَّ بَعَثَتْنِي إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَيْتُهُ وَهُوَ فِي أَصْحَابِهِ فَدَعَوْتُهُ قَالَ وَمَنْ مَعِي فَجِئْتُ فَقُلْتُ إِنَّهُ يَقُولُ وَمَنْ مَعِي فَخَرَجَ إِلَيْهِ أَبُو طَلْحَةَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّمَا هُوَ شَيْءٌ صَنَعَتْهُ أُمُّ سُلَيْمٍ فَدَخَلَ فَجِيءَ بِهِ وَقَالَ أَدْخِلْ عَلَيَّ عَشَرَةً فَدَخَلُوا فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ثُمَّ قَالَ أَدْخِلْ عَلَيَّ عَشَرَةً فَدَخَلُوا فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ثُمَّ قَالَ أَدْخِلْ عَلَيَّ عَشَرَةً حَتَّى عَدَّ أَرْبَعِينَ ثُمَّ أَكَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَامَ فَجَعَلْتُ أَنْظُرُ هَلْ نَقَصَ مِنْهَا شَيْءٌ

Konukları Eve Onar Onar Girdiren Kimse Ve Yemeğe Oturuşun Da Onar Kişi Onar Kişi Oluşu
-... Buradaki üç yoldan gelen hadîsi Enes ibn Mâlik (R) şöyle anlatmıştır: Annesi Ümmü Suleym bir müdd ölçeği arpaya yö-nelip onu kalınca un şeklinde öğüttü ve ondan bir kısmını sütbulamacı yaptı. Bunun üzerine de yanındaki yağ tulumundan bir mikdâr yağ sıktı. Sonra beni Peygamber'e gönderdi. Peygamber'e geldim, O, sahâbîleri arasında bulunuyordu. O'nu yemeğe da'vet ettim.
— "Beraberimde bulunanları da mı?" buyurdu. Akabinde ben anama geldim.
— Rasûlullah: Yanımda bulunanlarla beraber mi geleyim? diyor, dedim.
Bunun üzerine üvey babam Ebû Talha ona doğru çıktı da:
— Yâ Rasûlallah! O ancak Ümmü Suleym'in yaptığı az bir şeydir, dedi.
Rasûlullah içeri girdi ve Ümmü Suleym'in yaptığı yemek O'na getirildi. Rasûlullah:

— "Benim yanıma on kişi girdir" dedi.On kişi girip doyuncaya kadar yediler. Sonra Rasûlullah:
— "On kişi daha girdir" buyurdu.Onlar da girip doyuncaya kadar yediler. Sonra Rasûlullah yine:
— "Benim yanıma on kişi daha girdir" buyurdu.Böylece kırk kişiye kadar saydı. Sonra Peygamber yedi, sonra kalktı. (Enes dedi ki:) Ben o kaba içinden birşey eksildi mi diye bakmaya başladım

---

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ الثُّومِ وَالْبُقُولِ فِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

5451 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ قَالَ قِيلَ لِأَنَسٍ مَا سَمِعْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي الثُّومِ فَقَالَ مَنْ أَكَلَ فَلَا يَقْرَبَنَّ مَسْجِدَنَا

Sarmısak Ve Kötü Kokulu Sebzelerden Yemenin Mekruh Olması Babı
Bu konuda İbn Umer'in Peygamber(S)'den rivayet ettiği hadîs vardır.
-.... Abdulazîz ibn Suheyb şöyle demiştir: Enes'e:
— Sen Peygamber(S)'den sarmısak hakkında ne işittin? denildi. Enes: Peygamber: "Bunlardan yiyenler mescidimize yaklaşmasın' buyurdu, dedi.

5452 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبُو صَفْوَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَطَاءٌ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا زَعَمَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَكَلَ ثُومًا أَوْ بَصَلًا فَلْيَعْتَزِلْنَا أَوْ لِيَعْتَزِلْ مَسْجِدَنَا

-...İbn Şihâb dedi ki: Bana Atâ, Câbir ibn Abdillah'm şöyle dediğini tahdîs etti: Peygamber (S): "Kim sarmısakyâhud soğan ye-diyse bizden ayrılsın yâhud mescidimizden ayrılsın" buyurdu

---

بَاب الْكَبَاثِ وَهُوَ ثَمَرُ الْأَرَاكِ

5453 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَرِّ الظَّهْرَانِ نَجْنِي الْكَبَاثَ فَقَالَ عَلَيْكُمْ بِالْأَسْوَدِ مِنْهُ فَإِنَّهُ أَيْطَبُ فَقَالَ أَكُنْتَ تَرْعَى الْغَنَمَ قَالَ نَعَمْ وَهَلْ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا رَعَاهَا

Kebâs Babı Ki, O Erâk Ağacının Meyvesidir
-...İbnu Şihâb şöyle demiştir: Bana Ebû Seleme ibnu Abdirrahmân haber verip şöyle dedi:Bana Câbir ibn Abdillah haber verip şöyle dedi: Biz Rasûlullah'ın beraberinde Merru'z-Zahrân mevkiinde misvak ağacının meyvesini topluyorduk. RasÛlullah (S) bize:
— "Siz bu yabanî yemişin kararanlarını tercih edin. Çünkü onun siyahı, en lezzetlisidir" buyurdu.Câbir:
— Sen ağaçlıklarda koyun güder miydin? diye sordu. RasÛlullah:
— "Evet güttüm; peygamberlerden herbir peygamber muhakkak koyun gütmüştür" buyurdu

---

بَاب الْمَضْمَضَةِ بَعْدَ الطَّعَامِ

5454- حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ سَمِعْتُ يَحْيَى بْنَ سَعِيدٍ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ سُوَيْدِ بْنِ النُّعْمَانِ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى خَيْبَرَ فَلَمَّا كُنَّا بِالصَّهْبَاءِ دَعَا بِطَعَامٍ فَمَا أُتِيَ إِلَّا بِسَوِيقٍ فَأَكَلْنَا فَقَامَ إِلَى الصَّلَاةِ فَتَمَضْمَضَ وَمَضْمَضْنَا قَالَ يَحْيَى

سَمِعْتُ بُشَيْرًا يَقُولُ حَدَّثَنَا سُوَيْدٌ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى خَيْبَرَ فَلَمَّا كُنَّا بِالصَّهْبَاءِ قَالَ يَحْيَى وَهِيَ مِنْ خَيْبَرَ عَلَى رَوْحَةٍ دَعَا بِطَعَامٍ فَمَا أُتِيَ إِلَّا بِسَوِيقٍ فَلُكْنَاهُ فَأَكَلْنَا مَعَهُ ثُمَّ دَعَا بِمَاءٍ فَمَضْمَضَ وَمَضْمَضْنَا مَعَهُ ثُمَّ صَلَّى بِنَا الْمَغْرِبَ وَلَمْ يَتَوَضَّأْ وَقَالَ سُفْيَانُ كَأَنَّكَ تَسْمَعُهُ مِنْ يَحْيَى

Yemekten Sonra Ağız Çalkalayıp Yıkama Babı
-...Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Ben Yahya ibn Saîd'den; o da Buşeyr ibn Yesâr'dan olmak üzere işittim ki, Su-veyd ibnu'n-Nu'mân (R) şöyle demiştir: Bizler Rasûlullah'ın beraberinde Hayber'e doğru yola çıktık. es-Sahbâ mevkiinde olduğumuzda RasÛlullah bir yiyecek istedi. Kavuddan başka birşey getirilmedi. Ondan biz de yedik. Akabinde namaza kalktı, ağzını çalkaladı, biz de çalkaladık. Yahya dedi ki: Ben Buşeyr'den işittim, şöyle diyordu: Bize Su-veyd şöyle tahdîs etti: Biz Rasûlullah'ın beraberinde Hayber seferine çıktık. es-Sahbâ mevkiinde olduğumuz zaman -Yahya: O,Hayber'den yarım günlük uzaklıktadır, demiştir- RasÛlullah yiyecek istedi. Ancak sevîk, yânî kavud getirildi. Biz onu kardık da Peygam-ber'Ie birlikte ondan yedik. Sonra Peygamber su istedi. Ağzını çalkaladı, biz de O'nunla ağzımızı çalkaladık. Sonra Peygamber yeni bir abdest almaksızın bize akşam namazını kıldırdı.Sufyân ibn Uyeyne, Alî ibnu'l-Medînî'ye: Sen bu hadîsi Yahya ibn Saîd'den onun lafzıyle birkaç kerreler naklettin, böylece sanki sen bunu Yahya'dan vasıtasız işitmiş gibi oluyorsun, dedi

---

بَاب لَعْقِ الْأَصَابِعِ وَمَصِّهَا قَبْلَ أَنْ تُمْسَحَ بِالْمِنْدِيلِ

5456 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَمْسَحْ يَدَهُ حَتَّى يَلْعَقَهَا أَوْ يُلْعِقَهَا

(Yemek Yenildiğinde) Parmakların Mendille Silinmesinden Önce Yalanmaları Ve Emilmeleri
-....Bize Sufyân ibn Uyeyne, Arar ibn Dinar'dan; o da Atâ'dan; o da İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Sizden biriniz yemek yediği (ve elini yıkamak mümkin olmadığı) zaman, yemek yediği parmaklarını yalamadıkça yâhud yalatmadıkça bir bezle silmesin" buyurmuştur

---

بَاب الْمِنْدِيلِ

5457 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَأَلَهُ عَنْ الْوُضُوءِ مِمَّا مَسَّتْ النَّارُ فَقَالَ لَا قَدْ كُنَّا زَمَانَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا نَجِدُ مِثْلَ ذَلِكَ مِنْ الطَّعَامِ إِلَّا قَلِيلًا فَإِذَا نَحْنُ وَجَدْنَاهُ لَمْ يَكُنْ لَنَا مَنَادِيلُ إِلَّا أَكُفَّنَا وَسَوَاعِدَنَا وَأَقْدَامَنَا ثُمَّ نُصَلِّي وَلَا نَتَوَضَّأُ

- Mendil(În Zikri) Babı
-....Muhammed ibnu Fulayh tahdîs edip şöyle demiştir: Bana babam Fulayh ibnu Süleyman el-Medenî, Saîd ibnu'l-Hâris'ten tahdîs etti ki, o, Câbir ibn Abdillah'a ateşte pişmiş şeyler yedikten sonra abdest alınıp alınmayacağını sormuştur. Câbir de:
— Hayır (abdest almak vâcib olmaz). Bizler Peygamber (S) zamanında böyle ateşte pişmiş yemekleri ancak pek az bulurduk. Bizler böyle yemekler bulduğumuz zaman da bizim silinecek mendillerimiz yoktu. Biz (abdest aldığımızda) ellerimizi, kollarımızı, ayaklarımızı meshederdik. Sonra (böyle yemek yemenin ardından yeniden) abdest almayarak namaza dururduk, demiştir

---

بَاب مَا يَقُولُ إِذَا فَرَغَ مِنْ طَعَامِهِ

5458 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ثَوْرٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا رَفَعَ مَائِدَتَهُ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ غَيْرَ مَكْفِيٍّ وَلَا مُوَدَّعٍ وَلَا مُسْتَغْنًى عَنْهُ رَبَّنَا

Yemek Yiyen Kimsenin Yemeğinden Ayrıldığı Zaman Söyleyeceği Duâ Babı
-....Bize Sufyân es-Sevrî, Sevr ibn Yezîd'den; o da Hâlid ibn Ma'dân'dan; o da Ebû Umâme'den şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) yemeğini yiyip sofrasını kaldırdığı sırada şu duayı söylerdi:"el-Hamdu liîlâhi kesîran, tayyiben, mubâreken fîhU gayra mek-fiyyin velâ muveddaın vela mustağnen anhu Rabbenâ(= Çok, temiz, bereketli, kâfî görülmeyen ve terkolunmayan ve kendisinden müstağni olunmayarak yapılan hamd, Rabb'imiz olan Allah'a mahsûstur)"

5459 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ثَوْرِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا فَرَغَ مِنْ طَعَامِهِ وَقَالَ مَرَّةً إِذَا رَفَعَ مَائِدَتَهُ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَفَانَا وَأَرْوَانَا غَيْرَ مَكْفِيٍّ وَلَا مَكْفُورٍ وَقَالَ مَرَّةً الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّنَا غَيْرَ مَكْفِيٍّ وَلَا مُوَدَّعٍ وَلَا مُسْتَغْنًى رَبَّنَا

- Bize Ebû Âsim, Sevr ibn Yezîd'den; o da Hâlid ibn Ma'-dân'dan; o da Ebû Umâme'den şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) yemeğini yiyip ayrıldığı sırada -râvî bir kerresinde "Sofrası kaldırıldığı sırada" demiştir- şu duayı söylerdi:"el-Hamdıı üllâhVllezî kefânâ ve ervânâ gayra mekfiyyin velâ mekfûrin{Kâfî, görülmeyerek ve inkâr edilmeyerek yapılan hamd, bize yetecek derecede ni'metler veren ve bizi suya kandıran Allah'a mahsûstur)"; bir kerresinde de: "el-Hamdu lillâhi Rabbinâ, gayra mekfiyyin velâ tnuveddeın, vela mustağnen Rabbena (= Kâfî görül-meyerek, terkedilmeyerek ve ey Rabb'imiz, mustağnî olunmayarak yapılan hamd, Rabb'imiz olan Allah'a mahsûstur)" şeklinde söylemiştir

---

بَاب الْأَكْلِ مَعَ الْخَادِمِ

5460 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدٍ هُوَ ابْنُ زِيَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أَتَى أَحَدَكُمْ خَادِمُهُ بِطَعَامِهِ فَإِنْ لَمْ يُجْلِسْهُ مَعَهُ فَلْيُنَاوِلْهُ أُكْلَةً أَوْ أُكْلَتَيْنِ أَوْ لُقْمَةً أَوْ لُقْمَتَيْنِ فَإِنَّهُ وَلِيَ حَرَّهُ وَعِلَاجَهُ

(Alçak Gönüllülük Kasdıyle) Hizmetçi Beraberinde Yemek Babı
-....Bize Şu'be tahdîs etti ki, Muhammed ibn Ziyâd şöyle demiştir: Ben Ebû Hureyre(R)'den işittim ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Sizden birinize hizmetçisi yemeğini getirdiği zaman,eğer efendi onu beraberinde oturtup yedirmeyecekse, bari ona bir çiğnem yâhud iki çiğnem, bir lokma yâhud iki lokma uzatıp versin. Çünkü pişirme sırasında onun sıcaklığım (onun terkîb, ıslâh) ve hazırlanmasını hizmetçi üzerine almıştır"

بَاب الطَّاعِمُ الشَّاكِرُ مِثْلُ الصَّائِمِ الصَّابِرِ فِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

"**Yemek hususunda hoş hâl ve (verdiği ni'metlere karşı Rabb'ine)** şükredici olan kimse sevâbda, açlığa sabreden oruçlu gibidir". Bu bâbda Ebû Hureyre'nin Peygamber'den rivayet ettiği hadîs vardır

---

بَاب الرَّجُلِ يُدْعَى إِلَى طَعَامٍ فَيَقُولُ وَهَذَا مَعِي وَقَالَ أَنَسٌ إِذَا دَخَلْتَ عَلَى مُسْلِمٍ لَا يُتَّهَمُ فَكُلْ مِنْ طَعَامِهِ وَاشْرَبْ مِنْ شَرَابِهِ

Bir Yemeğe Da'vet Edilip De Kendisine Başka Biri Takılan Ve: "Bu Yanımdaki Bana Takılıp Gelmiş Bîr Kişidir" Diyen Kimse Babı Enes de: Sen (Dîni ve malı hususunda) ittihâm edilmeyen bir müslümânın yanına girdiğin zaman, onun yemeğinden ye, içeceğinden iç, demiştir "

5461 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا شَقِيقٌ حَدَّثَنَا أَبُو مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ كَانَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ يُكْنَى أَبَا شُعَيْبٍ وَكَانَ لَهُ غُلَامٌ لَحَّامٌ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي أَصْحَابِهِ فَعَرَفَ الْجُوعَ فِي وَجْهِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَهَبَ إِلَى غُلَامِهِ اللَّحَّامِ فَقَالَ اصْنَعْ لِي طَعَامًا يَكْفِي خَمْسَةً لَعَلِّي أَدْعُو النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَامِسَ خَمْسَةٍ فَصَنَعَ لَهُ طُعَيِّمًا ثُمَّ أَتَاهُ فَدَعَاهُ فَتَبِعَهُمْ رَجُلٌ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَبَا شُعَيْبٍ إِنَّ رَجُلًا تَبِعَنَا فَإِنْ شِئْتَ أَذِنْتَ لَهُ وَإِنْ شِئْتَ تَرَكْتَهُ قَالَ لَا بَلْ أَذِنْتُ لَهُ

-....Bize Ebû Mes'ûd el-Ensârî (R) tahdîs edip şöyle dedi: Ensâr'dan Ebû Şuayb diye künyelenen bir adam ve onun da kasap bir kölesi vardı. Bir gün Peygamber sahâbîleri arasında iken bu zât geldi de Peygamber'in yüzünden açlığını tanıdı. Ve hemen o kasap olan kölesine gitti de:
— Bana beş kişiye yetecek yemek yap. Çünkü ben Peygamber'i beşin beşincisi olarak da'vet ediyorum, dedi. Bu emir üzerine o köle bir yemekcik yaptı. Sonra Ebû Şuayb, Peygamber'e gelip O'nu yemeğe da'vet etti. Bunun üzerine Peygamber ve arkadaşları o zâtın evine giderlerken kendilerine altıncı bir adam takıldı. Eve vardıklarında Peygamber (S):
— "Yâ Ebâ Şuayb! Bize bir adam takılıp gelmiştir. İstersen ona içeri girmeye izin verirsin,istersen onu terkedersin" buyurdu. Ebû Şuayb:
— Hayır (onu terketmem), ben ona da izin verdim! Dedi

بَاب إِذَا حَضَرَ الْعَشَاءُ فَلَا يَعْجَلْ عَنْ عَشَائِهِ

5462 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جَعْفَرُ بْنُ عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ أَنَّ أَبَاهُ عَمْرَو بْنَ أُمَيَّةَ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ رَأَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْتَزُّ مِنْ كَتِفِ شَاةٍ فِي يَدِهِ فَدُعِيَ إِلَى الصَّلَاةِ فَأَلْقَاهَا وَالسِّكِّينَ الَّتِي كَانَ يَحْتَزُّ بِهَا ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ

Yemek Hazır Olduğu Zaman Sizden Biriniz Yemeğinden Acele Kalkmasın (Yemesine Devam Etsin)
-...İbn Şihâb şöyle demiştir; Bana Ca'fer ibnu Amr ibn Umeyye haber verdi ki, ona da babası Amr ibnu Umeyye ed-Damrî şöyle haber vermiştir: Kendisi Rasûlullah'ı, elinde pişmiş koyun küreğinden et kesip yerken görmüştür. Bu sırada namaza çağrılmış, Rasûlullah da elindeki kürek kemiğini ve ondan kesmekte olduğa bıçağı bırakmış, sonra kalkıp, yeni bir abdest almaksızın namaz kıldırmiştır

---

5463 – حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا وُضِعَ الْعَشَاءُ وَأُقِيمَتْ الصَّلَاةُ فَابْدَءُوا بِالْعَشَاءِ وَعَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ وَعَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ تَعَشَّى مَرَّةً وَهُوَ يَسْمَعُ قِرَاءَةَ الْإِمَامِ

-...Bize Vuheyb, Eyyûb'dan; o da Ebû Kılâbe'den; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten tahdîs etti ki,Peygamber (S): "Yemek ortaya konulduğu ve namaz da ikaamet edildiği zaman, sizler yemeğe başlayınız (sonra namaz kılınız)" buyurmuştur"Ve yine Eyyûb'dan; o da Nâfi'den; o da İbn Umer'den; o da Peygamber'den bunun benzerini tahdîs etmiştir.Ve Eyyûb'dan; o da Nâfi'den: İbn Umer'in bir defada namazda imâmın okuduğu kıraati işitirken akşam yemeği yediğini rivayet etmişlerdir

---

5465 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أُقِيمَتْ الصَّلَاةُ وَحَضَرَ الْعَشَاءُ فَابْدَءُوا بِالْعَشَاءِ قَالَ وُهَيْبٌ وَيَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ هِشَامٍ إِذَا وُضِعَ الْعَشَاءُ

-...Bize Sufyân es-Sevrî, Hişâm ibn Urve'den; o da babasından; o da Âişe'den Peygamber (S)'in: "Yemek hazır olmuşken namaz ikaamet edildiğinde sizler evvelâ yemeğe başlayınız" buyurduğunu tahdîs etmiştir. Vuheyb,-Yahya ibn Saîd, Hişâm'dan: "Akşam yemeği konulduğu zaman" şeklinde söylemişlerdir.

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا }

5466 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ أَنَسًا قَالَ أَنَا أَعْلَمُ النَّاسِ بِالْحِجَابِ كَانَ أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ يَسْأَلُنِي عَنْهُ أَصْبَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَرُوسًا بِزَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ وَكَانَ تَزَوَّجَهَا بِالْمَدِينَةِ فَدَعَا النَّاسَ لِلطَّعَامِ بَعْدَ ارْتِفَاعِ النَّهَارِ فَجَلَسَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَلَسَ مَعَهُ رِجَالٌ بَعْدَ مَا قَامَ الْقَوْمُ حَتَّى قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَشَى وَمَشَيْتُ مَعَهُ حَتَّى بَلَغَ بَابَ حُجْرَةِ عَائِشَةَ ثُمَّ ظَنَّ أَنَّهُمْ خَرَجُوا فَرَجَعْتُ مَعَهُ فَإِذَا هُمْ جُلُوسٌ مَكَانَهُمْ فَرَجَعَ وَرَجَعْتُ مَعَهُ الثَّانِيَةَ حَتَّى بَلَغَ بَابَ حُجْرَةِ عَائِشَةَ فَرَجَعَ وَرَجَعْتُ مَعَهُ فَإِذَا هُمْ قَدْ قَامُوا فَضَرَبَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ سِتْرًا وَأُنْزِلَ الْحِجَابُ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Ey îmân edenler, Peygamber'in evlerine yemeğe da'vet olunmaksızın, vaktine de bakmaksızın girmeyin. Fakat da'vet olunduğunuz zaman girin. Yemeği yediğiniz zaman da hemen dağıtın.Söz dinlemek veya sohbet etmek için de izinsiz girmeyin.Çünkü bu, Peygamber'e eza vermekte, O sizden utanmaktadır. Allah ise hakkı açıklamaktan çekinmez."(el-Ahzâb.53
-....Bize Ya'kûb ibn İbrâhîm tahdîs edip şöyle dedi: Bana babam İbrâhîm ibn Sa'd, Salih ibn Keysân'dan; o da İbn Şihâb'dan tahdîs etti ki, Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Ben Hicâb emrinin inişini herkesten iyi bilirim. Ubeyy ibn Ka'b bile bunu bana sorar idi. (Bu şöyle olmuştu:) Rasûlullah (S), Zeyneb bintu Cahş ile evlendiği gün -ki onunla evlenmesi Medine'de olmuştu- güneş yükseldikten sonra insanları yemeğe da'vet etti. Yemekten sonra Rasûlullah oturdu. Da'-vetliler de kalkıp gittikten sonra, bâzı kimseler gitmeyip Rasûlullah'-ın yanında oturdular. Nihayet Rasûlullah (S) kalkıp yürüdü.Ben de beraberinde yürüdüm. Âişe'nin oda kapısına kadar ulaştı. Sonra bu oturan kimselerin çıkıp gittiklerini sanarak geri döndü. Ben de berâberinde döndüm. Geldiğimizde bu misafirlerin hâlâ yerlerinde oturduklarını gördük. Rasûlullah ikinci defa geri döndü. Ben de beraberinde döndüm. Yine Âişe'nin odasının kapısı önüne erişti. Sonra onların çıkıp gittiklerini sanarak geri döndü. Ben de beraberinde döndüm. Bu sefer onların kalkıp gittiklerini gördük. Bunun üzerine Rasûlullah benimle kendi arasına bir perde gerdi. Bu sırada Hicâb emri indirildi

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الْعَقِيقَةِ

بَاب تَسْمِيَةِ الْمَوْلُودِ غَدَاةَ يُولَدُ لِمَنْ لَمْ يَعُقَّ عَنْهُ وَتَحْنِيكِهِ

5467 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ حَدَّثَنِي بُرَيْدٌ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ وُلِدَ لِي غُلَامٌ فَأَتَيْتُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَمَّاهُ إِبْرَاهِيمَ فَحَنَّكَهُ بِتَمْرَةٍ وَدَعَا لَهُ بِالْبَرَكَةِ وَدَفَعَهُ إِلَيَّ وَكَانَ أَكْبَرَ وَلَدِ أَبِي مُوسَى

Çocuktan Akîka Kurbânı Kesmeyecek Kimse İçin Çocuğun Doğduğu Günün Sabahında Çocuğa İsim Verilmesi Ve Damağının Tatlı Bir Şeyle Oğulması Babı
-....Ebû Mûsâ (R) şöyle demiştir: Bir oğlan doğdu. Ben hemen çocuğu Peygamber(S)'e götürdüm. Peygamber onaİbrâhîm adını verdi ve hurma ile çiğnem yapıp ağzına çaldı, yavruya hayır ve bereketle dua etti, sonra bana verdi. Bu İbrâhîm, Ebû Musa'nın en küçük çocuğu idi

---

5468 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِصَبِيٍّ يُحَنِّكُهُ فَبَالَ عَلَيْهِ فَأَتْبَعَهُ الْمَاءَ

-...Bize Yahya ibn Saîd, Hişâm'dan; o da babası Urve'den tahdîs etti ki, Âişe (R): Peygamber (S)'e bir çocuk getirildi. Peygamber o çocuğa çiğnem yapıp damağına ovalarken, çocuk Peygamber'in üzerine işedi. Peygamber sidiğin üzerine su döktü, demiştir

---

5469 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهَا حَمَلَتْ بِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ بِمَكَّةَ قَالَتْ فَخَرَجْتُ وَأَنَا مُتِمٌّ فَأَتَيْتُ الْمَدِينَةَ فَنَزَلْتُ قُبَاءً فَوَلَدْتُ بِقُبَاءٍ ثُمَّ أَتَيْتُ بِهِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَضَعْتُهُ فِي حَجْرِهِ ثُمَّ دَعَا بِتَمْرَةٍ فَمَضَغَهَا ثُمَّ تَفَلَ فِي فِيهِ فَكَانَ أَوَّلَ شَيْءٍ دَخَلَ جَوْفَهُ رِيقُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ حَنَّكَهُ بِالتَّمْرَةِ ثُمَّ دَعَا لَهُ فَبَرَّكَ عَلَيْهِ وَكَانَ أَوَّلَ مَوْلُودٍ وُلِدَ فِي الْإِسْلَامِ فَفَرِحُوا بِهِ فَرَحًا شَدِيدًا لِأَنَّهُمْ قِيلَ لَهُمْ إِنَّ الْيَهُودَ قَدْ سَحَرَتْكُمْ فَلَا يُولَدُ لَكُمْ

-....Esma (R) Mekke'de iken oğlu Abdullah ibnu'z-Zubeyr'e hâmile olmuştu.Esma şöyle dedi: Ben gebelik müddetini tamamlamış olduğum hâlde (Mekke'den yola) çıktım.Muhacir olarak Medine'ye geldim ve Küba'ya indim. Ve Abdullah'ı Küba'da doğurdum. Sonra çocuğumu Rasûlullah(S)'a götürdüm de kucağına koydum. Sonra Rasülul-lah bir hurma İstedi, onu çiğneyip ezdikten sonra çocuğun ağzının içine tükürdü. Bu suretle oğlumun mi'desine ilk giren şey,Rasülul-lah'ın tükrüğü oldu. Sonra Rasûlullah hurma çiğnemi ile çocuğun damağını oğdu. Bundan sonra çocuğa duâ etti, bereket ve hayır diledi. Ve Abdullah ibnu'z-Zubeyr (Hicretten sonar Medine'deki Muhacir) müslümân aileleri içinde ilk doğan çocuk oldu. Müslümanlar da Abdullah'ın doğumu ile çok sevindiler. Çünkü müslümânlara:
— Yahudiler sizlere büyü yaptılar, artık sizden çocuk doğmaz, denilmişti

---

5470 - حَدَّثَنَا مَطَرُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَوْنٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ ابْنٌ لِأَبِي طَلْحَةَ يَشْتَكِي فَخَرَجَ أَبُو طَلْحَةَ فَقُبِضَ الصَّبِيُّ فَلَمَّا رَجَعَ أَبُو طَلْحَةَ قَالَ مَا فَعَلَ ابْنِي قَالَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ هُوَ أَسْكَنُ مَا كَانَ فَقَرَّبَتْ إِلَيْهِ الْعَشَاءَ فَتَعَشَّى ثُمَّ أَصَابَ مِنْهَا فَلَمَّا فَرَغَ قَالَتْ وَارُوا الصَّبِيَّ فَلَمَّا أَصْبَحَ أَبُو طَلْحَةَ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ أَعْرَسْتُمْ اللَّيْلَةَ قَالَ نَعَمْ قَالَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمَا فَوَلَدَتْ غُلَامًا قَالَ لِي أَبُو طَلْحَةَ احْفَظْهُ حَتَّى تَأْتِيَ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَى بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَرْسَلَتْ مَعَهُ بِتَمَرَاتٍ فَأَخَذَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَمَعَهُ شَيْءٌ قَالُوا

نَعَمْ تَمَرَاتٌ فَأَخَذَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَضَغَهَا ثُمَّ أَخَذَ مِنْ فِيهِ فَجَعَلَهَا فِي فِي الصَّبِيِّ وَحَنَّكَهُ بِهِ وَسَمَّاهُ عَبْدَ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسٍ وَسَاقَ الْحَدِيثَ

-...Bize Abdullah ibnu Avn, Enes ibn Sîrîn'den haber verdi ki, Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Ebû Talha'nın hasta yatmakta olan bir oğlu vardı. Ebû Talha dışarı çıktı, ardından çocuk vefat etti. Ebû Talha dönüp geldiğinde:
— Oğlum ne yaptı, nasıl oldu? dedi. Ürараü Suleym:
— Çocuk, olduğundan daha sakin hâldedir, dedi.
Bundan sonra Ümmü Suleym, kocası Ebû Talha'ya akşam yemeğini takdîm etti, o da yemeği yedi. Sonra Ümmü Suleym ile cinsî münâsebet yaptı, Ebû Talha bu işi bitirip ayrılınca, Ümmü Suleym ona:
— Çocuğu defn et! dedi.
Ebû Talha sabaha ulaşınca Rasûlullah'a geldi ve yaptıkları işi O'na haber verdi. Rasûlullah (S):
— "Siz bu gece cinsî münâsebet mi yaptınız?" buyurdu. Ebû Talha da:
— Evet, dedi. Rasûlullah:
— "Yâ Allah! Bunlara bu gecelerini mübarek kıl!" diye dua etti. Ümmü Suleym sonra bir oğlan doğurdu. Enes dedi ki: Ebû Talha:
— Bu çocuğu muhafaza et de böylece Peygamber'in yanına götür, dedi.Enes de bu çocuğu Peygamber'e götürdü. Ümmü Suleym benim yanımda birkaç tane hurma da göndermişti. Peygamber çocuğu aldı da:
— "Enes'in yanında birşey var mı?" diye sordu. Oradakiler:
— Evet, hurmalar vardır, dediler.
Peygamber o hurmaları aldı, onları ağzında çiğneyip ezdi, sonra kendi ağzından aldı da onu çocuğun ağzının içine kattı ve damağını onunla ovaladı. Çocuğa da Abdullah adım Verdi.Bize Muhammed ibnu'UMüsennâ tahdîs etti. Bize İbnu Ebî Adiyy, İbnu Avn'dan; o da Muhammed ibn Sîrîn'den; o da Enes'ten olmak üzere tahdîs edip bu hadîsi şevketti

---

بَاب إِمَاطَةِ الْأَذَى عَنْ الصَّبِيِّ فِي الْعَقِيقَةِ

5471 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ سَلْمَانَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ مَعَ الْغُلَامِ عَقِيقَةٌ وَقَالَ حَجَّاجٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ أَخْبَرَنَا أَيُّوبُ وَقَتَادَةُ وَهِشَامٌ وَحَبِيبٌ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ سَلْمَانَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ غَيْرُ وَاحِدٍ عَنْ عَاصِمٍ وَهِشَامٍ عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ سِيرِينَ عَنْ الرَّبَابِ عَنْ سَلْمَانَ بْنِ عَامِرٍ الضَّبِّيِّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَوَاهُ يَزِيدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ سَلْمَانَ قَوْلَهُ وَقَالَ أَصْبَغُ أَخْبَرَنِي ابْنُ وَهْبٍ عَنْ جَرِيرِ بْنِ حَازِمٍ عَنْ أَيُّوبَ السَّخْتِيَانِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ حَدَّثَنَا سَلْمَانُ بْنُ عَامِرٍ الضَّبِّيُّ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَعَ الْغُلَامِ عَقِيقَةٌ فَأَهْرِيقُوا عَنْهُ دَمًا وَأَمِيطُوا عَنْهُ الْأَذَى

Akîkada Çocuktan Ezayı Gidermek Babı
-.. Bize Ebu'n-Nu'mân tahdîs etti. Bize Hammâd ibn Zeyd, Ey-yûb'dan; o da Muhammed ibn Sîrîn'den tahdîs etti ki, Selmân ibn Âmir (R): "Erkek çocuğun doğumu ile beraber akîka vardır" demiştir.Ve Haccâc ibn Minhâl şöyle dedi: Bize Hammâd ibn Seleme tahdîs etti. Bize Eyyûb, Katâde,Hişâm ibn Hassan el-Ezdî ve Habîb ibnu'ş-Şehîd; bunların dördü de Muhammed ibn Sîrîn'den; o da Selmân ibn Âmir(R)'den; o da Peygamber(S)'den olmak üzere haber verdi.(Sufyân ibn Uyeyne ve) birçokları da Âsim ibn selmân'dan ve Hişâm ibn Hassân'dan; onlar da Hafsa bintu Sîrîn'den; o da er-Rebâb (ibn Âmir ed-Dabbî)'dan; o da Selmân ibn Âmir ed-Dabbî'den;o da Peygamber'den olmak üzere söyledi.Bu hadîsi Yezîd ibnu İbrâhîm, îbn Sîrîn'den; o da Selmân ibn Âmir'den onun sözü olarak, yânîmevkuf olarak rivayet etti.Ve Esbâğ ibnu'l-Ferec de şöyle dedi: Bana Abdullah ibnu Vehb, Cerîr ibn Hâzım'dan; o da Eyyûb es-Sahtıyânî'den; o da Muhammed ibn Sîrîn'den haber verdi. O da dedi ki: Bize Selmân ibnu Âmir

ed-Dabbî tahdîs edip şöyle dedi: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Erkek çocuğun doğumuyla beraber akîka vardır. Onun adına akîka kurbânı kanı dökünüz ve çocuktan ezayı gideriniz!"

5472 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا قُرَيْشُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ حَبِيبِ بْنِ الشَّهِيدِ قَالَ أَمَرَنِي ابْنُ سِيرِينَ أَنْ أَسْأَلَ الْحَسَنَ مِمَّنْ سَمِعَ حَدِيثَ الْعَقِيقَةِ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ مِنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدَبٍ

-...Habîb ibnu'ş-Şehîd şöyle demiştir: Muhammed ibnu Şîrîn bana, el-Hasen el-Basrî'ye akîka hadîsini kimden işittiğini sormamı emretti. Ben de gidip el-Hasen'e bunu sordum. el-Hasen:
— Ben o hadîsi Semure ibn Cundeb(R)'den işittim, dedi

بَاب الْفَرَعِ

5473 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ أَخْبَرَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا فَرَعَ وَلَا عَتِيرَةَ وَالْفَرَعُ أَوَّلُ النِّتَاجِ كَانُوا يَذْبَحُونَهُ لِطَوَاغِيتِهِمْ وَالْعَتِيرَةُ فِي رَجَبٍ

El-Ferau (Yânî Devenin İlk Doğurduğu Yavru) Babı
-....Bize ez-Zuhrî, İbnu'l-Müseyyeb'den; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki,Peygamber(S): "(İslâm'da) Fera' da, atîre de yoktur" buyurmuştur. "Ferau", devenin ilk yavrusudur ki, Câhiliye Arabları bunu tâgûtları için kesiyorlardı. "Atîre" de receb ayında kesmekte oldukları hayvandır

---

بَاب الْعَتِيرَةِ

5474- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ الزُّهْرِيُّ حَدَّثَنَا عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا فَرَعَ وَلَا عَتِيرَةَ قَالَ وَالْفَرَعُ أَوَّلُ نِتَاجٍ كَانَ يُنْتَجُ لَهُمْ كَانُوا يَذْبَحُونَهُ لِطَوَاغِيتِهِمْ وَالْعَتِيرَةُ فِي رَجَبٍ

Atîre (Kurbânı) Babı
-...Bize ez-Zuhrî, Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den; odaEbü Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Feraa ve atîre yoktur" buyurmuştur.ez-Zuhrî: "el-Ferau" deve ve koyun makûlesi hayvanların insanlar lehine doğurulmuş olan ilk yavrusudur. Müşrikler bu yavruları tâgûtları için keser, kurbân ederlerdi. "Atîre" de receb ayında kesmekte oldukları hayvanlardı

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الذَّبَائِحِ وَالصَّيْدِ (Boğazlanan ve Avlanan Hayvanlar Kitabı)

بَاب التَّسْمِيَةِ عَلَى الصَّيْدِ وَقَوْلِهِ تَعَالَى { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيَبْلُوَنَّكُمْ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِنْ الصَّيْدِ تَنَالُهُ أَيْدِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ إِلَى قَوْلِهِ عَذَابٌ أَلِيمٌ } وَقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ { أُحِلَّتْ لَكُمْ بَهِيمَةُ الْأَنْعَامِ إِلَّا مَا يُتْلَى عَلَيْكُمْ إِلَى قَوْلِهِ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ } وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ الْعُقُودُ الْعُهُودُ مَا أُحِلَّ وَحُرِّمَ { إِلَّا مَا يُتْلَى عَلَيْكُمْ } الْخِنْزِيرُ { يَجْرِمَنَّكُمْ } يَحْمِلَنَّكُمْ { شَنَآنُ } عَدَاوَةُ { الْمُنْخَنِقَةُ } تُخْنَقُ فَتَمُوتُ { الْمَوْقُوذَةُ } تُضْرَبُ بِالْخَشَبِ يُوقِذُهَا فَتَمُوتُ { وَالْمُتَرَدِّيَةُ } تَتَرَدَّى مِنْ الْجَبَلِ { وَالنَّطِيحَةُ } تُنْطَحُ الشَّاةُ فَمَا أَدْرَكْتَهُ يَتَحَرَّكُ بِذَنَبِهِ أَوْ بِعَيْنِهِ فَاذْبَحْ وَكُلْ

Avlanacak Hayvan Üzerine "Bismillah" Demek Babı

Ve Yüce Allah'ın şu kavilleri:"Ey îmân edenler, Allah, görmeksizin kendisinden korkanları ayırdetmek için av nev 'inden ellerinizin, mızraklarınızın erişebileceği birşeyle, and olsun ki, sizi imtihan edecektir. Kim bundan sonra aşırı giderse, ona pek acıtıcı bir azâb vardır" (el-Mâide: 94);"Ey îmân edenler, bağlandığınız ahidleri yerine getirin. Siz ihrâmlı olduğunuz hâlde avlanmayı halâl saymamak ve size aşağıda okunacak olanlar hâriç kalmak şartıyle davarlar (in etleri) size halâl edildi. Şübhesiz ki, Allah ne dilerse onu hükmeder" (el-Mâide: 1);"Ölü, kan, domuz eti, Allah'tan başkası adına boğazlanan -(henüz canı üstünde iken yetişip)kestikleriniz müstesna olmak üzere- boğulmuş, vurulmuş, yukarıdan yuvarlanmış, susulmuş, canavar yırtmış olup da ölenler, dikili taşlar üzerinde (onlar adına) boğazlanan hayvanlar, fal oklarıyle kısmet (ve hüküm) aramanız üzerinize haram edilmiştir. Bütün bunlar yoldan çıkıştır. Bu gün kâfirler dîninizden umutlarını kestiler. Artık onlardan korkmayın, benden korkun..." (el-Mâide: 3).İbn Abbâs şöyle demiştir:(İlk âyetteki) "Ukûd", "Ahidler" demektir. Allah tarafından halâl ve haram kılınanlar ve Kur'ân'da gelen ahidlerin hepsidir. "Size okunanlar müstesnadır", yânı "Ölü, kan, domuz eti... haramdır".."Yecrimennekum", "Sizi sevketmesin" demektir."Şeneânu", "Adâvetu" ma'nâsınadır. "el- Munhanıkatu", "Boğulup da ölen hayvan"; "el-Mevkûzetu", "Odunla vurulan hayvan, yânî birisi ona vurur, o da bundan ölen hayvan"; "el-Mutereddiyetu","Dağdan yuvarlanan hayvan"; "en-Natîhatu", "Davar tarafından süsülüp de ölen hayvan".Bunlardan kuyruğunu yâhud gözünü hareket ettirirken yetiştiğini hemen kes ve ye (canlı iken yetişemediğini artık yeme)!

5475 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ عَنْ عَامِرٍ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صَيْدِ الْمِعْرَاضِ قَالَ مَا أَصَابَ بِحَدِّهِ فَكُلْهُ وَمَا أَصَابَ بِعَرْضِهِ فَهُوَ وَقِيذٌ وَسَأَلْتُهُ عَنْ صَيْدِ الْكَلْبِ فَقَالَ مَا أَمْسَكَ عَلَيْكَ فَكُلْ فَإِنَّ أَخْذَ الْكَلْبِ ذَكَاةٌ وَإِنْ وَجَدْتَ مَعَ كَلْبِكَ أَوْ كِلَابِكَ كَلْبًا غَيْرَهُ فَخَشِيتَ أَنْ يَكُونَ أَخَذَهُ مَعَهُ وَقَدْ قَتَلَهُ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنَّمَا ذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ عَلَى كَلْبِكَ وَلَمْ تَذْكُرْهُ عَلَى غَيْرِهِ

-...Adiyy ibn Hatim (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'e mi'râd avını sordum. Peygamber:
— "Okun sivri tarafı isabet eden avı ye! Okun enli tarafı isabet eden avı yeme! Çünkü okun enli taraflyle vurulan av vekîze'dir (sopa ile vurulmuştur; haramdır)" buyurdu. Ben Peygamber'e köpekle yapılan avın hükmünü de sordum. Peygamber şöyle buyurdu:
— "Köpeğin senin için tuttuğu (ve muhafaza ettiği) avı ye! Çünkü köpeğin avı yakalayıp tutması şer'î kesimdir. Eğer köpeğin avı yakalayıp öldürmüş ise ve kendi köpeğinin veya köpeklerinin yanında başka bir köpek de bulursan ve bu sebeble yabancı köpeğin kendi köpeğin ile birlikte avı yakalayıp öldürmüş olmasından endişelenirsen, bu hâlde o avı yeme! Çünkü senin ava salıverirken çektiğin Besmele kendi köpeğine âiddir, başka köpek için değildir"

بَاب صَيْدِ الْمِعْرَاضِ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ فِي الْمَقْتُولَةِ بِالْبُنْدُقَةِ تِلْكَ الْمَوْقُوذَةُ وَكَرِهَهُ سَالِمٌ وَالْقَاسِمُ وَمُجَاهِدٌ وَإِبْرَاهِيمُ وَعَطَاءٌ وَالْحَسَنُ وَكَرِهَ الْحَسَنُ رَمْيَ الْبُنْدُقَةِ فِي الْقُرَى وَالْأَمْصَارِ وَلَا يَرَى بَأْسًا فِيمَا سِوَاهُ

Mi'râdla Yapılan Av (In Hükmü) Babı

İbn Umer; "Bunduka" denilen yuvarlak taşlarla vurulup öldürülmüş hayvan hakkında: Bu mevkûze'dir, demiştir.İbn Umer'in oğlu Salim, Kaasım ibn Muhammed ve Mucâhid ibn Cebr, İbrâhîm en-Nahaî, Atâ ibn Ebî Rebâh ve Hasen Basrî de bu taşlarla öldürülen hayvanı kerîh görmüşlerdir. Yine Hasen Basrî, köylerde ve şehirlerde sapan vesaire ile böyle yuvarlak taş atmayı kerîh görmüş, bunların dışındaki sahralarda ve insanlardan hâlî olan mekânlarda bunduka atmakta be's görmez

---

5476 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي السَّفَرِ عَنْ الشَّعْبِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عَدِيَّ بْنَ حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْمِعْرَاضِ فَقَالَ إِذَا أَصَبْتَ بِحَدِّهِ فَكُلْ فَإِذَا أَصَابَ بِعَرْضِهِ فَقَتَلَ فَإِنَّهُ وَقِيذٌ فَلَا تَأْكُلْ فَقُلْتُ أُرْسِلُ كَلْبِي قَالَ إِذَا أَرْسَلْتَ كَلْبَكَ وَسَمَّيْتَ فَكُلْ قُلْتُ فَإِنْ أَكَلَ قَالَ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنَّهُ لَمْ يُمْسِكْ عَلَيْكَ إِنَّمَا أَمْسَكَ عَلَى نَفْسِهِ قُلْتُ أُرْسِلُ كَلْبِي فَأَجِدُ مَعَهُ كَلْبًا آخَرَ قَالَ لَا تَأْكُلْ فَإِنَّكَ إِنَّمَا سَمَّيْتَ عَلَى كَلْبِكَ وَلَمْ تُسَمِّ عَلَى آخَرَ

-....eş-Şa'bî şöyle demiştir: Ben Adiyy ibn Hâtim'den sordum. O da: Ben Rasûlullah(S)'tan mi'râdla avlanmanın hükmünü sordum:
— "Mi'râdın keskin tarafını isabet ettirdiğin zaman onu ye! Mirâdın enli tarafını isabet ettirdiğinde bununla avı öldürdüysen, işte bu vekîzdir, artık onu yeme!" buyurdu.(Adiyy dedi ki:)
— Ben köpeğimi av üzerine salarım, dedim. Rasûlullah:
— "Av köpeğini Besmele çekerek salıverdiğin zaman o avın etini ye!" buyurdu.Ben:
— Bu av köpeği avı tuttuktan sonra yerse? diye sordum. Rasûlullah:
— "Bu hâlde yeme! Çünkü köpek avı senin için tutmamıştır, ancak kendi nefsi için tutmuştur"buyurdu. Ben:
— Ben köpeğimi av yüzerine gönderiyorum da onun yanında başka bir köpek buluyorum? dedim. Rasûlullah:
— "O zaman o avdan yeme. Çünkü sen ancak kendi köpeğin üzerine Besmele çektin, diğer köpek üzerine Besmele çekmedin!" buyurdu

---

بَاب مَا أَصَابَ الْمِعْرَاضُ بِعَرْضِهِ

5477 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هَمَّامِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا نُرْسِلُ الْكِلَابَ الْمُعَلَّمَةَ قَالَ كُلْ مَا أَمْسَكْنَ عَلَيْكَ قُلْتُ وَإِنْ قَتَلْنَ قَالَ وَإِنْ قَتَلْنَ قُلْتُ وَإِنَّا نَرْمِي بِالْمِعْرَاضِ قَالَ كُلْ مَا خَزَقَ وَمَا أَصَابَ بِعَرْضِهِ فَلَا تَأْكُلْ

Mi'râdın Enli Tarafıyle Vurulan Hayvan(In Hükmü) Babı
-... Adiyy ibn Hatim (R) şöyle demiştir: Ben:
— Yâ Rasûlallah!Biz av yapma öğretilmiş olan köpeklerimizi av üzerine göndeririz? dedim.Rasûlullah (S):
— "Onların senin için tuttukları avı ye!" buyurdu. Ben:
— Bu köpekler tuttukları avı öldürürlerse? dedim. Rasûlullah:
— "Öldürseler de yine ye (çünkü öldürme avın tezkiyesidir) buyurdu.
— Biz ava mi'râd atıyoruz? dedim. Rasûlullah:
— "Delip yaraladığı avı ye! Enli tarafıyle dokunup öldürdüğü avı yeme!" buyurdu

---

بَاب صَيْدِ الْقَوْسِ وَقَالَ الْحَسَنُ وَإِبْرَاهِيمُ إِذَا ضَرَبَ صَيْدًا فَبَانَ مِنْهُ يَدٌ أَوْ رِجْلٌ لَا تَأْكُلُ الَّذِي بَانَ وَكُلْ سَائِرَهُ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ إِذَا ضَرَبْتَ عُنُقَهُ أَوْ وَسَطَهُ فَكُلْهُ وَقَالَ الْأَعْمَشُ عَنْ زَيْدٍ اسْتَعْصَى عَلَى رَجُلٍ مِنْ آلِ عَبْدِ اللَّهِ حِمَارٌ فَأَمَرَهُمْ أَنْ يَضْرِبُوهُ حَيْثُ تَيَسَّرَ دَعُوا مَا سَقَطَ مِنْهُ وَكُلُوهُ

Yay Avı(Ntn Hükmü) Babı
Hasen Basrî ile İbrahim en-Nahaî: İnsan bir avı vurup da ondan bir ön ayak yâhud arka ayak kopup aynlırsa, o ayrılan parçayı yemez, geri kalanı yer, dediler. İbrâhîm yine: Eğer avın boynunu yâhud ortasını vurursan onu ye! demiştir. el-A'meş de Zeyd ibn Vehb'den söyledi ki; o şöyle demiştir: Abdullah ibn Mes'ûd'un ailesinden bir adamın yabanî eşeği o adama karşı itaatsiz âsî oldu. Abdullah

onlara bu eşeği kolay olacak yerinden vurmalarını emretti de: Ondan düşen parçayı terkedin, kalanını yiyin, dedi

---

5478 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا حَيْوَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي رَبِيعَةُ بْنُ يَزِيدَ الدِّمَشْقِيُّ عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِيِّ قَالَ قُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِنَّا بِأَرْضِ قَوْمٍ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أَفَنَأْكُلُ فِي آنِيَتِهِمْ وَبِأَرْضِ صَيْدٍ أَصِيدُ بِقَوْسِي وَبِكَلْبِي الَّذِي لَيْسَ بِمُعَلَّمٍ وَبِكَلْبِي الْمُعَلَّمِ فَمَا يَصْلُحُ لِي قَالَ أَمَّا مَا ذَكَرْتَ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ فَإِنْ وَجَدْتُمْ غَيْرَهَا فَلَا تَأْكُلُوا فِيهَا وَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَاغْسِلُوهَا وَكُلُوا فِيهَا وَمَا صِدْتَ بِقَوْسِكَ فَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ فَكُلْ وَمَا صِدْتَ بِكَلْبِكَ الْمُعَلَّمِ فَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ فَكُلْ وَمَا صِدْتَ بِكَلْبِكَ غَيْرِ مُعَلَّمٍ فَأَدْرَكْتَ ذَكَاتَهُ فَكُلْ

-...Ebû Sa'lebe el-Huşenî (R) şöyle demiştir: Ben:
— Yâ Nebiyye'llâh! Biz kitâb ehli bir kavmin diyarında (Şam'da) bulunuyoruz. Biz müslümânlar bunların kaplarını kullanıp içlerinde yemek yiyebilir miyiz? Yine ben bir av sahasında bulunuyorum, yayımla, okumla öğretilmemiş köpeğimle, öğretilmiş köpeğimle av yapabilir miyim? Benim için iyi ve doğru olan nedir? diye sordum. Allah'ın Peygamberi (S) şöyle cevâb verdi:
— "Kitâb ehli kaplarına âid zikrettiğin sorunun cevâbı şöyledir: Eğer siz kitâb ehli kaplarından başka yemek kapları bulursanız, onların kaplarından yemeyiniz! Eğer onların kaplarından başka bulamazsanız, kitâb ehlinin kaplarını yıkayıp, onların içinde yiyiniz. (Av mes'elesine gelince:)Yayınla, okunla Allah adını anarak avlarsan, onu ye! Allah adını zikrederek öğretilmiş köpeğinle avladığın avın etini de ye! Öğretilmemiş köpeğinle avladığında avı (diri iken) yetişip boğazlarsan, onu da ye!"

بَاب الْخَذْفِ وَالْبُنْدُقَةِ

5479 – حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ رَاشِدٍ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ وَيَزِيدُ بْنُ هَارُونَ وَاللَّفْظُ لِيَزِيدَ عَنْ كَهْمَسِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ أَنَّهُ رَأَى رَجُلًا يَخْذِفُ فَقَالَ لَهُ لَا تَخْذِفْ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ الْخَذْفِ أَوْ كَانَ يَكْرَهُ الْخَذْفَ وَقَالَ إِنَّهُ لَا يُصَادُ بِهِ صَيْدٌ وَلَا يُنْكَى بِهِ عَدُوٌّ وَلَكِنَّهَا قَدْ تَكْسِرُ السِّنَّ وَتَفْقَأُ الْعَيْنَ ثُمَّ رَآهُ بَعْدَ ذَلِكَ يَخْذِفُ فَقَالَ لَهُ أُحَدِّثُكَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ نَهَى عَنْ الْخَذْفِ أَوْ كَرِهَ الْخَذْفَ وَأَنْتَ تَخْذِفُ لَا أُكَلِّمُكَ كَذَا وَكَذَا

- El Parmaklarıyle Ve Sapan Gibi Âletlerle Küçük Taş Ve Yuvarlak Taş Mermi Atma Babı
-....Bize Vekî' ve Yezîd İbn Hârûn tahdîs ettiler. Lafız Yezîd'indir: Onlar da Kelımes ibnu'l-Hasen'den; o da Abdullah ibn Bu-reyde'den; o da Abdullah ibnu Mugaffel(R)'den. Abdullah ibn Mugaffel bir kimseyi sapan ile taş atarken gördü de ona:
— Böyle taş atma! Çünkü Rasûlullah (S) böyle sapan ile taş atmaktan (ümmetini) nehyetti -yâhud sapanla taş atmayı çirkin görürdü-, demiştir.Râvî İbn Mugaffel devamla:
— Şübhesiz bu sapan taşıyle ne av avlanır, ne de düşman paralanır ve öldürülür. Ancak bu taş bazen diş kırar, bazen de göz çıkarır, demiştir.Abdullah ibn Mugaffel bunun ardından bir müddet sonra o kimseyi yine sapanla taş atarken görmüş de ona:
— Ben sana Rasûlullah'ın sapan taşı atmayı nehyettiği -yâhud: Bu atışı çirkin gördüğünü- tahdîs edip söylüyorum da sen hâlâ atmaya devam ediyorsun! Artık seninle bundan sonra şu kadar şu kadar zaman konuşmam! demiştir

---

بَاب مَنْ اقْتَنَى كَلْبًا لَيْسَ بِكَلْبِ صَيْدٍ أَوْ مَاشِيَةٍ

5480 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ اقْتَنَى كَلْبًا لَيْسَ بِكَلْبِ مَاشِيَةٍ أَوْ ضَارِيَةٍ نَقَصَ كُلَّ يَوْمٍ مِنْ عَمَلِهِ قِيرَاطَانِ

Av Köpeği Yâhud Davar Köpeği Olmayan Bir Köpek Edinen Kimse Babı
-...Abdullah ibn Dînâr tahdîs edip şöyle demiştir: Ben Abdullah ibn Umer(R)'den işittim,Peygamber (S): "Her kim davar ve av köpeği olmayan bir köpek edinirse, o kimsenin her gün işlediği hayır amelinden iki kırat eksilir" buyurmuştur.

5481 - حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا حَنْظَلَةُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ قَالَ سَمِعْتُ سَالِمًا يَقُولُ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ اقْتَنَى كَلْبًا إِلَّا كَلْبًا ضَارِيًا لِصَيْدٍ أَوْ كَلْبَ مَاشِيَةٍ فَإِنَّهُ يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِهِ كُلَّ يَوْمٍ قِيرَاطَانِ

-....Hanzala ibn Ebî Sufyân haber verip şöyle demiştir: Ben Sâlim'den işittim, şöyle diyordu:Ben babam Abdullah ibn Umer'-den işittim, şöyle diyordu: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyürüyordu:"Ava saldırıcı köpek yâhud davar köpeği olmak müstesna, bir köpek edinen kimsenin hiç şübhesiz her günkü ecrinden iki kırat eksilir".

5482- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ اقْتَنَى كَلْبًا إِلَّا كَلْبَ مَاشِيَةٍ أَوْ ضَارِيًا نَقَصَ مِنْ عَمَلِهِ كُلَّ يَوْمٍ قِيرَاطَانِ

-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Davar köpeği yâhud av yaralayıcı köpekten başka bir köpek edinen kimsenin hayırlı amelinden her gün iki kırat eksilir" buyurdu

---

بَاب إِذَا أَكَلَ الْكَلْبُ وَقَوْلُهُ تَعَالَى { يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أُحِلَّ لَهُمْ قُلْ أُحِلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنْ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ } الصَّوَائِدُ وَالْكَوَاسِبُ { اجْتَرَحُوا } اكْتَسَبُوا { تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمْ اللَّهُ فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ إِلَى قَوْلِهِ سَرِيعُ الْحِسَابِ } وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ إِنْ أَكَلَ الْكَلْبُ فَقَدْ أَفْسَدَهُ إِنَّمَا أَمْسَكَ عَلَى نَفْسِهِ وَاللَّهُ يَقُولُ { تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمْ اللَّهُ } فَتُضْرَبُ وَتُعَلَّمُ حَتَّى يَتْرُكَ وَكَرِهَهُ ابْنُ عُمَرَ وَقَالَ عَطَاءٌ إِنْ شَرِبَ الدَّمَ وَلَمْ يَأْكُلْ فَكُلْ

Öğretilmiş Bile Olsa Köpek Avdan Yediği Zaman (0 Avı Yemek Haram Olur)
Ve Yüce Allah'ın şu kavli:"Kendilerine hangi şeyin halâl edildiğini sana sorarlar. De ki: Bütün iyi ve temiz nimetler size halâl edilmiştir.Allah'ın size öğrettiğinden öğretip terbiye ederek yetiştirdiğiniz avcı hayvanların size tutuv er diklerinden de yiyin ve üzerlerine Besmele çekin. Allah'tan korkun. Çünkü Allah hesabı pek çabuk görendir. " (el-Mâide: 4)."Sâide nin cem'i olan "Savâid", "Kazanıcı" demek olan "Kâsibe"nin cem'i olan "Kevâsib"ma'nâsınadır. "Icterahu", "İktesebü", yânî "Kazandılar" demektir.ibn Abbâs şöyle demiştir:Eğer köpek avdan yerse, artık o avın etini bozmuş, yenilmeye elverişlilikten çıkarmış olur. Bu takdirde köpek onu ancak kendisi için tutmuştur. Yüce Allah:"Allah'ın size öğrettiklerinden öğretip terbiye ederek yetiştirdiğiniz avcı hayvanların size tutuv erdiklerinden yiyin" buyuruyor. Öyleyse avladığından yemesine karşılık hayvan dövülür ve yemesini terkedinceye kadar öğretilmeye devam edilir.İbn Umer, köpeğin yemiş olduğu avı mekruh görmüştür. Atâ ibn Ebî Rebâh da: Eğer köpek, avladığının kanını içer de etinden yemezse, o avı ye! demiştir

---

5483 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ بَيَانٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ إِنَّا قَوْمٌ نَصِيدُ بِهَذِهِ الْكِلَابِ فَقَالَ إِذَا أَرْسَلْتَ كِلَابَكَ الْمُعَلَّمَةَ وَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ فَكُلْ مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَإِنْ قَتَلْنَ إِلَّا أَنْ يَأْكُلَ الْكَلْبُ فَإِنِّي أَخَافُ أَنْ يَكُونَ إِنَّمَا أَمْسَكَهُ عَلَى نَفْسِهِ وَإِنْ خَالَطَهَا كِلَابٌ مِنْ غَيْرِهَا فَلَا تَأْكُلْ

-....Adiyy ibn Hatim (R) şöyle demiştir: Ben RasûluIIah'a sorup:
— Biz şu av köpekleriyle av yapmakta olan bir kavimiz (bunlarla avladıklarımızdan yemek bize halâl olur mu)? dedim. Rasûlullah (S):
— "Allah'ın ismini anıp da öğretilmiş köpeklerini av üzerine gönderdiğin zaman öldürseler bile onların size tuttukları avlardan ye. Ancak köpeğin avdan yemesi müstesnadır. Çünkü o takdirde ben,köpeğin avı kendisi için tutmuş olmasından endîşe ederim. Şayet senin köpeklerine başka birtakım köpekler karışmış ise, o zaman beraber tuttukları avı yeme!" buyurdu

---

بَاب الصَّيْدِ إِذَا غَابَ عَنْهُ يَوْمَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةً

5484 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا ثَابِتُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أَرْسَلْتَ كَلْبَكَ وَسَمَّيْتَ فَأَمْسَكَ وَقَتَلَ فَكُلْ وَإِنْ أَكَلَ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنَّمَا أَمْسَكَ عَلَى نَفْسِهِ وَإِذَا خَالَطَ كِلَابًا لَمْ يُذْكَرْ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهَا فَأَمْسَكْنَ وَقَتَلْنَ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي أَيُّهَا قَتَلَ وَإِنْ رَمَيْتَ الصَّيْدَ فَوَجَدْتَهُ بَعْدَ يَوْمٍ أَوْ يَوْمَيْنِ لَيْسَ بِهِ إِلَّا أَثَرُ سَهْمِكَ فَكُلْ وَإِنْ وَقَعَ فِي الْمَاءِ فَلَا تَأْكُلْ وَقَالَ عَبْدُ الْأَعْلَى عَنْ دَاوُدَ عَنْ عَامِرٍ عَنْ عَدِيٍّ أَنَّهُ قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْمِي الصَّيْدَ فَيَقْتَفِرُ أَثَرَهُ الْيَوْمَيْنِ وَالثَّلَاثَةَ ثُمَّ يَجِدُهُ مَيِّتًا وَفِيهِ سَهْمُهُ قَالَ يَأْكُلُ إِنْ شَاءَ

Avlanan Hayvan Avcıdan İki Yâhud Üç Gün Kaybolduğu Zaman, Bu Avın Hükmü Babı
-...Bize Âsim, eş-Şa'bî'den; o da Adiyy ibn Hâtim(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) ona şöyle buyurmuştur: "Besmele çekip köpeğini gönderdiğin zaman avı tutar ve öldürürse, onu ye! Eğer tuttuğu avdan yerse artık sen onu yeme! Çünkü köpek onu ancak kendi nefsine tutmuştur. Senin köpeğin, üzerlerine Allah 'in ismi anılmayan birtakım yabancı köpeklerle karışmış olduğu zaman,onların tuttukları ve öldürdükleri avı yeme! Çünkü sen o avı köpeklerin hangisinin Öldürdüğünü bilmezsin. Sen ava atış yapıp da avı bir yâhud iki gün sonra (bulduğunda),avın üzerindeki kendi okunun vurma izinden başka bir yaralama izi bulunmazsa, o avın etini ye! Eğer av vurulduktan sonar suya düşmüşse onu da yeme!"Ve Abdu'1-A'lâ, Dâvûd ibn Ebî Hind'den; o da Âmir eş-Şa'bî'den söyledi ki, Adiyy, Peygamber'e:Ava okunu atar da avın izini iki ve üç gün ta'kîb eder, sonra avı ölmüş olarak ve oku da hayvanda saplamış vaziyette bulur olduğunu söylemiş. Peygamber de ona: "Eğer isterse avı yer" buyurmuştur

---

بَاب إِذَا وَجَدَ مَعَ الصَّيْدِ كَلْبًا آخَرَ

5486 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي السَّفَرِ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أُرْسِلُ كَلْبِي وَأُسَمِّي فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرْسَلْتَ كَلْبَكَ وَسَمَّيْتَ فَأَخَذَ فَقَتَلَ فَأَكَلَ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنَّمَا أَمْسَكَ عَلَى نَفْسِهِ قُلْتُ إِنِّي أُرْسِلُ كَلْبِي أَجِدُ مَعَهُ كَلْبًا آخَرَ لَا أَدْرِي أَيُّهُمَا أَخَذَهُ فَقَالَ لَا تَأْكُلْ فَإِنَّمَا سَمَّيْتَ عَلَى كَلْبِكَ وَلَمْ تُسَمِّ عَلَى غَيْرِهِ وَسَأَلْتُهُ عَنْ صَيْدِ الْمِعْرَاضِ فَقَالَ إِذَا أَصَبْتَ بِحَدِّهِ فَكُلْ وَإِذَا أَصَبْتَ بِعَرْضِهِ فَقَتَلَ فَإِنَّهُ وَقِيذٌ فَلَا تَأْكُلْ

Avcı, Avının Yanında Başka Bir Köpek Bulduğu Zaman (Av Yenmez Olur)
-.... Adiyy ibn Hatim (R) şöyle demiştir: Ben:
— Yâ Rasûlallah, ben köpeğimi Bismillah diyor, gönderiyorum (onun her avladığı bana halâl olur mu)? dedim.Peygamber (S):

— "Besmele çekerek köpeğini gönderdiğin, o da avı yakalayıp öldürdüğü ve ondan yediği takdirde, artık sen o avdan yeme! Çünkü köpek onu ancak kendisi için tutmuştur" buyurdu.Ben:
— Ben köpeğimi gönderiyorum, sonra onun beraberinde başka bir köpek daha buluyorum, avı bu iki köpekten hangisinin yakaladığını bilemiyorum? dedim. Peygamber:
— "Bu takdirde sen o avın etini yeme! Çünkü sen Besmele'yi ancak kendi köpeğin üzerine çekmiştin, başka köpek üzerine çekmemiştin" buyurdu. Ben yine Peygamberce mi'râd denilen iki tarafı ince, ortası enli odunla avlanan avı sordum. Peygamber:
— "Sen onun sivri tarafıyle aviadıysan o avı ye, enli tarafıyle avladın ve öldürdün ise, o (haram kılınan) vekîze'dir; artık sen onu yeme!" buyurdu

---

بَاب مَا جَاءَ فِي التَّصَيُّدِ

5487 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنِي ابْنُ فُضَيْلٍ عَنْ بَيَانٍ عَنْ عَامِرٍ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ إِنَّا قَوْمٌ نَتَصَيَّدُ بِهَذِهِ الْكِلَابِ فَقَالَ إِذَا أَرْسَلْتَ كِلَابَكَ الْمُعَلَّمَةَ وَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ فَكُلْ مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكَ إِلَّا أَنْ يَأْكُلَ الْكَلْبُ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنِّي أَخَافُ أَنْ يَكُونَ إِنَّمَا أَمْسَكَ عَلَى نَفْسِهِ وَإِنْ خَالَطَهَا كَلْبٌ مِنْ غَيْرِهَا فَلَا تَأْكُلْ

Avcılık Yapmak Ve Avcılıkla Meşgul Olmak Hakkında Gelen Hadîsler Babı
-...Adiyy ibn Hatim (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah'a:
— Biz şu köpeklerle av yapmakta olan bir kavimiz (bu halâl mı yoksa haram mı)? diye sordum.Rasûlullah (S):
— "Öğretilmiş köpeklerini Allah'ın ismini anarak gönderdiğin zaman, onların sana tuttuklarıavdan ye! Köpeğin avdan yemesi hâlinde ise, artık sen yeme! Çünkü ben köpeğin o avı ancak kendi canı için tutmuş olmasından endîşe ederim. Eğer senin köpeklerine başka bir köpek karışmış ise, o takdirde de onların avladığı avı yeme!" buyurdu

---

5488 – حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ حَيْوَةَ بْنِ شُرَيْحٍ ح و حَدَّثَنِي أَحْمَدُ ابْنُ أَبِي رَجَاءٍ حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ ابْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ حَيْوَةَ بْنِ شُرَيْحٍ قَالَ سَمِعْتُ رَبِيعَةَ بْنَ يَزِيدَ الدِّمَشْقِيَّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو إِدْرِيسَ عَائِذُ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا بِأَرْضِ قَوْمٍ أَهْلِ الْكِتَابِ نَأْكُلُ فِي آنِيَتِهِمْ وَأَرْضِ صَيْدٍ أَصِيدُ بِقَوْسِي وَأَصِيدُ بِكَلْبِي الْمُعَلَّمِ وَالَّذِي لَيْسَ مُعَلَّمًا فَأَخْبِرْنِي مَا الَّذِي يَحِلُّ لَنَا مِنْ ذَلِكَ فَقَالَ أَمَّا مَا ذَكَرْتَ أَنَّكَ بِأَرْضِ قَوْمٍ أَهْلِ الْكِتَابِ تَأْكُلُ فِي آنِيَتِهِمْ فَإِنْ وَجَدْتُمْ غَيْرَ آنِيَتِهِمْ فَلَا تَأْكُلُوا فِيهَا وَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَاغْسِلُوهَا ثُمَّ كُلُوا فِيهَا وَأَمَّا مَا ذَكَرْتَ أَنَّكَ بِأَرْضِ صَيْدٍ فَمَا صِدْتَ بِقَوْسِكَ فَاذْكُرْ اسْمَ اللَّهِ ثُمَّ كُلْ وَمَا صِدْتَ بِكَلْبِكَ الْمُعَلَّمِ فَاذْكُرْ اسْمَ اللَّهِ ثُمَّ كُلْ وَمَا صِدْتَ بِكَلْبِكَ الَّذِي لَيْسَ مُعَلَّمًا فَأَدْرَكْتَ ذَكَاتَهُ فَكُلْ

-...Hayveibnu Şurayh şöyle demiştir; Ben Rabîa ibnu Yezîd ed-Dımaşkî'den işittim, şöyle dedi: Bana Ebû İdrîs Âizullah haber verip şöyle dedi: Ben Ebû Sa'lebe el-Huşenî(R)'den işittim,şöyle diyordu: Ben Rasûlullah'a geldim de:
— Yâ Rasûlallah! Bizler, kitâb ehli olan bir kavmin arazîsinde bulunuyoruz, onların kapları içinde yemek yiyoruz. Yine biz av hayvanları bulunan bir arazîdeyiz, ben orada yayımın oku ile, öğretilmiş köpeklerimle ve öğretilmemiş köpeklerimle av yapıyorum. Bana bunlardan halâl olanlarını haber ver!dedim. Rasûlullah (S) şöyle cevâb verdi:
— "Kitâb ehli bir kavmin arazîsinde bulunup onların kaplarından yemekte olduğunu zikrettin, bunun cevâbına gelince, şöyledir: Eğer siz onların kaplarından başka yemek kapları bulursanız, kitâb ehlinin kaplarında yemek yemeyin. Eğer onlarınkinden başka kap bulamazsanız, onların kaplarını yıkayınız, sonra onların içinde yemek yiyiniz. Avı bulunan bir arazîde olduğunu zikrettin; bunun cevâbına gelince şöyledir: Yayının okuyla avladığın ve Allah'ın ismini zikrettiğin avı sonra ye! Allah 'in ismini anarak

öğretilmiş köpeğinle avladığın avı da bundan sonra ye! Öğretilmemiş köpeğinle avladığında, avı diri iken yetişip boğazlarsan, onu da ye!" buyurdu

---

5489 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي هِشَامُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَنْفَجْنَا أَرْنَبًا بِمَرِّ الظَّهْرَانِ فَسَعَوْا عَلَيْهَا حَتَّى لَغِبُوا فَسَعَيْتُ عَلَيْهَا حَتَّى أَخَذْتُهَا فَجِئْتُ بِهَا إِلَى أَبِي طَلْحَةَ فَبَعَثَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِوَرِكَيْهَا أَوْ فَخِذَيْهَا فَقَبِلَهُ

-... Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Biz (bir seferde) Merru'z-Zahrân'da iken bir tavşanı ürkütüp kaçırdık. Bâzıları arkasından koştular, nihayet yorulup âciz kaldılar. Ben de hayvanın arkasından koştum, nihayet onu yakaladım. Ve onu Ebû Talha'ya getirdim. Ebû Talha onun uyluğunun üst tarafını ve iki budunu (benimle) Peygamber'e yolladı. Peygamber (S) bu tavşan hediyesini Kabul etti

---

5490 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ أَنَّهُ كَانَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى إِذَا كَانَ بِبَعْضِ طَرِيقِ مَكَّةَ تَخَلَّفَ مَعَ أَصْحَابٍ لَهُ مُحْرِمِينَ وَهُوَ غَيْرُ مُحْرِمٍ فَرَأَى حِمَارًا وَحْشِيًّا فَاسْتَوَى عَلَى فَرَسِهِ ثُمَّ سَأَلَ أَصْحَابَهُ أَنْ يُنَاوِلُوهُ سَوْطًا فَأَبَوْا فَسَأَلَهُمْ رُمْحَهُ فَأَبَوْا فَأَخَذَهُ ثُمَّ شَدَّ عَلَى الْحِمَارِ فَقَتَلَهُ فَأَكَلَ مِنْهُ بَعْضُ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبَى بَعْضُهُمْ فَلَمَّا أَدْرَكُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَأَلُوهُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ إِنَّمَا هِيَ طُعْمَةٌ أَطْعَمَكُمُوهَا اللَّهُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ هَلْ مَعَكُمْ مِنْ لَحْمِهِ شَيْءٌ

-....Ebû Katâde (Hudeybiye yılında, seferde) Rasûlullah'ın beraberinde idi. Nihayet Mekke yolunun bir kısmında olduğu zaman Ebû Katâde bâzı arkadaşlanyle beraber geri kaldı. (Çünkü Peygamber onları, düşmanı keşf için göndermişti.) Arkadaşları irâmlı idi, Ebû Katâde ise ihrâmsızdı. Ebû Katâde bu sırada bir yaban eşeği gördü, hemen atının üzerine binip doğruldu. Sonra arkadaşlarından kamçısını uzatıp vermelerini istedi. Onlar bunu kabul etmeyip çekindiler. Onlardan mızrağını istedi, (ihrâmlı oldukları için) yine çekinip vermediler. Ebû Katâde bunları bizzat aldı,sonra yaban eşeği üzerine şiddetle koşturdu ve onu öldürdü. Rasûlullah'ın sahâbîlerinin bâzısı onun etinden yedi, bâzısı da çekinip yemedi. Rasûlullah'a eriştikleri zaman bunun yenilip yenilmeyeceğini kendisine sordular. Rasûlullah (S): "Bu ancak yenilecek birşeydir, Allah onu sizlere yenilecek taam kıldı" buyurmuştur.Bize İsmâîl tahdîs edip şöyle dedi: Bana Mâlik, Zeyd ibn Eslem'den; o da Atâ ibn Yesâr'dan; o da Ebû Katâde'den bunun benzeri olan hadîsi tahdîs etti. Ancak burada Rasûlullah (S): "Onun etinden beraberinizde birşey var mı?" buyurmuştur

---

بَاب التَّصَيُّدِ عَلَى الْجِبَالِ

5492 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ الْجُعْفِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا عَمْرٌو أَنَّ أَبَا النَّضْرِ حَدَّثَهُ عَنْ نَافِعٍ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ وَأَبِي صَالِحٍ مَوْلَى التَّوْأَمَةِ سَمِعْتُ أَبَا قَتَادَةَ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا بَيْنَ مَكَّةَ وَالْمَدِينَةِ وَهُمْ مُحْرِمُونَ وَأَنَا رَجُلٌ حِلٌّ عَلَى فَرَسٍ وَكُنْتُ رَقَّاءً عَلَى الْجِبَالِ فَبَيْنَا أَنَا عَلَى ذَلِكَ إِذْ رَأَيْتُ النَّاسَ مُتَشَوِّفِينَ لِشَيْءٍ فَذَهَبْتُ أَنْظُرُ فَإِذَا هُوَ حِمَارُ وَحْشٍ فَقُلْتُ لَهُمْ مَا هَذَا قَالُوا لَا نَدْرِي قُلْتُ هُوَ حِمَارٌ وَحْشِيٌّ فَقَالُوا هُوَ مَا رَأَيْتَ وَكُنْتُ نَسِيتُ سَوْطِي فَقُلْتُ لَهُمْ نَاوِلُونِي سَوْطِي فَقَالُوا لَا نُعِينُكَ عَلَيْهِ فَنَزَلْتُ فَأَخَذْتُهُ ثُمَّ ضَرَبْتُ فِي أَثَرِهِ فَلَمْ يَكُنْ إِلَّا ذَاكَ حَتَّى عَقَرْتُهُ فَأَتَيْتُ إِلَيْهِمْ فَقُلْتُ لَهُمْ قُومُوا فَاحْتَمِلُوا قَالُوا لَا نَمَسُّهُ فَحَمَلْتُهُ حَتَّى

جِئْتُهُمْ بِهِ فَأَبَى بَعْضُهُمْ وَأَكَلَ بَعْضُهُمْ فَقُلْتُ لَهُمْ أَنَا أَسْتَوْقِفُ لَكُمْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَدْرَكْتُهُ فَحَدَّثْتُهُ الْحَدِيثَ فَقَالَ لِي أَبَقِيَ مَعَكُمْ شَيْءٌ مِنْهُ قُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ كُلُوا فَهُوَ طُعْمٌ أَطْعَمَكُمُوهُ اللَّهُ

Dağlar Üzerinde Avlanmaya Çalışmak Babı
-....Ebû Katâde'nin himayesindeki Nâfi' ile Tev'eme'nin himayesinde bulunan Ebû Salih şöyle demişlerdir: Biz Ebû Katâde'-den işittik, şöyle dedi: Ben Mekke ile Medine arasında(ki el-Kâha mevkiinde) Peygamber'in maiyyetinde idim. Peygamber ve sahâbîleri (Hudeybiye zamanında umre niyetiyle) ihrama girmişlerdi. Ben ise at üzerinde ihrâmsız bîr adam idim. Ve ben o sırada dağlar üzerinde yükseklere çok çıkıcı bir kimse idim. Ben bu vaziyet üzere bulunduğum sırada insanların birşeye doğru şevkle bakmakta olduklarını gördüm. Ben de o şeye doğru bakmaya davrandım. Ve o şeyin bir yaban eşeği olduğunu gördüm. Arkadaşlarıma:
— Bu nedir? dedim. Onlar:
— Biz bilmeyiz! dediler. Ben:
— O bir yaban eşeğidir, dedim.Onlar da:
— O, senin gördüğün şeydir, dediler. Ben kamçımı yerde unutmuştum. Onlara:
— Kamçımı bana uzatıp verin! dedim. Onlar:
— Biz o hayvan aleyhine sana yardım etmeyiz, dediler.Ben de inip kamçımı kendim aldım. Sonra o hayvanın izi üzerinde atımı koşturdum. Çok olmadan hayvana yetiştim ve nihayet ayaklarından yaraladım (hareket edemedi). Akabinde arkadaşlarımın yanına geldim ve onlara:
— Haydi kalkın da yaban eşeğini yüklenip kaldırıverin! dedim. Onlar:
— Biz ona dokunmayız! dediler.Bunun üzerine ben onu kendim, atıma yükledim ve sonunda onların yanına getirdim. Bâzıları onun etini yemekten çekindi, bâzıları da ondan yediler. Ben:
— Sizler için bunun yenilip yenilmeyeceğini Peygamber'den soracağım, dedim.
Ve Peygamber'e yetiştim de vâki' olan işi kendisine söyledim. Peygamber.(S) bana:
— "Yanınızda ondan birşey var mı?" diye sordu. Ben:
— Evet, var, dedim. Peygamber:
— "Yiyiniz; o, Allah'ın sizlere rızk yaptığı bir yiyecektir" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { أُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ } وَقَالَ عُمَرُ صَيْدُهُ مَا اصْطِيدَ { وَطَعَامُهُ } مَا رَمَى بِهِ وَقَالَ أَبُو بَكْرٍ الطَّافِي حَلَالٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { طَعَامُهُ } مَيْتَتُهُ إِلَّا مَا قَذِرْتَ مِنْهَا وَالْجِرِّيُّ لَا تَأْكُلُهُ الْيَهُودُ وَنَحْنُ نَأْكُلُهُ وَقَالَ شُرَيْحٌ صَاحِبُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّ شَيْءٍ فِي الْبَحْرِ مَذْبُوحٌ وَقَالَ عَطَاءٌ أَمَّا الطَّيْرُ فَأَرَى أَنْ يَذْبَحَهُ وَقَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ قُلْتُ لِعَطَاءٍ صَيْدُ الْأَنْهَارِ وَقِلَاتِ السَّيْلِ أَصَيْدُ بَحْرٍ هُوَ قَالَ نَعَمْ ثُمَّ تَلَا { هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ سَائِغٌ شَرَابُهُ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَمِنْ كُلٍّ تَأْكُلُونَ لَحْمًا طَرِيًّا } وَرَكِبَ الْحَسَنُ عَلَيْهِ السَّلَام عَلَى سَرْجٍ مِنْ جُلُودِ كِلَابِ الْمَاءِ وَقَالَ الشَّعْبِيُّ لَوْ أَنَّ أَهْلِي أَكَلُوا الضَّفَادِعَ لَأَطْعَمْتُهُمْ وَلَمْ يَرَ الْحَسَنُ بِالسُّلَحْفَاةِ بَأْسًا وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ كُلْ مِنْ صَيْدِ الْبَحْرِ نَصْرَانِيٍّ أَوْ يَهُودِيٍّ أَوْ مَجُوسِيٍّ وَقَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ فِي الْمُرِي ذَبَحَ الْخَمْرَ النِّينَانُ وَالشَّمْسُ

Yüce Allah'ın: "Deniz avı yapmak ve onu yemek -kendinize de, yolcuya da bir fâide olmak üzere- sizin için halâl edildi... " (el-Mâide: 96) Kavli Babı Ve Umer ibnu'l-Hattâb: Denizin avı, oradan avlanandır; taamı da denizin dışarıya attığıdır,demiştir. Ebû Bekr es-Sıddîk da:Denizin içinde ölüp de suyun üstüne yükselen halâldır, demiştir. ibn Abbâs: Denizin taamı ölüşüdür, ancak bundan pis sayıp tiksindiğin taam değildir, yılan balığı ise onu Yahudiler yemez; onu biz yeriz, demiştir.Peygamber'in sahibi olan Şurayh (R):Denizde yaşayan her hayvan zebh edilmiştir (yânî halâldir), demiştir.Ata ibn Ebî Rebâh: Deniz kuşuna gelince, ben onu avlayanın kesmesini düşünürüm, demiştir.İbn Cureyc dedi ki: Ben Atâ ibn Ebî Rebâh'a: Nehirlerde ve seyl birikintilerinde avlanan da deniz avı mıdır? diye sordum. O: Evet, dedi, sonar şu âyeti okudu:"iki deniz bir olmaz, Şu çok tatlıdır, susuzluğu keser, içimi boğazdan kolay geçer; şu çok tuzludur,acıdır (boğazı yakar). Bununla beraber siz herbirinden taptaze bir et yersiniz..." (Fâtır: 12).el-Hasen aleyhi's-selâm su köpeklerinin derilerinden yapılmış bir semer üzerine

binmiştir. eşŞa'bî:Eğer aile halkım kurbağalan yemek isteselerdi, hiç tereddüd etmeden yedirirdim, demiştir, el-Hasen el-Basrî kamlumbağa yemekte bir be's görmemiştir.İbn Abbâs:Deniz avını ister Hnstiyan, ister Yahûdî, ister Mecûsî de avlasa, ondan ye! demiştir.Ebu'd-Derdâ "el-Murrî" denilen katık hakkında: Güneş şarâbı keser (yânî caiz ve halâl kılar,çünkü şarâb sirke olur), balıklar da güneşte kuruyup değişir, halâl olur, demiştir (Yânî "Murrî",şarâbın içine tuz ve balık katılıp güneşe konulmaktır ki, bu suretle şarâbın tadı değişir, balık da şarâbdaki acılık ve şiddete gâlib olur)

5493 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ غَزَوْنَا جَيْشَ الْخَبَطِ وَأُمِّرَ أَبُو عُبَيْدَةَ فَجُعْنَا جُوعًا شَدِيدًا فَأَلْقَى الْبَحْرُ حُوتًا مَيِّتًا لَمْ يُرَ مِثْلُهُ يُقَالُ لَهُ الْعَنْبَرُ فَأَكَلْنَا مِنْهُ نِصْفَ شَهْرٍ فَأَخَذَ أَبُو عُبَيْدَةَ عَظْمًا مِنْ عِظَامِهِ فَمَرَّ الرَّاكِبُ تَحْتَهُ

-...îbn Cureyc şöyle demiştir: Bana Amr ibn Dînâr haber verdi ki, kendisi Câbir(R)'den şöyle derken işitmiştir: Biz Ceyşu'l-Habet gazvesine çıktık, Ebû Ubeyde kumandan yapıldı.Biz şiddetli bir açlığa düştük. Bu sırada deniz bize benzeri görülmeyen büyük bir ölü balık attı. Buna " Anber"deniliyordu, tşte biz bu balıktan yarım ay yedik. Ebû Ubeyde bunun kaburga kemiklerinden birini alıp dikti de bir süvârî bunun altından geçip gitti

---

5494 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو قَالَ سَمِعْتُ جَابِرًا يَقُولُ بَعَثَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَ مِائَةِ رَاكِبٍ وَأَمِيرُنَا أَبُو عُبَيْدَةَ نَرْصُدُ عِيرًا لِقُرَيْشٍ فَأَصَابَنَا جُوعٌ شَدِيدٌ حَتَّى أَكَلْنَا الْخَبَطَ فَسُمِّيَ جَيْشَ الْخَبَطِ وَأَلْقَى الْبَحْرُ حُوتًا يُقَالُ لَهُ الْعَنْبَرُ فَأَكَلْنَا نِصْفَ شَهْرٍ وَادَّهَنَّا بِوَدَكِهِ حَتَّى صَلَحَتْ أَجْسَامُنَا قَالَ فَأَخَذَ أَبُو عُبَيْدَةَ ضِلَعًا مِنْ أَضْلَاعِهِ فَنَصَبَهُ فَمَرَّ الرَّاكِبُ تَحْتَهُ وَكَانَ فِينَا رَجُلٌ فَلَمَّا اشْتَدَّ الْجُوعُ نَحَرَ ثَلَاثَ جَزَائِرَ ثُمَّ ثَلَاثَ جَزَائِرَ ثُمَّ نَهَاهُ أَبُو عُبَيْدَةَ

-...Amr ibn Dînâr şöyle demiştir: Ben Câbir(R)'den işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S) bizleri üçyüz süvârî olarak bir sefere gönderdi. Emîrimiz Ebû Ubeyde idi. Kureyş'in bir kervanım gözetliyorduk. Bize şiddetli bir açlık isabet etti. Hattâ biz Habat denilen muğaylan fasilesinden dikenli bir ağacın yapraklarını, yemişlerini yedik. İşte bundan dolayı bu sefere Ceyşu'l- Habat ismi verildi. Bu sırada deniz sahile "Anber" denilen büyük bir balık attı. Biz yarım ay bunun etinden yedik ve yağıyle yağlandık, nihayet vücûdlarımız iyileşti. Câbir dedi ki: Ebû Ubeyde bu balığın kaburga kemiklerinden birini alıp dikti de onun altından bir süvârî geçti.Bizde bir adam vardı, açlık şiddetli olduğu zaman üç tane dişi deve kesmişti.Bunları yedikten sonra tekrar acıktıklarında üç dişi deve daha kesmişti. Sonra Ebû Ubeyde (Umer'in isteği ile) onu develeri kesmekten nehyetti

---

بَاب أَكْلِ الْجَرَادِ

5495 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ غَزَوْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعَ غَزَوَاتٍ أَوْ سِتًّا كُنَّا نَأْكُلُ مَعَهُ الْجَرَادَ قَالَ سُفْيَانُ وَأَبُو عَوَانَةَ وَإِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي يَعْفُورٍ عَنْ ابْنِ أَبِي أَوْفَى سَبْعَ غَزَوَاتٍ

Çekirge Yenilmesi Babı

-...Ebû Ya'fûr şöyle demiştir: Ben İbnu Ebî Evfâ(R)'dan işittim: Biz, Peygamber(S)'in beraberinde yedi yâhud altı gazvede bulunduk, biz O'nun beraberinde çekirge yiyorduk, dedi. Sufyân es-Sevrî, Ebû Avâne, İsrâîl, Ebû Ya'fûr'dan; o da İbn Ebî Evfâ'dan: "Yedi gazve" şeklinde söylemiştir

بَاب آنِيَةِ الْمَجُوسِ وَالْمَيْتَةِ

5496 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ حَيْوَةَ بْنِ شُرَيْحٍ قَالَ حَدَّثَنِي رَبِيعَةُ بْنُ يَزِيدَ الدِّمَشْقِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِيُّ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا بِأَرْضِ أَهْلِ الْكِتَابِ فَنَأْكُلُ فِي آنِيَتِهِمْ وَبِأَرْضِ صَيْدٍ أَصِيدُ بِقَوْسِي وَأَصِيدُ بِكَلْبِي الْمُعَلَّمِ وَبِكَلْبِي الَّذِي لَيْسَ بِمُعَلَّمٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَّا مَا ذَكَرْتَ أَنَّكَ بِأَرْضِ أَهْلِ كِتَابٍ فَلَا تَأْكُلُوا فِي آنِيَتِهِمْ إِلَّا أَنْ لَا تَجِدُوا بُدًّا فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا بُدًّا فَاغْسِلُوهَا وَكُلُوا وَأَمَّا مَا ذَكَرْتَ أَنَّكُمْ بِأَرْضِ صَيْدٍ فَمَا صِدْتَ بِقَوْسِكَ فَاذْكُرْ اسْمَ اللَّهِ وَكُلْ وَمَا صِدْتَ بِكَلْبِكَ الْمُعَلَّمِ فَاذْكُرْ اسْمَ اللَّهِ وَكُلْ وَمَا صِدْتَ بِكَلْبِكَ الَّذِي لَيْسَ بِمُعَلَّمٍ فَأَدْرَكْتَ ذَكَاتَهُ فَكُلْهُ

Mecûsîler'in Kapları Ve Meyte(Nin Hükmü) Babı

-...Bana Ebû Sa'lebe el-Huşenî (R) tahdîs edip şöyle dedi: Ben Peygamber'e geldim de:
— Yâ Rasûlallah! Biz kitâb ehli arazîsinde bulunuyoruz ve onların kapları içinde yiyoruz. Yine biz av arazîsinde bulunuyoruz, ben yayımla av yapıyorum, öğretilmiş ve öğretilmemiş köpeğimle de av yapıyorum, dedim.Peygamber (S):
— "Kitâb ehli arazîsinde bulunduğunu zikrettin, bunun cevâbı şudur: Sizler bundan ayrılma bulamamanız hâli müstesna, onların kapları içinde yemeyiniz. Ayrılma bulamazsanız, o takdirde kapları yıkayınız, sonra içlerinde yiyiniz. Av arazîsinde bulunduğunu zikrettin; bunun cevâbı şudur: Sen Allah 'in ismini anarak öğretilmiş köpeğinle avladığın avı da ye! Öğretilmemiş köpeğinle avladığını, ölmeden yetişip boğazlarsan, onu da ye!" buyurdu

---

5497 - حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ قَالَ لَمَّا أَمْسَوْا يَوْمَ فَتَحُوا خَيْبَرَ أَوْقَدُوا النِّيرَانَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَامَ أَوْقَدْتُمْ هَذِهِ النِّيرَانَ قَالُوا لُحُومِ الْحُمُرِ الْإِنْسِيَّةِ قَالَ أَهْرِيقُوا مَا فِيهَا وَاكْسِرُوا قُدُورَهَا فَقَامَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ فَقَالَ نُهَرِيقُ مَا فِيهَا وَنَغْسِلُهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ ذَاكَ

-...Seleme ibnu'1-Ekva' (R) şöyle demiştir: Hayber'i fethettikleri günün akşamına girdikleri zaman mücâhidler birçok ateşler yaktılar. Peygamber (S):
— "Bu ateşleri ne üzerine yaktınız?" diye sordu. Mücâhidler:
— Evcil eşeklerin etlerini pişirmek üzere yaktık, dediler. Peygamber:
— "Bu etleri dökünüz ve tencerelerini de kırınız!" buyurdu. Bu emir üzerine topluluktan bir adam ayağa kalktı da:
— İçlerindekileri döksek de tencereleri yıkasak (olur mu)? dedi. Peygamber:
— "Yâhud öyle yapın!" buyurdu

بَاب التَّسْمِيَةِ عَلَى الذَّبِيحَةِ وَمَنْ تَرَكَ مُتَعَمِّدًا قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ مَنْ نَسِيَ فَلَا بَأْسَ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى { وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرْ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ } وَالنَّاسِي لَا يُسَمَّى فَاسِقًا وَقَوْلُهُ { وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَى أَوْلِيَائِهِمْ لِيُجَادِلُوكُمْ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ }

Kesilecek Hayvan Üzerine "Bismillah" Demek Ve Kasden Besmeleti Terkeden Kimse Babı
İbn Abbâs: Kesme sırasında Besmele'yi unutanın kestiğini yemekte be's yoktur, demiştir.Yüce Allah da: "Üzerlerine Allah'ın ismi anılmayanlardan yemeyin. Çünkü bu, muhakkak ki bir fısktır..." (el-En'âm: 121) buyurdu. Unutan ise '"Fâsık" diye isimlendirilmez.Devamı da şudur:iiFVl-hakîka şeytânlar, sizinle mücâdele etmeleri için kendi dostlarına mutlakaa telkinlerde bulunurlar. Eğer onlara itaat ederseniz, şübhesiz ki, siz de Allah'a eş tanıyanlardansınızdır"

5498 - حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبَايَةَ بْنِ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ عَنْ جَدِّهِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ فَأَصَابَ النَّاسَ جُوعٌ فَأَصَبْنَا إِبِلًا وَغَنَمًا وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أُخْرَيَاتِ النَّاسِ فَعَجِلُوا فَنَصَبُوا الْقُدُورَ فَدُفِعَ إِلَيْهِمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَ بِالْقُدُورِ فَأُكْفِئَتْ ثُمَّ قَسَمَ فَعَدَلَ عَشَرَةً مِنْ الْغَنَمِ بِبَعِيرٍ فَنَدَّ مِنْهَا بَعِيرٌ وَكَانَ فِي الْقَوْمِ خَيْلٌ يَسِيرَةٌ فَطَلَبُوهُ فَأَعْيَاهُمْ فَأَهْوَى إِلَيْهِ رَجُلٌ بِسَهْمٍ فَحَبَسَهُ اللَّهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لِهَذِهِ الْبَهَائِمِ أَوَابِدَ كَأَوَابِدِ الْوَحْشِ فَمَا نَدَّ عَلَيْكُمْ مِنْهَا فَاصْنَعُوا بِهِ هَكَذَا قَالَ وَقَالَ جَدِّي إِنَّا لَنَرْجُو أَوْ نَخَافُ أَنْ نَلْقَى الْعَدُوَّ غَدًا وَلَيْسَ مَعَنَا مُدًى أَفَنَذْبَحُ بِالْقَصَبِ فَقَالَ مَا أَنْهَرَ الدَّمَ وَذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ فَكُلْ لَيْسَ السِّنَّ وَالظُّفُرَ وَسَأُخْبِرُكُمْ عَنْهُ أَمَّا السِّنُّ فَعَظْمٌ وَأَمَّا الظُّفُرُ فَمُدَى الْحَبَشَةِ

-...Râfi' ibn Hadîc (R) şöyle demiştir: Biz (Huneyn dönüşünde Tıhâme'deki) Zu'1-Huleyfe mevkiinde Peygamber (S) ile beraber bulunduk. İnsanlara bir açlık isabet etti. Biz (Huneyn'de) birçok deve ve koyun ele geçirmiştik. Peygamber ordunun arkalarında kalmıştı. Sahâbîler acele edip ganimet hayvanlarından kesip tencerelere yerleştirmişlerdi. Peygamber onlara ulaştı ve emretti de tencereler devrildi. Bundan sonra Peygamber ganîmet mallarını taksim etti. (Develerin ve koyunların taksiminde) on koyunu bir deveye denk saydı. Bu sırada develerden birisi kaçmıştı. Ordu içinde pek az at bulunuyordu. Mücâhidler onu ta'kîb ettilerse de deve onları yorup âciz bıraktı. Mücâhidler'den bir adam ona ok atıp vurdu da bu sebeble Allah onu habsedip durdurdu. Bunun üzerine Peygamber(S):
— "Vahşî hayvanların kaçakları gibi, bu hayvanların da muhakkak kaçakları vardır. Bunlardan biri sizin zararınıza kaçarsa, ona böyle muamele ediniz (yânî avlar gibi vurunuz)" buyurdu.Ubâde şöyle demiştir: Dedem, Peygamber'e dedi ki:
— Bizler yarın düşmana kavuşacağımızı umuyoruz, yâhud düşmana kavuşmaktan endîşe ediyoruz. Beraberimizde bıçaklar da bulunmaz. Bu hâlde kamışlarla hayvan kesebilir miyiz? diye sormuş. Peygamber:
— "Bol kan akıtan herşey ile kesilir, üzerine Allah'ın ismi anılırsa ondan ye! Yalnız dişler ve tırnaklarla kesilmez. Bunun sebebini size haber vereceğim: Dişe gelince; bu bir kemiktir (kesmez), tırnaklara gelince; onlar da Habeşliler'in bıçaklarıdır" buyurdu

---

بَاب مَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَالْأَصْنَامِ

5499 - حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ يَعْنِي ابْنَ الْمُخْتَارِ أَخْبَرَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ لَقِيَ زَيْدَ بْنَ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ بِأَسْفَلِ بَلْدَحٍ وَذَاكَ قَبْلَ أَنْ يُنْزَلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَحْيُ فَقَدَّمَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُفْرَةً فِيهَا لَحْمٌ فَأَبَى أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا ثُمَّ قَالَ إِنِّي لَا آكُلُ مِمَّا تَذْبَحُونَ عَلَى أَنْصَابِكُمْ وَلَا آكُلُ إِلَّا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ

İbâdet İçin Dikilmiş Taşlara Ve Putlara Kesilen Hayvanlar Babı
-....Mûsâ ibn Ukbe haber verip şöyle dedi: Bana Salim haber verdi ki, kendisi babası Abdullah ibn Umer(R)'den işitmiştir. Abdullah şöyle tahdîs ediyordu: Rasûlullah (S) mekke yakınındaki Bel-dan vadisinin alt tarafında Zeyd ibn Amr ibn Nufeyl ile buluştu. Bu buluşma kendisine vahy indirilmesinden önce idi. Orada Rasûlullah, Zeyd ibn Amr'a içinde et yemeği bulunan bir sofra takdîm^tti. Zeyd bundan yemeyi kabul etmedi, sonra da (bu sofrayı Peygamber'e takdîm etmiş olan Kureyş topluluğuna hitaben):
— Ben sizin putlarınız üzerine kesmekte olduğunuz hayvanların etlerinden yemem, ben üzerine Allah'ın ismi anılmış olanlardan başkasını yemem, demiştir

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلْيَذْبَحْ عَلَى اسْمِ اللَّهِ

5500 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ الْأَسْوَدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ جُنْدَبِ بْنِ سُفْيَانَ الْبَجَلِيِّ قَالَ ضَحَّيْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُضْحِيَةً ذَاتَ يَوْمٍ فَإِذَا أُنَاسٌ قَدْ ذَبَحُوا ضَحَايَاهُمْ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَلَمَّا انْصَرَفَ رَآهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُمْ قَدْ ذَبَحُوا قَبْلَ الصَّلَاةِ فَقَالَ مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَلْيَذْبَحْ مَكَانَهَا أُخْرَى وَمَنْ كَانَ لَمْ يَذْبَحْ حَتَّى صَلَّيْنَا فَلْيَذْبَحْ عَلَى اسْمِ اللَّهِ

Peygamber(S)'İn: 'Allah'ın ismi üzere kessin" (Kavli) Babı
-....Bize Ebû Avâne, el-Esved ibn Kays'tan tahdîs etti ki, Cundeb ibnu Sufyân el-Becelî (R) şöyle demiştir. Bizler bir kurban bayramı günü Rasûlullah'ın beraberinde kurban kestik. Bir de gördük ki, birtakım insanlar kurbanlarını namazdan evvel kesmişler. Peygamber (S) namazdan ayrılınca onların namazdan önce kurbanlarını kesmiş olduklarını gördü. Bunun üzerine: "Her kim namazdan evvel kurbanını kestiyse, onun yerine bir başka kurban daha kessin. Biz namazı kıhncaya kadar kesmemiş olan da Allah 'in ismini söylemekle beraber kessin" buyurdu

---

بَاب مَا أَنْهَرَ الدَّمَ مِنْ الْقَصَبِ وَالْمَرْوَةِ وَالْحَدِيدِ

5501 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ سَمِعَ ابْنَ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ يُخْبِرُ ابْنَ عُمَرَ أَنَّ أَبَاهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ جَارِيَةً لَهُمْ كَانَتْ تَرْعَى غَنَمًا بِسَلْعٍ فَأَبْصَرَتْ بِشَاةٍ مِنْ غَنَمِهَا مَوْتًا فَكَسَرَتْ حَجَرًا فَذَبَحَتْهَا فَقَالَ لِأَهْلِهِ لَا تَأْكُلُوا حَتَّى آتِيَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَسْأَلَهُ أَوْ حَتَّى أُرْسِلَ إِلَيْهِ مَنْ يَسْأَلُهُ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ بَعَثَ إِلَيْهِ فَأَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَكْلِهَا

Kamış, Beyaz Çakmak Taşı Ve Demirden Bol Kan Akıtan Şeyler(Le Kesmek) Babı
-...Bize Mu'temir, Ubeydullah'tan; o da Nâfi'den tahdîs etti. Nâfi', Ka'b ibn Mâlik'in oğlundan işitmiştir. O, Abdullah ibn Umer'e haber veriyordu. Ona da babası Ka'b ibn Mâlik (R) şöyle haber vermiştir: Kendilerinin bir cariyesi vardı. Bu kadın Sel' Dağı'nda onların koyun sürüsünü güderdi. Bu kadın bir gün güttüğü sürüden,bir koyunun ölmek üzere olduğunu gördü de hemen sert bir taşı kırdı " ve keskin taş parçasıyle koyunu kesti. Ka'b aile halkına:
— Ben Peygamber'e gidip bunu O'ndan soruncaya kadar yâhud Peygamber'e soracak bir kimse gönderip Öğreninceye kadar koyunun etinden yemeyin, dedi.Akabinde ya kendisi Peygamber'e geldi yâhud birisini gönderdi de koyunun kesilme suretini sordu. Peygamber (S) koyunun etini yemeyi emretti

---

5502 - حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ بَنِي سَلِمَةَ أَخْبَرَ عَبْدَ اللَّهِ أَنَّ جَارِيَةً لِكَعْبِ بْنِ مَالِكٍ تَرْعَى غَنَمًا لَهُ بِالْجُبَيْلِ الَّذِي بِالسُّوقِ وَهُوَ بِسَلْعٍ فَأُصِيبَتْ شَاةٌ فَكَسَرَتْ حَجَرًا فَذَبَحَتْهَا بِهِ فَذَكَرُوا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَهُمْ بِأَكْلِهَا

-...Bize Cuveyriye, Nâfi'den; o da Selime oğulları'ndan bir adamdan tahdîs etti ki, o adam,Abdullah ibn Umer'e şöyle haber vermiştir: Ka'b ibn Mâlik'in bir cariyesi vardı. Bu kadın Medî-ne çarşısına yakın olan -ki o Sel' Dağı'dır- Cumeyl'de Ka'b'ın koyun sürüsünü güderdi. Bir koyun yaralandı. Kadın hemen bir taş kırıp, onunla koyunu kesti. Kadının bu kesme suretini Peygamber'e zikrettiler. Peygamber (S) onlara bu koyunu yemelerini emretti

---

5503 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبَايَةَ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ جَدِّهِ أَنَّهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَيْسَ لَنَا مُدًى فَقَالَ مَا أَنْهَرَ الدَّمَ وَذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ فَكُلْ لَيْسَ الظُّفُرَ وَالسِّنَّ أَمَّا الظُّفُرُ فَمُدَى الْحَبَشَةِ وَأَمَّا السِّنُّ فَعَظْمٌ وَنَدَّ بَعِيرٌ فَحَبَسَهُ فَقَالَ إِنَّ لِهَذِهِ الْإِبِلِ أَوَابِدَ كَأَوَابِدِ الْوَحْشِ فَمَا غَلَبَكُمْ مِنْهَا فَاصْنَعُوا بِهِ هَكَذَا

-... Râfi' ibn Hadîc (R):
— Yâ Rasûlallah! Bizim (hayvan kesecek) bıçaklarımız yoktur? dedi.Rasûlullah (S):
— "Üzerine Allah'ın ismi anılarak bol kan akıtan herşeyle kestiğini ye! Yalnız tırnaklarla dişler müstesnadır. Tırnaklara gelince, onlar Habeşliler'in bıçaklarıdır. Dişlere gelince, o bir kemiktir (kesmez)" buyurdu. Ve bir deve kaçmıştı. Onu (Allah, ordudan bir adamın attığı ok sebebiyle) habsetmişti. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Vahşî hayvanların kaçıcıları gibi, evcil hayvanların da kaçakları vardır. Bunlardan biri size galebe ederse, ona böyle muamele ediniz" buyurdu

---

بَاب ذَبِيحَةِ الْمَرْأَةِ وَالْأَمَةِ

5504 - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ امْرَأَةً ذَبَحَتْ شَاةً بِحَجَرٍ فَسُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ فَأَمَرَ بِأَكْلِهَا وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنَا نَافِعٌ أَنَّهُ سَمِعَ رَجُلًا مِنْ الْأَنْصَارِ يُخْبِرُ عَبْدَ اللَّهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ جَارِيَةً لِكَعْبٍ بِهَذَا

Kadının Ve Cariyenin Kestiği Hayvan Babı
-...Bize Abde, Ubeydullah'tan; o da Nâfi'den; o da Ka'b ibn Mâlik'in bir oğlundan; o da babasından haber verdi ki, bir kadın bir taş parçasıyle bir koyunu kesmiş. Bu Peygamber'den sorulduğunda Peygamber (S), bu koyunun yenmesini emretmiştir. el-Leys de şöyle dedi: Bize Nâfi' tahdîs etti. Kendisi Ensâr'dan olan bir adamdan işitmiştir. O adam, Abdullah ibn Umer'e, Peygamber'den olmak üzere: Ka'b'ın bir cariyesi vardı... diyerek bu hadîsi haber veriyordu

---

5505 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ عَنْ مُعَاذِ بْنِ سَعْدٍ أَوْ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ جَارِيَةً لِكَعْبِ بْنِ مَالِكٍ كَانَتْ تَرْعَى غَنَمًا بِسَلْعٍ فَأُصِيبَتْ شَاةٌ مِنْهَا فَأَدْرَكَتْهَا فَذَبَحَتْهَا بِحَجَرٍ فَسُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ كُلُوهَا

-...Bana Mâlik, Nâfi'den; o da Ensâr'dan olan bir adamdan; o da Muâz ibn Sa'd'dan yâhud Sa'd ibn Muâz'dan tahdîs etti ki, o şöyle haber vermiştir: Ka'b ibn Mâlik'in Sel' Dağı'nda koyun sürüsünü güden bir cariyesi vardı. O sürüden bir koyun yaralandı. Câriye koyun ölmeden yetişti de onu keskin bir taşla kesti. Bu vak'a Peygamber'e soruldu. Peygamber (S):
— "O koyunu yiyiniz" buyurdu

بَاب لَا يُذَكَّى بِالسِّنِّ وَالْعَظْمِ وَالظُّفُرِ

5506 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبَايَةَ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلْ يَعْنِي مَا أَنْهَرَ الدَّمَ إِلَّا السِّنَّ وَالظُّفُرَ

Diş, Kemik Ve Tırnakla Kesim Yapılmaz

-...Bize Sufyân es-Sevrî, babası Saîd ibn Mesrûk'tan; o da Ubâde ibn Rifâa'dan tahdîs etti ki,Râfi' ibn Hadîc (R):Peygamber(S):"Diş ile tırnak müstesna, bol kan akıtan herşeyle kestiğini ye!"buyurdu,demiştir

---

بَاب ذَبِيحَةِ الْأَعْرَابِ وَنَحْوِهِمْ

5507 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أُسَامَةُ بْنُ حَفْصٍ الْمَدَنِيُّ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ قَوْمًا قَالُوا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ قَوْمًا يَأْتُونَا بِاللَّحْمِ لَا نَدْرِي أَذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ أَمْ لَا فَقَالَ سَمُّوا عَلَيْهِ أَنْتُمْ وَكُلُوهُ قَالَتْ وَكَانُوا حَدِيثِي عَهْدٍ بِالْكُفْرِ تَابَعَهُ عَلِيٌّ عَنْ الدَّرَاوَرْدِيِّ وَتَابَعَهُ أَبُو خَالِدٍ وَالطُّفَاوِيُّ

Çölde Oturanların Ve Benzerlerinin Kestikleri Hayvanlar Babı

-... Bize Usâme ibnu Hafs el-Medenî, Hişâm ibn Urve'den; o da babası Urve'den; o da Âişe(R)'den şöyle tahdîs etti: Bir topluluk Peygamber (S)'e:

— Bir kavim bize et getiriyorlar. Biz ise bunun üzerine Allah'ın ismi anıldı mı yâhud anılmadı mı bilmiyoruz, dediler. Peygamber:

— "Bu et üzerine siz Allah'ın ismini söyleyiniz ve onu yiyiniz" buyurdu. Âişe: Bu soranlar küir devrine yakın kimselerdi, demiştir. Bu hadîsi ed-Derâverdiden rivayet etmekte Usâme ibn Hafs'a Alî ibnu'l-Medînî mutâbaat etmiştir. Yine Usâme'ye, Ebû Hâlid ile et-Tufâvî de mutâbaat etmişlerdir

---

بَاب ذَبَائِحِ أَهْلِ الْكِتَابِ وَشُحُومِهَا مِنْ أَهْلِ الْحَرْبِ وَغَيْرِهِمْ وَقَوْلِهِ تَعَالَى { الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حِلٌّ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ } وَقَالَ الزُّهْرِيُّ لَا بَأْسَ بِذَبِيحَةِ نَصَارَى الْعَرَبِ وَإِنْ سَمِعْتَهُ يُسَمِّي لِغَيْرِ اللَّهِ فَلَا تَأْكُلْ وَإِنْ لَمْ تَسْمَعْهُ فَقَدْ أَحَلَّهُ اللَّهُ لَكَ وَعَلِمَ كُفْرَهُمْ وَيُذْكَرُ عَنْ عَلِيٍّ نَحْوُهُ وَقَالَ الْحَسَنُ وَإِبْرَاهِيمُ لَا بَأْسَ بِذَبِيحَةِ الْأَقْلَفِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ طَعَامُهُمْ ذَبَائِحُهُمْ

Harb Ehli Olan Yâhud Harb Ehli Olmayan Kitâblıların Kestikleri Hayvanlar Ve Yağları Babı

Ve Yüce Allah'ın şu kavli: "Bugün size bütün iyi ve temiz şeyler halat kılındı. Kendilerine kitâb verilenlerin yiyeceği sizing için halâl olduğu gibi, sizin yiyeceğiniz de onlar için halâldır..." (el-Mâide: 5).ez-Zuhrî de: Arab Hrıstiyanlar'ın kestiklerinde be's yoktur. Eğer Allah'tan başkasının adını söyleyerek kestiğini işitirsen, ondan yeme; işitmezsen, onların şirkini bildiği hâlde, Allah bunu halâl kılmıştır, dedi.Alî'den de ez-Zuhrfnin sözünün benzeri zikrolunuyor. el-Hasen el-Basrî ile Ibrâhîm en-Nahaî:Sünnet edilmemiş kimsenin kestiğinde de be's yoktur, demişlerdir.İbn Abbâs:"Taâmuhum", "Zebâihuhum" (yânı "Kestikleri") ma'nâsınadır, demiştir

---

5508 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مُحَاصِرِينَ قَصْرَ خَيْبَرَ فَرَمَى إِنْسَانٌ بِجِرَابٍ فِيهِ شَحْمٌ فَنَزَوْتُ لِآخُذَهُ فَالْتَفَتُّ فَإِذَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَحْيَيْتُ مِنْهُ

-...Abdullah ibnMugaffel (R): Biz Hayber kasrını muhasara ediyorduk. Bu sırada bir insan,içinde yağ bulunan bir dağarcık attı. Ben hemen onu almak için fırladım. Arkama dönünce Peygamber(S)'i gördüm de O'ndan utandım, demiştir

---

بَاب مَا نَدَّ مِنْ الْبَهَائِمِ فَهُوَ بِمَنْزِلَةِ الْوَحْشِ وَأَجَازَهُ ابْنُ مَسْعُودٍ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ مَا أَعْجَزَكَ مِنْ الْبَهَائِمِ مِمَّا فِي يَدَيْكَ فَهُوَ كَالصَّيْدِ وَفِي بَعِيرٍ تَرَدَّى فِي بِئْرٍ مِنْ حَيْثُ قَدَرْتَ عَلَيْهِ فَذَكِّهِ وَرَأَى ذَلِكَ عَلِيٌّ وَابْنُ عُمَرَ وَعَائِشَةُ

Ehlî Hayvanlardan Âsî Olup Kaçan, Vahşî Hayvan Menzilesinde Olur Bârı
Abdullah ibn Mes'ûd, böyle hayvanın vurulmasını caiz görmüştür.İbn Abbâs da: Elinde bulunan ehlî hayvanlardan, kesmesi seni âciz bırakan olursa o, av hayvanı gibidir (vurulur), demiştir.Yine İbn Abbâs, kuyu içine düşmüş olan deve hakkında da: Onu neresinden gücün yeterse oradan tezkiye et, demiştir. Kaçar ehlî hayvan hakkındaki bu hükmü Alî de, İbn Umer de, Aişe de böyle görmüşlerdir

---

5509 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ عَبَايَةَ بْنِ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا لَاقُو الْعَدُوِّ غَدًا وَلَيْسَتْ مَعَنَا مُدًى فَقَالَ اعْجَلْ أَوْ أَرِنْ مَا أَنْهَرَ الدَّمَ وَذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ فَكُلْ لَيْسَ السِّنَّ وَالظُّفُرَ وَسَأُحَدِّثُكَ أَمَّا السِّنُّ فَعَظْمٌ وَأَمَّا الظُّفُرُ فَمُدَى الْحَبَشَةِ وَأَصَبْنَا نَهْبَ إِبِلٍ وَغَنَمٍ فَنَدَّ مِنْهَا بَعِيرٌ فَرَمَاهُ رَجُلٌ بِسَهْمٍ فَحَبَسَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لِهَذِهِ الْإِبِلِ أَوَابِدَ كَأَوَابِدِ الْوَحْشِ فَإِذَا غَلَبَكُمْ مِنْهَا شَيْءٌ فَافْعَلُوا بِهِ هَكَذَا

-... Râfi' ibn Hadîc (R) şöyle demiştir: Ben:
— Yâ Rasûlallah, bizler yarın düşmanla karşılaşacağız. Yanımızda hayvan kesecek bıçaklar bulunmuyor? dedim.O da:
— "Acele davran (da hayvan boğularak ölmesin) yâhud keseceğin hayvanı bol kan akıtacak şeyle öldür, üzerine Allah'ın ismi zik-rolunandan ye! Yalnız dişle tırnak müstesnadır. Bunun sebebini sana söyleyeceğim: Dişe gelince, o bir kemiktir (kesmez). Tırnağa gelince, o da Habeşliler'in bıçaklarıdır" buyurdu.Biz deve ve koyun ganimetleri elde etmiştik. Onlardan bir deve. kaçtı. Bir adam ok atıp onu habsetti. Bunun üzerine Rasûlullah (S):
— "Vahşî hayvanların kaçanları gibi, ehlî hayvanların da kaçanları vardır. Bunlardan birisi size galebe ederse, ona böyle vurma muamelesi yapınız" buyurdu

---

بَاب النَّحْرِ وَالذَّبْحِ وَقَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ لَا ذَبْحَ وَلَا مَنْحَرَ إِلَّا فِي الْمَذْبَحِ وَالْمَنْحَرِ قُلْتُ أَيَجْزِي مَا يُذْبَحُ أَنْ أَنْحَرَهُ قَالَ نَعَمْ ذَكَرَ اللَّهُ ذَبْحَ الْبَقَرَةِ فَإِنْ ذَبَحْتَ شَيْئًا يُنْحَرُ جَازَ وَالنَّحْرُ أَحَبُّ إِلَيَّ وَالذَّبْحُ قَطْعُ الْأَوْدَاجِ قُلْتُ فَيُخَلِّفُ الْأَوْدَاجَ حَتَّى يَقْطَعَ النِّخَاعَ قَالَ لَا إِخَالُ وَأَخْبَرَنِي نَافِعٌ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ نَهَى عَنْ النَّخْعِ يَقُولُ يَقْطَعُ مَا دُونَ الْعَظْمِ ثُمَّ يَدَعُ حَتَّى تَمُوتَ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً وَقَالَ فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ } وَقَالَ سَعِيدٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ الذَّكَاةُ فِي الْحَلْقِ وَاللَّبَّةِ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ وَابْنُ عَبَّاسٍ وَأَنَسٌ إِذَا قَطَعَ الرَّأْسَ فَلَا بَأْسَ

Deveyi Gerdandan, Diğerlerini Boğazdan Kesme Babı
İbn Cureyc, Atâ ibn Ebî Rebâh'tan "Zebh ve nahr ancak kesme ve nahr etme yerinde olur" demiştir. Ben Atâ'ya: Zebh edilecek şeyi nahr etmem yeter mi? dedim. Atâ şöyle cevâb verdi: Evet, Allah Taâlâ bakara kesmeyi zikretti. Eğer nahr edilecek şeyi boğazdan kestiysen, -gerdandan kesmek daha sevimli olmakla beraber- bu, caizdir. Zebh, boğaz çukurunun iki tarafındaki kalın damarların kesilmesidir.ibn Cureyc dedi ki: Ben Atâ'ya: Kesici kişi omurganın içindeki siniri kesinceye kadar boyun çukurundaki damarları kesmeyi geri bırakır? dedim. Atâ: Zannetmem, dedi. İbn Cureyc şöyle dedi:Bana Nân" haber verdi ki, İbn Umer, boyun kemiği içindeki beyaz siniri kesmeyi nehyetmiştir. İbn Umer: Kesen kişi, boyun kemiğinin önündeki şeyleri keser, sonra kestiği hayvanı ölünceye kadar bırakır, derdi.Ve Yüce Allah'ın şu kavli:"Bir zaman da Mûsâ, kavmine: 'Allah size herhalde bir sığır boğazlamanızı emrediyor demişti.Bunun üzerine o sığırı bulup boğazladılar ki, az kaldı bunu yapmayacaklardı" (el-Bakara: 67-71). Ve Saîd ibn Cubeyr, İbn Abbâs'tan: Boğazlama, boğazda ve gerdanda olur, demiştir.
İbn Umer, İbn Abbâs ve Enes: (Kesilecek hayvanlardan kesme hâlinde) başını kopardığı zaman,onu yemekte hiçbir be's yoktur, demişlerdir

---

5510 - حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ قَالَ أَخْبَرَتْنِي فَاطِمَةُ بِنْتُ الْمُنْذِرِ امْرَأَتِي عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ نَحَرْنَا عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَسًا فَأَكَلْنَاهُ

-... Hişâm ibn Urve şöyle demiştir: Bana kadınım Fâtıma bintu'l-Munzir haber verdi ki, Esma bintu Ebî Bekr (R): Biz Peygamber (S) zamanında atı gerdanından kestik de onun etini yedik, demiştir.

5511 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ سَمِعَ عَبْدَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ فَاطِمَةَ عَنْ أَسْمَاءَ قَالَتْ ذَبَحْنَا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَسًا وَنَحْنُ بِالْمَدِينَةِ فَأَكَلْنَاهُ

-.. Bize İshâk ibn Râhûye tahdîs etti. O, Abdete'den işitmiştir. O da Hişâm'dan; o da zevcesi Fâtıma bintu'l-Munzir'den; o da Esma'dan ki, Esma: Biz Rasûlullah (S) zamanında Medine'de iken beygiri boğazından kestik de onun etini yedik, demiştir.

5512 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْمُنْذِرِ أَنَّ أَسْمَاءَ بِنْتَ أَبِي بَكْرٍ قَالَتْ نَحَرْنَا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَسًا فَأَكَلْنَاهُ تَابَعَهُ وَكِيعٌ وَابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ هِشَامٍ فِي النَّحْرِ

-... Bize Cerîr, Hişâm'dan; o da Fâtıma bintu'l-Mımzir'den tahdîs etti ki, Esma bintu Ebî Bekr (R): Biz Rasûlullah (S) zamanında beygiri gerdanından kestik de onu yedik, demiştir.Bu hadîsi Hişâm'dan "Nahr" kelimesiyle rivayet etmekte Vekî' ibnu'l-Cerrâh ile Sufyân ibn Uyeyne, Cerîr ibn Abdilhamîd'e mutâ-baat etmişlerdir

---

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ الْمُثْلَةِ وَالْمَصْبُورَةِ وَالْمُجَثَّمَةِ

5513 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ قَالَ دَخَلْتُ مَعَ أَنَسٍ عَلَى الْحَكَمِ بْنِ أَيُّوبَ فَرَأَى غِلْمَانًا أَوْ فِتْيَانًا نَصَبُوا دَجَاجَةً يَرْمُونَهَا فَقَالَ أَنَسٌ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُصْبَرَ الْبَهَائِمُ

Herhangi Bir Hayvanı Diri İken Bâzı Organlarını Kesmenin, Bağlanıp Habsedilmiş Olarak İşkence Etmenin Ve Canlı Atış Hedefi Yapmanın Mekruh (Yânı Çirkin) Olması Babı
-...Hişâm ibn Zeyd şöyle dedi:Ben, dedem Enes ibn Mâlik'in beraberinde (Haccâc ibn Yûsuf'un amca oğlu ve Basra vâlî naibi olan) el-Hakem ibnu Eyyûb'un yanına girdim. Enes, birtakım oğlan çocukları yâhud gençler gördü ki, onlar bir tavuğu atış hedefi dikmişler de ona atış yapmaktalar. Bunun üzerine Enes: — Peygamber (S) hayvanların (atış yapmak için) bağlanıp hab-sedilmelerini nehyettî, dedi.

5514 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَعْقُوبَ أَخْبَرَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَهُ يُحَدِّثُ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ وَغُلَامٌ مِنْ بَنِي يَحْيَى رَابِطٌ دَجَاجَةً يَرْمِيهَا فَمَشَى إِلَيْهَا ابْنُ عُمَرَ حَتَّى حَلَّهَا ثُمَّ أَقْبَلَ بِهَا وَبِالْغُلَامِ مَعَهُ فَقَالَ

ازْجُرُوا غُلَامَكُمْ عَنْ أَنْ يَصْبِرَ هَذَا الطَّيْرَ لِلْقَتْلِ فَإِنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى أَنْ تُصْبَرَ بَهِيمَةٌ أَوْ غَيْرُهَا لِلْقَتْلِ

-... Bize İshâk ibnu Saîd ibn Amr, babasından haber verdi ki, o İbn Umer'den tahdîs ederken işitmiştir: İbn Umer, Yahya ibn Saîd'in yanına girmiş. Bu sırada Yahya'nın oğullarından bir oğlan bir tavuğu

bağlamış da ona atış yapıyordu. İbn Umer tavuğa doğru yürüyüp nihayet onu bağından çözmüş,sonra o tavuğu ve ona atış yapan oğlanı beraberine alıp getirmiş de:
— Oğlanlarınızı bu kuşu öldürmek için habsetmelerinden men ediniz. Çünkü ben Peygamber(S)'den işittim; O, her hangi bir hayvanın yâhud başkasının öldürmek için bağlanıp habsedilmesini nehyetti, demiştir.

5515 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ ابْنِ عُمَرَ فَمَرُّوا بِفِتْيَةٍ أَوْ بِنَفَرٍ نَصَبُوا دَجَاجَةً يَرْمُونَهَا فَلَمَّا رَأَوْا ابْنَ عُمَرَ تَفَرَّقُوا عَنْهَا وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ مَنْ فَعَلَ هَذَا إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَنَ مَنْ فَعَلَ هَذَا تَابَعَهُ سُلَيْمَانُ عَنْ شُعْبَةَ حَدَّثَنَا الْمِنْهَالُ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ لَعَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ مَثَّلَ بِالْحَيَوَانِ وَقَالَ عَدِيٌّ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Saîd ibn Cubeyr şöyle demiştir: Ben İbn Umer'in yanında idim. Beraberindeki topluluk, bir tavuğu hedef dikip de atış yapmakta bulunan birtakım gençlerin yâhud bir grup insanın yanına uğradılar. Bu atış yapanlar İbn Umer'i görünce, atıştan dağıldılar. İbn Umer:
— Bu tavuğu kim dikti? İyi biliniz ki, Peygamber (S) canlı bir hayvanı böyle atış hedefi edinen kimseye la'net etti, dedi. Bu hadîsi Şu'be'den rivayet etmekte Süleyman ibn Harb, Ebû Bişr'e mutâbaat etmiştir.
- Bize Minhâl, Saîd ibn Cubeyr'den; o da İbn Umer'den: Peygamber (S) canlı hayvana böyle müsle (yânî işkence ve azâb) yapana la'net etti, diye tahdîs etti. Adiyy ibn Sabit, Saîd ibn Cubeyr'den; o da İbn Abbâs'tan; o da Peygamber'den, buna yakın lafızla olan hadîsi söyledi.

5516 - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَدِيُّ بْنُ ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ يَزِيدَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ نَهَى عَنْ النُّهْبَةِ وَالْمُثْلَةِ

-....Bana Adiyy ibnu Sabit haber verip şöyle dedi: Ben Abdullah ibnu Yezîd'den işittim ki,Peygamber (S) açıktan ve zorla başkasının malını almaktan ve bir canlının organlarını kesmekten nehyetmiştir

---

بَاب لَحْمِ الدَّجَاجِ

5517 - حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ زَهْدَمٍ الْجَرْمِيِّ عَنْ أَبِي مُوسَى يَعْنِي الْأَشْعَرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُ دَجَاجًا

Tavuk Eti Babı
-....Ebû Mûsâ, yânî el-Eş'arî (R): Ben Peygamber(S)'i tavuk eti yerken gördüm, demiştir

---

5518 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ أَبِي تَمِيمَةَ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ زَهْدَمٍ قَالَ كُنَّا عِنْدَ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ وَكَانَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ هَذَا الْحَيِّ مِنْ جَرْمٍ إِخَاءٌ فَأُتِيَ بِطَعَامٍ فِيهِ لَحْمُ دَجَاجٍ وَفِي الْقَوْمِ رَجُلٌ جَالِسٌ أَحْمَرُ فَلَمْ يَدْنُ مِنْ طَعَامِهِ قَالَ ادْنُ فَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُ مِنْهُ قَالَ إِنِّي رَأَيْتُهُ أَكَلَ شَيْئًا فَقَذِرْتُهُ فَحَلَفْتُ أَنْ لَا آكُلَهُ فَقَالَ ادْنُ أُخْبِرْكَ أَوْ أُحَدِّثْكَ إِنِّي أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَفَرٍ مِنْ الْأَشْعَرِيِّينَ فَوَافَقْتُهُ وَهُوَ غَضْبَانُ وَهُوَ يَقْسِمُ نَعَمًا مِنْ نَعَمِ الصَّدَقَةِ فَاسْتَحْمَلْنَاهُ فَحَلَفَ أَنْ لَا يَحْمِلَنَا قَالَ مَا عِنْدِي مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ ثُمَّ أُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنَهْبٍ مِنْ إِبِلٍ فَقَالَ أَيْنَ الْأَشْعَرِيُّونَ أَيْنَ الْأَشْعَرِيُّونَ

قَالَ فَأَعْطَانَا خَمْسَ ذَوْدٍ غُرَّ الذُّرَى فَلَبِثْنَا غَيْرَ بَعِيدٍ فَقُلْتُ لِأَصْحَابِي نَسِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمِينَهُ فَوَاللَّهِ لَئِنْ تَغَفَّلْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمِينَهُ لَا نُفْلِحُ أَبَدًا فَرَجَعْنَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا اسْتَحْمَلْنَاكَ فَحَلَفْتَ أَنْ لَا تَحْمِلَنَا فَظَنَنَّا أَنَّكَ نَسِيتَ يَمِينَكَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ هُوَ حَمَلَكُمْ إِنِّي وَاللَّهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَا أَحْلِفُ عَلَى يَمِينٍ فَأَرَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا أَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ وَتَحَلَّلْتُهَا

-...Zehdem ibn Mudarrib el-Cermî şöyle demiştir: Biz, Ebû Mûsâ el-Eş'arî'nin yanında bulunuyorduk. Bizimle Cerm'den olan şu kabile arasında kardeşlik akdi olduğu için, onlar tarafından Ebû Musa'ya, içinde tavuk eti bulunan bir yemek getirildi. Topluluk içinde kızıl suratlı bir adam da oturmaktaydı ve bu adam sofrasına yaklaşmamıştı. Ebû Mûsâ ona:
— Yemeğe yaklaş! Ben Rasûlullah(S)'ı tavuk etinden yerken gördüm, dedi.O adam:
— Ben bu hayvanın, iğrendiğim bir şeyi yediğini gördüm de bir daha tavuk eti yememeğe yemîn ettim, dedi. Ebû Mûsâ, ona:
— Sofraya yanaş! Ben sana haber veriyorum -yâhud söylüyorum-: Ben, Eş'arîler'den bir topluluk içinde Peygamber'in yanına geldim. O'nu öfkeli bir hâlde buldum. Kendisi (Tebûk seferi hazırlığı için) sadaka develerinden birtakım develeri taksim ediyordu. Biz de binmek ve yüklemek için kendisinden deve istedik. Rasûlullah bizleri develere yüklemeyeceğine" yemîn etti. "Yanımda sizleri üzerine yükleye-bîîeceğim deve yoktur" buyurdu. Sonra Rasûlullah'a deve ganimetleri getirildi. Bunun üzerine: "Eş'arîler nerede, Eş'arîîer nerede?" dedi.Ebû Mûsâ dedi ki: Akabinde Rasûlullah bizlere yüksek hörgüç-lü ve beyazlı beş tane deve verdi. Biz develeri alınca biraz eğlendik. Ben arkadaşlarıma:
— Rasûlullah yaptığı yemini unuttu. Vallahi bizler Rasûlullah'ı yemininden gaflette bırakıp,unutturduk; biz bundan sonra felah bulmayız! dedim. Ve hemen Peygamberdin yanına döndük ve:
— Yâ Rasûlallah! Biz Sen'den bizleri develere yüklemeni (yânî bize deve vermeni) istemiştik. Sen de bizi deveye yüklemeyeceğine ye-mîn etmiştin. Biz Sen'in bu yeminini unuttun zannettik! dedik.Rasûlullah:
— "Şübhesiz sizleri develere yükleyen ancak Allah'tır. Vallahi ben eğer Allah isterse, birşeye yemîn eder de yemin ettiğim şeyden başkasını daha hayırlı görürsem, muhakkak o daha hayırlı olan işi yaparım ve yeminimi keffâretle çözerim" buyurdu

---

بَاب لُحُومِ الْخَيْلِ

5519 – حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ فَاطِمَةَ عَنْ أَسْمَاءَ قَالَتْ نَحَرْنَا فَرَسًا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَكَلْنَاهُ

Atların Etleri Bâbî
-....Bize Hişâm ibn Urve, Fâtıma bintu'l-Munzir'den tahdîs etti ki Esma bintu Ebî Bekr (R): Biz Rasûlullah (S) zamanında bir beygiri gerdanından kestik de onu yedik, demiştir.

5520 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ خَيْبَرَ عَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ وَرَخَّصَ فِي لُحُومِ الْخَيْلِ

-...Bize Hammâd ibn Zeyd, Amr ibn Dînâr'dan; o da Muhammed ibn Alî ibni'l-Hüseyin'den tahdîs etti ki, Câbir ibn Abdil-lah (R): Peygamber (S) Hayber muhasarası gününde eşek etlerinden yemeyi nehyetti, atların etleri hususunda ruhsat verdi, demiştir

---

بَاب لُحُومِ الْحُمُرِ الْإِنْسِيَّةِ فِيهِ عَنْ سَلَمَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

5521 - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ سَالِمٍ وَنَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ يَوْمَ خَيْبَرَ حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ تَابَعَهُ ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ وَقَالَ أَبُو أُسَامَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ سَالِمٍ

Ehlî Eşeklerin Etleri(Ni Yemenin Haram Kılınması) Babı
Bu konuda Seleme ibnu'l-Ekvâ'ın Peygamber'den rivayet ettiği hadîs vardır.
-...Bize Abde, Ubeydullah'tan; o da Sâlim'den; o da Nâfi'den; o da İbn Umer(R)'den:Peygamber(S)'in Hayber günü ehlî eşeklerin etlerinden nehyettiğini haber verdi..Bana Nâfi' tahdîs etti ki, Abdullah ibn Umer (R): Peygamber (S) evcil eşeklerin etlerinden nehyetti, demiştir.Abdullah ibnu'l-Mubârek, Ubeydullah'tan; o da Nâfi'den olmak üzere Yahya'ya mutâbaat etmiştir.Ebû Usâme de Ubeydullah'tan; o da Sâlim'den diye söylemiştir.

5523 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ وَالْحَسَنِ ابْنَيْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِمَا عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْمُتْعَةِ عَامَ خَيْبَرَ وَعَنْ لُحُومِ حُمُرِ الْإِنْسِيَّةِ

-....Bize Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da Muhammed ibn Ali nin iki oğlu Abdullah ile el-Hasen'den;onlar da babaları Muham-med'den haber verdi ki, Alî ibn Ebî Tâlib (R): Rasûlullah (S) Hayber yılında mut'a denilen muvakkat nikâhtan ve evcil eşeklerin etlerinden nehyetti, demiştir.

5524 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ عَمْرٍو عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ خَيْبَرَ عَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ وَرَخَّصَ فِي لُحُومِ الْخَيْلِ

-...Bize Hammâd ibn Zeyd, Amr ibn Dinar'dan; o da Muhammed ibn Alî el-Bâkır'dan tahdîs etti ki, Câbir ibn Abdillah (R): Peygamber (S) Hayber günü eşeklerin etleri(ni yemek)ten nehyetti,atların etleri hususunda ruhsat verdi, demiştir.

5525و5526 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عَدِيٌّ عَنْ الْبَرَاءِ وَابْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَا نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ

-...Şu'be şöyle demiştir: Bana Adiyy ibn Sabit tahdîs etti ki, el-Berâ ibn Âzib ile Abdullah ibn Ebî Evfâ (R) ikisi de: Peygamber (S) eşeklerin etlerini (yemekten) nehyetti, demişlerdir.

5527 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ أَبَا إِدْرِيسَ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا ثَعْلَبَةَ قَالَ حَرَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لُحُومَ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ تَابَعَهُ الزُّبَيْدِيُّ وَعُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ وَقَالَ مَالِكٌ وَمَعْمَرٌ وَالْمَاجِشُونُ وَيُونُسُ وَابْنُ إِسْحَاقَ عَنْ الزُّهْرِيِّ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ كُلِّ ذِي نَابٍ مِنْ السِّبَاعِ

-...Ebû İdrîs şöyle haber vermiştir: Ebû Sa'lebe el-Huşenî (R): Rasûlullah (S) ehlî eşeklerin etlerini haram kaldı, demiştir.Bu hadîsi İbn Şihâb'dan rivayet etmekte ez-Zubeydî ile Ukayl, Salih ibn Keysân'a mutâbaat etmişlerdir.İmâm Mâlik, Ma'mer ibn Râşid, el-Mâcişûn, Yûnus ibn Yezîd ve Muhammed ibn İshâk, ez-Zuhrî'den olmak üzere: Peygamber (S) dört ayaklı hayvanlardan azıdişli olanların hepsinden nehyetti, diye söylediler

---

5528 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَهُ جَاءٍ فَقَالَ أُكِلَتْ الْحُمُرُ ثُمَّ جَاءَهُ جَاءٍ فَقَالَ أُكِلَتْ الْحُمُرُ ثُمَّ جَاءَهُ جَاءٍ فَقَالَ أُفْنِيَتْ الْحُمُرُ فَأَمَرَ مُنَادِيًا فَنَادَى فِي النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يَنْهَيَانِكُمْ عَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ فَإِنَّهَا رِجْسٌ فَأُكْفِئَتْ الْقُدُورُ وَإِنَّهَا لَتَفُورُ بِاللَّحْمِ

-...Muhammed ibn Sîrîn'den; o da Enes ibn MâIik(R)'ten şöyle haber vermiştir:RasûIullah(S)'a bir gelen geldi de:
— Eşek yenildi, dedi.Bundan sonra bir gelen daha geldi ve o da:
— Eşekler yenildi, dedi. Sonra bir gelici daha geldi de:
— Eşekler tüketildi, dedi.Bunun üzerine Rasûlullah bir nidâcıya emretti, o da insanlar içinde:
— Şübhesiz Allah ve Rasûlü sizleri ehlî eşeklerin etlerinden neh-yediyorlar, çünkü eşek eti pistir!diye nida etti. Bu nida akabinde tencereler ters çevrilip döküldü, hâlbuki tencereler etlerle kaynayıp duruyordu

---

5529 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرٌو قُلْتُ لِجَابِرِ بْنِ زَيْدٍ يَزْعُمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ حُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ فَقَالَ قَدْ كَانَ يَقُولُ ذَاكَ الْحَكَمُ بْنُ عَمْرٍو الْغِفَارِيُّ عِنْدَنَا بِالْبَصْرَةِ وَلَكِنْ أَبَى ذَاكَ الْبَحْرُ ابْنُ عَبَّاسٍ وَقَرَأَ { قُلْ لَا أَجِدُ فِيمَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا }

-...Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs etti ki, Amr ibn Dînâr şöyle demiştir: Ben Câbir ibn Zeyd'e:
— Bâzı insanlar "Rasûlullah (S) ehlî eşeklerin etlerini yemekten nehyetti" diye söylüyorlar,dedim.
Câbir ibn Zeyd şöyle dedi:
— Bunu'Basra'da bizim yanımızda el-Hakem ibnu Amr el-Gıfârî (R) söylüyordu. Lâkin bunu ilimde bir deniz olan Abdullah ibn Ab-bâs men' edip, şu âyeti okudu: "De ki: Bana vahyolunanlar arasında, yiyen bir kimsenin yiyeceği içinde (sizin haram dediklerinizden böyle) haram edilmiş birşey bulmuyorum. Yalnız ölü, dökülen kan... *' (eI-En'âm:145)

بَاب أَكْلِ كُلِّ ذِي نَابٍ مِنْ السِّبَاعِ

5530 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيِّ عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ أَكْلِ كُلِّ ذِي نَابٍ مِنْ السِّبَاعِ تَابَعَهُ يُونُسُ وَمَعْمَرٌ وَابْنُ عُيَيْنَةَ وَالْمَاجِشُونُ عَنْ الزُّهْرِيِّ

Azıdişli Yırtıcı Hayvanların Hepsinin Yenmesinin Nehyi Babı
-... Bize Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da Ebû İdrîs el-Havlânî'den; o da Ebû Sa'lebe Cursûm elHuşenî(R)'den: Rasûlullah(S) dört ayaklı hayvanların azı dişi olanların hepsinin etini yemekten nehyetti, diye haber vermiştir.Bu hadîsi ez-Zuhrî'den rivayet etmekte Yûnus ibn Yezîd, Ma'-mer ibn Râşid, Sufyân ibn Uyeyne ve el-Mâcışûn; bunların dördü de İmâm Mâlik'e mutâbaat etmişlerdir

---

بَاب جُلُودِ الْمَيْتَةِ

5531 - حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ شِهَابٍ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِشَاةٍ مَيِّتَةٍ فَقَالَ هَلَّا اسْتَمْتَعْتُمْ بِإِهَابِهَا قَالُوا إِنَّهَا مَيِّتَةٌ قَالَ إِنَّمَا حَرُمَ أَكْلُهَا

Ölmüş Hayvanların Derileri Babı
-...Salih ibn Keysân şöyle demiştir: Bana İbn Şihâb tahdîs etti; ona da Ubeydullah ibnu Abdillah haber vermiştir: Ona da Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S) ölmüş bir koyunun yanından geçti de:
— "Bunun derisinden faydalansaydımz ya!" buyurdu. Sahâbîler:
— Bu, ölmüş bir hayvandır! dediler. Rasûlullah:
— "Ölü hayvanın ancak etini yemek haram kılındı" buyurdu.

5532 - حَدَّثَنَا خَطَّابُ بْنُ عُثْمَانَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حِمْيَرَ عَنْ ثَابِتِ بْنِ عَجْلَانَ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَنْزٍ مَيِّتَةٍ فَقَالَ مَا عَلَى أَهْلِهَا لَوْ انْتَفَعُوا بِإِهَابِهَا

-...Sabit ibn Aclân şöyle demiştir: Ben Saîci ibnu Cubeyr'den işittim, şöyle dedi: Ben İbn A.bbâs(R)'tan işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S) ölmüş bir dişi keçinin yanına uğradı da: "Bunun sâ-hibleri üzerine hiçbir günâh olmaz, keski bunun derisiyle faydalansa-lardı" buyurdu

---

بَاب الْمِسْكِ

5533 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا عُمَارَةُ بْنُ الْقَعْقَاعِ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ بْنِ عَمْرِو بْنِ جَرِيرٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ مَكْلُومٍ يُكْلَمُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلَّا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَكَلْمُهُ يَدْمَى اللَّوْنُ لَوْنُ دَمٍ وَالرِّيحُ رِيحُ مِسْكٍ

Misk(İn Hükmü) Babı
-....Ebû Hureyre (R): Rasûlullah (S): "Allah yolunda yaralanan herbir yaralı muhakkak kıyamet gününde yarası kan akıtarak gelir: Kanı kan renginden, kokusu ise misk kokusudur" buyurdu, demiştir

---

5534 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَثَلُ الْجَلِيسِ الصَّالِحِ وَالسَّوْءِ كَحَامِلِ الْمِسْكِ وَنَافِخِ الْكِيرِ فَحَامِلُ الْمِسْكِ إِمَّا أَنْ يُحْذِيَكَ وَإِمَّا أَنْ تَبْتَاعَ مِنْهُ وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ مِنْهُ رِيحًا طَيِّبَةً وَنَافِخُ الْكِيرِ إِمَّا أَنْ يُحْرِقَ ثِيَابَكَ وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ رِيحًا خَبِيثَةً

-...Bize Ebû Usâme Hammâd, Bureyd'den; o da Ebû Burde'den; o da Ebû Mûsâ(R)'dan tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "İyi arkadaş ile kötü arkadaşın meseli, misk taşıyıcısı ile ateş üfleyip saçan demirci körüğü gibidir: Misk taşıyıcısı ya sana bir mikdâr verir, yâhud sen ondan biraz satın alırsın, yâhud da ondan güzel bir koku bulur koklarsın. Demirci körüğüne gelince, onu üfürmesi ya senin elbiseni yakmak, yâhud da sen ondan çirkin bir koku koklamak durumundasın"

بَاب الْأَرْنَبِ

5535 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَنْفَجْنَا أَرْنَبًا وَنَحْنُ بِمَرِّ الظَّهْرَانِ فَسَعَى الْقَوْمُ فَلَغِبُوا فَأَخَذْتُهَا فَجِئْتُ بِهَا إِلَى أَبِي طَلْحَةَ فَذَبَحَهَا فَبَعَثَ بِوَرِكَيْهَا أَوْ قَالَ بِفَخِذَيْهَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَبِلَهَا

Tavşan (Etinin Halâl Olduğu) Babı
-... Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Biz Merru'z- Zahrân'da iken bir tavşan ürkütüp kaçırmıştık. Topluluk arkasından koştular, fakat yoruldular. Ben hayvanı tuttum ve onu (üvey babam) Ebû Talha'ya getirdim. Ebû Talha onu kesti. Sonra uyluğunun üst tarafını -yâhud şöyle demiştir: İki budunu- Peygamber(S)'e gönderdi, Peygamber de bunu kabul etti

---

بَاب الضَّبِّ

5536 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الضَّبُّ لَسْتُ آكُلُهُ وَلَا أُحَرِّمُهُ

Keler (Yemenin Halâl Olduğu) Babı
-... Abdullah ibn Dînâr tahdîs edip şöyle demiştir: Benİbn Umer(R)'den işittim: Peygamber (S): "Ben keleri yemem, onu haram da kılmam" buyurdu, diyordu

---

5537 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ أَنَّهُ دَخَلَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْتَ مَيْمُونَةَ فَأُتِيَ بِضَبٍّ مَحْنُوذٍ فَأَهْوَى إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ فَقَالَ بَعْضُ النِّسْوَةِ أَخْبِرُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَا يُرِيدُ أَنْ يَأْكُلَ فَقَالُوا هُوَ ضَبٌّ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَرَفَعَ يَدَهُ فَقُلْتُ أَحَرَامٌ هُوَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ لَا وَلَكِنْ لَمْ يَكُنْ بِأَرْضِ قَوْمِي فَأَجِدُنِي أَعَافُهُ قَالَ خَالِدٌ فَاجْتَرَرْتُهُ فَأَكَلْتُهُ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْظُرُ

-... Bize Abdullah ibn Mesleme, Mâlik'ten; o da İbn Şihâb'dan; o da Ebû Umâme ibn Sehl'den; o da Abdullah ibn Abbâs(R)'tan;' o Ja Hâlid ibnu'l-Velîd (R)'den olmak üzere şöyle tahdîs etti: Hâlid, Rasûlullah'ın beraberinde olarak Meymûne'nin evine girdi. Akabinde kızartılmış keler getirildi.Rasûlullah elini ona doğru uzattı. Tam bu sırada kadınlarından biri:
— Rasûîullah'a yemek istediği şeyin ne olduğunu haber verin, dedi.Oradakiler:
— Bu kelerdir yâ Rasûlallah! dediler. Rasûlullah elini kelerden kaldırdı. (Hâlid dedi ki:) Ben:
— Bu haram mıdır yâ Rasûlallah? diye sordum. Rasûlullah: "Hayır, lâkin bu benim kavmimin arazîsinde yoktur. Onun için ben bundan kendimi tiksiniyor hissederim" buyurdu. Bunun üzerine ben o keleri kendime doğru çektim de Rasûlullah bakarken onu yedim, demiştir

---

بَاب إِذَا وَقَعَتْ الْفَأْرَةُ فِي السَّمْنِ الْجَامِدِ أَوْ الذَّائِبِ

5538 – حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ يُحَدِّثُهُ عَنْ مَيْمُونَةَ أَنَّ فَأْرَةً وَقَعَتْ فِي سَمْنٍ فَمَاتَتْ فَسُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْهَا فَقَالَ أَلْقُوهَا وَمَا حَوْلَهَا وَكُلُوهُ قِيلَ لِسُفْيَانَ فَإِنَّ مَعْمَرًا

يُحَدِّثُهُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ مَا سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ يَقُولُ إِلَّا عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مَيْمُونَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَقَدْ سَمِعْتُهُ مِنْهُ مِرَارًا

Donmuş Yâhud Erimiş Yağ İçine Fare Düştüğü Zaman (Hüküm Nasıldır)?
-....ez-Zuhrî tahdîs edip şöyle demiştir: Bana Ubeydullah ibnu Abdillah ibn Utbe haber Verdi ki, kendisi İbn Abbâs'tan işit-miştir: O da Meymûne'den şöyle tahdîs ediyordu: Yağ içine bir fare düştü de orada öldü. Bu, Peygamber'e soruldu. Peygamber (S):
— "Fare ile etrafındakileri (alıp hepsini) atınız ve yağı yiyiniz" buyurdu.(Buhârî'nin üstadı Alî ibnu'l-Medînî tarafından râvî) Sufyân ibn Uyeyne'ye:
— Ma'mer bu hadîsi ez-Zuhrî'den; o da Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den; o da Ebû Hureyre'den tahdîs ediyor, denildi. Sufyân:
— Ben ez-Zuhrî'den bunu söylerken işitmedim. Aneak Ubeydul-lah'tan; o da İbn Abbâs'tan; o da Meymûne'den; o da Peygamber'-den senediyle olmak üzere işittim. Ve ben bu hadîsi Zuhrî'den birçok kerre işitmişimdir, dedi

---

5539 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ الدَّابَّةِ تَمُوتُ فِي الزَّيْتِ وَالسَّمْنِ وَهُوَ جَامِدٌ أَوْ غَيْرُ جَامِدٍ الْفَأْرَةِ أَوْ غَيْرِهَا قَالَ بَلَغَنَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِفَأْرَةٍ مَاتَتْ فِي سَمْنٍ فَأَمَرَ بِمَا قَرُبَ مِنْهَا فَطُرِحَ ثُمَّ أُكِلَ عَنْ حَدِيثِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ

-...Zuhrî'ye; zeytin yağı içine, donmuş yâhud donmamış tereyağı içine düşüp de ölen bir hayvan, bir fare yâhud başka bir canlının hükmü sorulduğunda, Zuhrî: Bize, Rasûlullah'm yağ içinde ölmüş farenin ve fareye yakın olan kısımların alınıp atılmasını, sonrasının yenilmesini emrettiği, Ubeydullah ibn Abdillah hadîsinden olarak ulaştı, demiştir.

5540 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مَيْمُونَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَتْ سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ فَأْرَةٍ سَقَطَتْ فِي سَمْنٍ فَقَالَ أَلْقُوهَا وَمَا حَوْلَهَا وَكُلُوهُ

-..Bize Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da Ubeydullah ibn Abdillah'tan o da ibn Abbâs'tan; o da Meymûne(R)'den tahdîs etti ki, Meymûne: Peygamber(S)'e yağ içine düşmüş farenin hükmü soruldu da: "Fareyi ve etrafındaki kısmı atınız ve o yağı yiyiniz" buyurdu, demiştir.

بَاب الْوَسْمِ وَالْعَلَمِ فِي الصُّورَةِ

5541 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ حَنْظَلَةَ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ كَرِهَ أَنْ تُعْلَمَ الصُّورَةُ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُضْرَبَ تَابَعَهُ قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا الْعَنْقَزِيُّ عَنْ حَنْظَلَةَ وَقَالَ تُضْرَبُ الصُّورَةُ

İnsan Ve Hayvanın Yüzüne Damga Ve Alâmet Vurulmasının Nehyi) Babı
-....İbnUmer (R) yüzün alâmetlenmesini kerîh görmüştür.İbn Umer:
— Peygamber (S), yüzün, suratın alâmetlenip döğün yapılmasını nehyetti, demiştir.Kuteybe ibn Saîd: Bize el-Menkazî, Hanzala'dan tahdîs etti de, bunda: "Yüzün vurulmasını nehyetti, dedi" şeklindeki hadîsi rivayet etmekte Ubeydullah ibn Musa'ya mutâbaat etmiştir

5542 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَخٍ لِي يُحَنِّكُهُ وَهُوَ فِي مِرْبَدٍ لَهُ فَرَأَيْتُهُ يَسِمُ شَاةً حَسِبْتُهُ قَالَ فِي آذَانِهَا

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) deve ahırında zekât develeriyle meşgul bulunduğu bir sırada yeni doğan kardeşim Abdullah'ı teberrüken hurma çiğnemiyle damağını oğalaması için yanına girdim. Bu sırada Peygamber'i zekât koyunlarına -öyle sanırım ki kulaklarına damga vururken gördüm

---

بَاب إِذَا أَصَابَ قَوْمٌ غَنِيمَةً فَذَبَحَ بَعْضُهُمْ غَنَمًا أَوْ إِبِلًا بِغَيْرِ أَمْرِ أَصْحَابِهِمْ لَمْ تُؤْكَلْ لِحَدِيثِ رَافِعٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ طَاوُسٌ وَعِكْرِمَةُ فِي ذَبِيحَةِ السَّارِقِ اطْرَحُوهُ

Bir Topluluk Kâfirlerden Bir Ganimet Elde Ettiğinde, Kendilerinden Bâzıları Taksimden Önce Sâhiblerinin Emri Olmaksızın Koyun Yâhud Deve Keserlerse, Râfi' İbn Hadîc'in Peygamber'den Rivayet Ettiği Hadîsten Dolayı, O Hayvan Yenilmez Tâvûs ibn Keysân île İkrime, hırsızın kestiği hayvan hakkında: Onu atınız (yemeyiniz, çünkü haramdır), demişlerdir

---

5543 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبَايَةَ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ قُلْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّنَا نَلْقَى الْعَدُوَّ غَدًا وَلَيْسَ مَعَنَا مُدًى فَقَالَ مَا أَنْهَرَ الدَّمَ وَذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ فَكُلُوهُ مَا لَمْ يَكُنْ سِنٌّ وَلَا ظُفُرٌ وَسَأُحَدِّثُكُمْ عَنْ ذَلِكَ أَمَّا السِّنُّ فَعَظْمٌ وَأَمَّا الظُّفُرُ فَمُدَى الْحَبَشَةِ وَتَقَدَّمَ سَرَعَانُ النَّاسِ فَأَصَابُوا مِنْ الْغَنَائِمِ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي آخِرِ النَّاسِ فَنَصَبُوا قُدُورًا فَأَمَرَ بِهَا فَأُكْفِئَتْ وَقَسَمَ بَيْنَهُمْ وَعَدَلَ بَعِيرًا بِعَشْرِ شِيَاهٍ ثُمَّ نَدَّ بَعِيرٌ مِنْ أَوَائِلِ الْقَوْمِ وَلَمْ يَكُنْ مَعَهُمْ خَيْلٌ فَرَمَاهُ رَجُلٌ بِسَهْمٍ فَحَبَسَهُ اللَّهُ فَقَالَ إِنَّ لِهَذِهِ الْبَهَائِمِ أَوَابِدَ كَأَوَابِدِ الْوَحْشِ فَمَا فَعَلَ مِنْهَا هَذَا فَافْعَلُوا مِثْلَ هَذَا

-....Râfi' ibn Hadîc (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber'e:
— Bizler yarın düşmanla karşılaşırız. (Hayvan kesmek için) yanımızda bıçaklar da yoktur? dedim.
Peygamber (S):
— "Üzerlerine Allah'ın ismi anılıp da bol kan akıtan herşeyle kesilen hayvanları yiyiniz; kesici âlet diş ve tırnak olmadığı müddetçe. Bunun sebebini sizlere söyleyeceğim: Dişe gelince; o bir kemiktir (kesmez), tırnağa gelince; o da Habeşliler'in bıçaklarıdır" buyurdu.(Râfi' dedi ki:) İnsanların sür'atli olanları, yânî öncüleri ileri gittiler de bâzı ganimetlerden elde ettiler. Peygamber (S) de ordunun arkasında idi. Önde gidenler (ganimet hayvanlarından kesip) tencereleri dikmişlerdi. Peygamber gelince emretti de tencereler devrildi. Peygamber ganîmet mallarını taksim etti ve taksimde bir deveyi on koyuna denk saydı. Sonra ordunun önünde bulunanlardan bir deve kaçtı, onların yanlarında atlar da yoktu. Mücâhidlerden biri ona ok atıp vurdu.Bu suretle Allah o deveyi hareketten alıkoyup habsetti. Bunun üzerine Peygamber:
— "Şübhesiz vahşî hayvanların kaçakları olduğu gibi, ehlî hayvanların da kaçakları vardır. Hayvanlardan biri bu işi yapar, kaçarsa, ona böyle muamele ediniz" buyurdu

---

بَاب إِذَا نَدَّ بَعِيرٌ لِقَوْمٍ فَرَمَاهُ بَعْضُهُمْ بِسَهْمٍ فَقَتَلَهُ فَأَرَادَ إِصْلَاحَهُمْ فَهُوَ جَائِزٌ لِخَبَرِ رَافِعٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

5544 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ عُبَيْدٍ الطَّنَافِسِيُّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبَايَةَ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ جَدِّهِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَنَدَّ بَعِيرٌ مِنْ الْإِبِلِ قَالَ فَرَمَاهُ رَجُلٌ بِسَهْمٍ فَحَبَسَهُ قَالَ ثُمَّ قَالَ إِنَّ لَهَا أَوَابِدَ كَأَوَابِدِ الْوَحْشِ فَمَا غَلَبَكُمْ مِنْهَا فَاصْنَعُوا بِهِ هَكَذَا قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا نَكُونُ فِي الْمَغَازِي وَالْأَسْفَارِ فَنُرِيدُ أَنْ نَذْبَحَ فَلَا تَكُونُ مُدًى قَالَ أَرِنْ مَا نَهَرَ أَوْ أَنْهَرَ الدَّمَ وَذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ فَكُلْ غَيْرَ السِّنِّ وَالظُّفُرِ فَإِنَّ السِّنَّ عَظْمٌ وَالظُّفُرَ مُدَى الْحَبَشَةِ

Bir Topluluğa Âid Bir Deve Kaçtığında Onu Topluluktan Bâzısı Ok Atıp Da Öldürdüğü Zaman Bu Fiiliyle Topluluğun İyiliğini İrâde Etmiş Olursa, Bu İşi Caizdir.
Çünkü Râfi'in Peygamber'den getirdiği şu haberi buna delâlet eder:
-....Râfi' ibn Hadîc şöyle demiştir: Bizler bir seferde Peygamber(S)'in maiyyetinde idik.Ganîmet develerinden biri kaçtı. Râfi' dedi ki: Bir adam onu ok atıp vurdu, böylece onu hareketsiz bıraktı.
Râfi' dedi ki: Sonra Peygamber (S):
— "Vahşîhayvanların kaçakları olduğu gibi, bu develerin de kaçakları vardır. Onlardan size galebe edeni olursa, ona böyle muamele edip vurunuz" buyurdu. Râfi' dedi ki: Ben:
— Yâ Rasûlallah! Bizler gazvelerde ve seferlerde bulunuyoruz, bu sırada hayvan boğazlamak istiyoruz, fakat beraberimizde bıçaklar bulunmuyor (kılıçlarımızı da bu işte köreltmek istemiyoruz)?dedim.
Peygamber:
— "Üzerine Allah 'in ismi anılmış olarak kan akıtan bir şeye bak -yâhud: Bol kan akıtan herhangi birşeyle öldür- de onu ye! Bu şey diş ve tırnak olmasın. Çünkü diş bir kemiktir (kesmez). Tırnak da Habeşliler'in bıçaklarıdır" buyurdu.Buhârî burada da yine Râfi' hadîsine işaretle istidlal etmiş, sonra hadîsin başka yoldan bir rivayetini tam olarak sevkeylemiştir.

بَاب إِذَا أَكَلَ الْمُضْطَرُّ لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهِلَّ بِهِ لِغَيْرِ اللَّهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ } وَقَالَ { فَمَنْ اضْطُرَّ فِي مَخْمَصَةٍ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ } وَقَوْلِهِ { فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ وَمَا لَكُمْ أَنْ لَا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ إِلَيْهِ } { وَإِنَّ كَثِيرًا لَيُضِلُّونَ بِأَهْوَائِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ } وَقَوْلِهِ جَلَّ وَعَلَا { قُلْ لَا أَجِدُ فِيمَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا } قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ مُهْرَاقًا { أَوْ لَحْمَ خِنْزِيرٍ فَإِنَّهُ رِجْسٌ أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ } وَقَالَ { فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمْ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ }

Muhtâc Ve Çaresiz Olan Kimsenin, Yüce Allah Şu Kavilleriyle Ruhsat Verdiği İçin, Haramlardan Yemesi(Nin Cevazı) Babı:'Ey îmân edenler, size rızk olarak verdiğimiz şeylerin en temiz olanlarından yiyin, Allah'a şükredin, eğer hakîkaten O'na kulluk ediyorsanız. O size ölüyü, kanı, domuz etini, bir de Allah'tan başkası için kesileni kat Hyyen haram kıldı. Fakat kim bunlardan yemeğe mecbur kalırsa –kimseye saldırmamak ve sınırı geçmemek şartıyle- onun üzerine günâh yoktur.Şübhesiz, ki, Allah çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir" (el-Bakara: 172-173).".... Kim son derece açlık hâlinde çaresiz kalırsa, günâha meyi maksadı olmaksızın (haram olan etlerden yiyebilir).
Çünkü Allah çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir"(el-Mâide: 3)."Artık üzerine Allah'ın ismi anılanlardan yiyin, eğer O'nun âyetlerine îmân edenlerseniz. O, size kendisine kat'î surette muztarr ve muhtâc bulunduklarınız müstesna olmak üzere- neleri haram kıldığını ayrı ayrı bildirmişken, üzerlerine Allah'ın adı anılmış olanlardan yememeniz de ne oluyor? Muhakkak ki, birçokları (ifâde edecek deliller) ile olmayarak, hevâlarıyle halkı herhalde saptıracaklar dır.Şübhesiz ki, Rabb 'in haddi aşanları en çok bilendir" (en-En'âm: 118-119) ."De ki; Bana vahyolunanlar arasında yiyen bir kimsenin yiyeceği içinde (sizin haram dediklerinizden böyle) haram edilmiş birşey bulmuyorum. Yalnız gerek ölü, gerek dökülen

kan, gerek domuz eti -ki bu şübhesiz bir murdardır- yâhud Allah'tan başkasının adına boğazlanmış bir fısk olmak müstesnadır. (Bunlar haramdır, bununla beraber) kim muztarr kalırsa tecâvüz etmemek ve (zaruret mikdârını) aşmamak üzere (bunlardan yiyebilir). Çünkü Rabb 'in çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir" (ei-En'âm: İ45)İbn Abbâs "Damen mesfûkan", "Muherâkan" ma'nâsınadır, demiştir."Artık Allah'ın size rızk olarak verdiği şeylerden halâl ve temiz olarak yiyin. Allah'ın m'metlerine şükredin,eğer O'na kulluk edeceksiniz* O, size ancak ölüyü, kanı, domuz etini, bir de Allah'tan başkası için kesilmiş olan hayvanları haram kıldı. Bununla beraber kim bunlardan yemeğe muztarr kalırsa, kimseye saldırmamak ve haddi geçmemek sortiyle (yiyebilir). Çünkü Allah hakkıyle mağfiret edici, kemâliyle merhamet eyleyicidir'" (en-Nahl: 114-115).Başlıktaki Zebâih, Zebîha'mn cem'idir. Zebîha, Mezbûha ma'nâsma olup, boğazlanan hayvan demektir. Sayd da ikinci bâbdan masdardır. Sayd, bazen Ma-sîd yânî avlanmış hayvan ma'nâsma da kullanılır. Nitekim "Lâ taktulu1s-sayde ve entüm hurum" (el-Mâide: 95) âyetinde böyledir. işte bu kitâb, Zebîha denilen kesim hayvanları ile av hayvanlarına dâir bâb-ları ihtiva edecektir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الْأَضَاحِيِّ

بَاب سُنَّةِ الْأُضْحِيَّةِ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ هِيَ سُنَّةٌ وَمَعْرُوفٌ

5545 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ زُبَيْدٍ الْإِيَامِيِّ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَوَّلَ مَا نَبْدَأُ بِهِ فِي يَوْمِنَا هَذَا أَنْ نُصَلِّيَ ثُمَّ نَرْجِعَ فَنَنْحَرَ مَنْ فَعَلَهُ فَقَدْ أَصَابَ سُنَّتَنَا وَمَنْ ذَبَحَ قَبْلُ فَإِنَّمَا هُوَ لَحْمٌ قَدَّمَهُ لِأَهْلِهِ لَيْسَ مِنْ النُّسُكِ فِي شَيْءٍ فَقَامَ أَبُو بُرْدَةَ بْنُ نِيَارٍ وَقَدْ ذَبَحَ فَقَالَ إِنَّ عِنْدِي جَذَعَةً فَقَالَ اذْبَحْهَا وَلَنْ تَجْزِيَ عَنْ أَحَدٍ بَعْدَكَ قَالَ مُطَرِّفٌ عَنْ عَامِرٍ عَنْ الْبَرَاءِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ ذَبَحَ بَعْدَ الصَّلَاةِ تَمَّ نُسُكُهُ وَأَصَابَ سُنَّةَ الْمُسْلِمِينَ

Udhiye Sünneti Babı îbn Umer de: 'Udhiye, yânı kurbân sünnettir ve ina'rûftur (iyi birşeydir)" demiştir.
-....Bize Şu'be, Zubeyd el-Eyâmî'den; o da Şa'bî'den tahdîs etti ki, el-Berâ ibn Âzib (R) şöyle demiştir: Peygamber (S- kurbân bayramı hutbesinde):
— "Bu günümüzde ilk yapmaya başlayacağımız iş, namaz kılarız, sonra (evlerimize) döner ve kurbanlarımızı keseriz. Her kim böyle yaparsa sünnetimize uygun iş yapmış olur. Her kim de namazdan önce kurbanı keserse, bu ancak ehline takdim ettiği bir et demek olup, kurban ibadetiyle hiçbir münâsebeti yoktur" buyurdu.Bunun üzerine namazdan evvel kurbânım kesmiş olarak Ebû Bur-de ayağa kalktı da:
— (Yâ Rasûlallah!) Yanımda henüz yaşına basmamış bir çebiş var, dedi. Peygamber:
— "Onu (kurban olarak) kes, lâkin senden sonra böylesi hiçbir kimse için yetmez" buyurdu. Mutarrıf, Âmir eş-Şa'bî'den; o da el-Berâ'dan söyledi ki, Peygamber (S):
— "Her kim namazdan sonra keserse, kurban kesme ibâdeti tamâm olmuş ve müslümânların sünnetine isabet etmiş olur" buyurmuştur

---

5546 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَإِنَّمَا ذَبَحَ لِنَفْسِهِ وَمَنْ ذَبَحَ بَعْدَ الصَّلَاةِ فَقَدْ تَمَّ نُسُكُهُ وَأَصَابَ سُنَّةَ الْمُسْلِمِينَ

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Her kim namazdan evvel kurbanını keserse, o ancak kendi nefsi için kesmiş olur. Her kim namazdan sonra keserse nüsükü yânı kurban kesme ibâdeti tamâm olmuş ve müslümânların sünnetine isabet etmiş olur"

بَاب قِسْمَةِ الْإِمَامِ الْأَضَاحِيَّ بَيْنَ النَّاسِ

5547 - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ بَعْجَةَ الْجُهَنِيِّ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ الْجُهَنِيِّ قَالَ قَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَصْحَابِهِ ضَحَايَا فَصَارَتْ لِعُقْبَةَ جَذَعَةٌ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَارَتْ لِي جَذَعَةٌ قَالَ ضَحِّ بِهَا

İmâmın, İnsanlar Arasında Kurbanlık Hayvanlar Taksim Etmesi Babı

-...Ukbe ibnu Âmir el-Cuhenî (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) sahâbîleri arasında birtakım kurbanlık hayvanlar taksim etti. Ben Ukbe'ye de bir yaşına yakın bir dişi çebiş isabet etti. Ben:

— Yâ Rasûlallah! Bana düşen bir yaşına yakın dişi bir keçi çebi-şidir! dedim. Rasûlullah:

— "Onu sen kurban et!" buyurdu

بَاب الْأُضْحِيَّةِ لِلْمُسَافِرِ وَالنِّسَاءِ

5548 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهَا وَحَاضَتْ بِسَرِفَ قَبْلَ أَنْ تَدْخُلَ مَكَّةَ وَهِيَ تَبْكِي فَقَالَ مَا لَكِ أَنَفِسْتِ قَالَتْ نَعَمْ قَالَ إِنَّ هَذَا أَمْرٌ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَى بَنَاتِ آدَمَ فَاقْضِي مَا يَقْضِي الْحَاجُّ غَيْرَ أَنْ لَا تَطُوفِي بِالْبَيْتِ فَلَمَّا كُنَّا بِمِنًى أُتِيتُ بِلَحْمِ بَقَرٍ فَقُلْتُ مَا هَذَا قَالُوا ضَحَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَزْوَاجِهِ بِالْبَقَرِ

Yolcu Ve Kadın İçin Kurban Babı

-...Bize Sufyân ibn Uyeyne, Abdurrahmân ibnu'l-Kaasım'dan; o da babası el-Kaasım ibn Muhammed'den; o da Âişe(R)'den tahdîs etti ki, Mekke'ye girmeden önce Şerif mevkiinde Âişe hayz olmuş, bundan dolayı ağlarken yanma Peygamber girip:

— "Neyin var? Hayız mı oldun?" diye sormuş. Âişe:

— Evet, demiştir. Peygamber (S):

— "Bu, Allah'ın Âdem kızları üzerine yazdığı birşeydir. Hacıların eda edecekleri mensekleri sen de eda et. Şu kadar ki, hayızh bulunduğun müddetçe Beyt'i tavaf etme" buyurmuştur. Âişe dedi ki: Nihayet biz Minâ'da olduğumuz zaman bana sığır eti getirildi. Ben:

— Bu nedir? dedim. Getirenler:

— Rasûlullah zevceleri adına sığır kurban etti, dediler

بَاب مَا يُشْتَهَى مِنْ اللَّحْمِ يَوْمَ النَّحْرِ

5549 - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُلَيَّةَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ النَّحْرِ مَنْ كَانَ ذَبَحَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَلْيُعِدْ فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ هَذَا يَوْمٌ يُشْتَهَى فِيهِ اللَّحْمُ وَذَكَرَ جِيرَانَهُ وَعِنْدِي جَذَعَةٌ خَيْرٌ مِنْ شَاتَيْ لَحْمٍ فَرَخَّصَ لَهُ فِي ذَلِكَ فَلَا أَدْرِي بَلَغَتْ الرُّخْصَةُ مَنْ سِوَاهُ أَمْ لَا ثُمَّ انْكَفَأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى كَبْشَيْنِ فَذَبَحَهُمَا وَقَامَ النَّاسُ إِلَى غُنَيْمَةٍ فَتَوَزَّعُوهَا أَوْ قَالَ فَتَجَزَّعُوهَا

Kurban Bayramının Birinci Günü Et Arzu Edilmesi Babı

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Kurban bayramının birinci günü Peygamber (S):

— "Her kim namazdan evvel kurbanını kesmişse, bir daha kessin!" buyurdu. Bunun üzerine bir adam ayağa kalktı da:

—Yâ Rasûlallah,bu,kendisinde et yemek arzu edilen bir gündür,dedi ve komşularının fakirliğini zikretti ve

— Benim yanımda henüz yaşına basmamış dişi bir çebiş vardır ki, o iki et davarından daha hayırlıdır, dedi. Rasûlullah ona bunu kurban etmesine ruhsat verdi.Enes dedi ki: Ben bu ruhsatın ondan başka insanlara ulaşıp ulaşmadığını bilmiyorum.Bundan sonra Peygamber (hutbe yerinden kesme yerine) döndü de iki koçun yanına varıp onları kesti. İnsanlar küçük bir sürünün yanına vardılar da onu aralarında dağıttılar -yâhud onu aralarında hisse hisse taksim ettiler

---

بَاب مَنْ قَالَ الْأَضْحَى يَوْمُ النَّحْرِ

5550 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الزَّمَانَ قَدْ اسْتَدَارَ كَهَيْئَتِهِ يَوْمَ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ السَّنَةُ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ثَلَاثٌ مُتَوَالِيَاتٌ ذُو الْقَعْدَةِ وَذُو الْحِجَّةِ وَالْمُحَرَّمُ وَرَجَبُ مُضَرَ الَّذِي بَيْنَ جُمَادَى وَشَعْبَانَ أَيُّ شَهْرٍ هَذَا قُلْنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَسَكَتَ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيُسَمِّيهِ بِغَيْرِ اسْمِهِ قَالَ أَلَيْسَ ذَا الْحِجَّةِ قُلْنَا بَلَى قَالَ أَيُّ بَلَدٍ هَذَا قُلْنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَسَكَتَ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيُسَمِّيهِ بِغَيْرِ اسْمِهِ قَالَ أَلَيْسَ الْبَلْدَةَ قُلْنَا بَلَى قَالَ فَأَيُّ يَوْمٍ هَذَا قُلْنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَسَكَتَ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيُسَمِّيهِ بِغَيْرِ اسْمِهِ قَالَ أَلَيْسَ يَوْمَ النَّحْرِ قُلْنَا بَلَى قَالَ فَإِنَّ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ قَالَ مُحَمَّدٌ وَأَحْسِبُهُ قَالَ وَأَعْرَاضَكُمْ عَلَيْكُمْ حَرَامٌ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا فِي بَلَدِكُمْ هَذَا فِي شَهْرِكُمْ هَذَا وَسَتَلْقَوْنَ رَبَّكُمْ فَيَسْأَلُكُمْ عَنْ أَعْمَالِكُمْ أَلَا فَلَا تَرْجِعُوا بَعْدِي ضُلَّالًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ أَلَا لِيُبَلِّغْ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ فَلَعَلَّ بَعْضَ مَنْ يَبْلُغُهُ أَنْ يَكُونَ أَوْعَى لَهُ مِنْ بَعْضِ مَنْ سَمِعَهُ وَكَانَ مُحَمَّدٌ إِذَا ذَكَرَهُ قَالَ صَدَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ أَلَا هَلْ بَلَّغْتُ أَلَا هَلْ بَلَّغْتُ مَرَّتَيْنِ

Yevmu'l-Adhâ, Nahr Günüdür {Diğer Günler Değil) Diyen Kimse Babı

-... Bize Eyyûb es-Sahtıyânî, Muhammed ibn Sîrîn'den; o da Abdurrahmân ibn Ebî Bekre'den; o da Ebû Bekre ibnu'l-Hâris(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S) -Minâ'da yaptığı hutbede-şöyle buyurmuştur.

— "Zaman, Allah'ın gökleri ve yeri yarattığı günkü ilk vaziyetine dönmüştür. Bir yıl (ay ölçüsü ile) oniki aydır. Bunlardan dördü haram aylardır ki, üçü arka arkaya zu'lka'de, zu'lhicce, muharrem'dir.(Dördüncü) Mudar kabilesinin ayı olan receb'dir. O, cumâdâ'l-âhire ile şa'bân arasındadır".Sonra Peygamber:

— "Bu ay hangi aydır?" diye sordu. Biz:

— Allah ve Rasülü daha iyi bilir! dedik.

Rasûlullah sükût etti. Biz Rasûlullah bu aya eski adından başka bir ad verecek sandık. Sonra:

— "Zu'l-hicce (ayı) değil midir?" buyurdu. Biz:

— Evet zu'1-hicce'dir! dedik. Rasûlullah:

— "Bu içinde bulunduğunuz hangi beldedir?" buyurdu. Biz:

— Allah ve Rasûlü daha iyi bilir! dedik. Rasûlullah sustu. Hattâ biz Rasûlullah Mekke'ye yeni bir isim verecek sandık. Sonra:

— "Bu Belde (yânî Mekke) değil midir?" buyurdu. Biz:

— Evet Belde'dir! dedik. Rasûlullah:

— "Bu hangi gündür?" diye sordu.

— Allah ve Rasûlü en bilendir! dedik. Yine Rasûlullah sükût etti. Hattâ biz, bu güne eski adından başka bir ad verecek sandık. Rasûlullah:

— "Nahr günü değil midir?" buyurdu. Biz:

— Evet nahr günüdür! dedik.(Bu mukaddime sorulardan) sonra Rasûlullah şöyle buyurdu:

— "Şu hâlde iyi biliniz ki, kanlarınız ve mallarınız -Muhammed ibn Şîrîn: Ben İbn Ebî Bekre'nin şunu da söylediğim sanıyorum: Ve ırzlarınız, bu ayınızda, bu beldenizde, bu gününüzün haram olduğu gibi haramdır (her türlü saldırıdan korunmuştur). Sizler Rabb'inize kavuşacaksınız da Rabb'iniz sizlere bütün amellerinizden soracaktır. Aklınızı başınıza toplayın da benden sonra birbirinizin boyunlarına vuracak sapıklar hâline dönmeyin. Dikkat edin! Bu nasihatlerimi burada hazır bulunanlarınız, burada bulunmayan müstakbel nesillere tebliğ etsin! Olabilir ki, kendisine bu tebliğ ulaşan kimselerin bâzısı, burada bulunup da bizzat işiten bâzı kimselerden daha iyi anlayıp bellemiş olur."Râvî Muhammed ibn Şîrîn bu hadîsi zikrettiği zaman: Peygamber doğru söyledi, der idi. Bundan sonra Peygamber:
— "Dikkat edin! Tebliğ ettim mi? Dikkat edin! Tebliğ ettim mi?" buyurdu

---

بَاب الْأَضْحَى وَالْمَنْحَرِ بِالْمُصَلَّى

5551 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ قَالَ كَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَنْحَرُ فِي الْمَنْحَرِ قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ يَعْنِي مَنْحَرَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Bayram Namazı Kılma Ve Deve Nahr Etme Yerinin Musallada Olduğu Babı
-...Bize Ubeydullah el-Umerî tahdîs etti ki, Nâfi': Abdullah ibn Umer, devesini, nahr etme yeri olan Menhar'da gerdanından keserdi, demiştir. Râvî Ubeydullah: Nâfi', Peygamber'in deve kurbanım nahr ettiği yeri kasdediyor, demiştir

---

5552 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ كَثِيرِ بْنِ فَرْقَدٍ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْبَحُ وَيَنْحَرُ بِالْمُصَلَّى

-...Bize el-Leys, Kesîr ibn Ferkad'den;o da Nâfi'den tahdîs etti.Nâfi'e de Abdullah ibn Umer (R) haber verip : Rasûlullah (S) musallada kurban davarını boğazlar ve kurban devesini gerdanından keserdi, demiştir

---

بَاب فِي أُضْحِيَّةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكَبْشَيْنِ أَقْرَنَيْنِ وَيُذْكَرُ سَمِينَيْنِ وَقَالَ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ سَمِعْتُ أَبَا أُمَامَةَ بْنَ سَهْلٍ قَالَ كُنَّا نُسَمِّنُ الْأُضْحِيَّةَ بِالْمَدِينَةِ وَكَانَ الْمُسْلِمُونَ يُسَمِّنُونَ

Peygamber(S)'İn Kurbanlığının Boynuzlu İki Koç Olduğu Hakkında
Bu iki koçun semiz oldukları da zikrolunuyor.Yahya ibn Saîd dedi ki:Ben Ebû Umâme ibn Sehl'den işittim: Bizler Medine'de kurbanlığı besleyip semizletirdik,müslümânlar da kurbanlıklarını besleyip semizletirlerdi, dedi

---

5553– حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُضَحِّي بِكَبْشَيْنِ وَأَنَا أُضَحِّي بِكَبْشَيْنِ

-...Bize Abdulazîz ifanu Suheyb tahdîs edip şöyle dedi: Ben Enes ibn MâIik(R)'ten işittim, o: Peygamber (S) iki koç kurban ederdi, ben de iki koç kurban ediyorum, dedi

---

5554 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْكَفَأَ إِلَى كَبْشَيْنِ أَقْرَنَيْنِ أَمْلَحَيْنِ فَذَبَحَهُمَا بِيَدِهِ تَابَعَهُ وُهَيْبٌ عَنْ أَيُّوبَ وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ وَحَاتِمُ بْنُ وَرْدَانَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَنَسٍ

-... Bize Abdu'l-Vahhâb, Eyyûb'dan; o da Ebû Kılâbe'den; o da Enes'ten: Rasûlullah (S) alacalı, boynuzlu iki koçun yanına döndü de onları kendi eliyle boğazladı, diye tahdîs etti.Bu hadîsi Eyyûb'dan; o da Ebû Kılâbe'den rivayet etmekte, Abdu'l-Vahhâb'a Vuheyb ibn Hâlid el-Basrî mutâbaat etmiştir. İs-mâîl ibn Uleyye ile Hatim ibnu Verdân da: Eyyûb'dan; o da İbn Sî-rîn'den; o da Enes'ten senediyle söylemişlerdir.

5555- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَاهُ غَنَمًا يَقْسِمُهَا عَلَى صَحَابَتِهِ ضَحَايَا فَبَقِيَ عَتُودٌ فَذَكَرَهُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ ضَحِّ أَنْتَ بِهِ

-...Bize el-Leys, Yezîd'den; o da Ebû'l-Hayr'dan; o da Ukbe ibn Âmir(R)'den,Peygamber(S)'in ona, sahâbîlerine taksîm etmek üzere birtakım kurbanlıklar sürüsü verdiğini,kendisine onlardan yaşına ulaşmamış bir oğlak kaldığını, bunu Peygamber'e zikrettiğinde Peygamber(S)'in "Sen de onu kurban et!" buyurduğunu tahdîs etti

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَبِي بُرْدَةَ ضَحِّ بِالْجَذَعِ مِنْ الْمَعَزِ وَلَنْ تَجْزِيَ عَنْ أَحَدٍ بَعْدَكَ

5556 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُطَرِّفٌ عَنْ عَامِرٍ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ ضَحَّى خَالٌ لِي يُقَالُ لَهُ أَبُو بُرْدَةَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَاتُكَ شَاةُ لَحْمٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ عِنْدِي دَاجِنًا جَذَعَةً مِنْ الْمَعَزِ قَالَ اذْبَحْهَا وَلَنْ تَصْلُحَ لِغَيْرِكَ ثُمَّ قَالَ مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَإِنَّمَا يَذْبَحُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ ذَبَحَ بَعْدَ الصَّلَاةِ فَقَدْ تَمَّ نُسُكُهُ وَأَصَابَ سُنَّةَ الْمُسْلِمِينَ تَابَعَهُ عُبَيْدَةُ عَنْ الشَّعْبِيِّ وَإِبْرَاهِيمَ وَتَابَعَهُ وَكِيعٌ عَنْ حُرَيْثٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ وَقَالَ عَاصِمٌ وَدَاوُدُ عَنْ الشَّعْبِيِّ عِنْدِي عَنَاقُ لَبَنٍ وَقَالَ زُبَيْدٌ وَفِرَاسٌ عَنْ الشَّعْبِيِّ عِنْدِي جَذَعَةٌ وَقَالَ أَبُو الْأَحْوَصِ حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ عَنَاقٌ جَذَعَةٌ وَقَالَ ابْنُ عَوْنٍ عَنَاقٌ جَذَعٌ عَنَاقُ لَبَنٍ

Peygamber(S)'İn Ebû Burde İb\ Niyâr'a: "Sen, çebiş olan o keçi oğlağını kurban yap, fakat bu çebiş senden sonra hiçbir kimse için yetmeyecektir"Buyurması Babı

-..Bize Mutarrıf, Âmir eş-Şa'bî'den tahdîs etti ki, el-Berâ ibn Âzib (R) şöyle demiştir: Benim Ebû Burde denilen dayım, kurbanını bayram namazından evvel kesti. Rasûlullah (S) ona:
— "Senin kestiğin bu davarın (kurban davan değil), yalnız et davarıdır" buyurdu.Ebû Burde:
— Yâ Rasûlallah, yanımda besili bir dişi çebiş var, dedi. Rasûlullah:
— "Sen o dişi çebişi kurban et, lâkin senden başkası için bu elverişli olmaz" buyurdu. Sonra devam edip:
— "Her kim bayram namazından evvel keserse, o ancak kendisi için kesmiş olur. Her kim namazdan sonra keserse, kurbanını tamam kesmiş ve müslümânların sünnetine isabet etmiş olur" buyurdu.Bu hadîsi eş-Şa'bî'den rivayet etmekte Ubeyde, Mutarrıf a ve İb-râhîm en-Nahaî'ye mutâbaat etti.Yine bu hadîsi Hureys'ten; o da Şa'-bî'den senediyle rivayet etmekte Vekî', Ubeyde'ye mutâbaat etti.Âsim ibn Süleyman ile Dâvûd ibn Ebî Hind, eş-Şa'bî'den: "Yanımda bir süt oğlağı var" şeklinde söylemişlerdir. Zubeyd ile Firâs da eş-Şa'bî'den: "Yanımda henüz yaşına basmamış bir dişi çebiş var" şeklinde söylemişlerdir. Ebü'l- Ahvas da şöyle dedi: Bize Mansûr: "Dişi bir keçi oğlağı olan çebiş" diye tahdîs etti. İbn Avn da: "Anâkun (= Keçi oğlağı)", "Ceza'un (= Çebiş)", süt oğlağı şeklinde söylemiştir

---

5557 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَلَمَةَ عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ عَنْ الْبَرَاءِ قَالَ ذَبَحَ أَبُو بُرْدَةَ قَبْلَ

الصَّلَاةِ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبْدِلْهَا قَالَ لَيْسَ عِنْدِي إِلَّا جَذَعَةٌ قَالَ شُعْبَةُ وَأَحْسِبُهُ قَالَ هِيَ خَيْرٌ مِنْ مُسِنَّةٍ قَالَ اجْعَلْهَا مَكَانَهَا وَلَنْ تَجْزِيَ عَنْ أَحَدٍ بَعْدَكَ وَقَالَ حَاتِمُ بْنُ وَرْدَانَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ عَنَاقٌ جَذَعَةٌ

-...Bize Şu'be, Seleme ibn Kuheyl'den; o da Ebû Cuheyfe'den tahdîs etti ki, el-Berâ (R) şöyle demiştir: Ebû Burde ibn Niyâr kurbanını namazdan önce kesti. Peygamber (S) ona:
— "Onun yerine yeniden başka bir kurbân kes!" buyurdu. Ebû Burde:
— Yanımda yaşına basmamış dişi bir çebişten başkası yoktur, dedi. Şu'be ibnu'l-Haccâc: Ben Ebû Burde'nin:
— O yaşma basmamış dişi çebiş, yaşına basmış olandan daha hayırlıdır, dediğini sanıyorum,demiştir. Peygamber:
— "Sen dediğin çebişi onun yerine kurban et. Lâkin senden sonra da böylesi hiçbir kimse için yetmeyecektir" buyurdu.Hatim ibn Verdân, Eyyûb'dan; o da Muhammed ibn Sîrîn'den; o da Enes'ten; o da Peygamber'den bu hadîsi söyledi ki, bunda "Anâkun cezeatun dedi" şeklindedir

---

بَاب مَنْ ذَبَحَ الْأَضَاحِيَّ بِيَدِهِ

5558 – حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ قَالَ ضَحَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكَبْشَيْنِ أَمْلَحَيْنِ فَرَأَيْتُهُ وَاضِعًا قَدَمَهُ عَلَى صِفَاحِهِمَا يُسَمِّي وَيُكَبِّرُ فَذَبَحَهُمَا بِيَدِهِ

Kurbanları Kendi Eliyle Kesen Kimse Babı
-...Bize Katâde tahdîs etti ki, Enes (R): Peygamber (S) iki tane alaca koç kurban etti. Ayağını kurbanlarının yan tarafları üzerine basıp Bismillah diyerek tekbîr alırken gördüm. Sonra onları kendi eliyle boğazladı, demiştir

---

بَاب مَنْ ذَبَحَ ضَحِيَّةَ غَيْرِهِ وَأَعَانَ رَجُلٌ ابْنَ عُمَرَ فِي بَدَنَتِهِ وَأَمَرَ أَبُو مُوسَى بَنَاتِهِ أَنْ يُضَحِّينَ بِأَيْدِيهِنَّ

5559 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَرِفَ وَأَنَا أَبْكِي فَقَالَ مَا لَكِ أَنَفِسْتِ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ هَذَا أَمْرٌ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَى بَنَاتِ آدَمَ اقْضِي مَا يَقْضِي الْحَاجُّ غَيْرَ أَنْ لَا تَطُوفِي بِالْبَيْتِ وَضَحَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ نِسَائِهِ بِالْبَقَرِ

Başkasının Kurbanını, İzni İle Kesen Kimse Babı
Minâ'da devesini, çökmüş ve bağlanmış hâlde gerdanından kesmekte îbn Umer'e bir adam yardım etmiştir.Ebû Mûsâ el-Eş'arî de kendi kızlarına, kendi elleriyle kurbanlarını kesmelerini emretmiştir.
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Mekke yakınındaki Şerif mevkiinde (hayrz olduğum için) ağlarken RasûluIIah (S) benim yanıma girdi de:
— "Senin neyin var? Yoksa hayız mı oldun?" buyurdu. Ben:
— Evet, dedim. RasûluIIah:
— "Bu, Allah'ın Âdem kızları üzerine yazdığı birşeydir. Sen hacıların eda edecekleri mensekleri eda et, şu kadar ki, Bey t'i tavaf etme!" buyurdu. Bir de RasûluIIah zevceleri adına sığır kurban etti

---

بَاب الذَّبْحِ بَعْدَ الصَّلَاةِ

5560 - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ الْمِنْهَالِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي زُبَيْدٌ قَالَ سَمِعْتُ الشَّعْبِيَّ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ فَقَالَ إِنَّ أَوَّلَ مَا نَبْدَأُ بِهِ مِنْ يَوْمِنَا هَذَا أَنْ نُصَلِّيَ ثُمَّ نَرْجِعَ فَنَنْحَرَ فَمَنْ فَعَلَ هَذَا فَقَدْ أَصَابَ سُنَّتَنَا وَمَنْ نَحَرَ فَإِنَّمَا هُوَ لَحْمٌ يُقَدِّمُهُ لِأَهْلِهِ لَيْسَ مِنْ النُّسُكِ فِي شَيْءٍ فَقَالَ أَبُو بُرْدَةَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَبَحْتُ قَبْلَ أَنْ أُصَلِّيَ وَعِنْدِي جَذَعَةٌ خَيْرٌ مِنْ مُسِنَّةٍ فَقَالَ اجْعَلْهَا مَكَانَهَا وَلَنْ تَجْزِيَ أَوْ تُوفِيَ عَنْ أَحَدٍ بَعْدَكَ

Kurban Kesme Vakti, Bayram Namazından Sonradır Babı

-...el-Berâ (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim, kurban bayramı hutbesini yapıyordu; şöyle buyurdu:

— "Bu günümüzde bizim ilk yapacağımız şey, namaz kılmaklı-ğımızdır. Ondan sonra (musalladan evlerimize) dönüp kurban kes-memizdir. Her kim böyle yaparsa sünnetimize isabet etmiştir. Her kim kurbanını namazdan evvel keserse, bu ancak ailesine takdim etmekte olduğu bir et demek olup kurban ibâdeti ile hiçbir münâsebeti yoktur."Ebû Burde:

— Yâ Rasûlallah! Ben davarımı namazı kılmamdan önce kesmiş bulundum. Benim yanımda yaşma girmiş keçiden daha hayırlı bir çebiş vardır? dedi.RasûluIIah:

— "Dediğin çebişi onun yerine kurban et, lâkin senden sonra böylesi hiçbir kimse için yetmeyecek -yâhud: Tam kurban yerine geçmeyecektir-" buyurdu

---

بَاب مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ الصَّلَاةِ أَعَادَ

5561 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَلْيُعِدْ فَقَالَ رَجُلٌ هَذَا يَوْمٌ يُشْتَهَى فِيهِ اللَّحْمُ وَذَكَرَ هَنَةً مِنْ جِيرَانِهِ فَكَأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَذَرَهُ وَعِنْدِي جَذَعَةٌ خَيْرٌ مِنْ شَاتَيْنِ فَرَخَّصَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَا أَدْرِي بَلَغَتْ الرُّخْصَةُ أَمْ لَا ثُمَّ انْكَفَأَ إِلَى كَبْشَيْنِ يَعْنِي فَذَبَحَهُمَا ثُمَّ انْكَفَأَ النَّاسُ إِلَى غُنَيْمَةٍ فَذَبَحُوهَا

"Kurbanını Namazdan Evvel Kesen Kişi, Kesmeyi Tekrar Eder" Babı

-...Bize İsmâîl ibnu İbrâhîm, Eyyûb'dan; o da Muhammed ibn Sîrîn'den; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S):

— "Her kim namazdan evvel kurbanım kesmiş ise yeniden kessin!" buyurmuştur.Bunun üzerine bir adam:

— Bu, kendisinde et yemek arzu edilen bir gündür, dedi ve komşularının ete olan ihtiyâcım zikretti. Bunun üzerine Peygamber kendisini ma'zûr görür gibi, O zât da:

— Benim yanımda iki koyundan daha hayırlı bir çebiş vardır, dedi.Rasûlullah da ona, bu yaşına ulaşmamış dişi keçi oğlağını, yânî çebişi kurban etmesine ruhsat verdi. Ben bu ruhsat başkasına da sirayet etti mi yâhud etmedi mi, bilemiyorum. Bundan sonar Rasûlullah iki tane koça doğru meyi edip gitti, yânî onları boğazladı. Sonra da insanlar küçük bir sürüye doğru dönüp gittiler de (ondan nail oldukları) kurbanları kestiler

---

5562 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا الْأَسْوَدُ بْنُ قَيْسٍ سَمِعْتُ جُنْدَبَ بْنَ سُفْيَانَ الْبَجَلِيَّ قَالَ شَهِدْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ النَّحْرِ فَقَالَ مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ أَنْ يُصَلِّيَ فَلْيُعِدْ مَكَانَهَا أُخْرَى وَمَنْ لَمْ يَذْبَحْ فَلْيَذْبَحْ

-...Bize el-Esved ibnu Kays tahdîs etti. Ben Cundeb ibnu Sufyân el-Becelî'den işittim; o: Ben kurban bayramı günü Peygam-ber(S)'in huzurunda bulundum."Her kim namaz kılmadan evvel kurban kestiyse

onun yerine bir daha kessin.Her kim de kesmemişse (Allah'ın ismiyle teberrük ederek) kessin!" buyurdu, dedi

---

5563 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ فِرَاسٍ عَنْ عَامِرٍ عَنْ الْبَرَاءِ قَالَ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ فَقَالَ مَنْ صَلَّى صَلَاتَنَا وَاسْتَقْبَلَ قِبْلَتَنَا فَلَا يَذْبَحْ حَتَّى يَنْصَرِفَ فَقَامَ أَبُو بُرْدَةَ بْنُ نِيَارٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَعَلْتُ فَقَالَ هُوَ شَيْءٌ عَجَّلْتَهُ قَالَ فَإِنَّ عِنْدِي جَذَعَةً هِيَ خَيْرٌ مِنْ مُسِنَّتَيْنِ آذْبَحُهَا قَالَ نَعَمْ ثُمَّ لَا تَجْزِي عَنْ أَحَدٍ بَعْدَكَ قَالَ عَامِرٌ هِيَ خَيْرُ نَسِيكَتَيْهِ

-...Bize Ebû Avâne, Fırâs'tan; o da Âmir eş-Şa'bî'den tahdîs etti ki, el-Berâ (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bir gün namaz kıldırdı da:
— "Her kim bizim kıldığımız namazı kılıyor, yöneldiğimiz kıb-r leye dönüyorsa (yânî her kim İslâm Dîni üzere ise) namazı kılıp ayrılmadıkça kurban kesmesin" buyurdu. Bunun üzerine Ebû Burde ibnu Niyâr ayağa kalktı da:
— Yâ Rasûlallah! Ben kurban kesme işini namazdan önce yaptım, dedi.Rasûlullah:
— "O senin acele edip de kestiğin bir hayvandır" buyurdu. Ebû Burde:
— Benim yanımda dişi bir çebiş vardır ki, o, iki tane yaşına basmıştan daha hayırlıdır; ben onu kurban edeyim mi? diye sordu. ;Rasûlullah:
— "Evet, onu kes!" buyurdu ve sonra: "Senden sonra da böylesi hiçbir kimse için yetmez" buyurdu. Âmir eş-Şa'bî: Bu sonra kestiği kurban, kestiklerinin en hayırlısı oldu, demiştir

---

بَاب وَضْعِ الْقَدَمِ عَلَى صَفْحِ الذَّبِيحَةِ

5564 - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُضَحِّي بِكَبْشَيْنِ أَمْلَحَيْنِ أَقْرَنَيْنِ وَيَضَعُ رِجْلَهُ عَلَى صَفْحَتِهِمَا وَيَذْبَحُهُمَا بِيَدِهِ

Ayağı, Kesilecek Hayvanın Yanı Üzerine Koymak Babı
-...Bize Enes (R) şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) alacalı, boynuzlu iki koç kurban ederdi ve kesme sırasında ayağını onların yanları üzerine koyar ve onları kendi eliyle boğazlardı

بَاب التَّكْبِيرِ عِنْدَ الذَّبْحِ

5565 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ ضَحَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكَبْشَيْنِ أَمْلَحَيْنِ أَقْرَنَيْنِ ذَبَحَهُمَا بِيَدِهِ وَسَمَّى وَكَبَّرَ وَوَضَعَ رِجْلَهُ عَلَى صِفَاحِهِمَا

Kurban Kesme Sırasında Tekbîr Getirme Babı
-...Bize Ebû Avâne, Katâde'den tahdîs etti ki, Enes (R):Peygamber (S) iki tane alacalı ve boynuzlu koç kurban etti, onları Bismillah ve Allâhu Ekber diye tekbîr getirerek ve ayağını boyunları üzerine koyarak kendi eliyle kesti, demiştir

---

بَاب إِذَا بَعَثَ بِهَدْيِهِ لِيُذْبَحَ لَمْ يَحْرُمْ عَلَيْهِ شَيْءٌ

5566 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ مَسْرُوقٍ أَنَّهُ أَتَى عَائِشَةَ فَقَالَ لَهَا يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ إِنَّ رَجُلًا يَبْعَثُ بِالْهَدْيِ إِلَى الْكَعْبَةِ وَيَجْلِسُ فِي الْمِصْرِ فَيُوصِي أَنْ تُقَلَّدَ بَدَنَتُهُ فَلَا يَزَالُ مِنْ ذَلِكَ الْيَوْمِ مُحْرِمًا حَتَّى يَحِلَّ النَّاسُ قَالَ فَسَمِعْتُ تَصْفِيقَهَا مِنْ وَرَاءِ الْحِجَابِ فَقَالَتْ لَقَدْ كُنْتُ أَفْتِلُ قَلَائِدَ هَدْيِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَبْعَثُ هَدْيَهُ إِلَى الْكَعْبَةِ فَمَا يَحْرُمُ عَلَيْهِ مِمَّا حَلَّ لِلرِّجَالِ مِنْ أَهْلِهِ حَتَّى يَرْجِعَ النَّاسُ

İnsan Mekke'de Kesilmek İçin Kurbanlık Gönderdiği Zaman Ona(İhrâmlıya Haram Olanlardan) Hiçbirşey Haram Olmaz
-.. Bize İsmâîl ibn Ebî Hâlid, eş-Şa'bî'den haber verdi ki, Mesrûk, Âişe'ye geldi de:
— Ey Mü'minler'in Anası! Bir adam Ka'be'ye kurbanlıklar gönderiyor ve bulunduğu beldede oturuyor, beraberinde kurbanlıklar gönderdiği kimselere kurbanlık develerine (kurbanlık olduklarının bilinmesi için) gerdanlık takılmasını tavsiye ediyor. İşte bu adam, kendisinde kurbanlıklar gönderdiği bu günden i'tibâren bütün hacılar Mekke'de ihramlarından çıkacakları zamana kadar kendi oturduğu şehirde ihrâmh gibi olmakta devam ediyor! demiştir.Mesrûk dedi ki: Ben Âişe'nin kendi sesinin işitilmesi için perdenin arkasından ellerini birbirine çarptığını işittim. Bu el çarpmadan sonra Âişe (R):
— Yemîn olsun, ben Rasûlullah'ın kurbanlıklarının gerdanlıklarının iplerini bükerdim de O, kurbanlıklarını gerdanlıklı olarak Ka'be'ye gönderirdi, fakat ihrâmh erkeklere ailesinden haram olan şeylerden hiçbiri, hacıların dönmesine kadar kendisine haram olmuyordu, dedi

---

بَاب مَا يُؤْكَلُ مِنْ لُحُومِ الْأَضَاحِيِّ وَمَا يُتَزَوَّدُ مِنْهَا

5567 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرٌو أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا نَتَزَوَّدُ لُحُومَ الْأَضَاحِيِّ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْمَدِينَةِ وَقَالَ غَيْرَ مَرَّةٍ لُحُومَ الْهَدْيِ

Kurbanlıkların Etlerinden (Hiçbir Kayıdlama Olmaksızın) Yenilmesi Ve Azık Edinilmesi Babı
-....Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Amr ibn Dînâr dedi ki: Bana Atâ ibn Ebî Rebâh haber verdi, kendisi Câ-bir ibn Abdillah(R)'den işitmiştir. Câbir:
— Biz Peygamber (S) zamanında kurbanlık hayvanların etlerini Medine'ye kadar getirir, azıkedinirdik, demiştir. Râvî Sufyân ibn Uyeyne birçok kerreler "Kurbanlık develerin etlerini" şeklinde söylemiştir

---

5568 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ الْقَاسِمِ أَنَّ ابْنَ خَبَّابٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَعِيدٍ يُحَدِّثُ أَنَّهُ كَانَ غَائِبًا فَقَدِمَ فَقُدِّمَ إِلَيْهِ لَحْمٌ قَالُوا هَذَا مِنْ لَحْمِ ضَحَايَانَا فَقَالَ أَخِّرُوهُ لَا أَذُوقُهُ قَالَ ثُمَّ قُمْتُ فَخَرَجْتُ حَتَّى آتِيَ أَخِي أَبَا قَتَادَةَ وَكَانَ أَخَاهُ لِأُمِّهِ وَكَانَ بَدْرِيًّا فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ إِنَّهُ قَدْ حَدَثَ بَعْدَكَ أَمْرٌ

-..Bana Süleyman ibn Bilâl, Yahya ibn Saîd el-Ensârî'den;o da el-Kaasim ibn Muhammed'den tahdîs etti ki, ona da Abdullah ibn Habbâb, Ebû Saîd el-Hudrî'den şöyle tahdîs ederken işittiğini haber vermiştir: Ebû Saîd bir seferde memleketinden uzakta bulunuyordu. O seferden geldi, önüne et yemeği konuldu. Koyan:
— Bu, kurbanlarımızın etlerindendir, dedi. Ebû Saîd onlara:
— Bunu geri çekin, ben ondan yemem, dedi Ebû Saîd dedi ki: Sonra ben kalktım ve evden çıkıp kardeşim Ebû Katâde'ye geldim -Ebû Katâde ibnu'n-Nu'mân, Ebû Saîd'in ana-bir kardeşi idi ve Bedir harbînde hazır bulunmuş bir kimse idi-. Bu kurban eti mes'elesini ona zikrettim. O da bana:
— Şu muhakkak ki, senden sonra (kurban etlerinin üç günden sonra yenmesi yasağını bozan) bir emir meydana geldi, dedi

5569 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ ضَحَّى مِنْكُمْ فَلَا يُصْبِحَنَّ بَعْدَ ثَالِثَةٍ وَبَقِيَ فِي بَيْتِهِ مِنْهُ شَيْءٌ فَلَمَّا كَانَ الْعَامُ الْمُقْبِلُ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ نَفْعَلُ كَمَا فَعَلْنَا عَامَ الْمَاضِي قَالَ كُلُوا وَأَطْعِمُوا وَادَّخِرُوا فَإِنَّ ذَلِكَ الْعَامَ كَانَ بِالنَّاسِ جَهْدٌ فَأَرَدْتُ أَنْ تُعِينُوا فِيهَا

-.......Seleme ibnu'KEkva' (R) şöyle demiştir: Peygamber (S- bayram hutbesinde):
— "Sizlerden her kim kurban keserse, bayramın üçüncü gecesinden sonra evinde kurban etinden birşey bulunduğu hâlde sabahlamasın" buyurdu.
Ertesi sene gelince sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah! (Kurban etlerini) geçen sene yaptığımız gibi mi dağıtacağız? diye sordular.
Rasûlullah şöyle cevâb verdi:
— "Bu yıl kendiniz yiyiniz, başkalarına yediriniz ve ailenize azık edininiz. Çünkü geçen sene insanlar arasında geçim zorluğu vardı. Bu sebeble ben o sene insanlara yardım etmenizi istedim"

5570 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ الضَّحِيَّةُ كُنَّا نُمَلِّحُ مِنْهُ فَنَقْدَمُ بِهِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمَدِينَةِ فَقَالَ لَا تَأْكُلُوا إِلَّا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ وَلَيْسَتْ بِعَزِيمَةٍ وَلَكِنْ أَرَادَ أَنْ يُطْعِمَ مِنْهُ وَاللَّهُ أَعْلَمُ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Biz kurban etlerinden bir kısmını tuzlardık da sonra bu tuzlu etleri Medine'de Peygamber'e getirirdik. Peygamber (S):
— "Sizler kurban etlerini üç günden sonra yemeyiniz" buyurdu.Âişe dedi ki: Bu nehy, tahrfm için değildi (üç günden sonra yemeyi terketmek de vâcib değildi),lâkin Peygamber bu etlerden zenginlerin fakîrleri doyurmasını istemiştir ve Allah, Peygamberi'nin murâdını en bilendir

---

5571 - حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عُبَيْدٍ مَوْلَى ابْنِ أَزْهَرَ أَنَّهُ شَهِدَ الْعِيدَ يَوْمَ الْأَضْحَى مَعَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَصَلَّى قَبْلَ الْخُطْبَةِ ثُمَّ خَطَبَ النَّاسَ فَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ نَهَاكُمْ عَنْ صِيَامِ هَذَيْنِ الْعِيدَيْنِ أَمَّا أَحَدُهُمَا فَيَوْمُ فِطْرِكُمْ مِنْ صِيَامِكُمْ وَأَمَّا الْآخَرُ فَيَوْمٌ تَأْكُلُونَ مِنْ نُسُكِكُمْ قَالَ أَبُو عُبَيْدٍ ثُمَّ شَهِدْتُ الْعِيدَ مَعَ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ فَكَانَ ذَلِكَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَصَلَّى قَبْلَ الْخُطْبَةِ ثُمَّ خَطَبَ فَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ هَذَا يَوْمٌ قَدْ اجْتَمَعَ لَكُمْ فِيهِ عِيدَانِ فَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يَنْتَظِرَ الْجُمُعَةَ مِنْ أَهْلِ الْعَوَالِي فَلْيَنْتَظِرْ وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يَرْجِعَ فَقَدْ أَذِنْتُ لَهُ قَالَ أَبُو عُبَيْدٍ ثُمَّ شَهِدْتُهُ مَعَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ فَصَلَّى قَبْلَ الْخُطْبَةِ ثُمَّ خَطَبَ النَّاسَ فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَاكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا لُحُومَ نُسُكِكُمْ فَوْقَ ثَلَاثٍ وَعَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي عُبَيْدٍ نَحْوَهُ

-...Abdullah ibnu'l-Mubârek haber verip şöyle dedi: Bana Yûnus ibn Yezîd el-Eylî haber verdi ki, ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Abdurrahmân ibn Ezher'in himayesinde bulunan Ebû Ubeyd tahdîs etti ki, kendisi bir kurban bayramı günü Umer ibnu'l-Hattâb'ın beraberinde bayram namazında hazır bulunmuştur.
Umer bayram namazını hutbeden evvel kıldırıp, sonra insanlara şöyle hitâb etmiştir:
— Ey insanlar! Şübhesiz ki, Rasûlullah (S) sizleri şu iki bayram gününde oruç tutmaktan nehyetti:Bu bayramlardan biri, orucunuzu bıraktığınız bu ramazân bayramı gününüzdür. Diğerine gelince; o da içinde kurbanlarınızın etlerinden yemekte olduğunuz kurban bayramı günüdür!Ebû Ubeyd dedi ki: Sonra ben Usmân ibn Affân'ın beraberinde kılınan bir bayram namazında hazır bulundum. Bu bayram bir cu-mua gününde idi. Usmân da bayram namazını hutbeden evvel kıldırdı, sonra hutbe yapıp şöyle dedi:

— Ey insanlar! Şübhesiz bu cumua,kendisinde sizin için iki bayramın bir yerde birleşmiş olduğu bir gündür! (Cumua bayramı ve kurban bayramı.) Böyle olunca yüksek köyler ahâlîsinden olup da (öğleyin kılınacak olan) cumua namazını beklemek isteyen (cumua namazı kılınıncaya kadar) beklesin. Yüksek köylerdeki evine dönmek isteyene de ben köyüne dönmesine izin vermişimdir! Ebû Ubeyd dedi ki: Sonra ben Alî ibn Ebî Tâlib'in maiyyetinde kılınan bir kurban bayramı namazında hazır bulundum. O da bayram namazını hutbeden Önce kıldırdı. Sonra insanlara hutbe yapıp:
— Şübhesiz Allah Elçisi, sizlerin üç günden fazla zaman içinde kurbanlarınızın etlerini yemenizi nehyetmiştir! dedi. Ma'mer ibn Râşid'den; o da ez-Zuhrî'den; o da Ebû Ubeyd'den bu hadîsin benzerini rivayet etmiştir

---

5574 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَمِّهِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُوا مِنْ الْأَضَاحِيِّ ثَلَاثًا وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَأْكُلُ بِالزَّيْتِ حِينَ يَنْفِرُ مِنْ مِنًى مِنْ أَجْلِ لُحُومِ الْهَدْيِ

-...Bize Ya'kûb ibn İbrâhîm ibn Sa'd, İbn Şihâb'ın kardeşinin oğlundan; o da amcası İbnu Şihâb'dan; o da Sâlim'den; o da babası Abdullah ibn Umer(R)'den haber verdi ki, o: Rasûlullah (S) "Kurban/arın etlerinden üç gün içinde yiyiniz" buyurdu, demiştir. Abdullah ibn Umer, kurban develerinin etlerini yemekten sakınmak için Minâ'dan hareket ederken ekmeği zeytinyağı ile yerdi

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الْأَشْرِبَةِ (İçecek Şeyler Kitabı)

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ }

5575 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ لَمْ يَتُبْ مِنْهَا حُرِمَهَا فِي الْآخِرَةِ

Ve Yüce Allah'ın şu kavli: "Ey îmân edenler, içki, kumar, (tapmaya mahsûs) dikili taşlar, fal okları ancak şeytânın amelinden birer murdardır.Onun için bunlardan kaçının ki,muradınıza eresiniz"(Mâide:90
-...Bize Mâlik, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer(R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S): "Kim dünyâda şarâb içer de sonra bu günâhından tevbe etmezse, o kişi âhirette cennet şarâbından mahrum olur" buyurmuştur

---

5576 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ بِإِيلِيَاءَ بِقَدَحَيْنِ مِنْ خَمْرٍ وَلَبَنٍ فَنَظَرَ إِلَيْهِمَا ثُمَّ أَخَذَ اللَّبَنَ فَقَالَ جِبْرِيلُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَاكَ لِلْفِطْرَةِ وَلَوْ أَخَذْتَ الْخَمْرَ غَوَتْ أُمَّتُكَ تَابَعَهُ مَعْمَرٌ وَابْنُ الْهَادِ وَعُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ وَالزُّبَيْدِيُّ عَنْ الزُّهْرِيِّ

-....ez-Zuhrî (şöyle demiştir): Bana Saîd ibnu'l-Müseyyeb haber verdi ki, kendisi Ebû Hureyre(R)'den işitmiştir: Rasûıullah'a is-râ ettirildiği gece îliyâ'da (yânî Beytu'l-Makdis'te) biri şarâb, biri süt dolu olan iki kadeh getirildi. Rasûlullah (S) onlara baktı, sonra süt kadehini aldı. Bunun üzerine Cibrîl:
— "Seni fıtrata hidâyet eden Allah'a hamd olsun! Eğer sen şarâbı almış olsaydın, ümmetin azgın olurdu" dedi. Bu hadîsi ez-Zuhrî'den rivayet etmekte Ma'mer ibn Râşid, İbnu'l-Hâd, Usmân ibnu Umer ve ez-Zubeydî, Şuayb'e mutâbaat etmişlerdir

---

5577 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيثًا لَا يُحَدِّثُكُمْ بِهِ غَيْرِي قَالَ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يَظْهَرَ الْجَهْلُ وَيَقِلَّ الْعِلْمُ وَيَظْهَرَ الزِّنَا وَتُشْرَبَ الْخَمْرُ وَيَقِلَّ الرِّجَالُ وَيَكْثُرَ النِّسَاءُ حَتَّى يَكُونَ لِخَمْسِينَ امْرَأَةً قَيِّمُهُنَّ رَجُلٌ وَاحِدٌ

-...Enes (R) şöyle demiştir: Ben RasûluIlah(S)'tan bir hadîs işittim ki, onu sizlere benden başka hiçbir kimse söyleyemeyecektir: Şöyle buyurdu: "Cehlin yayılması, ilmin azalması, zinanın yayılması,şarâbın içilmesi, erkeklerin mikdârı azalıp da kadınların çoğalması, o derecede ki elli kadının yalnız bir tek kayyımları, yânî bakanı olması kıyamet alâmetlerindendir"

5578 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَابْنَ الْمُسَيَّبِ يَقُولَانِ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَزْنِي الزَّانِي حِينَ يَزْنِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَشْرَبُ الْخَمْرَ حِينَ يَشْرَبُهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَسْرِقُ السَّارِقُ حِينَ يَسْرِقُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَأَخْبَرَنِي عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ كَانَ يُحَدِّثُهُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ثُمَّ يَقُولُ كَانَ أَبُو بَكْرٍ يُلْحِقُ مَعَهُنَّ وَلَا يَنْتَهِبُ نُهْبَةً ذَاتَ شَرَفٍ يَرْفَعُ النَّاسُ إِلَيْهِ أَبْصَارَهُمْ فِيهَا حِينَ يَنْتَهِبُهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ

-...İbnu Şihâb şöyle demiştir: Ben Ebû Seleme ibn Abdirrahmân ile İbnu'l-Müseyyeb'den işittim, şöyle diyorlardı: Ebû Hu-reyre (R) şöyle dedi: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Zina edici (mü'min) kişi zina ettiği sıra (tam ve kâmil bir) mü'min olduğu hâlde zina etmez. İçki içen de içki içtiği zamanda (kâmil bir) mü'min olarak içemez. Hırsız da hırsızlık yaparken (kâmil bir) mü'min olarak hırsızlık yapamaz."
İbnu Şihâb şöyle dedi: Ve yine bana Abdulmelik ibnu Ebî Bekr ibn Abdirrahmân ibni'l-Hâris ibn Hişâm haber verdi ki, zikredilen Abdulmelik'in babası Ebû Bekr, bu hadîsi Ebû Hureyre'den tahdîs ederdi. Sonra şöyle der idi: Bu Ebû Bekr ibnu Abdirrahmân, şu Ebû Hureyre hadîsinde zikredilenlerin beraberine şunu da katardı: "İnsanların gözleri önünde yağmacılık yapan yüksek mevki' sahibi (zâlim) kişi, yağmacılık ettiği zaman (kâmil) mü'min olarak yağmacılık edemez"

بَاب الْخَمْرُ مِنْ الْعِنَبِ

5579 - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَابِقٍ حَدَّثَنَا مَالِكٌ هُوَ ابْنُ مِغْوَلٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَقَدْ حُرِّمَتْ الْخَمْرُ وَمَا بِالْمَدِينَةِ مِنْهَا شَيْءٌ

Üzümden Yapılan Hamr (Şarâb)
-...Bize Mâlik -ki o, ibnu Mığvel'dir- Nâfi'den tahdîs etti ki, İbn Umer (R): "Yemin olsun hamr haram kılındı, hâlbuki Medine'de ondan birşey yoktu" demiştir

---

5580 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو شِهَابٍ عَبْدُ رَبِّهِ بْنُ نَافِعٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ عَنْ أَنَسٍ قَالَ حُرِّمَتْ عَلَيْنَا الْخَمْرُ حِينَ حُرِّمَتْ وَمَا نَجِدُ يَعْنِي بِالْمَدِينَةِ خَمْرَ الْأَعْنَابِ إِلَّا قَلِيلًا وَعَامَّةُ خَمْرِنَا الْبُسْرُ وَالتَّمْرُ

-....Enes (R) şöyle demiştir: Hamr bizlere haram kılındı. Haram kılındığında biz üzümlerden yapılan hamn -Medine'de demek istiyor- ancak pek az buluyorduk. Bizim hamrımızın çoğu (yânî aslı) rutab kertesine varmamış olan hurma koruğu ve hurmadır.

5581 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ أَبِي حَيَّانَ حَدَّثَنَا عَامِرٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَامَ عُمَرُ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ أَمَّا بَعْدُ نَزَلَ تَحْرِيمُ الْخَمْرِ وَهِيَ مِنْ خَمْسَةٍ الْعِنَبِ وَالتَّمْرِ وَالْعَسَلِ وَالْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَالْخَمْرُ مَا خَامَرَ الْعَقْلَ

-....Bize Âmir eş-Şa'bî tahdîs etti ki, İbn Umer (R) şöyle demiştir: Umer, Peygamber'in minberi üzerinde ayağa kalktı da şöyle dedi: "Amma ba'du: Hamnn, yânî şarâbın haram kılınması indi. Hamr ise (bu gün) beş şeyden yapılıyor: Üzümden, hurmadan, baldan, buğdaydan, arpadan. Hamr, aklı ve şuuru örtüp karıştıran içkididir"

بَاب نَزَلَ تَحْرِيمُ الْخَمْرِ وَهِيَ مِنْ الْبُسْرِ وَالتَّمْرِ

5582 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ أَسْقِي أَبَا عُبَيْدَةَ وَأَبَا طَلْحَةَ وَأُبَيَّ بْنَ كَعْبٍ مِنْ فَضِيخِ زَهْوٍ وَتَمْرٍ فَجَاءَهُمْ آتٍ فَقَالَ إِنَّ الْخَمْرَ قَدْ حُرِّمَتْ فَقَالَ أَبُو طَلْحَةَ قُمْ يَا أَنَسُ فَأَهْرِقْهَا فَأَهْرَقْتُهَا

"Hamrın Tahrîmi İndi, Hamr İse Hurma Koruğundan Ve Hurmadan Yapılıyordu"
-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle dedi: Ben Ebû Ubeyde'ye, Ebû Talha'ya, Ubeyy ibn Ka'b'a "Zehv" denilen hurma koruğundan ve hurmadan yapılan "Fadîh" içkisi dağıtıyordum. Bu topluluğa bir kimse geldi de:
— "Hamr haram kılınmıştır" dedi.Bunun üzerine (üvey babam) Ebû Talha bana:
— Yâ Enes! Kalk, bu şarâbları dök! dedi. Ben de şarâbları döktüm

---

5583 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا قَالَ كُنْتُ قَائِمًا عَلَى الْحَيِّ أَسْقِيهِمْ عُمُومَتِي وَأَنَا أَصْغَرُهُمْ الْفَضِيخَ فَقِيلَ حُرِّمَتْ الْخَمْرُ فَقَالُوا أَكْفِئْهَا فَكَفَأْتُهَا قُلْتُ لِأَنَسٍ مَا شَرَابُهُمْ قَالَ رُطَبٌ وَبُسْرٌ فَقَالَ أَبُو بَكْرِ بْنُ أَنَسٍ وَكَانَتْ خَمْرَهُمْ فَلَمْ يُنْكِرْ أَنَسٌ وَحَدَّثَنِي بَعْضُ أَصْحَابِي أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ كَانَتْ خَمْرَهُمْ يَوْمَئِذٍ

-...Bize Mu'temir tahdîs etti ki, babası Süleyman ibn Tarhân el-Basrî şöyle demiştir: Ben Enes'ten işittim, şöyle dedi: Ben bir işret meclisinde kalkıp amcalarıma fadîh denilen içki sunuyordum. Ben onların en küçükleri idim. Bu sırada "Şarâb haram kılındı" denildi. Bunun üzerine o mecliste bulunanlar:
— Şarâbları dök! dediler. Biz de şarâbları döktük.
(Süleyman ibn Tarhân dedi ki:) Ben Enes'e:
— Onların şarâbları ne idi? diye sordum. Enes:
— Yaş hurma ve hurma koruğu içkisi idi, dedi. Ebû Bekr ibn Enes:
— Onların hamrı bu idi, dedi de Enes, oğlunun bu sözünü reddetmedi.
(Süleyman şöyle dedi:) Ve bana arkadaşlarımdan biri tahdîs etti ki, o, Enes'ten:
— Fadîh, o gün onların hamrı idi, derken işitmiştir

5584 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ حَدَّثَنَا يُوسُفُ أَبُو مَعْشَرٍ الْبَرَّاءُ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي بَكْرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ حَدَّثَهُمْ أَنَّ الْخَمْرَ حُرِّمَتْ وَالْخَمْرُ يَوْمَئِذٍ الْبُسْرُ وَالتَّمْرُ

-...Bana Bekr ibnu Abdillah tahdîs etti ki, onlara da Enes ibn Mâlik (R): Şübhesiz hamr haram kılındı. Hamr ise o gün "Büsr" ve "Temr" (yânî alacası düşmüş hurma koruğu ve hurma) idi, diye tahdîs etmiştir

---

بَاب الْخَمْرُ مِنْ الْعَسَلِ وَهُوَ الْبِتْعُ وَقَالَ مَعْنٌ سَأَلْتُ مَالِكَ بْنَ أَنَسٍ عَنْ الْفُقَّاعِ فَقَالَ إِذَا لَمْ يُسْكِرْ فَلَا بَأْسَ وَقَالَ ابْنُ الدَّرَاوَرْدِيِّ سَأَلْنَا عَنْهُ فَقَالُوا لَا يُسْكِرُ لَا بَأْسَ بِهِ

Baldan Yapılan Hamr Ki, O Biti'(Denilen İçki)Dir. Ma'n ibn îsâ: Ben Mâlik ibn Enes'e "el-Fukkaa" (denilen kuru üzümden yapılan şıra) içkisinin hükmünü sordum. İmâm Mâlik: Sarhoşluk vermediği zaman be's yoktur, dedi. İbnu Derâverdî de şöyle dedi: Biz "el-Fukkaa" içkisinin içilip içilmeyeceğim sorduk, âlimler: Sarhoşluk vermiyorsa be's yoktur, dediler

---

5585 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْبِتْعِ فَقَالَ كُلُّ شَرَابٍ أَسْكَرَ فَهُوَ حَرَامٌ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah(S)'a biti (içkisinin hükmü) soruldu da, O: "Sarhoşluk veren her içki haramdır'"buyurdu

---

5586 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْبِتْعِ وَهُوَ نَبِيذُ الْعَسَلِ وَكَانَ أَهْلُ الْيَمَنِ يَشْرَبُونَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّ شَرَابٍ أَسْكَرَ فَهُوَ حَرَامٌ

-....ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Ebû Seleme ibnu Abdirrahmân haber verdi ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah(S)'tan bit'u içkisinin hükmü sorulmuştu -ki bu bit'u, baldan yapılan nebîz olup bunu Yemen ahâlîsi içmekte idiler- Rasûlullah: "Sarhoşluk veren her içki haramdır" diye cevâb verdi.

5587 - وَعَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَنْتَبِذُوا فِي الدُّبَّاءِ وَلَا فِي الْمُزَفَّتِ وَكَانَ أَبُو هُرَيْرَةَ يُلْحِقُ مَعَهَا الْحَنْتَمَ وَالنَّقِيرَ

Yine ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Enes ibnu Mâlik tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Dtıbbâ' ve muzeffet denilen kaplarda şıra kurmayın" buyurmuştur. (ez-Zuhrî dedi ki:) Ebû Hureyre bu iki kabın beraberine "Hantem" ile "Nakîr" ismindeki kapları da katardı

بَاب مَا جَاءَ فِي أَنَّ الْخَمْرَ مَا خَامَرَ الْعَقْلَ مِنْ الشَّرَابِ

5588 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ابْنُ أَبِي رَجَاءٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ أَبِي حَيَّانَ التَّيْمِيِّ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَطَبَ عُمَرُ عَلَى مِنْبَرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّهُ قَدْ نَزَلَ تَحْرِيمُ الْخَمْرِ وَهِيَ مِنْ خَمْسَةِ أَشْيَاءَ الْعِنَبِ وَالتَّمْرِ وَالْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَالْعَسَلِ وَالْخَمْرُ مَا خَامَرَ الْعَقْلَ وَثَلَاثٌ وَدِدْتُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يُفَارِقْنَا حَتَّى يَعْهَدَ إِلَيْنَا عَهْدًا الْجَدُّ وَالْكَلَالَةُ وَأَبْوَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الرِّبَا قَالَ قُلْتُ يَا أَبَا عَمْرٍو فَشَيْءٌ يُصْنَعُ بِالسِّنْدِ مِنْ الْأُرْزِ قَالَ ذَاكَ لَمْ يَكُنْ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ قَالَ عَلَى عَهْدِ عُمَرَ وَقَالَ حَجَّاجٌ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ أَبِي حَيَّانَ مَكَانَ الْعِنَبِ الزَّبِيبَ

"Hamr, Aklı Örten İçkidir" Hakkında Gelen Şeyler Babı

-...Bize Yahya ibn Saîd, Ebû Hayyân et-Teymî'den; o da Âmir eş-Şa'bî'den tahdîs etti ki, İbn Umer (R) şöyle demiştir: Umer, RasûlulIah(S)'ın minberi üzerinde hutbe yapıp şöyle dedi:

— "Şu muhakkak ki, hamnn haram kılınması emri (ei-Mâide:93) inmiştir. (Bu gün) hamr da şu beş şeyden yapılmaktadır: Üzümden, hurmadan, buğdaydan, arpadan ve baldan, Hamr ise aklı örten her içkidir. Üç şey var ki, Rasûlullah'ın onlar hakkında bize tam bir bilgi verinceye kadar bizlerden ayrılmamasını temennî ettim: Dede, ke-lâle ve bir de ribâ bâblarından birtakım bâblar."Ebû Hayyân et-Teymî dedi ki: Ben Âmir eş-Şa'bî'ye:

— Yâ Ebâ Amr! Bir şey (bir içki) var ki, Sind'de pirinçten yapılıyor (bunun hükmü nedir)? dedim.eş-Şa'bî:

— Pirinçten yapılan bu içki Peygamber zamanında yoktu -yâhud: Umer zamanında yoktu-, dedi.Haccâc da Hammâd'dan; o da Ebû Hayyân'dan yaptığı rivayette üzüm ma'nâsına olan "İneb" yerine, kuru üzüm demek olan "Ze-bîb"ı söylemiştir.

5589 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي السَّفَرِ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ عُمَرَ قَالَ الْخَمْرُ يُصْنَعُ مِنْ خَمْسَةٍ مِنْ الزَّبِيبِ وَالتَّمْرِ وَالْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَالْعَسَلِ

-... Bize Şu'be, Abdullah ibn Ebî's-Sefer'den; o da eş-Şa'bî'den; o da İbn Umer'den tahdîs etti ki, Umer (R): "Hamr, beş şeyden yapılıyor: kuru üzümden, hurmadan, buğdaydan, arpadan, baldan" demiştir.

بَاب مَا جَاءَ فِيمَنْ يَسْتَحِلُّ الْخَمْرَ وَيُسَمِّيهِ بِغَيْرِ اسْمِهِ وَقَالَ هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ حَدَّثَنَا عَطِيَّةُ بْنُ قَيْسٍ الْكِلَابِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ غَنْمٍ الْأَشْعَرِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَامِرٍ أَوْ أَبُو مَالِكٍ الْأَشْعَرِيُّ وَاللَّهِ مَا كَذَبَنِي سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَيَكُونَنَّ مِنْ أُمَّتِي أَقْوَامٌ يَسْتَحِلُّونَ الْحِرَ وَالْحَرِيرَ وَالْخَمْرَ وَالْمَعَازِفَ وَلَيَنْزِلَنَّ أَقْوَامٌ إِلَى جَنْبِ عَلَمٍ يَرُوحُ عَلَيْهِمْ بِسَارِحَةٍ لَهُمْ يَأْتِيهِمْ يَعْنِي الْفَقِيرَ لِحَاجَةٍ فَيَقُولُونَ ارْجِعْ إِلَيْنَا غَدًا فَيُبَيِّتُهُمْ اللَّهُ وَيَضَعُ الْعَلَمَ وَيَمْسَخُ آخَرِينَ قِرَدَةً وَخَنَازِيرَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

Hamr'ı Halâl Saymak İsteyen Ve Ona Hamr'dan Başka İsim Veren Kimseler Hakkında Gelen Haberler Babı

Ve Hişâm ibnu Ammâr şöyle söyledi: Bize Sadaka ibnu Hâlid tahdîs etti. Bize Abdurrahmân ibnu Yezîd ibn Câbir tahdîs etti. Bize Atıyye ibnu Kays el-Kilâbîtahdîs etti. Bize Abdurrahmân ibnu Ganmin el-Eş'arî tahdîs edip şöyle dedi: Bana Ebû Âmir yâhud Ebû Mâlik el-Eş'arî tahdîs etti: Vallahi o bana yalan söylemedi. Kendisi Peygamber(S)'den işitti ki, şöyle buyuruyordu: "Yemîn olsun,ümmetimden muhakkak birtakım kavim/er meydana gelecektir. Bunlar ferci (yânı zina etmeyi), ipek elbiseler giymeyi, şarâb içmeyi, çalgı âletleri çalıp eğlenmeyi halâl ve mübâh sayacaklar.Ve yine birtakım (merhametsiz) zümreler de bir dağın yanına (dağ mesirelerine) konaklayacaklar, onlara âid koyun sürüsü ile çoban sabahları yanlarına gelecek (akşamlan gidecek). Bunlara fakır kişi bir hacet için gelecek de bu duygusuz insanlar fakire: Haydi (bugün git), bize yarın gel! diyecekler. Bunun üzerine Allah (eğlendikleri) dağı geceleyin

üzerlerine indirip bir kısmını helak edecek, (sağ kalan) öbürlerini de kıyamet gününe kadar maymunlar ve domuzlar suretine tebdil edecektir"

بَاب الِانْتِبَاذِ فِي الْأَوْعِيَةِ وَالتَّوْرِ

5591 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ سَهْلًا يَقُولُ أَتَى أَبُو أُسَيْدٍ السَّاعِدِيُّ فَدَعَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي عُرْسِهِ فَكَانَتْ امْرَأَتُهُ خَادِمَهُمْ وَهِيَ الْعَرُوسُ قَالَ أَتَدْرُونَ مَا سَقَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْقَعْتُ لَهُ تَمَرَاتٍ مِنْ اللَّيْلِ فِي تَوْرٍ

Birçok Kaplarda Ve Tevr (Denilen Taş Yâhud Ma'denî Kap) İçinde Nebîz Yânî Şıra Kurma(Nın Hükmü) Babı
-..Ebû Hazım şöyle demiştir: Ben Sehl ibn Sa'd'dan işittim, o şöyle diyordu. Ebû Useyd Mâlik ibn Rabîa es-Sâidî (R) geldi de, Rasûmllah'ı kendinin düğün yemeğine da'vet etti. Henüz evlendiği karısı da yeni gelin olduğu hâlde da'vetlilere hizmet ediyordu. Sehl dedi ki:
— Yeni gelinin o ziyafette Rasûlullah'a ne içirdiğini bilir misin? Tevr denilen kap içinde geceden Rasûlullah için birkaç hurma ıslattı (bunun şırasını içirdi)

بَاب تَرْخِيصِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْأَوْعِيَةِ وَالظُّرُوفِ بَعْدَ النَّهْيِ

5592 – حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الظُّرُوفِ فَقَالَتْ الْأَنْصَارُ إِنَّهُ لَا بُدَّ لَنَا مِنْهَا قَالَ فَلَا إِذًا وَقَالَ خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ جَابِرٍ بِهَذَا حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بِهَذَا وَقَالَ فِيهِ لَمَّا نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْأَوْعِيَةِ

Peygamber(S)'İn Birçok Kaplar Ve Zarflar İçinde Şıra Kurmayı Nehyetmesinin Ardından, Bu Kaplarda Ve Zarflarda Şıra Kurmaya Ruhsat Verip Müsâade Etmesi Babı
-...Bize Sufyân ibn Uyeyne, Mansûr'dan; o da Salim (ibn Ebi'l-Ca'd)'den tahdîs etti ki, Câbir (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bâzı zarflar içinde şıra kurmaktan nehyetmişti. Ensâr:
— Şu muhakkak ki, bizim için bu kaplar zarurîdir, dediler. Rasûlullah:
— "Öyleyse bunlarda şıra kurmaktan nehyedilmez" buyurdu. (Buhârî dedi ki:) Ve bana Halîfe şöyle dedi: Bize Yahya ibn Saîd tahdîs etti. Bize Sufyân, Mansûr'dan; o da Salim ibn Ebl'l-Ca'd'den; o da Câbir'den bu hadîsi tahdîs etti Bize Abdullah ibnu Muhammed tahdîs etti. Bize Sufyân ibn Uyeyne bu geçen hadîsi tahdîs etti. Sufyân bunda: "Peygamber (S) birtakım kaplardan nehyedince..." şeklinde söyledi.

5593 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ أَبِي مُسْلِمٍ الْأَحْوَلِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ أَبِي عِيَاضٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْأَسْقِيَةِ قِيلَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ كُلُّ النَّاسِ يَجِدُ سِقَاءً فَرَخَّصَ لَهُمْ فِي الْجَرِّ غَيْرِ الْمُزَفَّتِ

-....Abdullah ibn Amr (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) kırba tulum gibi deriden yapılmış olanlardan başka kaplarda şıra yapılmasını nehyettiği zaman, sahâbîler tarafından Peygamber'e:

— İnsanların hepsi kırba ve tulum gibi deri kaplar bulamaz ki, denildi.Bunun üzerine Peygamber onlara ziftlenmemiş olan balçık çömlek ve küp içinde şıra kurmalarına ruhsat ve müsâade verdi

---

5594 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الدُّبَّاءِ وَالْمُزَفَّتِ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ بِهَذَا

-....Bize Yahya ibn Saîd el-Kattân, Sufyân'dan tahdîs etti. Bana Süleyman el-A'meş, İbrâhîm et-Teymî'den; o da el-Hâris ibn Suveyd'den tahdîs etti ki, Alî (R): Peygamber (S) dubbâ'dan ve ziftlenmiş kap(içinde şıra kurmak)tan nehyetti, demiştir.Bana Usmân ibn Ebî Şeybe tahdîs etti. Bize Cerîr ibn Abdilha-mîd, el-A'meş'ten... bu geçen hadîsi tahdîs etti

---

5595 - حَدَّثَنِي عُثْمَانُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ قُلْتُ لِلْأَسْوَدِ هَلْ سَأَلْتَ عَائِشَةَ أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ عَمَّا يُكْرَهُ أَنْ يُنْتَبَذَ فِيهِ فَقَالَ نَعَمْ قُلْتُ يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ عَمَّ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُنْتَبَذَ فِيهِ قَالَتْ نَهَانَا فِي ذَلِكَ أَهْلَ الْبَيْتِ أَنْ نَنْتَبِذَ فِي الدُّبَّاءِ وَالْمُزَفَّتِ قُلْتُ أَمَا ذَكَرَتْ الْجَرَّ وَالْحَنْتَمَ قَالَ إِنَّمَا أُحَدِّثُكَ مَا سَمِعْتُ أَفَأُحَدِّثُ مَا لَمْ أَسْمَعْ

-...Bize Cerîr, Mansûr'dan tahdîs etti ki, İbrâhîm en-Nahaî (şöyle demiştir): Ben, el-Esved ibn Yezîd'e:
— Sen mü'minlerin anası Âişe'ye, hangi şeyler içinde şıra tutulması mekruh olur diye sordun mu? dedim. Esved:
— Evet, dedi ve şöyle ilâve etti: Ben:
— Ey mü'minlerin anası! Peygamber hangi şeylerin içinde şıra tutulmasından nehyetti? dedim. Âişe:
— Bu hususta biz ev halkını dubbâ'da ve muzeffette (yânı ziftlenmiş kapta) şıra kurmamızdan nehyetti, dedi. (İbrâhîm en-Nahaî dedi ki:) Bu sefer Esved'e:
— Âişe, hantem ve cerr denilen testiyi zikretmedi mi? diye sordum. Esved:
— Ben sana ancak işittiğim şeyi tahdîs ediyorum, sana işitmediğim şeyi mi tahdîs edeyim? Dedi

---

5596 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْجَرِّ الْأَخْضَرِ قُلْتُ أَنَشْرَبُ فِي الْأَبْيَضِ قَالَ لَا

-...Bize eş-Şeybânî tahdîs edip şöyle demiştir: Ben Abdullah ibn Ebî Evfâ(R)'dan işittim, o şöyle dedi: Peygamber (S) yeşil testi (içinde şıra tutmak)tan nehyetti. (eş-Şeybânî dedi ki:) Ben Abdullah'a:
— Beyaz testi içinde mi içelim? dedim. Abdullah:
— Hayır, ondan da içmeyin (çünkü hüküm birdir), dedi

بَاب نَقِيعِ التَّمْرِ مَا لَمْ يُسْكِرْ

5597 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْقَارِيُّ عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ السَّاعِدِيَّ أَنَّ أَبَا أُسَيْدٍ السَّاعِدِيَّ دَعَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعُرْسِهِ فَكَانَتْ امْرَأَتُهُ خَادِمَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَهِيَ الْعَرُوسُ فَقَالَتْ مَا تَدْرُونَ مَا أَنْقَعْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْقَعْتُ لَهُ تَمَرَاتٍ مِنْ اللَّيْلِ فِي تَوْرٍ

Sarhoşluk Vermediği Müddetçe Nakî' Denilen Hurma Şırası(Nı İçmenin Câizliği) Babı

-...Ebû Hazım şöyle dedi: Ben Sehl ibn Sa'd es-Sâidî(R)'den işittim. Ebû Useyd Mâlik ibn Rabîa es-Sâidî, Peygamber(S)'i kendi düğün aşına da'vet etti. O gün yeni gelin olduğu hâlde da'vetlilere hizmet eden karısı (Ümmü Useyd Selâme) idi. Ümmü Useyd:
— Bu ziyafette Rasûlullah'a ne şırası içirdiğimi bilir misiniz? Ben geceden O'nun için tevr dediğimiz kap içinde birkaç aded hurma ıslattım, dedi

---

بَاب الْبَاذَقِ وَمَنْ نَهَى عَنْ كُلِّ مُسْكِرٍ مِنْ الْأَشْرِبَةِ وَرَأَى عُمَرُ وَأَبُو عُبَيْدَةَ وَمُعَاذٌ شُرْبَ الطِّلَاءِ عَلَى الثُّلُثِ وَشَرِبَ الْبَرَاءُ وَأَبُو جُحَيْفَةَ عَلَى النِّصْفِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ اشْرَبْ الْعَصِيرَ مَا دَامَ طَرِيًّا وَقَالَ عُمَرُ وَجَدْتُ مِنْ عُبَيْدِ اللَّهِ رِيحَ شَرَابٍ وَأَنَا سَائِلٌ عَنْهُ فَإِنْ كَانَ يُسْكِرُ جَلَدْتُهُ

- Bâzak Ve Sarhoşluk Veren Her İçkiden Nehyeden Kımse(Yi Zikr) Babı
Umer ibnu'l-Hattâb, Ebû Ubeyde ibnu'l-Cerrâh ve Muâz ibn Cebel, Tılâ" denilen içkinin (kaynatılıp üçte . biri kalınca) içilmesine kaail oldular. el-Berâ ibnu Azib ile Ebû Cuhayfe de (kaynatılıp yarı olunca) tılâ içkisini içtiler.îbn Abbâs (sıkılmış şıradan soran kimseye): Sıkılmış şıra taze olduğu müddetçe iç, demiştir. Umer ibnu'l-Hattâb şöyle demiştir:"Ben (oğlum) Ubeydullah'ta şarâb kokusu hissettim, (o, tılâ içtiğini söyledi). Ben tılâ içkisinin sarhoş edici olup olmadığını soracağım. Eğer sarhoş edici ise, onu celde vururum"

5598 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي الْجُوَيْرِيَةِ قَالَ سَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ عَنْ الْبَاذَقِ فَقَالَ سَبَقَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبَاذَقَ فَمَا أَسْكَرَ فَهُوَ حَرَامٌ قَالَ الشَّرَابُ الْحَلَالُ الطَّيِّبُ قَالَ لَيْسَ بَعْدَ الْحَلَالِ الطَّيِّبِ إِلَّا الْحَرَامُ الْخَبِيثُ

-....Bize Sufyân es-Sevrî haber verdi ki, Ebû'I-Cuveyriye şöyle demiştir: Ben İbn Abbâs'a "el-Bâzak" içkisinin hükmünü sordum. İbn Abbâs:
— Muhammed (S) bâzak içkisinin hükmünü önceden bildirip "Sarhoş eden her şey haramdır" buyurmuştur, dedi.Ebû'l-Cuveyriye:
— Bâzak, halâl-tayyib içkidir, (çünkü o, halâl-tayyib olan üzümün sıkılmış sırasıdır), dedi.İbn Abbâs:
— Halâl-tayyib olanı iç, şu muhakkak ki halâl-tayyib olandan sonra harâm-habîsten başkası yoktur,(çünkü o şıra ilk haletinden hamrlığa dönüşmüştür), dedi

---

5599 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ الْحَلْوَاءَ وَالْعَسَلَ

-...Bize Hişâm ibn Urve, babası Urve'den tahdîs etti ki, Âişe (R): Peygamber (S) tatlıyı ve balı severdi, demiştir

---

بَاب مَنْ رَأَى أَنْ لَا يَخْلِطَ الْبُسْرَ وَالتَّمْرَ إِذَا كَانَ مُسْكِرًا وَأَنْ لَا يَجْعَلَ إِدَامَيْنِ فِي إِدَامٍ

5600 -حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ إِنِّي لَأَسْقِي أَبَا طَلْحَةَ وَأَبَا دُجَانَةَ وَسُهَيْلَ بْنَ الْبَيْضَاءِ خَلِيطَ بُسْرٍ وَتَمْرٍ إِذْ حُرِّمَتْ الْخَمْرُ فَقَذَفْتُهَا وَأَنَا سَاقِيهِمْ وَأَصْغَرُهُمْ وَإِنَّا نَعُدُّهَا يَوْمَئِذٍ الْخَمْرَ وَقَالَ عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ سَمِعَ أَنَسًا

Karıştırılmaları Sarhoş Edici Olduğu Zaman Alacalı Hurma Koruğu İle Hurmayı {Şıra Kurmakta) Karıştırmama Yi Ve İki Katığı Bir Katık Hâline Getirmemeyi Düşünen Kimse .
-...Bize Katâde tahdîs etti ki, Enes (R) şöyle demiştir: Ben Ebû Talha'ya, Ebû Ducâne'ye,Süheyl ibnu'l-Beydâ'ya hurma koruğu ile hurma karışığından yapılmış içki sunuyordum. Derken hamr,yânî şarâb haram kılındı. Ben hemen o içkileri attım. Ben onların içki dağıtıcıları ve en küçükleri idim. Biz o gün bu içkileri hamr sayıyorduk.Amr ibnu'l-Hâris şöyle dedi: Bize Katâde tahdîs etti ki, kendisi Enes'ten işitmiştir.

5601 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الزَّبِيبِ وَالتَّمْرِ وَالْبُسْرِ وَالرُّطَبِ

-....Bana Atâ ibn Ebî Rebâh haber verdi ki, kendisi Câbir(R)*den şöyle derken işitmiştir:Peygamber (S) kuru üzümle hurmayı, alacalanmış hurma koruğu ile taze hurmayı birleştirmekten nehyetti

---

5602 - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُجْمَعَ بَيْنَ التَّمْرِ وَالزَّهْوِ وَالتَّمْرِ وَالزَّبِيبِ وَلْيُنْبَذْ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا عَلَى حِدَةٍ

-...Ebû Katâde (R) şöyle demiştir: Peygamber (S), olgun hurma ile ermemiş hurma koruğunun,yine hurma ile kuru üzümün bir arada birleştirilmesini nehyetti. Bunlardan herbirisi ayrı ayrı şıra ve hoşaf yapılmalıdır

---

بَاب شُرْبِ اللَّبَنِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِلشَّارِبِينَ }

5603 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ بِقَدَحِ لَبَنٍ وَقَدَحِ خَمْرٍ

Süt İçilmesi Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
'Sağmal hayvanlarda da sizin için elbette âyet vardır. Size onların karınlarındaki fışkı ile kan arasında, içenlerin boğazından kolaylıkla geçen dupduru (ve tertemiz) bir süt içiriyoruz" (en-Nahl:66)
-...Bize Yûnus, ez-Zuhrî'den; o da Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den haber verdi ki, Ebû Hureyre (R): Rasûlullah(S)'a, isrâ ettirildiği gece (Beytu'l-Makdis'te) bir kadeh süt ve bir kadeh şarâb getirildi demiştir

---

5604 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ سَمِعَ سُفْيَانَ أَخْبَرَنَا سَالِمٌ أَبُو النَّضْرِ أَنَّهُ سَمِعَ عُمَيْرًا مَوْلَى أُمِّ الْفَضْلِ يُحَدِّثُ عَنْ أُمِّ الْفَضْلِ قَالَتْ شَكَّ النَّاسُ فِي صِيَامِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ عَرَفَةَ فَأَرْسَلْتُ إِلَيْهِ بِإِنَاءٍ فِيهِ لَبَنٌ فَشَرِبَ فَكَانَ سُفْيَانُ رُبَّمَا قَالَ شَكَّ النَّاسُ فِي صِيَامِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ عَرَفَةَ فَأَرْسَلَتْ إِلَيْهِ أُمُّ الْفَضْلِ فَإِذَا وُقِّفَ عَلَيْهِ قَالَ هُوَ عَنْ أُمِّ الْفَضْلِ

Bize el-Humeydî tahdîs etti ki, o Sufyân ibn Uyeyne'den işit-miştir. Bize Salim Ebu'n-Nadr haber verdi ki, kendisi Ümmü'1-Fadl'in himayesinde bulunan Umeyr'den işitmiştir. O Ümmü'1-Fadl'dan tahdîs ediyordu. Ümmü'1-Fadl (R):
— İnsanlar (Arafat'ta) Arefe günü Rasûlullah'ın oruçlu bulunmasında şübhe ettiler. Bunun üzerine ben Rasûlullah'a içi süt dolu bir kap gönderdim, Rasûlullah (S) o sütü içti, demiştir.Râvî Sufyân ibn Uyeyne bazen hadîsi şöyle söylemiştir: İnsanlar arefe günü Rasûlullah'ın orucu hususunda şübhe ettiler. Bunun

üzerine Ümmü'1-Fadl, Rasûîullah'a içinde süt bulunan bir kap gönderdi..Sufyân bu hadîs üzerinde durdurulup da sorulduğu zaman: — Bu hadîs, Ümmü'1-Fadl'dandır, derdi

---

5605 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ وَأَبِي سُفْيَانَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ جَاءَ أَبُو حُمَيْدٍ بِقَدَحٍ مِنْ لَبَنٍ مِنْ النَّقِيعِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَّا خَمَّرْتَهُ وَلَوْ أَنْ تَعْرُضَ عَلَيْهِ عُودًا حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا صَالِحٍ يَذْكُرُ أُرَاهُ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ أَبُو حُمَيْدٍ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ مِنْ النَّقِيعِ بِإِنَاءٍ مِنْ لَبَنٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَّا خَمَّرْتَهُ وَلَوْ أَنْ تَعْرُضَ عَلَيْهِ عُودًا وَحَدَّثَنِي أَبُو سُفْيَانَ عَنْ جَابِرٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا

-...Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Ebû Humeyd Abdurrahmân es-Sâidî, en-Nakî' merasından Rasûlullah'a bir kâse süt getirmişti. Rasûlullah (S), Ebû Humeyd'e:
— "Bu kâseyi bir bezle örtmedin mi? Keski bunun üzerine enlilemesine bir tahta parçası olsun koysaydın" buyurdu.. Bize el-A'meş tahdîs edip şöyle dedi: Ben Ebû Salih Zekvân'dan işittim, o zannediyorum ki, Câbir'den zikrediyordu. Câbir (R) şöyle demiştir: Ensâr'dan bir zât olan Ebû Humeyd, en-Nakî' merasından Peygamber(S)'e bir kap süt getirdi. Peygamber de ona:
— 'Bunu bir bezle örtmedin mi? Keski bunun üzerine enlileme-sine bir tahta parçası olsun koy sandın!" buyurdu. (el-A'meş dedi ki:) Ve bana Ebû Sufyân Talha ibn Nâfi', Câbir'den; o da Peygamber(S)'den olmak üzere bu hadîsi tahdîs etti.

5607 - حَدَّثَنِي مَحْمُودٌ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ مَكَّةَ وَأَبُو بَكْرٍ مَعَهُ قَالَ أَبُو بَكْرٍ مَرَرْنَا بِرَاعٍ وَقَدْ عَطِشَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَحَلَبْتُ كُثْبَةً مِنْ لَبَنٍ فِي قَدَحٍ فَشَرِبَ حَتَّى رَضِيتُ وَأَتَانَا سُرَاقَةُ بْنُ جُعْشُمٍ عَلَى فَرَسٍ فَدَعَا عَلَيْهِ فَطَلَبَ إِلَيْهِ سُرَاقَةُ أَنْ لَا يَدْعُوَ عَلَيْهِ وَأَنْ يَرْجِعَ فَفَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-... Ebû İshâk şöyle demiştir: Ben el-Berâ ibn Âzib (R)'den işittim şöyle dedi: Peygamber (S) beraberinde Ebû Bekr olduğu hâlde, Mekke'den (Medîne'ye Muhacir olarak) geldi. Ebû Bekr dedi ki:Biz yolumuz üzerinde bir çobana uğradık. Rasûlullah çok susamış hâldeydi. Ebû Bekr dedi ki: Ben bir kâse içine bir mikdâr süt sağdım. Rasûlullah bu sütten içti, hattâ ben onun ihtiyâcı ve yeteri kadar içip doyduğunu bilip hoşnûd oldum. Bu sırada bize Surâka ibnu Cu'şum bir at üzerinde olarak geldi. Rasûlullah ona beddua etti. Bunun üzerine Surâka, Rasûlullah'tan kendisi aleyhine beddua etmemesini ve kendisinin selâmetle geri dönüp gitmesini İstedi. Peygamber de onun isteğini yerine getirdi (yânî ona beddua etmedi)

5608 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نِعْمَ الصَّدَقَةُ اللِّقْحَةُ الصَّفِيُّ مِنْحَةً وَالشَّاةُ الصَّفِيُّ مِنْحَةً تَغْدُو بِإِنَاءٍ وَتَرُوحُ بِآخَرَ

-... Bize Ebu'z-Zinâd, Abdurrahmân'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den olmak üzere tahdîs etti ki,Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur:"Bol sütlü sağım devesi -sağılıp sahibine geri verilmek üzere hediye etmek ne güzel sadakadır. Seçkin sağmal koyun hediye etmek de böyle güzel bir sadakadır. Bu bereketli hayvan, sabahleyin bir kap süt verir, akşamleyin bir kap süt verir"

5609 – حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ الْأَوْزَاعِيِّ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَرِبَ لَبَنًا فَمَضْمَضَ وَقَالَ إِنَّ لَهُ دَسَمًا وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رُفِعْتُ إِلَى السِّدْرَةِ فَإِذَا أَرْبَعَةُ أَنْهَارٍ نَهَرَانِ ظَاهِرَانِ وَنَهَرَانِ بَاطِنَانِ فَأَمَّا الظَّاهِرَانِ النِّيلُ وَالْفُرَاتُ وَأَمَّا الْبَاطِنَانِ فَنَهَرَانِ فِي الْجَنَّةِ فَأُتِيتُ بِثَلَاثَةِ أَقْدَاحٍ قَدَحٌ فِيهِ لَبَنٌ وَقَدَحٌ فِيهِ عَسَلٌ وَقَدَحٌ فِيهِ خَمْرٌ فَأَخَذْتُ الَّذِي فِيهِ اللَّبَنُ فَشَرِبْتُ فَقِيلَ لِي أَصَبْتَ الْفِطْرَةَ أَنْتَ وَأُمَّتُكَ قَالَ هِشَامٌ وَسَعِيدٌ وَهَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ صَعْصَعَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْأَنْهَارِ نَحْوَهُ وَلَمْ يَذْكُرُوا ثَلَاثَةَ أَقْدَاحٍ

Bize Ebû Âsim,el-Evzâî'den; o da İbn Şihâb'dan; o da Ubeydullah ibn Abdillah'tan; o da İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki, Rasû-îullah (S) süt içip ağzını çalkalamış da "Bu yağlıdır" buyurmuştur.Ve îbrâhîm ibn Tahmân, Şu'be'den; o da Katâde'den söyledi ki, Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir:Rasûlullah (S) -Mi'râcı anlatırken-şöyle buyurdu: "Bana Sidre ağacı gösterildi. Baktım ki, orada dört nehir vardı. İki nehir zahir, iki nehir de bâtın idi. Zahir olan nehirler Nıl ile Furât nehirleridir. Bâtınî olan nehirler cennetteki iki nehirdir. Sonra bana üç bardak sunuldu. Birinde süt, birinde bal, birinde de şarâb vardı. Ben süt dolu olan bardağı aldım ve içtim. Bana: Sen ve ümmetin fıtrata isabet ettiniz,denildi...".Hişâm ed-Destevâî, Saîd ibn Ebî Arûbe ve Hemmâm ibn Yahya hepsi de Katâde'den; o da Enes ibn Mâlik'ten; o da Mâlik ibn Sa'sa-a'dan; o da Peygamber(S)'den olmak üzere nehirlerin zikrine kadar, geçen metin tarzında bu hadîsin metnini ittifakla söylediler, fakat "Üç kadeh" fıkrasını zikretmediler

---

بَاب اسْتِعْذَابِ الْمَاءِ

5611 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ كَانَ أَبُو طَلْحَةَ أَكْثَرَ أَنْصَارِيٍّ بِالْمَدِينَةِ مَالًا مِنْ نَخْلٍ وَكَانَ أَحَبُّ مَالِهِ إِلَيْهِ بَيْرُحَاءَ وَكَانَتْ مُسْتَقْبِلَ الْمَسْجِدِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْخُلُهَا وَيَشْرَبُ مِنْ مَاءٍ فِيهَا طَيِّبٍ قَالَ أَنَسٌ فَلَمَّا نَزَلَتْ { لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ } قَامَ أَبُو طَلْحَةَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ { لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ } وَإِنَّ أَحَبَّ مَالِي إِلَيَّ بَيْرُحَاءَ وَإِنَّهَا صَدَقَةٌ لِلَّهِ أَرْجُو بِرَّهَا وَذُخْرَهَا عِنْدَ اللَّهِ فَضَعْهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ حَيْثُ أَرَاكَ اللَّهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَخٍ ذَلِكَ مَالٌ رَابِحٌ أَوْ رَايِحٌ شَكَّ عَبْدُ اللَّهِ وَقَدْ سَمِعْتُ مَا قُلْتَ وَإِنِّي أَرَى أَنْ تَجْعَلَهَا فِي الْأَقْرَبِينَ فَقَالَ أَبُو طَلْحَةَ أَفْعَلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَسَمَهَا أَبُو طَلْحَةَ فِي أَقَارِبِهِ وَفِي بَنِي عَمِّهِ وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ وَيَحْيَى بْنُ يَحْيَى رَايِحٌ

Suyun İyisini, Tatlısını İsteyip Aramak Babı

-....İshâk ibn Abdiliah, amcası Enes ibn Mâlik (R) şöyle derken işitmiştir: Ebû Talha,Medine'de hurmalık mal yönünden En-sâr'ın en zengini idi. Kendisine mallarının en sevimlisi de Beyruhâ (denilen bustânı) idi. Beyruhâ Peygamber mescidinin karşısında idi. Ra-sûlullah (S) da Beyruhâ'ya girer ve onun içindeki güzel sudan içerdi. Enes dedi ki: "Siz, sevdiğiniz şeylerden (Allah yolunda) harca-yıncaya kadar asla iyiliğe ermiş olmazsınız. Her ne infâk ederseniz» şübhesiz Allah onu bilir" (âiûimrân: 92) âyeti inince (üvey babam) Ebû Talha kalktı da:

— Yâ Rasûlallah! Şübhesiz ki Allah "Siz, sevdiğiniz şeylerden harcayıncaya kadar asla iyiliğe ermiş olmazsınız... "buyuruyor. Malımın bana en sevimli olanı Beyruhâ'dır. İşte bu Beyruhâ, Allah için sadakadır. Bu sadakanın hayrını ve Allah yanında onun âhiret azığı olmasını umanm. Yâ Rasûlallah! Sen bu bustânımı Allah'ın sana gösterdiği yere koyup sarfet! dedi. Bunun üzerine Rasûlullah:

— "Bah! (Ne güzel ve ne büyük şey!) Bu, kazanç veren bir maldır -yâhud: Bu, faydası sahibine çabuk ulaşan bir maldır-" Şekk eden râvî Abdullah ibn Mesleme'dir.. "Ben senin söylediğim işitüm. Ben bu bustânı kendi hısımlarına tahsîr etmeni uygun bulurum" buyurdu. Bunun üzerine Ebû Talha:

— Yâ Rasûlallah! Ben de Sen'in istediğin üzere yaparım, dedi. Akabinde Ebû Talha Beyruhâ'yı hısımları ve amca oğullan arasında taksîm etti. İsmâîl ibn Ebî Uveys ile Yahya ibn Yahya ("Revân" masdarın-dan olmak üzere) "Râyıhun" şeklinde söylediler

---

بَاب شَوْبِ اللَّبَنِ بِالْمَاءِ

5612 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ رَأَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَرِبَ لَبَنًا وَأَتَى دَارَهُ فَحَلَبْتُ شَاةً فَشُبْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْبِئْرِ فَتَنَاوَلَ الْقَدَحَ فَشَرِبَ وَعَنْ يَسَارِهِ أَبُو بَكْرٍ وَعَنْ يَمِينِهِ أَعْرَابِيٌّ فَأَعْطَى الْأَعْرَابِيَّ فَضْلَهُ ثُمَّ قَالَ الْأَيْمَنَ فَالْأَيْمَنَ

Süte Su Karıştırıp İçmek Babı

-... ez-Zuhrî şöyle dedi: Bana Enes ibn Mâlik (R) haber verdi ki, kendisi Rasûlullah'ın süt içtiğini görmüş. (Enes dedi ki:) Rasûlullah, Enes'in evine gelmiş hâldeyken, ben bir koyunun sütünü sağdım ve Rasûlullah için kuyudan biraz su ile karıştırdım. Rasûlullah (S) kadehi alıp içti. Bu sırada solunda Ebû Bekr, sağında da bir bedevi bulunuyordu. Rasûlullah kendisinden artan sütü bedeviye verdi. Sonra da:
— "Sağa (ve O Sıra ile sağa (ver)!" buyurdu

5613 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَى رَجُلٍ مِنْ الْأَنْصَارِ وَمَعَهُ صَاحِبٌ لَهُ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ كَانَ عِنْدَكَ مَاءٌ بَاتَ هَذِهِ اللَّيْلَةَ فِي شَنَّةٍ وَإِلَّا كَرَعْنَا قَالَ وَالرَّجُلُ يُحَوِّلُ الْمَاءَ فِي حَائِطِهِ قَالَ فَقَالَ الرَّجُلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ عِنْدِي مَاءٌ بَائِتٌ فَانْطَلِقْ إِلَى الْعَرِيشِ قَالَ فَانْطَلَقَ بِهِمَا فَسَكَبَ فِي قَدَحٍ ثُمَّ حَلَبَ عَلَيْهِ مِنْ دَاجِنٍ لَهُ قَالَ فَشَرِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ شَرِبَ الرَّجُلُ الَّذِي جَاءَ مَعَهُ

-...Bize Fuleyh ibnu Süleyman, Saîd ibnu'l-Hâris'ten; o da Câbir ibn Abdillah(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S), Ensâr'-dan bir zâtın bustâmna girdi. Yanında dostu (Ebû Bekr) bulunuyordu.Peygamber bustân sahibine (Ebû'l-Heyseme):
— "Eğer yanında eski kırba içinde bu gece geceleyip soğumuş su varsa (içeriz), yoksa biz şu sudan (bardaksiz) dudağımızla içeriz!" buyurdu.Câfair dedi ki: Bu sırada bustân sahibi (ağaçları sulamak için) bustânınm bir tarafından öbür tarafına su çeviriyordu. Yine Câbir dedi ki: Bustân sahibi:
— Yâ Rasûlallah! Yanımda gecelemiş su vardır, çardağa doğru git, dedi.Câbir dedi ki: Akabinde onları (Rasûlullah ile Ebû Bekr'i) çardağa götürdü. Bir bardağın içine su koydu, sonra suyun üzerine de elcil koyunun sütünden sağdı. Bunu Rasûlullah içti. Sonra kendisiyle beraber gelen zât (yânî Ebû Bekr) içti

---

بَاب شَرَابِ الْحَلْوَاءِ وَالْعَسَلِ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ لَا يَحِلُّ شُرْبُ بَوْلِ النَّاسِ لِشِدَّةٍ تَنْزِلُ لِأَنَّهُ رِجْسٌ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى { أُحِلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ } وَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ فِي السَّكَرِ إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَجْعَلْ شِفَاءَكُمْ فِيمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ

Tatlı Şerbeti Ve Bal Şerbeti Babı

ez-Zuhrî:inecek bir şiddetten dolayı insan sidiği içmek halâl olmaz. Çünkü o pistir. Yüce Allah: "Size bütün iyi ve temiz şeyler halâl kılındı" (el-Mâide: 4-5) buyurdu, demiştir.İbn Mes'ûd da sarhoşluk verici içki (ile tedâvî) hakkında:Şübhesiz ki, Allah sizin şifânızı, size haram kıldığı şeyler içinde kılmadı, demiştir

---

5614 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْجِبُهُ الْحَلْوَاءُ وَالْعَسَلُ

-...Bize Ebû Usâme tahdîs edip şöyle dedi: Bana Hişâm, babası Urve'den haber verdi ki, Âişe (R): Peygamber (S) tatlıyı ve balı çok severdi, demiştir

---

بَاب الشُّرْبِ قَائِمًا

5615 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ مَيْسَرَةَ عَنْ النَّزَّالِ قَالَ أَتَى عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَلَى بَابِ الرَّحَبَةِ فَشَرِبَ قَائِمًا فَقَالَ إِنَّ نَاسًا يَكْرَهُ أَحَدُهُمْ أَنْ يَشْرَبَ وَهُوَ قَائِمٌ وَإِنِّي رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَلَ كَمَا رَأَيْتُمُونِي فَعَلْتُ

Ayakta Dikilmiş Olarak İçme(Nin Hükmü) Babı
-....en-Nezzâl şöyle demiştir: Alî (ibn Ebî Tâlib -R) (Küfe Mescidi'nin) geniş kapısı önüne geldi de ayakta dikilerek su içti ve (halkın şübhesini gidermek için):
— Birtakım insanlar, birisinin ayakta dikilerek su içmesini kerîh görürler. Hâlbuki ben Peygamber(S)'in benim içtiğimi gördüğünüz gibi su içtiğini gördüm, dedi

---

5616 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مَيْسَرَةَ سَمِعْتُ النَّزَّالَ بْنَ سَبْرَةَ يُحَدِّثُ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ صَلَّى الظُّهْرَ ثُمَّ قَعَدَ فِي حَوَائِجِ النَّاسِ فِي رَحَبَةِ الْكُوفَةِ حَتَّى حَضَرَتْ صَلَاةُ الْعَصْرِ ثُمَّ أُتِيَ بِمَاءٍ فَشَرِبَ وَغَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ وَذَكَرَ رَأْسَهُ وَرِجْلَيْهِ ثُمَّ قَامَ فَشَرِبَ فَضْلَهُ وَهُوَ قَائِمٌ ثُمَّ قَالَ إِنَّ نَاسًا يَكْرَهُونَ الشُّرْبَ قِيَامًا وَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَنَعَ مِثْلَ مَا صَنَعْتُ

-...Bize Abdulmelik ibn Meysere tahdîs etti. Ben en-Nezzâl ibnu Sebre'den işittim. O, Alî'den şöyle tahdîs ediyordu: Alî (R) öğle namazını kıldırdı. Sonra insanların hacetleri için Küfe Mescidi'nin geniş yerinde ikindi namazı vakti gelinceye kadar oturdu. Sonra kendisine su getirildi. Ondan içti, yüzünü ve ellerini yıkadı. Râvî, başını ve ayaklarını da zikretti. Abdest aldıktan sonar ayağa kalktı, artan suyu da ayakta dikilerek içti. Sonra:
— Şübhesiz birtakım insanlar, ayakta dikilirken su içmeyi kerîh görürler. Muhakkak ki, Peygamber (S) şu benim yaptığımın benzerini yaptı, dedi

---

5617 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَاصِمٍ الْأَحْوَلِ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ شَرِبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمًا مِنْ زَمْزَمَ

-...Sufyân, Âsim el-Ahvel'den; o da eş-Şa'bî'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R): Peygamber (S) ayakta dikilerek Zemzem suyundan içti, demiştir

---

بَاب مَنْ شَرِبَ وَهُوَ وَاقِفٌ عَلَى بَعِيرِهِ

5618 - حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَنَا أَبُو النَّضْرِ عَنْ عُمَيْرٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ أُمِّ الْفَضْلِ بِنْتِ الْحَارِثِ أَنَّهَا أَرْسَلَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَدَحِ لَبَنٍ وَهُوَ وَاقِفٌ عَشِيَّةَ عَرَفَةَ فَأَخَذَ بِيَدِهِ فَشَرِبَهُ زَادَ مَالِكٌ عَنْ أَبِي

النَّضْرِ عَلَى بَعِيرِهِ

Devesi Üzerinde Dururken İçen Kimse Babı
-..Bize Ebu'n-Nadr, îbn Abbâs1 m hizmetçisi Umer'den haber verdi ki, (Abbâs'ın zevcesi)Haris kızı Ümmü'1-Fadl Lubâbe (R), Peygamber(Sye bir kadeh süt gönderdi. Peygamber ikindi vaktinde Arafe'de duruyordu. Eliyle kadehi aldı ve sütü içti.İmâm Mâlik bu hadîsi Ebu'n-Nadr'dan rivayetinde "Peygamber devesinin üzerinde duruyordu" fıkrasını ziyâde etti

---

بَاب الْأَيْمَنَ فَالْأَيْمَنَ فِي الشُّرْبِ

5619 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ بِلَبَنٍ قَدْ شِيبَ بِمَاءٍ وَعَنْ يَمِينِهِ أَعْرَابِيٌّ وَعَنْ شِمَالِهِ أَبُو بَكْرٍ فَشَرِبَ ثُمَّ أَعْطَى الْأَعْرَابِيَّ وَقَالَ الْأَيْمَنَ فَالْأَيْمَنَ

İçmekte Sırasıyle Sağdakine (Ver)!
-...Bana Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten şöyle tahdîs etti: Rasûlullah(S)'a (içmesi için) su ile karıştırılmış hâlde süt getirildi. Rasûlullah'ın sağ tarafında bir çöl Arab'ı, sol tarafında da Ebû Bekr bulunuyordu. Rasûlullah sütü içti, sonra çöl Arab'ına verdi ve:
— "Dâima sıra ile sağa (ver)" buyurdu

بَاب هَلْ يَسْتَأْذِنُ الرَّجُلُ مَنْ عَنْ يَمِينِهِ فِي الشُّرْبِ لِيُعْطِيَ الْأَكْبَرَ

5620 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي حَازِمِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ بِشَرَابٍ فَشَرِبَ مِنْهُ وَعَنْ يَمِينِهِ غُلَامٌ وَعَنْ يَسَارِهِ الْأَشْيَاخُ فَقَالَ لِلْغُلَامِ أَتَأْذَنُ لِي أَنْ أُعْطِيَ هَؤُلَاءِ فَقَالَ الْغُلَامُ وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا أُوثِرُ بِنَصِيبِي مِنْكَ أَحَدًا قَالَ فَتَلَّهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي يَدِهِ

İnsan İçmekte Daha Büyük Kişiye Vermek İçin Sağ Yanında Bulunan Kimseden İzin İster Mi?
-...Bana Mâlik, Ebû Hazım ibn Dinar'dan; o da Sehl ibn Sa'd(R)'dan şöyle tahdîs etti:RasûluIIah'a içecek birşey getirildi. Ra-sûlullah bundan (bir mikdâr) içti. Sağında bir genç, solunda da birtakım yaşlı kimseler yer tutmuşlardı. Bu vaziyette Rasûlullah gence;
— "bardakta kalanı bu ihtiyarlara vermem için bana izin verir misin?" diye sordu.O genç sahâbî:
— Vallahi yâ Rasûlallah, Sen'den gelen nasibimi hiçbir kimseye ihsan edemem, diye cevâb verdi. Bunun üzerine Rasûlullah (S) bardağı o gencin elinin içine koyuverdi

---

بَاب الْكَرْعِ فِي الْحَوْضِ

5621 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَى رَجُلٍ مِنْ الْأَنْصَارِ وَمَعَهُ صَاحِبٌ لَهُ فَسَلَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصَاحِبُهُ فَرَدَّ الرَّجُلُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي وَهِيَ سَاعَةٌ حَارَّةٌ وَهُوَ يُحَوِّلُ فِي حَائِطٍ لَهُ يَعْنِي الْمَاءَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ كَانَ عِنْدَكَ

مَاءٌ بَاتَ فِي شَنَّةٍ وَإِلَّا كَرَعْنَا وَالرَّجُلُ يُحَوِّلُ الْمَاءَ فِي حَائِطٍ فَقَالَ الرَّجُلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ عِنْدِي مَاءٌ بَاتَ فِي شَنَّةٍ فَانْطَلَقَ إِلَى الْعَرِيشِ فَسَكَبَ فِي قَدَحٍ مَاءً ثُمَّ حَلَبَ عَلَيْهِ مِنْ دَاجِنٍ لَهُ فَشَرِبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ أَعَادَ فَشَرِبَ الرَّجُلُ الَّذِي جَاءَ مَعَهُ

(Bardaksız Ve Avuçlamaksızın) Havuzdan Ağızla Su İçmek Babı

-... Bize Fuleyh ibn Süleyman, Saîd ibnu'l-Hâris'den; o da Câbir ibn Abdillah(R)'tan şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) beraberinde bir sahâbîsi olduğu hâlde, Ensâr'dan bir adamın yanına girdi.Peygamber ile sahâbîsi o zâta selâm verdiler. O adam selâmı aldı da:
— Yâ Rasûlallah! Babam ve anam Sana feda olsun! İçinde gelmiş olduğun bu saat,sıcak bir saattir, dedi. O zât, bu sırada bustânındaki suyu kuyunun dibinden yeryüzüne çıkarmakla meşgul bulunuyordu. Peygamber ona:
— "Eğer yanında eski kırba içinde gecelemiş su varsa (içeriz), yoksa ağzımızla bu sudan içeriz"dedi. O zât, bustân içinde o suyu bir yerden diğer tarafa akıtıyordu.O zât:
— Yâ Rasûlallah! Yanımda eski kırba içinde gecelemiş (soğuk) bir su vardır, dedi.Bunun üzerine Peygamber ve yanındaki sahâbî ile birlikte bus-tândaki çardağa doğru yürüdüler.Çardakta bustân sahibi olan zât bir kap içine su döktü. Sonra o suyun üzerine kendine âid bir elcil koyundan süt sağdı. Akabinde bu (suyla karıştırılıp soğutulan) sütü Peygamber içti. Sonra geri verdi. Bu sefer o sütten Peygamber ile beraber gelmiş olan zât (yânî Ebû Bekr) de içti

---

بَاب خِدْمَةِ الصِّغَارِ الْكِبَارَ

5622 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ قَائِمًا عَلَى الْحَيِّ أَسْقِيهِمْ عُمُومَتِي وَأَنَا أَصْغَرُهُمْ الْفَضِيخَ فَقِيلَ حُرِّمَتْ الْخَمْرُ فَقَالَ اكْفِئْهَا فَكَفَأْنَا قُلْتُ لِأَنَسٍ مَا شَرَابُهُمْ قَالَ رُطَبٌ وَبُسْرٌ فَقَالَ أَبُو بَكْرِ بْنُ أَنَسٍ وَكَانَتْ خَمْرَهُمْ فَلَمْ يُنْكِرْ أَنَسٌ وَحَدَّثَنِي بَعْضُ أَصْحَابِي أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسًا يَقُولُ كَانَتْ خَمْرَهُمْ يَوْمَئِذٍ

Küçüklerin Büyüklere Hizmet Etmeleri Babı

-...Mu'temir'in babası Süleyman şöyle demiştir: Ben Enes (R)'ten işittim, şöyle dedi: Ben bir içki meclisinde amcalarıma fadîh içkisi sunup sâkîlik hizmetini yapıyordum. Ben onların en küçüğü bulunuyordum. Bu sırada "Şarâb haram kılındı" denildi. Bana:
— Şarâb testilerini devir! dediler. Biz de onları devirip döktük, (Süleyman et-Teymî dedi ki:) Ben Enes'e:
— Onların içkileri ne idi? diye sordum. Enes:
— Taze hurma ve alacası düşmüş koruk hurmadır, diye cevâb verdi.Ebû Bekr ibnu Enes: Bu fadîh şarâbı, o gün onların içkisi idi dedi de, Enes bunu reddetmedi.Ve bana arkadaşlarımdan biri tahdîs etti ki, kendisi Enes'ten: 'Fadîh, o gün onların hamrı idi" derken işitmiştir

---

بَاب تَغْطِيَةِ الْإِنَاءِ

5623 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كَانَ جُنْحُ اللَّيْلِ أَوْ أَمْسَيْتُمْ فَكُفُّوا صِبْيَانَكُمْ فَإِنَّ الشَّيَاطِينَ تَنْتَشِرُ حِينَئِذٍ فَإِذَا ذَهَبَ سَاعَةٌ مِنْ اللَّيْلِ فَحُلُّوهُمْ فَأَغْلِقُوا الْأَبْوَابَ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَفْتَحُ بَابًا مُغْلَقًا وَأَوْكُوا قِرَبَكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ وَخَمِّرُوا آنِيَتَكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ وَلَوْ أَنْ تَعْرُضُوا عَلَيْهَا شَيْئًا وَأَطْفِئُوا مَصَابِيحَكُمْ

Yiyecek İçecek Kaplarını Örtüp Kapatmak Babı

-....İbnu Cureyc şöyle dedi: Bana Atâ ibn Ebî Rebâh haber verdi ki, kendisi Câbir ibn AbdiIlah(R)'tan şöyle derken işitmiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "(Güneş batıp) gece karanlığı başladığı yâhud akşama girdiğiniz zaman çocuklarınızı (dışarı çıkmaktan) men' ediniz. Çünkü şeytânlar o sırada dağılırlar. Geceden bir saat geçince de (dışarıdaki) çocuklarınızı evlerinize koyunuz. O zaman Allah'ın ismini anarak kapıları kapatınız. Çünkü şeytân, kapatılmış kapıyı açamaz.Yine Allah'ın ismini anarak su kırbalarınızın ağızlarını bağlayınız. Yine Allah'ın ismini anarak yiyecek kaplarınızın üzerlerini örtüp kapatınız, velev üzerlerine enlilemesine birşey koymanız suretiyle olsun. Yanan kandillerinizi de söndürünüz!"

5624 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَطْفِئُوا الْمَصَابِيحَ إِذَا رَقَدْتُمْ وَغَلِّقُوا الْأَبْوَابَ وَأَوْكُوا الْأَسْقِيَةَ وَخَمِّرُوا الطَّعَامَ وَالشَّرَابَ وَأَحْسِبُهُ قَالَ وَلَوْ بِعُودٍ تَعْرُضُهُ عَلَيْهِ

-...Bize Hemmâm ibn Yahya, Atâ'dan; o da Câbir(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Uyuyacağınız zaman kandillerinizi söndürünüz, kapılan kapatınız, tulum ve kırbaların ağızlarını bağlayınız, yiyecek ve içecek şeylerinizin üzerlerini iyice örtüp kapatınız".Râvî: Sanırım ki, Rasûlullah burada "Velev ki, yiyecek kabının üzerine koyacağın bir tahtaparçasıyle olsun"buyurdu, demiştir

---

بَاب اخْتِنَاثِ الْأَسْقِيَةِ

5625 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ اخْتِنَاثِ الْأَسْقِيَةِ يَعْنِي أَنْ تُكْسَرَ أَفْوَاهُهَا فَيُشْرَبَ مِنْهَا

Deriden Yapılmış Tulum Ve Kırbaların Ağızlarını Dışa Kıvırıp Ondan Ağızla Su İçme(Nin Nehyi) Babı

-...Ebû Saîd el-Hudrî (R): Rasûlullah (S) tulum ve kırbaların ağızlarım dışa kıvırmaktan,(yânî kapların ağızlarının dışa kıvrılıp onlardan (bir maşrabaya koymadan, ağızla) içilmesinden nehyetti, demiştir.

5626 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْهَى عَنْ اخْتِنَاثِ الْأَسْقِيَةِ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَالَ مَعْمَرٌ أَوْ غَيْرُهُ هُوَ الشُّرْبُ مِنْ أَفْوَاهِهَا

-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Ubeydullah ibn Abdillah tahdîs etti ki kendisi Ebû Saîd elHudrî'den şöyle derken işitmiş-tir: Ben RasûIullah(S)'tan, deriden yapılmış tulum ve kırbaların ağızlarını dışa kıvırıp onlardan ağızla su içmekten nehyederken işittim, demiştir. Bu hadîsin râvîlerinden Abdullah ibnu'l-Mubârek şöyle dedi: Ma'-mer yâhud Ma'mer'den başkası: Hadîsteki "el-Ihtmâs", kırba, tulum ve benzeri kapların ağızlarından su içmektir, demiştir

---

بَاب الشُّرْبِ مِنْ فَمِ السِّقَاءِ

5627 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ قَالَ لَنَا عِكْرِمَةُ أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَشْيَاءَ قِصَارٍ حَدَّثَنَا بِهَا أَبُو هُرَيْرَةَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الشُّرْبِ مِنْ فَمِ الْقِرْبَةِ أَوْ السِّقَاءِ وَأَنْ يَمْنَعَ جَارَهُ أَنْ يَغْرِزَ خَشَبَهُ فِي دَارِهِ

Tulumun Ağzından İçme(Nin Nehyi) Babı
-...Bize Eyyûb ibn Temîme es-Sahtıyânî tahdîs edip şöyle dedi: İkrime bize şöyle dedi:Dikkat edin, size kısa kısa birşeyler haber vereceğim ki, onları bize Ebû Hureyre şöyİe tahdîs etti:Rasûluî-lah (S) kırbanın veya su kabının ağzından (bir bardağa koymaksızın) su içmekten ve birinizin evinin duvarına komşusunun kendi ağacını -bir rivayette: bir ağaç başım- koymasını men' etmesinden nehyetti.

5628 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ أَخْبَرَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُشْرَبَ مِنْ فِي السِّقَاءِ

-...Bize Eyyûb, îkrime'den haber verdi ki, Ebû Hureyre (R): Peygamber (S) su kabının ağzından (bardağa koymaksızın) su içmekten nehyetti, demiştir.

5629 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الشُّرْبِ مِنْ فِي السِّقَاءِ

-....Bize Hâlid el-Hazzâ, îkrime'den haber verdi ki, İbn Abbâs (R): Peygamber (S) su kabının ağzından su içmekten nehyetti, demiştir

---

بَاب النَّهْيِ عَنْ التَّنَفُّسِ فِي الْإِنَاءِ

5630 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا شَرِبَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَتَنَفَّسْ فِي الْإِنَاءِ وَإِذَا بَالَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَمْسَحْ ذَكَرَهُ بِيَمِينِهِ وَإِذَا تَمَسَّحَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَتَمَسَّحْ بِيَمِينِهِ

Birşey İçerken Kabın İçinde Nefes Almaktan Nehy Babı
-...Ebû Katâde (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Sizin biriniz birşey içtiğinde, su kabının içine nefes verip hohlamasın. Sizin biriniz çiş ettiği zaman sağ eliyle cinsiyet organına meshetmesin. Sizin biriniz (halâda) silindiği zaman da sağ eliyle silinmesin"

بَاب الشُّرْبِ بِنَفَسَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةٍ

5631 – حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ وَأَبُو نُعَيْمٍ قَالَا حَدَّثَنَا عَزْرَةُ بْنُ ثَابِتٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ثُمَامَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كَانَ أَنَسٌ يَتَنَفَّسُ فِي الْإِنَاءِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا وَزَعَمَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَتَنَفَّسُ ثَلَاثًا

(Birşey İçerken Kabın Dışında) İki Nefesle Yâhud Üç Nefesle (Dinlene Dinlene) İçmek Babı
-..... Azre ibnu Sabit şöyle dedi: Bana Sumâme ibnu Abdillah haber verip şöyle dedi: Enes (R) su içtiği kap(dışm)da iki yâhud üç kerre nefes alırdı ve:— Peygamber (S) üç kerre nefes alırdı, dedi

---

بَاب الشُّرْبِ فِي آنِيَةِ الذَّهَبِ

5632 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ كَانَ حُذَيْفَةُ بِالْمَدَايِنِ فَاسْتَسْقَى فَأَتَاهُ دِهْقَانٌ بِقَدَحِ فِضَّةٍ فَرَمَاهُ بِهِ فَقَالَ إِنِّي لَمْ أَرْمِهِ إِلَّا أَنِّي نَهَيْتُهُ فَلَمْ يَنْتَهِ وَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَانَا عَنْ الْحَرِيرِ وَالدِّيبَاجِ وَالشُّرْبِ فِي آنِيَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَقَالَ هُنَّ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَهِيَ لَكُمْ فِي الْآخِرَةِ

Altın Kapta İçmenin Hükmü Babı
-... Bize Şu'be, el-Hakem ibn Uyeyne'den tahdîs etti ki, Abdurrahmân ibn Ebî Leylâ şöyle demiştir: Huzeyfe (ibnu'l-Yemân-R- İran fetihleri sırasında) Medâin'de bulunuyordu. Su içmek istedi. Kendisine bir Dihkaan (yânî Medâin şeriflerinden birisi) bir gümüş bardakla su getirdi.Huzeyfe kızarak bardağı fırlatıp attı da, şöyle dedi:
— Ben bu bardağı ilk defa atmadım. Şu kadar ki, ben bu zâtı bana bunun içinde su vermekten nehyetmiştim, fakat o vazgeçmedi. Hâlbuki Peygamber (S) bizleri hâlis ipek ve atlastan, altın ve gümüş kaplarda içmekten nehyetti ve: "Bunlar dünyâda kâfirlerindir» âhi-rette ise sizindir" buyurdu

---

بَاب آنِيَةِ الْفِضَّةِ

5633 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ خَرَجْنَا مَعَ حُذَيْفَةَ وَذَكَرَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَشْرَبُوا فِي آنِيَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَلَا تَلْبَسُوا الْحَرِيرَ وَالدِّيبَاجَ فَإِنَّهَا لَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَكُمْ فِي الْآخِرَةِ

Gümüş Kap (Kullanmanın Hükmü) Babı
-....Bize Muhammed ibn Ebî Adiyy, Abdullah ibn Avn'dan; o da Mucâhid ibn Cebr'den tahdîs etti ki, îbnu Ebî Leylâ şöyle demiştir: Biz Huzeyfe'nin beraberinde sefere çıktık. Huzeyfe,Peygamberdin şöyle buyurduğunu zikretti: "Altın ve gümüş kaplarda içmeyin, hâlis ipek ve dîbâc (yânî atlas kumaş) giymeyin. Çünkü bunlar dünyâda kâfirlerin, âhirette ise sizindir

---

5634 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الَّذِي يَشْرَبُ فِي إِنَاءِ الْفِضَّةِ إِنَّمَا يُجَرْجِرُ فِي بَطْنِهِ نَارَ جَهَنَّمَ

-....Peygamber'in zevcesi Ümmü Seleme'den (o şöyle demiştir): Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:"Şu gümüş kaptan birşey içen kişi var ya, muhakkak o kişi karnına ancak (curb curb diye) cehennem ateşini göndermektedir"

5635 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ الْأَشْعَثِ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ سُوَيْدِ بْنِ مُقَرِّنٍ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَبْعٍ وَنَهَانَا عَنْ سَبْعٍ أَمَرَنَا بِعِيَادَةِ الْمَرِيضِ وَاتِّبَاعِ الْجِنَازَةِ وَتَشْمِيتِ الْعَاطِسِ وَإِجَابَةِ الدَّاعِي وَإِفْشَاءِ السَّلَامِ وَنَصْرِ الْمَظْلُومِ وَإِبْرَارِ الْمُقْسِمِ وَنَهَانَا عَنْ خَوَاتِيمِ الذَّهَبِ وَعَنْ الشُّرْبِ فِي الْفِضَّةِ أَوْ قَالَ آنِيَةِ الْفِضَّةِ وَعَنْ الْمَيَاثِرِ وَالْقَسِّيِّ وَعَنْ لُبْسِ الْحَرِيرِ وَالدِّيبَاجِ وَالْإِسْتَبْرَقِ

-.... el-Berâ ibn Âzib (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bizlere yedi şeyi işlememizi emretti,yedi şeyden de bizleri nehyetti. Bizlere hastayı ziyaret etmeyi, cenaze arkasından gitmeyi, aksırana duâ etmeyi, da'vetciye icabet etmeyi, selamlaşmayı yaymayı, zulme uğramışsa yardım etmeyi, yemîn edenin yemînini kabul edip isteğini yerine getirmeyi emreyledi. Ve yine Rasûlullah bizleri altın yüzükler takmaktan,

gümüş kaptan içmekten -yâhud: Gümüş kap kullanmaktan-, eyer ve semerler üzerine binicinin altına konulan içi pamuk veya yünle doldurulmuş, ipekten veya atlastan yapılmış küçük minderler kullanmaktan, kassî denilen ince ve kalın ipek kumaşlar giymekten nehyetti

---

بَاب الشُّرْبِ فِي الْأَقْدَاحِ

5636 - حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَالِمٍ أَبِي النَّضْرِ عَنْ عُمَيْرٍ مَوْلَى أُمِّ الْفَضْلِ عَنْ أُمِّ الْفَضْلِ أَنَّهُمْ شَكُّوا فِي صَوْمِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ عَرَفَةَ فَبَعَثَتْ إِلَيْهِ بِقَدَحٍ مِنْ لَبَنٍ فَشَرِبَهُ

Kâse, Bardak Ve Çanaklarda İçme{Nin Cevazı) Babı
-...Bize Sufyânibn Uyeyne, Salim Ebu'n-Nadr'dan; oda Ümmü'l-Fadl'ın himayesinde bulunan Umeyr'den; o da Ümmü'1-Fadl Lubâbe(R)'den tahdîs etti ki, sahâbîler Arafe günü (Arafat'ta) Peygamber'inoruçlu olup olmadığı hakkında şübhe etmişlerdir. Bunun üzerine Peygamber(S)'e bir kâse süt gönderilmiş, O da bu sütü içmiştir

---

بَاب الشُّرْبِ مِنْ قَدَحِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَآنِيَتِهِ وَقَالَ أَبُو بُرْدَةَ قَالَ لِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ أَلَا أَسْقِيكَ فِي قَدَحٍ شَرِبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهِ

5637 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ ذُكِرَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ امْرَأَةٌ مِنْ الْعَرَبِ فَأَمَرَ أَبَا أُسَيْدٍ السَّاعِدِيَّ أَنْ يُرْسِلَ إِلَيْهَا فَأَرْسَلَ إِلَيْهَا فَقَدِمَتْ فَنَزَلَتْ فِي أُجُمِ بَنِي سَاعِدَةَ فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى جَاءَهَا فَدَخَلَ عَلَيْهَا فَإِذَا امْرَأَةٌ مُنَكِّسَةٌ رَأْسَهَا فَلَمَّا كَلَّمَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ فَقَالَ قَدْ أَعَذْتُكِ مِنِّي فَقَالُوا لَهَا أَتَدْرِينَ مَنْ هَذَا قَالَتْ لَا قَالُوا هَذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَ لِيَخْطُبَكِ قَالَتْ كُنْتُ أَنَا أَشْقَى مِنْ ذَلِكَ فَأَقْبَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَئِذٍ حَتَّى جَلَسَ فِي سَقِيفَةِ بَنِي سَاعِدَةَ هُوَ وَأَصْحَابُهُ ثُمَّ قَالَ اسْقِنَا يَا سَهْلُ فَخَرَجْتُ لَهُمْ بِهَذَا الْقَدَحِ فَأَسْقَيْتُهُمْ فِيهِ فَأَخْرَجَ لَنَا سَهْلٌ ذَلِكَ الْقَدَحَ فَشَرِبْنَا مِنْهُ قَالَ ثُمَّ اسْتَوْهَبَهُ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بَعْدَ ذَلِكَ فَوَهَبَهُ لَهُ

Peygamberin Bardağından Ve Kabından Îçmek Babı
Ebû Burde şöyle demiştir: Abdullah ibnu Selâm bana: Ben sana, içinden Peygamber'in içtiği bir kâseden içireyim mi? dedi.
-... Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: Peygamber'e Arab kavminden bir kadın zikredilmişti.Peygamber (S), Ebû Useyd es-Sâidî'ye, o kadına haber göndermesini emretti. Ebû Useyd de o kadına haber yolladı. Bunun üzerine kadın Medine'ye geldi ve Benû Sâide kalesine indi. Peygamber çıktı,nihayet kadının bulunduğu yere geldi ve yanına girdi. Başını aşağıya doğru eğmiş bir kadınla karşılaştı. Peygamber o kadına söz söyleyince, kadın:
— Senden Allah'a sığınırım, dedi. Peygamber de:
— "O hâlde ben de seni terkettim" buyurdu. Müteakiben oradakiler kadına:
— Sen O'nun kim olduğunu biliyor musun? dediler.Kadın:
— Hayır bilmiyorum, dedi. Oradakiler:
— Bu, Allah'ın Rasûlü'dür; seni görüp zevceliğe istemek maksadıyla sana gelmişti, dediler.Kadın:
— Ben Peygamber'le evlenmeyi kaçırmaktan dolayı bedbaht oldum, dedi.(Sehl dedi ki:) O gün Peygamber dönüp geldi de, nihayet kendisi ve sahâbîleri Benû Sâide sofasında oturdular. Sonra Peygamber:
— "Yâ Sehl! Bize su ver!" buyurdu. Ben de onlar için bu kadehi çıkardım ve bununla onlara su içir-dim.

Sehl'in râvîsi Ebû Hazım şöyle dedi: Sehl bu kadehi bize çıkarıp gösterdi, biz de bunun içinden teberrüken su içtik.Dedi ki: Sonra bu hâdisenin ardından Umer ibnu Abdilazîz (Me-dîne Vâlîsi iken) Sehl'den bu kadehin kendisine hibe edilmesini istedi. Sehi de bu kadehi ona hibe etti

---

5638 - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُدْرِكٍ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَاصِمٍ الْأَحْوَلِ قَالَ رَأَيْتُ قَدَحَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ وَكَانَ قَدْ انْصَدَعَ فَسَلْسَلَهُ بِفِضَّةٍ قَالَ وَهُوَ قَدَحٌ جَيِّدٌ عَرِيضٌ مِنْ نُضَارٍ قَالَ قَالَ أَنَسٌ لَقَدْ سَقَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَا الْقَدَحِ أَكْثَرَ مِنْ كَذَا وَكَذَا قَالَ وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ إِنَّهُ كَانَ فِيهِ حَلْقَةٌ مِنْ حَدِيدٍ فَأَرَادَ أَنَسٌ أَنْ يَجْعَلَ مَكَانَهَا حَلْقَةً مِنْ ذَهَبٍ أَوْ فِضَّةٍ فَقَالَ لَهُ أَبُو طَلْحَةَ لَا تُغَيِّرَنَّ شَيْئًا صَنَعَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَرَكَهُ

-.....Âsim el-Ahvel şöyle demiştir: Ben Enes ibn Mâlik'in yanında Peygamber'in kadehini gördüm. Bu kadeh çatlamış hâldeydi, Enes onu gümüşle bağlayıp kenetlemişti.Âsim dedi ki: O, Nudâr ağacından yapılmış, enli, güzel bir su bardağı idi.Yine Âsim dedi ki: Enes (R):
— Yemîn olsun ben bu kadeh içinde Rasûlullah'a şundan ve şundan daha çok zaman su vermişimdir, dedi.Yine Âsim şöyle dedi: İbn Şîrîn de şöyle dedi: Bu kadehin üzerinde demirden yapılmış bir halka vardı. Enes ibn Mâlik bu halkanın yerine altından yâhud gümüşten bir halka geçirmek istedi. Fakat (üvey babası) Ebû Talha ona:
— Sakın Rasûlullah(S)'m yapmış olduğundan hiçbirşeyi değiştirme! diye tenbîh etti. Bu tenbîh üzerine Enes onu olduğu gibi bıraktı

بَاب شُرْبِ الْبَرَكَةِ وَالْمَاءِ الْمُبَارَكِ

5639 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمُ بْنُ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا هَذَا الْحَدِيثَ قَالَ قَدْ رَأَيْتُنِي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ حَضَرَتْ الْعَصْرُ وَلَيْسَ مَعَنَا مَاءٌ غَيْرَ فَضْلَةٍ فَجُعِلَ فِي إِنَاءٍ فَأُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهِ فَأَدْخَلَ يَدَهُ فِيهِ وَفَرَّجَ أَصَابِعَهُ ثُمَّ قَالَ حَيَّ عَلَى أَهْلِ الْوُضُوءِ الْبَرَكَةُ مِنْ اللَّهِ فَلَقَدْ رَأَيْتُ الْمَاءَ يَتَفَجَّرُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِهِ فَتَوَضَّأَ النَّاسُ وَشَرِبُوا فَجَعَلْتُ لَا آلُوا مَا جَعَلْتُ فِي بَطْنِي مِنْهُ فَعَلِمْتُ أَنَّهُ بَرَكَةٌ قُلْتُ لِجَابِرٍ كَمْ كُنْتُمْ يَوْمَئِذٍ قَالَ أَلْفًا وَأَرْبَعَ مِائَةٍ تَابَعَهُ عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ جَابِرٍ وَقَالَ حُصَيْنٌ وَعَمْرُو بْنُ مُرَّةَ عَنْ سَالِمٍ عَنْ جَابِرٍ خَمْسَ عَشْرَةَ مِائَةً وَتَابَعَهُ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ جَابِرٍ

Bereketin Ve Mübarek Suyun İçilmesi Babı
-...el-A'meş şöyle demiştir: Bana Salim ibnu Ebi'I-Ca'd, Câbir ibn AbdilIah(R)'tan şu gelecek hadîsi tahdîs edip şöyle dedi: Ben kendimi Peygamber'in beraberinde gördüm ki, ikindi namazı vakti gelmiş, yanımızda da az bir sudan başkası yoktu. Bu az su bir kap içine konuldu da akabinde Peygamber'e getirildi. Peygamber (S) o kabın içine elini soktu ve parmakları su fışkırttı. Bundan sonra Peygamber:
— "Haydin abdest suyu ehlinin yanına geliniz! Bereket (yânî gördüğünüz bu su artması) Allah kalındandır" buyurdu.Câbir dedi ki:) Yemîn olsun ki, ben suyu O'nun parmakları arasından fışkırırken görmüşümdür.Oradaki insanlar hep abdest aldılar ve içtiler. Ben ise o sudan karnıma koyduğum mikdârı çoğaltmak hususunda gayretimi hiç kısaltmıyordum. Ve o artan suyun hakîkaten bir bereket olduğunu bildim. Salim ibn Ebi'1-Ca'd dedi ki: Ben Câbir'e:
— Siz o gün kaç kişi idiniz? diye sordum. Câbir:
— Bindörtyüz kişi idik, dedi. Bu hadîsi Câbir'den rivayet etmekte Sâlim'e, Amr ibn Dînâr mu-tâbaat etmiştir. Husayn ile Amr ibnu Murre, Sâlim'den; o da Câbir'den olmak üzere "Binbeşyüz" demiştir. Yine bu hadîsi Câbir'den rivayet etmekte Sâlim'e, Saîd ibnu'l-Müseyyeb de mutâbaat etmiştir__

*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الْمَرْضَى(Hastalar ve Tıbb Kitabı)

بَاب مَا جَاءَ فِي كَفَّارَةِ الْمَرَضِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ }

5640 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ مُصِيبَةٍ تُصِيبُ الْمُسْلِمَ إِلَّا كَفَّرَ اللَّهُ بِهَا عَنْهُ حَتَّى الشَّوْكَةِ يُشَاكُهَا

Hastalığın Keffâret Olması Hakkında Gelen Haberler Ve Yüce Allah'ın:
"Kim bir kötülük yaparsa onunla cezalanır... (en-Nisâ: 123)
-....ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Urve ibnu'z-Zubeyr haber verdi ki, Peygamber'in zevcesi Âişe(R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Müslümâna batacak bir dikene varıncaya kadar herhangi bir musibet isabet ederse, Allah muhakkak o musibete karşılık, onun bir günâhını keffâretleyip örter".

5641و5642 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَلْحَلَةَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا يُصِيبُ الْمُسْلِمَ مِنْ نَصَبٍ وَلَا وَصَبٍ وَلَا هَمٍّ وَلَا حُزْنٍ وَلَا أَذًى وَلَا غَمٍّ حَتَّى الشَّوْكَةِ يُشَاكُهَا إِلَّا كَفَّرَ اللَّهُ بِهَا مِنْ خَطَايَاهُ

-... Bize Zuheyr ibn Muhammed, Muhammed ibn Amr'dan...; o da Atâ ibn Yesâr'dan; o da Ebû Saîd el-Hudrî (R) ile Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Müslümâna, vücûduna batacak bir dikene varıncaya kadar yorgunluk, hastalık, gelecekten kederlenme, geçmişten hüzünlenme, başkalarından gelen eza ve iç sıkıntısı isabet ederse, Allah muhakkak bu musibetleri sebebiyle o müslümânın günâhlarından bir kısmını keffâretleyip örter."

5643 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ عَنْ سَعْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَثَلُ الْمُؤْمِنِ كَالْخَامَةِ مِنْ الزَّرْعِ تُفَيِّئُهَا الرِّيحُ مَرَّةً وَتَعْدِلُهَا مَرَّةً وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ كَالْأَرْزَةِ لَا تَزَالُ حَتَّى يَكُونَ انْجِعَافُهَا مَرَّةً وَاحِدَةً وَقَالَ زَكَرِيَّاءُ حَدَّثَنِي سَعْدٌ حَدَّثَنَا ابْنُ كَعْبٍ عَنْ أَبِيهِ كَعْبٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Bize Sufyân es-Sevrî, Sa'd ibn İbrahim'den; o da (Abdullah yâhud Abdurrahmân) ibn Ka'b'dan; o da babası Ka'b ibn Mâ-lik(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:"Mü'minin meseli yeşil ekin dalı gibidir ki, rüzgâr onu kâh eğer, meylettirir, kâh doğrultur durur.Münâfıkın meseli de sert ve düz çam ve dağ servisi gibidir kit kökünden bir defada sökülmesi yâhud kırılması oluncaya kadar dimdik durmakta devam eder Zekeriyâ ibn Ebî Zaide de şöyle dedi: Bana Sa'd ibn İbrâhîm tahdîs etti. Bize Ka'b'm oğlu babası Ka'b'dan; o da Peygamber(S)'den tahdîs etti

---

5644 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ هِلَالِ بْنِ عَلِيٍّ مِنْ بَنِي عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلُ الْمُؤْمِنِ كَمَثَلِ الْخَامَةِ مِنْ الزَّرْعِ مِنْ حَيْثُ أَتَتْهَا الرِّيحُ كَفَأَتْهَا فَإِذَا اعْتَدَلَتْ تَكَفَّأُ بِالْبَلَاءِ وَالْفَاجِرُ كَالْأَرْزَةِ صَمَّاءَ مُعْتَدِلَةً حَتَّى يَقْصِمَهَا اللَّهُ إِذَا شَاءَ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:"Mü'min kişinin benzeri, bir sap üzerinde biten ekin gibidir. Hangi taraftan ona rüzgâr esip gelirse, rüzgâr onu eğer. Doğrulduğu zaman rüzgâr belâsı ile yine eğilir (fakat yıkılmayıp doğrulur, doğru kalır). Haktan yüz çeviren fâcir kişinin benzeri de sert ve düz çam gibidir ki, Allah onu dilediği vakit (bir defada) söküp kırıncaya kadar dimdik olmakta devam eder"

5645 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ أَنَّهُ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ يَسَارٍ أَبَا الْحُبَابِ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ يُرِدْ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُصِبْ مِنْهُ

-...Bize Mâlik, Muhammed ibn Abdillah...'tan haber verdi ki, o şöyle demiştir: Ben Ebû'l- Hubâb Saîd ibn Yesâr'dan işittim, o şöyle diyordu: Ben Ebû Hureyre(R)'den işittim, şöyle diyordu: Ra-sûlullah (S): "Allah kime hayır murâd ederse ona musibet verir" buyurdu

---

بَاب شِدَّةِ الْمَرَضِ

5646 – حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ ح حَدَّثَنِي بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا رَأَيْتُ أَحَدًا أَشَدَّ عَلَيْهِ الْوَجَعُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Hastalığın Şiddeti (Fadldandır) Babı
-...BizeŞu'be, el-A'meş'ten; o da Ebû Vâil'den; o daMesrûk'tan haber verdi ki, Âişe (R): Ben Rasûlullah(S)'tan ziyâde hastalığı şiddetli olan hiçbir kimse görmedim, demiştir

---

5647 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَرَضِهِ وَهُوَ يُوعَكُ وَعْكًا شَدِيدًا وَقُلْتُ إِنَّكَ لَتُوعَكُ وَعْكًا شَدِيدًا قُلْتُ إِنَّ ذَاكَ بِأَنَّ لَكَ أَجْرَيْنِ قَالَ أَجَلْ مَا مِنْ مُسْلِمٍ يُصِيبُهُ أَذًى إِلَّا حَاتَّ اللَّهُ عَنْهُ خَطَايَاهُ كَمَا تَحَاتُّ وَرَقُ الشَّجَرِ

-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'in hastalığında vücûdu hummanın hararetinden şiddetle sarsıldığı sırada huzuruna vardım ve:
— Yâ Rasûlallah, şübhesiz ki, humma hararetinden çok ıztırab çekmektesin! dedim.Ardından:
— Yâ Rasûlallah, bu şiddetli hummanın şübhesiz iki kat ıztıra-bı var, elbette buna karşılık size de iki kat ecr ve mükâfat vardır! diye arzettim. Rasûlullah:
— "Evet. Herhangi müslümâna bir ezâ isabet ederse, muhakkak ağacın yapraklarının düşmesi gibi, Allah o müslümândan günâhlarını düşürür" buyurdu

---

بَاب أَشَدُّ النَّاسِ بَلَاءً الْأَنْبِيَاءُ ثُمَّ الْأَمْثَلُ فَالْأَمْثَلُ

5648 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُوعَكُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ لَتُوعَكُ وَعْكًا شَدِيدًا قَالَ أَجَلْ إِنِّي أُوعَكُ كَمَا يُوعَكُ رَجُلَانِ مِنْكُمْ قُلْتُ ذَلِكَ أَنَّ لَكَ أَجْرَيْنِ قَالَ أَجَلْ ذَلِكَ كَذَلِكَ مَا مِنْ مُسْلِمٍ يُصِيبُهُ أَذًى شَوْكَةٌ فَمَا فَوْقَهَا إِلَّا كَفَّرَ اللَّهُ بِهَا سَيِّئَاتِهِ كَمَا تَحُطُّ الشَّجَرَةُ وَرَقَهَا

"İnsanlar içinde belâsı en şiddetli olanlar peygamberlerdir. Sonra sırasıyla fazilette ilk olan, sonar ilk olandır".
-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Ben, Rasûlullah şiddetli humma hastalığıyle sarsılırken huzuruna girdim ve:
— Yâ Rasûlallah, muhakkak ki, Sen şiddetli bir humma hastalığıyle sarsılmaktasın, dedim.Rasûlullah (S):
— "Evet, ben sizlerden iki kişinin yanması kadar yanmaktayım" buyurdu.Ben:
— Şübhesiz bu iki kat yanmanın Sizin için iki kat ecri vardır, dedim.Rasûlullah:
— "Evet, bu katlanmış hararetin mükâfatı da böyle katlanmış olur: Müslümâna bir diken batması ve daha küçük nevi'den bir ezâ isabet ederse Allah muhakkak bu ezaya mukaabü, onun seyyielerini ağacın kendi yapraklarım atması gibi keffâretleyip örter" buyurdu

---

بَاب وُجُوبِ عِيَادَةِ الْمَرِيضِ

5649 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَطْعِمُوا الْجَائِعَ وَعُودُوا الْمَرِيضَ وَفُكُّوا الْعَانِيَ

Hasta Ziyaretinin Vâcibliği Babı
-....Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R): Rasûlullah (S): "Aç olanı doyurun, hastayı ziyaret edin, esirin esirlik bağlarını çözün" buyurdu, demiştir

---

5650 – حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَشْعَثُ بْنُ سُلَيْمٍ قَالَ سَمِعْتُ مُعَاوِيَةَ بْنَ سُوَيْدِ بْنِ مُقَرِّنٍ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَبْعٍ وَنَهَانَا عَنْ سَبْعٍ نَهَانَا عَنْ خَاتَمِ الذَّهَبِ وَلُبْسِ الْحَرِيرِ وَالدِّيبَاجِ وَالْإِسْتَبْرَقِ وَعَنْ الْقَسِّيِّ وَالْمِيثَرَةِ وَأَمَرَنَا أَنْ نَتْبَعَ الْجَنَائِزَ وَنَعُودَ الْمَرِيضَ وَنُفْشِيَ السَّلَامَ

-...el-Berâ ibn Âzib (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bize yedi şeyi işlememizi emretti ve yedi şeyden de nehyetti: Bizleri altın yüzük takmaktan; harîr, dîbâc, istebrak, kassîyy (denilen ipekli kumaşları) giymekten; binek üzerine içi yün ile doldurulmuş hâlis ipekten küçük minder koymaktan nehyetti. Yine bize cenazelerin ardından gitmemizi, hasta olanı ziyaret etmemizi ve selâm vermeyi yaymamızı emretti

---

بَاب عِيَادَةِ الْمُغْمَى عَلَيْهِ

5651 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ الْمُنْكَدِرِ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ مَرِضْتُ مَرَضًا فَأَتَانِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُنِي وَأَبُو بَكْرٍ وَهُمَا مَاشِيَانِ فَوَجَدَانِي أُغْمِيَ عَلَيَّ فَتَوَضَّأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ صَبَّ وَضُوءَهُ عَلَيَّ فَأَفَقْتُ فَإِذَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ أَصْنَعُ فِي مَالِي كَيْفَ أَقْضِي فِي مَالِي فَلَمْ يُجِبْنِي بِشَيْءٍ حَتَّى نَزَلَتْ آيَةُ الْمِيرَاثِ

Bayılmış Kimseyi Ziyaret Etmek Babı
-...Bize Sufyân ibn Uyeyne, Muhammed ibnu'l-Munkedir'den tahdîs etti ki, o, Câbir ibn Abdillah (R) şöyle derken işitmiştir: Ben bir hastalığa tutulmuştum. (Veda Haccı sırasında) Peygamber (S) ile Ebû Bekr es-Sıddîk; ikisi yürüyerek gelip bana hasta ziyareti yapıyorlardı. Onlar beni bayılmış hâlimde buldular. Peygamber abdest aldı, sonra abdest suyundan benim üzerime döktü.Akabinde ben ayıldım ve Peygamber'i gördüm:
— Yâ Rasûlallah! Ben malım hakkında nasıl yapayım? Mallarım hakkında nasıl hükmedeyim? Diye sordum.Rasûlullah bana hiçbir cevâb vermedi. Nihayet Mîrâs Âyeti (en-Nisâ:ll-12veyâ 176) İndi

---

بَاب فَضْلِ مَنْ يُصْرَعُ مِنْ الرِّيحِ

5652 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عِمْرَانَ أَبِي بَكْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَطَاءُ بْنُ أَبِي رَبَاحٍ قَالَ قَالَ لِي ابْنُ عَبَّاسٍ أَلَا أُرِيكَ امْرَأَةً مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ قُلْتُ بَلَى قَالَ هَذِهِ الْمَرْأَةُ السَّوْدَاءُ أَتَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ إِنِّي أُصْرَعُ وَإِنِّي أَتَكَشَّفُ فَادْعُ اللَّهَ لِي قَالَ إِنْ شِئْتِ صَبَرْتِ وَلَكِ الْجَنَّةُ وَإِنْ شِئْتِ دَعَوْتُ اللَّهَ أَنْ يُعَافِيَكِ فَقَالَتْ أَصْبِرُ فَقَالَتْ إِنِّي أَتَكَشَّفُ فَادْعُ اللَّهَ لِي أَنْ لَا أَتَكَشَّفَ فَدَعَا لَهَا حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا مَخْلَدٌ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ أَنَّهُ رَأَى أُمَّ زُفَرَ تِلْكَ امْرَأَةً طَوِيلَةً سَوْدَاءَ عَلَى سِتْرِ الْكَعْبَةِ

(Beyin Menfezlerinde Habsolunup Başlıca Organları Hareketlerinden Eksik Olarak Men' Eden) Rüzgâr Sebebiyle Sar'aya Tutulan Kimsenin Fadlı Babı
-....İmrân ibnu Ebî Bekr şöyle demiştir: Bana Atâ ibnu Ebî Rebâh tahdîs edip şöyle dedi: İbnu Abbâs, bana:
— Ben sana cennet kadınlarından bir kadın göstereyim mi? dedi.Ben:
— Evet göster, dedim. İbn Abbâs:
— İşte şu (iri yapılı, uzun boylu) kara kadındır. Bu kadın bir kerresinde Peygamber(S)'e geldi de:
— Ben sar'alamyorum, ben sar'alanınca da açılıyorum. Benim için Allah'a duâ ediver! dedi. Peygamber:
— "İstersen hastalığına sabret! Bunun karşılığında sana cennet vardır. İstersen sana afiyet vermesi için Allah'a dua edeyim!" buyurdu. Kadın:
— Ben sabredeyim, dedi de: Ben açılıyorum, açılmamaklığım için Allah'a duâ ediver! diye rica etti. Peygamber de onun için duâ etti..(İbn Cureyc şöyle demiştir:) Bana Atâ ibn Ebî Rebâh, Ümmü Zufer denilen bu kadını Ka'be örtüsüne dayanmış hâlde gördüğünü haber verdi ki, o uzun boylu, iri yarı, siyah bir kadınmış..

بَاب فَضْلِ مَنْ ذَهَبَ بَصَرُهُ

5653 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ الْهَادِ عَنْ عَمْرٍو مَوْلَى الْمُطَّلِبِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ قَالَ إِذَا ابْتَلَيْتُ عَبْدِي بِحَبِيبَتَيْهِ فَصَبَرَ عَوَّضْتُهُ مِنْهُمَا الْجَنَّةَ يُرِيدُ عَيْنَيْهِ تَابَعَهُ أَشْعَثُ بْنُ جَابِرٍ وَأَبُو ظِلَالِ بْنُ هِلَالٍ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Gözü Zayi' Olup Giden Kimsenin Fadlı Babı
-...Bana İbnu'1-Hâd, Muttalib'in kölesi Amr'dan tahdîs etti ki, Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu:
— "Yüce Allah: Kulumu iki sevgilisiyle belâlandırıp (göz nurlarından mahrum edip) de kulum sabrederse, iki sevgilisi yerine ona cenneti veririm, buyurdu".Enes: Peygamber "İki sevgilisi" sözüyle iki gözünü

kasdediyor, dedi.Bu hadîsi Enes'ten; o da Peygamber'den senediyle rivayet etmekte Eş'as ibnu Câbir ile Ebû Zilâl, Muttalib'in âzâdlısı Amr'a mutâbaat etmişlerdir

---

بَاب عِيَادَةِ النِّسَاءِ الرِّجَالَ وَعَادَتْ أُمُّ الدَّرْدَاءِ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ الْمَسْجِدِ مِنْ الْأَنْصَارِ

5654 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ وُعِكَ أَبُو بَكْرٍ وَبِلَالٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ فَدَخَلْتُ عَلَيْهِمَا قُلْتُ يَا أَبَتِ كَيْفَ تَجِدُكَ وَيَا بِلَالُ كَيْفَ تَجِدُكَ قَالَتْ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ إِذَا أَخَذَتْهُ الْحُمَّى يَقُولُ كُلُّ امْرِئٍ مُصَبَّحٌ فِي أَهْلِهِ وَالْمَوْتُ أَدْنَى مِنْ شِرَاكِ نَعْلِهِ وَكَانَ بِلَالٌ إِذَا أَقْلَعَتْ عَنْهُ يَقُولُ أَلَا لَيْتَ شِعْرِي هَلْ أَبِيتَنَّ لَيْلَةً بِوَادٍ وَحَوْلِي إِذْخِرٌ وَجَلِيلُ وَهَلْ أَرِدَنْ يَوْمًا مِيَاهَ مِجَنَّةٍ وَهَلْ تَبْدُوَنْ لِي شَامَةٌ وَطَفِيلُ قَالَتْ عَائِشَةُ فَجِئْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ اللَّهُمَّ حَبِّبْ إِلَيْنَا الْمَدِينَةَ كَحُبِّنَا مَكَّةَ أَوْ أَشَدَّ اللَّهُمَّ وَصَحِّحْهَا وَبَارِكْ لَنَا فِي مُدِّهَا وَصَاعِهَا وَانْقُلْ حُمَّاهَا فَاجْعَلْهَا بِالْجُحْفَةِ

Kadınların (Yabancı Olsalar Bile) Erkeklere Hasta Ziyareti Yapmaları Babı
Ummü'd-Derdâ, mescid ehlinden bulunan Ensâr'dan bir adama hasta ziyareti yapmıştır.
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) muhacir olarak Medine'ye geldiği zaman Ebû Bekr ile Bilâl sıtma hastalığına tutuldular.Âişe dedi ki: Ben onların yanma girdim de:
— Ey babacığım, kendini nasıl buluyorsun? Ey Bilâl, sen de kendini nasıl buluyorsun? dedim.Âişe dedi ki: Ebû Bekr, kendini humma nevbeti yakaladığı zamân: Kullu ımriin musabbahun fî ehlihî Ve'1-mevtu ednâ min şirâki na'lihî (= Her kişi ailesi içinde mes'ûd sabâhlamıştır, hâlbuki ölüm ona ayakkabısının kayışından daha yakındır) beytini söylerdi.Bilâl de kendisinden humma nevbeti gidince, şunları söylerdi: Ela îeyîe şi'rî hel ebîtenne îeyîeîen Bi-vâdin ve havlı ızhırun ve celîîu Ve hel eriden yevmen miyâha Mıcennetin Ve hel tebduven lî Şâmetun ve Tafîlu (= Ey keski bileydim. Mekke vadisinde etrafımı ızhır ve celîl otları sararak bir gece olsun geceler miyim? Bir gün gelip de Ukâz'daki Mıcenne sularının başına varır mıyım? Mekke'nin Şâme ve Tufeyl dağları acaba bir kerre daha bana görünürler mi?)Âişe dedi ki: Ben bu ziyaretim ardından Rasûlullah'a geldim de, O'na (Ebû Bekr ile Bilâl'ın haberlerini ve sözlerini) haber verdim. Bunun üzerine Rasûlullah şöyle duâ etti:
— "Yâ Allah! Mekke'yi bize sevdirdiğin gibi Medine'yi de sevdir, yâhud onu daha ziyâde sevdir! Yâ Allah, Medine'nin havasını bizim için sahih ve hastalıktan salim kıl! Müdd ve sâ' ölçeklerinde bizim için bereket ihsan eyle! Hummasını taşı da onu Cuhfe'ye koy!"

بَاب عِيَادَةِ الصِّبْيَانِ

5655 - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَاصِمٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عُثْمَانَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ ابْنَةً لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِ وَهُوَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسَعْدٌ وَأُبَيٌّ نَحْسِبُ أَنَّ ابْنَتِي قَدْ حُضِرَتْ فَاشْهَدْنَا فَأَرْسَلَ إِلَيْهَا السَّلَامَ وَيَقُولُ إِنَّ لِلَّهِ مَا أَخَذَ وَمَا أَعْطَى وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ مُسَمًّى فَلْتَحْتَسِبْ وَلْتَصْبِرْ فَأَرْسَلَتْ تُقْسِمُ عَلَيْهِ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقُمْنَا فَرُفِعَ الصَّبِيُّ فِي حَجْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَفْسُهُ تُقَعْقِعُ فَفَاضَتْ عَيْنَا النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ سَعْدٌ مَا هَذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ هَذِهِ رَحْمَةٌ وَضَعَهَا اللَّهُ فِي قُلُوبِ مَنْ شَاءَ مِنْ عِبَادِهِ وَلَا يَرْحَمُ اللَّهُ مِنْ عِبَادِهِ إِلَّا الرُّحَمَاءَ

Çocuklara Hasta Ziyareti Yapmak Babı
-..Âsim ibn Süleyman haber verip şöyle demiştir: Ben Ebû Usmân'dan işittim; o da Usâme ibn Zeyd(R)'den ki, Peygamber(S)'in bir kızı (Zeyneb) Peygamber'e:

— Kızımın ölmesi yakın oldu, bizim yanımıza gel! diye haber gönderdi.Usâme, Sa'd ibn Ubâde ve zannediyoruz Ubeyy ibn Ka'b de Peygamber'in beraberinde bulunuyorlardı. Peygamber de kızına selâm gönderip:
— "Allah 'in aldığı ve verdiği herşey kendisine âiddir. Ve herşey Allah yanında (ilâhî ilimde bir müddetle) ta'yîn edilmiştir. Sen Allah katından ecr iste ve sabret!" diyerek cevâb yolladı. Bu defa Zeyneb, Peygamber'e and vererek muhakkak gelmesini istedi. Bu haber üzerine Peygamber kalktı, biz de beraberinde kalktık. (Zeyneb'in evine geldiğimizde) çocuk, Peygamber'in kucağına kaldırılıp verildi. Çocuğun canı çekişmekte ve bir ses işitilmekte idi. Peygamber'in iki gözü yaş döküyordu.Sa'd ibn Ubâde:
— Yâ Rasûlallah! Bu gözyaşı, bu ağlayış nedir? diye hayretini açıkladı.Rasûlullah:
— "Bu gözyaşı bir rahmettir ki, Allah onu kullarından istediği kimselerin kalblerine koymuştur.Allah kendi kullarından ancak merhametli olanlara merhamet eyler" buyurdu

---

بَاب عِيَادَةِ الْأَعْرَابِ

5656 - حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُخْتَارٍ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَى أَعْرَابِيٍّ يَعُودُهُ قَالَ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ عَلَى مَرِيضٍ يَعُودُهُ فَقَالَ لَهُ لَا بَأْسَ طَهُورٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ قَالَ قُلْتَ طَهُورٌ كَلَّا بَلْ هِيَ حُمَّى تَفُورُ أَوْ تَثُورُ عَلَى شَيْخٍ كَبِيرٍ تُزِيرُهُ الْقُبُورَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَعَمْ إِذًا

Çöl Arabına Hasta Ziyareti Babı
-....Bize Hâlid el-Hazzâ, İkrime'den; o da İbn Abbâs(R)'tan şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) bir kerresinde hasta ziyareti yapmak üzere (Kays ibn Ebî Hazım adında) bir çöl Arab'ının yanına girdi.
İbn Abbâs dedi ki: Peygamber, hasta ziyareti için bir hastanın yanına girdiğinde ona:
— "Lâ be'se, tahûrun, in şâallâhu{- -Üzerine- be's yoktur, bu senin günâhlarını temizleyicidir inşâallah)" demek âdetinde idi.(Bu çöl Arab'ına da bu sözleri söyledi.) Çöl Arab'ı da Peygam-ber'e:
— Sen günâhlarına keffârettir, zararsız geçmiş olsun! diyorsun; fakat bu hastalık hiç de öyle (geçici) değildir. Belki o ergin bir ihtiyar üzerinde harareti feveran yâhud galeyan edip duran ve onu kabirleri ziyarete gönderecek olan humma hastalığıdır, dedi.Peygamber de:
— "Şu hâlde pek iyi (öyle olsun)/" buyurdu

بَاب عِيَادَةِ الْمُشْرِكِ

5657 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ غُلَامًا لِيَهُودَ كَانَ يَخْدُمُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَرِضَ فَأَتَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُهُ فَقَالَ أَسْلِمْ فَأَسْلَمَ وَقَالَ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ لَمَّا حُضِرَ أَبُو طَالِبٍ جَاءَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Müşrik Kimseye Hasta Ziyareti Babı
-.. Bize Hammâd ibn Zeyd, Sabit el-Bunânî'den; o da Enes(R)'ten şöyle tahdîs etti:Yahudi'nin bir oğlu Peygamber (S)'e hizmet ederdi. Derken bu oğlan çocuğu hastalandı. Peygamber ona hasta ziyareti yapmak üzere gitti. Orada çocuğa:
— "İslâm Dîni'ne gir!" buyurdu, çocuk da (Şehâdet kelimelerini söyleyip) müslümân oldu.Saîd ibnu'l-Müseyyeb de babası el-Müseyyeb ibn Hızn(R)'dan söyledi ki, Ebû Tâlib'e ölüm alâmeti hazırlandığı zaman Peygamber (S) onun yanma gitmiştir

---

بَاب إِذَا عَادَ مَرِيضًا فَحَضَرَتْ الصَّلَاةُ فَصَلَّى بِهِمْ جَمَاعَةً

5658 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهِ نَاسٌ يَعُودُونَهُ فِي مَرَضِهِ فَصَلَّى بِهِمْ جَالِسًا فَجَعَلُوا يُصَلُّونَ قِيَامًا فَأَشَارَ إِلَيْهِمْ اجْلِسُوا فَلَمَّا فَرَغَ قَالَ إِنَّ الْإِمَامَ لَيُؤْتَمُّ بِهِ فَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا وَإِذَا رَفَعَ فَارْفَعُوا وَإِنْ صَلَّى جَالِسًا فَصَلُّوا جُلُوسًا قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ قَالَ الْحُمَيْدِيُّ هَذَا الْحَدِيثُ مَنْسُوخٌ لِأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آخِرَ مَا صَلَّى صَلَّى قَاعِدًا وَالنَّاسُ خَلْفَهُ قِيَامٌ

Bir Topluluk Bir Hastayı Ziyarete Gittikleri Zaman Namaz Vakti Gelirse, O Hasta Gelenlere Cemaatla Namaz Kıldırır

-...Bize Hişâmtahdîs edip söyledi: Bana babam Urve, Âişe(R)'den şöyle haber verdi:Peygamber'in hastalığı sırasında birtakım insanlar hasta ziyareti yapmak üzere huzuruna girdiler.Peygamber (S) onlara oturarak namaz kıldırdı. Cemâat de arkasında ayakta dikilerek namaz kılmaya başladılar. Peygamber onlara: "Oturunuz!" diye işaret etti. Namazı bitirince de:
— "İmâm, kendisine uyulmak için imâm edilir... Öyle olunca o rukû'a vardığı vakit sizde rükû'a varınız. Rukû'dan başını kaldırdığı vakit siz de başınızı kaldırınız. Oturduğu hâlde namaz kıldırma siz de oturarak kılınız" buyurdu.Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: el-Humeydî: Bu hadîs(ten yalnız O'nun beraberinde oturmaları hükmü) mensûhtur. Çünkü Peygamber (S) kıldırdığı en son namazda kendisi oturarak kıldırdı, insanlar da arkasında ayakta dikilerek kılmışlardır, dedi

---

بَاب وَضْعِ الْيَدِ عَلَى الْمَرِيضِ

5659 - حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا الْجُعَيْدُ عَنْ عَائِشَةَ بِنْتِ سَعْدٍ أَنَّ أَبَاهَا قَالَ تَشَكَّيْتُ بِمَكَّةَ شَكْوًا شَدِيدًا فَجَاءَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُنِي فَقُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِنِّي أَتْرُكُ مَالًا وَإِنِّي لَمْ أَتْرُكْ إِلَّا ابْنَةً وَاحِدَةً فَأُوصِي بِثُلُثَيْ مَالِي وَأَتْرُكُ الثُّلُثَ فَقَالَ لَا قُلْتُ فَأُوصِي بِالنِّصْفِ وَأَتْرُكُ النِّصْفَ قَالَ لَا قُلْتُ فَأُوصِي بِالثُّلُثِ وَأَتْرُكُ لَهَا الثُّلُثَيْنِ قَالَ الثُّلُثُ وَالثُّلُثُ كَثِيرٌ ثُمَّ وَضَعَ يَدَهُ عَلَى جَبْهَتِهِ ثُمَّ مَسَحَ يَدَهُ عَلَى وَجْهِي وَبَطْنِي ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ اشْفِ سَعْدًا وَأَتْمِمْ لَهُ هِجْرَتَهُ فَمَا زِلْتُ أَجِدُ بَرْدَهُ عَلَى كَبِدِي فِيمَا يُخَالُ إِلَيَّ حَتَّى السَّاعَةِ

Ziyaret Edenin Kendi Elini Hasta Üzerine Koyması Babı

-...Bize el-Cuayd ibn Abdirrahmân el-Kindî, Sa'd'ın kızı Âişe'den haber verdi ki, babası Sa'd ibn Ebî Vakkaas (R) şöyle demiştir: Ben Mekke'de çok şiddetli bir hastalığa yakalandım. Peygamber(S) bana hasta ziyareti yapmak üzere geldi. Ben Peygamber'e:
— Ey Allah'ın Peygamberi! Ben (ölürsem) büyük bir mal bırakıyorum. Hâlbuki ben bir tek kız evlâdından başka mîrâsçı bırakmadım. Böyle olunca ben malımın üçte ikisini vasiyyet ediyorum da üçte birini bırakıyorum, dedim.Peygamber:
— "Hayır. (Üçte ikinin hepsini vasiyyet etme)/" buyurdu.Ben:
— Öyleyse ben malımın yansını vasiyyet edeyim de yansını (mîras) bırakayım! dedim. Peygamber yine:
— "Hayır!" buyurdu.Ben:
— Üçte birini vasiyyet edeyim de kızıma üçte ikisini bırakayım, dedim. Peygamber:
— "Üçte bir (kâfidir), üçte bir de çoktur" buyurdu.Sonra elini Sa'd'ın alnına koydu. Sonra elini yüzüm ve karnım üzerine sürüp meshetti. Sonra:
— "Yâ Allah! Sa'd'a şifâ ver ve ona hicretini tamâm eyle!" diye duâ etti.Ben, bana tasavvur ettirildiğine göre, bir müddete kadar ciğerim üzerinde duran O'nun el sürmesinin soğukluğunu hissetmekte devam ettim

---

5660 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُوعَكُ وَعْكًا شَدِيدًا فَمَسِسْتُهُ بِيَدِي فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ لَتُوعَكُ وَعْكًا شَدِيدًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجَلْ إِنِّي أُوعَكُ كَمَا يُوعَكُ رَجُلَانِ مِنْكُمْ فَقُلْتُ ذَلِكَ أَنَّ لَكَ أَجْرَيْنِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجَلْ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ مُسْلِمٍ يُصِيبُهُ أَذًى مَرَضٌ فَمَا سِوَاهُ إِلَّا حَطَّ اللَّهُ لَهُ سَيِّئَاتِهِ كَمَا تَحُطُّ الشَّجَرَةُ وَرَقَهَا

-... el-Hâris ibn Suveyd şöyle demiştir: Abduilah ibn Mes'ûd (R) şöyle dedi: Ben Rasûlullah (S) şiddetli bir humma ateşi ile yanarken huzuruna girdim de elimle vücûduna dokundum ve:
— Yâ Rasûlallah! Şübhesiz ki, Sen şiddetli bir humma hastalığiyle yanmaktasın! dedim.Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Evet, hakîkaten ben sizden iki kişinin yanması gibi şiddetli bir humma ile yanmaktayım" dedi.Ben de O'na:
— Bu iki kat yanmanın.karşılığında muhakkak Sana iki kat ecir vardır, dedim.Rasûlullah:
— "Evet" buyurduktan sonra şunu söyledi: "Bir müslümâna hastalık ve daha başka bir ezâ isabet ederse muhakkak Allah onun, ağacın kendi yapraklarını döküşü gibi seyyielerini döker"

بَاب مَا يُقَالُ لِلْمَرِيضِ وَمَا يُجِيبُ

5661 – حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَرَضِهِ فَمَسِسْتُهُ وَهُوَ يُوعَكُ وَعْكًا شَدِيدًا فَقُلْتُ إِنَّكَ لَتُوعَكُ وَعْكًا شَدِيدًا وَذَلِكَ أَنَّ لَكَ أَجْرَيْنِ قَالَ أَجَلْ

وَمَا مِنْ مُسْلِمٍ يُصِيبُهُ أَذًى إِلَّا حَاتَّتْ عَنْهُ خَطَايَاهُ كَمَا تَحَاتُّ وَرَقُ الشَّجَرِ

Ziyaret Sırasında Hastaya Söylenecek Söz Ve Hastanın Vereceği Cevâb Babı
-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Ben hastalığı sırasında Peygamber'in yanına geldim ve vücûduna elimle dokundum. Peygamber şiddetli bir humma ile yanmakta idi. O'na:
— Sen elbette çok şiddetli bir humma ile yanmaktasın. Bu şiddetli yanmanın şübhesiz Sen'in için iki kat ecri vardır, dedim. Peygamber (S):
— "Evet, bir müslümâna herhangi bir ezâ isabet ederse, muhakkak günâhları ondan, ağaç yapraklarının dağılması gibi dağılır" buyurdu

---

5662 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَى رَجُلٍ يَعُودُهُ فَقَالَ لَا بَأْسَ طَهُورٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَقَالَ كَلَّا بَلْ حُمَّى تَفُورُ عَلَى شَيْخٍ كَبِيرٍ كَيْمَا تُزِيرَهُ الْقُبُورَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَعَمْ إِذًا

-...Bize Hâlid ibn Abdillah et-Tahhân, Hâlid el-Hazzâ'dan; o da İkrime'den; o da îbn Abbâs(R)'tan şöyle tahdîs etti: Rasûlullah (S) bir adamın yanma hasta ziyareti yapmak üzere girdi de:
— "(Hastalığın) zararsız geçmiş olsun! Bu inşâattan bir temizleyicidir (günâhlarına keffâretir)"dedi. Bunun üzerine o adam:
— Hayır (bir temizleyici değildir). Fakat bu büyük bir ihtiyar üzerinde onu kabirleri ziyaret ettirmek için kaynayıp duran bir humma hastalığıdır! dedi.Peygamber de:
— "Öyle ise evet (benim sözlerimi kabul etmediğin takdîrde senin dediğin gibi olsun)/" buyurdu

باب عِيَادَةِ الْمَرِيضِ رَاكِبًا وَمَاشِيًا وَرِدْفًا عَلَى الْحِمَارِ

5663 – حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَكِبَ عَلَى حِمَارٍ عَلَى إِكَافٍ عَلَى قَطِيفَةٍ فَدَكِيَّةٍ وَأَرْدَفَ أُسَامَةَ وَرَاءَهُ يَعُودُ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ قَبْلَ وَقْعَةِ بَدْرٍ فَسَارَ حَتَّى مَرَّ بِمَجْلِسٍ فِيهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ ابْنُ سَلُولَ وَذَلِكَ قَبْلَ أَنْ يُسْلِمَ عَبْدُ اللَّهِ وَفِي الْمَجْلِسِ أَخْلَاطٌ مِنْ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُشْرِكِينَ عَبَدَةِ الْأَوْثَانِ وَالْيَهُودِ وَفِي الْمَجْلِسِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ فَلَمَّا غَشِيَتْ الْمَجْلِسَ عَجَاجَةُ الدَّابَّةِ خَمَّرَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ أَنْفَهُ بِرِدَائِهِ قَالَ لَا تُغَبِّرُوا عَلَيْنَا فَسَلَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَوَقَفَ وَنَزَلَ فَدَعَاهُمْ إِلَى اللَّهِ فَقَرَأَ عَلَيْهِمْ الْقُرْآنَ فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ يَا أَيُّهَا الْمَرْءُ إِنَّهُ لَا أَحْسَنَ مِمَّا تَقُولُ إِنْ كَانَ حَقًّا فَلَا تُؤْذِنَا بِهِ فِي مَجْلِسِنَا وَارْجِعْ إِلَى رَحْلِكَ فَمَنْ جَاءَكَ فَاقْصُصْ عَلَيْهِ قَالَ ابْنُ رَوَاحَةَ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ فَاغْشَنَا بِهِ فِي مَجَالِسِنَا فَإِنَّا نُحِبُّ ذَلِكَ فَاسْتَبَّ الْمُسْلِمُونَ وَالْمُشْرِكُونَ وَالْيَهُودُ حَتَّى كَادُوا يَتَثَاوَرُونَ فَلَمْ يَزَلْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى سَكَتُوا فَرَكِبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَابَّتَهُ حَتَّى دَخَلَ عَلَى سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ فَقَالَ لَهُ أَيْ سَعْدُ أَلَمْ تَسْمَعْ مَا قَالَ أَبُو حُبَابٍ يُرِيدُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أُبَيٍّ قَالَ سَعْدٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ اعْفُ عَنْهُ وَاصْفَحْ فَلَقَدْ أَعْطَاكَ اللَّهُ مَا أَعْطَاكَ وَلَقَدْ اجْتَمَعَ أَهْلُ هَذِهِ الْبَحْرَةِ عَلَى أَنْ يُتَوِّجُوهُ فَيُعَصِّبُوهُ فَلَمَّا رَدَّ ذَلِكَ بِالْحَقِّ الَّذِي أَعْطَاكَ شَرِقَ بِذَلِكَ فَذَلِكَ الَّذِي فَعَلَ بِهِ مَا رَأَيْتَ

Binici Olarak, Yürüyerek, Eşek Üzerinde Arka Tarafa Başka Birini Bindirerek Hasta Ziyaretine Gitmek Babı

-...Bizeel-Leys, Ukayl'den; oda İbn Şihâb'dan; o daUrve'den tahdîs etti. Ona da Usâme ibn Zeyd (R) şöyle haber vermiştir: Peygamber (S) Bedir vak'asından önce bir gün Fedek dokuması kaplı saçaklı palan vurulmuş bir merkeb üzerine bindi ve arkasına da Usâ-me'yi bindirerek Sa'd ibn Ubâde'yi hasta ziyaretine gidiyordu. Giderken yolda, içlerinde Abdullah ibn Ubeyy ibnu Selûl'un bulunduğu bir meclise uğradı. Bu vak'a, Abdullah ibn Ubeyy müslümân olmazdan önce idi. Bu mecliste müslümânlardan, putlara tapan müşriklerden, Yahüdîler'den birtakım kimseler vardı. (Ensârî şâir) Abdullah ibn Revâha da bu mecliste bulunuyordu. Hayvanın kaldırdığı toz, meclisi kaplayınca, Abdullah ibn Ubeyy kendi kaftanı ile burnunu örttü.

— "Bizim üzerimizi tozlatmayın" dedi.Peygamber onlara selâm verdi. Akabinde durdu, hayvandan indi, sonra onları İslâm'a da'vet etti ve onlara karşı Kur'ân okudu. Bunun üzerine Abdullah ibn Ubeyy, Peygamber'e hitaben:

— Ey kişi! Eğer bu söylemekte olduğun sözler hakk ise, bunlardan daha güzel bir şey olamaz.Fakat bizim meclisimizde bizi bununla ezâlandirma! Kendi menziline dön de, bizden sana her kim gelirse ona anlat! dedi. Bunun üzerine Abdullah ibn Revâha:

— Evet yâ Rasûlallah! Sen bizleri meclislerimizde bununla (yânî Kur'ân'la) ört, onun nûrlarıyle bürü! Çünkü bizler bunu sekiyoruz! dedi.Bunun üzerine müslümânlarla müşrikler, Yahudiler sövüşmeye başladılar. Hattâ birbirleri üzerine fırlamaya yaklaştılar. Peygamber de onları yatıştırmaya çalışıyordu, nihayet sustular. Sonra Peygamber hayvanına binip yürüdü. Sonunda Sa'd ibn Ubâde'nin evine varıp yanına girdi ve ona hitaben:

— "Ey Sa'd! Ebû Hubâb'ın dediklerini işitmedin mi?" buyurdu (da onun söylediklerini nakletti).Peygamber "Ebû Hubâb" künyesi ile Abdullah ibn Ubeyy'i kas-dediyordu. Sa'd ibn Ubâde de:

— Yâ Rasûlallah! Sen onu affet ve kusurunu ma'zûr gör! Yemîn ederim ki, Allah sana verdiğini vermiştir. Hâlbuki bundan once bu belde ahâlîsi onun başına tâc giydirmeğe ve üzerine de melike mahsûs sarık sarmaya ittifak etmişlerdi. Allah Sana ihsan eylemiş olduğu hakk ile onların bu tasavvurlarım reddedince, İbn Ubeyy bu mahrumiyetle kederlendi. İşte bu kederledir ki, İbn Ubeyy, gördüğün o çirkin harekette bulunmuştur!., dedi. (RasûluIIah da onu affetti...)

5664 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُحَمَّدٍ هُوَ ابْنُ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُنِي لَيْسَ بِرَاكِبِ بَغْلٍ وَلَا بِرْذَوْنٍ

-... Câbir ibn Abdillah el-Ensârî (R): Hastalığımda Peygamber (S) bana hasta ziyareti yapmak üzere geldi. Gelirken ne katıra, ne de ata binmiş değildi, demiştir

---

بَاب قَوْلِ الْمَرِيضِ إِنِّي وَجِعٌ أَوْ وَا رَأْسَاهْ أَوْ اشْتَدَّ بِي الْوَجَعُ وَقَوْلِ أَيُّوبَ عَلَيْهِ السَّلَام { أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ }

5665 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ وَأَيُّوبَ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَرَّ بِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أُوقِدُ تَحْتَ الْقِدْرِ فَقَالَ أَيُؤْذِيكَ هَوَامُّ رَأْسِكَ قُلْتُ نَعَمْ فَدَعَا الْحَلَّاقَ فَحَلَقَهُ ثُمَّ أَمَرَنِي بِالْفِدَاءِ

Hastanın "Ben Hastayım" Yâhud "Vay Başım" Yâhud "Hastalığım Şiddetlendi" Demesinin Cevazı Ve Eyyûb Aleyhi's-Selâm'ın "Hakikat bana bu der d gelip çattı. Sen ise acıyanların en acıyanısın" (el-Enbiyâ: 83) Kavli Babı

-...Ka'b ibn Ucre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) benim yanıma uğradı. Bu sırada ben tencerenin altına ateş yakıyordum. Peygamber bana:
— "Başının haşereleri sana ezâ veriyor mu?" buyurdu. Ben:— Evet ezâ veriyor, dedim.Bunun üzerine Peygamber bir berber çağırdı da başımın saçlarını tıraş ettirdi. Sonra bana fidye vermekle emretti

---

5666 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَحْيَى أَبُو زَكَرِيَّاءَ أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ الْقَاسِمَ بْنَ مُحَمَّدٍ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ وَا رَأْسَاهْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاكِ لَوْ كَانَ وَأَنَا حَيٌّ فَأَسْتَغْفِرَ لَكِ وَأَدْعُوَ لَكِ فَقَالَتْ عَائِشَةُ وَا ثُكْلِيَاهْ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَظُنُّكَ تُحِبُّ مَوْتِي وَلَوْ كَانَ ذَاكَ لَظَلِلْتَ آخِرَ يَوْمِكَ مُعَرِّسًا بِبَعْضِ أَزْوَاجِكَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَلْ أَنَا وَا رَأْسَاهْ لَقَدْ هَمَمْتُ أَوْ أَرَدْتُ أَنْ أُرْسِلَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ وَابْنِهِ وَأَعْهَدَ أَنْ يَقُولَ الْقَائِلُونَ أَوْ يَتَمَنَّى الْمُتَمَنُّونَ ثُمَّ قُلْتُ يَأْبَى اللَّهُ وَيَدْفَعُ الْمُؤْمِنُونَ أَوْ يَدْفَعُ اللَّهُ وَيَأْبَى الْمُؤْمِنُونَ

-...Bize Süleyman ibn Bilâl haber verdi ki, Yahya ibn Saîd şöyle demiştir: Ben el-Kaasım ibn Muhammed'den işittim, şöyle dedi: Âişe (R) (başı ağrıyınca):
— Vay başım! demişti. RasûluIIah (S) da:
— "Eğer sen ölür de ben hayâtta kalırsam, senin için mağfiret isterim, senin için duâ ederim"dedi. Bunun üzerine Âişe:
— Vay başıma gelen musibete! Vallahi öyle sanıyorum ki, muhakkak Sen benim ölümümü istiyorsun! Eğer ben ölürsem, muhakkak Sen o son günün gecesinde kadınlarının birisi ile gerdek olup yaşayacaksın! dedi. Âişe'nin bu sözü üzerine Peygamber:
— "(Yâ Âişe! Endişelenme!) Bil'akisben 'Vay başım!"demeliyim (çünkü senden önce öleceğim).Yâ Âişe, hattâ şimdi Ebû Bekr'e ve oğluna haber göndermeyi ve -halifelik dedikoducularının sözlerinden ve halifelik umanların temennilerinden nefret ederek, nizâyı kesmek için- halifeliği Ebû Bekr'e vasiyyet etmeyi kasdettim -yâhud: istedim-. Fakat sonra düşünüp dedim ki, Allah (halifeliği Ebû Bekr'-den başkasına vermekten) imtina eder; mü'minler de (Ebû Bekr'den başkasının halîfe olmasını) men' ederler -yâhud: Allah (Ebû Bekr'den başkasının halîfe olmasını) men' eder; mü'minler de (Ebû Bekr'den başkasına bey'attan) imtina ederler-"

5667 - حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يُوعَكُ فَمَسِسْتُهُ بِيَدِي فَقُلْتُ إِنَّكَ لَتُوعَكُ وَعْكًا شَدِيدًا قَالَ أَجَلْ كَمَا يُوعَكُ رَجُلَانِ مِنْكُمْ قَالَ لَكَ أَجْرَانِ قَالَ نَعَمْ مَا مِنْ مُسْلِمٍ يُصِيبُهُ أَذًى مَرَضٌ فَمَا سِوَاهُ إِلَّا حَطَّ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِ كَمَا تَحُطُّ الشَّجَرَةُ وَرَقَهَا

-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) humma hastalığına tutulmuş hâldeyken huzuruna girdim, O'na elimle dokundum da:
— Sen şiddetli bir humma hastalığıyle yanmaktasın! dedim. Peygamber:
— "Evet, sizden iki kişinin humma harâretiyle yanması kadar şiddetlidir" buyurdu.İbn Mes'ûd:
— Sana iki kat ecir vardır! dedi. Peygamber:
— "Evet, bir müslümâna hastalık ve daha başka bir eza isabet ederse, muhakkak Allah onun seyyielerini (sonbaharda) ağacın kendi yapraklarını atması gibi atar" buyurdu

---

5668 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ جَاءَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُنِي مِنْ وَجَعٍ اشْتَدَّ بِي زَمَنَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ فَقُلْتُ بَلَغَ بِي مَا تَرَى وَأَنَا ذُو مَالٍ وَلَا يَرِثُنِي إِلَّا ابْنَةٌ لِي أَفَأَتَصَدَّقُ بِثُلُثَيْ مَالِي قَالَ لَا قُلْتُ بِالشَّطْرِ قَالَ لَا قُلْتُ الثُّلُثُ قَالَ الثُّلُثُ كَثِيرٌ أَنْ تَدَعَ وَرَثَتَكَ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَذَرَهُمْ عَالَةً يَتَكَفَّفُونَ النَّاسَ وَلَنْ تُنْفِقَ نَفَقَةً تَبْتَغِي بِهَا وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا أُجِرْتَ عَلَيْهَا حَتَّى مَا تَجْعَلُ فِي فِي امْرَأَتِكَ

-...Bize ez-Zuhrî, Âmir ibn Sa'd'dan haber verdi ki, babası Sa'd ibn Ebî Vakkaas (R) şöyle demiştir: Veda Haccı zamanında (Mekke'de) yakalandığım şiddetli bir hastalıktan dolayı Rasûlullah (S) beni hasta ziyareti yapmak üzere bize geldi. Ben:
— (Yâ Rasûlallah!) Bendeki bu hastalık, görmekte olduğun şu müzmin dereceye ulaştı. Ben ise mal sahibiyim. Bana bir tek kızımdan başkası da mîrâsçı olmayacaktır. Bu durumda ben malımın üçte ikisini sadaka (olarak ayırıp) vereyim mi? dedim.
— "Hayır (üçte ikinin hepsini sadaka yapma)/" buyurdu. Ben:
— Yarısını sadaka edeyim mi? dedim. Rasûlullah yine:
— "Hayır (yarısını da sadaka yapma)/" buyurdu. Ben:
— Üçte bir (olur mu)? dedim. Rasûlullah:
— "Üçte bir de çoktur. Senin mirasçılarım zengin kimseler olarak bırakman, onları muhtaçlar ve insanlara (sadaka için) ellerini açar bir hâlde bırakmandan daha hayırlıdır. Allah rızâsını aramak için yapacağın her harcamaya karşılık muhakkak sana ecir verilecektir. Hattâ (yemek yerken hayat yoldaşın olan) kadınının ağzı içine koyacağın lokmadan da sana sevâb verilecektir" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ الْمَرِيضِ قُومُوا عَنِّي

5669 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ و حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا حُضِرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفِي الْبَيْتِ رِجَالٌ فِيهِمْ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلُمَّ أَكْتُبْ لَكُمْ كِتَابًا لَا تَضِلُّوا بَعْدَهُ فَقَالَ عُمَرُ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ غَلَبَ عَلَيْهِ الْوَجَعُ وَعِنْدَكُمْ الْقُرْآنُ حَسْبُنَا كِتَابُ اللَّهِ فَاخْتَلَفَ أَهْلُ الْبَيْتِ فَاخْتَصَمُوا مِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ قَرِّبُوا يَكْتُبْ لَكُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كِتَابًا لَنْ تَضِلُّوا بَعْدَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ مَا قَالَ عُمَرُ فَلَمَّا أَكْثَرُوا اللَّغْوَ وَالِاخْتِلَافَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُومُوا قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ فَكَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَقُولُ إِنَّ الرَّزِيَّةَ كُلَّ الرَّزِيَّةِ مَا حَالَ بَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَيْنَ أَنْ يَكْتُبَ لَهُمْ ذَلِكَ الْكِتَابَ مِنْ اخْتِلَافِهِمْ وَلَغَطِهِمْ

Hastanın (Ziyarete Gelenlere, Gerektiğinde): "Yanımdan Kalkınız!" Demesi Babı
-...Bize Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den; o da Ubeydullah ibn Abdillah'tan haber verdi ki, İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'ın vefatı yaklaştığı zaman, evinde, içlerinde Umer ibnu'l-Hattâb'ın da bulunduğu birtakım adamlar varken, Peygamber (S):
— "Haydin (bana yazı yazacak bir şey getiriniz de) size bir ki-tâb (yânı vasiyetname) yazdırayım ki, bundan sonra yolunuzu şaşır-mayasınız!" buyurdu.Bunun üzerine Umer:
— Peygamber'in hastalığı muhakkak ağırlaşmıştır. Yanınızda ise Kur'ân vardır. Bize Allah'ın Kitabı yetişir! dedi. Bunun üzerine evde bulunanlar ihtilâfa düşüp husûmete başladılar: Onlardan kimi "Yazı takımı getiriniz, Peygamber size bir ki-tâb yazsın ki, kendisinden sonra yolunuzu şaşırmayasınız!" diyordu.beni ziyaret etmek üzere bize geldi" sözündedir. Bunun bâzı rivayetleri yakında "Eli hastanın üzerine koyma bâbi"nda ve Vasiyyetler Kitabı, "Üçte birden va-siyyet bâbı"nda da geçmiş ve bâzı açıklamalar oralarda verilmişti. Kimi de Umer'in söylediği sözü söylüyordu. Peygamber'in yanında konuşma ve ihtilâfı çoğalttıkları zaman Rasûlullah:
— "(Haydi yanımdan) kalkınız!" buyurdu.Râvî Ubeydullah şöyle dedi: İbn Abbâs bu hadîsi tahdîs ettiği sırada:
— Onların ihtilâf etmeleri ve karışık gürültülerinin sebeb olduğu o musibet ne büyük bir musibettir ki, Rasûlullah ile onlara yazmak istediği bu kitâb arasına engel oldu! der idi

---

بَاب مَنْ ذَهَبَ بِالصَّبِيِّ الْمَرِيضِ لِيُدْعَى لَهُ

5670 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ هُوَ ابْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ الْجُعَيْدِ قَالَ سَمِعْتُ السَّائِبَ يَقُولُ ذَهَبَتْ بِي خَالَتِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ ابْنَ أُخْتِي وَجِعٌ فَمَسَحَ رَأْسِي وَدَعَا لِي بِالْبَرَكَةِ ثُمَّ تَوَضَّأَ فَشَرِبْتُ مِنْ وَضُوئِهِ وَقُمْتُ خَلْفَ ظَهْرِهِ فَنَظَرْتُ إِلَى خَاتَمِ النُّبُوَّةِ بَيْنَ كَتِفَيْهِ مِثْلَ زِرِّ الْحَجَلَةِ

Hasta Olan Çocuğa Duâ Edilmesi İçin Onu (Salih İnsanların Yanına) Götüren Kimse Babı
-...el-Cuayd ibn Abdirrahmân şöyle demiştir; Ben es-Sâib ibn Yezîd(R)'den işittim, şöyle diyordu: (Çocukluğumda) teyzem beni RasûIullah(S)'ın yanma götürdü de:
— Yâ Rasûlallah! Benim kızkardeşimin şu oğlu hastadır, dedi.Rasûlullah benim başımı eliyle sıvazladı ve bana bereket duası yaptı. Sonra abdest aldı. Ben O'nun abdest aldığı sudan içtim. Ve arka tarafında durdum da sırtında, iki kürekleri arasında gerdek çadırının kocaman düğmeleri gibi Peygamberlik mührünü gördüm

---

بَاب تَمَنِّي الْمَرِيضِ الْمَوْتَ

5671 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَتَمَنَّيَنَّ أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ مِنْ ضُرٍّ أَصَابَهُ فَإِنْ كَانَ لَا بُدَّ فَاعِلًا فَلْيَقُلْ اللَّهُمَّ أَحْيِنِي مَا كَانَتْ الْحَيَاةُ خَيْرًا لِي وَتَوَفَّنِي إِذَا كَانَتْ الْوَفَاةُ خَيْرًا لِي

Hastanın Ölümü Temenni Etmesinin Nehyi Babı
-...Bize Sabit el-Bunânî, Enes ibn Mâlik(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:
— "Sizden biriniz kendisine (hastalık gibi) bir zarar isabet ettiğinden dolayı sakın ölümü temenni etmesin! Eğer muhakkak temenni etmek zorunda bulunursa: Allah'ım, yaşamak benim için hayır olduğu müddetçe beni yaşat, Ölmek benim için hayırlı olduğu zaman da beni Öldür! desin"

5672 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ قَالَ دَخَلْنَا عَلَى خَبَّابٍ نَعُودُهُ وَقَدْ اكْتَوَى سَبْعَ كَيَّاتٍ فَقَالَ إِنَّ أَصْحَابَنَا الَّذِينَ سَلَفُوا مَضَوْا وَلَمْ تَنْقُصْهُمْ الدُّنْيَا وَإِنَّا أَصَبْنَا مَا لَا نَجِدُ لَهُ مَوْضِعًا إِلَّا التُّرَابَ وَلَوْلَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَانَا أَنْ نَدْعُوَ بِالْمَوْتِ لَدَعَوْتُ بِهِ ثُمَّ أَتَيْنَاهُ مَرَّةً أُخْرَى وَهُوَ يَبْنِي حَائِطًا لَهُ فَقَالَ إِنَّ الْمُسْلِمَ لَيُؤْجَرُ فِي كُلِّ شَيْءٍ يُنْفِقُهُ إِلَّا فِي شَيْءٍ يَجْعَلُهُ فِي هَذَا التُّرَابِ

-... Kays ibn Ebî Hazım şöyle dedi: Biz kendisine hasta ziyareti yapmak için Habbâb (ibnu'l-Erett -R)'ın yanına girdik. Habbâb (karnını) yedi yerinden dağlamış hâldeydi. Bu ziyaretimizde Habbâb şöyle dedi:
— Bizden evvel geçen ve (Peygamber zamanında Ölüp) giden arkadaşlarımız vardır ki, dünyâ onların (âhiret saadetlerinden) bir şeylerini eksiltmemişti. (Çünkü dünyâda darlık içinde yaşadılar.Bize gelince) şübhesiz biz (fetihler sebebiyle) o kadar dünyalığa kavuştuk ki, bugün biz onu topraktan (köşkler yapmaktan) başka sarfedecek bir yer bulamıyoruz. Eğer Peygamber (S) bizi ölüm temennisinden nehyetmemiş olsaydı, muhakkak ben (şu hastalık ıztırâbından dolayı) ölümü temenniederdim!
(Kays dedi ki:) Bir müddet sonra biz Habbâb'ı bir kerre daha ziyaret ettik. O, kendisine âid bir duvar bina etmekle meşguldü. Bize:
— Müslüman, infâk ve harcama yapmakta olduğu herşey hususunda sevaba nail kılınır, yalnız şu toprak içine sarfetmekte olduğu mal hakkında sevaba nail kılınmaz! Dedi

---

5673 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو عُبَيْدٍ مَوْلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَنْ يُدْخِلَ أَحَدًا عَمَلُهُ الْجَنَّةَ قَالُوا وَلَا أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَا وَلَا أَنَا إِلَّا أَنْ يَتَغَمَّدَنِي اللَّهُ بِفَضْلٍ وَرَحْمَةٍ فَسَدِّدُوا وَقَارِبُوا وَلَا يَتَمَنَّيَنَّ أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ إِمَّا مُحْسِنًا فَلَعَلَّهُ أَنْ يَزْدَادَ خَيْرًا وَإِمَّا مُسِيئًا فَلَعَلَّهُ أَنْ يَسْتَعْتِبَ

-... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim:
— "Hiçbir kişiyi, onun güzel ameli (ve ibâdeti) cennete girdiremez" buyuruyordu.Bunun üzerine sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah! Seni de mi girdiremez? diye sordular. Rasûlullah şöyle cevâb verdi:
— "Evet, beni de Allah'ın fadlı ve rahmeti bürümedikçe, yalnız ibâdetim cennete girdiremez.Buna göre sizler iş ve ibâdetinizde ifrat ve tefritten sakınıp doğruyu arayınız ve doğru yoldan gidip Allah'ın yakınlığını isteyiniz. Sakın sizin hiçbiriniz (sâlih olsun, fâsık olsun) ölüm temenni etmesin!Çünkü, o, hayır ve ihsan sahibi ise yaşayıp hayrını, ihsanını artırması umulur. Eğer günahkâr bir kişi ise (yine yaşayıp, günün birisinde) tevbe ederek Allah 'in rızâsını dilemesi umulur!"

5674 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ عَبَّادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُسْتَنِدٌ إِلَيَّ يَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَأَلْحِقْنِي بِالرَّفِيقِ

-.. Abbâd ibnu Abdillah ibni'z-Zubeyr şöyle demiştir: Ben Âişe(R)'den işittim, şöyle dedi:Ben, ölüm hastalığında sırtını bana dayamış olduğu hâlde Peygamber(S)'den işittim: "Allâhumme'ğfir lî, ve'rhamnî ve elhıknîbVr-raJîkı (— Allah'ım bana mağfiret et, merhamet eyle ve beni –yüksekrefika eriştir)/" diyordu

---

بَاب دُعَاءِ الْعَائِدِ لِلْمَرِيضِ وَقَالَتْ عَائِشَةُ بِنْتُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ اشْفِ سَعْدًا

5675 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَتَى مَرِيضًا أَوْ أُتِيَ بِهِ قَالَ أَذْهِبْ الْبَاسَ رَبَّ النَّاسِ اشْفِ وَأَنْتَ الشَّافِي لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ شِفَاءً لَا يُغَادِرُ سَقَمًا قَالَ عَمْرُو بْنُ أَبِي قَيْسٍ وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ وَأَبِي الضُّحَى إِذَا أُتِيَ بِالْمَرِيضِ وَقَالَ جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي الضُّحَى وَحْدَهُ وَقَالَ إِذَا أَتَى مَرِيضًا

Ziyaret Eden Kişinin Hastaya Dua Etmesi Babı
Sa'd ibn Ebî Vakkaas'ın kızı Aişe de babasından Peygamber(S)'in Sa'd'a: "Allah'ım, Sa'd'a şifâ ver!" diye duâ ettiğini söylemiştir.
-...Bize Ebû Avâne, Mansûr'dan; o da İbrâhîm en-Nahaî'den; o da Mesrûk'tan; o da Âişe(R)'den şöyle tahdîs etti: Rasûlullah (S) bir hasta ziyaretine vardığında yâhud bir hasta Rasûlullah'a getirildiğinde, şöyle duâ ederdi: "EzhibVl-bâse Rabbe'n-nâsi. îşfi ve en-te 'ş-şâfî lâ şifâen illâ şifâuke, şifâen lâ yuğâdıru sakamen (= Ey insanların Rabb'i! Şu hastanın hastalığını gider! Şifâ ihsan eyle! Rabb'-im ancak Sen sağlık verirsin. Sen'in şifândan başka hiçbir şifâ yoktur! Rabb'im bu hastaya öyle şifâ ver ki, o şifâ, hasta üzerinde hastalık izi ve eseri bırakmasın)"Amr ibnu Ebî Kays ile İbrâhîm ibn Tahmân, Mansûr'dan; o da İbrâhîm en-Nahaî'den ve Ebu'd-Duhâ'dan: "Hasta getirildiği zaman" şeklinde meçhul sîgasıyle söylediler. Cerîr ibn Abdilhamîd de Mansûr'dan; o da Ebu'd-Duhâ'dan yalnız olarak "Bir hastaya gittiği zaman" şeklinde söyledi, demiştir

---

بَاب وُضُوءِ الْعَائِدِ لِلْمَرِيضِ

5676 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ دَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا مَرِيضٌ فَتَوَضَّأَ فَصَبَّ عَلَيَّ أَوْ قَالَ صُبُّوا عَلَيْهِ فَعَقَلْتُ فَقُلْتُ لَا يَرِثُنِي إِلَّا كَلَالَةٌ فَكَيْفَ الْمِيرَاثُ فَنَزَلَتْ آيَةُ الْفَرَائِضِ

Hasta Ziyaretine Giden Kimsenin Hasta(Ya Şifâ Duası Yapmak) İçin Abdest Alması Babı
-...Muhammed ibnu'l-Munkedir şöyle dedi: Ben Câbir ibn AbdilIah(R)'tan şöyle dediğim işittim: Ben (kendimi bilmez derecede) hasta iken Peygamber (S) benim yanıma girdi. Abdest aldı da ab-dest aldığı sudan üzerime döktü. -Yâhud: "Üzerine bu sudan dökünüz" buyurdu.- Bunun üzerine ben (baygınlığımdan) gözümü açtım da:
— Yâ Rasûlalîah! Bana kelâleden başkası vâris olmayacak. Buna göre benim mîrâsım nasıl olacak? dedim. Bunun üzerine Ferâiz Âyeti indi

---

بَاب مَنْ دَعَا بِرَفْعِ الْوَبَاءِ وَالْحُمَّى

5677 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وُعِكَ أَبُو بَكْرٍ وَبِلَالٌ قَالَتْ فَدَخَلْتُ عَلَيْهِمَا فَقُلْتُ يَا أَبَتِ كَيْفَ تَجِدُكَ وَيَا بِلَالُ كَيْفَ تَجِدُكَ قَالَتْ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ إِذَا أَخَذَتْهُ الْحُمَّى يَقُولُ كُلُّ امْرِئٍ مُصَبَّحٌ فِي أَهْلِهِ وَالْمَوْتُ أَدْنَى مِنْ شِرَاكِ نَعْلِهِ وَكَانَ بِلَالٌ إِذَا أُقْلِعَ عَنْهُ يَرْفَعُ عَقِيرَتَهُ فَيَقُولُ أَلَا لَيْتَ شِعْرِي هَلْ أَبِيتَنَّ لَيْلَةً بِوَادٍ وَحَوْلِي إِذْخِرٌ وَجَلِيلُ وَهَلْ أَرِدَنْ يَوْمًا مِيَاهَ مِجَنَّةٍ وَهَلْ تَبْدُوَنْ لِي شَامَةٌ وَطَفِيلُ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ فَجِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ اللَّهُمَّ حَبِّبْ إِلَيْنَا الْمَدِينَةَ كَحُبِّنَا مَكَّةَ أَوْ أَشَدَّ وَصَحِّحْهَا وَبَارِكْ لَنَا فِي صَاعِهَا وَمُدِّهَا وَانْقُلْ حُمَّاهَا فَاجْعَلْهَا بِالْجُحْفَةِ

Salgın Veba Ve Humma Hastalıklarının Kaldırılmasına Duâ Eden Kimse Babı

-.. Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) muhacir olarak Medine'ye geldiği zaman Ebû Bekr ile BiJâl humma, yânî sıtma hastalığına tutuldular. Âişe dedi ki: Ben bu iki hastanın yanlarına girdim de babama:
— Ey babacığım, kendini nasıl hissediyorsun? Bilâl'e de:
— Yâ Bilâl! Sen de kendini nasıl hissediyorsun? diye hatırlarım sordum.Âişe dedi ki: Ebû Bekr, kendisini sıtma humması nevbeti yakalayınca şu beyti söylerdi: Kullu'mrün musabbahun B ehîihî Ve'1-mevtu ednâ min şirâki na'lihî (= Herkes ailesi içinde mes'ûd sabâhlamıştır. Hâlbuki ölüm, ayakkabısının kayışından daha yakındır.) Bilâl de kendisinden sıtma nevbeti sıyrılınca şu beyitleri söyleyerek sesini yükseltirdi: Eîâ leyîe şı'rî hel ebiîenne leyleten, Bi-vâdin ve havlı ızhırun ve celîlun. Ve hel enden yevmen rniyâha Mıcenneün Ve hel îebduven îî Şâmetun ve Tafîlu (= Şunu bilmek isterdim: Mekke vadisinde etrafımı ızhır ve celîl otları sararak bir gece olsun geceler miyim? Bir gün gelip de Ukâz'-daki Mıcenne sularının başına varır mıyım? Mekke'nin Şâme ve Ta-fîl dağları acaba bir kerre daha bana görünürler mi?)Urve dedi ki: Âişe şöyle dedi: Ben akabinde Rasûlulîah'a geldim de kendisine bunları haber verdim. Bunun üzerine O:
— "Allah'im! Mekke 'yi bize sevdirdiğin gibi Medine 'yi de sevdir! Yâhud onu daha ziyâde sevdir! Medine'nin havasını bizim için sahih ve hastalıklardan salim kıl! Sâ'ındave müddünde bize bereket ihsan eyle! Medine'nin hummasını ve sıtmasını taşı da onu Mekke'nin Cuhfe'sine koy!" diye duâ etti

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الطِّبِّ

بَاب مَا أَنْزَلَ اللَّهُ دَاءً إِلَّا أَنْزَلَ لَهُ شِفَاءً

5678 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ أَبِي حُسَيْنٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَطَاءُ بْنُ أَبِي رَبَاحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ دَاءً إِلَّا أَنْزَلَ لَهُ شِفَاءً

"Allah, indirdiği derde muhakkak şifâsını da indirmiştir"
-...Bana Atâ ibn Ebî Rebâh, Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Allah, indirdiği derde, muhakkak şifâsını da indirdi" buyurmuştur

---

بَاب هَلْ يُدَاوِي الرَّجُلُ الْمَرْأَةَ أَوْ الْمَرْأَةُ الرَّجُلَ

5679 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ عَنْ خَالِدِ بْنِ ذَكْوَانَ عَنْ رُبَيِّعَ بِنْتِ مُعَوِّذِ بْنِ عَفْرَاءَ قَالَتْ كُنَّا نَغْزُو مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَسْقِي الْقَوْمَ وَنَخْدُمُهُمْ وَنَرُدُّ الْقَتْلَى وَالْجَرْحَى إِلَى الْمَدِينَةِ

Erkek Kadını, Kadın Da Erkeği Tedâvî Eder Mi?
-...Muavviz ibn Afrâ'nın kızı Rubeyyi' (R) şöyle demiştir:Biz Rasûlullah(S)'ın beraberinde gazveye giderdik. Gazilere su taşıyıp sulardık ve onların hizmetlerini görürdük. Bir de harb sahasındaki şehîdleri ve yaralıları toplayıp Medine'ye naklederdik

---

بَاب الشِّفَاءُ فِي ثَلَاثٍ

5680 - حَدَّثَنِي الْحُسَيْنُ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ شُجَاعٍ حَدَّثَنَا سَالِمٌ الْأَفْطَسُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ

اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ الشِّفَاءُ فِي ثَلَاثَةٍ شَرْبَةِ عَسَلٍ وَشَرْطَةِ مِحْجَمٍ وَكَيَّةِ نَارٍ وَأَنْهَى أُمَّتِي عَنْ الْكَيِّ رَفَعَ الْحَدِيثَ وَرَوَاهُ الْقُمِّيُّ عَنْ لَيْثٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْعَسَلِ وَالْحَجْمِ

"Şifâ üç şeydedir"

-...Bize Salim el-Eftus (ibn Aclân el-Harrânî), Saîd ibn Cubeyr'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs(R): "Şifâ üç şeydedir: Bal şerbeti içmekte, kan alma âleti vurmakta, ateşle dağlamakta. Fakat ben ümmetimi (son bir ihtiyâç olmadıkça) ateşle dağlamaktan nehyederim" demiştir.İbn Abbâs bu hadîsi Peygamber(S)'e yükseltmiştir.Ve yine bu hadîsi el-Kummî de Leys'ten; o da Mucâhid ibn Cebr'-den; o da İbn Abbâs'tan olmak üzere (dağlamayı zikretmeden) Peygamber (S): "Şifâ, balda ve kan aldırmadadır" İafzıyle rivayet etmiştir

---

5681 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَخْبَرَنَا سُرَيْجُ بْنُ يُونُسَ أَبُو الْحَارِثِ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ شُجَاعٍ عَنْ سَالِمٍ الْأَفْطَسِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الشِّفَاءُ فِي ثَلَاثَةٍ فِي شَرْطَةِ مِحْجَمٍ أَوْ شَرْبَةِ عَسَلٍ أَوْ كَيَّةٍ بِنَارٍ وَأَنَا أَنْهَى أُمَّتِي عَنْ الْكَيِّ

-...Bize Mervân ibn Şucâ\ Salim el-Eftus'tan; o da Saîd ibn Cubeyr'den; o da İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S): ('Şifâ üç şeydedir: Kan alma âleti vurmakta, yâhud bal şerbeti içmekte yâhud ateşle dağlamaktadır. Fakat ben (son bir ihtiyâç ve zaruret olmadıkça) ümmetimi ateşle dağlamaktan nehyederim" buyurmuştur

---

بَاب الدَّوَاءِ بِالْعَسَلِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ }

5682 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْجِبُهُ الْحَلْوَاءُ وَالْعَسَلُ

Bal İle Tedâvî Ve Yüce Allah'ın: "Onda insanlar için şifâ vardır" (el-Nahl: 69) Kavli Babı

-...Bize Ebû Usâme tahdîs edip şöyle dedi: Bana Hişâm, babası Urve'den haber verdi ki, Âişe (R): Peygamber (S) tatlıyı ve balı çok severdi, demiştir

---

5683 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْغَسِيلِ عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ بْنِ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنْ كَانَ فِي شَيْءٍ مِنْ أَدْوِيَتِكُمْ أَوْ يَكُونُ فِي شَيْءٍ مِنْ أَدْوِيَتِكُمْ خَيْرٌ فَفِي شَرْطَةِ مِحْجَمٍ أَوْ شَرْبَةِ عَسَلٍ أَوْ لَذْعَةٍ بِنَارٍ تُوَافِقُ الدَّاءَ وَمَا أُحِبُّ أَنْ أَكْتَوِيَ

-... Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyİe buyuruyordu:"Eğer sizin devalarınızdan herhangi birşeyde bir hayır mevcûd ise -yâhud: devalarınızdan herhangi birinde bir hayır olacaksa- neşter (ameliyat bıçağı) darbesinde yâhud bal şerbetinde yâhud da derde uyacak bir ateşle dağlamakta vardır. Amma ben.dağlamak tedavisini sevmiyorum"

5684 - حَدَّثَنَا عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَخِي يَشْتَكِي بَطْنَهُ فَقَالَ اسْقِهِ عَسَلًا ثُمَّ أَتَى الثَّانِيَةَ فَقَالَ اسْقِهِ عَسَلًا ثُمَّ أَتَاهُ الثَّالِثَةَ فَقَالَ اسْقِهِ عَسَلًا ثُمَّ أَتَاهُ فَقَالَ قَدْ فَعَلْتُ فَقَالَ صَدَقَ اللَّهُ وَكَذَبَ بَطْنُ أَخِيكَ اسْقِهِ عَسَلًا فَسَقَاهُ فَبَرَأَ

-....Bize Saîd ibn Ebî Arûbe, Katâde'den; o da Ebu'I- Mütevekkil'den; o da Ebû Saîd (el-Hudrî -R)'den şöyle tahdîs etti: Peygamber(S)'e bir adam geldi de:
— Kardeşimin karnı ağrıyor, dedi. Peygamber:
— "Bal (şerbeti) içir!" buyurdu.
Sonra bu adam ikinci bir defa daha geldi (ve hastalığın geçmediğini söyledi). Peygamber yine:
— "Ona bal şerbeti içir!" buyurdu.
Sonra üçüncü defa geldi. Peygamber yine:
— "Bal şerbeti içir!" buyurdu. Sonra bu adam bir daha geldi de:
— İçirdim (fakat ağrısı geçmedi), dedi. Bunun üzerine Peygamber:
— "Allah doğru söyledi, fakat kardeşinin karnı yalan söylemiştir. Haydi ona yine bal şerbeti içir!" buyurdu.Adam kardeşine (dördüncü kerre) bal şerbeti içirdi de adam hastalıktan iyileşip kurtuldu

---

بَاب الدَّوَاءِ بِأَلْبَانِ الْإِبِلِ

5685 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا سَلَّامُ بْنُ مِسْكِينٍ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ نَاسًا كَانَ بِهِمْ سَقَمٌ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ آوِنَا وَأَطْعِمْنَا فَلَمَّا صَحُّوا قَالُوا إِنَّ الْمَدِينَةَ وَخِمَةٌ فَأَنْزَلَهُمْ الْحَرَّةَ فِي ذَوْدٍ لَهُ فَقَالَ اشْرَبُوا أَلْبَانَهَا فَلَمَّا صَحُّوا قَتَلُوا رَاعِيَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاسْتَاقُوا ذَوْدَهُ فَبَعَثَ فِي آثَارِهِمْ فَقَطَعَ أَيْدِيَهُمْ وَأَرْجُلَهُمْ وَسَمَرَ أَعْيُنَهُمْ فَرَأَيْتُ الرَّجُلَ مِنْهُمْ يَكْدِمُ الْأَرْضَ بِلِسَانِهِ حَتَّى يَمُوتَ قَالَ سَلَّامٌ فَبَلَغَنِي أَنَّ الْحَجَّاجَ قَالَ لِأَنَسٍ حَدِّثْنِي بِأَشَدِّ عُقُوبَةٍ عَاقَبَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَدَّثَهُ بِهَذَا فَبَلَغَ الْحَسَنَ فَقَالَ وَدِدْتُ أَنَّهُ لَمْ يُحَدِّثْهُ بِهَذَا

Develerin Sütleriyle Devâlanıp Tedâvî Olmak Babı
-..Bize Sabit el-Bunânî, Enes(R)'ten şöyle tahdîs etti: Kendilerinde hastalık bulunan birtakım insanlar (Medine'ye geldiler ve):
— Yâ Rasûlallah! Bizleri barındır ve doyur! dediler. Sağlıklarına kavuştukları zaman da:
— Şübhesiz Medine havası ağır bir yerdir, dediler.Bunun üzerine Rasûlullah onları zekât develerinin bulunduğu Harre denilen arazîye yerleştirdi de:
— "Develerin sütlerini içiniz!" buyurdu. Onlar orada tam sağlıklarına kavuşunca Peygamber'in çobanını öldürdüler ve develeri önlerine katıp götürdüler. Peygamber (bunu haber alınca) arkalarından bir askerî birlik gönderip yakalattı.Peygamber onların (kısas olarak çaprasvârî) ellerini, ayaklarını kestirdi, gözlerine de mil çektirip oydurdu.(Enes dedi ki:) Ben onlardan bir adamı gördüm ki, ölünceye kadar diliyle yeri yalayıp ısırıyordu. Râvî Sellâm ibnu Miskîn şöyle dedi: Bana şu ulaştı ki, Haccâc ibn Yûsuf, Enes'e: Peygamber (S)'in tatbîk ettiği en şiddetli ukubeti bana tahdîs et! demiş, Enes de ona bu hadîsi tahdîs etmiştir. Bu el-Hasenu'l-Basrî'ye ulaşınca: Enes'in bu hadîsi Haccâc'a tahdîs etmemiş olmasını arzu ederdim, demiştir

---

بَاب الدَّوَاءِ بِأَبْوَالِ الْإِبِلِ

5686 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ نَاسًا اجْتَوَوْا فِي الْمَدِينَةِ فَأَمَرَهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَلْحَقُوا بِرَاعِيهِ يَعْنِي الْإِبِلَ فَيَشْرَبُوا مِنْ أَلْبَانِهَا وَأَبْوَالِهَا فَلَحِقُوا بِرَاعِيهِ فَشَرِبُوا مِنْ أَلْبَانِهَا وَأَبْوَالِهَا حَتَّى صَلَحَتْ

أَبْدَانُهُمْ فَقَتَلُوا الرَّاعِيَ وَسَاقُوا الْإِبِلَ فَبَلَغَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَعَثَ فِي طَلَبِهِمْ فَجِيءَ بِهِمْ فَقَطَعَ أَيْدِيَهُمْ وَأَرْجُلَهُمْ وَسَمَرَ أَعْيُنَهُمْ قَالَ قَتَادَةُ فَحَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ سِيرِينَ أَنَّ ذَلِكَ كَانَ قَبْلَ أَنْ تَنْزِلَ الْحُدُودُ

Develerin Sidikleriyle Tedâvî Olmak Babı

-....Bize Hemmâm ibn Yahya, Katâde'den; o da Enes(R)'ten şöyle tahdîs etti: Birtakım insanlar (Medine'ye geldiler de) mi'de ağrısından dolayı Medine'de ikaamet etmek istemediler. Peygamber (S) onlara zekât develerini güden çobanın yanına gitmelerini, orada develerin sütlerinden ve sidiklerinden içmelerini emretti. Onlar da Pey-gamber'in çobanına katıldılar da develerin sütlerinden ve sidiklerinden içtiler. Nihayet bedenleri iyileşince çobanı öldürdüler, develeri önlerine katıp götürdüler. Bu yaptıkları Peygamber'e ulaşınca, onları aramak için bir birlik gönderdi. Sonunda bunlar Peygamber'e getirildiler, Peygamber de (kısas olarak) onların ellerini ve ayaklarını (çaprasvârî) kesti, gözlerini de oydu.Katâde: Muhammed ibn Şîrîn bana, bunun haddlerin (yânî bu husustaki dînî cezaların) inmesinden önce olduğunu tahdîs etti, demiştir

---

بَاب الْحَبَّةِ السَّوْدَاءِ

5687 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ خَرَجْنَا وَمَعَنَا غَالِبُ بْنُ أَبْجَرَ فَمَرِضَ فِي الطَّرِيقِ فَقَدِمْنَا الْمَدِينَةَ وَهُوَ مَرِيضٌ فَعَادَهُ ابْنُ أَبِي عَتِيقٍ فَقَالَ لَنَا عَلَيْكُمْ بِهَذِهِ الْحُبَيْبَةِ السَّوْدَاءِ فَخُذُوا مِنْهَا خَمْسًا أَوْ سَبْعًا فَاسْحَقُوهَا ثُمَّ اقْطُرُوهَا فِي أَنْفِهِ بِقَطَرَاتِ زَيْتٍ فِي هَذَا الْجَانِبِ وَفِي هَذَا الْجَانِبِ فَإِنَّ عَائِشَةَ حَدَّثَتْنِي أَنَّهَا سَمِعَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ هَذِهِ الْحَبَّةَ السَّوْدَاءَ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ إِلَّا مِنْ السَّامِ قُلْتُ وَمَا السَّامُ قَالَ الْمَوْتُ

-...(Ebû Mes'ûd Bedrî'nin kölesi) Hâlid ibn Sa'd şöyle demiştir: Biz sefere çıkmıştık,beraberimizde Gâlib ibnu Ebcer de vardı. Bu Gâlib, yolda hastalandı. Medîne'ye geldik, o hâlâ hasta idi. Ebû Atîk'm oğlu (yânî Abdullah ibn Muhammed ibn Abdirrahmân ibn Ebî Bekr es-Sıddîk -ki Ebû Atîk babası Muhammed'in künyesi idi-) ona hasta ziyaretine geldi. Bu ziyarette Abdullah ibn Muhammed bize:
— Şu küçük kara tanecik üzerine devam edip ona ehemmiyet verin. Ondan beş yâhud yedi tane alıp bunları ezin. Sonra bunu burnunun içine şu tarafına ve şu tarafına olmak üzere zeytinyağı damlalarıyle damlatın. Çünkü Âişe (R) bana tahdîs etti ki, kendisi Peygamber(S)'den: "Şübhesiz şu kara tane, samdan başka hastalığa şifâdır" buyururken işitmiştir.Ben:
— Sâm nedir? dedim. O:
— Ölümdür, dedi

5688 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ وَسَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ أَخْبَرَهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي الْحَبَّةِ السَّوْدَاءِ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ إِلَّا السَّامَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَالسَّامُ الْمَوْتُ وَالْحَبَّةُ السَّوْدَاءُ الشُّونِيزُ

-... İbn Şihâb şöyle demiştir; Bana Ebû Seleme ve Saîd ibnu'l-Müseyyeb haber verdiler,onlara da Ebû Hureyre (R) haber vermiştir. Kendisi Rasûlullah(S)'tan: "Şu kara tanede samdan (yânî ölümden) başka her hastalığa şifâ vardır" buyururken işitmiştir. İbn Şihâb: Sâm ölümdür, kara tane de şûnîz'dir, dedi

---

بَاب التَّلْبِينَةِ لِلْمَرِيضِ

5689 - حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا كَانَتْ تَأْمُرُ بِالتَّلْبِينِ لِلْمَرِيضِ وَلِلْمَحْزُونِ عَلَى الْهَالِكِ وَكَانَتْ تَقُولُ إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ التَّلْبِينَةَ تُجِمُّ فُؤَادَ الْمَرِيضِ وَتَذْهَبُ بِبَعْضِ الْحُزْنِ

Hasta İçin Telbıne Bulamacı Yapılması Babı
-...Bize Yûnus ibn Yezîd, Ukayl'den; o da İbn Şihâb'dan; o da Urve'den haber verdi ki, Âişe (R) hasta için ve ölmüş kimse üzerine hüzünlü olan insan için dâima telbîne bulamacı yapılmasını emreder ve:
— Ben Rasûlullah(S)'tan: "Şübhesiz telbîne bulamacı hastanın gönlüne rahat verir, bir kısım hüzün ve kederi de giderir" buyururken işittim, der idi.

5690 - حَدَّثَنَا فَرْوَةُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا كَانَتْ تَأْمُرُ بِالتَّلْبِينَةِ وَتَقُولُ هُوَ الْبَغِيضُ النَّافِعُ

-...Bize Alî ibnu Mushır, Hişâm'dan; o da babası Urve'den tahdîs etti ki, Âişe (R) telbîne bulamacı yapılmasını emreder ve: — O, hasta tarafından sevilmez, (fakat hastalığı için) faydalıdır, der idi.

بَاب السَّعُوطِ

5691 - حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ احْتَجَمَ وَأَعْطَى الْحَجَّامَ أَجْرَهُ وَاسْتَعَطَ

Saût{Un Hükmü) Babı
-....Tâvûs ibn Keysân'dan; o da İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S) kendisinden kan aldırmış, kan alıcıya kan alma ücretini vermiş ve saût denilen burun ilâcını kullanmıştır

---

بَاب السَّعُوطِ بِالْقُسْطِ الْهِنْدِيِّ وَالْبَحْرِيِّ وَهُوَ الْكُسْتُ مِثْلُ الْكَافُورِ وَالْقَافُورِ مِثْلُ { كُشِطَتْ } وَقُشِطَتْ نُزِعَتْ وَقَرَأَ عَبْدُ اللَّهِ قُشِطَتْ

5692 - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ أُمِّ قَيْسٍ بِنْتِ مِحْصَنٍ قَالَتْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ عَلَيْكُمْ بِهَذَا الْعُودِ الْهِنْدِيِّ فَإِنَّ فِيهِ سَبْعَةَ أَشْفِيَةٍ يُسْتَعَطُ بِهِ مِنْ الْعُذْرَةِ وَيُلَدُّ بِهِ مِنْ ذَاتِ الْجَنْبِ وَدَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِابْنٍ لِي لَمْ يَأْكُلْ الطَّعَامَ فَبَالَ عَلَيْهِ فَدَعَا بِمَاءٍ فَرَشَّ عَلَيْهِ

Saût(Un Beyânı), El-Kustu'l-Hindî Ve El-Kustu'l-Bahrî İle (Enfiye Gibi) Buruna Çekmek Suretiyle Tedâvî Olunmak Babı"Kust" lafzı "Kâf' ve "Kaaf'la olan "Kâfur ve "Kaafûr" lafızları gibidir. Yine "Nuziat", yâna "Çekilip söküldü" ma'nâsına olan "Küşıtat" ve "Kuşttat" meçhul fiilleri de böyle hem "Kâf ile hem de "Kaaf harfiyledir. Abdullah ibnu Mes'ûd da ("Kaaf' harfli olarak): "İzâ's- semâi kuşıtat" okumuştur.
-...Mıhsan kızı Ümmü Kays (R): Ben Peygamber(S)'den işittim:
— "Şu el-Ûdu'l-Hindî'yi kullanmağa devam ediniz. Çünkü bunun içinde yedi türlü şifâ vardır.Uzre, yânî boğaz hastalığı için bu ilâç buruna çekilir.Zâtu'l-cenb hastalığı için de (su ile) hastaya içirilir" buyuruyordu. Bu sırada ben henüz yemek yiyemeyen küçük bir oğlumla Pey-gamber'in huzuruna girdim.

(Peygamber çocuğu kendi kucağına oturttu.) Çocuk O'nun üzerine işedi. Peygamber su istedi de sidiğin değdiği yerin üstüne azar azar akıttı

بَاب أَيَّ سَاعَةٍ يَحْتَجِمُ وَاحْتَجَمَ أَبُو مُوسَى لَيْلًا

5694 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ احْتَجَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ صَائِمٌ

Kişi Hangi Saatte Kan Aldırır? Ebû Mûsâ el-Eş*arî geceleyin kan aldırmıştır.Âsim Efendi'nin bu kadar hususiyet ve meziyetlerini saydığı bu bitki bizim "Topalak" dediğimiz nebattır...
-....İbn Abbâs (R): Peygamber (S) oruçlu olduğu hâlde kendisinden kan aldırdı, demiştir.

بَاب الْحَجْمِ فِي السَّفَرِ وَالْإِحْرَامِ قَالَهُ ابْنُ بُحَيْنَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

5695 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ طَاوُسٍ وَعَطَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ احْتَجَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُحْرِمٌ

(İhtiyâç Belirdiğinde) Seferde Ve İhram İçinde Kan Almak Babı
Bunu (yânî sefer ve ihram haletinde kan almayı) Abdullah ibnu Buhayne, Peygamber(S)'den olmak üzere söylemiştir.
-...İbn Abbâs (R) Peygamber (S) oruçlu olduğu hâlde kendisinden kan aldırdı, demiştir

---

بَاب الْحِجَامَةِ مِنْ الدَّاءِ

5696 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا حُمَيْدٌ الطَّوِيلُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ أَجْرِ الْحَجَّامِ فَقَالَ احْتَجَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَجَمَهُ أَبُو طَيْبَةَ وَأَعْطَاهُ صَاعَيْنِ مِنْ طَعَامٍ وَكَلَّمَ مَوَالِيَهُ فَخَفَّفُوا عَنْهُ وَقَالَ إِنَّ أَمْثَلَ مَا تَدَاوَيْتُمْ بِهِ الْحِجَامَةُ وَالْقُسْطُ الْبَحْرِيُّ وَقَالَ لَا تُعَذِّبُوا صِبْيَانَكُمْ بِالْغَمْزِ مِنْ الْعُذْرَةِ وَعَلَيْكُمْ بِالْقُسْطِ

(Bedende Meydana Gelen) Hastalıktan Dolayı Kan Aldırmak Babı
-... Bize Humeyd et-Tavîl, Enes(R)'ten haber verdi ki, Enes'e kan alıcının ücreti sorulduğunda: Rasûlullah (S) kendisinden kan aldırdı. Onu Ebû Taybe kan alma tedavisi yaptı. Rasûluliah da ona iki sâ' ölçeği buğday verdi ve onun sâhibleri ile konuştu. Onlar da Ebû Taybe'nin vergisini hafiflettiler.Peygamber bir hutbesinde şöyle buyurdu:
— "(Ey Hicaz halkı!) Sizin kendisiyle tedavi olageldiğiniz şeylerin en üstün ve lüzumlu olanı, kan aldırmak ve el-kustu'l-Hindidir". Ve yine Rasûlullah:
— "Sakın çocuklarınızı anjin hastalığından kurtarmak için bademciği sıkmak suretiyle azab etmeyiniz. Kust (yânı el-Ûdu'l-Hindî) ile tedaviye ehemmiyet veriniz!" buyurdu

---

5697 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ تَلِيدٍ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو وَغَيْرُهُ أَنَّ بُكَيْرًا حَدَّثَهُ أَنَّ عَاصِمَ بْنَ عُمَرَ بْنِ قَتَادَةَ حَدَّثَهُ أَنَّ

جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَادَ الْمُقَنَّعَ ثُمَّ قَالَ لَا أَبْرَحُ حَتَّى تَحْتَجِمَ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ فِيهِ شِفَاءً

-....Âsim ibn Umer ibn Katâde tahdîs etti ki, Câbiribn Abdillah (R), başı bir bez ile örtülmüş olarak dönüp gelmiş de, sonra:
— Kan alma tedâvîsi yaptırmadıkça buradan ayrılmam. Çünkü ben RasûlulIah(S)'tan işittim, O:"Kan aldırmakta şifâ vardır" bu-yürüyordu, demiştir

---

بَاب الْحِجَامَةِ عَلَى الرَّأْسِ

5698 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ عَلْقَمَةَ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجَ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ ابْنَ بُحَيْنَةَ يُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ احْتَجَمَ بِلَحْيِ جَمَلٍ مِنْ طَرِيقِ مَكَّةَ وَهُوَ مُحْرِمٌ فِي وَسَطِ رَأْسِهِ وَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ احْتَجَمَ فِي رَأْسِهِ

Baş Üzerinde Kan Alma Tedavisi Babı
-... Alkame, Abdurrahmân el-A'rec'den işitti ki, o da Abdullah ibn Buhayne'den işitmiştir.Abdullah ibn Buhayne (R): Rasû-lullah (S) Mekke yolundan olan Lahyu Cemel denilen mevki'de kendisi ihrâmlı olduğu hâlde başının ortasından kan aldırdı, diye tahdîs ediyordu.Ve el-Ensârî (Muhammed ibn Abdillah) şöyle dedi: Bize Hişâm ibnu Hassan haber verdi. Bize İkrime, İbn Abbâs(R)'tan: Rasûlul-lah (S) başından kan aldırma tedavisi yaptırdı, diye tahdîs etti.

بَاب الْحِجَامَةِ مِنْ الشَّقِيقَةِ وَالصُّدَاعِ

5700 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ هِشَامٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ احْتَجَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَأْسِهِ وَهُوَ مُحْرِمٌ مِنْ وَجَعٍ كَانَ بِهِ بِمَاءٍ يُقَالُ لَهُ لُحْيُ جَمَلٍ وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ سَوَاءٍ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ احْتَجَمَ وَهُوَ مُحْرِمٌ فِي رَأْسِهِ مِنْ شَقِيقَةٍ كَانَتْ بِهِ

Yarım Baş Ağrısından Ve Baş Ağrısından Dolayı Kan Aldırma Tedavisi Babı
-... Bize Muhammed ibn Adiyy, Hişâm ibn Hassân'dan; o da İkrime'den tahdîs etti ki, İbnu Abbâs (R): Peygamber (S) ih-râmlı olduğu hâlde kendisinde bulunan bir baş ağrısı hastalığından dolayı "Lahyu Cemel" denilen bir su yanındaki menzilde başından kan aldırma tedavisi yaptırdı,demiştir.Muhammed ibn Sevâ da şöyle dedi: Bize Hişâm ibn Hassan, İkrime'den; o da İbn Abbâs'tan,Rasûluüah(S)'ın ihrâmlı iken kendisinde bulunan yarım baş ağrısından dolayı, başından kan aldırdığını haber verdi

---

5802 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبَانَ حَدَّثَنَا ابْنُ الْغَسِيلِ قَالَ حَدَّثَنِي عَاصِمُ بْنُ عُمَرَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنْ كَانَ فِي شَيْءٍ مِنْ أَدْوِيَتِكُمْ خَيْرٌ فَفِي شَرْبَةِ عَسَلٍ أَوْ شَرْطَةِ مِحْجَمٍ أَوْ لَذْعَةٍ مِنْ نَارٍ وَمَا أُحِبُّ أَنْ أَكْتَوِيَ

-... Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim: "Eğer sizin devalarınızdan herhangi birşeyde bir hayır mevcûd ise, bal şerbetinde yâhud neşter ameliyat bıçağı darbesinde yâhud da bir ateşle dağlamakta vardır. Fakat ben dağlanmak tedavisini sevmiyorum" buyuruyordu

بَاب الْحَلْقِ مِنْ الْأَذَى

5703 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ قَالَ سَمِعْتُ مُجَاهِدًا عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ كَعْبٍ هُوَ ابْنُ عُجْرَةَ قَالَ أَتَى عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَمَنَ الْحُدَيْبِيَةِ وَأَنَا أُوقِدُ تَحْتَ بُرْمَةٍ وَالْقَمْلُ يَتَنَاثَرُ عَنْ رَأْسِي فَقَالَ أَيُؤْذِيكَ هَوَامُّكَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَاحْلِقْ وَصُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ أَوْ أَطْعِمْ سِتَّةً أَوْ انْسُكْ نَسِيكَةً قَالَ أَيُّوبُ لَا أَدْرِي بِأَيَّتِهِنَّ بَدَأَ

Ezâ Ve Hastalıktan Dolayı (Baştaki Ve Diğer Yerlerdeki) Saçları Ye Kılları Tıraş Etmek Babı
-...Eyyûb es-Sahtıyânî şöyle dedi: Ben (müfessir) Mucâhid ibn Cebr'den işittim; o da Abdurrahmân ibn Ebî Leylâ'dan ki, Ka'b ibn Ucre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Hudeybiye zamanında ben taştan düzülmüş bir çömleğin altına ateş yakmakla uğraşırken yanıma geldi. Bitler benim başımdan aşağı saçılıp dökülüyordu. Bunun üzerine Peygamber:
— "Haşerelerin sana ezâ veriyor mu?" buyurdu. - Ben:
— Evet (ezâ veriyor)! dedim. Peygamber:
— "Öyleyse başım tıraş et de üç gün oruç tut yâhud altı fakiri doyur yâhud da bir kurban kes!" buyurdu. Râvî Eyyûb: Ben bunların hangisiyle başladığını bilmiyorum, demiştir

بَاب مَنْ اكْتَوَى أَوْ كَوَى غَيْرَهُ وَفَضْلِ مَنْ لَمْ يَكْتَوِ

5704 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ الْغَسِيلِ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ عُمَرَ بْنِ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرًا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنْ كَانَ فِي شَيْءٍ مِنْ أَدْوِيَتِكُمْ شِفَاءٌ فَفِي شَرْطَةِ مِحْجَمٍ أَوْ لَذْعَةٍ بِنَارٍ وَمَا أُحِبُّ أَنْ أَكْتَوِيَ

(İhtiyâç Olduğunda) Kendini Dağlama Tedavisi Yaptıran Yâhud Başkasına Dağlama Tedavisi Yapan Kimseler Ve (Zaruret Bulunmadığında)Dağlama Tedavisi Yaptırmayan Kimsenin Fadlı
-..Bize Asım ibn Umer ibn Katâde tahdîs edip şöyle dedi: Ben Câbir(R)'den işittim ki,Peygamber (S): "Sizin devalarınızdan herhangi birşeyde şifâ varsa, ameliyat bıçağı darbesinde yâhud bir ateşle dağlamakta vardır. Fakat ben dağlanmayı sevmiyorum" buyurmuştur

5705 – حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ فُضَيْلٍ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ عَنْ عَامِرٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَا رُقْيَةَ إِلَّا مِنْ عَيْنٍ أَوْ حُمَةٍ فَذَكَرْتُهُ لِسَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ فَقَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُرِضَتْ عَلَيَّ الْأُمَمُ فَجَعَلَ النَّبِيُّ وَالنَّبِيَّانِ يَمُرُّونَ مَعَهُمْ الرَّهْطُ وَالنَّبِيُّ لَيْسَ مَعَهُ أَحَدٌ حَتَّى رُفِعَ لِي سَوَادٌ عَظِيمٌ قُلْتُ مَا هَذَا أُمَّتِي هَذِهِ قِيلَ بَلْ هَذَا مُوسَى وَقَوْمُهُ قِيلَ انْظُرْ إِلَى الْأُفُقِ فَإِذَا سَوَادٌ يَمْلَأُ الْأُفُقَ ثُمَّ قِيلَ لِي انْظُرْ هَا هُنَا وَهَا هُنَا فِي آفَاقِ السَّمَاءِ فَإِذَا سَوَادٌ قَدْ مَلَأَ الْأُفُقَ قِيلَ هَذِهِ أُمَّتُكَ وَيَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ هَؤُلَاءِ سَبْعُونَ أَلْفًا بِغَيْرِ حِسَابٍ ثُمَّ دَخَلَ وَلَمْ يُبَيِّنْ لَهُمْ فَأَفَاضَ الْقَوْمُ وَقَالُوا نَحْنُ الَّذِينَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَاتَّبَعْنَا رَسُولَهُ فَنَحْنُ هُمْ أَوْ أَوْلَادُنَا الَّذِينَ وُلِدُوا فِي الْإِسْلَامِ فَإِنَّا وُلِدْنَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَبَلَغَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَرَجَ فَقَالَ هُمْ الَّذِينَ لَا يَسْتَرْقُونَ وَلَا يَتَطَيَّرُونَ وَلَا يَكْتَوُونَ وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ فَقَالَ عُكَاشَةُ بْنُ مِحْصَنٍ أَمِنْهُمْ أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَعَمْ فَقَامَ آخَرُ فَقَالَ أَمِنْهُمْ أَنَا قَالَ سَبَقَكَ بِهَا عُكَّاشَةُ

-...Bize Husayn (ibn Abdirrahmân el-Vâsıtî), Âmir ibn Şerâhîl eş-Şa'bî'den tahdîs etti ki,İmrân ibn Husayn (R): Rukye tedâ-vîsi ancak göz değmesinden ve zehirli(hayvan sokmasin)dan olur, demiştir. (Husayn ibn

Abdirrahmân şöyle dedi:) Ben bu sözü, Saîd ibn Cubeyr'e zikrettim. O şöyle dedi:Bize İbn Abbâs (R) şöyle tahdîs etti: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:
— "Bana bütün ümmetler arzolunup gösterildi: Bir iki peygamber, yanlarında onar, yirmişer,otuzar, kırkar ümmetleriyle beraber önümden geçmeğe başladılar. Bir peygamber de yanında bir ümmeti bile olmaksızın geçti. En sonu uzaktan büyük bir karaltı gösterildi. Bu kalabalık karaltı nedir?Bu, benim ümmetim midir? diye sordum. Bu, Mûsâ Peygamber'le kavmidir! diye cevâb verildi. Sonra bana: Ufka bak! denildi. Bakınca ufku dolduran büyük karaltı gördüm. Sonra bana semâ ufuklarının şurasına ve bu tarafına bak! denildi. Bir de baktım ki, büyük bir karaltı baştanbaşa ufku doldurup kaplamış. Bana: Bu senin ümmetindir. Bunlardan yetmişbin kişi hesaba çekiimeksizin cennete girecektir, denildi."Bu hitabesinden sonra Rasûlullah odasına girdi. Ve (hesaba çekilmeden cennete gireceklerin vasıflan hakkında) mecliste bulunanlara birşey söylemedi. Artık meclistekiler dağıldı. (Ve şöyle münazara ediyorlardı:)
— Biz, Allah'a îmân ve Rasûlü'ne ittibâ eden kimseleriz. Artıkbiz, cennete hesâbsız girecek kimseleriz.. Yâhud:
—O bahtiyarlar evlâdlanmızdır, onlar İslâm camiası içinde doğmuşlardır. Biz ise Câhiliyet devrinde doğduk, diyorlardı. Bu münazara Peygamber'e ulaşınca, odasından dışarı çıktı ve:
— "Cennete hesaba çekiimeksizin girecek mü'minler, efsun etmeyenler, teşe'üm etmeyenler,şifânın (Allah'tan olduğuna inanıp) dağlamaktan olduğuna inanmayanlar ve her hususta Allah'a dayanıp güvenenlerdir" buyurdu.Bunun üzerine Ukâşe ibnu Mıhsan:
— Yâ Rasûlallah! Ben onlardan mıyım? diye sordu. Rasûlullah:
— "Evet onlardansın!" buyurdu. Sonra başka birisi ayağa kalktı da:
— Ben de onlardan mıyım? dedi.Rasûlullah ona:
— "Bu hususta Ukâşe senden öne geçti!" buyurdu

بَاب الْإِثْمِدِ وَالْكُحْلِ مِنْ الرَّمَدِ فِيهِ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ

5706 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي حُمَيْدُ بْنُ نَافِعٍ عَنْ زَيْنَبَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ امْرَأَةً تُوُفِّيَ زَوْجُهَا فَاشْتَكَتْ عَيْنَهَا فَذَكَرُوهَا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَكَرُوا لَهُ الْكُحْلَ وَأَنَّهُ يُخَافُ عَلَى عَيْنِهَا فَقَالَ لَقَدْ كَانَتْ إِحْدَاكُنَّ تَمْكُثُ فِي بَيْتِهَا فِي شَرِّ أَحْلَاسِهَا أَوْ فِي أَحْلَاسِهَا فِي شَرِّ بَيْتِهَا فَإِذَا مَرَّ كَلْبٌ رَمَتْ بَعْرَةً فَهَلَّا أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا

Göz Hastalığından Dolayı Göze, Sürme Taşî Ve Diğer Sürme Nevi'leri Sürmek Babı
Bu konuda Ümmü Atıyye'den bir hadîs vardır.
-...Şu'be şöyle dedi: Bana Humeyd ibnu Nâfi', Zeyneb'den; o da annesi Ümmü Seleme(R)'den şöyle tahdîs etti: Kocası ölen bir kadının gözleri hastalandı. Yakınları bu kadını Peygamber'e söylediler ve kadının göz hastalığı üzerine korkulmakta olduğundan, Pey-gamber'e göze sürme çekmeyi de zikrettiler. Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Yemin olsun ki, siz kadınlardan biriniz (Câhiliyet devrinde kocası öldüğünde) evinin içinde en kötü elbiseleri içinde -yâhud: kötü elbiseleri içinde evinin en fena bir tarafında- bir sene beklerdi. Bir sene tamâm olup da yanından bir köpek geçtiği sırada kadın yerden bir deve tezeği (alıp kendi omuzundan arkaya) atardı. Hulâsa bu gözleri hasta olan kadın, kocasının vefatından i'tibâren dört ay on gün : 239) geçmedikçe, gözlerine sürme çekemez" buyurdu

---

5707- بَاب الْجُذَامِ وَقَالَ عَفَّانُ حَدَّثَنَا سَلِيمُ بْنُ حَيَّانَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مِينَاءَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا عَدْوَى وَلَا طِيَرَةَ وَلَا هَامَةَ وَلَا صَفَرَ وَفِرَّ مِنْ الْمَجْذُومِ كَمَا تَفِرُّ مِنْ الْأَسَدِ

Cüzam Hastalığı Babı

-..Bize Saîd ibnu Mînâ tahdîs edip şöyle dedi: Ben Ebû Hureyre(R)'den işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S): "Hastalığın (sahibinden bir başkasına) kendi kendine sirayeti yoktur, eşyada uğursuzluk yoktur. Ükey ve baykuş (ötmesinin te'sîri ve kötülüğü) da yoktur, Safer ayında uğursuzluk yoktur. (Bunlar Câhüiyet hurafeleridir.) Fakat (ey mü'min) sen cüzamlıdan, arsiandan kaçar gibi kaç!" buyurdu

---

بَاب الْمَنُّ شِفَاءٌ لِلْعَيْنِ

5708 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ سَمِعْتُ عَمْرَو بْنَ حُرَيْثٍ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ زَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْكَمْأَةُ مِنْ الْمَنِّ وَمَاؤُهَا شِفَاءٌ لِلْعَيْنِ قَالَ شُعْبَةُ وَأَخْبَرَنِي الْحَكَمُ بْنُ عُتَيْبَةَ عَنْ الْحَسَنِ الْعُرَنِيِّ عَنْ عَمْرِو بْنِ حُرَيْثٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ شُعْبَةُ لَمَّا حَدَّثَنِي بِهِ الْحَكَمُ لَمْ أُنْكِرْهُ مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الْمَلِكِ

"El-Mennu (= Kudret Halvâsı)" Göz İçin Bir ' Şifâdır

-...Bize Şu'be tahdîs ettiki, Abdulmelik ibn Umeyr şöyle demiştir: Ben Amr ibnu Hureys'ten işittim, şöyle dedi: Ben Saîd ibn Zeyd(R)'den işittim, şöyle dedi: Ben Peygamber(S)'den işittim: "Yer mantarı, kudret halvâsı (gibi Allah'ın külfetsiz ni'metleri) nev'inden bir rızıkttr. Suyu da göz ağrısına şifâdır" buyurdu. Şu'be şöyle dedi: Yine bana el-Hakem ibnu Uteybe, el-Hasen el-Uranî'den; o da Amr ibn Hureys'ten; o da Saîd ibn Zeyd'den; o da Peygamber'den olmak üzere haber verdi.Yine Şu'be: el-Hakem bana bu hadîsi tahdîs edince, ben Abdul-melik ibn Umeyr'in hadîsinden ötürü onu inkâr etmedim, demiştir

---

بَاب اللَّدُودِ

5709 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ أَبِي عَائِشَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَعَائِشَةَ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَبَّلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مَيِّتٌ قَالَ وَقَالَتْ عَائِشَةُ لَدَدْنَاهُ فِي مَرَضِهِ فَجَعَلَ يُشِيرُ إِلَيْنَا أَنْ لَا تَلُدُّونِي فَقُلْنَا كَرَاهِيَةُ الْمَرِيضِ لِلدَّوَاءِ فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ أَلَمْ أَنْهَكُمْ أَنْ تَلُدُّونِي قُلْنَا كَرَاهِيَةَ الْمَرِيضِ لِلدَّوَاءِ فَقَالَ لَا يَبْقَى فِي الْبَيْتِ أَحَدٌ إِلَّا لُدَّ وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَّا الْعَبَّاسَ فَإِنَّهُ لَمْ يَشْهَدْكُمْ

Hastanın Ağzının Bir Tarafından Deva Konulması Babı

-...Sufyân es-Sevrî tahdîs edip şöyle dedi: Bana Mûsâ ibn Ebî Âişe, Ubeydullah ibn Abdillah'tan; o da İbn Abbâs ile Âişe(R)'den tahdîs etti ki, Ebû Bekr (R), Peygamber (S) ölmüş hâldeyken (yüzünü açıp üzerine kapanarak) Peygamber'i öpmüştür.Ubeydullah dedi ki: Âişe şöyle dedi: Biz hastalığı içinde yarı baygın iken Peygamber'e ağzının bir tarafından içeriye bir ilâç vermiştik. O da bize: "Bana ilâç vermeyiniz!" diye işaret etmeye başlamamıştı. Biz, Peygamber'in bunu istememesi, hastanın ilâçtan hoşlanmamasından ibarettir dedik (ve ilâç vermeğe devam ettik). Fakat Peygamber ayılınca:

— "Ben sizi bana ilâç vermekten men' etmedim mi?"buyurdu.Biz:

— Bu nehyi, hastanın ilâcı sevmemesidir diye düşündük, dedik. Bunun üzerine Peygamber:

— "Şimdi Abbâs hâriç, bu evde bulunan herkes gözümün önünde bu ilâçtan muhakkak içecektir, içmeden kalkmıyacaktır. Çünkü Abbâs beni ilaçlamanızda sizinle hazır bulunmadı" buyurdu

---

5713 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أُمِّ قَيْسٍ قَالَتْ دَخَلْتُ بِابْنٍ لِي عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ أَعْلَقْتُ عَلَيْهِ مِنْ الْعُذْرَةِ فَقَالَ عَلَى مَا تَدْغَرْنَ أَوْلَادَكُنَّ بِهَذَا الْعِلَاقِ عَلَيْكُنَّ بِهَذَا الْعُودِ الْهِنْدِيِّ

فَإِنَّ فِيهِ سَبْعَةَ أَشْفِيَةٍ مِنْهَا ذَاتُ الْجَنْبِ يُسْعَطُ مِنْ الْعُذْرَةِ وَيُلَدُّ مِنْ ذَاتِ الْجَنْبِ فَسَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ يَقُولُ بَيَّنَ لَنَا اثْنَيْنِ وَلَمْ يُبَيِّنْ لَنَا خَمْسَةً قُلْتُ لِسُفْيَانَ فَإِنَّ مَعْمَرًا يَقُولُ أَعْلَقْتُ عَلَيْهِ قَالَ لَمْ يَحْفَظْ إِنَّمَا قَالَ أَعْلَقْتُ عَنْهُ حَفِظْتُهُ مِنْ فِي الزُّهْرِيِّ وَوَصَفَ سُفْيَانُ الْغُلَامَ يُحَنَّكُ بِالْإِصْبَعِ وَأَدْخَلَ سُفْيَانُ فِي حَنَكِهِ إِنَّمَا يَعْنِي رَفْعَ حَنَكِهِ بِإِصْبَعِهِ وَلَمْ يَقُلْ أَعْلِقُوا عَنْهُ شَيْئًا

-...Bize Alî ibn Abdillah el-Medînî tahdîs etti. Bize Sufyân ibn Uyeyne, ez-Zuhrî'den tahdîs etti.Bana Ubeydullah ibn Abdillah haber verdi ki, Ümmü Kays bintu Mıhsan (R) şöyle demiştir: Ben küçük bir oğlumla Rasûlullah'ın huzuruna girdim. Ben bu oğlumu bademcik hastalığından dolayı tedâvîye tâbi' tutmuştum. Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:
— "Niçin boğaz hastalığına böyle bir tedavi uygulamak suretiyle çocuklarınızın boğazını elle sıkıştırıp acıtıyorsunuz? Şu el-Ûdu'l-HindVyi kullanmağa devam ediniz. Çünkü bu Hind bitkisinde yedi türlü şifâ vardır, Zâtu'l-cenb hastalığının ilâcı da ondandır, O (uzre denilen boğaz) hastalığı için buruna çekilir. Zâtu'l-cenb hastalığı için de (su ile) hastaya ağızdan verilip içirilir."es-Sufyân dedi ki: Ben ez-Zuhrî'den işittim, şöyle diyordu:Rasûlullah (S) bize iki devayı (yânî içirilecek ve buruna çekilecek olan ikisini) beyân etti de, o yediden kalan beş tanesini beyân etmedi.Hadîsin râvîsi Alî ibn Abdillah el-Medînî dedi ki: Ben Sufyân'a:
— Ma'mer ibn Râşid: "Ben çocuğu boğazından elimle sıkıp ameliyat yaptım" şeklinde söylüyor,dedim. Suf yân:
— "A'laktu aleyhi" ta'bîrini ezberlemedi, o ancak "A'laktu anhu" şeklinde söylemiştir. Ben bunu ez-Zuhrî'nin ağzından alıp ezberledim, dedi ve Sufyân, kendi damağına elini sokarak, çocuğun,parmakla ağzının içinin sıkılıp oğulmasını vasfetti. Bununla da ancak çocuğun ağzının tavanının, yânî damağının parmağiyle yukarı kaldırılmasını gösterip anlatmak istiyordu (oraya bir şey yapıştırıp sürülmesini değil). Ve:— "A'lıkû anhu şey'en = Ondan birşeyi (bir belâyı) izâle ediniz" demedi, dedi

---

5714 – باب حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ وَيُونُسُ قَالَ الزُّهْرِيُّ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ لَمَّا ثَقُلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاشْتَدَّ وَجَعُهُ اسْتَأْذَنَ أَزْوَاجَهُ فِي أَنْ يُمَرَّضَ فِي بَيْتِي فَأَذِنَّ لَهُ فَخَرَجَ بَيْنَ رَجُلَيْنِ تَخُطُّ رِجْلَاهُ فِي الْأَرْضِ بَيْنَ عَبَّاسٍ وَآخَرَ فَأَخْبَرْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ قَالَ هَلْ تَدْرِي مَنْ الرَّجُلُ الْآخَرُ الَّذِي لَمْ تُسَمِّ عَائِشَةُ قُلْتُ لَا قَالَ هُوَ عَلِيٌّ قَالَتْ عَائِشَةُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ مَا دَخَلَ بَيْتَهَا وَاشْتَدَّ بِهِ وَجَعُهُ هَرِيقُوا عَلَيَّ مِنْ سَبْعِ قِرَبٍ لَمْ تُحْلَلْ أَوْكِيَتُهُنَّ لَعَلِّي أَعْهَدُ إِلَى النَّاسِ قَالَتْ فَأَجْلَسْنَاهُ فِي مِخْضَبٍ لِحَفْصَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ طَفِقْنَا نَصُبُّ عَلَيْهِ مِنْ تِلْكَ الْقِرَبِ حَتَّى جَعَلَ يُشِيرُ إِلَيْنَا أَنْ قَدْ فَعَلْتُنَّ قَالَتْ وَخَرَجَ إِلَى النَّاسِ فَصَلَّى لَهُمْ وَخَطَبَهُمْ

-...ez-Zuhrî şöyle dedi: Bana Ubeydullah ibnu Abdillah ibn'Utbe haber verdi ki, Peygamber'in zevcesi Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah(S)ın hastalığı ağırlaşıp da ağrısı şiddetlendiği zaman, benim odamda bakılmak üzere diğer zevcelerinden izin istedi. Onlar da izin verdiler. Ondan sonar Peygamber, bir tarafında Abbâs, diğer tarafında bir zât olduğu hâlde ayakları yerde sürünerek çıktı. Ubeydullah dedi ki: Ben İbn Abbâs'a: Âişe'nin bu "Diğer bir zât" sözünü haber verdim. İbn Abbâs:
— Sen Âişe'nin ismini zikretmediği o diğer kişinin kim olduğunu bilir misin? dedi.Ben:
— Hayır, bilmiyorum, dedim. İbn Abbâs:
— O zât, Alî (ibn Ebî Tâlib)'dir, dedi.Âişe dedi ki: Peygamber, Âişe'nin evine girip de ağrısı şiddetlendikten sonra:
— "Üzerime ağız bağları çözülmedik yedi kırba su dökün, böylelikle bedenimde biraz hafiflik bulup belki insanlara vasiyette bulunabilirim" buyurdu.Âişe dedi ki: Bunun üzerine kendisini Peygamber'in zevcesi Haf-sa'nın malı olan bir (bakır yâhud ağaç) leğen içine oturttuk. Sonra o kırbaların sularını üzerine dökmeye başladık. Sonunda bize:

— "Artık yaptınız!" diye işaret etmeye başladı. Âişe dedi ki: Ondan sonra insanların yanına çıktı da onlara namaz kıldırdı ve hitâb etti

---

بَاب الْعُذْرَةِ

5715 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ أُمَّ قَيْسٍ بِنْتَ مِحْصَنٍ الْأَسَدِيَّةَ أَسَدَ خُزَيْمَةَ وَكَانَتْ مِنْ الْمُهَاجِرَاتِ الْأُوَلِ اللَّاتِي بَايَعْنَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهِيَ أُخْتُ عُكَاشَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا أَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِابْنٍ لَهَا قَدْ أَعْلَقَتْ عَلَيْهِ مِنْ الْعُذْرَةِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى مَا تَدْغَرْنَ أَوْلَادَكُنَّ بِهَذَا الْعِلَاقِ عَلَيْكُمْ بِهَذَا الْعُودِ الْهِنْدِيِّ فَإِنَّ فِيهِ سَبْعَةَ أَشْفِيَةٍ مِنْهَا ذَاتُ الْجَنْبِ يُرِيدُ الْكُسْتَ وَهُوَ الْعُودُ الْهِنْدِيُّ وَقَالَ يُونُسُ وَإِسْحَاقُ بْنُ رَاشِدٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَلَّقَتْ عَلَيْهِ

Boğaz Hastalığı Babı
-...ez-Zuhrî şöyle dedi: Bana Ubeydullah ibn Abdillah haber verdi; ona da Huzeyme kabilesinin Esed oğullan kolundan Mıh-san kızı Ümmü Kays el-Esediyye (R) -ki bu, Peygamber'e bey'at etmiş olan ilk muhacir kadınlardandı ve meşhur Ukâşe ibn Mıhsan'ın kız-kardeşi idi- şöyle haber vermiştir: Kendisi "Uzre" denilen boğaz hastalığına tutulan oğlan çocuğunu eliyle tedâvî etmeye girişmiş olarak Rasûlullah'ın huzuruna getirmiş. Peygamber (S):
— "Niçin boğaz hastalığına böyle bir tedâvî uygulamak suretiyle çocuklarınızın boğazını elle sıkıştırıp acıtıyorsunuz? Şu el-Ûdu'l-Hindiyi kullanmaya devam ediniz. Çünkü bu Hind çubuğunda yedi türlü şifâ vardır. Zâtu'l-cenb hastalığının ilâcı da ondandır*' buyurmuştur.Peygamber "el-Kust" bitkisini kasdediyor ki, o da el-Odu'l-Hindî'dir. Yûnus ve İshâk ibn Râşid, ez-Zuhrî'den: "Allakat aleyhi (= Çocuğu kendisi elle ameliyat yapmış olarak)" ta'bîriyle söylediler

---

بَاب دَوَاءِ الْمَبْطُونِ

5716 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ أَخِي اسْتَطْلَقَ بَطْنُهُ فَقَالَ اسْقِهِ عَسَلًا فَسَقَاهُ فَقَالَ إِنِّي سَقَيْتُهُ فَلَمْ يَزِدْهُ إِلَّا اسْتِطْلَاقًا فَقَالَ صَدَقَ اللَّهُ وَكَذَبَ بَطْنُ أَخِيكَ تَابَعَهُ النَّضْرُ عَنْ شُعْبَةَ

Karnı (İshal Olup) Hastalanmış Kişinin Tedavisi Babı
-.... Bize Şu'be, Katâde'den; o da Ebû'l-Mütevekkil (Alî ibn Dâvûd en-Nâcî)'den tahdîs etti ki,Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Bir adam Peygamber (S)'e geldi de:
— Kardeşimin karnı ishale tutulup devamlı sürgün gitti, dedi. Peygamber:
— "Sen ona bal şerbeti içir!" buyurdu.Adam gidip ona bal şerbeti içirdi. Sonra gelip tekrar:
— Ben kardeşime bal şerbeti içirdim, fakat bu, kardeşimin ishalini artırmaktan başka birşey yapmadı, dedi. Bunun üzerine Peygamber:
— "Allah doğru söyledi, kardeşinin karnı ise yalan söyledi" buyurdu.Bu hadîsi Şu'be'den rivayet etmekte Muhammed ibn Ca'fer'e en-Nadr ibnu Şumeyl mutâbaat etmiştir

---

بَاب لَا صَفَرَ وَهُوَ دَاءٌ يَأْخُذُ الْبَطْنَ

5717 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَغَيْرُهُ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا عَدْوَى وَلَا صَفَرَ وَلَا هَامَةَ فَقَالَ أَعْرَابِيٌّ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا بَالُ إِبِلِي تَكُونُ فِي الرَّمْلِ كَأَنَّهَا الظِّبَاءُ فَيَأْتِي الْبَعِيرُ الْأَجْرَبُ فَيَدْخُلُ بَيْنَهَا فَيُجْرِبُهَا فَقَالَ فَمَنْ أَعْدَى الْأَوَّلَ رَوَاهُ الزُّهْرِيُّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ وَسِنَانِ بْنِ أَبِي سِنَانٍ

Safer Yoktur. Safer Karnı Yakalayan (Ve Yüzü Sarartan) Bir Hastalıktır
-...İbn Şihâb şöyle dedi: Bana Ebû Seleme ibnu Abdirrahmân ve ondan başkaları haber verdiler ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S):
— "Hastalığın kendi kendine sirayeti yoktur; safer (denilen hastalığın da kendiliğinden sirayeti) yoktur; hâme denilen şey de yoktur" buyurdu.Bunun üzerine bir bedevî Arab:
— Yâ Rasûlallah! (Hastalığın kendiliğinden sirayeti yoktur buyurdunuz;) benim develerime ne oluyor ki, onlar kumda ceylânlar gibi sağlıklı oluyorlar. Derken uyuz deve gelip aralarına girer de onları uyuz ediyor? dedi.Bunun üzerine Peygamber:
— "Öyle ise ilk uyuz deveye bu hastalığı kim sirayet ettirdi?" diye cevâb verdi. Bu hadîsi ez-Zuhrî, Ebû Seleme'den ve Sinan ibn Ebî Sinan'dan onlar da Ebû Hureyre'den) olmak üzere rivayet etmiştir

---

بَاب ذَاتِ الْجَنْبِ

5718 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَتَّابُ بْنُ بَشِيرٍ عَنْ إِسْحَاقَ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ أُمَّ قَيْسٍ بِنْتَ مِحْصَنٍ وَكَانَتْ مِنْ الْمُهَاجِرَاتِ الْأُوَلِ اللَّاتِي بَايَعْنَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهِيَ أُخْتُ عُكَاشَةَ بْنِ مِحْصَنٍ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا أَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِابْنٍ لَهَا قَدْ عَلَّقَتْ عَلَيْهِ مِنْ الْعُذْرَةِ فَقَالَ اتَّقُوا اللَّهَ عَلَى مَا تَدْغَرُونَ أَوْلَادَكُمْ بِهَذِهِ الْأَعْلَاقِ عَلَيْكُمْ بِهَذَا الْعُودِ الْهِنْدِيِّ فَإِنَّ فِيهِ سَبْعَةَ أَشْفِيَةٍ مِنْهَا ذَاتُ الْجَنْبِ يُرِيدُ الْكُسْتَ يَعْنِي الْقُسْطَ قَالَ وَهِيَ لُغَةٌ

Zâtu'l-Cenb Hastalığıfnın Devası) Babı
-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Ubeydullah ibnu Abdillah şöyle haber verdi: Ona da Rasûlullah ile bey'atlaşan ilk muhacir kadınlardan ve Ukâşe ibn Mıhsan'ın kızkardeşi olan Mıhsan kızı Üm-mü Kays (R) şöyle haber verdi: Ümmü Kays, kendisinin küçük bir oğlan çocuğunu Rasûlullah'a getirdi. Çocuk uzre hastalığına tutulmuş olduğundan dolayı Ümmü Kays, çocuğun ağzının içine parmaklarını sokarak bademcîği sıkıp kanını çıkarma ameliyesi uygulamıştı. Rasûlullah bunun üzerine şöyle buyurdu:
— "Allah 'tan korkup sakınınız! Niçin çocuklarınızın boğaz hastalığım böyle parmaklarınızla bademciği sıkıştırıp kanım çıkararak hastalığı giderme ameliyesi uyguluyor ve çocuklarınızın canlarını acıtıyorsunuz? Şu el-Ûdu'l-Hindî'yi kullanmaya devam ediniz. Çünkü bu Hind çubuğunda yedi türlü şifâ vardır. Zâtu 'l-cenb hastalığının devası da ondandır."Rasûlullah "Hind çubuğu" sözü ile-kâf ve tâ harfli- "el-Küst" bitkisini, yânî kaaf ve ti harfiyle de "el-Kust" denilen bitkiyi kasde-diyor. ez-Zuhrî: Bu kelime kâf, sîn, te ile de, kaaf, sîn, ti ile de lügattir, demiştir

---

5719 - حَدَّثَنَا عَارِمٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ قَالَ قُرِيءَ عَلَى أَيُّوبَ مِنْ كُتُبِ أَبِي قِلَابَةَ مِنْهُ مَا حَدَّثَ بِهِ وَمِنْهُ مَا قُرِئَ عَلَيْهِ وَكَانَ هَذَا فِي الْكِتَابِ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ أَبَا طَلْحَةَ وَأَنَسَ بْنَ النَّضْرِ كَوَيَاهُ وَكَوَاهُ أَبُو طَلْحَةَ بِيَدِهِ وَقَالَ عَبَّادُ بْنُ مَنْصُورٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ أَذِنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَهْلِ بَيْتٍ مِنْ الْأَنْصَارِ أَنْ يَرْقُوا مِنْ الْحُمَةِ وَالْأُذُنِ قَالَ أَنَسٌ كُوِيتُ مِنْ ذَاتِ الْجَنْبِ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيٌّ وَشَهِدَنِي أَبُو طَلْحَةَ وَأَنَسُ بْنُ النَّضْرِ وَزَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ وَأَبُو طَلْحَةَ كَوَانِي

-...Bize Hammâd ibn Zeyd tahdîs edip şöyle dedi: Eyyûb es-Sahtıyânî'nin huzurunda Ebû Kılâbe'nin kitâblarıından okundu. Eyyûb o okunan kısımdan bâzısını Ebû Kılâbe'den olmak üzere tahdîs etti, bâzısını da "Onun huzurunda okundu" ta'bîriyle rivayet etti. İşte şu hadîs, Ebû Kılâbe'nin o kitabında Enes ibn Mâlik'ten şöyle rivayet edilmiştir: Enes'in üvey babası olan Ebû Talha (Zeyd ibn Sehl) ile amcası Enes ibnu'n-Nadr, Enes ibn Mâlik'e zâtu'1-cenb hastalığından dolayı dağlama tedavisi yapmışlardır. Ebû Talha bizzat eliyle Enes'e dağlama tedâvîsi uygulamıştır.Abbâd ibn Mansûr, Eyyûb'dan; o da Ebû Kılâbe'den olmak üzere söyledi ki, Enes ibn Mâlik (R):Rasûlullah (S) Ensâr'dan bir ev halkına ağulu hayvanların zehirinden ve kulak ağrısından, okumak suretiyle sığınma ve korunma tedâvîsi yapmalarına izin verdi, demiştir.Yine Enes: Ben Rasûlullah (S) hayâtta iken zâtü'1-cenb hastalığından dolayı dağlama tedâvîsi yapıldım. Ebû Talha, Enes ibn Nadr, Zeyd ibn Sabit benim bu tedavimde hazır bulundular. Beni Ebû Talha dağlamış idi, demiştir

---

بَاب حَرْقِ الْحَصِيرِ لِيُسَدَّ بِهِ الدَّمُ

5722 - حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْقَارِيُّ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ لَمَّا كُسِرَتْ عَلَى رَأْسِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبَيْضَةُ وَأُدْمِيَ وَجْهُهُ وَكُسِرَتْ رَبَاعِيَتُهُ وَكَانَ عَلِيٌّ يَخْتَلِفُ بِالْمَاءِ فِي الْمِجَنِّ وَجَاءَتْ فَاطِمَةُ تَغْسِلُ عَنْ وَجْهِهِ الدَّمَ فَلَمَّا رَأَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَام الدَّمَ يَزِيدُ عَلَى الْمَاءِ كَثْرَةً عَمَدَتْ إِلَى حَصِيرٍ فَأَحْرَقَتْهَا وَأَلْصَقَتْهَا عَلَى جُرْحِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَقَأَ الدَّمُ

Külü İle Kan Yolunun Kapatılması İçin Hasır Yakılması Babı
-... Sehl ibn Sa'd es-Sâidî (R) şöyle demiştir: RasûlulIah(S)'ın başı üzerindeki miğfer kırılıp da yüzü kanlandığı ve rabâiyye dişleri kırıldığı zaman Alî (R) kalkanı içinde su getiriyordu. Fâtima da gelip Rasûlullah'ın yüzündeki kanı yıkıyordu. Fâtıma aleyhi's-selâm, kanın suya gâlib gelmekte olduğunu görünce, bir hasır parçasına gitti, ve onu yaktı da külünü Rasûlullah'ın yarası üzerine yapıştırdı. Böylece kan kesildi

---

بَاب الْحُمَّى مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ

5723 - حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْحُمَّى مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ فَأَطْفِئُوهَا بِالْمَاءِ قَالَ نَافِعٌ وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَقُولُ اكْشِفْ عَنَّا الرِّجْزَ

"Humma cehennemin kaynamasındandır
-...İbn Vehb tahdîs edip şöyle dedi: Bana Mâlik, Nâfi'den; o da İbn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Humma cehennemin kaynamasındandır (yânî o nev'inden bir hararettir). Sizler o harareti su ile söndürünüz!" buyurmuştur. Râvî Nâfi': Abdullah ibn Umer (humma hakkında): "Yâ Rabb! Benden bu azabı aç (kaldır)!" der idi, demiştir

---

5724 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْمُنْذِرِ أَنَّ أَسْمَاءَ بِنْتَ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَتْ إِذَا أُتِيَتْ بِالْمَرْأَةِ قَدْ حُمَّتْ تَدْعُو لَهَا أَخَذَتْ الْمَاءَ فَصَبَّتْهُ بَيْنَهَا وَبَيْنَ جَيْبِهَا قَالَتْ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُنَا أَنْ نَبْرُدَهَا بِالْمَاءِ

-...Ebû Bekr'in kızı Esma (R) kendisine humma hastalığına tutulmuş ve çağırıp feryâd eder hâlde bir kadın getirildiğinde, su alıp onu yanmakta olan bedeni ile elbisesinin yakası ve yenleri arasına dökerdi. Esma: Rasûlullah (S) bizlere humma hararetini su ile serinletmemizi emrederdi, dedi

---

5725 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْحُمَّى مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ فَابْرُدُوهَا بِالْمَاءِ

-....Hişâm tahdîs edip dedi ki: Bana babam Urve ibnu'z- Zubeyr, Âişe(R)'den haber verdi'ki,Peygamber (S): "Humma harareti cehennemin kaynamasındandır. Sizler o harareti su ile serinletiniz!"buyurmuştur.

5726 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبَايَةَ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ جَدِّهِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْحُمَّى مِنْ فَوْحِ جَهَنَّمَ فَابْرُدُوهَا بِالْمَاءِ

-.... Râfi' ibri Hadîc (R): Ben Peygamber(S)'den işittim: "Humma cehennemin kaynamasındandır. Siz onun hararetini su ile soğutunuz!" buyuruyordu, demiştir.

بَاب مَنْ خَرَجَ مِنْ أَرْضٍ لَا تُلَايِمُهُ

5727 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ حَدَّثَهُمْ أَنَّ نَاسًا أَوْ رِجَالًا مِنْ عُكْلٍ وَعُرَيْنَةَ قَدِمُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتَكَلَّمُوا بِالْإِسْلَامِ وَقَالُوا يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِنَّا كُنَّا أَهْلَ ضَرْعٍ وَلَمْ نَكُنْ أَهْلَ رِيفٍ وَاسْتَوْخَمُوا الْمَدِينَةَ فَأَمَرَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذَوْدٍ وَبِرَاعٍ وَأَمَرَهُمْ أَنْ يَخْرُجُوا فِيهِ فَيَشْرَبُوا مِنْ أَلْبَانِهَا وَأَبْوَالِهَا فَانْطَلَقُوا حَتَّى كَانُوا نَاحِيَةَ الْحَرَّةِ كَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَقَتَلُوا رَاعِيَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاسْتَاقُوا الذَّوْدَ فَبَلَغَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَعَثَ الطَّلَبَ فِي آثَارِهِمْ وَأَمَرَ بِهِمْ فَسَمَرُوا أَعْيُنَهُمْ وَقَطَعُوا أَيْدِيَهُمْ وَتُرِكُوا فِي نَاحِيَةِ الْحَرَّةِ حَتَّى مَاتُوا عَلَى حَالِهِمْ

Kendi Tabîatine Uygun Gelmeyen Yerden Başka Yere Çıkan Kimse Babı
-....Bize Katâde tahdîs etti ki, onlara da Enes ibn Mâlik (R) şöyle tahdîs etmiştir: Ukl ve Ureyne kabilelerinden birtakım insanlar yâhud birtakım adamlar Medine'ye, Rasûlullah'm huzuruna geldiler ve İslâm Dîni'ni konuşup kabul ettiler.
— Ey Allah'ın Peygamberi! Bizler deve ve koyun sahibi kimseleriz, zirâat ehli değiliz, dediler. Ve Medine'nin havasını kendilerine uygun bulmadılar. Bunun üzerine Rasûlullah (S) onlara zekât develerinin otladikîari yere ve çobanın yanına gitmelerini emretti. Ve yine onlara bu deve sürüsü içinde arazîye çıkmalarını, develerin sütlerinden ve sidiklerinden (tedâvî için) içmelerini emretti. Akabinde bu adamlar gittiler, nihayet Medine'nin dışındaki Harre bölgesine vardılar. Orada, İslâm Dîni'ne girmelerinin ardından küfrettiler, Rasûlullah'm çobanını öldürdüler ve develeri önlerine katıp götürdüler. Bu cinayetlerinin haberi Peygam-ber'e ulaşınca arkalarından onları yakalamak için bir asker birliği yolladı. Birlik onları yakalayıp getirdi. Peygamber onlarla ilgili emrini verdi ve vazifeliler o canilerin gözlerini çıkardılar, ellerini kestiler ve Harre'nin (kızgın taşlı) bir tarafına bırakıldılar. Nihayet orada bulundukları azâblı hâlleri üzere öldüler

---

بَاب مَا يُذْكَرُ فِي الطَّاعُونِ

5728 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي حَبِيبُ بْنُ أَبِي ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ إِبْرَاهِيمَ بْنَ سَعْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ يُحَدِّثُ سَعْدًا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ إِذَا سَمِعْتُمْ بِالطَّاعُونِ بِأَرْضٍ فَلَا تَدْخُلُوهَا وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوا مِنْهَا فَقُلْتُ أَنْتَ سَمِعْتَهُ يُحَدِّثُ سَعْدًا وَلَا يُنْكِرُهُ قَالَ نَعَمْ

Tâûn Hastalığı Hakkında Zikrolunan Şeyler Babı
-...Bize Şu'be tahdîs edip şöyle dedi: Bana Habîb ibnu Ebî Sabit haber verip şöyle dedi: Ben İbrâhîm ibn Sa'd'den işittim, şöyle dedi: Ben Usâme ibn Zeyd'den işittim, o, adı geçen İbrâhîm''in babası olan Sa'd ibn Ebî Vakkaas'a şunu tahdîs ediyordu: Peygamber (S): "Sizler bir yerde tâûn hastalığı çıktığını işittiğiniz zaman, o tâûn-lu yere girmeyiniz. Tâûn sizin bulunduğunuz yerde meydana gelirse, sakın sizler oradan dışarı çıkmaymız" buyurdu. (Habîb ibn Ebî Sabit dedi ki:) Ben îbrâhîm ibn Sa'd'a:
— Sen bu hadîsi Usâme'den, baban Sa'd'a tahdîs ederken işittin mi? Baban onu reddetmiyor muydu? diye sordum.İbrâhîm:
— Evet (ben bunu Usâme babama tahdîs ederken işittim, babam Sa'd da onu reddetmiyordu), dedi

---

5729 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدِ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ نَوْفَلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ خَرَجَ إِلَى الشَّأْمِ حَتَّى إِذَا كَانَ بِسَرْغَ لَقِيَهُ أُمَرَاءُ الْأَجْنَادِ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ وَأَصْحَابُهُ فَأَخْبَرُوهُ أَنَّ الْوَبَاءَ قَدْ وَقَعَ بِأَرْضِ الشَّأْمِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقَالَ عُمَرُ ادْعُ لِي الْمُهَاجِرِينَ الْأَوَّلِينَ فَدَعَاهُمْ فَاسْتَشَارَهُمْ وَأَخْبَرَهُمْ أَنَّ الْوَبَاءَ قَدْ وَقَعَ بِالشَّأْمِ فَاخْتَلَفُوا فَقَالَ بَعْضُهُمْ قَدْ خَرَجْتَ لِأَمْرٍ وَلَا نَرَى أَنْ تَرْجِعَ عَنْهُ وَقَالَ بَعْضُهُمْ مَعَكَ بَقِيَّةُ النَّاسِ وَأَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا نَرَى أَنْ تُقْدِمَهُمْ عَلَى هَذَا الْوَبَاءِ فَقَالَ ارْتَفِعُوا عَنِّي ثُمَّ قَالَ ادْعُوا لِي الْأَنْصَارَ فَدَعَوْتُهُمْ فَاسْتَشَارَهُمْ فَسَلَكُوا سَبِيلَ الْمُهَاجِرِينَ وَاخْتَلَفُوا كَاخْتِلَافِهِمْ فَقَالَ ارْتَفِعُوا عَنِّي ثُمَّ قَالَ ادْعُ لِي مَنْ كَانَ هَا هُنَا مِنْ مَشْيَخَةِ قُرَيْشٍ مِنْ مُهَاجِرَةِ الْفَتْحِ فَدَعَوْتُهُمْ فَلَمْ يَخْتَلِفْ مِنْهُمْ عَلَيْهِ رَجُلَانِ فَقَالُوا نَرَى أَنْ تَرْجِعَ بِالنَّاسِ وَلَا تُقْدِمَهُمْ عَلَى هَذَا الْوَبَاءِ فَنَادَى عُمَرُ فِي النَّاسِ إِنِّي مُصَبِّحٌ عَلَى ظَهْرٍ فَأَصْبِحُوا عَلَيْهِ قَالَ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ أَفِرَارًا مِنْ قَدَرِ اللَّهِ فَقَالَ عُمَرُ لَوْ غَيْرُكَ قَالَهَا يَا أَبَا عُبَيْدَةَ نَعَمْ نَفِرُّ مِنْ قَدَرِ اللَّهِ إِلَى قَدَرِ اللَّهِ أَرَأَيْتَ لَوْ كَانَ لَكَ إِبِلٌ هَبَطَتْ وَادِيًا لَهُ عُدْوَتَانِ إِحْدَاهُمَا خَصِبَةٌ وَالْأُخْرَى جَدْبَةٌ أَلَيْسَ إِنْ رَعَيْتَ الْخَصْبَةَ رَعَيْتَهَا بِقَدَرِ اللَّهِ وَإِنْ رَعَيْتَ الْجَدْبَةَ رَعَيْتَهَا بِقَدَرِ اللَّهِ قَالَ فَجَاءَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ وَكَانَ مُتَغَيِّبًا فِي بَعْضِ حَاجَتِهِ فَقَالَ إِنَّ عِنْدِي فِي هَذَا عِلْمًا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا سَمِعْتُمْ بِهِ بِأَرْضٍ فَلَا تَقْدَمُوا عَلَيْهِ وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوا فِرَارًا مِنْهُ قَالَ فَحَمِدَ اللَّهَ عُمَرُ ثُمَّ انْصَرَفَ

-...Abdullah ibn Abbâs(R)'tan (o, şöyle demiştir): Umer ibn Hattâb, Şam'a doğru yola çıktı.Nihayet (Yermûk yakınında bir köy olan) Serğ'a vardığı zaman ordu kumandanları Ebû Ubeyde ibnu'l-Cerrâh ve arkadaşları kendisini karşıladılar ve Şâm arazîsinde veba hastalığı vuku' bulduğunu ona haber verdiler. İbn Abbâs dedi ki: Umer:
— İlk Muhacirler'i bana çağır, dedi.Onları çağırdı da onlarla istişare etti ve onlara Şam'da veba vâki' olduğunu haber verdi. Onlar (gitmek veya geri dönmek hususunda) ihtilâf ettiler. Bâzısı:
— Bir iş için çıkmışsın, o işten geri dönmeni doğru bulmayız. Bâzısı da:
— İnsanların bakıyyesi ve Rasûlullah'm arkadaşları seninle beraberdirler. Onları şu veba üzerine götürmeni doğru görmeyiz, dediler.Umer onlara:
— Yanımdan çıkın! dedi. Sonra:
— Ensâr'ı bana çağır, dedi.Ben onları da Umer'İn yanına da'vet ettim. Umer onlarla da istişare etti. Onlar da Muhâcirler'in yoluna girdiler ve onların ihtilâfları gibi ihtilâf ettiler. Bunun üzerine Umer onlara da:
— Yanımdan çıkın! dedi. Sonra:
— Kureyş ihtiyarlarından, fetih Muhacirler'inden burada bulunanları bana çağır, dedi.Ben onları çağırdım. Onlardan ikisi bile Umer'e karşı ihtilâf etmedi. Onlar:

— İnsanları geriye döndürmeni ve halkı şu veba üstüne götür-memeni doğru görürüz, dediler.Bunun üzerine Umer, insanlar arasında şöyle nida ettirdi:
— Ben sabahleyin bineğime binip geri döneceğim. Binâenaleyh siz de buna göre (hazırlanıp)sabahlayın, dedi. Ebû Ubeyde ibnu'l-Cerrâh:
— Allah'ın kaderinden mi kaçıyorsun? dedi. Umer:
— Keski bunu senden başkası söyleseydi yâ Ebâ Ubeydeî Evet Allah'ın kaderinden yine Allah'ın kaderine kaçıyoruz. Şuna ne dersin: Şayet senin develerin olsa, iki yamacı olan bir vâdîye inseler -yâhud indirsen- o yamaçlardan biri münbit, diğeri ise otsuz olsa, sen develeri bitek yerde gütsen,Allah'ın kaderi ile gütmüş; otsuz yerde gütsen, yine Allah'ın kaderi ile gütmüş değil misin? dedi.İbn Abbâs dedi ki: Abdurrahmân ibn Avf, bir haceti yüzünden ortalıkta yok iken bu sırada çıkageldi ve şöyle dedi:
— Bu hususta bende bir ilim vardır ki, ben onu RasûluIIah(S)'tan işittim şöyle buyuruyordu: "Bu hastalığın bir yerde çıktığını işittiğiniz zaman oraya gitmeyiniz. Hastalık sizin bulunduğunuz yerde vâki' olursa, ondan kaçmak için sakın o yerden dışarı çıkmayınız!"Abdullah:
— Bunun üzerine Umer, Allah'a hamdetti, sonra ayrıldı, demiştirtir

---

5730 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ أَنَّ عُمَرَ خَرَجَ إِلَى الشَّأْمِ فَلَمَّا كَانَ بِسَرْغَ بَلَغَهُ أَنَّ الْوَبَاءَ قَدْ وَقَعَ بِالشَّأْمِ فَأَخْبَرَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا سَمِعْتُمْ بِهِ بِأَرْضٍ فَلَا تَقْدَمُوا عَلَيْهِ وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوا فِرَارًا مِنْهُ

-...Bize Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da Abdullah ibn Âmir'den haber verdi ki, Umer (R) Şam'a doğru yola çıkmış. Serğ denilen yerde bulunduğu zaman kendisine Şam'da veba hastalığı çıkmış olduğu haberi ulaşmıştır. Bu sırada Abdurrahmân ibn Avf, Umer'e şu hadîsi haber vermiştir:Rasûlullah (S): "Sizler bu hastalığın bir yerde çıktığını işittiğiniz zaman, o hastalık üzerine gitmeyiniz. Eğer bu hastalık sizin bulunduğunuz yerde meydana gelirse, hastalıktan kaçmak için bulunduğunuz yerden çıkmayınız" buyurdu

---

5731 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نُعَيْمٍ الْمُجْمِرِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَدْخُلُ الْمَدِينَةَ الْمَسِيحُ وَلَا الطَّاعُونُ

-....Bize Mâlik, Nuaym el-Mucmir'den haber verdi ki, Ebû Hureyre (R): Rasûlullah (S):"Medine'ye Deccâl Mesîh ve tâûn girmez" buyurdu, demiştir

---

5732 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ حَدَّثَتْنِي حَفْصَةُ بِنْتُ سِيرِينَ قَالَتْ قَالَ لِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَحْيَى بِمَ مَاتَ قُلْتُ مِنْ الطَّاعُونِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الطَّاعُونُ شَهَادَةٌ لِكُلِّ مُسْلِمٍ

-...Bize Âsim el-Ahvel tahdîs edip şöyle dedi: Bana İbnu Sîrîn'in kızı Hafsa tahdîs edip şöyle dedi: Enes ibn Mâlik (R) bana:
— Kardeşin Yahya ibn Şîrîn ne hastalığından öldü? diye sordu.Ben de ona:
—Tâûn'dan öldü, diye cevâb verdim. Enes:
— Rasûlullah (S): "Tâûn, (kendisi yüzünden ölen) her müslümân için şehîdlik(sebcbi)dir" buyurdu, dedi.

5733 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمَبْطُونُ شَهِيدٌ وَالْمَطْعُونُ شَهِيدٌ

-.. Bize Ebû Âsim (ed-Dahhâk ibn Mahled), Mâlik'ten: o da Sumeyy'den; o da Ebû Salih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Karın hastalığından ölen şehtddir, tâûn hastalığından ölen de şehîddir" buyurmuştur

---

بَاب أَجْرِ الصَّابِرِ فِي الطَّاعُونِ

5734 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا حَبَّانُ حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ أَبِي الْفُرَاتِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ يَعْمَرَ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهَا أَخْبَرَتْنَا أَنَّهَا سَأَلَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الطَّاعُونِ فَأَخْبَرَهَا نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ عَذَابًا يَبْعَثُهُ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ فَجَعَلَهُ اللَّهُ رَحْمَةً لِلْمُؤْمِنِينَ فَلَيْسَ مِنْ عَبْدٍ يَقَعُ الطَّاعُونُ فَيَمْكُثُ فِي بَلَدِهِ صَابِرًا يَعْلَمُ أَنَّهُ لَنْ يُصِيبَهُ إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ إِلَّا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ الشَّهِيدِ تَابَعَهُ النَّضْرُ عَنْ دَاوُدَ

Tâûn Hususunda Sabırlı Olan Kişinin Ecri Babı

-...Bize Abdullah ibn Bureyde, Yahya ibn Ya'mer'den; o da Peygamber'in zevcesi Âişe'den:Âişe bize şöyle haber verdi, diye tahdîs etti ki, Âişe (R), Rasûlullah'a taundan sormuş.Allah'ın Peygamberi (S) de Âişe'ye şöyle haber vermiştir: "Şübhesiz tâûn öyle bir azâbdır ki, Allah onu dileyeceği kimseler üzerine gönderir. Neticede Allah tâûnu mü'minler için bir rahmet (vesilesi,kâfirler için de bir azâb) kılmıştır. Bir yerde tâûn meydana çıkar da orada bulunan herhangi bir kul sabrederek, sevâb umarak ve bu tâûn yalnız Allah 'in takdir edip yazdığı kimselere isabet eder olduğunu bilir ve bu kanâati besleyerek- bulunduğu beldede eğlenirse, muhakkak Allah onaşehîd ecrine benzer sevâb takdir buyurur."Bu hadîsi, Dâvûd ibn Ebî Furât'tan..senediyle rivayet etmekte, en-Nadr ibnu Şumeyl, Habbân ibn Hilâl el-Bâhilî el-Basrî'ye mu-tâbaat etmiştir

---

بَاب الرُّقَى بِالْقُرْآنِ وَالْمُعَوِّذَاتِ

5735 - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَنْفُثُ عَلَى نَفْسِهِ فِي الْمَرَضِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ بِالْمُعَوِّذَاتِ فَلَمَّا ثَقُلَ كُنْتُ أَنْفِثُ عَلَيْهِ بِهِنَّ وَأَمْسَحُ بِيَدِ نَفْسِهِ لِبَرَكَتِهَا فَسَأَلْتُ الزُّهْرِيَّ كَيْفَ يَنْفِثُ قَالَ كَانَ يَنْفِثُ عَلَى يَدَيْهِ ثُمَّ يَمْسَحُ بِهِمَا وَجْهَهُ

Kur'ânta Ve Sığındırıcı Sûrelerle Allah'a Sığındırma Duaları Yapmak Suretiyle Ma'nevî Tedâvîler Babı

-... Bize Hişâm ibn Yûsuf, Ma'mer ibn Râşid'den; o da ez-Zuhrî'den; o da Urve'den; o da Âişe(R)'den olmak üzere şöyle haber verdi: Peygamber (S) vefat ettiği hastalığı sırasında Muavvize Sû-releri'ni okuyup kendi üzerine nefes ederdi. Hastalığı ağırlaşınca ben bu sûreleri okuyup O'na üflüyor ve O'nun ellerinin bereketi sebebiyle, yine O'nun eliyle kendisine meshediyordum.Ma'mer dedi ki: Ben ez-Zuhrî'ye:
— Nasıl nefes ederdi? dedim. ez-Zuhrî:
— (Okuyup) iki elleri üzerine üfler, sonra onlarla yüzüne mes-hederdi, dedi

---

بَاب الرُّقَى بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَيُذْكَرُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

5736 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ نَاسًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَوْا عَلَى حَيٍّ مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ فَلَمْ يَقْرُوهُمْ فَبَيْنَمَا هُمْ كَذَلِكَ إِذْ لُدِغَ سَيِّدُ أُولَئِكَ فَقَالُوا هَلْ مَعَكُمْ مِنْ دَوَاءٍ أَوْ رَاقٍ فَقَالُوا إِنَّكُمْ لَمْ تَقْرُونَا وَلَا نَفْعَلُ حَتَّى تَجْعَلُوا لَنَا جُعْلًا فَجَعَلُوا لَهُمْ قَطِيعًا مِنْ الشَّاءِ فَجَعَلَ يَقْرَأُ بِأُمِّ الْقُرْآنِ وَيَجْمَعُ بُزَاقَهُ وَيَتْفِلُ فَبَرَأَ فَأَتَوْا بِالشَّاءِ فَقَالُوا لَا نَأْخُذُهُ حَتَّى نَسْأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلُوهُ فَضَحِكَ وَقَالَ وَمَا أَدْرَاكَ أَنَّهَا رُقْيَةٌ خُذُوهَا وَاضْرِبُوا لِي بِسَهْمٍ

Fâtihatu'l-Kitâb'ı Okumakla Rukyeler Yapma Babı

Bu, İbn Abbâs'tan; Peygamber(S)*den zikrolunuyor.

-...Bize Şu'be, Ebû Bişr'den; o daEbû-Mütevekkil'den; o da Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den şöyle tahdîs etti: Peygamber(S)'in sahâbîlerinden bir grup insan Arab kabilelerinden bir oba halkının üzerine vardılar. O oba halkı gelen sahâbî grubuna yemek vermediler. Onlar böyle konuk edilmemiş hâlde bulundukları sırada birden o oba halkının seyyidi zehirli bir hayvan tarafından sokuldu. Bunun üzerine oradaki sahâbîlere:

— Sizin beraberinizde bir deva yâhud rukye tedavisi yapan kimse var mı? dediler.Sahâbîler de onlara:

— Sizler bizi konuk edip yemek yedirmediniz. Biz de, sizler bizim için bir ücret ta'yîrı etmedikçe size rukye yapmayız! dediler. Bunun akabinde kabile halkı, sahâbîîer için ücret olarak bir bölük koyun sürüsü ayırdılar. Bundan sonra bir sahâbî Ümmü'I-Kur'ân'ı okumaya başladı. Tükrüğünü topluyor ve o hasta adamın üzerine tükürüyordu.Neticede o zât iyileşti. O kabîle halkı da koyun sürüsünü getirip teslim ettiler. Sahâbîler, okuyan sahâbîye:

— Biz bu sürü parçasını Peygamber'e sormadıkça almayız, dediler.Nihayet bunu Peygamber'e anlatıp sordular. Peygamber (S) güldü ve:

— "Sana bu sûrenin bir rukye olduğunu bildiren nedir? Bu sürü parçasını alın, bana da bir pay ayırın!" buyurdu

---

بَاب الشَّرْطِ فِي الرُّقْيَةِ بِقَطِيعٍ مِنْ الْغَنَمِ

5737 - حَدَّثَنِي سِيدَانُ بْنُ مُضَارِبٍ أَبُو مُحَمَّدٍ الْبَاهِلِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو مَعْشَرٍ الْبَصْرِيُّ هُوَ صَدُوقٌ يُوسُفُ بْنُ يَزِيدَ الْبَرَّاءُ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ الْأَخْنَسِ أَبُو مَالِكٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ نَفَرًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرُّوا بِمَاءٍ فِيهِمْ لَدِيغٌ أَوْ سَلِيمٌ فَعَرَضَ لَهُمْ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْمَاءِ فَقَالَ هَلْ فِيكُمْ مِنْ رَاقٍ إِنَّ فِي الْمَاءِ رَجُلًا لَدِيغًا أَوْ سَلِيمًا فَانْطَلَقَ رَجُلٌ مِنْهُمْ فَقَرَأَ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ عَلَى شَاءٍ فَبَرَأَ فَجَاءَ بِالشَّاءِ إِلَى أَصْحَابِهِ فَكَرِهُوا ذَلِكَ وَقَالُوا أَخَذْتَ عَلَى كِتَابِ اللَّهِ أَجْرًا حَتَّى قَدِمُوا الْمَدِينَةَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخَذَ عَلَى كِتَابِ اللَّهِ أَجْرًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَحَقَّ مَا أَخَذْتُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا كِتَابُ اللَّهِ

Rukye Yapmak Hususunda Bir Koyun Sürüsü Bölüğü (Vermelerini) Şart Kılma Babı

-....Bana Ubeydullah ibnu'l-Ahnes Ebû Mâlik, İbn Ebî leyke'den; o da İbn Abbâs(R)'tan şöyle tahdîs etti: Peygamber'in sahâbîlerinden bir müfreze grubu, bir su başında konaklamış olan bir oba haımn yanına vardılar. Oba halkı içinde zehirli hayvan tarafından sokulmuş -yâhud tedâvî edilecekbir kimse bulunuyordu. O su başmdakilerden bir adam, sahâbî grubunun karşısına geldi de, onlara:

— İçinizde rukye yapan biri var mı? Bu su başında konaklamış olan toplulukta zehirli birşey tarafından sokulmuş -yâhud tedâvî edilecek- bir hasta vardır, dedi.Onun bu müracaatı üzerine sahâbîlerden biri gitti de o hasta adama, bir bölük koyun sürüsü ücret karşılığında Fâtihatu'l-Kitâb'ı okudu. Akabinde o kimse derdinden kurtulup iyileşti. Sonunda koyun sürüsü karşılığında okuma tedavisi yapan kimse arkadaşlarının yanına geldi. Arkadaşları onun bu ücreti almasını kerîh gördüler ve:

— Sen Allah'ın Kitâbı'na karşılık ücret aldın! dediler. Nihayet Medine'ye geldiler de:

— Yâ Rasûlallah! Fulân kimse Allah'ın Kitâbı'na karşılık ücret aldı, dediler.Rasülullah (S):

— "Karşılığında ücret aldığınız vazifelerin en haklı olanı, Allah'ın Kitabı mukaabilindeki ücrettir" buyurdu

بَاب رُقْيَةِ الْعَيْنِ

5738 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي مَعْبَدُ بْنُ خَالِدٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ شَدَّادٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ أَمَرَ أَنْ يُسْتَرْقَى مِنْ الْعَيْنِ

Göz Dokunmasına Okunmak Babı

-...Ma'bed ibn Hâlid tahdîs edip şöyle demiştir: Ben Abdullah ibn Şeddâd'dan işittim, Âişe (R): Rasülullah (S) bana, göz değmesine okunmasını emretti -yâhud (mutlak olarak) emretti-, demiştir

---

5739 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ وَهْبِ بْنِ عَطِيَّةَ الدِّمَشْقِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْوَلِيدِ الزُّبَيْدِيُّ أَخْبَرَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ زَيْنَبَ ابْنَةِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى فِي بَيْتِهَا جَارِيَةً فِي وَجْهِهَا سَفْعَةٌ فَقَالَ اسْتَرْقُوا لَهَا فَإِنَّ بِهَا النَّظْرَةَ تَابَعَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَالِمٍ عَنْ الزُّبَيْدِيِّ وَقَالَ عُقَيْلٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Bize ez-Zuhrî, Urve ibnu'z-Zubeyr'den; o da Ebû Seleme'nin kızı Zeyneb'den; o da annesi Ümmü SuIeym(R)'den şöyle haber verdi: Peygamber (S), zevcesi Ümmü Seleme'nin evinde, yüzünde sarılık eseri bulunan bir kız çocuğu gördü de: "Bu kız çocuğuna rukye tedavisi yapınız! Çünkü bunda nazar değmesi vardır" buyurdu.Ukayl de ez-Zuhrî'den söyledi ki, o: Bana Urve, Peygamber'-den haber verdi, demiştir. Bu hadîsi ez-Zubeydî'den senediyle rivayet etmekte Muhammed ibn Harb'e Abdullah ibn Salim el-Hımısî mutâbaat etti

---

بَاب الْعَيْنُ حَقٌّ

5740 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْعَيْنُ حَقٌّ وَنَهَى عَنْ الْوَشْمِ

"Göz değmesi sabittir".

-... Bize Abdurrazzâk, Ma'mer'den;o da Hemmâm ibn Münebbih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Göz değmesi haktır, sabittir" buyurmuş ve bedene döğün yaptırmaktan nehyetmiştir

---

بَاب رُقْيَةِ الْحَيَّةِ وَالْعَقْرَبِ

5741 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ الشَّيْبَانِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْأَسْوَدِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ عَنْ الرُّقْيَةِ مِنْ الْحُمَةِ فَقَالَتْ رَخَّصَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرُّقْيَةَ مِنْ كُلِّ ذِي حُمَةٍ

Yılan Ve Akreb Sokmasında Rukye Tedavisi Babı

-....Bize Abdurrahmân ibnu'l-Esved, babasından tahdîs etti ki, babası el-Esved ibn Yezîd en-Nahaî: Ben Âişe'ye zehirli hayvan sokmasından rukye yapmayı sordum. Âişe (R): Peygamber (S) her zehirli hayvanın zehirinden rukye tedâvîsi yapmak hususunda ruhsat verdi, demiştir

---

بَاب رُقْيَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

5742 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ قَالَ دَخَلْتُ أَنَا وَثَابِتٌ عَلَى أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ فَقَالَ ثَابِتٌ يَا أَبَا حَمْزَةَ اشْتَكَيْتُ فَقَالَ أَنَسٌ أَلَا أَرْقِيكَ بِرُقْيَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَلَى قَالَ اللَّهُمَّ رَبَّ النَّاسِ مُذْهِبَ الْبَاسِ اشْفِ أَنْتَ الشَّافِي لَا شَافِيَ إِلَّا أَنْتَ شِفَاءً لَا يُغَادِرُ سَقَمًا

Peygamber(S)'İn Rukyesinde Okuduğu Sözler Babı
-...Abdulazîz şöyle dedi: Ben Sabit el-Bunânî ile beraber Enes ibn MâIik(R)'in yanına girdim. Sabit:
— Yâ Ebâ Hamza! Ben hastalandım, dedi. Bunun üzerine Enes (R):
— Ben sana Rasûlullah(S)'ın rukyesiyle, yânî okuduğu dualarla rukye yapayım mı? dedi.Sabit:
— Evet yap! dedi. Enes de şu duayı okudu:"Attâhumme, Rabbe'n-nâsi, muzhibe'l-bâsi, ışfî, ente'ş-şâfîlâ şâfiye illâ ente, şifâen lâ yuğadiru sakamen (= Allah'ım, ey insanların Rabb'i, ey hastalığı giderici, şifâ ihsan et! Şifâ verici olarak ancak Sen'sin. Senden başka şifâ verici yoktur. Öyle bir şifâ ki, hiçbir hastalık bırakmaz)/"

5743- حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُعَوِّذُ بَعْضَ أَهْلِهِ يَمْسَحُ بِيَدِهِ الْيُمْنَى وَيَقُولُ اللَّهُمَّ رَبَّ النَّاسِ أَذْهِبْ الْبَاسَ اشْفِهِ وَأَنْتَ الشَّافِي لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ شِفَاءً لَا يُغَادِرُ سَقَمًا قَالَ سُفْيَانُ حَدَّثْتُ بِهِ مَنْصُورًا فَحَدَّثَنِي عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ نَحْوَهُ

-... Sufyân es-Sevrî tahdîs edip şöyle demiştir: Bana Süleyman el-A'meş, Müslim ibn Subayh'tan; o da Mesrûk'tan; o da Âişe'den şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) ailesinden birini Allah'a sığındırma duası yapardı, sağ eliyle ona mesheder ve şu mealdeki duayı okurdu: "YâAllah, ey insanların Rabb'i! Şu hastalığı gider, ona şifâ ihsan eyle. Çünkü şifâ verici ancak Sensin! Senin şifândan başka hiçbir şifâ yoktur. (Yâ Rabb, bu hastaya) öylebirşifâ ver ki, hasta üzerinde hiçbir hastalık izi bırakmasın!"
Sufyân: Ben bu hadîsi Mansûr ibnu'I-Mu'temir'e tahdîs ettim. O da bana İbrâhîm en-Nahaî'den; o da Mesrûk'tan; o da Âişe'den bunun benzerini tahdîs etti, demiştir.

5744 - حَدَّثَنِي أَحْمَدُ ابْنُ أَبِي رَجَاءٍ حَدَّثَنَا النَّضْرُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَرْقِي يَقُولُ امْسَحْ الْبَاسَ رَبَّ النَّاسِ بِيَدِكَ الشِّفَاءُ لَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا أَنْتَ

-....Hişâm şöyle demiştir: Bana babam Urve, Âişe'den şöyle haber verdi: Rasûlullah (S) şu duayı söyleyerek rukye yapardı: "Hastalığı sil, ey insanların Rabb 'i! Şifâ ancak Sen 'in elindedir. Onu Sert'-den başka kaldıracak yoktur!"

5745 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ رَبِّهِ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ لِلْمَرِيضِ بِسْمِ اللَّهِ تُرْبَةُ أَرْضِنَا بِرِيقَةِ بَعْضِنَا يُشْفَى سَقِيمُنَا بِإِذْنِ رَبِّنَا

-...Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Bana Abdu Rabbih ibnu Sa'd, Amre'den; o da Âişe(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) hastaya şifâ isterken şöyle der idi: "Bismîttâhiy turbetu ardına ve rikatu ba 'dinâ, yuşfâ sakîmunâ bi-izni Rabbinâ{ = Allah'ın ismiyle (şifâ isterim). Şu bizim yurdumuzun toprağı, bâzımızın tük-rüğü ile beraberdir. Bunlardan Rabb'imizin izniyle hastamız şifâla-nır)/"

5746- حَدَّثَنِي صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَبْدِ رَبِّهِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي الرُّقْيَةِ تُرْبَةُ أَرْضِنَا وَرِيقَةُ بَعْضِنَا يُشْفَى سَقِيمُنَا بِإِذْنِ رَبِّنَا

-...Bize Sufyân ibn Uyeyne,Abdu Rabbih ibnu Sa'd'den; o da Amre bintu Abdirrahmân'dan haber verdi ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber(S) rukye tedavisinde şu duayı söylerdi:"Allah'ın ismiyle (şifâ dilerim). Şu bizim yurdumuzun toprağı ve bâzımızın tükrüğüdür. Bunlardan Rabb'imizin izniyle hastamız şifâlanır!"

بَاب النَّفْثِ فِي الرُّقْيَةِ

5747 - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا قَتَادَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الرُّؤْيَا مِنْ اللَّهِ وَالْحُلْمُ مِنْ الشَّيْطَانِ فَإِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ شَيْئًا يَكْرَهُهُ فَلْيَنْفِثْ حِينَ يَسْتَيْقِظُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ وَيَتَعَوَّذْ مِنْ شَرِّهَا فَإِنَّهَا لَا تَضُرُّهُ وَقَالَ أَبُو سَلَمَةَ وَإِنْ كُنْتُ لَأَرَى الرُّؤْيَا أَثْقَلَ عَلَيَّ مِنْ الْجَبَلِ فَمَا هُوَ إِلَّا أَنْ سَمِعْتُ هَذَا الْحَدِيثَ فَمَا أُبَالِيهَا

Rukye Tedavisinde Nefes Etme(Nîn Cevazı) Babı

-....Yahya ibn Saîd şöyle dedi: Ben Abdurrahmân oğlu Ebû Seleme'den işittim, şöyle dedi:Ben Ebû Katâde'den işittim, şöyle dedi: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "(Salih) ru'yâ Allah'tandır. Hulm ise şeytândandır. Sizden biriniz hoşlanmayacağı birşey gördüğü zaman,uyanırken (sol tarafına) üç defa üfleyip tüflesin ve o çirkin ru'yânın şerrinden (Eûzû billahi mine'şşeytâni'r-racîm diyerek^ Allah'a sığınsın. Çünkü bu suretle o ru'yâ, gören kimseye zarar vermez-"Râvî Ebû Seleme: Şu muhakkak ki, ben üzerime dağdan daha ağır gelen ru'yâlar gördüğüm olurdu. Bu hadîsi işittikten sonra, artık bu ru'yâlara ehemmiyet vermiyor ve aldırmıyorum, demiştir

---

5748 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأُوَيْسِيُّ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ نَفَثَ فِي كَفَّيْهِ بِقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ وَبِالْمُعَوِّذَتَيْنِ جَمِيعًا ثُمَّ يَمْسَحُ بِهِمَا وَجْهَهُ وَمَا بَلَغَتْ يَدَاهُ مِنْ جَسَدِهِ قَالَتْ عَائِشَةُ فَلَمَّا اشْتَكَى كَانَ يَأْمُرُنِي أَنْ أَفْعَلَ ذَلِكَ بِهِ قَالَ يُونُسُ كُنْتُ أَرَى ابْنَ شِهَابٍ يَصْنَعُ ذَلِكَ إِذَا أَتَى إِلَى فِرَاشِهِ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) yatağına girdiği zaman 'ıKulhuvellâhuahad"'ı\t İki sığındırıcı Sûreleri beraberce okur da, iki avucunun içine üfler. Sonra iki eliyle yüzünü ve iki elinin bedeninden ulaştığı yerleri sıvazlardı.Âişe: Rasûlullah hastalandığı zaman bana emrederdi de bu okuyup meshetme işini O'na ben yapardım, dedi. Bu hadîsin râvîsi Yûnus ibn Yezîd de:
— Ben İbn Şihâb'ın da yatağına geldiği zaman böyle yapar olduğunu gördüm, demiştir

---

5749 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّ رَهْطًا مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْطَلَقُوا فِي سَفْرَةٍ سَافَرُوهَا حَتَّى نَزَلُوا بِحَيٍّ مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ فَاسْتَضَافُوهُمْ فَأَبَوْا أَنْ يُضَيِّفُوهُمْ فَلُدِغَ سَيِّدُ

ذَلِكَ الْحَيِّ فَسَعَوْا لَهُ بِكُلِّ شَيْءٍ لَا يَنْفَعُهُ شَيْءٌ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لَوْ أَتَيْتُمْ هَؤُلَاءِ الرَّهْطَ الَّذِينَ قَدْ نَزَلُوا بِكُمْ لَعَلَّهُ أَنْ يَكُونَ عِنْدَ بَعْضِهِمْ شَيْءٌ فَأَتَوْهُمْ فَقَالُوا يَا أَيُّهَا الرَّهْطُ إِنَّ سَيِّدَنَا لُدِغَ فَسَعَيْنَا لَهُ بِكُلِّ شَيْءٍ لَا يَنْفَعُهُ شَيْءٌ فَهَلْ عِنْدَ أَحَدٍ مِنْكُمْ شَيْءٌ فَقَالَ بَعْضُهُمْ نَعَمْ وَاللَّهِ إِنِّي لَرَاقٍ وَلَكِنْ وَاللَّهِ لَقَدْ اسْتَضَفْنَاكُمْ فَلَمْ تُضَيِّفُونَا فَمَا أَنَا بِرَاقٍ لَكُمْ حَتَّى تَجْعَلُوا لَنَا جُعْلًا فَصَالَحُوهُمْ عَلَى قَطِيعٍ مِنْ الْغَنَمِ فَانْطَلَقَ فَجَعَلَ يَتْفُلُ وَيَقْرَأُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ حَتَّى لَكَأَنَّمَا نُشِطَ مِنْ عِقَالٍ فَانْطَلَقَ يَمْشِي مَا بِهِ قَلَبَةٌ قَالَ فَأَوْفَوْهُمْ جُعْلَهُمْ الَّذِي صَالَحُوهُمْ عَلَيْهِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ اقْسِمُوا فَقَالَ الَّذِي رَقَى لَا تَفْعَلُوا حَتَّى نَأْتِيَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَذْكُرَ لَهُ الَّذِي كَانَ فَنَنْظُرَ مَا يَأْمُرُنَا فَقَدِمُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرُوا لَهُ فَقَالَ وَمَا يُدْرِيكَ أَنَّهَا رُقْيَةٌ أَصَبْتُمْ اقْسِمُوا وَاضْرِبُوا لِي مَعَكُمْ بِسَهْمٍ

-...Bize Ebû Avâne, Ebû Bişr'den; o da Ebû'l-Mütevekkil'den; o da Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den şöyle tahdîs etti: Rasûlullah'ın sahâbîlerinden (otuz kişilik) bir seriyye, me'mûr oldukları bir sefere gittiler. Nihayet bunlar Arab kabilelerinden bir kabile üzerine indiler ve onlardan kendilerini konuk etmelerini istediler. Fakat o kabîle halkı bunları konuk etmekten çekindiler. Bu sırada o kabîlenin seyyidi zehirli bir hayvan tarafından sokuldu. Kabîle halkı harekete geçip her çâreye başvurdular, fakat hastaya hiçbir fayda vermiyordu. Bunun üzerine onlardan bâzıları:
— Şu sizin yakınınıza inmiş olan kaafile halkına gitseniz, belki onların bâzısının yanında birşey,bir çâre bulunabilir, dediler.Akabinde kabîle halkı sahâbîlere geldiler ve:
— Ey cemâat! Seyyidimiz (bir akreb tarafından) sokuldu. Onu tedâvî etmek için herşeye koştuk,fakat ona hiçbirşey fayda vermiyor. Sizden birinizin yanında buna bir çâre var mıdır? diye sordular. Sahâbîlerden birisi (ki Ebû Saîd'in kendisidir):
— Evet, ben varım. Vallahi ben elbette duâ ve tedâvî ediciyim-dir. Fakat vallahi bizler sizden bizi konuklamanızı istedik de sizler bizi konuklamamıştımz. Artık şimdi ben de bizim için bir ücret ta'-yîn etmedikçe size duâ ve tedâvî yapacak değilim, dedi.Sonunda (otuz adedli) bir bölük koyun sürüsü üzerine anlaştılar. Ebû Saîd onlarla birlikte kabile başkanının yanına gitti, "el-Hamdu lillâhi RabbVl-âlemîn" Sûresi'ni sonuna kadar okumaya ve adamın üzerine üflemeye başladı. Nihâyetinde adam, bukağısından çözülmüş hayvan gibi serbestlendi, ileri geri yürümeye başladı. Artık kendisinde hiçbir hastalık kalmadı.Ebû Saîd dedi ki: Kabile halkı üzerinde anlaşmış oldukları ücreti sahâbîlere ödediler. Sahâbîlerden bâzıları:
— Bu koyunları taksîm ediniz! dediler. Fakat duâ yapan kimse:
— Hayır, taksîm etmeyiniz! Bizler Rasûlullah'a gidelim, olan hâdiseyi O'na zikredelim de bakalım bizlere ne emredecek! dedi.İşin sonunda sefer hey'eti Rasûlullah(S)'m huzuruna geldiler ve bu hususu kendisine zikrettiler. Rasûlullah (Ebû Saîd'e hitaben):
— "Fâüha'nın bu kadar etkili bir duâ ve tedâvî olduğunu sana kim bildirdi? İyi ve doğru hareket etmişsiniz. Şimdi koyunları taksîm ediniz ve bana da sizlerle birlikte bir pay ayırınız!" buyurdu

---

بَاب مَسْحِ الرَّاقِي الْوَجَعَ بِيَدِهِ الْيُمْنَى

5750 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَوِّذُ بَعْضَهُمْ يَمْسَحُهُ بِيَمِينِهِ أَذْهِبْ الْبَاسَ رَبَّ النَّاسِ وَاشْفِ أَنْتَ الشَّافِي لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ شِفَاءً لَا يُغَادِرُ سَقَمًا فَذَكَرْتُهُ لِمَنْصُورٍ فَحَدَّثَنِي عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ بِنَحْوِهِ

Duâ İle Tedâvî Eden Kişinin Kendi Sağ Elini Ağrıya Dokundurup Sürmesi Babı

-.... Bize Yahya ibn Saîd, Sufyân es-Sevrî'den; o da el-A'meş'ten; o da Müslim Ebu'd-Duhâ'dan; o da Mesrûk'tan tahdîs etti ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) insanlardan herhangi birine, kendi bereketli eliyle meshedip sıvazlayarak şu sözlerle Allah'a sığındırma duası yapardı: "Ey insanların Rabb'i! Şu hastalığı giderip şifâ ihsan et._ Şifâ verici ancak Sen 'sin. Sen 'in şifândan başka hiçbir şifâ yoktur. Öyle bir şifâ ver ki, hasta üzerinde hiçbir hastalık izi bırakmasın!" Sufyân dedi ki: Ben bunu Mansûr'a

zikrettim. O da bana İbrâ-hîm en-Nahaî'den; o da Mesrûk'tan; o da Âişe(R)'den senediyle, bu geçen hadîs tarzında tahdîs etti

---

بَاب فِي الْمَرْأَةِ تَرْقِي الرَّجُلَ

5751 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَنْفِثُ عَلَى نَفْسِهِ فِي مَرَضِهِ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ بِالْمُعَوِّذَاتِ فَلَمَّا ثَقُلَ كُنْتُ أَنَا أَنْفِثُ عَلَيْهِ بِهِنَّ فَأَمْسَحُ بِيَدِ نَفْسِهِ لِبَرَكَتِهَا فَسَأَلْتُ ابْنَ شِهَابٍ كَيْفَ كَانَ يَنْفِثُ قَالَ يَنْفِثُ عَلَى يَدَيْهِ ثُمَّ يَمْسَحُ بِهِمَا وَجْهَهُ

Kadın Erkeğe Rukye Tedavisi Yapar

-...Bize Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den; odaUrve'den; o da Âişe(R)'den şöyle haber verdi:Peygamber (S) ruhunun kabzo-lunduğu hastalığı sırasında Muavizzât Sûreleri'ni okuyarak kendisi üzerine üfler, nefes ederdi. Hastalığı ağırlaşınca, bu sûreleri kendisine ben okur, nefes eder ve elinin bereketinden dolayı kendi eliyle O'na meshettirirdim.Ma'mer dedi ki: Ben İbn Şihâb'a:
— Rasûlullah nasıl nefes ederdi? diye sordum. İbn Şihâb:
— Elleri üzerine nefes eder, sonra da bunlarla yüzüne meshe-derdi, diye cevâb verdi

---

بَاب مَنْ لَمْ يَرْقِ

5752- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حُصَيْنُ بْنُ نُمَيْرٍ عَنْ حُصَيْنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَرَجَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا فَقَالَ عُرِضَتْ عَلَيَّ الْأُمَمُ فَجَعَلَ يَمُرُّ النَّبِيُّ مَعَهُ الرَّجُلُ وَالنَّبِيُّ مَعَهُ الرَّجُلَانِ وَالنَّبِيُّ مَعَهُ الرَّهْطُ وَالنَّبِيُّ لَيْسَ مَعَهُ أَحَدٌ وَرَأَيْتُ سَوَادًا كَثِيرًا سَدَّ الْأُفُقَ فَرَجَوْتُ أَنْ تَكُونَ أُمَّتِي فَقِيلَ هَذَا مُوسَى وَقَوْمُهُ ثُمَّ قِيلَ لِي انْظُرْ فَرَأَيْتُ سَوَادًا كَثِيرًا سَدَّ الْأُفُقَ فَقِيلَ لِي انْظُرْ هَكَذَا وَهَكَذَا فَرَأَيْتُ سَوَادًا كَثِيرًا سَدَّ الْأُفُقَ فَقِيلَ هَؤُلَاءِ أُمَّتُكَ وَمَعَ هَؤُلَاءِ سَبْعُونَ أَلْفًا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ فَتَفَرَّقَ النَّاسُ وَلَمْ يُبَيَّنْ لَهُمْ فَتَذَاكَرَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا أَمَّا نَحْنُ فَوُلِدْنَا فِي الشِّرْكِ وَلَكِنَّا آمَنَّا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَكِنْ هَؤُلَاءِ هُمْ أَبْنَاؤُنَا فَبَلَغَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ هُمْ الَّذِينَ لَا يَتَطَيَّرُونَ وَلَا يَسْتَرْقُونَ وَلَا يَكْتَوُونَ وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ فَقَامَ عُكَّاشَةُ بْنُ مِحْصَنٍ فَقَالَ أَمِنْهُمْ أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَعَمْ فَقَامَ آخَرُ فَقَالَ أَمِنْهُمْ أَنَا فَقَالَ سَبَقَكَ بِهَا عُكَاشَةُ

Rukye (Yânı Efsun) Yapmayan Kimseler Babı

-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Bir gün Peygamber (S) bizim yanımıza çıktı da şöyle buyurdu: "Bana bütün ümmetler arzo-lunup gösterildi: Bir peygamber beraberinde bir kişi ile, bir peygamber yanında iki kişi ile, bir peygamber beraberinde bir topluluk ile geçmeğe başladılar. Bir peygamber de yanında hiçbir kimse gelmeyerek geçti. Ben uzakta ufku kapatmış kalabalık bir karaltı gördüm de bunun benim ümmetim olmasını ümîd ettim. Bana:
— Bu, Mûsâ Peygamber'le kavmidir, denildi. Sonra bana:
— Şu tarafa bak! denildi.
Ben orada da ufku kapatmış çok bir karaltı gördüm. Bana yine:
— Şu tarafa ve şu tarafa bak! denildi.
Ben o taraflarda da ufku kaplamış çok büyük bir karaltı gördüm. Bana:
— İşte bunlar Sen'in ümmetindir. Bunların beraberinde yetmişbin kişi vardır ki, bunlar hesaba çekitmeksizin cennete girerler, denildi".Peygamber (sonra odasına girdi ve) cennete hesâbsız gireceklerin vasıflarını insanlara beyân etmeden insanlar da dağıldı. Peygamber'in sahâbîleri kendi aralarında şöyle müzâkereye giriştiler:

— Bizlere gelince, bizler şirk içinde doğduk, lâkin bizler Allah'a ve Rasûlü'ne îmân ettik (bu sebeble cennete gireriz). Lâkin şu hesâb-sız cennete girecek olan bahtiyarlar bizim (İslâm içinde doğan) oğullarımızdır, dediler.Bu münazara Peygamber'e ulaştığında (dışarı çıkıp):
— "Cennete hesaba çekilmeksizin girecek olanlar şu mü'min-lerdir ki, onlar eşyada uğursuzluk olduğunu kabul etmezler, efsun yapmazlar, şifânın (Allah'tan olduğuna inanıp) dağlamaktan olduğuna inanmazlar ve her hususta Rabb'lerine dayanıp güvenirler" buyurdu.Bunun üzerine Ukâşe ibnu Mıhsan ayağa kalktı da:
— Ben onlardan mıyım yâ Rasûlallah? dedi. Rasûlullah:
— "Evet (onlardansın)/" buyurdu. Akabinde bir başkası ayağa kalktı da:
— Ben de onlardan mıyım? dedi. Rasûlullah:
— "Bu hususta Ukâşe senin önüne geçti" buyurdu

بَاب الطِّيَرَةِ

5753 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا عَدْوَى وَلَا طِيَرَةَ وَالشُّؤْمُ فِي ثَلَاثٍ فِي الْمَرْأَةِ وَالدَّارِ وَالدَّابَّةِ

Bir Şeyde Uğursuzluk (Var Sanmak) Babı
-...Bize Yûnus, ez-Zuhrî'den; o da Sâlim'den; o da babası Abdullah ibn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Hastalığın sebebsiz kendi kendine sirayeti yoktur, eşyada uğursuzluk da yoktur. Uğursuzluk telâkkisi şu üç şeyde: kadında, evde ve binek hayvanındadır (diye âdet edinildi)" buyurmuştur

---

5754- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا طِيَرَةَ وَخَيْرُهَا الْفَأْلُ قَالُوا وَمَا الْفَأْلُ قَالَ الْكَلِمَةُ الصَّالِحَةُ يَسْمَعُهَا أَحَدُكُمْ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'tan:
— "Eşyada uğursuzluk yoktur; tıyerenin hayırlısı tefe'üldür"buyururken işittim.Mecliste bulunanlar:
— Tefe'ül nedir yâ Rasûlallah? diye sordular. Rasûlullah:
— "Sizin birinizin işiteceği güzel sözdür'' buyurdu

بَاب الْفَأْلِ

5755 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا طِيَرَةَ وَخَيْرُهَا الْفَأْلُ قَالَ وَمَا الْفَأْلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْكَلِمَةُ الصَّالِحَةُ يَسْمَعُهَا أَحَدُكُمْ

Fal Babı
-... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S):
— "(İslâm'da) tıyere yoktur. Tıy erenin hayırlısı faldır "buyurdu. Bir sahâbî:
— Fal nedir yâ Rasûlallah? dedi. Rasûlullah:
— "Herhangi birinizin işiteceği sâlih kelimedir (yânî iyi bir sözdür)" buyurdu.

5756 – حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا عَدْوَى وَلَا طِيَرَةَ وَيُعْجِبُنِي الْفَأْلُ الصَّالِحُ الْكَلِمَةُ الْحَسَنَةُ

-.... Bize Hişâm ed-Destevâî, Katâde'den; o da Enes(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S): "(İslâm'da) advâ ve tıyere inancı yoktur. İyi ve güzel kelime olan fal, benim hoşuma gider"buyurmuştur.

بَاب لَا هَامَةَ

5757 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَكَمِ حَدَّثَنَا النَّضْرُ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ أَخْبَرَنَا أَبُو حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا عَدْوَى وَلَا طِيَرَةَ وَلَا هَامَةَ وَلَا صَفَرَ

İslâm'da Hâme (Ve Safer İnancı) Yoktur
-... Bize Ebû Husayn, Ebû Salih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S):"(İslâm'da) advâ, tıyere, hâme, safer (hurafeleri) yoktur" buyurmuştur

---

بَاب الْكِهَانَةِ

5758 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى فِي امْرَأَتَيْنِ مِنْ هُذَيْلٍ اقْتَتَلَتَا فَرَمَتْ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى بِحَجَرٍ فَأَصَابَ بَطْنَهَا وَهِيَ حَامِلٌ فَقَتَلَتْ وَلَدَهَا الَّذِي فِي بَطْنِهَا فَاخْتَصَمُوا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَضَى أَنَّ دِيَةَ مَا فِي بَطْنِهَا غُرَّةٌ عَبْدٌ أَوْ أَمَةٌ فَقَالَ وَلِيُّ الْمَرْأَةِ الَّتِي غَرِمَتْ كَيْفَ أَغْرَمُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ لَا شَرِبَ وَلَا أَكَلَ وَلَا نَطَقَ وَلَا اسْتَهَلَّ فَمِثْلُ ذَلِكَ يُطَلُّ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا هَذَا مِنْ إِخْوَانِ الْكُهَّانِ

Kâhinlik İşleri Babı
-...el-Leys tahdîs edip şöyle dedi: Bana Abdurrahmân ibnHâlid, İbn Şihâb'dan; o da Ebû Seleme ibn Abdirrahmân ibn Avf-tan; o da Ebû Hureyre(R)'den şöyle tahdîs etti: Rasûlullah (S), Huzeyl kabilesinden birbiriyle döğüşen iki kadın arasında hüküm vermişti (Şöyle ki): Bu kadınlardan birisi diğerine bir taş atmış ve attığı taş gebe kadının karnına isabet etmiş ve karnındaki çocuğu öldürmüştü. Peygamber'e da'vâ ettiler. Peygamber de:
— "Kadının karnındaki ceninin diyeti köle veya câriye gurresi-dir (yânî bir diyetin yirmide biridir)" diye hükmetti.Bunun üzerine diyet ve borçlulukla hükümlü olan kadının velîsi (seci'li ve kaafiyeli bir edâ ile):
— Yâ Rasûlallah! Henüz yemiyen, içmeyen ve söz söylemeyen, sayha etmeyen çocuğun diyetiyle nasıl mahkûm olurum? Bunun benzeri hüküm bâtıl olur! dedi. Peygamber de:
— "Bu adam ancak kâhinlerin kardeşlerinden birisidir" buyurdu

---

5759 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ امْرَأَتَيْنِ رَمَتْ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى بِحَجَرٍ فَطَرَحَتْ جَنِينَهَا فَقَضَى فِيهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِغُرَّةٍ عَبْدٍ أَوْ وَلِيدَةٍ وَعَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى فِي الْجَنِينِ يُقْتَلُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ بِغُرَّةٍ عَبْدٍ أَوْ وَلِيدَةٍ فَقَالَ الَّذِي قُضِيَ عَلَيْهِ كَيْفَ أَغْرَمُ مَا لَا أَكَلَ وَلَا شَرِبَ وَلَا نَطَقَ وَلَا اسْتَهَلَّ وَمِثْلُ ذَلِكَ يُطَلُّ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا هَذَا مِنْ إِخْوَانِ الْكُهَّانِ

-.. Bize Kuteybe, Mâlik'ten; o da İbn Şihâb'dan; o da Ebû Se-Ieme'den; o da Ebû Hureyre(R)'den şöyle tahdîs etti: İki kadından biri diğerine bir taş attı, o da karnındaki cenînini düşürdü. Peygamber (S) bu cenîn hakkında bir erkek köle yâhud dişi kölenin değerini ödemekle hükmetti. Yine İbn Şihâb'dan; o da Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den rivayet etti ki, Rasûlullah, annesinin karnındayken öldürülen cenîn hakkında bir erkek köle yâhud dişi köle gurresi ödenmesiyle hükmetti. Bunun üzerine kendisine böyle hükmolunan kadının velîsi:
— Ben henüz yemeyen, içmeyen, konuşmayan, sayha etmeyen cenîn hakkında nasıl borçlandırılıyorum? Bunun benzeri hüküm bâtıl olur! dedi. Bunun üzerine Rasûlullah, o kişi hakkında:
—Bu adam, ancak kâhinlerin kardeşlerindendir" buyurd

5761 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ وَمَهْرِ الْبَغِيِّ وَحُلْوَانِ الْكَاهِنِ

-....Ebû Mes'üd el-Ensârî (R): Peygamber (S) köpek bedelinden, zina kazancından ve kâhinliğe karşılık verilen ücretten neh-yetti, demiştir

---

5762 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ يَحْيَى بْنِ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَاسٌ عَنْ الْكُهَّانِ فَقَالَ لَيْسَ بِشَيْءٍ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهُمْ يُحَدِّثُونَا أَحْيَانًا بِشَيْءٍ فَيَكُونُ حَقًّا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تِلْكَ الْكَلِمَةُ مِنْ الْحَقِّ يَخْطَفُهَا مِنْ الْجِنِّيِّ فَيَقُرُّهَا فِي أُذُنِ وَلِيِّهِ فَيَخْلِطُونَ مَعَهَا مِائَةَ كَذْبَةٍ قَالَ عَلِيٌّ قَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ مُرْسَلٌ الْكَلِمَةُ مِنْ الْحَقِّ ثُمَّ بَلَغَنِي أَنَّهُ أَسْنَدَهُ بَعْدَهُ

-..Âişe (R) şöyle demiştir: Birtakım insanlar Rasûlullah'a kâhinlerin mâhiyetinden sordular.Rasûlullah (S):
— "Onlar hiçbirşey değillerdir!" buyurdu. Oradakilerden:
— Yâ Rasûlallah! Onlar bâzı kerreler vakıaya uygun olarak bir-şey söylüyorlar! dediler. Rasûlullah da:
— "Bu kelime cinnden işitilmiştir ki, cinnîo kelimeyi kulak hırsızlığı yapıp sür'atle kapar ve akabinde onu velîsinin (yânî dostu olan kâhinin) kulağına, tavuğun tekrar tekrar seslenmesi gibi, eğilip boşaltır. Onlar da bu kelimenin (sözün) içine yüz tane yalan karıştırırlar" buyurdu.Alî ibnu'l-Medînî dedi ki: Abdurrazzâk, hadîsten "el-Kelimetu mine'l-hakkı" kısmı mürseldir,dedi. Sonra Alî ibnu'l-Medînî: Bana Abdurrazzâk'ın bu kısmı da Âişe'ye isnâd ettiği haberi ulaştı demiştir

---

بَاب السِّحْرِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ وَمَا أُنْزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُمْ بِضَارِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنْ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ } وَقَوْلِهِ تَعَالَى { وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى } وَقَوْلِهِ { أَفَتَأْتُونَ السِّحْرَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ } وَقَوْلِهِ { يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَى } وَقَوْلِهِ { وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ } وَالنَّفَّاثَاتُ السَّوَاحِرُ { تُسْحَرُونَ } تُعَمَّوْنَ

Sihr Ve Yüce Allah'ın Şu Kavilleri Babı:
'Şeytânların, Süleyman'ın mülkü aleyhine uydurup ta'kîb ettikleri şeylere uydular. Hâlbuki Süleyman asla kâfir olmadı. Fakat o şeytânlar kâfirdiler ki, insanlara sihri ve BâbiVde iki meleğe,Hârût ve Mârufa

indirilen şeyleri öğretiyorlardı. Hâlbuki o iki melek:'Biz ancak fitneyiz (imtihan için gönderilmişizdir), sakın (büyü yapıp da) kâfir olma' demedikçe, hiçbir kimseye (sihir) öğretmezlerdi. İşte o iki melekten karı ile kocasının arasını ayıracak şeyler öğrendiler. Hâlbuki (sihirbazlar) Allah'ın izni olmadıkça onunla hiçbir kimseye zarar verici değillerdir. Onlar ise kendilerini zarara sokacak, onlara fâide vermeyecek şeyleri Öğreniyorlardı.And olsun, onlar muhakkak biliyorlardı ki, onu (sihri) satın alan kimsenin, âhiretten hiçbir nasibi yoktur. Onlar kendilerini cidden ne kötü şey mukaabilinde sattıklarını bilmiş olsalardı" (el-bakara: 102)."Mûsâ dedi: 'Hayır, siz atın.' Bir de ne görsün: Onların ipleri ve deynekleri, sihirleri yüzünden kendisine hakikat koşuyormuş hayâlini verdi. Onun için Mûsâ içinde bir nevV korku hissetti. Biz: 'Korkma!' dedik, 'Çünkü üstün gelecek muhakkak sensin, sen! (Elindekini bırakıver. Bu, onların yaptıklarını yutar. Çünkü onların san 'at diye ortaya attıkları ancak bir büyücü tuzağıdır.) Büyücü ise nerede olsa felah bulmaz!'" (Tâhâ: 66-69);"... Zâlimler gizli fısıltı ile şöyle konuştular: 'Bu, sizin gibi bir insandan başka mıdır? Kendiniz görüp dururken şimdi sihre mi geleceksiniz?” (el-Enbiyâ: 2-3);
"... Ve düğümlere üfleyen(büyücü ve üfürükçülerin 1 şerrinden ve hased edenin hased ettiği zaman şerrinden sabahın Rabb'ine sığınırım, de!" (d-Fdâk: 4-5)."en-Neffâsât", "Büyücü nefisler" demektir. "O hâlde nasıl olup da böyle büyüleniyorsunuz?" (ei-Mu'minûn: 89) "Körleştiriliyorsunuz, aldatılıyorsunuz, bâtıl hayâl ardına düşürülüyorsunuz" ma'nâsınadır

---

5763 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَحَرَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي زُرَيْقٍ يُقَالُ لَهُ لَبِيدُ بْنُ الْأَعْصَمِ حَتَّى كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ كَانَ يَفْعَلُ الشَّيْءَ وَمَا فَعَلَهُ حَتَّى إِذَا كَانَ ذَاتَ يَوْمٍ أَوْ ذَاتَ لَيْلَةٍ وَهُوَ عِنْدِي لَكِنَّهُ دَعَا وَدَعَا ثُمَّ قَالَ يَا عَائِشَةُ أَشَعَرْتِ أَنَّ اللَّهَ أَفْتَانِي فِيمَا اسْتَفْتَيْتُهُ فِيهِ أَتَانِي رَجُلَانِ فَقَعَدَ أَحَدُهُمَا عِنْدَ رَأْسِي وَالْآخَرُ عِنْدَ رِجْلَيَّ فَقَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ مَا وَجَعُ الرَّجُلِ فَقَالَ مَطْبُوبٌ قَالَ مَنْ طَبَّهُ قَالَ لَبِيدُ بْنُ الْأَعْصَمِ قَالَ فِي أَيِّ شَيْءٍ قَالَ فِي مُشْطٍ وَمُشَاطَةٍ وَجُفِّ طَلْعِ نَخْلَةٍ ذَكَرٍ قَالَ وَأَيْنَ هُوَ قَالَ فِي بِئْرِ ذَرْوَانَ فَأَتَاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَاسٍ مِنْ أَصْحَابِهِ فَجَاءَ فَقَالَ يَا عَائِشَةُ كَأَنَّ مَاءَهَا نُقَاعَةُ الْحِنَّاءِ أَوْ كَأَنَّ رُءُوسَ نَخْلِهَا رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا اسْتَخْرَجْتَهُ قَالَ قَدْ عَافَانِي اللَّهُ فَكَرِهْتُ أَنْ أُثَوِّرَ عَلَى النَّاسِ فِيهِ شَرًّا فَأَمَرَ بِهَا فَدُفِنَتْ تَابَعَهُ أَبُو أُسَامَةَ وَأَبُو ضَمْرَةَ وَابْنُ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ هِشَامٍ وَقَالَ اللَّيْثُ وَابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ هِشَامٍ فِي مُشْطٍ وَمُشَاقَةٍ يُقَالُ الْمُشَاطَةُ مَا يَخْرُجُ مِنْ الشَّعَرِ إِذَا مُشِطَ وَالْمُشَاقَةُ مِنْ مُشَاقَةِ الْكَتَّانِ

- Bize İbrâhîm ibn Mûsâ tahdîs etti. Bize îsâ ibn Yûnus, Hi-şâm'dan; o da babası Urve'den haber verdi ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Benû Zyrayk Yahûdîleri'nden Lebîd ibnu'l-A'sam denilen bir adam Rasûlullah'a sihir yaptı. Hattâ bâzı işi işlemediği hâlde, kendisine onu yaptığı hayâli gelirdi. Nihayet günün birinde yâhud gecenin birinde benim yanımda iken kendisi duâ etti, yine duâ etti. Sonra bana şöyle dedi:
— ilYâ Âişe! Kendisinden fetva istediğim şey hakkında Allah '-in bana fetva verdiğini bildin mi?Bana iki adam geldi (Cibrîl ve Mîkâ-îl). Bunlardan biri baş ucumda, diğeri de ayak ucumda oturdu.Akabinde bunlardan biri arkadaşına:
— Bu zâtın hastalığı nedir? diye sordu. O da:
— Sihirlenmiştir, diye cevâb verdi. Öteki:
— Buna kim sihir yapmıştır? dedi. Öbür melek:
— Lebîd ibnu 'l-A 'sam, diye cevâb verdi.Sonra:
— Bu sihir hangi şeyde yapılmıştır? diye sordu. Oda:
— Bir tarak, saç sakal tarantısı ve erkek hurmanın kurumuş çiçek kapçığı ile, diye cevâb verdi.
— Nerede yapılmış? suâline de:
— Zervân Kuyusu'nda-bir rivayette: ZûErvân Kuyusu'nda- diye cevâb verdi". (Âişe dedi ki:) Sonra Rasûlullah (S) sahâbîlerinden birtakım insanlarla beraber çıkıp bu kuyuya gitti. Oradan dönüp gelince bana:
— "Yâ Âişe! O kuyunun suyu kına suyu gibi kırmızımtırak yâhud etrafındaki hurma ağacının uçları şeytânların başlan gibidir" buyurdu. Ben kendisine:

— Yâ Rasûlallah! Sen o sihri oradan çıkarmadın mı? diye sordum.Rasûlullah:
— "(Hayır çıkarmadım.) Çünkü Allah bana şifâ ve afiyet vermiştir. Ben o sihri çıkarmakla, halk arasında sihir şerrini yaygınlaştırmamı istemedim" buyurdu. Âişe: Rasûlullah o kuyunun kapatılmasını emretti de kuyu gömüldü, demiştir.Bu hadîsi Hişâm ibn Urve'den rivayet etmekte Ebû Seleme Ham-mâd ibn Usâme, Ebû Damre, İbnu Ebî Zinâd üçlüsü, îsâ ibn Yûnus'a mutâbaat etmişlerdir.İmâm el-Leys ibn Sa'd ile Sufyân ibn Uyeyne, Hişâm'dan olan rivayetlerinde de "Fîmuştinvemuşâkatin = Tarak ve keten tarantısında" şeklinde söylemişlerdir. "el-Muşâta", tarandığı zaman saçtan çıkan şey; "el-Muşâka" ise ayrılma sırasında ketenden çıkan liflerdir, deniliyor

---

بَاب الشِّرْكُ وَالسِّحْرُ مِنْ الْمُوبِقَاتِ

5764 - حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اجْتَنِبُوا الْمُوبِقَاتِ الشِّرْكُ بِاللَّهِ وَالسِّحْرُ

Allah'a Şirk Koşmak Ve Sihr, Helak Edici Günâhlardandır

-... Süleyman ifan Bilâl, Sevr ibn Zeyd'den; o da Ebû'l-Gays'tan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Helak edici o/ört(büyük günah)lardan yanlayıp çekininiz: Allah'a ortak kılmak ve sihr..." buyurmuştur

---

بَاب هَلْ يَسْتَخْرِجُ السِّحْرَ وَقَالَ قَتَادَةُ قُلْتُ لِسَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ رَجُلٌ بِهِ طِبٌّ أَوْ يُؤَخَّذُ عَنْ امْرَأَتِهِ أَيُحَلُّ عَنْهُ أَوْ يُنَشَّرُ قَالَ لَا بَأْسَ بِهِ إِنَّمَا يُرِيدُونَ بِهِ الْإِصْلَاحَ فَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَلَمْ يُنْهَ عَنْهُ

İnsan Sihri (Konulduğu Yerden) Çıkarmak İster Mi?

Katâde şöyle demiştir:Ben Saîd ibnu'l-Müseyyeb'e: Bir adamda sihir vardır, yâhud adam karısından habsolunuyor (da onunla cima yapmaya ulaşamıyor); bu adamdan sihr çözülebilir mi? Yâhud, ona ilaçlama ve rukye yapılabilir mi? diye sordum. Ibnu'l-Müseyyeb: Bunda be's yoktur. Bunu yapacaklar, bununla ancak iyileştirmeyi isterler. Böyle olunca hastaya fayda verecek şeyden nehyolunmaz, dedi

---

5765 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُيَيْنَةَ يَقُولُ أَوَّلُ مَنْ حَدَّثَنَا بِهِ ابْنُ جُرَيْجٍ يَقُولُ حَدَّثَنِي آلُ عُرْوَةَ عَنْ عُرْوَةَ فَسَأَلْتُ هِشَامًا عَنْهُ فَحَدَّثَنَا عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُحِرَ حَتَّى كَانَ يَرَى أَنَّهُ يَأْتِي النِّسَاءَ وَلَا يَأْتِيهِنَّ قَالَ سُفْيَانُ وَهَذَا أَشَدُّ مَا يَكُونُ مِنْ السِّحْرِ إِذَا كَانَ كَذَا فَقَالَ يَا عَائِشَةُ أَعَلِمْتِ أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَفْتَانِي فِيمَا اسْتَفْتَيْتُهُ فِيهِ أَتَانِي رَجُلَانِ فَقَعَدَ أَحَدُهُمَا عِنْدَ رَأْسِي وَالْآخَرُ عِنْدَ رِجْلَيَّ فَقَالَ الَّذِي عِنْدَ رَأْسِي لِلْآخَرِ مَا بَالُ الرَّجُلِ قَالَ مَطْبُوبٌ قَالَ وَمَنْ طَبَّهُ قَالَ لَبِيدُ بْنُ أَعْصَمَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي زُرَيْقٍ حَلِيفٌ لِيَهُودَ كَانَ مُنَافِقًا قَالَ وَفِيمَ قَالَ فِي مُشْطٍ وَمُشَاقَةٍ قَالَ وَأَيْنَ قَالَ فِي جُفِّ طَلْعَةٍ ذَكَرٍ تَحْتَ رَاعُوفَةٍ فِي بِئْرِ ذَرْوَانَ قَالَتْ فَأَتَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبِئْرَ حَتَّى اسْتَخْرَجَهُ فَقَالَ هَذِهِ الْبِئْرُ الَّتِي أُرِيتُهَا وَكَأَنَّ مَاءَهَا نُقَاعَةُ الْحِنَّاءِ وَكَأَنَّ نَخْلَهَا رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ قَالَ فَاسْتُخْرِجَ قَالَتْ فَقُلْتُ أَفَلَا أَيْ تَنَشَّرْتَ فَقَالَ أَمَّا اللَّهُ فَقَدْ شَفَانِي وَأَكْرَهُ أَنْ أُثِيرَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ النَّاسِ شَرًّا

-...Bunu bize ilk önce tahdîs eden İbn Cureyc'dir; o şöyle diyordu: Bana Urve ailesi, Urvetu'bnu'z-Zubeyr'den tahdîs etti. Ben Hişâm'a bu hadîsten sordum, o da bize babası Urve'den tahdîs etti. Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'a sihir yapılmıştı. Hattâ kendisi kadınlarına (cinsî münâsebet için) yanaşmamış

hâldeyken, onlara yanaşır olduğunu düşünür, zannederdi.Râvî Sufyân: İşte böyle olduğu zaman bu, sihirden olabilecek rahatsızlığın en şiddetlisidir, demiştir.Peygamber (S) bana şöyle dedi:
— "Yâ Âişe! Bildin mi? Allah, bana hakkında fetva istediğim şey hususunda fetva verdi. Şöyle ki;Bana iki adam geldi. Bunlardan biri başımın yanına, diğeri de ayaklarımın yanına oturdu. Başımın yanındaki diğerine:
— Bu adamın hâli nedir? dedi. Öteki:
— Sihir yapılmıştır, dedi.
— Kim sihir yapmıştır? dedi.
— Benû Zurayk'tan, Yahûdîler'in yeminli dostu olan Lebîd ibn A 'sam yapmıştır -Bu bir münafık idi-, dedi.
— Ne içinde sihir yapmış? dedi.
— Tarak ve keten tarantısıyle sihir yapmış, dedi.
— Nerede yapmış, dedi.
— Zervâ Kuyusu içinde ağır bir taşın altında, erkek hurma çiçeğinin kurumuş kapçığında, dedi".
Âişe dedi ki: Sonra Peygamber kuyuya gitti de onu çıkardı. Ve:
— "İşte bana gösterilmiş olan kuyu budur. Onun suyu sanki kına suyu gibi kırmızımtırak,etrafındaki hurma ağacının başları da şeytânların başları gibidir" buyurdu ve "Kuyudan çıkarıldı" diye ilâve etti.
Âişe dedi ki: Ben Peygamber'e:
— Sana tutukluğunu çözecek ilâç verilmedi mi ya! diye sordum. Peygamber:
— "Dikkat et, yeminle söylüyorum ki, Allah bana şifâ vermiştir.
Ben insanlardan hiçbir kimse üzerine bir şerr yapmak istemiyorum" buyurdu

---

بَاب السِّحْرِ

5766 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ سُحِرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى إِنَّهُ لَيُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ يَفْعَلُ الشَّيْءَ وَمَا فَعَلَهُ حَتَّى إِذَا كَانَ ذَاتَ يَوْمٍ وَهُوَ عِنْدِي دَعَا اللَّهَ وَدَعَاهُ ثُمَّ قَالَ أَشَعَرْتِ يَا عَائِشَةُ أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَفْتَانِي فِيمَا اسْتَفْتَيْتُهُ فِيهِ قُلْتُ وَمَا ذَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ جَاءَنِي رَجُلَانِ فَجَلَسَ أَحَدُهُمَا عِنْدَ رَأْسِي وَالْآخَرُ عِنْدَ رِجْلَيَّ ثُمَّ قَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ مَا وَجَعُ الرَّجُلِ قَالَ مَطْبُوبٌ قَالَ وَمَنْ طَبَّهُ قَالَ لَبِيدُ بْنُ الْأَعْصَمِ الْيَهُودِيُّ مِنْ بَنِي زُرَيْقٍ قَالَ فِيمَا ذَا قَالَ فِي مُشْطٍ وَمُشَاطَةٍ وَجُفِّ طَلْعَةٍ ذَكَرٍ قَالَ فَأَيْنَ هُوَ قَالَ فِي بِئْرِ ذِي أَرْوَانَ قَالَ فَذَهَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أُنَاسٍ مِنْ أَصْحَابِهِ إِلَى الْبِئْرِ فَنَظَرَ إِلَيْهَا وَعَلَيْهَا نَخْلٌ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى عَائِشَةَ فَقَالَ وَاللَّهِ لَكَأَنَّ مَاءَهَا نُقَاعَةُ الْحِنَّاءِ وَلَكَأَنَّ نَخْلَهَا رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَأَخْرَجْتَهُ قَالَ لَا أَمَّا أَنَا فَقَدْ عَافَانِي اللَّهُ وَشَفَانِي وَخَشِيتُ أَنْ أُثَوِّرَ عَلَى النَّاسِ مِنْهُ شَرًّا وَأَمَرَ بِهَا فَدُفِنَتْ

Sihir Babı
-...Aişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'a sihir yapılmıştı. Hattâ bâzı işi işlemediği hâlde kendisine o işi yapar olduğu hayâli verilirdi. Nihayet günün birinde benim yanımda iken Allah'a tekrar tekrar duâ etti. Sonra bana:
— "YâÂişe, bildin mi? Allah bana, fetva istediğim şey hakkında fetva vermiştir" buyurdu.Ben:
— Bu nedir yâ Rasûlallah? dedim. O şöyle buyurdu:
— "Bana iki kişi geldi. Bunlardan biri baş ucumda, diğeri de ayak ucumda oturdu. Sonra bunların biri arkadaşına:
— Bu adamın hastalığı nedir? diye sordu. Öteki;
— Sihir yapılmıştır, diye cevâb verdi. Beriki yine:
— Ona kim sihir yapmıştır? dedi.
— Zurayk oğulları'ndan Yahûdî Lebîd ibnu'l-A'sam, diye cevâb verdi.Sonra:
— Bu sihir ne içinde yapılmıştır? diye sordu. Öbürü:
— Bir tarak, saç-sakal tarantısı ve erkek hurmanın kurumuş çiçek kapçığı içinde, diye cevâb verdi.
Bu sefer o:

— Bu sihir nerededir? dedi. Oda:
— Zû Ervân Kuyusu'nun içindedir, dedi".Râvî dedi ki: Bunun üzerine Peygamber (S) sahâbîlerinden bir grup insan içinde olarak bu kuyuya gitti ve ona baktı, kuyunun üzerinde hurma ağacı vardı. Sonra Âişe'ye döndü de:
— "Yâ Âişel Allah'ayemîn ederim ki, kuyunun suyu muhakkak kına suyu gibi kırmızımtırak, hurma ağaa(mn uçları) da muhakkak şeytanların başları gibidir!" buyurdu.Ben:
— Yâ Rasûlallah! Onu çıkardın mı? dedim. Rasûlullah:
— "Hayır, amma bana gelince, Allah bana afiyet, ve şifâ vermiştir. Sihri çıkarmakla insanlar üzerine ondan bir şerr yayacağımdan endîşe ettim" buyurdu. Rasûlullah kuyunun gömülmesini emretti, o da gömüldü

بَاب إِنَّ مِنْ الْبَيَانِ سِحْرًا

5767 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَدِمَ رَجُلَانِ مِنْ الْمَشْرِقِ فَخَطَبَا فَعَجِبَ النَّاسُ لِبَيَانِهِمَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ الْبَيَانِ لَسِحْرًا أَوْ إِنَّ بَعْضَ الْبَيَانِ لَسِحْرٌ

'Şübhesiz beyândan bir kısmı sihirdir"
-... Bize Mâlik, Zeyd ibn Eslem'den; o da Abdullah ibn Umer(R)'den şunu haber verdi:Medine'nin doğusundan (Necd ahâlîsinden) iki adam geldiler de karşılıklı hutbe yaptılar, insanlar da bunların düzgün sözlerine hayran oldular. Bunun üzerine Rasûlullah (S): "Şübhesiz ki açık, düzgün sözlerden sihir (gibi ruhlar üzerinde te'sîrli) olanları vardır -yâhud:Şübhesiz beyânın bâzısı elbette sihirdir (ruhları sihirler)-buyurdu

---

بَاب الدَّوَاءِ بِالْعَجْوَةِ لِلسِّحْرِ

5768 – حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ أَخْبَرَنَا هَاشِمٌ أَخْبَرَنَا عَامِرُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ اصْطَبَحَ كُلَّ يَوْمٍ تَمَرَاتٍ عَجْوَةً لَمْ يَضُرَّهُ سُمٌّ وَلَا سِحْرٌ ذَلِكَ الْيَوْمَ إِلَى اللَّيْلِ وَقَالَ غَيْرُهُ سَبْعَ تَمَرَاتٍ

Sihr(İn Def'i Ve İbtâli) İçin Acve Hurması İle Tedâvî Babı
-...Bize Âmir ibn Sa'd haber verdi ki, babası Sa'd ibn Ebî Vakkaas (R) şöyle demiştir:Peygamber (S): "Hergün sabahları birkaç acve hurması yiyen kimseye, o gün geceye kadar zehir de,sihir de zarar vermez" buyurdu. Buhârî'nin şeyhi Alî'den başkası "Yedi hurma..." diye adedli rivayet etmiştir.

5769 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ هَاشِمٍ قَالَ سَمِعْتُ عَامِرَ بْنَ سَعْدٍ سَمِعْتُ سَعْدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ تَصَبَّحَ سَبْعَ تَمَرَاتٍ عَجْوَةً لَمْ يَضُرَّهُ ذَلِكَ الْيَوْمَ سُمٌّ وَلَا سِحْرٌ

-...Ben Sa'd(ibn Ebî Vakkaas-R)'dan işittim, şöyle diyordu: Ben RasûluIlah(S)'tan işittim: "Sabahleyin yedi tane acve hurması yiyen kimseye, bu gün içinde zehir de, sihir de zarar vermez" buyuruyordu

---

بَاب لَا هَامَةَ

5770 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا عَدْوَى وَلَا صَفَرَ وَلَا هَامَةَ فَقَالَ أَعْرَابِيٌّ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا بَالُ الْإِبِلِ تَكُونُ فِي الرَّمْلِ كَأَنَّهَا الظِّبَاءُ فَيُخَالِطُهَا الْبَعِيرُ الْأَجْرَبُ فَيُجْرِبُهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَنْ أَعْدَى الْأَوَّلَ وَعَنْ أَبِي سَلَمَةَ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ بَعْدُ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يُورِدَنَّ مُمْرِضٌ عَلَى مُصِحٍّ وَأَنْكَرَ أَبُو هُرَيْرَةَ حَدِيثَ الْأَوَّلِ قُلْنَا أَلَمْ تُحَدِّثْ أَنَّهُ لَا عَدْوَى فَرَطَنَ بِالْحَبَشِيَّةِ قَالَ أَبُو سَلَمَةَ فَمَا رَأَيْتُهُ نَسِيَ حَدِيثًا غَيْرَهُ

Hâme Yoktur

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S):

— "Hastalığın (sebebsiz) kendi kendine sirayeti yoktur. Safer (ayının hayır ve şerrle alâkası) de yoktur. Öğey ve baykuş (ötmesinin te'-sîri) da yoktur" buyurdu. Bunun üzerine mecliste bulunan bir A'râbî:

— Yâ Rasûlallah! (Hastalığın kendi kendine sirayeti yoktur buyurdun.) Fakat benim devlerimin hâli nedir? Şu hâle ne dersin? Benim develerim çöl kumunda ceylânlar gibi sağlıklı ve düzgün oluyorlar. Derken onların arasına hâriçten uyuz deve karışıyor da onları uyuz ediyor! dedi.Bunun üzerine Rasûlullah (S):

— "Ya ilk uyuz deveye bu hastalığı kim sirayet ettirdi?" buyurdu. Ve Ebû Seleme'den; o dedi ki:Ebû Hureyre "Hastalığın kendi kendine sirayeti yoktur" hadîsini rivayet ettikten bir zaman sonra, ben kendisinden işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S):

— "Hasta develeri olan kimse, sakın sağlam develeri olan kimse üzerine uğratmasın!" buyurdu,dedi. Biz Ebû Hureyre'ye:

— Vaktiyle sen "Lâ advâ" hadîsini tahdîs etmedin mi? dedik (evvelki rivayetini hatırlattık).Ebû Hureyre evvelki hadîsi inkâr etti de (öfkelenerek) Habeş diliyle anlaşılmaz birşeyler söyledi. Ebû Seleme: Ben Ebû Hureyre'nin bu hadîsten başka eski söylediğini unuttuğunu görmedim, dedi

---

بَاب لَا عَدْوَى

5772 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَحَمْزَةُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا عَدْوَى وَلَا طِيَرَةَ إِنَّمَا الشُّؤْمُ فِي ثَلَاثٍ فِي الْفَرَسِ وَالْمَرْأَةِ وَالدَّارِ

Hastalığın Kendi Kendine Sebebsiz Sirayeti Yoktur

-.. Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Hastalığın kendi kendine sirayeti yoktur. Eşyada uğursuzluk yoktur. Uğursuzluk (telâkki etmek âdeti) ancak üç şeyde: atta, kadında ve evdedir" buyurdu

---

5773 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا عَدْوَى قَالَ أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تُورِدُوا الْمُمْرِضَ عَلَى الْمُصِحِّ وَعَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سِنَانُ بْنُ أَبِي سِنَانٍ الدُّؤَلِيُّ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا عَدْوَى فَقَامَ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ أَرَأَيْتَ الْإِبِلَ تَكُونُ فِي الرِّمَالِ أَمْثَالَ الظِّبَاءِ فَيَأْتِيهَا الْبَعِيرُ الْأَجْرَبُ فَتَجْرَبُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَنْ أَعْدَى الْأَوَّلَ

-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Ebû Seleme ibnu Abdirrahmân tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R): Rasûlullah (S): "Hastalığın kendiliğinden sirayeti yoktur"- buyurdu, demiştir.Ebû Seleme ibn Abdirrahmân şöyle dedi: Ben Ebû Hureyre'den işittim ki, Peygamber (S): "Hasta olan hayvanı sağlam

olan hayvanın yanına götürmeyiniz!" buyurmuştur. Ve yine ez-Zuhrî'den; o şöyle demiştir: Bana Sinan ibnu Ebî Sinan ed-Duelî haber verdi ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S):
— "Hastalığın kendiliğinden sebebsiz sirayeti yoktur" buyurdu. Bunun üzerine bir çöl Arab'I bedevî ayağa kalktı da:
— Şu develer hakkında ne dersin, bana re'yini haber ver: Develer kumlarda geyikler gibi düzgün ve sağlam oluyorlar.Onların yanına uyuz deve geliverince hepsi uyuz hastası oluyorlar?dedi.Peygamber (S):
— "İlk uyuz deveye bu hastalığı kim sirayet ettirdi?" diye cevâb verdi.

5776 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا عَدْوَى وَلَا طِيَرَةَ وَيُعْجِبُنِي الْفَأْلُ قَالُوا وَمَا الْفَأْلُ قَالَ كَلِمَةٌ طَيِّبَةٌ

-..Bize Şu'be tahdîs edip şöyle dedi: Ben Katâde'den işittim, o da Enes ibn Mâlik(R)'ten ki,Peygamber (S)
— "Hastalığın kendiliğinden sirayeti yoktur, eşyada uğursuzluk da yoktur, fal ise benim hoşuma gider" buyurmuştur. Sahâbîler:
— Fal nedir? diye sormuşlar. O da:
— "(İşiteceğiniz) hoş bir sözdür" diye cevâb vermiştir

بَاب مَا يُذْكَرُ فِي سُمِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ عُرْوَةُ عَنْ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

5777 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ قَالَ لَمَّا فُتِحَتْ خَيْبَرُ أُهْدِيَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَاةٌ فِيهَا سَمٌّ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اجْمَعُوا لِي مَنْ كَانَ هَا هُنَا مِنْ الْيَهُودِ فَجُمِعُوا لَهُ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي سَائِلُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَهَلْ أَنْتُمْ صَادِقِيَّ عَنْهُ فَقَالُوا نَعَمْ يَا أَبَا الْقَاسِمِ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَبُوكُمْ قَالُوا أَبُونَا فُلَانٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَذَبْتُمْ بَلْ أَبُوكُمْ فُلَانٌ فَقَالُوا صَدَقْتَ وَبَرِرْتَ فَقَالَ هَلْ أَنْتُمْ صَادِقِيَّ عَنْ شَيْءٍ إِنْ سَأَلْتُكُمْ عَنْهُ فَقَالُوا نَعَمْ يَا أَبَا الْقَاسِمِ وَإِنْ كَذَبْنَاكَ عَرَفْتَ كَذِبَنَا كَمَا عَرَفْتَهُ فِي أَبِينَا قَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَهْلُ النَّارِ فَقَالُوا نَكُونُ فِيهَا يَسِيرًا ثُمَّ تَخْلُفُونَنَا فِيهَا فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اخْسَئُوا فِيهَا وَاللَّهِ لَا نَخْلُفُكُمْ فِيهَا أَبَدًا ثُمَّ قَالَ لَهُمْ فَهَلْ أَنْتُمْ صَادِقِيَّ عَنْ شَيْءٍ إِنْ سَأَلْتُكُمْ عَنْهُ قَالُوا نَعَمْ فَقَالَ هَلْ جَعَلْتُمْ فِي هَذِهِ الشَّاةِ سَمًّا فَقَالُوا نَعَمْ فَقَالَ مَا حَمَلَكُمْ عَلَى ذَلِكَ فَقَالُوا أَرَدْنَا إِنْ كُنْتَ كَذَّابًا نَسْتَرِيحُ مِنْكَ وَإِنْ كُنْتَ نَبِيًّا لَمْ يَضُرَّكَ

Peygamber(S)'İn Zehirlenmesi Hakkında Zikrolunan Hadîsler Babı
Peygamber'in zehirlenmesini Urve, Aişe'den; o da Peygamber(S)'den olmak üzere rivayet etti.
-... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir; Hayber fetholunduğu zaman Rasûlullah'a içi zehirli (kızartılmış) bir koyun hediye edildi. (Bunun zehirli olduğunu vahy ile bilen) Rasûlullah (S):
— "Burada bulunan Yahûdîler'i benim için toplayınız!" buyurdu.
Sahâbîler tarafından Yahudiler toplanılıp getirildiler. Rasûlullah onlara hitâb ederek:
— "Size birşey soracağım, bana doğru cevâb verir misiniz?" buyurdu.Yahudiler:
— Evet, doğrusunu söyleriz yâ Eba'l-Kaasım! dediler. Bunun üzerine Rasûlullah onlara:
— "Sizin (ulu) babanız kimdir?" diye sordu. Onlar da:
— Babamız Fulân'dır! diye cevâb verdiler. Rasûlullah onları:
— "Yalan söylediniz. Sizin babanız Fulân'dır!" diye yalanladı. Yahudiler:
— Doğru söyledin ve güzel söyledin, diye Rasûlullah'ı tasdik ettiler. .Şimdi Rasûlullah, Yahûdîler'e:
— "Size birşey daha sorsam bana doğru söyler misiniz?" diye sordu. Yahudiler:
— Evet doğru söyleriz yâ Eba'l-Kaasım! Eğer Sana yalan söylersek, Sen babamız hakkında bildiğin gibi, bizim yalanımızı bilirsin, dediler. Rasûlullah onlara:

— "Ateş ehli kimlerdir?" diye sordu. Yahudiler:
— Bizler az bir zaman onun içinde bulunacağız. Sonra orada siz bize halef olacaksınız! diye cevâb verdiler. Bunun üzerine Rasûlullah onlara:
— "Yıkılın onun içine! Vallahi cehennemde bizsize ebediyyen halef olmayız!"diye onları reddetti. Sonra onlara:
— "Şimdi size birşey sorsam, bunda olsun bana doğru cevâb verir misiniz?" diye sordu.Yahûdîler:
— Evet, doğru cevâb veririz, dediler. Rasûlullah:
— "Bu koyunun içine zehir koydunuz mu?" diye sordu. Onlar:
— Evet, koyduk! dediler. Rasûlullah:
— "Bu cinayeti işlemeye sizi ne şevketti?" dedi. Yahûdîler de:
— Biz şöyle düşündük: Eğer Sen bir yalancı (peygamber) isen, (koyunu yer ölürsün;) biz de Sen'den kurtulur istirahata kavuşuruz. Eğer gerçek bir peygamber isen, bu zehir Sana zarar vermez! diye cevâb verdiler

---

بَاب شُرْبِ السُّمِّ وَالدَّوَاءِ بِهِ وَبِمَا يُخَافُ مِنْهُ وَالْخَبِيثِ

5778 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ ذَكْوَانَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ تَرَدَّى مِنْ جَبَلٍ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَهُوَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ يَتَرَدَّى فِيهِ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا وَمَنْ تَحَسَّى سُمًّا فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَسُمُّهُ فِي يَدِهِ يَتَحَسَّاهُ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِحَدِيدَةٍ فَحَدِيدَتُهُ فِي يَدِهِ يَجَأُ بِهَا فِي بَطْنِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا

Zehir İçmek, Zehir Ve Tehlikesinden Korkulacak Şeylerle Ve Habîs Devalarla Tedâvî (Olmanın Hükmü) Babı

-...Süleyman el-A'meş şöyle demiştir: Ben Zekvân'dan işittim, o Ebû Hureyre(R)'den tahdîs ediyordu ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Her kim kendini bir dağdan aşağı atıp da kendi kendisini öldürürse, bu intihar eden kimse cehennem ateşi içinde ebedî ve daimî olarak kendisini yüksekten aşağıya bırakır olacaktır. Her kim zehir yudumlar da kendisini öldürürse, o kimse de zehiri elinde, cehennem ateşi içinde ebedî ve daimî olarak zehiri içer olacaktır. Her kim de kendisini bir demir parçasıyle öldürürse, o da demiri elinde kendi karnına vurur ve yarar hâlde ebedî ve daimî surette cehennem ateşinde olacaktır"

5779 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ بَشِيرٍ أَبُو بَكْرٍ أَخْبَرَنَا هَاشِمُ بْنُ هَاشِمٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَامِرُ بْنُ سَعْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ اصْطَبَحَ بِسَبْعِ تَمَرَاتِ عَجْوَةٍ لَمْ يَضُرَّهُ ذَلِكَ الْيَوْمَ سَمٌّ وَلَا سِحْرٌ

-...Âmir ibn Sa'd şöyle demiştir: Ben babam Sa'd ibn Ebî Vakkaas(R)'tan işittim şöyle diyordu: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim: "Sabahleyin yedi tane acve hurması yiyen kimseye, bu gün içinde zehir ve sihir zarar vermez" buyuruyordu

---

بَاب أَلْبَانِ الْأُتُنِ

5780 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيِّ عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَكْلِ كُلِّ ذِي نَابٍ مِنْ السَّبُعِ قَالَ الزُّهْرِيُّ وَلَمْ أَسْمَعْهُ حَتَّى أَتَيْتُ الشَّأْمَ وَزَادَ اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ وَسَأَلْتُهُ هَلْ نَتَوَضَّأُ أَوْ نَشْرَبُ أَلْبَانَ الْأُتُنِ أَوْ مَرَارَةَ السَّبُعِ أَوْ أَبْوَالَ الْإِبِلِ قَالَ قَدْ كَانَ الْمُسْلِمُونَ يَتَدَاوَوْنَ

بِهَا فَلَا يَرَوْنَ بِذَلِكَ بَأْسًا فَأَمَّا أَلْبَانُ الْأُتُنِ فَقَدْ بَلَغَنَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ لُحُومِهَا وَلَمْ يَبْلُغْنَا عَنْ أَلْبَانِهَا أَمْرٌ وَلَا نَهْيٌ وَأَمَّا مَرَارَةُ السَّبُعِ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي أَبُو إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيُّ أَنَّ أَبَا ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِيَّ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ أَكْلِ كُلِّ ذِي نَابٍ مِنْ السَّبُعِ

Dişi Eşeklerin Sütlerinin Hükmü) Babı.
-....Bize Sufyân ibn Uyeyne, ez-Zuhrî'den; odaEbûîdrîs el-Havlânî'den tahdîs etti ki, Ebû Sa'Iebe el-Huşenî (R): Peygamber (S), dört ayaklı canavar hayvanlardan azı dişi olanların hepsinin etini yemekten nehyetti, demiştir. ez-Zuhrî: Ben bu hadîsi tâ Şam'a gelinceye kadar işitmedim, demiştir.el-Leys de hadîste ziyâde edip şöyle dedi: Bana Yûnus tahdîs etti ki, İbnu Şihâb şöyle demiştir:Ben Ebû İdrîs'e:
— Bizler dişi eşeklerin sütleriyle abdest alabilir miyiz yâhud onları içebilir miyiz yâhud canavar hayvanların öd suyunu içebilir miyiz yâhud deve sidiklerini içebilir miyiz? diye sordum.Ebû İdrîs:
— Müslümanlar deve sidikleriyle tedâvî yapıyorlardı da bunda bir sakınca görmüyorlardı. Dişi eşeklerin sütlerine gelince, bize Ra-sûlullah'ın onların etlerinden nehyettiği haberi ulaşmıştır da sütlerinden herhangibir emir de, nehiy de ulaşmamıştır. Hayvanların öd sularına gelince, İbn Şihâb şöyle dedi: Bana Ebû İdrîs el-Havlânî haber verdi; ona da Ebû Sa'Iebe el-Huşenî:
— Rasûlullah (S) canavarlardan azı dişi olanların hepsinin etini yemekten nehyetti, diye haber vermiştir

---

بَاب إِذَا وَقَعَ الذُّبَابُ فِي الْإِنَاءِ

5782 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عُتْبَةَ بْنِ مُسْلِمٍ مَوْلَى بَنِي تَيْمٍ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ حُنَيْنٍ مَوْلَى بَنِي زُرَيْقٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا وَقَعَ الذُّبَابُ فِي إِنَاءِ أَحَدِكُمْ فَلْيَغْمِسْهُ كُلَّهُ ثُمَّ لِيَطْرَحْهُ فَإِنَّ فِي أَحَدِ جَنَاحَيْهِ شِفَاءً وَفِي الْآخَرِ دَاءً

Kabın İçine Sinek Düştüğü Zaman (Hükmü Nasıl Olur?)
-...Ubeydullah ibnu Huneyn'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Sizden birinizin (su veya yemek) kabına sinek düştüğü zaman, o kişi onun her tarafını hatırsın, sonra çıkarıp atsın. Çünkü onun kanatlarının birinde şifâ vardır, öbürüsünde de hastalık vardır"

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب اللِّبَاسِ

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ } وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُوا وَاشْرَبُوا وَالْبَسُوا وَتَصَدَّقُوا فِي غَيْرِ إِسْرَافٍ وَلَا مَخِيلَةٍ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ كُلْ مَا شِئْتَ وَالْبَسْ مَا شِئْتَ مَا أَخْطَأَتْكَ اثْنَتَانِ سَرَفٌ أَوْ مَخِيلَةٌ

Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli :"De ki: Allahhn kullan için çıkardığı zîneti, temiz ve hoş rızıkları kim haram etmiş. De ki: Onlar dünyâ hayâtında îmân edenler içindir. Kıyamet günü ise yalnız onlara mahsûstur. İşte biz âyetleri,bilirler için böyle tafsil ederiz" (el-A'râf: 32).Peygamber (S) de:"(Ey mü'minler) israf etmeksizin ve kibirlenmeksizin yiyiniz, içiniz, giyiniz, sadaka veriniz!"buyurmuştur.İbn Abbâs da: İki şey; israf ve kibir günâhları sana tecâvüz etmediği müddetçe, halâldan her istediğini ye, her istediğini giy, demiştir

---

5783 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ وَزَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ يُخْبِرُونَهُ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَى مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ خُيَلَاءَ

-.... Bana Mâlik, Nâfi'den, Abdullah ibn Dînâr'dan ve Zeyd ibn Eslem'den tahdîs etti ki, bunların üçü de Mâlik'e İbn Umer(R)'den şöyle haber veriyorlardı: Rasûlullah (S): "Elbisesini kibirle yerlerde sürüyen kimseye Allah (merhamet bakışı ile) bakmaz" buyurmuştur

---

بَاب مَنْ جَرَّ إِزَارَهُ مِنْ غَيْرِ خُيَلَاءَ

5784 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ خُيَلَاءَ لَمْ يَنْظُرْ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ أَبُو بَكْرٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَحَدَ شِقَّيْ إِزَارِي يَسْتَرْخِي إِلَّا أَنْ أَتَعَاهَدَ ذَلِكَ مِنْهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَسْتَ مِمَّنْ يَصْنَعُهُ خُيَلَاءَ

İzârını Kibirlenmeksizin Yerde Sürüyen Kimse Babı
-...Bize Mûsâ ibn.Ukbe, Salim ibn Abdillah'tan; o da babası Abdullah ibn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S):
— "Büyüklenerek izârını (uzatıp yerde) sürükleyen kimseye Allah kıyamet günü (merhamet bakışıyle) bakmaz" buyurmuştur.Ebû Bekr es-Sıddîk:
— Yâ Rasûlallah! Benim izânmın yanlarından birisi -ben onu sürünmekten koruyup dikkat etmezsem- muhakak sarkar (yerde sürünür), dedi. Peygamber de ona:
— "Sen bu sarkıtmayı büyüklenmek için yapanlardan değilsin" buyurdu

---

5785 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى عَنْ يُونُسَ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَسَفَتْ الشَّمْسُ وَنَحْنُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ يَجُرُّ ثَوْبَهُ مُسْتَعْجِلًا حَتَّى أَتَى الْمَسْجِدَ وَثَابَ النَّاسُ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ فَجُلِّيَ عَنْهَا ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا وَقَالَ إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ فَإِذَا رَأَيْتُمْ مِنْهَا شَيْئًا فَصَلُّوا وَادْعُوا اللَّهَ حَتَّى يَكْشِفَهَا

-... Ebû Bekre (R) şöyle demiştir: Biz Peygamber'in yanında bulunurken güneş tutuldu. Bunun üzerine Peygamber (S) kalkıp acele ile elbisesini ardından sürükleye sürükleye yürüdü, nihayet mescide geldi. İnsanlar (mescidden çıkmalarının ardından) hemen mescide döndüler. Peygamber insanlara iki rek'at namaz kıldırdı. Güneş de açıldı. Sonra Peygamber bize yöneldi ve:
— "Şübhesiz Güneş ve Ay, Allah 'in âyetlerinden iki âyettir. Siz bu âyetlerden böyle birşey gördüğünüz zaman, hemen namaz kılın ve açılıncaya kadar Allah'a dua ediniz!" buyurdu

---

بَاب التَّشْمِيرِ فِي الثِّيَابِ

5786 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا ابْنُ شُمَيْلٍ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ أَبِي زَائِدَةَ أَخْبَرَنَا عَوْنُ بْنُ أَبِي جُحَيْفَةَ عَنْ أَبِيهِ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ فَرَأَيْتُ بِلَالًا جَاءَ بِعَنَزَةٍ فَرَكَزَهَا ثُمَّ أَقَامَ الصَّلَاةَ فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ فِي حُلَّةٍ مُشَمِّرًا فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ إِلَى الْعَنَزَةِ وَرَأَيْتُ النَّاسَ وَالدَّوَابَّ يَمُرُّونَ بَيْنَ يَدَيْهِ مِنْ وَرَاءِ الْعَنَزَةِ

Elbiselerde Alt Tarafı Yukarı Kaldırıp Cemreme Yapmak Babı

-...Ebû Cuhayfe (Vehb ibn Abdillah es-Suvâî-R) şöyle demiştir: Ben BİIâl'i gördüm ki, o bir harbe getirdi de, onu dikti. Sonra da namaza ikaamet etti. Bunun üzerine Rasûlullah'ı gördüm ki, O (kırmızı) bir takım elbise giyinmiş ve çemrenmiş olarak çadırından çıktı da, o dikilen harbeye doğru oradaki insanlara iki rek'at namaz kıldırdı. Bu sırada gördüm ki, Rasûlullah(S)'ın önünden, dikili harbenin arkasından insanlar, hayvanlar geçip gidiyorlardı

بَاب مَا أَسْفَلَ مِنْ الْكَعْبَيْنِ فَهُوَ فِي النَّارِ

5787 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا أَسْفَلَ مِنْ الْكَعْبَيْنِ مِنْ الْإِزَارِ فَفِي النَّارِ

'Elbisenin iki topuktan aşağı sarkanı ateştedir"
-...Bize Saîd ibnu Ebî Saîd el-Makburî, Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S):"İzâr denilen elbisenin iki topuktan aşağı sarkanı ateştedir" buyurmuştur

---

بَاب مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ مِنْ الْخُيَلَاءِ

5788 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَى مَنْ جَرَّ إِزَارَهُ بَطَرًا

Elbisesini Kibirlenmekten Dolayı Uzatıp Yerde Sürükleyen Kimse Babı
-...Bize Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki,Rasûlullah (S): "Allah azgınlık ve kibirden dolayı izârını uzatıp yerde sürükleyen kimseye kıyamet gününde (merhamet bakışıyle) bakmaz" buyurmuştur.

5789 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَمَا رَجُلٌ يَمْشِي فِي حُلَّةٍ تُعْجِبُهُ نَفْسُهُ مُرَجِّلٌ جُمَّتَهُ إِذْ خَسَفَ اللَّهُ بِهِ فَهُوَ يَتَجَلْجَلُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

-...Bize Muhammed ibn Ziyâd tahdîs edip şöyle dedi: Ben Ebû Hureyre(R)'den işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S) -yâhud: Ebû'I-Kaasım (S)-şöyle buyurdu: "Bir adam takım elbisesi içinde,kendini beğenmiş ve başının saçlarını omuzlarına kadar sarkıtmış hâlde çalımlı çalımlı yolda yürüdüğü sırada, Allah onu birden yere geçiriverdi de, artık o kimse kıyamet gününe kadar kalmak üzere yerin içine doğru gömülüp gidiyordu".

5790 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَا رَجُلٌ يَجُرُّ إِزَارَهُ إِذْ خُسِفَ بِهِ فَهُوَ يَتَجَلَّلُ فِي الْأَرْضِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ تَابَعَهُ يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَلَمْ يَرْفَعْهُ شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ أَخْبَرَنَا أَبِي عَنْ عَمِّهِ جَرِيرِ بْنِ زَيْدٍ قَالَ كُنْتُ مَعَ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَلَى بَابِ دَارِهِ فَقَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ

-... Bana el-Leys tahdîs edip dedi ki: Bana Abdurrahmân ibn Hâlid, İbn Şihâb'dan; o da Sâlim'den tahdîs etti. Ona da babası Abdullah ibn Umer (R) şöyle tahdîs etmiştir: Rasûlullah (S)şöyle buyurdu: "(Eski ümmetlerden) bir kimse izânm yerde kibirle sürüdüğü sırada birden yere batırıldı da, artık o kimse kıyamete kadar kalmak üzere yerin içine gömülüp gidiyordu".Bu hadîsi ez-Zuhrî'den rivayet etmekte Yunus ibn Yezîd, Abdurrahmân ibn Hâlid'e mutâbaat etti. Bu hadîsi Şuayb ibn Ebî Hamza, Zuhrî'den; o da Ebû Hureyre'den senediyle rivayet etti de, Peygamber'e yükseltmedi..Bize babam Cerîr ibn Hazım haber verdi ki, amcası Cerîr ibn Zeyd şöyle demiştir: Ben Salim ibn Abdillah ibn UmerMe beraber, onun kapısının önünde bulundum. Bu hâlde İbn Umer'in oğlu Salim: Ben Ebû Hureyre'den işittim; o da Peygamber(S)'den işitti diyerek, yukarıki hadîs tarzında söyledi

---

5791 - حَدَّثَنَا مَطَرُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنَا شَبَابَةُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ لَقِيتُ مُحَارِبَ بْنَ دِثَارٍ عَلَى فَرَسٍ وَهُوَ يَأْتِي مَكَانَهُ الَّذِي يَقْضِي فِيهِ فَسَأَلْتُهُ عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ فَحَدَّثَنِي فَقَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ مَخِيلَةً لَمْ يَنْظُرْ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقُلْتُ لِمُحَارِبٍ أَذَكَرَ إِزَارَهُ قَالَ مَا خَصَّ إِزَارًا وَلَا قَمِيصًا تَابَعَهُ جَبَلَةُ بْنُ سُحَيْمٍ وَزَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ وَزَيْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ مِثْلَهُ وَتَابَعَهُ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ وَعُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ وَقُدَامَةُ بْنُ مُوسَى عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ

-...Bize Şu'be tahdîs edip şöyle dedi: Ben Muhârib ibn Disâr'a bir at üzerinde kavuştum.Kendisi Kûfe'de mahkeme hâkimliği yapmakta olduğu yere gitmekte idi. İşte orada kendisine bu hadîsi sordum. Bunun üzerine bana tahdîs edip şöyle dedi: Ben Abdullah ibn Umer(R)'den işittim,şöyle diyordu: Rasûlullah (S):
— "Kibirden dolayı elbisesini yerde sürükleyen kimseye Allah kıyamet gününde (merhamet bakışıyle) bakmaz" buyurdu. Şu'be dedi ki: Ben Muhârib'e:
— Abdullah ibn Umer bu hadîsinde izânm zikretti mi? diye sordum.Muhârib:
— Abdullah izâr ve gömlek diye tahsis yapmadı (izâr, gömlek ve diğerlerini şâmil olarak "Elbise"ta'birini kullandı), dedi.Bu hadîsi İbn Umer'den; o da Peygamber'den "Elbise" lafzıyle rivayet etmesinde Muhârib ibn Disâr'a Cebele ibnu Suhaym, Zeyd ibu Eşlem, Zeyd ibn Abdillah mutâbaat etmişlerdir.el-Leys de Nâfi'den; o da İbn Umer'den bunun benzerini söylemiştir.Mûsâ ibn Ukbe, Umer ibnu Muhammed, Kudâme ibnu Mûsâ üçlüsü de "Elbisesini büyüklenerekyerde sürükleyen kimse..." hadîsini İbn Umer'den; o da Peygamber'den rivayet etmekte, Nâfi'e mutâbaat etmişlerdir

---

بَاب الْإِزَارِ الْمُهَدَّبِ وَيُذْكَرُ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَأَبِي بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَحَمْزَةَ بْنِ أَبِي أُسَيْدٍ وَمُعَاوِيَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ أَنَّهُمْ لَبِسُوا ثِيَابًا مُهَدَّبَةً

5792 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ جَاءَتْ امْرَأَةُ رِفَاعَةَ الْقُرَظِيِّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا جَالِسَةٌ وَعِنْدَهُ أَبُو بَكْرٍ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي كُنْتُ تَحْتَ رِفَاعَةَ فَطَلَّقَنِي فَبَتَّ طَلَاقِي فَتَزَوَّجْتُ بَعْدَهُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الزُّبَيْرِ وَإِنَّهُ وَاللَّهِ مَا مَعَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا مِثْلُ هَذِهِ الْهُدْبَةِ وَأَخَذَتْ هُدْبَةً مِنْ جِلْبَابِهَا فَسَمِعَ خَالِدُ بْنُ سَعِيدٍ قَوْلَهَا وَهُوَ بِالْبَابِ لَمْ يُؤْذَنْ لَهُ قَالَتْ فَقَالَ خَالِدٌ يَا أَبَا بَكْرٍ أَلَا تَنْهَى هَذِهِ عَمَّا تَجْهَرُ بِهِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَا وَاللَّهِ مَا يَزِيدُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى التَّبَسُّمِ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَلَّكِ تُرِيدِينَ أَنْ تَرْجِعِي إِلَى رِفَاعَةَ لَا حَتَّى يَذُوقَ عُسَيْلَتَكِ وَتَذُوقِي عُسَيْلَتَهُ فَصَارَ سُنَّةً بَعْدُ

Saçaklı Elbise Gîyme(Nin Hükmü) Babı
ez-Zuhrfnin, Ebû Bekr ibn Muhammed'in, Hamza ibn Useyd'in, Muâviye ibn Abdillah ibn Ca'fer'in (yânî bu dördünün de) saçaklı elbiseler giymiş oldukları zikrolunuyor.

-....Peygamber'in zevcesi Âişe (R) şöyle demiştir: Rifâa el-Kurazî'nin karısı Rasûlullah'a geldi. Ben oturmakta idim. Rasûlul-lah'ın yanında Ebû Bekr de vardı. Kadın:
— Yâ Rasûlallah! Ben Rifâa'nın nikâhı altında idim. Rifâa beni boşamış ve boşanmamı kesinleştirmişti. Ondan sonra ben Abdurralı-mân ibnu'z-Zubeyr ile evlenmiştim. Fakat hakikat şu ki, vallahi yâ Rasûlallah, Abdurrahmân'daki erkeklik âleti şu elbise saçağı gibi gevşektir, dedi.Kadın bunu söylerken kendi üst örtüsünden bir saçak tuttu (da gevşekliği onunla ta'rîf etti).Âişe dedi ki: Bu sırada kapının önünde duran ve kendisine henüz içeriye girme izni verilmemiş olan Hâlid ibn Sa'd da kadının bu sözünü işitti.
Âişe dedi ki: İşte bu Hâlid:
— Yâ Ebâ Bekr! Rasûlullah'm huzurunda açık saçık söylemekte olan bu kadını böyle söylemekten nehyetmelisin! dedi.Vallahi Rasûlullah, gülümseme üzerine birşey artırmadı ve kadına:
— "Sanırım ki, sen eski kocan Rifâa'ya dönmek istiyorsun. İkinci kocan Abdurrahmân senin balçığından tutmadıkça, sen de onun balçığından tatmadıkça bu olamaz (ona varamazsın)" buyurdu.Rasûlullah'm bu kıssada söylediği hüküm, bundan sonra değişmez bir sünnet (yânî kaanûn) oldu

---

بَاب الْأَرْدِيَةِ وَقَالَ أَنَسٌ جَبَذَ أَعْرَابِيٌّ رِدَاءَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

5793 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنٍ أَنَّ حُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ فَدَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرِدَائِهِ ثُمَّ انْطَلَقَ يَمْشِي وَاتَّبَعْتُهُ أَنَا وَزَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ حَتَّى جَاءَ الْبَيْتَ الَّذِي فِيهِ حَمْزَةُ فَاسْتَأْذَنَ فَأَذِنُوا لَهُمْ

Ridâ Denilen Elbiseler Babı Enes: Bir bedevi Peygamber(S)'in ridâsını çekti, demiştir.
-....Alî (R) şöyle demiştir: (Hamza'nın sarhoşken benim develerimi öldürmesini Peygamber'e söyleyince) Peygamber (S) ridâ-sını isteyip onu giydi. Sonra yürüyerek gitti. Ben ve Zeyd ibn Harise arkasından O'nu ta'kîb ettik. Nihayet Hamza'nın bulunduğu eve geldi. İçeriye girmek için izin istedi.İçeridekiler gelenlere izin verdiler

---

بَاب لُبْسِ الْقَمِيصِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى حِكَايَةً عَنْ يُوسُفَ { اذْهَبُوا بِقَمِيصِي هَذَا فَأَلْقُوهُ عَلَى وَجْهِ أَبِي يَأْتِ بَصِيرًا }

5794 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا يَلْبَسُ الْمُحْرِمُ مِنْ الثِّيَابِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَلْبَسُ الْمُحْرِمُ الْقَمِيصَ وَلَا السَّرَاوِيلَ وَلَا الْبُرْنُسَ وَلَا الْخُفَّيْنِ إِلَّا أَنْ لَا يَجِدَ النَّعْلَيْنِ فَلْيَلْبَسْ مَا هُوَ أَسْفَلُ مِنْ الْكَعْبَيْنِ

Gömlek Giyilmesi Babı Ve Yüce Allah'ın Yûsuf Peygamber'den hikâye ettiği şu kavli:"Şu benim gömleğimi götürün de onu babamın yüzüne koyun, o iyice görür bir hâle gelir.(Yûsuf: 93).
-....Bize Hammâd, Eyyûb'dan; o da Nâfi'den; o da İbn Umer(R)'den şöyle tahdîs etti': Bir adam:
— Yâ Rasûlallah! İhrama giren kimse elbiselerden ne giyer? diye sordu. Bunun üzerine Peygamber (S):
— "İhrama giren kimse ne gömlek, ne donlar, ne bornûs, ne de ayakkabı giyer. Ancak na'leyn bulamadığı takdirde topuklardan aşağıda olan birşey giysin!" buyurdu

---

5795 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُثْمَانَ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرٍو سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَتَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أُبَيٍّ بَعْدَ مَا أُدْخِلَ قَبْرَهُ فَأَمَرَ بِهِ فَأُخْرِجَ وَوُضِعَ عَلَى رُكْبَتَيْهِ وَنَفَثَ عَلَيْهِ مِنْ رِيقِهِ وَأَلْبَسَهُ قَمِيصَهُ فَاللَّهُ أَعْلَمُ

-....Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Abdullah ibn Ubeyy'in yanma, o ölüp de kabrine girdirilmesinden sonra geldi. Peygamber onun çıkarılmasını emretti, o da kabrinden çıkarıldı ve Peygamber'in iki dizleri üzerine konuldu. Peygamber kendi tükrüğünden onun üzerine nefes etti ve kendi mübarek gömleğini ona giydirdi. (Peygamber'in kendi gömleğini ona giydirmesinin sebebini) Allah en bilendir

---

5796 - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَمَّا تُوُفِّيَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ جَاءَ ابْنُهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْطِنِي قَمِيصَكَ أُكَفِّنْهُ فِيهِ وَصَلِّ عَلَيْهِ وَاسْتَغْفِرْ لَهُ فَأَعْطَاهُ قَمِيصَهُ وَقَالَ إِذَا فَرَغْتَ مِنْهُ فَآذِنَّا فَلَمَّا فَرَغَ آذَنَهُ بِهِ فَجَاءَ لِيُصَلِّيَ عَلَيْهِ فَجَذَبَهُ عُمَرُ فَقَالَ أَلَيْسَ قَدْ نَهَاكَ اللَّهُ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى الْمُنَافِقِينَ فَقَالَ { اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ } فَنَزَلَتْ { وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ } فَتَرَكَ الصَّلَاةَ عَلَيْهِمْ

-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Abdullah ibn Ubeyy vefat ettiği zaman onun oğlu Abdullah, Rasûlullah'a geldi ve:
— Yâ Rasûlallah! Gömleğini bana versen de babamı onun içine kefenlesem, namazını da kılsanız ve onun için Allah'tan mağfiret is-teyiverseniz! dedi.Rasûlullah, Abdullah'a gömleğini verdi ve ona:
— "Cenazenin hazırlanmasını bitirdiğin zaman bize bildirin" buyurdu.Abdullah babasının cenazesini hazırlayıp bitirince bunu Rasûlullah'a bildirdi. Rasûlullah da onun cenaze namazını kıldırmak için gitti. Namazını kıldıracağı sırada Umer, Rasûlullah'ı çekti de:
— Allah seni münafıklar üzerine namaz kılmaktan nehyetmedi mi?Yüce Allah "Onlar için istiğfar et yâhud istiğfar etme. Eğer onlar için yetmiş defa istiğfar dahî etsen yine Allah kendilerini asla mağfiret edecek değildir. " (et-Tevbe: 80) buyurdu, dedi.Bunun üzerine: "Onlardan ölen hiçbir kimseye ebedî dua etme. (Defn ve ziyaret için) kabrinin başında da durma. Çünkü onlar Allahı ve Rasûlü'nü inkâr ile kâfir oldular, onlar fâşıklar olarak öldüler' (et-Tevbe: 84) âyeti indi. Bu âyetten sonra artık Rasûlullah, ölen münafıklar üzerine cenaze namazı kıldırmayı terketti

---

بَاب جَيْبِ الْقَمِيصِ مِنْ عِنْدِ الصَّدْرِ وَغَيْرِهِ

5797 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ نَافِعٍ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ ضَرَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلَ الْبَخِيلِ وَالْمُتَصَدِّقِ كَمَثَلِ رَجُلَيْنِ عَلَيْهِمَا جُبَّتَانِ مِنْ حَدِيدٍ قَدْ اضْطُرَّتْ أَيْدِيهِمَا إِلَى ثُدِيِّهِمَا وَتَرَاقِيهِمَا فَجَعَلَ الْمُتَصَدِّقُ كُلَّمَا تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ انْبَسَطَتْ عَنْهُ حَتَّى تَغْشَى أَنَامِلَهُ وَتَعْفُوَ أَثَرَهُ وَجَعَلَ الْبَخِيلُ كُلَّمَا هَمَّ بِصَدَقَةٍ قَلَصَتْ وَأَخَذَتْ كُلُّ حَلْقَةٍ بِمَكَانِهَا قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَأَنَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بِإِصْبَعِهِ هَكَذَا فِي جَيْبِهِ فَلَوْ رَأَيْتَهُ يُوَسِّعُهَا وَلَا تَتَوَسَّعُ تَابَعَهُ ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ وَأَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ فِي الْجُبَّتَيْنِ وَقَالَ حَنْظَلَةُ سَمِعْتُ طَاوُسًا سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ جُبَّتَانِ وَقَالَ جَعْفَرُ بْنُ حَيَّانَ عَنْ الْأَعْرَجِ جُبَّتَانِ

Gömleğin Ve Başkasının (Başın Çıkması İçin) Göğsünün'' Yanından Oyulan Yakası Babı
-...Bize İbrâhîm ibn Nâfi' el-Mahzûmî, el-Hasen ibn Müslim'den; o da Tâvûs'tan tahdîs etti ki,Ebû Hureyre(R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) cimri ile sadaka verici cömert kimsenin mesellerini şu iki adamın meselleri gibi beyân etti: "Bu iki adamın üzerinde demirden birer cübbe vardır. Bu cübbe onların ellerini memelerine ve köprücük kemiklerine doğru sıkıştırıp zorlamıştır. Sadaka verici kişi bir sadaka verdiği zaman o cübbe onun bedeninden yayılıp genişler, hattâ onun ayak parmaklarının uçlarını bile kaplar da ayak izlerini siler giderir. Cimri ise bir sadaka vermek kasdettikçe cübbesi daralmaya başlar ve herbir halka, vücûdun kendisine değen yerini yakalayıp (şiddetle) sıkar".Ebû Hureyre dedi ki: Ben

Rasûlullah'ı parmağıyle yakasına doğru şöyle diye işaret ederken gördüm. Eğer sen onu cübbesini genişletmeye çalışır, cübbenin de genişlemez olduğunu göreydin (elbette hayret ederdin)!Tâvûs'un oğlu Abdullah, babasından; o da Ebû Hureyre'den senediyle el-Hasen ibn Müslim'e mutâbaat etti. Ebu'z-Zinâd da el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre'den senediyle "İki cübbe" sözüyle rivayette yine el-Hasen ibn Müslim'e mutâbaat etti.Hanzala da şöyle demiştir: Ben Tâvûs'tan işittim, şöyle diyordu: Ben Ebû Hureyre'den işittim, "İki cübbe" sözünü söylüyordu. Ca'fer ibn Rabîa da el-A'rec'den "İki cünne" yânî "İki kalkan" sözünü söylemiştir

---

بَاب مَنْ لَبِسَ جُبَّةً ضَيِّقَةَ الْكُمَّيْنِ فِي السَّفَرِ

5798 – حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو الضُّحَى قَالَ حَدَّثَنِي مَسْرُوقٌ قَالَ حَدَّثَنِي الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ قَالَ انْطَلَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِحَاجَتِهِ ثُمَّ أَقْبَلَ فَتَلَقَّيْتُهُ بِمَاءٍ فَتَوَضَّأَ وَعَلَيْهِ جُبَّةٌ شَأْمِيَّةٌ فَمَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ وَغَسَلَ وَجْهَهُ فَذَهَبَ يُخْرِجُ يَدَيْهِ مِنْ كُمَّيْهِ فَكَانَا ضَيِّقَيْنِ فَأَخْرَجَ يَدَيْهِ مِنْ تَحْتِ الْجُبَّةِ فَغَسَلَهُمَا وَمَسَحَ بِرَأْسِهِ وَعَلَى خُفَّيْهِ

Seferde (İhtiyaçtan Dolayı) Yenleri Dar Bir Cübbe Giyen Kimse Babı
-...el-Mıgîre ibn Şu'be (R) tahdîs edip şöyle demiştir: Peygamber (S) bir hacetini yerine getirmek için gitti. O işini bitirdikten sonra dönüp geldi. Bu sırada ben kendisini su alıp karşıladım.Ab-dest aldı. Üzerinde bir Şâm cübbesi vardı. Ağzını çalkaladı, burnuna su çekti, yüzünü yıkadı. Akabinde o cübbenin yenlerinden ellerini sıvayıp çıkarmaya davrandı. Yenler çok dar idiler. (Bu sebeble ellerini sığayıp çıkaramadı.) Bu sefer ellerini cübbenin aşağısından dışarı çıkardı ve onları da yıkadı. Başı ile ayaklan üzerine de meshetti

---

بَاب لُبْسِ جُبَّةِ الصُّوفِ فِي الْغَزْوِ

5799 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ عَنْ عَامِرٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ لَيْلَةٍ فِي سَفَرٍ فَقَالَ أَمَعَكَ مَاءٌ قُلْتُ نَعَمْ فَنَزَلَ عَنْ رَاحِلَتِهِ فَمَشَى حَتَّى تَوَارَى عَنِّي فِي سَوَادِ اللَّيْلِ ثُمَّ جَاءَ فَأَفْرَغْتُ عَلَيْهِ الْإِدَاوَةَ فَغَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ وَعَلَيْهِ جُبَّةٌ مِنْ صُوفٍ فَلَمْ يَسْتَطِعْ أَنْ يُخْرِجَ ذِرَاعَيْهِ مِنْهَا حَتَّى أَخْرَجَهُمَا مِنْ أَسْفَلِ الْجُبَّةِ فَغَسَلَ ذِرَاعَيْهِ ثُمَّ مَسَحَ بِرَأْسِهِ ثُمَّ أَهْوَيْتُ لِأَنْزِعَ خُفَّيْهِ فَقَالَ دَعْهُمَا فَإِنِّي أَدْخَلْتُهُمَا طَاهِرَتَيْنِ فَمَسَحَ عَلَيْهِمَا

Gazvede Yün Cübbe Giyilmesi Babı
-....el-Mugîre ibn Şu'be (R) şöyle demiştir: Ben bir seferde bir gece Peygamber'le birlikte idim» Bana:
— "Yanında su var mı?" diye sordu. Ben:
— Evet var, dedim. :Bunun üzerine bineğinden indi de gecenin karanlığı içinde benden iyice gizleninceye kadar yürüdü.Sonra geldi. Ben O'na kaptan su döktüm, O da yüzünü ve ellerini yıkadı. Üzerinde yünden yapılmış bir cübbe vardı. Peygamber kollarını ondan dışarıya çıkarmaya muktedir olamadı. Nihayet kollarını cübbenin aşağı tarafından çıkardı da, öyle yıkadı. Sonra başını meshetti. Sonra ben ayakkabılarını çıkarmak için ellerimi uzattım.
— "Onlara ilişme! Çünkü ben ayaklarımı temiz oldukları hâlde (yânî abdestli iken) onların içine soktum" buyurdu, ve ayakkabıları üzerine meshetti

---

بَاب الْقَبَاءِ وَفَرُّوجِ حَرِيرٍ وَهُوَ الْقَبَاءُ وَيُقَالُ هُوَ الَّذِي لَهُ شَقٌّ مِنْ خَلْفِهِ

5800 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ قَالَ قَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْبِيَةً وَلَمْ يُعْطِ مَخْرَمَةَ شَيْئًا فَقَالَ مَخْرَمَةُ يَا بُنَيِّ انْطَلِقْ بِنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَانْطَلَقْتُ مَعَهُ فَقَالَ ادْخُلْ فَادْعُهُ لِي قَالَ فَدَعَوْتُهُ لَهُ فَخَرَجَ إِلَيْهِ وَعَلَيْهِ قَبَاءٌ مِنْهَا فَقَالَ خَبَأْتُ هَذَا لَكَ قَالَ فَنَظَرَ إِلَيْهِ فَقَالَ رَضِيَ مَخْرَمَةُ

Kaftan Ve İpek Ferrûce Babı
-Ki bu "Ferrûce" de kaftandır- "Ferrûce", arkasında yarığı olan kaftandır, denilir.
-....el-Mısver ibn Mahrame (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) sahâbîlerine birçok kaftanlar dağıttı da bunlardan Mahrame'ye birşey vermemişti. Bunun üzerine Mahrame, oğlu Mısver'e hitaben:
— Ey oğulcuğum! Haydi beraber Rasûlullah'a gidelim, dedi. (Mısver dedi ki:) Ben, babam Mahrame'nin beraberinde gittim.O bana:
— Haydi Peygamber'in yanma gir de O'nu bana çağır! dedi.Mısver dedi ki: Ben Rasûlullah'ı babam için da'vet ettim. Rasûlullah omuzunda bu kaftanlardan bir kaftan olduğu hâlde, babamın yanma çıktı ve:
— "Bunu senin için sakladım!" buyurdu.
Mısver dedi ki: Babam kaftana baktı da kendisi (yânı Rasûlullah):
— "Mahrame razı oldu" dedi

5801 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ أُهْدِيَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرُّوجُ حَرِيرٍ فَلَبِسَهُ ثُمَّ صَلَّى فِيهِ ثُمَّ انْصَرَفَ فَنَزَعَهُ نَزْعًا شَدِيدًا كَالْكَارِهِ لَهُ ثُمَّ قَالَ لَا يَنْبَغِي هَذَا لِلْمُتَّقِينَ تَابَعَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ عَنْ اللَّيْثِ وَقَالَ غَيْرُهُ فَرُّوجٌ حَرِيرٌ

Bize Kuteybe ibn Saîd tahdîs etti. Bize el-Leys, Yezîd ibn Ebî Habîb'den tahdîs etti ki, Ukbe ibnu Âmir (R) şöyle demiştir: Rasû-lullah(S)'a bir ipek ferrûc hediye edilmişti. Onu giydi, sonar içinde namaz kıldı. Namazdan çıktıktan sonra onu istemez gibi bir tavır içinde bedeninden şiddetle çıkardı. Sonra:
— "Bu, muttakilere yaraşmaz!" buyurdu. Bu hadîsi el-Leys'ten rivayet etmekte Abdullah ibn Yûsuf, Kuteybe ibn Saîd'e mutâbaat etmiştir. Abdullah ibn Yûsuf'tan başkası "Ferrûcun harîrun = İpek bir ferrûce" şeklinde söylemiştir

---

بَاب الْبَرَانِسِ وَقَالَ لِي مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ رَأَيْتُ عَلَى أَنَسٍ بُرْنُسًا أَصْفَرَ مِنْ خَزٍّ

5803 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا يَلْبَسُ الْمُحْرِمُ مِنْ الثِّيَابِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَلْبَسُوا الْقُمُصَ وَلَا الْعَمَائِمَ وَلَا السَّرَاوِيلَاتِ وَلَا الْبَرَانِسَ وَلَا الْخِفَافَ إِلَّا أَحَدٌ لَا يَجِدُ النَّعْلَيْنِ فَلْيَلْبَسْ خُفَّيْنِ وَلْيَقْطَعْهُمَا أَسْفَلَ مِنْ الْكَعْبَيْنِ وَلَا تَلْبَسُوا مِنْ الثِّيَابِ شَيْئًا مَسَّهُ زَعْفَرَانٌ وَلَا الْوَرْسُ

Bornuslar Babı
Buharı dedi ki: Bana Müsedded ibn Muserhed söyledi: Bize Mu'temir tahdîs edip şöyle dedi: Ben babam Süleyman ibn Tarhân'dan işittim: Ben Enesin üzerinde kalın ipekten sarı bir bornus gördüm,dedi.
-....Bana Mâlik, Nâfi' den; o da Abdullah ibn Unıer(R)' den şöyle tahdîs etti: Bir adam:
— Yâ Rasûlallah! İhrama giren kimse elbiselerden ne giyer? diye sordu.Rasûlullah (S):
— "Gömlekler, sarıklar, donlar, bornuslar, ayakkabılar giymez. Ancak na'leyn bulamayan kimse ayakkabı giysin de topuklardan aşağısına kadar kessin. Bir de cehri ve zağferânla boyanmış kumaştan yapılı elbiseler giymez" buyurdu

---

بَاب السَّرَاوِيلِ

5804 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ جَابِرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ لَمْ يَجِدْ إِزَارًا فَلْيَلْبَسْ سَرَاوِيلَ وَمَنْ لَمْ يَجِدْ نَعْلَيْنِ فَلْيَلْبَسْ خُفَّيْنِ

Serâvîl Babı
-...Bize Sufyân ibn Uyeyne, Amr ibn Dinar'dan; o da Câbir ibn Zeyd'den; o da İbnAbbâs(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S): "(İhrâm'da) izâr bulamayan serâvîl (yânı don) giysin, na'leyn bulamayan da (topuklardan aşağı olan) huffeyn{ = iki mest) giysin buyurmuştur.

5805 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا تَأْمُرُنَا أَنْ نَلْبَسَ إِذَا أَحْرَمْنَا قَالَ لَا تَلْبَسُوا الْقَمِيصَ وَالسَّرَاوِيلَ وَالْعَمَائِمَ وَالْبَرَانِسَ وَالْخِفَافَ إِلَّا أَنْ يَكُونَ رَجُلٌ لَيْسَ لَهُ نَعْلَانِ فَلْيَلْبَسْ الْخُفَّيْنِ أَسْفَلَ مِنْ الْكَعْبَيْنِ وَلَا تَلْبَسُوا شَيْئًا مِنْ الثِّيَابِ مَسَّهُ زَعْفَرَانٌ وَلَا وَرْسٌ

-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Bir adam ayağa kalktı da:
— Yâ Rasûlallah! İhrama gireceğimiz zaman bize ne giymemizi emir buyurursun? dedi.Rasûlullah:
— "Gömlek, serâvîl, başlıklar, bornuslar, ayakkabılar giymeyiniz. Ancak iki terliği bulunmayan kimse olursa, o topuklardan aşağıda olan ayakkabılar giysin. Bir de kendisine vers veyâ zağferân bitkisi boyaları dokunmuş elbiselerden hiçbirini giymeyiniz" buyurdu.

بَاب فِي الْعَمَائِمِ

5806 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَلْبَسُ الْمُحْرِمُ الْقَمِيصَ وَلَا الْعِمَامَةَ وَلَا السَّرَاوِيلَ وَلَا الْبُرْنُسَ وَلَا ثَوْبًا مَسَّهُ زَعْفَرَانٌ وَلَا وَرْسٌ وَلَا الْخُفَّيْنِ إِلَّا لِمَنْ لَمْ يَجِدْ النَّعْلَيْنِ فَإِنْ لَمْ يَجِدْهُمَا فَلْيَقْطَعْهُمَا أَسْفَلَ مِنْ الْكَعْبَيْنِ

Sarıklar Babı
-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Salim, babası Abdullah ibn Umer(R)'den haber verdi ki,Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "İhrama giren kimse ne gömlek, ne sarık, ne don, ne bornus, ne cehrî veya zağferânla boyanmış bir kumaş, ne ayakkabı giyer. Ancak iki terlik bulamayan kimse için ayakkabı giyme ruhsatı vardır. Şöyle ki, iki terlik bulamayan kimse, ayakkabıları topukların aşağısından keser"

بَاب التَّقَنُّعِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهِ عِصَابَةٌ دَسْمَاءُ وَقَالَ أَنَسٌ عَصَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رَأْسِهِ حَاشِيَةَ بُرْدٍ

5807 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ هَاجَرَ نَاسٌ إِلَى الْحَبَشَةِ مِنْ الْمُسْلِمِينَ وَتَجَهَّزَ أَبُو بَكْرٍ مُهَاجِرًا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رِسْلِكَ فَإِنِّي أَرْجُو أَنْ يُؤْذَنَ لِي فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ أَوَ تَرْجُوهُ بِأَبِي أَنْتَ قَالَ نَعَمْ فَحَبَسَ أَبُو بَكْرٍ نَفْسَهُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِصُحْبَتِهِ وَعَلَفَ رَاحِلَتَيْنِ كَانَتَا عِنْدَهُ وَرَقَ السَّمُرِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ قَالَ عُرْوَةُ قَالَتْ عَائِشَةُ فَبَيْنَا نَحْنُ يَوْمًا جُلُوسٌ فِي بَيْتِنَا فِي نَحْرِ الظَّهِيرَةِ فَقَالَ قَائِلٌ لِأَبِي بَكْرٍ هَذَا رَسُولُ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُقْبِلًا مُتَقَنِّعًا فِي سَاعَةٍ لَمْ يَكُنْ يَأْتِينَا فِيهَا قَالَ أَبُو بَكْرٍ فِدًا لَكَ أَبِي وَأُمِّي وَاللَّهِ إِنْ جَاءَ بِهِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ إِلَّا لِأَمْرٍ فَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَأْذَنَ فَأَذِنَ لَهُ فَدَخَلَ فَقَالَ حِينَ دَخَلَ لِأَبِي بَكْرٍ أَخْرِجْ مَنْ عِنْدَكَ قَالَ إِنَّمَا هُمْ أَهْلُكَ بِأَبِي أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَإِنِّي قَدْ أُذِنَ لِي فِي الْخُرُوجِ قَالَ فَالصُّحْبَةُ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَخُذْ بِأَبِي أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِحْدَى رَاحِلَتَيَّ هَاتَيْنِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالثَّمَنِ قَالَتْ فَجَهَّزْنَاهُمَا أَحَثَّ الْجِهَازِ وَضَعْنَا لَهُمَا سُفْرَةً فِي جِرَابٍ فَقَطَعَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ قِطْعَةً مِنْ نِطَاقِهَا فَأَوْكَأَتْ بِهِ الْجِرَابَ وَلِذَلِكَ كَانَتْ تُسَمَّى ذَاتَ النِّطَاقِ ثُمَّ لَحِقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ بِغَارٍ فِي جَبَلٍ يُقَالُ لَهُ ثَوْرٌ فَمَكُثَ فِيهِ ثَلَاثَ لَيَالٍ يَبِيتُ عِنْدَهُمَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ وَهُوَ غُلَامٌ شَابٌّ لَقِنٌ ثَقِفٌ فَيَرْحَلُ مِنْ عِنْدِهِمَا سَحَرًا فَيُصْبِحُ مَعَ قُرَيْشٍ بِمَكَّةَ كَبَائِتٍ فَلَا يَسْمَعُ أَمْرًا يُكَادَانِ بِهِ إِلَّا وَعَاهُ حَتَّى يَأْتِيَهُمَا بِخَبَرِ ذَلِكَ حِينَ يَخْتَلِطُ الظَّلَامُ وَيَرْعَى عَلَيْهِمَا عَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ مِنْحَةً مِنْ غَنَمٍ فَيُرِيحُهَا عَلَيْهِمَا حِينَ تَذْهَبُ سَاعَةٌ مِنْ الْعِشَاءِ فَيَبِيتَانِ فِي رِسْلِهِمَا حَتَّى يَنْعِقَ بِهَا عَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ بِغَلَسٍ يَفْعَلُ ذَلِكَ كُلَّ لَيْلَةٍ مِنْ تِلْكَ اللَّيَالِي الثَّلَاثِ

Başı Ve Yüzün Çoğunu Örtmek Babı:İbn Abbâs: Rasûlullah (S) başı üzerine siyah bir kumaş parçası çatıp dolamış olduğu hâlde dışarı çıktı, demiştir.Enes de: Peygamber (S) başı üzerine bir bürde kenarını sarıp doladı, demiştir.

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Müslümanlardan birçok adamlar Habeşistan'a muhacir olarak gittiler. Ebû Bekr de muhacir olmak üzere hazırlık yapmıştı. Bu sırada Peygamber (S) ona:

— "Sabret, çünkü ben, bana da (hicret için) izin verileceğini ümîd etmekteyim" buyurdu. Bunun üzerine Ebû Bekr:

— (Yâ Rasûlallah!) Babam anam Sana feda olsun! Böyle bir izin gelmesini umuyor musun? dedi. Rasûlullah da:

— "Evet umarım!" diye cevâb verdi. Bu sebeble Ebû Bekr de Peygamber'e hicrette yoldaşlık etmek üzere hemen hareket etmekten vazgeçip kendini alıkoydu. Bu arada Ebû Bekr, evinde bulunan kuvvetli iki binek devesini dört ay ağaç yapraklanyle ev içinde besledi. Râvî Urve dedi ki: Âişe şöyle dedi: Bir gün biz güneşin en sıcak zamânında.Ebû Bekr'in evinde oturuyorduk. Ev halkından biri Ebû Bekr'e:

— İşte Rasûlullah, bize gelmesi alışılmış olmayan bir saatte başını bir sargı ile sarıp örtmüş olarak geliyor! dedi.Ebû Bekr de:

— Babam anam O'na feda olsun! Vallahi O'nu bu saatte buraya muhakkak mühim bir iş getirmiştir! dedi. Akabinde Peygamber geldi, içeri girmeye izin istedi, Ebû Bekr
O'na izin verip buyurun dedi. Bunun üzerine içeriye girdi. Girdiği zaman Ebû Bekr'e:.

— "Yanında kim varsa dışarı çıkar!" buyurdu, Ebû Bekr de:

— Babam Sana feda olsun yâ Rasûlallah! Onlar ancak Sen'in ehlin ve mahremindir (yabancı yoktur)! dedi. Rasûlullah:

— "Bana Mekke'den çıkmak hususunda izin verilmiştir"buyurdu.Ebû Bekr de:

— Yâ Rasûlallah! Babam Sana feda olsun! Ben de sohbetinde ve beraberinde bulunmak isterim!dedi. Rasûlullah:

— "Evet (sen de berâberimdesin)/" buyurdu.Ebû Bekr:

— Babam Sana feda olsun, yâ Rasûlallah! Şu iki binekden birini al! dedi.Peygamber:

— "Ancak bedeliyle alırım" buyurdu.Âişe dedi ki: Biz Rasûlullah ile Ebû Bekr'in sefer malzemelerini çabucak hazırladık. Her ikisi için bir dağarcık içinde bir mikdâr azık düzenleyip bir sofra olarak koyduk. Ağzı bağlanacağı sıra Ebû Bekr'in kızı kardeşim Esma, belinin kuşağından bir parça kesip ayırdı da onunla dağarcığın ağzını bağladı. İşte bundan dolayı Esmâ'ya "Zâtu'n-Nitâkayn = İki Kuşaklı" diye isim verildi. Sonra Rasûlullah ile Ebû Bekr Sevr denilen dağdaki bir mağaraya ulaştılar. Ve orada üç gece kaldılar. Her gece yanlarında Ebû Bekr'in oğlu Abdullah gecelerdi. Abdullah çabuk anlayışlı, kavrayışlı, taze bir gençti. Seher vakti Rasûlullah ile Ebû Bekr'in yanlarından, Mekke'de gecelemiş gibi Ku-reyş ile sabaha ulaşırdı. Abdullah Rasûlullah ile Ebû Bekr hakkında Kureyş müşriklerinin hilelerinden duyduğu şeyleri ezberinde tutar, tâ karanlık basınca gelir, Rasûlullah ile babası Ebû Bekr'e haber verirdi. Ebû Bekr'in kölesi Âmir ibn Fuheyre (o civarda) bol sütlü sağmal koyun otlatır ve akşamdan bir müddet geçtiğinde Rasûlullah ile Ebû Bekr'e getirirdi. Onlar da taze süt içerek gecelerlerdi. Nihayet gecenin

sonunda Âmir ibn Fuheyre (mağaranın önüne gelir) sağmal koyuna seslenirdi (ve alır, yaymağa götürürdü). Rasûlullah ile Ebû Bekr'in mağarada bulundukları üç gecenin hepsinde Âmir süt işini böyle te'mîn ederdi.

بَاب الْمِغْفَرِ

5808 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ مَكَّةَ عَامَ الْفَتْحِ وَعَلَى رَأْسِهِ الْمِغْفَرُ

-... Bize Mâlik, ez-Zuhrfden; o da Enes(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S) Fetih yılında Mekke'ye, başında miğfer olduğu hâlde girmiştir

---

بَاب الْبُرُودِ وَالْحِبَرَةِ وَالشَّمْلَةِ وَقَالَ خَبَّابٌ شَكَوْنَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُتَوَسِّدٌ بُرْدَةً لَهُ

5809 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كُنْتُ أَمْشِي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهِ بُرْدٌ نَجْرَانِيٌّ غَلِيظُ الْحَاشِيَةِ فَأَدْرَكَهُ أَعْرَابِيٌّ فَجَبَذَهُ بِرِدَائِهِ جَبْذَةً شَدِيدَةً حَتَّى نَظَرْتُ إِلَى صَفْحَةِ عَاتِقِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَثَّرَتْ بِهَا حَاشِيَةُ الْبُرْدِ مِنْ شِدَّةِ جَبْذَتِهِ ثُمَّ قَالَ يَا مُحَمَّدُ مُرْ لِي مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي عِنْدَكَ فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ ضَحِكَ ثُمَّ أَمَرَ لَهُ بِعَطَاءٍ

Bürde Çeşitleri. Hıbere Ve Semle Denilen Giyecekler Babı
Habbâb ibnu'l-Erett: Peygamber (S) Ka'be'nin gölgesinde bürdesini yastık ederek dayandığı sırada kendisine geldik de müşriklerin ezalarından şikâyet ettik... demiştir ücretle tutmak bâbı"nda kısaltılmış olarak; "Peygamberin hicreti bâbı"nda çok uzun bir metinle geçmişti.
-....Enesibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Ben Rasûhıllah(S)'ın beraberinde yürüyordum.Rasûlullah'm üzerinde Necrân dokumalarından kalın kenarlı bir bürde (yânî kaftan) bulunuyordu. Bir çöl Arab'ı bize yetişti de Rasûlullah'ın ridâsım şiddetli bir çekişle çekti. Hattâ ben o sırada Rasûlullah'm boynu ile omuzlan arasına baktım da bedevinin ridâyı şiddetle çekmesinden ridânın kaim kenarı Rasûlullah'm boyun safhasında iz bırakmıştı. Bundan sonra bedevî, Ra-sûlullah'a hitaben:
— Yâ Muhammedi Yanında bulunan Allah malından bana bîr-şey verilmesini emret! dedi.Bunun üzerine Rasûlullah, bedeviye doğru (şefkatle) baktı, sonra güldü, sonra da ona bir mikdâr atıyye verilmesini emretti

---

5810 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ جَاءَتْ امْرَأَةٌ بِبُرْدَةٍ قَالَ سَهْلٌ هَلْ تَدْرِي مَا الْبُرْدَةُ قَالَ نَعَمْ هِيَ الشَّمْلَةُ مَنْسُوجٌ فِي حَاشِيَتِهَا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي نَسَجْتُ هَذِهِ بِيَدِي أَكْسُوكَهَا فَأَخَذَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُحْتَاجًا إِلَيْهَا فَخَرَجَ إِلَيْنَا وَإِنَّهَا لَإِزَارُهُ فَجَسَّهَا رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اكْسُنِيهَا قَالَ نَعَمْ فَجَلَسَ مَا شَاءَ اللَّهُ فِي الْمَجْلِسِ ثُمَّ رَجَعَ فَطَوَاهَا ثُمَّ أَرْسَلَ بِهَا إِلَيْهِ فَقَالَ لَهُ الْقَوْمُ مَا أَحْسَنْتَ سَأَلْتَهَا إِيَّاهُ وَقَدْ عَرَفْتَ أَنَّهُ لَا يَرُدُّ سَائِلًا فَقَالَ الرَّجُلُ وَاللَّهِ مَا سَأَلْتُهَا إِلَّا لِتَكُونَ كَفَنِي يَوْمَ أَمُوتُ قَالَ سَهْلٌ فَكَانَتْ كَفَنَهُ

-... Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: Bir gün bir kadın keharli dokunmuş bir bürde ile geldi.Sehl, râvîsine:
— Sen bürde nedir bilir misin? diye sordu.O da:

— Evet bilirim. Bürde, kenarında saçaklar bırakılarak dokunmuş bir semledir, dedi.(Sehl devamla şöyle dedi:) O kadın:
— Yâ Rasûlallah! Bu bürdeyi ben kendi elimle dokudum, onu Sana giydireceğim! dedi.Bunun üzerine Rasûlullah o bürdeyi aldı, zâten kendisinin böyle bir bürdeye ihtiyâcı vardı. Sonra Rasûlullah bu bürde sırtında onun izârı olmuş hâlde bizim yanımıza çıktı. Oradaki topluluktan bir sahâbî bu bürdeye eliyle dokundu da:
— Yâ Rasûlallah! (Bu ne güzelmiş!) Bunu bana giydir! dedi. Rasûlullah:
— "Evet" buyurdu ve mecliste Allah'ın dilediği kadar oturdu. Sonra evine döndü, akabinde o bürdeyi sırtından çıkarıp dürdü. Sonra da onu isteyen adama gönderdi. Mecliste bulunan topluluk o zâta:
— Sen bunu iyi etmedin, Peygamber'in hiçbir isteyeni reddetmez olduğunu bildiğin hâlde bunu O'ndan istedin (Peygamber'in ise buna ihtiyâcı vardı), dediler. Bunun üzerine o zât:
— Vallahi bu bürdeyi giymek için istemedim. Ben onu ancak öldüğüm gün benim kefenim olsun diye istedim, dedi. Sehl: Hakîkaten bu bürde o zâtın kefeni oldu, demiştir

---

5811 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي زُمْرَةٌ هِيَ سَبْعُونَ أَلْفًا تُضِيءُ وُجُوهُهُمْ إِضَاءَةَ الْقَمَرِ فَقَامَ عُكَاشَةُ بْنُ مِحْصَنٍ الْأَسَدِيُّ يَرْفَعُ نَمِرَةً عَلَيْهِ قَالَ ادْعُ اللَّهَ لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ فَقَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ مِنْهُمْ ثُمَّ قَامَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ سَبَقَكَ عُكَاشَةُ

-... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah(S)'tan işitim:
— "Ümmetimden öyle bir zümre cennete girer ki, onlar yetmiş bindir, yüzleri de ayın ışık saçması gibi ışık saçar" buyuruyordu.Bu sırada Ukâşe ibn Mıhsan el-Esedî, üzerine kaplan derisi gibi çizgili bir semle kaldırarak:
— Yâ Rasûlallah! Beni de onlardan kılması için Allah'a duâ ediver! dedi. Rasûlullah (S) da:
— "Yâ Allah! Bunu da onlardan kıl!" diye duâ etti.Bundan sonra Ensâr'dan bir adam da ayağa kalktı ve:
— Yâ Rasûlallah! Beni de onlardan kılmasına Allah'a duâ edi-ver,dedi.Rasûlullah:
— "Bu hususta Ukâşe senin önüne geçti" buyurdu

5812 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قُلْتُ لَهُ أَيُّ الثِّيَابِ كَانَ أَحَبَّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَلْبَسَهَا قَالَ الْحِبَرَةُ

-...Bize Hemmâm ibn Yahya, Katâde'den; o da Enes'ten tahdîs etti.Katâde dedi ki: Ben Enes'e:
— Peygamber(S)'e en sevimli olan elbise hangisi idi? diye sordum.Enes:
— Hibere idi, dedi.

5813 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا مُعَاذٌ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ أَحَبُّ الثِّيَابِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَلْبَسَهَا الْحِبَرَةَ

-....Enes ibn Mâlik (R): Peygamber(S)'e en sevimli elbise hibere (ve "Bürdü Yemânî" denilen çubuklu) elbise giymekti, de-mistir.

5814 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ تُوُفِّيَ سُجِّيَ بِبُرْدٍ حِبَرَةٍ

-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Ebû Seleme ibnu Abdirrahmân ibn Avf haber verdi. Ona da Peygamber'in zevcesi Âişe (R): Rasûlullah (S) vefat ettiğinde beyaz hıbre bürdü ile örtüldü, diye haber vermiştir

---

بَاب الْأَكْسِيَةِ وَالْخَمَائِصِ

5815 – حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ عَائِشَةَ وَعَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَا لَمَّا نَزَلَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَفِقَ يَطْرَحُ خَمِيصَةً لَهُ عَلَى وَجْهِهِ فَإِذَا اغْتَمَّ كَشَفَهَا عَنْ وَجْهِهِ فَقَالَ وَهُوَ كَذَلِكَ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ يُحَذِّرُ مَا صَنَعُوا

Kısa Ve Hamîsa Denilen Örtüler Babı
-...İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Ubeydullah ibnu Abdillah ibn Utbe haber verdi ki, Âişe ile İbn Abbâs (R), ikisi de şöyle demişlerdir: Rasûlullah(S) son hastalığında (çektiği zahmetten dolayi) yanında bulunan bir hamîsayı yüzüne örter dururdu. Hamîsa kendisine sıkıntı verdikçe yine atıp yüzünü açardı. İşte o hâlde iken: "Allah'ın la'neti Yahûdîler'in ve Hnstiyanlar'in üzerine olsun. Onlar peygamberlerinin kabirlerini kendilerine mescidler edindiler" buyurdu ki, maksadı, onların yaptıklarından ümmeti sakındırmaktı

5817 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي خَمِيصَةٍ لَهُ لَهَا أَعْلَامٌ فَنَظَرَ إِلَى أَعْلَامِهَا نَظْرَةً فَلَمَّا سَلَّمَ قَالَ اذْهَبُوا بِخَمِيصَتِي هَذِهِ إِلَى أَبِي جَهْمٍ فَإِنَّهَا أَلْهَتْنِي آنِفًا عَنْ صَلَاتِي وَأْتُونِي بِأَنْبِجَانِيَّةِ أَبِي جَهْمِ بْنِ حُذَيْفَةَ بْنِ غَانِمٍ مِنْ بَنِي عَدِيِّ بْنِ كَعْبٍ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bir defasında üstünde damgalar bulunan bir hamîsa içinde namaz kıldı. Namaz esnasında üstündeki damgalara bir göz atıp bakmıştı.Namazdan selâm verip çıkınca:
— "Benim şu hamîsamı Ebû Cehm'e (geri) götürün de Adiyy ibn Ka'b oğulları'ndan Ebû Cehm ibn Cehm ibn Huzeyfe ibn Gânim'în enbicâniyyesini bana getirin. Çünkü bu hamîsa, biraz önce beni namazımdan meşgul etti" buyurdu

---

5818 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ أَخْرَجَتْ إِلَيْنَا عَائِشَةُ كِسَاءً وَإِزَارًا غَلِيظًا فَقَالَتْ قُبِضَ رُوحُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَيْنِ

-....Bize Eyyûb, Humeyd ibn Hilâl'den tahdîs etti ki, Ebû Burde şöyle demiştir: Âişe (R) bize bir kisâ ve kaba bir izâr çıkardı da:
— Peygamber(S)'in ruhu işte bu ikisi içinde kabzolundu, dedi

بَاب اشْتِمَالِ الصَّمَّاءِ

5819 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ خُبَيْبٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْمُلَامَسَةِ وَالْمُنَابَذَةِ وَعَنْ صَلَاتَيْنِ بَعْدَ الْفَجْرِ حَتَّى تَرْتَفِعَ الشَّمْسُ وَبَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغِيبَ وَأَنْ يَحْتَبِيَ بِالثَّوْبِ الْوَاحِدِ لَيْسَ عَلَى فَرْجِهِ مِنْهُ شَيْءٌ بَيْنَهُ وَبَيْنَ السَّمَاءِ وَأَنْ يَشْتَمِلَ الصَّمَّاءَ

İştimâlıts-Sammâ Giyinişi Babı

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) mülâbeseden (el dokundurma alışverişinden), munâbezeden (birbirine atma suretiyle yapılan alışverişten) nehyetti. İki namazdan da nehy buyurdu: Fecr namazından sonra güneş doğuncaya kadar, ikindi namazından sonra da güneş batmcaya kadar namaz kılmaktan nehy buyurdu. Ve yine insanın bir tek elbise içinde avret yeri üzerinde onunla gök arasında elbiseden hiçbirşey olmayarak (yânı avret yerini örtmeyerek) ihtibâ etmesinden ve iştimâlu's-sammâ giyinişiyle libâsa bürün-mesinden nehy buyurdu

---

5820 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَامِرُ بْنُ سَعْدٍ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ لِبْسَتَيْنِ وَعَنْ بَيْعَتَيْنِ نَهَى عَنْ الْمُلَامَسَةِ وَالْمُنَابَذَةِ فِي الْبَيْعِ وَالْمُلَامَسَةُ لَمْسُ الرَّجُلِ ثَوْبَ الْآخَرِ بِيَدِهِ بِاللَّيْلِ أَوْ بِالنَّهَارِ وَلَا يُقَلِّبُهُ إِلَّا بِذَلِكَ وَالْمُنَابَذَةُ أَنْ يَنْبِذَ الرَّجُلُ إِلَى الرَّجُلِ بِثَوْبِهِ وَيَنْبِذَ الْآخَرُ ثَوْبَهُ وَيَكُونَ ذَلِكَ بَيْعَهُمَا عَنْ غَيْرِ نَظَرٍ وَلَا تَرَاضٍ وَاللِّبْسَتَيْنِ اشْتِمَالُ الصَّمَّاءِ وَالصَّمَّاءُ أَنْ يَجْعَلَ ثَوْبَهُ عَلَى أَحَدِ عَاتِقَيْهِ فَيَبْدُو أَحَدُ شِقَّيْهِ لَيْسَ عَلَيْهِ ثَوْبٌ وَاللِّبْسَةُ الْأُخْرَى احْتِبَاؤُهُ بِثَوْبِهِ وَهُوَ جَالِسٌ لَيْسَ عَلَى فَرْجِهِ مِنْهُ شَيْءٌ

-...Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir:Rasûlullah (S) iki türlü giyinişten ve iki türlü alışverişten nehyetti. Alışverişte mulâme-seden ve munâbezeden nehyetti. Mulâmese, bir kimsenin gece veya gündüz eliyle diğer birinin kumaşına dokunmasıdır. Bu adam o kumaşı alt üst etmez,sâdece böyle el dokundurur. Munâbeze ise bir adamın kendi kumaşını diğer adama doğru atması ve diğer adamın da kendi kumaşını atmasıdır, ve bu atışma, kumaşa bakmaksızın ve aralarında bir rızâlaşma da olmaksızın onların zoraki alışverişleri olur.İki türlü giyinişin biri iştimâlu's-sammâ'dır. "es-Sammâ", insanın sevbini, ihramını iki omuzundan biri üzerine koyması ve iki şıkkından birinin açılması, üzerinde hiçbir sevb bulunmamasıdır. Diğer giyiniş ise insamn büründüğü kumaştan bir parçasını ferci üzerinde bulundurmaksızm, oturur hâlde kendi kumaşıyle ihtibâ etmesi, yânî onu sarınıp bürünmesidir

---

بَاب الِاحْتِبَاءِ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ

5821 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّىاللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ لِبْسَتَيْنِ أَنْ يَحْتَبِيَ الرَّجُلُ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ لَيْسَ عَلَى فَرْجِهِ مِنْهُ شَيْءٌ وَأَنْ يَشْتَمِلَ بِالثَّوْبِ الْوَاحِدِ لَيْسَ عَلَى أَحَدِ شِقَّيْهِ وَعَنْ الْمُلَامَسَةِ وَالْمُنَابَذَةِ

Bir Tek Kumaş İçinde Sarınıp Bürünmek Babı

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) iki türlü giyinişten (ihtibâ ve istimal giyinişlerinden) nehyetti. İnsanın, büründüğü kumaşın bir parçasını avret yeri üzerinde bulundurmaksızm bir tek kumaşa sarınıp bürünmesinden ve insanın iki şıkktan biri üzerinde birşey bulunmayarak bir tek kumaşla bürünmesinden nehyetti. Bir de mulâmese ve munâbeze sûretleriyle alışveriş yapmaktan nehyetti.

5822 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ قَالَ أَخْبَرَنِي مَخْلَدٌ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ اشْتِمَالِ الصَّمَّاءِ وَأَنْ يَحْتَبِيَ الرَّجُلُ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ لَيْسَ عَلَى فَرْجِهِ مِنْهُ شَيْءٌ

-..... Bize İbn Cureyc haber verip şöyle dedi: Bana İbn Şihâb, Ubeydullah ibn Abdillah'tan; o da Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S) iştimâlu's-sammâ giyinişinden ve insanın, ferci üzerinde birşey yokken bir tek kumaş içinde sarınıp bürünmesinden nehyetmiştir

---

بَاب الْخَمِيصَةِ السَّوْدَاءِ

5823 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ سَعِيدِ بْنِ فُلَانٍ هُوَ عَمْرُو بْنُ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ عَنْ أُمِّ خَالِدٍ بِنْتِ خَالِدٍ أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِثِيَابٍ فِيهَا خَمِيصَةٌ سَوْدَاءُ صَغِيرَةٌ فَقَالَ مَنْ تَرَوْنَ أَنْ نَكْسُوَ هَذِهِ فَسَكَتَ الْقَوْمُ قَالَ ائْتُونِي بِأُمِّ خَالِدٍ فَأُتِيَ بِهَا تُحْمَلُ فَأَخَذَ الْخَمِيصَةَ بِيَدِهِ فَأَلْبَسَهَا وَقَالَ أَبْلِي وَأَخْلِقِي وَكَانَ فِيهَا عَلَمٌ أَخْضَرُ أَوْ أَصْفَرُ فَقَالَ يَا أُمَّ خَالِدٍ هَذَا سَنَاهْ وَسَنَاهْ بِالْحَبَشِيَّةِ حَسَنٌ

Damgalı Siyah Yün Kumaş Babı

-...Bize İshâk ibn Saîd, babası Saîd ibnu Fulân'dan -ki o Amr ibnu Saîd ibni'I-Âs'tır-; o da Hâlid ibnu Saîd'in kızı Ümmü Hâ-lid'den tahdîs etti ki, bu kadın şöyle demiştir: Peygamber(S)'e birçok elbiseler getirilmişti. Bunların içinde bir küçük siyah yün kumaş vardı. Peygamber oradaki topluluğa:

— "Bu küçük siyah yün kumaşı kime giydirelim diye düşünürsünüz?" diye sordu. Topluluk susup cevâb vermedi. Peygamber:

— "Ümmü Hâlid'i bana getirin!" buyurdu. Bunun üzerine Ümmü Hâlid küçük bir kızını taşıyarak huzura getirildi. Peygamber o siyah yün kumaşı eline aldı da onu Ümmü Hâ-lid'e giydirdi. Ve:

— "Sen bunu sağlıkla eskit ve parçala!" buyurdu.

Hamîsa denilen bu yün kumaşta yeşil yâhud san damgalar vardı. Bundan sonra Peygamber (S):

— "Yâ Ümme Hâlid! Bu yün kumaşın alemi (yânî damgası) senehtir senektir!" buyurdu. Bu "Senen" kelimesi Habeşçe olup, "Güzel" ma'nâsmadır

---

5824 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا وَلَدَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ قَالَتْ لِي يَا أَنَسُ انْظُرْ هَذَا الْغُلَامَ فَلَا يُصِيبَنَّ شَيْئًا حَتَّى تَغْدُوَ بِهِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَنِّكُهُ فَغَدَوْتُ بِهِ فَإِذَا هُوَ فِي حَائِطٍ وَعَلَيْهِ خَمِيصَةٌ حُرَيْثِيَّةٌ وَهُوَ يَسِمُ الظَّهْرَ الَّذِي قَدِمَ عَلَيْهِ فِي الْفَتْحِ

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Annem Ümmü Suleym, kardeşim Abdullah ibn Ebî Talha'yı doğurduğu zaman bana:

— Yâ Enes! Şu oğlana bak! Sakın ona zarar verecek hiçbirşey isabet ettirmeden, Peygamber'in yanına götür, Peygamber onun damağını çiğnemle ovuşturur, dedi.Bunun üzerine ben çocuğu Peygamber(S)'e getirdim. O sırada Peygamber bir hurmalık içinde bulunuyordu, üzerinde hureysiyye denilen yün kumaş vardı. Peygamber (S) fetih zamanında kendisine gelmiş olan yük develerim damgalamakla meşgul oluyordu

---

بَاب ثِيَابِ الْخُضْرِ

5825 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ أَخْبَرَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ أَنَّ رِفَاعَةَ طَلَّقَ امْرَأَتَهُ فَتَزَوَّجَهَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الزَّبِيرِ الْقُرَظِيُّ قَالَتْ عَائِشَةُ وَعَلَيْهَا خِمَارٌ أَخْضَرُ فَشَكَتْ إِلَيْهَا وَأَرَتْهَا خُضْرَةً بِجِلْدِهَا فَلَمَّا جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنِّسَاءُ يَنْصُرُ بَعْضُهُنَّ بَعْضًا قَالَتْ عَائِشَةُ مَا رَأَيْتُ مِثْلَ مَا يَلْقَى الْمُؤْمِنَاتُ لَجِلْدُهَا أَشَدُّ خُضْرَةً مِنْ ثَوْبِهَا قَالَ وَسَمِعَ أَنَّهَا قَدْ أَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ وَمَعَهُ ابْنَانِ لَهُ مِنْ غَيْرِهَا قَالَتْ وَاللَّهِ مَا لِي إِلَيْهِ مِنْ ذَنْبٍ إِلَّا أَنَّ مَا مَعَهُ لَيْسَ بِأَغْنَى عَنِّي مِنْ هَذِهِ وَأَخَذَتْ هُدْبَةً مِنْ ثَوْبِهَا فَقَالَ كَذَبَتْ وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي لَأَنْفُضُهَا نَفْضَ الْأَدِيمِ وَلَكِنَّهَا نَاشِزٌ تُرِيدُ رِفَاعَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنْ كَانَ ذَلِكِ لَمْ تَحِلِّي لَهُ أَوْ لَمْ تَصْلُحِي لَهُ حَتَّى يَذُوقَ مِنْ عُسَيْلَتِكِ قَالَ وَأَبْصَرَ مَعَهُ ابْنَيْنِ لَهُ فَقَالَ بَنُوكَ هَؤُلَاءِ قَالَ نَعَمْ قَالَ هَذَا الَّذِي تَزْعُمِينَ مَا تَزْعُمِينَ فَوَاللَّهِ لَهُمْ أَشْبَهُ بِهِ مِنْ الْغُرَابِ بِالْغُرَابِ

Yeşil Elbiseler Babı

-...Bize Eyyûb es-Sahtıyânî, İkrime'den şöyle haber verdi:Rifâa karısını (Temime bintu Vehb'i) boşadı. Sonra o kadınla Abdur-rahmân ibnu'z-Zubeyr el-Kurazî evlendi.Âişe dedi ki: Bu kadının üzerinde yeşil bir baş örtüsü vardı. Ben Âişe'ye geldi de kocası Abdurrahmân'dan şikâyet edip derd yandı ve cildi üzerinde (döğmeden meydana gelmiş) yeşil bir lekeyi gösterdi. Nihayet Rasûlullah gelince -İkrime: Kadınlar, birbirlerine yardım ederler, dedi Âişe:
— Yâ Rasûlallah! Ben mü'min kadınların karşılaşmakta oldukları böylesine meşakkat görmedim.Vallahi bu kadının cildi, üzerindeki örtüden daha yeşildir, dedi.İkrime dedi ki: Kadının kocası, kadının Rasûlullah'a gidip şikâyet ettiğini işitti de, o da Peygamber'e geldi. Beraberinde başka kadından doğma iki oğlu da vardı. Karısı Temime:
— Vallahi (yâ Rasûlallah) benim ona karşı beni döğmesine sebeb olacak hiçbir günâhım yoktur.Ancak ondaki cinsiyet âleti şu elbise saçağı gibi gevşek olduğundan, benim şehvetimi gideremiyor,dedi ve elbisenin kenarında dokunmamış vaziyette sarkmakta olan bir saçağı tuttu (gevşekliği gösterdi). Bunun üzerine kocası Abdurrahmân:
— Vallahi yalan söyledi yâ Rasûlallah! Muhakkak ki, ben onu deri silker gibi silkeliyorum {yânı cima kuvvetim kemâlindedir), fakat o benimle cinsî münâsebet yapmaktan çekiniyor, (eski kocası) Rifâa'yı istiyor! dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (S) kadına:
— "İş böyle ise, sen Rifâa'ya halâl olmazsın -yâhud: Sen ona elverişli olmazsın-; tâ bu kocan Abdurrahmân senin balağından tadıncaya kadar!" buyurdu.İkrime dedi ki: Rasûlullah, Abdurrahmân'm beraberindeki iki oğlana baktı da:
— "Bunlar senin oğulların mı?" diye sordu. Abdurrahmân:
— Evet, dedi.Rasûlullah, kadına:
— "Kocanın iktidarsızlığından iddia edegeldiğin iddia işte budur! Allah'a yemin ederim ki, Abdurrahmân'm bu çocuklara benzerliği, karganın kargaya benzerliğinden daha açıktır!" buyurdu

---

بَاب الثِّيَابِ الْبِيضِ

5826 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْحَنْظَلِيُّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ قَالَ رَأَيْتُ بِشِمَالِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيَمِينِهِ رَجُلَيْنِ عَلَيْهِمَا ثِيَابٌ بِيضٌ يَوْمَ أُحُدٍ مَا رَأَيْتُهُمَا قَبْلُ وَلَا بَعْدُ

Beyaz Elbiseler Babı

-... Sa'd ibn Ebî Vakkaas (R): Ben Uhud harbinde Peygamber(S)'in solunda ve sağında iki adam gördüm ki, üzerlerinde beyaz elbiseler vardı. Bu iki kişiyi ben Uhud harbinden önce de sonar da görmedim, demiştir

---

5827 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ الْحُسَيْنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ يَعْمَرَ حَدَّثَهُ أَنَّ أَبَا الْأَسْوَدِ الدُّؤَلِيَّ حَدَّثَهُ أَنَّ أَبَا ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهِ ثَوْبٌ أَبْيَضُ وَهُوَ نَائِمٌ ثُمَّ أَتَيْتُهُ وَقَدْ اسْتَيْقَظَ فَقَالَ مَا مِنْ عَبْدٍ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ثُمَّ مَاتَ عَلَى ذَلِكَ إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ قُلْتُ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قَالَ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قُلْتُ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قَالَ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قُلْتُ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قَالَ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ عَلَى رَغْمِ أَنْفِ أَبِي ذَرٍّ وَكَانَ أَبُو ذَرٍّ إِذَا حَدَّثَ بِهَذَا قَالَ وَإِنْ رَغِمَ أَنْفُ أَبِي ذَرٍّ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ هَذَا عِنْدَ الْمَوْتِ أَوْ قَبْلَهُ إِذَا تَابَ وَنَدِمَ وَقَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ غُفِرَ لَهُ

-...Ebû'l-Esved ed-Dîlî tahdîs etmiştir. Ona da Ebû Zerr (R) tahdîs edip şöyle demiştir: Ben bir kerresinde Peygamber(S)'e ziyarete geldim; O, üzerinde beyaz bir elbise olduğu hâlde uyuyordu. (Döndüm) sonra yine geldim. Bu defa uyanmıştı. Peygamber:
— "La ilahe ille'llâh deyip de sonra bu ikrar ve îmân üzerine vefat eden her kul muhakkak cennete girecektir!" buyurdu. Ben:
— O kul zina etse, hırsızlık yapsa da mı? diye sordum.O:
— "Zina etse de, hırsızlık yapsa da girecektir" buyurdu. Ben:
— Zina etse de, hırsızlık yapsa da mı? diye tekrar sordum. O:
— "Zina etse de, hırsızlık yapsa da!" buyurdu. Ben (üçüncü defa):
— Zina etse de, hırsızlık yapsa da mı? diye sordum. Peygamber:
— "Evet, Ebû Zerr'in burnu toprakta sürünmesine rağmen o kul zina etse de, hırsızlık yapsa da (cennete girecektir)/" buyurdu.Râvî Ebû'l-Esved: Ebû Zerr bu hadîsi her rivayet ettiğinde: "Ebû Zerr'in burnu toprakta sürünmesine rağmen" sözünü söylerdi, dedi.Ebû Abdillah el-Buhârî: Peygamber'in söylediği bu "Lâ ilahe ille'Hâh diyen her kul..." sözü, ancak ölüm sırasında yâhud daha önceden günâhlardan tevbe edip bunlara pişman olduğu ve "La Ilahe ilallâh" dediği zaman mağfiret olunur da cennete girdirilir, dedi

---

بَاب لُبْسِ الْحَرِيرِ وَافْتِرَاشِهِ لِلرِّجَالِ وَقَدْرِ مَا يَجُوزُ مِنْهُ

5828 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عُثْمَانَ النَّهْدِيَّ أَتَانَا كِتَابُ عُمَرَ وَنَحْنُ مَعَ عُتْبَةَ بْنِ فَرْقَدٍ بِأَذْرَبِيجَانَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ الْحَرِيرِ إِلَّا هَكَذَا وَأَشَارَ بِإِصْبَعَيْهِ اللَّتَيْنِ تَلِيَانِ الْإِبْهَامَ قَالَ فِيمَا عَلِمْنَا أَنَّهُ يَعْنِي الْأَعْلَامَ

Erkeklerin İpek Elbise Giymesi Ve İpek Yaygı Edinmelerinin Hükmü);Erkekler İçin Kullanılması Caiz Olacak İpek Mikdârı(Nı Beyân) Bâb1

-...Bize Şu'be tahdîs etti. Bize Katâde tahdîs edip şöyle dedi: Ben Ebû Usmân en-Nehdî'den işittim, şöyle dedi: Biz (Cezire fetihlerinde Umer'in kumandanı olan) Utbe ibnu Ferkad'ın maiyyetinde Ezrabîcân'da bulunurken bize Umer ibnu'l-Hattâb'm mektubu geldi (içinde şu da vardı):Rasûlullah (S) hâlis ipek elbise giymekten nehyetmiştir. Yalnız baş parmağı yanındaki iki parrnağıyle (şehâdet ve orta parmaklanyle) işaret ederek: "Şu kadarı müstesna" demiştir. Râvî Ebû Usmân en-Nehdî: Bizim bildiğimize göre, Rasûlullah bu işaretiyle (libâsın iki parmak mikdân ipek) alâmetlerini kasdet-mektedir, demiştir.

5829 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ كَتَبَ إِلَيْنَا عُمَرُ وَنَحْنُ بِأَذْرَبِيجَانَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ لُبْسِ الْحَرِيرِ إِلَّا هَكَذَا وَصَفَّ لَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِصْبَعَيْهِ وَرَفَعَ زُهَيْرٌ الْوُسْطَى وَالسَّبَّابَةَ

-...Bize Âsim tahdîs etti ki, Ebû Usmân en-Nehdî şöyle demiştir: Bizler, Ezrabîcân'da bulunduğumuz sırada Umer bize mek-tûb yazdı (içinde şu hadîs de vardı): Peygamber (S) ipek elbise giymekten nehyetmiştir. Ancak şu kadarı müstesnadır: Peygamber bize parmaklarını dizip gösterdi.Râvî Zuheyr, orta parmak ile şehâdet parmağını dikip göstermiştir.

5830 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ كُنَّا مَعَ عُتْبَةَ فَكَتَبَ إِلَيْهِ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يُلْبَسُ الْحَرِيرُ فِي الدُّنْيَا إِلَّا لَمْ يُلْبَسْ فِي الْآخِرَةِ مِنْهُ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو عُثْمَانَ وَأَشَارَ أَبُو عُثْمَانَ بِإِصْبَعَيْهِ الْمُسَبِّحَةِ وَالْوُسْطَى

-... Bize Yahya ibn Saîd el-Kattân, et-Teymî Süleyman ibn Tarhân'dan tahdîs etti ki, Ebû Usmân en-Nehdî şöyle demiştir: Bizler (Ezrabîcân'da) Utbe ibn Ferkad'ın maiyyetinde idik. Umer (R), kumandan Utbe'ye şunu yazdı: Peygamber (S): "Dünyâda hâlis ipek giyilmez,' giyilirse âhirette ondan birşey giyilmez" buyurdu.Bize babam Süleyman et-Teymî tahdîs etti. Bize Ebû Usmân tahdîs etti ve Ebû Usmân müsebbiha ve orta parmaklanyle işaret edip gösterdi

---

5831 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ كَانَ حُذَيْفَةُ بِالْمَدَائِنِ فَاسْتَسْقَى فَأَتَاهُ دِهْقَانٌ بِمَاءٍ فِي إِنَاءٍ مِنْ فِضَّةٍ فَرَمَاهُ بِهِ وَقَالَ إِنِّي لَمْ أَرْمِهِ إِلَّا أَنِّي نَهَيْتُهُ فَلَمْ يَنْتَهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الذَّهَبُ وَالْفِضَّةُ وَالْحَرِيرُ وَالدِّيبَاجُ هِيَ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَكُمْ فِي الْآخِرَةِ

-...Abdurrahmân ibn Ebî Leylâ şöyle demiştir: Huzeyfe Medâin şehrinde idi, içmek için su istedi. Ona Dihkaan, yânî oranın büyük bir adamı gümüş bir kap içinde su getirdi. Huzeyfe bardağı alıp sahibine fırlattı. Ve:
— Ben bunu ona ilk defa atmadım. Şu kadar ki, ben onu gümüş bardakla su vermekten nehyetmiştim, fakat o bundan vazgeçmedi. Rasûlullah (S): "Altın, gümüş, ipek, dîbâc; bunlar dünyâda onlara âid zînet, âhirette ise sizindir" buyurdu, dedi

---

5832 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ شُعْبَةُ فَقُلْتُ أَعَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ شَدِيدًا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَنْ لَبِسَ الْحَرِيرَ فِي الدُّنْيَا فَلَنْ يَلْبَسَهُ فِي الْآخِرَةِ

-...Bize Şu'be tahdîs etti. Bize Abdulazîz ibnu Suheyb tahdîs edip şöyle dedi: Ben Enes ibn MâhVten işittim. Şu'be dedi ki: Ben Abdulazîz ibn Suheyb'e:
— Enes bunu Peygamber(S)'den mi rivayet etti? diye sordum. Abdulazîz şiddetli olarak:
— Peygamber(S)'den: "Her kim dünyâda hâlis ipeği giyerse, âhirette onu asla giyemeyecektir"buyurdu, dedi.

5833 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ الزُّبَيْرِ يَخْطُبُ يَقُولُ قَالَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ لَبِسَ الْحَرِيرَ فِي الدُّنْيَا لَمْ يَلْبَسْهُ فِي الْآخِرَةِ

-...Bize Hammâd ibn Zeyd tahdîs etti. Sabit el-Bunânî şöyle demiştir: Ben Abdullah ibnu'zZubeyr'den işittim, hutbe yaparken Mu-hammed (S): "Her kim ipeği dünyâda giyerse, onu âhirette giymez" buyurdu, diyordu.

5834 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي ذِبْيَانَ خَلِيفَةَ بْنِ كَعْبٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ الزُّبَيْرِ يَقُولُ سَمِعْتُ عُمَرَ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ لَبِسَ الْحَرِيرَ فِي الدُّنْيَا لَمْ يَلْبَسْهُ فِي الْآخِرَةِ وَقَالَ أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ يَزِيدَ قَالَتْ مُعَاذَةُ أَخْبَرَتْنِي أُمُّ عَمْرٍو بِنْتُ عَبْدِ اللَّهِ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ سَمِعَ عُمَرَ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ

-...Bize Şu'be haber verdi ki, Ebû Zubyân Halîfe ibn Ka'b şöyle demiştir: Ben Abdullah ibnu'z-Zubeyr'den işittim, şöyle diyordu: Ben Umer ibnu'l-Hattâb'dan işittim, şöyle diyordu:Peygamber (S): "Her kim dünyâda hâlis ipek giyerse, onu âhireîte giymez" buyurdu. (Buhârî dedi ki:) Ve bize Ebû Ma'mer söyledi: Bize Abdu'l-vâris, Yezîd ed-Dab'î'den tahdîs etti. Abdullah el-Adevî'nin kızı Muâze şöyle demiştir: Bana Abdullah ibnu'z-Zubeyrin kızı Ümmü Amr haber verip şöyle dedi: Ben Abdullah ibnu'z-Zubeyr'den işittim, o da Umer'-den işitti; Umer de Peygamber(S)'den işitti.

5835 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حِطَّانَ قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ عَنْ الْحَرِيرِ فَقَالَتْ ائْتِ ابْنَ عَبَّاسٍ فَسَلْهُ قَالَ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ سَلْ ابْنَ عُمَرَ قَالَ فَسَأَلْتُ ابْنَ عُمَرَ فَقَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو حَفْصٍ يَعْنِي عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّمَا يَلْبَسُ الْحَرِيرَ فِي الدُّنْيَا مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ فِي الْآخِرَةِ فَقُلْتُ صَدَقَ وَمَا كَذَبَ أَبُو حَفْصٍ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا حَرْبٌ عَنْ يَحْيَى حَدَّثَنِي عِمْرَانُ وَقَصَّ الْحَدِيثَ

-...Bize Alî ibnu'l-Mübârek, Yahya ibn Ebî Kesîr'den tahdîs etti. îmrân ibnu Hıttân şöyle demiştir: Ben Âişe'ye ipekten sordum. Âişe:
— İbn Abbâs'a git, ona sor, dedi.
İmrân dedi ki: Ben İbn Abbâs'a gidip ona da sordum. O da bana: :
— İbn Umer'e sor, dedi.
îmrân dedi ki: Ben de gidip İbn Umer'e sordum. İbn Umer şöyle dedi:
— Bana Ebû Hafs, yânı Umer ibnu'l-Hattâb haber verdi ki, Rasulullah (S): "Dünyâda ipeği ancak, âhirette nasibi olmayan kimse giyer! ‟ buyurmuştur.
— Ebû Hafs doğru söyledi, Rasûlullah üzerine yalan söylemedi, dedim.
Abdullah ibnu Recâ da şöyle dedi: Bize Cerîr, Yahya'dan tahdîs etti: Bana İmrân tahdîs edip, bu hadîsi senediyle anlattı

بَاب مَسِّ الْحَرِيرِ مِنْ غَيْرِ لُبْسٍ وَيُرْوَى فِيهِ عَنْ الزُّبَيْدِيِّ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

5836 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أُهْدِيَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَوْبُ حَرِيرٍ فَجَعَلْنَا نَلْمُسُهُ وَنَتَعَجَّبُ مِنْهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَعْجَبُونَ مِنْ هَذَا قُلْنَا نَعَمْ قَالَ مَنَادِيلُ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنْ هَذَا

İpek Kumaşı Giymeksîzin Eliyle Dokunan Kimse Bâbî
İpek kumaşa dokunmak hakkında ez-ZubeydFden; o da ez-Zuhrî'den; o da Enes'ten; o da Peygamber (S)'den olmak üzere bir hadîs rivayet ediliyor.
-... el-Berâ' ibn Âzib (R) şöyle demiştir: Peygamber'e bir ipek kumaş hediye edildi de bizler hemen ona ellerimizle dokunmaya ve onun güzelliğine hayret etmeye başladık. Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Sizler buna hayret mi ediyorsunuz?" buyurdu. Biz:
— Evet (çok beğendik), dedik. Peygamber:
— "Sa'd ibn Muâz'ın cennetteki mendilleri bundan daha hayırlıdır!" buyurdu

بَاب افْتِرَاشِ الْحَرِيرِ وَقَالَ عَبِيدَةُ هُوَ كَلُبْسِهِ

5837 - حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَانَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نَشْرَبَ فِي آنِيَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَأَنْ نَأْكُلَ فِيهَا وَعَنْ لُبْسِ الْحَرِيرِ وَالدِّيبَاجِ وَأَنْ نَجْلِسَ عَلَيْهِ

İpek Yaygı Edinme(Nin Hükmü) Babı
Abîde ibn Artır es-Selmânî: İpek yaygı edinmek, giyilmesi gibidir, demiştir
-...Cerîr ibn Hazım tahdîs edip şöyle demiştir: Ben Yesâr ibn Ebî Necîh'ten işittim; o da Mucâhid'den; o da Abdurrahmân ib-nu Ebî Leylâ'dan ki, Huzeyfe (R): Peygamber (S) bizleri altın ve gümüş kaplardan içmemizi, bu kaplar içinde yemek yememizi nehyetti ve yine harîr ve dîbâc denilen hâlis ipek kumaşları giymekten ve bunların üzerine oturmamızdan da nehyetti, demiştir

---

بَاب لُبْسِ الْقَسِّيِّ وَقَالَ عَاصِمٌ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ قُلْتُ لِعَلِيٍّ مَا الْقَسِّيَّةُ قَالَ ثِيَابٌ أَتَتْنَا مِنْ الشَّأْمِ أَوْ مِنْ مِصْرَ مُضَلَّعَةٌ فِيهَا حَرِيرٌ وَفِيهَا أَمْثَالُ الْأُتْرُنْجِ وَالْمِيثَرَةُ كَانَتْ النِّسَاءُ تَصْنَعُهُ لِبُعُولَتِهِنَّ مِثْلَ الْقَطَائِفِ يُصَفِّرْنَهَا وَقَالَ جَرِيرٌ عَنْ يَزِيدَ فِي حَدِيثِهِ الْقَسِّيَّةُ ثِيَابٌ مُضَلَّعَةٌ يُجَاءُ بِهَا مِنْ مِصْرَ فِيهَا الْحَرِيرُ وَالْمِيثَرَةُ جُلُودُ السِّبَاعِ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ عَاصِمٌ أَكْثَرُ وَأَصَحُّ فِي الْمِيثَرَةِ

Kassî (Denilen İpek Kumaş) Giymek Babı
Asım ibn Kuleyb, Ebû Burde'den söyledi ki, o şöyle demiştir: Ben Alî ibn Ebî Tâlib'e: "el-Kassıyye" nedir? diye sordum. Alî: O bize Şam'dan yâhud Mısır'dan gelen ipek kumaşlardır ki, bunlar bâzı yeri dokunup, bâzı yeri bırakılarak kaburga kemikleri tarzında aralık aralık dokunmuşlardır. Bunlarda ipek vardır ve yine bunlarda turunç gibi yol yol kalın çitâreler vardır. "el-Miysere"(yânî eyer, semer ve palan minderleri) ise, kadınların kocaları için yapmakta oldukları kadifeler gibi şeylerdir; onları sarartırlar -yâhud: Onları "semerlerin üzerlerine koymak için suffa gibi yaparlar-, dedi.Cerîr ibn Abdilhamîd de Yezîd ibn Ebî Ziyâd'dan « aldığı hadîsinde şöyle demiştir: "el-Kassıyye", kaburga ', kemikleri gibi yol yol dokunmuş kumaşlardır ki, .- bunlar Mısır'dan getirilir,içlerinde has ipek vardır. "el-Miysere" ise yaban hayvanların derileridir. Ebû Abdillah el-Buhârî:Rivayeti zikredilen bu Asım ibn Kuleyb'in rivayetinin yollan daha çok ve "Miysere"nin tefsîrinde (Cerîr'in canavar postlarıdır şeklindeki tefsirinden) daha sahihtir, dedi

---

5838 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَشْعَثَ بْنِ أَبِي الشَّعْثَاءِ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ سُوَيْدِ بْنِ مُقَرِّنٍ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ نَهَانَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْمَيَاثِرِ الْحُمْرِ وَالْقَسِّيِّ

-.....Buradaki senedde de el-Berâ' ibnÂzib (R): Peygamber (S) bizleri kırmızı ipek altlıklardan ve kassî denilen ipekli kumaştan nehyetti, demiştir

---

بَاب مَا يُرَخَّصُ لِلرِّجَالِ مِنْ الْحَرِيرِ لِلْحِكَّةِ

5839 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ رَخَّصَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلزُّبَيْرِ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ فِي لُبْسِ الْحَرِيرِ لِحِكَّةٍ بِهِمَا

Kaşıntılı Hastalık Sebebiyle Erkeklere İpekli Kumaştan Kullanmalarına Ruhsat Verilmesi
-....Bize Şu'be, Katâde'den haber verdi ki, Enes (R): Peygamber (S) Zubeyr ibnu'l-Avvâm ile Abdurrahmân ibn Avf'a (bir seferde) bedenlerinde uyuz hastalığı meydana geldiği için, ipekli gömlekler giymelerine ruhsat verdi, demiştir

---

بَاب الْحَرِيرِ لِلنِّسَاءِ

5840 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ ح و حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ مَيْسَرَةَ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَسَانِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُلَّةً سِيَرَاءَ فَخَرَجْتُ فِيهَا فَرَأَيْتُ الْغَضَبَ فِي وَجْهِهِ فَشَقَّقْتُهَا بَيْنَ نِسَائِي

Kadınlar İçin İpek Elbise (Kullanmanın Cevazı) Babı
-....Alî ibn Ebî Tâlib (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bana hulletu siyerâ denilen yol yol sarı kalemli dokunmuş ipek kumaştan bir takım elbise giydirdi. Müteakiben ben o elbiseyi giyerek dışarı çıktığımda, Peygamber'in yüzünde öfke eseri gördüm. Bunun üzerine ben o takımı kadınlarım arasında yarıp bölüştürdüm

---

5841 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ رَأَى حُلَّةَ سِيَرَاءَ تُبَاعُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ ابْتَعْتَهَا تَلْبَسُهَا لِلْوَفْدِ إِذَا أَتَوْكَ وَالْجُمُعَةِ قَالَ إِنَّمَا يَلْبَسُ هَذِهِ مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ وَأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ بَعْدَ ذَلِكَ إِلَى عُمَرَ حُلَّةَ سِيَرَاءَ حَرِيرٍ كَسَاهَا إِيَّاهُ فَقَالَ عُمَرُ كَسَوْتَنِيهَا وَقَدْ سَمِعْتُكَ تَقُولُ فِيهَا مَا قُلْتَ فَقَالَ إِنَّمَا بَعَثْتُ إِلَيْكَ لِتَبِيعَهَا أَوْ تَكْسُوَهَا

-...Abdullah ibn Umer'den (şöyle demiştir): Umer ibnu'l-Hattâb satılmakta olan hulletu siyerâ ipek bir takım elbise gördü de:
— Yâ Rasûlallah! Keski bunu satın alsan da Sana geldikleri zaman elçiler için ve cumua günleri giysen! dedi. Peygamber (S):
— "Bunu ancak âhiretten nasibi olmayan kimse giyer!" buyurdu. Bundan bir müddet sonra (bunun gibi birçok hülleler geldi de)Peygamber, Umer'e ipekten bir takım elbise gönderdi ve o hülleyi ona hediye etti. Bunun üzerine Umer:
— (Yâ Rasûlallah!) Bunu bana verdin. Hâlbuki ben Sen'den bu ipekli kumaş hakkında daha Önce söylediğin sözleri söylerken işitmi-şimdir, dedi.Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Ben bunu sana (giymen için değil) ancak satman yâhud başka birisine (yânî bir kadına) giydirmen için göndermişimdir" buyurdu

---

5842 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّهُ رَأَى عَلَى أُمِّ كُلْثُومٍ عَلَيْهَا السَّلَام بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُرْدَ حَرِيرٍ سِيَرَاءَ

-... ez-Zuhrî Muhammed ibn Müslim: Enes ibn Mâlik (R) bana Rasûlullah'ın kızı Ümmü Kulsüm aleyhâ's-selâm'ın üzerinde ipek bir siyerâ bürdü gördüğünü haber verdi, demiştir

---

بَاب مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَجَوَّزُ مِنْ اللِّبَاسِ وَالْبُسْطِ

5843 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ حُنَيْنٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَبِثْتُ سَنَةً وَأَنَا أُرِيدُ أَنْ أَسْأَلَ عُمَرَ عَنْ الْمَرْأَتَيْنِ اللَّتَيْنِ تَظَاهَرَتَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَعَلْتُ أَهَابُهُ فَنَزَلَ يَوْمًا مَنْزِلًا فَدَخَلَ الْأَرَاكَ فَلَمَّا خَرَجَ سَأَلْتُهُ فَقَالَ عَائِشَةُ وَحَفْصَةُ ثُمَّ قَالَ كُنَّا فِي الْجَاهِلِيَّةِ لَا نَعُدُّ النِّسَاءَ شَيْئًا فَلَمَّا جَاءَ الْإِسْلَامُ وَذَكَرَهُنَّ اللَّهُ رَأَيْنَا لَهُنَّ بِذَلِكَ عَلَيْنَا حَقًّا مِنْ غَيْرِ أَنْ نُدْخِلَهُنَّ فِي شَيْءٍ مِنْ أُمُورِنَا وَكَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ امْرَأَتِي كَلَامٌ فَأَغْلَظَتْ لِي فَقُلْتُ لَهَا وَإِنَّكِ لَهُنَاكِ قَالَتْ تَقُولُ هَذَا لِي وَابْنَتُكَ تُؤْذِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَيْتُ حَفْصَةَ فَقُلْتُ لَهَا إِنِّي أُحَذِّرُكِ أَنْ تَعْصِي اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَتَقَدَّمْتُ إِلَيْهَا فِي أَذَاهُ فَأَتَيْتُ أُمَّ سَلَمَةَ فَقُلْتُ لَهَا فَقَالَتْ أَعْجَبُ مِنْكَ يَا عُمَرُ قَدْ دَخَلْتَ فِي أُمُورِنَا فَلَمْ يَبْقَ إِلَّا أَنْ تَدْخُلَ بَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَزْوَاجِهِ فَرَدَّدَتْ وَكَانَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ إِذَا غَابَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَشَهِدْتُهُ أَتَيْتُهُ بِمَا يَكُونُ وَإِذَا غِبْتُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَشَهِدَ أَتَانِي بِمَا يَكُونُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ مَنْ حَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ اسْتَقَامَ لَهُ فَلَمْ يَبْقَ إِلَّا مَلِكُ غَسَّانَ بِالشَّأْمِ كُنَّا نَخَافُ أَنْ يَأْتِيَنَا فَمَا شَعَرْتُ إِلَّا بِالْأَنْصَارِيِّ وَهُوَ يَقُولُ إِنَّهُ قَدْ حَدَثَ أَمْرٌ قُلْتُ لَهُ وَمَا هُوَ أَجَاءَ الْغَسَّانِيُّ قَالَ أَعْظَمُ مِنْ ذَاكَ طَلَّقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِسَاءَهُ فَجِئْتُ فَإِذَا الْبُكَاءُ مِنْ حُجَرِهِنَّ كُلِّهَا وَإِذَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ صَعِدَ فِي مَشْرُبَةٍ لَهُ وَعَلَى بَابِ الْمَشْرُبَةِ وَصِيفٌ فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ اسْتَأْذِنْ لِي فَأَذِنَ لِي فَدَخَلْتُ فَإِذَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى حَصِيرٍ قَدْ أَثَّرَ فِي جَنْبِهِ وَتَحْتَ رَأْسِهِ مِرْفَقَةٌ مِنْ أَدَمٍ حَشْوُهَا لِيفٌ وَإِذَا أُهُبٌ مُعَلَّقَةٌ وَقَرَظٌ فَذَكَرْتُ الَّذِي قُلْتُ لِحَفْصَةَ وَأُمِّ سَلَمَةَ وَالَّذِي رَدَّتْ عَلَيَّ أُمُّ سَلَمَةَ فَضَحِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَبِثَ تِسْعًا وَعِشْرِينَ لَيْلَةً ثُمَّ نَزَلَ

Peygamberdin Elbiselerden Ve Yaygılardan (Herhangibir Sınıf Üzerine Kısaltma Ve Darlık Yapmayıp) Dâima Genişlik Gösterir Olduğu Babı

-... Bize Hammâd ibn Zeyd, Yahya ibn Saîd'den; o da Ubeyd ibn Huneyn'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Ben Umer'e, Peygamber(S)'e karşı birbirine yardım etmiş olan (et-Tahrîm:4) o iki kadının kim olduğunu sormak isteyerek bir sene bekledim. Ben onun heybetinden korkuyordum. Nihayet bir gün bir konak yerinde bineğinden indi ve hacetini yerine getirmek için erâk ağaçlarının içine girdi. Oradan çıkınca ben bunu kendisine sordum.

— O iki kadın Âişe ve Hafsa'dır, dedi de sonra şöyle devam etti:

— Bizler Câhiliyet devrinde kadınları birşey saymazdık. Nihayet İslâm Dînî gelip de Allah onları ("Onlarla iyi geçinin" -en Nisa: ıs-diye) zikredince, bizler Allah'ın onları zikretmesiyle onları işlerimizden hiçbirine girdirmeksizin, üzerimizde onlar için hakk olduğunu düşündük. Bir gün benimle zevcem arasında bir söz oldu da kadın bana karşı sert konuştu. Bunun üzerine ben ona:

— Şübhesiz senin yerin şurasıdır, yânı senin bana karşı sert konuşacak cür'etin mi var? dedim.Kadın:

— Sen bana bunu söylüyorsun. Hâlbuki senin kızın Peygamber'e ezâ veriyor, dedi.

Akabinde ben Hafsa'ya geldim de ona:

— Ben seni Allah'a ve Rasûlü'ne âsî olmandan sakındırıyorum, dedim.Ve Peygamber'e ezası hususunda başkalarından evvel ona bu öğüdü verdim. Akabinde Ümmü Seleme'ye gittim, ona da Hafsa'ya söylediğim tarzda söyledim. Ümmü Seleme:

— Sana hayret ediyorum yâ Umer! Bizim işlerimize girdin, hiçbirşey kalmadı da şimdi Rasûlullah ile zevceleri arasına girmen mi kaldı? dedi ve bunu tekrar tekrar söyledi.Ensâr'dan bir komşu adam vardı. O Rasûlullah'tan kaybolduğu, O'nun meclisinde bulunmadığı zaman ben Rasûlullah'm yanında bulunurdum ve ona olan şeylerin haberini getirirdim. Ben Rasûlullah'm meclisinde bulunamadığım zaman o hazır bulunup, Ra-sûlullah'tan (vahy ve benzeri) olan şeyleri bana getirirdi. O sıralarda Rasûlullah'm etrafında bulunan melik ve başkan gibi kimseler hep ' Rasûlullah için doğrulmuş düzelmişlerdi. Düzelmedik yalnız Şam'daki Gassân Meliki kalmıştı.İşte biz Gassân Meliki'nin bize gelip saldırmasından korkar dururduk. Derken bir gün Ensârî komşumun geldiğini hissettim. O:

— Şu muhakkak ki bir iş meydana gelmiştir! diyordu. Ben de ona:

— Nedir o? Gassânî mi geldi? dedim. Ensârî:

— Bundan daha büyük bir iş! Rasûlullah kadınlarını boşamış! dedi.Akabinde ben geldim, bir de gördüm ki, kadınların hücrelerinin hepsinden bir ağlama var!Peygamber ise birkaç basamakla çıkılır meş-rubesine (şerbetlik denilen sekili hücresine) çıkmış,kapısının ününde de siyah uşağı duruyor. Ben ona vardım da:
— Benim için içeri girmeye izin isteyiver! dedim. Peygamber bana izin verdi, yanına girdim. Bir de gördüm ki, Peygamber bir hasır üzerinde bulunuyordu. Üzerine yattığı hasır yan tarafında izler yapmıştı. Başının altında içi lif dolu meşin bir yastık vardı. İçeride asılmış birkaç tane tabaklanmamış hayvan derisi ile deri tabaklamakta kullanılan bir mikdâr karaz ağacı yaprağı vardı. Ben Rasûlullah'a, Hafsa ile Ümmü Seleme'ye söylediklerimi ve Ümmü Seleme'nin bana yaptığı reddiyeyi zikrettim. Rasûlullah güldü. Kendi o yüksek oda içinde yirmidokuz gece ikaamet etti, sonra oradan ailelerinin yanma indi

---

5844 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَتْنِي هِنْدُ بِنْتُ الْحَارِثِ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ اسْتَيْقَظَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ اللَّيْلِ وَهُوَ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مَاذَا أُنْزِلَ اللَّيْلَةَ مِنْ الْفِتْنَةِ مَاذَا أُنْزِلَ مِنْ الْخَزَائِنِ مَنْ يُوقِظُ صَوَاحِبَ الْحُجُرَاتِ كَمْ مِنْ كَاسِيَةٍ فِي الدُّنْيَا عَارِيَةٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ الزُّهْرِيُّ وَكَانَتْ هِنْدٌ لَهَا أَزْرَارٌ فِي كُمَّيْهَا بَيْنَ أَصَابِعِهَا

-... ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Haris kızı Hind haber verdi ki, Ümmü Seleme (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) geceden bir vakitte uyandı da şöyle diyordu:
— "Lâ ilahe ille'llâh! Bu gece ne fitneler indirildi! Ve ne hazîneler de indirildi! Hücrelerin sahibeleri olan kadınları (yânı mü'min-lerin analarını) kim uyandırır? Dünyâda nice giyinik kadınlar vardır ki, kıyamet gününde çıplaktırlar!"ez-Zuhrî: Bu Hind'in geniş elbisesinin iki yeninde, parmaklarının arasında birçok düğmeleri vardı, demiştir

---

بَاب مَا يُدْعَى لِمَنْ لَبِسَ ثَوْبًا جَدِيدًا

5845 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَتْنِي أُمُّ خَالِدٍ بِنْتُ خَالِدٍ قَالَتْ أُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِثِيَابٍ فِيهَا خَمِيصَةٌ سَوْدَاءُ قَالَ مَنْ تَرَوْنَ نَكْسُوهَا هَذِهِ الْخَمِيصَةَ فَأُسْكِتَ الْقَوْمُ قَالَ ائْتُونِي بِأُمِّ خَالِدٍ فَأُتِيَ بِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَلْبَسَنِيهَا بِيَدِهِ وَقَالَ أَبْلِي وَأَخْلِقِي مَرَّتَيْنِ فَجَعَلَ يَنْظُرُ إِلَى عَلَمِ الْخَمِيصَةِ وَيُشِيرُ بِيَدِهِ إِلَيَّ وَيَقُولُ يَا أُمَّ خَالِدٍ هَذَا سَنَا وَيَا أُمَّ خَالِدٍ هَذَا سَنَا وَالسَّنَا بِلِسَانِ الْحَبَشِيَّةِ الْحَسَنُ قَالَ إِسْحَاقُ حَدَّثَتْنِي امْرَأَةٌ مِنْ أَهْلِي أَنَّهَا رَأَتْهُ عَلَى أُمِّ خَالِدٍ

Yeni Bir Elbise Giyen Kimseye Yapılacak Duâ Babı
-....Hâlid ibn Saîd'in kızı Hâlid ibnu'z-Zubeyr'in anası şöyle demiştir: Rasûlullah'a birçok elbiseler getirilmişti. Bunların içinde siyah bir yün elbise vardı. Rasûlullah (S):
— "Bu siyah yün kumaşı kime giydirelim dersiniz?" buyurdu. Oradaki topluluk susturuldu. Rasûlullah:
— "Bana Ümmü Hâlid'i getirin!" buyurdu.
Bunun üzerine ben Peygamber'in yanına getirildim de Peygamber kendi eliyle onu giydirdi. Ve iki kerre:
— "(Kızım bunu sağlıkla) eskit parçala!" diye duâ etti. Peygamber o yün kumaşın damgalarına bakmaya ve eliyle bana işaret ederek:
— "Yâ Ümme Hâlid, bu senadır (yânî güzeldir)/" demeye başladı. "Sena" kelimesi Habeş dilinde "Güzel" demektir. Râvî İshâk ibn Saîd: Bana ehlimden bir kadın "Hamîsa" denilen bu yünlü kumaşı Ümmü Hâlid'in üstünde gördüğünü haber verdi, demiştir

---

بَاب النَّهْيِ عَنْ التَّزَعْفُرِ لِلرِّجَالِ

5846 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَتَزَعْفَرَ الرَّجُلُ

Erkekler İçin Zağferân Sürünme(Nîn Nehyi) Babı
-....Bize Abdulvâris, Abdulazîz ibn Suheyb'den tahdîs etti ki, Enes (R): Peygamber (S) erkeğin zağferân sürünmesini nehyetti, demiştir

---

بَاب الثَّوْبِ الْمُزَعْفَرِ

5847 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَلْبَسَ الْمُحْرِمُ ثَوْبًا مَصْبُوغًا بِوَرْسٍ أَوْ بِزَعْفَرَانٍ

Zağferân Bitkisiyle Boyanmış Elbise(Nin Hükmü) Babı
-...Bize Sufyân ibn Uyeyne, Abdullah ibn Dinar'dan tahdîs etti ki, İbn Umer (R): Peygamber (S) ihrama giren kimsenin vers bitkisiyle yâhud zağferân bitkisiyle boyanmış elbise giymesini nehyetti,demiştir.

بَاب الثَّوْبِ الْأَحْمَرِ

5848 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ سَمِعَ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرْبُوعًا وَقَدْ رَأَيْتُهُ فِي حُلَّةٍ حَمْرَاءَ مَا رَأَيْتُ شَيْئًا أَحْسَنَ مِنْهُ

Kırmızı Elbise Babı
-... Bize Şu'be, Ebû İshâk'tan tahdîs etti. O da el-Berâ(R)'dan şöyle derken işitmiştir:Peygamber (S) uzunla kısa boy arası orta boyda yaratılmıştı. Ben O'nu bir kerresinde kırmızı bir elbise içinde görmüştüm ki, ben O'ndan daha güzel bkşey görmedim

---

بَاب الْمِيثَرَةِ الْحَمْرَاءِ

5849 – حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَشْعَثَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ سُوَيْدِ بْنِ مُقَرِّنٍ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَمَرَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَبْعٍ عِيَادَةِ الْمَرِيضِ وَاتِّبَاعِ الْجَنَائِزِ وَتَشْمِيتِ الْعَاطِسِ وَنَهَانَا عَنْ سَبْعٍ عَنْ لُبْسِ الْحَرِيرِ وَالدِّيبَاجِ وَالْقَسِّيِّ وَالْإِسْتَبْرَقِ وَالْمَيَاثِرِ الْحُمْرِ

Kırmızı İpek Altlık Bâbır
-...el-Berâ (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bizlere yedi şeyi işlememizi emretti: Hasta ziyaretine gitmeyi, cenaze arkasından gitmeyi, aksırana duâ etmeyi.Yine Peygamber bizleri harîr, dîbâc, kassî ve istebrak denilen ipekli kumaşlar giymekten ve kırmızı ipek altlıklar (yâhud üstlükler) kullanmaktan da nehyetti

---

بَاب النِّعَالِ السِّبْتِيَّةِ وَغَيْرِهَا

5850 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ سَعِيدٍ أَبِي مَسْلَمَةَ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسًا أَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي فِي نَعْلَيْهِ قَالَ نَعَمْ

Tabaklanmış Ve Tabaklanmamış Derilerden Yapılan Ayakkabılar (Giyilmesi)
-....Ebû Seleme Saîd el-Ezdî şöyle demiştir: Ben Enes ibn Mâlik(R)'e:
— Peygamber (S) ayağındaki iki ayakkabı ile namaz kılar mıydı? diye sordum. Enes:
— Evet (kılardı), diye cevâb verdi

5851 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ جُرَيْجٍ أَنَّهُ قَالَ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا رَأَيْتُكَ تَصْنَعُ أَرْبَعًا لَمْ أَرَ أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِكَ يَصْنَعُهَا قَالَ مَا هِيَ يَا ابْنَ جُرَيْجٍ قَالَ رَأَيْتُكَ لَا تَمَسُّ مِنْ الْأَرْكَانِ إِلَّا الْيَمَانِيَيْنِ وَرَأَيْتُكَ تَلْبَسُ النِّعَالَ السِّبْتِيَّةَ وَرَأَيْتُكَ تَصْبُغُ بِالصُّفْرَةِ وَرَأَيْتُكَ إِذَا كُنْتَ بِمَكَّةَ أَهَلَّ النَّاسُ إِذَا رَأَوْا الْهِلَالَ وَلَمْ تُهِلَّ أَنْتَ حَتَّى كَانَ يَوْمُ التَّرْوِيَةِ فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ أَمَّا الْأَرْكَانُ فَإِنِّي لَمْ أَرَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمَسُّ إِلَّا الْيَمَانِيَيْنِ وَأَمَّا النِّعَالُ السِّبْتِيَّةُ فَإِنِّي رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَلْبَسُ النِّعَالَ الَّتِي لَيْسَ فِيهَا شَعَرٌ وَيَتَوَضَّأُ فِيهَا فَأَنَا أُحِبُّ أَنْ أَلْبَسَهَا وَأَمَّا الصُّفْرَةُ فَإِنِّي رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصْبُغُ بِهَا فَأَنَا أُحِبُّ أَنْ أَصْبُغَ بِهَا وَأَمَّا الْإِهْلَالُ فَإِنِّي لَمْ أَرَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُهِلُّ حَتَّى تَنْبَعِثَ بِهِ رَاحِلَتُهُ

-... Ubeyd ibn Cureyc, Abdullah ibn Umer(R)'e:
— Arkadaşlarından hiçbirini yapar görmediğim dört şeyi, seni yapıyor görüyorum? dedi.İbn Umer:
— Nedir onlar? Yâ Ubeydallah ibne Cureyc! dedi. İbn Cureyc:
— Seni görüyorum ki, sen Ka'be'nin rükünlerinden el-Haceru'I-Esved ileer-Rüknü'l-Yemânî'den başkasına el sürmüyorsun. Seni görüyorum ki, tabaklanmış deriden yapılmış ayakkabılar giyiyorsun.Seni görüyorum ki, sarı boya kullanıyorsun. Bir de görüyorum, Mekke'de bulunduğun zaman insanlar zu'1-hicce'nin hilâlini gördüklerinde yüksek sesle telbiyeye başladıkları hâlde, sen terviye yânı sekizinci gün girmedikçe telbiyeye başlamıyorsun, demiş. Bunun üzerine Abdullah ibn Umer de ona hitaben şöyle demiştir:
— Ka'be'nin rükünlerine gelince,ben Rasûlullah'ın el-Hacerü'l-Esved ile er-Rüknü'1-Yemânî'den başkasına el sürdüğünü görmedim.Tabaklanmış deriden ayakkabılara gelince, ben Rasûlullah'ın üzeri kılsız (deriden yapılmış) ayakkabılar giyip ayağı içinde iken abdest aldığını gördüm. Onun için ben onları giymeyi severim. Sarı boyaya gelince, Rasûlullah'ın sarı boya ile (elbisesini veya sakalını) boyadığını gördüm. Ben de onun için o boya ile boyamayı severim. Telbiye okumaya gelince, ben RasûIulIah(S)'ıh binek hayvanı Mekke'den Minâ'ya doğru yönelip hareket etmedikçe telbiye ettiğini görmedim

---

5852 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَلْبَسَ الْمُحْرِمُ ثَوْبًا مَصْبُوغًا بِزَعْفَرَانٍ أَوْ وَرْسٍ وَقَالَ مَنْ لَمْ يَجِدْ نَعْلَيْنِ فَلْيَلْبَسْ خُفَّيْنِ وَلْيَقْطَعْهُمَا أَسْفَلَ مِنْ الْكَعْبَيْنِ

-...ibn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) ihrama giren kimsenin zağferânla yâhud vers bitkisiyle boyanmış elbise giymesini nehyetti ve: "İki na'l bulamayan huffeyn giysin ve onları topuklarının altından kessin" buyurdu.

5853 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ إِزَارٌ فَلْيَلْبَسْ السَّرَاوِيلَ وَمَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ نَعْلَانِ فَلْيَلْبَسْ خُفَّيْنِ

-...İbn Abbâs (R): Peygamber (S): "îzârı olmayan kimse don giysin; iki nalı olmayan kimse de huffeyn, yâni iki mest giysin " buyurdu, demiştir

---

بَاب يَبْدَأُ بِالنَّعْلِ الْيُمْنَى

5854 - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَشْعَثُ بْنُ سُلَيْمٍ سَمِعْتُ أَبِي يُحَدِّثُ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ التَّيَمُّنَ فِي طُهُورِهِ وَتَرَجُّلِهِ وَتَنَعُّلِهِ

(Kadın, Erkek) Giymeye Sağ İf Ayakkabı İle Başlar
-....Âişe (R): Peygamber (S) abdest almakta, saçını sakalanı taramakta, ayakkabı giymekte sağdan başlamayı severdi, demiştir

---

بَاب يَنْزِعُ نَعْلَهُ الْيُسْرَى

5855 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا انْتَعَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَبْدَأْ بِالْيَمِينِ وَإِذَا نَزَعَ فَلْيَبْدَأْ بِالشِّمَالِ لِيَكُنْ الْيُمْنَى أَوَّلَهُمَا تُنْعَلُ وَآخِرَهُمَا تُنْزَعُ

İnsan Evvelâ Sol Ayakkabıyı Çıkarır
-...el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur:"Sizin biriniz ayakkabısını giyeceği zaman sağ ayağı ile başlasın; çıkaracağı zaman da sol ayağıyle çıkarmaya başlasın! Bu suretle sağ ayak, giyilen iki ayağın evveli; çıkarılan iki ayağın da sonu olsun!"

بَاب لَا يَمْشِي فِي نَعْلٍ وَاحِدَةٍ

5856 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَمْشِي أَحَدُكُمْ فِي نَعْلٍ وَاحِدَةٍ لِيُحْفِهِمَا جَمِيعًا أَوْ لِيُنْعِلْهُمَا جَمِيعًا

İnsan Bir Tek Ayakkabı İle Yürümez
-...el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah(S): "Sakın sizin biriniz bir tek ayakkabı ile yürümesin! Ya ikisini beraber çıkarsın (çıplak ayakla yürüsün) yâhud ikisini de beraberce giysin!" buyurmuştur

---

بَاب قِبَالَانِ فِي نَعْلٍ وَمَنْ رَأَى قِبَالًا وَاحِدًا وَاسِعًا

5857 - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ نَعْلَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ لَهَا قِبَالَانِ

Bir Ayakkabında İki Tasma Olur Ve Geniş Bir Tasmayı Da Câîz Gören Kimse Babı
-...Bize Katâde, Enes ibn Mâlik(R)'ten: Peygamber(S)'in ayakkabısının iki tasması vardı, diye tahdîs etti.

5858 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ طَهْمَانَ قَالَ خَرَجَ إِلَيْنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ بِنَعْلَيْنِ لَهُمَا قِبَالَانِ فَقَالَ ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ هَذِهِ نَعْلُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Bize İsâ ibn Tahmân haber verip şöyle dedi: Enes ibn Mâlik (R) bize iki ayakkabı çıkardı ki, bunlardan herbirinin iki tasması vardı. Sabit el-Bunânî:
— Bunlar, Peygamber(S)'in ayakkabılarıdır, dedi

بَاب الْقُبَّةِ الْحَمْرَاءِ مِنْ أَدَمٍ

5859 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي قُبَّةٍ حَمْرَاءَ مِنْ أَدَمٍ وَرَأَيْتُ بِلَالًا أَخَذَ وَضُوءَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسُ يَبْتَدِرُونَ الْوَضُوءَ فَمَنْ أَصَابَ مِنْهُ شَيْئًا تَمَسَّحَ بِهِ وَمَنْ لَمْ يُصِبْ مِنْهُ شَيْئًا أَخَذَ مِنْ بَلَلِ يَدِ صَاحِبِهِ

(Tabaklanıp Boyanmış) Deriden Kırmızı Çâtmr Bâbi
-....Ebû Cuhayfe (Vehb ibn Abdillah es-Suvâî-R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'in yanına geldim. Kendisi o sırada kızıl sahtiyandan yapılmış kırmızı bir çadır içinde bulunuyordu. Bilâl'i de gördüm ki, Peygamber'in abdest suyunu alıp getirdi, insanlar o abdest suyunu almaya koşuşuyorlardı.O sudan her kimin eline birşey geçti ise (teberrük için) üzerine sürdü. Ele geçiremeyen ise arkadaşının elindeki ıslaklıktan aldı

5860 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَرْسَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْأَنْصَارِ وَجَمَعَهُمْ فِي قُبَّةٍ مِنْ أَدَمٍ

-....İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Enes ibn Mâlik (R) haber verip Peygamber (S) Ensâr'a haber gönderdi de, onları deriden yapılmış bir çadır içinde topladı, dedi

---

بَاب الْجُلُوسِ عَلَى الْحَصِيرِ وَنَحْوِهِ

5861 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَحْتَجِرُ حَصِيرًا بِاللَّيْلِ فَيُصَلِّي عَلَيْهِ وَيَبْسُطُهُ بِالنَّهَارِ فَيَجْلِسُ عَلَيْهِ فَجَعَلَ النَّاسُ يَثُوبُونَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيُصَلُّونَ بِصَلَاتِهِ حَتَّى كَثُرُوا فَأَقْبَلَ فَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ خُذُوا مِنْ الْأَعْمَالِ مَا تُطِيقُونَ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَمَلُّ حَتَّى تَمَلُّوا وَإِنَّ أَحَبَّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ مَا دَامَ وَإِنْ قَلَّ

Hasır Ve Benzeri Yaygılar Üzerine Oturmak Babı
-....Bize Mu'temir, Ubeydullah'tan; o da Saîd ibn Ebî Saîd'den; o da Ebû Seleme ibn Abdirrahmân'dan; o da Âişe(R)'den şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) geceleyin hasırdan bir hücre edinir, namaz kılar,

gündüzleyin onu yere yayar ve üzerine otururdu. Peygamber böyle nafile namazı kılarken insanlar O'nun namazına uyup namaz kılmaya başladılar, nihayet insanlar çoğaldılar. Bunun üzerine Peygamber yüzünü insanlara döndürdü de:
— "Ey insanlar, amellerden gücünüzün yetişebileceği mikdârı atınız. Çünkü Allah, sizler ibâdetten usanıp bezmedikçe sevâb vermekten bıkmaz- Ve şübhesiz Allah 'a göre amellerin en sevimli olanı, az olsa bile devamlı olanıdır!" buyurdu

---

بَاب الْمُزَرَّرِ بِالذَّهَبِ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ أَنَّ أَبَاهُ مَخْرَمَةَ قَالَ لَهُ يَا بُنَيِّ إِنَّهُ بَلَغَنِي أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدِمَتْ عَلَيْهِ أَقْبِيَةٌ فَهُوَ يَقْسِمُهَا فَاذْهَبْ بِنَا إِلَيْهِ فَذَهَبْنَا فَوَجَدْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَنْزِلِهِ فَقَالَ لِي يَا بُنَيِّ ادْعُ لِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْظَمْتُ ذَلِكَ فَقُلْتُ أَدْعُو لَكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا بُنَيِّ إِنَّهُ لَيْسَ بِجَبَّارٍ فَدَعَوْتُهُ فَخَرَجَ وَعَلَيْهِ قَبَاءٌ مِنْ دِيبَاجٍ مُزَرَّرٌ بِالذَّهَبِ فَقَالَ يَا مَخْرَمَةُ هَذَا خَبَأْنَاهُ لَكَ فَأَعْطَاهُ إِيَّاهُ

(Yakaları Ve Yenleri) Alttn Düğmelerle Bağlanmış Elbise Babı
Ve el-Leys şöyle dedi:Bana Abdullah ibnu Muleyke, Mısver ibn Mahrame'den tahdîs etti ki, babası Mahrame ona:
— Ey oğulcuğum! Peygamber'e bir çok kaftanlar geldiği, O'nun da bunları taksim ediyor olduğu haberi bana ulaştı. Haydi Peygamberin yanına beraber gidelim, demiştir.Mısver dedi ki: Bunun üzerine biz gittik ve Peygamber'i evinde bulduk. Babam bana:
— Ey oğulcuğum! Peygamber'i bana çağır! dedi.Ben Peygamber'i çağırmayı ağır buldum da Rasûlullah'ı senin yanına mı çağırayım? dedim. Babam tekrar bana:
— Ey oğulcuğum! (Haydi çağır!) Çünkü O bir cebbar değildir, dedi.Bunun üzerine ben Rasûlullah(S)'i çağırdım. Rasûlullah, omuzlarında altın düğmelerle düğmelenip sağlamlaştırılmış dîbâcdan bir kaftan olduğu hâlde dışarı çıktı ve:
— "Yâ Mahrame! Bu, senin için saklamış olduğum kaftandır!" buyurdu da, o kaftanı Mahrame'ye verdi

---

بَاب خَوَاتِيمِ الذَّهَبِ

5863 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَشْعَثُ بْنُ سُلَيْمٍ قَالَ سَمِعْتُ مُعَاوِيَةَ بْنَ سُوَيْدِ بْنِ مُقَرِّنٍ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ نَهَانَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ سَبْعٍ نَهَانَا عَنْ خَاتَمِ الذَّهَبِ أَوْ قَالَ حَلْقَةِ الذَّهَبِ وَعَنْ الْحَرِيرِ وَالْإِسْتَبْرَقِ وَالدِّيبَاجِ وَالْمِيثَرَةِ الْحَمْرَاءِ وَالْقَسِّيِّ وَآنِيَةِ الْفِضَّةِ وَأَمَرَنَا بِسَبْعٍ بِعِيَادَةِ الْمَرِيضِ وَاتِّبَاعِ الْجَنَائِزِ وَتَشْمِيتِ الْعَاطِسِ وَرَدِّ السَّلَامِ وَإِجَابَةِ الدَّاعِي وَإِبْرَارِ الْمُقْسِمِ وَنَصْرِ الْمَظْلُومِ

Altın Yüzükler (Takmanın Hükmüm Beyân) Babı
-...Bize Eş'as ibn Suleym tahdîs edip şöyle dedi: Ben Muâviye ibn Suveyd ibn Mukarrin'den işittim, şöyle dedi: Ben el-Berâ ibn Âzib'den işittim. Allah ikisinden de razı olsun, şöyle diyordu:Peygamber (S) bizleri yedi şeyi işlemekten nehyetti: Altın yüzük takmaktan -râvî: Yâhud altın halka takmaktan, dedi-, harîr, istebrak, dîbâc denilen ipekli kumaşları kullanmaktan, kırmızı ipek altlık kullanmaktan, kassî denilen ipekli kumaşı kullanmaktan ve gümüş kaplar kullanmaktan nehyetti. Yine Peygamber bize şu yedi şeyi işlememizi emretti: Hasta ziyareti yapmayı, cenazelerin ardından gitmeyi, aksı-rana -{"YerhamukeHlâhu = Allah sana merhamet eylesin!" diye)-duâ etmeyi, verilen selâmı alıp karşılamayı, da'vet edene icabet etmeyi, yemîn edenin yeminini kabul etmeyi ve zulme uğramışa yardım etmeyi emreyledi

---

5864 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ النَّضْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ بَشِيرِ بْنِ نَهِيكٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ نَهَى عَنْ خَاتَمِ الذَّهَبِ وَقَالَ عَمْرٌو أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ سَمِعَ النَّضْرَ سَمِعَ بَشِيرًا مِثْلَهُ

-.......Bize Şu'be, Katâde'den; o daNadr ibnEnes'ten; o da Beşîr ibn Nehîk'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) altın yüzük takınmadan nehyetmiştir.

5865 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اتَّخَذَ خَاتَمًا مِنْ ذَهَبٍ وَجَعَلَ فَصَّهُ مِمَّا يَلِي كَفَّهُ فَاتَّخَذَهُ النَّاسُ فَرَمَى بِهِ وَاتَّخَذَ خَاتَمًا مِنْ وَرِقٍ أَوْ فِضَّةٍ

-...Ubeydullah tahdîs edip şöyle dedi: Bana Nâfı', Abdullah ibn Umer(R)'den şöyle tahdîs etti:Rasûlullah (S) evvelâ altından bir mühür yüzük edindi. Bunu takındığı zaman yazılı kaşını avucunun içine alırdı. Rasülullah'ın elinde bunu görünce insanlar da altın yüzük edinmeye giriştiler. Bunun üzerine Rasûlullah kendi altın mühür yüzüğünü attı ve gümüşten bir mühür yüzük edindi

---

بَاب خَاتَمِ الْفِضَّةِ

5866 – حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اتَّخَذَ خَاتَمًا مِنْ ذَهَبٍ أَوْ فِضَّةٍ وَجَعَلَ فَصَّهُ مِمَّا يَلِي كَفَّهُ وَنَقَشَ فِيهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ فَاتَّخَذَ النَّاسُ مِثْلَهُ فَلَمَّا رَآهُمْ قَدْ اتَّخَذُوهَا رَمَى بِهِ وَقَالَ لَا أَلْبَسُهُ أَبَدًا ثُمَّ اتَّخَذَ خَاتَمًا مِنْ فِضَّةٍ فَاتَّخَذَ النَّاسُ خَوَاتِيمَ الْفِضَّةِ قَالَ ابْنُ عُمَرَ فَلَبِسَ الْخَاتَمَ بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ ثُمَّ عُمَرُ ثُمَّ عُثْمَانُ حَتَّى وَقَعَ مِنْ عُثْمَانَ فِي بِئْرِ أَرِيسَ

Gümüş Yüzük Takma(Nın Cevazı) Babı

-...Bize Ubeydullah, Nâfi'den; o da İbn Umer(R)'den şöyle tahdîs etti: Rasûlullah (S) evvelâ altından bir mühür yüzük edindi. Onu takındığı zaman yazılı kaşım avucunun içine gelen tarafa kordu.Rasûlullah bu mühür yüzüğün kaşına "Muhammedun Rasûlul-lâhi = Muhammed Allah'ın elçisidir"cümlesini nakşettir misti. İnsanlar da O'nun gibi yüzük edindiler. Rasûlullah halkın da altın yüzükler edinmiş olduklarını görünce kendi altın mühür yüzüğünü çıkarıp attı ve:

— "Ben bu altın mühür yüzüğü ebediyyen takınmam" buyurdu.Bundan sonra gümüşten bir mühür yüzük edindi. İnsanlar da gümüşten yüzükler edindiler.İbn Umer: Bu gümüşten mühür yüzüğü Peygamber'den sonra Ebû Bekr, sonra Umer, sonra Usmân taktı. Nihayet Usmân'ın elinden Erîs Kuyusu'nun içine düştü, demişti

---

5867 – بَاب حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَلْبَسُ خَاتَمًا مِنْ ذَهَبٍ فَنَبَذَهُ فَقَالَ لَا أَلْبَسُهُ أَبَدًا فَنَبَذَ النَّاسُ خَوَاتِيمَهُمْ

-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) altından bir mühür yüzük takardı.Bir gün onu çıkarıp attı da:

— "Ben bunu ebediyyen takmam!" buyurdu.Bunun üzerine parmaklarına altın yüzük takmış olan insanlar da kendi yüzüklerini çıkarıp attılar

---

5868 - حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ رَأَى فِي يَدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاتَمًا مِنْ وَرِقٍ يَوْمًا وَاحِدًا ثُمَّ إِنَّ النَّاسَ اصْطَنَعُوا الْخَوَاتِيمَ مِنْ وَرِقٍ وَلَبِسُوهَا فَطَرَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاتَمَهُ فَطَرَحَ النَّاسُ خَوَاتِيمَهُمْ تَابَعَهُ إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ وَزِيَادٌ وَشُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ ابْنُ مُسَافِرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ أُرَى خَاتَمًا مِنْ وَرِقٍ

-...Bize el-Leys, Yûnus'tan tahdîs etti ki, İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Enes ibn Mâlik (R)tahdîs etti ki, kendisi bir gün Ra-sûluilah'ın elinde gümüşten.yapılmış bir mühür yüzük gördü.(Enes dedi ki:) Bundan sonra bunu gören insanlar da kendilerine gümüşten yüzükler yaptırıp bunları parmaklarına taktılar. Bunun üzerine Rasûlullah (S) kendi parmağındaki mühür yüzüğünü çıkarıp attı. Akabinde insanlar da parmaklarındaki yüzükleri çıkarıp attılar.Bu hadîsi ez-Zuhrî'den (yakın lafızlarla) rivayet etmekte Yûnus'a İbrâhîm ibn Sa'd, Ziyâd, Şuayb ibn Ebî Hamza mutâbaat ettiler.İbnu Musâfir, ez-Zuhrî'den yaptığı rivayetinde "Enes gümüşten bir yüzük gösterdi" şeklinde söylemiştir.

بَاب فَصِّ الْخَاتَمِ

5869 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ أَخْبَرَنَا حُمَيْدٌ قَالَ سُئِلَ أَنَسٌ هَلْ اتَّخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاتَمًا قَالَ أَخَّرَ لَيْلَةً صَلَاةَ الْعِشَاءِ إِلَى شَطْرِ اللَّيْلِ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى وَبِيصِ خَاتَمِهِ قَالَ إِنَّ النَّاسَ قَدْ صَلَّوْا وَنَامُوا وَإِنَّكُمْ لَمْ تَزَالُوا فِي صَلَاةٍ مَا انْتَظَرْتُمُوهَا

Mühür Yüzüğün Kaşı Babı
-...Bize Humeyd et-TavîI haber verip şöyle dedi: Enes ibn Mâlik'e:
— Peygamber (S) bir mühür yüzük edindi mi? diye soruldu. Enes şöyle dedi:
— Peygamber (S) bir gece yatsı namazını gece yarısına kadar geciktirdi. Namazı kıldırdıktan sonra yüzünü bize yöneltti. O zamanki Peygamber'in gümüş mühür yüzüğünün parıltısı hâlâ gözümün önündedir. Peygamber: "(Bu saatte) insanlar namaz kılıp uyumuşlardır. Sizler ise namazı beklemekte bulunduğunuz müddetçe hep devamlı namaz içinde olmaktasınız" buyurdu

---

5870 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ حُمَيْدًا يُحَدِّثُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ خَاتَمُهُ مِنْ فِضَّةٍ وَكَانَ فَصُّهُ مِنْهُ وَقَالَ يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنِي حُمَيْدٌ سَمِعَ أَنَسًا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Bize Mu'temir haber verip şöyle dedi: Ben Humeyd'den işittim; o Enes ibn Mâlik(R)'ten, Peygamber(S)'in mühür yüzüğü gümüştendi, onun kaşı da gümüştendi, dediğini tahdîs ediyordu.Yahya ibn Eyyûb şöyle dedi: Bana Humeyd tahdîs etti ki, kendisi Enes'ten işitmiştir; o da Peygamber'den

---

بَاب خَاتَمِ الْحَدِيدِ

5871 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ سَهْلًا يَقُولُ جَاءَتْ امْرَأَةٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ جِئْتُ أَهَبُ نَفْسِي فَقَامَتْ طَوِيلًا فَنَظَرَ وَصَوَّبَ فَلَمَّا طَالَ مُقَامُهَا فَقَالَ رَجُلٌ زَوِّجْنِيهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكَ بِهَا حَاجَةٌ قَالَ عِنْدَكَ شَيْءٌ تُصْدِقُهَا قَالَ لَا قَالَ انْظُرْ فَذَهَبَ ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ وَاللَّهِ إِنْ وَجَدْتُ شَيْئًا قَالَ اذْهَبْ فَالْتَمِسْ وَلَوْ خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ فَذَهَبَ ثُمَّ رَجَعَ قَالَ لَا وَاللَّهِ وَلَا خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ وَعَلَيْهِ إِزَارٌ مَا عَلَيْهِ رِدَاءٌ فَقَالَ أُصْدِقُهَا إِزَارِي فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِزَارُكَ إِنْ

لَبِسَتْهُ لَمْ يَكُنْ عَلَيْكَ مِنْهُ شَيْءٌ وَإِنْ لَبِسْتَهُ لَمْ يَكُنْ عَلَيْهَا مِنْهُ شَيْءٌ فَتَنَحَّى الرَّجُلُ فَجَلَسَ فَرَآهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُوَلِّيًا فَأَمَرَ بِهِ فَدُعِيَ فَقَالَ مَا مَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ قَالَ سُورَةُ كَذَا وَكَذَا لِسُوَرٍ عَدَّدَهَا قَالَ قَدْ مَلَّكْتُكَهَا بِمَا مَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ

Demir Yüzük Babı

-...Bize Abdulazîz, babası Ebû Hâzim'dan tahdîs etti ki, Ebû Hazım da Sehl ibn Sa'd(R)'dan şöyle derken işitmiştir: Peygamr ber(S)'e bir kadın geldi de:

— Ben kendimi Sana hibe etmeye (kadınlık kıymetimi mehırsiz bağışlamaya) geldim, dedi ve uzun zaman ayakta dikildi.Peygamber ona baktı ve başını indirdi. Kadının ayakta durması uzayınca, orada hazır bulunanlardan bir adam:

— Eğer bu kadına Sen'in için bir hacet yoksa, onu benimle evlendir! dedi.Peygamber ona:

— "Yanında kadına mehr vereceğin birşey var mı?" buyurdu.

— Hayır yok! dedi.Peygamber:

— "Ona mehr verecek birşey bak araştır!" buyurdu.Bunun üzerine o zât gitti, sonra dönüp geldi de:

— Vallahi hiçbirşey bulamadım! dedi.Peygamber yine:

— "Git araştır! Velev ki demirden bir yüzük olsun bul!" buyurdu.Adam yine gitti, sonar dönüp geldi ve yine:

— Hayır vallahi, demirden bir yüzük bile bulamadım! dedi.Bu fakîr adamın belinden aşağısını örten bir tek izârı vardı, vücûdunun üst tarafını örtecek bir ridâsı bile yoktu. Böyle iken adam:

— Ben kadına bu izârımı mehr olarak veririm, dedi. Peygamber:

— "Senin izârın; eğer onu kadın giyerse, ondan senin üzerinde hiçbirşey kalmaz; eğer sen giyersen, kadının üzerinde ondan birşey bulunmaz!" buyurdu. Bunun üzerine adam geri çekildi de oturdu. Peygamber sonra onu dönüp giderken gördü de, onun çağırılmasmı emretti. Çağırıldı. Peygamber ona:

— "Kur'ân'dan ezberinde ne var?" diye sordu. v O zât:

— Ezberimde şu sûre var, şu sûre var! diye birtakım sûreleri saydı.Peygamber:

— "Kur'ân'dan ezberindeki sûrelere mukaabil seni bu kadına mâlik kıldım!" buyurdu

---

بَاب نَقْشِ الْخَاتَمِ

5872 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَادَ أَنْ يَكْتُبَ إِلَى رَهْطٍ أَوْ أُنَاسٍ مِنْ الْأَعَاجِمِ فَقِيلَ لَهُ إِنَّهُمْ لَا يَقْبَلُونَ كِتَابًا إِلَّا عَلَيْهِ خَاتَمٌ فَاتَّخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاتَمًا مِنْ فِضَّةٍ نَقْشُهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ فَكَأَنِّي بِوَبِيصِ أَوْ بِبَصِيصِ الْخَاتَمِ فِي إِصْبَعِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ فِي كَفِّهِ

Mühür Yüzüğün Nakşı (Ve Keyfiyeti) Babı

-...Bize Saîd ibn Ebû Arûbe, Katâde'den; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten şöyle tahdîs etti. Peygamber (S) birçok kimselere yâ-hud yabancılardan birtakım insanlara mektûb yazmak istedi. Sahâ-bîler tarafından kendisine:

— Onlar (yânî Rûm'dan,Acem'den, Habeş'ten muhâtab olanlar) üzeri mühürlü olmadıkça hiçbir mektûb kabul etmezler, denildi.Bunun üzerine Peygamber, nakşı "Muhammedun Rasûlullah" olan, gümüşten bir mühür yüzük edindi. Şimdi bile Peygamber'in parmağında yâhud elinde o mühür yüzüğün parıldaması sanki karşımda gibidir.

5873 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ اتَّخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاتَمًا مِنْ وَرِقٍ وَكَانَ فِي يَدِهِ ثُمَّ كَانَ بَعْدُ فِي يَدِ أَبِي بَكْرٍ ثُمَّ كَانَ بَعْدُ فِي يَدِ عُمَرَ ثُمَّ كَانَ بَعْدُ فِي يَدِ عُثْمَانَ حَتَّى وَقَعَ بَعْدُ فِي بِئْرِ أَرِيسَ نَقْشُهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ

-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) gümüşten bir mühür yüzük edindi.Bu, hayâtında O'nun elinde kaldı. Sonra O'nun vefatının ardından Ebû Bekr'in elinde oldu. Sonra onun ölümünün ardından Umer'in elinde oldu. Sonra onun ölümünün ardından Usmân'ın elinde bulundu.Nihayet Erîs Kuyusu'na düştü. Bu mühür yüzüğün nakşı "Muhammedun Rasûlulîah"dır

---

بَاب الْخَاتَمِ فِي الْخِنْصَرِ

5874 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَنَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاتَمًا قَالَ إِنَّا اتَّخَذْنَا خَاتَمًا وَنَقَشْنَا فِيهِ نَقْشًا فَلَا يَنْقُشَنَّ عَلَيْهِ أَحَدٌ قَالَ فَإِنِّي لَأَرَى بَرِيقَهُ فِي خِنْصَرِهِ

Mühür Yuzugun Küçük Parmakta Takılması Babı
-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bir mühür yüzük edindi ve:
— "Biz (gümüşten) bir mühür yüzük edindik, üzerine de bir nakış ("Muhammedun Rasûlullah") nakşettirdik. Artık hiçkimse (ben hayâtta iken) bu yazıyı yüzük üzerine nakş ve taklîd etmesin!"buyurdu. Enes: Ben şimdi Peygamber'in küçük parmağında o mühür yüzüğün parıldamasını muhakkak görmekteyimdir, demiştir

---

بَاب اتِّخَاذِ الْخَاتَمِ لِيُخْتَمَ بِهِ الشَّيْءُ أَوْ لِيُكْتَبَ بِهِ إِلَى أَهْلِ الْكِتَابِ وَغَيْرِهِمْ

5875 - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا أَرَادَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَكْتُبَ إِلَى الرُّومِ قِيلَ لَهُ إِنَّهُمْ لَنْ يَقْرَءُوا كِتَابَكَ إِذَا لَمْ يَكُنْ مَخْتُومًا فَاتَّخَذَ خَاتَمًا مِنْ فِضَّةٍ وَنَقْشُهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ فَكَأَنَّمَا أَنْظُرُ إِلَى بَيَاضِهِ فِي يَدِهِ

Kendisiyle Birşeyler Mühürlenmesi Yâhud Kitâb Ehline Ve Başkalarına Mektûb Yazılıp Gönderilmesi İçin Mühür Yüzük Edinmek Babı
-...Enes ibn Mâlk (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Rûmlar'a (yânî Bizans devletine) mektûb yazmak istediği zaman kendisine:
— (Yâ Rasûlallah!) Onlar mühürlenmiş olmadıkça Sen'in mektubunu asla okumazlar! denildi.Bunun üzerine Rasûlullah gümüşten bir mühür yüzük edindi, bunun nakşı da "Muhammedun Rasûlullah = Muhammed Allah'ın elçisidir" cümlesidir. Sanki ben Rasûlullah'in elinde o mühür yüzüğün beyazlığına hâlâ bakıyor gibiyim

---

بَاب مَنْ جَعَلَ فَصَّ الْخَاتَمِ فِي بَطْنِ كَفِّهِ

5876 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اصْطَنَعَ خَاتَمًا مِنْ ذَهَبٍ وَجَعَلَ فَصَّهُ فِي بَطْنِ كَفِّهِ إِذَا لَبِسَهُ فَاصْطَنَعَ النَّاسُ خَوَاتِيمَ مِنْ ذَهَبٍ فَرَقِيَ الْمِنْبَرَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ فَقَالَ إِنِّي كُنْتُ اصْطَنَعْتُهُ وَإِنِّي لَا أَلْبَسُهُ فَنَبَذَهُ فَنَبَذَ النَّاسُ قَالَ جُوَيْرِيَةُ وَلَا أَحْسِبُهُ إِلَّا قَالَ فِي يَدِهِ الْيُمْنَى

Mühür Yüzüğü Taktığı Zaman Onun Kaşını ,Elinin İç Tarafına Getiren Kimse; Babı
-...Abdullah ibn Umer (R), Nâfi'e şöyle tahdîs etmiştir: Peygamber (S) evvelâ altından bir mühür yaptırdı. Bunu takındığı zaman yazılı kaşını avucunun içine alırdı. Peygamber'in elinde altın yüzük gören insanlar

da altından yüzükler yaptırdılar. Bunun üzerine Peygamber minbere çıktı da Allah'a hamd ve sena etti ve akabinde:
— "Ben bu altından mühür yüzüğü yaptırmıştım. Fakat ben onu bundan sonra takmayacağım"buyurdu da, parmağından onu çıkarıp attı.Bunun üzerine insanlar da altın yüzüklerini ellerinden çıkardılar. Râvî Cuveyriye: Ben Nâfi'in "Yüzüğü sağ eline takardı" dediğini kuvvetle sanıyorum, demiştir

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَنْقُشُ عَلَى نَقْشِ خَاتَمِهِ

5877 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اتَّخَذَ خَاتَمًا مِنْ فِضَّةٍ وَنَقَشَ فِيهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَقَالَ إِنِّي اتَّخَذْتُ خَاتَمًا مِنْ وَرِقٍ وَنَقَشْتُ فِيهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ فَلَا يَنْقُشَنَّ أَحَدٌ عَلَى نَقْشِهِ

Peygamber(S)'İn: 'Hiç Kimse Kendi Yüzüğünün Kaşı Üzerine (Bu Yazıyı)Nakşetmez" Sözü
-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) gümüşten bir mühür yüzük edindi,üzerine de "Muhammedun RasûlulIah" cümlesini nakşettirdi. Ve (insanlara hitaben):
— "Ben gümüşten bir mühür yüzük edindim ve üzerine de 'Muhammedun Rasûlullah' yazısını nakşettirdim. Artık sakın hiçbir kimse (ben hayâtta iken) bu yazıyı yüzüğünün üzerine nakş ve taklîd etmesin!" buyurdu

---

بَاب هَلْ يُجْعَلُ نَقْشُ الْخَاتَمِ ثَلَاثَةَ أَسْطُرٍ

5878 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ ثُمَامَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَمَّا اسْتُخْلِفَ كَتَبَ لَهُ وَكَانَ نَقْشُ الْخَاتَمِ ثَلَاثَةَ أَسْطُرٍ مُحَمَّدٌ سَطْرٌ وَرَسُولُ سَطْرٌ وَاللَّهِ سَطْرٌ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَزَادَنِي أَحْمَدُ حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ ثُمَامَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ خَاتَمُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي يَدِهِ وَفِي يَدِ أَبِي بَكْرٍ بَعْدَهُ وَفِي يَدِ عُمَرَ بَعْدَ أَبِي بَكْرٍ فَلَمَّا كَانَ عُثْمَانُ جَلَسَ عَلَى بِئْرِ أَرِيسَ قَالَ فَأَخْرَجَ الْخَاتَمَ فَجَعَلَ يَعْبَثُ بِهِ فَسَقَطَ قَالَ فَاخْتَلَفْنَا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مَعَ عُثْمَانَ فَنَزَحَ الْبِئْرَ فَلَمْ يَجِدْهُ

Mühür Yüzüğün Nakşı Üç Satır Hâlife Yazılabilir Mi?
-.. Bana Muhammed ibn AbdiiJah el-Ensârî tahdîs edip şr le dedi: Bana babam Abdullah ibnu'IMüsennâ, Sumâme ibn AbdiILJı'-tan; o da Enes ibn Mâlik(R)'den şöyle tahdîs etti: Ebû Bekr (R) halîfe seçildiği zaman Enes ibn Mâlik'e (zekât mikdârlarını bildiren) bir mektûb yazdı. Mührün nakşı üç satır hâlinde idi:"Muhammedun" bir satır, "Rasûlu" bir satır, ve: "Allâhi" bir satır. Ebû AbdİUah el-Buhârî şöyle dedi: İmâm Ahmed ibn Hanbel bana şunu ziyâde etti: Bize Muhammed ibn Abdillah el-Ensârî tahdîs edip şöyle dedi: Bana babam Abdullah ibnu'I-Müsennâ, Sumâme'-den tahdîs etti ki, Enes ibn Mâlik şöyle demiştir: Peygamber'İn bu mühür yüzüğü hayâtında kendi elinde bulundu. Ondan sonra Ebû Bekr'in elinde, Ebû Bekr'den sonra da Umer'in elinde oldu. Usmân halîfe olduğu zaman (da altı sene onun elinde olduktan sonra) Usmân Erîs Kuyusu'nun başına oturdu.Enes dedi ki: Usmân orada mühür yüzüğü parmağından çıkardı da (parmağına sokup çıkarmak suretiyle) onunla oynamağa başladı. İşte bu sırada mühür yüzük elinden kuyunun içine düştü.Enes dedi ki: Biz Usmân'ın beraberinde üç gün gidip geldik, kuyuya inip çıktık, kuyunun suyunu çıkararak aradık, fakat bir türlü onu bulamadık

---

بَاب الْخَاتَمِ لِلنِّسَاءِ وَكَانَ عَلَى عَائِشَةَ خَوَاتِيمُ ذَهَبٍ

5880 – حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا شَهِدْتُ الْعِيدَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى قَبْلَ الْخُطْبَةِ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَزَادَ ابْنُ وَهْبٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ فَأَتَى النِّسَاءَ فَجَعَلْنَ يُلْقِينَ الْفَتَخَ وَالْخَوَاتِيمَ فِي ثَوْبِ بِلَالٍ

Kadınlar İçin Yüzük (Takmanın Hükmü) Babı Ve Aişe(R)'nin üzerinde altın yüzükler vardı".
-...Bize İbn Cureyc haber verdi: Bize el-Hasen ibnu Müslim, Tâvûs'tan; o da İbn Abbâs(R)'tan haber verdi ki, o:
— Ben, Peygamber (S) ile birlikte bayram namazında hazır bulundum. Namazı hutbeden evvel kıldırdı (demiştir).Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: İbnu Vehb, İbn Cureyc'ten getirdiği hadîste şunu ziyâde etti:Peygamber (S) bundan sonra yanında Bilâl olduğu hâlde kadınların bulundukları tarafa geldi de onlara sadaka vermeyi emretti. Kadınlar artık kaşsız halkaları ve yüzükleri Bilâl'in eteği içine atmaya başladılar, demiştir

---

بَاب الْقَلَائِدِ وَالسِّخَابِ لِلنِّسَاءِ يَعْنِي قِلَادَةً مِنْ طِيبٍ وَسُكٍّ

5881 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ عِيدٍ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ لَمْ يُصَلِّ قَبْلُ وَلَا بَعْدُ ثُمَّ أَتَى النِّسَاءَ فَأَمَرَهُنَّ بِالصَّدَقَةِ فَجَعَلَتْ الْمَرْأَةُ تَصَدَّقُ بِخُرْصِهَا وَسِخَابِهَا

Kadınlar İçin Gerdanlıklar Ve Sihâblar Yânı Tîb Ve Sükk Denilen Güzel Kokulu Boncuklardan Yapılmış Gerdanlıklar (Giymenin Hükmü) Babı
-...Bize Şu'be, Adiyy ibn Sâbit'ten; o da Saîd ibn Cubeyr'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R)şöyle demiştir: Peygamber (S) bir bayram günü namazgaha çıktı da yalnız iki rek'at kıldırıp, ondan evvel de sonra da hiçbir namaz kılmadı. Sonra (yanında Bilâl olduğu hâlde) kadınların bulundukları tarafa geldi de onlara sadaka vermelerini emretti. Bunun üzerine kadınlar küpelerini, gerdanlıklarını sadaka olarak vermeye başladılar

---

بَاب اسْتِعَارَةِ الْقَلَائِدِ

5882 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ هَلَكَتْ قِلَادَةٌ لِأَسْمَاءَ فَبَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي طَلَبِهَا رِجَالًا فَحَضَرَتْ الصَّلَاةُ وَلَيْسُوا عَلَى وُضُوءٍ وَلَمْ يَجِدُوا مَاءً فَصَلَّوْا وَهُمْ عَلَى غَيْرِ وُضُوءٍ فَذَكَرُوا ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ آيَةَ التَّيَمُّمِ زَادَ ابْنُ نُمَيْرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ اسْتَعَارَتْ مِنْ أَسْمَاءَ

Gerdanlıkların Ariyet Alınması Babı
-...Bize Hişâm ibn Urve, babası Urve ibnu'z-Zubeyr'den tahdîs etti ki, Âişe (R) şöyle demiştir; Bir seferde kızkardeşim Esmâ'ya âid olan bir gerdanlık kayboldu. Peygamber (S) onun aranması için birkaç adam yolladı. Bunlar ararken namaz vakti de geldi. Kendileri abdestli değillerdi ve bir su da bulamadılar. Artık çaresiz abdestsiz oldukları hâlde namazı kıldılar. Döndüklerinde onlar böyle abdestsiz olarak namaz kıldıklarım Peygamber'e söylediler. Bunun üzerine Allah Teyemmüm Âyeti'ni (ei-Mâide: 6) indirdi. Abdullah ibnu Numeyr, Hişâm'dan; o da babasından; o da Âi-şe'den yaptığı rivayette: Âişe bu gerdanlığı kizkardeşi Esma'dan ariyet olarak almıştı, ziyâdesini getirmiştir

بَاب الْقُرْطِ لِلنِّسَاءِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَمَرَهُنَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالصَّدَقَةِ فَرَأَيْتُهُنَّ يَهْوِينَ إِلَى آذَانِهِنَّ وَحُلُوقِهِنَّ

5883 - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَدِيٌّ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدًا عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى يَوْمَ الْعِيدِ رَكْعَتَيْنِ لَمْ يُصَلِّ قَبْلَهَا وَلَا بَعْدَهَا ثُمَّ أَتَى النِّسَاءَ وَمَعَهُ بِلَالٌ فَأَمَرَهُنَّ بِالصَّدَقَةِ فَجَعَلَتْ الْمَرْأَةُ تُلْقِي قُرْطَهَا

Kadınların Kulaklarına Altın, Gümüş, Boncuk Nevinden Küpeler Takmalarımın Hükmü) Babı
İbn Abbâs:Peygamber (S) kadınlara sadaka vermelerini emretti de ben kadınların (altın, gümüş, boncuk, küpe gibi zînetlerini alıp çıkarmak için) ellerini kulaklarına ve boğazlarına doğru uzattıklarını gördüm, demiştir.
-...Bize Adiyy ibn Sabit haber verip şöyle dedi: Ben Saîd ibn Cubeyr'den; o da İbn Abbâs(R)'tan ki, o: Peygamber (S) bayram günü yalnız iki rek'at bayram namazı kıldırıp, bu iki rek'atten evvel de sonra da hiçbir namaz kılmadı. Sonra yanında Bilâl olduğu hâlde kadınların bulunduğu tarafa geldi de onlara sadaka vermeyi emretti. Herbir kadın artık kulağındaki küpesini Bilâl'in eteği içine atmaya başladı, demiştir

---

بَاب السِّخَابِ لِلصِّبْيَانِ

5884 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْحَنْظَلِيُّ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا وَرْقَاءُ بْنُ عُمَرَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَزِيدَ عَنْ نَافِعِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سُوقٍ مِنْ أَسْوَاقِ الْمَدِينَةِ فَانْصَرَفَ فَانْصَرَفْتُ فَقَالَ أَيْنَ لُكَعُ ثَلَاثًا ادْعُ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ فَقَامَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ يَمْشِي وَفِي عُنُقِهِ السِّخَابُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ هَكَذَا فَقَالَ الْحَسَنُ بِيَدِهِ هَكَذَا فَالْتَزَمَهُ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أُحِبُّهُ فَأَحِبَّهُ وَأَحِبَّ مَنْ يُحِبُّهُ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَمَا كَانَ أَحَدٌ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بَعْدَ مَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا قَالَ

Çocuklar İçin Olan Kokulu Boncuk Gerdanlık Babı
-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben Medîne çarşılarından bir çarşıda Rasûlullah'ın beraberinde idim. Rasûlullah (S) yürüdü, ben de O'nun beraberinde yürüdüm. (Nihayet Fâtıma'mn evinin avlusunda bir kenara oturdu da torunu Hasen'i kasdederek) üç kerre:
— "Küçük neredesin? Küçük neredesin? Küçük neredesin?" diye seslendi.Ve bana:
— "Alî'nin oğlu Hasen'i çağır!" buyurdu.Bunun üzerine Alî'nin oğlu Hasen, boynunda kokulu boncuk gerdanlığı olduğu hâlde yürüyüp geldi. Peygamber (S) sarmaşmak üzere elini şöyle yaydı, Hasen de elini açıp yaydı, Peygamber Hasen'e yapışıp sarmaştı ve:
— "Allah'ım, ben bu çocuğu seviyorum, Sen de onu sev ve onu seveni de sev!" diye duâ etti.Ebû Hureyre: Rasûlullah'ın Hasen hakkında söylediği bu sözIerden sonra artık bana hiçbir kimse Alî'nin oğlu Hasen'den daha sevgili olmadı, demiştir

---

بَاب الْمُتَشَبِّهُونَ بِالنِّسَاءِ وَالْمُتَشَبِّهَاتُ بِالرِّجَالِ

5885 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُتَشَبِّهِينَ مِنْ الرِّجَالِ بِالنِّسَاءِ وَالْمُتَشَبِّهَاتِ مِنْ النِّسَاءِ بِالرِّجَالِ تَابَعَهُ عَمْرٌو أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ

Kadınlara Benzemeğe Çalışan Erkekler Ve Erkeklere Benzemeğe Çalışan Kadınlar
-....Bize Şu'be, Katâde'den; o da İkrime'den tahdîs etti ki, tbn Abbâs (R): Rasûlullah (S)erkeklerden kadınlara benzemeye çalışanlara ve kadınlardan erkeklere benzemeye çalışanlara la'netetti, demiştir. Bu hadîsi "Bize Şu'be haber verdi" diye rivayet eden Amr ibn Merzûk el-Bâhilî, Gunder'e mutâbaat etmiştir

---

بَاب إِخْرَاجِ الْمُتَشَبِّهِينَ بِالنِّسَاءِ مِنْ الْبُيُوتِ

5886 - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ لَعَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُخَنَّثِينَ مِنْ الرِّجَالِ وَالْمُتَرَجِّلَاتِ مِنْ النِّسَاءِ وَقَالَ أَخْرِجُوهُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ قَالَ فَأَخْرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فُلَانًا وَأَخْرَجَ عُمَرُ فُلَانًا

Kadınlara Benzemeğe Çalışan Erkeklerin Evlerdi Dışarı Çıkarılmaları Babı
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) erkeklerden kadınlaşanlara ve kadınlardan da erkekleşenlere la'net etti ve:
— "Böyle kimseleri evlerinizden dışarı çıkarın!" buyurdu.İbn Abbâs: Peygamber fulân kimseyi dışarı çıkardı. Umer de fu-lan kimseyi dışarı çıkardı, demiştir

---

5887 - حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ أَنَّ عُرْوَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ أَخْبَرَتْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ عِنْدَهَا وَفِي الْبَيْتِ مُخَنَّثٌ فَقَالَ لِعَبْدِ اللَّهِ أَخِي أُمِّ سَلَمَةَ يَا عَبْدَ اللَّهِ إِنْ فَتَحَ اللَّهُ لَكُمْ غَدًا الطَّائِفَ فَإِنِّي أَدُلُّكَ عَلَى بِنْتِ غَيْلَانَ فَإِنَّهَا تُقْبِلُ بِأَرْبَعٍ وَتُدْبِرُ بِثَمَانٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَدْخُلَنَّ هَؤُلَاءِ عَلَيْكُنَّ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ تُقْبِلُ بِأَرْبَعٍ وَتُدْبِرُ يَعْنِي أَرْبَعَ عُكَنِ بَطْنِهَا فَهِيَ تُقْبِلُ بِهِنَّ وَقَوْلُهُ وَتُدْبِرُ بِثَمَانٍ يَعْنِي أَطْرَافَ هَذِهِ الْعُكَنِ الْأَرْبَعِ لِأَنَّهَا مُحِيطَةٌ بِالْجَنْبَيْنِ حَتَّى لَحِقَتْ وَإِنَّمَا قَالَ بِثَمَانٍ وَلَمْ يَقُلْ بِثَمَانِيَةٍ وَوَاحِدُ الْأَطْرَافِ وَهُوَ ذَكَرٌ لِأَنَّهُ لَمْ يَقُلْ ثَمَانِيَةَ أَطْرَافٍ

-...Peygamber'in zevcesi Ümmü Seleme (R), kendinin ve Ebû Seleme'nin kızı olan Zeyneb'e şöyle haber vermiştir; Peygamber (S) -Tâif muhasarası sırasında- Ümmü Seleme'nin yanında idi,evde de (kardeşim Abdullah ile) bir muhannes bulunuyordu. Bu muhannes, kardeşim Abdullah'a:
— Yâ Abdallah! Yarın size Tâif fethedilirse, ben sana Gaylân'-m (şişman) kızına delâlet ederim.O kız (semizlikten) dört kıvrımla karşılar ve sekiz kıvrımla da arkaya döner, deyiverdi.Bunun üzerine Peygamber:
— "Bu kabil kimseler sakın sizin yanınıza bir daha girmesin!" buyurdu. Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: "Dört ile yönelir ve arkasına döner" demek "Karnının dört bükümü ile yönelir de kendisi bu bükümlerle yönelir gelir" demektir. "Sekiz ile arkasına döner" sözü de, bu dört bükümün kenarlarıyle arkasına döner rna'nâsmadır. Çünkü o bükümler kızın iki yanını da çepçevre kuşatmış ve birbirine katılmışlardır. (Yânı semizlikten dolayı karnı dört büklümdür.Arkadan bakılınca iki taraftan taşarak sekiz büklüm gürünür.) Müzekker olarak "Semânın" demiş,müennes olarak "Semâniyetun" dememiştir. "Etraf" kelimesinin tekili "Taraftır, bu da müzekkerdir. Çünkü o kimse "Semâniyete etrafın" demedi

---

بَاب قَصِّ الشَّارِبِ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يُحْفِي شَارِبَهُ حَتَّى يُنْظَرَ إِلَى بَيَاضِ الْجِلْدِ وَيَأْخُذُ هَذَيْنِ يَعْنِي بَيْنَ الشَّارِبِ وَاللِّحْيَةِ

5888 - حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ حَنْظَلَةَ عَنْ نَافِعٍ ح قَالَ أَصْحَابُنَا عَنْ الْمَكِّيِّ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مِنْ الْفِطْرَةِ قَصُّ الشَّارِبِ

Bıyığı Kesip Kırkma(Nın Müstehâblığı) Babı
İbn Umer bıyığını derince kestirirdi, hattâ derisinin beyazı görünürdü ve şu ikisi arasını alırdı,yânı dudakların iki tarafında olan bıyıkla sakal arasını alırdı.
-... Bize el-Mekkî ibn îbrâhîm, Hanzala'dan; o da Nâfi'den tahdîs etti. el-Buhârî (hadîsi böyle Mekkî'den tahdîs ettikten sonra) şöyle dedi: Ashabımız el-Mekkî'den rivayet ettiler. Nâfi' de İbn Umer(R)'den ki, Peygamber (S):
— "Bıyığı derince kırkmak fıtrattandır" buyurmuştur

5889 – حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ الزُّهْرِيُّ حَدَّثَنَا عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رِوَايَةً الْفِطْرَةُ خَمْسٌ أَوْ خَمْسٌ مِنْ الْفِطْرَةِ الْخِتَانُ وَالِاسْتِحْدَادُ وَنَتْفُ الْإِبْطِ وَتَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ وَقَصُّ الشَّارِبِ

-....ez-Zuhrî şöyle dedi: Bize Sufyân ibn Uyeyne, Saîd ibnu'1-Müseyyeb'den; o da Ebû Hureyre'den; o da Peygamber(S)'den rivayet olarak şöyle tahdîs etti: "Fıtrat beştir -yâhud: Beş şey fıtrattandır-; Hitan, yânı çocukları sünnet etmek, avret yerindeki kılları gidermek için ustura tutunmak,koltuk altlarının kıllarını gidermek, tırnakları kesmek ve bıyığı kırkmak"

بَاب تَقْلِيمِ الْأَظْفَارِ

5890 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ابْنُ أَبِي رَجَاءٍ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ حَنْظَلَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مِنْ الْفِطْرَةِ حَلْقُ الْعَانَةِ وَتَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ وَقَصُّ الشَّارِبِ

Tırnakları Kesme(Nin Sünnetliği) Babı
-....İshâkibn Süleyman tahdîs edip şöyle dedi: Ben Hanzala'dan işittim; o da Nâfi'den; o da îbn Umer(R)' den ki, Rasûlullah (S):
— "Eteği tıraş etmek, tırnaklan kesmek ve bıyığı kırkıp kısaltmak fıtrattandır (yânî sünnettendir)" buyurmuştur.

5891 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْفِطْرَةُ خَمْسٌ الْخِتَانُ وَالِاسْتِحْدَادُ وَقَصُّ الشَّارِبِ وَتَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ وَنَتْفُ الْآبَاطِ

-....Bize İbn Şihâb, Saîd ibnu'I-Müseyyeb'den tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R): Ben Peygamber (S)'den işittim:
— "Fıtrat (hasletleri) beştir: Sünnet olmak, (etek kıllarını gidermek için) ustura tutunmak, bıyığı kırkmak, tırnakları kesmek, koltuk altlarım temizlemek" buyuruyordu, demiştir.

5892 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَالِفُوا الْمُشْرِكِينَ وَفِّرُوا اللِّحَى وَأَحْفُوا الشَّوَارِبَ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ إِذَا حَجَّ أَوْ اعْتَمَرَ قَبَضَ عَلَى لِحْيَتِهِ فَمَا فَضَلَ أَخَذَهُ

-.... Bize Umer ibnu Muhammed ibn Zeyd, Nâfi'den; o da İbn Umer(R)'den tahdîs etti ki,Peygamber (S):

— "Müşriklere muhalefet ediniz (hâl ve hareketlerinde onlara benzemeyiniz)Sakalları bol bırakınız, bıyıkları derince kesiniz!" buyurmuştur.Nâfi' ibn Umer hacc yâhud umre yaptığı zaman başını tıraş ettirirken sakalının üzerinden eliyle tutar da elinden fazla olanı makasla alırdı, demiştir

---

بَاب إِعْفَاءِ اللِّحَى { عَفَوْا } كَثُرُوا وَكَثُرَتْ أَمْوَالُهُمْ

5893 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْهَكُوا الشَّوَارِبَ وَأَعْفُوا اللِّحَى

Sakalları Bol Bırakmak Babı
"Hatta afev" (ei-A'mf. 95), "Nihayet çoğaldılar ve malları da çoğaldı" ma'nâsınadır.
-...Bize Ubeydullah ibn Umer, Nâfi'den haber verdi ki, İbn Umer (R): Rasûlullah (S):
— "Bıyıkları derince kesiniz, sakalları bol bırakınız!" buyurdu, demiştir

---

بَاب مَا يُذْكَرُ فِي الشَّيْبِ

5894 - حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسًا أَخَضَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَمْ يَبْلُغْ الشَّيْبَ إِلَّا قَلِيلًا

Saç Ağarması Hakkında Zikrolunan Şeyler Babı
-...Bize Vuheyb, Eyyûb'dan tahdîs etti ki, Muhammed ibn Şîrîn şöyle demiştir: Ben Enes'e:
— Peygamber (S) saçını sakalını boyadı mı? diye sordum. Enes (R):
— Peygamber (S) az bir şeyden başka saç sakal ağarmasına ulaşmadı, dedi.

5895 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ قَالَ سُئِلَ أَنَسٌ عَنْ خِضَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّهُ لَمْ يَبْلُغْ مَا يَخْضِبُ لَوْ شِئْتُ أَنْ أَعُدَّ شَمَطَاتِهِ فِي لِحْيَتِهِ

-...Sabit el-Bunânî şöyle dedi: Enes'e Peygamber'in sakalını boyaması (vâki' olup olmadığı) soruldu da, Enes (R):
— Şu muhakkak ki, Peygamber (S) saç sakal boyayacak dereceye ulaşmadı. Eğer ben O'nun sakalındaki beyaz kılları saymak isteseydim (muhakkak sayardım), dedi.

5896 - حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَوْهَبٍ قَالَ أَرْسَلَنِي أَهْلِي إِلَى أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَدَحٍ مِنْ مَاءٍ وَقَبَضَ إِسْرَائِيلُ ثَلَاثَ أَصَابِعَ مِنْ قُصَّةٍ فِيهِ شَعَرٌ مِنْ شَعَرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ إِذَا أَصَابَ الْإِنْسَانَ عَيْنٌ أَوْ شَيْءٌ بَعَثَ إِلَيْهَا مِخْضَبَهُ فَاطَّلَعْتُ فِي الْجُلْجُلِ فَرَأَيْتُ شَعَرَاتٍ حُمْرًا

-...Usmân ibn Abdillah ibn Mevheb şöyle demiştir: Ehlim (yânı Talha ailesi yâhud zevcem) beni Peygamber'in zevcesi Üm-mü Seleme'ye bir gümüş bardak içindeki su sebebiyle yolladı. Hadîsin râvîsi İsrâîl ibn Yûnus üç parmağını yumdu (üç defa gönderdiler yâhud bardağın boyu bu kadardı demek istedi).(Usmân devamla dedi ki:) O kadehin içinde Peygamber'in saçları vardı. İnsanlar kendilerinden bir

insana göz değmesi yâhud herhangi birşey isabet ettiği zaman Ümmü Seleme'ye bir kabını gönderirlerdi. İşte bu gönderilmemde ben Ümmü Seleme'nin yanında küçük bir kaba muttali' oldum ki, onun içinde bir takım kırmızı saçlar gördüm

---

5897 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا سَلَّامٌ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَوْهَبٍ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أُمِّ سَلَمَةَ فَأَخْرَجَتْ إِلَيْنَا شَعَرًا مِنْ شَعَرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَخْضُوبًا وَ قَالَ لَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا نُصَيْرُ بْنُ أَبِي الْأَشْعَثِ عَنْ ابْنِ مَوْهَبٍ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ أَرَتْهُ شَعَرَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْمَرَ

-...Usmân ibn Abdillah ibn Mevheb: Ben Ümmü Seleme'nin yanına girdim. O bizlere Peygamber(S)'in saçlarından bir mik-dâr boyanmış saç çıkarıp gösterdi, demiştir.(Buhârî geçen senedle şöyle dedi:) Bize Ebû Nuaym Fadl ibn Dü-keyn söyledi. Bize Nusayr ibn Ebi'l-Eş'as, İbn Mevheb'den tahdîs etti ki, Ümmü Seleme ona Peygamber'in kırmızı saçlarını göstermiştir

---

بَاب الْخِضَابِ

5899 – حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ وَسُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى لَا يَصْبُغُونَ فَخَالِفُوهُمْ

Baş-Ve Sakal Saçlarının Beyazlığını (Kına Gibi Bir Madde İle) Boyamak Babı
-....EbûHureyre(R): Peygamber (S): "Yahudiler ve Hıristiyanlar sakallarının beyazlığını boyamazlar, siz onlara muhalefet ediniz" buyurdu, demiştir

---

بَاب الْجَعْدِ

5900 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ بِالطَّوِيلِ الْبَائِنِ وَلَا بِالْقَصِيرِ وَلَيْسَ بِالْأَبْيَضِ الْأَمْهَقِ وَلَيْسَ بِالْآدَمِ وَلَيْسَ بِالْجَعْدِ الْقَطَطِ وَلَا بِالسَّبْطِ بَعَثَهُ اللَّهُ عَلَى رَأْسِ أَرْبَعِينَ سَنَةً فَأَقَامَ بِمَكَّةَ عَشْرَ سِنِينَ وَبِالْمَدِينَةِ عَشْرَ سِنِينَ وَتَوَفَّاهُ اللَّهُ عَلَى رَأْسِ سِتِّينَ سَنَةً وَلَيْسَ فِي رَأْسِهِ وَلِحْيَتِهِ عِشْرُونَ شَعَرَةً بَيْضَاءَ

Saçın Kıvırcık Olması Babı
-...Rabîa, Enes ibn MâIik(R)'ten işitmiştir, o şöyle diyordu: Rasûlullah (S) çok uzun boylu da değil, kısa da değildi. Rengi (kireç gibi istenmeyen) duru beyaz da değil, kara yağız da değildi.Saçları (Sudanlılar gibi) kıvırcık ve kısa değildi, (Hindliler gibi) düz ve uzun da değildi (O, mu'tedil sarkık saçlı idi). Allah O'nu kırkıncı yaşının başında peygamber olarak gönderdi. Peygamber olarak on sene Mekke'de, on sene de Medine'de ikaamet etti. Allah O'nu, başında ve sakalında yirmi tane beyaz saç bulunmayarak Ömrünün altmışıncı senesinin başında vefat ettirdi

---

5901 – حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ يَقُولُ مَا رَأَيْتُ أَحَدًا أَحْسَنَ فِي حُلَّةٍ حَمْرَاءَ مِنْ

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَعْضُ أَصْحَابِي عَنْ مَالِكٍ إِنَّ جُمَّتَهُ لَتَضْرِبُ قَرِيبًا مِنْ مَنْكِبَيْهِ قَالَ أَبُو إِسْحَاقَ سَمِعْتُهُ يُحَدِّثُهُ غَيْرَ مَرَّةٍ مَا حَدَّثَ بِهِ قَطُّ إِلَّا ضَحِكَ قَالَ شُعْبَةُ شَعَرُهُ يَبْلُغُ شَحْمَةَ أُذُنَيْهِ

-.. Bize Mâlik ibn İsmâîl tahdîs etti. Bize îsrâîl ibn Yûnus tah-dîs etti ki, dedesi Ebû İshâk şöyle demiştir: Ben el-Berâ ibn Âzib'den işittim: Ben kırmızı bir takım elbise içinde Peygamber(S)'den daha güzel bir kimse görmedim, diyordu. (el-Buhârî dedi ki:) Arkadaşlarımın bâzısı (yânî Ya'kûb ibn Suf-yân) şeyhim Mâlik ibn İsmâîl'den:"Peygamber'in başının saçı (sarktığı zaman) omuzlarına yakın uzun olup orayı döver dururdu" tarzında söylemiştir.Ebû İshâk Amr es-Subey'î: Ben bu hadîsi el-Berâ'dan birçok defalar tahdîs ederken işittim. O bu hadîsi her tahdîs ettiğinde muhakkak güldü, demiştir.Şu'be: "Peygamber'in saçları kulak memelerine kadar ulaşırdı" sözünde Ebû İshâk'a mutâbaat etmiştir

---

5902 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أُرَانِي اللَّيْلَةَ عِنْدَ الْكَعْبَةِ فَرَأَيْتُ رَجُلًا آدَمَ كَأَحْسَنِ مَا أَنْتَ رَاءٍ مِنْ أُدْمِ الرِّجَالِ لَهُ لِمَّةٌ كَأَحْسَنِ مَا أَنْتَ رَاءٍ مِنْ اللِّمَمِ قَدْ رَجَّلَهَا فَهِيَ تَقْطُرُ مَاءً مُتَّكِئًا عَلَى رَجُلَيْنِ أَوْ عَلَى عَوَاتِقِ رَجُلَيْنِ يَطُوفُ بِالْبَيْتِ فَسَأَلْتُ مَنْ هَذَا فَقِيلَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَإِذَا أَنَا بِرَجُلٍ جَعْدٍ قَطَطٍ أَعْوَرِ الْعَيْنِ الْيُمْنَى كَأَنَّهَا عِنَبَةٌ طَافِيَةٌ فَسَأَلْتُ مَنْ هَذَا فَقِيلَ الْمَسِيحُ الدَّجَّالُ

-...Bize Mâlik, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer(R)'den şöyle haber verdi: Rasûlullah (S)şöyle buyurdu: "Bana bir gece ru'yâmda kendim Ka'be'nin yanında gösterildi ve orada esmer erkeklerden görmekte bulunduklarının en güzeli olan esmer bir adam gördüm ki, yine görmekte olduklarının en güzeli nev'inden bol bir saçı vardı, saçlarını yeni taramış olup henüz su akıtıyordu, iki adama yâhud iki adamın omuzlarına dayanarak Ka'be'yi tavaf ediyordu. Ben:
— Bu kimdir? diye sordum.
— Bu, Meryem'in oğlu îsâ Mesih'tir, denildi.Bir de başının saçı çok kıvırcık, sağ gözü şaşı, sanki emsalinin arasından dışa doğru fırlamış bir üzüm tanesi gibi olan birisiyle karşılaştım ve:
— Bu kimdir? dedim.
— Bu, Mesîh Deccâl'dir, denildi"

5903 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا حِبَّانُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسٌ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَضْرِبُ شَعَرُهُ مَنْكِبَيْهِ

-...Bize Katâde tahdîs etti: Bize Enes (R): Peygamber(S)'in saçları iki omuzlarını döver dururdu, diye tahdîs etti.

5904 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ كَانَ يَضْرِبُ شَعَرُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْكِبَيْهِ

-....Bize Hemmâm ibn Yahya, Katâde'den; o da Enes ibn1 MâIik(R)'ten: Peygamber'in saçları iki omuzunu döver dururdu, diye tahdîs etti.

5905 – حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ شَعَرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ كَانَ شَعَرُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجِلًا لَيْسَ بِالسَّبِطِ وَلَا الْجَعْدِ بَيْنَ أُذُنَيْهِ وَعَاتِقِهِ

-...Katâde şöyle demiştir: Ben, Enes ibn Mâlik(R)'e Rasûlullah'ın saçlarından sordum da Enes şöyle dedi: RasûluIlah(S)'ın saçları düz ve çok uzun da değil, kıvırcık ve kısa da değildi; O'nun saçları kulaklarıyle omuzu arasında idi.

5906 – حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَخْمَ الْيَدَيْنِ لَمْ أَرَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ وَكَانَ شَعَرُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجِلًا لَا جَعْدَ وَلَا سَبِطَ

-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber(S)'in elleri iri ve kaim idi. Ben O'ndan önce de, sonra da (güzellikte) onun benzerini görmedim. Peygamber'in saçları kıvırcık da değil, düz de değil; ikisi arası bir kıvamda idi.

5907 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَخْمَ الْيَدَيْنِ وَالْقَدَمَيْنِ حَسَنَ الْوَجْهِ لَمْ أَرَ بَعْدَهُ وَلَا قَبْلَهُ مِثْلَهُ وَكَانَ بَسِطَ الْكَفَّيْنِ

-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber(S)'in iki eli ve iki ayağı kalındı, güzel yüzlü idi. Ben O'ndan önce de, O'ndan sonra da güzellikte O'nun benzerini görmedim. Peygamber'in iki avucu (hilkaten veya ikramca) açık idi

---

5908 – حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هَانِئٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَوْ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَخْمَ الْقَدَمَيْنِ حَسَنَ الْوَجْهِ لَمْ أَرَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ وَقَالَ هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَثْنَ الْقَدَمَيْنِ وَالْكَفَّيْنِ وَقَالَ أَبُو هِلَالٍ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ أَوْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَخْمَ الْكَفَّيْنِ وَالْقَدَمَيْنِ لَمْ أَرَ بَعْدَهُ شَبَهًا لَهُ

-....Bize Hemmâm ibn Yahya, Katâde'den; odaEnes ibn Mâlik'ten yâhud bir adamdan; o da Ebû Hureyre'den tahdîs etti. Ebû Hureyre (R): Peygamber (S) iki ayağı kalın ve güzel yüzlü idi; ben O'ndan sonra O'nun gibisini görmedim, demişti. Râvî Hişâm ibn Yûsuf es-San'ânî, Ma'mer ibn Râşid'den; o da Katâde'den; o da Enes'ten:Peygamber (S)'in iki ayakları iri ve kalın, iki elleri de iri ve kalın idi, diye söylemiştir. Ebû Hilâl Muhammed ibn Suleym de şöyle dedi: Bize Katâde, Enes'ten yâhud Câbir ibn Abdillah'tan: Peygamber(S)'in iki eli ve iki ayağı iri ve kalın idi, ben O'ndan sonra O'nun benzerini görmedim, şeklinde tahdîs etti

---

5913 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ كُنَّا عِنْدَ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَذَكَرُوا الدَّجَّالَ فَقَالَ إِنَّهُ مَكْتُوبٌ بَيْنَ عَيْنَيْهِ كَافِرٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَمْ أَسْمَعْهُ قَالَ ذَاكَ وَلَكِنَّهُ قَالَ أَمَّا إِبْرَاهِيمُ فَانْظُرُوا إِلَى صَاحِبِكُمْ وَأَمَّا مُوسَى فَرَجُلٌ آدَمُ جَعْدٌ عَلَى جَمَلٍ أَحْمَرَ مَخْطُومٍ بِخُلْبَةٍ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ إِذْ انْحَدَرَ فِي الْوَادِي يُلَبِّي

-...Mucâhid ibn Cebr şöyle demiştir: Biz İbn Abbâs'm, yanında idik. Mecliste bulunanlar Deccâl'ı (şaşı ve çok yalancıdır diye) zikrettiler. Bunun üzerine İbn Abbâs:
— Şu muhakkak ki, onun iki gözü arasında "Kâfir" sözü yazılmıştır, dedi.Ve yine İbn Abbâs:
— Ben Peygamber'den bu "İki gözü arasında 'Kâfir' yazılmıştır" sözünü işitmedim. Lâkin Peygamber (S) "îbrâhim el-Halîl'e gelince (onu görmek isterseniz) işte ben arkadaşınıza bakınız. Musa'ya gelince, o

buğday renkli, etli ve toplu bedenli bir adamdır. Saçları kıvırcık, lifle yularlanmış kızıl bir deve üzerine binmiş, telbiye ederek Ezrak Vâdîsi'nde akıp giderkenki hâli hâlâ gözümün önündedir" buyurdu, demiştir

---

بَاب التَّلْبِيدِ

5914 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ مَنْ ضَفَّرَ فَلْيَحْلِقْ وَلَا تَشَبَّهُوا بِالتَّلْبِيدِ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَقُولُ لَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُلَبِّدًا

Başın Saçlarını Zamk Gibi Yapıştırıcı Bir Madde Sürmekle Birbirine Yapıştırıp Keçeleştirmek
-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Salim ibn Abdillah haber verdi ki (babası) Abdullah ibn Umer şöyle demiştir: Ben babam Umer(R)'den işittim:
— Başının saçlarını enliliğine ören kimse saçlarını tıraş etsin. (İhram dışında) saçlarınızı yapıştırıp keçeleştirmeğe benzemeyiniz! diyordu. Abdullah ibn Umer de:
— Yemîn olsun ben Rasûlullah'm başının saçlarını zamklı bir madde ile toplayıp yapıştırırken görmüşümdür, diyordu.

5915 - حَدَّثَنِي حِبَّانُ بْنُ مُوسَى وَأَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَا أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُهِلُّ مُلَبِّدًا يَقُولُ لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَا يَزِيدُ عَلَى هَؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ

-....Bize Yûnus ibn Yezîd, ez-Zuhrî'den; o da Sâlim'deıı haber verdi ki, İbn Umer (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'tan saçlarını zamklı bir madde ile toplayıp yapıştırmış olduğu hâlde ihramda yüksek sesle telbiye ederken işittim. O şu sözleri söylüyordu: "Lebbeykellâhumme îebbeyke,lebbeyke lâ şerike leke, lebbeyke innel-hamde ve'n-nVmete leke, ve'l-mülke lâ şerike leke". Rasûlullah,bu kelimeler üzerine artırma yapmıyordu.

5916 - حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ حَفْصَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا شَأْنُ النَّاسِ حَلُّوا بِعُمْرَةٍ وَلَمْ تَحْلِلْ أَنْتَ مِنْ عُمْرَتِكَ قَالَ إِنِّي لَبَّدْتُ رَأْسِي وَقَلَّدْتُ هَدْيِي فَلَا أَحِلُّ حَتَّى أَنْحَرَ

-....Bize Mâlik, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer'den tahdîs etti ki, Peygamber'in zevcesi Hafsa (R):
— Yâ Rasûlallah! Bu insanların hâli nedir? Herkes umre ile ihramdan çıktılar, hâlbuki Sen umren ile ihramdan çıkmadın? diye sordu. Rasûlullah (S):
— "Ben başımın saçlarım yapıştırıp telbîd yaptım, kurbanıma da gerdanlık taktım. Artık ben Kurbanımı kesinceye kadar ihramdan çıkamam" diye cevâb verdi

---

بَاب الْفَرْقِ

5917 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا

قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ مُوَافَقَةَ أَهْلِ الْكِتَابِ فِيمَا لَمْ يُؤْمَرْ فِيهِ وَكَانَ أَهْلُ الْكِتَابِ يَسْدِلُونَ أَشْعَارَهُمْ وَكَانَ الْمُشْرِكُونَ يَفْرُقُونَ رُءُوسَهُمْ فَسَدَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَاصِيَتَهُ ثُمَّ فَرَقَ بَعْدُ

Başın Saçlarını Ortasından İkiye Ayırmak Babı
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) hakkında müsbet menfî hiçbirşey ile emr olunmayan hususlarda kitâb ehline uymayı severdi. Kitâb ehl'i olanlar saçlarını salıp sarkıtırlardı. Müşrikler ise başlarının saçlarını ortadan iki tarafa ayırırlardı. Peygamber (evvelâ kitâb ehline uyarak) alm saçlarını salıverdi. Sonra bunun bir müddet ardından başının saçlarını ortasından ikiye ayırdı

5918 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ قَالَا حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى وَبِيصِ الطِّيبِ فِي مَفَارِقِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُحْرِمٌ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فِي مَفْرِقِ النَّبِيِّ

-...Âişe (R): Peygamber (S) ihrama girmiş olduğu hâlde başının saç ayırım yerlerindeki kokunun parlaması hâlâ gözümün önündedir, demiştir. Bu hadîsin râvîlerinden Abdullah ibn Recâ'nın rivayetinde Peygamber'in saç ayırımında... şeklinde söylemiştir.

بَاب الذَّوَائِبِ

5919 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ عَنْبَسَةَ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا أَبُو بِشْرٍ ح و حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بِتُّ لَيْلَةً عِنْدَ مَيْمُونَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ خَالَتِي وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَهَا فِي لَيْلَتِهَا قَالَ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي مِنْ اللَّيْلِ فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ قَالَ فَأَخَذَ بِذُؤَابَتِي فَجَعَلَنِي عَنْ يَمِينِهِ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا أَبُو بِشْرٍ بِهَذَا وَقَالَ بِذُؤَابَتِي أَوْ بِرَأْسِي

Baştan Sarkan Zülüf Ve Kâküller Babı
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Ben bir gece teyzem Meymûne bintu'I-Hâris'in evinde geceledim. Rasûlullah (S) o gece nev-beti dolayısıyle onun yanında idi. İbn Abbâs dedi ki: Yattıktan bir müddet sonra Rasûlullah kalktı da gece namazı kılmaya başladı. Ben de kalkıp sol tarafında namaza durdum. İbn Abbâs dedi ki: Rasûlullah benim başımın sarkan kâkülünü tuttu da beni sağ tarafına geçirdi. Bana Amr ibn Muhammed tahdîs etti. Bize Huşeym tahdîs etti: Bize Ebû Bişr bu hadîsi haber verdi ve "Zülüflerimden yâhud başımdan tuttu" şeklinde söyledi

---

بَاب الْقَزَعِ

5920 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ قَالَ أَخْبَرَنِي مَخْلَدٌ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ حَفْصٍ أَنَّ عُمَرَ بْنَ نَافِعٍ أَخْبَرَهُ عَنْ نَافِعٍ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْهَى عَنْ الْقَزَعِ قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ قُلْتُ وَمَا الْقَزَعُ فَأَشَارَ لَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ قَالَ إِذَا حَلَقَ الصَّبِيَّ وَتَرَكَ هَا هُنَا شَعَرَةً وَهَا هُنَا وَهَا هُنَا فَأَشَارَ لَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ إِلَى نَاصِيَتِهِ وَجَانِبَيْ رَأْسِهِ قِيلَ لِعُبَيْدِاللَّهِ فَالْجَارِيَةُ وَالْغُلَامُ قَالَ لَا أَدْرِي هَكَذَا قَالَ الصَّبِيُّ قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ وَعَاوَدْتُهُ فَقَالَ أَمَّا الْقُصَّةُ وَالْقَفَا لِلْغُلَامِ فَلَا بَأْسَ بِهِمَا وَلَكِنَّ الْقَزَعَ أَنْ يُتْرَكَ بِنَاصِيَتِهِ شَعَرٌ وَلَيْسَ فِي رَأْسِهِ غَيْرُهُ وَكَذَلِكَ شَقُّ رَأْسِهِ هَذَا وَهَذَا

Baş Saçının Bir Kısmını Tıraş Edip Bir Kısmını Parça Parça Bulutlar Gibi Bırakma(Nın Hükmü) Babı

-...İbn Cureyc haber verip şöyle demiştir: BanaUbeydulIah ibn Hasf haber verdi; ona da Nâfi'nin oğlu Umer haber verdi; ona da Abdullah ibn Umer'in hizmetinde bulunan Nâfi' haber verdi. O da Abdullah ibn Umer(R)'den şöyle derken işitmiştir: Ben Ra-sûIullah(S)'tan başın bir kısmını tıraş edip bir kısmını parçalı bulutlar gibi bırakmaktan nehyederken işittim.Ubeydullah ibn Hafs el-Umerî şöyle dedi: Ben Nâfi'nin oğlu Umer'e:

— Kazaa nedir? diye sordum.Ubeydullah bize Nâfi'nin oğlunun kelâmından naklederek işaret etti ve Nâfi':

— Çocuğun başını tıraş edip de alnındaki ve alnının iki tarafındaki saçım tıraş etmeyip bırakmaktır! dedi, ve eliyle kendi nâsiyesini' ve alnının iki tarafını işaret edip gösterdi, dedi. Bu sefer Ubeydullah'a:

— Bu nehiy erkek ve kız çocukları hakkında müşterek ve müsâ-vî midir? diye soruldu. Oda:

— Bilmiyorum. O böyle çocuk, diye söyledi; erkek veya kız yâhud da ikisi müşterek midir, bildirmedi, diye cevâb verdi.Ubeydullah dedi ki: Ben bunu Nâfi'nin oğlu Umer'e tekrar sordum. Bu sefer de şöyle îzâh etti:

— Ey Ubeydallah! Erkek çocuğunun nâsiyesi ve alnı ile alnının iki tarafındaki sudğunda (yânî göz iîe kulak arasında) saç bırakmakta bir mahzur yoktur. Çünkü kaza' yalnız nâsiyede perçem bırakılıp oradan başka yerde saç bırakılmaksızın başın her tarafının tıraş edilmesidir. Başının yarısı tıraşlı, yarısı da tıraşsız olmak da böyledir, dedi

---

5921 – حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُثَنَّى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ الْقَزَعِ

-...Bize Abdullah ibn Umer'in hizmetinde bulunan Abdullah ibn Dînâr el-Medenî, İbn Umer'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) başın bir kısım saçını tıraş edip bir kısmını tıraş etmeyip,dağınık bulut parçaları gibi bırakmaktan nehyetmiştir

---

بَاب تَطْيِيبِ الْمَرْأَةِ زَوْجَهَا بِيَدَيْهَا

5922 – حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ طَيَّبْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِي لِحُرْمِهِ وَطَيَّبْتُهُ بِمِنًى قَبْلَ أَنْ يُفِيضَ

Kadının Kendi Kocasına İki Eliyle Güzel Kokular Sürmesi Babı

-....Âişe (R): Ben Peygamber(S)'i ihrama gireceği için kendi ellerimle güzel kokularla kokulandırdım. Ve yine Minâ'da (ilk ihramdan çıkıldığı sırada) Ka'be'ye tavaf etmek üzere hareket etmeden önce de kendisini güzel koku sürüp kokulandırdım, demiştir.

بَاب الطِّيبِ فِي الرَّأْسِ وَاللِّحْيَةِ

5923 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْأَسْوَدِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كُنْتُ أُطَيِّبُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَطْيَبِ مَا يَجِدُ حَتَّى أَجِدَ وَبِيصَ الطِّيبِ فِي رَأْسِهِ وَلِحْيَتِهِ

Başta Ve Sakaldaki Güzel Koku(Nun Hükmü) Babı

-....Âişe (R): Ben Peygamber(S)'i hoşlandığı en güzel koku ile kokulardım. Hattâ sürdüğüm koku O'nun başında ve sakalında parlayıp şakıdığını hissedip görünceye kadar sürmeye devam ederdim, demiştir

---

بَاب الِامْتِشَاطِ

5924 - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ رَجُلًا اطَّلَعَ مِنْ جُحْرٍ فِي دَارِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحُكُّ رَأْسَهُ بِالْمِدْرَى فَقَالَ لَوْ عَلِمْتُ أَنَّكَ تَنْظُرُ لَطَعَنْتُ بِهَا فِي عَيْنِكَ إِنَّمَا جُعِلَ الْإِذْنُ مِنْ قِبَلِ الْأَبْصَارِ

Tarakla Saçları Taramak Babı
-... Bize İbnu Ebî Zi'b, ez-Zuhrî'den; o da Seni ibn Sa'd(R)'dan şöyle tahdîs etti: Bir adam Peygamber'in evindeki bir pencereden içeriye bakmıştı. Bu sırada Peygamber (S) mıdrâ (denilen demir bir saç ayırma âleti) ile başını kaşımakta idi. Bunun üzerine o kişiye:
— "Eğer senin (böyle mahrem yere) bakar olduğunu daha önce bilseydim, şu demiri muhakkak gözünün içine saplardım. Çünkü izin isteme (vecîbesi) ancak gözler cihetinden (yânî gözlerin evdeki mah-remliğe bakmaması için) kaanûn yapılmıştır" buyurdu

---

بَاب تَرْجِيلِ الْحَائِضِ زَوْجَهَا

5925 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كُنْتُ أُرَجِّلُ رَأْسَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا حَائِضٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ مِثْلَهُ

Hayızlı Kadının Kendi Kocasının Saçını Taraması Babı
-... Bize Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da Urvetu'bnu'z-Zubeyr'den haber verdi ki, Âişe (R): Ben hayızlı olduğum hâlde Rasû-lullah(S)'ın başını tarar idim, demiştir. Bize Abdullah ibn Yûsuf tahdîs etti. Bize Mâlik, Hişâm'dan; o da babasından; o da Âişe'den bunun benzerini haber verdi

---

بَاب التَّرْجِيلِ وَالتَّيَمُّنِ

5926 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَشْعَثَ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ يُعْجِبُهُ التَّيَمُّنُ مَا اسْتَطَاعَ فِي تَرَجُّلِهِ وَوُضُوئِهِ

Saç Sakal Tarama Ve İşe Sağdan Başlama Babı
-... Bize Şu'be, Eş'as ibn Suleym'den; o da babası Suleym ibnu'l-Esved el-Kûfî'den; o da Mesrük'tan; o da Âişe(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) saçını sakalını taramakta ve abdest almasında gücünün

yetiştiğince sağdan başlamaktan hoşlanırdı.

بَاب مَا يُذْكَرُ فِي الْمِسْكِ

5927 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كُلُّ عَمَلِ ابْنِ آدَمَ لَهُ إِلَّا الصَّوْمَ فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ وَلَخُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ

Misk Hakkında Zikredilen Şeyler Babı
-...Bize Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den;o da Îbnu'1-Müseyyeb'den; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Peygamber(S) Yüce Allah'ın şöyle buyurduğunu bildirmiştir: "Âdem oğlu'nun her ameli kendisi içindir. Fakat oruç böyle değildir. Çünkü oruç, hâlis benim rızâm için yapılan bir ibâdettir. Onun mükâfatını da ben veririm. Ve elbette oruçlu ağzın (açlık) kokusu, Allah katında misk kokusundan daha temizdir".

بَاب مَا يُسْتَحَبُّ مِنْ الطِّيبِ

5928 – حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كُنْتُ أُطَيِّبُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ إِحْرَامِهِ بِأَطْيَبِ مَا أَجِدُ

Güzel Kokudan Kullanmanın Müstehâblığı Babı
-...Âişe (R): Ben Peygamber(S)'i ihrama girmesi sırasında bulabildiğim en güzel koku ile kokulandırırdım, demiştir

---

بَاب مَنْ لَمْ يَرُدَّ الطِّيبَ

5929 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَزْرَةُ بْنُ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي ثُمَامَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ لَا يَرُدُّ الطِّيبَ وَزَعَمَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ لَا يَرُدُّ الطِّيبَ

Güzel Kokuyu Geri Çevirmeyen Kimse Babı
-....Azre ibn Sabit el-Ensârî tahdîs edip şöyle dedi; Bana Sumâme ibnu Abdillah, dedesi Enes ibn Mâlik(R)'ten tahdîs etti ki, Enes ibn Mâlik, kendisine hediye edilen güzel kokuyu reddetmez ve Peygamber (S) de güzel kokuyu geri çevirmezdi, diye söylemiştir.

بَاب الذَّرِيرَةِ

5930 – حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ الْهَيْثَمِ أَوْ مُحَمَّدٌ عَنْهُ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي عُمَرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُرْوَةَ سَمِعَ عُرْوَةَ وَالْقَاسِمَ يُخْبِرَانِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ طَيَّبْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدَيَّ بِذَرِيرَةٍ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ لِلْحِلِّ وَالْإِحْرَامِ

Zerîre (Kokusu) Babı
-....Âişe (R): Ben Veda Haccı'nda Rasûlullah(S)'ı ihramdan çıktığında ve ihrama girmek istediğinde zerîre (yânı tutya denilen güzel koku)yi kendi ellerimle sürmek suretiyle kokulandırdım,demiştir

---

بَاب الْمُتَفَلِّجَاتِ لِلْحُسْنِ

5931 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ لَعَنَ اللَّهُ الْوَاشِمَاتِ وَالْمُسْتَوْشِمَاتِ وَالْمُتَنَمِّصَاتِ وَالْمُتَفَلِّجَاتِ لِلْحُسْنِ الْمُغَيِّرَاتِ خَلْقَ اللَّهِ تَعَالَى مَالِي لَا أَلْعَنُ مَنْ لَعَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي كِتَابِ اللَّهِ { وَمَا آتَاكُمْ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ }

Güzellik İçin Dişlerinin Arasını Yontan Kadınlar(In Kötülenmesi) Babı

-...İbrâhîm en-Nahaî'den; o da Alkame'den; o da Abdullah ibn Mes'ûd(R)'dan tahdîs etti(ki o şöyle demiştir): Allah şu kadınlara la'net etmiştir: Döğün yapanlar, vücûdlarına döğün yaptıranlar,yüzlerinin tüylerini yolduranlar, seyrek dişli güzel görünmek için ön dişlerinin aralarını yontan sırıtkanlar, Yüce Allah'ın yarattığım değiştirenler. Bana ne var ki, ben Peygamber(S)'in la'net ettiği kimselere la'net etmeyeyim? Bu Allah'ın Kitâbı'nda var: "O Rasûl size ne verdiyse onu alın, size ne yasak ettiyse ondan da sakının" (ei- Haşr: 7)

بَاب الْوَصْلِ فِي الشَّعَرِ

5932 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاوِيَةَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ عَامَ حَجَّ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ وَهُوَ يَقُولُ وَتَنَاوَلَ قُصَّةً مِنْ شَعَرٍ كَانَتْ بِيَدِ حَرَسِيٍّ أَيْنَ عُلَمَاؤُكُمْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْهَى عَنْ مِثْلِ هَذِهِ وَيَقُولُ إِنَّمَا هَلَكَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ حِينَ اتَّخَذَ هَذِهِ نِسَاؤُهُمْ وَقَالَ ابْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَعَنَ اللَّهُ الْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ وَالْوَاشِمَةَ وَالْمُسْتَوْشِمَةَ

Saçta (Başkasının Saçıyle) Ekleme Yapmak Babı

-....Humeyd ibn Abdirrahmân, Muâviye ibn EbîSufyân'ın hacc yaptığı yıl minber üzerinde konuşmasından işitmiştir. Muâviye bu arada bir muhafız askerin elinde bulunan bir tutam saç demetini el uzatıp aldı da şöyle diyordu:

— (Ey Medîneliler!) Sizin âlimleriniz nerededir? Ben Rasûlul-lah(S)'tan işittim ki, O, şu elimdeki gibi saçlar(takınmak)dan nehyediyor ve: "İsrail oğulları; ancak onların kadınları şu saçları edindikleri zaman helak olmuşlardır" buyuruyordu

---

5934 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ قَالَ سَمِعْتُ الْحَسَنَ بْنَ مُسْلِمِ بْنِ يَنَّاقٍ يُحَدِّثُ عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ شَيْبَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ جَارِيَةً مِنْ الْأَنْصَارِ تَزَوَّجَتْ وَأَنَّهَا مَرِضَتْ فَتَمَعَّطَ شَعَرُهَا فَأَرَادُوا أَنْ يَصِلُوهَا فَسَأَلُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَعَنَ اللَّهُ الْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ تَابَعَهُ ابْنُ إِسْحَاقَ عَنْ أَبَانَ بْنِ صَالِحٍ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ صَفِيَّةَ عَنْ عَائِشَةَ

-...Amr ibn Murre şöyle dedi: Ben el-Hasen ibn Müslim ibn Yennâk'tan işittim; o, Safiyye bintu Şeybe'den tahdîs ediyordu. O da Âişe(R)'den. (Âişe şöyle demiştir:) Ensâr'dan bir kız evlendi.O kız hastalandı da bundan dolayı saçları döküldü. Ailesi onun saçlarına ekleme yapmak istediler de bunu Peygamber'e sordular. Bunun üzerine Peygamber (S):

— "Başkasının saçından saç ekleyen ve saç ekleten kadınlara Allah la'net etti" buyurdu.Bu hadîsi Ebân ibn Salih'ten; o da el-Hasen'den; o da Safiyye'-den; o da Âişe'den senediyle rivayet etmekte İshâk ibn Muhammed, Şu'be'ye mutâbaat etmiştir.

5935 - حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ الْمِقْدَامِ حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مَنْصُورُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ حَدَّثَتْنِي أُمِّي عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ امْرَأَةً جَاءَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ إِنِّي أَنْكَحْتُ ابْنَتِي ثُمَّ أَصَابَهَا شَكْوَى فَتَمَرَّقَ رَأْسُهَا وَزَوْجُهَا يَسْتَحِثُّنِي بِهَا أَفَأَصِلُ رَأْسَهَا فَسَبَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ

-...Bize Mansûr ibnu Abdirrahmân tahdîs edip şöyle dedi:Bana annem Safiyye bintu Şeybe, Esma bintu Ebî Bekr(R)'den şöyle tahdîs etti: Bir kadın Rasûlullah'a geldi de:
— Ben kızımı nikâh edip evlendirdim. Sonra kızıma bir hastalık isabet etti ve bu sebeble başının saçları döküldü. Kocası beni, döküIen saçları kızın başına Koymaya teşvik ediyor, binâenaleyh ben kızın başına saç ekleyeyim mi? dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (S) saç ekleyen ve saç ekletmek isteyen kadınları kötüledi.

5936 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ امْرَأَتِهِ فَاطِمَةَ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ قَالَتْ لَعَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ

-....Bize Şu'be, Hişâm ibn Urve'den; o da karısı Fâtıma bintu'I-Munzir'den tahdîs etti ki, Ebû Bekr'in kızı Esma (R): Peygamber (S) başkasının saçından kendi başına saç ekleyen ve saç eklettiren kadınlara la'net etti, demiştir.

5937 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَعَنَ اللَّهُ الْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ وَالْوَاشِمَةَ وَالْمُسْتَوْشِمَةَ وَقَالَ نَافِعٌ الْوَشْمُ فِي اللِّثَةِ

-....Bize Ubeydullah, Nâfi'den; o da İbn Umer(R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S):
— "Başkasının saçından kendi başına saç takan, böyle saç taktırmak isteyen, beden üzerine döğün yapan ve döğün yaptıran kadınlara Allah la'net etti" buyurmuştur. Nâfi': Döğün, dişlerin etrafındaki diş etlerinde olur, demiştir.

5938 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ قَالَ قَدِمَ مُعَاوِيَةُ الْمَدِينَةَ آخِرَ قَدْمَةٍ قَدِمَهَا فَخَطَبَنَا فَأَخْرَجَ كُبَّةً مِنْ شَعَرٍ قَالَ مَا كُنْتُ أَرَى أَحَدًا يَفْعَلُ هَذَا غَيْرَ الْيَهُودِ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمَّاهُ الزُّورَ يَعْنِي الْوَاصِلَةَ فِي الشَّعَرِ

-....Saîd ibn Müseyyeb şöyle demiştir: Muâviye, gelişlerinin sonuncusu olarak (51. senede) Medine'ye geldi de bizlere hitâb1 etti. Bu arada birbiri üzerine durulmuş birkaç demet saç çıkardı ve:
— Ben bunu Yahudi'den başka bir kimsenin yapacağını düşünmüyorum.Çünkü Peygamber (S) bu işi, yânî saçta takma ve ekleme yapıcılığını yalancılık ve bâtıl şey diye isimlendirmiştir, dedi

---

بَاب الْمُتَنَمِّصَاتِ

5939 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ لَعَنَ عَبْدُ اللَّهِ الْوَاشِمَاتِ وَالْمُتَنَمِّصَاتِ

وَالْمُتَفَلِّجَاتِ لِلْحُسْنِ الْمُغَيِّرَاتِ خَلْقَ اللَّهِ فَقَالَتْ أُمُّ يَعْقُوبَ مَا هَذَا قَالَ عَبْدُ اللَّهِ وَمَا لِي لَا أَلْعَنُ مَنْ لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ وَفِي كِتَابِ اللَّهِ قَالَتْ وَاللَّهِ لَقَدْ قَرَأْتُ مَا بَيْنَ اللَّوْحَيْنِ فَمَا وَجَدْتُهُ قَالَ وَاللَّهِ لَئِنْ قَرَأْتِيهِ لَقَدْ وَجَدْتِيهِ{ وَمَا آتَاكُمْ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا}

Yüzlerinin Tüylerini Yoldurtan Kadınlar Babı

-...Alkame şöyle demiştir; Abdullah ibn Mes'ûd, döğün yapan, yüzlerindeki tüyleri yoldurtan, güzellik için ön dişlerinin aralarını yontturan ve Allah'ın yarattığını değiştiren kadınlara la'net etmişti. (Bu la'netleme Esed oğullan'ndan Ümmü Ya'kûb denilen kadına ulaştı.) Bunun üzerine Ümmü Ya'kûb, Abdullah'a:

— Bu la'netleme nedir? dedi. Abdullah:

— Ben Rasûlullah'ın la'net ettiği kimselere neye la'net etmeyeceğim? Hem bu Allah'ın Kitâbi'nda var! dedi.Kadın:

— Vallahi ben Mushaf'ın iki kabı arasında ne varsa okudum, fakat onu bulamadım, dedi.Abdullah:

— Vallahi eğer sen onu gerçekte okuduysan, muhakkak onu bulmuşsundur: "Ve mâ âtâkumu'r-Rasûlu fe-huzûhu ve mâ nehâkum anhu fe'ntehû(= O Rasûl size ne verdiyse onu alın, size ne yasak ettiyse ondan da sakının)" (d-Haşr: 7) âyetidir, dedi

---

بَاب الْمَوْصُولَةِ

5940 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَعَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ وَالْوَاشِمَةَ وَالْمُسْتَوْشِمَةَ

Saçına Ekleme Yapılmış Kadın Bâbî

-....Abdullah ibn Umer (R): Peygamber (S) başkasının saçından saç takan, böyle saç taktıran,bedenlere doğun yapan ve dö-ğün yaptıran kadınlara la'net etti, demiştir.

5941 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَنَّهُ سَمِعَ فَاطِمَةَ بِنْتَ الْمُنْذِرِ تَقُولُ سَمِعْتُ أَسْمَاءَ قَالَتْ سَأَلَتْ امْرَأَةٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ ابْنَتِي أَصَابَتْهَا الْحَصْبَةُ فَامَّرَقَ شَعَرُهَا وَإِنِّي زَوَّجْتُهَا أَفَأَصِلُ فِيهِ فَقَالَ لَعَنَ اللَّهُ الْوَاصِلَةَ وَالْمَوْصُولَةَ

-...Bize Hişâm ibn Urve tahdîs etti ki, kendisi Fâtıma bintu'l-Munzir'den şöyle darken işitmiştir: Ben Ebû Bekr'in kızı Es-mâ'dan işittim, şöyle dedi: Bir kadın Peygamber'e geldi de:

— Yâ Rasûlallah! Benim şu kızıma kızamık hastalığı isabet etti, bu yüzden saçları diplerinden çıkıp döküldü. Ben bunu evlendirmiş bulunuyorum. Ben şimdi bunun saçına başkasının saçından ekleme yapayım mı? dedi.Bunun üzerine Rasûlullah (S):

— "Allah saç ekleyene ve saç eklenmişe la'net etti" buyurdu.

5942 - حَدَّثَنِي يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ دُكَيْنٍ حَدَّثَنَا صَخْرُ بْنُ جُوَيْرِيَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَاشِمَةُ وَالْمُوتَشِمَةُ وَالْوَاصِلَةُ وَالْمُسْتَوْصِلَةُ يَعْنِي لَعَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Abdullah ibn Umer (R): Ben Peygamber(S)'den işittim yâhud Peygamber (S):"Döğme yapan, döğme yaptıran, saçlara ekleme yapan, ekleme yaptıran" buyurdu, yânî Peygamber bunlara Ia'net etti, dedi.

5943 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَعَنَ اللَّهُ الْوَاشِمَاتِ وَالْمُسْتَوْشِمَاتِ وَالْمُتَنَمِّصَاتِ وَالْمُتَفَلِّجَاتِ لِلْحُسْنِ الْمُغَيِّرَاتِ خَلْقَ اللَّهِ مَا لِي لَا أَلْعَنُ مَنْ لَعَنَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي كِتَابِ اللَّهِ

-...Abdullah ibn Mes'ûd (R): Allah bedenlere döğme yapan kadınlara, döğme yaptıran kadınlara, yüz tüylerini yoldurtan kadınlara, güzellik için ön dişlerinin aralarını torpilleyip yontturan kadınlara ve Allah'ın yaratmasını değiştiren kadınlara la'net etti. Bana ne var ki, ben Rasûlullah (S)'in la'net ettiği kimseye la'net etmeyeyim? Hâlbuki bu, Allah'ın Kitâbı'nda var! demiştir

---

بَاب الْوَاشِمَةِ

5944 - حَدَّثَنِي يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَيْنُ حَقٌّ وَنَهَى عَنْ الْوَشْمِ حَدَّثَنِي ابْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ ذَكَرْتُ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَابِسٍ حَدِيثَ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ سَمِعْتُهُ مِنْ أُمِّ يَعْقُوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ مِثْلَ حَدِيثِ مَنْصُورٍ

Bedenlere Döğme Yapan Kadın Babı
-...Ebû Hureyre (R): Rasûlullah (S): "Göz değmesi haktır (sabittir)" buyurdu ve döğme yapmaktan nehyetti, demiştir..Sufyân es-Sevrî, tahdîs edip şöyle dedi: Ben Abdurrahmân ibn Âbis'e, Mansûr'un İbrâhîm en-Nahaî'den; ona da Alka-me'den; ona da Abdullah ibn Mes'ûd'dan gelen hadîsini zikrettim. O da:
— Ben o hadîsi Ümmü Ya'kûb el-Esediyye'den; o da Abdullah ibn Mes'ûd'dan olmak üzere Mansûr ibn Mu'temir'in hadîsi gibi işittim, dedi.

5945 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ رَأَيْتُ أَبِي فَقَالَ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ ثَمَنِ الدَّمِ وَثَمَنِ الْكَلْبِ وَآكِلِ الرِّبَا وَمُوكِلِهِ وَالْوَاشِمَةِ وَالْمُسْتَوْشِمَةِ

-...Avn ibnu Ebî Cuhayfe şöyle demiştir: Ben babam Ebû Cuhayfe'yi gördüm, o:
— Peygamber (S) kan aldırma ücretinden, köpek parasından, ribâ yiyiciliğinden, döğme yapıcılığından ve döğme yaptırıcılığından nehyetti, dedi

---

بَاب الْمُسْتَوْشِمَةِ

5946 - حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ عُمَارَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ أُتِيَ عُمَرُ بِامْرَأَةٍ تَشِمُ فَقَامَ فَقَالَ أَنْشُدُكُمْ بِاللَّهِ مَنْ سَمِعَ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْوَشْمِ فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَقُمْتُ فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَنَا سَمِعْتُ قَالَ مَا سَمِعْتَ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا تَشِمْنَ وَلَا تَسْتَوْشِمْنَ

Bedenine Döğme Yapılmasını İsteyen Kadın Babı

-....Bize Cerîr ibn Abdilhamîd, Umâre ibn Ka'kaa'dan; o da Ebû Zur'a'dan tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Umer'e, döğme yapar olan bir kadın getirildi. Bunun üzerine Umer orada hazır bulunan sahâbîlere:
— Sizlere Allah adıyla soruyorum: Döğme yapmak hakkında Peygamber(S)'den kim birşey işitmişse, onu bize haber versin! dedi.Ebû Hureyre dedi ki: Bunun üzerine ben ayağa kalktım da şöyle dedim:
— Ey Mü'minlerin Emîri! Ben bunun hakkında Peygamber'den işittim, dedim.Umer de ona:
— Ne işittin? dedi. Ebû Hureyre:
— Ben Peygamber(S)'den işittim: "(Ey kadınlar!) Sizler döğme yapmayın ve döğme yaptırmak da istemeyin!" buyuruyordu, dedi.

5947 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ لَعَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ وَالْوَاشِمَةَ وَالْمُسْتَوْشِمَةَ

-....Abdullah ibn Umer (R): Peygamber (S) saça ekleme yapan, ekleme yaptıran, döğme yapan ve döğme yaptıran kadınlara la'net etti, demiştir.

5948 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَعَنَ اللَّهُ الْوَاشِمَاتِ وَالْمُسْتَوْشِمَاتِ وَالْمُتَنَمِّصَاتِ وَالْمُتَفَلِّجَاتِ لِلْحُسْنِ الْمُغَيِّرَاتِ خَلْقَ اللَّهِ مَا لِي لَا أَلْعَنُ مَنْ لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي كِتَابِ اللَّهِ

-...Bize Abdurrahmân ibn Mehdî, Sufyân es-Sevrî'den; o da Mansûr ibnu'I-Mu'temir'den;o da îbrâhîm en-Nahaî'den; o da Alkame'den tahdîs etti ki, Abdullah ibn Mes'ûd (R):
— Allah, döğme yapan, döğme yaptıran; yüzlerinin tüylerini yoldurtan, güzellik için dişlerinin aralarını yontturup seyrekleştiren, Allah'ın yarattığını değiştiren kadınlara la'net etti. Bana ne var ki, ben Rasûlullah'ın la'net ettiği kimselere la'net etmeyeceğim? O, Allah'ın Kitâbı'nda var! demiştir

---

بَاب التَّصَاوِيرِ

5949 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ أَبِي طَلْحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ كَلْبٌ وَلَا تَصَاوِيرُ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ سَمِعْتُ أَبَا طَلْحَةَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Tasvirlerdin Hükmü) Babı
-...Ebû Talha (Zeyd ibn Sehl el-Ensârî-R) şöyle demiştir: Peygamber (S):
— "İçinde köpek ve tasvirler bulunan bir eve melekler girmez" buyurdu.el-Leys ibn Sa'd da şöyle dedi: Bana Yûnus ibn Zeyd, İbn Şi-hâb'dan tahdîs etti. Bana Ubeydullah haber verdi ki, kendisi İbn Ab-bâs'tan işitmiştir. O da: Ben Ebû Talha'dan işittim; o da: Ben, Peygamber(S)'den işittim, demiştir

---

بَاب عَذَابِ الْمُصَوِّرِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

5950 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ مُسْلِمٍ قَالَ كُنَّا مَعَ مَسْرُوقٍ فِي دَارِ يَسَارِ بْنِ نُمَيْرٍ فَرَأَى فِي صُفَّتِهِ تَمَاثِيلَ فَقَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَذَابًا عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْمُصَوِّرُونَ

Suret Yapan Musavvirlerin Kıyamet Günündeki Azâbları Babı
-...Müslim ibn Subayh şöyle dedi: Biz Mesrûk'la beraber Yesâr ibn Numeyr'in evinde idik.Mesrûk evin sofasında birtakım timsâller (hayvan resimleri) gördü de:Ben Abdullah ibn Mes'ûd'dan işittim, şöyle dedi:
— Ben Peygamber (S)'den işittim: "Şübhesiz kıyamet gününde Allah katında insanların en şiddetli azâblıları suret yapanlardır" bu-yuruyordu, dedi.

5951 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الَّذِينَ يَصْنَعُونَ هَذِهِ الصُّوَرَ يُعَذَّبُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُقَالُ لَهُمْ أَحْيُوا مَا خَلَقْتُمْ

-... Abdullah ibn Umer (R) şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S):
— "Şübhesiz bu suretleri yapmakta olanlar, kıyamet gününde azab olunurlar, onlara: Haydi,yaptığınız suretlere can veriniz! denir" buyurdu

---

بَاب نَقْضِ الصُّوَرِ

5952 - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حِطَّانَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا حَدَّثَتْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَكُنْ يَتْرُكُ فِي بَيْتِهِ شَيْئًا فِيهِ تَصَالِيبُ إِلَّا نَقَضَهُ

Suretleri Bozmak Babı
-... Bize Hişâm ibn Abdillah, Yahya ibn Kesîr'den; o da İmrân ibn Hıttân'dan tahdîs etti ki,ona da Âişe (R) şöyle tahdîs etmiştir: Peygamber (S) kendi evinde, içinde (Hnstiyanlar'ın) haç resimleri nakşedilmiş bulunan hiçbirşeyi bırakmaz, muhakkak onu nakzedip bozardı

5953 - حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا عُمَارَةُ حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ قَالَ دَخَلْتُ مَعَ أَبِي هُرَيْرَةَ دَارًا بِالْمَدِينَةِ فَرَأَى أَعْلَاهَا مُصَوِّرًا يُصَوِّرُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذَهَبَ يَخْلُقُ كَخَلْقِي فَلْيَخْلُقُوا حَبَّةً وَلْيَخْلُقُوا ذَرَّةً ثُمَّ دَعَا بِتَوْرٍ مِنْ مَاءٍ فَغَسَلَ يَدَيْهِ حَتَّى بَلَغَ إِبْطَهُ فَقُلْتُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ أَشَيْءٌ سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مُنْتَهَى الْحِلْيَةِ

-... Bize Ebû Zur'a tahdîs edip şöyle dedi: Ben bir kerre Ebû Hureyre ile beraber Medine'de bir eve girdim. Ebû Hureyre bu evin üst katında bir ressamın resim ve suretler yapmakta olduğunu gördü de şöyle dedi: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim; O, Yüce Allah'ın şöyle buyurduğunu söylüyordu:
— "Benim yarattığım gibi yaratmağa çalışan kişiden daha zâlim kim vardır? Haydi onlar (lezzetli ve gıda bolluğu yerinde) bir tek zerre yaratsınlar!"Bundan sonra Ebû Hureyre bir kap su istedi de tâ koltuk altına ulaşıncaya kadar ellerini, kollarını (İsmâîlî rivayetinde: Ve dizlerine kadar iki ayaklarını) yıkadı.Ebû Zur'a dedi ki: Ben:
— Yâ Ebâ Hureyre! Böyle yukarılara kadar yıkama Rasûlullah'-tan işittiğin birşey midir? Dedim.Ebû Hureyre:Bu (yânı suyu koltuğa kadar ulaştırma, cennetteki) süsün sonudur, dedi

---

بَاب مَا وُطِئَ مِنْ التَّصَاوِيرِ

5954 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْقَاسِمِ وَمَا بِالْمَدِينَةِ يَوْمَئِذٍ أَفْضَلُ مِنْهُ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ سَفَرٍ وَقَدْ سَتَرْتُ بِقِرَامٍ لِي عَلَى سَهْوَةٍ لِي فِيهَا تَمَاثِيلُ فَلَمَّا رَآهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَتَكَهُ وَقَالَ أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ الَّذِينَ يُضَاهُونَ بِخَلْقِ اللَّهِ قَالَتْ فَجَعَلْنَاهُ وِسَادَةً أَوْ وِسَادَتَيْنِ

-...Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Ben Abdurrahmân ibnu'l-Kaasım'dan işittim. O günlerde Medine'de ondan daha faziletli kimse yoktu. O şöyle dedi: Ben babam(el-Kaasım ibn Muhammed ibn Ebî Bekr)'dan işittim, şöyle dedi: Ben Âişe(R)'den işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S) bir seferden geldi. Ben de kendisinde birtakım timsâller bulunan bir perdemi bana âid olan bir raff üzerine örtmüştüm. Rasûlullah onu görünce yerinden çıkanp yırttı ve:
— "Kıyamet gününde insanların en şiddetli azâblıları, Allah'ın yaratmasına benzetmeye çalışan kimselerdir" buyurdu. Âişe: Müteakiben biz o perdeyi bir yastık yâhud iki yastık yaptık, demiştir

---

5955 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ سَفَرٍ وَعَلَّقْتُ دُرْنُوكًا فِيهِ تَمَاثِيلُ فَأَمَرَنِي أَنْ أَنْزِعَهُ فَنَزَعْتُهُ وَكُنْتُ أَغْتَسِلُ أَنَا وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ

-...Buradaki senedde Âişe şöyle demiştir: Peygamber (S) bir seferden geldi. Ben de "Durnûk" denilen ve üzerinde timsâller bulunan bir perde asmıştım. Rasûlullah bana onu yerinden çıkarmamı emretti, ben hemen onu oradan çıkardım. Ben Peygamber ile tek bir kaptan yıkanırdım

---

بَاب مَنْ كَرِهَ الْقُعُودَ عَلَى الصُّورَةِ

5957 - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا اشْتَرَتْ نُمْرُقَةً فِيهَا تَصَاوِيرُ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْبَابِ فَلَمْ يَدْخُلْ فَقُلْتُ أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مِمَّا أَذْنَبْتُ قَالَ مَا هَذِهِ النُّمْرُقَةُ قُلْتُ لِتَجْلِسَ عَلَيْهَا وَتَوَسَّدَهَا قَالَ إِنَّ أَصْحَابَ هَذِهِ الصُّوَرِ يُعَذَّبُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُقَالُ لَهُمْ أَحْيُوا مَا خَلَقْتُمْ وَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَا تَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ الصُّورَةُ

Sûretli Ve Resimli Şeyler Üzerine Oturmayı Sevmeyen Kimse Babı
-...Bize Cuveyriye ibn Esma, Nâfi'den; o da el-Kaasım'dan şöyle tahdîs etti: Âişe (R) küçük bir yastık satın almıştı, üzerinde birtakım (hayvan) resimleri vardı. Rasûlullah (S) bunu görünce kapıda dikildi de içeriye girmedi. (Âişe dedi ki:) Ben:
— İşlediğim günâhtan Allah'a tevbe ederim! dedim. Rasûlullah:
— "Bu resimli yastık nedir?" buyurdu. Ben:
— Ben onu üzerine oturman ve ona dayanıp yaslanman için satın aldım, dedim. ; Rasûlullah:
— "Bu suretlerin sahihleri kıyamet gününde muhakkak azâb olunurlar ve o kimselere (tehekküm ve aczlerini ortaya koymak için): Suretlerini yaptığınız bu hayvanları diriltiniz! denilir. Şübhesiz,melekler, içinde suret bulunan hiçbir eve girmezler" buyurdu

---

5958 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ بُكَيْرٍ عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي طَلْحَةَ صَاحِبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَا تَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ الصُّورَةُ قَالَ بُسْرٌ ثُمَّ اشْتَكَى زَيْدٌ فَعُدْنَاهُ فَإِذَا عَلَى

بَابِهِ سِتْرٌ فِيهِ صُورَةٌ فَقُلْتُ لِعُبَيْدِاللَّهِ رَبِيبِ مَيْمُونَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَمْ يُخْبِرْنَا زَيْدٌ عَنْ الصُّوَرِ يَوْمَ الْأَوَّلِ فَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ أَلَمْ تَسْمَعْهُ حِينَ قَالَ إِلَّا رَقْمًا فِي ثَوْبٍ وَقَالَ ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا عَمْرٌو هُوَ ابْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَهُ بُكَيْرٌ حَدَّثَهُ بُسْرٌ حَدَّثَهُ زَيْدٌ حَدَّثَهُ أَبُو طَلْحَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-..Bize el-Leys, Bukeyr'den; o da Busr ibnu Saîd'den; o da Zeyd ibn Hâlid'den; o da Rasûlullah'ın sahâbîsi olan Ebû Tal-ha'dan tahdîs etti ki, Ebû Talha:
--Rasûlullah (S): "Melekler, içinde suret bulunan bir eve girmezler" buyurdu, demiştir.Busr dedi ki: Bu hadîsi bana rivayet eden, Zeyd ibn Hâlid'dir. Bunu bana bildirdikten bir zaman sonra hastalanmış, biz de ona hasta ziyaretine gitmiştik. Eve girdiğimde kapısı üzerinde bir perde asılı olduğunu, perdede de bir suret bulunduğunu gördüm. Orada bulunan Ubeydullah el-Havlânî'ye ki bu, Peygamber'in zevcesi Meymûne'-nin terbiye edip yetiştirdiği bir kimsedir-:
— İslâm'ın ilk günlerinde suretin nehyedilmiş olduğunu bize haber veren bu Zeyd ibn Hâlid değil midir? (Şimdi bu resimli perde nedir ya?) dedim.Ubeydullah bana:
— Zeyd ibn Hâlid bu hadîsi Ebû Talha'dan bize naklederken, sonunda "İllâ rakmen fî sevbin{Elbisedeki nakş ve resim müstesnadır)" dediğini işitmedin mi? diye cevâb verdi.İbn Vehb de şöyle dedi: Bana Amr ibnu'l-Hâris haber verdi. Ona da Bukeyr tahdîs etti. Ona da Busr tahdîs etti. Ona da Zeyd ibn Hâlid tahdîs etti. Ona da Ebû Talha, Peygamber(S)'den tahdîs etti

---

بَاب كَرَاهِيَةِ الصَّلَاةِ فِي التَّصَاوِيرِ

5959 – حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ قِرَامٌ لِعَائِشَةَ سَتَرَتْ بِهِ جَانِبَ بَيْتِهَا فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمِيطِي عَنِّي فَإِنَّهُ لَا تَزَالُ تَصَاوِيرُهُ تَعْرِضُ لِي فِي صَلَاتِي

Tasvirler Bulunan Yerde Namaz Kılmanın Keraheti Babı
-... Bize Abdulazîz ibn Suheyb tahdîs etti ki, Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Âişe'nin kırâm denilen, üzeri resimli, nakışlı bir örtüsü vardı, onunla evinin bir tarafını örtmüştü. Peygamber (S) Âişe'ye:
— "Şu kırâmını benim karşımdan al gider! Çünkü üzerindeki tasvirleri namazımda iken hep bana görünüp duruyor" buyurdu

---

بَاب لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ

5960 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ هُوَ ابْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ وَعَدَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جِبْرِيلُ فَرَاثَ عَلَيْهِ حَتَّى اشْتَدَّ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَقِيَهُ فَشَكَا إِلَيْهِ مَا وَجَدَ فَقَالَ لَهُ إِنَّا لَا نَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ وَلَا كَلْبٌ

"İçinde suret bulunan eve melekler girmez"
-...İbnu Vehb tahdîs edip şöyle dedi: Bana Umer, -ki Muhammed'in oğludur- Sâlim'den tahdîs etti ki, babası Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir;
— Cibril, Peygamber'le buluşma va'detmiş de Peygamber'e gelmeyi geciktirmişti. Hattâ bu gecikme Peygamber'e ağır gelince evinden dışarı çıkmıştı. Bu sırada Cibril'e kavuştu da gecikmesinden dolayı öfkelendiğini ona söyledi. Bunun üzerine Cibrîl de Peygamber'e: "Biz melekler, içinde suret ve köpek bulunan eve girmeyiz" dedi

---

بَاب مَنْ لَمْ يَدْخُلْ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ

5961 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا اشْتَرَتْ نُمْرُقَةً فِيهَا تَصَاوِيرُ فَلَمَّا رَآهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ عَلَى الْبَابِ فَلَمْ يَدْخُلْ فَعَرَفَتْ فِي وَجْهِهِ الْكَرَاهِيَةَ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ مَاذَا أَذْنَبْتُ قَالَ مَا بَالُ هَذِهِ النُّمْرُقَةِ فَقَالَتْ اشْتَرَيْتُهَا لِتَقْعُدَ عَلَيْهَا وَتَوَسَّدَهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَصْحَابَ هَذِهِ الصُّوَرِ يُعَذَّبُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيُقَالُ لَهُمْ أَحْيُوا مَا خَلَقْتُمْ وَقَالَ إِنَّ الْبَيْتَ الَّذِي فِيهِ الصُّوَرُ لَا تَدْخُلُهُ الْمَلَائِكَةُ

İçinde Suret Bulunan Eve Girmeyen Kimse Babı

- Bize Abdullah ibn MesJeme, Mâlik'ten; o da Nâfi'den; o da el-Kaasım ibn Muhammed'den tahdîs etti ki, Peygamber'in zevcesi Âişe (R) ona şöyle haber vermiştir: Âişe küçük bir yastık satın almıştı, üstünde birtakım (hayvan) resimleri vardı. Rasûlullah (S) bunu görünce kapının önünde dikildi de içeriye girmedi. Âişe bu sırada Ra-sûîullah'ın yüzündeki hoşnûdsuzluğu sezdi de:
— Yâ RasûlallahJ Ben AJlah'a ve Rasûlü'ne tevbe ediyorum. Acaba ben ne günâh işledim? dedi. Rasûlullah:
— "Şu yastığın hâli nedir?" buyurdu. Âişe de:
— Ben onu Sana üzerine oturman ve dayanıp yaslanman için aldım, dedi.Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Bu suretlerin sahihleri kıyamet gününde muhakkak azâb o nurlar ve bunları yapan kimselere: Suretlerini yaptığınız bu hayvc lan diriltiniz! denilir" buyurdu.Yine Rasûlullah:
— "Şübhesiz içinde suretler bulunan eve meleklergirmezler"buyurdu

---

بَاب مَنْ لَعَنَ الْمُصَوِّرَ

5962 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ اشْتَرَى غُلَامًا حَجَّامًا فَقَالَ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ ثَمَنِ الدَّمِ وَثَمَنِ الْكَلْبِ وَكَسْبِ الْبَغِيِّ وَلَعَنَ آكِلَ الرِّبَا وَمُوكِلَهُ وَالْوَاشِمَةَ وَالْمُسْتَوْشِمَةَ وَالْمُصَوِّرَ

Suret Yapıcıya La'net Eden Kimse Babı

-...Bize Şu'be, Ebû Cuhayfe'nin oğlu Avn'dan lahdîs etti ki, Ebû Cuhayfe (R) kan alıcı bir köle satın almıştı. Peygamber (S) kan alma ücretinden, köpek bedelinden, zina kazancından nehyetti.Ve ribâ yiyene, ribâ yedirene, döğme yapana, döğme yaptırana, suret yapana Ia'net etti, dedi

---

بَاب مَنْ صَوَّرَ صُورَةً كُلِّفَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنْ يَنْفُخَ فِيهَا الرُّوحَ وَلَيْسَ بِنَافِخٍ

5963 - حَدَّثَنَا عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا سَعِيدٌ قَالَ سَمِعْتُ النَّضْرَ بْنَ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ يُحَدِّثُ قَتَادَةَ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ ابْنِ عَبَّاسٍ وَهُمْ يَسْأَلُونَهُ وَلَا يَذْكُرُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى سُئِلَ فَقَالَ سَمِعْتُ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ صَوَّرَ صُورَةً فِي الدُّنْيَا كُلِّفَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنْ يَنْفُخَ فِيهَا الرُّوحَ وَلَيْسَ بِنَافِخٍ

"Kim suret yaparsa kıyamet gününde ona yaptığı surete rûh vermesi teklif olunur. Hâlbuki o, hayât vermek kudretinde değildir".

-...Bize Saîd ibn Ebî Arûbe tahdîs edip şöyle dedi: Ben en-Nadr ibnu Enes ibn Mâlik'ten işittim; o, Katâde'ye tahdîs ediyordu. en-Nadr şöyle dedi: Ben İbn Abbâs'm yanında idim. İnsanlar ona birşeyler soruyorlar (o da onlara cevâb veriyordu). Fakat "Peygamber şöyle buyurdu" diye Peygamber'i

zikretmiyordu. Nihayet kendisine birisi tarafından (Ben şu resimlen yapan ressam bir kimseyim, hâlim nedir? diye) bir suâl soruldu. Bunun üzerine İbn Abbâs (R):
— Ben Muhammed(S)'den işittim: "Her kim dünyâda (hayât sahibi) bir suret resmederse,kendisine kıyamet gününde o surete rûh vermesi teklif olunur. Hâlbuki o hayât üfürücü değildir (yânı hayât vermek kudretini hâiz değildir)" buyuruyordu, dedi

---

بَاب الِارْتِدَافِ عَلَى الدَّابَّةِ

5964 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو صَفْوَانَ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَكِبَ عَلَى حِمَارٍ عَلَى إِكَافٍ عَلَيْهِ قَطِيفَةٌ فَدَكِيَّةٌ وَأَرْدَفَ أُسَامَةَ وَرَاءَهُ

Binicinin Binek Üzerinde Arka Tarafına Başka Birini Bindirmesi Babı
-...BizeEbû Safvân, Yûnus ibn Yezîd'den; o da İbn Şihâb'dan; o da Urve'den; o da Usâme ibn Zeyd(R) 'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) Fedek dokuması kaplı saçaklı palan vurulmuş bir merkeb üzerine binip (henüz çocuk bulunan) Usâme'yi bineğinin arkası tarafına bindirmiştir

---

بَاب الثَّلَاثَةِ عَلَى الدَّابَّةِ

5965 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَّةَ اسْتَقْبَلَهُ أُغَيْلِمَةُ بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَحَمَلَ وَاحِدًا بَيْنَ يَدَيْهِ وَالْآخَرَ خَلْفَهُ

Bir Binek Hayvanı Üzerine Üç Kişinin Binmesi Babı
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: (Mekke fethi günü) Peygamber (S) Mekke'ye geldiği zaman kendisini Abdulmuttalib evlâdının oğlancıkları karşıladı. Peygamber bunlardan birisini devesinin önüne, diğer birisini de arka tarafına bindirdi

---

بَاب حَمْلِ صَاحِبِ الدَّابَّةِ غَيْرَهُ بَيْنَ يَدَيْهِ وَقَالَ بَعْضُهُمْ صَاحِبُ الدَّابَّةِ أَحَقُّ بِصَدْرِ الدَّابَّةِ إِلَّا أَنْ يَأْذَنَ لَهُ

5966 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ ذُكِرَ شَرُّ الثَّلَاثَةِ عِنْدَ عِكْرِمَةَ فَقَالَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَتَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ حَمَلَ قُثَمَ بَيْنَ يَدَيْهِ وَالْفَضْلَ خَلْفَهُ أَوْ قُثَمَ خَلْفَهُ وَالْفَضْلَ بَيْنَ يَدَيْهِ فَأَيُّهُمْ شَرٌّ أَوْ أَيُّهُمْ خَيْرٌ

Binek Sahibinin Başka Bir Kimseyi Ön Tarafına Bindirmesi Babı
Bâzısı da binek hayvanının sahibi, hayvanın ön tarafına binmeye başkasından daha haklıdır, ancak başkasına izin vermesi hâli müstesnadır, dedi.
-...Bize Eyyûb es-Sahtıyânî tahdîs edip şöyle dedi: İkrime'nin yanında binek üzerine binen üç kişinin şerrlisi zikrolundu. Bunun üzerine İkrime şöyle dedi: İbn Abbâs (R) Mekke fethinde,Mekke'ye, Abbâs'm oğlu Kusam'i bineğinin ön tarafına, kardeşi el-Fadl'ı da arka tarafına bindirmiş -yâhud Kusam'ı arka tarafına, el-Fadl'ı da ön tarafına bindirmiş- olarak gelmiştir. Bunların hangisi şerr yâhud hangisi hayırdır?

بَاب إِرْدَافِ الرَّجُلِ خَلْفَ الرَّجُلِ

5967 – حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَا أَنَا رَدِيفُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ إِلَّا أَخِرَةُ الرَّحْلِ فَقَالَ يَا مُعَاذُ بْنَ جَبَلٍ قُلْتُ لَبَّيْكَ رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ ثُمَّ سَارَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ يَا مُعَاذُ قُلْتُ لَبَّيْكَ رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ ثُمَّ سَارَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ يَا مُعَاذُ قُلْتُ لَبَّيْكَ رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ قَالَ هَلْ تَدْرِي مَا حَقُّ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ قُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ حَقُّ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلَا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ثُمَّ سَارَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ يَا مُعَاذُ بْنَ جَبَلٍ قُلْتُ لَبَّيْكَ رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ فَقَالَ هَلْ تَدْرِي مَا حَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ إِذَا فَعَلُوهُ قُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ حَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يُعَذِّبَهُمْ

Binek Üzerindeki Binicinin Arka Tarafına Başka Birini Bindirmesi Babı

-....Bize Enes ibn Mâlik (R) tahdîs etti. Muâz ibn Cebel (R) şöyle demiştir: Ben bir seferde Peygamber (S)'in bindiği bineğin arka tarafına binmiş idim. Peygamber'le benim aramda, semerin arka ağacından başka birşey yoktu. İşte bu kadar yakınında bulunurken Rasûlullah:

— "Yâ Muâz!" diye nida etti. Ben:

— Lebbeyke yâ Rasûlallah ve sa'deyke! dedim. Sonra bir müddet yürüdü. Sonra yine:

— "Yâ Muâz!" diye çağırdı. - Ben:

— Lebbeyke yâ Rasûlallah ve sa'deyke! dedim. Sonra bir daha yürüdü. Sonra yine:

— "Yâ Muâz!" diye çağırdı. Ben yine:

— Buyur yâ Rasûlallah, emrine hazırım ve Sana tâata tekrar tekrar yardımcıyım! dedim.

— "Allah'ın kulları üzerinde ne hakkı vardır bilir misin?" diye sordu.Ben:

— Allah ve Rasûlü en bilendir! dedim.

— "Allah 'in kullan üzerinde sabit olan hakkı, kulların Allah 'a ibâdet etmeleri ve O'na hiçbirşeyi ortak kılmamalarıdır" buyurdu. Sonra bir müddet daha yürüdü. Sonra:

— "Yâ Muâz ibne Cebel!" diye çağırdı. Ben:

— Buyur yâ Rasûlallah, emrine hazırım ve Sana tâata tekrar tekrar yardımcıyım! dedim.

— "Bunu yaptıkları zaman kulların Allah üzerinde sabit olan hakları nedir bilir misin?" dedi.Ben:

— Allah ve Rasûlü en bilendir, dedim. Rasûlullah:

— "Bunu yaptıkları zaman kulların Allah üzerinde sabit olan hakları, Allah'ın onlara azâb etmemesidir" buyurdu

---

بَاب إِرْدَافِ الْمَرْأَةِ خَلْفَ الرَّجُلِ

5968 – حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبَّادٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَقْبَلْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ خَيْبَرَ وَإِنِّي لَرَدِيفُ أَبِي طَلْحَةَ وَهُوَ يَسِيرُ وَبَعْضُ نِسَاءِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَدِيفُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ عَثَرَتْ النَّاقَةُ فَقُلْتُ الْمَرْأَةَ فَنَزَلْتُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهَا أُمُّكُمْ فَشَدَدْتُ الرَّحْلَ وَرَكِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا دَنَا أَوْ رَأَى الْمَدِينَةَ قَالَ آيِبُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ

Binek Üzerinde Kadını Erkeğin Arka Tarafına Bindirme(Nin Cevazı) Babı

-...Bize Şu'be tahdîs etti. Bize Yahya ibnu Ebî İshâk haber verip şöyle dedi: Ben Enes ibn Mâlik(R)'ten işittim, şöyle dedi: Rasûlullah'ın maiyyetinde Hayber'den dönüyorduk. Ben üvey babam Ebû Talha'nın bineğinin arka tarafına binmiş idim. O yol alıyordu. Rasûlullah'ın kadınlarından biri de Rasûlullah'ın bineği üzerinde arka tarafına binmişti. Birden Rasûlullah'ın dişi binek devesi, ayağı sürçüp tökezledi. (Rasûlullah ile Safiyye, ikisi birden düştüler.) Ben:

— (Kadın düştü!) Kadını koruyun! dedim ve hemen binekten yere indim.Bu sırada Rasûlullah:

— "Bu kadın (yânî Safiyye bintu Huyey) annenizdir!" diye seslendi.Ben hemen devenin semerim sıkıca bağladım, Rasûlullah deveye bindi (ve yola devam ettik).Nihayet Rasûlullah (S) Medine'ye yaklaşınca yâhud görünce:
— "Ayıbûne, tâibûne, âbidûne li-Rabbinâ hâmidûne{= Bizler dönücüleriz, günâhlardan tevbe edicileriz, Rabb'imize ibâdet edicileriz ve ancak O'na hamd edicileriz)" sözlerini söyledi

---

بَاب الِاسْتِلْقَاءِ وَوَضْعِ الرِّجْلِ عَلَى الْأُخْرَى

5969 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ عَنْ عَمِّهِ أَنَّهُ أَبْصَرَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَضْطَجِعُ فِي الْمَسْجِدِ رَافِعًا إِحْدَى رِجْلَيْهِ عَلَى الْأُخْرَى

Sırtüstü Yatmak Ve Ayağın Birini Diğeri Üzerine Koymak Babı
-....Bize İbnu Şihâb, Abbâd ibn Temîm'den tahdîs etti ki, o amcası Abdullah ibn Zeyd el-Ensârî (R), Peygamber(S)'in mescidde sırtüstü yatıp bir ayağını diğeri üzerine kaldırdığını görmüştür

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الْأَدَبِ

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا }

5970 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ الْوَلِيدُ بْنُ عَيْزَارٍ أَخْبَرَنِي قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَمْرٍو الشَّيْبَانِيَّ يَقُولُ أَخْبَرَنَا صَاحِبُ هَذِهِ الدَّارِ وَأَوْمَأَ بِيَدِهِ إِلَى دَارِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْعَمَلِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ قَالَ الصَّلَاةُ عَلَى وَقْتِهَا قَالَ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ بِرُّ الْوَالِدَيْنِ قَالَ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي بِهِنَّ وَلَوْ اسْتَزَدْتُهُ لَزَادَنِي

Hâlis İyilik Etmek, İyilik Ulaştırmayı Ekleyip Durmak Ve Yüce Allah'ın ŞuKavli Babı:
"Biz insana ana-babasına güzellik (ve iyilik yapmasını) tavsiye ettik.."(el-Ankebût: S; Lıkmân:-14-15; el-Ahkaaf: 15)
-...Bize Şu'be tahdîs edip şöyle dedi: Bana el-Velîd ibn Ayzâr haber verip şöyle dedi: Ben Ebû Amr eş-Şeybânî'den işittim, şöyle diyordu: Bana şu evin sahibi haber verdi,dedi de eliyle Abdullah ibn Mes'ûd'un evini işaret etti. O şöyle dedi: Ben Peygamber(Ş)'e:
— Amellerin hangisi Allah'a daha sevgilidir? diye sordum.
— "Vaktinde kılınan namazdır" buyurdu. Abdullah:
— Sonra hangisi? dedi.
— "Sonra ana-babaya iyilik etmektir" buyurdu. Abdullah:
— Sonra hangisi? dedi.
— "Allah yolunda cihâddır" buyurdu.İbn Mes'ûd: Bunları bana Peygamber söyledi, daha fazlasını sor-saydim, elbette bana yine haber verecekti, dedi

---

بَاب مَنْ أَحَقُّ النَّاسِ بِحُسْنِ الصُّحْبَةِ

5971 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ الْقَعْقَاعِ بْنِ شُبْرُمَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ

جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَحَقُّ النَّاسِ بِحُسْنِ صَحَابَتِي قَالَ أُمُّكَ قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ ثُمَّ أُمُّكَ قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ ثُمَّ أُمُّكَ قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ ثُمَّ أَبُوكَ وَقَالَ ابْنُ شُبْرُمَةَ وَيَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ مِثْلَهُ

Güzel Dostluk Yapılmaya En Haklı Olan İnsan Kimdir?
-....Bize Cerîr, Umâre ibnu'l-Ka'kaa ibn Şubrume'den; o da Ebû Zur'a'dan tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ra-sûlulIah(S)'a bir adam geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Benim güzel hizmet ve ülfet etmeme insanlar içinde en lâyık ve en haklı olan kimdir? diye sordu. Rasûlullah:
— "Anandır!" diye cevâb verdi,Ozât-
— Sonra kimdir? dedi.Rasûlullah:
— "Sonra anandır!" buyurdu.O zât:
— Sonra kimdir? dedi. Rasûlullah:
— "Sonra anandır!" buyurdu. ;
— Sonra kimdir? deyince (dördüncüde) Rasûlullah:
— "Sonra babandır!" diye cevâb verdi. İbnu Şubrume ile Yahya ibnu Eyyûb: Bize Ebû Zur'a bu hadîsin benzerini tahdîs etti, demişlerdir

---

بَاب لَا يُجَاهِدُ إِلَّا بِإِذْنِ الْأَبَوَيْنِ

5972 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ وَشُعْبَةَ قَالَا حَدَّثَنَا حَبِيبٌ قَالَ ح و حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ قَالَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُجَاهِدُ قَالَ لَكَ أَبَوَانِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَفِيهِمَا فَجَاهِدْ

İnşân Ana-Babasının İzni Olmadıkça Cihâda Gidemez
-...Abdullah ibn Amr (R) şöyle demiştir: Bir adam Peygamber(S)'e:
— Ben cihâda gidiyorum, dedi.Peygamber:
— "Senin anan baban var mı?" diye sordu. O zât:
— Evet var, dedi. Peygamber:— "Öyleyse sen (evvelâ) onların rızâları yolunda çalış! 'buyurdu

---

بَاب لَا يَسُبُّ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ

5973 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ أَكْبَرِ الْكَبَائِرِ أَنْ يَلْعَنَ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَكَيْفَ يَلْعَنُ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ قَالَ يَسُبُّ الرَّجُلُ أَبَا الرَّجُلِ فَيَسُبُّ أَبَاهُ وَيَسُبُّ أُمَّهُ

İnsan Ana-Babasına Sövmemelidir
-...Abdullah ibn Amr (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S):
— "Büyük günâhların en büyüğünden birisi, kişinin anasına babasına la'net etmesidir"buyurdu. Kendisine orada bulunanlar tarafından:
— Yâ Rasûlallah! İnsan anasına babasına nasıl la'net eder? denildi.Rasûlullah:
— "O kimse birisinin babasına söver, o da karşılık olarak onun babasına söver; yine o kişi birisinin anasına söver, o da karşılık olarak onun anasına söver" buyurdu

---

بَاب إِجَابَةِ دُعَاءِ مَنْ بَرَّ وَالِدَيْهِ

5974 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُقْبَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَمَا ثَلَاثَةُ نَفَرٍ يَتَمَاشَوْنَ أَخَذَهُمْ الْمَطَرُ فَمَالُوا إِلَى غَارٍ فِي الْجَبَلِ فَانْحَطَّتْ عَلَى فَمِ غَارِهِمْ صَخْرَةٌ مِنْ الْجَبَلِ فَأَطْبَقَتْ عَلَيْهِمْ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ انْظُرُوا أَعْمَالًا عَمِلْتُمُوهَا لِلَّهِ صَالِحَةً فَادْعُوا اللَّهَ بِهَا لَعَلَّهُ يَفْرُجُهَا فَقَالَ أَحَدُهُمْ اللَّهُمَّ إِنَّهُ كَانَ لِي وَالِدَانِ شَيْخَانِ كَبِيرَانِ وَلِي صِبْيَةٌ صِغَارٌ كُنْتُ أَرْعَى عَلَيْهِمْ فَإِذَا رُحْتُ عَلَيْهِمْ فَحَلَبْتُ بَدَأْتُ بِوَالِدَيَّ أَسْقِيهِمَا قَبْلَ وَلَدِي وَإِنَّهُ نَاءَ بِيَ الشَّجَرُ فَمَا أَتَيْتُ حَتَّى أَمْسَيْتُ فَوَجَدْتُهُمَا قَدْ نَامَا فَحَلَبْتُ كَمَا كُنْتُ أَحْلُبُ فَجِئْتُ بِالْحِلَابِ فَقُمْتُ عِنْدَ رُءُوسِهِمَا أَكْرَهُ أَنْ أُوقِظَهُمَا مِنْ نَوْمِهِمَا وَأَكْرَهُ أَنْ أَبْدَأَ بِالصِّبْيَةِ قَبْلَهُمَا وَالصِّبْيَةُ يَتَضَاغَوْنَ عِنْدَ قَدَمَيَّ فَلَمْ يَزَلْ ذَلِكَ دَأْبِي وَدَأْبَهُمْ حَتَّى طَلَعَ الْفَجْرُ فَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرُجْ لَنَا فُرْجَةً نَرَى مِنْهَا السَّمَاءَ فَفَرَجَ اللَّهُ لَهُمْ فُرْجَةً حَتَّى يَرَوْنَ مِنْهَا السَّمَاءَ وَقَالَ الثَّانِي اللَّهُمَّ إِنَّهُ كَانَتْ لِي ابْنَةُ عَمٍّ أُحِبُّهَا كَأَشَدِّ مَا يُحِبُّ الرِّجَالُ النِّسَاءَ فَطَلَبْتُ إِلَيْهَا نَفْسَهَا فَأَبَتْ حَتَّى آتِيَهَا بِمِائَةِ دِينَارٍ فَسَعَيْتُ حَتَّى جَمَعْتُ مِائَةَ دِينَارٍ فَلَقِيتُهَا بِهَا فَلَمَّا قَعَدْتُ بَيْنَ رِجْلَيْهَا قَالَتْ يَا عَبْدَ اللَّهِ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تَفْتَحْ الْخَاتَمَ فَقُمْتُ عَنْهَا اللَّهُمَّ فَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي قَدْ فَعَلْتُ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرُجْ لَنَا مِنْهَا فَفَرَجَ لَهُمْ فُرْجَةً وَقَالَ الْآخَرُ اللَّهُمَّ إِنِّي كُنْتُ اسْتَأْجَرْتُ أَجِيرًا بِفَرَقِ أَرُزٍّ فَلَمَّا قَضَى عَمَلَهُ قَالَ أَعْطِنِي حَقِّي فَعَرَضْتُ عَلَيْهِ حَقَّهُ فَتَرَكَهُ وَرَغِبَ عَنْهُ فَلَمْ أَزَلْ أَزْرَعُهُ حَتَّى جَمَعْتُ مِنْهُ بَقَرًا وَرَاعِيَهَا فَجَاءَنِي فَقَالَ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تَظْلِمْنِي وَأَعْطِنِي حَقِّي فَقُلْتُ اذْهَبْ إِلَى ذَلِكَ الْبَقَرِ وَرَاعِيهَا فَقَالَ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تَهْزَأْ بِي فَقُلْتُ إِنِّي لَا أَهْزَأُ بِكَ فَخُذْ ذَلِكَ الْبَقَرَ وَرَاعِيَهَا فَأَخَذَهُ فَانْطَلَقَ بِهَا فَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرُجْ مَا بَقِيَ فَفَرَجَ اللَّهُ عَنْهُمْ

Ana-Babasına İyilikle Güzel Hizmet Edip İtâatlarında Bulunan Kimsenin Duasının Kabul Edilmesi Babı

-...Bize İsmâîl ibn İbrâhîm ibn Ukbe tahdîs edip şöyle dedi: Bana Nâfi', İbn Umer(R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Üç kişi beraber yürürlerken onları yağmur yakaladı. Hemen dağdaki bir mağaraya meyledip sığındılar.Akabinde mağaralarının ağzına dağdan büyük bir kaya düşüp üzerlerine tamamen kapattı.Bunun üzerine onlardan biri diğerlerine:
— Riya ve şöhret isteği olmaksızın, sırf Allah rızâsı için yapmış olduğunuz amellere bakın da, onları anmak suretiyle Allah'a dua ediniz. Umulur ki, Allah mağaranın kapısını açar! dedi.Bu teklif üzerine onların biri şu duayı söyledi:
— Yâ Allah! Şu muhakkak ki, benim yaşlı ihtiyar ana-babam ve küçük çocuklarım vardı. Ben sürü otlatarak onları infâk eder ge-çindirirdim. Akşamleyin sürüyü otlaktan döndürüp onların yanına getirdiğim zaman sütü sağar, çocuklarımdan evvel ana-babama süt içirir idim. Şu da muhakkak ki, bir gün otlak bana uzak oldu da ben tâ akşam oluncaya kadar sürüyü getirememiştim. Geç vakit geldiğimde onları uyumuş hâlde bulmuştum. Sağageldiğim gibi yine sütleri sağdım ve sağdığım sütü kabıyle getirip baş uçlarında dikildim. Onları uykularından uyandırmayı istemiyordum. Onlardan once çocuklarıma süt içirmeyi de istemiyordum. Çocuklar ise ayaklarımın dibinde açlıktan sızlanıyorlardı. İşte o gece fecr doğuncaya kadar benim hâlim böyle dikilmekle, onların hâli de uyumakla devam etti. Şübhesiz Sen bilmektesin ki, ben bunu sırfSen'in rızânı istemek için yapmıştım. Bundan ötürü bizim için bir yarık aç da, biz oradan semâyı görelim! Diye duâ etti. Allah onlara semâyı görecekleri kadar bir yarık açtı.
İkincileri de şöyle duâ etti:
— Yâ Allah! Şu muhakkak ki, benim bir amca kızım vardı. Ben onu erkeklerin kadınları sevmekte oldukları sevginin en şiddetlisi ile seviyordum. Bir kenesinde ondan nefsini istedim. O:
— Yüz dînâr getirmedikçe olmaz! diye dayattı.Ben bu parayı kazanmak için çalıştım, nihayet yüz dînârı topladım. Sonunda amcamın kızına buyuz dînâr ile kavuştum. İki bacağı arasına oturduğum zaman o:
— Ey Allah'ın kulu! Allah'tan kork! Yaratıcı kudretin bekâret mührünü (nikâh hakkını yerine getirmeden) açma! dedi.Ben de (onu çok sevdiğim hâlde) bu sözü üzerine kendisinden kalkıp ayrıldım. Allah'ım, Sen şübhesiz bilmektesin ki, ben bunu sırf Sen'in rızânı aramak için yapmıştım. Bunun hatırına buradan bizim için bir yarık aç! dedi. Allah onlar için biraz daha açtı. Üçüncüleri de şöyle dedi:
— Allah'ım, ben onaltı rıtl olan bir far ak ölçeği pirinç mukaabilinde bir işçiyi ücretle tutmuştum.

O işçi işini bitirdiği zaman:
— Bana hakkım olan ücretimi ver! dedi.Ben de ona hakkı olan ücreti arzettim. Fakat işçi ücretini bıraktı ve uzaklaşıp gitti. Ben de onun pirincini her sene tekrar tekrar ekip çoğalttım, nihayet onun parasıyle bir sürü sığır topladım, bir de çoban tuttum. Bir müddet sonra o işçi bana geldi de:
— Allah'tan kork, bana zulmetme, hakkımı bana ver! dedi. Ben de ona:
— Git şu görünen sığırları ve çobanı al, dedim.O:
— Allah'tan kork, benimle alay etme! dedi. Ben ona:
— Ben seninle alay etmiyorum, bu sığırları ve çobanlarını al! dedim.O da bunları alıp gitti. Sen şübhesiz bilmektesin ki, ben bu işi sırf Sen 'in rızânı istemek için yapmıştım. Bunun hatırına kayanın kalan kısmını da aç! dedi. Allah da onlardan kayayı açıp kurtardı"

بَاب عُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ مِنْ الْكَبَائِرِ قَالَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

5975 - حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ الْمُسَيَّبِ عَنْ وَرَّادٍ عَنْ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَيْكُمْ عُقُوقَ الْأُمَّهَاتِ وَمَنْعًا وَهَاتِ وَوَأْدَ الْبَنَاتِ وَكَرِهَ لَكُمْ قِيلَ وَقَالَ وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ وَإِضَاعَةَ الْمَالِ

Ana-Babaya İsyan Ve Ezâ Etmek Büyük Günâhlardandır
Bunu Abdullah ibn Utner (veya Amr), Peygamber(S)'den olmak üzere söylemiştir [8].
-...Bize Şeybân, Mansûr'dan; o da el-Müseyyeb'den; o da Verrâd'dan; o da el-Mugîre'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Şübhesiz Allah sizlere analara isyanı, verilecek borcun men' edilip verilmemesini, verilmeyen birşeyin alınmasını, kız çocuklarını diri diri gömmeyi haram kıldı. Ve yine Allah sizler için dedikoduyu, çok soru sormayı ve mal zayi' etmeyi kerîh gördü" buyurmuştur

---

5976 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا خَالِدٌ الْوَاسِطِيُّ عَنْ الْجُرَيْرِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا أُنَبِّئُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكَبَائِرِ قُلْنَا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَكَانَ مُتَّكِئًا فَجَلَسَ فَقَالَ أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ وَشَهَادَةُ الزُّورِ أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ وَشَهَادَةُ الزُّورِ فَمَا زَالَ يَقُولُهَا حَتَّى قُلْتُ لَا يَسْكُتُ

-...Ebû Bekre (Nufey' -R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S):
— "Büyük günâhların en büyüğünü size haber vereyim mi?" buyurdu.Biz sahâbîler:
— Evet haber ver yâ Rasûlallah! dedik. Rasûlullah:
— "Allah 'a ortak koşmak, anaya-babaya isyan ve ezâ etmektir" buyurdu.Ve dayanmakta iken oturdu da:
— "İyi dinleyin! Bir de yalan söz ve yalan şâhidliğidir. Dikkat edin, bir de yalan söz ve yalan şâhidliğidir ."buyurdu ve bu sözü durmadan tekrar tekrar söylüyordu. (Ebû Bekre dedi ki:) Hattâ ben: Rasûlullah susmayacak, dedim.

5977 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ ذَكَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْكَبَائِرَ أَوْ سُئِلَ عَنْ الْكَبَائِرِ فَقَالَ الشِّرْكُ بِاللَّهِ وَقَتْلُ النَّفْسِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ فَقَالَ أَلَا أُنَبِّئُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكَبَائِرِ قَالَ قَوْلُ الزُّورِ أَوْ قَالَ شَهَادَةُ الزُّورِ قَالَ شُعْبَةُ وَأَكْثَرُ ظَنِّي أَنَّهُ قَالَ شَهَادَةُ الزُّورِ

-..Bize Şu'be tahdîs edip şöyle dedi: Bana Ubeydullah ibnu Ebî Bekr tahdîs edip şöyle dedi: Ben Enes ibn Mâlik(R)'ten işittim, şöyle dedi: Rasûlullah (S) büyük günâhları zikretti yâhud kendisine büyük günâhlardan soruldu da:
— "Allah'a ortak tanımak, insan öldürmek, ana-babaya isyan ve ezâ etmektir" buyurdu ve şunu ilâve etti

— "Dikkat edin! Size büyük günâhlardan en büyüğünü haber, veriyorum: Yalan söylemektir –yahut Yalan şâhidliği yapmaktır-" buyurdu. Şu'be (geçen senedle): En büyük zannım O'nun "Yalana şâhidliğidir" demiş olmasıdır, dedi

---

بَاب صِلَةِ الْوَالِدِ الْمُشْرِكِ

5978 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ أَخْبَرَنِي أَبِي أَخْبَرَتْنِي أَسْمَاءُ بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ أَتَتْنِي أُمِّي رَاغِبَةً فِي عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آصِلُهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى فِيهَا { لَا يَنْهَاكُمْ اللَّهُ عَنْ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ }

Müşrik Olan Babaya İyilik Etmeyi Devam Ettirmek Babı
-...Ebû Bekr'in kızı Esma (R) haber verip şöyle demiştir:Peygamber (S) zamanında annem beni özleyerek ziyaretime gelmişti. Ben Peygamber'e:
— Anamla ilgilenip onu kabul edeyim mi? diye sordum. Peygamber:
— "Evet (onunla ilgilenip iyilik eyle)/" buyurdu.Râvî Sufyân ibn Uyeyne dedi ki: Yüce Allah o kadın hakkında şu âyeti indirmiştir:"Sizinle dîn hususunda muharebe etmemiş, sizi yurtlarınızdan da çıkarmamış olanlara iyilik, onlara adaletle muamele etmenizden Allah sizi men' etmez. Çünkü Allah adalet yapanları sever" (el-Mumtehme: 8)

بَاب صِلَةِ الْمَرْأَةِ أُمَّهَا وَلَهَا زَوْجٌ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي هِشَامٌ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ أَسْمَاءَ قَالَ قَدِمَتْ أُمِّي وَهِيَ مُشْرِكَةٌ فِي عَهْدِ قُرَيْشٍ وَمُدَّتِهِمْ إِذْ عَاهَدُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ ابْنِهَا فَاسْتَفْتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ إِنَّ أُمِّي قَدِمَتْ وَهِيَ رَاغِبَةٌ أَفَأَصِلُهَا قَالَ نَعَمْ صِلِي أُمَّكِ

5980 - حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سُفْيَانَ أَخْبَرَهُ أَنَّ هِرَقْلَ أَرْسَلَ إِلَيْهِ فَقَالَ يَعْنِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُنَا بِالصَّلَاةِ وَالصَّدَقَةِ وَالْعَفَافِ وَالصِّلَةِ

Kadının, Kendi Kocası Varken Annesiyle İlgilenip Ona İyilik Etmesi Babı
Ve el-Leys şöyle dedi:Bana Hişâm, Urve'den tahdîs etti ki, Esma şöyle demiştir: Kureyş'in ahdi ve onların barış için ta'yîn etmiş oldukları müddetleri içinde annem bir müşrike olduğu hâlde bana ziyarete gelmişti. O zaman Kureyşliler Esmâ'nın annesinin babası beraberinde Peygamber ile muharebeyi bırakıp barış anlaşması yapmışlardı. Annem gelince ben Peygamberden fetva istedim ve: Annem arzu ederek -yâhud İslâm'ı istemediği hâlde- bana geldi (onu kabul edeyim mi)? dedim. Peygamber: "Evet (ananla ilgilenip ona iyilik eyle) buyurdu
-....Bize el-Leys, Ukayl'den; o da İbn Şihâb'dan; o daUbeydullah ibn Abdillah'tan tahdîs etti ki, ona da İbn Abbâs haber vermiş; ona da Ebû Sufyân şöyle haber vermiştir:Hırakl, Ebû Sufyân'a1 haber gönderip huzuruna çağırtmış ve Peygamber'i kasdederek:
— O sizlere ne emrediyor? diye sormuş. Ebû Sufyân da:
— O bize (yalnız Allah'a ibâdet ediniz, hiçbirşeyi O'na ortak etmeyiniz, dedelerinizin ibâdet ettiğini terkediniz diyor), namaz kılmayı, sadaka vermeyi, iffetli olmayı; hısımlarla irtibatı devam ettirip onlara iyilik yapmayı emrediyor, demiştir

---

بَاب صِلَةِ الْأَخِ الْمُشْرِكِ

5981 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ رَأَى عُمَرُ حُلَّةَ سِيَرَاءَ تُبَاعُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ابْتَعْ هَذِهِ وَالْبَسْهَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَإِذَا جَاءَكَ الْوُفُودُ قَالَ إِنَّمَا يَلْبَسُ هَذِهِ مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ فَأُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهَا بِحُلَلٍ فَأَرْسَلَ إِلَى عُمَرَ بِحُلَّةٍ فَقَالَ كَيْفَ أَلْبَسُهَا وَقَدْ قُلْتَ فِيهَا مَا قُلْتَ قَالَ إِنِّي لَمْ أُعْطِكَهَا لِتَلْبَسَهَا وَلَكِنْ تَبِيعُهَا أَوْ تَكْسُوهَا فَأَرْسَلَ بِهَا عُمَرُ إِلَى أَخٍ لَهُ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ قَبْلَ أَنْ يُسْلِمَ

Müşrik Olan Kardeşle İlgilenip Ona İyilik Edilmesi Babı
-... Bize Abdullah ibn Dînâr tahdîs edip şöyle dedi: Ben İbn Umer(R)'den işittim,şöyle diyordu: Umer, ipekten bir takım elbisenin satılmakta olduğunu gördü ve:
— Yâ Rasûlallah! Bu takım elbiseyi satın al da onu cumua günleri ve Sana sefaret hey'etleri geldiği zamanlarda giy! dedi.Rasûlullah:
— "Bunu ancak âhiretten nasibi olmayan kimse giyer" buyurdu. Sonra Peygamber'e bu cinsten birçok takım elbiseler getirildi. O da Umer'e bunlardan bir takım yolladı. Bunun üzerine Umer:
— Bu ipek hülle hakkında daha önce söylemiş olduğun sözleri söylediğin hâlde, ben bu takım elbiseyi nasıl giyerim? dedi. Peygamber (S):
— "Ben bunu sana giyesin diye vermedim, lâkin sen onu satarsın yâhud da başka bir kimseye verir giydirirsin" buyurdu. Umer ibnu'l-Hattâb da bu takım elbiseyi Mekke ahâlîsinden ve henüz İslâm'a girmemiş olan bir kardeşine yolladı

بَاب فَضْلِ صِلَةِ الرَّحِمِ

5982 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ عُثْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ مُوسَى بْنَ طَلْحَةَ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي بِعَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ و حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ بِشْرٍ حَدَّثَنَا بَهْزُ بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا ابْنُ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَوْهَبٍ وَأَبُوهُ عُثْمَانُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُمَا سَمِعَا مُوسَى بْنَ طَلْحَةَ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي بِعَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ فَقَالَ الْقَوْمُ مَا لَهُ مَا لَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَبٌ مَا لَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَعْبُدُ اللَّهَ لَا تُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا وَتُقِيمُ الصَّلَاةَ وَتُؤْتِي الزَّكَاةَ وَتَصِلُ الرَّحِمَ ذَرْهَا قَالَ كَأَنَّهُ كَانَ عَلَى رَاحِلَتِهِ

Hısımlarla, Yakınlarla Bağlı Ve İlgili Olmanın Fazileti Babı
-... Buradaki üç senedden birinde: Bize İbnu Usmân ibn Abdillah ibn Vehb ve onun babası Usmân ibnu Abdiîlah tahdîs ettiler ki, bu ikisi Mûsâ ibn Talha'dan; o da Ebû Eyyûb el-Ensârî(R)'den şöyle işitmişlerdir: Bir adam:
— Yâ Rasûlallah! Bana, beni cennete girdirecek bir amel haber ver! dedi.Oradaki topluluk:
— Buna ne oluyor ki, bunun ne dileği var ki? dediler. Rasülullah:
— "Onun bir haceti vardır, nesi olacak!"buyurdu;soran kimseye karşı da Peygamber(S) şöyle cevâb verdi
— "Kendisine hiçbirşeyi ortak kılmayarak Allah 'a ibâdet edersin, namazı devamlı ayakta tutarsın, zekâtı verirsin, hısımlara bağlılık ve ilgiyi ekler durursun. Artık bineğini bırak, menziline doğru yürüsün!" buyurdu. Râvî: O adam binek devesi üzerinde bulunmuş gibidir, demiştir

---

بَاب إِثْمِ الْقَاطِعِ

5984 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ قَالَ إِنَّ جُبَيْرَ بْنَ مُطْعِمٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَاطِعٌ

Hısımlarla İlgilenmeyi Kesen Kimsenin Günâhı Babı
-....Cubeyr ibn Mut'un (R)Peygamber(S)'den "Hısımlarla ilgilenmeyi kesen (ve bunu halâl sayan) kimse cennete girmez'"buyururken işittiğini haber vermiştir.

بَاب مَنْ بُسِطَ لَهُ فِي الرِّزْقِ بِصِلَةِ الرَّحِمِ

5985 - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْنٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُبْسَطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ وَأَنْ يُنْسَأَ لَهُ فِي أَثَرِهِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ

Hısımlarla İlgilenme Sebebiyle Rızıkta Kendisi Lehine Bollatma Yapılan Kimse Babı
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben RasûluIlah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Her kimi rızkında kendisi lehine bollatma yapılması ve ecelinde yine kendi lehine geri bırakılma yapılması sevindirirse, o kimse hısımlarıyle ilgilenip hısımlık bağını ekleyip dursun."

5986 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُبْسَطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ وَيُنْسَأَ لَهُ فِي أَثَرِهِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ

-...İbn Şihâb şöyle dedi: Bana Enes ibn Malik (R) haber verdi ki, Rasûlullah (S):"Her kim ki, rızkında bollatmayapılmasını ve ecelinde kendisi lehine geri bırakma yapılmasını arzu ederse, o kimse hısımlarıyle ilgilenip hısımlık bağını ekleyip dursun!" buyurmuştur

---

بَاب مَنْ وَصَلَ وَصَلَهُ اللَّهُ

5987 - حَدَّثَنِي بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ أَبِي مُزَرِّدٍ قَالَ سَمِعْتُ عَمِّي سَعِيدَ بْنَ يَسَارٍ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ الْخَلْقَ حَتَّى إِذَا فَرَغَ مِنْ خَلْقِهِ قَالَتْ الرَّحِمُ هَذَا مَقَامُ الْعَائِذِ بِكَ مِنْ الْقَطِيعَةِ قَالَ نَعَمْ أَمَا تَرْضَيْنَ أَنْ أَصِلَ مَنْ وَصَلَكِ وَأَقْطَعَ مَنْ قَطَعَكِ قَالَتْ بَلَى يَا رَبِّ قَالَ فَهُوَ لَكِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ { فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ }

Hısımlık Bağını Ekleyip Duran Kimseye Allah Da Fadlından İhsanını Ekler Durur
-....Bize Muâviye ibnu Ebî Muzerrid haber verip şöyle dedi: Ben amcam Saîd ibn Yesâr'dan işittim, o Ebû Hureyre(R)'den tah-dîs ediyordu ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:
— "Yüce Allah yaratacağı mahlûkların ne hâl üzere bulunacaklarını takdir edip de onlara âid kazayı tamamladığı zaman, rahim yâni hısımlık:
— (Yâ Rabb!) Burası akrabalık münâsebetlerini kesmekten Sana sığınanların makaamıdır, dedi.Allah:
— Evet öyledir. Sen, seninle bağlılığını muhafaza edenlere benim iyiliği ekleyip durmama; senden ilgiyi kesenlerden benim de ihsanı kesmeme razı olmaz mısın? buyurdu. Hısımlık:
— Evet razı olurum, diye cevâb verdi. Yüce Allah:
— Bu hüküm sana mahsûstur, buyurdu."Bundan sonra Rasûlullah (hısımlarla ilgiyi kesenlerin Allah'ın rahmetinden mahrum olacaklarını beyân sadedinde):
— "İsterseniz şu âyetleri okuyunuz" buyurdu: "Demek idareyi ve hâkimiyeti ele alırsanız hemen yeryüzünde fesâd çıkaracak, akrabalık münâsebetlerim bile parçalayıp keseceksiniz öyle mi? Onlar öyle kimselerdir ki, Allah kendilerini rahmetinden tardetmiş de duygularını almış ve gözlerini kör eylemiştir.

Öyle olmasa Kur'ân' tedebbür etmezler mi?Yoksa kalbler üzerinde üstüste kilitler mi var?"Muhammed: 22-23)

5988 – حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الرَّحِمَ شَجْنَةٌ مِنْ الرَّحْمَنِ فَقَالَ اللَّهُ مَنْ وَصَلَكِ وَصَلْتُهُ وَمَنْ قَطَعَكِ قَطَعْتُهُ

-...Bize Abdullah ibn Dînâr, Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Rahm (adı ki, karın yakınlığı, hısımlıktır) Rahman dan alınmıştır. (Bu rahm yakınlığı) sık ağaçların birbirine sarılmış kökleri gibidir. Allah Taâlâ buyurdu ki: Ey rahm karabeti! Her kim sana bağlı bulunur (hısımlık bağını ekler) durursa, ben de ona rahmetimi ekler dururum, kim de seninle münâsebetini keserse, ben de ona rahmetimi keserim!"

5989 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مُعَاوِيَةُ بْنُ أَبِي مُزَرِّدٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ رُومَانَ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الرَّحِمُ شِجْنَةٌ فَمَنْ وَصَلَهَا وَصَلْتُهُ وَمَنْ قَطَعَهَا قَطَعْتُهُ

-...Bize Süleyman ibn Bilâl tahdîs edip şöyle dedi: Bana Muâviye ibnu Ebî Muzerrid, Yezîd ibn Rûmân'dan; o da Urve'den; o da Peygamber(S)'in zevcesi Âişe(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S): "Rahm, sık ağaçların birbirine sarılmış kökleri gibidir. Kim onunla ilgili ekler durursa, ben de ona ihsanı ekler dururum; kim de onunla ilgiyi keserse, ben de ondan ihsanı keserim" buyurmuştur

---

بَاب تُبَلُّ الرَّحِمُ بِبَلَالِهَا

5990 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ أَنَّ عَمْرَو بْنَ الْعَاصِ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جِهَارًا غَيْرَ سِرٍّ يَقُولُ إِنَّ آلَ أَبِي قَالَ عَمْرٌو فِي كِتَابِ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ بَيَاضٌ لَيْسُوا بِأَوْلِيَائِي إِنَّمَا وَلِيِّيَ اللَّهُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ زَادَ عَنْبَسَةُ بْنُ عَبْدِ الْوَاحِدِ عَنْ بَيَانٍ عَنْ قَيْسٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَكِنْ لَهُمْ رَحِمٌ أَبُلُّهَا بِبَلَاهَا يَعْنِي أَصِلُهَا بِصِلَتِهَا قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ بِبَلَاهَا كَذَا وَقَعَ وَبِبَلَالِهَا أَجْوَدُ وَأَصَحُّ وَبِبَلَاهَا لَا أَعْرِفُ لَهُ وَجْهًا

(Mükellef Olan Şahıs) Hısımlığı, Hısımlık Islaklığı İle Islatır Durur (Yânî Hısımlığı Kurutup Kesmez)

-.. Bize Amr ibn Abbâs tahdîs etti. Bize Muhammed ibn Ca'fer tahdîs etti. Bize Şu'be,İsmâîl ibn Ebî Hâlid'den; o da Kays ibn Ebî Hâzım'dan tahdîs etti ki, Amr ibnuJl-Âs (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den gizli değil, açık olarak şöyle buyururken işittim: "Ebû Fulân'ın ailesi... -Buhârî'nin şeyhi Amr ibn Abbâs: Muhammed ibn Ca'fer'in kitabında burada yazılmamış bir beyaz yer vardır, demiştir- benim velîlerim değillerdir. Benim velîm ancak Allah'tır ve sâlih mü'-minlerdir".Anbesetu'bnu Abdilvâhid, Beyân ibn Bişr el-Ahmesî'den; o da Kays ibn Hâzım'dan şunu ziyâde etti: Amr ibnu'1-Âs: Ben Peygamber'den işittim: "Lâkin babamın hısımlarının hısımlık hakları vardır ki, ben onun ıslaklığı ile bu hısımlığı ıslatır durumun, yânî hısımlık bağını ekler dururum" buyurdu.Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: Bu kelime "Bi-bilâhâ" şeklinde de vâki' oldu. Ve "Bilâlihâ" şekli daha iyi ve daha sahîhtir. Ve "Bilâ-hâ" kelimesi için bir vecih tanımıyorum

---

بَاب لَيْسَ الْوَاصِلُ بِالْمُكَافِئِ

5991 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ وَالْحَسَنِ بْنِ عَمْرٍو وَفِطْرٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ سُفْيَانُ لَمْ يَرْفَعْهُ الْأَعْمَشُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَفَعَهُ حَسَنٌ وَفِطْرٌ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيْسَ الْوَاصِلُ بِالْمُكَافِئِ وَلَكِنْ الْوَاصِلُ الَّذِي إِذَا قُطِعَتْ رَحِمُهُ وَصَلَهَا

Sıla Yapıcılık Karşılık Vermekle Değildir
-...Bize Sufyân (es-Sevrî), el-A'meş'ten; el-Hasen ibn Amr'dan; Fıtr ibn Halîfe'den;onlar da Mucâhid ibn Cebr'den; o da Abdullah ibn Amr'dan haber verdi. Sufyân: Bu hadîsi el-A'meş, Peygamber'e yükseltmedi; bunu el-Hasen ile Fıtr, Peygamber'e yükselttiler.Peygamber(S) şöyle buyurmuştur: "Misliyle bil-mukaabele ihsan eden kişi hısımlara hakîkî sıla-i rahim etmiş değildir. Lâkin hakîkî sılacı, kendisinden akrabalık sıla ve ihsanı kesildiği hâlde, sıla ve ihsanda bulunan kimsedir"

بَاب مَنْ وَصَلَ رَحِمَهُ فِي الشِّرْكِ ثُمَّ أَسْلَمَ

5992 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ حَكِيمَ بْنَ حِزَامٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ أُمُورًا كُنْتُ أَتَحَنَّثُ بِهَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ مِنْ صِلَةٍ وَعَتَاقَةٍ وَصَدَقَةٍ هَلْ لِي فِيهَا مِنْ أَجْرٍ قَالَ حَكِيمٌ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْلَمْتَ عَلَى مَا سَلَفَ مِنْ خَيْرٍ وَيُقَالُ أَيْضًا عَنْ أَبِي الْيَمَانِ أَتَحَنَّثُ وَقَالَ مَعْمَرٌ وَصَالِحٌ وَابْنُ الْمُسَافِرِ أَتَحَنَّثُ وَقَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ التَّحَنُّثُ التَّبَرُّرُ وَتَابَعَهُمْ هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ

Müşriklik Hâlinde Hısımlarına İlgi Ulaştıran, Sonra İslâm'a Giren Kimse (Eski İyiliklerine Karşılık Sevâb Alır Mı?) Babı
-.. Bize Ebû'l-Yemân tahdîs etti. Bize Şuayb haber verdi ki, ez-Zuhrî şöyle demiştir:Bana Urve ibnu'z-Zubeyr haber verdi ki, ona da Hakîm ibn Hızâm şöyle haber vermiştir:Hakim:
— Yâ Rasûlallah! Bana birtakım işlerin hükmünden haber verir misin? Ben Câhiliyet devrinde hısımlarla ilgilenme, köle âzâd etme, sadaka verme nev'inden birtakım ibâdetler işlerdim. Bu ibâdetlerde benim için ecir ve sevâb var mıdır? diye sordu. Hakîm dedi ki: Rasûlullah (S):
— "Sen mazideki hayırlarının hasenelerini kazanarak müslümân oldun" buyurdu. (el-Buhârî dedi ki:) Ve yine Ebû'l-Yemân'dan (iki noktalı te ile) "Etehannetu" şeklinde de söyleniyor. Ma'mer ibn Râşid, Salih ibn Keysân ve İbnu'l-Musâfir, üç noktalı harf ile "Etehannesu" şeklinde söylediler. İbnu İshâk (es-Sîretu'n-Nebeviyye'de): "et-Tehan-nus","et-Teberrur" yânî "Tâat ve inkıyâd eylemek" ma'nâsınadır, demiştir. "Tehannus"un "Teberrür" ile tefsiri hususunda yukarıdaki üç isme Hişâm da babası Urve'den olmak üzere mutâbaat etmiştir

---

بَاب مَنْ تَرَكَ صَبِيَّةَ غَيْرِهِ حَتَّى تَلْعَبَ بِهِ أَوْ قَبَّلَهَا أَوْ مَازَحَهَا

5993 - حَدَّثَنَا حِبَّانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ خَالِدِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أُمِّ خَالِدٍ بِنْتِ خَالِدِ بْنِ سَعِيدٍ قَالَتْ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ أَبِي وَعَلَيَّ قَمِيصٌ أَصْفَرُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَنَهْ سَنَهْ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ وَهِيَ بِالْحَبَشِيَّةِ حَسَنَةٌ قَالَتْ

فَذَهَبْتُ أَلْعَبُ بِخَاتَمِ النُّبُوَّةِ فَزَبَرَنِي أَبِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعْهَا ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبْلِي وَأَخْلِقِي ثُمَّ أَبْلِي وَأَخْلِقِي ثُمَّ أَبْلِي وَأَخْلِقِي قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَبَقِيَتْ حَتَّى ذَكَرَ يَعْنِي مِنْ بَقَائِهَا

Başkasının Kız Çocuğunu Kendi Bedeninin Bâzı Kısımlarıyle Oynamaya Bırakan Yâhud Şefkat İçin Onu Öpen Yâhud O Çocukla Şakalaşan Kimse Babı

-...Hâlid ibn Saîd'in kızı Ümmü Hâlid şöyle demiştir: Ben (çocukluğumda) babamla beraber üzerimde sarı renkli bir gömlek giyimli olarak Rasûlullah'ın huzuruna gelmiştim. Rasûlullah (S):

— "Seneh, seneh (= Güzel, güzel)" buyurdu.

— Râvî Abdullah ibn Mübarek: "Seneh", Habeş dilinde "Hasene (Güzel şey)" ma'nâsınadır,dedi.Ümmü Hâlid devamla şöyle dedi: Bu sırada ben (Rasûlullah'ın iki küreği arasındaki keklik yumurtası büyüklüğünde bulunan) Peygamberlik Mührü (denilen et beni) ile oynamağa başladım, babam beni azarlayıp bundan men' etti de Rasûlullah babama:

— "Çocuğu kendi hâline bırak!" buyurdu. Sonra Rasûlullah bana da üç defa:

— "(Çocuğum çok yaşa da) gömleğini (sağlıkla giy) eskit, yırt (yenisini giy)! Sonra yine eskit, yırt! Sonra yine eskit, yırt!" buyurdu. Hadîsin râvîsi Abdullah ibnu'l-Mubârek: Ümmü Hâlid çok zamân yaşadı, demiş; Ümmü Hâlid'in yâhud gömleğin uzun zaman kaldığını zikretmiştir

---

بَاب رَحْمَةِ الْوَلَدِ وَتَقْبِيلِهِ وَمُعَانَقَتِهِ وَقَالَ ثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ أَخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِبْرَاهِيمَ فَقَبَّلَهُ وَشَمَّهُ

5994 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا مَهْدِيٌّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي يَعْقُوبَ عَنْ ابْنِ أَبِي نُعْمٍ قَالَ كُنْتُ شَاهِدًا لِابْنِ عُمَرَ وَسَأَلَهُ رَجُلٌ عَنْ دَمِ الْبَعُوضِ فَقَالَ مِمَّنْ أَنْتَ فَقَالَ مِنْ أَهْلِ الْعِرَاقِ قَالَ انْظُرُوا إِلَى هَذَا يَسْأَلُنِي عَنْ دَمِ الْبَعُوضِ وَقَدْ قَتَلُوا ابْنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ هُمَا رَيْحَانَتَايَ مِنْ الدُّنْيَا

(Babanın) Çocuğa Merhameti, Onu Öpmesi Ve Sarmaşması Babı Sabit ibn Eşlem el-Bunânî, Enes'ten: Peygamber (S), oğlu İbrahim'i kucağına aldı, onu öptü ve kokladı, diye söylemiştir.

-... İbnu Ebî Nu'm şöyle demiştir: Ben İbn Umer'in yanında hazır bulunuyordum. Bir adam ona sivrisineğin kanının hükmünü sordu. İbn Umer ona:

— Sen hangi beldedensin? dedi. Adam:

— Ben Irak ehlindenim, dedi. İbn Umer (hazır bulunanlara):

— Şu adama bakın! Bana sivrisineğin kanından soruyor! Hâlbuki bu Iraklılar vaktiyle Peygamber'in torununu öldürmüşlerdi. Ben Peygamber(S)'den işittim, O: "Bu iki torunum, benim dünyâdan öpüp kokladığım iki reyhânımdır" buyuruyordu, dedi.

5995 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ أَنَّ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَتْهُ قَالَتْ جَاءَتْنِي امْرَأَةٌ مَعَهَا ابْنَتَانِ تَسْأَلُنِي فَلَمْ تَجِدْ عِنْدِي غَيْرَ تَمْرَةٍ وَاحِدَةٍ فَأَعْطَيْتُهَا فَقَسَمَتْهَا بَيْنَ ابْنَتَيْهَا ثُمَّ قَامَتْ فَخَرَجَتْ فَدَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَدَّثْتُهُ فَقَالَ مَنْ يَلِي مِنْ هَذِهِ الْبَنَاتِ شَيْئًا فَأَحْسَنَ إِلَيْهِنَّ كُنَّ لَهُ سِتْرًا مِنْ النَّارِ

-.... Peygamber'in zevcesi Âişe (R) tahdîs edip şöyle dedi:Bir kerre yanında kendisine âid iki kız çocuğu bulunan bir kadın bana geldi, benden birşey vermemi istiyordu. Fakat o sırada benim yanımda bir tek hurmadan başka birşey bulamadı. Ben o tek hurmayı kadına verdim. Kadın onu iki kızı arasında taksim etti. Sonra kalktı ve çıkıp gitti. Akabinde Peygamber içeri girdi, ben kendisine kadının yaptığını söyledim. Peygamber (S): "Her kim bu kız çocuklarından herhangi birşeye (bakıma, terbiyeye) velayet eder ve

onlara iyilik edip güzel muamelede bulunursa, o kız çocukları kendisi için cehennem ateşinden koruyan bir perde olurlar" buyurdu

---

5996 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ الْمَقْبُرِيُّ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ سُلَيْمٍ حَدَّثَنَا أَبُو قَتَادَةَ قَالَ خَرَجَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأُمَامَةُ بِنْتُ أَبِي الْعَاصِ عَلَى عَاتِقِهِ فَصَلَّى فَإِذَا رَكَعَ وَضَعَ وَإِذَا رَفَعَ رَفَعَهَا

-... Ebû Katâde (el-Hâris ibn Rıb'î el-Ensârî -R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bizim yanımıza çıktı, omuzu üzerinde damadı Ebû'I-Âs ibnu'r-Rabî' ibn Abdiş şems ile kızı Zeyneb'den olma kız torunu Umâme vardı. Peygamber bu Ebû'l-Âs kızı Umâme'yi taşıyarak namaz kıldırdı. Rukû'a vardığı zaman onu yere kor, rukû'dan başını kaldırdığı zaman onu yerden tekrar kaldırır idi

---

5997 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَبَّلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ وَعِنْدَهُ الْأَقْرَعُ بْنُ حَابِسٍ التَّمِيمِيُّ جَالِسًا فَقَالَ الْأَقْرَعُ إِنَّ لِي عَشَرَةً مِنْ الْوَلَدِ مَا قَبَّلْتُ مِنْهُمْ أَحَدًا فَنَظَرَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ مَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يُرْحَمُ

-... Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) torunu el-Hasen ibn Alî'yi öptü, o sırada yanında el-Akra' ibn Habis et-Temîmî oturmakta idi. el-Akra':
— Benim on tane çoeuğum vardır, onlardan hiçbirini öpmedim, dedi.
Rasûlullah ona doğru baktı, sonra da:
— "Merhamet etmeyen merhamet olunmaz" buyurdu.

5998 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ تُقَبِّلُونَ الصِّبْيَانَ فَمَا نُقَبِّلُهُمْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَأَمْلِكُ لَكَ أَنْ نَزَعَ اللَّهُ مِنْ قَلْبِكَ الرَّحْمَةَ

-...Âişe (R) şöyle dedi: Peygamber'e bedevî bir Arab geldi de:
— (Yâ Rasûlallah!) Sizler çocukları öper (sever) misiniz? Biz çocuklarımızı öpüp okşamayız, dedi.
Peygamber (S):
— "Allah senin gönlünden merhamet ve şefkati çekip çıkarmıştır. Ben senin için neye mâlik olabilirim (yânî ne yapabilirim) ?" diye cevâb verdi.

5999 - حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَدِمَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْيٌ فَإِذَا امْرَأَةٌ مِنْ السَّبْيِ قَدْ تَحْلُبُ ثَدْيَهَا تَسْقِي إِذَا وَجَدَتْ صَبِيًّا فِي السَّبْيِ أَخَذَتْهُ فَأَلْصَقَتْهُ بِبَطْنِهَا وَأَرْضَعَتْهُ فَقَالَ لَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتُرَوْنَ هَذِهِ طَارِحَةً وَلَدَهَا فِي النَّارِ قُلْنَا لَا وَهِيَ تَقْدِرُ عَلَى أَنْ لَا تَطْرَحَهُ فَقَالَ لَلَّهُ أَرْحَمُ بِعِبَادِهِ مِنْ هَذِهِ بِوَلَدِهَا

-... Bana Zeyd ibn Eşlem, babası Eslem'den; o da Umer ibnu'l-Hattâb(R)'dan şöyle tahdîs etti: Peygamber(S)'in huzuruna (Havâzin kabilesinden) birtakım esirler gelmişti. Bunların içinde emzikli bir kadın vardı. (Çocuğunu kaybetmişti.) O kadın göğsüne biriken sütü sağıyor, çocuklara veriyor, emziriyordu. Bu kadın esirler arasında çocuğu(nu) bulunca hemen alıp onu sinesine bastı ve (derin bir şefkatle) çocuğunu emzirmeye başladı. Bu yüksek şefkat levhasını görünce Peygamber bize:

— "Şu kadının kendi çocuğunu ateşe atacağını sanır mısınız?" dedi.Biz de:
— Hayır, atmamağa muktedir oldukça atmaz! dedik. Peygamber (S):
— "İşte Yüce Allah kullarına bu kadının çocuğuna şefkatinden daha merhametlidir" buyurdu

---

بَاب جَعَلَ اللَّهُ الرَّحْمَةَ مِائَةَ جُزْءٍ

6000- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ الْبَهْرَانِيُّ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ جَعَلَ اللَّهُ الرَّحْمَةَ مِائَةَ جُزْءٍ فَأَمْسَكَ عِنْدَهُ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ جُزْءًا وَأَنْزَلَ فِي الْأَرْضِ جُزْءًا وَاحِدًا فَمِنْ ذَلِكَ الْجُزْءِ يَتَرَاحَمُ الْخَلْقُ حَتَّى تَرْفَعَ الْفَرَسُ حَافِرَهَا عَنْ وَلَدِهَا خَشْيَةَ أَنْ تُصِيبَهُ

Allah, Rahmeti Yüz Parça Yaptı
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Allah Taâlâ rahmetini yüz parça yaptı da doksandokuz parçasını kendi yanında tuttu, bir parçasını yeryüzüne indirdi. îşte bu bir parça rahmet sebebiyle bütün mahlûklar birbirine acırlar (sevişirler). Hattâ kısrak (yavrusunu emzirirken) dokunur korkusuyla bir ayağının tırnağını yukarı kaldırır"

بَاب قَتْلِ الْوَلَدِ خَشْيَةَ أَنْ يَأْكُلَ مَعَهُ

6001 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُرَحْبِيلَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الذَّنْبِ أَعْظَمُ قَالَ أَنْ تَجْعَلَ لِلَّهِ نِدًّا وَهُوَ خَلَقَكَ قُلْتُ ثُمَّ أَيُّ قَالَ أَنْ تَقْتُلَ وَلَدَكَ خَشْيَةَ أَنْ يَأْكُلَ مَعَكَ قَالَ ثُمَّ أَيُّ قَالَ أَنْ تُزَانِيَ حَلِيلَةَ جَارِكَ وَأَنْزَلَ اللَّهُ تَصْدِيقَ قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ { وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ } الْآيَةَ

İnsanın, Beraberinde Yemek Yemesinden Korktuğu İçin Kendi Çocuğunu Öldürmesi Babı
-...Abdullah ibn Meş'ûd (R) şöyle demiştir: Ben:
— Yâ Rasûlallah! Hangi günâh en büyüktür? diye sordum. Rasûlullah:
— "Allah seni yarattığı hâlde, senin Allah için bir benzer uydurman-dır" buyurdu. Sonra İbn Mes'ûd:
— Bundan sonra hangisi (büyüktür)? dedi. Rasûlullah:
— "Seninle beraber yemek yemesinden korkarak çocuğunu öldür-mendir" buyurdu.İbn Mes'ûd:
— Bundan sonra hangisi (büyüktür)? dedi. Rasûlullah (S):
— "Komşunun kadını ile zina edişmendir" buyurdu.Ve Yüce Allah, Peygamberinin sözünü tasdîk için şu âyeti indirdi: "Onlar ki, Allah 'm yanma başka bir tanrı daha (katıp) tapmazlar. Allah 'in haram kıldığı cana haksız yere kıymazlar, zina etmezler. Kim bunlar(dan birini) yaparsa cezaya çarpar. Kıyamet gününde de azabı katmerleşir ve o azabın içinde hor ve hakîr ebedî bırakılır" (eiFurkaan:68-69)

بَاب وَضْعِ الصَّبِيِّ فِي الْحِجْرِ

6002 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَضَعَ صَبِيًّا فِي حَجْرِهِ يُحَنِّكُهُ فَبَالَ عَلَيْهِ فَدَعَا بِمَاءٍ فَأَتْبَعَهُ

Çocuğun (Şefkat Ve Merhamet Olarak) Kucağa Konulması Babı

-...Hişâm şöyle demiştir: Bana babam ürve, Âişe(R)'den haber verdi ki,Peygamber (S) küçük bir çocuğu kucağına koyup onun damağını çiğnenmiş bir şeyle ovalarken, çocuk Peygamber'in üstüne işemiş, Peygamber su isteyip sidiğin üzerine suyu akıtmıştır

---

بَاب وَضْعِ الصَّبِيِّ عَلَى الْفَخِذِ

6003 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَارِمٌ حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا تَمِيمَةَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ يُحَدِّثُهُ أَبُو عُثْمَانَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْخُذُنِي فَيُقْعِدُنِي عَلَى فَخِذِهِ وَيُقْعِدُ الْحَسَنَ عَلَى فَخِذِهِ الْأُخْرَى ثُمَّ يَضُمُّهُمَا ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُمَّ ارْحَمْهُمَا فَإِنِّي أَرْحَمُهُمَا وَعَنْ عَلِيٍّ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ التَّيْمِيُّ فَوَقَعَ فِي قَلْبِي مِنْهُ شَيْءٌ قُلْتُ حَدَّثْتُ بِهِ كَذَا وَكَذَا فَلَمْ أَسْمَعْهُ مِنْ أَبِي عُثْمَانَ فَنَظَرْتُ فَوَجَدْتُهُ عِنْدِي مَكْتُوبًا فِيمَا سَمِعْتُ

İnsanın Küçük Bir Çocuğu Uyluğu Üstüne Koyması Babı

-...Bize el-Mu'temir İbnu Süleyman tahdîs etti. O, babası Süleyman ibn Tarhân et-Teymî'den tahdîs ediyordu. Süleyman şöyle demiştir: Ben Ebû Temîme Tariften işittim, o Ebû Usmân en-Nehdî'den tahdîs ediyordu. Ebû Temîme'ye de Ebû Usmân en-Nehdî,Usâme ibn Zeyd(R)'den tahdîs ediyordu (ki o şöyle demiştir): Rasûlullah (S) beni alır, dizi üzerine oturturdu, Hasen'i de öbür dizine oturturdu. Sonra bizi göğsüne basar, sonra da:
— "Allah'ım, bu ikisine rahmet (ve saadet) ihsan eyle! Çünkü ben bunlara rahmet (hayır ve saadet) diliyorum!" derdi.(el-Buhârî şöyle dedi:) Ve Alî ibnu'l-Medînî'den (o şöyle dedi): Bize Yahya ibn Saîd el-Kattân tahdîs edip şöyle dedi: Bize Süleyman ibn Tarhân, Ebû Usmân'dan tahdîs etti. et-Teymî Süleyman ibn Tarhân (geçen senedle) şöyle dedi: Bana bu hadîsi Ebû Temîme tahdîs ettiği zaman gönlüme bundan bir şübhe düştü: Acaba ben bunu Ebû Temîme'den;o da Ebû Usmân en-Nehdî'den mi, yâhud vasıtasız olarak doğrudan Ebû Usmân'dan mı işittim? Kendi kendime: Ben bu hadîsi şöyle şöyle, yânî pekçok tahdîs ettim, fakat ben bunu Ebû Usmân'dan işitmedim, dedim. Bir de kitabıma baktım ve bu hadîsi yanımdaki kitâbda Ebû Usmân'dan işitmiş olduğum hadîsler içinde yazılmış olarak buldum. Böylece hatırlamasa da onun yazısına dayanarak benden şübhe etti

---

بَاب حُسْنُ الْعَهْدِ مِنْ الْإِيمَانِ

6004– حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا غِرْتُ عَلَى امْرَأَةٍ مَا غِرْتُ عَلَى خَدِيجَةَ وَلَقَدْ هَلَكَتْ قَبْلَ أَنْ يَتَزَوَّجَنِي بِثَلَاثِ سِنِينَ لِمَا كُنْتُ أَسْمَعُهُ يَذْكُرُهَا وَلَقَدْ أَمَرَهُ رَبُّهُ أَنْ يُبَشِّرَهَا بِبَيْتٍ فِي الْجَنَّةِ مِنْ قَصَبٍ وَإِنْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيَذْبَحُ الشَّاةَ ثُمَّ يُهْدِي فِي خُلَّتِهَا مِنْهَا

Ahdi Ve Taahhüdü Güzel Koruyup Riâyet Etmek Îmândandır (Yânı Îmânın Kemâlindendir)

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Ben hiçbir kadına karşı Hadîce'ye karşı kıskançlığım derecesinde kıskanç değildim. Hâlbuki yemîn olsun Hadîce, benim Peygamber'Ie evlenmemden üç sene önce vefat etmişti. Hadîce'yi kıskanmamın sebebi şunlardır: Ben Peygamber'den onu sık sık anarken işitirdim. Rabb'i Peygamber'e Hadîce'yi cennette inciden yapılmış (gürültüsüz, yorgunluksuz) bir ev ile müjdelemesini emretmiştir. Bir de Rasûlullah koyun keserdi de sonra onun etinden Hadîce'nin sâdık kadın dostlarına hediye ederdi

---

بَاب فَضْلِ مَنْ يَعُولُ يَتِيمًا

6005- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ سَمِعْتُ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ فِي الْجَنَّةِ هَكَذَا وَقَالَ بِإِصْبَعَيْهِ السَّبَّابَةِ وَالْوُسْطَى

Bir Yetîmin İşlerini Gören, Büyütüp Terbiye Eden Kimsenin Fazîleti Babı
-...Ebû Hazım tahdîs edip şöyle demiştir: Ben Sehl ibn Sa'd(R)'dan işittim, Peygamber(S): "Ben, yetim işine bakan kimse ile beraber cennette şöyle bulunacağız" buyurmuş da şehâdet parmağı ve orta parmağı ile işaret edip göstermiştir

---

بَاب السَّاعِي عَلَى الْأَرْمَلَةِ

6006 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ يَرْفَعُهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ السَّاعِي عَلَى الْأَرْمَلَةِ وَالْمِسْكِينِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ كَالَّذِي يَصُومُ النَّهَارَ وَيَقُومُ اللَّيْلَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ الدِّيلِيِّ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ مَوْلَى ابْنِ مُطِيعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ

Dul Kadınların Nafakalarını Kazanmağa Çalışan (Kimsenin Fazîleti) Babı
-.... Bana Mâlik, Safvân ibn Suleym'den tahdîs etti ki, o hadîsi Peygamber'e yükseltiyordu. Peygamber (S): "Dul kadınların ve bir günlük yiyeceği olmayan fakirlerin nafakalarını kazanmaya koşan müslümân, Allah yolunda harb eden mücâhid gibidir, yâhud gündüz oruç tutan ve gece nafile namazı kılan kimse gibidir" buyurmuştur.ize İsmâîl tahdîs edip şöyle dedi: Bana İmâm Mâlik, Sevr ibn Zeyd ed-Dîlî'den; o da İbnu Mutî'in âzâdlısı Ebû'l-Gays'ten; o da Ebû Hureyre'den; o da Peygamber(S)'den geçen hadîsini benzerini tahdîs etti

---

بَاب السَّاعِي عَلَى الْمِسْكِينِ

6007 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ السَّاعِي عَلَى الْأَرْمَلَةِ وَالْمِسْكِينِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَحْسِبُهُ قَالَ يَشُكُّ الْقَعْنَبِيُّ كَالْقَائِمِ لَا يَفْتُرُ وَكَالصَّائِمِ لَا يُفْطِرُ

Bir Günlük Yiyeceği Olmayan Fakirlerin Nafakalarını Kazanmaya Koşan(In Fazileti) Babı
-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Dul kadınların ve bir günlük yiyeceği olmayan fakirlerin nafakalarını kazanmaya koşan kimse (sevâbda) Allah yolunda harb eden mücâhid gibidir."- Buhârî'nin şeyhi Abdullah el-Ka'nebî: İmâm Mâlik'in şöyle dediğini sanıyorum diye gelerek ibareyi şekk ile söylemiştir:- "O kimse, hiç gevşemeden, zayıflamadan geceleyin teheccüd namazı kılan kimse gibidir ve hiç iftar etmeden nafile orucu tutan kimse gibidir"

بَاب رَحْمَةِ النَّاسِ وَالْبَهَائِمِ

6008 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَبِي سُلَيْمَانَ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ قَالَ أَتَيْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ وَنَحْنُ شَبَبَةٌ مُتَقَارِبُونَ فَأَقَمْنَا عِنْدَهُ عِشْرِينَ لَيْلَةً فَظَنَّ أَنَّا اشْتَقْنَا أَهْلَنَا وَسَأَلَنَا عَمَّنْ تَرَكْنَا فِي أَهْلِنَا فَأَخْبَرْنَاهُ وَكَانَ رَفِيقًا رَحِيمًا فَقَالَ ارْجِعُوا إِلَى أَهْلِيكُمْ فَعَلِّمُوهُمْ وَمُرُوهُمْ وَصَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أُصَلِّي وَإِذَا حَضَرَتْ الصَّلَاةُ فَلْيُؤَذِّنْ لَكُمْ أَحَدُكُمْ ثُمَّ لِيَؤُمَّكُمْ أَكْبَرُكُمْ

İnsanların Hayvanlara Merhamet Ve Şefkat Göstermelerinin Fazileti) Babı

-...Mâlik ibnu'I-Huveyris (R) şöyle demiştir: Bizler yaşça birbirine yakın gençler topluluğu olarak Peygamber(S)'e geldik ve O'-nun yanında yirmi gece kaldık. Peygamber bizim ailelerimizi özlediğimizi anladı da geride kimleri bıraktığımızı bize sordu, biz de kendisine haber verdik. Peygamber gayet ince yürekli, hassas ve çok merhametli idi. Bize:

— "Haydin (kendi ailelerinizin yanma) dönünüz, onlara (dîni) öğretiniz, söyleyecek şeyleri onlara söyleyip emrediniz. Beni nasıl namaz kılar gördüyseniz, öylece namaz kılınız. Namaz vakti geldiğinde içinizden biri size ezan okusun, en büyüğünüz de size imâm olsun" buyurdu

---

6009 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَمَا رَجُلٌ يَمْشِي بِطَرِيقٍ اشْتَدَّ عَلَيْهِ الْعَطَشُ فَوَجَدَ بِئْرًا فَنَزَلَ فِيهَا فَشَرِبَ ثُمَّ خَرَجَ فَإِذَا كَلْبٌ يَلْهَثُ يَأْكُلُ الثَّرَى مِنْ الْعَطَشِ فَقَالَ الرَّجُلُ لَقَدْ بَلَغَ هَذَا الْكَلْبَ مِنْ الْعَطَشِ مِثْلُ الَّذِي كَانَ بَلَغَ بِي فَنَزَلَ الْبِئْرَ فَمَلَأَ خُفَّهُ ثُمَّ أَمْسَكَهُ بِفِيهِ فَسَقَى الْكَلْبَ فَشَكَرَ اللَّهُ لَهُ فَغَفَرَ لَهُ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَإِنَّ لَنَا فِي الْبَهَائِمِ أَجْرًا فَقَالَ نَعَمْ فِي كُلِّ ذَاتِ كَبِدٍ رَطْبَةٍ أَجْرٌ

-...Bana İmâm Mâlik, Ebû Bekr el-Mahzûmî'nin âzâdlısı olan Sumeyy'den; o da Ebû Salih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den şöyle tahdîs etti: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:"Bir adam bir yolda yürüyüp giderken susuzluğu arttı. Orada bir kuyu buldu ve hemen o kuyuya inip suyundan içti. Sonra çıktı. Adam orada bir köpekle karşılaştı ki, hayvan susuzluktan dilini çıkarıp soluyor, yaş toprağı yalıyordu. Bu yolcu (kendi kendine):

— Yemtn olsun bana ulaşan susuzluğun benzeri şiddetli bir susuzluk bu hayvana da ulaşmış, dedi (hayvana acıdı). Sonra kuyuya indî de ayakkabısının içine su doldurdu. Sonra kuyudan çıkarmak için ayakkabısını ağzıyla tuttu, onu dışarı çıkarıp köpeği suladı. Bundan dolayı Allah o kula mükâfat verdi ve onun günâhlarını mağfiret eyledi." Sahâbîler:

— Yâ Rasûlallah! Hayvanları sulamakta bize ecir var mıdır? dediler.Rasûlullah:

— "(Evet, kendisinde hayât olan) her yaş ciğeri sulamakta ecir vardır" buyurdu

---

6010 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي صَلَاةٍ وَقُمْنَا مَعَهُ فَقَالَ أَعْرَابِيٌّ وَهُوَ فِي الصَّلَاةِ اللَّهُمَّ ارْحَمْنِي وَمُحَمَّدًا وَلَا تَرْحَمْ مَعَنَا أَحَدًا فَلَمَّا سَلَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِلْأَعْرَابِيِّ لَقَدْ حَجَّرْتَ وَاسِعًا يُرِيدُ رَحْمَةَ اللَّهِ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) kalkıp namaza durmuştu. Biz de O'nunla beraber namaza durmuştuk. (Câhil) Bedevî bir Arab namaz içinde iken:

— Allah'ım, bana ve Muhammed'e rahmetini ihsan et, bizden başka hiç kimseye rahmet etme! diye duâ etti. Peygamber selâm verince o bedevî Arab'a hitaben:

— "Sen genişi (yânı Allah'ın geniş rahmetini) daralttın" buyurdu.Peygamber bu sözüyle "Benim rahmetim ise herşeyi kuşatmıştır... " (ei-A'râf:i56) kavlinde zikredilen Allah'ın geniş rahmetini kasde-diyordu

---

6011 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ عَنْ عَامِرٍ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ سَمِعْتُ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ فِي تَرَاحُمِهِمْ وَتَوَادِّهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ كَمَثَلِ الْجَسَدِ إِذَا اشْتَكَى عُضْوًا تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ جَسَدِهِ بِالسَّهَرِ وَالْحُمَّى

-...en-Nu'mân ibn Beşîr (R) şöyle diyordu: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Bütün mü'minleri birbirlerine merhamette, mahab-bette, lütuf ta ve yardımlaşma hususlarında sanki bir vücûd misâli görürsün I O vücûdun bir organı hastalanınca, vücûdun diğer kısımları birbirlerini hasta organın elemine -uykusuzlukla harekete- ortak olmaya çağırırlar."

6012 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا مِنْ مُسْلِمٍ غَرَسَ غَرْسًا فَأَكَلَ مِنْهُ إِنْسَانٌ أَوْ دَابَّةٌ إِلَّا كَانَ لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ

-... Bize Ebû Avâne, Katâde'den; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S): "İslâm camiasından bir müs-lümân bir ağaç diker de onun mahsûlünden bir insan, yâhud bir hayvan yerse, muhakkak o yenilen şey, ağacı diken kimse için bir sadaka olur".

6013 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ وَهْبٍ قَالَ سَمِعْتُ جَرِيرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يُرْحَمُ

-... Zeyd ibn Vehb tahdîs edip şöyle demiştir: Ben Cerîr ibn Abdillah el-Bece!î(R)'den işittim, Peygamber (S): "Merhamet etmeyen kimseye merhamet olunmaz" buyurmuştur

---

بَاب الْوَصَاةِ بِالْجَارِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِلَى قَوْلِهِ مُخْتَالًا فَخُورًا }

6014 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا زَالَ يُوصِينِي جِبْرِيلُ بِالْجَارِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُوَرِّثُهُ

Komşu Hakkında Vasiyyet Babı
Ve Yüce Allah'ın şu kavli:"Allah'a ibâdet edin, O'na hiçbirşeyi ortak tutmayın. Anaya, babaya, hısımlara, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşa, yolda kalmışa, sağ elinizin mâlik olduğu kimselere (hizmetçilerinize) iyilik edin. Allah, kendini beğenen ve dâima böbürlenen kimseyi sevmez9' (en-Nisâ: 36).
-.... Yahya ibn Saîd şöyle demiştir: Bana Ebû Bekr ibnu Muhammed, Urve'den; o da Âişe(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S): "Cibril hiç durmadan komşu hakkına hürmet olunmasını bana vasiyyeî ederdi. (Bu vasiyyeti o kadar çok yapmıştı ki) hattâ ben yakında Cibril (Allah'ın emriyle) komşuyu komşuya mirasçı yapacak sandım" buyurmuştur

---

6015 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا زَالَ جِبْرِيلُ يُوصِينِي بِالْجَارِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُوَرِّثُهُ

-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S):"Cibril bana komşu hakkına hürmet etmeyi o kadar devamlı tavsiye etti ki, nihayet ben onun yakında (Allah'ın emriyle) komşuyu komşuya mirasçı yapacağını zannettim" buyurdu.

بَاب إِثْمِ مَنْ لَا يَأْمَنُ جَارُهُ بَوَايِقَهُ { يُوبِقْهُنَّ } يُهْلِكْهُنَّ { مَوْبِقًا } مَهْلِكًا

6016 - حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي شُرَيْحٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَاللَّهِ لَا يُؤْمِنُ وَاللَّهِ لَا يُؤْمِنُ وَاللَّهِ لَا يُؤْمِنُ قِيلَ وَمَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الَّذِي لَا يَأْمَنُ جَارُهُ بَوَايِقَهُ تَابَعَهُ شَبَابَةُ وَأَسَدُ بْنُ مُوسَى وَقَالَ حُمَيْدُ بْنُ الْأَسْوَدِ وَعُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ وَأَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ وَشُعَيْبُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

Komşusu Zulümlerinden Emîn Olmayan Kimsenin Günâhı Babı Yûbıkhunne", MYuhIikhunne(= Onları helak eder)"; "Mevbıkan", "Mehliken (= Helak yeri)" ma'nâsınadır.
-.. Bize Âsim ibn Alî tahdîs etti. Bize İbnu Ebî Zi'b, Saîd'den; o da Ebû Şurayh'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S) arka arkaya üç kerre:
— "Vallahi îmân etmiş olmaz, vallahi îmân etmiş olmaz, vallahi îmân etmiş olmaz!"buyurdu.
(Mecliste hazır bulunanlar tarafından:)
— Yâ Rasûlallah! Bu îmân etmiş olmayan kimdir? diye soruldu.Rasûlullah:
— "Komşusu zulümlerinden, şerrlerinden emîn olmayan kimsedir" diye cevâb verdi.Bu hadîsi İbn Ebî Zi'b'den rivayet etmekte Şebâbe ibnu Sevâr ile Esed İbnu Mûsâ, Âsim ibnu Alî'ye mutâbaat etmişlerdir. Humeyd ibnu'l-Esved, Usmân ibnu Umer, Ebû Bekr ibnu Ayyaş, Şuayb ibnu İshâk dörtlüsü de İbn Ebî Zi'b'den; o da el-Makburî'-den; o da Ebû Hureyre'den senediyle söylediler

---

بَاب لَا تَحْقِرَنَّ جَارَةٌ لِجَارَتِهَا

6017 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ هُوَ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَا نِسَاءَ الْمُسْلِمَاتِ لَا تَحْقِرَنَّ جَارَةٌ لِجَارَتِهَا وَلَوْ فِرْسِنَ شَاةٍ

"Hiçbir komşu kadın, sakın komşusunun hediyesini hor görmesin".
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Ey müslümân kadınlar! Komşu bir kadın, kadın komşusunun hediyesini, hediye bir koyun ayağı olsa bile sakın küçük görmesin!" buyururdu

---

بَاب مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُؤْذِ جَارَهُ

6018 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُؤْذِ جَارَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ

"Allah'a ve son güne îmân etmekte olan kimse komşusuna eza etmesin".
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Allah'a ve son güne îmân etmekte olan kimse komşusuna eza etmesin. Yine Allah 'a ve son güne îmân etmekte olan kimse konuklarına ikram etsin. Yine Allah 'a ve son güne îmân etmekte olan her kişi hayır söylesin yâhud sussun."

6019 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدٌ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِي شُرَيْحٍ الْعَدَوِيِّ قَالَ سَمِعَتْ أُذُنَايَ وَأَبْصَرَتْ عَيْنَايَ حِينَ تَكَلَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ جَارَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ جَائِزَتَهُ قَالَ وَمَا جَائِزَتُهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ وَالضِّيَافَةُ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ فَمَا كَانَ وَرَاءَ ذَلِكَ فَهُوَ صَدَقَةٌ عَلَيْهِ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ

-... Bize el-Leys tahdîs edip şöyle dedi: Bana Saîd el-Makburî tahdîs etti. Ebû Şurayh el-Adevî şöyle demiştir: Peygamber bu hadîsi tekellüm ederken sesini iki kulağım işitti, yüzünü de iki gözüm gördü. Peygamber (S):
— "Allah'a ve son güne îmân etmekte olan, komşusuna ikram etsin; Allah'a ve son güne îmân etmekte olan kimse, konuğuna caizesini ikram etsin" buyurdu.
— Yâ Rasûlallah, konuğun caizesi (gelip geçicisi) nedir? dedi.
— "Onun caizesi bir gün ve bir gecedir.Ziyafet, yânı konukluk ise üç gündür.Üç günden sonraki ikram ise ona sadakadır.Her kim Allah'a ve son güne îmân etmekte ise ya hayır söylesin yâhud sussun!" buyurdu.

بَاب حَقِّ الْجِوَارِ فِي قُرْبِ الْأَبْوَابِ

6020 – حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو عِمْرَانَ قَالَ سَمِعْتُ طَلْحَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي جَارَيْنِ فَإِلَى أَيِّهِمَا أُهْدِي قَالَ إِلَى أَقْرَبِهِمَا مِنْكِ بَابًا

Komşuluk Hakki, Kapıların Yakınlığı Ölçüsündedir (Yânî Yakınlığa Göre Derecelenir) Babı
-... Âişe (R) şöyle demiştir: Ben:
— Yâ Rasûlallah! Benim iki komşum var. (Hediye vermek istediğimde) hediyemi bunlardan hangisine önce vereyim? diye sordum. Rasûlullah (S):— "Kapısı sana en yakın olan komşuna ver!" buyurdu

---

بَاب كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ

6021 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَيَّاشٍ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ

"Her ma'rûf (yânî her iyilik) sadakadır".
-....Bize Ebû Gassântahdîs edip şöyle dedi: BanaMuhammed ibnu'l-Munkedir, Câbir ibn Abdillah(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Her ma'rûf sadakadır" buyurmuştur

---

6022 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ صَدَقَةٌ قَالُوا فَإِنْ لَمْ يَجِدْ قَالَ فَيَعْمَلُ بِيَدَيْهِ فَيَنْفَعُ نَفْسَهُ وَيَتَصَدَّقُ قَالُوا فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ أَوْ لَمْ يَفْعَلْ قَالَ فَيُعِينُ ذَا الْحَاجَةِ الْمَلْهُوفَ قَالُوا فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ قَالَ فَيَأْمُرُ بِالْخَيْرِ أَوْ قَالَ بِالْمَعْرُوفِ قَالَ فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ قَالَ فَيُمْسِكُ عَنْ الشَّرِّ فَإِنَّهُ لَهُ صَدَقَةٌ

-...Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R) şöyle demiştir: Peygamber (S):
— "Her müslümân üzerine sadaka vermek vâcibdir" buyurdu. Sahâbîler:.
— Sadaka verecek birşey bulamazsa (ne yapar)? dediler. Peygamber:
— "Elleriyle çalışır, elinin emeğiyle kazandığım hem kendisine harcar, hem de sadaka verir" buyurdu. Sahâbîler:
— Çalışmaya gücü yetmez yâhud yapmazsa? dediler.
— "İhtiyâç sahibi olan bunalmışa (mazluma) yardım ve himaye eder" buyurdu.

— Böyle bir yardımı da yapamazsa? dediler. Peygamber:
— "Hayır ile yâhud ma'rûf ile emreder" buyurdu.
— Bunu da yapamazsa? deyince:
— "Kendini şerrden tutar. Çünkü bu da onun için bir sadakadır" buyurdu

---

بَاب طِيبِ الْكَلَامِ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ

6023 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو عَنْ خَيْثَمَةَ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ ذَكَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّارَ فَتَعَوَّذَ مِنْهَا وَأَشَاحَ بِوَجْهِهِ ثُمَّ ذَكَرَ النَّارَ فَتَعَوَّذَ مِنْهَا وَأَشَاحَ بِوَجْهِهِ قَالَ شُعْبَةُ أَمَّا مَرَّتَيْنِ فَلَا أَشُكُّ ثُمَّ قَالَ اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ فَإِنْ لَمْ تَجِدْ فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ

Kelâmı Güzel, Tatlı Ve Hoş Söylemek Babı
Ebû Hureyre, Peygamber(S)'den "Güzel ve hoş söz, sadakadır" buyurduğunu nakletmiştir.
-....Adiyy ibn Hatim (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) ateşi zikretti de ondan Allah'a sığındı ve yüzünü ondan çevirdi. Sonra yine ateşi yânî cehennemi zikretti, ondan sığındı ve yüzünü döndürüp çevirdi. -Râvî Şu'be: İki kerre böyle yaptığında şübhe etmiyorum, amma üçüncüsünde şübhe ediyorum, demiştir.- Bundan sonra Rasûlul-ah:
-"Sizler tek hurmanın yansı ile, bunu da bulamayan güzel bir sözle de olsa ateşten korununuz!" buyurdu

---

بَاب الرِّفْقِ فِي الْأَمْرِ كُلِّهِ

6024 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ دَخَلَ رَهْطٌ مِنْ الْيَهُودِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا السَّامُ عَلَيْكُمْ قَالَتْ عَائِشَةُ فَفَهِمْتُهَا فَقُلْتُ وَعَلَيْكُمْ السَّامُ وَاللَّعْنَةُ قَالَتْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَهْلًا يَا عَائِشَةُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الرِّفْقَ فِي الْأَمْرِ كُلِّهِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوَلَمْ تَسْمَعْ مَا قَالُوا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ قُلْتُ وَعَلَيْكُمْ

Her İşte Ve Herşeyde Yumuşaklık Ve Kolaylık (Göstermenin Fazileti) Babı
-.... Peygamberdin zevcesi Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'ın huzuruna beş on kişilik bir Yahûdî hey'eti girdi. - Huzura girince selâm vermiş olmak için-: "Ölüm üzerinize" demek olan "es-Sâmu aleykum" dediler. Âişe dedi ki: Ben bu sözü anladım da:
— Sânı ve Allah'ın la'neti sizin üzerinize olsun!diye karşıladım. Âişe dedi ki:Bunun üzerine Rasûlullah (S):
— "Yâ Âişe ağır ol! Çünkü Allah her hususta rıfk ile, yumuşaklık ile muamele etmeyi sever" buyurdu. Ben:
— Yâ Rasülallah! Dediklerini işitmediniz mi? dedim. Rasûlullah:
— "Ben de: Ve aleykum (Sizin üzerinize de) dedim " buyurdu

6025 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ قَالَ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ أَعْرَابِيًّا بَالَ فِي الْمَسْجِدِ فَقَامُوا إِلَيْهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُزْرِمُوهُ ثُمَّ دَعَا بِدَلْوٍ مِنْ مَاءٍ فَصُبَّ عَلَيْهِ

-....Bize Hammâd ibn Zeyd, Sabit ibn Eşlem el-Bunânî'den; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten şöyle tahdîs etti: Bir bedevî, mescidin içinde ' işedi. Sahâbîler onu dövmek ve ezâ etmek için kalkıştılar. Rasûlullah onlara:
— "Onun sidiğini kestirmeyin!" buyurdu.Sonra bir kova su istedi de, onun sidiği üzerine döküldü

بَاب تَعَاوُنِ الْمُؤْمِنِينَ بَعْضِهِمْ بَعْضًا

6026 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بُرَيْدِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي جَدِّي أَبُو بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ أَبِي مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا ثُمَّ شَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسًا إِذْ جَاءَ رَجُلٌ يَسْأَلُ أَوْ طَالِبُ حَاجَةٍ أَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ فَقَالَ اشْفَعُوا فَلْتُؤْجَرُوا وَلْيَقْضِ اللَّهُ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ مَا شَاءَ

Mü'minlerin Birbirlerine Yardım Etmeleri Babı

-...Ebû Burde Bureyd ibnu Ebî Burde şöyle demiştir: Bana dedem Ebû Burde,babası Ebû Mûsâ el-Eş'arî(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S) bir hutbesinde:

— "Mü'minin mü'mine bağlılığı, taşları birbirine kenetleyen duvar gibidir" buyurmuş,sonra iki elinin parmaklarım birbirine geçirmiştir.(Râvî Ebû Mûsâ dedi ki:) Peygamber (S) mescidde otururdu, bu sırada kendisine bir kimse gelip birşey ister yâhud bir hacet dileğinde bulunan olursa yüzünü bizlerden yana döndürür ve:

— "(Bu işin olması için) bana delâlet ediniz, sizlere bunun ücreti, sevabı verilir.Bununla beraber Allah, Peygamberi'nin şefaati ve niyazı üzerine dilediği şeyi muhakkak yerine getirir" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا وَمَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُقِيتًا } { كِفْلٌ } نَصِيبٌ قَالَ أَبُو مُوسَى { كِفْلَيْنِ } أَجْرَيْنِ بِالْحَبَشِيَّةِ

6028 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ إِذَا أَتَاهُ السَّائِلُ أَوْ صَاحِبُ الْحَاجَةِ قَالَ اشْفَعُوا فَلْتُؤْجَرُوا وَلْيَقْضِ اللَّهُ عَلَى لِسَانِ رَسُولِهِ مَا شَاءَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Kim güzel bir şefaatle şefaatte bulunursa, ondan kendisine bir pay vardır. Kim de kötü bir şefaatle şefaatte bulunursa ondan da kendisine bir günâh payı vardır. Allah her şeye hakkıyle muktedir ve koruyucudur" (en-Nisâ: 85) "Kiflun", "Nasibim" demektir. Ebû Mûsâ: "Kifleyn" (el-Hadîd: 28), Habeşçe'de "Ecreyn", yânî "İki kat ecir" ma'nâsmadır, demiştir.

-.... Bize Ebû Usâme, Bureyd'den; o da Ebû Burde'den; o da Ebû Musa'dan tahdîs etti ki, Peygamber (S) kendisine birşey isteyip sorucu yâhud bir hacet sahibi geldiğinde:

— "Siz de (bu işin olması için bana) delâlet ediniz ki, sizler de ecre nail kılmasınız. Gerçi Allah, Rasûlü 'nün diliyle, yânîO'nun şefaat ve niyazı üzerine ne dilerse onu infaz edecektir" buyurdu

---

بَاب لَمْ يَكُنْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاحِشًا وَلَا مُتَفَحِّشًا

6029 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ سَمِعْتُ مَسْرُوقًا قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو ح و حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ دَخَلْنَا عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو حِينَ قَدِمَ مَعَ مُعَاوِيَةَ إِلَى الْكُوفَةِ فَذَكَرَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَمْ يَكُنْ فَاحِشًا وَلَا مُتَفَحِّشًا وَقَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ أَخْيَرِكُمْ أَحْسَنَكُمْ خُلُقًا

Peygamber (S) Taşkınlık Yapacak Tabîatte Değildi, Taşkınlık Yapıcı Da Olmamıştır

-... Buradaki iki senedde Mesrûk şöyle demiştir: Abdullah ibn Amr ibni'1-Âs (41 yılında) Muâviye ibn Ebî Sufyân'ın beraberinde Kûfe'ye geldiği zaman bizler Abdullah ibn Amr'ın yanına girdik. O, Rasûlullah(S)'ı zikretti de:
— Rasûlullah (sözünde, fiil ve hareketlerinde) taşkınlık yapacak seciyede değildi ve hiçbir zaman taşkınlık yapıcı da olmamıştır, dedi.Yine Abdullah ibn Amr:
— Rasûlullah "Muhakkak sizin en güzel huylunuz, en hayırlı olanınızdır" buyurmuştur, dedi

---

6030 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ يَهُودَ أَتَوْا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا السَّامُ عَلَيْكُمْ فَقَالَتْ عَائِشَةُ عَلَيْكُمْ وَلَعَنَكُمْ اللَّهُ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ قَالَ مَهْلًا يَا عَائِشَةُ عَلَيْكِ بِالرِّفْقِ وَإِيَّاكِ وَالْعُنْفَ وَالْفُحْشَ قَالَتْ أَوَلَمْ تَسْمَعْ مَا قَالُوا قَالَ أَوَلَمْ تَسْمَعِي مَا قُلْتُ رَدَدْتُ عَلَيْهِمْ فَيُسْتَجَابُ لِي فِيهِمْ وَلَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ فِيَّ

-...Bize Abdulvahhâb, Eyyûb'dan; o da Abdullah ibn Ebî Muleyke'den; o da Âişe(R)'den şöyle haber verdi: Bir Yahûdî topluluğu Peygamber(S)'e geldiler de (selâm yerine "Ölüm üzerinize" demek olan) "es-Sâmu aleykum" ta'bîrini söylediler. Âişe de:
— O sizin üzerinize olsun, Allah sizlere la'net etsin, Allah sizlere gadab etsin! dedi.Rasûlullah:
— "Yâ Âişe yavaş ol, incelik ve yumuşaklıkla muamele etmen lâzımdır; seni katılık ve aşırılıktan sakındırırım" buyurdu. Âişe:
— (Yâ Rasûlallah!) Onların dediklerini işitmediniz mi? dedi. Rasûlullah:
— "Sen de benim onlara ("Sizin üzerinize de" şeklinde) söylediğimi işitmedin mi? Ben de onu onlara aynen reddettim. Benim onlar hakkındaki duam kabul olunur, fakat onların benim hakkımdaki dilekleri kabul olunmaz" buyurdu

---

6031 - حَدَّثَنَا أَصْبَغُ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا أَبُو يَحْيَى هُوَ فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ هِلَالِ بْنِ أُسَامَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمْ يَكُنْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبَّابًا وَلَا فَحَّاشًا وَلَا لَعَّانًا كَانَ يَقُولُ لِأَحَدِنَا عِنْدَ الْمَعْتِبَةِ مَا لَهُ تَرِبَ جَبِينُهُ

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) sövücü, aşırı söz ve harekette bulunucu ve la'net edici değildi. O bizden birine danldığında sâdece "Ona ne oldu? Alnı toprak olası!" der idi

---

6032 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَوَاءٍ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَجُلًا اسْتَأْذَنَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا رَآهُ قَالَ بِئْسَ أَخُو الْعَشِيرَةِ وَبِئْسَ ابْنُ الْعَشِيرَةِ فَلَمَّا جَلَسَ تَطَلَّقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي وَجْهِهِ وَانْبَسَطَ إِلَيْهِ فَلَمَّا انْطَلَقَ الرَّجُلُ قَالَتْ لَهُ عَائِشَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ حِينَ رَأَيْتَ الرَّجُلَ قُلْتَ لَهُ كَذَا وَكَذَا ثُمَّ تَطَلَّقْتَ فِي وَجْهِهِ وَانْبَسَطْتَ إِلَيْهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَائِشَةُ مَتَى عَهِدْتِنِي فَحَّاشًا إِنَّ شَرَّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ مَنْزِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ تَرَكَهُ النَّاسُ اتِّقَاءَ شَرِّهِ

-...Bize Ravh ibnu'l-Kaasım, Muhammed ibnu'l-Munkedir'den; o da Urve'den; o da Âişe(R)'den şöyle tahdîs etti: Bir adam Peygamber'in huzuruna gelmek için izin istedi. Peygamber onu uzaktan görünce:
— "O, aşiretin ne kötü kardeşidir -yâhud: Aşiretin ne kötü oğludur-" buyurdu. Adam içeri girip oturunca ona güleryüz gösterdi ve ona genişleyip açıldı (yânı ona yumuşak sözler söyledi). Adam gidince Âişe:
— Yâ Rasûlallah! Adamı gördüğün zaman onun için şöyle şöyle sözler söyledin, sonar da onun yüzüne karşı güleç oldun ve ona açılıp yayıldın? dedi. Rasûlullah (S):
— "Yâ Âişe! Sen beni ne zaman aşırı hareket edici buldun? Kıyamet günü Allah katında mevki'ce insanların şerrlisi, (dünyâda) kötülüğünden korunmak için insanların terkettiği -yâhud: Karşılaşmak

ve konuşmaktan kaçındığı- kimsedir" buyurdu

بَاب حُسْنِ الْخُلُقِ وَالسَّخَاءِ وَمَا يُكْرَهُ مِنْ الْبُخْلِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجْوَدَ النَّاسِ وَأَجْوَدُ مَا يَكُونُ فِي رَمَضَانَ وَقَالَ أَبُو ذَرٍّ لَمَّا بَلَغَهُ مَبْعَثُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِأَخِيهِ ارْكَبْ إِلَى هَذَا الْوَادِي فَاسْمَعْ مِنْ قَوْلِهِ فَرَجَعَ فَقَالَ رَأَيْتُهُ يَأْمُرُ بِمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ

6033 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ هُوَ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْسَنَ النَّاسِ وَأَجْوَدَ النَّاسِ وَأَشْجَعَ النَّاسِ وَلَقَدْ فَزِعَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ ذَاتَ لَيْلَةٍ فَانْطَلَقَ النَّاسُ قِبَلَ الصَّوْتِ فَاسْتَقْبَلَهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ سَبَقَ النَّاسَ إِلَى الصَّوْتِ وَهُوَ يَقُولُ لَنْ تُرَاعُوا لَنْ تُرَاعُوا وَهُوَ عَلَى فَرَسٍ لِأَبِي طَلْحَةَ عُرْيٍ مَا عَلَيْهِ سَرْجٌ فِي عُنُقِهِ سَيْفٌ فَقَالَ لَقَدْ وَجَدْتُهُ بَحْرًا أَوْ إِنَّهُ لَبَحْرٌ

Ahlâk Güzelliği Ve Cömertliğin (Sevilmesi), Cimriliğin İse Sevilmemesi Babı
Ve İbn Abbâs:Peygamber (S) insanların en cömerdi idi. En cömert olduğu zaman da ramazânda idi..., demiştir .Ebû Zerr, Mekke'de Peygamber'in ortaya çıktığı haberi kendisine ulaştığı zaman kardeşi Uneys'e hitaben:Şu bineğine bin de Mekke vadisine git ve o adamın sözlerinden işit! dedi. Kardeşi gitti ve döndüğünde: Ben O adamı ahlâk güzelliklerini emrederken gördüm, dedi.
-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) insanların en güzeli idî,insanların en cömerdi idi, insanların en cesuru idi. Bir gece Medîne ahâlîsi düşman baskınından korkmuştu da insanlar sesin geldiği tarafa doğru gitmişlerdi. Peygamber (Ebû Talha'nm çıplak atma binmiş), sesin geldiği yöne doğru sürerek Medîneli-ler'i geride bırakıp geçmişti. Sonra O, Ebû Talha'nın eyersiz çıplak beygiri üzerinde, boynunda bir kılıç olduğu hâlde döndü de insanlara: "Korkmayın, korkmayın!" diyordu. Bu arada:
— "Yemîn olsun, ben bu beygiri bir deniz (gibi çabuk akar) buldum -yâhud: Muhakkak ki bu beygir bir deryadır-" buyurdu

---

6034 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ مَا سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ شَيْءٍ قَطُّ فَقَالَ لَا

-....İbnu'l-Munkedir şöyle demiştir: Ben Câbir(R)'den işittim: Peygamber(S)'den birşey istenildiğinde, O'nun "Hayır!" dediği asla vâki' değildir, diyordu.

6035 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي شَقِيقٌ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ كُنَّا جُلُوسًا مَعَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو يُحَدِّثُنَا إِذْ قَالَ لَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاحِشًا وَلَا مُتَفَحِّشًا وَإِنَّهُ كَانَ يَقُولُ إِنَّ خِيَارَكُمْ أَحَاسِنُكُمْ أَخْلَاقًا

-...Mesrûk şöyle demiştir: Bizler Abdullah ibn Amr'in beraberinde oturuyor, o da bize hadîs tahdîs ediyordu. Bu sırada: Ra-sûlullah (S) aşırılık yapıcı seciyededeğildi, aşırılık yapıcı da olmamıştır. Muhakkak olan şu ki, O "Sizin en hayırlı olanlarınız, ahlâkı en güzel olanlannızdır" buyurur dururdu.

6036 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ جَاءَتْ امْرَأَةٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِبُرْدَةٍ فَقَالَ سَهْلٌ لِلْقَوْمِ أَتَدْرُونَ مَا الْبُرْدَةُ فَقَالَ الْقَوْمُ هِيَ الشَّمْلَةُ فَقَالَ سَهْلٌ هِيَ شَمْلَةٌ مَنْسُوجَةٌ فِيهَا حَاشِيَتُهَا فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَكْسُوكَ هَذِهِ فَأَخَذَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُحْتَاجًا إِلَيْهَا فَلَبِسَهَا فَرَآهَا عَلَيْهِ رَجُلٌ مِنْ الصَّحَابَةِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَحْسَنَ هَذِهِ فَاكْسُنِيهَا فَقَالَ نَعَمْ فَلَمَّا قَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَامَهُ أَصْحَابُهُ قَالُوا مَا أَحْسَنْتَ حِينَ رَأَيْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَهَا مُحْتَاجًا إِلَيْهَا ثُمَّ سَأَلْتَهُ إِيَّاهَا وَقَدْ عَرَفْتَ أَنَّهُ لَا يُسْأَلُ شَيْئًا فَيَمْنَعَهُ فَقَالَ رَجَوْتُ بَرَكَتَهَا حِينَ لَبِسَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَلِّي أُكَفَّنُ فِيهَا

-...SehlibnSa'd(R) şöyle demiştir: Bir gün bir kadın (elinde kenarlı dokunmuş) bir bürde ile Peygamber'e geldi. Sehl oradaki topluluğa:
— Bürde nedir bilir misiniz? diye sordu. Onlar:
— Semledir (yânı bürünülen bir kisvedir), dediler. Sehl:
— Evet, semle, saçakları olan dokunmuş bir ihramdır, dedi. O kadın:
— Yâ Rasûlallah! Bu bürdeyi Sana giydireceğim, dedi. Peygamber (S) bürdeyi aldı,kendisinin hakîkaten buna ihtiyâcı vardı, onu hemen giydi. Sahâbîlerden bir adam onu Peygamber'in üstünde gördü de:
— Yâ Rasûlallah, bu bürde ne kadar da güzelmiş, bunu bana giydir! dedi.Peygamber:
— "Evet" diyerek kalkıp soyunmağa gittiği zaman, sahâbîlerî o adamı ayıpladılar da:
— Sen bunu istemekle iyi etmedin, Peygamber'in o bürdeye ihtiyâcı olarak alıp giydiğini gördüğün hâlde, sonra onu kendisinden istedin. Hâlbuki sen Peygamber'in kendisinden istenen hiçbir,şeyi reddetmez olduğunu bilip duruyordun! dediler. Oda:
— Ben Peygamber'in o bürdeyi giydiğini gördüğüm zaman onun bereket kazandığını ümîd ettim, belki ben bunun içinde kefenlenirim, dedi

---

6037 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَقَارَبُ الزَّمَانُ وَيَنْقُصُ الْعَمَلُ وَيُلْقَى الشُّحُّ وَيَكْثُرُ الْهَرْجُ قَالُوا وَمَا الْهَرْجُ قَالَ الْقَتْلُ الْقَتْلُ

-... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S):
— "Zaman yakınlaşır, amel eksilir, insanlara aşırı cimrilik ve hırs atılır, here çok olur"buyurdu. Sahâbîler:
— Here nedir? diye sordular. Rasûlullah:— "Öldürmek, öldürmek!" buyurdu.

6038 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ سَمِعَ سَلَّامَ بْنَ مِسْكِينٍ قَالَ سَمِعْتُ ثَابِتًا يَقُولُ حَدَّثَنَا أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَدَمْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرَ سِنِينَ فَمَا قَالَ لِي أُفٍّ وَلَا لِمَ صَنَعْتَ وَلَا أَلَّا صَنَعْتَ

-...Enes ibn Mâlik (R): Ben Peygamberce on sene hizmet ettim. Bana (bir kerre bile canı sıkılıp da) "Öff" demedi, "Niçin böyle yaptın?" da demedi, "Keski böyle yapsaydın!" da demedi, demiştir.

بَاب كَيْفَ يَكُونُ الرَّجُلُ فِي أَهْلِهِ

6039 – حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصْنَعُ فِي أَهْلِهِ قَالَتْ كَانَ فِي مِهْنَةِ أَهْلِهِ فَإِذَا حَضَرَتْ الصَّلَاةُ قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ

Erkeğin Kendi Ailesi İçindeki Hâli Nasıl Olur?

-... el-Esved ibn Yezîd şöyle dedi: Ben Âişe(R)'ye:
— Peygamber (S) ailesi içinde ne iş yapardı? diye sordum. Âişe:
— Peygamber kendi ailesinin hizmetinde bulunurdu, namaz vakti gelince kalkar namaza giderdi, dedi

---

بَاب الْمِقَةِ مِنْ اللَّهِ تَعَالَى

6040 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا نَادَى جِبْرِيلَ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فُلَانًا فَأَحِبَّهُ فَيُحِبُّهُ جِبْرِيلُ فَيُنَادِي جِبْرِيلُ فِي أَهْلِ السَّمَاءِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فُلَانًا فَأَحِبُّوهُ فَيُحِبُّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ ثُمَّ يُوضَعُ لَهُ الْقَبُولُ فِي أَهْلِ الْأَرْضِ

Sabit Kalacak Sevgi Yüce Allah Tarafındandır Babı
-...İbn Cureyc şöyle demiştir: Bana Mûsâ ibn Ukbe, Nâfi'den; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Allah bir kulu sevdiği zaman Cibril'e:
— Allah fulân kulu sever, sen de onu sev! diye nida eder.
Cibril de o kulu sever. Sonra Cibril gök halkı içinde:
— Allah fulânı seviyor, onu sizler de sevin! diye nida eder.Bunun üzerine o kulu gök ehli de sever. Sonra yerdeki insanların gönlüne o kimse hakkında bir kabul ve sevgi konulur"

بَاب الْحُبِّ فِي اللَّهِ

6041– حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَجِدُ أَحَدٌ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى يُحِبَّ الْمَرْءَ لَا يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ وَحَتَّى أَنْ يُقْذَفَ فِي النَّارِ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ أَنْ يَرْجِعَ إِلَى الْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْقَذَهُ اللَّهُ وَحَتَّى يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا

- Allah'ın Zâtı Hakkında (Hiçbir Steriş Ve Hevâ Karışmayan) Sevgi Babı
-Yânî sırf Allah için sevmek bâbı-
-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Hiçbir kul bir kişiyi ancak Allah için sevinceye, Allah kendisini küfürden' kurtardıktan sonra tekrar küfre ve şirke dönmektense ateşe atılması kendisine daha sevgili oluncaya ve Allah ile Rasûlü kendisine başkalarından daha sevgili oluncaya kadar îmânın tadını bulamaz buyurdu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَى أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ إِلَى قَوْلِهِ فَأُولَئِكَ هُمْ الظَّالِمُونَ }

6042– حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَمْعَةَ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَضْحَكَ الرَّجُلُ مِمَّا يَخْرُجُ مِنْ الْأَنْفُسِ وَقَالَ بِمَ يَضْرِبُ أَحَدُكُمْ امْرَأَتَهُ ضَرْبَ الْفَحْلِ أَوْ الْعَبْدِ ثُمَّ لَعَلَّهُ يُعَانِقُهَا وَقَالَ الثَّوْرِيُّ وَوُهَيْبٌ وَأَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ هِشَامٍ جَلْدَ الْعَبْدِ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Ey îmân edenler, bir kavim diğer bir kavim ile alay etmesin. Olur ki (alay edilenler Allah indinde) kendilerinden daha hayırlıdır. Kadınlar da kadınları eğlenceye almasın.

Olur ki, eğlenceye alınanlar kendilerinden daha hayırlıdır. Kendi kendinizi de ayıplamayın. Birbirinizi kötü lakablarla çağırmayın, imândan sonar fâsıklık ne kötü addır! Kim tevbe etmezse onlar zâlimlerin tâ kendileridirler" (el-Hucurât:11).
-...Bize Sufyân ibn Uyeyne, Hişâm'dan; o da babası Urve'den tahdîs etti ki,Abdullah ibn Zem'a şöyle demiştir: Peygamber (S) kişinin, insanlardan dışarı çıkan herhangi küçük bir ayıptan dolayı gülmesini nehyetti. Ve:
— "Sizin biriniz kadınım erkek deveyi döver gibi niçin döver, sonra da belki o kişi kadınıyle boyun boyuna sarmaşacaktır!" buyurdu. Sufyân es-Sevrî, Vuheyb ve Ebû Muâviye, Hişâm'dan "Köle döver gibi" şeklinde söylemişlerdir.

6043 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا عَاصِمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِنًى أَتَدْرُونَ أَيُّ يَوْمٍ هَذَا قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ فَإِنَّ هَذَا يَوْمٌ حَرَامٌ أَفَتَدْرُونَ أَيُّ بَلَدٍ هَذَا قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ بَلَدٌ حَرَامٌ أَتَدْرُونَ أَيُّ شَهْرٍ هَذَا قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ شَهْرٌ حَرَامٌ قَالَ فَإِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَيْكُمْ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ وَأَعْرَاضَكُمْ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا فِي شَهْرِكُمْ هَذَا فِي بَلَدِكُمْ هَذَا

-....Abdullah ibn Umer (R) şöyle dedi: Peygamber (S) Minâ'da hutbe yapıp:
— "Bugün hangi gündür biliyor musunuz?" diye sordu. Sahâbîler:
— Allah ve Rasûlü en bilendir! dediler. Peygamber:
— "Şübhesiz bu haram bir gündür (Allah'ın kıtali haram kıldığı bir gündür)/ Bu belde hangi beldedir biliyor musunuz?" buyurdu.Sahâbîler:
— Allah ve Rasûlü en bilendir! dediler. Rasûlullah:
— "Bu haram kılınmış olan beldedir. Bu hangi aydır biliyor musunuz?" dedi. Sahâbîler:
— Allah ve Rasûlü en bilendir! dediler. Rasûlullah:
— "Bu, haram kılınan aydır" buyurdu da şöyle devam etti: "Şübhesiz Allah, bu ayınızda,bu beldenizde, bugününüzün harâmlığı gibi kanlarınızı, mallarınızı ve ırzlarınızı birbirlerinize karşı haram kılmıştır!" buyurdu

---

بَاب مَا يُنْهَى مِنْ السِّبَابِ وَاللَّعْنِ

6044 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ يُحَدِّثُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِبَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ وَقِتَالُهُ كُفْرٌ تَابَعَهُ غُنْدَرٌ عَنْ شُعْبَةَ

Birbiriyle Sövüşmenin Ve La'net Etmenin Nehyedilmesi Babı
-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) tahdîs edip şöyle dedi: Rasûlullah (S): "Müslümâna sövmek fâşıklık, onunla kıtal etmek küfürdür" buyurdu.Bu hadîsi Şu'be'den rivayette Ğunder, Süleyman ibn Harb'e mutâbaat etmiştir .

6045 – حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ الْحُسَيْنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ يَعْمَرَ أَنَّ أَبَا الْأَسْوَدِ الدِّيلِيَّ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَرْمِي رَجُلٌ رَجُلًا بِالْفُسُوقِ وَلَا يَرْمِيهِ بِالْكُفْرِ إِلَّا ارْتَدَّتْ عَلَيْهِ إِنْ لَمْ يَكُنْ صَاحِبُهُ كَذَلِكَ

-...Ebû Zerr (R) Peygamber (S)'den şöyle buyururken işitmiştir: "Hiçbir kimse başka bir kimseye fâsıklık sıfatı atamaz (atmağa hakkı yoktur). Yine böyle diğer bir kimseye küfür sıfatı da atamaz. Şayet atar da attığı kimse atılan fâsıklık veya kâfirliğin sahibi değilse, bu sıfatlar muhakkak atan kimseye döner".

6046 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا هِلَالُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ أَنَسٍ قَالَ لَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاحِشًا وَلَا لَعَّانًا وَلَا سَبَّابًا كَانَ يَقُولُ عِنْدَ الْمَعْتَبَةِ مَا لَهُ تَرِبَ جَبِينُهُ

-...Enes ibn Mâlik (R): Rasûlullah (S) aşırılık yapıcı, la'net edici, sövücü bir kimse değildi; O darılma sırasında "Ona ne oldu? Alnı toprak olasıca!" buyururdu, demiştir

---

6047 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ أَنَّ ثَابِتَ بْنَ الضَّحَّاكِ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ حَدَّثَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ حَلَفَ عَلَى مِلَّةٍ غَيْرِ الْإِسْلَامِ فَهُوَ كَمَا قَالَ وَلَيْسَ عَلَى ابْنِ آدَمَ نَذْرٌ فِيمَا لَا يَمْلِكُ وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِشَيْءٍ فِي الدُّنْيَا عُذِّبَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَنْ لَعَنَ مُؤْمِنًا فَهُوَ كَقَتْلِهِ وَمَنْ قَذَفَ مُؤْمِنًا بِكُفْرٍ فَهُوَ كَقَتْلِهِ

-...Bize Alî ibnu'l-Mubârek, Yahya ibn Kesîr'den; o da Ebû Kılâbe'den tahdîs etti ki, ona da ağaç altında bey'at eden sahâbîler-den oian Sabit ibnu'd-Dahhâk şöyle tahdîs etmiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Her kim İslâm 'dan başka bir millet üzerine and içerse, o andığı millet gibidir, Âdem oğluna mâlik olmadığı malı adaması da doğru değildir. Her kim dünyâda bir şeyle kendini öldürürse, kıyamet gününde intihar ettiği o şeyle azâb olunur. Her kim de bir mü'mine la'net ederse, bu da onu öldürmek gibi(günâh)dir. Her kim de bir mü'mine küfür isnâd ederse, bu da onu öldürmek gibi(günah)dır

---

6048 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي عَدِيُّ بْنُ ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ سُلَيْمَانَ بْنَ صُرَدٍ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اسْتَبَّ رَجُلَانِ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَغَضِبَ أَحَدُهُمَا فَاشْتَدَّ غَضَبُهُ حَتَّى انْتَفَخَ وَجْهُهُ وَتَغَيَّرَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَأَعْلَمُ كَلِمَةً لَوْ قَالَهَا لَذَهَبَ عَنْهُ الَّذِي يَجِدُ فَانْطَلَقَ إِلَيْهِ الرَّجُلُ فَأَخْبَرَهُ بِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ تَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنْ الشَّيْطَانِ فَقَالَ أَتُرَى بِي بَأْسٌ أَمَجْنُونٌ أَنَا اذْهَبْ

-...Adiyy ibn Sabit tahdîs edip şöyle dedi: Ben Peygamber'in sahâbîlerinden bir adam olan Süleyman ibn Surad(R)'dan işittim, şöyle dedi: Peygamber'in yanında iki kişi birbirine sövdü. Bunlardan biri öfkelendi ve öfkesi o kadar şiddetlendi ki, yüzü şişti ve rengi değişti. Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Ben bir kelime bilmekteyim ki, eğer şu adam o kelimeyi söylerse, kendisinde bulunan öfke hâli muhakkak gider (o kelime Eûzu biflâ-himine 'ş-şeytâni'r-racîm Mir)" buyurdu.
Orada bulunanlardan biri Peygamber'in bu sözünü o öfkeli kişiye gidip haber verdi de:
— Şeytândan Allah'a sığın! dedi. O kişi de:
— Bende şiddetli bir hastalık mı var? Ben deli miyim sanıyorsun? Haydi' kendi işine git! Dedi

---

6049 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ قَالَ أَنَسٌ حَدَّثَنِي عُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيُخْبِرَ النَّاسَ بِلَيْلَةِ الْقَدْرِ فَتَلَاحَى رَجُلَانِ مِنْ الْمُسْلِمِينَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجْتُ لِأُخْبِرَكُمْ فَتَلَاحَى فُلَانٌ وَفُلَانٌ وَإِنَّهَا رُفِعَتْ وَعَسَى أَنْ يَكُونَ خَيْرًا لَكُمْ فَالْتَمِسُوهَا فِي التَّاسِعَةِ وَالسَّابِعَةِ وَالْخَامِسَةِ

-... Ubâdetu'bnu's-Sâmit (R) iahdîs edip şöyle demiştir:Rasûlullah (S) kadir gecesini insanlara haber vermek için dışarı çıkmıştı. Bu sırada müslümânlardan iki kişi kavga ettiler. Peygamber: — "Ben sizlere kadir gecesini haber vermek üzere çıkmıştım. Fulün ile fulan kavga ettiler de (ona dâir olan bilgi) benden kaldırıldı. İhtimâl ki, sizin için hakkınızda bu daha hayırlıdır. Artık siz kadir gecesini (ramazânın yirmiden sonraki) dokuzuncu yâhud yedinci yâ-hud beşinci geceler içinde arayın" buyurdu

---

6050 - حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ الْمَعْرُورِ هُوَ ابْنُ سُوَيْدٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ رَأَيْتُ عَلَيْهِ بُرْدًا وَعَلَى غُلَامِهِ بُرْدًا فَقُلْتُ لَوْ أَخَذْتَ هَذَا فَلَبِسْتَهُ كَانَتْ حُلَّةً وَأَعْطَيْتَهُ ثَوْبًا آخَرَ فَقَالَ كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ رَجُلٍ كَلَامٌ وَكَانَتْ أُمُّهُ أَعْجَمِيَّةً فَنِلْتُ مِنْهَا فَذَكَرَنِي إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِي أَسَابَبْتَ فُلَانًا قُلْتُ نَعَمْ قَالَ أَفَنِلْتَ مِنْ أُمِّهِ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ إِنَّكَ امْرُؤٌ فِيكَ جَاهِلِيَّةٌ قُلْتُ عَلَى حِينِ سَاعَتِي هَذِهِ مِنْ كِبَرِ السِّنِّ قَالَ نَعَمْ هُمْ إِخْوَانُكُمْ جَعَلَهُمْ اللَّهُ تَحْتَ أَيْدِيكُمْ فَمَنْ جَعَلَ اللَّهُ أَخَاهُ تَحْتَ يَدِهِ فَلْيُطْعِمْهُ مِمَّا يَأْكُلُ وَلْيُلْبِسْهُ مِمَّا يَلْبَسُ وَلَا يُكَلِّفُهُ مِنْ الْعَمَلِ مَا يَغْلِبُهُ فَإِنْ كَلَّفَهُ مَا يَغْلِبُهُ فَلْيُعِنْهُ عَلَيْهِ

-... Bize el-A'meş, el'Ma'rûr'dan; o da Ebû Zerr(R)'den tahdîs etti. el-Ma'rûr ibn Suveyd şöyle dedi: Ben Ebû Zerr'in üstünde bir örtü, hizmetçisinin üzerinde de bir tek örtü gördüm de, ona:
— Keski şu örtüyü de sen giysen, böylece senin tam bir takım elbisen olsa, hizmetçine de başka bir elbise versen! dedim.Ebû Zerr şöyle dedi: Benimle bir adam arasında bir söz olmuştu. Onun anası gayr-ı Arab olan yabancı bir kadındı. Ben kavga sırasında onun anasını kötüledim. O kimse beni Peygamber'e zikredip şikâyet etti. Peygamber (S) bana:
— "Sen fulân kimseyle sövüştün mü?" dedi. Ben:— Evet, dedim.
— "Onun anasını kötüledin mi?" buyurdu. — Evet, kötüledim, dedim.
— "Muhakkak ki, sen içinde henüz Câhiliyet ahlâkı kalmış bir kimsesin!" buyurdu.Ben:
— (Yâ Rasûlallah!) Bu saatim zamanında, bu büyük yaşımda, bende hâlâ cahillik mi var? dedim. Rasulullah:
— "Evet. O kardeşlerinizi Allah sizin elleriniz, kudretiniz altına koymuştur. Her kimin eli altına Allah kardeşini koymuşsa, artık ona yediğinden yedirsin, giydiğinden giydirsin. Ona gücü yetmeyecek zahmetli iş yüklemesin. Şayet gücü yetmeyecek bir iş yüklerse kendi o işte hizmetçisine yardım etsin" buyurdu

---

بَاب مَا يَجُوزُ مِنْ ذِكْرِ النَّاسِ نَحْوَ قَوْلِهِمْ الطَّوِيلُ وَالْقَصِيرُ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا يَقُولُ ذُو الْيَدَيْنِ وَمَا لَا يُرَادُ بِهِ شَيْنُ الرَّجُلِ

6051- حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ صَلَّى بِنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الظُّهْرَ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ ثُمَّ قَامَ إِلَى خَشَبَةٍ فِي مُقَدَّمِ الْمَسْجِدِ وَوَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهَا وَفِي الْقَوْمِ يَوْمَئِذٍ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ فَهَابَا أَنْ يُكَلِّمَاهُ وَخَرَجَ سَرَعَانُ النَّاسِ فَقَالُوا قَصُرَتْ الصَّلَاةُ وَفِي الْقَوْمِ رَجُلٌ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُوهُ ذَا الْيَدَيْنِ فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَنَسِيتَ أَمْ قَصُرَتْ فَقَالَ لَمْ أَنْسَ وَلَمْ تَقْصُرْ قَالُوا بَلْ نَسِيتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ صَدَقَ ذُو الْيَدَيْنِ فَقَامَ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ ثُمَّ كَبَّرَ فَسَجَدَ مِثْلَ سُجُودِهِ أَوْ أَطْوَلَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَكَبَّرَ ثُمَّ وَضَعَ مِثْلَ سُجُودِهِ أَوْ أَطْوَلَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَكَبَّرَ

İnsanların "Uzun" Ve "Kısa" Sözleri Gibi, Zikretmekte Oldukları Vasıflardan Caiz Olacak Şeyler -Çünkü Peygamrer (S) De "Zu'1-Yedeyn Ne Diyor?" Buyurmuştur- Ve İnsanı (Ahmak Ve Topal Gibi) Lekeleme Ve Kusur Meydana Getirme Kasdedîlmeyen Sözlerin Cevazı Babı
-....Bize Muhammed ibn Şîrîn tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir:Peygamber (S) bize.öğle namazını iki rek'at kıldırdıktan sonra selâm verdi. Bunda sonar mescidin önünde uzatılmış bir ağaç

parçasına doğru kalktı 've elini onun üzerine koydu. O gün cemâatin içinde Ebû Bekr ve Umer de vardı. Bunlar Peygamber'e birşey söylemekten çekindiler. Acele çıkmak isteyen insanlar dışarı çıktılar ve (kendi kendilerine):
— Namaz kısaldı, dediler.Yine o cemâatin içinde Peygamber'in "Zu'1-yedeyn = Uzun kollu" ismiyle çağırır olduğu bir zât vardı. İşte bu zât:
— Ey Allah'ın Peygamberi! Unuttun mu, yoksa namaz mı kısaldı? diye sordu. Peygamber:
— "Ne unuttum, ne de kısaldı" buyurdu. Zu'1-yedeyn:
— Evet (iki rek'ati) unuttun yâ Rasûlallah! dedi. (Tasdik ettirdikten sonra) Rasulullah:
— "Zu'1-yedeyn doğru söyledi" dedi de, kalkıp namazdan eksik bıraktığı iki rek'ati kıldırdı. Sonra selâm verdi. Sonra tekbîr alıp secdeye vardı. Her vakitki sücûdu kadar yâhud daha uzun müddet secdede kaldı. Sonra başını kaldırıp tekbîr aldı. Sonra tekbîr alıp başını yere koydu. Secdesi gibi yâhud daha uzun bir secde daha yaptı. Sonra başını kaldırıp tekbîr aldı. (Sonra selâm verdi.)

بَاب الْغِيبَةِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَلَا يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ }

6052 - حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ الْأَعْمَشِ قَالَ سَمِعْتُ مُجَاهِدًا يُحَدِّثُ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى قَبْرَيْنِ فَقَالَ إِنَّهُمَا لَيُعَذَّبَانِ وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ أَمَّا هَذَا فَكَانَ لَا يَسْتَتِرُ مِنْ بَوْلِهِ وَأَمَّا هَذَا فَكَانَ يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ ثُمَّ دَعَا بِعَسِيبٍ رَطْبٍ فَشَقَّهُ بِاثْنَيْنِ فَغَرَسَ عَلَى هَذَا وَاحِدًا وَعَلَى هَذَا وَاحِدًا ثُمَّ قَالَ لَعَلَّهُ يُخَفَّفُ عَنْهُمَا مَا لَمْ يَيْبَسَا

Gıybet Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Kiminiz kiminizi arkasından çekiştirmesin. Sizden herhangi biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? işte bundan tiksindiniz Allah'tan korkun. Çünkü Allah tevbeleri kabul edendir, çok merhametlidir" (el-Hucurât:12)
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: kasûlullah (S) iki kabir üzerine uğradı da:
— "Bunlar azâb olunmaktadırlar. Hem de azâb olunmaları büyük bir şey için değildir. Şu kabrin sahibine gelince, o, sidiğim yaparken insanlardan perdelenmezdi. Şunun sahibi ise koğuculuk ederdi" buyurdu. Sonra yaş bir hurma çubuğu istedi, onu iki parçaya ayırdı, birini şu kabrin üstüne, birini de şu kabrin üstüne dikti. Sonra:
— "Bunlar kurumayıp taze kaldıkça, onlardan azâblannın hafifletilmesi ümid edilir" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرُ دُورِ الْأَنْصَارِ

6053 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرُ دُورِ الْأَنْصَارِ بَنُو النَّجَّارِ

Peygamber(S)'İn "Ensâr Yurtlarının Hayırlısı..." Kavli Babı
-.... Ebû Useyd es-Sâidî (R): Peygamber (S):
— "Ensâr obalarının hayırlısı Neccâr oğulları'dır" buyurdu, demiştir.

بَاب مَا يَجُوزُ مِنْ اغْتِيَابِ أَهْلِ الْفَسَادِ وَالرِّيَبِ

6054 - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ سَمِعْتُ ابْنَ الْمُنْكَدِرِ سَمِعَ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ

قَالَتْ اسْتَأْذَنَ رَجُلٌ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ ائْذَنُوا لَهُ بِئْسَ أَخُو الْعَشِيرَةِ أَوْ ابْنُ الْعَشِيرَةِ فَلَمَّا دَخَلَ أَلَانَ لَهُ الْكَلَامَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قُلْتَ الَّذِي قُلْتَ ثُمَّ أَلَنْتَ لَهُ الْكَلَامَ قَالَ أَيْ عَائِشَةُ إِنَّ شَرَّ النَّاسِ مَنْ تَرَكَهُ النَّاسُ أَوْ وَدَعَهُ النَّاسُ اتِّقَاءَ فُحْشِهِ

Fesâd Ve Töhmetler Ehlinin Kötülüğünü Belirtmenin Caiz Olacağı Babı
-... Âişe (R) haber verip şöyle dedi:Bir kimse RasûlulIah(S)'ın huzuruna gelmek için izin istedi.Rasûlullah:
— "Ona izin veriniz; o, aşiretin ne kötü kardeşidir- yâhud: O, aşiretin ne kötü oğludur- !" buyurdu.
O kimse Rasülullah'ın yanma girince, Rasûlullah ona karşı yumuşak sözler söyledi. Ben:
— Yâ Rasûlallah! Biraz önce Sen onun için söylediğin o sözleri söyledin. Sonra da ona yumuşak kelâm ettin? diyerek bunun sebebini sordum.Rasûlullah:
— "Ey Âişe! İnsanların en şerrlisi, çirkin hareketlerinden korunmak için insanların kendisini terkettikleri -yâhud: **karşılaşmak istemeyip yalnız bıraktıkları- kimsedir**" buyurdu

---

بَاب النَّمِيمَةُ مِنْ الْكَبَائِرِ

6055 - حَدَّثَنَا ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عَبِيدَةُ بْنُ حُمَيْدٍ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ بَعْضِ حِيطَانِ الْمَدِينَةِ فَسَمِعَ صَوْتَ إِنْسَانَيْنِ يُعَذَّبَانِ فِي قُبُورِهِمَا فَقَالَ يُعَذَّبَانِ وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ وَإِنَّهُ لَكَبِيرٌ كَانَ أَحَدُهُمَا لَا يَسْتَتِرُ مِنْ الْبَوْلِ وَكَانَ الْآخَرُ يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ ثُمَّ دَعَا بِجَرِيدَةٍ فَكَسَرَهَا بِكِسْرَتَيْنِ أَوْ ثِنْتَيْنِ فَجَعَلَ كِسْرَةً فِي قَبْرِ هَذَا وَكِسْرَةً فِي قَبْرِ هَذَا فَقَالَ لَعَلَّهُ يُخَفَّفُ عَنْهُمَا مَا لَمْ يَيْبَسَا

Gıybet Etmek Büyük Günâhlardandır
-... İbn Abbâs (R) şöyle dedi: Peygamber (S) Medine'nin hurma bahçelerinin birinden çıktı da kabirlerinde azâb olunan iki insanın sesini işitti. Ve:
— "Bunlar azâb olunuyorlar, bunların azâb olunmaları, üzerlerine (büyük ve meşakkatli olacak) birşey için de değildir. Şu muhakkak ki, onların günâhları (Allah katında) elbette büyüktür: Biri hacetini yerine getirirken sidikten sakınmaz, yâhud insanların gözlerinden avretini perdelemezdi, diğeri de insanlar arasında söz taşıyıp koğuculuk ederdi" buyurdu. Ondan sonra yapraklan soyulmuş taze bir hurma dalı istedi, dalı iki parça etti yâhud ikiye böldü, şunun kabrine bir parça, şunun kabrine de bir parça koydu ve:
— "Bu çubuklar kurumayıp yaş kaldıkları müddetçe, bunlardan azabın hafifletilmesi ümîd edilir" buyurdu

---

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ النَّمِيمَةِ وَقَوْلِهِ { هَمَّازٍ مَشَّاءٍ بِنَمِيمٍ } { وَيْلٌ لِكُلِّ هُمَزَةٍ لُمَزَةٍ } يَهْمِزُ وَيَلْمِزُ وَيَعِيبُ وَاحِدٌ

6056 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هَمَّامٍ قَالَ كُنَّا مَعَ حُذَيْفَةَ فَقِيلَ لَهُ إِنَّ رَجُلًا يَرْفَعُ الْحَدِيثَ إِلَى عُثْمَانَ فَقَالَ لَهُ حُذَيْفَةُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَتَّاتٌ

Söz Taşımaktan Mekruh Olacak Kısım Ve Yüce Allah'ın Şu Kavilleri Babı
"Dâima ayıplayan, lâf getirip götürmeye koşan..." (en- Nûn: 11);"Arkadan çekiştirmeyi, yüze karşı eğlenmeyi ve ayıplamayı âdet edinen her kişinin vay hâline!" (el-Humeze: 1).Buhârî: "Yehmizu"ve "Yelmizu", "Yaîbu" (yânî "ayıplıyor") manasınadır, dedi.
-...Bize Sufyân es-Sevrî, Mansûr'dan; o da İbrâhîm en-Nahaî'den tahdîs etti ki,Hemmâm ibnu'l-Hâris şöyle demiştir: Bizler Huzeyfe ibnu'I-Yemân'm beraberinde oturuyorduk. Huzeyfe'ye:
— Bir adam bu hadîsi Usmân ibn Affân'a yükseltiyor, denildi. Huzeyfe o sözü söyleyene hitaben:
— Ben Peygamber (S)'den "Koğuculuk eden fesâdçı kimse cennete girmez" buyururken işittim, dedi

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ }

6057 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ وَالْجَهْلَ فَلَيْسَ لِلَّهِ حَاجَةٌ أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ قَالَ أَحْمَدُ أَفْهَمَنِي رَجُلٌ إِسْنَادَهُ

Yüce Allah'ın: "(Murdardan, Putlardan Kaçının;) Yalan Sözden Çekinin!'(Ei-Hacc: 30) Kavli
- Bize Ahmed ibn Yûnus tahdîs etti. Bize İbnu Ebî Zi'b, el-Makburî'den; (yânî Saîd ibn Ebî Saîd Keysân'dan); o da babasından; o da Ebû Hureyre(R)Jden tahdîs etti ki, Peygamber (S):
— "Kim yalan söylemeyi, yalanla amel etmeyi ve cahilliği bırakmazsa, onun yemesini,içmesini bırakmasına Allah'ın hiçbir ihiyâ-cı yoktur" buyurmuştur.Râvî Ahmed ibn Yûnus: Bu hadîsi bana İbnu Ebî Zi'b tahdîs ettiği zaman, ben onun lafzından bunun isnadını kesin bilemedim de mecliste benim beraberimde bulunan bir adam bana bu hadîsin isnadım söyleyip anlattı, dedi

---

بَاب مَا قِيلَ فِي ذِي الْوَجْهَيْنِ

6058 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَجِدُ مِنْ شَرِّ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ اللَّهِ ذَا الْوَجْهَيْنِ الَّذِي يَأْتِي هَؤُلَاءِ بِوَجْهٍ وَهَؤُلَاءِ بِوَجْهٍ

İkiyüzlü Kimse Hakkında Denilen Söz Babı
-...Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Peygamber (S): "Sen kıyamet günü Allah katında insanların en şerrlisinden bir nev'ini, (iki sınıf halk arasında) şunlara bir yüzle, bunlara bir yüzle gelmekte olan iki yüzlü (münafık kimse) bulursun" buyurdu

---

بَاب مَنْ أَخْبَرَ صَاحِبَهُ بِمَا يُقَالُ فِيهِ

6059 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِسْمَةً فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ وَاللَّهِ مَا أَرَادَ مُحَمَّدٌ بِهَذَا وَجْهَ اللَّهِ فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَتَمَعَّرَ وَجْهُهُ وَقَالَ رَحِمَ اللَّهُ مُوسَى لَقَدْ أُوذِيَ بِأَكْثَرَ مِنْ هَذَا فَصَبَرَ

Sahibine (Yânî Arkadaşına) Onun Hakkında Söylenen Sözü Haber Veren Kimse Babı
-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Rasülullah (S) -Huneyn günü sonunda ganimet mallarını taksîm etmişti (ve kalbleri İslâm'a alıştırılan bâzı kimselere fazla vermişti). Bundaki gayeyi anlamayan Ensâr'dan bir kimse:
— Vallahi Muhammed bu taksimle Allah rızâsını kasdetmedi,' dedi.Ben de Rasûlullah'a geldim ve onun bu sözünü kendisine haber verdim. Rasûlullah'ın yüzünün rengi değişti ve:
— "Allah Musa'ya rahmet etsin! Vallahi o bundan daha çok sözlerle ezâlandırıldı da sabretti" buyurdu

---

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ التَّمَادُحِ

6060 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ زَكَرِيَّاءَ حَدَّثَنَا بُرَيْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ أَبِي مُوسَى عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ سَمِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا يُثْنِي عَلَى رَجُلٍ وَيُطْرِيهِ فِي الْمِدْحَةِ فَقَالَ أَهْلَكْتُمْ أَوْ قَطَعْتُمْ ظَهْرَ الرَّجُلِ

İnsanlar Arasında Aşırı Ve Mübalağalı Övme Yapmanın Mekruh Olması Babı
-...Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R) şöyle dedi: Peygamber (S) bir kimsenin bir adamı övdüğünü ve övmede uzatıp aşırı gittiğini işitti de: — "Siz bu adamı helak ettiniz -yâhud: Bu adamın sırtını yardınız!" buyurdu.

6061 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَجُلًا ذُكِرَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَثْنَى عَلَيْهِ رَجُلٌ خَيْرًا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيْحَكَ قَطَعْتَ عُنُقَ صَاحِبِكَ يَقُولُهُ مِرَارًا إِنْ كَانَ أَحَدُكُمْ مَادِحًا لَا مَحَالَةَ فَلْيَقُلْ أَحْسِبُ كَذَا وَكَذَا إِنْ كَانَ يُرَى أَنَّهُ كَذَلِكَ وَحَسِيبُهُ اللَّهُ وَلَا يُزَكِّي عَلَى اللَّهِ أَحَدًا قَالَ وُهَيْبٌ عَنْ خَالِدٍ وَيْلَكَ

-... Bize Şu'be, Hâlid el-Hazzâ'dan; o da Abdurrahmân ibn Ebî Bekre'den; o da babasından şöyle tahdîs etti: Peygamber(S)'in huzurunda bir adam anıldı, orada bulunanlardan biri de bu adı geçen kimseyi hayır ile anıp övdü (ve Övmede aşırı gitti). Bunun üzerine Peygamber:
— "Vay sana yazıklar olsun! Sen dostunun boynunu kopardın!" buyurdu ve bu sözü birkaç kerre tekrarlıyordu. Sonra:
— "Eğer sizden biriniz muhakkak bir dostunu medhetmek zaruretinde bulunursa; (Ben, görünüşe göre) öyle sanıyorum ki, o şöyle iyidir, böyle iyidir desin. Ve bu medhini de o adamın bu vasıflarla vasıflandığını zannediyor ve biliyorsa söylesin. İnsanı (ameline göre) hesaba çekecek olan ancak Allah'tır. Kimse Allah'a karşı herhangi-bir kimseyi temize çıkaramaz" buyurdu.Vuheyb ibn Hâlid, Hâlid el-Hazzâ'dan yaptığı rivayette "Vay-hake" yerine "Veyleke (=Sana veyl olsun)" şeklinde söylemiştir.

بَاب مَنْ أَثْنَى عَلَى أَخِيهِ بِمَا يَعْلَمُ وَقَالَ سَعْدٌ مَا سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لِأَحَدٍ يَمْشِي عَلَى الْأَرْضِ إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ إِلَّا لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ

6062 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ ذَكَرَ فِي الْإِزَارِ مَا ذَكَرَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ إِزَارِي يَسْقُطُ مِنْ أَحَدِ شِقَّيْهِ قَالَ إِنَّكَ لَسْتَ مِنْهُمْ

Mü'min Kardeşini, Onda Varlığını Bilmekte Olduğu Meziyetlerle Öven Kimse Babı
Sa'd ibn Ebî Vakkaas (R):Ben Peygamber(S)'i yeryüzünde yürüyen hiçbir kimse için "Bu cennet ehlindendir" derken işitmedim, ancak Abdullah ibn Selâm müstesnadır, demiştir .
-.... Bize Mûsâ ibn Ukbe, Sâlim'den; o da babası Abdullah ibn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Rasûİullah (S) izâr hakkında (izâ-nn kibirle yerlere kadar uzatılıp sürüklenmesi hakkında) söylediği kötüleyici sözleri söylediği zaman, Ebû Bekr:
— Yâ Rasûlallah! Benim izârım bazen kendiliğinden iki tarafına sarkıp yere düşüyor, dedi.
Rasûİullah ona:
— "Şübhesiz sen çalımla yerde elbise sürükleyen o kibirli kimselerden değilsin" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَى وَيَنْهَى عَنْ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ } وَقَوْلِهِ { إِنَّمَا بَغْيُكُمْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ } { ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ لَيَنْصُرَنَّهُ اللَّهُ } وَتَرْكِ إِثَارَةِ الشَّرِّ عَلَى مُسْلِمٍ أَوْ كَافِرٍ

6063 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَكَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَذَا وَكَذَا يُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ يَأْتِي أَهْلَهُ وَلَا يَأْتِي قَالَتْ عَائِشَةُ فَقَالَ لِي ذَاتَ يَوْمٍ يَا عَائِشَةُ إِنَّ اللَّهَ أَفْتَانِي فِي أَمْرٍ اسْتَفْتَيْتُهُ فِيهِ أَتَانِي رَجُلَانِ فَجَلَسَ أَحَدُهُمَا عِنْدَ رِجْلَيَّ وَالْآخَرُ عِنْدَ رَأْسِي فَقَالَ الَّذِي عِنْدَ رِجْلَيَّ لِلَّذِي عِنْدَ رَأْسِي مَا بَالُ الرَّجُلِ قَالَ مَطْبُوبٌ يَعْنِي مَسْحُورًا قَالَ وَمَنْ طَبَّهُ قَالَ لَبِيدُ بْنُ أَعْصَمَ قَالَ وَفِيمَ قَالَ فِي جُفِّ طَلْعَةٍ ذَكَرٍ فِي مُشْطٍ وَمُشَاقَةٍ تَحْتَ رَعُوفَةٍ فِي بِئْرِ ذَرْوَانَ فَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ هَذِهِ الْبِئْرُ الَّتِي أُرِيتُهَا كَأَنَّ رُءُوسَ نَخْلِهَا رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ وَكَأَنَّ مَاءَهَا نُقَاعَةُ الْحِنَّاءِ فَأَمَرَ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأُخْرِجَ قَالَتْ عَائِشَةُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَهَلَّا تَعْنِي تَنَشَّرْتَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَّا اللَّهُ فَقَدْ شَفَانِي وَأَمَّا أَنَا فَأَكْرَهُ أَنْ أُثِيرَ عَلَى النَّاسِ شَرًّا قَالَتْ وَلَبِيدُ بْنُ أَعْصَمَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي زُرَيْقٍ حَلِيفٌ لِيَهُودَ

Yüce Allah'ın Şu Kavilleri Babı:
"Şübhesiz ki, Allah adaleti, iyiliği, hısımlara vermeyi emreder. Taşkın kötülükten,münkerden, zulüm ve cebbârlıktan nehyeder. Size bu suretle öğüt verir ki, iyice dinleyipve anlayıp tutasınız" (en-Nahi: 90) ; "(Fakat Allah onları selâmete erdirince, bakarsın ki, yeryüzünde yine haksız yere taşkınlıklarda bulunuyorlar.)Ey insanlar, sizin taşkınlığınız ancak kendinize karşıdır (kendi aleyhinizedir. Bu da) dünyâ hayâtının menfâati gibi süresizdir. Nihayet dönüşünüz ancak banadır. O vakit neler yapıyor olduğunuzu size biz haber vereceğiz" (Yûnus:- 23);"Bu böyledir. Kim kendisine edilen ukubete tıpkısıyle mukaabele eder de sonra yine aleyhine zulüm ve tecâvüz olunursa, Allah her hâlde ona yardım eder... " (ei-Hacc: 60). Ve müslümân yâhud kâfir; herhangibir insan aleyhine şerri tahrik etmemek (bil'akis bütün insanlardan şerri söndürmek).
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şu kadar ve şu kadar zaman ikaamet etti ki, bu müddet içinde O'na ehline varmaz olduğu hâlde ehline varıp mübaşeret ettiği hayâlı verilirdi.
Âişe dedi ki: Bir gün bana:
— "Yâ Âişe! Şübhesiz Allah bana, hakkında fetva istemiş olduğum bir iş hususunda fetva vermiştir. Şöyle ki: Bana iki kişi geldi. Bunlardan biri ayaklarımın yanına, diğeri de başımın yanına oturdu. Ayalarımın yanındaki, başımın yanındakine:
— Bu adamın nesi var (bunun hastalığı nedir)? diye sordu. Oda: '
— Tıbb yapılmış, yânı sihir yapılmıştır, dedi.
— Ona kim sihir yapmış? deyince, öbürü:
— Lebîd ibn A 'sam, diye cevâb verdi. Sonra:
— Bu sihir ne ile yapılmıştır? diye sordu. Oda:
— Zervân Kuyusu'nun içinde büyük bir taşın altında bir tarak, saç ve sakal tarantısında erkek hurmanın kurumuş çiçek kapçığı ile yapılmıştır, diye cevâb verdi" dedi. Sonra Peygamber (bâzı sahâbîleriyle beraber çıkıp) bu kuyuya gitti ve:
— "İşte bana ru 'yâmda gösterilmiş olan kuyu budur. Kuyunun başındaki, etrafmdaki hurma ağaçlarının uçları, sanki şeytânların başları gibidir; onun suyu da (değersizliğinden veya içine atılan şeylerin karışmasından dolayı) kına boyası gibi bozuk renklidir" dedi.Akabinde Peygamber emretti de o şeyler dışarı çıkarıldı. Âişe, büyüyü kasdederek:
— Yâ Rasûlallah! Bunu ve failini yaysaydın da onu rüsvây et-seydin! dedi. Peygamber:
— "Allah bana şifâ vermiştir. Ben bunu söyleyip de insanlar üzerine sjhir şerrim yaymak istemem" buyurdu. Âişe: Velîd ibn A'sam, Zurayk oğullarından Yahûdîler'in ye-mînli dostu olan bir adamdır,dedi

---

بَاب مَا يُنْهَى عَنْ التَّحَاسُدِ وَالتَّدَابُرِ وَقَوْلِهِ تَعَالَى { وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ }

6064 - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ وَلَا تَحَسَّسُوا وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا تَحَاسَدُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَلَا تَبَاغَضُوا وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا

Birbirleriyle Hasedleşmenîn Ve Birbirlerine Arka Dönmelerinin Nehyolunması; Bir De Yüce Allah'ın: "Fe hased edenin hased ettiği zaman şerrinden (Allah'a Slğininm de)" (el-Felâk: 5)
-...Bize Ma'rner ibn Râşid, Hemmâmibn Münebbih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Sizleri zarından sakındırırım. Çünkü zarınla söylenen sözler, yalanı daha çok olanıdır. Birbirinizin eksikliğini görmeye ve işitmeye çalışmayınız, husûsî ve mahrem hayâtınızı da araştırmayınız. Birbirinize hased etmeyiniz, birbirinize arkanızı çevirip küsmeyiniz, birbirinize buğz ve düşmanlık da etmeyiniz. Ey Allah 'in kulları, birbirinizle kardeşler (mesabesinde) olunuz!"

6065 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَحَاسَدُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا وَلَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ

-... ez-Zuhrî şöyle dedi: Bana Enes ibn Mâlik (R) tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Birbirinizle buğz (ve düşmanlık) yarışma girmeyiniz, birbirinize hased etmeyiniz, birbirinize arka dönüp ayrılmayınız- Ey Allah'ın kulları, birbirinizle kardeşler (mesabesinde) olunuz. Bir müslümânın dîn kardeşini üç günden fazla bırakması (küs durması) hâlâl olmaz!"

بَاب { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنْ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا }

6066 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ وَلَا تَحَسَّسُوا وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا تَنَاجَشُوا وَلَا تَحَاسَدُوا وَلَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا

'Ey îmân edenler, zannın birçoğundan kaçının. Çünkü zannın bâzısı günâhtır. Birbirinizin kusurunu araştırmayın... " (ei-Hucurât. \i).
-...Bize Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rec'den; oda Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, RasûluIIah (S) şöyle buyurmuştur: "Sizleri zatından sakındırırım. Çünkü zannla söylenen söz, sözlerin en yalanıdır. Birbirinizin eksiğini görmeye ve işitmeye çalışmayınız, husûsî ve mahrem hayâtınızı da araştırmayınız. Almayacağınız bir malın, alıcıyı zarara sokmak için fiâtım artırmayınız. Birbirinize hased etmeyiniz, buğzlaşma da yapmayınız. Birbirinize arkanızı çevirip küsmeyiniz. Ey Allah'ın kulları, birbirinize kardeşler (mesabesinde) olunuz"

بَاب مَا يَكُونُ مِنْ الظَّنِّ

6067 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَظُنُّ فُلَانًا وَفُلَانًا يَعْرِفَانِ مِنْ دِينِنَا شَيْئًا قَالَ اللَّيْثُ كَانَا رَجُلَيْنِ مِنْ الْمُنَافِقِينَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بِهَذَا وَقَالَتْ دَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا وَقَالَ يَا عَائِشَةُ مَا أَظُنُّ فُلَانًا وَفُلَانًا يَعْرِفَانِ دِينَنَا الَّذِي نَحْنُ عَلَيْهِ

Zanndan Caiz Olacak Nevi' Babı
-...Bize el-Leys, Ukayl'den; o da İbn Şihâb'dan; o da Urve'den tahdîs etti ki, Âişe (R): Peygamber (S):
— "Ben fulan ve f ulan kimseleri bizim dînimizden birşey bilirler zannetmiyorum" buyurdu, demiştir.
Râvî el-Leys ibn Sa'd: Onlar münafıklardan iki adamdı, demiştir. Bize Yahya ibn Bukeyr tahdîs etti. Bize el-Leys bu hadîsi tahdîs etti. Bunda Âişe şöyle demiştir: Peygamber (S) bir gün benim yanıma girdi ve:

— "Yâ Âişe! Ben fulân vefulân kimselerin bizim üzerinde bulunduğumuz şu dînimizi bilir olacaklarım sanmıyorum " buyurdu "

بَاب سَتْرِ الْمُؤْمِنِ عَلَى نَفْسِهِ

6069 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ كُلُّ أُمَّتِي مُعَافًى إِلَّا الْمُجَاهِرِينَ وَإِنَّ مِنْ الْمُجَاهَرَةِ أَنْ يَعْمَلَ الرَّجُلُ بِاللَّيْلِ عَمَلًا ثُمَّ يُصْبِحَ وَقَدْ سَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ فَيَقُولَ يَا فُلَانُ عَمِلْتُ الْبَارِحَةَ كَذَا وَكَذَا وَقَدْ بَاتَ يَسْتُرُهُ رَبُّهُ وَيُصْبِحُ يَكْشِفُ سِتْرَ اللَّهِ عَنْهُ

- (Kendisinde Ayıplanacak Birşey Meydana Geldiği Zaman) Mü'minin Kendini Setredip Örtmesi Babı

-... Salim ibn Abdillah şöyle demiştir: Ben Ebû Hureyre(R)'den işittim, şöyle diyordu: Ben Rasûlullah(S) 'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Ümmetimin hepsi (Allah tarafından) afolunmuştur, yalnız açıkça günâh işleyenler değil. Bu açıklayıcı günahkâr delilerden öyleleri vardır ki: Kişi geceleyin bir günâh iş işler, sonra sabaha ulaşır da Allah kendisini örtmüş olduğu hâlde, o: 'Ey fulan! Ben dün gece şöyle şöyle işler yaptım' diye söyler. Hâlbuki o, Rabb'i onun günâh işini ört-bas ederek gecelemişti. Fakat bu deli, Allah 'in örttüğü perdeyi açarak sabaha çıkıyor (fâsıkhğını söyleyip i'lân ediyor)/"

6070 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ مُحْرِزٍ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ ابْنَ عُمَرَ كَيْفَ سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي النَّجْوَى قَالَ يَدْنُو أَحَدُكُمْ مِنْ رَبِّهِ حَتَّى يَضَعَ كَنَفَهُ عَلَيْهِ فَيَقُولُ عَمِلْتَ كَذَا وَكَذَا فَيَقُولُ نَعَمْ وَيَقُولُ عَمِلْتَ كَذَا وَكَذَا فَيَقُولُ نَعَمْ فَيُقَرِّرُهُ ثُمَّ يَقُولُ إِنِّي سَتَرْتُ عَلَيْكَ فِي الدُّنْيَا فَأَنَا أَغْفِرُهَا لَكَ الْيَوْمَ

-...Bize Ebû Avâne, Katâde'den; o da Safvân ibn Muhriz'den şöyle tahdîs etti: Bir adam İbn Umer'e:
— RasûluIlah(S)'ın "Necvâ" hakkında söylemekte olduğu beyânını nasıl işittin? Diye sordu.îbn Umer de:
— Rasûlullah şöyle buyurdu, dedi: "Biriniz Rabb'ine yaklaşır, hattâ Rabb'i onun üzerine şefkat perdesini örter de ona: Sen şu ve şu günâhlarını bildin değil mi? der. Kul da: Evet bildim, der. Yine Rabb'i ona: Şu ve şu günâhlarını da bildin değil mi? der. O da: Evet bildim, der. Böylece Allah o kuluna günâhlarını ikrar ettirir. Sonra: Ben senin üzerindeki bu günâhlarım dünyâda halktan gizledim. Bu gün de onları senin lehine mağfiret ediyorum, der (ve haseneler kitabını ona verir)"

بَاب الْكِبْرِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { ثَانِيَ عِطْفِهِ } مُسْتَكْبِرٌ فِي نَفْسِهِ عِطْفُهُ رَقَبَتُهُ

6071 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مَعْبَدُ بْنُ خَالِدٍ الْقَيْسِيُّ عَنْ حَارِثَةَ بْنِ وَهْبٍ الْخُزَاعِيِّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ الْجَنَّةِ كُلُّ ضَعِيفٍ مُتَضَاعِفٍ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لَأَبَرَّهُ أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ النَّارِ كُلُّ عُتُلٍّ جَوَّاظٍ مُسْتَكْبِرٍ وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا حُمَيْدٌ الطَّوِيلُ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ إِنْ كَانَتْ الْأَمَةُ مِنْ إِمَاءِ أَهْلِ الْمَدِينَةِ لَتَأْخُذُ بِيَدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَنْطَلِقُ بِهِ حَيْثُ شَاءَتْ

Kibr(İn Kötülüğü) Babı

Mucâhid ibn Cebr: "Saniye ıtfıhi" (ei-Hacc: 9), "Müstekbiran fî nefsihi(= Nefsinde büyüklenmek isteyen)" manasınadır.'Itfuhu", "Rakabetuhu" (yânı "Boynu") demektir, dedi.

-...Bize Ma'bed ibn Hâlid el-Kaysî, Harise ibnu Vehb el-Huzâî(R)'den tahdîs etti.Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Dikkat edin, size cennet ehlini haber veriyorum: Her zaif olan ve her mütevazı' olan kimsedir. O kimse Allah üzerine yemin etse, Allah onu yemininde muhakkak gerçek çıkarır. Yine dikkat edin, size ateş ehlini haber veriyorum: Her katı yürekli, her hilekâr aldatıcı, her ululuk taslayandır".
Ve Muhammed ibn îsâ şöyle dedi: Bize Huşeym tahdîs etti. Bize Humeyd et-Tavîl haber verdi. Bize Enes ibn Mâlik (R) tahdîs edip şöyle dedi: Medine'nin dişi kölelerinden bir dişi köle vardı ki, o kadın muhakkak Rasûlullah(S)'m elinden tutardı da O'nu kendi istediği yere doğru götürür giderdi

---

بَاب الْهِجْرَةِ وَقَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَحِلُّ لِرَجُلٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ

6073- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عَوْفُ بْنُ مَالِكِ بْنِ الطُّفَيْلِ هُوَ ابْنُ الْحَارِثِ وَهُوَ ابْنُ أَخِي عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأُمِّهَا أَنَّ عَائِشَةَ حُدِّثَتْ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ قَالَ فِي بَيْعٍ أَوْ عَطَاءٍ أَعْطَتْهُ عَائِشَةُ وَاللَّهِ لَتَنْتَهِيَنَّ عَائِشَةُ أَوْ لَأَحْجُرَنَّ عَلَيْهَا فَقَالَتْ أَهُوَ قَالَ هَذَا قَالُوا نَعَمْ قَالَتْ هُوَ لِلَّهِ عَلَيَّ نَذْرٌ أَنْ لَا أُكَلِّمَ ابْنَ الزُّبَيْرِ أَبَدًا فَاسْتَشْفَعَ ابْنُ الزُّبَيْرِ إِلَيْهَا حِينَ طَالَتْ الْهِجْرَةُ فَقَالَتْ لَا وَاللَّهِ لَا أُشَفِّعُ فِيهِ أَبَدًا وَلَا أَتَحَنَّثُ إِلَى نَذْرِي فَلَمَّا طَالَ ذَلِكَ عَلَى ابْنِ الزُّبَيْرِ كَلَّمَ الْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْأَسْوَدِ بْنِ عَبْدِ يَغُوثَ وَهُمَا مِنْ بَنِي زُهْرَةَ وَقَالَ لَهُمَا أَنْشُدُكُمَا بِاللَّهِ لَمَّا أَدْخَلْتُمَانِي عَلَى عَائِشَةَ فَإِنَّهَا لَا يَحِلُّ لَهَا أَنْ تَنْذِرَ قَطِيعَتِي فَأَقْبَلَ بِهِ الْمِسْوَرُ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ مُشْتَمِلَيْنِ بِأَرْدِيَتِهِمَا حَتَّى اسْتَأْذَنَا عَلَى عَائِشَةَ فَقَالَا السَّلَامُ عَلَيْكِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَنَدْخُلُ قَالَتْ عَائِشَةُ ادْخُلُوا قَالُوا كُلُّنَا قَالَتْ نَعَمْ ادْخُلُوا كُلُّكُمْ وَلَا تَعْلَمُ أَنَّ مَعَهُمَا ابْنَ الزُّبَيْرِ فَلَمَّا دَخَلُوا دَخَلَ ابْنُ الزُّبَيْرِ الْحِجَابَ فَاعْتَنَقَ عَائِشَةَ وَطَفِقَ يُنَاشِدُهَا وَيَبْكِي وَطَفِقَ الْمِسْوَرُ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ يُنَاشِدَانِهَا إِلَّا مَا كَلَّمَتْهُ وَقَبِلَتْ مِنْهُ وَيَقُولَانِ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَمَّا قَدْ عَلِمْتِ مِنْ الْهِجْرَةِ فَإِنَّهُ لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ فَلَمَّا أَكْثَرُوا عَلَى عَائِشَةَ مِنْ التَّذْكِرَةِ وَالتَّحْرِيجِ طَفِقَتْ تُذَكِّرُهُمَا نَذْرَهَا وَتَبْكِي وَتَقُولُ إِنِّي نَذَرْتُ وَالنَّذْرُ شَدِيدٌ فَلَمْ يَزَالَا بِهَا حَتَّى كَلَّمَتْ ابْنَ الزُّبَيْرِ وَأَعْتَقَتْ فِي نَذْرِهَا ذَلِكَ أَرْبَعِينَ رَقَبَةً وَكَانَتْ تَذْكُرُ نَذْرَهَا بَعْدَ ذَلِكَ فَتَبْكِي حَتَّى تَبُلَّ دُمُوعُهَا خِمَارَهَا

(İki Mü'minin, Karşılaştıklarında Birbirinden Yüz Çevirip) Ayrılmalarının Kötülüğü Ve Rasûlullah(S)'In: "Bir Kimsenin, Mü'min Kardeşini Üç Günden Fazla Bırakması (Küs Durması) Halâl Olmaz" Kavli Babı

-....ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Avf ibn Mâlik ibni'l-Tufeyl tahdîs etti. O, el-Hâris'in oğlu, aynı zamanda Peygamberdin zevcesi Âişe'nin ana-bir erkek kardeşinin oğludur. (O şöyle dedi:) Âişe'ye bir satış veya Âişe'nin bir kimseye vermiş olduğu bir atası hakkında Abdullah ibnu'z-Zubeyr'in "Vallahi Âişe bu satıştan ya kat'î olarak vazgeçer yâhud da beri onu bundan muhakkak men' ederim" dediği haberi ulaştırıldı. Bunun üzerine Âişe:
— Abdullah bu sözü söyledi mi? dedi. Oradakiler:
— Evet söyledi, dediler. Âişe:
— Zubeyr'in oğluna ebediyyen konuşmamam Allah için benim üzerime bir nezr olsun! dedi.Ayrılık epey uzayınca İbnu'z-Zubeyr, Muhacirler'in kendisine Âişe yanında şefaat etmelerini istedi. Neticede Âişe:
— Hayır vallahi, ben onun hakkında ebeden şefaat kabul etmem ve nezrimden de döneklik yapmam, dedi.İbnu'z-Zubeyr üzerine bu ayrılık uzayınca, İbnu'z-Zubeyr, Zuhre oğulları'ndan olan el-Misver ibn Mahrame ve Abdurrahmân ibnu'l-Esved ibn Abdi Yeğûs ile konuştu ve onlara:
— İkinizden Allah adiyle istiyorum: Beni muhakkak Âişe'nin huzuruna girdireceksiniz! Muhakkak olan şu ki, Âişe'nin benden kesilip ayrılmaya nezretmesi, ona halâl olmaz! dedi. Bunun üzerine Misver ile Abdurrahmân ridâlanna bürünerek Abdullah'ı götürüp Âişe'nin huzuruna girmek üzere izin istediler. Ve:
— es-Selâmu aleyki ve rahmetullâhi ve berekâtuhû! Huzuruna girebilir miyiz? dediler.Âişe:
— Giriniz! diye izin verdi. Onlar:
— Hepimiz mi girelim? diye sordular. Âişe:
— Evet, hepiniz giriniz! dedi.

Âişe onların beraberinde İbnu'z-Zubeyr olduğunu bilmiyordu. Onlar içeri girince İbnu'z-Zubeyr de perdenin arkasına girdi, Âişe'-ye sarıldı, ondan kendisini affetmesini istemeye ve ağlamaya başladı. Bu sırada Misver ile Abdurrahmân da muhakkak Âişe'nin onunla konuşmasını ve onu kabul etmesini ısrarla istemeye başladılar. Ve:
— Peygamber (S), senin yapmış olduğun bu ayrılıktan nehyetti, "Şübhesiz ki bir müslümânın, mü'min kardeşini üç geceden fazla bırakması (küsmesi) halâl olmaz" buyurmuştur, dediler.Onlar Âişe üzerine bu hatırlatmaları ve baskı yapmayı çoğalttıkça, o da onlara adağını hatırlatmağa ve ağlamaya başladı. Ve:
— Ben onunla konuşmamaya nezrettim, nezr ise şiddetlidir! diyordu.Onlar da devamlı Âişe'ye ısrar ediyorlardı. Nihayet Âişe, İbnu'z-Zubeyr'le konuştu ve bu nezri hakkında kırk tane köleyi hürriyete kavuşturdu. Artık bundan sonra bu nezrini dâima anar ve ağlar oldu, hattâ gözyaşları baş örtüsünü ıslatırdı

6076 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَحَاسَدُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا وَلَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ

-...Bize Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da Enes ibn MâIik(R)'ten haber verdi ki, Rasûlullah (S): "Birbiriniz/e kînleşmeyiniz, birbirine hased etmeyiniz, birbirinize darılıp arka dönmeyiniz ve ey Allah'ın kulları! Birbirinizle sevişip kardeşler (mesabesinde) olunuz. Bir müslümânın, mü'min kardeşini üç geceden fazla küsüp terketmesi halâl olmaz" buyurmuştur.

6077 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَحِلُّ لِرَجُلٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ يَلْتَقِيَانِ فَيُعْرِضُ هَذَا وَيُعْرِضُ هَذَا وَخَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ

-....Bize İmâm Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da Atâ ibn Yezîd el-Leysî'den; o da Ebû Eyyûb Hâlid ibn Zeyd el-Ensârî(R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur:"Bir kimsenin dîn kardeşini üç geceden fazla küs bırakması halâl olmaz. Öyle bir küslük ki, iki mü 'min birbirine kavuştukları zaman birisi yüzünü şu tarafa çevirir, öbürüsü de öteki tarafa çevirir. Hâlbuki iki mü'minin hayırlısı, şu önce selâm vermeye başlayandır"

بَاب مَا يَجُوزُ مِنْ الْهِجْرَانِ لِمَنْ عَصَى وَقَالَ كَعْبٌ حِينَ تَخَلَّفَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُسْلِمِينَ عَنْ كَلَامِنَا وَذَكَرَ خَمْسِينَ لَيْلَةً

6078 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَأَعْرِفُ غَضَبَكِ وَرِضَاكِ قَالَتْ قُلْتُ وَكَيْفَ تَعْرِفُ ذَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِنَّكِ إِذَا كُنْتِ رَاضِيَةً قُلْتِ بَلَى وَرَبِّ مُحَمَّدٍ وَإِذَا كُنْتِ سَاخِطَةً قُلْتِ لَا وَرَبِّ إِبْرَاهِيمَ قَالَتْ قُلْتُ أَجَلْ لَسْتُ أُهَاجِرُ إِلَّا اسْمَكَ

Âsî Olan Kimseden (İsyanından Vazgeçmesi İçin) Ayrılmanın Caiz Olacağı Babı
Ka'b ibn Mâlik, Tebûk gazvesine gitmeyip, Peygamberden geri kaldığı zaman,Peygamber (S) müslümânlan bizimle konuşmaktan nehyetti, demiş ve bu ayrılığın elli gece olduğunu zikretmiştir.
-... Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bana:
— "Ben senin bana öfkelenmeni ve hoşnûdluğunu muhakkak tanırım" buyurdu.Âişe dedi ki: Ben:
— Sen bunu nasıl tanırsın yâ Rasûlallah? dedim. O:

— "Şübhesiz sen hoşnûd olduğun zaman (birşeyi tasdik ederken): 'Muhammed'in Rabb'i hakkı için evet' dersin; öfkeli olduğun zaman da (birşeyi inkâr ederken): 'İbrahim'in Rabb'i hakki için hayır' dersin" buyurdu. Âişe dedi ki: Ben de:
— Evet öyledir. Fakat ben (öfkeli hâlde) yalnız Sen'in isminden ayrılırım (sevgin gönlümde yaşar), diye saygımı arzettim

---

بَاب هَلْ يَزُورُ صَاحِبَهُ كُلَّ يَوْمٍ أَوْ بُكْرَةً وَعَشِيًّا

6079 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَأَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ لَمْ أَعْقِلْ أَبَوَيَّ إِلَّا وَهُمَا يَدِينَانِ الدِّينَ وَلَمْ يَمُرَّ عَلَيْهِمَا يَوْمٌ إِلَّا يَأْتِينَا فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَرَفَيْ النَّهَارِ بُكْرَةً وَعَشِيَّةً فَبَيْنَمَا نَحْنُ جُلُوسٌ فِي بَيْتِ أَبِي بَكْرٍ فِي نَحْرِ الظَّهِيرَةِ قَالَ قَائِلٌ هَذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَاعَةٍ لَمْ يَكُنْ يَأْتِينَا فِيهَا قَالَ أَبُو بَكْرٍ مَا جَاءَ بِهِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ إِلَّا أَمْرٌ قَالَ إِنِّي قَدْ أُذِنَ لِي بِالْخُرُوجِ

İnsan Arkadaşını Her Gün Yâhud Sabahtan Öğleye Ve Öğleden Akşama Kadarki zaman İçinde Ziyaret Eder Mi?
-..İbn Şihâb şöyle dedi: Bana Urve ibnu'z-Zubeyr haber verdi ki, Peygamber'in zevcesi Âişe (R) şöyle demiştir: Ben babamla anamın İslâm Dîni'ni dîn edinmiş hâllerinden başka bir hâlde yaşadıklarını hiç hatırlamadım. O zamanlarda bir günümüz geçmezdi ki, o günde gündüzün iki tarafında sabah ve akşam vakitlerinde Rasûlullah (S) bize gelmemiş olsun... Bir gün biz zeval vaktinin ilk saatinde (yânî en sıcak zamanda) Ebû Bekr'in evinde oturuyorduk. Ev halkından biri:
— İşte Rasûlullah! Bize gelmesi âdeti olmayan bir saatte geliyor, dedi.Ebû Bekr de:
— O'nu bu saatte ancak mühim bir iş getirmiştir! dedi.(Âişe dedi ki: Rasûlullah geldi, izin istedi, buyurun denildi, içeri girdi) ve:— "Bana (Mekke'den Medine'ye) çıkmam hususunda izin verilmiştir" buyurdu

---

بَاب الزِّيَارَةِ وَمَنْ زَارَ قَوْمًا فَطَعِمَ عِنْدَهُمْ وَزَارَ سَلْمَانُ أَبَا الدَّرْدَاءِ فِي عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَكَلَ عِنْدَهُ

6080 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ عَنْ أَنَسِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَارَ أَهْلَ بَيْتٍ مِنْ الْأَنْصَارِ فَطَعِمَ عِنْدَهُمْ طَعَامًا فَلَمَّا أَرَادَ أَنْ يَخْرُجَ أَمَرَ بِمَكَانٍ مِنْ الْبَيْتِ فَنُضِحَ لَهُ عَلَى بِسَاطٍ فَصَلَّى عَلَيْهِ وَدَعَا لَهُمْ

Ziyaret Etme{Nin Meşrû'luğu) Ve Bir Kavmi Ziyaret Edip Yanlarında Yemek Yiyen Kimse Babı Selmân el-Farisî de Peygamber zamanında Ebu'd-Derdâ'yı ziyaret etmiş ve onun yanında yemek yemiştir.
-...Bize Abdulvahhâb, Hâlid el-Hazzâ'dan; o da İbn Sîrîn'den; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten haber verdi ki, Rasûlullah (S), Ensâr'dan bir ev halkını ziyaret etmiş ve onların yanında bir yemek yemiş, çıkmak istediği zaman evden bir yere emretmiş, kendisi için bir hasır yaygısı üzerine su serpilmiş, Peygamber o yaygı üzerinde (iki rek'at) namaz kılıp ev halkına duâ etmiştir

---

بَاب مَنْ تَجَمَّلَ لِلْوُفُودِ

6081 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ قَالَ لِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ

مَا الْإِسْتَبْرَقُ قُلْتُ مَا غَلُظَ مِنْ الدِّيبَاجِ وَخَشُنَ مِنْهُ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ يَقُولُ رَأَى عُمَرُ عَلَى رَجُلٍ حُلَّةً مِنْ إِسْتَبْرَقٍ فَأَتَى بِهَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اشْتَرِ هَذِهِ فَالْبَسْهَا لِوَفْدِ النَّاسِ إِذَا قَدِمُوا عَلَيْكَ فَقَالَ إِنَّمَا يَلْبَسُ الْحَرِيرَ مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ فَمَضَى مِنْ ذَلِكَ مَا مَضَى ثُمَّ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ إِلَيْهِ بِحُلَّةٍ فَأَتَى بِهَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ بَعَثْتَ إِلَيَّ بِهَذِهِ وَقَدْ قُلْتَ فِي مِثْلِهَا مَا قُلْتَ قَالَ إِنَّمَا بَعَثْتُ إِلَيْكَ لِتُصِيبَ بِهَا مَالًا فَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَكْرَهُ الْعَلَمَ فِي الثَّوْبِ لِهَذَا الْحَدِيثِ

Gelen Cemâatler İçin (En Güzel Elbiseler Giyip) Süslenen Kimse Babı

-...Yahya ibn Ebî İshâk tahdîs edip şöyle dedi: Salim ibn Abdillah bana:

— İstebrak nedir? dedi. Ben:

— Dîbâc denilen ipek kumaşın kalın ve sert olan nev'idir, dedim.O:

— Ben babam Abdullah ibn Umer(R)'den işittim, şöyle diyordu: Umer ibnu'l-Hattâb, bir adamın üzerinde istebrak kumaştan yapılmış bir takım elbise gördü ve o takım elbiseyi Peygamber'e getirdi de:

— Yâ Rasûlallah! Bu takım elbiseyi satın al da insanların hey'-etleri Sen'in huzuruna geldikleri zaman onu giy! dedi. Rasûlullah-:

— "İpek elbiseyi (halâl sayarak) ancak âhiretten nasibi olmayan kimse giyer" buyurdu.Bundan i'tibâren geçen bir müddet geçti. Sonra Peygamber (S) Umer'e istebrak nev'inden ipek bir takım elbise gönderdi. Umer hemen bu elbiseyi Peygamber'e getirdi de:

— (Yâ Rasûlallah!) Bunun benzeri olan takım elbise hakkında o söylediğin sözleri söylemiş olduğun hâlde, bunu bana gönderdin? dedi(de sebebini öğrenmek istedi).Rasûlullah:

— "Ben bunu sana ancak bunun (satılıp da) karşılığında bir mala nail olasın diye gönderdim" buyurdu. (Râvî:) İbn Umer bu hadîsten dolayı kumaşta ipek desen olmasını kerîh görürdü,demiştir

---

بَاب الْإِخَاءِ وَالْحِلْفِ وَقَالَ أَبُو جُحَيْفَةَ آخَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ سَلْمَانَ وَأَبِي الدَّرْدَاءِ وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ لَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ آخَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنِي وَبَيْنَ سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ

6082 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ لَمَّا قَدِمَ عَلَيْنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَآخَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْلِمْ وَلَوْ بِشَاةٍ

İnsanlar Arasında Kardeşlik Akdi Ve İki Kavim Arasında Yeminli Dostluk Ahidleşmesi Babı

Ebû Cuhayfe: Peygamber (S), Selmân ile Ebu'd-Derdâ arasında kardeşlik akdi yaptı,demiştir.

Abdurrahmân ibn Avı da: Bizler Medîne'ye geldiğimiz zaman Peygamber (S) benimle Sa'd ibnu'r-Rabf arasında kardeşlik ahdi yaptı, demiştir.

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Abdurrahmân ibn Avf, Medîne'ye bizim üzerimize geldiği zaman Peygamber (S) onunla Sa'd ibnu'r-Rabî' arasında kardeşlik akdi yaptı. Sonra Abdurrahmân evlendiği zaman Peygamber ona: — "Bir koyun (kesmek sureti) ile olsun düğün aşı yap!" buyurdu

---

6083 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ زَكَرِيَّاءَ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ قَالَ قُلْتُ لِأَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَبَلَغَكَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا حِلْفَ فِي الْإِسْلَامِ فَقَالَ قَدْ حَالَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ قُرَيْشٍ وَالْأَنْصَارِ فِي دَارِي

-...Bize Âsim el-Ahvel, tahdîs edip şöyle dedi: Ben Enes ibn Mâlik'e:

— Peygamber(S)'in "islâm'da (Câhiliyet devrinin) yemînleşme ahdi yoktur" buyurduğu sana ulaşmadı mı? diye sordum.

— Peygamber (S) (Medine'de) benim evimde Kureyş ile Ensâr arasında kardeşlik akdi yaptı, diye cevâb verdi

---

بَاب التَّبَسُّمِ وَالضَّحِكِ وَقَالَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَام أَسَرَّ إِلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَضَحِكْتُ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ إِنَّ اللَّهَ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى

6084 – حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رِفَاعَةَ الْقُرَظِيَّ طَلَّقَ امْرَأَتَهُ فَبَتَّ طَلَاقَهَا فَتَزَوَّجَهَا بَعْدَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الزَّبِيرِ فَجَاءَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهَا كَانَتْ عِنْدَ رِفَاعَةَ فَطَلَّقَهَا آخِرَ ثَلَاثِ تَطْلِيقَاتٍ فَتَزَوَّجَهَا بَعْدَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الزَّبِيرِ وَإِنَّهُ وَاللَّهِ مَا مَعَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا مِثْلُ هَذِهِ الْهُدْبَةِ لِهُدْبَةٍ أَخَذَتْهَا مِنْ جِلْبَابِهَا قَالَ وَأَبُو بَكْرٍ جَالِسٌ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَابْنُ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ جَالِسٌ بِبَابِ الْحُجْرَةِ لِيُؤْذَنَ لَهُ فَطَفِقَ خَالِدٌ يُنَادِي أَبَا بَكْرٍ يَا أَبَا بَكْرٍ أَلَا تَزْجُرُ هَذِهِ عَمَّا تَجْهَرُ بِهِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا يَزِيدُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى التَّبَسُّمِ ثُمَّ قَالَ لَعَلَّكِ تُرِيدِينَ أَنْ تَرْجِعِي إِلَى رِفَاعَةَ لَا حَتَّى تَذُوقِي عُسَيْلَتَهُ وَيَذُوقَ عُسَيْلَتَكِ

Gülümseme Ve Gülme(Nin Mübâhlığı) Babı
Fâtıma aleyha's-selâm: Peygamber, vefatına yakın bana ailesi içinden kendisine ilk kavuşacak kimsenin ben olduğumu gizlice söyleyince, ben sevincimden güldüm, demiştir İbn Abbâs da:Şübhesiz güldüren de, ağlatan da ancak Allah'tır, demiştir.
-...Bize Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den; o daUrve'den; o da Âişe(R)'den şöyle haber verdi: Rifâa el-Kurazî karısını boşadı ve boşamayı kesinleştirdi. Ondan sonra o kadınla Abdurrahmân ibnu'z-Zubeyr el-Kurazî evlendi. Bir müddet geçince kadın, Peygamber(S)'e geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Bu kadın Rifâa'nın yanında onun karısı idi.Rİ-fâa onu üç boşamanın sonuncusu ile kesin olarak boşadı. Ondan sonra bu kadınla Abdurrahmân ibnu'z-Zubeyr el-Kurazî evlendi. Fakat şu bir gerçek yâ Rasûlallah, vallahi Abdurrahmân'ın beraberinde bulunan erkeklik âleti ancak şu elbise saçağı gibi gevşektir, dedi. Kadın üst elbisesinden sarkan bir püskülü elinde tutup gevşekliği gösterdi.Râvî dedi ki: Bu sırada Ebû Bekr, Peygamber'in yanında oturmakta, Hâlid ibn Saîd ibni'1-Âs da kendisine izin verilmesi için hücrenin kapısında oturmakta idi. Kadının bu sözlerini işitince Hâlid dışarıdan:
— Yâ Ebâ Bekr, yâ Ebâ Bekr! Şu kadım Rasûlullah'ın huzurunda apaçık söylemekte olduğu sözlerinden niye men' etmiyorsun? diye nida etmeye başladı. Rasûlullah ise gülümseme üzerine birşey artırmadı. Sonra da kadına:
— "Sanırım ki sen eski kocan Rifâa'ya dönmek istiyorsun. Fakat sen (ikinci kocan) Abdurrahmân'ın balcağından tadıncaya, o da senin balçığından tadıncaya kadar bu dönüş olmaz" buyurdu

---

6085 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدِ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ اسْتَأْذَنَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ نِسْوَةٌ مِنْ قُرَيْشٍ يَسْأَلْنَهُ وَيَسْتَكْثِرْنَهُ عَالِيَةً أَصْوَاتُهُنَّ عَلَى صَوْتِهِ فَلَمَّا اسْتَأْذَنَ عُمَرُ تَبَادَرْنَ الْحِجَابَ فَأَذِنَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَخَلَ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَضْحَكُ فَقَالَ أَضْحَكَ اللَّهُ سِنَّكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي فَقَالَ عَجِبْتُ مِنْ هَؤُلَاءِ اللَّاتِي كُنَّ عِنْدِي لَمَّا سَمِعْنَ صَوْتَكَ تَبَادَرْنَ الْحِجَابَ فَقَالَ أَنْتَ أَحَقُّ أَنْ يَهَبْنَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْهِنَّ فَقَالَ يَا عَدُوَّاتِ أَنْفُسِهِنَّ أَتَهَبْنَنِي وَلَمْ تَهَبْنَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْنَ إِنَّكَ أَفَظُّ وَأَغْلَظُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِيهٍ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا لَقِيَكَ الشَّيْطَانُ سَالِكًا فَجًّا إِلَّا سَلَكَ فَجًّا غَيْرَ فَجِّكَ

-...Sa'd ibn Ebî Vakkaas (R) şöyle demiştir: Umer ibnu'l-Hattâb, Rasûlullah'ın huzuruna girmek üzere izin istedi. Hâlbuki bu sırada Rasûlullah'ın yanında Kureyş kabîlesinden birtakım kadınlar vardı, kadınlar Rasûlullah'tan bâzı isteklerde bulunuyorlar ve kendilerine daha fazla vermesini istiyorlardı. Bu

konuşmaları sırasında kadınların sesleri Rasûlullah'ın sesinden yüksek tonda oluyordu. Umer izin isteyince bu kadınlar hemen kalkıp perdeye doğru koşuştular. Peygamber, Umer'in gelmesine izin verdi. Umer huzura girdiğinde Peygamber (kadınların hâline) gülüyordu. Bunun üzerine Umer:
— Yâ Rasûlallah! Babam anam Sana feda olsun! Allah Senin dişlerini güldürsün (yânî Seni sevindirsin)! dedi (ve bununla gülmesinin, sebebini sormuş oluyordu). Peygamber:
— "Yanımda bulunan şu kadınların hâline taaccüb ettim: Onlar senin sesini işitince acele perdeye koşuştular" buyurdu. Bunun üzerine Umer:
— Yâ Rasûlallah, Sen onların saygı ve büyültmelerine daha lâyıksın! dedi. Sonra kadınların tarafına yöneldi de onlara:
— Ey nefisleri düşman olan kadınlar! Rasûlullah'ı ta'zîm etmeyip de benden mi çekmiyorsunuz? dedi. Kadınlar da:
— Çünkü sen Rasûlullah'tan yoğun sözlü ve katısın, dediler.Rasûlullah, Umer'e:
— "Ey Hattâb oğlu, sen kadınlara cevâb vermeyi bırak! Nefsim elinde bulunan Allah 'a yemin ederim ki, sen bir yolda giderken şeytân asla seninle karşılaşmaz da muhakkak senin yolundan başka bir yola yönelip gider!" buyurdu

---

6086 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ لَمَّا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالطَّائِفِ قَالَ إِنَّا قَافِلُونَ غَدًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَقَالَ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا نَبْرَحُ أَوْ نَفْتَحَهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاغْدُوا عَلَى الْقِتَالِ قَالَ فَغَدَوْا فَقَاتَلُوهُمْ قِتَالًا شَدِيدًا وَكَثُرَ فِيهِمْ الْجِرَاحَاتُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّا قَافِلُونَ غَدًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ قَالَ فَسَكَتُوا فَضَحِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بِالْخَبَرِ كُلِّهِ

-...Abdullah ibn Amr (R) -bir rivayette de: Abdullah ibn Umer (R)- şöyle demiştir:Rasûlullah (S) Tâif gazvesini yaptığı zaman (muhasara uzayınca, bâzı sahâbîleriyle istişareden sonra):
— "İnşâallah yarın dönüyoruz!" diye orduya i'Iân etmişti. Bu, Rasûlullah'ın s ah âb ilerinden bâzı insanlara ağır geldi de:
— Biz buradan Tâif i fethedinceye kadar ayrılmayız! dediler. Bu i'tirâz üzerine Peygamber:
— "Öyleyse yarın sabah harbe hazır olun!" buyurdu.Râvî dedi ki: Ertesi sabah harbe giriştiler ve düşmanla çok şiddetli bir kıtal yaptılar. (Düşmanın attığı ok, taş, kızgın demir çivilerle) müslümânlardan yaralananlar çok oldu. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "İnşâallah yarın döneceğiz" buyurdu.Bu defa bu kararla (sevinip) sükût ettiler. Rasûlullah da sahâbî-lerin bu sevinçli sükûtlarına (taaccüb edip) güldü.Buhârî'nin üstadı el-Humeydî: Bize Sufyân ibn Uyeyne bu hadîsin senedinin hepsini ihbar lafzıyle tahdîs etti, demiştir

---

6087 - حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَى رَجُلٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ هَلَكْتُ وَقَعْتُ عَلَى أَهْلِي فِي رَمَضَانَ قَالَ أَعْتِقْ رَقَبَةً قَالَ لَيْسَ لِي قَالَ فَصُمْ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ قَالَ لَا أَسْتَطِيعُ قَالَ فَأَطْعِمْ سِتِّينَ مِسْكِينًا قَالَ لَا أَجِدُ فَأُتِيَ بِعَرَقٍ فِيهِ تَمْرٌ قَالَ إِبْرَاهِيمُ الْعَرَقُ الْمِكْتَلُ فَقَالَ أَيْنَ السَّائِلُ تَصَدَّقْ بِهَا قَالَ عَلَى أَفْقَرَ مِنِّي وَاللَّهِ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا أَهْلُ بَيْتٍ أَفْقَرُ مِنَّا فَضَحِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى بَدَتْ نَوَاجِذُهُ قَالَ فَأَنْتُمْ إِذًا

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber(S)'e bir adam geldi de:
— Ben helak oldum, ramazânda oruçlu iken eşimle cinsî münâsebette bulundum! dedi.Peygamber ona:
— "Bir köle âzâd et!" buyurdu. O zât:
— Benim köle âzâd edecek malım yok! dedi. Peygamber:
— "Öyleyse iki ay arka arkaya zincirleme (keffâret olarak) oruç tut!" buyurdu.O:
— Buna güç yetiremem, dedi. Peygamber:
— "Öyleyse altmış fakire yemek yedir!" buyurdu. O zât:

— Onları doyuracak şeyin yolunu da bulamam, dedi.Bu sırada Peygamber'e içi hurma dolu -râvî îbrâhîm ibn Sa'd'ın: O, mikteldir, dediği onbeş sâ' hurma olan- bir arak getirildi.Peygamber:
— "O soran kimse nerededir?" dedi ve o şahsa:
— "Bu hurmayı al, yoksullara sadaka yap!" buyurdu. O zât:
— Benden daha fakır olana mı vereceğim? Allah'a yemîn ederim ki, Medine'nin kara taşlı iki yanı arasında benim ailemden daha fakır bir ev halkı yoktur! dedi. Bunun üzerine Peygamber (S) yan dişleri meydana çıkıp görülünceye kadar güldü. Sonra da o adama: "O takdirde bunu sizin ev halkı yesin!" buyurdu

---

6088 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأُوَيْسِيُّ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كُنْتُ أَمْشِي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهِ بُرْدٌ نَجْرَانِيٌّ غَلِيظُ الْحَاشِيَةِ فَأَدْرَكَهُ أَعْرَابِيٌّ فَجَبَذَ بِرِدَائِهِ جَبْذَةً شَدِيدَةً قَالَ أَنَسٌ فَنَظَرْتُ إِلَى صَفْحَةِ عَاتِقِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ أَثَّرَتْ بِهَا حَاشِيَةُ الرِّدَاءِ مِنْ شِدَّةِ جَبْذَتِهِ ثُمَّ قَالَ يَا مُحَمَّدُ مُرْ لِي مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي عِنْدَكَ فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ فَضَحِكَ ثُمَّ أَمَرَ لَهُ بِعَطَاءٍ

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'ın maiyyetinde yürüyordum. Rasûlullah'm üzerinde Necrân doukmala-nndan kaim kenarlı bir kaftan bulunuyordu. Bir çöl bedevisi Rasû-lullah'a erişti de arkasından kaftanım, şiddetli bir çekişle çekti.Enes dedi ki: O sırada ben Peygamber'in boynu ile omuzu arasına baktım da, bedevinin kaftanını şiddetle çekmesinden, kaftanın kenarı onun boyun safhasında iz bırakmış olduğunu gördüm. Bu çekmeden sonra bedevî:
— Yâ Muhammed! Yanında bulunan Allah malından bana bir-şey vermelerini emret! dedi.
Bunun üzerine Rasûlullah o bedeviye doğru (şefkatle) baktı da güldü, sonra bu bedevîye biraz atıyye verilmesini emretti

---

6089 – حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا ابْنُ إِدْرِيسَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ عَنْ جَرِيرٍ قَالَ مَا حَجَبَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُنْذُ أَسْلَمْتُ وَلَا رَآنِي إِلَّا تَبَسَّمَ فِي وَجْهِي وَلَقَدْ شَكَوْتُ إِلَيْهِ أَنِّي لَا أَثْبُتُ عَلَى الْخَيْلِ فَضَرَبَ بِيَدِهِ فِي صَدْرِي وَقَالَ اللَّهُمَّ ثَبِّتْهُ وَاجْعَلْهُ هَادِيًا مَهْدِيًّا

-...Cerîr ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Ben İslâm Dîni'ne girdiğimden beri Peygamber (S) beni meclisine girmekten men' etmemiş ve beni her gördüğünde de muhakkak yüzüme gülümsemiş-tir. (Ahmes kabilesinden yüzelli süvarinin başında Zu'1-Halasa putunu kırmaya gittim, Ahmesliler iyi ata binerlerdi, fakat) ben bir türlü at üzerinde duramazdım. Bunu Peygamber'e şikâyet ettim. Peygamber eliyle göğsüme vurdu da:
— "Allâhumme sebbit huve'c'alhu hâdiyen mehdiyyen{ = Allah'ım! Sen Cerîr'i (doğru yoldave at üstünde) sabit tut ve onu hidâyet edici ve hidâyet edilmiş kıl]" diye dua etti

---

6091 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أُمِّ سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ أَنَّ أُمَّ سُلَيْمٍ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحِي مِنْ الْحَقِّ هَلْ عَلَى الْمَرْأَةِ غُسْلٌ إِذَا احْتَلَمَتْ قَالَ نَعَمْ إِذَا رَأَتْ الْمَاءَ فَضَحِكَتْ أُمُّ سَلَمَةَ فَقَالَتْ أَتَحْتَلِمُ الْمَرْأَةُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبِمَ شَبَهُ الْوَلَدِ

-...Hişâm şöyle demiştir: Bana babam Urve, Ummü Seleme'nin kızı Zeyneb'den; o da anası Ümmü Seleme'den haber verdi ki, Ümmü Suleym:

— Yâ Rasûlallah! Şübhesiz Allah hakkı beyân etmekten haya etmez. Kadın ihtilâm olduğu zaman kendisine yıkanmak vâcib olur mu? diye sordu. Peygamber (S):

6092 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا عَمْرٌو أَنَّ أَبَا النَّضْرِ حَدَّثَهُ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُسْتَجْمِعًا قَطُّ ضَاحِكًا حَتَّى أَرَى مِنْهُ لَهَوَاتِهِ إِنَّمَا كَانَ يَتَبَسَّمُ

-...Bize Cerîr ibn Abdilhamîd, Mansûr'dan; odaEbû Vâil'den; o da Abdullah ibn Mes'ûd(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Doğruluk insanı hâlis iyiliğe götürür, hâlis iyilik de cennete kılavuzluk eder. İnsan doğruluk ede ede nihayet bu seciyyesiyle sıddîk olur. Yalancılık da insanı fucûra, şerre götürür. Şerr de cehenneme götürür. İnsan yalancılık ede ede nihayet Allah katında bir kezzâb (yânı çok yalancı bir kimse sıfatıyle) yazılır"

6093 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَحْبُوبٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ ح و قَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَهُوَ يَخْطُبُ بِالْمَدِينَةِ فَقَالَ قَحَطَ الْمَطَرُ فَاسْتَسْقِ رَبَّكَ فَنَظَرَ إِلَى السَّمَاءِ وَمَا نَرَى مِنْ سَحَابٍ فَاسْتَسْقَى فَنَشَأَ السَّحَابُ بَعْضُهُ إِلَى بَعْضٍ ثُمَّ مُطِرُوا حَتَّى سَالَتْ مَثَاعِبُ الْمَدِينَةِ فَمَا زَالَتْ إِلَى الْجُمُعَةِ الْمُقْبِلَةِ مَا تُقْلِعُ ثُمَّ قَامَ ذَلِكَ الرَّجُلُ أَوْ غَيْرُهُ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ فَقَالَ غَرِقْنَا فَادْعُ رَبَّكَ يَحْبِسْهَا عَنَّا فَضَحِكَ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا فَجَعَلَ السَّحَابُ يَتَصَدَّعُ عَنْ الْمَدِينَةِ يَمِينًا وَشِمَالًا يُمْطَرُ مَا حَوَالَيْنَا وَلَا يُمْطِرُ مِنْهَا شَيْءٌ يُرِيهِمْ اللَّهُ كَرَامَةَ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِجَابَةَ دَعْوَتِهِ

(24/8)

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ } وَمَا يُنْهَى عَنْ الْكَذِبِ

6094 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَصْدُقُ حَتَّى يَكُونَ صِدِّيقًا وَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَكْذِبُ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَّابًا

(25/8)

6095 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي سُهَيْلٍ نَافِعِ بْنِ مَالِكِ بْنِ أَبِي عَامِرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا اؤْتُمِنَ خَانَ

-...Bize İsmâîl ibn Ca'fer, Ebû Süheyl Nâfi' ibn Mâlik ibn Ebî Âmir'den; o da babasından; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Münâfıkın alâmeti üçtür: Söz söylediği zaman yalan söyler, va'd ettiği vakit sözünde durmaz, kendisine birşey emniyet edildiği zaman hıyanet eder" buyurmuştur

---

6096- حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتُ اللَّيْلَةَ رَجُلَيْنِ أَتَيَانِي قَالَا الَّذِي رَأَيْتَهُ يُشَقُّ شِدْقُهُ فَكَذَّابٌ يَكْذِبُ بِالْكَذْبَةِ تُحْمَلُ عَنْهُ حَتَّى تَبْلُغَ الْآفَاقَ فَيُصْنَعُ بِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

-...Semure ibn Cundeb (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Ben bu gece rüyamda iki adam gördüm. Onlar bana geldiler (ve benim elimden tutup beni mukaddes bir sahraya çıkardılar ve birçok yerleri gezdiler. Sonunda ben onlara: Beni iyi gezdirdiniz. Şimdi bana gördüğüm şeyleri bildirin, dedim). Onlar, yânî bu iki melek şöyle dediler:
— Hani şu ağzı parçalanmakta olduğunu gördüğün kimse yok mu, işte o çok yalan söyleyen bir yalancı idi, o dünyâda dâima yalan söylerdi. Onun söylediği yalanlar, ondan alınıp taşınır da nihayet her tarafa yayılırdı. İşte bu yalancı, kıyamet gününe kadar bu suretle azâb olunacaktır..."

بَاب فِي الْهَدْيِ الصَّالِحِ

6097 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي أُسَامَةَ أَحَدَّثَكُمْ الْأَعْمَشُ سَمِعْتُ شَقِيقًا قَالَ سَمِعْتُ حُذَيْفَةَ يَقُولُ إِنَّ أَشْبَهَ النَّاسِ دَلًّا وَسَمْتًا وَهَدْيًا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَابْنُ أُمِّ عَبْدٍ مِنْ حِينِ يَخْرُجُ مِنْ بَيْتِهِ إِلَى أَنْ يَرْجِعَ إِلَيْهِ لَا نَدْرِي مَا يَصْنَعُ فِي أَهْلِهِ إِذَا خَلَا

El-Hedyu's-Sâlîh Hakkındadır
- Bize İshâk ibn İbrâhîm tahdîs edip şöyle dedi: Ben, Ebû Usâme'ye:
— el-A'meş size tahdîs etti mi? dedim. (O şöyle dedi:)
— Ben Şakîk'ten işittim, şöyle dedi: Ben Huzeyfe(R)'den işittim, şöyle diyordu:Şübhesiz insanların sîretçe, kasdca ve yolca Ra-sûlullah(S)'a en çok benzeyeni, İbnu Ümmi Abd'dir. Biz, o evinden çıkıp da tekrar evine döneceği zaman içinde (onu görüyor ve hâlini biliyorduk). Ev halkı içinde onlarla yalnız kaldığı zaman onun ne yapar olduğunu bilmiyoruz

---

6098 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُخَارِقٍ سَمِعْتُ طَارِقًا قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ إِنَّ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ وَأَحْسَنَ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Muhârik şöyle demiştir: Ben Târik el-Ahmesî'den işittim, şöyle dedi: Ben Abdullah ibn Mes'ûd(R)'dan işittim, şöyie dedi: Şübhesiz sözün en güzeli Allah'ın Kitabı, yolun en güzeli de Muham-med'in yoludur

---

بَاب الصَّبْرِ عَلَى الْأَذَى وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ }

6099 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي الْأَعْمَشُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ

أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيْسَ أَحَدٌ أَوْ لَيْسَ شَيْءٌ أَصْبَرَ عَلَى أَذًى سَمِعَهُ مِنْ اللَّهِ إِنَّهُمْ لَيَدْعُونَ لَهُ وَلَدًا وَإِنَّهُ لَيُعَافِيهِمْ وَيَرْزُقُهُمْ

Ezaya (Zorluk Ve Sıkıntılara) Karşı Sabır Ve Yüce Allah'ın: 'Ancak Sabredenlere Ecirleri Hesâbsız Ödenecektir Fez-Zumer: 10) Kavli Babı

-...Sufyân şöyle dedi: Bana el-A'meş, Saîd ibn Cübeyr'den; o da Ebû Abdirrahmân es-Sulemî'den; o da Ebû Mûsâ(R)'dan tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Yüce Allah'tan daha sabırlı ve aleyhinde işittiği (bâtıl iddiaların verdiği) ezaya Mimli hiçbir ferd -yâhud: Hiçbirşey yoktur: Çünkü insanların bir kısmı ona oğul isnâd edip çağırıyorlar, böyle iken şübhesiz Allah onları afiyette kılıyor ve onları türlü ni'metlerle rızıklandırıyor'".

6100 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ شَقِيقًا يَقُولُ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِسْمَةً كَبَعْضِ مَا كَانَ يَقْسِمُ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ وَاللَّهِ إِنَّهَا لَقِسْمَةٌ مَا أُرِيدَ بِهَا وَجْهُ اللَّهِ قُلْتُ أَمَّا أَنَا لَأَقُولَنَّ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَيْتُهُ وَهُوَ فِي أَصْحَابِهِ فَسَارَرْتُهُ فَشَقَّ ذَلِكَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتَغَيَّرَ وَجْهُهُ وَغَضِبَ حَتَّى وَدِدْتُ أَنِّي لَمْ أَكُنْ أَخْبَرْتُهُ ثُمَّ قَالَ قَدْ أُوذِيَ مُوسَى بِأَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَصَبَرَ

-...Bize el-A'meş tahdîs edip şöyle dedi: Ben Şakîk'ten işittim, şöyle diyordu: Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle dedi: Peygamber (S- Huneyn günü olup bitince) öteden beri yapageldiği taksîmler-den biri gibi, ganîmet mallarını taksîm etti. Ensâr'dan bir adam:

— Vallahi bu, muhakkak kendisinde Allah rızâsı gözetilmeyen bir taksimdir, dedi. Ben de:

— Bu (küstahça) sözü muhakkak Peygamber'e söyleyeceğim! dedim.Ve Peygamber'e geldim, kendisi sahâbîleri içinde bulunuyordu, o sözü O'na yavaşça haber verdim. O söz Peygamber'e ağır geldi, yüzünün rengi değişti ve öfkelendi, hattâ ben, keski bunu kendisine haber vermeyeydim dedim. Sonra:

— "Mûsâ bundan daha fazlasıyle eza edilmiş de sabretmiştir" buyurdu

---

بَاب مَنْ لَمْ يُوَاجِهْ النَّاسَ بِالْعِتَابِ

6101 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَتْ عَائِشَةُ صَنَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا فَرَخَّصَ فِيهِ فَتَنَزَّهَ عَنْهُ قَوْمٌ فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَطَبَ فَحَمِدَ اللَّهَ ثُمَّ قَالَ مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَتَنَزَّهُونَ عَنْ الشَّيْءِ أَصْنَعُهُ فَوَاللَّهِ إِنِّي لَأَعْلَمُهُمْ بِاللَّهِ وَأَشَدُّهُمْ لَهُ خَشْيَةً

İnsanları Ceza Verme Ve Azarlama İle Karşılamayan Kimse Bârı

-....Bize Müslim (ibn Subayh) Mesrûk'tan tahdîs etti ki, Âişe (R) şöyle demiştir:Peygamber (S) birşey yapmış da o hususta insanlara ruhsat vermişti. Bir topluluk o işten çekindi ve ona yanaşmadılar. Onların bu çekingenliği Peygamber'e ulaşınca, hemen hutbeye çıkıp Allah'a hamdetti, sonra:

— "Birtakım cemâatlere ne oluyor ki, benim yapmış olduğum işten çekiniyorlar?Allah'a yemîn ederim, ben Allah'ı onların en bileniyimdir ve Allah'a saygısı en şiddetli olanlarıyımdır" buyurdu

---

6102 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ هُوَ ابْنُ أَبِي عُتْبَةَ مَوْلَى أَنَسٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَشَدَّ حَيَاءً مِنْ الْعَذْرَاءِ فِي خِدْرِهَا فَإِذَا رَأَى شَيْئًا يَكْرَهُهُ عَرَفْنَاهُ فِي وَجْهِهِ

-....Ebû Saîd el-Hudrî (R): Peygamber (S) haya yönünden kendi köşesinde outran bakir kızdan daha çok utangaç idi. İstemediği birşeyi gördüğü zaman biz O'nu yüzünden tanır, anlardık, demiştir.

بَاب مَنْ كَفَّرَ أَخَاهُ بِغَيْرِ تَأْوِيلٍ فَهُوَ كَمَا قَالَ

6103 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ وَأَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَا حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا قَالَ الرَّجُلُ لِأَخِيهِ يَا كَافِرُ فَقَدْ بَاءَ بِهِ أَحَدُهُمَا وَقَالَ عِكْرِمَةُ بْنُ عَمَّارٍ عَنْ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ سَمِعَ أَبَا سَلَمَةَ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Mümin Kardeşini Te'vîlsiz Olarak Küfre Nisbet Eden Kimsenin Kendisi,Dediği Gibidir Babı
-...Bize Alî ibnu'l-Mubârek, Yahya ibn Ebî Kesîr'den; o da Ebû Seleme'den; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Ra-sûlullah (S): "Bir adam kardeşine hitaben: Yâ kâfir! dediği zaman, ikisinden biri bu sıfatla dönmüş olur" buyurmuştur.İkrime ibnu Ammâr da Yahya ibn Ebî Kesîr'den söyledi ki, Abdullah ibn Yezîd, Ebû Seleme'den işitmiş; o da Ebû Hureyre'den işitmiş; o da Peygamber'den işitmiştir.

6104 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَيُّمَا رَجُلٍ قَالَ لِأَخِيهِ يَا كَافِرُ فَقَدْ بَاءَ بِهَا أَحَدُهُمَا

-...Bana İmâm Mâlik, Abdullah ibn Dînâr'dan; o da Abdullah ibn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Herhangibir kimse (mü'min) kardeşine: Yâ kâfir! diye hitâb ederse, ikisinden biri muhakkak bu sıfatla dönmüş olur" buyurmuştur.

6105 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ ثَابِتِ بْنِ الضَّحَّاكِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ حَلَفَ بِمِلَّةٍ غَيْرِ الْإِسْلَامِ كَاذِبًا فَهُوَ كَمَا قَالَ وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِشَيْءٍ عُذِّبَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ وَلَعْنُ الْمُؤْمِنِ كَقَتْلِهِ وَمَنْ رَمَى مُؤْمِنًا بِكُفْرٍ فَهُوَ كَقَتْلِهِ

-... Bize Eyyûb, Ebû Kılâbe'den; o da Sabit ibnu'd-Dahhâk'tan tahdîs etti ki,Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Her kim İslâm 'dan başka bir milletin adiyle yalancı olarak yemin ederse, o, söylediği millet gibidir. Her kim de dünyâda kendisini herhangi birşeyle öldürürse, cehennemde kendisini öldürmüş olduğu o şeyle azâb olunur. Mü'mine la'net etmek, onu öldürmek gibidir. Kim bir mü'mine kâfirlik isnâd ederse, bu da onu öldürmek gibidir"

بَاب مَنْ لَمْ يَرَ إِكْفَارَ مَنْ قَالَ ذَلِكَ مُتَأَوِّلًا أَوْ جَاهِلًا وَقَالَ عُمَرُ لِحَاطِبِ بْنِ أَبِي بَلْتَعَةَ إِنَّهُ مُنَافِقٌ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ اللَّهَ قَدْ اطَّلَعَ إِلَى أَهْلِ بَدْرٍ فَقَالَ قَدْ غَفَرْتُ لَكُمْ

6106- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبَادَةَ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا سَلِيمٌ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ حَدَّثَنَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَانَ يُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ يَأْتِي قَوْمَهُ فَيُصَلِّي بِهِمْ الصَّلَاةَ فَقَرَأَ بِهِمْ الْبَقَرَةَ قَالَ فَتَجَوَّزَ رَجُلٌ فَصَلَّى صَلَاةً خَفِيفَةً فَبَلَغَ ذَلِكَ مُعَاذًا فَقَالَ إِنَّهُ مُنَافِقٌ فَبَلَغَ ذَلِكَ الرَّجُلَ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا قَوْمٌ نَعْمَلُ بِأَيْدِينَا

وَنَسْقِي بِنَوَاضِحِنَا وَإِنَّ مُعَاذًا صَلَّى بِنَا الْبَارِحَةَ فَقَرَأَ الْبَقَرَةَ فَتَجَوَّزْتُ فَزَعَمَ أَنِّي مُنَافِقٌ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا مُعَاذُ أَفَتَّانٌ أَنْتَ ثَلَاثًا اقْرَأْ وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا وَسَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى وَنَحْوَهَا

Bu "Yâ Kâfir" Sözünü Te'vîl Edici Olarak Yâhud İşin Hakikatini Bilmeyerek Söyleyeni, Küfre Nisbet Etmeyen Kimse Babı Umer ibnu'l-Hattâb da Hâtıb ibn Ebî Beltea için: "O bir münafıktır!" demişti de Peygamber (S): 'Sana ne bildirir? Belki Allah Bedir harbine katılanların ihlâsına muttali' olmuş ve: Ben sizlere mağfiret ettim! buyurmuştur" dedi .

-... Câbir ibn Abdillah (R) şöyle tahdîs etmiştir: Muâz: ibn Cebel, Peygamber(S)'in arkasında namazı kılar, sonra da kendi kavmi olan Benû Selime'ye gelir, o namazı onlara kıldırır ve namazda da el-Bakara Sûresi'ni okurdu. Câbir dedi ki: Bir defasında bir adam (cemâatten ayrıldı da) kendi başına hafif bir namaz kıldı. Bu adamın ayrıca namaz kıldığı haberi Muâz'a ulaşınca, Muâz:

— O bir münafıktır! dedi.

Muâz'ın bu sözü de o adama ulaştığında, hemen Peygamber'e gitti ve:

— Yâ Rasûlallah! Bizler ellerimizle işleyen ve su çeken develerimizle sulama yapan bir topluluğuz. Muâz dün bizlere namaz kıldırdı da namazda el-Bakara Sûresi'ni okudu. Ben de namazımı hafif kılıp geçtim. Bundan dolayı Muâz benim bir münafık olduğumu iddia etmiş, dedi. Bunun üzerine Peygamber üç kerre:

— "Ya Muâz! Sen bir fettan mısın? Ve'ş-şemsi ve duhâha, Seb-bih isme Rabbike'l-alâ ve benzeri sûreleri oku!" buyurdu

---

6107 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَلَفَ مِنْكُمْ فَقَالَ فِي حَلِفِهِ بِاللَّاتِ وَالْعُزَّى فَلْيَقُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَمَنْ قَالَ لِصَاحِبِهِ تَعَالَ أُقَامِرْكَ فَلْيَتَصَدَّقْ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Sizden her kim yemîn eder de yemininde 'Lât ve Uzzâ hakkı için' derse (bunun keffâreti için) hemen: 'La ilahe ille'Hah' desin. Arkadaşına 'Gelseninle kumar oynayalım' diyen de (oynayacağı kumar parasını) fakirlere sadaka versin" buyurdu.

6108 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ أَدْرَكَ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ فِي رَكْبٍ وَهُوَ يَحْلِفُ بِأَبِيهِ فَنَادَاهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا إِنَّ اللَّهَ يَنْهَاكُمْ أَنْ تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ فَمَنْ كَانَ حَالِفًا فَلْيَحْلِفْ بِاللَّهِ وَإِلَّا فَلْيَصْمُتْ

-...Bize el-Leys, Nâfi'den; o da îbn Umer(R)'den şöyle tahdîs etti: İbn Umer, babası Umer ibnu'l-Hattâb'a bir kaafile içinde giderlerken arkadan yetişti, o sırada Umer,babası adiyle yemîn ediyordu. Bunun üzerine Rasûlullah (S):

— "Dikkat edin! Allah sizleri babalarınızla yemîn etmenizden nehyetmiştir. Her kim yemin etmek zorunda olursa, yalnız Allah adiyle yemîn etsin yâhud (yemîn etmeyip) sussun!" diye nida etmiştir

---

بَاب مَا يَجُوزُ مِنْ الْغَضَبِ وَالشِّدَّةِ لِأَمْرِ اللَّهِ وَقَالَ اللَّهُ { جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ }

6109 - حَدَّثَنَا يَسَرَةُ بْنُ صَفْوَانَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفِي الْبَيْتِ قِرَامٌ فِيهِ صُوَرٌ فَتَلَوَّنَ وَجْهُهُ ثُمَّ تَنَاوَلَ السِّتْرَ فَهَتَكَهُ وَقَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ أَشَدِّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ الَّذِينَ يُصَوِّرُونَ هَذِهِ الصُّوَرَ

Allah'ın Emri İçin Öfkelenip Şiddet Göstermenin Caiz Olacağı Babı

Yüce Allah da:"Ey Peygamber kâfirlerle, münafıklarla savaş, onlara karşı sert davran." (et-Tahrîm:9) buyurdu.
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) yanıma girdi. Evde üzerinde suretler bulunan bir perde vardı. Peygamber onu görünce yüzünün rengi değişti. Sonra o perdeyi uzanıp aldı ve onu yırttı.
Âişe: Peygamber:
— "Kıyamet günü azabın en şiddetli olanlarından bir nev'i işte bu resimleri yapan kimselerdir" buyurdu, dedi.

6110 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَى رَجُلٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنِّي لَأَتَأَخَّرُ عَنْ صَلَاةِ الْغَدَاةِ مِنْ أَجْلِ فُلَانٍ مِمَّا يُطِيلُ بِنَا قَالَ فَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَطُّ أَشَدَّ غَضَبًا فِي مَوْعِظَةٍ مِنْهُ يَوْمَئِذٍ قَالَ فَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ مِنْكُمْ مُنَفِّرِينَ فَأَيُّكُمْ مَا صَلَّى بِالنَّاسِ فَلْيَتَجَوَّزْ فَإِنَّ فِيهِمْ الْمَرِيضَ وَالْكَبِيرَ وَذَا الْحَاجَةِ

-...Ebû Mes'ûd (el-Bedrî el-Ensârî-R) şöyle demiştir: Bir adam Peygamber(S)'e geldi de:
— Fulânca kimse bize namaz kıldırırken o kadar uzatıyor ki, vallahi sabah namazına gitmekten (adetâ) geri kalıyorum! dedi.Ebû Mes'ûd dedi ki: Ben Rasûlullah'ı hiçbir mev'ızada o günkü kadar öfkeli görmedim. Yine Ebû Mes'ûd dedi ki: Bu şikâyet üzerine Rasûlullah: — "Ey insanlar! İçinizden bâzı kimselerde cemâati dînden nefret ettirme hasleti vardır. Herhanginiz namaz kıldıracak olursa hafif tutsun. Çünkü cemâatin içinde hasta olanı var, yaşlı olanı var, iş güç sahibi olanı vardır" buyurdu

---

6111 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي رَأَى فِي قِبْلَةِ الْمَسْجِدِ نُخَامَةً فَحَكَّهَا بِيَدِهِ فَتَغَيَّظَ ثُمَّ قَالَ إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا كَانَ فِي الصَّلَاةِ فَإِنَّ اللَّهَ حِيَالَ وَجْهِهِ فَلَا يَتَنَخَّمَنَّ حِيَالَ وَجْهِهِ فِي الصَّلَاةِ

-... Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) cemâatin önünde namaz kıldırırken mescidin kıble tarafındaki duvarda bir tükürük gördü de onu eliyle kazıdı ve öfkelendi. Sonra namazdan çıkınca:
— "Sizden herbiriniz namaz içinde olduğu zaman Allah onun yüzü mukaabilindedir. Onun için hiçbiriniz namaz içinde iken yüzünün karşısına doğru tükürmesin!" buyurdu

---

6112 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ أَخْبَرَنَا رَبِيعَةُ بْنُ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ يَزِيدَ مَوْلَى الْمُنْبَعِثِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ اللُّقَطَةِ فَقَالَ عَرِّفْهَا سَنَةً ثُمَّ اعْرِفْ وِكَاءَهَا وَعِفَاصَهَا ثُمَّ اسْتَنْفِقْ بِهَا فَإِنْ جَاءَ رَبُّهَا فَأَدِّهَا إِلَيْهِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَضَالَّةُ الْغَنَمِ قَالَ خُذْهَا فَإِنَّمَا هِيَ لَكَ أَوْ لِأَخِيكَ أَوْ لِلذِّئْبِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَضَالَّةُ الْإِبِلِ قَالَ فَغَضِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى احْمَرَّتْ وَجْنَتَاهُ أَوْ احْمَرَّ وَجْهُهُ ثُمَّ قَالَ مَا لَكَ وَلَهَا مَعَهَا حِذَاؤُهَا وَسِقَاؤُهَا حَتَّى يَلْقَاهَا رَبُّهَا

-...Bize Rabîatu'bnu Ebî Abdirrahmân, Munbeis'in âzâdlısından; o da Zeyd ibn Hâlid el-Cuhenî'den şöyle haber verdi: Bir adam RasûIullah(S)'a bulunmuş eşyanın hükmünden sordu. Rasûlullah:
— "Bir sene i'lân et, sonra bunun kabının ağız bağını ve içinde-kini iyi tanı, sonar bununla faydalan. Eğer sahibi gelirse, onu kendisine ver!" buyurdu. O zât:
— Yâ Rasûlallah! Koyun yitiğinin hükmü nedir? dedi. Rasûlullah:

— "Onu sen al! Çünkü o ya senin, ya mü'min kardeşinin yâhud da kurdundur!"buyurdu. O zât:
— Yâ Rasûlallah! Yitik devenin hükmü nedir? dedi.Râvî dedi ki: Bu suâl üzerine Rasûlullah öfkelendi, hattâ iki yanakları yâhud yüzü kıpkırmızı oldu. Sonra:
— "Ondan sana ne? O hayvanın gezecek tabanı var, karnında su tulumu var, sahibine kavuşuncaya kadar gezer, içer!" buyurdu.

6113 – وقَالَ الْمَكِّيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ ح و حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمٌ أَبُو النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ احْتَجَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُجَيْرَةً مُخَصَّفَةً أَوْ حَصِيرًا فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي فِيهَا فَتَتَبَّعَ إِلَيْهِ رِجَالٌ وَجَاءُوا يُصَلُّونَ بِصَلَاتِهِ ثُمَّ جَاءُوا لَيْلَةً فَحَضَرُوا وَأَبْطَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْهُمْ فَلَمْ يَخْرُجْ إِلَيْهِمْ فَرَفَعُوا أَصْوَاتَهُمْ وَحَصَبُوا الْبَابَ فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ مُغْضَبًا فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا زَالَ بِكُمْ صَنِيعُكُمْ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُكْتَبُ عَلَيْكُمْ فَعَلَيْكُمْ بِالصَّلَاةِ فِي بُيُوتِكُمْ فَإِنَّ خَيْرَ صَلَاةِ الْمَرْءِ فِي بَيْتِهِ إِلَّا الصَّلَاةَ الْمَكْتُوبَةَ

- ..el-Mekkî de şöyle dedi: Bize Abdullah ibn Saîd tahdîs etti.H Bana Muhammed ibn Ziyâd tahdîs etti. Bize Muhammed ibn Cafer tahdîs etti. Bize Abdullah ibn Saîd tahdîs edip şöyle dedi: Bana Salim Ebu'n-Nadr Mevlâ Umer ibn Ubeydillah, Busri ibnu Saîd'-den tahdîs etti ki, Zeyd ibn Sabit (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) mescidde hurma yaprağı örgülerinden yâhud hasırdan küçük bir hücre çevirdi. RasûluIIah (ramazânda bir gece) çıkıp onun içinde namaz kılıyordu. Kendisini birtakım adamlar ta'kîb ettiler ve gelip onun namazına uyarak namaz kılar oldular. Sonra bir gece daha geldiler ve orada hazır oldular. RasûluIIah onlardan gecikti ve onların yanına çıkmadı. Bunun üzerine seslerini yükseltip kapıya çakıl taşlan attılar. Bunun üzerine RasûluIIah öfkelenmiş olarak onların yanına çıktı. Ve RasûluIIah onlara:
— "Yaptığınız bu namaz isim sizinle birlikte devam ettirdim. Fakat onun, sizin üzerinize farz yazılacağını zannettim.Onun için sizler bu gece namazını evlerinizde kılınız. Çünkü kişinin namazının hayırlısı, farz namazı müstesna, kendi evinde kıldığı namazdır" buyurdu

---

بَاب الْحَذَرِ مِنْ الْغَضَبِ لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ } وَقَوْلِهِ { الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنْ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ }

6114 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيْسَ الشَّدِيدُ بِالصُّرَعَةِ إِنَّمَا الشَّدِيدُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ

Yüce Allah'ın Şu Sözlerinden Dolayı Öfkelenmekten Sakınmak Babı:
"(Bu sevâblar) îmân edip de ancak Rabblerine güvenip dayanmakta, büyük günâhlardan ve açık kötülüklerden kaçınmakta, öfkelendikleri zaman bizzat kusurları örtmekte olanlara.., mahsûstur" (eş-şûrâ: 36-37); "O takva sahihleri bollukta ve darlıkta infâk edenler, öfkelerini yutanlar, insanlardan afv ile geçenlerdir. Allah iyilik edenleri sever" (âiu imrân: 134).
-....Bize İmâm Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, RasûluIIah (S) şöyle buyurmuştur: "Çok kuvvetli pehlivan,birçok güreşçileri yere serip gâlib olan değildir. Asıl kuvvetli pehlivan, öfkelendiği sırada nefsine mâlik (ve irâdesine hâkim) olan kimsedir".

6115 – حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ صُرَدٍ قَالَ اسْتَبَّ رَجُلَانِ عِنْدَ

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ عِنْدَهُ جُلُوسٌ وَأَحَدُهُمَا يَسُبُّ صَاحِبَهُ مُغْضَبًا قَدْ احْمَرَّ وَجْهُهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَأَعْلَمُ كَلِمَةً لَوْ قَالَهَا لَذَهَبَ عَنْهُ مَا يَجِدُ لَوْ قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ فَقَالُوا لِلرَّجُلِ أَلَا تَسْمَعُ مَا يَقُولُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنِّي لَسْتُ بِمَجْنُونٍ

-....Süleyman ibn Sured (R) tahdîs edip şöyle demiştir:Peygamber(S)'in yanında iki kişi sövüştüler, biz de yanında oturuyorduk. O ikisinden biri arkadaşına öfkelendirilmiş olarak sövüyordu, öfkesinden yüzü kıpkırmızı olmuştu. Bunun üzerine Peygamber:
— "Ben bir kelime bilmekteyim ki, bu öfkeli olan kişi onu söylese, kendisinden öfkesi muhakkak gider: Eğer "Eûzu billahi mine'ş-şeytânVr-racîm (= Ben taşlanmış şeytândan Allah'a sığınırım)1 dese" buyurdu.
Oradaki sahâbîler o öfkeli adama:
— Sen Peygamber'in söylemekte olduğu sözü (öfke reçetesini) işitmiyor musun? dediler.
O adam: — Ben deli değilim, dedi

6116 – حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرٍ هُوَ ابْنُ عَيَّاشٍ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْصِنِي قَالَ لَا تَغْضَبْ فَرَدَّدَ مِرَارًا قَالَ لَا تَغْضَبْ

-...BizeEbû Bekr -ki.o İbn Ayyâş'tir-Ebû Husayn'dan; o da Ebû Salih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den şöyle haber verdi: Bir adam -ki o Câriyetu'bnu Kudâme'dir- Peygamber(S)'e:
— Bana bir nasîhat tavsiye et! dileğinde bulundu. Peygamber ona:
— "Gadablanma!" buyurdu.
Bunun üzerine o kişi Peygamber'den tekrar tekrar nasîhat tavsiye etmesini istedi, her defasında Peygamber ona "Gadablanma!" öğüdünü verdi

---

بَاب الْحَيَاءِ

6117 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي السَّوَّارِ الْعَدَوِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عِمْرَانَ بْنَ حُصَيْنٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحَيَاءُ لَا يَأْتِي إِلَّا بِخَيْرٍ فَقَالَ بُشَيْرُ بْنُ كَعْبٍ مَكْتُوبٌ فِي الْحِكْمَةِ إِنَّ مِنْ الْحَيَاءِ وَقَارًا وَإِنَّ مِنْ الْحَيَاءِ سَكِينَةً فَقَالَ لَهُ عِمْرَانُ أُحَدِّثُكَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتُحَدِّثُنِي عَنْ صَحِيفَتِكَ

Haya Babı
-... İmrân ibn Husayn (R): Peygamber (S):
— "Haya ancak hayır getirir" buyurdu, demiştir.
Tabiî âlimlerinden Buşeyr ibn Ka'b, İmrân ibn Husayn'dan bu hadîsi işitince:
— Hikmet kitâblannda: "Şübhesiz vakaar hayadandır, şübhesiz sekınet de hayadandır"diye yazılıdır, demiştir. Bunun üzerine İmrân, Buşeyr'e:
— Ben sana Rasûlullah'tan hadîs tahdîs ediyorum, sen ise bana hikmet sahîfenden söz söylüyorsun! diye karşılamıştır

---

6118 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رَجُلٍ وَهُوَ يُعَاتِبُ أَخَاهُ فِي الْحَيَاءِ يَقُولُ إِنَّكَ لَتَسْتَحْيِي حَتَّى كَأَنَّهُ يَقُولُ قَدْ أَضَرَّ بِكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعْهُ فَإِنَّ الْحَيَاءَ مِنْ الْإِيمَانِ

-...Abdullah ibn Umer (R) şöyie demiştir: Peygamber (S) bir adama uğradı. O adam o SIrada (kardeşini) hayasından ötürü kınayıp azarlamakta:
— Sen muhakkak utanıp sıkılıyorsun! diyor ve sanki ona- Bu utanma sana zarar vermiştir, diye söyleniyordu. Rasûlullah da: "ŞU kayâh kardeşİnİ bırak! Çünkü haya îmândandır" buyurdu.

6119 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ مَوْلَى أَنَسٍ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ اسْمُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي عُتْبَةَ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَشَدَّ حَيَاءً مِنْ الْعَذْرَاءِ فِي خِدْرِهَا

بَاب إِذَا لَمْ تَسْتَحْيِ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ

6120 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ حَدَّثَنَا أَبُو مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِمَّا أَدْرَكَ النَّاسُ مِنْ كَلَامِ النُّبُوَّةِ الْأُولَى إِذَا لَمْ تَسْتَحْيِ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ

-......Ebu Mesud ^el-Bedrî"R) tahdîs edip şöyle demiştir: Geçmiş peygamberlerin sözünden (hiç eksiksiz) in-birisi de: 'Utanmazsan dilediğini yap!

بَاب مَا لَا يُسْتَحْيَا مِنْ الْحَقِّ لِلتَّفَقُّهِ فِي الدِّينِ

6121 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ جَاءَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحِي مِنْ الْحَقِّ فَهَلْ عَلَى الْمَرْأَةِ غُسْلٌ إِذَا احْتَلَمَتْ فَقَالَ نَعَمْ إِذَا رَأَتْ الْمَاءَ

Dînde Fakîh Olmak İçin Hakkı Sormaktan Utanılmaması Babı
-...Ümmü Seleme (R) şöyle dedi: Ümmü Suleym, Rasûlu!lah(S)'a geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Şübhesiz Allah hakkı beyân etmekten haya etmez. Kadın ihtilâm olursa, üzerine yıkanmak vâcib olur mu? diye sordu. Rasûlullah:— "Suyu (yânî meniyi) gördüğünde evet" buyurdu

---

6122 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مُحَارِبُ بْنُ دِثَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلُ الْمُؤْمِنِ كَمَثَلِ شَجَرَةٍ خَضْرَاءَ لَا يَسْقُطُ وَرَقُهَا وَلَا يَتَحَاتُّ فَقَالَ الْقَوْمُ هِيَ شَجَرَةُ كَذَا هِيَ شَجَرَةُ كَذَا فَأَرَدْتُ أَنْ أَقُولَ هِيَ النَّخْلَةُ وَأَنَا غُلَامٌ شَابٌّ فَاسْتَحْيَيْتُ فَقَالَ هِيَ النَّخْلَةُ وَعَنْ شُعْبَةَ حَدَّثَنَا خُبَيْبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ مِثْلَهُ وَزَادَ فَحَدَّثْتُ بِهِ عُمَرَ فَقَالَ لَوْ كُنْتَ قُلْتَهَا لَكَانَ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ كَذَا وَكَذَا

-...Bize Şu'be tahdîs etti. Bize Muhârib ibnu Disâr tahdîs edip şöyle dedi: Ben İbn Umer'den işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S):
— "Mü'minin meseli, yapraklan düşmez ve dağıtmaz yeşil bir ağacın meseli gibidir"buyurdu.
Orada bulunan topluluk:
— O şu ağaçtır, o şu ağaçtır, diye bâzı ağaçların isimlerini söylediler.Ben de onun hurma ağacı olduğunu söylemek istedim. Ben küçük, taze bir oğlan hâlimden dolayı (bunu söylemeye) utandım. Peygamber:

— "O, hurma ağacıdır" buyurdu.Ve yine Şu'be'den: Bize Hubeyb ibn Abdirrahmân, Hafs ibn Âsım'dan; o da İbn Umer'den bunun benzerini tahdîs etti ve bunda şunu ziyâde etti: İbn Umer:
— Sonra ben bunu babam Umer'e söyledim de o: Utanmayıp da o sözü söylemiş olaydın, bu bana şu ve şu şeylerden elbette daha sevimli olurdu, dedi.

6123 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مَرْحُومٌ سَمِعْتُ ثَابِتًا أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ جَاءَتْ امْرَأَةٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَعْرِضُ عَلَيْهِ نَفْسَهَا فَقَالَتْ هَلْ لَكَ حَاجَةٌ فِيَّ فَقَالَتْ ابْنَتُهُ مَا أَقَلَّ حَيَاءَهَا فَقَالَ هِيَ خَيْرٌ مِنْكِ عَرَضَتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَفْسَهَا

-.... Ben Sabit ibn Eşlem el-Bunânî'den işittim; o da Enes(R)'ten şöyle darken işitmiştir: Bir gün bir kadın Peygamber'e geldi, nefsini O'na arzederek:
— Benimle evlenmeye ihtiyâcın var mı (yânî benimle evlenir misin)? dedi.Enes bu hadîsi söylerken orada hazır bulunan kızı:
— O kadının hayası ne kadar da kıtmış! dedi. Bunun üzerine Enes:
— Kızım o kadın senden hayırlıdır. (Çünkü o) kendi nefsini Ra-sûlullah'a arzetmiş (O'nun ev halkı arasına girme şerefine yönelmiş) bir kadındır, dedi

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسِّرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا وَكَانَ يُحِبُّ التَّخْفِيفَ وَالْيُسْرَ عَلَى النَّاسِ

6124- حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا النَّضْرُ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ لَمَّا بَعَثَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ قَالَ لَهُمَا يَسِّرَا وَلَا تُعَسِّرَا وَبَشِّرَا وَلَا تُنَفِّرَا وَتَطَاوَعَا قَالَ أَبُو مُوسَى يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا بِأَرْضٍ يُصْنَعُ فِيهَا شَرَابٌ مِنْ الْعَسَلِ يُقَالُ لَهُ الْبِتْعُ وَشَرَابٌ مِنْ الشَّعِيرِ يُقَالُ لَهُ الْمِزْرُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ

Peygamber(S)'İn "Kolaylaştırın, Zorlaştırmayın " Kavli Ve İnsanlar Üzerine İşleri Dâima Hafifletmeyi Ve Kolaylaştırmayı Sever Olması Babı
-...Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) ben Ebû Mûsâ ile Muâz ibn Cebel'i Yemen'e gönderdiği zaman, ikisine hitaben:
— "Kolaylaştırın, zorlaştırmayın; müjdeleyin, nefret ettirmeyin ve işlerde uygunluk gösterin" buyurdu. Ebû Mûsâ:
— Yâ Rasûlallah! Biz Yemen'in bir arâzîsindeniz. Orada baldan "Biti'" denilen bir içki yapılır, arpadan da "Mızru" denilen bir içki yapılır (bunların hükmü nasıl olacaktır)? Diye sordu. Rasûlullah (umûmî bir düstûr olarak): — "Her sarhoşluk veren içki, haramdır!" buyurdu.

6125 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسِّرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا وَسَكِّنُوا وَلَا تُنَفِّرُوا

-... Enes ibn Mâlik (R): Peygamber (S): "Kolaylaştırınız, zorîaştırmayınız; sükûnete kavuşturunuz, ürkütüp nefret ettirmeyiniz!" buyurdu, demiştir.

6126 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ مَا خُيِّرَ رَسُولُ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَمْرَيْنِ قَطُّ إِلَّا أَخَذَ أَيْسَرَهُمَا مَا لَمْ يَكُنْ إِثْمًا فَإِنْ كَانَ إِثْمًا كَانَ أَبْعَدَ النَّاسِ مِنْهُ وَمَا انْتَقَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِنَفْسِهِ فِي شَيْءٍ قَطُّ إِلَّا أَنْ تُنْتَهَكَ حُرْمَةُ اللَّهِ فَيَنْتَقِمَ بِهَا لِلَّهِ

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) -dünyâ işlerinden- iki şey arasında muhayyer kılındı mı, O muhakkak günâh olmadığı müddetçe onlardan en kolayım alırdı.Eğer bir günâh olacaksa, o kolay işten halkın en uzak bulunanı, Rasûlullah olurdu. Rasûlullah kendisi için asla kîn tutup öç almamıştır. Ancak Allah'a karşı hürmetsizlik edilmiş olması müstesnadır, bu takdirde işlenen hürmetsizlik sebebiyle Allah için öfkelenir, intikaam alırdı

6127 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ الْأَزْرَقِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ كُنَّا عَلَى شَاطِئِ نَهَرٍ بِالْأَهْوَازِ قَدْ نَضَبَ عَنْهُ الْمَاءُ فَجَاءَ أَبُو بَرْزَةَ الْأَسْلَمِيُّ عَلَى فَرَسٍ فَصَلَّى وَخَلَّى فَرَسَهُ فَانْطَلَقَتْ الْفَرَسُ فَتَرَكَ صَلَاتَهُ وَتَبِعَهَا حَتَّى أَدْرَكَهَا فَأَخَذَهَا ثُمَّ جَاءَ فَقَضَى صَلَاتَهُ وَفِينَا رَجُلٌ لَهُ رَأْيٌ فَأَقْبَلَ يَقُولُ انْظُرُوا إِلَى هَذَا الشَّيْخِ تَرَكَ صَلَاتَهُ مِنْ أَجْلِ فَرَسٍ فَأَقْبَلَ فَقَالَ مَا عَنَّفَنِي أَحَدٌ مُنْذُ فَارَقْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ إِنَّ مَنْزِلِي مُتَرَاخٍ فَلَوْ صَلَّيْتُ وَتَرَكْتُهُ لَمْ آتِ أَهْلِي إِلَى اللَّيْلِ وَذَكَرَ أَنَّهُ قَدْ صَحِبَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَأَى مِنْ تَيْسِيرِهِ

-...Bize Hammâd ibn Zeyd tahdîs etti ki, el-Ezrak ibn Kays şöyle demiştir:Ehvâz'da (Duceyle denilen) bir nehrin kenarında bulunuyorduk. O nehrin suyu kuruyup gitmişti. Ebû Berze Nadle ibnu Ubeyd el-Eslemî atı üzerinde geldi de namaza durdu, atını da salıverdi. Kendisi namazda iken atı yürüdü. Ebü Berze hemen namazını bıraktı ve atının ardından gitti, sonunda ona yetişip yakaladı. Sonra geldi, yarım bıraktığı namazını tamamladı. Bizim içimizde Haricî görüşünde olan bir adam vardı. Bu, Ebû Berze'nin böyle namazı içinde atı yakaladığını, sonra yine kıldığını görünce:
— Şu ihtiyara bakınız, atı için namazını terketti! demeye başladı.Ebû Berze de namazdan sonra ona yöneldi de:
— RasûIullah(S)'tan ayrıldığım zamandan beri beni hiçbir kimse sertlik, yoğunluk etmemiş; ayıplamamıştır! diye cevâb verdi ve şöyle devam etti:
— Benim ineceğim yer uzaktadır. Eğer ben atımı bırakıp da namazı tam kılsaydım, geceye kadar ehlimin yanına varamazdım, dedi.Bu arada kendisinin Peygamber(S)'e sahâbîlik ettiğini ve bu beraberliğinde Peygamber'in (namazda ve diğer hususlarda dâima) kolaylık göstermesine şâhid olduğunu zikretti

---

6128 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَعْرَابِيًّا بَالَ فِي الْمَسْجِدِ فَثَارَ إِلَيْهِ النَّاسُ لِيَقَعُوا بِهِ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعُوهُ وَأَهْرِيقُوا عَلَى بَوْلِهِ ذَنُوبًا مِنْ مَاءٍ أَوْ سَجْلًا مِنْ مَاءٍ فَإِنَّمَا بُعِثْتُمْ مُيَسِّرِينَ وَلَمْ تُبْعَثُوا مُعَسِّرِينَ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle haber vermiştir: Bir bedevî mescidde işedi. Oradakiler hemen ona ceza vermek için, ona doğru hareket ettiler. Rasûlullah (S) da hemen onlara:
— "Onu bırakınız, sonra sidiğinin üzerine bir dolu kova su -yâ-hud: İçinde su bulunan bir kova- dökünüz. Çünkü sizler ancak kolaylık göstericiler olarak gönderildiniz, güçlük göstericiler olarak gönde-rilmediniz" buyurdu

---

بَاب الِانْبِسَاطِ إِلَى النَّاسِ وَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ خَالِطِ النَّاسَ وَدِينَكَ لَا تَكْلِمَنَّهُ وَالدُّعَابَةِ مَعَ الْأَهْلِ

6129 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو التَّيَّاحِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ إِنْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيُخَالِطُنَا حَتَّى يَقُولَ لِأَخٍ لِي صَغِيرٍ يَا أَبَا عُمَيْرٍ مَا فَعَلَ النُّغَيْرُ

İnsanlara Yayılıp Güleryüzlü Olmak Babı İnsanlara dînini yaralamaksızın dîninle karışkanlık yap! demiştir.Ve aile beraberinde onlarla latîfeleşmenin meşru' ve caiz olduğu.
-...Bize Ebu't-Teyyâh tahdîs edip şöyle dedi: Ben Enes ibn Mâlik(R)'ten işittim,şöyle diyordu: Şu muhakkak ki, Peygamber (S) bizim aramıza karışırdı (ve güleryüzle biz çocuklara latife eder-
— "Yâ Ebâ Umeyr! Nuğayr ne yaptı?" derdi

6130 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كُنْتُ أَلْعَبُ بِالْبَنَاتِ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ لِي صَوَاحِبُ يَلْعَبْنَ مَعِي فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ يَتَقَمَّعْنَ مِنْهُ فَيُسَرِّبُهُنَّ إِلَيَّ فَيَلْعَبْنَ مَعِي

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber'in yanında birtakım kız timsâlleriyle oyun oynardım. Benim birçok kız arkadaşlarım vardı. Onlar benimle kızlara âid oyunlar oynarlardı. Biz oyun oynarken Rasûlullah (S) eve girdiği zaman, oyun arkadaşlarım O'ndan saklanırlardı. Çok defa Rasûlullah bu kız arkadaşlarımı benimle oynasınlar diye benim yanıma gönderirdi

---

بَاب الْمُدَارَاةِ مَعَ النَّاسِ وَيُذْكَرُ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ إِنَّا لَنَكْشِرُ فِي وُجُوهِ أَقْوَامٍ وَإِنَّ قُلُوبَنَا لَتَلْعَنُهُمْ

6131 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ الْمُنْكَدِرِ حَدَّثَهُ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهُ اسْتَأْذَنَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ فَقَالَ ائْذَنُوا لَهُ فَبِئْسَ ابْنُ الْعَشِيرَةِ أَوْ بِئْسَ أَخُو الْعَشِيرَةِ فَلَمَّا دَخَلَ أَلَانَ لَهُ الْكَلَامَ فَقُلْتُ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قُلْتَ مَا قُلْتَ ثُمَّ أَلَنْتَ لَهُ فِي الْقَوْلِ فَقَالَ أَيْ عَائِشَةُ إِنَّ شَرَّ النَّاسِ مَنْزِلَةً عِنْدَ اللَّهِ مَنْ تَرَكَهُ أَوْ وَدَعَهُ النَّاسُ اتِّقَاءَ فُحْشِهِ

İnsanların Beraberinde Mudârât, Yânî Yumuşak Sözlü Olup Kaba Ve Sert Davranmamak Ve (Mümkin Olduğunca Sürtüşmeden) Hoş Geçinmek Babı
Ebu'd-Derdâ'dan: Bizler birtakım toplulukların yüzlerine karşı dişlerimizi meydana çıkarıp gülümserdik, hâlbuki kalblerimiz onlara muhakkak la'net ederdi, dediği zikrolunur
-....Âişe(R) Urve'ye şöyle haber vermiştir: Bir adam Peygamber(S)'in huzuruna girmeye izin istedi. Peygamber:
— "Ona izin veriniz. O aşiretin ne kötü oğludur- yâhud; Aşiretin ne kötü kardeşidir-!" buyurdu.
O kimse yanma girince Peygamber ona karşı yumuşak sözler söyledi. Ardından ben kendisine:
— Yâ Rasûlallah! Biraz önce Sen onun için söylediğin sözü söyledin. Sonra da ona yumuşak konuştun? dedim (sebebini sordum).Rasûlullah:
— "Ey Âişe! Allah katında mevkVi bakımından insanların en senlisi (dünyâda) kötülüğünden korunmak için insanların terkettiği -yâhud: Karşılaşmak ve konuşmaktan vazgeçip bıraktığı- kimsedir" buyurdu

---

6132 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُلَيَّةَ أَخْبَرَنَا أَيُّوبُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُهْدِيَتْ لَهُ أَقْبِيَةٌ مِنْ دِيبَاجٍ مُزَرَّرَةٌ بِالذَّهَبِ فَقَسَمَهَا فِي نَاسٍ مِنْ أَصْحَابِهِ وَعَزَلَ مِنْهَا وَاحِدًا لِمَخْرَمَةَ فَلَمَّا جَاءَ قَالَ قَدْ خَبَأْتُ هَذَا لَكَ قَالَ أَيُّوبُ بِثَوْبِهِ وَأَنَّهُ يُرِيهِ إِيَّاهُ وَكَانَ فِي خُلُقِهِ شَيْءٌ رَوَاهُ حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ وَقَالَ حَاتِمُ بْنُ وَرْدَانَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ الْمِسْوَرِ قَدِمَتْ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْبِيَةٌ

-....Bize Eyyûb, Abdullah ibn Muleyke'den şöyle haber verdi: Peygamber(S)'e dîbâc kumaşında altın düğmeli birçok kaftanlar hediye edilmişti. Kendisi bu kaftanları sahâbîJerinden bâzı insanlar arasında taksim etti de onlardan birini Mahrame için ayırdı. Mahrame yanına gelince:
— "Bunu senin için sakladım" buyurdu.Râvî Eyyûb kendi elbisesiyle işaret edip: Peygamber bu sözü söylerken kaftanı Mahrame'ye böyle gösteriyordu. Mahrame'nin huyunda bir sertlik vardı, demiştir.
Bu hadîsi Hammâd ibn Zeyd, Eyyûb'dan rivayet etti. Hâtem ibnu Verdân da şöyle dedi:Bize Eyyûb, İbnu Muleyke'den; o da el-Misver'den: Peygamber'e birçok kaftanlar gelmişti, diye tahdîs etti

---

بَاب لَا يُلْدَغُ الْمُؤْمِنُ مِنْ جُحْرٍ مَرَّتَيْنِ وَقَالَ مُعَاوِيَةُ لَا حَكِيمَ إِلَّا ذُو تَجْرِبَةٍ

6133 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ لَا يُلْدَغُ الْمُؤْمِنُ مِنْ جُحْرٍ وَاحِدٍ مَرَّتَيْنِ

'(Akıllı ve olgun) mü'min bir yılan deliğinden iki kerre sokulmaz". Muâviye ibn Ebî Sufyân da: Hakîm, ancak tecrübe sahibi olan teennîli kişidir, demiştir.
-...Bize el-Leys Ukayl'den; o da ez-Zuhrî'den; o da İbnu'l-Müseyyeb'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber(S):"(Akıllı ve kâmil) mü'min bir yılan deliğinden iki kerre ısırılıp sokulmaz" buyurmuştur

---

بَاب حَقِّ الضَّيْفِ

6134 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَلَمْ أُخْبَرْ أَنَّكَ تَقُومُ اللَّيْلَ وَتَصُومُ النَّهَارَ قُلْتُ بَلَى قَالَ فَلَا تَفْعَلْ قُمْ وَنَمْ وَصُمْ وَأَفْطِرْ فَإِنَّ لِجَسَدِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لِعَيْنِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لِزَوْرِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لِزَوْجِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّكَ عَسَى أَنْ يَطُولَ بِكَ عُمُرٌ وَإِنَّ مِنْ حَسْبِكَ أَنْ تَصُومَ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَإِنَّ بِكُلِّ حَسَنَةٍ عَشْرَ أَمْثَالِهَا فَذَلِكَ الدَّهْرُ كُلُّهُ قَالَ فَشَدَّدْتُ فَشُدِّدَ عَلَيَّ فَقُلْتُ فَإِنِّي أُطِيقُ غَيْرَ ذَلِكَ قَالَ فَصُمْ مِنْ كُلِّ جُمُعَةٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ قَالَ فَشَدَّدْتُ فَشُدِّدَ عَلَيَّ قُلْتُ أُطِيقُ غَيْرَ ذَلِكَ قَالَ فَصُمْ صَوْمَ نَبِيِّ اللَّهِ دَاوُدَ قُلْتُ وَمَا صَوْمُ نَبِيِّ اللَّهِ دَاوُدَ قَالَ نِصْفُ الدَّهْرِ

Konuk Hakkı(Nı Beyân) Babı
-...Abdullah ibn Amr (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) benim yanıma girdi de:
— "Bütün gece namaz kılmakta olduğun ve gündüzleri de oruç tutmakta olduğun bana haber verilmedi mi sanırsın?" buyurdu. Ben:
— Evet öyledir, dedim. Rasûlullah:
— "Böyle yapma, gecenin bir kısmında kalk ibâdet et, bir kısmında yat uyu, bâzı günler oruç tut, bâzı günler oruç tutma. Çünkü bedenin için senin üzerinde bir hakk vardır,gözlerin için desenin üzerinde bir hakk vardır, ziyaretçilerin için de senin üzerinde bir hakk vardır, eşin için de senin üzerinde bir hakk vardır. Sana uzun bir Ömür olması ümîd edilir. Her aydan üçer gün nafile oruç tutman sana yeter. Çünkü her bir haseneye mukaabil onun on misli sevâb vardır. Böylece bu, bütün sene oruç tutmuş sevabı eder". Abdullah şöyle dedi:
— Ben kendi nefsime şiddet yaptıkça bana şiddet yapıldı: Ben bundan daha fazlasına güç yetiririm, dedim. Rasûlullah:
— "Öyleyse her bir cumuadan (yânî her haftadan) üç gün oruç tut" buyurdu.Abdullah dedi ki:
— Ben şiddet istedikçe bana şiddetlendirildi. Ben bundan fazlasına da güç yetiririm, dedim.
Rasûlullah:

— "Öyleyse Dâvûd Peygamberdin orucu gibi oruç tut" buyurdu. Ben:
— Dâvûd Peygamber'in orucu nedir? dedim. Rasûlullah:— "Yılın yarısıdır" buyurdu

---

بَاب إِكْرَامِ الضَّيْفِ وَخِدْمَتِهِ إِيَّاهُ بِنَفْسِهِ وَقَوْلِهِ { ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ } قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ يُقَالُ هُوَ زَوْرٌ وَهَؤُلَاءِ زَوْرٌ وَضَيْفٌ وَمَعْنَاهُ أَضْيَافُهُ وَزُوَّارُهُ لِأَنَّهَا مَصْدَرٌ مِثْلُ قَوْمٍ رِضًا وَعَدْلٍ يُقَالُ مَاءٌ غَوْرٌ وَبِئْرٌ غَوْرٌ وَمَاءَانِ غَوْرٌ وَمِيَاهٌ غَوْرٌ وَيُقَالُ الْغَوْرُ الْغَائِرُ لَا تَنَالُهُ الدِّلَاءُ كُلَّ شَيْءٍ غُرْتَ فِيهِ فَهُوَ مَغَارَةٌ { تَزَّاوَرُ } تَمِيلُ مِنْ الزَّوَرِ وَالْأَزْوَرُ الْأَمْيَلُ

Konuğa İkram Etmek Ve Bizzat Hizmet Etmek Ve Yüce Allah'ın: "İbrahim'in ikram edilmiş konuklarının haberi sana geldi mİ?" (ez-Zâriyât: 24) Kavli Babı
Ebû Abdillah Buhârî şöyle dedi:Müfredde "Huve zevrun", cemi'de: "Hâulâi zevrun" denilir (yânı bu müfred ve cemi'de müsavidir). "Dayf" da böyledir. "Dayf'hn ma'nâsı, onun konukları ve ziyaretçileri demektir.Çünkü o, kavim, ridâ ve ad! gibi bir masdardır. "Maun ğavrun" ve "Bi'run ğavrun" ve "Mâ âni ğavrun" ve "Miyâhun ğavrun" denilir (Bu, masdarla vasıflamadır)Kovaların erişmez olduğu şeye "Gav/*" ve "Gâir" denilir. İçinde kaybolduğun herşey bir "Mağâre"dir."Tezzâveru", "Zevr" masdarından <MTemîlu(= Meyleder)" "Ezveru" da "Çok meyleden" ma'nâsmadır

---

6135 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي شُرَيْحٍ الْكَعْبِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ جَائِزَتُهُ يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ وَالضِّيَافَةُ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ فَمَا بَعْدَ ذَلِكَ فَهُوَ صَدَقَةٌ وَلَا يَحِلُّ لَهُ أَنْ يَثْوِيَ عِنْدَهُ حَتَّى يُحْرِجَهُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ مِثْلَهُ وَزَادَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ

-....Bize (İmâm) Mâlik, Saîd ibn Ebî Saîd el-Makburî'den; o da Ebû Şurayh el- Ka'bî(R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Allah'a ve son güne îmân eden kimse konuğuna ikram etsin. Konuğun gelip geçici olan kısmının ikramı bir gün, bir gecedir. Ziyafet, yânı konukluk üç gündür. Üç günden sonra hazır bulunan kimseye yapılan ikram ise, sadakadır. Konuk için ev sahibinin yanında, onun (göğsünü daraltıp da) kendisini dışarı çıkarmasına kadar ikaamet etmesi halâl olmaz".Bize İsmâîl tahdîs edip şöyle dedi: Bana Mâlik, bunun benzerini tahdîs etti ve bunda şu ziyâdeyi getirdi: "Allah'a ve son güne îmân eden her kişi, hayır söylesin yâhud sussun!"

6136 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُؤْذِ جَارَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ

-...Bize Sufyân es-Sevrî, Ebû Husayn'dan; o da Ebû Salih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Allah'a ve son güne îmân eden kişi komşusuna eza etmesin, Allah'a ve son güne îmân eden her kişi konuğuna ikram etsin. Allah'a ve son güne îmân eden her kişi hayır söylesin yâhud sussun!"

6137 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ قُلْنَا يَا رَسُولَ

اللَّهِ إِنَّكَ تَبْعَثُنَا فَنَنْزِلُ بِقَوْمٍ فَلَا يَقْرُونَنَا فَمَا تَرَى فَقَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ نَزَلْتُمْ بِقَوْمٍ فَأَمَرُوا لَكُمْ بِمَا يَنْبَغِي لِلضَّيْفِ فَاقْبَلُوا فَإِنْ لَمْ يَفْعَلُوا فَخُذُوا مِنْهُمْ حَقَّ الضَّيْفِ الَّذِي يَنْبَغِي لَهُمْ

-...Ukbe ibn Âmir (R) şöyle demiştir: Biz:
— Yâ Rasülallah! Sen bizleri bir sefere gönderiyorsun, biz de seferde bir kavmin yanına konaklıyoruz ki, onlar bizlere konukluk yemeği yedirmiyorlar. Bu hususta bize ne emredersin? dedik. Rasûlullah (S) bize:
— "Bir kavmin yanına indiğinizde sizin için konuğa lâyık şeyler emrederlerse, onlara yönetip kendilerinden bunu kabul ediniz. Eğer birşey yapmayıp ikramdan çekinirlerse, onların malından kendilerine yakışacak olan konuk hakkını alınız" buyurdu

---

6138 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ

-...Bize Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den; o da Ebû Seleme'den; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:
— "Allah'a ve son güne îmân etmekte olan kimse konuğuna ikram etsin. Allah 'a ve son güne îmân etmekte olan her kişi hısımlarıy-la ilgilenip ikram etsin. Allah'a ve son güne îmân etmekte olan herkes (ya) hayır söylesin, yâhud da sussun!"

بَاب صُنْعِ الطَّعَامِ وَالتَّكَلُّفِ لِلضَّيْفِ

6139 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا أَبُو الْعُمَيْسِ عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ آخَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ سَلْمَانَ وَأَبِي الدَّرْدَاءِ فَزَارَ سَلْمَانُ أَبَا الدَّرْدَاءِ فَرَأَى أُمَّ الدَّرْدَاءِ مُتَبَذِّلَةً فَقَالَ لَهَا مَا شَأْنُكِ قَالَتْ أَخُوكَ أَبُو الدَّرْدَاءِ لَيْسَ لَهُ حَاجَةٌ فِي الدُّنْيَا فَجَاءَ أَبُو الدَّرْدَاءِ فَصَنَعَ لَهُ طَعَامًا فَقَالَ كُلْ فَإِنِّي صَائِمٌ قَالَ مَا أَنَا بِآكِلٍ حَتَّى تَأْكُلَ فَأَكَلَ فَلَمَّا كَانَ اللَّيْلُ ذَهَبَ أَبُو الدَّرْدَاءِ يَقُومُ فَقَالَ نَمْ فَنَامَ ثُمَّ ذَهَبَ يَقُومُ فَقَالَ نَمْ فَلَمَّا كَانَ آخِرُ اللَّيْلِ قَالَ سَلْمَانُ قُمْ الْآنَ قَالَ فَصَلَّيَا فَقَالَ لَهُ سَلْمَانُ إِنَّ لِرَبِّكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَلِنَفْسِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَلِأَهْلِكَ عَلَيْكَ حَقًّا فَأَعْطِ كُلَّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَدَقَ سَلْمَانُ أَبُو جُحَيْفَةَ وَهْبٌ السُّوَائِيُّ يُقَالُ وَهْبُ الْخَيْرِ

Konuk İçin Yemek Yapılması Ve Birşeyler Hazırlama Meşakkatinin Yüklenilmesi Babı
-...Ebû Cuhayfe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Selmân ile Ebu'd-Derdâ arasında kardeşlik akdi yapmıştı. Selmân, Ebu'd-Derdâ'ya ziyarete gitti.(Evde bulamadı.)Ve zevcesi Urnrnü'd-Derdâ'yı eski bir elbise içinde perişan gördü de:
— Bu hâlin nedir? diye sordu. Ümmü'd-Derdâ:
— Kardeşin Ebu'd-Derdâ'mn dünyâda bir işi ve ilişiği yok ki (gündüz oruç tutar, gece namaz kılar)! diye yanıktı. Bu sırada Ebu'd-Derdâ geldi. Selmân(ı selâmladı ve onun) için yemek yaptı (önüne getirdi). Ebu'd-Derdâ, Selmân'a:
— Buyur ye, ben oruçluyum! dedi. Selmân:
— Sen yiyinceye kadar ben de yemeyeceğim! dedi.Bunun üzerine Ebu'd-Derdâ da (nafile orucunu bozup konuğu ile) yedi. Gece olunca Ebu'd-Derdâ gecenin evvelinde namaza kalkmak istedi. Selmân:
— Uyu! diye men' etti. Ebu'd-Derdâ da uyudu. Sonra bir daha kalkmak istedi. Yine Selmân:
— Uyu! diye men1 etti. Gecenin sonu olunca Selmân:
— Artık şimdi kalk! dedi.

Kalkıp ikisi de namaz kıldılar. Namazdan sonra Selmân, Ebu'd-Derdâ'ya şunları söyledi:
— Senin üzerinde muhakkak ki, Rabb'in için bir hakk vardır. Senin üzerinde nefsin için de bir hakk vardır. Senin üzerinde ailen için de bir hakk vardır. Binâenaleyh sen her hakk sahibine hakkım vermelisin!Sonra Ebu'd-Derdâ, Peygamber(S)'in huzuruna gelip bu vak'a-yı O'na zikredince,Peygamber:
— "Selmân doğru söylemiştir!" buyurdu. Ebû Cuhayfe, Vehb es-Suvâî'dir; ona Vehbu'1-Hayr denilir

---

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ الْغَضَبِ وَالْجَزَعِ عِنْدَ الضَّيْفِ

6140 – حَدَّثَنَا عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا سَعِيدٌ الْجُرَيْرِيُّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ أَبَا بَكْرٍ تَضَيَّفَ رَهْطًا فَقَالَ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ دُونَكَ أَضْيَافَكَ فَإِنِّي مُنْطَلِقٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَافْرُغْ مِنْ قِرَاهُمْ قَبْلَ أَنْ أَجِيءَ فَانْطَلَقَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَأَتَاهُمْ بِمَا عِنْدَهُ فَقَالَ اطْعَمُوا فَقَالُوا أَيْنَ رَبُّ مَنْزِلِنَا قَالَ اطْعَمُوا قَالُوا مَا نَحْنُ بِآكِلِينَ حَتَّى يَجِيءَ رَبُّ مَنْزِلِنَا قَالَ اقْبَلُوا عَنَّا قِرَاكُمْ فَإِنَّهُ إِنْ جَاءَ وَلَمْ تَطْعَمُوا لَنَلْقَيَنَّ مِنْهُ فَأَبَوْا فَعَرَفْتُ أَنَّهُ يَجِدُ عَلَيَّ فَلَمَّا جَاءَ تَنَحَّيْتُ عَنْهُ فَقَالَ مَا صَنَعْتُمْ فَأَخْبَرُوهُ فَقَالَ يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ فَسَكَتُّ ثُمَّ قَالَ يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ فَسَكَتُّ فَقَالَ يَا غُنْثَرُ أَقْسَمْتُ عَلَيْكَ إِنْ كُنْتَ تَسْمَعُ صَوْتِي لَمَّا جِئْتَ فَخَرَجْتُ فَقُلْتُ سَلْ أَضْيَافَكَ فَقَالُوا صَدَقَ أَتَانَا بِهِ قَالَ فَإِنَّمَا انْتَظَرْتُمُونِي وَاللَّهِ لَا أَطْعَمُهُ اللَّيْلَةَ فَقَالَ الْآخَرُونَ وَاللَّهِ لَا نَطْعَمُهُ حَتَّى تَطْعَمَهُ قَالَ لَمْ أَرَ فِي الشَّرِّ كَاللَّيْلَةِ وَيْلَكُمْ مَا أَنْتُمْ لِمَ لَا تَقْبَلُونَ عَنَّا قِرَاكُمْ هَاتِ طَعَامَكَ فَجَاءَهُ فَوَضَعَ يَدَهُ فَقَالَ بِاسْمِ اللَّهِ الْأُولَى لِلشَّيْطَانِ فَأَكَلَ وَأَكَلُوا

Konuk Yanında Öfkelenmenin Ve Sabırsızlık Göstermenin Mekruh Olması Babı
-...Bize Saîd el-Cuveyrî, Ebû Usmân en-Nehdî'den; o da Abdurrahmân ibn Ebî Bekr'den şöye tahdîs etti: Ebû Bekr birkaç kişilik bir topluluğu konuk edindi. Oğlu Abdurrahmân'a:
— işte konukların, onları al. Ben Peygamber'in yanma gidiyorum. Ben gelmeden once onların yemeklerini önlerine boşalt, yedir! dedi. Bunun üzerine Abdurrahmân evine gidip yanında bulunan yemeği konuklara getirdi de:
— Yiyiniz, dedi. Onlar:
— Konuk olduğumuz evin sahibi nerede? diye Ebû Bekr'i sordular. Abdurrahmân onlara:
— Siz buyurun, yemeği yiyin! dedi.Onlar:
— Bizler ev sahibimiz gelinceye kadar yemek yiyiciler değiliz, dediler. Abdurrahmân:
— Siz bizden yemeğinizi kabul edip yiyiniz, çünkü Ebû Bekr, siz yemek yememiş hâldeyken gelirse hepimiz onun ezâ ve azarlama-sıyle karşılaşırız, dedi. Konuklar yine yemekten çekindiler. Ben Ebû Bekr'in bana öfkeleneceğini bildiğim için, ben o gelince bir kenara çekilip saklandım. Ebû Bekr geldi ve:
— Konuklara ne yaptınız? dedi. Ev halkı:
— Konuklar sen hazır olmadan yemekten çekindiler, diye haber verdiler.Bunun üzerine Ebû Bekr:
— Yâ Abderrahmân! diye çağırdı. Ben sükût ettim, cevâb vermedim. O yine:
— Ey câhil! Senin üzerine Allah'a yeminle söylüyorum, eğer sesimi işitiyorsan muhakkak cevâb verip geleceksin! dedi. Bunun üzerine ben saklandığım yerden dışarı çıktım da:
— Benim günâhım yok, i$te konukların, onlara sor! dedim. (Onlara sordu.) Onlar:
— Abdurrahmân doğru söyledi, o bize yemeği getirdi de biz kabul etmedik! dediler.Ebü Bekr:
— Sizler ancak beni beklediniz ha! İşte vallahi ben de bu gece bu yemeği yemeyeceğim! dedi. Diğerleri de:
— Vallahi sen yemedikçe biz de bu yemeği yemeyiz! dediler. Ebû Bekr:
— Ben şerlilikte bu gece gibisini görmedim, size yazıklar olsun! Size ne oluyor? Niçin bizden yemeğinizi kabul etmiyorsunuz? (Yâ Abderrahmân!) Yemeğini getir! dedi. Abdurrahmân yemeği getirdi. Ebû Bekr elini yemeğin içine koydu da:
— Bismillah, birinci halet (yânî öfkelenip bu gece yemeği yemeyeceğim sözü) şeytândandır, dedi ve yemekten yedi, konuklar da yediler

بَاب قَوْلِ الضَّيْفِ لِصَاحِبِهِ لَا آكُلُ حَتَّى تَأْكُلَ فِيهِ حَدِيثُ أَبِي جُحَيْفَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

6141 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا جَاءَ أَبُو بَكْرٍ بِضَيْفٍ لَهُ أَوْ بِأَضْيَافٍ لَهُ فَأَمْسَى عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا جَاءَ قَالَتْ لَهُ أُمِّي احْتَبَسْتَ عَنْ ضَيْفِكَ أَوْ عَنْ أَضْيَافِكَ اللَّيْلَةَ قَالَ مَا عَشَّيْتِهِمْ فَقَالَتْ عَرَضْنَا عَلَيْهِ أَوْ عَلَيْهِمْ فَأَبَوْا أَوْ فَأَبَى فَغَضِبَ أَبُو بَكْرٍ فَسَبَّ وَجَدَّعَ وَحَلَفَ لَا يَطْعَمُهُ فَاخْتَبَأْتُ أَنَا فَقَالَ يَا غُنْثَرُ فَحَلَفَتْ الْمَرْأَةُ لَا تَطْعَمُهُ حَتَّى يَطْعَمَهُ فَحَلَفَ الضَّيْفُ أَوْ الْأَضْيَافُ أَنْ لَا يَطْعَمَهُ أَوْ يَطْعَمُوهُ حَتَّى يَطْعَمَهُ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ كَأَنَّ هَذِهِ مِنْ الشَّيْطَانِ فَدَعَا بِالطَّعَامِ فَأَكَلَ وَأَكَلُوا فَجَعَلُوا لَا يَرْفَعُونَ لُقْمَةً إِلَّا رَبَا مِنْ أَسْفَلِهَا أَكْثَرُ مِنْهَا فَقَالَ يَا أُخْتَ بَنِي فِرَاسٍ مَا هَذَا فَقَالَتْ وَقُرَّةِ عَيْنِي إِنَّهَا الْآنَ لَأَكْثَرُ قَبْلَ أَنْ نَأْكُلَ فَأَكَلُوا وَبَعَثَ بِهَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ أَنَّهُ أَكَلَ مِنْهَا

Konuğun Ev Sahibine "Vallahi Sen Yemedikçe Yemem" Demesi Babı
Bu konuda Ebû Cuhayfe Vehb es-Suvâî*nin hadîsi vardır .
-...Ebû Usmân en-Nehdî şöyle demiştir: Ebû Bekr'in oğlu Abdurrahmân (R) şöyle dedi: Ebû Bekr kendi konuğu yâhud konuklarını getirdi de, kendisi Peygamber'in yanında (yatsıyı kıhncaya kadar) akşamladı. Ebû Bekr gelince annem ona:
— Bu gece konuğunun yâhud konuklarının yanında bulunmaktan alıkonulup habsolundun! dedi.
Ebû Bekr:
— Onlara hâlâ yemek vermedin mi? dedi. Annem de ona:
— Biz ona yâhud onlara yemek çıkarıp arzettik, onlar yâhud o çekinip kabul etmediler,dedi.
Bunun üzerine Ebû Bekr öfkelendi, sövüp saydı, "Burnu yarı-lasica!" dedi ve o yemekten yememeye yemîn etti. Abdurrahmân dedi ki: Ben bu sırada saklanmıştım. Bana:
— Ey câhil herîf! diye nida etti. (Abdurrahmân'm annesi Ümmü Rûmân) kadın da kocası yemedikçe o yemeği yemeyeceğine yemîn etti. Konuk yâhud konuklar da, Ebû Bekr yemedikçe o yemekten yemeyeceğine yâhud yemeyeceklerine yemîn ettiler. Bunun üzerine Ebû Bekr:
— Bu halet (yâhud bu yemîn) muhakkak şeytândandır, dedi, akabinde yemeği istedi, kendisi yedi, konuklar da yediler. Onlar yemekten her bir lokmayı kaldırdıkça, yemek aşağısından muhakkak artmaya ve daha çok olmaya .başladı. Bunun üzerine Ebû Bekr, Ümmü Rûmân'a hitaben:
— Ey Firâs oğulları'nın kızkardeşi! Bu hâl nedir? dedi. Oda:
— Gözümün nuruna (Rasûlullah'a) yemîn olsun ki, bu yemek, bizim yememizden Önceki hâlinden muhakkak daha çoktur! dedi. Hepsi yediler de Ebû Bekr o artan yemeği sahanıyle Peygamber'e yolladı, Peygamber'in de ondan yediğini zikretti

بَاب إِكْرَامِ الْكَبِيرِ وَيَبْدَأُ الْأَكْبَرُ بِالْكَلَامِ وَالسُّؤَالِ

6142 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ هُوَ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ مَوْلَى الْأَنْصَارِ عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ وَسَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ أَنَّهُمَا حَدَّثَاهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ سَهْلٍ وَمُحَيِّصَةَ بْنَ مَسْعُودٍ أَتَيَا خَيْبَرَ فَتَفَرَّقَا فِي النَّخْلِ فَقُتِلَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَهْلٍ فَجَاءَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَهْلٍ وَحُوَيِّصَةُ وَمُحَيِّصَةُ ابْنَا مَسْعُودٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَكَلَّمُوا فِي أَمْرِ صَاحِبِهِمْ فَبَدَأَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ وَكَانَ أَصْغَرَ الْقَوْمِ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَبِّرْ الْكُبْرَ قَالَ يَحْيَى يَعْنِي لِيَلِيَ الْكَلَامَ الْأَكْبَرُ فَتَكَلَّمُوا فِي أَمْرِ صَاحِبِهِمْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَسْتَحِقُّونَ قَتِيلَكُمْ أَوْ قَالَ صَاحِبَكُمْ بِأَيْمَانِ خَمْسِينَ مِنْكُمْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَمْرٌ لَمْ نَرَهُ قَالَ فَتُبْرِئُكُمْ يَهُودُ فِي أَيْمَانِ خَمْسِينَ مِنْهُمْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَوْمٌ كُفَّارٌ فَوَدَاهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ قِبَلِهِ قَالَ سَهْلٌ

فَأَدْرَكْتُ نَاقَةً مِنْ تِلْكَ الْإِبِلِ فَدَخَلَتْ مِرْبَدًا لَهُمْ فَرَكَضَتْنِي بِرِجْلِهَا قَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يَحْيَى عَنْ بُشَيْرٍ عَنْ سَهْلٍ قَالَ يَحْيَى حَسِبْتُ أَنَّهُ قَالَ مَعَ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ وَقَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ بُشَيْرٍ عَنْ سَهْلٍ وَحْدَهُ

Büyük Olana İkram Etmek, Söze Ve Soru Sormaya Yaşça Daha Büyük Olan Başlar Babı

-... Bize Hammâd ibn Zeyd, Yahya ibn Saîd'den; o da Ensâr'ın mevlâsı olan Buşeyr ibn Yesâr'dan; o da Râfi' ibn Hadîc ile Sehl ibn Ebî Hasme'den tahdîs etti ki, bu ikisi ona şöyle tahdîs etmişlerdir. Abdullah ibn Sehl ile Muhayyısa ibn Mes'ûd; ikisi birlikte Hayber'e (hurma toplamaya) gitmişlerdi. Bu iki yoldaş Hayber'e vardıklarında hurmalıklar içinde birbirinden ayrıldılar. Abdullah ibn Sehl öldürüldü. (Ensâr'dan) Abdurrahmân ibn Sehl ile Mes'ûd'un iki oğlu Huveyyısa ve Muhayyısa, Peygamber'e geldiler ve öldürülen arkadaşlarının işi hakkında konuştular.Konuşmaya Abdurrahmân başladı. Hâlbuki Abdurrahmân onların en küçüğü idi. Peygamber (S) ona:
— "İlk sözü büyüğe bırak!" buyurdu. Râvî Yahya "Konuşmayı en büyük olan üzerine alsın!" şeklinde söyledi. Böylece onlar arkadaşlarının işi hakkında konuştular. Sonunda Peygamber onların üçüne:
— "Maktulünüzün -yâhud arkadaşınızın- kan bedeli olan diyetine, sizlerden elli kişinin (bu cinayeti Hayberliler işledi diye) yemtn etmeleri suretiyle hakk kazanır mısınız?" buyurdu.Onlar:
— Yâ Rasûlallah, bu, görmediğimiz bir iştir (nasıl yemîn ederiz)? dediler.Rasûlullah:
— "O hâlde Yahûdîler'den elli kişinin (bu cinayeti biz işlemedik diye) yemîn etmeleri sizi da'vânızdan uzak kılar (yânî isnâd ettiğiniz suçtan kurtulurlar)" buyurdu. Onlar:
— Yâ Rasûlallah, Yahudiler kâfir bir kavimdir (biz onların yeminlerini nasıl alırız)? Diye razı olmadılar. (Yânî Peygamber evvelâ elli yemîn etmeyi müddeîlere teklif etti. Onlar yemîn etmekten çekinince, elli yemîni müddea aleyhim olan Yahûdîler'e teklif edeceğini söyledi. Müddeîler buna razı olmayınca) Rasûlullah cinayetin diyetini müddeîlere kendi tarafından (yânî kendi malından yâhud da beytu'l-mâlden) ödedi.Sehl ibn Ebî Hasme: Ben Peygamber'in diyet olarak verdiği bu develerden bir dişi deveye, develerin toplandığı ağılda eriştim de deve beni ayağıyle tepti, demiştir.el-Leys ibn Sa'd: Bana Yahya, Buşeyr'den; o da Sehl'den tahdîs etti, dedi.Yahya ibn Saîd el-Ensârî: Ben Buşeyr'in: Râfi' ibn Hadîc'in beraberinde dediğini sanırım, demiştir. Sufyân ibn Uyeyne de: Bize Yahya, Buşeyr'den; o da Sehl'den yalnız olarak tahdîs etti,demiştir (Râfi' ibn Hadîc'le beraber dememiştir)

6144 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبِرُونِي بِشَجَرَةٍ مَثَلُهَا مَثَلُ الْمُسْلِمِ تُؤْتِي أُكُلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا وَلَا تَحُتُّ وَرَقَهَا فَوَقَعَ فِي نَفْسِي أَنَّهَا النَّخْلَةُ فَكَرِهْتُ أَنْ أَتَكَلَّمَ وَثَمَّ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ فَلَمَّا لَمْ يَتَكَلَّمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هِيَ النَّخْلَةُ فَلَمَّا خَرَجْتُ مَعَ أَبِي قُلْتُ يَا أَبَتَاهُ وَقَعَ فِي نَفْسِي أَنَّهَا النَّخْلَةُ قَالَ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَقُولَهَا لَوْ كُنْتَ قُلْتَهَا كَانَ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ كَذَا وَكَذَا قَالَ مَا مَنَعَنِي إِلَّا أَنِّي لَمْ أَرَكَ وَلَا أَبَا بَكْرٍ تَكَلَّمْتُمَا فَكَرِهْتُ

-... Abdullah ibn Umer (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S):
— "Bana bir ağaç haber veriniz ki, onun meseli müsiimin meselidir. O meyvelerini her zaman Rabb'inin izniyle verir, yapraklan düşmez" buyurdu.Benim gönlüme onun hurma ağacı olduğu düştü. Burada Ebû Bekr ve Umer de mevcûd olup bunlar konuşmayınca ben konuşmamı kerîh gördüm. Peygamber:
— "O, hurma ağacıdır" buyurdu.Ben babamın beraberinde çıktığım zaman:
— Ey babacığım! Benim gönlüme hurma ağacı düşmüştü, dedim. Babam:
— Seni bunu söylemekten ne men' etti? Senin onu söylemiş olman bana şundan ve şundan daha sevimli olurdu, dedi. İbn Umer:
— Beni men' eden ancak senin de, Ebû Bekr'in de konuştuğunuzu görmemiş olmamdır. İşte bundan ötürü konuşmayı kerîh gördüm, demiştir

---

بَاب مَا يَجُوزُ مِنْ الشِّعْرِ وَالرَّجَزِ وَالْحُدَاءِ وَمَا يُكْرَهُ مِنْهُ وَقَوْلِهِ { وَالشُّعَرَاءُ يَتَّبِعُهُمْ الْغَاوُونَ أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ } قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فِي كُلِّ لَغْوٍ يَخُوضُونَ

6145 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ مَرْوَانَ بْنَ الْحَكَمِ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْأَسْوَدِ بْنِ عَبْدِ يَغُوثَ أَخْبَرَهُ أَنَّ أُبَيَّ بْنَ كَعْبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ مِنْ الشِّعْرِ حِكْمَةً

Şiirden, Recezden Ve Tegannîden Caiz Olacak Nevi'lerle Bunlardan Mekruh Kılınan Nevi'ler
Ve Yüce Allah'ın şu kavli (babı): "Şâirlere gelince; onlara da sapıklar uyarlar. Onların her vadide ifrata düşegeldiklerini ve hakîkaten yapmayacakları şeyleri söyler insanlar olduklarını görmedin mi? Ancak îmân edip de iyi iyi amellerde bulunanlar, Allah'ı çok zikredenler ve zulme uğratıldıklarından sonra öçlerini alanlar böyle değildir. O zulmedenler yakında hangi inkılâb ile yıkılacaklarını bilecekler" (eş-Şuarâ: 224-227).
-...Ubeyy ibn Ka'b (R), Rasûlullah(S)'m: "Şiirden bir kısmı, şübhesiz hikmettir" buyurduğunu haber vermiştir

---

6146 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَسْوَدِ بْنِ قَيْسٍ سَمِعْتُ جُنْدَبًا يَقُولُ بَيْنَمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْشِي إِذْ أَصَابَهُ حَجَرٌ فَعَثَرَ فَدَمِيَتْ إِصْبَعُهُ فَقَالَ هَلْ أَنْتِ إِلَّا إِصْبَعٌ دَمِيتِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ مَا لَقِيتِ

-..el-Esved ibn Kays şöyle demiştir: Ben Cundeb'den işittim şöyle diyordu:Peygamber (S) bir gazvede yürürken, parmağına bir taş isabet etmiş, kanamıştı. Bunun üzerine Peygamber:
— "Hel enti illâ ısbaun demîti Vefî sebüi'llâhi mâ laktti (= Sen ancak bir parmaksın ki kanadın Allah yolundadır bütün de çattığın)" buyurdu

---

6147 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصْدَقُ كَلِمَةٍ قَالَهَا الشَّاعِرُ كَلِمَةُ لَبِيدٍ أَلَا كُلُّ شَيْءٍ مَا خَلَا اللَّهَ بَاطِلُ وَكَادَ أُمَيَّةُ بْنُ أَبِي الصَّلْتِ أَنْ يُسْلِمَ

-....BizeEbû Seleme, Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Şâir sınıfının söylediği en doğru söz, Lebîd'in: Ela küllü şey'in mâ hala'Uâhe bâtılu (= İyi bilin ki, Allah'tan başka herşey bâtıldır) kelâmıdır.Ümeyye ibnu Ebi's-Salt da (şiirlerinde) müslümân olmağa yaklaşmıştı" buyurmuştur.

6148 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى خَيْبَرَ فَسِرْنَا لَيْلًا فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ لِعَامِرِ بْنِ الْأَكْوَعِ أَلَا تُسْمِعُنَا مِنْ هُنَيْهَاتِكَ قَالَ وَكَانَ عَامِرٌ رَجُلًا شَاعِرًا فَنَزَلَ يَحْدُو بِالْقَوْمِ يَقُولُ اللَّهُمَّ لَوْلَا أَنْتَ مَا اهْتَدَيْنَا وَلَا تَصَدَّقْنَا وَلَا صَلَّيْنَا فَاغْفِرْ فِدَاءٌ لَكَ مَا اقْتَفَيْنَا وَثَبِّتْ الْأَقْدَامَ إِنْ لَاقَيْنَا وَأَلْقِيَنْ سَكِينَةً عَلَيْنَا إِنَّا إِذَا صِيحَ بِنَا أَتَيْنَا وَبِالصِّيَاحِ عَوَّلُوا عَلَيْنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ هَذَا السَّائِقُ قَالُوا عَامِرُ بْنُ الْأَكْوَعِ فَقَالَ يَرْحَمُهُ اللَّهُ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ وَجَبَتْ يَا نَبِيَّ اللَّهِ لَوْلَا أَمْتَعْتَنَا بِهِ قَالَ فَأَتَيْنَا خَيْبَرَ فَحَاصَرْنَاهُمْ حَتَّى أَصَابَتْنَا مَخْمَصَةٌ شَدِيدَةٌ ثُمَّ إِنَّ اللَّهَ فَتَحَهَا عَلَيْهِمْ فَلَمَّا أَمْسَى النَّاسُ الْيَوْمَ الَّذِي فُتِحَتْ عَلَيْهِمْ أَوْقَدُوا نِيرَانًا كَثِيرَةً فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا هَذِهِ النِّيرَانُ عَلَى أَيِّ شَيْءٍ تُوقِدُونَ قَالُوا عَلَى لَحْمٍ قَالَ عَلَى أَيِّ لَحْمٍ قَالُوا عَلَى لَحْمِ حُمُرٍ إِنْسِيَّةٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَهْرِقُوهَا وَاكْسِرُوهَا فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْ نُهَرِيقُهَا وَنَغْسِلُهَا قَالَ أَوْ ذَاكَ فَلَمَّا تَصَافَّ الْقَوْمُ كَانَ سَيْفُ عَامِرٍ فِيهِ قِصَرٌ

فَتَنَاوَلَ بِهِ يَهُودِيًّا لِيَضْرِبَهُ وَيَرْجِعُ ذُبَابُ سَيْفِهِ فَأَصَابَ رُكْبَةَ عَامِرٍ فَمَاتَ مِنْهُ فَلَمَّا قَفَلُوا قَالَ سَلَمَةُ رَآنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَاحِبًا فَقَالَ لِي مَا لَكَ فَقُلْتُ فِدًى لَكَ أَبِي وَأُمِّي زَعَمُوا أَنَّ عَامِرًا حَبِطَ عَمَلُهُ قَالَ مَنْ قَالَهُ قُلْتُ قَالَهُ فُلَانٌ وَفُلَانٌ وَفُلَانٌ وَأُسَيْدُ بْنُ الْحُضَيْرِ الْأَنْصَارِيُّ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَذَبَ مَنْ قَالَهُ إِنَّ لَهُ لَأَجْرَيْنِ وَجَمَعَ بَيْنَ إِصْبَعَيْهِ إِنَّهُ لَجَاهِدٌ مُجَاهِدٌ قَلَّ عَرَبِيٌّ نَشَأَ بِهَا مِثْلَهُ

-...Seleme ibnu'1-Ekva' (R) şöyle demiştir: Bizler Rasûlullah(S)'ın maiyyetinde Hayber gazasına çıkmıştık. Bir gece yürüdüğümüz sırada kaafileden bir adam Âmir ibnu'l- Ekva'a hitaben:
— Yâ Âmir! Bize kısa vezinli şiirlerinden biraz dinletsen ya! dedi. Selemetu'bnu Ekva': Âmir, şâir bir kimse idi, dedi. Bu istek üzerine Âmir, bineğinden aşağıya indi ve kaafileyi şu beyitleri söyleyerek yürütüyordu: Aîîâhumme! Levîâ enîe mehtedeynâ Velâ îasaddaknâ velâ sedleynâ Fe'ğfir fidâen leke maktefeynâ Ve sebbiii'l-akdâme in îâkaynâ Ve elkıyen sekîneten aleynâ înnâ izâ sîha bina eteynâ Ve bi's-siyâhı avvelû aleynâ [= Yâ Allah! Sen olmayaydın biz doğru yolu bulmaz, sadaka da vermez, namaz da kılmazdık. Hayâtımız Sen'in rızân yolunda feda olsun, işlediğimiz günâhları mağfiret eyle! Düşmanlarla karşılaşırsak ayaklan sabit kıl. Üzerimize sekînet ve metanet indir. Biz kıtale çağırıldığımız zaman hemen savaşa geliriz. O düşmanlar bizim üzerimize (yiğitlikle değil) bağırmakla hamle yapmışlardır.]
Bu şiir üzerine Rasûlullah:
— "Şiir inşâd edip develeri yollandıran kimdir?" diye sordu. Sahâbîler:
— Âmir ibnu'I-Ekva'dır, dediler. Rasûlullah:
— "Allah Âmir'e rahmet eylesin!" diye duâ etti. Kaafileden bir adam (Umer ibnu'l-Hattâb):
— Ey Allah'ın Peygamberi! Âmir'e cennet vâcib oldu (şehîdliği kesinleşti). Keski onunla (onun şiir ve yiğitliğiyle) bizleri bir müddet daha faydalandırsaydın! Dedi.Nihayet Hayber'e geldik ve Hayber halkını muhasara ettik. (Fakat muhasara yirmi gün sürmüştü.) Hattâ bize şiddetli bir açlık isabet etmişti. Sonra Yüce Allah müslümânlara Hayber kalelerinin fethini müyesser kıldı. Hayber'in müslümânlara açılıp fetholunduğu günün akşamı, mücâhidler yer yer birçok ateşler yakmışlardı. Rasûlullah:
— "Bu ateşler nedir? Ne için yakıyorsunuz?" diye sordu. Sahâbîler:
— Et pişirmek için, diye cevâb verdiler. Rasûlullah:
— "Hangi et (ne eti)?" sordu. Sahâbîler:
— Evcil eşeklerin eti! diye cevâb verdiler. Rasûlullah:
— "O etleri dökünüz, kaplarını da kırınız!" buyurdu. Bir adam:
— Yâ Rasûlallah! Etleri döküp de kapları yıkasak olmaz mı? diye sordu.Rasûlullah:
— "Yâhud öyle yapınız!" buyurdu. Hayber'de düşman kavim harb saffı bağlayınca (Âmir, Yahûdî-ler'in en cenkçi pehlivanı Merhab'a karşı mubâriz çıktı). Âmir'in kılıcında bir kısalık vardı. Âmir bu kısa kılıcıyla vurmak için Yahûdî'ye uzandı. Fakat kılıcının keskin yüzü dönüp Âmir'in diz kapağına isabet etti ve kendisi bu yaradan vefat etti. (Râvî dedi ki:) Rasûlullah ile beraber ordu Hayber'den döndükleri sırada Rasûlullah beni rengi değişmiş olarak gördü ve bana:
— "Senin neyin var?" diye sordu. Ben de O'na:
— Babam anam Sana feda olsun! Bâzı kimseler (amcam) Âmir'in amelinin bâtıl olduğunu söylediler! dedim. Peygamber:
— "Bunu kim söyledi!" dedi. Ben de O'na:
— Fulân, fulân, fulân kimseler ve Useyd ibn Hudayr el-Ensârî söyledi, dedim. Rasûlullah:
— "Bunu söyleyen, yalan söylemiştir. Âmir için muhakkak iki ecir vardır: -Rasülullah iki parmağı arasını birleştirdi-: Hiç şübhesiz o hem bir çalışkandır, hem de bir mücâhiddir. Medine'de Âmir'in benzeri bir Arab az yetişmiştir" buyurdu

---

6149 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى بَعْضِ نِسَائِهِ وَمَعَهُنَّ أُمُّ سُلَيْمٍ فَقَالَ وَيْحَكَ يَا أَنْجَشَةُ رُوَيْدَكَ سَوْقًا بِالْقَوَارِيرِ قَالَ أَبُو قِلَابَةَ فَتَكَلَّمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكَلِمَةٍ لَوْ تَكَلَّمَ بِهَا بَعْضُكُمْ لَعِبْتُمُوهَا عَلَيْهِ قَوْلُهُ سَوْقَكَ بِالْقَوَارِيرِ

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bir sefer esnasında kadınlarından bâzılarının yanına geldi. Onların beraberinde (Enes'in anası) Ümmü Suleym de vardı (Enceşe adında güzel sesli bir hizmetçi, kadınların develerini şiirler tegannî ederek sevke-diyordu). Peygamber ona:
— "Yâ Enceşe! Cam şişeleri (gibi olan kadınların binek develerini) yavaş bir sürüşle şevket!" buyurdu. Râvî Ebû Kılâbe: Peygamber Öyle bir söz konuştu ki, eğer biriniz o kelimeyi konuşsaydı sizler muhakkak o kelimeyi o şahıs üzerine ayıplardınız, demiştir. Peygamberdin sözü "Cam şişelerini sevke-dişini yavaş yap"tır

---

بَاب هِجَاءِ الْمُشْرِكِينَ

6150 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اسْتَأْذَنَ حَسَّانُ بْنُ ثَابِتٍ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هِجَاءِ الْمُشْرِكِينَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَيْفَ بِنَسَبِي فَقَالَ حَسَّانُ لَأَسُلَّنَّكَ مِنْهُمْ كَمَا تُسَلُّ الشَّعَرَةُ مِنْ الْعَجِينِ وَعَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ ذَهَبْتُ أَسُبُّ حَسَّانَ عِنْدَ عَائِشَةَ فَقَالَتْ لَا تَسُبُّهُ فَإِنَّهُ كَانَ يُنَافِحُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Müşrikleri Şiirle Hicvedip Kötülemek Babı
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Hassan ibn Sabit şiiriyle müşrikleri hicvetmek hususunda Rasûlullah(S)'tan izin istedi. Rasûlullah:
— "Benim nesebim de onların içinde olduğu hâlde, onları nasıl hicvedersin?" buyurdu. Hassan:
— Ben Sen'in soyunu Kureyş soyları arasından muhakkak hamurdan kıl çekilir gibi çekersıyırırım! dedi. Hişâm ibn Urve'den gelen rivayette, babası Urve: Ben Âişe'nin yanında Hassân'a sövmeye davrandım da Âişe bana: — Sen ona sövme, çünkü o, Rasûlullah'tan yana müdâfaa ederdi! dedi, demiştir

---

6151 - حَدَّثَنَا أَصْبَغُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ الْهَيْثَمَ بْنَ أَبِي سِنَانٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ فِي قَصَصِهِ يَذْكُرُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ أَخًا لَكُمْ لَا يَقُولُ الرَّفَثَ يَعْنِي بِذَاكَ ابْنَ رَوَاحَةَ قَالَ وَفِينَا رَسُولُ اللَّهِ يَتْلُو كِتَابَهُ إِذَا انْشَقَّ مَعْرُوفٌ مِنْ الْفَجْرِ سَاطِعُ أَرَانَا الْهُدَى بَعْدَ الْعَمَى فَقُلُوبُنَا بِهِ مُوقِنَاتٌ أَنَّ مَا قَالَ وَاقِعُ يَبِيتُ يُجَافِي جَنْبَهُ عَنْ فِرَاشِهِ إِذَا اسْتَثْقَلَتْ بِالْكَافِرِينَ الْمَضَاجِعُ تَابَعَهُ عُقَيْلٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ الزُّبَيْدِيُّ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدٍ وَالْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

- Bize Esbağ tahdîs edip şöyle dedi: Bana Abdullah ibn Vehb haber verip şöyle dedi: Bana Yûnus, İbn Şihâb'dan haber verdi ki, ona da el-Heysem ibn Ebî Sinan, Ebû Hureyre'den işittiğini haber vermiştir: Ebû Hureyre (R) -bir kerre arkadaşlarına menkabeler anlatırken, Peygamber(S)'i de anarak, O'nun (Abdullah ibn Revâha'-mn şiirinin güzelliğini takdîr edip):
— "Şübhesiz kardeşiniz bâtıl söz söylemez" buyuruyordu. Ebû Hureyre: Peygamber, bu "Kardeşiniz" sözüyle Abdullah ibn Revâha'yı kasdediyordu, demiştir.Abdullah ibn Revâha, Rasûlullah'ı şu şiiriyle medhediyordu:
Veimâ Rasûlullahı yetlû Kitâbeh, İze'n-şakka ma'rûfun mine'l-fecri sâtıu. Erâna'l'hudâ ba'de'l-amâ fe-kulûbunâ Bihî mûkmâtun enne mâ kaaîe vâkıu Yehîîu yucâfî cenbehû an fırâşıhî İze 's-teskaîeî bi '1-kâfirîne '1-madâcm
(= Tan yeri ağarıp fecri sâdık yükseldiği sırada Rasûlullah, Ki-tâbı'm okuyarak aramızda bulunuyor. O bize dalâletten sonra hidâyet nuru göstermiştir. Gönüllerimiz O'na tereddütsüz inanmıştır. O'nun her söylediği muhakkak vâki'dir. Kâfirlere yatakları ağırlık verirken, O Peygamber yanını yatağından uzaklaştırarak geceler.) Bu hadîsi ez-Zuhrî'den rivayet-etmekte Ukayl de Yûnus'a mu-tâbaat etmiştir. ez-Zubeydî de ez-Zuhrî'den; o da Saîd ibnu'l-Müsey-yeb'den ve el-A'rec'den; onlar da Ebû Hureyre'den olmak üzere söylemiştir

6152 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح و حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَنَّهُ سَمِعَ حَسَّانَ بْنَ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيَّ يَسْتَشْهِدُ أَبَا هُرَيْرَةَ فَيَقُولُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ نَشَدْتُكَ بِاللَّهِ هَلْ سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَا حَسَّانُ أَجِبْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ اللَّهُمَّ أَيِّدْهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ نَعَمْ

-...Ebû Seleme Abdurrahmân ibn Avf, haber verdi ki, kendisi Hassan ibn Sabit el- Ensârî'dan işitmiştir: Hassan (mescidde şiir inşadının cevazı hususunda) Ebû Hureyre'yi şâhid tutarak:
— Allah aşkına söyle! Rasûlullah'ın "Yâ Hassan! Rasûlullah'-tan yana (Kureyş kâfirlerine) cevâb ver! Allah'ım! Onu (yânî Has-sân'ı) Rûhu'l-Kuds ile te'yîd et!" dediğini işittin mi? dedi.
Ebû Hureyre de:— Evet işittim! diye cevâb verdi

6153 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِحَسَّانَ اهْجُهُمْ أَوْ قَالَ هَاجِهِمْ وَجِبْرِيلُ مَعَكَ

-...Bize Şu'be, Adiyy ibn Sâbit'ten; o da el-Berâ (ibn Âzib- R)'dan tahdîs etti ki,Peygamber (S) Hassan ibn Sâbit'e hitaben: "Sen de müşrikleri hicvedip kötüle! Yâhud onların hicivlerine karşılık ver, Cibril de seninle beraberdir" buyurmuştur

---

بَاب مَا يُكْرَهُ أَنْ يَكُونَ الْغَالِبَ عَلَى الْإِنْسَانِ الشِّعْرُ حَتَّى يَصُدَّهُ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَالْعِلْمِ وَالْقُرْآنِ

6154 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا حَنْظَلَةُ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَأَنْ يَمْتَلِئَ جَوْفُ أَحَدِكُمْ قَيْحًا خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَمْتَلِئَ شِعْرًا

Şiirin İnsan Üzerine, Onu Allah'ı Anmaktan, İlimden Ve Kur'ân Okumaktan Men' Edecek Derecede Gâlib Olmasının Mekrûhluğu Babı
-...Bize Hanzala, Sâlim'den; o da İbn Umer(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S): "Birinizin içinin irinle dolması, muhakkak ki şiirle dolmasından hayırlıdır" buyurmuştur.

6155 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأَنْ يَمْتَلِئَ جَوْفُ رَجُلٍ قَيْحًا يَرِيهِ خَيْرٌ مِنْ أَنْ يَمْتَلِئَ شِعْرًا

-...Ebû Hureyre (R): Rasûlullah (S): "Muhakkak ki, bir kimsenin karnının içi, onu bozacak bir irinle dolması, şiir dolmasından daha hayırlıdır" buyurdu, demiştir

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَرِبَتْ يَمِينُكِ وَعَقْرَى حَلْقَى

6156 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ إِنَّ أَفْلَحَ أَخَا أَبِي الْقُعَيْسِ اسْتَأْذَنَ

عَلَيَّ بَعْدَ مَا نَزَلَ الْحِجَابُ فَقُلْتُ وَاللَّهِ لَا آذَنُ لَهُ حَتَّى أَسْتَأْذِنَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنَّ أَخَا أَبِي الْقُعَيْسِ لَيْسَ هُوَ أَرْضَعَنِي وَلَكِنْ أَرْضَعَتْنِي امْرَأَةُ أَبِي الْقُعَيْسِ فَدَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الرَّجُلَ لَيْسَ هُوَ أَرْضَعَنِي وَلَكِنْ أَرْضَعَتْنِي امْرَأَتُهُ قَالَ ائْذَنِي لَهُ فَإِنَّهُ عَمُّكِ تَرِبَتْ يَمِينُكِ قَالَ عُرْوَةُ فَبِذَلِكَ كَانَتْ عَائِشَةُ تَقُولُ حَرِّمُوا مِنْ الرَّضَاعَةِ مَا يَحْرُمُ مِنْ النَّسَبِ

Peygamber(S)'İn "Teribet yemînuki", 'Akra" YE "Halkaa1' Sözleri Babı

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Ebû'l-Kuays'm erkek kardeşi olan Eflah, Hicâb emrinin inmesinden sonra benim yanıma gelmek için izin istedi. Ben de ona:

— Bu hususta Rasûlullah'tan izin isteyinceye kadar vallahi ben ona izin veremem.Çünkü beni Eflah'ın kardeşi Ebû Kuays emzir-medi, lâkin beni Ebû'l-Kuays'm karısı emzirdi! dedim.Bu sırada Rasûlullah benim yanıma girdi. Ben:

-- Yâ Rasûlallah! Beni erkek emzirmedi, lâkin beni Ebû'l-Kuays'm karısı emzirdi! dedi. Rasûlullah (S):

— "Sen ona (yanına gelmesi için) izin ver. Çünkü o senin (süt) amcandır. Teribet yemînuki (= Sağ eli toprak olası)/" buyurdu.Urve ibnu'z-Zubeyr: Bu hadîste zikredilen şey sebebiyle Âişe:

— Nesebden haram olanı, sütten de haram kılın! derdi, demiştir.

6157 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا الْحَكَمُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَرَادَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَنْفِرَ فَرَأَى صَفِيَّةَ عَلَى بَابِ خِبَائِهَا كَئِيبَةً حَزِينَةً لِأَنَّهَا حَاضَتْ فَقَالَ عَقْرَى حَلْقَى لُغَةٌ لِقُرَيْشٍ إِنَّكِ لَحَابِسَتُنَا ثُمَّ قَالَ أَكُنْتِ أَفَضْتِ يَوْمَ النَّحْرِ يَعْنِي الطَّوَافَ قَالَتْ نَعَمْ قَالَ فَانْفِرِي إِذًا

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) haccdan dönerken Minâ'dan Mekke'ye doğru hareket etmek istedi. Bu sırada Sa-fiyye (bintu Huyey)'yi çadırının kapısında dertli ve hüzünlü hâlde gördü. Çünkü Safiyye hayız olmuştu. Bunun üzerine Peygamber, Kureyş'in bir lügati, bir ta'bîri olan:

— "Akra, halkaa! Muhakkak ki sen bizleri habsedip yolumuzdan alıkoyacaksın!" buyurdu.Sonra da:

— "Sen nahr günü ziyaret tavafını yaptın mı?" diye sordu. Safiyye:

— Evet yaptım, cevâbını verince Peygamber:

— "Öyleyse yürü, hareket ediyoruz (hayızlıdan veda tavafı düşer)/" buyurdu.

بَاب مَا جَاءَ فِي زَعَمُوا

6158 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ أَنَّ أَبَا مُرَّةَ مَوْلَى أُمِّ هَانِئٍ بِنْتِ أَبِي طَالِبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أُمَّ هَانِئٍ بِنْتَ أَبِي طَالِبٍ تَقُولُ ذَهَبْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ الْفَتْحِ فَوَجَدْتُهُ يَغْتَسِلُ وَفَاطِمَةُ ابْنَتُهُ تَسْتُرُهُ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَنْ هَذِهِ فَقُلْتُ أَنَا أُمُّ هَانِئٍ بِنْتُ أَبِي طَالِبٍ فَقَالَ مَرْحَبًا بِأُمِّ هَانِئٍ فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ غُسْلِهِ قَامَ فَصَلَّى ثَمَانِيَ رَكَعَاتٍ مُلْتَحِفًا فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ فَلَمَّا انْصَرَفَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ زَعَمَ ابْنُ أُمِّي أَنَّهُ قَاتِلٌ رَجُلًا قَدْ أَجَرْتُهُ فُلَانُ بْنُ هُبَيْرَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَجَرْنَا مَنْ أَجَرْتِ يَا أُمَّ هَانِئٍ قَالَتْ أُمُّ هَانِئٍ وَذَاكَ ضُحًى

"Zaamû" Ta'bîri Hakkında Gelen Şey Babı

-...Ebû Tâlib'in kızı Ümmü Hâni'in hizmetçisi EbûMurre haber verdi ki, kendisi Ebû Tâlib'in kızı Ümmü Hâni'den şöyle derken işitmiştir: Ben Mekke fethi senesi Rasûlullah(S)'m yanma gittim ve onu yıkanır hâlde buldum. Kızı Fâtıma da kendisini perde tutup örtüyordu. Selâm verdim.

— "Bu kadın kimdir?" diye sordu.

— Ben Ebû Tâlib'in kızı Ümmü Hâni'im! cevâbını verdim.

— "Ümmü Hâni'e merhaba (= Hoş geldin, safa geldin Ümmü Hâni')/" dedi.Yıkanmasını bitirince Rasülullah sırtındaki tek parça kumaşı çap-razvârî bağlamış olduğu hâlde durup sekiz rek'at namaz kıldı. Namazdan çıktığı zaman:
— Yâ Rasûlallah! Anamın oğlu Alî, benim and ve emân verdiğim fulân adamı, Hubeyre oğlu fulân kimseyi öldüreceğini zu'm etmiştir! dedim.Bunun üzerine Rasülullah:
— "Yâ Ümme Hâni'! Senin ahd ve emân verdiğin kimseye biz de ahd ve emân vermişizdir!" buyurdu. Ümmü Hâni': Bu, duhâ vakti idi, demiştir

---

بَاب مَا جَاءَ فِي قَوْلِ الرَّجُلِ وَيْلَكَ

6159 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى رَجُلًا يَسُوقُ بَدَنَةً فَقَالَ ارْكَبْهَا قَالَ إِنَّهَا بَدَنَةٌ قَالَ ارْكَبْهَا قَالَ إِنَّهَا بَدَنَةٌ قَالَ ارْكَبْهَا وَيْلَكَ

Kişinin "Veyleke" Sözü Hakkında Gelen Şey Babı
-...Bize Hemmâm ibn Yahya, Katâde'den; o da Enes(R)'ten tahdîs etti ki,Peygamber (S) bir adamın kurbanlık deveyi sürüp götürmekte olduğunu görmüş de ona:
— "Deveye bin!" buyurmuş. O kimse:
— Bu deve kurbanlıktır, demiş. Rasülullah:
— "Bu kurbanlık deveye bin! Veyl olsun sana!" buyurmuştur.

6160 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى رَجُلًا يَسُوقُ بَدَنَةً فَقَالَ لَهُ ارْكَبْهَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهَا بَدَنَةٌ قَالَ ارْكَبْهَا وَيْلَكَ فِي الثَّانِيَةِ أَوْ فِي الثَّالِثَةِ

Bize Kuteybe ibn Saîd, Mâlik'ten; o da Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasülullah (S) birisini kurbanlık devesini sevkederken görmüş de ona:
— "Deveye bin!" buyurmuş. O kimse:
— Yâ Rasûlallah! Bu deve kurbanlıktır! demiş.Rasûlullah ikinci yâhud üçüncü defasında:
— "Bu kurbanlık deveye bin! Yazıklar olsun sana!" buyurmuştur.

6161 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ وَأَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ وَكَانَ مَعَهُ غُلَامٌ لَهُ أَسْوَدُ يُقَالُ لَهُ أَنْجَشَةُ يَحْدُو فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيْحَكَ يَا أَنْجَشَةُ رُوَيْدَكَ بِالْقَوَارِيرِ

-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bir seferde idi. Beraberinde siyah bir hizmetçisi vardı ki, ona Enceşe deniliyordu. Bu siyah köle, kaafilenin develerini güzel neşîdeler okuyarak sevkediyor ve hızlı yürütüyordu. Rasûlullah ona:
— "Veyl sana yâ Enceşe! Yavaş ol! Cam gibi (ince kalbli) olan kadınların develerini hızlı yürütme!" buyurdu.

6162 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَثْنَى رَجُلٌ عَلَى رَجُلٍ عِنْدَ

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ وَيْلَكَ قَطَعْتَ عُنُقَ أَخِيكَ ثَلَاثًا مَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَادِحًا لَا مَحَالَةَ فَلْيَقُلْ أَحْسِبُ فُلَانًا وَاللَّهُ حَسِيبُهُ وَلَا أُزَكِّي عَلَى اللَّهِ أَحَدًا إِنْ كَانَ يَعْلَمُ

-....Ebû Bekre (Nufey* ibnu'l-Hâris- R) şöyle demiştir:Bir adam Peygamber'in yanında bir kimseyi övdü. Bunun üzerine Peygamber (S) ona üç defa:
— "Veyl sana! Kardeşinin boynunu kesip kopardın!" buyurup şöyle devam etti:
— "Sizden biriniz bir kimseyi çaresiz medhedecek olursa 'Ben fulâm zahirine göre şöyle şöyle sanıyorum; ameline göre onu hesaba çekecek ise A Hah 'tır, ben A ilah 'a karşı hiçbir kimseyi tezkiye etmem' desin. Bunu da o kimsenin böyle hâlini biliyorsa söylesin!" buyurdu

---

6163 - حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ عَنْ الْأَوْزَاعِيِّ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ وَالضَّحَّاكِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ بَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْسِمُ ذَاتَ يَوْمٍ قِسْمًا فَقَالَ ذُو الْخُوَيْصِرَةِ رَجُلٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ اعْدِلْ قَالَ وَيْلَكَ مَنْ يَعْدِلُ إِذَا لَمْ أَعْدِلْ فَقَالَ عُمَرُ ائْذَنْ لِي فَلْأَضْرِبْ عُنُقَهُ قَالَ لَا إِنَّ لَهُ أَصْحَابًا يَحْقِرُ أَحَدُكُمْ صَلَاتَهُ مَعَ صَلَاتِهِمْ وَصِيَامَهُ مَعَ صِيَامِهِمْ يَمْرُقُونَ مِنْ الدِّينِ كَمُرُوقِ السَّهْمِ مِنْ الرَّمِيَّةِ يُنْظَرُ إِلَى نَصْلِهِ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ ثُمَّ يُنْظَرُ إِلَى رِصَافِهِ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ ثُمَّ يُنْظَرُ إِلَى نَضِيِّهِ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ ثُمَّ يُنْظَرُ إِلَى قُذَذِهِ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ قَدْ سَبَقَ الْفَرْثَ وَالدَّمَ يَخْرُجُونَ عَلَى حِينِ فُرْقَةٍ مِنْ النَّاسِ آيَتُهُمْ رَجُلٌ إِحْدَى يَدَيْهِ مِثْلُ ثَدْيِ الْمَرْأَةِ أَوْ مِثْلُ الْبَضْعَةِ تَدَرْدَرُ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ أَشْهَدُ لَسَمِعْتُهُ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَشْهَدُ أَنِّي كُنْتُ مَعَ عَلِيٍّ حِينَ قَاتَلَهُمْ فَالْتُمِسَ فِي الْقَتْلَى فَأُتِيَ بِهِ عَلَى النَّعْتِ الَّذِي نَعَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bir gün ganimet taksimi yaparken Temîm oğullan'ndan Zu'I-Huvey-sıra lakablı bir adam:
— Yâ Rasûlallah! Adalet et! dedi. Rasûlullah:
— "Veyl olsun sana! Ben adalet etmezsem kim adalet eder?' buyurdu. Bunun üzerine Umer:
— Bana izin ver de şu adamın boynunu vurayım! dedi. Rasûlullah şöyle buyurdu:
— "Hayır (boynunu vurma)/ Onun birtakım arkadaşları vardır ki, sizden biriniz onların namazı yanında kendi namazını, onların oruçları yanında kendi orucunu hakîr görür. Onlar okun avdan delip çıkışı gibi dînden çıkarlar. (Avı delip geçen) okun demirine bakılır, onda kan nâmına birşey bulunmaz- Sonra okun ağaç kısmına bakılır, orada da birşey bulunmaz. Sonra okun yelesine -tüyüne- bakılır, orada da birşey bulunmaz. Ok, avın işkenbesi içindeki şeylere ve kana girip çıkmış, fakat onlardan hiçbirşey oka yapışıp kalmamıştır! Onlar, insanlar (müslümânlar) arasında bir ayrılma olduğu zaman ortaya çıkarlar. Onların alâmeti iki elinin birinde kadın memesi gibi yâhud öteye beriye gidip gelen bir et parçası gibi birşey bulunan bir adamdır". Ebû Saîd şöyle dedi: Ben bunu Peygamber'den işittiğime şehâ-det ediyorum. Ve yine şehâdet ediyorum ki, Alî ibn Ebî Tâlib onlarla harbettiği zaman, ben onun maiyyetinde idim. Öldürülenlerin içinde bu hadîste vasfedilen adam arandı. Netîcede Peygamber'in vasfetti-ği vasıf üzere birisi bulunup getirildi

---

6164 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكْتُ قَالَ وَيْحَكَ قَالَ وَقَعْتُ عَلَى أَهْلِي فِي رَمَضَانَ قَالَ أَعْتِقْ رَقَبَةً قَالَ مَا أَجِدُهَا قَالَ فَصُمْ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ قَالَ لَا أَسْتَطِيعُ قَالَ فَأَطْعِمْ سِتِّينَ مِسْكِينًا قَالَ مَا أَجِدُ فَأُتِيَ بِعَرَقٍ فَقَالَ خُذْهُ فَتَصَدَّقْ بِهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعَلَى غَيْرِ أَهْلِي فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا بَيْنَ طُنُبَيْ الْمَدِينَةِ أَحْوَجُ مِنِّي فَضَحِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى بَدَتْ أَنْيَابُهُ قَالَ خُذْهُ تَابَعَهُ يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَيْلَكَ

-... Bize el-Evzâî haber verip şöyle dedi: Bana îbnu Şihâb, Humeyd ibn Abdirrahmân'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den şöyle tahdîs etti: Bir adam Rasûlullah(S)'a geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Ben helak oldum! dedi. Rasûlullah:
— "Vayhake (= Yazık sana) ne oldu?*' buyurdu. O kimse:
— Ramazânda oruçlu iken eşimin üzerine düştüm (yânı cima yaptım), dedi. Rasûlullah:
— "Bir köle âzâd et!" buyurdu. O kimse:
— Köle bedelini bulamam, dedi. Rasûlullah:
— "Öyleyse iki ay zincirleme oruç tut!" buyurdu. O:
— Buna güç yetiremem, dedi. Rasûlullah:
— "Öyleyse altmış fakire yemek yedirip doyur!" buyurdu. O:
— (Bunun bedelini de) bulamam, dedi. O sırada Peygamber'e (hurma yaprağından örülmüş onbeş sâ' alabilen hurma dolu) bir zenbîl getirildi.
— (tBu hurmayı al da fakirlere sadaka yap buyurdu. O kimse:
— Yâ Rasûlallah! Ailemden başka fakirler üzerine mi sadaka yapacağım? Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, Medine'nin iki yanı arasında benden daha ihtiyâçh bir kimse yoktur, dedi.Bunun üzerine Peygamber, dişleri meydana çıkıncaya kadar güldü ve:
— "Bunu al (ailene yedir)/" buyurdu m.Bu hadîsi ez-Zuhrî'den rivayet etmesinde el-Evzâî'ye Yûnus ibn Yezîd mutâbaat etmiştir. Abdurrahmân ibn Hâlid de ez-Zuhrî'den rivayetinde "Vayhake" yerine "Veyleke" ta'bîrini söylemiştir

---

6165 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرٍو الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ شِهَابٍ الزُّهْرِيُّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أَعْرَابِيًّا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي عَنْ الْهِجْرَةِ فَقَالَ وَيْحَكَ إِنَّ شَأْنَ الْهِجْرَةِ شَدِيدٌ فَهَلْ لَكَ مِنْ إِبِلٍ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَهَلْ تُؤَدِّي صَدَقَتَهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَاعْمَلْ مِنْ وَرَاءِ الْبِحَارِ فَإِنَّ اللَّهَ لَنْ يَتِرَكَ مِنْ عَمَلِكَ شَيْئًا

-...Bize Ebû Amr el-Evzâî tahdîs edip şöyle dedi: Bana İbn Şihâb ez-Zuhrî, Atâ ibn Yezîd el-Leysî'den; o da Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den şöyle tahdîs etti: Bir bedevî Arab:
— Yâ Rasûlallah! Bana hicretin hükmünden haber ver, dedi. Rasûlullah (S):
— "Vayhake{ = Yazık sana)/ Şübhesiz hicret işi çok çetindir.Senin develerin var mı?" buyurdu. Bedevi:
— Evet vardır, diye cevâb verdi. Rasûlullah:
— "Sen onların sadakalarım (yânı zekâtlarını) veriyor musun?" buyurdu.Bedevi:
— Evet veriyorum, dedi. Rasûlullah:
— "Öyleyse sen denizlerin ötesinde olsan da Medine 'ye uzak olan (yânî yerinde) çalış! Çünkü Allah senin amelinden hiçbirşeyi eksik bırakmayacaktır" buyurdu

---

6166 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ وَاقِدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدٍ سَمِعْتُ أَبِي عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَيْلَكُمْ أَوْ وَيْحَكُمْ قَالَ شُعْبَةُ شَكَّ هُوَ لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ وَقَالَ النَّضْرُ عَنْ شُعْبَةَ وَيْحَكُمْ وَقَالَ عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ وَيْلَكُمْ أَوْ وَيْحَكُمْ

-...Bize Şu'be tahdîs etti ki, Vâkıd ibn Muhammed ibn Zeyd şöyle demiştir: Ben babam Muhammed ibn Zeyd'den işittim; o da İbn Umer(R)'den ki, Peygamber (S): "Veylekum" -yâhud "Vayhakum"- ta'bîrini söyledi de sonra -Şu'be: Peygamber'in bu ta'- bîrlerden hangisini söylediğinde şekkeden şeyhi Vâkıd ibn Muham-med'dir, demiştir-:
— "Benden sonra birbirlerinin boyunlarını vuran kâfirlere dönmeyiniz!" buyurdu. en-Nadr ibn Şumeyl de Şu'be'den: "Vayhakum"sözünü söylemiştir. Umer ibnu Muhammed, babası Muhammed ibn Zeyd'den "Veylekum" yâhud "Vayhakum" şeklinde söylemiştir

6167 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ الْبَادِيَةِ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَتَى السَّاعَةُ قَائِمَةٌ قَالَ وَيْلَكَ وَمَا أَعْدَدْتَ لَهَا قَالَ مَا أَعْدَدْتُ لَهَا إِلَّا أَنِّي أُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ قَالَ إِنَّكَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ فَقُلْنَا وَنَحْنُ كَذَلِكَ قَالَ نَعَمْ فَفَرِحْنَا يَوْمَئِذٍ فَرَحًا شَدِيدًا فَمَرَّ غُلَامٌ لِلْمُغِيرَةِ وَكَانَ مِنْ أَقْرَانِي فَقَالَ إِنْ أُخِّرَ هَذَا فَلَنْ يُدْرِكَهُ الْهَرَمُ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ وَاخْتَصَرَهُ شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ سَمِعْتُ أَنَسًا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Bize Hemmâm ibn Yahya, Katâde'den; o da Enes(R)'ten şöyle tahdîs etti: Çöl ahâlîsinden bir adam Peygamber'e geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Kıyamet saati ne zaman ayağa kalkacak (yânî kıyamet ne zaman kopacak)? diye sordu. Rasûlullah (S):
— "Veyleke(= Veyl sana)/ Sen kıyamet için ne hazırladın?" di-Bedevî'ye sordu.
— Ben onun için (fazla bir amel) hazırlamadım. Ancak ben Allah'ı ve Rasûlü'nü seviyorum, dedi. Rasûlullah:
— "Şübhesiz sen sevdiğinle berabersin" buyurdu. (Enes dedi ki:) Biz:
— (Yâ Rasûlallah!) Bizler de böyle miyiz (âhirette sevdiklerimizle beraber miyiz)? Diye sorduk. Rasûlullah:
— "Evet berabersiniz" diye tasdîk edince, biz o gün bu cevâb-dan pek şiddetli bir ferah ile ferahlanıp sevindik. Bir gün Mugîre ibn Şu'be'ye âid olup benim yaşımda butunah bir oğlan çocuğu uğradı da Peygamber:
— "Eğer bu çocuğun eceli geri bırakılırsa, ihtiyarlık devri bu çocuğa erişmeden (burada hazır bulunanlar için olan) saat kopar" buyurdu. Bu hadîsi Şu'be, Katâde'den özetle söyledi. Katâde: Ben Enes'-ten işittim; o da Peygamber'den, demiştir

---

بَاب عَلَامَةِ حُبِّ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لِقَوْلِهِ { إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمْ اللَّهُ }

6168 - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ

"De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız, bana uyun ki, Allah da sizi sevsin ve suçlarınızı örtsün. Çünkü Allah çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir" (Âiu îmrân: 3i) Kavlinden Dolayı Azîz Ve Celîl Olan Allah Sevgisinin -Veya Allah İçin Sevmenin- Alâmeti Babı

-...Bize Muhammed ibn Ca'fer, Şu'be'den; o da Süleyman (ibn Mıhrân el-A'meş)'den; o da Ebû Vâil'den; o da Abdullah ibn Mes'ûd(R)'dan tahdîs etti ki, Peygamber (S):"KİŞİ sevdiği ile beraberdir" buyurmuştur.

6169 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ تَقُولُ فِي رَجُلٍ أَحَبَّ قَوْمًا وَلَمْ يَلْحَقْ بِهِمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ تَابَعَهُ جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ وَسُلَيْمَانُ بْنُ قَرْمٍ وَأَبُو عَوَانَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Bize Cerir, el-A'meş'ten tahdîs etti ki, Ebû Vâil şöyle demiştir: Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle dedi: Rasûlullah'ın huzuruna bir adam geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Henüz kendilerine katılmamış olduğu bir kavmi, bir zümreyi seven bir

kimse hakkında nasıl bit hüküm söylersiniz? diye sordu.Rasûlullah (S):
— "Kişi sevdiği ile beraberdir" buyurdu.Bu hadîsi el-A'meş'ten; o da Ebû Vâil'den; o da Abdullah'tan; o da Peygamber'den senediyle rivayet etmekte Cerîr ibn Abdilhamîd'e, Cerîr ibn Hazım,Süleyman ibn Karm, Ebû Avâne üçlüsü de mutâba-at etmişlerdir.

6170 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ قِيلَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّجُلُ يُحِبُّ الْقَوْمَ وَلَمَّا يَلْحَقْ بِهِمْ قَالَ الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ تَابَعَهُ أَبُو مُعَاوِيَةَ وَمُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ

-...Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R) şöyle demiştir: Peygamberce:
— Bir kimse henüz kendilerine kavuşmadığı bir topluluğu seviyor! denildi.Peygamber:
— "Kişi sevdiği kimse ile beraberdir" buyurdu.Bu hadîsin râvîsi Sufyân es-Sevrî'ye el-A'meş'ten rivayet etmekte Ebû Muâviye Muhammed ibn Hazım ile Muhammed ibn Ubeyd mu-tâbaat etmişlerdir.

6171 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَتَى السَّاعَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ مَا أَعْدَدْتَ لَهَا قَالَ مَا أَعْدَدْتُ لَهَا مِنْ كَثِيرِ صَلَاةٍ وَلَا صَوْمٍ وَلَا صَدَقَةٍ وَلَكِنِّي أُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ قَالَ أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ

- .. Bize Abdan tahdîs etti. Bize babam Usmân ibnu Cebele, Şu'be'den; o da Amr ibnu Murre'den; o da Salim ibn Ebi'I-Ca'd'-den; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten şöyle haber verdi: Bir adam Peygamber(S)'e:
— Yâ Rasûlallah! Kıyamet ne zaman (olacak)? diye sordu. Oda:
— "Sen onun için ne hazırladın?" buyurdu. O zât:
— Ben kıyamet için çok namaz, çok oruç ve çok sadaka hazırlamadım. Lâkin ben Allah'I ve Rasûlü'nü seviyorum, dedi.Rasûlullah:— "Sen sevdiklerinle beraber olacaksın" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ الرَّجُلِ لِلرَّجُلِ اخْسَأْ

6172 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا سَلْمُ بْنُ زَرِيرٍ سَمِعْتُ أَبَا رَجَاءٍ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِابْنِ صَائِدٍ قَدْ خَبَأْتُ لَكَ خَبِيئًا فَمَا هُوَ قَالَ الدُّخُّ قَالَ اخْسَأْ

Bir Adamın Diğer Birine "Ihse' (= Yıkıl Git)" Sözü Babı
-.. Bize Ebu'l-Velîd tahdîs etti. Bize Selm ibnu Zerîr tahdîs etti: Ben Ebû Recâ'dan işittim. Ben İbn Abbâs(R)'tan, şöyle dedi: Rasûlullah (S) İbnu Sâid adındaki kâhin çocuğa:
— "Ben senin için gönlümde birşey gizledim, o nedir?" dedi. O:
— "Duh"dur, diye cevâb verdi.Rasûlullah:
— "ihse(= Sus, yıkıl git)!" buyurdu

6173 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ أَخْبَرَهُ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ انْطَلَقَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَهْطٍ مِنْ أَصْحَابِهِ قِبَلَ ابْنِ صَيَّادٍ حَتَّى وَجَدَهُ يَلْعَبُ مَعَ الْغِلْمَانِ فِي أُطُمِ بَنِي مَغَالَةَ وَقَدْ قَارَبَ ابْنُ صَيَّادٍ يَوْمَئِذٍ الْحُلُمَ فَلَمْ يَشْعُرْ حَتَّى ضَرَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ظَهْرَهُ بِيَدِهِ ثُمَّ قَالَ أَتَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ فَنَظَرَ إِلَيْهِ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ الْأُمِّيِّينَ ثُمَّ قَالَ ابْنُ صَيَّادٍ أَتَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ فَرَضَّهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ

آمَنْتُ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ثُمَّ قَالَ لِابْنِ صَيَّادٍ مَاذَا تَرَى قَالَ يَأْتِينِي صَادِقٌ وَكَاذِبٌ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُلِّطَ عَلَيْكَ الْأَمْرُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي خَبَأْتُ لَكَ خَبِيئًا قَالَ هُوَ الدُّخُّ قَالَ اخْسَأْ فَلَنْ تَعْدُوَ قَدْرَكَ قَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَأْذَنُ لِي فِيهِ أَضْرِبْ عُنُقَهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ يَكُنْ هُوَ لَا تُسَلَّطُ عَلَيْهِ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ هُوَ فَلَا خَيْرَ لَكَ فِي قَتْلِهِ قَالَ سَالِمٌ فَسَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ يَقُولُ انْطَلَقَ بَعْدَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ الْأَنْصَارِيُّ يَؤُمَّانِ النَّخْلَ الَّتِي فِيهَا ابْنُ صَيَّادٍ حَتَّى إِذَا دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَفِقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَّقِي بِجُذُوعِ النَّخْلِ وَهُوَ يَخْتِلُ أَنْ يَسْمَعَ مِنْ ابْنِ صَيَّادٍ شَيْئًا قَبْلَ أَنْ يَرَاهُ وَابْنُ صَيَّادٍ مُضْطَجِعٌ عَلَى فِرَاشِهِ فِي قَطِيفَةٍ لَهُ فِيهَا رَمْرَمَةٌ أَوْ زَمْزَمَةٌ فَرَأَتْ أُمُّ ابْنِ صَيَّادٍ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَتَّقِي بِجُذُوعِ النَّخْلِ فَقَالَتْ لِابْنِ صَيَّادٍ أَيْ صَافِ وَهُوَ اسْمُهُ هَذَا مُحَمَّدٌ فَتَنَاهَى ابْنُ صَيَّادٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ تَرَكَتْهُ بَيَّنَ قَالَ سَالِمٌ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي النَّاسِ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ ذَكَرَ الدَّجَّالَ فَقَالَ إِنِّي أُنْذِرُكُمُوهُ وَمَا مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا وَقَدْ أَنْذَرَهُ قَوْمَهُ لَقَدْ أَنْذَرَهُ نُوحٌ قَوْمَهُ وَلَكِنِّي سَأَقُولُ لَكُمْ فِيهِ قَوْلًا لَمْ يَقُلْهُ نَبِيٌّ لِقَوْمِهِ تَعْلَمُونَ أَنَّهُ أَعْوَرُ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِأَعْوَرَ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ خَسَأْتُ الْكَلْبَ بَعَّدْتُهُ { خَاسِئِينَ } مُبْعَدِينَ

-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Salim ibn Abdillah haber verdi; ona da babası Abdullah ibn Umer (R) şöyle haber vermiştir: Umer ibnu'l-Hattâb, RasûluIIah'ın beraberinde sahâbîlerinden bir topluluk içinde İbn Sayyâd denilen bir kâhinin bulunduğu tarafa doğru gittiler. Nihayet onu (Ensâr'dan) Mağale oğullan'mn kalesi içinde çocuklarla oynarken buldular. İbn Sayyâd, o günlerde henüz erlik çağına ermeye yaklaşmıştı. Bu genç kâhin, Rasûlullah'i bilemedi, nihayet Rasûlullah onun sırtına eliyle hafifçe vurduktan sonra:
— "Benim Allah'ın Rasûlü olduğuma şehâdet eder misin?" deyince, hemen Rasûlullah'a baktı ve:
— Senin Ümmîlerin Rasûlü olduğuna şehâdet ederim, dedi. Bundan sonra İbn Sayyâd:
— Sen benim Allah'ın Rasûlü olduğuma şehâdet eder misin? dedi. Peygamber onun suâline cevâb vermeyip, onu eliyle itti ve sonra:
— "Ben Allah 'a ve Allah 'in hakk rasûllerine îmân ettim " dedi. Bundan sonra İbn Sayyâd'a:
— "Düşte, törede ne görüyorsun?" diye sordu. O da:
— Bana doğru haber de gelir, yalan haber de gelir, dedi. Rasûlullah:
— "Senin üzerine iş karıştırılmıştır" buyurdu. Rasûlullah ona:
— "Ben senin için gönlümde birşey sakladım?" dedi, (O: Nedir? dedi. Zihninde Duhân Sûresi'ni hatırlamıştı). İbn Sayyâd:
— Gönlündeki "Duh"tur, diye cevâb verdi. Rasûlullah:
— "Sus, yıkıl git! Haddini tecâvüz etme!" buyurdu. Umer:
— Yâ Rasûlallah! Bana onun hakkında izin verir misin ki, onun boynunu vurayım! dedi.Rasûlullah;
— "Eğer bu Deccâl ise sen onun üzerine musallat kılınmazsın (yânî onu vurmağa me'mûr değilsin) "Eğer Deccâl değil ise, onu öldürmekte senin için hiçbir hayır yoktur!" buyurdu.Salim şöyle dedi: Ben yine Abdullah ibn Umer'den işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah bundan sonra bir kerre de Ubeyy ibn Ka'b el-Ensârî ile beraber İbn Sayyâd'ın bulunduğu hurmalığı kasdederek gittiler. Nihayet Rasûlullah hurmalığa girince hurma gövdeleriyle saklanıp gizlenmeye başladı. Böylece İbn Sayyâd kendisini görmeksizin ondan birşeyler işitmek istiyordu. îbn Sayyâd ise hurmalıkta kendisine âid bir kadîfe içinde, döşeği üzerinde yatmakta idi. Kadife hırka içinde genizden gelen hafif bir ses, bir hırıltı vardı.Tam bu sırada îbn Sayyâd'ın annesi, hurma gövdeleriyle korunmakta olan Peygamber'I gördü de İbn Sayyâd'a:
— Ey Safi! İşte Muhammed geldi! diye seslendi.Safi, İbn Sayyâd'ın adıdır. İbn Sayyâd, bulunduğu yatma hâline son verip sustu. Rasûlullah yanındakilere:
— "Şu kadın oğlunu o hâlde bıraksaydı îbn Sayyâd saçma sözleri ve tabiî olmayan halleriyle size ne mâl olduğunu beyân ederdi" buyurdu.Salim şöyle dedi: Abdullah ibn Umer şöyle dedi: Bir kerresinde Rasûlullah (S) insanlar içinde ayağa kalktı, (Allah'a hamdedip) lâyık olduğu sıfatlarla Allah'ı övdü.Bundan sonar Deccâl'i zikredip şöyle buyurdu:
— "Ben sizleri kesin surette onun şerrlerinden sakındırırım. Peygamberlerden herbir peygamber, muhakkak kavmine Deccâl'den haber verip korkutmuştur. Nûh Peygamber de muhakkak kavmine ondan haber verip sakındırmıştır. Lâkin ben size bunun hakkında hiçbir peygamberin bilsinler diye kendi

kavmine söylemediği bir vasfını söyleyeceğim: Deccâl şaşıdır (kötü kılavuzdur), Allah ise şaşı değildir (insanları doğru yola irşâd eyler)". Ebû Abdillah el-Buhârî: "Hase'tu'l-Kelbe", "Köpeği uzaklaş-tırdim"; "Hâsiîn" (ei-Bakara: 65; d-A'râf: 165)"Uzaklaştırılanlar" ma'nâ-sinadır, dedi

---

بَاب قَوْلِ الرَّجُلِ مَرْحَبًا وَقَالَتْ عَائِشَةُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِفَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام مَرْحَبًا بِابْنَتِي وَقَالَتْ أُمُّ هَانِئٍ جِئْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَرْحَبًا بِأُمِّ هَانِئٍ

6176 – حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَبُو التَّيَّاحِ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا قَدِمَ وَفْدُ عَبْدِ الْقَيْسِ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَرْحَبًا بِالْوَفْدِ الَّذِينَ جَاءُوا غَيْرَ خَزَايَا وَلَا نَدَامَى فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا حَيٌّ مِنْ رَبِيعَةَ وَبَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مُضَرُ وَإِنَّا لَا نَصِلُ إِلَيْكَ إِلَّا فِي الشَّهْرِ الْحَرَامِ فَمُرْنَا بِأَمْرٍ فَصْلٍ نَدْخُلُ بِهِ الْجَنَّةَ وَنَدْعُو بِهِ مَنْ وَرَاءَنَا فَقَالَ أَرْبَعٌ وَأَرْبَعٌ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَصُومُوا رَمَضَانَ وَأَعْطُوا خُمُسَ مَا غَنِمْتُمْ وَلَا تَشْرَبُوا فِي الدُّبَّاءِ وَالْحَنْتَمِ وَالنَّقِيرِ وَالْمُزَفَّتِ

Kişinin Bir Başkasına "Merhaba" Demesi Babı
Aişe de: Peygamber (S), Fâtıma aleyha's-selâm'a hitaben "Merhaba kızım" buyurdu, demiştir. Keza Ümmü Hâni' de: Ben Peygamber(S)'in yanına geldim de, O bana "Merhaba Ümmü Hâni'" sözünü söyledi, demiştir.
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Abdu'1-Kays hey'eti Peygamber(S)'in huzuruna geldiği zaman onlara:
— "Horlanmay anlar ve pişman da olmayanlar olarak gelmiş bulunan hey'ete merhaba (yânî hoş geldiniz)/" buyurdu.Hey'et:
— Yâ Rasûlallah! Bizler Rabîa kabilelerinden bir kabileyiz. Sen'-inle bizim aramızda (kâfir olan) Mudarr kabileleri vardır. Bu sebeb-le bizler Sana haram aylardan başka bir zamanda ulaşamıyoruz. Onun için bize kestirme birşey emret de biz onu yapmakla cennete girelim ve kavmimizden geride kalanlarımızı da ona da'vet edelim! dediler. Rasûlullah:
— "Size emredeceğim şeyler dörttür, nehyedeceğim şeyler de dörttür: Namazı dosdoğru kılınız, zekâtı veriniz, ramazân orucunu tutunuz ve ganimet aldığınız şeylerin beşte birini devlete veriniz. Dubbâ', hantem, nakîr denilen kaplarda, bir de zift sürülmüş olan kapta şıra kurup içmeyiniz" buyurdu

---

بَاب مَا يُدْعَى النَّاسُ بِآبَائِهِمْ

6177 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْغَادِرَ يُرْفَعُ لَهُ لِوَاءٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُقَالُ هَذِهِ غَدْرَةُ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ

İnsanların Babalarının İsimleri(Ne Nisbetjle Çağırılmaları Babı
-...Bize Yahya ibn Saîd el-Kattân, Ubeydullah'tan; o da Nâfi'den; o da İbn Umer(R)Men tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Verdiği sözde durmayıp cayan gadredici kimse için kıyamet gününde bir bayrak yükselttiler de (kendi ismi ve babasının ismi söylenerek) 'Bu fulân oğlu fulânın ahd ve sözünde durmamasıdır!' denilir" buyurmuştur.

6178 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْغَادِرَ يُنْصَبُ لَهُ لِوَاءٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُقَالُ هَذِهِ غَدْرَةُ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ

- Bize Abdullah ibn Mesleme, Mâlik'ten; o da Abdullah ibn Dinar'dan; o da İbn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Verdiği sözde durmayıp cayan gadredici kişi için kıyamet gününde bir bayrak dikilir de 'Bu fulân oğlu fulânın sözünde durmamasıdır!' denilir (flân olunur)" buyurmuştur

---

بَاب لَا يَقُلْ خَبُثَتْ نَفْسِي

6179 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ خَبُثَتْ نَفْسِي وَلَكِنْ لِيَقُلْ لَقِسَتْ نَفْسِي

'İnsan 'Nefsim habis oldu' demesin'
-...Bize Sufyân ibn Uyeyne, Hişâm'dan; o da babası Urve'den; o da Âişe(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Sakın sizden biriniz 'Nefsim habis oldu' demesin. Lâkin 'Nefsim lakis oldu (yânî sıkıldı ve zebûn oldu)' desin!" buyurmuştur.

6180 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ خَبُثَتْ نَفْسِي وَلَكِنْ لِيَقُلْ لَقِسَتْ نَفْسِي تَابَعَهُ عُقَيْلٌ

-...Bize Abdullah ibn Mübarek, Yûnus'tan; o da ez-Zuhrî'den; o da Ebû Umâme ibn Sehl'den; o da babası Sehl ibn Hu-neyf el-Ensârî'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Sizden herhangi biriniz sakın 'Nefsim habîs oldu' demesin. Lâkin 'Nefsim lakis oldu' desin!" buyurmuştur.Bu hadîsi ez-Zuhrî'den rivayet etmekte Yûnus ibn Yezîd'e Ukayl mutâbaat etmiştir

---

بَاب لَا تَسُبُّوا الدَّهْرَ

6181 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُ يَسُبُّ بَنُو آدَمَ الدَّهْرَ وَأَنَا الدَّهْرُ بِيَدِي اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ

'Dehre sövmeyiniz!
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: RasûluIIah (S) şöyle dedi: "Yüce Allah: Âdem oğlu dehre söver. Hâlbuki ben dehr'im (yânı dehrin yaratanı ve sahibiyim). Gece, gündüz benim elimdedir! buyurdu".

6182 – حَدَّثَنَا عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تُسَمُّوا الْعِنَبَ الْكَرْمَ وَلَا تَقُولُوا خَيْبَةَ الدَّهْرِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الدَّهْرُ

-....Bize Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den; o da Ebû Seleme'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Üzüme kerm adı vermeyiniz. 'Ey hasar ve ziyana uğrayası dehrV sözünü de söylemeyiniz. Çünkü Allah dehr(\n yaratanı ve sâhibi)tf/r" buyurmuştur

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا الْكَرْمُ قَلْبُ الْمُؤْمِنِ وَقَدْ قَالَ إِنَّمَا الْمُفْلِسُ الَّذِي يُفْلِسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَقَوْلِهِ إِنَّمَا الصُّرَعَةُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ كَقَوْلِهِ لَا مُلْكَ إِلَّا لِلَّهِ فَوَصَفَهُ بِانْتِهَاءِ الْمُلْكِ ثُمَّ ذَكَرَ الْمُلُوكَ أَيْضًا فَقَالَ { إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا }

6183 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيَقُولُونَ الْكَرْمُ إِنَّمَا الْكَرْمُ قَلْبُ الْمُؤْمِنِ

Peygamber(S)'İn: "Kerm ancak müfminin kalbidir3' Sözü Babı
Peygamber (S) şunları da söylemiştir:"Hakîkî müflis, ancak kıyamet gününde iflâs edendir";"Çok yenici olan gerçek pehlivan ancak öfke sırasında kendi nefsine mâlik olan kimsedir";"Lâ mülke illâ ûîlâhi (= Hakîkî meliklik ancak Allah'a âiddir -diğer bir zabta göre:Allah'tan başka melik yoktur)"; Peygamber bu sözünde Allah'ı, melikliğin sonu olmakla vasifladı. Sonra da melikleri zikredip, bunun dünyâ melikleri ma'nâsına da geldiğini delîllemek için şu âyeti söyledi:"(Belkîs:) Şübhesiz ki hükümdarlar bir memlekete girdikleri zaman orasını perişan ederler. Halkından şerefli olanları hor ve hakir kılarlar. Bunlar da böyle yapacaklardır..dedi" (en-Nemi: 34)
-...Ebû Hureyre (R) dedi ki: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "(İnsanlar üzüm ağacına) kerm diyorlar. Kerm, ancak mü'mi-nin kalbidir"

بَاب قَوْلِ الرَّجُلِ فَدَاكَ أَبِي وَأُمِّي فِيهِ الزُّبَيْرُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

6184 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَّادٍ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُفَدِّي أَحَدًا غَيْرَ سَعْدٍ سَمِعْتُهُ يَقُولُ ارْمِ فَدَاكَ أَبِي وَأُمِّي أَظُنُّهُ يَوْمَ أُحُدٍ

İnsanın Başkasına "Babam, Anam Sana Feda Olsun!" Demesi Babı
Bu söz hakkında ez-Zubeyr ibnu'l-Avvâm'ın Peygamber'den rivayet ettiği senedli bir hadîs vardır.
-...Alî ibn Ebî Tâlib (R): Ben RasûluîIah(S)'m Sa'd ibn Ebî Vakkaas'tan başka hiçbir kişiye babasını, anasını feda ederken işitmedim. Ben O'ndan, zannederim Uhud günü şunu işittim: "(Ey. Sa'd!) Babam, anam sana feda olsun, ctf/"buyuruyordu, demiştir

---

بَاب قَوْلِ الرَّجُلِ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ وَقَالَ أَبُو بَكْرٍ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَيْنَاكَ بِآبَائِنَا وَأُمَّهَاتِنَا

6185 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّهُ أَقْبَلَ هُوَ وَأَبُو طَلْحَةَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَفِيَّةُ مُرْدِفُهَا عَلَى رَاحِلَتِهِ فَلَمَّا كَانُوا بِبَعْضِ الطَّرِيقِ عَثَرَتْ النَّاقَةُ فَصُرِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْمَرْأَةُ وَأَنَّ أَبَا طَلْحَةَ قَالَ أَحْسِبُ اقْتَحَمَ عَنْ بَعِيرِهِ فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ هَلْ أَصَابَكَ مِنْ شَيْءٍ قَالَ لَا وَلَكِنْ عَلَيْكَ بِالْمَرْأَةِ فَأَلْقَى أَبُو طَلْحَةَ ثَوْبَهُ عَلَى وَجْهِهِ فَقَصَدَ قَصْدَهَا فَأَلْقَى ثَوْبَهُ عَلَيْهَا فَقَامَتْ الْمَرْأَةُ فَشَدَّ لَهُمَا عَلَى رَاحِلَتِهِمَا فَرَكِبَا فَسَارُوا حَتَّى إِذَا كَانُوا بِظَهْرِ الْمَدِينَةِ أَوْ قَالَ أَشْرَفُوا عَلَى الْمَدِينَةِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آيِبُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ فَلَمْ يَزَلْ يَقُولُهَا حَتَّى دَخَلَ الْمَدِينَةَ

İnsanın (Sevdiği Kimse İçin): "Allah Beni Senin Yolunda Feda Etsin" Demesi Babı
Ebû Bekr de Peygamber (S) için: Babalarımızı ve analarımızı Sana feda edelim! demiştir.
-...Bize Yahya ibn Ebî İshâk, Enes ibn Mâlik(R)'ten tahdîs etti ki, Enes ve babalığı Ebû Talha Peygamber'in beraberinde Usfâr harbinden dönüyorlardı. Peygamber'in beraberinde Safiyye de vardı. Peygamber (S) Safiyye'yi bineğin arka tarafına bindirmişti. Yolun bir kısmında oldukları zaman bindiği

dişi deve sürçtü de Peygamber ile kadını Safiyye; ikisi birden düştüler.Enes dedi ki: Zannederim Ebû Talha kendini devesinin üzerinden derhâl düşünmeksizin yere attı da Rasûlullah'ın yanına geldi ve:
— Ey Allah'ın Peygamberi! Allah benim hayâtımı Sana bedel kılsın! Sana birşey isabet etti mi? dedi. Peygamber:
— "Hayır, lâkin sen kadına dikkat et (ona yardım et)/" buyurdu. Bunun üzerine Ebû Talha kendi elbisesini (Safiyye'ye bakmamak için) kendi yüzü üzerine koydu ve onun bulunduğu tarafa doğru yürüdü. Safiyye'nin yanma varınca elbisesini onun üzerine attı. Kadın ayağa kalktı. Akabinde Ebû Talha onlar için devenin eşyasını düzeltip sıkıca bağladı. Rasûlullah ile Safiyye deveye bindiler ve kaa-file yürüdü.Nihayet Medîne sırtına vardıkları zaman -yâhud: Medîne'yi yukarıdan gördükleri zaman- Peygamber (S):
— "Âyıbûne, tâibûne, âbidûne ü-Rabbinâ hâmidûne { = Biz dönücüleriz, tevbe edicileriz. Rabb'imize ibâdet edicileriz, hamdedici-leriz)/" sözlerini söyledi ve Medine'ye girinceye kadar bunu söylemeyi devam ettirdi

---

بَاب أَحَبِّ الْأَسْمَاءِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

6186 - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ وُلِدَ لِرَجُلٍ مِنَّا غُلَامٌ فَسَمَّاهُ الْقَاسِمَ فَقُلْنَا لَا نَكْنِيكَ أَبَا الْقَاسِمِ وَلَا كَرَامَةَ فَأَخْبَرَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ سَمِّ ابْنَكَ عَبْدَ الرَّحْمَنِ

Azız Ve Celîl Olan Allah'a İsimlerin En Sevgili Olanı Babı
-... Câbir (R) şöyle demiştir: Bizim Ensâr'dan bir adamın bir oğlu doğdu da o kimse doğan çocuğa Kaasım adını verdi. Biz de ona:
— Biz seni Ebû'l-Kaasım künyesiyle künyelemeyiz ve sana ikram da etmeyiz! dedik.O zât bizim sözümüzü Peygamber(S)'e haber verdi. Bunun üzerine Peygamber ona:
— "Sen oğluna Abdurrahmân ismini ver!" buyurdu

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْتَنُوا بِكُنْيَتِي قَالَهُ أَنَسٌ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

6187 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ عَنْ سَالِمٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ وُلِدَ لِرَجُلٍ مِنَّا غُلَامٌ فَسَمَّاهُ الْقَاسِمَ فَقَالُوا لَا نَكْنِيهِ حَتَّى نَسْأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْتَنُوا بِكُنْيَتِي

Peygamber(S)'İn: "Benim ismimi çocuklarınıza isim veriniz, fakat künyem ile künyelenmeyiniz" Kavli Babı Bunu Enes, Peygamber'den olmak üzere söylemiştir.
-...Bize Husayn, Sâlim'den tahdîs etti ki, Câbir (R) şöyle demiştir: Bizim Ensâr'dan bir adamın oğlan çocuğu doğdu da kendisi çocuğa Kaasım adını verdi. Ensâr:
— Bizler bunu Peygamber(S)'e soruncaya kadar sana bu künyeyi vermeyiz! dediler.Sorduklarında Peygamber onlara:
— "Benim ismimle çocuklarınızı isimleyiniz, fakat künyem ile künyelenmeyiniz!" buyurdu.

6188 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْتَنُوا بِكُنْيَتِي

-...Bize Sufyân ibn Uyeyne, Eyyûb'dan; o da İbn Sîrîn'den tahdîs etti ki, İbn Şîrîn şöyle demiştir: Ben

Ebû Hureyre(R)'den işittim; Ebû'l-Kaasım (S): "Benim ismimi çocuklarınıza isim veriniz, fakat künyemle künyelenmeyiniz" buyurdu, dedi.

6189 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ الْمُنْكَدِرِ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وُلِدَ لِرَجُلٍ مِنَّا غُلَامٌ فَسَمَّاهُ الْقَاسِمَ فَقَالُوا لَا نَكْنِيكَ بِأَبِي الْقَاسِمِ وَلَا نُنْعِمُكَ عَيْنًا فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ أَسْمِ ابْنَكَ عَبْدَ الرَّحْمَنِ

-...Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Ben İbnu'l-Munkedir'den işittim, şöyle dedi: Ben Câbir ibn Abdillah(R)'tan şunu işittim: Bizden bir adamın oğlu doğdu da ona el-Kaasım ismi verdi. Ensâr da ona:
— Bizler seni Ebû'l-Kaasım ile künyelemeyiz ve sana bu doğum sebebiyle "Göz aydın" diye ikram da etmeyiz, dediler. O zât Peygamber(S)'e gelip onların bu sözlerini kendisine zikretti. Bunun üzerine Peygamber ona:— "Oğluna Abdurrahmân ismi ver!" buyurdu.

بَاب اسْمِ الْحَزْنِ

6190 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ أَبَاهُ جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا اسْمُكَ قَالَ حَزْنٌ قَالَ أَنْتَ سَهْلٌ قَالَ لَا أُغَيِّرُ اسْمًا سَمَّانِيهِ أَبِي قَالَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ فَمَا زَالَتْ الْحُزُونَةُ فِينَا بَعْدُ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَمَحْمُودٌ هُوَ ابْنُ غَيْلَانَ قَالَا حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ بِهَذَا

Hazn İsmi(Ni Zikr) Babı
-...Bize Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den; o da İbnu'l- Müseyyeb'den haber Verdi ki, babası Hazn ibn Ebî Vehb el-Kuraşî, Peygamber(S)'e geldiğinde Peygamber ona:
— "İsmin nedir?" diye sormuş. O da:
— Hazn'dır, diye cevâb vermiş. Peygamber:
— "Sen Sehl'sin!" buyurmuş. O ise:
— Ben babamın bana verdiği ismi değiştirmem, demiştir. Îbnu'l-Müseyyeb: Ondan sonra bizim aile içinde katılık, sertlik devam etti durdu, demiştir . Bana Alî ibnu Abdillah ve Mahmûd tahdîs edip şöyle dediler: Bize Abdurrazzâk tahdîs etti. Bize Ma'mer, ez-Zuhrî'den; o da Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den; o da.babası el- Müseyyeb'den; o da dedesinden bu geçen hadîsi haber verdi.

بَاب تَحْوِيلِ الِاسْمِ إِلَى اسْمٍ أَحْسَنَ مِنْهُ

6191 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلٍ قَالَ أُتِيَ بِالْمُنْذِرِ بْنِ أَبِي أُسَيْدٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ وُلِدَ فَوَضَعَهُ عَلَى فَخِذِهِ وَأَبُو أُسَيْدٍ جَالِسٌ فَلَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشَيْءٍ بَيْنَ يَدَيْهِ فَأَمَرَ أَبُو أُسَيْدٍ بِابْنِهِ فَاحْتُمِلَ مِنْ فَخِذِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَفَاقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَيْنَ الصَّبِيُّ فَقَالَ أَبُو أُسَيْدٍ قَلَبْنَاهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ مَا اسْمُهُ قَالَ فُلَانٌ قَالَ وَلَكِنْ أَسْمِهِ الْمُنْذِرَ فَسَمَّاهُ يَوْمَئِذٍ الْمُنْذِرَ

İsmi Daha Güzel Bir İsimle Değiştirmek Babı

-....Sehl ibn Sa'd (R) şöyle dedi: Ebû Useyd'in oğlu doğduğu zaman Peygamber(S)'in yanına getirildi. Peygamber de çocuğu kendi uyluğu üzerine koydu. Babası Ebû Useyd de orada oturmakta idi. Bu sırada Peygamber, önünde bulunan bir şeyle meşgul olup daldı. Ebû Useyd O'nun meşguliyetini görünce oğlunun alınmasını emretti. Böylece çocuk, Peygamber'in dizi üzerinden alınıp geriye taşındı. Peygamber daldığı işten ayrılıp kendine gelince:
— "Çocuk nerede?" diye sordu. Ebû Useyd:
— Biz onu geriye çevirip iade ettik yâ Rasûlallah! dedi. Rasûlullah:
— "Onun ismi ne idi?" diye sordu. Babası:
— Fulân'dır, diye cevâb verdi. Rasûlullah:
— "Lâkin sen ona el-Munzir ismini ver!" buyurdu. Babası da o gün çocuğa el-Munzir ismini verdi

---

6192 - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي مَيْمُونَةَ عَنْ أَبِي رَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ زَيْنَبَ كَانَ اسْمُهَا بَرَّةَ فَقِيلَ تُزَكِّي نَفْسَهَا فَسَمَّاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَيْنَبَ

-....Bize Muhammed ibn Ca'fer, Şu'be'den; oda Atâibn Ebî Meymûne'den; o da Ebû Râfi'den; o da Ebû Hureyre(R)'den şöyle haber verdi: Zeyneb'in adı Berre idi. Bu kız adiyle kendi nefsini tezkiye ediyor denildi. Bunun üzerine Rasûlullah ona Zeyneb adını verdi

---

6193 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ جُبَيْرِ بْنِ شَيْبَةَ قَالَ جَلَسْتُ إِلَى سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ فَحَدَّثَنِي أَنَّ جَدَّهُ حَزْنًا قَدِمَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا اسْمُكَ قَالَ اسْمِي حَزْنٌ قَالَ بَلْ أَنْتَ سَهْلٌ قَالَ مَا أَنَا بِمُغَيِّرٍ اسْمًا سَمَّانِيهِ أَبِي قَالَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ فَمَا زَالَتْ فِينَا الْحُزُونَةُ بَعْدُ

-...İbn Cureyc haber verip şöyle demiştir: Bana Abdulhamîd ibnu Cubeyr ibn Şeybe haber verip şöyle dedi: Ben Saîd ibnu'l-Müseyyeb'in yanma oturdum. O bana şunu tahdîs etti: Dedesi Hazn, Peygamber(S)'in huzuruna vardığında Peygamber ona:
— "Adın nedir?" diye sormuş. O da:
— İsmim Hazn'dır! diye cevâb vermiş. Peygamber:
— "Hayır, sen Hazn değil, Sehl'sin (bu isimle anıl)/" buyurmuş. O ise:
— Ben, babamın bana verdiği ismi başka bir isimle değiştirmem! demiştir (yânî babamın verdiği ismi nasıl değiştireyim? diye özür ileri sürüp eski ismini muhafaza etmiştir). İbnu'l-Müseyyeb: Artık ondan sonra bizim ailemiz içinde sertlik, katılık (yâhud hüzün ve keder) devam edip durdu, demiştir

---

بَاب مَنْ سَمَّى بِأَسْمَاءِ الْأَنْبِيَاءِ وَقَالَ أَنَسٌ قَبَّلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِبْرَاهِيمَ يَعْنِي ابْنَهُ

6194 - حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قُلْتُ لِابْنِ أَبِي أَوْفَى رَأَيْتَ إِبْرَاهِيمَ ابْنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَاتَ صَغِيرًا وَلَوْ قُضِيَ أَنْ يَكُونَ بَعْدَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَبِيٌّ عَاشَ ابْنُهُ وَلَكِنْ لَا نَبِيَّ بَعْدَهُ

Peygamberlerin İsimleriyle İsimlendiren Kimse Babı
Enes de: Peygamber (S), İbrahim'i, yânî oğlunu öptü, demiştir .
-....Bize İsmâîl ibn Ebî Hâlid tahdîs edip şöyle dedi: Ben Abdullah ibn Ebî Evfâ'ya:
— Sen Peygamber(S)'in oğlu İbrahim'i gördün mü? dedim. O:
— (Evet gördüm.) O küçük bir çocukken öldü. Eğer Muham-med'den sonra bir peygamber olması hükmolunsaydı, oğlu İbrâhîm yaşardı. Lâkin Muhammed'den sonar hiçbir peygamber yoktur, dedi

(Çünkü O, peygamberlerin sonuncusudur).

6195 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ قَالَ لَمَّا مَاتَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَام قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لَهُ مُرْضِعًا فِي الْجَنَّةِ

-...Bize Şu'be haber verdi ki, Adiyy ibn Sabit şöyle demiştir: Ben el-Berâ (ibn Âzib-R)'dan işittim, şöyle dedi: (Peygamber'in oğlu) İbrâhîm aleyhi's-selam öldüğü zaman Rasûîullah (S):
- "îbrâhîm için cennette bir süt emzirici vardır" buyurdu .

6196 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُصَيْنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْتَنُوا بِكُنْيَتِي فَإِنَّمَا أَنَا قَاسِمٌ أَقْسِمُ بَيْنَكُمْ وَرَوَاهُ أَنَسٌ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Câbir ibn Abdillah el-Ensârî (R) şöyle dedi: Rasûîullah (S):
— "Benim ismimle isimleyiniz. Fakat künyemle künyelenmeyiniz. Kaasım ancak benim;aranızda taksim ediyorum!" buyurdu.Bunu Enes de Peygamber'den rivayet etmiştir.

6197 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا أَبُو حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْتَنُوا بِكُنْيَتِي وَمَنْ رَآنِي فِي الْمَنَامِ فَقَدْ رَآنِي فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَتَمَثَّلُ فِي صُورَتِي وَمَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنْ النَّارِ

-...Bize Ebû Husayn, Ebû Salih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki,Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Benim ismimi çocuklarınıza isim veriniz, fakat künyem ile künyelenmeyiniz. Her kim beni ru'yâda görürse hakikatte beni görmüş olur. Çünkü şeytân benim suretime giremez. Bir de her kim benim ağzımdan bilerek yalan uydurursa, cehennemdeki yerine hazırlansın' .

6198 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ وُلِدَ لِي غُلَامٌ فَأَتَيْتُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَمَّاهُ إِبْرَاهِيمَ فَحَنَّكَهُ بِتَمْرَةٍ وَدَعَا لَهُ بِالْبَرَكَةِ وَدَفَعَهُ إِلَيَّ وَكَانَ أَكْبَرَ وَلَدِ أَبِي مُوسَى

-....Ebû Mûsâ (R) şöyle dedi: Benim bir oğlum doğdu, ben hemen onu alıp Peygamber(S)'e götürdüm. Peygamber oğluma "İbrâhîm" adını verdi, bir hurmayı çiğnem yapıp çocuğun damağını ovaladı, ona bereketle duâ etti ve bana verdi. İşte bu İbrâhîm,Ebû Musa'nın en büyük oğlu idi.

6199 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ عِلَاقَةَ سَمِعْتُ الْمُغِيرَةَ بْنَ شُعْبَةَ قَالَ انْكَسَفَتْ الشَّمْسُ يَوْمَ مَاتَ إِبْرَاهِيمُ رَوَاهُ أَبُو بَكْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...el-Mugîre ibn Şu'be (R): İbrahim'in öldüğü gün güneş tutuldu, demiştir. Bu güneş tutulma hadîsini Ebû Bekre de Pey-gamber'den olmak üzere rivayet etmiştir.

باب تَسْمِيَةِ الْوَلِيدِ

6200 – أَخْبَرَنَا أَبُو نُعَيْمٍ الْفَضْلُ بْنُ دُكَيْنٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ لَمَّا رَفَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأْسَهُ مِنْ الرَّكْعَةِ قَالَ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ وَسَلَمَةَ بْنَ هِشَامٍ وَعَيَّاشَ بْنَ أَبِي رَبِيعَةَ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ بِمَكَّةَ اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطْأَتَكَ عَلَى مُضَرَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا عَلَيْهِمْ سِنِينَ كَسِنِي يُوسُفَ

"Velîd" İsmini Vermek (Caizdir) Babı
-...Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Peygamber (S) başını rukû'dan kaldırdığı zaman şöyle duâ etti: "Yâ Allah! el- Velîd ibnu 7-Velîd'i, Seleme ibn Hişâm 'ı, Ayyaş ibn EbîRabîa'yı ve Mekke'de müşrikler elinde zayıf görülen diğer mü'minleri kurtar! Allah'ım! Mudar (kâfirleri) üzerindeki baskım daha da şiddetlendir! Allah'ım, içinde bulundukları bu yıllarını onlara Yûsuf Peygamber'in yılları gibi yap!"

باب مَنْ دَعَا صَاحِبَهُ فَنَقَصَ مِنْ اسْمِهِ حَرْفًا وَقَالَ أَبُو حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَبَا هِرٍّ

6201 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَائِشَ هَذَا جِبْرِيلُ يُقْرِئُكِ السَّلَامَ قُلْتُ وَعَلَيْهِ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ قَالَتْ وَهُوَ يَرَى مَا لَا نَرَى

(Ev Halkından Birini Yâhud) Bîr Arkadaşını, Onun İsminden Bir Harfi Eksilterek Çağıran Kimse Babı Ebû Hazım, Ebû Hureyre'den söyledi ki, o: Peygamber (S) bana: "Yâ Ebâ Hırr!" diye nida etti, demiştir.
-...Peygamberdin zevcesi Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bana:
— "Yâ Âişe! Bu yanımdaki Cibril'dir. Sana selâm okuyor!" buyurdu. Ben de:
— Selâm ve Allah'ın rahmeti onun üzerine de olsun! dedim. Âişe: Peygamber (S), bizim görmediğimiz şeyi görürdü, demiştir.

6202 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ فِي الثَّقَلِ وَأَنْجَشَةُ غُلَامُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسُوقُ بِهِنَّ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا أَنْجَشْ رُوَيْدَكَ سَوْقَكَ بِالْقَوَارِيرِ

-...Enes (R) şöyle demiştir: (Bir seferde annem) Ümmü Suleym -diğer kadınlarla beraber- yolcuların ağırlıkları içinde bulunuyordu. Peygamber(S)'in kölesi güzel sesli Enceşe'de onların bindikleri develeri hızlıca sevkediyordu. Peygamber:
— "Yâ Enceşu (Ağır ol)/ Cam şişeleri gibi olan kadınları sevketmeni daha yavaş yap!" buyurdu.

باب الْكُنْيَةِ لِلصَّبِيِّ وَقَبْلَ أَنْ يُولَدَ لِلرَّجُلِ

6203 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْسَنَ النَّاسِ خُلُقًا وَكَانَ لِي

أَخٌ يُقَالُ لَهُ أَبُو عُمَيْرٍ قَالَ أَحْسِبُهُ فَطِيمًا وَكَانَ إِذَا جَاءَ قَالَ يَا أَبَا عُمَيْرٍ مَا فَعَلَ النُّغَيْرُ نُغَرٌ كَانَ يَلْعَبُ بِهِ فَرُبَّمَا حَضَرَ الصَّلَاةَ وَهُوَ فِي بَيْتِنَا فَيَأْمُرُ بِالْبِسَاطِ الَّذِي تَحْتَهُ فَيُكْنَسُ وَيُنْضَحُ ثُمَّ يَقُومُ وَنَقُومُ خَلْفَهُ فَيُصَلِّي بِنَا

Küçük Çocuğa Ve Henüz Çocuğu Doğmayan Kimseye Künye Verme(Nin Câizliği) Babı
-...Enes (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) insanların en güzel ahlâklısı idi.Benim (annem Ümmü Suleym'den) Ebû Umeyr denilen bir kardeşim vardı -zannederim ki, sütten yeni ayrılmıştı, demiştir-. Peygamber Ümmü Suleym'e geldiği zaman, o çocuğa:
— "Yâ Ebâ Umeyr! Nuğayr kuşu ne yaptı?" diye hitâb eder, şakalaşırdı. Nuğayr (serçeye benzer bir kuştur ki) kardeşim onunla oynar dururdu. Peygamber bizim evimizde iken bazen namaz vakti gelirdi de hemen emir verir, altındaki yaygı süpürülür ve üzerine su serpilirdi. Sonra namaza durur, biz de arkasında durur, O bize namaz kıldırırdı

بَاب التَّكَنِّي بِأَبِي تُرَابٍ وَإِنْ كَانَتْ لَهُ كُنْيَةٌ أُخْرَى

6204 - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ إِنْ كَانَتْ أَحَبَّ أَسْمَاءِ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَيْهِ لَأَبُو تُرَابٍ وَإِنْ كَانَ لَيَفْرَحُ أَنْ يُدْعَى بِهَا وَمَا سَمَّاهُ أَبُو تُرَابٍ إِلَّا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَاضَبَ يَوْمًا فَاطِمَةَ فَخَرَجَ فَاضْطَجَعَ إِلَى الْجِدَارِ إِلَى الْمَسْجِدِ فَجَاءَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتْبَعُهُ فَقَالَ هُوَ ذَا مُضْطَجِعٌ فِي الْجِدَارِ فَجَاءَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَامْتَلَأَ ظَهْرُهُ تُرَابًا فَجَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْسَحُ التُّرَابَ عَنْ ظَهْرِهِ وَيَقُولُ اجْلِسْ يَا أَبَا تُرَابٍ

Kendisinin Daha Önce Başka Bir Künyesi Olsa Bile "Ebû Turâb" Künyesiyle Künyelenme(Nîn Cevazı) Babı
-.... Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: Şu muhakkak ki, Alî(R)'ye isimleri içinde kendisine en sevimli olanı elbette "Ebû Turâb" künyesi idi. Yine muhakkak ki, kendisi bununla çağrılmaktan çok ferah duyardı. Bu künye ile ona isim takan, Peygamber'den başkası değildi. (Bu şöyle olmuştu:) Bir gün Alî, Fâtıma'ya öfkelenmiş, bundan dolayı dışarıya çıkmış, mescidin duvarlarından birinin dibine uzanıp yatmıştı. Peygamber de Alî'yi ta'kîb ederek yâhud arayarak gelmişti. Birisi:
— İşte Alî duvarın dibinde yan-üstü yatmış! dedi.Peygamber (S) Alî'nin yanına geldi ki, Alî, sırtı kum ve toprakla dolmuş hâlde yatıyordu. Peygamber onun sırtından toprakları eliyle silmeye ve:- "Otur yâ Ebâ Turâb!" demeğe başladı

بَاب أَبْغَضِ الْأَسْمَاءِ إِلَى اللَّهِ

6205 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْنَى الْأَسْمَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ اللَّهِ رَجُلٌ تَسَمَّى مَلِكَ الْأَمْلَاكِ

Azîz Ve Celîl Allah'a, Kulların İsimlerinden En Sevimsiz Olanı Babı
-...Ebû Hureyre (R): Rasûlullah (S): "Kıyamet gününde Allah katında isimlerin en zelili (en alçağı) Meliku'l-Emlâk ismiyle isimlenen kimse(nin ismi)dir" buyurdu, demiştir.

6206 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رِوَايَةً قَالَ أَخْنَعُ اسْمٍ عِنْدَ اللَّهِ وَقَالَ سُفْيَانُ غَيْرَ مَرَّةٍ أَخْنَعُ الْأَسْمَاءِ عِنْدَ اللَّهِ رَجُلٌ تَسَمَّى بِمَلِكِ الْأَمْلَاكِ قَالَ سُفْيَانُ يَقُولُ غَيْرُهُ تَفْسِيرُهُ شَاهَانْ شَاهْ

-....Bize Sufyân ibn Uyeyne, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el- A'rec'den tahdîs etti ki, Ebû Hureyre bir rivayetinde "Allah katında en alçak isim" şeklinde söylemiştir.Yine Sufyân birkaç kerre "Allah katında isimlerin en zelili Mâliku'l-Emlâk ismiyle isimlenen adamdır" şeklinde söylemiştir. Sufyân: Ebu'z-Zinâd'dan başkası bu "Meliku'l-Emlâk" lafzının tefsiri (Farsça'da) "Şâhânşâh" dir, diyordu, demiştir

---

بَاب كُنْيَةِ الْمُشْرِكِ وَقَالَ مِسْوَرٌ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِلَّا أَنْ يُرِيدَ ابْنُ أَبِي طَالِبٍ

6207 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَكِبَ عَلَى حِمَارٍ عَلَيْهِ قَطِيفَةٌ فَدَكِيَّةٌ وَأُسَامَةُ وَرَاءَهُ يَعُودُ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ فِي بَنِي حَارِثِ بْنِ الْخَزْرَجِ قَبْلَ وَقْعَةِ بَدْرٍ فَسَارَا حَتَّى مَرَّا بِمَجْلِسٍ فِيهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ ابْنُ سَلُولَ وَذَلِكَ قَبْلَ أَنْ يُسْلِمَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ فَإِذَا فِي الْمَجْلِسِ أَخْلَاطٌ مِنْ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُشْرِكِينَ عَبَدَةِ الْأَوْثَانِ وَالْيَهُودِ وَفِي الْمُسْلِمِينَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ فَلَمَّا غَشِيَتْ الْمَجْلِسَ عَجَاجَةُ الدَّابَّةِ خَمَّرَ ابْنُ أُبَيٍّ أَنْفَهُ بِرِدَائِهِ وَقَالَ لَا تُغَبِّرُوا عَلَيْنَا فَسَلَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ ثُمَّ وَقَفَ فَنَزَلَ فَدَعَاهُمْ إِلَى اللَّهِ وَقَرَأَ عَلَيْهِمْ الْقُرْآنَ فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ ابْنُ سَلُولَ أَيُّهَا الْمَرْءُ لَا أَحْسَنَ مِمَّا تَقُولُ إِنْ كَانَ حَقًّا فَلَا تُؤْذِنَا بِهِ فِي مَجَالِسِنَا فَمَنْ جَاءَكَ فَاقْصُصْ عَلَيْهِ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ فَاغْشَنَا فِي مَجَالِسِنَا فَإِنَّا نُحِبُّ ذَلِكَ فَاسْتَبَّ الْمُسْلِمُونَ وَالْمُشْرِكُونَ وَالْيَهُودُ حَتَّى كَادُوا يَتَثَاوَرُونَ فَلَمْ يَزَلْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخَفِّضُهُمْ حَتَّى سَكَتُوا ثُمَّ رَكِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَابَّتَهُ فَسَارَ حَتَّى دَخَلَ عَلَى سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيْ سَعْدُ أَلَمْ تَسْمَعْ مَا قَالَ أَبُو حُبَابٍ يُرِيدُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أُبَيٍّ قَالَ كَذَا وَكَذَا فَقَالَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ أَيْ رَسُولَ اللَّهِ بِأَبِي أَنْتَ اعْفُ عَنْهُ وَاصْفَحْ فَوَالَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ لَقَدْ جَاءَ اللَّهُ بِالْحَقِّ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ وَلَقَدْ اصْطَلَحَ أَهْلُ هَذِهِ الْبَحْرَةِ عَلَى أَنْ يُتَوِّجُوهُ وَيُعَصِّبُوهُ بِالْعِصَابَةِ فَلَمَّا رَدَّ اللَّهُ ذَلِكَ بِالْحَقِّ الَّذِي أَعْطَاكَ شَرِقَ بِذَلِكَ فَذَلِكَ فَعَلَ بِهِ مَا رَأَيْتَ فَعَفَا عَنْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ يَعْفُونَ عَنْ الْمُشْرِكِينَ وَأَهْلِ الْكِتَابِ كَمَا أَمَرَهُمْ اللَّهُ وَيَصْبِرُونَ عَلَى الْأَذَى قَالَ اللَّهُ تَعَالَى { وَلَتَسْمَعُنَّ مِنْ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ } الْآيَةَ وَقَالَ { وَدَّ كَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ } فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَأَوَّلُ فِي الْعَفْوِ عَنْهُمْ مَا أَمَرَهُ اللَّهُ بِهِ حَتَّى أُذِنَ لَهُ فِيهِمْ فَلَمَّا غَزَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَدْرًا فَقَتَلَ اللَّهُ بِهَا مَنْ قَتَلَ مِنْ صَنَادِيدِ الْكُفَّارِ وَسَادَةِ قُرَيْشٍ فَقَفَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ مَنْصُورِينَ غَانِمِينَ مَعَهُمْ أُسَارَى مِنْ صَنَادِيدِ الْكُفَّارِ وَسَادَةِ قُرَيْشٍ قَالَ ابْنُ أُبَيٍّ ابْنُ سَلُولَ وَمَنْ مَعَهُ مِنْ الْمُشْرِكِينَ عَبَدَةِ الْأَوْثَانِ هَذَا أَمْرٌ قَدْ تَوَجَّهَ فَبَايِعُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْإِسْلَامِ فَأَسْلَمُوا

Müşrikin Künyesinin Hükmü) Babı

Mısver ibn Mahrame: Ben Peygamber(S)'den minber üzerinde işittim: "Ancak Ebû Tâlib'in oğlu benim kızımı boşamayı istemesi hâli müstesna..." diyordu .

-...Usâme ibn Zeyd (R) şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S) Bedir vak'asından önce bir gün, üzerine Fedek dokuması saçaklı bir kadîfe örtü konulmuş palanlı bir merkeb üzerine bindi. Arka tarafında da Usâme olduğu hâlde Haris ibnu'l-Hazrec oğullan mahallesinde(ki evinde hasta bulunan) Sa'd ibn Ubâde'ye hasta ziyaretine gidiyordu. İkisi giderlerken nihayet yolda içlerinde Abdullah ibn Ubeyy ibn SelûFun bulunduğu bir meclise uğradılar. Bu vak'a Abdullah ibn Ubeyy'in müslümân olmasından önce idi. Bu mecliste müslümânlardan, müşriklerden, puta tapanlardan, Yahûdîler'den karışık birtakım insanlar vardı. Müslümanların içinde (şâir) Abdullah ibn Re-vâha da bulunuyordu. Merkebin kaldırdığı toz, meclisi kaplayınca Abdullah ibn Ubeyy, kaftânıyle burnunu kapadı ve:

— Bizim üzerimize tozlatmaymız! dedi. Rasûlullah onlara selâm verdi. Sonra da orada durup merkebinden indi, onları Allah'a da'vet etti ve onlara karşı Kur'ân okudu. Bunun üzerine Abdullah ibn Ubeyy ibn SelûJ:

— Ey kişi! Bu söylediklerin gerçek ise bunlardan daha güzel birşey olamaz. Fakat bizim meclislerimize gelip de bizleri bununla ezâlan-dırma! Kendi menziline git, sana gelen olursa ona anlat! dedi.
Abdullah ibn Revana:
— Evet yâ Rasûlallah! Sen bizim meclislerimizde (her zaman) bizleri Kur'ân ile ört, bürü! Çünkü bizler Sen'in konuşmanı ve Kur'ân okumanı çok seviyoruz! dedi. Bunun üzerine müslümânlar, müşrikler, Yahûdîler sovüşmeye başladılar, hattâ birbirlerine doğru kalkışıp döğüşmeye yaklaştılar. Rasûlullah ise onları devamlı yatıştırıyordu, nihayet sakinleşip sustular. Bundan sonra Rasûlullah, merkebine binip yürüdü. Nihayet Sa'd ibn Ubâde'nin evine varıp yanına girdi. Rasûlullah (Ensâr'ın ve Hazrec kabilesinin ulularından olan) Sa'd'a hitaben:
— "Ey Sa'd! -Abdullah ibn Ubeyy'i kasdederek- Ebû Hubâb'-ın söylediklerini işitmedin mi? O şöyle şöyle şeyler söyledi" diye (biraz önce geçen vak'ayı anlattı. Sa'd ibn Ubâde:
— Ey Rasûlallah! Babam Sana feda olsun! Sen İbn Ubeyy'in kusurunu affet ve onu biraz da özürlü sayıp hoş gör! Sana Kitâb'ı indiren Allah'a yemîn ederim ki, Allah'ın irâdesi, Sana indirdiği hakkı getirmek suretiyle tecellî etmiştir. Hâlbuki şu Belde halkı, İbn Ubeyy'in başına tâc giydirmeğe, üzerine de meliklere mahsûs olan sarığı sarmağa (bu suretle onu kendilerine melik edinmeye) ittifak edip hazırlanmışlardı. Allah Sana vermiş olduğu hakk peygamberlikle onların bu tasavvurlarını reddedince, bu mahrumiyet sebebiyle İbnu Ubeyy mahzun ve kederli oldu. Yâ Rasûlallah! İşte bu keder sebebiyle İbnu Ubeyy görmüş olduğun çirkin hareketleri yapmıştır! (Sen onu affet!) dedi.Rasûlullah da onu affetti. Esasen Rasûlullah ile sahâbîleri Allah'ın kendilerine emrettiği gibi, müşriklerin ve kitâb ehlinin kusurlarım affedip ezalarına sabrediyorlardı.Yüce Allah şöyle buyurdu: "And olsun ki3 mallarınız ve canlarınız hususunda imtihana çekileceksiniz. Sizden evvel kendilerine kitâb verilenlerden ve Allah 'a eş tanıyanlardan da herhalde incitici birçok laflar işiteceksiniz.Eğer katlanır, sakınırsanız işte bu, (hâdiselere karşı gösterilmiş) bir azimdendir*1 (âiu imrân: i86>;"Kitâb ehlinden birçoğu, Hakk kendilerince besbelli olduktan sonra, ruhlarındaki hasedden ötürü sizi îmânınızdan sonra küfre döndürmek hevesine düştü. Allah'ın emir gelinceye kadar, şimdilik onları bırakın. Serzeniş de etmeyin. Şübhesiz ki, Allah herşeye hakkıyle kaadİrdİr" (el-Bakara: 109).İşte Rasûlullah, Allah'ın kendisine onların affı hakkında emretmiş olduğu bu emirleri yerine getirip uyguluyor, onların kusurlarını affedip ezalarına sabrediyordu. Nihayet Allah, Peygamber'ine onlar hakkında harbe izin verdi. İşte bu izin üzerine Rasûlullah, Bedir gazvesine gitti. Allah Bedir'de (İslâm ordusunun eliyle) kâfirlerin yiğitlerinden ve Kureyş'in ulularından öldürdüklerini öldürdü. Rasûlullah ve sahâbîleri zafere ulaştırılmışlar ve ganimet kazanmışlar olarak, beraberlerinde küffâr yiğitlerinden ve Kureyş ulularından birçok esîrler bulunduğu hâlde Medine'ye döndüklerinde Ubeyy ibn Selûl oğlu ve beraberinde bulunan müşrikler ve puta tapanlar:
— Artık bu Bedir vak'ası işi, müslümânlığa yönelmiş açık bir zaferdir! Allah'ın Rasülü'ne İslâm Dîni'ne girmek üzere bey'at ediniz! dediler ve müslümân oldular

---

6208 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ نَوْفَلٍ عَنْ عَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ نَفَعْتَ أَبَا طَالِبٍ بِشَيْءٍ فَإِنَّهُ كَانَ يَحُوطُكَ وَيَغْضَبُ لَكَ قَالَ نَعَمْ هُوَ فِي ضَحْضَاحٍ مِنْ نَارٍ لَوْلَا أَنَا لَكَانَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنْ النَّارِ

-...Bize Abdulmelik ibn Umeyr, Abdullah ibnu'l-Hâris ibn Nevfel'den tahdîs etti ki,Abbâs ibnu Abdi'l-Muttalib:
— Yâ Rasûlallah! Amcam Ebû Tâlib'e herhangi birşeyle fayda verdin, yarar sağladın mı? Çünkü o dâima Sen'i korur ve Sen'in için düşmanlarına karşı öfkelenirdi! dedi. Rasûlullah (S):
— "Evet, o şimdi topuklarına kadar dibi yakın ateşten bir çukur içindedir. Eğer ben olmasaydım, muhakkak o cehennem'in derin çukurunda olacaktı" buyurdu

---

بَاب الْمَعَارِيضُ مَنْدُوحَةٌ عَنْ الْكَذِبِ وَقَالَ إِسْحَاقُ سَمِعْتُ أَنَسًا مَاتَ ابْنٌ لِأَبِي طَلْحَةَ فَقَالَ كَيْفَ الْغُلَامُ قَالَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ هَدَأَ نَفَسُهُ وَأَرْجُو أَنْ يَكُونَ قَدْ اسْتَرَاحَ وَظَنَّ أَنَّهَا صَادِقَةٌ

6209 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَسِيرٍ لَهُ فَحَدَا الْحَادِي فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ارْفُقْ يَا أَنْجَشَةُ وَيْحَكَ بِالْقَوَارِيرِ

"Tevriye Ve Kinaye Yoluyla Söylenen Ta'rîzli Sözler, Yalandan Kurtulmadır"
İshâk ibn Abdillah şöyle dedi: Ben Enes'ten işittim: Üvey babam Ebû Talha'nın bir oğlu öldü. Eve geldiğinde: — Oğlan(ın hastalığı) nasıl oldu? diye sordu. Annem Ummü Suleym: — Oğlanın nefesi sâkinleşti, ben onun istirahata kavuşmuş olmasını timîd ediyorum, dedi.Ebû Talha, Ummü Suleym'in bu sözünden, onun doğru söylemekte olduğunu zannetti,dedi.
-...Bize Şu'be, Sabit el-Bunânî'den; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten tahdîs etti ki, o şöyle demiştir: Peygamber (S) bir seferinde yol alırken Habeşli bir deve sürücüsü güzel sesiyle kadınların bindikleri develeri hızlı bir şekilde yürüttü. Bunun üzerine Peygamber ona hitaben:
— "Yâ Enceşe, yumuşak ol! Yazık sana! Camları (yânî cam gibi nâzik olan kadınları)hızlı yürütme!" buyurdu.

6210 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ وَأَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ فِي سَفَرٍ وَكَانَ غُلَامٌ يَحْدُو بِهِنَّ يُقَالُ لَهُ أَنْجَشَةُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رُوَيْدَكَ يَا أَنْجَشَةُ سَوْقَكَ بِالْقَوَارِيرِ قَالَ أَبُو قِلَابَةَ يَعْنِي النِّسَاءَ

-...Bize Hammâdibn Yezîd, Sâbit'ten; o daEnes'ten ve yine Hammâd, Ebû Kılâbe'den; o da Enes(R)'ten şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) bir seferde idi. Enceşe denilen bir siyah köle de kadınların bindikleri develeri güzel sesiyle tegannî ederek hızlı hızlı yürütüyordu. Peygamber ona:
— "Yavaş ol yâ Enceşe! Camları sürüşünde ağır ol!" buyurdu. Ebû Kılâbe: Peygamber "Kavarîr{= Camlar)" sözüyle kadınları kasdediyordu, demiştir.

6211 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا حَبَّانُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ كَانَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَادٍ يُقَالُ لَهُ أَنْجَشَةُ وَكَانَ حَسَنَ الصَّوْتِ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رُوَيْدَكَ يَا أَنْجَشَةُ لَا تَكْسِرْ الْقَوَارِيرَ قَالَ قَتَادَةُ يَعْنِي ضَعَفَةَ النِّسَاءِ

-...Bize Katâde tahdîs etti. Bize Enes ibn Mâlik (R) tahdîs edip şöyle dedi:Peygamber'in Enceşe denilen bir deve sürücüsü vardı, o güzel sesli bir kimse idi. Peygamber (S) ona:
— "Yavaş ol yâ Enceşe! Cam şişeleri kırma!" buyurdu.Katâde: Peygamber "Cam şişeler" sözüyle, kadınların (gönüllerinin) za'flarını kasdediyordu, dedi

---

6212 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي قَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ بِالْمَدِينَةِ فَزَعٌ فَرَكِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَسًا لِأَبِي طَلْحَةَ فَقَالَ مَا رَأَيْنَا مِنْ شَيْءٍ وَإِنْ وَجَدْنَاهُ لَبَحْرًا

-...Enes ibn Mâlik (R): Medine'de düşmandan bir korku olmuştu. Rasûlullah (S) hemen Ebû Talha'nın atma binip hareket etti. Döndüğünde:
— "Biz korkulacak hiçbirşey görmedik. Şu muhakkak ki, biz bu beygiri bir derya (gibi hızlı) bulduk" buyurdu

بَاب قَوْلِ الرَّجُلِ لِلشَّيْءِ لَيْسَ بِشَيْءٍ وَهُوَ يَنْوِي أَنَّهُ لَيْسَ بِحَقٍّ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْقَبْرَيْنِ يُعَذَّبَانِ بِلَا كَبِيرٍ وَإِنَّهُ لَكَبِيرٌ

6213 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا مَخْلَدُ بْنُ يَزِيدَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي يَحْيَى بْنُ عُرْوَةَ أَنَّهُ سَمِعَ عُرْوَةَ يَقُولُ قَالَتْ عَائِشَةُ سَأَلَ أُنَاسٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْكُهَّانِ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسُوا بِشَيْءٍ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَإِنَّهُمْ يُحَدِّثُونَ أَحْيَانًا بِالشَّيْءِ يَكُونُ حَقًّا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تِلْكَ الْكَلِمَةُ مِنْ الْحَقِّ يَخْطَفُهَا الْجِنِّيُّ فَيَقُرُّهَا فِي أُذُنِ وَلِيِّهِ قَرَّ الدَّجَاجَةِ فَيَخْلِطُونَ فِيهَا أَكْثَرَ مِنْ مِائَةِ كَذْبَةٍ

İnsanın Birşey İçin "O Hakk Değildir" Demeyi Kasdederek. "O Hiç birşey Değildir" Demesi Babı İbn Abbâs (R) da: Peygamber (S) iki kabir için: "Bunlar (kendilerince) büyük günâh olmaksızın azâb olunuyorlar, hâlbuki o muhakkak büyük günâhtır" buyurdu, demiştir.

-... Âişe (R) şöyle demiştir: Birtakım insanlar Rasülullah'a kâhinlerden (onların gaybı bilme iddialarından) sordular. Ra-sûlullah (S), bu soranlara:

— "Onlar(m bu ğayb ilmi hakkındaki sözleri) hiçbirşey değildir" buyurdu. Sahâbîler:

— Yâ Rasûlallah! Onlar bâzı vakitler gaybdan birşey söylüyorlar da bu şey bir hakk oluyor? dediler. Bunun üzerine Rasûlullah:

— "Bu haktan bir kelimedir ki, cinnîler onu (melekler birbirlerine söylerlerken kulak hırsızhğıyle) kaparlar da, artık onu tavuğun bağırıp çağırması gibi kendi kâhin dostlarının kulakları içine yüksek sesle söyler dururlar ve o (vahiyden çaldıkları) bir tek hakk kelimenin içine yüzden fazla yalan karıştırırlar" buyurdu

---

بَاب رَفْعِ الْبَصَرِ إِلَى السَّمَاءِ وَقَوْلِهِ تَعَالَى { أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ } وَقَالَ أَيُّوبُ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَفَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ

6214 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ يَقُولُ أَخْبَرَنِي جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ ثُمَّ فَتَرَ عَنِّي الْوَحْيُ فَبَيْنَا أَنَا أَمْشِي سَمِعْتُ صَوْتًا مِنْ السَّمَاءِ فَرَفَعْتُ بَصَرِي إِلَى السَّمَاءِ فَإِذَا الْمَلَكُ الَّذِي جَاءَنِي بِحِرَاءٍ قَاعِدٌ عَلَى كُرْسِيٍّ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

Gözü Semâya Doğru Yükseltme Babı

Ve Yüce Allah'ın şu kavli: 'Onlar hâlâ bakmazlar mı o deveye, nasıl yaratılmıştır o?O göğe nice yükseltilmiştir o? O dağlara; nasıl dikilmiştir o?... "(el-Ğâşiye: 17-19);Eyyûb es-Sahtıyânî de İbnu Ebî Muleyke'den; o da Aişe'den; öleceği sıra Peygamber (S), başını semâya doğru yükseltti..diye söylemiştir.

-...İbn Şihâb şöyle demiştir: Ben Ebû Seleme ibn Abdirrahmân'dan işittim, şöyle diyordu: Bana Câbir ibn Abdillah (R) haber verdi ki, kendisi Rasûlullah(3)'tan şöyle buyururken işitmiştir: "Sonra benden vahy bir müddet kesildi. Bir gün yürürken gökyüzü tarafından bir ses işittim. Ben hemen gözümü gökyüzüne doğru kaldırdım. Bir de gördüm ki, Hıra Dağı 'nda bana gelen melek (yânî Cibril aleyh'Vselâm) semâ ile Arz arasında bir kürst üzerinde oturmuştu. (Pek ziyâde korktum...)".

6215 – حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي شَرِيكٌ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بِتُّ فِي بَيْتِ مَيْمُونَةَ وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَهَا فَلَمَّا كَانَ ثُلُثُ اللَّيْلِ الْآخِرُ أَوْ بَعْضُهُ قَعَدَ فَنَظَرَ إِلَى السَّمَاءِ فَقَرَأَ { إِنَّ فِي خَلْقِ

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ }

-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Ben bir gece teyzem Meymûne'nin evinde kaldım. Peygamber (S) de onun yanında idi. Gecenin son üçte biri -yâhud bir kısmı- olunca yatağından kalkıp oturdu ve akabinde gökyüzüne doğru baktı da şu âyetleri okudu:"Hakikat göklerin ve Yer'in yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelişinde temiz akıl sahihleri için elbet ibretler vardır. Onlar ayakta iken, otururken, yanlan üstünde yatarken hep Allah h hatırlayıp anarlar ve göklerin, Yerin yaratılışı hakkında inceden inceye düşünürler. Ey Rabb İmiz, Sen bunları boşuna yaratmadın. Sen pak ve münezzehsin. Bizi ateşin azabından korut Ey Rabb 'imiz, hakikat Sen kimi o ateşe sokarsan, şübhesiz onu hor ve zelîl edersin. (Orada) zâlimlerin hiçbir yardımcıları da yoktur. Ey Rabb İmiz, doğrusu biz 'Rabb Hnize inanın' diye insanları îmâna çağıran bir da 'vetçiyi işitip hemen îmâna geldik. Ey Rabb İmiz, artık bizim günâhlarımızı mağfiret eyle, kusurlarımızı ört, canımızı da iyilerle beraber al. Ey Rabb -imiz, Senin rasûllerine karşı bize va'd ettiklerini bize ver. Kıyamet günü yüzümüzü kara çıkarma. Şübhe yok ki Sen asla sözünden dönmezsin... " (Âlu îmrân: 190-200)

بَاب نَكْتِ الْعُودِ فِي الْمَاءِ وَالطِّينِ

6216 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُثْمَانَ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبُو عُثْمَانَ عَنْ أَبِي مُوسَى أَنَّهُ كَانَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَائِطٍ مِنْ حِيطَانِ الْمَدِينَةِ وَفِي يَدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُودٌ يَضْرِبُ بِهِ بَيْنَ الْمَاءِ وَالطِّينِ فَجَاءَ رَجُلٌ يَسْتَفْتِحُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ افْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَذَهَبْتُ فَإِذَا أَبُو بَكْرٍ فَفَتَحْتُ لَهُ وَبَشَّرْتُهُ بِالْجَنَّةِ ثُمَّ اسْتَفْتَحَ رَجُلٌ آخَرُ فَقَالَ افْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَإِذَا عُمَرُ فَفَتَحْتُ لَهُ وَبَشَّرْتُهُ بِالْجَنَّةِ ثُمَّ اسْتَفْتَحَ رَجُلٌ آخَرُ وَكَانَ مُتَّكِئًا فَجَلَسَ فَقَالَ افْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ عَلَى بَلْوَى تُصِيبُهُ أَوْ تَكُونُ فَذَهَبْتُ فَإِذَا عُثْمَانُ فَقُمْتُ فَفَتَحْتُ لَهُ وَبَشَّرْتُهُ بِالْجَنَّةِ فَأَخْبَرْتُهُ بِالَّذِي قَالَ قَالَ اللَّهُ الْمُسْتَعَانُ

Deynekle Suda Ve Çamurda Çizgiler Çizerek Tefekkür Edip Düşünen Kimse
-... Bize Ebû Usmân en-Nehdî, Ebû Musa'dan şöyle tahdîs etti: Ebû Mûsâ (R) Medine bustânlarından bir bustân içinde Peygam-ber(S)'in beraberinde bulunmuştur. Oradaki kuyunun başında otururlarken, Peygamber'in elinde bir deynek vardı. Peygamber bu deynekle su ile çamur arasına vurarak düşünüyordu. Bu sırada bus-tânın kapısına bir adam geldi de içeriye girmek için kapının açılmasını istedi. Peygamber, Ebû Musa'ya:
— "Kapıyı aç ve o geleni cennetle müjdele!" buyurdu. (Ebû Mûsâ dedi ki:) Ben gidip gördüm ki, o Ebû Bekr'dir. 'Hemen ona kapıyı açtım ve kendisini cennetle müjdeledim. Ondan sonra başka bir adam bustân kapısının açılmasını istedi. Peygamber yine:
— "Ona kapıyı aç ve kendisini cennetle müjdele!" buyurdu. Gidip baktım ki, o Umer'dir. Ona da kapıyı açtım ve cennetle müjdeledim.Bundan sonra başka bir adam kapının açılmasını istedi. Peygamber dayanmış vaziyette idi, oturdu da:
— "Ona da kapıyı aç ve kendisine isabet edecek -yâhud: Meydana gelecek musibetlere, belâlara karşı cennetle müjdele!" buyurdu. Ben gidip gördüm ki, o Usmân'dır. Ona da kapıyı açtım ve cennetle müjdeledim de Peygamber'in söylemiş olduğu "İsabet edecek belâlara karşı" sözlerini kendisine haber verdim. Usmân:
— (Peygamber'in haber verdiği belâlara sabretmenin acılığına karşı) kendisinden yardım istenecek olan ancak Allah'tır! Dedi

---

بَاب الرَّجُلِ يَنْكُتُ الشَّيْءَ بِيَدِهِ فِي الْأَرْضِ

6217 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ وَمَنْصُورٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي جَنَازَةٍ فَجَعَلَ يَنْكُتُ الْأَرْضَ بِعُودٍ فَقَالَ لَيْسَ مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَقَدْ فُرِغَ مِنْ مَقْعَدِهِ مِنْ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ فَقَالُوا أَفَلَا نَتَّكِلُ قَالَ اعْمَلُوا فَكُلٌّ مُيَسَّرٌ { فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى } الْآيَةَ

Elindeki Birşeyle Yerde, Dürtükleyerek Çizgiler Çizip Düşünen Kimse Babı

-...Alî (R) şöyle demiştir: Bizler Peygamber (S)'in beraberinde bir cenazede idik.Oturduğumuzda Peygamber (başını eğdi de) elindeki deynekle yere vurup dürtüklemeye (birtakım çizgiler çizmeğe) başladı. İşte bu tefekkür hâlinde:

— "Sizlerden hiçbir kimse müstesna olmamak üzere, muhakkak cennetten ve cehennemden oturacağı yeri boşaltılmış olarak hazırdır" buyurdu. Sahâbîler:

— Öyle ise bizler (çalışmayı bırakıp) bu takdire dayanıp güvenmeyelim mi? dediler. Rasûlullah:

— "Sizler çalışınız. Çünkü (saadet ve şekaavet ehlinden olan) herkes, ne için yaratılmışsa, onun yolu kendisine kolaylaştınhp hazırlanmıştır" buyurdu ve şu âyetleri okudu:"Hakîkaten sizin çalışmalarınız ayrı ayrıdır: Bundan sonra kim verir ve sakınırsa ve o en güzeli de tasdik ederse, biz de onu o en kolaya hazırlarız. Amma kim cimrilik eder, kendisini müstağni görür ve o en güzeli yalan sayarsa, biz de ona o en güç olanı hazırlayıp müyesser kllariZ..." (el-Leyl: 4-10)

بَاب التَّكْبِيرِ وَالتَّسْبِيحِ عِنْدَ التَّعَجُّبِ

6218 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَتْنِي هِنْدُ بِنْتُ الْحَارِثِ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اسْتَيْقَظَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ مَاذَا أُنْزِلَ مِنْ الْخَزَائِنِ وَمَاذَا أُنْزِلَ مِنْ الْفِتَنِ مَنْ يُوقِظُ صَوَاحِبَ الْحُجَرِ يُرِيدُ بِهِ أَزْوَاجَهُ حَتَّى يُصَلِّينَ رُبَّ كَاسِيَةٍ فِي الدُّنْيَا عَارِيَةٌ فِي الْآخِرَةِ وَقَالَ ابْنُ أَبِي ثَوْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ عُمَرَ قَالَ قُلْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَلَّقْتَ نِسَاءَكَ قَالَ لَا قُلْتُ اللَّهُ أَكْبَرُ

Birşeye Hayret Etme Sırasında 'Attâhu Ekber" ve "Subhânallah" Diye Tekbîr Ve Tesbîh Eylemek Babı

-....Ümmü Seleme (R) şöyle demiştir: Bir gece Peygamber (S) uykusundan uyandı da:

— "Subhânallah! Bu gece ne hazîneler indirildi ve ne fitneler indirildi! Hücrelerin sahibelerini kim uyandırır -bununla zevcelerini kasdediyordu- ki, onlar da kalkıp gece namazı kılsalar! Dünyâda nice giyinik kadınlar vardır ki, âhirette çıplaktırlar!" buyurdu.

İbnu Ebî Sevr, İbn Abbâs'tan söyledi ki, Umer şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'e:

— Sen kadınlarını boşadın mı? diye sordum. Peygamber:

— "Hayır (boşamadım)" buyurdu. Ben de bundan taaccüb ederek: — Allâhu Ekber! dedim, demiştir

---

6219 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح و حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ أَنَّ صَفِيَّةَ بِنْتَ حُيَيٍّ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا جَاءَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَزُورُهُ وَهُوَ مُعْتَكِفٌ فِي الْمَسْجِدِ فِي الْعَشْرِ الْغَوَابِرِ مِنْ رَمَضَانَ فَتَحَدَّثَتْ عِنْدَهُ سَاعَةً مِنْ الْعِشَاءِ ثُمَّ قَامَتْ تَنْقَلِبُ فَقَامَ مَعَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْلِبُهَا حَتَّى إِذَا بَلَغَتْ بَابَ الْمَسْجِدِ الَّذِي عِنْدَ مَسْكَنِ أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِهِمَا رَجُلَانِ مِنْ الْأَنْصَارِ فَسَلَّمَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ نَفَذَا فَقَالَ لَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رِسْلِكُمَا إِنَّمَا هِيَ صَفِيَّةُ بِنْتُ حُيَيٍّ قَالَا سُبْحَانَ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَكَبُرَ عَلَيْهِمَا مَا قَالَ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنْ ابْنِ آدَمَ مَبْلَغَ الدَّمِ وَإِنِّي خَشِيتُ أَنْ يَقْذِفَ فِي قُلُوبِكُمَا

-...Peygamber'in zevcesi S afiyye bintu Huyey şöyle haber vermiştir: Peygamber (S) ramazânın son on günü içinde mescid-de i'tikâf yaparken Safiyye, Peygamber'i ziyaret etmek üzere yanına gitmiş ve yatsının ardından bir saat (yânî bir müddet) kendisiyle konuştuktan sonra evine dönmek üzere kalkmış. Peygamber de onu menziline geçirmek için onunla beraber kalkmış, Peygamber'in zevcesi Ümmü Seleme'nin evinin yanındaki mescid kapışma ulaştığında yanlarına Ensâr'dan iki kişi uğramış ve Rasûlullah'a selâm verdikten sonra hızlıca yürüyüp geçmişler, Rasûlullah onlara:
— "Acele etmeyiniz! Durunuz! Yanımdaki bu kadın, Safiyye bintu Huyey'dir!" buyurdu. O iki zât; Rasûlullah'ın bu sözü kendilerine ağır geldi de:
— Subhânallah! Yâ Rasûlallah! dediler. Rasûlullah:
— "Şübhesiz şeytân, Âdem oğlunun bedenindeki kanın ulaşması gibi, her yerde cereyan eder. Ben şeytânın sizin kalblerinizin içine kötü bir şübhe atmasından endîşe ettim" buyurdu

---

بَاب النَّهْيِ عَنْ الْخَذْفِ

6220 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ عُقْبَةَ بْنَ صُهْبَانَ الْأَزْدِيَّ يُحَدِّثُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ الْمُزَنِيِّ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْخَذْفِ وَقَالَ إِنَّهُ لَا يَقْتُلُ الصَّيْدَ وَلَا يَنْكَأُ الْعَدُوَّ وَإِنَّهُ يَفْقَأُ الْعَيْنَ وَيَكْسِرُ السِّنَّ

Parmaklarla Küçük Çakıl Taşı Atmaktan Nehy Babı
-... Katâde şöyle demiştir: Ben Ükbe ibn Suhbân el- Ezdî'den tahdîs ederken işittim ki, Abdullah ibn Mugaffel (R): Peygamber (S) parmaklarla -ve sapanla- küçük çakıl taşı atmaktan nehyetti, demiştir. Râvî İbn Mugaffel rivayetine devamla: Şübhesiz ki, bu parmaklarla ve sapan ile taş atmak, avı öldürmez, düşmanı da yaralamaz. Böyle atılan taş, ancak göz çıkarır ve diş kırar, demiştir

---

بَاب الْحَمْدِ لِلْعَاطِسِ

6221 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ عَطَسَ رَجُلَانِ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَشَمَّتَ أَحَدَهُمَا وَلَمْ يُشَمِّتْ الْآخَرَ فَقِيلَ لَهُ فَقَالَ هَذَا حَمِدَ اللَّهَ وَهَذَا لَمْ يَحْمَدْ اللَّهَ

Aksıran Kimsenin Hamdetmesi Babı
-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Bir defasında iki kişi Peygamber(S)'in yanında (ayrı ayrı) aksırdüar da, Peygamber bunlardan birisine: "Yerhamukettâhu(= Allah sana merhamet eylesin)" diye duâ etti, ötekisine duâ etmedi. Peygamber'e:
— Buna niçin duâ etmediniz? diye soruldu. Peygamber:
— "Şu, Allah'a hamdetti, el-Hamdu Uttan dedi, ben de onu rahmet duası ile karşıladım. Şu ise Allah 'a hamdetmedi (ben de onu duâ ile karşılamadım)" buyurdu

---

بَاب تَشْمِيتِ الْعَاطِسِ إِذَا حَمِدَ اللَّهَ فِيهِ أَبُو هُرَيْرَةَ

6222 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَشْعَثِ بْنِ سُلَيْمٍ قَالَ سَمِعْتُ مُعَاوِيَةَ بْنَ سُوَيْدِ بْنِ مُقَرِّنٍ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَمَرَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَبْعٍ وَنَهَانَا عَنْ سَبْعٍ أَمَرَنَا بِعِيَادَةِ الْمَرِيضِ وَاتِّبَاعِ الْجِنَازَةِ وَتَشْمِيتِ الْعَاطِسِ وَإِجَابَةِ الدَّاعِي وَرَدِّ السَّلَامِ وَنَصْرِ الْمَظْلُومِ وَإِبْرَارِ الْمُقْسِمِ وَنَهَانَا عَنْ سَبْعٍ عَنْ خَاتَمِ الذَّهَبِ أَوْ قَالَ حَلْقَةِ الذَّهَبِ وَعَنْ لُبْسِ الْحَرِيرِ وَالدِّيبَاجِ وَالسُّنْدُسِ وَالْمَيَاثِرِ

Aksıran Kimse Allah'a Hamdettiği Zaman, Onu 'Yerhamukellâhu (= Allah sana merhamet eylesin)" Diye Duâ İle Karşılamak Babı Aksırıp da hamdedene duâ etmek hakkında Ebû Hureyre'nin rivayet ettiği bir hadîs vardır.
-... el-Berâ ibn Âzib (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bize yedi şeyi işlememizi emretti, yedi şeyden de bizleri nehyetti: Peygamber bizlere hastayı ziyaret etmeyi, cenaze arkasından gitmeyi, ak-sırana duâ etmeyi, da'vet edene icabet eylemeyi, selâmı karşılamayı, zulme uğrayana yardım etmeyi, yemîn edenin yeminini kabul etmeyi emretti.Yine Peygamber bizleri şu yedi şeyden: Altın yüzükten -yâhud altın halkadan-, harîr, dîbâc ve sündüs denilen ipek kumaşlar giymekten, at eyerlerinin üzerlerine konulan ipek altlık minderlerden nehyetti

---

بَاب مَا يُسْتَحَبُّ مِنْ الْعُطَاسِ وَمَا يُكْرَهُ مِنْ التَّثَاؤُبِ

6223 - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعُطَاسَ وَيَكْرَهُ التَّثَاؤُبَ فَإِذَا عَطَسَ فَحَمِدَ اللَّهَ فَحَقٌّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ سَمِعَهُ أَنْ يُشَمِّتَهُ وَأَمَّا التَّثَاؤُبُ فَإِنَّمَا هُوَ مِنْ الشَّيْطَانِ فَلْيَرُدَّهُ مَا اسْتَطَاعَ فَإِذَا قَالَ هَا ضَحِكَ مِنْهُ الشَّيْطَانُ

Aksırıp Hapşırmaktan Müstehâb Olacak, Esnemekten De Mekruh Olacak Şey Babı
-...Bize Saîd el-Makbûrî, babası Keysân el-Medenî'den; o da Ebû Hureyre(R)'den;o da Peygamber(S)'den şöyle buyurduğunu tahdîs etti:"Allah (sıhhat ve hafifleme sebebi olan) aksırmayı sever, (gaflet ve tenbellik eseri olan) esnemeyi de çirkin görür. Bir kimse aksırıp da Allah 'a hamdetliği zaman, onun hamdeîtiğini işiten her müs-lümân üzerine 'Yerhamuke'llâhu (= Allah sana merhamet eylesin)' diye mukaabele etmesi aksıran mü 'min için bir hakk olur. Esnemeye gelince; şübhesiz o, şeytândandır. Biriniz esnemek hâli geldiğinde, gücü yettiği derecede onu gidermeye çalışsın! Çünkü biriniz esneyip de 'Hâ' diye ağzını açıp ayırınca, onun bu gafletinden dolayı şeytân güler"

بَاب إِذَا عَطَسَ كَيْفَ يُشَمَّتُ

6224 - حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ فَلْيَقُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَلْيَقُلْ لَهُ أَخُوهُ أَوْ صَاحِبُهُ يَرْحَمُكَ اللَّهُ فَإِذَا قَالَ لَهُ يَرْحَمُكَ اللَّهُ فَلْيَقُلْ يَهْدِيكُمُ اللَّهُ وَيُصْلِحُ بَالَكُمْ

Bir Kimse Aksırdığı Zaman Nasıl Teşmît Edilip Karşılanır?
-....Bize Abdullah ibn Dînâr, Ebû Salih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den haber Verdi ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Sizin biriniz aksırdığı zaman 'el-Hamdu lillâh *desin. Mü 'min kardeşi veya arkadaşı da ona 'Yerhamuke'llâhu (= Allah sana merhamet eylesin)' diye duâ ile mukaabeiede bulunsun. Ona 'Yerhamuke'llâhu' dediği zaman, öteki de bu îeşmîîe cevâb olarak ' Yehdîkumu 'llâhu ve yuslihu bâlekum (= Allah sizlere hidâyet eylesin ve hâlinizi, işinizi de iyileştirsin)' duasını söylesin!"

بَاب لَا يُشَمَّتُ الْعَاطِسُ إِذَا لَمْ يَحْمَدْ اللَّهَ

6225 - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ عَطَسَ رَجُلَانِ عِنْدَ النَّبِيِّ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَشَمَّتَ أَحَدَهُمَا وَلَمْ يُشَمِّتْ الْآخَرَ فَقَالَ الرَّجُلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ شَمَّتَّ هَذَا وَلَمْ تُشَمِّتْنِي قَالَ إِنَّ هَذَا حَمِدَ اللَّهَ وَلَمْ تَحْمَدْ اللَّهَ

Aksıran Kimse Allah'a Hamdetmediği Zaman Duâ İle Karşılanmaz
-....Bize Süleyman et-Teymî tahdîs edip şöyle dedi: Ben Enes(R)'ten işittim, şöyle diyordu: Peygamber(S)'in yanında iki kişi (arka arkaya) hapşırdı da Peygamber onlardan birisine "Allah sana merhamet eylesin" diye duâ etti, diğerine duâ etmedi. Bir adam:
— Yâ Rasûlallah!Şuna duâ ettin, şuna duâ etmedin? dedi (de sebebini öğrenmek istedi).Peygamber (S)
— "Çünkü şu, Allah'a hamdetti, şu ise Allah'a hamdetmedi" buyurdu

---

بَاب إِذَا تَثَاءَبَ فَلْيَضَعْ يَدَهُ عَلَى فِيهِ

6226 - حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعُطَاسَ وَيَكْرَهُ التَّثَاؤُبَ فَإِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ وَحَمِدَ اللَّهَ كَانَ حَقًّا عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ سَمِعَهُ أَنْ يَقُولَ لَهُ يَرْحَمُكَ اللَّهُ وَأَمَّا التَّثَاؤُبُ فَإِنَّمَا هُوَ مِنْ الشَّيْطَانِ فَإِذَا تَثَاءَبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَرُدَّهُ مَا اسْتَطَاعَ فَإِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا تَثَاءَبَ ضَحِكَ مِنْهُ الشَّيْطَانُ

"Bir Kimse Esnediği Zaman, Elini Ağzının Üzerine Koysun"
-...Bize İbnu Ebî Zi'b, Saîd el-Makburî'den; o da babası Keysân'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:"Şübhesiz ki Allah hapşırmayı sever, esnemeyi de çirkin görür. Sizden biriniz hapşırıp aksırdığı ve Allah 'a hamdettiği zaman, bunu işiten her müslümân üzerine, o kişiye 'Yerhamuke'llahu (= Allah sana merhamet eylesin)' demesi bir hakk olmuştur. Esnemeye gelince; bu, ancak şeytândandır. Biriniz esnemek hâli geldiği zaman, gücü yettiği kadar onu geri çevirmeye çalışsın! Çünkü biriniz esnediği zaman, şeytân bundan dolayı güler!"

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الِاسْتِئْذَانِ(İzin İsteme Kitabı)

بَاب بَدْءِ السَّلَامِ

6227 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ عَلَى صُورَتِهِ طُولُهُ سِتُّونَ ذِرَاعًا فَلَمَّا خَلَقَهُ قَالَ اذْهَبْ فَسَلِّمْ عَلَى أُولَئِكَ النَّفَرِ مِنْ الْمَلَائِكَةِ جُلُوسٌ فَاسْتَمِعْ مَا يُحَيُّونَكَ فَإِنَّهَا تَحِيَّتُكَ وَتَحِيَّةُ ذُرِّيَّتِكَ فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ فَقَالُوا السَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ فَزَادُوهُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ فَكُلُّ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَلَى صُورَةِ آدَمَ فَلَمْ يَزَلْ الْخَلْقُ يَنْقُصُ بَعْدُ حَتَّى الْآنَ

Selâmın Başlangıcı -Meydana Çıkışı- Babı
-...Bize Abdurrazzâk, Ma'mer ibn Râşid'den; o da Hemmâm'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:"Allah Âdem'i kendi sureti üzere yarattı. Boyunun uzunluğu altmış zira' idi. Allah onu yarattığı zaman:
— Git de meleklerden oturmakta olan şu topluluğa selâm ver ve onların senin selâmını nasıl karşıladıklarını dinle! Çünkü bu, hem senin, hem de zürriyetinin selâmlaşmasıdır! buyurdu.Bunun üzerine Âdem, meleklere:— es-Seîâmu aleykum, dedi. Onlar da:

— es-Selâmu aleyke ve rahmetu İlâhi, dediler ve selâmlarına Ve rahmetullâhVyi ziyâde ettiler.Âdem, beşerin atası olduğu için her giren kişi Âdem'in (bu güzel) sureti üzere girecektir. Âdem'den sonra gelen halk, şimdiye kadar onun güzelliğinden birer parçasını kaybetmeğe devam etti"

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْنِسُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّى يُؤْذَنَ لَكُمْ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَى لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ } وَقَالَ سَعِيدُ بْنُ أَبِي الْحَسَنِ لِلْحَسَنِ إِنَّ نِسَاءَ الْعَجَمِ يَكْشِفْنَ صُدُورَهُنَّ وَرُءُوسَهُنَّ قَالَ اصْرِفْ بَصَرَكَ عَنْهُنَّ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ { قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ } وَقَالَ قَتَادَةُ عَمَّا لَا يَحِلُّ لَهُمْ { وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ } { خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ } مِنْ النَّظَرِ إِلَى مَا نُهِيَ عَنْهُ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ فِي النَّظَرِ إِلَى الَّتِي لَمْ تَحِضْ مِنْ النِّسَاءِ لَا يَصْلُحُ النَّظَرُ إِلَى شَيْءٍ مِنْهُنَّ مِمَّنْ يُشْتَهَى النَّظَرُ إِلَيْهِ وَإِنْ كَانَتْ صَغِيرَةً وَكَرِهَ عَطَاءٌ النَّظَرَ إِلَى الْجَوَارِي الَّتِي يُبَعْنَ بِمَكَّةَ إِلَّا أَنْ يُرِيدَ أَنْ يَشْتَرِيَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
"Ey îmân edenler, kendi evlerinizden başka evlere (ve odalara) sâhibleriyle alışkanlık peyda etmeden ve selâm da vermeden girmeyin. Bu sizin için daha hayırlıdır. Olur ki iyice düşünürsünüz. Eğer orada bir kimse bulamazsanız, size izin verilinceye kadar içeri girmeyin. Şayet size 'Geri dönün' denilirse, dönüp gidin. Bu sizin için daha temizdir. Allah ne yaparsanız hakkıylebilendir.Meskûn olmayan, içerisinde sizin için bir menfâat bulunan evlere girmenizde size bir vebal yoktur.Açıklayacağınızı da, gizleyeceğinizi de Allah bilir" (en-Nûr: 27-29) Saîd ibn Ebi'l-Hasen el-Basrî, kardeşi el-Hasen el-Basrfye:
— Gayrı Arab olan kadınlar göğüslerini ve başlarını açıyorlar, dedi,el-Hasen el-Basrî dekardeşine:
— Gözünü onlardan çevir! dedi. Buna Azîz ve Celîl olan Allah'ın şu kavli delâlet eder:"Mü'min erkeklere söyle: Gözlerini (haramdan) sakınsınlar ve ırzlarını korusunlar -Katâde: "Kendilerinehalâl olmayanlardan" demiştir-. Mü'min kadınlara da söyle: Gözlerini sakınsınlar, ırzlarını korusunlar..." (en-Nûr: 30-31).Yânî "Hâin gözlerin haram kılınan şeylere bakmasından".ez-Zuhrî, hayız olmamış -veya halâl olmayan- kadınlara bakmak hakkında: Küçük kız olsa bile,kadınlardan kendisine bakmak ile iştihâ duyulan herhangi birşeye bakmak elverişli olmaz, demiştir. Atâ ibn Rebâh da: Satın almak istemesi hâli müstesna, Mekke'de satılmakta olan cariyelere bakmayı kerih görmüştür

---

6228 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ يَسَارٍ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَرْدَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْفَضْلَ بْنَ عَبَّاسٍ يَوْمَ النَّحْرِ خَلْفَهُ عَلَى عَجُزِ رَاحِلَتِهِ وَكَانَ الْفَضْلُ رَجُلًا وَضِيئًا فَوَقَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلنَّاسِ يُفْتِيهِمْ وَأَقْبَلَتْ امْرَأَةٌ مِنْ خَثْعَمَ وَضِيئَةٌ تَسْتَفْتِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَطَفِقَ الْفَضْلُ يَنْظُرُ إِلَيْهَا وَأَعْجَبَهُ حُسْنُهَا فَالْتَفَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْفَضْلُ يَنْظُرُ إِلَيْهَا فَأَخْلَفَ بِيَدِهِ فَأَخَذَ بِذَقَنِ الْفَضْلِ فَعَدَلَ وَجْهَهُ عَنْ النَّظَرِ إِلَيْهَا فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ فَرِيضَةَ اللَّهِ فِي الْحَجِّ عَلَى عِبَادِهِ أَدْرَكَتْ أَبِي شَيْخًا كَبِيرًا لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَسْتَوِيَ عَلَى الرَّاحِلَةِ فَهَلْ يَقْضِي عَنْهُ أَنْ أَحُجَّ عَنْهُ قَالَ نَعَمْ

-...ez-Zuhrî şöyle dedi: Bana Süleyman ibn Yesâr haber verdi. Bana Abdullah ibn Abbâs (R)haber verip şöyle dedi: Rasûlullah (S) nahr günü Fadl ibn Abbâs'i kendinin arka tarafına, bineğinin gerisine bindirdi. Fadl, güzel yüzlü, temiz giyimli bir genç idi. Peygamber insanların kendisine sorup öğrenmeleri için bineğini durdurdu. Bu sırada Has'am kabilesinden güzel bir kadın RasûluIIah'tan fetva istemek üzere geldi. Fadl, bu kadına bakmağa başladı. Kadının güzelliği Fadl'ı hayran etmişti.Fadl o kadına bakarken, Peygamber ona yöneldi de eliyle arkaya döndürdü: Fadl'in çenesini tuttu ve onun yüzünü kadına bakmaktan öbür tarafa çevirdi. Kadın:

— Yâ Rasûlallah! Allah'ın kulları üzerinde bulunan hacc hususundaki farizası babama çok yaşlı bir ihtiyar hâlinde erişti. Deve üzerine binip düz durmağa gücü yetmiyor. Onun adına (vekâleten) benim hacc yapmakİığım onun haccı yerine geçer mi? diye sordu. Rasûlullah:
— "Evet (geçer)" buyurdu

6229 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِيَّاكُمْ وَالْجُلُوسَ بِالطُّرُقَاتِ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا لَنَا مِنْ مَجَالِسِنَا بُدٌّ نَتَحَدَّثُ فِيهَا فَقَالَ إِذْ أَبَيْتُمْ إِلَّا الْمَجْلِسَ فَأَعْطُوا الطَّرِيقَ حَقَّهُ قَالُوا وَمَا حَقُّ الطَّرِيقِ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ غَضُّ الْبَصَرِ وَكَفُّ الْأَذَى وَرَدُّ السَّلَامِ وَالْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنْ الْمُنْكَرِ

-... Bize Zuheyr,Zeyd ibn Eslem'den; o da Atâ ibn Yesâr'dan; o da Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S):
— "Sizleri yollarda oturmaktan sakındırırım" buyurdu. Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah! Bizim için oralarda oturmalarımızdan kurtuluş yoktur, biz yollarda oturup konuşuruz! dediler. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Mâdeni ki sizler için oralarda oturmak zarureti vardır, öyleyse yola hakkını veriniz!" buyurdu. Sahâbîler:
— Yolun hakkı nedir yâ Rasûlallah? dediler. Rasûlullah:
— "Haramdan bakışı kısmak, gelip geçenlere ezâ vermekten çekinmek, selâm alıp vermek,ma'rufu emredip münkerden nehyet-mektir" buyurdu

---

بَاب السَّلَامُ اسْمٌ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ تَعَالَى { وَإِذَا حُيِّيتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا }

6230 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي شَقِيقٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنَّا إِذَا صَلَّيْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْنَا السَّلَامُ عَلَى اللَّهِ قَبْلَ عِبَادِهِ السَّلَامُ عَلَى جِبْرِيلَ السَّلَامُ عَلَى مِيكَائِيلَ السَّلَامُ عَلَى فُلَانٍ وَفُلَانٍ فَلَمَّا انْصَرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّلَامُ فَإِذَا جَلَسَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ فَلْيَقُلْ التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ فَإِنَّهُ إِذَا قَالَ ذَلِكَ أَصَابَ كُلَّ عَبْدٍ صَالِحٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ثُمَّ يَتَخَيَّرْ بَعْدُ مِنْ الْكَلَامِ مَا شَاءَ

Selâm, Yüce Allah'ın İsimlerinden Bir İsimdir:
"Bir selâm ile selâmlandığınız vakit, siz ondan daha güzeli ile alın veya onu ayniyle karşılayın..." (en-Nisâ: 86).
-...Abdullah ibn Mes'ûd(R) şöyle demiştir: Bizler Peygamber'in beraberinde namaz kıldığımızda (oturduğumuz zaman):
— Kullarından evvel Allah'a selâm olsun, Cibril'e selâm olsun, MîkâîPe selâm olsun, fulân ve fulân meleklere selâm olsun, demiştik.Peygamber (S) namazdan çıkınca yüzünü bize döndürdü de:
— "Şübhesiz Selâm, Allah'ın kendisidir. Sizden herhangi biriniz namaz içinde oturduğu zaman 'et-Tahıyyâtu lillâhi ve's-salâvâtu ve't-tayyibâtu. es-Selâmu aleyke eyyühe'n-Nebiyyu ve rahmetu'ttâhi ve berekâtuhû. es-Selâmu aleynâ ve alâ ibâdVllâhVs-sâlihîn' desin. Çünkü o bunu söylediği zaman,gökte ve yerde olan her sâlih kula isabet etmiştir. Sonra da: 'Eşhedu en lâ ilahe ille'llah ve eşhedu enne Muhammeden abduhû ve rasûluhu desin. Sonra bu tahiyyâtın ardından istediği duâ sözlerinden seçip tercih eder" buyurdu.

بَاب تَسْلِيمِ الْقَلِيلِ عَلَى الْكَثِيرِ

6231 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يُسَلِّمُ الصَّغِيرُ عَلَى الْكَبِيرِ وَالْمَارُّ عَلَى الْقَاعِدِ وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ

İnsanlardan Azın Çoğa Selâm Vermesi Babı
-...Bize Ma'mer ibri Râşid, Hemmâm ibn Münebbih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den haber Verdi ki, Peygamber (S): "Küçük büyüğe, geçen oturana, az da çoğa selâm verir" buyurmuştur.

بَاب تَسْلِيمِ الرَّاكِبِ عَلَى الْمَاشِي

6232 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا مَخْلَدٌ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي زِيَادٌ أَنَّهُ سَمِعَ ثَابِتًا مَوْلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسَلِّمُ الرَّاكِبُ عَلَى الْمَاشِي وَالْمَاشِي عَلَى الْقَاعِدِ وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ

Binicinin Yürüyene Selâm Vermesi Babı
-...İbn Cureyc haber verip şöyle demiştir: Bana Ziyâd haber verdi ki, kendisi Abdurrahmân ibn Zeyd'in âzâdlısı olan Sabit ibn Iyâd'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den şöyle derken işitmiştir: Rasûlullah (S): "Binekli olan yaya yürüyene, yaya yürüyen oturana, az da çoğa selâm verir" buyurdu.

بَاب تَسْلِيمِ الْمَاشِي عَلَى الْقَاعِدِ

6233 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي زِيَادٌ أَنَّ ثَابِتًا أَخْبَرَهُ وَهُوَ مَوْلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ يُسَلِّمُ الرَّاكِبُ عَلَى الْمَاشِي وَالْمَاشِي عَلَى الْقَاعِدِ وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ

Yaya Yürüyen Kimsenin Oturana Selâm Vermesi Babı
-...İbn Cureyc haber verip şöyle demiştir: Bana Ziyâd haber verdi ki, ona da Abdurrahmân ibn Zeyd'in himayesinde bulunan Sabit, Ebû Hureyre(R)'den, Rasûlullah(S)'ın: "Binici yürüyene, yürüyen oturana, az da çoğa selâm verir" buyurduğunu haber vermiştir

---

بَاب تَسْلِيمِ الصَّغِيرِ عَلَى الْكَبِيرِ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسَلِّمُ الصَّغِيرُ عَلَى الْكَبِيرِ وَالْمَارُّ عَلَى الْقَاعِدِ وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ

Küçüğün Büyüğe Selâm Vermesi Babı
İbrâhîm ibn Tahmân da Mûsâ ibn Ukbe'den; o da Safvân ibn Suleym'den; o da Atâ ibn Yesâr'dan söyledi ki, Ebû Hureyre (R): Rasûlullah (S): "Küçük büyüğe, yürüyen oturana, az da çoğa selâm verir" buyurdu, demiştir

---

بَاب إِفْشَاءِ السَّلَامِ

6235 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ أَشْعَثَ بْنِ أَبِي الشَّعْثَاءِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ سُوَيْدِ بْنِ مُقَرِّنٍ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَبْعٍ بِعِيَادَةِ الْمَرِيضِ وَاتِّبَاعِ الْجَنَائِزِ وَتَشْمِيتِ الْعَاطِسِ وَنَصْرِ الضَّعِيفِ وَعَوْنِ الْمَظْلُومِ وَإِفْشَاءِ السَّلَامِ وَإِبْرَارِ الْمُقْسِمِ وَنَهَى عَنْ الشُّرْبِ فِي الْفِضَّةِ وَنَهَانَا عَنْ تَخَتُّمِ الذَّهَبِ وَعَنْ رُكُوبِ الْمَيَاثِرِ وَعَنْ لُبْسِ الْحَرِيرِ وَالدِّيبَاجِ وَالْقَسِّيِّ وَالْإِسْتَبْرَقِ

Selâm'ın (İnsanlar Arasında) Çok Söylenip Yayılması Babı
-...el-Berâ ibn Âzib (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bize yedi şeyi işlememizi emretti:Hastayı ziyaret etmeyi, cenazelerin ardından gitmeyi, aksırana duâ etmeyi, zayıfa yardım etmeyi,zulme uğramışa yardım etmeyi, selâmı insanlar arasında çok söyleyip yaymayı, yemîn edenin yeminini kabul etmeyi emretti. Gümüş kaptan içmeyi de nehyetti. Bizleri altın yüzük takınmaktan, eyer ve semerlerine ipek minderler konulmuş bineklere binmekten, harîr, dîbâc, kassî ve istebrak denilen ipek kumaşlar giyib kullanmaktan da nehyetti

---

بَاب السَّلَامِ لِلْمَعْرِفَةِ وَغَيْرِ الْمَعْرِفَةِ

6236 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْإِسْلَامِ خَيْرٌ قَالَ تُطْعِمُ الطَّعَامَ وَتَقْرَأُ السَّلَامَ عَلَى مَنْ عَرَفْتَ وَعَلَى مَنْ لَمْ تَعْرِفْ

Tanıdığa Ve Tanınmayan Kimseye Selâm Vermek Babı
-...el-Leys tahdîs edip şöyle dedi: Bana Yezîd ibn Ebî Habîb, Ebû'I-Hayr'dan; o da Abdullah ibn Umer(R)'den şöyle haber verdi: Bir adam Peygamber(S)'e:
— İslâm'ın hangi ameli hayırlıdır? diye sordu. Peygamber:
— "İnsanlara yemek yedirirsin, bildiğine ve bilmediğine selâm verirsin" buyurdu

---

6237 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثٍ يَلْتَقِيَانِ فَيَصُدُّ هَذَا وَيَصُدُّ هَذَا وَخَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ وَذَكَرَ سُفْيَانُ أَنَّهُ سَمِعَهُ مِنْهُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ

-.. Bize Sufyân ibn Uyeyne, ez-Zuhrî'den; o da Atâ İbn Yezîd el-Leysî'den; o da Ebû Eyyûb(R)'dan tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Bir müslümânın dîn kardeşinden üç günden fazla küs durup ayrılması halâl olmaz: Bu küsler birbirleriyle karşılaşırlar da şu, ondan yüz çevirir, bu da ondan yüz çevirir. Hâlbuki bunların hayırlısı, önce selâm vermeye başlayandır".Sufyân: Bu hadîsi ez-Zuhrî'den üç kerre işittiğini zikretmiştir

---

بَاب آيَةِ الْحِجَابِ

6238 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّهُ كَانَ ابْنَ عَشْرِ سِنِينَ مَقْدَمَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ فَخَدَمْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرًا حَيَاتَهُ وَكُنْتُ أَعْلَمَ النَّاسِ بِشَأْنِ الْحِجَابِ حِينَ أُنْزِلَ وَقَدْ كَانَ أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ يَسْأَلُنِي عَنْهُ وَكَانَ أَوَّلَ مَا نَزَلَ فِي مُبْتَنَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِزَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ أَصْبَحَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَا عَرُوسًا فَدَعَا الْقَوْمَ فَأَصَابُوا مِنْ الطَّعَامِ ثُمَّ خَرَجُوا وَبَقِيَ مِنْهُمْ رَهْطٌ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَطَالُوا الْمُكْثَ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَرَجَ وَخَرَجْتُ مَعَهُ كَيْ يَخْرُجُوا فَمَشَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَشَيْتُ مَعَهُ حَتَّى جَاءَ عَتَبَةَ حُجْرَةِ عَائِشَةَ ثُمَّ ظَنَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُمْ خَرَجُوا فَرَجَعَ وَرَجَعْتُ مَعَهُ حَتَّى دَخَلَ عَلَى زَيْنَبَ فَإِذَا هُمْ جُلُوسٌ لَمْ يَتَفَرَّقُوا فَرَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَجَعْتُ مَعَهُ حَتَّى بَلَغَ عَتَبَةَ حُجْرَةِ عَائِشَةَ فَظَنَّ أَنْ قَدْ خَرَجُوا فَرَجَعَ وَرَجَعْتُ مَعَهُ فَإِذَا هُمْ قَدْ خَرَجُوا فَأُنْزِلَ آيَةُ الْحِجَابِ فَضَرَبَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ سِتْرًا

(Peygamber Kadınlarının Erkeklerden Perde Arkasına Çekilmeleri Hakkındaki) Hicâb Âyetinin İnmesi Babı

-...îbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Enes ibn Mâlik (R) Rasûlullah'ın Medine'ye geldiği zaman on yaşında olduğunu haber verip şöyle dedi: Ben RasûIullah(S)'a hayâtının on yılında hizmet ettim. Ben Hicâb Âyeti'nin indirildiği zamanki iniş sebebini, insanların en iyi bileni oldum. Ubeyy ibn Ka'b bile bu vak'ayı bana sorardı. Hicâb'ın inişinin evveli, Rasûlullah'm Zeyneb ibnetu Cahş ile evlenip zifaf olduğu zamandadır. O gün RasûluIIah dâmâd olarak sabaha ulaştı da insanları düğün aşına da'vet etti. İnsanlar gelip yemekten yediler. Sonra çıkıp gittiler. Onlardan bir topluluk gitmeyip, Rasûlullah'm yanında oturup kaldılar. Ve bu kalışı da epey uzattılar. RasûluIIah onların çıkıp gitmeleri için ayağa kalktı da odadan dışarı çıktı. Ben de O'nunla beraber dışarı çıktım. RasûluIIah yürüdü, ben de beraberinde yürüdüm. Rasûlullah, Âişe'nin odasının kapısına kadar gitti. Sonra bu oturanların çıkıp gittiklerini sanarak geri döndü. Ben de beraberinde döndüm. Nihayet Zeyneb'in yanına girdi. Baktık ki, konuklar dağılmamış, hâlâ oturmaktalar. RasûluIIah yine geri döndü, ben de beraberinde döndüm. Âişe odasının kapısına kadar ulaştı. Sonra onların çıkıp gittiklerini sanarak geri döndü. Ben de beraberinde döndüm. Bu sefer onların çıkıp gittiklerini gördük. Akabinde Hicâb Âyeti indirildi de, RasûluIIah benimle kendisi araşma bir .perde gerdi

---

6239 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو مِجْلَزٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا تَزَوَّجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَيْنَبَ دَخَلَ الْقَوْمُ فَطَعِمُوا ثُمَّ جَلَسُوا يَتَحَدَّثُونَ فَأَخَذَ كَأَنَّهُ يَتَهَيَّأُ لِلْقِيَامِ فَلَمْ يَقُومُوا فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ قَامَ فَلَمَّا قَامَ قَامَ مَنْ قَامَ مِنْ الْقَوْمِ وَقَعَدَ بَقِيَّةُ الْقَوْمِ وَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَ لِيَدْخُلَ فَإِذَا الْقَوْمُ جُلُوسٌ ثُمَّ إِنَّهُمْ قَامُوا فَانْطَلَقُوا فَأَخْبَرْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ حَتَّى دَخَلَ فَذَهَبْتُ أَدْخُلُ فَأَلْقَى الْحِجَابَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ وَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ } الْآيَةَ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ فِيهِ مِنْ الْفِقْهِ أَنَّهُ لَمْ يَسْتَأْذِنْهُمْ حِينَ قَامَ وَخَرَجَ وَفِيهِ أَنَّهُ تَهَيَّأَ لِلْقِيَامِ وَهُوَ يُرِيدُ أَنْ يَقُومُوا

-...Bize Ebû Mıclez tahdîs etti ki, Enes (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Zeyneb bintu Cahş ile evlendiği zaman, insanlar Zeyneb'in odasına girip düğün aşı yediler. Sonra da oturup konuşuyorlardı. Peygamber kalkmaya hazırlanır gibi vaziyet alarak bunların kalkıp gitmelerine işaret etti. Fakat onlar kalkmadılar. Peygamber onların kalkmadıklarını görünce, kendisi kalktı. Kendisi kalkınca oturanlardan da bir.kısmı kalktı. Topluluğun bakıyyesi oturup kaldı. Peygamber (diğer kadınlarının odalarına gidip hâl hatır sorduktan sonra) Zeyneb'in odasına girmek için geldiği hâlde, topluluk hâlâ'oturu-yorlardı. (Peygamber tekrar Âişe'nin odasına doğru gitti.) Sonra onlar (durumu anladılar da) kalkıp gittiler. Ben onların kalkıp gittiklerini Peygamber'e haber verdim. Peygamber geldi ve Zeyneb'in odasına girdi. Ben de içeriye girmeye davrandım. Peygamber benimle kendisi arasına kapı perdesini indirdi. Yüce Allah şu âyetleri indirdi:"Ey îmân edenler, (bundan sonra) Peygamber'in evlerine yemeğe da 'vet olunmaksızın, vaktine de bakmaksızın girmeyin. Fakat da '-vet olunduğunuz zaman girin. Yemeği yiyince dağıtın. Söz dinlemek veya sohbet etmek için (izinsiz) girmeyin. Çünkü bu, Peygamber'e eza vermekte,O sizden utanmaktadır. Allah ise hakkı açıklamaktan çekinmez. Bir de O 'nun zevcelerinden lüzumlu birşey istediğiniz vakit perde ardından sorup isteyin. Bu, hem sizin kalbleriniz için, hem onların kalbleri için daha temizdir..." (ei-Ahzâb: 53).Ebû Abdillah el-Buhârî: Bu hadîste, Peygamber'in kalkıp dışarı çıktığı zaman oturup kalanlara izin vermediği fıkhı vardır. Ve yine bunda, Peygamber'in onların kalkmalarını isteyerek kalkmağa davranmasında, böylece ta'rîz etmenin cevazı hükmü de vardır, demiştir

6240 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ كَانَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ يَقُولُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ احْجُبْ نِسَاءَكَ قَالَتْ فَلَمْ يَفْعَلْ وَكَانَ أَزْوَاجُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْرُجْنَ لَيْلًا إِلَى لَيْلٍ قِبَلَ الْمَنَاصِعِ فَخَرَجَتْ سَوْدَةُ بِنْتُ زَمْعَةَ وَكَانَتْ امْرَأَةً طَوِيلَةً فَرَآهَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ وَهُوَ فِي الْمَجْلِسِ فَقَالَ عَرَفْتُكِ يَا سَوْدَةُ حِرْصًا عَلَى أَنْ يُنْزَلَ الْحِجَابُ قَالَتْ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ آيَةَ الْحِجَابِ

-... İbn Şihâb şöyle dedi: Bana Urvetu'bnu'z-Zubeyr haber verdi ki, Peygamber'in zevcesi Âişe (R) şöyle demiştir: Umer ib-nu'1-Hattâb, Rasûlullah(S)'a:
— Kadınlarını perde arkasına alsan! (Çünkü onlarla iyi de, kötü de konuşuyor), der dururdu.Aişe dedi ki: Rasûlullah bunu yapmadı. Peygamber'in kadınları geceden geceye Menâsı' denilen tarafa doğru ihtiyâçlarını gidermek için dışarıya çıkarlardı. Bir kerresinde Şevde bintu Zem'a,ihtiyâcı için dışarı çıkmıştı. Şevde, uzun boylu bir kadındı. Umer ibnu'l-Hattâb mecliste otururken onu görünce:
— Yâ Şevde, ben seni tanıdım, demişti.Umer bu sözü, Hicâb emrinin indirilmesini çok istemekte olduğu için söylemişti. Âişe dedi ki: Bunun üzerine Azız ve Celîl olan Allah, Hicâb Âye-ti'ni indirdi

---

بَاب الِاسْتِئْذَانُ مِنْ أَجْلِ الْبَصَرِ

6241 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ الزُّهْرِيُّ حَفِظْتُهُ كَمَا أَنَّكَ هَا هُنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ اطَّلَعَ رَجُلٌ مِنْ جُحْرٍ فِي حُجَرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِدْرًى يَحُكُّ بِهِ رَأْسَهُ فَقَالَ لَوْ أَعْلَمُ أَنَّكَ تَنْظُرُ لَطَعَنْتُ بِهِ فِي عَيْنِكَ إِنَّمَا جُعِلَ الِاسْتِئْذَانُ مِنْ أَجْلِ الْبَصَرِ

İzin İstemek Gözden Do Layı (Meşru' Kılınmış)Dır
-...Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs etti: ez-Zuhrî: Ben bu hadîsi, senin burada bulunuşun gibi şekksiz olarak ezberledim, demiştir. Sehl ibn Sa'd (R) şöyle dedi: Peygamber(S)'in evindeki pencerelerin birinden bir adam içeriye doğru bakmıştı. O sırada Peygamber, beraberindeki mıdrâ denilen demir bir tarakla başını (tarayıp) kaşıyordu. O kişiye:
— "Eğer senin böyle mahrem yere bakar olduğunu daha önce bilseydim, muhakkak şu demir tarağı gözünün içine saplardım. İzin isteme, ancak gözün görmesinden dolayı vazife kılınmıştır!" buyurdu

---

6242- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَجُلًا اطَّلَعَ مِنْ بَعْضِ حُجَرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِشْقَصٍ أَوْ بِمَشَاقِصَ فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ يَخْتِلُ الرَّجُلَ لِيَطْعُنَهُ

-.. Bize Hammâd ibn Zeyd, Ubeydullah ibn Ebî Bekr'den; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten şöyle tahdîs etti: Bir adam Peygam-ber(S)'in hücrelerinin birinden içeriye uzanıp baktı. Peygamber de mışkas denilen uzunca ok demiri veya demirleriyle o adama doğru kalktı. 'Enes dedi ki: Ben Peygamber'e bakıyordum, sanki Peygamber o adamı dürtmek için, onun görmez tarafından yanaşıyor gibiydi

---

بَاب زِنَا الْجَوَارِحِ دُونَ الْفَرْجِ

6243 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمْ أَرَ شَيْئًا أَشْبَهَ بِاللَّمَمِ مِنْ قَوْلِ أَبِي هُرَيْرَةَ ح حَدَّثَنِي مَحْمُودٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ مَا رَأَيْتُ شَيْئًا أَشْبَهَ بِاللَّمَمِ مِمَّا قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ عَلَى ابْنِ آدَمَ حَظَّهُ مِنْ الزِّنَا أَدْرَكَ ذَلِكَ لَا مَحَالَةَ فَزِنَا الْعَيْنِ النَّظَرُ وَزِنَا اللِّسَانِ الْمَنْطِقُ وَالنَّفْسُ تَمَنَّى وَتَشْتَهِي وَالْفَرْجُ يُصَدِّقُ ذَلِكَ كُلَّهُ وَيُكَذِّبُهُ

Cinsiyet Organından Başka (Dil Ve Göz Gibi) Diğer Organların Da Zinası Olduğu Babı
-...Bize Sufyân ibn Uyeyne, Abdullah ibn Tâvûs'tan; o da babası Tâvûs ibn Keysân'dan tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R): Ben Ebû Hureyre'nin sözünden daha çok küçük günâha benzer birşey görmedim, demiştir. H ve bana Mahmûd tahdîs etti. Bana Abdurrazzâk haber verdi. Bize Ma'mer ibn Râşid, İbn Tâvûs'tan; o da babasından haber verdi ki, İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Ben Ebû Hureyre(R).'nin Peygamber(S)'den rivayet ettiği hadîsteki kadar küçük günâha çok benzer hiç-birşey işitmedim. Ebû Hureyre, Peygamber(S)'in şöyle buyurduğunu söyledi:
— "Allah, Âdem oğlu üzerine zinadan nasibini yazmıştır. Âdem oğlu (ezelde) takdir edilip yazılmış olan bu akıbete muhakkak erişecektir: Gözün zinası (yabancı kadına şehvetle) bakmaktır.Dilin zinası (halâl olmayan sözleri zevk alarak) konuşmaktır. Nefs de zina temenni eder ve buna arzu ve iştihâ besler (bu da nefsin zinâsıdır). Cinsiyet organı da bu organların hepsinin arzularım ya tasdik edip gerçekleştirir (fiile çıkarır) yâhud bunları bırakarak yalanlar"

بَاب التَّسْلِيمِ وَالِاسْتِئْذَانِ ثَلَاثًا

6244 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا ثُمَامَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا سَلَّمَ سَلَّمَ ثَلَاثًا وَإِذَا تَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ أَعَادَهَا ثَلَاثًا

Selâm Vermenin Ve İzin İstemenin Üç Kerre Oluşu Babı
-...Bize Sumâme ibn Abdillah, Enes(R)'ten tahdî etti ki, Rasûlullah (S -bir kavmin yanına gelip) selâm verdiği zaman, üç kerre selâm verirdi. Keza bir söz söylediği zaman (anlaşılması için) onu üç kerre tekrar ederdi

---

6245 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ خُصَيْفَةَ عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ كُنْتُ فِي مَجْلِسٍ مِنْ مَجَالِسِ الْأَنْصَارِ إِذْ جَاءَ أَبُو مُوسَى كَأَنَّهُ مَذْعُورٌ فَقَالَ اسْتَأْذَنْتُ عَلَى عُمَرَ ثَلَاثًا فَلَمْ يُؤْذَنْ لِي فَرَجَعْتُ فَقَالَ مَا مَنَعَكَ قُلْتُ اسْتَأْذَنْتُ ثَلَاثًا فَلَمْ يُؤْذَنْ لِي فَرَجَعْتُ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اسْتَأْذَنَ أَحَدُكُمْ ثَلَاثًا فَلَمْ يُؤْذَنْ لَهُ فَلْيَرْجِعْ فَقَالَ وَاللَّهِ لَتُقِيمَنَّ عَلَيْهِ بِبَيِّنَةٍ أَمِنْكُمْ أَحَدٌ سَمِعَهُ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ وَاللَّهِ لَا يَقُومُ مَعَكَ إِلَّا أَصْغَرُ الْقَوْمِ فَكُنْتُ أَصْغَرَ الْقَوْمِ فَقُمْتُ مَعَهُ فَأَخْبَرْتُ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ذَلِكَ وَقَالَ ابْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنِي ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ خُصَيْفَةَ عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ بِهَذَا

-...Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Ben Ensâr'ın meclislerinden bir mecliste (oturmakta) idim. Bu sırada Ebû Mûsâ sanki birşeyden korkmuş gibi geldi de:
— (Umer beni çağırtmıştı.) Ben Umer'in yanma girmek için üç kerre izin istedim, bana izin verilmeyince geri döndüm. Umer bana: Seni bize gelmenden men' eden nedir? dedi. Ben: Senin yanma girmek için üç kerre izin istedim, bana izin verilmeyince geri döndüm. Çünkü Rasûlullah (S): "Sizden biriniz üç kerre izin istediği zaman kendisine izin verilmezse, hemen geri dönsün" buyurdu, dedim. Umer: Vallahi bu

rivayet ettiğin hadîs üzerine muhakkak bir beyyine getireçeksin! dedi.Sizlerde bunu Peygamber'den işitmiş bir kimse var mı? dedi. Ubeyy ibn Ka'b:
— Vallahi senin beraberinde bu şehâdeti kavmin en küçüğü bile yerine getirir, dedi. Ben kavmin en küçüğü idim. Ebû Mûsâ ile beraber kalkıp gittim ve Umer'e, Peygamber(S)'in bunu söylediğini haber verdim. Abdullah ibnu'l-Mubârek de şöyle dedi: Bana İbn Uyeyne haber verdi. Bana Yezîd ibn Husayfe, Busr'dan tahdîs etti. Busr: Ben bu hadîsi Ebû Saîd'den işittim, demiştir

---

بَاب إِذَا دُعِيَ الرَّجُلُ فَجَاءَ هَلْ يَسْتَأْذِنُ قَالَ سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي رَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ هُوَ إِذْنُهُ

6246 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ ذَرٍّ و حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ ذَرٍّ أَخْبَرَنَا مُجَاهِدٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَخَلْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدَ لَبَنًا فِي قَدَحٍ فَقَالَ أَبَا هِرٍّ الْحَقْ أَهْلَ الصُّفَّةِ فَادْعُهُمْ إِلَيَّ قَالَ فَأَتَيْتُهُمْ فَدَعَوْتُهُمْ فَأَقْبَلُوا فَاسْتَأْذَنُوا فَأُذِنَ لَهُمْ فَدَخَلُوا

İnsan Bir Eve Çağırıldığı Zaman Geldiğinde İçeri Girmeden Evvel İzin İster Mi (İstemez Mi)?
Saîd ibn Ebî Arûbe, Katâde'den; o da Ebû Râfi'den; o da Ebû Hureyre'den söyledi ki, Peygamber(S): 'Bu çağırılma ve isteme, onun iznidir (tekrarlamaya muhtaç olmaz)" buyurmuştur.
-... Bize Mucâhid ibn Cebr haber verdi ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah'ın beraberinde evine girdim. Kendişi bir kap içinde süt buldu da bana:
— "Yâ Ebâ Hırrl Suffa ehline git ve onları bana çağır!" buyurdu. Ebû Hureyre dedi ki: Ben hemen Suifa ehline gidip onları çağırdım. Hepsi geldiler, içeri girmeye izin istediler. Rasûlullah (S) onlara izin verdi, onlar da içeri girdiler

---

بَاب التَّسْلِيمِ عَلَى الصِّبْيَانِ

6247 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَيَّارٍ عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ مَرَّ عَلَى صِبْيَانٍ فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ وَقَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَفْعَلُهُ

Çocuklara Selâm Vermek Babı
-... Bize Şu'be, Seyyâr'dan; o da Sabit el-Bunânî'den; oda Enes ibn Mâlik(R)'ten haber Verdi ki, Enes bir kerresinde çocukların yanına uğrayıp onlara selâm vermiş ve:.
— Peygamber (S), çocuklara böyle selâm verirdi, demiştir

بَاب تَسْلِيمِ الرِّجَالِ عَلَى النِّسَاءِ وَالنِّسَاءِ عَلَى الرِّجَالِ

6248 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلٍ قَالَ كُنَّا نَفْرَحُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ قُلْتُ وَلِمَ قَالَ كَانَتْ لَنَا عَجُوزٌ تُرْسِلُ إِلَى بُضَاعَةَ قَالَ ابْنُ مَسْلَمَةَ نَخْلٍ بِالْمَدِينَةِ فَتَأْخُذُ مِنْ أُصُولِ السِّلْقِ فَتَطْرَحُهُ فِي قِدْرٍ وَتُكَرْكِرُ حَبَّاتٍ مِنْ شَعِيرٍ فَإِذَا صَلَّيْنَا الْجُمُعَةَ انْصَرَفْنَا وَنُسَلِّمُ عَلَيْهَا فَتُقَدِّمُهُ إِلَيْنَا فَنَفْرَحُ مِنْ أَجْلِهِ وَمَا كُنَّا نَقِيلُ وَلَا نَتَغَدَّى إِلَّا بَعْدَ الْجُمُعَةِ

Erkeklerin Kadınlara, Kadınların Da Erkeklere Selâm Vermeleri Bâbi
-... Bize İbnu Ebî Hazım, babası Ebû Hazım Seleme ibn Dînâr'dan tahdîs etti ki, Sehl ibn Sa'd(R):

— Biz cumua günleri sevinir, ferahlamrdık, dedi. Ebû Hazım dedi ki: Ben SehPe:
— Cumua günleri niçin sevinir ferahlamrdınız? diye sordum. Sehl:
— Bizim ihtiyar bir hanım ninemiz vardı. O Medîne'de Sâide oğulları yurdundaki bir kuyuya insan gönderirdi. -Buhârî'nin üstadı Abdullah ibn Mesleme: Metindeki "Budâa"yı, Medine'deki bir hurma bustânma diye tefsir etmiştir.- O yaşlı kadın silk (yânî çoğundur) bitkisinin köklerinden alırdı da,onları bir çömleğe atar, bir mikdâr da arpa ezerdi. Biz cumua namazını kıldığımız zaman gider, o ninemize selâm verirdik.O da bizlere, pişirdiği bu yemeği takdîm ederdi. Biz de bu yemekten dolayı sevinir, ferahlamrdık. biz gündüz uykusunu ve gündüz yemeğimizi ancak cumuadan sonra yapardık,diye cevâb verdi

---

6249 - حَدَّثَنَا ابْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَائِشَةُ هَذَا جِبْرِيلُ يَقْرَأُ عَلَيْكِ السَّلَامَ قَالَتْ قُلْتُ وَعَلَيْهِ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ تَرَى مَا لَا نَرَى تُرِيدُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَابَعَهُ شُعَيْبٌ وَقَالَ يُونُسُ وَالنُّعْمَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَبَرَكَاتُهُ

-...Bize Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den; o da Ebû Seleme Abdurrahmân'dan haber verdi ki,Aişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S):
— "Yâ Âişe Şu (yanımdaki)Cibril'dir, o sana selâm okuyor!" buyurdu. Âişe dedi ki: Ben de:
— Ona da selâm ve Allah'ın rahmeti olsun! - Rasûlullah'ı kasdederek- Sen bizim görmediğimiz şeyleri görüyorsun! dedim.Bu hadîsi ez-Zuhrî'den rivayet etmekte Ma'mer'e, Şuayb mutâ-baat etmiştir. Yûnus ile en-Nu'mân ibn Râşid ez-Zuhrî'den rivayetlerinde "Ve berekâtuhu(= Ve Allah'ın bereketleri)" kısmını da söylemişlerdir

---

بَاب إِذَا قَالَ مَنْ ذَا فَقَالَ أَنَا

6250- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي دَيْنٍ كَانَ عَلَى أَبِي فَدَقَقْتُ الْبَابَ فَقَالَ مَنْ ذَا فَقُلْتُ أَنَا فَقَالَ أَنَا أَنَا كَأَنَّهُ كَرِهَهَا

Ev Sahibi, Kapı Çalan Kimseye: "Kimdir 0?" Dediği Zaman "Benim"Diyen(İn Hükmü Nedir)?
-... Muhammed ibnu'l-Munkedir şöyle dedi: Ben Câbir(R)'den işittim, şöyle diyordu: Ben babam üzerinde bulunan bir borç hakkında Peygamber(S)'e geldim de kapısını vurup tıklattım.Peygamber:
— "Kim o?" buyurdu. Ben de:
— Ben! dedim.Peygamber böyle cevâb vermemden hoşlanmamışçasına:
— "Ene, ene = Ben, ben!" diye ta'rîz etti

بَاب مَنْ رَدَّ فَقَالَ عَلَيْكَ السَّلَامُ وَقَالَتْ عَائِشَةُ وَعَلَيْهِ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَدَّ الْمَلَائِكَةُ عَلَى آدَمَ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ

6251 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا دَخَلَ الْمَسْجِدَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسٌ فِي نَاحِيَةِ الْمَسْجِدِ فَصَلَّى ثُمَّ جَاءَ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْكَ السَّلَامُ ارْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ فَرَجَعَ فَصَلَّى ثُمَّ جَاءَ فَسَلَّمَ فَقَالَ وَعَلَيْكَ السَّلَامُ فَارْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ فَقَالَ فِي الثَّانِيَةِ أَوْ فِي الَّتِي بَعْدَهَا عَلِّمْنِي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ إِذَا قُمْتَ إِلَى الصَّلَاةِ فَأَسْبِغْ الْوُضُوءَ ثُمَّ اسْتَقْبِلْ الْقِبْلَةَ فَكَبِّرْ ثُمَّ اقْرَأْ بِمَا تَيَسَّرَ مَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ ثُمَّ ارْكَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ رَاكِعًا ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَسْتَوِيَ قَائِمًا ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا ثُمَّ

ارْفَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ جَالِسًا ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ جَالِسًا ثُمَّ افْعَلْ ذَلِكَ فِي صَلَاتِكَ كُلِّهَا وَقَالَ أَبُو أُسَامَةَ فِي الْأَخِيرِ حَتَّى تَسْتَوِيَ قَائِمًا حَدَّثَنَا ابْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي سَعِيدٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ جَالِسًا

Selâm Verene "Aleyke's-Selâm=Selâm Sana" Diye Karşılık Veren Kimse Bâb
Aişe de: Onun üzerine de selâm, Allah'ın rahmeti ve bereketleri olsun! demiştir. Peygamber (S) de: "Melekler, Âdem'i; Selâm ve Allah'ın rahmeti senin üzerine olsun! diye karşıladılar" buyurdu.
-... Bize Ubeydullah, Saîd ibn Ebî Saîd el-Makbun'den; o da Ebû Hureyre(R)'den şöyle tahdîs etti: Bir adam mescide girdi. Rasûlullah (S) da mescidin bir tarafında oturuyordu. O zât (iki rek'-at) namaz kıldıktan sonra gelip Rasûlullah'a selâm verdi. Rasûlullah da ona:
— "Ve aleyke's-selâm(= Sana da selâm olsun)/ Sen geri dön de yeniden namaz kıl, çünkü sen namaz kılmış olmadın!" buyurdu.Bunun üzerine adam dönüp (yine kıldığı gibi) namaz kıldı. Sonra geldi, yine selâm verdi. Rasûiullah da:
— "Ve aleyke's-selâm(= Selâm senin üzerine de olsun)/ Dön de yine namaz kıl, çünkü sen namaz kılmış olmadın!" buyurdu. O zât ikincide yâhud ondan sonraki seferde:
— Yâ Rasülallah, bana (doğrusunu) öğret! dedi. Bunun üzerine Rasûiullah şöyle buyurdu:
—"Namaza kalkmak istediğinde güzelce abdest al, sonra kıbleye dönüp ihram tekbîri al. Sonra ezberinde bulunan Kur'ân'dan sana kolay gelenini oku. Sonra rukû'a varıp bedenin yatışmış oluncaya kadar dur. Sonra başım kaldırıp ayakta büsbütün doğruluncaya kadar dur. Sonra secdeye varıp tâ mutmain oluncaya kadar kal. Sonra başını kaldırıp tâ mutmain oluncaya (yânî bedenin tamâmiyle sükûna kavuşuncaya) kadar otur. Sonra yine secdeye varıp bedenin sükûna varıncaya kadar secdede kal. Sonra başını secdeden kaldırıp bedenin sükûna kavuşuncaya kadar otur. Sonra bu fiilleri namazının bütününde böylece yap!".Ebû Usâme Hammâd ibnu Usâme de son lafızda (yânî "Sükûna kavuşuncaya kadar otur" lafzında) bunun yerine "Dümdüz doğruluncaya kadar otur" şeklinde söylemiştir. Buradaki senedde Ebû Hureyre (R): Peygamber (S):"Sonra başını secdeden kaldır da bedenin sükûna kavuşuncaya kadar otur!" buyurdu, demişir

---

بَاب إِذَا قَالَ فُلَانٌ يُقْرِئُكَ السَّلَامَ

6253 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ قَالَ سَمِعْتُ عَامِرًا يَقُولُ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا حَدَّثَتْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهَا إِنَّ جِبْرِيلَ يُقْرِئُكِ السَّلَامَ قَالَتْ وَعَلَيْهِ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ

(Bir Şahıs Diğerine) "Fulân Kimse Sana Selâm Gönderiyor" Dediği Zaman (Ne Denilir)?
-...Bana Ebû Seleme ibnu Abdirrahmân tahdîs etti ki, Âişe (R) ona, Peygamber(S)'in kendisine hitaben:
— "Cibril sana selâm gönderiyor" buyurunca:
— Onun üzerine de selâm ve Allah'ın rahmeti olsun! diye ce-vâbladığmı tahdîs etmiştir

---

بَاب التَّسْلِيمِ فِي مَجْلِسٍ فِيهِ أَخْلَاطٌ مِنْ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُشْرِكِينَ

6254 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ أَخْبَرَنِي أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَكِبَ حِمَارًا عَلَيْهِ إِكَافٌ تَحْتَهُ قَطِيفَةٌ فَدَكِيَّةٌ وَأَرْدَفَ وَرَاءَهُ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ وَهُوَ يَعُودُ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ فِي بَنِي الْحَارِثِ بْنِ الْخَزْرَجِ وَذَلِكَ قَبْلَ وَقْعَةِ بَدْرٍ حَتَّى مَرَّ فِي مَجْلِسٍ فِيهِ أَخْلَاطٌ مِنْ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُشْرِكِينَ عَبَدَةِ الْأَوْثَانِ وَالْيَهُودِ وَفِيهِمْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ ابْنُ سَلُولَ وَفِي الْمَجْلِسِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ فَلَمَّا غَشِيَتْ الْمَجْلِسَ عَجَاجَةُ الدَّابَّةِ خَمَّرَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ أَنْفَهُ بِرِدَائِهِ ثُمَّ قَالَ

لَا تُغَبِّرُوا عَلَيْنَا فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ وَقَفَ فَنَزَلَ فَدَعَاهُمْ إِلَى اللَّهِ وَقَرَأَ عَلَيْهِمْ الْقُرْآنَ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُبَيٍّ ابْنُ سَلُولَ أَيُّهَا الْمَرْءُ لَا أَحْسَنَ مِنْ هَذَا إِنْ كَانَ مَا تَقُولُ حَقًّا فَلَا تُؤْذِنَا فِي مَجَالِسِنَا وَارْجِعْ إِلَى رَحْلِكَ فَمَنْ جَاءَكَ مِنَّا فَاقْصُصْ عَلَيْهِ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ اغْشَنَا فِي مَجَالِسِنَا فَإِنَّا نُحِبُّ ذَلِكَ فَاسْتَبَّ الْمُسْلِمُونَ وَالْمُشْرِكُونَ وَالْيَهُودُ حَتَّى هَمُّوا أَنْ يَتَوَاثَبُوا فَلَمْ يَزَلْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخَفِّضُهُمْ ثُمَّ رَكِبَ دَابَّتَهُ حَتَّى دَخَلَ عَلَى سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ فَقَالَ أَيْ سَعْدُ أَلَمْ تَسْمَعْ إِلَى مَا قَالَ أَبُو حُبَابٍ يُرِيدُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أُبَيٍّ قَالَ كَذَا وَكَذَا قَالَ اعْفُ عَنْهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَاصْفَحْ فَوَاللَّهِ لَقَدْ أَعْطَاكَ اللَّهُ الَّذِي أَعْطَاكَ وَلَقَدْ اصْطَلَحَ أَهْلُ هَذِهِ الْبَحْرَةِ عَلَى أَنْ يُتَوِّجُوهُ فَيُعَصِّبُونَهُ بِالْعِصَابَةِ فَلَمَّا رَدَّ اللَّهُ ذَلِكَ بِالْحَقِّ الَّذِي أَعْطَاكَ شَرِقَ بِذَلِكَ فَذَلِكَ فَعَلَ بِهِ مَا رَأَيْتَ فَعَفَا عَنْهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

İçinde Müslümanlardan Ve Müşriklerden Birtakım Karışık Zümrelerin Bulunduğu Meclise Selâm Verme(Nin Hükmü) Babı

-...Urve İbnu'z-Zubeyr şöyle demiştir: Bana Usâme ibnu Zeyd şöyle haber verdi: Bir gün Peygamber (S), altında Fedek dokuması saçaklı bir örtü bulunan palanlı bir merkebe bindi, Usâme ibn Zeyd'i de arka tarafına bindirip el-Hâris ibn Hazrec oğulları yurdundaki (evinde hasta bulunan) Sa'd ibn Ubâde'ye hasta ziyaretine gidiyordu. Bu, Bedir vak'asından önce idi. Giderken yolda, içinde müslümânlardan, müşriklerden, puta tapanlardan, Yahûdîler'den karışık birtakım kimselerin bulunduğu bir meclise uğradı. Onların içinde Abdullah ibn Ubeyy ibn Selûl de vardı.Bu mecliste Abdullah ibn Re-vâha da bulunuyordu. Merkebin kaldırdığı toz, meclisi kaplayınca Abdullah ibn Ubeyy kaftanı ile burnunu örttü. Sonra:
— Bizim üzerimize tozlatmaymız! dedi.
Peygamber onlara selâm verdi. Sonra da orada durup merkeb-den indi ve onları Allah'a da'vet etti, onlara karşı Kur'ân okudu. Bunun üzerine Abdullah ibn Ubeyy ibn Selûl:
— Ey kişi! Bu söylemekte olduğun sözler gerçek ise, bunlardan daha güzeli yoktur. Fakat bizim meclislerimizde bizleri ezâlandırma! Kendi menziline dön, Sana bizden kim gelirse ona anlat! dedi.
İbnu Revâha:
— Meclislerimizde bizleri Kur'ân ile ört, bürü! Çünkü biz bunu seviyoruz! dedi.Bunun üzerine müslümânlarla müşrikler, Yahudiler sövüşmeye başladılar. Hattâ birbirlerine doğru kalkışıp vuruşmayı, dövüşmeyi kas-dettiler. Peygamber ise onları devamlı sâkinleştiriyordu. Nihayet sustular. Sonra Peygamber bineğine binip yürüdü. En sonu Sa'd ibn Ubâ-de'nin evine varıp içeri girdi ve:
— "Ey Sa'd! -Abdullah ibn Ubeyy'i kasdederek- Ebû Hubâb'-ın dediğim işitmedin mi? O, şöyle şöyle söyledi" dedi (vak'ayı anlattı). Sa'd ibn Ubâde:
— Yâ Rasülallah! Sen onun kusurunu affet,, ondan yüz çevirip müsamaha eyle! Allah'a yemîn ederim ki, Allah Sana verdiğini vermiştir. Hâlbuki şu belde halkı Ubeyy'in başına tâc giydirmeğe, üzerine de meliklere mahsûs olan sarık sarmağa (bu suretle onu kendilerine melik edinmeğe) ittifak edip hazırlanmışlardı. Allah Taâlâ Sana ihsan ettiği peygamberlikle onların bu düşüncelerini reddedip imkânsız kılınca, İbn Ubeyy bu mahrumiyetten dolayı kederlendi. İşte bu kederle İbn Ubeyy,gördüğün çirkin harekette bulunmuştur! dedi. Peygamber de onu affetti

---

بَاب مَنْ لَمْ يُسَلِّمْ عَلَى مَنْ اقْتَرَفَ ذَنْبًا وَلَمْ يَرُدَّ سَلَامَهُ حَتَّى تَتَبَيَّنَ تَوْبَتُهُ وَإِلَى مَتَى تَتَبَيَّنُ تَوْبَةُ الْعَاصِي وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو لَا تُسَلِّمُوا عَلَى شَرَبَةِ الْخَمْرِ

6255 – حَدَّثَنَا ابْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ كَعْبٍ قَالَ سَمِعْتُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ يُحَدِّثُ حِينَ تَخَلَّفَ عَنْ تَبُوكَ وَنَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ كَلَامِنَا وَآتِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأُسَلِّمُ عَلَيْهِ فَأَقُولُ فِي نَفْسِي هَلْ حَرَّكَ شَفَتَيْهِ بِرَدِّ السَّلَامِ أَمْ لَا حَتَّى كَمَلَتْ خَمْسُونَ لَيْلَةً وَآذَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِتَوْبَةِ اللَّهِ عَلَيْنَا حِينَ صَلَّى الْفَجْرَ

Bir Günâh İşleyen Kimseye Selâm Vermeyen Ve Tevbe Ettiği İyice Belli Oluncaya Kadar, Onun Selâmına Da Karşılık Vermeyen Kimse; Ve Âsînin (Güvenilecek) Tevbesi Ne Zamana Kadar Meydana Çıkar? Babı Abdullah ibn Amr da: Şarâb içenler üzerine selâm vermeyiniz! demiştir.
-...Abdullah ibn Ka'b şöyle demiştir: Ben babam Ka'b ibn Mâlik'ten işittim, o Tebûk gazvesinden özürsüz geri kaldığı zamanki hâlini şöyle anlatıyordu: Ve Rasûlullah (S) müslümânlan bizimle konuşmaktan nehyetmişti. Ben Rasûlullah'a geliyor ve O'na selâm veriyordum da gönlümde benim selâmımı alıp dudaklarını hareket ettiriyor mu yâhud almıyor mu diye söyleniyordum. Nihayet elli gece tamâm oldu. Sabah namazını kıldırdığı zaman Peygamber (S), Allah'ın bizlerin tevbelerimizi kabul ettiğini bildirdi

---

بَاب كَيْفَ يُرَدُّ عَلَى أَهْلِ الذِّمَّةِ السَّلَامُ

6256 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَخَلَ رَهْطٌ مِنْ الْيَهُودِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا السَّامُ عَلَيْكَ فَفَهِمْتُهَا فَقُلْتُ عَلَيْكُمْ السَّامُ وَاللَّعْنَةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَهْلًا يَا عَائِشَةُ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الرِّفْقَ فِي الْأَمْرِ كُلِّهِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوَلَمْ تَسْمَعْ مَا قَالُوا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَدْ قُلْتُ وَعَلَيْكُمْ

Zimmet Ehli Olan Kimselere Selâm Nasıl Karşılanır?
-...Âişe (R) şöyle dedi: Rasûlullah(S)'ın huzuruna Yahûdîler'den bir topluluk girdi de:
— es-Sâmu aleyke(= Ölüm üzerine olsun)! dediler. Bu çirkin sözü ben anladım da:
— Ölüm ve la'net sizin üzerinize olsun! diye karşılık verdim. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Yavaş ol yâ Âişe! Muhakkak ki, Allah herşeyde rıfk ile, yumuşaklıkla muamele etmeyi sever!" buyurdu. Ben de:
— Yâ Rasûlallah, onların dediklerini işitmedin mi? dedim, Rasûlullah:
— Ben de onlara: 'O sizin üzerinize olsun' demişimdir!" buyurdu

---

6257 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا سَلَّمَ عَلَيْكُمْ الْيَهُودُ فَإِنَّمَا يَقُولُ أَحَدُهُمْ السَّامُ عَلَيْكَ فَقُلْ وَعَلَيْكَ

-...Bize Mâlik, Abdullah ibn Dinar'dan; o da Abdillah ibn Umer(R)'den haber verdi ki,Rasûlullah (S): "Yahudiler size selâm verdikleri zaman, onların biri ancak 'es-Sâmu aleyke(~ Ölüm sana olsun)' der; sen de bunu karşılarken "Ve aleyke(= O senin üzerine de olsun)' de!" buyurmuş.

6258- حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَنَسٍ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا سَلَّمَ عَلَيْكُمْ أَهْلُ الْكِتَابِ فَقُولُوا وَعَلَيْكُمْ

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle dedi: Peygamber (S): "Kitâb ehli olanlar size selâm verdikleri zaman sizler (onlara karşılık verirken) 'Ve aleykum{ = Sizin üzerinize de)' deyiniz!" buyurdu

---

بَاب مَنْ نَظَرَ فِي كِتَابِ مَنْ يُحْذَرُ عَلَى الْمُسْلِمِينَ لِيَسْتَبِينَ أَمْرُهُ

6259 – حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ بُهْلُولٍ حَدَّثَنَا ابْنُ إِدْرِيسَ قَالَ حَدَّثَنِي حُصَيْنُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالزُّبَيْرَ بْنَ الْعَوَّامِ وَأَبَا مَرْثَدٍ الْغَنَوِيَّ وَكُلُّنَا فَارِسٌ فَقَالَ انْطَلِقُوا حَتَّى تَأْتُوا رَوْضَةَ خَاخٍ فَإِنَّ بِهَا امْرَأَةً مِنْ الْمُشْرِكِينَ مَعَهَا صَحِيفَةٌ مِنْ حَاطِبِ بْنِ أَبِي بَلْتَعَةَ إِلَى الْمُشْرِكِينَ قَالَ فَأَدْرَكْنَاهَا تَسِيرُ عَلَى جَمَلٍ لَهَا حَيْثُ قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قُلْنَا أَيْنَ الْكِتَابُ الَّذِي مَعَكِ قَالَتْ مَا مَعِي كِتَابٌ فَأَنَخْنَا بِهَا فَابْتَغَيْنَا فِي رَحْلِهَا فَمَا وَجَدْنَا شَيْئًا قَالَ صَاحِبَايَ مَا نَرَى كِتَابًا قَالَ قُلْتُ لَقَدْ عَلِمْتُ مَا كَذَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي يُحْلَفُ بِهِ لَتُخْرِجِنَّ الْكِتَابَ أَوْ لَأُجَرِّدَنَّكِ قَالَ فَلَمَّا رَأَتْ الْجِدَّ مِنِّي أَهْوَتْ بِيَدِهَا إِلَى حُجْزَتِهَا وَهِيَ مُحْتَجِزَةٌ بِكِسَاءٍ فَأَخْرَجَتْ الْكِتَابَ قَالَ فَانْطَلَقْنَا بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا حَمَلَكَ يَا حَاطِبُ عَلَى مَا صَنَعْتَ قَالَ مَا بِي إِلَّا أَنْ أَكُونَ مُؤْمِنًا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَا غَيَّرْتُ وَلَا بَدَّلْتُ أَرَدْتُ أَنْ تَكُونَ لِي عِنْدَ الْقَوْمِ يَدٌ يَدْفَعُ اللَّهُ بِهَا عَنْ أَهْلِي وَمَالِي وَلَيْسَ مِنْ أَصْحَابِكَ هُنَاكَ إِلَّا وَلَهُ مَنْ يَدْفَعُ اللَّهُ بِهِ عَنْ أَهْلِهِ وَمَالِهِ قَالَ صَدَقَ فَلَا تَقُولُوا لَهُ إِلَّا خَيْرًا قَالَ فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ إِنَّهُ قَدْ خَانَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالْمُؤْمِنِينَ فَدَعْنِي فَأَضْرِبَ عُنُقَهُ قَالَ فَقَالَ يَا عُمَرُ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ اللَّهَ قَدْ اطَّلَعَ عَلَى أَهْلِ بَدْرٍ فَقَالَ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ فَقَدْ وَجَبَتْ لَكُمْ الْجَنَّةُ قَالَ فَدَمَعَتْ عَيْنَا عُمَرَ وَقَالَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ

Müslümanlar Aleyhine Kendisinden Bir Zarar Endîşe Edilen Kişinin İşi Tamâmiyle Meydana Çıksın Diye, Onun Mektubuna Bakıp Araştıran Kimse Bâbî

-...Alî ibn Ebî Tâlib (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) beni, ez-Zubeyr ibnu'l-Avvâm'ı ve Ebû Mersed el-Ganevî'yi gönderdi. Bizim üçümüz de süvârî idik. Bizlere:
— "Şimdi gidiniz, Hah bustâmna kadar ilerleyiniz. Orada müşriklerden bir kadın vardır, onun yanında Hâtıb ibn Ebt Beltea'dan Mekke müşriklerine hitaben yazılmış bir sahîfe bulunmaktadır (onu, alıp bana getiriniz)/" buyurdu. Alî dedi ki: Biz, Rasûlullah'ın bize söylediği yerde, devesi üzerinde yol almakta olan o kadına eriştik. Alî dedi ki: Biz kadına:
— Beraberindeki mektûb nerede? dedik. Kadın:
— Benim yanımda hiçbir mektûb yoktur! dedi.Biz onun devesini çöktürüp eşyası içinde mektubu aradık, fakat hiçbirşey bulamadık. Arkadaşlarım Zubeyr ile Ebû Mersed:
— Biz bir mektûb görmüyoruz, dediler. Alî dedi ki: Ben kadına:
— Vallahi Rasûlullah'ın yalan söylediğini hiç bilmiş değilim. Kendi ismiyle yemîn edilmekte olan Allah'a yemîn ediyorum ki, ya mektubu muhakkak meydana çıkarırsın, yâhud da ben senin elbiselerini senden soyacağım! dedim. Alî dedi ki: Kadın benden bu ciddiyeti görünce elini izârımn düğüm yerine uzattı -kendisi bir kumaşı beline fûta olarak bağlamış hâldeydi- ve oradan mektubu çıkardı.
Alî dedi ki: Biz de mektubu Rasûlullah'a getirdik. Rasûlullah, Hâtıb ibn Ebî Beltea'ya:
— "Yâ Hâtıb! Bu yaptığın işe seni sevkeden nedir?" buyurdu. Hâtıb da şöyle cevâb verdi:
— Bende Allah'a ve Rasûlü'ne mü'min olmaktan başka sıfat yoktur. Ben dînimi değiştirmedim,tebdîl de etmedim. Ben Mekkeliler'-in yanında bir minnet ve ni'met elim bulunsun da Allah o ni'met sebebiyle Mekke'deki ailemi ve malımı korusun istedim. Sahâbîlerin-den herbirinin orada muhakkak ailesini ve malını Allah'ın onun sebebiyle koruyacağı bir kimsesi vardır. (Benim ise koruyacak hiçbir kimsem yoktur!) dedi.' Hâtıb'm bu savunması üzerine Rasûlullah orada bulunanlara:
— "Hâtıb doğru söyledi. Artık onun hakkında hayırdan başka birşey söylemeyiniz!" buyurdu.
Alî dedi ki: Unıer ibnu'l-Hattâb:
— Şu muhakkak ki, o Allah'a, Rasûlü'ne ve mü'minlere hainlik yapmıştır. Beni bırak da onun boynunu vurayım! dedi. Alî dedi ki: Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Yâ Umer! (Hatib Bedir gazvesinde hazır bulundu.) Sana ne bildirecek: Belki Allah Bedir'de hazır bulunanların yüksek ve samî-mî mücâhedelerine muttali' olmuştu da: 'Ey Bedir mücâhidleri! Bundan böyle ne dilerseniz işleyiniz! Ben cenneti size vâcib kıldım' buyurmuştur!" dedi. Alî dedi ki: Bunun üzerine Umer'in iki gözü yaş akıttı da: — Allah ve Rasûlü en bilendir! dedi

بَاب كَيْفَ يُكْتَبُ الْكِتَابُ إِلَى أَهْلِ الْكِتَابِ

6260 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سُفْيَانَ بْنَ حَرْبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ هِرَقْلَ أَرْسَلَ إِلَيْهِ فِي نَفَرٍ مِنْ قُرَيْشٍ وَكَانُوا تِجَارًا بِالشَّأْمِ فَأَتَوْهُ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ قَالَ ثُمَّ دَعَا بِكِتَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُرِئَ فَإِذَا فِيهِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِنْ مُحَمَّدٍ عَبْدِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى هِرَقْلَ عَظِيمِ الرُّومِ السَّلَامُ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى أَمَّا بَعْدُ

Kitâb Ehline Mektûb Nasıl Yazılır?
-...ez-Zuhrî şöyle dedi: Bana Ubeydullah ibn Abdillah ibn Utbe haber verdi. Ona da İbn Abbâs haber verdi; ona da Ebû Suf-yân ibn Harb şöyle haber vermiştir: Kendileri Şam'da tacirler olarak Kureyş'ten bir topluluk içinde bulunurlarken, Hıraklıyus'un adamları ona gelmişler... Hadîsi böyle zikretti.Ebû Sufyân dedi ki: Sonra Hırakl, Rasûlullah'm mektubunu istedi. Mektûb onun huzurunda okundu.Mektûbda şunlar vardı: "Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle! Allah'ın Kulu ve Elçisi Muhammed'den Rûmlar'ın büyüğü HırakVel Selâm doğruya uyanlara! Amma ba'du(= Sözün bundan sonrası şudur):..."

بَاب بِمَنْ يُبْدَأُ فِي الْكِتَابِ

6261 - وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ ذَكَرَ رَجُلًا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَخَذَ خَشَبَةً فَنَقَرَهَا فَأَدْخَلَ فِيهَا أَلْفَ دِينَارٍ وَصَحِيفَةً مِنْهُ إِلَى صَاحِبِهِ وَقَالَ عُمَرُ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِيهِ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَجَرَ خَشَبَةً فَجَعَلَ الْمَالَ فِي جَوْفِهَا وَكَتَبَ إِلَيْهِ صَحِيفَةً مِنْ فُلَانٍ إِلَى فُلَانٍ

Mektuba Kimin İsmiyle (Yazanın Mı, Yoksa Göndebilenînki İle Mi) Başlanır?
el-Leys şöyle dedi:Bana Ca'fer ibn Rabîa, Abdurrahmân ibn Hürmüz'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûiullah (S), İsrâîl oğulları'ndan bir adamı zikretti ki, o bir ağaç parçasını alıp onun içini oymuş da bu oyuğa bin dînâr ile kendisinden arkadaşına yazılmış bir sahîfe koymuştur.Umer ibn Ebî Seleme de babasından söyledi ki, o da Ebû Hureyre'den işitmiş: Peygamber (S):"Bir adam bir ağaç parçasını deldi de, içine borcu olan parayı koydu ve bir de 'Fulân kimseden fulân kimseyef diye bir sahîfe yazıp koydu buyurdu, demiştir

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُومُوا إِلَى سَيِّدِكُمْ

6262 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّ أَهْلَ قُرَيْظَةَ نَزَلُوا عَلَى حُكْمِ سَعْدٍ فَأَرْسَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِ فَجَاءَ فَقَالَ قُومُوا إِلَى سَيِّدِكُمْ أَوْ قَالَ خَيْرِكُمْ فَقَعَدَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ هَؤُلَاءِ نَزَلُوا عَلَى حُكْمِكَ قَالَ فَإِنِّي أَحْكُمُ أَنْ تُقْتَلَ مُقَاتِلَتُهُمْ وَتُسْبَى ذَرَارِيُّهُمْ فَقَالَ لَقَدْ حَكَمْتَ بِمَا حَكَمَ بِهِ الْمَلِكُ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ أَفْهَمَنِي بَعْضُ أَصْحَابِي عَنْ أَبِي الْوَلِيدِ مِنْ قَوْلِ أَبِي سَعِيدٍ إِلَى حُكْمِكَ

Peygamber(S)'İn: 'Seyyidinize Ayağa Kalkınız!" Kavli Babı
-...Bize Şu'be, Sa'd ibn İbrahim'den; o da Ebû Umâme ibn Sehl ibn Huneyf ten; o da Ebû Saîd(R)'den

şöyle tahdîs etti: Ku-rayza kabilesi muhâribleri Evs kabilesinin seyyidi Sa'd ibn Muâz'ın hükmüne razı olup kalelerinden indiler. Peygamber (S) Sa'd'a haber gönderdi. Sa'd (bir merkeb üzerinde) geldi. Yanına yaklaşınca, Peygamber Ensâr'a:
— "Haydi ulunuza ayağa kalkınız -yâhud: Hayırlınıza ayağa kalkınız-!" buyurdu.Sa'd, Peygamber'in yanına oturdu. Peygamber, Sa'd'a:
— "Şu Kurayza oğulları senin hükmüne razı olup indiler!" buyurdu. Sa'd da:
— Ben bunların harb edenlerinin öldürülmelerine, kadınlar ve çocuklarının da esîr edilmelerine hükmediyorum, dedi.Peygamber:
— "(Ey Sa'd!) Yemin ederim ki, sen Melik olan Allah'ın hükmettiği ile hükmettin!" buyurdu.Ebû Abdillah el-Buhârî: Arkadaşlarımdan biri bana evvelinden "Senin hükmüne" kadar bu hadîsi,senediyle Ebû'l-Velîd'den; o da Ebû Saîd'in kavlinden (yânı kendi takririnden) olmak üzere anlattı,demiştir.

بَاب الْمُصَافَحَةِ وَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ عَلَّمَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ التَّشَهُّدَ وَكَفِّي بَيْنَ كَفَّيْهِ وَقَالَ كَعْبُ بْنُ مَالِكٍ دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ فَإِذَا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ إِلَيَّ طَلْحَةُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ يُهَرْوِلُ حَتَّى صَافَحَنِي وَهَنَّأَنِي

6263 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ قُلْتُ لِأَنَسٍ أَكَانَتْ الْمُصَافَحَةُ فِي أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَعَمْ

Musâfaha (Yânı El-Ele Tutuşup Tokalaşmanın Meşrû'luğu) Babı
Abdullah ibn Mes'ûd: Peygamber (S) elim elinin içinde olduğu hâlde bana teşehhüd duasını öğretti, demiştir.Ka'b ibn Mâlik de (tevbesinin kabulü hadîsinde) şöyle dedi: Nihayet mescide girdim. Rasûlullah oturmuştu, etrafında sahâbîleri çevrelenmişlerdi. Hemen Talha ibn Ubeydullah kalktı, bana doğru koşarak geldi, benimle musâfaha etti (elimi tutup sıktı) ve beni tebrik etti.
-...Bize Hemmâm ibn Yahya tahdîs etti ki, Katâde şöyle demiştir: Ben Enes(R)'e:
— Peygamber(S)'in sahâbîleri arasında musâfaha, yânî el sıkışıp tokalaşmak var mıydı? Diye sordum. Enes:— Evet vardı, diye cevâb verdi

---

6264 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي حَيْوَةُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَقِيلٍ زُهْرَةُ بْنُ مَعْبَدٍ سَمِعَ جَدَّهُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ هِشَامٍ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ آخِذٌ بِيَدِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ

-....Hayve ibnu Şurayh el-Basrî şöyle demiştir: Bana Ebû Ukayl Zuhre ibnu Ma'bed tahdîs etti ki, kendisi dedesi Abdullah ibn Hişâm'dan şöyle dediğini işitmiştir: Bizler Peygamber(S)'in beraberinde idik. Peygamber, Umer ibnu'l-Hattâb'ın elini tutmuş hâldeydi

---

بَاب الْأَخْذِ بِالْيَدَيْنِ وَصَافَحَ حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ ابْنَ الْمُبَارَكِ بِيَدَيْهِ

6265 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سَيْفٌ قَالَ سَمِعْتُ مُجَاهِدًا يَقُولُ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَخْبَرَةَ أَبُو مَعْمَرٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ مَسْعُودٍ يَقُولُ عَلَّمَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَفِّي بَيْنَ كَفَّيْهِ التَّشَهُّدَ كَمَا يُعَلِّمُنِي السُّورَةَ مِنْ الْقُرْآنِ التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَهُوَ بَيْنَ ظَهْرَانَيْنَا فَلَمَّا قُبِضَ قُلْنَا السَّلَامُ يَعْنِي عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

İki Eli Tutup Musâfaha Etmek Babı

Hammâd ibn Zeyd de Abdullah ibnu'l-Mubârek'le iki elini tutmak suretiyle musâfaha etmiştir.
-...Mucâhid ibn Cebr şöyle derdi: Bana Abdullah ibnu Sahbara Ebû Ma'mer tahdîs edip şöyle dedi: Ben İbnu Mes'ûd(R)'dan işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S) elim O'nun eli içinde olduğu hâlde teşehhüdü bana öğretti. Rasûlullah bana Kur'ân'dan bir sûre öğretir gibi şu teşehhüdü öğretiyordu:"et-Tahıyyâtu tittâhi ve's-salavâtu ve't-tayyibâtu. es-Selâmu aleyke eyyuhe 'n-Nebiyyu ve rahmetu İlâhi ve berekâtuhû. es-Selâmu aley-nâ ve alâ ibâdVllâhVs-sâlihîn. Eşhedu en lâ ilahe HleHlâhu ve eşhedu enne Muhammeden abduhu ve Rasûluhu".Bunu biz Rasûlullah aramızda iken böyle söylerdik, ruhu kab-zolunduktan sonra "es-Selâmu ale*n- Nebiyyi" demeğe başladık.Buhârî: İbn Mes'ud, "Ale'n-Nebiyyi" demeyi kasdediyor, dedi.

بَاب الْمُعَانَقَةِ وَقَوْلِ الرَّجُلِ كَيْفَ أَصْبَحْتَ

6266 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا بِشْرُ بْنُ شُعَيْبٍ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ كَعْبٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَلِيًّا يَعْنِي ابْنَ أَبِي طَالِبٍ خَرَجَ مِنْ عِنْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح و حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَنْبَسَةُ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ خَرَجَ مِنْ عِنْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي وَجَعِهِ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ فَقَالَ النَّاسُ يَا أَبَا حَسَنٍ كَيْفَ أَصْبَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَصْبَحَ بِحَمْدِ اللَّهِ بَارِئًا فَأَخَذَ بِيَدِهِ الْعَبَّاسُ فَقَالَ أَلَا تَرَاهُ أَنْتَ وَاللَّهِ بَعْدَ الثَّلَاثِ عَبْدُ الْعَصَا وَاللَّهِ إِنِّي لَأُرَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَيُتَوَفَّى فِي وَجَعِهِ وَإِنِّي لَأَعْرِفُ فِي وُجُوهِ بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ الْمَوْتَ فَاذْهَبْ بِنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَسْأَلَهُ فِيمَنْ يَكُونُ الْأَمْرُ فَإِنْ كَانَ فِينَا عَلِمْنَا ذَلِكَ وَإِنْ كَانَ فِي غَيْرِنَا أَمَرْنَاهُ فَأَوْصَى بِنَا قَالَ عَلِيٌّ وَاللَّهِ لَئِنْ سَأَلْنَاهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَمْنَعُنَا لَا يُعْطِينَاهَا النَّاسُ أَبَدًا وَإِنِّي لَا أَسْأَلُهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَدًا

Muânaka (Yânî Birbirinin Boyunlarına Sarılmak) Ve İnsanın Diğer Birine "Nasıl Oldun?" Demesi Babı

-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Abdullah ibn Ka'b ibn Mâlik haber verdi. Ona da Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle haber vermiştir: Alî, yânî İbnu Ebî Tâlib, -son hastalığında- Peygamber(S)'in yanından dışarı çıktı.,. H ve yine bize Ahmed ibn Salih tahdîs etti. Bize Anbese tahdîs etti. Bize Yûnus tahdîs etti ki, İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Abdullah ibn Ka'b ibn Mâlik haber verdi; ona da İbn Abbâs şöyle haber vermiştir: Alî ibn Ebî Tâlib (R), Peygamber'in vefat ettiği hastalığı sırasında, Peygamber'in yanından dışarı çıktığında insanlar:
— Yâ Eba'l-Hasen! RasûluIIah (bu gece) nasıl sabahladı? diye sordular.Alî:
— Allah'a hamd olsun, hastalıktan beri' (yânî iyileşmiş) olarak sabahladı! diye cevâb verdi.Alî'nin bu cevâbı üzerine babam Abbâs, Alî'nin elini tuttu da Alî'ye:
— Sen Peygamber'in öleceğini -yâhud: Şu hakîkati- görüp düşünüyor musun? Vallahi sen üç gün sonra asanın, yânî başkasının kulu (me'mûru) olacaksın! .Vallahi ben Rasûlullah'ın bu hastalığından yakında öleceğini kuvvetle sanıyorum. Çünkü ben Abdulmuttalib oğulları'nın yüzlerindeki ölüm alâmetini (tecrübemle) bilmekteyim. Şİmdi sen bizi Rasûlullah'ın yanına götür de biz (Hâşimîler adına kendisinden sonra devlet başkanlığı) işinin kimde olacağını kendisinden soralım. Eğer bu iş bizde olacaksa, biz bunu (Rasûlullah'ın sağlığında) bilelim. Bizden başkasında olacaksa kendisine söyleyelim de bu işi bize vasiyet etsin! dedi. Bunun üzerine Alî:
— Vallahi eğer biz bu işi Rasûlullah'a sorar, O da bizi bundan men' ederse, (O'nun vefatından) sonra insanlar bunu (delîl getirerek, halifeliği) bize ebediyyen vermezler. Bu sebeble ben bu halifelik mes'-elesini Rasûlullah'a ebediyyen sormam! diye yemîn etti

---

بَاب مَنْ أَجَابَ بِلَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ

6267 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ مُعَاذٍ قَالَ أَنَا رَدِيفُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا مُعَاذُ قُلْتُ لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ ثُمَّ قَالَ مِثْلَهُ ثَلَاثًا هَلْ تَدْرِي مَا حَقُّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ قُلْتُ لَا قَالَ حَقُّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلَا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ثُمَّ سَارَ سَاعَةً فَقَالَ يَا مُعَاذُ قُلْتُ لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ قَالَ هَلْ تَدْرِي مَا حَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ إِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ أَنْ لَا يُعَذِّبَهُمْ حَدَّثَنَا هُدْبَةُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ عَنْ مُعَاذٍ بِهَذَا

Çağırana "Lebbeyke Ve Sa'deyke" Sözleriyle Cevâb Veren Kimse Babı

-... Bize Hemmâm ibn Yahya, Katâde'den; o da Enes(R)'ten tahdîs etti ki, Muâz ibn Cebel (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'in devesinin arka tarafına binmiştim. Beni:

— "Yâ Muâz!" diye çağırdı. Ben:

— Lebbeyke ve sa'deyke! (Buyur, itâatindeyim ve emrine hazırım!) dedim.Sonra yine bunun gibi üç kerre daha nida edip çağırdı da (üçüncüsünde):

— Allah 'in kulları üzerindeki hakkının ne olduğunu biliyor musun?" buyurdu.Ben:

— Hayır bilmiyorum! dedim.

— "Allah 'in kulları üzerindeki hakkı, O'na hiçbirşeyi ortak kılmayarak ibâdet etmeleridir" buyurdu. Sonra bir müddet daha yürüdü de yine:

— "Yâ Muâz!" diye nida etti. Ben:

— Lebbeyke ve sa'deyke! diye cevâbladım.

— "Onlar bunu yaptıkları zaman, kulların Allah üzerindeki haklarının ne olduğunu biliyor musun?" diye sordu.Ben:

— Hayır (bilmiyorum), dedim. Rasûlullah:

— "Kullar bunu işledikleri zaman, kulların Allah üzerindeki hakları, Allah'ın onları azâb etmemesidir" buyurdu. Bize Hudbe ibn Hâlid tahdîs etti. Bize Hemmâm ibn Yahya tahdîs etti. Bize Katâde, Enes'ten; o da Muâz'dan bu geçen hadîsi tahdîs etti

---

6268 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنَا وَاللَّهِ أَبُو ذَرٍّ بِالرَّبَذَةِ قَالَ كُنْتُ أَمْشِي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَرَّةِ الْمَدِينَةِ عِشَاءً اسْتَقْبَلَنَا أُحُدٌ فَقَالَ يَا أَبَا ذَرٍّ مَا أُحِبُّ أَنَّ أُحُدًا لِي ذَهَبًا يَأْتِي عَلَيَّ لَيْلَةٌ أَوْ ثَلَاثٌ عِنْدِي مِنْهُ دِينَارٌ إِلَّا أَرْصُدُهُ لِدَيْنٍ إِلَّا أَنْ أَقُولَ بِهِ فِي عِبَادِ اللَّهِ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا وَأَرَانَا بِيَدِهِ ثُمَّ قَالَ يَا أَبَا ذَرٍّ قُلْتُ لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْأَكْثَرُونَ هُمْ الْأَقَلُّونَ إِلَّا مَنْ قَالَ هَكَذَا وَهَكَذَا ثُمَّ قَالَ لِي مَكَانَكَ لَا تَبْرَحْ يَا أَبَا ذَرٍّ حَتَّى أَرْجِعَ فَانْطَلَقَ حَتَّى غَابَ عَنِّي فَسَمِعْتُ صَوْتًا فَخَشِيتُ أَنْ يَكُونَ عُرِضَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَرَدْتُ أَنْ أَذْهَبَ ثُمَّ ذَكَرْتُ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَبْرَحْ فَمَكُثْتُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ سَمِعْتُ صَوْتًا خَشِيتُ أَنْ يَكُونَ عُرِضَ لَكَ ثُمَّ ذَكَرْتُ قَوْلَكَ فَقُمْتُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاكَ جِبْرِيلُ أَتَانِي فَأَخْبَرَنِي أَنَّهُ مَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِي لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قَالَ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قُلْتُ لِزَيْدٍ إِنَّهُ بَلَغَنِي أَنَّهُ أَبُو الدَّرْدَاءِ فَقَالَ أَشْهَدُ لَحَدَّثَنِيهِ أَبُو ذَرٍّ بِالرَّبَذَةِ قَالَ الْأَعْمَشُ وَحَدَّثَنِي أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ نَحْوَهُ وَقَالَ أَبُو شِهَابٍ عَنْ الْأَعْمَشِ يَمْكُثُ عِنْدِي فَوْقَ ثَلَاثٍ

-...Bize Zeyd ibn Vehb el-Cuhenî tahdîs edip şöyle dedi:Vallahi bize Ebû Zerr Cundeb el-Gıfârî (R) Rebeze'de tahdîs edip şöyle dedi: Ben bir yatsı vaktinde Peygamber (S) ile beraber Medine'nin dışındaki Harre denilen kara taşlık yerde yürüyordum. Bizim karşımıza Uhud Dağı çıkınca, Peygamber:

— "YâEbâ Zerr! Ben Uhud'un benim için altın olmasını ve bu kadar çok altından benim yanımda borç ödemek için hazırlamakta olduğum bir dînâr bulunduğu hâlde üzerimden bir gece yâhud üç gece geçmesini arzu etmem, muhakkak bu altınları Allah'ın kullarına şöyle, şöyle, şöyle harcar infâk ederdim" buyurdu.Râvîdecii ki: Ebû Zerr "Şöyle, şöyle, şöyle"sözlerini söylerken eliyle bize sağa, sola ve önüne doğru işaretler yapıp harcama yönlerini gösterdi. Sonra yine:

— "Yâ Ebâ Zerr!" diye seslendi. Ben:

— Lebbeyke ve sa'deyke yâ Rasûlallah! dedim. O:

— "Malca çok zengin olanlar vardır ki, onlar sevâbca çok azdırlar. Ancak mallarını şöyle, şöyle (Allah'ın kullan yolunda) harcayanlar müstesnadırlar" buyurdu.Sonra Rasûlullah bana:
— "Yâ Ebâ Zerr! Ben Sana dönünceye kadar sen yerinde dur, hiçbir yere ayrılma!" buyurdu ve gidip nihayet gözümden kayboldu.Bu sırada ben bir ses işittim de Rasûlullah'ın bir tehlikeye uğra-tılmasından endîşe ettim ve O'nun yanına doğru gitmek istedim. Sonra Rasûlullah'ın bana: "Yerinden hiç ayrılma" sözünü hatırladım da yerimde bekledim. Rasûlullah gelince:
— Yâ Rasûlallah!Ben bir ses işittim de Sen'in bir tehlikeye uğratılmış olmandan endîşe ettim,yanma gelmek istedim, sonra bana "Yerinden ayrılmadan bekle" sözünü hatırladım da yerimde dikeldim, dedim. Peygamber bana:
— "Bu, Cibril idi. Bana geldi de: Ümmetimden her kim Allah'a hiçbirşeyi ortak kılmaksızın ölürse cennete girer! diye haber verdi" buyurdu.Ben:
— Yâ Rasûlallah! O kul zina etse ve hırsızlık yapsa da mı (cennete girecek)? dedim.Rasûlullah:
— "Zina etmiş olsa da, hırsızlık yapmış olsa da!" buyurdu. Râvî el-A'meş şöyle dedi: Ben Zeyd ibn Vehb'e hitaben:
— Bana bu hadîsin râvîsi Ebu'd-Derdâ olduğu haberi ulaştı, dedim.Bunun üzerine Zeyd:
— Şehâdetle yemîn ederim ki, bu hadîsi bana Rebeze köyünde muhakkak Ebû Zerr Cundeb tahdîs etti, dedi.el-A'meş: Ve bana Ebû Salih de Ebu'd-Derdâ'dan, bunun benzerini tahdîs etti, dedi.Ebû Şihâb da el-A'meş'ten yaptığı rivayetinde "O altının üç gün yanımda kalmasını istemezdim" şeklinde söylemiştir

---

بَاب لَا يُقِيمُ الرَّجُلُ الرَّجُلَ مِنْ مَجْلِسِهِ

6269 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يُقِيمُ الرَّجُلُ الرَّجُلَ مِنْ مَجْلِسِهِ ثُمَّ يَجْلِسُ فِيهِ بَاب { إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجْلِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحْ اللَّهُ لَكُمْ وَإِذَا قِيلَ انْشِزُوا فَانْشِزُوا } الْآيَةَ

"Bir kişi öbür kişiyi oturduğu yerden kaldırmaz
-....Bize Mâlik, Nâfi'den; o da İbn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Bir kişi öbür kişiyi oturduğu yerden kaldırıp, sonra da onun yerine oturmaz" buyurmuştur.'Ey îmân edenler, size meclislerde 'Yer açın' denildiği zaman genişletin ki, Allah da size genişlik versin. 'Kalkın' denilince de kalkıverin... " (el-Mucâdile: İl)

6270 - حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ نَهَى أَنْ يُقَامَ الرَّجُلُ مِنْ مَجْلِسِهِ وَيَجْلِسَ فِيهِ آخَرُ وَلَكِنْ تَفَسَّحُوا وَتَوَسَّعُوا وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَكْرَهُ أَنْ يَقُومَ الرَّجُلُ مِنْ مَجْلِسِهِ ثُمَّ يَجْلِسَ مَكَانَهُ

-...Bize Sufyân es-Sevrî, Ubeydullah'tan; o da Nâfi'den; o da İbn Umer(R)'den tahdîs etti ki,Peygamber (S) bir kişinin oturduğu yerinden kaldırılmasını ve oraya başka birisinin oturmasını nehyetmiş: "Ve lâkin yer açınız ve genişleyip genişletin" buyurmuştur.Nâfî: İbn Umer de bir kişinin oturduğu yerden kaldırılıp da sonra onun yerine başkasını oturtmayı kerîh görürdü, demiştir

---

بَاب مَنْ قَامَ مِنْ مَجْلِسِهِ أَوْ بَيْتِهِ وَلَمْ يَسْتَأْذِنْ أَصْحَابَهُ أَوْ تَهَيَّأَ لِلْقِيَامِ لِيَقُومَ النَّاسُ

6271 - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ سَمِعْتُ أَبِي يَذْكُرُ عَنْ أَبِي مِجْلَزٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا تَزَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَيْنَبَ بِنْتَ جَحْشٍ دَعَا النَّاسَ طَعِمُوا ثُمَّ جَلَسُوا يَتَحَدَّثُونَ قَالَ فَأَخَذَ كَأَنَّهُ يَتَهَيَّأُ لِلْقِيَامِ فَلَمْ يَقُومُوا فَلَمَّا

رَأَى ذَلِكَ قَامَ فَلَمَّا قَامَ قَامَ مَنْ قَامَ مَعَهُ مِنْ النَّاسِ وَبَقِيَ ثَلَاثَةٌ وَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَ لِيَدْخُلَ فَإِذَا الْقَوْمُ جُلُوسٌ ثُمَّ إِنَّهُمْ قَامُوا فَانْطَلَقُوا قَالَ فَجِئْتُ فَأَخْبَرْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُمْ قَدْ انْطَلَقُوا فَجَاءَ حَتَّى دَخَلَ فَذَهَبْتُ أَدْخُلُ فَأَرْخَى الْحِجَابَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ وَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَى قَوْلِهِ إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا }

Oturduğu Meclisten Yâhud Evinden, Oradaki Arkadaşlarından İzin İstemeksizin Kalkan Yâhud Oradaki İnsanların Kalkıp Gitmeleri İçin Kendisi Kalkmaya Hazırlanan Kimse Babı
-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Zeyneb bintu Cahş ile evlendiği zaman insanları düğün aşma da'vet etti, insanlar yediler, sonra oturup konuşuyorlardı.Enes dedi ki: Rasûlullah kalkmaya hazırlanır gibi vaziyet aldı (da onların kalkıp gitmelerine işaret etti). Fakat onlar kalkmadılar. Onların kalkmadıklarını görünce kendisi kalktı. Rasûlullah kalkınca, O'nun beraberinde insanlardan kalkanlar da kalktılar. Geride üç kişi oturup kaldılar. Peygamber (Âişe'nin ve diğer kadınlarının yanlarına dolaşıp da) Zeyneb'in odasına girmek için geldiği hâlde, onlar hâlâ oturuyorlardı. (Peygamber tekrar dönüp gitti.) Sonra onlar kalkıp gittiler.Enes dedi ki: Akabinde ben gidip Peygamber'e onların gitmiş olduklarını haber verdim. Bunun üzerine geldi ve içeriye girdi. Ben de O'nunla beraber girmeğe davrandım. Peygamber bu sırada benimle kendisi arasına (kapıdaki) perdeyi sarkıttı. Yüce Allah da; "Ey îmân edenler, Peygamber'in evlerine yemeğe da'vet olunmaksızın, vaktine de bakmaksızın girmeyin,.. Bu, Allah katında büyük bir günâhtır" âb: 53) âyetini indirdi

---

بَاب الِاحْتِبَاءِ بِالْيَدِ وَهُوَ الْقُرْفُصَاءُ

6272 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي غَالِبٍ أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ الْحِزَامِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِفِنَاءِ الْكَعْبَةِ مُحْتَبِيًا بِيَدِهِ هَكَذَا

El İle Ihtıbâ Oturuşu Babı
Ki bu, kişinin iki kaba eti ve sağrısı üstüne oturup uyluklarını karnına dayaması ve ellerini birbirine sarıp baldırları üzerine koyarak oturmasıdır
-...Abdullah ibn Umer (R): Ben Rasûlullah(S)'i Ka'be'nin bir tarafında eliyle şöyle ıhtıbâ ederek otururken gördüm, demiştir

---

بَاب مَنْ اتَّكَأَ بَيْنَ يَدَيْ أَصْحَابِهِ قَالَ خَبَّابٌ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُتَوَسِّدٌ بُرْدَةً قُلْتُ أَلَا تَدْعُو اللَّهَ فَقَعَدَ

6273 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا الْجُرَيْرِيُّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكَبَائِرِ قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرٌ مِثْلَهُ وَكَانَ مُتَّكِئًا فَجَلَسَ فَقَالَ أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ فَمَا زَالَ يُكَرِّرُهَا حَتَّى قُلْنَا لَيْتَهُ سَكَتَ

Arkadaşının İki Eli Arasına Dayanan Kimse Babı
Habbâb ibn Erett: Ben Peygamber(S)'in yanına geldim.O (Ka'be'nin gölgesinde) bir kaftanı yastık yaparak dayanmış hâldeydi. (Bizim kurtulmamız için) Allah'a duâ etmez misin? dedim.Hemen doğrulup oturdu.
-...Ebû Bekre Nufey' (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S):
— "Size büyük günâhların en büyüğünü haber vereyim mi?" dedi.Sahâbîler:
— Evet haber ver yâ Rasûlallah! dediler. Rasûlullah:
— "Allah'a ortak tanımak ve ana-babaya isyan etmektir" buyurdu.Bize Müsedded tahdîs etti. Bize Bişr bunun benzerini tahdîs etti.

Bunda şu ziyâde vardır: Peygamber (S) bir yere dayanır hâldeydi, hemen oturdu da:
— "Dikkat edin! Bir de yalan sözdür" buyurdu. Bunu o kadar çok tekrar ediyordu ki, bizler:
— Keski sussaydı, dedik

بَاب مَنْ أَسْرَعَ فِي مَشْيِهِ لِحَاجَةٍ أَوْ قَصْدٍ

6275 – حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ عُقْبَةَ بْنَ الْحَارِثِ حَدَّثَهُ قَالَ صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَصْرَ فَأَسْرَعَ ثُمَّ دَخَلَ الْبَيْتَ

Bir İhtiyaç Yeyâ Bir Maksadı Yerine Getirmek İçin Yürüyüşünde Sür'at Yapan Kimse Babı
-... Ukbe ibnu'l-Hâris (R) tahdîs edip: Peygamber (S) ikindi namazım kıldırdı da hızlı hızlı yürüdü, sonra evine girdi, demiştir

---

بَاب السَّرِيرِ

6276 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي وَسْطَ السَّرِيرِ وَأَنَا مُضْطَجِعَةٌ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ تَكُونُ لِي الْحَاجَةُ فَأَكْرَهُ أَنْ أَقُومَ فَأَسْتَقْبِلَهُ فَأَنْسَلُّ انْسِلَالًا

Serîr (Edinmenin Hükmü) Babı
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah ile kıblesi arasında serîr üzerinde yan yatmış hâlde bulunurdum. Bu hâlde Rasûlullah (S) şeririn ortasına doğru namaz kılardı. O namaz kılarken benim bir ihtiyâcım olurdu, bu hâlde kalkıp O'nun kıblesini karşılamayı istemezdim de şeririn ayaklan tarafından sıyrılıp giderdim

---

بَاب مَنْ أُلْقِيَ لَهُ وِسَادَةٌ

6277 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا خَالِدٌ ح و حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ خَالِدٍ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو الْمَلِيحِ قَالَ دَخَلْتُ مَعَ أَبِيكَ زَيْدٍ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو فَحَدَّثَنَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذُكِرَ لَهُ صَوْمِي فَدَخَلَ عَلَيَّ فَأَلْقَيْتُ لَهُ وِسَادَةً مِنْ أَدَمٍ حَشْوُهَا لِيفٌ فَجَلَسَ عَلَى الْأَرْضِ وَصَارَتْ الْوِسَادَةُ بَيْنِي وَبَيْنَهُ فَقَالَ لِي أَمَا يَكْفِيكَ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ خَمْسًا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ سَبْعًا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ تِسْعًا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِحْدَى عَشْرَةَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَا صَوْمَ فَوْقَ صَوْمِ دَاوُدَ شَطْرَ الدَّهْرِ صِيَامُ يَوْمٍ وَإِفْطَارُ يَوْمٍ

(Üzerine Dayanıp Yaslanması İçin) Kendisine Yastık Atılan Kimse Babı
-...Ebû Kılâbe şöyle demiştir: Bana Ebû'l-Melîh haber verip şöyle dedi: Ben senin baban Zeyd ile beraber Abdullah ibn Amr(R)'m yanma girdik. O bize şöyle tahdîs etti: Peygamber(S)'e benim oruç tutuşum zikredilmiş. Bu sebeble benim yanıma girdi. Ben de O'na, içi hurma ağacının lifleriyle doldurulmuş deriden bir yastık attım. Kendisi yer üzerine oturdu da o yastık benimle kendisi arasında kaldı. Rasûlullah bana:
— "Her aydan üç gün oruç tutman sana kâfi gelmiyor mu?" buyurdu.Ben:
— Yâ Rasûlallah (bundan daha çoğuna gücüm yeter)! dedim.
— "(Öyleyse her aydan) beş gün tut!" buyurdu. Ben:

— Yâ Rasûlalîah (bundan çoğuna da gücüm yeter)!dedim.
— "(Her aydan) yedi gün oruç tut!" buyurdu. Ben:
— Yâ Rasûlallah (daha fazlasına gücüm yeter)! dedim.
— "(Her aydan) dokuz gün oruç tut!" buyurdu. Ben:
— Yâ Rasûlallah (daha çoğuna gücüm yeter)! dedim.
— "(Her aydan) onbir gün oruç tut!" buyurdu. Ben:
— Yâ Rasûlallah (bundan çoğuna güç yetiririm)! dedim.
— "Dâvûd Peygamber'in orucundan fazla oruç yoktur, o da senenin yarısıdır: Bir gün oruç tutmak, bir gün tutmamaktır" buyurdu

---

6278 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مُغِيرَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ أَنَّهُ قَدِمَ الشَّأْمَ ح و حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُغِيرَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ قَالَ ذَهَبَ عَلْقَمَةُ إِلَى الشَّأْمِ فَأَتَى الْمَسْجِدَ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ فَقَالَ اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي جَلِيسًا فَقَعَدَ إِلَى أَبِي الدَّرْدَاءِ فَقَالَ مِمَّنْ أَنْتَ قَالَ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ قَالَ أَلَيْسَ فِيكُمْ صَاحِبُ السِّرِّ الَّذِي كَانَ لَا يَعْلَمُهُ غَيْرُهُ يَعْنِي حُذَيْفَةَ أَلَيْسَ فِيكُمْ أَوْ كَانَ فِيكُمْ الَّذِي أَجَارَهُ اللَّهُ عَلَى لِسَانِ رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الشَّيْطَانِ يَعْنِي عَمَّارًا أَوَلَيْسَ فِيكُمْ صَاحِبُ السِّوَاكِ وَالْوِسَادِ يَعْنِي ابْنَ مَسْعُودٍ كَيْفَ كَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَقْرَأُ { وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى } قَالَ وَالذَّكَرِ وَالْأُنْثَى فَقَالَ مَا زَالَ هَؤُلَاءِ حَتَّى كَادُوا يُشَكِّكُونِي وَقَدْ سَمِعْتُهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...İbrâhîm en-Nahaî şöyle demiştir: Alkame Şam'a gitti, (Şam'daki) mescide varıp iki rek'at namaz kıldı da:
— Allah'ım! Bana burada iyi bir meclis arkadaşı ihsan eyle! diye duâ etti.Sonra Ebu'd-Derdâ'nın yanına varıp oturdu. Ebu'd-Derdâ ona:
— Sen kimlerdensin? diye sordu. Alkame:
— Küfe ahâlîsindendim (oradan geldim)! diye cevâb verdi. Ebu'd-Derdâ:
— Rasûlullah'ın sırrının (gizli haberlerinin) sahibi olan ve kendisinden başkası o sırdan bilmeyen kimse, yânî Huzeyfe, sizin içinizde değil mi? Yâhud Allah'ın, Rasülü'nün diliyle, yânî duası üzerine şeytânın şerrinden kurtardığı kimse, yânî Ammâr, sizin içinizde değil mi? Yâhud Rasûlullah'ın misvak ve yastığının sahibi olup bunları taşıyan kimse, yânî İbn Mes'ûd, sizin içinizde değil mi? Abdullah ibn Mes'ûd "Ve'l-leyti izâyağşâ ve'n-nehâri izâ tecellâ"dan sonrasını nasıl okurdu? dedi. Alkame:
— "Ve'z-zekeri ve'l-ünsâ" şeklinde okur (onun kıraatinde "Ve mâ halaka" yoktur), dedi. Ebu'd-Derdâ:
— Şu Şamlılar bana "Ve mâ halaka'z-zekerâ ve'l-ünsâ" kırâatinde ısrar ediyorlar, en sonu beni Rasûlullah'tan işitmiş olduğum kıraatten şübheye düşürmeye yaklaşıyorlar! Dedi

---

بَاب الْقَائِلَةِ بَعْدَ الْجُمُعَةِ

6279 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ كُنَّا نَقِيلُ وَنَتَغَدَّى بَعْدَ الْجُمُعَةِ

Gündüz Uykusu Ve İstirahatının Cumua Namazından Sonra Olması Babı
-... Sehl ibn Sa'd es-Sâidî (R): Biz öğle yemeğini cumua namazından sonra yer, gündüz uykusu ve istirâhatini de cumua namazından sonra yapardık, demiştir

---

بَاب الْقَائِلَةِ فِي الْمَسْجِدِ

6280 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ مَا كَانَ لِعَلِيٍّ اسْمٌ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ أَبِي تُرَابٍ وَإِنْ كَانَ لَيَفْرَحُ بِهِ إِذَا دُعِيَ بِهَا جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْتَ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام فَلَمْ يَجِدْ عَلِيًّا فِي الْبَيْتِ فَقَالَ أَيْنَ ابْنُ عَمِّكِ فَقَالَتْ كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ شَيْءٌ فَغَاضَبَنِي فَخَرَجَ فَلَمْ يَقِلْ عِنْدِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِإِنْسَانٍ انْظُرْ أَيْنَ هُوَ فَجَاءَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هُوَ فِي الْمَسْجِدِ رَاقِدٌ فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُضْطَجِعٌ قَدْ سَقَطَ رِدَاؤُهُ عَنْ شِقِّهِ فَأَصَابَهُ تُرَابٌ فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْسَحُهُ عَنْهُ وَهُوَ يَقُولُ قُمْ أَبَا تُرَابٍ قُمْ أَبَا تُرَابٍ

Mescid İçinde Uyumak Ve İstirahat Etmek Babı
-...Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: Alî(R)'nin "Ebû Turâb'" kadar kendisine sevimli olan hiçbir isim yoktu. Şu muhakkak ki o, bu "Ebû Turâb" ismiyle çağırıldığı zaman bundan pek sevinir,ferahlanırdı. Bir gün Rasûlullah (S), kızı Fâtıma aleyha's-selâma geldi. Evde Alî'yi bulamadı.
— "Amcanın oğlu nerede?" diye sordu. Fâtıma:
— Benimle onun arasında birşey oldu da bana öfkelenip danl-dı. Bu sebeble dışarı çıktı, gündüz uykusunu evde, benim yanımda uyumadı, cevâbını verdi.Rasûlullah bir insana:
— "Bak, o nerede!" buyurdu. O adam gidip geldi de:
— Yâ Rasûlallah, Alî mescidde uyuyor, dedi.Rasûlullah mescide geldi. Baktı ki Alî yan tarafına yatmış, ridâ-sı bir yanından sıyrılıp düşmüş, vücûduna toprak bulanmış. Rasûlullah:
— "Kalk Ebâ Turâb, kalk Ebâ Turâb!" demeğe ve onun bedeninden toprakları silkmeğe başladı

بَاب مَنْ زَارَ قَوْمًا فَقَالَ عِنْدَهُمْ

6281– حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ ثُمَامَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ أُمَّ سُلَيْمٍ كَانَتْ تَبْسُطُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِطَعًا فَيَقِيلُ عِنْدَهَا عَلَى ذَلِكَ النِّطَعِ قَالَ فَإِذَا نَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَتْ مِنْ عَرَقِهِ وَشَعَرِهِ فَجَمَعَتْهُ فِي قَارُورَةٍ ثُمَّ جَمَعَتْهُ فِي سُكٍّ قَالَ فَلَمَّا حَضَرَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ الْوَفَاةُ أَوْصَى إِلَيَّ أَنْ يُجْعَلَ فِي حَنُوطِهِ مِنْ ذَلِكَ السُّكِّ قَالَ فَجُعِلَ فِي حَنُوطِهِ

Bir Kavmi Ziyaret Edip De Onlartn Yanında Gündüz Uykusuna Yatan Kimse Babı
-....Bize Muhammed ibnu Abdillah el-Ensârî tahdîs edip şöyle dedi: Bana babam Abdullah ibnu'l-Müsennâ, Sumâme ibn Ab-dillah'tan; o da dedesi Enes ibn MâIik(R)'ten şöyle tahdîs etti:(Enes'in anası) Ümmü Suleym bintu Milhân, Peygamber (S) için deriden düzülmüş bir döşek yayardı da Peygamber, onun yanında bu döşek üzerinde gündüz uykusuna yatardı. Enes dedi ki: Peygamber uyuduğu zaman, Ümmü Suleym, Pey-gamber'in terinden ve saçlarından alırdı da bunları bir şişe içinde toplardı. Sonra bunları râmekten yapılan güzel koku içinde toplardı. Râvî Sumâme dedi ki: Enes ibn Mâlik'e ölüm yaklaştığı zaman, -öldüğünde cesedinde ve kefeninde kullanılacak kokunun içine Peygam-ber'in teri ve saçlarının bulunduğu bu sükk kokusundan da katılmasını vasiyet etti. Sumâme: Vefatında vasiyet ettiği gibi, cesedinde kullanılan kokunun içine bundan konuldu, demiştir

---

6282 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا ذَهَبَ إِلَى قُبَاءٍ يَدْخُلُ عَلَى أُمِّ حَرَامٍ بِنْتِ مِلْحَانَ فَتُطْعِمُهُ وَكَانَتْ تَحْتَ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ فَدَخَلَ يَوْمًا فَأَطْعَمَتْهُ فَنَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ اسْتَيْقَظَ يَضْحَكُ قَالَتْ فَقُلْتُ مَا يُضْحِكُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي عُرِضُوا عَلَيَّ غُزَاةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَرْكَبُونَ ثَبَجَ هَذَا الْبَحْرِ مُلُوكًا عَلَى الْأَسِرَّةِ أَوْ قَالَ مِثْلَ الْمُلُوكِ عَلَى الْأَسِرَّةِ شَكَّ إِسْحَاقُ قُلْتُ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ فَدَعَا ثُمَّ وَضَعَ رَأْسَهُ فَنَامَ ثُمَّ اسْتَيْقَظَ يَضْحَكُ فَقُلْتُ مَا يُضْحِكُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي عُرِضُوا

عَلَيَّ غُزَاةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَرْكَبُونَ ثَبَجَ هَذَا الْبَحْرِ مُلُوكًا عَلَى الْأَسِرَّةِ أَوْ مِثْلَ الْمُلُوكِ عَلَى الْأَسِرَّةِ فَقُلْتُ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ قَالَ أَنْتِ مِنْ الْأَوَّلِينَ فَرَكِبَتْ الْبَحْرَ زَمَانَ مُعَاوِيَةَ فَصُرِعَتْ عَنْ دَابَّتِهَا حِينَ خَرَجَتْ مِنْ الْبَحْرِ فَهَلَكَتْ

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle derdi: Rasûlullah (S) Kubâ'ya gittiği zamanlarda teyzem Ümmü Haram bintu Milhân'ın yanına girerdi, o da kendisine yemek ikram ederdi. O sırada Ümmü Haram, Ubâde ibnu's-Sâmit'in nikâhı altında idi. Yine bir gün Rasûlullah onu ziyarete geldi ve evine girdi.Teyzem de O'na yemek ikram etti. Yemekten sonra Rasûlullah bir müddet uyudu. Sonra gülerek uyandı.
Ümmü Haram dedi ki: Ben:
— Yâ Rasûlallah! Seni güldüren nedir? diye sordum. O:
— "Ru 'yâmda bana ümmetimden birtakım insanlar şu deniz üstündeki gemilere biniyorlar da, hükümdarların tahtları üzerine kuruldukları gibi kurularak, A ilah yolunda deniz harbine giden gaziler olarak gösteri/diler" -RâvîÎshâk: Yâhud "Tahtlar üzerindeki melikler gibi" demiştir- buyurdu.Ben:
— (Yâ Rasûlallah!) Beni de o deniz gazilerinden kılması için Allah'a duâ ediver! dedim.Rasûlullah da duâ etti. Bundan sonra başım yastığa koyup bir müddet daha uyudu. Sonra yine gülümseyerek uyandı. Ben yine:
— Yâ Rasûlallah! Seni güldüren nedir? diye sordum. Rasûlullah:
— "Bu defa da bana ümmetimden birtakım insanlar gösterildi ki, bunlar da yine denizin üstündeki gemilere biniyorlar ve tahtları üzerine kurulmuş hükümdarlar olarak -yâhud: Tahtları üstüne kurulmuş hükümdarlar gibi- Allah yolunda gazaya gidiyorlardı" buyurdu.Ben yine:
— Beni de onlardan kılması için Allah'a duâ ediver! dedim.
— "Sen birincilerdensin" buyurdu.Enes dedi ki: Hakîkaten Ümmü Haram, Muâviye ibn Ebî Suf-yârrın Şâm Valiliği zamanında ve onun kumandasında tertîb edilen deniz gazasına katılmak üzere gemiye bindi. Denizden karaya çıktığı zaman bindiği hayvanından düştü de şehîd oldu

---

بَاب الْجُلُوسِ كَيْفَمَا تَيَسَّرَ

6284– حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ لِبْسَتَيْنِ وَعَنْ بَيْعَتَيْنِ اشْتِمَالِ الصَّمَّاءِ وَالِاحْتِبَاءِ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ لَيْسَ عَلَى فَرْجِ الْإِنْسَانِ مِنْهُ شَيْءٌ وَالْمُلَامَسَةِ وَالْمُنَابَذَةِ تَابَعَهُ مَعْمَرٌ وَمُحَمَّدُ بْنُ أَبِي حَفْصَةَ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُدَيْلٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ

(Avret Yeri Açılmaksızın) Nasıl Kolay Olursa Öyle Oturma(Nın Cevazı) Babı
-...Ebû Saîd el-Hudrî (R): Peygamber (S) bir tek bez içinde, insanın ferci üzerinde ondan hiçbirşey bulunmaksızın (onu sarınıp bürünmekten ibaret olan) iki türlü giyinişten; iştimâlu's-sammâ iie ıhtıbâ giyinişinden nehyetti. Bir de iki türlü alış-satıştan da neh-yetti, demiştir.Bu hadîsi ez-Zuhrî'den rivayet etmekte Sufyân ibn Uyeyne'ye, Ma'mer ibn Râşid, Muhammed ibn Ebî Hafsa, Abdullah ibn Budeyl mutâbaat etmişlerdir.

بَاب مَنْ نَاجَى بَيْنَ يَدَيْ النَّاسِ وَمَنْ لَمْ يُخْبِرْ بِسِرِّ صَاحِبِهِ فَإِذَا مَاتَ أَخْبَرَ بِهِ

6286 – حَدَّثَنَا مُوسَى عَنْ أَبِي عَوَانَةَ حَدَّثَنَا فِرَاسٌ عَنْ عَامِرٍ عَنْ مَسْرُوقٍ حَدَّثَتْنِي عَائِشَةُ أُمُّ الْمُؤْمِنِينَ قَالَتْ إِنَّا كُنَّا أَزْوَاجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَهُ جَمِيعًا لَمْ تُغَادَرْ مِنَّا وَاحِدَةٌ فَأَقْبَلَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَام تَمْشِي لَا وَاللَّهِ مَا تَخْفَى مِشْيَتُهَا مِنْ مِشْيَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا رَآهَا رَحَّبَ قَالَ مَرْحَبًا بِابْنَتِي ثُمَّ أَجْلَسَهَا عَنْ يَمِينِهِ أَوْ عَنْ شِمَالِهِ ثُمَّ سَارَّهَا فَبَكَتْ بُكَاءً شَدِيدًا فَلَمَّا رَأَى حُزْنَهَا سَارَّهَا الثَّانِيَةَ فَإِذَا هِيَ تَضْحَكُ فَقُلْتُ لَهَا أَنَا مِنْ بَيْنِ نِسَائِهِ خَصَّكِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالسِّرِّ مِنْ بَيْنِنَا ثُمَّ

أَنْتِ تَبْكِينَ فَلَمَّا قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَأَلْتُهَا عَمَّا سَارَّكِ قَالَتْ مَا كُنْتُ لِأُفْشِيَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِرَّهُ فَلَمَّا تُوُفِّيَ قُلْتُ لَهَا عَزَمْتُ عَلَيْكِ بِمَا لِي عَلَيْكِ مِنْ الْحَقِّ لَمَّا أَخْبَرْتِنِي قَالَتْ أَمَّا الْآنَ فَنَعَمْ فَأَخْبَرَتْنِي قَالَتْ أَمَّا حِينَ سَارَّنِي فِي الْأَمْرِ الْأَوَّلِ فَإِنَّهُ أَخْبَرَنِي أَنَّ جِبْرِيلَ كَانَ يُعَارِضُهُ بِالْقُرْآنِ كُلَّ سَنَةٍ مَرَّةً وَإِنَّهُ قَدْ عَارَضَنِي بِهِ الْعَامَ مَرَّتَيْنِ وَلَا أَرَى الْأَجَلَ إِلَّا قَدْ اقْتَرَبَ فَاتَّقِي اللَّهَ وَاصْبِرِي فَإِنِّي نِعْمَ السَّلَفُ أَنَا لَكِ قَالَتْ فَبَكَيْتُ بُكَائِي الَّذِي رَأَيْتِ فَلَمَّا رَأَى جَزَعِي سَارَّنِي الثَّانِيَةَ قَالَ يَا فَاطِمَةُ أَلَا تَرْضَيْنَ أَنْ تَكُونِي سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ أَوْ سَيِّدَةَ نِسَاءِ هَذِهِ الْأُمَّةِ

İnsanların Gözleri Önünde Birisine Gizlice Birşey Söyleyen, Arkadaşının Bu Gizli Söylediği Sırrını Onun Sağlığında Hiçkimseye Haber Vermeyen Ve Ancak O Sırrı Söyleyen Vefat Ettiği Zaman Başkasına Söyleyen Kimse Babı

-... Bize Fırâs ibn Yahya, Âmir ibn Serâhîl eş-Şa'bî'den tahdîs etti ki, Mesrûk şöyle demiştir: Bana mü'minlerin annesi Âişe (R) tahdîs edip şöyle dedi: Peygamber'in (vefatı hastalığında) bütün kadınları toplu olarak yanında bulunuyorduk. Bizden hiçbir kadın ayrı bırakılmış değildi. Fâtıma aleyhi's-selam yürüyerek bize doğru yönelip geldi: Allah'a yemîn ederim ki, Fâtıma'nın yürüyüşü Rasü-lullah'ın yürüyüşünden farklı olmazdı (tıpkı O'nun yürüyüşüne benzerdi). Rasûlullah, Fâtıma'nın gelişini görünce, onu:

— "Merhaba kızım" diye hoşgeldin sözüyle karşıladı. Sonra Fâtıma'yı sağ yanına yâhud sol tarafına oturttu. Sonra ona gizlice birşey söyledi. Bunun üzerine Fâtıma şiddetli bir ağlayışla ağladı. Rasûlullah onun hüznünü görünce, ona ikinci defa gizlice birşey daha söyledi. Bunun üzerine Fâtıma gülmeye başladı. Kadınları arasından ben, Fâtıma'ya hitaben:

— Rasûlullah biz kadınlar arasından yalnız sana gizli birşey tahsis etti. Sonra sen ağlamağa başladın! dedim. Rasûlullah kalkınca ben Fâtıma'ya:

— Rasûlullah'm sana gizlice söylediği şey ne idi? diye sordum. Fâtıma:

— Ben, Rasûlullah'm karşısında O'nun gizlice söylediği sırrını ifşa edip yayacak değilim, dedi. Rasûlullah vefat ettiği zaman, yine ben Fâtıma'ya hitaben:

— Senin üzerinde bulunan analık hakkım sebebiyle senden yemîn ederek istiyorum ki, muhakkak bana o sırrı haber vereceksin! dedim.Fâtıma:

— Şimdi evet, dedi ve o sırrı haber verip şöyle söyledi:

— Rasûlullah, birinci defasında bana gizlice söylediği zaman: "Cibril her sene bir defa bütün Kur'ân 'ı kendisiyle mukaabele eder olduğunu" (söyleyip) "Bu sene Cibril Kur'ân 'ı benimle iki kerre mukaabele etti. Bunu da ecelin yaklaşmış olmasından başka birşey görmüyorum. Sen Allah'a ittikaa et ve sabret. Çünkü ben senin için ne güzel bir öncüyüm!" diye haber verdi. Bunun üzerine ben o gördüğün ağlayışla ağladım, dedi. Fâtıma devamla dedi ki:

— Rasûlullah, bu sözü üzerine benim sabırsızlanıp üzüldüğümü görünce de ikinci defa bana gizlice birşey daha söyledi ve:

— "Yâ Fâtıma! Sen mü'min kadınlarının seyyidesi olmandan razı olmuyor musun -yâhud: Bu ümmetin kadınlarının seyyidesi olmandan razı olmaz mısın-?" buyurdu

---

بَاب الِاسْتِلْقَاءِ

6287 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبَّادُ بْنُ تَمِيمٍ عَنْ عَمِّهِ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ مُسْتَلْقِيًا وَاضِعًا إِحْدَى رِجْلَيْهِ عَلَى الْأُخْرَى

Sırtüstü Yatmak Babı

-...ez-Zuhrî tahdîs edip şöyle demiştir: Bana Abbâd ibnu Temîm, amcası Abdullah ibn Zeyd el-Ensârî'den haber verdi ki, o: Ben RasüIullah(S)'ı mescidin içinde sırtüstü yatıp bir ayağını diğeri üzerine koymuş hâlde gördüm, demiştir

بَاب لَا يَتَنَاجَى اثْنَانِ دُونَ الثَّالِثِ وَقَوْلُهُ تَعَالَى { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَى إِلَى قَوْلِهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلْ الْمُؤْمِنُونَ } وَقَوْلُهُ { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَاجَيْتُمْ الرَّسُولَ فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَةً ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ وَأَطْهَرُ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ إِلَى قَوْلِهِ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ }

6288 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ ح و حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا كَانُوا ثَلَاثَةٌ فَلَا يَتَنَاجَى اثْنَانِ دُونَ الثَّالِثِ

"Üç kişi bir arada bulunurken, bunlardan ikisi, üçüncüyü bırakıp gizli konuşmaz".
Ve Yüce Allah'ın şu kavilleri: "Ey îmân edenler, aranızda gizli konuşacağınız vakit, günâhı, düşmanlığı, Peygamber'e isyanı fısıldaşmayın. İyiliği, takvayı fısıldasın ve ancak huzurunda toplanacağınız Allah'tan korkun. Fısıltı,sırf şeytândandır, îmân edenleri tasaya düşürmek içindir. Hâlbuki bu, Allah'ın izni olmaksızın, onlara hiçbir şeyle zarar verici değildir. O hâlde müzminler ancak Allah'a güvenip dayansınlar" (ei- Mucâdüe: 9-ıo>;"Ey îmân edenler, siz Peygamber'e gizli birşey arzetmek istediğiniz vakit, bu mahrem konuşmanızdan evvel sadaka verin. Bu sizin için daha hayırlı, daha temizdir. Fakat bulamazsanız, şübhe yok ki, Allah çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir. Mahrem konuşmanızdan evvel sadakalar vereceğinizden korktunuz mu?Çünkü işte yapmadınız. (Bununla beraber) Allah sizin tevbelerinizi kabul etti. O hâlde namazı kılın. Zekâtı verin. Allah'a ve Rasûlü'ne itaat edin. Allah ne yaparsanız hakkıyle haberdârdır" (el-Mucâdile: 12-13).
-....Bana Mâlik, Nâfi 'den; oda Abdullah ibn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Üç kişi bir arada bulundukları zaman, bunlardan ikisi, üçüncüyü bırakıp da gizli konuşmasınlar" buyurmuştur.

بَاب حِفْظِ السِّرِّ

6289 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ أَسَرَّ إِلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِرًّا فَمَا أَخْبَرْتُ بِهِ أَحَدًا بَعْدَهُ وَلَقَدْ سَأَلَتْنِي أُمُّ سُلَيْمٍ فَمَا أَخْبَرْتُهَا بِهِ

Sırrı Koruyup Saklamak Babı
-...Süleyman ibn Tarhân et-Teymî şöyle demiştir: Ben Enes ibn MâIik(R)'ten işittim, şöyle diyordu: Peygamber(S) bana bir sırr söyledi. Artık ben o sırrı, Peygamber'den sonra da kimseye haber vermedim. Yemîn olsun annem Ümmü Suleym de onu benden sordu da ben o sırrı ona da haber vermedim

---

بَاب إِذَا كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ثَلَاثَةٍ فَلَا بَأْسَ بِالْمُسَارَّةِ وَالْمُنَاجَاةِ

6290- حَدَّثَنَا عُثْمَانُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كُنْتُمْ ثَلَاثَةً فَلَا يَتَنَاجَى رَجُلَانِ دُونَ الْآخَرِ حَتَّى تَخْتَلِطُوا بِالنَّاسِ أَجْلَ أَنْ يُحْزِنَهُ

Üç Kişiden Fazla Oldukları Zaman İkisinin Birbirine Yanaşıp Da Fısıldaşmalarında Ve Gizlice Konuşmalarında Sakınca Yoktur
-...Bize Cerîr, Mansûr'dan; o daEbû Vah"den; o da Abdullah ibn Mes'ûd(R)'dan tahdîs etti ki,Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Üç kişi bir arada olduğunuz zaman bunlardan ikisi, üçüncüyü kederlendirmemek için, ondan ayrı gizli konuşmasın! Tâ bu üç kişi insanlara karışıncaya kadar"

6291 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا قِسْمَةً فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ إِنَّ هَذِهِ لَقِسْمَةٌ مَا أُرِيدَ بِهَا وَجْهُ اللَّهِ قُلْتُ أَمَا وَاللَّهِ لَآتِيَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَيْتُهُ وَهُوَ فِي مَلَإٍ فَسَارَرْتُهُ فَغَضِبَ حَتَّى احْمَرَّ وَجْهُهُ ثُمَّ قَالَ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَى مُوسَى أُوذِيَ بِأَكْثَرَ مِنْ هَذَا فَصَبَرَ

-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) -Huneyn harbinden sonra- bir gün ganimet mallarını taksîm etti (de bâzı kimselere fazla vermişti). Bunun üzerine Ensâr'dan (Ma'teb adında) bir adam:

— Muhakkak ki, bu taksim, kendisinde Allah'ın rızâsı irâde edilmeyen bir taksimdir! dedi. Ben bunu işitince:

— Dikkat et! Vallahi ben muhakkak Peygamber'e gideceğim! dedim.Akabinde Peygamber'e vardım, kendisi bir cemâatin içinde bulunuyordu. Yanaştım da o adamın sözünü yavaşça kendisine söyledim. Peygamber bu uygunsuz sözden dolayı yüzü kıpkırmızı oluncaya kadar öfkelendi. Sonra:

— "Allah'ın rahmeti Musa'nın üzerine olsun! O bundan daha çok sözlerle ezâlandırıldı da sabretti!9' buyurdu

---

بَاب طُولِ النَّجْوَى وَقَوْلُهُ { وَإِذْ هُمْ نَجْوَى } مَصْدَرٌ مِنْ نَاجَيْتُ فَوَصَفَهُمْ بِهَا وَالْمَعْنَى يَتَنَاجَوْنَ

6292 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أُقِيمَتْ الصَّلَاةُ وَرَجُلٌ يُنَاجِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَا زَالَ يُنَاجِيهِ حَتَّى نَامَ أَصْحَابُهُ ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى

Necvâ'yı, Yânı Gizli Konuşma'yi Uzatmak Ve Yüce Allah'ın "Ve İzhum necvâ" (el-tsrâ: 47) Kavli Babı

"Necvâ", "Nâceytu" yânî "Gizli söyledim" ma'nâsından bir masdardır. Yüce Allah onları bu masdarla vasıfladı. Ma'nâ: "Onlar birbirleriyle gizli gizli fısıldaşıyorlar" demektir

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Bir kerresinde yatsı namazı ikaamet edildi, bu sırada bir adam Rasûlullah (S) ile mescidin bir tarafında yavaş yavaş konuşuyordu. Konuşması o kadar uzun sürdü ki, nihayet sahâbîleri uyukladılar. Sonra Rasûlullah ayağa kalktı ve namazı kıldırdı

بَاب لَا تُتْرَكُ النَّارُ فِي الْبَيْتِ عِنْدَ النَّوْمِ

6293 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَتْرُكُوا النَّارَ فِي بُيُوتِكُمْ حِينَ تَنَامُونَ

Uyuma Sırasında Evin İçinde Ateş Bırakılmaz

-...Bize Sufyân ibn Uyeyne, ez-Zuhrî'den; o da Sâlim'den; o da babası Abdullah ibn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Uyuyacağınız zaman evlerinizin içinde ateş bırakmayınız" buyurmuştur.

6294 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ احْتَرَقَ بَيْتٌ بِالْمَدِينَةِ عَلَى أَهْلِهِ مِنْ اللَّيْلِ فَحُدِّثَ بِشَأْنِهِمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ هَذِهِ النَّارَ إِنَّمَا هِيَ عَدُوٌّ لَكُمْ فَإِذَا نِمْتُمْ فَأَطْفِئُوهَا

عَنْكُمْ

-...Ebû Mûsâ (R) şöyle demiştir: Bir kerre Medine'de gece vakti bir ev, sâhibleri içinde iken yandı. Akabinde bu kimselerin hâli Peygamber(S)'e haber verildi. Peygamber: "Şübhesiz ki, bu ateş sizin için ancak bir düşmandır. Onun için uyumak istediğiniz zaman ateşi kendinizden söndürünüz" buyurdu.

6295 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ كَثِيرٍ هُوَ ابْنُ شِنْظِيرٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَمِّرُوا الْآنِيَةَ وَأَجِيفُوا الْأَبْوَابَ وَأَطْفِئُوا الْمَصَابِيحَ فَإِنَّ الْفُوَيْسِقَةَ رُبَّمَا جَرَّتْ الْفَتِيلَةَ فَأَحْرَقَتْ أَهْلَ الْبَيْتِ

-... Câbir ibn Abdillah (R) dedi ki: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Kaplarınızı Örtün ve kapılarınızı kapatın; kandillerinizi de söndürün, çünkü fare fitilini çekebilir ve ev halkının yanmasına sebeb olabilir".

بَاب إِغْلَاقِ الْأَبْوَابِ بِاللَّيْلِ

6296 - حَدَّثَنَا حَسَّانُ بْنُ أَبِي عَبَّادٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا عَطَاءٌ عَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَطْفِئُوا الْمَصَابِيحَ بِاللَّيْلِ إِذَا رَقَدْتُمْ وَغَلِّقُوا الْأَبْوَابَ وَأَوْكُوا الْأَسْقِيَةَ وَخَمِّرُوا الطَّعَامَ وَالشَّرَابَ قَالَ هَمَّامٌ وَأَحْسِبُهُ قَالَ وَلَوْ بِعُودٍ يَعْرُضُهُ

Geceleyin Kapıların Kilitlenmesi Babı

-...Câbir (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S): "Geceleyin uyumak istediğiniz zaman kandilleri söndürünüz, kapıları iyice kapatıp kilitleyiniz, su tulumlarının ağızlarını sıkıca bağlayınız, yemek ve içecek kaplarının üstlerini de iyice örtüp kapatınız" buyurdu.Râvî Hemmâm ibn Yahya: Ben Atâ'nın "Velev ki, bir ağaçparçasıyle olsun" dediğini sanıyorum, demiştir

---

بَاب الْخِتَانِ بَعْدَ الْكِبَرِ وَنَتْفِ الْإِبْطِ

6297 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْفِطْرَةُ خَمْسٌ الْخِتَانُ وَالِاسْتِحْدَادُ وَنَتْفُ الْإِبْطِ وَقَصُّ الشَّارِبِ وَتَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ

Büyüdükten Sonra Da Sünnet Olmak Ve Koltuk Altlarının Kıllarını Gidermek Babı

-....Bize îbrâhîm ibn Sa'd, îbn Şihâb'dan; o da Saîd ibnu'l- Müseyyeb'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Fıtrat hasletleri beştir: Sünnet olmak, avret yerlerini tıraş için ustura kullanmak, koltuk altı kıllarını gidermek, bıyıkları kısaltmak, tırnakları kesmek" buyurmuştur.

6298- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبُ بْنُ أَبِي حَمْزَةَ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اخْتَتَنَ إِبْرَاهِيمُ بَعْدَ ثَمَانِينَ سَنَةً وَاخْتَتَنَ بِالْقَدُومِ مُخَفَّفَةً قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا الْمُغِيرَةُ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ وَقَالَ بِالْقَدُّومِ وَهُوَ مَوْضِعٌ مُشَدَّدٌ

-....Bize Ebu'z-Zinâd, el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "îbrâhîm aleyhi's-selâm seksen yaşından sonra keserle sünnet oldu" buyurmuştur.Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle

dedi; Bize Kuteybe tahdîs etti. Bize el-Mugîre, Ebu'z-Zinâd'dan tahdîs etti, o bu hadîste şeddeli olarak "Kaddum" şeklinde söyledi ki, bu (Şam'da) bir yer adıdır

---

6299 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَخْبَرَنَا عَبَّادُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ سُئِلَ ابْنُ عَبَّاسٍ مِثْلُ مَنْ أَنْتَ حِينَ قُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَنَا يَوْمَئِذٍ مَخْتُونٌ قَالَ وَكَانُوا لَا يَخْتِنُونَ الرَّجُلَ حَتَّى يُدْرِكَ وَقَالَ ابْنُ إِدْرِيسَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا خَتِينٌ

-....Bize İsmâîl ibn Ca'fer, İsrail'den; o da Ebû İshâk'tan haber verdi ki, Saîd ibn Cubeyr şöyle demiştir: İbn Abbâs'a:
— Peygamber (S) vefat ettiği zaman sen kim gibi idin? diye soruldu. İbn Abbâs:
— Ben Peygamber'in kabzolunduğu günlerde sünnet edilmiştim. İnsanlar çocuklarını bulûğ çağına erişmelerine kadar sünnet ettirmezlerdi, dedi.İbnu İdrîs de babası İdrîs ibn Yezîd'den; o da Ebû İshâk'tan; o da Saîd ibn Cubeyr'den; o da İbn Abbâs'tan: "Ben Peygamber kab zolunduğunda sünnet edilmiş hâlde idim" şeklinde söylemiştir

---

بَاب كُلُّ لَهْوٍ بَاطِلٌ إِذَا شَغَلَهُ عَنْ طَاعَةِ اللَّهِ وَمَنْ قَالَ لِصَاحِبِهِ تَعَالَ أُقَامِرْكَ وَقَوْلُهُ تَعَالَى { وَمِنْ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ }

6301 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَلَفَ مِنْكُمْ فَقَالَ فِي حَلِفِهِ بِاللَّاتِ وَالْعُزَّى فَلْيَقُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَمَنْ قَالَ لِصَاحِبِهِ تَعَالَ أُقَامِرْكَ فَلْيَتَصَدَّقْ

İnsanı Allah'a Tâatten Alıkoyduğu Zaman Her Eğlence Bâtıldır
Arkadaşına: "Gel seninle kumar oynayalım" diyen kimsenin hükmü? Ve Yüce Allah'ın şu kavli:"insanlar içinde bilgisizce, Allah yolundan saptırmak, o yolu bir eğlence edinmek için boş lâfa müşteri olan nice adam vardır, işte onların hakkı, horlayıcı bir azâbdir" (Lukmân: 6).
-... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Sizden her kim yemîn eder de yemininde (müşriklerin ye-mîni gibi) 'Lât ve Uzzâ hakkı için' derse (bunun keffâreti olarak) hemen 'Lâ ilahe illellâh' desin. Arkadaşına 'Gel seninle kumar oynayalım ' diyen kimse de (oynayacağı kumar bedelini) fakirlere sadaka versin!"

بَاب مَا جَاءَ فِي الْبِنَاءِ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ إِذَا تَطَاوَلَ رِعَاءُ الْبَهْمِ فِي الْبُنْيَانِ

6302 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ هُوَ ابْنُ سَعِيدٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَيْتُنِي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَنَيْتُ بِيَدِي بَيْتًا يُكِنُّنِي مِنْ الْمَطَرِ وَيُظِلُّنِي مِنْ الشَّمْسِ مَا أَعَانَنِي عَلَيْهِ أَحَدٌ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ

Bina Yapmak Hakkında Gelen Şeyler Babı
Ebû Hureyre (R) Peygamber(S)'den: "Kuzu oğlak çobanları bina yapmakta birbirleriyle yarıştıkları zaman, işte bu kıyamet alâmetlerindendir" buyurduğunu söylemiştir

-... Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Ben bir kerre kendimi Peygamber'in beraberinde kendi elimle beni yağmurdan koruyacak, güneşin sıcaklığından gölgelendirecek bir ev yaptığımı gördüm. Bu inşâatta Allah'ın mahlûkundan hiçbir kimse bana yardım etmedi

---

6303 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرٌو قَالَ ابْنُ عُمَرَ وَاللَّهِ مَا وَضَعْتُ لَبِنَةً عَلَى لَبِنَةٍ وَلَا غَرَسْتُ نَخْلَةً مُنْذُ قُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سُفْيَانُ فَذَكَرْتُهُ لِبَعْضِ أَهْلِهِ قَالَ وَاللَّهِ لَقَدْ بَنَى قَالَ سُفْيَانُ قُلْتُ فَلَعَلَّهُ قَالَ قَبْلَ أَنْ يَبْنِيَ

-... Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Amr ibn Dînâr şöyle dedi: îbn Umer (R):Vallahi ben Peygamber(S)'in ruhu alındığı günden beri bir tek kerpici diğeri üstüne koymadım, bir hurma fidanı da dikmedim, demiştir. Sufyân dedi ki: Ben bu hadîsi İbnu Umer'in ailesinden birine zikrettim de o: Vallahi îbn Umer bir ev bina etti, dedi. Sufyân dedi ki: Ben onun ailesinden birine: Belki ibn Umer bir kerpici diğeri üzerine koymadım, sözünü, kendi eliyle bina ettiği evi yapmadan önce söylemiştir! Dedim

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الدَّعَوَاتِ(Dualar Kitabı)

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ }

Yüce Allah'ın şu kavli:"RabbHniz şöyle buyurdu: Bana dua edin, size icabet edeyim. Çünkü bana ibâdetten büyüklük taslayanlar, hor ve hakîr cehenneme gireceklerdir" (el-Mu'min: 60)

بَاب لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ

6304 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ يَدْعُو بِهَا وَأُرِيدُ أَنْ أَخْتَبِئَ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لِأُمَّتِي فِي الْآخِرَةِ

Her peygamber için kabul edilmiş bir dua vardır
-... Bize Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki,Rasûlülah (S): "Her peygamberin duâ edegeldiği (kabul edilmiş iir duâs- vardır. Ben o duamı, âhireîte ümmetime şefaat etmek için saklamak istiyorum" buyurmuştur.

6305 - وَقَالَ لِي خَلِيفَةُ قَالَ مُعْتَمِرٌ سَمِعْتُ أَبِي عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كُلُّ نَبِيٍّ سَأَلَ سُؤْلًا أَوْ قَالَ لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ قَدْ دَعَا بِهَا فَاسْتُجِيبَ فَجَعَلْتُ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لِأُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ

Ve bana Halîfe ibn Hayyât söyledi: Mu'temir şöyle demiştir: Ben babam Süleyman et-Teymî'den işittim; o da Enes ibn Mâlik'ten ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Her peygamber bir istek istedi -yâhud şöyle buyurdu:- Her peygamberin bir duası vardır, onunla dua etti de duası kabul olundu. Ben ise duamı kıyamet gününde ümmetime şefaat için ayırdım"

بَاب أَفْضَلِ الِاسْتِغْفَارِ

وَقَوْلِهِ تَعَالَى { اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا يُرْسِلْ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيُمْدِدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَارًا } { وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ }

İstiğfarın En Faziletli Olanı Babı
Ve Yüce Allah'ın şu kavilleri:". Rabb'inizden mağfiret dileyin. Çünkü O çok mağfiret edicidir. Gök üstünüze bol yağmur salıverir. Sizin mallarınızı ve oğullarınızı çoğaltır, size bağlar, bustânlar verir, size ırmaklar akıtır" (Nüh: 10-12);"Ve çirkin bir günâh işledikleri yâhud nefislerine zulmettikleri vakit Allah'ı hatırlayarak hemen günâhlarının mağfiret edilmesini isteyenlerdir. Günâhları Allah'tan başka kim mağfiret eder? Bir de onlar işledikleri günâh üzerinde, bilip dururken ısrar etmeyenlerdir"(âli imrân: 135)

6306 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ قَالَ حَدَّثَنِي بُشَيْرُ بْنُ كَعْبٍ الْعَدَوِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي شَدَّادُ بْنُ أَوْسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَيِّدُ الِاسْتِغْفَارِ أَنْ تَقُولَ اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَأَبُوءُ لَكَ بِذَنْبِي فَاغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ قَالَ وَمَنْ قَالَهَا مِنْ النَّهَارِ مُوقِنًا بِهَا فَمَاتَ مِنْ يَوْمِهِ قَبْلَ أَنْ يُمْسِيَ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَمَنْ قَالَهَا مِنْ اللَّيْلِ وَهُوَ مُوقِنٌ بِهَا فَمَاتَ قَبْلَ أَنْ يُصْبِحَ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ

-...Buşeyr ibn Ka'b el-Adevî şöyle demiştir: Bana Şeddâd ibn Evs (R) tahdîs etti ki,Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Sey-yidu'l-istiğfâr (yânı istiğfar dualarının ulusu) Allah'tan şöyle mağfiret dilemektir: Allâhumme ente Rabbî lâ ilahe illâ ente, halaktenî ve ene abduke ve ene alâ ahdike ve va 'dike mastata' tu. Eûzu bike min şerri mâ sana'tu. Ebûu leke bi-nimetike aliyye ve ebûu bi-zenbî fağfir lî.Fe-innehû lâ yağfiru 'z-zunûbe illâ ente.(= Yâ Allah! Benim Rabb'im Sen'sin. Sen'den başka ilâh yoktur. Beni Sen yarattın. Ben Sen'in kulunum ve gücüm yettiği kadar ezelde Sana verdiğim ahd ve va'd üzere sabitim. İşlediğim günâhların şerrinden Sana sığınırım. Bana ihsan eylediğin ni'metlerini i'tirâf ederim, günâhımı da i'tirâf ederim.Benim günâhlarımı mağfiret eyle! Şu muhakkak ki, günâhları Sen'den başkası mağfiret edemez!)"Peygamber buyurdu ki: "Bu seyyidu'l-istiğfâr duasını her kim kalbiyle sevâb ve faziletine kesin inanarak gündüz okur da o gün akşama girmeden önce ölürse, o kimse cennet ehlindendir. Her kim de sevâb ve faziletine kesin inanarak bunu geceleyin okur da sabaha girmeden evvel ölürse, o kimse de cennet ehli zümresindendir"

بَاب اسْتِغْفَارِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ

6307 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ فِي الْيَوْمِ أَكْثَرَ مِنْ سَبْعِينَ مَرَّةً

Peygamber(S}'În Gündüz Ve Gece İstiğfar Etmesi Babı
-...Ebû Hureyre (R): Ben Rasûlullah(S)'tan işittim: "Vallahi ben Allah'a günde yetmiş defadan fazla muhakkak istiğfar ve tevbe ederim" buyuruyordu, demiştir

---

بَاب التَّوْبَةِ قَالَ قَتَادَةُ { تُوبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَصُوحًا } الصَّادِقَةُ النَّاصِحَةُ

6308 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو شِهَابٍ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ حَدِيثَيْنِ أَحَدُهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْآخَرُ عَنْ نَفْسِهِ قَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ يَرَى ذُنُوبَهُ كَأَنَّهُ قَاعِدٌ تَحْتَ جَبَلٍ يَخَافُ أَنْ يَقَعَ عَلَيْهِ وَإِنَّ الْفَاجِرَ يَرَى ذُنُوبَهُ كَذُبَابٍ مَرَّ عَلَى أَنْفِهِ فَقَالَ بِهِ هَكَذَا قَالَ أَبُو شِهَابٍ بِيَدِهِ فَوْقَ أَنْفِهِ ثُمَّ قَالَ لَلَّهُ أَفْرَحُ بِتَوْبَةِ عَبْدِهِ مِنْ رَجُلٍ نَزَلَ مَنْزِلًا وَبِهِ مَهْلَكَةٌ وَمَعَهُ رَاحِلَتُهُ عَلَيْهَا طَعَامُهُ وَشَرَابُهُ فَوَضَعَ رَأْسَهُ فَنَامَ نَوْمَةً فَاسْتَيْقَظَ وَقَدْ ذَهَبَتْ رَاحِلَتُهُ حَتَّى إِذَا اشْتَدَّ عَلَيْهِ الْحَرُّ وَالْعَطَشُ أَوْ مَا شَاءَ اللَّهُ قَالَ أَرْجِعُ إِلَى مَكَانِي فَرَجَعَ فَنَامَ نَوْمَةً ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَإِذَا رَاحِلَتُهُ عِنْدَهُ تَابَعَهُ أَبُو عَوَانَةَ وَجَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ وَقَالَ أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا عُمَارَةُ سَمِعْتُ الْحَارِثَ وَقَالَ شُعْبَةُ وَأَبُو مُسْلِمٍ اسْمُهُ عُبَيْدُ اللَّهِ كُوفِيٌّ قَائِدُ الْأَعْمَشِ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ وَقَالَ أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ عُمَارَةَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ وَعَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ

Tevbe Babı

Katâde: "Ey îmân edenler, tam doğruluk ve hulûsa mâlik bir tevbe ile Allah'a dönün." (et-Tahrîm:8) kavlindeki "Tevbeten nasûhan", "es-Sâdıkatu'n- nâsıha" yânı "Doğru ve nasihat edici tevbe" ma'nâsınadır, demiştir.

-...Bize Ebû Şihâb, el-A'meş'ten; o da Umâre ibn Umeyr'den; o da el-Hâris ibn Suveyd'den tahdîs etti. Bize Abdullah ibn Mes'-ûd (R) iki hadîs tahdîs etti. Bunlardan birisi Peygamber(S)'den, diğeri de İbn Mes'ûd'un kendisindendir: İbn Mes'ûd kendisinden olarak şöyle dedi: Mü'min kişi günâhlarını (hayâlinde büyütüp) şöyle görür: Gû-yâ kendisi bir dağın eteğinde oturuyor ve dağın üzerine düşmesinden korkuyor. Fâcir kişi de günâhlarını burnunun üstüne konan bir sinek gibi görür,o sineği eliyle şöylece kovar! Râvî Ebû Şihâb: Bu hadîsi bana şeyhim ("O, sineği eliyle şöylece kovar" sözünün tefsiri olarak) elini burnunun üstünde tutarak rivayet etti, demiştir.Sonra İbn Mes'ûd (Rasülullah'tan rivayet ederek) şöyle dedi: "Allah kulunun tevbesinden, şu kişinin ferahından daha fazla ferahlanır: Bu kişi (yolcu olup) yanında devesi, üstünde suyu, azığı olduğu hâlde varıp sahrada korkunç bir yere inmiş, başını yere koyarak hafif bir uyku uyumuştu. Uyanınca devesinin gitmiş olduğunu anladı.(Devesini aramağa çıktı.) Sıcaklık, susuzlukyâhud Allah'ın dilediği ıstırablar bu zât üzerinde şiddetle te'sîr edince (kendi kendine): Eski yerime olsun döneyim! dedi ve dönüp geldi. Az bir uyku daha uyudu. Sonra uyanıp başım kaldırınca devesini yanında buldu".Bu hadîsi el-A'nıeş'ten rivayet etmekte Ebû Şihâb el-Hannât'a Ebû Avâne ile Cerîr de mutâbaat etmişlerdir.Ebû Usâme de şöyle dedi: Bize el-Ameş tahdîs etti. Bize Umâre tahdîs etti. Ben el-Hâris ibn Suveyd'den işittim. Şu'be ile Ebü Müslim de el-A'meş'ten; o da İbrâhîm et-Teymî'den; o da el-Hâris ibn Suveyd'den söyledi.Ebû Muâviye de şöyle dedi: Bize el-A'meş, Umâre'den; o da el-Esved'den; o da Abdullah ibn Mes'ûd'dan tahdîs etti.Yine el-A'meş, Umâre'den; o da İbrâhîm et-Teymî'den; o da el-Hâris ibn Suveyd'den; o da Abdullah ibn Mes'ûd'dan tahdîs etti

---

6309 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا حَبَّانُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح و حَدَّثَنَا هُدْبَةُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُ أَفْرَحُ بِتَوْبَةِ عَبْدِهِ مِنْ أَحَدِكُمْ سَقَطَ عَلَى بَعِيرِهِ وَقَدْ أَضَلَّهُ فِي أَرْضِ فَلَاةٍ

-...Buradaki iki senedde Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir:Rasûlullah (S): "Allah, kulunun teybe etmesiyle, herhangi birinizin çöl bir arazîde kaybetmiş olduğu devesine ansızın tesadüf edivermesi anındaki sevincinden daha çok sevinir" buyurdu.

بَاب الضَّجْعِ عَلَى الشِّقِّ الْأَيْمَنِ

6310 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي مِنْ اللَّيْلِ إِحْدَى عَشْرَةَ رَكْعَةً فَإِذَا طَلَعَ الْفَجْرُ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ ثُمَّ اضْطَجَعَ عَلَى شِقِّهِ الْأَيْمَنِ حَتَّى يَجِيءَ الْمُؤَذِّنُ فَيُؤْذِنَهُ

Sağ Yan Üzerine Yatmak Babı
-...Âişe (R) şöyle demiştir:Peygamber (S) geceleyin onbir rek'at namaz kılardı. Fecr tulü' ettiği zaman da hafif iki rek'at daha kılar, sonra müezzin ikaameti haber vermek üzere gelinceye kadar sağ yanı üzerine yatardı

بَاب إِذَا بَاتَ طَاهِرًا وَفَضْلِهِ

6311 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ مَنْصُورًا عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ قَالَ حَدَّثَنِي الْبَرَاءُ بْنُ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَتَيْتَ مَضْجَعَكَ فَتَوَضَّأْ وَضُوءَكَ لِلصَّلَاةِ ثُمَّ اضْطَجِعْ عَلَى شِقِّكَ الْأَيْمَنِ وَقُلْ اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ رَهْبَةً وَرَغْبَةً إِلَيْكَ لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنْجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ فَإِنْ مُتَّ مُتَّ عَلَى الْفِطْرَةِ فَاجْعَلْهُنَّ آخِرَ مَا تَقُولُ فَقُلْتُ أَسْتَذْكِرُهُنَّ وَبِرَسُولِكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ قَالَ لَا وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ

İnsan Temiz Olarak Gecelediği Zaman
-...el-Berâ ibn Âzib (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Yatağına vardığında evvelâ namaz abdesti gibi abdesî al. Sonra sağ tarafın üzerine uzan ve şu duayı söyle: Allâhumme eslemtu nefsî ileyke ve favvadtu emri ileyke ve elce 'tu zahrî ileyke rehbeten ve rağbeten ileyke. Lâ melcee velâ mencâ minke illâ ileyke. Âmentu bi-KitâbikeHlezî enzelte ve bi-Nebiyyike'llezî erselte.(= Yâ Allah! Kendimi Sana teslim ettim ve işimi Sana ısmarladım. Çünkü korkum da Sen'dendir, ümidim de Sen'dendir. Sen'den sığınacak yer varsa, o da Sen'sin; Sen'den kurtulacak yer varsa yine Sen'sin! İndirdiğin Kitâb'ma ve gönderdiğin Peygamberine îmân ettim.) Eğer o gece ölecek olursan, fıtrat üzere ölürsün. Sen bu sözleri, o gün söyleyeceğin sözlerin en sonu yap!" buyurdu. Ben bu duayı O'nun huzurunda iyice ezberleyip tekrar etmek istedim de: "Ve gönderdiğin Rasûlü'ne îmân ettim" dedim. Peygamber:
— "Hayır, 'Gönderdiğin Peygamber'ine" diye (düzeltti de aynı lafızlarla okumamı) buyurdu

---

بَاب مَا يَقُولُ إِذَا نَامَ

6312 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ قَالَ بِاسْمِكَ أَمُوتُ وَأَحْيَا وَإِذَا قَامَ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ

İnsanın Uyumak İstediği Zaman Söyleyeceği Duâ Babı
-...Huzeyfe ibmı'l-Yemân (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) yatağına girdiği zaman "Bismike emûtu ve ahyâ (= Sen'in ismini anarak ölürüm ve dirilirim)" der idi. Uykudan kalktığı zaman da: ' 'el-Hamdu lillâhi 'llezî ahyânâ ba 'de mâ emâtenâ ve ileyhi 'n-nuşûru (= Bizi öldürmesinin ardından tekrar dirilten ve son gidiş ancak kendisine olan Allah'a hamd olsun)/" derdi. "Nunşiruhâ", "Nuhricuhâ (= Biz onu çıkarırız)" ma'nâsınadır

6313- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ الرَّبِيعِ وَمُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ قَالَا حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ سَمِعَ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ رَجُلًا ح و حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ الْهَمْدَانِيُّ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْصَى رَجُلًا فَقَالَ إِذَا أَرَدْتَ مَضْجَعَكَ فَقُلْ اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ وَوَجَّهْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ رَغْبَةً وَرَهْبَةً إِلَيْكَ لَا مَلْجَا وَلَا مَنْجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ فَإِنْ مُتَّ مُتَّ عَلَى الْفِطْرَةِ

-...Bize Şu'be, Ebû İshâk'tan tahdîs etti; o da el-Berâ ibn Âzib(R)'den işitmiştir ki, Peygamber (S) bir adama (şu duayı okumasını) emretmiştir.Ve yine bize Âdem tahdîs etti. Bize Şu'be tahdîs etti. Bize Ebû İshâk el-Hemdânî, el-Berâ ibn Âzib'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) bir adama tavsiye edip şöyle buyurmuştur: "Yatağına girip yatmak istediğin zaman şu duayı söyle;Alîâhumme, eslemtu nefsîileyke vefavvadtu emrîileyke ve vec-cehtu vechî Heykel Ve elce 'tu zahrî ileyke rağbeten ve rehbeten Heykel La melcee velâ mencâ minke illâ Heykel Âmentu bi-Kitâbike'llezî enzelte ve bi-Nebiyyike 'llezî erselte! Eğer o gece ölürsen, fıtrat üzere (yânî İslâm Dîni üzere) ölürsün"

بَاب وَضْعِ الْيَدِ الْيُمْنَى تَحْتَ الْخَدِّ الْأَيْمَنِ

6314 - حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ رِبْعِيٍّ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ مِنْ اللَّيْلِ وَضَعَ يَدَهُ تَحْتَ خَدِّهِ ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُمَّ بِاسْمِكَ أَمُوتُ وَأَحْيَا وَإِذَا اسْتَيْقَظَ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ

(Yatışta) Sağ Eli Sağ Yanağın Altına Koymak Babı

-...Huzeyfe ibnu'l-Yemân (R) şöyle dedi: Peygamber (S) geceleyin yatağını alıp yatacağı zaman (sağ) elini (sağ) yanağının altına kordu. Sonra şu duayı söylerdi: "Attâhumme bVsmike emûtu ve ahyâ { = Yâ Allah! Sen'in isminle ölürüm ve dirilirim -yânî Sen'in isminle uyurum ve uyanırım-)".Uykudan uyandığı zaman da: "el Hamdu lillâhVttezî ahyânâ ba'de mâ emâtenâ ve ileyhVn-nuşuru (Bizleri öldürmesinin ardından dirilten ve öldükten sonra dirilip toplanmak da ancak kendisine olacak bulunan Allah'a hamd olsun)" der idi.

بَاب النَّوْمِ عَلَى الشِّقِّ الْأَيْمَنِ

6315 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ حَدَّثَنَا الْعَلَاءُ بْنُ الْمُسَيَّبِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ نَامَ عَلَى شِقِّهِ الْأَيْمَنِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ وَوَجَّهْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ رَغْبَةً وَرَهْبَةً إِلَيْكَ لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنْجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَالَهُنَّ ثُمَّ مَاتَ تَحْتَ لَيْلَتِهِ مَاتَ عَلَى الْفِطْرَةِ { اسْتَرْهَبُوهُمْ } مِنْ الرَّهْبَةِ مَلَكُوتٌ مُلْكٌ مَثَلُ رَهَبُوتٌ خَيْرٌ مِنْ رَحَمُوتٍ تَقُولُ تَرْهَبُ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَرْحَمَ

Sağ Taraf Üzerinde Uyuma(Nın Müstehâblığı) Babı

-...el-Berâ ibn Âzib (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) döşeğine girdiği zaman sağ tarafı üzerine yatar, sonra şu duayı söylerdi: "Allâhumme, eslemtu nefsî ileyke, ve veccehtu vechîileyke ve favvadtu emrî

ileyke. Ve elce 'tu zahrî ileyke rağbeten ve rehbeten ileyke. La meîcee velâ mencâ minke illâ ileyke. Âmentu bUKitâbike 'llezî enzelte ve bi-Nebiyyikellezî erselle!" Ve Rasûlullah:
— "Bu dua sözlerini söyleyen, sonra da o gecesi altında ölen kimse, fıtrat üzerine ölmüş olur"buyurdu.
"İsterhebûhum (= Onları korkuttular)" (ei-A'râf: 116) fiili "Korkmak" ma'nâsma olan "Rehbet" masdarındandır. "Melekûtun", "Mülk" (yânı "Meliklik") ma'nâsmadır. Vezin bakımından "Raha-bûtun hayrun min rahammûtin (= Korkmak, acınmaktan hayırlıdır)" gibidir. "Terhebu (yâhûd: Turhibu) hayrun min en terhame" dersin.

بَاب الدُّعَاءِ إِذَا انْتَبَهَ بِاللَّيْلِ

6316 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ سَلَمَةَ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بِتُّ عِنْدَ مَيْمُونَةَ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَى حَاجَتَهُ فَغَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ ثُمَّ نَامَ ثُمَّ قَامَ فَأَتَى الْقِرْبَةَ فَأَطْلَقَ شِنَاقَهَا ثُمَّ تَوَضَّأَ وُضُوءًا بَيْنَ وُضُوءَيْنِ لَمْ يُكْثِرْ وَقَدْ أَبْلَغَ فَصَلَّى فَقُمْتُ فَتَمَطَّيْتُ كَرَاهِيَةَ أَنْ يَرَى أَنِّي كُنْتُ أَتَّقِيهِ فَتَوَضَّأْتُ فَقَامَ يُصَلِّي فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ فَأَخَذَ بِأُذُنِي فَأَدَارَنِي عَنْ يَمِينِهِ فَتَتَامَّتْ صَلَاتُهُ ثَلَاثَ عَشْرَةَ رَكْعَةً ثُمَّ اضْطَجَعَ فَنَامَ حَتَّى نَفَخَ وَكَانَ إِذَا نَامَ نَفَخَ فَآذَنَهُ بِلَالٌ بِالصَّلَاةِ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ وَكَانَ يَقُولُ فِي دُعَائِهِ اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِي قَلْبِي نُورًا وَفِي بَصَرِي نُورًا وَفِي سَمْعِي نُورًا وَعَنْ يَمِينِي نُورًا وَعَنْ يَسَارِي نُورًا وَفَوْقِي نُورًا وَتَحْتِي نُورًا وَأَمَامِي نُورًا وَخَلْفِي نُورًا وَاجْعَلْ لِي نُورًا قَالَ كُرَيْبٌ وَسَبْعٌ فِي التَّابُوتِ فَلَقِيتُ رَجُلًا مِنْ وَلَدِ الْعَبَّاسِ فَحَدَّثَنِي بِهِنَّ فَذَكَرَ عَصَبِي وَلَحْمِي وَدَمِي وَشَعَرِي وَبَشَرِي وَذَكَرَ خَصْلَتَيْنِ

Geceleyin Uykudan Uyandığı Zaman (Okunması Müstehâb Olacak) Duâ Babı
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Ben bir gece (Peygamber'in zevcesi teyzem) Meymûne'nin yanında kaldım. Geceleyin Peygamber kalktı, hacetini yerine getirdi, yüzünü ve ellerini yıkadı. Sonra uyudu. Sonra uyanıp kalktı, su kırbasına geldi, onun ağız bağını çözdü. Sonra iki abdest ortası, yânı suyu çok kullanmadan ve organlara da tam ulaştırarak bir abdest aldı. Sonra namaza durdu. Ben de kalktım ve Peygamber'in benim kendisinden sakındığımı (yâhud ta'kîb ettiğimi) görmesini istemediğim için, uykudan yeni uyanıyormuş gibi belimi uzatıp gerindim. Abdest aldım. Peygamber namaz kılmak üzere dikildi. Ben de O'nun sol tarafına namaza durdum. Peygamber benim kulağımdan tuttu da beni sol yanına döndürüp geçirdi. Namazı onüç rek'atte tamâm oldu. Sonra yatıp uyudu, hattâ horladı. Kendisi uyuduğu zaman horlardı. Bilâl gelip namaz vaktini haber verdi. Peygamber bu sefer abdest almadan (iki rek'at daha) namaz kıldı. Duasında şunları söylüyordu:
Aüâhummec 'al fî kalbî nûran ve fî basarı nurân ve fî sem'i nurân ve an yemînî nûran ve an yesârî nûran ve fevki nurân ve tahtı nûran ve emâmî nûran ve halfî nûran ve'c'al lî nûran "
(= Yâ Allah! Kalbimde bir nûr kıl, gözümde de bir nûr kıl, kulağımda da bir nûr kıl. Yine böyle sağımda bir nûr, solumda bir nûr, üstümde bir nûr, altımda bir nûr, önümde bir nûr, arkamda bir nûr kıl. Ve benim için umumî ve büyük bir nûr yarat!) Râvî Kureyb şöyle demiştir: Bu kelimelerden yâhud nurlardan yedisi tâbuttadır (yânî kalbin tâbutu gibi olan ceseddedir). Sonra ben İbn Abbâs'ın oğullarından bir adama kavuştum. O bana bu duâ kelimelerini tahdîs etti de "Asabt ve lahmî ve demî ve şaarî ve beşerî (= Sinirimi, etimi, kanımı, saçımı ve derimi)" sözlerini de zikretti ve iki haslet daha (kemik ve ilik sözlerini de) zikretti

---

6317 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ سَمِعْتُ سُلَيْمَانَ بْنَ أَبِي مُسْلِمٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَامَ مِنْ اللَّيْلِ يَتَهَجَّدُ قَالَ اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ قَيِّمُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ الْحَقُّ وَوَعْدُكَ حَقٌّ وَقَوْلُكَ حَقٌّ وَلِقَاؤُكَ حَقٌّ وَالْجَنَّةُ حَقٌّ وَالنَّارُ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ حَقٌّ وَالنَّبِيُّونَ حَقٌّ وَمُحَمَّدٌ

حَقٌّ اللَّهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ وَبِكَ آمَنْتُ وَإِلَيْكَ أَنَبْتُ وَبِكَ خَاصَمْتُ وَإِلَيْكَ حَاكَمْتُ فَاغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَوْ لَا إِلَهَ غَيْرُكَ

-...Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Ben Süleyman ibn Ebî Müslim'den işittim;o da Tâvûs'tan; o da İbn Ab-bâs(R)'tan ki, Peygamber (S) geceleyin uyanıp kalktığı zaman teheccüd namazı kılar, şu duayı söylerdi:"Allâhumme lekel-hamdu. Ente nûru's-semâvâti ve'l-Ardı ve men fîhinne. Ve leke'l-hamdu ente kayyımu's-semâvâti-VArdı ve men fîhinne. Ve lekel-hamdu. Ente'l-hakku ve va'duke hakkun ve kavluke hakkun ve likaauke hakkun veH-cennetu hakkun ve'n-nâru hakkun ve's-sâatu hakkun. Ve'nnebiyyûne hakkun veMühammedun hakkun. Allâhumme leke eslemtu ve aleyke tevekkeltu ve bike âmentu ve ileyke enebtu ve bike hâsamtu ve ileyke hâkemtu. Fağfir lîmâ kad-demtu ve mâ ahhartu ve mâ esrertu ve mâ a lentu. Ente H-mükaddimu ve entel-muahhıru. Lâ ilahe illâ ente -ev lâ ilahe ğayruke-. "[= Yâ Allah, hamd Sana mahsûstur. Göklerin, Yer'in ve bunlardaki herkesin nuru Sen'sin! Göklerin, Yer'in ve bunlardaki herkesin kayyımı (yânî işlerini tedbîr eden) ancak Sen'sin! Hamd ancak Sana, mahsûstur. Hakk Sen'sin. Va'din de haktır, sözün de haktır.Sana kavuşmak da haktır. Cennet de haktır, ateş de haktır. Kıyamet saati de haktır. Bütün peygamberler de haktır. Muhammed de haktır! Yâ Allah! (Emrini ve nehyini kabul edip) kendimi yalnız Sana teslim ettim. Yalnız Sana güvenip dayandım. Yalnız Sana îmân ettim. Yalnız Sana döndüm. Senin burhanlarına tutunarak düşmanlarla mücâdele ettim. Aramızda yalnız Sen'i hakem kıldım! Evvelden yaptığım, sonradan yapacağım, gizlediğim, açığa çıkardığım bütün günâhlarımı benim lehine mağfiret eyle! Öne geçirici ancak Sen'sin, sona bırakıcı da ancak Sen'sin! (İbâdete lâyık) tanrı yok, yalnız Sen varsın -yâhud: Sen'den başka (ibâdete lâyık) hiçbir tanrı yoktur-.]

بَاب التَّكْبِيرِ وَالتَّسْبِيحِ عِنْدَ الْمَنَامِ

6318 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ عَلِيٍّ أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهِمَا السَّلَام شَكَتْ مَا تَلْقَى فِي يَدِهَا مِنْ الرَّحَى فَأَتَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَسْأَلُهُ خَادِمًا فَلَمْ تَجِدْهُ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لِعَائِشَةَ فَلَمَّا جَاءَ أَخْبَرَتْهُ قَالَ فَجَاءَنَا وَقَدْ أَخَذْنَا مَضَاجِعَنَا فَذَهَبْتُ أَقُومُ فَقَالَ مَكَانَكِ فَجَلَسَ بَيْنَنَا حَتَّى وَجَدْتُ بَرْدَ قَدَمَيْهِ عَلَى صَدْرِي فَقَالَ أَلَا أَدُلُّكُمَا عَلَى مَا هُوَ خَيْرٌ لَكُمَا مِنْ خَادِمٍ إِذَا أَوَيْتُمَا إِلَى فِرَاشِكُمَا أَوْ أَخَذْتُمَا مَضَاجِعَكُمَا فَكَبِّرَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَسَبِّحَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَاحْمَدَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ فَهَذَا خَيْرٌ لَكُمَا مِنْ خَادِمٍ وَعَنْ شُعْبَةَ عَنْ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ قَالَ التَّسْبِيحُ أَرْبَعٌ وَثَلَاثُونَ

Uyuma Sırasında (Allâhu Ekber Ve Subhânallah Demek Suretiyle) Tekbîr Ve Tesbîh Etmek

-... Bize Şu'be, el-Hakem ibn Uyeyne'den; o da Abdurrahman ibn Ebî Leylâ'dan; o da Alî ibn Ebî Tâlib(R)'den şöyle tah-dîs etti: Fâtıma aleyha's-selâm el değirmeni çevirmekten dolayı eline rahatsızlık geldiğinden şikâyet etti. Peygamber(S)'den bir hizmetçi istemek üzere, Peygamber'in evine geldi, fakat evde Peygamber'i bulamadı. Bu dileğini Âişe'ye zikretti. Peygamber gelince Âişe, Fâtima'-mn isteğini kendisine haber verdi. Alî dedi ki: Biz yataklarımıza girmiş hâlde idik ki, Peygamber bize geldi. Ben kalkmağa davrandım. Rasûlullah:

— "Yerinde kal!" buyurdu, ve ikimizin arasına oturdu. Hattâ ben göğsümün üstüne dokunan iki ayağının serinliğini hissettim. Rasûlullah:

— "İyi dinleyiniz! Size benden istediğiniz hizmetçiden daha hayırlı olan birşeye delâlet ediyorum: İkiniz döşeğinize girdiğiniz -yâhud: İkiniz yataklarınızda yerinizi alıp yattığınız- zaman otuzüç kerre Aî-lâhu Ekber, otuzüç kerre Subhânallahu, otuzüç kerre de Lâ ilahe il-le'llâh söyleyerek tevhîd ediniz. İşte bunları söylemek, ikiniz için bir hizmetçiden daha hayırlıdır" buyurdu.Şu'be'den; o da Hâlid el-Hazzâ'dan gelen rivayete Muhammed ibn Şîrîn: Tesbîh, otuzdörttür,demiştir

---

بَاب التَّعَوُّذِ وَالْقِرَاءَةِ عِنْدَ الْمَنَامِ

6319 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ نَفَثَ فِي يَدَيْهِ وَقَرَأَ بِالْمُعَوِّذَاتِ وَمَسَحَ بِهِمَا جَسَدَهُ

Uyuma Sırasında Allah'a Sığınmak Ve Okumak Babı
-...el-Leys tahdîs edip şöyle demiştir: Bana Ukayl, İbn Şihâb'dan tahdîs etti. Bana Urve,Âişe(R)'den şöyle haber verdi: Rasûlullah (S) yatağında yerini aldığı zaman iki eline Muavvize Sûreleri'ni okuyup nefes eder ve elleriyle bedenine meshederdi

---

6320 – بَاب حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَوَى أَحَدُكُمْ إِلَى فِرَاشِهِ فَلْيَنْفُضْ فِرَاشَهُ بِدَاخِلَةِ إِزَارِهِ فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي مَا خَلَفَهُ عَلَيْهِ ثُمَّ يَقُولُ بِاسْمِكَ رَبِّ وَضَعْتُ جَنْبِي وَبِكَ أَرْفَعُهُ إِنْ أَمْسَكْتَ نَفْسِي فَارْحَمْهَا وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَاحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ تَابَعَهُ أَبُو ضَمْرَةَ وَإِسْمَاعِيلُ بْنُ زَكَرِيَّاءَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ وَقَالَ يَحْيَى وَبِشْرٌ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَوَاهُ مَالِكٌ وَابْنُ عَجْلَانَ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Bize Zuheyribn Muâviye tahdîs etti. Bize Ubeydullah ibn Umer tahdîs etti. Bana Saîd ibnu Ebî Saîd el-Makburî, babasından tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Sizin biriniz döşeğine gireceği zaman izârının iç ta-rafıyle döşeğini silksin. Çünkü o kimse, kendisinin ardından döşeğine hangi mahlûkun girdiğini bilmez- Silktikten sonra şu duayı söyler: Bismike Rabbi, vada'tu cenbî ve bike erfauhû. İn emsekte nefsî ferhamhâ. Ve in erseltehâ fahfazhâ bimâ tahfazu bihî ibâdeke's-sâlihîn.(= Rabb'im, ancak Sen'in isminle yan tarafımı yatağıma koydum. Sen'in isminle de kaldırırım. (Ey Rabb'im!) Eğer canımı tutup alacaksan, nefsime merhamet ihsan eyle! Eğer salıverip hayâtta birakacaksan, hayâtımı sâlih kullarını muhafaza ettiğin himayenle muhafaza eyle!)" Ubeydullah'tan rivayet etmekte Ebû Demre ile İsmâîl ibn Zeke-riyyâ da Zuheyr ibn Muâviye'ye mutâbaat etmişlerdir. Yahya ibn Saîd ile Bişr de Ubeydullah'tan; o da Saîd el-Makburî'den; o da Ebû Hu-reyre'den; o da Peygamber(S)'den söylediler. Bu hadîsi İmâm Mâlik ile İbnu Aclân da Saîd el- Makburî'den; o da Ebû Hureyre'den; o da Peygamber(S)'den olmak üzere rivayet etmişlerdir

---

بَاب الدُّعَاءِ نِصْفَ اللَّيْلِ

6321 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْأَغَرِّ وَأَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَتَنَزَّلُ رَبُّنَا تَبَارَكَ وَتَعَالَى كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا حِينَ يَبْقَى ثُلُثُ اللَّيْلِ الْآخِرُ يَقُولُ مَنْ يَدْعُونِي فَأَسْتَجِيبَ لَهُ مَنْ يَسْأَلُنِي فَأُعْطِيَهُ مَنْ يَسْتَغْفِرُنِي فَأَغْفِرَ لَهُ

Gece Yarısında Duâ Etme(Nin Fazileti) Babı
-...Bize Mâlik, îbn Şihâb'dan; oda Ebû Abdillah el-Agarr ile Ebû Seleme ibn Abdirrahmân'dan; onlar da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs ettiler ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Rabb'imiz Te-bâreke ve Taâlâ her gece, gecenin son üçte biri kaldığı zaman (keyfiyeti bizce bilinmez bir hâlde) dünyâ semâya iner ve: Bana kim dua eder ki, onun duasını kabul edeyim! Benden kim bir hacetini ister ki, ona dileğini vereyim! Benden kim mağfiret ister ki, ona mağfiret edeyim! buyurur"

بَاب الدُّعَاءِ عِنْدَ الْخَلَاءِ

6322 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ الْخَلَاءَ قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ الْخُبُثِ وَالْخَبَائِثِ

(Hacetini Gidermek İçin) Halâya Giriş Sırasında Söylenecek Duâ Babı
-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) hacetini gidermek için halâya gireceği zaman: "Allâhumme, innî eûzu bike minel-hubusi vel-habâisi (= Yâ Allah, ben bütün habislerden ve habîselerden Sana sığınırım)/" duasını söylerdi

---

بَاب مَا يَقُولُ إِذَا أَصْبَحَ

6323 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ كَعْبٍ عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَيِّدُ الِاسْتِغْفَارِ اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَأَبُوءُ لَكَ بِذَنْبِي فَاغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ إِذَا قَالَ حِينَ يُمْسِي فَمَاتَ دَخَلَ الْجَنَّةَ أَوْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَإِذَا قَالَ حِينَ يُصْبِحُ فَمَاتَ مِنْ يَوْمِهِ مِثْلَهُ

İnsanın Sabaha Ulaştığı Zaman Söyleyeceği Duâ Babı
-... Bize Abdullah ibn Bureyde, Buşeyr ibn Ka'b'dan; o da Şeddâd ibn Evs'ten tahdîs etti ki,Peygamber (S): "Seyyidu'l-istiğfâr şudur: Allâhumme, ente Rabbt Lâ ilahe illâ ente. Halaktenî. Ve ene abduke ve ene ala ahdike ve va 'dike mastata 'tu. Ebûu leke bi-ni 'metike ve ebûu leke bi-zenbî. Fağfir lî. Fe-innehû lâ yağfiru 'z-zunûbe illâ ente. Eûzu bike min şerri mâ sana'tu! (= Yâ Allah! Benim Rabb'im Sen'sin. Sen'den başka ilâh yoktur. Beni Sen yarattın. Ben Sen'in kulunum. Ben gücümün yettiği derecede Sen'in ahdin ve va'din üzere sabitim. Ben Sen'in ihsan ettiğin ni'metlerini i'tirâf ediyor ve günâhlarımı da i'tirâf ediyorum. Bana mağfiret eyle! Şu muhakkak ki,günâhları Sen'den başkası mağfiret edemez. Ben işlediğim işlerin şerrinden Sana sığmıyorum!) İnsan akşama girerken bu duayı söylediği zaman, o gece ölürse cennete girer -yâhud: Cennet ehlinden olur-. Bu duayı sabaha girerken söylediği zaman da o gününde ölürse, o da Öteki gibi cennet ehlinden olur"

6324 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَنَامَ قَالَ بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ أَمُوتُ وَأَحْيَا وَإِذَا اسْتَيْقَظَ مِنْ مَنَامِهِ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ

-...Huzeyfe ibnu'l-Yemân (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) uyumak istediği zaman: "Bismike Allâhumme! Emûtu ve ahyâ (Yâ Allah, ancak Sen'in isminle yatar, Sen'in isminle ölür ve dirilirim)" der idi. Uykusundan uyandığı zaman da: "el-Hamdu tillâ-hi llezî ahyânâ ba 'de mâ emâtenâ ve îleyhi 'n-nuşûru (= Bizi öldürmesinin ardından dirilten ve son dirilme de ancak kendisine olan Allah'a hamd olsun)" der idi.

6325 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ عَنْ خَرَشَةَ بْنِ الْحُرِّ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ مِنْ اللَّيْلِ قَالَ اللَّهُمَّ بِاسْمِكَ أَمُوتُ وَأَحْيَا فَإِذَا اسْتَيْقَظَ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ

-...Ebû Zerr (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) geceleyin yatağında yerini aldığı zaman:"Allâhumme, bVsmike emûtu ve ahyâ" der idi. Uyandığı zaman da: el-Hamdu lillâhillezî ahyânâ ba'demâ emâtenâ ve ileyhin-nuşûru!" der idi

---

بَاب الدُّعَاءِ فِي الصَّلَاةِ

6326 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِّمْنِي دُعَاءً أَدْعُو بِهِ فِي صَلَاتِي قَالَ قُلْ اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ فَاغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ وَارْحَمْنِي إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ وَقَالَ عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ عَنْ يَزِيدَ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ إِنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو قَالَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Namazda Duâ Babı

-...Bize İmâm el-Leys ibn Sa'd haber verip şöyle dedi: Bana Yezîd ibn Ebî Habîb, Ebû'l-Hayr'dan; o da Abdullah ibn Amr(R)'dan tahdîs etti ki, Ebû Bekr es-Sıddîk (R), Peygamber(S)'e:
— (Yâ Rasûlallah!) Bana bir duâ öğret de ben onu namazımda okuyayım! dedi. Rasûlullah da ona:
— "Kul: Allâhumme, innî zalemtu nefsi zulmen kesîran ve lâ yağfiru \-zunûbe illâ ente. Fağfir lî mağfiraten min indike ve 'rharn-nt. İnneke ente'l-ğafûru'r-rahîmu (= Yâ Allah! Şübhesiz ben kendime çok zulmettim. Günâhları mağfiret edecek de ancak Sen'sin. Öyle ise kendi Rahîmiyyet makaamından gelen bir mağfiret ile bana mağfiret ve bana merhamet eyl?! Şübhesiz çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyici Sen'sin! de)/" buyurdu. Amr ibnu'I-Hâris, Yezîd'den; o da Ebû'l-Hayr'dan söyledi ki; o da Abdullah ibn Amr'dan: Ebû Bekr, Peygamber'e şöyle dedi derken işitmiştir

---

6327 – حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ سُعَيْرٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ { وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا } أُنْزِلَتْ فِي الدُّعَاءِ

-...Bize Hişâm ibn Urve, babası Urve'den; o da Âişe(R)'den tahdîs etti ki "Namazında pek bağırma, sesini o kadar kısma da; ikisinin arası bir yol tut!" (dimi: ııo> âyeti, duâ hakkında indirilmiştir

---

6328 – حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نَقُولُ فِي الصَّلَاةِ السَّلَامُ عَلَى اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى فُلَانٍ فَقَالَ لَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّلَامُ فَإِذَا قَعَدَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ فَلْيَقُلْ التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ إِلَى قَوْلِهِ الصَّالِحِينَ فَإِذَا قَالَهَا أَصَابَ كُلَّ عَبْدٍ لِلَّهِ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ صَالِحٍ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ثُمَّ يَتَخَيَّرُ مِنْ الثَّنَاءِ مَا شَاءَ

-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Bizler namaz içinde "es-Selâmu ala'llâhi, esselâmu alâfulânin" derdik. Peygamber (S) bir gün bize şöyle buyurdu:
— "Şübhesiz Selâm, Allah'ın kendisidir. Herbiriniz namaz içinde oturduğu zaman İet-Tahıyyâtu lillâhi ve's-salavâtu veH-tayyıbâtu. Es-Selâma aleyke eyyuhe 'n-nebiyyu ve Rahmetli İlâhi ve berekâtuhû. es-Selâmu aleynâ ve alâ ibâdi'ilâhi's-sâlihin' desin. O bunu söylediği zaman, gökte olan ve Yer'de olan hersâlih kula isabet etmiş olur. Sonra da 'Eşhedu en lâ ilahe ille 'ilah ve eşhedu enne Muhammeden abdu-hu ve rasûluhu' (desin)/ Bundan sonra da dilediği senayı seçer !"

بَاب الدُّعَاءِ بَعْدَ الصَّلَاةِ

6329 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا وَرْقَاءُ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَهَبَ أَهْلُ الدُّثُورِ بِالدَّرَجَاتِ وَالنَّعِيمِ الْمُقِيمِ قَالَ كَيْفَ ذَاكَ قَالُوا صَلَّوْا كَمَا صَلَّيْنَا وَجَاهَدُوا كَمَا جَاهَدْنَا وَأَنْفَقُوا مِنْ فُضُولِ أَمْوَالِهِمْ وَلَيْسَتْ لَنَا أَمْوَالٌ قَالَ أَفَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَمْرٍ تُدْرِكُونَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ وَتَسْبِقُونَ مَنْ جَاءَ بَعْدَكُمْ وَلَا يَأْتِي أَحَدٌ بِمِثْلِ مَا جِئْتُمْ بِهِ إِلَّا مَنْ جَاءَ بِمِثْلِهِ تُسَبِّحُونَ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ عَشْرًا وَتَحْمَدُونَ عَشْرًا وَتُكَبِّرُونَ عَشْرًا تَابَعَهُ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ سُمَيٍّ وَرَوَاهُ ابْنُ عَجْلَانَ عَنْ سُمَيٍّ وَرَجَاءِ بْنِ حَيْوَةَ وَرَوَاهُ جَرِيرٌ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ رُفَيْعٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ وَرَوَاهُ سُهَيْلٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Farz Namaz Ardında Yapılacak Duâ Babı

-... Bize Verkaa, Sumeyy'den; o da Ebû Salih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den şöyle haber verdi: Muhacirlerin fakîrleri:

— Yâ Rasûlallah! Çok mâl sâhibleri yüksek dereceleri ve de-vâmh ni'meti kazanıp gittiler!dediler. Rasûlullah (S):

— "Bu senin söylediğin nasıl oldu?" diye sordu. Onlar şöyle dediler:

— Zenginler hem bizim kıldığımız gibi namaz kıldılar, bizim ci-hâd ettiğimiz gibi cihâd ettiler,hem de mallarının fazlalarından Allah yolunda harcadılar. Hâlbuki bizim için mallar yok (bu yüzden onların harcama yaptıkları gibi harcama yapamıyoruz)? dediler. Rasûlullah:

— "Ben size bir iş haber vereyim mi ki, siz onu yapmakla sizden önde olanlara erişirsiniz, sizden sonra gelen mal sahihlerinin de önlerine geçersiniz. Sizin yaptığınızın benzerini yapan herbir kimse de ancak sizin yaptığınızın benzerini yapar: Her (farz) namazın ardından on kerre tesbîh eder, on kerre îahmîd eder, on kene tekbîr getirirsiniz" buyurdu. Bu hadîsi Sumeyy'den rivayet etmekte Verkaa'ya Ubeydullah ibn Umer mutâbaat etti. Bu hadîsi Muhammed İbnu Aclân da Sumeyy'den ve Recâ ibn Hayve'den rivayet etti. Ve yine bu hadîsi Cerîr de Abdulazîz ibn Rufey'den; o da Ebû Salih'ten; o da Ebu'd-Derdâ'dan rivayet etti.Bu hadîsi Süheyl de babası Ebû Sâlİh Zekvân'dan; o da Ebû Hu-reyre'den; o da Peygamber'den rivayet etti

---

6330 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ الْمُسَيَّبِ بْنِ رَافِعٍ عَنْ وَرَّادٍ مَوْلَى الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ كَتَبَ الْمُغِيرَةُ إِلَى مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ إِذَا سَلَّمَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ وَقَالَ شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ قَالَ سَمِعْتُ الْمُسَيَّبَ

-... Verrâd şöyle demiştir: el-Mugîre ibn Şu'be, Muâviye ibn Ebı Sufyân'a (gönderdiği mektûbda) şunu yazdı: Rasûlullah (S) her namazın ardında selâm verdiği zaman şu duayı söylerdi:"Lâ ilahe ille 'llâhu vahdehû lâ şerike lehu, lehu l-mulku ve lehu l-hamdu ve huve ala kullî şeyin kadır. Allâhumme lâ mania lima a 'teyte ve lâ mu'tiye limâ mena te ve lâ yenfeu za l-ceddi minke l-ceddu!(= Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O tek'tir, O'nun hiçbir ortağı yoktur. Mülk O'nundur. Hamd O'na mahsûstur. Herşeye kudreti yeten de O'dur. Allah'ım! Sen'in verdiğine mâni' olabilecek hiç yok,vermediğini verebilecek de hiç yok! Baht ve zenginlik sahibinin baht ve zenginliği Sen'in lütuf ve ihsanın yerine geçip de kendisine fâide vermez!)" Şu'be ibnu'l-Haccâc, Mansûr ibnu'l-Mu'temir'den söyledi. O da: Ben el-Müseyyeb ibn Râfi'den işittim, dedi (de bu hadîsi rivayet etti)

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَصَلِّ عَلَيْهِمْ } وَمَنْ خَصَّ أَخَاهُ بِالدُّعَاءِ دُونَ نَفْسِهِ وَقَالَ أَبُو مُوسَى قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعُبَيْدٍ أَبِي عَامِرٍ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ ذَنْبَهُ

6331 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ مَوْلَى سَلَمَةَ حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ الْأَكْوَعِ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى خَيْبَرَ قَالَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ أَيَا عَامِرُ لَوْ أَسْمَعْتَنَا مِنْ هُنَيْهَاتِكَ فَنَزَلَ يَحْدُو بِهِمْ يُذَكِّرُ تَاللَّهِ لَوْلَا اللَّهُ مَا اهْتَدَيْنَا وَذَكَرَ شِعْرًا غَيْرَ هَذَا وَلَكِنِّي لَمْ أَحْفَظْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ هَذَا السَّائِقُ قَالُوا عَامِرُ بْنُ الْأَكْوَعِ قَالَ يَرْحَمُهُ اللَّهُ وَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْلَا مَتَّعْتَنَا بِهِ فَلَمَّا صَافَّ الْقَوْمَ قَاتَلُوهُمْ فَأُصِيبَ عَامِرٌ بِقَائِمَةِ سَيْفِ نَفْسِهِ فَمَاتَ فَلَمَّا أَمْسَوْا أَوْقَدُوا نَارًا كَثِيرَةً فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا هَذِهِ النَّارُ عَلَى أَيِّ شَيْءٍ تُوقِدُونَ قَالُوا عَلَى حُمُرٍ إِنْسِيَّةٍ فَقَالَ أَهْرِيقُوا مَا فِيهَا وَكَسِّرُوهَا قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا نُهَرِيقُ مَا فِيهَا وَنَغْسِلُهَا قَالَ أَوْ ذَاكَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
"Onlara dua et. Çünkü senin duan onlar için Sükûnettir... " (et-Tevbe: 103).Ve kendinden başka bir (dîn yâhud neseb) kardeşine duâ tahsis eden kimsenin zikri.Ebû Mûsâ el-Eş'arî de: Peygamber (S): "Yâ Allah! Ubeyd'e, (yânı) Ebû Âmir'e mağfiret eyle!"diye duâ etti. (Benim için de:) "Yâ Allah! Abdullah ibn Kays lehine günâhını mağfiret eyle!" dedi.
-... Bize Seleme ibnu'1-Ekva' (R) tahdîs edip şöyle dedi: Biz Peygamber(S)'in beraberinde Hayber gazvesine çıkmıştık. Giderken kaafileden bir adam (Âmir ibnu'l-Ekva'a):
— Yâ Âmir! Bize kısa vezinli şiirlerinden biraz işittirsen! dedi. Bu istek üzerine Âmir, bineğinden indi de onların develerini şu şiirini hatırlatıp söyleyerek yürütüyordu:
Tallahi levlâ'Hâhu ma'htedeynâ Velâ tasaddaknâ velâ saîîeynâ . ve bundan sonraki mısraları söylüyordu. Yahya el-Kattân: Yezîd ibn Ebî Ubeyd bundan başka bir şiir de zikretti, lâkin ben onu ezberimde tutamadım, demiştir. Rasûlullah:
— "Şiir inşâd edip develeri yollandıran kimdir?" diye sordu. Sahâbîler:
— Âmir ibnu'l-Ekva'dır! dediler. Rasûlullah:
— "Allah Âmir'e rahmet eylesin!" diye duâ etti. Kaafileden bir adam (Umer ibnu'l-Hattâb):
— Yâ Rasülallah! Keski Âmir'le (onun şiir ve yiğitliğiyle) bizleri faydalandırsaydm! dedi.Nihayet Hayber'de ordu saff bağlayıp Yahûdîler'le harb ettikleri sırada Âmir, kendi kılıcının keskin tarafı kendisine isabet etti ve bu yaradan şehîd oldu. (Hayber'in fethedildiği gün) akşam olunca sahâbîler pekçok ateşler yakmışlardı. Rasûlullah:
— "Bu ateşler nedir? Neyin üzerine yakıyorsunuz?" diye sordu. Sahâbîler:
— Evcil eşeklerin etlerini pişirmek üzere! diye cevâb verdiler. Rasûlullah:
— "O tencereler içinde olan etleri dökünüz, kapları da kırınız!" buyurdu.Sahâbîler'den bir adam:
— Yâ Rasülallah! İçlerindeki etleri döküp kaplarını yıkasak olmaz mı? diye sordu. Rasûlullah:
— "Yâhud öyle yapınız!" buyurdu

6332 - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرٍو هُوَ ابْنُ مُرَّةَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَتَاهُ رَجُلٌ بِصَدَقَةٍ قَالَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى آلِ فُلَانٍ فَأَتَاهُ أَبِي فَقَالَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى آلِ أَبِي أَوْفَى

-... Abdullah ibn Ebî Evfâ (R) şöyle demiştir: Peygamber(S)'in âdeti, kendisine bir adam bir sadaka getirdiği zaman, onun için:
— "Yâ Allah! Fulân ailesine salât eyle!" diye duâ ederdi. Babam Ebû Evfâ da Peygamber'e kendi sadakasını getirdiği zaman, onun için de;
— "Yâ Allah! Ebû Evfâ ailesine salât eyle!" diye duâ etti

6333 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ جَرِيرًا قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا تُرِيحُنِي مِنْ ذِي الْخَلَصَةِ وَهُوَ نُصُبٌ كَانُوا يَعْبُدُونَهُ يُسَمَّى الْكَعْبَةَ الْيَمَانِيَةَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي رَجُلٌ لَا أَثْبُتُ عَلَى الْخَيْلِ فَصَكَّ فِي صَدْرِي فَقَالَ اللَّهُمَّ ثَبِّتْهُ وَاجْعَلْهُ هَادِيًا مَهْدِيًّا قَالَ فَخَرَجْتُ فِي خَمْسِينَ فَارِسًا مِنْ أَحْمَسَ مِنْ قَوْمِي وَرُبَّمَا قَالَ سُفْيَانُ فَانْطَلَقْتُ فِي عُصْبَةٍ مِنْ قَوْمِي فَأَتَيْتُهَا فَأَحْرَقْتُهَا ثُمَّ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَاللَّهِ مَا أَتَيْتُكَ حَتَّى تَرَكْتُهَا مِثْلَ الْجَمَلِ الْأَجْرَبِ فَدَعَا لِأَحْمَسَ وَخَيْلِهَا

-...Kays ibn Ebî Hazım şöyle demiştir: Ben Cerîr ibn Abdillah(R)'tan işittim, o şöyle dedi:Rasûlullah (S) bana:
— "(Ey Cerîr!) Şu Zu'l-Halasa'dan beni rahata kavuşturmaz mir sın?" buyurdu.O, dikili putlar için yapılmış bir bina idi ki, ona ibâdet ediyorlar ve "el-Ka'betu'1-Yemâniyye" diye isim veriyorlardı.Cerîr dedi ki: Ben:
— Yâ Rasûlallah! Ben at üzerinde sabit duramayan bir adamım! dedim.Bunun üzerine Rasûlullah göğsüme vurdu da:
— "Yâ Allah! Sen Cerîr'i at üzerinde sabit tut ve onu hâdî ve mehdi kıl!" diye duâ etti. Cerîr dedi ki: Müteakiben ben kavmim olan Ahmes kabilesinden elli süvârî'nin başında Zu'IHalasa'ya doğru yola çıktım. -Bazen râvî Sufyân ibn Uyeyne: "Kavmimden bir topluluk içinde hareket ettim" dediğini söylemiştir.- Sonunda Zu'1-Halasa'ya vardım ve onu yaktım. Sonra Peygamber'e geldim ve:
— Yâ Rasûlallah! Vallahi ben Sen'in huzuruna muhakkak o put evini uyuz deve gibi bıraktıktan sonra geldim! dedim. Bu sözüm üzerine Rasûlullah Ahmes kabilesine ve süvarilerine duâ etti

---

6334 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا قَالَ قَالَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَسٌ خَادِمُكَ قَالَ اللَّهُمَّ أَكْثِرْ مَالَهُ وَوَلَدَهُ وَبَارِكْ لَهُ فِيمَا أَعْطَيْتَهُ

-..Katâde şöyle dedi:Ben Enes ibn Mâlik(R)'ten işittim,şöyle dedi:Annem Ümmü Suleym,Peygamber (S)'e
— Bu Enes, Sen'in hizmetçindir! dedi. Peygamber:
— "Yâ Allah! Sen bu çocuğun malını ve zürriyetini çoğalt, ona verdiklerinde kendisi lehine bereketler ihsan eyle!" diye duâ etti

---

6335 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَمِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا يَقْرَأُ فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ رَحِمَهُ اللَّهُ لَقَدْ أَذْكَرَنِي كَذَا وَكَذَا آيَةً أَسْقَطْتُهَا فِي سُورَةِ كَذَا وَكَذَا

-...işe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) mescidde Kur'ân okumakta olan bir adamın sesini işitti de: "Allah ona merhamet eyleşin! Yemin olsun o bana, fulân vefulân sûrede düşürmüş olduğum şu ve şu âyetleri hatırla'mı :tır" bıyurdu

---

6336 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَسْمًا فَقَالَ رَجُلٌ إِنَّ هَذِهِ لَقِسْمَةٌ مَا أُرِيدَ بِهَا وَجْهُ اللَّهِ فَأَخْبَرْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَغَضِبَ حَتَّى رَأَيْتُ الْغَضَبَ فِي وَجْهِهِ وَقَالَ يَرْحَمُ اللَّهُ مُوسَى لَقَدْ أُوذِيَ بِأَكْثَرَ مِنْ هَذَا فَصَبَرَ

-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) -Huneyn harbi sonunda- bir ganîmet taksimi yapmıştı. Bu sırada (câhil bedevi) bir adam:

— Şübhesiz bu, kendisinde Allah'ın rızâsı kasdolunmayan bir taksimdir! dedi.Ben de onun bu sözünü Peygamber'e haber verdim. Peygamber bu sözden çok öfkelendi. Hattâ ben O'nun yüzünde öfke eserini gördüm. Sonra Peygamber:
— "Allah Musa'ya rahmet eylesin! Yemin olsun o, bundan daha çok sözlerle ezâlandırılmıştı da sabretmişti" buyurdu

---

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ السَّجْعِ فِي الدُّعَاءِ

6337 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ السَّكَنِ حَدَّثَنَا حَبَّانُ بْنُ هِلَالٍ أَبُو حَبِيبٍ حَدَّثَنَا هَارُونُ الْمُقْرِئُ حَدَّثَنَا الزُّبَيْرُ بْنُ الْخِرِّيتِ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ حَدِّثْ النَّاسَ كُلَّ جُمُعَةٍ مَرَّةً فَإِنْ أَبَيْتَ فَمَرَّتَيْنِ فَإِنْ أَكْثَرْتَ فَثَلَاثَ مِرَارٍ وَلَا تُمِلَّ النَّاسَ هَذَا الْقُرْآنَ وَلَا أُلْفِيَنَّكَ تَأْتِي الْقَوْمَ وَهُمْ فِي حَدِيثٍ مِنْ حَدِيثِهِمْ فَتَقُصُّ عَلَيْهِمْ فَتَقْطَعُ عَلَيْهِمْ حَدِيثَهُمْ فَتُمِلُّهُمْ وَلَكِنْ أَنْصِتْ فَإِذَا أَمَرُوكَ فَحَدِّثْهُمْ وَهُمْ يَشْتَهُونَهُ فَانْظُرْ السَّجْعَ مِنْ الدُّعَاءِ فَاجْتَنِبْهُ فَإِنِّي عَهِدْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابَهُ لَا يَفْعَلُونَ إِلَّا ذَلِكَ يَعْنِي لَا يَفْعَلُونَ إِلَّا ذَلِكَ الِاجْتِنَابَ

Duada Seci'li Ve Kaafiyeli Sözlerin Mekruh Olacağı Bâbı
-...İbn Abbâs (R) -irşâd emri olarak- şöyle demiştir: İnsanlara her cumua günü bir kerre hadîs tahdîs et. Eğer bunu az görüp kabul etmezsen, her haftada iki kerre tahdîs et! Eğer daha fazla yapmak istersen, haftada üç defa ders yap! İnsanları bu Kur'ân'dan bıktırma! Sakın seni, bir topluluk, kendi hadîslerinden bir hadîs üzerinde konuşurlarken onların yanma gelip de onlara karşı hadîs kıssa eder ve böylece onların konuşmalarını keser ve onları usandırıp bıktırır hâlde bulmayayım! Lâkin kendin (onlara kulak verip) sus! Onlar sana kendilerine ders anlatmanı isteyip emrederlerse, onlar derse arzulu bulundukları hâlde onlara hadîs ve ders tahdîs et! Duadan da seci'li nev'ini bırak da böylesinden sakın! (Zihnini böylesiye meşgul etme!) Çünkü ben RasûIullah(S)'tan ve sahâbîlerinden seci'li ve kaa-fiyeli duâ ile meşgul olmadıklarını bilmişimdir. Yânı onlar bunu değil de ancak seci'li ve kaafiyeli sözlerden çekinmeyi yapıyorlardı

بَاب لِيَعْزِمْ الْمَسْأَلَةَ فَإِنَّهُ لَا مُكْرِهَ لَهُ

6338 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَعَا أَحَدُكُمْ فَلْيَعْزِمْ الْمَسْأَلَةَ وَلَا يَقُولَنَّ اللَّهُمَّ إِنْ شِئْتَ فَأَعْطِنِي فَإِنَّهُ لَا مُسْتَكْرِهَ لَهُ

"İnsan Allah'tan istemeyi kesin yapsın, çünkü Allah'ı zorlayacak (hiçbir kuvvet) yoktur!"
-..Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Rasülullah (S): "Sizin herhangi biriniz duâ ettiği zaman,Allah'tan istemeyi kesin yapsın. Sakın 'Yâ Allah! İstersen bana (atıyye) ver' demesin. Şu muhakkak ki,Allah için hiçbir zorlayıcı yoktur!" buyurdu

---

6339 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي إِنْ شِئْتَ اللَّهُمَّ ارْحَمْنِي إِنْ شِئْتَ لِيَعْزِمْ الْمَسْأَلَةَ فَإِنَّهُ لَا مُكْرِهَ لَهُ

-...Bize Abdullah ibn Mesleme, Mâlik'ten; o da Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Ra-sûlullah (S) şöyle buyurmuştur:
— "Sakın sizin biriniz 'Yâ Allah! Dilersen beni mağfiret eyle! Yâ Allah! Dilersen bana merhamet eyle!' diye dua etmesin. İstemeyi azim ve kafiyede, kesin bir ifâde ile yapsın! Çünkü şübhesiz Allah

için hiçbir zorlayıcı yoktur!"

بَاب يُسْتَجَابُ لِلْعَبْدِ مَا لَمْ يَعْجَلْ

6340 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدٍ مَوْلَى ابْنِ أَزْهَرَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يُسْتَجَابُ لِأَحَدِكُمْ مَا لَمْ يَعْجَلْ يَقُولُ دَعَوْتُ فَلَمْ يُسْتَجَبْ لِي

Acele Etmediği Takdirde Kulun Duasına İcabet Olunur
-...Bize Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da İbnu Ezher'in himayesinde bulunan Ebû Ubeyd'den; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S): "Sizden herbirinizin duasına acele etmediği takdirde icabet olunur: İnsan (acele edip): 'Dua ettim de kabul olunmadı' der" buyurmuştur

---

بَاب رَفْعِ الْأَيْدِي فِي الدُّعَاءِ

6341 - وَقَالَ أَبُو مُوسَى الْأَشْعَرِيُّ دَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ وَرَأَيْتُ بَيَاضَ إِبْطَيْهِ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَفَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَيْهِ وَقَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَبْرَأُ إِلَيْكَ مِمَّا صَنَعَ خَالِدٌ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَقَالَ الْأُوَيْسِيُّ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ وَشَرِيكٍ سَمِعَا أَنَسًا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى رَأَيْتُ بَيَاضَ إِبْطَيْهِ

Duada Elleri Kaldırmak Babı
Ebû Mûsâ el-Eş'arî: Peygamber (S) duâ etti, sonra ellerini yukarı kaldırdı, demiştir.
Yine Ebû Mûsâ:Ben Peygamberin koltuk altlarının beyazlığını gördüm, demiştir.Abdullah ibn Umer de: Peygamber (S) ellerini yukarıya kaldırdı da "Allâhumme innî ebreu iîeyke mimmâ sanaa Hâlidun (= Yâ Allah! Hâlid'in işlediği bu işten Sana sığınırım)/" dedi.Ebû AbdiUah el-Buhârî dedi ki:Ve bana el-Uveysî söyledi: Bana Muhammed ibn Ca'fer, Yahya ibn Saîd'den ve Serik'ten; onlar da Enes'ten işittiler diye tahdîs etti ki, Enes (R): Peygamber (S) ellerini kaldırdı, hattâ ben O'nun iki koltuk altı beyazlığını gördüm, demiştir

---

بَاب الدُّعَاءِ غَيْرَ مُسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةِ

6342 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَحْبُوبٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَسْقِيَنَا فَتَغَيَّمَتْ السَّمَاءُ وَمُطِرْنَا حَتَّى مَا كَادَ الرَّجُلُ يَصِلُ إِلَى مَنْزِلِهِ فَلَمْ تَزَلْ تُمْطَرُ إِلَى الْجُمُعَةِ الْمُقْبِلَةِ فَقَامَ ذَلِكَ الرَّجُلُ أَوْ غَيْرُهُ فَقَالَ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَصْرِفَهُ عَنَّا فَقَدْ غَرِقْنَا فَقَالَ اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا فَجَعَلَ السَّحَابُ يَتَقَطَّعُ حَوْلَ الْمَدِينَةِ وَلَا يُمْطِرُ أَهْلَ الْمَدِينَةِ

Kıbleden Başka Tarafa Yönelerek Dua Etme(Nin Cevazı) Babı
-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bir cumua günü hutbe yaparken bir adam kalktı da:
— Yâ Rasûlallah! Allah'a duâ et de bize yağmur yağdırsın! dedi.(Peygamber'in duası akabinde) gökyüzü hemen bulutlandı ve bol yağmura kavuşturulduk, hattâ her bir insan nerdeyse kendi menziline ulaşamıyordu. Gelecek cumuaya kadar üzerimize hep yağmur yağdırılmaya devam etti. Ertesi cumua (yine hutbe sırasında) bu adam yâhud bir başkası ayağa kalktı da:
— Yağmuru bizden döndürmesi için Allah'a duâ ediver, sulara gömüldük! dedi.Rasûlulîah:

— "Allâhumme havâleynâ velâ aleynâ (Yâ Allah etrafımıza yağdır, üzerimize değil)"diye duâ etti. Akabinde bulutlar Medîne'nin etrafına parçalanmaya ve Medîne ahâlîsi üzerine yağmur yağmamaya başladı

بَاب الدُّعَاءِ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ

6343 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى هَذَا الْمُصَلَّى يَسْتَسْقِي فَدَعَا وَاسْتَسْقَى ثُمَّ اسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ وَقَلَبَ رِدَاءَهُ

Kıbleye Yönelerek Duâ Etmek Babı
-...Abdullah ibn Zeyd (R): Peygamber (S) yağmur duası yapmak üzere şu musallaya çıktı,orada duâ etti ve yağmur yağdırılmasını istedi. Sonra kıbleye karşı yöneldi ve ridâsını çevirdi, demiştir

---

بَاب دَعْوَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِخَادِمِهِ بِطُولِ الْعُمُرِ وَبِكَثْرَةِ مَالِهِ

6344 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا حَرَمِيٌّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَتْ أُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ خَادِمُكَ أَنَسٌ ادْعُ اللَّهَ لَهُ قَالَ اللَّهُمَّ أَكْثِرْ مَالَهُ وَوَلَدَهُ وَبَارِكْ لَهُ فِيمَا أَعْطَيْتَهُ

Peygamber(S)'İn Kendi Hizmetçisine Ömür Uzunluğu Ve Mal Çokluğu İle Duâ Etmesi Babı
-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Annem Ümmü Suleym:
— Yâ Rasûlallah! Enes Sen'in hizmetçindir, onun lehine Allah'a duâ ediver! dedi.
— "Allâhumme, eksir mâlehû ve veledehû ve bârik lehu fîmâ ataytehûi- Yâ Allah! Onun malını ve evlâdını çoğalt, verdiğin nimetlerinde de ona bereket ihsan eyle)" diye duâ etti

---

بَاب الدُّعَاءِ عِنْدَ الْكَرْبِ

6345 – حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُو عِنْدَ الْكَرْبِ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

Keder, Hüzün Veren Şeyler Sırasında (Okunacak) Dua Babı
-...Bize Katâde, Ebû'l-Âliye'den tahdîs etti. îbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S)keder ve hüzün veren şeyler sırasında duâ eder, şunu söylerdi:"Lâ ilahe ille'Mhu'l-Azîmu'l-Haltm. Lâ ilahe ille'İlâhu Rabbu's-Semâvâti ve'l-Ardı Rabbu H-Arşı H-Azîm [= (İbâdete lâyık) hiçbir ilâh yok, ancak Azîm ve Halîm olan Allah vardır. İbâdete lâyık hiçbir ilâh yok, ancak göklerin ve Yer'in Rabb'i olan Allah vardır. O, büyük Arş'ın Rabbi'dir]".

6346 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ عِنْدَ الْكَرْبِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَرَبُّ الْأَرْضِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ وَقَالَ وَهْبٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ مِثْلَهُ

-...Bize Yahya (ibn Saîd el-Kattân), Hişâm ibn Ebî Abdillah'tan; o da Katâde'den; o da îbn Abbâs(R)'tan şöyle tahdîs etti: Rasûlullah (S) keder sırasında şu duayı söyler idi: "Lâ ilahe ille'llâhu'l-Azîmu'l-Halîmu Lâ ilahe Me'Mhu Rabbu'l-Arşı'l-Azîmi. Lâ ilahe ille'llâhu Rabbu's-Semâvâti ve Rabbu'l-Ârdı Ve Rabbu'l ArşVl'KenmU [= (İbâdete lâyık) hiçbir ilâh yok, ancak Azîm ve Halîm olan Allah vardır. (İbâdete lâyık) hiçbir ilâh yok, ancak büyük Arş'ın Rabbi olan Allah vardır. İbâdete lâyık hiçbir ilâh yoktur, ancak göklerin Rabb'i, Yer'in Rabb'i ve Kerîm Arş'ın Rabb'i olan Allah vardır!]" Vehb de şöylededi: Bize Şu'be, Katâde'den bunun benzerini tahdîs etti.

بَاب التَّعَوُّذِ مِنْ جَهْدِ الْبَلَاءِ

6347 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنِي سُمَيٌّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَعَوَّذُ مِنْ جَهْدِ الْبَلَاءِ وَدَرَكِ الشَّقَاءِ وَسُوءِ الْقَضَاءِ وَشَمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ قَالَ سُفْيَانُ الْحَدِيثُ ثَلَاثٌ زِدْتُ أَنَا وَاحِدَةً لَا أَدْرِي أَيَّتُهُنَّ هِيَ

Belânın Meşakkatinden Allah'a Sığınmak Babı

-... Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs etti. Bana Sumeyy, Ebû Salih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti: Rasûlullah (S) belânın meşakkatinden, şakaanın erişmesinden, kazanın kötüsünden,düşmanların sevinmesinden Allah'a sığınır idi.Râvî Sufyân ibn Uyeyne: Ebû Hureyre'nin bu hadîsi üç şey idi: Birisini ben ziyâde ettim. Ziyâde ettiğim o bir, bunların hangisidir, bilmiyorum, demiştir

---

بَاب دُعَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ الرَّفِيقَ الْأَعْلَى

6348 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ وَعُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ فِي رِجَالٍ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ وَهُوَ صَحِيحٌ لَنْ يُقْبَضَ نَبِيٌّ قَطُّ حَتَّى يَرَى مَقْعَدَهُ مِنْ الْجَنَّةِ ثُمَّ يُخَيَّرُ فَلَمَّا نَزَلَ بِهِ وَرَأْسُهُ عَلَى فَخِذِي غُشِيَ عَلَيْهِ سَاعَةً ثُمَّ أَفَاقَ فَأَشْخَصَ بَصَرَهُ إِلَى السَّقْفِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ الرَّفِيقَ الْأَعْلَى قُلْتُ إِذًا لَا يَخْتَارُنَا وَعَلِمْتُ أَنَّهُ الْحَدِيثُ الَّذِي كَانَ يُحَدِّثُنَا وَهُوَ صَحِيحٌ قَالَتْ فَكَانَتْ تِلْكَ آخِرَ كَلِمَةٍ تَكَلَّمَ بِهَا اللَّهُمَّ الرَّفِيقَ الْأَعْلَى

Peygamber(S)'İn: 'Allâhumme! Er-Refîkah-Ahâ {= Yâ Allah! En Yüksek Refik'i Tercih Ederim)" Duası Babı

-... İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Saîd ibmı'l-Müseyyeb ile Urvetu'bnu'z-Zubeyr, ilim ehlinden birçok adamların içinde haber verdiler ki, Âişe (R) şöyle demiştir; Rasûlullah (S) sıhhatte iken birçok defalar: "Hiçbirpeygamberin ruhu, cennetteki durağını görmedikçe kabzolunmaz. Sonra muhayyer bırakılır "buyururdu.Ölümün alâmeti inince, Peygamber'in başı benim dizimin üstünde bulunduğu sırada, üzerine bir müddet baygınlık geldi. Sonra ayıldı da gözünü evin tavanına doğru dikti. Sonra: "Aüâhumme, er-Refîka'i-A Hâ (= Yâ Allah! En yüksek Refik'i tercih ederim)/" diye duâ etti.Bunun üzerine ben: Artık Rasûlullah şimdi bizi tercih etmiyor! dedim. Ve bildim ki, bu, O'nun sıhhatte iken bizlere devamlı söylemekte olduğu yukarıki hadîstir.Âişe: Peygamber'in tekellüm ettiği en son kelime bu "AHâhum-me, er-Reftka'l-A'lâ" duası oldu,demiştir

---

بَاب الدُّعَاءِ بِالْمَوْتِ وَالْحَيَاةِ

6349 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ قَالَ أَتَيْتُ خَبَّابًا وَقَدْ اكْتَوَى سَبْعًا قَالَ لَوْلَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ نَهَانَا أَنْ نَدْعُوَ بِالْمَوْتِ لَدَعَوْتُ بِهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسٌ قَالَ أَتَيْتُ خَبَّابًا وَقَدْ اكْتَوَى سَبْعًا فِي بَطْنِهِ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ لَوْلَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَانَا أَنْ نَدْعُوَ بِالْمَوْتِ لَدَعَوْتُ بِهِ

Ölümle Ve Hayâtla Duâ Etme(Nin Hükmü) Babı
-....Kays ibn Ebî Hazım şöyle demiştir: Ben Habbâb ibn Erett(R)'in hasta ziyaretine gitmiştim.Kendisi (bir rahatsızlığından dolayı) karnında yedi defa dağlama tedavisi yapmıştı. İşte o zaman kendisinden işittim: — Eğer Peygamber (S) bizi ölümü çağırmaktan nehyetmiş olmasaydı, muhakkak ben bu hastalık ıztırâbmdan dolayı ölümü çağırır, duâ ederdim! dedi. -...Kays dedi ki: Habbâb'm yanına vardım, yedi defa karmm dağlamış bulunuyordu; ve kendisini şöyle derken işittim: Peygamber (S) ölümü istememizi yasaklamamış olsaydı, mutlakaa gelmesini isteyecektim.

6351 - حَدَّثَنَا ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عُلَيَّةَ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَتَمَنَّيَنَّ أَحَدٌ مِنْكُمْ الْمَوْتَ لِضُرٍّ نَزَلَ بِهِ فَإِنْ كَانَ لَا بُدَّ مُتَمَنِّيًا لِلْمَوْتِ فَلْيَقُلْ اللَّهُمَّ أَحْيِنِي مَا كَانَتْ الْحَيَاةُ خَيْرًا لِي وَتَوَفَّنِي إِذَا كَانَتْ الْوَفَاةُ خَيْرًا لِي

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir Raşûlullah (S) şöyle buyurdu: "Sizden hiçbiriniz kendisine inmiş olan bir zarardan dolayı sakın ölümü temenni etmesin. Eğer muhakkak ölümü temenni etmek zorunda bulunursa:Allâhumme ahyinî mâ kânetVl-hayâtu hayran lî,ve teveffenî izâ kânetil-vefâtu hayran lî! (= Yâ Allah! Yaşamak benim için hayırlı olduğu müddetçe beni yaşat, ölmek benim için hayırlı olduğu zaman da beni öldür!) desin "

بَاب الدُّعَاءِ لِلصِّبْيَانِ بِالْبَرَكَةِ وَمَسْحِ رُءُوسِهِمْ وَقَالَ أَبُو مُوسَى وُلِدَ لِي غُلَامٌ وَدَعَا لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْبَرَكَةِ

6352 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ الْجَعْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ سَمِعْتُ السَّائِبَ بْنَ يَزِيدَ يَقُولُ ذَهَبَتْ بِي خَالَتِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ ابْنَ أُخْتِي وَجِعٌ فَمَسَحَ رَأْسِي وَدَعَا لِي بِالْبَرَكَةِ ثُمَّ تَوَضَّأَ فَشَرِبْتُ مِنْ وَضُوئِهِ ثُمَّ قُمْتُ خَلْفَ ظَهْرِهِ فَنَظَرْتُ إِلَى خَاتَمِهِ بَيْنَ كَتِفَيْهِ مِثْلَ زِرِّ الْحَجَلَةِ

Çocuklara Duâ Etmek Ve Başlarına Meshetmek Babı
Ebû Mûsâ da: Benim bir oğlum doğdu, Peygamber (S) ona bereket duası yaptı, demiştir.
-...es-Sâib ibn Yezîd (R) şöyle diyordu: Çocukluğumda teyzem beni Rasülullah(S)'ın yanına götürdü de: — Yâ Rasûlallah! Benim şu kızkardeşimin oğlunun ayağından rahatsızlığı var! dedi.Raşûlullah başımı eliyle sıvadı ve bana bereket duası etti. Sonra abdest aldı. Ben O'nun abdest suyundan içtim. Sonra sırtının arka tarafında durdum da iki kürek kemiği arasında gerdek çadırının koca düğmeleri -yâhud: Keklik yumurtası- gibi olan Peygamberlik Mührü'ne baktım

---

6353 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ أَبِي عُقَيْلٍ أَنَّهُ كَانَ يَخْرُجُ بِهِ جَدُّهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ هِشَامٍ مِنْ السُّوقِ أَوْ إِلَى السُّوقِ فَيَشْتَرِي الطَّعَامَ فَيَلْقَاهُ ابْنُ الزُّبَيْرِ وَابْنُ عُمَرَ فَيَقُولَانِ أَشْرِكْنَا فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ دَعَا لَكَ بِالْبَرَكَةِ فَيُشْرِكُهُمْ فَرُبَّمَا أَصَابَ الرَّاحِلَةَ كَمَا هِيَ فَيَبْعَثُ بِهَا إِلَى الْمَنْزِلِ

-....Bize Saîd ibnu Ebî Eyyûb tahdîs etti ki, Ebû AkîPi, dedesi Abdullah ibn Hişâm (R) çarşıdan yâhud çarşıya çıkarır idi de, kendisi yiyecek maddesi satm alırdı. Bu sırada Abdullah ibn Hişâm'a İbnu'z-Zubeyr

ile İbn Umer kavuşurlar da ona: — Aldığın şeye bizleri ortak yap. Çünkü Peygamber (S) sana bereket duası yapmıştır, derlerdi.Abdullah da bu ikisini, satın aldığı mala ortak yapardı. Bâzı zaman olurdu ki, (Peygamber'in duası sebebiyle) tamâm bir deve yükü kâr isabet ederdi de, o kân Abdullah (olduğu gibi) evine gönderirdi

---

6354 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مَحْمُودُ بْنُ الرَّبِيعِ وَهُوَ الَّذِي مَجَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي وَجْهِهِ وَهُوَ غُلَامٌ مِنْ بِئْرِهِمْ

-...İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Mahmûd ibnu'r-Rabî' (R) haber verdi: Kendisi (beş yaşında) bir çocuk iken kendilerine âid olan bir kuyunun başında Rasûlullah (S) onun yüzüne ağzıyle su püskürtmüş olduğu kimsedir!.

6355 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُؤْتَى بِالصِّبْيَانِ فَيَدْعُو لَهُمْ فَأُتِيَ بِصَبِيٍّ فَبَالَ عَلَى ثَوْبِهِ فَدَعَا بِمَاءٍ فَأَتْبَعَهُ إِيَّاهُ وَلَمْ يَغْسِلْهُ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber(S)'e çocuklar getirilirdi; O da çocuklar için duâ ederdi. Bir kerresinde küçük bir çocuk getirildi, o küçük çocuk Peygamber'in elbisesi üzerine işedi.Peygamber biraz su istedi de o suyu sidiğin üzerine akıttı ve onu yıkamadı

6356 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ ثَعْلَبَةَ بْنِ صُعَيْرٍ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ مَسَحَ عَنْهُ أَنَّهُ رَأَى سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ يُوتِرُ بِرَكْعَةٍ

-....ez-Zuhrî şöyle dedi: Bana Abdullah ibnu-Sa'lebe ibn Suayr haber verdi. Bu Abdullah'I Rasûlullah(S) -Fetih yılında- eliyle dokunup meshetmişti. İşte bu Abdullah, Sa'd ibn Ebî Vakkaas'I tek rek'atle vitr namazı kılarken görmüştür

---

بَاب الصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

6357 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا الْحَكَمُ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي لَيْلَى قَالَ لَقِيَنِي كَعْبُ بْنُ عُجْرَةَ فَقَالَ أَلَا أُهْدِي لَكَ هَدِيَّةً إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ عَلَيْنَا فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ عَلِمْنَا كَيْفَ نُسَلِّمُ عَلَيْكَ فَكَيْفَ نُصَلِّي عَلَيْكَ قَالَ فَقُولُوا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

Peygamber (S) Üzerine Salât Okumak Babı
-... Bize el-Hakem ibn Uteybe tahdîs edip şöyle dedi: Ben Abdurrahmân ibnu Ebî Leylâ'dan işittim, şöyle dedi: Bana bir kerresinde Ka'b ibn Ucre (R) kavuştu da, şöyle dedi: Sana Peygamber'-den işittiğim bir hediye vereyim mi? Peygamber (S) bizim yanımıza çıktı. Biz O'na:
— Yâ Rasûlallah! Bizler Sen'in üzerine nasıl Selâm okuyacağımızı bildik. Fakat Sen'in üzerine nasıl Salât okuyacağız (bunu bilmiyoruz)? dedik. Rasûlullah bize;
— "Allâhumme sallı alâ Muhammedin ve alâ âliMuhammedin. Kemâ salleyte alâ âli tbrâhîme

inneke Hamîdun Mecîdun.AMhumme bârik alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammedin. Kemâ bârekte alâ tbrâhîme inneke Hamîdun Mecîdun.(= Yâ Allah! Muhammed'e ve Muhammed'in âli üzerine, İbrahîm'in âli üzerine salât ettiğin gibi salât et. Şübhe yok ki, Sen Ha-mîd'sin, Mecîd'sin. Yâ Allah! Muhammed'e ve Muhammed'in âline, İbrahim'in âline bereket ihsan ettiğin gibi bereket ihsan eyle! Şübhe-siz ki, Sen Hamîd'sin, Mecîd'sin!) deyiniz" buyurdu

---

6358 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ وَالدَّرَاوَرْدِيُّ عَنْ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَبَّابٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا السَّلَامُ عَلَيْكَ فَكَيْفَ نُصَلِّي قَالَ قُولُوا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ

-... Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Biz:
— Yâ Rasûlallah! Şu Sen'in üzerine okunacak Selâm'dır (biz onu biliyoruz), fakat biz Sen'in üzerine nasıl Salât edeceğiz? diye sorduk.Rasûlullah (S):
— "Allâhumme salli alâ Muhammedin abdike ve Rasûlike, ke-mâ salleyte alâ İbrâhime. Ve bârik alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammedin, kemâ bârekte alâ İbrâhime ve âli İbrâhîm. (= Yâ Allah,Sen'in kulun ye Rasûlün olan Muhammed'e, İbrahim'in âline salât ettiğin gibi salât eyle! Ve Muhammed'le Muhammed'in âline, İbrâhîm ile İbrâhîm'in âline bereketler ihsan ettiğin gibi bereket ihsan eyle!) deyiniz" buyurdu

---

بَاب هَلْ يُصَلَّى عَلَى غَيْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى { وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ }

6359 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ ابْنِ أَبِي أَوْفَى قَالَ كَانَ إِذَا أَتَى رَجُلٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِصَدَقَتِهِ قَالَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ فَأَتَاهُ أَبِي بِصَدَقَتِهِ فَقَالَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى آلِ أَبِي أَوْفَى

Peygamber(S)'Den Başkası Üzerine Salât Okunur Mu?
Ve Yüce Allah'ın şu kavli: '...Onlara salât et. Çünkü senin salâtın onlar için sükünettİr." (et-Tevbe: 103).
-... Abdullah ibn Ebî Evfâ (R) şöyle demiştir: Peygamber(S)'in âdeti, bir kimse O'na kendi sadakasını getirdiği zaman: "Allâhumme salli aleyhi (-Yâ Allah, ona salât eyle)/" diye salât ederdi.Babam Ebû Evfâ da sadakasını getirdi, ona da: "Allâhumme salli alâ âli Ebî Evfâ (= Yâ Aîlah, Ebû Evfâ ailesi üzerine salât eyle)/" diye duâ etti.

6360 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سُلَيْمٍ الزُّرَقِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو حُمَيْدٍ السَّاعِدِيُّ أَنَّهُمْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ نُصَلِّي عَلَيْكَ قَالَ قُولُوا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

-....Amr ibnu Suleym ez-Zurakî şöyle dedi: Bana Ebû Humeyd es-Sâidî (R) haber verdi ki,kendileri:
— Yâ Rasûlallah! Biz Sana nasıl salât edelim? diye sormuşlar. Rasûlullah (S):
— "Allâhumme salli alâ Muhammedin ve ezvâcihi vezurriyye-tihi, kemâ salleyte alâ âli tbrâhîme.Ve bârik alâ Muhammedin ve ezvâcihi ve zürriyyetihi, kemâ bârekte alâ âli tbrâhîme, Inneke Hamîdun Mecîdun (= Yâ Allah, Muhammed'e, zevcelerine ve zürriyetine, İbrâhîm ailesine salât ettiğin gibi salât et. Ve yine Muhammed'e, O'-nun zevcelerine ve zürriyetine, İbrâhîm'in âline bereket ihsan ettiğin gibi bereket ihsan eyle. Şübhesiz ki, Sen Hamîd'sin, Mecîd'sin)/ deyiniz" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ آذَيْتُهُ فَاجْعَلْهُ لَهُ زَكَاةً وَرَحْمَةً

6361 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اللَّهُمَّ فَأَيُّمَا مُؤْمِنٍ سَبَبْتُهُ فَاجْعَلْ ذَلِكَ لَهُ قُرْبَةً إِلَيْكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

Peygamber(S)'İn: 'Her Kime Eza Verdiysem, Bunu Onun Lehine Bir Temizleme Ve Bir Rahmet Kıl!" Sözü Babı

-... îbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Saîd ibnu'I-Müseyyeb haber verdi ki, Ebû Hureyre (R), Peygamber(S)'den şöyle buyururken işitmiştir: "Yâ Allah! Her hangi bir mü'mine ağır bir söz söylemiş olursam, Sen o sözümü kıyamet gününde o mü'min için Sana yakınlığa bir vesile kıl!"

بَاب التَّعَوُّذِ مِنْ الْفِتَنِ

6362- حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَأَلُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى أَحْفَوْهُ الْمَسْأَلَةَ فَغَضِبَ فَصَعِدَ الْمِنْبَرَ فَقَالَ لَا تَسْأَلُونِي الْيَوْمَ عَنْ شَيْءٍ إِلَّا بَيَّنْتُهُ لَكُمْ فَجَعَلْتُ أَنْظُرُ يَمِينًا وَشِمَالًا فَإِذَا كُلُّ رَجُلٍ لَافٌّ رَأْسَهُ فِي ثَوْبِهِ يَبْكِي فَإِذَا رَجُلٌ كَانَ إِذَا لَاحَى الرِّجَالَ يُدْعَى لِغَيْرِ أَبِيهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَبِي قَالَ حُذَافَةُ ثُمَّ أَنْشَأَ عُمَرُ فَقَالَ رَضِينَا بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَسُولًا نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ الْفِتَنِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا رَأَيْتُ فِي الْخَيْرِ وَالشَّرِّ كَالْيَوْمِ قَطُّ إِنَّهُ صُوِّرَتْ لِي الْجَنَّةُ وَالنَّارُ حَتَّى رَأَيْتُهُمَا وَرَاءَ الْحَائِطِ وَكَانَ قَتَادَةُ يَذْكُرُ عِنْدَ هَذَا الْحَدِيثِ هَذِهِ الْآيَةَ { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ }

Fitnelerden Allah'a Sığınmak Babı

-...Bize Hişâm ed-Destevâî, Katâde'den; o da Enes(R)'ten şöyle tahdîs etti: RasûIullah(S)'a soru sordular, soru sormayı çoğaltıp bunda ısrar ettiklerinde öfkelendi de minbere çıkıp:

— "Bana bugün hangi şeyden sorarsanız, muhakkak onu size beyân ederim!" buyurdu.Enes dedi ki: Ben bu sırada sağa sola bakmağa başladım, bir de gördüm ki, herkes başını elbisesinin içine dürmüş de ağlamaktadır. Bir de adamlarla kavga ettiği zamanlarda babasından başkasının adiyle çağırılmakîa (yânî babasından başkasına nisbet edilmekte) olan bir adam:

— Yâ Rasûlallah! Benim babam kimdir? dedi. Rasûlullah:

— "(Baban) Huzâfe'dir" buyurdu.

Sonra Umer ibnu'l-Hattâb meydana çıktı da:

— Biz Allah'ı Rabb, İslâm'ı dîn, Muhammed'i de Rasûl olarak kabul ve tasdîk ettik. Biz fitnelerden Allah'a sığınırız! dedi. Rasûlullah da:

— "Ben hayır ve şerr hakkında bu günün benzerini asla görmedim. Şu muhakkak ki, cennet ile cehennem benim için sûretlendirildi (yânî suretleri bana gösterildi) de ben şu mihrâb duvarı arkasında onları gözlerimle gördüm" buyurdu.Katâde bu hadîsi rivayeti sırasında şu âyeti de zikrederdi: "Ey îmân edenler, Allah 'in affettiği şeyleri -ki eğer size açıklanırsa ve, siz bunları Kur'ân inerken sorup da hükmü kendinize izhâr edilirse fenanıza gidecektir- sormayın. Allah çok mağfiret edicidir, cezada da aceleci değildir" (ei- Mâide: ıoi)

بَاب التَّعَوُّذِ مِنْ غَلَبَةِ الرِّجَالِ

6363 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو مَوْلَى الْمُطَّلِبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَنْطَبٍ أَنَّهُ سَمِعَ

أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَبِي طَلْحَةَ الْتَمِسْ لَنَا غُلَامًا مِنْ غِلْمَانِكُمْ يَخْدُمُنِي فَخَرَجَ بِي أَبُو طَلْحَةَ يُرْدِفُنِي وَرَاءَهُ فَكُنْتُ أَخْدُمُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلَّمَا نَزَلَ فَكُنْتُ أَسْمَعُهُ يُكْثِرُ أَنْ يَقُولَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْبُخْلِ وَالْجُبْنِ وَضَلَعِ الدَّيْنِ وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ فَلَمْ أَزَلْ أَخْدُمُهُ حَتَّى أَقْبَلْنَا مِنْ خَيْبَرَ وَأَقْبَلَ بِصَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيٍّ قَدْ حَازَهَا فَكُنْتُ أَرَاهُ يُحَوِّي وَرَاءَهُ بِعَبَاءَةٍ أَوْ كِسَاءٍ ثُمَّ يُرْدِفُهَا وَرَاءَهُ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِالصَّهْبَاءِ صَنَعَ حَيْسًا فِي نِطَعٍ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَدَعَوْتُ رِجَالًا فَأَكَلُوا وَكَانَ ذَلِكَ بِنَاءَهُ بِهَا ثُمَّ أَقْبَلَ حَتَّى إِذَا بَدَا لَهُ أُحُدٌ قَالَ هَذَا جُبَيْلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ فَلَمَّا أَشْرَفَ عَلَى الْمَدِينَةِ قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أُحَرِّمُ مَا بَيْنَ جَبَلَيْهَا مِثْلَ مَا حَرَّمَ بِهِ إِبْرَاهِيمُ مَكَّةَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي مُدِّهِمْ وَصَاعِهِمْ

Erkeklerin Galebesinden (Kahrından) Allah'a Sığınmak Babı
-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle der idi: Rasûlullah (S) –üvey babam- Ebû Talha'ya:
— "Oğlanlarınızdan bana hizmet edecek bir oğlan araştır" buyurdu.Akabinde Ebû Talha beni bineğinin arka tarafına bindirerek Ra-sûlullah'ın yanına çıkardı. Artık ben Rasûlullah'a devamlı hizmet ediyordum. (Seferlerde konak için bineğinden) her inişinde O'nun şu duayı çok söyler olduğunu işitip dururdum:
— "Allâhumme innîeûzu bike minel-hemmi ve'l-hazani ve'l-aczi ve'l-keseli veU-buhli, vel-cübni ve dalaVd-dîni ve ğalebeti'r-ricâÜ (- Yâ Allah; ben tasadan, mahzunluktan, acizlikten, tenbellikten, cimrilikten, korkaklıktan, borç baskısından ve ağırlığından, kudret sahibi insanların tasallut ve galebesinden Sana sığınırım)/" Ben O'na böyle hizmet etmeğe devam ettim. Nihayet Hayber seferinden dönüyorduk, Rasûlullah kendisine ayırıp aldığı Safiyye bintu Huyeyy ile dönüyordu. Ben Rasûlullah'm bineğinin arka tarafını bir abâ yâhud bir örtü ile çevirir görüyordum. Sonra arka tarafına Sa-fiyye'yi bindirerek yol aldı.Nihayet es-Sahbâ mevki'inde konakladığımız zaman Rasûlullah, deriden sofralar içinde hurma, yağ ve kuru yoğurt karışığı olan hay s yemeği yaptı. Sonra beni gönderdi. Ben insanları düğün aşına da'vet ettim. İnsanlar gelip bu yemekten yediler. İşte Rasûlullah'm Safiyye ile zifafı burada oldu. Sonra dönüşe devam etti. Nihayet Uhud meydana çıkıp görününce:
— "Şu Uhud'dur. O bizi sever, biz de onu severiz!"buyurdu. Medîne'yi uzaktan görünce de:
— "Yâ Allah! Ben Medine'nin iki kara taşlığı arasım, îbrâhfm 'in Mekke'yi haram kıldığı gibi haram kılıyorum. Yâ Allah! Sen Medineliler'in müdd ve sâ' ölçeklerinde kendilerine bereket ihsan eyle!" diye duâ etti.

بَاب التَّعَوُّذِ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ

6364 – حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ قَالَ سَمِعْتُ أُمَّ خَالِدٍ بِنْتَ خَالِدٍ قَالَ وَلَمْ أَسْمَعْ أَحَدًا سَمِعَ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيْرَهَا قَالَتْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَعَوَّذُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ

Kabir Azabından Allah'a Sığınmak Babı
-...Bize Mûsâ ibn Ukbe tahdîs edip şöyle dedi: Ben Hâlid kızrümmü HâIid(R)'den işittim.Mûsâ dedi ki: Ümmü Hâlid'den başka Peygamber'den bunu işitmiş olan bir kişiyi de işitmedim. Ümmü Hâlid (R):
— Ben Peygamber(S)'den, kabir azabından Allah'a sığınırken işittim, dedi

---

6365 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ عَنْ مُصْعَبٍ كَانَ سَعْدٌ يَأْمُرُ بِخَمْسٍ وَيَذْكُرُهُنَّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ يَأْمُرُ بِهِنَّ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ الْبُخْلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ الْجُبْنِ وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُمُرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا يَعْنِي فِتْنَةَ الدَّجَّالِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ

Cimrilikten Allah'a Sığınmak Babı

-...Mus'ab ibn Sa'd şöyle demiştir: Babam Sa'd ibn Ebî Vakkaas (R) beş şeyi emreder ve bunların Peygamber(S)'den olduğunu zikrederdi: Peygamber (S) şu kelimelerle duâ etmeyi emrederdi:"Allâhum-me innî eûzu bike mine'l-bahli. Ve eûzu bike minel-cubni. Ve eûzu bike en uredde ilâ erzelVl-umuri. Ve eûzu bike min fitnetVd-dünyâ ya 'nîfitneti 'd-Deccâli. Ve eûzu bike min azâbi 'lkabri (- Yâ Allah, ben cimrilikten Sana sığınırım. Korkaklıktan da Sana sığınırım, ömrün en değersizine döndürülmekten de Sana sığınırım. Dünyâ fitnesinden yânî Deccâl fitnesinden de Sanasığınırım. Kabir azabından da Sana sığınırım)/"

6366 – حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ دَخَلَتْ عَلَيَّ عَجُوزَانِ مِنْ عُجُزِ يَهُودِ الْمَدِينَةِ فَقَالَتَا لِي إِنَّ أَهْلَ الْقُبُورِ يُعَذَّبُونَ فِي قُبُورِهِمْ فَكَذَّبْتُهُمَا وَلَمْ أُنْعِمْ أَنْ أُصَدِّقَهُمَا فَخَرَجَتَا وَدَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ عَجُوزَيْنِ وَذَكَرْتُ لَهُ فَقَالَ صَدَقَتَا إِنَّهُمْ يُعَذَّبُونَ عَذَابًا تَسْمَعُهُ الْبَهَائِمُ كُلُّهَا فَمَا رَأَيْتُهُ بَعْدُ فِي صَلَاةٍ إِلَّا تَعَوَّذَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ

-... Âişe (R) şöyle demiştir: Benim yanıma Medine Yahûdîleri'nden iki yaşlı kadın girdiler de konuşma arasında bana:
— Şübhesiz, kabirler ahâlîsi kendi kabirleri içinde azâb olunurlar! dediler.Ben o kadınların bu sözünü kabul etmedim, onları tasdik etmem bana güzel gelmedi. Sonra çıkıp gittiler. Bu sırada Peygamber (S) de benim yanıma girdi. Ben kendisine:
— Yâ Rasûlallah! İki koca-karı benim yanıma geldiler de kabir-dekiler kabirlerinde azâb olunurlar dediler, diye zikrettim. Rasûlullah:
— "Onlar doğru söylediler.Kabir ehli, öyle bir azâbla azâb edilirler ki, onların azâblarını hayvanların hepsi işitir" buyurdu. Bundan sonra Rasülullah'ı, kıldığı her namazda muhakkak kabir azabından Allah'a sığınırken görmüşümdür

---

بَاب التَّعَوُّذِ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ

6367 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْجُبْنِ وَالْبُخْلِ وَالْهَرَمِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ

Hayât Ve Ölüm Fitnelerinden Allah'a Sığınmak Babı
-.... Enes ifan Mâlik (R) şöyle derdi: Peygamber (S) şu duayı söylerdi:' 'Allâhumme innî eûzu bike mine "-aczi ve 'l-keseli ve 1-cubni ve 7-heremi. Ve eûzu bike min azâbVl-kabri. Ve eûzu bike min fitnetVl-mahyâ ve'l-memâtı! (= Yâ Allah, ben acizlikten, tenbellikten, korkaklıktan ve çok ihtiyarlığın çökkünlüğünden Sana sığınırım. Keza ben kabir azabından da Sana sığınırım. Hayâtın ve ölümün fitnelerinden de Sana sığınırım!)"

بَاب التَّعَوُّذِ مِنْ الْمَأْثَمِ وَالْمَغْرَمِ

6368 – حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ الْكَسَلِ وَالْهَرَمِ وَالْمَأْثَمِ وَالْمَغْرَمِ وَمِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ وَعَذَابِ الْقَبْرِ وَمِنْ فِتْنَةِ النَّارِ وَعَذَابِ النَّارِ وَمِنْ

شَرِّ فِتْنَةِ الْغِنَى وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْفَقْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ اللَّهُمَّ اغْسِلْ عَنِّي خَطَايَايَ بِمَاءِ الثَّلْجِ وَالْبَرَدِ وَنَقِّ قَلْبِي مِنْ الْخَطَايَا كَمَا نَقَّيْتَ الثَّوْبَ الْأَبْيَضَ مِنْ الدَّنَسِ وَبَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ

Günâhtan Ve Borçtan Allah'a Sığınmak Babı
-...Bize Vuheyb, Hişâm ibn Urve'den; o da babasından;o da Âişe(R)'den tahdîs etti ki,Peygamber (S) şu duayı söylerdi:"Allâhumme innî eûzu bike mine '1-kesel ve heremi ve l-me 'semi vel-mağrami ve min fitnetilkabri ve azabil-kabri ve minfitnetin-nâri ve azâbı'n-nâri ve min şerri fitnetil-ğınâ. Ve eûzu bike min fitnetil-fakri ve eûzu bike min fitnetil-Mesîhid-Deccâli. Aüâhum-me'ğsil annî hatâyâye bi-mâVsselci veH-beradi ve nakkı kalbimine'l-hatâyâ kemâ nakkayte 's-sevbe 1-ebyâde mine 'd-denesi. Ve bâid bey-nî ve beyne hatâyâye kemâ bâadte beyneH-meşnkı vel-mağribi! [= Yâ Allah, tenbellikten, bunaklık derecesinde ihtiyarlıktan, günâhtan, korkaklıktan, kabir suâlinden ve kabir azabından, ateş fitnesinden ve ateş azabından, zenginlik gururunun şerrinden Sana sığınırım. Fakîrlik fitnesinden de Sana sığınırım. Mesîh Deccâl'in fitnesinden de Sana sığınırım. Yâ Allah! Günahlarımın kirini) benden kar ve buz suyu ile yıka, kalbimi de günâhlardan -beyaz elbiseyi kirden temizlediğin gibi- pakla! Benimle günâhlarımın arasım da doğu ile batı arasını uzaklaştırdığın gibi uzaklaştır!]"

بَاب الِاسْتِعَاذَةِ مِنْ الْجُبْنِ وَالْكَسَلِ { كُسَالَى } وَكَسَالَى وَاحِدٌ

6369 - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ أَبِي عَمْرٍو قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْجُبْنِ وَالْبُخْلِ وَضَلَعِ الدَّيْنِ وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ

Korkaklıktan Ve Tenbellikten Allah'a Sığınmak Babı
"Kusâlâ" ve "Kesâlâ" (en-Nisâ: ui\ et-Tevbe: 54) bir m a'n ayadır.
-...Enes (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şu duayı söylerdi: "Allâhumme innîeûzu bike mine'l-hammi ve'l-hazeni ve aczi ve'l-keseli ve'l-cubni ve'l-buhli ve dalaı'd-deyni ve ğalebetPr-ricâli!"

بَاب التَّعَوُّذِ مِنْ الْبُخْلِ الْبُخْلُ وَالْبَخَلُ وَاحِدٌ مِثْلُ الْحُزْنِ وَالْحَزَنِ

6370 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنِي غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَانَ يَأْمُرُ بِهَؤُلَاءِ الْخَمْسِ وَيُحَدِّثُهُنَّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ الْبُخْلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ الْجُبْنِ وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُمُرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ

buhlden (yânı cimrilikten) allah'a sığınmak babı
"el-Buhlu" ve"l-Bahalu" (en-Nisâ: 37, ei-Hadîd: 24) bir ma'nâyadir; "el-Huzn" ve"l-Hazen"lafızları gibi.
-...Bize Şu'be, Abdulmelik ibn Umeyr'den; o da Mus'ab ibnu Sa*d'den tahdîs etti ki, babası Sa'd ibn Ebî Vakkaas (R) şu beş şeyden sığınmayı emreder ve bunİan Peygamber(S)'den olmak üzere tahdîs ederdi:
"Allâhumme innî eûzu bike minel-buhli.
Ve eûzu bike mine'l-cubni.
Ve eûzu bike en uredde ilâ erzelVl-umuri.
Ve eûzu bike min fîtneti'd-dünyâ.
Ve eûzu bike min azâbi'l-kabri!"

بَاب التَّعَوُّذِ مِنْ أَرْذَلِ الْعُمُرِ { أَرَاذِلُنَا } أَسْقَاطُنَا

6371 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَعَوَّذُ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ الْكَسَلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ الْجُبْنِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ الْهَرَمِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ الْبُخْلِ

Ömrün En Değersizinden Allah'a Sığınmak Babı

'Erâzilunâ" (Hûd: 27) "En düşüklerimiz" ma'nâsınadır

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şu duayı söyleyerek Allah'a sığınırdı:"Allâhumme innîeûzu bike mine'l-keseli. Ve eûzu bike mine'I-cubni. Ve eûzu bike minel-heremi ve eûzu bike mine'l-buhH!

بَاب الدُّعَاءِ بِرَفْعِ الْوَبَاءِ وَالْوَجَعِ

6372 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ حَبِّبْ إِلَيْنَا الْمَدِينَةَ كَمَا حَبَّبْتَ إِلَيْنَا مَكَّةَ أَوْ أَشَدَّ وَانْقُلْ حُمَّاهَا إِلَى الْجُحْفَةِ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي مُدِّنَا وَصَاعِنَا

Vebanın Ve Hastalığın Kaldırılmasına Duâ Etmek Babı

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) -Medîne'ye geldiği zaman- şöyle duâ etti:"Yâ Allah! Bizlere Mekke'yi sevdirdiğin gibi Medine'yi de sevdir yâhud Medine'yi daha fazla sevdir. Medine'nin humma vesiîma hastalığını da Cuhfe'ye naklet! Yâ Allah! Müdd ve sâ' ölçeklerimizle ölçülen rızıklarımızda bizler için bereket ihsan eyle!"

6373 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ أَبَاهُ قَالَ عَادَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ مِنْ شَكْوَى أَشْفَيْتُ مِنْهُ عَلَى الْمَوْتِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ بَلَغَ بِي مَا تَرَى مِنْ الْوَجَعِ وَأَنَا ذُو مَالٍ وَلَا يَرِثُنِي إِلَّا ابْنَةٌ لِي وَاحِدَةٌ أَفَأَتَصَدَّقُ بِثُلُثَيْ مَالِي قَالَ لَا قُلْتُ فَبِشَطْرِهِ قَالَ الثُّلُثُ كَثِيرٌ إِنَّكَ أَنْ تَذَرَ وَرَثَتَكَ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَذَرَهُمْ عَالَةً يَتَكَفَّفُونَ النَّاسَ وَإِنَّكَ لَنْ تُنْفِقَ نَفَقَةً تَبْتَغِي بِهَا وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا أُجِرْتَ حَتَّى مَا تَجْعَلُ فِي فِي امْرَأَتِكَ قُلْتُ آأُخَلَّفُ بَعْدَ أَصْحَابِي قَالَ إِنَّكَ لَنْ تُخَلَّفَ فَتَعْمَلَ عَمَلًا تَبْتَغِي بِهِ وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا ازْدَدْتَ دَرَجَةً وَرِفْعَةً وَلَعَلَّكَ تُخَلَّفُ حَتَّى يَنْتَفِعَ بِكَ أَقْوَامٌ وَيُضَرَّ بِكَ آخَرُونَ اللَّهُمَّ أَمْضِ لِأَصْحَابِي هِجْرَتَهُمْ وَلَا تَرُدَّهُمْ عَلَى أَعْقَابِهِمْ لَكِنْ الْبَائِسُ سَعْدُ بْنُ خَوْلَةَ قَالَ سَعْدٌ رَثَى لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَنْ تُوُفِّيَ بِمَكَّةَ

-....Bize îbn Şihâb, Âmir ibn Sa'd'dan şöyle haber verdi:Babası Sa'd ibn Ebî Vakkaas (R) şöyle demiştir: Veda Haccı'nda benim hastalığımdan dolayı Rasûlullah (S) bana hasta ziyaretine geldi. Ben bu hastalıktan ölmeye yaklaşmıştım. O'nun bu ziyaretinde ben:

— Yâ Rasûlallah! Bendeki bu hastalık, görmekte olduğun bu müzmin dereceye ulaştı. Ben mal sahibi bir kimseyim. Bana tek kı-zım(Âişe)dan başka kimse vâris olmayacaktır. Bu durumda ben malımın üçte ikisini sadaka yapayım mı? diye sordum. Rasûlullah:

— "Hayır (tasadduk etme)/" buyurdu. Ben:

— Yarısını sadaka yapayım mı? dedim. Rasûlullah:

— "Üçte bir (yeter, üçte bir bile) çoktur. Ey Sa'd! Senin mirasçılarını zengin bırakman, onları fakirler ve (sadaka için) insanlara ellerini açar bir hâlde bırakmandan daha hayırlıdır. Sen Allah rızâsı için harcayacağın her nafakadan muhakkak ecre nail kılınırsın. Hattâ yemek yerken eşinin ağzına koyacağın bir lokmadan dasevâb alacaksın!" dedi.Ben:

— Yâ Rasûlallah! (Siz Medine'ye döneceksiniz de) ben dostlarımdan geriye mi bırakılacağım? diye sordum. Rasûlullah şöyle buyurdu:
— "Hayır, sen bizden asla geri bırakılmazsın. (Şayet burada kalır da) Allah rızâsını aramak için sâlih amel yaparsan, muhakkak bu iyi amelinle derecen artar ve merteben yükselir. Ve öyle ümîd ediyorum ki Senin ecelin geri bırakılacak da sen uzun zaman yaşayacaksın! Hattâ seninle birtakım kavimler fayda görecek, diğer birtakım kavimler de senden zarar göreceklerdir. Yâ Allah! Sahâbîlerimin (Mekke^den Medîne'ye dönüş) hicretlerim tamamla! Onları topukları üzerinde geri döndürme! Lâkin acınacak olan, Sa'd ibn Havle'dir!" buyurdu.Sa'd ibn Ebî Vakkaas: Rasûlullah, Sa'd ibn Havle'ye (hicret ettikten sonra) Mekke'de ölmesinden dolayı hüzünlenip acıdı, demiştir

---

بَاب الِاسْتِعَاذَةِ مِنْ أَرْذَلِ الْعُمُرِ وَمِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا وَفِتْنَةِ النَّارِ

6374 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ عَنْ زَائِدَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ تَعَوَّذُوا بِكَلِمَاتٍ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَعَوَّذُ بِهِنَّ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ الْجُبْنِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ الْبُخْلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُمُرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الْقَبْرِ

Ömrün En Değersizinden, Dünyânın Fitnesinden Ve Ateşin Fitnesinden Allah'a Sığınmak
-... Sa'd ibn Ebî Vakkaas (R) şöyle demiştir: Şu kelimelerle Allah'a sığınınız; Peygamber(S)bu duâ kelimeleriyle Allah'a sığınırdı:
"Allâhumme, innî eûzu bike mine'l-cubni.
Ve eûzu bike mineH-buhti.
Ve eûzu bike minen uredde ilâ erzelVl-umurû
Ve eûzu bike min fitnetVd-dünyâ ve azâbVt-kabri!"

6375 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ الْكَسَلِ وَالْهَرَمِ وَالْمَغْرَمِ وَالْمَأْثَمِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ النَّارِ وَفِتْنَةِ النَّارِ وَفِتْنَةِ الْقَبْرِ وَعَذَابِ الْقَبْرِ وَشَرِّ فِتْنَةِ الْغِنَى وَشَرِّ فِتْنَةِ الْفَقْرِ وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ اللَّهُمَّ اغْسِلْ خَطَايَايَ بِمَاءِ الثَّلْجِ وَالْبَرَدِ وَنَقِّ قَلْبِي مِنْ الْخَطَايَا كَمَا يُنَقَّى الثَّوْبُ الْأَبْيَضُ مِنْ الدَّنَسِ وَبَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ

-...Bize Hişâm ibn Urve, babası Urve'den; o daÂişe(R)'den şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) şu duayı söylerdi;"Allâhumme, innî eûzu bike mine'l-keseli ve'I-heremi, vel-mağrami ve H-me 'semi. Allâhumme, innî eûzu bike min azâbi yn-nâri ve fîtneti'n-nâri ve azâbVl-kabri ve şerri fitnetiH-ğınâ ve şerri fitnetVl-fakri ve min şerri fitneti H-Mesîhi yd-Deccâli. A llâhumme 'ğsil hatâyâ-ye bi-mâVs-selci veH-beradi ve nakkı kalbî mineH-hatâyâ kemâ yunakka 's-sevbu fl-ebyâdu mine 'd-denesi ve bâid beyni ve beyne hatâyâye kemâ bâadte beyneH-maşnkı ve'l-mağribi!"

بَاب الِاسْتِعَاذَةِ مِنْ فِتْنَةِ الْغِنَى

6376 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا سَلَّامُ بْنُ أَبِي مُطِيعٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ خَالَتِهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَتَعَوَّذُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ النَّارِ وَمِنْ عَذَابِ النَّارِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْغِنَى وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْفَقْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ

Zenginlik Fitnesinden Allah'a Sığınmak Babı
-...Bize Sellâm ibnu Ebî Mutî\ Hişâm'dan; o da babası Urve'den; o da teyzesi Âişe(R)'den şöyle tahdîs etti: Peygamber (S), şu duâ ile Allah'a sığınır idi: "Allâhumme, innî eûzu bike min fitnetVn-nâri, ve min azâbVn-nâri. Ve eûzu bike min fitneti'l-kabri.Ve eûzu bike min azâbVl-kabri. Ve eûzu bike min fitnetVl-ğınâ. Ve eûzu bike min fitnetVl-fakri. Ve eûzu bike min fitneti'l- Mesîhi'd-Deccâli!"

بَاب التَّعَوُّذِ مِنْ فِتْنَةِ الْفَقْرِ

6377 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ النَّارِ وَعَذَابِ النَّارِ وَفِتْنَةِ الْقَبْرِ وَعَذَابِ الْقَبْرِ وَشَرِّ فِتْنَةِ الْغِنَى وَشَرِّ فِتْنَةِ الْفَقْرِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ اللَّهُمَّ اغْسِلْ قَلْبِي بِمَاءِ الثَّلْجِ وَالْبَرَدِ وَنَقِّ قَلْبِي مِنْ الْخَطَايَا كَمَا نَقَّيْتَ الثَّوْبَ الْأَبْيَضَ مِنْ الدَّنَسِ وَبَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ الْكَسَلِ وَالْمَأْثَمِ وَالْمَغْرَمِ

Fakîrlik Fitnesinden Allah'a Sığınmak Babı
-... Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) su duayı söylerdi:"Allâhumme, innî eûzu bike min fitnetVn-nâri ve azâbVn-nâri vefitneti'l-kabri ve azâbVl-kabri ve şerri fitneti'l-ğınâ ve şerri fîtneti'l-fakri. Allâhumme innî eûzu bike min şerri fitnetVl-MesîhVd-DeccâlL Allâhumme 'ğsil kalbî bi-mâi's-selci ve H-beredi. Ve nakkı kalbi mine7-hatâyâ kemâ nakkayte 's-sevbe 'l-ebyadu mine 'd-denesi. Ve bâid beyni ve beyne hatâyâye kemâ bâadte beyne 'Imeşrıkı ve 'l-mağribi. A /-îâhumme, innî eûzu bike mine'l-keseli ve'l-me'semi ve'l-mağramı!"

بَاب الدُّعَاءِ بِكَثْرَةِ الْمَالِ مَعَ الْبَرَكَةِ

6378 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ أُمِّ سُلَيْمٍ أَنَّهَا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَسٌ خَادِمُكَ ادْعُ اللَّهَ لَهُ قَالَ اللَّهُمَّ أَكْثِرْ مَالَهُ وَوَلَدَهُ وَبَارِكْ لَهُ فِيمَا أَعْطَيْتَهُ وَعَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ مِثْلَهُ

Mal Çokluğu İle, Bereketle Duâ Etmek Babı
-...Bize Şu'betahdîs edip şöyle dedi: Ben Katâde'den işittim; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten ki,Enes'in annesi Ümmü Suleym (R):
— Yâ Rasûlallah! Enes Sen'in hizmetçindir, onun için Allah'a duâ ediver! demiş.Rasûlullah (S) da:
— "Allâhumme eksir mâlehû ve veledehû ve bârik lehû fî mâ a Heytehû (- Yâ Allah! Onun malını ve çocuğunu çoğalt! Ona verdiğin ni'metlerinde kendisi için bereket ihsan edip mübarek kıl)/"diye duâ etmiştir.Ve Hişâm ibn Zeyd'den; o: Ben Enes ibn Mâlik'ten, bunun benzerini işittim, demiştir.

6380 - حَدَّثَنَا أَبُو زَيْدٍ سَعِيدُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ أَنَسٌ خَادِمُكَ قَالَ اللَّهُمَّ أَكْثِرْ مَالَهُ وَوَلَدَهُ وَبَارِكْ لَهُ فِيمَا أَعْطَيْتَهُ

-...Katâde şöyle dedi: Ben Enes(R)'ten şöyle dediğini işittim: Ümmü Suleym:
— Enes Sen'in hizmetçindir (onun için Allah'a duâ ediver)! dedi.Peygamber (S):
— "Allâhumme eksir mâlehû ve veledehû ve bârik lehû fî mâ a'teytehû!" diye duâ etti

---

بَاب الدُّعَاءِ عِنْدَ الِاسْتِخَارَةِ

6382 - حَدَّثَنَا مُطَرِّفُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَبُو مُصْعَبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي الْمَوَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَلِّمُنَا الِاسْتِخَارَةَ فِي الْأُمُورِ كُلِّهَا كَالسُّورَةِ مِنْ الْقُرْآنِ إِذَا هَمَّ بِالْأَمْرِ فَلْيَرْكَعْ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَخِيرُكَ بِعِلْمِكَ وَأَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ وَأَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ الْعَظِيمِ فَإِنَّكَ تَقْدِرُ وَلَا أَقْدِرُ وَتَعْلَمُ وَلَا أَعْلَمُ وَأَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ خَيْرٌ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي أَوْ قَالَ فِي عَاجِلِ أَمْرِي وَآجِلِهِ فَاقْدُرْهُ لِي وَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ شَرٌّ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي أَوْ قَالَ فِي عَاجِلِ أَمْرِي وَآجِلِهِ فَاصْرِفْهُ عَنِّي وَاصْرِفْنِي عَنْهُ وَاقْدُرْ لِي الْخَيْرَ حَيْثُ كَانَ ثُمَّ رَضِّنِي بِهِ وَيُسَمِّي حَاجَتَهُ

Hayırlısını İsteme Sırasında (Okunacak) Duâ Babı
-...Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bizlere Kur'ân'dan bir sûre öğretir gibi (büytik küçük) işlerin hepsinde İstihare Duâsı'm öğretir, şöyle buyururdu:
— "Sizin biriniz bir işi kasdettiği zaman iki rek'at namaz kılsın, sonra şu duayı söylesin:Allâhumme, innî estehîruke bi-ilmike ve estakdiruke bi-kudretike vees'elukemin fadlike'l-azîmL Fe-inneke takdim velâ akdini. Ve tay-lemu velâ a *lemu ve enteAUâmu 1-Ğuyûbi. Allâhumme in kunte ta '-lemu enne hazâ H-emre hayrun lîfî dîni ve maâşî ve akıbeti emrî -ev kaale: Fîâcili emri ve ecilihi fakdurhu IL- Ve in kunte ta'lemu enne hazâ 'l-emre şerrun lîfî dînî ve maâşî ve akıbeti emrî –ev kaale: Fîâ'-cili emrî ve ecilihi fasrifhu annî vasnfnî anhu-, Vakdur lîye'l-hayra haysu kâne. Summe raddinî bihî! der ve hacetinin ismini söyler!"[= Yâ Allah! (Hakkımda hayırlısını) bildiğin için ben Sen'den hayırlısını (bildirmem) isterim. Ve Sen'in kudretinden beni kudret-lendirmeni dilerim. Ve bunu Sen'in büyük fadlmdan isterim. Çünkü Sen'in herşeye gücün yeter, benim ise gücüm yetmez. Sen herşeyi bilirsin, ben ise bilmem. Sen bütün gaybleri en mükemmel Bilen'sin! Yâ Allah! Şu azmettiğim işin benim için dînim, yaşayışım ve işimin sonu hakkında bir hayır olduğunu bilmekte isen- yâhud: İşimin dünyâsı ve âhireti hakkında... der- onu benim için takdîr et! Eğer bu işin benim için, benim dînim, yaşayışım ve işimin akıbeti hakkında bir şerr olduğunu bilmekte isen- yâhud: İşimin dünyâsı ve âhireti hakkında... der- bu işi benden çevir, beni de bu işten çevir. Ve hayır nerede ise onu benim için takdîr et. Sonra beni bu (takdîr edilen) işe razı kıl! der ve (bu iş dediği) hacetinin ismini söyler!]

بَاب الدُّعَاءِ عِنْدَ الْوُضُوءِ

6383 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ دَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَاءٍ فَتَوَضَّأَ بِهِ ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ فَقَالَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعُبَيْدٍ أَبِي عَامِرٍ وَرَأَيْتُ بَيَاضَ إِبْطَيْهِ فَقَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَوْقَ كَثِيرٍ مِنْ خَلْقِكَ مِنْ النَّاسِ

Abdest Almak Sırasında Duâ Etmek Babı
-...Ebû Mûsâ el-Eş'ari (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) abdest suyu istedi ve o su ile abdest aldı. Sonra iki elini kaldırıp:
— "Allâhumme'ğfir lî Ubeydin Ebî Âmirini Allâhumme'c'al-hu yevme 'l-kıyâmeti fevka kesîrin min halkıke mine 'n-nâsi (= Yâ Allah! Ebû Âmir Ubeyd kulunu mağfiret eyle! Yâ Allah! Ebû Âmir kulunu kıyamet gününde şu yarattığın insanlardan çoğunun üstünde yüksek bir makaamda kıl)/" diye duâ etti. Duâ ederken (ellerini o kadar kaldırdı ki) ben O'nun iki koltuğunun beyazlığını gördüm

---

بَاب الدُّعَاءِ إِذَا عَلَا عَقَبَةً

6384 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَكُنَّا إِذَا عَلَوْنَا كَبَّرْنَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّهَا النَّاسُ ارْبَعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ فَإِنَّكُمْ لَا تَدْعُونَ أَصَمَّ وَلَا غَائِبًا وَلَكِنْ تَدْعُونَ سَمِيعًا بَصِيرًا ثُمَّ أَتَى عَلَيَّ وَأَنَا أَقُولُ فِي نَفْسِي لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ فَقَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ قَيْسٍ قُلْ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ فَإِنَّهَا كَنْزٌ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ أَوْ قَالَ أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى كَلِمَةٍ هِيَ كَنْزٌ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

İnsanın Yüksek Bir Yere Çıktığında Duâ Etmesi Babı
-...Ebû Mûsâ el-Eş'ârî (R) şöyle demiştir: Bizler Peygamber(S)'in maiyyetinde bir seferde bulunduk. Vâdîden yüksek bir yere çıktıkça, yüksek sesle tekbîr getiriyorduk. Peygamber (S):
— "Ey insanlar! Nefislerinize yumuşak davranın (sesinizi yükseltmeyin)/ Çünkü sizler sağırı ve gaibi çağırmıyorsunuz- Lâkin sizzler Semî' ve Basîr olan Allah'a duâ ediyorsunuz!" buyurdu.Sonra benim yanıma geldi. Ben kendi kendime "Lâ havle velâ kuvvete illâ billahi (= Değişiklik ve kuvvet ancak Allah iledir)" zikrini söylüyordum. Rasûlullah:
— "Yâ Abdallah ibne Kays! Lâ havle velâ kuvvete illâ billahi zikrini söyle. Çünkü bu, cennet hazînelerinden bir hazînedir" buyurdu -yâhud: "Sana cennet hazînelerinden bir hazîne olan bir kelâma delâlet edeyim mi? O: Lâ havle velâ kuvvete illâ billahi sözüdür" buyurdu

---

بَاب الدُّعَاءِ إِذَا هَبَطَ وَادِيًا فِيهِ حَدِيثُ جَابِرٍ

بَاب الدُّعَاءِ إِذَا أَرَادَ سَفَرًا أَوْ رَجَعَ فِيهِ يَحْيَى بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَنَسٍ

Bir Vâdîye İndiği Zaman Duâ Etmek Babı Bu konuda Câbir'in rivayet ettiği hadîs vardır.

İnsanın, Bir Sefere Çıkmak Yâhud Seferden Dönmek İstediği Zamanlarda Söyleyeceği Duâ Babı Bu konuda Yahya ibnu Ebî İshâk'm Enes'ten rivayet ettiği hadîs vardır

6385 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا قَفَلَ مِنْ غَزْوٍ أَوْ حَجٍّ أَوْ عُمْرَةٍ يُكَبِّرُ عَلَى كُلِّ شَرَفٍ مِنْ الْأَرْضِ ثَلَاثَ تَكْبِيرَاتٍ ثُمَّ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ آيِبُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ صَدَقَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ

-...Bana Mâlik, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer(R)'den şöyle tahdîs etti: Rasûlullah (S) bir gazveden yâhud bir haccdan yâhud bir umreden döndüğü zaman yolda yüksek bir yere çıktığında üç kerre tekbîr getirir, sonra şu sözleri söylerdi: "Lâ ilahe üleHlâhu vahdehû İâ şerike lehü, tehu'l-mulku ve lehu'l-hamdu ve huve ala kullî şeyn kadının. Âyibûne, tâibûne, âbidûne H-Rabbinâ hâmidûne. Sadaka'llâhû va'dehû ve nasara abdehû ve hezemel-ahzâbe vahdehû![Yoktur tapacak Çalap'tır ancak. O birdir. O'nun ortağı yoktur, mülk O'nundur. Hamd O'nundur. O herşeye gücü yetendir. Biz ancak Rabb'imize dönücüleriz, O'na tevbe edicileriz, O'na ibâdet edicileriz, O'na hamdedicileriz. Allah va'dinde doğru çıkmış, kulu(Muhammed'i)na yardım etmiş,bütün düşman topluluklarını yalnız başına bozguna uğratmıştır!

بَاب الدُّعَاءِ لِلْمُتَزَوِّجِ

6386 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَثَرَ صُفْرَةٍ فَقَالَ مَهْيَمْ أَوْ مَهْ قَالَ تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً عَلَى وَزْنِ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ فَقَالَ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ أَوْلِمْ وَلَوْ بِشَاةٍ

Evlenen Kimseye Yapılacak Duâ Babı
-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Abdurrahmân ibn Avf'ın üzerinde (evlenenlere mahsûs olan) safran boyasından yapılmış güzel koku) eseri gördü de:
— "Hâlin nedir -yâhud: Bu ne-?" diye sordu. Abdurrahmân:
— Bir çekirdek ağırlığı altın (mehr) karşılığında bir kadınla evlendim, dedi.Bunun üzerine Rasûlullah ona:
— "Allah (bu evliliği) sana mübarek eylesin! Bir koyun (kesmek sureti) ile olsun düğün aşı yap!"buyurdu

---

6387 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرٍو عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ هَلَكَ أَبِي وَتَرَكَ سَبْعَ أَوْ تِسْعَ بَنَاتٍ فَتَزَوَّجْتُ امْرَأَةً فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَزَوَّجْتَ يَا جَابِرُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ بِكْرًا أَمْ ثَيِّبًا قُلْتُ ثَيِّبًا قَالَ هَلَّا جَارِيَةً تُلَاعِبُهَا وَتُلَاعِبُكَ أَوْ تُضَاحِكُهَا وَتُضَاحِكُكَ قُلْتُ هَلَكَ أَبِي فَتَرَكَ سَبْعَ أَوْ تِسْعَ بَنَاتٍ فَكَرِهْتُ أَنْ أَجِيئَهُنَّ بِمِثْلِهِنَّ فَتَزَوَّجْتُ امْرَأَةً تَقُومُ عَلَيْهِنَّ قَالَ فَبَارَكَ اللَّهُ عَلَيْكَ لَمْ يَقُلْ ابْنُ عُيَيْنَةَ وَمُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ عَمْرٍو بَارَكَ اللَّهُ عَلَيْكَ

-...Câbir (R) şöyle demiştir: Babam Abdullah, arkasında yedi yâhud dokuz kız bırakıp vefat etti. Bir müddet geçince ben bir kadınla evlendim. Peygamber (S):
— "Evlendin rni yâ Câbir?" diye sordu. Ben:
— Evet evlendim! diye cevâb verdim. O:
— "Bakire kız ile mi, yoksa dul ile mi evlendin?" dedi. Ben:
— Dul bir kadınla evlendim, dedim. Peygamber:
— "Kendisiyle oynaşacağın, seninle oynaşacak- -yâhud: Kendisiyle gülüşeceğin, seninle gülüşecek- bir kızla evlenseydin ya!" bu yurdu.Ben:
— Babam vefat etti, arkasında yedi yâhud dokuz kız bıraktı. Beı onların arasına, kendileri gibi bir kız getirmekten hoşlanmadım. B' sebeble onlann işlerini görecek bir kadınla evlendim, dedim. Rasûlullah:
— "Bareke'llâhu aleyhe (= Allah eşini sana mübarek eylesin)/ diye duâ etti.Sufyân ibn Uyeyne ile Muhammed ibn Müslim, Amr ibn Dînâr dan; o da Câbir'den rivayet ettikleri hadîslerinde "Bâreke'llâhu aleyke duasını söylemediler

---

بَاب مَا يَقُولُ إِذَا أَتَى أَهْلَهُ

6388 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ أَنَّ أَحَدَهُمْ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَأْتِيَ أَهْلَهُ قَالَ بِاسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ وَجَنِّبْ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا فَإِنَّهُ إِنْ يُقَدَّرْ بَيْنَهُمَا وَلَدٌ فِي ذَلِكَ لَمْ يَضُرَّهُ شَيْطَانٌ أَبَدًا

(Cinsi Münasebet İçin) Eşine Geldiği Zaman Söyleyeceği Duâ Babı
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu:
— "Onların herhangibiri (cinsî münâsebet yapmak için) eşine gelmek istediği zaman Bismittâhi, Allâhumme cennibna'ş-şeytâne ve cennibVş-şeytâne mâ razaktenâ (= Bismillâhi. Yâ Allah, bizleri şeytândan uzaklaştır, şeytânı da bize ihsan ettiğin çocuktan uzak kıl) derse, şu muhakkak ki, eğer o karı-koca arasındaki bu cinsî münâsebette bir çocuk takdir olunursa, o çocuğa ebediyyen şeytân zarar veremez

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً

6389 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ أَكْثَرُ دُعَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

Peygamber(S)1n "Rabbena Âtinâ Fvd-Dünyâ Haseneten.., " Kavli (Yânî Duâsi) Babı
-....Enes ibn Mâlik (R): Peygamber(S)'in en çok okuduğu duâ: "Allâhumme, Rabbena âtinâ fid-dünyâ haseneten ve fVl-âhireti haseneten ve kına azâbe'n-nâri (= Yâ Allah, ey Rabb'imiz, bize dünyâda da bir güzellik ver, âhirette de bir güzellik ver ve bizi ateş azabından koru)/" duası idi,demiştir

---

بَاب التَّعَوُّذِ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا

6390 – حَدَّثَنَا فَرْوَةُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ حَدَّثَنَا عَبِيدَةُ بْنُ حُمَيْدٍ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَلِّمُنَا هَؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ كَمَا تُعَلَّمُ الْكِتَابَةُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ الْبُخْلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ الْجُبْنِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ نُرَدَّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُمُرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الْقَبْرِ

Dünyâ Fitnesinden Allah'a Sığınmak Babı
-... Sa'd ibn Ebî Vakkaas (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bizlere şu duâ kelimelerini yazı -yâhud kitâb-öğretir gibi öğretirdi:' 'AMhumme, innî eûzu bike mine 1-buhU ve eûm bike mine H-cubni. Ve eûzu bike min en uredde ilâ erzelVl-umuri. Ve eûzu bike minfîtneti'd-dünyâ ve azâbVl-kabrii [Yâ Allah, ben cemrilikten, Sana sığınırım, korkaklıktan da Sana sığınırım. Ömrün en kötüsüne (ihtiyarlığın bunaklık devrine) döndürülmemizden de Sana sığınırım. Dünyâ fitnesinden ve kabir azabından da Sana sığınırım!]

بَاب تَكْرِيرِ الدُّعَاءِ

6391 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُنْذِرٍ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طُبَّ حَتَّى إِنَّهُ لَيُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ قَدْ صَنَعَ الشَّيْءَ وَمَا صَنَعَهُ وَإِنَّهُ دَعَا رَبَّهُ ثُمَّ قَالَ أَشَعَرْتِ أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَفْتَانِي فِيمَا اسْتَفْتَيْتُهُ فِيهِ فَقَالَتْ عَائِشَةُ فَمَا ذَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ جَاءَنِي رَجُلَانِ فَجَلَسَ أَحَدُهُمَا عِنْدَ رَأْسِي وَالْآخَرُ عِنْدَ رِجْلَيَّ فَقَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ مَا وَجَعُ الرَّجُلِ قَالَ مَطْبُوبٌ قَالَ مَنْ طَبَّهُ قَالَ لَبِيدُ بْنُ الْأَعْصَمِ قَالَ فِي مَاذَا قَالَ فِي مُشْطٍ وَمُشَاطَةٍ وَجُفِّ طَلْعَةٍ قَالَ فَأَيْنَ هُوَ قَالَ فِي ذَرْوَانَ وَذَرْوَانُ بِئْرٌ فِي بَنِي زُرَيْقٍ قَالَتْ فَأَتَاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى عَائِشَةَ فَقَالَ وَاللَّهِ لَكَأَنَّ مَاءَهَا نُقَاعَةُ الْحِنَّاءِ وَلَكَأَنَّ نَخْلَهَا رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ قَالَتْ فَأَتَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهَا عَنْ الْبِئْرِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَهَلَّا أَخْرَجْتَهُ قَالَ أَمَّا أَنَا فَقَدْ شَفَانِي اللَّهُ وَكَرِهْتُ أَنْ أُثِيرَ عَلَى النَّاسِ شَرًّا زَادَ عِيسَى بْنُ يُونُسَ وَاللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ سُحِرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَعَا وَدَعَا وَسَاقَ الْحَدِيثَ

Duayı Tekrar Tekrar Yapmak Bâbî
-... Bize Enes ibnu Iyâd, Hişâm'dan; o da babası Urve'den; o da Âişe(R)'den şöyle tahdîs etti: RasûluIlah(S)'a sihir yapılmıştı. Hattâ kendisine bâzı işi yapmadığı hâlde yaptım hayâl ettirilirdi. Rasûlullah, Rabb'ine (tekrar tekrar) duâ etti. Sonra bana:
— "(Yâ Âişe) Hissettin mi? Fetva istemekte olduğun şey hakkında Allah bana fetva verip bildirmiştir" buyurdu. Ben Âişe de:
— Yâ Rasûlallah! Bu nedir? diye sordu. Rasûlullah şöyle anlattı:
— "Bana iki adam geldi. Bunlardan biri başımın yanına, diğeri de ayaklarımın yanına oturdu. Biri arkadaşına:

— Bu zâtın hastalığı nedir? diye sordu. O da:
— Sihir yapılmıştır, diye cevâb verdi. Öbürü:
— Ona kim sihir yapmıştır? dedi. Öteki:
— Lebîd ibnu'l-A'sam! diye cevâb verdi.
— Bu sihir ne ile yapılmıştır? diye sordu. O da:
— Bir tarak, saç sakal tarantısı ve erkek hurmanın kurumuş çiçek kapçığı ile! diye cevâb verdi.
— Nerede yapılmıştır? sorusuna da:
— Zervân da! diye cevâb verdi."Zervân, Zurayk oğulları yurdunda bir kuyudur. Âişe dedi ki: Rasûlullah bâzı sahâbîleriyle o kuyuya gitti. (Ona baktı, üzerinde hurma ağacı vardı.) Sonra dönüp Âişe'ye geldi de:
— "(Yâ Âişe!) Vallahi kuyunun suyu, içinde kına bekletilmiş gibi kıpkırmızı, kuyunun etrafındaki hurma ağacının uçları şeytânların başları gibidir!" buyurdu.Âişe dedi ki: Rasûlullah geldi de ben Âişe'ye o kuyunun hâlinden haber verdi. Ben:
— (Yâ Rasûlallah!) Sen o sihri çıkarıp çözseydin? dedim.
— "Bana gelince, Allah benim şifâmı vermiştir. Ben o sihri çıkarıp da insanlar arasında bir şerri yaymayı istemedim" buyurdu.îsâ ibn Yûnus ile el-Leys ibn Sa'd, Hişâm'dan; o da babası Ur-ve'den; o da Âişe'den yaptıkları rivayette şu ziyâde vardır: Âişe: Pey-gamber'e sihir yapılmıştı da O tekrar tekrar duâ etti, dedi ve hadîsi şevketti.

بَاب الدُّعَاءِ عَلَى الْمُشْرِكِينَ

وَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَيْهِمْ بِسَبْعٍ كَسَبْعِ يُوسُفَ وَقَالَ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِأَبِي جَهْلٍ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ دَعَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الصَّلَاةِ اللَّهُمَّ الْعَنْ فُلَانًا وَفُلَانًا حَتَّى أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ { لَيْسَ لَكَ مِنْ الْأَمْرِ شَيْءٌ }

Müşrikler Aleyhine Beddua Babı İbn Mes'ûd Da: Peygamber (S)
"Yâ Allah, müşriklere karşı bana Yûsuf'un zamanındaki yedi yıl gibi, yedi şiddet yılı ile yardım et!" diye beddua etti, dedi. Ve yine İbn Mes'ûd: (Ka'be'de namaz kıldığı sırada üzerine deve son'u attıklarında namazı tamamlayınca):"Yâ Allah! Ebû CehVi Sana havale ediyorum..." diye beddua etti, dedi. Abdullah ibn Umer de:Peygamber (S) namaz içinde kunûtta: "Yâ Allah, fulâna vefulâna la'net et" diye beddua etti.Nihayet Azîz ve Celîl olan Allah:"(Kullardaki) işten hiçbirşey sana âid değildir. Allah ya onların tevbesini kabul eder, yahud kendileri zâlimler oldukları için azablandırır" (âiu îmrân: 128) âyetini indirdi..., demiştir

---

6392 - حَدَّثَنَا ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ ابْنِ أَبِي خَالِدٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْأَحْزَابِ فَقَالَ اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ سَرِيعَ الْحِسَابِ اهْزِمْ الْأَحْزَابَ اهْزِمْهُمْ وَزَلْزِلْهُمْ

-...Abdullah ibn Ebî Evfâ (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) müşrik orduları aleyhine şöyle duâ etti: "Allâhumme, munzile'l-KitâbU serîa'l-hisâbU EhzimVl-ahzâbe eh-zimhum ve zehilhum [= Yâ Allah! Ey hesabı çabuk görücü olan (Rabb'im)! Sen (Medine önünde toplanan) şu Arab kabilelerini dağıt, onların topluluklarını kır,irâdelerini sars]/"

6393 - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فِي الرَّكْعَةِ الْآخِرَةِ مِنْ صَلَاةِ الْعِشَاءِ قَنَتَ اللَّهُمَّ أَنْجِ عَيَّاشَ بْنَ أَبِي رَبِيعَةَ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْوَلِيدَ بْنَ

الْوَلِيدِ اللَّهُمَّ أَنْجِ سَلَمَةَ بْنَ هِشَامٍ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطْأَتَكَ عَلَى مُضَرَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا عَلَيْهِمْ سِنِينَ كَسِنِي يُوسُفَ

-.... Bize Hişâm ed-Destevâî, Yahya ibn Ebî Kesîr'den; o da Ebû Seleme'den; o da Ebû Hureyre(R)'den şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) yatsı namazının son rek'atinde başını rukû'dan kaldırıp Semiallâhu limen hamideh dediği zaman, kunût yapar, şu duayı söylerdi:
— "Yâ Allah! el-Velîd ibnu'l-Velid'i kurtar.Yâ Allah, Seleme ibnu'l-Hişâm'ı kurtar! Yâ Allah, (müşrikler elinde) zatfve âciz görülen diğer mü'min-leri de kurtar! Yâ Allah, Mudar (müşrikleri) üzerine baskını şiddetlendir. Yâ Allah, içinde bulundukları bu yılları onlara Yûsuf Peygam-ber'in kıtlık yıllarına benzet!"

6394 - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَرِيَّةً يُقَالُ لَهُمْ الْقُرَّاءُ فَأُصِيبُوا فَمَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَدَ عَلَى شَيْءٍ مَا وَجَدَ عَلَيْهِمْ فَقَنَتَ شَهْرًا فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ وَيَقُولُ إِنَّ عُصَيَّةَ عَصَوْا اللَّهَ وَرَسُولَهُ

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) (Munzir ibn Amr'ın başkanlığı altında)kendilerine Kurrâ denilen (kırk yâhud yetmiş kişilik) bir birliği Necd halkının isteği üzerine, onlara dîni öğretmek üzere göndermişti. Bunlar Maûne Kuyusu başında pusuya düşürülüp öldürüldüler. Ben Peygamber'in onların öldürülmelerine üzüldüğü kadar hiçbirşeye üzüldüğünü görmedim. Peygamber, sabah namazında bir ay kunût yaptı da;
— "Usayya kabilesi Allah'a ve Rasûlü'ne âsî oldular!" buyururdu

---

6395 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ الْيَهُودُ يُسَلِّمُونَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُونَ السَّامُ عَلَيْكَ فَفَطِنَتْ عَائِشَةُ إِلَى قَوْلِهِمْ فَقَالَتْ عَلَيْكُمْ السَّامُ وَاللَّعْنَةُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَهْلًا يَا عَائِشَةُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الرِّفْقَ فِي الْأَمْرِ كُلِّهِ فَقَالَتْ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَوَلَمْ تَسْمَعْ مَا يَقُولُونَ قَالَ أَوَلَمْ تَسْمَعِي أَنِّي أَرُدُّ ذَلِكِ عَلَيْهِمْ فَأَقُولُ وَعَلَيْكُمْ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Yahudiler Peygamber (S) üzerine selâm verirler de "es-Sâmu aleykum (= Ölüm üzerinize)" derlerdi. (Ben) Âişe onların bu sözlerini farkedip anladı da:
— AleykumuVsâmu ve'l-la'netu(= Ölüm ve la'net sizin üzerinize olsun)! dedi.Bunun üzerine Peygamber:
— "Yavaş ol yâ Âişe! Muhakkak ki Allah herşeyde yumuşak muamele etmeyi sever!" buyurdu.Âişe:
— Ey Allah'ın Peygamberi! Onların söylemekte oldukları sözü işitmedin mi? dedi.Peygamber:
— "Sen de benim bu sözü onlara reddettiğimi işitmedin mi? Ben onlara: Ve aleykum (-Sizin üzerinize de)! şeklinde söylüyordum" buyurdu

---

6396 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِيرِينَ حَدَّثَنَا عَبِيدَةُ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ فَقَالَ مَلَأَ اللَّهُ قُبُورَهُمْ وَبُيُوتَهُمْ نَارًا كَمَا شَغَلُونَا عَنْ صَلَاةِ الْوُسْطَى حَتَّى غَابَتْ الشَّمْسُ وَهِيَ صَلَاةُ الْعَصْرِ

-... Bize Alî ibn Ebî Tâlib (R) tahdîs edip şöyle dedi: Biz Hendek harbi gününde Peygamber(S)'in beraberinde bulunduk. O:
— "Allah bu müşriklerin kabirlerine ve evlerine ateş doldursun! Çünkü onlar bizi tâ güneş

batıncaya kadar orta namazını kılmaktan alıkoydular; orta namazı ikindi namazıdır" buyurdu

---

بَاب الدُّعَاءِ لِلْمُشْرِكِينَ

6397 - حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَدِمَ الطُّفَيْلُ بْنُ عَمْرٍو عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ دَوْسًا قَدْ عَصَتْ وَأَبَتْ فَادْعُ اللَّهَ عَلَيْهَا فَظَنَّ النَّاسُ أَنَّهُ يَدْعُو عَلَيْهِمْ فَقَالَ اللَّهُمَّ اهْدِ دَوْسًا وَأْتِ بِهِمْ

Müşrikler Lehine Duâ Babı
-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: et-Tufeyl ibnu Amr ed-Devsî, Rasûlullah(S)'ın huzuruna geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Devs kabilesi halkı Allah'a âsî oldular ve İslâm'ı kabulden çekindiler! Bu sebeble Sen onların aleyhine duâ et! dedi. Onun bu sözü üzerine oradaki insanlar Rasûlullah'ın Devs ka-bîlesi halkı aleyhine duâ edeceğini sandılar. Rasûlullah ise:
— "Yâ Allah! Devs halkına hidâyet eyle de onları İslâm topluluğumuza getir!" diye duâ etti

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ

6398 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُوسَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ يَدْعُو بِهَذَا الدُّعَاءِ رَبِّ اغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي وَجَهْلِي وَإِسْرَافِي فِي أَمْرِي كُلِّهِ وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطَايَايَ وَعَمْدِي وَجَهْلِي وَهَزْلِي وَكُلُّ ذَلِكَ عِنْدِي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ وَحَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ أَبِي مُوسَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنَحْوِهِ

Peygamberdin "Allâhumme'ğfir Lî Mâ Kaddemtu Ve Ahhartu" Duası Babı
-...Bize Şu'be, Ebû İshâk'tan; o daEbû Burde'den; o da babası Ebû Mûsâ el-Eş'arî(R)'den şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) şu duâ ile duâ ederdi:"Rabbiğfir lî hatîetî ve cehli ve israfı fî emri kullihî ve mâ ente aHemu bihi minni.Allâhumme*ğfir lîhatâyâye ve amdi ve cehli ve hezlî ve kullu zâlike indî! A llâhumme 'ğfir lî mâ kaddemtu ve mâ ah-hartu ve mâ esrertu ve mâ a'Ientu. EnteH-Mukaddimu ve enteH-Muahhıru. Ve ente alâ külli şey'in kadîrun! (= Ey Rabb'im! Benim günâhımı, bilgisizliğimi, her işimde israfımı ve benden daha iyi bilmekte olduğun kusurlarımı mağfiret eyle! Yâ Allah! Benim hatâlarımı, kasdımla ve bilgisizliğimle işlediklerimi, şakalarımı mağfiret eyle! Bunların hepsi bende vardır. Yâ Allah! Evvelden yaptığım,sonradan yapacağım; gizlediğim, açığa çıkardığım bütün günâhlarımı Sen mağfiret eyle! Öne geçiren ancak Sen'sin, sonraya bırakan da ancak Sen'sin. Sen herşeye gücü yetensin!)"
Ubeydullah ibnu Muâz şöyle dedi: Ve bize Şu'be, Ebû İshâk'tan; o da Ebû Burde'den; o da babası Ebû Musa'dan; o da Peygam-ber(S)'den bunun benzeri olan hadîsi tahdîs etti.

6399 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْمَجِيدِ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَبِي مُوسَى وَأَبِي بُرْدَةَ أَحْسِبُهُ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ يَدْعُو اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي وَجَهْلِي وَإِسْرَافِي فِي أَمْرِي وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي هَزْلِي وَجِدِّي وَخَطَايَايَ وَعَمْدِي وَكُلُّ ذَلِكَ عِنْدِي

-...Bize Ebû İshâk, Ebû Bekr ibnu Ebî Musa'dan ve Ebû Burde'den; sanırım ki, o da babası Ebû Mûsâ el-Eş'arî(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle duâ ederdi: "Allâhumme'ğfir lî hatîetî ve cehli ve isrâfi fî emri ve mâ ente aHemu bihî mint Allâhumme 'ğfir lî hezlî ve ciddî ve hatâye ve amdî ve kullu zâlike indî!" (= Yâ Allah! Benim günâhımı, bilgisizliğimi, isimdeki israfımı ve benden daha iyi bilmekte olduğun bütün kusurlarımı mağfiret eyle! Yâ Allah! Benim latifemi, ciddî hâlimi, hatâmı ve dileyerek işlediğim günâhımı mağfiret eyle! İ'tirâf ederim ki, bu kusurların hepsi bende vardır!)

بَاب الدُّعَاءِ فِي السَّاعَةِ الَّتِي فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ

6400 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ سَاعَةٌ لَا يُوَافِقُهَا مُسْلِمٌ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي يَسْأَلُ اللَّهَ خَيْرًا إِلَّا أَعْطَاهُ وَقَالَ بِيَدِهِ قُلْنَا يُقَلِّلُهَا يُزَهِّدُهَا

Cumua Günü İcabet Ümîd Edilen Saatte Duâ Etmek Babı
-... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ebû'I-Kaasım (S):
— "Cumua (gününde öyle bir saat vardır ki, herhangibir müslümân dikeîip namaz kılar olduğu hâlde Allah'tan bir hayır isler ve bu istemesini o saate denk getirirse, Allah ona dilediğini muhakkak verir" buyurdu ve o saatin kısa olduğunu anlatmak için eliyle işaret etti. Biz: Peygamber bu işaretiyle o saatin azlığını gösteriyor, dedik.

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسْتَجَابُ لَنَا فِي الْيَهُودِ وَلَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ فِينَا

6401 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ الْيَهُودَ أَتَوْا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا السَّامُ عَلَيْكَ قَالَ وَعَلَيْكُمْ فَقَالَتْ عَائِشَةُ السَّامُ عَلَيْكُمْ وَلَعَنَكُمْ اللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْكُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَهْلًا يَا عَائِشَةُ عَلَيْكِ بِالرِّفْقِ وَإِيَّاكِ وَالْعُنْفَ أَوْ الْفُحْشَ قَالَتْ أَوَلَمْ تَسْمَعْ مَا قَالُوا قَالَ أَوَلَمْ تَسْمَعِي مَا قُلْتُ رَدَدْتُ عَلَيْهِمْ فَيُسْتَجَابُ لِي فِيهِمْ وَلَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ فِيَّ

Peygamber(S)'İn: "Bizim Yahudiler Hakkındaki Duamız Kabul Olunur, Onların Bizim Hakkımızdaki Duaları Kabul Olunmaz" Kavli Babı
-.... Bize Eyyûb, İbnu Ebî Muleyke'den; o da Âişe(R)'den şöyle tahdîs etti: Yahudiler Peygamber(S)'e geldiler ve ("Ölüm üzerine olsun" demek olan) "es-Sâmu aleyke" dediler.Peygamber de:
— "Ve aleykum (= Sizin üzerinize de olsun)/" dedi. Âişe de:
— es-Sâmu aleykum ve laanekumu'llâhu ve gadıbe aleykum (= Ölüm sizin üzerinize olsun, Allah size la'net etsin ve gadab eylesin)! dedi.Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Yavaş ol yâ Âişe! Rıfk ile, yumuşaklıkla muamele etmen lâzımdır. Ben seni katılıktan,sertlikten sakındırırım -yâhud: Çirkin sözden sakındırırım-!" buyurdu.Âişe:
— Onların söyledikleri sözü işitmedin mi? dedi. Rasûlullah:
— "Sen de benim söylediğimi işitmedin mi? Ben (söylediklerini) onlara reddettim. Benim onlar hakkındaki duam kabul olunur. Fakat onların benim hakkımdaki dilekleri kabul olunmaz" buyurdu

---

بَاب التَّأْمِينِ

6402 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ الزُّهْرِيُّ حَدَّثَنَاهُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا أَمَّنَ الْقَارِئُ فَأَمِّنُوا فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تُؤَمِّنُ فَمَنْ وَافَقَ تَأْمِينُهُ تَأْمِينَ الْمَلَائِكَةِ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

(Duâ Sonunda) "Âmîn" Demek Babı
-....Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Bu hadîsi bize ez-Zuhrî, Saîd ibnu'IMüseyyeb'den;o da Ebû Hurey-re(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Okuyucu,yânı Fatiha okuyan kimse 'Âmîn dediği zaman sizde 'Âmîn* deyiniz* Çünkü melekler de 'Âmîn' derler. Her kimin 'Âmîn' demesi meleklerin 'Âmîn' demesine uyarsa, geçmiş günâhları mağfiret olunur" .

بَاب فَضْلِ التَّهْلِيلِ

6403 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ كَانَتْ لَهُ عَدْلَ عَشْرِ رِقَابٍ وَكُتِبَ لَهُ مِائَةُ حَسَنَةٍ وَمُحِيَتْ عَنْهُ مِائَةُ سَيِّئَةٍ وَكَانَتْ لَهُ حِرْزًا مِنْ الشَّيْطَانِ يَوْمَهُ ذَلِكَ حَتَّى يُمْسِيَ وَلَمْ يَأْتِ أَحَدٌ بِأَفْضَلَ مِمَّا جَاءَ إِلَّا رَجُلٌ عَمِلَ أَكْثَرَ مِنْهُ

"Lâ İlahe İlle'llâh" Demenin Fazileti Babı
-.. Bize Abdullah ibn Mesleme, Mâlik'ten; o da Sumeyy'den; o da Ebû Salih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den şöyle tahdîs etti ki, Ra-sûlullah (S) şöyle buyurmuştur:
— "Her kim günde yüz kerre Lâ ilahe ille Hlâhu vahdehû lâ şerike leh lehu'l-mulku ve lehul-hamdu ve huve ala kullî şeyin kadîr (Bir tek Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O'nun hiçbir ortağı yoktur. Mülk O'nundur. Hamd O'na mahsûstur. Herşeye kudreti yeten O'dur)' tehlîlini söylerse, bu onun lehine on köleyi hürriyete kavuşturmaya denk sevâb olur ve onun lehine yüz hasene yazılır, ondan yüz seyyie de silinir. Ve bu, o kimse için bu gününde tâ akşama girinceye kadar şeytândan da bir sığınma olur. Hiç kimse onun yaptığından daha faziletlisini yapmış olmaz, ancak onunkinden daha çok çalışmış olan adam müstesnadır"

6404 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ قَالَ مَنْ قَالَ عَشْرًا كَانَ كَمَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ قَالَ عُمَرُ بْنُ أَبِي زَائِدَةَ وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي السَّفَرِ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ رَبِيعِ بْنِ خُثَيْمٍ مِثْلَهُ فَقُلْتُ لِلرَّبِيعِ مِمَّنْ سَمِعْتَهُ فَقَالَ مِنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ فَأَتَيْتُ عَمْرَو بْنَ مَيْمُونٍ فَقُلْتُ مِمَّنْ سَمِعْتَهُ فَقَالَ مِنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى فَأَتَيْتُ ابْنَ أَبِي لَيْلَى فَقُلْتُ مِمَّنْ سَمِعْتَهُ فَقَالَ مِنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ يُحَدِّثُهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ أَبِي أَيُّوبَ قَوْلَهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ مُوسَى حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ دَاوُدَ عَنْ عَامِرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ الرَّبِيعِ قَوْلَهُ وَقَالَ آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مَيْسَرَةَ سَمِعْتُ هِلَالَ بْنَ يَسَافٍ عَنْ الرَّبِيعِ بْنِ خُثَيْمٍ وَعَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَوْلَهُ وَقَالَ الْأَعْمَشُ وَحُصَيْنٌ عَنْ هِلَالٍ عَنْ الرَّبِيعِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَوْلَهُ وَرَوَاهُ أَبُو مُحَمَّدٍ الْحَضْرَمِيُّ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ كَمَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَالصَّحِيحُ قَوْلُ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عَمْرٍو

- Bize Abdullah ibnu Muhammed tahdîs etti. Bize Abdulme-lik ibnu Amr tahdîs etti. Bize Amr ibnu Ebî Zaide, Ebû İshâk'tan tahdîs etti ki, Amr ibnu Meymûn:
— "Her kim günde on kerre 'Lâ ilahe ille'llâhu...' tehlîlini okursa, İsmail Peygamber neslinden on esîr âzâdlamış gibi sevaba hakk kazanır" diye söylemiştir.

Amr ibnu Ebî Zaide şöyle dedi: Ve bize Abdullah ibnu Ebi's-Sefer, eş-Şa'bî'den; o da er-Rabî'ibnu Hüseyin'den bunun benzerini tahdîs etti. Ben, er-Rabî'e:
— Sen bunu kimden işittin? diye sordum. O:
— Amr ibnu Meymûn'dan, dedi. Akabinde Amr ibnu Meymûn'a geldim ve ona:
— Sen bunu kimden işittin? diye sordum. O:
— İbnu Ebû Leylâ'dan, dedi.Akabinde İbnu Ebî Leylâ'ya geldim ve ona:
— Sen bunu kimden işittin? diye sordum. O:
— Ebû Eyyûb el-Ensârî (R)'den işittim, o bunu Peygamber(S)'den tahdîs ediyordu, dedi.
Ve îbrâhîm ibn Yûsuf da babası Yûsuf ibn İshâk'tan; o da dedesi Ebû İshâk Amr'dan söyledi ki, o şöyle demiştir: Bana Amr ibnu Meymûn, Abdurrahmân ibnu Ebî Leylâ'dan; o da Ebû Eyyûb(R)'dan, Peygamber'in bu hadîsini tahdîs etti.Ebû Abdillâh el-Buhârî: Sahîh olan, Amr'ın, Peygamber(S)'den olan sözüdür, dedi.Ve (Buhârî'nin şeyhi) Mûsâ ibnu İsmâîl şöyle dedi: Bize Vuheyb, Dâvûd ibnu Ebî Hind'den; o da Âmir eş-Şa'bî'den; o da Abdurrahmân ibnu Ebî Leylâ'dan; o da Ebû Eyyûb(R)'dan; o da Peygamber^)'den tahdîs etti. Ve İsmâîl ibnu Ebî Hâlid, eş-Şa'bî'den; o da er-Rabî'den onun sözünü söyledi.Ve Âdem ibnu Ebû Iyâs şöyle dedi: Bize Şu'be tahdîs etti.Bize Abdulmelik ibnu Meysere tahdîs etti. Ben Hilâl ibn Yesâf'tan işittim; o da er-Rabî* ibn Huseym'den ve Amr ibnu Meymûn'dan; onlar da Abdullah ibnu Mes'ûd(R)'dan, Peygamber'in bu sözünü söylediler. Ve el-A'meş ile Husayn; bunların ikisi de Hilâl ibn Yesâf'tan; o da er-Rabî'den; o da Abdullah ibn Mes'ûd'dan O'nun kavlini söylediler.Ve bu hadîsi Ebû Muhammed el-Hadramî de Ebû Eyyûb(R)'dan; o da Peygamber(S)'den: "Bu tehlîli söyleyen, İsmâîl evlâdından on köle âzâd eden kimse gibi olur" hadîsini rivayet etti "

بَاب فَضْلِ التَّسْبِيحِ

6405 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ حُطَّتْ خَطَايَاهُ وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ

"Subhânallah" Demenin Fazileti Babı
-..Bize Abdullah ibnu Mesleme,Mâlik'ten; o da Sumeyy'den; o da Ebû Salih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlul-lah (S): "Her kim günde yüz kerre 'Subhânallahi ve bi-hamdihi (= Allah'ı tesbîh ve hamdederim)' derse, o kimsenin (Allah hakkı olan) günâhları -deniz köpüğü kadar çok olsa bile- kendisinden indirilip affedilir" buyurmuştur.

6406 – حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا ابْنُ فُضَيْلٍ عَنْ عُمَارَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَلِمَتَانِ خَفِيفَتَانِ عَلَى اللِّسَانِ ثَقِيلَتَانِ فِي الْمِيزَانِ حَبِيبَتَانِ إِلَى الرَّحْمَنِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ

-....Bize îbnu Fudayl, Umâreibnu'l-Ka'kaa'dan; o da Ebû Zur'a'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti. Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur:
— "Subhânallahi ve bi-hamdihi, SubhânallâhVl-azîm (= Allaha hamdederek tesbîh ederim, ve yine büyük olan Allah'ı tekrar tekrar tesbîh ederim), dile hafif, mizanda ağır, Rahman 'a sevgili iki kelimedir"

بَاب فَضْلِ ذِكْرِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

6407 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلُ الَّذِي يَذْكُرُ رَبَّهُ وَالَّذِي لَا يَذْكُرُ رَبَّهُ مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ

Azız Ve Celîl Olan Allah'ı Anmanın Fadlı Babı
-....Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R) şöyle demiştir: Peygamber (S):
— "Rabb'ini zikreden kimse ile zikretmeyen kimsenin benzeri, diri ile ölü gibidir" buyurdu

---

6408 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لِلَّهِ مَلَائِكَةً يَطُوفُونَ فِي الطُّرُقِ يَلْتَمِسُونَ أَهْلَ الذِّكْرِ فَإِذَا وَجَدُوا قَوْمًا يَذْكُرُونَ اللَّهَ تَنَادَوْا هَلُمُّوا إِلَى حَاجَتِكُمْ قَالَ فَيَحُفُّونَهُمْ بِأَجْنِحَتِهِمْ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا قَالَ فَيَسْأَلُهُمْ رَبُّهُمْ وَهُوَ أَعْلَمُ مِنْهُمْ مَا يَقُولُ عِبَادِي قَالُوا يَقُولُونَ يُسَبِّحُونَكَ وَيُكَبِّرُونَكَ وَيَحْمَدُونَكَ وَيُمَجِّدُونَكَ قَالَ فَيَقُولُ هَلْ رَأَوْنِي قَالَ فَيَقُولُونَ لَا وَاللَّهِ مَا رَأَوْكَ قَالَ فَيَقُولُ وَكَيْفَ لَوْ رَأَوْنِي قَالَ يَقُولُونَ لَوْ رَأَوْكَ كَانُوا أَشَدَّ لَكَ عِبَادَةً وَأَشَدَّ لَكَ تَمْجِيدًا وَتَحْمِيدًا وَأَكْثَرَ لَكَ تَسْبِيحًا قَالَ يَقُولُ فَمَا يَسْأَلُونِي قَالَ يَسْأَلُونَكَ الْجَنَّةَ قَالَ يَقُولُ وَهَلْ رَأَوْهَا قَالَ يَقُولُونَ لَا وَاللَّهِ يَا رَبِّ مَا رَأَوْهَا قَالَ يَقُولُ فَكَيْفَ لَوْ أَنَّهُمْ رَأَوْهَا قَالَ يَقُولُونَ لَوْ أَنَّهُمْ رَأَوْهَا كَانُوا أَشَدَّ عَلَيْهَا حِرْصًا وَأَشَدَّ لَهَا طَلَبًا وَأَعْظَمَ فِيهَا رَغْبَةً قَالَ فَمِمَّ يَتَعَوَّذُونَ قَالَ يَقُولُونَ مِنْ النَّارِ قَالَ يَقُولُ وَهَلْ رَأَوْهَا قَالَ يَقُولُونَ لَا وَاللَّهِ يَا رَبِّ مَا رَأَوْهَا قَالَ يَقُولُ فَكَيْفَ لَوْ رَأَوْهَا قَالَ يَقُولُونَ لَوْ رَأَوْهَا كَانُوا أَشَدَّ مِنْهَا فِرَارًا وَأَشَدَّ لَهَا مَخَافَةً قَالَ فَيَقُولُ فَأُشْهِدُكُمْ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُمْ قَالَ يَقُولُ مَلَكٌ مِنْ الْمَلَائِكَةِ فِيهِمْ فُلَانٌ لَيْسَ مِنْهُمْ إِنَّمَا جَاءَ لِحَاجَةٍ قَالَ هُمْ الْجُلَسَاءُ لَا يَشْقَى بِهِمْ جَلِيسُهُمْ رَوَاهُ شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ وَلَمْ يَرْفَعْهُ وَرَوَاهُ سُهَيْلٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Allah'ın bir sınıf melekleri vardır ki, bunlar yollarda, sokaklarda dolaşırlar, zikir ehlini ararlar. Onlar (Azız ve Celîl olan) Allah'ı anan bir cemâat bulunca birbirlerine:
— Aradığınıza geliniz, diye seslenirler.Bunun üzerine melekler zikir ehlini dünyâ semâsına kadar kanatlarıyle tavaf edip etrafını kuşatırlar. Rabb'leri onları pek iyi bildiği hâlde, meleklere:
— Kullarım ne söylüyorlar? diye sorar. Onlar da:
— Subhânallah' diyerek) Sen 'i tesbîh ediyorlar, ('Allâhu Ekber* diyerek) Sen 'i tekbîr ediyorlar, ('el-Hamdu lüîâhi' diyerek) Seni hamd ve sena ediyorlar! suretinde cevâb verirler.Sonra Allah:
— Bu kullarım Beni görürler mi ki? diye sorar. Melekler:
— Hayır, vallahi onlar Sen'i görmezler! derler. Allah:
— O kullarım ya Beni görseler nasıl olurlar? buyurur. Melekler:
— Onlar Sen 'i görseler, Sana ibâdet ve ubudiyetleri daha şiddetli; temcîd ve tahmîdleri daha çetin; teşbihleri daha çok olur! derler.Yüce Allah:
— Benden ne diliyorlar? diye sorar. Melekler:
— Cennet istiyorlar! diye cevâb verirler.Yüce Allah:
— Onlar cenneti görmüşler mi?
— Hayır, vallahi onlar cenneti görmemişlerdir!
— Ya onlar cenneti görselerdi?
— Eğer görselerdi cennete karşı hevesleri daha çok, talebleri daha şiddetli, rağbetleri daha büyük olurdu. Allah:
— O kullarım neden istiâze ederler? Melekler:
— Cehennem ateşinden!
— Cehennemi gördüler mi?
— Hayır, vallahi onu görmediler.
— Ya görselerdi nasıl olurlardı?
— Ondan daha çok kaçınırlardı, korkuları daha çok olurdu. Bunun üzerine Yüce Allah, meleklere:
— Ey melekler, ben sizleri şâhid yapıyorum ki, ben bu zikreden kullarımı mağfiret ettim! buyurur. Meleklerden birisi:

— O zikredenlerin arasında fulan kişi var ki, o zikredenlerden değildir, bir haceti için gelmiş oturmuştu! der. Yüce Allah:
— O mecliste oturanlar öyle kemâl sahibi kimselerdir ki, onlarla birlikte oturanlar şakı olamaz! cevâbını verir." Bu hadîsi Şu'be, el-A'meş'ten, Peygamber'e yükseltmeyerek rivayet etti. Keza bu hadîsi Süheyl, babası Ebû Salih es-Semmân'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den; o da Peygamber (S)'den olmak üzere rivayet etmiştir.

بَاب قَوْلِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

6409 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ أَخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي عَقَبَةٍ أَوْ قَالَ فِي ثَنِيَّةٍ قَالَ فَلَمَّا عَلَا عَلَيْهَا رَجُلٌ نَادَى فَرَفَعَ صَوْتَهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ قَالَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى بَغْلَتِهِ قَالَ فَإِنَّكُمْ لَا تَدْعُونَ أَصَمَّ وَلَا غَائِبًا ثُمَّ قَالَ يَا أَبَا مُوسَى أَوْ يَا عَبْدَ اللَّهِ أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى كَلِمَةٍ مِنْ كَنْزِ الْجَنَّةِ قُلْتُ بَلَى قَالَ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

"Lâ Havle Velâ Kuvvete İllâ Billahi' Kavli(Nin Fazîleti) Babı

-...Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bir dağ yolunda yâhud bir tepede yol alıp yürüdü. Ebû Mûsâ dedi ki: Rasûlullah (S) katırının üzerinde yol alıyordu:
— "Sizler sağırı ve gaibi çağırmıyorsunuz!" buyurdu.
— "La ilahe illellâhu vallâhu ekber {= Hiçbir ilâh yok, ancak Allah vardır. Allah en büyüktür)/"tehlîl ve tekbîrini söyledi.Ebû Mûsâ dedi ki: Rasûlullah (S) katırının üzerinde yol alıyordu:
— "Sizler sağırı ve gaibi çağırmıyorsunuz!" buyurdu.Sonra da:
— "Yâ Ebâ Mûsâ -yâhud: Yâ Abdallah-! Ben sana cennet hazînesinden bir kelimeye delâlet edeyim mi?" diye sordu. Ben:
— Evet (delâlet buyur), dedim. Rasûlullah:
— "Lâ havle velâ kuvvete illâ billahi (= Tahavvül ve kuvvet ancak Allah iledir)/" buyurdu

---

بَاب لِلَّهِ مِائَةُ اسْمٍ غَيْرَ وَاحِدٍ

6410 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَفِظْنَاهُ مِنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رِوَايَةً قَالَ لِلَّهِ تِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ اسْمًا مِائَةٌ إِلَّا وَاحِدًا لَا يَحْفَظُهَا أَحَدٌ إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ وَهُوَ وَتْرٌ يُحِبُّ الْوَتْرَ

"Aziz ve Celîl olan Allah'ın, bir hâriç olarak yüz ismi vardır".

-...Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Biz bu hadîsi Ebu'z-Zinâd'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den; o da Peygam-ber(S)'den rivayet olarak ezberledik. Peygamber (S):
— "Allah 'in doksandokuz, yânî bir müstesna olmak üzere yüz ismi vardır. Bunları ezber eden herbir kişi muhakkak cennete girer. Yüce Allah tek'tir, tek olanı sever" buyurmuştur

---

بَاب الْمَوْعِظَةِ سَاعَةً بَعْدَ سَاعَةٍ

6411 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي شَقِيقٌ قَالَ كُنَّا نَنْتَظِرُ عَبْدَ اللَّهِ إِذْ جَاءَ يَزِيدُ بْنُ مُعَاوِيَةَ فَقُلْنَا أَلَا

تَجْلِسُ قَالَ لَا وَلَكِنْ أَدْخُلُ فَأُخْرِجُ إِلَيْكُمْ صَاحِبَكُمْ وَإِلَّا جِئْتُ أَنَا فَجَلَسْتُ فَخَرَجَ عَبْدُ اللَّهِ وَهُوَ آخِذٌ بِيَدِهِ فَقَامَ عَلَيْنَا فَقَالَ أَمَا إِنِّي أُخْبَرُ بِمَكَانِكُمْ وَلَكِنَّهُ يَمْنَعُنِي مِنْ الْخُرُوجِ إِلَيْكُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَتَخَوَّلُنَا بِالْمَوْعِظَةِ فِي الْأَيَّامِ كَرَاهِيَةَ السَّآمَةِ عَلَيْنَا

(Usandırmamak İçin) Zaman Zaman Va'z Ve Ders Yapmak Babı
-....Bize Şakîk tahdîs edip şöyle dedi: Biz Abdullah ibn Mes'üd'u bekleyip duruyorduk. Bu sırada Yezîd ibn Muâviye el-Absî yanımıza çikageldi. Biz ona:
— (Yâ Yezîd!) Ders meclisi yapmaz mısın? dedik. O:
— Hayır, lâkin ben İbn Mes'ûd'un evine girer ve sahibiniz Abdullah ibn Mes'ûd'u size çıkarırım.Eğer onu çıkaramaz isem, ben gelir sizin için ders meclisine otururum, dedi.Müteakiben Abdullah ibn Mes'ûd, Yezîd'in elinden tutarak evinden dışarı çıktı, gelip bizim yanımızda dikeldi ve şöyle dedi:
— Dikkat edin! Sizin benden (sık sık) ders isteme durumunda olduğunuz bana haber verildi. Fakat gerçek şudur: Beni sizin yanınıza va'z ve ders için çıkmaktan men' eden şey, Rasûlullah(S)'ın va'z ve ders hususunda bize bıkkınlık gelmesini istemediği için hâlimize bakıp kollar ve ona göre bâzı günlerde va'z eder olmasıdır, dedi

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الرِّقَاقِ (Kalbi İnceltecek Şeyler Kitabı)

بَاب لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الْآخِرَةِ

6412 - حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ هُوَ ابْنُ أَبِي هِنْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِعْمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنْ النَّاسِ الصِّحَّةُ وَالْفَرَاغُ قَالَ عَبَّاسٌ الْعَنْبَرِيُّ حَدَّثَنَا صَفْوَانُ بْنُ عِيسَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِنْدٍ عَنْ أَبِيهِ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ

Sağlık Ve Boş Vakit Hakkında Gelen Şeyler Ve "Yaşama, Ancak Âhiret Yaşamasıdır" Babı
-... İbn Abbâs (R): Peygamber (S): "Sağlık ve boş vakit, insanlardan pekçoğunun bunlardan faydalanmak hususunda aldan-dıkları iki büyük ni'mettir" buyurdu, demiştir.Abbâs el-Anberî şöyle dedi: Bize Safvân ibnu îsâ, Abdullah ibn Saîd ibn Ebî Hind'den tahdîs etti ki, babası Saîd: Ben, İbn Abbâs'-tan işittim; o Peygamber(S)'den geçen hadîsin benzerini rivayet etti, demiştir.

6413 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ قُرَّةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُمَّ لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الْآخِرَهْ فَأَصْلِحْ الْأَنْصَارَ وَالْمُهَاجِرَهْ

-.... Bize Şu'be, Muâviye ibn Kurre'den; o da Enes(R)'ten tahdîs etti ki Peygamber (S – Hendek kazılması sırasında, Abdullah ibn Revâha'ya âid olan-) şu beyti söylemiştir: "Alîâhumme lâ ayşe illâ ayşu'l-âhire Fe-eslihi 'l-Ensâra ve 'UMuhâcire (Yâ Allah, yaşama ancak âhiret yaşamasıdır. Sen Ensâr ve Muhâcirler'i iyileştir!)"

6414 - حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ الْمِقْدَامِ حَدَّثَنَا الْفُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمٍ حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ السَّاعِدِيُّ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْخَنْدَقِ وَهُوَ يَحْفِرُ وَنَحْنُ نَنْقُلُ التُّرَابَ وَيَمُرُّ بِنَا فَقَالَ اللَّهُمَّ لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الْآخِرَهْ فَاغْفِرْ لِلْأَنْصَارِ وَالْمُهَاجِرَهْ تَابَعَهُ سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ

-....Bize Sehl ibn Sa'd es-Sâidî (R) tahdîs edip şöyle dedi: Bizler Rasûlullah(S)'ın maiyyetinde idik. Kendisi hendek kazıyor, bizler de toprak taşıyorduk. Rasûlullah bizim yanımıza uğrar ve şu beyti söylerdi: "Alîâhumme lâ ayşe illâ ayşu'l-âhire Fağfir lî'l-Ensârî ve'l-Muhâcire (= Yâ Allah, âhiret yaşayışından başka gerçek yaşayış yoktur. Sen Ensâr'ı ve Muhâcirler'i mağfiret eyle!)" Bunun benzeri hadîsi Peygamber'den rivayet etmekte Sehl ibn Sa'd, ona mutâbaat etmiştir

---

بَاب مَثَلِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ

وَقَوْلِهِ تَعَالَى { أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَزِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ }

Dünyânın Âhirete Nisbetle Meseli Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
"Bilin ki, dünyâ hayâtı ancak bir oyundur, bir eğlencedir, bir süstür, aranızda bir Öğünüştür.Mallarda ve evlâdlarda bir çoğalıştır. Bunun misâli, bitirdiği nebat ekincilerin hoşuna giden bir yağmur gibidir. Sonra o bitki kurur da, sen onu sapsarı bir hâle getirilmiş görürsün. Sonra da o, bir çerçö'p olur. Âhirette çetin azâb vardır, Allah'tan mağfiret ve rızâ vardır. Dünyâ hayâtı bir aldanış metâından (fâidesinden) başka birşey değildir" (el-Hadîd: 20)

6415 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَوْضِعُ سَوْطٍ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنْ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا وَلَغَدْوَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ رَوْحَةٌ خَيْرٌ مِنْ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا

-....Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber (S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "Cennette bir kamçı kadar yer, dünyâdan ve dünyâdaki şeylerden daha hayırlıdır. Sabahleyin veya akşamleyin –her hangi bir zamanda- Allah yolunda cihâd için bir yürüyüş, hiçşübhesiz dünyâdan ve dünyâdaki herşeyden daha hayırlıdır"

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ

6416 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَبُو الْمُنْذِرِ الطُّفَاوِيُّ عَنْ سُلَيْمَانَ الْأَعْمَشِ قَالَ حَدَّثَنِي مُجَاهِدٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَنْكِبِي فَقَالَ كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَقُولُ إِذَا أَمْسَيْتَ فَلَا تَنْتَظِرْ الصَّبَاحَ وَإِذَا أَصْبَحْتَ فَلَا تَنْتَظِرْ الْمَسَاءَ وَخُذْ مِنْ صِحَّتِكَ لِمَرَضِكَ وَمِنْ حَيَاتِكَ لِمَوْتِكَ

Peygamber(S)'İn: "Sen Dünyâda Bir Yabancı Yâhud Bir Yolcu Gibi Ol!" Sözü Babı
-...el-A'meş şöyle demiştir: Bana Mucâhid ibn Cebr tahdîs etti ki, Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) benim omuzumu tuttu da bana:
—"Abdullah,sen dünyâda yabancı kimse gibi yâhud yolcu gibi ol!"buyurdu.(Mucâhid dedi ki:)İbn Umerde — "(Ey mü'min!) Akşama eriştiğinde sabahı gözleyip bekleme, sabaha eriştiğinde de akşamı gözleme (işlerini zamanında yap)! Sıhhatinden bir kısmını hastalık zamanına ayır, hayâtından bir kısmını da ölümün için faydalı kıl!" diye vasiyet ederdi

بَاب فِي الْأَمَلِ وَطُولِهِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { فَمَنْ زُحْزِحَ عَنْ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ } وَقَوْلِهِ { ذَرْهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلْهِهِمْ الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ } وَقَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ارْتَحَلَتْ الدُّنْيَا مُدْبِرَةً وَارْتَحَلَتْ الْآخِرَةُ مُقْبِلَةً وَلِكُلٍّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا بَنُونَ فَكُونُوا مِنْ أَبْنَاءِ الْآخِرَةِ وَلَا تَكُونُوا مِنْ أَبْنَاءِ الدُّنْيَا فَإِنَّ الْيَوْمَ عَمَلٌ وَلَا حِسَابَ وَغَدًا حِسَابٌ وَلَا عَمَلٌ { بِمُزَحْزِحِهِ } بِمُبَاعِدِهِ

Emel Ve Emelin Uzunluğu Hakkındadır
Ve Yüce Allah'ın şu kavilleri: "(Her can ölümü tadıcıdır. Ecirleriniz muhakkak kıyamet günü tastamam verilecektir.) O vakit kim o ateşten uzaklaştırılıp cennete sokulursa, artık o muhakkak muradına ermiş olur. Bu dünyâ hayâtı, aldanma metâından başka (birşey) değildir" (Âlu İmrân: 185);"Bırak onları; yesinler, eğlensinler; onları emel oyalayadursun. Sonra bilecekler onlar" (ei-Hıcn 3); "And olsun, sen onları (Yahûdîler'i) insanlardan, müşrik olanlardan ziyâde hayâta düşkün bulacaksın. Onlardan herbiri arzu eder ki (kendisine) bin yıl ömür verilsin.Hâlbuki onun çok yaşatılması kendisini azâbdan uzaklaştırıcı değildir. Allah, onlar ne işlerlerse hakkiyle görücüdür" (el-Bakara:96).Alî ibn Ebî Tâlib (R) şöyle demiştir: Dünyâ arkasını dönerek göçüp gitti, âhiret ise yönelip gelmektedir. Bunlardan herbirinin oğulları vardır.Sizler âhiretin oğullarından olunuz da dünyânın oğullarından olmayınız. Çünkü bu gün çalışma var, hesaba çekilme yok; yarın ise hesaba çekilme var, amel yoktur

---

6417 - حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ مُنْذِرٍ عَنْ رَبِيعِ بْنِ خُثَيْمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَطَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطًّا مُرَبَّعًا وَخَطَّ خَطًّا فِي الْوَسَطِ خَارِجًا مِنْهُ وَخَطَّ خُطَطًا صِغَارًا إِلَى هَذَا الَّذِي فِي الْوَسَطِ مِنْ جَانِبِهِ الَّذِي فِي الْوَسَطِ وَقَالَ هَذَا الْإِنْسَانُ وَهَذَا أَجَلُهُ مُحِيطٌ بِهِ أَوْ قَدْ أَحَاطَ بِهِ وَهَذَا الَّذِي هُوَ خَارِجٌ أَمَلُهُ وَهَذِهِ الْخُطَطُ الصِّغَارُ الْأَعْرَاضُ فَإِنْ أَخْطَأَهُ هَذَا نَهَشَهُ هَذَا وَإِنْ أَخْطَأَهُ هَذَا نَهَشَهُ هَذَا

-...Abdullah ibn Mes'üd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) kum üzerine bir murabba', yânî kare resmi çizdi. Sonra (başlangıcı) karenin ortasından olarak, kare dışına uzanan bir çizgi çizdi. Sonra bu çizginin ortasından i'tibâren bu ortadaki çizgiye dik açıyla dayanan birtakım küçük çizgiler çizdi. Sonra Peygamber (bu çizgileri ta'rîf ederek):
— "Şu (karenin ortasındaki uzun çizgi) insandır. Şu (kare de) eceldir, her tarafından onu kuşatmıştır. Şu kare dışında uzanan çizgi de, insanın emelidir. Şu ufak çizgiler de insana arız olan âfetler, musibetlerdir, îmdi insana şu âfet oku hatâ eder, dokunmazsa, öbür âfet isabet eder, o da hatâ eder dokunmazsa, Öbürü isabet eder (en sonu ecel -denilen ölüm- onu yakalar)"

6418 - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ خَطَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُطُوطًا فَقَالَ هَذَا الْأَمَلُ وَهَذَا أَجَلُهُ فَبَيْنَمَا هُوَ كَذَلِكَ إِذْ جَاءَهُ الْخَطُّ الْأَقْرَبُ

-...Bize Hemmâm ibn Yahya, İshâk ibn Abdillah ibn Ebî Talha'dan tahdîs etti ki, Enes ibn Mâlik (R): Peygamber (S) birçok çizgiler çizdi de:
— "Şu (insanın beslemekte olduğu) emeldir. Şu da insanın ecelidir. İnsan böyle uzak emelinin talibi iken, kendisine en yakın olan çizgi birden ona geliverir!" buyurdu

---

بَاب مَنْ بَلَغَ سِتِّينَ سَنَةً فَقَدْ أَعْذَرَ اللَّهُ إِلَيْهِ فِي الْعُمُرِ لِقَوْلِهِ { أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُمْ مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمْ النَّذِيرُ } يَعْنِي الشَّيْبَ

6419 - حَدَّثَنِي عَبْدُ السَّلَامِ بْنُ مُطَهَّرٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ مَعْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْغِفَارِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَعْذَرَ اللَّهُ إِلَى امْرِئٍ أَخَّرَ أَجَلَهُ حَتَّى بَلَّغَهُ سِتِّينَ سَنَةً تَابَعَهُ أَبُو حَازِمٍ وَابْنُ عَجْلَانَ عَنْ الْمَقْبُرِيِّ

Allah, Altmış Sene Yaşayan Kimseye Ömür Hususunda Ma'ziretini Giderip Reddetmiştir
Çünkü Yüce Allah: "... Size iyice düşünecek kimsenin düşünebileceği, öğüt kabul edebileceği kadar ömür vermedik mi? Size korkutan da gelmişti... " (Fâtır: 37) buyurmuştur. (İbn Abbâs:) Saç ağarmasını kasdediyor, demiştir.
-...Bize Umer ibnu Alî, Ma'n ibn Muhammed el-Gıfârî'den; o da Saîd ibn Ebî Saîd el-Makburî'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti. Peygamber (S): "Allah Taâlâ altmış seneye kadar yaşatıp ölümünü geri bıraktığı (hâlde yaratanı ve yaşatanı tanımayan) kimsenin özrünü izâle ve reddeder" buyurmuştur.Bu hadîsi el-Makburî'den rivayet etmekte Ebû Hazım ile İbnu Aclân da, Ma'n ibn Muhammed'e mutâbaat ettiler

---

6420 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبُو صَفْوَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَزَالُ قَلْبُ الْكَبِيرِ شَابًّا فِي اثْنَتَيْنِ فِي حُبِّ الدُّنْيَا وَطُولِ الْأَمَلِ قَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ وَابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدٌ وَأَبُو سَلَمَةَ

-...İbnu Şihâb şöyle demiştir: Bana Saîd ibnu'l-Müseyyeb haber verdi ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben RasüIullah(Sytan işittim: "İhtiyar kimsenin gönlü iki huyda her zaman genç bir hâlde bulunur: Dünya sevgisinde ve emel uzunluğunda!" buyuruyordu. el-Leys: Bana Yûnus tahdîs etti, dedi. İbn Vehb de yine Yûnus'tan söyledi ki, İbn Şihâb: Bana Saîd ibnu'l-Müseyyeb ile Ebû Seleme haber verdi, demiştir.

6421 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَكْبَرُ ابْنُ آدَمَ وَيَكْبَرُ مَعَهُ اثْنَانِ حُبُّ الْمَالِ وَطُولُ الْعُمُرِ رَوَاهُ شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ

-.... Enes ibn Mâlik (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S): Âdem oğlu büyür, onunla beraber şu iki şey de büyür: Mal sevgisi ve uzun ömür (temennisi)" buyurdu. Bu hadîsi Şu'be, Katâde'den rivayet etti.

بَاب الْعَمَلِ الَّذِي يُبْتَغَى بِهِ وَجْهُ اللَّهِ فِيهِ سَعْدٌ

6422 - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ أَسَدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي مَحْمُودُ بْنُ الرَّبِيعِ وَزَعَمَ مَحْمُودٌ أَنَّهُ عَقَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ وَعَقَلَ مَجَّةً مَجَّهَا مِنْ دَلْوٍ كَانَتْ فِي دَارِهِمْ قَالَ سَمِعْتُ عِتْبَانَ بْنَ مَالِكٍ الْأَنْصَارِيَّ ثُمَّ أَحَدَ بَنِي سَالِمٍ قَالَ غَدَا عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَنْ يُوَافِيَ عَبْدٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَبْتَغِي بِهِ وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ النَّارَ

(Gösteriş Ve Şöhret İçin Değil) Sırf Allah'ın Rızâsı İstenilerek Yapılan Amelfin Fazileti) Babı

-... ez-Zuhrî şöyle dedi: Bana Mahmûd ibnu'r-Rabî' haber verdi ve bu Mahmûd,Rasûlullah(S)'ı hatırladığını söyledi.Yine bu Mahmûd, Rasûlullah'm, onların yurdunda bulunan bir kuyudan ağzına su alıp bunu yüzüne püskürttüğünü de hatırladığını söyledi.Bu Mahmûd şöyle dedi: Ben İtbân ibn Mâlik el-Ensârî'den işittim. Sonra Salim oğulları'nm birinden de işittim, şöyle dedi: Rasûlullah (S) gün yükseldiği zaman benim yanıma geldi. (İki rek'at nafile namaz kıldırdıktan sonra) şöyle buyurdu;
— "Kıyamet gününe ıLâ ilahe illellah'1 tevhidini söyleyerek ve bununla da sırf Allah'ın rızâsını isteyerek ulaşan mü'min kula, Allah muhakkak ateşi haram kılacaktır!"

6424 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَمْرٍو عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى مَا لِعَبْدِي الْمُؤْمِنِ عِنْدِي جَزَاءٌ إِذَا قَبَضْتُ صَفِيَّهُ مِنْ أَهْلِ الدُّنْيَا ثُمَّ احْتَسَبَهُ إِلَّا الْجَنَّةُ

-.. Bize Ya'kûb ibn Abdirrahmân, Amr'dan; o da Saîd el-Makburî'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle demiştir: "Yüce Allah şöyle buyurur; Mü'min kulumun dünyâdaki ailesinden en sevdiği birisini elinden aldığımda, sonra o da benden ecrini istediğinde, benim katımda o kulumun mükâfatı ancak cennettir!"

بَاب مَا يُحْذَرُ مِنْ زَهَرَةِ الدُّنْيَا وَالتَّنَافُسِ فِيهَا

6425 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ الْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَمْرَو بْنَ عَوْفٍ وَهُوَ حَلِيفٌ لِبَنِي عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ كَانَ شَهِدَ بَدْرًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ أَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ إِلَى الْبَحْرَيْنِ يَأْتِي بِجِزْيَتِهَا وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ صَالَحَ أَهْلَ الْبَحْرَيْنِ وَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ الْعَلَاءَ بْنَ الْحَضْرَمِيِّ فَقَدِمَ أَبُو عُبَيْدَةَ بِمَالٍ مِنْ الْبَحْرَيْنِ فَسَمِعَتْ الْأَنْصَارُ بِقُدُومِهِ فَوَافَتْهُ صَلَاةَ الصُّبْحِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا انْصَرَفَ تَعَرَّضُوا لَهُ فَتَبَسَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ رَآهُمْ وَقَالَ أَظُنُّكُمْ سَمِعْتُمْ بِقُدُومِ أَبِي عُبَيْدَةَ وَأَنَّهُ جَاءَ بِشَيْءٍ قَالُوا أَجَلْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَأَبْشِرُوا وَأَمِّلُوا مَا يَسُرُّكُمْ فَوَاللَّهِ مَا الْفَقْرَ أَخْشَى عَلَيْكُمْ وَلَكِنْ أَخْشَى عَلَيْكُمْ أَنْ تُبْسَطَ عَلَيْكُمْ الدُّنْيَا كَمَا بُسِطَتْ عَلَى مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ فَتَنَافَسُوهَا كَمَا تَنَافَسُوهَا وَتُلْهِيَكُمْ كَمَا أَلْهَتْهُمْ

Dünyâ Nimetleri Ve Güzelliklerinden Ve Bunlara Aşırı Rağbetten Sakınılması Babı
-...Ensâr'dan Amr ibn Avf-ki kendisi Âmir ibn Lueyy oğullan'nın yemînli dostu idi ve RasûIullah(S)'m beraberinde Bedir'de hazır bulunmuştu- şöyle haber vermiştir: Rasûlullah, harb etmeksizin Bahreyn ahâlîsiyle bir sulh akdi yapmış ve üzerlerine Alâ ibn Hadra-mî'yi emîr ta'ynı etmişti. Toplanan cizye mallarını getirmek üzere de bilâhare Rasûlullah, Ebû Ubeyde ibnu'I-Cerrâh'I Bahreyn'e gönderdi. Ebû Ubeyde onların cizye mallarını alarak Bahreyn'den Medine'ye geldiğinde, Ensâr onun gelişini işitti. Onun bu gelişi, Ensâr'ın Rasû-lullah'la beraber sabah namazı kıldıkları zamana denk gelmişti. Ensâr sabah namazını kılınca, hemen Ebû Ubeyde'ye karşı çıktılar. Rasûlullah sahâbîleri bu hâlde görünce gülümsedi de onlara:
— "Öyle sanıyorum ki, sizler Ebû Ubeyde'nin gelişini ve onun birçok mal getirdiğini işitmişsiniz!" buyurdu. Onlar da:
— Evet yâ Rasûlallah! dediler. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Sevininiz ve sizi sevindirecek nimetleri (bundan sonra her zaman) ümîd ediniz! Vallahi ben bundan sonra sizin üzerinize fakirlik geleceğinden korkmam. Fakat sizin üzerinize geleceğinden korktuğum şey, sizden önce gelip geçen ümmetlerin önüne dünyâ ni'metlerinin yayıldığı gibi sizin önünüze de yayılarak,

onların birbirlerine hased ettikleri ve nefsâniyet güttükleri gibi, sizin de birbirinize düşmeniz ve bunun onları âhiret işlerinden alıkoyduğu gibi, sizleri de âhiret işlerinden alıkoymasıdır" buyurdu

---

6426 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يَوْمًا فَصَلَّى عَلَى أَهْلِ أُحُدٍ صَلَاتَهُ عَلَى الْمَيِّتِ ثُمَّ انْصَرَفَ إِلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ إِنِّي فَرَطُكُمْ وَأَنَا شَهِيدٌ عَلَيْكُمْ وَإِنِّي وَاللَّهِ لَأَنْظُرُ إِلَى حَوْضِي الْآنَ وَإِنِّي قَدْ أُعْطِيتُ مَفَاتِيحَ خَزَائِنِ الْأَرْضِ أَوْ مَفَاتِيحَ الْأَرْضِ وَإِنِّي وَاللَّهِ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ أَنْ تُشْرِكُوا بَعْدِي وَلَكِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنَافَسُوا فِيهَا

-... Bize el-Leys, Yezîd ibn Ebî Habîb'den; o da Ebû'l-Hayr'dan; o da Ukbe ibnu Âmir(R)'den şöyle tahdîs etti: Rasûlullah (S) -vefatına yakın- bir gün çıktı da Uhud şehîdleri üzerine ölüye namaz kılar gibi namaz kıldı. Sonra Medine'ye dönüp minbere çıktı ve (dirilere ve ölülere veda eder gibi bir hutbe yapıp) şöyle buyurdu:
— "Ben sizin Kevser havuzuna önden gideniniz olacağım. Ben sizin Hakk yolundaki hizmetlerinize şâhidlik edeceğim. Vallahi ben şu anda (cennetteki) havuzumu görüyorum. Ve emîn olunuz ki, bana Arz hazînelerinin anahtarları -yâhud: Arz'ın anahtarları- verilmiştir. Vallahi ben vefatımdan sonar sizlerin müşrikliğe döneceğinizden hiç endîşe etmem. Fakat ben sizlerin dünyâya aşırı düşkünlük yapıp nefsâniyet yarışına kalkışmanızdan (birbirinizle didişmenizden) korkarım!"

6427 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَكْثَرَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ مَا يُخْرِجُ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ بَرَكَاتِ الْأَرْضِ قِيلَ وَمَا بَرَكَاتُ الْأَرْضِ قَالَ زَهْرَةُ الدُّنْيَا فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ هَلْ يَأْتِي الْخَيْرُ بِالشَّرِّ فَصَمَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ يُنْزَلُ عَلَيْهِ ثُمَّ جَعَلَ يَمْسَحُ عَنْ جَبِينِهِ فَقَالَ أَيْنَ السَّائِلُ قَالَ أَنَا قَالَ أَبُو سَعِيدٍ لَقَدْ حَمِدْنَاهُ حِينَ طَلَعَ ذَلِكَ قَالَ لَا يَأْتِي الْخَيْرُ إِلَّا بِالْخَيْرِ إِنَّ هَذَا الْمَالَ خَضِرَةٌ حُلْوَةٌ وَإِنَّ كُلَّ مَا أَنْبَتَ الرَّبِيعُ يَقْتُلُ حَبَطًا أَوْ يُلِمُّ إِلَّا آكِلَةَ الْخَضِرَةِ أَكَلَتْ حَتَّى إِذَا امْتَدَّتْ خَاصِرَتَاهَا اسْتَقْبَلَتْ الشَّمْسَ فَاجْتَرَّتْ وَثَلَطَتْ وَبَالَتْ ثُمَّ عَادَتْ فَأَكَلَتْ وَإِنَّ هَذَا الْمَالَ حُلْوَةٌ مَنْ أَخَذَهُ بِحَقِّهِ وَوَضَعَهُ فِي حَقِّهِ فَنِعْمَ الْمَعُونَةُ هُوَ وَمَنْ أَخَذَهُ بِغَيْرِ حَقِّهِ كَانَ كَالَّذِي يَأْكُلُ وَلَا يَشْبَعُ

-..Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S):
— "Sizin üzerinize en çok korkmakta olduğum şey, Allah'ın sizler için çıkaracağı Arz bereketleridir (dünyâ zenginlikleridir)" buyurdu.Kendisine:
— Arz bereketleri nedir? diye soruldu. Rasûlullah:
— "Dünyâ çiçekleri, dünyâ güzellikleridir" buyurdu. Bir sahâbî O'na:
— Hayır, şerr getirir mi? diye sordu. Bu soru üzerine Peygamber sustu, hattâ biz üzerine vahiy indiriliyor olduğunu zannettik. Sonra Rasûlullah alnından terlerini silmeye başladı da:
— "Soran kimse nerede?" buyurdu. O zât;
— Benim (yâ Rasûlallah)! dedi. Ebû Saîd dedi ki: Biz and olsun, o adamı bu meydana çıktığı zaman övdük. Rasûlullah şöyle buyurdu:
— "Hayır, hayırdan başka birşey getirmez. Şübhesiz bu dünyâ malı yeşildir, tatlıdır. Baharın bitirdiği şeylerin hepsi çok yiyen ve karnını şişiren hayvanı öldürür yâhud da ölüme yaklaştırır. Ancak yeşil ot yiyen hayvan böyle değildir, onu otlayan hayvan ölüm tehlikesinden uzaktır. Bu hayvan o yeşil otu yer, nihayet iki böğrünü şişirince bahar güneşini karşılar. Kolayca gübresini çıkarır, işer,genişler. Sonra yine otlamağa döner, ve bol bol otlar. İşte bu dünyâ malı da (yeşil ot gibi) tatlıdır. Bundan hakkıyle alan ve aldığını da hakkı olan yere koyup harcayan kimseye bu ne güzel bir ni'mettir.Dünyâ malını haksız olarak hırsla alan kimseye gelince o da dâima yiyen, fakat bir türlü doymayan obur kimse gibi olmuştur!"

6428 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَمْرَةَ قَالَ حَدَّثَنِي زَهْدَمُ بْنُ مُضَرِّبٍ قَالَ سَمِعْتُ عِمْرَانَ بْنَ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَيْرُكُمْ قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ قَالَ عِمْرَانُ فَمَا أَدْرِي قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ قَوْلِهِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا ثُمَّ يَكُونُ بَعْدَهُمْ قَوْمٌ يَشْهَدُونَ وَلَا يُسْتَشْهَدُونَ وَيَخُونُونَ وَلَا يُؤْتَمَنُونَ وَيَنْذُرُونَ وَلَا يَفُونَ وَيَظْهَرُ فِيهِمْ السِّمَنُ

-...Zehdem ibnu Mudarnb şöyle demiştir: Ben İmrân ibnu Husayn(R)'dan işittim ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:
— "Sizin hayırlı olanlarınız, benim asrımda yaşayanlarınızda. Sonra onların ardından gelenlerdir.Sonra onların ardından gelenlerdir"İmrân: Ben Peygamber'in, kendi asrından sonra hayırlı nesiller olarak iki nesil mi, yâhud üç nesil mi zikrettiğini bilmiyorum, demiştir. Peygamber devamla şöyle buyurdu:
— "Onlardan sonra öyle bir kavim olur ki, onlar kendilerinden şahidlik yapmaları islenilmeden şâhidlik yaparlar, hıyanet ederler, bunlara güvenilmez. Bunlar nezr ederler, fakat nezrlerini ifâ etmezler. Bunlar arasında (çok yemek yemek) semizlik, şişmanlık meydana çıkar (hayâtın gayesi bu olur)

6429 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَيْرُ النَّاسِ قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ يَجِيءُ مِنْ بَعْدِهِمْ قَوْمٌ تَسْبِقُ شَهَادَتُهُمْ أَيْمَانَهُمْ وَأَيْمَانُهُمْ شَهَادَتَهُمْ

Bize Abdan, Abîde'den; o da Abdullah ibnu Mes'ûd(R)'dan tahclîs etti. Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "İnsanların hayırlısı benim asrımdır. Sonra onlara yakın olanlardır. Sonra onlara yakın olanlardır. Sonra onların ardından bir kavim gelir ki, onlardan herbirinin şehâdetleri yeminlerinin, yeminleri de şehâdetlerinin önüne geçer!"

6430 - حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ قَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ خَبَّابًا وَقَدْ اكْتَوَى يَوْمَئِذٍ سَبْعًا فِي بَطْنِهِ وَقَالَ لَوْلَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَانَا أَنْ نَدْعُوَ بِالْمَوْتِ لَدَعَوْتُ بِالْمَوْتِ إِنَّ أَصْحَابَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَضَوْا وَلَمْ تَنْقُصْهُمْ الدُّنْيَا بِشَيْءٍ وَإِنَّا أَصَبْنَا مِنْ الدُّنْيَا مَا لَا نَجِدُ لَهُ مَوْضِعًا إِلَّا التُّرَابَ

-....Kays ibn Ebî Hazım şöyle demiştir: Ben (bir hastalığında Habbâb'ı ziyarete gitmiştim) Habbâb o gün karnında yedi kerre dağlama tedavisi yapmıştı. İşte o gün Habbâb'dan işittim, o şöyle dedi:
— Eğer Rasûlullah (S) bizi ölümü dua etmekten nehyetmiş olmayaydı, muhakkak ben ölümü çağırırdım. Muhammed'in sahâbî-leri(nden bir kısmı) ölüp gittiler. Dünyâ onlardan (onların âhiret saadetlerinden) bir şey eksiltmedi. (Çünkü darlık içinde yaşadılar.) Bizler ise dünyâdan o kadar çok mala kavuştuk ki, bugün biz onu topraktan (yânı bina yapmaktan) başka koyacak (sarfedecek) yer bulamıyoruz!

6431 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسٌ قَالَ أَتَيْتُ خَبَّابًا وَهُوَ يَبْنِي حَائِطًا لَهُ فَقَالَ إِنَّ أَصْحَابَنَا الَّذِينَ مَضَوْا لَمْ تَنْقُصْهُمْ الدُّنْيَا شَيْئًا وَإِنَّا أَصَبْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ شَيْئًا لَا نَجِدُ لَهُ مَوْضِعًا إِلَّا التُّرَابَ

-...Kays şöyle demiştir: Ben Habbâb'ın yanına geldim; o, kendisine âid bir duvar yapmakla meşgul idi. Şöyle dedi:
— Bizden evvel geçip giden arkadaşlarımız var ki, dünyâ onların (âhiret saadetlerinden) hiçbirşey eksiltmedi. Bizler ise onların ardından öyle çok şeye (mala) kavuştuk ki, biz onu topraktan başka koyacak yer bulamıyoruz!

6432 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ خَبَّابٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ هَاجَرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِصَّةَ

-....Buradaki râvî de: Habbâb ibnu'l-Erett (R): Biz Rasûlullah (S) ile beraber hicret ettik dedi,diyerek, onun bu hadîsini nakletmiştir

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورُ إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُو حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ } جَمْعُهُ سُعُرٌ قَالَ مُجَاهِدٌ { الْغَرُورُ } الشَّيْطَانُ

6433 – حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْقُرَشِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي مُعَاذُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ حُمْرَانَ بْنَ أَبَانَ أَخْبَرَهُ قَالَ أَتَيْتُ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ بِطَهُورٍ وَهُوَ جَالِسٌ عَلَى الْمَقَاعِدِ فَتَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ ثُمَّ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَوَضَّأَ وَهُوَ فِي هَذَا الْمَجْلِسِ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ ثُمَّ قَالَ مَنْ تَوَضَّأَ مِثْلَ هَذَا الْوُضُوءِ ثُمَّ أَتَى الْمَسْجِدَ فَرَكَعَ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ جَلَسَ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ قَالَ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَغْتَرُّوا

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: "Ey insanlar, şübhe yok ki Allah'ın va'di bir gerçektir. O hâlde sakın sizi dünyâ hayâtı aldatmasın.Çok aldatıcı olan (şeytân) da sakın sizi Allahfın hilmi ve mühlet vermesi) ile aldatmasın. Çünkü şeytân sizing bir düşmanınızdır. Onun için siz de onu bir düşman tutun.O (kendisine tâbi' olan) güruhunu ancak alevli cehennemin yaranından olmaları için da\et eder"(Fâtır: 5-6).
-...Usmân ibn Affân'ın hizmetçisi Humran ibn Ebân haber verip şöyle dedi: Usmân oturaklarda otururken ben ona abdest suyunu getirdim. Kendisi abdest aldı ve abdest alışı güzel yaptı.Sonra şöyle dedi:
— Ben Peygamber(S)'in bu mecliste otururken abdest aldığını ve abdest almayı güzel yaptığını gördüm. Sonra: "Kim benim şu abdest alışım gibi abdest alır, sonra mescide gelir de iki rek'at namaz kılar, sonra oturursa, onun geçmiş günâhları mağfiret olunur" buyurdu. Yine Usmân:
— Peygamber "Aldanmayınız (yânî mağfirete aldanıp da günâh kazanmaya cür'et etmeyiniz)"buyurdu, demiştir

---

بَاب ذَهَابِ الصَّالِحِينَ وَيُقَالُ الذِّهَابُ الْمَطَرُ

6434 – حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ بَيَانٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ عَنْ مِرْدَاسٍ الْأَسْلَمِيِّ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْهَبُ الصَّالِحُونَ الْأَوَّلُ فَالْأَوَّلُ وَيَبْقَى حُفَالَةٌ كَحُفَالَةِ الشَّعِيرِ أَوْ التَّمْرِ لَا يُبَالِيهِمْ اللَّهُ بَالَةً قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ يُقَالُ حُفَالَةٌ وَحُثَالَةٌ

Sâlih Kimselerin (Ölümleriyle Bu Hayâttan) Gitmeleri Babı "ez-Zihâb'\ "Yağmur"dur, deniliyor.
-....Mirdâs el-Eslemî (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Bu ümmetin sâlih kulları birbiri ardınca bu hayâttan gider, geriye arpanın yâhud hurmanın çalkantı kozalakları gibi değersizleri kalır ki, Allah onlara hiçbir değer vermez."Ebû Abdillah el-Buhârî: "Hufâle"ve "Husâle"denilir (yânî bu iki kelime bir ma'nâyadır), demiştir

---

بَاب مَا يُتَّقَى مِنْ فِتْنَةِ الْمَالِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ }

6435 - حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرٍ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَعِسَ عَبْدُ الدِّينَارِ وَالدِّرْهَمِ وَالْقَطِيفَةِ وَالْخَمِيصَةِ إِنْ أُعْطِيَ رَضِيَ وَإِنْ لَمْ يُعْطَ لَمْ يَرْضَ

Mal Fitnesinden Sakınılması Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı;
"Mallarınız da, evlâdlannız da ancak birer imtihandır. Büyük mükâfat ise şübhesiz Allah kalındadır" (el-Enfâl: 28; et-Teğâbun: 15).
-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Altın, gümüş ve iyi cins elbise kulu olan kişiler kahrolsun! Böyle kişiye verilirse memnun olur, verilmezse (Allah'ın takdirine kızar) razı olmaz!"

6436 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَوْ كَانَ لِابْنِ آدَمَ وَادِيَانِ مِنْ مَالٍ لَابْتَغَى ثَالِثًا وَلَا يَمْلَأُ جَوْفَ ابْنِ آدَمَ إِلَّا التُّرَابُ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ تَابَ

-...Atâ ibn EbîRebâh şöyle demiştir: Ben İbn Abbâs(R)'tan işittim, şöyle diyordu: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "Âdem oğlunun iki vâdî dolusu malı olsa, muhakkak bir üçüncüsünü ister. Âdem oğlunun iç boşluğunu (hırslı gönlünü) topraktan başka birşey dolduramaz.Allah (ihtirastan) tevbe eden kişinin tev-besinı kabul eder"

6437 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا مَخْلَدٌ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ سَمِعْتُ عَطَاءً يَقُولُ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَوْ أَنَّ لِابْنِ آدَمَ مِثْلَ وَادٍ مَالًا لَأَحَبَّ أَنَّ لَهُ إِلَيْهِ مِثْلَهُ وَلَا يَمْلَأُ عَيْنَ ابْنِ آدَمَ إِلَّا التُّرَابُ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ تَابَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَلَا أَدْرِي مِنْ الْقُرْآنِ هُوَ أَمْ لَا قَالَ وَسَمِعْتُ ابْنَ الزُّبَيْرِ يَقُولُ ذَلِكَ عَلَى الْمِنْبَرِ

-...İbn Cureyc haber verip şöyle demiştir: Ben Atâ'dan işittim, şöyle diyordu: Ben İbn Abbâs(R)'tan işittim, şöyle diyordu: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu:
— "Âdem oğlunun bir vâdî gibi -yâhud: dolusu- malı olsa, muhakkak kendisine onun bir mislinin daha olmasını arzu eder. Âdem oğlunun aç gözünü ancak toprak doldurur. Allah tevbe eden kimsenin tevbesini kabul eder." İbn Abbâs: Ben bu lafız, tilâveti neshedilmiş Kur'ân mıdır yâhud değil midir, bilmiyorum! demiştir.Atâ da: Ben (Mekke'de) minber üzerinde Abdullah ibnu'z-Zu-bey'rden: "Ben bu lafız Kur'ân'dan mı yâhud değil mi, bilmiyorum" derken işittim, demiştir.

6438 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ الْغَسِيلِ عَنْ عَبَّاسِ بْنِ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ الزُّبَيْرِ عَلَى الْمِنْبَرِ بِمَكَّةَ فِي خُطْبَتِهِ يَقُولُ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ لَوْ أَنَّ ابْنَ آدَمَ أُعْطِيَ وَادِيًا مَلْئًا مِنْ ذَهَبٍ أَحَبَّ إِلَيْهِ ثَانِيًا وَلَوْ أُعْطِيَ ثَانِيًا أَحَبَّ إِلَيْهِ ثَالِثًا وَلَا يَسُدُّ جَوْفَ ابْنِ آدَمَ إِلَّا التُّرَابُ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ تَابَ

-....Bize Abdurrahmân ibnu Süleyman ibni'l-Gasîl tahdîs etti ki, Abbâs ibnu Sehl ibn Sa'd şöyle demiştir: Ben Abdullah ibnu'z-Zubeyr'den Mekke'de minber üzerinde hutbe yaparken işittim; o şöyle diyordu:
— Ey insanlar! Peygamber (S) şöyle buyurdu: "EğerÂdem oğluna altın ile dolu bir vâdî verilseydi, o kendisine ikinci bir vâdî verilmesini arzu ederdi. Şayet kendisine ikinci bir vâdî verilse,üçüncüsünü isterdi. Âdem oğlunun iç boşluğunu ancak toprak kapatır.Allah da (hırstan) tevbe eden kimsenin tevbesini kabul eder"

6439 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْ أَنَّ لِابْنِ آدَمَ وَادِيًا مِنْ ذَهَبٍ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَادِيَانِ وَلَنْ يَمْلَأَ فَاهُ إِلَّا التُّرَابُ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ تَابَ وَقَالَ لَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ عَنْ أُبَيٍّ قَالَ كُنَّا نَرَى هَذَا مِنْ الْقُرْآنِ حَتَّى نَزَلَتْ أَلْهَاكُمْ التَّكَاثُرُ

-....İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Enes ibn Mâlik haber verdi ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Âdem oğlunun altından bir vâdîsi olsa o kendisinin iki vâdîsi olmasını ister. Onun ağzını topraktan başka birşey asla dolduramaz. (Hırstan) tevbe edenin tevbesini Allah kabul eder."Buhârî şöyle dedi: Ve bize Ebû'l-Velîd söyledi: Bize Hammâd ibn Seleme Sabit el-Bunânî'den; o da Enes'ten tahdîs etti ki, Ubeyy ibn Ka'b (R): "el-Hâkumu't-tekâsüru" Sûresi ininceye kadar biz "Lev kâne li'bniÂdeme" sözünü Kur'ân'dan bir âyet sanırdık, demiştir

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا الْمَالُ خَضِرَةٌ حُلْوَةٌ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى { زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنْ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنْ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا } قَالَ عُمَرُ اللَّهُمَّ إِنَّا لَا نَسْتَطِيعُ إِلَّا أَنْ نَفْرَحَ بِمَا زَيَّنْتَهُ لَنَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ أُنْفِقَهُ فِي حَقِّهِ

Peygamber(S)'İn "Bu Dünyâ Malı Yeşildir, Tatlıdır" (Yânî Yeşil Ve Tatlı Ot Gibi Çekicidir) Kavli Babı

Ve Yüce Allah da şöyle buyurdu:"Kadınlara, oğullara, yığın yığın biriktirilmiş altın ve gümüşe, salma ve güzel atlara, hayvanlara, ekinlere olan ihtiraslı sevgi insanlar için bezenip süslenmiştir. Bunlar, dünyâ hayâtının (geçici) birer fâidesidir. Allah ise, nihayet dönüp varılacak yerin bütün güzelliği O'nun nezdindedir" (Mu imrân: m).Umer ibnu'l-Hattâb da bu âyet hakkında:Yâ Allah! Biz ancak Sen'in bizler için zînetlediğin şeylerle ferahlanmaya muktedir oluyoruz. Yâ Allah, ben Sen'den, malı haklı yerinde harcamama (muvaffak kılmanı) isterim! Demiştir

---

6441 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ يَقُولُ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ وَسَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعْطَانِي ثُمَّ سَأَلْتُهُ فَأَعْطَانِي ثُمَّ سَأَلْتُهُ فَأَعْطَانِي ثُمَّ قَالَ هَذَا الْمَالُ وَرُبَّمَا قَالَ سُفْيَانُ قَالَ لِي يَا حَكِيمُ إِنَّ هَذَا الْمَالَ خَضِرَةٌ حُلْوَةٌ فَمَنْ أَخَذَهُ بِطِيبِ نَفْسٍ بُورِكَ لَهُ فِيهِ وَمَنْ أَخَذَهُ بِإِشْرَافِ نَفْسٍ لَمْ يُبَارَكْ لَهُ فِيهِ وَكَانَ كَالَّذِي يَأْكُلُ وَلَا يَشْبَعُ وَالْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنْ الْيَدِ السُّفْلَى

-... Hakîm ibn Hızâm (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den istedim; O da bana verdi.Sonra yine istedim, O da bana verdi. Sonra yine istedim, yine verdi. Bundan sonra: "Bu mal..."buyurdu.Bazen râvî Sufyân ibn Uyeyne: Hakîm şöyle dedi, demiştir: Peygamber (S) bana: "Yâ Hakîm! Şübhesiz bu mal yeşildir, tatlıdır. Her kim bu malı nefis güzelliği ile hırssız olarak alırsa, o mal kendisi için bereketli, meymenetli kılınır. Kim de bunu nefis düşkünlüğü ile, hırsla alırsa, mal alan için bereketli kılınmaz. O ihtiraslı kişi yiyip yiyip de hiç doymayan (köpek açğı hastalığına tutulmuş) kimse gibi olur. Yüksek el, alçak elden hayırlıdır!" buyurdu

---

بَاب مَا قَدَّمَ مِنْ مَالِهِ فَهُوَ لَهُ

6442 - حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ التَّيْمِيُّ عَنْ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّكُمْ مَالُ وَارِثِهِ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ مَالِهِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا مِنَّا أَحَدٌ إِلَّا مَالُهُ أَحَبُّ إِلَيْهِ قَالَ فَإِنَّ مَالَهُ مَا قَدَّمَ وَمَالُ

وَارِثِهِ مَا أَخَّرَ

"İnsanın Kendi Malından (Hayır Yollarına Harcayıp) Önden Gönderdikleri,Kendisinindir"
-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S)
— "Hanginize mirasçısının malı, kendi malından daha çok sevimlidir?" diye sordu.Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah! Bizden herbir kişiye muhakkak kendi malı daha sevimlidir! dediler.Rasûlullah:
— "Çünkü kişinin kendi malı, ölümünden Önce hayır yoluna harcayıp önden gönderdiği malıdır.Mirasçının malı da kişinin hayra sarfetmeyip ölünceye kadar geri bıraktığı malıdır" buyurdu

---

بَاب الْمُكْثِرُونَ هُمْ الْمُقِلُّونَ

وَقَوْلُهُ تَعَالَى { مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ }

6443- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ رُفَيْعٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجْتُ لَيْلَةً مِنْ اللَّيَالِي فَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْشِي وَحْدَهُ وَلَيْسَ مَعَهُ إِنْسَانٌ قَالَ فَظَنَنْتُ أَنَّهُ يَكْرَهُ أَنْ يَمْشِيَ مَعَهُ أَحَدٌ قَالَ فَجَعَلْتُ أَمْشِي فِي ظِلِّ الْقَمَرِ فَالْتَفَتَ فَرَآنِي فَقَالَ مَنْ هَذَا قُلْتُ أَبُو ذَرٍّ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاءَكَ قَالَ يَا أَبَا ذَرٍّ تَعَالَهْ قَالَ فَمَشَيْتُ مَعَهُ سَاعَةً فَقَالَ إِنَّ الْمُكْثِرِينَ هُمْ الْمُقِلُّونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا مَنْ أَعْطَاهُ اللَّهُ خَيْرًا فَنَفَحَ فِيهِ يَمِينَهُ وَشِمَالَهُ وَبَيْنَ يَدَيْهِ وَوَرَاءَهُ وَعَمِلَ فِيهِ خَيْرًا قَالَ فَمَشَيْتُ مَعَهُ سَاعَةً فَقَالَ لِي اجْلِسْ هَا هُنَا قَالَ فَأَجْلَسَنِي فِي قَاعٍ حَوْلَهُ حِجَارَةٌ فَقَالَ لِي اجْلِسْ هَا هُنَا حَتَّى أَرْجِعَ إِلَيْكَ قَالَ فَانْطَلَقَ فِي الْحَرَّةِ حَتَّى لَا أَرَاهُ فَلَبِثَ عَنِّي فَأَطَالَ اللُّبْثَ ثُمَّ إِنِّي سَمِعْتُهُ وَهُوَ مُقْبِلٌ وَهُوَ يَقُولُ وَإِنْ سَرَقَ وَإِنْ زَنَى قَالَ فَلَمَّا جَاءَ لَمْ أَصْبِرْ حَتَّى قُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاءَكَ مَنْ تُكَلِّمُ فِي جَانِبِ الْحَرَّةِ مَا سَمِعْتُ أَحَدًا يَرْجِعُ إِلَيْكَ شَيْئًا قَالَ ذَلِكَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَام عَرَضَ لِي فِي جَانِبِ الْحَرَّةِ قَالَ بَشِّرْ أُمَّتَكَ أَنَّهُ مَنْ مَاتَ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ قُلْتُ يَا جِبْرِيلُ وَإِنْ سَرَقَ وَإِنْ زَنَى قَالَ نَعَمْ قَالَ قُلْتُ وَإِنْ سَرَقَ وَإِنْ زَنَى قَالَ نَعَمْ وَإِنْ شَرِبَ الْخَمْرَ قَالَ النَّضْرُ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ أَبِي ثَابِتٍ وَالْأَعْمَشُ وَعَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ رُفَيْعٍ حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ وَهْبٍ بِهَذَا قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ حَدِيثُ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ مُرْسَلٌ لَا يَصِحُّ إِنَّمَا أَرَدْنَا لِلْمَعْرِفَةِ وَالصَّحِيحُ حَدِيثُ أَبِي ذَرٍّ قِيلَ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ حَدِيثُ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ مُرْسَلٌ أَيْضًا لَا يَصِحُّ وَالصَّحِيحُ حَدِيثُ أَبِي ذَرٍّ وَقَالَ اضْرِبُوا عَلَى حَدِيثِ أَبِي الدَّرْدَاءِ هَذَا إِذَا مَاتَ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عِنْدَ الْمَوْتِ

"(Mallarını Allah yolunda harcamayıp) çoğaltanlar, (sevâblarmı) azaltanlardır"Ve Yüce Allah'ın şu kavli: "Kim dünyâ hayâtını ve onun zînetini arzu ederse, onların yaptıklarının karşılığını burada tamamen öderiz. Onlar bu hususta bir eksikliğe de uğratılmazlar. Onlar öyle kimselerdir ki, âhirette kendilerine ateşten başkası yoktur.Dünyâda işleyip yaptıkları şeyler orada boşa gitmiştir. Zâten yapageldikleri şeyler hep boştur" (Hûd: 15-16).
-...Ebû Zerr (R) şöyle demiştir: Ben gecelerden bir gece dışarı çıktım. Baktım ki, Rasûlullah (S) da, yanında hiçbir insan olmayarak, tek başına yürüyor.Ebu Zerr dedi ki: Ben O'nu, beraberinde kimsenin yürümesini istemiyor sandım.Ebû Zerr dedi ki: Ay'ın gölgesinde yürümeye başladım. Rasûlullah dönüp beni gördü de:
— "Kimdir o?" diye sordu.
— Ebû Zerr'dir, Allah beni Sana feda eylesin! dedim. O:
— "Yâ Ebâ Zerr! Gel!" diye çağırdı.Ebû Zerr dedi ki: Ben de O'nun beraberinde bir müddet yürüdüm. O:
— "Malı devamlı çoğaltanlar kıyamet gününde sevabı azaltanlardır, ancak Allah'ın kendisine bir hayır (yânî mal) verdiği, onun da bu malı sağına, soluna, önüne, arkasına veren ve bu malda hayır yapan kimse böyle değildir." Ebû Zerr dedi ki: Sonra Rasûîullah beni, etrafı taşhk bir meydanda oturttu da:

— "Ben sana dönünceye kadar burada otur!" buyurdu. Ebû Zerr dedi ki: Sonra kara taşlık arazî içinde ben kendisini görmez oluncaya kadar gitti. Ve bana dönmesi epey gecikti ve gecikmeyi uzattı. Sonra ben O'nun gelmekte olduğunu işittim. Gelirken: "Hırsızlık yapsa ve zina etse de mi?" sözlerini söylüyordu. Ebû Zerr dedi ki: Rasûlullah gelince sabredemeyip:
— Ey Allah'ın Peygamberi, Allah beni Sana feda etsin. Sen taşlık yerin kenarında birisiyle konuşuyordun, fakat ben Sana cevâb veren bir kimse işitmedim, dedim.
— "Bu, Cibril aleyhi's-seiâmdır. Harre'nin yanında bana geldi de: Ümmetini müjdele: Her kim Allah 'a hiçbirşeyi ortak kılmayarak (tevhîd inancıyle) ölürse, cennete girer, dedi. Ben: Yâ Cibril! O kimse hırsızlık yapsa ve zina etse de mi? dedim. Evet, dedi. Ben yine: Hırsızlık yapsa ve zina etse de mi? dedim. O da: Evet; şarâb içmiş olsa da, dedi".Nadr ibn Şumeyl şöyle dedi: Bize Şu'be tahdîs etti. Ve bize Ha-bîb ibnu Ebî Sabit, el-A'meş,Abdulazîz ibnu Rufey' üçlüsü de tahdîs edip: Bize Zeyd ibnu Vehb bu hadîsi tahdîs etti, dediler.Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: Ebû Salih'in Ebû'd-Derdâ'dan olan hadîsi mürseldir, sahîh olmaz. Biz sâdece bunun ondan rivayet edildiğini tanıtmak istedik. Sahîh olan, Ebû Zerr'in hadîsidir. Ebû Abdillah'a Atâ ibn Yesâr'ın, Ebu'd-Derdâ'dan olan hadîsi soruldu. Ebû Abdillah yine:
— O da mürseldir, sahîh olmaz. Sahîh olan, Ebû Zerr'in hadîsidir, dedi.
Yine Buhârî:
— Siz Ebu'd-Derdâ'mn şu "İnsan ölüm sırasında Lâ ilahe itte'-llah sözünü söyleyip öldüğü zaman" hadîsinin üzerine ibtâl çizgisi vurunuz (çünkü o, mürseîlerdendir), dedi

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أُحِبُّ أَنَّ لِي مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا

6444- حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ قَالَ قَالَ أَبُو ذَرٍّ كُنْتُ أَمْشِي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَرَّةِ الْمَدِينَةِ فَاسْتَقْبَلَنَا أُحُدٌ فَقَالَ يَا أَبَا ذَرٍّ قُلْتُ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ مَا يَسُرُّنِي أَنَّ عِنْدِي مِثْلَ أُحُدٍ هَذَا ذَهَبًا تَمْضِي عَلَيَّ ثَالِثَةٌ وَعِنْدِي مِنْهُ دِينَارٌ إِلَّا شَيْئًا أَرْصُدُهُ لِدَيْنٍ إِلَّا أَنْ أَقُولَ بِهِ فِي عِبَادِ اللَّهِ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ وَمِنْ خَلْفِهِ ثُمَّ مَشَى فَقَالَ إِنَّ الْأَكْثَرِينَ هُمْ الْأَقَلُّونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا مَنْ قَالَ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ وَمِنْ خَلْفِهِ وَقَلِيلٌ مَا هُمْ ثُمَّ قَالَ لِي مَكَانَكَ لَا تَبْرَحْ حَتَّى آتِيَكَ ثُمَّ انْطَلَقَ فِي سَوَادِ اللَّيْلِ حَتَّى تَوَارَى فَسَمِعْتُ صَوْتًا قَدْ ارْتَفَعَ فَتَخَوَّفْتُ أَنْ يَكُونَ قَدْ عَرَضَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَرَدْتُ أَنْ آتِيَهُ فَذَكَرْتُ قَوْلَهُ لِي لَا تَبْرَحْ حَتَّى آتِيَكَ فَلَمْ أَبْرَحْ حَتَّى أَتَانِي قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَقَدْ سَمِعْتُ صَوْتًا تَخَوَّفْتُ فَذَكَرْتُ لَهُ فَقَالَ وَهَلْ سَمِعْتَهُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ ذَاكَ جِبْرِيلُ أَتَانِي فَقَالَ مَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِكَ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ قُلْتُ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قَالَ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ

Peygamberdin: "Ben Uhud Dağı Kadar Altınım Olmasını Arzu Etmem" Sözü Babı
-...Ebû Zerr (R) şöyle demiştir: Ben (bir keresinde) Medine'nin Harre mevkiinde Peygamber(S)'in beraberinde yürüyordum. Uhud Dağı bizim karşımıza çıkınca, Peygamber:
— "Yâ Ebâ Zerr!" diye seslendi. Ben:
— Lebbeyke yâ Rasûlallah! (Buyur!) dedim. Rasûlullah:
— "Benim yanımda şu Uhud Dağı kadar altın olup da, ondan benim yanımda bir dînâr altın bulunduğu hâlde üzerimden üç gün geçmesi beni sevindirmez. Ancak borç için hazırlamakta olduğum mik-dâr altın müstesnadır. Beni sevindiren, ancak o kadar çok altını Allah'ın kulları uğrunda şöyle, şöyle ve şöyle verip dağıtmamdır!" buyurup sağına, soluna ve arkasına eliyle verme işaretleri yaptı.Sonra yürüdü. Yine:
— "Malları çok olanlar kıyamet gününde sevâbları az olanlardır, ancak sağına, soluna, arkasına şöyle, şöyle ve şöyle verip hayır yollarına harcayanlar müstesnadır. Bu cömert insanlar da ne kadar azdırlar!" buyurdu. Sonra bana:
— "Ben senin yanma gelinceye kadar olduğun yerde dur, oradan ayrılma!" buyurdu.Sonra gecenin karanlığı içinde görünmez oluncaya kadar gitti. Bu sırada ben yüksekçe bir ses işittim de Peygamber'e bir musibet arız olmuş olmasından korktum ve hemen O'nun yanına gitmek istedim. Fakat O'nun bana

"Ben sana gelinceye kadar yerinden ayrılma!" diye tenbîhlediği sözünü hatırladım da yerimden ayrılmadım. Nihayet benim yanıma geldi. Ben:
— Yâ Rasûlallah, bir ses işittim de üzerine korkup endişelendim, diye vaziyeti kendisine zikrettim. Rasûlullah:— "O sesi sen de işittin mi?" buyurdu. Ben de:
— Evet işittim, dedim. Rasûlullah:
— "O, Cibril'di; bana geldi de: Ümmetinden Allah'a hiçbirşeyi ortak kılmayarak Ölen kimse cennete girer, dedi. Ben: O kimse zina etse ve hırsızlık yapsa da mı? diye sordum. Cibril: Zina etse ve hırsızlık yapsa da! diye cevâb verdi!"

6445 - حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ شَبِيبٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ يُونُسَ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كَانَ لِي مِثْلُ أُحُدٍ ذَهَبًا لَسَرَّنِي أَنْ لَا تَمُرَّ عَلَيَّ ثَلَاثُ لَيَالٍ وَعِنْدِي مِنْهُ شَيْءٌ إِلَّا شَيْئًا أَرْصُدُهُ لِدَيْنٍ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Benim Uhud Dağı kadar altınım olsa,ondan yanımda bir parça şey bulunduğu hâlde üzerimden üç gecenin geçmemesi beni sevindirir, ancak bir borç ödemek için ayırıp hazır tutmakta olduğum mikdâr hâriçtir" buyurdu

---

بَاب الْغِنَى غِنَى النَّفْسِ وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى { أَيَحْسِبُونَ أَنَّ مَا نُمِدُّهُمْ بِهِ مِنْ مَالٍ وَبَنِينَ إِلَى قَوْلِهِ تَعَالَى مِنْ دُونِ ذَلِكَ هُمْ لَهَا عَامِلُونَ } قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ لَمْ يَعْمَلُوهَا لَا بُدَّ مِنْ أَنْ يَعْمَلُوهَا

6446- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ حَدَّثَنَا أَبُو حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيْسَ الْغِنَى عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ وَلَكِنَّ الْغِنَى غِنَى النَّفْسِ

"Asıl zenginlik kalb zenginliğidir"
Ve Yüce Allah'ın şu kavli:"Onlara verdiğimiz mal ve evlâd ile bizim kendilerinin hayırlarına acele ettiğimizi mi sanıyorlar? Hayır, onlar (işin) farkına varmıyorlar. Hakîkaten Rabb 'lerini büyük tanıyıp O'nun korkusuyla incelenler, Rabblerinin âyetlerine îmân etmekte sebat gösterenler, Rabb 'lerine eş tutmaz olanlar,Rabb 'terinin huzuruna döneceklerinden yürekleri korkarak vergilerini verenler; işte bunlardır ki, hayırlarda sür'at yarışı yaparlar ve bunlar onun için tâ önde gidenlerdir. Biz hiçbir kimseye gücü yeteceğinden başkasını teklîf etmeyiz. Nezdimizde hakkı söyleyen bir kitâb vardır. Onlar asla haksızlığa uğratılmazlar. Hayır, onların (kâfirlerin) kalbleri bundan cehalet içindedirler. Hem onların bundan başka bizzat işlemekte oldukları daha nice (kötü) amelleri de vardır" (el-Mü'minûn: 56-63). Sufyân ibn Uyeyne (tefsirinde):Onlar o kötü işleri henüz yapmadılar, fakat ölümlerinden önce onları muhakkak yapacaklardır (da aleyhlerine azâb kelimesi gerçekleşecektir), diye tefsir etmiştir.
-...Bize Ebû Salih, Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) "Zenginlik mal çokluğundan meydana gelir değildir. Lâkin asıl zenginlik, insanın gönül zenginliğidir" buyurmuştur.

بَاب فَضْلِ الْفَقْرِ

6447- حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ أَنَّهُ قَالَ مَرَّ رَجُلٌ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِرَجُلٍ عِنْدَهُ جَالِسٍ مَا رَأْيُكَ فِي هَذَا فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ أَشْرَافِ النَّاسِ هَذَا وَاللَّهِ حَرِيٌّ إِنْ خَطَبَ أَنْ يُنْكَحَ وَإِنْ شَفَعَ أَنْ يُشَفَّعَ قَالَ فَسَكَتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ مَرَّ رَجُلٌ آخَرُ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا رَأْيُكَ

فِي هَذَا فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا رَجُلٌ مِنْ فُقَرَاءِ الْمُسْلِمِينَ هَذَا حَرِيٌّ إِنْ خَطَبَ أَنْ لَا يُنْكَحَ وَإِنْ شَفَعَ أَنْ لَا يُشَفَّعَ وَإِنْ قَالَ أَنْ لَا يُسْمَعَ لِقَوْلِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا خَيْرٌ مِنْ مِلْءِ الْأَرْضِ مِثْلَ هَذَا

Fakirliğin Fazileti Babı

-...Sehl ibn Sa'd es-Sâidî (R) şöyle demiştir:~Rasûlullah(S)'ın yanından bir adam geçti.Rasûlullah yanında oturmakta olan bir adama:
— "Şu adam hakkındaki görüşün nedir?" diye sordu. O adam:
— Bu, insanların eşrafından (şeriflerinden) bir adamdır. Vallahi bu zât bir kadınla nikâhlanmaya tâlib olsa nikâh olunmaya; birisi hakkında şefaat etse şefaati kabul edilmeye lâyık bir kimsedir, dedi.Rasûlullah sükût etti. Sonra oradan diğer bir adam daha geçti. Rasûlullah yine yanında oturana:
— "Bu adam hakkındaki re'yin, görüşün nedir?" diye sordu. O da:
— Yâ Rasûlallah! Bu, müslümânların fakirlerinden bir adamdır. Bu, bir kadınla nikâhlanmaya tâlib olsa, nikâh olunmamaya; birisi hakkında şefaat ederse şefaati kabul edilmemeye; bir re'y söylerse sözü dinlenmemeye lâyık bir kimsedir, dedi.Bunun üzerine Rasûlullah:
— "İşte bu (fakîr) zât, öteki zengin gibi dünyâ dolusu insandan hayırlıdır!" buyurdu

---

6448 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ قَالَ عُدْنَا خَبَّابًا فَقَالَ هَاجَرْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نُرِيدُ وَجْهَ اللَّهِ فَوَقَعَ أَجْرُنَا عَلَى اللَّهِ فَمِنَّا مَنْ مَضَى لَمْ يَأْخُذْ مِنْ أَجْرِهِ مِنْهُمْ مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ وَتَرَكَ نَمِرَةً فَإِذَا غَطَّيْنَا رَأْسَهُ بَدَتْ رِجْلَاهُ وَإِذَا غَطَّيْنَا رِجْلَيْهِ بَدَا رَأْسُهُ فَأَمَرَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نُغَطِّيَ رَأْسَهُ وَنَجْعَلَ عَلَى رِجْلَيْهِ شَيْئًا مِنْ الْإِذْخِرِ وَمِنَّا مَنْ أَيْنَعَتْ لَهُ ثَمَرَتُهُ فَهُوَ يَهْدِبُهَا

-....el-A'meş tahdîs edip şöyle dedi: Ben Ebû Vâil'den işittim, şöyle dedi: Bizler Habbâb(R)'a hasta ziyaretine gitmiştik. O şöyle dedi:
—Bizler Allah rızâsını isteyerek Peygamber(S)'le beraber Medine'ye hicret ettik. Artık ecir ve mükâfatımız (va'di gereği) Yüce Allah üzerine vâki' olmuştur. Biz Muhâcirler'den bâzı kimseler bu hicretin dünyâ ücretinden (ganimetlerden) hiçbirşey almadan geçip gittiler. İşte onlardan biri de Mus'ab ibn Umeyr'dir. Mus'ab, Uhud günü şehîd edildi ve arkasında çizgili yün bir kumaştan başka birşey bırakmadı. Biz o tek kumaş ile onu kefenlemeye çalıştık. Başını örttüğümüz zaman ayakları meydana çıkıyor, ayaklarını örttüğümüzde başı meydana çıkıyordu. (Bu yokluk karşısında) Peygamber bize şehidin başını örtmemizi ve ayaklarının üstrne de ızhır otundan bir mikdâr koymamızı emretti. Biz Muhâcirler'den kimi de hicretin meyvelerini toplama zamanına ulaştı ve o şimdi bu meyveleri toplamaktadır!

6449- حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا سَلْمُ بْنُ زَرِيرٍ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اطَّلَعْتُ فِي الْجَنَّةِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا الْفُقَرَاءَ وَاطَّلَعْتُ فِي النَّارِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا النِّسَاءَ تَابَعَهُ أَيُّوبُ وَعَوْفٌ وَقَالَ صَخْرٌ وَحَمَّادُ بْنُ نَجِيحٍ عَنْ أَبِي رَجَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ

-...Bize Ebû Recâ, İmrân ibn Husayn(R)'dan tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Ben (Mi'râc gecesi) cennete üzerinden baktım da, cennet ehlinin çoğunun fakirler olduğunu gördüm. Cehenneme de baktım. Cehennemdekilerin çoğunu da kadınlar gördüm!" buyurmuştur. Bu hadîsi rivayet etmekte Ebû Recâ'ya Eyyûb es-Sahtıyânî ile Avf el-A'rabî mutâbaat etmişlerdir. Dahr ile Hammâd ibnu Necîh de Ebû Recâ'dan; o da İbn Ab-bâs'tan olmak üzere söylemişlerdir

---

6450 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمْ يَأْكُلْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى خِوَانٍ حَتَّى مَاتَ وَمَا أَكَلَ خُبْزًا مُرَقَّقًا حَتَّى مَاتَ

-....Enes ibn Mâlik (R): Peygamber (S) ölünceye kadar yüksek bir masa üzerinde yemek yemedi, yine ölünceye kadar inceltilmiş (hâlis buğday unundan) yufka ekmeği de yemedi, demiştir.

6451 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَقَدْ تُوُفِّيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا فِي رَفِّي مِنْ شَيْءٍ يَأْكُلُهُ ذُو كَبِدٍ إِلَّا شَطْرُ شَعِيرٍ فِي رَفٍّ لِي فَأَكَلْتُ مِنْهُ حَتَّى طَالَ عَلَيَّ فَكِلْتُهُ فَفَنِيَ

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Vallahi Peygamber (S) vefat etti. Öyle bir hâlde ki, o zaman benim rafımda herhangi bir ciğer sahibinin yiyeceği yarım vesk arpadan başka birşey yoktu. Ben,bana âid olan bu raf içindeki arpadan yemeğe devam ettim. Nihayet bunu yemek bana uzun geldi de,ben o arpayı ölçtüm, sonra tükendi

---

بَاب كَيْفَ كَانَ عَيْشُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابِهِ وَتَخَلِّيهِمْ مِنْ الدُّنْيَا

6452 - حَدَّثَنِي أَبُو نُعَيْمٍ بِنَحْوٍ مِنْ نِصْفِ هَذَا الْحَدِيثِ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ ذَرٍّ حَدَّثَنَا مُجَاهِدٌ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ كَانَ يَقُولُ أَللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِنْ كُنْتُ لَأَعْتَمِدُ بِكَبِدِي عَلَى الْأَرْضِ مِنْ الْجُوعِ وَإِنْ كُنْتُ لَأَشُدُّ الْحَجَرَ عَلَى بَطْنِي مِنْ الْجُوعِ وَلَقَدْ قَعَدْتُ يَوْمًا عَلَى طَرِيقِهِمْ الَّذِي يَخْرُجُونَ مِنْهُ فَمَرَّ أَبُو بَكْرٍ فَسَأَلْتُهُ عَنْ آيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ مَا سَأَلْتُهُ إِلَّا لِيُشْبِعَنِي فَمَرَّ وَلَمْ يَفْعَلْ ثُمَّ مَرَّ بِي عُمَرُ فَسَأَلْتُهُ عَنْ آيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ مَا سَأَلْتُهُ إِلَّا لِيُشْبِعَنِي فَمَرَّ فَلَمْ يَفْعَلْ ثُمَّ مَرَّ بِي أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَبَسَّمَ حِينَ رَآنِي وَعَرَفَ مَا فِي نَفْسِي وَمَا فِي وَجْهِي ثُمَّ قَالَ يَا أَبَا هِرٍّ قُلْتُ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْحَقْ وَمَضَى فَتَبِعْتُهُ فَدَخَلَ فَاسْتَأْذَنَ فَأَذِنَ لِي فَدَخَلَ فَوَجَدَ لَبَنًا فِي قَدَحٍ فَقَالَ مِنْ أَيْنَ هَذَا اللَّبَنُ قَالُوا أَهْدَاهُ لَكَ فُلَانٌ أَوْ فُلَانَةُ قَالَ أَبَا هِرٍّ قُلْتُ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْحَقْ إِلَى أَهْلِ الصُّفَّةِ فَادْعُهُمْ لِي قَالَ وَأَهْلُ الصُّفَّةِ أَضْيَافُ الْإِسْلَامِ لَا يَأْوُونَ إِلَى أَهْلٍ وَلَا مَالٍ وَلَا عَلَى أَحَدٍ إِذَا أَتَتْهُ صَدَقَةٌ بَعَثَ بِهَا إِلَيْهِمْ وَلَمْ يَتَنَاوَلْ مِنْهَا شَيْئًا وَإِذَا أَتَتْهُ هَدِيَّةٌ أَرْسَلَ إِلَيْهِمْ وَأَصَابَ مِنْهَا وَأَشْرَكَهُمْ فِيهَا فَسَاءَنِي ذَلِكَ فَقُلْتُ وَمَا هَذَا اللَّبَنُ فِي أَهْلِ الصُّفَّةِ كُنْتُ أَحَقُّ أَنَا أَنْ أُصِيبَ مِنْ هَذَا اللَّبَنِ شَرْبَةً أَتَقَوَّى بِهَا فَإِذَا جَاءَ أَمَرَنِي فَكُنْتُ أَنَا أُعْطِيهِمْ وَمَا عَسَى أَنْ يَبْلُغَنِي مِنْ هَذَا اللَّبَنِ وَلَمْ يَكُنْ مِنْ طَاعَةِ اللَّهِ وَطَاعَةِ رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُدٌّ فَأَتَيْتُهُمْ فَدَعَوْتُهُمْ فَأَقْبَلُوا فَاسْتَأْذَنُوا فَأَذِنَ لَهُمْ وَأَخَذُوا مَجَالِسَهُمْ مِنْ الْبَيْتِ قَالَ يَا أَبَا هِرٍّ قُلْتُ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ خُذْ فَأَعْطِهِمْ قَالَ فَأَخَذْتُ الْقَدَحَ فَجَعَلْتُ أُعْطِيهِ الرَّجُلَ فَيَشْرَبُ حَتَّى يَرْوَى ثُمَّ يَرُدُّ عَلَيَّ الْقَدَحَ فَأُعْطِيهِ الرَّجُلَ فَيَشْرَبُ حَتَّى يَرْوَى ثُمَّ يَرُدُّ عَلَيَّ الْقَدَحَ فَيَشْرَبُ حَتَّى يَرْوَى ثُمَّ يَرُدُّ عَلَيَّ الْقَدَحَ حَتَّى انْتَهَيْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ رَوِيَ الْقَوْمُ كُلُّهُمْ فَأَخَذَ الْقَدَحَ فَوَضَعَهُ عَلَى يَدِهِ فَنَظَرَ إِلَيَّ فَتَبَسَّمَ فَقَالَ أَبَا هِرٍّ قُلْتُ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ بَقِيتُ أَنَا وَأَنْتَ قُلْتُ صَدَقْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ اقْعُدْ فَاشْرَبْ فَقَعَدْتُ فَشَرِبْتُ فَقَالَ اشْرَبْ فَشَرِبْتُ فَمَا زَالَ يَقُولُ اشْرَبْ حَتَّى قُلْتُ لَا وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا أَجِدُ لَهُ مَسْلَكًا قَالَ فَأَرِنِي فَأَعْطَيْتُهُ الْقَدَحَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَسَمَّى وَشَرِبَ الْفَضْلَةَ

Peygamber(S)'İn Ve Sahâbîlerinin Yaşayışları Nasıldı Ve Onların Kendilerini Dünyâ Ni'metlerı Ve Lezzetlerinden Uzaklaştırmaları

-.. Ebû Nuaym Fadl ibn Dukeyn, bu hadîsin yansından bir kısmını tahdîs etti. Bize Umer ibnu Zerr tahdîs etti. Bize'Mucâhid ibn Cebr tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R) şöyle der idi: Kendisinden başka ilâh olmayan Allah'a yemîn ederim ki, muhakkak ben (bazen) açlıktan karnımı yere dayardım,bazen de açlıktan karnıma taş bağlardım. Bir gün ben (Rasûlullah ile sahâbîlerinin mescidden) çıkıp gittikleri yol uğrağı

üzerine (aç ve mecalsiz) oturdum. Bu sırada Ebû Bekr geçti. Ona Allah'ın Kitâbı'ndan bir âyet sordum. Bu soruşum ancak (beni doyurmak üzere) kendisini ta'kîb etmemi istemesi içindi. Fakat geçti gitti; ümîd ettiğim çağırmayı yapmadı. Sonra Umer uğradı. Ona da Allah'ın Kitâbı'ndan bir âyet sordum. (Maksadım âyeti öğrenmek değildi, çünkü âyeti ben iyi biliyordum.) Yine Umer'in (beni doyurmak üzere) benim kendisini ta'kîb etmemi istemesi içindi.Umer de geçti gitti, benim ümîd ettiğim çağırmayı yapmadı. Sonra bana Ebû'l-Kaasim (S) uğradı ve beni gördüğü zaman, bendeki hâlsizliği ve yüzümdeki açlık alâmetini anladı da gülümsedi. Sonra bana:
— "Yâ Ebâ Hırr!" dedi. Ben de:
— Lebbeyke yâ Rasûlallah (= Buyur, emrine hazırım yâ Rasû-lallah)! dedim.Rasûlullah:
— "Ardım sıra gel!" buyurdu, yürüdü.Ben de O'nu ta'kîb ettim. Eve girdi. Ben de izin istedim. Bana da izin verildi. Rasûlullah girdiğinde bir bardak içinde süt buldu.
— "Bu süt nereden geldi?" diye sordu.
— Onu Sana fulân kimse yâhud fulân kadın hediye ettiî dediler. Rasûlullah da bana:
— "Yâ Ebâ Hırr!" diye seslendi. Ben de:
— Buyur yâ Rasûlallah, emrine hazırım! dedim.
— "Haydi Suffa ehline git de onları bana çağır!" buyurdu.Ebû Hureyre dedi ki: Suffa ehli, İslâm konuklan idiler. Sığınacak aileleri, malları ve dayanacak bir kimseleri yoktu. Rasûlullah bir sadaka geldiğinde, sadaka malını onlara gönderirdi. Kendisi sadaka malından birşey almazdı. Bir hediye geldiğinde de bunu Suffa ehline gönderirdi. Hediyeden kendisi de alır ve Suffa ehlini onda ortak yapardı.Ebû Hureyre dedi ki: Suffa ehlini (süt ziyafetine) çağırmak bana fena geldi. (Kendi kendime) dedim ki: "Suffa halkı içinde şu bir bardak süt nedir ki! Lâyık olan, şu sütten bana bir yudum isabet etmeli idi de kuvvet kazanmalı idim. Da'vet edilmelerine me'mûr olduğum Suffa halkı şimdi gelip onlara dağıttığında, bu bir bardak sütten bana ne düşecek?" diye endişeleniyordum. Fakat Allah'a ve Rasûlü'ne itaatten başka çâre yoktu. Bu sebeble gittim, Suffa halkını da'vet ettim. Geldiler, izin istediler, tzm verilmesi üzerine evin içinde baştan başa yerlerini aldılar. Bununüzerine Rasûlullah bana:
— "Yâ Ebâ Hırrl" diye seslendi. Ben de:
— Buyur yâ Rasûlallah! Emrine hazırım! dedim. Rasûlullah:
— "Şu süt bardağını al, konuklara ver!" buyurdu.Ben de bardağı alıp vermeğe başladım. Bir kişiye veriyordum, o kanıncaya kadar içiyordu, sonar bardağı bana veriyordu. Ben de bardağı alıp diğer bir kişiye veriyordum. O da kanıncaya kadar içiyor, sonra bardağı bana veriyordu. Bu suretle bütün halk kana kana içip bardağı bana vererek tâ Rasûlullah'a kadar gelip dağıtım işi sona erdi. Artık da'vetlilerin hepsi süte kanmışlardı. Şimdi süt bardağını Rasûlullah aldı, elinde tutarak bana bakıp gülümsedi ve:
— "Yâ Ebâ Hırrl" buyurdu. Ben de:
— Emret yâ Rasûlallah, emrine hazırım! dedim. Rasûlullah:
— "Süt içmedik bir ben, bir de sen kaldın!" buyurdu. Ben de:
— Doğru buyurdun yâ Rasûlallah! dedim. Rasûlullah bana:
— "Haydi otur da iç!" buyurdu. Ben de oturup içtim. Rasûlullah tekrar:
— "İç!" buyurdu. Ben de içtim. Rasûlullah tekrar:
— "İç!" diye emrediyordu (Ben de içiyordum). En sonu:
— Yâ Rasûlallah! İçemiyeceğim! Seni hakk ile gönderen Allah'a yemîn ederim ki, süt gidecek bir yol bulamam! dedim.
— "Öyle ise bardağı bana ver!" buyurdu. Ben de verdim. Rasûlullah da Allah'a hamd etti ve Besmele çekip geri kalan sütü içti

---

6453 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا قَيْسٌ قَالَ سَمِعْتُ سَعْدًا يَقُولُ إِنِّي لَأَوَّلُ الْعَرَبِ رَمَى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَرَأَيْتُنَا نَغْزُو وَمَا لَنَا طَعَامٌ إِلَّا وَرَقُ الْحُبْلَةِ وَهَذَا السَّمُرُ وَإِنَّ أَحَدَنَا لَيَضَعُ كَمَا تَضَعُ الشَّاةُ مَا لَهُ خِلْطٌ ثُمَّ أَصْبَحَتْ بَنُو أَسَدٍ تُعَزِّرُنِي عَلَى الْإِسْلَامِ خِبْتُ إِذًا وَضَلَّ سَعْيِي

-....Bize Kays ibn Ebî Hazım tahdîs edip şöyle dedi: Ben Sa'd ibn Ebî Vakkaas(R)'tan işittim,şöyle diyordu. Muhakkak ki, ben Allah yolunda ilk ok atan Arab mücâhidiyim. Ben kendimizi pek iyi bilirim ki, biz, Allah yolunda gaza ettiğimiz sıra huble ağacı ve şu semer ağacı denilen dikenli bâdiye ağaçlarının yapraklarından (ve yemişlerinden) başka yiyeceğimiz yoktu. Ve herbirimiz muhakkak davarların gübre çıkarışı gibi hiç birbirine karışmayan kuru gübre çıkarır olmuştuk. Sonra görüyorum ki, Esed oğulları kabilesi bana İslâm hükümleri ve âdabı üzerine öğretme ve doğrultma yapar oldular.(İslâm'daki öncülüğümle beraber dîn rükünlerini bana Esed oğulları öğretmeğe kalkarsa) o takdirde ben ziyan etmiş, geçmişte yaptığım çalışmalarım da zayi' olmuş gitmiştir!

6454 - حَدَّثَنِي عُثْمَانُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ مَا شَبِعَ آلُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُنْذُ قَدِمَ الْمَدِينَةَ مِنْ طَعَامِ بُرٍّ ثَلَاثَ لَيَالٍ تِبَاعًا حَتَّى قُبِضَ

-...Âişe (R): Medine'ye geldiğinden vefatı zamanına kadar Muhammed(S)'in aile halkı üç gün arka arkaya buğday ekmeğinden karnını doyurmadı, demiştir.

6455 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ هُوَ الْأَزْرَقُ عَنْ مِسْعَرِ بْنِ كِدَامٍ عَنْ هِلَالٍ الْوَزَّانِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا أَكَلَ آلُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْلَتَيْنِ فِي يَوْمٍ إِلَّا إِحْدَاهُمَا تَمْرٌ

-....Âişe (R): Muhammed(S)'in aile ferdleri bir günde iki öğün yemek yemedi; yediği iki öğünden biri muhakkak hurma idi, demiştir.

6456 - حَدَّثَنِي أَحْمَدُ ابْنُ أَبِي رَجَاءٍ حَدَّثَنَا النَّضْرُ عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ فِرَاشُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَدَمٍ وَحَشْوُهُ مِنْ لِيفٍ

-....Âişe (R): RasûlulIah(S)'m döşeği tabaklanmış deriden idi, içi de hurma lifi dolu idi,demiştir.

6457 - حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ كُنَّا نَأْتِي أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ وَخَبَّازُهُ قَائِمٌ وَقَالَ كُلُوا فَمَا أَعْلَمُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى رَغِيفًا مُرَقَّقًا حَتَّى لَحِقَ بِاللَّهِ وَلَا رَأَى شَاةً سَمِيطًا بِعَيْنِهِ قَطُّ

-...Bize Katâde tahdîs edip şöyİe dedi: Biz (Basra'da) Enes ibn Mâlik(R)'in yanına giderdik,ekmekçisi yanıbaşında ayakta dururken bize:
— Yiyiniz, ben Peygamber(S)'in Allah'a kavuşuncaya kadar ne inceltilmiş hâlis buğday unundan yapılmış yufka ekmeği gördüğünü, ne de gözüyle kızartılmış davar gördüğünü bilmiyorum, dedi.

6458 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ يَأْتِي عَلَيْنَا الشَّهْرُ مَا نُوقِدُ فِيهِ نَارًا إِنَّمَا هُوَ التَّمْرُ وَالْمَاءُ إِلَّا أَنْ نُؤْتَى بِاللُّحَيْمِ

-...Âişe (R): Üzerimize ay gelir geçerdi de evimizde yemek pişirecek bir ateş yakmazdık.Bizim yemeğimiz, sâdece hurma ile sudan ibaretti. Ancak bize bir parça et verilmesi müstesna,demiştir.

6459 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأُوَيْسِيُّ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يَزِيدَ بْنِ رُومَانَ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ لِعُرْوَةَ ابْنَ أُخْتِي إِنْ كُنَّا لَنَنْظُرُ إِلَى الْهِلَالِ ثَلَاثَةَ أَهِلَّةٍ فِي شَهْرَيْنِ وَمَا أُوقِدَتْ فِي أَبْيَاتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَارٌ فَقُلْتُ مَا كَانَ يُعِيشُكُمْ قَالَتْ الْأَسْوَدَانِ التَّمْرُ وَالْمَاءُ إِلَّا أَنَّهُ قَدْ كَانَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جِيرَانٌ مِنْ الْأَنْصَارِ كَانَ لَهُمْ مَنَائِحُ وَكَانُوا يَمْنَحُونَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَبْيَاتِهِمْ فَيَسْقِينَاهُ

-... Âişe (R), Urve'ye hitaben:
— Ey kızkardeşimin oğlu! Biz Peygamber ailesi iki ay içinde üç hilâl görürdük de RasûIullah(S)'ın evlerinde bir ateş yakılmazdı, demişti. Urve de:
— Teyzeciğim, sizleri ne yaşatırdı? diye sorunca da:
— İki siyah şey: Hurma ile su! diye cevâb verip şunu ilâve etmiştir:
— Ancak Rasûlullah'ın Ensâr'dan birtakım komşuları vardı. Bu komşuların da sağımlı develeri olurdu. Onlar evlerinden bu sağımlı develerden sağıp geri vermek üzere Rasûlullah'a ariyet verirlerdi de, böylece onların sütlerini bize içirirlerdi, demiştir

---

6460 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُمَارَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ ارْزُقْ آلَ مُحَمَّدٍ قُوتًا

-....Ebû Hureyre (R): Rasûlullah (S): "Allâhumme urzuk âle Muhammedin kûten (= Yâ Allah! Muhammed ailesine geçinecek kadar rızk ihsan eyle)" diye duâ ederdi, demiştir

---

بَاب الْقَصْدِ وَالْمُدَاوَمَةِ عَلَى الْعَمَلِ

6461 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَشْعَثَ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ سَمِعْتُ مَسْرُوقًا قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَيُّ الْعَمَلِ كَانَ أَحَبَّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ الدَّائِمُ قَالَ قُلْتُ فَأَيَّ حِينٍ كَانَ يَقُومُ قَالَتْ كَانَ يَقُومُ إِذَا سَمِعَ الصَّارِخَ

(İfrat Ve Tefrit Arasındaki) Doğru Yolu Tutmak Ve Salih Amele Devam Etmek Babı
-...Eş'as şöyle dedi: Ben babam EbûVSa'saa'dan işittim, şöyle dedi: Ben Mesrûk'tan işittim, şöyle dedi: Ben Âişe(R)'ye:
— Peygamber(S)'e amelin hangisi daha sevimli idi? diye sordum. Âişe:
— (Yapıcısının devam ettiği) devamlı amel! dedi. Mesrûk dedi ki: Ben Âişe'ye:
— Rasûlullah (gece namazına) ne zaman kalkardı? dedim. Oda:
— Rasûlullah, horoz sesini işittiği zaman kalkardı, dedi.

6462 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ كَانَ أَحَبُّ الْعَمَلِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِي يَدُومُ عَلَيْهِ صَاحِبُهُ

-..Âişe (R): Rasûlullah(S)'m en çok sevdiği amel, sahibinin üzerinde devam eder olduğu ameldi, demiştir.

6463 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَنْ يُنَجِّيَ أَحَدًا مِنْكُمْ عَمَلُهُ قَالُوا وَلَا أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ وَلَا أَنَا إِلَّا أَنْ يَتَغَمَّدَنِي اللَّهُ بِرَحْمَةٍ سَدِّدُوا وَقَارِبُوا وَاغْدُوا وَرُوحُوا وَشَيْءٌ مِنْ الدُّلْجَةِ وَالْقَصْدَ الْقَصْدَ تَبْلُغُوا

-... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S):
— "Sizden hiçbirinizi asla kendi ameli kurtaramaz!" buyurdu. Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah! Seni de mi amelin kurtaramaz? diye sordular.
— "Evet, beni de kendi amelim kurtaramaz. Ancak Allah beni rahmetiyle bürüyüp korur. Sizler doğru yolu tutun, ifrat etmeyin, gündüzün ilk ve son saatlerinde yürüyün, gecenin sonundan da bir mikdâr faydalanın. Ve sizler (her hâl ve hareketinizde) i'tidâle tutunun, i'tidâle tutunun ki, maksadınıza eresiniz" buyurdu

---

6464 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَدِّدُوا وَقَارِبُوا وَاعْلَمُوا أَنْ لَنْ يُدْخِلَ أَحَدَكُمْ عَمَلُهُ الْجَنَّةَ وَأَنَّ أَحَبَّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ أَدْوَمُهَا وَإِنْ قَلَّ

-.. Bize Süleyman ibn Bilâl, Mûsâ ibn Ukbe'den; o da Ebû Seleme ibn Abdirrahmân'dan; o da Âişe(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): 'Doğru yolu tutunuz, (işleriniz ve ibâdetlerinizde) ifrat etmeyiniz. Şunu iyi biliniz ki, sizlerden hiçbirinizi kendi ameli cennete girdiremiyecektir. Amellerin Allah'a en sevgili olanı da, az olsa bile en devamlı yapılanıdır" buyurmuştur.

6465– حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْأَعْمَالِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ قَالَ أَدْوَمُهَا وَإِنْ قَلَّ وَقَالَ اكْلَفُوا مِنْ الْأَعْمَالِ مَا تُطِيقُونَ

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Bir kerresinde Peygamber(S)'e:
— Amellerin hangisi Allah'a daha sevimlidir? diye soruldu da,Peygamber:
— "Az olsa da en devamlı yapılanıdır" buyurdu ve: "Sizler amellerden takat yetirebileceğiniz kadarını üzerinize alınız!" tavsiyesini de ilâve etti.

6466 – حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ سَأَلْتُ أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ عَائِشَةَ قُلْتُ يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ كَيْفَ كَانَ عَمَلُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ كَانَ يَخُصُّ شَيْئًا مِنْ الْأَيَّامِ قَالَتْ لَا كَانَ عَمَلُهُ دِيمَةً وَأَيُّكُمْ يَسْتَطِيعُ مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَطِيعُ

-.... Alkame şöyle demiştir: Ben mü'minlerin anası Âişe(R)'ye:
— Ey mü'minlerin anası! Peygamber'in ameli nasıl idi? O herhangi bir şeyi günlerden birine tahsîs eder miydi? diye sordum.Âişe:
— Hayır, tahsîs etmezdi. O'nun ameli devamlı olurdu. Sizin hanginiz Peygamber (S)'in güç yetirmekte olduğu kadar amele güç yetirebilir? Dedi

---

6467 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الزِّبْرِقَانِ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَدِّدُوا وَقَارِبُوا وَأَبْشِرُوا فَإِنَّهُ لَا يُدْخِلُ أَحَدًا الْجَنَّةَ عَمَلُهُ قَالُوا وَلَا أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ وَلَا أَنَا إِلَّا أَنْ

يَتَغَمَّدَنِي اللَّهُ بِمَغْفِرَةٍ وَرَحْمَةٍ قَالَ أَظُنُّهُ عَنْ أَبِي النَّضْرِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ وَقَالَ عَفَّانُ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَدِّدُوا وَأَبْشِرُوا قَالَ مُجَاهِدٌ { قَوْلًا سَدِيدًا } وَسَدَادًا صِدْقًا

-....Bize Mûsâ ibn Ukbe, Ebû Seleme ibn Abdirrahmân'dan; o da Âişe(R)'den tahdîs etti ki,Peygamber(S):
— "Doğru yolu tutunuz, amellerde ifrata gitmeyiniz, (ameller üzerine sevâbla) müjdeleyip sevdiriniz. Şu muhakkak ki, hiçbir kimseyi kendi ameli cennete girdiremez" buyurdu. Sahâbîler:
— Seni de mi kendi amelin girdiremez yâ Rasûlallah?diye sordular.Rasûlullah:
— "Evet beni de, ancak Allah beni bir mağfiret ve bir rahmetle bürüyüp korumuştur" buyurdu.
(Buhârî'nin üstadı) Alî ibn Abdillah el-Medînî: Ben bu hadîsi Ebu'n-Nadr'dan; o da Ebû Seleme'den; o da Âişe'den senediyle bilmekteyim, demiştir. Affân ibn Müslim de şöyle dedi: Bize Vuheyb tahdîs etti ki, Mûsâ ibn Ukbe şöyle demiştir: Ben Ebû Seleme'den işittim; o da Âişe'den ki, Peygamber (S): "Doğru yolu tutunuz, müjdeleyip sevdiriniz" buyurmuştur.Mucâhid ibn Cebr de (en-Nisâ: 8; el-Ahzâb: 70 âyetlerindeki "Kavlen sedîden"hakkında:) "Sedâd"ve "Sedîd", "Doğru" ma'-nâsınadır, demiştir.

6468 - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ هِلَالِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى لَنَا يَوْمًا الصَّلَاةَ ثُمَّ رَقِيَ الْمِنْبَرَ فَأَشَارَ بِيَدِهِ قِبَلَ قِبْلَةِ الْمَسْجِدِ فَقَالَ قَدْ أُرِيتُ الْآنَ مُنْذُ صَلَّيْتُ لَكُمْ الصَّلَاةَ الْجَنَّةَ وَالنَّارَ مُمَثَّلَتَيْنِ فِي قُبُلِ هَذَا الْجِدَارِ فَلَمْ أَرَ كَالْيَوْمِ فِي الْخَيْرِ وَالشَّرِّ فَلَمْ أَرَ كَالْيَوْمِ فِي الْخَيْرِ وَالشَّرِّ

-...Hilâl ibn Alî şöyle demiştir: Ben Enes ibn Mâlik(R)'ten işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S) bir gün bizlere namaz kıldırdı, sonra minbere çıktı ve eliyle mescidin kıble tarafına işaret edip göstererek şöyle buyurdu:
— "Şimdi sizlere namaz kıldırdığımdan beri mescidin şu kıble duvarı önünde cennet ve ateş, misâllendirilmiş olarak bana gösterildi. Ben hayır veşerrde bugünkü gibisini görmedim, ben hayır ve şerrde bugünkü gibisini görmedim!" buyurdu

---

بَاب الرَّجَاءِ مَعَ الْخَوْفِ

وَقَالَ سُفْيَانُ مَا فِي الْقُرْآنِ آيَةٌ أَشَدُّ عَلَيَّ مِنْ { لَسْتُمْ عَلَى شَيْءٍ حَتَّى تُقِيمُوا التَّوْرَاةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ }

6469 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ الرَّحْمَةَ يَوْمَ خَلَقَهَا مِائَةَ رَحْمَةٍ فَأَمْسَكَ عِنْدَهُ تِسْعًا وَتِسْعِينَ رَحْمَةً وَأَرْسَلَ فِي خَلْقِهِ كُلِّهِمْ رَحْمَةً وَاحِدَةً فَلَوْ يَعْلَمُ الْكَافِرُ بِكُلِّ الَّذِي عِنْدَ اللَّهِ مِنْ الرَّحْمَةِ لَمْ يَيْئَسْ مِنْ الْجَنَّةِ وَلَوْ يَعْلَمُ الْمُؤْمِنُ بِكُلِّ الَّذِي عِنْدَ اللَّهِ مِنْ الْعَذَابِ لَمْ يَأْمَنْ مِنْ النَّارِ

Korkmakla Beraber Ümîdli Olmak (İkisinden Birine Sıkışıp Kalmamak) Bâbî
Sufyân ibn Uyeyne: Bana göre Kur'ân-ı Kerîm'de şu âyetten daha şiddetli bir âyet yoktur, demiştir:
"Ey kitâb ehli!) Tevrat'ı, İncîVi ve Rabb'inizden size indirileni (Kur'ân'ın hükümlerini) dosdoğru tatbik ve icra edinceye kadar siz hiçbirşey üzerinde değnizdir... " (el-Mâide: 68).
-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben RasûruHah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Allah,(kullarının birbirine rahmet ede-geldikleri) rahmeti yarattığı gün, onu yüz rahmet olarak yarattı da kendi yanında doksan dokuz rahmeti tutup alıkoydu, geri kalan tek bir rahmeti de bütün mahlûkları arasına salıverdi. Eğer kâfir, Allah yanında bulunan rahmetin hepsini bilir olsaydı, cennetten ümidini kesmezdi. Eğer mü'min de Allah yanındaki azabın hepsini bilir olsaydı, ateş azabından emîn olmazdı!"

بَاب الصَّبْرِ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ وَقَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ { إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ } وَقَالَ عُمَرُ وَجَدْنَا خَيْرَ عَيْشِنَا بِالصَّبْرِ

6470 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءُ بْنُ يَزِيدَ اللَّيْثِيُّ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ أَخْبَرَهُ أَنَّ أُنَاسًا مِنْ الْأَنْصَارِ سَأَلُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَسْأَلْهُ أَحَدٌ مِنْهُمْ إِلَّا أَعْطَاهُ حَتَّى نَفِدَ مَا عِنْدَهُ فَقَالَ لَهُمْ حِينَ نَفِدَ كُلُّ شَيْءٍ أَنْفَقَ بِيَدَيْهِ مَا يَكُنْ عِنْدِي مِنْ خَيْرٍ لَا أَدَّخِرْهُ عَنْكُمْ وَإِنَّهُ مَنْ يَسْتَعِفَّ يُعِفَّهُ اللَّهُ وَمَنْ يَتَصَبَّرْ يُصَبِّرْهُ اللَّهُ وَمَنْ يَسْتَغْنِ يُغْنِهِ اللَّهُ وَلَنْ تُعْطَوْا عَطَاءً خَيْرًا وَأَوْسَعَ مِنْ الصَّبْرِ

Allah'ın Haramlarından Sabretmek Ve Azîz, Celîl Olan Allah'ın Şu Kavli Babı:
"Ancak sabredenlere ecirleri hesâbsız ödenecektir" (ez-Zumer:]0).Umer ibnu'l-Hattâb da: Biz yaşayışımızın hayrını sabırla bulduk, demiştir.
-...Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle haber vermiştir: Ensâr'dan bâzı kimseler RasûIullah(S)'tan (mal) istediler. Onlardan isteyen herbir kimseye Rasûlullah muhakkak verdi de, nihayet yanındaki mallar tükendi. Elleriyle infâk ettiği şeylerin hepsi tükendiği zaman, onlara şöyle buyurdu:
— "Yanımda bulunan hayırdan (yânı maldan) hiçbirşeyi sizlerden alıkoymuyorum. Şu muhakkak ki, kim (istemeyip) iffetli kalmak isterse, Allah onu iffetli kılar. Kim de sabretmeye çalışırsa, Allah ona da sabır ihsan eder. Kim insanlardan müstağni olmak isterse, Allah onu müstağni kılar. Sizlere sabırdan daha hayırlı ve sabırdan daha geniş hiçbir atıyye asla verilmemiştir!" buyurdu

---

6471 - حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ عِلَاقَةَ قَالَ سَمِعْتُ الْمُغِيرَةَ بْنَ شُعْبَةَ يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي حَتَّى تَرِمَ أَوْ تَنْتَفِخَ قَدَمَاهُ فَيُقَالُ لَهُ فَيَقُولُ أَفَلَا أَكُونُ عَبْدًا شَكُورًا

-...el-MugîreibnŞu'be(R) şöyle diyordu: Peygamber (S) iki ayağı şişinceye yâhud kabarıncaya kadar gece namazı kılardı. Kendisine (Allah Sen'in gelmiş, gelecek bütün günâhlarını mağfiret ettiği hâlde bu yorucu ibâdetin sebebi nedir?) denildiğinde:
— "Ben çok şükredici bir kul olmayayım mı?" diye cevâb verirdi

---

بَاب { وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ } قَالَ الرَّبِيعُ بْنُ خُثَيْمٍ مِنْ كُلِّ مَا ضَاقَ عَلَى النَّاسِ

6472 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ حُصَيْنَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ كُنْتُ قَاعِدًا عِنْدَ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ فَقَالَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي سَبْعُونَ أَلْفًا بِغَيْرِ حِسَابٍ هُمْ الَّذِينَ لَا يَسْتَرْقُونَ وَلَا يَتَطَيَّرُونَ وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

"Kim Allah'a güvenip dayanırsa o, kendisine yetişir... " (et-Talâk: 3).er-Rabf ibnu Huseym de; "Kim Allah'a korunursa, Allah ona bir çıkış yeri ihsan eder" (et-Taiâk:2) kavli hakkında: "İnsanlar üzerine sıkışıklık yapan herşeyden" demiştir.
-....Bize Şu'be tahdîs edip şöyle dedi: Ben Husayn ibn Abdirrahman'dan işittim, şöyle dedi:Ben Saîd ibn Cubeyr'in yanında oturuyordum. O İbn Abbâs(R)'tan söyledi: RasûluIIah (S):"Ümmetimden yetmişbin kişi cennete hesaba çekilmeden girerler, onlar efsun yapmazlar, uçan hayvanlarla uğursuzluk olacağı görüşüne gitmezler ve her hususta Rabb'lerine güvenip dayanırlar" buyurmuştur

---

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ قِيلَ وَقَالَ

6473 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا غَيْرُ وَاحِدٍ مِنْهُمْ مُغِيرَةُ وَفُلَانٌ وَرَجُلٌ ثَالِثٌ أَيْضًا عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ وَرَّادٍ كَاتِبِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ أَنَّ مُعَاوِيَةَ كَتَبَ إِلَى الْمُغِيرَةِ أَنْ اكْتُبْ إِلَيَّ بِحَدِيثٍ سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَكَتَبَ إِلَيْهِ الْمُغِيرَةُ إِنِّي سَمِعْتُهُ يَقُولُ عِنْدَ انْصِرَافِهِ مِنْ الصَّلَاةِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ قَالَ وَكَانَ يَنْهَى عَنْ قِيلَ وَقَالَ وَكَثْرَةِ السُّؤَالِ وَإِضَاعَةِ الْمَالِ وَمَنْعٍ وَهَاتِ وَعُقُوقِ الْأُمَّهَاتِ وَوَأْدِ الْبَنَاتِ وَعَنْ هُشَيْمٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عُمَيْرٍ قَالَ سَمِعْتُ وَرَّادًا يُحَدِّثُ هَذَا الْحَدِيثَ عَنْ الْمُغِيرَةِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Dedikodunun Çirkin Görülmesi Babı

-....Bize birden çok kimseler haber verdi. Onlardan biri Mugîre ibn Mıksem, biri fulân kimse,üçüncüsü de bir adamdır. Bunların üçü de eş-Şa'bî'den; o da el-Mugîre ibn Şu'be'nin kâtibi olan Verrâd'dan şöyle dediğini naklettiler. Muâviye ibn Ebî Sufyân, el-Mugîre'ye:

— Benim için Rasühıllah(S)'tan işitmiş olduğun hadîsi yaz! diye mektûb yazıp yolladı.Verrâd dedi ki: Bunun üzerine el-Mugîre de Muâviye'ye şunları yazdı:

— Ben Rasûlullah'ın namazdan çıkması akabinde üç kerre şunları söyler olduğunu işittim; "Lâilahe ille 'llâhu vahdehu lâ şerike le-hu lehu 'l-mulku ve lehu H-hamdu ve huve ala kullî şey 'in kadîr".Ve yine RasûluIIah, "Kîle ve kaale(= Denildi ve dedi)" den, çok çok suâl sormaktan, mal telef etmekten, analara itaatsizlik etmekten, kızları diri diri gömmekten nehyederdi, diye yazdı.Ve Huşeym'den: Bize Abdulmelik ibnu Umeyr haber verip şöyle dedi: Ben Verrâd'dan işittim; o bu hadîsi el-Mugîre'den; o da Peygamber'den olmak üzere tahdîs ediyordu

---

بَاب حِفْظِ اللِّسَانِ وَقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ وَقَوْلِهِ تَعَالَى { مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ }

6474– حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ سَمِعَ أَبَا حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ يَضْمَنْ لِي مَا بَيْنَ لَحْيَيْهِ وَمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ أَضْمَنْ لَهُ الْجَنَّةَ

Dili (Uygunsuz Konuşmaktan) Korumak Babı

Ve Peygamber(S)'in: "Allah'a ve son güne îmân eden hayır söylesin yâhud sussun!" kavli ile Yüce Allah'ın şu kavli: 'İnsan bir söz atmayadursun, mutlak yanında hazır bir gözcü vardır" (Kaaf: ıs).

-....Bize Amr ibnu Alîtahdîs etti, kendisi Ebû Hâzım'dan işitmiştir. O da Sehl ibn Sa'd(R)'dan ki, Rasûhıllah (S): "Her kim iki çene kemiği arasındaki dilini ve iki budu arasında bulunan organını (şerrden korumayı) bana te'mîn ederse, ben de ona cenneti te'-mîn ederim!" buyurmuştur

---

6475 – حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُؤْذِ جَارَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Allah 'a ve son güne îmân eden hayır söylesin yâhud sussun. Allah 'a ve son güne îmân eden komşusuna ezâ etmesin. Allah 'a ve son güne îmân eden, konuğuna ikram etsin!"

6476 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا لَيْثٌ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِي شُرَيْحٍ الْخُزَاعِيِّ قَالَ سَمِعَ أُذُنَايَ وَوَعَاهُ قَلْبِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الضِّيَافَةُ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ جَائِزَتُهُ قِيلَ مَا جَائِزَتُهُ قَالَ يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَسْكُتْ

-... Ebû Şurayh el-Huzâî (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bu hadîsi tebliğ ederken (benim iki gözüm yüzünü gördü) iki kulağım söylediklerini işitti ve kalbim de ezberledi. Peygamber:
— "Konukluk üç gündür. Onlardan biri gelip geçici olandır" buyurdu.
— Konuğun caize olanı, yânî gelip geçici olanı nedir? denildi. Peygamber:
— "(Onun gelip geçicisi) bir gün ve bir gecedir. Kim Allah 'a ve son güne îmân ediyorsa,konuğuna ikram etsin. Kim Allah 'a ve son güne îmân ediyorsa hayır söylesin yâhud sükût etsin!"buyurdu

---

6477 - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عِيسَى بْنِ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مَا يَتَبَيَّنُ فِيهَا يَزِلُّ بِهَا فِي النَّارِ أَبْعَدَ مِمَّا بَيْنَ الْمَشْرِقِ

-....Ebû Hureyre (R), Rasûlullah (S) şöyle buyururken işitmiştir: "Kul bazen içinde ne olduğu belli olmayan (yânî kötülüğünü ve ne sabit olacağını düşünmeden) bir söz söyler de, o söz sebebiyle ateşin içinde, güneşin doğduğu yer ile battığı yer arasından daha uzak bir derinliğe kayıp gider!"

6478 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ أَبَا النَّضْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ يَعْنِي ابْنَ دِينَارٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ رِضْوَانِ اللَّهِ لَا يُلْقِي لَهَا بَالًا يَرْفَعُهُ اللَّهُ بِهَا دَرَجَاتٍ وَإِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ سَخَطِ اللَّهِ لَا يُلْقِي لَهَا بَالًا يَهْوِي بِهَا فِي جَهَنَّمَ

-...Bize Abdurrahmân ibnu Abdillah, yânı İbn Dînâr, babası Abdullah'tan; o da Ebû Salih'ten;o da Ebû Hureyre(R)'den tah-dîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Bir kul, Allah'ın hoşnûd olduğu kelimelerden bir kelimeyi ehemmiyet vermiyerek söyler de Allah o kimseyi bu kelime sebebiyle birçok derecelere yükseltir. Bir kul da Allah 'ı öfkelendirecek kelimelerden bir kelimeyi,hiç ehemmiyet vermeden söyler de, kendisi o kelime sebebiyle cehennemin içine düşer!"

بَاب الْبُكَاءِ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ

6479 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي خُبَيْبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمْ اللَّهُ رَجُلٌ ذَكَرَ اللَّهَ فَفَاضَتْ عَيْنَاهُ

Allah Saygısından Dolayı Ağlamak Babı
-....Ubeyduüah şöyle dedi: Bana Habîb ibnu Abdirrahmân, Hafs ibrrÂsım'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Yedi sınıf insan vardır ki, Allah onları (kıyamet gününde) gölgelendirecektir: Biri (lisânen yâhud kalben) Allah 'ı anıp da iki gözü yaş akıtan kişidir..." buyurmuştur

---

بَاب الْخَوْفِ مِنْ اللَّهِ

6480 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ رِبْعِيٍّ عَنْ حُذَيْفَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَ رَجُلٌ مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ يُسِيءُ الظَّنَّ بِعَمَلِهِ فَقَالَ لِأَهْلِهِ إِذَا أَنَا مُتُّ فَخُذُونِي فَذَرُّونِي فِي الْبَحْرِ فِي يَوْمٍ صَائِفٍ فَفَعَلُوا بِهِ فَجَمَعَهُ اللَّهُ ثُمَّ قَالَ مَا حَمَلَكَ عَلَى الَّذِي صَنَعْتَ قَالَ مَا حَمَلَنِي إِلَّا مَخَافَتُكَ فَغَفَرَ لَهُ

Azîz Ve Celîl Olan Allah'tan Korkma(Nın Fadlı) Babı

-....Bize Cerîr, Mansûr'dan; o da Rıb'î'den; o da Huzeyfe(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Sizden önce geçen ümmetlerden bir kişi vardı. Amelinin kötülüğünü düşünerek ailesine şöyle vasiyet etti:

— Ben öldüğüm zaman sizler benim cesedimi alın ve beni küçük küçük zerrelere parçalayın da sıcak bir günde denize serpip dağıtın! dedi. Ölünce ailesi ferdleri onu dediği şekilde yaptılar. Allah onun zerrelerini topladıktan sonra, ona:

— Seni bu yaptığın işe sevkeden nedir? diye sordu. O kul da:

— Beni bu işi yapmaya sevkeden, ancak Sen 'den korkmamdır, dedi.Bunun üzerine Allah onu mağfiret eyledi!"

6481 - حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ سَمِعْتُ أَبِي حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَبْدِ الْغَافِرِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرَ رَجُلًا فِيمَنْ كَانَ سَلَفَ أَوْ قَبْلَكُمْ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا وَوَلَدًا يَعْنِي أَعْطَاهُ قَالَ فَلَمَّا حُضِرَ قَالَ لِبَنِيهِ أَيَّ أَبٍ كُنْتُ لَكُمْ قَالُوا خَيْرَ أَبٍ قَالَ فَإِنَّهُ لَمْ يَبْتَئِرْ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرًا فَسَّرَهَا قَتَادَةُ لَمْ يَدَّخِرْ وَإِنْ يَقْدَمْ عَلَى اللَّهِ يُعَذِّبْهُ فَانْظُرُوا فَإِذَا مُتُّ فَأَحْرِقُونِي حَتَّى إِذَا صِرْتُ فَحْمًا فَاسْحَقُونِي أَوْ قَالَ فَاسْهَكُونِي ثُمَّ إِذَا كَانَ رِيحٌ عَاصِفٌ فَأَذْرُونِي فِيهَا فَأَخَذَ مَوَاثِيقَهُمْ عَلَى ذَلِكَ وَرَبِّي فَفَعَلُوا فَقَالَ اللَّهُ كُنْ فَإِذَا رَجُلٌ قَائِمٌ ثُمَّ قَالَ أَيْ عَبْدِي مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا فَعَلْتَ قَالَ مَخَافَتُكَ أَوْ فَرَقٌ مِنْكَ فَمَا تَلَافَاهُ أَنْ رَحِمَهُ اللَّهُ فَحَدَّثْتُ أَبَا عُثْمَانَ فَقَالَ سَمِعْتُ سَلْمَانَ غَيْرَ أَنَّهُ زَادَ فَأَذْرُونِي فِي الْبَحْرِ أَوْ كَمَا حَدَّثَ وَقَالَ مُعَاذٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ سَمِعْتُ عُقْبَةَ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Bize Katâde, Ukbe ibnu Abdilgâfir'den; o da Ebû Saîd(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S)şöyle zikretmiştir: "Sizden önce geçenler içinde yâhud sizden önceki ümmetlerden bir adam vardı. Allah ona mal ve evlâd getirmişti, yân? ona mal vermişti." Dedi ki: "Kendisine ölüm yaklaşınca oğullarına:

— Ben sizler için hangi çeşit bir baba oldum? dedi. Oğulları:

— Sen bize hayırlı bir baba oldun, dediler. Oda:

— Şu muhakkak ki, bu baba, Allah yanında bir hayır biriktirmemiştir, dedi."Katâde bu "Lem yebteir..." sözünü, "Allah yanında bir hayır biriktirmedi" diye tefsir etmiştir. "Baba şöyle devam etti:

— Bu baba, Allah huzuruna vardığında Allah onu azâb edecektir. Bunun için bakınız! Ben öldüğüm zaman siz beni yakınız, kapkara kömür olduğum zaman beni ezip öğüterek ufalayınız -yâhud: Beni iyice inceltiniz-. Sonra şiddetli esen bir rüzgâr olduğu zaman benim zerrelerimi rüzgâra verip uçurunuz, dedi ve oğullarından bu söylediklerini -yapacaklarına dâir:

— Rabb'ime yemîn olsun ki, yapacağız! diye kesin ahd ve mîsâklarım aldı. Sonra oğulları onun kendilerine söylediği bu işleri yaptılar. Allah Taâlâ o kimseye "Ol!" buyurdu,o da hemen bir adam olup ayakta durdu. Sonra Allah ona:

— Ey kulum, bu yaptığın vasiyete seni sevkeden nedir? diye sordu.O zât:

— Sen'in mahâfetin -yâhud: Sen'den korkmaktır-, dedi. Allah:

— Kusuru -yâhud: Elden kaçan fırsatı- Allah'ın merhamet etmesi telâfi eder, buyurdu." Süleyman et-Teymî yâhud Katâde şöyle dedi: Ben bu hadîsi Ebû Usmân'a tahdîs ettim. O da: Ben bunu Selmân el-Fârisî'den; o da Peygamber'den tahdîs ediyordu. Ancak o şunu ziyâde etti: "O adam: Benim zerrelerimi

denize serpin, dedi" yâhud Ebû Saîd'in tahdîs ettiği gibi. Muâz da şöyle dedi: Bana Şu'be tahdîs etti ki, Katâde: Ben Ukbe'den işittim, demiş; Ukbe de: Ben Ebû Saîd'den işittim; o da Peygamber'den, demiştir

---

بَاب الِانْتِهَاءِ عَنْ الْمَعَاصِي

6482 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلِي وَمَثَلُ مَا بَعَثَنِي اللَّهُ كَمَثَلِ رَجُلٍ أَتَى قَوْمًا فَقَالَ رَأَيْتُ الْجَيْشَ بِعَيْنَيَّ وَإِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْعُرْيَانُ فَالنَّجَا النَّجَاءَ فَأَطَاعَتْهُ طَائِفَةٌ فَأَدْلَجُوا عَلَى مَهْلِهِمْ فَنَجَوْا وَكَذَّبَتْهُ طَائِفَةٌ فَصَبَّحَهُمْ الْجَيْشُ فَاجْتَاحَهُمْ

Ma'siyetlerden Vazgeçme(Nin Vucûbu) Babı

-...Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Benim meselim ve beni kendisiyle Allah 'in peygamber gönderdiği şeyin meseli, şu kimsenin meseli gibidir: O bir kavme,geldi de: — Ben şurada gözlerimle bir ordu gördüm (onlar beni soydular, ben kaçtım). Ben çıplak bir korkutucuyum. Hemen kurtulmaya, hemen kaçmaya bakın! dedi.Bu haber üzerine kavimden bir taife ona itaat edip sözünü tutarak bütün gece vakaar ve haysiyetleriyle kaçıp kurtuldular.Kavimden bir taife de onu yalanladılar. Bunun üzerine sabahleyin ansızın ordu onları basıp hepsini öldürdü"

6483 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّمَا مَثَلِي وَمَثَلُ النَّاسِ كَمَثَلِ رَجُلٍ اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ جَعَلَ الْفَرَاشُ وَهَذِهِ الدَّوَابُّ الَّتِي تَقَعُ فِي النَّارِ يَقَعْنَ فِيهَا فَجَعَلَ يَنْزِعُهُنَّ وَيَغْلِبْنَهُ فَيَقْتَحِمْنَ فِيهَا فَأَنَا آخُذُ بِحُجَزِكُمْ عَنْ النَّارِ وَهُمْ يَقْتَحِمُونَ فِيهَا

-...Bize Ebu'z-Zinâd,Abdurrahmân'dan tahdîs etti. O da Ebu'z-Zinâd'a Ebû Hureyre(R)'den işittiğini tahdîs etmişti. Ebû Hureyre de RasûlulIah(S)'tan şöyle buyururken işitmiştir: "Benim meselimle insanların meseli, ancak şu adamın meseli gibidir: O bir ateş yaktı da, ateşin ışığı etrafını aydınlattığı zaman küçük kelebekler ve ateşin içine düşer olan şu hayvanlar ateşin içine düşmeğe başladılar. O adam da bu hayvancıkları geri çekmeye başladı. Fakat hayvanlar ona gâlib gelip hepsi de ateşin içine düşüyorlardı. İşte ben de sizlerin izâr bağlarınızdan tutuyor ve sizleri ateşten çekip kurtarmaya çalışıyorum, insanlar ise ateşe giriyorlar!"

6484 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ عَنْ عَامِرٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ مَا نَهَى اللَّهُ عَنْهُ

-....Âmir eş-Şa'bî şöyle demiştir: Ben Abdullah ibn Amr'dan işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S): "Müslüman, dilinden ve elinden müslümânların selâmette kaldığı kimsedir. Muhacir de Allah'ın nehyettiği şeyleri terkedendir" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا

6485 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَانَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا

Peygamber(S)'İn: "Benim Bilmekte Olduğum Hakikatleri Sizler Bilir Olsaydınız, Muhakkak Az Güler Çok Ağlardınız" Kavli Babı
-....Ebû Hureyre (R) şöyle der idi: Rasûlullah (S): "Benim bilmekte olduğum hakikatleri sizzler bilir olsaydınız, muhakkak az güler, çok ağlardınız" buyurdu

---

6486 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُوسَى بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا

-.... Enes ibn Mâlik (R) de: Peygamber (S): "Benim bilmekte olduğum şeyleri sizler bilir olsaydınız, elbette az güler, çok ağlardınız" buyurdu, demiştir

---

بَاب حُجِبَتْ النَّارُ بِالشَّهَوَاتِ

6487 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ حُجِبَتْ النَّارُ بِالشَّهَوَاتِ وَحُجِبَتْ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ

Cehennem, şehvet perdeleriyle örtülmüştür
-...Bana Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; o dael-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki,Rasûlullah (S): "Ateş, şehvet perdeleriyle perdelenip örtüldü. Cennet de nefsin hoşlanmadığı mükellefiyetlerin zorluklarıyle perdelenip örtüldü" buyurmuştur

---

بَاب الْجَنَّةُ أَقْرَبُ إِلَى أَحَدِكُمْ مِنْ شِرَاكِ نَعْلِهِ وَالنَّارُ مِثْلُ ذَلِكَ

6488 - حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ مَسْعُودٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ وَالْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْجَنَّةُ أَقْرَبُ إِلَى أَحَدِكُمْ مِنْ شِرَاكِ نَعْلِهِ وَالنَّارُ مِثْلُ ذَلِكَ

'Cennet sizin herbirinize kendi nalınının tasmasından daha yakındır. Ateş de bunun gibi yakındır".
-...Abdullah ibn Mes'ûd (R): Peygamber (S): "Cennet sizin herbirinize, kendi ayağındaki ediğin tasmasından daha yakındır. Ateş de bunun gibi yakındır" buyurdu, demiştir

---

6489 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَصْدَقُ بَيْتٍ قَالَهُ الشَّاعِرُ أَلَا كُلُّ شَيْءٍ مَا خَلَا اللَّهَ بَاطِلُ

-...Bize Şu'be, Abdulmelik ibn Umeyr'den; o da Ebû Seleme'den; o da Ebû Hureyre(R)'-den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Şâir sınıfının söylediği en doğru beyit:Ela kullu şey'in mâ halâîlâhe bâtûu (Ve kullu naîmin îâ mâ hâlete zâilu) (= Allah'tan başka herşey bâtıldır,Ve her ni'met çaresiz zail olucudur) beytidir" buyurmuştur

---

بَاب لِيَنْظُرْ إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْهُ وَلَا يَنْظُرْ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَهُ

6490 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا نَظَرَ أَحَدُكُمْ إِلَى مَنْ فُضِّلَ عَلَيْهِ فِي الْمَالِ وَالْخَلْقِ فَلْيَنْظُرْ إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْهُ

"İnsan (dünyâ ni'meti hususunda) kendinden aşağıda olan kimseye baksın da, kendinin üstünde olana bakmasın".
-....Bana Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; o dael-A'rec'den; oda Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki,Rasûlullah (S): "Sizden birinizya-ratıhş, mal ve evlâd hususunda kendisinden üstün kılınmış kimselere baktığı zaman (üzülmesin), hemen kendisinden aşağı (hâili) kimselere baksın" buyurmuştur.

بَاب مَنْ هَمَّ بِحَسَنَةٍ أَوْ بِسَيِّئَةٍ

6491 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا جَعْدُ بْنُ دِينَارٍ أَبُو عُثْمَانَ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ الْعُطَارِدِيُّ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا يَرْوِي عَنْ رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ قَالَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ ثُمَّ بَيَّنَ ذَلِكَ فَمَنْ هَمَّ بِحَسَنَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا كَتَبَهَا اللَّهُ لَهُ عِنْدَهُ حَسَنَةً كَامِلَةً فَإِنْ هُوَ هَمَّ بِهَا فَعَمِلَهَا كَتَبَهَا اللَّهُ لَهُ عِنْدَهُ عَشْرَ حَسَنَاتٍ إِلَى سَبْعِ مِائَةِ ضِعْفٍ إِلَى أَضْعَافٍ كَثِيرَةٍ وَمَنْ هَمَّ بِسَيِّئَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا كَتَبَهَا اللَّهُ لَهُ عِنْدَهُ حَسَنَةً كَامِلَةً فَإِنْ هُوَ هَمَّ بِهَا فَعَمِلَهَا كَتَبَهَا اللَّهُ لَهُ سَيِّئَةً وَاحِدَةً

Bir Güzellik İşlemeyi Yâhud Bir Çirkinlik Yapmayı Kasdeden Kimse Babı
-....Bize Ebû Recâ el-Utâridî, İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti. Peygamber (S) Azîz ve Celîl olan Rabb'inden rivayet ettiği bir hadîsinde şöyle dedi: "Şübhesiz Yüce Allah (eşyadaki) güzellikleri ve çirkinlikleri takdir edip yazdı. Sonra güzellerin güzelliğini, fenaların ve kötülerin de çirkinliklerini beyân edip açıkladı. Her kim bir güzel iş yapmak diler de onu yapamazsa, Allah o kimse hesabına kendi dîvânında (meleklerine) tam bir hasene (sevabı) yazdırır. Eğer o kimse güzel bir iş yapmak ister ve yaparsa Allah o kimse lehine kendi dîvânında on hasene sevabından yediyüz misline ve daha çok emsaline kadar hasene sevabı yazdırır. Bir kimse de çirkin bir iş yapmayı kas-deder ve onu işlemezse, Allah kendi dîvânında onun lehine tam bir hasene sevabı yazdırır. Eğer o kimse fena bir iş yapmak ister de o fenalığı yaparsa, Allah onun aleyhine bir tek kötülük yazdırır"

بَاب مَا يُتَّقَى مِنْ مُحَقَّرَاتِ الذُّنُوبِ

6492 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا مَهْدِيٌّ عَنْ غَيْلَانَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ إِنَّكُمْ لَتَعْمَلُونَ أَعْمَالًا هِيَ أَدَقُّ فِي أَعْيُنِكُمْ مِنْ الشَّعَرِ إِنْ كُنَّا لَنَعُدُّهَا عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْمُوبِقَاتِ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ يَعْنِي بِذَلِكَ الْمُهْلِكَاتِ

Günâhların Küçük Görülenlerinden Sakınılması Babı
-... Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Sizler muhakkak birçok ameller yapmaktasınız ki,onlar sizin gözlerinizde kıldan incedir. Şu muhakkak ki, bizler Peygamber(S)'in zamanında onları helak edici günâhlar sayardık.Ebû Abdillah el-Buhârî: Enes, bu "Mûbikaat" sözüyle "Muh-likât"ı kasdediyor, demiştir

---

بَاب الْأَعْمَالُ بِالْخَوَاتِيمِ وَمَا يُخَافُ مِنْهَا

6493 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَيَّاشٍ الْأَلْهَانِيُّ الْحِمْصِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ نَظَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى رَجُلٍ يُقَاتِلُ الْمُشْرِكِينَ وَكَانَ مِنْ أَعْظَمِ الْمُسْلِمِينَ غَنَاءً عَنْهُمْ فَقَالَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَلْيَنْظُرْ إِلَى هَذَا فَتَبِعَهُ رَجُلٌ فَلَمْ يَزَلْ عَلَى ذَلِكَ حَتَّى جُرِحَ فَاسْتَعْجَلَ الْمَوْتَ فَقَالَ بِذُبَابَةِ سَيْفِهِ فَوَضَعَهُ بَيْنَ ثَدْيَيْهِ فَتَحَامَلَ عَلَيْهِ حَتَّى خَرَجَ مِنْ بَيْنِ كَتِفَيْهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْعَبْدَ لَيَعْمَلُ فِيمَا يَرَى النَّاسُ عَمَلَ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَإِنَّهُ لَمِنْ أَهْلِ النَّارِ وَيَعْمَلُ فِيمَا يَرَى النَّاسُ عَمَلَ أَهْلِ النَّارِ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَإِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِخَوَاتِيمِهَا

Ameller (Ölüm Sırasındaki) Sonlarına Göre Değerlendirilir Ve Onlardan Korkulacak Olanlar?
-... Sehl ibn Sa'd es-Sâidî (R) şöyle dedi:Peygamber (S) Hayber harbinde müşriklerle mukaatele etmekte olan bir adama baktı. O adam savaştaki yeterlilik bakımından müslümânlann en büyükleri derecesinde idi. Ona baktı da:
— "Her kim cehennem ehlinden bir adama bakmak isterse, şu adama baksın!" buyurdu.Peygamber'in bu sözü üzerine sahâbîlerden bir zât hiç ayrılmak-sızın o adamı ta'kîb edip gözledi.O adam sonunda yaralanınca çabuk ölmek isteyerek kendi kılıcının sivri ucunu iki memesinin arasına koydu. Sonra üzerine dayanıp yüklendi, kılıç iki küreği arasından dışarı çıktı (ve öldü). Onun bu işi Peygamber'e ulaşınca:
— "Kul, insanların görüşünde cennet ehlinin amelini yapar, hâlbuki o, muhakkak ateş ehlindendir.Yine kul insanların görüşünde ateş ehlinin amelini yapar, hâlbuki o, cennet ehlindendir. Ameller ancak (ölüm sırasındaki) sonlarına göre değerlendirilir" buyurdu

---

بَاب الْعُزْلَةُ رَاحَةٌ مِنْ خُلَّاطِ السُّوءِ

6494 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عَطَاءُ بْنُ يَزِيدَ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ حَدَّثَهُ قَالَ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ قَالَ رَجُلٌ جَاهَدَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ وَرَجُلٌ فِي شِعْبٍ مِنْ الشِّعَابِ يَعْبُدُ رَبَّهُ وَيَدَعُ النَّاسَ مِنْ شَرِّهِ تَابَعَهُ الزُّبَيْدِيُّ وَسُلَيْمَانُ بْنُ كَثِيرٍ وَالنُّعْمَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَطَاءٍ أَوْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ يُونُسُ وَابْنُ مُسَافِرٍ وَيَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Yalnız Yaşamak Kötü Topluluklara Karışmaktan Rahatlıktır
-...Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Bir bedevî Arab Peygamber(S)'e geldi de:
— Yâ Rasûlallah! İnsanların hangisi hayırlıdır? diye sordu. Rasûlullah:
— "Caniyle, maliyle (Allah yolunda) cihâd eden adamdır ve bir de vadilerden bir vâdî içinde (yalnızlığa çekilerek) Rabb'ine ibâdet eden ve insanları şerrinden rahat bırakan adamdır" buyurdu.Bu hadîsi ez-Zuhrî'den rivayet etmekte Şuayb'e, ez-Zubeydî, Süleyman ibn Kesîr ve en-Nu'mân mutâbaat etmişlerdir. Ve Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den; o da Atâ ibn Yezîd'den yâhud Ubeydullah'tan; o da Ebû Saîd'den; o da Peygamber'den olmak üzere söyledi.Yûnus, îbnu Musâfir, Yahya ibn Saîd üçlüsü de İbn Şihâb'dan; o da Atâ ibn Yezîd'den; o da Peygamber'in bâzı sahâbîlerinden; onlar da Peygamber(S)'den söylediler

---

6495 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا الْمَاجِشُونُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ خَيْرُ مَالِ الرَّجُلِ الْمُسْلِمِ الْغَنَمُ يَتْبَعُ بِهَا شَعَفَ الْجِبَالِ وَمَوَاقِعَ الْقَطْرِ يَفِرُّ بِدِينِهِ مِنْ الْفِتَنِ

-.... Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle diyordu: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu:"İnsanlar üzerine Öyle (sıkıntılı) bir zaman gelir ki, onda müslümân kişinin hayırlı malı koyun sürüşüdür. Müslümân o koyun sürüsünü dağ başlarına ve yağmur düşen vadilere götürür, böylece dîni yüzünden olacak fitnelerden kaçar kurtulur!"

بَاب رَفْعِ الْأَمَانَةِ

6496 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا هِلَالُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا ضُيِّعَتْ الْأَمَانَةُ فَانْتَظِرْ السَّاعَةَ قَالَ كَيْفَ إِضَاعَتُهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِذَا أُسْنِدَ الْأَمْرُ إِلَى غَيْرِ أَهْلِهِ فَانْتَظِرْ السَّاعَةَ

(İnsanlardan) Emânetin Kaldırılması Babı

-.......Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S- bir A'râbî'nin sorusuna cevâb olarak):
— "Emânet zayi' edildiği zaman kıyameti bekle!" buyurdu. A'râbî:
— Emâneti zayi' etmek nasıl olur yâ Rasûlallah? diye tekrar sorunca:
— "İş ehli olmayan kimseye havale edilip dayandırıldığı zaman kıyameti bekle!" buyurdu

---

6497 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ حَدَّثَنَا حُذَيْفَةُ قَالَ حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيثَيْنِ رَأَيْتُ أَحَدَهُمَا وَأَنَا أَنْتَظِرُ الْآخَرَ حَدَّثَنَا أَنَّ الْأَمَانَةَ نَزَلَتْ فِي جَذْرِ قُلُوبِ الرِّجَالِ ثُمَّ عَلِمُوا مِنْ الْقُرْآنِ ثُمَّ عَلِمُوا مِنْ السُّنَّةِ وَحَدَّثَنَا عَنْ رَفْعِهَا قَالَ يَنَامُ الرَّجُلُ النَّوْمَةَ فَتُقْبَضُ الْأَمَانَةُ مِنْ قَلْبِهِ فَيَظَلُّ أَثَرُهَا مِثْلَ أَثَرِ الْوَكْتِ ثُمَّ يَنَامُ النَّوْمَةَ فَتُقْبَضُ فَيَبْقَى أَثَرُهَا مِثْلَ الْمَجْلِ كَجَمْرٍ دَحْرَجْتَهُ عَلَى رِجْلِكَ فَنَفِطَ فَتَرَاهُ مُنْتَبِرًا وَلَيْسَ فِيهِ شَيْءٌ فَيُصْبِحُ النَّاسُ يَتَبَايَعُونَ فَلَا يَكَادُ أَحَدٌ يُؤَدِّي الْأَمَانَةَ فَيُقَالُ إِنَّ فِي بَنِي فُلَانٍ رَجُلًا أَمِينًا وَيُقَالُ لِلرَّجُلِ مَا أَعْقَلَهُ وَمَا أَظْرَفَهُ وَمَا أَجْلَدَهُ وَمَا فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةِ خَرْدَلٍ مِنْ إِيمَانٍ وَلَقَدْ أَتَى عَلَيَّ زَمَانٌ وَمَا أُبَالِي أَيَّكُمْ بَايَعْتُ لَئِنْ كَانَ مُسْلِمًا رَدَّهُ عَلَيَّ الْإِسْلَامُ وَإِنْ كَانَ نَصْرَانِيًّا رَدَّهُ عَلَيَّ سَاعِيهِ فَأَمَّا الْيَوْمَ فَمَا كُنْتُ أُبَايِعُ إِلَّا فُلَانًا وَفُلَانًا

-...Huzeyfe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bize iki hâdise haber verdi. Bunlardan birisini gördüm, öbürüsünü görmeyi gözlüyorum.Rasûlullah bana (emânetin nasıl indirildiğini şöyle) haber verdi: "Emânet (yânı dîn duyguları,adalet ve emniyet umdeleri ilk önce) sâlih kimselerin gönüllerinin derinliğine indi. (Böylece emânet fıtrî oldu.) Sonra o kullar Kur'ân 'dan bilgi aldılar, sonra sünnetten bilgi aldılar (bu da kesbî oldu)."Rasûlullah bize emânetin geri kaldırılmasını da haber verip şöyle buyurdu: "(Fıtrî ve kesbî duygular sahibi olan) bilgili kişi, bir uyku uyur. O uyurken emânet kalbinden silinip alınır da,emânetin eseri (izi, yeri), rengi uçuk bir nokta hâlinde yanık yeri gibi kalır. Sonra o bilgin kişi bir uyku daha uyurken, emânetin (geri kalan kısmı da) alınır. Bunun eseri ve yeri de balta sallayan bir işçinin avucundaki kabarcık gibi kalır (bir zaman sonra o da söner gider). Şu hâlde (o mübarek) emânet, senin ayağına düşürdüğün bir ateş parçasının düştüğü yeri şişirip senin onu bir kabarcık şeklinde görmen gibidir. Hâlbuki bu kabarcıkta (bedenin hayâtı üzerinde te'sîrli) birşey yoktur (bir zaman sonra söner gider). Şu vaziyette halk birbirleriyle alışveriş etmek ve medenî münâsebette bulunmak için (müşkil bir günün) sabahına erişmiş bulunur. Hiçbir kimse emâneti edâ etmek imkânım bulamaz. Şöyle ki, bazen 'Fulân oğulları içinde emîn bir kimse vardır (emâneti ona verelim)' denilir.Bazen birisinin lehine: 'O ne akıllıdır, ne tedbirlidir; o ne zerâfetli zâttır, o ne kahramandır!' diye şehâdet olunur. Hâlbuki hakkında propaganda yapılan şahsın kalbinde hardal dânesi kadar îmândan bir eser yoktur. "Huzeyfe dedi ki: Bana öyle bir zaman karşı geldi (öyle bir zamanda yaşadım) ki, o (saâdetli ve emânetli) devirde ben kiminle alışveriş edeceğim diye tasalanmazdım. Çünkü medenî münâsebette bulunacağım kimse müslümânsa, onu İslâm Dîni (bana hıyanet etmekten) men' ederdi. Eğer Hnstiyân (ve Yahûdî) ise, onu

bulunduğu yerin vâlîsi hıyanetten men* ederdi. (Bu suretle o devirde umûmî bir emniyet vardı.) Bu gün ise, ben fulân ve fulândan başka kimse ile alışveriş edemez oldum!

6498 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّمَا النَّاسُ كَالْإِبِلِ الْمِائَةِ لَا تَكَادُ تَجِدُ فِيهَا رَاحِلَةً

-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir:Ben RasûlulIah(S)'tan işittim:"İnsanlar ancak yüz deve gibidirler; içlerinde hemen hemen kâmil sıfatlı, kullanışlı bir tane iyi binek devesi bulamazsın!" buyuruyordu

---

بَاب الرِّيَاءِ وَالسُّمْعَةِ

6499 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنِي سَلَمَةُ بْنُ كُهَيْلٍ ح و حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَلَمَةَ قَالَ سَمِعْتُ جُنْدَبًا يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ أَسْمَعْ أَحَدًا يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيْرَهُ فَدَنَوْتُ مِنْهُ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ سَمَّعَ سَمَّعَ اللَّهُ بِهِ وَمَنْ يُرَائِي يُرَائِي اللَّهُ بِهِ

(Amellerde) Gösteriş Yapma Ve İşitilip Şöhret Kazanma Düşkünlüğümün Kötülüğü) Babı
-...Seleme ibn Kuheyl şöyle demiştir: Ben Cundeb ibn Abdillah'tan işittim. Peygamber (S)şöyle buyurdu, diyordu.Seleme dedi ki: Ben (bu zamanda) Cundeb'den başka kimseden "Peygamber (S) şöyle buyurdu" derken işitmedim. Cundeb'e yaklaştım ve onun şöyle demekte olduğunu işittim: Peygamber (S): "Kim (işlediği hayrı şöhret için) insanlara duyurursa, Allah onun (gizli işlerini) duyurur. Kim de (herhangibir hayrı) gösterişçe yaparsa, Allah da onun gösterişçiliğini meydana çıkarır" buyurdu

---

بَاب مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ

6500 - حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا أَنَا رَدِيفُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ إِلَّا آخِرَةُ الرَّحْلِ فَقَالَ يَا مُعَاذُ قُلْتُ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ ثُمَّ سَارَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ يَا مُعَاذُ قُلْتُ لَبَّيْكَ رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ ثُمَّ سَارَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ يَا مُعَاذُ بْنَ جَبَلٍ قُلْتُ لَبَّيْكَ رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ قَالَ هَلْ تَدْرِي مَا حَقُّ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ قُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ حَقُّ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلَا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ثُمَّ سَارَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ يَا مُعَاذُ بْنَ جَبَلٍ قُلْتُ لَبَّيْكَ رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ قَالَ هَلْ تَدْرِي مَا حَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ إِذَا فَعَلُوهُ قُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ حَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يُعَذِّبَهُمْ

Allah'a Tâat Yolunda Nefsîyle Mücâhede Eden Kimse(Nin Fazileti) Babı
-... Bize Enes ibn Mâlik (R) tahdîs etti. Muâz ibn Cebel (R) şöyle demiştir: Ben bineği üzerinde iken Peygamber(S)'in arka tarafına binmiş, O'nunla aramda ancak semerin ağacı olup beraber yol aldığımız sıra bana:
— "Yâ Muâz!" diye nida etti. Ben:
— Lebbeyke yâ Rasûlallahi ve sa'deyke (= Buyur yâ Rasûlallah, tekrar tekrar emrine hazırım,tekrar tekrar yardıma hazırım)! dedim.Sonra bir müddet yürüdü. Sonra yine:
— "Yâ Muâz!" diye seslendi. Ben:
— Buyur yâ Rasûlallah, tâate hazırım, yardıma hazırım! dedim. Sonra bir müddet daha yürüdü.Sonra yine:

— "Yâ Muâz ibne Cebel!" diye seslendi. Ben:
— Buyur yâ Rasûlallah, itaatine ve yardım etmeye hazırım! dedim.
— "Allah'ın kulları üzerinde ne hakkı vardır bilir misin?" diyre sordu.Ben:
— Allah ve Rasûlü en bilendir, dedim.
— "A ilah 'in kullan üzerinde sabit olan hakkı, kulların Allah 'a itaat ve ibâdet etmeleri ve Allah'a hiçbirşeyi ortak kılmamalandır" buyurdu.Sonra bir süre daha yürüdü. Sonra:
— "Yâ Muâz ibne Cebel!" dedi.Ben yine:
— Lebbeyke yâ Rasûlallahi ve sa'deyke! dedim.
— "Kullar bu tevhîd ve ibâdeti yaptıkları zaman, kulların Allah üzerindeki hakları nedir bilir misin?" diye sordu. Ben:
— Allah ve Rasûlü en bilendir! dedim.
— "Kulların Allah üzerindeki hakkı, Allah'ın onları azâb etmemesidir" buyurdu

---

بَاب التَّوَاضُعِ

6501 - حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَانَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَاقَةٌ قَالَ ح و حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا الْفَزَارِيُّ وَأَبُو خَالِدٍ الْأَحْمَرُ عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَتْ نَاقَةٌ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُسَمَّى الْعَضْبَاءَ وَكَانَتْ لَا تُسْبَقُ فَجَاءَ أَعْرَابِيٌّ عَلَى قَعُودٍ لَهُ فَسَبَقَهَا فَاشْتَدَّ ذَلِكَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ وَقَالُوا سُبِقَتْ الْعَضْبَاءُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يَرْفَعَ شَيْئًا مِنْ الدُّنْيَا إِلَّا وَضَعَهُ

Tevazu, Yânî Alçak Gönüllü Olma(Nın Fazileti) Babı
-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Rasûlullah(S)'ın Adbâ ismi verilen bir dişi binek devesi vardı. (Koşuda ve seferde) onun önüne geçilmezdi. Bir ara genç bir yük devesi üstünde bir bedevî geldi. (Yapılan koşuda) bu yük devesi Adbâ'yı geçti. Ve bu geçiş, müs-lümânlar üzerine ağır geldi ve:
— Adbâ'nm önüne geçildi! dediler. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Allah 'in dünyâdan yükselttiği herbir şeyi muhakkak alçalt-ması hakk bir kaanûndur!" buyurdu

---

6502 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ كَرَامَةَ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ حَدَّثَنِي شَرِيكُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي نَمِرٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ قَالَ مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا وَإِنْ سَأَلَنِي لَأُعْطِيَنَّهُ وَلَئِنْ اسْتَعَاذَنِي لَأُعِيذَنَّهُ وَمَا تَرَدَّدْتُ عَنْ شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ تَرَدُّدِي عَنْ نَفْسِ الْمُؤْمِنِ يَكْرَهُ الْمَوْتَ وَأَنَا أَكْرَهُ مَسَاءَتَهُ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Allah şöyle buyurdu: Her kim beni tanıyan ve ihlâs ile bana ibâdet eden bir kuluma düşmanlık ederse, ben de ona harb ilân ederim. Kulum bana, kendisine farz kıldığım şeylerden daha sevgili olan birşeyle yaklaşamaz. Kulum bana nafile ibâdetlerle de yaklaşmaya devam eder. Nihayet ben onu severim. Ben kulumu sevince de artık onun işitir kulağı, görür gözü, tutar eli, yürür ayağı mesabesinde olurum (ve bu organlarıyle meydana gelmesini arzu ettiği bütün dileklerini veririm). Diliyle de her ne isterse muhakkak onları da kendisine ihsan ederim. Bana sığınmak isteyince de muhakkak kulumu sığındırır, korurum. Ben yapmasını dilediğim hiçbirşey hakkında, mü 'minin ölümü karşısındaki tereddüdüm gibi tereddüt etmedim. Fakat bunda kulum ölümden hoşlanmıyordu, ben de kuluma acı gelen şeyi sevmiyordum "

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُعِثْتُ أَنَا وَالسَّاعَةَ كَهَاتَيْنِ { وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ }

6503 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُعِثْتُ أَنَا وَالسَّاعَةَ هَكَذَا وَيُشِيرُ بِإِصْبَعَيْهِ فَيَمُدُّ بِهِمَا

Peygamber(S)'İn (İki Parmağıyle İşaret Edip): "Ben ve kıyamet şu ikisi gibi yakın gönderildim" Kavli İle Azîz Ve Celîl Allah'ın Şu Kavli Babı:"Göklerin ve YerHn gaybı Allah'a mahsûstur. Saat (kıyamet) hâdisesi de ancak göz kırpma gibidir.Yâhud o, daha yakındır. Çünkü Allah herşeye hakkıyle kaadirdir" (en-Nahi: 77).
-..Sehl ibn Sa'd (R): Rasûlullah (S) iki parmağını (şehâdet parmağı ile orta parmağını) uzatıp işaret ederek: "Kıyamet günü ile ben şu ikisi gibi ba's olundum" buyurdu, demiştir.

6504 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ هُوَ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ وَأَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بُعِثْتُ أَنَا وَالسَّاعَةَ كَهَاتَيْنِ

-....Bize Şu'be, Katâde'den; o da Ebu't-Teyyâh'tan; o da Enes(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Kıyamet günü ile ben işte şu iki parmak gibi yanyana ba's olundum" buyurmuştur.

6505 - حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرٍ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بُعِثْتُ أَنَا وَالسَّاعَةُ كَهَاتَيْنِ يَعْنِي إِصْبَعَيْنِ تَابَعَهُ إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي حَصِينٍ

-...BizeEbûBekr ibn Ayyâs, Ebû Husayn'dan; o daEbû Salih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S), iki parmağını kasdederek: "Ben ve kıyamet, şu iki parmak gibi birbirine yakın olarak gönderildim" buyurmuştur.Bu hadîsi Ebû Husayn'dan rivayet etmesinde İsrâîl ibn Yûnus, Ebû Bekr'e mutâbaat etmiştir

---

6506 - بَاب حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا فَإِذَا طَلَعَتْ فَرَآهَا النَّاسُ آمَنُوا أَجْمَعُونَ فَذَلِكَ حِينَ { لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا } وَلَتَقُومَنَّ السَّاعَةُ وَقَدْ نَشَرَ الرَّجُلَانِ ثَوْبَهُمَا بَيْنَهُمَا فَلَا يَتَبَايَعَانِهِ وَلَا يَطْوِيَانِهِ وَلَتَقُومَنَّ السَّاعَةُ وَقَدْ انْصَرَفَ الرَّجُلُ بِلَبَنِ لِقْحَتِهِ فَلَا يَطْعَمُهُ وَلَتَقُومَنَّ السَّاعَةُ وَهُوَ يُلِيطُ حَوْضَهُ فَلَا يَسْقِي فِيهِ وَلَتَقُومَنَّ السَّاعَةُ وَقَدْ رَفَعَ أَحَدُكُمْ أُكْلَتَهُ إِلَى فِيهِ فَلَا يَطْعَمُهَا

(Güneşin Garbdan Doğması)
-....Bize Ebu'z-Zinâd, Abdurrahmân'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Güneş batıdan doğuncaya kadar kıyamet kopmaz- Güneş batıdan doğduğu zaman, insanların hepsi onu görürler de toptan hepsi îmân ederler. İşte bu, Rabbinin âyetlerinden biri geldiği gün, daha evvelden îmân etmiş veya îmânında bir hayır kazanmış olmayan hiçbir kimseye (o günkü)

imânı asla fayda vermez...n (ei-En'âm: 158) olduğu zamandır. Muhakkak ki,kıyamet şübhesiz kopacaktır; öyle bir hâlde ki, alım-satım için satıcı ile müşteri aralarında kumaşlarını yaymış olacaklar da alım-satım yapamadan ve kumaşlarını da düremeden ansızın kopacaktır. Yine muhakkak kıyamet kopacaktır. Şöyle ki: Kişi sağımlı devesinin sütünü sağıp getirdiği hâlde, onu tadıp içmeden ansızın kopacaktır. Yine kıyamet şübhesiz kopacaktır. Öyle bir hâlde ki, kişi su havuzunu sıvayıp tamir edecek, fakat kıyamet ansızın kopacak da havuzun suyunu kullanmak nasîb olmayacaktır. Kıyamet muhakkak kopacak; öyle bir çabuklukta ki, sizden herhangibiriniz yemek yerken, lokmasını ağzına kaldıracak, fakat kıyamet ansızın kopacak da o lokmasını yiyemeyecektir"

بَاب مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ أَحَبَّ اللَّهُ لِقَاءَهُ

6507 – حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ أَحَبَّ اللَّهُ لِقَاءَهُ وَمَنْ كَرِهَ لِقَاءَ اللَّهِ كَرِهَ اللَّهُ لِقَاءَهُ قَالَتْ عَائِشَةُ أَوْ بَعْضُ أَزْوَاجِهِ إِنَّا لَنَكْرَهُ الْمَوْتَ قَالَ لَيْسَ ذَاكِ وَلَكِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا حَضَرَهُ الْمَوْتُ بُشِّرَ بِرِضْوَانِ اللَّهِ وَكَرَامَتِهِ فَلَيْسَ شَيْءٌ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا أَمَامَهُ فَأَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ وَأَحَبَّ اللَّهُ لِقَاءَهُ وَإِنَّ الْكَافِرَ إِذَا حُضِرَ بُشِّرَ بِعَذَابِ اللَّهِ وَعُقُوبَتِهِ فَلَيْسَ شَيْءٌ أَكْرَهَ إِلَيْهِ مِمَّا أَمَامَهُ كَرِهَ لِقَاءَ اللَّهِ وَكَرِهَ اللَّهُ لِقَاءَهُ اخْتَصَرَهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَمْرٌو عَنْ شُعْبَةَ وَقَالَ سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ زُرَارَةَ عَنْ سَعْدٍ عَنْ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

'Allah'a kavuşmayı arzu eden kimseye Allah da kavuşmasını sever".
-...Bize Katâde, Enes ibn Mâlik'ten; o da Ubâde ibnu's- Sâmit(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:
— "Her kim Allah'a kavuşup görmeyi arzu eder severse, Allah da ona kavuşup görmeyi sever.Her kim de Allah 'a kavuşmaktan hoşlanmazsa, Allah da ona kavuşmaktan hoşlanmaz."Âişe yâhud Peygamberdin kadınlarından biri:
— (Yâ Rasûlallah!) Bizler ölümden elbette hoşlanmayız! dediler.Peygamber, kadınlara:
— "Ölüm sizin bildiğiniz gibi değil, lâkin bu şöyledir: Mü 'mine ölüm hâli gelince, Allah'ın o kuldan hoşnûdluğu, Allah'ın ikram ve ihsanı ile müjdelenir. Bu müjde üzerine artık mü'mine (ölüm gibi) kendisini karşılayacak hâllerden daha sevimli birşey olamaz. O anda mü'min Allah 'a kavuşmayı arzu edip ister, Allah da mü'min kuluna kavuşmayı sever. Fakat kâfir öyle değildir: Ona ölüm hâli hazır olduğunda, Allah'ın azabı ve ukubeti müjdelenir. O anda kâfire, önündeki ölüm gibi hâllerden daha çirkin bir hâl olamaz. Bu suretle kâfir, Allah'a kavuşmayı fena görür, Allah da onunla buluşmayı çirkin görür."Bu hadîsi Ebû Dâvûd Süleyman et-Tayâlisî ile Amr ibnu Mer-zûk, Şu'be'den kısaltarak rivayet ettiler.Saîd ibn Ebî Arûbe, Katâde'den; o da Zurâre ibn Ebî Evfâ'dan; o da Sa'd ibn Hişâm'dan; o da Âişe'den; o da Peygamber(S)'den olmak üzere söyledi

---

6508 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ أَحَبَّ اللَّهُ لِقَاءَهُ وَمَنْ كَرِهَ لِقَاءَ اللَّهِ كَرِهَ اللَّهُ لِقَاءَهُ

-...Bize Ebû Usâme, Bureyd'den; o da Ebû Burde'den; o da Ebû Mûsâ(R)'dan tahdîs etti ki,Peygamber (S): "Her kim Allah 'a kavuşmayı severse, Allah da ona kavuşmayı sever. Her kim de Allah'a kavuşmayı sevmezse, Allah da onunla buluşmayı istemez" buyurmuştur.

6509 – حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ وَعُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ فِي رِجَالٍ مِنْ

أَهْلِ الْعِلْمِ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ وَهُوَ صَحِيحٌ إِنَّهُ لَمْ يُقْبَضْ نَبِيٌّ قَطُّ حَتَّى يَرَى مَقْعَدَهُ مِنْ الْجَنَّةِ ثُمَّ يُخَيَّرُ فَلَمَّا نَزَلَ بِهِ وَرَأْسُهُ عَلَى فَخِذِي غُشِيَ عَلَيْهِ سَاعَةً ثُمَّ أَفَاقَ فَأَشْخَصَ بَصَرَهُ إِلَى السَّقْفِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ الرَّفِيقَ الْأَعْلَى قُلْتُ إِذًا لَا يَخْتَارُنَا وَعَرَفْتُ أَنَّهُ الْحَدِيثُ الَّذِي كَانَ يُحَدِّثُنَا بِهِ قَالَتْ فَكَانَتْ تِلْكَ آخِرَ كَلِمَةٍ تَكَلَّمَ بِهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَوْلَهُ اللَّهُمَّ الرَّفِيقَ الْأَعْلَى

-... İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Saîd ibnu'I-Müseyyeb ile Urvetu'bnu'z-Zubeyr, ilim ehlinden birçok adamlar içinde haber verdiler ki, Peygamber(S)'in zevcesi Âişe (R) şöyle demiştir:Rasûlullah (S) sıhhatte iken:
— "Hiçbir peygamberin ruhu, cennetteki durağını görmedikçe kabzolunmaz. Sonra (ölümle hayât arasında) muhayyer kılınır" buyurur dururdu.Hastalanıp ruhu kabzolunmak zamanı gelince, başı benim dizimin üstünde bulunduğu bir sırada kendisine bir süre baygınlık geldi. Sonra ayıhnca gözünü tavana doğru dikti. Sonra:
— "Yâ Allah, en yüksek refiki isterim" diye duâ etti. Bunun üzerine ben: "Artık Rasûlullah şimdi bizleri ihtiyar etmiyor" dedim. Ve bildim ki, Rasûlullah'm bu duası sıhhatli zamanında bize söyleye geldiği haber(in kendisinde tecellîsi)dir. Âişe: Peygamberdin tekellüm ettiği en son kelime, işte bu "Allâ-humme er-Refîkal-Alâ" duası oldu, demiştir

---

بَاب سَكَرَاتِ الْمَوْتِ

6510 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ بْنِ مَيْمُونٍ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ عُمَرَ بْنِ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ أَبَا عَمْرٍو ذَكْوَانَ مَوْلَى عَائِشَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَانَتْ تَقُولُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ بَيْنَ يَدَيْهِ رَكْوَةٌ أَوْ عُلْبَةٌ فِيهَا مَاءٌ يَشُكُّ عُمَرُ فَجَعَلَ يُدْخِلُ يَدَيْهِ فِي الْمَاءِ فَيَمْسَحُ بِهِمَا وَجْهَهُ وَيَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِنَّ لِلْمَوْتِ سَكَرَاتٍ ثُمَّ نَصَبَ يَدَهُ فَجَعَلَ يَقُولُ فِي الرَّفِيقِ الْأَعْلَى حَتَّى قُبِضَ وَمَالَتْ يَدُهُ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ الْعُلْبَةُ مِنْ الْخَشَبِ وَالرَّكْوَةُ مِنْ الْأَدَمِ

Ölümün (Aklı Giderici) Şiddetleri Babı
-....Âişe (R) şöyle derdi: RasûIullah(S)'ın ölüm hastalığı müddetince ön yanında deriden yâhud ağaçtan, içi su dolu bir kap dururdu -terdîdli söyleyen râvî Umer ibn Saîd'dir-. Rasûlullah ellerini suyun içine sokmaya ve ıslak elleriyle yüzünü meshetmeye başlar ve "Lâ ilahe illeHlâh!Ölümün birçok şiddetleri, sadmeleri vardır" diyordu.Sonra elini kaldırdı da tâ ruhu alınıncaya kadar: "Yâ Allah, beni en yüksek refik camiasında kıl!" diye duâ etmeye başladı. Ve bu duâ ile Peygamber'in mübarek eli düştü. (Allah O'na salât ve selâm eylesin!)

6511 – حَدَّثَنِي صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رِجَالٌ مِنْ الْأَعْرَابِ جُفَاةً يَأْتُونَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَسْأَلُونَهُ مَتَى السَّاعَةُ فَكَانَ يَنْظُرُ إِلَى أَصْغَرِهِمْ فَيَقُولُ إِنْ يَعِشْ هَذَا لَا يُدْرِكْهُ الْهَرَمُ حَتَّى تَقُومَ عَلَيْكُمْ سَاعَتُكُمْ قَالَ هِشَامٌ يَعْنِي مَوْتَهُمْ

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Çöl Arablarından kaba ve câhil birtakım adamlar vardı. Bunlar Peygamber(S)'e gelirler ve:
— Kıyamet ne zaman kopacak? diye sorarlardı. Rasûlullah da bunların en küçük yaşlısına bakar da:
— "Şu genç yaşarsa, buna ihtiyarlık erişmeden sizin başınıza kıyametiniz kopar (hepiniz ölürsünüz)" buyururdu. Hişâm ibn Urve: Peygamber "Kıyametiniz kopar" sözüyle, onların ölümlerini kasdediyordu, demiştir

---

6512 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَلْحَلَةَ عَنْ مَعْبَدِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ بْنِ رِبْعِيٍّ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّهُ كَانَ يُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرَّ عَلَيْهِ بِجِنَازَةٍ فَقَالَ مُسْتَرِيحٌ وَمُسْتَرَاحٌ مِنْهُ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا الْمُسْتَرِيحُ وَالْمُسْتَرَاحُ مِنْهُ قَالَ الْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ يَسْتَرِيحُ مِنْ نَصَبِ الدُّنْيَا وَأَذَاهَا إِلَى رَحْمَةِ اللَّهِ وَالْعَبْدُ الْفَاجِرُ يَسْتَرِيحُ مِنْهُ الْعِبَادُ وَالْبِلَادُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَابُّ

-...Ebû Katâde Rıb'îel-Ensârî(R) şöyle tahdîs ederdi: RasûlulIah(S)'in yânından bir cenaze geçirilmişti. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Kendisi rahatlayan veya kendisinden kurtulunmuş olandır" buyurdu.Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah! Rahatlayan veya kendisinden rahatlanan nedir? diye sordular.Rasûlullah:
— "Mü'min olan kul, dünyânın yorgunluklarından ve ezalarından Azız ve Celîl olan Allah'ın rahmetine gidip istirahat eder. Fâcir olan kula gelince ondan da diğer kullar, şehirler, ağaçlar ve hayvanlar kurtulup istirahat ederler" buyurdu.

6513 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عَبْدِ رَبِّهِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَلْحَلَةَ حَدَّثَنِي ابْنُ كَعْبٍ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مُسْتَرِيحٌ وَمُسْتَرَاحٌ مِنْهُ الْمُؤْمِنُ يَسْتَرِيحُ

-....Muhammed ibn Amr ibn Halhala şöyle demiştir: Bana Ma'bed ibn Ka'b, Ebû Katâde'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "(Ölmekle) istirahat eden ve kendisinden istirahat edilendir. Mü'min dünyâ yorgunluğundan istirahat eder" buyurmuştur

---

6514 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَزْمٍ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتْبَعُ الْمَيِّتَ ثَلَاثَةٌ فَيَرْجِعُ اثْنَانِ وَيَبْقَى مَعَهُ وَاحِدٌ يَتْبَعُهُ أَهْلُهُ وَمَالُهُ وَعَمَلُهُ فَيَرْجِعُ أَهْلُهُ وَمَالُهُ وَيَبْقَى عَمَلُهُ

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle diyordu: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Ölüyü üç şey ta'kîb edip kabre kadar gider de ikisi tekrar geri döner, biri orada onunla beraber kalır: Ölüyü ailesi, malı ve ameli ta'kîb eder. Neticede ailesi ve malı geriye döner de, kendisiyle beraber sâdece ameli kalır "

6515 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا مَاتَ أَحَدُكُمْ عُرِضَ عَلَيْهِ مَقْعَدُهُ غُدْوَةً وَعَشِيًّا إِمَّا النَّارُ وَإِمَّا الْجَنَّةُ فَيُقَالُ هَذَا مَقْعَدُكَ حَتَّى تُبْعَثَ إِلَيْهِ

-....Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Sizden biriniz vefat ettiği zaman, sabah akşam ona oturacağı yer arz olunup gösterilir. Ateşten olan ve cennetten olan oturağı gösterilir de ona tâ diriltileceği vakte kadar: İşte burası senin durağındır! denilir"

6516- حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَسُبُّوا الْأَمْوَاتَ فَإِنَّهُمْ قَدْ أَفْضَوْا إِلَى مَا قَدَّمُوا

Âişe (R): Peygamber (S): "Sizler ölülere sövmeyiniz. Çünkü onlar önden göndermiş oldukları amellerin karşılıklarına ulaşmışlardır" buyurdu, demiştir

بَاب نَفْخِ الصُّورِ قَالَ مُجَاهِدٌ الصُّورُ كَهَيْئَةِ الْبُوقِ { زَجْرَةٌ } صَيْحَةٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { النَّاقُورِ } الصُّورِ { الرَّاجِفَةُ } النَّفْخَةُ الْأُولَى وَ { الرَّادِفَةُ } النَّفْخَةُ الثَّانِيَةُ

6517 - حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجِ أَنَّهُمَا حَدَّثَاهُ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ اسْتَبَّ رَجُلَانِ رَجُلٌ مِنْ الْمُسْلِمِينَ وَرَجُلٌ مِنْ الْيَهُودِ فَقَالَ الْمُسْلِمُ وَالَّذِي اصْطَفَى مُحَمَّدًا عَلَى الْعَالَمِينَ فَقَالَ الْيَهُودِيُّ وَالَّذِي اصْطَفَى مُوسَى عَلَى الْعَالَمِينَ قَالَ فَغَضِبَ الْمُسْلِمُ عِنْدَ ذَلِكَ فَلَطَمَ وَجْهَ الْيَهُودِيِّ فَذَهَبَ الْيَهُودِيُّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ بِمَا كَانَ مِنْ أَمْرِهِ وَأَمْرِ الْمُسْلِمِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُخَيِّرُونِي عَلَى مُوسَى فَإِنَّ النَّاسَ يَصْعَقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَكُونُ فِي أَوَّلِ مَنْ يُفِيقُ فَإِذَا مُوسَى بَاطِشٌ بِجَانِبِ الْعَرْشِ فَلَا أَدْرِي أَكَانَ مُوسَى فِيمَنْ صَعِقَ فَأَفَاقَ قَبْلِي أَوْ كَانَ مِمَّنْ اسْتَثْنَى اللَّهُ

Sûr'a Üfürülmesi Babı
Mucâhid İbn Cebr: "SÛr" (el-Kehf: 100; Yâsîn: 51; ez-Zumer: 68; Kaaf: 20), boru hey'eti gibidir. "Zecretun" (es*saffât: 19; en-Nâziât: 13), "Sayha" ma'nâsınadır, demiştir.İbn Abbâs da: "en-Nâkûr" (ei-Müddessir: 7), "Siir"duT. "er-Râcife" (en-Nâziât: 6), birinci üfürmedir. "er-Râdîfe" (en-Nâziât: 7) de ikinci üfürmedir, demiştir.
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Biri müslümânlardan, biri de Yahûdîler'den olan iki adam birbirleriyle sövüştüler. Müslüman, Yahudi'ye:
— Muhammed'i âlemler üzerine seçip tercih eden Allah'a yemîn ederim ki! dedi.Yahûdî de müslümâna hitaben:
— Musa'yı âlemler üzerine seçip tercih eden Allah'a yemîn ederim ki! dedi.Ebû Hureyre dedi ki: Yahûdî bu yemini yaptığı sırada müslü-mân öfkelendi de Yahudi'nin yüzüne bir tokat vurdu. Bunun üzerine Yahûdî, RasûIullah(S)'ın yanına gitti de, kendisinin ve müslümân kişinin işinden olup biten şeyleri Rasûlullah'a haber verdi. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Beni Mûsâ üzerine daha hayırlı kılmayınız! Çünkü insanlar kıyamet gününde hep çarpılıp bayılacaklardır. (Onlarla beraber ben de çarpılıp bayılırım.) Fakat ben ilk ayılan kimseler içinde olurum. O anda Musa'yı Arş'ın bir tarafına sıkıca tutunmuş hâlde görürüm. Bilmiyorum, Mûsâ da bayılanların içinde idi de benden evvel mi ayıldı yâhud bayılmaktan Allah'ın müstesna kıldığı kimselerden mi idi?"

6518 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصْعَقُ النَّاسُ حِينَ يَصْعَقُونَ فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ قَامَ فَإِذَا مُوسَى آخِذٌ بِالْعَرْشِ فَمَا أَدْرِي أَكَانَ فِيمَنْ صَعِقَ رَوَاهُ أَبُو سَعِيدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Bayılıp düşecekleri zaman insanlar hep bayılıp düşerler. Kalkışta ben, ayağa kalkanların ilki olurum. Bir de görürüm ki,Mûsâ Arş'a sıkıca tutunmuş durmaktadır. Artık ben Mûsâ da bayılanların içinde miydi (yâhud değil miydi) bilemiyorum." Bu hadîsin aslını Ebû Saîd de Peygamber'den rivayet etmiştir.

بَاب يَقْبِضُ اللَّهُ الْأَرْضَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَوَاهُ نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

6519 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ

عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَقْبِضُ اللَّهُ الْأَرْضَ وَيَطْوِي السَّمَاءَ بِيَمِينِهِ ثُمَّ يَقُولُ أَنَا الْمَلِكُ أَيْنَ مُلُوكُ الْأَرْضِ

"Allah kıyamet günü bütün yer tabakalarını kabzeder" Bu hadîsi Nâfi\ Ibn Umer'den; o da Peygamber(S)'den rivayet etmiştir.

-....ez-Zuhrî şöyle demiştir: BanaSaîd ibnu'l-Müseyyeb, Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki,Peygamber (S): "Allah (kıyamet günü) bütün yer tabakalarını kabzasına alır, gökleri de sağ eli içine dürer büker. Sonra (mahşer halkına):İşte ben kâinatın Melik'iyim!Yeryüzünün melikleri nerede? diye hitâb eder" buyurmuştur.

6520 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ خَالِدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَكُونُ الْأَرْضُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ خُبْزَةً وَاحِدَةً يَتَكَفَّؤُهَا الْجَبَّارُ بِيَدِهِ كَمَا يَكْفَأُ أَحَدُكُمْ خُبْزَتَهُ فِي السَّفَرِ نُزُلًا لِأَهْلِ الْجَنَّةِ فَأَتَى رَجُلٌ مِنْ الْيَهُودِ فَقَالَ بَارَكَ الرَّحْمَنُ عَلَيْكَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ أَلَا أُخْبِرُكَ بِنُزُلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ بَلَى قَالَ تَكُونُ الْأَرْضُ خُبْزَةً وَاحِدَةً كَمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَظَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْنَا ثُمَّ ضَحِكَ حَتَّى بَدَتْ نَوَاجِذُهُ ثُمَّ قَالَ أَلَا أُخْبِرُكَ بِإِدَامِهِمْ قَالَ إِدَامُهُمْ بَالَامٌ وَنُونٌ قَالُوا وَمَا هَذَا قَالَ ثَوْرٌ وَنُونٌ يَأْكُلُ مِنْ زَائِدَةِ كَبِدِهِمَا سَبْعُونَ أَلْفًا

-...Ebû Saîdel-Hudri (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Kıyamet gününde bütün Arz, tandırda pişirilen bir tek ekmek (gibi) olur. Cebbar olan Allah, onu kudret eliyle evirir çevirir (düzelinceye kadar) altüst eder. Sizin biriniz yolculukta bazlamasını (tandıra koyup pişirinceye kadar) evirip çevirdiği gibi. (Bu muazzam ekmek, uzun müddet mahşerde bekleyen) cennet ehli için yolcu konuk azığı olarak hazırlanır." Ebû Saîd dedi ki: Bu sırada bir Yahûdî geldi de:
— Yâ Ebâ'l-Kaasım! Rahman Sana mübarek kılsın! Cennet ehlinin kıyamet günü yol azığının ne olduğunu Sana haber vereyim mi? dedi. Rasûlullah:
— "Evet" buyurdu. Yahûdî:
— Rasûlullah'ın söylediği gibi, Arz bir tek ekmek yapılır! dedi. Bunun üzerine Rasûlullah bize baktı. Sonra (taaccüb edip hoşlanarak) son dişleri meydana çıkıncaya kadar güldü. Sonra Yahûdî:
— Sana cennet ehlinin ekmeklerinin katığını da haber vereyim mi? dedi" ve şöyle devam etti:
— Cennet ehlinin katıkları Bâlâm ve Nûn'dur, dedi. Sahâbîler:
— Bunlar nedir? diye sordular. Yahûdî:
— Öküzle balıktır! Bu iki hayvanın ciğerlerinin en nefis uç parçalarını cennet ehlinden yetmiş bin kişi yiyecektir, diye cevâb verdi

---

6521 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يُحْشَرُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى أَرْضٍ بَيْضَاءَ عَفْرَاءَ كَقُرْصَةِ نَقِيٍّ قَالَ سَهْلٌ أَوْ غَيْرُهُ لَيْسَ فِيهَا مَعْلَمٌ لِأَحَدٍ

-....Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu:"Kıyamet günü insanlar, beyaz, duru beyaz ve kepekten arınmış undan yapılan çörek gibi bir saha üzerinde toplanırlar." Sehl ibn Sa'd'ın yâhud başka birisinin rivayetinde: "O sahada bir kimseye delâlet edecek, yol gösterecek (dağ taş gibi) hiçbir alâmet yoktur" demiştir

---

بَاب كَيْفَ الْحَشْرُ

6522 – حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

قَالَ يُحْشَرُ النَّاسُ عَلَى ثَلَاثِ طَرَائِقَ رَاغِبِينَ رَاهِبِينَ وَاثْنَانِ عَلَى بَعِيرٍ وَثَلَاثَةٌ عَلَى بَعِيرٍ وَأَرْبَعَةٌ عَلَى بَعِيرٍ وَعَشَرَةٌ عَلَى بَعِيرٍ وَيَحْشُرُ بَقِيَّتَهُمْ النَّارُ تَقِيلُ مَعَهُمْ حَيْثُ قَالُوا وَتَبِيتُ مَعَهُمْ حَيْثُ بَاتُوا وَتُصْبِحُ مَعَهُمْ حَيْثُ أَصْبَحُوا وَتُمْسِي مَعَهُمْ حَيْثُ أَمْسَوْا

Toplanma Nasıl Olacaktır?
-... Bize Vuheyb, Abdullah ibn Tâvûs'tan; o da babası Tâvûs ibn Keysân el-Yemânî'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:"İnsanlar (mahşerde) üç fırka olarak toplanırlar. Birinci fırka gelecek hayâtı özleyen, (geride kalan dünyâ hayâtından) nefret eden zümredir. (Bunlar azık ve binekleri bol olanlardır). İkinci fırka ikisi bir deve, üçü bir deve, dördü bir deve, onu bir deve üzerinde sevko-lunurlar. Bunların bakıyyesini (ki üçüncü fırkadır) bir ateş hasredip toplar. Onlar nerede istirahat ederlerse o ateş de beraberlerinde istirahat eder, onların geceledikleri yerde onlarla beraber geceler, onların sabahladıkları yerde beraberlerinde sabahlar. Ve onlarla beraber yürüyüp onların akşamladıkları yerde onlarla beraber akşamlar"

6523 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَغْدَادِيُّ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ كَيْفَ يُحْشَرُ الْكَافِرُ عَلَى وَجْهِهِ قَالَ أَلَيْسَ الَّذِي أَمْشَاهُ عَلَى الرِّجْلَيْنِ فِي الدُّنْيَا قَادِرًا عَلَى أَنْ يُمْشِيَهُ عَلَى وَجْهِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ قَتَادَةُ بَلَى وَعِزَّةِ رَبِّنَا

-....BizeEnes ibn Mâlik (R) şöyle tahdîs etti: Bir adam:
—Ey Allah'ın Peygamberi! Kâfir kıyamet günü yüzü üzerinde nasıl haşr olunur? diye sordu.Rasûlullah (S):
— "Dünyâda onu iki ayağı üzerinde yürüten Allah, kıyamet gününde yüzü üzerinde yürütmeye kudretli değil midir?" diye cevâb verdi. Râvî Katâde:
— Evet, Rabb'imizin izzetine yemîn ederim ki, kudretlidir! demiştir

---

6524 - حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرٌو سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّكُمْ مُلَاقُو اللَّهِ حُفَاةً عُرَاةً مُشَاةً غُرْلًا قَالَ سُفْيَانُ هَذَا مِمَّا نَعُدُّ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ سَمِعَهُ مِنْ النَّبِيِّ

-...Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs etti. Amr ibn Dînâr şöyle demiştir: Ben Saîd ibn Cubeyr'den işittim. Ben İbn Abbâs(R)'tan işittim. Ben Peygamber(S)'den işittim: "Muhakkak ki, sizzler Allah 'a yalınayaklılar, çıplaklar, yayalar ve sünnetsizler olarak kavuşacaksınız" buyuruyordu, demiştir.Sufyân ibn Uyeyne: Bu hadîs, bizim İbn Abbâs'ın Peygamber(S)'-den işittiğini saymakta olduğumuz hadîslerdendir, demiştir.

6525 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ عَلَى الْمِنْبَرِ يَقُولُ إِنَّكُمْ مُلَاقُو اللَّهِ حُفَاةً عُرَاةً غُرْلًا

-....Bize Sufyân ibn Uyeyne, Amr'dan; o da Saîd ibn Cubeyr'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlul-lah(S)'tan işittim, O, minber üzerinde hutbe yapıyor: "Muhakkak ki, sizler Allah'a yalınayaklılar, çıplaklar, sünnetsizler olarak kavuşacaksınız" buyuruyordu.

6526 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْمُغِيرَةِ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَامَ فِينَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ فَقَالَ إِنَّكُمْ مَحْشُورُونَ حُفَاةً عُرَاةً غُرْلًا { كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ } الْآيَةَ وَإِنَّ أَوَّلَ الْخَلَائِقِ يُكْسَى

يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِبْرَاهِيمُ وَإِنَّهُ سَيُجَاءُ بِرِجَالٍ مِنْ أُمَّتِي فَيُؤْخَذُ بِهِمْ ذَاتَ الشِّمَالِ فَأَقُولُ يَا رَبِّ أَصْحَابِي فَيَقُولُ إِنَّكَ لَا تَدْرِي مَا أَحْدَثُوا بَعْدَكَ فَأَقُولُ كَمَا قَالَ الْعَبْدُ الصَّالِحُ { وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ إِلَى قَوْلِهِ الْحَكِيمُ } قَالَ فَيُقَالُ إِنَّهُمْ لَمْ يَزَالُوا مُرْتَدِّينَ عَلَى أَعْقَابِهِمْ

-....Bize Şu'be, el-Mugîre ibnu'n-Nu'mân'dan; o da Saîd ibn Cubeyr'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R) şöyle demiştir. Peygamber (S) bizim aramızda ayağa kalktı da hutbe yaparak şöyle buyurdu: "Muhakkak sizler yahnayaklılar, çıplaklar olarak toplanacaksınız. '...İlk yaradışa nasıl başladıksa, üzerimizde hakk bir va 'd olarak yine onu iade edeceğiz* Hakikatte failler biziz!' (el-Enbiyâ: 104) Mahlûklar içinde kıyamet gününde ilk olarak elbise giydirilecek kimse İbrahim'dir. Şu da muhakkak ki ümmetimden birtakım adamlar getirilecek de onlar yakalanıp sol tarafa (cehennem tarafına) götürülecekler. Hemen ben:
— Yâ Rabb! Onlar benim sahâbîlerimdir! derim. Allah bana:
— Sen onların senden sonra dînde ne bid'atler meydana getirdiklerini bilmezsin! der.Ben de Allah'ın sâlih kulunun (Meryem oğlu îsâ'nın) dediği gibi (şöyle) derim: 'Ben içlerinde bulunduğum müddetçe üzerlerinde bir murâkıb idim. Fakat vaktâ ki Sen beni (içlerinden) aldın,üstlerinde murakib ancak Sen kaldın. Ve zâten Sen herşeye hakkıyle şâhidsin. Eğer kendilerine azâb edersen, şübhe yok ki, onlar Sen Hn kullarındır. Eğer onları mağfiret edersen, yine şübhesiz ki,mutlak gâüb ve yegâne hüküm ve hikmet sahibi olan da Sen'sin!' (ei-Mâide: 117-118)."Dedi ki: "Bunun üzerine bana:
— Bunlar ökçelerine basarak geri dönmüş mürtedler olmakta devam etmişlerdir, denilir".

6527 - حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ أَبِي صَغِيرَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ حَدَّثَنِي الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُحْشَرُونَ حُفَاةً عُرَاةً غُرْلًا قَالَتْ عَائِشَةُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ الرِّجَالُ وَالنِّسَاءُ يَنْظُرُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ فَقَالَ الْأَمْرُ أَشَدُّ مِنْ أَنْ يُهِمَّهُمْ ذَاكِ

-...Abdullah ibn Ebî Muleyke şöyle demiştir: Bana el- Kaasım ibn Muhammed ibn Ebî Bekr tahdîs etti ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Sizler yalınayaklılar, çıplaklar, sünnetsizler olarak toplanacaksınız" buyurdu.Âişe dedi ki: Ben de:
— Yâ Rasûlallah! Erkekler ve kadınlar birbirlerine (avret yerlerine) bakarlar?! dedim. Rasûlullah:
— "Haşr işi, onların bunu düşünmelerinden bile çok şiddetli ve çetindir" buyurdu.

6528 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ فِي قُبَّةٍ فَقَالَ أَتَرْضَوْنَ أَنْ تَكُونُوا رُبُعَ أَهْلِ الْجَنَّةِ قُلْنَا نَعَمْ قَالَ أَتَرْضَوْنَ أَنْ تَكُونُوا ثُلُثَ أَهْلِ الْجَنَّةِ قُلْنَا نَعَمْ قَالَ أَتَرْضَوْنَ أَنْ تَكُونُوا شَطْرَ أَهْلِ الْجَنَّةِ قُلْنَا نَعَمْ قَالَ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ إِنِّي لَأَرْجُو أَنْ تَكُونُوا نِصْفَ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَذَلِكَ أَنَّ الْجَنَّةَ لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا نَفْسٌ مُسْلِمَةٌ وَمَا أَنْتُمْ فِي أَهْلِ الشِّرْكِ إِلَّا كَالشَّعْرَةِ الْبَيْضَاءِ فِي جِلْدِ الثَّوْرِ الْأَسْوَدِ أَوْ كَالشَّعْرَةِ السَّوْدَاءِ فِي جِلْدِ الثَّوْرِ الْأَحْمَرِ

-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Biz (kırk kişi kadar bir topluluk) bir kubbenin içinde Peygamber(S)'in beraberinde bulunuyorduk. Peygamber (S):
— "Sizler cennet ehlinin dörtte biri olmanıza razı olur musunuz?" buyurdu. Bizler:
— Evet! dedik. Peygamber:
— "Cennet ehlinin üçte biri olmanıza razı olur musunuz?" diye sordu.Biz tekrar:
— Evet! diye cevâb verdik. Peygamber:
— "Cennet ehlinin yarısı olmanıza razı olur musunuz?" buyurdu.Bizler yine:
— Evet! dîye cevâb verdik. Peygamber:
— "Muhammed'in nefsi elinde bulunan Allah'a yemîn ederim ki, ben sizin cennet ehlinin yarısı olmanızı kuvvetle ümîd ediyorum. Şu da muhakkak ki, cennete müslümân nefisten başkası girmeyecektir. Sizler şirk ehline nisbetle siyah öküzün derisi üzerindeki beyaz kıl mesabesinden başka değilsiniz.

Yâhud da sanki kırmızı öküzün derisi üzerindeki siyah kıl mesabesinde!" buyurdu

---

6529 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ ثَوْرٍ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَوَّلُ مَنْ يُدْعَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ آدَمُ فَتَرَاءَى ذُرِّيَّتُهُ فَيُقَالُ هَذَا أَبُوكُمْ آدَمُ فَيَقُولُ لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ فَيَقُولُ أَخْرِجْ بَعْثَ جَهَنَّمَ مِنْ ذُرِّيَّتِكَ فَيَقُولُ يَا رَبِّ كَمْ أُخْرِجُ فَيَقُولُ أَخْرِجْ مِنْ كُلِّ مِائَةٍ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِذَا أُخِذَ مِنَّا مِنْ كُلِّ مِائَةٍ تِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ فَمَاذَا يَبْقَى مِنَّا قَالَ إِنَّ أُمَّتِي فِي الْأُمَمِ كَالشَّعَرَةِ الْبَيْضَاءِ فِي الثَّوْرِ الْأَسْوَدِ

-....Bana kardeşim Abdulhamîd, Süleyman ibn Bilâl'den; o da Sevr'den; o da Ebû'l-Gays'tan; o da Ebû Hureyre(R)'den tah-dîs etti ki, Peygamber(S) şöyle buyurmuştur: "Kıyamet günü ilk çağrılacak kimse Âdem Peygamber'dir. Zürriyeti ona arz olunup görürler. Onlara:
— Bu, babanız Âdem 'dir! denilir. Âdem:
— Lebbeyke ve sa'deyke (yâ Rabb)/ der. Allah ona:
— Zürriyetinden cehennem kaafilesini çıkar (gönder)/ buyurur. Âdem:
— Yâ Rabb! Ne kadar çıkarayım? der. Allah:
— Her yüz kişiden doksan dokuzu çıkar! buyurur". Sahâbîler:
— Yâ Rasûlajlah! Bizlerin herbir yüz kişisinden doksandokuz kişi alındığı zaman, bizden ne kadarı geri kalacak? dediler. Peygamber:
— "Benim ümmetim, diğer ümmetler içinde siyah öküzdeki beyaz kıl gibidir!" buyurdu

---

بَاب قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ { إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ } { أَزِفَتْ الْآزِفَةُ } { اقْتَرَبَتْ السَّاعَةُ }

6530 - حَدَّثَنِي يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اللَّهُ يَا آدَمُ فَيَقُولُ لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ وَالْخَيْرُ فِي يَدَيْكَ قَالَ يَقُولُ أَخْرِجْ بَعْثَ النَّارِ قَالَ وَمَا بَعْثُ النَّارِ قَالَ مِنْ كُلِّ أَلْفٍ تِسْعَ مِائَةٍ وَتِسْعَةً وَتِسْعِينَ فَذَاكَ حِينَ يَشِيبُ الصَّغِيرُ { وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سَكْرَى وَمَا هُمْ بِسَكْرَى وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ } فَاشْتَدَّ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّنَا ذَلِكَ الرَّجُلُ قَالَ أَبْشِرُوا فَإِنَّ مِنْ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ أَلْفًا وَمِنْكُمْ رَجُلٌ ثُمَّ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنِّي لَأَطْمَعُ أَنْ تَكُونُوا ثُلُثَ أَهْلِ الْجَنَّةِ قَالَ فَحَمِدْنَا اللَّهَ وَكَبَّرْنَا ثُمَّ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنِّي لَأَطْمَعُ أَنْ تَكُونُوا شَطْرَ أَهْلِ الْجَنَّةِ إِنَّ مَثَلَكُمْ فِي الْأُمَمِ كَمَثَلِ الشَّعَرَةِ الْبَيْضَاءِ فِي جِلْدِ الثَّوْرِ الْأَسْوَدِ أَوْ الرَّقْمَةِ فِي ذِرَاعِ الْحِمَارِ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı: "Ey insanlar, Rabb'inizden sakınım Çünkü o saatin zelzelesi büyük birşeydir" (ei-Hacc: i) Yaklaşan yaklaŞtl" (en-Necm: 57) "Saat yaklaştı" (ei-Kamer: 1) ma'nâsınadır.
-....Ebû Saîd (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Allah Taalâ:
— Yâ Âdem! buyurur. Adem hemen cevâb olarak:
— YâRabb, mükerreren icabet eder, her emrini yerine getirmeye dâima kıyam eylerim. Ve her hayır Sen'in iki elinde(tmir ve neh-yinde)dirr der. Allah Taâlâ:
— Ateşe girecekleri (halk arasından) çıkarıp gönder! der. Âdem:
— Yâ Rabb, ateşe gönderileceklerin mikdârı ne kadardır? Diye sorar. Allah Taâlâ:
— Her bin kişiden dokuzyüzdoksandokuzu! diye cevâb verir.Allah Âdem'e böyle buyurduğu sıra, (bunun verdiği şiddetli korkudan) çocuğun ihtiyarlayacağı 'Ve her gebe kadının çocuğunu düşüreceği zamandır. Ve onda mahşer halkım sarhoşlar hâlinde görürsün.Hâlbuki onlar hiç de sarhoş değillerdir. Fakat Allah'ın azabı çok Şiddetlidir' (el-Hacc: 2)". Oradakilere bu haber ağır geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Bu (binde bir) kişi hangimizdir? diye sordular.Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Size müjdeler olsun! Muhakkak ki, sizden bir kişiye mukaa-bil Ye'cûc ve Me'cûc'den bin kişi (cehenneme gönderilecektir)/** buyurdu.Sonra da:

— "Nefsim elinde bulunan Allah'ayemîn ederim: Ben sizlerin cennet ehlinin üçte biri olmanızı kuvvetle tama' etmekteyim" buyurdu. Râvî dedi ki: Bunun üzerine bizler Allah'a hamdettik ve tekbîr getirdik. Sonra Rasûllulah:
— "Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, ben sizlerin cennet ehlinin üçte biri olmanızı kuvvetle tama' etmekteyim" buyurdu. Râvî dedi ki: Bunun üzerine biz yine Allah'a hamdettik ve tekbîr getirdik. Bundan sonar Rasûlullah:
— "Nefsim elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki, ben sizlerin cennet ehlinin yarısı olmanızı kuvvetle tama' etmekteyim. Çünkü ümmetlere nisbetle sizin meseleniz, siyah öküzün derisi üzerindeki beyaz kıl gibidir. Yâhud da eşeğin ön ayaklarının iç taraflarında bulunan dâire şeklindeki mühre gibidir" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { أَلَا يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ لِيَوْمٍ عَظِيمٍ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ } وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { وَتَقَطَّعَتْ بِهِمْ الْأَسْبَابُ } قَالَ الْوُصُلَاتُ فِي الدُّنْيَا

6531 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبَانَ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ { يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ } قَالَ يَقُومُ أَحَدُهُمْ فِي رَشْحِهِ إِلَى أَنْصَافِ أُذُنَيْهِ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
"Sahiden onlar (öldükten sonra) diriltileceklerini sanmıyorlar mı? Büyük günde. Âlemlerin Rabbi için insanların kalkacağı günde" (et-Tatfîf: 4-6).İbn Abbâs: "Aralarındaki ipler de parçalanıp kopmuştur" (ei Bakara: 166) âyetindeki "îpler",dünyâda birbirleriyle olan bağlar, münâsebetler ma'nâsınadır, demiştir.
-....Bizeİbnu Avn, Nâfi'den; o da İbn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "İnsanlar Âlemlerin Rabbi için ayağa kalkacakları gün, onlardan herbiri kulaklarının yarılarına kadar kendi terleri içinde ayağa kalkacaklar" buyurmuştur.

6532 - حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَعْرَقُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يَذْهَبَ عَرَقُهُمْ فِي الْأَرْضِ سَبْعِينَ ذِرَاعًا وَيُلْجِمُهُمْ حَتَّى يَبْلُغَ آذَانَهُمْ

-....Bize Süleyman ibn Hilâl, Sevr'den; o da İbn Zeyd'- den; o da Ebû'I-Gays'tan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Kıyamet günü insanlar mahşer yerinde (sıkışmaktan, şiddetten, güneşin yaklaşmasından) terleyecektir. Öyle bir derecede ki, dökülen ter yetmiş zira' derinliğinde yere geçecek ve onların ağızlarına yükselip gemliyecek, hattâ kulaklarına ulaşacaktır".

بَاب الْقِصَاصِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَهِيَ { الْحَاقَّةُ } لِأَنَّ فِيهَا الثَّوَابَ وَحَوَاقَّ الْأُمُورِ الْحَقَّةُ وَ { الْحَاقَّةُ } وَاحِدٌ وَ { الْقَارِعَةُ } وَالْغَاشِيَةُ وَ { الصَّاخَّةُ } وَالتَّغَابُنُ غَبْنُ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَهْلَ النَّارِ

6533 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنِي شَقِيقٌ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَّلُ مَا يُقْضَى بَيْنَ النَّاسِ بِالدِّمَاءِ

Kıyamet Gününde Kısas Babı
Kıyamet "Hâkka"dır. Çünkü sevâblar ve işlerin sabit olan hakikatleri ondadır. "el-Hakkatu" ve"IHâkkatu" bir ma'nâyadır 'el-Kaaria", "elrĞâşiye", "es-Sâhha" (Abese: 33), "et-Teğâbun" (Saîdler, şakilerin yerlerine

inmeleri sebebiyle) cennet ehlinin cehennem ehlini aldatmasıdır.
-.... Abdullah ibn Umer (R): Peygamber (S): "Kıyamet günü insanlar arasında verilen ilk hüküm, kan da'vâları hakkındadır" buyurdu, demiştir

---

6534 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ كَانَتْ عِنْدَهُ مَظْلِمَةٌ لِأَخِيهِ فَلْيَتَحَلَّلْهُ مِنْهَا فَإِنَّهُ لَيْسَ ثَمَّ دِينَارٌ وَلَا دِرْهَمٌ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُؤْخَذَ لِأَخِيهِ مِنْ حَسَنَاتِهِ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ حَسَنَاتٌ أُخِذَ مِنْ سَيِّئَاتِ أَخِيهِ فَطُرِحَتْ عَلَيْهِ

-... Bana Saîd el-Makburî, Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Kimin yanında kardeşine âid haksız alınmış bir hakk varsa, o haksızlıktan dolayı hakk sahibiyle halâllaşsın. Muhakkak olan şu ki, kıyamette hiçbir dînâr ve hiçbir gümüş yoktur. Kardeşinin hakkı için kendi hasenelerinden alınmadan evvel, dünyâda onunla halâllaşsın. Âhireîte zâlimin o hakkı karşılayacak haseneîeri bulunmazsa, kardeşinin seyyielerinden alınır da o zâlimin üzerine atılır"

6535 – حَدَّثَنِي الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ { وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ } قَالَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ النَّاجِيِّ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْلُصُ الْمُؤْمِنُونَ مِنْ النَّارِ فَيُحْبَسُونَ عَلَى قَنْطَرَةٍ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ فَيُقَصُّ لِبَعْضِهِمْ مِنْ بَعْضٍ مَظَالِمُ كَانَتْ بَيْنَهُمْ فِي الدُّنْيَا حَتَّى إِذَا هُذِّبُوا وَنُقُّوا أُذِنَ لَهُمْ فِي دُخُولِ الْجَنَّةِ فَوَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَأَحَدُهُمْ أَهْدَى بِمَنْزِلِهِ فِي الْجَنَّةِ مِنْهُ بِمَنْزِلِهِ كَانَ فِي الدُّنْيَا

-... Bize Yezîd ibn Zuray' tahdîs edip şu "Biz onların göğüslerindeki kîni söküp atacağız..-"(ei-A'râf 43; ei-Hıcr: 47) âyetini okudu ve şöyle dedi: Bize Saîd ibn Ebî Arûbe, Katâde'den; o da Ebu'l-Mutevekkil en-Nâcî!den tahdîs etti ki, Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Kıyamet günü mü'-minler (sırattan geçerek) ateşten kurtulurlar da cennetle ateş arasındaki bir köprü üzerinde durdurulurlar. Orada, dünyâda iken aralarında meydana gelmiş haksızlıklar birbirlerinden kısas yapılır. Nihayet haksızlıklardan temizlendikleri ve pampâk oldukları zaman onlara cennete girmelerine izin verilir. Muhammed'in nefsi elinde bulunan Allah 'a yemin ederim ki, o mü 'mirilerden herbiri cennetteki menziline, dünyâdaki meskeninden daha doğru yol bulur"

بَاب مَنْ نُوقِشَ الْحِسَابَ عُذِّبَ

6536 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ عُثْمَانَ بْنِ الْأَسْوَدِ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ نُوقِشَ الْحِسَابَ عُذِّبَ قَالَتْ قُلْتُ أَلَيْسَ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى { فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا } قَالَ ذَلِكِ الْعَرْضُ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ الْأَسْوَدِ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ وَتَابَعَهُ ابْنُ جُرَيْجٍ وَمُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمٍ وَأَيُّوبُ وَصَالِحُ بْنُ رُسْتُمٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

"Kim Hesaba Çekilirse Azâb Edilmiş Olur" Babı
-.. Bize Ubeydullah ibn Mûsâ, Usmân ibnu'l-Esved'den; o da Abdullah ibnu Ebî Muleyke'den; o da Âişe(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S):
— "Kim hesaba çekilirse azâb edilmiş olur" buyurmuştur. Âişe dedi ki: Ben:
— Yüce Allah "O, kolayca bir hesâb ile hesaba çekilecek" (ei-inşikaak: 8) buyurmuyor mu? dedim.

Peygamber: — "Bu senin söylediğin âyetteki 'Kolay hesâb arzdır" buyurdu-...Bize Yahya ibn Saîd, Usmân ibnu'l-Esved'den tahdîs etti: Ben İbnu Ebî Muleyke'den işittim, şöyle dedi: Ben Âişe(R)'den işittim, şöyle dedi: Ben Peygamber (S)'den işittim, dedi.H ve Usmân ibnu'l-Esved'e bu hadîsi İbnu Ebî Muleyke'den; o da Âişe'den; o da Peygamber'den senediyle rivayet etmesinde İbnu Cureyc, Muhammed ibn Suleym, Eyyûb es-Sahtıyânî, Salih ibn Rüstem dörtlüsü de mutâbaat etmişlerdir.

6537 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ أَبِي صَغِيرَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ حَدَّثَنِي الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَتْنِي عَائِشَةُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيْسَ أَحَدٌ يُحَاسَبُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا هَلَكَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَيْسَ قَدْ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى { فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا } فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا ذَلِكِ الْعَرْضُ وَلَيْسَ أَحَدٌ يُنَاقَشُ الْحِسَابَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا عُذِّبَ

-...Bize Abdullah ibn Ebî Muleyke tahdîs etti. Bana el- Kaasım ibnu Muhammed tahdîs etti:Bana Âişe (R) tahdîs etti. Ra-sûlullah (S):
— "Kıyamet günü hesaba çekilen bir kimse, başka değil, muhakkak helak olur" buyurdu. Ben:
— Yâ Rasûlallah! Allah Taâlâ: "O vakit kitabı sağ eline verilen kimseye gelince; o kolayca bir hesâb ile hesaba çekilecek *' buyurmuş değil mi? dedim. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Bu (senin söylediğin) ancak bir arzdır. Kıyamet günü ince hesaba çekilecek kimse muhakkak azâb olunur" buyurdu

---

6538 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح و حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ يُجَاءُ بِالْكَافِرِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُقَالُ لَهُ أَرَأَيْتَ لَوْ كَانَ لَكَ مِلْءُ الْأَرْضِ ذَهَبًا أَكُنْتَ تَفْتَدِي بِهِ فَيَقُولُ نَعَمْ فَيُقَالُ لَهُ قَدْ كُنْتَ سُئِلْتَ مَا هُوَ أَيْسَرُ مِنْ ذَلِكَ

-...(Buradaki senedlerden biriyle) bize Saîd ibn Ebî Arûbe, Katâde'den tahdîs etti. Bize Enes ibn Mâlik (R) şöyle tahdîs etti: Allah'ın Peygamberi (S) şöyle der idi: "Kıyamet günü kâfir kişi getirilir de ona:
— Re'yini haber ver: Senin yer dolusu altının olsaydı şu azâb-dan kurtulmak için onu feda eder miydin? diye sorulur.Oda:
— Evet feda ederim! der. Bunun üzerine ona:
— Fakat senden, bundan daha kolay olan şey (yânî Tevhîd) istenilmişti! denilir"

6539 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي خَيْثَمَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَسَيُكَلِّمُهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَيْسَ بَيْنَ اللَّهِ وَبَيْنَهُ تُرْجُمَانٌ ثُمَّ يَنْظُرُ فَلَا يَرَى شَيْئًا قُدَّامَهُ ثُمَّ يَنْظُرُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَتَسْتَقْبِلُهُ النَّارُ فَمَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَّقِيَ النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ قَالَ الْأَعْمَشُ حَدَّثَنِي عَمْرٌو عَنْ خَيْثَمَةَ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اتَّقُوا النَّارَ ثُمَّ أَعْرَضَ وَأَشَاحَ ثُمَّ قَالَ اتَّقُوا النَّارَ ثُمَّ أَعْرَضَ وَأَشَاحَ ثَلَاثًا حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ يَنْظُرُ إِلَيْهَا ثُمَّ قَالَ اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ

-....Adiyy ibn Hatim (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Sizlerden herbir kişiye kıyamet gününde Allah muhakkak kelâm söyleyecektir. Öyle bir hâlde ki, kendisiyle Allah arasında hiçbir tercüman bulunmaz. Sonra o kimse bakar, fakat önünde hiçbirşey göremez. Sonra önüne bakar,

kendisim ateş karşılar. Sizlerden her kim bir tek hurma yarısıyle olsun ateşten korunmağa gücü yeterse bunu yapsın!" el-A'meş dedi ki: Bana Amr ibn Murre, Hayseme'den tahdîs etti ki, Adiyy ibn Hatim şöyle demiştir: Peygamber (S) ateşi zikretti de:
— "Ateşten kendinizi koruyunuz!" buyurdu. Sonra yüzünü döndürüp çekti. Sonra:
— "Ateşten korununuz!" buyurdu. Sonra yüzünü bulunduğu yönden çevirip çekti. Bunu üç defa yaptı. Hattâ biz kendisini ateşe bakıyor zannettik. Sonra yine:
— "Bir hurma yarısıyle de olsa ateşten korununuz. Bunu da bulamayan, güzel bir sözle kendini ateşten korusun!" buyurdu

---

بَاب يَدْخُلُ الْجَنَّةَ سَبْعُونَ أَلْفًا بِغَيْرِ حِسَابٍ

6541 – حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ فُضَيْلٍ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ ح قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ و حَدَّثَنِي أَسِيدُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ عَنْ حُصَيْنٍ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ فَقَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُرِضَتْ عَلَيَّ الْأُمَمُ فَأَخَذَ النَّبِيُّ يَمُرُّ مَعَهُ الْأُمَّةُ وَالنَّبِيُّ يَمُرُّ مَعَهُ النَّفَرُ وَالنَّبِيُّ يَمُرُّ مَعَهُ الْعَشَرَةُ وَالنَّبِيُّ يَمُرُّ مَعَهُ الْخَمْسَةُ وَالنَّبِيُّ يَمُرُّ وَحْدَهُ فَنَظَرْتُ فَإِذَا سَوَادٌ كَثِيرٌ قُلْتُ يَا جِبْرِيلُ هَؤُلَاءِ أُمَّتِي قَالَ لَا وَلَكِنْ انْظُرْ إِلَى الْأُفُقِ فَنَظَرْتُ فَإِذَا سَوَادٌ كَثِيرٌ قَالَ هَؤُلَاءِ أُمَّتُكَ وَهَؤُلَاءِ سَبْعُونَ أَلْفًا قُدَّامَهُمْ لَا حِسَابَ عَلَيْهِمْ وَلَا عَذَابَ قُلْتُ وَلِمَ قَالَ كَانُوا لَا يَكْتَوُونَ وَلَا يَسْتَرْقُونَ وَلَا يَتَطَيَّرُونَ وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ فَقَامَ إِلَيْهِ عُكَّاشَةُ بْنُ مِحْصَنٍ فَقَالَ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ قَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ مِنْهُمْ ثُمَّ قَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ آخَرُ قَالَ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ قَالَ سَبَقَكَ بِهَا عُكَّاشَةُ

'(Ümmetimden) yetmiş bin cennete hesaba çekilmeden girecektir".
-...Husayn ibn Abdirrahmân şöyle dedi: Ben Saîd ibn Cubeyr'in yanında idim, şöyle dedi:Bana İbn Abbâs (R) tahdîs edip şöyle dedi: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Bütün ümmetler bana arzolunup gösterildi. Bir peygamber, yanına bir ümmet alıp geçiyordu. Bir peygamber, beraberinde bir toplulukla geçiyordu. Bir peygamber, beraberinde on kişiyle geçiyordu. Bir peygamber, beraberinde beş kişiyle geçiyordu. Bir peygamber de yalnız başına geçiyordu. Ben uzakta büyük bir karaltı gördüm de:
— Yâ Cibril! Bunlar benim ümmetim mi? diye sordum. O:
— Hayır değildir, lâkin şu ufka bak! dedi.
Ben oraya bakınca çok büyük bir karaltı gördv ı. Cibril:
— İşte bunlar senin ümmetindir. Bunların yetmiş bin olan öncüleri, üzerlerinde hiçbir hesâb ve azâb yoktur, dedi. Ben:
— Niçin bunlara hesâb ve azâb yoktur? dedim. Cibril:
— Onlar ateşle dağlama tedavisi yapmazlar, rukye yapmazlar, eşya ve kuşlarla uğursuzluk inancına gitmezler, onlar ancak Rabblerine dayanıp güvenirlerdi, dedi".Peygamber bunu söyleyince Ukkâşe ibn Mıhsan kendisine doğru ayağa kalktı da:
— (Yâ Rasûlallah!) Beni onlardan kılması için Allah'a duâ edi-ver! dedi.Rasûlullah:
— "Yâ Allah! Bunu onlardan kıl!" diye duâ etti. Sonra O'na diğer bir adam kalktı da o da:
— Beni de onlardan kılması için Allah'a duâ ediver! dedi.
— "Bu hususta Ukkâşe senden öne geçti" buyurdu

6542 – حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ أَسَدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ حَدَّثَهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي زُمْرَةٌ هُمْ سَبْعُونَ أَلْفًا تُضِيءُ وُجُوهُهُمْ إِضَاءَةَ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَقَامَ عُكَّاشَةُ بْنُ مِحْصَنٍ الْأَسَدِيُّ يَرْفَعُ نَمِرَةً عَلَيْهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ قَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ مِنْهُمْ ثُمَّ قَامَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ فَقَالَ سَبَقَكَ بِهَا عُكَّاشَةُ

-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Saîd ibnu'l-Müseyyeb tahdîs etti; ona da Ebû Hureyre (R) tahdîs edip şöyle demiştir: Ben RasûluIIah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu:
— "Ümmetimden bir zümre (cennete) girer ki, onlar yetmişbin-dir. Onların yüzleri ayın ondördüncü gecesindeki parlaması gibi parlar".Ebû Hureyre dedi ki: Bunun üzerine Ukkâşe ibnu Mıhsân el-Esedî, üstünde bulunan kaplan postu gibi siyah beyaz çizgili elbiseyi kaldırarak ayağa kalktı ve:
— Yâ Rasûlallah! Beni onlardan kılması için Allah'a duâ edi-ver! dedi.Rasûlullah:
— "Yâ Allah, bunu onlardan kıl!" diye duâ etti. Sonra Ensâr'dan bir adam ayağa kalktı ve:
— Yâ Rasûlallah! Beni de onlardan kılması için Allah'a duâ edi-ver! dedi.Rasûlullah:
— "Bunda Ukkâşe senin önüne geçti!" buyurdu.

6543 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيَدْخُلَنَّ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي سَبْعُونَ أَلْفًا أَوْ سَبْعُ مِائَةِ أَلْفٍ شَكَّ فِي أَحَدِهِمَا مُتَمَاسِكِينَ آخِذٌ بَعْضُهُمْ بِبَعْضٍ حَتَّى يَدْخُلَ أَوَّلُهُمْ وَآخِرُهُمْ الْجَنَّةَ وَوُجُوهُهُمْ عَلَى ضَوْءِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ

-....Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Muhakkak ki,ümmetimden yetmiş bin yâhudyediyüzbin (bunların hangisini söylediğinde Ebû Hazım şekk etmiştir) -kişi veya zümre hesâb ve ikaab görmeksizin ilk defa olarak cennete- girecektir. Bunlar birbirlerine tutunmuşlar olarak, bâzısı bâzısına tutmuş vaziyette cennete girerler.Bu ilk zümrenin sondakileri cennete girinceye kadar öndekileri girmez (yânî, bir saff hâlinde hepsi birden gireceklerdir). Bunların yüzleri, bedir gecesinde ayın ışığı üzeredir".

6544 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ حَدَّثَنَا نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَدْخُلُ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ وَأَهْلُ النَّارِ النَّارَ ثُمَّ يَقُومُ مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ يَا أَهْلَ النَّارِ لَا مَوْتَ وَيَا أَهْلَ الْجَنَّةِ لَا مَوْتَ خُلُودٌ

-....BizeNâfi', İbn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuşur: "Cennet ehli cennete, cehennem ehli de cehenneme girdikleri zaman, sonra bir i'lâncı ayağa kalkar da aralarında: Ey ateş ehli, artık ölüm yoktur! Ey cennet ehli, artık ölüm yok, ebedîlik vardır! diye nida eder".

6545 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُقَالُ لِأَهْلِ الْجَنَّةِ يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ خُلُودٌ لَا مَوْتَ وَلِأَهْلِ النَّارِ يَا أَهْلَ النَّارِ خُلُودٌ لَا مَوْتَ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Cennet ehline hitaben: Ey cennet ehli, artık ebedîlik vardır, ölüm yoktur! Ateş ehline hitaben de: Ey ateş ehli, artık ebedîlik vardır, ölüm yoktur! denilir".

بَاب صِفَةِ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ

وَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَّلُ طَعَامٍ يَأْكُلُهُ أَهْلُ الْجَنَّةِ زِيَادَةُ كَبِدِ حُوتٍ عَدْنٌ خُلْدٌ عَدَنْتُ بِأَرْضٍ أَقَمْتُ وَمِنْهُ الْمَعْدِنُ { فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ } فِي مَنْبِتِ صِدْقٍ

6546 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ الْهَيْثَمِ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ أَبِي رَجَاءٍ عَنْ عِمْرَانَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اطَّلَعْتُ فِي الْجَنَّةِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا الْفُقَرَاءَ وَاطَّلَعْتُ فِي النَّارِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا النِّسَاءَ

Cennetin Ve Ateşin Sıfatları Babı
Ve Ebû Saîd el-Hudrî: Peygamber (S): "Cennet ehlinin yiyeceği ilk taam, balık ciğerinin ziyâdesidir" buyurdu, demiştir."Cennâtu Adn{- Adn cennetleri)" (Birçok yerde geçer): İkaamet cennetleri, ebedîlik manasınadır."Adentu bi~ardın", "Bir yerde ikaamet ettim" demektir. "Ma'din" lafzı da bundandır. "Ma'dini sıdkın", "Menbiti sidkin" ta'bîrleri de bundan, yânî "İkaamet etmek" ma'nâsındadır.
-.... Bize Avf, Ebû Recâ'dan; o da İmrân'dan tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Cennete çıktım da ahâlîsinin çoğunun fakirler olduğunu gördüm; cehenneme çıktım, onun ahâlîsinin çoğunu da kadınlar olarak gördüm" buyurdu

---

6547 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أُسَامَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قُمْتُ عَلَى بَابِ الْجَنَّةِ فَكَانَ عَامَّةُ مَنْ دَخَلَهَا الْمَسَاكِينَ وَأَصْحَابُ الْجَدِّ مَحْبُوسُونَ غَيْرَ أَنَّ أَصْحَابَ النَّارِ قَدْ أُمِرَ بِهِمْ إِلَى النَّارِ وَقُمْتُ عَلَى بَابِ النَّارِ فَإِذَا عَامَّةُ مَنْ دَخَلَهَا النِّسَاءُ

-... Bize Süleyman et-Teymî, Ebû Usmân'dan; o da Usâme'den haber verdi ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuşun "Ben cennetin kapısı önünde durdum, oraya girenlerin çoğu fakirler idi. Zenginlik sahihleri (fakirlerle beraber cennete girmekten) alıkonulmuşlardı. Lâkin ateş ehli, ateşe girmeye emrolunmuşlardı. Ben cehennemin kapısı önünde de durdum. Oraya girenlerin çoğunun kadınlar olduğunu gördüm!"

6548 - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ أَسَدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ حَدَّثَهُ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا صَارَ أَهْلُ الْجَنَّةِ إِلَى الْجَنَّةِ وَأَهْلُ النَّارِ إِلَى النَّارِ جِيءَ بِالْمَوْتِ حَتَّى يُجْعَلَ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ ثُمَّ يُذْبَحُ ثُمَّ يُنَادِي مُنَادٍ يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ لَا مَوْتَ وَيَا أَهْلَ النَّارِ لَا مَوْتَ فَيَزْدَادُ أَهْلُ الْجَنَّةِ فَرَحًا إِلَى فَرَحِهِمْ وَيَزْدَادُ أَهْلُ النَّارِ حُزْنًا إِلَى حُزْنِهِمْ

-... Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Cennet ehli cennete, cehennem ehli de cehenneme ayrılıp gidince, ölüm (mefhûmuna bir koç suretinde vücûd verilerek) getirilir. Tâ cennetle cehennem arasında yatırılır. Sonra kesilir. Sonra bir nidâcı: Ey cennet ehli, artık ölüm yoktur! Ey cehennem ehli, ölüm yoktur! diye nida eder. Cennet ehlinin ferahına bir ferah daha ziyâde olunur. Cehennem ehlinin hüzün ve kederine bir hüzün daha artırılır!"

6549 - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ أَسَدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَقُولُ لِأَهْلِ الْجَنَّةِ يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ فَيَقُولُونَ لَبَّيْكَ رَبَّنَا وَسَعْدَيْكَ فَيَقُولُ هَلْ رَضِيتُمْ فَيَقُولُونَ وَمَا لَنَا لَا نَرْضَى وَقَدْ أَعْطَيْتَنَا مَا لَمْ تُعْطِ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ فَيَقُولُ أَنَا أُعْطِيكُمْ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ قَالُوا يَا رَبِّ وَأَيُّ شَيْءٍ أَفْضَلُ مِنْ ذَلِكَ فَيَقُولُ أُحِلُّ عَلَيْكُمْ رِضْوَانِي فَلَا أَسْخَطُ عَلَيْكُمْ بَعْدَهُ أَبَدًا

-.... Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle haber verdi: "Mübarek ve Yüce Allah cennet ehline:
— Ey cennet ehli! diye hitâb eder. Onlar da:
— Ey Rabb'imiz, buyur, emrini yapmaya hazırız, ubûdiyyette dâimiz! derler.Yüce Allah:
— Bu hâlinizden razı mısınız? buyurur. Onlar da:

— Rabb'imiz, nasıl razı olmayalım? Sen bize, halkından hiçbir kimseye vermediğin bunca ni'metleri ihsan eyledin! derler. Allah;
— Ben size bunlardan daha şerefli bir ni'met vereceğim! buyurur.
— Yâ Rabb! Bunlardan daha üstün hangi ni'met var ki? derler. Allah:
— Sizden razı ve hoşnûd olmaklığımın şerefi size lâyık kılındı. Artık bundan sonra ebedî olarak size darılmayacağım! buyurur".

6550 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا يَقُولُ أُصِيبَ حَارِثَةُ يَوْمَ بَدْرٍ وَهُوَ غُلَامٌ فَجَاءَتْ أُمُّهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ عَرَفْتَ مَنْزِلَةَ حَارِثَةَ مِنِّي فَإِنْ يَكُ فِي الْجَنَّةِ أَصْبِرْ وَأَحْتَسِبْ وَإِنْ تَكُنْ الْأُخْرَى تَرَى مَا أَصْنَعُ فَقَالَ وَيْحَكِ أَوَهَبِلْتِ أَوَجَنَّةٌ وَاحِدَةٌ هِيَ إِنَّهَا جِنَانٌ كَثِيرَةٌ وَإِنَّهُ لَفِي جَنَّةِ الْفِرْدَوْسِ

-.... Humeyd et-Tavîl, şöyle dedi: Ben Enes ibn Mâlik(R)'ten işittim, şöyle diyordu: Harise ibn Surâka Bedir harbinde vurulup şehîd oldu. O genç bir oğlandı. Annesi er-Rubeyy' bintu'n-Nadr,Peygamber(S)'e geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Hârise'nin benim yanımdaki menzilesini bilmektesindir. Eğer o cennette ise, onun acısına sabrederim ve sabrımın sevabım Allah'tan umarım. Eğer (cennette değil de) diğer bir yerde ise, yapacağım ağlamayı görürsün (yâhud ne yapmamı re'y edersin)? dedi. Rasûlullah:
— "Yazık sana! Sen aklını mı kaçırdın? Cennet bir tane midir? Cennet, şübhesiz birçok cennetlerdir. Şu muhakkak ki, senin oğlun elbette Firdevs Cenneti'ndedir!" buyurdu.

6551 - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ أَسَدٍ أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا الْفُضَيْلُ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا بَيْنَ مَنْكِبَيْ الْكَافِرِ مَسِيرَةُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ لِلرَّاكِبِ الْمُسْرِعِ وَقَالَ إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا الْمُغِيرَةُ بْنُ سَلَمَةَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَشَجَرَةً يَسِيرُ الرَّاكِبُ فِي ظِلِّهَا مِائَةَ عَامٍ لَا يَقْطَعُهَا قَالَ أَبُو حَازِمٍ فَحَدَّثْتُ بِهِ النُّعْمَانَ بْنَ أَبِي عَيَّاشٍ فَقَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَعِيدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَشَجَرَةً يَسِيرُ الرَّاكِبُ الْجَوَادَ الْمُضَمَّرَ السَّرِيعَ مِائَةَ عَامٍ مَا يَقْطَعُهَا

-.... Bize el-Fudayl, Ebû Hâzım'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S):
— "(Kıyamet gününde) kâfirin iki omuzu arası, sür'atli birsüvâ-rî yürüyüşü ile üç günlük mesafedir" buyurmuştur.el-Buhârî dedi ki: Ve İshâk ibn İbrâhîm şöyle dedi: Bize el-Mugîre ibnu Seleme haber verdi. Bize Vuheyb, Ebû Hâzım'dan; o da Sehl ibn Sa'd(R)'dan tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Cennette bir ağaç vardır ki, bir süvârî, onun gölgesinde yüz sene yürür de, onun gölgesini geçip bitiremez" buyurmuştur. Ebû Hazım şöyle dedi: Ben bu hadîsi en-Nu'mân ibn Ebî Ay-yâş'a tahdîs ettim de o şöyle dedi:Bana Ebû Saîd tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Cennetin içinde şübhesiz öyle bir ağaç vardır ki, iyi cins, ta'lîmli ve çok sür'atli bir atın binicisi yüz yıl onun gölgesinde yürür de yine onun gölgesini kesip bitiremez" buyurmuştur.

6554 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيَدْخُلَنَّ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي سَبْعُونَ أَلْفًا أَوْ سَبْعُ مِائَةِ أَلْفٍ لَا يَدْرِي أَبُو حَازِمٍ أَيُّهُمَا قَالَ مُتَمَاسِكُونَ آخِذٌ بَعْضُهُمْ بَعْضًا لَا يَدْخُلُ أَوَّلُهُمْ حَتَّى يَدْخُلَ آخِرُهُمْ وُجُوهُهُمْ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ

-... Bize Abdulazîz, Ebû Hâzım'dan; o da Sehl ibn Sa'd(R)'dan tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Muhakkak benim ümmetimden yetmişbin yâhud yediyüzbin (kişi veya zümre hesâb ve

ikaab görmeksizin ilk defa olarak) cennete girecektir." -Bu iki sayının hangisini söylediğini Ebû Hazım bilemiyor.Sehl dedi ki: "Bunlar sımsıkı saff olmuşlar, birbirlerine tutunmuşlardır. Bu ilk zümrenin sondakileri cennete girinceye kadar, öndeki-leri girmeyecektir (yânî saff hâlinde hepsi birden gireceklerdir). Bunların yüzleri, ayın ondördüncü gecesindeki kamerin sureti üzere parlaktırlar".

6555 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ لَيَتَرَاءَوْنَ الْغُرَفَ فِي الْجَنَّةِ كَمَا تَتَرَاءَوْنَ الْكَوْكَبَ فِي السَّمَاءِ قَالَ أَبِي فَحَدَّثْتُ بِهِ النُّعْمَانَ بْنَ أَبِي عَيَّاشٍ فَقَالَ أَشْهَدُ لَسَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ يُحَدِّثُ وَيَزِيدُ فِيهِ كَمَا تَرَاءَوْنَ الْكَوْكَبَ الْغَارِبَ فِي الْأُفُقِ الشَّرْقِيِّ وَالْغَرْبِيِّ

-... Bize Abdulazîz, babası Ebû Hazım Seleme ibn Dînâr'dan; o da Sehl(R)'den tahdîs etti ki,Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Cennet ehli cennette kendilerinden yükseklerdeki köşkleri (mesafe uzaklığından dolayı) güçlükle görebilirler. Sizin gökyüzündeki yıldızı güçlükle görür olduğunuz gibi!"(Abdulazîz şöyle dedi:) Babam Ebû Hazım şöyle dedi: Ben bu hadîsi en-Nu'mân ibn Ebî Ayyâş'a tahdîs ettim, o: Ben şehâdet ediyorum ki, Ebû Saîd'den işittim, o bu hadîsi tahdîs ediyor ve bunda şu ziyâdeyi getiriyordu: "Nasıl ki gündüz doğu ve batı ufkundaki ışıklı kalan parlak yıldızı –aradaki mesafe uzunluğundan dolayı- zorlukla görebilirsiniz!"

6557 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى لِأَهْوَنِ أَهْلِ النَّارِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَوْ أَنَّ لَكَ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَيْءٍ أَكُنْتَ تَفْتَدِي بِهِ فَيَقُولُ نَعَمْ فَيَقُولُ أَرَدْتُ مِنْكَ أَهْوَنَ مِنْ هَذَا وَأَنْتَ فِي صُلْبِ آدَمَ أَنْ لَا تُشْرِكَ بِي شَيْئًا فَأَبَيْتَ إِلَّا أَنْ تُشْرِكَ بِي

-... Bize Şu'be tahdîs etti ki, Ebû İmrân şöyle demiştir:Ben Enes ibn Mâlik(R)'den işittim, Peygamber (S) şöyle demiştir: "Yüce Allah kıyamet gününde ateş ehlinin en hafif azâblısına hitaben:
— Eğer senin Arz'daki herşeyden malın olsa, bu azaba karşılık fidye verir miydin? buyurur. O kul:
— Evet, fidye verirdim, der. Yüce Allah:
— Sen Âdem'in sulbünde iken ben senden bundan daha kolay olanını istemiştim: Bana hiçbirşeyi ortak kılmamanı istemiştim. Fakat sen bana ortak kılmana devam edip durdun! buyurur".

6558 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ عَمْرٍو عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَخْرُجُ مِنْ النَّارِ بِالشَّفَاعَةِ كَأَنَّهُمْ الثَّعَارِيرُ قُلْتُ مَا الثَّعَارِيرُ قَالَ الضَّغَابِيسُ وَكَانَ قَدْ سَقَطَ فَمُهُ فَقُلْتُ لِعَمْرِو بْنِ دِينَارٍ أَبَا مُحَمَّدٍ سَمِعْتَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَخْرُجُ بِالشَّفَاعَةِ مِنْ النَّارِ قَالَ نَعَمْ

-..... Bize Hammâd ibn Zeyd, Amr ibn Dînâr'dan; o da Câbir(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber(S): "Şefaatle ateşten sanki seârîr gibi çıkarlar" buyurdu. Hammâd dedi ki: Ben Amr'a:
— "es-Seârfr" nedir? diye sordum. Amr:
— "ed-Dağâbîs"dir, dedi.Amr ibn Dînâr'ın dişleri düşmüş, bu sebeble ağzı da düşmüştü (Bu sebeble noktalı şîn ile olan kelimeyi böyle üç noktalı sâ ile telâffuz etmişti).Hammâd dedi ki: Ben Amr ibn Dînâr'a:
— Yâ Ebâ Muhammedi Sen Câbir ibn Abdillah'tan: Ben Pey-gamber'den işittim, O "Şefaatle (bir kavim) ateşten çıkar" buyururken işittim, dediğini bizzat işittin mi? diye sordum. O:
— Evet bunu söylerken kendisinden bizzat işittim, dedi

6559 - حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَخْرُجُ قَوْمٌ مِنْ النَّارِ بَعْدَ مَا مَسَّهُمْ مِنْهَا سَفْعٌ فَيَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ فَيُسَمِّيهِمْ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَهَنَّمِيِّينَ

-.... Bize Enes ibn Mâlik (R) şöyle tahdîs etti: Peygamber (S): "Bir kavim, kendilerine cehennem ateşi dokunduktan sonra sımaları kırmızımsı siyah bir renkte olarak cehennemden çıkacak ve cennete girecekler de cennet ehli bunlara 'Cehennemlikler" diye isim vereceklerdir" buyurdu.

6560 - حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ وَأَهْلُ النَّارِ النَّارَ يَقُولُ اللَّهُ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ مِنْ إِيمَانٍ فَأَخْرِجُوهُ فَيَخْرُجُونَ قَدْ امْتُحِشُوا وَعَادُوا حُمَمًا فَيُلْقَوْنَ فِي نَهَرِ الْحَيَاةِ فَيَنْبُتُونَ كَمَا تَنْبُتُ الْحِبَّةُ فِي حَمِيلِ السَّيْلِ أَوْ قَالَ حَمِيَّةِ السَّيْلِ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَمْ تَرَوْا أَنَّهَا تَنْبُتُ صَفْرَاءَ مُلْتَوِيَةً

-... Bize Amr ibnu Yahya, babası Yahya ibn Umâre'den; o da Ebû Saîd eI-Hudrî(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Cennet ehli cennete, dûzah ehli dûzaha girdikten sonra Yüce Allah: — Kimin kalbinde bir hardal tanesi ağırlığınca îmân varsa, ateşten çıkarınız! diye ferman buyuracaktır. Bunun üzerine (bu gibiler) simsiyah yanmış ve kömüre dönmüş oldukları hâlde çıkacaklar da hemen hayât nehrinin içine atılacaklar ve orada seyl uğrağında -yâhud seylin kokmuş kara çamuru içinde-kalan yabanı reyhan tohumları nasıl sür'atle biterse öylece bitecekledir".Ve Peygamber (S): "Görmez misiniz, bu tohumlar (ne güzel) sapsarı olarak ve iki tarafına salınarak çıkıp sürerler!" buyurdu

---

6561 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ النُّعْمَانَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ أَهْوَنَ أَهْلِ النَّارِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَرَجُلٌ تُوضَعُ فِي أَخْمَصِ قَدَمَيْهِ جَمْرَةٌ يَغْلِي مِنْهَا دِمَاغُهُ

-... Bize Şu'be tahdîs edip şöyle dedi: Ben Ebû İshâk'tan işittim, şöyle dedi: Ben en-Nu'mân ibn Beşîr(R)'den işittim, şöyle dedi: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "Kıyamet gününde cehennem ehlinin azâbca en hafif ceza göreni o kimsedir ki, onun iki ayağı altının çukurlarına iki ateş parçası konulacak, bunların te'-sîriyle onun beyni (tencere gibi) kaynayacaktır".

6562 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ أَهْوَنَ أَهْلِ النَّارِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ عَلَى أَخْمَصِ قَدَمَيْهِ جَمْرَتَانِ يَغْلِي مِنْهُمَا دِمَاغُهُ كَمَا يَغْلِي الْمِرْجَلُ وَالْقُمْقُمُ

-... En-Nu'mân ibn Beşîr (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "Şübhesiz kıyamet gününde ateş ehlinin en hafif azâblısı şöyle bir adamdır ki, onun iki ayağı altının çukurlarında iki ateş parçası vardır da, bunların sıcaklığından onun beyni bakır tencere ve dar boğazlı olup içinde su ısıtılan kumkuma adındaki ma'denı kabın kaynaması gibi kaynayacaktır".

6563 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ خَيْثَمَةَ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرَ النَّارَ فَأَشَاحَ بِوَجْهِهِ فَتَعَوَّذَ مِنْهَا ثُمَّ ذَكَرَ النَّارَ فَأَشَاحَ بِوَجْهِهِ فَتَعَوَّذَ مِنْهَا ثُمَّ قَالَ اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ

-.... Bize Şu'be, Amr ibn Murre'den; o da Hayseme'den; o da Adiyy ibn Hâtim(R)'den şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) ateşi zikredip yüzünü geri çekti ve bakındı da, ondan taavvuz edip Allah'a sığındı. Sonra yine ateşi zikretti, yüzünü geri çekip sakındı, yine ateşten taavvuz edip Aliah'a sığındı. Sonra: "Sizler tek hurmanın yarısıyle, bunu da bulamayan güzel bir sözle olsun ateşten korununuz" buyurdu.

6564 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ وَالدَّرَاوَرْدِيُّ عَنْ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَبَّابٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذُكِرَ عِنْدَهُ عَمُّهُ أَبُو طَالِبٍ فَقَالَ لَعَلَّهُ تَنْفَعُهُ شَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُجْعَلُ فِي ضَحْضَاحٍ مِنْ النَّارِ يَبْلُغُ كَعْبَيْهِ يَغْلِي مِنْهُ أُمُّ دِمَاغِهِ

-.... Bize Abdulazîz ibnu Ebî Hazım ile ed-Derâverdî, Yezîd ibn Abdillah'tan; o da Abdullah ibnu Habbâb'dan; o da Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den tahdîs etti ki, o, Rasûlullah(S)'tan işitmiştir: Rasûlullah, yanında amcası Ebû Tâlib anıldı da:
— "Umarım ki, benim şefâatim kıyamet gününde amcama fayda verir. Şefaatimle amcam,topuklarına ulaşabilen ateşten bir çukura konulur da o çukurdan dimağının aslı kaynar" buyurdu

---

6565 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجْمَعُ اللَّهُ النَّاسَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَقُولُونَ لَوْ اسْتَشْفَعْنَا عَلَى رَبِّنَا حَتَّى يُرِيحَنَا مِنْ مَكَانِنَا فَيَأْتُونَ آدَمَ فَيَقُولُونَ أَنْتَ الَّذِي خَلَقَكَ اللَّهُ بِيَدِهِ وَنَفَخَ فِيكَ مِنْ رُوحِهِ وَأَمَرَ الْمَلَائِكَةَ فَسَجَدُوا لَكَ فَاشْفَعْ لَنَا عِنْدَ رَبِّنَا فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَاكُمْ وَيَذْكُرُ خَطِيئَتَهُ وَيَقُولُ ائْتُوا نُوحًا أَوَّلَ رَسُولٍ بَعَثَهُ اللَّهُ فَيَأْتُونَهُ فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَاكُمْ وَيَذْكُرُ خَطِيئَتَهُ ائْتُوا إِبْرَاهِيمَ الَّذِي اتَّخَذَهُ اللَّهُ خَلِيلًا فَيَأْتُونَهُ فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَاكُمْ وَيَذْكُرُ خَطِيئَتَهُ ائْتُوا مُوسَى الَّذِي كَلَّمَهُ اللَّهُ فَيَأْتُونَهُ فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَاكُمْ فَيَذْكُرُ خَطِيئَتَهُ ائْتُوا عِيسَى فَيَأْتُونَهُ فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَاكُمْ ائْتُوا مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَدْ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ فَيَأْتُونِي فَأَسْتَأْذِنُ عَلَى رَبِّي فَإِذَا رَأَيْتُهُ وَقَعْتُ سَاجِدًا فَيَدَعُنِي مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ يُقَالُ لِي ارْفَعْ رَأْسَكَ سَلْ تُعْطَهْ وَقُلْ يُسْمَعْ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ فَأَرْفَعُ رَأْسِي فَأَحْمَدُ رَبِّي بِتَحْمِيدٍ يُعَلِّمُنِي ثُمَّ أَشْفَعُ فَيَحُدُّ لِي حَدًّا ثُمَّ أُخْرِجُهُمْ مِنْ النَّارِ وَأُدْخِلُهُمْ الْجَنَّةَ ثُمَّ أَعُودُ فَأَقَعُ سَاجِدًا مِثْلَهُ فِي الثَّالِثَةِ أَوْ الرَّابِعَةِ حَتَّى مَا بَقِيَ فِي النَّارِ إِلَّا مَنْ حَبَسَهُ الْقُرْآنُ وَكَانَ قَتَادَةُ يَقُولُ عِنْدَ هَذَا أَيْ وَجَبَ عَلَيْهِ الْخُلُودُ

-.... Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Allah kıyamet gününde insanları toplar. Onlar:
— İçinde bulunduğumuz şu sıkıntılı durumdan bizleri kurtarması için Rabb'imize karşı şefaat istesek! derler. Müteakiben Âdem(S)'e gelirler ve:
— Sen, Allah'ın kendi eliyle yarattığı, sana kendi ruhundan hayât verdiği, meleklere emredip de meleklerin senin için secde ettikleri kimsesin. Sen bizim için Rabb'in huzurunda şefaat et! derler.Âdem de:
— Ben buna ehil değilim, der ve o işlemiş olduğu hatîesini zikreder. Siz, Allah'ın gönderdiği ilk resul olan Nuh'a gidin, der.Sonra onlar Nuh'a gelirler. Nûh; işlemiş olduğu hatîesini anar da:
— Ben buna ehil değilim. Siz, Allah'ın kendisini bir haltl edindiği İbrâhîm(S)'e gidin, der.Akabinde onlar İbrahim 'e gelirler. îbrâhîm de, işlediği hatîesini anarak:
— Ben buna ehil değilim. Siz isa'ya gidin, der. Akabinde isa'ya gelirler: O da:
— Ben buna ehil değilim, siz Muhammed(S)'e gidin. Allah O'-nun geçmiş ve geri kalmış bütün günâhlarını mağfiret buyurmuştur! der.Bunun üzerine insanlar bana gelirler. Ben Rabb 'imin huzuruna izin isterim. O'nu görünce hemen secdeye-kapanırım. Allah dilediği kadar beni bu vaziyette bırakır. Sonra Allah tarafından bana:
— Başını kaldır! îste, sana verilir; söyle, sözün dinlenir; şefaat et, şefaatin kabul olunur! buyurulur.

Ben secdeden başımı kaldırır ve Rabb'imin bana öğreteceği bir tahmîd ile Rabb'ime hamd ederim. Sonra şefaat ederim. Benim için bir sınır ta'yîn buyurur. Sonra ben insanları ateşten çıkarır ve cennete girdiririm. Sonra döner yine evvelki gibi secdeye kapanırım. Böylece nihayet üçüncü yâhud dördüncü defada:
— Yâ Rabb! Ateş içinde Kur'ân 'in habsettiklerinden başka (yânî ebedîlik vâcib olanlardan başka) kimse kalmıyor! derim". Katâde: Bu "Kur'ân'm habseîtikleri" sözünün yanında, yânı üzerine "Huiûd" (yânı ebedîlik) vâcib olanlar sözünü söylerdi

---

6566 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ الْحَسَنِ بْنِ ذَكْوَانَ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَخْرُجُ قَوْمٌ مِنْ النَّارِ بِشَفَاعَةِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُسَمَّوْنَ الْجَهَنَّمِيِّينَ

-.... Bize İmrân ibnu Husayn (R) tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Muhammed'in şefaati ile bir kavim ateşten çıkar da cennete girerler. Onlar 'Cehennemlikler' diye isimlendirilirler" buyurmuştur.

6567 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ أُمَّ حَارِثَةَ أَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ هَلَكَ حَارِثَةُ يَوْمَ بَدْرٍ أَصَابَهُ غَرْبُ سَهْمٍ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ عَلِمْتَ مَوْقِعَ حَارِثَةَ مِنْ قَلْبِي فَإِنْ كَانَ فِي الْجَنَّةِ لَمْ أَبْكِ عَلَيْهِ وَإِلَّا سَوْفَ تَرَى مَا أَصْنَعُ فَقَالَ لَهَا هَبِلْتِ أَجَنَّةٌ وَاحِدَةٌ هِيَ إِنَّهَا جِنَانٌ كَثِيرَةٌ وَإِنَّهُ فِي الْفِرْدَوْسِ الْأَعْلَى

-... Bize îsmâîl ibn Ca'fer, Humeyd'den;odaEnes(R)'ten şöyle tahdîs etti: Hârise'nin anası Rubeyy' bintu'n-Nadr, Rasûlul-lah(S)'a geldi. Oğlu Harise ibn Surâka Bedir harbinde, atanı bilinmeyen serseri bir ok isabeti ile öldürülmüştü. Geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Sen oğlum Hârise'nin kalbimdeki mevkiini bil-mişsindir. Eğer oğlum cennette ise ben (onun acısına sabredip) ağlamam. Cennette değilse, ona nasıl ağlama yapacağımı görürsün! dedi. Rasûlullah da ona:
— "(Ey kadın!) Sen aklını mıyitirdin? Cennet bir tane midir? Şübhesiz ki, cennet birçok cennetlerdir (birçok derecelerdir)/ Ve muhakkak ki, senin oğlun elbette en yüksek olan Firdevs cennetindedir" buyurdu.

6568 – وَقَالَ غَدْوَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ رَوْحَةٌ خَيْرٌ مِنْ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا وَلَقَابُ قَوْسِ أَحَدِكُمْ أَوْ مَوْضِعُ قَدَمٍ مِنْ الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنْ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا وَلَوْ أَنَّ امْرَأَةً مِنْ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ اطَّلَعَتْ إِلَى الْأَرْضِ لَأَضَاءَتْ مَا بَيْنَهُمَا وَلَمَلَأَتْ مَا بَيْنَهُمَا رِيحًا وَلَنَصِيفُهَا يَعْنِي الْخِمَارَ خَيْرٌ مِنْ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا

Ve yine Rasûlullah şöyle buyurdu:
— "Sabahleyin veya akşamleyin herhangibir zamanda Allah yolunda bir yürüyüş hiç şübhesiz dünyâdan ve dünyâdaki şeylerin hepsinden hayırlıdır. Ve elbette cennette herhangibirinizin yayının arası kadar veya ayağının yeri kadar olan bir kısım dünyâdan ve dünyâdaki herşeyden hayırlıdır.Şayet cennet ehli kadınlardan bir kadın Arz'a çıkmış olaydı, muhaflkak yer ile gök arasını aydınlatır ve ikisi arasını güzel bir koku doldururdu. Ve elbet o kadının nasîfi, yânı baş örtüsü dünyâdan ve dünyâdaki herşeyden hayırlıdır"

6569 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَدْخُلُ أَحَدٌ الْجَنَّةَ إِلَّا أُرِيَ مَقْعَدَهُ مِنْ النَّارِ لَوْ أَسَاءَ لِيَزْدَادَ شُكْرًا وَلَا يَدْخُلُ النَّارَ أَحَدٌ إِلَّا أُرِيَ مَقْعَدَهُ مِنْ الْجَنَّةِ لَوْ أَحْسَنَ لِيَكُونَ عَلَيْهِ حَسْرَةً

-....Ebû Hureyre (R) dedi ki: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Cennete girecek herbir kişiye,düny_âda iken kötü amel yapmış olduğu takdirde cehennemdeki oturağı kendisine muhakkak gösterilecektir. Bu da şükrünün artması içindir. Cehenneme girecek herbir kimseye de, dünyâda iken güzel işler işlemiş olaydı cennetten olacak oturağı kendisine muhakkak gösterilecektir. Bu da kendisi aleyhine bir hasret olması içindir!"

6570 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عَمْرٍو عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَسْعَدُ النَّاسِ بِشَفَاعَتِكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقَالَ لَقَدْ ظَنَنْتُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ أَنْ لَا يَسْأَلَنِي عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ أَحَدٌ أَوَّلُ مِنْكَ لِمَا رَأَيْتُ مِنْ حِرْصِكَ عَلَى الْحَدِيثِ أَسْعَدُ النَّاسِ بِشَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خَالِصًا مِنْ قِبَلِ نَفْسِهِ

-... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben bir kerre:
— Yâ Rasûlallah! Kıyamet gününde Sen'in şefaatin en ziyâde kime olacak? diye sordum,Rasûlullah (S):
— "Yâ Ebâ Hureyre! Hadîs (bellemek) için sende gördüğüm hırsa göre, bu hadîsi senden evvel kimsenin bana sormayacağını zâten îah-mîn ediyordum. Kıyamet gününde halk içinde şefaatime en ziyâde mazhar olacak kimse, kalbinden ve gönlünden hâlis ve samîmi olarak 'La ilahe illefilâh' diyen kimsedir" buyurdu

---

6571 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَأَعْلَمُ آخِرَ أَهْلِ النَّارِ خُرُوجًا مِنْهَا وَآخِرَ أَهْلِ الْجَنَّةِ دُخُولًا رَجُلٌ يَخْرُجُ مِنْ النَّارِ كَبْوًا فَيَقُولُ اللَّهُ اذْهَبْ فَادْخُلْ الْجَنَّةَ فَيَأْتِيهَا فَيُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهَا مَلْأَى فَيَرْجِعُ فَيَقُولُ يَا رَبِّ وَجَدْتُهَا مَلْأَى فَيَقُولُ اذْهَبْ فَادْخُلْ الْجَنَّةَ فَيَأْتِيهَا فَيُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهَا مَلْأَى فَيَرْجِعُ فَيَقُولُ يَا رَبِّ وَجَدْتُهَا مَلْأَى فَيَقُولُ اذْهَبْ فَادْخُلْ الْجَنَّةَ فَإِنَّ لَكَ مِثْلَ الدُّنْيَا وَعَشَرَةَ أَمْثَالِهَا أَوْ إِنَّ لَكَ مِثْلَ عَشَرَةِ أَمْثَالِ الدُّنْيَا فَيَقُولُ تَسْخَرُ مِنِّي أَوْ تَضْحَكُ مِنِّي وَأَنْتَ الْمَلِكُ فَلَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَحِكَ حَتَّى بَدَتْ نَوَاجِذُهُ وَكَانَ يَقُولُ ذَاكَ أَدْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنْزِلَةً

-...BizeCerîr, Mansûr'dan; o da İbrahim'den; odaAbîde'den; o da Abdullah ibn Mes'ûd(R)'dan tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Ben ateş ehlinin cehennemden son çıkacak ve cennet ehlinin cennete son girecek olanını bilip duruyorum. Bu bir kimsedir ki, cehennemden emekliye emekliye çıkar. Yüce Allah ona:
— Git, cennete gir! buyurur.O kimse cennete varır, ona öyle bir hayâl gelir ki, cennet dop-doludur (herkes kendilerine âid yerlerini almış, açık bir yer kalmamıştır). Dönüp:
— Yâ Rabb! Ben cenneti dopdolu buldum! der. Allah yine:
— Git, cennete gir! buyurur,O kimse cennete varır. Yine cennet ona dopdolu gibi hayâl ettirilir. Dönüp:
— Yâ Rabb! Cenneti ben dopdolu buldum! der. Allah ona:
— Git, cennete gir! Dünyâ kadar ve dünyânın on misli kadar yer senindir -yâhud: Dünyânın on misli kadar yer senindir-! buyurur.O kul:
— Sen yegâne Melik olduğun hâlde benimle alay mı ediyorsun -yâhud: Bana gülüyor musun-?der".
Râvî dedi ki: (Bu ilâhî va'di o kimse alaya hamlettiğinden dolayı) Vallâhî Rasûlullah'm gerideki dişleri belirinceye kadar güldüğünü gördüm. Sahâbîler arasında:
— Cennet ehlinin en aşağı menzil sahibi, işte bu kimsedir! denilirdi

---

6572 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ نَوْفَلٍ عَنْ الْعَبَّاسِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ نَفَعْتَ أَبَا طَالِبٍ بِشَيْءٍ

-.... Abbâs (R) Peygamber(S)'e:— Sen amcan Ebû Tâlib'e herhangi birşeyle fayda verdin mi? diye sordu

---

بَاب الصِّرَاطُ جَسْرُ جَهَنَّمَ

6573 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي سَعِيدٌ وَعَطَاءُ بْنُ يَزِيدَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ أَخْبَرَهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح و حَدَّثَنِي مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ أُنَاسٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ نَرَى رَبَّنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقَالَ هَلْ تُضَارُّونَ فِي الشَّمْسِ لَيْسَ دُونَهَا سَحَابٌ قَالُوا لَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ هَلْ تُضَارُّونَ فِي الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ لَيْسَ دُونَهُ سَحَابٌ قَالُوا لَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَإِنَّكُمْ تَرَوْنَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَذَلِكَ يَجْمَعُ اللَّهُ النَّاسَ فَيَقُولُ مَنْ كَانَ يَعْبُدُ شَيْئًا فَلْيَتَّبِعْهُ فَيَتْبَعُ مَنْ كَانَ يَعْبُدُ الشَّمْسَ وَيَتْبَعُ مَنْ كَانَ يَعْبُدُ الْقَمَرَ وَيَتْبَعُ مَنْ كَانَ يَعْبُدُ الطَّوَاغِيتَ وَتَبْقَى هَذِهِ الْأُمَّةُ فِيهَا مُنَافِقُوهَا فَيَأْتِيهِمْ اللَّهُ فِي غَيْرِ الصُّورَةِ الَّتِي يَعْرِفُونَ فَيَقُولُ أَنَا رَبُّكُمْ فَيَقُولُونَ نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ هَذَا مَكَانُنَا حَتَّى يَأْتِيَنَا رَبُّنَا فَإِذَا أَتَانَا رَبُّنَا عَرَفْنَاهُ فَيَأْتِيهِمْ اللَّهُ فِي الصُّورَةِ الَّتِي يَعْرِفُونَ فَيَقُولُ أَنَا رَبُّكُمْ فَيَقُولُونَ أَنْتَ رَبُّنَا فَيَتْبَعُونَهُ وَيُضْرَبُ جِسْرُ جَهَنَّمَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يُجِيزُ وَدُعَاءُ الرُّسُلِ يَوْمَئِذٍ اللَّهُمَّ سَلِّمْ سَلِّمْ وَبِهِ كَلَالِيبُ مِثْلُ شَوْكِ السَّعْدَانِ أَمَا رَأَيْتُمْ شَوْكَ السَّعْدَانِ قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَإِنَّهَا مِثْلُ شَوْكِ السَّعْدَانِ غَيْرَ أَنَّهَا لَا يَعْلَمُ قَدْرَ عِظَمِهَا إِلَّا اللَّهُ فَتَخْطَفُ النَّاسَ بِأَعْمَالِهِمْ مِنْهُمْ الْمُوبَقُ بِعَمَلِهِ وَمِنْهُمْ الْمُخَرْدَلُ ثُمَّ يَنْجُو حَتَّى إِذَا فَرَغَ اللَّهُ مِنْ الْقَضَاءِ بَيْنَ عِبَادِهِ وَأَرَادَ أَنْ يُخْرِجَ مِنْ النَّارِ مَنْ أَرَادَ أَنْ يُخْرِجَ مِمَّنْ كَانَ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ أَمَرَ الْمَلَائِكَةَ أَنْ يُخْرِجُوهُمْ فَيَعْرِفُونَهُمْ بِعَلَامَةِ آثَارِ السُّجُودِ وَحَرَّمَ اللَّهُ عَلَى النَّارِ أَنْ تَأْكُلَ مِنْ ابْنِ آدَمَ أَثَرَ السُّجُودِ فَيُخْرِجُونَهُمْ قَدْ امْتُحِشُوا فَيُصَبُّ عَلَيْهِمْ مَاءٌ يُقَالُ لَهُ مَاءُ الْحَيَاةِ فَيَنْبُتُونَ نَبَاتَ الْحِبَّةِ فِي حَمِيلِ السَّيْلِ وَيَبْقَى رَجُلٌ مِنْهُمْ مُقْبِلٌ بِوَجْهِهِ عَلَى النَّارِ فَيَقُولُ يَا رَبِّ قَدْ قَشَبَنِي رِيحُهَا وَأَحْرَقَنِي ذَكَاؤُهَا فَاصْرِفْ وَجْهِي عَنْ النَّارِ فَلَا يَزَالُ يَدْعُو اللَّهَ فَيَقُولُ لَعَلَّكَ إِنْ أَعْطَيْتُكَ أَنْ تَسْأَلَنِي غَيْرَهُ فَيَقُولُ لَا وَعِزَّتِكَ لَا أَسْأَلُكَ غَيْرَهُ فَيَصْرِفُ وَجْهَهُ عَنْ النَّارِ ثُمَّ يَقُولُ بَعْدَ ذَلِكَ يَا رَبِّ قَرِّبْنِي إِلَى بَابِ الْجَنَّةِ فَيَقُولُ أَلَيْسَ قَدْ زَعَمْتَ أَنْ لَا تَسْأَلَنِي غَيْرَهُ وَيْلَكَ ابْنَ آدَمَ مَا أَغْدَرَكَ فَلَا يَزَالُ يَدْعُو فَيَقُولُ لَعَلِّي إِنْ أَعْطَيْتُكَ ذَلِكَ تَسْأَلُنِي غَيْرَهُ فَيَقُولُ لَا وَعِزَّتِكَ لَا أَسْأَلُكَ غَيْرَهُ فَيُعْطِي اللَّهَ مِنْ عُهُودٍ وَمَوَاثِيقَ أَنْ لَا يَسْأَلَهُ غَيْرَهُ فَيُقَرِّبُهُ إِلَى بَابِ الْجَنَّةِ فَإِذَا رَأَى مَا فِيهَا سَكَتَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَسْكُتَ ثُمَّ يَقُولُ رَبِّ أَدْخِلْنِي الْجَنَّةَ ثُمَّ يَقُولُ أَوَلَيْسَ قَدْ زَعَمْتَ أَنْ لَا تَسْأَلَنِي غَيْرَهُ وَيْلَكَ يَا ابْنَ آدَمَ مَا أَغْدَرَكَ فَيَقُولُ يَا رَبِّ لَا تَجْعَلْنِي أَشْقَى خَلْقِكَ فَلَا يَزَالُ يَدْعُو حَتَّى يَضْحَكَ فَإِذَا ضَحِكَ مِنْهُ أَذِنَ لَهُ بِالدُّخُولِ فِيهَا فَإِذَا دَخَلَ فِيهَا قِيلَ لَهُ تَمَنَّ مِنْ كَذَا فَيَتَمَنَّى ثُمَّ يُقَالُ لَهُ تَمَنَّ مِنْ كَذَا فَيَتَمَنَّى حَتَّى تَنْقَطِعَ بِهِ الْأَمَانِيُّ فَيَقُولُ لَهُ هَذَا لَكَ وَمِثْلُهُ مَعَهُ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ وَذَلِكَ الرَّجُلُ آخِرُ أَهْلِ الْجَنَّةِ دُخُولًا قَالَ عَطَاءٌ وَأَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ جَالِسٌ مَعَ أَبِي هُرَيْرَةَ لَا يُغَيِّرُ عَلَيْهِ شَيْئًا مِنْ حَدِيثِهِ حَتَّى انْتَهَى إِلَى قَوْلِهِ هَذَا لَكَ وَمِثْلُهُ مَعَهُ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ هَذَا لَكَ وَعَشَرَةُ أَمْثَالِهِ قَالَ أَبُوهُرَيْرَةَ حَفِظْتُ مِثْلُهُ مَعَهُ

Sırat, Cehennem Köprüsüdür

-.... Buradaki iki senedde Ebû Hureyre (R) haber verip şöyle demiştir: Bir defasında birtakım insanlar:
— Yâ Rasûlallah! Kıyamet gününde biz Rabb'imizi görecek miyiz? diye sordular. Rasûlullah (S):
— "Önünde görmeye engel hiçbir bulut yokken güneşi görmeniz hususunda itişip kakışma suretiyle bir zarar ve sıkışıklığa düşer misiniz?" diye sordu. Sahâbîler:
— Hayır yâ Rasûlallah, dediler. Rasûlullah tekrar:
— "Önünde engel hiçbir bulut yok iken ayın ondördüncü gecesi kameri görmek hususunda itişip kakışma suretiyle bir zarar ve sıkışıklığa uğrar mısınız?" diye sordu.Sahâbîler:
— Hayır yâ Rasûlallah (bunda da sıkışıklık yapılmaz), deyince Rasûlullah:
— "İşte şübhesiz sizler O'nu kıyamet gününde böyle apaçık, sı-kışıksız olarak göreceksiniz. Allah bütün insanları bir araya toplayacak da: Her kim her neye tapıyor idiyse onun ardına düşsün!buyuracak (yâhud Allah'ın emriyle bu sözü diyen diyecek). Artık güneşe tapmakta olan güneşin ardına düşer; kamere tapmakta olan kamerin ardına düşer; tâğûtlara tapmakta olanlar onların ardına takılıp gidecek. Yalnız bu

ümmet, içlerinde münafıkları da olduğu hâlde yerinde durup kalacak. Allah onlara, evvelce tanıdıklarından başka surette gelip: Ben sizin Rabb'inizim! buyuracak. Onlar (Rabb'lerini o tecellî ile tanıyamadıkları için); Biz Sen 'den Allah 'a sığınırız, Rabb '-imiz bize gelinceye kadar bizim yerimiz burasıdır, (yerimizden ayrılmayız). Rabb'imiz bize geldikte, biz O'nu tanırız! diyecekler. Allah onlara bu defa da tanıdıkları surette gelip: Ben sizin Rabb'inizim! buyuracak. Onlar da: Sen bizim Rabb'imizsin! diyecekler. Ve (O'-nun daVeti üzerine) O'na tâbi' olacaklar. Ve cehennem köprüsü kurulur".Rasûlullah buyurdu ki:
— "Ümmetini onun üstünden en evvel geçirecek, ben olacağım. O gün rasûllerin duaları 'Allâhumme! Sellim settim (= Yâ Allah, selâmet ver, selâmet ver) '(den ibaret) olacaktır. Sırat Köprüsü 'nde sa '-dân dikenlerine benzer birçok çengeller vardır. Sizler sa'dân dikenlerini gördünüz mü?"Sahâbîler:
— Evet görmüşüzdür yâ Rasûlallah! dediler. Rasûlullah devamla dedi ki:
— "İştebu çengeller sa'dân dikenler ine benzerler. Ancak şu var ki, ne kadar büyük olduklarını yalnız Allah Taâlâ bilir, tşte bu çengeller insanları (kötü) amellerinden dolayı kapıp alırlar. Kimi kötü ameli sebebiyle helak olur. Kimi hardal gibi ezik ezik ezildikten sonra kurtulur. Nihayet Allah Taâlâ kulları arasında hüküm ve adaletini tamamlayıp sırf ilâhî rahmeti olarak, nâr ehlinden dilediklerini cehennemden çıkarmayı irâde ettiğinde meleklerine, ilâhî rahmete nâi-liyetleri murâd olanlardan Allah'a birşeyi ortak edinmemişleri, 'Lâ ilahe ille 'ilâh * diye şehâdet etmişleri cehennemden çıkarsınlar diye ferman buyuracaktır. Melekler bunları cehennemde, üzerlerindeki sucûd izleri, alâmetleriyle tanıyıp çıkaracaklardır. Allah Âdem oğlu'ndan sucûd eserini yemeyi ateşe haram kılmıştır. Melekler onları ateşten kavrulup kapkara olarak çıkaracaklar. Sonra üzerlerine hayât suyu denilen bir su dökülecek de sel uğrağında biten yabanî reyhan tohumları nasıl çabuk biterlerse (yeniden) öyle biteceklerdir. Ve onlardan yüzü ateşe dönük bir kimse kalır ki, o:
— Yâ Rabb! Beni şu ateşin kokusu zehirleyip duruyor, yalım beni yakıp duruyor, benim yüzümü bu ateşten döndür! diyecek. O kimse mütemadiyen yüzünü ateşten çevirmesi için Allah'a duâ edip duracak. Sonunda Allah ona:
— Senin istemekte olduğun şeyi sana verirsem, ondan başka bîr-şey daha istemen olacak mı? buyuracak.O kul:
— İzzetineyemîn ederim ki, Sen'den, ondan başkasını istemem! diyecek.Allah onun yüzünü ateşten döndürecek. Sonra bunun ardından o kul:
— Yâ Rabb, beni cennetin kapısına yanaştır! diyecek. Allah:
— Sen ondan başka birşey istemeyeceğine azmedip kesin söz vermiş değil miydin? Yazık sana ey Âdem oğlu! Sen ne kadar sözünde durmaz, ahdine vefa etmez kişisin! buyuracak. O kul Allah'a devamlı duâ edip duracak. Allah:
— Bu isteğini sana verirsem, ondan başkasını ister misin? buyuracak.O kul:
— Hayır, izzetine yemîn ederim ki, ondan başka birşey istemem! deyip, ondan başka hiçbir şey istemeyeceğine dâir Allah'a birçok ahidler ve mîsâklar verecek.Bunun üzerine Allah onu cennetin kapısına yaklaştıracak. O kimse cennet kapısına yanaşıp da ondaki güzellikleri görünce Allah'ın dilediği kadar bir müddet sükût edecek. Sonra:
— Yâ Rabb! Beni cennetin içine girdir! diyecek. Sonra Allah da:
— Sen ondan başka hiçbirşey istemeyceğine kesin söz vermiş değil miydin? Yazık sana ey Âdem oğlu! Sen ne sözünde durmaz kimsesin! buyuracak.Oda:
— Yâ Rabb! Beni mahlûkaatının en bedbahtı kılma! diyecek ve bu söz üzerine duâ ve niyazını tekrar ede ede nihayet Allah Taâlâ ona Gülecek. Allah ona gülünce de, o kimseye, cennete girmesine izin vermiş olacaktır. Cennete girdiği zaman da o kula:
— Fulân şeyden temenni eti denilir, o da temenni edecek. Sonra ona:
— Fulân şeyden de temenni eti denilecek.
O da uzun uzun temennilerde bulunacak. Nihayet bütün temennileri kesilince, Allah Taâlâ ona:
— Bunların hepsi ve bir o kadar dahası da hep senindir.' buyuracaktır".Ebû Hureyre: Bu kimse, cennet ehlinin cennete en son girecek kişisidir, demiştir.Hadîsi Ebû Hureyre'den rivayet edenlerden birisi olan Atâ ibn Yezîd el-Leysî dedi ki: Ebû Hureyre bunu rivayet ederken, Ebû Saîd el-Hudrî de Ebû Hureyre'nin beraberinde oturuyor ve Ebû Hurey-re'nin dediklerinden hiçbir şeyi değiştirmeye lüzum görmüyordu. Tâ "Bunların hepsi senin ve bir o kadar dahası da hep senindir" sözüne gelince, Ebû Saîd, Ebû Hureyre'ye:

— Ben Rasûlullah(S)'tan "Bunların hepsi ve daha on misli de senindir, buyuracaktır" darken işittim, dedi. Ebû Hureyre de:
— Ben Rasûlullah'tan yalnız "Bunlar ve beraberinde bir misli daha senindir" buyurduğunu belledim, dedi

---

بَاب فِي الْحَوْضِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ } وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي عَلَى الْحَوْضِ

6575 - حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا فَرَطُكُمْ عَلَى الْحَوْضِ

Âhirette Peygamber'e Âid Olacak Havz Ve Yüce Allah'ın: "Biz verdik sana hakikatte kevser" (ei-Kevsen 1) Kavli Hakkında Bâb
Abdullah ibn Zeyd de: Peygamber (S): "Havz başında bana kavuşmanıza kadar sabrediniz" buyurdu, demiştir
-...BizeEbû Avâne, Süleymanibn Mihrân'dan; odaEbû Vâil Şakîk'tan; o da Abdullah ibn Mes'ûd(R)'dan tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Ben havz başına sizden önce varacak olan öncünüzüm "buyurmuştur

---

6576 - و حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْمُغِيرَةِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَنَا فَرَطُكُمْ عَلَى الْحَوْضِ وَلَيُرْفَعَنَّ مَعِي رِجَالٌ مِنْكُمْ ثُمَّ لَيُخْتَلَجُنَّ دُونِي فَأَقُولُ يَا رَبِّ أَصْحَابِي فَيُقَالُ إِنَّكَ لَا تَدْرِي مَا أَحْدَثُوا بَعْدَكَ تَابَعَهُ عَاصِمٌ عَنْ أَبِي وَائِلٍ وَقَالَ حُصَيْنٌ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ حُذَيْفَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Ve bana Amr ibnu Alî tahdîs etti. Bize Muhammed ibn Ca'fer tahdîs etti. Bize Şu'be tahdîs etti ki, el-Mugîre ibn Mıksem şöyle demiştir: Ben Ebû Vâil Şakîk'tan işittim; o da Abdullah ibn Mes'ûd'-dan ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Ben sizin havz üzerine ilk erişeniniz ve sizin orada karşılayıcınızım. Ve muhakkak orada benim yanımda sizlerden birtakım adamlar kaldırılacaklar. Sonra onlar muhakkak benim önümden sürüklenecekler (de havzdan uzaklaştırılacaklardır). Ben:
— Yâ Rabbt Onlar benim sahâbîlerim! derim. Bana:
— Sen onların Sen 'den sonra (dînde) ne bid'atler çıkardıklarını bilmezsin! denilecektir".Bu hadîsi Ebû Vâil'den rivayet etmekte Âsim, el-A'meş'e mutâ-baat etmiştir.Ve Husayn da Ebû Vâil Şakîk'tan; o da Huzeyfe'den; o da Peygamber'den olmak üzere söyledi.

6577 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَمَامَكُمْ حَوْضٌ كَمَا بَيْنَ جَرْبَاءَ وَأَذْرُحَ

-...BanaNâfi', İbn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Önünüzde bir havuz vardır ki,(büyüklüğü) Cerbâ ile Ezruh arası gibidir" buyurmuştur

---

6578 - حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا أَبُو بِشْرٍ وَعَطَاءُ بْنُ السَّائِبِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ

عَنْهُ قَالَ الْكَوْثَرُ الْخَيْرُ الْكَثِيرُ الَّذِي أَعْطَاهُ اللَّهُ إِيَّاهُ قَالَ أَبُو بِشْرٍ قُلْتُ لِسَعِيدٍ إِنَّ أُنَاسًا يَزْعُمُونَ أَنَّهُ نَهَرٌ فِي الْجَنَّةِ فَقَالَ سَعِيدٌ النَّهَرُ الَّذِي فِي الْجَنَّةِ مِنْ الْخَيْرِ الَّذِي أَعْطَاهُ اللَّهُ إِيَّاهُ

-....Bize Ebû Bişr ile Atâ ibnu's-Sâib, Saîd ibn Cubeyr'den haber verdi ki, İbn Abbâs (R):Kevser, Allah Taâlâ'mn O'na, yânî Rasûlü'ne ihsan buyurmuş olduğu çok hayırdır, demiştir. Ebû Bişr dedi ki: Ben Saîd ibn Cubeyr'e:
— Birçok kimseler Kevser'in cennette bir nehir olduğunu söylüyorlar, dedim.Bunun üzerine Saîd ibn Cubeyr: — Cennetteki o nehir de Allah Taâlâ'mn O'na ihsan buyurduğu hayırdandır, cevâbını verdi

---

6579 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ عُمَرَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَوْضِي مَسِيرَةُ شَهْرٍ مَاؤُهُ أَبْيَضُ مِنْ اللَّبَنِ وَرِيحُهُ أَطْيَبُ مِنْ الْمِسْكِ وَكِيزَانُهُ كَنُجُومِ السَّمَاءِ مَنْ شَرِبَ مِنْهَا فَلَا يَظْمَأُ أَبَدًا

-....Abdullah ibn Amr (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Benim havzım (açıları müsâvî olarak) bir aylık yol genişliğindedir. Onun suyu sütten daha beyaz, kokusu miskten daha hoştur. Bardakları da gökyüzünün yıldızları gibi çoktur. Her kim ondan içerse, o kimse artık ebediyyen susamaz".

6580 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ قَدْرَ حَوْضِي كَمَا بَيْنَ أَيْلَةَ وَصَنْعَاءَ مِنْ الْيَمَنِ وَإِنَّ فِيهِ مِنْ الْأَبَارِيقِ كَعَدَدِ نُجُومِ السَّمَاءِ

-... İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Enes ibn Mâlik (R) tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Şübhesiz havzımın (sahası) mikdârı Eyle ile Yemen 'in San 'â şehri arasındaki mesafe gibidir. Muhakkak ki, havzda semânın yıldızları sayısınca ibrikler vardır"

6581 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح و حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَمَا أَنَا أَسِيرُ فِي الْجَنَّةِ إِذَا أَنَا بِنَهَرٍ حَافَتَاهُ قِبَابُ الدُّرِّ الْمُجَوَّفِ قُلْتُ مَا هَذَا يَا جِبْرِيلُ قَالَ هَذَا الْكَوْثَرُ الَّذِي أَعْطَاكَ رَبُّكَ فَإِذَا طِينُهُ أَوْ طِيبُهُ مِسْكٌ أَذْفَرُ شَكَّ هُدْبَةُ

-....Bize Enes ibn Mâlik (R) tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Ben cennette yürüdüğüm sırada bir nehir gördüm, iki tarafında inciden oyulmuş kubbeler vardı. Yâ Cibril! Bu nedir? diye sordum. Cibril: Bu nehir, Rabb'inin Sana vermiş olduğu Kevser'dir, diye cevâb verdi. Ben gördüm ki, onun toprağı -yâhud kokusu- keskin ve temiz misk idi". Şekkeden Buhârî'nin üstadı Hudbe ibnu Hâlid'dir.

6582 – حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيَرِدَنَّ عَلَيَّ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِي الْحَوْضَ حَتَّى عَرَفْتُهُمْ اخْتُلِجُوا دُونِي فَأَقُولُ أَصْحَابِي فَيَقُولُ لَا تَدْرِي مَا أَحْدَثُوا بَعْدَكَ

-...Bize Abdulazîz, Enes(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:"Sahâbîlerimden birtakım insanlar muhakkak havz başında benim yanıma geleceklerdir. Nihayet ben onları görüp tanıdığım zaman onlar benim önümden çekilip götürülürler. Ben: Onlar benim sahâbîlerim! derim. (Allah tarafından vazîfeli melek) bana: Sen onların, Senden sonra (havzdan mahrûmluğa sebeb olacak ma'siy etlerden) neler meydana getirdiklerini bilmezsin! der".

6583 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُطَرِّفٍ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي فَرَطُكُمْ عَلَى الْحَوْضِ مَنْ مَرَّ عَلَيَّ شَرِبَ وَمَنْ شَرِبَ لَمْ يَظْمَأْ أَبَدًا لَيَرِدَنَّ عَلَيَّ أَقْوَامٌ أَعْرِفُهُمْ وَيَعْرِفُونِي ثُمَّ يُحَالُ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ قَالَ أَبُو حَازِمٍ فَسَمِعَنِي النُّعْمَانُ بْنُ أَبِي عَيَّاشٍ فَقَالَ هَكَذَا سَمِعْتَ مِنْ سَهْلٍ فَقُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ أَشْهَدُ عَلَى أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ لَسَمِعْتُهُ وَهُوَ يَزِيدُ فِيهَا فَأَقُولُ إِنَّهُمْ مِنِّي فَيُقَالُ إِنَّكَ لَا تَدْرِي مَا أَحْدَثُوا بَعْدَكَ فَأَقُولُ سُحْقًا سُحْقًا لِمَنْ غَيَّرَ بَعْدِي وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ سُحْقًا بُعْدًا يُقَالُ سَحِيقٌ بَعِيدٌ سَحَقَهُ وَأَسْحَقَهُ أَبْعَدَهُ وَقَالَ أَحْمَدُ بْنُ شَبِيبِ بْنِ سَعِيدٍ الْحَبَطِيُّ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ كَانَ يُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَرِدُ عَلَيَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَهْطٌ مِنْ أَصْحَابِي فَيُحَلَّئُونَ عَنْ الْحَوْضِ فَأَقُولُ يَا رَبِّ أَصْحَابِي فَيَقُولُ إِنَّكَ لَا عِلْمَ لَكَ بِمَا أَحْدَثُوا بَعْدَكَ إِنَّهُمْ ارْتَدُّوا عَلَى أَدْبَارِهِمْ الْقَهْقَرَى

-....Bize Muhammed ibn Mutarnf tahdîs edip şöyle dedi: Bana Ebû Hazım tahdîs etti ki, Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Ben sizin havz başında öncünüzüm.Benim yanıma gelen ondan içer, ondan içen de ebediyyen susamaz. Ve muhakkak benim yanıma birtakım kavimler gelecekler ki, ben onları tanırım, onlar da beni tanırlar. Sonra benimle onların arasına bir perde konulur".
Ebû Hazım şöyle dedi: Ben bu hadîsi kendilerine tahdîs ederken bunu benden en-Nu'mân ibnu Ebî Ayyaş işitti de:
— Sen bu hadîsi Sehl'den bu şekilde söylerken işittin mi? diye sordu.Ben de:
— Evet böylece işittim, dedim. Bunun üzerine en-Nu'mân:
— Ben Ebû Saîd el-Hudrî üzerine şehâdet ediyorum ki, muhakkak ben de ondan bu hadîsi işitmişimdir. O bu hadîste şunları da ziyâde ederek, Peygamber'in şöyle buyurduğunu söylüyordu:"Ben;
— Onlar bendendirler, derim. Bana:
— Sen onların Sen'in ardından neler ortaya çıkardıklarını bilmezsin, denilir.Ben de:
— Benden sonra dînde değiştirme yapanlar uzak olsunlar, uzak olsunlar! derim".İbnAbbâs: "Suhkan", "Bu'den(= Uzak olsunlar)" ma'nâsma-dır. "Sahîkun", "Baîdun(= Uzak olun)","Sahakahu" ve "Esha-kahu", "Eb'adehu", yânî "Onu uzaklaştırdı" şeklinde söylenir, demiştir.Ve Ahmed ibnu Şebîb ibn Saîd el-Habatî şöyle dedi: Bize babam Şebîb, Yûnus ibn Yezîd'den; o da İbn Şihâb'dan; o da Saîd ibnu'1-Müseyyeb'den tahdîs etti ki, Ebû Hureyre şöyle tahdîs ederdi:Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Kıyamet günü benim yanıma sahâbt-lerimden bir zümre gelecek de onlar benim havzımdan geri döndürülüp koyulacaklardır. Ben de:
— Yâ Rabb! (Onlar benim) sahâbîlerim! derim.
— Senden sonra onların ne bid'atler ortaya çıkarmış oldukları hakkında Sen 'in hiçbir ilminyoktur. Muhakkak onlar arkaları üzere dönüp gerisin geri dînden çıkmışlardır, buyurur".

6586 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّهُ كَانَ يُحَدِّثُ عَنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَرِدُ عَلَى الْحَوْضِ رِجَالٌ مِنْ أَصْحَابِي فَيُحَلَّئُونَ عَنْهُ فَأَقُولُ يَا رَبِّ أَصْحَابِي فَيَقُولُ إِنَّكَ لَا عِلْمَ لَكَ بِمَا أَحْدَثُوا بَعْدَكَ إِنَّهُمْ ارْتَدُّوا عَلَى أَدْبَارِهِمْ الْقَهْقَرَى وَقَالَ شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ كَانَ أَبُو هُرَيْرَةَ يُحَدِّثُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيُجْلَوْنَ وَقَالَ عُقَيْلٌ فَيُحَلَّئُونَ وَقَالَ الزُّبَيْدِيُّ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Saîd ibnu'l-Müseyyeb, Peygamber'in sahâbîlerinden şöyle tahdîs ediyordu: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Havz başına sahâbîlehmden birtakım adamlar gelecekler de havzdan uzaklaştırılıp koyulacaklardır. Ben de:
— Yâ Rabb! Onlar benim sahâbîlerimdir! derim. Bana:
— Sen'in ardından onların (dînde) çıkardıkları bid'atler hakkında Sen'in hiçbir bilgin yoktur. Onlar

arkalarına dönüp gerisin geri dînden çıkmış kimselerdir, buyurur".Şuayb, ez-Zuhrî'den söyledi ki, Ebû Hureyre, Peygamber (S)'den "Yuclevne{ — Uzaklaştırılırlar)"lafzıyle tahdîs ederdi. Ukayl de "Yuhalleûne" şeklinde hemzeli olarak söylemişir. ez-Zubeydî de ez-Zuhrî'den; o da Muhammed ibn Alî'den; o da Ubeydullah ibn Ebî Râfi'den; o da Ebû Hureyre(R)'den;o da Peygamber(S)'den olmak üzere bu hadîsi böyle rivayet edip söylemiştir.

6587 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ الْحِزَامِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي هِلَالُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَا أَنَا قَائِمٌ إِذَا زُمْرَةٌ حَتَّى إِذَا عَرَفْتُهُمْ خَرَجَ رَجُلٌ مِنْ بَيْنِي وَبَيْنِهِمْ فَقَالَ هَلُمَّ فَقُلْتُ أَيْنَ قَالَ إِلَى النَّارِ وَاللَّهِ قُلْتُ وَمَا شَأْنُهُمْ قَالَ إِنَّهُمْ ارْتَدُّوا بَعْدَكَ عَلَى أَدْبَارِهِمْ الْقَهْقَرَى ثُمَّ إِذَا زُمْرَةٌ حَتَّى إِذَا عَرَفْتُهُمْ خَرَجَ رَجُلٌ مِنْ بَيْنِي وَبَيْنِهِمْ فَقَالَ هَلُمَّ قُلْتُ أَيْنَ قَالَ إِلَى النَّارِ وَاللَّهِ قُلْتُ مَا شَأْنُهُمْ قَالَ إِنَّهُمْ ارْتَدُّوا بَعْدَكَ عَلَى أَدْبَارِهِمْ الْقَهْقَرَى فَلَا أُرَاهُ يَخْلُصُ مِنْهُمْ إِلَّا مِثْلُ هَمَلِ النَّعَمِ

-....Bana Hilâl ibn Alî, Atâibn Yesâr'dan; o daEbû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Ben (havz başında) dikilip durduğum sırada bir zümre görürüm. Nihayet onları tanıdığım zaman benimle onlar arasından bir adam (bir melek) ortaya çıktı da onlara:
— Geliniz! dedi. Ben ona:
— Bunları nereye götürüyorsun? dedim. Melek:
— Vallahi cehneneme götürüyorum! diye cevâb verdi.
— Bunların hâli, günâhı nedir? dedim. Melek:
— Bunlar Sen 'in ardından kıçları üzerine dönüp (dînlerine) arkalarını çevirerek irtidâd ettiler!dedi. Sonra ben havz başında bir zümre daha gördüm. Nihayet onları tanıdığım zaman yine benimle onlar arasından bir adam daha ortaya çıktı da bu topluluğa:
— Geliniz! dedi. Ben ona da:
— Bunları nereye götürüyorsun? diye sordum.
— Vallahi ateşe götürüyorum, diye cevâb verdi.
— Bunların günâhı nedir? dedim. Melek:
— Sen'den sonra bunlar kıçları üzerine dönüp dînlerine arkalarını çevirerek gerisin geri dînden çıkmışlardır! dedi.Ben bu havza yaklaşıp da geriye çevrilenlerden hiçkimsenin cehennemden kurtulacağım sanmıyorum. Ancak çobansız yolunu şaşıran deve sürüsünden yolunu bulanlar misâli bunlardan da (tek tük) cehennemden kurtulanlar olabilir!"

6588 – حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ خُبَيْبِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا بَيْنَ بَيْتِي وَمِنْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ وَمِنْبَرِي عَلَى حَوْضِي

-....Bize Enes ibn Iyâd, Ubeydullah'tan; o da Hubeyb,'den; o da Hafs ibn Âsim'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Evimle minberim arasındaki saha, cennet bahçelerinden bir bahçedir, minberim de havzimın üzerindedir" buyurmuştur

---

6589 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ قَالَ سَمِعْتُ جُنْدَبًا قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَنَا فَرَطُكُمْ عَلَى الْحَوْضِ

-.... Abdulmelik ibn Umeyr şöyle dedi: Ben Cundeb(R)'den işittim, şöyle dedi:Ben Peygamber(S)'den işittim: "Ben havz başında sizin öncünüzüm" buyuruyordu.

6590 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يَوْمًا فَصَلَّى عَلَى أَهْلِ أُحُدٍ صَلَاتَهُ عَلَى الْمَيِّتِ ثُمَّ انْصَرَفَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ إِنِّي فَرَطٌ لَكُمْ وَأَنَا شَهِيدٌ عَلَيْكُمْ وَإِنِّي وَاللَّهِ لَأَنْظُرُ إِلَى حَوْضِي الْآنَ وَإِنِّي أُعْطِيتُ مَفَاتِيحَ خَزَائِنِ الْأَرْضِ أَوْ مَفَاتِيحَ الْأَرْضِ وَإِنِّي وَاللَّهِ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ أَنْ تُشْرِكُوا بَعْدِي وَلَكِنْ أَخَافُ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنَافَسُوا فِيهَا

-... Bize el-Leys, Yezîd ibn Ebî Habîb'den; o da Ukbe ibn Âmir(R)'den şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) birgün dışarı çıkıp Uhud (harbi) şehîdleri üzerine ölüye cenaze namazı kılar gibi namaz kıldı. Sonra (Medîne'ye) dönüp minbere çıktı ve (ölülere, dirilere veda eder gibi bir hutbe yapıp) şöyle buyurdu: "Ben sizin, havz başına ilk ulaşanınız olacağım. Ve sizin hakk yolundaki hizmetlerinize şe-hâdet edeceğim. Vallahi ben şu anda muhakkak (cennetteki) havzı-ma bakıp görüyorum. Şuöhesiz bana Arz 'in hazînelerinin anahtarları yâhud: Arz'ın anahtarları- verilmiştir.Vallahi ben, benden sonra sizin üzerinize müşrikliğe dönmenizden korkmam. Lâkin ben sizin bu hazîneler (yâhud dünyâ) hususunda birbirinizle nefsâniyet yarışına girişip didişmenizden korkarım"

6591 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا حَرَمِيُّ بْنُ عُمَارَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَعْبَدِ بْنِ خَالِدٍ أَنَّهُ سَمِعَ حَارِثَةَ بْنَ وَهْبٍ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَكَرَ الْحَوْضَ فَقَالَ كَمَا بَيْنَ الْمَدِينَةِ وَصَنْعَاءَ وَزَادَ ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مَعْبَدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ حَارِثَةَ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَوْلَهُ حَوْضُهُ مَا بَيْنَ صَنْعَاءَ وَالْمَدِينَةِ فَقَالَ لَهُ الْمُسْتَوْرِدُ أَلَمْ تَسْمَعْهُ قَالَ الْأَوَانِي قَالَ لَا قَالَ الْمُسْتَوْرِدُ تُرَى فِيهِ الْآنِيَةُ مِثْلَ الْكَوَاكِبِ

-.... Bize Şu'be, Ma'bed ibn Hâlid'den tahdîs etti. O da Harise ibn Vehb'den şöyle darken işitmiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim: Ve kendisi havzı zikretti de: "(Onun büyüklüğü) Medine ile San'â arasındaki saha gibidir" buyurdu.' Ve İbnu Ebî Adiyy, Şu'be'den; o da Ma'bed ibn Hâlid'den; o da Hârise'den: Onun Peygamber'den işittiğini ve "Onun havzı, Me-dfne ile San 'â arasındaki mesafe sahası kadardır" dediğini ziyâde etmiştir. el-Mustevrid, râvîye:
— Sen ondan "Kapları" söylediğini işitmedin mi? dedi. Râvî:
— Hayır, diye cevâb verdi. Bunun üzerine el-Mustevrid:
— "Orada yıldızlar gibi kaplar görülür" dedi

6593 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ عَنْ نَافِعِ بْنِ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي عَلَى الْحَوْضِ حَتَّى أَنْظُرَ مَنْ يَرِدُ عَلَيَّ مِنْكُمْ وَسَيُؤْخَذُ نَاسٌ دُونِي فَأَقُولُ يَا رَبِّ مِنِّي وَمِنْ أُمَّتِي فَيُقَالُ هَلْ شَعَرْتَ مَا عَمِلُوا بَعْدَكَ وَاللَّهِ مَا بَرِحُوا يَرْجِعُونَ عَلَى أَعْقَابِهِمْ فَكَانَ ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِكَ أَنْ نَرْجِعَ عَلَى أَعْقَابِنَا أَوْ نُفْتَنَ عَنْ دِينِنَا { أَعْقَابِكُمْ تَنْكِصُونَ } تَرْجِعُونَ عَلَى الْعَقِبِ

-... Esma bintu Ebî Bekr (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Ben havz başında olacağım. Hattâ sizden bana gelmekte olanları gözetlerken, benim önümde birtakım insanlar yakalanacak. Bunun üzerine ben:
— Yâ Rabb! (Onlar) benden ve benim ümmetimdendir, derim.(Buna cevaben:)
— Sen onların Sen 'den sonra neler yaptıklarını bildin mi? Vallahi onlar Sen 'den sonra ayak

topukları üzerinde dönmekten hiç mi hiç ayrılmadılar, denilir".Râvî dedi ki: Abdullah ibn Ebî Muleyke:
— Yâ Allah! Biz topuklarımız üzerinde dönmemizden yâhud dînimizden fitnelere uğratılmamızdan Sana sığınırız! diye duâ ederdi."Alâ a'kaabihim yenkisûn", "Topuk üzerinde geriye dönüyorlar" demektir. Bir rivayette âyetteki gibi gelmiştir: "Fe kuntum ala a'kaabıkum tenkısûn" (ei-Mu'minûn: 66) "Topuklarınız üzerinde geriye dönüyordunuz" demektir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الْقَدَرِ

بَاب فِي الْقَدَرِ

6594 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَنْبَأَنِي سُلَيْمَانُ الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ وَهْبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ الصَّادِقُ الْمَصْدُوقُ قَالَ إِنَّ أَحَدَكُمْ يُجْمَعُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا ثُمَّ عَلَقَةً مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يَكُونُ مُضْغَةً مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يَبْعَثُ اللَّهُ مَلَكًا فَيُؤْمَرُ بِأَرْبَعٍ بِرِزْقِهِ وَأَجَلِهِ وَشَقِيٌّ أَوْ سَعِيدٌ فَوَاللَّهِ إِنَّ أَحَدَكُمْ أَوْ الرَّجُلَ يَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا غَيْرُ بَاعٍ أَوْ ذِرَاعٍ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيَدْخُلُهَا وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا غَيْرُ ذِرَاعٍ أَوْ ذِرَاعَيْنِ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ فَيَدْخُلُهَا قَالَ آدَمُ إِلَّا ذِرَاعٌ

-....Abdullah (ibn Mes'ûd-R) şöyle dedi: Bize dâima doğru söyleyen ve kendisine de doğru bildirilen Rasülullah (S) şöyle tahdîs etti: "Sizin herbirinizin (yaratılışının başlangıcında) ana-baba maddeleri, kırk gün anasının karnında toplanır. Sonra o maddeler bir o kadar zaman içinde katı bir kan pıhtısı hâlini alır. Sonra yine bir o kadar zaman içinde bir çiğnem olur. Sonra (dördüncü tekâmül safhasında) Allah bir melek gönderir de bu melek (ona rûh üfürür) ve dört kelime ile yânî rızkını,ecelini, şakı yâhud satd olduğunu yazmakla emrolunur. Allah'a yemin ederim ki, sizlerden biriniz yâhud bir adam ateş ehlinin ameliyle amel etmeye devam eder, nihayet kendisiyle cehennem arasında bir kulaç yâhud bir zira'dan başka mesafe kalmaz. Bu sırada (meleğin ana karnında yazdığı) yazı, o kişinin önüne geçer. Bu sefer o kimse cennet ehlinin ameliyle amel etmeye devam eder ve cennete girer. Ve yine bir kimse cennet ehlinin ameliyle amel eder, nihayet kendisiyle cennet arasında bir zira' yâhud iki zirâ'dan başka mesafe kalmaz. Bu sırada yazı onun Önüne geçer. Bu defa da o kimse ateş ehlinin ameliyle amel eder ve ateşe girer". Râvî Âdem ibn Ebî Iyâs: "Ancak bir zira'" demiştir '

6595 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَكَّلَ اللَّهُ بِالرَّحِمِ مَلَكًا فَيَقُولُ أَيْ رَبِّ نُطْفَةٌ أَيْ رَبِّ عَلَقَةٌ أَيْ رَبِّ مُضْغَةٌ فَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَقْضِيَ خَلْقَهَا قَالَ أَيْ رَبِّ أَذَكَرٌ أَمْ أُنْثَى أَشَقِيٌّ أَمْ سَعِيدٌ فَمَا الرِّزْقُ فَمَا الْأَجَلُ فَيُكْتَبُ كَذَلِكَ فِي بَطْنِ أُمِّهِ

-....Bize Hammâd, Ubeydullah ibn Ebî Bekr ibn Enes'ten; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Yüce Allah rahime bir melek tevkil etti. (Nutfe düşünce) melek:
— Ey Rabb'im! Bir nutfedir! Ey Rabb'im! Bir kan pıhtısıdır! Ey Rabb'im! Bir çiğnem ettir! der.Allah bir mahlûk hükmedip yaratmak istediğinde melek:
— Ey Rabb'im, erkek midir yâhud dişi midir? Bedbaht mıdır yâhud mes'ûd ve bahtiyar mıdır?Rızık nedir? Ecel nedir? sorularını sorar. Bunlar anasının karnında iken böylece yazılır"

بَاب جَفَّ الْقَلَمُ عَلَى عِلْمِ اللَّهِ { وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَى عِلْمٍ } وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَفَّ الْقَلَمُ بِمَا أَنْتَ لَاقٍ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { لَهَا سَابِقُونَ } سَبَقَتْ لَهُمْ السَّعَادَةُ

6596 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ الرِّشْكُ قَالَ سَمِعْتُ مُطَرِّفَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الشِّخِّيرِ يُحَدِّثُ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُعْرَفُ أَهْلُ الْجَنَّةِ مِنْ أَهْلِ النَّارِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَلِمَ يَعْمَلُ الْعَامِلُونَ قَالَ كُلٌّ يَعْمَلُ لِمَا خُلِقَ لَهُ أَوْ لِمَا يُسِّرَ لَهُ

Allah'ın İlmi (Yânı Hükmü) Üzere Yazan Kalem{İn Mürekkebi) Kurudu
Ve Yüce Allah'ın şu kavli: "... Ve Allah onu bir ilim üzere sapıttı... " (ei-câsiye: 23).Ve Ebû Hureyre de: Peygamber (S) bana: "Yâ Ebâ Hureyre! Senin kavuşacağın mukadderatı yazan kalemin mürekkebi) kurumuştur. Şu hâl üzere, sen ister hadımlaş, ister bırak (müsavidir)" buyurdu, dedi.İbn Abbâs da: "tşte bunlardır ki, hayırlarda sür'at yarışı yaparlar ve bunlar onun için tâ önde gidenlerdir"(ei-Mü'minûn: 6i) âyeti hakkında: Onlar için saadet öne geçmiştir (yânî onların tâatlere rağbet edip koşmaları,Allah'ın takdiriyle saadetin onlardan önce olması sebebiyledir), demiştir.
-.... İmrân ifan Husayn (R) şöyle dedi: Bir kimse:
— Yâ Rasûlallah! Cennet ehli, ateş ehlinden (ayırdedilip) tanınıyor mu? diye sordu.Rasûlullah (S):
— "Evet (ayırdedilip bilinir)/" buyurdu. O zât:
— Öyleyse (yânı cennetlik, cehennemlik ezelde biliniyorsa) işleyip çalışanlar niye böyle amel edip duruyorlar? dedi.Rasûlullah:
— "Herkes niçin yaratılmışsa, onun için çalışır -yâhud: Kendisi için kolaylaştırıhp hazırlanan şey için çalışır-" buyurdu

---

بَاب اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا عَامِلِينَ

6597 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَوْلَادِ الْمُشْرِكِينَ فَقَالَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا عَامِلِينَ

"Allah onların ne yapacaklarını en bilendir"
-....İbn Abbâs (R) şöyle dedi: Peygamber(S)'e müşriklerin çocuklarından soruldu da: "Allah müşriklerin çocuklarım yaratırken, bunların (nasıl yaşayıp) ne işleyeceklerini en iyi bilendir" buyurdu

---

6598 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ وَأَخْبَرَنِي عَطَاءُ بْنُ يَزِيدَ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَرَارِيِّ الْمُشْرِكِينَ فَقَالَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا عَامِلِينَ

-....İbn Şihâb şöyle dedi: Ve bana Atâ ibn Yezîd haber verdi ki, kendisi Ebû Hureyre'den şöyle derken işitmiştir: Rasûlullah(S)'a müşriklerin zürayetlerinden (onların küçükken ölmelerinden) soruldu da: 'Allah onların ne yapacaklarını en iyi bilendir" buyurdu.

6599 – حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ مَوْلُودٍ إِلَّا يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ وَيُنَصِّرَانِهِ كَمَا تُنْتِجُونَ الْبَهِيمَةَ هَلْ تَجِدُونَ فِيهَا مِنْ جَدْعَاءَ حَتَّى تَكُونُوا أَنْتُمْ تَجْدَعُونَهَا قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَرَأَيْتَ مَنْ يَمُوتُ وَهُوَ صَغِيرٌ قَالَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا عَامِلِينَ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:
— "Her doğan, ancak fıtrat üzere doğar. Bundan sonra anası babası onu Yahûdîyaparlar,Nasranî yaparlar. Nitekim hayvan, derli toplu bir yavru meydana getirir. Kusursuz doğan bu hayvan yavrularının içinde sizler kulağı, dudağı, burnu, ayağı kesik olanını buluyor musunuz? Nihayet sizler o hayvan yavrularının kulaklarını yarıp yırtanlar oluyorsunuz". Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah! Küçük iken ölen kimse hakkında ne re'y edersin, bize haber ver! dediler. Rasûlullah:
— "Onların ne işleyeceklerini Allah en bilendir" buyurdu

بَاب { وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَقْدُورًا }

6600 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَسْأَلْ الْمَرْأَةُ طَلَاقَ أُخْتِهَا لِتَسْتَفْرِغَ صَحْفَتَهَا وَلْتَنْكِحْ فَإِنَّ لَهَا مَا قُدِّرَ لَهَا

"Allah'ın emri muhakkak yerini bulan bir kaderdir (el-Ahzâb: 38).
-....Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Kadın, kendi kızkardeşinin çanağındaki ni'meti kendi kabına boşaltmak için onun talâkını istemesin, (kendisine tâlib olacak kişi ile) nikahlansın. Çünkü ona da takdîr edilen şey vardır"

6602 - حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أُسَامَةَ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ جَاءَهُ رَسُولُ إِحْدَى بَنَاتِهِ وَعِنْدَهُ سَعْدٌ وَأُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ وَمُعَاذٌ أَنَّ ابْنَهَا يَجُودُ بِنَفْسِهِ فَبَعَثَ إِلَيْهَا لِلَّهِ مَا أَخَذَ وَلِلَّهِ مَا أَعْطَى كُلٌّ بِأَجَلٍ فَلْتَصْبِرْ وَلْتَحْتَسِبْ

-...Usâme ibn Zeyd (R) şöyle dedi: Ben Peygamber(S)'in yanında idim. Derken O'na kızlarından birinin elçisi geldi. Yanında Sa'd ibn Ubâde, Ubeyy ibn Ka'b, Muâz ibn Cebel vardı.
— Kızının oğlu can çekişmektedir, dedi. Peygamber, kızına:
— "Allah'ın aldığı ve Allah'ın verdiği herşey Kendisine âiddir. Ve herşey bir ecele, bir müddete bağlanmıştır. Onun için sen sabret ve bu sabrın sevabını Allah'tan bekle!" diye haber gönderdi

---

6603 - حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَيْرِيزٍ الْجُمَحِيُّ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ بَيْنَمَا هُوَ جَالِسٌ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا نُصِيبُ سَبْيًا وَنُحِبُّ الْمَالَ كَيْفَ تَرَى فِي الْعَزْلِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَإِنَّكُمْ لَتَفْعَلُونَ ذَلِكَ لَا عَلَيْكُمْ أَنْ لَا تَفْعَلُوا فَإِنَّهُ لَيْسَتْ نَسَمَةٌ كَتَبَ اللَّهُ أَنْ تَخْرُجَ إِلَّا هِيَ كَائِنَةٌ

-..Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle haber vermiştir: Kendisi Peygamber(S)'in yanında otururken Ensâr'dan bir adam gelip:
— Yâ Rasûlallah! Bizler kadın esirlere nail olduk. Biz malı arzu ediyoruz (bu kadınların gebe kalmalarını istemiyoruz). Azl hakkında ne düşünürsün? diye sordu.Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Sizler bunu yapıyor musunuz? Bunu yapmamanız size vâcib değildir (yânî azl yapmamanız size vâcib kılınmamıştır). Fakat şu bir hakikat ki, Allah'ın (takdîr edip) dünyâya çıkmasını yazmış olduğu herbir nefs, muhakkak dünyâda vücûd bulacaktır" buyurdu

---

6604 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ مَسْعُودٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَقَدْ خَطَبَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُطْبَةً مَا تَرَكَ فِيهَا شَيْئًا إِلَى قِيَامِ السَّاعَةِ إِلَّا ذَكَرَهُ عَلِمَهُ مَنْ عَلِمَهُ وَجَهِلَهُ مَنْ جَهِلَهُ إِنْ كُنْتُ لَأَرَى الشَّيْءَ قَدْ نَسِيتُ فَأَعْرِفُ مَا يَعْرِفُ الرَّجُلُ إِذَا غَابَ عَنْهُ فَرَآهُ فَعَرَفَهُ

-....Huzeyfe (ibnu'l-Yemân -R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bize bir hutbe yaptı da bu hutbesinde kıyamet kopuncaya kadar olacak mühim hiçbirşeyi terketmeyip muhakkak zikretti. Bunu belleyen belledi, bellemeyen câhil kaldı. Eğer ben birşeyi unuttum sanıp da şimdi onu hatırlıyorsam, bu bilgim, kişinin bildiği birşey hafızasından kaybolup da sonra onu görüp bilmesi gibidir.

6605 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا جُلُوسًا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ عُودٌ يَنْكُتُ فِي الْأَرْضِ وَقَالَ مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا قَدْ كُتِبَ مَقْعَدُهُ مِنْ النَّارِ أَوْ مِنْ الْجَنَّةِ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ أَلَا نَتَّكِلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَا اعْمَلُوا فَكُلٌّ مُيَسَّرٌ ثُمَّ قَرَأَ { فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى } الْآيَةَ

-...Alî ibn Ebî Tâlib (R) şöyle demiştir: Bizler Peygamber'in beraberinde oturuyorduk.Peygamber'in beraberinde bir dey-nek vardı, onunla yere dürtüp vuruyordu. Bu sırada:
— "Sizden herbir kişinin ateşten yâhud cennetten olan oturağı muhakkak takdîr olunup yazılmıştır" buyurdu. Topluluktan bir adam da:
— Yâ Rasûlallah, bizler Allah'ın bu takdirine dayanmayalım mı? diye sordu.Rasûlullah:
— "Hayır, sizler çalışıp amel yapın, her şey e ve herkese ameli hazırlanıp kolaylaştırılmıştır"buyurdu. Sonra şu âyetleri okudu: "Bundan sonra kim verir ve sakınırsa, o en güzeli de tasdik ederse, biz de onu en kolaya hazırlarız. Amma kim cimrilik eder, kendini müstağni görür ve o en güzeli yalan sayarsa biz de ona o en güç olanı hazırlarız*.. " (ei-Leyi: 5-10).

بَاب الْعَمَلُ بِالْخَوَاتِيمِ

6606 – حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ شَهِدْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْبَرَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِرَجُلٍ مِمَّنْ مَعَهُ يَدَّعِي الْإِسْلَامَ هَذَا مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَلَمَّا حَضَرَ الْقِتَالُ قَاتَلَ الرَّجُلُ مِنْ أَشَدِّ الْقِتَالِ وَكَثُرَتْ بِهِ الْجِرَاحُ فَأَثْبَتَتْهُ فَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ الرَّجُلَ الَّذِي تَحَدَّثْتَ أَنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ قَدْ قَاتَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مِنْ أَشَدِّ الْقِتَالِ فَكَثُرَتْ بِهِ الْجِرَاحُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَا إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَكَادَ بَعْضُ الْمُسْلِمِينَ يَرْتَابُ فَبَيْنَمَا هُوَ عَلَى ذَلِكَ إِذْ وَجَدَ الرَّجُلُ أَلَمَ الْجِرَاحِ فَأَهْوَى بِيَدِهِ إِلَى كِنَانَتِهِ فَانْتَزَعَ مِنْهَا سَهْمًا فَانْتَحَرَ بِهَا فَاشْتَدَّ رِجَالٌ مِنْ الْمُسْلِمِينَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ صَدَّقَ اللَّهُ حَدِيثَكَ قَدْ انْتَحَرَ فُلَانٌ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا بِلَالُ قُمْ فَأَذِّنْ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا مُؤْمِنٌ وَإِنَّ اللَّهَ لَيُؤَيِّدُ هَذَا الدِّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ

Ameller Sonlarına Göredir
-..Ebû Hıreyre (R) şöyle dedi: RasûIullah(S)'ın maiyyetinde Hayber'de hazır bulunduk.Rasûlullah beraberinde bulunanlardan olup İslâm'ı iddia etmekte olan kimselerden (Kuzman adında) bir adam için:
— "Bu, nâr ekimdendir" buyurdu.Kıtal zamanı gelince, bu adam çok şiddetli bir kıtal yaptı, kendisinde yaralar pekçok oldu ve sonunda yaralar onu harekete gücü yetmez kılıp yerinde mıhladı. Akabinde Peygamber'in sahâbîlerinden bir adam geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Senin ateş ehlinden olduğunu söylediğin o adam hakkında düşüncen nedir? O

zât Allah yolunda en çetin nev'-inden kıtal yaptı ve pekçok yaralar aldı! dedi. Bunun üzerine Peygamber:
— "Dikkat et! O ateş ehlindendir" buyurdu. Müslümanların bâzısı nerdeyse Peygamber'in bu sözünde şübheye düşeceklerdi. Durum bu hâl üzere iken, o yaralı adam birden yaraların şiddetli acısını hissetti de hemen elini ok kuburuna uzattı ve oradan bir ok çıkardı ve onunla intihar edip kendisini öldürdü. Bunu gören müslümânlardan birtakım adamlar sür'atle Rasülullah'-ın yanma gittiler ve:
— Yâ Rasûlallah! Allah Sen'in sözünü doğru çıkarıp tasdîk buyurdu, o fulân adam intihar edip kendini öldürmüştür! dediler. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Yâ Bilâl! Kalk (insanlara şu hakîkati) i'lânet: Cennete mü'-min olandan başkası girmeyecek ve muhakkak ki Allah bu İslâm Dî-nî'ni (isterse) fâcir kişi ile de te'yîd edecektir!" buyurdu

---

6607 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَعْظَمِ الْمُسْلِمِينَ غَنَاءً عَنْ الْمُسْلِمِينَ فِي غَزْوَةٍ غَزَاهَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَظَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى الرَّجُلِ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَلْيَنْظُرْ إِلَى هَذَا فَاتَّبَعَهُ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ وَهُوَ عَلَى تِلْكَ الْحَالِ مِنْ أَشَدِّ النَّاسِ عَلَى الْمُشْرِكِينَ حَتَّى جُرِحَ فَاسْتَعْجَلَ الْمَوْتَ فَجَعَلَ ذُبَابَةَ سَيْفِهِ بَيْنَ ثَدْيَيْهِ حَتَّى خَرَجَ مِنْ بَيْنِ كَتِفَيْهِ فَأَقْبَلَ الرَّجُلُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُسْرِعًا فَقَالَ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ فَقَالَ وَمَا ذَاكَ قَالَ قُلْتَ لِفُلَانٍ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَلْيَنْظُرْ إِلَيْهِ وَكَانَ مِنْ أَعْظَمِنَا غَنَاءً عَنْ الْمُسْلِمِينَ فَعَرَفْتُ أَنَّهُ لَا يَمُوتُ عَلَى ذَلِكَ فَلَمَّا جُرِحَ اسْتَعْجَلَ الْمَوْتَ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ ذَلِكَ إِنَّ الْعَبْدَ لَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ النَّارِ وَإِنَّهُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَإِنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ وَإِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالْخَوَاتِيمِ

-...Bana Ebû Hazım, Sehl ibn Sa'd(R)'dan şöyle tahdîs etti:Peygamber(S)'in yaptığı bir gazvede, Peygamber'in beraberinde müslümânlardan yana harbederek müslümânlara en büyük fayda veren bir adam vardı. Peygamber ona doğru baktı da:
— "Her kim ateş ehlinden olan bir kimseye bakmak arzu ederse, şu adama baksın!" buyurdu.Bu söz üzerine oradaki topluluktan bir kimse, o adamın arkasından gitti. O adam hakîkaten müşrikler aleyhine insanların en şiddetli darbeler indirmekte olan bir halet üzerinde idi. Nihayet yaralandı da (acılara sabredemeyip) çabuk ölmek istedi. Ve hemen kılıcının sivri tarafını iki memesinin arasına koydu ve üzerine yüklendi. Nihayet kılıcın ucu iki küreğinin arasından dışarı çıktı (ve öldü). Onu ta'kîb edip gözetleyen zât -ki Huzâî Esüm'dür- sür'atle Peygamber'in yanına döndü ve:
— Ben şehâdet ediyorum ki, Sen Allah'ın Rasûlü'sün! dedi. Rasûlullah:
— "Bu şehâdetin sebebi nedir?" diye sordu. Huzâî:
— Sen fulân kimse için "Ateş ehlinden olan bir kimseye bakmak arzu eden, şu adama baksın"demiştin. Hâlbuki o zât, bizim içimizde müslümânlara faydalı olmak yönünde, bizim en büyük olanımızdan biri idi. Bu sözünüzden, ben onun cihâd üzere ölmeyeceğini bilmiştim. Onu ta'kîb ettim, yaralanınca (acısına sabredemeyip) acele ölmek istedi de, kendini öldürdü, dedi. O sahâbînin bu sözü üzerine Peygamber:
— "Şübhesiz bir kul, cennet ehlinden olduğu hâlde ateş ehlinin amelini işler, bir kul da ateş ehlinden olduğu hâlde cennet ehlinin amelini işler. Ameller ancak sonuncuları ile değerlendirilir" buyurdu

---

بَاب إِلْقَاءِ النَّذْرِ الْعَبْدَ إِلَى الْقَدَرِ

6608 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُرَّةَ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ النَّذْرِ وَقَالَ إِنَّهُ لَا يَرُدُّ شَيْئًا وَإِنَّمَا يُسْتَخْرَجُ بِهِ مِنْ الْبَخِيلِ

Yapılan Nezrin Kulu Ancak Kadere Götürüp Atması Babı
-....Abdullah ibn Umer (R): Peygamber (S) birşeyi adamaktan nehyetti de: "Adamak (kaderden) hiçbirşeyi (şerri ve zararı) geri çevirmez. Ancak yapılan adama sebebiyle, cimri kimseden mal çıkarılmış

olur" buyurdu, demiştir

6609 - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَأْتِ ابْنَ آدَمَ النَّذْرُ بِشَيْءٍ لَمْ يَكُنْ قَدْ قَدَّرْتُهُ وَلَكِنْ يُلْقِيهِ الْقَدَرُ وَقَدْ قَدَّرْتُهُ لَهُ أَسْتَخْرِجُ بِهِ مِنْ الْبَخِيلِ

-...Bize Abdullah ibnu'l-Mübârek haber verip şöyle dedi:Bize Ma'mer ibn Râşid, Hemmâm ibn Münebbih'ten; o da Ebû Hu-reyre(R)'den haber verdi ki,Peygamber (S): "Adamak Âdem oğluna tahmin etmiş olmadığım birşey getirmez. Lâkin kader, yânî Allah'ın takdiri Âdem oğlunu adak yapmaya sürükler. Nitekim ben de adama yapan kimseye adadığı şeyi vermesini takdir ederim. Bu hüküm ve takdirimle o malt cimriden çıkarırım" buyurmuştur.

بَاب لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

6610 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا خَالِدٌ الْحَذَّاءُ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزَاةٍ فَجَعَلْنَا لَا نَصْعَدُ شَرَفًا وَلَا نَعْلُو شَرَفًا وَلَا نَهْبِطُ فِي وَادٍ إِلَّا رَفَعْنَا أَصْوَاتَنَا بِالتَّكْبِيرِ قَالَ فَدَنَا مِنَّا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ ارْبَعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ فَإِنَّكُمْ لَا تَدْعُونَ أَصَمَّ وَلَا غَائِبًا إِنَّمَا تَدْعُونَ سَمِيعًا بَصِيرًا ثُمَّ قَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ قَيْسٍ أَلَا أُعَلِّمُكَ كَلِمَةً هِيَ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

"La havle velâ kuvvete illâ bi'llâhi" Babı

-...Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R) şöyle demiştir: Bizler Rasûlullah(S)'in maiyyetinde bir gazvede bulunduk. Yolda ilerlerken yüksek bir mevki'e çıktıkça, bir yüksek yola yükseldikçe, bir vâdî içine indikçe muhakkak buralarda tekbîr getirerek seslerimizi yükseltmeğe başladık.Ebû Mûsâ dedi ki: Rasûlullah bizim yanımıza yaklaştı da:

— "Ey insanlar! Nefislerinize yumuşak davranın (seslerinizi çok yükseltmeyin)/ Şübhesiz ki,sizler bir sağırı ve bir gaibi çağırmıyorsunuz. Sizler ancak Semt' ve Bastr olan Allah'a dua ediyorsunuz!" buyurdu. Sonra da bana:

— "Yâ Abdallah ibne Kays! Ben sana cennetin hazînelerinden olan bir kelâm öğreteyim mi: Lâ havle velâ kuvvete illâ billahi " buyurdu

---

بَاب الْمَعْصُومُ مَنْ عَصَمَ اللَّهُ عَاصِمٌ مَانِعٌ قَالَ مُجَاهِدٌ { سُدًى } عَنْ الْحَقِّ يَتَرَدَّدُونَ فِي الضَّلَالَةِ { دَسَّاهَا } أَغْوَاهَا

6611 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا اسْتُخْلِفَ خَلِيفَةٌ إِلَّا لَهُ بِطَانَتَانِ بِطَانَةٌ تَأْمُرُهُ بِالْخَيْرِ وَتَحُضُّهُ عَلَيْهِ وَبِطَانَةٌ تَأْمُرُهُ بِالشَّرِّ وَتَحُضُّهُ عَلَيْهِ وَالْمَعْصُومُ مَنْ عَصَمَ اللَّهُ

Ma'sûm Olan, Ancak Allah'ın Ma'sûm Kıldığı Kimsedir

"Bugün Allah'ın emrinden hiçbir âsim yoktur' (Hüd:43)- "Mâni' olup koruyucu yoktur";Mucâhid ibn Cebr "îman kendisinin başıboş bırakılacağını mı sanıyor?" (ei-Kiyâme: 36) âyetindeki "Suden" lafzını "Haktan başıboş bırakılıp dalâlet içinde gidip gelecekler mi?" diye tefsir etmiştir.

Yine Mucâhid:"Onu (nefsini) alabildiğine örten ise, elbette ziyana uğramıştır" (eş-ş'ems: ıo) âyetindeki "Dessâhâ" lafzını, "Nefsini ma'siyetlerle azdırıp körelten" diye tefsir etmiştir

-....ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Ebû Seleme, Ebû Saîdel- udrî(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Devlet başkanı yapılan herbir halîfenin muhakkak iki tane sırdaş müşaviri vardır: Bunun birisi ona hayır yolu emredip gösterir ve hayra teşvik eder, diğeri de ona şerr yolu emredip gösterir ve şerre teşvik eyler. Ma 'sûm olan Allah 'in (fenalıklardan koruyup) ma'sûm kıldığı kimsedir" buyurmuştur

---

بَاب { وَحَرَامٌ عَلَى قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ } { أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَنْ قَدْ آمَنَ } { وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا } وَقَالَ مَنْصُورُ بْنُ النُّعْمَانِ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ { وَحِرْمٌ } بِالْحَبَشِيَّةِ وَجَبَ

6612 - حَدَّثَنِي مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ مَا رَأَيْتُ شَيْئًا أَشْبَهَ بِاللَّمَمِ مِمَّا قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ عَلَى ابْنِ آدَمَ حَظَّهُ مِنْ الزِّنَا أَدْرَكَ ذَلِكَ لَا مَحَالَةَ فَزِنَا الْعَيْنِ النَّظَرُ وَزِنَا اللِّسَانِ الْمَنْطِقُ وَالنَّفْسُ تَمَنَّى وَتَشْتَهِي وَالْفَرْجُ يُصَدِّقُ ذَلِكَ أَوْ يُكَذِّبُهُ وَقَالَ شَبَابَةُ حَدَّثَنَا وَرْقَاءُ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

"Helak ettiğimiz bir memleket ahâlîsinin hakîkaten (mahşere) dönmemeleri imkânsızdır" (ei-Enbiyâ: 95)."Nuh'a şu hakikat vahyolundu: Kavminden gerçek îmân etmiş olanlardan başkası asla îmân etmeyecek tir,O hâlde işleyegeldikleri şeylerden dolayı tasalanma" (Hûd: 36)."Nûh şöyle demiştir: Ey Rabb'im, yeryüzündekâfirlerden yurt tutan hiçbir kimse bırakma! Çünkü Sen onları bırakırsan, kullarını yoldan çıkarırlar. Kötüler öz kâfirden başka evlâd doğurmazlar" (Nuh: 27).Mansûr ibnu'n-Nu'mân, İkrime'den; o da İbn Abbâs'tan söyledi ki, "Ve hırmun" lafzı, Habeşçe'de Vecebe(= Vâcib oldu)" ma'nâsınadır.
-....İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Ebû Hureyre(R)'nin, Peygamber(S)'den söylediği şu rivayetinden daha küçük günâha benzer hiçbirşey görmedim: "Şübhesiz Allah Âdem oğlu üzerine zinadan nasibini takdir edip yazmıştır. Şübhesiz Âdem oğlu (ezelde) takdir edilen bu akıbete çaresiz ulaşacaktır. İmdi gözün zinası (mahremi olmayan kadına şehvetle) bakmaktır. Dilin zinası (zevkle) söylemektir. Nefs de (zina) temenni eder ve iştihâ duyar. (Bu arzu ve iştihâ da nefsin zinâsıdır). Cinsiyet organı ise, bu organların hepsinin arzularını ya gerçekleştirir (fiile çıkarır) yâhud (bırakarak) bu organların herbirini yalanlar"

بَاب { وَمَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ }

6613 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرٌو عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا { وَمَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ } قَالَ هِيَ رُؤْيَا عَيْنٍ أُرِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ إِلَى بَيْتِ الْمَقْدِسِ قَالَ { وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ } قَالَ هِيَ شَجَرَةُ الزَّقُّومِ

"Sana 'Şübhesiz Rabb'in insanları çepçevre kuşatmıştır' demiştik, hatırla!(Geceleyin) sana gösterdiğimiz o temaşayı ve Kur 'ân 'da la 'net edilen ağacı biz ancak insanlara bir fitne (ve imtihan) yaptık... (el-Isrl: 60) Babı
-...İbn Abbâs (R) bu "Sana gösterdiğimiz o temaşayı ve Kur'ân'da la'net edilen ağacı biz ancak insanlara bir fitne (ve imtihan) yaptık"kavlindeki ru'yâ, Rasûlullah(S)'ın Beytu'l-Makdis'e doğru geceleyin yürütüldüğü gece kendisine uyanık hâlde gösterilip, O'nun da göz görüşü ile görmesidir, demiştir.
Yine îbn Abbâs: ' 'Kur 'ân 'da la 'net edilen ağaç'' da zakkum ağacıdır, demiştir

---

بَاب تَحَاجَّ آدَمُ وَمُوسَى عِنْدَ اللَّهِ

6614 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَفِظْنَاهُ مِنْ عَمْرٍو عَنْ طَاوُسٍ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ احْتَجَّ آدَمُ وَمُوسَى فَقَالَ لَهُ مُوسَى يَا آدَمُ أَنْتَ أَبُونَا خَيَّبْتَنَا وَأَخْرَجْتَنَا مِنْ الْجَنَّةِ قَالَ لَهُ آدَمُ يَا مُوسَى اصْطَفَاكَ اللَّهُ بِكَلَامِهِ وَخَطَّ لَكَ بِيَدِهِ أَتَلُومُنِي عَلَى أَمْرٍ قَدَّرَهُ اللَّهُ عَلَيَّ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَنِي بِأَرْبَعِينَ سَنَةً فَحَجَّ آدَمُ مُوسَى فَحَجَّ آدَمُ مُوسَى ثَلَاثًا قَالَ سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ

Âdem İle Mûsâ Peygamberlerin Azîz Ve Celîl Olan Allah Huzurunda Birbirlerine Karşı Hüccet Getirip Çekişmeleri

-....Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Biz bu hadîsi Tâvûs ibn Keysân'dan belledik. O: Ben,Ebû Hureyre(R)'den işittim, dedi ki: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Âdem ile Mûsâ birbirlerine karşı hüccet getirip çekiştiler. Mûsâ, Âdem'e:
— Yâ Âdem! Sen bizim babamızdın. Sen bizi cennetten çıkardığın için, bizleri mahrumiyet ve zarara düşürdün! dedi,Âdem de ona:
— Yâ Mûsâ! Sen, Allah'ın kelâmı ile seçip mümtaz kıldığı ve lehine eliyle yazıp çizdiği Musa'sın.Öyle iken sen, Allah'ın beni yaratmasından kırk sene evvel üzerime takdir buyurduğu bir işten dolayı beni kınıyor musun? dedi".Bunu ta'kîben Peygamber: "Böylece Âdem, Musa'ya delil ve burhan ile gâlib oldu. Âdem Musa'ya delîl ve burhanla gâlib oldu" cümlesini üç kerre söyledi.Sufyân dedi ki: Bize Ebu'z-Zinâd, el-A'rec'den; o da Ebû Hu-reyre'den; o da Peygamber'den bunun benzeri hadîsi tahdîs etti

---

بَاب لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَى اللَّهُ

6615 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ بْنُ أَبِي لُبَابَةَ عَنْ وَرَّادٍ مَوْلَى الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ كَتَبَ مُعَاوِيَةُ إِلَى الْمُغِيرَةِ اكْتُبْ إِلَيَّ مَا سَمِعْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ خَلْفَ الصَّلَاةِ فَأَمْلَى عَلَيَّ الْمُغِيرَةُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ خَلْفَ الصَّلَاةِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ وَقَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي عَبْدَةُ أَنَّ وَرَّادًا أَخْبَرَهُ بِهَذَا ثُمَّ وَفَدْتُ بَعْدُ إِلَى مُعَاوِيَةَ فَسَمِعْتُهُ يَأْمُرُ النَّاسَ بِذَلِكَ الْقَوْلِ

"Allah'ın verdiğine mâni' olabilecek hiç yok (vermediğini verebilecek de hiç yok)."

-... Bize Abde ibnu Ebî Lubâbe tahdîs etti ki, el-Mugîre ibn Şu'be'nin himayesinde bulunan ve kâtibi olan Verrâd şöyle demiştir: Muâviye ibn Ebî Sufyân, el-Mugîre'ye: "Peygamber(S)'in namazdan sonra ne okuduğunu, işittiğin üzere bana yaz" diye mektûb gönderdi. Bunun üzerine el-Mugîre bana şunu söyleyip yazdırdı: Ben Peygamber'den işittim, namazdan sonra şu duayı söylerdi:"Lâ ilahe itte'llâhu vahdehu lâ şerike lehû> Allâhumme lâ mania limâ a'teyte velâ mu'tiye lima mena'te velâ yenfau zel-ceddi minke'l-ceddu (= Yegâne Allah'tan başka hiçbir ilâh, hiçbir hakk ma'bûd yoktur. O'nun hiçbir ortağı yoktur. Allah'ım, Sen'in verdiğine mâni' olabilecek hiç yok,vermediğim verebilecek de hiç yok. Baht ve zenginlik sahibinin baht ve zenginliği, Sen'in lütuf ve ihsanının yerine geçip de kendisine fâide vermez)/" İbn Cureyc de şöyle dedi: Bana Abde ibn Ebî Lubâbe haber verdi ki, ona da Verrâd, bu hadîsi haber vermiştir. Sonra bir müddet geçince, ben Şam'a Muâviye'nin yanına (bir vazîfe ile) gittim. Orada Muâviye'nin bu duayı okumalarını insanlara emrederken işittim, demiştir

---

بَاب مَنْ تَعَوَّذَ بِاللَّهِ مِنْ دَرَكِ الشَّقَاءِ وَسُوءِ الْقَضَاءِ وَقَوْلِهِ تَعَالَى { قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ }

6616 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ جَهْدِ الْبَلَاءِ وَدَرَكِ الشَّقَاءِ وَسُوءِ الْقَضَاءِ وَشَمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ

Zorluğa, Meşakkate Ve Kazanın Kötüsüne Erişmekten Allah'a Sığınan KimseVe Yüce Allah'ın: "Kut eûzu bi-RabbVl-felâk min şerri mâ halak... (= De ki: Sığınırım Rabb'ine o felâkın, şerrinden yarattıklarının...)" (ei-Feiâk: 1-5) Kavli Babı
-.... Bize Sufyân ibn Uyeyne, Sumeyy'den; o da Ebû Salih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S):"(Def-îne ve çekmeye güç yetmeyen) belâ şiddetinden, (insanı helake sürükleyen) zorluk ve meşakkate erişmekten, kazanın kötüsünden, düşmanın sevinciyle meydana gelecek hüzün ve kederden Allah'a sığınınız!" buyurmuştur

---

بَاب { يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ }

6617 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كَثِيرًا مِمَّا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْلِفُ لَا وَمُقَلِّبِ الْقُلُوبِ

'Allah, kişi ile kalbi arasına girer..." (ei-Enfâi: 24).
-....Abdullah ibn Umer (R): Peygamber (S) çok kerre "Hayır, kalbleri altüst eden Allah'a yemin ederim ki" şeklinde yemîn ederdi, demiştir

---

6618 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَفْصٍ وَبِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَا أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِابْنِ صَيَّادٍ خَبَأْتُ لَكَ خَبِيئًا قَالَ الدُّخُّ قَالَ اخْسَأْ فَلَنْ تَعْدُوَ قَدْرَكَ قَالَ عُمَرُ ائْذَنْ لِي فَأَضْرِبَ عُنُقَهُ قَالَ دَعْهُ إِنْ يَكُنْ هُوَ فَلَا تُطِيقُهُ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ هُوَ فَلَا خَيْرَ لَكَ فِي قَتْلِهِ

-....İbn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) îbn Sayyâd'a:
— "Gönlümde senin için birşey sakladım, onu bil!" buyurdu, ibn Sayyâd:
— Gönlündeki "DmV'dur, diye cevâb verdi. Bunun üzerine Peygamber:
— "Haydi sus, yıkıl git, kadrini (haddini) geçme!" buyurdu. Umer:
— Yâ Rasûlallah, bana izin ver de şunun boynunu vurayım! dedi. Peygamber, Umer'e:
— "Onu bırak! Eğer bu Deccâl ise sen ona (vurmağa) takat yetiremezsin. Deccâl değil ise, onu öldürmekte senin için hiçbir hayır yoktur" buyurdu

---

بَاب { قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا } قَضَى قَالَ مُجَاهِدٌ { بِفَاتِنِينَ } بِمُضِلِّينَ إِلَّا مَنْ كَتَبَ اللَّهُ أَنَّهُ يَصْلَى الْجَحِيمَ { قَدَّرَ فَهَدَى } قَدَّرَ الشَّقَاءَ وَالسَّعَادَةَ وَهَدَى الْأَنْعَامَ لِمَرَاتِعِهَا

6619 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْحَنْظَلِيُّ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ أَبِي الْفُرَاتِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ يَعْمَرَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا سَأَلَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الطَّاعُونِ فَقَالَ كَانَ عَذَابًا يَبْعَثُهُ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ فَجَعَلَهُ اللَّهُ رَحْمَةً لِلْمُؤْمِنِينَ مَا مِنْ عَبْدٍ يَكُونُ فِي بَلَدٍ يَكُونُ فِيهِ وَيَمْكُثُ فِيهِ لَا يَخْرُجُ مِنْ الْبَلَدِ صَابِرًا مُحْتَسِبًا يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يُصِيبُهُ إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ إِلَّا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ شَهِيدٍ

"De ki; Allah'ın bizim için yazdığından başkası asla bize erişmez O bizim Mevlâ'mızdır. O'nun için müzminler yalnız Allah'a güvenip dayanmalıdır" (et-Tevbe: 51)."Bizim için yazdığı", "Bizim için hayırdan, şerrden takdir ve hükmettiği şey vardır" demektir."Ne siz, ne de tapmakta olduklarınız, onun aleyhinde (hiçbir ferdi) fitneye sürükleyecek değilsiniz. Meğer ki, kendisi cehenneme girecek kimse

olsun" (es-sâffât: i6i-i63).Mucâhid bu âyetin tefsirinde:'Fâtinîn","Sizler Allah'ın cehenneme gireceğini yazmış olduğu kimselerden başka hiçbir ferdi dalâlete düşürücüler değilsiniz" demektir, demiştir. "Rabb'inin o çok yüce adını tesbîh et ki, O (herşeyi) yaratıp düzene koyandır. Takdir eden, ona göre de yol gösterendir..." (ei-Aiâ: ı-3). Yine Mucâhid, bu âyetin tefsirinde: "Kaddera fehedâ","Şekaaveti ve saadeti takdir eden ve bütün hayvanları da otlama yerlerine hidâyet edip götüren"demektir, demiştir.
-....Âişe (R), Yahya ibn Ya'mer'e haber verip şöyle demiştir: (Ben) Âişe, Rasûlullah(S)'a tâûn hakkında sordu da, Rasûlullah şöyle buyurdu: "Tâûn bir azâbdır ki, Allah onu dileyeceği kimseler üzerine gönderir. Yine Allah onu mü'minler için bir rahmet sebebi kılar: Herbir kul, içinde bulunmakta olduğu bir beldede ikaamet ederken, orada tâûn çıkar ve kendisi sabrederek, sevâb umarak, bu tâûn hastalığının yalnız Allah 'in takdîr edip yazdığı kimselere isabet edeceğini bilerek, o beldeden çıkmayarak orada eğlenir kalırsa, muhakkak ona bir şehîd ecri gibi sevâb olur"

بَاب { وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ } { لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنْتُ مِنْ الْمُتَّقِينَ }

6620 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ هُوَ ابْنُ حَازِمٍ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ يَنْقُلُ مَعَنَا التُّرَابَ وَهُوَ يَقُولُ وَاللَّهِ لَوْلَا اللَّهُ مَا اهْتَدَيْنَا وَلَا صُمْنَا وَلَا صَلَّيْنَا فَأَنْزِلَنْ سَكِينَةً عَلَيْنَا وَثَبِّتْ الْأَقْدَامَ إِنْ لَاقَيْنَا وَالْمُشْرِكُونَ قَدْ بَغَوْا عَلَيْنَا إِذَا أَرَادُوا فِتْنَةً أَبَيْنَا

"...Hamd olsun Allah'a ki, bizi hidâyetiyle buna kavuşturdu. Eğer Allah bize hidâyet etmeseydi, kendiliğimizden bunun yolunu bulmuş olmazdık. And olsun ki, Rabb'imizin rasûlleri gerçeği getirmişlerdir, derler." (ei-A'râf: 43); "...Hakîkaten Allah bana hidâyet verseydi herhalde sakınanlardan olurdum... diyeceği gündür" (ezzumen 57).
-...el-Berâ ibn Âzib (R) şöyle demiştir: Ben Hendek kazma günü Peygamber(S)'i gördüm ki,O bizimle beraber toprak taşıyor ve şu beyitleri söylüyordu:"Vallahi levîâ'llâhu ma'htedeynâ Velâ sumnâ veîâ saîleynâ Fe enzilen sekîneten aleynâ Ve sebbiti'l-akdâme in îâkaynâ Ve'l-müşrikûne kad bağav aleyna İzâ erâdû fitneten ebeynâ"(= Vallahi eğer Allah hidâyet etmeseydi, biz kendiliğimizden doğru yolu bulamazdık. Oruç da tutmaz, namaz da kılmazdık. Düşmanlarla karşılaşırsak Sen bizim üzerimize sekînet indir ve ayaklarımızı sabit tut. Müşrikler bize saldırmışlar da bizim çekinmekte olduğumuz fitne ve fesadı îkaa etmek istedikleri zaman, biz dayatmış, kaç-mamışızdır.)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الْأَيْمَانِ وَالنُّذُورِ (Yemînler ve Nezirler Kitabı)

بَاب قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى { لَا يُؤَاخِذُكُمْ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَّدْتُمْ الْأَيْمَانَ فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَاكِينَ مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعِمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ذَلِكَ كَفَّارَةُ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ }

6621 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَمْ يَكُنْ يَحْنَثُ فِي يَمِينٍ قَطُّ حَتَّى أَنْزَلَ اللَّهُ كَفَّارَةَ الْيَمِينِ وَقَالَ لَا أَحْلِفُ عَلَى يَمِينٍ فَرَأَيْتُ غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا أَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ وَكَفَّرْتُ عَنْ يَمِينِي

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:"Allah sizi yemînlerinizdeki lağvden dolayı sorumlu tutmaz* Fakat kalblerinizin azmettiği yemînler yüzünden muaheze eder. Bunun da keffâreti ailenize yedirmekte olduğunuzun orta derecesinden on yoksulu doyurmak, ya onları giydirmek yâhud bir kul azâd etmektir. Fakat kim bunları bulamazsa üç gün oruç (tutması lâzımdır).İşte bu and ettiğiniz vakit, yeminlerinizin keffâretidir. Yeminlerinizi muhafaza edin. Allah âyetlerini size böylece açıklıyor.Tâ ki şükredesiniz" (ei-Mâide: 89)
-....Bize Hişâm ibn Urve, babası Urve'den; o da Âişe(R)'den şöyle dediğini haber verdi: Ebû Bekr, yaptığı her hangi bir yeminden asla caymaz (onu muhakkak yerine getirir) idi Nihayet Allah, yemîn keffâreti âyetini indirince:
— Ben herhangibir şeye yemîn eder de, ondan başkasını yeminimden daha hayırlı görürsem, muhakkak o hayırlı olanı yaparım ve yeminimden keffâret veririm, dedi.

6622 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَمُرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ سَمُرَةَ لَا تَسْأَلْ الْإِمَارَةَ فَإِنَّكَ إِنْ أُوتِيتَهَا عَنْ مَسْأَلَةٍ وُكِلْتَ إِلَيْهَا وَإِنْ أُوتِيتَهَا مِنْ غَيْرِ مَسْأَلَةٍ أُعِنْتَ عَلَيْهَا وَإِذَا حَلَفْتَ عَلَى يَمِينٍ فَرَأَيْتَ غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا فَكَفِّرْ عَنْ يَمِينِكَ وَأْتِ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ

-....Abdurrahmân ibn Semure (R) tahdîs edip şöyle demiştir: Peygamber (S) bana (bir kerre şöyle öğüt verdi):
— "Yâ Abderrahmân ibne Semure! Sakın sen (kendiliğinden) emirlik vazifesi isteme. Şübhesiz sen eğer, senin istemenden dolayı sana emirlik ve başkanlık verilirse, istediğin şey ile (yalnız) bırakılırsın (Allah'ın yardımına nail olmazsın). Eğer emirlik ve başkanlık sana, sen istemeden verilirse (Allah tarafından) bu iş üzerine yardım olunursun. Bir de sen birşeye yemîn edip de başkasını ondan daha hayırlı gördüğünde, yemininden keffâret ver ve o hayırlı olan işi yap!"

6623 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ غَيْلَانَ بْنِ جَرِيرٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَهْطٍ مِنْ الْأَشْعَرِيِّينَ أَسْتَحْمِلُهُ فَقَالَ وَاللَّهِ لَا أَحْمِلُكُمْ وَمَا عِنْدِي مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ قَالَ ثُمَّ لَبِثْنَا مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ نَلْبَثَ ثُمَّ أُتِيَ بِثَلَاثِ ذَوْدٍ غُرِّ الذُّرَى فَحَمَلَنَا عَلَيْهَا فَلَمَّا انْطَلَقْنَا قُلْنَا أَوْ قَالَ بَعْضُنَا وَاللَّهِ لَا يُبَارَكُ لَنَا أَتَيْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَسْتَحْمِلُهُ فَحَلَفَ أَنْ لَا يَحْمِلَنَا ثُمَّ حَمَلَنَا فَارْجِعُوا بِنَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنُذَكِّرُهُ فَأَتَيْنَاهُ فَقَالَ مَا أَنَا حَمَلْتُكُمْ بَلْ اللَّهُ حَمَلَكُمْ وَإِنِّي وَاللَّهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَا أَحْلِفُ عَلَى يَمِينٍ فَأَرَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا كَفَّرْتُ عَنْ يَمِينِي وَأَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ أَوْ أَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ وَكَفَّرْتُ عَنْ يَمِينِي

-....Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R) şöyle demiştir: Ben (Tebûk seferi hazırlığı yaptığı sırada) Eş'arîler'den bir topluluk içinde Peygam-ber(S)'e gelip, bizlere binek ve yük devesi vermesini istedim. Peygamber:
—"Vallahi ben sizleri deveye yükleyemem.Yanımda sizleri üzerine yükleyebileceğim deve yoktur" buyurdu. Ebû Mûsâ dedi ki: Sonra bizler Allah'ın beklememizi istediği kadar bekledik. Sonra bize hörgüçleri beyaz üç deve verildi. Bizler bunlar üzerine yüklerimizi yükledik. Gittiğimiz zaman bizler yâhud bâzımız:
— Vallahi bu iş bize bereketli ve mübarek olmaz. Biz Peygamber'e gelip, O'ndan bizi develere yüklemesini istiyorduk, O bizi yüklemeyeceğine yemîn etmişti. Haydin bizi Peygamber'e döndürün de kendisine bu yemîm'ni hatırlatalım! dedik. Akabinde Peygamber'e gelip hatırlattık. Bunun üzerine Peygamber:
— "Sizlere develere yükleyen ben değilim. Fakat sizleri develere Allah yüklemiştir. Bana gelince; vallahi eğer Allah isterse, ben bir yemîn eder ve yemîn ettiğim şeyin başkasını, yemîn ettiğim şeyden daha hayırlı görürsem muhakkak yeminimden keffâret verir ve o daha hayırlı olan işi yaparım -yâhud: O daha hayırlı olan işi yapar ve yeminimden keffâret veririm-" buyurdu

6624 – حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ قَالَ هَذَا مَا حَدَّثَنَا بِهِ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَحْنُ الْآخِرُونَ السَّابِقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

-...Bize Ma'mer ibn Râşid, haber verdi ki, Hemmâm ibn Münebbih şöyle demiştir: Bu, Ebû Hureyre(R)'nin bize Peygamber(S)'den tahdîs ettiği hadîslerdendir. Peygamber: "Biz müslümânlar (dünyâ ümmetlerinin) sonuncularıyız, kıyamet gününde öne geçecek olanlarız" buyurmuştur.

6625 – وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاللَّهِ لَأَنْ يَلِجَّ أَحَدُكُمْ بِيَمِينِهِ فِي أَهْلِهِ آثَمُ لَهُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ أَنْ يُعْطِيَ كَفَّارَتَهُ الَّتِي افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْهِ

Rasûlullah (hitabesine devamla):"Vallahi sizin biriniz ailesi aleyhinde yemîn edip de yemîninde inâd ve isrâr etmesi,(yeminini bozup) Allah'ın farz kıldığı keffâreti vermesinden daha günahlıdır" buyurmuştur

---

6626 – حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ يَعْنِي ابْنَ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ عَنْ يَحْيَى عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ اسْتَلَجَّ فِي أَهْلِهِ بِيَمِينٍ فَهُوَ أَعْظَمُ إِثْمًا لِيَبَرَّ يَعْنِي الْكَفَّارَةَ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S): "Her kim ailesi hakkındaki (onlara zararlı) bir yemîn üzerinde ısrar ederse, onun bu ısrarı, yeminini bozmasından daha büyük bir günâhtır. O kimse ısrarı terkedip hayır olan işi yapsın (yânî keffâret versin)/" buyurmuştur

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَايْمُ اللَّهِ

6627 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْثًا وَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ فَطَعَنَ بَعْضُ النَّاسِ فِي إِمْرَتِهِ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنْ كُنْتُمْ تَطْعَنُونَ فِي إِمْرَتِهِ فَقَدْ كُنْتُمْ تَطْعَنُونَ فِي إِمْرَةِ أَبِيهِ مِنْ قَبْلُ وَايْمُ اللَّهِ إِنْ كَانَ لَخَلِيقًا لِلْإِمَارَةِ وَإِنْ كَانَ لَمِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ وَإِنَّ هَذَا لَمِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ بَعْدَهُ

Peygamber(S)'İn .Yemînînde- "Ve Eymuhlâhi" Ta'bîrini Söylemesi Babı

-...İbn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S- Rumlar üzerine göndermek için) bir ordu hazırlayıp bunun başına Usâme ibn Zeyd'i kumandan ta'yîn etmişti. İnsanların bâzısı Usâme'nin kumandanlığına i'tirâz ve dedikodu etmişlerdi. Bunun üzerine Rasûlullah ayağa kalkıp bir hutbe yaptı da:

— "Sizşimdi Usâme'nin kumandanlığı hususunda kötüleme yapmaktasınız. Sizler, bundan önce,onun babasının kumandanlığına da dil uzatıyordunuz.'Ve eymu'Mhi- Allah'ayemîn ederim ki', Zeyd ibn Harise kumandanlığa nasıl îamâmiyle lâyıksa ve o bana insanların en sevimlilerinden biri olmuşsa, hiç şübhesiz şu Usâme de babasından sonra bana insanların en sevimlilerindendir!" buyurdu

---

بَاب كَيْفَ كَانَتْ يَمِينُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ سَعْدٌ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ وَقَالَ أَبُو قَتَادَةَ قَالَ

أَبُو بَكْرٍ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَاهَا اللَّهِ إِذًا يُقَالُ وَاللَّهِ وَبِاللَّهِ وَتَاللَّهِ

6628 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ كَانَتْ يَمِينُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا وَمُقَلِّبِ الْقُلُوبِ

Peygamber(S)'İn Yemîn Etmesi Nasıl İdi?

Ve Sa'd ibn Ebî Vakkaas: Peygamber (S): "Nefsim elinde olana yemin ederim" dedi, demiştir.Ebû Katâde de: Ebû Bekr -Huneyn yılında-Peygamber'in yanında "Lâ hâ'llâhi izen" yânî "Lâ vallahi izen" ta'bîrini söyledi, demiştir. (el-Buhârî şöyle dedi:) Yemînde "Vallahi" ve "Billahi" ve "Tallahi" ta'bîrleri söylenilir.
-....Abdullah ibn Umer (R): Peygamber(S)'in yemini çok defa "Lâ ve mukallibVl-kulûb (=Hayır, kalbleri çeviren Allah'a yemîn ederim)" ta'bîri idi, demiştir

---

6629 - حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا هَلَكَ قَيْصَرُ فَلَا قَيْصَرَ بَعْدَهُ وَإِذَا هَلَكَ كِسْرَى فَلَا كِسْرَى بَعْدَهُ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَتُنْفَقَنَّ كُنُوزُهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ

-...Bize Ebû Avâne, Abdulmelik'ten; o da Câbir ibn Abdillah(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Kayser helak olduğu zaman, ondan sonra (Rûm diyarında onun gibi hâkimiyet sağlayan) bir kayser daha olmayacaktır. Kisrâ helak olduğu zaman da ondan sonra bir daha kisrâ (saltanatı) olmayacaktır. Nefsim elinde bulunan(Allah)a yemîn ederim ki, kisrâ ve kayserin hazîneleri, muhakkak Allah yolunda sarf edilecektir" buyurmuştur.

6630 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا هَلَكَ كِسْرَى فَلَا كِسْرَى بَعْدَهُ وَإِذَا هَلَكَ قَيْصَرُ فَلَا قَيْصَرَ بَعْدَهُ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَتُنْفَقَنَّ كُنُوزُهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Kisrâ helak olduğu zaman, ondan sonar kisrâ olmayacaktır. Kayser helak olduğu zaman, ondan sonra da kayser olmayacaktır. Muhammed'in nefsi elinde bulunan(Allah)a yemîn ederim: Kisrâ ile kayserin hazîneleri muhakkak Allah yolunda (cihâd eden mücâhidlere) sar olunacaktır" buyurmuştur

---

6631 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ يَا أُمَّةَ مُحَمَّدٍ وَاللَّهِ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا وَلَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا

-.... Bize Abde, Hişâm ibn Urve'den; o da babası Urve ibnu'z-Zubeyr'den;o da Âişe(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S): "Ey Muhammed Ümmeti! Vallahi eğer sizler benim bilmekte olduğum şeyleri bilir olsaydınız, muhakkak çok ağlar ve muhakkak az gülerdiniz!" buyurmuştu

---

6632 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي حَيْوَةُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَقِيلٍ زُهْرَةُ بْنُ مَعْبَدٍ أَنَّهُ سَمِعَ جَدَّهُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ هِشَامٍ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ آخِذٌ بِيَدِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَقَالَ لَهُ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَأَنْتَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ

كُلِّ شَيْءٍ إِلَّا مِنْ نَفْسِي فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ حَتَّى أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْكَ مِنْ نَفْسِكَ فَقَالَ لَهُ عُمَرُ فَإِنَّهُ الْآنَ وَاللَّهِ لَأَنْتَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ نَفْسِي فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْآنَ يَا عُمَرُ

-...Abdullah ibn Hişâm (R) şöyle demiştir: Biz Peygamber(S)'in beraberinde bulunuyorduk. Peygamber Umer ibnu'I-Hattâb'ın elinden tutmuş hâldeydi. Umer ona:
— Yâ Rasûlallah, Sen bana muhakkak ki, nefsimden başka her-şeyden daha sevimlisin! dedi.Peygamber de ona:
— "Hayır (öyle söyleme)/ Nefsim elinde bulunan(Allah)a yemîn ederim ki, ben sana hayâtından daha sevimli olmadıkça (îmânın kemâle ermez)" buyurdu. Bunun üzerine Umer de ona:
— Şu anda Allah'a yemîn ederim ki, Sen bana muhakkak nefsimden, yânı canımdan da daha sevimlisin, dedi. Peygamber de:
— "İşte şimdi oldu yâ Umer (îmânın kemâle erdi)/" buyurdu

6633 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ أَنَّهُمَا أَخْبَرَاهُ أَنَّ رَجُلَيْنِ اخْتَصَمَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَحَدُهُمَا اقْضِ بَيْنَنَا بِكِتَابِ اللَّهِ وَقَالَ الْآخَرُ وَهُوَ أَفْقَهُهُمَا أَجَلْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَاقْضِ بَيْنَنَا بِكِتَابِ اللَّهِ وَأْذَنْ لِي أَنْ أَتَكَلَّمَ قَالَ تَكَلَّمْ قَالَ إِنَّ ابْنِي كَانَ عَسِيفًا عَلَى هَذَا قَالَ مَالِكٌ وَالْعَسِيفُ الْأَجِيرُ زَنَى بِامْرَأَتِهِ فَأَخْبَرُونِي أَنَّ عَلَى ابْنِي الرَّجْمَ فَافْتَدَيْتُ مِنْهُ بِمِائَةِ شَاةٍ وَجَارِيَةٍ لِي ثُمَّ إِنِّي سَأَلْتُ أَهْلَ الْعِلْمِ فَأَخْبَرُونِي أَنَّ مَا عَلَى ابْنِي جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ وَإِنَّمَا الرَّجْمُ عَلَى امْرَأَتِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَأَقْضِيَنَّ بَيْنَكُمَا بِكِتَابِ اللَّهِ أَمَّا غَنَمُكَ وَجَارِيَتُكَ فَرَدٌّ عَلَيْكَ وَجَلَدَ ابْنَهُ مِائَةً وَغَرَّبَهُ عَامًا وَأُمِرَ أُنَيْسٌ الْأَسْلَمِيُّ أَنْ يَأْتِيَ امْرَأَةَ الْآخَرِ فَإِنْ اعْتَرَفَتْ رَجَمَهَا فَاعْتَرَفَتْ فَرَجَمَهَا

-..Ebû Hureyre ile Zeyd ibn Hâlid el-Cuhenî (R) şöyle haber vermişlerdir: İki hasım kimse Rasûlullah(S)'a gelip da'vâlarını arzettiler. Şöyle ki, onlardan biri:
— (Yâ Rasûlallah!) Aramızda Allah'ın Kitabı ile hüküm ver! dedi.Bu ikisinin daha anlayışlı ve dirayetli hâlde bulunan diğeri de:
— Evet yâ Rasûlallah, aramızda Allah'ın Kitabı ile hüküm ver ve da'vâmı söylemek üzere bana izin ver! dedi. Rasülullah:
— "Söyle!" buyurdu. İkinci hasım söze başlayıp:
— Benim oğlum bu A'râbî'nin yanında ücretli (çoban) idi. -Râvî İmâm Mâlik: "el-Asîf", "Ecîr" yânî "Ücretli"dir, demiştir.- Bunun karısıyle zina etmiş. Bana, bu zina suçundan dolayı oğluma recm cezası lâzım geleceğini haber verdiler. Ben bu adama yüz koyun ve bir de cariyemi fidye verip oğlumu kurtardım. Sonra ben bunu ilim ehli olan kimselere sorduğumda, onlar bana, (henüz bekâr olan) oğluna yüz deynek hadd ile bir sene gurbete sürgün gönderme cezası, bunun karısına da ancak taşlanma cezası gerektiğini haber verdiler. (Şimdi ne buyurursunuz yâ Rasûlallah?) dedi.Bunun üzerine Rasülullah:
— "Dikkat edip iyi dinleyin! Nefsim elinde bulunan(Allah)a yemîn ederim ki, ben elbette aranızda Allah'ın Kitabı ile hüküm vereceğim: Koyunların ile cariyen sana geri verilir!" buyurdu, oğluna da yüz deynek vurup bir sene sürgün etti. (Sonra sahâbîlerden) Uneys ibnu'd-Dahhâk el-Eslemiyye'ye, onun karısına gitmesi ve eğer suçunu i'tirâf ederse onu taşlaması emredildi. Kadın, suçunu i'tirâf etti, Uneys de ona taşlama cezasını uyguladı

6635 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا وَهْبٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي يَعْقُوبَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ أَسْلَمُ وَغِفَارُ وَمُزَيْنَةُ وَجُهَيْنَةُ خَيْرًا مِنْ تَمِيمٍ وَعَامِرِ بْنِ صَعْصَعَةَ وَغَطَفَانَ وَأَسَدٍ خَابُوا وَخَسِرُوا قَالُوا نَعَمْ فَقَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّهُمْ خَيْرٌ مِنْهُمْ

-....Bize Şu'be, Muhammed ibn Ebî Ya'kûb'dan; o da Abdurrahmân ibn Ebî Bekre'den; o da babasından tahdîs etti ki, Pey-gamber(S):
— "Re'y ettiniz mi (bana haber veriniz); Eğer Eşlem, Gıfâr, Mu-zeyne, Cuheyne kabileleri Temim,Âmir ibn Sa'saa, Gatafân veEsed kabilelerinden hayırlı iseler, bu ikinciler elleri boş olmuş ve ziyan etmiş değiller midir?" buyurdu. Muhâtabları:
— Evet, eli boş olup ziyan etmişlerdir, dediler. Bunun üzerine Peygamber:
— "Nefsim elinde bulunan(A\\ah)a yemîn ederim ki, onlar (Eşlem, Gıfâr, Muzeyne, Cuheyne) bunlardan (yânîTemîm, Âmir, Gatafân, Esed kabilelerinden) elbette daha hayırlıdırlar!" buyurdu

---

6636 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَعْمَلَ عَامِلًا فَجَاءَهُ الْعَامِلُ حِينَ فَرَغَ مِنْ عَمَلِهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا لَكُمْ وَهَذَا أُهْدِيَ لِي فَقَالَ لَهُ أَفَلَا قَعَدْتَ فِي بَيْتِ أَبِيكَ وَأُمِّكَ فَنَظَرْتَ أَيُهْدَى لَكَ أَمْ لَا ثُمَّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشِيَّةً بَعْدَ الصَّلَاةِ فَتَشَهَّدَ وَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَمَا بَالُ الْعَامِلِ نَسْتَعْمِلُهُ فَيَأْتِينَا فَيَقُولُ هَذَا مِنْ عَمَلِكُمْ وَهَذَا أُهْدِيَ لِي أَفَلَا قَعَدَ فِي بَيْتِ أَبِيهِ وَأُمِّهِ فَنَظَرَ هَلْ يُهْدَى لَهُ أَمْ لَا فَوَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَا يَغُلُّ أَحَدُكُمْ مِنْهَا شَيْئًا إِلَّا جَاءَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَحْمِلُهُ عَلَى عُنُقِهِ إِنْ كَانَ بَعِيرًا جَاءَ بِهِ لَهُ رُغَاءٌ وَإِنْ كَانَتْ بَقَرَةً جَاءَ بِهَا لَهَا خُوَارٌ وَإِنْ كَانَتْ شَاةً جَاءَ بِهَا تَيْعَرُ فَقَدْ بَلَّغْتُ فَقَالَ أَبُو حُمَيْدٍ ثُمَّ رَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ حَتَّى إِنَّا لَنَنْظُرُ إِلَى عُفْرَةِ إِبْطَيْهِ قَالَ أَبُو حُمَيْدٍ وَقَدْ سَمِعَ ذَلِكَ مَعِي زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَلُوهُ

-...ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Urve haber verdi. Ona da Ebû Humeyd es-Sâidî (R) şöyle haber vermiştir: Rasülullah (S) - Abdullah ibnu'l-Lutbiyye el-Ezdî isminde- bir adamı zekât toplama me'mûru ta'ym etmişti. Bu me'mûr işini bitirdiği zaman Rasû-lullah'a geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Şu sizin zekât mahnızdır, bu da bana hediye verilmiştir, dedi.Rasûluîlah da ona:
— "Sen babanın ve ananın evinde otursaydın da sana hediye verilir miydi yâhud verilmez miydi baksaydın ya!*' buyurdu. Akabinde zevalden sonraki bir namaz ardında ayağa kalktı, şe-hâdet kelimelerini söyledi ve Allah'ı lâyık olduğu sıfatlarla sena etti.'Sonra "Ammâba'du = Sözün bundan sonrası şudur" deyip şu hutbeyi söyledi:
— "Bu âmilin, yânı me'mûrun hâli nedir? Ben onu bir işe me'mûr ta'yîn ediyorum, sonra bana gelip hesap verirken: Şu sizin işinizdir, bu da bana hediye verildi diyor! O, babasının ve anasının evinde otursaydı da ona hediye verilir miydi yâhud verilmez miydi baksaydı ya! Muhammed'in nefsi elinde bulunan(Allah)a yemîn ederim ki, herhan gibiriniz devlet-millet malından hainlik yapıp haksız birşey alırsa, muhakkak kıyamet gününde o çaldığı malı boynu üzerinde taşıyarak getirecektir. Öyle bir hâlde ki, çaldığı şey bir deve ise, deveyi iniltisi olduğu hâlde; bir sığır ise, bağırması olduğu hâlde; bir davar ise, yine melemesi olduğu hâlde bunların herbirini boynunda taşıyarak getirecektir. Ben (emrolunduğum şeyi sizlere) tebliğ ettim!" buyurdu.-Ebû Humeyd: Bundan sonra Rasûlullah elini, bizim kendi koltuk altı beyazlığını göreceğimiz derecede yukarı kaldırdı, dedi.Yine Ebû Humeyd: Bu hutbeyi benimle beraber Zeyd ibn Sabit de Peygamber'den işitmiştir; ona da sorunuz! Dedi

---

6676 - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ هُوَ ابْنُ يُوسُفَ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا وَلَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا

-...Bize Hişâm -ki o, İbnu Yûsuf'tur- Ma'mer ibn Râşid'den; o da Hemmâm ibn.Münebbih'ten haber verdi ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ebû'I-Kaasım (S): "Muhammed'in nefsi elinde bulunan(Allah)a yemîn ederim ki, eğer sizler benim bilmekte olduğum şeyleri bilir olsaydınız, muhakkak çok ağlar ve elbette az gülerdiniz!" buyurdu

---

6638 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ الْمَعْرُورِ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ انْتَهَيْتُ إِلَيْهِ وَهُوَ فِي ظِلِّ الْكَعْبَةِ يَقُولُ هُمْ الْأَخْسَرُونَ وَرَبِّ الْكَعْبَةِ هُمْ الْأَخْسَرُونَ وَرَبِّ الْكَعْبَةِ قُلْتُ مَا شَأْنِي أَيُرَى فِيَّ شَيْءٌ مَا شَأْنِي فَجَلَسْتُ إِلَيْهِ وَهُوَ يَقُولُ فَمَا اسْتَطَعْتُ أَنْ أَسْكُتَ وَتَغَشَّانِي مَا شَاءَ اللَّهُ فَقُلْتُ مَنْ هُمْ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْأَكْثَرُونَ أَمْوَالًا إِلَّا مَنْ قَالَ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا

-....Ebû Zerr el-Gıfârî (R) şöyle demiştir: Ben bir kerresinde RasûluIlah(S)'m huzuruna vardım, o sırada kendisi Ka'be'nin gölgesinde: "Ka'be'nin Rabb'ineyemîn ederim ki, muhakkak onlar çok hüsrandadırlar, Ka'be'nin Rabb'ine yemîn ederim ki, muhakkak onlar çok zarardadırlar!" buyuruyordu. Ben kendi kendime: Benim hâlim nedir ki? Bende birşey mi görülüyor - Bir zabta göre: Acaba bende hüsranı gerektirecek birşey mi görüyor-? Benim hâlim, şanım ne olabilir ki? dedim.Rasûlullah bu sözü tekrarlayıp söylerken, ben de yanına oturdum. Susmağa da muktedir olamayıp Allah'ın irâdesi beni kaplayarak:
— Yâ Rasûlallah! Babam anam Sana feda olsun! Bu hüsranda (ve büyük ziyanda) olanlar kimlerdir? diye sordum. Rasûlullah:
— "Malları çok olanlardır (zenginlerdir). Fakat bunlardan (ma-lındaki hakları) şöyle, şöyle, şöyle (etraflarındaki fakirlere) verenler müstesnadırlar" buyurdu

---

6639 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سُلَيْمَانُ لَأَطُوفَنَّ اللَّيْلَةَ عَلَى تِسْعِينَ امْرَأَةً كُلُّهُنَّ تَأْتِي بِفَارِسٍ يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَالَ لَهُ صَاحِبُهُ قُلْ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَلَمْ يَقُلْ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَطَافَ عَلَيْهِنَّ جَمِيعًا فَلَمْ يَحْمِلْ مِنْهُنَّ إِلَّا امْرَأَةٌ وَاحِدَةٌ جَاءَتْ بِشِقِّ رَجُلٍ وَايْمُ الَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَوْ قَالَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فُرْسَانًا أَجْمَعُونَ

-..Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Süleyman (Peygamber):
— Vallahi ben bu gece doksan kadına dolaşırım da, onların her-biri Allah yolunda savaşacak birer süvârî getirir, diye yemîn etti. Arkadaşı kendisine:
— İnşâattahu de! dedi.
Süleyman 'İn şâallâh' demedi ve bütün kadınlarına dolaştı. Neticede birtek kadın müstesna,onlardan hiçbiri gebe kalmadı. Sonra o bir kadın da yarım bir çocuk getirdi. Muhammed'in nefsi elinde olan (Allah)û yemîn ederim ki, eğer Süleyman 'İnşâallah' deseydi, o çocukların hepsi de Allah yolunda birer süvârî olarak muhakkak cihâd ederlerdi!"

6640 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ أُهْدِيَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَرَقَةٌ مِنْ حَرِيرٍ فَجَعَلَ النَّاسُ يَتَدَاوَلُونَهَا بَيْنَهُمْ وَيَعْجَبُونَ مِنْ حُسْنِهَا وَلِينِهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَعْجَبُونَ مِنْهَا قَالُوا نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَمَنَادِيلُ سَعْدٍ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنْهَا لَمْ يَقُلْ شُعْبَةُ وَإِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ

-... el-Berâ ibn Âzib (R) şöyle demiştir: Peygamber(S)'e ipekten bir kumaş parçası hediye edildi de insanlar onu elden ele dolaştırmaya, güzelliğinden ve yumuşaklığından hayret edip hoşlanmaya başladılar. Rasûlullah (S):
— "Siz bundan hayrete mi düşüyorsunuz?" buyurdu. Sahâbîler:
— Evet yâ Rasûlallah, bu bizim çok hoşumuza gitti, dediler. Rasûlullah:
— "Nefsim elinde bulunan(A\\ah)'a yemîn ederim ki, Sa'd ibn Muâz'ın cennetteki mendilleri elbette bundan daha hayırlıdır" buyurdu. Şu'be ve İsrâîl, Ebû İshâk'tan yaptıkları rivayetlerinde "Vellezî nefsî bi-yedihi" fıkrasını söylemediler

---

6641 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ إِنَّ هِنْدَ بِنْتَ عُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا كَانَ مِمَّا عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ أَهْلُ أَخْبَاءٍ أَوْ خِبَاءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ أَنْ يَذِلُّوا مِنْ أَهْلِ أَخْبَائِكَ أَوْ خِبَائِكَ شَكَّ يَحْيَى ثُمَّ مَا أَصْبَحَ الْيَوْمَ أَهْلُ أَخْبَاءٍ أَوْ خِبَاءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ يَعِزُّوا مِنْ أَهْلِ أَخْبَائِكَ أَوْ خِبَائِكَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَيْضًا وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ مِسِّيكٌ فَهَلْ عَلَيَّ حَرَجٌ أَنْ أُطْعِمَ مِنْ الَّذِي لَهُ قَالَ لَا إِلَّا بِالْمَعْرُوفِ

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Utbe ibn Rabîa kızı Hind:
— Yâ Rasûlallah! Vaktiyle yeryüzünde bulunan hiçbir ev halkının zelîl olmaları, bana Sen'in ev halkının zelîl olmaları derecesinde sevgili olmazdı. Sonra bu gün ise yer üzerinde bulunan ev sâhiblerin-den hiçbirinin azîz olmaları, bana Sen'in ev halkının azîz ve saâdetli olmasından daha sevimli değildir! dedi.
-Metinde "Ahbâ" ve "Hıbâ" kelimelerini şekk ile söyleyen, râ-vî Yahya ibn Bukeyr'dir.-Rasûlullah (S):
— "Muhammed'in nefsi elinde olan(Mlah)a yemîn ederim ki (ben de sana nisbetle bunun gibiyim)" buyurdu. Hind:
— Yâ Rasûlallah! (Kocam) Ebû Sufyân çok sıkı, cimri bir kimsedir. Onun malından ailemize yedirmemde bana bir günâh olur mu? diye sordu. RasûluIIah:
— "Hayır, ancak ma'rûf ölçü ile yedirmelisin" buyurdu

6642 – حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ عُثْمَانَ حَدَّثَنَا شُرَيْحُ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ سَمِعْتُ عَمْرَو بْنَ مَيْمُونٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُضِيفٌ ظَهْرَهُ إِلَى قُبَّةٍ مِنْ أَدَمٍ يَمَانٍ إِذْ قَالَ لِأَصْحَابِهِ أَتَرْضَوْنَ أَنْ تَكُونُوا رُبُعَ أَهْلِ الْجَنَّةِ قَالُوا بَلَى قَالَ أَفَلَمْ تَرْضَوْا أَنْ تَكُونُوا ثُلُثَ أَهْلِ الْجَنَّةِ قَالُوا بَلَى قَالَ فَوَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ إِنِّي لَأَرْجُو أَنْ تَكُونُوا نِصْفَ أَهْلِ الْجَنَّةِ

-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) tahdîs edip şöyle demiştir:RasûluIIah (S) arkasını Yemen'in tabaklanmış derisinden kubbe şeklinde kurulmuş bir çadıra dayandığı sırada, bir ara sahâbîlerine:
— "Sizler cennet ehlinin dörtte biri olmanıza razı olur musunuz?" diye sordu. Sahâbîler:
— Evet razı oluruz! dediler. RasûluIIah:
— "Cennet ehlinin üçte birini teşkil etmenize razı olmaz mısınız?" buyurdu.Sahabıler:
— Evet razı oluruz! dediler. Bu sefer RasûluIIah:
— "Muhammed'in nefsi elinde bulunan{PA\ah)a yemin ederim ki, ben sizin muhakkak cennet ehlinin yarısı olmanızı ümîd etmekteyim" buyurdu

---

6643 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّ رَجُلًا سَمِعَ رَجُلًا يَقْرَأُ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ يُرَدِّدُهَا فَلَمَّا أَصْبَحَ جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ وَكَأَنَّ الرَّجُلَ يَتَقَالُّهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّهَا لَتَعْدِلُ ثُلُثَ الْقُرْآنِ

-...Ebû Saîd eI-Hudrî(R)'den (o, şöyle demiştir): Bir kişi, diğer bir kişinin bütün gece tekrarlayarak "Kulhuvellâhu ahad" Sûresini okur olduğunu işitti. Sabah olunca RasûluIlah(S)'a gitti de, o kimsenin bütün gece bu sûreyi okumasını azımsayarak, Rasûlullah'a zikretti. Bunun üzerine RasûluIIah:
— "Nefsim elinde bulunan(A\lah)a yemîn ederim ki, bu sûreyi okumak, muhakkak bütün Kur'ân'ın üçte birine denk olur" buyurdu

---

6644 – حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا حَبَّانُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَتِمُّوا الرُّكُوعَ وَالسُّجُودَ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنِّي لَأَرَاكُمْ مِنْ بَعْدِ ظَهْرِي إِذَا مَا رَكَعْتُمْ وَإِذَا مَا سَجَدْتُمْ

-....Bize Enes ibn Mâlik (R) tahdîs etti ki, kendisi Peygamber(S)'den işitmiştir: "(Namazda) rukû'u vesucûdu tam yapınız. Nefsim elinde bulunan(A\\ah)a yemîn ederim ki, ben, sizler rukû'a vardığınız zaman da, sucuda vardığınız zaman da sırtımın arkasından sizleri muhakkak görmekteyim"buyuruyordu.

6645 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ امْرَأَةً مِنْ الْأَنْصَارِ أَتَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَهَا أَوْلَادٌ لَهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّكُمْ لَأَحَبُّ النَّاسِ إِلَيَّ قَالَهَا ثَلَاثَ مِرَارٍ

-...Şu'be, Hişâm ibn Zeyd'den; o daEnes ibn MâIik(R)'ten şöyle haber verdi: Bir kerresinde Ensâr'dan bir kadın, beraberinde çocukları olduğu hâlde Peygamber'e geldi (ve bir hacetini söyledi).Peygamber(S): "Nefsim elinde bulunan(A\\ah)a yemin ederim ki, siz Ensâr cemâati bana insanların muhakkak en sevimlilerisiniz" buyurdu ve bunu üç kerre söyledi

---

بَاب لَا تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ

6646 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَدْرَكَ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ وَهُوَ يَسِيرُ فِي رَكْبٍ يَحْلِفُ بِأَبِيهِ فَقَالَ أَلَا إِنَّ اللَّهَ يَنْهَاكُمْ أَنْ تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ مَنْ كَانَ حَالِفًا فَلْيَحْلِفْ بِاللَّهِ أَوْ لِيَصْمُتْ

"Babalarınızın ismiyle yemîn etmeyiniz"
-... Bize Abdullah ibn Mesleme, Mâlik'ten; o da Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer'den şöyle tahdîs etti: Rasûlullah (S) Umer ibnu'l-Hattâb'a yetişti. Umer bir kaafile içinde ilerliyor ve babası ile yemîn ediyordu. Rasûlullah:
— "Dikkat edin! Muhakkak ki, Allah sizleri babalarınızla yemîn etmenizden nehiy buyuruyor. Artık kim yemîn edecekse, Allah adiyle yemîn etsin yâhud da sussun!" buyurdu

---

6647 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ قَالَ سَالِمٌ قَالَ ابْنُ عُمَرَ سَمِعْتُ عُمَرَ يَقُولُ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ يَنْهَاكُمْ أَنْ تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ قَالَ عُمَرُ فَوَاللَّهِ مَا حَلَفْتُ بِهَا مُنْذُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاكِرًا وَلَا آثِرًا قَالَ مُجَاهِدٌ { أَوْ أَثَارَةٍ مِنْ عِلْمٍ } يَأْثُرُ عِلْمًا تَابَعَهُ عُقَيْلٌ وَالزُّبَيْدِيُّ وَإِسْحَاقُ الْكَلْبِيُّ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ وَمَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ سَمِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُمَرَ

-...İbn Şihâb dedi ki: Salim şöyle dedi: İbn Umer (R) şöyle dedi: Ben Umer(ibnu'IHattâb)'den işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S) bana:
— "Şübhesiz Allah sizleri babalarınızla yemîn etmenizden nehyeder" buyurdu.Umer: Vallahi ben bunu Peygamber(S)'den işittiğimden beri, ne bunu kasdedip söyleyerek, ne de başkasından nakledici olarak, baba ismiyle yemîn etmedim, demiştir. Mucâhid:"Ev eseretin min ilmin." (ei-Ahkaaf: 4) kavlinin tefsirinde: "Bir ilim naklederek" demektir, demiştir.Bu hadîsi ez-Zuhrî'den rivayet etmekte Ukayl, ez-Zubeydî, İs-hâk el-Kelbî de Yûnus'a mutâbaat etmişlerdir. Sufyân ibn Uyeyne ile Ma'mer ibn Râşid de ez-Zuhrî'den;o da Sâlim'den;o da İbn Umer'den;o da Umer'in Peygamber'den işitmiş olduğunu söylemişledir

6648 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ

-.... Bize Abdullah ibn Dînâr tahdîs edip şöyle dedi: Ben Abdullah ibn Umer(R)Men işittim, o: Rasûlullah (S): "Babalarınızla yemîn etmeyiniz!" buyurdu, diyordu.

6649 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ وَالْقَاسِمِ التَّمِيمِيِّ عَنْ زَهْدَمٍ قَالَ كَانَ بَيْنَ هَذَا الْحَيِّ مِنْ جَرْمٍ وَبَيْنَ الْأَشْعَرِيِّينَ وُدٌّ وَإِخَاءٌ فَكُنَّا عِنْدَ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ فَقُرِّبَ إِلَيْهِ طَعَامٌ فِيهِ لَحْمُ دَجَاجٍ وَعِنْدَهُ رَجُلٌ مِنْ بَنِي تَيْمِ اللَّهِ أَحْمَرُ كَأَنَّهُ مِنْ الْمَوَالِي فَدَعَاهُ إِلَى الطَّعَامِ فَقَالَ إِنِّي رَأَيْتُهُ يَأْكُلُ شَيْئًا فَقَذِرْتُهُ فَحَلَفْتُ أَنْ لَا آكُلَهُ فَقَالَ قُمْ فَلَأُحَدِّثَنَّكَ عَنْ ذَاكَ إِنِّي أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَفَرٍ مِنْ الْأَشْعَرِيِّينَ نَسْتَحْمِلُهُ فَقَالَ وَاللَّهِ لَا أَحْمِلُكُمْ وَمَا عِنْدِي مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ فَأُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنَهْبِ إِبِلٍ فَسَأَلَ عَنَّا فَقَالَ أَيْنَ النَّفَرُ الْأَشْعَرِيُّونَ فَأَمَرَ لَنَا بِخَمْسِ ذَوْدٍ غُرِّ الذُّرَى فَلَمَّا انْطَلَقْنَا قُلْنَا مَا صَنَعْنَا حَلَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَحْمِلُنَا وَمَا عِنْدَهُ مَا يَحْمِلُنَا ثُمَّ حَمَلَنَا تَغَفَّلْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمِينَهُ وَاللَّهِ لَا نُفْلِحُ أَبَدًا فَرَجَعْنَا إِلَيْهِ فَقُلْنَا لَهُ إِنَّا أَتَيْنَاكَ لِتَحْمِلَنَا فَحَلَفْتَ أَنْ لَا تَحْمِلَنَا وَمَا عِنْدَكَ مَا تَحْمِلُنَا فَقَالَ إِنِّي لَسْتُ أَنَا حَمَلْتُكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ حَمَلَكُمْ وَاللَّهِ لَا أَحْلِفُ عَلَى يَمِينٍ فَأَرَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا أَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ وَتَحَلَّلْتُهَا

-...Zehdem ibn Mudrib şöyle demiştir: Huzâa'dan bir fırka olan şu Cerm boyu ile Tayy kabilesinden olan el-Eş'arîler arasında bir sevgi ve kardeşlik vardı. Biz, (Usmân tarafından Küte Vâlîsi ta'-yîn olunduğu zaman) Ebû Mûsâ el-Eş'arî'nin yanında bulunduk. O sırada ona, içinde tavuk eti bulunan bir yemek ikram olundu. Yanında Teymullah oğullan'ndan kırmızı renkli bir adam vardı. Bu zât, Mevlâ'lardan bir kimse gibi idi. Vâlî onu yemeğe da'vet etti. O zât:
— Ben tavuğu pis birşey yerken gördüm de, ondan tiksindim ve artık onun etinden yememeğe yemîn ettim, dedi. Ebû Mûsâ ona şöyle dedi:
— Kalk,yaptığın yemîn hakkında ben sana bir hadîs tahdîs edeyim: (Rasûlullah, Tebûk seferi hazırlığında bulunurken) ben Eş'arî-ler'den bir cemâat içinde Rasûlullah(S)'a geldim de bize binecek ve eşyamızı yükleyecek develer vermesini istiyorduk. Rasûlullah: "Vallahi ben sizleri develere yükleyemem, benim yanımda sizleri üzerine yükleyecek deve yoktur" dedi. Bir süre geçince Rasûlullah'a bir mikdâr ganimet devesi getirildi. Bunun üzerine Rasûlullah bizden sorup: "Eş'-arîler cemâati nerede?" dedi. Akabinde bize hörgüçleri beyaz beş tane deve verilmesini emretti. Biz yanından bu develerle gittiğimizde, kendi aramızda: Biz ne yaptık! Rasûlullah bizleri develere yükleye-meyeceğine, yanında yükleyecek develer bulunmadığına yemîn etmişti. Sonra O bizlere deve verip yükledi Biz Rasûlullah'a yeminini unutturduk. Vallahi biz ebediyyen felah bulmayız! dedik. Bu düşünce üzerine hemen kendisine döndük ve O'na: Biz Sana, bizlere deve verip yüklemen için gelmiştik de Sen bizleri yüklemeyeceğine ve yanında yükleyecek deve bulunmadığına yemîn etmiştin (şimdi bize develer verdin)? dedik. Rasûlullah: "Sizlere develer verip yükleyen ben değilim, lâkin sizleri develere Allah yüklemiştir. Vallahi ben birşeye yemin eder de akabinde yemîn ettiğim şeyden başkasını daha,hayırh görürsem, muhakkak o hayırlı olan işi yaparım da yeminimden kef-fâretle çözülür kurtulurum" buyurdu

---

بَاب لَا يُحْلَفُ بِاللَّاتِ وَالْعُزَّى وَلَا بِالطَّوَاغِيتِ

6650 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ حَلَفَ فَقَالَ فِي حَلِفِهِ بِاللَّاتِ وَالْعُزَّى فَلْيَقُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَمَنْ قَالَ لِصَاحِبِهِ تَعَالَ أُقَامِرْكَ فَلْيَتَصَدَّقْ

Lât İle, Uzzâ İle Ve Tâğûtlarla Yemîn Edilmez

-....Bize Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den; o da Humeyd ibn Abdirrahmân'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Her kim yemîn eder de yemininde 'Lât ve Uzzâ hakkı için' derse (bunun keffâreti olmak üzere) hemen 'Lâ ilahe ille'ttâh' desin. Ve herhangidir kimse de arkadaşına 'Gel seninle kumar oynayalım' derse (o da ma'siyet sözden dolayı) fakirlere sadaka versin!"

بَاب مَنْ حَلَفَ عَلَى الشَّيْءِ وَإِنْ لَمْ يُحَلَّفْ

6651- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اصْطَنَعَ خَاتَمًا مِنْ ذَهَبٍ وَكَانَ يَلْبَسُهُ فَيَجْعَلُ فَصَّهُ فِي بَاطِنِ كَفِّهِ فَصَنَعَ النَّاسُ خَوَاتِيمَ ثُمَّ إِنَّهُ جَلَسَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَنَزَعَهُ فَقَالَ إِنِّي كُنْتُ أَلْبَسُ هَذَا الْخَاتِمَ وَأَجْعَلُ فَصَّهُ مِنْ دَاخِلٍ فَرَمَى بِهِ ثُمَّ قَالَ وَاللَّهِ لَا أَلْبَسُهُ أَبَدًا فَنَبَذَ النَّاسُ خَوَاتِيمَهُمْ

(Her Ne Kadar Yemîn Edilmeyecek De Olsa Yapacağı Yâhud Yapmayacağı) Bir İş Üzerine Yemîn Eden Kimse Babı

-...Bizeel-Leys, Nâfi'den, o da İbn Umer(R)'den şöyle tahdîs etti: Rasûlullah (S) altından bir mühür yüzük yaptırdı. Bunu parmağına takar ve kaşım, yânî yazılı olan tarafını elinin içine getirirdi.Bunu görünce insanlar da birtakım yüzükler yaptırdılar. Sonra Rasûlullah minber üzerine oturdu,elinden bu mühür yüzüğü çekip çıkardı da:

— "Ben bu mühür yüzüğü takınıyor ve bunun yazılı kaşını da elimin içine getiriyordum" buyurdu ve o yüzüğü attı. Sonra da:

— "Vallahi ben bunu ebediyyen takmam!" buyurdu. Bunun üzerine insanlar da kendi yüzüklerini çıkarıp attılar

---

بَاب مَنْ حَلَفَ بِمِلَّةٍ سِوَى مِلَّةِ الْإِسْلَامِ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَلَفَ بِاللَّاتِ وَالْعُزَّى فَلْيَقُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يَنْسُبْهُ إِلَى الْكُفْرِ

6652 - حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ ثَابِتِ بْنِ الضَّحَّاكِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ مِلَّةِ الْإِسْلَامِ فَهُوَ كَمَا قَالَ قَالَ وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِشَيْءٍ عُذِّبَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ وَلَعْنُ الْمُؤْمِنِ كَقَتْلِهِ وَمَنْ رَمَى مُؤْمِنًا بِكُفْرٍ فَهُوَ كَقَتْلِهِ

İslâm Dîni'nden Başka Bir Dînle Yemîn Eden Kimse (Bu Yeminle Kâfir Olur Mu, Olmaz Mı?)

Peygamber (S): Lât ve Uzzâ ile yemîn eden kimseye "iâ ilahe ille'llâh' desin1" buyurdu da, onu küfre nisbet etmedi.

-....Sabit ibnu'd-Dahhâk (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "İslâm milletinden yânî İslâm Dîni'ninden başkasıy-le yemîn eden kimse, söylediği o dîn sahibi gibidir. Her kim dünyâda kendisini birşeyle öldürürse, cehennem ateşinde intihar ettiği nesne ile azab olunur. Mü'mine la'net etmek, onu öldürmek gibidir. Her. kim de bir mü 'mine kâfirlik isnâd ederse, bu da onu öldürmek gibidir"

6653-بَاب لَا يَقُولُ مَا شَاءَ اللَّهُ وَشِئْتَ وَهَلْ يَقُولُ أَنَا بِاللَّهِ ثُمَّ بِكَ وَقَالَ عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي عَمْرَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ ثَلَاثَةً فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَبْتَلِيَهُمْ فَبَعَثَ مَلَكًا فَأَتَى الْأَبْرَصَ فَقَالَ تَقَطَّعَتْ بِيَ الْحِبَالُ فَلَا بَلَاغَ لِي إِلَّا بِاللَّهِ ثُمَّ بِكَ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ

İnsan Konuşması Arasında "Allah'ın Dilediği Ve Benim Dilediğim"Sözünü Söylemez
İnsan "Ben Allah ileyim, sonra seninleyim" der mi?
-...Ebû Hureyre (R) tahdîs edip Peygamber(S)'den şöyle buyururken işittiğini söylemiştir:"îsrâtl oğulları'nda (abraş, kel ve kör) üç kişi vardı. Allah bunları imtihan etmek istedi de onlara bir melek gönderdi..Melek ikinci defa abraş olan kimseye geldi de:
— Ben yolcu garîb bir kimseyim, yol üzerinde iken benden yaşama ve memleketime ulaşma sebebleri kesilmiştir. Bu gün benim için muradıma ulaşabilmek ancak evvelâ Allah'ın yardımı iledir, sonra da senin yardımın iledir." (Şimdi ben, sana güzel bir renk, güzel bir vücûd ve birçok mal veren Allah rızâsı için senden bir deve isterim ki, bu seferimde onun üzerinde muradıma ve vatanıma erişebileyim, dedi...) dedi ve hadîsin tamâmını zikretti

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ } وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ أَبُو بَكْرٍ فَوَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَتُحَدِّثَنِّي بِالَّذِي أَخْطَأْتُ فِي الرُّؤْيَا قَالَ لَا تُقْسِمْ

6654 – حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَشْعَثَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ سُوَيْدِ بْنِ مُقَرِّنٍ عَنْ الْبَرَاءِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح و حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَشْعَثَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ سُوَيْدِ بْنِ مُقَرِّنٍ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَمَرَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِإِبْرَارِ الْمُقْسِمِ

Yüce Allah'ın: "Allah'a yeminlerinin bütün hızıyla and ettiler kit eğer kendilerine (istedikleri gibi) bir âyet gelirse, herhalde ona inanacaklar. De ki: Âyetler ancak Allah nezdindedir... " (d-En'âm: 109) Kavli Babı. Ve İbn Abbâs da şöyle dedi: Ebû Bekr:Vallahi yâ Rasûlallah, ru'yâ ta'bîrinde hatâ ettiğim şeyi bana muhakkak söylesen! dedi.Rasûlullah ona:"Allah adına yemîn ederek isrâr etme!" buyurdu
-....el-Berâibn Âzib (R): Peygamber (S) bizlere, bize karşı yemîn eden kimsenin yeminini kabul etmemizi emretti, demiştir

---

6655 – حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنَا عَاصِمٌ الْأَحْوَلُ سَمِعْتُ أَبَا عُثْمَانَ يُحَدِّثُ عَنْ أُسَامَةَ أَنَّ بِنْتًا لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِ وَمَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ وَسَعْدٌ وَأُبَيٌّ أَنَّ ابْنِي قَدْ احْتُضِرَ فَاشْهَدْنَا فَأَرْسَلَ يَقْرَأُ السَّلَامَ وَيَقُولُ إِنَّ لِلَّهِ مَا أَخَذَ وَمَا أَعْطَى وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ مُسَمًّى فَلْتَصْبِرْ وَتَحْتَسِبْ فَأَرْسَلَتْ إِلَيْهِ تُقْسِمُ عَلَيْهِ فَقَامَ وَقُمْنَا مَعَهُ فَلَمَّا قَعَدَ رُفِعَ إِلَيْهِ فَأَقْعَدَهُ فِي حَجْرِهِ وَنَفْسُ الصَّبِيِّ جُئِّثُ فَفَاضَتْ عَيْنَا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ سَعْدٌ مَا هَذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ هَذِهِ رَحْمَةٌ يَضَعُهَا اللَّهُ فِي قُلُوبِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَإِنَّمَا يَرْحَمُ اللَّهُ مِنْ عِبَادِهِ الرُّحَمَاءَ

-...Bize Âsim el-Ahvel haber verdi: Ben Ebû Usmân'dan işittim; o Usâme'den şöyle tahdîs ediyordu: Rasûlullah(S)'ın bir kızı haber gönderdi. Rasûlullah'ın beraberinde Usâme ibn Zeyd, Sa'd ibn Ubâde, Ubeyy ibn Ka'b bulunuyorlardı. Kızı:
— Oğlum ölmeye yaklaştı, hemen bize geliniz! diyordu. Rasûlullah kızına selâm söylüyor ve:
— "Allah'ın aldığı ve verdiği herşey kendisine âiddir. Veherşe-yin Allah katında ta'yîn edilmiş bir ömrü vardır. Sabret ve sabrın sevabını Allah'tan bekle!" buyuruyordu.Akabinde kızı tekrar haber yollayıp,

bu sefer yemîn vererek muhakkak gelmesini istedi. Bunun üzerine Rasûlullah kalktı, biz de O'-nunla beraber kalktık. Rasûlullah kızının evine varıp oturunca hasta çocuk kendisine verildi. Rasûlullah çocuğu kucağına oturttu. Çocuğun nefsi gidip geliyor, can çekişiyordu. Rasûlullah'ın iki gözü yaş döküyordu. Sa'd ibn Ubâde:
— Yâ Rasûlallah! Bu yaş, bu ağlama nedir? dedi. Rasûlullah:
— "Bu (sessiz) ağlama ve gözyaşı, Allah'ın kullarından dileyeceği kimselerin gönüllerine koyduğu (ilâhî) bir rahmettir. Allah ancak kullarından merhametli olanlara merhamet eder -yâhud: Allah bunu ancak kullarından merhametli olan gönüllere ihsan eder-" buyurdu

---

6656 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَمُوتُ لِأَحَدٍ مِنْ الْمُسْلِمِينَ ثَلَاثَةٌ مِنْ الْوَلَدِ تَمَسُّهُ النَّارُ إِلَّا تَحِلَّةَ الْقَسَمِ

-...Bana Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da İbnu'l-Müseyyeb'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Müslümanlardan üç çocuğu ölen kimseye cehennem ateşi dokunmaz, ancak Allah'ın yemini yerini bulacak kadar görür".

6657 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنِي غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَعْبَدِ بْنِ خَالِدٍ سَمِعْتُ حَارِثَةَ بْنَ وَهْبٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى أَهْلِ الْجَنَّةِ كُلُّ ضَعِيفٍ مُتَضَعَّفٍ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لَأَبَرَّهُ وَأَهْلِ النَّارِ كُلُّ جَوَّاظٍ عُتُلٍّ مُسْتَكْبِرٍ

-...Harise ibnu Vehb el-Huzâî (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim: "Size cennet ehline delâlet edip bildireyim: Her zat/olan, insanlar tarafından zaîf görülen (mütevazı') mü'mindîr.O şayet Allah üzerine birşeye yemîn etse, Allah muhakkak onu yemininde gerçek çıkarırdı. Size cehennem ehlini de bildireyim; Onlar da her katı yürekli, kibirli ve hileci, ululuk taslayan kimselerdir" buyuruyordu

---

بَاب إِذَا قَالَ أَشْهَدُ بِاللَّهِ أَوْ شَهِدْتُ بِاللَّهِ

6658 – حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ قَالَ قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ يَجِيءُ قَوْمٌ تَسْبِقُ شَهَادَةُ أَحَدِهِمْ يَمِينَهُ وَيَمِينُهُ شَهَادَتَهُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ وَكَانَ أَصْحَابُنَا يَنْهَوْنَا وَنَحْنُ غِلْمَانٌ أَنْ نَحْلِفَ بِالشَّهَادَةِ وَالْعَهْدِ

İnsan "Eşhedu Billahi" Yâhud "Şehidtu Billahi" ("Ben Şunu Muhakkak Yapacağım" Yâhud "Yapmayacağım") Dediği Zaman (Bu Söz Yemîn Olur Mu)?
-... Abdullah ibn Mes'üd (R) şöyle demiştir: Peygamberce:
— İnsanların hangisi hayırlıdır? diye soruldu. Peygamber:
— "insanların hayırlısı, benim asnmdır. Sonra onlara yakın olanlardır, sonra onlara yakın olanlardır. Sonra bir kavim gelir ki, onlardan bîrinin şehâdeti yemininin önüne geçer, yemini de şâhidliğinin önüne geçer" buyurdu.Râvî İbrahim en-Nahaî: Bizim sahihlerimiz (yânî büyüklerimiz), bizler oğlanlar hâlinde iken bizlere şehâdet ve ahd ile yemîn etmemizi nehyederlerdi, demiştir

---

بَاب عَهْدِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

6659 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ وَمَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ كَاذِبَةٍ يَقْتَطِعُ بِهَا مَالَ رَجُلٍ مُسْلِمٍ أَوْ قَالَ أَخِيهِ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَصْدِيقَهُ { إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ } قَالَ سُلَيْمَانُ فِي حَدِيثِهِ فَمَرَّ الْأَشْعَثُ بْنُ قَيْسٍ فَقَالَ مَا يُحَدِّثُكُمْ عَبْدُ اللَّهِ قَالُوا لَهُ فَقَالَ الْأَشْعَثُ نَزَلَتْ فِيَّ وَفِي صَاحِبٍ لِي فِي بِئْرٍ كَانَتْ بَيْنَنَا

İnsanın: "Azız Ve Celîl Olan Allah'ın Ahdi (Üzerime Olsun, Muhakkak Şöyle Yapacağım" Demesi) Babı

-... Bize İbnu Ebî Adiyy, Şu'be'den; o da Süleyman'dan ve Mansûr'dan; onlar da Ebû Vâil'den; o da Abdullah ibn Mes'-ûd(R)'dan tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Her kim birmüslümân kişinin -yâhud: bir kardeşinin- malını koparıp almak için yalan bir yemîn ederse, kıyamet gününde Allah'a, kendisine öfkelenmiş olarak kavuşur" buyurdu.Bunun üzerine Allah, Rasülü'nü tasdîk olarak şu "Hakikat, Allah 'a olan ahidlerine ve yeminlerine bedel az bir bahâyı satın alanlar; işte onlar; onlar için âhirette hiçbir nasîb yoktur... " (Âiu imrân: 77) âyeti indirdi.Süleyman ibn Mıhrân, kendi hadîsinde şöyle dedi: el-Eş'as ibnu Kays meclise uğradı da:

—Abdullah size ne tahdîs ediyor? diye sordu.Oradakiler ona bu hadîsi söylediler. Bunun üzerine el-Eş'as:

— Bu âyet, benim ve benim bir sahibim hakkında aramızda olan bir kuyu ihtilâfı üzerine inmiştir,dedi

---

بَاب الْحَلِفِ بِعِزَّةِ اللَّهِ وَصِفَاتِهِ وَكَلِمَاتِهِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَعُوذُ بِعِزَّتِكَ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَبْقَى رَجُلٌ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ فَيَقُولُ يَا رَبِّ اصْرِفْ وَجْهِي عَنْ النَّارِ لَا وَعِزَّتِكَ لَا أَسْأَلُكَ غَيْرَهَا وَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُ لَكَ ذَلِكَ وَعَشَرَةُ أَمْثَالِهِ وَقَالَ أَيُّوبُ وَعِزَّتِكَ لَا غِنَى بِي عَنْ بَرَكَتِكَ

Allah'ın İzzeti İle, Sıfatları İle Ve Kelimeleri İle Yemîn Etmek Babı

İbn Abbâs: Peygamber (S):"Senin izzetine sığınırım" derdi, demiştir.Ebû Hureyre de Peygamberden şunu söyledi:"Cennetle cehennem arasında bir adam kalır. O adam:Yâ Rabb, benim yüzümü ateşten çevir! Hayır, Sen 'in izzetine yemîn ediyorum ki, Sen 'den bundan başka birşey istemem, der".Ebû Saîd de Peygamber(S)'in şöyle dediğini nakletti:"Yüce Allah o kula: Bu ve bunun on misli senindir, buyurdu". Eyyûb Peygamber de: "İzzetine yemin ederim ki, Sen'in bereketinden müstağni kalacağım yok!" demiştir

---

6661 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَزَالُ جَهَنَّمُ { تَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ } حَتَّى يَضَعَ رَبُّ الْعِزَّةِ فِيهَا قَدَمَهُ فَتَقُولُ قَطْ قَطْ وَعِزَّتِكَ وَيُزْوَى بَعْضُهَا إِلَى بَعْضٍ رَوَاهُ شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ

-....Bize Katâde, Enes ibn Mâlik(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Cehennem dâima: Daha ziyâde var mı? der durur. Nihayet Rabbu'l-İzzet (= İzzetin Rabbi) olan Allah ona ayağını koyar. Bunun üzerine cehennem: İzzetine yemîn ederim ki, yetişir, yetişir! der. Ve bâzısı bâzısına toplanıp dürülür".Bunu Şu'be de Katâde'den rivayet etti

---

بَاب قَوْلِ الرَّجُلِ لَعَمْرُ اللَّهِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { لَعَمْرُكَ } لَعَيْشُكَ

6662 - حَدَّثَنَا الْأُوَيْسِيُّ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ ح و حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ النُّمَيْرِيُّ حَدَّثَنَا يُونُسُ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ قَالَ سَمِعْتُ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ وَسَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ وَعَلْقَمَةَ بْنَ وَقَّاصٍ وَعُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ

حَدِيثِ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ قَالَ لَهَا أَهْلُ الْإِفْكِ مَا قَالُوا فَبَرَّأَهَا اللَّهُ وَكُلٌّ حَدَّثَنِي طَائِفَةً مِنْ الْحَدِيثِ وَفِيهِ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَعْذَرَ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أُبَيٍّ فَقَامَ أُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ فَقَالَ لِسَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ لَعَمْرُ اللَّهِ لَنَقْتُلَنَّهُ

Kişinin "Le-Amrullâhi(Allah'ın Bekaasına Yemîn Ederim Ki, Muhakkak Şöyle Yapacağım)' Demesi Babı İbn Abbâs: "Le-amruke"."Le-ayşuke" ma'nâsınadır, dedi.
-....Buradaki iki senedde ez-Zuhrî şöyle demiştir: Ben,Urve ibnu'z-Zubeyr'den,Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den, Alkame ibnu Vakkaas'-tan, Ubeydullah ibn Abdillah'tan bu hadîsi işittim. Onlar da bunu Peygamber'in zevcesi Âişe'den işitmişlerdir. İftira ehli onun için söyledikleri iftirayı söyledikleri ve sonra Allah onu bundan berî kıldığı zaman, kendisi bu hadîsi anlatmış, bunlar da kendisinden işitmişlerdir. Bu dört kişiden herbiri bana bu hadîsten bir kısmını tahdîs etti:Peygamber (S) -mescidde- ayağa kalktı da, bu iftirayı ilk evvel ortaya çıkaran Abdullah ibn Ubeyy ibn Şehirden ötürü söz söylemekte ma'zûr tutulmasını istedi. (Ve "Ehlim hakkında bana ezâ eden bu adam hususunda bana kim yardım eder de benim için ondan inti-kaam alır?" dedi.)...Useyd ibn Hudayr ayağa kalktı da Sa'd ibn Ubâde'ye hitaben: — "Le amrullâhi le naktulennehu(-Allah'ın bekaa ve ebediyetine yemîn ederim ki, biz onu muhakkak öldürürüz)! Dedi

---

بَاب { لَا يُؤَاخِذُكُمْ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ }

6663 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا { لَا يُؤَاخِذُكُمْ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ } قَالَ قَالَتْ أُنْزِلَتْ فِي قَوْلِهِ لَا وَاللَّهِ بَلَى وَاللَّهِ

"Allah, sizi yemînlerinizdeki lağvden dolayı sorumlu tutmaz. Fakat sizi kalblerinizin azmedip Kazandığı yeminler yüzünden sorumlu tutar. Allah çok mağfiret edicidir, halimdir" (ei-Bakara: 225).
-....Hişâm şöyle demiştir: Bana babam Urve haber verdi ki, Âişe (R): 'Allah size yemînlerinizdeki lağv ile sorumlu tutmaz..."âyeti, kişinin "Hayır vallahi, evet vallahi" sözleri hakkında indirildi, demiştir

---

بَاب إِذَا حَنِثَ نَاسِيًا فِي الْأَيْمَانِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُمْ بِهِ } وَقَالَ { لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ }

6664 - حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا زُرَارَةُ بْنُ أَوْفَى عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ يَرْفَعُهُ قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَجَاوَزَ لِأُمَّتِي عَمَّا وَسْوَسَتْ أَوْ حَدَّثَتْ بِهِ أَنْفُسَهَا مَا لَمْ تَعْمَلْ بِهِ أَوْ تَكَلَّمْ

İnsan Yeminlerde Unutarak Yeminini Bozsa (Keffâret Vâcib Olur Mu Olmaz Mı)?
Ve Yüce Allah'ın şu kavilleri:'... Hatâ ettiklerinizde ise üstünüze bir vebal yoktur. Fakat kalblerinizin kasd ve taammüd ettiğinde (el-Ahzâb: 5);
-... Bize Zurâre ibnu Ebî Evfâ, Ebû Hureyre'den tahdîs etti. Ebû Hureyre bunu Peygamber'e yükseltiyordu: Peygamber (S): "Yüce Allah ümmetim için gönüllerinin vesveselerinden -yâhud: nefislerinin konuştuğu şeylerden- kendileri bunları fiilen yapmadıkları yâhud dilleriyle konuşmadıkları müddetçe vazgeçip affetmiştir" buyurmuştur

---

6665 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ الْهَيْثَمِ أَوْ مُحَمَّدٌ عَنْهُ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ شِهَابٍ يَقُولُ حَدَّثَنِي عِيسَى بْنُ طَلْحَةَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَمَا هُوَ يَخْطُبُ يَوْمَ النَّحْرِ إِذْ قَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ فَقَالَ كُنْتُ أَحْسِبُ يَا رَسُولَ اللَّهِ

كَذَا وَكَذَا قَبْلَ كَذَا وَكَذَا ثُمَّ قَامَ آخَرُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كُنْتُ أَحْسِبُ كَذَا وَكَذَا لِهَؤُلَاءِ الثَّلَاثِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ افْعَلْ وَلَا حَرَجَ لَهُنَّ كُلِّهِنَّ يَوْمَئِذٍ فَمَا سُئِلَ يَوْمَئِذٍ عَنْ شَيْءٍ إِلَّا قَالَ افْعَلْ وَلَا حَرَجَ

-...Abdullah ibn Amr ibni'I-Âs (R) şöyle tahdîs etmiştir:Peygamber (S) kurban bayramının birinci günü (Minâ'da devesi üzerinde) hutbe yaparken, bir adam O'na doğru kalktı ve:
— Yâ Rasûlalîah! Ben şu ve şu işleri şu ve şu işlerden evvel zannediyordum, dedi. Sonra diğer biri ayağa kalktı ve:
— Yâ Rasûlalîah! Ben şu ve şu işleri; şu üç işi (tıraş olma, kurban kesme, cemre taşlama işlerini) şöyle zannediyordum, dedi.Bu sorular üzerine Peygamber:
— "Yap, bu gün bu işlerin öne geçirilmesi ve geri bırakılmasından dolayı hiçbir günâh yoktur"buyurdu. Abdullah: Peygamber'e o gün (taş atmak, kurban kesmek, tıraş olmak, tavaf etmek gibi birinci gün işlerinden öne geçirilmiş veya geri bırakılmış) her ne şey sorulduysa, cevâbında muhakkak: "Yap,günâhı yok" buyurdu, demiştir

---

6666 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ رُفَيْعٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زُرْتُ قَبْلَ أَنْ أَرْمِيَ قَالَ لَا حَرَجَ قَالَ آخَرُ حَلَقْتُ قَبْلَ أَنْ أَذْبَحَ قَالَ لَا حَرَجَ قَالَ آخَرُ ذَبَحْتُ قَبْلَ أَنْ أَرْمِيَ قَالَ لَا حَرَجَ

-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Bir adam Peygamber'e:
— Ben cemreye taş atmamdan önce Ka'be'ye gidip ziyaret tavafım yaptım, dedi. Peygamber (S):
— "(Yap) bunda sana bir günâh yok!" buyurdu. Diğer bir adam:
— Ben kurban kesmeden önce tıraş oldum, dedi. Peygamber ona da:
— "Bunda sana günâh yok!" buyurdu. Bir başka kimse:
— Ben cemre taşlamadan evvel kurban kestim, dedi. Peygamber:
— "Bunda sana hiçbir günâh yoktur!" buyurdu

6667 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَجُلًا دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَصَلَّى وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَاحِيَةِ الْمَسْجِدِ فَجَاءَ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ فَقَالَ لَهُ ارْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ فَرَجَعَ فَصَلَّى ثُمَّ سَلَّمَ فَقَالَ وَعَلَيْكَ ارْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ قَالَ فِي الثَّالِثَةِ فَأَعْلِمْنِي قَالَ إِذَا قُمْتَ إِلَى الصَّلَاةِ فَأَسْبِغْ الْوُضُوءَ ثُمَّ اسْتَقْبِلْ الْقِبْلَةَ فَكَبِّرْ وَاقْرَأْ بِمَا تَيَسَّرَ مَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ ثُمَّ ارْكَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ رَاكِعًا ثُمَّ ارْفَعْ رَأْسَكَ حَتَّى تَعْتَدِلَ قَائِمًا ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَسْتَوِيَ وَتَطْمَئِنَّ جَالِسًا ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَسْتَوِيَ قَائِمًا ثُمَّ افْعَلْ ذَلِكَ فِي صَلَاتِكَ كُلِّهَا

-... Bize Ubeydullah ibn Umer, Saîd ibn Ebî Saîd'den; o da Ebû Hureyre(R)'den şöyle tahdîs etti: Rasûlullah (S) mescidin bir tarafında oturmakta iken bir adam mescide girdi de namaz kıldı. Sonra gelip Rasûlullah'a selâm verdi. Rasûlullah (selâmını aldı da) ona:
— "Dön yeniden namaz kıl, çünkü sen namaz kılmış olmadın" buyurdu.
O kimse dönüp (evvelce kıldığı gibi tekrar) namaz kıldı. Sonra gelip selâm verdi. Rasûlullah:
— "Senin üzerine de selâm olsun! Geri dön de yine namaz kıl. Çünkü sen namaz kılmış olmadın!" buyurdu.(Adam dönüp yine namaz kild; da) üçüncü defasında:
— Yâ Rasûlallah! Bana doğrusunu öğret! dedi. Rasûlullah:
— "Namaza kalkmak istediğinde güzelce abdest al. Sonra kıbleye dönüp ihram tekbîrini al. Sonra ne kadar kolayına gelirse o kadar Kur'ân oku. Sonra rükû 'a varıp bedenin yatışıncaya kadar dur.Sonra başını kaldır, ayakta büsbütün doğruluncaya kadar dur. Sonra secdeye var, tâ sükûnete varıncaya kadar dur. Sonra başım kaldır, dümdüz oturuncaya ve sükûnete varıncaya kadar otur. Sonra yine secde et,

sükûnete varıncaya kadar secdede kal. Sonra başını kaldır, dümdüz oluncaya kadar kalk. Sonra bunu namazın bütününde böylece yap!" buyurdu

---

6668 - حَدَّثَنَا فَرْوَةُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ هُزِمَ الْمُشْرِكُونَ يَوْمَ أُحُدٍ هَزِيمَةً تُعْرَفُ فِيهِمْ فَصَرَخَ إِبْلِيسُ أَيْ عِبَادَ اللَّهِ أُخْرَاكُمْ فَرَجَعَتْ أُولَاهُمْ فَاجْتَلَدَتْ هِيَ وَأُخْرَاهُمْ فَنَظَرَ حُذَيْفَةُ بْنُ الْيَمَانِ فَإِذَا هُوَ بِأَبِيهِ فَقَالَ أَبِي أَبِي قَالَتْ فَوَاللَّهِ مَا انْحَجَزُوا حَتَّى قَتَلُوهُ فَقَالَ حُذَيْفَةُ غَفَرَ اللَّهُ لَكُمْ قَالَ عُرْوَةُ فَوَاللَّهِ مَا زَالَتْ فِي حُذَيْفَةَ مِنْهَا بَقِيَّةُ خَيْرٍ حَتَّى لَقِيَ اللَّهَ

-..Âişe (R) şöyle demiştir: Uhud harbinde müşrikler evvelâ bozguna uğratıldılar, bu bozgunluk onlarda biliniyordu. Bu sırada İblîs (müslümânlara):
— Ey Allah'ın kulları, arka tarafınızda bulunanlardan sakının! diye bağırdı (Bununla müslümânların birbirlerini öldürmelerini istiyordu). Bunun üzerine Öndekiler, arkadakileri müşrikler sanarak geri döndüler. Onlarla arkadakiler arasında çetin bir vuruşma oldu. Bu sırada Huzeyfe ibnu'l-Yemân baktı ki, orada babası var ve müslümânlar onu müşriklerden sanarak öldürecekler. Huzeyfe onlara:
— O babamdır, o babamdır (öldürmeyin)! diye bağırdı. Âişe dedi ki: Vallahi ondan ayrılmadılar,nihayet onu öldürdüler. Huzeyfe de (onların onu tanıyamadıkları özrünü kabul ederek):
— "Allah sizleri mağfiret eylesin. (O merhamet edenlerin en mer-hametlisidir)" (Yusuf: 92)demekle yetindi. Râvî Urve: Vallahi Huzeyfe'de tâ Allah'a kavuşuncaya kadar babasının öldürülmesinden dolayı bir hüzün bakiyyesi mevcûd olmakta devam edip durmuştur, dedi

---

6669 - حَدَّثَنِي يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عَوْفٌ عَنْ خِلَاسٍ وَمُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَكَلَ نَاسِيًا وَهُوَ صَائِمٌ فَلْيُتِمَّ صَوْمَهُ فَإِنَّمَا أَطْعَمَهُ اللَّهُ وَسَقَاهُ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Her kim oruçlu olduğu hâlde unutarak yerse, orucunu (bozmayıp) tamamlasın. Çünkü ona ancak Allah yedirmiş ve içirmiştir" buyurdu

---

6670 - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ بُحَيْنَةَ قَالَ صَلَّى بِنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ قَبْلَ أَنْ يَجْلِسَ فَمَضَى فِي صَلَاتِهِ فَلَمَّا قَضَى صَلَاتَهُ انْتَظَرَ النَّاسُ تَسْلِيمَهُ فَكَبَّرَ وَسَجَدَ قَبْلَ أَنْ يُسَلِّمَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ ثُمَّ كَبَّرَ وَسَجَدَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَسَلَّمَ

-..Abdullah ibn Buhayne (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bir defasında bize öğle namazı kıldırdı. Bu namazda ilk iki rek'-atten sonra teşehhüde oturmaksızın -secdeden üçüncü rek'ate- kalktı ve namazına devam etti. (İnsanlar da O'nunla beraber namaz kılmaya devam ettiler.) Namazını bitirmeye yaklaşıp insanlar selâm vermesini bekledikleri sırada, oturduğu yerden tekbîr alıp selâm vermeden önce yanılma secdesi yaptı. Sonra başını secdeden kaldırdı, sonra tekrar Allâhu Ekber diye tekbîr alıp secdeye vardı. Sonra başını kaldırıp selâm verdi

---

6671 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ سَمِعَ عَبْدَ الْعَزِيزِ بْنَ عَبْدِ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى بِهِمْ صَلَاةَ الظُّهْرِ فَزَادَ أَوْ نَقَصَ مِنْهَا قَالَ مَنْصُورٌ لَا أَدْرِي إِبْرَاهِيمُ وَهِمَ أَمْ عَلْقَمَةُ

قَالَ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَقَصُرَتْ الصَّلَاةُ أَمْ نَسِيتَ قَالَ وَمَا ذَاكَ قَالُوا صَلَّيْتَ كَذَا وَكَذَا قَالَ فَسَجَدَ بِهِمْ سَجْدَتَيْنِ ثُمَّ قَالَ هَاتَانِ السَّجْدَتَانِ لِمَنْ لَا يَدْرِي زَادَ فِي صَلَاتِهِ أَمْ نَقَصَ فَيَتَحَرَّى الصَّوَابَ فَيُتِمُّ مَا بَقِيَ ثُمَّ يَسْجُدُ سَجْدَتَيْنِ

-...Bize Mansûr, îbrâhîm en-Nahaî'den; o da Alkame ibn Kays'tan; o da İbn Mes'ûd(R)'dan şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) onlara öğle namazı kıldırdı da namazda artma yâhud eksilme meydana geldi. Mansûr: Ben, İbrâhîm mi vehmetti yâhud Alkame mi vehmetti, bilmiyorum, demiştir. İbn Mes'ûd dedi ki:
— Yâ Rasûlallah! Namaz kısaldı mı yâhud Sen mi unuttun? diye soruldu.Rasûlullah:
— "Bu soru neden?" dedi. Sahâbîler:
— Şöyle şöyle kıldırdın da ondan! dediler.
îbn Mes'ûd dedi ki: Bunun üzerine Rasûlullah cemâate iki secde yaptırdı. Sonra:
— "Bu iki secde, namazında fazla yâhud eksiklik yapan kimse içindir. Bu kimse (zihninde) doğru olanı araştırıp ("Doğrudur" diye verdiği karara göre) namazından kalan kısmı tamamlar. Sonra iki secde eder" buyurdu

---

6672 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ فَقَالَ حَدَّثَنَا أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ { لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا } قَالَ كَانَتْ الْأُولَى مِنْ مُوسَى نِسْيَانًا

-...Saîd ibn Cubeyr şöyle demiştir: Ben İbn Abbâs'a: Bize (şu âyetten yâhud mutlak olarak)tahdîs et, dedim. O da şöyle dedi: Bize Ubeyy ibn Ka'b tahdîs etti ki, kendisi Rasûlullah(S)'tan şöyle dediğini işitmiştir:"Mûsâ o zâta: Unuttuğum şeyden dolayı beni muâhaze etme, şu arkadaşlığımızda bana güçlük yükleme, dedi (ei-Kehf: 7). Peygamber:
— "Vakıada Musa'nın bu ilk muhalefeti dalgınlık eseri idi. Yine gittiler..." dedi

---

6673 - قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ كَتَبَ إِلَيَّ مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ مُعَاذٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ قَالَ قَالَ الْبَرَاءُ بْنُ عَازِبٍ وَكَانَ عِنْدَهُمْ ضَيْفٌ لَهُمْ فَأَمَرَ أَهْلَهُ أَنْ يَذْبَحُوا قَبْلَ أَنْ يَرْجِعَ لِيَأْكُلَ ضَيْفُهُمْ فَذَبَحُوا قَبْلَ الصَّلَاةِ فَذَكَرُوا ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَهُ أَنْ يُعِيدَ الذَّبْحَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ عِنْدِي عَنَاقٌ جَذَعٌ عَنَاقُ لَبَنٍ هِيَ خَيْرٌ مِنْ شَاتَيْ لَحْمٍ فَكَانَ ابْنُ عَوْنٍ يَقِفُ فِي هَذَا الْمَكَانِ عَنْ حَدِيثِ الشَّعْبِيِّ وَيُحَدِّثُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ بِمِثْلِ هَذَا الْحَدِيثِ وَيَقِفُ فِي هَذَا الْمَكَانِ وَيَقُولُ لَا أَدْرِي أَبَلَغَتْ الرُّخْصَةُ غَيْرَهُ أَمْ لَا رَوَاهُ أَيُّوبُ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: Bana Muhammed ibn Beşşâr şöyle yazdı: Bize Muâz ibn Muâz tahdîs etti. Bize İbnu Avn tahdîs etti ki, eş-Şa'bî şöyle demiştir: el-Berâ ibn Âzib (R), yanlarında kendi konukları olduğunu, kendisi bayram namazından dönmeden önce konukların et yemeleri için hayvanı boğazlamalarını ailesine emrettiğini söyledi. Bunun üzerine ailesi bayram namazından once hayvanı kestiler. Akabinde hayvanı namazdan önce kestiklerini Peygamber'e zikrettiler. Peygamber(S) de ona, kesmeyi tekrar etmesini emretti. O da:
— Yâ Rasûİallah! Yanımda erken doğmuş dişi bir süt oğlağı var ki, o iki et davarından daha hayırlıdır, dedi. Râvî İbnu Avn, Şa'bî hadîsinin burasında dururdu. Ve Muhammed ibn Sîrîn'den bu hadîsin benzerini tahdîs eder de yine bu mekânda dururdu (yânî tamamlamayı terkederdi). Ve bu gelişkin dişi cebisin kurban edilmesi ruhsatı el-Berâ'dan başkasına sirayet etti mi, etmedi mi, bilmiyorum! derdi.
Bu hadîsi Eyyûb es-Sahtıyânî, İbn Sîrîn'den; o da Enes'ten; o da Peygamber(S)'den rivayet etmiştir.

6674 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَسْوَدِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ جُنْدَبًا قَالَ شَهِدْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى يَوْمَ عِيدٍ ثُمَّ خَطَبَ ثُمَّ قَالَ مَنْ ذَبَحَ فَلْيُبَدِّلْ مَكَانَهَا وَمَنْ لَمْ يَكُنْ ذَبَحَ فَلْيَذْبَحْ بِاسْمِ اللَّهِ

-...Esved ibn Kays şöyle demiştir: Ben Cundeb ibn Becelî(R)'den işittim, şöyle dedi: Ben kurban bayramı günü Peygamber(S)'in huzurunda bulundum. Bayram namazını kıldırdı. Sonra hutbe yaptı da: "Her kim namazdan evvel kestiyse, onun yerine bir daha kessin! Her kim de kesmemişse, Allah 'in ismiyle (teberrük ederek) kessin!" buyurdu

---

بَاب الْيَمِينِ الْغَمُوسِ

{ وَلَا تَتَّخِذُوا أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَتَذُوقُوا السُّوءَ بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ]دَخَلًا مَكْرًا وَخِيَانَةً

6675 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا فِرَاسٌ قَالَ سَمِعْتُ الشَّعْبِيَّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْكَبَائِرُ الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَقَتْلُ النَّفْسِ وَالْيَمِينُ الْغَمُوسُ

Gamûs Yemini Babı
"Yeminlerinizi aranızda hile ve fesada vesile edinmeyin. Çünkü sapasağlam yerleştikten sonra bir ayak kayar ki, Allah'ın yolundan saptığınıza karşılık (dünyâda) fena bir azâb tadacaksınız» (Ahirette de) size büyük bir azâb Olur" (en-Nahl: 94). "Dahalen", "Mekren ve hiyâneten"dir.
-....Bize Firâs tahdîs edip şöyle dedi: Ben eş-Şa'bî'den işittim; o da Abdullah ibn Amr(R)'dan ki, Peygamber (S): "Büyük günâhlar: Allah'a ortak kılmak, ana-babaya isyan etmek, insan öldürmek, gamûs yemini yapmaktır" buyurmuştur

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمْ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ } وَقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ { وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِأَيْمَانِكُمْ أَنْ تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ } وَقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ { وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ } { وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمْ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا }

6676 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينِ صَبْرٍ يَقْتَطِعُ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَصْدِيقَ ذَلِكَ { إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا } إِلَى آخِرِ الْآيَةِ فَدَخَلَ الْأَشْعَثُ بْنُ قَيْسٍ فَقَالَ مَا حَدَّثَكُمْ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ فَقَالُوا كَذَا وَكَذَا قَالَ فِيَّ أُنْزِلَتْ كَانَتْ لِي بِئْرٌ فِي أَرْضِ ابْنِ عَمٍّ لِي فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ بَيِّنَتُكَ أَوْ يَمِينُهُ قُلْتُ إِذًا يَحْلِفُ عَلَيْهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينِ صَبْرٍ وَهُوَ فِيهَا فَاجِرٌ يَقْتَطِعُ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ لَقِيَ اللَّهَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ

Yüce Allah'ın Şu Kavilleri Babı:"Hakikat, Allah'a olan ahidlerine ve yeminlerine bedel az bir bahayı satın alanlar; işte onlar: Onlar için ahirette hiçbir nasîb yoktur. Allah kıyamet günü onlarla konuşmaz» onlara bakmaz, onları temize çıkarmaz.Onlar için pek acıtıcı bir azâb vardır" (âlu imrân: 77),"Allah'ı, yeminlerinizden dolayı iyilik etmenize, (fenalıklardan) sakınmanıza, insanların arasını bulmaya engel yapmayın. Allah hakkıyle işiticidir, kemâliyle bilicidir" (el-Bakara: 224);"Allah'ın ahdini az bir bahaya satıp değişmeyin. Allah indindeki, sizin için hayırlı olan ancak odur,eğer bilirseniz!." (en-Nahl: 95);

"Karşılıklı muahede yaptığınız vakit Allah'ın ahdini yerine getirin. Sapasağlam ettiğiniz yeminleri bozmayın. Üzerinize Allah'ı kefil yapmışsınızdır. Şüphe yok ki, Allah ne yapacağınızı bilir!" (en-Nahi: 91).
-...Bize İbnu Ebî Adiyy, Şu'be'den; o da Süleyman'dan; o da Mansûr'dan; o da Ebû Vâil'den; o da Abdullah ibn Mes'-ûd(R)'dan tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:
— "Her kim bir müslümân kişinin -yâhud: bir kardeşinin- malını koparıp almak için yatan bir yemîn ederse, Allah 'a, kendisine ga-dabh olduğu hâlde kavuşur". Bunun üzerine Allah, Rasûlü'nün bu teblîğini tasdik olarak "Ha-kîkat Allah 'a olan ahidlerine ve yeminlerine bedel az bir bahâyı satın alanlar; işte onlar: Onlar için âhirette hiçbir nasîb yoktur..."(Âiu im-rân: 77) âyetini indirdi.Süleyman ibn Mihrân kendi hadîsinde şöyle dedi: el-Eş'as ibn Kays meclise uğradı da:
— Ebû Abdirrahmân size ne tahdîs ediyor? diye sordu. Oradakiler ona:
— Şöyle şöyle olan hadîsi söyledi, dediler.Bunun üzerine el-Eş'as:
— Bu âyet benim hakkımda indi. Şöyle ki: Bir amca oğlumun arazisinde bana âid bir kuyu vardı.(Bu kuyuda ihtilâf ettik.) Ben Ra-sûlullah'a gidip da'vâmı arzettim. Rasûlullah: "(Kuyunun sana âid olduğuna dâir) beyyinen hazır olsun yâhud onun yemini olur" buyurdu. Ben: Yâ Rasûlallah! Bu takdirde o zât bu kuyunun kendisinin olduğuna yalan yere yemîn eder, dedim. Bunun üzerine Rasûlullah: "Her kim müslümân bir kişinin malını koparıp almak için yalancı olduğu hâlde bir yemîni sabr üzerine (yânî kendini yalana habseden bir yemîn üzerine) yemîn ederse, o kimse kıyamet gününde Allah 'a, Allah kendisine gadab etmiş olduğu hâlde kavuşacaktır" buyurdu

---

بَاب الْيَمِينِ فِيمَا لَا يَمْلِكُ وَفِي الْمَعْصِيَةِ وَفِي الْغَضَبِ

6678 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ أَرْسَلَنِي أَصْحَابِي إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْأَلُهُ الْحُمْلَانَ فَقَالَ وَاللَّهِ لَا أَحْمِلُكُمْ عَلَى شَيْءٍ وَوَافَقْتُهُ وَهُوَ غَضْبَانُ فَلَمَّا أَتَيْتُهُ قَالَ انْطَلِقْ إِلَى أَصْحَابِكَ فَقُلْ إِنَّ اللَّهَ أَوْ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْمِلُكُمْ

Mâlik Olmadığı Şey Hususunda, Ma'siyet Hususunda Ve Öfke Hâlinde Yapılan Yemîn(İn Hükmü) Babı

-...Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R) şöyle demiştir: Arkadaşlarım Eş'arîler (Tebûk seferinde)kendilerine binek ve yük hayvanı istemek üzere beni Peygamber(S)'e gönderdiler... Peygamber:
— "Vallahi ben sizleri hiçbir hayvana bindiremem!" buyurdu. O sırada ben kendisini öfkeli bir hâlde bulmuştum... (Kederli bir hâlde geri döndükten bir süre sonra ben Bilâl tarafından Peygamber'in yanma çağrıldım.) Bu sefer Peygamber'e geldiğimde bana:
— "Arkadaşlarına git ve onlara: Allah yâhud Rasûlullah sizleri develere yükleyecektir! de!"buyurdu.

6679 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ ح و حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ النُّمَيْرِيُّ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ يَزِيدَ الْأَيْلِيُّ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ قَالَ سَمِعْتُ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ وَسَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ وَعَلْقَمَةَ بْنَ وَقَّاصٍ وَعُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ حَدِيثِ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ قَالَ لَهَا أَهْلُ الْإِفْكِ مَا قَالُوا فَبَرَّأَهَا اللَّهُ مِمَّا قَالُوا كُلٌّ حَدَّثَنِي طَائِفَةً مِنْ الْحَدِيثِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ } الْعَشْرَ الْآيَاتِ كُلَّهَا فِي بَرَاءَتِي فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ وَكَانَ يُنْفِقُ عَلَى مِسْطَحٍ لِقَرَابَتِهِ مِنْهُ وَاللَّهِ لَا أُنْفِقُ عَلَى مِسْطَحٍ شَيْئًا أَبَدًا بَعْدَ الَّذِي قَالَ لِعَائِشَةَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { وَلَا يَأْتَلِ أُولُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولِي الْقُرْبَى } الْآيَةَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ بَلَى وَاللَّهِ إِنِّي لَأُحِبُّ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لِي فَرَجَعَ إِلَى مِسْطَحٍ النَّفَقَةَ الَّتِي كَانَ يُنْفِقُ عَلَيْهِ وَقَالَ وَاللَّهِ لَا أَنْزِعُهَا عَنْهُ أَبَدًا

-... Bize Yûnus ibn Yezîd el-Eylî tahdîs edip şöyle dedi:Ben ez-Zuhrî'den işittim, şöyle dedi: Ben Urve ibnu'z-Zubeyr'den, Saîd ibnu'I-Müseyyeb'den, Alkame ibn Kays'tan, Ubeydullah ibn Utbe'den Peygamber'in zevcesi Âişe'nin hadîsini, yânı iftira sâhiblerinin kendisi aleyhinde söylediklerini söyledikleri zaman, Allah'ın Âişe'yi onların dedikodularından temize çıkarıp berî kılması hadîsini işittim. Bu dört zâtın herbiri bana bu hadîsten bir kısmını tahdîs ettiler. Âişe (R) şöyle demiştir: Allah "O uydurma haberi getirenler içinizden bir zümredir. Onu sizin için bir şerr sanmayın. BiVakis o sizin için bir hayırdır... "(en-Nûn ıi-2i) âyetlerini; bu on âyeti indirdi. Bunların hepsi benim berâetim hakkındadır. İşte Allah benim berâetim hakkında bu âyetleri indirince, babam Ebû Bekr es-Sıddîk hısımlığından dolayı, nafaka vermekte bulunduğu Mıstah ibn Usâse hakkında:
— Kızım Âişe'ye bu iftirayı söyledikten sonra vallahi ben Mıstah'a ebediyyen birşey vermem! Diye yemîn etti.Bunun üzerine Allah: "Sizden fazilet ve servet sahibi olanlar hısımlarına, yoksullara, Allah yolunda hicret edenlere vermelerinde kusur etmesin, affetsin..." (en-Nûn 22) âyetini indirdi.Bu âyetin inmesi üzerine Ebû Bekr:
— Vallahi ben Allah'ın beni mağfiret etmesini muhakkak severim, dedi ve Mıstah'a veregeldiği nafakayı tekrar vermeğe başladı. Ve:
— Ben bu nafakayı ondan ebediyyen koparmam! dedi.

6680 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ زَهْدَمٍ قَالَ كُنَّا عِنْدَ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَفَرٍ مِنْ الْأَشْعَرِيِّينَ فَوَافَقْتُهُ وَهُوَ غَضْبَانُ فَاسْتَحْمَلْنَاهُ فَحَلَفَ أَنْ لَا يَحْمِلَنَا ثُمَّ قَالَ وَاللَّهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَا أَحْلِفُ عَلَى يَمِينٍ فَأَرَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا أَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ وَتَحَلَّلْتُهَا

-...Zehdem ibn Mudrıb şöyle demiştir: Biz Ebû Mûsâ el- Eş'arî(R)'nin yanında bulunuyorduk.Kendisi şöyle dedi: Ben Eş'a-rîler'den bir topluluk içinde Rasûlullah(S)'a geldim. Ben O'nu bu sırada öfkelenmiş hâlde buldum. Kendisinden bizleri develere yüklemesini istedik. Rasûiullah bizleri.yüklemiyeceğine yemîn etti. Bir müddet sonra da:
— "Vallahi inşâallah ben birşeye yemîn eder ve sonra ondan başkasını yemîn ettiğim şeyden daha hayırlı görürsem, muhakkak o hayırlı olanı yapar, yeminimi de keffâretle çözer kurtulurum " buyurdu.

بَاب إِذَا قَالَ وَاللَّهِ لَا أَتَكَلَّمُ الْيَوْمَ فَصَلَّى أَوْ قَرَأَ أَوْ سَبَّحَ أَوْ كَبَّرَ أَوْ حَمِدَ أَوْ هَلَّلَ فَهُوَ عَلَى نِيَّتِهِ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفْضَلُ الْكَلَامِ أَرْبَعٌ سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ قَالَ أَبُو سُفْيَانَ كَتَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى هِرَقْلَ { تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ } وَقَالَ مُجَاهِدٌ كَلِمَةُ التَّقْوَى لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

6681 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ لَمَّا حَضَرَتْ أَبَا طَالِبٍ الْوَفَاةُ جَاءَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ قُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ كَلِمَةً أُحَاجُّ لَكَ بِهَا عِنْدَ اللَّهِ

Bir Şahıs "Vallahi Bugün Kelâm Etmem" Dediği Ve Akabinde Namaz Kıldığı Yâhud Kur'ân Okuduğu Yâhud "Subhânallah" Yâhud "Allâhu Ekber" Yâhud "el-Hamdu littâhi" Yâhud "Lâ ilahe itte'ttâhu" Dediği Zaman, Bunun Yemîni Kendi Niyeti Üzere Olur
Ve Peygamber (S): "Kelâmın en faziletlisi dörttür: Subhânallâhi, el-Hamdu littâhi, Lâ ilahe illeUlâhu, Allâhu Ekber" buyurmuştur.Ebû Sufyân: Peygamber (S) Hirakliyus'a, "Ey kitâblılar, hepiniz bizimle sizin aranızda müsavi bir kelimeye gelin: Allah'tan başkasına tapmayalım, O'na hiçbirşeyi ortak kılmayalım, Allah'ı bırakıp da kimimiz kimimizi Rabb'ler edinmeyelim... " (âiu imrân: 64) âyetini yazıp gönderdi, dedi. Mucâhid de: "Kelimetu't-takvâ" (ei-Feth: 26), ilLâ ilahe itte'Uah"ttr, demiştir.
-....Müseyyeb ibn Hazen (R) şöyle demiştir: Ebû Tâlib'e ölüm alâmetleri geldiği zaman Rasûlullah (S) onun yanına girdi de:

—(Amca!)"Lâ ilahe illellâh kelimesini söyle ki, bununla Allah katında senin için hüccet getireyim" buyurdu

---

6682 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ حَدَّثَنَا عُمَارَةُ بْنُ الْقَعْقَاعِ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَلِمَتَانِ خَفِيفَتَانِ عَلَى اللِّسَانِ ثَقِيلَتَانِ فِي الْمِيزَانِ حَبِيبَتَانِ إِلَى الرَّحْمَنِ سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ

-..Ebû Hureyre (R): Rasûlullah (S): "Subhânallâhi ve bi-hamdihi, Subhânallâhil-azîm dile hafif, mizanda ağır, Rahmân'a sevgili iki kelimedir" buyurdu, demiştir.

6683 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَلِمَةً وَقُلْتُ أُخْرَى مَنْ مَاتَ يَجْعَلُ لِلَّهِ نِدًّا أُدْخِلَ النَّارَ وَقُلْتُ أُخْرَى مَنْ مَاتَ لَا يَجْعَلُ لِلَّهِ نِدًّا أُدْخِلَ الْجَنَّةَ

-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bir kelime söyledi, ben de diğer bir kelime söyledim. O: "Allah'a bir-şeyi menend kılarak ölen kimse ateşe girdir ilecektir" buyurdu.Ben de şu diğer kelimeyi söyledim: "Allah'a hiçbirşeyi menend kılmayarak ölen kimse cennete girdirilir'

بَاب مَنْ حَلَفَ أَنْ لَا يَدْخُلَ عَلَى أَهْلِهِ شَهْرًا وَكَانَ الشَّهْرُ تِسْعًا وَعِشْرِينَ

6684 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ آلَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ نِسَائِهِ وَكَانَتْ انْفَكَّتْ رِجْلُهُ فَأَقَامَ فِي مَشْرُبَةٍ تِسْعًا وَعِشْرِينَ لَيْلَةً ثُمَّ نَزَلَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ آلَيْتَ شَهْرًا فَقَالَ إِنَّ الشَّهْرَ يَكُونُ تِسْعًا وَعِشْرِينَ

Ay Yirmidokuz Günde Tamam Olduğu Halde Ailesinin Yanına Bir Ay Girmeyeceğine Yemin Eden Kimse Babı

-....Enes (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) ailelerinin yanlarına bir ay girmemeye yemîn etti.Ayağı da çıkmıştı. Yirmidokuz gece yüksekçe bir şerbetlikte ikaamet etti. Sonra ailelerinin yanına indi.
— Yâ Rasûlallah! Sen bir ay ailelerinin yanlarına girmemeye yemîn etmiştin? dediler.
— "Ay, yirmidokuz da olur!" buyurdu

بَاب إِنْ حَلَفَ أَنْ لَا يَشْرَبَ نَبِيذًا فَشَرِبَ طِلَاءً أَوْ سَكَرًا أَوْ عَصِيرًا لَمْ يَحْنَثْ فِي قَوْلِ بَعْضِ النَّاسِ وَلَيْسَتْ هَذِهِ بِأَنْبِذَةٍ عِنْدَهُ

6685 - حَدَّثَنِي عَلِيٌّ سَمِعَ عَبْدَ الْعَزِيزِ بْنَ أَبِي حَازِمٍ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ أَبَا أُسَيْدٍ صَاحِبَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْرَسَ فَدَعَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعُرْسِهِ فَكَانَتْ الْعَرُوسُ خَادِمَهُمْ فَقَالَ سَهْلٌ لِلْقَوْمِ هَلْ تَدْرُونَ مَا سَقَتْهُ قَالَ أَنْقَعَتْ لَهُ تَمْرًا فِي تَوْرٍ مِنْ اللَّيْلِ حَتَّى أَصْبَحَ عَلَيْهِ فَسَقَتْهُ إِيَّاهُ

Nebîz İçmemeye Yemîn Eden Kimse, Tılâ' Yâhud Seker Yâhud Asîr Denilen İçkileri İçse, İnsanların Bâzısının Kavlinde (Ebû Hanîfe'nin Kavlinde) –Bunlar Onun Yanında Nebîzlerden Olmadıkları İçin- Yemininde Hânis Olmaz

-....Bana babam, Ebû Hazım, Sehl ibn Sa'd(R)'dan şöyle haber verdi: Peygamber(S)'in sahâbîsi olan Ebû Useyd, evlendi de Peygamber'i düğün aşma da'vet etti. Yeni gelin olan karısı da da'-vetlilere hizmet etmekte idi. Sehl, kendilerine hadîs söylemekte olduğu topluluğa:

— Sizler o gelinin Peygamber'e ne içirdiğini bilir misiniz? diye sordu da şöyle dedi:
— Kadın geceden tevr denilen bir kap içinde bir mikdâr hurma ıslattı, sabah olunca işte bu tatlı şırayı O'na içirdi

---

6686 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ سَوْدَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ مَاتَتْ لَنَا شَاةٌ فَدَبَغْنَا مَسْكَهَا ثُمَّ مَا زِلْنَا نَنْبِذُ فِيهِ حَتَّى صَارَ شَنًّا

-...Peygamber(S)'in zevcesi Şevde (R) şöyle demiştir:Bizim bir davarımız vardı, öldü, biz de onun derisini tabakladık.Sonra biz o tabaklanmış derinin içinde eskiyinceye kadar nebîz şırası kurmakta devam ettik.

بَاب إِذَا حَلَفَ أَنْ لَا يَأْتَدِمَ فَأَكَلَ تَمْرًا بِخُبْزٍ وَمَا يَكُونُ مِنْ الْأُدْمِ

6687 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَابِسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا شَبِعَ آلُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ خُبْزِ بُرٍّ مَأْدُومٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ حَتَّى لَحِقَ بِاللَّهِ وَقَالَ ابْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ قَالَ لِعَائِشَةَ بِهَذَا

Bir Şahıs Katık Yememeye Yemîn Eder De Ekmekle Hurma Yerse (Katık Yemiş Olur Mu) Ve Hangi Şeyler Katıktan Sayılır?
-...Bize Sufyân ibn Uyeyne, Abdurrahmân ibn Âbis'ten;o da babası Abis ibn Rabîa en-Nahaî'den tahdîs etti ki, Âişe (R):
— Muhammed'in ailesi, kendisi Allah'a kavuşuncaya kadar üç gün üst üste katiklandırılmış buğday ekmeğinden karnını doyurmadı, demiştir.İbn Kesîr şöyle dedi: Bize Sufyân haber verdi. Bize Abdurrahmân, babasından tahdîs etti ki, Abis, Âişe'ye bu hadîsi söylemiştir (yânî Âişe'ye kavuştuğu zaman bunu kendisinden sormuştur)

6688 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ قَالَ أَبُو طَلْحَةَ لِأُمِّ سُلَيْمٍ لَقَدْ سَمِعْتُ صَوْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَعِيفًا أَعْرِفُ فِيهِ الْجُوعَ فَهَلْ عِنْدَكِ مِنْ شَيْءٍ فَقَالَتْ نَعَمْ فَأَخْرَجَتْ أَقْرَاصًا مِنْ شَعِيرٍ ثُمَّ أَخَذَتْ خِمَارًا لَهَا فَلَفَّتْ الْخُبْزَ بِبَعْضِهِ ثُمَّ أَرْسَلَتْنِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَهَبْتُ فَوَجَدْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ وَمَعَهُ النَّاسُ فَقُمْتُ عَلَيْهِمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْسَلَكَ أَبُو طَلْحَةَ فَقُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمَنْ مَعَهُ قُومُوا فَانْطَلَقُوا وَانْطَلَقْتُ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ حَتَّى جِئْتُ أَبَا طَلْحَةَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ أَبُو طَلْحَةَ يَا أُمَّ سُلَيْمٍ قَدْ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسُ وَلَيْسَ عِنْدَنَا مِنْ الطَّعَامِ مَا نُطْعِمُهُمْ فَقَالَتْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَانْطَلَقَ أَبُو طَلْحَةَ حَتَّى لَقِيَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو طَلْحَةَ حَتَّى دَخَلَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلُمِّي يَا أُمَّ سُلَيْمٍ مَا عِنْدَكِ فَأَتَتْ بِذَلِكَ الْخُبْزِ قَالَ فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذَلِكَ الْخُبْزِ فَفُتَّ وَعَصَرَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ عُكَّةً لَهَا فَأَدَمَتْهُ ثُمَّ قَالَ فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُولَ ثُمَّ قَالَ ائْذَنْ لِعَشَرَةٍ فَأَذِنَ لَهُمْ فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ثُمَّ خَرَجُوا ثُمَّ قَالَ ائْذَنْ لِعَشَرَةٍ فَأَذِنَ لَهُمْ فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ثُمَّ خَرَجُوا ثُمَّ قَالَ ائْذَنْ لِعَشَرَةٍ فَأَكَلَ الْقَوْمُ كُلُّهُمْ وَشَبِعُوا وَالْقَوْمُ سَبْعُونَ أَوْ ثَمَانُونَ رَجُلًا

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Ebû Talha, Ümmü Suleym'e hitaben:
— Ben bu defa Rasûlullah(S)'m sesini zayıf olarak işittim, kendisinde bir açlık olduğunu biliyorum, yanında yiyecek birşey var mı? dedi.Ümmü Suleym:

— Evet var, dedi ve arpadan yapılmış birkaç tane ekmek külçesi çıkardı. ,Sonra kendi baş örtüsünü aldı da onun bir kısmı ile ekmekleri sarıp dürdü. (Sonra bohçayı benim elbisemin altına gizledi.) Sonra beni Rasûlullah'ın yanına gönderdi. Ben de gittim. Rasûlullah'ı mescidde oturur hâlde buldum. Beraberinde insanlar vardı. Ben onların yanma varıp dikildim. Rasûlullah (S):
— "Seni Ebû Talha mı gönderdi?" diye sordu. Ben:
— Evet, dedim.Bunun üzerine Rasûlullah beraberinde bulunanlara hitaben:
— "Kalkınız!" buyurdu.Onlar da kalkıp yürüdüler, ben de aralarında yürüdüm. Nihayet Ebû Talha'ya geldim ve durumu ona haber verdim. Ebû Talha, (annem) Ümmü Suleym'e:
— Yâ Ümme Suleym! Rasûlullah insanlarla gelmektedir. Hâlbuki yanımızda onları doyurabileceğimiz birşey yoktur, dedi. Ümmü Suleym:
— Allah ve Rasûlü en iyi bilendir, dedi.
Müteakiben Ebû Talha gitti, nihayet Rasûlullah'a kavuştu. Rasûlullah, Ebû Talha ile beraber geldi ve ikisi içeriye girdiler. Rasûlullah:
— "Yâ Ümme Suleym! Yanında ne varsa getir!" buyurdu. O da bu ekmekleri getirdi.Enes dedi ki: Rasûlullah emretti, bu ekmekler parmak ile küçük küçük parçalara bölündü. Ümmü Suleym bunun üzerine kendine âid yağ tulumundan biraz yağ sıktı ve onu bulayıp katık yaptı. Sonra Rasûlüllah o katık hakkında Allah'ın söyletmek istediği şeyleri söyledi (yânî duâ etti). Sonra:
— "On kişi için izin ver!" buyurdu.
Ebû Talha on kişiye izin verdi. Onlar doyuncaya kadar yediler ve sonra dışarı çıktılar. Sonra:
— "On kişiye daha izin ver!" buyurdu.
Ebû Talha onlara da izin verdi. Onlar da doyuncaya kadar yediler. Sonra dışarı çıktılar.Rasûlullah:
— "On kişiye daha izin ver!" buyurdu.Nihayet böylece topluluğun hepsi de yediler ve doydular. Hâlbuki bu topluluk yetmiş yâhud seksen kişi idi

---

بَاب النِّيَّةِ فِي الْأَيْمَانِ

6689 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ سَمِعْتُ يَحْيَى بْنَ سَعِيدٍ يَقُولُ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَنَّهُ سَمِعَ عَلْقَمَةَ بْنَ وَقَّاصٍ اللَّيْثِيَّ يَقُولُ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ وَإِنَّمَا لِامْرِئٍ مَا نَوَى فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى دُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَتَزَوَّجُهَا فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ

Yemînlerde Niyet(İn Esâs Olduğu) Babı
-...Ben Umer ibnu'l-Hattâb(R)'dan işittim, şöyle diyordu: Ben RasûIulIah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Amellerim kıymeti) ancak niyete göredir. Herkesin niyet ettiği ne ise, eline geçecek olan ancak odur. Her kimin hicreti A Hah 'a ve Rasûlü 'ne yönelik ise, hicreti Allah'a ve Rasûlü'ne varıcıdır. Her kimin de hicreti nail olacağı dünyâya (dünyâ malına) veya evleneceği bir kadından dolayı ise, onun hicreti de, hicretine sebeb olan şeyedir"

بَاب إِذَا أَهْدَى مَالَهُ عَلَى وَجْهِ النَّذْرِ وَالتَّوْبَةِ

6690 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ وَكَانَ قَائِدَ كَعْبٍ مِنْ بَنِيهِ حِينَ عَمِيَ قَالَ سَمِعْتُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ فِي حَدِيثِهِ { وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِّفُوا } فَقَالَ فِي آخِرِ حَدِيثِهِ إِنَّ مِنْ تَوْبَتِي أَنِّي أَنْخَلِعُ مِنْ مَالِي صَدَقَةً إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمْسِكْ عَلَيْكَ بَعْضَ مَالِكَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ

Bir Şahıs Malını Nezr Veya Tevbe Vechi Üzere Hediye Ve Sadaka Ettiği Zaman (Bunu Yerine Getirdiği Yâhud Ta'lîk Ettiğinde, Bu Nafiz Olur Mu, Olmaz Mı)?
-....îbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Abdurrahmân ibn Abdillah ibn Ka'b ibn Mâlik haber verdi.Bu Abdullah, babası Ka'b ibn Mâlik'in gözleri görmez olduğu zaman oğulları arasında onun yedicisi idi.Abdullah: Ben, babam Ka'b ibn Mâlik(R)'ten -Tebûk gazvesinde geri kalması kıssası hakkındaki uzun hadîsini işittim: "(Savaştan) geri bırakılan (ve haklarındaki hüküm geciken) üç kişiye (tevbelerini kabul etti- Âyet:106-) yeryüzü bunca genişliğine rağmen, onlara dar gelmiş, vicdanları kendilerini sıktıkça sıkmıştı.Nihayet Allah Han, yine Allah 'tan başka sığınacak hiçbir yer olmadığını anladılar. Sonra Allah onları da eski hâllerine dönsünler diye tev-beye muvaffak buyurdu... " (et-Tevbe: ıis> âyetinin şükrü olmak üzere hadîsinin sonunda:
— (Yâ Rasûlallah!) Allah ve Rasûlü'nün rızâsı yolunda hâlis bir sadaka olmak üzere malımın hepsinden sıyrılıp çıkmam tevbemden-dir (yânî malımın hepsini sadaka etmek istiyorum), dedi. Rasûlullah (S):
— "(Hayır!) Malının bir kısmını kendinde tutup alıkoy, bu senin için daha hayırlıdır" buyurdu

---

بَاب إِذَا حَرَّمَ طَعَامَهُ وَقَوْلُهُ تَعَالَى { يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَبْتَغِي مَرْضَاةَ أَزْوَاجِكَ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ } وَقَوْلُهُ { لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ }

6691 - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ زَعَمَ عَطَاءٌ أَنَّهُ سَمِعَ عُبَيْدَ بْنَ عُمَيْرٍ يَقُولُ سَمِعْتُ عَائِشَةَ تَزْعُمُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَمْكُثُ عِنْدَ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ وَيَشْرَبُ عِنْدَهَا عَسَلًا فَتَوَاصَيْتُ أَنَا وَحَفْصَةُ أَنَّ أَيَّتَنَا دَخَلَ عَلَيْهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلْتَقُلْ إِنِّي أَجِدُ مِنْكَ رِيحَ مَغَافِيرَ أَكَلْتَ مَغَافِيرَ فَدَخَلَ عَلَى إِحْدَاهُمَا فَقَالَتْ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ لَا بَلْ شَرِبْتُ عَسَلًا عِنْدَ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ وَلَنْ أَعُودَ لَهُ فَنَزَلَتْ { يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ } { إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ } لِعَائِشَةَ وَحَفْصَةَ { وَإِذْ أَسَرَّ النَّبِيُّ إِلَى بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا } لِقَوْلِهِ بَلْ شَرِبْتُ عَسَلًا و قَالَ لِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى عَنْ هِشَامٍ وَلَنْ أَعُودَ لَهُ وَقَدْ حَلَفْتُ فَلَا تُخْبِرِي بِذَلِكِ أَحَدًا

Bir Şahıs Bir Yemeği Kendine Haram Kıldığı Zaman?
Ve Yüce Allah'ın şu kavilleri:"Ey Peygamber, sen zevcelerinin hoşnûdluğunu arayarak, Allah'ın sana halâl kıldığı şeyi niçin kendine haram ediyorsun? (Bununla beraber üzülme;) Allah çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir. Allah yeminlerinizin (keffâretle) çözülmesini size farz kllmiŞtir..." (et-Tahrîm::l-2). "Ey îmân edenler, Allah'ın size halâl ettiği o en temiz ve güzel şeyleri (nefsinize) haram kılmayın.Haddi aşmayın. Çünkü Allah haddi aşanları sevmez" (el-Mâide: 87).
-.... Bize Haccâc ibn Muhammed el-Mıssîsî tahdîs etti ki, İbn Curecy şöyle demiştir: Atâ ibn Ebî Rebâh, Ubeydu'bnu Umeyr^-den şöyle derken işittiğini söyledi: Ben Âişe(R)'den işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S), Zeyneb bintu Cahş'ın yanında eğlenir ye onun yanında bal şerbeti içerdi. Bunun üzerine ben ve Hafsa, birbirimizle şöyle sözleştik: Peygamber (S) ikimizden hangimizin yanma girerse: "Ya Rasûlallah! Megâfîr mi yedin; Sen'de megâfîr kokusu duyuyorum?" desin diye söz birliği yaptık. İkimizden birimizin yanma girince, O'na bu sözü söyledi. Peygamber:
— "Hayır, ben megâfîr yemedim. Yalnız Zeyneb bintu Cahş'ın yanında bal şerbeti içmiştim. Artık bir daha onu içmem!" diye yemîn etti.Bunun üzerine: "Ey Peygamber, sen zevcelerinin hoşnûdluğu-nu arayarak A ilah 'in sana halâl kıldığı şeyi niçin kendine haram ediyorsun... Eğer her ikiniz de Allah 'a tevbe ederseniz (ne alâ),çünkü hakîkaten sizin kalbleriniz kaymıştır. Onun aleyhinde birbirinize arka verirseniz, hiç şübhesiz Allah bizzat onun yardımcısıdır, Cebrail de, mü 'minlerin sâlih olanları da. Bunların ardından bütün melekler de ona yardımcıdır..." (et Tahrîm: ı-5) âyetleri indi. Bu "Eğer ikiniz tev-be ederseniz" kavimdeki hitâh, ÂişeileHafsa'yadır. Buradaki "Hani Peygamber zevcelerinden gizli bir söz söylemişti... " (Âyet: 3) fıkrası da, Peygamber'in: Hafsa'ya: "Fakat ben bal şerbeti içmiştim, artık onu bir daha içmem!" dediği ve bunun gizli kalmasını istediği sözüne işarettir. Buhârî geçen senedle şöyle dedi: Ve bana

İbrâhîm ibn Mûsâ, Hi-şâm ibn Yûsuf'tan: "Bir daha bal şerbeti içmem. İşte yemîn de ettim. Artık sakın bunu başka bir kimseye haber verme!" diye tenbîh buyurdu, diye söyledi

---

بَاب الْوَفَاءِ بِالنَّذْرِ وَقَوْلِهِ { يُوفُونَ بِالنَّذْرِ }

6692 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ الْحَارِثِ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ أَوَلَمْ يُنْهَوْا عَنْ النَّذْرِ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ النَّذْرَ لَا يُقَدِّمُ شَيْئًا وَلَا يُؤَخِّرُ وَإِنَّمَا يُسْتَخْرَجُ بِالنَّذْرِ مِنْ الْبَخِيلِ

Nezri İşlemeye Vefa Etmek Ve Yüce Allah'ın "Onlar adağını yerine getirirler... " (ed-Dehn 7)
-... Bize Saîd ibnu'I-Hâris tahdîs etti ki, kendisi îbn Umer(R)'den işitmiştir; o şöyle diyordu:
— Onlar nezretmekten nehyolunmadılar mı? Şübhesiz Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Muhakkak ki, nezr, hiçbirşeyi mukadderin önüne geçirmez, kaderden geriye de bırakmaz. Ancak nezr sebebiyle cimriden (fakirler lehine) mal çıkarılır".

6693 - حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُرَّةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ النَّذْرِ وَقَالَ إِنَّهُ لَا يَرُدُّ شَيْئًا وَلَكِنَّهُ يُسْتَخْرَجُ بِهِ مِنْ الْبَخِيلِ

-...Bize Abdullah ibnu Murre, Abdullah ibn Umer(R)'den haber verdi ki, Peygamber(S) nezrden nehyetmiş ve: "Şu muhakkak ki, nezr hiçbirşeyi geri çevirmez. Lâkin nezr sebebiyle cimri kimseden mal çıkarılır" buyurmuştur.

6694 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَأْتِي ابْنَ آدَمَ النَّذْرُ بِشَيْءٍ لَمْ يَكُنْ قُدِّرَ لَهُ وَلَكِنْ يُلْقِيهِ النَّذْرُ إِلَى الْقَدَرِ قَدْ قُدِّرَ لَهُ فَيَسْتَخْرِجُ اللَّهُ بِهِ مِنْ الْبَخِيلِ فَيُؤْتِي عَلَيْهِ مَا لَمْ يَكُنْ يُؤْتِي عَلَيْهِ مِنْ قَبْلُ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Nezr, Âdem oğluna,kendisine takdir edilmemiş birşey getirmez. Lâkin nezr onu kendisi için takdir edilmiş olan kadere sürükler. Ve bu nezr sebebiyle Allah cimriden mal çıkarır. Artık o kimse, nezrine sebeb olan iş üzerine, daha önceden vermez olduğu malı getirip verir"

بَاب إِثْمِ مَنْ لَا يَفِي بِالنَّذْرِ

6695 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ شُعْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو جَمْرَةَ حَدَّثَنَا زَهْدَمُ بْنُ مُضَرِّبٍ قَالَ سَمِعْتُ عِمْرَانَ بْنَ حُصَيْنٍ يُحَدِّثُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَيْرُكُمْ قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ قَالَ عِمْرَانُ لَا أَدْرِي ذَكَرَ ثِنْتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا بَعْدَ قَرْنِهِ ثُمَّ يَجِيءُ قَوْمٌ يَنْذِرُونَ وَلَا يَفُونَ وَيَخُونُونَ وَلَا يُؤْتَمَنُونَ وَيَشْهَدُونَ وَلَا يُسْتَشْهَدُونَ وَيَظْهَرُ فِيهِمْ السِّمَنُ

Yaptığı Nezri Yerine Getirmeyen Kimsenin Günâh Babı
-...Zehdem ibnu Mudarnb tahdîs edip şöyle dedi: Ben İmrân ibn Husayn(R)'dan işittim; o,Peygamber(S)'in şöyle buyurduğunu tahdîs ediyordu:

— "Sizin en hayırlılarınız, benim içinde bulunduğum nesildir. Sonra onlara yakın olanlardır. Sonra, onlara yakın olanlardır".İmrân: Peygamber (S) kendi asrından sonra hayırlı kam olarak iki karn mı, yoksa üç karn mı zikretti, bilmiyorum, demiştir. Peygamber devamla:
— "Sonra bir kavim gelir ki, onlar nezrederler ve nezrlerini yerine getirmezler; hıyanet ederler ve kendilerine i'timâd edilmez; bunlar şâhidlik yapmaları istenmediği hâlde şâhidlik ederler. Bunlar arasında (bol bol yemek içmek hayâtın gayesi olduğundan) şişmanlık ve semizlik meydana çıkacaktır"

بَاب النَّذْرِ فِي الطَّاعَةِ { وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ }

6696 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ نَذَرَ أَنْ يُطِيعَ اللَّهَ فَلْيُطِعْهُ وَمَنْ نَذَرَ أَنْ يَعْصِيَهُ فَلَا يَعْصِهِ

Tâat Yolunda Nezr Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı;
"Nafakadan her ne harcadınız yâhud adaktan ne adadınızsa, muhakkak Allah onu bilir. Zâlimlerin hiçbir yardımcıları yoktur*'* (el-Bakara: 270)
-...Bize Mâlik, Talha ibn Abdilmelik'ten; o da el-Kaasım'dan; o da Âişe(R)'den tahdîs etti ki,Peygamber (S): "Her kim Allah 'a itaat etmeyi nezrederse, Allah 'a itaat etsin. Her kim de Allah 'a karşı ma'siyet işlemeyi nezrederse, sakın Allah'a âsî olmasın!" buyurmuştur

---

بَاب إِذَا نَذَرَ أَوْ حَلَفَ أَنْ لَا يُكَلِّمَ إِنْسَانًا فِي الْجَاهِلِيَّةِ ثُمَّ أَسْلَمَ

6697 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ عُمَرَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي نَذَرْتُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَنْ أَعْتَكِفَ لَيْلَةً فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ قَالَ أَوْفِ بِنَذْرِكَ

Bir Şahıs İslâm'a Girmeden Önce Bir İnsanla Konuşmamaya Nezr Veya Yemîn Etse De Sonra İslâm'a Girse (Üzerine Vefa Vâcib Olur Mu Yâhud Olmaz Mı)?
-...Bize Ubeydullah ibn Umer, Nâfı'den; o da İbn Umer(R)'den haber verdi ki, Umer (R):
— Yâ Rasûlallah! Ben Câhiliyet devrinde Mescidi Harâm'da bir gece i'tikâf etmeyi nezretmiştim (ne yapayım)? dedi. Rasûlullah (S):
— "Nezrini yerine getir!" buyurdu

بَاب مَنْ مَاتَ وَعَلَيْهِ نَذْرٌ وَأَمَرَ ابْنُ عُمَرَ امْرَأَةً جَعَلَتْ أُمُّهَا عَلَى نَفْسِهَا صَلَاةً بِقُبَاءٍ فَقَالَ صَلِّي عَنْهَا وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ نَحْوَهُ

6698 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ الْأَنْصَارِيَّ اسْتَفْتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَذْرٍ كَانَ عَلَى أُمِّهِ فَتُوُفِّيَتْ قَبْلَ أَنْ تَقْضِيَهُ فَأَفْتَاهُ أَنْ يَقْضِيَهُ عَنْهَا فَكَانَتْ سُنَّةً بَعْدُ

- Üzerinde Bir Nezr Olduğu Hâlde Ölen Kimse Babı
İbn Umer, annesi Küba'da namaz kılmayı nezretmiş olan bir kadına: Annen adına bu namaz nezrini yerine getir! diye emretmiştir. İbn Abbâs da İbn Umer'in sözü gibi söylemiştir.
-....Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle haber vermiştir: Sa'dibn Ubâde el-Ensârî, anasının üzerinde bir nezr olduğunu, fakat bunu yerine getiremeden vefat ettiğini Peygamber(S)'e söyleyip fetva istedi.

Peygamber de ona: Anası adına o nezri kaza edip yerine getirmesi fetvasını verdi.ez-Zuhrî: Bu (yânî vârisin mevrûs üzerindeki nezri ödemek) tiînde meşru' bir kaanûn oldu, demiştir

---

6699 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي بِشْرٍ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَتَى رَجُلٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ إِنَّ أُخْتِي قَدْ نَذَرَتْ أَنْ تَحُجَّ وَإِنَّهَا مَاتَتْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كَانَ عَلَيْهَا دَيْنٌ أَكُنْتَ قَاضِيَهُ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَاقْضِ اللَّهَ فَهُوَ أَحَقُّ بِالْقَضَاءِ

-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber(S)'e bir adam geldi de:
— Kızkardeşim hacc yapmayı nezretmişti, nezrini yerine getiremeden vefat etti, dedi.Peygamber:
— "Şayet kırkardeşinin üzerinde bir borç olaydı sen o borcu öder miydin?" buyurdu. O zât:
— Evet öderdim, dedi. Peygamber:
— "Öyleyse Allah'a olan borcu da öde, Allah hakkı ödenmeye daha haklıdır" buyurdu

---

بَاب النَّذْرِ فِيمَا لَا يَمْلِكُ وَفِي مَعْصِيَةٍ

6700 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ نَذَرَ أَنْ يُطِيعَ اللَّهَ فَلْيُطِعْهُ وَمَنْ نَذَرَ أَنْ يَعْصِيَهُ فَلَا يَعْصِهِ

Mâlik Olmayacağı Şey Hakkındaki Nezr İle Ma'siyet Hakkındaki Nezr(İn Hükmü) Babı
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Her kim Allah'a itaat etmeyi nezrederse, o kişi Allah'a itaat etsin. Her kim de Allah'a karşı ma'siyet olacak bir iş nezrederse, o da Allah'a âsî olmasın (nezrinden keffâretle vazgeçsin)" buyurdu.

6701 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ حُمَيْدٍ حَدَّثَنِي ثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنْ تَعْذِيبِ هَذَا نَفْسَهُ وَرَآهُ يَمْشِي بَيْنَ ابْنَيْهِ وَقَالَ الْفَزَارِيُّ عَنْ حُمَيْدٍ حَدَّثَنِي ثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ

-... Bize Yahya ibn Saîd, Humeyd et-Tavıl'den; o da Sâbıt el-Bunânî'den; o da Enes(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S) iki oğlu arasında (hacc yolunda) yürümekte olan bir ihtiyarı gördüğünde:"Allah, bu ihtiyarın kendi nefsini azâblandırmak suretiyle yaptığı ibadetten elbette müstağnidir" buyurmuştur (ve ihtiyarın binmesini emretmiştir).el-Fezârî de Humeyd'den söyledi ki, o: Bana Sabit, Enes'ten tah-dıs etti, demiştir.

6702 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ سُلَيْمَانَ الْأَحْوَلِ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى رَجُلًا يَطُوفُ بِالْكَعْبَةِ بِزِمَامٍ أَوْ غَيْرِهِ فَقَطَعَهُ

-.. Bize Ebû Âsim, İbn Cureyc'den; o da Süleyman el-AhveF-den; o da Tâvûs'tan; o da İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S) Ka'be'yi bir yular veya yulardan başka bir bağ ile tavaf etmekte olan bir adam gördü de o bağı kopardı.

6703 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي سُلَيْمَانُ الْأَحْوَلُ أَنَّ طَاوُسًا أَخْبَرَهُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ وَهُوَ يَطُوفُ بِالْكَعْبَةِ بِإِنْسَانٍ يَقُودُ إِنْسَانًا بِخِزَامَةٍ فِي أَنْفِهِ فَقَطَعَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ ثُمَّ أَمَرَهُ أَنْ يَقُودَهُ بِيَدِهِ

-...İbn Cureyc haber verip şöyle demiştir: Bana Süleyman el-Ahvel haber verdi; ona da Tâvûs, İbn Abbâs(R)'tan şöyle haber vermiştir: Peygamber (S) Ka'be'yi tavaf ederken bir insanın yanına uğradı ki, o insan burnundan bir yularla bağlanmış olan diğer bir insanı önünden çekerek tavaf ettiriyordu. Peygamber hemen o yuları kendi eliyle kopardı. Sonra yanındaki adama onu eliyle tutmak suretiyle yederek tavaf ettirmesini emretti.

6704 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ بَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ إِذَا هُوَ بِرَجُلٍ قَائِمٍ فَسَأَلَ عَنْهُ فَقَالُوا أَبُو إِسْرَائِيلَ نَذَرَ أَنْ يَقُومَ وَلَا يَقْعُدَ وَلَا يَسْتَظِلَّ وَلَا يَتَكَلَّمَ وَيَصُومَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْهُ فَلْيَتَكَلَّمْ وَلْيَسْتَظِلَّ وَلْيَقْعُدْ وَلْيُتِمَّ صَوْمَهُ قَالَ عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...îbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) hutbe yaparken güneşte dikilmiş bir adam gördü de, onun ismini ve hâlini sordu. Sahâbîler:
— O Ebû İsrail'dir, ayakta dikilmeye, oturpamaya, güneşten gölgelenmemeye, konuşmamaya ve bu suretle oruç tutmaya nezret-miştir, dediler. Bunun üzerine Peygamber o zâta:
— "Konuşsun, gölgelensin, otursun ve orucunu tamamlasın!" diye emretti.Abdulvahhâb şöyle dedi: Bize Eyyûb es-Sahtıyânî, İkrime'den; o da Peygamber'den olmak üzere (mürselen) tahdîs etti

---

بَاب مَنْ نَذَرَ أَنْ يَصُومَ أَيَّامًا فَوَافَقَ النَّحْرَ أَوْ الْفِطْرَ

6705 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ حَدَّثَنَا حَكِيمُ بْنُ أَبِي حُرَّةَ الْأَسْلَمِيُّ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا سُئِلَ عَنْ رَجُلٍ نَذَرَ أَنْ لَا يَأْتِيَ عَلَيْهِ يَوْمٌ إِلَّا صَامَ فَوَافَقَ يَوْمَ أَضْحًى أَوْ فِطْرٍ فَقَالَ { لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ } لَمْ يَكُنْ يَصُومُ يَوْمَ الْأَضْحَى وَالْفِطْرِ وَلَا يَرَى صِيَامَهُمَا

Ta'yîn Edilmiş Birkaç Günler Oruç Tutmayı Nezredip De Orucu Kurbân Yâhud Ramazân Bayramı Günlerine Tesadüf Eden Kimse Babı?
-...Bize Hâkim ibn Ebî Hurre el-Eslemî tahdîs etti ki, kendisi Abdullah ibn Umer(R)'den işitmiştir: İbn Umer'e üzerine gelecek herbir günde muhakkak oruç tutacağını nezreden ve bu orucu da kurban veya ramazân bayramı gününe tesadüf eden kimsenin hükmü soruldu. Bunun üzerine İbn Umer şöyle dedi: —' 'And olsun ki, Allah *m Rasûlü 'nde sizin için güzel bir örnek vardır,.." (ei-Ahzâb: 2i).Rasülullah (S) kurban bayramı gününde ve ramazân bayramı gününde oruç tutmazdı. Biz O'nun bu günlerde oruç tutmasını (doğru) görmeyiz.

6706 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ زِيَادِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ كُنْتُ مَعَ ابْنِ عُمَرَ فَسَأَلَهُ رَجُلٌ فَقَالَ نَذَرْتُ أَنْ أَصُومَ كُلَّ يَوْمٍ ثَلَاثَاءَ أَوْ أَرْبِعَاءَ مَا عِشْتُ فَوَافَقْتُ هَذَا الْيَوْمَ يَوْمَ النَّحْرِ فَقَالَ أَمَرَ اللَّهُ بِوَفَاءِ النَّذْرِ وَنُهِينَا أَنْ نَصُومَ يَوْمَ النَّحْرِ فَأَعَادَ عَلَيْهِ فَقَالَ مِثْلَهُ لَا يَزِيدُ عَلَيْهِ

-...Ziyâd ibn Cubeyr şöyle demiştir: Ben İbn Umer(R)'in beraberinde idim. Bir adam ona:

— Ben yaşadığım müddetçe her salı yâhud her çarşamba günü oruç tutmaya nezrettim ve oruç günümde şu kurban bayramı gününe rastgeldim, deyip bunun hükmünü sordu. İbn Umer:
— Allah Taâlâ nezri îfâ etmeyi emretti. Peygamber tarafından da kurban bayramı günü oruç tutmaktan nehyolunduk, dedi (hüküm vermedi).Bu sefer o soran zât sorusunu tekrar etti. İbn Umer de hiçbirşey artırmayarak evvelki sözünün benzerini aynen söyledi

---

بَاب هَلْ يَدْخُلُ فِي الْأَيْمَانِ وَالنُّذُورِ الْأَرْضُ وَالْغَنَمُ وَالزُّرُوعُ وَالْأَمْتِعَةُ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ قَالَ عُمَرُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصَبْتُ أَرْضًا لَمْ أُصِبْ مَالًا قَطُّ أَنْفَسَ مِنْهُ قَالَ إِنْ شِئْتَ حَبَّسْتَ أَصْلَهَا وَتَصَدَّقْتَ بِهَا وَقَالَ أَبُو طَلْحَةَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَبُّ أَمْوَالِي إِلَيَّ بَيْرُحَاءَ لِحَائِطٍ لَهُ مُسْتَقْبِلَةِ الْمَسْجِدِ

6707 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ الدِّيلِيِّ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ مَوْلَى ابْنِ مُطِيعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ خَيْبَرَ فَلَمْ نَغْنَمْ ذَهَبًا وَلَا فِضَّةً إِلَّا الْأَمْوَالَ وَالثِّيَابَ وَالْمَتَاعَ فَأَهْدَى رَجُلٌ مِنْ بَنِي الضُّبَيْبِ يُقَالُ لَهُ رِفَاعَةُ بْنُ زَيْدٍ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غُلَامًا يُقَالُ لَهُ مِدْعَمٌ فَوَجَّهَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى وَادِي الْقُرَى حَتَّى إِذَا كَانَ بِوَادِي الْقُرَى بَيْنَمَا مِدْعَمٌ يَحُطُّ رَحْلًا لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا سَهْمٌ عَائِرٌ فَقَتَلَهُ فَقَالَ النَّاسُ هَنِيئًا لَهُ الْجَنَّةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَلَّا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّ الشَّمْلَةَ الَّتِي أَخَذَهَا يَوْمَ خَيْبَرَ مِنْ الْمَغَانِمِ لَمْ تُصِبْهَا الْمَقَاسِمُ لَتَشْتَعِلُ عَلَيْهِ نَارًا فَلَمَّا سَمِعَ ذَلِكَ النَّاسُ جَاءَ رَجُلٌ بِشِرَاكٍ أَوْ شِرَاكَيْنِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ شِرَاكٌ مِنْ نَارٍ أَوْ شِرَاكَانِ مِنْ نَارٍ

Yeminlere Ve Nezrlere Arazî, Koyun, Ekinler Ve Eşyalar Girer Mi? (Yânı Bunların Tasarrufu İle İlgili Yemîn Ve Nezr Yapılır Mı?)
îbn Umer de şöyle dedi: Umer, Peygamber(S)'e: Ben hurmalı bir arazîye nail oldum ki, şimdiye kadar ondan daha kıymetli bir mala nail olmamıştım, dedi. Peygamber de ona:"İstersen aslını habs (yânî vakf) edersin, gelirini de sadaka yaparsın" buyurdu.Ebu Talha da Peygamber e:Mallarımın bana en sevimli olanı, mescidin karşısında bulunan Beyruhâ bustânıdir, demiştir.
-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Bizler Rasûrullah(S)'ın beraberinde Hayber günü yola çıktık. Biz Hayber'de ne altın, ne gümüş ganimeti aldık. Biz oradan birçok mallar (yânî hayvan sürüleri), elbiseler ve eşyalar ganimet aldık. Dubayb oğulları'ndan bir adam kendine âid olan Rifâa ibn Zeyd adında bir köleyi Rasûlullah'a hediye etti. Bu hizmetçi oğluna Mıd'am da denilirdi. (Siyah bir köle idi.) Rasülullah bunu Medine yakınındaki Vâdi'l-Kurâ'ya doğru yollandırdı. Vâdi'l-Kurâ'da bulunduğu zaman bu Mıd'am'a, Rasûlullah(S)'ın eşyasını indirirken, kimin attığı bilinmeyen bir ok isabet etti ve öldürdü. Bunun üzerine insanlar:
— Cennet ona mübarek olsun! dediler.Rasûlullah da:
— "Hayır! Nefsim elinde bulunan Allah 'a yemin ederim ki, Hayber gününde ganimetler bölüşülmeden almış olduğu bir örtü, şimdi onun üzerinde bir ateş olup yanmaktadır" buyurdu. İnsanlar bunu işitince (korktular), bir adam bir tane yâhud iki tane ayakkabı tasmasını getirdi. Peygamber:
— "Ateşten bir ayakkabı tasması yâhud ateşten iki tane ayakkabı tasması!" buyurdu

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب كَفَّارَاتِ الْأَيْمَانِ

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَاكِينَ } وَمَا أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ نَزَلَتْ { فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ } وَيُذْكَرُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَعَطَاءٍ وَعِكْرِمَةَ مَا كَانَ فِي الْقُرْآنِ أَوْ أَوْ فَصَاحِبُهُ بِالْخِيَارِ وَقَدْ خَيَّرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَعْبًا فِي الْفِدْيَةِ

6708 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو شِهَابٍ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ قَالَ أَتَيْتُهُ يَعْنِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ ادْنُ فَدَنَوْتُ فَقَالَ أَيُؤْذِيكَ هَوَامُّكَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ وَأَخْبَرَنِي ابْنُ عَوْنٍ عَنْ أَيُّوبَ قَالَ صِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ وَالنُّسُكُ شَاةٌ وَالْمَسَاكِينُ سِتَّةٌ

Ve Yüce Allah'ın "... Yeminin keffâreti, ailenize yedirmekte olduğunuzun orta derecesinden on yoksulu doyurmak, ya onları giydirmek, yâhud bir kul âzâd etmektir. Fakat kim bulamazsa üç gün oruç (tutması lâzımdır). İşte bu, ahdettiğiniz vakit yeminlerinizin keffâretidir..." (cl-Mâide: 89) Ve bir de "... Artık içinizden kim hasta olur, yâhud başından bir eziyeti bulunursa, ona oruçtan, ya sadakadan yâhud da kurbandan biriyle fidye (vâcib Olur)... " (el-Bakara: 96). âyeti indiği zaman,Peygamber(S)'in Ka'b ibn Ucre'ye emrettiği şey vardır.Ve İbn Abbâs'tan, Ata ibn Ebî Rebâh'tan ve İkrime'den, Kur'ân-ı Kerîm'de "Min siyâmin ev sadakatin ev nusukın" diye "Ev, ev" harfleriyle olanlar da bunun sahibi muhayyerdir diye zikrolunuyor. Nitekim Peygamber (S) fidyede Ka'b ibn Ucre'yi muhayyer kılmıştır.
-...Ka'b ibn Ucre (R) şöyle demiştir: Ben O'nun, yânî Peygamber(S)'in yanına geldim:
— "Bana yakın gel!" buyurdu. Yanına yaklaştım.
— "Haşerelerin sana eziyet veriyor mu?" diye sordu.
— Evet veriyor, dedim.
— "(Başını tıraş et!) Sana oruçtan yâhud sadakadan yâhud kurbandan bir fidye lâzımdır" buyurdu.İbn Şihâb dedi ki: Bana İbnu Avn, Eyyûb'dan tahdîs etti ki, o: "Sana üç gün oruç yâhud kurban yâhud altı fakiri doyurmak..." diye söylemiştir

---

بَاب قَوْلِهِ تَعَالَى { قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ } مَتَى تَجِبُ الْكَفَّارَةُ عَلَى الْغَنِيِّ وَالْفَقِيرِ

6709 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ سَمِعْتُهُ مِنْ فِيهِ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ هَلَكْتُ قَالَ وَمَا شَأْنُكَ قَالَ وَقَعْتُ عَلَى امْرَأَتِي فِي رَمَضَانَ قَالَ تَسْتَطِيعُ تُعْتِقُ رَقَبَةً قَالَ لَا قَالَ فَهَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَصُومَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ قَالَ لَا قَالَ فَهَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تُطْعِمَ سِتِّينَ مِسْكِينًا قَالَ لَا قَالَ اجْلِسْ فَجَلَسَ فَأُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَرَقٍ فِيهِ تَمْرٌ وَالْعَرَقُ الْمِكْتَلُ الضَّخْمُ قَالَ خُذْ هَذَا فَتَصَدَّقْ بِهِ قَالَ أَعَلَى أَفْقَرَ مِنَّا فَضَحِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى بَدَتْ نَوَاجِذُهُ قَالَ أَطْعِمْهُ عِيَالَكَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:'Allah, yeminlerinizin (keffâretle) çözülmesini size farz kılmıştır. Allah sizin yardımcınızdır ve O, hakkıyle bilendir, tam hüküm ve hikmet sahibidir" (et-Tahrîm: 2).
-....Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip: Ben ez-Zuhrî'nin ağzından işittim, dedi; ez-Zuhrî de Humeyd ibn Abdirrahmân'dan tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber(S)'e bir adam geldi de:
— Helak oldum! dedi. Peygamber:
— "Hâlin nedir?" diye sordu. O kimse:
— Oruçlu iken ramazânda eşimin üzerine düşüp cinsî münâsebette bulundum, dedi.Peygamber:
— "Bir köle azâd etmeye muktedir olabilir misin?" buyurdu. O zât:
— Hayır (gücüm yetmez)! dedi. Peygamber:
— "Öyleyse arka arkaya olmak üzere iki ay oruç tutabilir misin?" dedi.

— Hayır (gücüm yetmez)! diye cevâb verdi. Peygamber:
— "Altmış fakiri doyurmaya gücün yeter mi?" buyurdu. O zât:
— Hayır gücüm yetmez! dedi. Peygamber ona:
— "Otur!" diye emretti, o da oturdu. Bir müddet sonra Peygamber'e içi hurma ile dolu bir arak (hurma yaprağından örülmüş bir zenbîl) getirildi. -Râvî: Arak, (15 sâ' alabilen) büyük bir mikteldir, dedi.- Peygamber o zâta:
— "Bunu al da yoksullara sadaka et!" buyurdu. O zât:
— Benden daha fakîr olanlara mı vereceğim? (Allah'a yemîn ederim ki, Medine'nin kara taşlı iki yanı arasında benden daha fakîr bir aile yoktur!) dedi. Bunun üzerine Peygamber dişleri meydana çıkıncaya kadar güldü ve:
— "Bu hurmayı kendi ailene yedir!" buyurdu

بَاب مَنْ أَعَانَ الْمُعْسِرَ فِي الْكَفَّارَةِ

6710 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَحْبُوبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ هَلَكْتُ فَقَالَ وَمَا ذَاكَ قَالَ وَقَعْتُ بِأَهْلِي فِي رَمَضَانَ قَالَ تَجِدُ رَقَبَةً قَالَ لَا قَالَ هَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَصُومَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ قَالَ لَا قَالَ فَتَسْتَطِيعُ أَنْ تُطْعِمَ سِتِّينَ مِسْكِينًا قَالَ لَا قَالَ فَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ بِعَرَقٍ وَالْعَرَقُ الْمِكْتَلُ فِيهِ تَمْرٌ فَقَالَ اذْهَبْ بِهَذَا فَتَصَدَّقْ بِهِ قَالَ أَعَلَى أَحْوَجَ مِنَّا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا أَهْلُ بَيْتٍ أَحْوَجُ مِنَّا ثُمَّ قَالَ اذْهَبْ فَأَطْعِمْهُ أَهْلَكَ

- Üzerine Vâcib Olan Keffârette Âciz Olan Fakire Yardım Eden Kimse Babı
-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah(S)'a bir adam geldi ve:
— Helak oldum, dedi. Rasûlullah:
— "Seni helak eden nedir?" diye sordu. O zât:
— Ramazânda oruçlu iken eşimle cinsî münâsebette bulundum, dedi.Rasûlullah:
— "Hürriyete kavuşturacak bir köle bulabilir misin?" buyurdu. O:
— Hayır (bulamam), dedi. Rasûlullah:
— "Arka arkaya iki ay zincirleme oruç tutmaya gücün yeter mi?" dedi.O:
— Hayır (buna gücüm yetmez), dedi. Rasûlullah:
— "Altmış fakiri doyurmaya gücün yeter mi?" buyurdu.O:
— Hayır, diye cevâb verdi. Bu sırada Ensâr'dan bir adam bir arak dolusu hurma getirdi. -Arak, mıktel de denilen (onbeş sâ' ölçeği alan) bir zenbîldir.- Rasû-lullah o fakîre:
— "Bu hurmayı al götür de, bunu fakirlere sadaka et!" buyurdu.O fakîr kimse:
— Bizden daha muhtâc olanlara mı vereceğim yâ Rasûlallah? Seni hakk ile Peygamber gönderen Allah'a yemîn ederim ki, Medine'nin kara taşlı iki yanı arasında bizim aileden daha muhtâc bir ev halkı yoktur! dedi. Sonra Rasûlullah:
— "Bunu götür de kendi aile halkına yedir!" buyurdu

بَاب يُعْطِي فِي الْكَفَّارَةِ عَشَرَةَ مَسَاكِينَ قَرِيبًا كَانَ أَوْ بَعِيدًا

6711 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ هَلَكْتُ قَالَ وَمَا شَأْنُكَ قَالَ وَقَعْتُ عَلَى امْرَأَتِي فِي رَمَضَانَ قَالَ هَلْ تَجِدُ مَا تُعْتِقُ رَقَبَةً قَالَ لَا قَالَ فَهَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَصُومَ

شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ قَالَ لَا قَالَ فَهَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تُطْعِمَ سِتِّينَ مِسْكِينًا قَالَ لَا أَجِدُ فَأُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَرَقٍ فِيهِ تَمْرٌ فَقَالَ خُذْ هَذَا فَتَصَدَّقْ بِهِ فَقَالَ أَعَلَى أَفْقَرَ مِنَّا مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا أَفْقَرُ مِنَّا ثُمَّ قَالَ خُذْهُ فَأَطْعِمْهُ أَهْلَكَ

Şahıs, Yemîn Bozmaktan Mkidana Gelmiş Keffârette (Kur'ân'dakj Gibi) On Fakîre Verir, Bu Fakirlerin Kendisine Yakın Ve Uzak Olmaları Müsavidir

-....Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Peygamber(S)'e bir adam geldi de:
— Helak oldum, dedi. Peygamber ona:
— "Senin hâlin nedir?" diye sordu. O zât:
— Ramazânda oruçlu iken eşimle cinsî münâsebette bulundum,dedi.Peygamber:
— "Bir köle hürriyete kavuşturacak mal bulabilir misin?" buyurdu. O zât:
— Hayır (bulamam), dedi. Peygamber:
— "İki ay arka arkaya zincirleme olarak oruç tutmaya gücün yeter mi?" buyurdu. O zât:
— Hayır (tutamam), dedi. Peygamber:
— "Altmış fakiri doyurmaya gücün yeter mi?" buyurdu.O:
— Hayır, buna güç bulamam, dedi.
Bu sırada Peygamber'e içi hurma dolu bir arak getirildi. Bunun üzerine Peygamber:
— "Bunu al da sadaka yap!" buyurdu. O zât:
— Bizden daha fakîr olanlara mı? Medine'nin iki kara taşlığı arasında bizim ailemizden daha fakîr aile yoktur, dedi. Bundan sonra Peygamber ona:
— "Bunu al da kendi aile halkına yedir!" buyurdu

بَاب صَاعِ الْمَدِينَةِ وَمُدِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَرَكَتِهِ وَمَا تَوَارَثَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ مِنْ ذَلِكَ قَرْنًا بَعْدَ قَرْنٍ

6712 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ مَالِكٍ الْمُزَنِيُّ حَدَّثَنَا الْجُعَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ كَانَ الصَّاعُ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُدًّا وَثُلُثًا بِمُدِّكُمْ الْيَوْمَ فَزِيدَ فِيهِ فِي زَمَنِ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ

Medine Sâ'ının Ve Peygamber Müddünün Mikdârlarını Ve Bunun Bereketini Ve Medine Ahâlîsinin Peygamber'deîy Sonra Asırdan Aşıra Birbirlerinden Nakledip Geldikleri Ölçüleri Beyin Babı

-...es-Sâib ibn Yezîd (R): Peygamber (S) zamanının sâ' ölçeği, bugünkü müdd ölçeğinizle bir müdd ve üçte bir müdd mikdân idi. Umer ibnu'I-Abdilazîz zamanında sâ' ölçeğinde artırma yapıldı,demiştir

---

6713 - حَدَّثَنَا مُنْذِرُ بْنُ الْوَلِيدِ الْجَارُودِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو قُتَيْبَةَ وَهْوَ سَلْمٌ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ قَالَ كَانَ ابْنُ عُمَرَ يُعْطِي زَكَاةَ رَمَضَانَ بِمُدِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُدِّ الْأَوَّلِ وَفِي كَفَّارَةِ الْيَمِينِ بِمُدِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبُو قُتَيْبَةَ قَالَ لَنَا مَالِكٌ مُدُّنَا أَعْظَمُ مِنْ مُدِّكُمْ وَلَا نَرَى الْفَضْلَ إِلَّا فِي مُدِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ لِي مَالِكٌ لَوْ جَاءَكُمْ أَمِيرٌ فَضَرَبَ مُدًّا أَصْغَرَ مِنْ مُدِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَيِّ شَيْءٍ كُنْتُمْ تُعْطُونَ قُلْتُ كُنَّا نُعْطِي بِمُدِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَفَلَا تَرَى أَنَّ الْأَمْرَ إِنَّمَا يَعُودُ إِلَى مُدِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Bize Ebû Kuteybe -ki o (aslı Horâsân'lı olan) Selm'dir; şöyle dedi: Bize Mâlik tahdîs etti ki,Nâfi' şöyle demiştir: İbnu Umer, ramazân zekâtını, yânî fitr sadakasını Peygamber(S)'in müddü ile ilk müdd ile verirdi, yemîn keffâretinde de yine Peygamber'in müddü ile verirdi (Peygamber için ancak bir tek müdd vardı). Ebû Kuteybe şöyle dedi: İmâm Mâlik bize şöyle dedi:
— Bizim müddümüz, sizin müddünüzden daha büyüktür. Biz fazlalığı ancak (duası bereketiyle) Peygamber'in müddünde görürüz, dedi.Yine Ebû Kuteybe şöyle dedi: Mâlik bana:

— Bir emîr size Peygamber'in müddünden daha küçük olan bir müdd darbetse,- siz fıtra ve yemîn keffâretini hangi ölçekle verirdiniz? diye sordu. Ben de ona:
— Biz bunu Peygamber'in müddü ile verir idik, dedim. İmâm Mâlik:
— Görmez misin, iş ancak Peygamber'in müddüne dönmektedir, dedi

---

6714 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي مِكْيَالِهِمْ وَصَاعِهِمْ وَمُدِّهِمْ

-....Bize İmâm Mâlik, İshâk ibn Abdillah ibn Talha'dan; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten haber Verdi ki, Peygamber (S): "Allâhum-me bârik lehum jîmikyâlihim vesâHhim vemuddihim (= Allah'ım,Medîneliler için mikyâllerinde, sâ'larında ve müddlerinde bereket ihsan eyle)/" diye duâ etmiştir

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ } وَأَيُّ الرِّقَابِ أَزْكَى

6715 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ رُشَيْدٍ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي غَسَّانَ مُحَمَّدِ بْنِ مُطَرِّفٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ مَرْجَانَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً مُسْلِمَةً أَعْتَقَ اللَّهُ بِكُلِّ عُضْوٍ مِنْهُ عُضْوًا مِنْ النَّارِ حَتَّى فَرْجَهُ بِفَرْجِهِ

Yüce Allah'ın "Yâhud Bir Boyunu Hürriyete Kavuşturmak... " (El-Mâide: 89) Kavli Ve Boyunların Yânı Kölelerin Hangisi Daha Faziletlidir Babı
-....Bize el-Velîd ibn Müslim, Ebû Gassân Muhammed ibn Mutarrıf'tan; o da Zeyd ibn Eslem'den; o da Alî ibn Huseyn'den; o da Saîd ibn Mercâne'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber(S): "Her kim müstümân bir köleyi azâd edip hürriyete kavuşturursa, Allah o köleden her bir organa mukaabil azâd edenin bir organım, hattâ onun fercine mukaabil bunun fercini cehennem ateşinden azâd edip kurtarır" buyurmuştur

---

بَاب عِتْقِ الْمُدَبَّرِ وَأُمِّ الْوَلَدِ وَالْمُكَاتَبِ فِي الْكَفَّارَةِ وَعِتْقِ وَلَدِ الزِّنَا وَقَالَ طَاوُسٌ يُجْزِئُ الْمُدَبَّرُ وَأُمُّ الْوَلَدِ

6716 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرٍو عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَجُلًا مِنْ الْأَنْصَارِ دَبَّرَ مَمْلُوكًا لَهُ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ غَيْرُهُ فَبَلَغَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَنْ يَشْتَرِيهِ مِنِّي فَاشْتَرَاهُ نُعَيْمُ بْنُ النَّحَّامِ بِثَمَانِ مِائَةِ دِرْهَمٍ فَسَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ عَبْدًا قِبْطِيًّا مَاتَ عَامَ أَوَّلَ

Keffârette, Müdebber Kölenin, Çocuk Anası Kölenin, Efendisi İle Hürriyetini Satın Alma Yazışması Yapılmış Kölenin Ve Zina Çocuğunun Azâd Edilmesi Babı
Tâvûs ibn Keysân da: Müdebber köle ile çocuk anasının azâd edilmesi keffârette yeterli olur, demiştir.
-...Bize Hammâd ibn Zeyd, Amr ibn Dinar'dan; o da Câbir(R)'den şöyle haber verdi: Ensâr'dan bir adam kendine âid olan bir köleyi müdebber olarak azâd etti. O zâtın bu köleden başka hiçbir malı da yoktu. Onun fakîrlik hâli Peygamber(S)'e ulaşınca, Peygamber o köleyi alıp: "Bunu benden kim satın almak ister?" dedi. (Müzayede neticesinde) onu Nuaym ibnu*n-Nahhâm sekizyüz dirhem mukaabilinde satın aldı. (Peygamber de kölenin bedelini ona verdi.) Amr ibn Dînâr (bu köle hakkında): Ben Câbir'den "Evvelki yıl vefat eden Mısırlı bir köle" derken işittim, demiştir

---

بَاب إِذَا أَعْتَقَ فِي الْكَفَّارَةِ لِمَنْ يَكُونُ وَلَاؤُهُ

6717 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا أَرَادَتْ أَنْ تَشْتَرِيَ بَرِيرَةَ فَاشْتَرَطُوا عَلَيْهَا الْوَلَاءَ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اشْتَرِيهَا فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ

Bir Şahıs, Kendisiyle Başkası Arasında Ortak Mülkiyette Bulunan Bir Köleyi Keffârette Azâd Ettiği Zaman (Bu Caiz Olur Mu Yâhud Olmaz Mı)?
8- Bâb: Bir Şahıs Velâ Hakkı Kendisine Âid Olan Bir Köleyi Keffârette Azâd Ettiği Zaman (Bu Sahîh Olur Mu)?
-...Bize Şu'be, el-Hakem'den; o da İbrahim'den; o da el-Esved'den şöyle tahdîs etti: Âişe (R),Berîre'yi efendilerinden satın almak istedi. Efendileri, Âişe'ye karşı Berîre'nin velâ hakkının kendilerine âid olmasını şart koştular. Âişe bu şartı Peygamber (S)'e zikretti. Bunun üzerine Peygamber, Âişe'ye: "Sen Berîre'yi satın al. Velâ hakkı ancak hürriyete kavuşturan kimseye âiddir" buyurdu

---

بَاب الِاسْتِثْنَاءِ فِي الْأَيْمَانِ

6718 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ غَيْلَانَ بْنِ جَرِيرٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ أَبِي مُوسَى عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَهْطٍ مِنْ الْأَشْعَرِيِّينَ أَسْتَحْمِلُهُ فَقَالَ وَاللَّهِ لَا أَحْمِلُكُمْ مَا عِنْدِي مَا أَحْمِلُكُمْ ثُمَّ لَبِثْنَا مَا شَاءَ اللَّهُ فَأُتِيَ بِإِبِلٍ فَأَمَرَ لَنَا بِثَلَاثَةِ ذَوْدٍ فَلَمَّا انْطَلَقْنَا قَالَ بَعْضُنَا لِبَعْضٍ لَا يُبَارِكُ اللَّهُ لَنَا أَتَيْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَسْتَحْمِلُهُ فَحَلَفَ أَنْ لَا يَحْمِلَنَا فَحَمَلَنَا فَقَالَ أَبُو مُوسَى فَأَتَيْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْنَا ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ مَا أَنَا حَمَلْتُكُمْ بَلْ اللَّهُ حَمَلَكُمْ إِنِّي وَاللَّهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَا أَحْلِفُ عَلَى يَمِينٍ فَأَرَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا كَفَّرْتُ عَنْ يَمِينِي وَأَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ وَقَالَ إِلَّا كَفَّرْتُ عَنْ يَمِينِي وَأَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ أَوْ أَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ وَكَفَّرْتُ

Yeminlerde İstisna Babı
-....Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R) şöyle demiştir: Ben Eş'arîler'den bir topluluk içinde (Tebûk seferi hazırlığı sırasında) Rasûlul-lah(S)'a geldim de kendisinden binmek ve ağırlıklarımızı yüklemek üzere deve istiyordum. Rasûlullah:
— "Vallahi ben sizleri develere yükleyemem, benim yanımda sizi yükleyebileceğim hayvan yoktur" buyurdu.Sonra biz Allah'ın dilediği kadar bekledik. Sonra birtakım develer getirildi. Bunun üzerine bize üç deve verilmesini emretti. Nihayet yola koyulduğumuz zaman -yâhud: Birbirimizle şöyle konuştuk-:Allah bize bereket ihsan etmez. Biz kendisinden binecek ve ağırlıklarımızı taşıtacak deve istemek için Rasûlullah'a geldik, O da bizlere deve veremiyeceğine yemîn etti.Ebu Mûsâ dedi ki: Bu konuşmayı müteâkib bizler Peygamber'e geldik ve bu yemînini kendisine zikredip hatırlattık. Buna cevaben Peygamber:
— "Sizleri develere yükleyen ben değilim. Fakat sizleri develere Allah yüklemiştir. Ve ben Allah'a yemîn ederim ki, İn şâallâhu (diye) bir yemîn ile yemîn eder de sonra ondan başkasını daha hayırlı görürsem, muhakkak yeminimden keffâret verir ve o daha hayırlı olan işi yaparım, keffâret veririm" buyurdu.
-.. Bize Ebu'n-Nu'mân tahdîs etti. Bize Hammâd ibn Zeyd tah-dîs etti de "Muhakkak yeminimden keffâret verir ve o daha hayırlı olanı yaparım" yâhud "Ben o daha hayırlı olanı işlerim de keffâret yaparım" buyurdu, dedi

---

6720 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامِ بْنِ حُجَيْرٍ عَنْ طَاوُسٍ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ سُلَيْمَانُ لَأَطُوفَنَّ اللَّيْلَةَ عَلَى تِسْعِينَ امْرَأَةً كُلٌّ تَلِدُ غُلَامًا يُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَالَ لَهُ صَاحِبُهُ قَالَ سُفْيَانُ يَعْنِي الْمَلَكَ قُلْ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَنَسِيَ فَطَافَ بِهِنَّ فَلَمْ تَأْتِ

امْرَأَةٌ مِنْهُنَّ بِوَلَدٍ إِلَّا وَاحِدَةٌ بِشِقِّ غُلَامٍ فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ يَرْوِيهِ قَالَ لَوْ قَالَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَمْ يَحْنَثْ وَكَانَ دَرَكًا لَهُ فِي حَاجَتِهِ وَقَالَ مَرَّةً قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ اسْتَثْنَى وَحَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ مِثْلَ حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ

-...Bize Sufyân ibn Uyeyne, Hişâm ibn Huceyr'den; o da Tâvûs'tan; o da Ebû Hureyre'den işitti ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: "Süleyman Peygamber:
— Yemin olsun ki, ben bu gece doksan kadına dolaşırım da, onların herbiri Allah yolunda mukaatele edecek birer oğlan doğurur, dedi.Arkadaşı ona -Sufyân: Meleği kasdediyor, demiştir-; ' İnşâallâhu" del dedi. Süleyman bunu söylemeyi unuttu ve kadınları dolaştı. Neticede kadınlardan bir tanesi müstesna, hiçbiri çocuk getirmedi. O bir kadın da yarım bir oğlan getirdi."Ebû Hureyre bu hadîsi Peygamber(S)'den rivayet ederek, Pey-gamber'in burada şöyle dediğini nakletti: "Eğer Süleyman Peygamber İnşâallâhu deyeydi, hem yemininde hânis olmaz, hem de ihtiyâcına erişmek vesilesi olurdu".Ve Ebû Hureyre bir kerre de: Rasûlullah (S): "Eğer Süleyman yemininde istisna yapsaydı... "buyurdu, demiştir.(Sufyân ibn Uyeyne geçen senedle şöyle dedi:) Bize Ebu'z-Zinâd, el-A'rec'den, bu Ebû Hureyre hadîsinin benzerini tahdîs etti.

بَاب الْكَفَّارَةِ قَبْلَ الْحِنْثِ وَبَعْدَهُ

6721 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ الْقَاسِمِ التَّمِيمِيِّ عَنْ زَهْدَمٍ الْجَرْمِيِّ قَالَ كُنَّا عِنْدَ أَبِي مُوسَى وَكَانَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ هَذَا الْحَيِّ مِنْ جَرْمٍ إِخَاءٌ وَمَعْرُوفٌ قَالَ فَقُدِّمَ طَعَامٌ قَالَ وَقُدِّمَ فِي طَعَامِهِ لَحْمُ دَجَاجٍ قَالَ وَفِي الْقَوْمِ رَجُلٌ مِنْ بَنِي تَيْمِ اللَّهِ أَحْمَرُ كَأَنَّهُ مَوْلًى قَالَ فَلَمْ يَدْنُ فَقَالَ لَهُ أَبُو مُوسَى ادْنُ فَإِنِّي قَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْكُلُ مِنْهُ قَالَ إِنِّي رَأَيْتُهُ يَأْكُلُ شَيْئًا قَذِرْتُهُ فَحَلَفْتُ أَنْ لَا أَطْعَمَهُ أَبَدًا فَقَالَ ادْنُ أُخْبِرْكَ عَنْ ذَلِكَ أَتَيْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَهْطٍ مِنْ الْأَشْعَرِيِّينَ أَسْتَحْمِلُهُ وَهُوَ يَقْسِمُ نَعَمًا مِنْ نَعَمِ الصَّدَقَةِ قَالَ أَيُّوبُ أَحْسِبُهُ قَالَ وَهُوَ غَضْبَانُ قَالَ وَاللَّهِ لَا أَحْمِلُكُمْ وَمَا عِنْدِي مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ قَالَ فَانْطَلَقْنَا فَأُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنَهْبِ إِبِلٍ فَقِيلَ أَيْنَ هَؤُلَاءِ الْأَشْعَرِيُّونَ فَأَتَيْنَا فَأَمَرَ لَنَا بِخَمْسِ ذَوْدٍ غُرِّ الذُّرَى قَالَ فَانْدَفَعْنَا فَقُلْتُ لِأَصْحَابِي أَتَيْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَسْتَحْمِلُهُ فَحَلَفَ أَنْ لَا يَحْمِلَنَا ثُمَّ أَرْسَلَ إِلَيْنَا فَحَمَلَنَا نَسِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمِينَهُ وَاللَّهِ لَئِنْ تَغَفَّلْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمِينَهُ لَا نُفْلِحُ أَبَدًا ارْجِعُوا بِنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلْنُذَكِّرْهُ يَمِينَهُ فَرَجَعْنَا فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَيْنَاكَ نَسْتَحْمِلُكَ فَحَلَفْتَ أَنْ لَا تَحْمِلَنَا ثُمَّ حَمَلْتَنَا فَظَنَنَّا أَوْ فَعَرَفْنَا أَنَّكَ نَسِيتَ يَمِينَكَ قَالَ انْطَلِقُوا فَإِنَّمَا حَمَلَكُمْ اللَّهُ إِنِّي وَاللَّهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَا أَحْلِفُ عَلَى يَمِينٍ فَأَرَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا أَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ وَتَحَلَّلْتُهَا تَابَعَهُ حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ وَالْقَاسِمِ بْنِ عَاصِمٍ الْكُلَيْبِيِّ حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ وَالْقَاسِمِ التَّمِيمِيِّ عَنْ زَهْدَمٍ بِهَذَا حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ زَهْدَمٍ بِهَذَا

Keffâretin Yeminin Bozulmasından Önce Ve Sonra Olması(Nın Beyânı) Babı
-...Bize İsmâîl ibn İbrâhîm, Eyyûb es-Sahtıyânî'den; o da el-Kaasım et-Temîmî'den tahdîs etti ki, Zehdem ibnu'I-Cermî şöyle demiştir: (Usmân tarafından vâlî ta'yîn olunup Kûfe'ye geldiğinde) biz Cerm kabilesinden bir cemâat Ebû Musa'nın yanında bulunuyorduk. Bizimle Cerm kabilesinden olan şu oba halkı arasında bir sadâkat ve ihsan vardı.Zehdem dedi ki: Biz Ebû Musa'nın yanında iken ona bir yemek getirildi. Yemeğinin içinde tavuk eti de takdîm edildi.Zehdem dedi ki: Bu topluluk içinde Teymullah oğulları'ndan köleye benzeyen kırmızı bir adam vardı. Bu adam sofraya yanaşmadı. Ebû Mûsâ ona:
— Sofraya yanaş! Ben Rasûlullah(S)'ı tavuk etinden yerken gör-müşümdür, dedi. O zât:
— Ben tavuğu pis birşey yerken gördüm, ondan tiksindim de ebeden tavuk yememeğe yemîn ettim, dedi. Ebû Mûsâ ona şöyle dedi:
— Yanaş da ben sana ettiğin yemîne dâir bir hadîs haber vereyim: Bizler, Eş'arîler'den bir topluluk içinde Rasûlullah'a geldik. Kendisi o sırada sadaka develerinden bir bölük deveyi sahâbîleri arasında taksîm etmekle meşgul bulunuyordu. Ben kendisinden biz Eş'arîler'e de deve vermesini istiyordum.

-Râvî Eyyûb: Ben el-Kaasım et-Temîmî'nin: Rasûlullah öfkeli hâlde idi, dediğini sanıyorum, demiştir.- Rasûlullah: "Vallahi ben sizleri develere yükleyemem, benim yanımda size yükleyebileceğim deve yoktur" dedi. Ebû Mûsâ dedi ki: Biz bu söz üzerine yürüdük, oradan ayrıldık. Bu sırada Rasûlullah'a birtakım ganimet develeri getirildi. Bunun üzerine:
— Eş'arîler nerede? Eş'arîler nerede? diye soruldu. Bizler hemen geldik. Rasûlullah bizlere beyaz hörgüçlü beş tane deve verilmesini emretti.Ebû Mûsâ dedi ki: Biz develeri alıp yürüdük. Bu sırada ben arkadaşlarıma şunları söyledim:
— Bizler Rasûlullah'a geldik, O'ndan bizleri develere yüklemesini istiyorduk. O bizleri develere yükleyemeyeceğine yemîn etti. Sonra bize haber gönderdi ve bizleri develere yükledi. Rasûlullah evvelce yaptığı yemînini unuttu. Vallahi biz Rasûlullah'ı gaflete getirip yemînini unutturduk, biz ebeden felah bulmayız. Haydin beraberce Rasûlullah'a dönün de kendisine yapmış olduğu yemînini zikredip hatırlatalım! dedim. Bunun üzerine geriye döndük ve:
— Yâ Rasûlallah! Bizler Sana gelmiş, bizleri develere yüklemeni istiyorduk. Sen bizleri develere yükleyemeyeceğine yemîn etmiştin. Sonra bizlere develer verip yükledin. Bizler Sen'in o yemînini unutmuş olduğunu zannettik yâhud bildik! dedik. Rasûlullah:
— "Gidiniz! Sizleri ancak Allah yüklemiştir. Ben yemîn ettim. Vallahi İnşâallah ben birşey üzerine yemîn eder de müteakiben yemîn ettiğim şeyden başkasını daha hayırlı görürsem (o yemîne bağlı kalmayıp) muhakkak o daha hayırlı olduğuna kanâat ettiğim şeyi yaparım. Ve ben o yemîni bir keffâretle halâl da kıldım (yânî onu kef-fâret vererek çözdüm)" buyurdu
Bu hadîsi Eyyûb'dan; o da Ebû Kılâbe'den ve el-Kaasım ibn Âsim el-Kuleybî'den rivayet etmekte Hammâd ibn Zeyd, İsmâîl ibn îbrâ-hîm'e mutâbaat etmiştir.Bize Kuteybe ibn Saîd tahdîs etti. Bize Abdulvahhâb, Eyyûb'dan; o da Ebû Kılâbe'den ve el-Kaasım'dan; o da Zehdem'den olmak üzere bu hadîsi tahdîs etti

---

6722 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ بْنِ فَارِسٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَسْأَلْ الْإِمَارَةَ فَإِنَّكَ إِنْ أُعْطِيتَهَا مِنْ غَيْرِ مَسْأَلَةٍ أُعِنْتَ عَلَيْهَا وَإِنْ أُعْطِيتَهَا عَنْ مَسْأَلَةٍ وُكِلْتَ إِلَيْهَا وَإِذَا حَلَفْتَ عَلَى يَمِينٍ فَرَأَيْتَ غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا فَأْتِ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ وَكَفِّرْ عَنْ يَمِينِكَ تَابَعَهُ أَشْهَلُ بْنُ حَاتِمٍ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ وَتَابَعَهُ يُونُسُ وَسِمَاكُ بْنُ عَطِيَّةَ وَسِمَاكُ بْنُ حَرْبٍ وَحُمَيْدٌ وَقَتَادَةُ وَمَنْصُورٌ وَهِشَامٌ وَالرَّبِيعُ

Bana Muhammed ibn Abdillah tahdîs etti. Bize Usmân ibn Umer ibn Fâris tahdîs etti. Bize İbnu Avn, el-Hasen el-Basrî'den haber verdi ki, Abdurrahmân ibn Semure (R) şöyle demiştir: Rasûlullah(S) bana (öğüt verip) şöyle buyurdu:
— "Sen kendiliğinden emîr olmak isteme! Eğer sen kendin istemeksizin sana emirlik, kumandanlık verilirse, o işte (Allah tarafından) yardım olunursun. Eğer senin istemenden dolayı sana emirlik verilirse, istediğin emirlik işinde yalnız bırakılırsın (Allah'ın yardımına mazhar olamazsın). Bir de sen birşeye yemîn edip de başkasını ondan daha hayırlı gördüğünde, o daha hayırlı olan işi yap ve yemininden keffâret ver/".Bu hadîsi Abdullah ibn Avn'dan rivayet etmekte Eşhel, Usmân ibn Umer'e mutâbaat etmiştir. Abdullah ibn Avn'a da Yûnus ibn Ubeyd, Simâk ibnu Atiyye, Simâk ibnu Harb, Humeyd et-Tavîl, Katâde, Mansûr, Hişâm ibn Hassan ve er-Rabî' (ibn Müslim el-Cumahî yâhud er-Rabî ibnu Subeyh) topluluğu mutâbaat etmişlerdir

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الْفَرَائِضِ

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { يُوصِيكُمْ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ فَإِنْ كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ وَإِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا السُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرِثَهُ أَبَوَاهُ فَلِأُمِّهِ الثُّلُثُ فَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِأُمِّهِ السُّدُسُ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِي بِهَا أَوْ دَيْنٍ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ لَا تَدْرُونَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا فَرِيضَةً مِنْ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمْ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْنَ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِينَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ وَلَهُنَّ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْتُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكْتُمْ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ تُوصُونَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً أَوْ امْرَأَةٌ وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا السُّدُسُ فَإِنْ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّلُثِ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصَى بِهَا أَوْ دَيْنٍ غَيْرَ مُضَارٍّ وَصِيَّةً مِنْ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ }

Ve Yüce Allah'ın şu kavli:"Allah size mîrâs taksimim şöyle tavsiye eder:Çocuklarınız hakkında erkeğe iki dişinin payı mikdârıdır. Eğer çocuklar ikiden fazla kadınlar iseler, ölünün bıraktığının üçte ikisi onlarındır. Dişi evlâd bir tek ise, o zaman terikenin yarısı onundur. (Ana babaya gelince:) Ölenin çocuğu varsa, ana-babadan herbirine terikenin altıda biri verilir. Çocuğu olmayıp da ona ana ve babası mirasçı olduysa, üçte biri anasınındır. (Erkek, dişi) kardeşleri varsa, o vakit altıda biri anasınındır.(Fakat bütün bu hükümler) ölenin edeceği vasiyetin yerine getirilmesinden veya borcunun ödenmesinden sonradır. Siz babalarınızdan ve oğullarınızdan hangisinin fâide yönünden size daha yakın olduğunu bilmezsiniz.Bunlar Allah'tan birer ferîzadır. Şübhesiz ki Allah hakkıyle bilicidir. Yegâne hüküm ve hikmet sahibidir. Zevceleri nizin çocuğu yoksa, terikesinin yarısı sizindir. Eğer onların çocuğu varsa size terikesinden dörtte bir vardır. (Fakat bu da) onların edecekleri vasiyet ve borçtan sonradır. Eğer çocuğunuz yoksa, bıraktığınız dan dörtte bîri onlarındır (yânı zevcelerinizindir). Şayet çocuğunuz varsa, terikenizden sekizde biri edeceğiniz vasiyet ve borcun ödenmesinden sonra- yine onlarındır. Eğer mirası aranan erkek veya kadın, çocuğu ve babası olmayan bir kimse olur ve onun erkek veya kızkardeşi bulunursa, bunlardan herbirinin hakkı altıda birdir. Eğer onlar da bu mikdârdan çok iseler, o hâlde onlar Ölünün edeceği vasiyet ve borçtan sonra üçte birde ortaktırlar.(Gerek vasiyette, gerek borç ikrarında mirasçılara asla) zarar verici olmamalıdır. (Bu emirler ve hükümler) Allah'tan size bir vasiyettir. Allah hakkıyle bilendir, halimdir"' (en-Nisâ: 11-12)

6723 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ مَرِضْتُ فَعَادَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ وَهُمَا مَاشِيَانِ فَأَتَانِي وَقَدْ أُغْمِيَ عَلَيَّ فَتَوَضَّأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَبَّ عَلَيَّ وَضُوءَهُ فَأَفَقْتُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ أَصْنَعُ فِي مَالِي كَيْفَ أَقْضِي فِي مَالِي فَلَمْ يُجِبْنِي بِشَيْءٍ حَتَّى نَزَلَتْ آيَةُ الْمَوَارِيثِ

-...Bize Sufyânibn Uyeyne, Muhammed ibnu'l-Münkedir'den tahdîs etti ki, o Câbir ibn Abdillah(R)'tan şöyle derken işitmiş-tir: Ben hasta oldum. Rasûlullah (S) ile Ebû Bekr yürüyerek, bana hasta ziyaretine geldiler. Bana geldiklerinde ben bayıldım. Rasûlullah abdest aldı ve abdest suyundan benim üzerime döktü. Ben ayıl-dım. Kendisine:

— Yâ Rasûlallah! Ben malım hususunda nasıl yapayım? Ben ma-nm hususunda nasıl hükmedeyim? diye sordum. Rasûlullah bana hiçbir cevâb vermedi. Nihayet, mîrâs payları âyeti indi

---

بَاب تَعْلِيمِ الْفَرَائِضِ وَقَالَ عُقْبَةُ بْنُ عَامِرٍ تَعَلَّمُوا قَبْلَ الظَّانِّينَ يَعْنِي الَّذِينَ يَتَكَلَّمُونَ بِالظَّنِّ

6724 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ وَلَا تَحَسَّسُوا وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا

Ferîzalar İlminin Öğretilmesi Babı Ukbetu'bnu Âmir el-Cuhenî (R): Zannedicilerden önce, yânı zann ile konuşanlardan önce, ilmi iyi öğreniniz! Demiştir.
-.... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Sizleri zarından sakındırırım. Çünkü zann, (hâtıra gelen) sözlerin en yalanıdır. Birbirinizin eksikliğini görmeye ve işitmeye çalışmayınız, birbirlerinizin husûsî ve mahrem hayâtını araştırmayınız. Bir-birlerinize karşılıklı kin beslemeyiniz, birbirinize arka döndürüp yüz çevirmeyiniz. Ey Allah'ın kulları! Birbirinize kardeşler olunuz!"

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ

6725 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ فَاطِمَةَ وَالْعَبَّاسَ عَلَيْهِمَا السَّلَام أَتَيَا أَبَا بَكْرٍ يَلْتَمِسَانِ مِيرَاثَهُمَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُمَا حِينَئِذٍ يَطْلُبَانِ أَرْضَيْهِمَا مِنْ فَدَكَ وَسَهْمَهُمَا مِنْ خَيْبَرَ فَقَالَ لَهُمَا أَبُو بَكْرٍ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ إِنَّمَا يَأْكُلُ آلُ مُحَمَّدٍ مِنْ هَذَا الْمَالِ قَالَ أَبُو بَكْرٍ وَاللَّهِ لَا أَدَعُ أَمْرًا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصْنَعُهُ فِيهِ إِلَّا صَنَعْتُهُ قَالَ فَهَجَرَتْهُ فَاطِمَةُ فَلَمْ تُكَلِّمْهُ حَتَّى مَاتَتْ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبَانَ أَخْبَرَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يُونُسَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ

Peygamberdin: "Biz (peygamberler) mirasçı olunmayız- Biz ne bırakmışsak sadakadır" Kavli
-.... Bize Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den; o da Urve'den;o da Âişe(R)'den şöyle haber verdi: Fâtıma ile el-Abbâs aleyhima's-selâm Ebû Bekr'e geldiler de Rasûlullah(S)'tan miraslarını araştırıyorlardı. Onlar o zaman Ebû Bekr'den Fedek ve Hayber arazîlerinden hisselerini istiyorlardı. Ebû Bekr onlara şöyle dedi:
— Ben Rasûlullah'tan işittim: "Biz (peygamberler cemâatinin terikesi) mirasçı olunmayız. Bizim bıraktığımız her mal sadakadır. Muhammed ailesi ancak bu maldan yerler" buyuruyordu. Ebû Bekr:
— Vallahi ben Rasûlullah'm o malda yapmakta olduğunu gördüğüm hiçbirşeyi terketmem,muhakkak onu yaparım! dedi.Râvî: İşte Fâtıma bundan dolayı Ebû Bekr'den ayrıldı da ölünceye kadar onunla konuşmadı, dedi.
-.... Bize Abdullah ibnu'l-Mubârek, Yûnus'tan; o da ez-Zuhrî'den; o da Urve'den; o da Âişe(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S): "Biz peygamberler cemâati mîrâs olunmayız. Bizim bıraktığımız her mal sadakadır (yânî mülkiyeti Allah'a âid vakıftır)" buyurmuştur.

6728 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مَالِكُ بْنُ أَوْسِ بْنِ الْحَدَثَانِ وَكَانَ مُحَمَّدُ بْنُ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ ذَكَرَ لِي مِنْ حَدِيثِهِ ذَلِكَ فَانْطَلَقْتُ حَتَّى دَخَلْتُ عَلَيْهِ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ انْطَلَقْتُ حَتَّى أَدْخُلَ عَلَى عُمَرَ فَأَتَاهُ حَاجِبُهُ يَرْفَأُ فَقَالَ هَلْ لَكَ فِي عُثْمَانَ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ وَالزُّبَيْرِ وَسَعْدٍ قَالَ نَعَمْ فَأَذِنَ لَهُمْ ثُمَّ قَالَ هَلْ لَكَ فِي عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ قَالَ نَعَمْ قَالَ عَبَّاسٌ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ اقْضِ بَيْنِي وَبَيْنَ هَذَا قَالَ أَنْشُدُكُمْ بِاللَّهِ الَّذِي بِإِذْنِهِ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ هَلْ تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ يُرِيدُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَفْسَهُ فَقَالَ الرَّهْطُ قَدْ قَالَ ذَلِكَ فَأَقْبَلَ عَلَى عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ فَقَالَ هَلْ تَعْلَمَانِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ذَلِكَ قَالَا قَدْ قَالَ ذَلِكَ قَالَ عُمَرُ فَإِنِّي أُحَدِّثُكُمْ عَنْ هَذَا الْأَمْرِ إِنَّ اللَّهَ قَدْ كَانَ خَصَّ رَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَا الْفَيْءِ بِشَيْءٍ لَمْ يُعْطِهِ أَحَدًا غَيْرَهُ فَقَالَ عَزَّ وَجَلَّ { مَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ إِلَى قَوْلِهِ قَدِيرٌ } فَكَانَتْ خَالِصَةً لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاللَّهِ مَا احْتَازَهَا دُونَكُمْ وَلَا اسْتَأْثَرَ بِهَا عَلَيْكُمْ لَقَدْ أَعْطَاكُمُوهَا وَبَثَّهَا فِيكُمْ حَتَّى بَقِيَ مِنْهَا هَذَا الْمَالُ فَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُنْفِقُ عَلَى أَهْلِهِ مِنْ هَذَا الْمَالِ نَفَقَةَ سَنَتِهِ ثُمَّ يَأْخُذُ مَا بَقِيَ فَيَجْعَلُهُ مَجْعَلَ مَالِ اللَّهِ فَعَمِلَ بِذَاكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيَاتَهُ أَنْشُدُكُمْ بِاللَّهِ هَلْ تَعْلَمُونَ ذَلِكَ قَالُوا نَعَمْ ثُمَّ قَالَ لِعَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ أَنْشُدُكُمَا بِاللَّهِ هَلْ

تَعْلَمَانِ ذَلِكَ قَالَا نَعَمْ فَتَوَفَّى اللَّهُ نَبِيَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ أَنَا وَلِيُّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَبَضَهَا فَعَمِلَ بِمَا عَمِلَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ تَوَفَّى اللَّهُ أَبَا بَكْرٍ فَقُلْتُ أَنَا وَلِيُّ وَلِيِّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَبَضْتُهَا سَنَتَيْنِ أَعْمَلُ فِيهَا مَا عَمِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ ثُمَّ جِئْتُمَانِي وَكَلِمَتُكُمَا وَاحِدَةٌ وَأَمْرُكُمَا جَمِيعٌ جِئْتَنِي تَسْأَلُنِي نَصِيبَكَ مِنْ ابْنِ أَخِيكَ وَأَتَانِي هَذَا يَسْأَلُنِي نَصِيبَ امْرَأَتِهِ مِنْ أَبِيهَا فَقُلْتُ إِنْ شِئْتُمَا دَفَعْتُهَا إِلَيْكُمَا بِذَلِكَ فَتَلْتَمِسَانِ مِنِّي قَضَاءً غَيْرَ ذَلِكَ فَوَاللَّهِ الَّذِي بِإِذْنِهِ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ لَا أَقْضِي فِيهَا قَضَاءً غَيْرَ ذَلِكَ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ فَإِنْ عَجَزْتُمَا فَادْفَعَاهَا إِلَيَّ فَأَنَا أَكْفِيكُمَاهَا

-... İbn Şihâb şöyle dedi: Bana Mâlik ibnu Evs ibnu'l- Hadesân haber verdi.İbn Şihâb şöyle devam etti: Muhammed ibn Cubeyr ibn Mut'im bana, Mâlik ibn Evs'in gelecek olan hadîsinden bir kısmını zikretmişti. Ben vasıtasız olarak bu hadîsi bizzat Mâlik ibn Evs'ten işitmek için gidip huzuruna girdim ve kendisine bu hadîsi sordum. O şöyle dedi: Ben gidib Umer ibnu'l-Hattâb'ın huzuruna girdim. Bu sırada Halîfe Umer'in kapıcısı (yânî teşrifatçısı) Yerfâ içeriye geldi.de:
— Ey Mü'minlerin Emîri! Usmân, Abdurrahmân ibn Avf, Zubeyr ibnu'l-Avvâm, Sa'd ibn Ebî Vakkaas geldi, içeri girmeye izin isterler, izin verir misin? dedi. Umer:
— Evet, dedi. (Onlar girdiler, selâm verip oturdular.) Biraz sonra Yerfâ yine geldi de:
— Alî ile Abbâs da geldiler, izin verir misin? dedi. Umer:
— Evet, dedi. Bunlar da girdiler. Selâmdan sonra Abbâs:
— Ey Mü'minlerin Emîri! Benimle şu Alî arasında hükmet! dedi.(Abbâs ile Alî arasında, Allah'ın fey' olarak Rasûlullah'a tahsîs buyurduğu Benû'n-Nadr hurmalığından dolayı niza' ve ihtilâf vardı da Alî ile Abbâs birbirlerine dil uzatmışlardı.)Umer, hazır bulunan topluluğa:
— Gök ve Yer izniyle ayakta durmakta olan Allah hakkı için sorarım: Sizler Rasûlullah'ın "Biz peygamberler camiasının terekesi vâris olunmaz. Bizim bıraktığımız her mal sadakadır (vakıftır)" buyurduğunu ve bu sözüyle Rasûlullah'ın kendi nefsini kasdetmekte olduğunu biliyorsunuz değil mi? dedi. Usmân ve arkadaşları topluluğu:
— Evet, Rasûlullah böyle buyurdu! diye tasdîk ettiler. Bunun üzerine Umer, Alî ile Abbâs'a dönüp:
— Rasûlullah'ın kendisini kasdederek böyle buyurduğunu siz de bilirsiniz değil mi? dedi.Alî ve Abbâs:
— (Evet) Rasûlullah böyle buyurmuştur, dediler. Bunun üzerine Umer:
— Şimdi ben size bu malın hukukî vaziyetini söyleyip bildireyim! diye şöyle îzâh etti: Allah Taâlâ bu fey'de tasarrufu Rasûlü'ne tahsîs buyurdu. O'ndan başka kimseye bu hakkı vermedi. Azîz ve Celîl olan Allah: "Allah 'in onlardan Rasûlü 'ne verdiği fey'e gelince, siz bunun üzerine ne ata, ne deveye binip koşmadınız. Fakat Allah, rasûllerini dileyeceği kimseler üzerine musallat edip hâkim kılar ve Allah herşeye hakkıyle kaadirdir" (ei-Haşr: 6) buyurmuştur. Bu malda tasarruf sâde Rasûlullah'ın hakkı idi. Sonra vallahi bu mala sizden başka kimse iştirak etmedi. Ve sizin zararınıza kimse tasarruf da iddia etmedi. Rasûlullah bu fey' malının nemasını sizlere vermiş ve aranızda taksîm etmiştir.Nihayet fey'den bu malın aslı mahfuz kaldı. Peygamber bu maldan ailesinin bir senelik nafakasını ayırır, onları infâk ederdi. Sonra bundan arta kalanı alır, onu da Allah malının sarfedileceği yerlere sarfederdi (cihâd yoluna ve bütün müslümânla-rın yararlanacakları âmme işlerine harcardı). Bu malı Rasûlullah kendi hayâtında böyle kullandı. Ey topluluk, sizlere Allah adiyle soruyorum: Sizler bunun böyle olduğunu biliyor değil misiniz? dedi. Onlar da:
— Evet, böyledir! diye tasdîk ettiler. Sonra Umer, Alî ile Abbâs'a hitaben:
— Sizin ikinize de Allah adiyle soruyorum: Sizler de bunun böyle olduğunu biliyorsunnz değil mi?dedi. Onlar da: — Evet, deyip tasdîk ettiler. Umer şöyle devam etti:
— Sonra Allah, Peygamberini vefat ettirdi. Ebû Bekr: Ben Rasûlullah'ın velîsiyim, yânî vekîliyim,dedi ve o mallara el koydu ve Rasûlullah'ın kullandığı gibi kullandı. Sonra Allah Ebû Bekr'i vefat ettirdi. Ben de Allah Rasûlü'nün velîsinin velîsiyim dedim ve emirliğimin ilk iki yılında bu mallara el koydum. Ve Rasûlullah ile Ebû Bekr'in bu mallarda yaptıkları gibi kullanıp onları idare ettim. Sonra ikiniz müştereken bana geldiniz. Sözünüz bir idi, işiniz derli toplu idi (aranızda hiçbir çekişme yoktu. Sonra ayrı ayrı geldiniz). Ey Abbâs, sen bana geldin, benden kardeşinin oğlundan isabet eden hisseni istiyordun. Bu Alî de bana geldi, karısının babasından payına isabet eden hissesini istiyordu. Ben sizlere: İsterseniz bu hurmalıkları size bu şartla (Rasûlullah ile Ebû Bekr'in ve benim idare ettiğim şekilde idare etmek

şartıyle) geri vereyim, dedim (ve böylece size verdim). Şimdi benden bundan başka bir hüküm mü istiyorsunuz? Gök ve Yer izniyle, iradesiyle ayakta duran Allah'a yemîn ederim ki, ben kıyamet kopuncaya kadar bu mallar hakkında bundan başka bir hüküm vermem. Eğer siz idareden âciz olduysanız, mallan bana geri veriniz, ben onları sizin hesabınıza yeterlilikle idare ederim, dedi

---

6729 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَقْتَسِمُ وَرَثَتِي دِينَارًا مَا تَرَكْتُ بَعْدَ نَفَقَةِ نِسَائِي وَمَئُونَةِ عَامِلِي فَهُوَ صَدَقَةٌ

-...Bana Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki,Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "(Vefatımda) benim mirasçılarım dînâr (ve dirhem) paylaşmazlar.Bıraktığım şey (yânî hurmalıklar), kadınlarımın nafakalarından ve işçimin ücretinden sonra geri kalanı sadakadır"

6730 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ أَزْوَاجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَدْنَ أَنْ يَبْعَثْنَ عُثْمَانَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ يَسْأَلْنَهُ مِيرَاثَهُنَّ فَقَالَتْ عَائِشَةُ أَلَيْسَ قَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ

-...Bize Abdullah ibnMesleme, Mâlik'ten; oda îbnŞihâb'dan; o da Urve'den; o da Âişe(R)'den şöyle tahdîs etti: Rasûlullah (S) vefat ettiği zaman Peygamber'in zevceleri Usmân ibn Affân'ı Ebû Bekr'e göndermeyi ve Peygamber'den olan mîrâs paylarını almayı istediler.Âişe dedi ki: Bunun üzerine Âişe onlara:
— Rasûlullah "Biz mîrâs olunmayız, bizim terikemiz sadakadır" buyurmuş değil mi? dedi (böylece onları bu isteklerinden vazgeçir-di)

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ تَرَكَ مَالًا فَلِأَهْلِهِ

6731 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَنَا أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ فَمَنْ مَاتَ وَعَلَيْهِ دَيْنٌ وَلَمْ يَتْرُكْ وَفَاءً فَعَلَيْنَا قَضَاؤُهُ وَمَنْ تَرَكَ مَالًا فَلِوَرَثَتِهِ

Peygamber(S)'İn: "Her kim bir mal bırakırsa, o kendi ailesine âiddir" Kavli Babı
-...İbn Şihâb dedi ki: Bana Ebû Seleme, Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S)şöyle buyurmuştur: "Ben mü'minlere kendi öz nefislerinden daha yakınımdır. Her kim üzerinde borç olduğu hâlde ölür ve o borcu ödeyecek birşey bırakmazsa, onu ödemek bize âiddir. Her kim de bir mal bırakırsa, o da kendi mîrâsçılann-dandır"

بَاب مِيرَاثِ الْوَلَدِ مِنْ أَبِيهِ وَأُمِّهِ وَقَالَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ إِذَا تَرَكَ رَجُلٌ أَوْ امْرَأَةٌ بِنْتًا فَلَهَا النِّصْفُ وَإِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ أَوْ أَكْثَرَ فَلَهُنَّ الثُّلُثَانِ وَإِنْ كَانَ مَعَهُنَّ ذَكَرٌ بُدِئَ بِمَنْ شَرِكَهُمْ فَيُؤْتَى فَرِيضَتَهُ فَمَا بَقِيَ فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ

6732 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلْحِقُوا الْفَرَائِضَ بِأَهْلِهَا فَمَا بَقِيَ فَهُوَ لِأَوْلَى رَجُلٍ ذَكَرٍ

Erkek Ve Kız Çocuğunun Babası Ve Anasından Alacağı Mîrâs Payları Babı

Zeyd ibn Sabit şöyle demiştir: Bir erkek veya bir kadın bir kız çocuğu bırakırsa, o kız çocuğuna, terikesinin yarısı verilir. Eğer kız çocuklar iki tane veya daha çok iseler, terikenin üçte ikisini alırlar.Eğer onların beraberinde babalarından olma bir erkek kardeşleri varsa, bu takdirde bunlara mîrâsta ortak bulunan kimse ile (meselâ baba ile) başlanıp, evvelâ onun payı verilir.Onun payından arta kalan, oğlanla kızlar arasında "Erkeğe iki dişinin payı" ölçüsüyle taksim edilir.
-...Bize Abdullah ibn Tâvûs, babası Tâvûs ibn Keysân el- Yemânî'den; o da İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Mırâs paylarını (Kur'ân'da bildirilen) sahihlerine veriniz. Bu paylardan geri kalan herhangi birşey de baba tarafından en yakın olan er kişiye âiddir" buyurmuştur

---

بَاب مِيرَاثِ الْبَنَاتِ

6733 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَامِرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ مَرِضْتُ بِمَكَّةَ مَرَضًا فَأَشْفَيْتُ مِنْهُ عَلَى الْمَوْتِ فَأَتَانِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُنِي فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي مَالًا كَثِيرًا وَلَيْسَ يَرِثُنِي إِلَّا ابْنَتِي أَفَأَتَصَدَّقُ بِثُلُثَيْ مَالِي قَالَ لَا قَالَ قُلْتُ فَالشَّطْرُ قَالَ لَا قُلْتُ الثُّلُثُ قَالَ الثُّلُثُ كَبِيرٌ إِنَّكَ إِنْ تَرَكْتَ وَلَدَكَ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَتْرُكَهُمْ عَالَةً يَتَكَفَّفُونَ النَّاسَ وَإِنَّكَ لَنْ تُنْفِقَ نَفَقَةً إِلَّا أُجِرْتَ عَلَيْهَا حَتَّى اللُّقْمَةَ تَرْفَعُهَا إِلَى فِي امْرَأَتِكَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ آُخَلَّفُ عَنْ هِجْرَتِي فَقَالَ لَنْ تُخَلَّفَ بَعْدِي فَتَعْمَلَ عَمَلًا تُرِيدُ بِهِ وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا ازْدَدْتَ بِهِ رِفْعَةً وَدَرَجَةً وَلَعَلَّ أَنْ تُخَلَّفَ بَعْدِي حَتَّى يَنْتَفِعَ بِكَ أَقْوَامٌ وَيُضَرَّ بِكَ آخَرُونَ لَكِنْ الْبَائِسُ سَعْدُ بْنُ خَوْلَةَ يَرْثِي لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ مَاتَ بِمَكَّةَ قَالَ سُفْيَانُ وَسَعْدُ بْنُ خَوْلَةَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ

Kız Çocuklarının Mîrâsı Babı
-....Sa'd ibn Ebî Vakkaas (R) şöyle demiştir: Ben Mekke'de şiddetli bir hastalığa yakalandım ki, hemen hemen ölüme yaklaşmıştım. Bu sırada Peygamber (S) hasta ziyareti yapmak üzere bana geldi. Ben:
— Yâ Rasûlallah! Benim çok malım vardır. Bana kızımdan başka vâris olacak kimse de yoktur. Bu durumda ben malımın üçte ikisini sadaka yapayım mı? diye sordum.
— "Hayır (tasadduk etme)/" buyurdu. Ben:
— Yarısını sadaka yapayım mı? dedim. Rasûlullah yine;
— "Hayır!" buyurdu.Ben, üçte bir'i sordum. Rasûlullah:
— "Üçte birde büyüktür.(Ey Sa'd!) Senin çocuğunu zenginler olarak bırakman, muhtaçlar ve insanlara (sadaka için) ellerini açar bir hâlde bırakmandan hayırlıdır, Şübhesiz sen infâk edeceğin herbir nafakadan muhakkak sevaba nail kılınacaksın. Hattâ (yemek yerken) eşinin ağzına kaldırıp vereceğin lokmadan da ücrete nail kılınacaksın" buyurdu. Ben yine:
— Yâ Rasûlallah! Ben hicretinden geriye mi kalacağım? dedim. Rasûlullah:
— "Hayır, sen benim ardımda (asla bizden) geri kalmazsın. (Şayet burada kalır da) Allah rızâsını isteyerek herhangibir amel yaparsan, elbette onunla merteben yükselecek, derecen artacaktır. Öyle ümtd ediyorum ki, sen benim ardımdan uzun zaman geri bırakılıp yasayaçaksın,hattâ senden birtakım kavimler faydalanacaklar, diğer birtakımları da zarar göreceklerdir. Lâkin en çaresiz olan Sa'd ibn Havle'diri" buyurdu.Râvî, Peygamber'in bu sözünü tefsîr ederek: Rasûlullah, Sa'd ibn Havle Mekke'de öldüğü için ona acır, üzülürdü, demiştir.Râvî Sufyân ibn Uyeyne: Sa'd ibn Havle, Âmir ibn Lueyy oğul-Ian'ndan bir adamdı, demiştir

---

6734 - حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو النَّضْرِ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ شَيْبَانُ عَنْ أَشْعَثَ عَنْ الْأَسْوَدِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ أَتَانَا مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ بِالْيَمَنِ مُعَلِّمًا وَأَمِيرًا فَسَأَلْنَاهُ عَنْ رَجُلٍ تُوُفِّيَ وَتَرَكَ ابْنَتَهُ وَأُخْتَهُ فَأَعْطَى الِابْنَةَ النِّصْفَ وَالْأُخْتَ النِّصْفَ

-...el-Esved ibn Yezîd şöyle demiştir: Muâz ibn Cebel, Yemen'de bize bir muallim ve bir emîr olarak geldi. Biz kendisine bir kızı ile bir kızkardeşini geride bırakarak vefat etmiş olan bir adamın mîrâsım sorduk. Muâz, terikesinin yarısını kıza, yansını da kızkardeşe verdi

---

بَاب مِيرَاثِ ابْنِ الِابْنِ إِذَا لَمْ يَكُنْ ابْنٌ وَقَالَ زَيْدٌ وَلَدُ الْأَبْنَاءِ بِمَنْزِلَةِ الْوَلَدِ إِذَا لَمْ يَكُنْ دُونَهُمْ وَلَدٌ ذَكَرُهُمْ كَذَكَرِهِمْ وَأُنْثَاهُمْ كَأُنْثَاهُمْ يَرِثُونَ كَمَا يَرِثُونَ وَيَحْجُبُونَ كَمَا يَحْجُبُونَ وَلَا يَرِثُ وَلَدُ الِابْنِ مَعَ الِابْنِ

6735 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلْحِقُوا الْفَرَائِضَ بِأَهْلِهَا فَمَا بَقِيَ فَهُوَ لِأَوْلَى رَجُلٍ ذَكَرٍ

Ölünün Oğlu Hayâtta Olmadığı Zaman, Oğlunun Oğluna Âid Mîrâsı Beyân Babı
Ve Zeyd ibn Sâbıt şöyle demiştir: Oğulların sulbî çocukları, kendileriyle ölü arasında bir erkek çocuk bulunmadığı zaman, ölünün çocuğu menzilesindedirler. Oğulların erkek çocukları, ölünün erkek çocukları gibidirler.Oğulların kız çocukları da ölünün kızları gibidirler.Oğulların çocukları, oğullar gibi mîrâs alırlar ve oğullar, kendilerinden aşağıdakileri mirastan men' eder oldukları gibi oğulların oğulları da kendilerinden aşağıdakileri mirastan men' ederler. Ve oğulun çocuğu, oğulla beraber mîrâs almaz.
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Mîrâs paylarını (Kur'ân'da bildirilen) sahihlerine veriniz. Bu paylardan geri kalan herhangi birşey de baba tarafından en yakın olan er kişiye âiddir" buyurdu

---

بَاب مِيرَاثِ ابْنَةِ الِابْنِ مَعَ بِنْتٍ

6736 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو قَيْسٍ سَمِعْتُ هُزَيْلَ بْنَ شُرَحْبِيلَ قَالَ سُئِلَ أَبُو مُوسَى عَنْ بِنْتٍ وَابْنَةِ ابْنٍ وَأُخْتٍ فَقَالَ لِلْبِنْتِ النِّصْفُ وَلِلْأُخْتِ النِّصْفُ وَأْتِ ابْنَ مَسْعُودٍ فَسَيُتَابِعُنِي فَسُئِلَ ابْنُ مَسْعُودٍ وَأُخْبِرَ بِقَوْلِ أَبِي مُوسَى فَقَالَ لَقَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَا أَنَا مِنْ الْمُهْتَدِينَ أَقْضِي فِيهَا بِمَا قَضَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلِابْنَةِ النِّصْفُ وَلِابْنَةِ ابْنٍ السُّدُسُ تَكْمِلَةَ الثُّلُثَيْنِ وَمَا بَقِيَ فَلِلْأُخْتِ فَأَتَيْنَا أَبَا مُوسَى فَأَخْبَرْنَاهُ بِقَوْلِ ابْنِ مَسْعُودٍ فَقَالَ لَا تَسْأَلُونِي مَا دَامَ هَذَا الْحَبْرُ فِيكُمْ

Ölünün Bir Kızının Beraberinde Oğulun Bir Kızının Mîrâsı Babı
-...Bize Ebû Kays tahciîs etti: Ben Huzeyl ibn Şurahbîl'den işittim, şöyle dedi: Ebû Mûsâ el-Eş'arî'ye ölünün kızına, oğlunun kızma, kızkardeşine âid mîrâs hisseleri soruldu.Ebû Mûsâ:
— Terikenin yansı ölünün kızına, bir yarısı da kızkardeşine âid-dir, dedi (oğlunun kızını mîrâstan mahrum bıraktı).Ebû Mûsâ, suâl soran kimseye:
— Abdullah ibn Mes'ûd'a git (bu mes'eleyi ona da sor), umarım ki, İbn Mes'ûd da benim fikrime uygun cevâb verecektir! dedi.Mes'ele İbn Mes'ûd'a sorulup, Ebû Musa'nın cevâbı ve onun tarafından gönderildiği haber verilince, Abdullah ibn Mes'ûd:
—Eğer ben oğulun kızını mîrâstan mahrum edersem, elbette dalâlete düşmüş olurum,hidâyete erenlerden olmam! (diye bir mukaddime ile söze başlayıp)Bu mes'elede ben Peygamber(S)'in hükmettiği bir haberle hükmederim (ki şudur): Ölünün kızı yarım alır, oğlunun kızı da -iki üçte biri tamamlamak için üçte bir alır. Geri kalan (üçte bir) de kızkardeşin payı olur! dedi.Huzeyl şöyle dedi: Biz Ebû Musa'ya gelip İbn Mes'ûd'un fetvasını kendisine haber verince:
— Aranızda bu "Habr = Büyük âlim" bulunduğu müddetçe, bana birşey sormayınız! dedi.

بَاب مِيرَاثِ الْجَدِّ مَعَ الْأَبِ وَالْإِخْوَةِ وَقَالَ أَبُو بَكْرٍ وَابْنُ عَبَّاسٍ وَابْنُ الزُّبَيْرِ الْجَدُّ أَبٌ وَقَرَأَ ابْنُ عَبَّاسٍ { يَا بَنِي آدَمَ } { وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ

آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ } وَلَمْ يُذْكَرْ أَنَّ أَحَدًا خَالَفَ أَبَا بَكْرٍ فِي زَمَانِهِ وَأَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَوَافِرُونَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَرِثُنِي ابْنُ ابْنِي دُونَ إِخْوَتِي وَلَا أَرِثُ أَنَا ابْنَ ابْنِي وَيُذْكَرُ عَنْ عُمَرَ وَعَلِيٍّ وَابْنِ مَسْعُودٍ وَزَيْدٍ أَقَاوِيلُ مُخْتَلِفَةٌ

6737 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلْحِقُوا الْفَرَائِضَ بِأَهْلِهَا فَمَا بَقِيَ فَلِأَوْلَى رَجُلٍ ذَكَرٍ

Babanın Ve Erkek Kardeşlerin Beraberinde Dedenin Mîrâsı Babı
Ebû Bekr, ibn Abbâs, Ibnu Zubeyr: Dede, babadır (yânî dedenin hükmü babanın hükmü gibidir) demişlerdir.İbn Abbâs ("Dede, babadır" sözüne delîl için):"Ey Adem oğulları!... " (ei-A'râf: 3i) ve "Ben atalarım İbrahim, îshâk, Ya'kûb'un dînine^ uydum,.. " (Yûsuf: 38) âyetlerini okudu. (Bu âyetlerde Adem en uzak dede olduğu hâlde "Baba" ta'bîr edilmiştir.) Kendi zamanında Peygamberdin sahâbîlerinin sayısı çok olduğu hâlde, Ebû Bekr'in bu "Dedenin hükmü, babanın hükmüdür" sözüne muhalefet etmiş bir kişi zikretmemiştir.İbn Abbâs: Bana kızkardeşlerimin önünde, oğlumun oğlu mîrâsçı olur, ben ise oğlumun oğluna mîrâsçı olamam, demiştir.Ve Umer ibnu'l-Hattâb'dan, Alî ibn Ebî Tâlib'den, İbnu Mes'ûd'dan ve Zeyd ibn Sâbit'ten çeşitli görüşler de zikrolunur.
-.... Bize Vuheyb, İbn Tâvûs'tan; o da babasından; o da İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki,Peygamber (S): "Miras paylarını kendi sahihlerine veriniz. Bunlardan geri kalan mal da (baba tarafından) en yakın olan er kişiye âiddir" buyurmuştur.

6738 – حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ أَمَّا الَّذِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُهُ وَلَكِنْ خُلَّةُ الْإِسْلَامِ أَفْضَلُ أَوْ قَالَ خَيْرٌ فَإِنَّهُ أَنْزَلَهُ أَبًا أَوْ قَالَ قَضَاهُ أَبًا

-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Amma Rasûlullah(S)'ın "Bu ümmetten bir halîl edineydim, muhakkak onu (yânî Ebû Bekr'i) edinirdim, lâkin İslâm yüzünden olan hullet daha faziletlidir -yâhud: daha hayırlıdır-" buyurmasına gelince, şübhesiz Ebû Bekr dedeyi (mî-râsta) baba menzilesine indirmiştir; yâhud: dedenin baba gibi olduğuna hükmetmiştir, dedi

---

بَاب مِيرَاثِ الزَّوْجِ مَعَ الْوَلَدِ وَغَيْرِهِ

6739 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ وَرْقَاءَ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ الْمَالُ لِلْوَلَدِ وَكَانَتْ الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ فَنَسَخَ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ مَا أَحَبَّ فَجَعَلَ لِلذَّكَرِ مِثْلَ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ وَجَعَلَ لِلْأَبَوَيْنِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا السُّدُسُ وَجَعَلَ لِلْمَرْأَةِ الثُّمُنَ وَالرُّبُعَ وَلِلزَّوْجِ الشَّطْرَ وَالرُّبُعَ

Oğul Ve Diğer Mirasçıların Beraberinde Zevcin Mirası Babı
-....İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: (Ölüden kalan) mal, mîrâs olarak çocuklara âid idi. Vasiyet de (İslâm'ın evvelinde) ana-baba için vâcib idi. Allah bundan mîrâs payları âyetiyle irâde ettiği kısmı neshetti de erkeğe iki dişinin payı kadar tahsîs etti. Çocuğun varlığı ile beraber ana-babadan herbirine altıda bir; yine çocuğun varlığıyla beraber kadına sekizde bir; çocuğun yokluğunda dörtte bir ayırdı. Çocuk yokluğunda kocaya yarım; çocuğun varlığında dörtte bir pay ayırdı

بَاب مِيرَاثِ الْمَرْأَةِ وَالزَّوْجِ مَعَ الْوَلَدِ وَغَيْرِهِ

6740 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ قَالَ قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي جَنِينِ امْرَأَةٍ مِنْ بَنِي لَحْيَانَ سَقَطَ مَيِّتًا بِغُرَّةٍ عَبْدٍ أَوْ أَمَةٍ ثُمَّ إِنَّ الْمَرْأَةَ الَّتِي قَضَى لَهَا بِالْغُرَّةِ تُوُفِّيَتْ فَقَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَنَّ مِيرَاثَهَا لِبَنِيهَا وَزَوْجِهَا وَأَنَّ الْعَقْلَ عَلَى عَصَبَتِهَا

Çocuk Ve Diğer Mirasçıların Beraberinde Zevce Kadının Ve Kocanın Mirasları Babı
-.... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Lihyân oğulları'ndan bir kadının ölü olarak düşen cenini için bir erkek köle yâhud bir dişi köle diyetinin gurresi ile (yânî bunların diyetlerinin onda birinin yarısı ile) hükmetti. Sonra üzerine gurre ile hükmettiği kadın vefat etti de,Rasûlullah o kadının mirasının oğullarına ve kocasına âid olduğuna ve ödeyeceği diyetin de kadının erkek asabesi üzerine olduğuna hükmetti

---

بَاب مِيرَاثُ الْأَخَوَاتِ مَعَ الْبَنَاتِ عَصَبَةٌ

6741 - حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ قَالَ قَضَى فِينَا مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النِّصْفُ لِلْابْنَةِ وَالنِّصْفُ لِلْأُخْتِ ثُمَّ قَالَ سُلَيْمَانُ قَضَى فِينَا وَلَمْ يَذْكُرْ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Kızların Beraberinde Kızkardeşlerin Mîrâsı Babı -Ki Onlar Asabedirler-
-... Bize Muhammed ibn Ca'fer, Şu'be'den; o da Süleyman ibn Mihrân'dan; o da İbrâhîm en-Nahaî'den tahdîs etti ki, el-Esved ibn Yezîd şöyle demiştir: Muâz ibn Cebel, Rasûlullah (S) zamanında (Yemen'de bulunduğu vakit) bizim aramızda kız için yarım, kızkardeş için de yarım pay hükmetti. Sonra Süleyman ibn Mıhrân "Bizim aramızda hükmetti" demiş de "Rasûlullah zamanında"fıkrasını zikretmemiştir

---

6742 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي قَيْسٍ عَنْ هُزَيْلٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ لَأَقْضِيَنَّ فِيهَا بِقَضَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْابْنَةِ النِّصْفُ وَلِابْنَةِ الِابْنِ السُّدُسُ وَمَا بَقِيَ فَلِلْأُخْتِ

-.... Huzeyl ibn Şurahbîi şöyle demiştir: Abdullah ibn Mes'ûd (kız, oğul kızı ve kızkardeş mirasında): Ben elbette bu hususta Peygamberimin hükmüyle hüküm vereceğim -yâhud: Peygamber (S) kız için yarım, oğulun kızı için altıda bir ve geri kalan üçte biri de asabe-Iik yoluyla kızkardeşe tahsîs etti demiştir

---

بَاب مِيرَاثِ الْأَخَوَاتِ وَالْإِخْوَةِ

6743 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُثْمَانَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا مَرِيضٌ فَدَعَا بِوَضُوءٍ فَتَوَضَّأَ ثُمَّ نَضَحَ عَلَيَّ مِنْ وَضُوئِهِ فَأَفَقْتُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّمَا لِي أَخَوَاتٌ فَنَزَلَتْ آيَةُ الْفَرَائِضِ

Erkek Ve Kızkardeşlerin Mîrâst Babı
-... Muhammed ibnu'l-Munkedir şöyle demiştir: Ben Câbir(R)'den işittim, o şöyle dedi: Ben hasta iken Peygamber (S) benim yanıma girdi, abdest suyu istedi, abdest aldı. Sonra abdest suyundan benim üzerime serpti. Ben baygınlıktan ayıldım. Ve:

— Yâ Rasûlallah! Benim (mirasçım olarak) ancak kizkardeşlerim vardır, dedim.Akabinde Ferâiz Âyeti (yânî Mîrâs Payları Âyeti) indi

---

بَاب { يَسْتَفْتُونَكَ قُلْ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ إِنْ امْرُؤٌ هَلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ وَهُوَ يَرِثُهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ فَإِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ فَلَهُمَا الثُّلُثَانِ مِمَّا تَرَكَ وَإِنْ كَانُوا إِخْوَةً رِجَالًا وَنِسَاءً فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ أَنْ تَضِلُّوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ }

6744 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ آخِرُ آيَةٍ نَزَلَتْ خَاتِمَةُ سُورَةِ النِّسَاءِ { يَسْتَفْتُونَكَ قُلْ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ }

"Senden fetva isterler. De ki: Allah, babası ve çocuğu olmayanın mirası hakkındaki hükmü şöylece açıklar:Eğer evlâdı olmayan bir erkek ölür, onun sâdece bir tek kızkardesi kalırsa, terikesinin yansı onundur . Eğer mirasçı erkek kardeş ise çocuksuz ve (babasız) ölen kızkardeşinin vefâtıyle bıraktığının tamâmını alır). Eğer (aynı şartlarla kalan) kızkardeş iki ise oğlan kardeşinin bıraktığının üçte ikisi(ni alır). Eğer erkek ve kızkardeşler ise o zaman erkek için dişinin iki hissesi vardır. Allah size şaşırırsınız diye açıklıyor. Allah herşeyi hakkıyle
-....el-Berâ ibn Âzib (R): En son inen âyet en-NisâSûresi'nin sonudur: "Senden fetva isterler.De ki: Allah helâle mîrâsı hakkındaki hükmü şöyle açıklar" (e-Niss: ı?6)

بَاب ابْنَيْ عَمٍّ أَحَدُهُمَا أَخٌ لِلْأُمِّ وَالْآخَرُ زَوْجٌ وَقَالَ عَلِيٌّ لِلزَّوْجِ النِّصْفُ وَلِلْأَخِ مِنْ الْأُمِّ السُّدُسُ وَمَا بَقِيَ بَيْنَهُمَا نِصْفَانِ

6745 – حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ فَمَنْ مَاتَ وَتَرَكَ مَالًا فَمَالُهُ لِمَوَالِي الْعَصَبَةِ وَمَنْ تَرَكَ كَلًّا أَوْ ضَيَاعًا فَأَنَا وَلِيُّهُ فَلِأُدْعَى لَهُ الْكَلُّ الْعِيَالُ

İki Amcaoğlu Babı; İkisinden Biri Ana-Bir Kardeş, Diğeri Kocadır
Alî ibn Ebî Tâlib: Koca için yarım, ana-bir kardeş için altıda bir, geri kalan üçte bir de ikisi arasında asabelikle yarımşardır, demiştir.
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Ben mü'minlere kendi öz nefislerinden daha yakınımdır. Her kim ölür de arkasında bir mal bırakırsa, onun malı mirasçılarına,asabesine âiddir. Her kim de arkasında borç ve evlâd ağırlığı yâ-hud kendi ihtiyâçlarını göremeyen âciz kimseler bırakırsa, ben onun velîsiyim, ben o kimse için çağırılırım (yânî beni onun yerine çağırın ki, ben onun ağırlığını ve âcizlerinin işlerini görürüm)"

6746 – حَدَّثَنَا أُمَيَّةُ بْنُ بِسْطَامٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ رَوْحٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلْحِقُوا الْفَرَائِضَ بِأَهْلِهَا فَمَا تَرَكَتْ الْفَرَائِضُ فَلِأَوْلَى رَجُلٍ ذَكَرٍ

-.... Bize Yezîd ibn Zuray', Ravh'tan; o da Abdullah ibn Tâvûs'tan; o da babası Tâvûs'tan; o da İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Mîrâspaylarını sahihlerine veriniz. Bu payların terkettiği herhangi birşey de en yakın olan erkek kişiye âiddir" buyurmuştur.

بَاب ذَوِي الْأَرْحَامِ

6747 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي أُسَامَةَ حَدَّثَكُمْ إِدْرِيسُ حَدَّثَنَا طَلْحَةُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ { وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا مَوَالِيَ } { وَالَّذِينَ عَاقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ } قَالَ كَانَ الْمُهَاجِرُونَ حِينَ قَدِمُوا الْمَدِينَةَ يَرِثُ الْأَنْصَارِيُّ الْمُهَاجِرِيَّ دُونَ ذَوِي رَحِمِهِ لِلْأُخُوَّةِ الَّتِي آخَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُمْ فَلَمَّا نَزَلَتْ { وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا مَوَالِيَ } قَالَ نَسَخَتْهَا { وَالَّذِينَ عَاقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ }

Zevu'l-Erhâm(In Hükmü) Babı
- Bana İshâk îbrâhîm tahdîs edip şöyle dedi: Ben, Ebû Usâme'ye:
— Size İdrîs ibn Yezîd tahdîs etti mi? dedim. O:
— Bize Talha ibn Musarnf, Saîd ibn Cubeyr'den; o da İbn Ab-bâs(R)'tan; onun şu âyet hakkındaki sözünü tahdîs etti, dedi: "(Erkek ve dişiden) herbiri için baba ve ananın, yakın hısımların terikelerinden de vârisler yaptık. Yeminlerinizin bağladığı kimselere dahî hisselerini verin. Allah herşeyin üstünde hakîkîbir şâhiddir" (en-Nisâ:33) İbn Abbâs şöyle dedi: Muhacirler Medine'ye geldikleri zaman Ensâr ile Muhacir birbirlerine kendi hısımlarının önünde mîrâsçı olurlardı. Bu mîrâsçılığın sebebi, Peygamber (S)'in bunlar arasında kurmuş olduğu kardeşlik akdi idi. Nihayet "Herbiri için mirasçılar yaptık... " âyeti inince, o kardeşlik akdiyle olan mîrâsçılığı neshetti (yânî) "Yeminlerinizin bağladığı kimseler" kısmını

بَاب مِيرَاثِ الْمُلَاعَنَةِ

6748 - حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا لَاعَنَ امْرَأَتَهُ فِي زَمَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَانْتَفَى مِنْ وَلَدِهَا فَفَرَّقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُمَا وَأَلْحَقَ الْوَلَدَ بِالْمَرْأَةِ

Aralarında La'netleşme Olanların Mîrâsı Babı
-....Bize Mâlik, Nâfi'den; o da İbn Umer(R)'den şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) zamanında bir adam, kansıyla la'netleşme yaptı ve kadının çocuğunu kabul etmedi. Peygamber (S) bunların arasını ayırdı, çocuğu da kadının nesebine kattı (böylece ona anası ve anasından olan kardeşleri vâris"oldular)

بَاب الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ حُرَّةً كَانَتْ أَوْ أَمَةً

6749 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ عُتْبَةُ عَهِدَ إِلَى أَخِيهِ سَعْدٍ أَنَّ ابْنَ وَلِيدَةِ زَمْعَةَ مِنِّي فَاقْبِضْهُ إِلَيْكَ فَلَمَّا كَانَ عَامَ الْفَتْحِ أَخَذَهُ سَعْدٌ فَقَالَ ابْنُ أَخِي عَهِدَ إِلَيَّ فِيهِ فَقَامَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ فَقَالَ أَخِي وَابْنُ وَلِيدَةِ أَبِي وُلِدَ عَلَى فِرَاشِهِ فَتَسَاوَقَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ سَعْدٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ ابْنُ أَخِي قَدْ كَانَ عَهِدَ إِلَيَّ فِيهِ فَقَالَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ أَخِي وَابْنُ وَلِيدَةِ أَبِي وُلِدَ عَلَى فِرَاشِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ لَكَ يَا عَبْدُ بْنَ زَمْعَةَ الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ ثُمَّ قَالَ لِسَوْدَةَ بِنْتِ زَمْعَةَ احْتَجِبِي مِنْهُ لِمَا رَأَى مِنْ شَبَهِهِ بِعُتْبَةَ فَمَا رَآهَا حَتَّى لَقِيَ اللَّهَ

Kadın Hürre Olsun Yâhud Câriye Olsun, Ondan Doğan Çocuk, Döşeğinde Doğduğu Kimseye Âiddir Babı
-...Âişe (R) şöyle dedi: Utbe ibn Ebî Vakkaas, kardeşi Sa'd ibn Ebî Vakkaas'a ahd edip ' 'Zem'a'mn cariyesinin oğlu Abdurrah-mân, benim sulbümdendir. Bu çocuğu almalısın!" diye vasiyet etmiş. Mekke'nin fethi yılı olunca (Mekke'ye varıldığında) Sa'd ibn Ebî Vakkaas çocuğu yakaladı ve:
— Bu, kardeşim Utbe'nin oğludur. Bunun nesebinin kendisine katılması için bana vasiyet etmiştir, dedi.Bunun üzerine Abd ibnu Zem'a ayaklanıp:

— Bu, benim kardeşimdir; babamın cariyesinin oğludur, babamın döşeği üstünde doğmuştur! dedi.
Her iki taraf bu niza ve husûmetlerini Peygamber(S)'e götürdüler. Sa'd ibn Ebî Vakkaas:
— Yâ Rasûlallah! Bu çocuk, kardeşim Utbe'nin oğludur. Neşe-' binin kendisine katılmasına dâir bana vasiyeti vardır, dedi. Abd ibnu Zem'a da:
— Bu, benim kardeşimdir ve babamın cariyesi doğurmuştur; babamın döşeği üstünde doğmuştur, dedi. Bu da'vâlar üzerine Peygamber (S):
— "Ey Abd ibne Zem'a, çocuk sana âiddir. Çünkü çocuk, döşek sahibinindir. Zina edene mahrumiyet düşer" buyurdu.Sonra Peygamber, da'vâ sebebi olan bu çocuğun sîmâca Utbe'-ye benzediğini görerek, zevcesi Şevde bintu Zem'a'ya hitaben:
— "(Ey Şevde!) Sen bundan sonra Abdurrahmân'a karşı perdelen!" buyurdu. Bundan sonra Abdurrahmân, Şevde vefat edip Allah'a kavuşuncaya kadar onu görmedi

---

6750 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْوَلَدُ لِصَاحِبِ الْفِرَاشِ

-.... Muhammed ibn Ziyâd, Ebû Hureyre(R)'den işitti ki, Peygamber (S): "Çocuk, döşek sahibinindir" buyurmuştur

---

بَاب الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ وَمِيرَاثُ اللَّقِيطِ وَقَالَ عُمَرُ اللَّقِيطُ حُرٌّ

6751 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ اشْتَرَيْتُ بَرِيرَةَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اشْتَرِيهَا فَإِنَّ الْوَلَاءَ لِمَنْ أَعْتَقَ وَأُهْدِيَ لَهَا شَاةٌ فَقَالَ هُوَ لَهَا صَدَقَةٌ وَلَنَا هَدِيَّةٌ قَالَ الْحَكَمُ وَكَانَ زَوْجُهَا حُرًّا وَقَوْلُ الْحَكَمِ مُرْسَلٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَأَيْتُهُ عَبْدًا

Velâ (Yânî Velîlik Hakkı) Hürriyete Kavuşturan Kimseye Âiddir Ve Bulunmuş Çocuğun Mîrâsı?
Umer ibnu'l-Hattâb: Bulunmuş olan çocuk hürdür, demiştir
-....Âişe (R) şöyle demiştir: Ben Berîre'yi satın aldım. Peygamber (S):
— "Sen Berîre'yi sahihlerinden satın al. (Onların ileri sürdükleri velânın kendilerine âid olması şartını dikkate alma.) Çünkü velâ hakkı köleyi hürriyete kavuşturan kimseye âiddir" buyurdu. Berîre'ye bir koyun sadaka verilmişti. Peygamber (S):
— "O koyun Berîre için sadakadır, bizim için hediyedir" buyurdu.el-Hakem ibn Uteybe: Berîre'nin kocası (Mugîs), hürr idi, dedi. Buhârî: el-Hakem'in bu sözü mürseldir, dedi.İbn Abbâs da: Ben onu köle olarak gördüm, demiştir

---

6752 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ

-.... Bana Mâlik, Nâfi'den; o da İbn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Velâ hakkı ancak hürriyet veren kimseye âiddir" buyurmuştur

---

بَاب مِيرَاثِ السَّائِبَةِ

6753 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ بْنُ عُقْبَةَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي قَيْسٍ عَنْ هُزَيْلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ إِنَّ أَهْلَ الْإِسْلَامِ لَا يُسَيِّبُونَ وَإِنَّ أَهْلَ الْجَاهِلِيَّةِ كَانُوا يُسَيِّبُونَ

Şaibenin Mîrâsı Babı

-.... Abdullah ibn Mes'ûd (R): İslâm ehli (köleleri) başıboş, velayet hakkı olmaksızın salıvermezler, Câhiliyet ehli ise (köleleri velâ hakkı tanımayarak) başıboş salıverir, sâibe yaparlardı demiştir.

6754 - حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا اشْتَرَتْ بَرِيرَةَ لِتُعْتِقَهَا وَاشْتَرَطَ أَهْلُهَا وَلَاءَهَا فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي اشْتَرَيْتُ بَرِيرَةَ لِأُعْتِقَهَا وَإِنَّ أَهْلَهَا يَشْتَرِطُونَ وَلَاءَهَا فَقَالَ أَعْتِقِيهَا فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ أَوْ قَالَ أَعْطَى الثَّمَنَ قَالَ فَاشْتَرَتْهَا فَأَعْتَقَتْهَا قَالَ وَخُيِّرَتْ فَاخْتَارَتْ نَفْسَهَا وَقَالَتْ لَوْ أُعْطِيتُ كَذَا وَكَذَا مَا كُنْتُ مَعَهُ قَالَ الْأَسْوَدُ وَكَانَ زَوْجُهَا حُرًّا قَوْلُ الْأَسْوَدِ مُنْقَطِعٌ وَقَوْلُ ابْنِ عَبَّاسٍ رَأَيْتُهُ عَبْدًا أَصَحُّ

-....Bize Ebû Avâne Mansûr'dan; o da İbrâhîm en-Nahaî'den o el-Esved ibn Yezîd'den şöyle tahdîs etti: Âişe (R), Berîre'yi azâd etmek için sâhiblerinden satın almak istedi. Sahihleri de vela hakkının kendilerine âid olması şartını ileri sürdüler. Âişe:
— Yâ Rasûlallah! Ben Berîre'yi hürriyete kavuşturmak için satın almak istedim. Sâhibleri onun velâsının kendilerine âid olmasını şart koşuyorlar! dedi.Rasülullah (S):
— "Sen onu (satın alıp) azâd eyle. Velâ hakkı ancak azâd eden kimseye âiddir -yâhud: Sen bedelini ver!" buyurdu.Râvîdedi ki: Bunun üzerine Âişe, Berîre'yi satın alıp azâd eyledi. Berîre hürr olunca (köle bulunan kocasiyle nikâhının feshi veya devamı hususunda) muhayyer kılındı da o kendi nefsini (yânî nikâhın feshini) tercîh etti. Ve:
— Bana şöyle şöyle mal verilmiş olsa bile artık ben köle olan koca ile beraber olmam, demiştir.
el-Esved: Kocası hürr idi, demiştir.Buharı: el-Esved'in bu sözü munkati'dır, Âişe'ye ulaşmamıştır. İbn Abbâs'ın: Ben onu bir köle olarak gördüm, sözü daha sahihtir, dedi

---

بَاب إِثْمِ مَنْ تَبَرَّأَ مِنْ مَوَالِيهِ

6755- حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَا عِنْدَنَا كِتَابٌ نَقْرَؤُهُ إِلَّا كِتَابُ اللَّهِ غَيْرَ هَذِهِ الصَّحِيفَةِ قَالَ فَأَخْرَجَهَا فَإِذَا فِيهَا أَشْيَاءُ مِنْ الْجِرَاحَاتِ وَأَسْنَانِ الْإِبِلِ قَالَ وَفِيهَا الْمَدِينَةُ حَرَمٌ مَا بَيْنَ عَيْرٍ إِلَى ثَوْرٍ فَمَنْ أَحْدَثَ فِيهَا حَدَثًا أَوْ آوَى مُحْدِثًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ وَمَنْ وَالَى قَوْمًا بِغَيْرِ إِذْنِ مَوَالِيهِ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ وَذِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَاحِدَةٌ يَسْعَى بِهَا أَدْنَاهُمْ فَمَنْ أَخْفَرَ مُسْلِمًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ

Efendilerine Âid Olmadığını İddia Eden Kimsenin Günâhı Babı
-...Bize Cerîr, el-A'meş'ten; o da Ibrâhîm et-Temîmî'den tahdîs etti ki, babası Yezîd ibn Şurayh şöyle demiştir: Alî ibn Ebî Tâlib (R):
— Bizim yanımızda, şu sahîfe hâriç, okumakta olduğumuz Allah Kitâbı'ndan başka yazıiı bir kitâb yoktur! dedi.Yezîd dedi ki: Bundan sonra Alî, o sahîfeyi çıkardı, İçinde yaralamalardan, diyet ve zekât develerinin yaşlarından birtakım hükümler yazılı idi. İçinde şu da yazılmıştı: "Medine'nin Âir Dağı

ile Sevr Dağı arasında bulunan sahası haremdir. Kim Medine'nin bu haremi içinde (Kitâb ve sünnete aykırı) bir iş meydana çıkarır yâhud bir bid'-atçıyı banndırırsa Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların la'neti onun üzerine olsun. Ondan kıyamet günü hiçbir sarf ve hiçbir adi kabul olunmaz.Her kim de kendi efendilerinin izni olmadan başka bir kavmi velîler edinirse Allah 'in, meleklerin ve bütün insanların la'neti onun üzerine olsun! Ondan kıyamet günü hiçbir nafile ve hiçbir farz veya diyet kabul olunmaz. Müslümanların emânı birdir. Onların (köle ve kadın gibi) en aşağı olanları dahî bir harbîye emân verdiğinde, o emân bütün muslümânlarca mu'teber olur. Kim bir müslümânın verdiği ahdi bozarsa Allah 'in, meleklerin ve bütün insanların la'neti onun üzerine olsun, kıyamet günü ondan ne bir sarf, ne bir adi kabul olunmaz"

6756 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَيْعِ الْوَلَاءِ وَعَنْ هِبَتِهِ

-....İbnUmer(R): Peygamber (S) velâ hakkının satılmasından ve hibe edilmesinden nehyetti,demiştir

---

بَاب إِذَا أَسْلَمَ عَلَى يَدَيْهِ وَكَانَ الْحَسَنُ لَا يَرَى لَهُ وِلَايَةً وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ وَيُذْكَرُ عَنْ تَمِيمٍ الدَّارِيِّ رَفَعَهُ قَالَ هُوَ أَوْلَى النَّاسِ بِمَحْيَاهُ وَمَمَاتِهِ وَاخْتَلَفُوا فِي صِحَّةِ هَذَا الْخَبَرِ

6757 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ عَائِشَةَ أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ أَرَادَتْ أَنْ تَشْتَرِيَ جَارِيَةً تُعْتِقُهَا فَقَالَ أَهْلُهَا نَبِيعُكِهَا عَلَى أَنَّ وَلَاءَهَا لَنَا فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَا يَمْنَعُكِ ذَلِكِ فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ

Bir Adam Diğer Bir Adamın Elleriyle İslâm'a Girerse
el-Hasen el-Basrî, elleriyle İslâm'a girdirdiği kimse için bir velayet görmezdi ve:Peygamber (S) de: "Velâ, hürriyet veren kimseye âiddir" buyurdu (diye hüccet getirirdi).Temîm ed-Dârî(R)'den, onun Peygamberce yükselterek şöyle dediği zikrolunuyor: "O kimse hayâtında ve ölümünde insanların ona en yakın olanıdır".Buhârî: Bu haberin sahîhliğinde hadîsçiler ihtilâf etmişlerdir, dedi.
-.. Bize Kuteybe ibn Sa'd, Mâlik'ten; o da Nâfi'den; o da İbn Umer(R)'den şöyle tahdîs etti:Mü'minlerin anası Âişe (R), azâd etmek üzere bir câriye satın almak istedi. Cariyenin sâhibleri:
— Biz bu cariyeyi, velâsi bize âid olmak şarüyle satarız, dediler. Âişe bu teklifi RasûIullah(S)'a zikredince, Rasûlullah:
— "Bu şart, seni satın almandan men' etmez. Çünkü velâ hakkı ancak hürriyete kavuşturan kimseye âid olur" buyurmuştur.

6758 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اشْتَرَيْتُ بَرِيرَةَ فَاشْتَرَطَ أَهْلُهَا وَلَاءَهَا فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَعْتِقِيهَا فَإِنَّ الْوَلَاءَ لِمَنْ أَعْطَى الْوَرِقَ قَالَتْ فَأَعْتَقْتُهَا قَالَتْ فَدَعَاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَيَّرَهَا مِنْ زَوْجِهَا فَقَالَتْ لَوْ أَعْطَانِي كَذَا وَكَذَا مَا بِتُّ عِنْدَهُ فَاخْتَارَتْ نَفْسَهَا قَالَ وَكَانَ زَوْجُهَا حُرًّا

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Ben Berîre'yi satın almak istedim. Sâhibleri onun velâsmın kendilerine âid olmasını şart koştular. Ben bunu Peygamber(S)'e zikrettim. Peygamber:
— "Sen onu (satın alıp) azâd eyle. Çünkü velâ hakkı gümüşleri veren kimseye âiddir" buyurdu. Âişe dedi ki: Ben onu azâd ettim. Yine Âişe dedi ki: Sonra Rasûlullah Berîre'yi çağırdı da kocasının nikâhında kalıp kalmamak hususunda onu muhayyer kıldı. Berîre:
— Eğer o bana şöyle şöyle mal verse bile ben onun yanında gece geçirmem, dedi de kendi nefsini

tercih etti.

بَاب مَا يَرِثُ النِّسَاءُ مِنْ الْوَلَاءِ

6759 – حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَرَادَتْ عَائِشَةُ أَنْ تَشْتَرِيَ بَرِيرَةَ فَقَالَتْ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهُمْ يَشْتَرِطُونَ الْوَلَاءَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اشْتَرِيهَا فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ

Kadınların Velâdan Mîrâs Almaları Babı
-...Bize Hemmâm ibn Yahya, Nâfi'den tahdîs etti ki, İbn Umer (R) şöyle demiştir: Âişe (R) Berîre'yi satın almak istedi de Pey-gamber(S)'e:
— Berîre'nin sâhibleri, velânın kendilerine âid olmasını şart kılıyorlar, dedi.Bunun üzerine Peygamber:
— "Velâ hakkı ancak hürriyete kavuşturan kimseye âiddir" buyurdu.

6760 – حَدَّثَنَا ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْطَى الْوَرِقَ وَوَلِيَ النِّعْمَةَ

-...Âişe (R): Rasûlullah (S): "Velâ hakkı, kölenin bedeli olan gümüşleri veren ve hürriyet ni'metini vermeyi üzerine alan kimseye âiddir" buyurdu, demiştir.

بَاب مَوْلَى الْقَوْمِ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَابْنُ الْأُخْتِ مِنْهُمْ

6761 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ قُرَّةَ وَقَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَوْلَى الْقَوْمِ مِنْ أَنْفُسِهِمْ أَوْ كَمَا قَالَ

Bir Ailenin Azâdlı Kölesi, O Ailedendir Ve Kızkardeş Oğlu Da Onlardandır Babı
-... Bize Muâviye ibn Kurra ve Katâde, Enes ibn Mâlik(R)'ten tahdîs ettiler ki, Peygamber(S): "Bir ailenin azâdlı kölesi, o ailenin kendi câmiasındandır" buyurmuştur, yâhud buyurduğu gibi.

6762 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ابْنُ أُخْتِ الْقَوْمِ مِنْهُمْ أَوْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ

-....Bize Şu'be, Katâde'den; o da Enes(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamb.er (S): "Bir ailenin kızkardeşinin oğlu da onlardandır -yâhud: kendi câmialarındandır-" buyurmuştur

---

بَاب مِيرَاثِ الْأَسِيرِ قَالَ وَكَانَ شُرَيْحٌ يُوَرِّثُ الْأَسِيرَ فِي أَيْدِي الْعَدُوِّ وَيَقُولُ هُوَ أَحْوَجُ إِلَيْهِ وَقَالَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ أَجِزْ وَصِيَّةَ الْأَسِيرِ وَعَتَاقَهُ وَمَا صَنَعَ فِي مَالِهِ مَا لَمْ يَتَغَيَّرْ عَنْ دِينِهِ فَإِنَّمَا هُوَ مَالُهُ يَصْنَعُ فِيهِ مَا يَشَاءُ

Esirin Mîrâsı Babı

Buhârî şöyle dedi: Küfe Kaadısı Şurayh, düşman elindeki esîri vâris yapardı ve: Esîr o mala çok muhtâcdır, der idi .Umer ibnu'l-Abdilazîz de: Esîr, İslâm Dîni'nden bir değişme yapmadığı müddetçe, esirin vasiyetini, hürriyetini ve malında yaptığı şeyleri yerine getir. Çünkü o, onun kendi malıdır; malında isteyeceği şeyi yapar, der idi

---

6763 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيٍّ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ تَرَكَ مَالًا فَلِوَرَثَتِهِ وَمَنْ تَرَكَ كَلًّا فَإِلَيْنَا

-...Bize Şu'be, Adiyy'den; o da Ebû Hâzım'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki,Peygamber (S): "Her kim mal bırakırsa, o mal kendi mirasçılarına âiddir. Her kim de borç ve aile ağırlığı bırakırsa, o ağırlık bize âiddir" buyurmuştur

---

بَاب لَا يَرِثُ الْمُسْلِمُ الْكَافِرَ وَلَا الْكَافِرُ الْمُسْلِمَ وَإِذَا أَسْلَمَ قَبْلَ أَنْ يُقْسَمَ الْمِيرَاثُ فَلَا مِيرَاثَ لَهُ

6764 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَرِثُ الْمُسْلِمُ الْكَافِرَ وَلَا الْكَافِرُ الْمُسْلِمَ

Müslüman Kâfire, Kâfir De Müslümâna Mîrâsçı Olmaz
Kâfir mîrâs taksim olunmadan önce İslâm'a girerse, onun için mîrâs yoktur (çünkü cumhura göre, i'tibâr ölüm vaktinedir, taksim vaktine değil).
-.. Bize Ebû Âsim, İbn Cureyc'den; o da İbn Şihâb'dan; o da Alî ibn Hüseyn'den; o da Umer ibn Usmân'dan; o da Usâme ibn Zeyd(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Müslüman kâfire, kâfir de müslümâna mirasçı olmaz" buyurmuştur

---

بَاب مِيرَاثِ الْعَبْدِ النَّصْرَانِيِّ وَالْمُكَاتَبِ النَّصْرَانِيِّ وَإِثْمِ مَنْ انْتَفَى مِنْ وَلَدِهِ

بَاب مَنْ ادَّعَى أَخًا أَوْ ابْنَ أَخٍ

6765 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ اخْتَصَمَ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ وَعَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ فِي غُلَامٍ فَقَالَ سَعْدٌ هَذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ابْنُ أَخِي عُتْبَةَ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَهِدَ إِلَيَّ أَنَّهُ ابْنُهُ انْظُرْ إِلَى شَبَهِهِ وَقَالَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ هَذَا أَخِي يَا رَسُولَ اللَّهِ وُلِدَ عَلَى فِرَاشِ أَبِي مِنْ وَلِيدَتِهِ فَنَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى شَبَهِهِ فَرَأَى شَبَهًا بَيِّنًا بِعُتْبَةَ فَقَالَ هُوَ لَكَ يَا عَبْدُ بْنَ زَمْعَةَ الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ وَاحْتَجِبِي مِنْهُ يَا سَوْدَةُ بِنْتَ زَمْعَةَ قَالَتْ فَلَمْ يَرَ سَوْدَةَ قَطُّ

Hıristiyan Kölenin; Kendisine Hürriyetini Satın Alma Yazışması Yapılmış Hrıstiyanın Mîrâsı Ve Çocuğunu İnkâr Edip Uzaklaşan Kimsenin Günâhı Babı

Bir Erkek Kardeş Yâhud Erkek Kardeş Oğlu İddia Eden Kimse Babı
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Sa'd ibn Ebî Vakkaas ile Utbe ibn Zem'a bir oğlan çocuğu hakkında da'vâlaştılar. Sa'd ibn Ebî Vakkaas:
— Yâ Rasûlallah! Kardeşimin oğlu Utbe ibn Ebî Vakkaas bana bu çocuğun kendi oğlu olduğunu bildirip vasiyet etti. Şu çocuğun ona benzeyişine bak! dedi.Abd ibn Zem'a da:

— Bu çocuk benim kardeşimdir yâ Rasûlallah! Babamın cariyesinden babamın döşeği üzerinde doğdu! dedi. Rasûlullah (S) çocuğun sîmâsına baktı da onda Utbe'ye açık bir benzerlik gördü ve:
— "Çocuk senin(kardeşm)dir yâ Abdu ibn Zem'a! Çocuk (üzerinde doğduğu) döşeğindir; zina eden için de mahrumiyet vardır! Yâ Şevde binîu Zem'a! Sen de bu çocuktan perdelen!" buyurdu. Âişe: Artık o oğlan Sevde'yi hiç görmedi, dedi

---

بَاب مَنْ ادَّعَى إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ

6766 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ هُوَ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ ادَّعَى إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ غَيْرُ أَبِيهِ فَالْجَنَّةُ عَلَيْهِ حَرَامٌ فَذَكَرْتُهُ لِأَبِي بَكْرَةَ فَقَالَ وَأَنَا سَمِعَتْهُ أُذُنَايَ وَوَعَاهُ قَلْبِي مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Kendi Babasından Başka Bir Kişiye Menşûbluk İddia Eden Kimse(Nin Günâhını Beyân) Babı
-....Bize Hâlid ibn Mihrân, Ebû Usmân en-Nehdî'den tahdîs etti ki, Sa'd ibn Ebî Vakkaas (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "Her kim babasından başkasına -onun kendi babası olmadığını bile bile- neseb iddia ederse, bu kişiye cennet haramdır". Râvî Ebû Usmân şöyle demiştir: Ben bu hadîsi Ebû Bekre Nu-fey'e zikrettim de o:
— Evet bu hadîsi ben Rasûlullah'tan kulaklarımla işittim ve kalbim de onu belleyip hıfzetti, demiştir

---

6768 - حَدَّثَنَا أَصْبَغُ بْنُ الْفَرَجِ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ عِرَاكٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَرْغَبُوا عَنْ آبَائِكُمْ فَمَنْ رَغِبَ عَنْ أَبِيهِ فَهُوَ كُفْرٌ

-... Bana Arar ibmTl-Hâris, Ca'fer ibn Rabîa'dan; o da Irak ibn Mâlik el-Gıfârî'den; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S): "Sakın babalarınızdan yüz çevirip uzaklaşmayınız! Her kim babasından yüz çevirip onu îerkederse (aile ni'metine) nankörlük etmiş olur" buyurmuştur

---

بَاب إِذَا ادَّعَتْ الْمَرْأَةُ ابْنًا

6769 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَتْ امْرَأَتَانِ مَعَهُمَا ابْنَاهُمَا جَاءَ الذِّئْبُ فَذَهَبَ بِابْنِ إِحْدَاهُمَا فَقَالَتْ لِصَاحِبَتِهَا إِنَّمَا ذَهَبَ بِابْنِكِ وَقَالَتْ الْأُخْرَى إِنَّمَا ذَهَبَ بِابْنِكِ فَتَحَاكَمَتَا إِلَى دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَام فَقَضَى بِهِ لِلْكُبْرَى فَخَرَجَتَا عَلَى سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ عَلَيْهِمَا السَّلَام فَأَخْبَرَتَاهُ فَقَالَ ائْتُونِي بِالسِّكِّينِ أَشُقُّهُ بَيْنَهُمَا فَقَالَتْ الصُّغْرَى لَا تَفْعَلْ يَرْحَمُكَ اللَّهُ هُوَ ابْنُهَا فَقَضَى بِهِ لِلصُّغْرَى قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ وَاللَّهِ إِنْ سَمِعْتُ بِالسِّكِّينِ قَطُّ إِلَّا يَوْمَئِذٍ وَمَا كُنَّا نَقُولُ إِلَّا الْمُدْيَةَ

Bir Kadın Bir Oğul Îddiâ Ettiği Zaman?
-....Bize Ebu'z-Zinâd, Abdurrahmân'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki; Rasûlullah(S) şöyle buyurmuştur: "İki kadın ve kadınların beraberlerinde iki oğlan çocukları vardı. Bunlar yolda giderlerken kurt geldi de bunlardan birisinin oğlunu kapıp götürdü. Bunun üzerine kadın, kendi yol arkadaşına:
— Kurt senin çocuğunu götürdü, dedi. Diğer kadın da:
— Hayır, kurt ancak senin çocuğunu götürmüştür, dedi. Nihayet bu iki hasım kadın da'vâlannı Dâvûd Peygamberce arzettiler. O da aralarında büyük kadın lehine hükmetti. (Kurdun küçük kadının çocuğunu

Kaptığına hükmetti.)Bunlar muhakemeden çıktılar da Davud'un oğlu Süleyman Pey-gamber'e gittiler ve da'vâlarına yemden baktırmak için mes'eleyi ona haber verdiler. Süleyman Peygamber de:
— Haydi bana bir bıçak getiriniz, çocuğu iki kadın arasında yarıp paylaştırayım! dedi.Bunun üzerine küçük kadın:
— Aman öyle yapma! Allah sana merhamet etsin! Çocuk bu kadının oğludur! deyince, Süleyman da çocuğun küçük kadına âid olduğuna hükmetti". Ebû Hureyre: Vallahi ben "Sıkkın" sözünü asla işitmemiştim, ancak o gün işittim: Bizler ancak "Müdye" ismini söylerdik, demiştir

---

بَاب الْقَائِفِ

6770 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيَّ مَسْرُورًا تَبْرُقُ أَسَارِيرُ وَجْهِهِ فَقَالَ أَلَمْ تَرَيْ أَنَّ مُجَزِّزًا نَظَرَ آنِفًا إِلَى زَيْدِ بْنِ حَارِثَةَ وَأُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ فَقَالَ إِنَّ هَذِهِ الْأَقْدَامَ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ

Kaaif (Yânî İz Tâ'kîbcisînin Hükmü) Babı
-.... Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) sevinmiş olarak ve yüz çizgileri parlar bir hâlde yanıma girdi ve şöyle buyurdu: "Görmedin mi, biraz önce iz sürücü Mucezziz (adındaki şahıs) Zeyd ibn Harise ile Usâme ibn Zeyd'e baktı da: Muhakkak bu ayaklar bir-birindendir, dedi"

6771 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ وَهُوَ مَسْرُورٌ فَقَالَ يَا عَائِشَةُ أَلَمْ تَرَيْ أَنَّ مُجَزِّزًا الْمُدْلِجِيَّ دَخَلَ عَلَيَّ فَرَأَى أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ وَزَيْدًا وَعَلَيْهِمَا قَطِيفَةٌ قَدْ غَطَّيَا رُءُوسَهُمَا وَبَدَتْ أَقْدَامُهُمَا فَقَالَ إِنَّ هَذِهِ الْأَقْدَامَ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ

-...Âişe (R) dedi ki: Bir gün Rasûlullah (S) sevinçli olarak yanıma girdi ve şöyle buyurdu:"Yâ Âişe! Görmedin mi, Mudîic kabilesinden olan iz sürücü Mucezziz yanıma geldi de Usâme ile oğlu Zeyd'i gördü. Onların üzerinde bir kadife vardı. Kadife ile başlarını örtmüşlerdi de ayakları meydanda idi. Mucezziz: Şübhe yok ki, bu ayaklar birbirinden olmadır, dedi."

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الْحُدُودِ

بَاب مَا يُحْذَرُ مِنْ الْحُدُودِ

بَاب لَا يُشْرَبُ الْخَمْرُ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ يُنْزَعُ مِنْهُ نُورُ الْإِيمَانِ فِي الزِّنَا

6772 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَزْنِي الزَّانِي حِينَ يَزْنِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَشْرَبُ الْخَمْرَ حِينَ يَشْرَبُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَسْرِقُ السَّارِقُ حِينَ يَسْرِقُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَنْتَهِبُ نُهْبَةً يَرْفَعُ النَّاسُ إِلَيْهِ فِيهَا أَبْصَارَهُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَعَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِثْلِهِ إِلَّا النُّهْبَةَ

Sakınılacak Sınırlar Babı
Hamr (Yânı Şarâb) İçilmez
İbn Abbâs da: Zina şırasında zina eden kimseden îmân nuru çekilip çıkarılır, demiştir.
-....Bize el-Leys, Ukayl'den; o da İbn Şihâb'dan; o da Ebû Bekr ibn Ab dir rahman'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti. Ra-sûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Zina eden kişi zina ettiği sırada mü'min olduğu hâlde zina edemez. İçki içen de içki içtiği sırada mü'min olarak içemez. Hırsız da hırsızlık yaptığı sırada mü'min olduğu hâlde hırsızlık edemez. Yağmacılık yapan kimse de insanlar gözlerini ona doğru yükseltip bakarlarken (yânî insanların gözleri önünde) yağmacılık ettiği zaman mü'min olarak yağmacılık ve çapulculuk edemez".Ve İbn Şihâb'dan; o da Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den ve Ebû Sele-me'den; onlar da Ebû Hureyre'den;o da Peygamber(S)'den '"Çapulculuk" fıkrası müstesna, bundan önceki hadîsin benzerini rivayet etmişlerdir.

بَاب مَا جَاءَ فِي ضَرْبِ شَارِبِ الْخَمْرِ

6773 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَرَبَ فِي الْخَمْرِ بِالْجَرِيدِ وَالنِّعَالِ وَجَلَدَ أَبُو بَكْرٍ أَرْبَعِينَ

İçki İçenin Dövülmesi Hakkında Gelen Şey Babı
-....(Buradaki iki yoldan) bize Katâde,'Enes ibn MâIik(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S) şarâb içme suçunda, yapraklan soyulmuş hurma deyneği ve na'llerle (yânı ayakkabılarla) dövme cezası uygulamıştır. Sonra Ebû Bekr de içki içer kimseye kırk deynek vurmuştur

---

بَاب مَنْ أَمَرَ بِضَرْبِ الْحَدِّ فِي الْبَيْتِ

6774 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ جِيءَ بِالنُّعَيْمَانِ أَوْ بِابْنِ النُّعَيْمَانِ شَارِبًا فَأَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَ بِالْبَيْتِ أَنْ يَضْرِبُوهُ قَالَ فَضَرَبُوهُ فَكُنْتُ أَنَا فِيمَنْ ضَرَبَهُ بِالنِّعَالِ

Haddin Evde Vurulmasını Emreden Kimse Babı
-....Ukbe ibnu'I-Hâris (R) şöyle demiştir: en-Nuaymân yâhud en-Nuaymân'ın oğlu içki içmiş olarak getirildi. Peygamber (S) evde bulunan kimselere onu dövmelerini emretti.Ukbe dedi ki: Bu emir üzerine onu dövdüler, ben de onu na'llerle dövenler içinde bulundum

---

بَاب الضَّرْبِ بِالْجَرِيدِ وَالنِّعَالِ

6775 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبُ بْنُ خَالِدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ بِنُعَيْمَانَ أَوْ بِابْنِ نُعَيْمَانَ وَهُوَ سَكْرَانُ فَشَقَّ عَلَيْهِ وَأَمَرَ مَنْ فِي الْبَيْتِ أَنْ يَضْرِبُوهُ فَضَرَبُوهُ بِالْجَرِيدِ وَالنِّعَالِ وَكُنْتُ فِيمَنْ ضَرَبَهُ

(İçme Suçunda) Yaprakları Soyulmuş Hurma Deynekleri İle Ve Na'llerle Dövme Babı
-....Bize Vuheyb ibn Hâlid, Eyyüb'dan; o da Abdullah ibn Ebî Muleyke'den; o da Ukbe ibnu'l-Hâris(R)'ten şöyle tahdîs etti: Pey-gamber(S)'in huzuruna Nuaymân yâhud Nuaymân oğlu sarhoş olarak

getirildi. Bu kendisine çok ağır geldi de evde bulunan kimselere onu dövmelerini emretti.Oradakiler onu hurma deynekleri ve na'llerle dövdüler. Ben de onu dövenler arasında idim.

6776 - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ قَالَ جَلَدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْخَمْرِ بِالْجَرِيدِ وَالنِّعَالِ وَجَلَدَ أَبُو بَكْرٍ أَرْبَعِينَ

-....Bize Katâde tahdîs etti ki, Enes ibn Mâlik (R): Peygamber (S) şarâb içmede hurma dallan ve na'llerle dövme cezası uyguladı, Ebû Bekr de kırk deynek vurdu, demiştir.

6777 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو ضَمْرَةَ أَنَسٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ الْهَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرَجُلٍ قَدْ شَرِبَ قَالَ اضْرِبُوهُ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَمِنَّا الضَّارِبُ بِيَدِهِ وَالضَّارِبُ بِنَعْلِهِ وَالضَّارِبُ بِثَوْبِهِ فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ بَعْضُ الْقَوْمِ أَخْزَاكَ اللَّهُ قَالَ لَا تَقُولُوا هَكَذَا لَا تُعِينُوا عَلَيْهِ الشَّيْطَانَ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Peygamber(S)'in huzuruna şarâb içmiş bir kimse getirildi.Peygamber (orada bulunanlara):
— "Bunu dövünüz!" buyurdu.Ebû Hureyre dedi ki: Artık bizden eliyle döven, ayakkabısı ile döven, ihramı ile döven kimseler vardı. Dövme işi bitince topluluktan bâzı kimseler bu adama:
— Allah seni hor ve zelîl kılsın! dediler. Peygamber:
— "(Hayır) böyle söylemeyiniz! Bu adamın aleyhine şeytâna yardım etmeyiniz!" buyurdu

---

6778 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَبُو حَصِينٍ سَمِعْتُ عُمَيْرَ بْنَ سَعِيدٍ النَّخَعِيَّ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا كُنْتُ لِأُقِيمَ حَدًّا عَلَى أَحَدٍ فَيَمُوتَ فَأَجِدَ فِي نَفْسِي إِلَّا صَاحِبَ الْخَمْرِ فَإِنَّهُ لَوْ مَاتَ وَدَيْتُهُ وَذَلِكَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَسُنَّهُ

-...Bize Ebû Husayn tahdîs edip şöyle dedi: Ben Umer ibn Saîd en-Nahaî'den işittim, şöyle dedi: Ben Alî ibn Ebî Tâlib(R)'den işittim, şöyle dedi: Ben herhangibir kimseye hadd vurup da onun ölmesiyle nefsimde üzüntü duymuş değilimdir. Ancak böyle bir üzüntüyü içki içen kimse hakkında duymuşumdur. Şayet içki içen kimse hadden dolayı ölseydi, muhakkak ben onun diyetini verirdim. Bunun da sebebi şudur: Çünkü Rasûlullah (S) içki içenin haddi hakkında bize sabit bir added kaanûnlaştırmamıştır.

6779 - حَدَّثَنَا مَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْجُعَيْدِ عَنْ يَزِيدَ بْنِ خُصَيْفَةَ عَنْ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ كُنَّا نُؤْتَى بِالشَّارِبِ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِمْرَةِ أَبِي بَكْرٍ وَصَدْرًا مِنْ خِلَافَةِ عُمَرَ فَنَقُومُ إِلَيْهِ بِأَيْدِينَا وَنِعَالِنَا وَأَرْدِيَتِنَا حَتَّى كَانَ آخِرُ إِمْرَةِ عُمَرَ فَجَلَدَ أَرْبَعِينَ حَتَّى إِذَا عَتَوْا وَفَسَقُوا جَلَدَ ثَمَانِينَ

-....es-Sâib ibn Yezîd (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) zamanında, Ebû Bekr'in emirliğinde ve Umer'in halifeliğinin baş tarafında bize şarâb içmiş olan sarhoş getirilirdi de, bizler ona doğru kalkar,ellerimizle, ayakkabılarımızla ve ridâlarımızla döverdik. Umer'in emirliğinin sonunda, Umer sarhoşa kırk deynek vurdu. Nihayet insanlar içki içmek ve fesâd çıkarmakta ileri gittikleri zaman, Umer sarhoşlara seksen deynek vurdurdu

---

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ لَعْنِ شَارِبِ الْخَمْرِ وَإِنَّهُ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْ الْمِلَّةِ

6780 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ أَنَّ رَجُلًا عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ اسْمُهُ عَبْدَ اللَّهِ وَكَانَ يُلَقَّبُ حِمَارًا وَكَانَ يُضْحِكُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ جَلَدَهُ فِي الشَّرَابِ فَأُتِيَ بِهِ يَوْمًا فَأَمَرَ بِهِ فَجُلِدَ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ اللَّهُمَّ الْعَنْهُ مَا أَكْثَرَ مَا يُؤْتَى بِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَلْعَنُوهُ فَوَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ إِنَّهُ يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ

Şarâb İçene La'net Etmenin Mekruh Olması Babı
Çünkü o kimse içki içmekle İslâm Dîni'nden dışarı çıkıcı değildir.
-....Bize el-Leys tahdîs edip şöyle dedi: Bana Halîd ibn Yezîd, Saîd ibn Ebî Hilâl'den; o da Zeyd ibn Eslem'den; o da babası (Umer'in hizmetçisi olan) Eşlem el-Habeşî'den; o da Umer ibnu'l-Hattâb(R)'dan şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) zamanında Abdullah isminde bir adam vardı. İnsanlar tarafından "Hımâr (= Eşek)" lakabı ile lakablandınurdı. Bu zât Rasûlullah'ı arasıra güldürürdü.Peygamber bu adama, şarâb içtiği için deynekleme cezası uygulamıştı. Bir gün bu Abdullah yine huzura getirildi, Peygamber deyneklenmesini emretti, o da deyneklendi. Topluluktan birisi:
— Yâ Allah, şu adama la'net et, içki yüzünden ne kadar da çok huzura getiriliyor! dedi.Bunun üzerine Peygamber:
— "Ona la'net etmeyiniz! Vallahi kesin olarak bilmişimdir ki bu zât muhakkak Allah'ı ve Rasûlü'nü sevmektedir" buyurdu

---

6781 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ حَدَّثَنَا ابْنُ الْهَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَكْرَانَ فَأَمَرَ بِضَرْبِهِ فَمِنَّا مَنْ يَضْرِبُهُ بِيَدِهِ وَمِنَّا مَنْ يَضْرِبُهُ بِنَعْلِهِ وَمِنَّا مَنْ يَضْرِبُهُ بِثَوْبِهِ فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ رَجُلٌ مَا لَهُ أَخْزَاهُ اللَّهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَكُونُوا عَوْنَ الشَّيْطَانِ عَلَى أَخِيكُمْ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber(S)'e sarhoş bir adam getirildi. Peygamber onun dövülmesini emretti. Artık bizden kimimiz onu eliyle dövüyor, kimimiz ayakkabısıyle dövüyor, kimimiz de elbisesiyle dövüyordu. Dövme işi bitince içimizden biradam:
— Buna ne oluyor! Allah bunu zelîl kılsın! dedi.Bunun üzerine Rasûlullah:
__"Kardeşinizin aleyhinde şeytânın yardımcıları olmayınız1"buyurdu

---

بَاب السَّارِقِ حِينَ يَسْرِقُ

6782 - حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ غَزْوَانَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَزْنِي الزَّانِي حِينَ يَزْنِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَسْرِقُ السَّارِقُ حِينَ يَسْرِقُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ

Çalarken Hırsızın Hâli (Nasıl Olur) Bab
-... Bize Fudayl ibn Gazvân, İkrime'den; o da İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Zina edici kişi zina ettiği sırada mü'min olduğu hâlde zina edemez. Hırsız kişi de hırsızlık ettiği sırada mü'min olduğu hâlde hırsızlık yapmaz!"

بَاب لَعْنِ السَّارِقِ إِذَا لَمْ يُسَمَّ

6783 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَعَنَ اللَّهُ السَّارِقَ يَسْرِقُ الْبَيْضَةَ فَتُقْطَعُ يَدُهُ وَيَسْرِقُ الْحَبْلَ فَتُقْطَعُ يَدُهُ قَالَ الْأَعْمَشُ كَانُوا يَرَوْنَ أَنَّهُ بَيْضُ الْحَدِيدِ وَالْحَبْلُ كَانُوا يَرَوْنَ أَنَّهُ مِنْهَا مَا يَسْوَى دَرَاهِمَ

İsmi Açıkça Söylenmediği Zaman Hırsız Kişiye La'net Etmek Babı
-...Bize (Süleyman ibn Mihrân) el-A'meş tahdîs edip şöyle dedi: Ben Ebû Salih'ten işittim; o da Ebû Hureyre(R)'den ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Allah şu hırsız kişiye la'net etsin ki, o bir miğfer çalar da o sebeble eli kesilir, bir ip çalar da o yüzden eli kesilir!"el-A'meş: Ebû Hureyre'nin bu hadîsini rivayet edenler, hadîsteki "Beyda" lafzının harbde başa giyilen demir miğfer olduğunu, ipin de en az kıymeti birkaç dirheme müsâvî olan nevi'den değerli birşey olduğu görüşünde bulunurlardı, demiştir

---

بَاب الْحُدُودُ كَفَّارَةٌ

6784 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيِّ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَجْلِسٍ فَقَالَ بَايِعُونِي عَلَى أَنْ لَا تُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا تَسْرِقُوا وَلَا تَزْنُوا وَقَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ كُلَّهَا فَمَنْ وَفَى مِنْكُمْ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَعُوقِبَ بِهِ فَهُوَ كَفَّارَتُهُ وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَسَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ إِنْ شَاءَ غَفَرَ لَهُ وَإِنْ شَاءَ عَذَّبَهُ

Haddler Bir Keffâretttir
-....Ubâdeibnu's-Sâmit(R) şöyle demiştir: Bizler bir mecliste Peygamber(S)'in yanında idik.Bizlere şöyle buyurdu: "Benimle şu şartlar üzere bey'at ediniz: Allah'a (ibâdette) hiçbirşeyi ortak kılmamak, hırsızlık etmemek, zina eylememek..." diye sayıp el-Mümtehıne: 13. âyetinin hepsini okudu. "İçinizden bu and ve sözünde duranın ecri Allah'a âiddir. Bu dediklerimden birini yapıp da ondan dolayı dünyâda ikaaba uğratılırsa, bu ikaab ona keffârettir. Bunlardan bir suçu yapıp da yaptığı fiili Allah Taâlâ örterse (onun işi de Allah'a âiddir), Allah dilerse onu mağfiret eder, dilerse onu azâblan-dırır"

بَاب ظَهْرُ الْمُؤْمِنِ حِمًى إِلَّا فِي حَدٍّ أَوْ حَقٍّ

6785 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ وَاقِدِ بْنِ مُحَمَّدٍ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ أَلَا أَيُّ شَهْرٍ تَعْلَمُونَهُ أَعْظَمُ حُرْمَةً قَالُوا أَلَا شَهْرُنَا هَذَا قَالَ أَلَا أَيُّ بَلَدٍ تَعْلَمُونَهُ أَعْظَمُ حُرْمَةً قَالُوا أَلَا بَلَدُنَا هَذَا قَالَ أَلَا أَيُّ يَوْمٍ تَعْلَمُونَهُ أَعْظَمُ حُرْمَةً قَالُوا أَلَا يَوْمُنَا هَذَا قَالَ فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَدْ حَرَّمَ عَلَيْكُمْ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ وَأَعْرَاضَكُمْ إِلَّا بِحَقِّهَا كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا فِي بَلَدِكُمْ هَذَا فِي شَهْرِكُمْ هَذَا أَلَا هَلْ بَلَّغْتُ ثَلَاثًا كُلُّ ذَلِكَ يُجِيبُونَهُ أَلَا نَعَمْ قَالَ وَيْحَكُمْ أَوْ وَيْلَكُمْ لَا تَرْجِعُنَّ بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ

Müminin Sırtı Ezâ Etmekten Korunmuştur Ancak Üzerine Vâcib Olmuş Bir Hadd'de Yâhud Kul Hakkında Korunmaz
-....Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Veda Haccı'nda (Minâ'da Nahr günü yaptığı hutbesinde):
— "Dikkat edin! Hürmetçe en büyük bilmekte olduğunuz ay hangisidir?" buyurdu.Sahâbîler:
— Bu hacc ayımız değil mi? dediler. Rasûlullah:
— "Hürmetçe en büyük bilmekte olduğunuz belde hangisidir?" buyurdu.Sahâbîler:
— Bu Mekke beldemiz değil mi? dediler. Rasûlullah:

— "Hürmetçe en büyük bilmekte olduğunuz gün hangisidir?" buyurdu.Sahâbîler:
— Bu hacc günlerimiz değil mi? dediler. (Bu mukaddimeden sonra) Rasûlullah:
— "Şübhesiz ki Allah Tebâreke ve Taâlâ sizlere bu ayınızda, bu beldenizde, bu gününüzün haram olduğu gibi (birbirinize) kanlarınızı, mallarınızı, namuslarınızı haram kılmıştır (bunlar her türlü tecâvüzden korunmuştur). Ancak bir hakk karşılığında olmak müstesnadır. Dikkat edin! Bunları sizlere tebliğ ettim mi?" buyurdu. Bu soruyu Rasûlullah üç kerre sordu. Sahâbîler her defasında O'na:
— Evet, tebliğ ettin! diye cevâb veriyorlardı. Sonra Rasûlullah:
— "Sizlere yazık -yâhud: Sizlere veyl olur-; sakın benden sonra birbirlerinizin boyunlarına vuracak surette birbirlerinizi küfre nisbet edip de kıtali halâl saymaya dönmeyin -yâhud: Fiilleriniz birbirlerinin boyunlarına vuran kâfirlerin fiillerine benzemesin-!" buyurdu

---

بَاب إِقَامَةِ الْحُدُودِ وَالِانْتِقَامِ لِحُرُمَاتِ اللَّهِ

6786 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا خُيِّرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَمْرَيْنِ إِلَّا اخْتَارَ أَيْسَرَهُمَا مَا لَمْ يَأْثَمْ فَإِذَا كَانَ الْإِثْمُ كَانَ أَبْعَدَهُمَا مِنْهُ وَاللَّهِ مَا انْتَقَمَ لِنَفْسِهِ فِي شَيْءٍ يُؤْتَى إِلَيْهِ قَطُّ حَتَّى تُنْتَهَكَ حُرُمَاتُ اللَّهِ فَيَنْتَقِمُ لِلَّهِ

Allah'ın Ta'yîn Etmiş Olduğu Haddleri Uygulayıp Yerine Getirmek Ve Allah'ın Haramlarına Saygısızlık Edenlerden İntikaam Almak Babı
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) dünyâ işlerinde iki iş arasında muhayyer kılındığında, o iş günâh olmadığı müddetçe,muhakkak onların en kolay olanım tercîh ederdi. Eğer o işler günâh nev'inden olurlarsa, Peygamber onların ikisinden de insanların en uzak bulunanı olurdu.Allah'a yemîn ederim ki, O, kendisine getirilen hicbirşeyde kendi nefsi için asla intikaam almazdı. O ancak Allah'ın haramlarının parçalanıp hürmetsizlik edilmesinde Allah için (öfkelenir) intikaam alırdı.

بَاب إِقَامَةِ الْحُدُودِ عَلَى الشَّرِيفِ وَالْوَضِيعِ

6787 – حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ أُسَامَةَ كَلَّمَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي امْرَأَةٍ فَقَالَ إِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ أَنَّهُمْ كَانُوا يُقِيمُونَ الْحَدَّ عَلَى الْوَضِيعِ وَيَتْرُكُونَ الشَّرِيفَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ فَاطِمَةَ فَعَلَتْ ذَلِكَ لَقَطَعْتُ يَدَهَا

Haddlerin (İçtimaî Mevkii Yüksek Olan) Şerîfe De (İçtimaî Mevkii Aşağı Olan) Hakire De Müşâvı Olarak Uygulanıp Yerine Getirilmesi Babı
-....Bize el-Leys, İbn Şihâb'dan; o da Urve'den; o da Âişe(R)'den şöyle tahdîs etti: Usâme,Kureyş'in Mahzum soyuna mensûb olup hırsızlık yapmış bir kadın hakkında (şefkat için) Peygamber(S)'le konuşmuştu. Bunun üzerine Peygamber: "Sizden evvelki ümmetler ancak şundan helak olmuşlardır: onlar haddi (yânî cezayı) hakir kimseye uygular idiler de şerefli olan kimseyi terkederlerdi. Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, eğer (Muhammed'in kızı) Fâîıma bu işi yapmış olaydı, muhakkak onun elini de keserdim" buyurdu

---

بَاب كَرَاهِيَةِ الشَّفَاعَةِ فِي الْحَدِّ إِذَا رُفِعَ إِلَى السُّلْطَانِ

6788 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ قُرَيْشًا أَهَمَّتْهُمْ الْمَرْأَةُ الْمَخْزُومِيَّةُ الَّتِي سَرَقَتْ فَقَالُوا مَنْ يُكَلِّمُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَنْ يَجْتَرِئُ عَلَيْهِ إِلَّا أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ حِبُّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَلَّمَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَتَشْفَعُ فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ ثُمَّ قَامَ فَخَطَبَ قَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا ضَلَّ مَنْ قَبْلَكُمْ أَنَّهُمْ كَانُوا إِذَا سَرَقَ الشَّرِيفُ تَرَكُوهُ وَإِذَا سَرَقَ الضَّعِيفُ فِيهِمْ أَقَامُوا عَلَيْهِ الْحَدَّ وَايْمُ اللَّهِ لَوْ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَرَقَتْ لَقَطَعَ مُحَمَّدٌ يَدَهَا

Devlet Başkanına (YaHud Onun Vekili Olan Hâkime) Yükseltildiği Zaman,Şer'î Bir Ceza Hakkında Şefaat Etmenin Çirkinliği Babı

-...Bize el-Leys, İbn Şihâb'dan; o da Urve'den; o da Âişe(R)'den şöyle tahdîs etti (Âişe şöyle demiştir): Kureyş'in Mahzûm soyundan olup da hırsızlık etmiş bulunan bir kadının durumu, Ku-reyş'e haylî üzüntü vermişti. Onlar:

— Bu kadını cezadan afv hususunda Rasûlullah ile kim konuşabilir? Bu hususta kelâm etmeye Rasûlullah'ın sevgilisi olan Usâme'-den başka kim cesaret edebilir ki? dediler.Nihayet Usâme, bu hususta Rasûlullah ile konuştu. Bunun üzerine Rasûlullah (S):

— "Allah'ın ta'yîn ettiği cezalardan bir ceza hususunda şefaat mi ediyorsun?" buyurdu. Sonra ayağa kalkıp bir hitabe yaparak şöyle dedi:

— "Ey insanlar! Sizden evvelki (ümmet)ler ancak şu sebebden sapmışlardır: Onlar aralarında şerefli bir kimse çaldığı zaman onu bırakırlardı da zayıf olan çaldığı zaman ona ceza uygularlardı.Allah 'a yemîn ediyorum ki, eğer Muhammed'in kızı Fâtıma çalmış olaydı, muhakkak onun elini de keserdim!"

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا } وَفِي كَمْ يُقْطَعُ وَقَطَعَ عَلِيٌّ مِنْ الْكَفِّ وَقَالَ قَتَادَةُ فِي امْرَأَةٍ سَرَقَتْ فَقُطِعَتْ شِمَالُهَا لَيْسَ إِلَّا ذَلِكَ

6789 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُقْطَعُ الْيَدُ فِي رُبُعِ دِينَارٍ فَصَاعِدًا تَابَعَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ وَابْنُ أَخِي الزُّهْرِيِّ وَمَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:

'Erkek hırsızla kadın hırsızın -o işlediklerine bir karşılık ve ceza ve Allah'tan (insanlara) ibret verici bir ukubet olmak üzere- ellerini kesin!... "(ei-Mâide: 38).Ve ne kadar malda el kesilir? Alî (R), hırsızın elini avuçtan (yâhud bilekten) kesmiştir Katâde, hırsızlık yapmış bir kadında onun yalnız sol eli kesildi, onda başka bir kesme olmadı,demiştir.

-...Bize İbrâhîm ibn Sa'd, İbn Şihâb'dan; o da Urve'den tahdîs etti ki, Âişe (R): Peygamber (S) "Hırsızın eli, dörtte bir dînâr ve daha fazla kıymette mal çaldığı zaman kesilir" buyurdu, demiştir.Bu hadîsi ez-Zuhrî'den rivayet etmekte Abdurrahmân ibn Hâlid, ez-Zuhrî'nin erkek kardeşinin oğlu ve Ma'mer ibn Râşid üçlüsü de İbrâhîm ibn Sa'd'a mutâbaat etmişlerdir.

6790 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ عَنْ ابْنِ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ وَعَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تُقْطَعُ يَدُ السَّارِقِ فِي رُبُعِ دِينَارٍ

-...Bu seneddekirâvîlerdeÂişe(R)'den, Peygamber(S)'in "Hırsızın eli dörtte bir dinarda kesilir" buyurduğunu nakletmişîerdir.

6791 - حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَتْهُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا حَدَّثَتْهُمْ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تُقْطَعُ الْيَدُ فِي رُبُعِ دِينَارٍ

-...Âişe (R) buradaki râvîlere, Peygamber(S)'in: "Dinar'ın dörtte biri kıymetindeki hırsızlıkta el kesilir" buyurduğunu tahdîs etmiştir.

6792 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَخْبَرَتْنِي عَائِشَةُ أَنَّ يَدَ السَّارِقِ لَمْ تُقْطَعْ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا فِي ثَمَنِ مِجَنٍّ حَجَفَةٍ أَوْ تُرْسٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ مِثْلَهُ

-...Bize Abde, Hişâm'dan tahdîs etti ki babası Urve şöyle demiştir: Bana Âişe (R):Peygamber (S) zamanında hırsızın eli ancak hacefe denilen kalkan veya turs denilen kalkan kıymetinde bir mal çaldığında kesilirdi, diye haber verdi.. Bize Usmân ibn Ebî Şeybe tahdîs etti. Bize Humeyd ibn Abdirrahmân tahdîs etti. Bize Hişâm,babası Urve'den; o da Âişe'den bunun benzeri hadîsi tahdîs etti

---

6793 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ لَمْ تَكُنْ تُقْطَعُ يَدُ السَّارِقِ فِي أَدْنَى مِنْ حَجَفَةٍ أَوْ تُرْسٍ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا ذُو ثَمَنٍ رَوَاهُ وَكِيعٌ وَابْنُ إِدْرِيسَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ مُرْسَلًا

-....Bize Hişâm ibn Urve, babasından haber verdi ki Âişe (R):
— Hırsızın eli hacefeden yâhud tursten daha aşağıda bir mal için kesilmezdi. Bunların herbiri kıymetli şeylerdi, demiştir.Bu hadîsi Vekî' ile İbn İdrîs de Hişâm'dan; o da babasından mürsel olarak rivayet etmiştir.

6794 - حَدَّثَنِي يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ أَخْبَرَنَا عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمْ تُقْطَعْ يَدُ سَارِقٍ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَدْنَى مِنْ ثَمَنِ الْمِجَنِّ تُرْسٍ أَوْ حَجَفَةٍ وَكَانَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا ذَا ثَمَنٍ

-....Âişe (R): Peygamber (S) zamanında hiçbir hırsızın eli mıcenn denilen yâhud hacefe denilen bir kalkan bedelinden daha aşağıda bir mal için kesîlmemiştir. Hâlbuki bu kalkanlardan herbiri kıymetli şeylerdi, demiştir

---

6795 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ نَافِعٍ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَطَعَ فِي مِجَنٍّ ثَمَنُهُ ثَلَاثَةُ دَرَاهِمَ تَابَعَهُ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي نَافِعٌ قِيمَتُهُ

-...Bana Mâlik ibn Enes, Abdullah ibn Umer'in himayesinde bulunan Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) değeri üç dirhem olan bir kalkan hırsızlığında hırsızın elini kestirmiştir.Ve ona Nâfi'den rivayette Muhammed ibn İshâk mutâbaat etmiştir. el-Leys de: Bana Nâfi' "Semenehu" yerine "Kıymetehu" şeklinde tahdîs etti, demiştir.

6796 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَطَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مِجَنٍّ ثَمَنُهُ ثَلَاثَةُ دَرَاهِمَ

-....Bize Cuveyriye, Nâfi'den tahdîs etti ki, İbn Umer (R): Peygamber (S) üç dirhem değerinde olan bir kalkan hırsızlığında hırsızın elini kestirdi, demiştir.

6797 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَطَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مِجَنٍّ ثَمَنُهُ ثَلَاثَةُ دَرَاهِمَ

-... Ubeydullah şöyle demiştir: Bana Nâfi' tahdîs etti ki, Abdullah ibn Umer (R): Peygamber (S) semeni üç dirhem olan bir kalkan hırsızlığında hırsızın elini kestirdi, demiştir.

6798 – حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَبُو ضَمْرَةَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَطَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَ سَارِقٍ فِي مِجَنٍّ ثَمَنُهُ ثَلَاثَةُ دَرَاهِمَ تَابَعَهُ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي نَافِعٌ قِيمَتُهُ

-.... Bize Mûsâ ibn Ukbe, Nâfi'den tahdîs etti ki, Abdulah ibn Umer (R): Peygamber (S) semeni üç dirhem olan bir mıcenn kalkanı hırsızlığında hırsızın elini kestirdi, demiştir

---

6799 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا صَالِحٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَنَ اللَّهُ السَّارِقَ يَسْرِقُ الْبَيْضَةَ فَتُقْطَعُ يَدُهُ وَيَسْرِقُ الْحَبْلَ فَتُقْطَعُ يَدُهُ

-....Bize el-A'meş tahdîs edip şöyle dedi: Ben Ebû Salih'ten işittim, şöyle dedi: Ben Ebû Hureyre(R)'den işittim, şöyle dedi: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Allah şu hırsıza la'net etsin ki, o bir miğfer çalar da eli kesilir, bir ip çalar da (o küçük şey sebebiyle) eti kesilir!"

بَاب تَوْبَةِ السَّارِقِ

6800 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَطَعَ يَدَ امْرَأَةٍ قَالَتْ عَائِشَةُ وَكَانَتْ تَأْتِي بَعْدَ ذَلِكَ فَأَرْفَعُ حَاجَتَهَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَابَتْ وَحَسُنَتْ تَوْبَتُهَا

Hırsızın Tevbe Etmesi Babı

-....Bana İbnu Vehb, Yûnus'tan; o da Urve'den; o da Âişe(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S)hırsızlık eden bir kadının elini kestirmiştir. Âişe:

— Artık bundan sonra o kadın bana gelir, ben de onun hacetini Peygamber'e yükseltir, arzederdim. Kendisi bu hâdiseden sonra tevbe etti ve tevbesi de güzel oldu, demiştir.

6801 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَايَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَهْطٍ فَقَالَ أُبَايِعُكُمْ عَلَى أَنْ لَا تُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا

تَسْرِقُوا وَلَا تَزْنُوا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ وَلَا تَأْتُوا بِبُهْتَانٍ تَفْتَرُونَهُ بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلِكُمْ وَلَا تَعْصُونِي فِي مَعْرُوفٍ فَمَنْ وَفَى مِنْكُمْ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَأُخِذَ بِهِ فِي الدُّنْيَا فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ وَطَهُورٌ وَمَنْ سَتَرَهُ اللَّهُ فَذَلِكَ إِلَى اللَّهِ إِنْ شَاءَ عَذَّبَهُ وَإِنْ شَاءَ غَفَرَ لَهُ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ إِذَا تَابَ السَّارِقُ بَعْدَ مَا قُطِعَ يَدُهُ قُبِلَتْ شَهَادَتُهُ وَكُلُّ مَحْدُودٍ كَذَلِكَ إِذَا تَابَ قُبِلَتْ شَهَادَتُهُ

-... Bize Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den; o da Ebû İdrîs'ten haber verdi ki, Ubâdetu'bnu's-Sâmit (R) şöyle demiştir: Ben bir topluluk içinde Rasûlullah (S) ile bey'atlaştım da bey'atte şöyle buyurdu: "Ben sizlerle şu şartlar üzerine bey'atlaşıyorum: Allah'a (ibâdette) hiçbir şeyi ortak kılmamanız, hırsızlık yapmamanız, çocuklarınızı öldürmemeniz, ellerinizle ayaklarınız arasından bir iftira düzüp getirmemeniz (yânî kendiliğinizden kimseye hiçbir iftira düzüp atmamanız), hiçbir ma'rüf işte bana isyan etmemeniz. Sizden her kim bu sözünde durursa, onun ecri Allah'ın (fazilet ve kerem) zimmetindedir. Bu dediklerim-den birini yapıp da ondan dolayı dünyâda yakalanırsa, bu onun için bir keffârettir ve bir temizliktir. Bunlardan birini yapıp da yaptığı fiili Allah örterse, onun bu işi de Allah 'a kalır. Allah isterse onu azâblandırır, isterse onu affeder."Ebû Abdillah el-Buhârî: Hırsız, elinin kesilmesinden sonra tevbe ettiği zaman şâhidliği Kabul edilir. Her hadd vurulan da böyledir, tevbe ettiği zaman şâhidliği kabul edilir, dedi

---

بَاب الْمُحَارِبِينَ مِنْ أَهْلِ الْكُفْرِ وَالرِّدَّةِ

(Küfr Ehlinden ve Dînden Dönenlerden islâm'a Harb Açanlar Kitabı)

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ مِنْ خِلَافٍ أَوْ يُنْفَوْا مِنْ الْأَرْضِ }

6802 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو قِلَابَةَ الْجَرْمِيُّ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَفَرٌ مِنْ عُكْلٍ فَأَسْلَمُوا فَاجْتَوَوْا الْمَدِينَةَ فَأَمَرَهُمْ أَنْ يَأْتُوا إِبِلَ الصَّدَقَةِ فَيَشْرَبُوا مِنْ أَبْوَالِهَا وَأَلْبَانِهَا فَفَعَلُوا فَصَحُّوا فَارْتَدُّوا وَقَتَلُوا رُعَاتَهَا وَاسْتَاقُوا الْإِبِلَ فَبَعَثَ فِي آثَارِهِمْ فَأُتِيَ بِهِمْ فَقَطَعَ أَيْدِيَهُمْ وَأَرْجُلَهُمْ وَسَمَلَ أَعْيُنَهُمْ ثُمَّ لَمْ يَحْسِمْهُمْ حَتَّى مَاتُوا

Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli: "Allah'a ve Rasûlü'ne harb açanların, yeryüzünde fesâdçılığa koşanların cezası, ancak öldürülmeleri, ya asılmaları yâhud elleri ile ayaklarının çaprazvârî kesilmesi yâhud da sürülmeleridir. Bu onların dünyâdaki rüsvâylığıdır" (ei-Mâide: 33).
-....Bize el-Evzâî tahdîs etti. Bana Yahya ibn Ebî Kesîr tahdîs edip şöyle dedi: Bana Ebû Kılâbe el-Cermî tahdîs etti ki, Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Ukl kabilesinden bir topluluk Peygam-ber(S)'in huzuruna geldiler, İslâm Dîni'ne girdiler. Fakat hastalandıklarından dolayı Medîne'de ikaamet etmek istemediler. Peygamber de onlara Beytu'1-mâle âid sadaka develerinin bulunduğu yere gitmelerini, develerin sidiklerinden ve sütlerinden içmelerini emretti. Onlar Peygamberin dediğini yaptılar ve sağlıklarını kazandılar. Sonra dînden geri döndüler, develerin çobanlarını öldürdüler ve develeri sürüp götürdüler. Onların bu işleri Peygamberce ulaşınca arkalarına bir süvâ-rî birliği gönderdi. Yakalanıp getirildiler. Peygamber onların ellerini ve ayaklarını kestirdi, gözlerini oydurdu. Peygamber onların kesilen yerlerine kanın dinmesi için dağlama ameliyyesi yapmayıp öylece terketti. Nihayet öldüler

---

بَاب لَمْ يَحْسِمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُحَارِبِينَ مِنْ أَهْلِ الرِّدَّةِ حَتَّى هَلَكُوا

6803 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّلْتِ أَبُو يَعْلَى حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ حَدَّثَنِي الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَطَعَ الْعُرَنِيِّينَ وَلَمْ يَحْسِمْهُمْ حَتَّى مَاتُوا

Peygamber (S), Dînden Çıkan Ve Cürüm İşleyen Muhâriblerin Kesilen Organlarına Kanın Dinmesi İçin Yağ İle Dağlama Tedâvîsi Yapmadı, Nihayet Helak Oldular
-....Bana el-Evzâî, Yahya'dan; o da Ebû Kılâbe'den; o da Enes(R)'ten şöyle tahdîs etti:Peygamber (S) Urenîler'in ellerini, ayaklarını kestirdi de onların kesilen yerlerine kanın dinmesi için dağlama tedavisi uygulamadı, nihayet onlar öldüler

---

بَاب لَمْ يُسْقَ الْمُرْتَدُّونَ الْمُحَارِبُونَ حَتَّى مَاتُوا

6804 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ وُهَيْبٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمَ رَهْطٌ مِنْ عُكْلٍ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانُوا فِي الصُّفَّةِ فَاجْتَوَوْا الْمَدِينَةَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَبْغِنَا رِسْلًا فَقَالَ مَا أَجِدُ لَكُمْ إِلَّا أَنْ تَلْحَقُوا بِإِبِلِ رَسُولِ اللَّهِ فَأَتَوْهَا فَشَرِبُوا مِنْ أَلْبَانِهَا وَأَبْوَالِهَا حَتَّى صَحُّوا وَسَمِنُوا وَقَتَلُوا الرَّاعِيَ وَاسْتَاقُوا الذَّوْدَ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّرِيخُ فَبَعَثَ الطَّلَبَ فِي آثَارِهِمْ فَمَا تَرَجَّلَ النَّهَارُ حَتَّى أُتِيَ بِهِمْ فَأَمَرَ بِمَسَامِيرَ فَأُحْمِيَتْ فَكَحَلَهُمْ وَقَطَعَ أَيْدِيَهُمْ وَأَرْجُلَهُمْ وَمَا حَسَمَهُمْ ثُمَّ أُلْقُوا فِي الْحَرَّةِ يَسْتَسْقُونَ فَمَا سُقُوا حَتَّى مَاتُوا قَالَ أَبُو قِلَابَةَ سَرَقُوا وَقَتَلُوا وَحَارَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ

Dînden Çıkmış Ve Büyük Cinayetler İşlemiş Olan Bu Muhâriblere Su Verilmemiş, Nihayet Ölmüşlerdir
-.. Bize Mûsâ ibn İsmâîİ, Vuheyb'den; o da Eyyüb'dan; o da Ebû Kılâbe'den tahdîs etti ki, Enes (R) şöyle demiştir: Ukl kabilesinden bir topluluk Peygamber(S)'in huzuruna geldiler de Suffa'da ikaamet eder oldular. Fakat kendileri rahatsız ve hastalıklı olduklarından, Me-dîne'nin havasım ağır bulup burada ikaamet etmek istemediler. Bunun üzerine:
— Yâ Rasûlallah! Bize süt arayıver! dediler. O da:
— "Ben sizin için süt bulamam. Ancak Rasûlullah'ın deve sürülerinin yanına katılmanız çâresini bulabilirim" dedi. Akabinde onlar deve sürülerinin bulunduğu yere gittiler, onların sütlerinden ve sidiklerinden içtiler, böylece nihayet sağlıklarına kavuştular, semizlenip kuvvetlendiler. Sonra da çobanı öldürdüler ve develeri sürüp götürdüler. Akabinde Peygamber'e, imdâd isteyen kişi gelip haber verince, Peygamber onların izleri üzerine onları arayıcılar gönderdi. Gündüz yükselmeden onlar yakalanıp getirildiler. Peygamber demir çubuklar getirilmesini emretti. Demir çiviler ateşte kızdırıldı. Bunlarla onların gözlerini çıkarttı, ellerini ve ayaklarını kestirdi, kesilen yerlere kanı dindirici bir dağlama tedâvîsi uygulamadı. Sonra bu cânîler Harre denilen kara taşlık mevki'e atıldılar. Bunlar orada su istediler, fakat kendilerine su verilmedi, nihayet öldüler. Ebû Kılâbe: Bunlar hırsızlık yaptılar, insan öldürdüler, Allah ve Rasûlü'ne de harb açtılar, demiştir.

بَاب سَمْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْيُنَ الْمُحَارِبِينَ

6805 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَهْطًا مِنْ عُكْلٍ أَوْ قَالَ عُرَيْنَةَ وَلَا أَعْلَمُهُ إِلَّا قَالَ مِنْ عُكْلٍ قَدِمُوا الْمَدِينَةَ فَأَمَرَ لَهُمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِلِقَاحٍ وَأَمَرَهُمْ أَنْ يَخْرُجُوا فَيَشْرَبُوا مِنْ أَبْوَالِهَا وَأَلْبَانِهَا فَشَرِبُوا حَتَّى إِذَا بَرِئُوا قَتَلُوا الرَّاعِيَ وَاسْتَاقُوا النَّعَمَ فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غُدْوَةً فَبَعَثَ الطَّلَبَ فِي إِثْرِهِمْ فَمَا ارْتَفَعَ النَّهَارُ حَتَّى جِيءَ بِهِمْ فَأَمَرَ بِهِمْ فَقَطَعَ أَيْدِيَهُمْ وَأَرْجُلَهُمْ وَسَمَرَ أَعْيُنَهُمْ فَأُلْقُوا بِالْحَرَّةِ يَسْتَسْقُونَ فَلَا يُسْقَوْنَ قَالَ أَبُو قِلَابَةَ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ سَرَقُوا وَقَتَلُوا وَكَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَحَارَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ

Peygamber(S)'İn (Büyük Cürümler İşleyen) Muhariblerin Gözlerini Kızgın Demirlerle Çıkartması Babı
-....Bize Hammâd, Eyyûb'dan; o da Ebû Kılâbe'den; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten şöyle tahdîs etti. Ukl veya Ureyne kabilelerinden bir topluluk -râvî: Ben onun ancak Ukl'den dediğini biliyorum,demiştir- Medine'ye geldiler. Peygamber (S) onlar için sütlü develer emretti. Onlara sadaka develerinin bulundukları yere çıkmalarım, onların sidiklerinden ve sütlerinden içmelerini emretti.Onlar gidip o develerin sütlerinden ve sidiklerinden içtiler, nihayet hastalıklarından kurtulup iyileştikleri zaman çobanı öldürdüler de develeri sürüp götürdüler. Bu haber kuşluk vakti Peygamber'e ulaşınca, hemen arkalarından arayıcılar gönderdi. Gündüz yükselmeden yakalanıp getirildiler. Peygamber onlarla ilgili emrini verdi. Onların ellerini, ayaklarını kestirdi, gözlerini çıkarttı. Sonra onlar Harre mevkiine atıldılar. Onlar su istediler, fakat kendilerine su verilmedi. Ebû Kılâbe: İşte bunlar hırsızlık yapmışlar, insan öldürmüşler, îmândan sonra Allah'ı inkâr etmişler, bu büyük cürümlerle beraber Allah'a ve Rasûlü'ne de muhârib olmuşlardır, demiştir

---

بَاب فَضْلِ مَنْ تَرَكَ الْفَوَاحِشَ

6806 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَّامٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ خُبَيْبِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمْ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ إِمَامٌ عَادِلٌ وَشَابٌّ نَشَأَ فِي عِبَادَةِ اللَّهِ وَرَجُلٌ ذَكَرَ اللَّهَ فِي خَلَاءٍ فَفَاضَتْ عَيْنَاهُ وَرَجُلٌ قَلْبُهُ مُعَلَّقٌ فِي الْمَسْجِدِ وَرَجُلَانِ تَحَابَّا فِي اللَّهِ وَرَجُلٌ دَعَتْهُ امْرَأَةٌ ذَاتُ مَنْصِبٍ وَجَمَالٍ إِلَى نَفْسِهَا قَالَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ فَأَخْفَاهَا حَتَّى لَا تَعْلَمَ شِمَالُهُ مَا صَنَعَتْ يَمِينُهُ

Çirkinliği Apaçık Olan Günâhları Terkeden Kimsenin Fazileti Babı
-....Bize Abdullah ibnu'l-Mubârek, Ubeydullah ibn Umer'den; o da Hubeyb ibn Abdirrahmân'dan; o da Hafs ibn Âsım'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Yedi kimseyi Allah kendi gölgesinden başka hiçbir gölge bulunmayan kıyamet gününde, kendi gölgesi altında gölgelendirecektir: Âdil imâm, Allah 'a ibâdet içinde gelişen genç, tenhâ bir yerde Allah 'ı (kalbi veya diliyle) anıp da gözleri yaş akıtan kimse, kalbi mescide bağlanmış kimse, Allah yolunda birbirleriyle sevişen iki kimse, mevki' ve güzellik sahibi olan bir kadın kendisini nefsini tetmîne çağırdığı zaman 'Ben Allah'tan korkarım' diyen erkek bir sadaka verdiğinde bunu sol eli, sağ elinin yaptığı işi bilmeyecek kadar gizli olarak veren kimse".

6807 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ ح و حَدَّثَنِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ تَوَكَّلَ لِي مَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ وَمَا بَيْنَ لَحْيَيْهِ تَوَكَّلْتُ لَهُ بِالْجَنَّةِ

-....Bize Ebû Hazım Seleme ibn Dînâr, Sehl ibn Sa'd es-Sâidî(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber(S) şöyle buyurmuştur: "Her kim bana iki bacağı arasındaki organı ile, iki çene kemiği arasındaki organını günâhtan korumaya kejîl olursa, ben de o kimseye cennete kefil olurum"

بَاب إِثْمِ الزُّنَاةِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَلَا يَزْنُونَ } { وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنَا إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا }

6808 – أَخْبَرَنَا دَاوُدُ بْنُ شَبِيبٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ أَخْبَرَنَا أَنَسٌ قَالَ لَأُحَدِّثَنَّكُمْ حَدِيثًا لَا يُحَدِّثُكُمُوهُ أَحَدٌ بَعْدِي سَمِعْتُهُ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ وَإِمَّا قَالَ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يُرْفَعَ الْعِلْمُ وَيَظْهَرَ الْجَهْلُ وَيُشْرَبَ الْخَمْرُ وَيَظْهَرَ الزِّنَا وَيَقِلَّ الرِّجَالُ وَيَكْثُرَ النِّسَاءُ حَتَّى يَكُونَ لِلْخَمْسِينَ امْرَأَةً الْقَيِّمُ الْوَاحِدُ

Zina Edicilerin Günâhı Ve Yüce Allah'ın Şu Kavilleri Babı:
"Onlar Allah'ın yanına başka bir tanrı daha (katıp) tapmazlar. Allah'ın haram kıldığı cana haksız yere kıymazlar, zina etmezler. Kim bunları yaparsa cezaya Çarpar1' (el-Furkaan: 68);"Zinaya yaklaşmayın. Çünkü o şübhesiz bir hayâsızlıktır, kötü bir yoldur" (ei-lsrâ: 32).
-....Bize Katâde haber verdi; Enes (R) şöyle demiştir; Ben size Peygamber'den işittiğim öyle bir hadîs söyleyeceğim ki, benden sonra onu size hiçbir kimse söyleyemiyecektir: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "(Şunlar olmadıkça) saat ayağa kalkmaz" yâhud da Peygamber şöyle buyurdu: "İlmin kaldırılması, cahilliğin meydana çıkıp kökleşmesi, şarâbın içilmesi, zinanın aşikâre olup çoğalması, erkeklerin azalıp kadınların çoğalması kıyamet alâmetlerin-dendir. Kadınlar o kadar çoğalacak ki, elli kadın için bir kayyım (yânî işlerini görücü) olacaktır"

6809 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى أَخْبَرَنَا إِسْحَاقُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا الْفُضَيْلُ بْنُ غَزْوَانَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَزْنِي الْعَبْدُ حِينَ يَزْنِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَسْرِقُ حِينَ يَسْرِقُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَشْرَبُ حِينَ يَشْرَبُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَقْتُلُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ قَالَ عِكْرِمَةُ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ كَيْفَ يُنْزَعُ الْإِيمَانُ مِنْهُ قَالَ هَكَذَا وَشَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ ثُمَّ أَخْرَجَهَا فَإِنْ تَابَ عَادَ إِلَيْهِ هَكَذَا وَشَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ

-...Bize el-Fudayl ibnu Gazvân, İkrime'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R) şöyle demiştir:Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Kul, zina ettiği sıra (kâmil) bir mü 'min olduğu hâlde zina edemez. Hırsızlık yaptığı sıra mü'min olduğu hâlde hırsızlık edemez. İçki içerken de mü'min olduğu hâlde içki içmez. (Haksız olarak birini öldürürken de) mü'min olarak öldüremez".İkrime şöyle dedi: Ben İbn Abbâs'a:
— Bu günâhları işlerken ondan îmân nasıl sökülüp çıkarılır? diye sordum. İbn Abbâs:
— İşte şöyle, diye ta'rîf etti de parmaklarını birbirine geçirdi, sonra onları çıkardı. Bu günâhı işleyen kişi tevbe ederse îmân tekrar ona döner, dedi ve bu dönüşü de parmaklarını birbirine geçirerek: İşte böyle döner, diye gösterdi

---

6810 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ ذَكْوَانَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَزْنِي الزَّانِي حِينَ يَزْنِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَسْرِقُ حِينَ يَسْرِقُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَشْرَبُ حِينَ يَشْرَبُهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَالتَّوْبَةُ مَعْرُوضَةٌ بَعْدُ

-...Bize Şu'be, el-A'meş'ten; o da Zekvân'dan tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir:Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Zina edici kimse, zina ettiği sıra mü 'min olduğu hâlde zina edemez; (hırsız kişi de) hırsızlık yaparken mü'min olduğu hâlde hırsızlık yapamaz. (İçkici kimse de) şarâb içerken mü 'min olduğu hâlde içemez. O bu günâhları işledikten sonra tevbe (kapısı kapatılmayıp, ona) arzedilmiştir"

6811 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي مَنْصُورٌ وَسُلَيْمَانُ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مَيْسَرَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الذَّنْبِ أَعْظَمُ قَالَ أَنْ تَجْعَلَ لِلَّهِ نِدًّا وَهُوَ خَلَقَكَ قُلْتُ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ أَنْ تَقْتُلَ وَلَدَكَ مِنْ أَجْلِ أَنْ يَطْعَمَ مَعَكَ قُلْتُ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ أَنْ تُزَانِيَ حَلِيلَةَ جَارِكَ قَالَ يَحْيَى وَحَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنِي وَاصِلٌ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مِثْلَهُ قَالَ عَمْرٌو فَذَكَرْتُهُ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ وَكَانَ حَدَّثَنَا عَنْ سُفْيَانَ عَنْ الْأَعْمَشِ وَمَنْصُورٍ وَوَاصِلٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مَيْسَرَةَ قَالَ دَعْهُ دَعْهُ

Bize Amr ibn Alî tahdîs etti: Bize Yahya ibn Saîd el-Kattân tahdîs etti: Bize Sufyân es-Sevrî tahdîs edip şöyle dedi: Bana Mansûr ile Süleyman ibn Mıhrân, Ebû Vâil'den; o da Ebû Meysere'den tahdîs etti ki, Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Ben:

— Yâ RasûlaİIah! Hangi günâh en büyüktür? diye sordurn. Rasûlullah (S):
— "Allah seni yarattığı hâlde Allah'a bir ortak uydurmandır" buyurdu. Ben:
— Sonra hangi (günâh büyüktür)? diye sordum. Rasûlullah:
— "Seninle beraber yemek yemesinden korktuğun için çocuğunu öldürmendir" buyurdu. Ben:
— Bundan sonra hangisi (büyüktür)? dedim. Rasûlullah:
— "Komşunun halîlesi olan zevcesiyle zina edişmendir" buyurdu. Yahya bin Saîd şöyle dedi: Ve bize Sufyân es-Sevrî tahdîs etti. Bana Vâsıl ibn Hayyân, Ebû Vâil'den tahdîs etti ki, bunda da Abdullah ibn Mes'ûd: "Ben: Yâ RasûlaİIah!... diye sordum" deyip geçen hadîsin benzerini söylemiştir.Amr ibnu Alî şöyle dedi: Ben bu hadîsi Abdurrahmân ibn Meh-dî'ye zikrettim. Hâlbuki o da bu hadîsi bize Sufyân es-Sevrî'den; o da el-A'meş'ten, Mansûr'dan, Vâsıl'dan; bu üçü de Ebû Vâil'den; o da Ebû Meysere'den diye tahdîs ediyordu. Abdurrahmân ibn Mehdî iki kerre: (İçinde Ebû Vâil ile Abdullah ibn Mes'ûd arasında Ebû Mey-sere'nin zikri bulunmayan) bu isnadı terket, bu isnadı terket! Dedi

---

بَاب رَجْمِ الْمُحْصَنِ وَقَالَ الْحَسَنُ مَنْ زَنَى بِأُخْتِهِ حَدُّهُ حَدُّ الزَّانِي

6812 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ كُهَيْلٍ قَالَ سَمِعْتُ الشَّعْبِيَّ يُحَدِّثُ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حِينَ رَجَمَ الْمَرْأَةَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَقَالَ قَدْ رَجَمْتُهَا بِسُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Zinâ Eden Evlinin Taşlanması Babı
el-Hasenu'1-Basrî:Kendi kızkardeşiyle zina eden kişinin haddi, zina eden kimsenin haddidir, demiştir.
-... Bize Seleme ibnu Kuheyl tahdîs edip şöyle dedi: Ben eş-Şa'bî Âmir ibn Şurahbîl'den işittim. O, Alî ibn Ebî TâIib(R)'in, cumua günü (Şurâha el-Hamdâniyye denilen) kadını recmettiği zaman, Alî'nin:
— Ben bu kadım Rasûlullah(S)'ın sünneti (yânî kaanûnu) ile recmetmişimdir, dediğini tahdîs ediyordu.

6813 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ سَأَلْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى هَلْ رَجَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ قَبْلَ سُورَةِ النُّورِ أَمْ بَعْدُ قَالَ لَا أَدْرِي

-...Bize Hâlid ibn Abdillah, eş-Şeybânî'den tahdîs etti ki, eş-Şeybânî şöyle demiştir: Ben Abdullah ibn Ebî Evfâ(R)'ya:
— Rasûlullah (S) recmetti mi? diye sordum. O da:
— Evet etti, diye cevâb verdi. Ben tekrar:
— Rasûlullah en-Nûr Sûresi'nin inmesinden evvel mi, yoksa sonra mı recmetti? dedim.Abdullah ibn Ebî Evfâ: — Bunu bilmiyorum, dedi.

6814 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَسْلَمَ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَدَّثَهُ أَنَّهُ قَدْ زَنَى فَشَهِدَ عَلَى نَفْسِهِ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ فَأَمَرَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرُجِمَ وَكَانَ قَدْ أُحْصِنَ

-...îbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Ebû Seleme ibn Abdirrahmân, Câbir ibn Abdillah(R)'tan şöyle tahdîs etti: Eşlem kabilesinden (Mâiz ibn Mâlik isminde) bir adam, Rasûlullah(S)'a geldi de,O'na kendisinin zina ettiğini söyledi. Ve kendisi aleyhine dört defa şehâdet etti. Bu şehâdetler üzerine Rasûlullah emretti de o adam recm olundu. Bu adam evli olduğu hâlde zina etmişti

---

بَاب لَا يُرْجَمُ الْمَجْنُونُ وَالْمَجْنُونَةُ وَقَالَ عَلِيٌّ لِعُمَرَ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ الْقَلَمَ رُفِعَ عَنْ الْمَجْنُونِ حَتَّى يُفِيقَ وَعَنْ الصَّبِيِّ حَتَّى يُدْرِكَ وَعَنْ النَّائِمِ حَتَّى يَسْتَيْقِظَ

6815 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ وَسَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَى رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ فَنَادَاهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي زَنَيْتُ فَأَعْرَضَ عَنْهُ حَتَّى رَدَّدَ عَلَيْهِ أَرْبَعَ مَرَّاتٍ فَلَمَّا شَهِدَ عَلَى نَفْسِهِ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ دَعَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَبِكَ جُنُونٌ قَالَ لَا قَالَ فَهَلْ أَحْصَنْتَ قَالَ نَعَمْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اذْهَبُوا بِهِ فَارْجُمُوهُ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَأَخْبَرَنِي مَنْ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ فَكُنْتُ فِيمَنْ رَجَمَهُ فَرَجَمْنَاهُ بِالْمُصَلَّى فَلَمَّا أَذْلَقَتْهُ الْحِجَارَةُ هَرَبَ فَأَدْرَكْنَاهُ بِالْحَرَّةِ فَرَجَمْنَاهُ

Deli Erkek Ve Deli Kadın (Zinâ Ettiklerinde) Recm Olunmazlar
Alî ibn Ebî Tâlib, Umer ibnu'l-Hattâb'a (zinadan gebe kalmış bir kadın getirildiğinde, onu recm etmek isteyince):Sen deliden, iyileşinceye kadar; çocukta bulûğa erişinceye kadar; uyuyan kimseden de uyanıncaya kadar kalemin kaldırılmış olduğunu bilmedin mi? demiştir.
-...Bizeel-Leys, Ukayl'den; o daîbnŞihâb'dan; odaEbû Seleme ibn Abdirrahmân ile Saîd ibnu'l-Müseyyeb 'den tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) mescidde iken bir adam geldi de O'na nida etti ve:
— Yâ Rasûlallah! Ben zina ettim! dedi. Rasûlullah ondan yüz çevirdi. Bu adam bu şekilde kendi aleyhindeki i'tirâfını dört kerre tekrar etti. Kendi aleyhine dört kerre şe-hâdet edince Peygamber onu çağırdı da:
— "Sende delilik var mı?" diye sordu. O zât:
— Hayır (yoktur), dedi. Peygamber:
— "Sen evli misin?" diye sordu. O zât:
— Evet (evliyim), dedi. Bunun üzerine Peygamber oradakilere:
— "Bunu götürünüz ve taşlayınız!" emrini verdi.
Ibn Şihâb şöyle dedi: Bana Câbir ibn Abdillah'tan işiten kimse haber verdi ki, Câbir:
— Ben o zâtı taşlayanların içinde bulundum. Bizler onu (cenazelere namaz kılınan) musallada taşladık. Taşlar ona isabet edip acıtınca kaçtı. Biz de ona Harre'de yetiştik ve recmettik, demiştir

---

بَاب لِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ

6817 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اخْتَصَمَ سَعْدٌ وَابْنُ زَمْعَةَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ لَكَ يَا عَبْدُ بْنَ زَمْعَةَ الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَاحْتَجِبِي مِنْهُ يَا سَوْدَةُ زَادَ لَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ اللَّيْثِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ

'Zina eden için ancak mahrumiyet vardır
15-.......Âişe (R) şöyle demiştir: Sa'd ibn Ebî Vakkaas ile Abd ibnu Zem'a (bir oğlanın nesebi hususunda) nizâlaşıp da'vâlaştılar. Peygamber (S): "Oğlan sana âiddir yâ Abd ibne Zem'a! Çocuk, üzerinde doğduğu döşeğe âid olur. Ey Şevde! Sen de bu çocuktan perdelen!" buyurdu.
el-Buhârî geçen senedle: Bize Kuteybe ibn Saîd, el-Leys'ten yaptığı rivayetinde de Peygamber'in "Zina eden için ancak mahrumiyet vardır" buyurduğunu ziyâde etti, demiştir

---

6818 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ

-.......Ebû Hureyre (R) Peygamber(S)'in "Çocuk, üzerinde doğduğu döşeğe âid olur. Ve zina eden için ancak mahrumiyet vardır' dediğini işitmiştir.

بَاب الرَّجْمِ فِي الْبَلَاطِ

6819 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ كَرَامَةَ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَهُودِيٍّ وَيَهُودِيَّةٍ قَدْ أَحْدَثَا جَمِيعًا فَقَالَ لَهُمْ مَا تَجِدُونَ فِي كِتَابِكُمْ قَالُوا إِنَّ أَحْبَارَنَا أَحْدَثُوا تَحْمِيمَ الْوَجْهِ وَالتَّجْبِيهَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ ادْعُهُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ بِالتَّوْرَاةِ فَأُتِيَ بِهَا فَوَضَعَ أَحَدُهُمْ يَدَهُ عَلَى آيَةِ الرَّجْمِ وَجَعَلَ يَقْرَأُ مَا قَبْلَهَا وَمَا بَعْدَهَا فَقَالَ لَهُ ابْنُ سَلَامٍ ارْفَعْ يَدَكَ فَإِذَا آيَةُ الرَّجْمِ تَحْتَ يَدِهِ فَأَمَرَ بِهِمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرُجِمَا قَالَ ابْنُ عُمَرَ فَرُجِمَا عِنْدَ الْبَلَاطِ فَرَأَيْتُ الْيَهُودِيَّ أَجْنَأَ عَلَيْهَا

(Peygamber Mescidinin Kapısı Yanında) Düzgün Taşlarla Döşenip Kaplanmış Yerde Recm

-....İbn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah(S)'a bir Yahûdî erkeği ile bir Yahûdî kadını getirildi. Bunlar birbirleriyle çirkin bir iş (yânî zina fiili) meydana getirmişlerdi. Rasûlullah Yahûdîler'e:
— "Sizler kitabınız Tevrat'ta zina edenler için ne cezası buluyorsunuz?" diye sordu.Onlar:
— Âlimleriniz, zina edenin yüzünü kömürle karartma ve bir eşek üzerine (yüzlerini birbirine) ters bindirme bid'atini çıkardılar, diye cevâb verdiler. Abdullah ibn Selâm:
— Yâ Rasûlallah! Onlara Tevrat'ı getirmelerini emret! dedi. Tevrat getirildi. Yahûdîler'den biri elini recm âyeti üzerine koydu da öncesini ve sonrasını okumaya başladı. Abdullah ibn Selâm ona:
— Elini kaldır! dedi. Bir de baktılar ki, recm âyeti elinin altındadır. Bunun üzerine Rasûlullah zina eden o iki kimsenin recm edilmesini emretti, onlar da recm olundular.İbn Umer: Bu zina eden iki kişi Mescid'in yanında düz taşlarla döşenip kaplanmış olan Balat denilen yerde recm olundular. Ben erkek Yahûdî'nin kadını taşlardan korumak için üzerine kapandığını gördüm, demiştir

---

بَاب الرَّجْمِ بِالْمُصَلَّى

6820 - حَدَّثَنِي مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَسْلَمَ جَاءَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاعْتَرَفَ بِالزِّنَا فَأَعْرَضَ عَنْهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى شَهِدَ عَلَى نَفْسِهِ أَرْبَعَ مَرَّاتٍ قَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبِكَ جُنُونٌ قَالَ لَا قَالَ آحْصَنْتَ قَالَ نَعَمْ فَأَمَرَ بِهِ فَرُجِمَ بِالْمُصَلَّى فَلَمَّا أَذْلَقَتْهُ الْحِجَارَةُ فَرَّ فَأُدْرِكَ فَرُجِمَ حَتَّى مَاتَ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرًا وَصَلَّى عَلَيْهِ لَمْ يَقُلْ يُونُسُ وَابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ فَصَلَّى عَلَيْهِ سُئِلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ فَصَلَّى عَلَيْهِ يَصِحُّ قَالَ رَوَاهُ مَعْمَرٌ قِيلَ لَهُ رَوَاهُ غَيْرُ مَعْمَرٍ قَالَ لَا

(Cenazelere Namaz Kılınan) Musallada Recm Yânî Taşlama Cezası Babı

-...Bize Ma'mer ibn Râşid.ez-ZuhrTden; o da Ebû Seleme ibn Abdirrahmân'dan; o da Câbir ibn Abdillah(R)'tan şöyle haber verdi: Eşlem kabîlesinden (Mâiz ibn Mâlik el-Eslemî adında) bir adam Peygamberi geldi de zina ettiğini i'tirâf eyledi. Peygamber (S) ondan yüz çevirdi. O adam kendi aleyhine dört kerre böyle şehâdet edince, Peygamber ona hitaben:
— "Sende delilik var mı?" diye sordu. O zât:
— Hayır (yoktur), dedi. Peygamber:
— "Sen evlendin mi?" diye sordu. O zât:
— Evet (evlendim), dedi.Bunun üzerine o adamın recm edilmesini emretti ve o zât (cenazelere namaz kılınan) musallada recm olundu. Taşlar ona isabet edip acıtınca adam kaçmaya başladı, kendisine erişilip recm edildi, nihayet öldü. Peygamber onu hayırla zikretti ve üzerine cenaze namazı kıldırdı.Râvî Yûnus

ile İbn Cureyc, ez-Zuhrî'den yaptıkları rivayetlerinde "Üzerine namaz kıldı" fıkrasını söylemediler.
Ebû Abdillah el-Buhârî'ye:
— "Peygamber onun üzerine cenaze namazı kıldı" fıkrası sa-hîh olur mu? diye soruldu. Buharı:
— Bunu Ma'mer ibn Râşid rivayet etti, diye cevâb verdi. Buhârî'ye:
— Bunu Ma'mer'den başkası rivayet etti mi? denildi de, o:
— Hayır, diye cevâb verdi

بَاب مَنْ أَصَابَ ذَنْبًا دُونَ الْحَدِّ فَأَخْبَرَ الْإِمَامَ فَلَا عُقُوبَةَ عَلَيْهِ بَعْدَ التَّوْبَةِ إِذَا جَاءَ مُسْتَفْتِيًا قَالَ عَطَاءٌ لَمْ يُعَاقِبْهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ وَلَمْ يُعَاقِبْ الَّذِي جَامَعَ فِي رَمَضَانَ وَلَمْ يُعَاقِبْ عُمَرُ صَاحِبَ الظَّبْيِ وَفِيهِ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

6821 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا وَقَعَ بِامْرَأَتِهِ فِي رَمَضَانَ فَاسْتَفْتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ هَلْ تَجِدُ رَقَبَةً قَالَ لَا قَالَ هَلْ تَسْتَطِيعُ صِيَامَ شَهْرَيْنِ قَالَ لَا قَالَ فَأَطْعِمْ سِتِّينَ مِسْكِينًا وَقَالَ اللَّيْثُ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَبَّادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ أَتَى رَجُلٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ قَالَ احْتَرَقْتُ قَالَ مِمَّ ذَاكَ قَالَ وَقَعْتُ بِامْرَأَتِي فِي رَمَضَانَ قَالَ لَهُ تَصَدَّقْ قَالَ مَا عِنْدِي شَيْءٌ فَجَلَسَ وَأَتَاهُ إِنْسَانٌ يَسُوقُ حِمَارًا وَمَعَهُ طَعَامٌ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ مَا أَدْرِي مَا هُوَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَيْنَ الْمُحْتَرِقُ فَقَالَ هَا أَنَا ذَا قَالَ خُذْ هَذَا فَتَصَدَّقْ بِهِ قَالَ عَلَى أَحْوَجَ مِنِّي مَا لِأَهْلِي طَعَامٌ قَالَ فَكُلُوهُ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ الْحَدِيثُ الْأَوَّلُ أَبْيَنُ قَوْلُهُ أَطْعِمْ أَهْلَكَ

Haddin Aşağısında (Yânı Hadd Olmayan Öpme, Çimdikleme Gibi) Bir Günâh İşleyen Ve Bu Suçu İmâma Haber Verilen Kimse Tevbe Ettikten Sonra İmâma Fetva İsteyici Olarak Geldiği Zaman, Bu Kimse Üzerine Hiçbir Ukubet Olmadığı Babı
Atâ ibn Ebî Rebâh: Peygamber (S), böyle bir ma'siyet işleyip de kendisine bunu haber veren kimseyi (namaz kıİıncaya kadar ihmâl etti, namazdan sonra tekrar haber verdiğinde, namazının ona keffâret olduğunu bildirdi de) ona hiçbir ceza vermedi, demiştir . İbn Cureyc de: Peygamber (S), eşiyle ramazân gündüzünde cinsî münâsebet yapan kimseye ceza vermedi de, hattâ ona günâhına keffâret yapacağı hurmayı verdi.Keza Umer ibnu'l-Hattâb da, ihrâmlı olduğu hâlde geyik avlayan Kubeysa ibn Câbir'e ceza vermemiş, ancak kurban kesmekle emretmiştir. Bu hükmün ma'nâsında olarak, Ebû Usmân en-Nehdfden; o da İbn Mes'ûd(R)'dan; o da Peygamber(S)'den bunun benzeri rivayet vardır, demiştir.
-....Bize el-Leys, İbn Şihâb'dan; o da Humeyd ibn Abdirrahmân'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den şöyle tahdîs etti: Bir adam ramazân ayında oruçlu iken karısı ile cinsî münâsebette bulundu da Rasûlullah(S)'a gelip bunun hükmünü istedi. Rasülullah ona:
— "Azâd edecek bir köle bulabilir misin?" diye sordu. O zât:
— Hayır (bulamam), dedi. Rasülullah:
— "iki ay arka arkaya zincirlemesine oruç tutmaya gücün yeter mi?" dedi.Adam:
— Hayır (buna gücüm yetmez), dedi. Rasülullah:
— "Öyleyse altmış fakiri doyur!" buyurdu.Ve el-Leys, Amr ibnu'l-Hâris'ten; o da Abdurrahmân ibni'l-Kaasım'dan; o da Muhammed ibn Ca'fer ibni'z-Zubeyr'den; o da Ab-bâd ibnu Abdillah ibni'z-Zubeyr'den; o da Âi.şe(R)'den şöyle söyledi: Mescidde iken Peygamber(S)'in yanına bir adam geldi de:
— (Yâ Rasûlallah!) Yandım! dedi. Peygamber:
— "Bu yanman neden oldu?" diye sordu. O adam:
— Ramazânda oruçlu iken karımla cinsî münâsebette bulundum! dedi.
Peygamber ona (sırasıyle köle azadı ve iki ay devamlı orucu zikrettikten sonra):
— "(Altmış fakîri doyuracak) sadaka ver!" buyurdu. O da:
— Benim yanımda sadaka vereceğim hiçbirşey yoktur, dedi. Ve orada oturdu. O sırada Peygamber'e

bir insan, üzerinde yiyecek birşey bulunan bir eşeği sürerek geldi.Abdurrahmân ibnu'l-Kaasım: Ben o yiyecek şeyin ne olduğunu bilmiyorum, dedi. (Ebû Hureyre hadîsinde o yiyeceğin bir zenbîl hurma olduğu açıkça belirtilmiştir.) O insan bu yiyecek şeyi Peygamber'e verdi. Bunun üzerine Peygamber:
— "O yanan adam nerededir?" diye seslendi. O adam:
— O benim; buradayım yâ Rasûlallah! dedi. Peygamber:
— "Bu yiyecek taamı al da bunu keffâret olarak sadaka ver!" buyurdu.O adam:
— Benden daha muhtâc olana mı vereceğim? Benim ailemin hiç-birşeyi yoktur! dedi.Peygamber de ona:
— "Öyleyse bunu sizler yiyin!" buyurdu.Ebu Abdillah el-Buhârî: Ebû Usmân en-Nehdî'den rivayet edilmiş olan birinci hadîs daha açıktır. Oradaki sözü "Bunu kendi ailene yedir!" şeklindedir, dedi

---

بَاب إِذَا أَقَرَّ بِالْحَدِّ وَلَمْ يُبَيِّنْ هَلْ لِلْإِمَامِ أَنْ يَسْتُرَ عَلَيْهِ

6823 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْقُدُّوسِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ الْكِلَابِيُّ حَدَّثَنَا هَمَّامُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَصَبْتُ حَدًّا فَأَقِمْهُ عَلَيَّ قَالَ وَلَمْ يَسْأَلْهُ عَنْهُ قَالَ وَحَضَرَتْ الصَّلَاةُ فَصَلَّى مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا قَضَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّلَاةَ قَامَ إِلَيْهِ الرَّجُلُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَصَبْتُ حَدًّا فَأَقِمْ فِيَّ كِتَابَ اللَّهِ قَالَ أَلَيْسَ قَدْ صَلَّيْتَ مَعَنَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ غَفَرَ لَكَ ذَنْبَكَ أَوْ قَالَ حَدَّكَ

Bir Şahıs İmâmın Huzurunda Haddi Gerektiren Bir İş Yaptığını İkrar Eder Ve "Bana Hadd İkaame Et" Der De Onun Ne Olduğunu Beyân Etmezse,İmâmın, Bu Suçu Onun Üzerine Örtme Hakkı Var Mıdır (Yâhud Yok Mudur)?
-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'in yanında idim. O'na bir adam geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Ben hadd (yânî dînî ceza) gerektirecek bir günâha isabet ettim, bana bu cezayı uygula! dedi. Enes dedi ki: Peygamber o adama işlediği günâhı sormadı. Enes dedi ki: Bu sırada namaz vakti geldi. O adam Peygamber'le beraber namazı kıldı. Peygamber namazı bitirince o adam Peygam-ber'e doğru kalktı da:
— Yâ Rasûlallah! Ben bir hadde isabet ettim, bana Allah'ın Ki-tâbı'nı uygula! dedi. Rasûlullah:
— "Sen şimdi bizimle beraber namaz kılmış değil misin?" dedi. O da:
— Evet (namaz kıldım), dedi. Rasûlullah:
— "Şübhesiz ki, Allah senin lehine günâhını -yâhud: cezanı- mağfiret etmiştir!" buyurdu

---

بَاب هَلْ يَقُولُ الْإِمَامُ لِلْمُقِرِّ لَعَلَّكَ لَمَسْتَ أَوْ غَمَزْتَ

6824 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ سَمِعْتُ يَعْلَى بْنَ حَكِيمٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا أَتَى مَاعِزُ بْنُ مَالِكٍ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ لَعَلَّكَ قَبَّلْتَ أَوْ غَمَزْتَ أَوْ نَظَرْتَ قَالَ لَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَنِكْتَهَا لَا يَكْنِي قَالَ فَعِنْدَ ذَلِكَ أَمَرَ بِرَجْمِهِ

İmâm Zina Suçunu İtiraf Eden Kimseye: "Belki Sen O Kadına Elle Dokundun Yâhud Çimdikledin" Der Mi?
-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Mâiz ibnu Mâlik, Peygamber(S)'e gelip zina suçunu i'tirâf ettiği zaman Peygamber(ondan birkaç defalar yüz çevirdikten,deli ve sarhoş olup olmadığım araştırdıktan sonra) ona:
— "Belki sen o kadını öptün yâhud elinle elleyip çimdikledin yâhud da sâdece baktın?" buyurdu.Mâiz:
— Hayır yâ Rasûlallah! diye zina ettiğini ısrarla belirtince, Rasûlullah hiçbir kinayeli lafız kullanmayarak açıkça:

— "Sen erkeklik organını o kadının ferci içine koydun mu?" diye sordu.İbn Abbâs: Mâiz'in açıkça zina ettiğini ikrar etmesi sırasında artık Rasûlullah onun recm edilmesini emretti, dedi

---

بَاب سُؤَالِ الْإِمَامِ الْمُقِرَّ هَلْ أَحْصَنْتَ

6825 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ مِنْ النَّاسِ وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ فَنَادَاهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي زَنَيْتُ يُرِيدُ نَفْسَهُ فَأَعْرَضَ عَنْهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَنَحَّى لِشِقِّ وَجْهِهِ الَّذِي أَعْرَضَ قِبَلَهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي زَنَيْتُ فَأَعْرَضَ عَنْهُ فَجَاءَ لِشِقِّ وَجْهِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِي أَعْرَضَ عَنْهُ فَلَمَّا شَهِدَ عَلَى نَفْسِهِ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ دَعَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَبِكَ جُنُونٌ قَالَ لَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ أَحْصَنْتَ قَالَ نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ اذْهَبُوا بِهِ فَارْجُمُوهُ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي مَنْ سَمِعَ جَابِرًا قَالَ فَكُنْتُ فِيمَنْ رَجَمَهُ فَرَجَمْنَاهُ بِالْمُصَلَّى فَلَمَّا أَذْلَقَتْهُ الْحِجَارَةُ جَمَزَ حَتَّى أَدْرَكْنَاهُ بِالْحَرَّةِ فَرَجَمْنَاهُ

İmâmın, Zina Suçunu İkrar Eden Kimseye "Sen Evlendin Mi?" Dîye Sorması Babı
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) mescidde iken insanlardan (yânî başkan ve şeriflerden olmayıp, halktan) bir adam geldi ve nida edip:
— Yâ Rasûlallah, ben zina ettim! dedi; bununla kendini kasde-diyordu.Rasûlullah ondan yüz çevirdi. Bu sefer o adam Rasûlullah'ın yüzünü çevirdiği yöne geçerek yine:
— Yâ Rasûlallah! Ben zina ettim! dedi.Rasûlullah ondan yine yüz çevirdi. O da yine Rasûlullah'ın yüzünü döndürdüğü tarafa geçti, bu i'tirâfını tekrarladı. Nihayet bu suretle kendi aleyhinde dört kerre şehâdet edince, Peygamber onu çağırdı da:
— "Sende delilik var mı?" diye sordu. O zât:
— Hayır yoktur yâ Rasûlallah! dedi. Bu sefer Peygamber ona:
— "Sen evlendin mi?" diye sordu. O zât:
— Evet evliyim yâ Rasûlallah! diye cevâb verdi. Bunun üzerine Rasûlullah yanında bulunanlara:
— "Bunu götürün ve recm edin!" buhurdu.
îbn Şihâb şöyle dedi: Bana Câbir ibn Abdillah'tan işiten kimse haber verdi ki, Câbir:
— Ben o zâtı taşlayanların içinde bulundum. Bizler onu (cenazelere namaz kılınan) musallada taşladık. Taşlar ona isabet edip ız-dırap verince koşup kaçtı. Nihayet biz ona Harre'de yetiştik ve orada recm ettik, demiştir

---

بَاب الِاعْتِرَافِ بِالزِّنَا

6826 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَفِظْنَاهُ مِنْ فِي الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ وَزَيْدَ بْنَ خَالِدٍ قَالَا كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ أَنْشُدُكَ اللَّهَ إِلَّا قَضَيْتَ بَيْنَنَا بِكِتَابِ اللَّهِ فَقَامَ خَصْمُهُ وَكَانَ أَفْقَهَ مِنْهُ فَقَالَ اقْضِ بَيْنَنَا بِكِتَابِ اللَّهِ وَأْذَنْ لِي قَالَ قُلْ قَالَ إِنَّ ابْنِي كَانَ عَسِيفًا عَلَى هَذَا فَزَنَى بِامْرَأَتِهِ فَافْتَدَيْتُ مِنْهُ بِمِائَةِ شَاةٍ وَخَادِمٍ ثُمَّ سَأَلْتُ رِجَالًا مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ فَأَخْبَرُونِي أَنَّ عَلَى ابْنِي جَلْدَ مِائَةٍ وَتَغْرِيبَ عَامٍ وَعَلَى امْرَأَتِهِ الرَّجْمَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَأَقْضِيَنَّ بَيْنَكُمَا بِكِتَابِ اللَّهِ جَلَّ ذِكْرُهُ الْمِائَةُ شَاةٍ وَالْخَادِمُ رَدٌّ عَلَيْكَ وَعَلَى ابْنِكَ جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ وَاغْدُ يَا أُنَيْسُ عَلَى امْرَأَةِ هَذَا فَإِنْ اعْتَرَفَتْ فَارْجُمْهَا فَغَدَا عَلَيْهَا فَاعْتَرَفَتْ فَرَجَمَهَا قُلْتُ لِسُفْيَانَ لَمْ يَقُلْ فَأَخْبَرُونِي أَنَّ عَلَى ابْنِي الرَّجْمَ فَقَالَ الشَّكُّ فِيهَا مِنْ الزُّهْرِيِّ فَرُبَّمَا قُلْتُهَا وَرُبَّمَا سَكَتُّ

Zina İtirâfı(Mn Hükmünü Beyân) Babı

-...Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Biz bu hadîsi ez-Zuhrî'nin ağzından alıp ezberledik; o şöyle dedi: Bana Ubey-dullah haber verdi ki, kendisi Ebû Hureyre ile Zeyd ibn Hâlid el-Cuhenî(R)'den işitmiştir. Onların ikisi de şöyle demişlerdir: Bizler Peygamberdin yanında bulunuyorduk. Bir adam ayağa kalktı da:
— (Yâ Rasûlallah!) Sana Allah adına yemîn eder ve aramızda yalnız Allah'ın Kitabı ile hüküm vermeni isterim, dedi. Ondan daha anlayışlı olan hasmı da ayağa kalktı, o da:
— (Evet) aramızda Allah'ın Kitabı ile hükmet ve (da'vâmı söylemek üzere) bana izin ver! dedi.Rasûlullah ona:
— "Söyle!" buyurdu. O da şöyle anlattı:
— Benin oğlum bu adamın yanında ücretli çalışıyordu. Onun karısı ile zina etmiş. (Bana oğluma recm lâzım geleceği söylendiğinden) ben bu adama yüz koyun ve bir de hizmetçi fidye verdim,oğlumu kurtardım. Sonra ben bu mes'eleyi ilim sahibi olan adamlara sordum. Onlar bana, henüz bekâr olan oğluma yüz deynek ile bir yıl gurbete sürgün gönderme cezası; bunun karısına dâ recm cezası lâzım geldiğini haber verdiler, dedi. Rasûlullah da:
— "Nefsim elinde bulunan Allah'a yemîn ederim ki, ben sizin aranızda elbette Azız ve Celıl olan Allah'ın Kitabı ile hüküm vereceğim: Yüz koyunla hizmetçi sana geri verilir, senin oğluna da yüz deynek vurulur ve bir yıl sürgüne gönderilir" buyurdu, sonra da Uneys'e:
— "Yâ Uneys! Bu adamın karısına git! Zina suçunu itiraf ederse, onu recm et!" diye emretti.Uneys, kadına gitti. O da zina ettiğini i'tirâf edince onu recm etti.Râvî Alî ibnu'l-Medînî şöyle dedi: Ben Sufyân ibn Uyeyne'ye:
— "Benim oğlum bu adamın yanında ücretli idi" diyen adam: "Bana, oğlumun üzerine recm cezası olduğunu haber verdiler" sözünü söylememiştir, dedim. Sufyân:
— Ben o hususta ez-Zuhrî'den bunu işitip işitmediğimde şübhe etmekteyim. Onun için bazen bu cümleyi söyledim, bazen de sükût ettim, diye cevâb verdi

---

6829 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ عُمَرُ لَقَدْ خَشِيتُ أَنْ يَطُولَ بِالنَّاسِ زَمَانٌ حَتَّى يَقُولَ قَائِلٌ لَا نَجِدُ الرَّجْمَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَيَضِلُّوا بِتَرْكِ فَرِيضَةٍ أَنْزَلَهَا اللَّهُ أَلَا وَإِنَّ الرَّجْمَ حَقٌّ عَلَى مَنْ زَنَى وَقَدْ أَحْصَنَ إِذَا قَامَتْ الْبَيِّنَةُ أَوْ كَانَ الْحَبَلُ أَوْ الِاعْتِرَافُ قَالَ سُفْيَانُ كَذَا حَفِظْتُ أَلَا وَقَدْ رَجَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَجَمْنَا بَعْدَهُ

-...Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle demiştir: Umer ibnu'l-Hattâb (R) şöyle dedi:
— Ben insanlar üzerine zamanın uzayıp da herhangi bir sözcünün: "Biz Allah'ın Kitâbı'nda recmi bulmuyoruz" demesinden ve böylece Allah'ın indirmiş olduğu bir farizayı terketmek suretiyle sapmalarından endîşe etmişimdir. Dikkat ediniz! Evli olduğu hâlde zina eden kimse üzerine buna beyyine delâlet ettiği yâhud gebelik yâ-hud i'tirâf olduğunda recm cezası sabit olmuş bir haktır! dedi. Sufyân ibn Uyeyne: Ben bunu böylece ezberledim: Umer:
— Dikkat edin! Rasûlullah (S) recm etmiştir. O'ndan sonra biz de recm yaptık, dedi, demiştir

---

بَاب رَجْمِ الْحُبْلَى مِنْ الزِّنَا إِذَا أَحْصَنَتْ

6830 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ كُنْتُ أُقْرِئُ رِجَالًا مِنْ الْمُهَاجِرِينَ مِنْهُمْ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ فَبَيْنَمَا أَنَا فِي مَنْزِلِهِ بِمِنًى وَهُوَ عِنْدَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فِي آخِرِ حَجَّةٍ حَجَّهَا إِذْ رَجَعَ إِلَيَّ عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَقَالَ لَوْ رَأَيْتَ رَجُلًا أَتَى أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ الْيَوْمَ فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ هَلْ لَكَ فِي فُلَانٍ يَقُولُ لَوْ قَدْ مَاتَ عُمَرُ لَقَدْ بَايَعْتُ فُلَانًا فَوَاللَّهِ مَا كَانَتْ بَيْعَةُ أَبِي بَكْرٍ إِلَّا فَلْتَةً فَتَمَّتْ فَغَضِبَ عُمَرُ ثُمَّ قَالَ إِنِّي إِنْ شَاءَ اللَّهُ

لَقَائِمٌ الْعَشِيَّةَ فِي النَّاسِ فَمُحَذِّرُهُمْ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ يُرِيدُونَ أَنْ يَغْصِبُوهُمْ أُمُورَهُمْ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ لَا تَفْعَلْ فَإِنَّ الْمَوْسِمَ يَجْمَعُ رَعَاعَ النَّاسِ وَغَوْغَاءَهُمْ فَإِنَّهُمْ هُمْ الَّذِينَ يَغْلِبُونَ عَلَى قُرْبِكَ حِينَ تَقُومُ فِي النَّاسِ وَأَنَا أَخْشَى أَنْ تَقُومَ فَتَقُولَ مَقَالَةً يُطَيِّرُهَا عَنْكَ كُلُّ مُطَيِّرٍ وَأَنْ لَا يَعُوهَا وَأَنْ لَا يَضَعُوهَا عَلَى مَوَاضِعِهَا فَأَمْهِلْ حَتَّى تَقْدَمَ الْمَدِينَةَ فَإِنَّهَا دَارُ الْهِجْرَةِ وَالسُّنَّةِ فَتَخْلُصَ بِأَهْلِ الْفِقْهِ وَأَشْرَافِ النَّاسِ فَتَقُولَ مَا قُلْتَ مُتَمَكِّنًا فَيَعِي أَهْلُ الْعِلْمِ مَقَالَتَكَ وَيَضَعُونَهَا عَلَى مَوَاضِعِهَا فَقَالَ عُمَرُ أَمَا وَاللَّهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَأَقُومَنَّ بِذَلِكَ أَوَّلَ مَقَامٍ أَقُومُهُ بِالْمَدِينَةِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقَدِمْنَا الْمَدِينَةَ فِي عُقْبِ ذِي الْحَجَّةِ فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ عَجَّلْتُ الرَّوَاحَ حِينَ زَاغَتْ الشَّمْسُ حَتَّى أَجِدَ سَعِيدَ بْنَ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ جَالِسًا إِلَى رُكْنِ الْمِنْبَرِ فَجَلَسْتُ حَوْلَهُ تَمَسُّ رُكْبَتِي رُكْبَتَهُ فَلَمْ أَنْشَبْ أَنْ خَرَجَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَلَمَّا رَأَيْتُهُ مُقْبِلًا قُلْتُ لِسَعِيدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ لَيَقُولَنَّ الْعَشِيَّةَ مَقَالَةً لَمْ يَقُلْهَا مُنْذُ اسْتُخْلِفَ فَأَنْكَرَ عَلَيَّ وَقَالَ مَا عَسَيْتَ أَنْ يَقُولَ مَا لَمْ يَقُلْ قَبْلَهُ فَجَلَسَ عُمَرُ عَلَى الْمِنْبَرِ فَلَمَّا سَكَتَ الْمُؤَذِّنُونَ قَامَ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنِّي قَائِلٌ لَكُمْ مَقَالَةً قَدْ قُدِّرَ لِي أَنْ أَقُولَهَا لَا أَدْرِي لَعَلَّهَا بَيْنَ يَدَيْ أَجَلِي فَمَنْ عَقَلَهَا وَوَعَاهَا فَلْيُحَدِّثْ بِهَا حَيْثُ انْتَهَتْ بِهِ رَاحِلَتُهُ وَمَنْ خَشِيَ أَنْ لَا يَعْقِلَهَا فَلَا أُحِلُّ لِأَحَدٍ أَنْ يَكْذِبَ عَلَيَّ إِنَّ اللَّهَ بَعَثَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحَقِّ وَأَنْزَلَ عَلَيْهِ الْكِتَابَ فَكَانَ مِمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ آيَةُ الرَّجْمِ فَقَرَأْنَاهَا وَعَقَلْنَاهَا وَوَعَيْنَاهَا رَجَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَجَمْنَا بَعْدَهُ فَأَخْشَى إِنْ طَالَ بِالنَّاسِ زَمَانٌ أَنْ يَقُولَ قَائِلٌ وَاللَّهِ مَا نَجِدُ آيَةَ الرَّجْمِ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَيَضِلُّوا بِتَرْكِ فَرِيضَةٍ أَنْزَلَهَا اللَّهُ وَالرَّجْمُ فِي كِتَابِ اللَّهِ حَقٌّ عَلَى مَنْ زَنَى إِذَا أُحْصِنَ مِنْ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ إِذَا قَامَتْ الْبَيِّنَةُ أَوْ كَانَ الْحَبَلُ أَوْ الِاعْتِرَافُ ثُمَّ إِنَّا كُنَّا نَقْرَأُ فِيمَا نَقْرَأُ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ أَنْ لَا تَرْغَبُوا عَنْ آبَائِكُمْ فَإِنَّهُ كُفْرٌ بِكُمْ أَنْ تَرْغَبُوا عَنْ آبَائِكُمْ أَوْ إِنَّ كُفْرًا بِكُمْ أَنْ تَرْغَبُوا عَنْ آبَائِكُمْ أَلَا ثُمَّ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تُطْرُونِي كَمَا أُطْرِيَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَقُولُوا عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ ثُمَّ إِنَّهُ بَلَغَنِي أَنَّ قَائِلًا مِنْكُمْ يَقُولُ وَاللَّهِ لَوْ قَدْ مَاتَ عُمَرُ بَايَعْتُ فُلَانًا فَلَا يَغْتَرَّنَّ امْرُؤٌ أَنْ يَقُولَ إِنَّمَا كَانَتْ بَيْعَةُ أَبِي بَكْرٍ فَلْتَةً وَتَمَّتْ أَلَا وَإِنَّهَا قَدْ كَانَتْ كَذَلِكَ وَلَكِنَّ اللَّهَ وَقَى شَرَّهَا وَلَيْسَ مِنْكُمْ مَنْ تُقْطَعُ الْأَعْنَاقُ إِلَيْهِ مِثْلُ أَبِي بَكْرٍ مَنْ بَايَعَ رَجُلًا عَنْ غَيْرِ مَشُورَةٍ مِنْ الْمُسْلِمِينَ فَلَا يُبَايَعُ هُوَ وَلَا الَّذِي بَايَعَهُ تَغِرَّةً أَنْ يُقْتَلَا وَإِنَّهُ قَدْ كَانَ مِنْ خَبَرِنَا حِينَ تَوَفَّى اللَّهُ نَبِيَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ الْأَنْصَارَ خَالَفُونَا وَاجْتَمَعُوا بِأَسْرِهِمْ فِي سَقِيفَةِ بَنِي سَاعِدَةَ وَخَالَفَ عَنَّا عَلِيٌّ وَالزُّبَيْرُ وَمَنْ مَعَهُمَا وَاجْتَمَعَ الْمُهَاجِرُونَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ فَقُلْتُ لِأَبِي بَكْرٍ يَا أَبَا بَكْرٍ انْطَلِقْ بِنَا إِلَى إِخْوَانِنَا هَؤُلَاءِ مِنْ الْأَنْصَارِ فَانْطَلَقْنَا نُرِيدُهُمْ فَلَمَّا دَنَوْنَا مِنْهُمْ لَقِيَنَا مِنْهُمْ رَجُلَانِ صَالِحَانِ فَذَكَرَا مَا تَمَالَأَ عَلَيْهِ الْقَوْمُ فَقَالَا أَيْنَ تُرِيدُونَ يَا مَعْشَرَ الْمُهَاجِرِينَ فَقُلْنَا نُرِيدُ إِخْوَانَنَا هَؤُلَاءِ مِنْ الْأَنْصَارِ فَقَالَا لَا عَلَيْكُمْ أَنْ لَا تَقْرَبُوهُمْ اقْضُوا أَمْرَكُمْ فَقُلْتُ وَاللَّهِ لَنَأْتِيَنَّهُمْ فَانْطَلَقْنَا حَتَّى أَتَيْنَاهُمْ فِي سَقِيفَةِ بَنِي سَاعِدَةَ فَإِذَا رَجُلٌ مُزَمَّلٌ بَيْنَ ظَهْرَانَيْهِمْ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا فَقَالُوا هَذَا سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ فَقُلْتُ مَا لَهُ قَالُوا يُوعَكُ فَلَمَّا جَلَسْنَا قَلِيلًا تَشَهَّدَ خَطِيبُهُمْ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَنَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ وَكَتِيبَةُ الْإِسْلَامِ وَأَنْتُمْ مَعْشَرَ الْمُهَاجِرِينَ رَهْطٌ وَقَدْ دَفَّتْ دَافَّةٌ مِنْ قَوْمِكُمْ فَإِذَا هُمْ يُرِيدُونَ أَنْ يَخْتَزِلُونَا مِنْ أَصْلِنَا وَأَنْ يَحْضُنُونَا مِنْ الْأَمْرِ فَلَمَّا سَكَتَ أَرَدْتُ أَنْ أَتَكَلَّمَ وَكُنْتُ قَدْ زَوَّرْتُ مَقَالَةً أَعْجَبَتْنِي أُرِيدُ أَنْ أُقَدِّمَهَا بَيْنَ يَدَيْ أَبِي بَكْرٍ وَكُنْتُ أُدَارِي مِنْهُ بَعْضَ الْحَدِّ فَلَمَّا أَرَدْتُ أَنْ أَتَكَلَّمَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ عَلَى رِسْلِكَ فَكَرِهْتُ أَنْ أُغْضِبَهُ فَتَكَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ فَكَانَ هُوَ أَحْلَمَ مِنِّي وَأَوْقَرَ وَاللَّهِ مَا تَرَكَ مِنْ كَلِمَةٍ أَعْجَبَتْنِي فِي تَزْوِيرِي إِلَّا قَالَ فِي بَدِيهَتِهِ مِثْلَهَا أَوْ أَفْضَلَ مِنْهَا حَتَّى سَكَتَ فَقَالَ مَا ذَكَرْتُمْ فِيكُمْ مِنْ خَيْرٍ فَأَنْتُمْ لَهُ أَهْلٌ وَلَنْ يُعْرَفَ هَذَا الْأَمْرُ إِلَّا لِهَذَا الْحَيِّ مِنْ قُرَيْشٍ هُمْ أَوْسَطُ الْعَرَبِ نَسَبًا وَدَارًا وَقَدْ رَضِيتُ لَكُمْ أَحَدَ هَذَيْنِ الرَّجُلَيْنِ فَبَايِعُوا أَيَّهُمَا شِئْتُمْ فَأَخَذَ بِيَدِي وَبِيَدِ أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ الْجَرَّاحِ وَهُوَ جَالِسٌ بَيْنَنَا فَلَمْ أَكْرَهْ مِمَّا قَالَ غَيْرَهَا كَانَ وَاللَّهِ أَنْ أُقَدَّمَ فَتُضْرَبَ عُنُقِي لَا يُقَرِّبُنِي ذَلِكَ مِنْ إِثْمٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَتَأَمَّرَ عَلَى قَوْمٍ فِيهِمْ أَبُو بَكْرٍ اللَّهُمَّ إِلَّا أَنْ تُسَوِّلَ إِلَيَّ نَفْسِي عِنْدَ الْمَوْتِ شَيْئًا لَا أَجِدُهُ الْآنَ فَقَالَ قَائِلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ أَنَا جُذَيْلُهَا الْمُحَكَّكُ وَعُذَيْقُهَا الْمُرَجَّبُ مِنَّا أَمِيرٌ وَمِنْكُمْ أَمِيرٌ يَا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ فَكَثُرَ اللَّغَطُ وَارْتَفَعَتْ الْأَصْوَاتُ حَتَّى فَرِقْتُ مِنْ الِاخْتِلَافِ فَقُلْتُ ابْسُطْ يَدَكَ يَا أَبَا بَكْرٍ فَبَسَطَ يَدَهُ فَبَايَعْتُهُ وَبَايَعَهُ الْمُهَاجِرُونَ ثُمَّ بَايَعَتْهُ الْأَنْصَارُ وَنَزَوْنَا عَلَى سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ فَقَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ قَتَلْتُمْ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ فَقُلْتُ قَتَلَ اللَّهُ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ قَالَ عُمَرُ وَإِنَّا وَاللَّهِ مَا وَجَدْنَا فِيمَا حَضَرْنَا مِنْ أَمْرٍ أَقْوَى مِنْ مُبَايَعَةِ أَبِي بَكْرٍ خَشِينَا إِنْ فَارَقْنَا الْقَوْمَ وَلَمْ تَكُنْ بَيْعَةٌ أَنْ يُبَايِعُوا رَجُلًا مِنْهُمْ بَعْدَنَا فَإِمَّا بَايَعْنَاهُمْ عَلَى مَا لَا نَرْضَى وَإِمَّا نُخَالِفُهُمْ فَيَكُونُ فَسَادٌ فَمَنْ بَايَعَ رَجُلًا عَلَى غَيْرِ مَشُورَةٍ مِنْ الْمُسْلِمِينَ فَلَا يُتَابَعُ هُوَ وَلَا الَّذِي بَايَعَهُ تَغِرَّةً أَنْ يُقْتَلَا

Zinadan Gebe Kalan Kadının, Evli Olduğu Zaman (Çocuğu Doğurduğunda)Recm Edilmesi
-....İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Ben Muhâcirler'den birtakım adamlara Kur'ân okutuyordum.Bunlardan biri Abdurrahmân ibn Avf idi. Ben Umer'in yaptığı son haccında Minâ'da Abdurrahmân ibn Avf in evinde bulunduğum sırada, Abdurrahmân, Umer ibnu'l-Hattâb'ın yanında imiş, oradan evine benim yanıma döndü de şöyle dedi: Eğer sen şu adamı göreydin muhakkak hayret ederdin: Bu gün Emîru'l-Mü'minîn'in yanına bir adam geldi ve:
— Ey Mü'minlerin Emîri! Fulân kişi hakkında ne düşünürsün: O kişi: Eğer Umer ölürse, ben muhakkak Fulân kimseye (Talha ibn Ubeydilîah'a) bey'at ederim. Vallahi Ebû Bekr'e yapılan bey'at istişâresiz, ansızın birdenbire yapılıp tamam oldu! diye konuşarak bir fitne çıkarmak istedi.Umer bu sözü işitince çok öfkelendi. Sonra:
— Ben bu akşam üzeri Allah isterse insanların arasında ayağa kalkıp bir hutbe yapacağım da milletin mukadderatını gasbetmek isteyen bu adamları teşhîr ederek, bunların te'vîlâtindan insanları sakındıracağım! dedi, Abdurrahmân dedi ki: Ben de Umer'e:
— Ey Mü'minlerin Emîri! Böyle yapma! Çünkü hacc mevsimi insanların her türlüsünü ve şerr işlerinde sür'atli olanlarını bir araya toplar. Sen hutbe için ayağa kalkacağın zaman, bu kimseler sana yakın bir yerde olmakta diğer insanlara galebe ederler. Ben senin ayağa kalkar da bu konuda bir konuşma yaparsan, bu konuşmayı herbir uçurucunun senden alıp etrafa uçurmasından, onu belleyememeleri ve ma'nâsını anlamamalarından ve o konuşmayı yakışmayacak birtakım yerlere koymalarından endîşe ederim. Onun için sen yavaş ol, Medine'ye dönünceye kadar sabret. Çünkü Medîne hicret ve sünnet yurdudur. Orada Suffa ehli ile, insanların eşrafı ile toplanıp söylemek istediğin şeyleri o topluluğa sağlam olarak söylersin, ilim ehli olanlar senin konuşmanı iyi belleyip anlarlar ve onu uygun yerlerine koyarlar (da fitneyi önlerler), dedim.Umer teklîfimi kabul edip:
— Dikkat et! Vallahi inşâallah Medîne'ye varıp ayağa kalkarak yapacağım i!k hutbemde bu mes'eleyi muhakkak konuşacağım! dedi,İbn Abbâs dedi ki: Bizler zu'I-hicce ayının sonunda Medîne'ye geldik. Cumua günü olunca güneş ortadan meylettiği zaman bizler mescide gidişte acele davrandık. Nihayet ben Saîd ibn Zeyd ibn Amr ibn Nufeyl'i, minberin köşesinin yanında oturmuş olarak bulup, onun etrafına oturdum. Benim dizim onun dizine dokunuyordu. Çok beklemedim, Umer ibnu'l-Hattâb çıktı. Ben onun gelmekte olduğunu görünce Saîd ibn Zeyd ibn Amr ibni Nufeyl'e:
— Umer bu öğleden sonra öyle mühim bir konuşma yapacak ki, halîfe yapıldığı günden beri böyle bir konuşma yapmamıştı! dedim. Saîd ibn Zeyd benim sözümü kabul etmedi ve:
— Umer'in şimdiye kadar bundan önce söylemediği bir konuşma yapacağını neden ümîd ettin ki! diye bunu uzak saydı. Umer minber üzerine oturup müezzinler de ezanları okuyup sükût ettikleri zaman ayağa kalktı. Allah'a hamd ve lâyık olduğu yüce sıfatlarla övdükten sonra "Amma ba'du = Sözün bundan sonrasına gelince" deyip şunları söyledi:
— Ben sizlere, Allah'ın benim konuşmamı takdir etmiş olduğu bir konuşma yapacağım: Bilmiyorum, belki bu konuşmam, benim ecelimin önündedir (vefatım yaklaşmış olabilir)! Her kim bu konuşmamı akledip anlar ve onu iyi ezberler ise bineğinin ulaştırdığı her yerde bunu söyleyip yaysın.Akledip kavramıyacağından endîşe eden kimseye gelince, ben hiçbir kimseye benim üzerime yalan söylemesini halâl etmiyorum.Şübhesiz ki, Allah, Muhammed'i hakk peygamber gönderdi ve O'na Kitâb indirdi. Allah'ın indirdiği şeyler içinde Recm Âyeti de vardı. Bizler o âyeti okuduk, akledip anladık ve iyice ezberledik. Bunun içindir ki, Rasûlullah recm etti, O'ndan sonra biz de recm ettik. Ben insanlara zaman uzayıp da bir sözcünün: "Biz Allah'ın Kitâbı'n-da recm âyetini bulmuyoruz" demesinden ve Allah'ın indirmiş olduğu bir farizayı terketmeleri suretiyle insanların sapıklığa düşmelerinden endîşe ediyorum. Recm, Allah'ın Kitâbı'nda sabit bir haktır. Bu, erkeklerden ve kadınlardan evlenip de zina eden, zinası da beyyine ile yâhud gebelik ile yâhud da i'tirâf ile sabit olan kimselere uygulanır.Sonra bizler Allah'ın Kitâbı'ndan okumakta olduğumuz şeyler içinde: "Babalarınızdan yüz çevirmeyiniz! Şu muhakkaktır ki, sizin babalarınızdan yüz çevirmeniz (babalarınızdan başkalarına mensûb-luk iddia etmeniz) sizin küfrünüz, nankörlüğünüzdür -yâhud:Sizin babalarınızdan yüz çevirmeniz, muhakkak sizin için bir küfürdür-!" sözleri de vardı! Dikkat edin! Sonra Rasûlullah (S) şunu da buyurmuştur: "Sizler beni, Meryem oğlu îsâ 'nın bâtıl üzere aşırı övülmesi gibi mübalağalı ve aşırı şekilde övmeyiniz. Sizler bana 'Allah'ın kulu ve Rasûlü' deyiniz!" Sonra şu da var ki, içinizden bir sözcü çıkıp: "Vallahi Umer ölürse, ben fulân kimseye bey'at ederim" demektedir. Sakın hiçbir kimse onun "Ebû Bekr'e yapılan bey'at ancak istişâresiz, birdenbire

olmuş ve tamamlanmıştır" demesiyle aldanmasın! Dikkat ediniz! Hakîkaten o iş böyle çabuk olmuştur. Lâkin Allah, o işin şerrinden ümmeti korumuştur. İçinizden hiçbir kimse kendisine sür'atle gidilmekte develerin boyunlarının kopmasında Ebû Bekr gibi olamaz . Bundan sonra her kim milletin istişaresi ve re'yi olmaksızın müslümânlardan bir adama bey'at ederse, onun bey'ati kabul olunmaz. O bey'at eden de, bey'at edilen de kendilerini öldürülme tehlikesine atmış olurlar! Şu da bir hakikattir ki, Allah, Peygamberi'ni vefat ettirdiği zaman bizim de haberimizden şunlar meydana gelmişti: Ensâr cemâati bize muhalefet ettiler ve hepsi Sâide oğulları sakîfesinde toplandılar. Alî ile ez-Zubeyr ve onların beraberinde olanlar da bize muhalefet ettiler. Muhacirler, Ebû Bekr'in yanında toplandılar. Ben Ebû Bekr'e:
— Yâ Ebâ Bekr! Bizi şu Ensâr kardeşlerimizin yanma götür! dedim. Akabinde bizler onlara ulaşmak isteyerek yola koyulup gittik. Onlara yaklaştığımız zaman, bizleri onlardan iki sâlih adam (Uveymir İbn Sâide ile Ma'n ibn Adiyy) karşıladılar da topluluğun üzerine meyledip ittifak ettikleri görüşü (Sa'd ibn Ubâde'ye bey'ati) bize zikrettiler ve:
— Ey Muhacirler topluluğu! Sizler nereye gitmek istiyorsunuz? dediler.Biz de onlara:
— Şu Ensâr kardeşlerimizin yanına gitmek istiyoruz, dedik. Onlar da bize:
— Ensâr topluluğuna yaklaşmayınız, siz kendi işinizin hükmünü veriniz! dediler. Ben de onlara:
— Vallahi bizler muhakkak onların yanına gideceğiz! dedim. Ve yürüdük, nihayet Sâide oğullan'nın meşveret ettikleri sakîfede Ensâr cemâatinin yanına vardık. Bir de baktık ki, onların arasında bir örtüye bürünüp sarınmış bir adam var! Ben:
— Bu kimdir? dedim. Onlar:
— Bu Sa'd ibn Ubâde'dir! dediler. Ben:
— Onun nesi var? dedim. Onlar:
— Sıtma ateşi var! dediler. Biz birazcık oturduğumuzda onların hatîbi (Sabit ibn Kays ibn Şemmâs) şehâdet kelimelerim söyledi ve Allah'ı lâyık olduğu yüce sı-fatlarıyle sena etti. Bundan sonra "Amma ba'du" hitâb fâsılmı söyledi ve şöyle devam etti:
— Bizler Allah'ın Ensârı ve İslâm'ın büyük ordusuyuz. Siz Muhacirler cemâati ise Mekke'deki kavminizden bize yürüyüp gelmiş olan bir azınlıksınızdır. Böyle iken şimdi bu azınlık bizi aslımızdan koparmak ve bizleri emirlik işinden dışarıya çıkarmak istiyorlar! dedi.Umer şöyle dedi: Ensâr'ın hatîbi susunca ben konuşmak istedim. Ben daha evvel, beğendiğim ve Ebû Bekr'in önünde takdîm edip konuşmak istediğim bir makaale (bir hitabe) hazırlamış idim. Ben Ebû Bekr'e arız olan keskinliğin yânî öfkenin bir kısmını ondan def etmeye uğraşıyordum. Ben konuşmak istediğim zaman, Ebû Bekr bana:
— Yavaş ol (yumuşak ve sükûnetli davran)! dedi.Ben Ebû Bekr'i öfkelendirmek istemedim. Ebû Bekr kendisi konuşmaya başladı. Ebû Bekr öfke sırasında benden daha halım, daha sükûnetli, hedeflere yönelip ulaşmakta da benden daha vakaarh idi. Vallahi Ebû Bekr benim hazırlamamda hoşuma giden hiçbirşeyi ter-ketmedi, o konuşmasına başlamasında, doğru olan görüşü belirtmekte benim hazırladığım hitabenin benzeri yâhud ondan daha üstün olan bir konuşmayı susuncaya kadar sürdürdü. Bu konuşmasında şunları söyledi:
— (Ey Ensâr topluluğu! Allah'a yemîn ederim ki, bizler sizin fadlınızı, İslâm yolundaki belâlarınızı ve bizim üzerimize vâcib olan hakkınızı inkâr etmiyoruz! -İbn İshâk rivayetinden-) Sizler, kendinizde hayır bulunduğunu zikrettiniz, sizler bu hayrın ehlisiniz. Fakat şu halifelik işi Kureyş'ten olan şu Muhacirler topluluğundan başkasında asla tanınmayacaktır. Bu Kureyş topluluğu neseb ve yurt bakımlarından Arablar'ın ortası, yânı en adaletlisi ve en üstünüdür. Ben sizler için şu iki adamdan birine bey'at etmenizi teklîf edip buna razı olmuşumdur. Şimdi bu ikisinden istediğinize bey'at ediniz! dedi.Umer dedi ki: Bundan sonra Ebû Bekr, kendisi aramızda oturmakta bulunduğu hâlde benim elimi ve Ebû Ubeyde ibnu'l-Cerrâh'ın elini tuttu. Ben onun söylediklerinden bundan başkasını kerîh görmedim. Vallahi benim öne geçirilip de boynumun vurulması (yânı) bir günâhtan dolayı benim boynumun öne geçirilip de vurulmaya yak-laştırılması, bana içlerinde Ebû Bekr'in mevcûd bulunduğu bir kavme emirlik yapmaklığımdan daha sevimlidir. Ancak ölümüm sırasında şeytânın telkîniyle nefsimin bunu bana süsleyip güzel göstermesi hâli müstesnada ki, ben şu saatte onu vicdanımda hissetmiyor ve bulmuyorum! Bu sırada Ensâr'dan bir sözcü (Habbâb ibnu'I-Munzir) şöyle dedi:
— Bizler emirlik ağacının faydalanılacak olan aslıyız, köküyüz (yânî uyuz develerin kaşınmaları için ağıllara dikilen ağaç kökleriyiz, hasta develerin o ağaçlarla kaşınıp şifâ buldukları gibi, bu emirlik işi de bizlerle şifâ bulup yaşar). Yine bizler meyveleri düşmesin, kırılmasın diye yapraklarla,dallarla bağlanmış

yüklü hurma salkımlarıyız. Biz Ensâr topluluğundan bir emir, sizlerden de bir emir olsun ey Kureyş cemâati! dedi. Bunun üzerine karışık sözler çoğaldı ve sesler yükseldi, hattâ ben bir ihtilâf çıkmasından korktum da hemen:
— Uzat elini yâ Ebâ Bekr! (Sana bey'at edeyim!) dedim.O da elini uzattı. Ben de ona bey'at ettim. Benden sonra Muhacirler ve sonra Ensâr Ebû Bekr'e bey'at ettiler. Biz böylece Sa'd ibn Ubâde'ye karşı çabuk davranıp galebe sağlamış olduk. Onlardan bir sözcü:
— Sizler Sa'd ibn Ubâde'yi öldürdünüz,(yânî onu yardımsız bırakmak ve kuvvetini gidermek suretiyle onu ölü gibi yaptınız)! dedi. Umer dedi ki: Bu sözcüye karşı ben:
— (Hilâfet işine mâni' olmaya çalıştığı için) Allah Sa'd ibn Ubâde'yi öldürsün! dedim.Bundan sonra Umer o cumua hutbesindeki konuşmasının sonunda şunları tekrar olarak söyledi:
— Bizler o zaman Allah'a yemîn ederim ki, kendisinde hazır bulunup meşgul olduğumuz bu devlet başkanlığı müzâkeresi işinden, Ebû Bekr'e bey'at edilmesi işinden daha kuvvetli hiçbir iş ve meşguliyet bulmadık! Bizler Ensâr topluluğunun bizlerden ayrılıp da topluca bir bey'at olmamasından,bizden sonra onların kendilerinden bir adama bey'at etmelerinden korktuk. Bu takdirde ya bizler razı olmamamıza rağmen onlarla bey'atleşecek, yâhud da onlara, muhalefet edecektik. Böylece de büyük bir fesâd olacaktı. Artık bundan böyle müslümânların istişaresi ve rızâları olmaksızın her kim bir adama bey'at edecek olursa (insanlar tarafından ne o bey'at eden adama, ne de onun bey'at ettiği adama;) ikisinin de öldürülecekleri korkusundan, bey'at olunmayacaktır! (Onun için hiçbir kimse bey'at olunmaya ve kendisi için bey'atin -Ebû Bekr'e vâki' olduğu gibi- tamam olacağına tama' etmesin)!

بَاب الْبِكْرَانِ يُجْلَدَانِ وَيُنْفَيَانِ { الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا طَائِفَةٌ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ الزَّانِي لَا يَنْكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً وَالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ وَحُرِّمَ ذَلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ } قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ رَأْفَةٌ فِي إِقَامَةِ الْحَدِّ

6831 - حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُ فِيمَنْ زَنَى وَلَمْ يُحْصَنْ جَلْدَ مِائَةٍ وَتَغْرِيبَ عَامٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَأَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ غَرَّبَ ثُمَّ لَمْ تَزَلْ تِلْكَ السُّنَّةَ

(Erkeklerden Ve Kızlardan Evlenmemiş Olup Da) Zina Eden İki Bekâra Deynekleme Cezası Uygulanır Ve Sürgün Edilirler:
"Zina eden kadınla zina eden erkekten herbirine yüzer deynek vurun. Eğer Allah1 a ve ahiret gününe inanıyorsanız bunlara Allah'ın dîni(ni uygulamak) hususunda acıyacağınız tutmasın.Müzminlerden bir zümre de bunların azabına şâhid olsun. Zina eden erkek, zina eden veya müşrik olan kadından başkasını nikahlamaz. Zina eden kadını da zina eden veya müşrik olan bir erkekten başkası nikahlamaz. Bu (suretle evlenmek) mü'minler üzerine haram kılınmıştır" (en-Nûr: 2-3).Sufyân ibn Uyeyne "Allah'ın dîninde" sözünün tefsirinde: Allah'ın haddlerini tatbik etmek hususunda sizi bir acıma tutmasın, demiştir.
-....Zeydibn Hâlid el-Cuhenî (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim, O, evli olup da zina eden kimseler hakkında yüz deynek vurmayı ve bir yıl sürgüne göndermeyi emrediyordu. İbn Şihâb şöyle dedi: Ve bana Urve ibnu'z-Zubeyr haber verdi ki, Umer ibnu'l-Hattâb da gurbete sürgün cezası uygulamış, sonra bu, kaanûıı olmakta devam etmiştir.

6833 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى فِيمَنْ زَنَى وَلَمْ يُحْصَنْ بِنَفْيِ عَامٍ بِإِقَامَةِ الْحَدِّ عَلَيْهِ

-...Bize el-Leys, Ukayl'den; o da İbn Şihâb'dan; o da Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) evlenmemiş olarak zina eden kimseler hakkında had ikaamesiyle beraber (yânî deynekleme cezâsıyle beraber) bir yıl sürgüne göndermekle hüküm vermiştir

---

بَاب نَفْيِ أَهْلِ الْمَعَاصِي وَالْمُخَنَّثِينَ

6834 - حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَعَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُخَنَّثِينَ مِنْ الرِّجَالِ وَالْمُتَرَجِّلَاتِ مِنْ النِّسَاءِ وَقَالَ أَخْرِجُوهُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ وَأَخْرَجَ فُلَانًا وَأَخْرَجَ عُمَرُ فُلَانًا

Maliyetler İşleyen Kimselerin Ve Kadınlara Benzemeye Çalışan Erkeklerin Sürgün Edilmeıkri
-... İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) erkeklerden kadmlaşanlara, kadınlardan da erkekleşenlere la'net etti ve:
— "Bu gibi insanları evlerinizden çıkarıp kovunuz!" buyurdu.(İbn Abbâs dedi ki:) Peygamber fulân kimseyi çıkardı, Umer de fulân kimseyi çıkardı

بَاب مَنْ أَمَرَ غَيْرَ الْإِمَامِ بِإِقَامَةِ الْحَدِّ غَائِبًا عَنْهُ

6835 - حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ أَنَّ رَجُلًا مِنْ الْأَعْرَابِ جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ جَالِسٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اقْضِ بِكِتَابِ اللَّهِ فَقَامَ خَصْمُهُ فَقَالَ صَدَقَ اقْضِ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ بِكِتَابِ اللَّهِ إِنَّ ابْنِي كَانَ عَسِيفًا عَلَى هَذَا فَزَنَى بِامْرَأَتِهِ فَأَخْبَرُونِي أَنَّ عَلَى ابْنِي الرَّجْمَ فَافْتَدَيْتُ بِمِائَةٍ مِنْ الْغَنَمِ وَوَلِيدَةٍ ثُمَّ سَأَلْتُ أَهْلَ الْعِلْمِ فَزَعَمُوا أَنَّ مَا عَلَى ابْنِي جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ فَقَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَأَقْضِيَنَّ بَيْنَكُمَا بِكِتَابِ اللَّهِ أَمَّا الْغَنَمُ وَالْوَلِيدَةُ فَرَدٌّ عَلَيْكَ وَعَلَى ابْنِكَ جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ وَأَمَّا أَنْتَ يَا أُنَيْسُ فَاغْدُ عَلَى امْرَأَةِ هَذَا فَارْجُمْهَا فَغَدَا أُنَيْسٌ فَرَجَمَهَا

İmâmın Yokluğunda, Haddi Yerine Getirmeyi İmâmdan Başka Birine Emreden Kimse Babı
-....Bize Muhammed ibn EbîZi'b, ez-Zuhrî'den; o da Ubeydullah'tan; o da Ebû Hureyre ile Zeyd ibn Hâlid(R)'den şöyle tahdîs etti: Bedevilerden bir adam Peygamber (S) mescidde otururken geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Hasmımla aramızda Allah'ın Kitabı ile hüküm ver! dedi.Hasmı da ayağa kalktı ve:
— (Evet) o doğru söyledi, onun için Allah'ın Kitabı ile hüküm ver! deyip şöyle devam etti:
— Benim oğlum bu bedevî adamın yanında ücretli (çoban) idi. Onun karısı ile zina etmiş. İnsanlar bana oğlumun üzerinde taşlama cezası olduğunu haber verdiler. Ben bu adama yüz koyun ile bir câriye fidye verip oğlumu kurtardım. Sonra ben bunu ilim sahibi olanlara sordum. Onlar, oğluma yüz deynek Cezâsıyle bir yıl sürgüne gönderme cezası olduğunu söylediler! dedi. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Nefsim elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki, ben sizin aranızda elbette Allah 'in Kitabı ile hüküm veririm! Koyunlara ve cariyeye gelince; bunlar sana geri verilecek ve oğluna da yüz deynek vurma ve bir yıl sürgüne gönderme cezası uygulanacaktır!" (Bedeviye hitaben de:)
— "Sana gelince yâ Uneys! Kalk bu adamın karısına git (zina suçunu i'tirâf ederse) onu recm et!" buyurdu. Uneys kuşluk vakti gitti, (kadının i'tirâfı üzerine) ona recm cezası uyguladı

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ فَتَيَاتِكُمْ الْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُمْ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَانْكِحُوهُنَّ بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ وَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسَافِحَاتٍ وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ فَإِذَا

أُحْصِنَّ فَإِنْ أَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنْ الْعَذَابِ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَأَنْ تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ } { غَيْرَ مُسَافِحَاتٍ } زَوَانِي { وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ } أَخِلَّاءَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
"Sizden her kim hürr ve müslümân kadınları nikâhla alacak bir bolluğa güç yetiştiremezse, o hâlde sağ ellerinizin mâlik olduğu mü 'min cariyelerinizden alsın.Allah sizin îmânınızı çok iyi bilendir. Kiminiz kiminizdendir (cariyeler de sizin gibi insandır). O hâlde fuhuşta bulunmayan, gizli dostlar da edinmeyen namuslu kadınlar olmak üzere, onları sahihlerinin izniyle, kendinize nikahlayın. Ücretlerini (mehirlerini) de güzellikle onlara verin. Onlar evlendikten sonra bir fuhuş işlediler mi, o vakit üzerlerine hürr kadınlar üzerindeki cezanın yarısı verilir. (Cariyeleri almak hususundaki) bu müsâade içinizden sıkıntıya düşmekten (zinaya sapmaktan) korkanlar içindir. Sabretmeniz ise sizin için daha hayırlıdır. Allah çok mağfiret edicidir, çok merhamet eyleyicidir*' (en-Nisâ: 25)

بَاب إِذَا زَنَتْ الْأَمَةُ

6837 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ عَنْ الْأَمَةِ إِذَا زَنَتْ وَلَمْ تُحْصَنْ قَالَ إِذَا زَنَتْ فَاجْلِدُوهَا ثُمَّ إِنْ زَنَتْ فَاجْلِدُوهَا ثُمَّ إِنْ زَنَتْ فَاجْلِدُوهَا ثُمَّ بِيعُوهَا وَلَوْ بِضَفِيرٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ لَا أَدْرِي بَعْدَ الثَّالِثَةِ أَوْ الرَّابِعَةِ

Câriye Zina Ettiği Zaman?
-...Bize Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da Ubeydullah ibn Abdillah'tan; o da Ebû Hureyre ile Zeyd ibn Hâlid(R)' den şöyle haber verdi: Rasûhıllah(S)'a evlenmemiş bir cariyenin zina ettiği zamanki hükmünden soruldu. Rasûlullah:
— "Câriye zina eder de zinası (beyyine ile yâhud gebelikle yâ-hud da ikrar ile) sabit olduğu zaman, ona deynekleme cezası vurun. Sonra yine zina ederse, ona yine deynekleme cezası uygulayın.Sonra yine zina ederse, ona yine deynekleme cezası uygulayın. Sonra onu kıldan örülmüş bir ip karşılığında da olsa (ayıbını beyân ederek) satınız!" buyurdu.İbn Şihâb: Ben üçüncü defadan sonra mı yâhud dördüncü defadan sonra mı satınız buyurduğunu bilmiyorum, demiştir.

بَاب لَا يُثَرَّبُ عَلَى الْأَمَةِ إِذَا زَنَتْ وَلَا تُنْفَى

6839 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا زَنَتْ الْأَمَةُ فَتَبَيَّنَ زِنَاهَا فَلْيَجْلِدْهَا وَلَا يُثَرِّبْ ثُمَّ إِنْ زَنَتْ فَلْيَجْلِدْهَا وَلَا يُثَرِّبْ ثُمَّ إِنْ زَنَتْ الثَّالِثَةَ فَلْيَبِعْهَا وَلَوْ بِحَبْلٍ مِنْ شَعَرٍ تَابَعَهُ إِسْمَاعِيلُ بْنُ أُمَيَّةَ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Câriye Zina Ettiği Zaman (Dövülür, Fakat) Yüzüne Karşı Ayıbı Söylenmez, Sürgüne De Gönderilmez
-... Bize el-Leys, Saîd el-Makburî'den; o da babası Keysân'dan tahdîs etti ki, Keysân, Ebû Hureyre(R)'den şöyle derken işit-miştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Bir câriye zina eder de, zina ettiği (beyyine ile veya gebelikle yâhud da ikrar ile) tebeyyün ederse,efendisi ona celde uygulasın (yânı deynekle derisine vursun), fakat sözle onu kınayıp ayıplamasın.Sonra yine zina ederse, efendisi onu yine deynekle dövsün, fakat ayıbını yüzüne vurup ezâ etmesin.Sonra üçüncü defa zina ederse, efendisi onu (ayıbını beyân ederek) kıldan dokunmuş bir ip karşılığında bile olsa satsınl" Bu hadîsi Saîd'den; o da Ebû Hureyre'den; o da Peygamber'-den rivayet etmekte İsmâîl ibn Umeyye, el-Leys'e mutâbaat etmiştir

---

بَاب أَحْكَامِ أَهْلِ الذِّمَّةِ وَإِحْصَانِهِمْ إِذَا زَنَوْا وَرُفِعُوا إِلَى الْإِمَامِ

6840 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ سَأَلْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى عَنْ الرَّجْمِ فَقَالَ رَجَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ أَقَبْلَ النُّورِ أَمْ بَعْدَهُ قَالَ لَا أَدْرِي تَابَعَهُ عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ وَخَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَالْمُحَارِبِيُّ وَعَبِيدَةُ بْنُ حُمَيْدٍ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ وَقَالَ بَعْضُهُمْ الْمَائِدَةِ وَالْأَوَّلُ أَصَحُّ

Yahûdî, Hıristiyan Ve Benzerleri Olan Zimmet Ehli Kimseler Zina Ettikleri Ve Da'vâları İmâma Yükseltildiği Zaman, Bunların Hükümleri Ve Evli Olmalarının Beyânı Babı

-....Bize eş-Şeybânî tahdîs edip şöyle dedi: Ben Abdullah ibn Ebî Evfâ(R)'ya recm cezasından sordum. O:
— Peygamber (S) recm cezası uyguladı, dedi. Ben:
— en-Nûr Sûresi'nden (yânı yüz deynek âyetinden) evvel mi yâ-hud sonra mı recm uyguladı? diye sordum. Abdullah ibn Ebî Evfâ:
— Bunu bilmiyorum, dedi.Bu hadîsi eş-Şeybânî'den rivayet etmekte Alî ibnu Mushir, Hâ-lid ibnu Abdillah, el-Muhâribî ve Ubeyde ibnu Humeyd dörtlüsü, Abdu'l-Vâhid'e mutâbaat etmişlerdir. Bu râvîlerden biri (yânî Ubeyde ibn Humeyd), Nûr Sûresi yerine "Yüz deynek (âyetin)den evvel mi?" şeklinde rivayet etmiştir. Birinci rivayet (yânî "en-Nûr Sûresi'nden evvel mi?" şeklinde olan rivayet) daha sahîh olanıdır

---

6841 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَالَ إِنَّ الْيَهُودَ جَاءُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرُوا لَهُ أَنَّ رَجُلًا مِنْهُمْ وَامْرَأَةً زَنَيَا فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا تَجِدُونَ فِي التَّوْرَاةِ فِي شَأْنِ الرَّجْمِ فَقَالُوا نَفْضَحُهُمْ وَيُجْلَدُونَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ كَذَبْتُمْ إِنَّ فِيهَا الرَّجْمَ فَأَتَوْا بِالتَّوْرَاةِ فَنَشَرُوهَا فَوَضَعَ أَحَدُهُمْ يَدَهُ عَلَى آيَةِ الرَّجْمِ فَقَرَأَ مَا قَبْلَهَا وَمَا بَعْدَهَا فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ ارْفَعْ يَدَكَ فَرَفَعَ يَدَهُ فَإِذَا فِيهَا آيَةُ الرَّجْمِ قَالُوا صَدَقَ يَا مُحَمَّدُ فِيهَا آيَةُ الرَّجْمِ فَأَمَرَ بِهِمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرُجِمَا فَرَأَيْتُ الرَّجُلَ يَحْنِي عَلَى الْمَرْأَةِ يَقِيهَا الْحِجَارَةَ

-....Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Yahûdîler, Rasûlullah(S)'a geldiler de O'na kendilerinden bir adamla bir kadının zina ettiklerini zikrettiler (ve hükmünü sordular). Rasûlullah onlara:
— "Siz recm hakkında Tevrat'ta ne buluyorsunuz?" diye sordu. Onlar:
— Biz zina edenlerin ayıplarını ortaya koyup teşhir ederiz, bunlar bir deynekle de dövülürler, dediler. Abdullah ibn Selâm bunlara:
— Yalan söylediniz! Tevrat'ta recm (âyeti) vardır! dedi. Bunun üzerine onlar Tevrat'ı getirdiler ve kitabı açtılar. Yahûdîler'den birisi (Abdullah ibn Surya) elini recm âyeti üzerine koydu, ondan önceki ve sonraki âyetleri okumaya başladı. Abdullah ibn Selâm ona:
— Elini kaldır! dedi.
O da elini kaldırınca recm âyeti görülüverdi. Yahûdîler:
— Yâ Muhammedi Abdullah ibn Selâm doğru söyledi, hakîkaten Tevrat'ta recm âyeti vardır!dediler. Tahkîkaatle zinanın sabit olması üzerine Rasûlullah bu iki zinâ-cının recm olunmalarını emretti, onlar da recm olundular. Abdullah ibn Umer:
— Ben, recm edilirken Yahûdî erkeğini, kadını atılan taşlardan korumak için, kadının üzerine meyleder hâlde gördüm, demiştir

---

بَاب إِذَا رَمَى امْرَأَتَهُ أَوْ امْرَأَةَ غَيْرِهِ بِالزِّنَا عِنْدَ الْحَاكِمِ وَالنَّاسِ هَلْ عَلَى الْحَاكِمِ أَنْ يَبْعَثَ إِلَيْهَا فَيَسْأَلَهَا عَمَّا رُمِيَتْ بِهِ

6842 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ أَنَّهُمَا أَخْبَرَاهُ أَنَّ رَجُلَيْنِ اخْتَصَمَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَحَدُهُمَا اقْضِ بَيْنَنَا بِكِتَابِ اللَّهِ وَقَالَ الْآخَرُ وَهُوَ أَفْقَهُهُمَا أَجَلْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَاقْضِ بَيْنَنَا بِكِتَابِ اللَّهِ وَأْذَنْ لِي أَنْ أَتَكَلَّمَ قَالَ تَكَلَّمْ قَالَ إِنَّ ابْنِي كَانَ عَسِيفًا عَلَى هَذَا قَالَ مَالِكٌ وَالْعَسِيفُ الْأَجِيرُ فَزَنَى بِامْرَأَتِهِ فَأَخْبَرُونِي أَنَّ عَلَى ابْنِي الرَّجْمَ فَافْتَدَيْتُ مِنْهُ بِمِائَةِ شَاةٍ وَبِجَارِيَةٍ لِي ثُمَّ إِنِّي سَأَلْتُ أَهْلَ الْعِلْمِ فَأَخْبَرُونِي أَنَّ مَا عَلَى ابْنِي جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ وَإِنَّمَا الرَّجْمُ عَلَى امْرَأَتِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَأَقْضِيَنَّ بَيْنَكُمَا بِكِتَابِ اللَّهِ أَمَّا غَنَمُكَ وَجَارِيَتُكَ فَرَدٌّ عَلَيْكَ وَجَلَدَ ابْنَهُ مِائَةً وَغَرَّبَهُ عَامًا وَأَمَرَ أُنَيْسًا الْأَسْلَمِيَّ أَنْ يَأْتِيَ امْرَأَةَ الْآخَرِ فَإِنْ اعْتَرَفَتْ فَارْجُمْهَا فَاعْتَرَفَتْ فَرَجَمَهَا

Erkek Kendi Karısına Yâhud Başkasının Karısına Hâkimin Ve İnsanların Huzurunda Zina Suçu Attığı Zaman, Hâkim Üzerine Zina Atılan Kadına Tahkîkaatçı Gönderip1. De Kadından Kendisine Atılan Suçu Sormak Vazifesi Vâcib Olur Mu? (Cevâb: Evet'tir.)
-...Ebû Hureyre ile Zeyd ibn Hâlid (R) şöyle haber vermişlerdir: İki adam Rasûlullah(S)'m huzurunda çekişip da'vâlaştılar. Biri:
— Aramızda Allah'ın Kitabı ile hükmet! dedi. Diğeri de ikisinin daha anlayışlısı olduğu hâlde:
— Evet yâ Rasûlallah! Aramızda Allah'ın Kitabı ile hükmet ve da'vâmı söylemem için bana izin ver! dedi. Rasûlullah ona:
— "Konuş!" buyurdu. O da da'vâsım şöyle arzetti:
— Benîm oğlum bu adamın yanında ücretli idi. -Râvî İmâm Mâlik: "Asîf" "Ecîr" yânı "Ücretle çalışan" demektir, dedi.- Bunun karısı ile zina etmiş. İnsanlar bana oğlum üzerine recm cezası olduğunu haber verdiler. Ben de oğlumdan bu adama yüz koyun ile bir de kendime âid olan bir cariyeyi fidye verip, oğlumu kurtardım. Sonra ben bunu ilim ehline sordum. Onlar da bana oğlum üzerine yüz dey-nek ile bir yıl gurbete gönderme cezası olduğunu ve recm'in, yânı taşlama cezasının ise ancak onun kansına düştüğünü haber verdiler! dedi. Rasûlullah (S):
— "Dikkat edin! Nefsim elinde bulunan Allah 'a yemin ederim ki, ben sizin aranızda elbette Allah'ın Kitabı ile hüküm vereceğim: Senin koyunlarına ve cariyene gelince; bunlar sana geri verilir!'"buyurdu ve onun oğlunu, yüz deynek vurup bir yıl gurbete gönderdi.Uneys el-Eslemî'ye de diğer adamın karısına gitmesini emretti de:
— "Eğer zina suçunu i'tiraf ederse onu recm et!" buyurdu.Kadın zina suçunu i'tirâf etti, o da kadını recm etti

---

بَاب مَنْ أَدَّبَ أَهْلَهُ أَوْ غَيْرَهُ دُونَ السُّلْطَانِ وَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا صَلَّى فَأَرَادَ أَحَدٌ أَنْ يَمُرَّ بَيْنَ يَدَيْهِ فَلْيَدْفَعْهُ فَإِنْ أَبَى فَلْيُقَاتِلْهُ وَفَعَلَهُ أَبُو سَعِيدٍ

6844 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ جَاءَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاضِعٌ رَأْسَهُ عَلَى فَخِذِي فَقَالَ حَبَسْتِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالنَّاسَ وَلَيْسُوا عَلَى مَاءٍ فَعَاتَبَنِي وَجَعَلَ يَطْعُنُ بِيَدِهِ فِي خَاصِرَتِي وَلَا يَمْنَعُنِي مِنْ التَّحَرُّكِ إِلَّا مَكَانُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ آيَةَ التَّيَمُّمِ

Ehlini, Yakınlarını Yâhud Başkalarını Sultânın Kendisine O Hususta İzni Olmaksızın Edeblendirme Yapan Kimse Babı
Ebû Saîd de Peygamber(S)*in: "Biriniz namaz kıldığı sırada bir kimse onun önünden geçip gitmek isterse, onu iteleyip def etsin. O kimse dinlemeyip ille geçmekte dayatırsa, onunla doğuşsun!" buyurduğunu söylemiş. Ve Ebû Saîd kendisinin de böyle yaptığını bildirmiştir.
-...Âişe(R) şöyle demiştir: Ebû Bekr (benim yanıma) geldi. Rasûlullah (S) o sırada başım benim dizimin üzerine koymuş vaziyette idi. Ebû Bekr:

— Sen Rasûlullah'ı da, insanları da yollarından habsedip alıkoydun, hâlbuki onlar su başında değiller, dedi ve beni azarlardı, eli ile de böğrümü dürtmeye başladı.Beni kıpırdamaktan, Rasûhıllah'ın dizim üzerinde bulunmasından başka hiçbir şey men' etmiyordu. (Sabah olunca Rasûlullah kalktı, hiç su yoktu.) Allah Taâlâ Teyemmüm (ei-Mâide: 6) âyetini indirdi

---

6845 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْقَاسِمِ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ أَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ فَلَكَزَنِي لَكْزَةً شَدِيدَةً وَقَالَ حَبَسْتِ النَّاسَ فِي قِلَادَةٍ فَبِي الْمَوْتُ لِمَكَانِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ أَوْجَعَنِي نَحْوَهُ لَكَزَ وَوَكَزَ وَاحِدٌ

-....Âişe (R) şöyle demiştir: (Gerdanlığım kaybolup da insanlar susuz bir yerde ikaamet ettikleri zaman) Ebû Bekr benim yanıma geldi de bana şiddetli bir vuruşla vurdu ve:
— Sen insanları bir gerdanlık sebebiyle habsedip yollarından alıkoydun! dedi.Vurması benim canımı acıtmış olduğu hâlde, Rasûlullah'ın dizim üzerinde uyumakta olup O'nu uyandırmam korkusuyla ölüm beni tutmuşçasına hareketsiz durdum... Bu hadîs de geçen hadîs tarzındadır.Ebû Abdillah el-Buhârî: "Lekeze" ve "Vekeze" ikisi de bir olup "Parmakları yumarak vurmak" ma'nâsınadır, dedi.

بَاب مَنْ رَأَى مَعَ امْرَأَتِهِ رَجُلًا فَقَتَلَهُ

6846 - حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ عَنْ وَرَّادٍ كَاتِبِ الْمُغِيرَةِ عَنْ الْمُغِيرَةِ قَالَ قَالَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ لَوْ رَأَيْتُ رَجُلًا مَعَ امْرَأَتِي لَضَرَبْتُهُ بِالسَّيْفِ غَيْرَ مُصْفَحٍ فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَتَعْجَبُونَ مِنْ غَيْرَةِ سَعْدٍ لَأَنَا أَغْيَرُ مِنْهُ وَاللَّهُ أَغْيَرُ مِنِّي

Karısının Beraberinde Yabancı Bir Adam Görüp Onu Öldüren Kimse Babı
-...Bize Abdulmelik ibn Umeyr, el-Mugîre'nin kâtibi olan Verrâd'dan tahdîs etti. el-Mugîre ibn Şu'be (R) şöyle demiştir: Sa'd ibn Ubâde (R):
— Karımla beraber bir erkek görürsem, hiç aman vermeden onu kılıcımın keskin ağzıyla vurur öldürürdüm, demişti. Onun bu sözü Peygamber(S)'e ulaşınca, yanında bulunanlara:
— "Sizler Sa'd'ın bu kıskançlığına şaşıyor musunuz? Emîn olunuz ki, ben ondan daha kıskancım.Allah da muhakkak benden daha çok kıskançtır" buyurdu

---

بَاب مَا جَاءَ فِي التَّعْرِيضِ

6847 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَهُ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ امْرَأَتِي وَلَدَتْ غُلَامًا أَسْوَدَ فَقَالَ هَلْ لَكَ مِنْ إِبِلٍ قَالَ نَعَمْ قَالَ مَا أَلْوَانُهَا قَالَ حُمْرٌ قَالَ هَلْ فِيهَا مِنْ أَوْرَقَ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَأَنَّى كَانَ ذَلِكَ قَالَ أُرَاهُ عِرْقٌ نَزَعَهُ قَالَ فَلَعَلَّ ابْنَكَ هَذَا نَزَعَهُ عِرْقٌ

Ta'rîz Hakkında Gelen Şey Babı
-...Bana Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den; o da Ebû Hureyre(R)'den şöyle tahdîs etti: RasûluIlah(S)'a bir bedevi geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Benim karım siyah bir oğlan doğurdu (karımdan şübheleniyorum), dedi.Rasûlullah da ona:
— "Senin develerin var mı?" diye sordu. Bedevî:

— Evet var! dedi. Rasûlullah:
— "Develerin renkleri nasıldır?" diye sordu. O:
— Kırmızıdır, diye cevâb verdi. Rasûlullah:
— "Bunların içinde beyazı siyaha çalar boz renkli deve var mıdır?" dedi. Bedevî:
— Evet vardır, diye cevâb verdi. Rasûlullah:
— "O boz renk nereden oldu?" diye sordu. Bedevî:
— Soyunun bir damarına çekmiş olduğunu zannediyorun, dedi. Rasûlullah:
— "Senin bu oğlun da eski bir soy köküne çekmiş olabilir" buyurdu

---

بَاب كَمْ التَّعْزِيرُ وَالْأَدَبُ

6848 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ بُكَيْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يُجْلَدُ فَوْقَ عَشْرِ جَلَدَاتٍ إِلَّا فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ

"Ta'zîr", Yânî Men' Etme Ve Edeblendirme Cezalarının Sayısı Ne Kadardır?
-....Ebû Burde Hâni' ibnu Niyâr el-Evsî (R): Peygamber (S): "Allah'ın ta'yîn ettiği haddlerden birinde ve hukukunda olmadıkça, hiçbir kimse on deynekten fazla deyneklenmez" buyurdu, demiştir.

6849 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ جَابِرٍ عَمَّنْ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا عُقُوبَةَ فَوْقَ عَشْرِ ضَرَبَاتٍ إِلَّا فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ

-.... Bize Müslim ibnu Ebî Meryem tahdîs etti. Bana Abdurrahmân ibnu Câbir, Peygamber'den işiten kimseden tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Allah'ın ta'yîn ettiği haddlerden biri hususunda olmak müstesna, on vuruştan fazla ukubet yoktur" buyurmuştur.

6850 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو أَنَّ بُكَيْرًا حَدَّثَهُ قَالَ بَيْنَمَا أَنَا جَالِسٌ عِنْدَ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ إِذْ جَاءَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ جَابِرٍ فَحَدَّثَ سُلَيْمَانَ بْنَ يَسَارٍ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا سُلَيْمَانُ بْنُ يَسَارٍ فَقَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ جَابِرٍ أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا بُرْدَةَ الْأَنْصَارِيَّ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا تَجْلِدُوا فَوْقَ عَشْرَةِ أَسْوَاطٍ إِلَّا فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ

-...Bana Abdullah ibnu Vehb tahdîs etti. Bana Amr ibnu'l-Hâris haber verdi ki, ona da Bukeyr ibn Abdillah el-Eşecc tahdîs edip şöyle demiştir: Ben Süleyman ibn Yesâr'm yanında otururken oraya Abdurrahmân ibn Câbir geldi ve o, Süleyman ibn Yesâr'a tahdîs etti. Sonra bizim yanımıza Süleyman ibn Yesâr yönelip geldi de şöyle dedi: Bana Abdurrahmân ibn Câbir tahdîs etti ki, ona da babası Câbir ibn Abdiilah (R), Ebû Burde eî-Ensârî(R)'den işittiğini tahdîs etmiştir. O şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim: "Allah'ın ta'yîn ettiği haddlerden birinde olmak müstesna, hiçbir kimseye on kamçıdan fazla deynek vurmayın!" buyuruyordu

---

6851 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْوِصَالِ فَقَالَ لَهُ رِجَالٌ مِنْ الْمُسْلِمِينَ فَإِنَّكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ تُوَاصِلُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ أَيُّكُمْ مِثْلِي إِنِّي أَبِيتُ يُطْعِمُنِي رَبِّي وَيَسْقِينِ فَلَمَّا أَبَوْا أَنْ يَنْتَهُوا عَنْ الْوِصَالِ وَاصَلَ بِهِمْ يَوْمًا ثُمَّ يَوْمًا ثُمَّ رَأَوْا الْهِلَالَ فَقَالَ لَوْ تَأَخَّرَ لَزِدْتُكُمْ كَالْمُنَكِّلِ بِهِمْ حِينَ أَبَوْا تَابَعَهُ شُعَيْبٌ وَيَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ وَيُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Bize Ebû Selerne tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S), orucu (arada sahur yemeden) birbirine eklemekten nehyetmişti. Müslümanlardan bâzı adamlar O'na:
— Yâ Rasûlallah! Sen bir günün orucunu öbür güne ekliyorsun? dediler.Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Sizin hanginiz bana benzer? Ben, Rabb 'im beni doyurur ve içirir bir hâlde gecelerim" buyurdu.
Fakat sahâbîler (sahûrsuz) ekleme orucu tutmaktan vazgeçmemekte ısrar edince, Rasûlullah onlara bir gün ekleme orucu tutturdu. Sonra bir gün daha (arka arkaya iki gün) ekleme orucu tutturdu. Sonra (üçüncü günü) hilâli gördüler. Bunun üzerine Rasûlullah onların orucu eklemekten vazgeçmedikleri zaman, onlara ceza verici bir tavırla:
— "Eğer Ay geri kalsaydı (sizler ondan âciz kalıncaya kadar bir ceza olarak) ben sizlere daha fazla ekleme orucu tutturdum!" buyurdu.Bu hadîsi ez-Zuhrî'den rivayet etmekte Şuayb, Yahya ibn Saîd, Yûnus üçlüsü de Ukayl'e mutâbaat etmişlerdir.Abdurrahmân ibn Hâlid de İbn Şihâb'dan; o da Saîd ibnu'I-Müseyyeb'den; o da Ebû Hureyre'den; o da Peygamber'den söylemiştir

---

6852 - حَدَّثَنِي عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّهُمْ كَانُوا يُضْرَبُونَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اشْتَرَوْا طَعَامًا جِزَافًا أَنْ يَبِيعُوهُ فِي مَكَانِهِمْ حَتَّى يُؤْوُوهُ إِلَى رِحَالِهِمْ

-...Bize Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den; o da Sâlîm'den; o da Abdullah ibn Umer(R)'den tahdîs etti ki, onlar Rasûlullah (S) zamanında ölçüsüz tartısız götürü pazarlıkla yiyecek maddesi satın aldıklarında, bu malları bulundukları yerlerinden kabzedip de kendi evlerine taşıyıncaya kadar onları satmaktan men' olunurlar ve böyle yapmayanlar dövülürler imiş.

6853 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا انْتَقَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِنَفْسِهِ فِي شَيْءٍ يُؤْتَى إِلَيْهِ حَتَّى يُنْتَهَكَ مِنْ حُرُمَاتِ اللَّهِ فَيَنْتَقِمَ لِلَّهِ

-... Âişe (R): Rasûlullah (S) kendisine getirilen hiçbirşey hususunda, Allah'ın haramlarından birine saygısızlık edilmedikçe, kendi nefsi için intikaam almamıştır. Haramlardan birine saygısızlık edildiğinde de Allah için intikaam alırdı, demiştir

---

بَاب مَنْ أَظْهَرَ الْفَاحِشَةَ وَاللَّطْخَ وَالتُّهَمَةَ بِغَيْرِ بَيِّنَةٍ

6854 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ الزُّهْرِيُّ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ شَهِدْتُ الْمُتَلَاعِنَيْنِ وَأَنَا ابْنُ خَمْسَ عَشْرَةَ سَنَةً فَرَّقَ بَيْنَهُمَا فَقَالَ زَوْجُهَا كَذَبْتُ عَلَيْهَا إِنْ أَمْسَكْتُهَا قَالَ فَحَفِظْتُ ذَاكَ مِنَ الزُّهْرِيِّ إِنْ جَاءَتْ بِهِ كَذَا وَكَذَا فَهُوَ وَإِنْ جَاءَتْ بِهِ كَذَا وَكَذَا كَأَنَّهُ وَحَرَةٌ فَهُوَ وَسَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ يَقُولُ جَاءَتْ بِهِ لِلَّذِي يُكْرَهُ

Âdeten Çirkin Olan Bir İş Ortaya Koyan, Beyyine Olmaksızın Başkasına Bir Şerr İsnâd Eden, Zannla Töhmet Atan Kimse(Nin Hükmü) Babı
-....Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs etti. ez-Zuhrî Sehl ibn Sa'd'den söyledi. Sehl ibn Sa'd (R) şöyle demiştir: Ben onbeş yaşında iken bir karı-kocanın la'netleşmeleri meclisinde hazır bulundum.

Peygamber (S) la'netleşmelerinden sonra onların arasını ayırdı. Kadının kocası:
— Yâ Rasûlallah! Eğer ben bu kadını nikâhımda tutarsam ona iftira etmiş olurum, dedi (de Rasûlullah ona boşamayı emretmeden önce kesin olarak boşadı).Sufyân: Ben ez-Zuhrî'den bundan sonrasını şöyle ezberledim, dedi: "Eğer kadın şöyle şöyle sıfatta (yânî kara gözlü, kaim kalçalı) bir çocuk getirirse, adam kadın aleyhindeki sözünde doğru söyleyicidir. Eğer kadın şöyle şöyle sıfatta, kızılca keler gibi kırmızı bir çocuk getirirse, adam iddiasında yalancıdır" dedi. Sufyân şöyle dedi: Ben ez-Zuhrî'den işittim: Bu kadın, sevilmeyen sıfatta bir çocuk getirdi, diyordu

---

6855 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ ذَكَرَ ابْنُ عَبَّاسٍ الْمُتَلَاعِنَيْنِ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَدَّادٍ هِيَ الَّتِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كُنْتُ رَاجِمًا امْرَأَةً عَنْ غَيْرِ بَيِّنَةٍ قَالَ لَا تِلْكَ امْرَأَةٌ أَعْلَنَتْ

-....Bize Ebu'z-Zinâd tahdîs etti ki, el-Kaasım ibn Muhammed şöyle demiştir: İbn Abbâs,la'netleşme yapan iki- kişiyi zikretmişti. Abdullah ibnu Şeddâd da:
— İşte o kadın, Rasûlullah(S)'m "Eğer ben bir kadını beyyine-siz olarak recm edici olaydım, bunu recm ederdim" buyurduğu kadındır, dedi. İbn Abbâs:
— Hayır, bu, çirkinliği ve fucûru açıkta yapan kadındır, dedi.

6856 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ذُكِرَ التَّلَاعُنُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عَاصِمُ بْنُ عَدِيٍّ فِي ذَلِكَ قَوْلًا ثُمَّ انْصَرَفَ وَأَتَاهُ رَجُلٌ مِنْ قَوْمِهِ يَشْكُو أَنَّهُ وَجَدَ مَعَ أَهْلِهِ رَجُلًا فَقَالَ عَاصِمٌ مَا ابْتُلِيتُ بِهَذَا إِلَّا لِقَوْلِي فَذَهَبَ بِهِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ بِالَّذِي وَجَدَ عَلَيْهِ امْرَأَتَهُ وَكَانَ ذَلِكَ الرَّجُلُ مُصْفَرًّا قَلِيلَ اللَّحْمِ سَبِطَ الشَّعَرِ وَكَانَ الَّذِي ادَّعَى عَلَيْهِ أَنَّهُ وَجَدَهُ عِنْدَ أَهْلِهِ آدَمَ خَدِلًا كَثِيرَ اللَّحْمِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ بَيِّنْ فَوَضَعَتْ شَبِيهًا بِالرَّجُلِ الَّذِي ذَكَرَ زَوْجُهَا أَنَّهُ وَجَدَهُ عِنْدَهَا فَلَاعَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُمَا فَقَالَ رَجُلٌ لِابْنِ عَبَّاسٍ فِي الْمَجْلِسِ هِيَ الَّتِي قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ رَجَمْتُ أَحَدًا بِغَيْرِ بَيِّنَةٍ رَجَمْتُ هَذِهِ فَقَالَ لَا تِلْكَ امْرَأَةٌ كَانَتْ تُظْهِرُ فِي الْإِسْلَامِ السُّوءَ

-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber(S)'in yanında la'netleşme zikrolunmuştu. Âsim ibn Adiyy de bu konuda bir söz söylemişti. Sonra Âsim ayrılıp evine gitti. Akabinde ona kendi kavminden olan (Uveymir adında) bir adam geldi ve kendi karısının yanında bir adam bulduğunu söyleyip şikâyet ediyordu. Bunun üzerine Âsim:
— Ben bu belâya ancak kendi sözümden dolayı uğramışımdır, dedi ve o adamı Peygamber'in yanına götürdü. Peygamber'e, o adamın karısını beraberinde bulduğu kimseyi haber verdi. Bu adam sarı benizli, az etli, düz saçlı idi. Onun, ailesinin yanında bulduğunu iddia ettiği adam ise esmer, kalın ve dolgun bacaklı, çok etli şişman bir kimse idi. Peygamber:
— "Allâhumme, beyyin Allah'ım, beyân buyur!" dedi. Sonunda kadın, kocasının yanında bulduğunu zikrettiği adama benzer bir çocuk doğurdu. Peygamber bu karı-koca arasında la'netleşme yaptırdı... Abdullah ibn Şeddâd, bulundukları bu mecliste Abdullah ibn Ab-bâs'a hitaben:
— İşte o kadın, Peygamber(S)'in "Eğer ben beyyinesiz olarak recm edici bir kişi olsaydım, işte bu kadını recm ederdim"^buyurduğudur, dedi. İbn Abbâs da:
— Hayır, o kadın, İslâm içinde kötülüğü açıkça yapan bir kadındı, dedi

---

بَاب رَمْيِ الْمُحْصَنَاتِ { وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَئِكَ

هُمْ الْفَاسِقُونَ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ } { إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ لُعِنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ }

6857 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا هُنَّ قَالَ الشِّرْكُ بِاللَّهِ وَالسِّحْرُ وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَكْلُ الرِّبَا وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ وَالتَّوَلِّي يَوْمَ الزَّحْفِ وَقَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ الْغَافِلَاتِ

İffetli Kadınlara Zina İftirası Atılması Ve Azız Ve Celîl Olan Allah'ın Şu Kavli Babı:
"Namuslu ve hürr kadınlara iftira atan, sonra dört şâhid getirmeyen kimselere de seksen deynek vurun. Onların ebedi şâhidliklerini kabul etmeyin. Onlar âşıkların tâ kendileridirler. Ancak bundan sonra tevbe eden ve hâllerini iyileştiren müstesnadır. Çünkü Allah çok mağfiret edicidir, çok merhamet eyleyicidir" (en-Nûr: 4-5)î "Namuslu, (kötülüklerden) habersiz mü'min kadınlara iftira atanlar dünyâda da, âhirette de la 'nete uğratıldılar. Onlar için büyük bir azâb vardır" {en-Nûr: 23);"Zevcelerine zina iftirası atan, kendilerinin kendilerinden başka şâhidleri de bulunmayan kimseler;onlardan herbirinin yapacağı şâhidlik, kendisinin hakîkaten sâdıklardan olduğunu Allah'a yemin ile dört (defa tekrar edeceği) şâhidliktir. Beşinci de eğer onlar yalancılardan ise, Allah'ın la'neti muhakkak üstüne (olmasını ifâde etmesi)dir" (en-Nür:69)
-....Bize Süleyman ibn Bilâl, Sevr ibn Zeyd'den; o daEbû'l- Gays'tan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) bir kerresinde:
— "Helak edici yedi şeyden sakınınız!" buyurdu. Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah! Bu yedi şey nedir? diye sordular. Rasülullah:
— "Allah'a ortak kılmak, sihir yapmak, Allah'ın haram kıldığı bir hayâtı öldürmek, haklı öldürücüler müstesnadır; faiz kazancı yemek, yetim malı yemek, düşmana hücum sırasında harbden kaçmak, zinadan korunmuş olup hatırlarından bile geçmeyen mü'min kadınlara zina isnâd etmektir" buyurdu

---

بَاب قَذْفِ الْعَبِيدِ

6858 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ فُضَيْلِ بْنِ غَزْوَانَ عَنْ ابْنِ أَبِي نُعْمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ قَذَفَ مَمْلُوكَهُ وَهُوَ بَرِيءٌ مِمَّا قَالَ جُلِدَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا أَنْ يَكُونَ كَمَا قَالَ

Kölelere Zina İftirası Atmafnın Hükmü) Babı
-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben Ebû'l-Kaasım salla'llâhu aleyhi ve sellem'den işittim,şöyle buyuruyordu: "Her kim mâliki olduğu kölesine zina isnâd eder, köle de onun söylediği bu isnâddan berî bulunursa, o kimse kıyamet gününde dövülür, ancak kölenin onun söylediği gibi olması hâlinde dövülmez"

بَاب هَلْ يَأْمُرُ الْإِمَامُ رَجُلًا فَيَضْرِبُ الْحَدَّ غَائِبًا عَنْهُ وَقَدْ فَعَلَهُ عُمَرُ

6859 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ قَالَا جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَنْشُدُكَ اللَّهَ إِلَّا قَضَيْتَ بَيْنَنَا بِكِتَابِ اللَّهِ فَقَامَ خَصْمُهُ وَكَانَ أَفْقَهَ مِنْهُ فَقَالَ صَدَقَ اقْضِ بَيْنَنَا بِكِتَابِ اللَّهِ وَأْذَنْ لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْ فَقَالَ إِنَّ ابْنِي كَانَ عَسِيفًا فِي أَهْلِ هَذَا فَزَنَى بِامْرَأَتِهِ فَافْتَدَيْتُ مِنْهُ بِمِائَةِ شَاةٍ وَخَادِمٍ وَإِنِّي سَأَلْتُ رِجَالًا مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ فَأَخْبَرُونِي أَنَّ عَلَى ابْنِي جَلْدَ مِائَةٍ وَتَغْرِيبَ عَامٍ وَأَنَّ عَلَى

امْرَأَةِ هَذَا الرَّجْمَ فَقَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَأَقْضِيَنَّ بَيْنَكُمَا بِكِتَابِ اللَّهِ الْمِائَةُ وَالْخَادِمُ رَدٌّ عَلَيْكَ وَعَلَى ابْنِكَ جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ وَيَا أُنَيْسُ اغْدُ عَلَى امْرَأَةِ هَذَا فَسَلْهَا فَإِنْ اعْتَرَفَتْ فَارْجُمْهَا فَاعْتَرَفَتْ فَرَجَمَهَا

imâm bir kimseye emreder ve o kimse de imâmdan uzakta olarak hadd uygular mı?
Umer ibnu'l-Hattâb bunu yapmıştır.
-.....Bize Sufyân ibn Uyeyne, ez-Zuhrî'den; o da Ubeydullah ibn Abdillah ibn Utbe'den; o da Ebû Hureyre ile Zeyd ibn Hâlid el-Cuhenî(R)'den tahdîs etti. Bu iki sahâbî şöyle demişlerdir:Peygamber(S)'e bir adam geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Sana karşı Allah adına yemîn eder, muhakkak bizim aramızda Allah'ın Kitabı ile hüküm vermeni isterim, dedi.Bunun üzerine hasmı da ayağa kalktı. Hasım ötekinden daha anlayışlı ve dirayetli hâldeydi. O da:
— (Evet) o doğru söyledi, aramızda Allah'ın Kitabı ile hükmet ve da'vâmı söylemem için bana izin ver yâ Rasûlallah! dedi.Peygamber ona:
— "Söyle!" buyurdu. O da şöyle anlattı:
— Benim oğlum bu adamın ailesi içinde ücretli idi, onun karı-sıyle zina etmiş. Ben bu adama oğlum adına yüz koyun ve bir erkek hizmetçi fidye verip, oğlumu kurtardım. Ve ben bu mes'eleyi ilim ehlinden birtakım adamlara sordum. Onlar bana, oğluma yüz deynek ve bir yıl sürgün cezası gerektiğini, bu adamın karısına da taşlanma cezası gerektiğini haber verdiler! dedi.Rasûlullah da:
— "Nefsim elinde bulunan Allah'a yemîn ederim ki, ben sizin aranızda elbette Allah'ın Kitabı ile hüküm veririm: Yüz koyun ve hizmetçi sana geri verilir, oğlun üzerinde de yüz deynek ve bir yıl gurbete gönderme cezası vardır. Yâ Uneys! Sen de b,u adamın karısı üzerine git de ona sorup bu isnadı tahkik et! Eğer kadın zina suçunu (sabit olacak tarzda) i'tirâf ederse, onu recm et!" buyurdu.Uneys kadına gitti, tahkîkaatta kadın zina ettiğim i'tirâf edince ona recm cezası uyguladı

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الدِّيَاتِ

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ }

6861 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُرَحْبِيلَ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الذَّنْبِ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ قَالَ أَنْ تَدْعُوَ لِلَّهِ نِدًّا وَهُوَ خَلَقَكَ قَالَ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ ثُمَّ أَنْ تَقْتُلَ وَلَدَكَ خَشْيَةَ أَنْ يَطْعَمَ مَعَكَ قَالَ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ ثُمَّ أَنْ تُزَانِيَ بِحَلِيلَةِ جَارِكَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ تَصْدِيقَهَا { وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا } الْآيَةَ

Ve Yüce Allah'ın şu kavli: "Kim bir mü'mini kasden öldürürse cezası, içinde ebedî kalıcı olmak üzere cehennemdir. Allah ona gadab etmiştir, ona la 'net etmiştir ve ona çok büyük bir azâb hazırlamıştır" (en-Nisâ: 93)
-....Amr ibn Şurahbîl şöyle demiştir: Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle dedi: Bir adam:
— Yâ Rasûlallah! Allah katında hangi günâh en büyüktür? diye sordu. Rasûlullah (S):
— "Allah seni yarattığı hâlde Allah'a bir benzer çağırmandır" buyurdu. O adam:
— Sonra hangi (günâh büyüktür)? diye sordu. Rasûlullah:
— "Sonra beraberinde yemek yemesinden korktuğun için çocuğunu öldürmendir" buyurdu.O zât:
— Bundan sonra hangisi (büyüktür)? dedi. Rasûlullah:
— "Sonra komşunun eşiyle zina edişmendir" buyurdu. Azîz ve Celîl olan Allah, bunların tasdîki olmak üzere şu âyetleri indirdi: ('Onlar ki, Allah'in yanına başka bir tanrı daha (katıp) tapmazlar. Allah'ın haram

kıldığı cana haksız yere kıymazlar, zina etmezler. Kim bunları yaparsa cezaya çarpar. Kıyamet günü de azabı katmerleşir ve o azabın içinde hor ve hakîr ebedî bırakılır" (ei-Furkaan: 68-69)

6862 – حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَنْ يَزَالَ الْمُؤْمِنُ فِي فُسْحَةٍ مِنْ دِينِهِ مَا لَمْ يُصِبْ دَمًا حَرَامًا

-....İbn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Mü'min kişi, kendisine haram bir kan bulaşmadıkça dâima dîninden (mülhem olduğu) bir genişlik içindedir" buyurdu.

6863 – حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ يَعْقُوبَ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سَعِيدٍ سَمِعْتُ أَبِي يُحَدِّثُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ إِنَّ مِنْ وَرَطَاتِ الْأُمُورِ الَّتِي لَا مَخْرَجَ لِمَنْ أَوْقَعَ نَفْسَهُ فِيهَا سَفْكَ الدَّمِ الْحَرَامِ بِغَيْرِ حِلِّهِ

-....Bize îshâk tahdîs etti: Ben babam Saîd ibn Amr'dan işittim, şöyle tahdîs ediyordu: Abdullah ibn Umer (R): Nefsini içine atan kimseler için hiçbir çıkış ve kurtuluş olmayan işlerin helak edicilerinden biri, kan dökmeye halâl kılıcı bir hakk olmaksızın haram kan dökmektir, demiştir.

6864 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَّلُ مَا يُقْضَى بَيْنَ النَّاسِ فِي الدِّمَاءِ

-.. Bize Ubeydullah ibn Mûsâ, el-A'meş'ten; o da Ebû Vâil'den tahdîs etti ki, Abdullah (ibn Mes'ûd-R): Peygamber (S):
— "(Kıyamet gününde) insanlar arasında verilecek ilk hüküm, kan da'vâları hakkındadır" buyurdu, demiştir

---

6865 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنَا عَطَاءُ بْنُ يَزِيدَ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَدِيٍّ حَدَّثَهُ أَنَّ الْمِقْدَادَ بْنَ عَمْرٍو الْكِنْدِيَّ حَلِيفَ بَنِي زُهْرَةَ حَدَّثَهُ وَكَانَ شَهِدَ بَدْرًا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي لَقِيتُ كَافِرًا فَاقْتَتَلْنَا فَضَرَبَ يَدِي بِالسَّيْفِ فَقَطَعَهَا ثُمَّ لَاذَ مِنِّي بِشَجَرَةٍ وَقَالَ أَسْلَمْتُ لِلَّهِ آقْتُلُهُ بَعْدَ أَنْ قَالَهَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَقْتُلْهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَإِنَّهُ طَرَحَ إِحْدَى يَدَيَّ ثُمَّ قَالَ ذَلِكَ بَعْدَ مَا قَطَعَهَا آقْتُلُهُ قَالَ لَا تَقْتُلْهُ فَإِنْ قَتَلْتَهُ فَإِنَّهُ بِمَنْزِلَتِكَ قَبْلَ أَنْ تَقْتُلَهُ وَأَنْتَ بِمَنْزِلَتِهِ قَبْلَ أَنْ يَقُولَ كَلِمَتَهُ الَّتِي قَالَ وَقَالَ حَبِيبُ بْنُ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْمِقْدَادِ إِذَا كَانَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ يُخْفِي إِيمَانَهُ مَعَ قَوْمٍ كُفَّارٍ فَأَظْهَرَ إِيمَانَهُ فَقَتَلْتَهُ فَكَذَلِكَ كُنْتَ أَنْتَ تُخْفِي إِيمَانَكَ بِمَكَّةَ مِنْ قَبْلُ

-....Bize Atâ ibn Yezîd tahdîs etti. Ona da Ubeydullah ibn Adiyy tahdîs etti. Ona da Zuhre oğulları'nın yeminli dostu olan el-Mıkdâd ibn Amr el-Kindî tahdîs etmiştir. Bu zât, Bedir'de Peygamber (S) ile beraber hazır bulunmuştu; o şöyle demiştir: Bir kerresinde RasûluIlah(S)'a:
— Yâ Rasûlallah! Ben bir kâfirle karşılaşsam, onunla vuruşsak da o benim elimi kılıcı ile vurup koparsa, sonra benden kaçıp bir ağaca sığınsa da "Ben Allah için müslümân oldum ("Lâ ilahe ilte'Hâh")" dese, onu bu tevhîd kelimesini söyledikten sonra öldürebilir miyim? dedim. Rasûlullah:
— "Hayır sen onu öldürme!" buyurdu.
— Yâ Rasûlallah! O benim iki elimden birisini kesti kopardı da, tevhîd kelimesini elimi kopardıktan sonra söyledi, ben onu öldürebilir miyim? dedim. Rasûlullah:

— "Sakın onu öldürme! Eğer öldürürsen o senin onu öldürmezden evvelki vaziyelindedir! (Çünkü müslümân olmuş kanı ma'sûmdur.) Sen de onun söylediği tevhîd kelimesini söylemezden evvelki vaziyetindesin (çünkü kanın kısas ile mübâh olmuştur)" buyurdu. Ve Habîb ibn Ebî Amrete, Saîd ibn Cubeyr'den söyledi ki, İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Mıkdâd'a:
— "Ey Mıkdâd! Mü'min bir kişi, kâfirlerden meydana gelen kavminin beraberinde îmânını gizlese de (selâmete erişince) îmânını açığa çıkarsa, bunun üzerine sen de onun (îmânına i'timâd etmeyerek) öldürsen (bu doğru olmaz). Nitekim sen de hicretten önce Mekke'de îmânını böyle gizliyordun!"buyurdu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَمَنْ أَحْيَاهَا } قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ مَنْ حَرَّمَ قَتْلَهَا إِلَّا بِحَقٍّ { فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا }

6867 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُرَّةَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تُقْتَلُ نَفْسٌ إِلَّا كَانَ عَلَى ابْنِ آدَمَ الْأَوَّلِ كِفْلٌ مِنْهَا

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
'(Kim bir canı, bir can mukaabilinde veya yeryüzünde bir fesâd çıkarmaktan dolayı olmayarak öldürürse, bütün insanları öldürmüş gibi olur.) Kim de onu kurtarırsa, bütün insanları diriltmiş gibi olur.,, "(el-Mâide: 32).ibn Abbâs, son fıkranın tefsiri hakkında: Kısas nev'inden bir hakk müstesna, öldürülmesi haram kılınan bir kimseyi öldürülmekten kurtaran, sanki bütün insanları kurtarmış gibi olur, demiştir.
-....Bize Sufyân ibn Uyeyne, el-A'meş'ten; o da Abdullah ibn Murre'den; o da Mesrûk'tan; o da Abdullah ibn Mes'ûd(R)'dan tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Haksızca öldürülen her nefsin öldürülme günâhından muhakkak bir pay ilk Âdem oğlu üzerine de olur'' buyurmuştur.

6868 - حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ وَاقِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنِي عَنْ أَبِيهِ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ

-.... Bize Şu'be tahdîs etti: Bana Vâkıd ibn Abdillah haber verip, babası Muhammed ibn Zeyd'den söyledi, o da Abdullah ibn Umer(R)'den işitmiştir ki, Peygamber (S) -Veda Haccı'nda Akabe cemresi yanında insanların toplanması sırasında-:
— "Benden sonra bir birlerinizin boyunlarını vuran kâfirlere dönmeyiniz!" buyurmuştur

---

6869 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُدْرِكٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا زُرْعَةَ بْنَ عَمْرِو بْنِ جَرِيرٍ عَنْ جَرِيرٍ قَالَ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ اسْتَنْصِتْ النَّاسَ لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ رَوَاهُ أَبُو بَكْرَةَ وَابْنُ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Cerîr ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Veda Haccı'nda bana "İnsanları sustur!" diye emretti de, yaptığı hutbede: "Benden sonra kâfirlerin âdetine dönüp birbirlerinizin boyunlarını vurmayınız!" buyurdu. Bu hadîsi Ebû Bekre ile İbn Abbâs da Peygamber'den rivayet ettiler

---

6870 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ فِرَاسٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْكَبَائِرُ الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ أَوْ قَالَ الْيَمِينُ الْغَمُوسُ شَكَّ شُعْبَةُ وَقَالَ مُعَاذٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ الْكَبَائِرُ

الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَالْيَمِينُ الْغَمُوسُ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ أَوْ قَالَ وَقَتْلُ النَّفْسِ

-....Bize Şu'be, Firâs'tan; o daeş-Şa'bî'den; o da Abdullah ibn Amr(R)'dan tahdîs etti ki,Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Büyük günâhlar Allah 'a ortak tanımak, ana-babaya isyan etmek -yâhud: Gamûs yemini yapmak-" buyurdu. Râvî Şu'be böyle şekkli söyledi. Muâz ibn Muâz el-Anberî şöyle dedi: Bize Şu'be tahdîs edip şöyle dedi: "Büyük günâhlar, Allah a ortak tanımak, gamûs yemini etmek, ana-babaya âsî olmak -yâhud: İnsan öldürmektir-" buyurdu.

6871 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْكَبَائِرُ ح و حَدَّثَنَا عَمْرٌو وَهُوَ ابْنُ مَرْزُوقٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ ابْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَكْبَرُ الْكَبَائِرِ الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَقَتْلُ النَّفْسِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَقَوْلُ الزُّورِ أَوْ قَالَ وَشَهَادَةُ الزُّورِ

-.... Bize Ubeydullah ibn Ebî Bekr tahdîs etti ki, kendisi Enes ibn Mâlik(R)'ten işitmiştir.Peygamber (S): "Büyük günâhlar..." buyurdu. Ve yine bize Amr (ibn Merzûk) tahdîs etti: Bize Şu'be, İbnu Ebî Bekr'den; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Büyük günâhların en büyüğü Allah 'a şirk koşmak, nefis öldürmek, ana-babaya ezâ etmek ve yalan söz söylemek -yâhud: Yalan şâhidliği yapmaktır-" buyurdu

---

6872 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَارَةَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ حَدَّثَنَا أَبُو ظَبْيَانَ قَالَ سَمِعْتُ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدِ بْنِ حَارِثَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُحَدِّثُ قَالَ بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْحُرَقَةِ مِنْ جُهَيْنَةَ قَالَ فَصَبَّحْنَا الْقَوْمَ فَهَزَمْنَاهُمْ قَالَ وَلَحِقْتُ أَنَا وَرَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ رَجُلًا مِنْهُمْ قَالَ فَلَمَّا غَشِينَاهُ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ قَالَ فَكَفَّ عَنْهُ الْأَنْصَارِيُّ فَطَعَنْتُهُ بِرُمْحِي حَتَّى قَتَلْتُهُ قَالَ فَلَمَّا قَدِمْنَا بَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَقَالَ لِي يَا أُسَامَةُ أَقَتَلْتَهُ بَعْدَ مَا قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّمَا كَانَ مُتَعَوِّذًا قَالَ أَقَتَلْتَهُ بَعْدَ مَا قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ قَالَ فَمَا زَالَ يُكَرِّرُهَا عَلَيَّ حَتَّى تَمَنَّيْتُ أَنِّي لَمْ أَكُنْ أَسْلَمْتُ قَبْلَ ذَلِكَ الْيَوْمِ

-.... Bize Ebû Zabyân tahdîs edip şöyle dedi: Ben Usâme ibn Zeyd ibn Hârise(R)'den işittim, o tahdîs ederek şöyle dedi: Rasû-lullah (S) bizi Cuheyne kabilesinden el-Huraka boyu üzerine cihâda göndermişti. Bizler sabah vakti o kavme baskın yaptık ve onları bozguna uğrattık. Ben, Ensâr'dan bir adamla beraber onlardan bir kimseye kavuştuk. Biz onu kuşatıp yakalayınca "Lâ ilahe ille'llâh "dedi. Bu tevhîd sözü üzerine Ensârî arkadaşım ondan kendini çekti. Fakat ben mızrağımı ona sapladım ve onu öldürdüm. Medine'ye geldiğimizde bu hâdise Peygamber'e ulaştı da bana:
— "Yâ Usâme! Sen o adamı 'Lâ ilahe ille'llâhu' demesinin ardından niçin öldürdün?" buyurdu.Ben:
— Yâ Rasûlallah! O bu sözü ancak ölümden sığımcı olarak söylemiştir, dedim.Rasûlullah:
— "Sen onu *Lâ ilahe iüe'Üâh' demesinin ardından niçin öldürdün?" buyurdu ve bu soruyu bana karşı devamlı tekrar ediyordu. Nihayet ben:
— Keski bu günden önce müslümân olmayaydım! diye temem-nî ettim

---

6873 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ الصُّنَابِحِيِّ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ إِنِّي مِنْ النُّقَبَاءِ الَّذِينَ بَايَعُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَايَعْنَاهُ عَلَى أَنْ لَا نُشْرِكَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا نَسْرِقَ وَلَا نَزْنِيَ وَلَا نَقْتُلَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ وَلَا نَنْتَهِبَ وَلَا نَعْصِيَ بِالْجَنَّةِ إِنْ فَعَلْنَا ذَلِكَ فَإِنْ غَشِينَا مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا كَانَ قَضَاءُ ذَلِكَ إِلَى اللَّهِ

-.... Bize Yezîd ibn Ebî Habîb el-Mısrî, Ebû'l-Hayr'dan; o da es-Sunabihî'den tahdîs etti ki, Ubâde ibnu's-Sâmit (R) şöyle demiştir: Ben Akabe gecesinde Rasûlullah (S) ile bey'at etmiş olan nakîblerden birisiyim. Biz o gece Rasûlullah'a şu şartlar üzerine bey'at ettik: Allah'a hiçbirşeyi ortak kılmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, Allah'ın haram kıldığı canı öldürmemek, iftira etmemek, âsî olmamak, bunlara sâdık kaldığımız takdirde cennetle müjdelenmek, bu günâhlardan birini işlersek bunun hükmünün Allah'a âid olduğu (üzerine)

6874 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ حَمَلَ عَلَيْنَا السِّلَاحَ فَلَيْسَ مِنَّا رَوَاهُ أَبُو مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-... Bize Cuveyriye, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer(R)'den tahdîs etti ki,Peygamber (S): "Her kim biz müslümân-lara silâh çekip kıtal ederse artık o kimse biz müslümânlardan değildir" buyurmuştur.Bu hadîsi Ebû Mûsâ el-Eş'arî de Peygamber(S)'den rivayet etmiştir.

6875 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ وَيُونُسُ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ الْأَحْنَفِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ ذَهَبْتُ لِأَنْصُرَ هَذَا الرَّجُلَ فَلَقِيَنِي أَبُو بَكْرَةَ فَقَالَ أَيْنَ تُرِيدُ قُلْتُ أَنْصُرُ هَذَا الرَّجُلَ قَالَ ارْجِعْ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا الْتَقَى الْمُسْلِمَانِ بِسَيْفَيْهِمَا فَالْقَاتِلُ وَالْمَقْتُولُ فِي النَّارِ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا الْقَاتِلُ فَمَا بَالُ الْمَقْتُولِ قَالَ إِنَّهُ كَانَ حَرِيصًا عَلَى قَتْلِ صَاحِبِهِ

-....Bize Eyyûb ve Yûnus, el-Hasenu'l-Basrî'den tahdîs ettiler ki, el-Ahnef ibnu Kays şöyle demiştir: Ben (Alî ile Muâviye arasındaki Sıffîn harbi sırasında) şu adama (Alî ibn Ebî Tâlib'e) yardım etmek için gidiyordum. Bana Ebû Bekre kavuştu da:
— Nereye gitmek istiyorsun? diye sordu. Ben:
— Şu adama yardım edeceğim! dedim. O bana şöyle dedi:
— Haydi geri dön! Çünkü ben Rasûlullah(S)'tan işittim: "İki müslümân kılıçlanyle karşılaştıkları zaman ölen de, öldüren de ateştedir" Duyuruyordu. Ben: Yâ Rasûlallah, öldüren böyledir amma ölene ne oluyor? diye sordum. Rasûlullah: "Ölen de arkadaşını öldürmeye hırslı idi" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمْ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلَى الْحُرُّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأُنْثَى بِالْأُنْثَى فَمَنْ عُفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدَاءٌ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ فَمَنْ اعْتَدَى بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ }

Ve Haddlerde İkrar Babı
"Ey îmân edenler, maktuller hakkında size kısas yazıldı. Hürr, hürr ile; köle, köle ile; dişi, dişi ile (kısas olunur). Fakat kimin lehinde maktulün kardeşi tarafından cüzf birşey affolunursa (hemen kısas düşer). Artık Örfe uymak, onu güzellikle ödemek (lâzımdır). Bu, Rabb 'inizden bir hafifletme ve rahmettir. O hâlde kim bundan sonra tecâvüzde bulunursa, onun için pek aCltlCl bir azâb Vardir" (el-Bakara: 178)

بَاب سُؤَالِ الْقَاتِلِ حَتَّى يُقِرَّ وَالْإِقْرَارِ فِي الْحُدُودِ

6876 - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ يَهُودِيًّا رَضَّ رَأْسَ جَارِيَةٍ بَيْنَ حَجَرَيْنِ

فَقِيلَ لَهَا مَنْ فَعَلَ بِكِ هَذَا أَفُلَانٌ أَوْ فُلَانٌ حَتَّى سُمِّيَ الْيَهُودِيُّ فَأُتِيَ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَزَلْ بِهِ حَتَّى أَقَرَّ بِهِ فَرُضَّ رَأْسُهُ بِالْحِجَارَةِ

- Hâkimin, Katl Suçuyla İttihâm Edilen Kişiyi Sorguya Çekmesi, Nihayet Suçunu İkrar Ederse Hadd Uygulaması Ve Haddlerde İkâr Babı

-....Bize Hemmâm ibn Yahya, Katâde'den; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten şöyle tahdîs etti: Bir Yahûdî, (Ensâj-'dan) bir cariyenin başını iki taş arasında ezmişti (ve zînetlerini almıştı). (O câriye ölmek üzere iken Peygamber'in huzurunda:)

— Sana bu cinayeti kim işledi? Fulân mı, fulân mı? diye sorulup, nihayet Yahudi'nin adı anılınca, câriye başı ile "Evet" işareti yaptı.Bunun üzerine Yahûdî yakalanıp getirildi. Bu fiili devamlı soruldu, nihayet bu cinayeti ikrar edince, onun da başı taşla ezildi

---

بَاب إِذَا قَتَلَ بِحَجَرٍ أَوْ بِعَصًا

6877 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ جَدِّهِ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ خَرَجَتْ جَارِيَةٌ عَلَيْهَا أَوْضَاحٌ بِالْمَدِينَةِ قَالَ فَرَمَاهَا يَهُودِيٌّ بِحَجَرٍ قَالَ فَجِيءَ بِهَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبِهَا رَمَقٌ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فُلَانٌ قَتَلَكِ فَرَفَعَتْ رَأْسَهَا فَأَعَادَ عَلَيْهَا قَالَ فُلَانٌ قَتَلَكِ فَرَفَعَتْ رَأْسَهَا فَقَالَ لَهَا فِي الثَّالِثَةِ فُلَانٌ قَتَلَكِ فَخَفَضَتْ رَأْسَهَا فَدَعَا بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَتَلَهُ بَيْنَ الْحَجَرَيْنِ

Bir Şahıs Diğer Bir Şahsı Taşla Yâhud Deynekle Öldürdüğü Zaman (Öldürdüğü Şeyle Mi, Yoksa Kılıçla ' Mı Kısas Yapılır)?

-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Medîne'de bir câriye kadın üzerinde gümüş zînet eşyaları olduğu hâlde dışarı çıkmıştı. Enes dedi ki: Bir Yahûdî o kadına bir taş atmış.

Enes dedi ki: Yaralı kadın ölmek üzere iken Peygamber'in yanına getirildi. Peygamber (S) ona:

— "Seni fulân kimse mi öldürdü?" diye sordu.

Kadın ("Hayır" ma'nâsına) başını yukarı kaldırdı. Peygamber soruyu tekrar etti ve:

— "Seni fulân kimse mi öldürdü?" buyurdu.

Kadın yine ("Hayır" yerine) başını kaldırdı. Peygamber üçüncü defasında:

— "Seni fulân kimse mi öldürdü?" diye sordu. Bu sefer kadın "Evet" ma'nâsına başını aşağıya indirdi. Bunun üzerine Rasûlullah o Yahudi'yi çağırttı (da soruşturma yapıp suçunu i'tirâf edince) onu da iki taş arasında öldürdü

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { أَنَّ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنَ بِالْعَيْنِ وَالْأَنْفَ بِالْأَنْفِ وَالْأُذُنَ بِالْأُذُنِ وَالسِّنَّ بِالسِّنِّ وَالْجُرُوحَ قِصَاصٌ فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمْ الظَّالِمُونَ }

6878 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُرَّةَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَحِلُّ دَمُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَّا بِإِحْدَى ثَلَاثٍ النَّفْسُ بِالنَّفْسِ وَالثَّيِّبُ الزَّانِي وَالْمَارِقُ مِنْ الدِّينِ التَّارِكُ لِلْجَمَاعَةِ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:

Biz onda (Tevrat'ta) onların üzerine (şunu) yazdık:Cana can, göze göz, buruna burun, kulağa kulak, dişe diş karşılıktır; yaralar birbirine kısastır.Fakat kim bunu sadaka olarak bağışlarsa o, kendisine keffârettir* Kim Allah hn indirdiği hükümlerle hükmetmezse, onlar zâlimlerin tâ kendileridirler" (ei-Mâide: 45).

-....Bize el-A'meş, Abdullah ibn Murre'den; odaMesrûk'tan tahdîs etti ki, Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Rasûlul-lah (S) şöyle buyurdu: "Allah'tan başka (ibâdete lâyık) tanrı bulunmadığına ve benim A ilah 'in Rasûlü olduğuma şehâdet etmekte olan müs-lümân bir kimsenin kanı halâl olmaz, ancak şu üç şeyden biri ile halâl olur: Maktulün hayâtı karşılığında öldürülmesi, zina edenin evli olması, İslâm Dînî'nden çıkıp müslümân cemâatini terketmesi!"

بَاب مَنْ أَقَادَ بِالْحَجَرِ

6879 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ يَهُودِيًّا قَتَلَ جَارِيَةً عَلَى أَوْضَاحٍ لَهَا فَقَتَلَهَا بِحَجَرٍ فَجِيءَ بِهَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبِهَا رَمَقٌ فَقَالَ أَقَتَلَكِ فُلَانٌ فَأَشَارَتْ بِرَأْسِهَا أَنْ لَا ثُمَّ قَالَ الثَّانِيَةَ فَأَشَارَتْ بِرَأْسِهَا أَنْ لَا ثُمَّ سَأَلَهَا الثَّالِثَةَ فَأَشَارَتْ بِرَأْسِهَا أَنْ نَعَمْ فَقَتَلَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحَجَرَيْنِ

Taşla Kısas Yapan Kimse Babı
-....Bize Şu'be, Hişâmibn Zeyd'den; o daEnes(R)'ten şöyle tahdîs etti: Bir Yahûdî, üzerindeki gümüş zînet eşyalarım almak için bir cariyeyi taş ile öldürdü. Ölmeye yüz tutmuş olduğu hâlde bu câriye Peygamber(S)'in yanına getirildi. Peygamber ona:
— "Seni fulan kimse mi Öldürdü?" diye sordu. Kadın başıyle "Hayır" diye işaret etti.Peygamber ikinci defa bir ismi zikrederek sordu. Kadın yine başıyle "Hayır" diye işaret etti. Üçüncü sorusunda ise kadın başıyle "Evet!" diye olumlu bir işaret verdi. Bunun üzerine Peygamber o Yahudi'yi iki taş ile öldürdü

بَاب مَنْ قُتِلَ لَهُ قَتِيلٌ فَهُوَ بِخَيْرِ النَّظَرَيْنِ

6880 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ خُزَاعَةَ قَتَلُوا رَجُلًا وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا حَرْبٌ عَنْ يَحْيَى حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ أَنَّهُ عَامَ فَتْحِ مَكَّةَ قَتَلَتْ خُزَاعَةُ رَجُلًا مِنْ بَنِي لَيْثٍ بِقَتِيلٍ لَهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ حَبَسَ عَنْ مَكَّةَ الْفِيلَ وَسَلَّطَ عَلَيْهِمْ رَسُولَهُ وَالْمُؤْمِنِينَ أَلَا وَإِنَّهَا لَمْ تَحِلَّ لِأَحَدٍ قَبْلِي وَلَا تَحِلُّ لِأَحَدٍ بَعْدِي أَلَا وَإِنَّمَا أُحِلَّتْ لِي سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ أَلَا وَإِنَّهَا سَاعَتِي هَذِهِ حَرَامٌ لَا يُخْتَلَى شَوْكُهَا وَلَا يُعْضَدُ شَجَرُهَا وَلَا يَلْتَقِطُ سَاقِطَتَهَا إِلَّا مُنْشِدٌ وَمَنْ قُتِلَ لَهُ قَتِيلٌ فَهُوَ بِخَيْرِ النَّظَرَيْنِ إِمَّا يُودَى وَإِمَّا يُقَادُ فَقَامَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ يُقَالُ لَهُ أَبُو شَاهٍ فَقَالَ اكْتُبْ لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اكْتُبُوا لِأَبِي شَاهٍ ثُمَّ قَامَ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا الْإِذْخِرَ فَإِنَّمَا نَجْعَلُهُ فِي بُيُوتِنَا وَقُبُورِنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا الْإِذْخِرَ وَتَابَعَهُ عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ شَيْبَانَ فِي الْفِيلِ قَالَ بَعْضُهُمْ عَنْ أَبِي نُعَيْمٍ الْقَتْلَ وَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ إِمَّا أَنْ يُقَادَ أَهْلُ الْقَتِيلِ

"Her kimin bir kimsesi öldürülürse, iki şeyden hangisi kendisi hakkında hayırlı ise onu isteyebilir (yânı iki şey arasında muhayyerdir; ya kendisine diyet verilir, ya maktulün ehli kısas ettirir)"
-....Bize Ebû Hureyre (R) şöyle tahdîs etti: Huzâahlar, Câhiliyet günlerinde öldürülmüş bir Huzâalı adama karşılık Leys oğullarından bir kimseyi Mekke fethi yılında öldürmüşlerdi. Rasûiullah(S)'a haber verilince, hemen ayağa kalktı, yaptığı hutbesinde şunları söyledi:
— "Şübhesiz Allahfîlin ordusunu Mekke'ye girmekten habset-miştir, Allah Mekkeliler üzerine kendi rasûlü ile mü'minleri saldırt-mıştır. Haberiniz olsun: Mekke benden evvel hiçbir kimse için halâl olmadığı gibi, benden sonra da hiçbir kimse için halâl olmayacaktır. Biliniz ki, o ancak bana da yalnız bir gündüzün bir saatinde halâl kılınmıştır. Bilmiş olunuz ki, işte bu saatimde Mekke benim için de haramdır. Mekke'nin dikeni bile koparılmaz, ağacı kesilmez, yitiğini kimse elini uzatıp alamaz, ancak sahibini aramak için arayıp i'lân edici kimse alabilir. O hâlde her kimin bir kimsesi öldürülürse, iki şeyden hangisi kendisi

hakkında hayırlı ise, onu isteyebilir (yânî iki şey arasında muhayyerdir: Ya kendisine diyet verilir, yâhud maktulün ehli kısas ettirir)"Bu hutbe üzerine Yemen ahâlîsinden olup Ebû Şâh denilen bir adam ayağa kalktı da:
— Yâ Rasûlallah! Şu söylediklerini benim için yaz! dedi.Rasûlullah da:
— "Bunları Ebû Şâh için yazın!" emrini verdi.
Sonra Kureyş'ten bir zât ayağa kalktı, o da:
— Yâ Rasûlallah! Izhır otu müstesna olsun! Çünkü biz onu eylerimizin inşâsında ve kabirlerimizde kullanıyoruz! dedi. Rasûlullah:
— "Izhır müstesna olsun!" buyurdu.Ubeydullah, Şeybân'dan fîl lafzı hususunda Harb ibn Şeddâd'a mutâbaat etti. Bâzı kimse de (yânî şeyh Muhammed ibn Yahya ez-Zuhlî) Ebû Nuaym'dan "Allah Mekke'de katli haram kılmıştır" şeklinde söyledi. Ubeydullah da: "Yâhud da maktulün ehli kısas yaptırır" şeklinde söylemiştir

---

6881 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَتْ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ قِصَاصٌ وَلَمْ تَكُنْ فِيهِمْ الدِّيَةُ فَقَالَ اللَّهُ لِهَذِهِ الْأُمَّةِ { كُتِبَ عَلَيْكُمْ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلَى } إِلَى هَذِهِ الْآيَةِ { فَمَنْ عُفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ } قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَالْعَفْوُ أَنْ يَقْبَلَ الدِّيَةَ فِي الْعَمْدِ قَالَ { فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ } أَنْ يَطْلُبَ بِمَعْرُوفٍ وَيُؤَدِّيَ بِإِحْسَانٍ

-...îbn Abbâs (R) şöyle demiştir: İsrâîl oğullan'nda kısas vardı, fakat onlarda diyet yoktu.Yüce Allah, Kitâb'mda bu ümmete hitaben: "Ey îmân edenler, maktuller hakkında size kısas yazıldı.Hürr, hürr ile; köle köle ile; dişi dişi ile (kısas olunur). Fakat kimin lehinde maktulün kardeşi tarafından cüz T birşey affolunursa, artık örfe uymak, onu güzellikle ödemek lâzımdır... " {d-Bakara:178) buyurdu.İbn Abbâs "Fe men ufiye" kavlini tefsir ederek, şöyle dedi: Afv, amden öldürmede maktulün velîsinin kaatilden diyet kabul etmesidir (ve kanı terketmesidir).Yine İbn Abbâs: "Fettibâun bil-ma'rûf" da maktulün velîsinin kaatilden ma'rûf veçhile diyeti istemesi ve kaatilin de o diyeti güzellikle ödemesidir, dedi

---

بَاب مَنْ طَلَبَ دَمَ امْرِئٍ بِغَيْرِ حَقٍّ

6882 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي حُسَيْنٍ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبْغَضُ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ ثَلَاثَةٌ مُلْحِدٌ فِي الْحَرَمِ وَمُبْتَغٍ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ وَمُطَّلِبُ دَمِ امْرِئٍ بِغَيْرِ حَقٍّ لِيُهَرِيقَ دَمَهُ

Haksız Olarak Bir Adamın Kanını İsteyen Kimse(Nin Hükmünü Beyân) Babı
-.... Bize Nâfi' ibn Cubeyr, Ibn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:"Allah'a insanların en sevimsiz olanı üç sınıftır: a. Harem içinde zulüm ve haksızlık eden; b. İslâm camiası içinde Câhiliyet âdetini araştırıp, onu bulup yaşatmak isteyen (mürteci'), c. Haksız yere dökmek için ma'sûm bir kişinin kanım külfetle araştıran"

بَاب الْعَفْوِ فِي الْخَطَإِ بَعْدَ الْمَوْتِ

6883 – حَدَّثَنَا فَرْوَةُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ هُزِمَ الْمُشْرِكُونَ يَوْمَ أُحُدٍ ح و حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا أَبُو مَرْوَانَ يَحْيَى بْنُ أَبِي زَكَرِيَّاءَ يَعْنِي الْوَاسِطِيَّ عَنْ هِشَامٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ صَرَخَ إِبْلِيسُ يَوْمَ أُحُدٍ فِي النَّاسِ يَا عِبَادَ اللَّهِ أُخْرَاكُمْ فَرَجَعَتْ أُولَاهُمْ عَلَى أُخْرَاهُمْ حَتَّى قَتَلُوا الْيَمَانَ فَقَالَ حُذَيْفَةُ أَبِي أَبِي فَقَتَلُوهُ فَقَالَ حُذَيْفَةُ غَفَرَ اللَّهُ لَكُمْ قَالَ وَقَدْ كَانَ انْهَزَمَ مِنْهُمْ قَوْمٌ حَتَّى لَحِقُوا بِالطَّائِفِ

Hatâ İle Öldürmede Maktulün Velîsinin Kaatilden Affı, Maktulün Ölmesinden Sonradır Babı
-....Âişe (R) şöyle demiştir: Uhud günü harb sırasında İblîs insanların içinde:
— Ey Allah'ın kulları, arka tarafınızdan sakınınız! diye bağırdı.Bu ses ile mücâhidlerin önde bulunanları, arka taraftakiler üzerine döndüler, (onları düşman sanarak hücum ettiler). Nihayet Hu-zeyfe'nin babası el-Yemân'ı öldürdüler. Huzeyfe:
— (Ne yapıyorsunuz?) O babamdır, o babamdır! (Onu öldürmeyin!) diye bağırdı (Fakat onu işitmediler) ve yanlışlıkla Yemân'ı öldürdüler. Huzeyfe yanlışlıkla olan bu öldürmeye karşı:
— Allah sizleri mağfiret eylesin! demekle yetindi.Râvî: Uhud günü müşrikler bozulmuş, hattâ onlardan bir topluluk Taife kadar kaçıp onlara katılmışlardı, demiştir

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَأً وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَأً فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَى أَهْلِهِ إِلَّا أَنْ يَصَّدَّقُوا فَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ لَكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ فَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَى أَهْلِهِ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِنْ اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا }

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
"Bir müzminin diğer bir mü'mini, yanlışlık eseri olmayarak öldürmesi yakışmaz. Kim bir mü'mini yanlışlıkla öldürürse, mümin bir köleyi azâd etmesi ve ölenin ailesine teslim edilecek bir diyet vermesi lâzımdır.Meğer ki, onlar o diyeti sadaka olarak bağışlamış olsunlar. Eğer öldürülen mü'min olmakla beraber size düşman bir kavimden ise, o zaman öldürenin bir köle azâd etmesi lâzımdır. Şayet kendileriyle aranızda andlaşma olan bir kavimden ise, o vakit mirasçılarına bir diyet vermek ve bir de mü min bir köle azâd etmek gerekir. Kim bunları bulamazsa Allah 'tan tevbesinin kabulü için birbiri ardınca iki ay oruç tutması îcâb eder. Allah herşeyi bilendir, gerçek hüküm ve hikmet Sâhİbİdİr" (en-Nisâ: 92)

بَاب إِذَا أَقَرَّ بِالْقَتْلِ مَرَّةً قُتِلَ بِهِ

6884 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا حَبَّانُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ يَهُودِيًّا رَضَّ رَأْسَ جَارِيَةٍ بَيْنَ حَجَرَيْنِ فَقِيلَ لَهَا مَنْ فَعَلَ بِكِ هَذَا أَفُلَانٌ أَفُلَانٌ حَتَّى سُمِّيَ الْيَهُودِيُّ فَأَوْمَأَتْ بِرَأْسِهَا فَجِيءَ بِالْيَهُودِيِّ فَاعْتَرَفَ فَأَمَرَ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرُضَّ رَأْسُهُ بِالْحِجَارَةِ وَقَدْ قَالَ هَمَّامٌ بِحَجَرَيْنِ

Şahıs, Öldürmeyi Bir Kerre İkrar Ederse Bu İkrarı İle Öldürülür
-...Bize Enes ibn Mâlik (R) şöyle tahdîs etti: Bir Yahûdî, bir cariyenin başını iki taş arasında ezdi. Ölmek üzere olan kadına:
— Bunu sana kim yaptı? Fulân kimse mi, Fulân kimse mi? diye soruldu.Nihayet o Yahudi'nin ismi söylenince, kadın başıyla "Evet" diye işaret etti. Yahûdî yakalanıp getirildi, soruldu, o da suçunu i'tirâf edince Peygamber(S) emretti de onun başı da taşla ezildi. Râvî Hemmâm ibn Yahya "İki taşla ezildi" diye söylemiştir

---

بَاب قَتْلِ الرَّجُلِ بِالْمَرْأَةِ

6885 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَتَلَ يَهُودِيًّا بِجَارِيَةٍ قَتَلَهَا عَلَى أَوْضَاحٍ لَهَا

Erkeğin, Kadını Öldürmesi Babı
-....Bize Saîd ibn Ebî Arûbe, Katâde'den; o da Enes ibn Mâlik(R)'den tahdîs etti ki,Peygamber (S) bir Yahûdî erkeğini, üstündeki gümüş zînetlerini almak için öldürdüğü bir câriye kadına mukaabil öldürmüştür

---

بَاب الْقِصَاصِ بَيْنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ فِي الْجِرَاحَاتِ وَقَالَ أَهْلُ الْعِلْمِ يُقْتَلُ الرَّجُلُ بِالْمَرْأَةِ وَيُذْكَرُ عَنْ عُمَرَ تُقَادُ الْمَرْأَةُ مِنْ الرَّجُلِ فِي كُلِّ عَمْدٍ يَبْلُغُ نَفْسَهُ فَمَا دُونَهَا مِنْ الْجِرَاحِ وَبِهِ قَالَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ وَإِبْرَاهِيمُ وَأَبُو الزِّنَادِ عَنْ أَصْحَابِهِ وَجَرَحَتْ أُخْتُ الرُّبَيِّعِ إِنْسَانًا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقِصَاصُ

Yaralamalarda Erkekler İle Kadınlar Arasında Kısas (Yapılması) Babı
İlim ehli (yânî onların cumhuru) da: Erkek, kadına mukaabil öldürülür, demişlerdir. Umer ibnu'l-Hattâb'dan: Nefse ulaşan her kasıtlı öldürmede ve onun aşağısında olacak her yaralamada, kadın, öldürdüğü erkekten dolayı kısas edilir, dediği zikrolunuyor.Umer ibnu Abdilazîz de Umer'in rivayet ettiği bu görüşe gitmiştir. İbrâhîm en-Nahaî, Ebu'z-Zinâd, ve Ebu'z-Zinâd'ın bâzı arkadaşları da bu görüşe gitmişlerdir.Enes ibnu'n-Nadr'ın kızkardeşi er-Rubeyy', bir insanı yaraladı da Peygamber (S): "Kısas" buyurdu.

6886 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ بْنِ بَحْرٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ أَبِي عَائِشَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَدَدْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَرَضِهِ فَقَالَ لَا تُلِدُّونِي فَقُلْنَا كَرَاهِيَةُ الْمَرِيضِ لِلدَّوَاءِ فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ لَا يَبْقَى أَحَدٌ مِنْكُمْ إِلَّا لُدَّ غَيْرَ الْعَبَّاسِ فَإِنَّهُ لَمْ يَشْهَدْكُمْ

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Biz Peygamber(S)'e hastalığında ağzına ilâç koymuştuk. O da bize "İlâç vermeyin" diye işaret etmişti. Fakat biz:
— Rasûlullah'in ilâç istememesi, hastanın ilâçtan hoşlanmama-sıdır, dedik (ilâç vermeye devam ettik). Rasûlullah- ayıhnca:
— "Sizlerden ev içinde bulunan herkes hiç kimse katmadan muhakkak bu ilâçtan alacaktır, ancak Abbâs müstesna! Çünkü o beni ilâçlamakta sizinle bulunmadı" buyurdu

---

بَاب مَنْ أَخَذَ حَقَّهُ أَوْ اقْتَصَّ دُونَ السُّلْطَانِ

6887 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ أَنَّ الْأَعْرَجَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ إِنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ نَحْنُ الْآخِرُونَ السَّابِقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

Nefsi Yâhud Bir Organı Hususunda Hâkimin Hükmü Olmaksızın Hakkını Alan Yâhud Kısas Yapan Kimse Babı
-....Bize Ebu'z-Zinâd tahdîs etti; ona da el-A'rec tahdîs etti ki, o Ebû Hureyre(R)'den işitmiştir.Ebû Hureyre de Rasûlul-lah(S)'tan: "Bizler (dünyâda) sonra gelenleriz, (âhirette) öne geçecek olanlarız*.." buyururken işittiğini söylüyordu.

6888 – وَبِإِسْنَادِهِ لَوْ اطَّلَعَ فِي بَيْتِكَ أَحَدٌ وَلَمْ تَأْذَنْ لَهُ خَذَفْتَهُ بِحَصَاةٍ فَفَقَأْتَ عَيْنَهُ مَا كَانَ عَلَيْكَ مِنْ جُنَاحٍ

Yine bu isnâd ile Rasûlullah (S): "Eğer sen evinde iken içeriye bakmasına izin vermediğin bir kimse, senin evinin içine baksa, sen de ona bir taş atıp gözünü çıkarsan, senin üzerine günâh yoktur" buyurduğunu rivayet etti

---

6889 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ حُمَيْدٍ أَنَّ رَجُلًا اطَّلَعَ فِي بَيْتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَدَّدَ إِلَيْهِ مِشْقَصًا فَقُلْتُ مَنْ حَدَّثَكَ قَالَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ

-...Bize Yahya ibn Saîd el-Kattân, Humeyd et-Tavîl'den şöyle tahdîs etti: Bir adam,Peygamber(S)'in evinin içine doğru baktı. Peygamber de hemen elindeki enli oku, o kimseye doğru yöneltti.
Yahya dedi ki: Ben Humeyd'e:
— Bu hadîsi sana kim tahdîs etti? diye sordum. Humeyd:
— Bunu bana Enes ibn Mâlik tahdîs etti, diye cevâb verdi

بَاب إِذَا مَاتَ فِي الزِّحَامِ أَوْ قُتِلَ

6890 – حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ هِشَامٌ أَخْبَرَنَا عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ لَمَّا كَانَ يَوْمُ أُحُدٍ هُزِمَ الْمُشْرِكُونَ فَصَاحَ إِبْلِيسُ أَيْ عِبَادَ اللَّهِ أُخْرَاكُمْ فَرَجَعَتْ أُولَاهُمْ فَاجْتَلَدَتْ هِيَ وَأُخْرَاهُمْ فَنَظَرَ حُذَيْفَةُ فَإِذَا هُوَ بِأَبِيهِ الْيَمَانِ فَقَالَ أَيْ عِبَادَ اللَّهِ أَبِي أَبِي قَالَتْ فَوَاللَّهِ مَا احْتَجَزُوا حَتَّى قَتَلُوهُ قَالَ حُذَيْفَةُ غَفَرَ اللَّهُ لَكُمْ قَالَ عُرْوَةُ فَمَا زَالَتْ فِي حُذَيْفَةَ مِنْهُ بَقِيَّةُ خَيْرٍ حَتَّى لَحِقَ بِاللَّهِ

Bir Şahıs Kalabalık İçinde Sıkışıp Öldüğü Yâhud Öldürüldüğü Zaman (Hüküm Nasıldır)?
-....Âişe (R) şöyle demiştir: Uhud günü olduğu zaman müşrikler harb meydanında bozguna uğratıldılar. Bu sırada İblîs (müs-lümânların içinde):
— Ey Allah'ın kullan! Arkanızdan gelenlerle mukaatele ediniz! diye bağırdı.Bu ünleme ile önde bulunanlar arkadan gelenleri müşriklerden sanarak, onlarla harbetmek için geri döndüler. Bunlar ve onlar mukaatele ettiler. Bu sırada Huzeyfe bir de baktı ki, arkadaki babası el-Yemân'dır (Müslümanlar onu müşriklerden sanarak öldürüyorlardı). Hemen:
— Ey Allah'ın kullan! O benim babamdır! O benim babamdır! diye bağırdı... Âişe dedi ki: Vallahi müslümânlar ondan ayrılmayıp nihayet onu (yanlışlıkla) öldürdüler. Huzeyfe (onların, babasını müşriklerden sanarak yanlışlıkla öldürmüş olmaları özründen dolayı):
— Allah sizleri mağfiret eylesin! dedi. Bu senedle gelen bir rivayette Urve: Bu fiilden dolayı Huzeyfe'-den tâ Allah'a kavuşuncaya kadar babası üzerine bir hüzün bakıyye-si devam edip durdu, demiştir

---

بَاب إِذَا قَتَلَ نَفْسَهُ خَطَأً فَلَا دِيَةَ لَهُ

6891 – حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى خَيْبَرَ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْهُمْ أَسْمِعْنَا يَا عَامِرُ مِنْ هُنَيْهَاتِكَ فَحَدَا بِهِمْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ السَّائِقُ قَالُوا عَامِرٌ فَقَالَ رَحِمَهُ اللَّهُ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَّا أَمْتَعْتَنَا بِهِ فَأُصِيبَ صَبِيحَةَ لَيْلَتِهِ فَقَالَ الْقَوْمُ حَبِطَ عَمَلُهُ قَتَلَ نَفْسَهُ فَلَمَّا رَجَعْتُ وَهُمْ يَتَحَدَّثُونَ أَنَّ عَامِرًا حَبِطَ عَمَلُهُ فَجِئْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ فَدَاكَ أَبِي وَأُمِّي زَعَمُوا أَنَّ عَامِرًا حَبِطَ عَمَلُهُ فَقَالَ كَذَبَ مَنْ قَالَهَا إِنَّ لَهُ لَأَجْرَيْنِ اثْنَيْنِ إِنَّهُ لَجَاهِدٌ مُجَاهِدٌ وَأَيُّ قَتْلٍ يَزِيدُهُ عَلَيْهِ

Bir Şahıs Yanlışlıkla Kendini Öldürdüğü Zaman, Onun İçin Diyet Yoktur

-....Seleme ibnu'I-Ekvâ (R) şöyle demiştir: Bizler Peygamber (S) ile beraber Hayber gazasına çıktık. Yolda giderken sahâbîler-den bir adam (amcam) Âmir ibnu'l-Ekvâ'a:
— Yâ Âmir! Kısa vezinli şiirlerinden bizlere dinlet! dedi. Bunun üzerine Âmir, recez denilen kısa vezinli şiirlerini tegannî ile okuyarak kaafilenin develerini yollandırdı. Peygamber:
— "Şiir inşâd ederek develeri yollandıran kimdir?" diye sordu. Sahâbîler:
— Âmir ibnu'I-Ekvâ'dir! Dediler Peygamber:
— "Allah ona rahmet eylesin!" diye duâ etti. Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah! Âmir'le bizi faydalandırmak için keski onu bizlere bağışlasaydın! dediler.Nihayet Hayber gecesinin sabahında Âmir yaralandı (ve bundan öldü). Bir topluluk:
— Âmir'in ameli bâtıl oldu, o kendini öldürdü! dediler.
Ben Hayber'den döndüğüm sırada onlar hâlâ:
— Âmir'in âmeli bâtıl oldu! diye konuşuyorlardı. Bunun üzerine ben Peygamber'e geldim ve:
— Ey Allah'ın Peygamberi! Babam, anam Sana feda olsun! Bâzı'/ kimseler Âmir'in gazasının bâtıl ve şehîdliğinin mükâfâtsız olduğunu iddia ettiler! dedim. Peygamber:
— "Bu iddiada bulunan kimse yalan söylemiştir. Şübhesiz Âmir için iki ecir ve sevâb vardır:Muhakkak ki o bir câhiddir, bir mücâ-hiddir. Hangi şehidin ecri onun ecrinden daha ziyâde olabilir!" buyurdu

---

بَاب إِذَا عَضَّ رَجُلًا فَوَقَعَتْ ثَنَايَاهُ

6892 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ سَمِعْتُ زُرَارَةَ بْنَ أَوْفَى عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ أَنَّ رَجُلًا عَضَّ يَدَ رَجُلٍ فَنَزَعَ يَدَهُ مِنْ فَمِهِ فَوَقَعَتْ ثَنِيَّتَاهُ فَاخْتَصَمُوا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَعَضُّ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ كَمَا يَعَضُّ الْفَحْلُ لَا دِيَةَ لَكَ

Bir Şahıs Diğer Bir Kimseyi Isırdığı Ve Isıranın Ön Dişleri Düştüğü Zaman (Ona Birşey Lâzım Gelir Mi, Gelmez Mi)?

-....Bize Katâde tahdîs edip şöyle dedi: Ben Zurâre ibn Evfâ'dan işittim, o da İmrân ibn Husayn'dan: Bir adam diğer bir adamın elini ısırdı. Işınlan kimse elini ısıranın ağzından şiddetle çekti. Bu çekişten ısıranın ön dişleri düştü. Sonunda Peygamber(S)'e gelip muhakeme oldular. Peygamber:
— "Biriniz kardeşini, kuvvetli erkek devenin ısırışı gibi ısırır (mı)? Senin dökülen dişlerin için diyet yoktur!" buyurdu

---

6893 – حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَعْلَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ خَرَجْتُ فِي غَزْوَةٍ فَعَضَّ رَجُلٌ فَانْتَزَعَ ثَنِيَّتَهُ فَأَبْطَلَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Ya'lâ ibn Umeyye (R) şöyle demiştir: Ben bir gazveye çıktım. Bir adam diğer bir adamı ısırdı. Işınlan kimse elini şiddetle çekti. Bu çekişle ısıranın ön dişini yerinden çıkardı. Peygamber (S) düşen dişin diyeti olmadığına hükmetti.

بَاب { السِّنَّ بِالسِّنِّ }

6894 – حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ ابْنَةَ النَّضْرِ لَطَمَتْ جَارِيَةً فَكَسَرَتْ ثَنِيَّتَهَا فَأَتَوْا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَ بِالْقِصَاصِ

Diş, Dişe Mukaabil (Sökülür)

-.... Bize Humeyd et-Tavîl, Enes(R)'ten şöyle tahdîs etti: en-Nadr'm kızı er-Rubeyy', bir cariyeye tokat vurdu ve onun dişini kırdı. Dişi kırıian cariyenin ailesi Peygamber (S)'e gelip da'vâyı ar-zettiler. Peygamber, er-Rubeyy' üzerine kısas emretti

---

بَاب دِيَةِ الْأَصَابِعِ

6895 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ هَذِهِ وَهَذِهِ سَوَاءٌ يَعْنِي الْخِنْصَرَ وَالْإِبْهَامَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَحْوَهُ

Parmakların Diyeti Babı

-....Bize Şu'be, Katâde'den; o da İkrime'den; o da îbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber(S): "işte şu ve şu, yâni küçük i parmakla baş parmak (diyet hususunda) müsavidir" buyurmuştur.

-...Buradaki senedde de İbn Abbâs: Ben Peygamber(S)'den bunun benzerini işittim, demiştir.

6896 - بَاب إِذَا أَصَابَ قَوْمٌ مِنْ رَجُلٍ هَلْ يُعَاقِبُ أَوْ يَقْتَصُّ مِنْهُمْ كُلِّهِمْ وَقَالَ مُطَرِّفٌ عَنْ الشَّعْبِيِّ فِي رَجُلَيْنِ شَهِدَا عَلَى رَجُلٍ أَنَّهُ سَرَقَ فَقَطَعَهُ عَلِيٌّ ثُمَّ جَاءَا بِآخَرَ وَقَالَا أَخْطَأْنَا فَأَبْطَلَ شَهَادَتَهُمَا وَأُخِذَا بِدِيَةِ الْأَوَّلِ وَقَالَ لَوْ عَلِمْتُ أَنَّكُمَا تَعَمَّدْتُمَا لَقَطَعْتُكُمَا وَقَالَ لِي ابْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ غُلَامًا قُتِلَ غِيلَةً فَقَالَ عُمَرُ لَوْ اشْتَرَكَ فِيهَا أَهْلُ صَنْعَاءَ لَقَتَلْتُهُمْ وَقَالَ مُغِيرَةُ بْنُ حَكِيمٍ عَنْ أَبِيهِ إِنَّ أَرْبَعَةً قَتَلُوا صَبِيًّا فَقَالَ عُمَرُ مِثْلَهُ وَأَقَادَ أَبُو بَكْرٍ وَابْنُ الزُّبَيْرِ وَعَلِيٌّ وَسُوَيْدُ بْنُ مُقَرِّنٍ مِنْ لَطْمَةٍ وَأَقَادَ عُمَرُ مِنْ ضَرْبَةٍ بِالدِّرَّةِ وَأَقَادَ عَلِيٌّ مِنْ ثَلَاثَةِ أَسْوَاطٍ وَاقْتَصَّ شُرَيْحٌ مِنْ سَوْطٍ وَخُمُوشٍ

Bir Topluluk Bir Kimseye Musibet Yaptıkları Zaman Onlardan Herbiri Cezaya Uğratılır Yâhud (Öldürmüşlerse) Hepsi Kısas Yapılır Mı? Mutamı, eş-Şa'bfden söyledi ki: İki kişi bir adamı , Alî'ye getirip, onun hırsızlık yaptığına şâhidlik etmişler. Alî de bu şehâdetle hırsızlığı sabit olan o kimsenin elini kesmiş. Sonra bu iki şâhid başka bir adamı daha Alî'nin huzuruna getirmişler de:Biz evvelki adamın hırsızlık yaptığında yanıldık! demişler. Bunun üzerine Alî, o iki şahidin diğer kimse aleyhindeki şehâdetlerini de iptal etmiş ve o iki kişi yakalanıp onlardan, birinci adamın kesilen elinin diyeti alınmıştır. Alî: Eğer ben sizin şâhidliğinizde yalan söylemeyi kasdettiğinizi bilmiş olaydım, muhakkak sizing elinizi keserdim! Demiştir.Buhârî şöyle dedi: Ve bana İbnu Beşşâr söyledi. Bize Yahya ibn Saîd, Ubeydullah'tan; o da Nâfi'den; o da İbn Unıer(R)'den şöyle tahdîs etti: Bir oğlan aldatılarak öldürüldü. îbn Umer:
— Eğer bu öldürme fiilinde San'â ahâlîsi iştirak etmiş olsalardı, muhakkak ben onların hepsini öldürürdüm, demiştir. Mugîre ibnu Hakîm es-San'ânî, babası Hakîm'den: Dört kişi bir çocuğu öldürdüler. Bunun üzerine Umer de aynı sözü söyledi, demiştir.Ebû Bekr, İbnu'z-Zubeyr, Alî ibn Ebî Tâlib, Suveyd ibnu Mu-karrin dörtlüsü de tokattan kısas yapmışlardır.Umer de vurmadan dolayı kırbaçla kısas yapmıştır. Alî ibn Ebî Tâlib de üç kamçı vurmaktan dolayı kısas yapmıştır. Kaadi Şurayh da bir deynek vurmasından ve küçük yaralardan dolayı kısas yapmıştır

---

6897 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ أَبِي عَائِشَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ لَدَدْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَرَضِهِ وَجَعَلَ يُشِيرُ إِلَيْنَا لَا تَلُدُّونِي قَالَ فَقُلْنَا كَرَاهِيَةُ الْمَرِيضِ بِالدَّوَاءِ فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ أَلَمْ أَنْهَكُمْ أَنْ تَلُدُّونِي قَالَ قُلْنَا كَرَاهِيَةٌ لِلدَّوَاءِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَبْقَى مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا لُدَّ وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَّا الْعَبَّاسَ فَإِنَّهُ لَمْ يَشْهَدْكُمْ

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) hasta iken (baygın hâlinde) ağzına ilâç koyduk. O da bize:
— "İlâç vermeyin!" diye işaret etmeye başladı. Biz:
— Rasûlullah'm çekinmesi, hastanın ilâcı sevmemesidir! dedik
(ve ilâç vermeye devam ettik). Ayılmca:
— "Ben sizi ilâç vermekten nehyetmedim mi?" diye azarladı. Biz yine:
— Hasta ilâçtan hoşlanmaz (onun için azarlıyor), dedik (ve ilâç vermeye devam etmek istedik).
Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Sizden ev içinde bulunan herkes, hiç kimse kalmaksızın bu ilâçtan alacaktır. İşte ben ona bakıyorum. Yalnız Abbâs müstesnadır. Çünkü o, beni ilâçlamakta sizinle bulunmadı!" buyurdu

---

بَاب الْقَسَامَةِ وَقَالَ الْأَشْعَثُ بْنُ قَيْسٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَاهِدَاكَ أَوْ يَمِينُهُ وَقَالَ ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ لَمْ يُقِدْ بِهَا مُعَاوِيَةُ وَكَتَبَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ إِلَى عَدِيِّ بْنِ أَرْطَاةَ وَكَانَ أَمَّرَهُ عَلَى الْبَصْرَةِ فِي قَتِيلٍ وُجِدَ عِنْدَ بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ السَّمَّانِينَ إِنْ وَجَدَ أَصْحَابُهُ بَيِّنَةً وَإِلَّا فَلَا تَظْلِمْ النَّاسَ فَإِنَّ هَذَا لَا يُقْضَى فِيهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

6898 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُبَيْدٍ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ زَعَمَ أَنَّ رَجُلًا مِنْ الْأَنْصَارِ يُقَالُ لَهُ سَهْلُ بْنُ أَبِي حَثْمَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ نَفَرًا مِنْ قَوْمِهِ انْطَلَقُوا إِلَى خَيْبَرَ فَتَفَرَّقُوا فِيهَا وَوَجَدُوا أَحَدَهُمْ قَتِيلًا وَقَالُوا لِلَّذِي وُجِدَ فِيهِمْ قَدْ قَتَلْتُمْ صَاحِبَنَا قَالُوا مَا قَتَلْنَا وَلَا عَلِمْنَا قَاتِلًا فَانْطَلَقُوا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ انْطَلَقْنَا إِلَى خَيْبَرَ فَوَجَدْنَا أَحَدَنَا قَتِيلًا فَقَالَ الْكُبْرَ الْكُبْرَ فَقَالَ لَهُمْ تَأْتُونَ بِالْبَيِّنَةِ عَلَى مَنْ قَتَلَهُ قَالُوا مَا لَنَا بَيِّنَةٌ قَالَ فَيَحْلِفُونَ قَالُوا لَا نَرْضَى بِأَيْمَانِ الْيَهُودِ فَكَرِهَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُبْطِلَ دَمَهُ فَوَدَاهُ مِائَةً مِنْ إِبِلِ الصَّدَقَةِ

Kasâme Yemini Babı
Ve el-Eş'as ibn Kays şöyle demiştir: Peygamber (S):"(Da'vânı isbât edecek şey) senin iki şahidindir, yâhud da onun yemini vardır" buyurdu.Abdullah ibnu Ebî Muleyke de: Muâviye ibn Ebî Sufyân kasâme yemini ile kısas yapmadı,demiştir.Umer ibn Abdilazîz (99 senesinde) Basra üzerine emîr ta'yîn ettiği Adiyy ibn Ertae'ye, yağcıların evlerinden bir evin yanında bulunmuş olan bir maktul hakkında şöyle yazmıştır:"Eğer maktulün sahihleri beyyine bulurlarsa (onunla hükmet), sâhibleri beyyine bulamazlarsa bu hususta beyyinesiz olarak hüküm vermekle insanlara zulmetme! Çünkü bu iş, kıyamete kadar hakkında hüküm verilemiyecek olan bir iştir!"
-....Ensâr'dan Sehl ibn Ebî Hasme denilen sahâbî (R), Buşeyr ibn Yesâr'a şöyle haber vermiştir: Kendi kavminden bir topluluk Hayber'e gittiler. Hayber hurmalıkları içinde kendi işlerine dağıldılar. Sonra kendilerinden birini (Abdullah ibn Sehl'i) öldürülmüş olarak buldular. Bu topluluk, cesedin arazîlerinde bulunduğu Hayber liler'e:
— Siz bizim arkadaşımızı öldürdünüz! dediler. Hayberliler de:
— Onu biz Öldürmedik, onun kaatilini de bilmiş değiliz! dediler. Sonra bu sahâbîler topluluğu Peygamber(S)'e gidip:
— Yâ Rasûlallah! Bizler Hayber'e gittik ve orada birimizi öldürülmüş hâlde bulduk, dediler.Peygamber:
— "Büyük konuşsun, büyük konuşsun!" buyurdu. Sonra onlara:
— "Onu öldüren kimse üzerine beyyine getireceksiniz" buyurdu.Onlar:
— Bizim beyyinemiz yoktur, dediler. Peygamber:
— "O takdirde Yahudiler onu kendileri öldürmediklerine dâir yemîn ederler" dedi. Sahâbîler:
— (Yâ Rasûlallah!) Biz Yahûdîler'in yeminlerine razı olmayız! dediler.Rasûlullah, öldürülen kişinin kanını bâtıî ve heder kılmayı istemedi de zekât develerinden yüz tanesini onun diyeti olmak üzere verdi

---

6899 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو بِشْرٍ إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْأَسَدِيُّ حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ بْنُ أَبِي عُثْمَانَ حَدَّثَنِي أَبُو رَجَاءٍ مِنْ آلِ

أَبِي قِلَابَةَ حَدَّثَنِي أَبُو قِلَابَةَ أَنَّ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ أَبْرَزَ سَرِيرَهُ يَوْمًا لِلنَّاسِ ثُمَّ أَذِنَ لَهُمْ فَدَخَلُوا فَقَالَ مَا تَقُولُونَ فِي الْقَسَامَةِ قَالَ نَقُولُ الْقَسَامَةُ الْقَوَدُ بِهَا حَقٌّ وَقَدْ أَقَادَتْ بِهَا الْخُلَفَاءُ قَالَ لِي مَا تَقُولُ يَا أَبَا قِلَابَةَ وَنَصَبَنِي لِلنَّاسِ فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عِنْدَكَ رُءُوسُ الْأَجْنَادِ وَأَشْرَافُ الْعَرَبِ أَرَأَيْتَ لَوْ أَنَّ خَمْسِينَ مِنْهُمْ شَهِدُوا عَلَى رَجُلٍ مُحْصَنٍ بِدِمَشْقَ أَنَّهُ قَدْ زَنَى لَمْ يَرَوْهُ أَكُنْتَ تَرْجُمُهُ قَالَ لَا قُلْتُ أَرَأَيْتَ لَوْ أَنَّ خَمْسِينَ مِنْهُمْ شَهِدُوا عَلَى رَجُلٍ بِحِمْصَ أَنَّهُ سَرَقَ أَكُنْتَ تَقْطَعُهُ وَلَمْ يَرَوْهُ قَالَ لَا قُلْتُ فَوَاللَّهِ مَا قَتَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَدًا قَطُّ إِلَّا فِي إِحْدَى ثَلَاثِ خِصَالٍ رَجُلٌ قَتَلَ بِجَرِيرَةِ نَفْسِهِ فَقُتِلَ أَوْ رَجُلٌ زَنَى بَعْدَ إِحْصَانٍ أَوْ رَجُلٌ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَارْتَدَّ عَنْ الْإِسْلَامِ فَقَالَ الْقَوْمُ أَوَلَيْسَ قَدْ حَدَّثَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَطَعَ فِي السَّرَقِ وَسَمَرَ الْأَعْيُنَ ثُمَّ نَبَذَهُمْ فِي الشَّمْسِ فَقُلْتُ أَنَا أُحَدِّثُكُمْ حَدِيثَ أَنَسٍ حَدَّثَنِي أَنَسٌ أَنَّ نَفَرًا مِنْ عُكْلٍ ثَمَانِيَةً قَدِمُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَايَعُوهُ عَلَى الْإِسْلَامِ فَاسْتَوْخَمُوا الْأَرْضَ فَسَقِمَتْ أَجْسَامُهُمْ فَشَكَوْا ذَلِكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَفَلَا تَخْرُجُونَ مَعَ رَاعِينَا فِي إِبِلِهِ فَتُصِيبُونَ مِنْ أَلْبَانِهَا وَأَبْوَالِهَا قَالُوا بَلَى فَخَرَجُوا فَشَرِبُوا مِنْ أَلْبَانِهَا وَأَبْوَالِهَا فَصَحُّوا فَقَتَلُوا رَاعِيَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَطْرَدُوا النَّعَمَ فَبَلَغَ ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَرْسَلَ فِي آثَارِهِمْ فَأُدْرِكُوا فَجِيءَ بِهِمْ فَأَمَرَ بِهِمْ فَقُطِّعَتْ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ وَسَمَرَ أَعْيُنَهُمْ ثُمَّ نَبَذَهُمْ فِي الشَّمْسِ حَتَّى مَاتُوا قُلْتُ وَأَيُّ شَيْءٍ أَشَدُّ مِمَّا صَنَعَ هَؤُلَاءِ ارْتَدُّوا عَنْ الْإِسْلَامِ وَقَتَلُوا وَسَرَقُوا فَقَالَ عَنْبَسَةُ بْنُ سَعِيدٍ وَاللَّهِ إِنْ سَمِعْتُ كَالْيَوْمِ قَطُّ فَقُلْتُ أَتَرُدُّ عَلَيَّ حَدِيثِي يَا عَنْبَسَةُ قَالَ لَا وَلَكِنْ جِئْتَ بِالْحَدِيثِ عَلَى وَجْهِهِ وَاللَّهِ لَا يَزَالُ هَذَا الْجُنْدُ بِخَيْرٍ مَا عَاشَ هَذَا الشَّيْخُ بَيْنَ أَظْهُرِهِمْ قُلْتُ وَقَدْ كَانَ فِي هَذَا سُنَّةٌ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهِ نَفَرٌ مِنْ الْأَنْصَارِ فَتَحَدَّثُوا عِنْدَهُ فَخَرَجَ رَجُلٌ مِنْهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ فَقُتِلَ فَخَرَجُوا بَعْدَهُ فَإِذَا هُمْ بِصَاحِبِهِمْ يَتَشَحَّطُ فِي الدَّمِ فَرَجَعُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ صَاحِبُنَا كَانَ تَحَدَّثَ مَعَنَا فَخَرَجَ بَيْنَ أَيْدِينَا فَإِذَا نَحْنُ بِهِ يَتَشَحَّطُ فِي الدَّمِ فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ بِمَنْ تَظُنُّونَ أَوْ مَنْ تَرَوْنَ قَتَلَهُ قَالُوا نَرَى أَنَّ الْيَهُودَ قَتَلَتْهُ فَأَرْسَلَ إِلَى الْيَهُودِ فَدَعَاهُمْ فَقَالَ آنْتُمْ قَتَلْتُمْ هَذَا قَالُوا لَا قَالَ أَتَرْضَوْنَ نَفَلَ خَمْسِينَ مِنْ الْيَهُودِ مَا قَتَلُوهُ فَقَالُوا مَا يُبَالُونَ أَنْ يَقْتُلُونَا أَجْمَعِينَ ثُمَّ يَنْتَفِلُونَ قَالَ أَفَتَسْتَحِقُّونَ الدِّيَةَ بِأَيْمَانِ خَمْسِينَ مِنْكُمْ قَالُوا مَا كُنَّا لِنَحْلِفَ فَوَدَاهُ مِنْ عِنْدِهِ قُلْتُ وَقَدْ كَانَتْ هُذَيْلٌ خَلَعُوا خَلِيعًا لَهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَطَرَقَ أَهْلَ بَيْتٍ مِنْ الْيَمَنِ بِالْبَطْحَاءِ فَانْتَبَهَ لَهُ رَجُلٌ مِنْهُمْ فَحَذَفَهُ بِالسَّيْفِ فَقَتَلَهُ فَجَاءَتْ هُذَيْلٌ فَأَخَذُوا الْيَمَانِيَّ فَرَفَعُوهُ إِلَى عُمَرَ بِالْمَوْسِمِ وَقَالُوا قَتَلَ صَاحِبَنَا فَقَالَ إِنَّهُمْ قَدْ خَلَعُوهُ فَقَالَ يُقْسِمُ خَمْسُونَ مِنْ هُذَيْلٍ مَا خَلَعُوهُ قَالَ فَأَقْسَمَ مِنْهُمْ تِسْعَةٌ وَأَرْبَعُونَ رَجُلًا وَقَدِمَ رَجُلٌ مِنْهُمْ مِنْ الشَّأْمِ فَسَأَلُوهُ أَنْ يُقْسِمَ فَافْتَدَى يَمِينَهُ مِنْهُمْ بِأَلْفِ دِرْهَمٍ فَأَدْخَلُوا مَكَانَهُ رَجُلًا آخَرَ فَدَفَعَهُ إِلَى أَخِي الْمَقْتُولِ فَقُرِنَتْ يَدُهُ بِيَدِهِ قَالُوا فَانْطَلَقَا وَالْخَمْسُونَ الَّذِينَ أَقْسَمُوا حَتَّى إِذَا كَانُوا بِنَخْلَةَ أَخَذَتْهُمْ السَّمَاءُ فَدَخَلُوا فِي غَارٍ فِي الْجَبَلِ فَانْهَجَمَ الْغَارُ عَلَى الْخَمْسِينَ الَّذِينَ أَقْسَمُوا فَمَاتُوا جَمِيعًا وَأَفْلَتَ الْقَرِينَانِ وَاتَّبَعَهُمَا حَجَرٌ فَكَسَرَ رِجْلَ أَخِي الْمَقْتُولِ فَعَاشَ حَوْلًا ثُمَّ مَاتَ قُلْتُ وَقَدْ كَانَ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مَرْوَانَ أَقَادَ رَجُلًا بِالْقَسَامَةِ ثُمَّ نَدِمَ بَعْدَ مَا صَنَعَ فَأَمَرَ بِالْخَمْسِينَ الَّذِينَ أَقْسَمُوا فَمُحُوا مِنْ الدِّيوَانِ وَسَيَّرَهُمْ إِلَى الشَّأْمِ

-...Bana Ebû Kılâbe ailesinden olan Ebû Recâ tahdîs etti. Bana Ebû Kılâbe Abdullah şöyle tahdîs etti: Umer ibnu Abdilazîz, halifeliği zamanında bir gün üzerine oturduğu serîrini insanlar için evinin dışına çıkardı. Sonra insanlara yanına girmelerine izin verdi. İnsanlar onun huzuruna girdiler. Halîfe onlara:

— Bu kasâme yemîni hakkında ne diyorsunuz? dedi. Onlar:

— Biz kasâme ile kısas vâcib bir haktıf; kasâme ile (Muâviye ibn Ebî Sufyân, Abdullah ibnu'z-Zubeyr, Abdulmelik ibn Mervân gibi) halîfeler kısas yapmışlardır diyoruz, dediler. Ebû Kılâbe dedi ki: Bana da:

— Sen kasâme hakkında ne diyorsun yâ Ebâ Kılâbe! diye sordu ve beni insanlar önünde (onlarla münazara ettirmek için) dikti.Ben de cevâbında şöyle dedim:

— Ey Mü'minlerin Emîri, ordu kumandanları ve Arab'ın şerifleri huzûrundadir. Şu mes'elede nasıl re'y edersin, bana haber ver: Eğer Şam'da bulunan evli bir erkek aleyhine onlardan elli adam, onu görmedikleri hâlde onun zina ettiğine şâhidlik etmiş olsalardı, sen o adamı onların bu şehâdetleriyle recm eder miydin? dedim. O da:

— Hayır (recm etmezdim), diye cevâb verdi. Ben yine:

— Re'yini bana haber ver: Şayet Hımıs'ta bulunan bir erkek aleyhine, onu gözleriyle görmedikleri hâlde onlardan elli kişi, o hırsızlık yapmıştır diye şâhidlik etselerdi, sen onun elini keser miydin? dedim.
Halîfe bu sorumu da:
— Hayır, diye cevâbladı. Ben:
— Allah'a yemîn ederim ki, Rasûlullah (S) şu üç hasletten başka hiç bir kimseyi asla öldürmedi: a. Kendi nefsinin çekmesi veya cinayeti ile haksız olarak öldüren ve bu sebeble kisasen öldürülen; b. Evlilikten sonra zina eden; c. İslâm Dîni'nden çıkarak, Allah'a ve Rasûlü'ne harb açan kimse.
Oradaki topluluk:
— Enes ibn Mâlik sana: Rasûlullah(S)'ın hırsızlarda veya hırsızlıkta el kestiğini, gözleri oyduğunu ve onları güneşe attığım tahdîs etmiş değil mi? dediler. Ben de onlara şöyle dedim:
— Sizlere ben Enes ibn Mâlik'in hadîsini tahdîs edeyim: Bana Enes şöyle tahdîs etti: Ukl kabîlesinden sekiz nefer insan Rasûlullah'a geldiler ve onunla İslâm üzerine bey'atlaştılar. Müteakiben Medine arazîsinin havası onlara ağır geldi de vücûdları hastalandı. Onlar bu hastalıklarını Rasûlullah'a arzettiler. Rasûlullah (S): "Bizim çobanımızla beraber develerin yanına çıksanız, onların sütlerinden ve bevl-lerinden nail olsanız?" buyurdu. Onlar: Peki, deyip develerin yanma çıktılar. Onların sütlerinden ve sidiklerinden içtiler ve sıhhat buldular. Akabinde Rasûlullah'm çobanını öldürdüler, develeri de sürüp gittiler. Derken bu haber Rasûlullah'a ulaştı. Rasûlullah derhâl arkalarından bir seriyye gönderdi. Kısa zamanda yakalanıp geri getirildiler. Rasûluilah emretti, elleri ve ayakları kesildi, gözlerini de oydurdu. Sonra onları güneşe attırdı ve nihayet öldüler. Ben:
— Bunların işlemiş oldukları suçtan daha şiddetli hangi suç vardır: Bunlar İslâm Dîni'nden geri dönmüşler, insan öldürmüşler, hırsızlık yapmışlardır, dedim.
Anbese ibnu Saîd:
— Vallahi ben bu gün senden işittiğimin benzerini bu günden Önce asla işitmiş değilim! dedi.
Ebû Kılâbe dedi ki: Ben Anbese'ye:
— Ey Anbese! Sen benim bu hadîsimi bana karşı redd mi ediyorsun? dedim. Anbese:
— Hayır (sana karşı reddetmiyorum), lâkin sen hadîsi tastamam olduğu gibi getirdin. Vallahi bu şeyh (yânî Ebû Kılâbe) aranızda yaşadığı müddetçe bu ordu (yânî Şâm ahâlîsi) hayırdan asla ayrılmazlar, dedi.
Ben konuşmama şöyle devam ettim:
— Bu, benzeri işlerde uygulanmak üzere Rasûlullah tarafından konulmuş bir kaanûn olmuştur. Rasûlullah'm huzuruna Ensâr'dan bir topluluk girdi, O'nun yanında konuştular. Sonra onlardan biri Hayber'e doğru yola çıktı. O kişi önlerinden gitti ve orada öldürüldü. Ötekiler de onun ardından Hayber'e çıktılar. Bir de gördüler ki, arkadaşları (Abdullah ibn Sehl) kan içinde debeleniyor. Hemen Rasûlullah'm yanına döndüler ve:
— Yâ Rasûlallah! Arkadaşımız bizimle beraber senin yanında konuşuyordu, bizim önümüzde yola çıktı, biz onu kan içinde bula-nır vaziyette bulduk! dediler. Rasûlullah (evinden yâhud mescidinden) çıkıp onların yanına geldi ve:
— "Onu kimin öldürdüğünü düşünüyor veya görüyorsunuz?" diye sordu. Onlar da:
— Biz onu Yahûdîler'in öldürdüğünü düşünüyoruz, dediler. Rasûlullah, Yahûdîler'e haberci salıp onları çağırttı ve:
— "Bunu öldüren sizler misiniz?" diye sordu. Onlar:
— Hayır, dediler. Rasûlullah iddiacılara:
— "Siz, Yahudiler'den elli kişinin onu öldürmediklerine dâir yemîn etmesine razı olur musunuz?" dedi. Onlar:
— Yahûdîler bizim hepimizi öldürmelerine ehemmiyet vermezler, sonra da öldürmediklerine yemîn ederler! dediler. Rasûlullah yine müddeîlere hitaben:
— "Sizler kendinizden elli kişinin (onu bunlar öldürdü mîni ile diyete hakk kazanır mısınız?" buyurdu. O sahâbîler:
— Bizler bu yemini yapamayız! dediler. Bunun üzerine Rasûlullah o kimsenin diyetini kendi malından verdi.Ebû Kılâbe geçen senedle şöyle dedi: Ben şöyle dedim: Huzeyl kabilesi Câhiliyet devrinde kendilerinin yeminli bir dostlarından ayrılmışlar:
— Sen bizden, biz de senden değiliz, demişlerdi.

O ayrılman kimse Yemen'den bir ev halkına (onlardan hırsızlık için) Bathâ denilen Mekke vadisinde geceleyin hücum etti. O ev halkından bir adam, o hırsızın gelmesiyle uyandı da ona bir kılıç darbesi attı ve onu öldürdü. Akabinde Huzeyl kabilesi geldiler ve o Yemenli adamı (yânı kendisinden ayrılınmış olup da hırsızlık teşebbüsü sırasında onu öldüren kimseyi) yakaladılar ve hacc mevsiminde Umer ibnu'l-Hattâb'ın huzuruna çıkardılar ve:
— Bu adam bizim arkadaşımızı öldürdü, dediler. Kaatil de:
— O, hırsızlık yapmıştır ve bunlar, yânı onun kavmi de bundan ayrılmış hâldedirler, dedi. Umer de:
— Huzeyl kabilesinden elli kişi ondan ayrılmadıklarına yemîn ederler, dedi. Bunun üzerine onlardan kırkdokuz kişi o kimseden ayrılmadıklarına yafan olarak yemîn etti. Bu sırada Huzeyl kabilesine mensûb olan bir adam Şam'dan geldi. Hemen ondan da kendileri gibi o zâttan ayrılmadıklarına dâir yemîn etmesini istediler. O Şam'dan gelen adam bin dirhem fidye verip yeminini onlardan kurtardı. Bu sefer onun yerine başka bir adam soktular. Böylece Umer o adamı maktulün kardeşine teslîm etti. Onun eli, ötekinin eliyle bir yere getirilip bağlandı. Bunlar şöyle dediler:
— Biz elli kişi, yânî ondan ayrılmadığımıza yemîn eden bizler -(hakikatte yemîn edenler ancak kırkdokuz olduğundan burada küll söylenip cüz irâde edilmiştir)- yürüdük. Nihayet Mekke'den bir gecelik uzaklıkta olan Nahle mevkiine vardıkları zaman kendilerini bir yağmur yakaladı. Hemen bir mağaraya girdiler. Akabinde o mağara yemîn etmiş olan o elli kişinin üzerine çöktü, hepsi öldüler de o elleri birbirine bağlanan iki kişi (yânî maktulün kardeşi ile Şam'dan gelen adamın yerine koydukları kişi) kaçıp kurtuldular. Onları da bir taş ta'kîb etti ve maktulün kardeşinin ayağına çarpıp onu kırdı. O bir yıl daha yaşadı, sonra öldü. Ebû Kılâbe geçen senedle şöyle dedi: Ben şöyle dedim: — Abdulmelik ibn Mervân bir adamı kasâme yemîni ile kısas yapmıştır. Fakat sonra yaptığına pişman olmuş ve emir vermiş de yemîn eden o elli kişinin isimleri divân defterinden silinmiş ve onları Şam'dan başka yere sürgün etmiştir

---

بَاب مَنْ اطَّلَعَ فِي بَيْتِ قَوْمٍ فَفَقَئُوا عَيْنَهُ فَلَا دِيَةَ لَهُ

6900 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَس رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا اطَّلَعَ مِنْ حُجْرٍ فِي بَعْضِ حُجَرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَامَ إِلَيْهِ بِمِشْقَصٍ أَوْ بِمَشَاقِصَ وَجَعَلَ يَخْتِلُهُ لِيَطْعُنَهُ

Bir Kavmin Evlerine İzinleri Olmaksızın Tırmanıp Bakan, Onların Da Gözünü Çıkardıkları Kimseye Diyet Yoktur Babı

-...Bize Hammâd ibn Zeyd, Ubeydullah ibn Ebî Bekr ibn Enes'ten; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten şöyle tahdîs etti:Bir kimse Peygamber'in evlerindeki deliklerin birinden içeriye baktı. Hemen Peygamber(S) bir mışkas veya birkaç mışkas ile ona doğru kalktı da, onu dürtmek için ona doğru sinerek yaklaşmaya başladı

6901 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ السَّاعِدِيَّ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَجُلًا اطَّلَعَ فِي جُحْرٍ فِي بَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِدْرًى يَحُكُّ بِهِ رَأْسَهُ فَلَمَّا رَآهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْ أَعْلَمُ أَنَّكَ تَنْتَظِرُنِي لَطَعَنْتُ بِهِ فِي عَيْنَيْكَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا جُعِلَ الْإِذْنُ مِنْ قِبَلِ الْبَصَرِ

-...Bize Leys, İbn Şihâb'dan tahdîs etti. Ona da Sehl ibn Sa'd es-Sâidî (R) şöyle haber vermiştir: Bir kimse Rasûlullah'ın kapısındaki bir delikten içeriye bakmıştı. O sırada Rasûlullah'ın elinde midrâ demlen demirden bir tarak vardı ki, onunla başını kaşıyordu. Rasûlullah (S) –delikten münasebetsizce bakan- o kişiyi görünce:
— "Eğer senin bana bakıyor olduğunu daha önce hileydim, şu demiri gözüne saplardım!" buyurdu.
Ve yine Rasûlullah:
— "İzin isteme, ancak göz cihetinden kaanûn yapılmıştır!" buyurdu.

6902 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ أَنَّ امْرَأً اطَّلَعَ عَلَيْكَ بِغَيْرِ إِذْنٍ فَخَذَفْتَهُ بِعَصَاةٍ فَفَقَأْتَ عَيْنَهُ لَمْ يَكُنْ عَلَيْكَ جُنَاحٌ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ebû'l-Kaasım (S) şöyle buyurdu: "Eğer bir kimse izinsiz olarak senin mahremiyyetine bakar, sen de iki parmağın arası ile bir çakıl taşı atarak onun gözünü çıkarırsan, bundan dolayı artık sana herhangibir günâh sabit olmaz"

بَاب الْعَاقِلَةِ

6903 – حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا مُطَرِّفٌ قَالَ سَمِعْتُ الشَّعْبِيَّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جُحَيْفَةَ قَالَ سَأَلْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ هَلْ عِنْدَكُمْ شَيْءٌ مِمَّا لَيْسَ فِي الْقُرْآنِ وَقَالَ مَرَّةً مَا لَيْسَ عِنْدَ النَّاسِ فَقَالَ وَالَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَبَرَأَ النَّسَمَةَ مَا عِنْدَنَا إِلَّا مَا فِي الْقُرْآنِ إِلَّا فَهْمًا يُعْطَى رَجُلٌ فِي كِتَابِهِ وَمَا فِي الصَّحِيفَةِ قُلْتُ وَمَا فِي الصَّحِيفَةِ قَالَ الْعَقْلُ وَفِكَاكُ الْأَسِيرِ وَأَنْ لَا يُقْتَلَ مُسْلِمٌ بِكَافِرٍ

Âkile Cemâati Babı
-....Bize Mutarrıf tahdîs edip şöyle dedi: Ben eş-Şa'bî'den işittim, şöyle dedi: Ben Ebû Cuhayfe'den işittim, şöyle dedi: Ben Alî(R)'ye:
— Siz Ehli Beyt'in yanında Kur'ân'da olmayan herhangi birşey var mı? -Bir kerre "İnsanların yanında olmayan birşey var mı?" demiştir- diye sordum. Alî:
— Taneyi yaran ve insanı yaratan Allah'a yemîn ederim ki, bizim yanımızda Kur'ân'da olandan başka birşey yoktur. Ancak insana Allah'ın Kitâbı'nı anlamak hususunda verilen bir anlayış ve bir de şu sahîfedeki şey vardır, dedi. Ben:
— O sahîfedeki nedir? dedim. Alî:
— Akl,yânî diyet, esîrin bağının çözülüp kurtarılması,kâfir karşılığında müslümânm öldürülmeyeceği, dedi

---

بَاب جَنِينِ الْمَرْأَةِ

6904 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ وَحَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ امْرَأَتَيْنِ مِنْ هُذَيْلٍ رَمَتْ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى فَطَرَحَتْ جَنِينَهَا فَقَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهَا بِغُرَّةٍ عَبْدٍ أَوْ أَمَةٍ

Kadının Cenîni(Nin Hükmünü Beyân) Babı
-....Bize Mâlik, İbn Şihâb'dan; o da Ebû Seleme ibn Abdirrahmân'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den şöyle tahdîs etti: Huzeyl kabîlesİnden iki kadın birbiriyle döğüşüp, bunların biri diğerine bir taş atmış ve bu sebeble o kadın, karnındaki cenini (ölü olarak) dışarıya atmıştı.Rasûlullah (S) kadının cenini hakkında semeni, diyet bedelinin onda birinin yarısına ulaşan erkek veya dişi bir köle hükmetti

---

6905 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ اسْتَشَارَهُمْ فِي إِمْلَاصِ الْمَرْأَةِ فَقَالَ الْمُغِيرَةُ قَضَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْغُرَّةِ عَبْدٍ أَوْ أَمَةٍ فَشَهِدَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ أَنَّهُ شَهِدَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى بِهِ

-....Bize Hişâm, babası Urve'den; o da ei-Mugîre ibn Şu'be'den tahdîs etti ki, Umer ibnu'l- Hattâb onlarla, kadının doğum vaktinden evvel düşürülen cenini hakkında istişare etti de, el-Mugîre:
— Peygamber (S) cenîn hakkında tam diyet bedelinin onda birinin yarısı kadar olan bir erkek yâhud dişi köle ile hükmetti, dedi. Umer ona:
— Seninle beraber buna şehâdet edecek bir kimse daha getir, dedi. Bunun üzerine Muhammed ibn Mesleme de Peygamber'in böyle hükmettiğine şehâdet eyledi.

6906 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عُمَرَ نَشَدَ النَّاسَ مَنْ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى فِي السِّقْطِ فَقَالَ الْمُغِيرَةُ أَنَا سَمِعْتُهُ قَضَى فِيهِ بِغُرَّةٍ عَبْدٍ أَوْ أَمَةٍ قَالَ ائْتِ مَنْ يَشْهَدُ مَعَكَ عَلَى هَذَا فَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ أَنَا أَشْهَدُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِثْلِ هَذَا حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَابِقٍ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ الْمُغِيرَةَ بْنَ شُعْبَةَ يُحَدِّثُ عَنْ عُمَرَ أَنَّهُ اسْتَشَارَهُمْ فِي إِمْلَاصِ الْمَرْأَةِ مِثْلَهُ

Bize Ubeydullah ibn Mûsâ, Hişâm'dan; o da babası Urve'den tahdîs etti ki, Umer ibnu'l-Hattâb,insanlara:
—Peygamber(S)'in düşük cenîn hakkındaki hükmünü işiten kimse var mı? diye sordu. el-Mugîre:
— Ben işittim; Peygamber düşük cenîn hakkında tam diyet bedelinin onda birinin yarısı kadar olan bir erkek yâhud dişi köle ile hükmetti, dedi. Umer:
— Beraberinde buna şehâdet edecek bir kimse getir, dedi.
Bunun üzerine Muhammed ibn Mesleme:
— Ben, Peygamber üzerine böyle hükmettiğine şehâdet ediyorum, dedi. Bize Hişâm ibn Urve, babasından, onun Mugîre ibn Su'be'den, Umer'in kendileriyle kadının vakitsiz düşürülmüş cenini hakkında istişare ettiğini, bundan önceki hadîs gibi tahdîs ederken işitmiştir.

بَاب جَنِينِ الْمَرْأَةِ وَأَنَّ الْعَقْلَ عَلَى الْوَالِدِ وَعَصَبَةِ الْوَالِدِ لَا عَلَى الْوَلَدِ

6909 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى فِي جَنِينِ امْرَأَةٍ مِنْ بَنِي لَحْيَانَ بِغُرَّةٍ عَبْدٍ أَوْ أَمَةٍ ثُمَّ إِنَّ الْمَرْأَةَ الَّتِي قَضَى عَلَيْهَا بِالْغُرَّةِ تُوُفِّيَتْ فَقَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ مِيرَاثَهَا لِبَنِيهَا وَزَوْجِهَا وَأَنَّ الْعَقْلَ عَلَى عَصَبَتِهَا

Kadının Cenininin Hükmü, Öldürülen Kadının Diyetinin Öldürenin Babası Ve Babasının Asabesi Üzerine Olduğu; Çocuk Üzerine Olmadığı Babı

-....Bize el-Leys, İbn Şihâb'dan; o da Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den; o da Ebû Hureyre(R)'den şöyle tahdîs etti: Rasûlullah (S), Lahyân oğulları'ndan bir kadının ölü olarak düşen cenîni hakkında kıymeti, tam diyet bedelinin onda birinin yarısına ulaşan bir köle veya câriye ile hükmetti. Sonra lehine tam diyet bedelinin onda birisinin yarısı ile hükmolunan o cenînin anası kadın öldü. Bunun akabinde Rasûlullah, o kadının mirasının, kendi oğullarına ve kocasına âid olduğuna, cinayete kurbân gidip ölmüş olan kadının diyetinin ise, cinayeti işleyen kadının erkek akrabaları üzerine lâzım geldiğine hükmetti

---

6910 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اقْتَتَلَتْ امْرَأَتَانِ مِنْ هُذَيْلٍ فَرَمَتْ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى بِحَجَرٍ فَقَتَلَتْهَا وَمَا فِي بَطْنِهَا فَاخْتَصَمُوا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَضَى أَنَّ دِيَةَ جَنِينِهَا غُرَّةٌ عَبْدٌ أَوْ وَلِيدَةٌ وَقَضَى أَنَّ دِيَةَ الْمَرْأَةِ عَلَى عَاقِلَتِهَا

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Huzeyl kabilesinden iki kadın birbiriyle döğüşüp, bunların biri diğerine bir taş attı. Taş atan kadın, öteki kadını ve onun karnındaki cenîni öldürdü. Akabinde Peygamber(S)'in huzurunda da'vâlaştılar. Peygamber, cenînin diyetinin, tam diyet bedelinin onda birinin yarısına ulaşacak erkek veya dişi bir köle olduğuna hükmetti. Kadının diyeti de, caniye kadının asabesi (yânî erkek akrabaları) üzerinedir, diye hükmetti

---

بَاب مَنْ اسْتَعَانَ عَبْدًا أَوْ صَبِيًّا وَيُذْكَرُ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ بَعَثَتْ إِلَى مُعَلِّمِ الْكُتَّابِ ابْعَثْ إِلَيَّ غِلْمَانًا يَنْفُشُونَ صُوفًا وَلَا تَبْعَثْ إِلَيَّ حُرًّا
6911 - حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ زُرَارَةَ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ أَخَذَ أَبُو طَلْحَةَ بِيَدِي فَانْطَلَقَ بِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَنَسًا غُلَامٌ كَيِّسٌ فَلْيَخْدُمْكَ قَالَ فَخَدَمْتُهُ فِي الْحَضَرِ وَالسَّفَرِ فَوَاللَّهِ مَا قَالَ لِي لِشَيْءٍ صَنَعْتُهُ لِمَ صَنَعْتَ هَذَا هَكَذَا وَلَا لِشَيْءٍ لَمْ أَصْنَعْهُ لِمَ لَمْ تَصْنَعْ هَذَا هَكَذَا

Köle Yâhud Çocuktan Yardım İsteyen Kimse Babı
Ümmü Seleme'nin, kâtiblerin muallimine haberci gönderip "Bana yün tiftikleyecek oğlan çocukları yolla, hürr yollama" dediği zikrolunuyor.
-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Medîne'ye geldiği zaman üvey babam Ebû Talha benim elimden tutup Rasûlullah'm yanına götürdü ve:
— Yâ Rasûlallah! Enes akıllı bir oğlandır, Sana hizmet etsin! dedi.Enes: Artık ben hazarda, seferde O'na hizmet ettim. Vallahi bana yapmış olduğum birşey için "Bunu neden böyle yaptın?" demedi; yine yapmadığım birşey için de "Bunu neden şöyle yapmadın?" demedi, demiştir

---

بَاب الْمَعْدِنُ جُبَارٌ وَالْبِئْرُ جُبَارٌ
6912 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْعَجْمَاءُ جَرْحُهَا جُبَارٌ وَالْبِئْرُ جُبَارٌ وَالْمَعْدِنُ جُبَارٌ وَفِي الرِّكَازِ الْخُمُسُ

"Ma'den cubârdır, kuyu da cubârdır" (Yânî bunlarda olan zararlar, ölümler hederdir, üzerine birşey lâzım
-...Bize İbn Şihâb, Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den ve Ebû Seleme ibn Abdirrahmân'dan; onlar da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Hayvanların kendiliğinden meydana getirdikleri cinayet ve zararlar hederdir. Kuyu kazmaktan doğan cinayet de hederdir. Ma'den kazmada meydana gelen cinayet de hederdir. Define mallarında beşte bir nisbetinde vergi vardır" buyurmuştur

---

بَاب الْعَجْمَاءُ جُبَارٌ وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ كَانُوا لَا يُضَمِّنُونَ مِنْ النَّفْحَةِ وَيُضَمِّنُونَ مِنْ رَدِّ الْعِنَانِ وَقَالَ حَمَّادٌ لَا تُضْمَنُ النَّفْحَةُ إِلَّا أَنْ يَنْخُسَ إِنْسَانٌ الدَّابَّةَ وَقَالَ شُرَيْحٌ لَا تُضْمَنُ مَا عَاقَبَتْ أَنْ يَضْرِبَهَا فَتَضْرِبَ بِرِجْلِهَا وَقَالَ الْحَكَمُ وَحَمَّادٌ إِذَا سَاقَ الْمُكَارِي حِمَارًا عَلَيْهِ امْرَأَةٌ فَتَخِرُّ لَا شَيْءَ عَلَيْهِ وَقَالَ الشَّعْبِيُّ إِذَا سَاقَ دَابَّةً فَأَتْعَبَهَا فَهُوَ ضَامِنٌ لِمَا أَصَابَتْ وَإِنْ كَانَ خَلْفَهَا مُتَرَسِّلًا لَمْ يَضْمَنْ
6913 - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْعَجْمَاءُ عَقْلُهَا جُبَارٌ وَالْبِئْرُ جُبَارٌ وَالْمَعْدِنُ جُبَارٌ وَفِي الرِّكَازِ الْخُمُسُ

"Hayvanların kendiliklerinden meydana getirdikleri zararlar hederdir". Muhammed ibn Şîrîn:(Sahâbî ve tabiî âlimleri) hayvan tepmesinden uğranılan zararı ödetmezlerdi de binicinin hayvanın dizginini geriye çekmesinden dolayı hayvana isabet eden zararı biniciye ödetirlerdi, demiştir. Hammâd ibn Seleme de: Hayvan tepmesi tazmîn olunmaz, ancak insanın, hayvanın ensesine, arkasına yâhud

yanlarına öğendire makûlesi deynekle dürtmesi tazmîn olunur, demiştir. Kaadı Şurayh: Hayvan ayağı ile vurup ikaab ettiği zaman, sen de karşılık olarak onun ayağına vurup da ayağına bir zarar verdiğinde tazmîn edilmez, demiştir: el-Hakem ibn Uteybe ile Hammâd ibn Ebî Süleyman:Mekkârî, üzerinde bir kadın bulunan eşeği sürdüğü zaman kadın düşerse, sürücü üzerine bir ödeme yoktur, demişlerdir. eş-Şa'bî de: Sürücü hayvanı sürüp yorduğu zaman hayvana isabet edecek zararı öder. Eğer sürücü, hayvanın arka tarafında olur ve yormaksızın yavaş yavaş yumuşaklık ve kolaylıkla sürer de bu sırada hayvana bir zarar isabet ederse zararı ödemez, demiştir
-....Bize Şu'be, Muhammed ibn Ziyâd'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber(S): "Hayvanların yaptığı zararın diyeti hederdir; kuyu kazmadan meydana gelen zarar da hederdir.Ma'den kazmada meydana gelen zarar da hederdir. Define mallarında beşte bir nisbetinde vergi vardır" buyurmuştur.

بَاب إِثْمِ مَنْ قَتَلَ ذِمِّيًّا بِغَيْرِ جُرْمٍ

6914 - حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ حَدَّثَنَا مُجَاهِدٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا مُعَاهَدًا لَمْ يَرِحْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ وَإِنَّ رِيحَهَا لَيُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ أَرْبَعِينَ عَامًا

Bir Zımmîyi Cürümsüz Olarak Öldüren Kimsenin Günâhı(Nı Beyân) Babı
-....Bize Mücâhid ibn Cebr, Abdullah ibn Amr(R)'dan tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Herhangi mü'min bir kişi, muâhedeli bir zımmîyi haksız yere öldürürse, o kişi cennet kokusu kokamaz. Hâlbuki (büyük günâhlardan çekinen öbür mü'minler tarafından) cennet kokusu kırkyıllık uzaklıktan duyulur!"

بَاب لَا يُقْتَلُ الْمُسْلِمُ بِالْكَافِرِ

6915 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا مُطَرِّفٌ أَنَّ عَامِرًا حَدَّثَهُمْ عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ قُلْتُ لِعَلِيٍّ ح حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا مُطَرِّفٌ سَمِعْتُ الشَّعْبِيَّ يُحَدِّثُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جُحَيْفَةَ قَالَ سَأَلْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ هَلْ عِنْدَكُمْ شَيْءٌ مِمَّا لَيْسَ فِي الْقُرْآنِ وَقَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ مَرَّةً مَا لَيْسَ عِنْدَ النَّاسِ فَقَالَ وَالَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَبَرَأَ النَّسَمَةَ مَا عِنْدَنَا إِلَّا مَا فِي الْقُرْآنِ إِلَّا فَهْمًا يُعْطَى رَجُلٌ فِي كِتَابِهِ وَمَا فِي الصَّحِيفَةِ قُلْتُ وَمَا فِي الصَّحِيفَةِ قَالَ الْعَقْلُ وَفِكَاكُ الْأَسِيرِ وَأَنْ لَا يُقْتَلَ مُسْلِمٌ بِكَافِرٍ

"Kâfir Kişiye Bedel Müslüman Öldürülmez'
-.... Ebû Cuhayfe (R) şöyle demiştir: Ben Alî'ye:
— Sizin yanınızda Allah'ın Kitâbı'nda bulunmayan nevi'den herhangi birşey var mı? -Râvî İbn Uyeyne bir kerre: "İnsanların yanında bulunmayan birşey var mı?" şeklinde söylemiştir- diye sordum.Alî (R):
— Taneyi (toprak içinde) yaran ve inşam yaratan Allah'a yemîn ederim ki, bizim yanımızda Kur'ân'da olanlardan başka birşey (bir ilim) yoktur. Ancak Allah'ın Kitabı hakkında bir kişiye Allah tarafından verilen anlama ve bir de şu sahîfede yazılı olan şeyler vardır, dedi. Ben:
— Bu sahîfedeki hükümler nedir? dedim. Alî:
— Öldürme diyeti, esirin (esîrlik bağının çözülüp) kurtarılması, kâfir kişiye karşılık müslümânın öldürülmeyeceği hükümleri vardır, dedi

---

بَاب إِذَا لَطَمَ الْمُسْلِمُ يَهُودِيًّا عِنْدَ الْغَضَبِ رَوَاهُ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

6916 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تُخَيِّرُوا بَيْنَ الْأَنْبِيَاءِ

Müslüman Kişi Öfke Sırasında Bir Yahudi'ye Tokat Vurduğu Zaman (Üzerine Birşey Lâzım Gelmez) Bunu (yânî müslümânın Yahudi'yi tokatlaması hadîsini) Ebû Hureyre, Peygamber(S)'den rivayet etmiştir
-.... Bize Sufyân es-Sevrî, Amr ibn Yahya'dan; o da babası Yahya ibn Umâre'den; o da Ebû Saîd eI-Hudrî(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Peygamberler arasında şu, şundan daha hayırlıdır demeyiniz!" buyurmuştur

---

6917 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى الْمَازِنِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ مِنْ الْيَهُودِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ لُطِمَ وَجْهُهُ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنَّ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِكَ مِنْ الْأَنْصَارِ قَدْ لَطَمَ فِي وَجْهِي قَالَ ادْعُوهُ فَدَعَوْهُ قَالَ لِمَ لَطَمْتَ وَجْهَهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي مَرَرْتُ بِالْيَهُودِ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ وَالَّذِي اصْطَفَى مُوسَى عَلَى الْبَشَرِ قَالَ قُلْتُ وَعَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَأَخَذَتْنِي غَضْبَةٌ فَلَطَمْتُهُ قَالَ لَا تُخَيِّرُونِي مِنْ بَيْنِ الْأَنْبِيَاءِ فَإِنَّ النَّاسَ يَصْعَقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يُفِيقُ فَإِذَا أَنَا بِمُوسَى آخِذٌ بِقَائِمَةٍ مِنْ قَوَائِمِ الْعَرْشِ فَلَا أَدْرِي أَفَاقَ قَبْلِي أَمْ جُوزِيَ بِصَعْقَةِ الطُّورِ

-....Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Yahûdîler'den bir adam, yüzüne tokat vurulmuş olduğu hâlde, Peygamber(S)'e geldi de:
— Ensâr'dan olan sahâbîlerinden bir adam benim yüzüme tokat vurdu, diye şikâyet etti. Peygamber:
— "Onu çağırın!" buyurdu.
Sahâbîler o Ensârî adamı çağırdılar. Peygamber:
— "Sen bunun yüzüne niçin tokat vurdun?" diye sordu. O zât:
— Yâ Rasûlallah! Ben Yahûdîler'in yanından geçtim de bunu "Musa'yı bütün beşeriyetin üstüne seçip tercîh eden Allah'a yemîn ederim ki" derken işittim. Ensârî dedi ki:
— Ben: Muhammed'in üstüne de mi (yükseltti), dedim. Ensârî dedi ki:
— Bu sırada beni bir öfke yakaladı, ben de bu sebeble onu tokatladım, dedi. Peygamber:
— "Bana peygamberler arasından üstünlük, hayırlılık vermeyiniz. Hakikatte insanlar kıyamet gününde (dehşetten) bayılacaklar. (Ben de onlarla beraber bayılacağım.) Fakat ilk ayılan ben olacağım. O anda bir de göreceğim ki, Mûsâ, Arş'ın ayaklarından bir ayağa tutunmuş hâlde olacaktır. Bilmiyorum, Mûsâ da bayılanların içinde idi de benden evvel mi ayıldı, yâhud Tür Dağı 'ndaki bayılması ile mi hesabı karşılandı?" buyurdu

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب اسْتِتَابَةِ الْمُرْتَدِّينَ وَالْمُعَانِدِينَ وَقِتَالِهِمْ

(Mürtedlerin ve Hakk'a Karşı İnâd Eden Kâfirlerin Tevbe Etmelerini istemek, Onlarla Kıtal Etmek, Allah 'a Ortak Koşanın Günâhı, Dünyâda ve Âhiretteki Ukubeti Kitabı)

بَاب إِثْمِ مَنْ أَشْرَكَ بِاللَّهِ وَعُقُوبَتِهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى { إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ } { لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنْ الْخَاسِرِينَ }
6918 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ { الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ } شَقَّ ذَلِكَ عَلَى أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالُوا أَيُّنَا لَمْ يَلْبِسْ إِيمَانَهُ بِظُلْمٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهُ لَيْسَ بِذَاكَ أَلَا تَسْمَعُونَ إِلَى قَوْلِ لُقْمَانَ { إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ }

Yüce Allah şöyle buyurdu: "... Çünkü şirk, elbetfe büyük bir zulümdür {Lukmân: 13);"(And olsun ki sana da9 senden evvelkilere de (şu) vahyolunmuştur:) Eğer ortak tanırsan, celâlim hakkı için, amelin boşa gider ve muhakkak hüsrana düşenlerden olursun" (ez-zumen 65).
-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Şu "îmân edenler, bununla beraber îmânlarım haksızlıkla da bulaştırmayanlar; işte (ancak) onlardır ki (korkudan) emîn olmak hakkı kendilerinindir.Onlar doğru yolu bulmuş kimselerdir" (ei-Enâm: 82) âyeti indiği 2amân, bu, Peygamberin sahâbîleri üzerine ağır geldi ve:
— Bizim hangimiz îmânına zulüm karıştırmamıştır! dediler. Bunun üzerine Rasûlullah (S):
— "Bu, sizin düşündüğünüz haksızlık değildir. Lukmân Peygam-ber'in sözünü işitmiyor musunuz: Şübhesiz ki (Allah'a) şirk elbette büyük bir zulümdür" buyurdu

---

6919 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا الْجُرَيْرِيُّ ح و حَدَّثَنِي قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا سَعِيدٌ الْجُرَيْرِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْبَرُ الْكَبَائِرِ الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَشَهَادَةُ الزُّورِ وَشَهَادَةُ الزُّورِ ثَلَاثًا أَوْ قَوْلُ الزُّورِ فَمَا زَالَ يُكَرِّرُهَا حَتَّى قُلْنَا لَيْتَهُ سَكَتَ

-... Bize Abdurrahmân ibnu Ebî Bekre, babası Ebû Bekre(R)'den tahdîs etti ki, şöyle demiştir:Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Büyük günâhların en büyükleri Allah'a ortak koşmak, ana-babaya âsî olmak ve yalan şâhidliğidir". "Yalan şâhidliği" yâhud "Yalan söz söyleme"yi UÇ kerre tekrar etti.Peygamber bunu durmadan tekrar ediyordu, nihayet biz:
— Keşke sükût etse! dedik

6920 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا شَيْبَانُ عَنْ فِرَاسٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا الْكَبَائِرُ قَالَ الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ قَالَ ثُمَّ مَاذَا قَالَ ثُمَّ عُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ قَالَ ثُمَّ مَاذَا قَالَ الْيَمِينُ الْغَمُوسُ قُلْتُ وَمَا الْيَمِينُ الْغَمُوسُ قَالَ الَّذِي يَقْتَطِعُ مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ هُوَ فِيهَا كَاذِبٌ

-....Abdullah ibn Amr (R) şöyle demiştir: Peygamber(S)'e bir A'râbî geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Büyük günâhlar nedir? diye sordu. Rasûlullah:
— "Allah'a ortak kılmaktır" buyurdu. A'râbî:
— Bundan sonra nedir? dedi. Rasûlullah:
— "Bundan sonra anaya babaya âsî olmaktır" buyurdu. Bedevi:
— Bundan sonra nedir? dedi. Rasûlullah:
— "el-Yemînu'l~gamûs'tur" buyurdu. Râvî dedi ki: Ben:
— "el-Yemînu'1-gamûs" nedir? diye sordum. O da:
— Yemininde yalancı olduğu hâlde, müslümân bir kimsenin malını kesip alan yemindir, dedi

---

6921 - حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ وَالْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنُؤَاخَذُ بِمَا عَمِلْنَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ قَالَ مَنْ أَحْسَنَ فِي الْإِسْلَامِ لَمْ يُؤَاخَذْ بِمَا عَمِلَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَمَنْ أَسَاءَ فِي الْإِسْلَامِ أُخِذَ بِالْأَوَّلِ وَالْآخِرِ

-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Bir adam Rasûlullah'a:
— Yâ Rasûlallah! Câhiliyet zamanında (müslümân olmadan önce) işlediğimiz günâhlardan dolayı ceza görecek miyiz? diye sordu.Rasûlullah (S) şöyle cevâb verdi:

— "Her kim müslümânlıkta güzel hareket ederse, câhiliyet hayâtında işlediği günâh ile muaheze olunmaz. Fakat her kim müslümânlıkta (sebat etmeyip irtidâd etmek) fenalığında bulunursa (ve küfür üzere ölürse) o, hem evvelce câhiliyetteki ameliyle, hem de sonra müs-lümânlıktaki küfür ve irtidâdıyle muaheze olunur (ebedî cehennemde kalır)"

6922 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ قَالَ أُتِيَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِزَنَادِقَةٍ فَأَحْرَقَهُمْ فَبَلَغَ ذَلِكَ ابْنَ عَبَّاسٍ فَقَالَ لَوْ كُنْتُ أَنَا لَمْ أُحْرِقْهُمْ لِنَهْيِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُعَذِّبُوا بِعَذَابِ اللَّهِ وَلَقَتَلْتُهُمْ لِقَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ بَدَّلَ دِينَهُ فَاقْتُلُوهُ

-....İbn Abbâs'ın kölesi îkrime şöyle demiştir: Alî ibn Ebî Tâlib(R)'e birkaç zındîk getirildi de, o da bunları yaktı. Alî'nin bu zındıklara yakma cezası uygulaması haberi İbn Abbâs'a ulaşınca, îbn Abbâs (R):
— Ben olaydım Rasûlullah(S)'ın "Allah'ın azabı ile azâblamayın" diye nehyi olduğu için, onlara yakma cezası uygulamazdım. Ben o zındıkları, Rasûlullah'ın "Dînini tebdil eden kimseyi öldürünüz!"kavlinden dolayı öldürürdüm, dedi

---

6923 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ قُرَّةَ بْنِ خَالِدٍ حَدَّثَنِي حُمَيْدُ بْنُ هِلَالٍ حَدَّثَنَا أَبُو بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ أَقْبَلْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعِي رَجُلَانِ مِنْ الْأَشْعَرِيِّينَ أَحَدُهُمَا عَنْ يَمِينِي وَالْآخَرُ عَنْ يَسَارِي وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَاكُ فَكِلَاهُمَا سَأَلَ فَقَالَ يَا أَبَا مُوسَى أَوْ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ قَيْسٍ قَالَ قُلْتُ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا أَطْلَعَانِي عَلَى مَا فِي أَنْفُسِهِمَا وَمَا شَعَرْتُ أَنَّهُمَا يَطْلُبَانِ الْعَمَلَ فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى سِوَاكِهِ تَحْتَ شَفَتِهِ قَلَصَتْ فَقَالَ لَنْ أَوْ لَا نَسْتَعْمِلُ عَلَى عَمَلِنَا مَنْ أَرَادَهُ وَلَكِنْ اذْهَبْ أَنْتَ يَا أَبَا مُوسَى أَوْ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ قَيْسٍ إِلَى الْيَمَنِ ثُمَّ اتَّبَعَهُ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ فَلَمَّا قَدِمَ عَلَيْهِ أَلْقَى لَهُ وِسَادَةً قَالَ انْزِلْ وَإِذَا رَجُلٌ عِنْدَهُ مُوثَقٌ قَالَ مَا هَذَا قَالَ كَانَ يَهُودِيًّا فَأَسْلَمَ ثُمَّ تَهَوَّدَ قَالَ اجْلِسْ قَالَ لَا أَجْلِسُ حَتَّى يُقْتَلَ قَضَاءُ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَأَمَرَ بِهِ فَقُتِلَ ثُمَّ تَذَاكَرَا قِيَامَ اللَّيْلِ فَقَالَ أَحَدُهُمَا أَمَّا أَنَا فَأَقُومُ وَأَنَامُ وَأَرْجُو فِي نَوْمَتِي مَا أَرْجُو فِي قَوْمَتِي

-... Bize Ebû Burde tahdîs etti ki, Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber'in huzuruna vardım. Yanımda Eş'a-rîler'den iki adam vardı. Onların biri sağımda, diğeri de solumda idi. Bu sırada Rasûlullah (S) dişlerini misvâklıyordu. Yanımdaki iki kimse de Rasûlullah'tan iş ve me'mûriyet istediler. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Yâ Ebâ Mûsâ!"yâhud: "Yâ Abdallah i'bne Kays!" buyurdu. Ebû Mûsâ dedi ki: Ben:
— Seni hakk ile gönderen Allah'a yemin ediyorum ki, bu iki kimse, gönüllerindeki vazîfe istemeyi bana bildirmediler ve ben onların böyle bir iş isteyeceklerini bilmiş değildim, dedim. Bu sırada ben, O'nun yukarı kalkmış olan dudağının altındaki misvakına bakıyordum. Rasûlullah:
— "İş dileyen kimseyi biz, işimiz üzerinde kullanmayız; lâkin sen yâ Ebâ Mûsâ -yâhud: Yâ Abdallahi 'bne Kaysl- Yemen'e (oraya vâlî olarak) git!" buyurdu.Sonra onun arkasından Muâz ibn Cebel (Yemen'in bir bölgesine vazifeli olarak) gitti. Nihayet Muâz, Ebû Musa'nın yanına geldiği zaman, Ebû Mûsâ onun için bir yastık koydu ve ona:
— Bineğinden in (ve yastık üzerine otur)! dedi.
Ebû Musa'nın yakınında bir bağla sıkıca bağlanmış bir adam bulunuyordu. Muâz, Ebû Musa'ya:
— Bu bağlı insan nedir? dedi. Ebû Mûsâ:
— Bu bir Yahûdî idi, İslâm'a girdi, sonra da yine Yahûdî oldu, dedi. Ebû Mûsâ, Muâz'a:
— Otur! dedi. Muâz da üç kerre:
— Allah'ın ve Rasûlullah'ın hükmü olarak, dînînden dönen bu kişi öldürülünceye kadar ben oturmam! dedi. Bunun üzerine Ebû Mûsâ, onunla ilgili emrini verdi, o mürtedde de öldürüldü. Bundan sonra Muâz ile Ebû Mûsâ gece yaptıklan ibâdeti zikrettiler: Biri (ki Muâz):
— Bana gelince, ben gece ibâdeti yapar ve uyurum, ibâdetim hususunda sevâb arzu etmekte

olduğum gibi uykum hakkında da sevâb arzu etmekteyim, dedi

بَاب قَتْلِ مَنْ أَبَى قَبُولَ الْفَرَائِضِ وَمَا نُسِبُوا إِلَى الرِّدَّةِ

6924 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ لَمَّا تُوُفِّيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاسْتُخْلِفَ أَبُو بَكْرٍ وَكَفَرَ مَنْ كَفَرَ مِنْ الْعَرَبِ قَالَ عُمَرُ يَا أَبَا بَكْرٍ كَيْفَ تُقَاتِلُ النَّاسَ وَقَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَمَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَقَدْ عَصَمَ مِنِّي مَالَهُ وَنَفْسَهُ إِلَّا بِحَقِّهِ وَحِسَابُهُ عَلَى اللَّهِ قَالَ أَبُو بَكْرٍ وَاللَّهِ لَأُقَاتِلَنَّ مَنْ فَرَّقَ بَيْنَ الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ فَإِنَّ الزَّكَاةَ حَقُّ الْمَالِ وَاللَّهِ لَوْ مَنَعُونِي عَنَاقًا كَانُوا يُؤَدُّونَهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقَاتَلْتُهُمْ عَلَى مَنْعِهَا قَالَ عُمَرُ فَوَاللَّهِ مَا هُوَ إِلَّا أَنْ رَأَيْتُ أَنْ قَدْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَ أَبِي بَكْرٍ لِلْقِتَالِ فَعَرَفْتُ أَنَّهُ الْحَقُّ

Farzları Kabul Etmekten Çekinenlerin Ve Dînden Dönmeğe Nisbet Edilenlerin Öldürülmeleri

-...İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Ubeydullah ibnu Abdillah ibn Utbe haber verdi ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) vefat edip Ebû Bekr halîfe yapıldığı ve Arab kavminden kâfir olanlar kâfirliğe döndükleri zaman, (ordu gönderilmesinde) Umer:

—Yâ Ebâ Bekr! Bu insanlara karşı nasıl harb açar, kıtal yaparsın? Hâlbuki Rasûlullah (S): "Ben insanlarla, onlar Lâ ilahe ille 'ilâh' deyinceye kadar harb etmeye emrolundum. Her kim bu 'Lâ ilahe ille İlâh' şehâdet kelimesini söylerse, hakkı ile olmak hâriç, benden malını ve canım korumuş olur,(gizli küfür ve ma'siyetinin) hesabı ise, Allah'a âiddir" buyurmuştu, dedi. Ebû Bekr cevaben:

— Vallahi ben, namaz ile zekât arasını ayıran kimselerle muhakkak harb ederim. Çünkü zekât, mâlî bir haktır. Allah'a yemîn ederim ki, bunlar RasûluIIah'a veregeldikleri bir dişi oğlağı, benden men' ederlerse, bu men' ediş üzerine onlarla muhakkak harb ederim! dedi. Bunun üzerine Umer:

— Vallahi şunu gördüm ki, mürtecilerin katli hakkındaki halîfenin bu hükmü, Allah'ın, Ebû Bekr'in gönlünde yarattığı genişliğin eseridir. Bu sayede onlarla harb etmenin hakk olduğunu öğrendim! Dedi

---

بَاب إِذَا عَرَّضَ الذِّمِّيُّ وَغَيْرُهُ بِسَبِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يُصَرِّحْ نَحْوَ قَوْلِهِ السَّامُ عَلَيْكَ

6926 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدِ بْنِ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ مَرَّ يَهُودِيٌّ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ السَّامُ عَلَيْكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَدْرُونَ مَا يَقُولُ قَالَ السَّامُ عَلَيْكَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا نَقْتُلُهُ قَالَ لَا إِذَا سَلَّمَ عَلَيْكُمْ أَهْلُ الْكِتَابِ فَقُولُوا وَعَلَيْكُمْ

Zımmî Olan Yahûdî Ve Hrıstiyan Yâhud Muâhid Gibi Bir Başkası Peygamber'e Sövmeyi Ta'rîz Ettiği Ve "Es-Sâmu Aleyke" Sözü Gibi Sövmeyi Açıkça Söylemediği Zaman?

-....Bize Şu'be haber verdi ki, Hişâm ibn Zeyd ibn Enes ibn Mâlik şöyle demiştir: Ben dedem Enes ibn Mâlik(R)'ten işittim, şöyle diyordu: Bir Yahûdî, RasûluIlah(S)'ın yanına uğradı da ("Ölüm üzerine olsun" demek olan):

— es-Sâmu aleyke! dedi. Rasûlullah da ona:

— "Ve aleyke{ Senin üzerine de olsun).'" diye mukaabele etti. Bundan sonra Rasûlullah, yanında bulunanlara hitaben:

— "Sizler onun ne söylemekte olduğunu biliyor musunuz? O: es-Sâmu aleyke, dedi" buyurdu. Sahâbîler:

— Yâ Rasûlallah! Biz onu Öldürelim mi? diye sordular. Rasûlullah:

— "Hayır! (Onu öldürmeyiniz!) Kitâb ehli olanlar size selâm verdikleri zaman, sizler de onlara:'Ve aleykum(= Sizin üzerinize de olsun)' şeklinde söyleyiniz!" buyurdu

6927 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ عَنْ ابْنِ عُيَيْنَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اسْتَأْذَنَ رَهْطٌ مِنْ الْيَهُودِ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا السَّامُ عَلَيْكَ فَقُلْتُ بَلْ عَلَيْكُمْ السَّامُ وَاللَّعْنَةُ فَقَالَ يَا عَائِشَةُ إِنَّ اللَّهَ رَفِيقٌ يُحِبُّ الرِّفْقَ فِي الْأَمْرِ كُلِّهِ قُلْتُ أَوَلَمْ تَسْمَعْ مَا قَالُوا قَالَ قُلْتُ وَعَلَيْكُمْ

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Bir kerre Peygamber(S)'in huzuruna beş on kişilik bir Yahûdî, izin isteyip geldiler. Bunlar içeri girince (selâm vermiş olmak için "Ölüm üzerine olsun" demek olan):
— es-Sâmu aleyke! dediler. Ben (bu hâin sözü anlayarak):
— Hayır, sâm ve la'net sizin üzerinize olsun! diye karşılık verdim. Peygamber (S):
— "Yâ Âişe! Şübhesiz Allah refiktir, her işte yumuşaklıkla muamele etmesini sever" buyurdu.
Ben de O'na:
— Sen onların dediklerini işitmedin mi? dedim. Peygamber:
— "Ben de: 'Ve aleykum{ = Sizin üzerinize de olsun)/* dedim" buyurdu

---

6928 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ وَمَالِكِ بْنِ أَنَسٍ قَالَا حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْيَهُودَ إِذَا سَلَّمُوا عَلَى أَحَدِكُمْ إِنَّمَا يَقُولُونَ سَامٌ عَلَيْكَ فَقُلْ عَلَيْكَ

-...Bize Abdullah ibn Dînâr tahdîs edip şöyle dedi: Ben İbn Umer(R)'den işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Yahudiler herhangibirinize selâm verdikleri zaman, onlar ancak 'Sâm aleyke' derler. Bunun üzerine siz de 'A leyke{ — Sizin üzerinize de olsun)' deyiniz!"

6929 - بَاب حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي شَقِيقٌ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْكِي نَبِيًّا مِنْ الْأَنْبِيَاءِ ضَرَبَهُ قَوْمُهُ فَأَدْمَوْهُ فَهُوَ يَمْسَحُ الدَّمَ عَنْ وَجْهِهِ وَيَقُولُ رَبِّ اغْفِرْ لِقَوْمِي فَإِنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Şimdi ben Peygamber(S)'in yüzüne bakıp görür gibiyim: O, peygamberlerden bir peygamberi hikâye ediyordu ki, kavmi O'nu dövmüş de, O'nun kanını akıtmışlardı. Fakat O, yüzünden hem kanını siliyor, hem de:
— "Yâ Rabb! Kavmimi mağfiret eyle, çünkü onlar bilmiyorlar!" diyordu

---

بَاب قَتْلِ الْخَوَارِجِ وَالْمُلْحِدِينَ بَعْدَ إِقَامَةِ الْحُجَّةِ عَلَيْهِمْ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ حَتَّى يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ } وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَرَاهُمْ شِرَارَ خَلْقِ اللَّهِ وَقَالَ إِنَّهُمْ انْطَلَقُوا إِلَى آيَاتٍ نَزَلَتْ فِي الْكُفَّارِ فَجَعَلُوهَا عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

6930 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا خَيْثَمَةُ حَدَّثَنَا سُوَيْدُ بْنُ غَفَلَةَ قَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِذَا حَدَّثْتُكُمْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيثًا فَوَاللَّهِ لَأَنْ أَخِرَّ مِنْ السَّمَاءِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَكْذِبَ عَلَيْهِ وَإِذَا حَدَّثْتُكُمْ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ فَإِنَّ الْحَرْبَ خِدْعَةٌ وَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ سَيَخْرُجُ قَوْمٌ فِي آخِرِ الزَّمَانِ أَحْدَاثُ الْأَسْنَانِ سُفَهَاءُ الْأَحْلَامِ يَقُولُونَ مِنْ خَيْرِ قَوْلِ الْبَرِيَّةِ لَا يُجَاوِزُ إِيمَانُهُمْ حَنَاجِرَهُمْ يَمْرُقُونَ مِنْ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنْ الرَّمِيَّةِ فَأَيْنَمَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاقْتُلُوهُمْ فَإِنَّ فِي قَتْلِهِمْ أَجْرًا لِمَنْ قَتَلَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

Dînden Çıkan Hâricîler'le Haktan Sapıp Bâtıla Meyleden Mülhidlerin, Da'vâlarının Çürüklüğü İçin Kendilerine Hüccet Getirilmesinden Sonra Öldürülmeleri Babı
Ve Yüce Allah'ın şu kavli: "Allah bir kavme hidâyet ettikten sonra, sakınacakları şeyleri kendilerine apaçık bildirinceye kadar onların sapıklığına (hükm)edecek değildir..." (et-Tevbe: 115).İbn Umer (R) bu Hâricîler'i Allah'ın müslümân halkının şerirleri görürdü ve: Çünkü onlar, kâfirler hakkında inmiş olan birtakım âyetlere gittiler de bunları müslümânlar üzerine te'vîl ettiler, der idi.
-....Bize Suveyd ibnu Gafele tahdîs etti. Alî ibn Ebî Tâlib (R) şöyle demiştir: Ben size RasûlulIah(S)'tan bir hadîs tahdîs ettiğimde, and olsun ki, gökten düşmem bana O'nun dilinden yalan uydurmamdan daha sevimlidir. Fakat benimle sizin aranızda görüştüğümüz sıra size birşey tahdîs ettiğimde (ta'rîz etmiş olabilirim). Çünkü (muhavere de bir harbdir) harb (ise) hud'adır. Ben Rasûlullah'tan işittim, O şöyle buyuruyordu: "Zamanın âhirinde yaşları küçük, akılları zayıf bir kavim meydana çıkacaktır. Onlar mahîûkaatın hayırlısı olan Peygamber sözünden söyleyecekler.Fakat bunların îmânları boğazlarından öteye geçmiyecektir. Onlar (şiddetle atılan) okun avdan öteye çıkışı gibi dînden çıkacaklardır. Siz onlara nerede rastgelirseniz, onları öldürünüz. Çünkü (bunlar bozguncudur), bunları öldürmekte, öldüren kişiye kıyamet gününde ecir ve sevâb vardır"

6931 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ سَمِعْتُ يَحْيَى بْنَ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ وَعَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ أَنَّهُمَا أَتَيَا أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ فَسَأَلَاهُ عَنْ الْحَرُورِيَّةِ أَسَمِعْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا أَدْرِي مَا الْحَرُورِيَّةُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَخْرُجُ فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ وَلَمْ يَقُلْ مِنْهَا قَوْمٌ تَحْقِرُونَ صَلَاتَكُمْ مَعَ صَلَاتِهِمْ يَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ لَا يُجَاوِزُ حُلُوقَهُمْ أَوْ حَنَاجِرَهُمْ يَمْرُقُونَ مِنْ الدِّينِ مُرُوقَ السَّهْمِ مِنْ الرَّمِيَّةِ فَيَنْظُرُ الرَّامِي إِلَى سَهْمِهِ إِلَى نَصْلِهِ إِلَى رِصَافِهِ فَيَتَمَارَى فِي الْفُوقَةِ هَلْ عَلِقَ بِهَا مِنْ الدَّمِ شَيْءٌ

-...Bana Muhammed ibn İbrâhîm et-Teymî, EbûSeleme'den ve Atâ ibn Yesâr'dan haber Verdi ki, bu ikisi Ebû Saîd el-Hud-rî(R)'ye gelip ondan Harûriyye'yİ sormuşlar ve:
—Sen Peygamber(S)'den Harûriyye'yİ zikrettiğini işittin mi? demişler.Ebû Saîd şöyle demiştir:
— Ben Harûriyye'nin kimler olduğunu bilmem. Ben Peygam-ber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "Bu ümmetin içinde ("Bu ümmetten" demedi) bir kavim çıkar ki, sizler, onların namazlarının yanında kendi namazlarınızı hor görürsünüz- Onlar Kur'ân okurlar, fakat Kur'ân onların boğazlarından yâhud hançerelerinden öteye geçmez. Onlar, okun avdan delip çıkışı gibi dînden çıkarlar. Okun atıcısı (avı delip geçen) okuna bakar, sonra demirine bakar, sonra okun demir geçecek yerinden yukarıca sarılan sinire bakar (kan izi göremez), sonra avcı şübhe ederek fûka denilen kiriş yerine kandan birşey bulaşıp bulaşmadığına bakar (orada da kan izi göremez)/"

6932 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ وَذَكَرَ الْحَرُورِيَّةَ فَقَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْرُقُونَ مِنْ الْإِسْلَامِ مُرُوقَ السَّهْمِ مِنْ الرَّمِيَّةِ

-....Bana Umer (ibnu Muhammed ibn Zeyd ibn Abdillah ibn Umer) tahdîs etti ki, babası ona Abdullah ibn Umer'den Harûriyye'yİ zikrederek tahdîs etmiş ve şöyle demiştir: Peygamber (S):"Onlar, okun avdan delip çıkışı gibi İslâm Dîni 'nden çıkarlar!" buyurmuştur

---

بَاب مَنْ تَرَكَ قِتَالَ الْخَوَارِجِ لِلتَّأَلُّفِ وَأَنْ لَا يَنْفِرَ النَّاسُ عَنْهُ

6933 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ بَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْسِمُ جَاءَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ ذِي الْخُوَيْصِرَةِ التَّمِيمِيُّ فَقَالَ اعْدِلْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ وَيْلَكَ وَمَنْ يَعْدِلُ إِذَا لَمْ أَعْدِلْ قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ دَعْنِي أَضْرِبْ عُنُقَهُ قَالَ دَعْهُ فَإِنَّ لَهُ أَصْحَابًا يَحْقِرُ أَحَدُكُمْ صَلَاتَهُ مَعَ صَلَاتِهِ وَصِيَامَهُ مَعَ صِيَامِهِ يَمْرُقُونَ مِنْ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنْ الرَّمِيَّةِ يُنْظَرُ فِي قُذَذِهِ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ ثُمَّ يُنْظَرُ فِي نَصْلِهِ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ ثُمَّ يُنْظَرُ فِي رِصَافِهِ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ ثُمَّ يُنْظَرُ فِي نَضِيِّهِ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ قَدْ سَبَقَ الْفَرْثَ وَالدَّمَ آيَتُهُمْ رَجُلٌ إِحْدَى يَدَيْهِ أَوْ قَالَ ثَدْيَيْهِ مِثْلُ ثَدْيِ الْمَرْأَةِ أَوْ قَالَ مِثْلُ الْبَضْعَةِ تَدَرْدَرُ يَخْرُجُونَ عَلَى حِينِ فُرْقَةٍ مِنْ النَّاسِ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ أَشْهَدُ سَمِعْتُ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَشْهَدُ أَنَّ عَلِيًّا قَتَلَهُمْ وَأَنَا مَعَهُ جِيءَ بِالرَّجُلِ عَلَى النَّعْتِ الَّذِي نَعَتَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَنَزَلَتْ فِيهِ { وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ }

Ülfet İçin Ve İnsanların Kendisinden Dağılmamaları İçin Hâricîler'le Kıtali Terkeden Kimse

-...Bize Ma'mer, ez-Zuhrî'den; o da Ebû Seleme'den haber verdi ki, Ebû Saîd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) ganimet taksimi yaparken, bu sırada Abdullah ibnu Zî'I-Huveyrısa et-Temîmî geldi ve:
— Adalet et, yâ Rasûlallah! dedi. Rasûlullah da ona:
— "Sana veyl olsun! Eğer ben adalet etmemem kim adalet eder?" buyurdu.Umer ibnu'l-Hattâb:
—(Yâ Rasûlallah!) Beni serbest bırak da şunun boynunu vurayım! dedi.Rasûlullah:
— "Onu terket! Şübhesiz onun birtakım avanesi vardır ki, sizden biriniz onların namazları yanında kendi namazını, onların oruçları yanında kendi orucunu muhakkak küçük görecek. Onlar okun avdan (delip) çıkışı gibi dînden çıkacaklar. (Avı delip geçen) okun tüyüne bakılır, orada kandan hiçbirşey bulunmaz. Sonra okun demirine bakılır, orada da hiçbirşey bulunmaz. Sonra okun yaya giriş yerine bakılır, orada da birşey bulunmaz. Sonra okun ağaç kısmına bakılır, orada da birşey bulunmaz. Ok,avın işkembesi içindeki şeylere ve kana girip çıkmış, fakat onlardan hiçbirşey oka yapışıp kalmamıştır. Onların alâmeti, iki etinden biri -yâhud: İki memesi kadın memesi gibi olan, yâhud:Öteye beriye gidip gelen büyük bir et parçası gibi olan bir adamdır. Onlar, insanlar (müslümânlar) arasında bir ayrılma olduğu zaman ortaya çıkarlar!" Ebû Saîd şöyle dedi: Ben şehâdet ediyorum ki, bu hadîsi ben Peygamber(S)'den işittim. Ve yine şehâdet ediyorum ki, Alî (ibn Ebî Tâ-lib Nehrevân'da) bunlarla harb yapmıştır, ben de onun maiyyetinde idim. Netîcede Peygamber'in vasıflandırdığı vasıf üzere bir adam (bulunup) getirildi.
Ebû Saîd: "İçlerinden sadakaların taksîmi) hususunda seni ayıplayacaklar da var. Çünkü eğer içlerinden kendilerine verilirse hoşlanırlar. Şayet yine kendilerinden olanlara verilmezse derhâl kızarlar" (et-Tevbe: 58) âyeti bunun hakkında indi, dedi.

6934 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ حَدَّثَنَا يُسَيْرُ بْنُ عَمْرٍو قَالَ قُلْتُ لِسَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ هَلْ سَمِعْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي الْخَوَارِجِ شَيْئًا قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ وَأَهْوَى بِيَدِهِ قِبَلَ الْعِرَاقِ يَخْرُجُ مِنْهُ قَوْمٌ يَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ لَا يُجَاوِزُ تَرَاقِيَهُمْ يَمْرُقُونَ مِنْ الْإِسْلَامِ مُرُوقَ السَّهْمِ مِنْ الرَّمِيَّةِ

-...Bize Buseyr ibnu Amr tahdîs edip şöyle dedi: Ben Sehl ibn Huneyf'e:
— Sen Peygamber(S)'den Haricîler hakkında herhangi birşey söylerken işittin mi? diye sordum. Sehl ibn Huneyf şöyle dedi:
— Ben Peygamber'den, elini Irak tarafına uzatarak şöyle buyururken işittim: "Oradan bir kavim çıkacak ki, onlar Kur'ân'ı okurlar, Kur'ân onların köprücük kemiklerinden öteye geçmez. Onlar atılan bir okun avı delip çıkması gibi İslâm'dan sür'atle çıkarlar"

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَقْتَتِلَ فِئَتَانِ دَعْوَتُهُمَا وَاحِدَةٌ

6935 - حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَقْتَتِلَ فِئَتَانِ دَعْوَاهُمَا وَاحِدَةٌ

Peygamber(S)'İn: "Da'vetleri Bir Olduğu Hâlde İki Büyük Topluluk Birbirleriyle Harb Etmedikçe Kıyamet Kopmayacaktır" Kavli Babı

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûhıllah (S): "Da'vâları bir olduğu hâlde iki topluluk birbirleriyle kıtal yapmadıkça kıyamet kopmaz" buyurdu

---

بَاب مَا جَاءَ فِي الْمُتَأَوِّلِينَ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ الْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَبْدٍ الْقَارِيَّ أَخْبَرَاهُ أَنَّهُمَا سَمِعَا عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ يَقُولُ سَمِعْتُ هِشَامَ بْنَ حَكِيمٍ يَقْرَأُ سُورَةَ الْفُرْقَانِ فِي حَيَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَمَعْتُ لِقِرَاءَتِهِ فَإِذَا هُوَ يَقْرَؤُهَا عَلَى حُرُوفٍ كَثِيرَةٍ لَمْ يُقْرِئْنِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَذَلِكَ فَكِدْتُ أُسَاوِرُهُ فِي الصَّلَاةِ فَانْتَظَرْتُهُ حَتَّى سَلَّمَ ثُمَّ لَبَّبْتُهُ بِرِدَائِهِ أَوْ بِرِدَائِي فَقُلْتُ مَنْ أَقْرَأَكَ هَذِهِ السُّورَةَ قَالَ أَقْرَأَنِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ لَهُ كَذَبْتَ فَوَاللَّهِ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْرَأَنِي هَذِهِ السُّورَةَ الَّتِي سَمِعْتُكَ تَقْرَؤُهَا فَانْطَلَقْتُ أَقُودُهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي سَمِعْتُ هَذَا يَقْرَأُ بِسُورَةِ الْفُرْقَانِ عَلَى حُرُوفٍ لَمْ تُقْرِئْنِيهَا وَأَنْتَ أَقْرَأْتَنِي سُورَةَ الْفُرْقَانِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْسِلْهُ يَا عُمَرُ اقْرَأْ يَا هِشَامُ فَقَرَأَ عَلَيْهِ الْقِرَاءَةَ الَّتِي سَمِعْتُهُ يَقْرَؤُهَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَكَذَا أُنْزِلَتْ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْرَأْ يَا عُمَرُ فَقَرَأْتُ فَقَالَ هَكَذَا أُنْزِلَتْ ثُمَّ قَالَ إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ أُنْزِلَ عَلَى سَبْعَةِ أَحْرُفٍ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ

Te'vîl Ediciler Hakkında Gelen Haberler Babı

-.. Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: Ve el-Leys ibn Sa'd şöyle dedi: Bana Yûnus ibn Yezîd,İbn Şihâb'dan tahdîs etti. Bana Urve ibnu'z-Zubeyr haber verdi ki, ona da el-Misver ibn Mahrame ile Ab-durrahmân ibn Abdin el-Kaarî haber verdiler; onlar da Umer ibnu'l-Hattâb(R)'dan şöyle darken işitmişlerdir: RasûIullah(S)'m hayâtında (namazda) Hişâm ibn Hakîm'in el-Furkaan Sûresi'ni okuduğunu işittim. Duydum ki, Hişâm bu sûreyi Râsûlullah'ın bana okutmadığı birtakım lehçelerle okuyordu.Az kaldı üzerine namazın içinde atılacaktım. Fakat selâm verinceye kadar bekledim. Sonra selâm verince hemen ridâsını -yâhud kendi ridâm ile- göğsünün üzerinde toparlayıp:
— Bu sûreyi sana -duyduğum gibi- kim okuttu? diye sordum. Hişâm:
— Bu sûreyi bana Rasûlullah (S) okuttu! dedi. Ben de ona:
— Yalan söyledin. Vallahi Rasûlullah bu sûreyi bana, senin okumakta olduğunu işittiğimden başka türlü okuttu! dedim. Ve onu yakasından tutarak Râsûlullah'ın yanına götürdüm ve:
— Yâ Rasûlallah! Ben şundan el-Furkaan Sûresi'ni, Sen'in bana okutmadığın birtakım lehçelerle okurken işittim. Hâlbuki el-Furkaan Sûresi'ni bana bizzat Sen öğretmiştin? dedim.Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Hişâm'ın yakasını bırak yâ Umer!" buyurdu. Ona da:
— "Yâ Hişâm! Oku!" diye emretti.
Hişâm da O'na karşı, benim kendisinden okuduğunu işittiğim kıraatle okudu. Rasûlullah:
— "Bu sûre böyle indirildi" buyurdu. Bundan sonra Rasûlullah bana da:
— "Yâ Umer! Oku!" diye emretti. Ben de okudum. Rasûlullah:
— "Bu sûre böyle indirildi" buyurdu. Bundan sonra da:
— "Şübhesiz bu Kur'ân yedi lehçe üzerine indirildi. Bundan hangisi kolayınıza gelirse, onu okuyunuz!" buyurdu

---

6937 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ ح و حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ { الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ } شَقَّ ذَلِكَ عَلَى أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالُوا أَيُّنَا لَمْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ كَمَا تَظُنُّونَ إِنَّمَا هُوَ كَمَا قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ { يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ }

-.... Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Şu "imân edenler, bununla beraber imânlarım haksızlıkla da bulaştırmayanlar; işte (ancak) onlardır ki, (korkudan) emin olmak hakkı kendilerinindir. Onlar doğru yolu bulmuş kimselerdir" (ei-En'âm: 82) âyeti indiğinde, bu, Peygamber'in sahâbîleri üzerine ağır geldi de:
— Hangimiz nefsine zulmetmemiştir! dediler. Bunun üzerine Rasûlullah (S):
— "Bu, sizin zannetmekte olduğunuz zulüm değildir. O ancak Lukmân'ın oğluna: 'Yâ oğulcağızım! Allah'a ortak koşma. Çünkü şirk elbette büyük bir zulümdür' (Lukmân: 13) buyurduğu zulümdür" dedi

---

6938 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي مَحْمُودُ بْنُ الرَّبِيعِ قَالَ سَمِعْتُ عِتْبَانَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ غَدَا عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَجُلٌ أَيْنَ مَالِكُ بْنُ الدُّخْشُنِ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَّا ذَلِكَ مُنَافِقٌ لَا يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا تَقُولُوهُ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَبْتَغِي بِذَلِكَ وَجْهَ اللَّهِ قَالَ بَلَى قَالَ فَإِنَّهُ لَا يُوَافَى عَبْدٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِهِ إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ النَّارَ

-....Bize Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den haber verdi. Bana Mahmûd ibnu'r-Rabî' haber verip şöyle dedi: Ben Itbân ibnu Mâ-lik'ten işittim, şöyle diyordu: Ertesi sabah Rasûlullah (S) gün yükseldiği vakit bana geldi. Evimin bir tarafında bize namaz kıldırdı... Bizimle beraber namaz kılanlardan biri:
— Mâlik ibnu'd-Duhşun nerede? dedi. Bizlerden bir adam da:
— O, Allah'ı ve Rasûlullah'ı sevmeyen bir münafıktır! dedi. Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Ona böyle demeyiniz! O, Lâ ilahe illellâh... diyor, bunu da Allah'ın rızâsını istemek için söylüyor" buyurdu. Itbân için o sözü söyleyen kimse:
— Evet öyledir (Allah ve Rasûlü en bilendir), dedi. Peygamber:
— "Şu muhakkak ki, kıyamet günü tevhîd ile gelecek herbir kul üzerine Allah, ateşi elbette haram kılmıştır" buyurdu

---

6939 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ فُلَانٍ قَالَ تَنَازَعَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَحِبَّانُ بْنُ عَطِيَّةَ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ لِحِبَّانَ لَقَدْ عَلِمْتُ مَا الَّذِي جَرَّأَ صَاحِبَكَ عَلَى الدِّمَاءِ يَعْنِي عَلِيًّا قَالَ مَا هُوَ لَا أَبَا لَكَ قَالَ شَيْءٌ سَمِعْتُهُ يَقُولُهُ قَالَ مَا هُوَ قَالَ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالزُّبَيْرَ وَأَبَا مَرْثَدٍ وَكُلُّنَا فَارِسٌ قَالَ انْطَلِقُوا حَتَّى تَأْتُوا رَوْضَةَ حَاجٍ قَالَ أَبُو سَلَمَةَ هَكَذَا قَالَ أَبُو عَوَانَةَ حَاجٍ فَإِنَّ فِيهَا امْرَأَةً مَعَهَا صَحِيفَةٌ مِنْ حَاطِبِ بْنِ أَبِي بَلْتَعَةَ إِلَى الْمُشْرِكِينَ فَأْتُونِي بِهَا فَانْطَلَقْنَا عَلَى أَفْرَاسِنَا حَتَّى أَدْرَكْنَاهَا حَيْثُ قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَسِيرُ عَلَى بَعِيرٍ لَهَا وَقَدْ كَانَ كَتَبَ إِلَى أَهْلِ مَكَّةَ بِمَسِيرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِمْ فَقُلْنَا أَيْنَ الْكِتَابُ الَّذِي مَعَكِ قَالَتْ مَا مَعِي كِتَابٌ فَأَنَخْنَا بِهَا بَعِيرَهَا فَابْتَغَيْنَا فِي رَحْلِهَا فَمَا وَجَدْنَا شَيْئًا فَقَالَ صَاحِبَايَ مَا نَرَى مَعَهَا كِتَابًا قَالَ فَقُلْتُ لَقَدْ عَلِمْنَا مَا كَذَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ حَلَفَ عَلِيٌّ وَالَّذِي يُحْلَفُ بِهِ لَتُخْرِجِنَّ الْكِتَابَ أَوْ لَأُجَرِّدَنَّكِ فَأَهْوَتْ إِلَى حُجْزَتِهَا وَهِيَ مُحْتَجِزَةٌ بِكِسَاءٍ فَأَخْرَجَتْ الصَّحِيفَةَ فَأَتَوْا بِهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ خَانَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالْمُؤْمِنِينَ دَعْنِي فَأَضْرِبَ عُنُقَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا حَاطِبُ مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا صَنَعْتَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا لِي أَنْ لَا أَكُونَ مُؤْمِنًا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَكِنِّي أَرَدْتُ أَنْ يَكُونَ لِي عِنْدَ الْقَوْمِ يَدٌ يُدْفَعُ بِهَا عَنْ أَهْلِي وَمَالِي وَلَيْسَ مِنْ أَصْحَابِكَ أَحَدٌ إِلَّا لَهُ هُنَالِكَ مِنْ قَوْمِهِ مَنْ يَدْفَعُ اللَّهُ بِهِ عَنْ أَهْلِهِ وَمَالِهِ قَالَ صَدَقَ لَا تَقُولُوا لَهُ إِلَّا خَيْرًا قَالَ فَعَادَ عُمَرُ

فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ خَانَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالْمُؤْمِنِينَ دَعْنِي فَلِأَضْرِبْ عُنُقَهُ قَالَ أَوَلَيْسَ مِنْ أَهْلِ بَدْرٍ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ اللَّهَ اطَّلَعَ عَلَيْهِمْ فَقَالَ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ فَقَدْ أَوْجَبْتُ لَكُمْ الْجَنَّةَ فَاغْرَوْرَقَتْ عَيْنَاهُ فَقَالَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ خَاخٍ أَصَحُّ وَلَكِنْ كَذَا قَالَ أَبُو عَوَانَةَ حَاجٍ وَحَاجٍ تَصْحِيفٌ وَهُوَ مَوْضِعٌ وَهُشَيْمٌ يَقُولُ خَاخٍ

-....Bize Ebû Avâne, Husayn ibn Abdirrahmân'dan; o da Fulân'dan (ki o, Sa'd ibn Ubeyde'dir...) tahdîs etti. Son râvî şöyle demiştir: Ebû Abdirrahmân ile Hıbbân ibnu Atıyye çekiştiler de Ebû Abdirrahmân, Hıbbân'a hitaben, Alî'yi kasdederek:
— Yemîn olsun, senin sahibinin ne kadar müslümân kanı dökmeye cür'et ettiğini bilmişimdir! dedi. Hıbbân:
— O buna cür'et etmedi ey babasız kalası! dedi. Ebû Abdirrahmân:
— Bir şey ki, ben onu bunu söylerken işittim, dedi. Hıbbân:
— Bu şey nedir? dedi. Ebû Abdirrahmân şöyle dedi:
— Alî şöyle dedi: Rasûlullah (S) beni, Zubeyr'i ve Ebû Mersed'i gönderdi, hepimiz süvârî idik.Rasûlullah: "Gidiniz; Hâc bustânına kadar gidiniz -Ebû Seleme dedi ki: Ebû Avâne böyle (cim ile) "Hâc" şeklinde söyledi-. Çünkü o bustânda bir kadın bulacaksınız ki, onun yanında Hâtıb ibn Ebî Beltea'dan Mekke'deki müşriklere yazılmış bir sahîfe vardır, o sahîfeyi bana getiriniz!" buyurdu.(Alî dedi ki:) Biz atlarımız üzerinde koşturarak gittik. En sonu Rasûlullah'm bize söylemiş olduğu yerde, devesi üzerinde gitmekte olan bir kadın bulduk. Hâtıb Mekke ahâlîsine Rasûlullah'm kendilerine doğru yürüyeceğini bildiren bir mektûb yazmıştı. Biz kadına:
— Yanında bulunan mektûb nerede? dedik. Kadın:
— Bende hiçbir mektûb yoktur! diye inkâr etti.Biz kadının devesini çöktürüp, eşyası arasında mektubu araştırdık, fakat hiçbirşey bulamadık, iki arkadaşım; ez-Zubeyr ile Ebû Mersed:
— Biz bu kadında hiçbir mektûb görmüyoruz! dediler. Alî dedi ki: Ben de onlara:
— Yemîn olsun ki, biz Rasûlullah'm hiç yalan söylemediğini bil-mişizdir! dedim. Bundan sonra Alî, kendisiyle yemîn edilen Allah adına yemîn etti de, kadına:
— Vallahi sen ya mektubu çıkarırsın, yâhud ben senin elbiseni muhakkak soyacağım! dedi. Bunun üzerine kadın elini, kuşanmakta olduğu izârmın bağına doğru uzattı da oradan sahîfeyi çıkardı. Alî ile arkadaşları o mektubu Rasûlullah'a getirdiler. Umer:
— Yâ Rasûlallah! Bu zât Allah'a, Rasûlü'ne ve mü'minlere hainlik yapmıştır; beni bırak da bunun boynunu vurayım! dedi. Rasûlullah:
— "Yâ Hâtıb! Bu yaptığın işe seni sevkeden nedir?" buyurdu. Hâtıb:
— Yâ Rasûlallah! Bende Allah'a ve Rasûlü'ne mü'min olmaktan başka bir hâl olmamıştır. Lâkin ben Kureyşler'in yanında kendim için ailemi ve malımı kendisiyle koruyacak bir minnetdârlık eli olmasını istedim. Yanında bulunan Muhacir sahâbîlerinden herbir kişinin orada kendi kavminden,ailesini, mallarını muhafaza edecek hısımları vardır, (benim ise Kureyş'ten himaye edecek kimsem yoktur)! dedi. Rasûlullah:
— "Hâtıb doğru söyledi, onun hakkında hayırdan başka bir söz söylemeyiniz!" buyurdu.
(Alî dedi ki:) Umer, Hâtıb hakkındaki sözünü tekrarladı da:
— Yâ Rasûlallah! O, Allah'a, Rasûlü'ne ve mü'minlere hainlik yapmıştır, beni bırak da onun boynunu vurayım! dedi. Rasûlullah ona:
— "Hâtıb, Bedir ehlinden değil midir? Sana ne bildirir ki, belki Yüce Allah Bedir ehlinin samimî mücâhedelerine muttali' olmuştu da '(Bundan sonra) ne isterseniz işleyiniz, ben sizler için cenneti vâcib kılmışımdır!' buyurmuştur!" dedi. Bu söz üzerine Umer'in iki gözü bol yaşa boğuldu da:
— Allah ve Rasûlü en bilendir! dedi. Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: Noktalı hâ ile "Hâh" kelimesi en doğru olanıdır. Lâkin Ebû Avâne böyle hâ ve noktalı cîm ile "Hacın", "Hâcin" şeklinde söylemiştir. Bu cîm ile olan yanlıştır. "Hâh Bustânı" Mekke ile Medine arasında bir yer ismidir. Heysem -Huşeym- (noktalı hâ ile) "Hâh" diye söylerdi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الْإِكْرَاهِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنْ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ } وَقَالَ { إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً } وَهِيَ تَقِيَّةٌ وَقَالَ { إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمْ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ إِلَى قَوْلِهِ عَفُوًّا غَفُورًا } وَقَالَ { وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنْ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا } فَعَذَرَ اللَّهُ الْمُسْتَضْعَفِينَ الَّذِينَ لَا يَمْتَنِعُونَ مِنْ تَرْكِ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ وَالْمُكْرَهُ لَا يَكُونُ إِلَّا مُسْتَضْعَفًا غَيْرَ مُمْتَنِعٍ مِنْ فِعْلِ مَا أُمِرَ بِهِ وَقَالَ الْحَسَنُ التَّقِيَّةُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فِيمَنْ يُكْرِهُهُ اللُّصُوصُ فَيُطَلِّقُ لَيْسَ بِشَيْءٍ وَبِهِ قَالَ ابْنُ عُمَرَ وَابْنُ الزُّبَيْرِ وَالشَّعْبِيُّ وَالْحَسَنُ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ

Ve Yüce Allah'ın şu kavli:"Kalbi îmân üzere mutmain olduğu hâlde ikraha uğratılanlar müstesna olmak üzere, kim îmânından sonra Allah'ı tanımaz, fakat küfre göğüs açarsa, işte Allah'ın gazabı o gibilerin basınadır. Onların hakkı, en büyük bir azâbdır" (en-Nahl: 106). Ve yine Allah şöyle buyurdu:"Mü'minler müzminleri bırakıp da kâfirleri dostlar edinmesin. Kim bunu yaparsa (ona) Allah'tan hiçbir şey yoktur. Meğer ki, onlardan gelebilecek bir tehlikeden dolayı sakınmış olasınız..-" (Âlu İmrân: 28). Buhârî: İşte bu korkmanız, bir takıyyedir.Ve Yüce Allah buyurdu:"Öz nefislerinin zâlimleri olarak canlarını alacağı kimselere melekler derler ki: 'Ne işte idiniz?' Onlar: 'Biz Yeryüzünde (dînin emirlerini uygulamaktan) âciz kimselerdik' derler. Melekler de: 'Allah'ın Arzı geniş değil miydi? Siz de orada hicret edeydiniz ya!' derler. İşte onlar (böyle)! Onların barınakları cehennemdir. O ne kötü bir yerdir! Erkeklerden, kadınlardan, çocuklardan za f ve acz içinde bırakılıp da hiçbir çâreye gücü yetmeyen ve (hicrete) bir yol bulamayanlar müstesna. İşte onlar (böyle);Allah'ın onları affedeceğin umabilirler. Allah çok affedici, çok merhamet eyleyicidir" (en-Nisâ: 97-99). "Size ne oluyor ki, Allah yolunda -ve acz ve ıztırab içinde bırakılıp: 'Ey Rabb 'imiz, bizi ahâlîsi zâlim olan şu memleketten kurtarıp çıkar, bize tarafından bir sâhib gönder, bize katından bir yardımcı yolla!' diyen erkekler, kadınlar ve gocuklar uğrunda- düşmanla çarpışmıyorsunuz? imân edenler Allah yolunda harbederler. Küfredenler de şeytân yolunda savaşırlar. Öyle ise o şeytânın dostlanyle döğüşün! Şübhesiz ki, şeytânın hilekârlığı zayıftır" (en-Nisâ: 75-76).Allah, kendi emrettiği vazifeleri ancak mağlûb olduklarından dolayı terkeden zayıfları ma'ziretli kılmıştır."Mukreh", yânî zorlanan, ancak zayıf kılınan ve emredileni işlemekten çekinemeyen kimse olur.el-Hasen el-Basrî: "Takıyye" (zarar korkusuyla i'tikaad etmekte olduğu şeyin zıddını açıklama) kıyamet gününe kadar sabittir, demiştir.İbn Abbâs, hırsızların zorlamalanyle karısını boşayan kimse hakkında: Bu birşey olmaz, yânî bu zorlanan kimse üzerine boşama hükmü vâki olmaz, demiştir.Bu konuda talâkın vâki* olmaması görüşüne İbn Umer, İbnu'z-Zubeyr, eş-Şa'bî ve el-Hasen de kaail olmuşlardır. Çünkü Peygamber(S): "Ameller niyetle otur" buyurmuştur. (Zorlanan kişi ise,zorlandığı işe niyefi yoktur, bil'akis onun niyeti işlememektir.)

6940 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ خَالِدِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ عَنْ هِلَالِ بْنِ أُسَامَةَ أَنَّ أَبَا سَلَمَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَدْعُو فِي الصَّلَاةِ اللَّهُمَّ أَنْجِ عَيَّاشَ بْنَ أَبِي رَبِيعَةَ وَسَلَمَةَ بْنَ هِشَامٍ وَالْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطْأَتَكَ عَلَى مُضَرَ وَابْعَثْ عَلَيْهِمْ سِنِينَ كَسِنِي يُوسُفَ

-...Bizeel-Leys, Hâlidibn Yezîd'den; o da Saîd ibn Ebî Hilâl'den; o da Hilâl ibn Usâme'den haber verdi ki, ona da Ebû Seleme ibn Abdirrahmân, Ebû Hureyre(R)'den şöyle haber vermiştir: Peygamber (S) namaz içinde şöyle duâ eder idi:"Yâ Allah!Ayyaş ibn EbîRabîa'yı, Seleme ibn Hişâm'i, el-Veltd ibnu'l-Velîd'i kurtar! Yâ Allah! (Kâfirler elinde bunalıp) zayıf ve âciz görülen (diğer) mü'minleri de kurtar!Yâ Allah! Mudar üzerine daha şiddetli bas! Ve onlar üzerine Yûsuf'un yılları gibi kıtlık yılları gönder!"

بَاب مَنْ اخْتَارَ الضَّرْبَ وَالْقَتْلَ وَالْهَوَانَ عَلَى الْكُفْرِ

6941 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَوْشَبٍ الطَّائِفِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ أَنْ يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا وَأَنْ يُحِبَّ الْمَرْءَ لَا يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ وَأَنْ يَكْرَهَ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُقْذَفَ فِي النَّارِ

Kâfir Olmak Üzere Zorlanmakta Horlanmayı, Dövülmeyi Ve Öldürülmeyi Tercih Eden Kimse
-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Kimde üç şey bulunursa, îmânın tatlılığını tatmış olur: Allah ile Rasûlü kendisine başkalarından daha sevgili olmak; bir kimseyi sevmek fakat yalnız Allah için sevmek; (Allah onu küfürden kurtardıktan sonra) yine küfre dönmekten ateşe atılacakmışçasma hoşlanmamak"

6942 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا عَبَّادٌ عَنْ إِسْمَاعِيلَ سَمِعْتُ قَيْسًا سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ زَيْدٍ يَقُولُ لَقَدْ رَأَيْتُنِي وَإِنَّ عُمَرَ مُوثِقِي عَلَى الْإِسْلَامِ وَلَوْ انْقَضَّ أُحُدٌ مِمَّا فَعَلْتُمْ بِعُثْمَانَ كَانَ مَحْقُوقًا أَنْ يَنْقَضَّ

-....Ben Saîd ibn Zeyd(R)'den işittim, şöyle diyordu: Yemîn olsun ben kendimi şöyle gördüm ki, Umer ibnu'I-Hattâb beni islâm'a girmem üzerine tazyik edip esîr gibi horlayarak bir iple beni bağlayıcı olduğu hâlde ve yine mü'minlerin emîri iken sizin Usmân ibn Af-fân'a yaptığınız (isyan ve sonunda zulümle öldürmeniz) sebebiyle Uhud Dağı çatlasaydı, çatlaması vâcib ve lâyık olurdu

---

6943 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا قَيْسٌ عَنْ خَبَّابِ بْنِ الْأَرَتِّ قَالَ شَكَوْنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُتَوَسِّدٌ بُرْدَةً لَهُ فِي ظِلِّ الْكَعْبَةِ فَقُلْنَا أَلَا تَسْتَنْصِرُ لَنَا أَلَا تَدْعُو لَنَا فَقَالَ قَدْ كَانَ مَنْ قَبْلَكُمْ يُؤْخَذُ الرَّجُلُ فَيُحْفَرُ لَهُ فِي الْأَرْضِ فَيُجْعَلُ فِيهَا فَيُجَاءُ بِالْمِنْشَارِ فَيُوضَعُ عَلَى رَأْسِهِ فَيُجْعَلُ نِصْفَيْنِ وَيُمْشَطُ بِأَمْشَاطِ الْحَدِيدِ مَا دُونَ لَحْمِهِ وَعَظْمِهِ فَمَا يَصُدُّهُ ذَلِكَ عَنْ دِينِهِ وَاللَّهِ لَيَتِمَّنَّ هَذَا الْأَمْرُ حَتَّى يَسِيرَ الرَّاكِبُ مِنْ صَنْعَاءَ إِلَى حَضْرَمَوْتَ لَا يَخَافُ إِلَّا اللَّهَ وَالذِّئْبَ عَلَى غَنَمِهِ وَلَكِنَّكُمْ تَسْتَعْجِلُونَ

-...Habbâb ibnu'l-Erett (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Ka'be'nin gölgesinde kaftanını yastık ederek dayandığı bir sırada kendisine (Kureyş müşriklerinin işkencelerinden) şikâyet etmiştik:
— Yâ Rasûlallah! Bizim için Allah'tan nusrat dileyemez misin? (Bunların zulmünden) kurtulmamız için Allah'a duâ edemez misin? demiştik. Bunun üzerine Rasûlullah şöyle buyurdu:
— "Sizden önceki ümmetler içinde öyle (mazlum) kişi bulunmuştur ki, müşrikler tarafından yakalanır, onun için yerde bir çukur kazılır, o kişi o çukurun içine gömülürdü. Sonra büyük bir testere getirilir, onun başı üzerine konulurdu da başı iki kısma ayrılırdı. (Bir başkasına da) demir taraklar ile etinin altındaki kemiği ve sinirleri taranırdı da, bu işkenceler o mü'mini dîninden çevirmezdi.(Sahâbîlerim!) Allah'a yemîn ederim ki, şu İslâm Dîni, herhalde ve muhakkak surette kemâle erecektir. Hattâ o derecede ki, bir süvârî (tek başına) San'â'dan Hadramevt'e kadar (selâmetle) gidecek de Allah'tan başka hiçbirşeyden korkmayacaktır ve bir de yolcu (koyun sahibi ise) koyunu üzerine kurt saldırmasından korkacaktır. Fakat sizler acele ediyorsunuz!"

بَاب فِي بَيْعِ الْمُكْرَهِ وَنَحْوِهِ فِي الْحَقِّ وَغَيْرِهِ

6944 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ فِي الْمَسْجِدِ إِذْ خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ انْطَلِقُوا إِلَى يَهُودَ فَخَرَجْنَا مَعَهُ حَتَّى جِئْنَا بَيْتَ الْمِدْرَاسِ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَادَاهُمْ يَا مَعْشَرَ يَهُودَ أَسْلِمُوا تَسْلَمُوا فَقَالُوا قَدْ بَلَّغْتَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ فَقَالَ ذَلِكَ أُرِيدُ ثُمَّ قَالَهَا الثَّانِيَةَ فَقَالُوا قَدْ بَلَّغْتَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ ثُمَّ قَالَ الثَّالِثَةَ فَقَالَ اعْلَمُوا أَنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُجْلِيَكُمْ فَمَنْ وَجَدَ مِنْكُمْ بِمَالِهِ شَيْئًا فَلْيَبِعْهُ وَإِلَّا فَاعْلَمُوا أَنَّمَا الْأَرْضُ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ

Mükreh'in, Yânî Zorlanan Kimsenin Satış Yapması;Benzeri Olan Muztarr Kimsenin Mâlî Hakk Hususundaki Tasarrufu Ve Maldan Başka Husustaki Tasarrufumun Beyânı) Hakkındadır
-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Bizler mescidde bulunduğumuz bir sırada Rasûlullah (S)yanımıza çıkageldi ve:
— "Yahûdîler'in yurduna yürüyünüz!" diye buyurdu. Biz de O'nun beraberinde olarak yola çıktık, nihayet Yahûdîler'in içinde Tevrat okudukları Beytu'l- Mıdrâs denilen yerlerine vardık. Peygamber onlara doğru ayağa kalktı ve onlara nida ederek:
— "Ey Yahûdî topluluğu! Müslüman olunuz da selâmette kalınız!" dedi.Onlar cevaben:
— Yâ Ebâ'l-Kaasim! Sen tebliğ ettin (bizim daha ziyâde Sana ihtiyâcımız yok)! dediler. Rasûlullah onlara:
— "Ben ancak bunu (yânî benim tebliğ etmiş olduğumu i'tirâf etmenizi) istiyorum", dedi. Sonra "Müslüman olun ki, selâmette kalasınız!" sözünü ikinci defa söyledi. Yahûdîler yine:
— Yâ Ebâ'l-Kaasım! Sen bunu tebliğ ettin! dediler. Rasûlullah onlara:
— "Ben ancak bunu (yânî benim teblîğ etmiş olduğumu i'tirâf etmenizi) istiyorum" dedi.
Sonra Rasûlullah bu tebliğini üçüncü defa olarak tekrar etti de:
— "KaVî biliniz ki, Arz ancak Allah'a ve Rasûlü'ne âiddir. Ben sizleri bu arazîden çıkarmak istiyorum. Binâenaleyh sizden her kim kendi malından taşıyamıyacağı birşeyi olursa onu satsın. Haberiniz olsun, iyi bilin iz ki, Arz ancak Allah 'a ve Rasûlü 'ne âiddir!" buyurdu

---

بَاب لَا يَجُوزُ نِكَاحُ الْمُكْرَهِ { وَلَا تُكْرِهُوا فَتَيَاتِكُمْ عَلَى الْبِغَاءِ إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا لِتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَنْ يُكْرِهْهُنَّ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَحِيمٌ }

6945 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَمُجَمِّعٍ ابْنَيْ يَزِيدَ بْنِ جَارِيَةَ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ خَنْسَاءَ بِنْتِ خِذَامٍ الْأَنْصَارِيَّةِ أَنَّ أَبَاهَا زَوَّجَهَا وَهِيَ ثَيِّبٌ فَكَرِهَتْ ذَلِكَ فَأَتَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَدَّ نِكَاحَهَا

Mükreh'in, Yânı Zorlanan Kimsenin Nikâhı Caiz Olmaz
"Dünyâ hayâtının geçici metâını kazanacaksınız diye cariyelerinizi, eğer kendileri de iffetli olmak isterlerse, siz fuhuşa mecbur etmeyin. Kim onları buna mecbur ederse, şübhesiz ki, Allah onlara kendilerinin ikrahlarından sonra da çok mağfiret edicidir, çok merhamet eyleyicidir" (en-NÛr: 33).
-.... Bize Mâlik, Abdurrahmân ibnu'l-Kaasım'dan; o da babası (el-Kaasım ibn Muhammed ibn Ebî Bekr)'ndan; o da Yezîd ibn Câriye el-Ensârî'nin iki oğlu olan Abdurrahmân ile Mucemmi'den; o da Hansa bintu Hizam el-Ensâriyye(R)'den tahdîs etti ki, Hansâ'yı babası Hızâm, iznini, rızâsını almaksızın evlendirmişti. Hâlbuki Hansa dul bir kadındı (izni alınmak gerekirdi). Kadın bu evlenmeyi hoş görmedi ve Peygamber'e gidîp şikâyet etti. Peygamber (S) de bu nikâhı redd ve ibtâl etti

---

6946 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ أَبِي عَمْرٍو هُوَ ذَكْوَانُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ يُسْتَأْمَرُ النِّسَاءُ فِي أَبْضَاعِهِنَّ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ فَإِنَّ الْبِكْرَ تُسْتَأْمَرُ فَتَسْتَحْيِي فَتَسْكُتُ قَالَ سُكَاتُهَا إِذْنُهَا

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Ben:
— Yâ Rasûlallah! Kadınlar nikâh akidleri hususunda istişare edilirler mi? diye sordum. Rasûlullah (S):
— "Evet (kadınlar nikâh akidleri hususunda istişare edilirler)" buyurdu. Ben:
— (Yâ Rasûlallah!) Er görmedik bakire, evleneceği kimse hakkında istişare edilirse utanır, susar (rızâsını bildirmez)! dedim. Rasûlullah:
— "Onun sükûtu, onun iznidir" buyurdu

بَاب إِذَا أُكْرِهَ حَتَّى وَهَبَ عَبْدًا أَوْ بَاعَهُ لَمْ يَجُزْ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ فَإِنْ نَذَرَ الْمُشْتَرِي فِيهِ نَذْرًا فَهُوَ جَائِزٌ بِزَعْمِهِ وَكَذَلِكَ إِنْ دَبَّرَهُ

6947 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا مِنْ الْأَنْصَارِ دَبَّرَ مَمْلُوكًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ غَيْرُهُ فَبَلَغَ ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَنْ يَشْتَرِيهِ مِنِّي فَاشْتَرَاهُ نُعَيْمُ بْنُ النَّحَّامِ بِثَمَانِ مِائَةِ دِرْهَمٍ قَالَ فَسَمِعْتُ جَابِرًا يَقُولُ عَبْدًا قِبْطِيًّا مَاتَ عَامَ أَوَّلَ

Bir Kimse Zorlansa Da Bir Köleyi Hibe Etse Yâhud Satsa, Bu Caiz Olmaz (Hibe De, Satış Da Sahîh Olmaz, Köle Onun Mülkünde Bakîdir) İnsanların bâzısı da: Eğer müşteri, zorlanmadan dolayı satın aldığı şey hakkında onu satmayı nezr etse, zorlanmakla beraber, bu satış caizdir, dedi. Onun yanında hibe de böyledir. Satın aldığı köleyi,zorlamakla 'Vefatımdan sonra sen hürsün' dese de, yine böyledir.
-....Bize Hammâd ibn Zeyd, Amr ibn Dinar'dan; o da Câbir(R)'den şöyle tahdîs etti: Ensâr'dan (Ebû Mezkûr isminde) bir adam (Ya'kûb adındaki bir kölesini): "Ben öldükten sonra sen hürsün!" diye müdebber olarak azâd etmişti. Hâlbuki bu zâtın bu köleden başka hiçbir malı yoktu. Onun bu kölesini böyle azâd ettiği haberi Rasûlui-lah'a ulaştı. Bunun üzerine Rasûlullah (S) bu köleyi tuttu da:
— "Bunu benden kim satın almak ister?" dedi (yânı onu müzayedeye arzetti). O köleyi, Nuaym ibnu'n-Nahhâm adındaki sahâbî sekizyüz dirhem mukaabilinde satın aldı. (Peygamber de kölenin bedelini Ebû Mezkûr'a verip: "Allah bundan müstağnidir" buyurdu.) Amr ibn Dînâr dedi ki: Ben Câbir'den işittim: Bu Ya'kûb ismindeki köle, Mısırlı bir köle idi, evvelki yıl öldü, diyordu

---

بَاب مِنْ الْإِكْرَاهِ { كُرْهًا } وَ { كَرْهًا } وَاحِدٌ

6948 - حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا أَسْبَاطُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ سُلَيْمَانُ بْنُ فَيْرُوزَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ الشَّيْبَانِيُّ وَحَدَّثَنِي عَطَاءٌ أَبُو الْحَسَنِ السُّوَائِيُّ وَلَا أَظُنُّهُ إِلَّا ذَكَرَهُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرْهًا } الْآيَةَ قَالَ كَانُوا إِذَا مَاتَ الرَّجُلُ كَانَ أَوْلِيَاؤُهُ أَحَقَّ بِامْرَأَتِهِ إِنْ شَاءَ بَعْضُهُمْ تَزَوَّجَهَا وَإِنْ شَاءُوا زَوَّجَهَا وَإِنْ شَاءُوا لَمْ يُزَوِّجْهَا فَهُمْ أَحَقُّ بِهَا مِنْ أَهْلِهَا فَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِي ذَلِكَ

"İkrâh"In Kökünden "Kerh" Ve "Kurh" Bir Ma'nâyadır
-....Bize eş-Şeybânî Süleyman ibnu Feyrûz, İkrime'den; o da İbn Abbâs'tan tahdîs etti. eşŞeybânî şöyle dedi: Ve bana Atâ Ebû'l-Hasen es-Suvâî tahdîs etti, ben onun bu hadîsi ancak İbn Abbâs(R)'tan zikrettiğini zannediyorum. '"Ey îmân edenler, kadınlara zorla mirasçı olmanız ve onları, -kendilerine verdiğiniz mehrden birazını giderebilmeniz için- tazyik etmeniz size halâl olmaz. Meğer ki, arayı açarak bir fuhuş işlemiş olsunlar. Onlarla iyi geçinin. Eğer kendilerinden hoşlanmadınıZsa, olabilir ki birşey sizin hoşunuza gitmez de Allah onda birçok hayır tak-dır etmiş bulunur" (en-Nisâ: 19).Dedi ki: Bir adam öldüğü zaman onun velîleri, onun karısına haklı olup sâhib çıkarlardı. İsterlerse o kadınla onlardan biri evlenir, isterlerse o kadını başkasiyle evlendirirler, isterlerse o kadını kimse ile evlendirmezlerdi. Onlar bu kadına, kadının ailesinden daha haklı idiler. İşte bu âyet, bu hususta indi (yânî o âdeti kaldırdı)

بَاب إِذَا اسْتُكْرِهَتْ الْمَرْأَةُ عَلَى الزِّنَا فَلَا حَدَّ عَلَيْهَا فِي قَوْلِهِ تَعَالَى { وَمَنْ يُكْرِهْهُنَّ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَحِيمٌ } وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي نَافِعٌ أَنَّ صَفِيَّةَ بِنْتَ أَبِي عُبَيْدٍ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ عَبْدًا مِنْ رَقِيقِ الْإِمَارَةِ وَقَعَ عَلَى وَلِيدَةٍ مِنْ الْخُمُسِ فَاسْتَكْرَهَهَا حَتَّى اقْتَضَّهَا فَجَلَدَهُ عُمَرُ الْحَدَّ وَنَفَاهُ وَلَمْ يَجْلِدْ الْوَلِيدَةَ مِنْ أَجْلِ أَنَّهُ اسْتَكْرَهَهَا قَالَ الزُّهْرِيُّ فِي الْأَمَةِ الْبِكْرِ يَفْتَرِعُهَا الْحُرُّ يُقِيمُ ذَلِكَ الْحَكَمُ مِنْ الْأَمَةِ الْعَذْرَاءِ بِقَدْرِ قِيمَتِهَا وَيُجْلَدُ وَلَيْسَ فِي الْأَمَةِ الثَّيِّبِ فِي قَضَاءِ الْأَئِمَّةِ غُرْمٌ وَلَكِنْ عَلَيْهِ الْحَدُّ

6950 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَاجَرَ إِبْرَاهِيمُ بِسَارَةَ دَخَلَ بِهَا قَرْيَةً فِيهَا مَلِكٌ مِنْ الْمُلُوكِ أَوْ جَبَّارٌ مِنْ الْجَبَابِرَةِ فَأَرْسَلَ إِلَيْهِ أَنْ أَرْسِلْ إِلَيَّ بِهَا فَأَرْسَلَ بِهَا فَقَامَ إِلَيْهَا فَقَامَتْ تَوَضَّأُ وَتُصَلِّي فَقَالَتْ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتُ آمَنْتُ بِكَ وَبِرَسُولِكَ فَلَا تُسَلِّطْ عَلَيَّ الْكَافِرَ فَغُطَّ حَتَّى رَكَضَ بِرِجْلِهِ

Kadın Zina Üzerine Zorlandığı Zaman Kendisine Hadd, Yânı Zina Etme Cezası Yoktur
Çünkü Yüce Allah'ın şu kavli vardır:"Kim onları zinaya mecbur ederse, şübhesiz ki Allah onlara kendilerinin ikrahlarından sonra da çok mağfiret edici, çok merhamet eyleyicidir" (en-Nûr: 33).
Ve el-Leys şöyle dedi: Bana (İbn Umer'in kölesi) Nâfi' tahdîs etti ki, ona da Ebû Ubeyd'in kızı Safiyye şöyle haber vermiştir: Tasarrufu Halîfe Umer'e âid olan beşte bir ganimet kölelerinden bir erkek köle, yine beşte bir ganimet payından olan bir dişi köle ile cinsî münâsebet yapmış ve o cariyenin bekâret zarını giderinceye kadar onu zorlamıştır. Bunun üzerine Umer o erkek köleye, zina etme cezası olan deynekleme uyguladı ve onu altı ay o yerden sürgün etti. Fakat erkek kendisini zorlamış olduğu için, o cariyeye deynekleme cezası uygulamadı.ez-Zuhrî, hürr bir erkeğin bekâretini giderdiği bakire câriye hakkında şöyle dedi:Hakem (yânî hâkim) bu bakire cariyeden bekâretin değeri ile cariyenin kendi kıymetini ta'yîn ve nisbet eder de o erkekten bekâretin bedelini alır (yânî o erkeğe, kadının bakire ve dul oluşu arasındaki değer farkını ödemesini hükmeder), ve bir de o erkeğe deynekleme cezası uygulanır. Dul câriye hakkında imamların hükümlerinde bir para ödeme yoktur, lâkin erkek üzerine hadd cezası vardır.
-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "İbrahim Peygamber,zevcesi Sâre ile hicret yolculuğuna çıkıp, onunla bir memlekete girdi. Orada meliklerden bir melik yâhud cebbarlardan bir cebbar hükümdar var idi... Neticede o hükümdar, İbrahim'e:
— Yanındaki kadını bana gönder! diye haberci yolladı. Bunun üzerine İbrahim, Sâre'yi o hükümdara yolladı. Sâre onun yanına varınca, hükümdar Sâre3den nasîb almak için harekete geçti. Sâre kalkıp abdest aldı ve namaza durdu. Namazın ardından:
— Allah 'im! Eğer ben Sana ve Rasûlü 'ne îmân ettim ise, benim üzerime şu kâfiri musallat etme!diye dua etti. Bu duâ ile o zâlimin hemen nefesi boğulup yere düştü ve ayağı ile yere vurup debrenmeğe başladı..."

بَاب يَمِينِ الرَّجُلِ لِصَاحِبِهِ إِنَّهُ أَخُوهُ إِذَا خَافَ عَلَيْهِ الْقَتْلَ أَوْ نَحْوَهُ وَكَذَلِكَ كُلُّ مُكْرَهٍ يَخَافُ فَإِنَّهُ يَذُبُّ عَنْهُ الْمَظَالِمَ وَيُقَاتِلُ دُونَهُ وَلَا يَخْذُلُهُ فَإِنْ قَاتَلَ دُونَ الْمَظْلُومِ فَلَا قَوَدَ عَلَيْهِ وَلَا قِصَاصَ وَإِنْ قِيلَ لَهُ لَتَشْرَبَنَّ الْخَمْرَ أَوْ لَتَأْكُلَنَّ الْمَيْتَةَ أَوْ لَتَبِيعَنَّ عَبْدَكَ أَوْ تُقِرُّ بِدَيْنٍ أَوْ تَهَبُ هِبَةً وَتَحُلُّ عُقْدَةً أَوْ لَنَقْتُلَنَّ أَبَاكَ أَوْ أَخَاكَ فِي الْإِسْلَامِ وَمَا أَشْبَهَ ذَلِكَ وَسِعَهُ ذَلِكَ لِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ لَوْ قِيلَ لَهُ لَتَشْرَبَنَّ الْخَمْرَ أَوْ لَتَأْكُلَنَّ الْمَيْتَةَ أَوْ لَنَقْتُلَنَّ ابْنَكَ أَوْ أَبَاكَ أَوْ ذَا رَحِمٍ مُحَرَّمٍ لَمْ يَسَعْهُ لِأَنَّ هَذَا لَيْسَ بِمُضْطَرٍّ ثُمَّ نَاقَضَ فَقَالَ إِنْ قِيلَ لَهُ لَنَقْتُلَنَّ أَبَاكَ أَوْ ابْنَكَ أَوْ لَتَبِيعَنَّ هَذَا الْعَبْدَ أَوْ تُقِرُّ بِدَيْنٍ أَوْ تَهَبُ يَلْزَمُهُ فِي الْقِيَاسِ وَلَكِنَّا نَسْتَحْسِنُ وَنَقُولُ الْبَيْعُ وَالْهِبَةُ وَكُلُّ عُقْدَةٍ فِي ذَلِكَ بَاطِلٌ فَرَّقُوا بَيْنَ كُلِّ ذِي رَحِمٍ مُحَرَّمٍ وَغَيْرِهِ بِغَيْرِ كِتَابٍ وَلَا سُنَّةٍ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِامْرَأَتِهِ هَذِهِ أُخْتِي وَذَلِكَ فِي اللَّهِ وَقَالَ النَّخَعِيُّ إِذَا كَانَ الْمُسْتَحْلِفُ ظَالِمًا فَنِيَّةُ الْحَالِفِ وَإِنْ كَانَ مَظْلُومًا فَنِيَّةُ الْمُسْتَحْلِفِ

Bir Kimsenin, Öldürülmekten Yâhud Bunun Benzeri Bir Zarar Geleceğinden Korktuğu Zaman Arkadaşı İçin, Onun Kendisinin Kardeşi Olduğuna Yemîn Etmesi Babı

Korkmakta olan her zorlanmış kişi de böyledir. Çünkü müslümân kişi yemini ile o kimseden zâlimi ve zulmü def eder, onu korumak için savaşır ve ona yardım etmeyi terketmez. Eğer insan bir mazlumu savunmakta iken, öldürmeyi kasdetmeksizin zâlimi öldürürse, ona diyet ve kısas yoktur. Bir kimseye, kendisini zorlamakta olan bir zâlim tarafından: Şarâb içeceksin veya leş yiyeceksin veya köleni satacaksın veya üzerinde hiçbir borç yokken fulân kimseye borcun olduğunu i'tirâf edeceksin veya gönül rızân olmadan bir hibe yapacaksın veya talâk, ıtâk gibi bir akdi çözüp feshedeceksin yâhud da "Biz senin babanı yâhud dîn kardeşini muhakkak öldürürüz!" denilse, o kimsenin, babasını ve müslim kardeşini kurtarmak için bu söylenen şeylerin hepsini yapması caizdir. Çünkü Peygamber(S)'in: "Müslümân, müslümânın kardeşidir" sözü vardır. İnsanların bâzısı da: Eğer zorlama yapan zâlim tarafından, bir kimseye: "Muhakkak şarâb içeceksin" veya "Muhakkak mevte yiyeceksin" yâhud "Biz senin oğlunu yâhud babanı yâhud mahrem bir hısımını öldürürüz" denilse, o kişiye kendisine emredilen bu şeyleri yapması caiz olmaz. Çünkü o kimse, bu şeylerde muztarr değildir, dedi.Sonra bu bâzı insan tenakuz etti de: Eğer bir kimseye zâlim tarafından "Biz senin babam yâhud oğlunu öldürürüz" yâhud da "Sen şu köleyi satacaksın" veya "Bir borç İkrar edeceksin" veya "Bir hibe yapacaksın" denilse, kıyâsta kendisine bunları yapması lâzım gelir, dedi.(Sonra bu zât şu kavliyle bu ma'nâda tenakuz etti:) Velâkin biz, istihsâna gideriz de, "Satış, hibe ve bu konudaki her akid bâtıldır" deriz, dedi Buhârî şöyle dedi: Hanefîler Kitâb ve Sünnet delili olmaksızın her mahrem hısım ile mahrem olmayan yabancı kişi arasında ayırma yaptılar. (Sonra Buhârî buna Peygamber'in şu kavliyle delîl getirdi:) Peygamber (S) şöyle buyurdu:"îbrâhîm Peygamber (o cebbar hükümdar, karısı Sâre'yi istediği zaman) karısı için: fBu benim kızkardeşimdir' dedi". Buhârî: Onun bu kızkardeşliği, Allah hakkında idi (yânî Allah'ın dinindeki kızkardeşlik idi, neseb kardeşliği değildi. Çünkü kizkardeşin nikâhı îbrâhîm dîninde de haram idi) Ve İbrâhîm en-Nahaî: Eğer yemîn ettiren zâlim ise, mu'teber olan yemîn edenin niyetidir; eğer yemîn ettiren mazlum ise, mu'teber olan yemîn ettirenin niyetidir, demiştir

---

6951 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ سَالِمًا أَخْبَرَهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يُسْلِمُهُ وَمَنْ كَانَ فِي حَاجَةِ أَخِيهِ كَانَ اللَّهُ فِي حَاجَتِهِ

-... Abdullah ibn Umer (R) şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S): "Her müslümân, müslümânın (dîn) kardeşidir. Müslüman müsiümâna zulmetmez.Müslüman müslümânı (başına gelen musibette) terketmez. Her kim müslümân kardeşinin bir hacetinde bulunursa, Allah da onun hacetinde bulunur" buyurmuştur

---

6952 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْصُرْ أَخَاكَ ظَالِمًا أَوْ مَظْلُومًا فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْصُرُهُ إِذَا كَانَ مَظْلُومًا أَفَرَأَيْتَ إِذَا كَانَ ظَالِمًا كَيْفَ أَنْصُرُهُ قَالَ تَحْجُزُهُ أَوْ تَمْنَعُهُ مِنْ الظُّلْمِ فَإِنَّ ذَلِكَ نَصْرُهُ

-.... Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S):
— "Sen müslümân kardeşine, ister zâlim olsun, ister mazlum olsun, yardım et!" buyurdu.Bir adam:
— Yâ Rasûlallah! Müslümân kardeş mazlum olduğu zaman ona yardım ederim, fakat o zâlim olduğu zaman ben ona nasıl yardım ederim, bana haber ver! dedi.Rasûlullah:
— "Onu zulümden ayırırsın -yâhud: Onu zulümden men' edersin-. İşte bu men'-etmek, ona yardımdır" buyurdu

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الْحِيَلِ (Hileler, Hukukî Çâreler)

بَاب فِي تَرْكِ الْحِيَلِ وَأَنَّ لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى فِي الْأَيْمَانِ وَغَيْرِهَا

6953 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَقَّاصٍ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَخْطُبُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ وَإِنَّمَا لِامْرِئٍ مَا نَوَى فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَنْ هَاجَرَ إِلَى دُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَتَزَوَّجُهَا فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ

Hileleri Terketmek Hakkında, Ve Yeminlerde Ve Yeminlerden Başka Şeylerde Herkes İçin Ancak Niyet Ettıgı Şey Vardır Hakkındadır

-....Alkame ibnu Vakkaas şöyle demiştir: Ben Umer ibnu'I-Hattâb(R)'dan işittim, şöyle hitâb ediyordu: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu:

— "Ey insanlar! Ameller ancak niyete göredir. Herbir kimsenin niyet ettiği şey ne ise, eline geçecek olan ancak odur. Her kimin hicreti Allah'a ve Rasûlü'ne yönelik ise, onun hicreti Allah'a ve Rasûlü'ne varıcıdır. Her kim de nail olacağı bir dünyâ yâhud kendisiyle evleneceği bir kadından dolayı hicret etmişse, onun hicreti (de Allah'ın ve Rasûlü'nün rızâsına değil) hicret ettiği şeyedir"

بَاب فِي الصَّلَاةِ

6954 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ صَلَاةَ أَحَدِكُمْ إِذَا أَحْدَثَ حَتَّى يَتَوَضَّأَ

Namaza Hilenin Girmesi Hakkındadır

-....Bize Abdurrazzâk, Ma'mer'den; o da Hemmâm ibn Münebbih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Her hangi birinizde abdestsizlik vâki' olduğu zaman, o kimse abdest alıncaya kadar Allah sizden o kimsenin namazını kabul etmez" buyurmuştur

---

بَاب فِي الزَّكَاةِ وَأَنْ لَا يُفَرَّقَ بَيْنَ مُجْتَمِعٍ وَلَا يُجْمَعَ بَيْنَ مُتَفَرِّقٍ خَشْيَةَ الصَّدَقَةِ

6955 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا ثُمَامَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ كَتَبَ لَهُ فَرِيضَةَ الصَّدَقَةِ الَّتِي فَرَضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا يُجْمَعُ بَيْنَ مُتَفَرِّقٍ وَلَا يُفَرَّقُ بَيْنَ مُجْتَمِعٍ خَشْيَةَ الصَّدَقَةِ

Zekâtta Hileleri Terketmeyi Beyân Ve "Zekât Artar Ve Eksilir Korkusuyla Toplu Bulunan (Zekât Malları) Arası Ayrılmaz, Dağınık Bulunanların Arası Da Birleştirilmez" Hakkındadır

-....Enesibn Mâlik (R) şöyle tahdîs etmiştir: EbûBekr, RasûlulIah(S)'ın takdir buyurduğu zekât mikdârlanna dâir Enes ibn Mâ-lik'e bir mektûb yazdı da, bunda "Zekât (artar ve eksilir) korkusuyla dağınık olan zekât malı bir araya toplanmaz, toplu bulunanların arası da ayrılıp dağıtılmaz" buyurdu

---

6956 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي سُهَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ أَنَّ أَعْرَابِيًّا جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَائِرَ الرَّأْسِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي مَاذَا فَرَضَ اللَّهُ عَلَيَّ مِنْ الصَّلَاةِ فَقَالَ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسَ إِلَّا أَنْ تَطَوَّعَ شَيْئًا فَقَالَ أَخْبِرْنِي بِمَا فَرَضَ اللَّهُ عَلَيَّ مِنْ الصِّيَامِ قَالَ شَهْرَ رَمَضَانَ إِلَّا أَنْ تَطَوَّعَ شَيْئًا قَالَ أَخْبِرْنِي بِمَا فَرَضَ اللَّهُ عَلَيَّ مِنْ الزَّكَاةِ قَالَ فَأَخْبَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَرَائِعَ الْإِسْلَامِ قَالَ وَالَّذِي أَكْرَمَكَ لَا أَتَطَوَّعُ شَيْئًا وَلَا أَنْقُصُ مِمَّا فَرَضَ اللَّهُ عَلَيَّ شَيْئًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفْلَحَ إِنْ صَدَقَ أَوْ دَخَلَ الْجَنَّةَ إِنْ صَدَقَ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ فِي عِشْرِينَ وَمِائَةِ بَعِيرٍ حِقَّتَانِ فَإِنْ أَهْلَكَهَا مُتَعَمِّدًا أَوْ وَهَبَهَا أَوْ احْتَالَ فِيهَا فِرَارًا مِنْ الزَّكَاةِ فَلَا شَيْءَ عَلَيْهِ

-....Bize İsmâîl ibnu Ca'fer, Ebû Süheyl'den; o da babası Mâlik ibn Ebî^Âmir'den;o da Talha ibn Ubeydillah(R)'tan şöyle tahdîs etti:Başının saçı darmadağın bir bedevi,Rasûlullah(S)'n huzuruna geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Allah'ın benim üzerime namazdan neyi farz kıldığını, bana haber ver! dedi.Rasûlullah:
— "Beş vakit namaz farz kıldı, ancak kendiliğinden birşey kılabilirsin" buyurdu.Bedevî:
— Allah'ın benim üzerime oruçtan neyi farz kıldığını haber ver! dedi. Rasûlullah:
— "Ramazân ayında oruç tutmayı farz kıldı, ancak kendiliğinden de bir mikdâr oruç tutabilirsin"buyurdu. Bedevî:
— Allah'ın bana zekâttan neyi farz kıldığını haber ver! dedi. Rasûlullah (S) da ona İslâm'ın şerîatlerini haber verdi. Bedevî:
— Sana (umûmî peygamberlik) ikram eden Allah'a yemîn ederim ki, ben kendiliğimden gönüllü olarak hiçbirşey yapmam ve Allah'ın bana farz kılmış olduğu hiçbirşeyi de eksik yapmam! dedi.Rasûlullah:
— "Eğer doğru söylüyorsa felah buldu -yâhud: Eğer doğru söylüyorsa cennete girdi-" buyurdu.Ve insanların bâzısı: Yüyirmi devede üç yaşına basmış iki deve zekât vardır. Eğer develerin sahibi bilerek bu yüzyirmi deveyi (zekât yılı dolmadan evvel kesmek suretiyle) helak eder yâhud hibe eder yâhud zekâttan kaçmak için bu develerde bir hîle yaparsa, artık ona hiçbir zekât yoktur, demiştir

---

6957 – حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَكُونُ كَنْزُ أَحَدِكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ شُجَاعًا أَقْرَعَ يَفِرُّ مِنْهُ صَاحِبُهُ فَيَطْلُبُهُ وَيَقُولُ أَنَا كَنْزُكَ قَالَ وَاللَّهِ لَنْ يَزَالَ يَطْلُبُهُ حَتَّى يَبْسُطَ يَدَهُ فَيُلْقِمَهَا فَاهُ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا مَا رَبُّ النَّعَمِ لَمْ يُعْطِ حَقَّهَا تُسَلَّطُ عَلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَتَخْبِطُ وَجْهَهُ بِأَخْفَافِهَا وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ فِي رَجُلٍ لَهُ إِبِلٌ فَخَافَ أَنْ تَجِبَ عَلَيْهِ الصَّدَقَةُ فَبَاعَهَا بِإِبِلٍ مِثْلِهَا أَوْ بِغَنَمٍ أَوْ بِبَقَرٍ أَوْ بِدَرَاهِمَ فِرَارًا مِنْ الصَّدَقَةِ بِيَوْمٍ احْتِيَالًا فَلَا بَأْسَ عَلَيْهِ وَهُوَ يَقُولُ إِنْ زَكَّى إِبِلَهُ قَبْلَ أَنْ يَحُولَ الْحَوْلُ بِيَوْمٍ أَوْ بِسِتَّةٍ جَازَتْ عَنْهُ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Sizden birinizin (zekâtı verilmeden saklanılmış) hazîneniz, kıyamet gününde çok zehirli erkek bir yılan (suretinde) olur. Sahibi ondan kaçar, o da sahibini ister ve: Ben senin (dünyâdaki) hazîne-nim! der durur".Rasûlullah buyurdu ki: "Vallahi o yılan devamlı sahibini arayıp, onun ardından ayrılmaz. Nihayet mal sahibi elini uzatır da kendi elini onun ağzına verip yutturur".Ve yine Rasûlullah: "Hakkını, yânı zekâtını vermeyen deve sahibine de kıyamet günü o develer kendisine saldırtılır da, onlar tabanları ile sahibinin yüzü üstüne basıp çiğnerler" buyurdu. Ve insanların bâzısı: Bir adam çok develeri olup da kendisine zekât vâcib olacağından korkarak bu develerini, onların benzen olan başka develerle yâhud koyunlarla yâhud sığırlarla satsa yâhud zekât yılı dolmadan bir gün önce zekâttan kaçmak için onları bir hîle yaparak dirhemlerle, yânı paralarla satsa, o kimsenin üzerine zekâttan birşey yoktur, dedi.Hâlbuki o yine: Bu develerin sahibi eğer zekât yılı tamam olmadan bir gün yâhud altı ay –bir zabtta: Bir sene- önce develerinin zekâtlarını verirse, bu vermesi de onun zekâtına kâfi olur, demektedir

---

6959 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ قَالَ اسْتَفْتَى سَعْدُ بْنُ

عُبَادَةَ الْأَنْصَارِيُّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَذْرٍ كَانَ عَلَى أُمِّهِ تُوُفِّيَتْ قَبْلَ أَنْ تَقْضِيَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْضِهِ عَنْهَا وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ إِذَا بَلَغَتْ الْإِبِلُ عِشْرِينَ فَفِيهَا أَرْبَعُ شِيَاهٍ فَإِنْ وَهَبَهَا قَبْلَ الْحَوْلِ أَوْ بَاعَهَا فِرَارًا وَاحْتِيَالًا لِإِسْقَاطِ الزَّكَاةِ فَلَا شَيْءَ عَلَيْهِ وَكَذَلِكَ إِنْ أَتْلَفَهَا فَمَاتَ فَلَا شَيْءَ فِي مَالِهِ

-....Bize el-Leys, İbn Şihâb'dan; o da Ubeydullah ibn Abdillah ibn Utbe'den; o da İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki, o şöyle demiştir: Sa'd ibn Ubâde el-Ensârî (R), anası üzerinde bir nezr bulunduğunu ve anası bu nezrini yerine getiremeden vefat ettiğini zikredip, Rasûlullah(S)'tan bunun fetvasını istedi. Rasûlullah da ona: "Anan adına o nezri yerine getir!" buyurdu.Ve insanların bâzısı (yânî Ebû Hanîfe): Develer yirmi sayısına ulaşınca, onlarda dört koyun zekât vardır. Eğer develerin sahibi bu develeri zekât yılı tamam olmadan evvel hibe eder yâhud zekâtı düşürmek için bir hîle yaparak veya zekâttan kaçarak onları satarsa, üzerine zekât olmaz (Çünkü malın aynı zekât yılından önce kendisinden zail olmuştur). Eğer develeri (kesmek gibi bir yolla) helak eder ve develer ölürse, yine böyledir, o kimseye malı hakkında birşey yoktur

---

بَاب الْحِيلَةِ فِي النِّكَاحِ

6960 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ الشِّغَارِ قُلْتُ لِنَافِعٍ مَا الشِّغَارُ قَالَ يَنْكِحُ ابْنَةَ الرَّجُلِ وَيُنْكِحُهُ ابْنَتَهُ بِغَيْرِ صَدَاقٍ وَيَنْكِحُ أُخْتَ الرَّجُلِ وَيُنْكِحُهُ أُخْتَهُ بِغَيْرِ صَدَاقٍ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ إِنْ احْتَالَ حَتَّى تَزَوَّجَ عَلَى الشِّغَارِ فَهُوَ جَائِزٌ وَالشَّرْطُ بَاطِلٌ وَقَالَ فِي الْمُتْعَةِ النِّكَاحُ فَاسِدٌ وَالشَّرْطُ بَاطِلٌ وَقَالَ بَعْضُهُمْ الْمُتْعَةُ وَالشِّغَارُ جَائِزٌ وَالشَّرْطُ بَاطِلٌ

Nikâhta Olan Hîle(Yi Terketmek)

-....Ubeydullah el-Umerî şöyle demiştir: Bana Nâfi', Abdullah ibn Umer(R)'den, Rasûlullah (S) şiğâr (sûretiyle nikâh)dan neh-yetti, diye tahdîs etti.(Ubeydullah dedi ki:) Ben Nâfi'e:

— Şiğâr nedir? diye sordum. O da:

— Bir adam diğer bir adamın kızını nikâh eder, diğeri de ona kendi kızını mehr olmaksızın nikâh eder; ve keza bir adamın kızkardeşini nikâhla alır ve kendi kızkardeşini de mehirsiz olarak o adama nikâh eder, dedi.Ve insanların bâzısı: İnsan hîle yapar da nihayet şigâr üzerine evlenirse, bu akid caizdir ve şart bâtıldır, dedi.Ve yine bu zât mut'a nikâhı hakkında: Nikâh fâsiddir, şart da bâtıldır, dedi. Onların (yânı Hanefîler'in) bâzısı da: Mut'a da, şiğâr da caizdir, şart ise bâtıldır, dediler

---

6961 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ الْحَسَنِ وَعَبْدِ اللَّهِ ابْنَيْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِمَا أَنَّ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قِيلَ لَهُ إِنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ لَا يَرَى بِمُتْعَةِ النِّسَاءِ بَأْسًا فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْهَا يَوْمَ خَيْبَرَ وَعَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ الْإِنْسِيَّةِ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ إِنْ احْتَالَ حَتَّى تَمَتَّعَ فَالنِّكَاحُ فَاسِدٌ وَقَالَ بَعْضُهُمْ النِّكَاحُ جَائِزٌ وَالشَّرْطُ بَاطِلٌ

-...Bize ez-Zuhrî, Muhammed ibn Alî'nin iki oğlu, el-Hasen ve Abdullah'tan; onlar da babalarından tahdîs etti ki, onun babası Alî ibn Ebî Tâlib(R)'e:

— İbn Abbâs, kadınların mut'a nikâhı ile nikâh edilmesinde bir be's görmüyor! diye söylenmiş. Bunun üzerine Alî (R):

— Şübhesiz Rasûlullah (S) Hayber günü mut'a suretiyle nikâh yapmaktan ve ehli eşek etlerinden nehyetti, demiştir.Ve insanların bâzısı: Bir kimse hîle yapar da nihayet mut'a nikâhı akdi ile kadından faydalanırsa,bu nikâh fâsiddir, dedi.

Onların (yânî Hanefîler'in) bâzısı da: Bu nikâh caizdir, fakat şart bâtıldır, demiştir

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ الِاحْتِيَالِ فِي الْبُيُوعِ وَلَا يُمْنَعُ فَضْلُ الْمَاءِ لِيُمْنَعَ بِهِ فَضْلُ الْكَلَإِ

6962 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يُمْنَعُ فَضْلُ الْمَاءِ لِيُمْنَعَ بِهِ فَضْلُ الْكَلَإِ

Alış-Verişlerde Hîle Yapmanın Mekruh Olması Ve "Otun Fazla Olması Men' Olunacağı İçin (İhtiyâçtan Artan) Su Fazlası Men' Olunamaz" Babı
-....Bize Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki,Rasûlullah (S): "Su fazlası kimseden men' edilmez ki, bu men' ile neticede (mübâh olan) ot fazlası (hayvan sâhiblerinden) men' edilmiş olur" buyurmuştur

---

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ التَّنَاجُشِ

6963 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ النَّجْشِ

Munâceşe (Yânı Hacet Yokken Başkalarına Yüksek Fiâta Satmak İçin Fiâtta Artırma) Yapmanın Mekruh Olması Babı
-... Bize Kuteybe ibnu Saîd, Mâlik'ten; o da Nâfi'den; o da İbn Umer(R)'den tahdîs etti ki,Rasûlullah (S) necşten, yânı fiât artırmadan nehyetmiştir

---

بَاب مَا يُنْهَى مِنْ الْخِدَاعِ فِي الْبُيُوعِ وَقَالَ أَيُّوبُ يُخَادِعُونَ اللَّهَ كَأَنَّمَا يُخَادِعُونَ آدَمِيًّا لَوْ أَتَوْا الْأَمْرَ عِيَانًا كَانَ أَهْوَنَ عَلَيَّ

6964 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا ذَكَرَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ يُخْدَعُ فِي الْبُيُوعِ فَقَالَ إِذَا بَايَعْتَ فَقُلْ لَا خِلَابَةَ

Alîş-Verişlerde Birbirini Aldatmaya Çalışmanın Nehyolunması Babı
Eyyûb es-Sahtıyânî:Onlar sanki bir insanı aldatmaya çalışmaları gibi Allah'ı aldatmaya çalışırlar. Eğer onlar bu işe açıktan gelselerdi (yânî fiât üzerine fazla almayı açıktan gizlemeksizin i'lân etselerdi) bu bana daha kolay olurdu, demiştir (Çünkü o, dîni, aldatmaya bir âlet yapmazdı).
-....... Bize Mâlik, Abdullah ibn Dinar'dan; o da Abdullah ibn Umer(R)'den şöyle tahdîs etti. Bir kimse Peygamber(S)'e, alışverişlerde kendisinin dâima aldatıldığım zikretti. Bunun üzerine Peygamber de ona:
— "Sen de birşey almak istediğinde, (İslâm Dîni'nde) aldatmak yoktur, de!" buyurdu

---

بَاب مَا يُنْهَى مِنْ الِاحْتِيَالِ لِلْوَلِيِّ فِي الْيَتِيمَةِ الْمَرْغُوبَةِ وَأَنْ لَا يُكَمِّلَ لَهَا صَدَاقَهَا

6965 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ كَانَ عُرْوَةُ يُحَدِّثُ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ { وَإِنْ خِفْتُمْ أَنْ لَا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَى فَانْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنْ النِّسَاءِ } قَالَتْ هِيَ الْيَتِيمَةُ فِي حَجْرِ وَلِيِّهَا فَيَرْغَبُ فِي مَالِهَا وَجَمَالِهَا فَيُرِيدُ أَنْ يَتَزَوَّجَهَا بِأَدْنَى مِنْ سُنَّةِ

نِسَائِهَا فَنُهُوا عَنْ نِكَاحِهِنَّ إِلَّا أَنْ يُقْسِطُوا لَهُنَّ فِي إِكْمَالِ الصَّدَاقِ ثُمَّ اسْتَفْتَى النَّاسُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ } فَذَكَرَ الْحَدِيثَ

Velînin Bizzat Kendisinin Rağbet Etmekte Olduğu Yetîm Kız Hakkında Hîle Yapmaktan Ve 0 Kızın Mehrını Tam Vermemekten Nehyolunması Babı

-...ez-Zuhrî şöyle dedi: Urve ibnu'z-Zubeyr şöyle tahdîs ediyordu ki, kendisi Âişe'ye şu âyetleri sormuştur:"Eğer yetîm kızlar hakkında adaleti yerine getiremiyeceğinizden korkarsanız, sizin için halâl olan diğer kadınlardan ikişer, üçer, dörder olmak üzere nikâh edin.." (en-Nisâ: 3-4).Âişe şöyle demiştir: Bu yetîm kız o kızdır ki, velîsinin himayesinde bulunur.Velîsi onun malı ve güzelliğine rağbet eder ve o kıza emsalinin mehrinin en azım vermek suretiyle onunla evlenmek ister.İşte bu âyetlerde o gibi velîlerin, velayetleri altındaki yetîm kızları-haklarında adalet ve onların mehirlerini kemâle ulaştırmadıkça-nikâh etmeleri nehyolunup bunlardan başka kendilerine halâl olan kadınlardan nikâh etmeleri emrolunmuştur. Bu âyet indikten sonra, insanlar Rasûlullah'tan fetva istediler de, bunun üzerine Allah Taâlâ şu âyetleri indirdi:"Senden kadınlar hakkında fetva isterler. De ki: Onlara dâir fetvayı size Allah veriyor: Kendileri için yazılmış olan mîrâsı onlara vermediğiniz ve nikâhlanmalarını da beğenip istemediğiniz yetîm kızlar ve küçük çocuklar hakkında, bir de yetimlere karşı adaleti ayakta tutmanız hususunda (işte) Kitâb'da okunup duran âyetler. Hayırdan daha ne yaparsanız, şübhesiz Allah onu da hakkıyle bilicidir" (en-Nisâ: 128).Ve hadîsin tamâmını zikretti

---

بَاب إِذَا غَصَبَ جَارِيَةً فَزَعَمَ أَنَّهَا مَاتَتْ فَقُضِيَ بِقِيمَةِ الْجَارِيَةِ الْمَيِّتَةِ ثُمَّ وَجَدَهَا صَاحِبُهَا فَهِيَ لَهُ وَيَرُدُّ الْقِيمَةَ وَلَا تَكُونُ الْقِيمَةُ ثَمَنًا وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ الْجَارِيَةُ لِلْغَاصِبِ لِأَخْذِهِ الْقِيمَةَ وَفِي هَذَا احْتِيَالٌ لِمَنْ اشْتَهَى جَارِيَةَ رَجُلٍ لَا يَبِيعُهَا فَغَصَبَهَا وَاعْتَلَّ بِأَنَّهَا مَاتَتْ حَتَّى يَأْخُذَ رَبُّهَا قِيمَتَهَا فَيَطِيبُ لِلْغَاصِبِ جَارِيَةَ غَيْرِهِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمْوَالُكُمْ عَلَيْكُمْ حَرَامٌ وَلِكُلِّ غَادِرٍ لِوَاءٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

Bir adam başkasının bir cariyesini gasbetse de, onu gasbettiğini iddia ederek, o cariyenin öldüğünü ileri sürse, hâkim tarafından bu ölmüş cariyenin kıymeti hükmolunsa, sonra o cariyenin diri olarak kendisinden gasbedilmiş olan sahibi cariyeyi bulsa, bu câriye o adama, yânî mâlikine âiddir.Ve gasbedene hükmolunan kıymet de gasbedicîye geri verilir. Ve bu kıymet, o cariyenin bedeli olmaz. (Çünkü o kimse bu bedeli câriye öldü demesinden dolayı almıştı, bunun bâtıllığı meydana çıkınca, hüküm aslına döner).İnsanların bâzısı:Câriye, gasbeden kimseye âiddir. Çünkü sahibi onun kıymetini gasbedenden almıştı, dedi. (Buhârî dedi ki:)İşte bunda bir adamın satmak istemediği cariyesini arzu eden ve onu gasbeden kimse için bir hîle vardır. Ve yine cariyenin ölmesiyle gasbedenden sahibi onun kıymetini alacağı için ve bu suretle gasbedene başkasının cariyesinin halâl olacağı hüccetini getiren için de bir hîle vardır.(Sonra Buhârî, bunun bâtıllığına şu hadîsle delîl getirdi:) Peygamber (S) -Hacc Kitâbı'nın sonlarında-:"Mallarınız -rızâlaşma olmadıkça- birbirinize haramdır" ve "Kıyamet gününde herbir gadredici kimse için,tanınacağı bir bayrak vardır" buyurmuştur

---

6966 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِكُلِّ غَادِرٍ لِوَاءٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُعْرَفُ بِهِ

-..Bize Sufyân es-Sevrî, Abdullah ibn Dinar'dan; o da Abdullah ibn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Ahdini bozan her kişi için kıyamet gününde (halk arasında) kendisinin bilineceği bir alâmet vardır" buyurmuştur

---

6967 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أُمِّ سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ وَإِنَّكُمْ تَخْتَصِمُونَ إِلَيَّ وَلَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَنْ يَكُونَ أَلْحَنَ بِحُجَّتِهِ مِنْ بَعْضٍ وَأَقْضِيَ لَهُ عَلَى نَحْوِ مَا أَسْمَعُ فَمَنْ قَضَيْتُ لَهُ مِنْ حَقِّ أَخِيهِ شَيْئًا فَلَا يَأْخُذْ فَإِنَّمَا أَقْطَعُ لَهُ قِطْعَةً مِنْ النَّارِ

-...Ümmü Seleme'nin kızı Zeyneb'den; o da Ümmü Seleme(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Şübhesiz ben (de sizin gibi) bir insanım. Sizler bana da'vâlarınızt arzediyorsunuz.Olabilir ki, sizden biriniz hüccetini diğerinden daha açık ve düzgün ifâde etmiş olur, ben de işitmekte olduğum delil üzerine onun lehine hükmederim. Binâenaleyh ben kimin lehine kardeşinin hakkından birşey hükmetmiş isem, o kimse bu hakkı almasın. Çünkü ben ona ancak ateşten bir parça kesmişimdir"

بَاب فِي النِّكَاحِ

6968 – حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تُنْكَحُ الْبِكْرُ حَتَّى تُسْتَأْذَنَ وَلَا الثَّيِّبُ حَتَّى تُسْتَأْمَرَ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ إِذْنُهَا قَالَ إِذَا سَكَتَتْ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ إِنْ لَمْ تُسْتَأْذَنْ الْبِكْرُ وَلَمْ تَزَوَّجْ فَاحْتَالَ رَجُلٌ فَأَقَامَ شَاهِدَيْ زُورٍ أَنَّهُ تَزَوَّجَهَا بِرِضَاهَا فَأَثْبَتَ الْقَاضِي نِكَاحَهَا وَالزَّوْجُ يَعْلَمُ أَنَّ الشَّهَادَةَ بَاطِلَةٌ فَلَا بَأْسَ أَنْ يَطَأَهَا وَهُوَ تَزْوِيجٌ صَحِيحٌ

Nikâhta Yalancı Şâhidliğin Hükmü

-...Bize Yahya ibnu Ebî Kesîr, Ebû Seleme'den; oda Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki,Peygamber (S): "Er görmedik bakire kız, kendisinden izin alınmadıkça nikâh olunmaz, dul kadın da kendisinin açıkça emri alınmadıkça nikâh olunmaz" buyurmuştur. Bunun üzerine:

— Yâ Rasûlallah! Bakire kızın izni nasıl olur? diye soruldu.Rasûlullah:

— "Onun izni, sustuğu zamandır" buyurdu.Ve insanların bâzısı: Bakire kızın izni alınmadığı zaman evlendirilmez. Fakat bir adam hîle yapar da, kendisinin bu kızla, kızın rızâsıyle evlendiğine dâir iki tane yalancı şâhid getirir ve hâkim de bunların şehâdetleriyle o kızın nikâhını sabit görüp tesbît ederse -koca da bu şâhidliğin bâtıl olduğunu bilmekte iken- o adamın bu kızla cinsî münâsebet yapmasında be's yoktur ve bu, sahîh bir evlenmedir, dedi

---

6969 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ الْقَاسِمِ أَنَّ امْرَأَةً مِنْ وَلَدِ جَعْفَرٍ تَخَوَّفَتْ أَنْ يُزَوِّجَهَا وَلِيُّهَا وَهِيَ كَارِهَةٌ فَأَرْسَلَتْ إِلَى شَيْخَيْنِ مِنْ الْأَنْصَارِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَمُجَمِّعٍ ابْنَيْ جَارِيَةَ قَالَا فَلَا تَخْشَيْنَ فَإِنَّ خَنْسَاءَ بِنْتَ خِذَامٍ أَنْكَحَهَا أَبُوهَا وَهِيَ كَارِهَةٌ فَرَدَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَلِكَ قَالَ سُفْيَانُ وَأَمَّا عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ عَنْ أَبِيهِ إِنَّ خَنْسَاءَ

-....Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs etti. Bize Yahya ibn Saîd el-Kaasım (ibn Muhammed ibn Ebî Bekr es-Sıddîk)'dan şöyle tahdîs etti: Ca'fer oğlu'ndan olan bir kadın, velîsinin kendisini istemediği hâlde evlendireceğinden korktu da Ensâr'dan iki şeyhe; cariyenin iki oğlu Abdurrahmân ile Mucemmi' adındaki iki şeyhe, haberci gönderip sordu. Bu iki şeyh de ona:

— Sakın (istemeden evlendirilmekten) korkma! Çünkü Ensâr'dan Hansa bintu Hizâm'i, babası,kendisi istemediği hâlde evlendirmişti de (Hansâ'nın müracaatı üzerine) Peygamber (S) bu nikâhı redd ve ibtâl etti, dediler.Sufyân ibn Uyeyne dedi ki: Abdurrahmân (ibnu'I-Kaasım ibn Muhammed ibn Ebî Bekr es-Sıddîk)'a gelince, ben ondan işittim; o, babası el-Kaasım'dan "İnne Hansâe..." şeklinde söylüyordu (yânî Abdurrahmân ibn Yezîd'i ve kardeşini zikretmiyordu da hadîsi mür-sel olarak söylüyordu)

6970 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُنْكَحُ الْأَيِّمُ حَتَّى تُسْتَأْمَرَ وَلَا تُنْكَحُ الْبِكْرُ حَتَّى تُسْتَأْذَنَ قَالُوا كَيْفَ إِذْنُهَا قَالَ أَنْ تَسْكُتَ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ إِنْ احْتَالَ إِنْسَانٌ بِشَاهِدَيْ زُورٍ عَلَى تَزْوِيجِ امْرَأَةٍ ثَيِّبٍ بِأَمْرِهَا فَأَثْبَتَ الْقَاضِي نِكَاحَهَا إِيَّاهُ وَالزَّوْجُ يَعْلَمُ أَنَّهُ لَمْ يَتَزَوَّجْهَا قَطُّ فَإِنَّهُ يَسَعُهُ هَذَا النِّكَاحُ وَلَا بَأْسَ بِالْمُقَامِ لَهُ مَعَهَا

-... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S):
— "Dul kadın, kendisinin açıkça izni alınmadıkça nikâh olunmaz. Er görmedik kız da kendisinden izni sorulup, izni alınmadıkça nikâh olunmaz" buyurdu.Mecliste bulunanlar:
— (Yâ Rasûlallah!) Bakir bir kızın izni nasıl olur? diye sordular. Rasûlullah:
— "Onun izni, sükût etmesidir" buyurdu.Ve insanların bâzısı şöyle dedi: Bir insan dul bir kadınla, kadının emri ile evlenmesi üzerine iki yalancı şâhid getirmek suretiyle hî-le yapsa, hâkim de bu yalancı şâhidlerin şâhidlikleri ile kadının bu adamla nikâhını sabit görüp tesbît etse -koca, kendisinin o kadınla asla evlenmediğini bilip durduğu hâlde şu muhakkak ki, bu nikâh o kimseye caiz olur ve bu adamın o kadınla beraber ikaamet etmesinde bir be's yoktur

---

6971 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ ذَكْوَانَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبِكْرُ تُسْتَأْذَنُ قُلْتُ إِنَّ الْبِكْرَ تَسْتَحْيِي قَالَ إِذْنُهَا صُمَاتُهَا وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ إِنْ هَوِيَ رَجُلٌ جَارِيَةً يَتِيمَةً أَوْ بِكْرًا فَأَبَتْ فَاحْتَالَ فَجَاءَ بِشَاهِدَيْ زُورٍ عَلَى أَنَّهُ تَزَوَّجَهَا فَأَدْرَكَتْ فَرَضِيَتْ الْيَتِيمَةُ فَقَبِلَ الْقَاضِي شَهَادَةَ الزُّورِ وَالزَّوْجُ يَعْلَمُ بِبُطْلَانِ ذَلِكَ حَلَّ لَهُ الْوَطْءُ

-... Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S):
— "Bekâr olan kişinin (evlenmek hususunda) izni istenir" buyurdu.Ben:
— (Yâ Rasûlallah!) Er görmedik bekâr kız utanır (rızâsını bildirmez)! dedim.Rasûlullah:
— "Onun izni, susmasıdır" buyurdu.Ve insanların bâzısı şöyle dedi: Eğer bir adam yetîm bir kızı yâ-hud bakire küçük bir kızı sevse, o kız da onunla evlenmeyi kabul etmese, bu adam hîle yapıp da kendisinin o kızla evlenmiş olduğuna iki yalancı şâhid getirse, küçük kız da bu sırada bulûğ çağma erişip evlenmeye razı olsa, hâkim de yalan şehâdeti kabul etse, o erkek bunun bâtıl olduğunu (yânî şâhidlerin yalan söylediğini) bilip dururken,bu erkeğe o kızla cima yapmak halâl olur!

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ احْتِيَالِ الْمَرْأَةِ مَعَ الزَّوْجِ وَالضَّرَائِرِ وَمَا نَزَلَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي ذَلِكَ

6972 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ الْحَلْوَاءَ وَيُحِبُّ الْعَسَلَ وَكَانَ إِذَا صَلَّى الْعَصْرَ أَجَازَ عَلَى نِسَائِهِ فَيَدْنُو مِنْهُنَّ فَدَخَلَ عَلَى حَفْصَةَ فَاحْتَبَسَ عِنْدَهَا أَكْثَرَ مِمَّا كَانَ يَحْتَبِسُ فَسَأَلْتُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ لِي أَهْدَتْ لَهَا امْرَأَةٌ مِنْ قَوْمِهَا عُكَّةَ عَسَلٍ فَسَقَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهُ شَرْبَةً فَقُلْتُ أَمَا وَاللَّهِ لَنَحْتَالَنَّ لَهُ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِسَوْدَةَ قُلْتُ إِذَا دَخَلَ عَلَيْكِ فَإِنَّهُ سَيَدْنُو مِنْكِ فَقُولِي لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَكَلْتَ مَغَافِيرَ فَإِنَّهُ سَيَقُولُ لَا فَقُولِي لَهُ مَا هَذِهِ الرِّيحُ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَشْتَدُّ عَلَيْهِ أَنْ يُوجَدَ مِنْهُ الرِّيحُ فَإِنَّهُ سَيَقُولُ سَقَتْنِي حَفْصَةُ شَرْبَةَ عَسَلٍ فَقُولِي لَهُ جَرَسَتْ نَحْلُهُ الْعُرْفُطَ وَسَأَقُولُ ذَلِكِ وَقُولِيهِ أَنْتِ يَا صَفِيَّةُ فَلَمَّا دَخَلَ عَلَى سَوْدَةَ قُلْتُ تَقُولُ سَوْدَةُ وَالَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَقَدْ كِدْتُ أَنْ أُبَادِرَهُ بِالَّذِي قُلْتِ لِي وَإِنَّهُ لَعَلَى الْبَابِ فَرَقًا مِنْكِ فَلَمَّا دَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَكَلْتَ مَغَافِيرَ قَالَ لَا قُلْتُ فَمَا هَذِهِ الرِّيحُ قَالَ سَقَتْنِي حَفْصَةُ شَرْبَةَ عَسَلٍ قُلْتُ جَرَسَتْ نَحْلُهُ الْعُرْفُطَ فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيَّ قُلْتُ لَهُ مِثْلَ ذَلِكَ وَدَخَلَ عَلَى صَفِيَّةَ

فَقَالَتْ لَهُ مِثْلَ ذَلِكَ فَلَمَّا دَخَلَ عَلَى حَفْصَةَ قَالَتْ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا أَسْقِيكَ مِنْهُ قَالَ لَا حَاجَةَ لِي بِهِ قَالَتْ تَقُولُ سَوْدَةُ سُبْحَانَ اللَّهِ لَقَدْ حَرَمْنَاهُ قَالَتْ قُلْتُ لَهَا اسْكُتِي

Kadının Kocasına Ve Kadın Ortaklarına Hîle Yapmasının Mekruh Olması Ve Bu Konuda (Yânî Kadının Kocasına Ve Ortaklarına Hîle Yapması Hususunda) Peygamber(S)'E İnen Serzenişin Beyânı) Babı

-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) tatlıyı sever ve balı da severdi. Ve kendisi ikindi namazını kıldırdığı zaman kadınlarından birinin yanına geçer ve onlardan birine yaklaşırdı. Bir kerresinde Umer'in kızı Hafsa'nın yanma girmişti. Onun yanında kalmakta olduğu zamandan daha fazla kaldı. Ben bu fazla kalmanın sebebini sordum. Sorduğum kimse bana:

— Hafsa'nın kavminden bir kadın, ona küçük bir tulum bal hediye etmiş, Hafsa da o baldan Rasûlullah'a bal şerbeti içirmiş, dedi.Ben de kendi kendime: Vallahi biz bunun için muhakkak bir hîle yaparız, dedim. Ve akabinde bunu Şevde bintu Zem'a'ya zikrettim ve ona şöyle ta*lîmât verdim:

— Biraz sonra Rasûlullah senin yanına girip de sana yaklaştığında, O'na hitaben "Yâ Rasûlallah!Meğâfir mi yedin?" dersin. O da sana: "Hayır!" diyecektir. Bunun üzerine sen de O'na: "Ya Sen'den bana gelen bu koku nedir?" diye sorarsın. -Rasûlullah'a kendisinden çirkin koku hissedilmesi,kendisine şiddetli ve ağır gelirdi.- O da sana: "Hafsa bana bal şerbeti içirmişti!" diyecektir. Sen de O'na: "Öyle ise o balın arısı onu urfut ağacından toplamıştır!" dersin. Bana geldiğinde ben de böyle söyleyeceğim. Ve ey Safiyye! Sen de böyle söyle! dedim.(Âişe bu ta'Îmâtın uygulama suretini şöyle anlattı:) Râsûlullah, Sevde'nin yanma girince, bunu söylersin dedim: Şevde dedi ki:

— Kendisinden başka hiçbir ilâh olmayıp ancak kendisi bulunan Allah'a yemîn ederim ki,Râsûlullah kapının önünde dururken, muhakkak senden korktuğumdan dolayı, senin bana söyle dediğin sözü çabucak söylemeye davranıyordum. Nihayet Râsûlullah bana yaklaşınca:

— Yâ Rasûlallah! Sen meğâfir zamkı mı yedin? dedim. Râsûlullah:

— "Hayır!" dedi. Ben:

— Sendeki bu koku nedir? dedim. Râsûlullah:

— "Hafsa bana bal şerbeti içirmişti" buyurdu. Ben:

— O balın ansı urfut ağacından toplamıştır! dedim.(Âişe dedi ki:) Râsûlullah, benim yanıma girdiğinde, ben de kendisine bunun gibi söyledim. Safiyye'nin yanına girdiğinde de, Safiyye de O'na böyle söyledi. Sonra Rasûlulîah, Hafsa'nın yanına girince, o da kendisine:

— Yâ Rasûlallah! Sana bal şerbetinden içireyim mi? dedi. Râsûlullah:

— "Hayır, benim için ona hiçbir ihtiyâç yoktur" buyurdu. Âişe dedi ki: Şevde bana:

— Subhânaltâhi, muhakkak biz, Rasûlullah'a bal şerbetini haram ettik! diyordu. Âişe dedi ki: Ben de ona:

— Sus! dedim

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ الِاحْتِيَالِ فِي الْفِرَارِ مِنْ الطَّاعُونِ

6673 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ خَرَجَ إِلَى الشَّأْمِ فَلَمَّا جَاءَ بِسَرْغَ بَلَغَهُ أَنَّ الْوَبَاءَ وَقَعَ بِالشَّأْمِ فَأَخْبَرَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا سَمِعْتُمْ بِهِ بِأَرْضٍ فَلَا تَقْدَمُوا عَلَيْهِ وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوا فِرَارًا مِنْهُ فَرَجَعَ عُمَرُ مِنْ سَرْغَ وَعَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عُمَرَ إِنَّمَا انْصَرَفَ مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ

Tâûn Hastalığından Kaçmak Hususunda Hîle Yapmanın Mekruh Olacağı Babı

-... Bize Abdullah ibnu Mesleme, Mâlik'ten; o da İbn Şihâb'-dan; o da Abdullah ibnu Âmir ibn Rabîa'dan tahdîs etti ki, Umer ibnu'l-Hattâb (R) -onsekizinci yılın rebî'u's-sânîsi içinde teftiş içinŞâm'a doğru yola çıktı. Şâm yakınındaki Serığ mevkiine vardığı zaman, kendisine Şam'da veba hastalığı çıktığı haberi

ulaştı. (Bâzı gayret ve yanında bulunan bâzı sahâbîlerin muvafakatini de aldıktan sonra, geriye dönmeğe azmetti.) Bu sırada Abdurrahmân ibn Avf, kendisine Rasûlallah'm şöyle buyurduğunu haber verdi:
— "Sizler bu hastalığın bir yerde çıktığını işittiğiniz zaman, artık oraya gitmeyiniz. Hastalık sizing bulunduğunuz yerde vâki' olursa, ondan kaçmak için sakın o yerden çıkmayınız".Bunun üzerine Umer, Serıǧ'den geri döndü. Ve İbnu Şihâb'dan; o da Salim ibn Abdillah'tan: Umer ancak bu Abdurrahmân hadîsinden dolayı geri dönmüştür, diye rivayet de vardır

---

6974 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنَا عَامِرُ بْنُ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ أَنَّهُ سَمِعَ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ يُحَدِّثُ سَعْدًا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرَ الْوَجَعَ فَقَالَ رِجْزٌ أَوْ عَذَابٌ عُذِّبَ بِهِ بَعْضُ الْأُمَمِ ثُمَّ بَقِيَ مِنْهُ بَقِيَّةٌ فَيَذْهَبُ الْمَرَّةَ وَيَأْتِي الْأُخْرَى فَمَنْ سَمِعَ بِهِ بِأَرْضٍ فَلَا يُقْدِمَنَّ عَلَيْهِ وَمَنْ كَانَ بِأَرْضٍ وَقَعَ بِهَا فَلَا يَخْرُجْ فِرَارًا مِنْهُ

-.... Bize Âmir ibnu Sa'cl ibn Ebî Vakkaas tahdîs etti ki, o Usâme ibn Zeyd(R)'den işitmiştir.Zeyd, Sa'd ibn Ebî Vakkaas'a şöyle tahdîs ediyordu. Rasûlullah (S) bu hastalığı zikretti de:
— "Bu bir ricz -yâhud azâb-dır ki, bununla bâzı ümmetler azâblandırıldı. Sonra onların ardından bundan bir bakıyye kaldı. Bir defa gider, diğer bir defa gelir. Artık her kim bir yerde onu işitirse,sakın o hastalığın üzerine gitmesin. Her kim de bir arazîye düşer ve orada da bu hastalık bulunursa,artık hastalıktan kaçmak için kendisi oradan çıkmasın!"

بَاب فِي الْهِبَةِ وَالشُّفْعَةِ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ إِنْ وَهَبَ هِبَةً أَلْفَ دِرْهَمٍ أَوْ أَكْثَرَ حَتَّى مَكَثَ عِنْدَهُ سِنِينَ وَاحْتَالَ فِي ذَلِكَ ثُمَّ رَجَعَ الْوَاهِبُ فِيهَا فَلَا زَكَاةَ عَلَى وَاحِدٍ مِنْهُمَا فَخَالَفَ الرَّسُولَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْهِبَةِ وَأَسْقَطَ الزَّكَاةَ

Hibeden Dönme Ve Şuf'ayı Düşürme Hususundaki Hîle Hakkındadır
İnsanların bâzısı: Eğer bir şahıs bin. dirhem veya daha fazla bir hibe yapsa ve nihayet bu hibe,hibe verilen kimsenin yanında senelerce kalsa, ve hibe yapan hibe verilen kimse ile hibede tasarruf etmemesinde uyuşmak suretiyle bu hibede hîle yapsa, sonra hibe veren bu hibeden dönse, bunlardan hiçbirine zekât yoktur, dedi. Bunu söyleyen kişi, Rasûlullah(S)'a hibede muhalefet etmiştir (yânî hibeden dönmeyi nehyeden hadîsin zahirine muhalefet etmiştir).Bir de hibe verilenin yanında zekât yılı kalmasının ardından sabit olan zekâtı da düşürmüştür.

6975 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَيُّوبَ السَّخْتِيَانِيِّ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَائِدُ فِي هِبَتِهِ كَالْكَلْبِ يَعُودُ فِي قَيْئِهِ لَيْسَ لَنَا مَثَلُ السَّوْءِ

-....İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Hibesinden geri dönen her kişi, (kusan) sonra da kusmuğuna dönen köpek gibidir. Bizim için böyle kötü sıfat olmaz" buyurdu.

6976 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ إِنَّمَا جَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الشُّفْعَةَ فِي كُلِّ مَا لَمْ يُقْسَمْ فَإِذَا وَقَعَتْ الْحُدُودُ وَصُرِّفَتْ الطُّرُقُ فَلَا شُفْعَةَ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ الشُّفْعَةُ لِلْجِوَارِ ثُمَّ عَمَدَ إِلَى مَا شَدَّدَهُ فَأَبْطَلَهُ وَقَالَ إِنْ اشْتَرَى دَارًا فَخَافَ أَنْ يَأْخُذَ الْجَارُ بِالشُّفْعَةِ فَاشْتَرَى سَهْمًا مِنْ مِائَةِ سَهْمٍ ثُمَّ اشْتَرَى الْبَاقِيَ وَكَانَ لِلْجَارِ الشُّفْعَةُ فِي السَّهْمِ الْأَوَّلِ وَلَا شُفْعَةَ لَهُ فِي بَاقِي الدَّارِ وَلَهُ أَنْ يَحْتَالَ فِي ذَلِكَ

-....Bize Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den; o da Ebû Seleme'den tahdîs etti ki, Câbir ibn Abdillah (R): Peygamber (S) şuf ayı ancak taksim olunmamış her malda kılmıştır. Sınırlar konulup da yolların yönleri belli edildiği zaman şuf'a yoktur, demiştir.İnsanların bâzısı: Şuf a komşuluk için meşru' olur, dedi. Sonra bu zât, sağlamlaştırdığı bu düstûra (yânî şuf ayı ortaklık gibi komşuluk için isbâtına) kasdetti de, onu ibtâl eyledi, ve şöyle dedi: Bir şahıs, bir evi tamamen satın almak istese ve komşunun o evi şuf a sebebiyle alacağından korksa da o evdeki yüz hisseden şayi' olan bir hisseyi satın alsa (ve böylece evin mâlikiyle bir ortaklığa dönüşür), sonra da geri kalanı satın alsa komşu için şuf a, birinci hissede olur ve evin kalanında komşu için şuf a olmaz. Ve evi satın alıp da komşusunun evi almasından korkan kişi için bu konuda hîle yapması hakkı vardır!

6977 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَيْسَرَةَ سَمِعْتُ عَمْرَو بْنَ الشَّرِيدِ قَالَ جَاءَ الْمِسْوَرُ بْنُ مَخْرَمَةَ فَوَضَعَ يَدَهُ عَلَى مَنْكِبِي فَانْطَلَقْتُ مَعَهُ إِلَى سَعْدٍ فَقَالَ أَبُو رَافِعٍ لِلْمِسْوَرِ أَلَا تَأْمُرُ هَذَا أَنْ يَشْتَرِيَ مِنِّي بَيْتِي الَّذِي فِي دَارِي فَقَالَ لَا أَزِيدُهُ عَلَى أَرْبَعِ مِائَةٍ إِمَّا مُقَطَّعَةٍ وَإِمَّا مُنَجَّمَةٍ قَالَ أُعْطِيتُ خَمْسَ مِائَةٍ نَقْدًا فَمَنَعْتُهُ وَلَوْلَا أَنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْجَارُ أَحَقُّ بِصَقَبِهِ مَا بِعْتُكَهُ أَوْ قَالَ مَا أَعْطَيْتُكَهُ قُلْتُ لِسُفْيَانَ إِنَّ مَعْمَرًا لَمْ يَقُلْ هَكَذَا قَالَ لَكِنَّهُ قَالَ لِي هَكَذَا وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَبِيعَ الشُّفْعَةَ فَلَهُ أَنْ يَحْتَالَ حَتَّى يُبْطِلَ الشُّفْعَةَ فَيَهَبَ الْبَائِعُ لِلْمُشْتَرِي الدَّارَ وَيَحُدُّهَا وَيَدْفَعُهَا إِلَيْهِ وَيُعَوِّضُهُ الْمُشْتَرِي أَلْفَ دِرْهَمٍ فَلَا يَكُونُ لِلشَّفِيعِ فِيهَا شُفْعَةٌ

-..Bize Alî ibnu Abdillah el-Medînî tahdîs etti. Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs etti ki, İbrâhîm ibn Meysere şöyle demiştir: Ben Amr ibnu'ş-Şerîd'den işittim, şöyle dedi: Misver ibnu Mahrame (R)geldi de elini benim omuzum üzerine koydu. Ben de onunla beraber Sa'd ibn Ebî Vakkaas'a gittim.(Rasûlullah'm hizmetçisi) Ebû Râfi\ Misver'e:
— Sen şu Sa'd ibn Ebî Vakkaas'a, hanesinde olan evimi benden satın almasını emretmez misin?dedi. Bunun üzerine Sa'd:
— Ben bedeli sana dörtbin dirhemden ziyâde veremem. Bu da ya kesik kesik yâhud da ceste ceste olarak! dedi. Ebû Râfi':
— Bana (bu ev için) beşyüz dînâr nakid verildi de, ben bu satışı men' ettim. Eğer ben Peygamber(S)'den "Komşu komşuya en haklı şefî'dir" buyururken işitmemiş olaydım, ben bu evi sana satmazdım -yâhud: Ben bu evi sana vermezdim-, dedi.(Alî ibnu'l-Medînî dedi ki:) Ben Sufyân ibnu Uyeyne'ye:
— Ma'mer bu hadîsi böyle (yânî "Komşu komşuya en haklı şefî'dir" şeklinde) söylemedi, dedim Sufyân:
— Lâkin îbrâhîm ibn Meysere bana böyle söyledi, dedi.Ve insanların bâzısı şöyle dedi: Şuf ayı satıp kesmek istediği zaman, bu kimseye şuf ayı ibtâl için hîle yapmak hakkı vardır: Satıcı evi müşteriye hibe eder ve evin hududunu vasıflandırıp temyiz eder ve evi müşterîye devreder, müşterî de ona meselâ bin dirhem ivaz (yânî bedel) verir, böylece şefî'için evde bir şuf a olmaz!

6978 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَيْسَرَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ الشَّرِيدِ عَنْ أَبِي رَافِعٍ أَنَّ سَعْدًا سَاوَمَهُ بَيْتًا بِأَرْبَعِ مِائَةِ مِثْقَالٍ فَقَالَ لَوْلَا أَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْجَارُ أَحَقُّ بِصَقَبِهِ لَمَا أَعْطَيْتُكَ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ إِنْ اشْتَرَى نَصِيبَ دَارٍ فَأَرَادَ أَنْ يُبْطِلَ الشُّفْعَةَ وَهَبَ لِابْنِهِ الصَّغِيرِ وَلَا يَكُونُ عَلَيْهِ يَمِينٌ

-....Bize Sufyân es-Sevrî, İbrâhîm ibn Meysere'den; o da Amr ibnu'ş-Şerîd'den; o da Ebû Râfi'den şöyle tahdîs etti: Sa'd ibn Ebî Vakkaas, bir evi dörtyüz miskâle pazarlık etti de:
— Eğer ben RasûlulIah(S)'tan "Komşu komşuya en haklı şefî'-dir" buyururken işitmiş olmasaydım,bu evi sana (bu fiâta) vermezdim, dedi.Ve insanların bâzısı: Bir evin payını satın alsa da şuf'ayı ibtâl etmek istese (satın aldığını), üzerine yemîn düşmeyen küçük oğluna hibe eder, dedi

بَاب احْتِيَالِ الْعَامِلِ لِيُهْدَى لَهُ

6979 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ اسْتَعْمَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا عَلَى صَدَقَاتِ بَنِي سُلَيْمٍ يُدْعَى ابْنَ اللُّتَبِيَّةِ فَلَمَّا جَاءَ حَاسَبَهُ قَالَ هَذَا مَالُكُمْ وَهَذَا هَدِيَّةٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهَلَّا جَلَسْتَ فِي بَيْتِ أَبِيكَ وَأُمِّكَ حَتَّى تَأْتِيَكَ هَدِيَّتُكَ إِنْ كُنْتَ صَادِقًا ثُمَّ خَطَبَنَا فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنِّي أَسْتَعْمِلُ الرَّجُلَ مِنْكُمْ عَلَى الْعَمَلِ مِمَّا وَلَّانِي اللَّهُ فَيَأْتِي فَيَقُولُ هَذَا مَالُكُمْ وَهَذَا هَدِيَّةٌ أُهْدِيَتْ لِي أَفَلَا جَلَسَ فِي بَيْتِ أَبِيهِ وَأُمِّهِ حَتَّى تَأْتِيَهُ هَدِيَّتُهُ وَاللَّهِ لَا يَأْخُذُ أَحَدٌ مِنْكُمْ شَيْئًا بِغَيْرِ حَقِّهِ إِلَّا لَقِيَ اللَّهَ يَحْمِلُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَلَأَعْرِفَنَّ أَحَدًا مِنْكُمْ لَقِيَ اللَّهَ يَحْمِلُ بَعِيرًا لَهُ رُغَاءٌ أَوْ بَقَرَةً لَهَا خُوَارٌ أَوْ شَاةً تَيْعَرُ ثُمَّ رَفَعَ يَدَهُ حَتَّى رُئِيَ بَيَاضُ إِبْطِهِ يَقُولُ اللَّهُمَّ هَلْ بَلَّغْتُ بَصُرَ عَيْنِي وَسَمِعَ أُذُنِي

Devlet Me'mûrunun, Kendisine Hediye Verilmesi İçin Hîle Yapması(Nın Çirkinliği) Babı

-... Ebû Humeyd es-Sâidî (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) Esed kabilesinden İbnu Lutbiyye denilen bir adamı Suleym oğulları'nın sadakalarını toplamaya me'mûr etti. Bu adam vazifesini yapıp geldiğinde, Rasûlullah bunu hesaba çekti. Bu zât:

— (Yâ Rasülallah!) Şu sizin zekât malınızdır, bu da bana verilen hediyedir! dedi.Rasûlullah cevaben:

— "(Acâib!?) Sen doğru söyleyen bir adam isen, babanın, ananın evinde otursaydın da sana hediyen gelir miydi, görseydin!" buyurdu.Sonra Rasûlullah bize bir hutbe yaptı da bunda Allah'a hamd edip, O'nu güzel sıfatlarla övdükten sonra "Amma ba'du" diyerek şöyle buyurdu:

— "Ben içinizden birisini, Allah'ın bana havale buyurduğu bir işe me'mûr ta'yîn ediyorum da, o bana gelip hesâb verirken (sıkılmadan) 'Şu sizin zekât malınızdır, bu da benimdir; bana hediye verilmiştir!' diyor! (Bu ne hâl?) Bu adam babasının, anasının evinde otursaydı, kendisine hediyesi gelir miydi, yoksa gelmez miydi, bir kerre görseydi! Allah'a yemîn ederim ki, sizden bir kimse hıyanet edip de Beytu'l-Mâl'den hakkından başka birşey alırsa, muhakkak kıyamet gününde o adam çaldığı malı boynuna yüklenerek Allah'a kavuşacaktır. Sakın ben sizden her hangi birinizi inlemesi olan bir deveyi, yâhud böğürmesi olan bir sığırı, yâhud melemesi olan bir davarı boynunda taşıyarak Allah'a kavuştuğunu görüp tanımayayım!"Bundan sonra Rasûlullah (S) iki elini koltuk altı beyazlığı görülünceye kadar kaldırarak:

— "Yâ Allah! Emirlerini tebliğ ettim mi?" buyuruyordu. Ben bunu gözümle gördüm, bu hutbeyi de kulağımla işittim

---

6980 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَيْسَرَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ الشَّرِيدِ عَنْ أَبِي رَافِعٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْجَارُ أَحَقُّ بِصَقَبِهِ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ إِنْ اشْتَرَى دَارًا بِعِشْرِينَ أَلْفَ دِرْهَمٍ فَلَا بَأْسَ أَنْ يَحْتَالَ حَتَّى يَشْتَرِيَ الدَّارَ بِعِشْرِينَ أَلْفَ دِرْهَمٍ وَيَنْقُدَهُ تِسْعَةَ آلَافِ دِرْهَمٍ وَتِسْعَ مِائَةِ دِرْهَمٍ وَتِسْعَةً وَتِسْعِينَ وَيَنْقُدَهُ دِينَارًا بِمَا بَقِيَ مِنْ الْعِشْرِينَ الْأَلْفَ فَإِنْ طَلَبَ الشَّفِيعُ أَخَذَهَا بِعِشْرِينَ أَلْفَ دِرْهَمٍ وَإِلَّا فَلَا سَبِيلَ لَهُ عَلَى الدَّارِ فَإِنْ اسْتُحِقَّتْ الدَّارُ رَجَعَ الْمُشْتَرِي عَلَى الْبَائِعِ بِمَا دَفَعَ إِلَيْهِ وَهُوَ تِسْعَةُ آلَافِ دِرْهَمٍ وَتِسْعُ مِائَةٍ وَتِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ دِرْهَمًا وَدِينَارٌ لِأَنَّ الْبَيْعَ حِينَ اسْتُحِقَّ انْتَقَضَ الصَّرْفُ فِي الدِّينَارِ فَإِنْ وَجَدَ بِهَذِهِ الدَّارِ عَيْبًا وَلَمْ تُسْتَحَقَّ فَإِنَّهُ يَرُدُّهَا عَلَيْهِ بِعِشْرِينَ أَلْفَ دِرْهَمٍ قَالَ فَأَجَازَ هَذَا الْخِدَاعَ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْعُ الْمُسْلِمِ لَا دَاءَ وَلَا خِبْثَةَ وَلَا غَائِلَةَ

Ebû Râfi' (R): Peygamber (S) "Komşu komşuya en haklı şefî'dir" buyurdu, demiştir. Ve insanların bâzısı şöyle dedi: Bir kimse yirmibin dirhem mu-kaabilinde bir ev satın almak istese, şuf ayı düşürmek üzere hile yapmasında be's yoktur. O kimse yirmibin dirheme evi satın alır,satıcıya 9999 dirhem nakid öder ve yine satıcıya yirmibinden kalan mukaa-bilinde bir dînâr öder. Eğer şefî' bu evi şuf a sebebiyle akid yapılan bedel olan 20 bin mukaabilinde almak isterse ne a'Iâ! Yoksa yânî 20 bin dirhem almaya razı

olmazsa, artık bu şefî'e, şuf anın düşmesinden dolayı ev üzerinde hiçbir yol yoktur (çünkü üzerinde akid yapılan bedeli vermekten çekinmiştir).Eğer ev, satıcıdan başkası için hakk edilmiş bir mal olarak meydana çıkarsa, müşteri satıcıya ödediği şeyi geri alır. Ki o da 9999 dirhem ile bir dinardır. Çünkü satılan şey, başkası için hakk edilmiş bir mal olduğu zaman, satıcı ile müşterî arasında vâki' olan ev hakkındaki sarf (yânî muamele) bozulur.Eğer ev başkasının hakkı Akmadığı hâlde bu evde bir ayıp bulursa, bu takdirde o kimse evi 20 bin dirhem karşılığında ona geri verir.Buhârî: Ebû Hanîfe (R), müslümânlar arasında bu aldatmayı, yânî hileyi caiz kıldı, dedi.Yine Buhârî şöyle dedi: Peygamber (S): "Müslümâmn satışı hastalıklı olmaz, satılan şey pis olmaz ve (kötü bir iş, gizleme gibi) bir gaile ve helak olmaz" buyurmuştur

---

6981 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مَيْسَرَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ الشَّرِيدِ أَنَّ أَبَا رَافِعٍ سَاوَمَ سَعْدَ بْنَ مَالِكٍ بَيْتًا بِأَرْبَعِ مِائَةِ مِثْقَالٍ وَقَالَ لَوْلَا أَنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الْجَارُ أَحَقُّ بِصَقَبِهِ مَا أَعْطَيْتُكَ

-....Sufyân es-Sevri şöyle demiştir: Bana İbrâhîm ibnu Meysere, Amr ibnu'ş-Şerîd'den şöyle tahdîs etti: Ebû Râfi' (R), Sa'd ibn Mâlik'e, onun evinin bitişiğindeki bir eve dörtyüz miskâl bedel istedi ve:
— Peygamber(S)'den "Komşu komşunun yakınlığına en haklıdır" buyururken işitmiş olmayaydım, bu evi sana vermezdim, dedi

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب التَّعْبِيرِ

بَاب أَوَّلُ مَا بُدِئَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْوَحْيِ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ

6982 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ ح و حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ قَالَ الزُّهْرِيُّ فَأَخْبَرَنِي عُرْوَةُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ أَوَّلُ مَا بُدِئَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْوَحْيِ الرُّؤْيَا الصَّادِقَةُ فِي النَّوْمِ فَكَانَ لَا يَرَى رُؤْيَا إِلَّا جَاءَتْ مِثْلَ فَلَقِ الصُّبْحِ فَكَانَ يَأْتِي حِرَاءً فَيَتَحَنَّثُ فِيهِ وَهُوَ التَّعَبُّدُ اللَّيَالِيَ ذَوَاتِ الْعَدَدِ وَيَتَزَوَّدُ لِذَلِكَ ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَى خَدِيجَةَ فَتُزَوِّدُهُ لِمِثْلِهَا حَتَّى فَجِئَهُ الْحَقُّ وَهُوَ فِي غَارِ حِرَاءٍ فَجَاءَهُ الْمَلَكُ فِيهِ فَقَالَ اقْرَأْ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ مَا أَنَا بِقَارِئٍ فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي حَتَّى بَلَغَ مِنِّي الْجَهْدُ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ اقْرَأْ فَقُلْتُ مَا أَنَا بِقَارِئٍ فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي الثَّانِيَةَ حَتَّى بَلَغَ مِنِّي الْجَهْدُ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ اقْرَأْ فَقُلْتُ مَا أَنَا بِقَارِئٍ فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي الثَّالِثَةَ حَتَّى بَلَغَ مِنِّي الْجَهْدُ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ { اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ } حَتَّى بَلَغَ { عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ } فَرَجَعَ بِهَا تَرْجُفُ بَوَادِرُهُ حَتَّى دَخَلَ عَلَى خَدِيجَةَ فَقَالَ زَمِّلُونِي زَمِّلُونِي فَزَمَّلُوهُ حَتَّى ذَهَبَ عَنْهُ الرَّوْعُ فَقَالَ يَا خَدِيجَةُ مَا لِي وَأَخْبَرَهَا الْخَبَرَ وَقَالَ قَدْ خَشِيتُ عَلَى نَفْسِي فَقَالَتْ لَهُ كَلَّا أَبْشِرْ فَوَاللَّهِ لَا يُخْزِيكَ اللَّهُ أَبَدًا إِنَّكَ لَتَصِلُ الرَّحِمَ وَتَصْدُقُ الْحَدِيثَ وَتَحْمِلُ الْكَلَّ وَتَقْرِي الضَّيْفَ وَتُعِينُ عَلَى نَوَائِبِ الْحَقِّ ثُمَّ انْطَلَقَتْ بِهِ خَدِيجَةُ حَتَّى أَتَتْ بِهِ وَرَقَةَ بْنَ نَوْفَلِ بْنِ أَسَدِ بْنِ عَبْدِ الْعُزَّى بْنِ قُصَيٍّ وَهُوَ ابْنُ عَمِّ خَدِيجَةَ أَخُو أَبِيهَا وَكَانَ امْرَأً تَنَصَّرَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَكَانَ يَكْتُبُ الْكِتَابَ الْعَرَبِيَّ فَيَكْتُبُ بِالْعَرَبِيَّةِ مِنْ الْإِنْجِيلِ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَكْتُبَ وَكَانَ شَيْخًا كَبِيرًا قَدْ عَمِيَ فَقَالَتْ لَهُ خَدِيجَةُ أَيْ ابْنَ عَمِّ اسْمَعْ مِنْ ابْنِ أَخِيكَ فَقَالَ وَرَقَةُ ابْنَ أَخِي مَاذَا تَرَى فَأَخْبَرَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا رَأَى فَقَالَ وَرَقَةُ هَذَا النَّامُوسُ الَّذِي أُنْزِلَ عَلَى مُوسَى يَا لَيْتَنِي فِيهَا جَذَعًا أَكُونُ حَيًّا حِينَ يُخْرِجُكَ قَوْمُكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَمُخْرِجِيَّ هُمْ فَقَالَ وَرَقَةُ نَعَمْ لَمْ يَأْتِ رَجُلٌ قَطُّ بِمِثْلِ مَا جِئْتَ بِهِ إِلَّا عُودِيَ وَإِنْ يُدْرِكْنِي يَوْمُكَ أَنْصُرْكَ نَصْرًا مُؤَزَّرًا ثُمَّ لَمْ يَنْشَبْ وَرَقَةُ أَنْ تُوُفِّيَ وَفَتَرَ الْوَحْيُ فَتْرَةً

حَتَّى حَزِنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا بَلَغَنَا حُزْنًا غَدَا مِنْهُ مِرَارًا كَيْ يَتَرَدَّى مِنْ رُءُوسِ شَوَاهِقِ الْجِبَالِ فَكُلَّمَا أَوْفَى بِذِرْوَةِ جَبَلٍ لِكَيْ يُلْقِيَ مِنْهُ نَفْسَهُ تَبَدَّى لَهُ جِبْرِيلُ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ حَقًّا فَيَسْكُنُ لِذَلِكَ جَأْشُهُ وَتَقِرُّ نَفْسُهُ فَيَرْجِعُ فَإِذَا طَالَتْ عَلَيْهِ فَتْرَةُ الْوَحْيِ غَدَا لِمِثْلِ ذَلِكَ فَإِذَا أَوْفَى بِذِرْوَةِ جَبَلٍ تَبَدَّى لَهُ جِبْرِيلُ فَقَالَ لَهُ مِثْلَ ذَلِكَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { فَالِقُ الْإِصْبَاحِ } ضَوْءُ الشَّمْسِ بِالنَّهَارِ وَضَوْءُ الْقَمَرِ بِاللَّيْلِ

Rasûlullah(S)'A İlk Vahy Başlangıcı Uykuda Sâliha Ru'yâ yânî Güzel Ve Doğru Ru'yâ) Görmekle Olmuştur

-....ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Urve, haber verdi ki, Âişe (R) şöyle demiştir:RasûlulIah(S)'ın ilk vahy başlangıcı uykuda sâli-ha ru'yâ (yânî güzel ve doğru ru'yâ) görmekle olmuştur. Hiçbir ru'-yâ görmezdi ki, sabah aydınlığı gibi açık meydana gelmesin. Kendisi Hıra Dağı'na gider ve orada birçok geceler tahannüs -yânî ibâdet-eder ve bunun için azık hazırlardı. Sonra Hadîce'ye döner ve bir o kadar zaman için yine azık hazırlardı. Nihayet bir gün kendisi Hıra Mağarası'nda bulunduğu sırada kendisine hakk (yânî vahy) geldi. Şöyle ki: Mağarada iken melek O'na geldi ve:
— İkra' (yânî oku)! dedi. Peygamber de ona:
— "Ben okuma bilmem! dedim" diye cevâb verdi. Peygamber devamla dedi ki:
— "O zaman melek beni tuttu da takatim kesilinceye kadar sıkıştırdı. Sonra beni bıraktı da yine:
— lkra'(= Oku)/ dedi. Ben de ona:
— Ben okumak bilmem, dedim.
Yine benî aidi ve ikinci defa takatim kesilinceye kadar sıkıştırdı. Sonra beni salıverdi de yine:
— İkra'(= Oku)! dedi. Ben:
— Okumak bilmem! dedim.Yine beni üçüncü defa takatim kesilinceye kadar sıkıştırdı. Sonra beni bıraktı da:
— 'Yaratan Rabb 'inin adiyle oku! O insanı bir kan pıhtısından yarattı. Oku! Rabb 'in nihayetsiz kerem sahibidir. Ki O, kalemle öğretendir. İnsana bilmediğini O öğretti' (ei-Aiâk: ı-5) âyetine kadar ulaştı." Bunun üzerine Rasûlullah (kendisine vahyolunan) bu âyetlerle korkudan vücudundaki etleri titreyerek döndü. Nihayet Hadîce'nin yanma girdi ve:
— "Beni sarıp örtünüz! Beni sarıp örtünüz!" dedi. Korkusu gidinceye kadar kendisim sarıp örttüler.
— "Yâ Hadîce! Bana ne oluyor?" dedi ve ona olan haberi haber verdi ve ona:
— "Kendimden korktum" dedi. Hadîce de O'na:
— Öyle deme (Sana hiçbir korku yoktur)! Sen hayırla müjdelenip sevin! Allah'a yemîn ederim ki,Allah Seni hiçbir zaman utandırmaz. Çünkü Sen hısımlarına bakarsın, sözü dosdoğru söylersin, işini görmekten âciz olanların ağırlığını yüklenirsin, zayıflara yemek ye-dirirsin, hakk yolunda meydana gelen hâdiselerde ve mühim işlerde insanlara yardım edersin, dedi.Bundan sonra Hadîce O'nu birlikte alıp, Hadîce'nin babasının kardeşi (amca oğlu) olan Varaka ibnu Nevfel ibn Esed ibn Abdiluzzâ ibn Kusayy'a götürdü. Bu zât Câhiliyet zamanında Hrıstiyan Dîni'-ne girmiş bir kimse olup İbrânîce yazı bilir ve încîFden Allah'ın dilediği mikdârda bâzı şeyleri İbrânîce yazardı. Varaka gözlerine körlük arız olmuş yaşlı bir ihtiyardı. Hadîce ona:
— Ey amcam oğlu! Dinle de bak! Kardeşinin oğlu ne söylüyor! dedi.Varaka:
— Ey kardeşimin oğlu! Ne görüyorsun? diye sorunca, Peygamber ona gördüğü şeyleri haber verdi. Bunun üzerine Varaka dedi ki:
— "Bu gördüğün Mûsâ üzerine indirilmiş olan Nâmûs'tur (yânî vahy sırrının sahibidir). Ah keski Sen'in da'vet günlerinde genç olaydım, kavmin Sen'i çıkaracakları zaman, keski hayâtta olsam!" Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Onlar beni çıkaracaklar mı?" diye sordu. Varaka da:
— Evet, Sen'in gibi birşey getirmiş (yânî vahy tebliğ etmiş) bir kimse yoktur ki, düşmanlığa uğramasın. Şayet Sen'in da'vet günlerine yetişirsem, Sana son derecede yardım ederim, cevâbını verdi.Ondan sonra çok geçmedi, Varaka vefat etti. Ve o esnada vahy fetreti oldu (yânî bir müddet için vahy kesilmesi oldu). Hattâ bundan dolayı Peygamber çok hüzünlendi ve kendisini saran hüzün içinde, kederinden dolayı birkaç defa yüksek dağların başlarından kendini aşağıya atmak için gitmiş, her defasında kendini dağdan aşağısına atmak için bir dağın zirvesine çıktığında kendisine Cibrîl görünüp:

— Yâ Muhammedi Şübhesiz. Sen hakk olarak Allah'ın Rasûlü'-sün! demiş; bununla ıztırabı sükûna kavuşur ve gönlü sevinir ve geriye dönerdi.Vahiy fetreti kendisine uzun olduğu zaman yine böyle kendini dağdan aşağı atmak için gitmişti. Dağın zirvesine yükseldiğinde yine kendisine Cibril görünüp, O'na bu "Sen muhakkak Allah'ın Rasûlü'sün!" sözlerini söylemiştir.İbn Abbâs "Fâlihu'l-ısbâh" (ei-Enâm: 96) kavlinin tefsirinde "Is~ bâh", gündüzleyin güneşin ziyası,geceleyin de ayın ziyâsıdir, demiştir

---

بَاب رُؤْيَا الصَّالِحِينَ وَقَوْلِهِ تَعَالَى { لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ مُحَلِّقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا }

6983 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الرُّؤْيَا الْحَسَنَةُ مِنْ الرَّجُلِ الصَّالِحِ جُزْءٌ مِنْ سِتَّةٍ وَأَرْبَعِينَ جُزْءًا مِنْ النُّبُوَّةِ

Salih Kimselerin Ru'yâsı Ve Yüce Allah'ın Şu Kavli Bâbı:
"And olsun ki, Allah, RasûWnün gördüğü ru'yânın hakk olduğunu tasdik etmiştir. İnşâallah emniyet içinde (kiminiz) başlarınızı kazıtarak, (kiminiz) saçlarınızı kısaltarak korkusuzca mutlakaa Mescidi Haram 'a gireceksiniz* Fakat Allah sizin bilmediğinizi bildi de, ondan önce yakın bir feth yaptı" (ei-Feth: 27).
-.. Bize Abdullah ibn Mesleme, Mâlik'ten; o da İshâk ibn Ab-dillah ibn Ebî Talha'dan; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Salih bir kişi (veya sâliha bir kadın) tarafından görülen güzel ru'yâ, peygamberliğin kırkaltı cüz'ünden bir cüz'üdür" buyurmuştur

---

بَاب الرُّؤْيَا مِنْ اللَّهِ

6984 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى هُوَ ابْنُ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا قَتَادَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الرُّؤْيَا الصَّادِقَةُ مِنْ اللَّهِ وَالْحُلْمُ مِنْ الشَّيْطَانِ

"Ru'yâ Allah Tarafındandır" Babı
-....Ben Ebû Katâde'den işittim ki, Peygamber (S): "Hoş ve doğru ru 'yâ Allah tarafındandır (yânî O'ndan gelen enfüsî bir telkin ve ta'lîmdir). Hulm de şeytândandır" buyurmuştu

---

6985 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنِي ابْنُ الْهَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَبَّابٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ رُؤْيَا يُحِبُّهَا فَإِنَّمَا هِيَ مِنْ اللَّهِ فَلْيَحْمَدْ اللَّهَ عَلَيْهَا وَلْيُحَدِّثْ بِهَا وَإِذَا رَأَى غَيْرَ ذَلِكَ مِمَّا يَكْرَهُ فَإِنَّمَا هِيَ مِنْ الشَّيْطَانِ فَلْيَسْتَعِذْ مِنْ شَرِّهَا وَلَا يَذْكُرْهَا لِأَحَدٍ فَإِنَّهَا لَا تَضُرُّهُ

-...Ebû Saîd el-Hudrî (R), Peygamber(S)'den şöyle buyururken işitmiştir: "Sizden biriniz sevdiği bir ru'yâ görürse, bilsin ki o muhakkak A ilah tarafmdandır. Ru 'yâ sahibi bu ru 'yası üzerine Allah'a hamdetsin ve başkasına da söylesin. Buna aykırı hoşlanmadığı bir ru'yâ gördüğünde de muhakkak ki bu ru'yâ da şeytândandır. Bu hâlde de ru 'yâ sahibi, ru 'yânın şerrinden Allah 'a sığınsın ve ru 'yasını kimseye söylemesin. Bu suretle o ru'yâ, sahibine zarar vermez"

بَاب الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ جُزْءٌ مِنْ سِتَّةٍ وَأَرْبَعِينَ جُزْءًا مِنْ النُّبُوَّةِ

6986 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ وَأَثْنَى عَلَيْهِ خَيْرًا لَقِيتُهُ بِالْيَمَامَةِ عَنْ أَبِيهِ حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ مِنْ اللَّهِ وَالْحُلْمُ مِنْ الشَّيْطَانِ فَإِذَا حَلَمَ فَلْيَتَعَوَّذْ مِنْهُ وَلْيَبْصُقْ عَنْ شِمَالِهِ فَإِنَّهَا لَا تَضُرُّهُ وَعَنْ أَبِيهِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ

"Doğru ve güzel ru'yâ, nübüvvetin kırkaltı cüz'ünden bir cüz'üdür".
-.. Bize Müsedded tahdîs etti (şöyle dedi): Bize Abdullah ibnu Kesîr el-Yemân tahdîs etti.Müsedded tahdîsi sırasında Abdullah ibn Yahya'yı hayırla övdü. Ve yine Müsedded: Ben Abdullah ibn Yahya'ya Yemâme'de kavuştum; o da babası Yahya ibn Kesîr'den (şöyle demiştir): Bize Ebû Seieme, Ebû Katâde'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Doğru ve güzel ru'yâ Allah tarafından-dır (yânî o, Allah tarafından gelen bir telkin ve öğretmedir). Hulm de şeytândandır. Kişi düşünde şeytânı bir hayâl gördüğünde, uyanınca şeytânın şerrinden Allah'a sığınsın (yânî Eûzu billahi mineş-şeytânir-racîm desin) ve sol tarafına (şeytânı kovmak ve horlamak için) tükürsün. Bu surette o düş, sahibine zarar vermez!".Yine geçen senedle: Babası Ebû Abdillah'tan (ki o, Yahya ibn Kesîr'dir); o şöyle demiştir: Bize Abdullah ibnu Ebî Katâde, babası Ebû Katâde'den; o da Peygamber(S)'den geçen hadîsin benzerini tahdîs etti.

6987 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رُؤْيَا الْمُؤْمِنِ جُزْءٌ مِنْ سِتَّةٍ وَأَرْبَعِينَ جُزْءًا مِنْ النُّبُوَّةِ

-....Bize Şu'be, Katâde'den; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten; o da Ubâde ibnu's-Sâmit(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Mü'minin ru'yâsı nübüvvetin kırkaltı cüz'ünden bir cüz'dür" buyurmuştur.

6988 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رُؤْيَا الْمُؤْمِنِ جُزْءٌ مِنْ سِتَّةٍ وَأَرْبَعِينَ جُزْءًا مِنْ النُّبُوَّةِ وَرَوَاهُ ثَابِتٌ وَحُمَيْدٌ وَإِسْحَاقُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَشُعَيْبٌ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Bize İbrâhîm ibn Sa'd, ez-Zuhrî'den; o da Saîd ibnu'I-Müseyyeb'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Mü'minin ru'yâsı, nübüvvetin kırkaltı cüz'ünden bir cüz'dür" buyurmuştur.Bu hadîsi Sabit el-Bunânî, Humeyd et-Tavîl, îshâk ibnu Abdil-lah ve Şuayb dörtlüsü Enes'ten; o da Peygamber'den olmak üzere rivayet etmişlerdir

---

6989 - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي حَازِمٍ وَالدَّرَاوَرْدِيُّ عَنْ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَبَّابٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ جُزْءٌ مِنْ سِتَّةٍ وَأَرْبَعِينَ جُزْءًا مِنْ النُّبُوَّةِ

-....Bana İbnu Ebî Hazım ile ed-Derâverdî, Yezîd ibnu Abdillah ibn Habbâb'dan; o da Ebû Saîd ed-Hudrî(R)'den tahdîs etti ki, Ebû Saîd, Rasûlullah(S)'tan şöyle buyururken işitmiştir: "Sâliha ru'yâ, nübüvvetin kırkaltı cüz'ünden bir cüz'dür".

بَاب الْمُبَشِّرَاتِ

6990 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَمْ يَبْقَ مِنْ النُّبُوَّةِ إِلَّا الْمُبَشِّرَاتُ قَالُوا وَمَا الْمُبَشِّرَاتُ قَالَ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ

Mübeşşirât (Yânî Sevinç Ve Ferah Veren Güzel Ru'yâlar) Babı

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim.
— "Mübeşşirâttan başka nübüvvetten (ilham alacak) birşey kalmadı" buyuruyordu.Sahâbîler:
— Mübeşşirât nedir? diye sordular. Rasûlullah:
— "Sâliha ru'yâdır" buyurdu

بَاب رُؤْيَا يُوسُفَ وَقَوْلِهِ تَعَالَى { إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ قَالَ يَا بُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُؤْيَاكَ عَلَى إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَى آلِ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّهَا عَلَى أَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ } وَقَوْلِهِ تَعَالَى { يَا أَبَتِ هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنْ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُمْ مِنْ الْبَدْوِ مِنْ بَعْدِ أَنْ نَزَغَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِمَا يَشَاءُ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنْ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيِّي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ } قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ فَاطِرٌ وَالْبَدِيعُ وَالْمُبْدِعُ وَالْبَارِئُ وَالْخَالِقُ وَاحِدٌ { مِنْ الْبَدْوِ } بَادِيَةٍ

Yûsuf Peygamberin -Selâm Ona- Ru'yâsı Babı

Ve Yüce Allah'ın şu kavli:"Bir vakit Yûsuf, babasına: Babacığım, gerçek ben rüyamda onbir yıldızla Güneş'i ve Ay'I gördüm. Gördüm ki, onlar bana secde edicilerdir" demişti. (Babası Ya'kûb) dedi ki: Oğülcağızım, ruyânı kardeşlerine anlatma. Sonra sana bir tuzak kurarlar. Çünkü şeytân insanın apaçık bir düşmanıdır.Rabb'in seni öylece (ru'yâda gördüğün gibi) beğenip seçecek, sana ru'yâ ta'bfrine âid bilgi verecek, sana karşı da, Ya'kûb hanedanına karşı da nimetlerini -daha evvel ataların ibrahim'e ve İshâk'a tamamladığı gibi- tamamlayacaktır. Şübhesiz ki Rabb'in herşeyi bilendir, tam hüküm ve hikmet sahibidir'9 (Yûsuf: 4-6).Ve yine Yüce Allah'ın şu kavli:"Yûsuf babasını ve anasını tahtının üstüne çıkarıp oturttu. Hepsi onun için (ona kavuştukları için) secdeye kapandılar. Yûsuf dedi ki: 'Ey babam, işte bu, evvelce gördüğüm ru yânın gerçekleşmesidir.Gerçek, Rabb 'im onu doğru çıkardı. Bana iyilik etti. Çünkü beni zindandan çıkardı. Şeytân benimle kardeşlerimin arasını bozduktan sonra da O, sizi çölden getirdi. Şübhesiz ki, Rabb Hm dileyeceği şeyleri çok güzel,çok ince tedbîr edendir.Hakkıyle bilen tam hikmet sahibi olan O'dur. Yâ Rabb, Sen bana mülk (ve saltanat) verdin ve sözlerin te'vüini öğrettin. Ey gökleri ve yeri yaratan, Sen dünyâda da, âhirette de benim velîm, yardımcımsın.Benim canımı müslümân olarak al. Beni sâlihlere kat" (Yûsuf: 100-101).Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi:"Fâtır" ve"I-Bedf" ve"l-Mübtedıu"' ve"l-Bârî"' ve ve'1-Hâhku" (bu beş ismin ma'nâsı) birdir."Mine'l-Bed'i" sözünden "Bâdie"dir

---

بَاب رُؤْيَا إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَام وَقَوْلُهُ تَعَالَى { فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرَى قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنْ الصَّابِرِينَ فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ وَنَادَيْنَاهُ أَنْ يَا إِبْرَاهِيمُ قَدْ صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ } قَالَ مُجَاهِدٌ { أَسْلَمَا } سَلَّمَا مَا أُمِرَا بِهِ { وَتَلَّهُ } وَضَعَ وَجْهَهُ بِالْأَرْضِ

İbrâhîm Halîl Peygamberin -Ona Selâm Olsun-Ru'yâsı Babı

Ve Yüce Allah'ın şu kavli:"Artık o oğul îbrâhîmHn yanında koşmak çağına erişince (babası): Oğülcağızım, ben seni ru 'yâmda boğazlıyorum görüyorum! Bak artık ne düşünürsün? dedi. Oğul: Babacığım, sana edilen emir ne ise yap. İnşâallah beni sabredenlerden bulacaksın, dedi. Vaktaki bu suretle ikisi de (A ilah 'in emrine) ram oldular, (İbrahim) onu alnı üzere yıktı. Biz ona: Yâ îbrâhîm, ru yâna sadâkat gösterdin.

Şübhesiz ki, biz iyi hareket edenleri böyle mükâfatlandırırız; diye nida ettik..." {es-sâffât: 102-105)
Mucâhid: "Eslemâ", "İkisi de emrolunduklan işi kabul edip boyun eğdiler"; "Ve tellehâ" da "Onun yüzünü yere koydu" demektir, demiştir

---

بَاب التَّوَاطُؤِ عَلَى الرُّؤْيَا

6991 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أُنَاسًا أُرُوا لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي السَّبْعِ الْأَوَاخِرِ وَأَنَّ أُنَاسًا أُرُوا أَنَّهَا فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْتَمِسُوهَا فِي السَّبْعِ الْأَوَاخِرِ

Bir Topluluğun (İbareleri Farklı Olsa Da) Bir Tek Ru'yâ Üzerinde Uyuşmaları Babı
-....Bize el-Leys, UkayPden; o da İbn Şihâb'dan; o da Sâlim ibmı Abdillah'tan; o da babası Abdullah ibn Umer(R)'den şöyle tahdîs etti: Birtakım insanlara, kadir gecesi ru'yâlarında ramazânın son yedi günü içinde gösterildi; diğer birtakımlarına da o, ramazânın son on günü içinde gösterildi. Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Sizler kadir gecesini ramazânın son yedi gecesi içinde araştırınız*' buyurdu

---

بَاب رُؤْيَا أَهْلِ السُّجُونِ وَالْفَسَادِ وَالشِّرْكِ لِقَوْلِهِ تَعَالَى { وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانِ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي أَرَانِي أَعْصِرُ خَمْرًا وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَانِي أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي خُبْزًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ نَبِّئْنَا بِتَأْوِيلِهِ إِنَّا نَرَاكَ مِنْ الْمُحْسِنِينَ قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِ إِلَّا نَبَّأْتُكُمَا بِتَأْوِيلِهِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ذَلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ يَا صَاحِبَيْ السِّجْنِ أَأَرْبَابٌ مُتَفَرِّقُونَ } وَقَالَ الْفُضَيْلُ عِنْدَ قَوْلِهِ يَا صَاحِبَيْ السِّجْنِ { أَأَرْبَابٌ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمْ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءً سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ يَا صَاحِبَيْ السِّجْنِ أَمَّا أَحَدُكُمَا فَيَسْقِي رَبَّهُ خَمْرًا وَأَمَّا الْآخَرُ فَيُصْلَبُ فَتَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْ رَأْسِهِ قُضِيَ الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِنْهُمَا اذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنْسَاهُ الشَّيْطَانُ ذِكْرَ رَبِّهِ فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعَ سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي رُؤْيَايَ إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّؤْيَا تَعْبُرُونَ قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعَالِمِينَ وَقَالَ الَّذِي نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ أَنَا أُنَبِّئُكُمْ بِتَأْوِيلِهِ فَأَرْسِلُونِ يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعِ سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ لَعَلِّي أَرْجِعُ إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأَبًا فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرُوهُ فِي سُنْبُلِهِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَأْكُلُونَ ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ يَأْكُلْنَ مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تُحْصِنُونَ ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعْصِرُونَ وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ } { وَادَّكَرَ } افْتَعَلَ مِنْ ذَكَرَ { أُمَّةٍ } قَرْنٍ وَتُقْرَأُ أَمَهٍ نِسْيَانٍ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { يَعْصِرُونَ } الْأَعْنَابَ وَالدُّهْنَ { تُحْصِنُونَ } تَحْرُسُونَ

Zindan Ehlinin, Fesâd Ve Şirk Ehlinin Ru'yâları Babı
Çünkü Yüce Allah'ın şu kavli vardır:"Onunla beraber zindana iki de delikanlı girdi Bunlardan biri: 'Ben ru 'yâmda kendimi şarâb sıkıyor gördüm dedi. Öbürü de: 'Ben de ru'yâmda kendimi, başımda ekmek götürüyor, kuşlar da ondan yiyor gördüm' dedi. 'Bize bunun ta 'bîrini haber ver. Çünkü biz seni iyilik edenlerden görüyoruz'. Dedi ki: 'Size mıhlanacağınız bir taam gelecek oldu mu, ben size muhakkak onun ne olduğunu, size gelmezden evvel haber veririm. Bu, Rabb'imin bana öğrettiği ilimlerdendir. Çünkü ben

Allah'a inanmaz bir kavmin dînini -ki onlar ahireti inkâr edenlerin tâ kendileridir- terkettim. Atalarım İbrahim'in, İshâk'ın, Ya'kûb'un dînine uydum. Allah'a herhangi birşeyi ortak tutmamız bizim için (doğru) olmaz. Bu (tevhîd) bize ve insanlara Allah'ın lutfu ve inayetidir. Fakat insanların çoğu (buna karşı) şükretmezler. Ey zindan arkadaşlarım, darmadağınık birçok düzme tanrılar mı hayırlıdır -Fudayl ibn Iyâd da burada tâbi'lerinden bâzısına şöyle demiştir: Yâ Abdallah!- yoksa hepsine ve herşeye Gâlib ve Kahhâr olan bir tek Allah mı? Sizin O'nu bırakıp taptıklarınız kendinizin ve atalarınızın takmış oldukları kuru adlardan başkası değildir. Allah bunlara hiçbir burhan indirmemiştir. Hüküm Allah 'tan başkasının değildir. O,kendisinden gayriye ibâdet etmemenizi emreylemiştir. Doğru dîn, işte budur. Fakat insanların çoğu bilmezler. Ey zindan arkadaşlarım (ru'yâlarınıza gelince): Biriniz efendisine şarâb içirecek,diğeri ise asılıp tepesinden kuşlar yiyecektir, işte hakkında fetva istemekte olduğunuz mes'ele (böylece) olup bitmiştir'. Bu ikisinden kurtulacağım bildiği kimseye: 'Beni efendinin yanında an' dedi.Fakat şeytân, efendisine anmayı ona unutturdu da (bu yüzden Yûsuf) daha nice yıllar zindanda kaldı. (Bir gün Mısır) hükümdâr(ı): 'Ben ru 'yâmda yedi zaîf ineğin yemekte olduğu yedi semiz inekle yedi yeşil başak ve diğer yedi kuru başak görüyorum. Ey ileri gelenler, eğer ru 'yâ ta 'bîr ediyorsanız,benim bu ru 'yâmı da çözüm' dedi. Onlar da: 'Bunlar karmarışık düşlerdir. Biz böyle düşlerin ta 'bîrini bilici kimseler değiliz' dediler.Zindandan iki arkadaştan kurtulanı, nice zaman sonra (Yûsuf'u) hatırladı da: 'Ben size onun ta 'bîrini haber vereyim, hemen beni gönderin' dedi. (Zindana gidip:) 'Yûsuf, ey çok doğru sözlü: Kedisini yedi arık inek yemekte olan yedi semiz inekle yedi yeşil başak ve diğer yedi kuru başak hakkında bize bir fetva ver! Ümîd ederim ki, insanlara (isabetli cevâbınla) dönerim. Belki bu suretle onlar (senin yüce kadrini) bilirler!1 dedi. Yûsuf: 'Yedi sene âdetiniz üzere ekin ekin.Yiyeceğiniz az bir mikdâr hâriç olmak üzere, biçtiklerinizi başağında bırakın. Sonra bunun ardından yedi kurak yıl gelecek, (tohumluk için) saklayacağınızdan az bir mikdâr hâriç olmak üzere, önceden biriktirdiklerinizi yiyip götürecek.Sonra bunun ardından da bir yıl gelecek ki, insanlar onda yağmura kavuşturulacak ve onda sıkıp sağacaklar!' dedi. Bunu duyan pâdişâh: 'Onu bana getirin!1 dedi. Bunun üzerine ona elçi gelince:'Efendine dön de ellerini kesen o kadınların zoru neydi, kendisine sor. Şübhe yok ki, benim RabbHm,onların fendini hakkıyle bilicidir' dedi" (Yûsuf: 36-50)."Veddekere", "Zekere" fiilinden ifteâle'dir."Ümmetin", "Karnin"dir. "Emetin" şeklinde de okunan bu kelime "Nisyân" ma'nâsınadir.İbn Abbâs:"Ya'sırûn", "Üzümleri ve yağları sıkarsınız"; "Tuhsinûn" "Ekersiniz" ma'nâsınadır, demiştir

---

6992 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَنَّ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ وَأَبَا عُبَيْدٍ أَخْبَرَاهُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ لَبِثْتُ فِي السِّجْنِ مَا لَبِثَ يُوسُفُ ثُمَّ أَتَانِي الدَّاعِي لَأَجَبْتُهُ

-.....Ebû Hureyre (R): Rasûlullah (S): "Eğer ben zindanda Yûsuf'un kaldığı kadar kalsaydım da sonra bana melik tarafından da'vetçi gelseydi, ben hemen ona icabet ederdim" buyurdu, demiştir

---

بَاب مَنْ رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَنَامِ

6993 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ رَآنِي فِي الْمَنَامِ فَسَيَرَانِي فِي الْيَقَظَةِ وَلَا يَتَمَثَّلُ الشَّيْطَانُ بِي قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ قَالَ ابْنُ سِيرِينَ إِذَا رَآهُ فِي صُورَتِهِ

Ru'yâda Peygamber(S)1 Gören Kimse Babı

-...ez-Zuhrî'den: Bana Ebû Seleme tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuru-yordu: "Her kim beni ru'yasında görürse, muhakkak o, uyanık bir hâlde beni görecektir. Çünkü şeytân bana benzer bir surete giremez!" Ve Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: İbn Şîrîn, Peygamber'i ru'-yâda görmek, ancak gören kişi O'nu hayâtında vasıflandığı suret üzere gördüğü zaman mu'teber olur, demiştir.

6994 - حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُخْتَارٍ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ رَآنِي فِي الْمَنَامِ فَقَدْ رَآنِي فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَتَخَيَّلُ بِي وَرُؤْيَا الْمُؤْمِنِ جُزْءٌ مِنْ سِتَّةٍ وَأَرْبَعِينَ جُزْءًا مِنْ النُّبُوَّةِ

-...Bize Sabit el-Bunânî tahdîs etti ki, Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S):"Her kim ru'yâsında beni görürse, muhakkak o, beni görmüştür. Çünkü şeytân benim kılığımla hayâle giremez. Mü'minin ru'yâsı, nübüvvetin kırkaltı cüz'ünden bir cüz'dür" buyurdu.

6995 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي جَعْفَرٍ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ مِنْ اللَّهِ وَالْحُلْمُ مِنْ الشَّيْطَانِ فَمَنْ رَأَى شَيْئًا يَكْرَهُهُ فَلْيَنْفِثْ عَنْ شِمَالِهِ ثَلَاثًا وَلْيَتَعَوَّذْ مِنْ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهَا لَا تَضُرُّهُ وَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَتَرَاءَى بِي

-...Ubeydullah ibnu Ebî Ca'fer şöyle demiştir: Bana Ebû Seleme haber verdi ki, Ebû Katâde (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Sâliha olan rtı'yâ Allah tarafındandır (yânî O'ndan gelen enfüsî bir telkîn ve öğretmedir). Hulm de şeytândandır. Her kim ru'yâsında hoşuna gitmeyecek birşey görürse (uyanınca) sol tarafına üç defa (şeytânı kovmak ve horlamak için) 'Tuh' desin ve şeytânın şerrinden A ilah 'a sığınsın (yânı Eûzu billahi mine 'ş-şeytâni 'r-ra-cîm desin). Bu suretle o düş, sahibine zarar vermez. Ve muhakkak ki, şeytân benim kılığıma giremez (yânî benim suretimle görünmeye teşebbüs edemez)"

6996 - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ خَلِيٍّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنِي الزُّبَيْدِيُّ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَبُو سَلَمَةَ قَالَ أَبُو قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ رَآنِي فَقَدْ رَأَى الْحَقَّ تَابَعَهُ يُونُسُ وَابْنُ أَخِي الزُّهْرِيِّ

-...ez-Zuhrî şöyle dedi: Ebû Seleme şöyle dedi: Ebû Katâde (R): Peygamber (S): "Her kim ru'yâsında beni görürse, muhakkak o, hakkı (yânî gerçek olarak beni) görmüştür" buyurdu, demiştir.ez-Zubeydî'ye ez-Zuhrî'den rivayetinde, Yûnus ile ez-Zuhrî'nin erkek kardeşinin oğlu mutâbaat etmişlerdir.

6997 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنِي ابْنُ الْهَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَبَّابٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ رَآنِي فَقَدْ رَأَى الْحَقَّ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَتَكَوَّنُنِي

-.... Bize el-Leys tahdîs etti. Bana İbnu'1-Hâd, Abdullah ibn Habbâb'dan tahdîs etti ki, Ebû Saîd el-Hudrî (R) Peygam-ber(S)'den: "Her kim ru'yâsında beni görürse, muhakkak o, hakkı görmüştür. Çünkü şeytân benim şekil ve hilkatime giremez" buyururken işitmiştir

---

بَاب رُؤْيَا اللَّيْلِ رَوَاهُ سَمُرَةُ

6998 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمِقْدَامِ الْعِجْلِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الطُّفَاوِيُّ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُعْطِيتُ مَفَاتِيحَ الْكَلِمِ وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ وَبَيْنَمَا أَنَا نَائِمٌ الْبَارِحَةَ إِذْ أُتِيتُ بِمَفَاتِيحِ خَزَائِنِ الْأَرْضِ حَتَّى وُضِعَتْ

فِي يَدِي قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَذَهَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنْتُمْ تَنْتَقِلُونَهَا

Geceleyin Görülen Ru'yâ (Gündüzleyin Görülen Ru'yâya Musâvî Olur Mu Yâhud Bunlar Farklı Olurlar Mı?) Babı

Bu "Gece ru'yâsı" hadîsini, Semure ibn Cundeb (R) (Ta'bîr Kitâbı'nın sonunda) rivayet etmiştir.

-..... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Bana kelâm anahtarları -veya kilidleri,hazîneleri- verildi. Ben korku salmak suretiyle yardım olundum. Bir de ben dün gece uyuduğum sırada, bana Yer'deki hazînelerin anahtarları getirildi de benim iki avucu-mun içine konuldu"buyurdu. (Sonra) Ebû Hureyre: Rasûlullah (bu hazînelerden hiçbirisine nail olmadan) gitti. Şimdi bu hazîneleri yerlerinden sizler çıkarırsınız! demiştir

---

6999 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أُرَانِي اللَّيْلَةَ عِنْدَ الْكَعْبَةِ فَرَأَيْتُ رَجُلًا آدَمَ كَأَحْسَنِ مَا أَنْتَ رَاءٍ مِنْ أُدْمِ الرِّجَالِ لَهُ لِمَّةٌ كَأَحْسَنِ مَا أَنْتَ رَاءٍ مِنْ اللِّمَمِ قَدْ رَجَّلَهَا تَقْطُرُ مَاءً مُتَّكِئًا عَلَى رَجُلَيْنِ أَوْ عَلَى عَوَاتِقِ رَجُلَيْنِ يَطُوفُ بِالْبَيْتِ فَسَأَلْتُ مَنْ هَذَا فَقِيلَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ ثُمَّ إِذَا أَنَا بِرَجُلٍ جَعْدٍ قَطَطٍ أَعْوَرِ الْعَيْنِ الْيُمْنَى كَأَنَّهَا عِنَبَةٌ طَافِيَةٌ فَسَأَلْتُ مَنْ هَذَا فَقِيلَ الْمَسِيحُ الدَّجَّالُ

-...Bize Abdullah ibn Mesleme, Mâlik'ten; o da Nâfi'den: o da Abdullah ibn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Ben bu gece ru'yâmda kendimi Ka'be'nin yanında buldum.Ve ben orada esmer bir adam gördüm ki, o görmekte olduğun esmer erkeklerin en güzeli idi, onun kulak memelerine geçmiş bir saçı vardı ki, o da görmekte olduğun saçların en güzeli nev'inden olup,bunları taramış idi. Ve bu saçlar su damlatıyordu. Bu zât iki adam üzerine -yâhud: İki adamın omuzları üzerine- dayanarak Ka'be'yi tavaf ediyordu. Ben:

— Bu kimdir? diye sordum.

— Bu, Meryem 'in oğlu Mesih 'tir, denildi.Bu sırada ben, düz değil çok kıvırcık saçlı, sağ gözü sakat, sanki salkımındaki emsalinden dışarı çıkmış iri bir üzüm tanesi gibi olan bir adamla karşılaştım. Ben:

— Bu kimdir? diye sordum. Bana:

— Deccâl Mesih'tir, denildi"

7000 - حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ كَانَ يُحَدِّثُ أَنَّ رَجُلًا أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنِّي أُرِيتُ اللَّيْلَةَ فِي الْمَنَامِ وَسَاقَ الْحَدِيثَ وَتَابَعَهُ سُلَيْمَانُ بْنُ كَثِيرٍ وَابْنُ أَخِي الزُّهْرِيِّ وَسُفْيَانُ بْنُ حُسَيْنٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ الزُّبَيْدِيُّ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ أَوْ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ شُعَيْبٌ وَإِسْحَاقُ بْنُ يَحْيَى عَنْ الزُّهْرِيِّ كَانَ أَبُو هُرَيْرَةَ يُحَدِّثُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ مَعْمَرٌ لَا يُسْنِدُهُ حَتَّى كَانَ بَعْدُ

Bize Yahya ibn Abdillah tahdîs etti. Bize el-Leys, Yûnus'-tan; o da İbn Şihâb'dan; o da Ubeydullah ibn Abdillah'tan şöyle tahdîs etti: İbn Abbâs (R) şöyle tahdîs ediyordu: Bir adam RasûIullah(S)'a geldi de:

— "Bana bu gece ru'yâmda bir ru'yâ gösterildi..." dedi ve hadîsin tamâmını şevketti.Ve (şu üç zât:) Süleyman ibnu Kesîr, ez-Zuhrî'nin kardeşinin oğlu ve Sufyân ibnu Hüseyin ez-Zuhrî'den; o da Ubeydullah'tan; o da İbn Abbâs'tan; o da Peygamber(S)'den şeklinde rivayetinde ez-Zuhrî'ye mutâbaat etmişlerdir.Ve ez-Zubeydî de ez-Zuhrî'den; o da Ubeydullah'tan söyledi ki, İbn Abbâs yâhud Ebû Hureyre de Peygamber'den diye söylemiştir.Ve Şuayb ibn Hamza ile İshâk ibn Yahya da ez-Zuhrî'den söylediler ki, Ebû Hureyre,Peygamber'den tahdîs ediyordu. Ma'mer ibn Râşid, zikredilen bu hadîsi isnâd etmiyordu, nihayet sonra onu is-nâd etti

بَاب الرُّؤْيَا بِالنَّهَارِ وَقَالَ ابْنُ عَوْنٍ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ رُؤْيَا النَّهَارِ مِثْلُ رُؤْيَا اللَّيْلِ

7001 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْخُلُ عَلَى أُمِّ حَرَامٍ بِنْتِ مِلْحَانَ وَكَانَتْ تَحْتَ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ فَدَخَلَ عَلَيْهَا يَوْمًا فَأَطْعَمَتْهُ وَجَعَلَتْ تَفْلِي رَأْسَهُ فَنَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ اسْتَيْقَظَ وَهُوَ يَضْحَكُ قَالَتْ فَقُلْتُ مَا يُضْحِكُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي عُرِضُوا عَلَيَّ غُزَاةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَرْكَبُونَ ثَبَجَ هَذَا الْبَحْرِ مُلُوكًا عَلَى الْأَسِرَّةِ أَوْ مِثْلَ الْمُلُوكِ عَلَى الْأَسِرَّةِ شَكَّ إِسْحَاقُ قَالَتْ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ فَدَعَا لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ وَضَعَ رَأْسَهُ ثُمَّ اسْتَيْقَظَ وَهُوَ يَضْحَكُ فَقُلْتُ مَا يُضْحِكُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي عُرِضُوا عَلَيَّ غُزَاةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَا قَالَ فِي الْأُولَى قَالَتْ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنْهُمْ قَالَ أَنْتِ مِنْ الْأَوَّلِينَ فَرَكِبَتْ الْبَحْرَ فِي زَمَانِ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ فَصُرِعَتْ عَنْ دَابَّتِهَا حِينَ خَرَجَتْ مِنْ الْبَحْرِ فَهَلَكَتْ

Gündüzleyin Görülen Ru'yâ Babı

Ve Abdullah ibnu Avn da ibn Sîrîn'den:Gündüzleyin görülen ru'yâ, geceleyin görülen ru'yânin benzeridir, demiştir.

-....Bize Mâlik, İshâk ibn Abdillah ibn EbîTalha'dan haber verdi ki, o da Enes ibn Mâlik(R)'ten şöyle derken işitmiştir: Ra-sûlullah (S), Mılhân kızı Ümmü Harâm'ın ziyaretine gidip yanına girerdi. Ümmü Haram, Ubâde ibnu's-Sâmit'in nikâhı altında idi. Bir gün Rasûlullah yine ziyaretine geldi. O da Rasûlullah'a yemek yedirdi ve başını taradı. Sonra Rasûlullah bir müddet uyudu. Sonra gülümseyerek uyandı. Ümmü Haram dedi ki: Ben:

— Yâ Rasûlallah! Seni ne güldürüyor? diye sordum. Rasûlullah:

— Ru'yâmda bana ümmetimden bir kısım mücâhidlerin şu deniz ortasında, tahtlar üzerindeki hükümdarlar hâlinde -yâhud: Tahtlar üzerine kurulmuş hükümdarlar misâli- gemilere binerek Allah yolunda deniz harbine gittikleri gösterildi de ona gülüyorum!" buyurdu. Şekk ile söyleyen, râvî İshâk'tır. Ümmü Haram dedi ki: Ben:

— Yâ Rasûlallah! Beni de o deniz gazilerinden kılması için Allah'a duâ ediver! diye rica ettim.Rasûlullah da ona duâ buyurdu. Sonra Rasûlullah başını yastığa koydu. (Bir müddet daha uyudu.)Sonra yine gülümseyerek uyandı. Bunun üzerine yine ben:

— Yâ Rasûlallah, Seni ne güldürüyor? diye sordum. Rasûlullah bu defada da önce dediği gibi:

— "Bana yine ümmetimden bir kısım mücâhidlerin hükümdarların tahtlarına kuruldukları gibi (kara nakliyeleri üzerinde debdebeli büyük bir kuvvetle) Allah uğrunda gazaya gittikleri gösterildi"buyurdu. Ümmü Haram dedi ki: Ben:

— Yâ Rasûlallah! Beni de onlardan kılması için Allah'a duâ ediver! dedim.Rasûlullah:

— "(Hayır!) Sen önceki (deniz) gâztlerindensin!" buyurdu. (Enes ibn Mâlik dedi ki:) Ümmü Haram, Muâviye ibn Ebî Sufyân(ın Şam Valiliği) zamanında, deniz gazasında gemiye binmişti, fakat denizden karaya çıktıkları zaman Ümmü Haram, bindirildiği katırdan düştü de Allah yolunda şehîd oldu

---

بَاب رُؤْيَا النِّسَاءِ

7003 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي خَارِجَةُ بْنُ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ أَنَّ أُمَّ الْعَلَاءِ امْرَأَةً مِنْ الْأَنْصَارِ بَايَعَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهُمْ اقْتَسَمُوا الْمُهَاجِرِينَ قُرْعَةً قَالَتْ فَطَارَ لَنَا عُثْمَانُ بْنُ مَظْعُونٍ وَأَنْزَلْنَاهُ فِي أَبْيَاتِنَا فَوَجِعَ وَجَعَهُ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ فَلَمَّا تُوُفِّيَ غُسِّلَ وَكُفِّنَ فِي أَثْوَابِهِ دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ رَحْمَةُ اللَّهِ

عَلَيْكَ أَبَا السَّائِبِ فَشَهَادَتِي عَلَيْكَ لَقَدْ أَكْرَمَكَ اللَّهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا يُدْرِيكِ أَنَّ اللَّهَ أَكْرَمَهُ فَقُلْتُ بِأَبِي أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَنْ يُكْرِمُهُ اللَّهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَّا هُوَ فَوَاللَّهِ لَقَدْ جَاءَهُ الْيَقِينُ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَرْجُو لَهُ الْخَيْرَ وَ وَاللَّهِ مَا أَدْرِي وَأَنَا رَسُولُ اللَّهِ مَاذَا يُفْعَلُ بِي فَقَالَتْ وَاللَّهِ لَا أُزَكِّي بَعْدَهُ أَحَدًا أَبَدًا **حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ** بِهَذَا وَقَالَ مَا أَدْرِي مَا يُفْعَلُ بِهِ قَالَتْ وَأَحْزَنَنِي فَنِمْتُ فَرَأَيْتُ لِعُثْمَانَ عَيْنًا تَجْرِي فَأَخْبَرْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ ذَلِكِ عَمَلُهُ

Kadınların Ru'yâsı Babı

-....Bana Hârice ibn Zeyd ibn Sabit şöyle haber verdi: Ensâr'dan bir kadın olan Ümmü'1-Alâ (R), Rasûlullah ile bey'at etmiştir. Ümmü'1-Alâ, râvîsi Hârice'ye, kendilerinin Muhâcirler'I aralarında kur'a ile taksim ettiklerini haber verip şöyle demiştir: Bizim ailemizin payına Usmân ibn Maz'ûn düşmüştü. Biz Usmân'ı evlerimizde konukladık. Fakat Usmân (bir müddet sonra) ölüm sebebi olan bir hastalıkla hastalandı. Vefat edince gasledildi ve kendi elbisesi içinde kefenlendi. Sonra Rasûlullah (S) cenazenin yanına geldi. Ümmü'1-Aiâ dedi ki: Ben (cenazeyi tezkiye ederek):

— Ey Ebâ's-Sâib! Allah'ın rahmeti senin üzerine olsun! Benim (senin hakkında bildiğim ve cemâate bildirmek istediğim) şehâdetim şudur ki: Allah Taâlâ muhakkak sana ikram etmiştir! dedim. Bunun üzerine Rasûlullah:

— "Allah Taâlâ'nın bu ölüye ikram ve inayet buyurduğunu sana ne bildiriyor?" buyurdu.Ben de O'na:

— Yâ Rasûlallah! Babam Sana feda olsun! Allah (bu îmânlı kuluna ikram etmez de) kime ikram eder? dedim. Bu defa da Rasûlullah:

— "Usmân ibn Maz'ûn'a gelince; yemîn ederim ki, ona yakın gelmiştir (yânî o ölmüş bulunuyor).Ve yine Allah'a yemîn ederim ki, ben de bu ölü için hayır ve saadet umarım. Yine Allah'a yemîn ederim ki, ben Allah'ın Rasûlü iken bana (ve size yarın) Allah tarafından ne muamele edileceğini bilemem!" buyurdu. Bunun üzerine Ümmü'1-Alâ dedi ki:

— Vallahi bundan sonra ben kimseyi tezkiye etmeye cesaret edemiyorum! demiştir.

-....Bize Şuayb, ez-Zuhrî'den bu hadîsi haber verdi: Rasûlullah (S):

— "Ben Usmân ibn Maz'ûn'a da ne yapılacağını bilmem" buyurdu.

Ümmü'1-Alâ: Rasûlullah'ın bu sözü beni kederlendirdi de akabinde uyudum. Ru'yâmda Usmân'a âid akmakta olan bir pınar gördüm. Uyanınca bu ru'yâyı Rasûlullah'a haber verdim. Rasûlullah:

— "Bu senin Usmân için gördüğün akan pınar, onun (sevâb getiren) amelidir" buyurdu

---

بَاب الْحُلْمُ مِنْ الشَّيْطَانِ فَإِذَا حَلَمَ فَلْيَبْصُقْ عَنْ يَسَارِهِ وَلْيَسْتَعِذْ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

7005 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ أَنَّ أَبَا قَتَادَةَ الْأَنْصَارِيَّ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفُرْسَانِهِ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الرُّؤْيَا مِنْ اللَّهِ وَالْحُلْمُ مِنْ الشَّيْطَانِ فَإِذَا حَلَمَ أَحَدُكُمْ الْحُلْمَ يَكْرَهُهُ فَلْيَبْصُقْ عَنْ يَسَارِهِ وَلْيَسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنْهُ فَلَنْ يَضُرَّهُ

"Hulm şeytandandır. Bir şahıs hulm gördüğü zaman sol tarafına tükürsün ve Aziz ve Celîl olan Allah'a sığınsın".

-....Bizeel-Leys, Ukayl'den; o daİbnŞihâb'dan; odaEfaû Seleme'den şöyle tahdîs etti: Ebû Katâde el-Ensârî, Peygamber'in sa-hâbîlerinden ve suvârîlerindendi, O şöyle dedi: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Ru'yâ, Allah tarafındandır. Hulm de şeytândandır.Sizden her hangi biriniz hoşlanmayacağı bir hulm gördüğü zaman, uyanınca hemen sol tarafına tükrük atsın ve şeytândan Allah'a sığınsın, böylece şeytân ona zarar veremez!"

بَاب اللَّبَنِ

7006 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ أُتِيتُ بِقَدَحِ لَبَنٍ فَشَرِبْتُ مِنْهُ حَتَّى إِنِّي لَأَرَى الرِّيَّ يَخْرُجُ مِنْ أَظْفَارِي ثُمَّ أَعْطَيْتُ فَضْلِي يَعْنِي عُمَرَ قَالُوا فَمَا أَوَّلْتَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْعِلْمَ

Süt (Ru'yâda Görüldüğü Zaman Ne İle Ta'bîr Edilir?) Babı

-... İbn Umer (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim:
—"Uykuda iken bana bir kadeh süt getirildi. Ondan o kadar içtim ki, kanıklık eserlerinin tâ tırnaklarımdan sızdığını hâlâ duyuyorum. İçtikten sonra artığımı (Umer ibnu'l-Hattâb'a) verdim" buyuruyordu. Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah! Bunu ne ile te'vîl ettin? diye sordular.
— "İlim ile" cevâbını verdi

بَاب إِذَا جَرَى اللَّبَنُ فِي أَطْرَافِهِ أَوْ أَظَافِيرِهِ

7007 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَنِي حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ أُتِيتُ بِقَدَحِ لَبَنٍ فَشَرِبْتُ مِنْهُ حَتَّى إِنِّي لَأَرَى الرِّيَّ يَخْرُجُ مِنْ أَطْرَافِي فَأَعْطَيْتُ فَضْلِي عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ فَقَالَ مَنْ حَوْلَهُ فَمَا أَوَّلْتَ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْعِلْمَ

Bîr Şahıs Ru'yâsında Sütün,Parmaklarından Yâhud Tırnaklarından Aktığını Gördüğü Zaman?

-...İbn Şihâb'dan (o şöyle demiştir): Bana Hamze ibnu Abdillah ibn Umer tahdîs etti ki,kendisi babası Abdullah ibn Umer(R)'-den şöyle derken işitmiştir: Rasûlullah (S):
— "Ben uykuda iken bana bir kadeh süt getirildi. Ben o sütten o kadar içtim ki, kamp doymayı tâ parmaklarımdan çıkar hâlde duyuyordum. İçtikten sonra artanını Umer ibnu'l-Hattâb'a verdim"buyurdu. Etrafında bulunan sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah, bunu ne ile te'vîl ettin? diye sordular. O da:
— "ilim ile" diye cevâb verdi

بَاب الْقَمِيصِ فِي الْمَنَامِ

7008 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو أُمَامَةَ بْنُ سَهْلٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَمَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُ النَّاسَ يُعْرَضُونَ عَلَيَّ وَعَلَيْهِمْ قُمُصٌ مِنْهَا مَا يَبْلُغُ الثُّدِيَّ وَمِنْهَا مَا يَبْلُغُ دُونَ ذَلِكَ وَمَرَّ عَلَيَّ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ وَعَلَيْهِ قَمِيصٌ يَجُرُّهُ قَالُوا مَا أَوَّلْتَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الدِّينَ

Ru'yâda Gömlek Görülmesi (Ve Ta'bîrî) Babı

-...İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Ebû Usâme ibn Sehl tahdîs etti ki, kendisi Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den şöyle derken işitmiştir: Rasûlullah (S):
— "Ben uyuduğum esnada insanlar bana arz olunuyorlardı. Üstlerinde gömlekler vardı. Bu gömleklerin kimi memelere ulaşıyor, kimi daha kısa idi. Bu sırada Umer ibnu 'l-Hattâb benim yanıma uğradı. Onun üstünde (eteklerini yerde) sürüklediği bir gömlek vardı" buyurdu. Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah, bunu ne ile te'vîl (yânî ta'bîr) ettin? diye sordular.
Rasûlullah: '— "Dîn ile" cevâbını verdi

بَاب جَرِّ الْقَمِيصِ فِي الْمَنَامِ

7009 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي أَبُو أُمَامَةَ بْنُ سَهْلٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُ النَّاسَ عُرِضُوا عَلَيَّ وَعَلَيْهِمْ قُمُصٌ فَمِنْهَا مَا يَبْلُغُ الثُّدْيَ وَمِنْهَا مَا يَبْلُغُ دُونَ ذَلِكَ وَعُرِضَ عَلَيَّ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ وَعَلَيْهِ قَمِيصٌ يَجْتَرُّهُ قَالُوا فَمَا أَوَّلْتَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الدِّينَ

Ru'yâda Gömleği Yerde Sürükleme Babı
-... Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim:
— "Ben uyuduğum sırada insanlar bana arz olunuyorlardı. Üstlerinde gömlekler vardı. Bu gömleklerin kimi memelere varıyor, kimi bundan daha kısa idi. Umer ibnu'l-Hattâb da bana arzolundu. Onun üstünde (eteklerini yerde) sürüdüğü bir gömlek vardı" buyu-ruyordu. Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah, bunu ne ile te'vîl ettin? diye sordular. Rasûlullah:
— "Dîn ile (te'vîl ettim)" diye cevâb verdi

بَاب الْخُضَرِ فِي الْمَنَامِ وَالرَّوْضَةِ الْخَضْرَاءِ

7010 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا حَرَمِيُّ بْنُ عُمَارَةَ حَدَّثَنَا قُرَّةُ بْنُ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ قَالَ قَالَ قَيْسُ بْنُ عُبَادٍ كُنْتُ فِي حَلْقَةٍ فِيهَا سَعْدُ بْنُ مَالِكٍ وَابْنُ عُمَرَ فَمَرَّ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ فَقَالُوا هَذَا رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّهُمْ قَالُوا كَذَا وَكَذَا قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ مَا كَانَ يَنْبَغِي لَهُمْ أَنْ يَقُولُوا مَا لَيْسَ لَهُمْ بِهِ عِلْمٌ إِنَّمَا رَأَيْتُ كَأَنَّمَا عَمُودٌ وُضِعَ فِي رَوْضَةٍ خَضْرَاءَ فَنُصِبَ فِيهَا وَفِي رَأْسِهَا عُرْوَةٌ وَفِي أَسْفَلِهَا مِنْصَفٌ وَالْمِنْصَفُ الْوَصِيفُ فَقِيلَ ارْقَهْ فَرَقِيتُهُ حَتَّى أَخَذْتُ بِالْعُرْوَةِ فَقَصَصْتُهَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمُوتُ عَبْدُ اللَّهِ وَهُوَ آخِذٌ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى

Ru'yâda Yeşillikler Ve Yeşil Bahçe Görmek Babı
-...Muhammed ibn Şîrîn dedi ki: Kays ibnu Abbâd şöyle dedi: Ben bir halkada bulundum ki,orada Sa'd ibn Mâlik ile İbnu Umer de vardı. Derken Abdullah ibn Selâm uğradı. Oradakiler:
— Bu cennet ehlinden olan bir adamdır! dediler. Ben de ona:
— Buradakiler senin hakkında şunu, şunu söylediler, dedim. Abdullah ibn Selâm:
— Subhânallah! Onlara, hakkında kendileri için bir ilim mev-cûd olmayan bir sözü söylemeleri uygun olmaz. Ben sâdece şöyle bir ru'yâ görmüştüm: Sanki yemyeşil bir bahçenin içine konulmuş bir sırık vardı. Bu sırık orada dikilmişti. Bu sırığın başında da bir kulp vardı. Bu sırığın aşağısında da bir mınsaf vardı - "Mınsaf", "Vasîf" (yânî "Hizmetçi") demektir-. Bana: Bu sırığa çık! denildi. Ben çıktım ve hattâ tepedeki kulpu elime aldım. Nihayet bu ru'yâmı Rasû-lullah'a arzettim. Rasûlullah (S):
"Abdullah, bu en sağlam kulpu tutmuş olarak vefat eder" buyurdu

---

بَاب كَشْفِ الْمَرْأَةِ فِي الْمَنَامِ

7011 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُرِيتُكِ فِي الْمَنَامِ مَرَّتَيْنِ إِذَا رَجُلٌ يَحْمِلُكِ فِي سَرَقَةٍ مِنْ حَرِيرٍ فَيَقُولُ هَذِهِ امْرَأَتُكَ فَأَكْشِفُهَا فَإِذَا هِيَ أَنْتِ فَأَقُولُ إِنْ يَكُنْ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ يُمْضِهِ

Erkeğin Ru'yâda Bir Kadını Açması Babı
-....Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:

"(Yâ Âişe!) Sen iki kerre ru'yâmda bana gösterildin. Bir adam ipekten bir parça üzerinde senin suretini taşıyordu. O adam:
— Bu (suretin sahibi) senin müstakbel zevcendir, diyordu. Şimdi ben o sureti açıyorum ki (yânî yüzünden anlıyorum ki), o suret, sen idin. Cibril'in o sözü üzerine ben:
— Eğer şu ru'yâm Allah tarafından gösterilmiş ise, Allah bunu infaz edip gerçekleştirir, dedim"

بَاب ثِيَابِ الْحَرِيرِ فِي الْمَنَامِ

7012 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُرِيتُكِ قَبْلَ أَنْ أَتَزَوَّجَكِ مَرَّتَيْنِ رَأَيْتُ الْمَلَكَ يَحْمِلُكِ فِي سَرَقَةٍ مِنْ حَرِيرٍ فَقُلْتُ لَهُ اكْشِفْ فَكَشَفَ فَإِذَا هِيَ أَنْتِ فَقُلْتُ إِنْ يَكُنْ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ يُمْضِهِ ثُمَّ أُرِيتُكِ يَحْمِلُكِ فِي سَرَقَةٍ مِنْ حَرِيرٍ فَقُلْتُ اكْشِفْ فَكَشَفَ فَإِذَا هِيَ أَنْتِ فَقُلْتُ إِنْ يَكُ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ يُمْضِهِ

Ru'yâda İpek Elbise Görmek Babı
-....Bize Hişâm, babası Urve'den haber verdi ki, Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Ben seninle evlenmeden önce sen bana ru'yâda iki kerre gösterildin: Ben meleği, ipekten bir kumaş parçası üzerinde senin suretini taşıyor gördüm. Ben ona:
— Bu kumaş parçasını aç! dedim.Melek onu açtı, bir de baktım ki, o sen idin. Ben:
— Eğer bu ruyâ Allah tarafından ise Allah bunu infaz eder! dedim. Sonra melek, seni bir ipek parçası üzerinde taşırken, ikinci defa bana gösterildin. Ben ona:
— Bu parçayı aç! dedim. O da açtı; bir de baktım ki, o suret sen idin. Bunun üzerine ben:
— Eğer bu ru'yâ Allah tarafından gösterilmiş ise, Allah bunu infaz eder, dedim"

بَاب الْمَفَاتِيحِ فِي الْيَدِ

7013 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بُعِثْتُ بِجَوَامِعِ الْكَلِمِ وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ وَبَيْنَا أَنَا نَائِمٌ أُتِيتُ بِمَفَاتِيحِ خَزَائِنِ الْأَرْضِ فَوُضِعَتْ فِي يَدِي قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَبَلَغَنِي أَنَّ جَوَامِعَ الْكَلِمِ أَنَّ اللَّهَ يَجْمَعُ الْأُمُورَ الْكَثِيرَةَ الَّتِي كَانَتْ تُكْتَبُ فِي الْكُتُبِ قَبْلَهُ فِي الْأَمْرِ الْوَاحِدِ وَالْأَمْرَيْنِ أَوْ نَحْوَ ذَلِكَ

Ru'yâda Elde Anahtarlar Görülmesi Babı
-... İbn Şihâb'dan (o, şöyle demiştir): Bana Saîd ibnu'l- Müseyyeb haber verdi ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben Ra-sûluIIah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Ben cevâmi'u'l-kelim ile gönderildim. Ben (bir aylık mesafedeki düşman gönüllerine) korku salmak suretiyle yardım olundum. Bir de ben uyuduğum sırada, bana yer'in hazînelerinin anahtarları getirildi de benim elime konuldu".Muhammed (ibnu'z-Zuhrî) şöyle demiştir: Ve bize şöyle baliğ oldu ki, "Cevâmi'u'l-kelim" şudur:Allah Taâlâ, Peygamber'den önceki kitâblarda bir iş hakkında, iki iş hakkında veya bunun benzeri hakkında yazılmakta olan birçok şeyleri onun içine toplar birleştirir

---

بَاب التَّعْلِيقِ بِالْعُرْوَةِ وَالْحَلْقَةِ

7014 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَزْهَرُ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ ح و حَدَّثَنِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا مُعَاذٌ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا قَيْسُ

بْنُ عُبَادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ قَالَ رَأَيْتُ كَأَنِّي فِي رَوْضَةٍ وَوَسَطَ الرَّوْضَةِ عَمُودٌ فِي أَعْلَى الْعَمُودِ عُرْوَةٌ فَقِيلَ لِي ارْقَهْ قُلْتُ لَا أَسْتَطِيعُ فَأَتَانِي وَصِيفٌ فَرَفَعَ ثِيَابِي فَرَقِيتُ فَاسْتَمْسَكْتُ بِالْعُرْوَةِ فَانْتَبَهْتُ وَأَنَا مُسْتَمْسِكٌ بِهَا فَقَصَصْتُهَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ تِلْكَ الرَّوْضَةُ رَوْضَةُ الْإِسْلَامِ وَذَلِكَ الْعَمُودُ عَمُودُ الْإِسْلَامِ وَتِلْكَ الْعُرْوَةُ عُرْوَةُ الْوُثْقَى لَا تَزَالُ مُسْتَمْسِكًا بِالْإِسْلَامِ حَتَّى تَمُوتَ

Ru'yâda Sağlam Kulpa Ve Halkaya Yapışmak Babı

-....(Buradaki iki senedde) Abdullah ibn Selâm (R) şöyle demiştir: Ben kendimi ru'yâmda sanki bir bahçe içinde gördüm. Bahçenin ortasında bir direk vardı. Bu direğin en yüksek yerinde de bir tutunacak kulp, bir çember vardı. Bana:

— Haydi bu direğe çık! denildi. Ben:

— Gücüm yetmez! dedim.Bunun üzerine yanıma bir hizmetçi geldi ve arkamdan elbisemi kaldırdı. Ben direğe çıktım ve oradaki kulpa sımsıkı yapıştım. Neticede o kulpa sımsıkı yapışır hâlde iken uyandım. Akabinde bu ru'yâmı Peygamber(S)'e arzedip anlattım. Peygamber:

— "Gördüğün bu bahçe, İslâm bahçesidir (yani İslâm Dîni'dir). O direk de İslâm direği olan Tevhîd'dir. O kulp da çok sağlam olan îmân kulpudur. Sen ölünceye kadar İslâm Dîni'ne yapışarak yaşayacaksın" buyurdu

---

بَاب عَمُودِ الْفُسْطَاطِ تَحْتَ وِسَادَتِهِ

بَاب الْإِسْتَبْرَقِ وَدُخُولِ الْجَنَّةِ فِي الْمَنَامِ

7015 – حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَيْتُ فِي الْمَنَامِ كَأَنَّ فِي يَدِي سَرَقَةً مِنْ حَرِيرٍ لَا أَهْوِي بِهَا إِلَى مَكَانٍ فِي الْجَنَّةِ إِلَّا طَارَتْ بِي إِلَيْهِ فَقَصَصْتُهَا عَلَى حَفْصَةَ فَقَصَّتْهَا حَفْصَةُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ أَخَاكِ رَجُلٌ صَالِحٌ أَوْ قَالَ إِنَّ عَبْدَ اللَّهِ رَجُلٌ صَالِحٌ

Ru'yâda Büyük Çadırın Direğini Yastığının Altında Yâhud: Yastığının Yanında- Görmek Babı

Ru'yâda Kalın İpek Kumaş Görmek Ve Yine Ru'yâda Cennete Girmeyi Görmek Babı

-....ibn Umer (R) şöyle demiştir: Ben ru'yâda şöyle gördüm: Sanki elimde ipekten bir kumaş parçası vardı, bununla cennette hangi mekâna doğru işaret edersem,o beni muhakkak oraya doğru uçuruyordu. Ben bu ru'yâmı Hafsa'ya anlattım. Hafsa da bunu Pey-gamber(S)'e arzetti. Bunun üzerine Peygamber:

— "Şübhesiz senin bu kardeşin ne iyi bir adamdır -yâhud: Şüb-hesiz Abdullah ne iyi bir adamdır-!" buyurmuştur

---

بَاب الْقَيْدِ فِي الْمَنَامِ

7017 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ سَمِعْتُ عَوْفًا حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِيرِينَ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اقْتَرَبَ الزَّمَانُ لَمْ تَكَدْ تَكْذِبُ رُؤْيَا الْمُؤْمِنِ وَرُؤْيَا الْمُؤْمِنِ جُزْءٌ مِنْ سِتَّةٍ وَأَرْبَعِينَ جُزْءًا مِنْ النُّبُوَّةِ وَمَا كَانَ مِنْ النُّبُوَّةِ فَإِنَّهُ لَا يَكْذِبُ قَالَ مُحَمَّدٌ وَأَنَا أَقُولُ هَذِهِ قَالَ وَكَانَ يُقَالُ الرُّؤْيَا ثَلَاثٌ حَدِيثُ النَّفْسِ وَتَخْوِيفُ الشَّيْطَانِ وَبُشْرَى مِنْ اللَّهِ فَمَنْ رَأَى شَيْئًا يَكْرَهُهُ فَلَا يَقُصَّهُ عَلَى أَحَدٍ وَلْيَقُمْ فَلْيُصَلِّ قَالَ وَكَانَ يُكْرَهُ الْغُلُّ فِي النَّوْمِ وَكَانَ يُعْجِبُهُمْ الْقَيْدُ وَيُقَالُ الْقَيْدُ ثَبَاتٌ فِي الدِّينِ وَرَوَى قَتَادَةُ وَيُونُسُ وَهِشَامٌ وَأَبُو هِلَالٍ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَدْرَجَهُ بَعْضُهُمْ كُلَّهُ فِي

الْحَدِيثِ وَحَدِيثُ عَوْفٍ أَبْيَنُ وَقَالَ يُونُسُ لَا أَحْسِبُهُ إِلَّا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْقَيْدِ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ لَا تَكُونُ الْأَغْلَالُ إِلَّا فِي الْأَعْنَاقِ

Ru'yâda Kayd (Yânı Bağlama) Görmek Babı
-...Bize Muhammed ibn Şîrîn tahdîs etti ki, kendisi Ebû Hureyre(R)'den şöyle darken işitmiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:
— "Zaman yaklaşınca mü'minin ru 'yası yalan çıkmaz. Çünkü mü'minin ru'yâsı, nübüvvetin kırkaltı cüz'ünden bircüz'dür. Nübüvvetten cüz' olan şey ise yalan olmaz".Ve Muhammed ibn Şîrîn şöyle dedi: Ben de bunu söylerim (yânı bu ümmet ve onların sâhhınm ve tacirinin ru yaları sâdiKa omr aa ru'yâları doğru olan olur).Geçen senedle İbn Şîrîn dedi ki: (Ebû Hureyre tarafından) şöyle deniyordu: Ru'yâ üç sınıftır:Nefsin konuşması, şeytânın korkutması ve Allah tarafından olan müjde. Kim ru'yâsında hoşlanmayacağı birşey görürse, bunu hiç kimseye anlatmasın ve kalkıp namaz kılsın!Yine İbn Şîrîn dedi ki: Ebû Hureyre ru'yâda ğull (lâle ve kelepçe) görmekten hoşlanmazdı da kayıddan (yânî bağdan ve bağlanmadan) hoşlanırdı. Ve "Kayd, dînde sebattır" denilirdi.Ve Katâde, Yûnus ibn Ubeyd, Hişâm ibn Hassan ve Ebû Hilâl bu hadîsin aslını İbn Sîrîn'den; o da Ebû Hureyre'den; o da Peygam-ber(S)'den rivayet etmişlerdir. Bunların bâzısı da ("Ru'yâ üç sınıftır"dan "Kayd, dînde sebattır" sözüne kadar olan) bu ifâdeleri merfû' olarak hadîste kılmışlardır.Buhârî dedi ki: Ve Avf el-A'râbî'nin hadîsi merfû'u mevkuftan ayırmakta daha açıktır (bilhassa İbn Sîrîn'in "Ben de bunu söylerim" kavlinin açıklamasıyle). Ve Yûnus ibn Ubeyd: Ben onların bâzısının bunu hadîse katmalarını sanmam, onlar ancak bu "Kayd" hakkındaki hadîsi Peygam-ber'den söylemişlerdir, dedi.Buhârî: "el-Ağlâl", ancak boyunlarda olur, dedi

---

بَاب الْعَيْنِ الْجَارِيَةِ فِي الْمَنَامِ

7018 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ خَارِجَةَ بْنِ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ أُمِّ الْعَلَاءِ وَهِيَ امْرَأَةٌ مِنْ نِسَائِهِمْ بَايَعَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ طَارَ لَنَا عُثْمَانُ بْنُ مَظْعُونٍ فِي السُّكْنَى حِينَ اقْتَرَعَتْ الْأَنْصَارُ عَلَى سُكْنَى الْمُهَاجِرِينَ فَاشْتَكَى فَمَرَّضْنَاهُ حَتَّى تُوُفِّيَ ثُمَّ جَعَلْنَاهُ فِي أَثْوَابِهِ فَدَخَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْكَ أَبَا السَّائِبِ فَشَهَادَتِي عَلَيْكَ لَقَدْ أَكْرَمَكَ اللَّهُ قَالَ وَمَا يُدْرِيكِ قُلْتُ لَا أَدْرِي وَاللَّهِ قَالَ أَمَّا هُوَ فَقَدْ جَاءَهُ الْيَقِينُ إِنِّي لَأَرْجُو لَهُ الْخَيْرَ مِنْ اللَّهِ وَاللَّهِ مَا أَدْرِي وَأَنَا رَسُولُ اللَّهِ مَا يُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ قَالَتْ أُمُّ الْعَلَاءِ فَوَاللَّهِ لَا أُزَكِّي أَحَدًا بَعْدَهُ قَالَتْ وَرَأَيْتُ لِعُثْمَانَ فِي النَّوْمِ عَيْنًا تَجْرِي فَجِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ ذَاكِ عَمَلُهُ يَجْرِي لَهُ

Ru'yâda Akan Pınar Görülmesi Babı
-...Bize Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den; o da Zeyd ibn Sâbit'in oğlu Hârice'den; o da Ensâr kadınlarından biri olup Rasû-lullah (S) ile bey'at eden Ümmü'1-Alâ'dan tahdîs etti. Ümmü'1-AIâ (R)şöyle demiştir: Muhâcirler'in (Mekke'den Medîne'ye geldiklerinde) ikaamet edecekleri yerleri tesbît etmek üzere Ensâr, kendi aralarında kur'a çektikleri zaman Usmân ibn Maz'ûn'un ikaameti bizim aileye düşmüştü. Usmân bizim evimizde bir müddet ikaametten sonra hastalandı. Bizler onun hastalığında işlerini görüp hastabakıcılığı-nı yaptık, nihayet vefat etti. Sonra onu kendi elbisesi içinde kefenledik. Akabinde Rasûlullah bizim yanımıza (cenazeye) geldi. Ben:
— Yâ Ebâ's-Sâib! Allah'ın rahmeti senin üzerine olsun! Benim senin hakkındaki şehâdetim şudur: Muhakkak Allah sana ikram etmiştir! dedim. Bunun üzerine Rasûlullah bana:
— "(Allah'ın bu ölüye ikram ettiğini) sana bildiren nedir?" diye sordu. Ben de:
— Vallahi bilmem! dedim. Rasûlullah:
— "Amma Usmân 'a gelince; muhakkak ki ona yakın gelmiştir (yânî o ölmüştür). Ben de onun için Allah'tan hayır ve saadet umarım. Vallahi yine ben, Allah 'in Rasûlü iken,-bana ve size (Allah tarafından) ne muamele edileceğini bilemem" buyurdu.Ümmü'1-Alâ: Vallahi ben bundan sonra kimseyi tezkiye

etmeye cesaret edemedim, dedi.Yine Ümmü'1-Alâ dedi ki: Ben ru'yâmda Usmân ibn Maz'ûn'un akan bir pınarı olduğunu gördüm. Akabinde Rasûlullah'a gelip bu ru'yâmı kendisine zikrettim. Rasûlullah:
— "Bu senin gördüğün pınar, kendisinden sonra onun için akmaya devam eden amelidir" buyurdu

---

بَاب نَزْعِ الْمَاءِ مِنْ الْبِئْرِ حَتَّى يَرْوَى النَّاسُ رَوَاهُ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

7019 - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ كَثِيرٍ حَدَّثَنَا شُعَيْبُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا صَخْرُ بْنُ جُوَيْرِيَةَ حَدَّثَنَا نَافِعٌ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا حَدَّثَهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَا أَنَا عَلَى بِئْرٍ أَنْزِعُ مِنْهَا إِذْ جَاءَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ فَأَخَذَ أَبُو بَكْرٍ الدَّلْوَ فَنَزَعَ ذَنُوبًا أَوْ ذَنُوبَيْنِ وَفِي نَزْعِهِ ضَعْفٌ فَغَفَرَ اللَّهُ لَهُ ثُمَّ أَخَذَهَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ مِنْ يَدِ أَبِي بَكْرٍ فَاسْتَحَالَتْ فِي يَدِهِ غَرْبًا فَلَمْ أَرَ عَبْقَرِيًّا مِنْ النَّاسِ يَفْرِي فَرْيَهُ حَتَّى ضَرَبَ النَّاسُ بِعَطَنٍ

Ru'yâda İnsanlar Suya Kanıncaya Kadar Kuyudan Su Çekip Çıkarma Babı
Bu, kuyudan su çekme hadîsini Ebû Hureyre (R) Peygamber(S)'den rivayet etti.
-....Bize Nâfi' tahdîs etti ki, ona da İbn Umer (R) tahdîs edip şöyle demiştir: Rasûlullah (S)şöyle buyurdu: "Ben bir kuyu üzerinde bulunup ondan (kova ile) su çıkarmakta olduğum sırada birden yanıma Ebû Bekr ile Umer geldi. Akabinde Ebû Bekr kovayı aldı da biryâhud iki dolu kova su çekti.Fakat onun su çekişinde bir za'f ve güçlük vardı. Allah Ebû Bekr'i mağfiret etsin. Sonra kovayı Ebû Bekr'in elinden Umer ibnu'l-Hattâb aldı. Ve o alınca bu kova Umer'in elinde büyük bir kovaya dönüştü. Ben, insanlar içinde Umer'in gördüğü işi işleyebilecek kuvvette kuvvetti ve kâmil bir kişi göremedim. En sonu insanlar o meydanı develerin sulak ve eylekyeri edindiler"

بَاب نَزْعِ الذَّنُوبِ وَالذَّنُوبَيْنِ مِنْ الْبِئْرِ بِضَعْفٍ

7020 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ رُؤْيَا النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ قَالَ رَأَيْتُ النَّاسَ اجْتَمَعُوا فَقَامَ أَبُو بَكْرٍ فَنَزَعَ ذَنُوبًا أَوْ ذَنُوبَيْنِ وَفِي نَزْعِهِ ضَعْفٌ وَاللَّهُ يَغْفِرُ لَهُ ثُمَّ قَامَ ابْنُ الْخَطَّابِ فَاسْتَحَالَتْ غَرْبًا فَمَا رَأَيْتُ مِنْ النَّاسِ مَنْ يَفْرِي فَرْيَهُ حَتَّى ضَرَبَ النَّاسُ بِعَطَنٍ

Ru'yâda Kuyudan Zaîflıkla Beraber Bir Yâhud İki Dolu Kova Su Çekmek Babı
-....Bize Mûsâ ibn Ukbe, Sâlim'den; o da babası İbnUmer (R)'den, Peygamber(S)'in Ebû Bekr ile Umer'in kuyudan su çekmeleri hakkındaki hadîsini tahdîs etti. Peygamber bu ru'yâsmda şöyle buyurmuştur: "Ben rüyamda insanları (bir kuyu başında) toplanmışlar gördüm. O sırada Ebû Bekr kalktı. (Halkı sulamak için kuyudan) bir yâhud iki kova su çekti. Fakat Ebû Bekr'in su çekmesinde bir za'f vardı. Allah Ebû Bekr'i mağfiret etsin! Bundan sonra Umer ibnu'l-Hattâb kalktı. (Kovayı Ebû Bekr'den aldı.) Kova -Umer'in elinde- büyük bir kovaya dönüştü. Artık ben insanlar içinde Umer'in gördüğü işi işleyebilecek kuvvette kuvvetli ve kâmil bir kişi göremedim. En sonu insanlar o meydanı develerin sulak ve eylek yeri edindiler"

7021 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي سَعِيدٌ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُنِي عَلَى قَلِيبٍ وَعَلَيْهَا دَلْوٌ فَنَزَعْتُ مِنْهَا مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ أَخَذَهَا ابْنُ أَبِي قُحَافَةَ فَنَزَعَ مِنْهَا ذَنُوبًا أَوْ ذَنُوبَيْنِ وَفِي نَزْعِهِ ضَعْفٌ وَاللَّهُ يَغْفِرُ لَهُ ثُمَّ اسْتَحَالَتْ غَرْبًا فَأَخَذَهَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَلَمْ أَرَ عَبْقَرِيًّا مِنْ النَّاسِ يَنْزِعُ نَزْعَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ حَتَّى ضَرَبَ النَّاسُ بِعَطَنٍ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle haber vermiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Ben uyuduğum esnada kendimi duvarı örülmemiş bir kuyu başında gördüm. Kuyunun üzerinde bir kova bulunuyordu.Ben hemen o kuyudan Allah 'in dilediği kadar su çıkardım. Sonra kovayı Ebû Kuhâfe'nin oğlu aldı, o da dolu olarak bir yâhud iki kova su çekti. Onun çekişinde bir zaîflık vardı. Allah onu mağfiret eylesin! Sonra o kova, olduğundan daha büyük bir kova hâline dönüştü. Bu sefer onu Hattâb oğlu Umer aldı. Artık ben insanlardan Umer ibnu'l-Hattâb'ın çekişi gibi kusursuz su çeken hiçbir abkâri (ulu ve kâmil kişi) görmedim. Nihayet insanlar kendileri ve hayvanları gereği gibi suya kandıktan sonra, su yöresinde olan otlaklarına istirahata çekildiler"

بَاب الْاسْتِرَاحَةِ فِي الْمَنَامِ

7022 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُ أَنِّي عَلَى حَوْضٍ أَسْقِي النَّاسَ فَأَتَانِي أَبُو بَكْرٍ فَأَخَذَ الدَّلْوَ مِنْ يَدِي لِيُرِيحَنِي فَنَزَعَ ذَنُوبَيْنِ وَفِي نَزْعِهِ ضَعْفٌ وَاللَّهُ يَغْفِرُ لَهُ فَأَتَى ابْنُ الْخَطَّابِ فَأَخَذَ مِنْهُ فَلَمْ يَزَلْ يَنْزِعُ حَتَّى تَوَلَّى النَّاسُ وَالْحَوْضُ يَتَفَجَّرُ

Ru'yâda İstirahat Etmek Babı

-....Bize Abdurrazzâk, Ma'mer'den tahdîs etti ki, "Hemmâm da Ebû Hureyre(R)'den şöyle derken işitmiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Ben uyurken kendimi bir havuz başında, insanları sular hâlde gördüm. Derken benim yanıma Ebû Bekr geldi ve beni rahat-landırmak için elimden kovayı alıp iki kova su çekti. Onun çekişinde bir nevi' za'f vardı. Allah onu mağfiret eylesin! Müteakiben Hattâb oğlu geldi ve ondan kovayı aldı. Artık o, kuyudan su çıkarmağa devam etti. Nihayet insanlar (suya kanıp) arkalarına döndüler, havuz ise hâlâ su kaynayıp akar hâlde idi"

بَاب الْقَصْرِ فِي الْمَنَامِ

7023 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ بَيْنَا نَحْنُ جُلُوسٌ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُنِي فِي الْجَنَّةِ فَإِذَا امْرَأَةٌ تَتَوَضَّأُ إِلَى جَانِبِ قَصْرٍ قُلْتُ لِمَنْ هَذَا الْقَصْرُ قَالُوا لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَذَكَرْتُ غَيْرَتَهُ فَوَلَّيْتُ مُدْبِرًا قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَبَكَى عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ ثُمَّ قَالَ أَعَلَيْكَ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ أَغَارُ

Ru'yâda Köşk Görmek Babı

-....İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Saîd ibnu'I-Müseyyeb huzurunda bulunduğumuz sırada, O bize şöyle buyurdu: "Ben bir kerre uyurken kendimi cennette gördüm. O sırada bir kadın gördüm ki, o bir köşkün yanında abdest almakta idi. (Yanımdaki meleklere);

— Bu köşk kimindir? diye sordum. Onlar:

— Bu Umer ibnu'l-Hattâb içindir, dediler.(Oraya girmek istedim, fakat) Umer'in kıskançlığım hatırladım da hemen yüzümü arkama çevirdim".Ebû Hureyre: Umer ibnu'l-Hattâb (sevincinden) ağladı da, sonra:

— Babam anam Sana feda olsun yâ Rasûlallah; ben Sana karşı mı kıskançlık edeceğim! Dedi

---

7024 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَإِذَا أَنَا بِقَصْرٍ مِنْ ذَهَبٍ فَقُلْتُ لِمَنْ هَذَا فَقَالُوا لِرَجُلٍ مِنْ قُرَيْشٍ فَمَا مَنَعَنِي أَنْ

أَدْخُلَهُ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ إِلَّا مَا أَعْلَمُ مِنْ غَيْرَتِكَ قَالَ وَعَلَيْكَ أَغَارُ يَا رَسُولَ اللَّهِ

-....Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Ben ru'yâmda cennete girdim ve orada altından yapılmış bir köşk ile karşılaştım. Ben (yanımda bulunanlara):
— Bu kime âiddir? diye sordum. Onlar:
— Kureyş'ten bir adamındır, dediler.
Ey Hattâb oğlu!Bana oraya girmekten mâni' olan, ancak bilmekte olduğum kıskançlığındır!" Umer:
— Yâ Rasûlallah! Sana karşı da mı kıskanacağım? dedi

بَاب الْوُضُوءِ فِي الْمَنَامِ

7025 – حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ جُلُوسٌ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُنِي فِي الْجَنَّةِ فَإِذَا امْرَأَةٌ تَتَوَضَّأُ إِلَى جَانِبِ قَصْرٍ فَقُلْتُ لِمَنْ هَذَا الْقَصْرُ فَقَالُوا لِعُمَرَ فَذَكَرْتُ غَيْرَتَهُ فَوَلَّيْتُ مُدْبِرًا فَبَكَى عُمَرُ وَقَالَ عَلَيْكَ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ أَغَارُ

Ru'yâda Abdest Almayt Görmek Babı

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Bizler Rasûlullah'm huzurunda bulunduğumuz sırada O şöyle buyurdu: "Ben uyuduğum sırada kendimi cennette gördüm. O sırada bir kadınla karşılaştım ki, o kadın bir köşkün yanında abdest almakta idi. Ben:
— Bu köşk kimindir? diye sordum. Oradakiler:
— Umer'e âiddir, dediler.Umer'in kıskançlığını hatırladım da hemen yüzümü arkama çevirdim".
Umer ağladı da:
— Yâ Rasûlallah! Babam anam Sana feda olsun! Sana karşı mı kıskanacağım? Dedi

---

بَاب الطَّوَافِ بِالْكَعْبَةِ فِي الْمَنَامِ

7026 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُنِي أَطُوفُ بِالْكَعْبَةِ فَإِذَا رَجُلٌ آدَمُ سَبْطُ الشَّعَرِ بَيْنَ رَجُلَيْنِ يَنْطُفُ رَأْسُهُ مَاءً فَقُلْتُ مَنْ هَذَا قَالُوا ابْنُ مَرْيَمَ فَذَهَبْتُ أَلْتَفِتُ فَإِذَا رَجُلٌ أَحْمَرُ جَسِيمٌ جَعْدُ الرَّأْسِ أَعْوَرُ الْعَيْنِ الْيُمْنَى كَأَنَّ عَيْنَهُ عِنَبَةٌ طَافِيَةٌ قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالُوا هَذَا الدَّجَّالُ أَقْرَبُ النَّاسِ بِهِ شَبَهًا ابْنُ قَطَنٍ وَابْنُ قَطَنٍ رَجُلٌ مِنْ بَنِي الْمُصْطَلِقِ مِنْ خُزَاعَةَ

Ru'yâda Ka'be'yi Tavaf Etmek Babı

-....Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Ben uyuduğum sırada kendimi ru'yâmda Ka'be'yi tavaf ediyor buldum. O sırada esmer, salıverilmiş düz saçlı bir kişi gördüm. İki kişi arasında idi, başı su döküyordu. Ben (orada bulunanlara):
— Bu kimdir? diye sordum. Onlar:
— Meryem oğlu'dur, dediler.Ona yönelmek üzere ilerlediğim sırada bir de kırmızı yüzlü, uzun boylu, başı kıvırcık saçlı, sağ gözü sakat, börtlek; sanki salkımında-ki benzerlerinden dışarı çıkmış iri bir üzüm tanesi! Ben (oradakile-re):
— Bu kimdir? diye sordum. Onlar:
— Bu, Deccâl'dir, dediler.
Ona benzemek bakımından insanların en yakın olanı tbnu Katan '-dır."İbnu Katan, Huzâa kabilesinin bir kolu olan Mustalık oğulları boyundan bir adamdı

بَاب إِذَا أَعْطَى فَضْلَهُ غَيْرَهُ فِي النَّوْمِ

7027 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ أُتِيتُ بِقَدَحِ لَبَنٍ فَشَرِبْتُ مِنْهُ حَتَّى إِنِّي لَأَرَى الرِّيَّ يَجْرِي ثُمَّ أَعْطَيْتُ فَضْلَهُ عُمَرَ قَالُوا فَمَا أَوَّلْتَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْعِلْمُ

Bir Şahıs Ru'yâda Sütten Artanını Başkasına Verdiğini Gördüğü Zaman?
-.... Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim, O şöyle buyuruyordu:
— "Ben uyuduğum sırada bana süt dolu bir kadeh verildi. Ben ondan o kadar içtim ki, kanıklık eserlerinin cereyan etmekte olduğunu hâlâ duyuyorum. Sonra artanını Umer'e verdim".Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah, bunu ne ile te'vîl ettin? diye sordular. O da:
— "İlim ile" cevâbım verdi

بَاب الْأَمْنِ وَذَهَابِ الرَّوْعِ فِي الْمَنَامِ

27 08– حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَفَّانُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا صَخْرُ بْنُ جُوَيْرِيَةَ حَدَّثَنَا نَافِعٌ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ قَالَ إِنَّ رِجَالًا مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانُوا يَرَوْنَ الرُّؤْيَا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَقُصُّونَهَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَقُولُ فِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا شَاءَ اللَّهُ وَأَنَا غُلَامٌ حَدِيثُ السِّنِّ وَبَيْتِي الْمَسْجِدُ قَبْلَ أَنْ أَنْكِحَ فَقُلْتُ فِي نَفْسِي لَوْ كَانَ فِيكَ خَيْرٌ لَرَأَيْتَ مِثْلَ مَا يَرَى هَؤُلَاءِ فَلَمَّا اضْطَجَعْتُ ذَاتَ لَيْلَةٍ قُلْتُ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ فِيَّ خَيْرًا فَأَرِنِي رُؤْيَا فَبَيْنَمَا أَنَا كَذَلِكَ إِذْ جَاءَنِي مَلَكَانِ فِي يَدِ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِقْمَعَةٌ مِنْ حَدِيدٍ يُقْبِلَانِ بِي إِلَى جَهَنَّمَ وَأَنَا بَيْنَهُمَا أَدْعُو اللَّهَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ جَهَنَّمَ ثُمَّ أُرَانِي لَقِيَنِي مَلَكٌ فِي يَدِهِ مِقْمَعَةٌ مِنْ حَدِيدٍ فَقَالَ لَنْ تُرَاعَ نِعْمَ الرَّجُلُ أَنْتَ لَوْ كُنْتَ تُكْثِرُ الصَّلَاةَ فَانْطَلَقُوا بِي حَتَّى وَقَفُوا بِي عَلَى شَفِيرِ جَهَنَّمَ فَإِذَا هِيَ مَطْوِيَّةٌ كَطَيِّ الْبِئْرِ لَهُ قُرُونٌ كَقَرْنِ الْبِئْرِ بَيْنَ كُلِّ قَرْنَيْنِ مَلَكٌ بِيَدِهِ مِقْمَعَةٌ مِنْ حَدِيدٍ وَأَرَى فِيهَا رِجَالًا مُعَلَّقِينَ بِالسَّلَاسِلِ رُءُوسُهُمْ أَسْفَلَهُمْ عَرَفْتُ فِيهَا رِجَالًا مِنْ قُرَيْشٍ فَانْصَرَفُوا بِي عَنْ ذَاتِ الْيَمِينِ فَقَصَصْتُهَا عَلَى حَفْصَةَ فَقَصَّتْهَا حَفْصَةُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ عَبْدَ اللَّهِ رَجُلٌ صَالِحٌ لَوْ كَانَ يُصَلِّي مِنْ اللَّيْلِ فَقَالَ نَافِعٌ فَلَمْ يَزَلْ بَعْدَ ذَلِكَ يُكْثِرُ الصَّلَاةَ

Ru'yâda Emînlik Olması Ve Korkunun Gitmesini Görmek Babı
-...İbn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) zamanında, Rasûlullah'ın sahâbîlerinden birtakım insanlar ru'yâ görürlerdi de, bu ru'yâlarını Rasûlullah(S)'a anlatırlardı. Rasûlullah da o ru'yâlar hakkında Allah'ın dilediği ta'bîrleri söylerdi. Ben ise o sırada yaşı küçük bir oğlan idim.Evlenmeden önce benim evim mescid idi (ben orada barmırdım). Kendi kendime: Eğer sende bir hayır varsa, elbette bu adamların görmekte oldukları gibi ru'yâ görürsün! dedim. Nihayet bir gece yattım da:
— Allah'ım! Eğer bende bir hayır bilmekte isen, bana bir ru'yâ göster! diye duâ ettim. Ben böyle uyumakta iken birden benim yanıma iki melek geldi. Onlardan herbirinin elinde demirden yapılmış ucu çevgenli birer sopa vardı. Onlar beni cehenneme yöneltip götürüyorlardı. Ben onların ikisi arasında olduğum hâlde:
— ' 'Yâ Allah! Ben cehennemden Sana sığınırım!" diye duâ ediyordum.Sonra bana şöyle gösterildi: Beni, elinde demirden yapılmış çevgenli bir sopası bulunan bir melek karşıladı ve o bana:
— Asla korkmayasın! Sen ne güzel adamsın, eğer namaz kılmayı çoğaltır olsan! dedi. Akabinde bunlar beni götürdüler ve nihayet beni cehennemin kenarı üzerinde durdurdular. Bir de baktım ki, cehennem kuyu duvarı gibi örülmüştü. Onun, örülü kuyunun yanları gibi birçok çıkıntılı yanları vardı. Her iki çıkıntı arasında elinde demirden yapılmış ucu çevgenli bir sopası bulunan bir melek vardı. Ben cehennemin içinde, başlan aşağı taraflarında olmak üzere zincirlerle asılmış birtakım insanlar gördüm. Ve yine ben

onun içinde Kureyş'ten birçok insanları tamdım. Akabinde melekler beni sağ taraftan götürdüler.Ben (uyandıktan sonra) bu ru'yâmı kızkardeşim Hafsa'ya anlattım. Hafsa da bunu Rasûlullah'a arzetti. Rasülullah (S):
— "Şubhesiz Abdullah iyi bir adamdır. (Keski gece namazı kılmayı âdet edinse!)" buyurmuştur.
Râvî Nâfi': İbn Umer bundan sonra gece namazım çok yapmaktan vazgeçmedi, demiştir

---

بَاب الْأَخْذِ عَلَى الْيَمِينِ فِي النَّوْمِ

7030 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ كُنْتُ غُلَامًا شَابًّا عَزَبًا فِي عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكُنْتُ أَبِيتُ فِي الْمَسْجِدِ وَكَانَ مَنْ رَأَى مَنَامًا قَصَّهُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ لِي عِنْدَكَ خَيْرٌ فَأَرِنِي مَنَامًا يُعَبِّرُهُ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنِمْتُ فَرَأَيْتُ مَلَكَيْنِ أَتَيَانِي فَانْطَلَقَا بِي فَلَقِيَهُمَا مَلَكٌ آخَرُ فَقَالَ لِي لَنْ تُرَاعَ إِنَّكَ رَجُلٌ صَالِحٌ فَانْطَلَقَا بِي إِلَى النَّارِ فَإِذَا هِيَ مَطْوِيَّةٌ كَطَيِّ الْبِئْرِ وَإِذَا فِيهَا نَاسٌ قَدْ عَرَفْتُ بَعْضَهُمْ فَأَخَذَا بِي ذَاتَ الْيَمِينِ فَلَمَّا أَصْبَحْتُ ذَكَرْتُ ذَلِكَ لِحَفْصَةَ فَزَعَمَتْ حَفْصَةُ أَنَّهَا قَصَّتْهَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ عَبْدَ اللَّهِ رَجُلٌ صَالِحٌ لَوْ كَانَ يُكْثِرُ الصَّلَاةَ مِنْ اللَّيْلِ قَالَ الزُّهْرِيُّ وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ بَعْدَ ذَلِكَ يُكْثِرُ الصَّلَاةَ مِنْ اللَّيْلِ

Ru'yâsında Sağ Taraf Üzerine Alınıp Yürütülen Kimse Babı
-....Bize Ma'mer, ez-Zuhrî'den; o da Sâlim'den haber verdi ki, Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber (S) zamanında ergen olup bekâr genç bir oğlan idim ve (o zamanın âdeti üzere) ben mescidde geceleyip uyurdum. O zaman uykusunda bir ru'yâ gören kimse, bu ru'yâsını sabahleyin Peygamber(S)'e arzederdi. Ben de:
— Yâ Allah! Eğer benim için Senin yanında bir hayır varsa, bana bir ru'yâ göster ki, onu bana Rasülullah ta'bîr etsin! diye dua ettim. Akabinde uyudum. Ru'yâmda iki melek gördüm, onlar bana geldiler ve beni götürdüler. Sonra onlara başka bir melek kavuştu. O bana:
— Sen korkutulmayacaksın, çünkü sen iyi bir adamsın! dedi.Akabinde o iki melek beni cehenneme götürdüler. Baktım ki, cehennem kuyu duvarı gibi örülmüştü. İçinde bâzılarını tanıdığım birtakım insanlar vardı. Müteakiben o iki melek beni alıp sağ taraf üzerine götürdüler.Sabaha ulaşınca ben bu ru'yâmı Hafsa'ya anlattım. Hafsa da bunu Peygamber(S)'e arzettiğinde, Peygamber:
— "Şubhesiz Abdullah ne iyi bir adamdır, fakat gecenin bir kısmında nafile namaz kılmayı çoğaltsa!" buyurmuştur. ez-Zuhrî: Ve Abdullah ibn Umer bundan sonra geceden bir kısmında nafile namaz kılmayı çoğaltır oldu, demiştir

---

بَاب الْقَدَحِ فِي النَّوْمِ

7032 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ أُتِيتُ بِقَدَحِ لَبَنٍ فَشَرِبْتُ مِنْهُ ثُمَّ أَعْطَيْتُ فَضْلِي عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ قَالُوا فَمَا أَوَّلْتَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْعِلْمَ

Ru'yâda Kendisine Kadeh Verilmesi Babı
-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim; O: "Ben uyuduğum sırada bana süt dolu bir kadeh getirildi de, ben ondan içtim. Sonra artanımı Umer ibnu'l-Hat-tâb'a verdim*' buyuruyordu. Sahâbîler:Yâ Rasûlallah! Bunu ne ile te'vîl (yânî ta'bîr) ettin? diye sordular.Rasûlullah:
— "ilim ile" diye cevâb verdi

بَاب إِذَا طَارَ الشَّيْءُ فِي الْمَنَامِ

7033 - حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْجَرْمِيُّ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ عُبَيْدَةَ بْنِ نَشِيطٍ قَالَ قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ سَأَلْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ رُؤْيَا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّتِي ذَكَرَ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ذُكِرَ لِي أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُ أَنَّهُ وُضِعَ فِي يَدَيَّ سِوَارَانِ مِنْ ذَهَبٍ فَفُظِعْتُهُمَا وَكَرِهْتُهُمَا فَأُذِنَ لِي فَنَفَخْتُهُمَا فَطَارَا فَأَوَّلْتُهُمَا كَذَّابَيْنِ يَخْرُجَانِ فَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ أَحَدُهُمَا الْعَنْسِيُّ الَّذِي قَتَلَهُ فَيْرُوزٌ بِالْيَمَنِ وَالْآخَرُ مُسَيْلِمَةُ

Ru'yâda (Uçucu Olmayan) Birşey Uçtuğu Zaman?
-....Ubeydullah ibnu Abdillah şöyle demiştir: Ben Abdullah ibn Abbâs(R)'tan RasûluIlah(S)'ın zikretmiş olduğu ru'yâsım sordum. İbn Abbâs şöyle dedi: Bana Rasûlullah'ın şöyle buyurduğu zikrolundu: "Ben uyurken ru'yâmda ellerime altından iki bilezik konulduğunu gördüm. (Bunlar kadın zîneti olduğu için) bunlardan korktum ve bunları çirkin gördüm. Bunun üzerine bana izin verildi de ben bunları üfledim. Bunların ikisi de uçtu. Ben bu iki bileziği benden sonra çıkacak olan iki yalancı (peygamber) ile te'vîl ettim".Ubeydullah ibn Abdillah: Onlardan biri Feyrûz ed-Deylemî'nin Yemen'de öldürdüğü el-Esved el-Ansfdir, diğeri de Museylime'dir, demiştir

---

بَاب إِذَا رَأَى بَقَرًا تُنْحَرُ

7035 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ جَدِّهِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى أُرَاهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَأَيْتُ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أُهَاجِرُ مِنْ مَكَّةَ إِلَى أَرْضٍ بِهَا نَخْلٌ فَذَهَبَ وَهَلِي إِلَى أَنَّهَا الْيَمَامَةُ أَوْ هَجَرٌ فَإِذَا هِيَ الْمَدِينَةُ يَثْرِبُ وَرَأَيْتُ فِيهَا بَقَرًا وَاللَّهِ خَيْرٌ فَإِذَا هُمْ الْمُؤْمِنُونَ يَوْمَ أُحُدٍ وَإِذَا الْخَيْرُ مَا جَاءَ اللَّهُ مِنْ الْخَيْرِ وَثَوَابِ الصِّدْقِ الَّذِي آتَانَا اللَّهُ بِهِ بَعْدَ يَوْمِ بَدْرٍ

İnsan Ru'yâda Boğazlanacak Sığırlar Gördüğü Zaman?
-... Bize Ebû Usâme, Bureyd'den; o da dedesi Ebû Burde'den; o da Ebû Mûsâ el-Eş'arî'den zannediyorum ki, o da Peygamber'den tahdîs etti. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Ben ru'yâda kendimi Mekke'den hurmalıkları olan bir arazîye hicret ediyorum gördüm. Düşüncem, o hurmalık arazînin el-Yemâme yâhud da Hecer olduğuna gitti. Bir de gördüm ki, o, Câhiliyet'te Yesrîb denilen Medîne'dir. Ben orada birtakım sığırlar gördüm. Allah en hayırlıdır (Allah'ın onlar için yapacağı en hayırlıdır). Sonra gördüm ki, o sığırlar, Uhud günü şehîd edilen mü'minlerdir. O hayır da Allah'ın onunla getirmiş olduğu hayır ve Bedir gününden sonra Allah'ın bizlere onunla vermiş olduğu sıdkın sevabıdır"

بَاب النَّفْخِ فِي الْمَنَامِ

7036 - حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْحَنْظَلِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ قَالَ هَذَا مَا حَدَّثَنَا بِهِ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَحْنُ الْآخِرُونَ السَّابِقُونَ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ إِذْ أُوتِيتُ خَزَائِنَ الْأَرْضِ فَوُضِعَ فِي يَدَيَّ سِوَارَانِ مِنْ ذَهَبٍ فَكَبُرَا عَلَيَّ وَأَهَمَّانِي فَأُوحِيَ إِلَيَّ أَنْ انْفُخْهُمَا فَنَفَخْتُهُمَا فَطَارَا فَأَوَّلْتُهُمَا الْكَذَّابَيْنِ اللَّذَيْنِ أَنَا بَيْنَهُمَا صَاحِبَ صَنْعَاءَ وَصَاحِبَ الْيَمَامَةِ

Ru'yâda Üfürme Görülmesi Babı
-....Bize Ma'mer ibn Râşid haber verdi ki, Hemmâm ibn Münebbih: İşte bu Ebû Hureyre'nin bize RasûluIlah(S)'tan tahdîs ettikleri hadîslerdendir dedi ki, O: "Bizler, kitâb ehline göre en sonar gelmişleriz; kıyamet gününde en başa geçecek olanlarız" buyurmuştur. Ve yine Rasûlullah şöyle buyurmuştur:

"Bir kerre uyurken ru'-yâmda bana Yer'in hazîneleri getirildi ve ovucumun içine iki altın bilezik konuldu. Bu bilezik ru 'yası bana ağır geldi ve beni kederlendirdi. Allah tarafından bana: O iki bileziğe üfür! diye vahy verildi. Ben de onlara üfledim, hemen ikisi de uçup gitti. Ben bu iki bileziği,iki yalancı (peygamber) ile te'vîl ettim ki, ikisi arasında bulunduğum San 'â'nin sahibi el-Esved el-Anst ile Yemâme'nin sahibi (Museylime)dir"

بَاب إِذَا رَأَى أَنَّهُ أَخْرَجَ الشَّيْءَ مِنْ كُورَةٍ فَأَسْكَنَهُ مَوْضِعًا آخَرَ

7038 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي أَخِي عَبْدُ الْحَمِيدِ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلَالٍ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَأَيْتُ كَأَنَّ امْرَأَةً سَوْدَاءَ ثَائِرَةَ الرَّأْسِ خَرَجَتْ مِنْ الْمَدِينَةِ حَتَّى قَامَتْ بِمَهْيَعَةَ وَهِيَ الْجُحْفَةُ فَأَوَّلْتُ أَنَّ وَبَاءَ الْمَدِينَةِ نُقِلَ إِلَيْهَا

İnsan Ru'yasında Birşeyi Bir Taraftan Çıkarıp Da Onu Başka Bir Yerde İskân Ettiğini Gördüğü Zaman?

-....Bana kardeşim Abdulhamîd, Süieymân ibn Bilâl'den; o da Mûsâ ibn Ukbe'den; o da Salim ibn Abdillah'tan; o da babası Abdullah ibn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Ben ru'yâmda şöyle gördüm: Sanki (Sudanlı) siyah, başının saçı dağınık bir kadın Medine'den çıktı da nihayet Mehye'a'ya -ki orası Cuhfe 'dir- varıp, orada durdu. Ben bu ru 'yâmı, fyfedîne vebasının Mehye'a'ya naklolunmasıyle te'vîl ettim".

بَاب الْمَرْأَةِ السَّوْدَاءِ

7039 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ حَدَّثَنَا فُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فِي رُؤْيَا النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَدِينَةِ رَأَيْتُ امْرَأَةً سَوْدَاءَ ثَائِرَةَ الرَّأْسِ خَرَجَتْ مِنْ الْمَدِينَةِ حَتَّى نَزَلَتْ بِمَهْيَعَةَ فَتَأَوَّلْتُهَا أَنَّ وَبَاءَ الْمَدِينَةِ نُقِلَ إِلَى مَهْيَعَةَ وَهِيَ الْجُحْفَةُ

Ru'yâda Siyah Kadın Görmek Babı

-....Bana Salim ibn Abdillah, babası Abdullah ibn Umer(R)'den Peygamber(S)'in Medine hakkındaki ru'yasını şöyle tahdîs etti: ' 'Ben ru 'yâmda başı dağınık siyah bir kadın gördüm ki, o Medine'den çıktı da nihayet Mehye'a'da konakladı. Ben bu ru'yâmı Medîne vebasının Cuhfe'den ibaret olan Mehye'a'ya taşınmasıyle te'vîl ettim ".

بَاب الْمَرْأَةِ الثَّائِرَةِ الرَّأْسِ

7040 – حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَأَيْتُ امْرَأَةً سَوْدَاءَ ثَائِرَةَ الرَّأْسِ خَرَجَتْ مِنْ الْمَدِينَةِ حَتَّى قَامَتْ بِمَهْيَعَةَ فَأَوَّلْتُ أَنَّ وَبَاءَ الْمَدِينَةِ نُقِلَ إِلَى مَهْيَعَةَ وَهِيَ الْجُحْفَةُ

Ru'yâda Başının Saçı Dağınık Kadın Görmek Babı

-....Bana Süleyman, Mûsâibn Ukbe'den; o da Sâlim'den: o da babasından tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Ben ru'yâmda başının saçı dağınık siyah bir kadının Medine'den çıkıp nihayet

Mehye'a'da durduğunu gördüm.- Ben bunu Medine vebasının Cuhfe'den ibaret olan Mehye'a'ya taşınması ile te'vîl ettim"

بَاب إِذَا هَزَّ سَيْفًا فِي الْمَنَامِ

7041 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ جَدِّهِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى أُرَاهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَأَيْتُ فِي رُؤْيَايَ أَنِّي هَزَزْتُ سَيْفًا فَانْقَطَعَ صَدْرُهُ فَإِذَا هُوَ مَا أُصِيبَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ أُحُدٍ ثُمَّ هَزَزْتُهُ أُخْرَى فَعَادَ أَحْسَنَ مَا كَانَ فَإِذَا هُوَ مَا جَاءَ اللَّهُ بِهِ مِنْ الْفَتْحِ وَاجْتِمَاعِ الْمُؤْمِنِينَ

İnsan Ru'yâda Kılıç Sallayıp Hareket Ettirdiği Zaman?
-...Bize Ebû Usâme, Zeyd ibn Abdillah'tan; o da dedesi Ebû Burde'den; o da Ebû Mûsâ el-Eş'arî(R)'den; -zannederim- o da Peygamber(S)'den tahdîs etti. O, şöyle buyurmuştur: "Ben ru'yâmda kendimi, bir kılıç salladığımı ve kılıcımın ortasının kırılıp bir gedik açıldığını gördüm. Bunun te'vîli Uhud günü mü'minlerden isabet alanlar imiş. Sonra bir kerre daha kılıç salladım. Kılıç bu sefer olduğundan daha güzel hâle döndü. Bunun te'vîli de Allah 'in onunla getirdiği fetih ve mü'minlerin birleşmeleridir"

بَاب مَنْ كَذَبَ فِي حُلُمِهِ

7042 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ تَحَلَّمَ بِحُلْمٍ لَمْ يَرَهُ كُلِّفَ أَنْ يَعْقِدَ بَيْنَ شَعِيرَتَيْنِ وَلَنْ يَفْعَلَ وَمَنْ اسْتَمَعَ إِلَى حَدِيثِ قَوْمٍ وَهُمْ لَهُ كَارِهُونَ أَوْ يَفِرُّونَ مِنْهُ صُبَّ فِي أُذُنِهِ الْآنُكُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَنْ صَوَّرَ صُورَةً عُذِّبَ وَكُلِّفَ أَنْ يَنْفُخَ فِيهَا وَلَيْسَ بِنَافِخٍ قَالَ سُفْيَانُ وَصَلَهُ لَنَا أَيُّوبُ وَقَالَ قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَوْلَهُ مَنْ كَذَبَ فِي رُؤْيَاهُ وَقَالَ شُعْبَةُ عَنْ أَبِي هَاشِمٍ الرُّمَّانِيِّ سَمِعْتُ عِكْرِمَةَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ قَوْلَهُ مَنْ صَوَّرَ صُورَةً وَمَنْ تَحَلَّمَ وَمَنْ اسْتَمَعَ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ مَنْ اسْتَمَعَ وَمَنْ تَحَلَّمَ وَمَنْ صَوَّرَ نَحْوَهُ تَابَعَهُ هِشَامٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَوْلَهُ

Ru'yâsı Hakkında Yalan Söyleyen Kimse Babı
-...Bize Sufyân ibn Uyeyne, Eyyûb'dan; o da İkrime'den; o da İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki,Peygamber (S) şöyle buyurmuş-tur: "Her kim görmediği bir ru 'yayı gördüm diye iddia ve ısrar ederse (kıyamet gününde) ona iki şair (=arpa) dönesinin birbirine düğümlenmesi teklif ve hiçbir zaman yapamayacağı bu işle azâb olunur.Her kim de bir cemiyetin duyulmasını istemedikleri yâhud bundan kaçındıkları bir haberini işitmeye çalışırsa, onun iki kulağına kıyamet gününde kurşun dökülür. Her kim de (hayât sahibi) bir suret resmederse, ona da:
— Haydi buna rûh üfle (can ver)/ diye teklif olunarak azâb olunur.Hâlbuki o, hayât vermek kudretini hâiz değildir".Sufyân: Eyyûb bize bu hadîsi vasletti (yânî senediyle rivayet etti), demiştir.Kuteybe de şöyle dedi: Bize Ebû Avâne, Katâde'den; o da İkrime'den; o da Ebû Hureyre'den "Ru'yâsı hakkında yalan söyleyen kimse" kavlini tahdîs etti.Şu'be de Ebû Hâşİm er-Rummânî'den söyledi. O: Ben İkrime'-den işittim, Ebû Hureyre (R): "Bir suret yapan, rüyasında yalandan birşey gördüğünü iddia eden ve istenilmeyen bir sözü işitmeye çalışan kimse..." sözünü söyledi**-**.Bize Hâlid ibn AbdiIIah et-Tahhân, Hâlid el-Hazzâ'dan;o da İkrime'den tahdîs etti ki, İbn Abbâs (R): "işitmeye çatışan, yalandan ru'yâ gördüğünü iddia eden ve suret yapan" diyerek, yukarıda geçen hadîs tarzında rivayet etmiştir.Hişâm ibn Hassan el-Kardûsî, İkrime'den; o da İbn Abbâs'tan, onun kavli olmak üzere, Hâlid el-Hazzâ'ya nıutâbaat etmiştir.

7043 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ مَوْلَى ابْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ مِنْ أَفْرَى الْفِرَى أَنْ يُرِيَ عَيْنَيْهِ مَا لَمْ تَرَ

-...Bize İbn Umer'in kölesi olan Abdurrahmân ibnu Abdillah ibn Dînâr babası Abdullah ibn Dînâr el-Adevî'den; o da İbnu Umer(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Yalanlardan en büyük yalan, ru'yasında görmediği şeyi iki gözüne göstermek iddiasıdır" buyurmuştur

---

بَاب إِذَا رَأَى مَا يَكْرَهُ فَلَا يُخْبِرْ بِهَا وَلَا يَذْكُرْهَا

7044 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ رَبِّهِ بْنِ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ يَقُولُ لَقَدْ كُنْتُ أَرَى الرُّؤْيَا فَتُمْرِضُنِي حَتَّى سَمِعْتُ أَبَا قَتَادَةَ يَقُولُ وَأَنَا كُنْتُ لَأَرَى الرُّؤْيَا تُمْرِضُنِي حَتَّى سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ الرُّؤْيَا الْحَسَنَةُ مِنْ اللَّهِ فَإِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ مَا يُحِبُّ فَلَا يُحَدِّثْ بِهِ إِلَّا مَنْ يُحِبُّ وَإِذَا رَأَى مَا يَكْرَهُ فَلْيَتَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّهَا وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَلْيَتْفِلْ ثَلَاثًا وَلَا يُحَدِّثْ بِهَا أَحَدًا فَإِنَّهَا لَنْ تَضُرَّهُ

"İnsan uykusunda hoşlanmayacağı birşey gördüğünde o ru'yâyı kimseye haber vermesin ve onu zikretmesin"

-...Bize Şu'be tahdîs etti ki, Abdu Rabbih ibn Saîd şöyle demiştir: Ben Ebû Seleme'den işittim, şöyle diyordu: And olsun ki, ben ru'yâ görürdüm de bu ru'yâ beni hasta yapardı. Nihayet Ebû Ka-tâde'den işittim, şöyle diyordu. Ben de ru'yâ görürdüm de, gördüğüm ru'yâ beni hastalandırır idi. Nihayet Peygamber(S)'den işittim, O şöyle buyuruyordu: "Güzel ru'yâ Allah tarafındandır. Sizden her-hangibiriniz sevmekte olduğu birşey gördüğü zaman bunu, kendisini seven kimselerden başkasına anlatmasın. Hoşlanmayacağı birşey gördüğü zaman ise, bu ru'yânın şerrinden ve şeytânın şerrinden ("Eûzu billahi mine'ş-şeytânVr-racîm" diyerek) Allah'a sığınsın ve sol tarafına üç defa tüfleşin ve sakın bu kötü ru 'yasını kimseye söylemesin. Çünkü bu suretle o çirkin ru'yâ kendisine zarar veremez".

7045 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي حَازِمٍ وَالدَّرَاوَرْدِيُّ عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أُسَامَةَ بْنِ الْهَادِ اللَّيْثِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَبَّابٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ الرُّؤْيَا يُحِبُّهَا فَإِنَّهَا مِنْ اللَّهِ فَلْيَحْمَدْ اللَّهَ عَلَيْهَا وَلْيُحَدِّثْ بِهَا وَإِذَا رَأَى غَيْرَ ذَلِكَ مِمَّا يَكْرَهُ فَإِنَّمَا هِيَ مِنْ الشَّيْطَانِ فَلْيَسْتَعِذْ مِنْ شَرِّهَا وَلَا يَذْكُرْهَا لِأَحَدٍ فَإِنَّهَا لَنْ تَضُرَّهُ

-...Bana İbnu Ebî Hazım ile ed-Derâverdî, Yezîd ibn Abdillah'tan; o da Abdullah ibnu Habbâb'dan; o da Ebû Saîd el-Hudrî-(R)'den tahdîs etti ki, o da Rasülu!Iah(S)'tan şöyle buyururken işitmiştir: "Sizden biriniz sevdiği bir ru'yâyı görürse, bilsin ki, o Allah tarafından(bir telkin)dir. Ru'yâ sahibi bu ru'yâsı üzerine Allah'a ham-detsin ve onu başkasına da söylesin. Buna aykırı,hoşlanmadığı bir ru'yâ gördüğünde de muhakkak ki, bu ru 'yâ da şeytândandır. Bu hâlde ru 'yâ sahibi, ru 'yânın şerrinden Allah 'a sığınsın ve ru 'yasını kimseye söylemesin. Çünkü bu suretle o ru'yâ, sahibine zarar vermez"

بَاب مَنْ لَمْ يَرَ الرُّؤْيَا لِأَوَّلِ عَابِرٍ إِذَا لَمْ يُصِبْ

7046 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ يُحَدِّثُ أَنَّ رَجُلًا أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنِّي رَأَيْتُ اللَّيْلَةَ فِي الْمَنَامِ ظُلَّةً تَنْطُفُ السَّمْنَ وَالْعَسَلَ فَأَرَى

النَّاس يَتَكَفَّفُونَ مِنْهَا فَالْمُسْتَكْثِرُ وَالْمُسْتَقِلُّ وَإِذَا سَبَبٌ وَاصِلٌ مِنْ الْأَرْضِ إِلَى السَّمَاءِ فَأَرَاكَ أَخَذْتَ بِهِ فَعَلَوْتَ ثُمَّ أَخَذَ بِهِ رَجُلٌ آخَرُ فَعَلَا بِهِ ثُمَّ أَخَذَ بِهِ رَجُلٌ آخَرُ فَعَلَا بِهِ ثُمَّ أَخَذَ بِهِ رَجُلٌ آخَرُ فَانْقَطَعَ ثُمَّ وُصِلَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ بِأَبِي أَنْتَ وَاللَّهِ لَتَدَعَنِّي فَأَعْبُرَهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اعْبُرْهَا قَالَ أَمَّا الظُّلَّةُ فَالْإِسْلَامُ وَأَمَّا الَّذِي يَنْطُفُ مِنْ الْعَسَلِ وَالسَّمْنِ فَالْقُرْآنُ حَلَاوَتُهُ تَنْطُفُ فَالْمُسْتَكْثِرُ مِنْ الْقُرْآنِ وَالْمُسْتَقِلُّ وَأَمَّا السَّبَبُ الْوَاصِلُ مِنْ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ فَالْحَقُّ الَّذِي أَنْتَ عَلَيْهِ تَأْخُذُ بِهِ فَيُعْلِيكَ اللَّهُ ثُمَّ يَأْخُذُ بِهِ رَجُلٌ مِنْ بَعْدِكَ فَيَعْلُو بِهِ ثُمَّ يَأْخُذُ بِهِ رَجُلٌ آخَرُ فَيَعْلُو بِهِ ثُمَّ يَأْخُذُهُ رَجُلٌ آخَرُ فَيَنْقَطِعُ بِهِ ثُمَّ يُوَصَّلُ لَهُ فَيَعْلُو بِهِ فَأَخْبِرْنِي يَا رَسُولَ اللَّهِ بِأَبِي أَنْتَ أَصَبْتُ أَمْ أَخْطَأْتُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصَبْتَ بَعْضًا وَأَخْطَأْتَ بَعْضًا قَالَ فَوَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَتُحَدِّثَنِّي بِالَّذِي أَخْطَأْتُ قَالَ لَا تُقْسِمْ

Ta'bîr Edici, Tabirde İsabet Etmediği Zaman Ru'yâ Tefsirinin İlk Ta'bîr Ediciye Âid Olacağı Görüşüne İ'tikaad Etmeyen Kimse Babı

-....İbn Abbâs (R) şöyle tahdîs ediyordu: Bir kişi Rasûlullah(S)'a geldi de şöyle dedi:
— Ya Rasûlallah! Ben bu gece ru'yâmda yerle gök arasında bir bulut gördüm, ondan yere yağ ve bal yağıyordu. İnsanların da bu yağdan ve baldan avuç avuç almakta olduklarım görüyordum. Kimi çok, kimi az topluyordu. Bu sırada yerden göğe bir ip uzandığını gördüm. Onun ardı sıra Seni görüyordum ki Yâ Rasûlallah, Sen o ipe tutunup yukarıya (göğe doğru) yükseldin. Sonra o ipi başka bir kimse tuttu, o da yükseldi. Sonra başka bir kimse daha tutup bu (üçüncü kimse) de yükseldi. Sonra (dördüncü) biri tuttu. Fakat bu defa ip koptu. Sonra ip bağlanıp bitiştirildi. Bunun üzerine Ebû Bekr:
— Yâ Rasûlallah, babam anam Sana feda olsun! Vallahi beni bırakıp herhalde müsâade ediniz de, bu ru'yâyı ben ta'bîr edeyim! dedi.Rasûlullah da:
— "Haydi ta'bîr et!" diye izin verince, Ebû Bekr şöyle yordu:
— Bu zâtın gördüğü bulut, İslâm'dır. Ondan yağan yağ, bal Kur'-ândır. Onun tatlılığından çok veya az (kaabiliyet derecelerine göre, müslümânlar) faydalanacaklardır. Gökten yere erişen ip de, üzerinde bulunduğun hakk ve adalet ipidir. Sen onu tutuyorsun. Allah da Sen'i yükseltiyor. Sen'den sonra o hakk ve adalet ipini başka birisi tutacak ve o iple yükselecek. Sonra başka birisi daha tutacak, o da yükselecek. Sonra bir kimse daha tutacak, fakat ip kopacak. Sonra orîun için bağlanıp, o da yükselecek. Bu ta'bîrin sonunda Ebû Bekr:
— Yâ Rasûlallah, babam anam Sana kurban olsun! Bana haber versen, bu ta'bîrimde isabet mi ettim, yoksa hatâ mı ettim? diye sordu. Rasûlullah:
— "Bâzısında isabet, bâzısında hatâ ettin" buyurdu. Ebû Bekr:
— Yâ Rasûlallah, hatâ ettiğim ciheti Allah rızâsı için bana haber versen! dedi. Rasûlullah:
— "Allah adına and vererek ısrar etme!" buyurdu

بَاب تَعْبِيرِ الرُّؤْيَا بَعْدَ صَلَاةِ الصُّبْحِ

Ru'yâ Ta'bîrini Sabah Namazının Ardından Yapmak Babı

-... Bize Ebû Recâ İmrân el-Utâridî tahdîs etti. Bize Semure ibn Cımdeb (R) tahdîs edip şöyle dedi: Rasûlullah (S), sahâbî-lerine hitaben:
— "Sizlerden herhangi biriniz ru'yâ gördü mü?" diye sormayı çok yapardı.Semure dedi ki: Bunun üzerine Rasûlullah, Allah'ın anlatmasını istediği kimselere karşı anlatır,ta'bîrini yapardı. Bir gün sabah vakti bize kendi gördüğü ru'yâsını şöyle anlattı: "Bana bu gece iki kişi (yânı iki melek) geldiler. Onlar beni götürüyorlardı ve onlar bana:
— Bizimle yürü! dediler.Ben de onların beraberinde yürüdüm. Nihayet biz, yatmakta olan bir adamın yanına vardık. Bunun baş ucunda da elinde taş bulunan başka bir adam durmuş, o yatan adamın başını taşla vurup kırıyordu. Taşı başına her vurduğunda taş o tarafa yuvarlanıp gidiyordu. Atan adam da arkasından koşuyor ve onu tekrar alıp getiriyordu. O dönüp gelmeden, bunun başı iyi oluyor ve eski

hâline dönüyordu. Sonra taşı getiren adam, yatan adamın üzerine dönüyor ve birinci defa yaptığı gibi tekrar onun başını ezme işini yapıyordu".Rasûlullah dedi ki: "Ben bu iki meleğe:
— Subhânaîlah! Bu iki adam nedir? diye sordum. İki melek bana:
— Yürü, yürü! dediler".Rasûlullah dedi ki: "Bizler yürüdük ve sonunda arka üstü yat-rmş bir adamın yanına geldik. Onun baş ucunda da elinde demirden çatal bir kanca bulunan Başka bir adam ayakta duruyordu. Ayakta duran adam, yatan adamın yüzünün bir tarafı üzerine eğiliyor ve ağzının yan tarafını tâ başının arkasına kadar kesip parçalıyordu. Yine onun boğazını da başının arkasına kadar kesip parçalıyor,gözünü de başının arkasına kadar yırtıp parçalıyordu".Râvî dedi ki: Bazen Ebû Recâ "Yüşerşiru(= Keser)" yerine "Ya-şukku(= Ysirar)" ta'bîrini söylemiştir.Rasûlullah dedi ki: "Sonra bu adam ağzın diğer tarafına geçiyor ve orasını da birinci yanını yaptığı gibi yarıp parçalıyordu. Bu kısmLparçalamayı bitirinceye kadar ağzın diğer yanı olduğu gibi iyileşiyordu. Sonra adam tekrar oraya dönüyor, orasını birinci defada yaptığı gibi kesip yarma yapıyordu".Rasûlullah dedi ki: "Ben yine yanımdaki iki meleğe:
— Subhânattah! Bu iki adamın hâlleri nedir? diye sordum". Rasûlullah dedi ki: "İki melek bana:
— Yürü, yürü! dediler.Biz yine yürüdük ve tennûr gibi altı geniş, üstü dar bir fırın yanına geldik".Râvî dedi ki: Zannederim ki, O şöyle diyordu: "Bir de baktık ki, onun içinde karışık bağırmalar ve birçok sesler vardı".Dedi ki: "Biz onun ağzına doğru baktık ki, içeride birçok çıplak erkekler ve çıplak kadınlar vardı. Onların aşağısından kendilerine bir ateş alevi geliyordu. Onlara bu alev geldikçe, bağırıp çağırıyorlardı". Rasûlullah dedi ki: "Ben yanımdaki iki meleğe:
— Bu çıplak erkekler ve kadınlar nedir? diye sordum". Dedi ki: "Melekler bana:
— Yürü, yürü-! dediler".Dedi ki: "Biz yine yürüdük ve bir nehir üzerine geldik".Râvî dedi ki: Zannediyorum ki, o şöyle diyordu: "Nehir kan gibi kırmızı idi. Baktık ki, bu nehrin içinde yüzmekte olan bir adam vardır. Nehrin kenarında da yanıbaşında birçok taşlar toplamış olan bir adam vardı. Nehirdeki bu adam yüzdüğünce yüzüp geliyor, sonra yanında taşlar toplayan adamın yanına geliyor, ve ona doğru ağzını açıyor. Kenardaki adam da ona bir taş atıp yutturuyor, bunun üzerine nehirdeki adam yüzerek geriye doğru gidiyor. Sonra tekrar kenardakine doğru dönüp geliyor.Kenardakinin yanına her dönüşünde kenardaki, onun ağzının içine bir taş atıyor ve ona taşı yutturuyor".Rasûlullah dedi ki: "Ben yanımdaki iki meleğe:
— Bu iki adamın hâli nedir? diye sordum. Onlar da bana:
— Yürü, yürü! dediler".Rasûlullah dedi ki: "Biz yine yürüdük ve sonunda görmekte olduğun en çirkin görünüşte olan çirkin manzaralı bir adamın yanına geldik. Bir de baktık ki, onun yanında yakmakta olduğu ve etrafında koşmakta bulunduğu bir ateş vardır".Rasûlullah dedi ki: "Ben yine meleklere:
— Bu adamın hâli nedir? diye sordum". Rasûlullah dedi ki: "Onlar da bana:
— Yürü, yürü! diye emrettiler.Biz yine yürüdük, sonunda uzun ağaçlar ve bol bitkilerle sarılmış bir bahçeye geldik. Bahçede baharın her bir çiçeğinden vardı. Bahçenin ortasında çok uzun boylu bir adam vardı ki, ben onun semâya doğru uzanan başını hemen hemen göremiyordum. Adamın etrafında da asla görmediğim kadar pek çok çocuklar vardı".Rasûlullah dedi ki: "Ben yanımdaki iki meleğe:
— Bu uzun adam ve bu çocuklar nedir? diye sordum". Rasûlullah dedi ki: "İki melek bana:
— Yürü, yürü! dediler".Rasûlullah dedi ki: "Biz yine yürüdük ve sonunda büyük bir bahçeye vardık ki, ben asla ondan daha büyük ve ondan daha güzel bir bahçe görmüş değilim".Rasûlullah dedi ki: "Yanımdaki iki melek bana:
— Bu ağaçların içinde yükseğe çık! dediler".Rasûlullah dedi ki: "Biz meleklerle o ağaçların içlerinde yükseklere doğru çıktık. Nihayet altın ve gümüşten tuğlalarla bina edilmiş olan bir beldeye ulaştık. Medine'nin kapısına geldik ve açılmasını istedik. Kapı bizim için açıldı. Kapıdan şehre girdik. Bizleri onun içinde birtakım adamlar karşıladılar ki, bunların vücûdlarımn yarısı görmekte olduğun en güzel insan şeklinde, diğer yarısı da görmekte olduğun en çirkin insan şeklinde idi".Rasûlullah dedi ki: "Yanımdaki iki melek o insanlara:
— Gidiniz de şu nehir içine giriniz (ve onun hâlis suyu ile çirkin sıfatınızdan yıkanınız)/ dediler".Rasûlullah dedi ki: "Orada enliliğine akmakta olan bir nehir vardı ki, sanki onun suyu süt kadar beyaz idi. O insanlar gittiler ve o nehrin içine girdiler. Sonra onlar kendilerinden o çirkin sıfatlar gitmiş olarak bizim yanımıza döndüler ve onlar en güzel surette dönmüşlerdi".Rasûlullah dedi ki: "Melekler bana:

— Bu Medine, Adn Cenneti'dir, işte burası Sen 'in menzilindir! dediler". Rasûlullah dedi ki: "Gözlerim yükselip yukarıya doğru baktı ki, gökyüzündeki çok uzak bulut gibi bembeyaz bir köşk gördüm". Rasûlullah dedi ki: "Melekler bana:
— İşte orası da Sen'in menzilindir! dediler". Rasûlullah dedi ki: "Ben de onlara:
— Allah sizlere bereketler ihsan eylesin, beni bırakın da ben oraya gireyim, dedim. Onlar:
— Sen şimdi oraya giremezsin. Sen ileride oraya gireceksin! dediler".Rasûlullah dedi ki: "Ben meleklere:
— Ben bu gece boyunca çok hayret verici şeyler görmüşümdür. Benim gördüğüm bu şeyler nedir? dedim". Rasûlullah dedi ki: "İki melek bana şöyle anlattılar:
— Bizler Sana haber vereceğiz: Şu yanına geldiğin ve taş ile başı ezilen birinci adam yok mu; işte o, Kur'ân'ı alıyor, onu reddediyor ve farz namazı kılmadan başı üzerinde uyuyordu. Şu üzerine gelip, başının arkasına kadar ağzının bir tarafı ve boğazı da başının arkasına kadar, gözü de başının arkasına kadar yırtılıp parçalandığını gördüğün adama gelince; o adam da erkenden evinden gider ve öyle bir yalan söylerdi ki, onun bu yalanı her tarafa yayılırdı. Şu yukarısı dar, aşağısı geniş fırın gibi binanın içinde görmüş olduğun o çıplak erkek ve kadınlara gelince; onlar da zina eden erkekler ve zina eden kadınlardır. O nehirde yüzmekte olup üzerine geldiğin ve kendisine taş yutturulan adam ise; o ribâ yiyen kimsedir. Bir ateş yanında onu yakıp etrafında koşmakta olan o çirkin manzaralı adama gelince; o da cehennemin bekçisi olan Mâlik'tir. O büyük bahçenin içinde gördüğün uzun boylu adama gelince; o da İbrahim Peygamber 'dir. Onun etrafındaki çocuklar ise, fıtrat üzere ölen herbir çocuktur".
Semure dedi ki: Müslümanların bâzısı:
— Yâ Rasûlallah! Müşriklerin çocukları da mı? diye sordular. Rasûlullah:
— "Müşriklerin çocukları da" buyurdu. "Melekler devamla:
—Kendilerinin bir kısım güzel, diğer kısımları da çirkin olan o topluluğa gelince; onlar bir kısım güzel amellerini diğer çirkin amelleriyle karıştırmış olan kimselerdir ki, Allah onların suçlarından vazgeçmiştir, dediler"

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الْفِتَنِ

بَاب مَا جَاءَ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً } وَمَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَذِّرُ مِنْ الْفِتَنِ

7048 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ السَّرِيِّ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ عُمَرَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ قَالَتْ أَسْمَاءُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَنَا عَلَى حَوْضِي أَنْتَظِرُ مَنْ يَرِدُ عَلَيَّ فَيُؤْخَذُ بِنَاسٍ مِنْ دُونِي فَأَقُولُ أُمَّتِي فَيُقَالُ لَا تَدْرِي مَشَوْا عَلَى الْقَهْقَرَى قَالَ ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِكَ أَنْ نَرْجِعَ عَلَى أَعْقَابِنَا أَوْ نُفْتَنَ

Yüce Allah'ın "Ve öyle bir fitneden sakının ki, hiç de içinizden yalnız zulmedenlere dokunmakla kalmaz ve bilin ki Allah'ın azabı şiddetlidir" (el-Enfâl: 25) Kavlinin Beyânı İle Peygamber(S)'İn Fitnelerden Sakındırmasının Beyânı Hakkında Gelen Hadîsler Babı
-....Abdullah ibnu Ebî Muleyke şöyle demiştir: Esma bintu Ebî Bekr (R) söyledi ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Ben (kıyâmet gününde) havzımın başında benim yanıma gelecek olanları beklerim. Derken benim yakınımda birtakım insanlar yakalanırlar. Ben:
— Onlar benim ümmetimdir; derim. Allah:
— Sen onların senden sonra dînlerinden arkalarına dönüp gittiklerini bilmezsin! buyurur".Abdullah ibn Ebî Muleyke:
— Allah'ım, bizler topuklarımız üzerinde arkamıza dönmekten yâhud (dînimizde) fitnelere uğratılmaktan Sana sığınırız! demiştir.

7049 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ مُغِيرَةَ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا فَرَطُكُمْ عَلَى الْحَوْضِ لَيُرْفَعَنَّ إِلَيَّ رِجَالٌ مِنْكُمْ حَتَّى إِذَا أَهْوَيْتُ لِأُنَاوِلَهُمْ اخْتُلِجُوا دُونِي فَأَقُولُ أَيْ رَبِّ أَصْحَابِي يَقُولُ لَا تَدْرِي مَا أَحْدَثُوا بَعْدَكَ

-....Abdullah ibn Mes'üd (R) şöyle dedi: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Ben sizin havuz başına ilk varan öncünüzüm. Yemîn olsun orada sizden bir takım adamlar bana kaldırılıp gösterilecek, hattâ ben onlara vermek üzere elimi uzatırım ki, bu sırada onlar çekilip benden uzaklaştırılırlar. Ben:
— Ey Rabb'im! Onlar benim sahâbîlerimdirler! derim. Yüce Allah:
— Sen onların senden sonra dînde neler îcâd ettiklerini bilmezsin! buyurur"

7050 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَنَا فَرَطُكُمْ عَلَى الْحَوْضِ فَمَنْ وَرَدَهُ شَرِبَ مِنْهُ وَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ لَمْ يَظْمَأْ بَعْدَهُ أَبَدًا لَيَرِدُ عَلَيَّ أَقْوَامٌ أَعْرِفُهُمْ وَيَعْرِفُونِي ثُمَّ يُحَالُ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ قَالَ أَبُو حَازِمٍ فَسَمِعَنِي النُّعْمَانُ بْنُ أَبِي عَيَّاشٍ وَأَنَا أُحَدِّثُهُمْ هَذَا فَقَالَ هَكَذَا سَمِعْتَ سَهْلًا فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ وَأَنَا أَشْهَدُ عَلَى أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ لَسَمِعْتُهُ يَزِيدُ فِيهِ قَالَ إِنَّهُمْ مِنِّي فَيُقَالُ إِنَّكَ لَا تَدْرِي مَا بَدَّلُوا بَعْدَكَ فَأَقُولُ سُحْقًا سُحْقًا لِمَنْ بَدَّلَ بَعْدِي

-...Ebû Hazım şöyle demiştir: Ben Sehl ibn Sa'd(R)'dan işittim, o şöyle diyordu: Ben Peygamber (S)'den işittim, o şöyle buyuruyordu:"Ben sizin havuz başında öncünüzüm.Ona gelen içer, ondan içen ebediyyen bir daha susamaz. Ve muhakkak benim yanıma bir-takım kavimler gelecekler ki, ben onları tanırım, onlar da beni tanırlar. Sonra benimle onlar arasına bir perde konulur".Ebû Hazım dedi ki: Ben bu hadîsi kendilerine tahdîs ederken Nu'mân ibn Ebî Ayyaş da işitti ve:
— Sen bu hadîsi Sehl'den bu şekilde söylerken işittin mi? diye sordu.Ben de:
— Evet, dedim.Ebû Hazım şöyle dedi: Ve ben Ebû Saîd el-Hudrî üzerine şehâdet ediyorum ki, muhakkak surette ben ondan işittim, o şu sözler ziyâde ederek Peygamber'in şöyle buyurduğunu söylüyordu:
— "Onlar muhakkak bendendirler, derim. Bana:
— Sen onların senin ardından ne tebdiller yaptıklarını bilmezsin, denilir.Ben de:
— Benden sonra (dînde) değiştirme yapanlar uzak olsunlar, uzak olsunlar! derim"

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَتَرَوْنَ بَعْدِي أُمُورًا تُنْكِرُونَهَا وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي عَلَى الْحَوْضِ

7052 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْقَطَّانُ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ وَهْبٍ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ قَالَ قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ بَعْدِي أَثَرَةً وَأُمُورًا تُنْكِرُونَهَا قَالُوا فَمَا تَأْمُرُنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَدُّوا إِلَيْهِمْ حَقَّهُمْ وَسَلُوا اللَّهَ حَقَّكُمْ

Peygamber(S)İn: "Sizler benden sonra hoşlanmayacağınız bir takım çirkin işler göreceksiniz" Kavli Babı Abdullah ibn Zeyd de:Peygamber (S) "Havuz başında bana kavuşuncaya kadar sabrediniz" buyurdu, demiştir.
-....Bize Zeyd ibnu Vehb tahdîs etti: Ben Abdullah ibn Mes'ûd(R)'dan işittim, şöyle dedi:Rasûlullah (S) bizlere:
— "Sizler benden sonra istikbâlde (dünyâ işleri ve paylarında) başkalarının size tercih edildiğini

ve (dîn işlerinde de) hoşlanmayacağınız birtakım (bid'atlı) işler göreceksiniz" buyurdu. Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah! Bu vaziyet karşısında bizlere nasıl hareket etmemizi emredersiniz? Diye sordular. Rasûlullah:
— "Emirlere istedikleri haklarım eda ediniz, kendi hakkınızı da Allah'tan isteyiniz" buyurdu

---

7053 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ الْجَعْدِ عَنْ أَبِي رَجَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ كَرِهَ مِنْ أَمِيرِهِ شَيْئًا فَلْيَصْبِرْ فَإِنَّهُ مَنْ خَرَجَ مِنْ السُّلْطَانِ شِبْرًا مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً

Ebû Recâ'dan; o da İbn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Her kim emîrinden meydana gelen bir hareketi fena görürse, sabretsin (isyankâr vaziyet almasın). Çünkü her kim sultândan (yânî ona itaatten) bir karış dışarı çıkarsa, o, Câhiliyet ölümüyle ölür"

7054 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ الْجَعْدِ أَبِي عُثْمَانَ حَدَّثَنِي أَبُو رَجَاءٍ الْعُطَارِدِيُّ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ رَأَى مِنْ أَمِيرِهِ شَيْئًا يَكْرَهُهُ فَلْيَصْبِرْ عَلَيْهِ فَإِنَّهُ مَنْ فَارَقَ الْجَمَاعَةَ شِبْرًا فَمَاتَ إِلَّا مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً

-..... Bana Ebû Recâ el-Utâridî tahdîs edip şöyle dedi: Ben İbn Abbâs(R)'tan işittim, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Her kim emîrinden hoşlanmayacağı bir şeyin meydana geldiğini görürse,onun fenalığına sabretsin (isyan etmesin). Çünkü her kim (İslâm) camiasından bir karış ayrılır da ölürse muhakkak o, Câhiliyet ölümü ile ölür"

7055 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ عَنْ عَمْرٍو عَنْ بُكَيْرٍ عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ جُنَادَةَ بْنِ أَبِي أُمَيَّةَ قَالَ دَخَلْنَا عَلَى عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ وَهُوَ مَرِيضٌ قُلْنَا أَصْلَحَكَ اللَّهُ حَدِّثْ بِحَدِيثٍ يَنْفَعُكَ اللَّهُ بِهِ سَمِعْتَهُ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ دَعَانَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَايَعْنَاهُ فَقَالَ فِيمَا أَخَذَ عَلَيْنَا أَنْ بَايَعَنَا عَلَى السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ فِي مَنْشَطِنَا وَمَكْرَهِنَا وَعُسْرِنَا وَيُسْرِنَا وَأَثَرَةً عَلَيْنَا وَأَنْ لَا نُنَازِعَ الْأَمْرَ أَهْلَهُ إِلَّا أَنْ تَرَوْا كُفْرًا بَوَاحًا عِنْدَكُمْ مِنْ اللَّهِ فِيهِ بُرْهَانٌ

-....Cunâde ibnu Ebî Umeyye şöyle demiştir: Bizler, hasta hâlinde iken, Ubâde ibnu's-Sâmit(R)'in yanma girdik ve ona:
— Allah seni iyileştirsin, sen bize Peygamber(S)'den işittiğin ve Allah'ın onunla seni faydalandıracağı bir hadîs tahdîs et, dedik. O şöyle dedi: Peygamber (S) bizi (Ensâr cemâatini Akabe gecesi bey'at için) çağırdı. Biz de kendisiyle bey'at ettik.Ubâde dedi ki: Peygamber'e, Ensâr üzerine bir borç olarak bizden aldığı ahid ve mîsâkta şöyle söyleyip bey'at ettik: "Allah ve Rasûlü'nün emirlerini dinleyip onlara hem neş'eli, hem kederli zamanımızda; hem zor, hem kolay hâlimizde itaat etmek ve âmirlerimiz kendi arzularını nefislerimiz üzerine tercîh etseler dahî onlara itaat etmek ve niza (ve kıtal) etmemek üzere bey'at ettik, ancak emîrin açık bir küfrünü görseniz, onun küfrü hakkında yanınızda Allah'ın Kitâbı'ndan kuvvetli bir deliliniz olması hâli müstesnadır"

7057 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أُسَيْدِ بْنِ حُضَيْرٍ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اسْتَعْمَلْتَ فُلَانًا وَلَمْ تَسْتَعْمِلْنِي قَالَ إِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ بَعْدِي أَثَرَةً فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي

-....Bize Şu'be, Katâde'den; o da Enes ibn MâIik(R)'ten; o da Useyd ibn Hudayr(R)'dan şöyle tahdîs etti: Ensâr'dan bir kimse Peygamber(S)'e geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Beni zekât âmili veya bir yere vâlî ta'yîn buyurmaz mısınız? Nitekim (Muhacirler'den) fulânı ta'yîn ettiniz! diye ta'rîz eyledi. Rasûhıllah:
— "(Ey Ensâr cemâati!) Şübhesiz sizler benden sonra yakında (böyle dünyâ işlerinde) başkalarının size tercîh edildiği zamana kavuşacaksınız. Bununla beraber yine de siz sabrediniz! Nihayet (kıyamet günü) bana kavuşacaksınız" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلَاكُ أُمَّتِي عَلَى يَدَيْ أُغَيْلِمَةٍ سُفَهَاءَ

7058 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جَدِّي قَالَ كُنْتُ جَالِسًا مَعَ أَبِي هُرَيْرَةَ فِي مَسْجِدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمَدِينَةِ وَمَعَنَا مَرْوَانُ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ سَمِعْتُ الصَّادِقَ الْمَصْدُوقَ يَقُولُ هَلَكَةُ أُمَّتِي عَلَى يَدَيْ غِلْمَةٍ مِنْ قُرَيْشٍ فَقَالَ مَرْوَانُ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ غِلْمَةً فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ لَوْ شِئْتُ أَنْ أَقُولَ بَنِي فُلَانٍ وَبَنِي فُلَانٍ لَفَعَلْتُ فَكُنْتُ أَخْرُجُ مَعَ جَدِّي إِلَى بَنِي مَرْوَانَ حِينَ مُلِّكُوا بِالشَّأْمِ فَإِذَا رَآهُمْ غِلْمَانًا أَحْدَاثًا قَالَ لَنَا عَسَى هَؤُلَاءِ أَنْ يَكُونُوا مِنْهُمْ قُلْنَا أَنْتَ أَعْلَمُ

Peygamber(S)'İn: 'Ümmetimin helaki beyinsiz birtakım gençlerin elleriyledir" Kavli Babı
-....Bize (Emevîler'den) Amr ibnu Yahya ibn Saîd tahdîs edip şöyle dedi: Bana dedem Saîd ibn Amr haber verip şöyle dedi: Ben (bir kerre Muâviye zamanında) Medine'de Peygamber'in mescidinde, Ebû Hureyre ile beraber oturuyordum. Yanımızda Mervân ibnu'l-Hakem de vardı. Ebû Hureyre (R):
— Ben (kendisi fıtraten) doğru sözlü olan ve (Allah tarafından) doğruluğu tasdik olunan Rasûlullah(S) 'tan: "Ümmetimin helaki, Ku-reyş'ten birkaç gencin ellerindedir" buyururken işittim, dedi. Mervân:
— Allah'ın la'neti o gençlerin üzerine olsun! dedi. Ebû Hureyre:
— Eğer Fulân oğulları ve Fulân oğulları diye isimlerini söylemek isteseydim, muhakkak söylerdim, dedi. Emevîler'den Amr ibnu Yahya dedi ki:
— Mervân oğullan İslâm hükümetini alarak Şam'a mâlik oldukları sırada büyük babam Saîd ibn Amr ile beraber Mervân oğullanna giderdik. Bir kerresinde büyükbabam orada birtakım genç Mervân oğulları'nı gördü de bize: Belki şu gençler bu ümmetin helakine sebeb olacak gençlerden olabilirler, dedi (de Ebû Hureyre hadîsine işaret etti). Biz de büyükbabama: (Rasûlullah'ın bu haberini) sen daha iyi bilirsin! dedik

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيْلٌ لِلْعَرَبِ مِنْ شَرٍّ قَدْ اقْتَرَبَ

7059 - حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ أَنَّهُ سَمِعَ الزُّهْرِيَّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أُمِّ سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُنَّ أَنَّهَا قَالَتْ اسْتَيْقَظَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ النَّوْمِ مُحْمَرًّا وَجْهُهُ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَيْلٌ لِلْعَرَبِ مِنْ شَرٍّ قَدْ اقْتَرَبَ فُتِحَ الْيَوْمَ مِنْ رَدْمِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مِثْلُ هَذِهِ وَعَقَدَ سُفْيَانُ تِسْعِينَ أَوْ مِائَةً قِيلَ أَنَهْلِكُ وَفِينَا الصَّالِحُونَ قَالَ نَعَمْ إِذَا كَثُرَ الْخَبَثُ

Peygamber(S)'İn: "Vukû'u yaklaşan bir şenden dolayı vay Arab'ın hâline!" Kavli Babı
-...Zeyneb bintu Cahş (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) uykudan yüzü kıpkırmızı olarak uyandı da:
— "Lâ ilahe ille'ttah! Vukû'u yaklaşan bir şenden, büyük bir fitneden dolayı vay Arab'ın haline! Bu gün Ye'cûc ve Me'cûc şeddinden şunun gibi bir delik açıldı!" buyuruyordu.Sufyân ibn Uyeyne (şağ şehâdet parmağının ucunu dibine getirip yummakla bu parmağın iki boğumu Sürülmüş yılan gibi olmasıy-le) doksan işareti yaptı yâhud yüz işareti bağladı. (Zeyneb dedi ki:)
—Bizim içimizde bu kadar sâlih kimseler varken, biz helak olur muyuz? denildi. Peygamber:
Hakem, Rasûlullah'ın hayâtı zamanında işlediği kötülüklerden dolayı Taife sürülmüş ve Mervân

orada dünyâya gelmişti. Ebû Bekr ve Umer devrinde de orada sürgün yaşayan bu baba ve oğul, Hz. Usmân halîfe olunca,
— "Evet, pislik (yânî fısk, fucûr, fuhuş ve ma'siyet) çoğaldığı zaman (helak olursunuz)" buyurdu

---

7060 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح و حَدَّثَنِي مَحْمُودٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَشْرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أُطُمٍ مِنْ آطَامِ الْمَدِينَةِ فَقَالَ هَلْ تَرَوْنَ مَا أَرَى قَالُوا لَا قَالَ فَإِنِّي لَأَرَى الْفِتَنَ تَقَعُ خِلَالَ بُيُوتِكُمْ كَوَقْعِ الْقَطْرِ

-....Usâme ibn Zeyd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) yüksek bir yerden Medîne evleri arasından yükselen köşklere baktı da:
— "Benim görmekte olduğum fitneleri sizler görebiliyor musunuz?" buyurdu.Sahâbîler:
— Hayır, dediler. Rasûlullah:
— "Şübhesiz ben, evlerinizin aralarına dökülen fitne ve felâket mahallerini, şiddetli yağmur sellerinin açtığı yarlar gibi (gözümle) görüyorum" buyurdu

---

بَاب ظُهُورِ الْفِتَنِ

7061 – حَدَّثَنَا عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَتَقَارَبُ الزَّمَانُ وَيَنْقُصُ الْعَمَلُ وَيُلْقَى الشُّحُّ وَتَظْهَرُ الْفِتَنُ وَيَكْثُرُ الْهَرْجُ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّمَ هُوَ قَالَ الْقَتْلُ الْقَتْلُ وَقَالَ شُعَيْبٌ وَيُونُسُ وَاللَّيْثُ وَابْنُ أَخِي الزُّهْرِيِّ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Fitnelerin Meydana Gelmeleri Babı
-...Bize Ma'mer, ez-Zuhrî'den; o da Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S):
— "(Kıyametin yaklaşması alâmetleri şunlardır:) Zaman birimleri birbirine yakın olur (yıllar ay,aylar gün, günler de saat gibi hızla geçer). Allah 'a kulluk ve hayır amelleri eksilir, kalblere şiddetli cimrilik atılıp yerleştirilir, birçok fitneler meydana gelir ve hercümerc çoğalır" buyurdu.Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah! O here nedir? diye sordular. Rasûlullah da iki kerre:
— "Öldürme, öldürme!" buyurdu.Şuayb, Yûnus, el-Leys, ez-Zuhrî'nin kardeşinin oğlu; bu üçü de ez-Zuhrî'den; o da Humeyd'den; o da Ebû Hureyre'den; o da Peygamber(S)'den olmak üzere söylediler

---

7062 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقٍ قَالَ كُنْتُ مَعَ عَبْدِ اللَّهِ وَأَبِي مُوسَى فَقَالَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ بَيْنَ يَدَيْ السَّاعَةِ لَأَيَّامًا يَنْزِلُ فِيهَا الْجَهْلُ وَيُرْفَعُ فِيهَا الْعِلْمُ وَيَكْثُرُ فِيهَا الْهَرْجُ وَالْهَرْجُ الْقَتْلُ

-....Şakîk şöyle dedi: Ben Abdullah ibn Mes'ûd'un ve Ebû Mûsâ el-Eş'arî'nin beraberinde idim, bu ikisi: Peygamber (S) "Kıyametin kopmasının önünde öyle bir takım günler vardır ki, onlarda Yeryüzüne cahillik inip yayılır, ilim kaldırılır ve öldürmekten ibaret olan hercümerc çoğalır" buyurdu, dediler.

7064 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا شَقِيقٌ قَالَ جَلَسَ عَبْدُ اللَّهِ وَأَبُو مُوسَى فَتَحَدَّثَا فَقَالَ أَبُو مُوسَى قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ بَيْنَ يَدَيْ السَّاعَةِ أَيَّامًا يُرْفَعُ فِيهَا الْعِلْمُ وَيَنْزِلُ فِيهَا الْجَهْلُ وَيَكْثُرُ فِيهَا الْهَرْجُ وَالْهَرْجُ الْقَتْلُ حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ

حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ إِنِّي لَجَالِسٌ مَعَ عَبْدِ اللَّهِ وَأَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَالَ أَبُو مُوسَى سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ وَالْهَرْجُ بِلِسَانِ الْحَبَشَةِ الْقَتْلُ

-....Bize Şakîk tahdîs edip şöyle dedi: Abdullah ibn Mes'ûd ile Ebû Mûsâ oturdular da birbirlerine hadîs söylediler. Ebû Mûsâ:
— Peygamber (S): "Kıyametin önünde öyle günler vardır ki, onlarda ilim kaldırılır, cahillik inip yayılır, katiden ibaret olan hercü-merc çoğalır" buyurdu, dedi.
-....Ebû Vâil şöyle demiştir: Ben Abdullah ibn Mes'ûd ile Ebû Mûsâ el-Eş'arî'nin beraberinde oturmakta idim. Ebû Mûsâ (R): Ben Peygamber(S)'den bundan önceki hadîsin benzerini işittim."Here" Habeş dilinde "Öldürmek"tir, dedi

---

7066 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ وَاصِلٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ وَأَحْسِبُهُ رَفَعَهُ قَالَ بَيْنَ يَدَيْ السَّاعَةِ أَيَّامُ الْهَرْجِ يَزُولُ فِيهَا الْعِلْمُ وَيَظْهَرُ فِيهَا الْجَهْلُ قَالَ أَبُو مُوسَى وَالْهَرْجُ الْقَتْلُ بِلِسَانِ الْحَبَشَةِ وَقَالَ أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ الْأَشْعَرِيِّ أَنَّهُ قَالَ لِعَبْدِ اللَّهِ تَعْلَمُ الْأَيَّامَ الَّتِي ذَكَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيَّامَ الْهَرْجِ نَحْوَهُ قَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مِنْ شِرَارِ النَّاسِ مَنْ تُدْرِكْهُمْ السَّاعَةُ وَهُمْ أَحْيَاءٌ

-...BizeŞu'be, Vâsıl ibn Hayyân'dan; odaEbû Vâil'den;o da Abdullah ibn Mes'ûd'dan tahdîs etti. Zannediyorum ki, Abdullah bu hadîsi Peygamber'e yükselterek şöyle buyurdu, dedi: "Kıyametin kopmasından önce here günleri vardır ki, onlarda ilim zail olur ve cehalet meydana çıkar".Ebû Mûsâ: "Here", Habeş dilinde "ÖIdürmek"tir, dedi.Ebû Avâne, Âsım'dan; o daEbû Vâil'den söyledi ki, Ebû Mûsâ el-Eş'arî, Abdullah ibn Mes'ûd'a:
— Sen Peygamber (S)'in zikretmiş olduğu kıyametten önceki o here günlerini biliyorsun, deyip bundan önceki hadîs tarzında söylemiştir. İbn Mes'ûd:
— Ben Peygamber(S)'den: "Kendileri hayâtta bulunup da kıyametin koptuğu zamana erişen kimseler, insanların şerrlilerindendir" buyururken işittim, demiştir

---

بَاب لَا يَأْتِي زَمَانٌ إِلَّا الَّذِي بَعْدَهُ شَرٌّ مِنْهُ

7068 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّبَيْرِ بْنِ عَدِيٍّ قَالَ أَتَيْنَا أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ فَشَكَوْنَا إِلَيْهِ مَا نَلْقَى مِنْ الْحَجَّاجِ فَقَالَ اصْبِرُوا فَإِنَّهُ لَا يَأْتِي عَلَيْكُمْ زَمَانٌ إِلَّا الَّذِي بَعْدَهُ شَرٌّ مِنْهُ حَتَّى تَلْقَوْا رَبَّكُمْ سَمِعْتُهُ مِنْ نَبِيِّكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

"Bundan sonra gelecek zaman, muhakkak evvelkinden daha şerrli olacaktır"
-....Bize Sufyân es-Sevrî tahdîs etti ki, ez-Zubeyr ibnu Adiyy şöyle demiştir: Biz Haccâc'dan karşılaştığımız zulümden dolayı Enes ibn Mâlik'e gidip şikâyet ettik. Enes ibn Mâlik (R):
— Sabrediniz! Çünkü bundan sonra üzerinize gelecek zaman, muhakkak bundan daha şerrli olacaktır. Ve bu fenalık (siz ölüp de) Rabb'inize kavuşuncaya kadar (asırlarca) böyle sürüp gidecektir. Ben bu sözü Peygamberiniz(S)'den işittim, dedi

---

7069 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح و حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلَالٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ هِنْدٍ بِنْتِ الْحَارِثِ الْفِرَاسِيَّةِ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ اسْتَيْقَظَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةً فَزِعًا يَقُولُ سُبْحَانَ اللَّهِ مَاذَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ الْخَزَائِنِ وَمَاذَا أُنْزِلَ مِنْ الْفِتَنِ مَنْ يُوقِظُ صَوَاحِبَ الْحُجُرَاتِ يُرِيدُ أَزْوَاجَهُ لِكَيْ يُصَلِّينَ رُبَّ كَاسِيَةٍ فِي الدُّنْيَا عَارِيَةٍ فِي الْآخِرَةِ

-....Peygamber'in zevcesi Ümmü Seleme (R) şöyle demiştir: Bir gece Rasûlullah (S) dehşetle uyandı da şöyle buyuruyordu: "Subhânallah! Allah bu gece ne hazîneler indirdi! Ve ne fitneler indirildi! Hücrelerin sahibeleri olan kadınları (yânî zevcelerini) namaz kılmaları için kim uyandırır? Dünyâda nice giyinik kadınlar vardır ki, âhirette çıplaktırlar"

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَمَلَ عَلَيْنَا السِّلَاحَ فَلَيْسَ مِنَّا

7070 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ حَمَلَ عَلَيْنَا السِّلَاحَ فَلَيْسَ مِنَّا

Peygamber(S)'İn: 'Kim bize silâh çekerse, o bizden değildir" Kavli Babı
-....Bize Mâlik, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer(R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S): "Her kim biz müslümânlara silâh çekip kıtal ederse, artık o biz müslümânların camiasından değildir"buyurmuştur

---

7071 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ حَمَلَ عَلَيْنَا السِّلَاحَ فَلَيْسَ مِنَّا

-... Bize Ebû Usâme; Bureyd'den; o da Ebû Burde'den;o da Ebû Mûsâ eI-Eş'arî(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Her kim bize silâh çekerse, artık o bizden değildir" buyurmuştur.

7072 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يُشِيرُ أَحَدُكُمْ عَلَى أَخِيهِ بِالسِّلَاحِ فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي لَعَلَّ الشَّيْطَانَ يَنْزِعُ فِي يَدِهِ فَيَقَعُ فِي حُفْرَةٍ مِنْ النَّارِ

-...Hemmâm ibn Münebbih şöyle demiştir: Ben Ebû Hureyre(R)'den işittim, Peygamber (S)şöyle buyurmuştur: "Sakın sizin biriniz silâhını (çıkarıp da) dîn kardeşine işaret etmesin! Çünkü işaret eden kimse bilmez, belki şeytân eline hız verip çeker de (dîn kardeşini vurur) bu suretle cehennemden bir çukura yuvarlanır"

7073 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ قُلْتُ لِعَمْرٍو يَا أَبَا مُحَمَّدٍ سَمِعْتَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ مَرَّ رَجُلٌ بِسِهَامٍ فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمْسِكْ بِنِصَالِهَا قَالَ نَعَمْ

-....Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs edip şöyle dedi: Ben Amr ibn Dînâr'a;
— Yâ Ebâ Muhammedi Sen Câbir ibn AbdiIlah(R)'tan: Bir adam mescidden geçti, yanında (demirleri meydanda) okları vardı. RasûIullah (S) ona "Demirlerinden tut (da kimseye dokunmasınlar)" buyurdu, derken işittin mi? diye sordum. Amr ibn Dînâr:
— Evet işittim, diye cevâb verdi.

7074 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَجُلًا مَرَّ فِي الْمَسْجِدِ بِأَسْهُمٍ قَدْ أَبْدَى نُصُولَهَا فَأُمِرَ أَنْ يَأْخُذَ بِنُصُولِهَا لَا يَخْدِشُ مُسْلِمًا

-....Bize Hammâd ibn Zeyd, Amr ibn Dînâr'dan; o da Câbir ibn Abdillah(R)'tan şöyle tahdîs etti: Bir adam mescidden geçti, yanında demirlerim meydana çıkarmış olduğu birçok okları vardı.Rasûlullah(S) tarafından, okların herhangibir müslümâna dokunup yaralamaması için, demirli taraflarından tutması emrolundu.

7075 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا مَرَّ أَحَدُكُمْ فِي مَسْجِدِنَا أَوْ فِي سُوقِنَا وَمَعَهُ نَبْلٌ فَلْيُمْسِكْ عَلَى نِصَالِهَا أَوْ قَالَ فَلْيَقْبِضْ بِكَفِّهِ أَنْ يُصِيبَ أَحَدًا مِنْ الْمُسْلِمِينَ مِنْهَا شَيْءٌ

-.... Bize Ebû Usâme, Bureyd'den; o da Ebû Burde'den; o da Ebû Mûsâ(R)'dan tahdîs etti ki,Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Herhangibiriniz mescidimizin yâhud çarşımızın birinden yanında demirli oklar varken geçecek olursa, okların demirlen üzerinden tutsun -yâhud: Onlardan birini müslümânlardan bir kimseye isabet ettirmemek için demirlerini avucunun içiyle alıp tutsun-!" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ

7076 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا شَقِيقٌ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِبَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ وَقِتَالُهُ كُفْرٌ

Peygamber(S)'İn: "Benden sonra birbirinizin boyunlarını vuracak kâfirlere dönmeyiniz" Kavli
-....Bize Şakîk tahdîs edip şöyle dedi: Abdullah ibn Mes'ûd (R): Peygamber (S): "Müslümâna sövmek fısk, onunla kıtal etmek küfürdür" buyurdu, demiştir

---

7077 - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنِي وَاقِدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ

-... Bana Vâkıd, babası Muhammed ibn Zeyd'den haber verdi ki, İbn Umer (R) Peygamber(S)'den: "Benden sonra birbirlerinizin boyunlarını vuracak kâfirlere dönmeyiniz" buyururken işitmiş-ür

---

7078 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا قُرَّةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ سِيرِينَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ وَعَنْ رَجُلٍ آخَرَ هُوَ أَفْضَلُ فِي نَفْسِي مِنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطَبَ النَّاسَ فَقَالَ أَلَا تَدْرُونَ أَيُّ يَوْمٍ هَذَا قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيُسَمِّيهِ بِغَيْرِ اسْمِهِ فَقَالَ أَلَيْسَ بِيَوْمِ النَّحْرِ قُلْنَا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَيُّ بَلَدٍ هَذَا أَلَيْسَتْ بِالْبَلْدَةِ الْحَرَامِ قُلْنَا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَإِنَّ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ وَأَعْرَاضَكُمْ وَأَبْشَارَكُمْ عَلَيْكُمْ حَرَامٌ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا فِي شَهْرِكُمْ هَذَا فِي بَلَدِكُمْ هَذَا أَلَا هَلْ بَلَّغْتُ قُلْنَا نَعَمْ قَالَ اللَّهُمَّ اشْهَدْ فَلْيُبَلِّغْ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ فَإِنَّهُ رُبَّ مُبَلِّغٍ يُبَلِّغُهُ لِمَنْ هُوَ أَوْعَى لَهُ فَكَانَ كَذَلِكَ قَالَ لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ حُرِّقَ ابْنُ الْحَضْرَمِيِّ حِينَ حَرَّقَهُ جَارِيَةُ بْنُ قُدَامَةَ

قَالَ أَشْرِفُوا عَلَى أَبِي بَكْرَةَ فَقَالُوا هَذَا أَبُو بَكْرَةَ يَرَاكَ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَحَدَّثَتْنِي أُمِّي عَنْ أَبِي بَكْرَةَ أَنَّهُ قَالَ لَوْ دَخَلُوا عَلَيَّ مَا بَهَشْتُ بِقَصَبَةٍ

-...Bize İbnu Şîrîn, Abdurrahmân ibn Ebî Bekre'den; o da babası Ebû Bekre'den ve diğer bir adamdan -ki o, kimse (yânî Hu-meyd ibn Abdirrahmân) benim nefsimde Abdurrahmân ibn Ebî Bekre'den daha faziletlidir- tahdîs etti ki, Ebû Bekre (R): Rasûlullah (S) Minâ'da Nahr gününde insanlara hutbe yaptı da:
— "Bu hangi gündür biliyor musunuz?" buyurdu. Sahâbîler:
— Allah ve Rasûlü en bilendir! dediler. Hattâ biz, Rasûlullah bu güne eski adından başka bir ad verecek sandık. Rasûlullah:
— "Bu, nahr günü değil midir?" buyurdu. Biz:
— Evet yâ Rasûlallah, nahr günüdür! dedik. Rasûlullah:
— "Bu içinde bulunduğunuz hangi beldedir? Bu, Mekke beldesi değil midir?" buyurdu.Bizler:
— Evet yâ Rasûlallah, Mekke'dir! dedik. Rasûlullah:
— "Şu hâlde iyi biliniz ki, bu ayınızda, bu beldenizde, bu gününüzün haram olduğu gibi kanlarınız, mallarınız, namuslarınız ve bedenlerinizin dış yüzü olan derileriniz birbirinize haramdır (Her türlü saldırıdan korunmuştur). Dikkat edin! Bunu sizlere tebliğ ettim mi?" buyurdu. Bizler:
— Evet tebliğ ettin! dedik. Rasûlullah:
— "Allah'ım, şâhid ol!" dedikten sonra:
— "Bunu burada hazır bulunanlar, burada hazır bulunmayanlara (yânî müstakbel nesillere) tebliğ etsin. Çünkü bâzı tebliğ edici bunu kendisinden daha iyi belleyecek olana tebliğ edebilir" buyurdu.Muhammed ibn Kesîr: Tebliğ böyle olmuştur (yânî tebiîğ çok ker-re böyle hafızlardan daha iyi hafız olanlara yapilagelmiştir), dedi. Rasûlullah:
— ''Benden sonra birbirinizin boyunlarını vuracak kâfirlere dönmeyiniz" buyurdu.Abdurrahmân ibn Ebî Bekre şöyle dedi: Câriye ibnu Kudâme onu yaktığı vakit, el-Hadramî'nin yakıldığı gün olunca, Câriye kendi askerlerine:
— Ebû Bekre Nufey'e bakınız; o teslîm ve inkıyâd üzere mi yâ-hud değil mi? dedi. Askerler ona:
— İşte bu Ebû Bekre'dîr ki, o senin el-Hadramî'ye yaptığın işi görmektedir (belki o seni söz yâhud silâhla reddetmektedir), dediler. Abdurrahmân ibn Ebî Bekre, geçen senedle şöyle dedi: Bana annem, Ebû Bekre Nufey'den: Onun (onların: Belki o seni silâh yâhud sözle inkâr etmiştir, dediklerini işittiği zaman): Eğer onlar evimde üzerime girmiş olsalardı, ben onlara karşı kendimi müdâfaa etmek için bir kamış deyneğini de uzanıp tutmazdım! dediğini tahdîs etti

---

7079 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِشْكَابٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَرْتَدُّوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ

-....İbn Abbâs (R): Peygamber (S): "Benden sonra (gerisin geri giderek) dîninizden dönüp de birbirlerinizin boyunlarını vuracak kâfirler olmayınız" buyurdu, demiştir.

7080 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُدْرِكٍ سَمِعْتُ أَبَا زُرْعَةَ بْنَ عَمْرِو بْنِ جَرِيرٍ عَنْ جَدِّهِ جَرِيرٍ قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ اسْتَنْصِتْ النَّاسَ ثُمَّ قَالَ لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ

-....Cerîr ibn Abdillah el-Becelî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Veda Haccı'nda bana:
— "İnsanları sustur da dinlesinler!" diye emretti. İnsanlar sükût ettikten sonra:
— "Benden sonra birbirinin boyunlarını vuran kâfirlere dönmeyiniz!" buyurdu

---

بَاب تَكُونُ فِتْنَةٌ الْقَاعِدُ فِيهَا خَيْرٌ مِنْ الْقَائِمِ

7081 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ح قَالَ إِبْرَاهِيمُ وَحَدَّثَنِي صَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَتَكُونُ فِتَنٌ الْقَاعِدُ فِيهَا خَيْرٌ مِنْ الْقَائِمِ وَالْقَائِمُ فِيهَا خَيْرٌ مِنْ الْمَاشِي وَالْمَاشِي فِيهَا خَيْرٌ مِنْ السَّاعِي مَنْ تَشَرَّفَ لَهَا تَسْتَشْرِفْهُ فَمَنْ وَجَدَ مِنْهَا مَلْجَأً أَوْ مَعَاذًا فَلْيَعُذْ بِهِ

'Fitne zamanında oturanın fitnesi, ayakta durandan hayırlı olur".
-....(Buradaki iki senedle) Ebû Hureyre (R): Rasûlullah (S) şöyle buyurdu, demiştir: "Yakın gelecekte birtakım fitneler olacaktır. Fitne zamanında (ona karışmayıp) oturan kişi, ayakta durandan hayırlıdır. O zaman ayakta duran da (fitne sebeblerini hazırlamaya) gidenden hayırlıdır. Bu yolda yürüyen de bi'Ufiil fesada çalışandan hayırlıdır. Her kim fitne olacağını bilip de, onu görmeğe çalışırsa, muhakkak onun kahrına uğrar. Her kim o fitne zamanı iltica edecek veya sığınacak bir yer bulursa, hemen sığınsın (fesâdcılara karışmasın)"

7082 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَتَكُونُ فِتَنٌ الْقَاعِدُ فِيهَا خَيْرٌ مِنْ الْقَائِمِ وَالْقَائِمُ خَيْرٌ مِنْ الْمَاشِي وَالْمَاشِي فِيهَا خَيْرٌ مِنْ السَّاعِي مَنْ تَشَرَّفَ لَهَا تَسْتَشْرِفْهُ فَمَنْ وَجَدَ مَلْجَأً أَوْ مَعَاذًا فَلْيَعُذْ بِهِ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "İleride birtakım fitneler olacaktır. Fitne zamanlarında oturan kimse, ayakta durandan hayırlıdır. Ayakta duran da yürüyenden hayırlıdır. Yürüyen de koşandan hayırlıdır. Fitneyi görmeğe çalışan onun şerrini görür. Her kim fitne zamanı iltica edecek veya sığınacak bir yer bulursa, hemen ona sığınsın!'

بَاب إِذَا الْتَقَى الْمُسْلِمَانِ بِسَيْفَيْهِمَا

7083 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ رَجُلٍ لَمْ يُسَمِّهِ عَنْ الْحَسَنِ قَالَ خَرَجْتُ بِسِلَاحِي لَيَالِيَ الْفِتْنَةِ فَاسْتَقْبَلَنِي أَبُو بَكْرَةَ فَقَالَ أَيْنَ تُرِيدُ قُلْتُ أُرِيدُ نُصْرَةَ ابْنِ عَمِّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا تَوَاجَهَ الْمُسْلِمَانِ بِسَيْفَيْهِمَا فَكِلَاهُمَا مِنْ أَهْلِ النَّارِ قِيلَ فَهَذَا الْقَاتِلُ فَمَا بَالُ الْمَقْتُولِ قَالَ إِنَّهُ أَرَادَ قَتْلَ صَاحِبِهِ قَالَ حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ فَذَكَرْتُ هَذَا الْحَدِيثَ لِأَيُّوبَ وَيُونُسَ بْنِ عُبَيْدٍ وَأَنَا أُرِيدُ أَنْ يُحَدِّثَانِي بِهِ فَقَالَا إِنَّمَا رَوَى هَذَا الْحَدِيثَ الْحَسَنُ عَنْ الْأَحْنَفِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ بِهَذَا وَقَالَ مُؤَمَّلٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ وَيُونُسُ وَهِشَامٌ وَمُعَلَّى بْنُ زِيَادٍ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ الْأَحْنَفِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَوَاهُ مَعْمَرٌ عَنْ أَيُّوبَ وَرَوَاهُ بَكَّارُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ وَقَالَ غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَرْفَعْهُ سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ

"İki müslümân kılıçları ile karşılaştıkları zaman...
-...Bize Hammâd, ismini söylemediği bir adamdan; o da Hasen Basrî'den tahdıs etti ki (Ahnef ibn Kays) şöyle demiştir: Ben Alî ile Muâviye arasındaki harb fitnesi günlerinde silâhımla çıkmıştım.Akabinde beni Ebû Bekre karşıladı da:
— Nereye gitmek istiyorsun? diye sordu. Ben de:
— Rasülullah'ın amcası oğluna (yânî Alî'ye) yardım etmek istiyorum, dedim. Ebû, Bekre bana şöyle dedi:
— Rasûlullah (S): "İki müslümân kılıçlarıyle birbirlerine yöne-lip vuruştukları zaman, ikisi de

(yânî öldüren de, ölen de) ateştedir" buyurdu. Öldüren böyledir, ama ölene ne oldu? diye soruldu. Rasûlullah: "Ölen de arkadaşını öldürmek istemiştir" buyurdu. Hammâd ibn Zeyd şöyle dedi: Ben bu hadîsi Eyyûb es-Sahtıyânî ile Yûnus ibn Ubeyd'e zikrettim de, bunu onların da bana tahdîs etmelerini istiyordum. Onların ikisi de: Bu hadîsi Hasen Basrî ancak el-Ahnef ibn Kays'tan; o da Ebû Bekre'den olmak üzere rivayet etmiştir, dediler.-... Bize Süleyman tahdîs etti. Bize Hammâd bu hadîsi tahdîs etti. Ve Muemmel de şöyle dedi: Bize Hammâd ibn Zeyd tahdîs etti. Bize Eyyûb, Yûnus, Hişâm ibn Hasan ve Muallâ ibnu Ziyâd, Hasen Basrî'den; o da el-Ahnef ten; o da Ebû Bekre'den; o da Peygamber(S)'den olmak üzere tahdîs ettiler.Ve bunu Ma'mer, Eyyûb'dan rivayet etti. Bunu Bekkâr ibnu Ab-dilazîz, babasından; o da Ebû Bekre'den rivayet etti.Ğunder de şöyle dedi: Bize Şu'be, Mansûr'dan; o da Rıb'î ibn Hırâş'tan; o da Ebû Bekre'den; o da Peygamber'den tahdîs etti.Hâlbuki Sufyân es-Sevrî bunu Mansûr'dan diye yükseltmedi

---

بَاب كَيْفَ الْأَمْرُ إِذَا لَمْ تَكُنْ جَمَاعَةٌ

7084 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا ابْنُ جَابِرٍ حَدَّثَنِي بُسْرُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيَّ أَنَّهُ سَمِعَ حُذَيْفَةَ بْنَ الْيَمَانِ يَقُولُ كَانَ النَّاسُ يَسْأَلُونَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْخَيْرِ وَكُنْتُ أَسْأَلُهُ عَنْ الشَّرِّ مَخَافَةَ أَنْ يُدْرِكَنِي فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا كُنَّا فِي جَاهِلِيَّةٍ وَشَرٍّ فَجَاءَنَا اللَّهُ بِهَذَا الْخَيْرِ فَهَلْ بَعْدَ هَذَا الْخَيْرِ مِنْ شَرٍّ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ وَهَلْ بَعْدَ ذَلِكَ الشَّرِّ مِنْ خَيْرٍ قَالَ نَعَمْ وَفِيهِ دَخَنٌ قُلْتُ وَمَا دَخَنُهُ قَالَ قَوْمٌ يَهْدُونَ بِغَيْرِ هَدْيِي تَعْرِفُ مِنْهُمْ وَتُنْكِرُ قُلْتُ فَهَلْ بَعْدَ ذَلِكَ الْخَيْرِ مِنْ شَرٍّ قَالَ نَعَمْ دُعَاةٌ عَلَى أَبْوَابِ جَهَنَّمَ مَنْ أَجَابَهُمْ إِلَيْهَا قَذَفُوهُ فِيهَا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ صِفْهُمْ لَنَا قَالَ هُمْ مِنْ جِلْدَتِنَا وَيَتَكَلَّمُونَ بِأَلْسِنَتِنَا قُلْتُ فَمَا تَأْمُرُنِي إِنْ أَدْرَكَنِي ذَلِكَ قَالَ تَلْزَمُ جَمَاعَةَ الْمُسْلِمِينَ وَإِمَامَهُمْ قُلْتُ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ جَمَاعَةٌ وَلَا إِمَامٌ قَالَ فَاعْتَزِلْ تِلْكَ الْفِرَقَ كُلَّهَا وَلَوْ أَنْ تَعَضَّ بِأَصْلِ شَجَرَةٍ حَتَّى يُدْرِكَكَ الْمَوْتُ وَأَنْتَ عَلَى ذَلِكَ

Bir Devlet Başkanı Üzerinde Toplanmış Bir Cemaat Bulunmadığı Zaman (Bu Fitne, Dağınıklık Ve İhtilâf Hâlinde) Müslümânın İşi Nasıl Olacaktır?

-....Ebû îdrîs el-Havlânî, Huzeyfe ibnu'l-Yemân(R)'dan şöyle derken işitmiştir: İnsanlar Rasûlullah(S)'a (geleceğe âid) hayırdan sorarlardı. Ben de (İslâm Ümmeti'ne gelecek) şerrden -o şerrin bana erişmesinden korkarak- sorardım. Bu endîşe ile bir kerresinde:

— Yâ Rasûlallah! Biz vaktiyle Câhiliyet devrinde şirk ve küfür içinde idik. Sonra Allah bize şu büyük İslâm hayrını getirdi. Bu hayır ve saadetten sonra gelecek bir şerr ve fitne var mıdır? Diye sordum. Rasûlullah:

— "Evet vardır" buyurdu. Ben:

— O şerrden ve fitneden sonra bir hayır ve salâh var mıdır? dedim. Rasûlullah:

— "Evet bir hayır ve salâh vardır. Fakat onun içinde bâzı şerr ve fesâd bulunacak (hayrı bulandıracak, duruluğunu bozacak)" buyurdu. Ben:

— O hayrın (temizliğini bulandıracak) kiri nedir? diye sordum. Rasûlullah:

— "O devrin âmirlerinden bir zümre ümmeti benim sünnetim ve yolumun hilâfına idare edecekler.Sen o devrin âmir ve valilerinden bâzılarının hareketlerini (doğru bulup) tasvîb, bâzılarının hareketlerini de (çirkin bulup) reddedeceksin!" buyurdu.Ben:

— Yâ Rasûlallah! Bu karışık hayır devrinden sonra, yine bir şerr ve fesâd devri gelecek midir? -dedim. Rasûlullah:

— "Evet gelecektir. O devirde birtakım da'vetçiler (propagandacılar) halkı cehennem kapıları üzerine çağıracaklar. Her kim onların da'vetine icabet ederse, onu cehenneme atacaklar" buyurdu.Ben:

— Yâ Rasûlallah! Bu da'vetçileri bize vasfetseniz!? dedim. Rasûlullah:

— "Onlar bizim milletimizden insanlardır. Bizim dillerimizle konuşurlar (hâlbuki gönüllerinde hayırdan eser yoktur)" buyurdu. Ben:

— Yâ Rasûlallah! O devir bana yetişirse (yânî ben o devirde yaşarsam) nasıl hareket etmemi emredersiniz? dedim. Rasûlullah:
— "İslâm cemâatine mutâbaat et ve onların devlet başkanlarına itaat eyle!" buyurdu.Ben:
— Yâ Rasûlallah! Onların bir cemâati yoksa, başlarında devlet başkanları da yoksa? dedim.Rasûlullah:
— "O takdirde sen bu fırkaların hepsinden ayrıl (evine çekil). Velev ki, bu ayrılman bir ağaç kökünü ısırman suretiyle (meşakkatli) olsa bile. Artık ölüm sana erişinceye kadar, sen bu ayrılık üzere bulun!" buyurdu

---

بَاب مَنْ كَرِهَ أَنْ يُكَثِّرَ سَوَادَ الْفِتَنِ وَالظُّلْمِ

7085 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا حَيْوَةُ وَغَيْرُهُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَسْوَدِ وَقَالَ اللَّيْثُ عَنْ أَبِي الْأَسْوَدِ قَالَ قُطِعَ عَلَى أَهْلِ الْمَدِينَةِ بَعْثٌ فَاكْتُتِبْتُ فِيهِ فَلَقِيتُ عِكْرِمَةَ فَأَخْبَرْتُهُ فَنَهَانِي أَشَدَّ النَّهْيِ ثُمَّ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ عَبَّاسٍ أَنَّ أُنَاسًا مِنْ الْمُسْلِمِينَ كَانُوا مَعَ الْمُشْرِكِينَ يُكَثِّرُونَ سَوَادَ الْمُشْرِكِينَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَأْتِي السَّهْمُ فَيُرْمَى فَيُصِيبُ أَحَدَهُمْ فَيَقْتُلُهُ أَوْ يَضْرِبُهُ فَيَقْتُلُهُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى { إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمْ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ }

Fitneler Ve Zulümler Ehlinin Ferdlerini Çoğaltan Kimseler Babı
-...Ve el-Leys, Ebû'l-Esved'den söyledi ki, Ebû'l-Esved şöyle demiştir: (İbnu'z-Zubeyr zamanında Şâm ehli ile mukaatele etmeleri için) Medine ehli üzerine bir ordu ayrılmıştı. Ben de kendimi bu orduya yazdırmıştım. Akabinde İkrime'ye kavuştum da kendimi bu orduya yazdırdığımı ona haber verdim. O beni bundan şiddetle nehyettikten sonra, şöyle dedi:
— Bana İbn Abbâs (R) şöyle haber verdi: Müslümanlardan birtakım insanlar (Mekke'de kalıp hicret etmeyerek) müşriklerin beraberinde oluyorlar ve Rasûlullah'a karşı müşriklerin şir}c camiasını çoğaltıyorlardı. Harbde düşman saffları arasında bulunan bu kimselere ok geliyor ve vuruluyor yâhud bunlardan bâzılarına isabet ediyor da onu öldürüyor yâhud da ona vuruyor da öldürüyordu. İşte Yüce Allah, bunun üzerine şunu indirdi: "Öz nefislerinin zâlimleri olarak canlarını alacağı kimselere melekler derler ki: 'Ne işte idiniz?' Onlar: 'Biz Yeryüzü 'nde (dînin emirlerini uygulamaktan) aciz kimselerdik' derler. Melekler de: 'Allah'ın Ârzh geniş değil miydi? Siz de orada hicret edeydiniz yaV derler. İşte onların barınakları cehennemdir. O ne kötü bir yerdir" (en-Nisâ: 97)

بَاب إِذَا بَقِيَ فِي حُثَالَةٍ مِنْ النَّاسِ

7086 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ حَدَّثَنَا حُذَيْفَةُ قَالَ حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيثَيْنِ رَأَيْتُ أَحَدَهُمَا وَأَنَا أَنْتَظِرُ الْآخَرَ حَدَّثَنَا أَنَّ الْأَمَانَةَ نَزَلَتْ فِي جَذْرِ قُلُوبِ الرِّجَالِ ثُمَّ عَلِمُوا مِنْ الْقُرْآنِ ثُمَّ عَلِمُوا مِنْ السُّنَّةِ وَحَدَّثَنَا عَنْ رَفْعِهَا قَالَ يَنَامُ الرَّجُلُ النَّوْمَةَ فَتُقْبَضُ الْأَمَانَةُ مِنْ قَلْبِهِ فَيَظَلُّ أَثَرُهَا مِثْلَ أَثَرِ الْوَكْتِ ثُمَّ يَنَامُ النَّوْمَةَ فَتُقْبَضُ فَيَبْقَى فِيهَا أَثَرُهَا مِثْلَ أَثَرِ الْمَجْلِ كَجَمْرٍ دَحْرَجْتَهُ عَلَى رِجْلِكَ فَنَفِطَ فَتَرَاهُ مُنْتَبِرًا وَلَيْسَ فِيهِ شَيْءٌ وَيُصْبِحُ النَّاسُ يَتَبَايَعُونَ فَلَا يَكَادُ أَحَدٌ يُؤَدِّي الْأَمَانَةَ فَيُقَالُ إِنَّ فِي بَنِي فُلَانٍ رَجُلًا أَمِينًا وَيُقَالُ لِلرَّجُلِ مَا أَعْقَلَهُ وَمَا أَظْرَفَهُ وَمَا أَجْلَدَهُ وَمَا فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةِ خَرْدَلٍ مِنْ إِيمَانٍ وَلَقَدْ أَتَى عَلَيَّ زَمَانٌ وَلَا أُبَالِي أَيُّكُمْ بَايَعْتُ لَئِنْ كَانَ مُسْلِمًا رَدَّهُ عَلَيَّ الْإِسْلَامُ وَإِنْ كَانَ نَصْرَانِيًّا رَدَّهُ عَلَيَّ سَاعِيهِ وَأَمَّا الْيَوْمَ فَمَا كُنْتُ أُبَايِعُ إِلَّا فُلَانًا وَفُلَانًا

Müslüman, Değersiz Ve Hayırsız İnsanlar İçinde Kaldığı Zaman (Ne Yapacaktır)?
-....Huzeyfe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bize iki hâdise haber verdi. Bunlardan birini gördüm, öbürüsünü görmeyi de gözlüyorum. Rasûlullah bize (emânetin nasıl indiğim şöyle) haber verdi:

"Emânet (yânî dîn duyguları, adalet ve emniyet umdeleri ilk önce)sâlih kimselerin gönüllerinin derinliğine iner (fıtrî duygulanırlar). Sonra o kullar, Kur*ân'dan bilgi alırlar, daha sonra sünnetten öğrenirler (kesbî duygulanırlar)",Rasûlullah bize emânetin ref ini (geri kaldırıldığını) de haber verip şöyle buyurdu:"(Fıtrî ve kesbî duygulanan bilgin) kişi gece uykusunu uyur. O, uyurken emânet hafızasından (silinip) alınır da, emânetin eseri (izi, yeri), rengi uçuk bir nokta hâlinde yanık yeri gibi kalır. Sonra o bilgin kişi bir uyku daha uyurken emânetin (geri kalan kısmı da) alınır. Bunun eseri ve yeri de balta sallayan bir işçinin avucundaki kabarcık gibi kalır, (bir zaman sonra o da söner gider). Şu hâlde (o mübarek) emânet, senin ayağına düşürdüğün bir kıvılcımın düştüğü yerişişirip, senin onu bir kabarcık hâlinde görmen gibidir. Hâlbuki bu kabarcıkta (vücûdun hayatî uzviyeti üzerinde te'sîr edici) birşey yoktur (bir zaman sonra söner gider).Şu vaziyette halk, birbiriyle alışveriş etmek ve medenî münâsebette bulunmak için (müşkil bir günün) sabahına erişmiş bulunur. Hiç kimse emâneti edâ etmek imkânını bulamaz. Şöyle ki: (Kâh) Fulân oğulları içinde emîn bir kimse vardır (emâneti ona veririm) denilir.(Kâh) birisinin lehine "O ne akıllıdır, ne tedbirlidir, o ne zerâfetli zâttır, o ne kahramandır" diye şehâdet olunur. Hâlbuki hakkında propaganda yapılan şahsın kalbinde hardal tanesi kadar îmân eseri yoktur." Huzeyfe dedi ki: Bana öyle bir zaman karşı geldi (öyle bir zamanda yaşadım) ki, o meymenetli devirde ben kiminle alışveriş edeceğim diye tasalanmazdim. Çünkü medenî münâsebette bulunacağım kimse müslümânsa onu İslâmı (bana hıyanet etmekten) men' ederdi, Eğer Hrıstiyan (ve Yahûdî) ise onu (bulunduğu yerin) vâlîsi hıyanetten men' ederdi. (Bu suretle o devirde umûmî bir emniyet vardı). Bugün ise ben Fulân ve Fulân'dan başka kimse ile alışveriş edemez oldum

---

بَاب التَّعَرُّبِ فِي الْفِتْنَةِ

7087 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى الْحَجَّاجِ فَقَالَ يَا ابْنَ الْأَكْوَعِ ارْتَدَدْتَ عَلَى عَقِبَيْكَ تَعَرَّبْتَ قَالَ لَا وَلَكِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَذِنَ لِي فِي الْبَدْوِ وَعَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ لَمَّا قُتِلَ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ خَرَجَ سَلَمَةُ بْنُ الْأَكْوَعِ إِلَى الرَّبَذَةِ وَتَزَوَّجَ هُنَاكَ امْرَأَةً وَوَلَدَتْ لَهُ أَوْلَادًا فَلَمْ يَزَلْ بِهَا حَتَّى قَبْلَ أَنْ يَمُوتَ بِلَيَالٍ فَنَزَلَ الْمَدِينَةَ

Fitne Sırasında (Fesad Yeri Olan Şehirlerden Kaçarak) Çöl Arabları'yla Oturmak Babı
-...Bize Hatim ibn İsmâîl, Yezîd ibn Ebî Ubeyd'den tahdîs etti ki, Seleme ibnu'1-Ekva' (R) Medine'de Haccâc'ın yanına geldiğinde, Haccâc:
— Ey İbnu'1-Ekva', sen ayağının iki ökçesine basarak dîninden geri döndün, (Medine'yi bırakıp) çölde bedevî Arablar'la yaşadın! dedi. İbnu'1-Ekva':
— Hayır (ben hicret ettiğim Medine'den yüz çevirmedim), fakat Rasûlullah (S) bana çölde oturmağa izin verdi, diye karşıladı.Ve yine Yezîd ibn Ebî Ubeyd şöyle demiştir: Usmân ibn Affân'-ın şehîd edilmesi vak'asından sonra Seleme ibnu'1-Ekva' Medîne'den çıkıp Rebeze'ye gitmiş, orada bir kadınla evlenmiş, o kadın kendisine birtakım çocuklar doğurmuştu. Orada (uzun yıllar) ikaamet etti. Nihayet vefatından beş-on gün önce Medine'ye gelmişti

---

7088 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُوشِكُ أَنْ يَكُونَ خَيْرَ مَالِ الْمُسْلِمِ غَنَمٌ يَتْبَعُ بِهَا شَعَفَ الْجِبَالِ وَمَوَاقِعَ الْقَطْرِ يَفِرُّ بِدِينِهِ مِنْ الْفِتَنِ

-...Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:"Müslümânın hayırlı malı koyun olması yakındır. Müslüman onunla dînine sâhib olmak üzere fitnelerden kaçarak kâh dağların başını, kâh vadilerin yağmur düşen yerlerini (otlak olarak) seçer"

بَاب التَّعَوُّذِ مِنْ الْفِتَنِ

7089 – حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى أَحْفَوْهُ بِالْمَسْأَلَةِ فَصَعِدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ الْمِنْبَرَ فَقَالَ لَا تَسْأَلُونِي عَنْ شَيْءٍ إِلَّا بَيَّنْتُ لَكُمْ فَجَعَلْتُ أَنْظُرُ يَمِينًا وَشِمَالًا فَإِذَا كُلُّ رَجُلٍ لَافٌّ رَأْسَهُ فِي ثَوْبِهِ يَبْكِي فَأَنْشَأَ رَجُلٌ كَانَ إِذَا لَاحَى يُدْعَى إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ مَنْ أَبِي فَقَالَ أَبُوكَ حُذَافَةُ ثُمَّ أَنْشَأَ عُمَرُ فَقَالَ رَضِينَا بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ سُوءِ الْفِتَنِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا رَأَيْتُ فِي الْخَيْرِ وَالشَّرِّ كَالْيَوْمِ قَطُّ إِنَّهُ صُوِّرَتْ لِي الْجَنَّةُ وَالنَّارُ حَتَّى رَأَيْتُهُمَا دُونَ الْحَائِطِ فَكَانَ قَتَادَةُ يَذْكُرُ هَذَا الْحَدِيثَ عِنْدَ هَذِهِ الْآيَةِ { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ } وَقَالَ عَبَّاسٌ النَّرْسِيُّ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُمْ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا وَقَالَ كُلُّ رَجُلٍ لَافًّا رَأْسَهُ فِي ثَوْبِهِ يَبْكِي وَقَالَ عَائِذًا بِاللَّهِ مِنْ سُوءِ الْفِتَنِ أَوْ قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ سَوْأَى الْفِتَنِ و قَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ وَمُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُمْ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا وَقَالَ عَائِذًا بِاللَّهِ مِنْ شَرِّ الْفِتَنِ

Fitnelerden Allah'a Sığınmak Babı

-... Bize Hişâm ed-Destevâî, Katâde'den tahdîs etti ki, Enes (R) şöyle demiştir: Sahâbîler Peygamber(S)'e birtakım sorular sordular ve nihayet sormakta ısrar ettiler. Bunun üzerine Peygamber bir gün minbere çıktı da:

— "Bana her neden soracak olursanız, muhakkak sizlere beyân ederim" buyurdu.Ben bu sırada sağa ve sola bakmaya başladım ki, herbir insan başı elbisenin içinde olarak ağlıyordu. Bu sırada bir adam söze başladı ki, o birisiyle kavga ettiği zaman kendisi babasından başkasına nisbet olunurdu. O zât:

— Ey Allah'ın Peygamberi! Benim babam kimdir? diye sordu. Peygamber:

— "Baban Huzâfe'dir!" buyurdu. Bunun üzerine Umer söze başlayıp:

— Biz Allah'ın Rabb'imiz olduğuna, İslâm'ın dînimiz olduğuna, Muhammed'in rasûl olduğuna razı olduk. Bizler fitnelerin kötülüğünden Allah'a sığınırız! dedi. Bunun üzerine Rasûlullah:

— "Ben hayırda veşerrde asla bu günün benzerini görmüş değilim. Şu muhakkak ki bana cennet ve cehennem sûretlendi de nihayet ben bu ikisini şu duvarın önünde gördüm" buyurdu. Katâde dedi ki: Bu hadîs şu âyetin yanında zikrolunuyor: "Ey îmân edenler, Allah ın affettiği şeyleri -ki, eğer size açıklanırsa ve siz bunları Kur'ân inerken sorup da hükmü kendinize izhâr edilirse fenanıza gidecektir -sormayın. Allah çok mağfiret edicidir, çok halimdir" (el-Mâide: 101).Ve Abbâs en-Nersî şöyle dedi: Bize Yezîd ibn Zura' tahdîs etti. Bize Saîd ibn Ebî Arûbe tahdîs etti. Bize Katâde tahdîs etti ki, onlara da Enes (R): Allah'ın Peygamberi bu hadîsi söyledi, demiş ve şunu ilâve etmiştir: Herbir insan başım elbisesi içine dönerek ağlıyor ve:

— Ben fitnelerin kötülüğünden Allah'a sığınıcıyım, diyordu. Yâhud da:

— Ben fitnelerin kötülüğünden Allah'a sığınıyorum, diyordu.Buhârî dedi ki: Ve bana Halîfe ibn Hayyât müzâkerede şöyle dedi: Bize Yezîd ibn Zura' tahdîs etti.Bize Saîd ibn Ebî Arûbe ve Mu'te-mir, babası Süleyman ibn Tarhân'dan; o da Katâde'den tahdîs etti ki, onlara da Enes, Peygamber(S)'den bu hadîsi tahdîs etmiş ve: Peygamber:

— "Fitnelerin şerrinden Allah 'a sığıma hâlde bulunuyorum" buyurdu, demiştir

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْفِتْنَةُ مِنْ قِبَلِ الْمَشْرِقِ

7092 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَامَ إِلَى جَنْبِ الْمِنْبَرِ فَقَالَ الْفِتْنَةُ هَا هُنَا الْفِتْنَةُ هَا هُنَا مِنْ حَيْثُ يَطْلُعُ قَرْنُ الشَّيْطَانِ أَوْ قَالَ قَرْنُ الشَّمْسِ

Peygamber(S)'İn: "Fitne doğu cihetindedir Kavli Babı
-...Bize Hişâm ibn Yûsuf, Ma'mer'den; o da ez-Zuhrî'den; o da Sâlim'den; o da babası Abdullah ibn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) minberin yanında ayağa kalktı da (doğuyu işaret ederek iki kerre):
— "Fitne şu taraftadır, fitne şu taraftadır: Şeytânın boynuzu doğduğu yerdedir -yâhud: Güneşin boynuzu doğduğu yerdedir-" buyurmuştur.

7093 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُسْتَقْبِلٌ الْمَشْرِقَ يَقُولُ أَلَا إِنَّ الْفِتْنَةَ هَا هُنَا مِنْ حَيْثُ يَطْلُعُ قَرْنُ الشَّيْطَانِ

-...BizeLeys, Nâfi'den; o da İbn Umer(R)'den tahdîs etti ki, o: Rasûlullah (S) gündoğusu tarafına yönelmiş olduğu hâlde:
— "Dikkat edin! İyi biliniz ki, fitne işte bu taraftadır; şeytânın boynuzu doğduğu yerdedir!" buyururken işitmiştir

---

7094 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَزْهَرُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ ذَكَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي شَأْمِنَا اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي يَمَنِنَا قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَفِي نَجْدِنَا قَالَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي شَأْمِنَا اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي يَمَنِنَا قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَفِي نَجْدِنَا فَأَظُنُّهُ قَالَ فِي الثَّالِثَةِ هُنَاكَ الزَّلَازِلُ وَالْفِتَنُ وَبِهَا يَطْلُعُ قَرْنُ الشَّيْطَانِ

-...İbn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) zikretti ve:
— "Yâ Allah, Şam'ımızda bize bereket ihsan et! Yâ Allah, Yemen'imizde bize bereket ihsan et!" diye duâ etti. Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah, Necd'imizde de! diye niyaz ettiler. Rasûlullah:
— "Yâ Allah, bize Şam'ımızda bereket ihsan eyle! Yâ Allah, bize Yemen'imizde bereket ihsan eyle!" diye duâ etti. Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah, Necd'imizde de! dediler.İbn Umer dedi ki: Zannediyorum Rasûlullah, üçüncü defasında:
— "Zelzeleler ve fitneler işte oradadır. Şeytânın karn'ı (yânı hizib ve ümmeti) de orada çıkacaktır!" buyurdu

---

7059 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ شَاهِينَ الْوَاسِطِيُّ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ بَيَانٍ عَنْ وَبَرَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ خَرَجَ عَلَيْنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ فَرَجَوْنَا أَنْ يُحَدِّثَنَا حَدِيثًا حَسَنًا قَالَ فَبَادَرَنَا إِلَيْهِ رَجُلٌ فَقَالَ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدِّثْنَا عَنْ الْقِتَالِ فِي الْفِتْنَةِ وَاللَّهُ يَقُولُ { وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ } فَقَالَ هَلْ تَدْرِي مَا الْفِتْنَةُ ثَكِلَتْكَ أُمُّكَ إِنَّمَا كَانَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُقَاتِلُ الْمُشْرِكِينَ وَكَانَ الدُّخُولُ فِي دِينِهِمْ فِتْنَةً وَلَيْسَ كَقِتَالِكُمْ عَلَى الْمُلْكِ

-...Saîd ibn Cubeyr şöyle dedi: Bizim yanımıza Abdullah ibn Umer çıktı, biz de kendisinden bize (rahmet ve ruhsatı şâmil) güzel hadîs tahdîs etmesini ümîd ettik.Saîd dedi ki: Bizden önce bir insan ona doğru ileri geçti de:
— Yâ Ebâ Abdirrahmân! Bize fitnedeki kıtalden tahdîs et! Yüce Allah "Fitne kalmayıncaya, dîn de Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın."(el-Bakara:193;el-Enfâl; 39) buyuruyor,dedi.Bunun üzerine İbn Umer(R)

— Sen fitne nedir bilir misin? Anan seni zayi' etsin! Muham-med (S) ancak müşriklerle mukaatele ederdi. Onların dînlerine girmek bir fitnedir. O'mın kıtali, sizin kıtaliniz gibi mülk, yânı iktidar üzerine değildi, dedi

---

بَاب الْفِتْنَةِ الَّتِي تَمُوجُ كَمَوْجِ الْبَحْرِ وَقَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ خَلَفِ بْنِ حَوْشَبٍ كَانُوا يَسْتَحِبُّونَ أَنْ يَتَمَثَّلُوا بِهَذِهِ الْأَبْيَاتِ عِنْدَ الْفِتَنِ قَالَ امْرُؤُ الْقَيْسِ الْحَرْبُ أَوَّلُ مَا تَكُونُ فَتِيَّةً تَسْعَى بِزِينَتِهَا لِكُلِّ جَهُولِ حَتَّى إِذَا اشْتَعَلَتْ وَشَبَّ ضِرَامُهَا وَلَّتْ عَجُوزًا غَيْرَ ذَاتِ حَلِيلِ شَمْطَاءَ يُنْكَرُ لَوْنُهَا وَتَغَيَّرَتْ مَكْرُوهَةً لِلشَّمِّ وَالتَّقْبِيلِ

7096 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا شَقِيقٌ سَمِعْتُ حُذَيْفَةَ يَقُولُ بَيْنَا نَحْنُ جُلُوسٌ عِنْدَ عُمَرَ إِذْ قَالَ أَيُّكُمْ يَحْفَظُ قَوْلَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْفِتْنَةِ قَالَ فِتْنَةُ الرَّجُلِ فِي أَهْلِهِ وَمَالِهِ وَوَلَدِهِ وَجَارِهِ تُكَفِّرُهَا الصَّلَاةُ وَالصَّدَقَةُ وَالْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنْ الْمُنْكَرِ قَالَ لَيْسَ عَنْ هَذَا أَسْأَلُكَ وَلَكِنْ الَّتِي تَمُوجُ كَمَوْجِ الْبَحْرِ قَالَ لَيْسَ عَلَيْكَ مِنْهَا بَأْسٌ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ إِنَّ بَيْنَكَ وَبَيْنَهَا بَابًا مُغْلَقًا قَالَ عُمَرُ أَيُكْسَرُ الْبَابُ أَمْ يُفْتَحُ قَالَ بَلْ يُكْسَرُ قَالَ عُمَرُ إِذًا لَا يُغْلَقَ أَبَدًا قُلْتُ أَجَلْ قُلْنَا لِحُذَيْفَةَ أَكَانَ عُمَرُ يَعْلَمُ الْبَابَ قَالَ نَعَمْ كَمَا يَعْلَمُ أَنَّ دُونَ غَدٍ لَيْلَةً وَذَلِكَ أَنِّي حَدَّثْتُهُ حَدِيثًا لَيْسَ بِالْأَغَالِيطِ فَهِبْنَا أَنْ نَسْأَلَهُ مَنْ الْبَابُ فَأَمَرْنَا مَسْرُوقًا فَسَأَلَهُ فَقَالَ مَنْ الْبَابُ قَالَ عُمَرُ

- Denizin Dalgalanması Gibi Dalgalanacak Olan Fitne Babı

Ve Sufyân ibn Uyeyne, Halef ibnu Havşeb'den söyledi ki, selef, fitne inmesi sırasında İmru'u'l-Kays'ın söylediği şu beyitleri misâl edinip inşâd etmeyi severlerdi:

el-Harhu evvelu mâ iekûnu fetiyyeten Tes'â bi-zînetihâ îi-kulli cehûii Hattâ izâ'ş-taalet ve şebbe dırâmuhâ Vellet azûzen gayre zâti haîîli Şemtâe yunkeru îevnuhâ ve îeğayyeret Mekrûhaten li'ş-şemmi ve't-takbîli

(= Harb evvelinde her câhil erkek için zînetiyle koşan genç bir kız olur.Nihayet ateşlendiği ve yanacak şeyleri yandığı zaman zevci olmayan bir koca karı olarak geri döner.Ki siyah saçları beyazla karışmış, renkleri sevilmez koklamak ve öpmek için sevimsiz bir hale değişmiştir.)

-...Bize Şakîk Ebû Vâil ibn Seleme tahdîs edip şöyle dedi:Ben Huzeyfe ibnu'î-Yemân'dan işittim, şöyle diyordu: Bizler Umer ibnu'l-Hattâb'm yanında oturuyorduk. Umer bir ara:

— Peygamber (S)'in fitne hakkındaki sözlerini hanginiz ezberinde tutuyor? diye sordu.Huzeyfe:

— İnsanın ehli, malı, evlâdı, komşusu yüzünden uğrayacağı fitnelere namaz, sadaka, ma'rûf ile emr ve münkerden nehy amelleri keffâret eder, dedi. Umer, Huzeyfe'ye:

— Benim senden sormak istediğim bunlar değildir, lâkin ben Pey-gamber(S)'in "Denizin dalgalanması gibi dalgalanacak" buyurduğu fitneyi soruyorum, dedi. Huzeyfe, Umer'e:

— Yâ Emîra'l-Mü'minîn! O fitneden senin üzerinde bir korku yoktur. Çünkü muhakkak seninle onun arasında kilitli bir kapı vardır, dedi. Umer, Huzeyfe 'ye'

— Kapı kırılacak mı, yoksa açılacak mı? diye sordu. Huzeyfe:

— Evet kırılacaktır, dedi. Umer:

— Demek ki, o takdîrde ebediyyen kilitlenmeyecek, dedi. Huzeyfe dedi ki: Ben:

— Evet, dedim. Şakîk dedi ki: Biz Huzeyfe'ye:

— Umer kapıyı biliyor muydu? diye sorduk. Huzeyfe:

— Evet, yarından evvel bu gece olduğunu bilmekte olduğum gibi (biliyordu). Bunun sebebi şudur:Ben ona öyle bir hadîs tahdîs ettim ki, onda yalan yanlış hiçbirşey yoktur, dedi. Şakîk ibn Seleme el-Esedî: Huzeyfe'ye kendimiz "Kapı kimdir?" diye sormağa cesaret edemezdik de, Mesrûk ibnu'I-Ecda'a sormasını emrettik. Mesrûk, Huzeyfe'ye:

— Kapı kimdir? diye sordu. O da:

— Umer'dir, dedi

7097 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شَرِيكِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا إِلَى حَائِطٍ مِنْ حَوَائِطِ الْمَدِينَةِ لِحَاجَتِهِ وَخَرَجْتُ فِي إِثْرِهِ فَلَمَّا دَخَلَ الْحَائِطَ جَلَسْتُ عَلَى بَابِهِ وَقُلْتُ لَأَكُونَنَّ الْيَوْمَ بَوَّابَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَأْمُرْنِي فَذَهَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَضَى حَاجَتَهُ وَجَلَسَ عَلَى قُفِّ الْبِئْرِ فَكَشَفَ عَنْ سَاقَيْهِ وَدَلَّاهُمَا فِي الْبِئْرِ فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ يَسْتَأْذِنُ عَلَيْهِ لِيَدْخُلَ فَقُلْتُ كَمَا أَنْتَ حَتَّى أَسْتَأْذِنَ لَكَ فَوَقَفَ فَجِئْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَبُو بَكْرٍ يَسْتَأْذِنُ عَلَيْكَ قَالَ ائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَدَخَلَ فَجَاءَ عَنْ يَمِينِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَشَفَ عَنْ سَاقَيْهِ وَدَلَّاهُمَا فِي الْبِئْرِ فَجَاءَ عُمَرُ فَقُلْتُ كَمَا أَنْتَ حَتَّى أَسْتَأْذِنَ لَكَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَجَاءَ عَنْ يَسَارِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَشَفَ عَنْ سَاقَيْهِ فَدَلَّاهُمَا فِي الْبِئْرِ فَامْتَلَأَ الْقُفُّ فَلَمْ يَكُنْ فِيهِ مَجْلِسٌ ثُمَّ جَاءَ عُثْمَانُ فَقُلْتُ كَمَا أَنْتَ حَتَّى أَسْتَأْذِنَ لَكَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ مَعَهَا بَلَاءٌ يُصِيبُهُ فَدَخَلَ فَلَمْ يَجِدْ مَعَهُمْ مَجْلِسًا فَتَحَوَّلَ حَتَّى جَاءَ مُقَابِلَهُمْ عَلَى شَفَةِ الْبِئْرِ فَكَشَفَ عَنْ سَاقَيْهِ ثُمَّ دَلَّاهُمَا فِي الْبِئْرِ فَجَعَلْتُ أَتَمَنَّى أَخًا لِي وَأَدْعُو اللَّهَ أَنْ يَأْتِيَ قَالَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ فَتَأَوَّلْتُ ذَلِكَ قُبُورَهُمْ اجْتَمَعَتْ هَا هُنَا وَانْفَرَدَ عُثْمَانُ

-... Bize Muhammed ibrm Ca'fer, Şerîk ibn Abdillah'tan; o da Saîd ibnu'I-Müseyyeb'den haber verdi ki, Ebû Mûsâ el-Eş'arı (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bir gün bir ihtiyâcı için Medine bustânlarından bir bustâna doğru çıktı, ben de O'nun izi üzerinde arkasından çıktım. Peygamber bustânın içine girince, ben O'nun kapısı önünde oturdum ve kendi kendime: "Ben bugün kendisi bana emretmediği hâlde, muhakkak Peygamber'in kapıcısı olacağım" diye ahdettim. Peygamber gidip ihtiyâcını yerine getirdi ve oradaki kuyunun ağzında örülmüş bileziğin üzerine oturdu ve (serinlemek için) iki baldırını açarak ayaklarını kuyunun içine doğru sarkıttı. Bu hâlde iken akabinde Ebû Bekr geldi de yanına girmek için izin istiyordu. Ben Ebû Bekr'e:

— Sen olduğun gibi burada dur da ben senin için izin isteyeyim, dedim.

Ebû Bekr durdu. Ben Peygamber'e gelip:

— Ey Allah'ın Peygamberi, Ebû Bekr yanına gelmeğe izin istiyor, dedim.Peygamber:

— "Ona izin ver ve kendisini cennetle müjdele!" buyurdu. Ebû Bekr girdi ve Peygamber'in sağ yanına gelip oturdu.O da baldırlarını açıp ayaklarını kuyunun içine doğru sarkıttı.Akabinde Umer geldi. Ben ona da:

— Olduğun yerde bekle de ben senin için izin alayım, dedim. Peygamber:

— "Umer'e izin ver ve onu da cennetle müjdele!" buyurdu. Akabinde Umer de gelip Peygamber'in sol tarafında oturdu. O da baldırlarını açıp ayaklarını kuyuya sarkıttı. Bu suretle kuyunun bileziği doldu ve orada oturacak başka bir yer kalmadı. Sonra Usmân geldi. Ben ona da:

— Olduğun yerde dur da ben senin için izin alayım! dedim. Peygamber:

— "Usmân için de izin ver ve onu kendisine isabet edecek belâ ve imtihan ile beraber cennetle müjdele!" buyurdu. Usmân da içeriye girdi ve onların yanında oturacak bir yer bulamadı da değişik bir yere çekildi ve nihayet.onların karşılarına gelip kuyunun bir tarafı üzerine oturdu. O da baldırlarım açtı, sonra ayaklarmı kuyunun içine sarkıttı.Ebû Mûsâ dedi ki: Ben bu sırada bir kardeşim için temenni etmeye ve Allah'a onun da buraya gelmesini duâ etmeye başladım. Saîd ibnu'l-Müseyyeb: Ben bu iki sahâbînin Peygamberdin beraberinde ve Usmân'ın yalnız oluşunu, onların kabirlerinin burada birleşmesi ve Usmân'ın da onlardan ayrı olmasıyle te'vîl ettim, demiştir

---

7098 - حَدَّثَنِي بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ قَالَ قِيلَ لِأُسَامَةَ أَلَا تُكَلِّمُ هَذَا قَالَ قَدْ كَلَّمْتُهُ مَا دُونَ أَنْ أَفْتَحَ بَابًا أَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يَفْتَحُهُ وَمَا أَنَا بِالَّذِي أَقُولُ لِرَجُلٍ بَعْدَ أَنْ يَكُونَ أَمِيرًا عَلَى رَجُلَيْنِ أَنْتَ خَيْرٌ بَعْدَ مَا سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يُجَاءُ بِرَجُلٍ فَيُطْرَحُ فِي النَّارِ فَيَطْحَنُ فِيهَا كَطَحْنِ الْحِمَارِ بِرَحَاهُ فَيُطِيفُ بِهِ أَهْلُ النَّارِ فَيَقُولُونَ أَيْ فُلَانُ أَلَسْتَ كُنْتَ تَأْمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَى عَنْ الْمُنْكَرِ فَيَقُولُ إِنِّي كُنْتُ آمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَلَا أَفْعَلُهُ وَأَنْهَى عَنْ الْمُنْكَرِ وَأَفْعَلُهُ

-...Süleyman ibn Mıhrân şöyle demiştir: Ben Ebû Vâil Şakîk ibn Seleme'den işittim, o şöyle dedi: Usmân aleyhinde vuku' bulan fitne esnasında Halîfe'nin sevgili dostu olan Usâme'ye:
— Usmân'a gitsen de halk arasındaki fitneyi anlatarak gidermeye çalışsan! denilmişti.Usâme cevaben:
— Şübhesiz ben Usnıân'a bu işleri fitne kapısı açmaksızın gizlice söylemişimdir ve o kapıyı açan ilk kişi ben olmam. Ben, Rasûlul-Iah'tan işittiğim bir sözden sonra, insanlardan iki kişi üzerine emir olmasının ardından bir adama "Sen hayırlısın" diyecek değilim: Ra-sûlullah şöyle buyuruyordu: "Kıyamet gününde bir adam getirilir ve cehenneme atılır da cehennem, değirmen eşeğinin değirmen taşlarıyle öğütmesi gibi onu öğütür. Bunun üzerine cehennem halkı onun başına toplanırlar da: Ey Fulân! Sen ma'rûfile emrediyor ve münkerden nehyediyor değil miydin? derler. O da: Evet ben ma'rûfile emrederdim de onu kendim yapmazdım ve yine ben münkerden nehyeder-dim de onu kendim işlerdim, der"

7099 – حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ الْهَيْثَمِ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ قَالَ لَقَدْ نَفَعَنِي اللَّهُ بِكَلِمَةٍ أَيَّامَ الْجَمَلِ لَمَّا بَلَغَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ فَارِسًا مَلَّكُوا ابْنَةَ كِسْرَى قَالَ لَنْ يُفْلِحَ قَوْمٌ وَلَّوْا أَمْرَهُمْ امْرَأَةً

-...Ebû Bekre (R) şöyle demiştir: Yemîn olsun, Allah beni Cemel vak'ası günlerinde (daha önce Peygamber'den işitmiş olduğum) bir kelime ile menfaatlandırmıştır: Peygamber(S)'e Fars halkının Kisrâ Pervîz'in kızını kendilerine şehinşâh seçtikleri haberi ulaşınca:
— "Mukadderatını bir kadının eline veren kavim, asla felah bulmaz" buyurmuştu

---

7100 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ حَدَّثَنَا أَبُو حَصِينٍ حَدَّثَنَا أَبُو مَرْيَمَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زِيَادٍ الْأَسَدِيُّ قَالَ لَمَّا سَارَ طَلْحَةُ وَالزُّبَيْرُ وَعَائِشَةُ إِلَى الْبَصْرَةِ بَعَثَ عَلِيٌّ عَمَّارَ بْنَ يَاسِرٍ وَحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ فَقَدِمَا عَلَيْنَا الْكُوفَةَ فَصَعِدَا الْمِنْبَرَ فَكَانَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ فَوْقَ الْمِنْبَرِ فِي أَعْلَاهُ وَقَامَ عَمَّارٌ أَسْفَلَ مِنْ الْحَسَنِ فَاجْتَمَعْنَا إِلَيْهِ فَسَمِعْتُ عَمَّارًا يَقُولُ إِنَّ عَائِشَةَ قَدْ سَارَتْ إِلَى الْبَصْرَةِ وَ وَاللَّهِ إِنَّهَا لَزَوْجَةُ نَبِيِّكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَكِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ابْتَلَاكُمْ لِيَعْلَمَ إِيَّاهُ تُطِيعُونَ أَمْ هِيَ

-...Bize Ebû Meryem Abdullah ibnu Ziyâd.el-Esedî tahdîs edip şöyle dedi: Talha, ez-Zubeyr ve Âişe (R) Basra'ya doğru yürüdükleri zaman, Alî ibn Ebî Tâlib (R) Ammâr ibn Yâsir ile Hasen ibn Alî'yi (insanları seferber etmeleri için) yolladı. Onlar ikisi Kûfe'ye, bizim yanımıza geldiler (ve mescide girdiler). İkisi de minbere çıktılar. Alî'nin oğlu Hasen, minberin üzerinde üst tarafında oldu.Ammâr ise (minber üzerinde) Hasen'den daha aşağıda ayağa kalktı. Bizler ona doğru toplandık. Ebû Meryem dedi ki: Ben Ammâr'dan şöyle derken işittim:
— Âişe, Basra'ya doğru yürümüştür.Ve Allah'a yemîn ederim ki, Âişe elbette dünyâda ve âhirette sizin Peygamber'inizin zevcesidir.Lâkin Allah Tebâreke ve Taâlâ, Alî ibn Ebî Tâlib'e mi itaat ediyorsunuz yâhud da Âişe'ye mi itaat ediyorsunuz? diye belli etmek için, Âişe ile sizleri imtihan etmiştir

---

7101 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي غَنِيَّةَ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَامَ عَمَّارٌ عَلَى مِنْبَرِ الْكُوفَةِ فَذَكَرَ عَائِشَةَ وَذَكَرَ مَسِيرَهَا وَقَالَ إِنَّهَا زَوْجَةُ نَبِيِّكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَكِنَّهَا مِمَّا ابْتُلِيتُمْ

-...Ammâr ibn Yâsir (R), Küfe minberi üzerinde ayağa kalktı da Âişe'yi ve onun (beraberindekilerle) Basra'ya doğru yürüyüşünü zikretti ve:
— Muhakkak ki Âişe, dünyâda da, âhirette de sîzin Peygamberiniz(S)'in zevcesidir. Lâkin o,kendisiyle imtihan olunduğunuz zâtlardan biridir, dedi

---

7102 - حَدَّثَنَا بَدَلُ بْنُ الْمُحَبَّرِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ يَقُولُ دَخَلَ أَبُو مُوسَى وَأَبُو مَسْعُودٍ عَلَى عَمَّارٍ حَيْثُ بَعَثَهُ عَلِيٌّ إِلَى أَهْلِ الْكُوفَةِ يَسْتَنْفِرُهُمْ فَقَالَا مَا رَأَيْنَاكَ أَتَيْتَ أَمْرًا أَكْرَهَ عِنْدَنَا مِنْ إِسْرَاعِكَ فِي هَذَا الْأَمْرِ مُنْذُ أَسْلَمْتَ فَقَالَ عَمَّارٌ مَا رَأَيْتُ مِنْكُمَا مُنْذُ أَسْلَمْتُمَا أَمْرًا أَكْرَهَ عِنْدِي مِنْ إِبْطَائِكُمَا عَنْ هَذَا الْأَمْرِ وَكَسَاهُمَا حُلَّةً حُلَّةً ثُمَّ رَاحُوا إِلَى الْمَسْجِدِ

-....Ben Ebû Vâü'den işittim, şöyle diyordu: Alî, Ammâr'ı, Küfe ehlinin Alî'nin mâiyyetinde harbe çıkmalarını hazırlamak üzere Küfe erilinin Alî'nin mâiyyetinde harbe çıkmalarını hazırlamak üzere musâ ile Ebû Mes'ûd girdiler ve:
— Biz senin İslâm'a girdiğinden beri bizim yanımızda bu işe sür'-atle girmenden daha sevimsiz bir işi yaptığını görmüş değiliz, dediler... Ammâr da onlara:
— Ben de sizin İslâm'a girmenizden beri benim katımda bu işten geri durmanızdan daha sevimsiz bir iş yaptığınızı görmedim, dedi. Ve Ebû Mes'ûd da Ammâr ile Ebû Musa'ya birer takım elbise giydirdi de sonra beraberce mescide gittiler.

7105 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقِ بْنِ سَلَمَةَ كُنْتُ جَالِسًا مَعَ أَبِي مَسْعُودٍ وَأَبِي مُوسَى وَعَمَّارٍ فَقَالَ أَبُو مَسْعُودٍ مَا مِنْ أَصْحَابِكَ أَحَدٌ إِلَّا لَوْ شِئْتُ لَقُلْتُ فِيهِ غَيْرَكَ وَمَا رَأَيْتُ مِنْكَ شَيْئًا مُنْذُ صَحِبْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْيَبَ عِنْدِي مِنْ اسْتِسْرَاعِكَ فِي هَذَا الْأَمْرِ قَالَ عَمَّارٌ يَا أَبَا مَسْعُودٍ وَمَا رَأَيْتُ مِنْكَ وَلَا مِنْ صَاحِبِكَ هَذَا شَيْئًا مُنْذُ صَحِبْتُمَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْيَبَ عِنْدِي مِنْ إِبْطَائِكُمَا فِي هَذَا الْأَمْرِ فَقَالَ أَبُو مَسْعُودٍ وَكَانَ مُوسِرًا يَا غُلَامُ هَاتِ حُلَّتَيْنِ فَأَعْطَى إِحْدَاهُمَا أَبَا مُوسَى وَالْأُخْرَى عَمَّارًا وَقَالَ رُوحَا فِيهِ إِلَى الْجُمُعَةِ

-...Şakîk ibn Seleme şöyle demiştir: Ben Ebû Mes'ûd, Ebû Mûsâ ve Ammâr'ın beraberinde oturuyordum. Ebû Mes'ûd, Ammâr'a:
— Ben senden başka arkadaşlarından herbirine, isteseydim muhakkak şöyle derdim: Ben senin Peygamber'e sahâbîlik yaptığından beri benim nazarımda bu işe sür'atle girişinden daha ayıplı bir iş yaptığını görmedim! derdim, dedi. Ammâr da:
— Yâ Ebâ Mes'ûd! Ben de ne senin, ne de arkadaşlarının, Peygamber'e sahâbî olmanızdan beri benim nazarımda bu işten geri durmanızdan daha ayıplı bir iş yaptığınızı görmedim, dedi. Bunun üzerine zengin hâlde bulunan Ebû Mes'ûd, hizmetçisine:
— Yâ Gulâm! İki takım elbise getir de onlardan bİFİni Ebû Mû-sâ'ya, diğerini de Ammâr'a ver! dedi ve onlara da:
— Bu yeni elbiseler içinde cumua namazına gidin, dedi

بَاب إِذَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِقَوْمٍ عَذَابًا

7108 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُثْمَانَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِقَوْمٍ عَذَابًا أَصَابَ الْعَذَابُ مَنْ كَانَ فِيهِمْ ثُمَّ بُعِثُوا عَلَى أَعْمَالِهِمْ

"Allah bir kavme azâb indirince..."?
-...İbnu Umer (R) şöyle diyordu: Rasûlullah (S): "Allah bir kavme azâb indirince, o kavim içinde bulunan (iyi, kötü) her ferde azâb isabet eder. Sonra (kıyamet gününde) herkes kendi amellerine göre dirilitirlirler” buyurdu

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ إِنَّ ابْنِي هَذَا لَسَيِّدٌ وَلَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُصْلِحَ بِهِ بَيْنَ فِئَتَيْنِ مِنْ الْمُسْلِمِينَ

7109 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ أَبُو مُوسَى وَلَقِيتُهُ بِالْكُوفَةِ وَجَاءَ إِلَى ابْنِ شُبْرُمَةَ فَقَالَ أَدْخِلْنِي عَلَى عِيسَى فَأَعِظَهُ فَكَأَنَّ ابْنَ شُبْرُمَةَ خَافَ عَلَيْهِ فَلَمْ يَفْعَلْ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ قَالَ لَمَّا سَارَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِلَى مُعَاوِيَةَ بِالْكَتَائِبِ قَالَ عَمْرُو بْنُ الْعَاصِ لِمُعَاوِيَةَ أَرَى كَتِيبَةً لَا تُوَلِّي حَتَّى تُدْبِرَ أُخْرَاهَا قَالَ مُعَاوِيَةُ مَنْ لِذَرَارِيِّ الْمُسْلِمِينَ فَقَالَ أَنَا فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَامِرٍ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَمُرَةَ نَلْقَاهُ فَنَقُولُ لَهُ الصُّلْحَ قَالَ الْحَسَنُ وَلَقَدْ سَمِعْتُ أَبَا بَكْرَةَ قَالَ بَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ جَاءَ الْحَسَنُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ابْنِي هَذَا سَيِّدٌ وَلَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُصْلِحَ بِهِ بَيْنَ فِئَتَيْنِ مِنْ الْمُسْلِمِينَ

Peygamber(S)'İn Alî'nin Oğlu Hasen İçin: "Benim bu oğlum elbette bir seyyiddir. Umarım ki Allah bu oğlum sebebiyle müslümânlardan iki büyük fırkanın arasını ıslâh eder" Kavli Babı
-...Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs etti. Bize İsrâîl Ebû Mûsâ el-Basrî tahdîs etti.Sufyân şöyle dedi: Ben İsrail'e Kûfe'de kavuştum. O Küfe Kaa-dısı Abdullah ibn Şubrume'nin yanına gelmişti. Ona:
— Beni Küfe Emîri îsâ ibn Musa'nın huzuruna girdir de, ben ona va'z edeyim! dedi. İbnu Şubrume, İsrâîl üzerine emîrden bir tehlike gelir diye korktu da bunu yapmadı. İsrâîl şöyle dedi: Bize Hasen Basrî şöyle tahdîs etti: Alî'nin oğlu Hasen, Muâviye îbn Sufyân'a büyük birliklerle yürüdüğü zaman, Amr ibnu'1-Âs, Muâviye'ye:
— Ben arkada olanları geri dönmedikçe,geri dönüp kaçmayacak olan bir ordu görüyorum!dedi.Muâviye, Amr'a:- Babalan öldürülürse müslümânların zürriyetlerine bakmaya bana kim tekeffül eder? dedi. Amr
— Ben tekeffül ederim -yâhud: Muâviye: Nerede ve nasıl tekeffül olunacaktır? dedi.- Bundan sonra Abdullah ibnu Âmir ile Abdurrahmân ibnu Se-mure -bunların ikisi de Kureyş'in Abduş şems oğulları'ndandir-:
— Biz Muâviye'ye kavuşur da ona barış istemesini söyleriz, dediler.Hasen Basrî (geçen senedle) şöyle dedi: Yemîn olsun ki, ben Ebû Bekre(R)'den işittim, şöyle dedi: Peygamber (S) minberde hutbe yaparken torunu Hasen içeriye geldi. Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Şübhesiz benim bu oğlum bir seyyiddir (şeref sahibi bir efendidir). Umarım ki Allah bu oğlum sebebiyle müslümânlardan iki büyük fırkanın arasını ıslâh eder" buyurdu

---

7110 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ قَالَ عَمْرٌو أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ أَنَّ حَرْمَلَةَ مَوْلَى أُسَامَةَ أَخْبَرَهُ قَالَ عَمْرٌو قَدْ رَأَيْتُ حَرْمَلَةَ قَالَ أَرْسَلَنِي أُسَامَةُ إِلَى عَلِيٍّ وَقَالَ إِنَّهُ سَيَسْأَلُكَ الْآنَ فَيَقُولُ مَا خَلَّفَ صَاحِبَكَ فَقُلْ لَهُ يَقُولُ لَكَ لَوْ كُنْتَ فِي شِدْقِ الْأَسَدِ لَأَحْبَبْتُ أَنْ أَكُونَ مَعَكَ فِيهِ وَلَكِنَّ هَذَا أَمْرٌ لَمْ أَرَهُ فَلَمْ يُعْطِنِي شَيْئًا فَذَهَبْتُ إِلَى حَسَنٍ وَحُسَيْنٍ وَابْنِ جَعْفَرٍ فَأَوْقَرُوا لِي رَاحِلَتِي

-....Amr ibnu Dînâr şöyle dedi: Bana Muhammed ibn Alî (ibn Hüseyn ibn Alî Ebû Ca'fer el-Bâkır) haber verdi ki, ona da Usâme ibn Zeyd'in himayesinde bulunan Harmele haber vermiştir.Yine Amr ibnu Dînâr: Ben bu Harmele'yi görmüşümdür, demiştir. Harmele şöyle dedi: Usâme ibn Zeyd beni Medine'den Kûfe'ye, Alî'nin yanına gönderdi (de ondan mal istiyordu). Usâme, Harmele'ye dedi ki:
— Alî senden şimdi soracak ve arkadaşın Usâme (Cemel ve Sıf-fîn vak'alarında) bana yardımdan niçin geri kaldı? diyecektir. Alî'ye şöyle de: Usâme sana şunu söylüyor: "Eğer sen arslanm ağzının içinde olaydın, ben muhakkak orada seninle beraber olmamı arzu ederdim. Lâkin bu müslümânlarla kıtal öyle bir iştir ki, ben bunu doğru bulmam!"Harmele dedi ki: Ben bu sözü getirip Alî'ye haber verdim. Fakat Alî ona hiçbir mal vermedi. Harmele dedi ki: Ben akabinde Abdullah ibn Ca'fer'in oğulları Hasen ve Hüseyin'in yanına gittim de onlar beni binek deveme kadar yüklediler, dedi

---

بَاب إِذَا قَالَ عِنْدَ قَوْمٍ شَيْئًا ثُمَّ خَرَجَ فَقَالَ بِخِلَافِهِ

7111 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ قَالَ لَمَّا خَلَعَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ يَزِيدَ بْنَ مُعَاوِيَةَ جَمَعَ ابْنُ عُمَرَ حَشَمَهُ وَوَلَدَهُ فَقَالَ إِنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يُنْصَبُ لِكُلِّ غَادِرٍ لِوَاءٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَإِنَّا قَدْ بَايَعْنَا هَذَا الرَّجُلَ عَلَى بَيْعِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنِّي لَا أَعْلَمُ غَدْرًا أَعْظَمَ مِنْ أَنْ يُبَايَعَ رَجُلٌ عَلَى بَيْعِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُنْصَبُ لَهُ الْقِتَالُ وَإِنِّي لَا أَعْلَمُ أَحَدًا مِنْكُمْ خَلَعَهُ وَلَا بَايَعَ فِي هَذَا الْأَمْرِ إِلَّا كَانَتْ الْفَيْصَلَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ

Bir İnsan Bir Kavmin Yanında Birşey Söyler De Sonra Onların Yanından Çıkar Ve Söylediğinin Zıddını Söylerse?

-....Nâfi' şöyle demiştir: Medîne ahâlîsi,Yezîd ibnMuâviye'nin bey'atinden çıktıkları zaman İbn Umer kendine hass cemâatini ve oğullarını topladı da onlara hitaben şöyle dedi:

— Ben Peygamber(S)'den işittim: "Verdiği sözünde durmayıp cayan gaddar herbir kişi için kıyamet gününde bir bayrak dikilir" buyuruyordu. Ve şübhesiz bizler bu adama (yânî Muâviye'nin oğlu Yezîd'e) Allah'ın ve Rasûlü'nün bey'at emri üzere bey'at etmişizdir. Ve ben bir adama Allah'ın ve Rasûlü'nün bey'at emri üzere bey'at edilip de sonra o adam için kıtal bayrağı dikilmesinden daha büyük bir gadr ve sözünden cayma bilmiyorum. Ve yine ben sizden hiçbir kimseyi Yezîd'in bey'atinden çıkıp da bu işte başka bir kimseye bey'at ettiğini bilmiyorum. Şayet böyle birşey olmuşsa, onunla benim aramda muhakkak bir kesici ve ayırıcı olmuş olur! dedi

---

7112 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو شِهَابٍ عَنْ عَوْفٍ عَنْ أَبِي الْمِنْهَالِ قَالَ لَمَّا كَانَ ابْنُ زِيَادٍ وَمَرْوَانُ بِالشَّأْمِ وَوَثَبَ ابْنُ الزُّبَيْرِ بِمَكَّةَ وَوَثَبَ الْقُرَّاءُ بِالْبَصْرَةِ فَانْطَلَقْتُ مَعَ أَبِي إِلَى أَبِي بَرْزَةَ الْأَسْلَمِيِّ حَتَّى دَخَلْنَا عَلَيْهِ فِي دَارِهِ وَهُوَ جَالِسٌ فِي ظِلِّ عُلِّيَّةٍ لَهُ مِنْ قَصَبٍ فَجَلَسْنَا إِلَيْهِ فَأَنْشَأَ أَبِي يَسْتَطْعِمُهُ الْحَدِيثَ فَقَالَ يَا أَبَا بَرْزَةَ أَلَا تَرَى مَا وَقَعَ فِيهِ النَّاسُ فَأَوَّلُ شَيْءٍ سَمِعْتُهُ تَكَلَّمَ بِهِ إِنِّي احْتَسَبْتُ عِنْدَ اللَّهِ أَنِّي أَصْبَحْتُ سَاخِطًا عَلَى أَحْيَاءِ قُرَيْشٍ إِنَّكُمْ يَا مَعْشَرَ الْعَرَبِ كُنْتُمْ عَلَى الْحَالِ الَّذِي عَلِمْتُمْ مِنْ الذِّلَّةِ وَالْقِلَّةِ وَالضَّلَالَةِ وَإِنَّ اللَّهَ أَنْقَذَكُمْ بِالْإِسْلَامِ وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى بَلَغَ بِكُمْ مَا تَرَوْنَ وَهَذِهِ الدُّنْيَا الَّتِي أَفْسَدَتْ بَيْنَكُمْ إِنَّ ذَاكَ الَّذِي بِالشَّأْمِ وَاللَّهِ إِنْ يُقَاتِلُ إِلَّا عَلَى الدُّنْيَا وَإِنَّ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ بَيْنَ أَظْهُرِكُمْ وَاللَّهِ إِنْ يُقَاتِلُونَ إِلَّا عَلَى الدُّنْيَا وَإِنْ ذَاكَ الَّذِي بِمَكَّةَ وَاللَّهِ إِنْ يُقَاتِلُ إِلَّا عَلَى الدُّنْيَا

-..Ebû'l-Minhâl Seyyar ibn Selâme şöyle dedi: (Ebû Sufyân'ın oğlu) Abdullah ibnu Ziyâd ve Mervân ibnu'l-Hakem Şam'da hâkim oldukları, Abdullah ibnu'z-Zubeyr de Mekke'de hilâfet üzerine hareket ettiği, Basra'da da Kurrâ (yânî Haricîler) yine hilâfete karşı isyan ettikleri zaman, ben babam Selâme er-Riyâhî ile beraber Ebû Berze el-Eslemî(R)'nin yanına gittik, nihayet evinde huzuruna girdik. O kendisine âid olan kamıştan yapılmış yüksek bir odanın gölgesinde oturuyordu. Biz onun yanma oturduk ve babam ondan hadîs tahdîs etmesini istedi de:

— Yâ Ebâ Berzete! İnsanların içine düştükleri hâli görmez misin? dedi.Onun ilk konuştuğunu işittiğim söz şudur:

— Şübhesiz benim Allah katında sevâb istediğim birşey şudur: Ben Kureyş'ten birtakım kabilelere Öfkelendim: Şübhesiz sizler, ey Arab topluluğu; sizler bilmekte olduğunuz şu zillet, azlık, sapıklık hâli üzere idiniz. Muhakkak ki, Allah sizleri îslâm Dîni ile ve Mu-hammed (S) ile kurtardı, nihayet sizler görmekte olduğunuz şu izzet, çokluk ve hidâyete ulaştınız. Ve şu dünyâ sizin aranızı ifsâd edip bozdu. Ve şu Şam'da bulunan adam (yânî Mervân ibnu'l-Hakem) vallahi eğer mukaatele ederse muhakkak dünyâ üzerine harb eder. Şu sizlerin arasında bulunan kimseler (yânî Basra kurrası olan Haricîler) vallahi mukaatele ederlerse muhakkak dünyâ üzerine mukaatele ederler. Şu Mekke'de bulunan kimse (yânî Abdullah ibnu'z-Zubeyr) de vallahi ancak dünyâ üzerine mukaatele eder! dedim

---

7113 – حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ وَاصِلٍ الْأَحْدَبِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ قَالَ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ الْيَوْمَ شَرٌّ

مِنْهُمْ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانُوا يَوْمَئِذٍ يُسِرُّونَ وَالْيَوْمَ يَجْهَرُونَ

-...Huzeyfe ibrtu'l-Yemân (R): Bugün zamanımız münafıkları, Peygamber (S) zamanındaki münafıklardan daha şerirdirler. Çünkü saadet asnndaki münafıklar nifaklarını gizlerlerdi. Bugünküler ise bütün bütün açığa vuruyorlar, demiştir.

7114 – حَدَّثَنَا خَلَّادٌ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ أَبِي الشَّعْثَاءِ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ إِنَّمَا كَانَ النِّفَاقُ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَّا الْيَوْمَ فَإِنَّمَا هُوَ الْكُفْرُ بَعْدَ الْإِيمَانِ

-...Yine Huzeyfe (R): Nifak, Peygamber (S) zamanında mevcûd idi. Bugün ise nifak îmândan sonra küfürdür, demiştir

---

بَاب لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يُغْبَطَ أَهْلُ الْقُبُورِ

7115 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَمُرَّ الرَّجُلُ بِقَبْرِ الرَّجُلِ فَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي مَكَانَهُ

'Kabirlerde olanlar (diriler tarafından) gıbta edilmedikçe kıyamet kopmaz".
-...Bana Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; o dael-A'rec'den; oda Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki,Peygamber (S): "Hayâttaki bir kişi, kabirdeki bir adamın yanından geçerken: 'Keski şu ölünün yerinde ben olaydım' diye ölüm temenni etmedikçe kıyamet kopmaz" buyurmuştur

---

بَاب تَغْيِيرِ الزَّمَانِ حَتَّى تُعْبَدَ الْأَوْثَانُ

7116 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ قَالَ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَخْبَرَنِي أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَضْطَرِبَ أَلَيَاتُ نِسَاءِ دَوْسٍ عَلَى ذِي الْخَلَصَةِ وَذُو الْخَلَصَةِ طَاغِيَةُ دَوْسٍ الَّتِي كَانُوا يَعْبُدُونَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ

Zamanın (İlk Hâlinden) Değiştirilmesi, Nihayet Putlara İbâdet Etmeleri Babı
-.. ez-Zuhrî şöyle dedi: Saîd ibnu'l-Müseyyeb şöyle dedi:Bana Ebû Hureyre (R) haber Verdi ki, Rasûlullah (S): "Devs kabilesi kadınlarının kıçları (tekrar) Zu'l-Halasa puthânesinin etrafında (tavaf ederek) çalkalanmadıkça, kıyamet kopmaz" buyurmuştur. "Zu'l-Halasa", Devs kabilesinin Câhiliyet devrinde ibâdet edegeldikleri bir puttur

---

7117 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ ثَوْرٍ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَخْرُجَ رَجُلٌ مِنْ قَحْطَانَ يَسُوقُ النَّاسَ بِعَصَاهُ

-....Bana Süleyman itgı Bilâl, Sevr'den; o da Ebû'1-Gays'tan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Kah-tan oğullarından bir adam çıkıp insanları asâsiyle sevk ve idare etmedikçe kıyamet kopmayacaktır" buyurmuştur

---

بَاب خُرُوجِ النَّارِ وَقَالَ أَنَسٌ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَّلُ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ نَارٌ تَحْشُرُ النَّاسَ مِنْ الْمَشْرِقِ إِلَى الْمَغْرِبِ

7118 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَخْبَرَنِي أَبُو هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَخْرُجَ نَارٌ مِنْ أَرْضِ الْحِجَازِ تُضِيءُ أَعْنَاقَ الْإِبِلِ بِبُصْرَى

(Hicaz Arazîsinde) Ateş Çıkması Babı
Enes ibn Mâlik de: Peygamber (S):"Kıyamet alâmetlerinin ilki, doğudan çıkıp da insanları batıya doğru sürüp toplayacak olan bir ateştir" buyurdu, demiştir.
-.... Saîd ibnu'l-Müseyyeb şöyle demiştir: Bana Ebû Hureyre (R) haber verdi ki, Rasûlullah(S) şöyle buyurmuştur: "Hicaz Ar-zı'nda bir ateş çıkmadıkça kıyamet kopmayacakttr. Öyle bir ateş ki,Busrâ'daki develerin boyunlarını ziyâlandıracaktır"

7119 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ الْكِنْدِيُّ حَدَّثَنَا عُقْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ خُبَيْبِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ جَدِّهِ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُوشِكُ الْفُرَاتُ أَنْ يَحْسِرَ عَنْ كَنْزٍ مِنْ ذَهَبٍ فَمَنْ حَضَرَهُ فَلَا يَأْخُذْ مِنْهُ شَيْئًا قَالَ عُقْبَةُ وَحَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ يَحْسِرُ عَنْ جَبَلٍ مِنْ ذَهَبٍ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Furat (nehrinin suyu çekilerek) kıymetli altın hazînesini açıklaması zamanı yaklaşıyor. Her kim o zaman orada hazır bulunursa, ondan birşey almasın!"Ukbe şöyle dedi: Ve bize Ubeydullah tahdîs etti: Bize Ebu'z-Zinâd, el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre'den; o da Peygamber'den geçen hadîsin benzerini tahdîs etti. Ancak burada "Furat altın bir dağ açıklayacaktır" demiştir

---

7120 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ حَدَّثَنَا مَعْبَدٌ سَمِعْتُ حَارِثَةَ بْنَ وَهْبٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ تَصَدَّقُوا فَسَيَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَمْشِي الرَّجُلُ بِصَدَقَتِهِ فَلَا يَجِدُ مَنْ يَقْبَلُهَا قَالَ مُسَدَّدٌ حَارِثَةُ أَخُو عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ لِأُمِّهِ قَالَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ

-... Bize Ma'bed tahdîs edip şöyle dedi: Ben Harise ibnu Vehb(R)'den işittim, şöyle dedi: Ben RasûluIlah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Sadakalarınızı veriniz. Zîrâ insanlar üzerine ileride öyle bir zaman gelecek ki, o sırada kişi, sadakasıyle dolaşır da onu kabul edecek bir kimse bulamaz".Müsedded: Harise, Ubeydullah ibn Umer'in ana-bir erkek kardeşidir, dedi. Müsedded'in bu sözünü Ebû Abdillah el-Buhârî söyledi

---

7121 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَقْتَتِلَ فِئَتَانِ عَظِيمَتَانِ يَكُونُ بَيْنَهُمَا مَقْتَلَةٌ عَظِيمَةٌ دَعْوَتُهُمَا وَاحِدَةٌ وَحَتَّى يُبْعَثَ دَجَّالُونَ كَذَّابُونَ قَرِيبٌ مِنْ ثَلَاثِينَ كُلُّهُمْ يَزْعُمُ أَنَّهُ رَسُولُ اللَّهِ وَحَتَّى يُقْبَضَ الْعِلْمُ وَتَكْثُرَ الزَّلَازِلُ وَيَتَقَارَبَ الزَّمَانُ وَتَظْهَرَ الْفِتَنُ وَيَكْثُرَ الْهَرْجُ وَهُوَ الْقَتْلُ وَحَتَّى يَكْثُرَ فِيكُمْ الْمَالُ فَيَفِيضَ حَتَّى يُهِمَّ رَبَّ الْمَالِ مَنْ يَقْبَلُ صَدَقَتَهُ وَحَتَّى يَعْرِضَهُ عَلَيْهِ فَيَقُولَ الَّذِي يَعْرِضُهُ عَلَيْهِ لَا أَرَبَ لِي بِهِ وَحَتَّى يَتَطَاوَلَ

النَّاسُ فِي الْبُنْيَانِ وَحَتَّى يَمُرَّ الرَّجُلُ بِقَبْرِ الرَّجُلِ فَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي مَكَانَهُ وَحَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا فَإِذَا طَلَعَتْ وَرَآهَا النَّاسُ يَعْنِي آمَنُوا أَجْمَعُونَ فَذَلِكَ حِينَ { لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا } وَلَتَقُومَنَّ السَّاعَةُ وَقَدْ نَشَرَ الرَّجُلَانِ ثَوْبَهُمَا بَيْنَهُمَا فَلَا يَتَبَايَعَانِهِ وَلَا يَطْوِيَانِهِ وَلَتَقُومَنَّ السَّاعَةُ وَقَدْ انْصَرَفَ الرَّجُلُ بِلَبَنِ لِقْحَتِهِ فَلَا يَطْعَمُهُ وَلَتَقُومَنَّ السَّاعَةُ وَهُوَ يُلِيطُ حَوْضَهُ فَلَا يَسْقِي فِيهِ وَلَتَقُومَنَّ السَّاعَةُ وَقَدْ رَفَعَ أُكْلَتَهُ إِلَى فِيهِ فَلَا يَطْعَمُهَا

-...Bize Ebu'z-Zinâd, Abdurrahmân ibn Hürmüz'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki,Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur:"İki büyük ordu birbiriyle harb etmedikçe kıyamet kopmaya-caktır. Bu iki camianın ikisi de bir iddiada oldukları hâlde, aralarında büyük bir harb olacaktır. Otuza yakın yalancı mel'ûn Deccâller türemedikçe kıyamet kopmayacaktır. Bu Deccâl'lerin hepsi: 'Ben Allah'ın Rasûlü'yüm! Iddiasında bulunacaktır. Yine (hakîkî âlimlerin vefâtıyle) İslâmî ilimler inkıraza uğramadıkça, zelzeleler çoğalmadıkça, zaman tekaarub edip gece-gündüz bir olmadıkça, fitneler zuhur etmedikçe, here yânı adam öldürme vak'aları çoğalmadıkça kıyamet kopmayacaktır. Yine aranızda mal çoğalıp sel gibi akmadıkça, hattâ mal o derece çoğalacak ki, mal sahibi malının zekâtını kim kabul eder diye endişelenecek, hattâ mal sahibi bâzı kimselere zekât vermek isteyecek, fakat zekât arzettişi kimse 'Benim zekâta ihtiyâcım yok' diyecek; işte bunlar olmadıkça kıyamet kopmayacaktır. Yine halk yüksek binalar yapmak yarışına çıkmadıkça ve bir kimse ölen bir kimsenin kabri yanından geçerken 'Keski bunun yerinde ben olaydım!' diye ölümü temenni etmedikçe kıyamet kopmayacaktır. Yine böyle güneş batı tarafından doğup insanlar bu (âdete aykırı) hâdiseyi görünce toptan îmân edecekler. Fakat 'Bu îmân, evvelce îmân etmemiş olan yâ-hud îmânında hayır ve fazilet kazanmayan kimselerin îmânları kendilerine fayda vermeyeceği bir zamandır'.Muhakkak ki kıyamet şübhesiz kopacaktır. Hem de (alım-satım için) satıcı ile alıcı aralarında elbise açacaklar da satış-alış tamam olmadan ansızın kıyamet kopacak da, o elbisenin dürülmesi mümkin olmayacaktır. Yine muhakkak kıyamet kopacaktır. Hem de sağmal devesinin sütünü sağıp gelen kişiye sütü içmek nasîb olmayacak, hem de kişi havuzunu sıvayıp ta'mîr edecek, fakat kıyamet ansızın kopacak da havuzun suyunu kullanmak nasîb olmayacak. Kıyamet muhakkak kopacak, hem de yemek yemekte olan kişi lokmasını ağzına götürecek, kıyamet ansızın kopacak da o lokmayı yemek nasîb olmayacak"

بَاب ذِكْرِ الدَّجَّالِ

7122 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي قَيْسٌ قَالَ قَالَ لِي الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ مَا سَأَلَ أَحَدٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الدَّجَّالِ أَكْثَرَ مَا سَأَلْتُهُ وَإِنَّهُ قَالَ لِي مَا يَضُرُّكَ مِنْهُ قُلْتُ لِأَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّ مَعَهُ جَبَلَ خُبْزٍ وَنَهَرَ مَاءٍ قَالَ هُوَ أَهْوَنُ عَلَى اللَّهِ مِنْ ذَلِكَ

Deccâlin Zikri Babı

-...Kays ibn Ebî Hazım şöyle dedi: Mugîre ibn Şu'be (R) bana şöyle dedi: Hiçbir kimse benim sorduğum kadar Peygamber(S)'e Deccâl'den sormamıştır. Peygamber (S) bana:
— "Deccâl sana zarar vermiyecektir" buyurdu. Ben:
— (Yâ Rasûlallah, ondan korku vardır.) Çünkü insanlar onun beraberinde ekmek dağı ve su nehri vardır diye söylüyorlar! dedim. Rasûlullah:
— "Mü'minlerin sapıtmasına sebeb olacak bu nevi'den birşey yapmak Allah üzerine pek kolaydır"buyurdu

---

6590 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أُرَاهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَعْوَرُ عَيْنِ الْيُمْنَى كَأَنَّهَا عِنَبَةٌ طَافِيَةٌ

-....Bize Eyyûb es-Sahtıyânî, Nâfi'den; o da îbn Umer(R)'den: Zannediyorum ki, o da Peygamber(S)'den: "Deccâl'in sol gözü şaşıdır, sanki onun gözü, emsalinden dışa doğru fırlamış üzüm tanesi gibidir" buyurduğunu tahdîs etti.

7124 - حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجِيءُ الدَّجَّالُ حَتَّى يَنْزِلَ فِي نَاحِيَةِ الْمَدِينَةِ ثُمَّ تَرْجُفُ الْمَدِينَةُ ثَلَاثَ رَجَفَاتٍ فَيَخْرُجُ إِلَيْهِ كُلُّ كَافِرٍ وَمُنَافِقٍ

-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle dedi: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Deccâl gelecek, nihayet Medine'nin bir tarafına inecek. Sonra Medine üç kerre sallanacak da orada bulunan her kâfir ve münafık ona doğru çıkıp gidecek"

7127 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَدْخُلُ الْمَدِينَةَ رُعْبُ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ وَلَهَا يَوْمَئِذٍ سَبْعَةُ أَبْوَابٍ عَلَى كُلِّ بَابٍ مَلَكَانِ

7126 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَدْخُلُ الْمَدِينَةَ رُعْبُ الْمَسِيحِ لَهَا يَوْمَئِذٍ سَبْعَةُ أَبْوَابٍ عَلَى كُلِّ بَابٍ مَلَكَانِ قَالَ وَقَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ عَنْ صَالِحِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَدِمْتُ الْبَصْرَةَ فَقَالَ لِي أَبُو بَكْرَةَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا

-....Biz Sa'd ibn îbrâhîm, babası İbrahim'den; o da Ebû Bekre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber(S) şöyle buyurmuştur:"Medine'ye Mesih Deccâl'in (değil kendisi) korkusu (bile) giremiyecektir. O fitne günlerinde Medine'nin yedi kapısı olacak, herbir kapıda (muhafız) iki melek bulunacaktır".Dedi ki: Ve bize îbnu îshâk, Salih ibn İbrahim'den; o da babasından söyledi ki, o şöyle demiştir:Ben Basra'ya geldim, Ebû Bekre bana: Ben Peygamber (S)'den bu hadîsi işittim, dedi

---

7127 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي النَّاسِ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ ذَكَرَ الدَّجَّالَ فَقَالَ إِنِّي لَأُنْذِرُكُمُوهُ وَمَا مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا وَقَدْ أَنْذَرَهُ قَوْمَهُ وَلَكِنِّي سَأَقُولُ لَكُمْ فِيهِ قَوْلًا لَمْ يَقُلْهُ نَبِيٌّ لِقَوْمِهِ إِنَّهُ أَعْوَرُ وَإِنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِأَعْوَرَ

-....Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) insanlar içinde hutbe için ayağa kalktı da lâyık olduğu sıfatlarla Allah'ı sena etti. Sonra DeccâTi zikredip şöyle buyurdu: "Ben sizleri kat't olarak ondan korkutuyorum. Peygamberlerden herbir peygamber, ümmetini muhakkak Deccâl'den inzâr edip korkutmuştur. Lâkin ben sizlere onun hakkında hiçbir peygamberin bilsinler diye kendi kavmine söylemediği bir vasfını söyleyeceğim: Deccâl şaşıdır (kötü kılavuzdur), Allah ise şaşı değildir!"

7128 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ أَطُوفُ بِالْكَعْبَةِ فَإِذَا رَجُلٌ آدَمُ سَبْطُ الشَّعَرِ يَنْطُفُ أَوْ يُهَرَاقُ رَأْسُهُ مَاءً قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالُوا ابْنُ مَرْيَمَ ثُمَّ ذَهَبْتُ أَلْتَفِتُ فَإِذَا رَجُلٌ جَسِيمٌ أَحْمَرُ جَعْدُ الرَّأْسِ أَعْوَرُ الْعَيْنِ كَأَنَّ عَيْنَهُ عِنَبَةٌ طَافِيَةٌ قَالُوا هَذَا الدَّجَّالُ أَقْرَبُ النَّاسِ بِهِ شَبَهًا ابْنُ قَطَنٍ رَجُلٌ مِنْ خُزَاعَةَ

-...Bizeel-Leys, Ukayl'den; o da Sâlim'den; o da İbn Şihâb'dan; o da Abdullah ibn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur:"Ben bir defasında uyumuştum.(Ru'yâmda) Ka'be'yi tavaf ediyordum. O sırada esmer, salıverilmiş düz saçlı bir kişi gördüm. Başı su döküyordu yâhud su akıtıyordu. Ben orada-kilere:
— Bu kimdir? diye sordum. Onlar:
— Meryem'in oğlu'dur, dediler.Sonra ben ona yönelmek üzere ilerledim. Bu sırada bir de kırmızı yüzlü, uzun boylu, başı kıvırcık saçlı, sağ gözü sakat, börtlek, sanki salkımındaki emsalinden dışan çıkmış iri bir üzüm tanesi gibi bir adam gördüm. (Onun kim olduğunu sordum.)
— Bu Deccâl'dir, dediler.
Ona benzerlikçe insanların en yakını İbnu Katan'dır ki, bu zât Huzâa kabilesinden bir adamdı"

7129 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَعِيذُ فِي صَلَاتِهِ مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَّالِ

-....Âişe (R): Ben Rasûlullah(S)'tan namazı içinde Deccâl fitnesinden Allah'a sığınırken işittim, demiştir

---

7130 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ رِبْعِيٍّ عَنْ حُذَيْفَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي الدَّجَّالِ إِنَّ مَعَهُ مَاءً وَنَارًا فَنَارُهُ مَاءٌ بَارِدٌ وَمَاؤُهُ نَارٌ قَالَ أَبُو مَسْعُودٍ أَنَا سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Bana babam Usmân,Şu'be'den; o da Abdulmelik ibn Umeyr'den; o da Rıb'î'den; o da Huzeyfe(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S) Deccâl hakkında: "Deccâl'İn beraberinde bir su ve bir ateş bulunacaktır. Fakat onun ateşi soğuk bir sudur, onun suyu ise yakıcı bir ateştir" buyurmuştur.Ebû Mes'ûd (Ukbe ibn Âmir el-Bedrî - R): Ben de bu hadîsi Ra-sûIuIlah(S)'tan işittim, demiştir

---

7131 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا بُعِثَ نَبِيٌّ إِلَّا أَنْذَرَ أُمَّتَهُ الْأَعْوَرَ الْكَذَّابَ أَلَا إِنَّهُ أَعْوَرُ وَإِنَّ رَبَّكُمْ لَيْسَ بِأَعْوَرَ وَإِنَّ بَيْنَ عَيْنَيْهِ مَكْتُوبٌ كَافِرٌ فِيهِ أَبُو هُرَيْرَةَ وَابْنُ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Bize Şu'be, Katâde'den tahdîs etti ki, Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S)şöyle buyurdu: "Ümmetini sakat gözlü ve pek yalancı olan Deccâl'den sakındırmadık hiçbir peygamber gönderilmedi. Haberiniz olsun ki, o sakat gözlüdür; Rabb'iniz ise sakat gözlü değildir.Şübhesiz Deccâl'in iki gözünün arasında 'Kâfir' yazılmıştır".Bu konuda Ebû Hureyre ile İbn Abbâs'ın da Peygamber'den rivayet ettikleri hadîsleri vardır

---

بَاب لَا يَدْخُلُ الدَّجَّالُ الْمَدِينَةَ

7132 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا حَدِيثًا طَوِيلًا عَنْ الدَّجَّالِ فَكَانَ فِيمَا يُحَدِّثُنَا بِهِ أَنَّهُ قَالَ يَأْتِي الدَّجَّالُ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْهِ أَنْ يَدْخُلَ نِقَابَ الْمَدِينَةِ فَيَنْزِلُ بَعْضَ السِّبَاخِ الَّتِي تَلِي الْمَدِينَةَ فَيَخْرُجُ إِلَيْهِ يَوْمَئِذٍ رَجُلٌ وَهُوَ خَيْرُ النَّاسِ أَوْ مِنْ خِيَارِ النَّاسِ فَيَقُولُ أَشْهَدُ أَنَّكَ الدَّجَّالُ الَّذِي حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيثَهُ فَيَقُولُ الدَّجَّالُ أَرَأَيْتُمْ إِنْ قَتَلْتُ هَذَا ثُمَّ أَحْيَيْتُهُ هَلْ تَشُكُّونَ فِي الْأَمْرِ فَيَقُولُونَ لَا فَيَقْتُلُهُ ثُمَّ يُحْيِيهِ فَيَقُولُ وَاللَّهِ مَا كُنْتُ فِيكَ أَشَدَّ بَصِيرَةً مِنِّي الْيَوْمَ فَيُرِيدُ الدَّجَّالُ أَنْ يَقْتُلَهُ فَلَا يُسَلَّطُ عَلَيْهِ

Medine'ye Deccâl Giremez

-....Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) bir gün bizlere Deccâl'den uzun bir hadîs tahdîs etti. O'nun bize tahdîs ettiği hadîs içinde şöyle buyurdu: "Deccâl (Medîne'ye de) gelecektir. Fakat Medine kapılarından içeriye girmek ona haram kılınmıştır. Yalnız Medine etrafındaki bâzı çorak ve çakıllı arazîye inecektir. O gün Medine halkının en hayırlı birstmâsı, yâhud insanların hayırlılarından birisi, Deccâl'e karşı çıkar ve:

— Ben şehâdet ederim ki, muhakkak sen, Rasûlullah'ın bize haber verdiği Deccâl'sin! der.Bunun üzerine Deccâl, başındaki şekaavet ehline:

— Şimdi ben bu adamı öldürür, sonra diriltirsem, benim (ulûhi-yet) iddiası işinde şübhe eder misiniz? diye sorar. Onlar da:

— Hayır şübhe etmeyiz, derler.Deccâl hemen o adamı öldürür, sonra da diriltir. Ve diriltir diriltmez o adam:

— Vallahi benim, senin Deccâl olduğun hakkındaki şimdiki kanâatim, bundan evvelki îmânımdan daha kuvvetlidir, der. Bu defa Deccâl bu adamı tekrar öldürmek ister, fakat bir daha ona musallat edilmez (yânî onu öldürmeye muktedir olamaz)"

7133 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نُعَيْمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمُجْمِرِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أَنْقَابِ الْمَدِينَةِ مَلَائِكَةٌ لَا يَدْخُلُهَا الطَّاعُونُ وَلَا الدَّجَّالُ

-...Ebû Hureyre (R), Rasûlullah (S): "Medine'nin kapıları ve giriş yerleri üzerinde birtakım (koruyucu) melekler vardır. Medine'ye tâûn da, Deccâl de giremez" buyurdu, demiştir.

7134 - حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمَدِينَةُ يَأْتِيهَا الدَّجَّالُ فَيَجِدُ الْمَلَائِكَةَ يَحْرُسُونَهَا فَلَا يَقْرَبُهَا الدَّجَّالُ قَالَ وَلَا الطَّاعُونُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ

-.... Bize Şu'be, Katâde'den; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten haber verdi ki, Peygamber (S):"Medine'ye de Deccâl gelecek ve birçok meleklerin onu korumakta olduklarını bulacak da, artık ona Deccâl giremiyecek; inşâaltah tâûn da giremiyecek" buyurmuştur

---

بَاب يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ

7135 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح و حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ حَدَّثَتْهُ عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ بِنْتِ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهَا يَوْمًا فَزِعًا يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَيْلٌ لِلْعَرَبِ مِنْ شَرٍّ قَدْ اقْتَرَبَ فُتِحَ الْيَوْمَ مِنْ رَدْمِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ

مِثْلُ هَذِهِ وَحَلَّقَ بِإِصْبَعَيْهِ الْإِبْهَامِ وَالَّتِي تَلِيهَا قَالَتْ زَيْنَبُ بِنْتُ جَحْشٍ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَنَهْلِكُ وَفِينَا الصَّالِحُونَ قَالَ نَعَمْ إِذَا كَثُرَ الْخُبْثُ

Ye'cûc Ve Me'cûc Babı
-...Ebû Seleme'nin kızı Zeyneb, Urve ibnu'z-Zubeyr'e, Ebû Sufyân'ın kızı ümmü Habîbe'den; o da Cahş kızı Zeyneb(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) bir gün korku ile Zeyneb'in yanına girerek:
— "Lâ ilahe illeHlah! Vukû'u yaklaşan bir şerrden, büyük bir fitneden dolayı vay Arab'ın hâline! Bu gün Ye 'cûc ve Me'cûc'un şeddinde şunun gibi bir delik açıldı" buyurdu da, baş parmağı ile ona yakın olan şehâdet parmağını halkaladı. Zeyneb bintu Cahş dedi ki: Ben:
— Yâ Rasûlallah! İçimizde bu kadar iyi kimseler varken biz helak olur muyuz? diye sordum.Rasûlullah:
— "Evet, fısk vefucûr, zina ve ma'siyet çoğaldığı zaman (helak olursunuz)" diye cevâb verdi.

7136 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يُفْتَحُ الرَّدْمُ رَدْمُ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مِثْلُ هَذِهِ وَعَقَدَ وُهَيْبٌ تِسْعِينَ

-....Bize Adullah ibn Tâvûs, babası Tâvûs'tan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki,Peygamber (S): "Redm, Ye'cûcveMe'-cûc şeddi şunun gibi açıldı" buyurmuştur. Râvî Vuheyb ibn Hâlid, Peygamber'in "Şunun gibi" işaretini göstermek için baş parmağın sırtının bir tarafını, şehâdet parmağının iki boğumu arasına koymak ve şehâdet parmağının bir tarafını da onun üzerine koymak suretiyle "Doksan" işareti yapmıştır

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الْأَحْكَامِ

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى وَ { أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ }

7137 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ أَطَاعَنِي فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَمَنْ أَطَاعَ أَمِيرِي فَقَدْ أَطَاعَنِي وَمَنْ عَصَى أَمِيرِي فَقَدْ عَصَانِي

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
'Ey îmân edenler, Allah 'a itaat edin. Rasûle ve sizden olan emir sahihlerine de itaat edin.." (en-Nisâ: 59)
-....ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Ebû Seleme ihmi Abdirrahmân haber verdi ki, kendisi Ebû Hureyre(R)' den şöyle derken işit-miştir: Rasûlullah (S): "Her kim bana itaat ederse, Allah'a itaat etmiştir. Her kim bana isyan ederse, Allah'a isyan etmiştir. Her kim benim emîrime itaat ederse, bana itaat etmiştir. Her kim de benim emîrime isyan ederse, bana isyan etmiştir" buyurdu

---

7138 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلَا كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ فَالْإِمَامُ الَّذِي عَلَى النَّاسِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ

وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى أَهْلِ بَيْتِ زَوْجِهَا وَوَلَدِهِ وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْهُمْ وَعَبْدُ الرَّجُلِ رَاعٍ عَلَى مَالِ سَيِّدِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُ أَلَا فَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ

-...Bana Mâlik, Abdullah ibn Dinar'dan; o da Abdullah ibn Umer(R)'den tahdîs etti ki,Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur:"Dikkat ediniz! Herbirerleriniz güdücüdür ve her birerleriniz elinin altındakilerden sorumludur.Şöyle ki, insanlar üzerinde bulunan en büyük imâm (yânı devlet başkanı) da bir güdücüdür ve o da idaresi altında bulunanlardan sorumludur. Erkek, kendi ev halkı üzerinde bir güdücüdür, o da eli altındakilerden sorumludur. Kadın da kocasının ev halkı ve çocukları üzerinde bir güdücüdür ve o da onlardan sorumludur. İnsanın hizmetçisi de efendisinin malı üzerinde bir güdücüdür ve o da o malların korunmasından sorumludur. Dikkat edin! Hâsılı herbirerleriniz güdücü ve herbirerleriniz güttüğünüz şeylerden sorumlusunuz!"

بَاب الْأُمَرَاءُ مِنْ قُرَيْشٍ

7139 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ كَانَ مُحَمَّدُ بْنُ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ يُحَدِّثُ أَنَّهُ بَلَغَ مُعَاوِيَةَ وَهُوَ عِنْدَهُ فِي وَفْدٍ مِنْ قُرَيْشٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو يُحَدِّثُ أَنَّهُ سَيَكُونُ مَلِكٌ مِنْ قَحْطَانَ فَغَضِبَ فَقَامَ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّهُ بَلَغَنِي أَنَّ رِجَالًا مِنْكُمْ يُحَدِّثُونَ أَحَادِيثَ لَيْسَتْ فِي كِتَابِ اللَّهِ وَلَا تُؤْثَرُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأُولَئِكَ جُهَّالُكُمْ فَإِيَّاكُمْ وَالْأَمَانِيَّ الَّتِي تُضِلُّ أَهْلَهَا فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ هَذَا الْأَمْرَ فِي قُرَيْشٍ لَا يُعَادِيهِمْ أَحَدٌ إِلَّا كَبَّهُ اللَّهُ فِي النَّارِ عَلَى وَجْهِهِ مَا أَقَامُوا الدِّينَ تَابَعَهُ نُعَيْمٌ عَنْ ابْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرٍ

Emirler Kureyştendir

-....Bize Şuayb tahdîs etti. ez-Zuhrî şöyle demiştir: Muhammed ibn Cubeyr ibn Mut'ım, Kureyş tarafından elçilikle gönderilen bir hey'et arasında bulunduğu hâlde,Muâviye'nin huzurunda iken geçen bir vak'ayı ve ondan işittiklerini şöyle rivayet etmiştir: Abdullah ibn Amr ibni'l-Âs'ın "Kahtânîler'den birisi ileride melik olacaktır" diye tahdîs ettiğini Muâviye duymuştu. Bundan sinirlenen Muâviye (hey'et karşısında) ayağa kalkıp, Allah'ı şanına lâyık sıfatlarla sena etti. Sonra "Amma ba'du" (fasıl hitâbıyle söze başlayıp şöyle) dedi:

— Ey Kureyş hey'eti! Kesin olarak bildirildiğine göre, sizden bâzı kimseler Allah'ın Kitâbı'nda olmayan, Rasûrullah(S)'tan nakledilmeyen birtakım hadîsler tahdîs ve naklediyor oldukları bana ulaştı. Emîn olunuz ki, onlar, sizin câhillerinizdir. Ben, sahibini delâlete sürükleyen bu bâtıl sözlerden sizleri sakındırırım. Çünkü ben Rasûlullah(S)'-tan: "Şu hilâfet işi Kureyş'te bulunacaktır. Onlar dînî vecîbelerini îfâ ve adalet icra ettikleri müddetçe, onlara hiçbir kimse düşmanlık edemiyecektir.Eğer onlar dînden, adaletten saparlarsa, bu hâlde Allah Kureyş'i yüzüstü ateşe sürçtürür" buyururken işittim, dedi.Bu hadîsi İbnu'l-Mübârek'ten; o da Ma'mer'den; o da Zuhrî'-den; o da Muhammed ibn Cubeyr'den rivayet etmekte Nuaym ibn Hammâd, Şuayb'e mutâbaat etmiştir

---

7140 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ قَالَ ابْنُ عُمَرَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَزَالُ هَذَا الْأَمْرُ فِي قُرَيْشٍ مَا بَقِيَ مِنْهُمْ اثْنَانِ

-...Bize Âsim ibn Muhammed tahdîs edip şöyle dedi: Ben babam Muhammed ibn Zeyd'den işittim, o şöyle diyordu: Dedem İbn Umer (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "Kureyş'ten iki kişi kaldıkça, şu hilâfet işi Kureyş'ten zail olmaz" buyurdu

---

بَاب أَجْرِ مَنْ قَضَى بِالْحِكْمَةِ لِقَوْلِهِ تَعَالَى { وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمْ الْفَاسِقُونَ }

7141 – حَدَّثَنَا شِهَابُ بْنُ عَبَّادٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حُمَيْدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَسَلَّطَهُ عَلَى هَلَكَتِهِ فِي الْحَقِّ وَآخَرُ آتَاهُ اللَّهُ حِكْمَةً فَهُوَ يَقْضِي بِهَا وَيُعَلِّمُهَا

Hikmetle Hüküm Verenin Ecri Babı
Çünkü Yüce Allah'ın şu kavli vardır:'Kim Allah'ın indirdiği (hükümler) ile hükmetmezse, onlar fâşıkların tâ kendileridir" (el-Mâide:47)
-...Abdullah ibn Mes'ud (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "İki hasletten başkasına hased olunmaz. Bunlar da Allah'ın kendisine bir mal verip de o malı hakk yolunda tüketmeye muktedir kıldığı kimse, diğeri de Allah'ın kendisine hikmet verdiği, o da hu hikmetle hükmeder ve onu başkalarına öğretir olan kimsedir"

بَاب السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ لِلْإِمَامِ مَا لَمْ تَكُنْ مَعْصِيَةً

7142 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْمَعُوا وَأَطِيعُوا وَإِنْ اسْتُعْمِلَ عَلَيْكُمْ عَبْدٌ حَبَشِيٌّ كَأَنَّ رَأْسَهُ زَبِيبَةٌ

İmâmın (Devlet Başkanının, Onun Ta'yîn Ettiği Emirlerinin) Allah'a Ma'siyet Olmayan Emirlerini Dinlemek Ve İtaat Etme(Nin Vucûbu) Babı
-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Sizler valilerinizin,kumandanlarınızın emirlerini dinleyiniz ve onlara itaat ediniz; üzerinize ta'yîn olunan vâlî, başı siyah kuru üzüm gibi Habeşli bir köle olsa bile"

7143 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ الْجَعْدِ عَنْ أَبِي رَجَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ يَرْوِيهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ رَأَى مِنْ أَمِيرِهِ شَيْئًا فَكَرِهَهُ فَلْيَصْبِرْ فَإِنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ يُفَارِقُ الْجَمَاعَةَ شِبْرًا فَيَمُوتُ إِلَّا مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً

-...İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Her kim emîrinden kerîh gördüğü bir iş meydana geldiğini görürse, onun fenalığına sabretsin (isyan etmesin) Çünkü her kim (İslâm) camiasından bir karış ayrılır da ölürse, muhakkak o, Câhiliyet ölümü ile ölür"

7144 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ السَّمْعُ وَالطَّاعَةُ عَلَى الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ فِيمَا أَحَبَّ وَكَرِهَ مَا لَمْ يُؤْمَرْ بِمَعْصِيَةٍ فَإِذَا أُمِرَ بِمَعْصِيَةٍ فَلَا سَمْعَ وَلَا طَاعَةَ

-...Bana Nâfî\ Abdullah ibn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Devlet âmirlerinin sevdiği yâhud sevmediği hususlardaki emirlerini dinlemek ve ma'siyetle emrolunmadıkça itaat ve icabet etmek müslim kişi üzerine vâcib bir haktır. Ma'siyetle emrolunduğu zaman da onları dinlemek ve boyun eğmek yoktur" buyurmuştur

---

7145 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ

عَنْهُ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَرِيَّةً وَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ رَجُلًا مِنْ الْأَنْصَارِ وَأَمَرَهُمْ أَنْ يُطِيعُوهُ فَغَضِبَ عَلَيْهِمْ وَقَالَ أَلَيْسَ قَدْ أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُطِيعُونِي قَالُوا بَلَى قَالَ قَدْ عَزَمْتُ عَلَيْكُمْ لَمَا جَمَعْتُمْ حَطَبًا وَأَوْقَدْتُمْ نَارًا ثُمَّ دَخَلْتُمْ فِيهَا فَجَمَعُوا حَطَبًا فَأَوْقَدُوا نَارًا فَلَمَّا هَمُّوا بِالدُّخُولِ فَقَامَ يَنْظُرُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ قَالَ بَعْضُهُمْ إِنَّمَا تَبِعْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِرَارًا مِنْ النَّارِ أَفَنَدْخُلُهَا فَبَيْنَمَا هُمْ كَذَلِكَ إِذْ خَمَدَتْ النَّارُ وَسَكَنَ غَضَبُهُ فَذُكِرَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَوْ دَخَلُوهَا مَا خَرَجُوا مِنْهَا أَبَدًا إِنَّمَا الطَّاعَةُ فِي الْمَعْرُوفِ

-...Alî ibn Ebî Tâlib (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bir seriyye gönderdi de başlarına Ensâr'dan bir adamı kumandan ta'ym etti ve askerlere kumandanlarına itaat etmelerini emretti. Yolda kumandan maiyyetine öfkelendi de:
— Peygamber (S) bana itaat etmenizi emretmiş değil mi? dedi. Askerler:
— Evet emretti! dediler. Kumandan:
— Kat'î olarak size emrettim ki, muhakkak odun toplayacaksınız ve bir ateş yakacaksınız, sonra da ateşin içine gireceksiniz! dedi.Sahâbîler odun topladılar, bir ateş yaktılar. (Bâzısı) ateşin içine girmeyi kasdettikleri zaman, bir kısmı diğer bir kısmına bakmaya ve:
— Bizler Peygamber'e ancak ateşten kaçmak için tâbi' olmuşuzdur; böyle iken şimdi biz bu ateşe girer miyiz? dedi. Onlar böyle konuşma yaptıkları sırada ateşin alevi söndü ve kumandanın da öfkesi sâkinleşti. Sonra bu vak'a Peygamber'e zikrolu-nunca, Peygamber (S):
— "Eğer mucâhidler bu ateşe girseler di, ebediyyen ondan dışarı çıkamazlardı. Çünkü âmire itaat, ancak ma'kûl ve meşru' olan emirler hakkındadır" buyurdu

---

بَاب مَنْ لَمْ يَسْأَلْ الْإِمَارَةَ أَعَانَهُ اللَّهُ عَلَيْهَا

7146 – حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ سَمُرَةَ لَا تَسْأَلْ الْإِمَارَةَ فَإِنَّكَ إِنْ أُعْطِيتَهَا عَنْ مَسْأَلَةٍ وُكِلْتَ إِلَيْهَا وَإِنْ أُعْطِيتَهَا عَنْ غَيْرِ مَسْأَلَةٍ أُعِنْتَ عَلَيْهَا وَإِذَا حَلَفْتَ عَلَى يَمِينٍ فَرَأَيْتَ غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا فَكَفِّرْ عَنْ يَمِينِكَ وَأْتِ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ

"Emirlik ve idarecilik istemeyen kimseye; Allah bu işte ona yardım eder".
-....Abdurrahmân ibn Semure (R) şöyle demiştir; Peygamber (S) bana şu öğüdü verdi:
— "Yâ Abderrahmân! Sen kimseden emirlik isteme! Eğer sen isteyerek sana emaret ve başkanlık verilirse, istediğin şey ile yalnız bırakılırsın. Eğer emirlik ve başkanlık, sen istemeden sana verilirse, (Allah tarafından) emirlik işi üzerinde yardım olunursun. Bir de sen birşeye yemîn edip de başkasını ondan daha hayırlı gördüğünde, yemininden keffâret verip, o hayırlı işi işle!"

بَاب مَنْ سَأَلَ الْإِمَارَةَ وُكِلَ إِلَيْهَا

7147 – حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ الْحَسَنِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَمُرَةَ قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ سَمُرَةَ لَا تَسْأَلْ الْإِمَارَةَ فَإِنْ أُعْطِيتَهَا عَنْ مَسْأَلَةٍ وُكِلْتَ إِلَيْهَا وَإِنْ أُعْطِيتَهَا عَنْ غَيْرِ مَسْأَلَةٍ أُعِنْتَ عَلَيْهَا وَإِذَا حَلَفْتَ عَلَى يَمِينٍ فَرَأَيْتَ غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا فَأْتِ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ وَكَفِّرْ عَنْ يَمِينِكَ

"Emirlik isteyen kimse, emirlik işinde yalnız bırakılıp yardım olunmaz".
-...Abdurrahmân ibn Semure (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) bana şöyle buyurdu:
— "Yâ Abderrahmân ibn Semure! Sakın sen emir olmak isteme! Eğer sen isteyerek sana emirlik

verilirse, istediğin şey ile yalnız bırakılırsın (Allah'ın yardımına nail olamazsın). Eğer emirlik ve başkanlık, sen istemeden sana yöneltilirse, bu iş üzerine yardım olunursun. Bir de sen bir şeye yemîn eder de başkasını ondan daha hayırlı gördüğünde, yemininden keffâret verip o hayırlı olan işi işle!"

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ الْحِرْصِ عَلَى الْإِمَارَةِ

7148 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّكُمْ سَتَحْرِصُونَ عَلَى الْإِمَارَةِ وَسَتَكُونُ نَدَامَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَنِعْمَ الْمُرْضِعَةُ وَبِئْسَتْ الْفَاطِمَةُ وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حُمْرَانَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَوْلَهُ

Emirlik İsteği Üzerine Hırslı Olmanın Mekrûhluğu Babı
-...Bize İbnu Ebî Zi'b, Saîd el-Makburî'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki,Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Muhakkak ki sizler emarete (yüksek idare mevki' ve makamlarına) çok hırslı oluyorsunuz-Hâlbuki emaret (kötü idareciler için) kıyamet gününde nedamet olacaktır. O yüksek mevki' ne güzel sütanadır (emmekle doyulmaz),fakat ondan ayrılmak da memeden fena bir ayrılıştır (ki,hüznü çekilmez)"
Ve Muhammed ibn Beşşâr şöyle dedi: Bize Abdurrahmân ibnu Humrân tahdîs etti. Bize Abdulhamîd ibn Ca'fer, Saîd el-Makburî'-den; o da Umer ibnu'I-Hakem'den; o da Ebû Hureyre'den,onun kavli olarak tahdîs etti.

7149 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا وَرَجُلَانِ مِنْ قَوْمِي فَقَالَ أَحَدُ الرَّجُلَيْنِ أَمِّرْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَقَالَ الْآخَرُ مِثْلَهُ فَقَالَ إِنَّا لَا نُوَلِّي هَذَا مَنْ سَأَلَهُ وَلَا مَنْ حَرَصَ عَلَيْهِ

-....Ebû Mûsâ (R) şöyle demiştir: Ben, beraberimde kavmim Eş'arîler'den iki kimseyle Peygamber'in huzuruna girmiştim. O iki adamdan biri:
— Yâ Rasûlallah, beni bir me'mûriyete ta'yîn et! dedi. Diğeri de bunun gibi bir me'mûriyet istedi.
Bunun üzerine Rasûlullah (S):
— "Biz bu iş üzerine onu isteyen ve ona hırslı olan kimseyi ta'yîn etmeyiz" buyurdu

---

بَاب مَنْ اسْتُرْعِيَ رَعِيَّةً فَلَمْ يَنْصَحْ

7150 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَشْهَبِ عَنْ الْحَسَنِ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ زِيَادٍ عَادَ مَعْقِلَ بْنَ يَسَارٍ فِي مَرَضِهِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ فَقَالَ لَهُ مَعْقِلٌ إِنِّي مُحَدِّثُكَ حَدِيثًا سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا مِنْ عَبْدٍ اسْتَرْعَاهُ اللَّهُ رَعِيَّةً فَلَمْ يَحُطْهَا بِنَصِيحَةٍ إِلَّا لَمْ يَجِدْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ

Bir Topluluğu Koruyup Gözetlemek Vazifesi Verilip De O Topluluğa Nasihat Etmeyen Kimse
-...Bize Ebû'l-Eş'as, Hasen Basrî'den tahdîs etti ki, (Basra Emîri) Ubeydullah îbnu Ziyâd,Ma'kıl ibn Yesâr(R)'ı vefatı hastalığı içinde ziyaret etmişti. Ma'kıl, İbnu Ziyâd'a şöyle dedi:
— Ben sana Rasûlullah'tan işittiğim bir hadîs tahdîs edeceğim: Ben Peygamber(S)'den şöyle buyururken işittim: "Bir kul ki, Allah onu halkı görüp gözetmek üzere vâlî kılar da, o, hayırlı irşâdiyle halkı muhafaza etmezse, elbette o kişi cennet kokusu koklayamayacaktır

---

7151 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا حُسَيْنٌ الْجُعْفِيُّ قَالَ زَائِدَةُ ذَكَرَهُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ الْحَسَنِ قَالَ أَتَيْنَا مَعْقِلَ بْنَ يَسَارٍ نَعُودُهُ فَدَخَلَ عَلَيْنَا عُبَيْدُ اللَّهِ فَقَالَ لَهُ مَعْقِلٌ أُحَدِّثُكَ حَدِيثًا سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا مِنْ وَالٍ يَلِي رَعِيَّةً مِنْ الْمُسْلِمِينَ فَيَمُوتُ وَهُوَ غَاشٌّ لَهُمْ إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ

بَاب مَنْ شَاقَّ شَقَّ اللَّهُ عَلَيْهِ

7152– حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ الْوَاسِطِيُّ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ الْجُرَيْرِيِّ عَنْ طَرِيفٍ أَبِي تَمِيمَةَ قَالَ شَهِدْتُ صَفْوَانَ وَجُنْدَبًا وَأَصْحَابَهُ وَهُوَ يُوصِيهِمْ فَقَالُوا هَلْ سَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَنْ سَمَّعَ سَمَّعَ اللَّهُ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ وَمَنْ يُشَاقِقْ يَشْقُقْ اللَّهُ عَلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقَالُوا أَوْصِنَا فَقَالَ إِنَّ أَوَّلَ مَا يُنْتِنُ مِنْ الْإِنْسَانِ بَطْنُهُ فَمَنْ اسْتَطَاعَ أَنْ لَا يَأْكُلَ إِلَّا طَيِّبًا فَلْيَفْعَلْ وَمَنْ اسْتَطَاعَ أَنْ لَا يُحَالَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ بِمِلْءِ كَفِّهِ مِنْ دَمٍ أَهْرَاقَهُ فَلْيَفْعَلْ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ مَنْ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جُنْدَبٌ قَالَ نَعَمْ جُنْدَبٌ

İnsanlar Üzerine Meşakkat Girdiren Kimseye Allah Da Meşakkat Verîr
-...Tarîf Ebû Temime şöyle dedi: Ben, tabiî âlimi Safvân Nibn Muharnz'a, sahâbî Cundeb ibn Abdillah el-Becelî'ye ve Safvân'm arkadaşlarına, bir mecliste hâzır bulunup şâhid oldum. Cundeb onlara vasiyet ediyordu. Safvân ve arkadaşları Cundeb'e:
— Sen RasûlulIah(S)'tan herhangi birşey işittin mi? dediler (de onu söylemesini istediler).Cundeb de onlara şöyle dedi:
— (Evet.) Ben RasûluIIah(S)'tan işittim: "Her kim duyulsun diye bir iş işlerse, kıyamet gününde Allah da onun rüsvâytığını duyurur" buyuruyordu. Yine Rasûlullah: "Her kim de halka meşakkat ve zahmet verirse, Allah da kıyamet gününde o kimseyi azâb ile cezalandırır" buyurdu. Bunun üzerine tabiîler Cundeb'e:
— Bize daha vasiyet et! diye rica ettiler. Cundeb de şöyle dedi:
— "İnsanın (öldükten sonra) ilk önce kokuşan organı karnıdır. Her kim şübheli kazançlardan çekinip yalnız halâl lokma ile geçinmeye gücü yeterse, bunu yapsın! Her kim de kendisiyle cennet arasını (haksız yere) döktüğü kan ile dolu eliyle ayırmamaya gücü yeterse, bunu da yapsın!"(Buhârî Sahîh'inm râvîsi Firabrî şöyle dedi:) Ben, Ebû Abdillah Muhammed ibn îsmâîl el- Buhârî'ye:
—"Bu hadîsi Rasûlullah'tan işittim" diyen Cundeb midir? diye sordum.el-Buhârî.
— Evet Cundeb'dir! diye cevâb verdi

بَاب الْقَضَاءِ وَالْفُتْيَا فِي الطَّرِيقِ وَقَضَى يَحْيَى بْنُ يَعْمَرَ فِي الطَّرِيقِ وَقَضَى الشَّعْبِيُّ عَلَى بَابِ دَارِهِ

7153 – حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا أَنَا وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَارِجَانِ مِنْ الْمَسْجِدِ فَلَقِيَنَا رَجُلٌ عِنْدَ سُدَّةِ الْمَسْجِدِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَتَى السَّاعَةُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَعْدَدْتَ لَهَا فَكَأَنَّ الرَّجُلَ اسْتَكَانَ ثُمَّ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَعْدَدْتُ لَهَا كَبِيرَ صِيَامٍ وَلَا صَلَاةٍ وَلَا صَدَقَةٍ وَلَكِنِّي أُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ قَالَ أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ

Yolda İken Hükmetmek Ve Fetva Vermek Bârı
Merv Kaadısı Yahya ibnu Ya'mer yolda hüküm vermiş, eş-Şa'bî de kendi evinin kapısı Önünde hüküm vermiştir.

-....Enes ibn Mâlik (R) tahdîs edip şöyle demiştir: Ben ve Peygamber (S) beraber mescidden çıktığımız sırada mescid kapısı üzerindeki gölgeliğin yanında bize bir adam kavuştu da:
— Yâ Rasûlallah! Kıyamet ne zaman kopacak? diye sordu. I Peygamber de ona:
— "Sen kıyamet için ne hazırladın?" diye sordu.
O adam sanki boyun eğdi (yâhud bir hâlden diğer bir hâle geçti), sonra da:
— Yâ Rasûlallah, ben âhiret için oruçtan, namazdan, sadakadan çok bir hazırlık yapmadım. Lâkin ben Allah'ı ve Rasûlü'nü seviyorum! diye cevâb verdi. Rasûlullah:
— "Sen sevdiğin kimse ile berabersin!" buyurdu

بَاب مَا ذُكِرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَكُنْ لَهُ بَوَّابٌ

7154 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ الْبُنَانِيُّ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ لِامْرَأَةٍ مِنْ أَهْلِهِ تَعْرِفِينَ فُلَانَةَ قَالَتْ نَعَمْ قَالَ فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِهَا وَهِيَ تَبْكِي عِنْدَ قَبْرٍ فَقَالَ اتَّقِي اللَّهَ وَاصْبِرِي فَقَالَتْ إِلَيْكَ عَنِّي فَإِنَّكَ خِلْوٌ مِنْ مُصِيبَتِي قَالَ فَجَاوَزَهَا وَمَضَى فَمَرَّ بِهَا رَجُلٌ فَقَالَ مَا قَالَ لَكِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ مَا عَرَفْتُهُ قَالَ إِنَّهُ لَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَجَاءَتْ إِلَى بَابِهِ فَلَمْ تَجِدْ عَلَيْهِ بَوَّابًا فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَاللَّهِ مَا عَرَفْتُكَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الصَّبْرَ عِنْدَ أَوَّلِ صَدْمَةٍ

Peygamber(S)'E Âid (Huzuruna İnsanların Girmelerine Mâni Olacak) Kapıcılar Olmadığının Zikredilmesi Babı
-....Bize Sabit el-Bunânî tahdîs etti ki, Enes ibn Mâlik (R) kendi ehlinden bir kadına hitaben:
— Sen fulânca kadım tanıyor musun? diye soruyordu. O kadın:
— Evet ben onu tanıyorum, dedi.
Enes şöyle dedi: Peygamber (S), o kadın bir kabir yanında ağlamakta iken yanına uğradı da ona:
— "(Ey Allah'ın dişi kulu!) Allah'tan kork ve sabreyle!" buyurdu.Kadın:
— Haydin benden uzaklaş! Çünkü Sen benim musibetimden boşsun (yânî musîbetlenmiş değilsin)! dedi. Enes dedi ki: Bunun üzerine Rasûlullah o kadından öteye geçti ve yürüdü. Arkasından o kadının yanına bir adam (Fadl ibn Abbâs) uğradı ve ona:
— Rasûlullah sana ne söyledi? diye sordu. Kadın ona:
— Ben O'nun Rasûlullah olduğunu tanımadım, dedi. O zât:
— Şübhesiz ki, O elbette Allah'ın Rasûlü'dür, dedi.Enes dedi ki: Akabinde o kadın Peygamber'in kapısına geldi de, O'nun kapısı yanında hiçbir kapıcı bulmadı ve:
— Yâ Rasûlallah! Allah'a yemîn ederim ki, ben Seni tanıyamadım! dedi. Pevşamber de ona:
—"Sabrın kemâli, musibetin birinci darbesi sırasındadır'"buyurdu

---

بَاب الْحَاكِمِ يَحْكُمُ بِالْقَتْلِ عَلَى مَنْ وَجَبَ عَلَيْهِ دُونَ الْإِمَامِ الَّذِي فَوْقَهُ

7155 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدٍ الذُّهْلِيُّ حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ ثُمَامَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ إِنَّ قَيْسَ بْنَ سَعْدٍ كَانَ يَكُونُ بَيْنَ يَدَيْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَنْزِلَةِ صَاحِبِ الشُّرَطِ مِنْ الْأَمِيرِ

Hâkim, Öldürülmesi Vâcib Olan Kimse Üzerine Üstünde Bulunan İmâmdan. Bunun İçin Ayrıca İzin Almaksızın Öldürmekle Hüküm Verir Babı
-...Bize babam Abdullah ibnu'l-Musennâ, babasının amcası Sumâme'den tahdîs etti ki, Enes ibn Mâlik (R) Kays ibn Sa'd (ibn Ubâde el-Ensârî el-Hazrecî) Peygamber(S)'in önünde emir tarafından (emniyeti korumak için ta'yîn olunmuş bulunan) şurtalar sahibi menzilesinde olur idi, demiştir

7156 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى هُوَ الْقَطَّانُ عَنْ قُرَّةَ بْنِ خَالِدٍ حَدَّثَنِي حُمَيْدُ بْنُ هِلَالٍ حَدَّثَنَا أَبُو بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَهُ وَأَتْبَعَهُ بِمُعَاذٍ

-....BizeEbû Burde, Ebû Mûsâ(Abdullah ibn Kays el-Eş'arî-R)'dan tahdîs etti ki, Peygamber(S) onu Yemen'e kaadı olarak göndermiş, onun ardından da Muâz ibn Cebel'i yollamıştır.

7157 – حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الصَّبَّاحِ حَدَّثَنَا مَحْبُوبُ بْنُ الْحَسَنِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى أَنَّ رَجُلًا أَسْلَمَ ثُمَّ تَهَوَّدَ فَأَتَى مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ وَهُوَ عِنْدَ أَبِي مُوسَى فَقَالَ مَا لِهَذَا قَالَ أَسْلَمَ ثُمَّ تَهَوَّدَ قَالَ لَا أَجْلِسُ حَتَّى أَقْتُلَهُ قَضَاءُ اللَّهِ وَرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....BizeHâlid el-Hazzâ, HumeydibnHilâl'den;o da Ebû Burde'den; o da Ebû Mûsâ(R)'dan tahdîs etti ki, bir adam müslümân olmuş, sonra da Yahûdîliğe dönmüştü. Bu dîninden dönen kişi Ebû Musa'nın yanında bağlanmış hâlde dururken, Muâz ibn Cebel de oraya gelmiş ve:
— Bu bağlı adamın hâli nedir? diye sormuştur. Ebû Mûsâ da ona:
— Bu zât İslâm'a girmiş, bundan sonra da Yahûdî olmuştur! diye cevâb verdi.Muâz ibn Cebel:
— Ben bu dîninden dönen adamı Allah'ın hükmü ve Rasûlü'nün hükmü olarak öldürmedikçe yere oturmam! demiştir

---

بَاب هَلْ يَقْضِي الْقَاضِي أَوْ يُفْتِي وَهُوَ غَضْبَانُ

7158 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عُمَيْرٍ سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي بَكْرَةَ قَالَ كَتَبَ أَبُو بَكْرَةَ إِلَى ابْنِهِ وَكَانَ بِسِجِسْتَانَ بِأَنْ لَا تَقْضِيَ بَيْنَ اثْنَيْنِ وَأَنْتَ غَضْبَانُ فَإِنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَقْضِيَنَّ حَكَمٌ بَيْنَ اثْنَيْنِ وَهُوَ غَضْبَانُ

Hâkim Yâhud Müftî Öfkeli Hâlde Hüküm Ve Fetva Verir Mi?
-... Bize Abdulmelik ibn Umeyr tahdîs etti: Ben Abdurrahmân ibn Ebî Bekre'den işittim, o şöyle dedi: Babam Ebû Bekre, Sîcistân'da hâkim bulunan oğlu Ubeydullah'a gönderdiği mektubunda:
— Sakın öfkeli iken iki kimse arasında hükmetme! Çünkü ben Peygamber(S)'den işittim: "İki kimse arasında hükmedecek hiçbir hâkim, sakın öfkeli bir hâlde iken hükmetmesin!" buyuruyordu, diye yazmıştır

---

7159 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي وَاللَّهِ لَأَتَأَخَّرُ عَنْ صَلَاةِ الْغَدَاةِ مِنْ أَجْلِ فُلَانٍ مِمَّا يُطِيلُ بِنَا فِيهَا قَالَ فَمَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَطُّ أَشَدَّ غَضَبًا فِي مَوْعِظَةٍ مِنْهُ يَوْمَئِذٍ ثُمَّ قَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ مِنْكُمْ مُنَفِّرِينَ فَأَيُّكُمْ مَا صَلَّى بِالنَّاسِ فَلْيُوجِزْ فَإِنَّ فِيهِمْ الْكَبِيرَ وَالضَّعِيفَ وَذَا الْحَاجَةِ

-...Ebû Mes'ûd el-Ensârî (R) şöyle demiştir: Bir defa Rasûlullah'a bk adam geldi de:

— Yâ Rasûlallah! Fuİân zât bize namaz kıldırırken o kadar uzatıyor ki, vallahi sabah namazına gitmekten geri kalıyorum! dedi.Ebû Mes'ûd dedi ki: Bunun üzerine Rasûlullah öfke ve heyecan içinde bir hutbe yaptı ki, kendisini o günkü kadar hiçbir mev'izesin-de o derece heyecan gösterdiğini görmemiştim. Rasûlullah (hutbe girişinden sonra) şöyle buyurdu:
— "Ey insanlar! İçinizden cemâati nefret ettirip kaçıranlar vardır! Her hangi biriniz insanlara namaz kıldıracak olursa hafif kıldırsın. Çünkü cemâatin içinde ihtiyar olanı var, zayıf olanı var, iş güç sahibi olanı vardır!"

7160 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي يَعْقُوبَ الْكَرْمَانِيُّ حَدَّثَنَا حَسَّانُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا يُونُسُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ هُوَ الزُّهْرِيُّ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ طَلَّقَ امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ فَذَكَرَ عُمَرُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَغَيَّظَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ لِيُرَاجِعْهَا ثُمَّ لِيُمْسِكْهَا حَتَّى تَطْهُرَ ثُمَّ تَحِيضَ فَتَطْهُرَ فَإِنْ بَدَا لَهُ أَنْ يُطَلِّقَهَا فَلْيُطَلِّقْهَا

-...Muhammed ez-Zuhrî şöyle dedi: Bana Salim haber verdi ki, ona da babası Abdullah ibn Umer (R) şöyle haber vermiştir: Kendisi hayız hâlinde bulunan karısını Peygamber zamanında boşamıştı. Babası Umer ibnu'l-Hattâb, oğlunun bu hareketini Peygamber'e zikretmiş, bundan dolayı Rasûlullah (S), İbn Umer'in bu hareketi hakkında öfkelenmiş, sonra:
— "Abdullah karısına dönsün! Sonra temizleninceye, sonra tekrar hayız oluncaya, sonra tekrar temizleninceye kadar onu kendi yanında tutsun (yânî onunla birlikte yaşasın) Kadın ikinci âdetinden temizlendikten sonra, kadını boşamak fikri kendisine zahir olursa, o takdirde -kadını ile cinsî münâsebet yapmaksızın- kadınını boşasın" buyurmuştur

---

بَاب مَنْ رَأَى لِلْقَاضِي أَنْ يَحْكُمَ بِعِلْمِهِ فِي أَمْرِ النَّاسِ إِذَا لَمْ يَخَفْ الظُّنُونَ وَالتُّهَمَةَ كَمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِهِنْدٍ خُذِي مَا يَكْفِيكِ وَوَلَدَكِ بِالْمَعْرُوفِ وَذَلِكَ إِذَا كَانَ أَمْرًا مَشْهُورًا

7161- حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ جَاءَتْ هِنْدٌ بِنْتُ عُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَاللَّهِ مَا كَانَ عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ أَهْلُ خِبَاءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ أَنْ يَذِلُّوا مِنْ أَهْلِ خِبَائِكَ وَمَا أَصْبَحَ الْيَوْمَ عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ أَهْلُ خِبَاءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ أَنْ يَعِزُّوا مِنْ أَهْلِ خِبَائِكَ ثُمَّ قَالَتْ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ مِسِّيكٌ فَهَلْ عَلَيَّ مِنْ حَرَجٍ أَنْ أُطْعِمَ مِنْ الَّذِي لَهُ عِيَالَنَا قَالَ لَهَا لَا حَرَجَ عَلَيْكِ أَنْ تُطْعِمِيهِمْ مِنْ مَعْرُوفٍ

Hâkim İçin (Haddler Gibi Allah Hakları Dışındaki Hususlarda) İnsanların İşlerinde, Zanlardan Ve Töhmetten Korkmadığı Zaman Kendi Bilgisi İle Hükmetmek Hakkı Olduğu Görüşünde Olan Kimse Babı
Nitekim Peygamber (S), kocası Ebû Sufyân aleyhine karısı lehine hüküm verdiği zaman, Hind'e:"Onun malından örfe göre kendine ve çocuklarına yetecek mikdâr şeyi al" buyurmuştu. Bu, meşhur bir iş olduğu zamandır.
-...BizeŞuayb, ez-Zuhrî'den haber verdi: Bana Urvetahdîs etti ki, Âişe(R) şöyle demiştir:Utbe ibn Rabîa'mn kızı Hind geldi de şöyle dedi:
— Yâ Rasûlallah! Allah'a yemîn ederim ki, vaktiyle yeryüzünde ev bark sahibi ailelerden hiçbir ailenin zelîl olmaları, bana Sen'in aile halkının zelîl olmaları kadar sevimli olmazdı. Sonra bu güne gelince, yeryüzünde hiçbir aile halkının azız olmaları bana, Sen'in aile halkının azîz olması ve saadeti derecesinde sevimli değildir! dedi...Sonra Hind şöyle devam etti:
— Muhakkak ki, Ebû Sufyân malını çok sıkı tutucu bir adamdır. Bunun için ben, onun aile ferdlerinden olan kimseleri onun malından doyurmamda benim üzerime bir günâh var mıdır? Diye sordu.
Rasûlullah da ona:

— "Onun aile ferdlerinden olan kimseleri onun malından örfe göre doyurmanda sana hiçbir günâh yoktur" buyurdu

---

بَاب الشَّهَادَةِ عَلَى الْخَطِّ الْمَخْتُومِ وَمَا يَجُوزُ مِنْ ذَلِكَ وَمَا يَضِيقُ عَلَيْهِمْ وَكِتَابِ الْحَاكِمِ إِلَى عَامِلِهِ وَالْقَاضِي إِلَى الْقَاضِي وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ كِتَابُ الْحَاكِمِ جَائِزٌ إِلَّا فِي الْحُدُودِ ثُمَّ قَالَ إِنْ كَانَ الْقَتْلُ خَطَأً فَهُوَ جَائِزٌ لِأَنَّ هَذَا مَالٌ بِزَعْمِهِ وَإِنَّمَا صَارَ مَالًا بَعْدَ أَنْ ثَبَتَ الْقَتْلُ فَالْخَطَأُ وَالْعَمْدُ وَاحِدٌ وَقَدْ كَتَبَ عُمَرُ إِلَى عَامِلِهِ فِي الْجَارُودِ وَكَتَبَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ فِي سِنٍّ كُسِرَتْ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ كِتَابُ الْقَاضِي إِلَى الْقَاضِي جَائِزٌ إِذَا عَرَفَ الْكِتَابَ وَالْخَاتَمَ وَكَانَ الشَّعْبِيُّ يُجِيزُ الْكِتَابَ الْمَخْتُومَ بِمَا فِيهِ مِنْ الْقَاضِي وَيُرْوَى عَنْ ابْنِ عُمَرَ نَحْوُهُ وَقَالَ مُعَاوِيَةُ بْنُ عَبْدِ الْكَرِيمِ الثَّقَفِيُّ شَهِدْتُ عَبْدَ الْمَلِكِ بْنَ يَعْلَى قَاضِيَ الْبَصْرَةِ وَإِيَاسَ بْنَ مُعَاوِيَةَ وَالْحَسَنَ وَثُمَامَةَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ وَبِلَالَ بْنَ أَبِي بُرْدَةَ وَعَبْدَ اللَّهِ بْنَ بُرَيْدَةَ الْأَسْلَمِيَّ وَعَامِرَ بْنَ عَبِيدَةَ وَعَبَّادَ بْنَ مَنْصُورٍ يُجِيزُونَ كُتُبَ الْقُضَاةِ بِغَيْرِ مَحْضَرٍ مِنْ الشُّهُودِ فَإِنْ قَالَ الَّذِي جِيءَ عَلَيْهِ بِالْكِتَابِ إِنَّهُ زُورٌ قِيلَ لَهُ اذْهَبْ فَالْتَمِسْ الْمَخْرَجَ مِنْ ذَلِكَ وَأَوَّلُ مَنْ سَأَلَ عَلَى كِتَابِ الْقَاضِي الْبَيِّنَةَ ابْنُ أَبِي لَيْلَى وَسَوَّارُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَقَالَ لَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُحْرِزٍ جِئْتُ بِكِتَابٍ مِنْ مُوسَى بْنِ أَنَسٍ قَاضِي الْبَصْرَةِ وَأَقَمْتُ عِنْدَهُ الْبَيِّنَةَ أَنَّ لِي عِنْدَ فُلَانٍ كَذَا وَكَذَا وَهُوَ بِالْكُوفَةِ وَجِئْتُ بِهِ الْقَاسِمَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ فَأَجَازَهُ وَكَرِهَ الْحَسَنُ وَأَبُو قِلَابَةَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَى وَصِيَّةٍ حَتَّى يَعْلَمَ مَا فِيهَا لِأَنَّهُ لَا يَدْرِي لَعَلَّ فِيهَا جَوْرًا وَقَدْ كَتَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أَهْلِ خَيْبَرَ إِمَّا أَنْ تَدُوا صَاحِبَكُمْ وَإِمَّا أَنْ تُؤْذِنُوا بِحَرْبٍ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ فِي الشَّهَادَةِ عَلَى الْمَرْأَةِ مِنْ وَرَاءِ السِّتْرِ إِنْ عَرَفْتَهَا فَاشْهَدْ وَإِلَّا فَلَا تَشْهَدْ

"Bu Fulânın Yazısıdır" Diye Mühürlenmiş Yazı Üzerine Şâhidlik Etme; Bu Nevi'den Yazı Üzerine Şâhidliğin Caiz Olacak Ve Kendilerine Şâhidliğin Dar Olacağı, Yânı Caiz Olmayacak Olanlar, Hâkimin Kendi Âmillerine Mektûb Yazması İle Kaadının Diğer Kaadıya Mektûb Yazmasının Hükmü Babı Bâzı Adem oğlu: Hâkimin mektubu caizdir, ancak haddlerde caiz değildir, dedi. Sonra da: Eğer kati, hatâ ise hâkimin mektubu caizdir.Çünkü hatâen kati, işin aslında kısas olmayacağı için onun nazarında bir maldır, dedi.(Sonra Buhârî buradaki tenakuzu zikredip şöyle dedi:) Hatâen kati, ancak hâkim indinde katlin hatâ olduğunun sabit olmasının ardından bir mal olur. Hatâ ile amd'in, işin başında hükümleri birdir (aralarında hadd olmakta fark yoktur). Umer ibnu'l-Hattâb, haddler konusunda Yemen'deki âmili Ya'lâ ibn Umeyye'ye, bir kadınla zina etmiş bir adamın kıssası hakkında mektûb yazmıştır.Umer ibnu'l-Abdilazîz (R) de kendi âmili Zurayk ibn Hakîm'e, kınlrmş bir diş hakkında şâhidliğini bildiren bir mektûb yazmıştır. İbrâhîm en-Nahaî de:Kaadının diğer kaadıya mektubu kendisine mektûb yazılan kaadı, yazıyı ve üzerine mühürlenen mührü başkalarıyla karışmayacak şekilde tanıdığı zamân- câizdir, demiştir .eş-Şa'bî Amr ibn Şerâhîl de, kaadı tarafından mühürlenmiş olan mektubun içindekileri geçerli kılıyordu. İbnu Umer'den de eş-Şa'bî*den rivayet olunanın benzeri rivayet olunuyor. Muâviye ibnu Abdilkerîm es-Sakafî de şöyle demiştir: Ben, Basra Kaadısı Abdulmelik ibn Ya'lâ'nın yanında, yine Basra Kaadısı Iyâs ibn Muâviye'nin yanında, Hasen Basrf nin yanında, Sumâme ibn Abdillah ibn Enes'in yanında, Bilâl ibn Ebî Burde'nin yanında, Abdullah ibn Bureyde el-Eslemînin yanında, Amir ibn Abîde'nin yanında, Abbâd ibn Mansûr'un yanında hazır bulunup şâhid oldum ki, bu fakîh âlimlerin hepsi şâhidlerden bir hazır bulunma olmaksızın kaadıların mektûblarını geçerli kılıyorlardı. Aleyhinde mektûb getirilmiş olan kimse "Bu mektûb yalandır" diyecek olursa, ona: "Sen git de bu mektûbdaki beyyineyi çürütmek yâhud kadın aleyhine delâlet edecek bir delille bunun uhdesinden çıkış ara!" denilir.Buhârî şöyle dedi: Kaadınm mektubunun sahîhliği üzerine ilk evvel beyyine isteyen, Küfe Kaadısı Muhammed ibnu Ebî Leylâ ile Basra Kaadısı Sevvâr ibnu Abdillah el-Anberfdir.Yine Buhârî kendisine senedle ulaşarak şöyle dedi:Ve bize Ebû Nuaym el-Fadl ibn Dukeyn müzâkere olarak şöyle dedi: Bize Ubeydullah ibnu Muhriz tahdîs edip şöyle dedi:Ben Basra Kaadısı olan Mûsâ ibn Enes ibn Mâlik et-Tâbifden bir mektûb getirdim ve huzurunda: Benim Kûfe'de bulunan fulân kimse yanında şu ve şu kadar alacağım vardır diye beyyine getirdim ve ben bu mektubu Küfe Kaadısı el-Kaasım ibn Abdirrahmân et-Tâbifye Umer İbn Abdilazîz zamanında getirdim de o bu mektubu geçerli kılıp, onunla amel etti. Hasen Basrî ile Ebû Kılâbe, şahidin, bir vasiyetin içindeki şeyleri iyice bilmedikçe şehâdet etmesini kerih görmüşlerdir.Çünkü şâhid, vasiyetin içinde zulüm ve bâtıl olabileceğini bilmez, demişlerdir.Ve peygamber

(S) Huveyyısa ile Muhayyısa kıssası hakkında Hayber Yahûdîleri'ne: "Ya maktulün diyetini verirsiniz yâhud da bize harb i'Iân etmiş olursunuz!" diye mektûb yazıp göndermiştir.Ve ez-Zuhrî de perde arkasından kadın üzerine yapılan şehâdette: Eğer o kadını tanımış isen, onun üzerine şehâdet et, eğer tanımadıysan şehâdet etme! demiştir.

7162 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ لَمَّا أَرَادَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَكْتُبَ إِلَى الرُّومِ قَالُوا إِنَّهُمْ لَا يَقْرَءُونَ كِتَابًا إِلَّا مَخْتُومًا فَاتَّخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاتَمًا مِنْ فِضَّةٍ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى وَبِيصِهِ وَنَقْشُهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ

-...Bize Şu'be tahdîs edip şöyle dedi: Ben Katâde'den işittim, Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Rûmlar'a mektûb yazmak istediği zaman, sahâbîler:
—Rumlar ancak üzeri mühürlenmiş bulunan mektubu okurlar! dediler.Bunun üzerine Peygamber gümüşten yapılmış bir mühür yüzük edindi. Onun Peygamber'in parmağmdaki parlaması hâlâ gözümün önündedir. O mühür yüzüğün nakşı "MuhammedRasûlullah"idi

---

بَاب مَتَى يَسْتَوْجِبُ الرَّجُلُ الْقَضَاءَ وَقَالَ الْحَسَنُ أَخَذَ اللَّهُ عَلَى الْحُكَّامِ أَنْ لَا يَتَّبِعُوا الْهَوَى وَلَا يَخْشَوْا النَّاسَ وَلَا يَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا ثُمَّ قَرَأَ { يَا دَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُمْ بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعْ الْهَوَى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ } وَقَرَأَ { إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَاةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّبَّانِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ بِمَا اسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَاءَ فَلَا تَخْشَوْا النَّاسَ وَاخْشَوْنِ وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمْ الْكَافِرُونَ } { بِمَا اسْتُحْفِظُوا } اسْتُوْدِعُوا { مِنْ كِتَابِ اللَّهِ } وَقَرَأَ { وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَحْكُمَانِ فِي الْحَرْثِ إِذْ نَفَشَتْ فِيهِ غَنَمُ الْقَوْمِ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ وَكُلًّا آتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا } فَحَمِدَ سُلَيْمَانَ وَلَمْ يَلُمْ دَاوُدَ وَلَوْلَا مَا ذَكَرَ اللَّهُ مِنْ أَمْرِ هَذَيْنِ لَرَأَيْتُ أَنَّ الْقُضَاةَ هَلَكُوا فَإِنَّهُ أَثْنَى عَلَى هَذَا بِعِلْمِهِ وَعَذَرَ هَذَا بِاجْتِهَادِهِ وَقَالَ مُزَاحِمُ بْنُ زُفَرَ قَالَ لَنَا عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ خَمْسٌ إِذَا أَخْطَأَ الْقَاضِي مِنْهُنَّ خَصْلَةً كَانَتْ فِيهِ وَصْمَةٌ أَنْ يَكُونَ فَهِمًا حَلِيمًا عَفِيفًا صَلِيبًا عَالِمًا سَئُولًا عَنْ الْعِلْمِ

İnsan Ne Zaman Kaadı Olmaya Hakk Kazanır?
Hasen Basrî: Aüah hâkimler üzerine hüküm vermeleri sırasında nefsin hevâsina tâbi' olmamaları ve insanlardan korkmamaları ve Allah'ın âyetlerini az bir bahâ ile satmamaları (yânî rüşvet almamaları) hususlarında taahhüd almıştır, dedi ve sonra şu âyetleri okudu:"Ey Dâvûd, biz seni yeryüzünde bir halîfe yaptık. O hâlde insanlar arasında hakla (adaletle) hükmet. (Hükmünde) hevâ ve hissiyatına tâbi9 olma ki, bu seni Allah yolundan saptırır. Çünkü Allah yolundan sapanlar, hesâb gününü unuttukları için onlara pek çetin bir azâb vardır" (su-. 26); yine Hasen Basrî şu âyeti okudu:"Şübhesiz ki, Tevrat'ı biz indirdik ki, onda bir hidâyet, bir nur vardır. Kendisini Allah'a teslim etmiş olan (İsrâîl) peygamberleri Yahudiler'e (âid da'vâlarda) onunla hükmederlerdi.Âlimler, fakîhler de Allah'ın o kitabını korumaya me'mûr oldukları için (yine hükümlerini onunla verirlerdi). Hepsi de onun (Allah tarafından gönderilmiş olduğu) üzerinde ittifakla şâhid idiler. O hâlde siz insanlardan korkmayın, benden korkun. Benim âyetlerimi az bir bahâya satmayın. Kim Allah'ın indirdiği hükümler ile hükmetmezse, işte onlar kâfirlerin tâ kendileridirler" (ei-Mâide: 44>;ve yine Hasen Basrî şu âyeti okudu: "Davud'u ve Süleyman'ı da (hatırla)! Hani onlar ekin hakkında hüküm veriyorlardı. Hani kavmin davarı çobansız olarak içinde yayılmış(zarar yapmış)tı. Onların verdikleri hükmün biz şâhidleri idik. Biz onun fetvasını hemen Süleyman 'a anlatmıştık. Zâten biz herbirine bir hüküm, bir ilim vermiştik" (ei-EnbiyS: 78-79). Hasen Basrî dedi ki: Süleyman en üstün hükme muvafakat etmesinden dolayı Allah'a hamd etti ve Davud'u râcih olana uygun hükmettiği için kınamadı. Allah bu iki peygamberin işlerinden zikretmemiş olaydı, elbette ben kaadıları helak oldular

görür idim. (Çünkü Yüce Allah'ın: "Kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse,onlar kâfirlerdir" sözü, kasıdlı ve hatalı olanı şâmildir.) Yüce Allah şu Süleyman'ı ilmi sebebiyle övdü, şu Davud'u da içtihadı sebebiyle ma'ziretli gördü.Muzâhim ibn Zufer şöyle dedi:Bize Emîru'l-Mü'minîn Umer ibnu Abdilazîz şöyle dedi: "Beş haslet vardır ki, kaadı onların birinden eksiklik yaptığı zaman onda ayıplı bir haslet olmuş olur: Kaadının hâli anlayışlı, halım, (haramdan el çeken) bir iffetli, çok sağlam ve salâbetli, şer'î ilimleri iyi bilen ve bir de ilimden çok sorucu ve araştırıcı olmalıdır"

بَاب رِزْقِ الْحُكَّامِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَكَانَ شُرَيْحٌ الْقَاضِي يَأْخُذُ عَلَى الْقَضَاءِ أَجْرًا وَقَالَتْ عَائِشَةُ يَأْكُلُ الْوَصِيُّ بِقَدْرِ عُمَالَتِهِ وَأَكَلَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ

7163 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي السَّائِبُ بْنُ يَزِيدَ ابْنُ أُخْتِ نَمِرٍ أَنَّ حُوَيْطِبَ بْنَ عَبْدِ الْعُزَّى أَخْبَرَهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ السَّعْدِيِّ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ قَدِمَ عَلَى عُمَرَ فِي خِلَافَتِهِ فَقَالَ لَهُ عُمَرُ أَلَمْ أُحَدَّثْ أَنَّكَ تَلِيَ مِنْ أَعْمَالِ النَّاسِ أَعْمَالًا فَإِذَا أُعْطِيتَ الْعُمَالَةَ كَرِهْتَهَا فَقُلْتُ بَلَى فَقَالَ عُمَرُ فَمَا تُرِيدُ إِلَى ذَلِكَ قُلْتُ إِنَّ لِي أَفْرَاسًا وَأَعْبُدًا وَأَنَا بِخَيْرٍ وَأُرِيدُ أَنْ تَكُونَ عُمَالَتِي صَدَقَةً عَلَى الْمُسْلِمِينَ قَالَ عُمَرُ لَا تَفْعَلْ فَإِنِّي كُنْتُ أَرَدْتُ الَّذِي أَرَدْتَ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْطِينِي الْعَطَاءَ فَأَقُولُ أَعْطِهِ أَفْقَرَ إِلَيْهِ مِنِّي حَتَّى أَعْطَانِي مَرَّةً مَالًا فَقُلْتُ أَعْطِهِ أَفْقَرَ إِلَيْهِ مِنِّي فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُذْهُ فَتَمَوَّلْهُ وَتَصَدَّقْ بِهِ فَمَا جَاءَكَ مِنْ هَذَا الْمَالِ وَأَنْتَ غَيْرُ مُشْرِفٍ وَلَا سَائِلٍ فَخُذْهُ وَإِلَّا فَلَا تُتْبِعْهُ نَفْسَكَ وَعَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْطِينِي الْعَطَاءَ فَأَقُولُ أَعْطِهِ أَفْقَرَ إِلَيْهِ مِنِّي حَتَّى أَعْطَانِي مَرَّةً مَالًا فَقُلْتُ أَعْطِهِ مَنْ هُوَ أَفْقَرُ إِلَيْهِ مِنِّي فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُذْهُ فَتَمَوَّلْهُ وَتَصَدَّقْ بِهِ فَمَا جَاءَكَ مِنْ هَذَا الْمَالِ وَأَنْتَ غَيْرُ مُشْرِفٍ وَلَا سَائِلٍ فَخُذْهُ وَمَا لَا فَلَا تُتْبِعْهُ نَفْسَكَ

Hâkimlerin Ve (Müslümanların İşlerini Yüklenen) Hükümet Âmir Ve Me'murlarının Rızıkları
Kaadı Şurayh da kaadıhk hizmetine karşılık ücret alırdı.Aişe (R) de: Yetimin vasisi, işinin ücreti kadar o maldan yer, demiştir. Ebû Bekr es-Sıddîk ile Umer ibnu'l-Hattâb halîfe seçildiklerinden i'tibâren Beytu'l-mâl den maaş alıp yemişlerdir.
-...Bize Şuayb, ez-Zuhrî'den haber verdi: Bana Nemîr'in kızkardeşi oğlu es-Sâib ibnu Yezîd haber verdi ki, ona da Huveytıb ibn Abdiluzzâ haber vermiş, ona da Abdullah ibnu's-Sa'dî şöyle haber vermiştir: Kendisi, halifeliği zamanında Umer ibnu'l-Hattâb'ın yanma gelmişti. Umer de ona:
— Senin insanların vâlîlik ve hâkimlik gibi birtakım işlerini üzerine almakta olduğun ve çalışmanın ücreti sana verildiğinde bunu almak istemediğin bana haber verilmedi mi? dedi. O da dedi ki: Ben:
— Evet böyledir, (benim ücrete ihtiyâcım olmadığı için reddettim), dedim.Bunun üzerine Umer bana:
— Bu redd ile neyi kasdediyorsun? dedi.Ben de ona:
— Benim birçok beygirlerim ve kölelerim vardır, ben hayırlı ve rahat bir yaşayış içindeyim. Ben bu hizmetlerimin ücretinin müslümânlar üzerine sadaka olmasını arzu ediyorum, dedim. Umer bana:
— Sen ücreti reddetme işini yapma! Çünkü ben de vaktiyle senin yapmak istediğin işi yapmak istedim. Şöyle ki: Rasûlullah (S) bana, gördüğüm devlet işlerine karşılık Beytu'l-mâl'den atıyyemi verirdi de ben de O'na: Sen bu hissemi benden daha fakır olan kimselere ver! der idim. Nihayet bana büyük bir mal daha verdi. Ben yine O'na: (Yâ Rasûlallah!) Sen bunu benden daha muhtâc olanlara ver! dedim. Bunun üzerine Peygamber (S) bana: "Sen bunu al da kendine mal yap veyâhud sadaka yap! Harîs olmadığın ve isteyicisi de bulunmadığın hâlde sana bu maldan birşey geldiğinde, sen onu al. Böyle kendi gelmeyen ve nefsin kendisine meylettiği bir malın arkasından nefsini ta'kîb ettirme!" buyurdu.Ve ez-Zuhrî şöyle dedi: Bana Salim ibn Abdillah tahdîs etti ki, Abdullah ibn Umer şöyle demiştir:Ben babam Umer'den işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S) bana devlet hizmetim karşılığı olan atamı verirdi, ben de O'na:
—Onu benden daha muhtâc olanlara ver! derdim. Nihayet bana bir kerre daha mal verdi. Ben yine O'na: —Bunu benden daha muhtâc olanlara ver! dedim. Bunun üzerine Peygamber (S) bana:
— "Sen bunu al da kendine mal yap ve kendin sadaka yap. Kendin harîs olmadığın ve isteyicisi de

bulunmadığın hâlde sana bu maldan birşey geldiğinde sen onu al. Böyle kendi gelmeyen ve nefsin kendisine meylettiği bir malın arkasından nefsini ta'kîb ettirme!" buyurdu

---

بَاب مَنْ قَضَى وَلَاعَنَ فِي الْمَسْجِدِ وَلَاعَنَ عُمَرُ عِنْدَ مِنْبَرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَضَى شُرَيْحٌ وَالشَّعْبِيُّ وَيَحْيَى بْنُ يَعْمَرَ فِي الْمَسْجِدِ وَقَضَى مَرْوَانُ عَلَى زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ بِالْيَمِينِ عِنْدَ الْمِنْبَرِ وَكَانَ الْحَسَنُ وَزُرَارَةُ بْنُ أَوْفَى يَقْضِيَانِ فِي الرَّحَبَةِ خَارِجًا مِنْ الْمَسْجِدِ

7165 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ الزُّهْرِيُّ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ شَهِدْتُ الْمُتَلَاعِنَيْنِ وَأَنَا ابْنُ خَمْسَ عَشْرَةَ سَنَةً وَفُرِّقَ بَيْنَهُمَا

Mescidde Hüküm Veren Ve Yine Mescid İçinde La'netleşme Yaptıran Kimse Babı
Umer ibnu'l-Hattâb da Peygamber'in minberi yanında karı-koca arasında İa'netleşme yaptırmıştır.Kaadı Şurayh, Şa'bî ve Yahya ibn Ya'mer de mescid içinde hüküm vermişlerdir. Mervân ibnu'l-Hakem de minber yanında Zeyd ibn Sabit üzerine yeminle hükmetmiştir. Hasen Basrî ile Basra Kaadısı Zurâretu'bnu Evfâ da mescidin dışındaki geniş saha içinde hüküm verirlerdi
-....Bize Suyfân ibn Uyeyne tahdîs etti. ez-Zuhrî şöyle demiştir: Sehl ibn Sa'd (R):
— Ben onbeş yaşında iken (Uveymir ile Havle bintu Kays'ın) la'-netleşmelerinde hazır bulundum; Rasûlullah onların arasını ayırdı, demiştir.

7166 - حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سَهْلٍ أَخِي بَنِي سَاعِدَةَ أَنَّ رَجُلًا مِنْ الْأَنْصَارِ جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَرَأَيْتَ رَجُلًا وَجَدَ مَعَ امْرَأَتِهِ رَجُلًا أَيَقْتُلُهُ فَتَلَاعَنَا فِي الْمَسْجِدِ وَأَنَا شَاهِدٌ

-.... İbn Cureyc haber verip şöyle demiştir: Bana İbn Şihâb, Sâide oğulları'nın kardeşi olan Sehl ibn Sa'd'den şöyle haber verdi: Ensâr'dan (Uveymir el-Aclânî denen) bir adam Peygamber(S)'e geldi de:
— Karısının beraberinde bir adam bulan kimse hakkında ne dersin? Bu adam onu öldürür mü? diye sordu. Akabinde bu karı-koca mescidde la'netleşme yaptılar, ben de orada hazır bulundum

---

بَاب مَنْ حَكَمَ فِي الْمَسْجِدِ حَتَّى إِذَا أَتَى عَلَى حَدٍّ أَمَرَ أَنْ يُخْرَجَ مِنْ الْمَسْجِدِ فَيُقَامَ وَقَالَ عُمَرُ أَخْرِجَاهُ مِنْ الْمَسْجِدِ وَيُذْكَرُ عَنْ عَلِيٍّ نَحْوُهُ

7167 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ وَسَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ أَتَى رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ فَنَادَاهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي زَنَيْتُ فَأَعْرَضَ عَنْهُ فَلَمَّا شَهِدَ عَلَى نَفْسِهِ أَرْبَعًا قَالَ أَبِكَ جُنُونٌ قَالَ لَا قَالَ اذْهَبُوا بِهِ فَارْجُمُوهُ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَأَخْبَرَنِي مَنْ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنْتُ فِيمَنْ رَجَمَهُ بِالْمُصَلَّى رَوَاهُ يُونُسُ وَمَعْمَرٌ وَابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الرَّجْمِ

Mescid İçinde Hüküm Veren Ve Nihayet Dînî Cezalardan Bir Ceza Vermeğe Geldiğinde, Cezayı Hakk Eden Kimsenin Mescidden Çıkarılmasını Emreden Kimse Babı
Umer ibnu'l-Hattâb: Üzerine ceza gereken kimseyi mescidden dışarıya çıkarınız! demiştir. Alî ibn Ebî Tâlib'den de bunun benzeri bir emir zikrolunur.
-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah mescidde iken (Mâiz adındaki) adam geldi de:
— Yâ Rasûlallah, ben zina ettim! diye nida etti. Rasûlullah ondan yüz çevirdi. O zât kendi nefsi aleyhine dört kerre zina i'tirâfı yapınca, Rasûlullah ona:

— "Sende delilik var mı?" diye sordu. O zât:
— Hayır, bende delilik yoktur, dedi. Rasûlullah (S):
— "Bunu götürün de taşla öldürünüz!" buyurdu.
İbn Şihâb şöyle dedi: Bana Câbir ibn Abdillah'tan işiten kimse haber verip:
— Ben (Bakı' yakınındaki cenaze namazı kılınan) Musallâ'da onu taşlayan kimselerin içinde idim, dedi. Bu hadîsi Yûnus ibn Yezîd, Ma'mer ibn Râşid ve İbn Cureyc de ez-Zuhrî'den; o da Ebû Seleme'den; o da Câbir'den; o da Pey-gamber(S)'den olmak üzere "Recm"de rivayet etmişlerdir

---

بَاب مَوْعِظَةِ الْإِمَامِ لِلْخُصُومِ

7169 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ وَإِنَّكُمْ تَخْتَصِمُونَ إِلَيَّ وَلَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَنْ يَكُونَ أَلْحَنَ بِحُجَّتِهِ مِنْ بَعْضٍ فَأَقْضِي عَلَى نَحْوِ مَا أَسْمَعُ فَمَنْ قَضَيْتُ لَهُ مِنْ حَقِّ أَخِيهِ شَيْئًا فَلَا يَأْخُذْهُ فَإِنَّمَا أَقْطَعُ لَهُ قِطْعَةً مِنْ النَّارِ

İmâmın Da'vâ Sırasında Hasımlara Öğüt Vermesi Babı
-.... Ebû Seleme'nin kızı Zeyneb'den; o da Ümmü Seleme(R)'den tahdîs etti ki, Rasûluüah (S)şöyle buyurmuştur:
— "Şübhesiz ben de ancak bir insanım. Sizler bana da'vâlannızı arzediyorsunuz. Belki bâzınız hüccetini diğerinden daha düzgün ifâde etmiş olabilir. Ben de ondan işitmekte olduğuma gore hükmederim. Binâenaleyh ben her kimin kardeşinin hakkı olan birşeyi onun lehine hükmetmiş isem,sakın onu almasın. Ben ona ancak ateşten bir parça hükmedip kesmekteyimdir"

بَاب الشَّهَادَةِ تَكُونُ عِنْدَ الْحَاكِمِ فِي وِلَايَتِهِ الْقَضَاءَ أَوْ قَبْلَ ذَلِكَ لِلْخَصْمِ وَقَالَ شُرَيْحٌ الْقَاضِي وَسَأَلَهُ إِنْسَانٌ الشَّهَادَةَ فَقَالَ ائْتِ الْأَمِيرَ حَتَّى أَشْهَدَ لَكَ وَقَالَ عِكْرِمَةُ قَالَ عُمَرُ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ لَوْ رَأَيْتَ رَجُلًا عَلَى حَدٍّ زِنًا أَوْ سَرِقَةٍ وَأَنْتَ أَمِيرٌ فَقَالَ شَهَادَتُكَ شَهَادَةُ رَجُلٍ مِنْ الْمُسْلِمِينَ قَالَ صَدَقْتَ قَالَ عُمَرُ لَوْلَا أَنْ يَقُولَ النَّاسُ زَادَ عُمَرُ فِي كِتَابِ اللَّهِ لَكَتَبْتُ آيَةَ الرَّجْمِ بِيَدِي وَأَقَرَّ مَاعِزٌ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالزِّنَا أَرْبَعًا فَأَمَرَ بِرَجْمِهِ وَلَمْ يُذْكَرْ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَشْهَدَ مَنْ حَضَرَهُ وَقَالَ حَمَّادٌ إِذَا أَقَرَّ مَرَّةً عِنْدَ الْحَاكِمِ رُجِمَ وَقَالَ الْحَكَمُ أَرْبَعًا

Kaadılığı Üzerine Alması Zamanında Yâhud Üzerine Almadan Önce İki Hasımdan Birisi İçin Bu Hâkimin Huzurunda Olacak Olan Şâhidliğin Hükmü Nedir? Babı
(Yânî bu hâkim o adam lehine hasmı aleyhine, bunu kendisinin daha Önceki bilgisiyle, hüküm verir mi yâhud o adam için başka bir hâkim huzurunda şâhidlik mi yapar?)Bir insan,herhangi birşey üzerinde bilmekte olduğu şâhidliğini Kaadı Şurayh'tan istedi de, Kaadi Şurayh, ona: Emîre, yânî Umer'e git de ben senin için onun huzurunda şâhidlik yapayım, dedi (de kendi bilgisiyle hükmetmedi).İbn Abbâs'ın âzâdlısı İkrime şöyle dedi: Umer ibnu'l-Hattâb, Abdurrahmân ibn Avf a:
— Görüşün nedir, bana haber ver: Sen emîr olduğun hâlde, bir adamı bir zina suçu yâhud bir hırsızlık suçu üzerinde görsen, o kimseye kendi bilgin ile hadd uygular mısın? diye sordu.(Abdurrahmân: Hayır, nihayet benden başka biri de beraberimde şehâdet eder, dedi.) Bunun üzerine Umer, Abdurrahmân'a:
— Senin şehâdetin, müslümânlardan herhangibirinin şâhidliğinden ibarettir, dedi.Abdurrahmân:
— Evet, doğru söyledin, dedi.
Umer (Recm Ayeti'ni sırf kendi bilgisiyle Mushaf a katmamasının illetini açıklayarak):
— Eğer insanların 'Umer, Allah'ın Kitâbı'nda artırma yaptı!' demeleri olmasaydı, ben muhakkak recm âyetini kendi elimle Mushaf a yazardım, dedi.Umer devamla: Mâiz,Peygamber'in huzurunda dört kerre,

zina ettiğini i'tirâf etti de, bunun üzerine Peygamber -onun yanındaki kimseleri Mâiz üzerine şâhid yaptığı zikrolunmadiği halde- onun recmedilmesini emretmiştir.Küfe fakîhı Hammâd ibn Ebî Süleyman: Zinâ edici kimse hâkim huzurunda bir kerre zina ettiğini ikrar ederse (beyyine ve dört ikrarı olmadan) recm olunur, demiştir.Küfe fakîhı Hakem ibnu Uteybe de: Dört kerre i'tirâf etmedikçe recm olunmaz, demiştir

7170 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ يَحْيَى عَنْ عُمَرَ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ أَنَّ أَبَا قَتَادَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ حُنَيْنٍ مَنْ لَهُ بَيِّنَةٌ عَلَى قَتِيلٍ قَتَلَهُ فَلَهُ سَلَبُهُ فَقُمْتُ لِأَلْتَمِسَ بَيِّنَةً عَلَى قَتِيلِي فَلَمْ أَرَ أَحَدًا يَشْهَدُ لِي فَجَلَسْتُ ثُمَّ بَدَا لِي فَذَكَرْتُ أَمْرَهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ جُلَسَائِهِ سِلَاحُ هَذَا الْقَتِيلِ الَّذِي يَذْكُرُ عِنْدِي قَالَ فَأَرْضِهِ مِنْهُ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ كَلَّا لَا يُعْطِهِ أُصَيْبِغَ مِنْ قُرَيْشٍ وَيَدَعَ أَسَدًا مِنْ أُسْدِ اللَّهِ يُقَاتِلُ عَنْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ قَالَ فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَدَّاهُ إِلَيَّ فَاشْتَرَيْتُ مِنْهُ خِرَافًا فَكَانَ أَوَّلَ مَالٍ تَأَثَّلْتُهُ قَالَ لِي عَبْدُ اللَّهِ عَنْ اللَّيْثِ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَدَّاهُ إِلَيَّ وَقَالَ أَهْلُ الْحِجَازِ الْحَاكِمُ لَا يَقْضِي بِعِلْمِهِ شَهِدَ بِذَلِكَ فِي وِلَايَتِهِ أَوْ قَبْلَهَا وَلَوْ أَقَرَّ خَصْمٌ عِنْدَهُ لِآخَرَ بِحَقٍّ فِي مَجْلِسِ الْقَضَاءِ فَإِنَّهُ لَا يَقْضِي عَلَيْهِ فِي قَوْلِ بَعْضِهِمْ حَتَّى يَدْعُوَ بِشَاهِدَيْنِ فَيُحْضِرَهُمَا إِقْرَارَهُ وَقَالَ بَعْضُ أَهْلِ الْعِرَاقِ مَا سَمِعَ أَوْ رَآهُ فِي مَجْلِسِ الْقَضَاءِ قَضَى بِهِ وَمَا كَانَ فِي غَيْرِهِ لَمْ يَقْضِ إِلَّا بِشَاهِدَيْنِ وَقَالَ آخَرُونَ مِنْهُمْ بَلْ يَقْضِي بِهِ لِأَنَّهُ مُؤْتَمَنٌ وَإِنَّمَا يُرَادُ مِنْ الشَّهَادَةِ مَعْرِفَةُ الْحَقِّ فَعِلْمُهُ أَكْثَرُ مِنْ الشَّهَادَةِ وَقَالَ بَعْضُهُمْ يَقْضِي بِعِلْمِهِ فِي الْأَمْوَالِ وَلَا يَقْضِي فِي غَيْرِهَا وَقَالَ الْقَاسِمُ لَا يَنْبَغِي لِلْحَاكِمِ أَنْ يُمْضِيَ قَضَاءً بِعِلْمِهِ دُونَ عِلْمِ غَيْرِهِ مَعَ أَنَّ عِلْمَهُ أَكْثَرُ مِنْ شَهَادَةِ غَيْرِهِ وَلَكِنَّ فِيهِ تَعَرُّضًا لِتُهَمَةِ نَفْسِهِ عِنْدَ الْمُسْلِمِينَ وَإِيقَاعًا لَهُمْ فِي الظُّنُونِ وَقَدْ كَرِهَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الظَّنَّ فَقَالَ إِنَّمَا هَذِهِ صَفِيَّةُ

-... Bize el-Leys, Yahya ibn Saîd'den; o da Amr ibn Kesîr'den; o da Ebû Katâde'nin âzâdlısı Ebû Muhammed'den tahdîs etti ki, Ebû Katâde (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Huneyn günü:
— "Her kim bir düşman öldürür ve öldürdüğüne dâir beyyinesi de olursa, öldürdüğü kimsenin elbise, silâh ve diğer eşyaları onundur! buyurdu. Bunun üzerine ben öldürmüş olduğum maktul için bir beyyine, bir şâhid aramağa kalktım. Fakat benim için onu öldürdüğüme şâhidlik yapacak hiçbir kimse bulamadım. Bunun üzerine oturdum. Sonra bende şu hâl meydana geldi: Ben o sırada bir adamın Rasûlullah'a sözünü hatırladım. Onun meclisinde oturanlardan bir adam (Esved ibn Huzâî el-Eslemî):
— Şu Ebû Katâde'nin zikretmekte olduğu maktulün silâhları benim yammdadır.Râvî dedi ki: O adam, Rasûlullah'a:
— Ebû Katâde'yi o maktulün silâhları yerine başka şeyler ile razı kıl! dedi.Bunun üzerine Ebû Bekr:
— Hayır bu olmaz! Peygamber, Allah ve Rasûlü yolunda mukaatele eden bir arslanı bırakıp da,onun payını Kureyş'ten küçük bir çakala vermez! dedi. Ebû Katâde dedi ki: Bunun üzerine Rasûlullah (S), o maktulün silâh ve eşyaları yanında bulunmakta olan adama emretti de, o da bu silâh ve eşyaları bana teslîm etti. Ben de onları sattım da bedeliyle bir bustân satın aldım. îşte bu bustân, benim aslına mâlik olduğum ilk maldır. Buhârî şöyle dedi: el-Leys ibn Sa'd'm kâtibi olan Abdullah ibn Salih bana el-Leys'ten olmak üzere şöyle dedi: Ebû Katâde: Peygamber (S) ayağa kalktı da o maktulün silâh ve eşyalarını bana teslîm etti, demiştir.Hicaz ehli (yânî Mâlik ve bu hususta ona uyanlar): Hâkim, hâkimliği üzerine aldığı zaman yâhud daha önceden birşeye şâhid olup da bilmekte olduğu ilmiyle hüküm veremez. Eğer bir hasım, hâkimin yanında hüküm verme meclisinde diğer bir kimse lehine bir hakk ikrar eylese, bâzı fakîhlerin görüşünde o hâkim bunun üzerine hüküm veremez. Ancak o hâkim ayrıca iki şâhid çağırır ve onları mahkemede bu hasmın ikrarında hazır bulundurmak suretiyle hükmeder, dediler.Bâzı Irak ehli de (Ebû Hanîfe ve tâbi'leri) şöyle dedi: Kaadı, hüküm meclisinde işittiği yâhud gördüğü şeyle hükmeder; hüküm meclisi dışında olan şeylerle o hususta hüküm vermez, ancak ikrarında hazır bulunduracağı iki şahidin şehâdetiyle hükmeder. Irak ehlinden diğer bâzıları da (Ebû Yûsuf ve ona tâbi' olanlar): Hâkim, iki şâhid olmadan da hükmeder, çünkü hâkim i'timâd edilip güvenilmiş bir kimsedir. Çünkü şehâdetten murâd edilen, ancak hakkı bilmektir. Hâkimin ilmi ise şehâdetten daha çoktur! dediler.Irak ehlinin bâzısı da: Hâkim, mallar hususunda kendi ilmi ile hüküm verir, fakat mallar dışındaki da'vâlarda (meselâ bir adamı zina ederken görse, bunu huzurunda şehâdetle beyyine olmadıkça) kendi ilmi ile hükmedemez,

dediler. (Bu, Ebû Hanîfe ve Ebû Yûsuf'tan nakledilmiştir.)el-Kaasım ibn Muhammed ibn Ebî Bekr de şöyle demiştir: Hâkim için başkasının ilmi olmaksızın sırf kendi ilmi ile bir hüküm verip infaz etmesi olamaz, kendi ilmi başkasının şehâdetinden daha çok olmakla beraber (bu doğru olmaz). Çünkü beyyinesiz olarak sırf kendi ilmiyle hüküm vermekte müslümânlar katında kendi nefsini töhmete atmak ve onların gönüllerine fâsid zannlar düşürmek vardır. Peygamber (S) de zannı kerih görmüş de (gelecek hadîste): "Bu kadın ancak Safiyye'dir" buyurmuştur.

7171 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأُوَيْسِيُّ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَتْهُ صَفِيَّةُ بِنْتُ حُيَيٍّ فَلَمَّا رَجَعَتْ انْطَلَقَ مَعَهَا فَمَرَّ بِهِ رَجُلَانِ مِنْ الْأَنْصَارِ فَدَعَاهُمَا فَقَالَ إِنَّمَا هِيَ صَفِيَّةُ قَالَا سُبْحَانَ اللَّهِ قَالَ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنْ ابْنِ آدَمَ مَجْرَى الدَّمِ رَوَاهُ شُعَيْبٌ وَابْنُ مُسَافِرٍ وَابْنُ أَبِي عَتِيقٍ وَإِسْحَاقُ بْنُ يَحْيَى عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَلِيٍّ يَعْنِي ابْنَ حُسَيْنٍ عَنْ صَفِيَّةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Bize İbrâhîm ibn Sa'd, İbn Şihâb'dan; o da Alî ibn Hüseyin Zeynelâbidîn'den tahdîs etti ki,Safiyye bintu Huyey (R), Peygamber (S) i'tikâf yerinde iken O'nun yanına ziyarete gelmişti. Safiyye geriye döneceği zaman Peygamber de onunla beraber kapıya kadar yürümüş, tam bu sırada Ensâr'dan iki kişi yanından geçmiş, Peygamber onları çağırmış da;
— "Yanımdaki bu kadın Safiyye bintu Huyey'dir" buyurmuş. Bu iki Ensârî zât:
— Subhânallah = Biz Allah'ı tenzih ederiz (Rasûlü'nü lâyık olmayan bir harekette bulunmaktan tenzîh ederiz)! dediler. Peygamber onlara:
— "Şübhesiz ki şeytân, Âdem oğlu'nun vücûdunda kan dolaşması gibi akıp dolaşmaktadır!"buyurdu.
Bu hadîsi Şuayb, İbnu Musâfir, îbnu Ebî Atık, İshâk ibnu Yahya topluluğu da ez-Zuhrî'den; o da Alî'den, yânî Hüseyin'in oğlundan; o da Safiyye'den; o da Peygamber (S)'den olmak üzere rivayet etmişlerdir.

بَاب أَمْرِ الْوَالِي إِذَا وَجَّهَ أَمِيرَيْنِ إِلَى مَوْضِعٍ أَنْ يَتَطَاوَعَا وَلَا يَتَعَاصَيَا

7172 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا الْعَقَدِيُّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبِي وَمُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ إِلَى الْيَمَنِ فَقَالَ يَسِّرَا وَلَا تُعَسِّرَا وَبَشِّرَا وَلَا تُنَفِّرَا وَتَطَاوَعَا فَقَالَ لَهُ أَبُو مُوسَى إِنَّهُ يُصْنَعُ بِأَرْضِنَا الْبِتْعُ فَقَالَ كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ وَقَالَ النَّضْرُ وَأَبُو دَاوُدَ وَيَزِيدُ بْنُ هَارُونَ وَوَكِيعٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Vâlî, Bir Yere İki Kumandan Gönderdiği Zaman Onlara Birbirlerine İtaat Etmelerini Ve Birbirlerine Öfkelenip İsyan Etmemelerini Emretmesi Babı
-...Bize Şu'be tahdîs etti ki, Saîd.ibn Ebî Burde şöyle demiştir: Ben babam Ebû Burde Âmir ibn Abdillah'tan işittim, o şöyle dedi: Peygamber (S) babam Ebû Mûsâ el-Eş'arî ile Muâz ibn Cebel'I Yemen'in birer tarafına vazîfe ile gönderip, onlara:
— "Kolaylaştırınız, zorlaştırmayınız; müjdeleyip sevindirin, nefret ettirmeyin ve birbirinize hükümde uygunluk gösterin!" diye emretmiştir. Ebû Mûsâ Peygamber'e:
— Bizim Yemen arazîmizde "Biti'" denilen baldan bir içki yapılır! diye sormuş.Peygamber (S):
— "Sarhoşluk verici her içki haramdır!" düstûrunu bildirmiştir. Nadr ibn Şumeyl el-Mâzinî,Ebû Dâvûd Süleyman ibn Dâvûd et-Tayâlisî, Yezîd ibnu Hârûn, Vekf ibnu'l-Cerrâh, bunların dördü de Şu'be'den; o da Saîd'den; o da babası Ebû Burde'den; o da Peygam-ber(S)'den olmak üzere bu hadîsi söylemişlerdir.

بَاب إِجَابَةِ الْحَاكِمِ الدَّعْوَةَ وَقَدْ أَجَابَ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ عَبْدًا لِلْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ

7173 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنِي مَنْصُورٌ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فُكُّوا الْعَانِيَ وَأَجِيبُوا الدَّاعِيَ

Hâkimin (Düğün İçin Olan) Da'vete İcabet Etmesi Babı
Usmân ibn Affân (R), Mugîre ibn Şu'be'nin bir kölesinin da'vetine icabet etmiştir.
-....Bana Mansûr, Ebû Vâil'den; o da Ebû Mûsâ el-Eş'ârî(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S):"(Kâfirlerin ellerindeki) esirleri kurtarın ve yapılan düğün ve yemek da 'veîlerine de icabet eyleyin "buyurmuştur

---

بَاب هَدَايَا الْعُمَّالِ

7174 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ عُرْوَةَ أَخْبَرَنَا أَبُو حُمَيْدٍ السَّاعِدِيُّ قَالَ اسْتَعْمَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا مِنْ بَنِي أَسْدٍ يُقَالُ لَهُ ابْنُ الْأُتَبِيَّةِ عَلَى صَدَقَةٍ فَلَمَّا قَدِمَ قَالَ هَذَا لَكُمْ وَهَذَا أُهْدِيَ لِي فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمِنْبَرِ قَالَ سُفْيَانُ أَيْضًا فَصَعِدَ الْمِنْبَرَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ مَا بَالُ الْعَامِلِ نَبْعَثُهُ فَيَأْتِي يَقُولُ هَذَا لَكَ وَهَذَا لِي فَهَلَّا جَلَسَ فِي بَيْتِ أَبِيهِ وَأُمِّهِ فَيَنْظُرُ أَيُهْدَى لَهُ أَمْ لَا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يَأْتِي بِشَيْءٍ إِلَّا جَاءَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَحْمِلُهُ عَلَى رَقَبَتِهِ إِنْ كَانَ بَعِيرًا لَهُ رُغَاءٌ أَوْ بَقَرَةً لَهَا خُوَارٌ أَوْ شَاةً تَيْعَرُ ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى رَأَيْنَا عُفْرَتَيْ إِبْطَيْهِ أَلَا هَلْ بَلَّغْتُ ثَلَاثًا قَالَ سُفْيَانُ قَصَّهُ عَلَيْنَا الزُّهْرِيُّ وَزَادَ هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ قَالَ سَمِعَ أُذُنَايَ وَأَبْصَرَتْهُ عَيْنِي وَسَلُوا زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ فَإِنَّهُ سَمِعَهُ مَعِي وَلَمْ يَقُلْ الزُّهْرِيُّ سَمِعَ أُذُنِي { خُوَارٌ } صَوْتٌ وَالْجُؤَارُ مِنْ { تَجْأَرُونَ } كَصَوْتِ الْبَقَرَةِ

Devlet Âmir Ve Me' M Urla Rina Verilen Hediyelerin Hükmü) Babı
-.... Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs etti ki, ez-Zuhrî, Urve'den işitmiştir. Bize Ebû Humeyd es-Sâidî (R) haber verip şöyle dedi: Peygamber (S) Esed oğulları'ndan İbnu'l-Utbiyye denilen bir adamı Suleym oğullan zekâtını toplamak üzere me'nıûr ta'yîn etti. Bu adam zekât malım alıp geldiğinde:
— (Yâ Rasûlallah!) Bu sizin zekât malınızdır, bu da bana hediye verilmiştir! dedi.Bunun üzerine Peygamber minber üstünde ayağa kalkıp bir hutbe yaptı. Sufyân ibn Uyeyne yine şöyle dedi: Peygamber minbere çıktı da Allah'a hamd ve yakışan sıfatlarla övdü, bundan sonra şöyle buyurdu:
— "Birtakım devlet me'mûrunun hâli nedir ki, ben onu bir me'-mûriyet üzerine gönderiyorum da, o akabinde geliyor ve 'Şu sizin mahnızdır, şu da bana âid maldır' diyerek, kendisine bir pay ayırıyor? Bu adam (bir mal me'mûru olmayıp da) babasının yâhud anasının evinde otursaydı da o zaman kendisine hediye verilir miydi yâhud verilmez miydi baksaydı ya! Nefsim elinde bulunan Allah 'a yemîn ederim ki, zekât âmillerinden herhangibir kişi Beytu'l-mâVden haksız olarak birşey alırsa, kıyamet gününde muhakkak o kimse çaldığı malı boynuna yüklenerek haşrolup gelecektir: Çaldığı hayvan deve ise omu-zunda musîbetli develer gibi inliyerek; eğer sığır ise omuz kökünde avaz avaz bağırarak; koyun ise şiddetle feryâd ederek Arasat meydanına getirilecektir!" buyurdu.Sonra RasûluIIah ellerini, biz O'nun koltuk altlarının kırmızıya karışık beyaz rengini görünceye kadar kaldırdı ve üç defa:
— "Yâ Rabb! Emirlerini tebliğ ettim mi? Emirlerini tebliğ ettim mi? Emirlerini tebliğ ettim mi?"diye sordu. Sufyân ibn Uyeyne geçen senedle şöyle dedi: Bu hadîsi bize ez-Zuhrî kıssa edip anlattı. Ve Hişâm da babası Urve'den şunu ziyâde etti: Ebû Humeyd (R): Ben bu hadîsi RasûluIIah'tan dinlerken iki kulağım işitti, kendisini de bunu söylerken iki gözüm gördü. Sizler bunu Zeyd ibn Sâbit'e de sorunuz.Çünkü o da benimle beraber bu konuşmayı işitmiştir, dedi.ez-Zuhrî: "İki kulağım işitti" dememiştir.Buhârî şöyle dedi: "Huvâr", "Savt" demektir. "el-Cuâru", sığırın sesi gibi "Tec'erûne(Böğürüyorlar)" ma'nâsmdandır

---

بَاب اسْتِقْضَاءِ الْمَوَالِي وَاسْتِعْمَالِهِمْ

7075 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي ابْنُ جُرَيْجٍ أَنَّ نَافِعًا أَخْبَرَهُ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ قَالَ كَانَ سَالِمٌ مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ يَؤُمُّ الْمُهَاجِرِينَ الْأَوَّلِينَ وَأَصْحَابَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَسْجِدِ قُبَاءٍ فِيهِمْ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَأَبُو سَلَمَةَ وَزَيْدٌ وَعَامِرُ بْنُ رَبِيعَةَ

Kölelerin Kaza Ve Hâkimlik Vazifelerine Ta'yîn Olunmaları Ve Memleketler Üzerine Vâlî Ve Kumandan Yapılmaları Babı

-... Bize İbnu Cureyc haber verdi. Ona da Nâfi' haber verdi. Ona da İbn Umer (R) haber verip şöyle demiştir: Ebû Huzeyfe'nin kölesi Salim, Medine'ye ilk hicret etmiş olan Muhâcirler'e ve Peygamber'in sahâbîlerine Kubâ Mescidi'nde imamlık eder idi. Bu cemâatin içinde Ebû Bekr es-Sıddîk,Umer ibnu'l-Hattâb, (Mü'minlerin annesi Ümmü Seleme'nin Peygamber'den önceki kocası) Ebû Seleme ibn Abdi'1-Esed el-Mahzûmî, Zeyd ibn Harise -yâhud: İlk Muhâcir-ler'den Zeyd ibnu'l- Hattâb el-Adevî- ve Âmir ibnu Rabîa el-Anezî vardı

بَاب الْعُرَفَاءِ لِلنَّاسِ

7176 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَمِّهِ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ مَرْوَانَ بْنَ الْحَكَمِ وَالْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ أَخْبَرَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ حِينَ أَذِنَ لَهُمْ الْمُسْلِمُونَ فِي عِتْقِ سَبْيِ هَوَازِنَ إِنِّي لَا أَدْرِي مَنْ أَذِنَ مِنْكُمْ مِمَّنْ لَمْ يَأْذَنْ فَارْجِعُوا حَتَّى يَرْفَعَ إِلَيْنَا عُرَفَاؤُكُمْ أَمْرَكُمْ فَرَجَعَ النَّاسُ فَكَلَّمَهُمْ عُرَفَاؤُهُمْ فَرَجَعُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرُوهُ أَنَّ النَّاسَ قَدْ طَيَّبُوا وَأَذِنُوا

İnsanların Siyâset İşlerini Üzerlerine Alan Ve Onların Bu İşlerini Koruyup Tedbîreden Arîf Yânı İşbilir Kişiler Babı

-... İbnu Şihâb şöyle demiştir: Bana Urve ibnu'z-Zubeyr tahdîs etti ki, ona da Mervân ibnu'l-Hakem ile Mısver ibn Mahrame (R) şöyle haber vermişlerdir: Rasûlullah (S), müslümânlar Hevâzin esirlerinin hürriyete kavuşturulması hususunda kendilerine izin verdikleri zaman:

— "Şimdi ben sizden esîrlerini vermeye rızâsı olan kimseleri, rızâsı olmayanlardan bilemiyorum. Haydi sizler gidiniz de sizin muvafakat emirlerinizi bize işbilir arifleriniz, nakîbleriniz yükseltip arzetsin-ler" buyurdu.Bunun üzerine insanlar yerlerine çekildiler. Kabilelerin arifleri, kabileleri halklanyle konuştular. Sonra da Rasûlullah'a gelip herbiri kavminin esîrlerini geri vermekten memnun olduklarını ve Rasûlullah'a esirleri hürriyete kavuşturmak hususunda izin verdiklerini bildirdiler

---

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ ثَنَاءِ السُّلْطَانِ وَإِذَا خَرَجَ قَالَ غَيْرَ ذَلِكَ

7178 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أُنَاسٌ لِابْنِ عُمَرَ إِنَّا نَدْخُلُ عَلَى سُلْطَانِنَا فَنَقُولُ لَهُمْ خِلَافَ مَا نَتَكَلَّمُ إِذَا خَرَجْنَا مِنْ عِنْدِهِمْ قَالَ كُنَّا نَعُدُّهَا نِفَاقًا

Bir Kimsenin Sultânın Huzurunda Sultânı Medhetmesi. Oradan Çıktığında Da Bunun Zıddını Söylemesinin Çirkin Olması Babı

-....Bize Âsim ibnu Muhammed ibn Zeyd ibn Abdillah ibn Umer, babası Muhammed ibn Zeyd'den tahdîs etti: Birtakım insanlar İbn Umer(R)'e:'

— Bizler sultânımızın huzuruna giriyoruz da onlar lehine; onların yanından dışarı çıktığımız zaman,

konuşmakta olduklarımızın zıd-dını söylüyoruz! dediler.İbn Umer:
— Biz bu fiili (Peygamber zamanında) münafıklık sayıyorduk, dedi

---

7179 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ عِرَاكٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ شَرَّ النَّاسِ ذُو الْوَجْهَيْنِ الَّذِي يَأْتِي هَؤُلَاءِ بِوَجْهٍ وَهَؤُلَاءِ بِوَجْهٍ

-... Bize el-Leys, Yezîd ibn Ebî Habîb'den: o da Irak'tan tahdîs eyledi ki, Ebû Hureyre (R),RasûluIIah(S) 'tan: "İnsanların en şerrlisi, ikiyüzlü olan şu kimsedir ki, şunlara bir yüzle gelir, bunlara da başka bir yüzle gelir" buyururken işitmiştir

---

بَاب الْقَضَاءِ عَلَى الْغَائِبِ

7180 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ هِنْدًا قَالَتْ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ شَحِيحٌ فَأَحْتَاجُ أَنْ آخُذَ مِنْ مَالِهِ قَالَ خُذِي مَا يَكْفِيكِ وَوَلَدَكِ بِالْمَعْرُوفِ

(Allah Haklarında Değil De İnsan Hakları Hususunda) Hazır Olmayan Kimse Üzerine Hüküm Verme Babı
-...Bize Sufyân ibn Uyeyne, Hişâm'dan; o da babası Urve'den; o da Âişe(R)'den tahdîs etti ki,Ebû Sufyân'ın karısı Hind bintu Utbe ibn Rabîa, Peygamber(S)'e:
— Şübhesiz Ebû Sufyân çok cimri bir adamdır, ben onun malından almaya muhtâc oluyorum! dedi. Peygamber de ona:
— "Örfe göre sâna ve çocuklarına yetecek mikdâr al!" buyurdu

بَاب مَنْ قُضِيَ لَهُ بِحَقِّ أَخِيهِ فَلَا يَأْخُذْهُ فَإِنَّ قَضَاءَ الْحَاكِمِ لَا يُحِلُّ حَرَامًا وَلَا يُحَرِّمُ حَلَالًا

7181 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ سَمِعَ خُصُومَةً بِبَابِ حُجْرَتِهِ فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ فَقَالَ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ وَإِنَّهُ يَأْتِينِي الْخَصْمُ فَلَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَنْ يَكُونَ أَبْلَغَ مِنْ بَعْضٍ فَأَحْسِبُ أَنَّهُ صَادِقٌ فَأَقْضِي لَهُ بِذَلِكَ فَمَنْ قَضَيْتُ لَهُ بِحَقِّ مُسْلِمٍ فَإِنَّمَا هِيَ قِطْعَةٌ مِنْ النَّارِ فَلْيَأْخُذْهَا أَوْ لِيَتْرُكْهَا

"Her kimin lehine mü'min kardeşinin hakkı hükmolunmuşsa sakın o kimse bu hakkı almasın. Çünkü hâkimin hükmü haramı halâl kılmaz, halâlı da haram kılmaz".
-... İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Urve ibnu'z-Zubeyr haber verdi ki, ona da Ebû Seleme'nin kızı Zeyneb haber vermiş; ona da Peygamber'in zevcesi Ümmü Seleme (R) Rasûlullah(S)'tan haber vermiştir: Rasûlullah (S) Ümmü Seleme hücresinin kapısı önünde şiddetli bir kavga işitti de onların yanına çıktı ve şöyle buyurdu:
— "Şübhesiz ben de bir insanım. Şu muhakkak ki bana sizden iki hasım gelir de bâzınız (haksızken) diğerinizden meramını daha düzgün ve açık anlatmış olabilir, ben de o belîğ sözleri doğru zannederek onun lehine hükmedebilirim. Bunun için ben kimin lehine bir müslümâmn hakkım hükmettim ise, bilsin ki, bu hakk ancak ateşten bir parçadır. İster onu alsın yâhud onu terketsin!"

7182 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهَا قَالَتْ كَانَ عُتْبَةُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ عَهِدَ إِلَى أَخِيهِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ أَنَّ ابْنَ وَلِيدَةِ زَمْعَةَ مِنِّي فَاقْبِضْهُ إِلَيْكَ فَلَمَّا كَانَ عَامُ الْفَتْحِ أَخَذَهُ سَعْدٌ فَقَالَ ابْنُ أَخِي قَدْ كَانَ عَهِدَ إِلَيَّ فِيهِ فَقَامَ إِلَيْهِ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ فَقَالَ أَخِي وَابْنُ وَلِيدَةِ أَبِي وُلِدَ عَلَى فِرَاشِهِ فَتَسَاوَقَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ سَعْدٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ ابْنُ أَخِي كَانَ عَهِدَ إِلَيَّ فِيهِ وَقَالَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ أَخِي وَابْنُ وَلِيدَةِ أَبِي وُلِدَ عَلَى فِرَاشِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ لَكَ يَا عَبْدُ بْنَ زَمْعَةَ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ ثُمَّ قَالَ لِسَوْدَةَ بِنْتِ زَمْعَةَ احْتَجِبِي مِنْهُ لِمَا رَأَى مِنْ شَبَهِهِ بِعُتْبَةَ فَمَا رَآهَا حَتَّى لَقِيَ اللَّهَ تَعَالَى

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Utbe ibn Ebî Vakkaas, kardeşi Sa'd ibn Ebî Vakkaas'a vasiyet edip:
— Zem'a'nm cariyesi oğlu (Abdurrahmân) bendendir. Bu çocuğu almalısın! demiş.Âişe dedi ki: Mekke'nin fethi senesi (Mekke'ye varıldığında) Sa'd ibn Ebî Vakkaas, çocuğu yakaladı ve:
— Bu, kardeşim Utbe'nin oğludur. Bunun nesebinin kendisine katılması için bana vasiyet etmiştir,dedi. Bunun üzerine Abd ibn Zem'a ayağa kalkıp:
— Bu benim kardeşimdir, babamın cariyesinin oğludur; babamın döşeği üstünde doğmuştur, dedi.
Her iki taraf bu niza' ve da'vâlarım arka arkaya Rasûlullah'a arzettiler. Sa'd ibn Ebî Vakkaas:
— Yâ Rasûlallah, bu çocuk, kardeşim Utbe'nin oğludur. Nesebinin kendisine katılmasına dâir bana vasiyeti vardır, dedi. Abd ibn Zem'a da:
— Bu, benim kardeşimdir ve babamın cariyesi doğurmuştur; babamın döşeği üstünde doğmuştur, dedi. Rasûlullah (S):
— "Yâ Abd ibne Zem 'a! Bu (Abdurrahmân), senm(kardtşin)dir" buyurdu.Sonra da Rasûlullah:
— "Çocuk, döşek sahibinindir; zina edene de mahrumiyet vardır" buyurdu.Sonra da Rasûlullah, da'vâ konusu olan bu çocuğun sîmâca Ut-be'ye benzediğini görerek, zevcesi Şevde bintu Zem'a'ya:
— "Ey Şevde! Bundan sonra sen de Abdurrahmân'dan perde arkasına çekil!" buyurdu.Bundan sonra Abdurrahmân, Şevde (vefat edip de) Yüce Allah'a kavuşuncaya kadar mü'minlerin annesinin yüzünü görmedi.

بَاب الْحُكْمِ فِي الْبِئْرِ وَنَحْوِهَا

7183 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ وَالْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَحْلِفُ عَلَى يَمِينِ صَبْرٍ يَقْتَطِعُ مَالًا وَهُوَ فِيهَا فَاجِرٌ إِلَّا لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ { إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا } الْآيَةَ فَجَاءَ الْأَشْعَثُ وَعَبْدُ اللَّهِ يُحَدِّثُهُمْ فَقَالَ فِيَّ نَزَلَتْ وَفِي رَجُلٍ خَاصَمْتُهُ فِي بِئْرٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَكَ بَيِّنَةٌ قُلْتُ لَا قَالَ فَلْيَحْلِفْ قُلْتُ إِذًا يَحْلِفُ فَنَزَلَتْ { إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ } الْآيَةَ

Kuyu Ve Benzerî (Havuz, Ev Ve Su Harkı) Hakkında Hüküm Verme Babı
-.... Abdullah ibn Mes'üd (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Bir kimse müslümân bir kimsenin malını koparmak için, yemininde yalancı olarak habsedip bağlayıcı yalan bir yemîn ederse,kıyamet gününde o kimse A ilah kendisine gadablı olduğu hâlde kavuşacaktır" buyurdu. Bunun üzerine Allah şu âyeti indirdi: "Hakikat, Allah'a olan ahidlerine ve yeminlerine bedel az bir bahâyı satın alanlar; işte onlar: Onlar için âhirette hiçbir nasîb yoktur. Allah kıyamet günü onlarla konuşmaz, onlara bakmaz, onları temize çıkarmaz. Onlar için pek acıklı bir azab vardır" (Âiu imrân:77).Abdullah meclistekilere bu hadîsi tahdîs ederken, bu sırada meclise el-Eş'as ibn Kays gelmiş ve dinleyicilere:
— Bu âyet benim hakkımda ve bir kuyu hususunda kendisiyle da'vâlaştığım bir kimse hakkında indi. Pegamber (S) bana:
— "Beyyinen var mı?" diye sordu. Ben:
— Beyyinem yoktur! dedim.' Peygamber:
— "Öyleyse o yemîn etsin!" buyurdu. Ben:

— Bu takdirde o adam (yalan yere) yemîn eder! dedim. Bunun üzerine "Hakikat Allah'a olan yeminlerine ve ahidlerine..." âyeti indi

---

بَاب الْقَضَاءُ فِي قَلِيلِ الْمَالِ وَكَثِيرِهِ سَوَاءٌ وَقَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ ابْنِ شُبْرُمَةَ الْقَضَاءُ فِي قَلِيلِ الْمَالِ وَكَثِيرِهِ سَوَاءٌ

7185 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَتْهُ عَنْ أُمِّهَا أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ سَمِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَلَبَةَ خِصَامٍ عِنْدَ بَابِهِ فَخَرَجَ عَلَيْهِمْ فَقَالَ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ وَإِنَّهُ يَأْتِينِي الْخَصْمُ فَلَعَلَّ بَعْضًا أَنْ يَكُونَ أَبْلَغَ مِنْ بَعْضٍ أَقْضِي لَهُ بِذَلِكَ وَأَحْسِبُ أَنَّهُ صَادِقٌ فَمَنْ قَضَيْتُ لَهُ بِحَقِّ مُسْلِمٍ فَإِنَّمَا هِيَ قِطْعَةٌ مِنْ النَّارِ فَلْيَأْخُذْهَا أَوْ لِيَدَعْهَا

Malın Çoğu Ve Azı Hakkında Hüküm Vermek Babı
Sufyân ibn Uyeyne, Küfe Kaadısı Abdullah ibn Şubrume'den:Malın azı ve çoğu hakkında hüküm vermek müsâvîdir, diye söylemiştir.
-... Bize Şuayb, ez-Zuhrî'den haber verdi:Bana Urve ibnu'z-Zubeyr haber verdi ki, ona da Ebû Seleme'nin kızı Zeyneb haber verdi ki, ona da Ümmü Seleme haber verip şöyle demiştir:Peygamber (S) kapısının yanında bir husûmet gürültüsü işitti de hemen onların yanına çıkıp vardı ve onlara:
— "Ben ancak bir beşerim. Şu da bir gerçek ki, bazen bana hasımlar gelir. Bâzısı diğerinden daha belîğ konuşucu olabilir. Ben de bu sebeble onu doğru söyledi sanarak, onun lehine hüküm veririm.Öyleyse ben kimin lehine bir müslümânın hakkını hüküm vermiş isem (iyi bilsin ki) bu hüküm ateşten bir parçadır. Artık o kimse bu ateşi alsın yâhud onu terketsin" buyurdu

---

بَاب بَيْعِ الْإِمَامِ عَلَى النَّاسِ أَمْوَالَهُمْ وَضِيَاعَهُمْ وَقَدْ بَاعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُدَبَّرًا مِنْ نُعَيْمِ بْنِ النَّحَّامِ

7186 – حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ كُهَيْلٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ بَلَغَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِهِ أَعْتَقَ غُلَامًا لَهُ عَنْ دُبُرٍ لَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ غَيْرُهُ فَبَاعَهُ بِثَمَانِ مِائَةِ دِرْهَمٍ ثُمَّ أَرْسَلَ بِثَمَنِهِ إِلَيْهِ

İmâmın (Devlet Başkanının) İnsanların Mallarını Ve Akarlarını {Borçlarını Tam Ödetmek Ve Faydalandırmak İçin) Satın Alması Babı
Peygamber (S) de "Benden sonra hürsün" denilen bir tedbirli köleyi, Nuaym ibnu'n-Nahhâm'a satmıştır.
-.....Bize Seleme ibnu Kuheyl, Atâ ibn Ebî Rebâh'tan tandîs etti ki, Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Peygamber(S)'e sa-hâbîlerinden (Ebû Mezkûr denilen) bir adamın kölesini "Hayâtımdan sonra sen hürsün" deyip rnüdebber olarak azâd ettiği haberi ulaştı. Hâlbuki bu zâtın bu köleden başka hiçbir malı yoktu. Peygamber (S) o köleyi sekizyüz dirhem rnukaabilinde sattı da sonar onun bedelini o zâta gönderdi

---

بَاب مَنْ لَمْ يَكْتَرِثْ بِطَعْنِ مَنْ لَا يَعْلَمُ فِي الْأُمَرَاءِ حَدِيثًا

7187 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْثًا وَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ فَطُعِنَ فِي إِمَارَتِهِ وَقَالَ إِنْ تَطْعَنُوا فِي إِمَارَتِهِ فَقَدْ كُنْتُمْ تَطْعَنُونَ فِي إِمَارَةِ أَبِيهِ مِنْ قَبْلِهِ وَايْمُ اللَّهِ إِنْ كَانَ لَخَلِيقًا لِلْإِمْرَةِ وَإِنْ كَانَ لَمِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ وَإِنَّ هَذَا لَمِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ بَعْدَهُ

Kumandanlar Hakkinda Hiçbir Söz Bilmiyerek Kötüleme Yapanın Kötülemesine Aldırmayan Kimse Babı

-...Bize Abdullah ibn Dînâr tahdîs edip şöyle dedi: Ben İbnu Umer(R)'den işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S) bir ordu birliği hazırladı da başına Zeyd'in karısının oğlu Usâme'yi kumandan yaptı. Akabinde onun kumandanlığı konusunda i'tirâzlar yapıldı. Rasûlullah (S):
— "Sizler şimdi Usâme'nin kumandanlığı hususuna ta'n ediyorsanız, muhakkak ki siz bundan önce onun babasının kumandanlığı hakkında da dil uzatmıştınız. Allah'a yemin ederim ki, Zeyd,kumandanlığa nasıl tamâmiyle lâyık olduysa ve o bana insanların en sevimlilerinden biri idiyse, hiç şübhesiz şu Usâme de babasından sonra bana insanların en sevimlilerindendir" buyurdu

---

بَاب الْأَلَدِّ الْخَصِمِ وَهُوَ الدَّائِمُ فِي الْخُصُومَةِ { لُدًّا } عُوجًا

7188 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي مُلَيْكَةَ يُحَدِّثُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبْغَضُ الرِّجَالِ إِلَى اللَّهِ الْأَلَدُّ الْخَصِمُ

"El-Eleddıül-Hasım"Ki "Husûmeti Devamlı Olan"-Kimse Babı "Eledd""A'vec",yânî "Eğri" demektir.
"....Bize Yahya ibn Saîd-, İbn Cureyc'den tahdîs etti Ben Ibn Ebî Muleyke'den işittim; o Âişe(R)'den tahdîs ediyordu ki, o: Rasûlullah (S): "Allah katında insanların en çok nefret edilmişi,husûmeti şiddetli olan kimsedir" buyurdu, demiştir

---

بَاب إِذَا قَضَى الْحَاكِمُ بِجَوْرٍ أَوْ خِلَافِ أَهْلِ الْعِلْمِ فَهُوَ رَدٌّ

7189 – حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَالِدًا ح و حَدَّثَنِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ نُعَيْمُ بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ إِلَى بَنِي جَذِيمَةَ فَلَمْ يُحْسِنُوا أَنْ يَقُولُوا أَسْلَمْنَا فَقَالُوا صَبَأْنَا صَبَأْنَا فَجَعَلَ خَالِدٌ يَقْتُلُ وَيَأْسِرُ وَدَفَعَ إِلَى كُلِّ رَجُلٍ مِنَّا أَسِيرَهُ فَأَمَرَ كُلَّ رَجُلٍ مِنَّا أَنْ يَقْتُلَ أَسِيرَهُ فَقُلْتُ وَاللَّهِ لَا أَقْتُلُ أَسِيرِي وَلَا يَقْتُلُ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِي أَسِيرَهُ فَذَكَرْنَا ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَبْرَأُ إِلَيْكَ مِمَّا صَنَعَ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ مَرَّتَيْنِ

Hakim Zulüm İle Hükmettiği Yâhud İlim Ehline Zıdd Bir Hüküm Verdiği Zaman, Onun Bu Hükmü Reddedilir
-....Bıze Ma'mer ibn HâIid> ez-Zuhrî'den; o da Sâlim'den tahdîs etti ki, babası Ibn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Hâlid ıbnu'I-Velîd'i Cezîme oğullan kabilesi üzerine bir askerî birlikle gönderdi. (Hâlid onları İslâm'a çağırdı.) Fakat onlar ('Eslemnâ - Biz müslümân olduk" demeyi güzel yapamıyorlardı da onun yerine "Saba'nâ, saba'nâ - Şirkten çıktık, şirkten çıktık (yânî müslümân olduk)!" dediler. Bunun üzerine Hâlid bunlardan bir kısmını öldürmeğe, bir kısmim da esîr etmeğe başladı. Ve bizden, seriyyede bulunan herbir askere kendi esirini verdi de, bizden herbir askere kendi elindeki esirini öldürmesini emretti. Bu emir üzerine ben:
— Vallahi ben esirimi öldürmem; arkadaşlarımdan hiçbirisi de esirini öldürmeyecektir! dedim. (Suleym oğulları ise esirlerini öldürmüşlerdi.) Sefer sonunda Peygamber'in huzuruna vardığımızda bunu kendisine arzettik. Bunu duyunca Rasûlullah iki kerre:
— "Allah'ım! Ben Hâlid'in işlediği bu işten Sana sığınıyorum!" diye duâ etti

---

بَاب الْإِمَامِ يَأْتِي قَوْمًا فَيُصْلِحُ بَيْنَهُمْ

7190 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمٍ الْمَدَنِيُّ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ كَانَ قِتَالٌ بَيْنَ بَنِي عَمْرٍو فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى الظُّهْرَ ثُمَّ أَتَاهُمْ يُصْلِحُ بَيْنَهُمْ فَلَمَّا حَضَرَتْ صَلَاةُ الْعَصْرِ فَأَذَّنَ بِلَالٌ وَأَقَامَ وَأَمَرَ أَبَا بَكْرٍ فَتَقَدَّمَ وَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ فِي الصَّلَاةِ فَشَقَّ النَّاسَ حَتَّى قَامَ خَلْفَ أَبِي بَكْرٍ فَتَقَدَّمَ فِي الصَّفِّ الَّذِي يَلِيهِ قَالَ وَصَفَّحَ الْقَوْمُ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ إِذَا دَخَلَ فِي الصَّلَاةِ لَمْ يَلْتَفِتْ حَتَّى يَفْرُغَ فَلَمَّا رَأَى التَّصْفِيحَ لَا يُمْسَكُ عَلَيْهِ الْتَفَتَ فَرَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَلْفَهُ فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ أَنْ امْضِهْ وَأَوْمَأَ بِيَدِهِ هَكَذَا وَلَبِثَ أَبُو بَكْرٍ هُنَيَّةً يَحْمَدُ اللَّهَ عَلَى قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ مَشَى الْقَهْقَرَى فَلَمَّا رَأَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَلِكَ تَقَدَّمَ فَصَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالنَّاسِ فَلَمَّا قَضَى صَلَاتَهُ قَالَ يَا أَبَا بَكْرٍ مَا مَنَعَكَ إِذْ أَوْمَأْتُ إِلَيْكَ أَنْ لَا تَكُونَ مَضَيْتَ قَالَ لَمْ يَكُنْ لِابْنِ أَبِي قُحَافَةَ أَنْ يَؤُمَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ لِلْقَوْمِ إِذَا رَابَكُمْ أَمْرٌ فَلْيُسَبِّحْ الرِّجَالُ وَلْيُصَفِّحْ النِّسَاءُ

İmâm (Yânî Devlet Başkanı) Bir Kavme Gelir Ve Onların Aralarını İyileştirip Düzeltir Babı
-...Bize Ebû Hazım el-Medînî tahdîs etti ki, Sehlibn Sa'd es-Sâidî şöyle demiştir: Medine civarındaki !Ensâr'dan Amr ibn Avf oğulları arasında bir kavga vardı. Bu kavga Peygamber (S)'e ulaştı. Peygamber öğle namazını kıldıktan sonra, onların aralarını düzeltmek üzere yanlarına gitti. Nihayet ikindi namazı vakti gelince müezzin Bilâl ezan okudu, ikaamet etti ve Ebû Bekr'e namazı kıldırması için emretti. Ebû Bekr öne geçip namaza durdu. Ebû Bekr namaz içinde iken Peygamber geldi, insanların safflarını yara yara nihayet Ebû Bekr'in arkasına geldi ve ona yakın olan saffın içine geçip namaza durdu.Sehl dedi ki: İnsanlar (Ebû Bekr'e Peygamber'in gelişini haber vermek için) el çırptılar. Ebû Bekr ise namaza girdiği zaman, namazı bitirinceye kadar yüzünü başka tarafa çevirmezdi. Ebû Bekr cemâatin kendisi üzerine el çırpmasının durdurulmamasım görünce başım çevirdi ve Peygamber'I arkasında namaza durmuş gördü. Peygamber Ebû Bekr'e, namazım kıldırmağa devam et, diye işaret etti ve eliyle de yerinde durmasını işaret eyledi. Ebû Bekr yerinde birazcık eğlendi de Peygamber'in "Yerinde dur" sözünden dolayı Allah'a hamdedi-yordu. Sonra Ebû Bekr geri geri yürüyerek saffa girdi. Peygamber, Ebû Bekr'in geri çekildiğini görünce öne geçti ve Peygamber böylece insanlara bu namazı kıldırdı. Namazı bitirince:
— "Yâ Ebâ Bekr! Ben sana yerinde olup namaza devam etmeni işaret ettiğim zaman seni yerinde durmaktan men' eden neydi?" diye sordu.Ebû Bekr:
— Ebû Kuhâfe oğlu için Peygamber'in önünde imamlık yapması îâyık olmaz, dedi.Bundan sonra Peygamber, cemâate:
— "Namazda iken size herhangibir iş arız olursa erkekler tesbih etsin, kadınlar da el çırpsın!" buyurdu

---

بَاب يُسْتَحَبُّ لِلْكَاتِبِ أَنْ يَكُونَ أَمِينًا عَاقِلًا

7191 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ أَبُو ثَابِتٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ السَّبَّاقِ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ بَعَثَ إِلَيَّ أَبُو بَكْرٍ لِمَقْتَلِ أَهْلِ الْيَمَامَةِ وَعِنْدَهُ عُمَرُ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ إِنَّ عُمَرَ أَتَانِي فَقَالَ إِنَّ الْقَتْلَ قَدْ اسْتَحَرَّ يَوْمَ الْيَمَامَةِ بِقُرَّاءِ الْقُرْآنِ وَإِنِّي أَخْشَى أَنْ يَسْتَحِرَّ الْقَتْلُ بِقُرَّاءِ الْقُرْآنِ فِي الْمَوَاطِنِ كُلِّهَا فَيَذْهَبَ قُرْآنٌ كَثِيرٌ وَإِنِّي أَرَى أَنْ تَأْمُرَ بِجَمْعِ الْقُرْآنِ قُلْتُ كَيْفَ أَفْعَلُ شَيْئًا لَمْ يَفْعَلْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عُمَرُ هُوَ وَاللَّهِ خَيْرٌ فَلَمْ يَزَلْ عُمَرُ يُرَاجِعُنِي فِي ذَلِكَ حَتَّى شَرَحَ اللَّهُ صَدْرِي لِلَّذِي شَرَحَ لَهُ صَدْرَ عُمَرَ وَرَأَيْتُ فِي ذَلِكَ الَّذِي رَأَى عُمَرُ قَالَ زَيْدٌ قَالَ أَبُو بَكْرٍ وَإِنَّكَ رَجُلٌ شَابٌّ عَاقِلٌ لَا نَتَّهِمُكَ قَدْ كُنْتَ تَكْتُبُ الْوَحْيَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَتَبَّعْ الْقُرْآنَ فَاجْمَعْهُ قَالَ زَيْدٌ فَوَاللَّهِ لَوْ كَلَّفَنِي نَقْلَ جَبَلٍ مِنْ الْجِبَالِ مَا كَانَ بِأَثْقَلَ عَلَيَّ مِمَّا كَلَّفَنِي مِنْ جَمْعِ الْقُرْآنِ قُلْتُ كَيْفَ تَفْعَلَانِ شَيْئًا لَمْ يَفْعَلْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ هُوَ وَاللَّهِ خَيْرٌ فَلَمْ يَزَلْ يَحُثُّ مُرَاجَعَتِي حَتَّى شَرَحَ اللَّهُ صَدْرِي لِلَّذِي شَرَحَ اللَّهُ لَهُ صَدْرَ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَرَأَيْتُ فِي ذَلِكَ الَّذِي رَأَيَا فَتَتَبَّعْتُ الْقُرْآنَ أَجْمَعُهُ مِنْ الْعُسُبِ وَالرِّقَاعِ وَاللِّخَافِ وَصُدُورِ الرِّجَالِ فَوَجَدْتُ فِي آخِرِ سُورَةِ التَّوْبَةِ { لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ } إِلَى آخِرِهَا مَعَ خُزَيْمَةَ أَوْ أَبِي خُزَيْمَةَ

فَأَلْحَقْتُهَا فِي سُورَتِهَا وَكَانَتْ الصُّحُفُ عِنْدَ أَبِي بَكْرٍ حَيَاتَهُ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ثُمَّ عِنْدَ عُمَرَ حَيَاتَهُ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ ثُمَّ عِنْدَ حَفْصَةَ بِنْتِ عُمَرَ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ اللِّخَافُ يَعْنِي الْخَزَفَ

Hüküm Yazıcısının Emîn Ve Akıllı Bir Kimse Olması Müstehâb Olur

-...Zeyd ibn Sabit (R) şöyle demiştir: Ebû Bekr, Yemâme'de şehîd olanların şehîd olmalarından dolayı bana geldi, yanında Umer de vardı. Ebû Bekr şunları söyledi: Umer bana geldi ve:

— Yemâme gününün şiddetli harbinde Kur'ân hafızlarından birçoğu şehîd oldu. Ben diğer harb sahalarında da harbin şiddetli olup Kur'ân hafızlarının şehîd edilmelerinden, bu sebeble de Kur'ân'dan büyükçe bir kısmın zayi' olup gitmesinden endîşe ediyorum. Binâenaleyh ben senin Kur'ân'm kitâb hâlinde toplanmasını emretmeni düşünüyorum, dedi. Ebû Bekr, Zeyd'e şöyle dedi: Ben Umer'e:

— Rasûlullah'ın yapmadığı bir işi nasıl yaparsın? dedim. Umer bana:

— Vallahi bu toplama bir hayırdır, dedi ve bana bu hususta müracaatta devam etti. Nihayet Allah benim göğşümü, Umer'in göğşünü açmış olduğu iş için açtı da ben de bu işte Umer'in düşündüğü gibi düşündüm. Zeyd dedi ki: Ebû Bekr bana şunları söyledi:

— Sen genç ve akıllı bir erkeksin. Biz seni hiçbir kusurla ittihâm etmiyoruz. Sen Rasûlullah için vahyi yazıyordun. Binâenaleyh şimdi sen Kur'ân'ı tetebbu' et ve onu bir araya topla! Zeyd buna karşı:

—Allah'a yemîn ederim ki, eğer bana dağlardan bir dağın nakledilmesini teklif etmiş olsalardı, o iş benim üzerime, Ebû Bekr'in bana teklîf ettiği bu Kur'ân'ı toplama işinden daha ağır olmazdı, dedi.Zeyd dedi ki: Ben:

— Sizler Rasûlullah'ın yapmadığı bir işi nasıl yapıyorsunuz?dedim.Ebû Bekr:

— Allah'a yemîn ederim ki, bu hayırlı bir iştir, dedi ve Ebû Bekr beni teşvik etmeğe, bana müracaata devam etti. Nihayet Allah, Ebû Bekr'le Umer'in göğüslerini genişletip akıllarını yatırdığı bu işe benim de aklımı açtı ve gönlümü ferahlandırdı da ben de bu işi onların gördüğü gibi gördüm. Bunun üzerine ben de Kur'ân'ın ardına düşüp gereği gibi araştırdım ve onu yazılı bulunduğu hurma dallarından,inceltilmiş deri ve bez parçalarından, ince taş levhalardan ve hafızların ezberlerinden toplamağa koyuldum. Nihayet et-Tevbe Sûresi'nin sonunu "Le-kad câekum rasûlun min en-fusikum azîzun aleyhi mâ anittum..." âyetini nihayetine kadar Huzeyme'nin yâhud Ebû Huzeyme el-Ensârî'nin beraberinde buldum. Ve en sonu o âyeti de Mushaf'taki sûresine kattım.Neticede toplanan bu sahîfeler tâ Azîz ve Celîl olan Allah kendisini vefat ettirinceye kadar Ebû Bekr'in yanında kaldı sonra hayâtı müddetince Allah onu vefat ettirinceye kadar Umer'in yanında kaldı. Bundan sonra Umer'in Hafsa'nın yanında kaldı.Muhammed ibnu Ubeydillah: "el-Lihâf" ile "el-Hazef'i kas-dediyor, demiştir

---

بَاب كِتَابِ الْحَاكِمِ إِلَى عُمَّالِهِ وَالْقَاضِي إِلَى أُمَنَائِهِ

7192 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي لَيْلَى ح حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي لَيْلَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَهْلٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ هُوَ وَرِجَالٌ مِنْ كُبَرَاءِ قَوْمِهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ سَهْلٍ وَمُحَيِّصَةَ خَرَجَا إِلَى خَيْبَرَ مِنْ جَهْدٍ أَصَابَهُمْ فَأُخْبِرَ مُحَيِّصَةُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ قُتِلَ وَطُرِحَ فِي فَقِيرٍ أَوْ عَيْنٍ فَأَتَى يَهُودَ فَقَالَ أَنْتُمْ وَاللَّهِ قَتَلْتُمُوهُ قَالُوا مَا قَتَلْنَاهُ وَاللَّهِ ثُمَّ أَقْبَلَ حَتَّى قَدِمَ عَلَى قَوْمِهِ فَذَكَرَ لَهُمْ وَأَقْبَلَ هُوَ وَأَخُوهُ حُوَيِّصَةُ وَهُوَ أَكْبَرُ مِنْهُ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَهْلٍ فَذَهَبَ لِيَتَكَلَّمَ وَهُوَ الَّذِي كَانَ بِخَيْبَرَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمُحَيِّصَةَ كَبِّرْ كَبِّرْ يُرِيدُ السِّنَّ فَتَكَلَّمَ حُوَيِّصَةُ ثُمَّ تَكَلَّمَ مُحَيِّصَةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِمَّا أَنْ يَدُوا صَاحِبَكُمْ وَإِمَّا أَنْ يُؤْذِنُوا بِحَرْبٍ فَكَتَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِمْ بِهِ فَكُتِبَ مَا قَتَلْنَاهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِحُوَيِّصَةَ وَمُحَيِّصَةَ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ أَتَحْلِفُونَ وَتَسْتَحِقُّونَ دَمَ صَاحِبِكُمْ قَالُوا لَا قَالَ أَفَتَحْلِفُ لَكُمْ يَهُودُ قَالُوا لَيْسُوا بِمُسْلِمِينَ فَوَدَاهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ عِنْدِهِ مِائَةَ نَاقَةٍ حَتَّى أُدْخِلَتْ الدَّارَ قَالَ سَهْلٌ فَرَكَضَتْنِي مِنْهَا نَاقَةٌ

Hâkimin, Kendi Emrindeki Âmir Ve Metorlarına; Kaadının Da İnsanların Mallarını Ve Haklarını Yazıp Korumakla Vazifeli "Eminler" Denilen Me'mûrlarına Yazı Yazması Babı

-... Bize Abdullah ibnu Yûsuf tahdîs etti. Bize Mâlik, Ebû Leylâ'dan haber verdi.Yine bize İsmâîl ibn Ebî Uveys tahdîs etti. Bana Mâlik Ebû Leylâ ıbn Abdillah ibn Abdirrahmân ibn Sehl'den; o da Sehl ibn Ebî Hasme'den haber verdi. O ve kavminin büyüklerinden birtakım adamlar şöyle haber vermişlerdir: Abdullah ibn Sehl ile Muhayyısa kendilerine isabet eden bir kıtlık ve fakîrlikten dolayı hurma satın almak için Hayber'e doğru çıkmışlardır. (Orada birbirlerinden ayrılıp kendi işleriyle meşgul olmuşlardı.) Sonunda Muhayyısa'ya, Abdullah ibn Senl'ın öldürülüp bir çukura -yâhud bir pınar içine- atılmış olduğu haber verildi. Bunun üzerine Muhayyısa, Yahûdîler'e geldi de onlara:
— Vallahi onu sizler öldürdünüz! dedi. Yahudiler de ona:
— Vallahi onu biz öldürmedik! dediler. Bundan sonra Muhayyısa döndü ve Medine'ye, kendi kavminin yanına geldi ve onlara hâdiseyi zikretti. Bundan sonra Muhayyxsa ve kardeşi Huveyrısa -ki Huveyrısa, kardeşi Muhayyısa'dan daha büyük idi- ve öldürülenin kardeşi Abdurrahmân ibn Sehl; her üçü geldiler. Hayber'de bulunmuş olan Muhayyısa, Peygamber'e bu da'vâyı konuşmaya girişti. Peygamber de Muhayyısa'ya hitaben:
— "İlk sözü büyüğe bırak, ilk sözü büyüğe bırak!" buyurdu. Peygamber bu emriyle yaşça büyük olanı kasdediyordu. Bunun üzerine Huveyrısa konuştu, ondan sonra Muhayyısa konuştu. Bunun ardından Rasûlullah (S) onlara Hayber Yahudileri hakkında:
— "Ya Yahudiler arkadaşınızın diyetini öderler yâhud da onlar bizimle harb i'lân etmiş olur!" buyurdu ve bunu Yahûdîler'e yazıp gönderdi. Onlar tarafından da Rasûlullah'a:
— "Abdullah'ı biz öldürmedik" diye mektûb yazıldı.
Bunun üzerine Rasûlullah, Huveyrısa, Muhayyısa ve Abdurrahmân üçlüsüne hitaben:
— "Sizler bu cinayetin Hayber Yahudileri tarafından işlendiğine yemîn eder de arkadaşınızın kan badeline hakk kazanır mısınız?" diye sordu. Onlar da:
— Bizler buna yemîn edemeyiz, dediler. Rasûlullah:
— "Öyleyse Yahudiler onu öldürmediklerine dâir size yemin ederler" buyurdu. Da'vâcılar:
— (Yâ Rasûlallah!) Onlar müslümân değillerdir (onların yemîn-lerine nasıl inanalım)? Diye söylediler. Bunun üzerine Rasûlullah, öldürülenin diyetini kendi yanından yüz deve olarak ödedi de sonunda bu develer onların evine girdirildi. Sehl ibn Ebî Hasme, bu develerden bir dişi deve bana ayağiyle vurdu, demiştir

---

بَاب هَلْ يَجُوزُ لِلْحَاكِمِ أَنْ يَبْعَثَ رَجُلًا وَحْدَهُ لِلنَّظَرِ فِي الْأُمُورِ

7193 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ قَالَا جَاءَ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اقْضِ بَيْنَنَا بِكِتَابِ اللَّهِ فَقَامَ خَصْمُهُ فَقَالَ صَدَقَ فَاقْضِ بَيْنَنَا بِكِتَابِ اللَّهِ فَقَالَ الْأَعْرَابِيُّ إِنَّ ابْنِي كَانَ عَسِيفًا عَلَى هَذَا فَزَنَى بِامْرَأَتِهِ فَقَالُوا لِي عَلَى ابْنِكَ الرَّجْمُ فَفَدَيْتُ ابْنِي مِنْهُ بِمِائَةٍ مِنْ الْغَنَمِ وَوَلِيدَةٍ ثُمَّ سَأَلْتُ أَهْلَ الْعِلْمِ فَقَالُوا إِنَّمَا عَلَى ابْنِكَ جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأَقْضِيَنَّ بَيْنَكُمَا بِكِتَابِ اللَّهِ أَمَّا الْوَلِيدَةُ وَالْغَنَمُ فَرَدٌّ عَلَيْكَ وَعَلَى ابْنِكَ جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ وَأَمَّا أَنْتَ يَا أُنَيْسُ لِرَجُلٍ فَاغْدُ عَلَى امْرَأَةِ هَذَا فَارْجُمْهَا فَغَدَا عَلَيْهَا أُنَيْسٌ فَرَجَمَهَا

Hâkime, Müslümanlara Âîd İşlerde Bakıp Tahkik Etmesi İçin Tek Başına Bir Adamı Göndermesi Caiz Olur Mu?
-... Ebû Hureyre ile Zeyd ibn Hâlid el-Cuhenî (R); ikisi şöyle demişlerdir: Bir bedevî Arab (hasmıyle beraber) geldi de:
— Yâ Rasûlallah, aramızda Allah'ın Kitabı ile hükmet! dedi. Ardından hasmı olan adam da ayağa kalkıp:
— Bu doğru söyledi. Sen bizim aramızda Allah'ın Kitabı ile hükmet! dedi.
Bedevî da'vâyı şöyle anlattı:
— Benim oğlum bu adamın yanında ücretli idi. Onun karısıyle zina etmiş. Bâzı kimseler bana:Oğlunun üzerinde taşlanmak cezası vardır, dediler. Ben de bu adama, oğlum adına yüz koyun ile bir câriye fidye verip, oğlumu kurtardım. Sonra ben bu mes'eleyi ilim ehli olanlara sordum. Onlar da bana: Oğlum üzerinde ancak yüz deynek vurulmak ve bir yıl da gurbete sürgün gönderilmek cezası vardır dediler.

Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Yemin olsun ki, ben muhakkak aranızda Allah'ın Kitabı ile hükmedeceğim: Câriye ile koyunlar sana geri verilir, oğlun üzerine yüz deynek vurulmak ve bir yıl gurbete sürgün edilme cezası uygulanır" buyurdu. Sonra: Eşlem kabilesinden olan Uneys adındaki bir sahâbîye hitaben:
— "Yâ Uneys! Bu adamın karısına git! (İ'tirâf ederse) ona taşlama cezası uygula!" buyurdu.Akabinde Uneys, o kadına gitti. (Kadın zina suçunu i'tirâf ettiği için) Uneys ona taşlama cezası uyguladı

7195–بَاب تَرْجَمَةِ الْحُكَّامِ وَهَلْ يَجُوزُ تَرْجُمَانٌ وَاحِدٌ وَقَالَ خَارِجَةُ بْنُ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَهُ أَنْ يَتَعَلَّمَ كِتَابَ الْيَهُودِ حَتَّى كَتَبْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُتُبَهُ وَأَقْرَأْتُهُ كُتُبَهُمْ إِذَا كَتَبُوا إِلَيْهِ وَقَالَ عُمَرُ وَعِنْدَهُ عَلِيٌّ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ وَعُثْمَانُ مَاذَا تَقُولُ هَذِهِ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ حَاطِبٍ فَقُلْتُ تُخْبِرُكَ بِصَاحِبِهَا الَّذِي صَنَعَ بِهَا وَقَالَ أَبُو جَمْرَةَ كُنْتُ أُتَرْجِمُ بَيْنَ ابْنِ عَبَّاسٍ وَبَيْنَ النَّاسِ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ لَا بُدَّ لِلْحَاكِمِ مِنْ مُتَرْجِمَيْنِ

Hâkimlerin İfâdeleri Tercüme Ettirmeleri (Yânî Sözleri Kendi Dilinden Başka Bir Dille Tefsîr Ettirmeleri) Ve Bir Tek Tercüman Caiz Olur Mu? Babı
Hârice ibnu Zeyd ibn Sabit, babası Zeyd ibn Sâbit'ten söyledi ki, Peygamber (S) Zeyd ibn Sâbit'e, Yahûdîler'in yazısını öğrenmesini emretmiştir. Zeyd ibn Sabit: Ben Peygamber'in onlara gönderdiği mektûblannı yazardım, onların da Peygamber'e yazdıkları zaman, onların yazıp göndermekte oldukları mektûblannı kendisine okuyordum, demiştir.Umer ibnu'l-Hattâb da yanında Alî ibn Ebî Tâlib, Abdurrahmân ibn Avf ve Usmân ibn Affân bulunurlarken, yanlarında hazır bulunan bir kadına:Bu kadın ne söylüyor? diye sormuş. Abdurrahmân ibn Hâtib ibn Ebî Beltea da o kadının sözlerini Umer'e terceme ederek: Ben "Bu kadın sana iki arkadaşı ile yapmış olduğu işi haber veriyor" dedim, demiştir.Ebû Cemre (Nasr ibnu İmrân ed-Dab'î el-Basrî) de: Ben İbn Abbâs ile insanlar arasında tercümanlık yapıyordum, demiştir .Bâzı Âdem oğlu da: Hâkim için iki mütercim zarurîdir, demiştir.

7196– حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سُفْيَانَ بْنَ حَرْبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ هِرَقْلَ أَرْسَلَ إِلَيْهِ فِي رَكْبٍ مِنْ قُرَيْشٍ ثُمَّ قَالَ لِتَرْجُمَانِهِ قُلْ لَهُمْ إِنِّي سَائِلٌ هَذَا فَإِنْ كَذَبَنِي فَكَذِّبُوهُ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ فَقَالَ لِلتُّرْجُمَانِ قُلْ لَهُ إِنْ كَانَ مَا تَقُولُ حَقًّا فَسَيَمْلِكُ مَوْضِعَ قَدَمَيَّ هَاتَيْنِ

-...Bize Şuayb, ez-Zııhrî'den haber verdi. BanaUbeydullah ibnu Abdillah haber verdi ki, ona da Abdullah ibn Abbâs haber vermiş, ona da Ebû Sufyân ibn Harb şöyle haber vermiştir: Kendisi Kureyş'ten bir ticâret hey'eti içinde Şam'da bulunduğu sırada Bizans Kayseri Hırakl, onları bir haberci gönderip çağırtmış. Onun huzuruna gelmişler. Sonra Hırakl, kendi tercümanına hitaben:
— Şu adamlara söyle de: Ben, bu Ebû Sufyân'a, "Peygamber'im" diyen o adamın vasıflarından bâzı şeyler soracağım. Eğer bu bana yalan söylerse, sizler bunun sözünü yalanlayınız! dedi... Ve o hadîsin tamâmım zikretti. Sonunda Hırakl, kendi tercümanına:
— Ona şöyle de: Eğer bu dediklerin doğru ise o zât, yakında şu iki ayağımın bastığı yere mâlik olacaktır! Dedi

---

بَاب مُحَاسَبَةِ الْإِمَامِ عُمَّالَهُ

7197 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَعْمَلَ ابْنَ الْأُتْبِيَّةِ عَلَى صَدَقَاتِ بَنِي سُلَيْمٍ فَلَمَّا جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَحَاسَبَهُ قَالَ هَذَا الَّذِي لَكُمْ وَهَذِهِ هَدِيَّةٌ أُهْدِيَتْ لِي

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهَلَّا جَلَسْتَ فِي بَيْتِ أَبِيكَ وَبَيْتِ أُمِّكَ حَتَّى تَأْتِيَكَ هَدِيَّتُكَ إِنْ كُنْتَ صَادِقًا ثُمَّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَخَطَبَ النَّاسَ وَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنِّي أَسْتَعْمِلُ رِجَالًا مِنْكُمْ عَلَى أُمُورٍ مِمَّا وَلَّانِي اللَّهُ فَيَأْتِي أَحَدُكُمْ فَيَقُولُ هَذَا لَكُمْ وَهَذِهِ هَدِيَّةٌ أُهْدِيَتْ لِي فَهَلَّا جَلَسَ فِي بَيْتِ أَبِيهِ وَبَيْتِ أُمِّهِ حَتَّى تَأْتِيَهُ هَدِيَّتُهُ إِنْ كَانَ صَادِقًا فَوَاللَّهِ لَا يَأْخُذُ أَحَدُكُمْ مِنْهَا شَيْئًا قَالَ هِشَامٌ بِغَيْرِ حَقِّهِ إِلَّا جَاءَ اللَّهَ يَحْمِلُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا فَلَأَعْرِفَنَّ مَا جَاءَ اللَّهَ رَجُلٌ بِبَعِيرٍ لَهُ رُغَاءٌ أَوْ بِبَقَرَةٍ لَهَا خُوَارٌ أَوْ شَاةٍ تَيْعَرُ ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى رَأَيْتُ بَيَاضَ إِبْطَيْهِ أَلَا هَلْ بَلَّغْتُ

İmâmın (Yânı Devlet Başkanının) Vâlî, Âmir, Kumandan Ve Me'mûrlarını Hesaba Çekmesi
-...Bize Hişâm ibn Urve, babası Urve'den;o da Ebû Humeyd es-Sâidî(R)'den şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) İbnu'l-Utebiyye (veya İbn Luteybiyye denilen) bir zâtı Suleym oğullan sadakaları üzerine âmil ta'yîn etmişti. Bu adam zekât mallarını toplayıp geldiği ve Rasûlullah (S) onu hesaba çektiği zaman, bu adam:
— Bu sizin zekât malmızdır. Bu da bana hediye verilmiştir, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah ona:
— "Eğer sen doğru söyleyen bir kimse isen (mal me'mûru olmayıp da) babanın evinde yâhud ananın evinde otursaydın sana hediyen gelir miydi?" buyurdu. Bundan sonra Rasûlullah mescidde ayağa kalktı ve insanlara bir hutbe yaptı, Allah'a hamdedip O'na sena eyledi. Sonra "Amma ba'du —Sözün bundan sonrası şudur" diyerek şunları söyledi:
— "Ben sizlerden birtakım adamları, Allah'ın bana tevliyet verdiği bâzı işler üzerine âmil ta'yîn ediyorum, sonra sizlerden herhan-gibiriniz geliyor ve: Bu mal sizindir, şu da bana verilen bir hediyedir, diyor! O zât doğru söyleyici bir kimse ise babasının evinde yâhud anasının evinde otursa da kendisine verilen hediyesi ona gelecek miydi bir görseydi ya! Allah'a yemîn ederim ki, zekât âmillerinden herhan-gibiriniz topladığı mallardan haksız olarak herhangi birşey alırsa, muhakkak kıyamet günü o kimse, aldığı malı boynuna yüklenerek Allah'ın huzuruna gelecektir. Dikkat edin: Sakın ben sizlerden hiçbir kimseyi, boynunda inlemesi olan bir deve ile yâhud böğürmesi olan bir sığır ile yâhud melemekte olan bir davar ile Allah 'in huzuruna gelmesini tanımayayım!" buyurdu. Sonra iki elini, ben O'nun iki koltuk altlarının beyazlığım görünceye kadar kaldırdı da:
— "Dikkat edin! Sizlere Allah'ın emirlerini tebliğ ettim mi?" buyurdu

---

بَاب بِطَانَةِ الْإِمَامِ وَأَهْلِ مَشُورَتِهِ الْبِطَانَةُ الدُّخَلَاءُ

7198 – حَدَّثَنَا أَصْبَغُ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا بَعَثَ اللَّهُ مِنْ نَبِيٍّ وَلَا اسْتَخْلَفَ مِنْ خَلِيفَةٍ إِلَّا كَانَتْ لَهُ بِطَانَتَانِ بِطَانَةٌ تَأْمُرُهُ بِالْمَعْرُوفِ وَتَحُضُّهُ عَلَيْهِ وَبِطَانَةٌ تَأْمُرُهُ بِالشَّرِّ وَتَحُضُّهُ عَلَيْهِ فَالْمَعْصُومُ مَنْ عَصَمَ اللَّهُ تَعَالَى وَقَالَ سُلَيْمَانُ عَنْ يَحْيَى أَخْبَرَنِي ابْنُ شِهَابٍ بِهَذَا وَعَنْ ابْنِ أَبِي عَتِيقٍ وَمُوسَى عَنْ ابْنِ شِهَابٍ مِثْلَهُ وَقَالَ شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَوْلَهُ وَقَالَ الْأَوْزَاعِيُّ وَمُعَاوِيَةُ بْنُ سَلَّامٍ حَدَّثَنِي الزُّهْرِيُّ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ ابْنُ أَبِي حُسَيْنٍ وَسَعِيدُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَوْلَهُ وَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي جَعْفَرٍ حَدَّثَنِي صَفْوَانُ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

İmâmın {Yânî Devlet Balkanının) Sırdaşları Ve Devlet İşlerini Danışıp İstişare Ettiği Kimseler Babı "el-Bitâne", "ed-Duhalâ" (yânî başkanın yanına yalnızken giren ve onun gizli işlerini bilen, millet işlerinden haber verdiklerinde onu tasdik edip gereğiyle amel ettiği kimseler) demektir.
-...Bize Esbağ tahdîs etti. Bize İbnu Vehb haber verdi. Bana Yûnus, İbn Şihâb'dan; o da Ebû Seleme'den; o da Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Allah Taâlâ bir peygamber gönderdiği ve bir kimseyi halîfe yaptığı zaman, muhakkak onun iki nevi' sırdaşı olmuştur: Bunun biri ona ma'rûfu, hayır yolunu emreder ve onu o yola teşvik eyler durur. Öbürüsü de ona şerri emreder ve onu şerr üzerine teşvik eder durur. Ma'sûm olan ise Yüce Allah'ın fenalıklardan koruduğu kimsedir".Ve Süleyman ibn Bilâl söyledi ki, Yahya ibn Saîd el-Ensârî: Bana İbn Şihâb bu hadîsi haber

verdi, demiştir. İbn Ebî Atîk'ten, Mû-sâ ibn Ukbe'den ve İbn Şihâb'dan da bunun benzeri rivayet gelmiştir.Şuayb da ez-Zuhrî'den şöyle dedi: Bana Ebû Seleme, Ebû Saîd'den Peygamber'in bu sözünün benzerini tahdîs etti. el-Evzâî ile Muâviye ibnu Selâm da şöyle dediler: Bana ez-Zuhrî tahdîs etti.Bana Ebû Seleme, Ebû Hureyre'den; o da Peygamber'den tahdîs etti.İbnu Ebî Hüseyin ile Saîd ibnu Ziyâd da Ebû Seleme'den; o da Ebû Saîd el-Hudrî'den Peygamber'in bu sözünü söylediler.Ubeydullah ibn Ca'fer de şöyle dedi: Bana Safvân, Ebû Seleme'den tahdîs etti ki, Ebû Eyyûb Hâlid ibn Zeyd el-Ensârî: Ben Peygamber(S)'den bu hadîsi işittim, demiştir

---

بَاب كَيْفَ يُبَايِعُ الْإِمَامُ النَّاسَ

7199 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَادَةُ بْنُ الْوَلِيدِ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ بَايَعْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ فِي الْمَنْشَطِ وَالْمَكْرَهِ وَأَنْ لَا نُنَازِعَ الْأَمْرَ أَهْلَهُ وَأَنْ نَقُومَ أَوْ نَقُولَ بِالْحَقِّ حَيْثُمَا كُنَّا لَا نَخَافُ فِي اللَّهِ لَوْمَةَ لَائِمٍ

İmâm (Yânî Devlet Başkanı) İnsanlarla Nasıl Bey'at Yapar (Yâhud:İnsanlar İmâmla Nasıl Bey'at Ederler)?

-...Ubâde ibnu's-Sâmit (R) şöyle demiştir: Biz (Ensâr cemâati Minâ'da, Akabe gecesinde) Rasûlullah(S)'a hem neş'eli hâlimizde, hem kederli zamanımızda emirlerini dinleyip itaat edeceğimize, meliklik ve valilik işlerine ehil olanlarla niza etmiyeceğimize (yânî bu işlerde onlarla mukaatele etmiyeceğimize), her nerede bulunursak bulunalım muhakkak orada hakkı yerine getireceğimize ve hakk söyleyeceğimize ve Allah yolunda hiçbir kimsenin kınama ve kötülemesinden korkmayacağımıza dâir bey'at edip söz verdik

---

7200 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَدَاةٍ بَارِدَةٍ وَالْمُهَاجِرُونَ وَالْأَنْصَارُ يَحْفِرُونَ الْخَنْدَقَ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنَّ الْخَيْرَ خَيْرُ الْآخِرَهْ فَاغْفِرْ لِلْأَنْصَارِ وَالْمُهَاجِرَهْ فَأَجَابُوا نَحْنُ الَّذِينَ بَايَعُوا مُحَمَّدَا عَلَى الْجِهَادِ مَا بَقِينَا أَبَدَا

-...Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Ahzâb sırasında soğuk bir günün sabahında Hendek kazılan yere çıkıp vardı. Muhacirler ve Ensâr hendek kazıyorlardı. Peygamber:
— "Allâhumme inne'l-hayra hayru'l-âhire Feğfir lil-Ensâri ve'l-Muhâcire (= Yâ Allah! Hayır ancak âhiret hayrıdır. Sen Ensâr'ı ve Muhâ-cirler'i mağfiret eyle!)" sözlerini söyledi. Oradaki sahâbîler de O'na:
— Nahnu'llezîne bâyeû Muhammeden Alel-cihâdı mâ bakînâ ebeden (= Bizler yaşadıkça dâima cihâd etmek üzere Muhammed'e bey'at edip söz vermiş kişileriz!) diye cevâb verdiler

---

7202 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا إِذَا بَايَعْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ يَقُولُ لَنَا فِيمَا اسْتَطَعْتُمْ

-... Bize Mâlik, Abdullah ibn Dinar'dan haber verdi ki, Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Bizler Rasûlullah(S)a, emirlerini dinlemek ve itaat etmek üzere bey'at ettiğimiz zaman, O bizlere (şefkat ederek): "Gücünüzün yettiği kadar" buyururdu

---

7203 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ شَهِدْتُ ابْنَ عُمَرَ حَيْثُ اجْتَمَعَ النَّاسُ عَلَى عَبْدِ الْمَلِكِ قَالَ

كَتَبَ إِنِّي أُقِرُّ بِالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ لِعَبْدِ اللَّهِ عَبْدِ الْمَلِكِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى سُنَّةِ اللَّهِ وَسُنَّةِ رَسُولِهِ مَا اسْتَطَعْتُ وَإِنَّ بَنِيَّ قَدْ أَقَرُّوا بِمِثْلِ ذَلِكَ

-....Abdullah ibn Dînâr tahdîs edip şöyle demiştir: Ben, insanlar Abdulmelik ibn Mervân'ın halifeliği üzerinde birleştikleri zaman, İbn Umer'in yanında hazır bulundum. O: "Ben de Allah'ın sünneti ve Rasûlullah'ın sünneti üzere Allah'ın kulu ve Emîru'l-Mü'minîn Abdulmelik'e gücümün yettiği kadar emirlerini dinlemek ve itaat etmeye ikrar edip söz veriyorum. Oğullarım da bu suretle bey'at ve ikrar etmişlerdir" diye mektûb yazdı

7204 - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا سَيَّارٌ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ بَايَعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ فَلَقَّنَنِي فِيمَا اسْتَطَعْتُ وَالنُّصْحِ لِكُلِّ مُسْلِمٍ

-....Cerîr ibn Abdillah el-Becelî (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber (S) ile emir ve nehiylerini dinlemek ve itaat etmek üzere bey'at ettim, O da bana: "Gücümün yettiği kadar" kaydını söylememi telkîn buyurdu. Bir de ben Peygamber'e herbir müslümâna hayırhah olmak üzerine de bey'at ettim.

7205 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ لَمَّا بَايَعَ النَّاسُ عَبْدَ الْمَلِكِ كَتَبَ إِلَيْهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ عَبْدِ الْمَلِكِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ إِنِّي أُقِرُّ بِالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ لِعَبْدِ اللَّهِ عَبْدِ الْمَلِكِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى سُنَّةِ اللَّهِ وَسُنَّةِ رَسُولِهِ فِيمَا اسْتَطَعْتُ وَإِنَّ بَنِيَّ قَدْ أَقَرُّوا بِذَلِكَ

-...Sufyân es-Sevrî şöyle demiştir: Bana Abdullah ibn Dînâr tahdîs edip şöyle dedi: İnsanlar Abdulmelik ibn Mervân'a bey'at ettikleri zaman, Abdullah ibn Umer de Allah'ın kulu, Mü'minlerin Emîri olan Abdulmelik'e bir mektûb gönderip, bunda: "Ben, Allah'ın sünneti ve Rasûlü'nün sünneti üzere Allah'ın kulu, Mü'minlerin Emîri olan Abdulmelik ibn Mervân'a gücümün yettiği nisbette emir ve nehiylerini dinlemek ve itaat etmeyi ikrar edip söz veriyorum. Oğullarım da bu suretle ikrar edip bey'at arzetmişlerdir" diye yazmıştır.

7206 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ قُلْتُ لِسَلَمَةَ عَلَى أَيِّ شَيْءٍ بَايَعْتُمْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ قَالَ عَلَى الْمَوْتِ

-...Bize Hatim ibn İsmâîl tahdîs etti ki. Yezîd ibn Ebî Ubeyd şöyle demiştir: Ben Seleme.ibnu'l-Ekva'a:
— Sizler Hudeybiye günü Peygamber(S)'e hangi şey üzere bey'at ettiniz? diye sordum. O:
— (Harb vaktinde kaçmayıp) ölmek üzere bey'at ettik, diye ce-vâb verdi

---

7207 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْمَاءَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَنَّ حُمَيْدَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَهُ أَنَّ الْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ الرَّهْطَ الَّذِينَ وَلَّاهُمْ عُمَرُ اجْتَمَعُوا فَتَشَاوَرُوا فَقَالَ لَهُمْ عَبْدُ الرَّحْمَنِ لَسْتُ بِالَّذِي أُنَافِسُكُمْ عَلَى هَذَا الْأَمْرِ وَلَكِنَّكُمْ إِنْ شِئْتُمْ اخْتَرْتُ لَكُمْ مِنْكُمْ فَجَعَلُوا ذَلِكَ إِلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ فَلَمَّا وَلَّوْا عَبْدَ الرَّحْمَنِ أَمْرَهُمْ فَمَالَ النَّاسُ عَلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَتَّى مَا أَرَى أَحَدًا مِنْ النَّاسِ يَتْبَعُ أُولَئِكَ الرَّهْطَ وَلَا يَطَأُ عَقِبَهُ وَمَالَ النَّاسُ عَلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ يُشَاوِرُونَهُ تِلْكَ اللَّيَالِي حَتَّى إِذَا كَانَتْ اللَّيْلَةُ الَّتِي أَصْبَحْنَا مِنْهَا فَبَايَعْنَا عُثْمَانَ قَالَ الْمِسْوَرُ طَرَقَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بَعْدَ هَجْعٍ مِنْ اللَّيْلِ فَضَرَبَ الْبَابَ حَتَّى اسْتَيْقَظْتُ فَقَالَ أَرَاكَ نَائِمًا فَوَاللَّهِ مَا

اكْتَحَلْتُ هَذِهِ اللَّيْلَةَ بِكَبِيرِ نَوْمٍ انْطَلِقْ فَادْعُ الزُّبَيْرَ وَسَعْدًا فَدَعَوْتُهُمَا لَهُ فَشَاوَرَهُمَا ثُمَّ دَعَانِي فَقَالَ ادْعُ لِي عَلِيًّا فَدَعَوْتُهُ فَنَاجَاهُ حَتَّى ابْهَارَّ اللَّيْلُ ثُمَّ قَامَ عَلِيٌّ مِنْ عِنْدِهِ وَهُوَ عَلَى طَمَعٍ وَقَدْ كَانَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ يَخْشَى مِنْ عَلِيٍّ شَيْئًا ثُمَّ قَالَ ادْعُ لِي عُثْمَانَ فَدَعَوْتُهُ فَنَاجَاهُ حَتَّى فَرَّقَ بَيْنَهُمَا الْمُؤَذِّنُ بِالصُّبْحِ فَلَمَّا صَلَّى لِلنَّاسِ الصُّبْحَ وَاجْتَمَعَ أُولَئِكَ الرَّهْطُ عِنْدَ الْمِنْبَرِ فَأَرْسَلَ إِلَى مَنْ كَانَ حَاضِرًا مِنْ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَأَرْسَلَ إِلَى أُمَرَاءِ الْأَجْنَادِ وَكَانُوا وَافَوْا تِلْكَ الْحَجَّةَ مَعَ عُمَرَ فَلَمَّا اجْتَمَعُوا تَشَهَّدَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ يَا عَلِيُّ إِنِّي قَدْ نَظَرْتُ فِي أَمْرِ النَّاسِ فَلَمْ أَرَهُمْ يَعْدِلُونَ بِعُثْمَانَ فَلَا تَجْعَلَنَّ عَلَى نَفْسِكَ سَبِيلًا فَقَالَ أُبَايِعُكَ عَلَى سُنَّةِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْخَلِيفَتَيْنِ مِنْ بَعْدِهِ فَبَايَعَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ وَبَايَعَهُ النَّاسُ الْمُهَاجِرُونَ وَالْأَنْصَارُ وَأُمَرَاءُ الْأَجْنَادِ وَالْمُسْلِمُونَ

-... Cuveyriye ibn Esma, Mâlik'ten; o da Zuhrî'den tahdıs etti ki, ona da Humeyd ibn Abdirrahmân haber vermiş, ona da Misver ibnu Mahrame (R) şöyle haber vermiştir: Umer ibnu'l-Hattâb'ırt kendisinden sonra halifelik işini kendilerine havale ettiği kimseler toplanıp aralarında halifeliği kendisine verip akdedecekleri kimse hakkında istişare ettiler. O zaman Abdurrahmân ibn Avf, o topluluğa şöyle dedi:
— Ben bu hilâfet işi üzerine sizlerle çekişecek değilim. (Çünkü benim buna rağbetim yoktur.) Lâkin eğer isterseniz, ben sizin içinizden size, birinizi seçeyim! dedi. Bu teklif üzerine o topluluk bu tercîhi Abdurrahmân ibn Avf'a bıraktılar. Onlar kendilerinden birini tercîh etme işlerini Abdurrah-mân'a havale edince insanlar Abdurrahmân üzerine meylettiler, hattâ ben insanlardan hiçbir kimseyi o topluluğa tâbi' olur ve onun izine basar görmüyordum (yânî insanları topluluktan yüz çevirip onların ardından yürümezler görüyordum). İnsanlar Abdurrahmân üzerine meylettiler. Çünkü onlar bu geceler içinde halifelik işi üzerine istişare yapıyorlardı. Nihayet sabahlayıp da Usmân ibn Affân'a bey'at yaptığımız gece olunca, Misver ibn Mahrame şöyle dedi:Geceden bir taife geçtikten sonra Abdurrahmân ibn Avf gelip benim kapımı çaldı. Bunun üzerine ben uykumdan uyandım. O bana:
— Ben seni uyumuş görüyorum. Allah'a yemîn ederim ki, benim bu üç geceden beri gözüme büyük bir uyku girmedi. Haydi yürü de ez-Zubeyr ibnu'l-Avvâm'ı, SaM ibn Ebî Vakkaas'ı çağır! dedi. Bunun üzerine ben de onun için bu iki sahâbîyi çağırdım. Abdurrahmân o ikisiyle gizli konuşup istişare etti. Sonra Abdurrahmân ibn Avf beni tekrar çağırdı da:
— Bana Alî ibn Ebî Tâlib'i çağır! dedi.Ben Alî'yi de onun yanına çağırdım. Alî geldi. Abdurrahmân ibn Avf, tâ gece yarısına kadar Alî ile gizli olarak konuştu. Sonra Alî ibn Ebî Tâlib, onun yanından kendisine tevliyet verilmesi arzusu ile kalkıp gitti. Abdurrahmân ibn Avf da Alî tarafından fitneye yönelik bir muhalefet işi meydana gelmesinden endîşe edip durmuştur. Sonra Abdurrahmân:
— Bana Usmân'ı çağır! dedi. Ben Usmân'ı da çağırdım. Abdurrahmân onunla da tâ müezzin sabah ezam ile aralarını ayırıncaya kadar gizli gizli konuştu. Nihayet insanlara sabah namazını kıldırdığı zaman, bu şûra topluluğu minberin yanında toplandılar. Abdurrahmân Muhacirler'den ve Ensâr'dan hazır bulunan kimselere haber gönderip çağırttı. Ordu kumandanlarına da haber gönderip çağırttı. Bunların hepsi o yıl Umer'le beraber Mekke'ye gelip buluşmuş ve beraber hacc yapmışlardı (ve Medine'ye de beraber dönmüşlerdi).Bunlar toplandıkları zaman Abdurrahmân (minber üzerinde oturup) şehâdet kelimelerini söyledi. Bundan sonra "Amma ba'du" diyerek, şunları söyledi:
— Yâ Alî! Ben insanların bu işteki tercihlerine iyice bakıp araştırdım da insanların Usmân'dan sapmalarım görmedim (yânı insanlar Usmân'ı halifelik işinde başkaları üzerine tercih ediyorlar gördüm). Onun için sen (benim Usmân'ı tercih etmemden dolayı) sakın kendi nefsin üzerinde bir kötüleme yolu tutma! dedi. Abdurrahmân, Usmân'a hitâb ederek de:
— Yâ Usmân! Ben sana Allah'ın sünneti, Rasûlü'nün sünneti ve Rasûlü'nden sonra geçen iki halîfesinin sünneti üzere bey'at ediyorum! dedi. Ve bu konuşmanın ardından Abdurrahmân, Usmân'a bey'at etti. Ardından bütün insanlar;Muhacirler, Ensâr, ordu kumandanları ve bütün müslümânlar da Usmân'a bey'at ettiler

---

بَاب مَنْ بَايَعَ مَرَّتَيْنِ

7208 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ قَالَ بَايَعْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَقَالَ لِي يَا سَلَمَةُ أَلَا تُبَايِعُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ بَايَعْتُ فِي الْأَوَّلِ قَالَ وَفِي الثَّانِي

(Bir Halette Te'kîd İçin) İki Kerre Bey'at Eden Kimse Babı
-...Seleme ibnu'1-Ekva' (R) şöyle demiştir: Biz Hudeybiye'de ağaç altında yapılan Rıdvan Bey'ati'nde Peygamber(S)'e bey'at etmiştik. (Sonra ağacın gölge tarafına dönüp gelmiştik.) Peygamberbana:
— "Yâ Selemetu! Sen bey'at etmez misin?" buyurdu. Ben:
— Yâ Rasûlallah! Ben ilk taife içinde bey'at ettim! dedim. Peygamber:
— "ikinci defa bey'at et!" buyurdu. Ben de ikinci defa bey'at ettim "

بَاب بَيْعَةِ الْأَعْرَابِ

7209- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ أَعْرَابِيًّا بَايَعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْإِسْلَامِ فَأَصَابَهُ وَعْكٌ فَقَالَ أَقِلْنِي بَيْعَتِي فَأَبَى ثُمَّ جَاءَهُ فَقَالَ أَقِلْنِي بَيْعَتِي فَأَبَى فَخَرَجَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةُ كَالْكِيرِ تَنْفِي خَبَثَهَا وَيَنْصَعُ طِيبُهَا

Bedevî Arablar'ın (İslâm Ve Cihâd Üzerine) Bey'at Etmeleri Babı
-...Bize Abdullah ibn Mesleme, Mâlik'ten; o da Muhammed ibnu'l-Munkedir'den; o da Câbir ibn Abdillah(R) 'tan şöyle tahdîs etti. Bir bedevi Arab, Rasûlullah (S) ile İslâm üzere bey'at etmişti.Sonra bu bedevîye bir humma hastalığı isabet etti de:
— Yâ Rasûlallah! Benim bey'atimi çöz (çöle döneyim)! dedi. Rasûlullah bunu kabul etmedi. Sonra tekrar geldi, yine:
— Yâ Rasûlallah! Benim bey'atimi çöz (de ben yine çöle gideyim)! dedi.Rasûlullah yine kabul etmedi. Bunun üzerine bedevî, Medîne'den çöle dönmek üzere çıkıp gitti. Rasûlullah da:
— "Medine, demirci körüğü gibidir, pislikleri dışarı atar, temiz olanı alıkor" buyurdu

---

بَاب بَيْعَةِ الصَّغِيرِ

7210 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ هُوَ ابْنُ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَقِيلٍ زُهْرَةُ بْنُ مَعْبَدٍ عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ هِشَامٍ وَكَانَ قَدْ أَدْرَكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَهَبَتْ بِهِ أُمُّهُ زَيْنَبُ بِنْتُ حُمَيْدٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ بَايِعْهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ صَغِيرٌ فَمَسَحَ رَأْسَهُ وَدَعَا لَهُ وَكَانَ يُضَحِّي بِالشَّاةِ الْوَاحِدَةِ عَنْ جَمِيعِ أَهْلِهِ

Küçük Çocuğun Bey'atı Babı
-...Bize Saîd ibnu Ebî Eyyûb tahdîs edip şöyle dedi: Bana Ebû Akıl Zuhre ibnu Ma'bed,dedesi Abdullah ibnu Hişâm'dan tahdîs etti. Bu Abdullah ibnu Hişâm, Peygamber zamanına yetişmiş ve annesi Zeyneb bintu Humeyd, kendisini (Mekke fethinde) Rasûlullah'a götürdü ve:
— Yâ Rasûlallah! Oğlumla İslâm bey'ati akdetseniz! dedi. Peygamber (S) de ona:
— "O küçüktür!" buyurdu ve çocuğun başını, eliyle dokunup okşayarak Abdullah'a (bereketle) duâ eyledi. Torunu Zuhre:
— Büyük babam Abdullah ibn Hişâm, bütün ev halkı adına bir tek davar kurban ederdi, demiştir

---

بَاب مَنْ بَايَعَ ثُمَّ اسْتَقَالَ الْبَيْعَةَ

7211 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ أَعْرَابِيًّا بَايَعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْإِسْلَامِ فَأَصَابَ الْأَعْرَابِيَّ وَعْكٌ بِالْمَدِينَةِ فَأَتَى الْأَعْرَابِيُّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَقِلْنِي بَيْعَتِي فَأَبَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ جَاءَهُ فَقَالَ أَقِلْنِي بَيْعَتِي فَأَبَى ثُمَّ جَاءَهُ فَقَالَ أَقِلْنِي بَيْعَتِي فَأَبَى فَخَرَجَ الْأَعْرَابِيُّ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا الْمَدِينَةُ كَالْكِيرِ تَنْفِي خَبَثَهَا وَيَنْصَعُ طِيبُهَا

Bey'at Ettikten Sonra Bey'atinden Geri Dönmek İsteyen Kimse Babı
-...Bize Mâlik, Muhammedibnu'l-Munkedir'den; oda Câbir ibn Abdülah(R)'tan şöyle haber verdi: Bir A'râbî, Rasûlullah (S) ile İslâm üzere bey'at etti. Akabinde A'râbî'ye Medine'de sıtma hastalığı isabet etti. Bunun üzerine bu A'râbî, Rasûlullah'a geldi ve:
— Yâ Rasûlallah! Benim bey'atimi geriye döndür (de ben çöle gideyim)! dedi.
Rasûlullah bunu kabul etmedi. Sonra A'râbî yine geldi ve:
— Yâ Rasûlallah! Benim bey'atimi geriye döndür! dedi. Rasûlullah yine kabul etmedi. Sonra yine gelip:
— Benim bey'atimi geriye döndür! dedi.
Rasûlullah yine kabul etmedi. Bunun üzerine o A'râbî Medine'den çıkıp gitti. Rasûlullah da:
— "Medine ancak demirci körüğü gibidir; değersizlerini dışarı atar, temizlerini de meydana çıkarır" buyurdu

---

بَاب مَنْ بَايَعَ رَجُلًا لَا يُبَايِعُهُ إِلَّا لِلدُّنْيَا

7212 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَةٌ لَا يُكَلِّمُهُمْ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ رَجُلٌ عَلَى فَضْلِ مَاءٍ بِالطَّرِيقِ يَمْنَعُ مِنْهُ ابْنَ السَّبِيلِ وَرَجُلٌ بَايَعَ إِمَامًا لَا يُبَايِعُهُ إِلَّا لِدُنْيَاهُ إِنْ أَعْطَاهُ مَا يُرِيدُ وَفَى لَهُ وَإِلَّا لَمْ يَفِ لَهُ وَرَجُلٌ يُبَايِعُ رَجُلًا بِسِلْعَةٍ بَعْدَ الْعَصْرِ فَحَلَفَ بِاللَّهِ لَقَدْ أُعْطِيَ بِهَا كَذَا وَكَذَا فَصَدَّقَهُ فَأَخَذَهَا وَلَمْ يُعْطَ بِهَا

Bir İmâma (Devlet Başkanına Allah'a Tâat Maksadıyle Değil De) Sırf Dünyâ Menfaati İçin Bey'at Eden Kimse Babı
-... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Uç (şahıs vardır ki) Allah kıyamet gününde onlarla konuşmaz, onları temize çıkarmaz, onlar için (yaptıklarına karşılık) ağrıtıp incilten müdhiş bir azâb vardır. Birincisi: Yol üzerinde (ihtiyâcından) fazla bir suyu bulunan ve onu yolculardan men' eden kimsedir, ikincisi, devlet başkanına yalnız dünyâ menfâati için muahede eder de devlet başkanı ona istemekte olduğu dünyalığı verirse, ona yaptığı muâhedeye vefa edip yerine getirir, eğer vermezse ona ahdini yerine getirmez. Üçüncüsü metâını ikindiden sonra bir adama satar ve Allah adına yemîn ederek bu mata muhakkak şöyle şöyle fiât verilmiştir der. Müşteri de o mala o kadar fiât verilmemiş olduğu hâlde, onun yaptığı yalan yemini sebebiyle o kimsenin sözünü doğru kabul eder de o malı ondan o yüksek bedelle satın alır"

بَاب بَيْعَةِ النِّسَاءِ رَوَاهُ ابْنُ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

7213 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي أَبُو إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيُّ أَنَّهُ سَمِعَ عُبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ يَقُولُ قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ فِي مَجْلِسٍ تُبَايِعُونِي عَلَى أَنْ لَا تُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا

تَسْرِقُوا وَلَا تَزْنُوا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ وَلَا تَأْتُوا بِبُهْتَانٍ تَفْتَرُونَهُ بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلِكُمْ وَلَا تَعْصُوا فِي مَعْرُوفٍ فَمَنْ وَفَى مِنْكُمْ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَعُوقِبَ فِي الدُّنْيَا فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَسَتَرَهُ اللَّهُ فَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ إِنْ شَاءَ عَاقَبَهُ وَإِنْ شَاءَ عَفَا عَنْهُ فَبَايَعْنَاهُ عَلَى ذَلِكَ

Kadınların Bey'ati Babı

Bu kadınların bey'ati hâdisesini İbn Abbâs, Peygamber(S)'den olmak üzere rivayet etmiştir

-...el-Leys şöyle demiştir: Bana Yûnus, İbn Şihâb'dan tahdîs etti. Bana Ebû İdrîs el-Havlânî haber verdi ki, kendisi Ubâde ibnu's-Sâmit(R)'ten şöyle derken işitmiştir: Bizler bir mecliste otururken Rasûlullah (S) bize şöyle buyurdu: "Allah'a (ibâdette) hiçbir şeyi ortak etmemek, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocuklarınızı öldürmemek, kendiliğinizden uyduracağınız hiçbir yalanla kimseye bühtan etmemek, hiçbir ma'rûf işte isyan etmemek üzere bana bey'at ediniz (yânî benimle ahd ediniz). İçinizden her kim sözünde durursa, onun ecri (mükâfatı) Allah'ın fadi ve keremi üzerindedir.Bu dediklerimden birini yapıp da ondan dolayı dünyâda îkaab edilirse, bu îkaab ona keffârettir.Bunlardan birini yapıp da, yaptığı o fiili Allah Taâlâ örtüp gizlerse, onun işi Allah'a kalır: isterse Allah onu îkaab eder, isterse affeder".Biz de bu şart üzere Rasûlullah(S)'a bey'at ettik

---

7214 - حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُبَايِعُ النِّسَاءَ بِالْكَلَامِ بِهَذِهِ الْآيَةِ { لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا } قَالَتْ وَمَا مَسَّتْ يَدُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَ امْرَأَةٍ إِلَّا امْرَأَةً يَمْلِكُهَا

-.... Bize Ma'mer ibn Râşid, ez-Zuhrî'den; o da Urve'den haber verdi ki, Âişe (R) şöyle demişti:

— Peygamber (S) kadınlarla ' 'Kadınlar Allah 'o hiçbirşeyi ortak kılmamaları..." (ei-Mümtehine:12) âyetinin sözleri ile bey'at ederdi. Âişe:

— Rasûlullah'm eli bey'at sırasında hiçbir kadının eline dokunmamıştır, ancak (nikâh veya milk ile) mâlik olduğu kadınlar müstesna, demiştir.

7215 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ حَفْصَةَ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ بَايَعْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَرَأَ عَلَيْنَا { أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا } وَنَهَانَا عَنْ النِّيَاحَةِ فَقَبَضَتْ امْرَأَةٌ مِنَّا يَدَهَا فَقَالَتْ فُلَانَةُ أَسْعَدَتْنِي وَأَنَا أُرِيدُ أَنْ أَجْزِيَهَا فَلَمْ يَقُلْ شَيْئًا فَذَهَبَتْ ثُمَّ رَجَعَتْ فَمَا وَفَتْ امْرَأَةٌ إِلَّا أُمُّ سُلَيْمٍ وَأُمُّ الْعَلَاءِ وَابْنَةُ أَبِي سَبْرَةَ امْرَأَةُ مُعَاذٍ أَوْ ابْنَةُ أَبِي سَبْرَةَ وَامْرَأَةُ مُعَاذٍ

-...Ümmü Atıyye (R) şöyle demiştir: Bizler Peygamber(S)'e İslâm üzere bey'at ettik. Şöyle ki,kendisi bize karşı "... Kadınlar Allah 'û hiçbirşeyi ortak kılmamaları, hırsızlık yapmamaları... " (ei-Mümtehine: 12) âyetini okudu. Ve bizi ölü üzerine çığlıkla ma'tem tutmaktan nehyetti. Bunun üzerine kadınlardan birisi (ki Ümmü Atıyye'nin kendisidir) bey'at etmekten elini çekti ve:

— Yâ Rasûlallah! Fulâne kadın Câhiliyet ma'teminde bana yardım etmişti. Ben şimdi onun bendeki hakkını karşılayıp ödemek istiyorum! dedi. Rasûlullah da o kadına hiçbirşey söylemedi. Bunun üzerine kadın gitti. Sonra (o kadından müsâade alarak) dönüp bey'at etti.Ümmü Atıyye: Benimle beraber bey'at eden kadınlardan ancak (Enes'in anası ve Ebû Talha'nın karısı olan) Ümmü Suleym, Ümmü'l-Alâ, Ebû Sebre'nin kızı Muâz ibn Cebel'in karısı yâhud Ebû Sebre'-nin kızı ve Muâz ibn Cebel'in karısından başkası bu bey'atteki feryâdla ağlamama şartına vefa etmedi, demiştir

---

بَاب مَنْ نَكَثَ بَيْعَةً وَقَوْلِهِ تَعَالَى { إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهَ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا }

7216 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ سَمِعْتُ جَابِرًا قَالَ جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ بَايِعْنِي عَلَى الْإِسْلَامِ فَبَايَعَهُ عَلَى الْإِسْلَامِ ثُمَّ جَاءَ الْغَدَ مَحْمُومًا فَقَالَ أَقِلْنِي فَأَبَى فَلَمَّا وَلَّى قَالَ الْمَدِينَةُ كَالْكِيرِ تَنْفِي خَبَثَهَا وَيَنْصَعُ طِيبُهَا

Yaptığı Bir Bey'ati Bozan Kimse Babı
Ve Yüce Allah'ın şu kavli:"Gerçek sana bey'at edenler ancak Allah'a bey'at etmiş olurlar. Allah'ın eli, onların elleri üstündedir. Şu hâlde kim bu bağı çözerse, kendi aleyhine çözmüş olur. Kim de Allah ile sözleştiği şeye vefa ederse, O da ona büyük bir ecir verecektir" (el-Feth: 10).
-...Muhammedibnu'l-Munkedir şöyle dedi: Ben Câbir ibn Abdıllah(R)'tan ısıttım, şöyle dedi:Bir bedevi, Peygamber'e geldi de-
— Yâ Rasûlallah! Benimle İslâm üzere bey'at et! dedi Peygamber de onunla islâm üzere bey'at etti. Sonra ertesi gün bu bedevi sıtma hastalığına tutulmuş olarak geldi ve:
— (Yâ Rasûlallah!) Benim bey'atimi çöz! dedi. RasûluIIah onun bu teklifini kabul etmedi. Adam geri dönüp gittıği zaman:
— "Medine şehri demirci körüğü gibidir: Değersiz olan kiri pası dışarı atar, temiz olanı da ortaya çıkarır" buyurdu

---

بَاب الِاسْتِخْلَافِ

7217 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَحْيَى أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ سَمِعْتُ الْقَاسِمَ بْنَ مُحَمَّدٍ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَارَأْسَاهْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاكِ لَوْ كَانَ وَأَنَا حَيٌّ فَأَسْتَغْفِرُ لَكِ وَأَدْعُو لَكِ فَقَالَتْ عَائِشَةُ وَا ثُكْلِيَاهْ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَظُنُّكَ تُحِبُّ مَوْتِي وَلَوْ كَانَ ذَاكَ لَظَلَلْتَ آخِرَ يَوْمِكَ مُعَرِّسًا بِبَعْضِ أَزْوَاجِكَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَلْ أَنَا وَارَأْسَاهْ لَقَدْ هَمَمْتُ أَوْ أَرَدْتُ أَنْ أُرْسِلَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ وَابْنِهِ فَأَعْهَدَ أَنْ يَقُولَ الْقَائِلُونَ أَوْ يَتَمَنَّى الْمُتَمَنُّونَ ثُمَّ قُلْتُ يَأْبَى اللَّهُ وَيَدْفَعُ الْمُؤْمِنُونَ أَوْ يَدْفَعُ اللَّهُ وَيَأْبَى الْمُؤْمِنُونَ

Vefat Ardında Halîfe Ta'yîn Etmek Babı
-...Yahya ibn Saîd şöyle demiştir: Ben (Âişe'nin kardeşinin oğlu) el-Kaasım ibn Muhammed'den işittim, şöyle dedi: Âişe (R-bir kerre şiddetli bir baş ağrısına tutuldu da):
— Vay başım, (ölüyorum)! demişti. RasûluIIah (S) da:
— "Eğer sen ölür de ben hayâtta kalırsam, senin için mağfiret diler ve senin için duâ ederim!"buyurdu. Bunun üzerine Âişe:
— Vay başıma gelen musibete! Vallahi öyle sanıyorum ki, muhakkak Sen benim ölümümü istiyorsun. Eğer ben ölürsem,muhakkak Sen o son günün gecesinde kadınlarının birisiyle gerdek olup yaşayacaksın! dedi. Âişe'nin bu sözü üzerine RasûluIIah şöyle buyurdu:
— "Yâ Âişe! (Endişelenme!) Asıl ben 'Vay başıma!' demeliyim (çünkü senden evvel öleceğim).Yâ Âişe! (Hattâ) şimdi ben Ebû Bekr'e ve oğluna haber göndermek ve -hilâfet dedikoducularının sözlerinden ve hilâfet umanların temennilerinden nefret ederek- hilâfeti Ebû Bekr'e vasiyet etmemi kasdettim (yâhud istedim). Fakat sonra düşündüm ki, Allah (hilâfeti Ebû Bekr'den başkasına müyesser kılmaktan) çekinir. Mü'minler de Ebû Bekr'den başkasının halîfe olmasını men' ederler. Yâhud Allah Taâlâ (Ebû Bekr'den başkasının halîfe olmasını) men eder. Mü'minler de (Ebû Bekr'den başkasına bey'at ve mutâbaatten) çekinirler"

7218 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قِيلَ لِعُمَرَ أَلَا تَسْتَخْلِفُ قَالَ إِنْ أَسْتَخْلِفْ فَقَدْ اسْتَخْلَفَ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنِّي أَبُو بَكْرٍ وَإِنْ أَتْرُكْ فَقَدْ تَرَكَ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنِّي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَثْنَوْا عَلَيْهِ فَقَالَ رَاغِبٌ رَاهِبٌ وَدِدْتُ أَنِّي نَجَوْتُ مِنْهَا كَفَافًا لَا لِي وَلَا عَلَيَّ لَا أَتَحَمَّلُهَا حَيًّا وَلَا مَيِّتًا

-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Babam Umer (vurulup vaziyeti ağırlaşınca, dostları tarafından):
— Yerine bir halîfe ta'yîn etmez misin? diye sorulmuştu. Umer:
— Eğer yerime halîfe ta'yîn ve tavsiye edersem (aykırı bir iş yapmış olmam). Çünkü benden hayırlı olan Ebû Bekr, yerine halîfe ta'-yîn ve tavsiye etti. Eğer ta'ym etmez de (bu işi ümmete) bırakırsam, şübhesiz benden hayırlı olan Rasûlullah (S) da (muayyen bir zâtı açıkça söylemeyip bu işi ümmete) bırakmıştır, dedi. İbn Umer şöyle dedi: Halîfe ta'yîni teklifine karşı Umer'in verdiği cevâbı, mecliste hazır bulunan sahâbîler Umer'e karşı takdirle karşılayıp, onu övdüler. Bunun üzerine Umer de:
— Ben bir halef ta'yîn etmek ve ta'yîninde isabet ederek med-holunmak isterim. Fakat isabet olunamamasından da korkarım. Ben bu hilâfet işinden ne kârlı, ne de zararlı olmayarak; başa-baş kurtuldum. Artık şimdi muayyen bir zâtı yerime halef ederek hayâtımda, Ölümümde mes'ûliyetini yüklenmek istemem! Dedi

---

7219 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ خُطْبَةَ عُمَرَ الْآخِرَةَ حِينَ جَلَسَ عَلَى الْمِنْبَرِ وَذَلِكَ الْغَدَ مِنْ يَوْمٍ تُوُفِّيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَشَهَّدَ وَأَبُو بَكْرٍ صَامِتٌ لَا يَتَكَلَّمُ قَالَ كُنْتُ أَرْجُو أَنْ يَعِيشَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى يَدْبُرَنَا يُرِيدُ بِذَلِكَ أَنْ يَكُونَ آخِرَهُمْ فَإِنْ يَكُ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ مَاتَ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَدْ جَعَلَ بَيْنَ أَظْهُرِكُمْ نُورًا تَهْتَدُونَ بِهِ هَدَى اللَّهُ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِنَّ أَبَا بَكْرٍ صَاحِبُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَانِي اثْنَيْنِ فَإِنَّهُ أَوْلَى الْمُسْلِمِينَ بِأُمُورِكُمْ فَقُومُوا فَبَايِعُوهُ وَكَانَتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ قَدْ بَايَعُوهُ قَبْلَ ذَلِكَ فِي سَقِيفَةِ بَنِي سَاعِدَةَ وَكَانَتْ بَيْعَةُ الْعَامَّةِ عَلَى الْمِنْبَرِ قَالَ الزُّهْرِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ سَمِعْتُ عُمَرَ يَقُولُ لِأَبِي بَكْرٍ يَوْمَئِذٍ اصْعَدْ الْمِنْبَرَ فَلَمْ يَزَلْ بِهِ حَتَّى صَعِدَ الْمِنْبَرَ فَبَايَعَهُ النَّاسُ عَامَّةً

-....ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Enes ibn Mâlik (R) haber verdi ki, kendisi Umer ibnu'l-Hattâb'ın minber üzerine oturup da yaptığı ikinci hutbesini işitmiştir: Bu hutbe, Peygamber(S)'in vefatı gününün ertesinde olmuştu. Umer şehâdet kelimelerini söyledi. Ebû Bekr ise hiç konuşmuyor, susuyordu. Umer şöyle dedi:
— Ben Rasûlullah'm. yaşayıp da bizim işlerimizi üzerine alıp yazmasını (yâhud düşünüp tedbîr etmesini) ümîd ederdim. Umer bu sözüyle, Peygamberin vefatının kendilerinden sonra olmasını kasdetmektedir. Umer devamla şöyle dedi:
— Muhammed Ölmüş ise, şübhesiz Allah Taâlâ sizin aranızda bir nûr (yânı Kur'ân) bırakmıştır ki, onunla Allah'ın Muhammed'e hidâyet ettiği doğru yolu bulacaksınız. Şübhesiz Ebû Bekr de Rasûlullah'ın sahibi ve (mağarada) "İkinin ikincisidir" (et-Tevbe: 40). Hiç şübhe yok ki, o, müslümânlann işlerini üzerine almaya en lâyık kimsedir. (Ey hazır bulunanlar!) Kalkınız ve ona bey'at ediniz! dedi.Sahâbîlerden bir kısmı bundan önce Sâide oğullan sakîfesinde Ebû Bekr'e bey'at etmişlerdi. Umûmî bey'at ise, sakîfede yapılan bey'at gününün sabahında, minber üzerinde yapılan bu bey'at olmuştu. ez-Zuhrî, Enes ibn Mâlik'ten söyledi ki; Enes ibn Mâlik, o gün Umer'in Ebû Bekr'e ısrarla "Minbere çık!" deyip durduğunu işitmiş ve nihayet Ebû Bekr minbere çıkınca, insanlar ona umûmî olarak bey'at ettiler, demiştir

---

7220 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَتَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ امْرَأَةٌ فَكَلَّمَتْهُ فِي شَيْءٍ فَأَمَرَهَا أَنْ تَرْجِعَ إِلَيْهِ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ إِنْ جِئْتُ وَلَمْ أَجِدْكَ كَأَنَّهَا تُرِيدُ الْمَوْتَ قَالَ إِنْ لَمْ تَجِدِينِي فَأْتِي أَبَا بَكْرٍ

-...Bize îbrâhîm ibn Sa'd, babasından (yânî Sa'd ibn İbrâhîm ibn Abdirrahmân ibn Avf ez-Zuhrî'den); o da Muhammed ibn Cubeyr ibn Mut'ım'den tahdîs etti ki, babası Cubeyr ibn Mut'ım (R) şöyle demiştir: Bir kerresinde Peygamber (S)'e bir kadın geldi. Peygamber'in ona vereceği birşey hakkında onunla konuştu. (Kadın dönerken) Peygamber kadına tekrar müracaat etmesini emretti. Bunun üzerine kadın, sanki Rasûlullah'ın vefatını ifâde etmek isteyerek:
— Yâ Rasûlallah! Ben gelir de Sen'i bulamazsam ne buyurursun? diye sordu. Rasûlullah da ona:
— "Şayet beni bulamazsan Ebû Bekr'e gelip müracaat et!" buyurdu

---

7221- حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنِي قَيْسُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لِوَفْدِ بُزَاخَةَ تَتْبَعُونَ أَذْنَابَ الْإِبِلِ حَتَّى يُرِيَ اللَّهُ خَلِيفَةَ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْمُهَاجِرِينَ أَمْرًا يَعْذِرُونَكُمْ بِهِ

-...Sufyân es-Sevrî şöyle demiştir: Bana Kays ibn Müslim, Târik ibn Şihâb'dan tahdîs etti ki,Ebû Bekr (R), Rasûlullah'm vefatından sonra dînden çıkmış ve harble yenilmiş olan Tayy, Esed, Gatafân ve diğer kabilelerin elçilerine hitaben:
— Sizler çöllerde develerin kuyruklarının arkalarından gidersiniz, nihayet Allah sizlere,Peygamber'inin halîfesi ve. Muhacirler'i eliyle, bunların sizlere kusur ve günâhı çok saymakta olacakları bir iş gösterir! demiştir.

7222 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ سَمُرَةَ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَكُونُ اثْنَا عَشَرَ أَمِيرًا فَقَالَ كَلِمَةً لَمْ أَسْمَعْهَا فَقَالَ أَبِي إِنَّهُ قَالَ كُلُّهُمْ مِنْ قُرَيْشٍ

-...Bize Şu'be tahdîs etti ki, Abdulmelik ibn Umeyr şöyle demiştir: Ben Câbir ibn Semure(R)'den işittim, o şöyle dedi: Ben Peygamber(S)'den işittim, O: "Oniki emir olacaktır"buyuruyordu.Yine Câbir: Ben ancak Peygamberdin söylediği bir kelimeyi işit-memiştim. Onu da babam Semure:
— Rasûlullah: "Bunların hepsi Kureyş'tendir" buyurdu, diye rivayet etti

---

بَاب إِخْرَاجِ الْخُصُومِ وَأَهْلِ الرِّيَبِ مِنْ الْبُيُوتِ بَعْدَ الْمَعْرِفَةِ وَقَدْ أَخْرَجَ عُمَرُ أُخْتَ أَبِي بَكْرٍ حِينَ نَاحَتْ

7224 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ آمُرَ بِحَطَبٍ يُحْتَطَبُ ثُمَّ آمُرَ بِالصَّلَاةِ فَيُؤَذَّنَ لَهَا ثُمَّ آمُرَ رَجُلًا فَيَؤُمَّ النَّاسَ ثُمَّ أُخَالِفَ إِلَى رِجَالٍ فَأُحَرِّقَ عَلَيْهِمْ بُيُوتَهُمْ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ يَعْلَمُ أَحَدُكُمْ أَنَّهُ يَجِدُ عَرْقًا سَمِينًا أَوْ مِرْمَاتَيْنِ حَسَنَتَيْنِ لَشَهِدَ الْعِشَاءَ

Birbirleriyle Çekişen Hasımların, Töhmet Ve Ma'siyet Ehli Olanların, Bu Sıfatla Tanınmalarından Sonra Evlerden Çıkarılmaları Babı
Umer ibnu'l-Hattâb, Ebû Bekr'in vefatı üzerine bağırıp çağırarak feryâd ettiği zaman, Ebû Bekr'in kızkardeşi Ümmü Ferve bintu Ebî Kuhâfe'yi evden dışarı çıkarmıştır.
-...Bana Mâlik, Ebû'z-Zinâd'dan; o da el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki,Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur:"Nefsim elinde olan Allah'a yemîn olsun, içimden öyle geçiyor ki, emredeyim de birçok odun toplatıp yığdırayım. Sonra namaz için ezan okunmasını emredeyim de birine cemâate imâm olsun diyeyim. Sonra o cemâati bırakıp (namaza gelmeyen) adamların üzerlerine gidip (kendileri içlerinde iken) evlerini üzerlerine yakıvereyim! Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki, cemâatten bu geri kalanlarınızın herhangisi burada semiz etli bir kemik parçası yâhud iki tane iyi paça bulacağını bilir olsaydı, elbette yatsı namazına gelip hazır bulunurdu".Muhammed ibn Yûsuf el-Firabrî şöyle dedi: Yûnus

şöyle dedi: Muhammed ibn Süleyman şöyle dedi: Ebû Abdillah el-Buhârî: t(Mırmât", "Minsât" ve "Mîdât" gibi mîmi kesrelenmiş olup, davarın iki tırnağı arasındaki et ma'nâsmadır, demiştir

---

بَاب هَلْ لِلْإِمَامِ أَنْ يَمْنَعَ الْمُجْرِمِينَ وَأَهْلَ الْمَعْصِيَةِ مِنْ الْكَلَامِ مَعَهُ وَالزِّيَارَةِ وَنَحْوِهِ

7225- حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ وَكَانَ قَائِدَ كَعْبٍ مِنْ بَنِيهِ حِينَ عَمِيَ قَالَ سَمِعْتُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ لَمَّا تَخَلَّفَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ فَذَكَرَ حَدِيثَهُ وَنَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُسْلِمِينَ عَنْ كَلَامِنَا فَلَبِثْنَا عَلَى ذَلِكَ خَمْسِينَ لَيْلَةً وَآذَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِتَوْبَةِ اللَّهِ عَلَيْنَا

İmâm İçin Mücrimleri Ve Ma'siyet İşleyenleri Konuşmaktan,Kendilerini Ziyaret Etmekten Ve Benzeri Şeylerden Men1 Etmesi Caiz Olur Mu?
-...Bizeel-Leys, Ukayl'den; o da İbn Şihâb'dan; oda Abdurrahmân ibn Abdillah ibn Ka'b ibn Mâlik'ten; o da Ka'b ibn Mâ-lik'in oğlu Abdullah'tan tahdîs etti. Bu Abdullah, Ka'b ibn Mâtik'in gözleri kör olduğu zaman, onun oğulları arasından kendisine.yedicilik yapanı idi. O şöyle demiştir:Ben babam Ka'b ibn Mâlik(R)'ten işittim, şöyle dedi: Tebûk gazvesinde Rasûlullah'tan geri kaldığı zamanki hadîsini zikretti de, bunda şöyle dedi:
—Rasûlullah, kendisinden seferde geri kalanlardan işte şu üçümüzle konuşmaktan müslümânları nehyetti. Halk da bizden çekindiler..Bu hâl üzere elli gün kaldık.Rasûlullah, sabah namazını kıldığı zaman Allah'ın bizim üzerimize tevbesini (kabulünü) i'lân etmiş, halk bize müjdelemeğe koşmuştu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم

كِتَاب التَّمَنِّي

بَاب مَا جَاءَ فِي التَّمَنِّي وَمَنْ تَمَنَّى الشَّهَادَةَ

7226- حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ وَسَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْلَا أَنَّ رِجَالًا يَكْرَهُونَ أَنْ يَتَخَلَّفُوا بَعْدِي وَلَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُهُمْ مَا تَخَلَّفْتُ لَوَدِدْتُ أَنِّي أُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ أُحْيَا ثُمَّ أُقْتَلُ ثُمَّ أُحْيَا ثُمَّ أُقْتَلُ ثُمَّ أُحْيَا ثُمَّ أُقْتَلُ

Temenni Hakkında Gelen Şeyler Ve Şehîd Olmayı Temenni Eden Kimse Babı
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: ""Nefsim elinde bulunan Allah 'a yemîn ederim ki, şayet (acizlik hâllerinde) kendilerini yükleyecek binekler bulamadığım zamanda bile cihâddan benim ardımda geri kalmalarını kerîh görüp istemeyecek birtakım adamlar olmasaydı, Allah yolunda cihâda giden hiçbir seriyyemden geri kalmazdım. Allah bilir ki, Allah yolunda öldürülüp diriltilmeyi, ondan sonra öldürülüp diriltilmeyi, ondan sonra öldürülüp diriltilmeyi, sonra öldürülmeyi ne kadar isterdim!"

7227 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ وَدِدْتُ أَنِّي أُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأُقْتَلُ ثُمَّ أُحْيَا ثُمَّ أُقْتَلُ ثُمَّ أُحْيَا ثُمَّ أُقْتَلُ فَكَانَ أَبُو هُرَيْرَةَ يَقُولُهُنَّ ثَلَاثًا أَشْهَدُ بِاللَّهِ

-...Bize Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki,Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Nefsim elinde bulunan Allah'a yemîn ederim ki, ben Allah yolunda mukaatele edip öldürülmemi, ondan sonra diriltilip öldürülmemi, ondan sonra diriltilip öldürülmemi, ondan sonra diriltilmemi ne kadar isterdim!"Râvî: Ebû Hureyre bu "Öldürülmemi" kelimelerini üçer defa söylerdi de: Peygamber'in bunu böyle söylediğine Allah adiyle şehâ-det ederim! derdi, demiştir

---

بَاب تَمَنِّي الْخَيْرِ وَقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كَانَ لِي أُحُدٌ ذَهَبًا

7228 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْ كَانَ عِنْدِي أُحُدٌ ذَهَبًا لَأَحْبَبْتُ أَنْ لَا يَأْتِيَ عَلَيَّ ثَلَاثٌ وَعِنْدِي مِنْهُ دِينَارٌ لَيْسَ شَيْءٌ أَرْصُدُهُ فِي دَيْنٍ عَلَيَّ أَجِدُ مَنْ يَقْبَلُهُ

Hayır Temenni Etmek Ve Peygamber(S)'İn: "Benim Uhud Dağı Kadar Altınım Olsa... " Sözü
-...BizeAbdurrazzâk, Ma'mer'dentahdîsettiki, Hemmâm ibn Münebbih es-San'ânî, Ebû Hureyre(R)'den şöyle işitmiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Benim Uhud Dağı kadar altınım olsaydı, ondan bir dînâr yanımda bulunduğu hâlde üzerimden üç gece geçmemesini isterdim.Ancak üzerimdeki bir borç hakkında ayırıp da onu kabul edecek kimseyi bulmak maksadıyle gözetlemekte 'olduğum altın müstesnadır"

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ اسْتَقْبَلْتُ مِنْ أَمْرِي مَا اسْتَدْبَرْتُ

7229 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ اسْتَقْبَلْتُ مِنْ أَمْرِي مَا اسْتَدْبَرْتُ مَا سُقْتُ الْهَدْيَ وَلَحَلَلْتُ مَعَ النَّاسِ حِينَ حَلُّوا

Peygamber(S)'in: "Hacc Aylarında Umrenin Cevazını Şimdi Hatırladığım Gibi İhrama Girerken De Önden Bilmiş Olaydım, Kurbanlık Sevk Etmezdim" Sözü Babı
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S): "İşimden sonradan bildiğim hacc aylarında umrenin cevazını, evvelden bilmiş olaydım, kurbanlık sevketmez ve insanlarla beraber umre sebebiyle ihramdan çıktıkları zaman elbette ben de ihramdan çıkardım" buyurdu

---

7230 - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ عَنْ حَبِيبٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَبَّيْنَا بِالْحَجِّ وَقَدِمْنَا مَكَّةَ لِأَرْبَعٍ خَلَوْنَ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ فَأَمَرَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نَطُوفَ بِالْبَيْتِ وَبِالصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَأَنْ نَجْعَلَهَا عُمْرَةً وَنَحِلَّ إِلَّا مَنْ كَانَ مَعَهُ هَدْيٌ قَالَ وَلَمْ يَكُنْ مَعَ أَحَدٍ مِنَّا هَدْيٌ غَيْرَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَطَلْحَةَ وَجَاءَ عَلِيٌّ مِنْ الْيَمَنِ مَعَهُ الْهَدْيُ فَقَالَ أَهْلَلْتُ بِمَا أَهَلَّ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا نَنْطَلِقُ إِلَى مِنًى وَذَكَرُ أَحَدِنَا يَقْطُرُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَوْ اسْتَقْبَلْتُ مِنْ أَمْرِي مَا اسْتَدْبَرْتُ مَا أَهْدَيْتُ وَلَوْلَا أَنَّ مَعِي الْهَدْيَ لَحَلَلْتُ قَالَ وَلَقِيَهُ سُرَاقَةُ وَهُوَ يَرْمِي جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَنَا هَذِهِ خَاصَّةً قَالَ لَا بَلْ لِأَبَدٍ قَالَ وَكَانَتْ عَائِشَةُ قَدِمَتْ مَعَهُ مَكَّةَ وَهِيَ حَائِضٌ فَأَمَرَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تَنْسُكَ الْمَنَاسِكَ كُلَّهَا غَيْرَ أَنَّهَا لَا تَطُوفُ وَلَا تُصَلِّي حَتَّى تَطْهُرَ فَلَمَّا نَزَلُوا الْبَطْحَاءَ قَالَتْ عَائِشَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَنْطَلِقُونَ بِحَجَّةٍ وَعُمْرَةٍ وَأَنْطَلِقُ بِحَجَّةٍ قَالَ ثُمَّ أَمَرَ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقَ أَنْ يَنْطَلِقَ مَعَهَا إِلَى التَّنْعِيمِ فَاعْتَمَرَتْ عُمْرَةً فِي ذِي الْحِجَّةِ بَعْدَ أَيَّامِ الْحَجِّ

-....Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Bizler (Veda Haccı yolunda) Rasülullah'ın beraberinde idik. Yalnız hacc niyetiyle ihrama girdik ve zu'1-hiccenin dördünde Mekke'ye geldik.Peygamber (S) bizlere

Ka'be'yi tavaf ve Safa ile Merve arasını sa'y etmemizi ve bu haccımızı umre yapmamızı ve ihramdan çıkmamızı emretti de, "Ancak beraberinde kurban bulunanlar müstesnadır,onlar ihramlarında devam ederler" buyurdu.Câbir dedi ki: Bizlerden Peygamber ve Talha'dan başka kimsenin beraberinde kurban yoktu. Bîr de Alî, Yemen'den gelmiş, kurbanı beraberinde getirmiş ve:
— Ben, Rasülullah'ın ihrama girdiği gibi ihrâmlandım! demişti. Haccı umre yapmakla me'mûr olanlar (bu hâle taaccüb ederek):
— Bizler herbirimizin erkeklik organı (kadınlarımızla faydalanmamız sebebiyle) menî akıtır hâlde Minâ'ya gideceğiz (de Rasûlullah ihrâmlı kalacaktır)! demişlerdi.Bu sözleri işitince Rasûlullah:
— "Ben eğer hacc aylarında umrenin cevazını şimdi bildiğim gibi ihrama girerken de önceden bilmiş olaydım, kurban sevketmez-dim. Ve yanımda kurbanım olmasaydı şimdi (ben de sizin gibi) ihramdan çıkardım" buyurdu. Câbir şöyle dedi: Surâka ibn Mâlik el-Mudlicî, Peygamber Akabe cemresini taşlarken karşı geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Bu haccı umreye çevirmek bize mi hâsstır? diye sordu. Rasûlullah:
— "Hayır size hâss değil, ebedîdir" buyurdu.Câbir şöyle dedi: Aişe Mekke'ye hayizlı olarak geldi. Peygamber ona bütün hacc ibâdetlerini yapmasını, yalnız temizleninceye kadar Ka'be'yi tavaf etmemesini ve namaz kılmamasını emretti.Nihayet Bathâ denilen Muhassab mevki'ine konakladıkları zaman Âişe (temizlendi ve tavaf etti de):
— Yâ Rasûlallah! Sizler bir hacc ve bir umre ile gidiyorsunuz da ben bir tek hacc ile mi döneceğim? dedi. Râvî dedi ki: Sonra Rasûlullah, Âişe'nin kardeşi Abdurrahmân ibn Ebî Bekr es-Sıddîk'a, kizkardeşini Ten'îm'den umre yapması için oraya kadar beraberinde götürmesini emretti. Âişe hacc günlerinden sonra zu'1-hicce ayında oradan bir umre yaptı

بَاب قَوْلِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْتَ كَذَا وَكَذَا

7231 – حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ أَرِقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ لَيْلَةٍ فَقَالَ لَيْتَ رَجُلًا صَالِحًا مِنْ أَصْحَابِي يَحْرُسُنِي اللَّيْلَةَ إِذْ سَمِعْنَا صَوْتَ السِّلَاحِ قَالَ مَنْ هَذَا قَالَ سَعْدٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ جِئْتُ أَحْرُسُكَ فَنَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى سَمِعْنَا غَطِيطَهُ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَقَالَتْ عَائِشَةُ قَالَ بِلَالٌ أَلَا لَيْتَ شِعْرِي هَلْ أَبِيتَنَّ لَيْلَةً بِوَادٍ وَحَوْلِي إِذْخِرٌ وَجَلِيلُ فَأَخْبَرْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Peygamber(S)'İn: 'Keski Şöyle Şöyle Olsaydı*' Demesi Babı
-...Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Medine'ye hicret ettiği zaman düşman saldırısından endîşe ederek) bir gece uyuyamadı da:
— "Keski sahâbîlerimden elverişli bir kişi bu gece beni, bekçilik edip, muhafaza etseydi!" dedi. Tam bu sırada biz ansızın bir silâh sesi işittik. Rasûlullah:
— "Bu kimdir?" diye sordu. Kendisine:
— Sa'd ibn Ebî Vakkaas'tır yâ Rasûlallah! Seni bekleyip korumak için geldim! diye cevâb verildi.Bunun üzerine Peygamber uyudu, hattâ biz O'nun horladığını işittik.Ebû Abdillah Muhammed ibn İsmâîl el-Buhârî şöyle dedi: Âişe, Bilâl'in şu şiiri söylediğini bildirdi: Elâ leyte şı'rî hel ebîtenne leyleten, Bi-vâdin ve havlı ızhırun ve celîlu! Ve hel eriden yevmen miyâhe mıcerınetin, Ve hel yebduven lî Şâmetün ve Tafîlu! (— Şunu bilmek isterim ki: Mekke vâdîsinde etrafımı ızhır ve celîl otları sararak bir gece olsun geceler miyim? Bir gün gelip de Ukâz'daki Mecenne sularının başına varır mıyım? Mekke'nin Şâme ve Tufeyl Dağlan acaba bir kerre daha bana görünürler mi?) Âişe:
— Ben Bilâl'in bu sözlerini Peygamber'e haber verdim, dedi

بَاب تَمَنِّي الْقُرْآنِ وَالْعِلْمِ

7232 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَحَاسُدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ الْقُرْآنَ فَهُوَ يَتْلُوهُ آنَاءَ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ يَقُولُ لَوْ أُوتِيتُ مِثْلَ مَا أُوتِيَ هَذَا لَفَعَلْتُ كَمَا يَفْعَلُ وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا يُنْفِقُهُ فِي حَقِّهِ فَيَقُولُ لَوْ أُوتِيتُ مِثْلَ مَا أُوتِيَ لَفَعَلْتُ كَمَا يَفْعَلُ حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ بِهَذَا

Kur'ân Okumayı Ve İlim Öğrenmeyi Temenni Etmek Babı
-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah(S) şöyle buyurdu: "İki hasletten başkasında gıbîa edişmek yoktur: Biri o kimsedir ki, Allah ona Kur'ân ilmi vermiş, o da gecenin saatlerinde ve gündüz zamanlarında Kur'ân 'ı okur durur. Onu işiten kimse de 'Keski Fulân kimseye verildiği gibi bana da Kur'ân ilmi verilseydi, elbette ben de onun yapmakta olduğu gibi yapardım' der, İkincisi de şu kimsedir ki, Allah ona mal vermiştir, o da malını hakk yolunda sarfet-mektedir. Onu gören kimse de 'Keski şu zâta verilen mal gibi bana da verilseydi de onun hayır işlemekte olduğu gibi elbette ben de işleseydim' der".
Bize Kuteybe ibn Saîd tahdîs etti. Bize Cerîr ibn Abdilhamîd bu geçen hadîsi tahdîs etti

---

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ التَّمَنِّي { وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبْنَ وَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا }

7233 - حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ النَّضْرِ بْنِ أَنَسٍ قَالَ قَالَ أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَوْلَا أَنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا تَتَمَنَّوْا الْمَوْتَ لَتَمَنَّيْتُ

Mekruh Olacak Temenniler Babı
"Allah'ın, kiminizi kiminizden üstün kılmaya vesile yaptığı şeyleri temennî etmeyin. Erkeklerin,kendi kazandıklarından bir payı olduğu gibi, kadınların da yine kendi kazandıklarından bir hissesi vardır. Allah'tan, O^nun lûtfundan isteyin. Şübhesiz ki, Allah herşeyi hakkıyle bilendir" (en-Nisâ: 32).
-...,en-Nadr ibnu Enes şöyle demiştir: Enes ibn Mâlik (R):Eğer ben Peygamber(S)'i "Sakın ölüm temenni etmeyiniz!" buyururken işitmiş olmasaydım, muhakkak ölümü temennî ederdim, dedi.

7234 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ عَنْ ابْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسٍ قَالَ أَتَيْنَا خَبَّابَ بْنَ الْأَرَتِّ نَعُودُهُ وَقَدْ اكْتَوَى سَبْعًا فَقَالَ لَوْلَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَانَا أَنْ نَدْعُوَ بِالْمَوْتِ لَدَعَوْتُ بِهِ

-....(Tabiî büyüklerinden) Kays ibn Ebî Hazım şöyle demiştir: Biz hastalığında Habbâb ibnu'l-Erett(R)'e ıyâdet ediyorduk. Vücûdunun yedi yerine dağlama tedavisi uygulamıştı. Habbâb hastalığının şiddetli ıstırabını ifâde ederek:
— Eğer Rasûlullah (S) bizlere ölüm temennî etmemizi nehyet-meseydi, muhakkak ölümü temennî ederdim! Dedi

---

7235 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي عُبَيْدٍ اسْمُهُ سَعْدُ بْنُ عُبَيْدٍ مَوْلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَزْهَرَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَتَمَنَّى أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ إِمَّا مُحْسِنًا فَلَعَلَّهُ يَزْدَادُ وَإِمَّا مُسِيئًا فَلَعَلَّهُ يَسْتَعْتِبُ

-....Biz Ma'mer, ez-Zuhrî'den; o da Ebû Ubeyd'den –onun ismi Sa'd ibnu Ubeyd mevlâ Abdurrahmân ibn Ezher'dir- haber verdi ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Sizin hiçbiriniz sakın ölüm temennî etmesin!

Eğer o, sâlih bir kimse ise (hayâtta oldukça) salâh ve faziletini artırması umulur. Eğer fena bir kimse ise onun da tevbe edip Allah'ın rızâsını kazanması umulur!"

بَاب قَوْلِ الرَّجُلِ لَوْلَا اللَّهُ مَا اهْتَدَيْنَا

7236 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْقُلُ مَعَنَا التُّرَابَ يَوْمَ الْأَحْزَابِ وَلَقَدْ رَأَيْتُهُ وَارَى التُّرَابُ بَيَاضَ بَطْنِهِ يَقُولُ لَوْلَا أَنْتَ مَا اهْتَدَيْنَا نَحْنُ وَلَا تَصَدَّقْنَا وَلَا صَلَّيْنَا فَأَنْزِلَنْ سَكِينَةً عَلَيْنَا إِنَّ الْأُلَى وَرُبَّمَا قَالَ الْمَلَا قَدْ بَغَوْا عَلَيْنَا إِذَا أَرَادُوا فِتْنَةً أَبَيْنَا أَبَيْنَا يَرْفَعُ بِهَا صَوْتَهُ

Kişinin "Eğer Allah Olmayaydı, Biz Kendiliğimizden Doğru Yolu Bulamazdık" Sözü Bâbı
-...el-Berâ ibn Âzib (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Ahzâb gününde (Hendek kazılırken) bizimle beraber toprak taşıyordu. Yemîn olsun ben O'nu, karnının beyazlığını toprak örtmüş hâlde gördüm, Kendisi (îbnRevâha'mn) şu beyitlerini söylüyordu: "Levlâ ente me'htedeynâ nahnu Velâ tasaddaknâ velâ salleynâ Fe-enzilen sekîneten aleynâ înne'l-ulâ -ve bazen de şöyle dedi:-İnne'l-melee kad bağav aleynâ İzâ erâdû fitneden ebeynâ ebeynâ (= Sen olmasaydın biz doğru yolu bulamazdık. Sadaka da veremez, namaz da kılmazdık. Sen bizim üzerimize sekînet indir.Çünkü onlar -yâhud: O topluluk- bize tecâvüz etmişlerdir. Onlar bize fitne yapmak istedikleri zaman, bizler fitneden çekindik, çekindik!)"Rasûlullah bunları söylerken sesini yükseltiyordu

---

بَاب كَرَاهِيَةِ تَمَنِّي لِقَاءِ الْعَدُوِّ وَرَوَاهُ الْأَعْرَجُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

7237 - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمٍ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ وَكَانَ كَاتِبًا لَهُ قَالَ كَتَبَ إِلَيْهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أَوْفَى فَقَرَأْتُهُ فَإِذَا فِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَتَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ وَسَلُوا اللَّهَ الْعَافِيَةَ

Düşmanla Karşılaşmak (Harbetmek) Temennisinin Keraheti Babı
Düşmanla karşılaşmanın kerîh olduğu hadîsini el-A'rec, Ebû Hureyre'den; o da Peygamber(S)'den olmak üzere rivayet etmiştir.
-...Bize Ebû İshâk, Mûsâ ibn Ukbe'den; o da Umer ibn Ubeydillah'ın himayesinde olan Ebu'n- Nadr Sâlim'den tahdîs etti. Bu Ebu'n-Nadr, efendisi Umer'in kâtibi idi. Ebu'n-Nadr şöyle dedi:Abdullah ibn Ebî Evfâ (R), efendisi ve Kureyş ileri gelenlerinden olan Umer ibnu Ubeydillah'a bir mektûb yazdı da bu mektubu ben okudum. Bu mektubun içinde Rasûlullah(S)'ın: (Ey insanlar!) Düşmanla karşılaşmak (harbetmek) temenni etmeyiniz! Fakat Allah'tan harb felâketinden selâmette kılmasını isteyiniz" buyurduğu hadîsi vardı

بَاب مَا يَجُوزُ مِنْ اللَّوْ وَقَوْلِهِ تَعَالَى { لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةً }

7238 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ ذَكَرَ ابْنُ عَبَّاسٍ الْمُتَلَاعِنَيْنِ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَدَّادٍ أَهِيَ الَّتِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كُنْتُ رَاجِمًا امْرَأَةً مِنْ غَيْرِ بَيِّنَةٍ قَالَ لَا تِلْكَ امْرَأَةٌ أَعْلَنَتْ

"Keski Şöyle Olaydı" Diye Temenni Etmenin Caiz Olması Babı
Çünkü Yüce Allah, Lût Peygamber'in şu sözünü haber verdi: "Eğer size (yetecek) bir kuvvetim

olsaydı, yâhud sarp bir kaleye sığınabilseydim! dedi1' (Hûd: so).
-....Bize Ebu'z-Zinâd tahdîs etti ki, el-Kaasım ibn Muhammed şöyle demiştir: İbn Abbâs (R)birbirleriyle la'netleşen karakocayı zikretti. Bunun üzerine Abdullah ibnu Şeddâd, îbn Abbâs'a:
— Bu kadın, Rasûlullah(S)'ın "Beyyinesiz olarak bir kadını rec-meder olaydım (bu kadını recm ederdim)*' buyurduğu kadın mıdır? diye sordu. İbn Abbâs:
— Hayır, o kadın İslâm'da kötülüğü açıktan yapan (lâkin bu kötülükler onun üzerine beyyine ile sabit olmayan ve i'tirâf da etmeyen) bir kadın idi, demiştir

---

7239 – حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرٌو حَدَّثَنَا عَطَاءٌ قَالَ أَعْتَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْعِشَاءِ فَخَرَجَ عُمَرُ فَقَالَ الصَّلَاةَ يَا رَسُولَ اللَّهِ رَقَدَ النِّسَاءُ وَالصِّبْيَانُ فَخَرَجَ وَرَأْسُهُ يَقْطُرُ يَقُولُ لَوْلَا أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمَّتِي أَوْ عَلَى النَّاسِ وَقَالَ سُفْيَانُ أَيْضًا عَلَى أُمَّتِي لَأَمَرْتُهُمْ بِالصَّلَاةِ هَذِهِ السَّاعَةَ قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَخَّرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذِهِ الصَّلَاةَ فَجَاءَ عُمَرُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ رَقَدَ النِّسَاءُ وَالْوِلْدَانُ فَخَرَجَ وَهُوَ يَمْسَحُ الْمَاءَ عَنْ شِقِّهِ يَقُولُ إِنَّهُ لَلْوَقْتُ لَوْلَا أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمَّتِي وَقَالَ عَمْرٌو حَدَّثَنَا عَطَاءٌ لَيْسَ فِيهِ ابْنُ عَبَّاسٍ أَمَّا عَمْرٌو فَقَالَ رَأْسُهُ يَقْطُرُ وَقَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ يَمْسَحُ الْمَاءَ عَنْ شِقِّهِ وَقَالَ عَمْرٌو لَوْلَا أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمَّتِي وَقَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ إِنَّهُ لَلْوَقْتُ لَوْلَا أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمَّتِي وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مَعْنٌ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ عَمْرٍو عَنْ عَطَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-.. Bize Alî ibn Abdillah el-Medînî tahdîs etti. Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs etti. Amr ibn Dînâr şöyle dedi: Bize Atâ ibn Ebî Re-bâh tahdîs edip şöyle dedi. Peygamber (S) bir gece yatsı namazânı gece karanlığı olan atame vaktine kadar geciktirdi. Bunun üzerine Umer ibnu'l-Hattâb dışarı çıktı da:
— Namaza gel yâ Rasûlallah! Mesciddeki kadınlar ve çocuklar uyudular! diye seslendi.Akabinde Rasûlullah (S) başı su damlatarak dışarıya çıktı ve:
— "Eğer ümmetim üzerine -yâhud: İnsanlar üzerine- meşakkat verecek olmasaydım..." -Sufyân ibn Uyeyne yine şöyle dedi: "Ümmetim üzerine meşakkat verecek olmayaydım bu namazı işte bu saatte kılmalarını emrederdim" buyuruyordu. Ve îbn Cureyc de Atâ ibn Ebî Rebâh'tan; o da İbn Abbâs'tan şöyle söyledi: Peygamber (S) o yatsı namazını geciktirdi. Umer de geldi ve:
— Yâ Rasûlallah! Kadınlar ve çocuklar uyudular! diye seslendi. Bunun üzerine Rasûlullah yan tarafından yıkanma suyunu eliyle silerek dışarı çıktı da:
— "Şu muhakkak ki yatsı namazı vakti budur. Eğer ümmetim üzerine meşakkat yükleme korkusu olmasaydı..." buyuruyordu. Amr ibn Dînâr şöyle dedi: Bize Atâ bu hadîsi, senedinde İbn Ab-bâs olmayarak tahdîs etti. Amma Amr ibn Dînâr kendi rivayetinde: Rasûlullah başı su akıtarak çıktı, dedi. İbn Cureyc de: Bedeninin yanından yıkanma suyunu eliyle silerek dışarı çıktı, dedi.Amr ibn Dînâr: "Eğer ümmetim üzerine meşakkat yüklemem korkusu olmasaydı" demiştir.İbn Cureyc de: "Şu muhakkak ki, yatsı namazı vakti budur. Eğer ümmetime meşakkat vermem olmasaydı (elbette bu saatin yatsı namazı saati oltnasıyle hükmederdim)" diye söyledi.Ve İbrâhîm ibnu'l-Munzir şöyle dedi: Bize Ma'n tahdîs etti. Bana Muhammed ibn Müslim, Amr ibn Dînâr'dan; o da Atâ ibn Ebî Rebâh'tan; o da İbn Abbâs'tan; o da Peygamber(S)'den olmak üzere tahdîs etti

---

7240– حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْلَا أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمَّتِي لَأَمَرْتُهُمْ بِالسِّوَاكِ

-....Bize el-Leys, Ca'fer ibn Rabîa'dan tahdîs etti ki, Abdurrahmân ibn Hürmüz el-A'rec de şöyle demiştir: Ben Ebû Hurey-re(R)'den işittim, Rasûlullah (S): "Ümmetim üzerine meşakkat vermek korkusu olmasaydı, kendilerine muhakkak misvak kullanmalarını emrederdim" buyurmuştur.Ona Süleyman ibnu'l-Mugîre, Sabit el-Bunânî'den; o da Enes'-ten; o da Peygamber(S)'den olmak üzere mutâbaat etmiştir

7241 - حَدَّثَنَا عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ وَاصَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آخِرَ الشَّهْرِ وَوَاصَلَ أُنَاسٌ مِنْ النَّاسِ فَبَلَغَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَوْ مُدَّ بِيَ الشَّهْرُ لَوَاصَلْتُ وِصَالًا يَدَعُ الْمُتَعَمِّقُونَ تَعَمُّقَهُمْ إِنِّي لَسْتُ مِثْلَكُمْ إِنِّي أَظَلُّ يُطْعِمُنِي رَبِّي وَيَسْقِينِ تَابَعَهُ سُلَيْمَانُ بْنُ مُغِيرَةَ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Bize Humeyd et-TavîI, Sabit el-Bunânî'den tahdîs etti ki, Enes (R) şöyle demiştir:Peygamber (S) ramazân ayının sonunda (iftar vaktinde yemeyip içmeyerek) orucunu birbirine uladı.Bunun üzerine birtakım insanlar da oruçlarını (arada birşey yemeyerek) birbirine uladılar. Onların bu oruç ulamaları Peygamber'e ulaşınca:
— "Eğer ay benim için uzatılsaydı, bu derinlemesine gidicilerin derinleştirmelerini terkedecekleri bir ulamayı muhakkak yapardım, Şübhesiz ben sizin gibi değilim. Ben, Rabb'im beni doyurur ve içirir hâlde bulunurum" buyurdu. Süleyman ibnu'l-Mugîre, Sâbit'ten; o da Enes'ten; o da Peygam-ber'den olmak üzere rivayet etmekte Humeyd'e mutâbaat etmştir

---

7242 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْوِصَالِ قَالُوا فَإِنَّكَ تُوَاصِلُ قَالَ أَيُّكُمْ مِثْلِي إِنِّي أَبِيتُ يُطْعِمُنِي رَبِّي وَيَسْقِينِ فَلَمَّا أَبَوْا أَنْ يَنْتَهُوا وَاصَلَ بِهِمْ يَوْمًا ثُمَّ يَوْمًا ثُمَّ رَأَوْا الْهِلَالَ فَقَالَ لَوْ تَأَخَّرَ لَزِدْتُكُمْ كَالْمُنَكِّلِ لَهُمْ

-.... Ve el-Leys şöyle dedi: Bana Abdurrahmân ibnu HâIid, İbn Şihâb'dan tahdîs etti. Ona da Saîd ibnu'l-Müseyyeb haber verdi ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) ulama orucu tutmaktan nehyetti. Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah! Sen bir günün orucunu öbür güne ekliyorsun? dediler. Rasûlullah:
— "Sizin hanginiz bana benzer? Ben, Rabb'im beni doyurur ve Rabb'im bana su içirir hâlde gecelerim" buyurdu. Fakat sahâbîler oruçları birbirine eklemekten vazgeçmediklerinde, Rasûlullah oruçlarını bir gün, sonra bir gün daha (arka arkaya iki gün) birbirine ekledi. Sonra (üçüncü günü) hilâli gördüler. Bunun üzerine Rasûlullah oruç eklemekten vazgeçmeyenleri tevbîh eder gibi:
— "Eğer hilâl gecikseydi, sizin için (ders olsun diye) ben de o kadar daha artırırdım!" buyurdu

---

7243 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ حَدَّثَنَا أَشْعَثُ عَنْ الْأَسْوَدِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْجَدْرِ أَمِنَ الْبَيْتِ هُوَ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ فَمَا لَهُمْ لَمْ يُدْخِلُوهُ فِي الْبَيْتِ قَالَ إِنَّ قَوْمَكِ قَصَّرَتْ بِهِمْ النَّفَقَةُ قُلْتُ فَمَا شَأْنُ بَابِهِ مُرْتَفِعًا قَالَ فَعَلَ ذَاكِ قَوْمُكِ لِيُدْخِلُوا مَنْ شَاءُوا وَيَمْنَعُوا مَنْ شَاءُوا وَلَوْلَا أَنَّ قَوْمَكِ حَدِيثٌ عَهْدُهُمْ بِالْجَاهِلِيَّةِ فَأَخَافُ أَنْ تُنْكِرَ قُلُوبُهُمْ أَنْ أُدْخِلَ الْجَدْرَ فِي الْبَيْتِ وَأَنْ أُلْصِقَ بَابَهُ فِي الْأَرْضِ

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'e îsmâîl'in duvarından:
— Bu duvar Beyt'ten midir? diye sordum. Rasûlullah:
— "Evet (duvar, Beyt'tendir)" buyurdu. Ben yine:
— Kureyş için ne mâni' vardı ki bu duvarı Beyt'e girdirmediler? dedim. Rasûlullah:
— "Senin kavmin Kureyş'in bu hicri Ka'be'ye girdirmeye bütçeleri yetmedi (Beyt'i daralttılar)" diye cevâb verdi. Ben:
— Ka'be'nin kapısı niçin bu kadar yüksektir? diye sordum. Rasûlullah:
— "Senin kavmin dilediklerini Beyt'e koymak, dilediklerini de koymamak için" cevâbım verdi.
Sonra Rasûlullah:

— "Yâ Âişe! Eğer senin kavmin Kureyş, Câhiliyet devrine yakın olmasaydı ben duvarı Beyt'e katmak, Beyt'in kapısını da yer seviyesine indirmek isterdim. Fakat böyle yapıldığında kavminin kalblerinin kırılmasından endîşe ederim" buyurdu

---

7244 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْلَا الْهِجْرَةُ لَكُنْتُ امْرَأً مِنْ الْأَنْصَارِ وَلَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَادِيًا وَسَلَكَتْ الْأَنْصَارُ وَادِيًا أَوْ شِعْبًا لَسَلَكْتُ وَادِيَ الْأَنْصَارِ أَوْ شِعْبَ الْأَنْصَارِ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Eğer hicret olmasaydı,ben muhakkak Ensâr'dan bir kişi olurdum. Eğer Ensâr bir dere yâhud bir dağ yoluna girselerdi, muhakkak ben Ensâr'ın vadisine yâhud Ensâr'ın dağ yoluna girerdim!".

7245 – حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَوْلَا الْهِجْرَةُ لَكُنْتُ امْرَأً مِنْ الْأَنْصَارِ وَلَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَادِيًا أَوْ شِعْبًا لَسَلَكْتُ وَادِيَ الْأَنْصَارِ وَشِعْبَهَا تَابَعَهُ أَبُو التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الشِّعْبِ

-....Bize Vuheyb, Amr ibn Yahya'dan; o da Abbâd ibn Temım'den; o da Abdullah ibn Zeyd(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: 'Eğer (tebdili caiz olmayacak) hicret olmasaydı, elbette ben Ensâr'dan bir kimse olurdum. Eğer insanlar bir vâdîye yâhud bir dağ yoluna girip giîselerdi, ben muhakkak Ensâr'ın vadisine ve dağ yoluna girer giderdim"Bu hadîsi Enes'ten; o da Peygamber'den "Bir dağ yoluna girseydi. .." lafzıyle rivayet etmekte Ebû Teyyâh da Abbâd ibn Temîm'e mutâbaat etmiştir

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب أَخْبَارِ الْآحَادِ

بَاب مَا جَاءَ فِي إِجَازَةِ خَبَرِ الْوَاحِدِ الصَّدُوقِ فِي الْأَذَانِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّوْمِ وَالْفَرَائِضِ وَالْأَحْكَامِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنْذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ } وَيُسَمَّى الرَّجُلُ طَائِفَةً لِقَوْلِهِ تَعَالَى { وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا } فَلَوْ اقْتَتَلَ رَجُلَانِ دَخَلَ فِي مَعْنَى الْآيَةِ وَقَوْلُهُ تَعَالَى { إِنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَإٍ فَتَبَيَّنُوا } وَكَيْفَ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُمَرَاءَهُ وَاحِدًا بَعْدَ وَاحِدٍ فَإِنْ سَهَا أَحَدٌ مِنْهُمْ رُدَّ إِلَى السُّنَّةِ

Son Derece Doğru Ve Doğruluğu Köklü Bir Meleke Hâlinde Bulunan Adil Bir Zatın Ezan, Namaz, Oruç Ve Bunlara Benzer Farzlar Ve Dînî Hükümler Hakkındaki Haberinin Mu'teber Ve İnfazı Vâcib Şer'î Bir Delîl Olduğuna Dâir Gelen Hadîsler Babı
Ve Yüce Allah'ın şu kavli de buna delildir:"Mü'mirilerin hepsinin savaşa çıkmaları lâyık değildir. O hâlde içlerinden her sınıfın birer kısmı dînde fakîh olmayı Öğrenmeleri için kalmaları, dîn ve şerîat ilimlerini iyice öğrenmeleri ve kavimleri savaştan dönüp kendilerine geldikleri zaman onları Allah azâbiyle korkutmaları için (kalmalıdırlar).Olur ki (bu suretle mü'minler, aykırı hareketlerden) kaçınırlar" {et-Tevbe: 122). Buhârî şöyle dedi: Ve bir kişi de "Taife" diye isimlenir: Çünkü Yüce Allah'ın şu "Eğer müzminlerden iki zümre birbiriyle döğüşürlerse, aralarını barıştırın... " (ei-Hucurât: 9) kavlinde, "Eğer iki kişi döğüşürlerse",bu da âyetin ma'nâsına girer, "Taife", vâhid üzerine de kullanılır. Ve Yüce Allah'ın şu kavli de buna delildir:'Ey îmân edenler, eğer bir fâsık size bir haber getirirse, onu tahkik edin... " <ei-Hucurât: 6) (yâni onda durun, işin beyânını ve hakikatin açılmasını isteyin, sakın fâsıkın sözüne güvenip

i'timâd etmeyin, demektir. Çünkü fâsıklık cinsini savunup müdâfaa etmeyen kimse, fâşıklıktan bir nevi' olan yalanı da savunmaz. Bu sebeble bu âyette âdil ve doğru olan vahidin haberinin kabul edileceğine delil vardır). Peygamber (S), âmirlerini birbiri arkasına nasıl göndermiştir? (Eğer vâhid haberi makbul olmasaydı, Peygamber'in bu göndermelerinde hiçbir ma'nâ olmazdı. Birincinin ardından diğerini,onun haberi makbul olmakla beraber gönderdi ki, o unuttuğunda onu hatırlatsın.) Nitekim gönderilmiş âmirlerden biri unutursa, o sünnete döndürülür

---

7246 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ الْحُوَيْرِثِ قَالَ أَتَيْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ شَبَبَةٌ مُتَقَارِبُونَ فَأَقَمْنَا عِنْدَهُ عِشْرِينَ لَيْلَةً وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَفِيقًا فَلَمَّا ظَنَّ أَنَّا قَدْ اشْتَهَيْنَا أَهْلَنَا أَوْ قَدْ اشْتَقْنَا سَأَلَنَا عَمَّنْ تَرَكْنَا بَعْدَنَا فَأَخْبَرْنَاهُ قَالَ ارْجِعُوا إِلَى أَهْلِيكُمْ فَأَقِيمُوا فِيهِمْ وَعَلِّمُوهُمْ وَمُرُوهُمْ وَذَكَرَ أَشْيَاءَ أَحْفَظُهَا أَوْ لَا أَحْفَظُهَا وَصَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أُصَلِّي فَإِذَا حَضَرَتْ الصَّلَاةُ فَلْيُؤَذِّنْ لَكُمْ أَحَدُكُمْ وَلْيَؤُمَّكُمْ أَكْبَرُكُمْ

-...Bize Eyyûb es-Sahtıyânî, Ebû Kilâbe'den tahdîs etti. Bize Mâlik ibn Huveyris tahdîs edip şöyle dedi. Biz yaşıt gençler topluluğu olarak Peygamber(S)'e geldik ve O'nun yanında yirmi gece kaldık. Rasûlullah son derece hassas ve ince yürekli idi. Konukluğumuzun uzamasından ailelerimizi özlediğimizi anlayınca yâhud ailelerimize iştiyak duyduğumuzu anlayınca, geride kimleri bıraktığımızı sordu. Biz de haber verdik. Rasûlullah:

— "Ailelerinizin yanına dönünüz, onların içinde ikaamet ediniz, onlara dînî bilgileri Öğretiniz,onlara dînî vecîbelerini eda ve haramlardan çekinmelerini emrediniz" buyurdu.Mâlik ibn Huveyris'in râvîsi Ebû Kılâbe şöyle dedi: Mâlik ibn Huveyris bana Peygamber'in daha birçok vasiyetini zikredip bildirdi. Ben onların bir kısmını ezberimde tutuyor, bir kısmını da tutamıyorum. Mâlik'ibn Huveyris, Rasûlullah'ın şunları da buyurduğunu bildirdi:

— "Benim nasıl namaz kılar olduğumu gördünüzse, öylece namaz kılınız. Namaz vakti gelince biriniz size ezan okusun, en büyüğünüz, en faziletliniz de size imamlık etsin!"

7247 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَمْنَعَنَّ أَحَدَكُمْ أَذَانُ بِلَالٍ مِنْ سَحُورِهِ فَإِنَّهُ يُؤَذِّنُ أَوْ قَالَ يُنَادِي لِيَرْجِعَ قَائِمَكُمْ وَيُنَبِّهَ نَائِمَكُمْ وَلَيْسَ الْفَجْرُ أَنْ يَقُولَ هَكَذَا وَجَمَعَ يَحْيَى كَفَّيْهِ حَتَّى يَقُولَ هَكَذَا وَمَدَّ يَحْيَى إِصْبَعَيْهِ السَّبَّابَتَيْنِ

-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S):"Sizden her hangi birinizi müezzin Bilâl'ın ezan sesi sahur yemeğini yemekten men' etmesin! Çünkü Bilâl, şafaktan önce ezan okur -yâhud: Gece vakti nida eder-. Bunu teheccüd namazı kılanları sahur yemeğine döndürmek, ve uykuda olanlarınızı da sahur yemeğine uyandırmak için okur. Fecr şöyle demek değildir" buyurdu da iki şehâdet parmağını kaldırarak ufukta görülen ve dikey ziyadan ibaret olan fecri kâzibe işaret etti.Sonra Rasûlullah iki şehâdet parmağını yanyana getirerek:

— "Fecr, böyle olmaktır" buyurmuştur.Yahya ibn Saîd el-Kattân iki avucunu birleştirip şöyle diye açıklayıp göstermiştir. Ve yine Yahya el-Kattân, iki şehâdet parmaklarını uzatmış, ufukta sağ ve sol taraftan uzatılıp yayılmış olan dikdörtgen şeklindeki fecri sâdık dediğimiz mustatil ziyâya işaret etmiştir

---

7248 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ بِلَالًا يُنَادِي بِلَيْلٍ فَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يُنَادِيَ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ

-....Bize Abdullah ibn Dînâr tahdîs etti. Ben Abdullah ibn Umer(R)'den işittim, Peygamber (S):

"Bilâl gece vakti nida eder. Siz, îbnu Ümmi Mektûm ezan okuyuncaya kadar yiyiniz,"buyurmuştur

---

7349 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ صَلَّى بِنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الظُّهْرَ خَمْسًا فَقِيلَ أَزِيدَ فِي الصَّلَاةِ قَالَ وَمَا ذَاكَ قَالُوا صَلَّيْتَ خَمْسًا فَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ بَعْدَ مَا سَلَّمَ

-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Peygamber(S) bizlere öğle namazını beş rek'at olarak kıldırdı.
— (Yâ Rasûlallah!) Namazda artırılma mı yapıldı? diye soruldu.
— "Namaz hakkındaki bu sorunuz neden?" buyurdu. Sahâbîler:
— Beş rek'at olarak kıldırdın! dediler.
Bunun üzerine Rasûlullah selâm vermesinin ardından iki yanılma secdesi yapmıştır

---

7250 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْصَرَفَ مِنْ اثْنَتَيْنِ فَقَالَ لَهُ ذُو الْيَدَيْنِ أَقَصُرَتْ الصَّلَاةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَمْ نَسِيتَ فَقَالَ أَصَدَقَ ذُو الْيَدَيْنِ فَقَالَ النَّاسُ نَعَمْ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ أُخْرَيَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ ثُمَّ كَبَّرَ ثُمَّ سَجَدَ مِثْلَ سُجُودِهِ أَوْ أَطْوَلَ ثُمَّ رَفَعَ ثُمَّ كَبَّرَ فَسَجَدَ مِثْلَ سُجُودِهِ ثُمَّ رَفَعَ

-... Bana İmâm Mâlik, Eyyûb es-Sahtıyânî'den; o da Muhammed ibn Sîrîn'den; o da Ebû Hureyre(R)'den şöyle tahdîs etti: Rasûlullah (S) öğle veya ikindi namazlarından birini kıldırırken iki rek'atten sonra (selâm verip) namazdan çıktı. Bunun üzerine Zu'l-Yedeyn denilen zât kendisine:
— Yâ Rasûlallah! Namaz kısaldı mı? Yâhud unuttun mu? diye sordu. Rasûlullah oradaki cemâate:
— "Zu'l-Yedeyn doğru mu söyledi?" dedi. İnsanlar:
— Evet doğru söyledi! diye cevâb verdiler. Bunun üzerine Rasûlullah diğer iki rek'at daha namaz kıldırdı, sonra selâm verdi, ondan sonar tekbîr alıp namaz secdesi gibi yâhud daha uzun bir secde yaptı, sonra başını secdeden kaldırdıktan sonra yine tekbîr alıp yine namaz secdesi gibi bir secde daha yaptı, sonra başını secdeden yukarı kaldırdı (sonra selâm verdi)

7251 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ بَيْنَا النَّاسُ بِقُبَاءٍ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ إِذْ جَاءَهُمْ آتٍ فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أُنْزِلَ عَلَيْهِ اللَّيْلَةَ قُرْآنٌ وَقَدْ أُمِرَ أَنْ يَسْتَقْبِلَ الْكَعْبَةَ فَاسْتَقْبِلُوهَا وَكَانَتْ وُجُوهُهُمْ إِلَى الشَّأْمِ فَاسْتَدَارُوا إِلَى الْكَعْبَةِ

-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: İnsanlar Kubâ'da sabah namazı kılmaktalarken,onlara bir kimse geldi de:
— Rasûlullah'm üzerine bu gece Kur'ân indirildi de namazda Ka'be'ye yönelmesi emrolundu. Şimdi sizler de namazınızın içinde Ka'be tarafına yöneliniz! dedi. Cemâatin yüzleri Şâm tarafına doğru yönelmiş idi. Oldukları vaziyette derhâl yüzlerini Ka'be tarafına döndürdüler

---

7252 - حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ قَالَ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ صَلَّى نَحْوَ بَيْتِ الْمَقْدِسِ سِتَّةَ عَشَرَ أَوْ سَبْعَةَ عَشَرَ شَهْرًا وَكَانَ يُحِبُّ أَنْ يُوَجَّهَ إِلَى الْكَعْبَةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى { قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا } فَوُجِّهَ نَحْوَ الْكَعْبَةِ وَصَلَّى مَعَهُ رَجُلٌ الْعَصْرَ ثُمَّ خَرَجَ فَمَرَّ عَلَى قَوْمٍ مِنْ الْأَنْصَارِ فَقَالَ هُوَ يَشْهَدُ أَنَّهُ صَلَّى مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَّهُ قَدْ وُجِّهَ إِلَى الْكَعْبَةِ فَانْحَرَفُوا وَهُمْ رُكُوعٌ فِي صَلَاةِ الْعَصْرِ

-.......el-Berâ ibn Âzib (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Medine'ye hicret edip geldiğinde onaltı yâhud onyedi ay Kudüs'teki Bey-tu'1-Makdis tarafına doğru namaz kıldırdı. Fakat her zaman kıblesinin Ka'be'ye karşı döndürülmesini arzu eder dururdu (ve bu arzusunu gökyüzüne bakarak Yüce Allah'a karşı izhâr eylerdi). Bunun üzerine Yüce Allah: "Bpz, yüzünü çok kerre göğe doğru evirip çevirdiğini muhakkak görüyoruz. Şimdi seni her hâlde hoşnûd olacağın bir kıbleye döndürüyoruz. (Namazda) yüzünü artık Mescidi Haram tarafına çevir. Siz de nerede bulunursanız yüzlerinizi o yana döndürünüz..." (ei-Bakara: 144) âyetini indirdi. Bu suretle kıble, Ka'be tarafına yöneltildi.
O gün sâhâbîlerden bir zât ikindi namazım Peygamber'le beraber Ka'be'ye doğru kılmıştı. Bu zât sonra (ertesi gün sabah vakti) Me-dîne'den çıktı ve Küba'da sabah namazı kılmakta olan bir Ensâr cemâatine uğradı. Bunların Kudüs'e doğru namaz kıldıklarım görünce, namâzdakilere: Peygamber'le beraber namaz kıldığını ve Peygamber'-in Kabe'ye yöneltildiğini ve kendilerinin ikindi namazında rukû'da iken Ka'be'ye doğru döndüklerini şehâdet suretiyle haber verdi. Ku-bâ halkı da Şam'a doğru namaz kılarlarken Ka'be tarafına yönediler

---

7253 – حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ أَسْقِي أَبَا طَلْحَةَ الْأَنْصَارِيَّ وَأَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ وَأُبَيَّ بْنَ كَعْبٍ شَرَابًا مِنْ فَضِيخٍ وَهُوَ تَمْرٌ فَجَاءَهُمْ آتٍ فَقَالَ إِنَّ الْخَمْرَ قَدْ حُرِّمَتْ فَقَالَ أَبُو طَلْحَةَ يَا أَنَسُ قُمْ إِلَى هَذِهِ الْجِرَارِ فَاكْسِرْهَا قَالَ أَنَسٌ فَقُمْتُ إِلَى مِهْرَاسٍ لَنَا فَضَرَبْتُهَا بِأَسْفَلِهِ حَتَّى انْكَسَرَتْ

-....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Ben üvey babam Ebû Talha el-Ensârî'ye, Ebû Ubeyde ibnu'l-Cerrâh'a, Ubeyy ibn Ka'b'a hurmadan yapılan fadîh içkisi veriyordum. Bu sırada birisi geldi de:
— İçki haram kılınmıştır, dedi. Bunun üzerine Ebû Talha bana:
— Yâ Enes, şu şarâb küplerine, doğru kalk da onları kır! diye emretti.Enes: Bu emir üzerine ben taştan oyulup içine içki konulan "Mihrâs" kabımıza doğru kalktım da onun aşağısından vurdum, o da kırıldı, demiştir

---

7254 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ صِلَةَ عَنْ حُذَيْفَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِأَهْلِ نَجْرَانَ لَأَبْعَثَنَّ إِلَيْكُمْ رَجُلًا أَمِينًا حَقَّ أَمِينٍ فَاسْتَشْرَفَ لَهَا أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَعَثَ أَبَا عُبَيْدَةَ

-... Bize Şu'be, Ebû İshâk'tan; o da Sıla ibn Zufer el-Absî'den; o da Huzeyfe ibnu'l-Yemân(R)'dan tahdîs etti ki, Peygamber (S) Necrân hey'eti, kendisinden emîn bir kimse gönderilmesini istediklerinde, onlara:
— "Size elbette hakkıyle emîn olan bir kimse göndereceğim" buyurmuş.Bunun üzerine Peygamber'in sahâbîleri bu emînliğe rağbet ederek herbiri kendisinin gönderilmesini dikkatle bekledikleri sırada Peygamber, Ebû Ubeyde'yi göndermiştir.

7255– حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ خَالِدٍ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَمِينٌ وَأَمِينُ هَذِهِ الْأُمَّةِ أَبُو عُبَيْدَةَ

-...Bize Şu'be, Hâlid ibn Mıhrân el-Hazzâ'dan; o da Ebû Kılâbe'den; o da Enes(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S):
— "Her peygamberin, ümmetinin güvendiği emîn bir kimsesi vardır. Ve şu bizim ümmetimizin emînide Ebü Ubeyde'dir" buyurmuştur

---

7256 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ حُنَيْنٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ وَكَانَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ إِذَا غَابَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَشَهِدْتُهُ أَتَيْتُهُ بِمَا يَكُونُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِذَا غِبْتُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَشَهِدَهُ أَتَانِي بِمَا يَكُونُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-... Bize Hammâd ibn Zeyd, Yahya ibn Saîd'den; o da Ubeyd ibn Huneyn'den; o da İbn Abbâs'tan tahdîs etti ki, Umer ibnu'l-Hattâb (R) şöyle demiştir: Ensâr'dan (Evs ibn Havlî isminde) bir adam vardı. O, Rasûlullah'tan ayrı ve uzakta bulunduğu zaman ben Rasûlullah'm meclisinde hazır bulunur ve o gün Rasûlullah'tan olacak söz, fiil ve hâlleri ona getirirdim. Ben Rasûlullah'm meclisinden uzakta kaldığım zaman ise, o zât, Rasûlullah'ın meclisinde hazır bulunur ve o gün Rasûlullah'tan meydana gelen söz, fiil ve hâlleri bana getirirdi

---

7257 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ زُبَيْدٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ جَيْشًا وَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ رَجُلًا فَأَوْقَدَ نَارًا وَقَالَ ادْخُلُوهَا فَأَرَادُوا أَنْ يَدْخُلُوهَا وَقَالَ آخَرُونَ إِنَّمَا فَرَرْنَا مِنْهَا فَذَكَرُوا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِلَّذِينَ أَرَادُوا أَنْ يَدْخُلُوهَا لَوْ دَخَلُوهَا لَمْ يَزَالُوا فِيهَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَقَالَ لِلْآخَرِينَ لَا طَاعَةَ فِي مَعْصِيَةٍ إِنَّمَا الطَّاعَةُ فِي الْمَعْرُوفِ

-...Bize Şu'be, Zubeyd'den; o da Sa'd ibn Ubeyde'den; o da Ebû Abdirrahmân'dan; o da Alî(R)'den şöyle tahdîs etti. Peygamber (S) bir asker birliği hazırlayıp başlarına bir adamı kumandan ta'yîn etti. Yolda odun toplatıp ateş yaktırdı da askerlere:
— Bu ateşin içine girin! dedi.Onlardan bir kısmı ateşe girmek istediklerinde, diğerleri:
— Biz ateşten kaçıp Rasûlullah'a sığınmış kimseleriz! dediler. Seferden dönüşte bu hâdiseyi Peygamber'e zikrettiklerinde, Peygamber ateşe girmek isteyenler için:
— "Eğer ateşe girmiş olsalardı, kıyamet gününe kadar ateşten bir daha ayrılmazlardı" buyurdu. Diğerlerine hitaben de:
— "Ma'siyet hakkında kula itaat yoktur. îtâat ancak ma'ruftadır (ma'kûl ve meşru' olan emirler hakkındadır)" buyurdu

---

7258 - حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ وَزَيْدَ بْنَ خَالِدٍ أَخْبَرَاهُ أَنَّ رَجُلَيْنِ اخْتَصَمَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

7260 - و حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ قَامَ رَجُلٌ مِنْ الْأَعْرَابِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اقْضِ لِي بِكِتَابِ اللَّهِ فَقَامَ خَصْمُهُ فَقَالَ صَدَقَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اقْضِ لَهُ بِكِتَابِ اللَّهِ وَأْذَنْ لِي فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْ فَقَالَ إِنَّ ابْنِي كَانَ عَسِيفًا عَلَى هَذَا وَالْعَسِيفُ الْأَجِيرُ فَزَنَى بِامْرَأَتِهِ فَأَخْبَرُونِي أَنَّ عَلَى ابْنِي الرَّجْمَ فَافْتَدَيْتُ مِنْهُ بِمِائَةٍ مِنْ الْغَنَمِ وَوَلِيدَةٍ ثُمَّ سَأَلْتُ أَهْلَ الْعِلْمِ فَأَخْبَرُونِي أَنَّ عَلَى امْرَأَتِهِ الرَّجْمَ وَأَنَّمَا عَلَى ابْنِي جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ فَقَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَأَقْضِيَنَّ بَيْنَكُمَا بِكِتَابِ اللَّهِ أَمَّا الْوَلِيدَةُ وَالْغَنَمُ فَرُدُّوهَا وَأَمَّا ابْنُكَ فَعَلَيْهِ جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ وَأَمَّا أَنْتَ يَا أُنَيْسُ لِرَجُلٍ مِنْ أَسْلَمَ فَاغْدُ عَلَى امْرَأَةِ هَذَا فَإِنْ اعْتَرَفَتْ فَارْجُمْهَا فَغَدَا عَلَيْهَا أُنَيْسٌ فَاعْتَرَفَتْ فَرَجَمَهَا

-.....(Buradaki birkaç senedde) Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Bizler Rasûlullah'ın huzurunda bulunduğumuz sırada birden bedevilerden bir adam ayağa kalktı ve:
— Yâ Rasûlallah! Benim için Allah'ın Kitabı ile hükmet! dedi. Akabinde onun muhâsımı olan

kimse de ayağa kalktı ve:
— Yâ Rasûlalîah, hasmım doğru söyledi. Sen onun için Allah'ın Kitabı ile hükmet ve söz söylemek üzere bana izin ver! dedi. Peygamber (S) de ona:
— "Sözünü söyle!" buyurdu. O da şöyle dedi:
— Benim oğlum, bu a'râbî'nin yanında asîf, yânî ücretle çalışan bir kimse idi. Oğlum bunun karısıyle zina etmiş. İnsanlar bana oğlum üzerine taşlanmak cezası olduğunu haber verdiler. Ben bu adama oğlum adına yüz koyun ve bir de cariyeyi fidye vererek, oğlumu bu cezadan kurtardım. Bundan sonra ben bu mes'eleyi ilim ehlinden sordum. Onlar da bana, onun karısı üzerine taşlama cezası düştüğünü, benim oğluma da ancak yüz deynek vurulma ile bir yıl gurbete sürgün edilmek cezası olduğunu haber verdiler! dedi. Rasûlullah da:
— "Nefsim elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki, ben sizin aranızda elbette Allah 'in Kitabı ile hükmedeceğim: Câriye ile koyunları kendi sahibine geri veriniz. Senin oğluna gelince; onun üzerinde yüz deynek cezası ve bir yıl gurbete sürgün edilme cezası vardır" buyurdu.Bundan sonra Eşlem kabilesinden bir adam olan Uneys'e de.
— "Sana gelince yâ Uneys! Sen de bu adamın karısına git! Tahkikini yap, eğer kadın suçunu Vtirâf ederse, onu recm et!" buyurdu. Râvî: Uneys o kadına gitti, kadın da suçunu i'tirâf etmesi üzerine, Uneys ona taşlama cezası uyguladı, demiştir

---

بَاب بَعْثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الزُّبَيْرَ طَلِيعَةً وَحْدَهُ –

7261حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمَدِينِيِّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُنْكَدِرِ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ نَدَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّاسَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ فَانْتَدَبَ الزُّبَيْرُ ثُمَّ نَدَبَهُمْ فَانْتَدَبَ الزُّبَيْرُ ثُمَّ نَدَبَهُمْ فَانْتَدَبَ الزُّبَيْرُ ثَلَاثًا فَقَالَ لِكُلِّ نَبِيٍّ حَوَارِيٌّ وَحَوَارِيَّ الزُّبَيْرُ قَالَ سُفْيَانُ حَفِظْتُهُ مِنْ ابْنِ الْمُنْكَدِرِ وَقَالَ لَهُ أَيُّوبُ يَا أَبَا بَكْرٍ حَدِّثْهُمْ عَنْ جَابِرٍ فَإِنَّ الْقَوْمَ يُعْجِبُهُمْ أَنْ تُحَدِّثَهُمْ عَنْ جَابِرٍ فَقَالَ فِي ذَلِكَ الْمَجْلِسِ سَمِعْتُ جَابِرًا فَتَابَعَ بَيْنَ أَحَادِيثَ سَمِعْتُ جَابِرًا قُلْتُ لِسُفْيَانَ فَإِنَّ الثَّوْرِيَّ يَقُولُ يَوْمَ قُرَيْظَةَ فَقَالَ كَذَا حَفِظْتُهُ مِنْهُ كَمَا أَنَّكَ جَالِسٌ يَوْمَ الْخَنْدَقِ قَالَ سُفْيَانُ هُوَ يَوْمٌ وَاحِدٌ وَتَبَسَّمَ سُفْيَانُ

Peygamber(S)'İn Zubeyr İbnu'l-Avvâm'ı Düşmanın Hâllerini Öğrenip Haber Getirmesi İçin Tek Başına Öncü Ve Câsûs Olarak Göndermesi Babı
-... Bize Alî ibnu Abdillah el-Medînî tahdîs etti. Bize Sufyân ib-nu Uyeyne tahdîs etti. Bize Muhammed ibnu'l-Munkedir tahdîs edip şöyle dedi: Ben Câbir ibn AbdilIah(R)'tan işittim, şöyle dedi: Peygamber (S) Hendek günü insanlardan (düşmanın haberini bana kim getirir diye) çağırıp istedi. Peygamber'in bu da'vet ve isteğine ez-Zubeyr icabet etti. Sonra Peygamber insanlardan bunu tekrar istedi. Bu isteğe de ez-Zubeyr ibnu'I-Avvâm icabet etti. Sonra yine insanlardan bunu yapacak kimse istedi. Bu sefer de yine ez-Zubeyr icabet etti. Bunun üzerine Peygamber:
— "Her peygamberin bir havarisi vardır, benim havarim, natıs yardımcım ise ez-Zubeyr'dir" buyurdu. Sufyân ibn Uyeyne: Ben bu hadîsi İbnu'l-Munkedir'den belledim, dedi.Eyyûb es-Sahtıyânî de İbnu'l-Munkedir'e künyesiyle hitâb ederek:
— Yâ Ebâ Bekr! Sen insanlara Câbir'den hadîs söyle. Çünkü topluluk senin Câbir'den hadîs söylemenden hoşlanıyorlar, dedi. Bunun üzerine Îbnu'l-Munkedir de mecliste bulunanlara:
— Ben Câbir'den işittim, ben Câbir'den işittim, diyerek dört hadîs arasını arka arkaya uladı.
Alî ibnu'l-Medînî dedi ki: Ben Sufyân ibn Uyeyne'ye:
— Sufyân es-Sevrî "Hendek günü" yerine "Kurayza günü" şeklinde söylüyor, dedim. İbnu Uyeyne:
— Ben Îbnu'l-Munkedir'den bunu senin "Hendek günü" oturuşun gibi kesin olarak bu lafızla belledim, dedi. Sufyân ibn Uyeyne:
— O, bir gündür, yânî "Hendek günü" ile "Kurayza günü" bir günden ibarettir, dedi ve bunu söylerken Sufyân ibnu Uyeyne gülümsedi

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ } فَإِذَا أُذِنَ لَهُ وَاحِدٌ جَازَ

7262 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أَبِي مُوسَى أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ حَائِطًا وَأَمَرَنِي بِحِفْظِ الْبَابِ فَجَاءَ رَجُلٌ يَسْتَأْذِنُ فَقَالَ ائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَإِذَا أَبُو بَكْرٍ ثُمَّ جَاءَ عُمَرُ فَقَالَ ائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ ثُمَّ جَاءَ عُثْمَانُ فَقَالَ ائْذَنْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:
"Ey îmân edenler, Peygamber'in evlerine size izin verilmedikçe girmeyin... Fakat da'vet olunduğunuz zaman girin..." (ei-Ahzâb: 53). Eğer ona bir tek kişi izin verirse, girmek caiz olur.
-....Bize Hammâd ibn Zeyd, Eyyûb es-Sahtiyânî'den; o da Ebû Usmân'dan; o da Ebû Mûsâ eIEş'arî(R)'den şöyle tahdîs etti: Peygamber (S) bir bustâna girdi de bana, kapıyı bekleyip korumamı emretti. Biraz sonra bir adam geldi de Peygamberdin yanına girmek için izin istedi. Ben bu isteği Peygamber'e zikrettim. Peygamber:
— "Ona girmeğe izin ver ve onu cennetle müjdele!" buyurdu. Bu gelen Ebû Bekr idi. Sonra Umer geldi. Peygamber:
— "Ona da izin ver ve onu da cennetle müjdele!" buyurdu. Sonra Usmân geldi. Peygamber:
— "Ona da izin ver ve onu da cennetle müjdele!" buyurdu

7263 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ بْنِ حُنَيْنٍ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ جِئْتُ فَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَشْرُبَةٍ لَهُ وَغُلَامٌ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْوَدُ عَلَى رَأْسِ الدَّرَجَةِ فَقُلْتُ قُلْ هَذَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَأَذِنَ لِي

-.... Bize Süleyman ibn Bilâl, Yahya ibn Saîd'den; o da Ubeyd ibn Huneyn'den tahdîs etti. O İbn Abbâs'tan işitti ki, Umer (R) şöyle demiştir: Ben (kadınlarından ayrı bir yere çekildiği zaman) geldim de Rasûlullah'ı yüksekçe bir oda içinde buldum. Rasûlullah*-m bulunduğu odanın merdiveni başında Rebâh isminde siyah bir hizmetçisi vardı. Ona:
— Rasûlullah'a söyle, bu gelen Umeru'bnu'l-Hattâb'dır! dedim. Akabinde Rasûlullah bana içeri girmeme izin verdi...

بَاب مَا كَانَ يَبْعَثُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْأُمَرَاءِ وَالرُّسُلِ وَاحِدًا بَعْدَ وَاحِدٍ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دِحْيَةَ الْكَلْبِيَّ بِكِتَابِهِ إِلَى عَظِيمِ بُصْرَى أَنْ يَدْفَعَهُ إِلَى قَيْصَرَ

7264 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّهُ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ بِكِتَابِهِ إِلَى كِسْرَى فَأَمَرَهُ أَنْ يَدْفَعَهُ إِلَى عَظِيمِ الْبَحْرَيْنِ يَدْفَعُهُ عَظِيمُ الْبَحْرَيْنِ إِلَى كِسْرَى فَلَمَّا قَرَأَهُ كِسْرَى مَزَّقَهُ فَحَسِبْتُ أَنَّ ابْنَ الْمُسَيَّبِ قَالَ فَدَعَا عَلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُمَزَّقُوا كُلَّ مُمَزَّقٍ

Peygamber(S)'İn Birbiri Ardından Birçok Vâlîler, Kumandanlar Ve Yabancı Devletlere Elçiler Gönderir Olması Babı
İbn Abbâs da: Peygamber (S), Dıhye ibn Halîfe el- Kelbî'yi bir mektubu ile Busrâ ehlinin büyüğü el-Hâris ibn Ebî Şemmer el-Gassânî'ye gönderip, onun da bu mektubu Rûm Meliki olan Kayser'e ulaştırmasını istedi, demiştir.

-.... İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Ubeydullah ibnu Abdillah ibn Utbe haber verdi, ona da İbn Abbâs (R) şöyle haber vermiştir:Rasûlullah (S) bir mektubunu Kisrâ'ya gönderdi. Ve mektubu götüren Abdullah ibn Huzâfe'ye,mektubu Bahreyn'in büyük emîrine vermesini emredip,Bahreyn'in büyük emîri de mektûbu Kisrâ'ya gönderir buyurdu.Bahreyn emîri vâsıtasıyle Peygamber'in da'vet mektubu Kisrâ'ya verildiğinde, Kisrâ, mektubu okuyup yırtınıştır.İbn Şihâb dedi ki: Ben Saîd ibnu'l-Müseyyeb'in: "Bu haber kendisine erişince, Rasûlullah (S),Kisrâ'nın mülkünün tamâmiyle parçalanmasına duâ etti" dediğini sanıyorum, demiştir

---

7265 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ الْأَكْوَعِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِرَجُلٍ مِنْ أَسْلَمَ أَذِّنْ فِي قَوْمِكَ أَوْ فِي النَّاسِ يَوْمَ عَاشُورَاءَ أَنَّ مَنْ أَكَلَ فَلْيُتِمَّ بَقِيَّةَ يَوْمِهِ وَمَنْ لَمْ يَكُنْ أَكَلَ فَلْيَصُمْ

-...Bize Seleme ibnu'1-Ekva' (R) şöyle tahdîs etti: Rasûlulîah (S) Eşlem kabilesinden (ismi Hind ibn Esma ibn Harise olan) bir adama, kavminin içinde yâhud insanların içinde âşûrâ günü ğündüzleyin:
— "Her kim (gündüzün evvelinde) yemek yediyse, gününün kalanını yemiyerek tamamlasın. Birşey yememiş olan kimse de orucunu tutsun!" diye i'lân ettirdi

---

بَاب وَصَاةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وُفُودَ الْعَرَبِ أَنْ يُبَلِّغُوا مَنْ وَرَاءَهُمْ قَالَهُ مَالِكُ بْنُ الْحُوَيْرِثِ

7266 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ ح و حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ قَالَ كَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ يُقْعِدُنِي عَلَى سَرِيرِهِ فَقَالَ لِي إِنَّ وَفْدَ عَبْدِ الْقَيْسِ لَمَّا أَتَوْا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ الْوَفْدُ قَالُوا رَبِيعَةُ قَالَ مَرْحَبًا بِالْوَفْدِ أَوْ الْقَوْمِ غَيْرَ خَزَايَا وَلَا نَدَامَى قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ كُفَّارَ مُضَرَ فَمُرْنَا بِأَمْرٍ نَدْخُلُ بِهِ الْجَنَّةَ وَنُخْبِرُ بِهِ مَنْ وَرَاءَنَا فَسَأَلُوا عَنْ الْأَشْرِبَةِ فَنَهَاهُمْ عَنْ أَرْبَعٍ وَأَمَرَهُمْ بِأَرْبَعٍ أَمَرَهُمْ بِالْإِيمَانِ بِاللَّهِ قَالَ هَلْ تَدْرُونَ مَا الْإِيمَانُ بِاللَّهِ قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَإِقَامُ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ وَأَظُنُّ فِيهِ صِيَامُ رَمَضَانَ وَتُؤْتُوا مِنْ الْمَغَانِمِ الْخُمُسَ وَنَهَاهُمْ عَنْ الدُّبَّاءِ وَالْحَنْتَمِ وَالْمُزَفَّتِ وَالنَّقِيرِ وَرُبَّمَا قَالَ الْمُقَيَّرِ قَالَ احْفَظُوهُنَّ وَأَبْلِغُوهُنَّ مَنْ وَرَاءَكُمْ

Peygamber(S)'İn Arab Hey'etlerine Arkalarında Bulunan Kavimlerine,Kendisinden İşittikleri İlmi Teblîğ Etmelerini Vasiyet Etmesi Babı
Bunu (yakında, vâhid haberinin geçerliliği hakkında gelen şeyler bâbı'mn evvellerinde) Mâlik ibn Huveyris (R) söylemiştir.
-....Bize Şu'be tahdîs etti ki, Ebû Cemre Nasr ibnu İmrân ed-Dab'î şöyle demiştir: İbn Abbâs (R) beni kendi serîri üzerine oturturdu. O bana şöyle derdi: Abdu'1-Kays elçileri (Bahreyn taraflarından) Rasûlullah'ın huzuruna geldikleri zaman:
— "Hey'et kimlerdendir?" diye sordu. Onlar:
— Biz Rabîa kabîlelerindeniz, dediler. Rasûlullah (S):
— "Hoş geldiniz! Allah sizi utandırmasın, pişman etmesin!" buyurdu. Bunun üzerine onlar:
— Yâ Rasûlallah! Seninle bizim aramızda kâfir olan Mudar kabileleri vardır. O hâide bize kestirme birşey emret de, o sebeble bizler cennete girelim ve onu arkamızda kalanlarımıza haber verelim! dediler.
Bu arada Rasûlullah'a içkileri de sordular. Rasûlullah onları dört şeyden nehyetti ve dört şeyi de emretti: Onlara yalnız Allah'a îmân ile emrettikten sonra:
— "Yalnız Allah'a îmân etmek ne demektir, bilir misiniz?" diye sordu. Onlar:
— Allah ve Rasûlü en bilendir! dediler. Rasûlullah:
— "Ortaksız ve yalnız olarak Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah 'in Rasûlü olduğuna şehâdet etmek, namazı kılmak, zekâtı vermek -râvî dedi ki: Zannederim ki, burada ramazân orucu da vardır-, ganimetlerden beşte birini vermenizdir" buyurdu. Ve onları dört şeyden: Dubba'dan,

hantem'den, muzeffet'ten ve nakîr (denilen kaplara hurma yâhud üzüm şırası koymak)dan nehyetti. Bazen İbn Abbâs'm "Muzeffet" yerine "Mukayyer" dediği de vardır.Rasûlullah:
— "Bunları ezberleyin ve bunları gerinizde bıraktığınız kavim ve kabilelerinize tebliğ ediniz!"buyurdu

---

بَاب خَبَرِ الْمَرْأَةِ الْوَاحِدَةِ

7267 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ تَوْبَةَ الْعَنْبَرِيِّ قَالَ قَالَ لِي الشَّعْبِيُّ أَرَأَيْتَ حَدِيثَ الْحَسَنِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَاعَدْتُ ابْنَ عُمَرَ قَرِيبًا مِنْ سَنَتَيْنِ أَوْ سَنَةٍ وَنِصْفٍ فَلَمْ أَسْمَعْهُ يُحَدِّثُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيْرَ هَذَا قَالَ كَانَ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهِمْ سَعْدٌ فَذَهَبُوا يَأْكُلُونَ مِنْ لَحْمٍ فَنَادَتْهُمْ امْرَأَةٌ مِنْ بَعْضِ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهُ لَحْمُ ضَبٍّ فَأَمْسَكُوا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُوا أَوْ اطْعَمُوا فَإِنَّهُ حَلَالٌ أَوْ قَالَ لَا بَأْسَ بِهِ شَكَّ فِيهِ وَلَكِنَّهُ لَيْسَ مِنْ طَعَامِي

Tek Kadının Haberi (Yânı Bununla Amel Edilir Mi Yâhud Edilmez Mi?) Babı
-....Bize Şu'be tahdîs etti ki, Tevbe ibnu Keysân el-Anberî şöyle demiştir: eş-Şa'bî bana:
— Sen Hasen Basrî'nin Peygamber(S)'den hadîs rivayet ettiğini gördün mü? Ben İbn Umer'in meclisinde ona yakın olarak iki sene yâhud ikibuçuk sene kadar oturdum da, ben İbn Umer'i şu hadîsten başka Peygamber'den hadîs tahdîs ederken işitmedim: İbn Umer dedi ki: Peygamber'in sahâbîlerinden bâzı insanlar, içlerinde Sa'd ibn .Ebî Vakkaas da var olduğu hâlde, bir et yemeye giriştiler. Tam bu sırada Peygamber'in kadınlarından bir kadın o et yemeye girişen topluluğa:
— O et bir keler etidir! diye nida etti.
Bunun üzerine sahâbîler o eti yemekten kendilerini tuttular. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Ondan yiyin yâhud onu taam edin. Çünkü o halâldır -yâhud: "Onda sakınca yoktur"; râvî bu iki ta'bîrde şekk etmiştir- Lâkin keler benim alışık olduğum yiyeceklerimden değildir" buyurdu

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب الِاعْتِصَامِ بِالْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ

(Allah'ın Kitâbı'na ve Peygamberin Sünnetine Sımsıkı Yapışıp Tutunmak Kitabı)

7268 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مِسْعَرٍ وَغَيْرِهِ عَنْ قَيْسِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ قَالَ قَالَ رَجُلٌ مِنْ الْيَهُودِ لِعُمَرَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ لَوْ أَنَّ عَلَيْنَا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ { الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا } لَاتَّخَذْنَا ذَلِكَ الْيَوْمَ عِيدًا فَقَالَ عُمَرُ إِنِّي لَأَعْلَمُ أَيَّ يَوْمٍ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ نَزَلَتْ يَوْمَ عَرَفَةَ فِي يَوْمِ جُمُعَةٍ سَمِعَ سُفْيَانُ مِنْ مِسْعَرٍ وَمِسْعَرٌ قَيْسًا وَقَيْسٌ طَارِقًا

-...Bize Sufyân ibn Uyeyne, Mıs'ar'dan ve başkasından; onlar da Kays ibn Müslim'den; o da Târik ibn Şihâb'dan. Târik ibn Şi-hâb şöyle demiştir: Yahûdîler'den bir adam, Umer'e:
— Ey Mü'minlerin Emîri, eğer şu "Bugün sizin dîninizi kemâle erdirdim,üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve size dîn olarak müs-lümânlığı hoşnûd oldum... " (ei-Mâide: 4) âyeti biz Yahudiler üzerine inmiş olaydı, muhakkak bizler onun indiği günü bir bayram yapardık, dedi.Bunun üzerine Umer:
— Şübhesiz ben bu âyetin hangi gün indiğini muhakkak bilmekteyim: Bu âyet bir cumua günü,Arafe'de inmiştir, dedi.Sufyân ibn Uyeyne, Mıs'ar'dan işitti. Mıs'ar da Kays'tan işitti, Kays da Tarık'tan işitti.

7269 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّهُ سَمِعَ عُمَرَ الْغَدَ حِينَ بَايَعَ الْمُسْلِمُونَ أَبَا بَكْرٍ وَاسْتَوَى عَلَى مِنْبَرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَشَهَّدَ قَبْلَ أَبِي بَكْرٍ فَقَالَ أَمَّا بَعْدُ فَاخْتَارَ اللَّهُ لِرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِي عِنْدَهُ عَلَى الَّذِي عِنْدَكُمْ وَهَذَا الْكِتَابُ الَّذِي هَدَى اللَّهُ بِهِ رَسُولَكُمْ فَخُذُوا بِهِ تَهْتَدُوا وَإِنَّمَا هَدَى اللَّهُ بِهِ رَسُولَهُ

-...Bize el-Leys ibn Sa'd, Ukayl'den tahdîs etti ki, İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Enes ibn Mâlik (R) haber verdi ki, kendisi, müslümânların Ebû Bekr'e bey'at ettiklerinin ertesi günü Umer'den işitmiştir. Umer, Ebû Bekr'den önce, Rasûlullah'in minberi üzerine doğrulmuş, şehâdet kelimelerini söylemiş, "Amma ba'du(= Sözün bundan sonrası şudur)" deyip şunları söylemiştir:
— Allah kendi Rasûlü'nü dünyâda sizin yanınızda olan şeyler üzerine kendi yanında bulunan şeylere (cennet derecelerinin yükseklerine ve keramet hazînelerinin huzuruna) seçip almıştır. Ve şu Kitâb, Allah'ın kendi Rasûlü'nü hidâyete ulaştırmış olduğu Kitâb'dır. Şimdi sizler de bunu alıp tutunun ki, doğru yolu bulaşınız. Ve çünkü Allah, ancak bu Kitâb vâsıtasıyle Rasûlü'ne hidâyet etmiştir!

7270 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ ضَمَّنِي إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ اللَّهُمَّ عَلِّمْهُ الْكِتَابَ

-...İbn Abbâs (R): Peygamber (S) beni kendisine çekip sarmaştı da:
— "Allah 'im, buna Kitâb ilmîni öğret!" diye duâ etti, demiştir.

7271 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ عَوْفًا أَنَّ أَبَا الْمِنْهَالِ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا بَرْزَةَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ يُغْنِيكُمْ أَوْ نَعَشَكُمْ بِالْإِسْلَامِ وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَقَعَ هَاهُنَا يُغْنِيكُمْ وَإِنَّمَا هُوَ نَعَشَكُمْ يُنْظَرُ فِي أَصْلِ كِتَابِ الِاعْتِصَامِ

-....Bize Mu'temir tahdîs edip şöyle dedi: Ben Avf'dan işittim, ona da Ebû'I-Minhâl haber vermiştir. O da Ebû Berze Nadle ibn Ubeyd el-Eslemî'den: Şübhesiz Allah Taâlâ İslâm Dîni ile ve Peygamberi Muhammed (S) ile sizleri zengin kılmış yâhud sizleri kaldırıp yükseltmiştir, dediğini işitmiştir.

7272 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ كَتَبَ إِلَى عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ مَرْوَانَ يُبَايِعُهُ وَأُقِرُّ لَكَ بِذَلِكَ بِالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ عَلَى سُنَّةِ اللَّهِ وَسُنَّةِ رَسُولِهِ فِيمَا اسْتَطَعْتُ

-...Bize Mâlik, Abdullah ibn Dinar'dan tahdîs etti ki, Abdullah ibn Umer (R), Abdulmelik ibn Mervân'a bir mektûb yazdı da ona bey'atini şöyle bildirdi: "Allah'ın sünneti ve Rasûlü'nün sünneti üzerine gücümün yettiği kadar Mü'minlerin Emîri Abdulmelik ibn Mervân'a, emirlerini dinlemeğe ve itaat etmeye ikrar edip söz veriyorum" dedi

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُعِثْتُ بِجَوَامِعِ الْكَلِمِ

7273 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ

عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بُعِثْتُ بِجَوَامِعِ الْكَلِمِ وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ وَبَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُنِي أُتِيتُ بِمَفَاتِيحِ خَزَائِنِ الْأَرْضِ فَوُضِعَتْ فِي يَدِي قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَقَدْ ذَهَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنْتُمْ تَلْغَثُونَهَا أَوْ تَرْغَثُونَهَا أَوْ كَلِمَةً تُشْبِهُهَا

Peygamber(S)'İn: "Ben câmialı sözler ile gönderildim Kavli Babı
-...Bize İbrahim ibn Sa'd, İbn Şihâb'dan; o da Saîd ibmı'l- Müseyyeb'den o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Ben câmialı sözler ile gönderildim.Ben (düşman gönüllerine) korku salmak suretiyle yardım olundum. Bir de ben uyuduğum sırada kendimi gördüm ki, bana Yer hazînelerinin anahtarları getirildi de benim elimin içine konuldu". Ebû Hureyre: Rasûlullah (S) gitti, hâlbuki sizler o hazîneleri nasıl rast gelirseniz öylece görmektesiniz yâhud sizler o hazîneleri bol bol emmek suretiyle faydalanmaktasınız yâhud da buna benzer bir kelime söylemiştir

---

7274 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا مِنْ الْأَنْبِيَاءِ نَبِيٌّ إِلَّا أُعْطِيَ مِنْ الْآيَاتِ مَا مِثْلُهُ أُومِنَ أَوْ آمَنَ عَلَيْهِ الْبَشَرُ وَإِنَّمَا كَانَ الَّذِي أُوتِيتُ وَحْيًا أَوْحَاهُ اللَّهُ إِلَيَّ فَأَرْجُو أَنِّي أَكْثَرُهُمْ تَابِعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Herbirpeygambere muhakkak îmân edilen mu 'cizelerin benzeri yâhud insanların o yüzden îmân ettiği mu'cizelerden verilmiştir. Hiç şübhesiz ki bana ihsan olunan (en büyük) mu'cize, Allah'ın bana vahyettiği Kur'ân'dır. Bu sebeble ben kıyamet günü bütün peygamberlerin en çok ümmetlisi olacağımı ümîd ediyorum!"

بَاب الِاقْتِدَاءِ بِسُنَنِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا } قَالَ أَيِمَّةً نَقْتَدِي بِمَنْ قَبْلَنَا وَيَقْتَدِي بِنَا مَنْ بَعْدَنَا وَقَالَ ابْنُ عَوْنٍ ثَلَاثٌ أُحِبُّهُنَّ لِنَفْسِي وَلِإِخْوَانِي هَذِهِ السُّنَّةُ أَنْ يَتَعَلَّمُوهَا وَيَسْأَلُوا عَنْهَا وَالْقُرْآنُ أَنْ يَتَفَهَّمُوهُ وَيَسْأَلُوا عَنْهُ وَيَدَعُوا النَّاسَ إِلَّا مِنْ خَيْرٍ

7275 - حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ وَاصِلٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ جَلَسْتُ إِلَى شَيْبَةَ فِي هَذَا الْمَسْجِدِ قَالَ جَلَسَ إِلَيَّ عُمَرُ فِي مَجْلِسِكَ هَذَا فَقَالَ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ لَا أَدَعَ فِيهَا صَفْرَاءَ وَلَا بَيْضَاءَ إِلَّا قَسَمْتُهَا بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ قُلْتُ مَا أَنْتَ بِفَاعِلٍ قَالَ لِمَ قُلْتُ لَمْ يَفْعَلْهُ صَاحِبَاكَ قَالَ هُمَا الْمَرْءَانِ يُقْتَدَى بِهِمَا

Rasûlullah(S)'In (Sözleri, Fiilleri Ve Takrirlerini Şâmil Olan) Sünnetlerine Uymak Babı
Ve Yüce Allah'ın: "Ve bizi takva sahihlerine önder kıl" (el-Furkaan: 74) kavli.Bu duada o: "Bizden Öncekilere uyalım ve bizden sonrakilerin de bize uyacakları imamlar,önderler kıl" demiştir.Abdullah ibn Avn el-Basrî et-Tâbiî şöyle demiştir:Üç şey vardır ki, ben bunları hem kendim için, hem de bütün mü'min kardeşlerim için arzu eder, severim:a Şu Muhammed sünnetini insanların öğrenmeleri ve âlimlerinden bunu sorup istemeleri; b-Kur*ân>ı iyi anlamaları ve ondan sorup istemeleri.c İnsanları ancak hayırda bırakmaları (yâhud: insanları hayra da'vet etmeleri).
-....Ebû Vâil şöyle dedi: Ben şu Ka'be mescidinde onun bakıcısı olan Usmân ibn Ebî Şeybe'ninyanına oturdum. O şöyle dedi: Benim yanıma Umer ibnu'l-Hattâb şu senin oturuşun gibi oturdu da:
— Şu Ka'be'nin içindeki sarı ve beyaz, yânî altın ve gümüş hiç-birşey bırakmayıp hepsini müslümânlar arasında (onların işleri için) taksim edeyim diye kasdettim, dedi.Şeybe dedi ki: Ben Umer'e:
— Sen bunu yapmıyorsun? dedim. Umer:
— (Niçin yapmıyorum?) îki sahibin, yânî Rasûlullah ile Ebû Bekr de bunu yapmadıkları için dedim, dedi. Yine Umer: — (Çünkü) o ikisi kendilerine iktidâ edilip uyulan iki insandırlar, dedi

---

7276 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَأَلْتُ الْأَعْمَشَ فَقَالَ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ سَمِعْتُ حُذَيْفَةَ يَقُولُ حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ الْأَمَانَةَ نَزَلَتْ مِنْ السَّمَاءِ فِي جَذْرِ قُلُوبِ الرِّجَالِ وَنَزَلَ الْقُرْآنُ فَقَرَءُوا الْقُرْآنَ وَعَلِمُوا مِنْ السُّنَّةِ

-...Ben el-A'meş'ten sordum. O Zeyd ibn Vehb'den söyledi. O da Huzeyfe(R)'den şöyle darken işitmiştir: Bize Rasûlullah (S) şöyle tahdîs etti: "Emânet gökten insanların kalblerinin derinliğine iner (ve insanlar bunun üzerine fıtratlanmış olurlar). Sonra Kur'ân indi, onlar Kur'ân 'ı okudular. İnsanlar sünnetten emâneti ve onunla ilgili şeyleri öğrendiler. (Böylece insanlar için tabîat ve şerîat, emânetin korunması hususunda birleştiler)..."

7277 - حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنَا عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ سَمِعْتُ مُرَّةَ الْهَمْدَانِيَّ يَقُولُ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ إِنَّ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ وَأَحْسَنَ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَشَرَّ الْأُمُورِ مُحْدَثَاتُهَا وَ { إِنَّ مَا تُوعَدُونَ لَآتٍ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ }

-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle dedi: Şübhesiz sözün en güzeli Allah'ın Kitâbı'dır. Yolun en güzeli de Muhammed'in yoludur. İşlerin en şerrüleri de dînde sonradan îcâd edilen bid'atlerdir.Size va'd edilegelen şeyler (tekrar dirilmek ve hâlleri) muhakkak gelecek ve siz bunlardan kaçıp kurtulacaklar değilsiniz!".

7278 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ قَالَ كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَأَقْضِيَنَّ بَيْنَكُمَا بِكِتَابِ اللَّهِ

-...Bize ez-Zuhrî, Ubeydullah'tan; o da Ebû Hureyre ile Zeyd ibn Hâlid(R)'den tahdîs etti ki,onlar: Biz Peygamber(S)'in yanında idik, Peygamber, da'vâlarını arzeden iki kişiye hitaben:
— "Yemîn olsun ki, ben sizin aranızda elbette Allah'ın Kitabı ile hüküm vereceğim." buyurdu,demişlerdir.

7280 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ حَدَّثَنَا هِلَالُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كُلُّ أُمَّتِي يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ أَبَى قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَنْ يَأْبَى قَالَ مَنْ أَطَاعَنِي دَخَلَ الْجَنَّةَ وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ أَبَى

-....Bize Hilâl ibnu Alî, Atâ ibn Yesâr'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah(S):
— "Ümmetimin hepsi cennete girecektir. Ancak imtina edenler girmeyecektir" buyurmuştur. Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah! Kimler imtina edecekler? diye sordular. Rasûlullah:
— "Her kim bana itaat ederse cennete girecektir. Her kim de bana âsî olursa o da (da'vetimi kabulden ve emirlerime itaatten) çekinip imtina etmiş olur (ve cennete giremez)" buyurdu

---

7281 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبَادَةَ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ حَدَّثَنَا سَلِيمُ بْنُ حَيَّانَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مِينَاءَ حَدَّثَنَا أَوْ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ جَاءَتْ مَلَائِكَةٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ نَائِمٌ فَقَالَ بَعْضُهُمْ إِنَّهُ نَائِمٌ وَقَالَ بَعْضُهُمْ إِنَّ الْعَيْنَ نَائِمَةٌ وَالْقَلْبَ يَقْظَانُ فَقَالُوا إِنَّ لِصَاحِبِكُمْ هَذَا مَثَلًا فَاضْرِبُوا لَهُ مَثَلًا فَقَالَ بَعْضُهُمْ إِنَّهُ نَائِمٌ وَقَالَ بَعْضُهُمْ إِنَّ الْعَيْنَ نَائِمَةٌ وَالْقَلْبَ يَقْظَانُ فَقَالُوا مَثَلُهُ كَمَثَلِ رَجُلٍ بَنَى دَارًا وَجَعَلَ فِيهَا مَأْدُبَةً وَبَعَثَ دَاعِيًا فَمَنْ أَجَابَ الدَّاعِيَ دَخَلَ الدَّارَ وَأَكَلَ مِنْ الْمَأْدُبَةِ وَمَنْ لَمْ يُجِبْ الدَّاعِيَ لَمْ يَدْخُلْ الدَّارَ وَلَمْ يَأْكُلْ مِنْ الْمَأْدُبَةِ فَقَالُوا أَوِّلُوهَا لَهُ يَفْقَهْهَا فَقَالَ بَعْضُهُمْ إِنَّهُ نَائِمٌ وَقَالَ بَعْضُهُمْ إِنَّ الْعَيْنَ نَائِمَةٌ وَالْقَلْبَ يَقْظَانُ فَقَالُوا فَالدَّارُ الْجَنَّةُ وَالدَّاعِي مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَنْ أَطَاعَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ عَصَى مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَمُحَمَّدٌ صلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرْقٌ بَيْنَ النَّاسِ تَابَعَهُ قُتَيْبَةُ عَنْ لَيْثٍ عَنْ خَالِدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ عَنْ جَابِرٍ خَرَجَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-.... Bize Yezîd ibn Hârûn haber verdi. Bize Selîm ibn Hayyân tahdîs etti ve Yezîd ibn Harun'u hayırla övdü de şöyle dedi: Bize Saîd ibnu Mînâ tahdîs etti. Bize Câbir ibn Abdillah tahdîs etti yâhud: Ben Câbir ibn Abdillah'tan işittim, şöyle diyordu: Bir kerre Peygamber (S) uyurken yanına birtakım melekler geldi de, bunlardan bâzıları:
— Bu zât uyuyor, dedi. Bâzıları da:
— Gözü uyuyor, fakat kalbi uyanıktır, dedi. Bunun üzerine bu melekler (birbirlerine):
— Bu dostunuzun yüksek sıfatı vardır (yüksek menkıbe sâhibidir). Haydi siz de bunun yüksek mevkiini haricî bir örnekle temsîl ediniz! dediler. Fakat bâzıları:
— İyi amma bu zât uyuyor, dediler. Bâzıları da:
— Hayır, O'nun gözü uyuyor, fakat kalbi uyanıktır, dediler. Bunun üzerine melekler:
— Bu Zât'ın haricî benzeri, şu bir kimsenin misâli gibidir ki, o kimse yeni bir ev yaptırır, o evde bir ziyafet yemeği tertîb eder ve bu ziyafete insanları da'vet etmek için bir da'vetçi gönderir. Bu da'vetçinin da'vetine kim icabet ederse, o (mükemmel) eve girer ve ziyafet yemeğinden yer. Her kim de da'vetçinin da'vetine icabet etmezse o eve giremez ve ziyafet yemeklerini de yiyemez. Bunun üzerine melekler yine birbirlerine:
— Haydi bu temsîli bu Zât'a îzâh ediniz de anlasın! dediler. Fakat yine bunlardan bâzıları:
— İyi amma bu Zât uyuyor, dediler. Bâzıları da:
— Hayır, gözleri uyuyor amma kalbi uyanıktır, dediler. Bunun üzerine melekler (kendi aralarında temsîli şöyle îzâh ettiler):
— O ev cennettir, da'vetçi de Muhammed(S)'dir. Her kim Muhammed'e itaat ederse, Allah'a itaat etmiştir. Her kim de Muham-med'e âsî olursa, Allah'a âsî olmuştur. Muhammed insanların arasını ayırdetmiştir (itaat ve isyan şiarını bildirip mü'minleri, münkirleri ayırdetmiştir).Bu hadîsi Kuteybe ibn Saîd, Leys'ten; o da Hâlid'den; o da Saîd ibn Ebî Hilâl*den; o da Câbir'den:"Peygamber bizim yanımıza çıktı" fıkrasıyle rivayet etmekte Muhammed ibn Abâde'ye mutâbaat etmiştir

---

6739 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ يَا مَعْشَرَ الْقُرَّاءِ اسْتَقِيمُوا فَقَدْ سَبَقْتُمْ سَبْقًا بَعِيدًا فَإِنْ أَخَذْتُمْ يَمِينًا وَشِمَالًا لَقَدْ ضَلَلْتُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا

-.... Huzeyfe (R) şöyle demiştir:
— Ey Kur'ân okuyucuları topluluğu! (Allah'ın emrine yapışmanız suretiyle) dosdoğru yola giriniz.(Eğer doğru yola girerseniz) şübhe-siz sizler açık bir öne geçişle öne geçirilmiş olursunuz. (Eğer emre muhalefet edip de) dosdoğru yoldan sağa ve sola giden yolları tutarsanız, muhakkak pek uzak bir sapıklıkla sapmış olursunuz!

7282 - حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّمَا مَثَلِي وَمَثَلُ مَا بَعَثَنِي اللَّهُ بِهِ كَمَثَلِ رَجُلٍ أَتَى قَوْمًا فَقَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي رَأَيْتُ الْجَيْشَ بِعَيْنَيَّ وَإِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْعُرْيَانُ فَالنَّجَاءَ فَأَطَاعَهُ طَائِفَةٌ مِنْ قَوْمِهِ فَأَدْلَجُوا فَانْطَلَقُوا عَلَى مَهَلِهِمْ فَنَجَوْا وَكَذَّبَتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ فَأَصْبَحُوا مَكَانَهُمْ فَصَبَّحَهُمْ الْجَيْشُ فَأَهْلَكَهُمْ وَاجْتَاحَهُمْ فَذَلِكَ مَثَلُ مَنْ أَطَاعَنِي فَاتَّبَعَ مَا جِئْتُ بِهِ وَمَثَلُ مَنْ عَصَانِي وَكَذَّبَ بِمَا جِئْتُ بِهِ مِنْ الْحَقِّ

-.... Bize Ebû Usâme, Bureyd'den; o da Ebû Burde'den; o da Ebû Mûsâ el-Eş'arî(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Benim meselim (benzerim) ve beni kendisiyle size Allah'ın peygamber gönderdiği şeyin meseli, ancak şu adamın benzeri gibidir ki, o, kavmine geldi de:

— Ey kavmim! Ben şurada iki gözümle ordu gördüm. (Onlar beni soydular.. ben kaçtım, şimdi haber veriyorum). Görüyorsunuz, ben çıplak bir nezîrim (sizi yarının musibetinden korkutuyorum).Hemen kurtulmaya, hemen kaçmaya bakınız! der.Bu haber üzerine kavminden bir taife ona itaat eder de bütün gece vakaar ve haysiyetle yürümüş ve kaçıp kurtulmuşlardır. Kavminden bir kısmı da onu yalanlamışlar da yerlerinde kalmışlardır. Bunun üzerine sabahleyin ansızın asker onları basıp helak etmiş ve köklerini kazımıştır. İşte bu bana itaat eden ve benim getirdiğime uyan kimse ile bana âsî olan ve benim getirmiş olduğum hakkı yalanlayan kimsenin meselidir"

7284 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ لَمَّا تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاسْتُخْلِفَ أَبُو بَكْرٍ بَعْدَهُ وَكَفَرَ مَنْ كَفَرَ مِنْ الْعَرَبِ قَالَ عُمَرُ لِأَبِي بَكْرٍ كَيْفَ تُقَاتِلُ النَّاسَ وَقَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَمَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَصَمَ مِنِّي مَالَهُ وَنَفْسَهُ إِلَّا بِحَقِّهِ وَحِسَابُهُ عَلَى اللَّهِ فَقَالَ وَاللَّهِ لَأُقَاتِلَنَّ مَنْ فَرَّقَ بَيْنَ الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ فَإِنَّ الزَّكَاةَ حَقُّ الْمَالِ وَاللَّهِ لَوْ مَنَعُونِي عِقَالًا كَانُوا يُؤَدُّونَهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقَاتَلْتُهُمْ عَلَى مَنْعِهِ فَقَالَ عُمَرُ فَوَاللَّهِ مَا هُوَ إِلَّا أَنْ رَأَيْتُ اللَّهَ قَدْ شَرَحَ صَدْرَ أَبِي بَكْرٍ لِلْقِتَالِ فَعَرَفْتُ أَنَّهُ الْحَقُّ قَالَ ابْنُ بُكَيْرٍ وَعَبْدُ اللَّهِ عَنْ اللَّيْثِ عَنَاقًا وَهُوَ أَصَحُّ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) vefat ettiği ve ondan sonra Ebû Bekr halîfe yapıldığı, Arab kabileler inden tekrar kâfir olanlar küfürlerine döndükleri zaman (Ebû Bekr-onlarla harb etmek istediğinde) Umer, Ebû Bekr'e:

— Sen bu insanlara karşı nasıl harb açarsın? Rasûlullah (S): ' 'Ben, insanlar Lâ ilahe ille 'Hah diyene kadar şirk ehli olanlarla harb etmeye emredildim. Her kim bu Lâ ilahe ille'llah şehâdet kelimesini söylerse, benden malını ve canını muhafaza etmiş olur, ancak (haram kılınmış bir nefsi öldürmek yâhud farzlardan birini inkâr etmek gibi) İslâm hakkının gerekli kıldığı ceza müstesnadır.(Gizli küfür ve ma'siyetinin) hesabı Allah'a âiddir" buyurdu! demişti. Ebû Bekr de Umer'e:

— Vallahi her kim namazla zekât arasını ayırırsa, ben muhakkak bu zümre ile harb ederim. Çünkü zekât mâlî bir haktır. Allah'a yemîn ederim ki, bunlar Rasûlullah'a ödemekte oldukları bir ipi (yânî az olsa bile meydana gelen zekât hakkım) benden men' ederlerse, onun men' edilmesi üzerine ben muhakkak onlarla harb ederim! dedi. Bunun üzerine Umer:

— Vallahi gördüm ki, dînden dönenlerin katli hakkındaki Ebû Bekr'in bu hükmü, Allah'ın Ebû Bekr'in gönlünde yarattığı genişliğin eseridir. Bu sayede (getirdiği delilden dolayı) onlarla harb etmenin hakk olduğunu öğrendim, dedi (ve Ebû Bekr'in kararını doğruladı).Yahya ibn Bukeyr ile (Leys'in kâtibi olan) Abdullah ibn Salih, İmâm el-Leys'den "Anâkan(Bir dişi oğlağı)" şeklinde söylemişlerdir ki, bu daha sahihtir

---

7286 – حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمَ عُيَيْنَةُ بْنُ حِصْنِ بْنِ حُذَيْفَةَ بْنِ بَدْرٍ فَنَزَلَ عَلَى ابْنِ أَخِيهِ الْحُرِّ بْنِ قَيْسِ بْنِ حِصْنٍ وَكَانَ مِنْ النَّفَرِ الَّذِينَ يُدْنِيهِمْ عُمَرُ وَكَانَ الْقُرَّاءُ أَصْحَابَ مَجْلِسِ عُمَرَ وَمُشَاوَرَتِهِ كُهُولًا كَانُوا أَوْ شُبَّانًا فَقَالَ عُيَيْنَةُ لِابْنِ أَخِيهِ يَا ابْنَ أَخِي هَلْ لَكَ وَجْهٌ عِنْدَ هَذَا الْأَمِيرِ فَتَسْتَأْذِنَ لِي عَلَيْهِ قَالَ سَأَسْتَأْذِنُ لَكَ عَلَيْهِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَاسْتَأْذَنَ لِعُيَيْنَةَ فَلَمَّا دَخَلَ قَالَ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ وَاللَّهِ مَا تُعْطِينَا الْجَزْلَ وَمَا تَحْكُمُ بَيْنَنَا بِالْعَدْلِ فَغَضِبَ عُمَرُ حَتَّى هَمَّ بِأَنْ يَقَعَ بِهِ فَقَالَ الْحُرُّ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ لِنَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ { خُذْ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنْ الْجَاهِلِينَ } وَإِنَّ هَذَا مِنْ الْجَاهِلِينَ فَوَاللَّهِ مَا جَاوَزَهَا عُمَرُ حِينَ تَلَاهَا عَلَيْهِ وَكَانَ وَقَّافًا عِنْدَ كِتَابِ اللَّهِ

-...Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle demiştir: Bir ara Uyeyne ibn Hısn ibni Huzeyfe ibn Bedr,Medîne'ye gelmiş ve kardeşi oğlu Hurr ibn Kays ibn Hısn'ın evine inip ona konuk olmuştu. Hurr ibn Kays ise Umer'in yakınlarındandi. Meclisinde genç, ihtiyar birtakım kurrâ ve fakîhler bulunurdu.Halîfe onlarla mühim âmme işlerini danışır, istişare ederdi. Uyeyne, kardeşinin oğlu Hurr ibn Kays'a:
— Ey kardeşim oğlu! Senin Halîfe'nin yanında yüksek mevki'-in vardır. Benim için yanına girmeye bir izin alsan da onu ziyaret etsem! dedi.Hurr de ona:
— Ben senin için onun yanına girmene izin isteyeceğim! dedi.
İbn Abbâs dedi ki: Hurr, Uyeyne için izni aldı. Uyeyne huzura girdiğinde:
— Ey Hattâb oğlu! Vallahi sen bize ne bol dünyalık verirsin, ne de aramızda adaletle hükmedersin! dedi. Bu sözü üzerine Umer öfkelendi, hattâ Uyeyne'yi dövmeye kas-dedip üzerine yürüdüğü sırada,kardeşi oğlu Hurr ibn Kays müdâhale edip:
— Ey Mü'minlerin Emîri! Şübhesiz Yüce Allah, Peygamberi'ne:"Sen affı kolaylığı tut. İyiliği emret. Câhillerden yüz çevir" (ei-A'râf: 199) buyurdu. Şübhesiz bu Uyeyne de o câhillerdendir, dedi. İbn Abbâs dedi ki: Vallahi Hurr ibn Kays bu âyeti okuyunca, o haşmetli Umer olduğu yerde çakılmış gibi irkildi. Vallahi bir adım ileri gitmedi. Esasen Umer Allah Kitâbı'nın mukaddes huzurunda çok durucu bir kimse îdi (yânî onun hükmünü geçmezdi)

7287 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْمُنْذِرِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهَا قَالَتْ أَتَيْتُ عَائِشَةَ حِينَ خَسَفَتْ الشَّمْسُ وَالنَّاسُ قِيَامٌ وَهِيَ قَائِمَةٌ تُصَلِّي فَقُلْتُ مَا لِلنَّاسِ فَأَشَارَتْ بِيَدِهَا نَحْوَ السَّمَاءِ فَقَالَتْ سُبْحَانَ اللَّهِ فَقُلْتُ آيَةٌ قَالَتْ بِرَأْسِهَا أَنْ نَعَمْ فَلَمَّا انْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ مَا مِنْ شَيْءٍ لَمْ أَرَهُ إِلَّا وَقَدْ رَأَيْتُهُ فِي مَقَامِي هَذَا حَتَّى الْجَنَّةَ وَالنَّارَ وَأُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّكُمْ تُفْتَنُونَ فِي الْقُبُورِ قَرِيبًا مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَّالِ فَأَمَّا الْمُؤْمِنُ أَوْ الْمُسْلِمُ لَا أَدْرِي أَيَّ ذَلِكَ قَالَتْ أَسْمَاءُ فَيَقُولُ مُحَمَّدٌ جَاءَنَا بِالْبَيِّنَاتِ فَأَجَبْنَاهُ وَآمَنَّا فَيُقَالُ نَمْ صَالِحًا عَلِمْنَا أَنَّكَ مُوقِنٌ وَأَمَّا الْمُنَافِقُ أَوْ الْمُرْتَابُ لَا أَدْرِي أَيَّ ذَلِكَ قَالَتْ أَسْمَاءُ فَيَقُولُ لَا أَدْرِي سَمِعْتُ النَّاسَ يَقُولُونَ شَيْئًا فَقُلْتُهُ

-...Esma bintu Ebî Bekr (R) şöyle demiştir: Ben güneş tutulması sırasında Âişe'nin yanına geldim. İnsanlar hep namaza durmuşlar, Âişe de ayakta durmuş, namaz kılıyordu. Ben:
— İnsanlara ne oluyor ki (neden korkuyorlar)? dedim. Âişe (güneş tutulması meydana geldiğini anlatmak için) gökyüzüne doğru eli ile işaret etti de:
— Subhânallâhi, dedi. Ben:
— Bu bir (azâb için olan) âyet mi (yâhud kıyametin yaklaşması alâmeti mi)? diye sordum. Âişe başı ile:
— Evet! diye işaret etti.Rasûlullah(S) namazı bitirince, Allah'a hamd ve sena eyledi. Sonra şöyle buyurdu:
— "Ben cennet ve cehenneme kadar evvelce görmediğim hiçbir-şey kalmadı ki, bu makaamımda hepsini görmüş olmayayım. Bana vahyolundu ki, sizler kabirlerinizde Mesih Deccâl-yüzünden çekilecek fitneye yakın bir imtihan geçireceksiniz. Mü'min yâhud müslim -râvî Fâtıma bintu'1-Munzir: Esmâ'nın bu iki lâfızdan hangisini söylediğini bilmiyorum, demiştir- o kimse, Muhammed hakkında sorulduğunda:
—Oy Muhammed'dir; O bize beyyineler getirdi, biz de O'nun da'veiine icabet edip îmân eyledik! diyecek. Ona sorucu melekler tarafından:
— Sen iyi hâlde yat uyu! Biz senin kat'î inanmış kimse olduğunu bildik, denilir.Münafık yâhud kalbinde şübhesi olan kimseye gelince -Fâtıma bintu'l-Munzir: Ben Esmâ'mn bu iki ta'bîrden hangisini söylediğini bilmiyorum, demiştir- o kimse de:
—Ben O'nun kim olduğunu bilmiyorum. Ben insanlardan işittim. O'nun hakkında birşeyler söylüyorlardı, ben de onu söyledim, diyecektir"

7288 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ دَعُونِي مَا تَرَكْتُكُمْ إِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِسُؤَالِهِمْ وَاخْتِلَافِهِمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ فَإِذَا نَهَيْتُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَاجْتَنِبُوهُ وَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِأَمْرٍ فَأْتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ

-...Bize Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rec'den; oda Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki,Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Sizler, sizi bırakıp teklif etmediğim hususlarda beni kendi hâlime bırakınız! Sizden evvelki ümmetler ancak çok suâl sormaları ve peygamberlerine karşı ihtilâfları sebebiyle helak olmuşlardır. Ben sizleri birşeyden nehyettiğim zaman, ondan sakınınız. Sizlere birşey emrettiğim zaman da emrimi tutunuz. Gücünüzün yettiği kadar onu yerine getiriniz!"

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ كَثْرَةِ السُّؤَالِ وَتَكَلُّفِ مَا لَا يَعْنِيهِ وَقَوْلُهُ تَعَالَى { لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ }

7289 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ الْمُقْرِئُ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ أَعْظَمَ الْمُسْلِمِينَ جُرْمًا مَنْ سَأَلَ عَنْ شَيْءٍ لَمْ يُحَرَّمْ فَحُرِّمَ مِنْ أَجْلِ مَسْأَلَتِهِ

Çok Suâl Sormanın Ve Kendini İlgilendirmeyen Hususlarda Külfet Ve Zorluk Aramanın Mekruh Olması Babı Ve Yüce Allah'ın şu:"Ey îmân edenler, Allah'ın affettiği şeyleri... ve eğer size açıklanırsa ve siz bunları Kur 'ân inerken sorup da hükmü kendinize açıklanırsa fenanıza gidecek şeyleri sormayın. Allah çok mağfiret edicidir, çok halimdir; cezada da aceleci değildir9* (ei-Mâide: ıoi) kavli.
-....Bana Ukayl, İbn Şihâb'dan; o da Âmir ibn Sa'd'dan; o da babası Sa'd ibn Ebî Vakkaas(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Müslümanların müslümânlar hakkında şübhesiz en büyük günahlısı o kimsedir ki, insanlara haram edilmedik birşeyin hükmünü sorar da o şey, sırf onun bu sormasından dolayı haram kılınır" buyurmuştur

---

7290 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ سَمِعْتُ أَبَا النَّضْرِ يُحَدِّثُ عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اتَّخَذَ حُجْرَةً فِي الْمَسْجِدِ مِنْ حَصِيرٍ فَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهَا لَيَالِيَ حَتَّى اجْتَمَعَ إِلَيْهِ نَاسٌ ثُمَّ فَقَدُوا صَوْتَهُ لَيْلَةً فَظَنُّوا أَنَّهُ قَدْ نَامَ فَجَعَلَ بَعْضُهُمْ يَتَنَحْنَحُ لِيَخْرُجَ إِلَيْهِمْ فَقَالَ مَا زَالَ بِكُمْ الَّذِي رَأَيْتُ مِنْ صَنِيعِكُمْ حَتَّى خَشِيتُ أَنْ يُكْتَبَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ كُتِبَ عَلَيْكُمْ مَا قُمْتُمْ بِهِ فَصَلُّوا أَيُّهَا النَّاسُ فِي بُيُوتِكُمْ فَإِنَّ أَفْضَلَ صَلَاةِ الْمَرْءِ فِي بَيْتِهِ إِلَّا الصَّلَاةَ الْمَكْتُوبَةَ

-...Bize Mûsâ ibn Ukbe tahdîs edip şöyle dedi: Ben Ebu'n- Nadr (Salim ibn Ebî Umeyye)'dan işittim, o Busr ibnu Saîd'den; o da Zeyd ibn Sâbit(R)'ten şöyle tahdîs ediyordu: Peygamber (S) mescid içind i'tikâf için hasırdan bir hücre edinmişti. (Ramazânın son onunda) birkaç geceler buradan çıkıp cemâatle hem farz ve hem de terâvîh namazı kılmıştı. Sonunda cemâatin birikip çoğaldığım görünce bir gece yalnız yatsı namazını kıldırıp bu hasır odasına çekilmiş, terâvîh için çıkmamıştır, Rasûlullah'ın hücresinde sesini işitmediklerinde uyudu zannettiler ve uyansın da çıksın diye sahâbîlerin bâzısı öksürmeye başladı. Bunun üzerine Rasûlullah, bekleyen cemâate hi-tâb edip şöyle buyurdu:
— "Cemâatle terâvîh namazı kılmak hususunda sizde gördüğüm bu yaptığınız iş ve arzu devamlıdır. Fakat böyle cemâat hâlinde bu ibâdete devam ederken, cemâatin farz kılınmasından ve farz kılındığı takdirde hepinizin bu namazı cemâatle edasına muktedir olamamanızdan korkarım. Onun için ey insanlar! Sizler bu namazı kendi evlerinizde kılınız. Çünkü farz namaz müstesna, kişinin namazının en faziletlisi kendi evinde kıldığı namazıdır"

7291 – حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَشْيَاءَ كَرِهَهَا فَلَمَّا أَكْثَرُوا عَلَيْهِ الْمَسْأَلَةَ غَضِبَ وَقَالَ سَلُونِي فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَبِي قَالَ أَبُوكَ حُذَافَةُ ثُمَّ قَامَ آخَرُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَبِي فَقَالَ أَبُوكَ سَالِمٌ مَوْلَى شَيْبَةَ فَلَمَّا رَأَى عُمَرُ مَا بِوَجْهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْغَضَبِ قَالَ إِنَّا نَتُوبُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

-....Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R) şöyle demiştir: Bir kerresinde Rasûlullah(S)'tan hoşlanmadığı bâzı şeyler soruldu. Sahâbîler bu gibi soruları çoğalttıklarında Rasûlullah öfkelendi ve:
— "Bana istediğinizi sorun!" diye buyurdu. Bunun üzerine (Abdullah isminde) bîr adam ayağa kalktı da:
— Yâ Rasûlallah! Benim babam kimdir? dedi. Rasûlullah ona:
— "Senin baban Huzâfe'dir!" buyurdu. Bundan sonra (Sa'd isminde) başka biri ayağa kalktı ve:
— Yâ Rasûlallah! Benim babam kimdir? dedi. Rasûlullah ona da:
— "Senin baban Şeybe'nin âzâdlısı Sâlim'dir" buyurdu. Umer ibnu'l-Hattâb, Rasûlullah'm yüzündeki öfke alâmetini görünce:
— Yâ Rasûlallah! Biz Azîz ve Celîl olan Allah'a tevbe ediyoruz! dedi

---

7292 – حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ عَنْ وَرَّادٍ كَاتِبِ الْمُغِيرَةِ قَالَ كَتَبَ مُعَاوِيَةُ إِلَى الْمُغِيرَةِ اكْتُبْ إِلَيَّ مَا سَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَتَبَ إِلَيْهِ إِنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ وَكَتَبَ إِلَيْهِ إِنَّهُ كَانَ يَنْهَى عَنْ قِيلَ وَقَالَ وَكَثْرَةِ السُّؤَالِ وَإِضَاعَةِ الْمَالِ وَكَانَ يَنْهَى عَنْ عُقُوقِ الْأُمَّهَاتِ وَوَأْدِ الْبَنَاتِ وَمَنْعٍ وَهَاتِ

-....Bize Abdulmelik ibn Umeyr tahdîs etti ki, el-Mugîre'nin âzâdlısı ve kâtibi olan Verrâd şöyle demiştir: Muâviye, el-Mugîre'ye: "Rasûlullah(S)'ın namazdan sonra okuduğunu işittiğin şeyi bana yaz!" diye mektûb gönderdi. el-Mugîre de ona şöyle yazdı:
— Allah'ın Peygamberi (S) her (farz) namazdan sonra şunu söylerdi: Lâ ilahe ille llâhu vahdehu lâ şerike lehu. Lehu 'l-mulku ve lehu 7-hamdu ve huve ala külli şey'in kadir. Allâhumme lâ mania lima a'-teyte velâ mu 'tiye limâ mena 'te velâ yenfau ze 'l-ceddi minke H-ceddu (= Tek Allah'tan başka ilâh yoktur, O'nun hiçbir ortağı yoktur. Mülk O'nundur. Hamd O'na mahsûstur. Herşeye kudreti yeten de O'dur. Allah'ım, Sen'in verdiğine mâni' olabilecek hiç yok, vermediğini verebilecek de hiç yok. Baht ve sâmân sahibinin baht ve samanı Sen'in lütuf ve ihsanının yerine geçip de kendisine fayda vermez)/"el-Mugîre, Muâviye'ye mektubunda şunu da yazdı: — Rasûlullah (S) bir de kîl ve kaalden, çok çok suâlden, mal telef etmekten nehyeder idi. Yine Rasûlullah, analara itaatsizlikten, kızları diri diri gömmekten, verilecek şeyi vermemekten, almak hakkı olmayan şeyi istemekten de nehyederdi

---

7293 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كُنَّا عِنْدَ عُمَرَ فَقَالَ نُهِينَا عَنْ التَّكَلُّفِ

-... Bize Hammâd ibn Zeyd, Sabit el-Bunânî'den tahdîs etti ki, Enes ibn Mâlik (R): Bizler Umer ibnu'l-Hattâb'ın yanında idik. Umer (R): Bizler üzerimize renç ve meşakkatli iş olmaktan nehyolunduk, dedi, demiştir

7294 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح و حَدَّثَنِي مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ حِينَ زَاغَتْ الشَّمْسُ فَصَلَّى الظُّهْرَ فَلَمَّا سَلَّمَ قَامَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَذَكَرَ السَّاعَةَ وَذَكَرَ أَنَّ بَيْنَ يَدَيْهَا أُمُورًا عِظَامًا ثُمَّ قَالَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَسْأَلَ عَنْ شَيْءٍ فَلْيَسْأَلْ عَنْهُ فَوَاللَّهِ لَا تَسْأَلُونِي عَنْ شَيْءٍ إِلَّا أَخْبَرْتُكُمْ

بِهِ مَا دُمْتُ فِي مَقَامِي هَذَا قَالَ أَنَسٌ فَأَكْثَرَ النَّاسُ الْبُكَاءَ وَأَكْثَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَقُولَ سَلُونِي فَقَالَ أَنَسٌ فَقَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ فَقَالَ أَيْنَ مَدْخَلِي يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ النَّارُ فَقَامَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حُذَافَةَ فَقَالَ مَنْ أَبِي يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَبُوكَ حُذَافَةُ قَالَ ثُمَّ أَكْثَرَ أَنْ يَقُولَ سَلُونِي سَلُونِي فَبَرَكَ عُمَرُ عَلَى رُكْبَتَيْهِ فَقَالَ رَضِينَا بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَسُولًا قَالَ فَسَكَتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ قَالَ عُمَرُ ذَلِكَ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدْ عُرِضَتْ عَلَيَّ الْجَنَّةُ وَالنَّارُ آنِفًا فِي عُرْضِ هَذَا الْحَائِطِ وَأَنَا أُصَلِّي فَلَمْ أَرَ كَالْيَوْمِ فِي الْخَيْرِ وَالشَّرِّ

-....ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Enes ibn Mâlik(R) şöyle haber verdi: Peygamber (S) güneş gündüzün ortasından meylettiği zaman hücresinden çıktı ve öğle namazını kıldırdı. Selâm verince minber üzerine çıkıp ayakta durdu. Kıyamet saatini zikretti ve onun önünde pek büyük işler olacağını söyledi. Sonra:
— "Bana birşey sormak isteyen varsa şimdi sorsun. Vallahi bu makaamimda durduğum müddetçe bana her ne sorarsanız hemen sizlere haber vereceğim!" buyurdu. Enes şöyle dedi: İnsanlar (Peygamber'in gadabından müteessir olarak) pek çok ağlaştılar. Rasûlullah da tekrar tekrar "Bana sorunuz" demeyi çoğaltıyordu. Enes dedi ki: Bu sırada bir adam O'na doğru ayağa kalktı da:
— Yâ Rasûlallah! Benim gireceğim yer neresidir? diye sordu. Rasûlullah ona:
— "Cehennemdir" cevâbını verdi.Derken Abdullah ibn Huzâfe es-Sehmî (R) ayağa kalktı ve:
— Yâ Rasûlallah! Benim babam kimdir? diye sordu. Rasûlullah ona da:
— "Baban Huzâfe'dir!" buyurdu. Râvî dedi ki: Sonra Rasûlullah yine "Bana sorunuz, bana sorunuz" demeyi çoğalttı. Bunun üzerine Umer ibnu'l-Hattâb (R) iki dizi üzerine çöktü de:
— (Yâ Rasûlallah, bu kadarı yeter!) Biz Allah Taâlâ'yı Rabb, İslâm'ı dîn, Muhammed'i rasûl olarak kabul ve tasdîk ettik, dedi.Râvî dedi ki: Umer bu sözü söylediği zaman Rasûlullah biraz sükût ettikten sonra şöyle buyurdu:
— "Nefsim elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki, demincek ben namaz kılarken cennet ile cehennem şu duvarın yüzünde bana arz olundu. Ben hayırda ve şerrde bu günün benzeri bir gün görmüş değilim" buyurdu

---

7295 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَخْبَرَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ أَنَسٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ قَالَ رَجُلٌ يَا نَبِيَّ اللَّهِ مَنْ أَبِي قَالَ أَبُوكَ فُلَانٌ وَنَزَلَتْ { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ } الْآيَةَ

-....Bize Şu'be tahdîs edip şöyle dedi: Bana Basra Kaadısı Mûsâ ibnu Enes haber verip şöyle dedi: Ben Enes ibn Mâlik(R)'ten işittim, şöyle dedi: Bir adam:
— Ey Allah'ın Peygamberi! Benim babam kimdir? diye sordu. Rasûlullah (S) da ona:
— "Senin baban Fulân'dır (yânî Huzâfe'dir)/" buyurdu. Bunun üzerine ' 'Ey imân edenler! Size apaçık söylenirse fenanıza gidecek şeyler sormayınız..." (ei-Mâide. ıoi) âyeti indi.

7296 – حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا شَبَابَةُ حَدَّثَنَا وَرْقَاءُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَنْ يَبْرَحَ النَّاسُ يَتَسَاءَلُونَ حَتَّى يَقُولُوا هَذَا اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ فَمَنْ خَلَقَ اللَّهَ

-...Bize Verkaa ibn Amr, Abdullah ibn Abdirrahmân'dan tahdîs etti ki, o şöyle demiştir: Ben Enes ibn Mâlik(R)'ten işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah (S):
— "İnsanlar birbirlerine birtakım suâller sormaktan asla vazgeçmiyeceklerdir. Hattâ: 'Herşeyi yaratan Allah'tır, fakat Allah'ı kim yaratmıştır?' diyeceklerdir" buyurdu

---

7297 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ بْنِ مَيْمُونٍ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَرْثٍ بِالْمَدِينَةِ وَهُوَ يَتَوَكَّأُ عَلَى عَسِيبٍ فَمَرَّ بِنَفَرٍ مِنْ الْيَهُودِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ سَلُوهُ عَنْ الرُّوحِ وَقَالَ بَعْضُهُمْ لَا تَسْأَلُوهُ لَا يُسْمِعُكُمْ مَا تَكْرَهُونَ فَقَامُوا إِلَيْهِ فَقَالُوا يَا أَبَا الْقَاسِمِ حَدِّثْنَا عَنْ الرُّوحِ فَقَامَ سَاعَةً يَنْظُرُ فَعَرَفْتُ أَنَّهُ يُوحَى إِلَيْهِ فَتَأَخَّرْتُ عَنْهُ حَتَّى صَعِدَ الْوَحْيُ ثُمَّ قَالَ { وَيَسْأَلُونَكَ عَنْ الرُّوحِ قُلْ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي }

-...Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Ben Medîne'de Peygamber'in beraberinde bir tarlada yürüyordum. O da hurma dalından bir deyneğe dayanıyordu. O sırada birkaç Yahudi'ye rastladı. Onların bâzısı:
— O'na ruhtan sorun, dedi. Bâzısı da:
— Hayır, O'na sormayın, olur ki size hoşlanmayacağınız bir ce-vâb işittirir, dedi. Derken Ona doğru kalkıp geldiler ve:
— Yâ Eba'l-Kaasım! Bize ruhun mâhiyetini söyle! dediler. Rasûlullah bu suâl üzerine bir müddet bakarak dikeldi. Ben O'na vahy edilmekte olduğunu anladım da O'ndan biraz geriye çekildim. Nihayet vahy yükselip kalktı. Sonra:
— "Sana ruhu sorarlar. De ki: Rûh Rabb 'imin emrindendir. Size az bir ilimden başkası verilmemiştir" (ei-isrâ: 85) âyetini söyledi

---

بَاب الِاقْتِدَاءِ بِأَفْعَالِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

7298 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ اتَّخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاتَمًا مِنْ ذَهَبٍ فَاتَّخَذَ النَّاسُ خَوَاتِيمَ مِنْ ذَهَبٍ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي اتَّخَذْتُ خَاتَمًا مِنْ ذَهَبٍ فَنَبَذَهُ وَقَالَ إِنِّي لَنْ أَلْبَسَهُ أَبَدًا فَنَبَذَ النَّاسُ خَوَاتِيمَهُمْ

Peygamber(S)'İn Fiillerine Uymak Babı
-....Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) altından bir mühür yüzük edinmişti. Bunu görünce insanlar da altından birtakım yüzükler edindiler. Bunun üzerine Peygamber:
— "Ben altından bir mühür yüzük edinmiştim" buyurdu da onu parmağından çıkarıp attı ve: "Ben bundan sonra ebediyyen bu altın yüzüğü takmayacağım" buyurdu.Bunun üzerine insanlar da kendi altın yüzüklerini çıkarıp attılar

---

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ التَّعَمُّقِ وَالتَّنَازُعِ فِي الْعِلْمِ وَالْغُلُوِّ فِي الدِّينِ وَالْبِدَعِ لِقَوْلِهِ تَعَالَى { يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ }

7299 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُوَاصِلُوا قَالُوا إِنَّكَ تُوَاصِلُ قَالَ إِنِّي لَسْتُ مِثْلَكُمْ إِنِّي أَبِيتُ يُطْعِمُنِي رَبِّي وَيَسْقِينِي فَلَمْ يَنْتَهُوا عَنْ الْوِصَالِ قَالَ فَوَاصَلَ بِهِمْ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَيْنِ أَوْ لَيْلَتَيْنِ ثُمَّ رَأَوْا الْهِلَالَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ تَأَخَّرَ الْهِلَالُ لَزِدْتُكُمْ كَالْمُنَكِّلِ لَهُمْ

İşte Şiddetten Ve Derinlemeye Gitmekten; İlimde İhtilâf Hâlinde Nizâlaşmadan; Dînde Aşırılıktan Ve Bid'atlerden (Yânı Kitâb Ve Sünnette Olmayan Sonraki Uydurmalardan) Mekruh Olacak Şeyler Babı
Çünkü Yüce Allah'ın şu kavli vardır: "Ey kitâb ehli, dînîniz hususunda haddi aşmayın. Allah'a karşı hakk olandan başkasını söylemeyin...(en-Nisâ: 171)
-... Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S):

— "İftar yapmayarak iki ve daha fazla orucu birbirine ulama-yın!" buyurdu.Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah, Sen orucu bazen birbirine ekliyorsun! dediler. Rasûlullah:
— "Ben sizden hiçbiriniz gibi değilim. Çünkü ben, Rabb'im beni yedirir ve içirir hâlde gecelerim" buyurdu. Fakat sahâbîler oruçları birbirine eklemekten vazgeçmeyince Peygamber oruçlarını arka arkaya iki gün yâhud iki gece birbirine uladı. Sonra (üçüncü gün) hilâli gördüler. Bunun üzerine Peygamber, oruçlarını birbirine ulamaktan çekinmeyenleri ta'kîb ve tevbîh eder gibi:
— "Eğer hilâl daha da geri kalsaydı, ulamayı sizin için (bir ceza ve ders olsun diye) o ana kadar daha artırırdım!" buyurdu

---

7300 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ التَّيْمِيُّ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ خَطَبَنَا عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَلَى مِنْبَرٍ مِنْ آجُرٍّ وَعَلَيْهِ سَيْفٌ فِيهِ صَحِيفَةٌ مُعَلَّقَةٌ فَقَالَ وَاللَّهِ مَا عِنْدَنَا مِنْ كِتَابٍ يُقْرَأُ إِلَّا كِتَابُ اللَّهِ وَمَا فِي هَذِهِ الصَّحِيفَةِ فَنَشَرَهَا فَإِذَا فِيهَا أَسْنَانُ الْإِبِلِ وَإِذَا فِيهَا الْمَدِينَةُ حَرَمٌ مِنْ عَيْرٍ إِلَى كَذَا فَمَنْ أَحْدَثَ فِيهَا حَدَثًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْهُ صَرْفًا وَلَا عَدْلًا وَإِذَا فِيهِ ذِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَاحِدَةٌ يَسْعَى بِهَا أَدْنَاهُمْ فَمَنْ أَخْفَرَ مُسْلِمًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْهُ صَرْفًا وَلَا عَدْلًا وَإِذَا فِيهَا مَنْ وَالَى قَوْمًا بِغَيْرِ إِذْنِ مَوَالِيهِ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْهُ صَرْفًا وَلَا عَدْلًا

-....Bana İbrâhîm ibn Yezîd et-Teymî tahdîs etti. Bana Yezîd ibn Şurayh tahdîs edip şöyle dedi: Alî ibn Ebî Tâlib bizlere pişirilmiş tuğladan yapılmış bir minber üzerinde hutbe yaptı.Üzerinde, kınında asılı bir sahîfe bulunan bir kılıç vardı. Alî:
— Vallahi bizim yanımızda okunan hiçbir yazı yoktur, ancak Allah'ın Kitabı ve bir de şu sahîfedeki şeyler vardır, dedi ve sahîfeyi açtı.İçinde diyet develerinin yaşlan ile ' 'Medine A îr Dağı 'ndan şuraya kadar haremdir. Kim Medine'nin bu haremi içinde bir bid'at çıkarırsa, Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların la'neti onun üzerine olsun. Allah o kimseden hiçbir sarf ve adi kabul etmesin!" hadîsi, bir de "Müslümanların emânı birdir. O emânı müsjtümânların (kadın ve köle nev'inden) en aşağı bir ferdi de üzerine alır.Her kim bir müslümânın verdiği ahdi bozarsa, Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların la'neti onun üzerine olsun. Allah o kimseden hiçbir sarf ve hiçbir adi kabul etmesin!"Yine o sahîfede "Her kim de kendi efendilerinden başka bir kavmi, efendilerinin izni olmaksızın velî ve efendi edinirse, Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların la'neti onun aleyhine olsun; Allah ondan hiçbir sarf ve hiçbir adi kabul etmesin!" hadîsi yazılmıştır

---

7301 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا صَنَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا تَرَخَّصَ فِيهِ وَتَنَزَّهَ عَنْهُ قَوْمٌ فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَتَنَزَّهُونَ عَنْ الشَّيْءِ أَصْنَعُهُ فَوَاللَّهِ إِنِّي أَعْلَمُهُمْ بِاللَّهِ وَأَشَدُّهُمْ لَهُ خَشْيَةً

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) bir iş yaptı da o hususta ruhsat verdi. (Birtakım insanlar Peygamber'in yapıp da ruhsat verdiği o iş kendisine hâstır zannedip) o işi yapmaktan çekindiler. Onların bu çekinmesi Peygamber'e ulaşınca, Allah'a hamdettikten sonra:
— "Birtakım topluluklara ne oluyor ki, onlar benim yapmakta olduğum bir şeyi yapmaktan çekiniyorlar! Allah'ayemîn ederim ki, ben onların Allah'ı en çok bilenleri ve Allah'tan en çok korkanlarıyımdır!" buyurdu

---

7302 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ أَخْبَرَنَا نَافِعُ بْنُ عُمَرَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ كَادَ الْخَيِّرَانِ أَنْ يَهْلِكَا أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ لَمَّا قَدِمَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفْدُ بَنِي تَمِيمٍ أَشَارَ أَحَدُهُمَا بِالْأَقْرَعِ بْنِ حَابِسٍ التَّمِيمِيِّ الْحَنْظَلِيِّ أَخِي بَنِي مُجَاشِعٍ وَأَشَارَ الْآخَرُ

بِغَيْرِهِ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ لِعُمَرَ إِنَّمَا أَرَدْتَ خِلَافِي فَقَالَ عُمَرُ مَا أَرَدْتُ خِلَافَكَ فَارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُهُمَا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَزَلَتْ { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ إِلَى قَوْلِهِ عَظِيمٌ } قَالَ ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ ابْنُ الزُّبَيْرِ فَكَانَ عُمَرُ بَعْدُ وَلَمْ يَذْكُرْ ذَلِكَ عَنْ أَبِيهِ يَعْنِي أَبَا بَكْرٍ إِذَا حَدَّثَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحَدِيثٍ حَدَّثَهُ كَأَخِي السِّرَارِ لَمْ يُسْمِعْهُ حَتَّى يَسْتَفْهِمَهُ

-....Abdullah ibnu Ebî Muleyke şöyle demiştir: Çok hayırlı iki zât Ebû Bekr ile Umer helak olmaya yaklaşmışlardı: Peygamber'in huzuruna Temîm oğulları hey'eti geldiği zaman, bu ikisinden biri (yânî Umer), "Mucâsi' oğullan'nın kardeşi olan el-Akra ibn Habis et-Teymî el-Hanzalî'yi onlara emîr yap" diye işaret etti. Diğeri de başkasını (yânî Ka'kaa ibn Ma'bed ibn Zurâre et-Teymî'yi) emir yap diye işaret etti. Bunun üzerine Ebû Bekr, Umer'e:
— Sen sırf bana muhalefet etmek istedin! dedi. Umer de:
— Hayır sana muhalefet etmek istemedim, dedi. Peygamber'in yanında münâkaşa ettiler ve sesleri yükseldi. Bunun üzerine şu âyetler indi: "Ey imân edenler, seslerinizi Peygamber'in sesinden yüksek çıkarmayın. Ona sözle, birbirinize bağırdığınız gibi bağırmayın ki, siz farkına varmadan amelleriniz boşa gider.. "(el-Hucurât: 2-3).İbnu Muleyke şöyle dedi: Abdullah ibnu'z-Zubeyr şöyle dedi: Artık Umer bu âyetin inmesinden sonra -İbnu'z-Zubeyr bunu, dedesi Ebû Bekr'i kasdederek anasının babasından zikretmedi- Peyganıber'le bir hadîs konuştuğu zaman, O'na gizli şeyler söyleyen bir kardeş gibi konuşur, Peygamber anlamak isteyip soruncaya kadar sesini O'na işittirmezdi

---

7303 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي مَرَضِهِ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ يُصَلِّي بِالنَّاسِ قَالَتْ عَائِشَةُ قُلْتُ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ إِذَا قَامَ فِي مَقَامِكَ لَمْ يُسْمِعْ النَّاسَ مِنْ الْبُكَاءِ فَمُرْ عُمَرَ فَلْيُصَلِّ لِلنَّاسِ فَقَالَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ فَقَالَتْ عَائِشَةُ فَقُلْتُ لِحَفْصَةَ قُولِي إِنَّ أَبَا بَكْرٍ إِذَا قَامَ فِي مَقَامِكَ لَمْ يُسْمِعْ النَّاسَ مِنْ الْبُكَاءِ فَمُرْ عُمَرَ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ فَفَعَلَتْ حَفْصَةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّكُنَّ لَأَنْتُنَّ صَوَاحِبُ يُوسُفَ مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ لِلنَّاسِ فَقَالَتْ حَفْصَةُ لِعَائِشَةَ مَا كُنْتُ لِأُصِيبَ مِنْكِ خَيْرًا

-.... Bana Mâlik, Hişâm ibn Urve'den; o da babası Urve ibnu'z-Zubeyr'den; o da mü'minlerin anası Âişe(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) vefâtiyle netîcelenen hastalığı içinde:
— "Ebû Bekr'e söyleyin de insanlara namazı kıldırsın!" buyurdu. Âişe şöyle dedi: Ben:
— Ebû Bekr Sen'in makaamında (yânî namaz kıldırdığın mih-râbda) durursa, ağlamaktan kıraati insanlara işitteremez. Umer'e emret de insanlara o namaz kıldırsın! dedim. Rasûlullah yine:
— "Ebû Bekr'e söyleyin de insanlara namaz kıldırsın!'"buyurdu. Âişe şöyle dedi: Ben Hafsa'ya da:
— Peygamber'e: Ebû Bekr Sen'in makaamında durursa ağlamaktan kıraati insanlara işittiremez.Onun için Umer'e emret de insanlara o namaz kıldırsın! diye söyle! dedim.Hafsa dediğimi yaptı. Onun üzerine Rasûlullah:
— "Şübhesiz ki, sizler elbette Yûsuf Peygamber'in sahibeleri olan kadınlarsınız (yânî onun günündeki kadınlar gibisiniz) Ebû Bekr'e emredin de insanlara namazı o kıldırsın!" buyurdu. Bunun üzerine Hafsa, Âişe'ye hitaben: — Zâten senden bana hayır gelecek değildi! dedi (de canının sıkıntısını açıkladı)

7304 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي ذِئْبٍ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ جَاءَ عُوَيْمِرٌ الْعَجْلَانِيُّ إِلَى عَاصِمِ بْنِ عَدِيٍّ فَقَالَ أَرَأَيْتَ رَجُلًا وَجَدَ مَعَ امْرَأَتِهِ رَجُلًا فَيَقْتُلُهُ أَتَقْتُلُونَهُ بِهِ سَلْ لِي يَا عَاصِمُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَهُ فَكَرِهَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَسَائِلَ وَعَابَهَا فَرَجَعَ عَاصِمٌ فَأَخْبَرَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَرِهَ الْمَسَائِلَ فَقَالَ عُوَيْمِرٌ وَاللَّهِ لَآتِيَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَ وَقَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى الْقُرْآنَ خَلْفَ عَاصِمٍ فَقَالَ لَهُ قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ فِيكُمْ قُرْآنًا فَدَعَا بِهِمَا فَتَقَدَّمَا فَتَلَاعَنَا ثُمَّ قَالَ عُوَيْمِرٌ كَذَبْتُ عَلَيْهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ أَمْسَكْتُهَا فَفَارَقَهَا وَلَمْ يَأْمُرْهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِفِرَاقِهَا

فَجَرَتْ السُّنَّةُ فِي الْمُتَلَاعِنَيْنِ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ انْظُرُوهَا فَإِنْ جَاءَتْ بِهِ أَحْمَرَ قَصِيرًا مِثْلَ وَحَرَةٍ فَلَا أُرَاهُ إِلَّا قَدْ كَذَبَ وَإِنْ جَاءَتْ بِهِ أَسْحَمَ أَعْيَنَ ذَا أَلْيَتَيْنِ فَلَا أَحْسِبُ إِلَّا قَدْ صَدَقَ عَلَيْهَا فَجَاءَتْ بِهِ عَلَى الْأَمْرِ الْمَكْرُوهِ

-....Bize ez-Zuhrî tahdîs etti ki; Sehl ibn Sa'd es-Sâidî (R) şöyle demiştir: Uveymir el-Aclânî, Aclân oğullan'nın başkanı olan Âsim ibn Adiyy'e geldi de:
— Bana re'yini haber ver: Bir adam karısı ile beraber bir adamı bulsa, kadimn kocası o adamı öldürmeli, siz de öldürdüğü adama mu-kaabil onu öldürmeli misiniz?(Yoksa bu koca nasıl yapar?)Yâ Âsim, sen bu mes'eleyi benim için Rasûlullah'a soruver! dedi. Bunun üzerine Âsim bunu Peygamber'e sordu. Peygamber de böyle soruları, hoşlanmayıp, ayıpladı.Akabinde Âsim ailesi yanına döndü, Uveymir de geldi. Âsim, Uveymir'e Peygamber'in böyle sorulardan hoşlanmayıp ayıpladığını haber verdi. Bunun üzerine Uveymir:
— Vallahi ben bizzat kendim Peygamber'e gideceğim de bunu soracağım! dedi ve Peygamber'e geldi. O sırada Yüce Allah, Âsım'm ardından- "Zevcelerine zina is-nâd eden, kendilerinin kendilerinden başka şâhidleri de bulunmayan kimselere gelince, onlardan herbirinin yapacağı şâhidlik, kendisinin hakîkaten sâdıklardan olduğunu Allah 'a yemin ile dört kerre tekrar edeceği şâhidliktir. Beşinci şehâdet de eğer yalancılardan ise Allah 'in la yneti muhakkak kendisinin üstüne (olmasını ifâde etmesi)dir." (en-Nûr: 6-9) âyetleri olan - Kur'ân indirmişti. Peygamber, Uveymir'e:
— "Allah senin ve karın hakkında Kur'ân âyeti indirdi" dedi ve onların ikisini çağırdı. Bu karı-koca, Peygamber'in önüne geçip birbiriyle la'netleşme yemîni yaptılar. Uveymir:
— Yâ Rasûlallah! Eğer ben bu kadını yanımda tutarsam, ben bunun aleyhine yalan söylemiş olurum! dedi de Peygamber ona kadınından ayrılmasını emretmeden o kadını boşayıp ayrıldı. Artık, la'netleşme yapanlar hakkında onların birbirlerinden ayrılmaları sünnet yânî kaanûn oldu.Peygamber meclistekilere:
— "Bu kadına bakınız! Eğer bu kadın keler fasilesinden kızılca kurt gibi kısa bir çocuk getirirse,ben Uveymir'in kadına ancak iftira ettiğini sanırım. Eğer kadın bedeni siyah, iri gözlü ve kıçının iki yanı büyük tipte bir çocuk getirirse, ben Uveymir'in kadına zina isnadında doğru söylediğini sanırım" buyurdu. Sonra kadın, çocuğu sevilmeyen iş üzerine getirdi (yânî esmer, iri gözlü hâlde getirdi; çünkü bu, âdette kadının zinasının sübütunu tazammun etmekteydi)

7305 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مَالِكُ بْنُ أَوْسٍ النَّصْرِيُّ وَكَانَ مُحَمَّدُ بْنُ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ ذَكَرَ لِي ذِكْرًا مِنْ ذَلِكَ فَدَخَلْتُ عَلَى مَالِكٍ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ انْطَلَقْتُ حَتَّى أَدْخُلَ عَلَى عُمَرَ أَتَاهُ حَاجِبُهُ يَرْفَا فَقَالَ هَلْ لَكَ فِي عُثْمَانَ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ وَالزُّبَيْرِ وَسَعْدٍ يَسْتَأْذِنُونَ قَالَ نَعَمْ فَدَخَلُوا فَسَلَّمُوا وَجَلَسُوا فَقَالَ هَلْ لَكَ فِي عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ فَأَذِنَ لَهُمَا قَالَ الْعَبَّاسُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ اقْضِ بَيْنِي وَبَيْنَ الظَّالِمِ اسْتَبَّا فَقَالَ الرَّهْطُ عُثْمَانُ وَأَصْحَابُهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ اقْضِ بَيْنَهُمَا وَأَرِحْ أَحَدَهُمَا مِنْ الْآخَرِ فَقَالَ اتَّئِدُوا أُنْشِدُكُمْ بِاللَّهِ الَّذِي بِإِذْنِهِ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ هَلْ تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ يُرِيدُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَفْسَهُ قَالَ الرَّهْطُ قَدْ قَالَ ذَلِكَ فَأَقْبَلَ عُمَرُ عَلَى عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ فَقَالَ أَنْشُدُكُمَا بِاللَّهِ هَلْ تَعْلَمَانِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ذَلِكَ قَالَا نَعَمْ قَالَ عُمَرُ فَإِنِّي مُحَدِّثُكُمْ عَنْ هَذَا الْأَمْرِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ خَصَّ رَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي هَذَا الْمَالِ بِشَيْءٍ لَمْ يُعْطِهِ أَحَدًا غَيْرَهُ فَإِنَّ اللَّهَ يَقُولُ { مَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ } الْآيَةَ فَكَانَتْ هَذِهِ خَالِصَةً لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ وَاللَّهِ مَا احْتَازَهَا دُونَكُمْ وَلَا اسْتَأْثَرَ بِهَا عَلَيْكُمْ وَقَدْ أَعْطَاكُمُوهَا وَبَثَّهَا فِيكُمْ حَتَّى بَقِيَ مِنْهَا هَذَا الْمَالُ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُنْفِقُ عَلَى أَهْلِهِ نَفَقَةَ سَنَتِهِمْ مِنْ هَذَا الْمَالِ ثُمَّ يَأْخُذُ مَا بَقِيَ فَيَجْعَلُهُ مَجْعَلَ مَالِ اللَّهِ فَعَمِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذَلِكَ حَيَاتَهُ أَنْشُدُكُمْ بِاللَّهِ هَلْ تَعْلَمُونَ ذَلِكَ فَقَالُوا نَعَمْ ثُمَّ قَالَ لِعَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ أَنْشُدُكُمَا اللَّهَ هَلْ تَعْلَمَانِ ذَلِكَ قَالَا نَعَمْ ثُمَّ تَوَفَّى اللَّهُ نَبِيَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ أَنَا وَلِيُّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَبَضَهَا أَبُو بَكْرٍ فَعَمِلَ فِيهَا بِمَا عَمِلَ فِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنْتُمَا حِينَئِذٍ وَأَقْبَلَ عَلَى عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ تَزْعُمَانِ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ فِيهَا كَذَا وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَنَّهُ فِيهَا صَادِقٌ بَارٌّ رَاشِدٌ تَابِعٌ لِلْحَقِّ ثُمَّ تَوَفَّى اللَّهُ أَبَا بَكْرٍ فَقُلْتُ أَنَا وَلِيُّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بَكْرٍ فَقَبَضْتُهَا سَنَتَيْنِ

أَعْمَلُ فِيهَا بِمَا عَمِلَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ ثُمَّ جِئْتُمَانِي وَكَلِمَتُكُمَا عَلَى كَلِمَةٍ وَاحِدَةٍ وَأَمْرُكُمَا جَمِيعٌ جِئْتَنِي تَسْأَلُنِي نَصِيبَكَ مِنْ ابْنِ أَخِيكَ وَأَتَانِي هَذَا يَسْأَلُنِي نَصِيبَ امْرَأَتِهِ مِنْ أَبِيهَا فَقُلْتُ إِنْ شِئْتُمَا دَفَعْتُهَا إِلَيْكُمَا عَلَى أَنَّ عَلَيْكُمَا عَهْدَ اللَّهِ وَمِيثَاقَهُ لَتَعْمَلَانِ فِيهَا بِمَا عَمِلَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبِمَا عَمِلَ فِيهَا أَبُو بَكْرٍ وَبِمَا عَمِلْتُ فِيهَا مُنْذُ وَلِيتُهَا وَإِلَّا فَلَا تُكَلِّمَانِي فِيهَا فَقُلْتُمَا ادْفَعْهَا إِلَيْنَا بِذَلِكَ فَدَفَعْتُهَا إِلَيْكُمَا بِذَلِكَ أَنْشُدُكُمْ بِاللَّهِ هَلْ دَفَعْتُهَا إِلَيْهِمَا بِذَلِكَ قَالَ الرَّهْطُ نَعَمْ فَأَقْبَلَ عَلَى عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ فَقَالَ أَنْشُدُكُمَا بِاللَّهِ هَلْ دَفَعْتُهَا إِلَيْكُمَا بِذَلِكَ قَالَا نَعَمْ قَالَ أَفَتَلْتَمِسَانِ مِنِّي قَضَاءً غَيْرَ ذَلِكَ فَوَالَّذِي بِإِذْنِهِ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ لَا أَقْضِي فِيهَا قَضَاءً غَيْرَ ذَلِكَ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ فَإِنْ عَجَزْتُمَا عَنْهَا فَادْفَعَاهَا إِلَيَّ فَأَنَا أَكْفِيكُمَاهَا

-...İbn Şihâb şöyle dedi: Bana Mâlik ibn Evs en-Nasrî haber verdi. (İbn Şihâb dedi ki:)Muhammed ibn Cubeyr de bana bu gelecek hadîsten şöyle zikretti: Ben Mâlik ibn Evs'in yanına girdim de, oria bu hadîsi sordum. O şöyle dedi: Ben gittim, nihayet Umer'in yanma girdim. Ben onun yanında otururken, kapıcısı Yerfa, Umer'e geldi de:
—(Ey Mü'minlerin Emîri!) Usmân ibn Affân, Abduijahmân ibn Avf, ez-Zubeyr ibnu'l-Avvâm, Sa'd ibn Ebî Vakkaas geldiler, senin huzuruna girmeye izin isterler, onlara iznin var mı? dedi. Umer:
— Evet vardır, dedi. Onlara izin verdi. Girdiler, selâm verip oturdular. Biraz sonra Yerfa yine geldi ve:
— Alî ile Abbâs da geldiler, izin isterler, müsâade var mı? dedi. Umer onlara da izin verdi. Bunlar da girdiler. Abbâs:
— Ey Mü'minlerin Emîri! Benimle (Alî'yi işaret ederek) şu zâlim arasında hükmet! dedi ve bu ikisi birbirine kaba ve sert sözler söylediler .Orada bulunan topluluk, Usmân ve diğer arkadaşları:
— Ey Mü'minlerin Emîri, bunların aralarında hükmedip gönüllerine huzur ve sükûn ver! dediler. Bunun üzerine Umer:
— Sabrediniz, acele etmeyiniz! Gök ve Yer izni iradesiyle duran Allah hakkı için size sorarım: Siz bilirsiniz ki, Rasûlullah (S): "Biz peygamberler camiasının terîkesi vâris olunmaz. Bizim bıraktığımız her mal sadakadır, vakıftır!" buyurdu. Ve bu sözüyle Rasûlullah kendisini kasdediyordu, değil mi? dedi.
O topluluk, yâni Usmân ile arkadaşları:
— Evet, Rasûlullah böyle buyurdu! diye tasdîk ettiler. Bunun üzerine Umer, Alî ile Abbâs'a dönüp:
— Allah hakkı için size de sorarım: Rasûlullah'ın, kendisini kas-dederek böyle buyurduğunu siz de bilirsiniz, değil mi? dedi. Alî ile Abbâs da:
— Evet, diye tasdîk ettiler. Bunun üzerine Umer:
— Şimdi ben size bu malın hukukî vaziyetini söyleyip bildireyim! diye şöyle îzâh etti: Allah Taâlâ bu fey'de tasarrufu Rasûlul-lah'a tahsîs buyurdu. O'ndan başka kimseye bu hakkı vermedi. Çünkü sânı yüce olan Allah Kur'ân'da "Allah 'in onlardan Rasûlü 'ne verdiği fey 'e gelince; siz bunun üzerine ne ata, ne deveye binip koşmadınız. Fakat Allah rasûllerini dileyeceği kimselere musallat eder. ABfûı herşeye hak-kıyle kaadirdir... " (ei-Haşn 6-8) buyurmuştur. Bundan dolayı bu malda tasarruf etme,sâde Rasûlullah'ın hakkı idi. Sonra vallahi bu mala sizden başka kimse ortak olmadı. Ve sizing zararınıza kimse tasarruf da iddia eylemedi. Rasûlullah bu fey' malının nemasını size verdi ve onu aranızda taksim edip dağıttı. Nihayet fey'den o malın aslı mahfuz kaldı. Peygamber bu maldan ailesinin bir senelik nafakasını ayırır, onları infâk ederdi. Sonra bundan arta kalanı alırdı. Onu Allah'ın malı (vakıf) kılardı. (Cihâd ve hayır yollarına harcardı.) Bu malı Peygamber sağlığında böyle kullandı. Ey cemâat! Size Allah adiyle soruyorum: Sizler de bunu böyle biliyor musunuz? dedi. Onlar da:
— Evet, dediler. Sonra Umer, Alî ile Abbâs'a:
— Ben sizlere de Allah adiyle soruyorum: Siz ikiniz de bunun böyle olduğunu biliyor musunuz? dedi. Onlar da: — Evet biliyoruz, dediler. (Umer devamla:)
— Sonra Allah, Peygamber'ini vefat ettirdiğinde Ebû Bekr: Ben Rasûlullah'ın vekîliyim! diye bu mallara el koydu ve Rasûlullah'ın kullandığı gibi kullandı. Sonra Umer Alî ile Abbâs'a doğru dönerek:
— Ebû Bekr'in bu suretle muamele ettiği zamanı siz de hatırlarsınız. Umer dedi ki:
— Siz ikiniz o zaman Ebû Bekr'in o mal hakkında şöyle şöyle yaptığını söylüyordunuz. Allah bilir ki, Ebû Bekr bu hareketinde doğru idi, lutufkârdı, akıl ve zekâ sahibi idi. Hakka uymuştu. Sonra Allah Ebû Bekr'i vefat ettirdi. Ben de: Rasûlullah'ın ve Ebû Bekr'in halefiyim! dedim. Ve emaretimin ilk iki

yılında bu mala el koydum. Ve Rasûlullah ile Ebû Bekr'in kullandığı gibi idare ettim. Sonra ikiniz müştereken bir kelime üzerinde birleşip bana geldiniz. İşiniz toplu olup aranızda niza yoktu. (Sizinle görüştüm. Sonra ayrı ayrı geldiniz.) Yâ Abbâs, sen bana geldin. Benden kardeşinin oğlundan isabet eden hisseni istiyordun. (Alî'yi kasdederek:) Bu da eşinin babasından nasîbi-ne düşen hissesini istiyordu. Bunun üzerine ben size: İsterseniz bu hurmalıkları size vereyim. Allah'ın ahdi ve andı boynunuza olmak üzere siz bu malı Rasûlullah'ın, Ebû Bekr'in ve emirliğim zamanında benim idare ettiğimiz gibi idare ediniz. Şayet kabul etmezseniz, artık bana birşey söylemeyiniz! dedim. Bu teklifim üzerine siz de: Peki, bu şartla bize ver! dediniz. Ben de ikinize teslîm ettim. Şimdi ey cemâat! Allah adına yemînle sizlere soruyorum: Ben bu malı bu şartla bu ikisine teslîm ettim mi? dedi. Topluluk:
— Evet, teslîm ettin! dediler.Sonra Umer Alî ile Abbâs'a döndü de:
— Sizlere de Allah'a yemînle soruyorum: Ben bu malı bu suretle sizlere teslîm ettim mi? dedi. Onlar da:
— Evet, teslîm ettin! dediler. Umer onlara:
— (Aranızda çıkan ihtilâf üzerine) şimdi benden bunun hâricinde bir hüküm mü istiyorsunuz? Gök ve Yer kendi izniyle, iradesiyle ayakta duran Allah'a yemîn ederim kî, ben kıyamet kopuncaya kadar bunun hâricinde bir hükümde bulunamam. Eğer siz idareden âciz iseniz bana geri veriniz. Ben onu sizin hesabınıza yeterlilikle idare ederim! dedi

---

بَاب إِثْمِ مَنْ آوَى مُحْدِثًا رَوَاهُ عَلِيٌّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

7306 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ قَالَ قُلْتُ لِأَنَسٍ أَحَرَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ قَالَ نَعَمْ مَا بَيْنَ كَذَا إِلَى كَذَا لَا يُقْطَعُ شَجَرُهَا مَنْ أَحْدَثَ فِيهَا حَدَثًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ قَالَ عَاصِمٌ فَأَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ أَنَسٍ أَنَّهُ قَالَ أَوْ آوَى مُحْدِثًا

Bir Bid'atçiyi Barındıran Kimsenin Günâhı Babı
"Bir bid'atçiyi barındıranın günâhı" hadîsini Alî ibn Ebî Tâlib, Peygamber(S)'den olmak üzere rivayet etmiştir.
-....Bize Âsim ibn Süleyman el-Ahvel tahdîs edip şöyle dedi: Ben Enes ibn MâIik(R)'e:
— Rasûlullah (S) Medine'yi harem kıldı mı? diye sordum.Enes:
— Evet. Medine'nin şuradan şuraya kadar olan sahası haremdir. Bu hudûdlar arası sahanın ağacı kesilmez. (Bu sahada bid'at çıkarılmaz.) Kim burada bir bid'at (dîne aykırı bir iş) meydana çıkarırsa Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların la'neti onun üzerine olsun! dedi. Âsim şöyle dedi: Bana Mûsâ ibnu Enes haber verdi ki: O "Yâ-hud bir bid'atçiyi barındınrsa" demiştir

---

بَاب مَا يُذْكَرُ مِنْ ذَمِّ الرَّأْيِ وَتَكَلُّفِ الْقِيَاسِ { وَلَا تَقْفُ } لَا تَقُلْ { مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ }

7307 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ تَلِيدٍ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ شُرَيْحٍ وَغَيْرُهُ عَنْ أَبِي الْأَسْوَدِ عَنْ عُرْوَةَ قَالَ حَجَّ عَلَيْنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْزِعُ الْعِلْمَ بَعْدَ أَنْ أَعْطَاكُمُوهُ انْتِزَاعًا وَلَكِنْ يَنْتَزِعُهُ مِنْهُمْ مَعَ قَبْضِ الْعُلَمَاءِ بِعِلْمِهِمْ فَيَبْقَى نَاسٌ جُهَّالٌ يُسْتَفْتَوْنَ فَيُفْتُونَ بِرَأْيِهِمْ فَيُضِلُّونَ وَيَضِلُّونَ فَحَدَّثْتُ بِهِ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ إِنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو حَجَّ بَعْدُ فَقَالَتْ يَا ابْنَ أُخْتِي انْطَلِقْ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ فَاسْتَثْبِتْ لِي مِنْهُ الَّذِي حَدَّثْتَنِي عَنْهُ فَجِئْتُهُ فَسَأَلْتُهُ فَحَدَّثَنِي بِهِ كَنَحْوِ مَا حَدَّثَنِي فَأَتَيْتُ عَائِشَةَ فَأَخْبَرْتُهَا فَعَجِبَتْ فَقَالَتْ وَاللَّهِ لَقَدْ حَفِظَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو

(Kitâb, Sünnet Ve İcmâ'dan Bir Asıla Dayanmayan) Re'yin Kötülenmesi İle (Bu Asıllar Üzerine Olmayan) Tecili. Kıyâs Külfeti Ve Meşakkatinin Kötülenmesinin Zikrolunması Babı

(Çünkü Yüce Allah şöyle buyurdu:) "Senin için hakkında bir bilgi hâsıl olmayan şeyin ; ardına düşme. Çünkü kulak, göz, kalb; bunların herbiri <u bundan sorumludur'*
-....Bana Abdurrahmân ibn Şurayh ve başkası, el-Esved'den tahdîs etti ki, Urve şöyle demiştir:Abdullah ibnu Amr bizim yanımıza uğradı, ben ondan işittim, şöyle diyordu: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "Şübhesiz Allah Taâlâ ilmi siz insanlara ihsan buyurduktan sonar (hafızalarınızdan) zorla söküp almaz. Lâkin ilmi insanlardan, ilim adamlarını bilgileriyle beraber cemiyet içinden çekip alır. Artık geride çok câhil birtakım insanlar kalır. O sırada halk tarafından bunlara dînî ihtiyâçlar sorulur, onlar da şahsî re'y ve arzûlarıyle cevâb verirler de hem halkı sapıtırlar, hem de kendileri sapar giderler".Urve şöyle dedi: Ben bu hadîsi Peygamber'in zevcesi Âişe'ye tahdîs ettim. Sonra Abdullah ibn Amr bu yılın ardından bir hacc daha yaptı. Âişe bana:
— Ey kızkardeşimin oğlu! Abdullah ibn Amr'a git de senin bana ondan geçen sene tahdîs etmiş olduğun hadîsi, ondan benim için bir tesbît yap! dedi. Bunun üzerine ben Abdullah ibn Amr'a gittim de o hadîsi kendisinden sordum. Abdullah ibn Amr da bana o hadîsi daha önceki yıl tahdîs ettiği gibi aynen tahdîs etti. Akabinde ben Âişe'ye geldim ve bunu kendisine haber verdim. Âişe, Abdullah ibn Amr'ın, o hadîsten tek bir harfini bile değiştirmemiş olmasından hayret etti de:
— Vallahi, Abdullah ibn Amr bu hadîsi sağlam ezberlemiştir, dedi

---

7308 – حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا أَبُو حَمْزَةَ سَمِعْتُ الْأَعْمَشَ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا وَائِلٍ هَلْ شَهِدْتَ صِفِّينَ قَالَ نَعَمْ فَسَمِعْتُ سَهْلَ بْنَ حُنَيْفٍ يَقُولُ ح و حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ قَالَ سَهْلُ بْنُ حُنَيْفٍ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّهِمُوا رَأْيَكُمْ عَلَى دِينِكُمْ لَقَدْ رَأَيْتُنِي يَوْمَ أَبِي جَنْدَلٍ وَلَوْ أَسْتَطِيعُ أَنْ أَرُدَّ أَمْرَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْهِ لَرَدَدْتُهُ وَمَا وَضَعْنَا سُيُوفَنَا عَلَى عَوَاتِقِنَا إِلَى أَمْرٍ يُفْظِعُنَا إِلَّا أَسْهَلْنَ بِنَا إِلَى أَمْرٍ نَعْرِفُهُ غَيْرَ هَذَا الْأَمْرِ قَالَ وَقَالَ أَبُو وَائِلٍ شَهِدْتُ صِفِّينَ وَبِئْسَتْ صِفُّونَ

-....Ben el-A'meş'ten işittim, şöyle dedi: Ben Ebû VâiPe:
— Sen Sıffîn harbinde hazır bulundun mu? diye sordum. O:
— Evet hazır bulundum. Ben Sehl ibn Huneyn'den şöyle derken işittim... dedi. Yine bize Mûsâ,ibnu İsmâîl tahdîs etti. Bize Ebû Avâne, el-A'meş'ten tahdîs etti ki, Ebû Vâil şöyle demiştir:
—Ey insanlar, (bu kıtal hakkında) dîniniz aleyhine olan re'ylerinizi ittihâm ediniz. (Çünkü sizzler ictihâd ettiğiniz bir ictihâdla İslâm'da dîn kardeşlerinizle muharebe yapmaktasınız.) Yemîn olsun ki,ben Hudeybiye'deki Ebû Cendel gününde kendi nefsimi şöyle gördüm: Eğer Rasûlullah'ın (Ebû Cendel'i sulh maddesine göre müşriklere) geri vermesi emrini reddetmeye muktedir olaydım, muhakkak onu reddedecektim. Biz Allah yolunda kılıçlarımızı henüz omuzlarımızdan indirmemiştik. Ebû Cendel'i geri vermeme teşebbüsümüz bizleri muhakkak korkunç bir iş içine düşürecekti. Şu kadar var ki, kılıçlarımız bizi şu harb işinden başka hayırlı bilmekte olduğumuz kolay bir işe götürmüştür. el-A'meş şöyle dedi: Ebû Vâil:
— Ben Sıffîn vak'asında hazır bulundum. O ne kadar çirkin Sıffîn idi (yânı orada olan muharebe ne kadar kötü idi)! demiştir

---

بَاب مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسْأَلُ مِمَّا لَمْ يُنْزَلْ عَلَيْهِ الْوَحْيُ فَيَقُولُ لَا أَدْرِي أَوْ لَمْ يُجِبْ حَتَّى يُنْزَلَ عَلَيْهِ الْوَحْيُ وَلَمْ يَقُلْ بِرَأْيٍ وَلَا بِقِيَاسٍ لِقَوْلِهِ تَعَالَى { بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ } وَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الرُّوحِ فَسَكَتَ حَتَّى نَزَلَتْ الْآيَةُ

7309 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ الْمُنْكَدِرِ يَقُولُ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ مَرِضْتُ فَجَاءَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُنِي وَأَبُو بَكْرٍ وَهُمَا مَاشِيَانِ فَأَتَانِي وَقَدْ أُغْمِيَ عَلَيَّ فَتَوَضَّأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ صَبَّ وَضُوءَهُ عَلَيَّ فَأَفَقْتُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَرُبَّمَا قَالَ سُفْيَانُ فَقُلْتُ أَيْ رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ أَقْضِي فِي مَالِي كَيْفَ أَصْنَعُ فِي مَالِي قَالَ فَمَا أَجَابَنِي بِشَيْءٍ حَتَّى نَزَلَتْ آيَةُ الْمِيرَاثِ

- **Peygamber (S) Kendisine Vahy İndirilmeyen Konularda Suâl Sorulduğunda** "Bilmiyorum" Der Yâhud Kendisine O Konuda Vahy İndirilinceye Kadar, O Soruya Cevâb Vermezdi. Peygamber: "Hakikat biz sana Kitâbh -Allah'ın sana gösterdiği vech ile- insanlar arasında hükmetmen için, hakk olarak indirdik..." (en-Nisâ: 105) Kavlinden Dolayı, Re'y İle De Kıyâs İle De Söz Söylemezdi Babı
İbn Mes'ûd da: Peygamber(S)e ruhtan soruldu da, o konuda âyet indirilinceye kadar sükût etti,demiştir.
-....Ben Câbir ibn Abdillah(R)'tan işittim, şöyle diyordu: Ben hasta oldum. Rasûlullah (S) ile Ebû Bekr yürüyerek Selime oğulları yurdundaki evime, bana hasta ziyaretine geldiler. Onlar bana geldiklerinde ben bayılmış hâldeydim. Rasûlullah abdest aldı da sonra abdest aldığı sudan benim üzerime döktü. Ben bunun üzerine ayıl-dım ve:
— Yâ Rasûlallah! -Bazen râvî Sufyân şöyle söyledi: Ey Rasûlallah!- Ben malımda nasıl hükmedeyim, malımda nasıl yapayım? diye sordum. Câbir: Rasûlullah bana en-Nisâ: 11-13. Mîrâs Âyeti ininceye kadar hiçbir cevâb vermedi, dedi

---

بَاب تَعْلِيمِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُمَّتَهُ مِنْ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ مِمَّا عَلَّمَهُ اللَّهُ لَيْسَ بِرَأْيٍ وَلَا تَمْثِيلٍ

7310 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْأَصْبَهَانِيِّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ ذَكْوَانَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ جَاءَتْ امْرَأَةٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَهَبَ الرِّجَالُ بِحَدِيثِكَ فَاجْعَلْ لَنَا مِنْ نَفْسِكَ يَوْمًا نَأْتِيكَ فِيهِ تُعَلِّمُنَا مِمَّا عَلَّمَكَ اللَّهُ فَقَالَ اجْتَمِعْنَ فِي يَوْمِ كَذَا وَكَذَا فِي مَكَانِ كَذَا وَكَذَا فَاجْتَمَعْنَ فَأَتَاهُنَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَلَّمَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَهُ اللَّهُ ثُمَّ قَالَ مَا مِنْكُنَّ امْرَأَةٌ تُقَدِّمُ بَيْنَ يَدَيْهَا مِنْ وَلَدِهَا ثَلَاثَةً إِلَّا كَانَ لَهَا حِجَابًا مِنْ النَّارِ فَقَالَتْ امْرَأَةٌ مِنْهُنَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْ اثْنَيْنِ قَالَ فَأَعَادَتْهَا مَرَّتَيْنِ ثُمَّ قَالَ وَاثْنَيْنِ وَاثْنَيْنِ وَاثْنَيْنِ

- Peygamber(S)'İn Ümmetinin Erkekleri Ve Kadınlarını Allah'ın Kendisine Öğrettiği Şeylerden Re'y Ve Temsîl (Yânı Kıyâs) Olmaksızın Doğrudan Doğruya Öğretmesi Babı
-....Bize Ebû Avâne, Abdurrahmân ibnu'l-Esbahânî'den;o da Ebû Salih Zekvân'dan; o da Ebû Saîd(R)'den söyle tahdîs etti: Bir kadın Rasûlullah'a geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Erkekler Sen'in hadîslerini alıp gittiler. O hâlde biz kadınlar için de kendiliğinden bir gün ayır da, bizler o günde Sana gelelim, Sen de Allah'ın Sana öğrettiği şeylerden bizlere öğretirsin! dedi. Rasûlullah (S) onlara:
— "Fulân vefulân günlerde, şu ve şu mekânlarda toplanın " buyurdu. Kadınlar o günlerde ve yerlerde toplandılar. Rasûlullah onların yanlarına geldi de Allah'ın kendisine öğrettiği şeylerden kadınlara da öğretti. Sonra Rasûlullah, kadınlara:
— "içinizden hiçbir kadın yoktur ki, çocuklarından üç tanesini âhirete kendinden önce yollasın da bunlar cehenneme karşı onun için bir perde olmasın!" buyurdu. Bunun üzerine kadınlardan biri:
— Yâ Rasûlallah! tki tanesi de öyle mi? dedi. Ebû Saîd: Kadın "îki tane" sözünü iki defa tekrar etti, dedi. Sonra Rasûlullah üç kerre tekrar ederek:
— "İki tane de, iki tane de, iki tane de öyledir" buyurdu

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي ظَاهِرِينَ عَلَى الْحَقِّ يُقَاتِلُونَ وَهُمْ أَهْلُ الْعِلْمِ

7311 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ عَنْ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي ظَاهِرِينَ حَتَّى يَأْتِيَهُمْ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ ظَاهِرُونَ

Peygamber(S)'İn: "Ümmetimden dâima hakk üzere mukaatele ederek gâlib ve zahir olacak bir taife hiç eksik olmayacaktır" Sözü Babı Buhârî: Bunlar ilim sahihleridir, dedi.

-.. Bize Ubeydullah ibn Mûsâ, ismail'den; o da Kays'tan; o da el-Mugîre ibnu Şu'be(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Ümmetimden bir taife kendilerine Allah'ın emri gelinceye (yânı kıyamet kopuncaya) kadar hakk üzerinde birbirine yardım edici olmakta devam edecek ve bunlar (muhalefet edenlerine) dâima gâlib olacaklardır" buyurmuştur

---

7312 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي حُمَيْدٌ قَالَ سَمِعْتُ مُعَاوِيَةَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ يَخْطُبُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ يُرِدْ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ وَإِنَّمَا أَنَا قَاسِمٌ وَيُعْطِي اللَّهُ وَلَنْ يَزَالَ أَمْرُ هَذِهِ الْأُمَّةِ مُسْتَقِيمًا حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ أَوْ حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ اللَّهِ

-....Bize İbnu Vehb, Yûnus'tan haber verdi ki, tbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Humeyd haber verip şöyle dedi: Ben Muâviye ibn Ebî Sufyân(R)'dan işittim, o hutbe yapıyordu, şöyle dedi: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "Allah Taâlâ her kimin hayrını irâde ederse, ona dîn hususunda (büyük bir) anlayış verir. Ben (verici değil) yalnız aranızda taksim ediciyim. Veren ise Allah 'tır. Bu ümmetin işi, kıyamet kopuncaya -yâhud: Allah 'm emri gelinceye- kadar hep hakk dîn üzerinde dosdoğru olmakta devam edecektir"

بَاب فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيَعًا }

7313 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرٌو سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ لَمَّا نَزَلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ { قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَى أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ فَوْقِكُمْ } قَالَ أَعُوذُ بِوَجْهِكَ { أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ } قَالَ أَعُوذُ بِوَجْهِكَ فَلَمَّا نَزَلَتْ { أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيَعًا وَيُذِيقَ بَعْضَكُمْ بَأْسَ بَعْضٍ } قَالَ هَاتَانِ أَهْوَنُ أَوْ أَيْسَرُ

Yüce Allah'ın:"..Yâhud sizi birbirine muhalefet eden birçok fırkalar yapmaya kaadirdir" (ei-En'âm: 65) Kavli Babı

-....Amr ibn Dînâr şöyle demiştir: Ben Câbir ibn Abdillah(R)'tan işittim, şöyle diyordu: Rasûlullah'ın üzerine "De ki: O size üstünüzden bir azâb göndermeye kaadirdir" âyeti inince Rasûlullah (S):
— "Rabb'im, Senin zâtına sığınırım!" dedi.
" Yâhud ayaklarınızın altından bir azâb göndermeye kaadirdir" fıkrasını müteâkib:
— "Rabb'im, Senin zâtına sığınırım!" dedi.Veya sizi birbirinize katıp kiminizden kiminin hıncım tattırmaya kaadirdir*' cümlesini müteâkib de Rasûlullah (S):
— "Bu iki haslet, yânı birbirine katmak ve azab tattırmak (kökünün kazılmasından ve Allah azâbıyle intikaam alınmaktan) daha hafiftir -yâhud: daha kolaydır-!" buyurdu

---

بَاب مَنْ شَبَّهَ أَصْلًا مَعْلُومًا بِأَصْلٍ مُبَيَّنٍ قَدْ بَيَّنَ اللَّهُ حُكْمَهُمَا لِيُفْهِمَ السَّائِلَ

7314 - حَدَّثَنَا أَصْبَغُ بْنُ الْفَرَجِ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ أَعْرَابِيًّا أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ امْرَأَتِي وَلَدَتْ غُلَامًا أَسْوَدَ وَإِنِّي أَنْكَرْتُهُ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ لَكَ مِنْ إِبِلٍ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَمَا أَلْوَانُهَا قَالَ حُمْرٌ قَالَ هَلْ فِيهَا مِنْ أَوْرَقَ قَالَ إِنَّ فِيهَا لَوُرْقًا قَالَ فَأَنَّى تُرَى ذَلِكَ جَاءَهَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ عِرْقٌ نَزَعَهَا قَالَ وَلَعَلَّ هَذَا عِرْقٌ نَزَعَهُ وَلَمْ يُرَخِّصْ لَهُ فِي الِانْتِفَاءِ مِنْهُ

- Soranın Maksadı Anlaması İçin Bilinen Bir Asılı, Beyân Edilen Bir Asıla Benzeten Kimseye Allah Bu İkisinin Hükmünü Beyân Etmiştir Babı

-....Bana İbnu Vehb, Yûnus'tan; o da İbn Şihâb'dan; o da Ebû Seleme ibn Abdirrahmân'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den şöyle tahdîs etti: Çöl halkından bir A'râbî kişi Rasûlullah'a geldi ve:
— (Yâ Rasûlallah!) Benim kadın siyah bir çocuk doğurdu. Ben bu çocuğu reddetmek istiyorum! dedi. Rasûlullah ona:
— "Senin develerin var mı?" diye sordu. Bedevi:
— Evet vardır, dedi. Rasûlullah:
— "O develerin renkleri nasıldır?" diye sordu. Bedevi:
— Kırmızıdır! diye cevâb verdi. Rasûlullah:
— "Bunların içinde beyazı siyaha çalar boz deve var mıdır?" dedi. Bedevî:
— Evet, onların içinde boz renkli develer elbette vardır! diye cevâb verdi.Rasûlullah:
— ''Öyleyse bu boz renkler nereden gelmiş düşünürsün?" diye sordu. Bedevî:
— Yâ Rasûlallah! Bu, soyunun bir damarıdır, ona çekmiştir! dedi. Rasûlullah (S):
— "Belki bu oğlan da eski bir soy köküne çekmiştir (yânî ona benzemiştir)" buyurdu.Ebû Hureyre: Rasûlullah o bedevîye, çocuğunu kendinden nefyetmek hususunda ruhsat vermedi, demiştir

---

7315 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ امْرَأَةً جَاءَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ إِنَّ أُمِّي نَذَرَتْ أَنْ تَحُجَّ فَمَاتَتْ قَبْلَ أَنْ تَحُجَّ أَفَأَحُجَّ عَنْهَا قَالَ نَعَمْ حُجِّي عَنْهَا أَرَأَيْتِ لَوْ كَانَ عَلَى أُمِّكِ دَيْنٌ أَكُنْتِ قَاضِيَتَهُ قَالَتْ نَعَمْ فَقَالَ اقْضُوا اللَّهَ الَّذِي لَهُ فَإِنَّ اللَّهَ أَحَقُّ بِالْوَفَاءِ

-...Bize Ebû Avâne, Ebû Bişr'den; o da Saîd ibn Cubeyr'den; o da İbn Abbâs(R)'tan şöyle tahdîs etti: Bir kadın Peygamber(S)'e geldi de:
— Annem hacc yapmayı nezretmişti, hacc edemeden evvel Öldü. Şimdi ben onun adına hacc yapabilir miyim? diye sordu. Rasûlullah:
— "Evet, ananın yerine vekâleten hacc etmelisin! Bana ne düşündüğünü söyle: Eğer onun üzerinde bir kula borcu olsaydı, sen ananın bu borcunu öder miydin?" diye sordu. Kadın:
— Evet öderdim, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah, onun şahsında:
— "Allah'ın hakkı olan borcu da ödeyiniz! Şübheyok ki, Allah hakkı ödenmeye başkalarından daha ziyâde lâyıktır!" buyurdu

---

بَاب مَا جَاءَ فِي اجْتِهَادِ الْقُضَاةِ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى لِقَوْلِهِ { وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمْ الظَّالِمُونَ } وَمَدَحَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَاحِبَ الْحِكْمَةِ حِينَ يَقْضِي بِهَا وَيُعَلِّمُهَا لَا يَتَكَلَّفُ مِنْ قِبَلِهِ وَمُشَاوَرَةِ الْخُلَفَاءِ وَسُؤَالِهِمْ أَهْلَ الْعِلْمِ

7316 - حَدَّثَنَا شِهَابُ بْنُ عَبَّادٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حُمَيْدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَسُلِّطَ عَلَى هَلَكَتِهِ فِي الْحَقِّ وَآخَرُ آتَاهُ اللَّهُ حِكْمَةً فَهُوَ يَقْضِي بِهَا وَيُعَلِّمُهَا

Kaadıların Yüce Allah'ın İndirdikleri İle Hüküm Vermeleri İçin İctihâd Edip Çalışmaları Yolunda Gelen Şeyler Babı Çünkü Allah'ın şu kavli vardır: "Kim Allah'ın indirdiği hükümler ile hükmetmezse, onlar zâlimlerin tâ kendileridirler!*9 (el-Mâide: 45) Ve Peygamber(S)*in hikmet sahibini, hikmetiyle hükmettiği ve hikmetini insanlara kendi tarafından bir meşakkat, bir söz külfeti yüklemeyerek öğrettiği zaman övmüş olması; Halîfelerin -Allah'ın indirdikleri hususunda- müşavere etmeleri ve ilim ehline sormaları (hakkında gelen şeyler babı).
-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "İki hasletten başkasına hased olmaz. Bunlardan biri Allah'ın kendisine mal verip de bunu hakk yolunda tüketmeye muktedir kıldığı

kimse, diğeri de A ilah 'in kendisine hikmet verdiği ve o da bu hikmette hükmetmekte ve onu başkalarına öğretmekte olan kimsedir"

7317 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ سَأَلَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ عَنْ إِمْلَاصِ الْمَرْأَةِ هِيَ الَّتِي يُضْرَبُ بَطْنُهَا فَتُلْقِي جَنِينًا فَقَالَ أَيُّكُمْ سَمِعَ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهِ شَيْئًا فَقُلْتُ أَنَا فَقَالَ مَا هُوَ قُلْتُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِيهِ غُرَّةٌ عَبْدٌ أَوْ أَمَةٌ فَقَالَ لَا تَبْرَحْ حَتَّى تَجِيئَنِي بِالْمَخْرَجِ فِيمَا قُلْتَ فَخَرَجْتُ فَوَجَدْتُ مُحَمَّدَ بْنَ مَسْلَمَةَ فَجِئْتُ بِهِ فَشَهِدَ مَعِي أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِيهِ غُرَّةٌ عَبْدٌ أَوْ أَمَةٌ تَابَعَهُ ابْنُ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ الْمُغِيرَةِ

-....Bize Hişâm, babası Urve ibnu *z-Zubeyr'den tahdîs etti ki, el-Mugîre ibn Şu'be şöyle demiştir: Umer ibnu'l-Hattâb (R) gebe kadının karnının vurulması sebebiyle ceninini ölü olarak düşürmesinin hükmünü sordu da:
— Hanginiz Peygamber(S)'den bu konuda birşey işitti? dedi. Ben:
— O konuda ben işittim, dedim. Umer:
— İşittiğin şey nedir? diye sordu. Ben:
— Ben Peygamber(S)'den işittim: "Ceninin düşürülmesinde, cenînin diyeti köle yâhud câriye gurresidir (yânî bir diyetin yirmide biridir)" buyuruyordu, dedim. Bunun üzerine Umer bana:
— Bu söylediğin hadîs hususunda bana bir çıkış yeri, bir delîl getirmedikçe ayrılma! dedi.Ben hemen yanından çıktım ve akabinde Muhammed ibn Mes-leme'yi buldum ve onu Umer'e getirdim. O da benimle beraber Peygamberin "Ceninin diyeti hakkında bir köle yâhud bir cariyenin gurresi vardır" buyururken işittiğine şehâdet eyledi. Abdurrahmân ibnu Ebi'z-Zinâd, babası Abdullah ibnZekvân'-dan; o da Urve'den; o da el- Mugîre'den olmak üzere bu hadîsi rivayette Hişâm ibn Urve'ye mutâbaat etmiştir

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَتَتْبَعُنَّ سَنَنَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ

7319 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَأْخُذَ أُمَّتِي بِأَخْذِ الْقُرُونِ قَبْلَهَا شِبْرًا بِشِبْرٍ وَذِرَاعًا بِذِرَاعٍ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَفَارِسَ وَالرُّومِ فَقَالَ وَمَنْ النَّاسُ إِلَّا أُولَئِكَ

Peygamber(S)'İn: "Muhakkak sizler kendinizden önce gelen milletlerin yoluna uyup gideceksiniz"
-...Bize İbnu Ebî Zi'b, el-Makburî'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S):
— "Benim ümmetim kendisinden evvelki ümmetlerin yolunu karış karış, arşın arşın alıp ta'kîb etmedikçe kıyamet kopmaz" buyurdu. Sahâbîler tarafından:
— Yâ Rasûlullah (yollarına gidilen) Fars ve Rûm gibi milletler midir? diye soruldu. Rasûlullah da:
— "Onlardan başka insanlardan kim var?" diye cevâb verdi.

7320 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ حَدَّثَنَا أَبُو عُمَرَ الصَّنْعَانِيُّ مِنْ الْيَمَنِ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَتَتْبَعُنَّ سَنَنَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ شِبْرًا شِبْرًا وَذِرَاعًا بِذِرَاعٍ حَتَّى لَوْ دَخَلُوا جُحْرَ ضَبٍّ تَبِعْتُمُوهُمْ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى قَالَ فَمَنْ

-....Bize Yemen'den Ebû Umer es-San'ânî, Zeyd ibn Eşlem'den; o da Atâ ibn Yesâr'dan; o da Ebû Saîd el-Hudrî(R)*den tah-dîs etti ki, Peygamber (S):
— ''Muhakkak sizler, sizden önceki ümmetlerin yolunca karış karış, arşın arşın uyup gideceksiniz.Hattâ onlar bir keler deliğine girmiş olsalar bile (siz de o daracık yere girecek) onlara tâbi olacaksınız"buyurdu. Biz:— Yâ Rasûlallah! Bu ümmetler Yahûdîler'Ie Hnstîyanlar mı? diye sorduk.Rasûlullah:
— "Onlardan başka kim olacak?" buyurdu

بَاب إِثْمِ مَنْ دَعَا إِلَى ضَلَالَةٍ أَوْ سَنَّ سُنَّةً سَيِّئَةً لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ } الْآيَةَ

7321 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُرَّةَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ مِنْ نَفْسٍ تُقْتَلُ ظُلْمًا إِلَّا كَانَ عَلَى ابْنِ آدَمَ الْأَوَّلِ كِفْلٌ مِنْهَا وَرُبَّمَا قَالَ سُفْيَانُ مِنْ دَمِهَا لِأَنَّهُ أَوَّلُ مَنْ سَنَّ الْقَتْلَ أَوَّلًا

İnsanları Dalâlete Da'vet Eden Yâhud Kötü Bir Çığır Açan Kimsenin Günâhı Babı
Çünkü Yüce Allah'ın şu kavli vardır:"Çünkü onlar kıyamet gününde kendilerinin günâh yüklerini kamilen taşıdıktan başka saptırdıkları bilgisiz kimselerin veballerinden bir kısmını da yükleneceklerdir."(el-Nahl:25
-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle dedi: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Âdem oğullarından herhangibir nefs zulüm ile Öl-dürülürse, muhakkak ilk Âdem oğlu Kaabil üzerine onun günâhından bir pay ayırıhr -Humeydî dedi ki: Bazen râvî Süleyman ibn Uyeyne: "Onun kanından" şeklinde söylemiştir-. Çünkü Âdem 'in o oğlu, bu öldürme cinayetini ilk evvel âdet ve yol yapan kimsedir"

بَاب مَا ذَكَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَحَضَّ عَلَى اتِّفَاقِ أَهْلِ الْعِلْمِ وَمَا أَجْمَعَ عَلَيْهِ الْحَرَمَانِ مَكَّةُ وَالْمَدِينَةُ وَمَا كَانَ بِهَا مِنْ مَشَاهِدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَمُصَلَّى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْمِنْبَرِ وَالْقَبْرِ

7322 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ السَّلَمِيِّ أَنَّ أَعْرَابِيًّا بَايَعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْإِسْلَامِ فَأَصَابَ الْأَعْرَابِيَّ وَعْكٌ بِالْمَدِينَةِ فَجَاءَ الْأَعْرَابِيُّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَقِلْنِي بَيْعَتِي فَأَبَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ جَاءَهُ فَقَالَ أَقِلْنِي بَيْعَتِي فَأَبَى ثُمَّ جَاءَهُ فَقَالَ أَقِلْنِي بَيْعَتِي فَأَبَى فَخَرَجَ الْأَعْرَابِيُّ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا الْمَدِينَةُ كَالْكِيرِ تَنْفِي خَبَثَهَا وَيَنْصَعُ طِيبُهَا

Peygamberin Zikrettiği Ve İlim Ehlinin İttifakına Teşvîk Eylediği Şeyler, İki Harem Ahâlîsinin; Mekke Ve Medine'deki Şahâbîlerin Üzerinde İttifak Ettikleri Şeyler, Medine'de Peygamber'in Hazır Bulunduğu Yerler, Muhacirlerin Ve Ensâr'ın Hazır Bulundukları Yerler, Peygamber'in Namaz Kıldırdığı Yerler İle Peygamber'in Minberi Ve Kabri Babı
-...Bize Mâlik, Muhammed ibnu'l-Munkedir'den; o da Câbir ibn Abdillah es-Sulemî(R)'den şöyle tahdîs etti: Bir bedevî, Ra-sûlullah(S)'a İslâm üzere bey'at etti. Ardından bu bedevîye Medîne'de ateşli bir hastalık isabet etti. Bunun üzerine o bedevî Rasûlullah'a geldi de:
— Yâ Rasülallah! Benim bey'atimi boz! dedi.Rasûlullah bu teklîfi kabul etmedi. Sonra bedevî yine gelip:
— Yâ Rasülallah, benim bey'atimi boz, dedi.Rasûlullah yine kabul etmedi. Sonra bedevî yine gelip:
— Yâ Rasülallah, benim bey'atimi boz, dedi.Rasûlullah yine kabul etmedi. Sonra bedevî yine gelip:
— Benim bey'atimi boz, dedi.
Rasûlullah yine kabul etmedi. Bunun üzerine ardından o bedevî Medîne'den çıkıp gitti. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Medine şehri ancak demirci körüğü gibidir, kirini dışarı atar, temizini de süzüp tasviye eder"buyurdu

---

7323 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنْتُ أُقْرِئُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ فَلَمَّا كَانَ آخِرُ حَجَّةٍ حَجَّهَا عُمَرُ فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بِمِنًى لَوْ شَهِدْتَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَتَاهُ رَجُلٌ قَالَ إِنَّ فُلَانًا يَقُولُ لَوْ مَاتَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ لَبَايَعْنَا فُلَانًا فَقَالَ عُمَرُ لَأَقُومَنَّ الْعَشِيَّةَ فَأُحَذِّرَ هَؤُلَاءِ الرَّهْطَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ أَنْ يَغْصِبُوهُمْ قُلْتُ لَا تَفْعَلْ فَإِنَّ الْمَوْسِمَ يَجْمَعُ رَعَاعَ النَّاسِ يَغْلِبُونَ عَلَى مَجْلِسِكَ فَأَخَافُ أَنْ لَا يُنْزِلُوهَا عَلَى وَجْهِهَا فَيُطِيرُ بِهَا كُلُّ مُطِيرٍ فَأَمْهِلْ حَتَّى تَقْدَمَ الْمَدِينَةَ دَارَ الْهِجْرَةِ وَدَارَ السُّنَّةِ فَتَخْلُصَ بِأَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ فَيَحْفَظُوا مَقَالَتَكَ وَيُنْزِلُوهَا عَلَى وَجْهِهَا فَقَالَ وَاللَّهِ لَأَقُومَنَّ بِهِ فِي أَوَّلِ مَقَامٍ أَقُومُهُ بِالْمَدِينَةِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقَدِمْنَا الْمَدِينَةَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ بَعَثَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحَقِّ وَأَنْزَلَ عَلَيْهِ الْكِتَابَ فَكَانَ فِيمَا أُنْزِلَ آيَةُ الرَّجْمِ

-.... Abdullah ibn Abbâs (R) tahdîs edip şöyle demiştir:Umer ibnu'l-Hattâb (R) 23 yılında son haccını yaptığı zaman ben Mi-nâ'da Abdurrahmân ibn Avf'ın yanında birtakım kimselere Kur'ân okutuyordum. Abdurrahmân ibn Avf bana şöyle dedi:Bugün ben Umer'in yanında idim. Eğer sen de Emîru'l-Mü'rninîn'ûı yanında hazır bulunsaydın (elbette acâib birşeye şâhid olurdun)! Onun yanına bir adam geldi:
— Ey Müzminlerin Emîri, haberin olsun; Fulân kimse: "Eğer Mü'minlerin Emîri Umer ölürse, ben elbette Fulân kimseye bey'at ederim!" diyordu, dedi. Bunun üzerine Umer:
— Vallahi bu akşam halkın karşısına dikilip bir hutbe yapacağım da milletin mukadderatım gasbetmek isteyen bu adamları ortaya koyarak, bunların tesvîlâtından halkı sakındıracağım! dedi. Ben:
— Ey Müzminlerin Emîri, böyle yapma! Çünkü bu hacc mevsimi sırasında insanların câhilleri ve rezîlleri toplanırlar ve senin meclisin üzerine gâlib olurlar. Ben onların senin konuşmanı yerli yerine koyamıyacaklarından ve onu, her nakledip taşıyıcının sür'atle ve düşüncesizce bir yerlere uçuracağından (ve bir ihtilâle sebeb olacağından) korkarım. Onun için sen sabret, nihayet Medine'ye, hicret yurdu ve sünnet yordu olan Medine'ye var ve orada Muhacir ve Ensâr'dan olan Rasûlullah'ın sahâbîleri ile buluşur toplanırsın. Onlar senin konuşmanı iyi muhafaza ederler ve onu gerekli yerine indirirler, dedim.Bunun üzerine Umer:
— Vallahi Medine'de ilk duracağım makaamda elbette dikilip bu konuşmayı yapacağım! dedi. İbn Abbâs rivayetine devamla şöyle dedi: Medine'ye geldiğimizde (cumua günü güneş meyledince Umer geldi, minbere oturdu, müezzin susunca ayağa kalktı, Allah'a hamd ve senadan sonra) şöyle dedi:
— Şübhesiz Allah, Muhammed'i hakk peygamber olarak gönderdi ve O'na Kitâb'ı indirdi. O'naindirilen şeyler içinde Recm Âyeti de vardı!

7324 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ قَالَ كُنَّا عِنْدَ أَبِي هُرَيْرَةَ وَعَلَيْهِ ثَوْبَانِ مُمَشَّقَانِ مِنْ كَتَّانٍ فَتَمَخَّطَ فَقَالَ بَخْ بَخْ أَبُو هُرَيْرَةَ يَتَمَخَّطُ فِي الْكَتَّانِ لَقَدْ رَأَيْتُنِي وَإِنِّي لَأَخِرُّ فِيمَا بَيْنَ مِنْبَرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى حُجْرَةِ عَائِشَةَ مَغْشِيًّا عَلَيَّ فَيَجِيءُ الْجَائِي فَيَضَعُ رِجْلَهُ عَلَى عُنُقِي وَيُرَى أَنِّي مَجْنُونٌ وَمَا بِي مِنْ جُنُونٍ مَا بِي إِلَّا الْجُوعُ

-...Bize Hammâd ibn Zeyd, Eyyûb'dan tahdîs etti ki, Muhammed ibn Şîrîn şöyle demiştir: Biz Ebû Hureyre(R)*nin yanında idik. Ebû Hureyre'nin üzerinde mışk denilen kırmızı çamur boyasıyle boyanmış ketenden iki elbise vardı. Bu sırada sümkürdü de:
— Bah bah! Ebû Hureyre keten elbise içinde sümkürüyor! Yemîn olsun bir vakitler ben kendimi şu hâlde görmüşümdür: Ben Rasûlullah(S)'ın minberi ile Âişe'nin hücresi arasında bayılmış olarak yere düşerdim de biri gelir, ayağını boynum üzerine kor ve beni deli olmuş zannederdi; hâlbuki bende hiçbir delilik yoktu, bende açlıktan başka birşey yoktu, dedi

---

7325– حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَابِسٍ قَالَ سُئِلَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَشَهِدْتَ الْعِيدَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ قَالَ نَعَمْ وَلَوْلَا مَنْزِلَتِي مِنْهُ مَا شَهِدْتُهُ مِنْ الصِّغَرِ فَأَتَى الْعَلَمَ الَّذِي عِنْدَ دَارِ كَثِيرِ بْنِ الصَّلْتِ فَصَلَّى ثُمَّ خَطَبَ وَلَمْ يَذْكُرْ أَذَانًا وَلَا إِقَامَةً ثُمَّ أَمَرَ بِالصَّدَقَةِ فَجَعَلَ النِّسَاءُ يُشِرْنَ إِلَى آذَانِهِنَّ وَحُلُوقِهِنَّ فَأَمَرَ بِلَالًا فَأَتَاهُنَّ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...BizeSufyân es-Sevrî haber verdi ki, Abdurrahmân ibn Abis şöyle demiştir: tbn Abbâs(R)'a:
— Sen Peygamber'in beraberinde bayram namazgahında hazır bulundun mu? diye soruldu. îbn Abbâs şu cevâbı verdi:
— Evet, bulundum. O'na olan yakınlığım olmasa idi, küçüklüğümden dolayı orada hazır bulunamayacaktım.Peygamber(S), kesîr ibnu's-Salt (ibn Ma'dikerb el-Kindî)ın evinin hizasındaki sütunun yanına geldi. Orada bayram namazını kıldırdı. Sonra hutbe yaptı. -Ne bir ezan ve ne bir ikaamet zikretti-. Sonra Peygamber (kadınlar tarafına gelip onlara) sadaka vermelerini emretti. Bunun üzerine°kadmlar kulaklarına ve boğazlarındaki zînetlerine işaret etmeye başladılar. Peygamber,Bilâl'e emretti de Bilâl kadınların yanına vardı, kadınlar zînetlerini. onun elbisesi içine attılar. Sonra Bilâl, Peygamber'in yanına döndü

7326 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَأْتِي قُبَاءً مَاشِيًا وَرَاكِبًا

-....Bize Sufyân ibn Uyeyne, Abdullah ibn Dinar'dan; o da İbn Umer(R)'den: Peygamber (S) Küba'ya bazen yürüyerek, bazen binerek gelir idi, diye tahdîs etti

---

7327 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ ادْفِنِّي مَعَ صَوَاحِبِي وَلَا تَدْفِنِّي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْبَيْتِ فَإِنِّي أَكْرَهُ أَنْ أُزَكَّى

-....Bize Ebû Usâme, Hişâm'dan; o da babası Urve'den tahdîs etti ki, Âişe (R) Abdullah ibnu'z-Zubeyr'e:
— Ben öldüğüm zaman beni kadın arkadaşlarımın beraberinde Bakî* Mezarhğı'na göm. Sakın beni içinde iki sahâbîsiyle birlikte gömülü olduğu benim hücremde Peygamber'in yanına gömmeyesin! Çünkü ben (diğer kadınlarından ayrı, Peygamber ve iki sahâbîsinin yanında gömülü olmakla) tezkiye ediüp övülmemi istemiyorum, dedi.

7328 – وَعَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عُمَرَ أَرْسَلَ إِلَى عَائِشَةَ ائْذَنِي لِي أَنْ أُدْفَنَ مَعَ صَاحِبَيَّ فَقَالَتْ إِي وَاللَّهِ قَالَ وَكَانَ الرَّجُلُ إِذَا أَرْسَلَ إِلَيْهَا مِنْ الصَّحَابَةِ قَالَتْ لَا وَاللَّهِ لَا أُوثِرُهُمْ بِأَحَدٍ أَبَدًا

Ve Hişâm'dan; o da babası Urve'den gelen rivayette, Umer ibnu'l-Hattâb yaralanınca, Âişe'ye haber gönderdi de:
— Bana iki arkadaşımın yanına gömülmeme müsâade et! dedi. Âişe de:
— Evet vallahi, diye müsâade etti. Urvetu'bnu'z-Zubeyr şöyle dedi: Sahâbîlerden her hangi biri Âişe'den Peygamber ve iki sahâbîsiyle beraber gömülmesini istediği zaman, Âişe:
— Hayır vallahi, ben ebeden onların yanına herhangibir kimsenin gömülmesini tercih etmem, diye cevâb vermiştir

---

7329 – حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلَالٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي

أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي الْعَصْرَ فَيَأْتِي الْعَوَالِيَ وَالشَّمْسُ مُرْتَفِعَةٌ وَزَادَ اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ وَبُعْدُ الْعَوَالِي أَرْبَعَةُ أَمْيَالٍ أَوْ ثَلَاثَةٌ

-....îbn Şihâb şöyle dedi: Bana Enes ibn Mâlik (R) şöyle haber verdi: Rasûlullah (S) ikindi namazını küdırırdı da (namazdan sonra) Avâlî'ye gider ve oraya varırdı da, güneş hâlâ yüksek bulunurdu. el-Leys ibn Sa'd, Yûnus'tan: AvâlTnin uzaklığı dört mil yâhud üç mildir, dediğini ziyâde etmiştir.

7330 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَارَةَ حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ مَالِكٍ عَنْ الْجُعَيْدِ سَمِعْتُ السَّائِبَ بْنَ يَزِيدَ يَقُولُ كَانَ الصَّاعُ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُدًّا وَثُلُثًا بِمُدِّكُمْ الْيَوْمَ وَقَدْ زِيدَ فِيهِ سَمِعَ الْقَاسِمُ بْنُ مَالِكٍ الْجُعَيْدَ

-...Bize el-Kaasım ibn Mâlik tahdîs etti ki, el-Cuayd şöyle demiştir: Ben es-Sâib ibn Yezîd'den işittim: Peygamber (S) zamanında sâ' ölçeği, bugünkü müdd'ümüz ölçüsüyle bir müdd ile üçte bir müdd mikdân idi. Sâ' ölçeği Umer ibn Abdilazîz zamanında artırıldı, diyordu.

7331 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي مِكْيَالِهِمْ وَبَارِكْ لَهُمْ فِي صَاعِهِمْ وَمُدِّهِمْ يَعْنِي أَهْلَ الْمَدِينَةِ

-....Enes ibn Mâlik (R): Rasûlullah (S) Medîneliler'i kasdederek: "Allah'ım, bunların mikyâl ölçeklerinde bereket ihsan et. Onların sâ' ve müdd ölçeklerine de bereket ver!" diye duâ buyurdu,demiştir.

7332 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَبُو ضَمْرَةَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ الْيَهُودَ جَاءُوا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرَجُلٍ وَامْرَأَةٍ زَنَيَا فَأَمَرَ بِهِمَا فَرُجِمَا قَرِيبًا مِنْ حَيْثُ تُوضَعُ الْجَنَائِزُ عِنْدَ الْمَسْجِدِ

-....Bize Mûsâ ibn Ukbe, Nâfi'den; o da İbn Umer(R)'den şöyle tahdîs etti: Yahudiler,Peygamber(S)'in yanına birbiri ile evli iken zina etmiş bir adamla bir kadın getirdiler. Peygamber o zinâcıların taşlanmalarını emretti de, onlar Mescid'in yanında cenazelerin konulduğu yerin yakınında taşlandılar.

7333 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَمْرٍو مَوْلَى الْمُطَّلِبِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَلَعَ لَهُ أُحُدٌ فَقَالَ هَذَا جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ اللَّهُمَّ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ حَرَّمَ مَكَّةَ وَإِنِّي أُحَرِّمُ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا تَابَعَهُ سَهْلٌ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أُحُدٍ

-...Bana Mâlik, Muttalib'in âzâdhsı Amr'dan; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten şöyle tahdîs etti.Rasûlullah (S) Uhud Dağı kendisine görününce: "Şu Uhud'dur. O bizi sever, biz de onu severiz. Allah 'im! Şübhesiz îbrâhîm Peygamber Mekke'yi harem kıldı. Ben de Medine'nin şu iki kara taşlık arasındaki sahasını harem kılıyorum" buyurdu. Uhud hakkındaki bu hadîsi Peygamber(S)'den rivayet etmekte Sehl ibn Sa'd da Enes ibn Mâlik'e mutâbaat etti.

7334 – حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلٍ أَنَّهُ كَانَ بَيْنَ جِدَارِ الْمَسْجِدِ مِمَّا يَلِي الْقِبْلَةَ وَبَيْنَ الْمِنْبَرِ

مَمَرُّ الشَّاةِ

-...Bana Ebû Hazım tahdîs etti ki, Sehl ibn Sa'd (R): Peygamber Mescidi'nin kıbleye yakın olan duvarı ile minberi arasında davar geçecek kadar açıklık vardı, demiştir

---

7335 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ خُبَيْبِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا بَيْنَ بَيْتِي وَمِنْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ وَمِنْبَرِي عَلَى حَوْضِي

-....Ebû Hureyre (R): Rasûlullah (S): "Evimle minberim arasındaki saha, cennet bahçelerinden bir bahçedir. Minberim de (bana bahşedilen) havzımın üzerindedir" buyurdu, demiştir.

7336 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَابَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ الْخَيْلِ فَأُرْسِلَتْ الَّتِي ضُمِّرَتْ مِنْهَا وَأَمَدُهَا إِلَى الْحَفْيَاءِ إِلَى ثَنِيَّةِ الْوَدَاعِ وَالَّتِي لَمْ تُضَمَّرْ أَمَدُهَا ثَنِيَّةُ الْوَدَاعِ إِلَى مَسْجِدِ بَنِي زُرَيْقٍ وَأَنَّ عَبْدَ اللَّهِ كَانَ فِيمَنْ سَابَقَ

-....Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) atlar arasında koşu yarışı yaptırdı.Evvelâ idmana çekilmiş, zayıflatılmış atlar salıverildi. Bu koşunun uzaklığı Hayfâ ile Veda Tepesi-ne kadardı. Bir de zayıflatılmamış atlar salıverildi. Bu koşunun uzunluğu Veda Tepesi ile Zurayk oğulları Mescidi'ne kadardı. Abdullah ibn Umer de yarış yapan binicilerin içinde idi.

7337 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ لَيْثٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ ح و حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا عِيسَى وَابْنُ إِدْرِيسَ وَابْنُ أَبِي غَنِيَّةَ عَنْ أَبِي حَيَّانَ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ عَلَى مِنْبَرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-.... Bize îsâ ibn Yûnus, İbnu Idrîs ve îbnu Ebî Ganıyye; her üçü de Ebû Hayyân'dan; o da eşŞa'bî'den haber verdiler ki, İbn Umer (R): Ben Umer ibnu'1-Hattâb'dan Peygamberdin minberi üzerinde işittim, demiştir.

7338 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي السَّائِبُ بْنُ يَزِيدَ سَمِعَ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ خَطَبَنَا عَلَى مِنْبَرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana es-Sâib ibn Yezîd haber verdi ki, kendisi Usmân ibn Affân(R)'ı Peygamber(S)*in minberi üzerinde hutbe yaparken işitmiştir

---

7339 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ أَنَّ هِشَامَ بْنَ عُرْوَةَ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ قَدْ كَانَ يُوضَعُ لِي وَلِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا الْمِرْكَنُ فَنَشْرَعُ فِيهِ جَمِيعًا

-....Âişe (R): Benimle Rasûlullah'ın cenabetten yıkanmamız için şu (içinde elbise ve diğer şeyler yıkanan) "Mirken" denilen leğen konulurdu da biz yıkanırken beraberce onun içinden suyu elimizle almaya başlardık, demiştir

---

7340 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبَّادُ بْنُ عَبَّادٍ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ الْأَحْوَلُ عَنْ أَنَسٍ قَالَ حَالَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ الْأَنْصَارِ وَقُرَيْشٍ فِي دَارِي الَّتِي بِالْمَدِينَةِ وَقَنَتَ شَهْرًا يَدْعُو عَلَى أَحْيَاءٍ مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ

-.....Bize Âsim el-Ahvel tahdîs etti ki, Enes ibn Mâlik (R): Peygamber (S) Ensâr ile Kureyş'ten olan Muhacirler arasında Medine'deki benim evimde birbirlerine yardım etmek üzere muahede yaptı.Ve yine Peygamber (S) -Kur'ân hafızlarını öldüren- Suleym oğullan'ndan bâzı kabileler aleyhine bir ay rükû'dan sonra kunût yapıp duâ etti, demiştir.

7341 – حَدَّثَنِي أَبُو كُرَيْبٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا بُرَيْدٌ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ قَدِمْتُ الْمَدِينَةَ فَلَقِيَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ فَقَالَ لِي انْطَلِقْ إِلَى الْمَنْزِلِ فَأَسْقِيَكَ فِي قَدَحٍ شَرِبَ فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتُصَلِّي فِي مَسْجِدٍ صَلَّى فِيهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَانْطَلَقْتُ مَعَهُ فَسَقَانِي سَوِيقًا وَأَطْعَمَنِي تَمْرًا وَصَلَّيْتُ فِي مَسْجِدِهِ

-...Bize Bureyd tahdîs etti ki, Ebû Burde şöyle demiştir:Ben Medine'ye geldim. Beni Abdullah ibn Selâm kavuşup karşıladı da bana:
— Haydi benim evime yürü de sana RasûluIUûYın içinden su içmiş olduğu bir kadehle su içireyim ve sen de Peygamber'in namaz kıldığı bir mescid için de namaz kılarsın, dedi.Bunun üzerine ben onunla beraber gittim. Evinde bana sevîk içirdi ve hurma yedirdi. Ben de onun mescidinde namaz kıldım!

7342 – حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ حَدَّثَنِي عِكْرِمَةُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ عَبَّاسٍ أَنَّ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ قَالَ حَدَّثَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَتَانِي اللَّيْلَةَ آتٍ مِنْ رَبِّي وَهُوَ بِالْعَقِيقِ أَنْ صَلِّ فِي هَذَا الْوَادِي الْمُبَارَكِ وَقُلْ عُمْرَةٌ وَحَجَّةٌ وَقَالَ هَارُونُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَلِيٌّ عُمْرَةٌ فِي حَجَّةٍ

-....Bana İkrime, tbn Abbâs'tan tahdîs etti ki, ona da îbn Umer tahdîs edip şöyle demiştir: Bana Peygamber (S) tahdîs edip şöyle buyurdu: "Bu gece bana Rabb'im tarafından bir gelen geldi de Aktk Vâdîsi'nde iken bana:
— Bu mübarek vâdîde namaz kıl ve 'Umretun ve haccun' diye söyle! buyurdu".Ve Hârûn ibn îsmâîl şöyle dedi: Bana Alî ibnu'l-Mubârek kendi rivayetinde "Umretun fî haccetin{= Hacc içinde umre)" şeklinde tahdîs etti.

7344 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ وَقَّتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَرْنًا لِأَهْلِ نَجْدٍ وَالْجُحْفَةَ لِأَهْلِ الشَّأْمِ وَذَا الْحُلَيْفَةِ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ قَالَ سَمِعْتُ هَذَا مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَلَغَنِي أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَلِأَهْلِ الْيَمَنِ يَلَمْلَمُ وَذُكِرَ الْعِرَاقُ فَقَالَ لَمْ يَكُنْ عِرَاقٌ يَوْمَئِذٍ

-....Bize Sufyân ibn Uyeyne, Abdullah ibn Dinar'dan; o da İbn UmerCRJ'den şöyle tahdîs etti: Peygamber (S- Mekke'den iki merhale uzaktaki) Kann mevkiini Necd ahâlîsi için, (Mekke'den altı merhale uzakta ve Râbığ yakınındaki) el-Cuhfe'yi Şâm ahâlîsi için, (Me-dîne'den altı mil uzaktaki en uzak mîkaat

olan) Zu'1-Huleyfe'yi de Medine ahâlîsi için mîkaat ta'yîn etmiştir.İbn Umer dedi ki: Ben bunu Peygamber'den işittim. Ve bana ulaştı ki, Peygamber, Yemen ahâlîsi için de Mekke'ye iki merhaledeki Yelem mevkiini mîkaat ta'yîn etmiştir. İbn Umer'in yanında Irak zikredildi de; İbn Umer: O vakit Irak yoktu (yânî o zaman Irak ahâlîsi müslümân değildi), demiştir.

7345 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا الْفُضَيْلُ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ حَدَّثَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ أُرِيَ وَهُوَ فِي مُعَرَّسِهِ بِذِي الْحُلَيْفَةِ فَقِيلَ لَهُ إِنَّكَ بِبَطْحَاءَ مُبَارَكَةٍ

-...Bize Mûsâ ibn Ukbe tahdîs etti. Bana Salim ibn Abdillah, babası İbn Umer(R)*den şöyle tahdîs etti: Peygamber(S)'e -Veda Haccı'nda- Zu'1-Huleyfe'deki gece sonu istirahatı içinde iken ru'yâda gösterildi ve kendisine: "Şübhesiz ki sen mübarek bir Bathâ vâ-dîsindesin" denildi

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { لَيْسَ لَكَ مِنْ الْأَمْرِ شَيْءٌ }

7346 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ وَرَفَعَ رَأْسَهُ مِنْ الرُّكُوعِ قَالَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ فِي الْأَخِيرَةِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ الْعَنْ فُلَانًا وَفُلَانًا فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ { لَيْسَ لَكَ مِنْ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ }

Yüce Allah'ın: İşten hiçbirşey sana âid değildi (Âlu Imrân: 128) Kavli Babı
-...Bize Ma'mer, ez-Zuhrî'den; o da Sâlim'den haber verdi ki, babası İbn Umer (R)Peygamber(S)'den işitmiştir. Peygamber (yaralanıp dişi kırılınca) sabah namazının son rek'atinde başını rukû-dan kaldırıp: "Rabbena ve leke'l-hamd" der, bunun ardından da:
— "Allah'ım, fulâna ve fulâna la'net eyle!" derdi.Bunun üzerine Azîz ve Celîl Allah: "(Kulların) işinden hiçbirşey sana âid değildir. Allah ya onların tevbesini kabul eder, yâhud onları, kendileri zâlimler oldukları için azâblandınr" (Âlu Imrân: 128) âyetini indirdi.

بَاب قَوْلِهِ تَعَالَى { وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا } وَقَوْلِهِ تَعَالَى { وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ }

7347 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عَتَّابُ بْنُ بَشِيرٍ عَنْ إِسْحَاقَ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنٍ أَنَّ حُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِب قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَرَقَهُ وَفَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَام بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُمْ أَلَا تُصَلُّونَ فَقَالَ عَلِيٌّ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّمَا أَنْفُسُنَا بِيَدِ اللَّهِ فَإِذَا شَاءَ أَنْ يَبْعَثَنَا بَعَثَنَا فَانْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ قَالَ لَهُ ذَلِكَ وَلَمْ يَرْجِعْ إِلَيْهِ شَيْئًا ثُمَّ سَمِعَهُ وَهُوَ مُدْبِرٌ يَضْرِبُ فَخِذَهُ وَهُوَ يَقُولُ { وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا } قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ يُقَالُ مَا أَتَاكَ لَيْلًا فَهُوَ طَارِقٌ وَيُقَالُ { الطَّارِقُ } النَّجْمُ وَ { الثَّاقِبُ } الْمُضِيءُ يُقَالُ أَثْقِبْ نَارَكَ لِلْمُوقِدِ

- Yüce Allah'ın Şu Kavilleri Babı:
"... İnsanın cedeli ise her şeyden fazladır" (el-Kehf: 54)."Kitâb ehli olanlarla en güzel olandan başka bir surette mücâdele etmeyin" (el-Ankebût: 46).
-...ez-Zuhrî'den (o, şöyle demiştir): Bana Alî ibnu Hüseyin haber verdi, ona da babası Hüseyin ibn Alî (R) haber verdi; ona da babası Alî ibn Ebî Tâlib (R) haber verip şöyle demiştir: Rasûlul-lah (S) bir gece kendisine ve Rasûlullah'ın kızı FâUma aleyha's-selâma ziyaret için geldi de,

bu ikisine hitaben:
— "Sizler namaz kılmaz mısınız?" buyurdu. (Bu sorusu ile teheccüd kılmayı teşvik ediyordu.) Alî dedi ki: Ben:
— Yâ Rasûlallah! Nefislerimiz ancak Allah'ın elindedir. Bizi uyandırmak istediği zaman uyandırır! dedim. Alî O'na bunu söylediği zaman Rasülullah geri döndü ve Alî'ye hiçbir cevâb vermedi. Sonra Rasûlullah dönüp giderken Alî O'ndan, dizini vurarak:
—"Bazen insan ne kadar da çok cidalci oluyor! (ei-Kehf: 54) âyetini söylemekte olduğunu işitmiştir. Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: Sana geceleyin gelen "Tâ-rık"tır. (Işığı ile karanlıkları deldiği için) "en-Necmu9s-sâkibu" (et-Tânk: 3) denilir. "et-Tânk(= Yıldız)*'; "es-Sâkıb(= Ziya saçan)"dır.Ateş yakacak kimseye emir fiili olarak "Eskıb nârake(= Ateşini zi-yâlandır)" denilir

---

7348 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ بَيْنَا نَحْنُ فِي الْمَسْجِدِ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ انْطَلِقُوا إِلَى يَهُودَ فَخَرَجْنَا مَعَهُ حَتَّى جِئْنَا بَيْتَ الْمِدْرَاسِ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَادَاهُمْ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ يَهُودَ أَسْلِمُوا تَسْلَمُوا فَقَالُوا قَدْ بَلَّغْتَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ قَالَ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَلِكَ أُرِيدُ أَسْلِمُوا تَسْلَمُوا فَقَالُوا قَدْ بَلَّغْتَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَلِكَ أُرِيدُ ثُمَّ قَالَهَا الثَّالِثَةَ فَقَالَ اعْلَمُوا أَنَّمَا الْأَرْضُ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنِّي أُرِيدُ أَنْ أُجْلِيَكُمْ مِنْ هَذِهِ الْأَرْضِ فَمَنْ وَجَدَ مِنْكُمْ بِمَالِهِ شَيْئًا فَلْيَبِعْهُ وَإِلَّا فَاعْلَمُوا أَنَّمَا الْأَرْضُ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Biz mescidde bulunduğumuz sırada Rajsûlullah (S) bizim yanımıza çıktı da: — "Haydin Yahûdîler'in yurduna yürüyün!" buyurdu.Bizler O'nun beraberinde yola çıktık, nihayet Yahûdîler'in, içinde âlimlerinin Tevrat okudukları Beytu'I-Mıdrâs'a vardık. Peygamber ayakta dikilip onlara nida ederek:
— "Ey Yahudi topluluğu! tslâm Dtni'ne girin ki, selâmette olunuz!" buyurdu.Bunun üzerine Yahudiler:
— Sen elçiliğini teblîğ ettin yâ Eba'l-Kaasım! dediler (ve O'na itaate yanaşmadılar). Râvî dedi ki: Rasûlullah onlara:
— "Ben ancak bunu, yânı 'İslâm'a girin, selâmette olun' tebH-ğimin gerçekleşmesini istiyorum" dedi. Yahudiler yine:
— Sen risâletini teblîğ ettin yâ Eba'l-Kaasım! dediler. Rasûlullah onlara tekrar:
— "Ben ancak bunu; 'İslâm'a girin, selâmette olun' tebliğimin gerçekleşmesini istiyorum" buyurdu. Sonra Rasûlullah bu sözünü üçüncü defa onlara söyledi de ardından şöyle buyurdu:
— "Biliniz ki, Arz ancak Allah'a ve Rasûlü'ne âiddir. Ben sizleri bu arazîden çıkarmak istiyorum.Bunun için sizden her kim kendi malından taşıyamıyacağı birşeyi olursa onu satsın. Yoksa iyi biliniz ki, Arz ancak Allah*a ve Rasûlü'ne âiddir*'

بَاب قَوْلِهِ تَعَالَى { وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا } وَمَا أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِلُزُومِ الْجَمَاعَةِ وَهُمْ أَهْلُ الْعِلْمِ

7349 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُجَاءُ بِنُوحٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُقَالُ لَهُ هَلْ بَلَّغْتَ فَيَقُولُ نَعَمْ يَا رَبِّ فَتُسْأَلُ أُمَّتُهُ هَلْ بَلَّغَكُمْ فَيَقُولُونَ مَا جَاءَنَا مِنْ نَذِيرٍ فَيَقُولُ مَنْ شُهُودُكَ فَيَقُولُ مُحَمَّدٌ وَأُمَّتُهُ فَيُجَاءُ بِكُمْ فَتَشْهَدُونَ ثُمَّ قَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ { وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا } قَالَ عَدْلًا { لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا } وَعَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَوْنٍ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا

Yüce Allah'ın: "Böylece sizi vasat bir ümmet yapmışızdır, (hakikate) şâhidler olasınız, bu Rasûl de sizin üzerinize tam bir şâhid olsun diye..," (el-Bakara: 143) Kavli İle Peygamber(S)'İn İlim Ehli Topluluğu Olan Cemâatten Ayrılmamayı Emretmesi Babı
-....Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Kıyamet gününde Nûh Peygamber getirilir de ona:
— Tebliğ ettin mi? diye sorulur. Nûh da:
— Evet tebliğ ettim yâ Rabbi der. Bunun ardından Nuh'un ümmetine:
— Nûh size tebliğ etti mi? diye sorulur. Onlar da:
— Bizi âhiret azabından korkutan bir nezir gelmedi, derler. Soran da Nûh 'a:
— Senin şâhidlerin kimdir? der. Nûh da:
— Muhammed ve Ümmeti'dir, der.Bunun üzerine sizler getirilecek ve Nuh'un tebliğ ettiğine şehâ-det edeceksiniz". Râvî dedi ki: Bundan sonra Rasûlullah şu âyeti okudu: "Böylece sizi vasat (âdil) bir ümmet yapmışızdır, insanlara karşı (hakk) şâ-hidler olasınız, bu Rasül de sizin üzerinize tam bir şâhid olsun diye."Ca'fer ibn Avn'dan da: Bize el-A'meş, Ebû Salih'ten; o da Ebû Saîd el-Hudrî'den; o da Peygamber(S)'den olmak üzere bu geçen hadîsi tahdîs etti.

بَاب إِذَا اجْتَهَدَ الْعَامِلُ أَوْ الْحَاكِمُ فَأَخْطَأَ خِلَافَ الرَّسُولِ مِنْ غَيْرِ عِلْمٍ فَحُكْمُهُ مَرْدُودٌ لِقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ

7350 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ أَخِيهِ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلَالٍ عَنْ عَبْدِ الْمَجِيدِ بْنِ سُهَيْلِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَنَّهُ سَمِعَ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ يُحَدِّثُ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ وَأَبَا هُرَيْرَةَ حَدَّثَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ أَخَا بَنِي عَدِيٍّ الْأَنْصَارِيَّ وَاسْتَعْمَلَهُ عَلَى خَيْبَرَ فَقَدِمَ بِتَمْرٍ جَنِيبٍ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكُلُّ تَمْرِ خَيْبَرَ هَكَذَا قَالَ لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا لَنَشْتَرِي الصَّاعَ بِالصَّاعَيْنِ مِنْ الْجَمْعِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَفْعَلُوا وَلَكِنْ مِثْلًا بِمِثْلٍ أَوْ بِيعُوا هَذَا وَاشْتَرُوا بِثَمَنِهِ مِنْ هَذَا وَكَذَلِكَ الْمِيزَانُ

Âmil (Veya Âlim) Yâhud Hâkim Çalışıp İctihâd Ettiği Zaman (Muhalefet Kasdetmeksizin) İlimsiz Olarak Rasûlullah'ın Şerîatine Aykırı Bir Hatâ Yaparsa, Onun Bu Hükmü Reddedilir (Onunla Amel Edilmez) Çünkü Peygamber(S)'in:
"Her kim bizim işimizin üzerinde olmadığı bir iş yaparsa, o reddedilmiştir" kavli vardır.
-....Saîd ibnu'l-Müseyyeb şöyle tahdîs ediyordu: Ona Ebû Saîd el-Hudrî ile Ebû Hureyre (R)şöyle tahdîs etmişlerdir. Rasûlullah (S) Ensâr'dan Adiyy oğulları'nın kardeşi olan (Savâd ibn Ğaziyye ismindeki bir) kimseyi Hayber üzerine harâc âmili ta'yîn edip gönderdi. Sonra bu zât Hayber'den Cenîb (denilen en iyi cins) hurma ile geldi. Rasûlullah ona:
— "Hayber'in bütün hurmaları böyle midir?" diye sordu.O sahâbî:
— Hayır vallahi, hepsi böyle değildir yâ Rasûlallah! Biz bu iyi hurmadan bîr sâ'mı (âdî hurmanın) iki sâ'ı karşılığında satın- alırız, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Böyle yapmayın! Lâkin misli mukaabiîiyle mislini satın alınız. Yâhud bu âdî hurmayı para ile satınız da onun parasıyle şu iyi hurmadan satın alınız. Tartılan herşey böyledir*' buyurdu (yânî tartısına mukaabil tartılır, hiçbir fazlalık olmaksızın satılıp alınır)

بَاب أَجْرِ الْحَاكِمِ إِذَا اجْتَهَدَ فَأَصَابَ أَوْ أَخْطَأَ

7352 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ الْمُقْرِئُ الْمَكِّيُّ حَدَّثَنَا حَيْوَةُ بْنُ شُرَيْحٍ حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْهَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي قَيْسٍ مَوْلَى عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

يَقُولُ إِذَا حَكَمَ الْحَاكِمُ فَاجْتَهَدَ ثُمَّ أَصَابَ فَلَهُ أَجْرَانِ وَإِذَا حَكَمَ فَاجْتَهَدَ ثُمَّ أَخْطَأَ فَلَهُ أَجْرٌ قَالَ فَحَدَّثْتُ بِهَذَا الْحَدِيثِ أَبَا بَكْرِ بْنَ عَمْرِو بْنِ حَزْمٍ فَقَالَ هَكَذَا حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَقَالَ عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ الْمُطَّلِبِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ

Hâkim Hükmünde İctihâd Ettiği Zaman İsabet Etse Yâhud Hatâ Da Yapsa Ücret Alacağı Babı
-....Bana Yezîd ibnu Abdillah ibni'1-Hâd, Muhammed ibn ibrahim ibni'l-Hâris'ten; o da Busr ibnu Saîd'den; o da Amr ibnu'l-Âs'ın kölesi Ebû Kays'tan tahdîs etti ki, Amr ibnu'1-Âs (R), Rasûlullah(S)'tan şöyle buyururken işitmiştir: "Bir hâkim hükmedeceği zaman ictihâd eder, yânî hakkı arayıp hükmeder de sonra bu hükümde isabet ederse, o hâkime iki ecir vardır (hakkı aramak ve isabet etmek sevâblan). Eğer hâkim hükmedeceği zaman hakkı ictihâd edip arar, fakat sonunda hatâ ederse, bu hâkime de bir ecir vardır (hakikati arama sevabı vardır)".Yezîd ibnu Abdillah şöyle dedi: Ben bu hadîsi Ebû Bekr ibnu Amr ibn Hazm'a tahdîs ettim. O da bana: Bu hadîsi bana böylece Ebû Usâme ibnu Abdirrahmân, Ebû Hureyre'den tahdîs etti, dedi. Abdulazîz ibnu'l-Muttalib de Abdullah ibn Ebî Bekr'den; o da Ebû Seleme'den; o da Peygamber(S)*den olmak üzere bunun benzerini söyledi

---

بَاب الْحُجَّةِ عَلَى مَنْ قَالَ إِنَّ أَحْكَامَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَتْ ظَاهِرَةً وَمَا كَانَ يَغِيبُ بَعْضُهُمْ مِنْ مَشَاهِدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأُمُورِ الْإِسْلَامِ

7353 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ حَدَّثَنِي عَطَاءٌ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ قَالَ اسْتَأْذَنَ أَبُو مُوسَى عَلَى عُمَرَ فَكَأَنَّهُ وَجَدَهُ مَشْغُولًا فَرَجَعَ فَقَالَ عُمَرُ أَلَمْ أَسْمَعْ صَوْتَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ ائْذَنُوا لَهُ فَدُعِيَ لَهُ فَقَالَ مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا صَنَعْتَ فَقَالَ إِنَّا كُنَّا نُؤْمَرُ بِهَذَا قَالَ فَأْتِنِي عَلَى هَذَا بِبَيِّنَةٍ أَوْ لَأَفْعَلَنَّ بِكَ فَانْطَلَقَ إِلَى مَجْلِسٍ مِنْ الْأَنْصَارِ فَقَالُوا لَا يَشْهَدُ إِلَّا أَصَاغِرُنَا فَقَامَ أَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ فَقَالَ قَدْ كُنَّا نُؤْمَرُ بِهَذَا فَقَالَ عُمَرُ خَفِيَ عَلَيَّ هَذَا مِنْ أَمْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلْهَانِي الصَّفْقُ بِالْأَسْوَاقِ

"Peygamberin Hükümleri İnsanlar İçin Gizli Değil, Meydanda Olurdu.Sahâbîlerin Bâzısı İse Peygamber'in Hazır Bulunduğu Yerlerde Hazır Bulunamaz Ve İslâm İşlerinin Kararlaştığı Yerlerden Başka Yerlerde Bulunurlardı" Diyen Kimse Üzerine Hüccet Babı
-....İbn Cureyc şöyle demiştir: Bana Atâ ibn Ebî Rebâh tahdîs etti. Ubeyd ibnu Umeyr şöyle dedi: Ebû Mûsâ (R) Umer'in yanma girmek için izin istemişti. Ebû Mûsâ Umer'i (o sırada müslümânlann işleriyle) meşgul bulmuştu da geri dönmüştü. Umer meşguliyetten kurtulunca Ebû Musa'yı kasdederek:
— Ben Abdullah ibn Kays'ın sesini işitmedim mi? Ona, yanıma girmeye izin veriniz! dedi.Akabinde Ebû Mûsâ çağırıldı. Umer:
— Bu yaptığın işe (yânî dışarıda beklemeyip hemen geri dönmeye) seni sevkeden nedir? Diye sordu. Ebû Mûsâ da:
— Biz (izin verilmeyince kapıdan) böyle dönmekle emrolunduk, dedi. Umer:
— Sen ya bu söylediğin şey üzerine bana beyyine getir yâhud da ben sana bu sebeble muhakkak bir ceza yaparım! dedi. Bunun üzerine Ebû Mûsâ Ensâr'dan oluşan bir meclise gitti, onlardan buna şâhidlik edecek kimse istedi. Oradaki topluluk:
— Bu mes'ele hakkında ancak en küçüklerimiz bile şehâdet eder, dediler.
Akabinde Ebû Saîd el-Hudrî kalktı gitti de Umer'e hitaben:
— Bize izin istediğimizde izin verilmezse böyle hemen dönmekle emrolunduk, dedi.Bunun üzerine Umer:
— Peygamber(S)'in emrinden olan bu iş bana gizli kalmış, çarşılarda ticâret için alışveriş etmek beni meşgul edip alıkoydu, dedi

---

7354 - حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنِي الزُّهْرِيُّ أَنَّهُ سَمِعَهُ مِنَ الْأَعْرَجِ يَقُولُ أَخْبَرَنِي أَبُو هُرَيْرَةَ قَالَ إِنَّكُمْ تَزْعُمُونَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ

يُكْثِرُ الْحَدِيثَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاللَّهُ الْمَوْعِدُ إِنِّي كُنْتُ امْرَأً مِسْكِينًا أَلْزَمُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى مِلْءِ بَطْنِي وَكَانَ الْمُهَاجِرُونَ يَشْغَلُهُمْ الصَّفْقُ بِالْأَسْوَاقِ وَكَانَتْ الْأَنْصَارُ يَشْغَلُهُمْ الْقِيَامُ عَلَى أَمْوَالِهِمْ فَشَهِدْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ وَقَالَ مَنْ يَبْسُطْ رِدَاءَهُ حَتَّى أَقْضِيَ مَقَالَتِي ثُمَّ يَقْبِضْهُ فَلَنْ يَنْسَى شَيْئًا سَمِعَهُ مِنِّي فَبَسَطْتُ بُرْدَةً كَانَتْ عَلَيَّ فَوَالَّذِي بَعَثَهُ بِالْحَقِّ مَا نَسِيتُ شَيْئًا سَمِعْتُهُ مِنْهُ

-....ez-Zuhrî tahdîs etti ki, kendisi el-A'rec'den şöyle derken işitmiştir: Bana Ebû Hureyre (R)haber verip şöyle dedi: Sizler: "Ebû Hureyre, Rasûlullah üzerine çok hadîs rivayet ediyor" diye iddia ediyorsunuz. Allah mev'ıddır-yânî kıyamet günü sizin inkârda yâhud benim çoğaltmakta hakk üzere olduğum meydana çıkacaktır.Ben Suffa ehlinin miskinlerinden fakır bir kimse idim. Karnımın doyması karşılığında Rasûlullah'tan hiç ayrılmazdım. Muhacirler çarşılarda alışveriş etmekle meşgul bulunurlar, Ensâr da malları, topraklan üzerindeki işlerinde çalışmalarıyle meşgul bulunurlardı. Ben bir gün Rasûlullah'tan şuna şâhid oldum. Rasûlullah:
— "Her kim ben sözümü bitirinceye kadar ridâsım yayar, sonra onu yumarsa, benden işitmiş olduğu hiçbir şeyi asla unutmayacaktır'buyurdu. Bunun üzerine ben üzerimde bulunan bir bürdeyi yaydım. Rasûlullah'ı hakk ile gönderen Allah adına yemîn ediyorum ki, bundan sonra ben kendisinden işittiğim hiçbir şeyi unutmadım

---

بَاب مَنْ رَأَى تَرْكَ النَّكِيرِ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُجَّةً لَا مِنْ غَيْرِ الرَّسُولِ

7355 - حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ حُمَيْدٍ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ رَأَيْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَحْلِفُ بِاللَّهِ أَنَّ ابْنَ الصَّائِدِ الدَّجَّالُ قُلْتُ تَحْلِفُ بِاللَّهِ قَالَ إِنِّي سَمِعْتُ عُمَرَ يَحْلِفُ عَلَى ذَلِكَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يُنْكِرْهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Peygamber(S)'Den, Huzurunda Yapılan Veya Muttali' Olduğu Birşeyi İnkâr Etmemesini Hüccet Gören Kimse Babı Bu inkâr etmemenin hüccetliği, Rasûlullah'tan başkasından olmaz.
-.... Muhammed ibnu'l-Munkedir şöyle demiştir: Ben Câbir ibn Abdillah(R)*ı Îbnu's-Sayyâd'ın Deccâl olduğuna Allah adına yemîn ederken gördüm. Ona:
— (Ey Câbir!) Sen Allah adiyle bu hususta nasıl yemîn edersin? dedim. Oda:
— Umer ibnu'l-Hattâb'ı, bunun DeccâTlığına Peygamber(S)'in huzurunda yemîn ederken işittim.Hâlbuki Peygamber (S), Umer'in bu yemînini reddetmedi, dedi

---

بَاب الْأَحْكَامِ الَّتِي تُعْرَفُ بِالدَّلَائِلِ وَكَيْفَ مَعْنَى الدِّلَالَةِ وَتَفْسِيرُهَا وَقَدْ أَخْبَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمْرَ الْخَيْلِ وَغَيْرِهَا ثُمَّ سُئِلَ عَنْ الْحُمُرِ فَدَلَّهُمْ عَلَى قَوْلِهِ تَعَالَى { فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ } وَسُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الضَّبِّ فَقَالَ لَا آكُلُهُ وَلَا أُحَرِّمُهُ وَأُكِلَ عَلَى مَائِدَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الضَّبُّ فَاسْتَدَلَّ ابْنُ عَبَّاسٍ بِأَنَّهُ لَيْسَ بِحَرَامٍ

Delillerle Bilinecek Hükümler İle Delâletin Ma'nâsının Nasıl Olduğu Ve Bunun (Peygamber Tarafından) Tefsiri Babı Ve Peygamber (S), atların ve diğerlerinin işlerini haber vermiştir. Bundan sonra kendisine eşeklerin durumu sorulduğunda, soranlara Yüce Allah'ın:"İşte kim zerre ağırlığınca bir hayır yapıyorsa onu görecek, kim de zerre ağırlığınca şen yapıyorsa onu görecek" (ez-ZUzâl: 7-8) kavlini delâlet etti. Yine Peygamberce: Kelerin eti yenilir mi? diye soruldu da O: "Ben onu yemiyorum ve haram da kılmıyorum" buyurdu. Peygamber'in sofrasında keler yenildi de İbn Abbâs bununla kelerin haram olmadığını istidlal etti

---

7356 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْخَيْلُ لِثَلَاثَةٍ لِرَجُلٍ أَجْرٌ وَلِرَجُلٍ سِتْرٌ وَعَلَى رَجُلٍ وِزْرٌ فَأَمَّا الَّذِي لَهُ أَجْرٌ فَرَجُلٌ رَبَطَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأَطَالَ لَهَا فِي مَرْجٍ أَوْ رَوْضَةٍ فَمَا أَصَابَتْ فِي طِيَلِهَا ذَلِكَ مِنْ الْمَرْجِ أَوْ الرَّوْضَةِ كَانَ لَهُ حَسَنَاتٍ وَلَوْ أَنَّهَا قَطَعَتْ طِيَلَهَا فَاسْتَنَّتْ شَرَفًا أَوْ شَرَفَيْنِ كَانَتْ آثَارُهَا وَأَرْوَاثُهَا حَسَنَاتٍ لَهُ وَلَوْ أَنَّهَا مَرَّتْ بِنَهَرٍ فَشَرِبَتْ مِنْهُ وَلَمْ يُرِدْ أَنْ يَسْقِيَ بِهِ كَانَ ذَلِكَ حَسَنَاتٍ لَهُ وَهِيَ لِذَلِكَ الرَّجُلِ أَجْرٌ وَرَجُلٌ رَبَطَهَا تَغَنِّيًا وَتَعَفُّفًا وَلَمْ يَنْسَ حَقَّ اللَّهِ فِي رِقَابِهَا وَلَا ظُهُورِهَا فَهِيَ لَهُ سِتْرٌ وَرَجُلٌ رَبَطَهَا فَخْرًا وَرِيَاءً فَهِيَ عَلَى ذَلِكَ وِزْرٌ وَسُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْحُمُرِ قَالَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيَّ فِيهَا إِلَّا هَذِهِ الْآيَةَ الْفَاذَّةَ الْجَامِعَةَ { فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ }

-....Bana Mâlik, Zeyd ibn Eşlem'den; o da Ebû Salih es- Semmân'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur:
— "At ırkı üç sınıf insan için olur; Bir kimse için ecirdir, bir kimse için (fakirlik ve ihtiyâcına) perdedir; bir kimse üzerinde ise vebaldir. A t kendisi için hayır olan kimseye gelince, o Öyle bir adamdır ki, atını Allah yolunda (cihâd için) bağlamıştır. Ve atını da (yânî bağladığı ipini) bol otlu geniş bir sahada veya çayırlıkta uzatmıştır. Bu bol otlu sahadan veya çayırlıktan atın bu uzun ipinde iken yediği her ot, at sahibi için birer hasenedir. Hele bir de atın ipi kopsa da şahlanarak bir veya iki mil sevinç ile koşsa, yerde tırnaklarının bıraktığı izleri ve onun gübreleri de sahibi için haseneler olur. Bir de hayvan (bu arada) bir nehre uğrayıp da ondan su içerse -sahibi sulamak istememiş olsa bile- bu su da sahibi için haseneler olur. Binâenaleyh cihâd maksadıyle bağlanan bu gaza atı, sahibi için büyük bir sevâbdır.Bir kimse de atını (onunla kazanmak), insanlardan müstağni olmak, iffetini korumak için bağlar da sonra o kimse gerek hayvanlarının üzerindeki Allah hakkını, gerek arkalarına takatinden fazla yüklememeyi unutmazsa, bu at da o kimse için (fakirliğe karşı) bir perdedir. Bir kimse de atını öğünmek için, gösteriş için bağlarsa, bu hayvan da onun için büyük bir günâhtır".RasûIullah(S)'a merkeblerin hükmünden (yânî onlardan zekât ve şâir vergiler olup olmadığı) soruldu. Rasûlullahı
— "Allah Taâlâ bana onlar hakkında her hükmü toplayıcı bir vecize olan şu âyetten başka bir nass indirmedi: İşte kim zerre ağırlığınca bir hayır yapıyorsa onu görecek, kim de zerre ağırlığınca şerr yapıyorsa onu görecek" (ez-ziizâi: 7-8) âyetlerini okudu

---

7357 - حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ صَفِيَّةَ عَنْ أُمِّهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ امْرَأَةً سَأَلَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ح و حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ هُوَ ابْنُ عُقْبَةَ حَدَّثَنَا الْفُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ النُّمَيْرِيُّ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا مَنْصُورُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنُ شَيْبَةَ حَدَّثَتْنِي أُمِّي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ امْرَأَةً سَأَلَتْ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْحَيْضِ كَيْفَ تَغْتَسِلُ مِنْهُ قَالَ تَأْخُذِينَ فِرْصَةً مُمَسَّكَةً فَتَوَضَّئِينَ بِهَا قَالَتْ كَيْفَ أَتَوَضَّأُ بِهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَوَضَّئِي قَالَتْ كَيْفَ أَتَوَضَّأُ بِهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَوَضَّئِينَ بِهَا قَالَتْ عَائِشَةُ فَعَرَفْتُ الَّذِي يُرِيدُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَذَبْتُهَا إِلَيَّ فَعَلَّمْتُهَا

-...Bize Sufyân ibn Uyeyne, Mansûr ibn Safiyye'den; o da annesi Safiyye bintu Şeybe ibn Usmân ibn Ebî Talha'dan; o da Âişe(R)'den tahdîs etti ki, bir kadın, Peygamber(S)'e suâl sormuştur..Bize Mansûr ibn Abdirrahmân ibn Şeybe tahdîs etti.Bana annem Safiyye bintu Şeybe, Âişe(R)'den şöyle tahdîs etti: Bir kadın Peygamber(S)'e hayızdan sonra nasıl yıkanacağını sordu. Peygamber de (nasıl yıkanacağını ta'rîf etti de sonra) ona:
— "Miske bulanmış pamuklu parçası alırsın ve onunla yıkanır temizlenirsin" buyurdu. Kadın:
— Onunla nasıl temizlenip abdest alayım yâ Rasûlallah? diye tekrar sorunca, Peygamber:
— "(Subhânallah!) Temizlen işte!" buyurdu. Bunun üzerine ben Rasûlullah'ın kasdetmekte olduğu şeyi anladım da kadını tutup kendime doğru çektim ve ona öğrettim, dedi

---

7358 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ أُمَّ حُفَيْدٍ بِنْتَ الْحَارِثِ بْنِ حَزْنٍ أَهْدَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمْنًا وَأَقِطًا وَأَضُبًّا فَدَعَا بِهِنَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأُكِلْنَ عَلَى مَائِدَتِهِ فَتَرَكَهُنَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَالْمُتَقَذِّرِ لَهُنَّ وَلَوْ كُنَّ حَرَامًا مَا أُكِلْنَ عَلَى مَائِدَتِهِ وَلَا أَمَرَ بِأَكْلِهِنَّ

-.... Bize Ebû Avâne, Ebû Bişr'den; o da Saîd ibn Cubeyr'den; o da İbn Abbâs(R)*tan şöyle tahdîs etti: Ümmü Hafîd bintu'I-Hâris ibn Hazn -ki İbn Abbâs'in teyzesidir- bir kerre Peygamber(S)'e bir mikdâr tereyağı, keş ve birkaç tane keler hediye etmişti. Peygamber onların getirilmesini istedi de onun sofrası üzerinde bunlar yenildi. Fakat Peygamber (yağ ile keşten yedi de) kelerleri tiksinmiş gibi bıraktı. Eğer kelerler haram olsaydı, Peygamber'in sofrası üzerinde yenilmezdi ve Peygamber onların yenilmesini emretmezdi, demiştir

---

7359 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عَطَاءُ بْنُ أَبِي رَبَاحٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَكَلَ ثُومًا أَوْ بَصَلًا فَلْيَعْتَزِلْنَا أَوْ لِيَعْتَزِلْ مَسْجِدَنَا وَلْيَقْعُدْ فِي بَيْتِهِ وَإِنَّهُ أُتِيَ بِبَدْرٍ قَالَ ابْنُ وَهْبٍ يَعْنِي طَبَقًا فِيهِ خَضِرَاتٌ مِنْ بُقُولٍ فَوَجَدَ لَهَا رِيحًا فَسَأَلَ عَنْهَا فَأُخْبِرَ بِمَا فِيهَا مِنْ الْبُقُولِ فَقَالَ قَرِّبُوهَا فَقَرَّبُوهَا إِلَى بَعْضِ أَصْحَابِهِ كَانَ مَعَهُ فَلَمَّا رَآهُ كَرِهَ أَكْلَهَا قَالَ كُلْ فَإِنِّي أُنَاجِي مَنْ لَا تُنَاجِي وَقَالَ ابْنُ عُفَيْرٍ عَنْ ابْنِ وَهْبٍ بِقِدْرٍ فِيهِ خَضِرَاتٌ وَلَمْ يَذْكُرِ اللَّيْثُ وَأَبُو صَفْوَانَ عَنْ يُونُسَ قِصَّةَ الْقِدْرِ فَلَا أَدْرِي هُوَ مِنْ قَوْلِ الزُّهْرِيِّ أَوْ فِي الْحَدِيثِ

-.... Bize tbnu Vehb, tahdîs etti. Bana Yünus,Ibn Şihâb'dan haber verdi. Bana Atâ ibn Ebî Rebâh haber verdi ki, Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Peygamber (S):
— "Her kim sarmısak, soğan yemiş bulunursa bizden -yâhud: Mescidimizden- uzak durup evinde otursun" buyurdu. -Yine aynı sened ile rivayet etti:- Peygamber'in huzuruna, içinde taze sebzeler bulunan yuvarlak bir kap getirildi. -Abdullah ibn Vehb: "Bedr" sözü ile tabak kasdediyor, dedi.- Rasûlullah onda sevilmeyen bir koku duydu. O tabağın içinde ne olduğunu sordu. Kendisine onun içindeki sebzelerin ne olduğu haber verildi. Bunun üzerine sa-hâbîlerine:
— "Bunu (fulân kimseye) götürünüz!" buyurdu. Onlar da bu tencereyi yanında bulunan bir sahâbîye götürdüler. O sahâbî de Peygamber'in böyle yaptığını görünce onu yemek istemedi. Bunun üzerine:
— "Sen bundan ye! Çünkü ben senin münâcât etmediklerinle münâcât ederim" buyurdu.İbn Ufeyr, İbnu Vehb'den: "İçinde yeşil sebzeler bulunan bir tencere" şeklinde söyledi. el-Leys ibn Sa'd ile Ebû Safvân, Yûnus'tan "el-Kıdr" kıssasını zikretmediler. Ben bunun ez- Zuhrî'nin kavlinden mi, yâhud bu hadîsin lafzından olarak mı rivayet edildiğini bilmiyorum

---

7360 - حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي وَعَمِّي قَالَا حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ أَبِيهِ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ جُبَيْرٍ أَنَّ أَبَاهُ جُبَيْرَ بْنَ مُطْعِمٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ امْرَأَةً أَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَلَّمَتْهُ فِي شَيْءٍ فَأَمَرَهَا بِأَمْرٍ فَقَالَتْ أَرَأَيْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ لَمْ أَجِدْكَ قَالَ إِنْ لَمْ تَجِدِينِي فَأْتِي أَبَا بَكْرٍ زَادَ لَنَا الْحُمَيْدِيُّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ كَأَنَّهَا تَعْنِي الْمَوْتَ

-....İbrâhîmibn Sa'd şöyle demiştir: Bana Muhammed ibn Cubeyr haber verdi: Ona da babası Cubeyr ibn Mut'ım (R) şöyle haber vermiştir: Ensâr'dan bir kadın Rasûlullah(S)'a geldi de O'nunla (vereceği) birşey hakkında konuşmuştu. Rasûlullah da o kadına (dönerken) birşey emretmişti. Bunun üzerine kadın:
— Yâ Rasûlallah! Ben gelir de Seni bulamazsam ne dersin? dedi. Rasûlullah:
— "Şayet beni bulamazsan Ebû Bekr'e git" buyurdu. el-Humeydî, İbrahim ibn Sa'd'dan rivayetinde: Kadın "Eğer Seni bulamazsam" sözüyle, Rasûlullah'ın ölümünü kasdeder gibiydi, fıkrasını ziyâde etmiştir

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَسْأَلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ عَنْ شَيْءٍ وَقَالَ أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ سَمِعَ مُعَاوِيَةَ يُحَدِّثُ رَهْطًا مِنْ قُرَيْشٍ بِالْمَدِينَةِ وَذَكَرَ كَعْبَ الْأَحْبَارِ فَقَالَ إِنْ كَانَ مِنْ أَصْدَقِ هَؤُلَاءِ الْمُحَدِّثِينَ الَّذِينَ يُحَدِّثُونَ عَنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَإِنْ كُنَّا مَعَ ذَلِكَ لَنَبْلُو عَلَيْهِ الْكَذِبَ

7362 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ كَانَ أَهْلُ الْكِتَابِ يَقْرَءُونَ التَّوْرَاةَ بِالْعِبْرَانِيَّةِ وَيُفَسِّرُونَهَا بِالْعَرَبِيَّةِ لِأَهْلِ الْإِسْلَامِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُصَدِّقُوا أَهْلَ الْكِتَابِ وَلَا تُكَذِّبُوهُمْ وَقُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ الْآيَةَ

Peygamber(S)'İn "Kitâb Ehline (Şerîatle İlgili) Herhangi Birşey Sormayınız*' Kavli Babı
Ve Ebû'i-Yemân şöyle dedi: Bize Şuayb haber verdi ki, ez-Zuhrî şöyle demiştir: Bana Humeyd ibn Abdirrahmân haber verdi; kendisi Muâviye'den işitmiştir. Muâviye, halifeliğinde hacc ettiği zaman Medine'de tahdîs ediyordu. Ve bu arada Ka'bu'l-Ahbâr'ı zikretti de şöyle dedi:Muhakkak bu Ka'b, Kitâb ehlinden İslâm'a girip de eski kitâblardan hadîs tahdîs etmekte olan bu muhaddislerin en doğru söyleyenidir. Yine muhakkak ki, bununla beraber biz onun eski kitâblardan nakletmekte olduğu haberlerinde, KaVın bazen hatâ edip yalan yanlış şeyler söylemekte olduğunu da Ka'b aleyhine t ere ü be etmekteyizdir.
-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ehli kitâb (olan Yahûdîler) Tevrat'ı İbrânîce metni ile okurlar, Arab diliyle de onu müs-lümânlara tefsîr ederlerdi. Bu hususta Rasûlullah (S) sahâbîlerine:
— "Siz kitâb ehlinin sözlerini tasdik de, tekzîb de etmeyin. Ancak 'Şöyle deyin: Biz Allah ya, bize indirilene, tbrâhîm İsmâîVe, İshâk Ya 'kûb 'a ve torunlarına indirilenlere; Mûsâ 'ya, îsâ 'ya verilenlere ve bütün peygamberlere Rabb yleri katından verilenlere imân ettik. Onlardan hiçbirini diğerinden ayırdetmeyiz. Biz Allah 'a testim Olmuşlarız1" <el-Bakara: 136)

7363 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَيْفَ تَسْأَلُونَ أَهْلَ الْكِتَابِ عَنْ شَيْءٍ وَكِتَابُكُمْ الَّذِي أُنْزِلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْدَثُ تَقْرَءُونَهُ مَحْضًا لَمْ يُشَبْ وَقَدْ حَدَّثَكُمْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ بَدَّلُوا كِتَابَ اللَّهِ وَغَيَّرُوهُ وَكَتَبُوا بِأَيْدِيهِمْ الْكِتَابَ وَقَالُوا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أَلَا يَنْهَاكُمْ مَا جَاءَكُمْ مِنْ الْعِلْمِ عَنْ مَسْأَلَتِهِمْ لَا وَاللَّهِ مَا رَأَيْنَا مِنْهُمْ رَجُلًا يَسْأَلُكُمْ عَنْ الَّذِي أُنْزِلَ عَلَيْكُمْ

-...Abdullah ibn Abbâs (R) şöyle demiştir: Sizler kitâb ehli olanlara şerîatten herhangi birşeyi nasıl soruyorsunuz? Hâlbuki Rasûlullah (S) üzerine indirilmiş olan Kitâb'ınız, kitâbların en yenisidir.Sizler onu hâlis olarak ve içine başka hiçbirşey karışmamış olduğu hâlde okumaktasınız. Bu Kur'ân sizlere, ehli kitâb olanların Allah'ın kitabını tebdil edip değiştirdiklerini ve Kitâb'ı kendi elleriyle yazdıklarını ve bununla az bir bahâyı satın almaları için "Bu Allah katındandır" dediklerini sizlere söylemiştir. Dikkat edin! Size gelmiş olan ilim, sizleri onlara suâl sormaktan nehyetmektedir. Vallahi biz onlardan hiçbir kimseyi size indirilmiş olan kitâbdan size suâl sorar görmüş değiliz!

بَاب كَرَاهِيَةِ الْخِلَافِ

7364 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ سَلَّامِ بْنِ أَبِي مُطِيعٍ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْجَوْنِيِّ عَنْ جُنْدَبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْبَجَلِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْرَءُوا الْقُرْآنَ مَا ائْتَلَفَتْ قُلُوبُكُمْ فَإِذَا اخْتَلَفْتُمْ فَقُومُوا عَنْهُ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ سَمِعَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ سَلَّامًا

Şer'î Hükümlere- Muhalefet Etmenin Keraheti (Yânî Çirkinliği) Babı
-....Cundeb ibn Abdillah el-Becelî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah(S): "Kur'ân üzerinde kalbleriniz ülfet edip birleştiği müddetçe Kur'ân'ı okuyunuz. Kur'ân üzerinde ihtilâf ettiğiniz zaman da artık kalkıp ondan dağılınız" buyurdu.Ebû Abdillah el-Buhârî: Râvî Abdurrahmân ibn Mehdî, bu hadîsi Sellâm ibn Ebî Mutî'den işitmiştir, dedi.

7365 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا أَبُو عِمْرَانَ الْجَوْنِيُّ عَنْ جُنْدَبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اقْرَءُوا الْقُرْآنَ مَا ائْتَلَفَتْ عَلَيْهِ قُلُوبُكُمْ فَإِذَا اخْتَلَفْتُمْ فَقُومُوا عَنْهُ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَقَالَ يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ عَنْ هَارُونَ الْأَعْوَرِ حَدَّثَنَا أَبُو عِمْرَانَ عَنْ جُنْدَبٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-...Bize Ebû İmrân el-Cevnî, Cundeb ibn Abdillah(R)'tan tahdîs etti ki, Rasûlullah (S):"Kur'ân üzerinde kalbleriniz birleştiği müddetçe Kur'ân okuyunuz. Kur'ân hakkında ihtilâf ettiğiniz zaman da artık kalkınız" buyurmuştur.Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: Ve Yead ibn Hârûn, Hârûn ibn Mûsâ el-Esdî el-A'ver'den söyledi. O da: Bize Ebû îmrân el-Cevnî, Cundeb'den; o da Peygamber(S)'den tahdîs etti, dedi

---

7366 - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ لَمَّا حُضِرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَفِي الْبَيْتِ رِجَالٌ فِيهِمْ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ قَالَ هَلُمَّ أَكْتُبْ لَكُمْ كِتَابًا لَنْ تَضِلُّوا بَعْدَهُ قَالَ عُمَرُ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَلَبَهُ الْوَجَعُ وَعِنْدَكُمْ الْقُرْآنُ فَحَسْبُنَا كِتَابُ اللَّهِ وَاخْتَلَفَ أَهْلُ الْبَيْتِ وَاخْتَصَمُوا فَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ قَرِّبُوا يَكْتُبْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كِتَابًا لَنْ تَضِلُّوا بَعْدَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ مَا قَالَ عُمَرُ فَلَمَّا أَكْثَرُوا اللَّغَطَ وَالِاخْتِلَافَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قُومُوا عَنِّي قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ فَكَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَقُولُ إِنَّ الرَّزِيَّةَ كُلَّ الرَّزِيَّةِ مَا حَالَ بَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَيْنَ أَنْ يَكْتُبَ لَهُمْ ذَلِكَ الْكِتَابَ مِنْ اخْتِلَافِهِمْ وَلَغَطِهِمْ

-....Bize Hişâm ibn Yûsuf, Ma'mer ibn Râşid'den; o da ez-Zuhrî'den; o da Ubeydullah ibn Abdillah'tan haber verdi ki, îbn Ab-bâs (R) şöyle demiştir: Peygamber(S)'in vefatı yaklaştığı zaman,evde içlerinde Umer ibnu'l-Hattâb'ın da bulunduğu birtakım adamlar varken, Rasûlullah (S):
— "Gelin size, ondan sonra hiç sapmayacağınız bir yazı (bir vasiyetname) yazayım" buyurdu.Umer:
— Peygamberdin hastalığı ağırlaştı. Yanınızda Kur'ân vardır. Bize Allah'ın Kitabı yeter, dedi.Bunun üzerine evdeki sahâbîler ihtilâf ettiler ve münâkaşa edip çekiştiler. Onlardan kimi: "Yazacak birşey yaklaştırın da Rasûlullah sizler için ondan sonra sapıtmayacağınız bir yazı yazsın" diyor; kimi de Umer'in dediği sözü söylüyordu. Nihayet onlar Peygamberin yanında gürültüyü ve ihtilâfı çoğalttıkları zaman, Peygamber onlara:
— "Yanımdan kalkın (benim yanımda çekişme lâyık olmaz)/" buyurdu. Râvî Ubeydullah ibn Abdillah şöyle dedi: İbn Abbâs bu hadîsin sonunda:
— Âh! Ne büyük musibettir o musibet ki, gürültü etmeleri ve ihtilâf eylemeleri yüzünden o musibet, Rasûlullah ile sahâbîler için yazmak istediği bu yazı arasına perde oldu! Dedi

---

بَاب نَهْيِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى التَّحْرِيمِ إِلَّا مَا تُعْرَفُ إِبَاحَتُهُ وَكَذَلِكَ أَمْرُهُ نَحْوَ قَوْلِهِ حِينَ أَحَلُّوا أَصِيبُوا مِنْ النِّسَاءِ وَقَالَ جَابِرٌ وَلَمْ يَعْزِمْ عَلَيْهِمْ وَلَكِنْ أَحَلَّهُنَّ لَهُمْ وَقَالَتْ أُمُّ عَطِيَّةَ نُهِينَا عَنْ اتِّبَاعِ الْجَنَازَةِ وَلَمْ يُعْزَمْ عَلَيْنَا

7367 - حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ عَطَاءٌ قَالَ جَابِرٌ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ الْبُرْسَانِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ فِي أُنَاسٍ مَعَهُ قَالَ أَهْلَلْنَا أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْحَجِّ

خَالِصًا لَيْسَ مَعَهُ عُمْرَةٌ قَالَ عَطَاءٌ قَالَ جَابِرٌ فَقَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صُبْحَ رَابِعَةٍ مَضَتْ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ فَلَمَّا قَدِمْنَا أَمَرَنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نَحِلَّ وَقَالَ أَحِلُّوا وَأَصِيبُوا مِنْ النِّسَاءِ قَالَ عَطَاءٌ قَالَ جَابِرٌ وَلَمْ يَعْزِمْ عَلَيْهِمْ وَلَكِنْ أَحَلَّهُنَّ لَهُمْ فَبَلَغَهُ أَنَّا نَقُولُ لَمَّا لَمْ يَكُنْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ عَرَفَةَ إِلَّا خَمْسٌ أَمَرَنَا أَنْ نَحِلَّ إِلَى نِسَائِنَا فَنَأْتِي عَرَفَةَ تَقْطُرُ مَذَاكِيرُنَا الْمَذْيَ قَالَ وَيَقُولُ جَابِرٌ بِيَدِهِ هَكَذَا وَحَرَّكَهَا فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ قَدْ عَلِمْتُمْ أَنِّي أَتْقَاكُمْ لِلَّهِ وَأَصْدَقُكُمْ وَأَبَرُّكُمْ وَلَوْلَا هَدْيِي لَحَلَلْتُ كَمَا تَحِلُّونَ فَحِلُّوا فَلَوْ اسْتَقْبَلْتُ مِنْ أَمْرِي مَا اسْتَدْبَرْتُ مَا أَهْدَيْتُ فَحَلَلْنَا وَسَمِعْنَا وَأَطَعْنَا

Peygamber(S)'İn (Mübâhlığı Siyak Delâleti Yâhud Hâl Karinesi Yâhud Delîl Getirmekle) Bilinen Şeyleri Haram Kılmaya Karşı Nehyi Olduğu Babı

Peygamber'in emri de böyledir. Veda Haccı'nda sahâbîlerine: "(Umre niyetiyle) ihramdan çıkınız ve kadınlardan da nasibinizi alınız" buyurduğu zamanki kavli gibi.Câbir ibn Abdillah:Peygamber onlara kadınlarla cinsî münâsebet yapmalarını vâcib kılmadı, lâkin onlara ihramdan çıktıklarında kadınları da halâl kıldı, demiştir.Ve ÜmmÜ Atıyye de: Biz kadınlar cenaze ardından gitmekten nehyolunduk, fakat bu bize vâcib kılınmadı, demiştir.

-... Bize îbn Cureyc tahdîs edip şöyle dedi: Bana Atâ ibn Ebî Rebâh haber verip şöyle dedi:Ben yanında bulunan birçok insanlar içinde iken Câbir ibn Abdillah(R)'tan şöyle dediğini işittim: Biz Rasûlullah(S)'m sahâbîleri yalnız ve hâlis olarak, beraberinde umre olmayarak hacc niyetiyle ihrama girdik.Atâ dedi ki: Câbir şöyle dedi: Peygamber, zu'1-hiccenin dördüncü sabahında (Mekke'ye) geldi.Biz de oraya geldiğimiz zaman, Peygamber bizlere ihramdan çıkmamızı emretti ve:

— "ihramlarınızdan çıkınız ve kadınlarınızdan da nasîbleniniz" buyurdu.Atâ dedi ki: Câbir şöyle dedi: Fakat Peygamber onlara kadınlarla cinsî münâsebet etmeleri hususunda kesin emir vermedi. Lâkin kadınları erkekler için halâl kıldı. "Bizimle arafe günü arasında ancak beş gün kaldığı hâlde kadınlarımızla cinsî münâsebet yapmamızı ve neticede zekerlerimiz menî damlatarak Arafat'a çıkmamızı emrediyor!" diye söylendiğimiz Peygambere ulaştı. Atâ: "Câbir işaret eder ve elini hareket ettirip şöyle diye gösterirdi" demiştir. Bunun üzerine Rasûlullah ayağa kalktı da şöyle buyurdu:

— "Kat't olarak biliniz ki, ben sizin Allah'a en takvâlmız, en sâdıkınız, en itâatlinizim. Eğer yanımda kurbânım olmasaydı sizin ihramdan çıkışınız gibi ben de muhakkak ihramdan çıkacaktım.Hacc aylarında umrenin cevazı şimdi olduğu gibi ihrama girerken de bana zahir olsaydı, ben beraberimde kurban sevketmezdim. Onun için artık sizler ihramdan çıkınız!" buyurdu.Bunun üzerine bizler ihramdan çıkıp Peygamber'i dinledik ve itaat ettik

---

7368 - حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ الْحُسَيْنِ عَنْ ابْنِ بُرَيْدَةَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ الْمُزَنِيُّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ صَلُّوا قَبْلَ صَلَاةِ الْمَغْرِبِ قَالَ فِي الثَّالِثَةِ لِمَنْ شَاءَ كَرَاهِيَةَ أَنْ يَتَّخِذَهَا النَّاسُ سُنَّةً

-....Bana Abdullah ibnu'UMuğaffel el-Muzenî (R) tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Akşam namazından önce (de iki rek'at) namaz kılınız" buyurdu. Üçüncü defasında insanların bunu terkedilmez bir yol edinmelerini istemeyerek: "Bu, isteyen içindir" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ } { وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ } وَأَنَّ الْمُشَاوَرَةَ قَبْلَ الْعَزْمِ وَالتَّبَيُّنِ لِقَوْلِهِ { فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ } فَإِذَا عَزَمَ الرَّسُولُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَكُنْ لِبَشَرٍ التَّقَدُّمُ عَلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَشَاوَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصْحَابَهُ يَوْمَ أُحُدٍ فِي الْمُقَامِ وَالْخُرُوجِ فَرَأَوْا لَهُ الْخُرُوجَ فَلَمَّا لَبِسَ لَأْمَتَهُ وَعَزَمَ قَالُوا أَقِمْ فَلَمْ يَمِلْ إِلَيْهِمْ بَعْدَ الْعَزْمِ وَقَالَ لَا يَنْبَغِي لِنَبِيٍّ يَلْبَسُ لَأْمَتَهُ فَيَضَعُهَا حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ وَشَاوَرَ عَلِيًّا وَأُسَامَةَ فِيمَا رَمَى بِهِ أَهْلُ الْإِفْكِ عَائِشَةَ فَسَمِعَ مِنْهُمَا حَتَّى نَزَلَ الْقُرْآنُ فَجَلَدَ الرَّامِينَ وَلَمْ يَلْتَفِتْ إِلَى تَنَازُعِهِمْ وَلَكِنْ حَكَمَ بِمَا أَمَرَهُ اللَّهُ وَكَانَتْ الْأَئِمَّةُ بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَشِيرُونَ الْأُمَنَاءَ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي

الْأُمُورِ الْمُبَاحَةِ لِيَأْخُذُوا بِأَسْهَلِهَا فَإِذَا وَضَحَ الْكِتَابُ أَوْ السُّنَّةُ لَمْ يَتَعَدَّوْهُ إِلَى غَيْرِهِ اقْتِدَاءً بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَأَى أَبُو بَكْرٍ قِتَالَ مَنْ مَنَعَ الزَّكَاةَ فَقَالَ عُمَرُ كَيْفَ تُقَاتِلُ النَّاسَ وَقَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَإِذَا قَالُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَصَمُوا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلَّا بِحَقِّهَا وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ وَاللَّهِ لَأُقَاتِلَنَّ مَنْ فَرَّقَ بَيْنَ مَا جَمَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ تَابَعَهُ بَعْدُ عُمَرُ فَلَمْ يَلْتَفِتْ أَبُو بَكْرٍ إِلَى مَشُورَةٍ إِذْ كَانَ عِنْدَهُ حُكْمُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الَّذِينَ فَرَّقُوا بَيْنَ الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَأَرَادُوا تَبْدِيلَ الدِّينِ وَأَحْكَامِهِ وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ بَدَّلَ دِينَهُ فَاقْتُلُوهُ وَكَانَ الْقُرَّاءُ أَصْحَابَ مَشُورَةِ عُمَرَ كُهُولًا كَانُوا أَوْ شُبَّانًا وَكَانَ وَقَّافًا عِنْدَ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

Yüce Allah'ın: "Onların işleri dâima aralarında müşavere iledir" (eş-Şûrâ:38); "İş hususunda onlarla müşavere et... Bir kerre de azmettin mi, Allah'a güvenip dayan..." (Âlu İmrân: 159) Kavilleri Babı Şübhesiz birşey üzerine müşavere, azmetmeden ve maksad iyice açığa çıkmadan öncedir. Çünkü Yüce Allah'ın: "Bir işe azmettiğin zaman artık Allah'a güvenip dayan" kavli, buna delildir. Rasûlullah müşavereden sonra bir işe kesin karar verip azmettiğinde, hiçbir beşer için Allah'ın ve Rasûlü'nün önüne geçmek olmaz.Peygamber (S) Uhud günü için şehirde ikaamet etmek ve düşmana karşı çıkmak hususlarında sahâbîleri ile müşavere etti de, sahâbîleri O'na dışarı çıkmak görüşünü ileri sürdüler. Bunun üzerine Peygamber, zırhını giyip harbe çıkmaya azmedince, sahâbîler kendisine: Şehir içinde kal! dediler. Fakat Peygamber kesin karar ve azimden sonra onların söylediklerine meyletmedi ve: "Zırhım, silâhını giyen bir peygambere, Allah kendisiyle düşmanları arasında hükmünü verinceye kadar silâhlarını indirip koyması yakışmaz" buyurdu.İftira ehli Aişe'ye zina iftirası attıklarında, Peygamber (S) o konuda Alî ve Usâme ile müşavere etti ve bunlardan söyledikleri sözlerini işitti (fakat bu söyledikleri sözlerin hepsiyle amel etmedi).Nihayet o konuda Âişe'nin berâetinin delili olan Kur'ân âyeti indi de, bunun üzerine Peygamber, iftira atanlara deynekleme cezası uyguladı. Alî ve Usâme tarafdârlarımn çekişmelerine bakmadı, fakat Allah'ın kendisine emrettiği hükümle hükmetti.Peygamber'den sonra sahâbî, tabiî ve onların ardından gelen bütün imamlar da mübâh işler hususunda onların en kolaylarım almak için ilim ehlinden emîn kimselerle istişare ediyorlardı. Kitâb yâhud sünnet hükmü açıkça belirttiği zaman, artık onlar Peygamber'e uyarak başka şeye gitmezlerdi. Ebû Bekr de zekâtı men* edip vermek istemeyenlerle harb etmek görüşünde olduğunda, Umer ona:
—Sen bunlara karşı nasıl harb açarsın? Rasûlullah (S) "Ben insanlarla Lâ ilahe illellah deyinceye kadar harb etmekle emrolundum. Onlar Lâ ilahe ille'llah dedikleri zaman, benden kanlarını ve mallarını korumuş olurlar. Ancak (insan öldürmek, ağır suç işlemek gibi) hakklar karşılığında korunmazlar" buyurmuştur, dedi. Ebû Bekr de ona:
— Vallahi ben Rasûlullah'ın bir yere getirip topladığı İslâm düstûrları arasında ayırma yapan kimselerle muhakkak harb ederim! Dedi .Sonra bunun ardından Umer, Ebû Bekr'e tâbi' oldu.Ebû Bekr de onun müşaveresine dönüp bakmadı.Çünkü kendisinin yanında namazla zekât arasını ayıran kimseler ile dîni ve hükümlerini değiştirip tebdil etmek isteyen kimseler hakkında Rasûlullah'ın hükmü vardı.Peygamber (S): "Her kim dinini değiştirip tebdil ederse, onu öldürünüz!*' buyurmuştur.Yaşlılar yâhud gençlerden olan bütün âlimler Umer'in danışma arkadaşları idiler ve zâten Umer de Azız ve Celîl olan Allah'ın Kitabı yanında çok durucu idi

---

7369 - حَدَّثَنَا الْأُوَيْسِيُّ عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ وَابْنُ الْمُسَيَّبِ وَعَلْقَمَةُ بْنُ وَقَّاصٍ وَعُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا حِينَ قَالَ لَهَا أَهْلُ الْإِفْكِ مَا قَالُوا قَالَتْ وَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَأُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ حِينَ اسْتَلْبَثَ الْوَحْيُ يَسْأَلُهُمَا وَهُوَ يَسْتَشِيرُهُمَا فِي فِرَاقِ أَهْلِهِ فَأَمَّا أُسَامَةُ فَأَشَارَ بِالَّذِي يَعْلَمُ مِنْ بَرَاءَةِ أَهْلِهِ وَأَمَّا عَلِيٌّ فَقَالَ لَمْ يُضَيِّقْ اللَّهُ عَلَيْكَ وَالنِّسَاءُ سِوَاهَا كَثِيرٌ وَسَلْ الْجَارِيَةَ تَصْدُقْكَ فَقَالَ هَلْ رَأَيْتِ مِنْ شَيْءٍ يَرِيبُكِ قَالَتْ مَا رَأَيْتُ أَمْرًا أَكْثَرَ مِنْ أَنَّهَا جَارِيَةٌ حَدِيثَةُ السِّنِّ تَنَامُ عَنْ عَجِينِ أَهْلِهَا فَتَأْتِي الدَّاجِنُ فَتَأْكُلُهُ فَقَامَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ يَا

مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ مَنْ يَعْذِرُنِي مِنْ رَجُلٍ بَلَغَنِي أَذَاهُ فِي أَهْلِي وَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ عَلَى أَهْلِي إِلَّا خَيْرًا فَذَكَرَ بَرَاءَةَ عَائِشَةَ وَقَالَ أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ

-....İbn Şihâb'dan (şöyle demiştir): Bana Urve, İbnu'l- Müseyyeb, Alkame ibn Vakkaas ve Ubeydullah, Âişe(R)'den tahdîs ettiler, Âişe, iftira ehlinin kendisi hakkında dediklerini dedikleri zaman şöyle demiştir: Rasûlullah (S) o sabah Alî ibn Ebî Tâlib ile Usâ-me ibn Zeyd'i yanına çağırdı.Vahy gecikince ehli ile ayrılması hususunda onlara görüşlerini sorup istişare ediyordu. Usâme Ehli Beyt için nefsinde bilip gönlünde beslediği muhabbeti ve ehlinin berâetini Ra-sûlullah'a tavsiye ve işaret etti.Alî ibn Ebî Tâlib'e gelince, o:
— Yâ Rasûlallah, Allah Sana dünyâyı dâr etmemiştir. Âişe'den başka kadın çoktur. Bununla beraber Âişe'nin cariyesi Berîre'ye de sor. O doğrusunu Sana söyler, demişti.Bunun üzerine Rasûlullah, Berîre'yi çağırıp:
— "Ey Berire, Âişe'de sana şübhe veren herhangibir hâl gördün mü?" diye sordu. Berîre de:
— Hayır yâ Rasûlallah, görmedim. Ben ondan hatâ, ayıp olarak meydana gelmiş şundan büyük bir iş görmedim: Âişe küçük yaşta taze bir kadındı. Hamur yoğururken uyur kalırdı da evin besi koyunu gelir hamuru yerdi! demiş.Bunun üzerine Rasûlullah o günü minber üstünde durup şöyle buyurdu:
— "Ey müslümânlar topluluğu! Ehlim hakkında bana ezası ulaşan bir adamdan dolayı bana kim yardım eder de benim o kimseyi kınamamı haklı görür? Vallahi ben ehlim hakkında hayırdan başka birşey bilmiş değilim*' dedi ve Âişe'nin berâetini zikretti.Ve Ebû Usâme Hammâd ibn Usâme, Hişâm ibn Urve'den bu hadîsi rivayet etti H

7370 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي زَكَرِيَّاءَ الْغَسَّانِيُّ عَنْ هِشَامٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطَبَ النَّاسَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ وَقَالَ مَا تُشِيرُونَ عَلَيَّ فِي قَوْمٍ يَسُبُّونَ أَهْلِي مَا عَلِمْتُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُوءٍ قَطُّ وَعَنْ عُرْوَةَ قَالَ لَمَّا أُخْبِرَتْ عَائِشَةُ بِالْأَمْرِ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَأْذَنُ لِي أَنْ أَنْطَلِقَ إِلَى أَهْلِي فَأَذِنَ لَهَا وَأَرْسَلَ مَعَهَا الْغُلَامَ وَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْأَنْصَارِ سُبْحَانَكَ { مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَذَا سُبْحَانَكَ هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ }

-....Bize Yahya ibn Ebî Zekeriyyâ el-Gassânî, Hişâm'dan; o da babası Ur ve'den; o da Âişe(R)'den şöyle tahdîs etti: Rasûlullah (S) insanlara bir hutbe yaptı, Allah'a hamd ve sena eyledi de: "Kendileri üzerine asla bir kötülük bilmediğim ehlime sövmekte olan bir topluluk hakkında bana ne işaret edersiniz?' dedi. Ve Urve ibnu'z-Zübeyr'den: O şöyle demiştir: Âişe'ye iftira ehlinin söylediği iş haber verilince,Âişe:
— Yâ Rasûlallah! Ebeveynimin evine gitmek üzere bana izin verir misin? dedi. Rasûlullah da kendisine izin verdi ve Âişe'nin beraberinde hizmetçi bir köleyi de gönderdi. Bu sırada Ensâr'dan bir zât (İbn tshâk ve Hâkim'de Ebû Eyyûb Hâlid, bunu söyleyenlerden taaccüb ederek):
— Subhâneke! Seni tenzîh ederiz! Bu iftirayı konuşmak bizlere yakışmaz. Seni tenzîh ederiz! Bu büyük bir iftiradır! Dedi

---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَاب التَّوْحِيدِ

بَاب مَا جَاءَ فِي دُعَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُمَّتَهُ إِلَى تَوْحِيدِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى

7371 - حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ يَحْيَى بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ صَيْفِيٍّ عَنْ أَبِي مَعْبَدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ مُعَاذًا إِلَى الْيَمَنِ2

7372- و حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أُمَيَّةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ صَيْفِيٍّ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا مَعْبَدٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ يَقُولُ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ لَمَّا بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ إِلَى نَحْوِ أَهْلِ الْيَمَنِ قَالَ لَهُ إِنَّكَ تَقْدَمُ عَلَى قَوْمٍ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ فَلْيَكُنْ أَوَّلَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَى أَنْ يُوَحِّدُوا اللَّهَ تَعَالَى فَإِذَا عَرَفُوا ذَلِكَ فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي يَوْمِهِمْ وَلَيْلَتِهِمْ فَإِذَا صَلَّوْا فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللَّهَ افْتَرَضَ عَلَيْهِمْ زَكَاةً فِي أَمْوَالِهِمْ تُؤْخَذُ مِنْ غَنِيِّهِمْ فَتُرَدُّ عَلَى فَقِيرِهِمْ فَإِذَا أَقَرُّوا بِذَلِكَ فَخُذْ مِنْهُمْ وَتَوَقَّ كَرَائِمَ أَمْوَالِ النَّاسِ

Peygamber(S)'İn Ümmetini Azız Ve Celîl Olan Allah'ı Birlemeye Çağırması Hakkında Gelen Hadîsler Babı

-....Bize İsmîl ibn Umeyye, Yahya ibn Abdülah ibn Muhammed ibn Safî tahdîs etti. O da tbn Abbâs'ın kölesi Ebû Ma'bed'-den işitti. O da der ki: Ben İbn Abbâs(R)'tan işittim, şöyle diyordu: Peygamber (S), Muâz ibn Cebel'i Yemen'in bir tarafına vâlî gönderdi ve ona şöyle ta'lîmât verdi:
— "(Ey Muâz!) Şimdi sen kitâb ehli olan bir kavim üzerine vâH gidiyorsun. Oraya vardığında tik vazifen Yemenlileri Yüce Allah'ı birleyip tevhîd etmelerine çağırmak olsun. Allah'ın birliğini tanıdıkları zaman onlara Allah 'in kendilerine gece ve gündüzleri içinde üzerlerine beş vakit namaz farz kılmış olduğunu haber ver. Namaz kılmaya başladıklarında da Allah'ın kendilerine mallarının zekâtını farz kılmış olduğunu ve bu zekâtlarının zenginlerinden alınıp fakirlerine verileceğini haber ver. Yemenliler bunu da ikrar ve Kabul edince, onlardan zekât al, fakat insanların mallarının en iyilerini almaktan sakın!"

7373 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي حَصِينٍ وَالْأَشْعَثِ بْنِ سُلَيْمٍ سَمِعَا الْأَسْوَدَ بْنَ هِلَالٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا مُعَاذُ أَتَدْرِي مَا حَقُّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ قَالَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلَا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا أَتَدْرِي مَا حَقُّهُمْ عَلَيْهِ قَالَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ أَنْ لَا يُعَذِّبَهُمْ

-....Bize ŞıTbe, Ebû Husayn ile el-Eş*as ibn Suleym'dentahdîs etti. Bu ikisi de el-Esved ibn HilâTden işitmişlerdir ki, Muâz ibn Cebel şöyle demiştir: Peygamber (S):
— "YâMuâz! Allah'ın kulları üzerindeki hakkı nedir, bilir misin?*' diye sordu.Muâz:
— Allah ve Rasûlü en bilendir, dedi. Peygamber:
— "Kulların Allah'a ibâdet etmeleri ve O*na hiçbirşeyi ortak kılmamalarıdır" buyurdu.Sonra da:
— "Kulların Allah üzerindeki hakları nedir, bilir misin?" diye sordu.Muâz da:
— Allah ve Rasûlü en bilendir, dedi. Peygamber:
— "(Büyük günâhlardan çekinen ve emirleri yerine getiren) kullarını azâb etmemesidir"buyurdu

---

7374 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَجُلًا سَمِعَ رَجُلًا يَقْرَأُ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ يُرَدِّدُهَا فَلَمَّا أَصْبَحَ جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ لَهُ ذَلِكَ وَكَأَنَّ الرَّجُلَ يَتَقَالُّهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّهَا لَتَعْدِلُ ثُلُثَ الْقُرْآنِ زَادَ إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ أَخْبَرَنِي أَخِي قَتَادَةُ بْنُ النُّعْمَانِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den (o şöyle demiştir): Sahâbîlerden birisi diğer birinin geceleyin **Kul huvellohu ohod" Sûresi'ni oku makta olduğunu, hiç durmadan bu sûreyi tekrarlamakta olduğum işitti. Sabah olunca Peygamber(S)*e geldi ve bunu kendisine zikretti, Sûreyi okuyan zât, okumasını azımsayarak sanki hâlâ bu sûreyi tekrarlıyordu.Bunun üzerine Rasûlullah (S):

— "Nefsim elinde bulunan Allah'ayemîn ederim ki, bu sûre muhakkak Kur'ân'ın üçte birine denk olur" buyurdu.İsmâîl ibn Ca'fer, Mâlik'ten; o da Abdurrahmân'dan; o da babası Abdullah ibn Abdirrahmân ibn Ebî Sa'saa'dan; o da Ebû Sa-îd'den şunu ziyâde etti: Ebû Saîd: Bana annemin erkek kardeşi olan Katâde ibnu'n-Nu'mân, Peygamberden haber verdi, demiştir.

7375 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنَا عَمْرٌو عَنْ ابْنِ أَبِي هِلَالٍ أَنَّ أَبَا الرِّجَالِ مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَهُ عَنْ أُمِّهِ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَكَانَتْ فِي حَجْرِ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ رَجُلًا عَلَى سَرِيَّةٍ وَكَانَ يَقْرَأُ لِأَصْحَابِهِ فِي صَلَاتِهِمْ فَيَخْتِمُ بِقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ فَلَمَّا رَجَعُوا ذَكَرُوا ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ سَلُوهُ لِأَيِّ شَيْءٍ يَصْنَعُ ذَلِكَ فَسَأَلُوهُ فَقَالَ لِأَنَّهَا صِفَةُ الرَّحْمَنِ وَأَنَا أُحِبُّ أَنْ أَقْرَأَ بِهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبِرُوهُ أَنَّ اللَّهَ يُحِبُّهُ

-....Ebu'r-Ricâl Muhammed ibn Abdirrahmân, annesi Amr bintu Abdirrahmân'dan; o da Âişe(R)'den tahdîs etti. Annesi Peygamberin zevcesi Âişe'nin terbiyesinde bulunmuştu.Âişe şöyle demiştir: Peygamber (S) sahâbîlerinden bir zâtı bir askerî birliğe kumandan yapıp gazaya göndermişti. Bu zât maiyyetindeki arkadaşlarına kıldırdığı namazlarda Kur'ân okur ve kıraatini her zaman "Kul huvellâhu ahad" Sûresi ile bitirirdi. Bu sefer hey'eti gazadan döndüklerinde kumandanın bu âdetini Peygamber'e zikrettiler. Peygamber de onlara:
—'Niçin böyle yapmakta olduğunu kendisine sorunuz"buyurdu. Onlar da gidip bunu kendisine sordular. Kumandan da:
— "Kul huvellâhu ahad" Sûresi, Rahmân'ın vasıf ve ta'rîfidir (Allah'ın bütün isimleri ve sıfatları bu sûrededir). Onun için ben bu sûreyi okumayı severim, diye cevâb verdi. Gelip bu cevâbı haber verdiklerinde Peygamber:
— "Siz de kumandana, Allah'ın da onu muhakkak sevmekte olduğunu haber veriniz!"buyurmuştur

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى { قُلْ ادْعُوا اللَّهَ أَوْ ادْعُوا الرَّحْمَنَ أَيًّا مَا تَدْعُوا فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى }

7376 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ وَأَبِي ظَبْيَانَ عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَرْحَمُ اللَّهُ مَنْ لَا يَرْحَمُ النَّاسَ

Yüce Allah'ın: De Ki Gerek Diye Ad Verin, Gerek Rahman Diye Ad Verin,Hangi Adı Verirseniz, Nihayet En Güzel İsimler O'nundur..." (El-Lsrâ: 110) Kavli Babı

-...Cerîr ibn Abdillah (R): Rasûlullah (S): "Allah insanlara merhamet etmeyene merhamet etmez" buyurdu, demiştir

---

7377 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَاصِمٍ الْأَحْوَلِ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ قَالَ كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ جَاءَهُ رَسُولُ إِحْدَى بَنَاتِهِ يَدْعُوهُ إِلَى ابْنِهَا فِي الْمَوْتِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ارْجِعْ إِلَيْهَا فَأَخْبِرْهَا أَنَّ لِلَّهِ مَا أَخَذَ وَلَهُ مَا أَعْطَى وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِأَجَلٍ مُسَمًّى فَمُرْهَا فَلْتَصْبِرْ وَلْتَحْتَسِبْ فَأَعَادَتْ الرَّسُولَ أَنَّهَا قَدْ أَقْسَمَتْ لَتَأْتِيَنَّهَا فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَامَ مَعَهُ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ وَمُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ فَدُفِعَ الصَّبِيُّ إِلَيْهِ وَنَفْسُهُ تَقَعْقَعُ كَأَنَّهَا فِي شَنٍّ فَفَاضَتْ عَيْنَاهُ فَقَالَ لَهُ سَعْدٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا هَذَا قَالَ هَذِهِ رَحْمَةٌ جَعَلَهَا اللَّهُ فِي قُلُوبِ عِبَادِهِ وَإِنَّمَا يَرْحَمُ اللَّهُ مِنْ عِبَادِهِ الرُّحَمَاءَ

-... Usâme ibn Zeyd (R) şöyle demiştir: Bizler Peygamber(S)'in yanında bulunuyorduk. O'na kızlarından birinin elçisi geldi de kendisini ölmek üzere olan bir çocuğuna gelmesi için çağırıyordu.Peygamber,elçiye:
— "Kızıma dön ve ona Allah'ın almak ve vermek istediği her-şey kendisine âiddir. Ve herşeyin ilâhî ilimde ta'yîn edilmiş bir ömrü var olduğunu ona haber ver ve kendisine:Sabret ve bu sabrın Allah yanında bir ecir ve sevabı olduğunu da hatırla! diye emret" buyurdu.Elçi gidip tekrar döndü de:
— Kızınız herhalde kendisine geliniz diye yemîn etti, dedi. Bunun üzerine Peygamber,beraberinde Sa'd ibn Ubâde, Muâz ibn Cebel olduğu hâlde kalkıp gitti. Hasta çocuk Peygamber'in kucağına verildi. Çocuğun nefesi gidip gelmekte idi. Nefsi, canı sanki eski bir kırba içinde gibi idi.
Peygamber'in iki gözü yaş döktü. Sa'd ibn Ubâde bu yaşlan görünce:
— Yâ Rasûlallah! Bu yaş, bu ağlama nedir? dedi. Rasûlullah:
— "Bu gözyaşı» Allah'ın kullarının kalblerine koyduğu bir rahmettir. Allah Taâlâ ancak kullarından merhametli ve şefkatli olanlara merhamet eyler" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ }

7378 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَحَدٌ أَصْبَرُ عَلَى أَذًى سَمِعَهُ مِنْ اللَّهِ يَدَّعُونَ لَهُ الْوَلَدَ ثُمَّ يُعَافِيهِمْ وَيَرْزُقُهُمْ

Yüce Allah'ın Şu: Şübhesiz Rızkı Veren, O Pek Çetin Kuvvet Sahibi Allah'ın Kendisidir" (Ez-Zânyat: 58) Kavli Babı
-....Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R), Peygamber (S) şöyle buyurdu, demiştir: "Hiçbir kimse (kendisi hakkında) duyduğu ezâ(verici is-nâd ve iftiraca Allah'tan çok sabırlı değildir.Kâfirler ve müşrikler Allah 'a oğul isnâd ederler de sonra Allah yine onları illetler ve afatlardan selâmette kılar ve onları türlü nimetlerle nzıklandırıp yaşatır"

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا } وَ { إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ } وَ { أَنْزَلَهُ بِعِلْمِهِ } { وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ } { إِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ } قَالَ يَحْيَى الظَّاهِرُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا وَالْبَاطِنُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا

7379 - حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَفَاتِيحُ الْغَيْبِ خَمْسٌ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا اللَّهُ لَا يَعْلَمُ مَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ إِلَّا اللَّهُ وَلَا يَعْلَمُ مَا فِي غَدٍ إِلَّا اللَّهُ وَلَا يَعْلَمُ مَتَى يَأْتِي الْمَطَرُ أَحَدٌ إِلَّا اللَّهُ وَلَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِلَّا اللَّهُ وَلَا يَعْلَمُ مَتَى تَقُومُ السَّاعَةُ إِلَّا اللَّهُ

Yüce Allah'ın Şu Kavilleri Babı:"O, bütün gaybı bilendir. Öyle ki, gaybına kimseyi mutt ali* etmez O. Meğer ki, beğenip seçtiği bir peygamber ola... *' (el-Cinn: 26-27);"O saatin ilmi şübhesiz ki, Allah'ın nezdindedir..." (Lukmân: 34; ez-Zuhmf: 85);"Bununla beraber, Allah sana indirdiği (Kur'ân) ile şâhidük eder ki, O bunu kendi ilmiyle indirmiştir.Melekler de şâhidük ederler. Hakîkî şâhid olmak bakımındansa Allah yeter** (en-Nisâ:166);"... Onun ilmi olmaksızın hiçbir dişi olamaz, doğuramOZ da" (Fâtır: İl; Fussilet: 47); "O saatin ümi ancak O'na döndürülür. O'nun ilmi olmaksızın meyvelerden hiçbiri tomurcuklarından çıkmaz, hiçbir dişi gebe kalmaz ve doğurmaz..(Fussilet: 47) .Yahya ibn Ziyâd el-Ferra Maâni'l-Kur'ân 'ında: Herşey üzerinde ilmen zahir, herşey üzerinde ilmen bâtındır,demiştir.
-...Abdullah ibn Dînâr, İbn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Gaybm anahtarları beştir ki, onları A ilah 'tan başkası bilemez. Rahimlerin ne artırıp ne eksilttiğini A ilah '-tan başkası bilemez. Yarın ne olacağını A ilah 'tan başka hiçbir kimse bilemez. Yağmurun ne zaman geleceğini de Allah'tan başka kimse bilemez.Hiçbir ne/s hangi yerde öleceğini bilemez. Allah'tan başka hiçbir kimse kıyametin ne zaman olacağını bilemez'

7380 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَنْ حَدَّثَكَ أَنَّ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى رَبَّهُ فَقَدْ كَذَبَ وَهُوَ يَقُولُ { لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ } وَمَنْ حَدَّثَكَ أَنَّهُ يَعْلَمُ الْغَيْبَ فَقَدْ كَذَبَ وَهُوَ يَقُولُ لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ

-....Bize Sufyân es-Sevrî, İsmail'den; o da eş-Şa'bî'den; o da Mesrûk'tan tahdîs etti ki, Âişe (R)Mesrûk'a: — Her kim sana "Muhammed (Mîrâc gecesinde) Rabb'ini gördü" diye tahdîs ederse yalan söylemiştir. Çünkü Allah: "O'na gözler erişemez O ise bütün gözleri ihata eder..." (ei-En'âm: 103) buyurur. Yine sana Muhammed'in gaybı bilir olduğunu kim tahdîs ederse,muhakkak o da yalan söylemiştir. Çünkü Yüce Allah: "De ki: Göklerde ve yerde gaybı Allah 'tan başka kimse bilmez..." (en-Nemi: 65) buyuruyor, demiştir

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ }

7381 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا مُغِيرَةُ حَدَّثَنَا شَقِيقُ بْنُ سَلَمَةَ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ كُنَّا نُصَلِّي خَلْفَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَقُولُ السَّلَامُ عَلَى اللَّهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّلَامُ وَلَكِنْ قُولُوا التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Yüce Allah'ın: "Es-Selâmu'l-Mü’Minu..." (Ei-Haşr: 23) Kavli Babı
-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Bizler Peygamber(S)'in arkasında namaz kılardık da teşehhüdde "es-Selâmu ala İlâhi min ibâdihî (= Allah'a kullarındanselâm olsun)" der idik. Peygamber (S): "Selâm, Allah'ın kendisidir. Lâkin şöyle deyiniz:et-Tahıyyâtu liHâhi ve's-saktvâtu veJt-tayyibâtu. es-Selâmu aleyhe eyyühe'n-nebiyyu ve rahmetu'ülâhi ve berekâtuhu. es-Selâmu aley-nâ ve ala ibâdVllâhVs-sâühîn. Eşhedu en la ilahe Üle*llâh ve eşhedu enne Muhammeden abduhu ve rasûluhû. (= Tahıyyât Allah'a dönücü ve O'na mahsûstur. Salavât Allah içindir. Tayyîbât da O'na mahsûstur. Ey Nebî, Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketleri senin üzerine olsun. Bize ve Allah'ın sâlih kullarına selâm olsun. Şehâdet ederim ki, Allah'tan başka hakk ma'bûd yoktur. Yine şehâdet ederim ki, Muhammed O'nun kulu ve rasûlü-dür)" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { مَلِكِ النَّاسِ } فِيهِ ابْنُ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

7382 - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدٍ هُوَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَقْبِضُ اللَّهُ الْأَرْضَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَطْوِي السَّمَاءَ بِيَمِينِهِ ثُمَّ يَقُولُ أَنَا الْمَلِكُ أَيْنَ مُلُوكُ الْأَرْضِ وَقَالَ شُعَيْبٌ وَالزُّبَيْدِيُّ وَابْنُ مُسَافِرٍ وَإِسْحَاقُ بْنُ يَحْيَى عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ مِثْلَهُ

Yüce Allah'ın: 'Meliki'n-Nâsi... = İnsanların Meliki... " (En-Nâs: 2) Kavli Babı
Bu "Melik" ismi hakkında İbn Umer'in Peygamber(S)'den rivayet ettiği bir hadîs vardır
-....Bize Yûnus, îbn Şihâb'dan; o da Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Allah kıyamet günü bütün yer tabakalarım kudret kab-zasıyle tutar, gökleri de sağ eli içine dürer, büker de sonra (mahşer halkına):

— İşte (kâinatta hakîkî) Melik benim! Hani yeryüzünün melikleri nerede? diye hitâb eder".Şuayb, ez-Zubeydî, İbnu Musâfir, İshâk ibnu Yahya; yânî bu dördü ez-Zuhrî'den; o da Ebû Seleme'den bu hadîsin benzerini söylemişlerdir.

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ } { سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ } { وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ } وَمَنْ حَلَفَ بِعِزَّةِ اللَّهِ وَصِفَاتِهِ وَقَالَ أَنَسٌ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَقُولُ جَهَنَّمُ قَطْ قَطْ وَعِزَّتِكَ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَبْقَى رَجُلٌ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ آخِرُ أَهْلِ النَّارِ دُخُولًا الْجَنَّةَ فَيَقُولُ يَا رَبِّ اصْرِفْ وَجْهِي عَنْ النَّارِ لَا وَعِزَّتِكَ لَا أَسْأَلُكَ غَيْرَهَا قَالَ أَبُو سَعِيدٍ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَكَ ذَلِكَ وَعَشَرَةُ أَمْثَالِهِ وَقَالَ أَيُّوبُ وَعِزَّتِكَ لَا غِنَى بِي عَنْ بَرَكَتِكَ

7383 – حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ الْمُعَلِّمُ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ يَعْمَرَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ أَعُوذُ بِعِزَّتِكَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَالْجِنُّ وَالْإِنْسُ يَمُوتُونَ

Yüce Allah'ın Şu Kavilleri Babı:
"Ve huve'l-AztzuH-Hakîm-O mutlak gâlibdir, yegâne hüküm ve hikmet sahibidir** (el-Haşr: 24); "Subhâne Rabbike RabbVl-izzeti amma yasıfûn – Galebe sahibi Rabb *in onların isnâd etmekte oldukları vasıflardan yücedir, münezzehtir*' (es-Sâffât: 180);"Ve lillâhVUizzetu ve H-rasûlihi... = Hâlbuki izzet (şeref, kuvvet, g alibiyet) Allah'ındır,Rasûlü'nündür, mü'minlerindir..." (el-MunâfıkÛn: 8).Ve "Allah'ın izzeti" ve sıfatlanyle yemîn eden kimse. Ve Enes ibn Mâlik şöyle dedi: Peygamber (S):"Cehennem: İzzetine yemîn ederim ki, yeter, yeter! diyecek" buyurdu.Ve Ebû Hureyre de Peygamber(S)'den şöyle buyurduğunu söyledi:Cennette cehennem arasında bir adam kalır. O, cehennem ehlinden cennete en son girecek olan kimsedir. O kimse: Yâ Rabb! Yüzümü şu ateşten döndür! Sen'in izzetine yemîn ederim ki> Sen'den bundan başkasını istemem! der' (Hadîsi Ebû Hureyre'den rivayet edenlerden biri olan Atâ ibnYezîd el-Leysî şöyle dedi: Ebû Hureyre bunu rivayet ederken Ebû Saîd de orada oturuyordu. Ebû Hureyre'nin dediklerinden hiçbirini değiştirmeye lüzum görmedi.Tâ "Bunların hepsi ve bir o kadar dahası hep senindir" sözüne gelince) Ebû Saîd Hudrî (R) Ebû Hureyre'ye: Rasûlullah (S): "Aziz ve Celîl olan Allah: Bunların hepsi ve daha on misli senindir! buyuracaktır"demişti, dedi .Eyyûb Peygamber (S) de (mu'cizeli suda yıkandığı sırada önüne altından düzülmüş bir sürü çekirge düşmüştü de Eyyûb bunları hemen toplayıp elbisesin doldurmaya başlamıştı.Bunun üzerine Allah: Ey Eyyûb! Ben seni, malını geri vermek suretiyle zengin kılmadım mı? buyuranca, Eyyûb: Evet Tanrım, beni o suretle zengin kıldın!) Fakat izzetine yemîn ederim ki, Sen'in hayır ve bereketlerinden benim için müstağni olmak ihtimâli yoktur!Dedi .
-...Bize Hüseyin el-Muallim tahdîs etti. Bana Abdullah ibnu Bureyde, Yahya ibn Ya'mer'den; o da Ibn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle duâ ederdi:"Eûzu bi-izzetike llezî lâ ilahe illâ ente lâyemûtu ve fl-cinnu ve 7-insu yemûtûne{ - Allah'ım, Sen'in izzetine sığınırım, Sen o kudret sahibisin ki, Sen'den başka ibâdet edilecek ma'bûd yoktur, yalnız Sen varsın! Ve Sen ebedî hayât sahibisin. Hâlbuki cinn ve ins görülen ve görülmeyen bütün varlıklar- ölürler)

7384 – حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا حَرَمِيٌّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَزَالُ يُلْقَى فِي النَّارِ ح و قَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ وَعَنْ مُعْتَمِرٍ سَمِعْتُ أَبِي عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَزَالُ يُلْقَى فِيهَا { وَتَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ } حَتَّى يَضَعَ فِيهَا رَبُّ الْعَالَمِينَ قَدَمَهُ فَيَنْزَوِي بَعْضُهَا إِلَى بَعْضٍ ثُمَّ تَقُولُ قَدْ قَدْ بِعِزَّتِكَ وَكَرَمِكَ وَلَا تَزَالُ الْجَنَّةُ تَفْضُلُ حَتَّى يُنْشِئَ اللَّهُ لَهَا خَلْقًا فَيُسْكِنَهُمْ فَضْلَ الْجَنَّةِ

-....Bize Şu'be, Katâde'den; o da Enes(R)'ten tahdîs etti Ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Cehennemin içine kâfirler devamlı atılır durur". Buharı şöyle dedi: Bana Halîfe ibn Hayyât söyledi: Bana

Yezîd ibn Zuray' tahdîs etti: Bana Saîd ibn Ebî Arûbe, Katâde'den; o da Enes(R)'ten ve (yine bana Yezîd ibn Zuray' ile) Mu'temir ibn Süleyman'dan; o, şöyle demiştir: Ben babam Süleyman'dan işittim; o da Katâde'den; o da Enes ibn Mâlik'ten ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Cehennemin içine kâfirler atılır durur. Cehennem de: Daha ziyâde var mı? der. Nihayet Âlemlerin Rabbi ona ayağını koyacak da cehennem, bâzısı bâzısına toplanıp, dürülecek. Sonra cehennem:Yâ Rabb! Sen 'in izzetine ve keremine yemîn ederim ki, yeter, yeter! diyecek. Ve cennet ise (içine girenlerle) devamlı artıp büyüyecek, nihayet Allah onun (boşluğunu doldurmak) içinyeniden birtakım halk yaratıp da bunları kalan cennet fazlalığında iskân edecektir"

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ }

7385 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُو مِنْ اللَّيْلِ اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ قَيِّمُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قَوْلُكَ الْحَقُّ وَوَعْدُكَ الْحَقُّ وَلِقَاؤُكَ حَقٌّ وَالْجَنَّةُ حَقٌّ وَالنَّارُ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ حَقٌّ اللَّهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ وَبِكَ آمَنْتُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْكَ أَنَبْتُ وَبِكَ خَاصَمْتُ وَإِلَيْكَ حَاكَمْتُ فَاغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَأَسْرَرْتُ وَأَعْلَنْتُ أَنْتَ إِلَهِي لَا إِلَهَ لِي غَيْرُكَ حَدَّثَنَا ثَابِتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بِهَذَا وَقَالَ أَنْتَ الْحَقُّ وَقَوْلُكَ الْحَقُّ

Yüce Allah'ın: "O, Gökleri Ve Yerh Hakk İle Yaratandır..." (El-En'âm: 73;İbrâhîm: 19; En-Nahl: 3; El-Ankebût: 44; Ez-Zumer: 5; El-Câsiye: 21; Et-Teğâbun: 3) Kavli Babı
-....İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) geceleyin şöyle duû eder idi:"AMhumme lekel-hamdu. Ente Rabbu's-Semâvâti ve'UArdu Leke'l-hamdu. Ente kayyımu's-semâvâti veH-Ardu Kavluke'l-hakku ve va'duke'l-hakku ve likaauke hakkun.Ve'l-cennetu hakkun ve'n-nâru hakkun ve's-sâatu hakkun. AMhumme leke eslemtu ve bike âmentu ve aleyke tevekkeltu. Ve ileyke enebtu ve bike hûsemtu ve ileyke hâkemtu. FeğfîrUmâ kad-demtu ve mâ ahhartu ye esrartu ve alentu.Ente ilâhî lâ ilahe U ğayruke! (= Yâ Allah! Hamd ancak Sana mahsûstur. Sen göklerin ve Yer*-in Rabbisin. Hamd ancak Sana mahsûstur. Gökleri ve Yer'i tedbîr edip ayakta tutan Sen'sin. Sen'in sözün haktır, va'din haktır. Sana kavuşmak haktır. Cennet haktır, cehennem haktır. Kıya metin kopması haktır! Yâ Allah! Yalnız Sana teslîm oldum, yalnız Sana îmân ettim. Yalnız Sana güvenip dayandım. Yalnız Sana döndüm. Yalnız Sen'in burhanına dayanarak mücâdele ettim.Aramızda yalnız Sen'i hakem kıldım. Evvelden yaptığım, sonradan yapacağım, gizlediğim ve açığa vurduğum bütün günâhlarımı mağfiret eyle! Sen benim ilâhımsın. Sen'den başka ibâdete lâyık tanrı yoktur!)" . Bize Sabit ibn Muhammed tahdîs etti. Bize Sufyân es-Sevrî, bu sened ve metinle tahdîs etti. Ve bunda "Ancak Sen 'sin ve ancak Sen'in sözün haktır" demiştir

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا } وَقَالَ الْأَعْمَشُ عَنْ تَمِيمٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَسِعَ سَمْعُهُ الْأَصْوَاتَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ { قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا }

7386 - حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَكُنَّا إِذَا عَلَوْنَا كَبَّرْنَا فَقَالَ ارْبَعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ فَإِنَّكُمْ لَا تَدْعُونَ أَصَمَّ وَلَا غَائِبًا تَدْعُونَ سَمِيعًا بَصِيرًا قَرِيبًا ثُمَّ أَتَى عَلَيَّ وَأَنَا أَقُولُ فِي نَفْسِي لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ فَقَالَ لِي يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ قَيْسٍ قُلْ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ فَإِنَّهَا كَنْزٌ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ أَوْ قَالَ أَلَا أَدُلُّكَ بِهِ

Yüce Allah'ın: "Ve Kâne'llâhu Semîan Basîran - Allah Hakkıyle İşitici, Kemâliyle Görücüdür9* (En-Nisâ: 134,147) Kavli Babı

el-A'meş de Temîm ibn Seleme'den; o da Urve ibnu'z-Zubeyr'den söyledi ki, Âişe (R):İşitmesi bütün sesleri ihata eden Allah'a hamd olsun! Yüce Allah, Peygamberi üzerine "Zevci hakkında seninle direşip duran, Allah'a da şikâyet etmekte olan kadının sözünü Allah dinlemiştir.Allah sizin konuşmanızı zâten işitiyordu. Çünkü Allah hakkıyle işitici, kemâliyle görücüdür" (el-Mücâdile: 1) âyetini indirdi, demiştir .
-....Ebû Mûsâ el-Eş'arî (R) şöyle demiştir: Bizler Peygamber'in maiyyetinde bir seferde bulunduğumuzda yüksek bir yere çıktığımız zaman yüksek sesle tekbir getirirdik.Bunun üzerine Peygamber (S): "Nefislerinize acıyınız (yavaş tekbîr getiriniz). Çünkü sizzler ne bir sağırı çağırıyorsunuz, ne de bir gaibe sesleniyorsunuz. Muhakkak ki sizler iyi işiten, mükemmel gören ve size çok yakın olan Allah'a dua ediyorsunuz" buyurdu. Ebû Mûsâ dedi ki: Sonra Peygamber, benim üzerime geldi. O sırada ben gönlümden "Lâ havle velâ kuvvete illâ billâhi(= Her çâre ve kuvvet ancak Allah ile olur)" diyordum. Peygamber bana:
— "Yâ A bdallah! Lâ havle velâ kuvvete illâ billahi sözünü söyle, çünkü o, cennet hazînelerinden bir hazînedir*' buyurdu. Yâhud:
— "Ben sana cennet hazînelerinden birine delâlet edeyim mi?" buyurdu

---

7387 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي عَمْرٌو عَنْ يَزِيدَ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو أَنَّ أَبَا بَكْرٍ الصِّدِّيقَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلِّمْنِي دُعَاءً أَدْعُو بِهِ فِي صَلَاتِي قَالَ قُلْ اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ فَاغْفِرْ لِي مِنْ عِنْدِكَ مَغْفِرَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

-....Bana Amr ibnu'l-Hâris, Yezîd ibn Ebî Habîb'den haber verdi ki, Ebû'1-Hayr Mersed ibn Abdillah, Abdullah ibn Amr(R)'den işitti. Ebû Bekr (R) Peygamberce:
— Yâ Rasûlallah, bana bir duâ öğret de onunla nam âzı m (in sonun)da duâ edeyim, dedi. Rasûlullah (S) da ona:
— "Allâhumme innî zalemtu nefsî zulmen kesîran velâ yağfiru 'z-zunûbeillâente. Feğfir lîmin indikemağfîraten. Innekeente'l-ğafûru*r-rahîm(= Yâ Allah, şübhesiz ben kendime çok zulmettim. Günâhları mağfiret eden de ancak Sen'sin. Öyle ise kendi rahîmiyet makaamından gelen bir mağfiret ile bana mağfiret ve rahmet eyle. Şübhesiz Gafur, Rahîm Sen'sin)/ de!" buyurdu

---

7389 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا حَدَّثَتْهُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَام نَادَانِي قَالَ إِنَّ اللَّهَ قَدْ سَمِعَ قَوْلَ قَوْمِكَ وَمَا رَدُّوا عَلَيْكَ

-.....ez-Zuhrî'den (şöyle demiştir): Bana Urve tahdîs etti; ona da Âişe (R) tahdîs edip şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "(Ben Tâif ten,eli boş dönüşümde Karnu Seâlib mevkiinde semâya baktım, bir bulut beni gölgelendirmekte idi, buluta baktım,içinde Cibrîl bulunduğunu gördüm.) Cibril bana nida edip şöyle dedi:
— Allah, kavminin Sen 'in hakkında dediklerini muhakkak işitti. Ve onların Sen 'in da'vetini reddetmelerini ve İslâm 'ı kabul etmemelerini de işitti... (Allah Sana şu Dağlar Meleği'ni gönderdi...)"

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { قُلْ هُوَ الْقَادِرُ }

7390 - حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مَعْنُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي الْمَوَالِي قَالَ سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ الْمُنْكَدِرِ يُحَدِّثُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الْحَسَنِ يَقُولُ أَخْبَرَنِي جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ السَّلَمِيُّ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَلِّمُ أَصْحَابَهُ الِاسْتِخَارَةَ فِي الْأُمُورِ كُلِّهَا كَمَا يُعَلِّمُهُمْ السُّورَةَ مِنْ الْقُرْآنِ يَقُولُ إِذَا هَمَّ أَحَدُكُمْ بِالْأَمْرِ فَلْيَرْكَعْ رَكْعَتَيْنِ مِنْ غَيْرِ الْفَرِيضَةِ ثُمَّ لِيَقُلْ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَخِيرُكَ

بِعِلْمِكَ وَأَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ وَأَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ فَإِنَّكَ تَقْدِرُ وَلَا أَقْدِرُ وَتَعْلَمُ وَلَا أَعْلَمُ وَأَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ اللَّهُمَّ فَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ هَذَا الْأَمْرَ ثُمَّ تُسَمِّيهِ بِعَيْنِهِ خَيْرًا لِي فِي عَاجِلِ أَمْرِي وَآجِلِهِ قَالَ أَوْ فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي فَاقْدُرْهُ لِي وَيَسِّرْهُ لِي ثُمَّ بَارِكْ لِي فِيهِ اللَّهُمَّ وَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّهُ شَرٌّ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي أَوْ قَالَ فِي عَاجِلِ أَمْرِي وَآجِلِهِ فَاصْرِفْنِي عَنْهُ وَاقْدُرْ لِي الْخَيْرَ حَيْثُ كَانَ ثُمَّ رَضِّنِي بِهِ

Yüce Allah'ın: 'Kul: Huvel-Kaadiru = De Ki; O Kaadir'dir..." (El-En'âm: 65) Kavli Babı

-.... Câbir ibn Abdillah es-Selemî (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) sahâbîlerine işlerin hepsinde Kur'ân'dan bir sûre öğretir gibi istihare duasını öğretir, şöyle buyururdu: "Sizin herbiriniz bir işe kos-dettiği zaman- o kimse farz olmaksızın (nafile olarak) iki rek'at namaz kılsın. Sonra şu duayı söylesin: AUâhumme, innî estehîruke bi-ilmike ve estekdiruke bi-kudretike ve es 'elüke min fadlike, fe-inneke takdim velâ akdini ve ta *lemu velâ aHemu. Ve ente Allâmu'l-Ğuyûb.Allâhumme fe-in kunte ta 'tonu haza 1-emre summe yusemmîhi bi-aynihi hayran ti fi âcili emrî ve âcilihi -ev kaale-fî dînî ve maaşı ve akıbeti emrî fakdurhu lî ve yessirhu lî.Summe bârik ti fîhi.Allâhumme, ve kunte ta 'lemu ennehu şerrun lîfî dînî ve maâşî ve akıbeti emrî –ev kaale- fî âcili emrî ve ecilihi fasrifnî anhu vakdur Kye'l-hayra haysu kâne summe raddinî bihî. [Yâ Allah, bildiğin için ben Sen'den hayırlısını isterim. Ve gücün yetiştiğinden beni kudretlendirmeni isterim. Bunu Sen'in fadlın-dan istiyorum. Çünkü Sen takdîr edersin, ben takdîr edemem; Sen bilirsin, ben bilemem. Şübhesiz Sen Allâmu'I-Guyûb'sun(Şuurumuzdan uzak olan bütün gaybleri pek yakından bilicisin)!Yâ Allah, şu işin benim için dünyâ işimde ve âhiret işimde yâ-hud dînim, yaşayışım ve işimin akıbeti hakkında hayırlı olduğunu bilmekte isen, onu benim için takdîr et ve onu bana kolaylaştır. Sonra bu işte bana bereket ihsan eyle!Yâ Allah, bu işin benim için, dînim, yaşayışım ve işimin akıbeti hususunda -yâhud şöyle der:- dünyâ işimde ve âhiret işimde bir şerr olduğunu bilmekte isen beni ondan çevir ve bana her nerede ise hayrı takdîr et. Sonra beni o hayırda razı kıl!]

بَاب مُقَلِّبِ الْقُلُوبِ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَنُقَلِّبُ أَفْئِدَتَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ }

7391 – حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ ابْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَكْثَرُ مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْلِفُ لَا وَمُقَلِّبِ الْقُلُوبِ

"Mukattibu'l-Kulûb" Sözü Ve Yüce Allah'ın: Biz Onların Gönüllerini Ve Gözlerini Çeviririz...{El-En'âm: 110) Kavli Babı

-...Abdullah ibn Umer (R): Peygamber (S) çok defa "Gönülleri çevirip döndüren Allah'a and ederim ki, yapmam!" diye ye-mîn ederdi, demiştir

---

بَاب إِنَّ لِلَّهِ مِائَةَ اسْمٍ إِلَّا وَاحِدًا قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { ذُو الْجَلَالِ } الْعَظَمَةِ { الْبَرُّ } اللَّطِيفُ

7392 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ لِلَّهِ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ اسْمًا مِائَةً إِلَّا وَاحِدًا مَنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ { أَحْصَيْنَاهُ } حَفِظْنَاهُ

Allah'ın Yüzden Bir Eksik Olarak Doksandokuz İsmi Vardır' Babı

İbn Abbâs: "Zu'l-Cetâr, "Zu'1-Azame"; "eUBerru'% Mel-LatîfuM demektir, demiştir.

-....Bize Ebu'z-Zinâd, el~A*rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki,Rasfllullah (S): "Allah'a hâss, yüzden bir eksik olarak doksandokuz isim vardır. Bu isimleri her kim sayarsa cennete girer" buyurmuştur.Buhârî: "Ahsaynâhu", "Hafıznâhu" (yânî "Onu hıfzettik") ma'nâsmadır, dedi

بَاب السُّؤَالِ بِأَسْمَاءِ اللَّهِ تَعَالَى وَالِاسْتِعَاذَةِ بِهَا

7393 - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا جَاءَ أَحَدُكُمْ فِرَاشَهُ فَلْيَنْفُضْهُ بِصَنِفَةِ ثَوْبِهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ وَلْيَقُلْ بِاسْمِكَ رَبِّ وَضَعْتُ جَنْبِي وَبِكَ أَرْفَعُهُ إِنْ أَمْسَكْتَ نَفْسِي فَاغْفِرْ لَهَا وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَاحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ تَابَعَهُ يَحْيَى وَبِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَزَادَ زُهَيْرٌ وَأَبُو ضَمْرَةَ وَإِسْمَاعِيلُ بْنُ زَكَرِيَّاءَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَوَاهُ ابْنُ عَجْلَانَ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Yüce Allah'ın İsimleriyle İstemek Ve Bunlarla Allah'a Sığınmak Babı

-....Bana Mâlik, Saîd ibn Ebî Saîd el-Makburî'den; o da Ebû Hureyre(R)*den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Biriniz yatağına geldiği zaman, elbisesinin kenârıyle üç kerre yatağım silkelesin. Sonra şöyle duâ etsin;Bismike Rabbi vada'tu cenbîve bike erfauhu. tn emsekte nefsi feğfîr UM ve in erseltehâfehfazhâ bimâ tahfazu büü ibâdeke's-sâlihto! (= Rabb'im, ancak Sen'in isminle yan tarafımı yatağıma koydum. Sen'in isminle de kaldırırım. Rabb'im eğer nefsimi tutacak olursan (yânî canımı alacak olursan) ona mağfiret eyle! Eğer tekrar hayâta salıverecek olursan, hayâtımı sâlih kullarını muhafaza etmekte olduğun korunmanla koru!)".Râvî Abdulaaz el-Uveysî'ye Mâlik'ten rivayetinde Yahya ibn Saîd el-Kattân ile Bişr ibnu'l-Mufaddal da Ubeydullah'tan; o da Saîd ibn Ebî Saîd'den; o da Ebû Hureyre'den; o da Peygamber'den olmak üzere mutâbaat etmişlerdir.Ve Zuheyr, Ebû Demre, tsmâîl ibn Zekeriyyâ üçlüsü de Ubeydullah'tan; o da Saîd ibn Ebî Saîd'den; o da babası Ebû Saîd Key-sân'dan; o da Ebû Hureyre'den; o da Peygamber'den rivayette bir râvî ziyâde etmişlerdir.Bu hadîsi İbn Aclân da Saîd ibn Ebî Saîd'den; o da Ebû Hureyre'den; o da Peygamber'den rivayet etti. Muhammed ibn Aclân'a Muhammed ibnu Abdirrahmân, edDerâverdî ve Usâme ibnu Hafs üçlüsü mutâbaat etmişlerdir

---

7394 - حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ رِبْعِيٍّ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ قَالَ اللَّهُمَّ بِاسْمِكَ أَحْيَا وَأَمُوتُ وَإِذَا أَصْبَحَ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ

-..... Huzeyfe (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) yatağına girdiği zaman "AMhumme bismike ohyâ ve emûtu (= Allah'ım, Sen'-in isminle dirilir ve ölürüm -uyanır ve uyurum-)"der, sabaha girdiği zaman da "el-Hamdu üüâhi'üeziahyânâ ba'demâemûtenâ veileyhi'nnuşûr (= Hamd bizleri öldükten sonra dirilten ve öldükten sonra -ba's için- dirilmemiz de -böylece- O'na âid olan Allah'a mahsûstur)" diye hamdederdi.

7395 - حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ رِبْعِيِّ بْنِ حِرَاشٍ عَنْ خَرَشَةَ بْنِ الْحُرِّ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ مِنْ اللَّيْلِ قَالَ بِاسْمِكَ نَمُوتُ وَنَحْيَا فَإِذَا اسْتَيْقَظَ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ

-....Ebû Zerr (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) geceleyin yatağım alıp girdiği zaman: "Sen 'in isminle ölür ve yaşarız" der, uykusundan uyandığı zaman da: "Hamd,bizleri öldürdükten sonra dirilten ve son diriliş de ancak kendisine âid olan Allah 'a mahsûstur" der idi

---

7396 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَأْتِيَ أَهْلَهُ فَقَالَ بِاسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ وَجَنِّبْ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا فَإِنَّهُ إِنْ يُقَدَّرْ بَيْنَهُمَا وَلَدٌ فِي ذَلِكَ لَمْ يَضُرُّهُ شَيْطَانٌ أَبَدًا

-.... İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Rasûhıllah (S) şöyle buyurdu: "Eğer sizden biriniz (cinsî münâsebet için) eşine gelmek istediği zaman 'Bismillâhi. Allâhumme cennibnâ 'ş-şeytâne vecennibVş-şeytâne mâ razaktena(Bismillah, Allah'ım, beni şeytândan uzaklaştır, şeytânı da bize ihsan ettiğin çocuktan uzak kıl)' derse, sonra onların bu münâsebetinden bir çocuk takdir olunursa, o çocuğa ebeden şeytân zarar veremez"

7397 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا فُضَيْلٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ أُرْسِلُ كِلَابِي الْمُعَلَّمَةَ قَالَ إِذَا أَرْسَلْتَ كِلَابَكَ الْمُعَلَّمَةَ وَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ فَأَمْسَكْنَ فَكُلْ وَإِذَا رَمَيْتَ بِالْمِعْرَاضِ فَخَزَقَ فَكُلْ

-.......Adiyy ibn Hatim (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'e sorup:
— Öğretilmiş köpeklerimi avın üzerine salıveriyorum, dedim. Peygamber:
— "Sen av öğretilmiş olan köpeklerini Allah'ın ismini zikredip de av üzerine saldığında onlar avı senin için tutmuşlarsa, sen o av etini ye. Sen mi'râd denilen demirli okunu ava attığında avı yarala-mışsa, onu da ye!" buyurdu

---

7398 – حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو خَالِدٍ الْأَحْمَرُ قَالَ سَمِعْتُ هِشَامَ بْنَ عُرْوَةَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ هَا هُنَا أَقْوَامًا حَدِيثٌ عَهْدُهُمْ بِشِرْكٍ يَأْتُونَا بِلُحْمَانٍ لَا نَدْرِي يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا أَمْ لَا قَالَ اذْكُرُوا أَنْتُمْ اسْمَ اللَّهِ وَكُلُوا تَابَعَهُ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَالدَّرَاوَرْدِيُّ وَأُسَامَةُ بْنُ حَفْصٍ

-....Âişe (R) şöyle demiştir: Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah, şu mıntıkada müşriklik zamanlan yakın bulunan birtakım kavimler var,onlar bizlere etler getiriyorlar. Bizler onların bu hayvanları keserlerken üzerlerine Allah'ınismini zikrediyorlar mı yâhud etmiyorlar mı bilmiyoruz? dediler.Rasûlullah (S) onlara:
— "Sizler kendiniz o etler üzerine Allah'ın ismini zikredin de onları yiyin!" buyurdu. Hadîsin râvîlerinden Ebû Hâlid el-Ahmer'e Muhammed ibn Ab-dirrahmân, ed-Derâverdî ve Usâme ibn Hafs üçlüsü mutâbaat etmişlerdir

---

7399 – حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ ضَحَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكَبْشَيْنِ يُسَمِّي وَيُكَبِّرُ

7400 – حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَسْوَدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ جُنْدَبٍ أَنَّهُ شَهِدَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ النَّحْرِ صَلَّى ثُمَّ خَطَبَ فَقَالَ مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ أَنْ يُصَلِّيَ فَلْيَذْبَحْ مَكَانَهَا أُخْرَى وَمَنْ لَمْ يَذْبَحْ فَلْيَذْبَحْ بِاسْمِ اللَّهِ

-....Enes ibn Mâlik (R): Peygamber (S) kurban bayramında Allah'ın ismini söyleyerek ve tekbîr getirerek iki koç kurbanı kesti, demiştir.
-...Bize Şu*be, el-Esved ibn Kays'tan tahdîs etti ki, Cundeb (R): Bir kurban bayramı gününde Peygamber(S)'in yanında hazır bulunduğunu, Peygamberdin evvelâ bayram namazı kıldırdığım, bundan

sonra hutbe yapıp şöyle buyurduğunu haber vermiştir: "Her kim namaz kılmadan evvel kurban kestiyse, onun yerine bir daha kessin. Her kim de kesmemişse Allah 'in ismiyle teberrük ederek kessin!"

7401 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا وَرْقَاءُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ وَمَنْ كَانَ حَالِفًا فَلْيَحْلِفْ بِاللَّهِ

-....Bize Verkaa, Abdullah ibn Dinar'dan tahdîs etti ki, İbn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): "Babalarınız isimleriyle yemin etmeyiniz. Her kim yemin etmek zorunda kalırsa, Allah ismiyle yemin etsin" buyurdu

---

بَاب مَا يُذْكَرُ فِي الذَّاتِ وَالنُّعُوتِ وَأَسَامِي اللَّهِ وَقَالَ خُبَيْبٌ وَذَلِكَ فِي ذَاتِ الْإِلَهِ فَذَكَرَ الذَّاتَ بِاسْمِهِ تَعَالَى

7402 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ أَبِي سُفْيَانَ بْنِ أَسِيدِ بْنِ جَارِيَةَ الثَّقَفِيُّ حَلِيفٌ لِبَنِي زُهْرَةَ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشَرَةً مِنْهُمْ خُبَيْبٌ الْأَنْصَارِيُّ فَأَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عِيَاضٍ أَنَّ ابْنَةَ الْحَارِثِ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهُمْ حِينَ اجْتَمَعُوا اسْتَعَارَ مِنْهَا مُوسَى يَسْتَحِدُّ بِهَا فَلَمَّا خَرَجُوا مِنْ الْحَرَمِ لِيَقْتُلُوهُ قَالَ خُبَيْبٌ الْأَنْصَارِيُّ وَلَسْتُ أُبَالِي حِينَ أُقْتَلُ مُسْلِمًا عَلَى أَيِّ شِقٍّ كَانَ لِلَّهِ مَصْرَعِي وَذَلِكَ فِي ذَاتِ الْإِلَهِ وَإِنْ يَشَأْ يُبَارِكْ عَلَى أَوْصَالِ شِلْوٍ مُمَزَّعِ فَقَتَلَهُ ابْنُ الْحَارِثِ فَأَخْبَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصْحَابَهُ خَبَرَهُمْ يَوْمَ أُصِيبُوا

Zât, Sıfatlar Ve Allah'ın İsimleri Hakkında Zikredilen Şeyler Babı
Hubeyb ibn Adiyy el-Ensârî: "Ve zâlik fî zâti'l-ilâhî..." demiş de, Zâtı Yüce Allah'ın ismine yapışarak zikretmiştir. (Yâhud Zât lafzıyle Allah'ın hakikatini zikretmiştir) [48].
-...ez-Zuhrî'den (şöyle demiştir): Bana Zuhre oğullan'nın yeminli dostu olan Amr ibnu Ebî Sufyân ibn Esîd ibn Câriye es-Sakafî haber verdi. Bu zât Ebû Hureyre'nin arkadaşlarından idi. Ebû Hu-reyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) (Uhud'dan sonra Adal ve el-Kâre kabilelerinden bir topluluk: Yâ Rasûlallah, bizde İslâm var, bizimle beraber sahâbîlerinden bizlere dîni öğretecek kimseler gönder, demeleri üzerine) on kişi gönderdi.Bu gönderilenlerden biri Hubeyb el-Ensârî idi ez-Zuhrî dedi ki: Bana Ubeydullah ibn Iyâd haber verdi ki, ona da el-Hâris*in kızı Zeyneb şöyle haber vermiştir: Okabîleler zulmedip Hubeyb'i Öldürmeye ittifak ettiklerinde Hubeyb, avret yerlerinin kıllarını temizlemek için bu kızdan bir ustura emânet alıp kullanmıştır. Onlar Hubeyb'i öldürmek üzere Harem'den çıkardıkları zaman, Hubeyb şu beyitleri söylemiştir:
Ve lestu ubâlî hîne uktelu müslimen
Ala eyyi şıkkın kâne lillâhi masra'î
Ve zâlike fî Zâti'l-İlâhî ve in yese'
Yubârik alâ evsâli şılvın mumezza'i
(= Ben müslümân olarak öldürülürken Allah için düşüşümün arzın hangi şıkkında olmasına aldırmam! Çünkü bu öldürülmem Allah'ın 2âti (yânî O'na tâat ve p'nun rızâsını isteme) yolundadır. Eğer O isterse» parçalanmış cesedin her bir eklemi ve kemikleri üzerine bereketler ihsan eder!)Akabinde Hubeyb (iki rek'at namaz kılmış) sonra onu Ukbe ibnu'l-Hâris Ten'îm mevkiinde öldürmüş ve asmıştır. Peygamber, Hubeyb ve arkadaşlarının musibete uğradıkları gün sahâbîlerine onların haberini bildirmiştir

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَيُحَذِّرُكُمْ اللَّهُ نَفْسَهُ } وَقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ { تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ }

7403 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا مِنْ أَحَدٍ أَغْيَرُ مِنْ اللَّهِ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ حَرَّمَ الْفَوَاحِشَ وَمَا أَحَدٌ أَحَبَّ إِلَيْهِ الْمَدْحُ مِنْ اللَّهِ

Yüce Allah'ın Şu: "Allah Sizi Kendinden Sakındırıp Korkutur" (Âlu Tmrân:27, 30); Kavli Babı
Ve zikri ulu olan Allah'ın şu kavli:"... Benim içimde olan her şeyi Sen bilirsin. Ben ise Sen in zâtında olanı bilmem.Şübhesiz ki, gaybları hahkıyle bilen Sen'sin Sen! (ei-Mâide: ııe) .
-... Bize el-A'meş, Şakîk'ten; o da Abdullah ibn Mes'ûd(R)*dan tahdîs etti ki,Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Mü'minleri Allah'tan ziyâde fenalıklardan koruyan bir kimse yoktur. Mü'mirilerin en büyük himaye edicisi olduğu içindir ki, Allah bütün fenalıkları haram kılmıştır. Bir de Allah Taâlâ'dan ziyâde medhedil-meyi seven kimse de yoktur (Bunun için Allah kendisini Kurân da birçok sıfatlarla övmüştür)"

7404 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ الْخَلْقَ كَتَبَ فِي كِتَابِهِ وَهُوَ يَكْتُبُ عَلَى نَفْسِهِ وَهُوَ وَضْعٌ عِنْدَهُ عَلَى الْعَرْشِ إِنَّ رَحْمَتِي تَغْلِبُ غَضَبِي

-....Ebû Hureyre(R)'den (o şöyle demiştir): Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Allah Taâlâ mahlûkları yarattığı (ve onların mukadderatım ta'yîn buyurduğu) zaman kendi utûhiyetine âid olmak üzere de bir kitabım yazdı. (Zâtına âid ahd ve mîsâkı içine alan) bu mektubu da kendi Arş'ına koydu. (Bunda şu vardır:) Benim rahmetim gazabıma galebe eder"

7405 - حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ سَمِعْتُ أَبَا صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي وَأَنَا مَعَهُ إِذَا ذَكَرَنِي فَإِنْ ذَكَرَنِي فِي نَفْسِهِ ذَكَرْتُهُ فِي نَفْسِي وَإِنْ ذَكَرَنِي فِي مَلَإٍ ذَكَرْتُهُ فِي مَلَإٍ خَيْرٍ مِنْهُمْ وَإِنْ تَقَرَّبَ إِلَيَّ بِشِبْرٍ تَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ ذِرَاعًا وَإِنْ تَقَرَّبَ إِلَيَّ ذِرَاعًا تَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ بَاعًا وَإِنْ أَتَانِي يَمْشِي أَتَيْتُهُ هَرْوَلَةً

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Yüce Allah şöyle buyurur: Ben kulumun beni zannı yanındayım (irâdem kulumun beni anlayışına gore ilgilenir). Kulum beni andığı zaman ben muhakkak onunla beraber bulunurum. O beni gönlünde gizlice zikrederse, ben de onu bu suretle nefsimde (yânî Zâtımda) zikrederim.Eğer o beni bir cemâat içinde zikrederse, ben de onu bu cemâat ferdlerinden daha hayırlı bir cemiyet içinde anarım. Kulum bana bir karış yaklaşırsa, ben ona bir arşın yaklaşırım. Kulum bana bir arşın yaklaşırsa, ben ona bir kulaç yaklaşırım. O bana yürüyerek gelirse, ben ona koşarak gelirim!"

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ }

7406 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرٍو عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ { قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَى أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ فَوْقِكُمْ } قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعُوذُ بِوَجْهِكَ فَقَالَ { أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ } فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعُوذُ بِوَجْهِكَ قَالَ { أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيَعًا } فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذَا أَيْسَرُ

Allah Tebâreke Ve Taâlâ'nın: "Kullu Şey'in Hâlikun İllâ Vechehu-O'nun Zâtından Başka Herşey Helak Olucudur" (El-Kasas: 88) Kavli Babı

-...Câbir ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: "Allah size üstünüzden bir azâb göndermeye kaadirdir" (ei-En'âm: 65) âyeti inince, Peygamber (S): "Rabb'im, Sen'in zâtına sığınırım" dedi. Yâhud "Ayaklarınızın altından bir azâb göndermeye kaadirdir" cümlesinin ardından: "Rabb'im, Sen'in zâtına sığınırım" Ğedi, Yâhud "Fırkalarınızı birbirine katıp bâzınızın hıncını bâzınıza tattırmaya kaadirdir" cümlesinden sonra da Peygamber:"Bu daha kolaydır" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَلِتُصْنَعَ عَلَى عَيْنِي } تُغَذَّى وَقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ { تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا }

7407 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ ذُكِرَ الدَّجَّالُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَى عَلَيْكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِأَعْوَرَ وَأَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى عَيْنِهِ وَإِنَّ الْمَسِيحَ الدَّجَّالَ أَعْوَرُ الْعَيْنِ الْيُمْنَى كَأَنَّ عَيْنَهُ عِنَبَةٌ طَافِيَةٌ

Yüce Allah'ın: "Sana Karşı (Ey Mûsâ) Gözümün Önünde Yetiştirilmen İçin Kendimden Bir Sevgi De Bırakmıştım" (Tâhâ: 39) Kavli Babı "Li-tusnaa", "Gıdâlandırılman için" demektir.Ve zikri ulu olan Allah'ın şu kavli: "Ki (o gemi, hakkında) nankörlük edilmiş bulunulan o zâta bir mükâfat olmak üzere, bizim gözlerimiz önünde gidiyordu" (el-Kamer: 14).
-...Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber(S)'in yanında Deccâl zikrolundu. Bunun üzerine Peygamber: "Şübhesiz Allah sizin üzerinize gizli olmaz. Çünkü Allah sakat gözlü değildir" buyurdu ve eliyle kendi gözüne işaret etti. "Mesih Deccâl ise, sağ gözü sakattır. Sanki onun gözü, salkımındaki ems alinden dışarı çıkmış iri bir üzüm tanesi gibidir" buyurdu

---

7408 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنَا قَتَادَةُ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا بَعَثَ اللَّهُ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا أَنْذَرَ قَوْمَهُ الْأَعْوَرَ الْكَذَّابَ إِنَّهُ أَعْوَرُ وَإِنَّ رَبَّكُمْ لَيْسَ بِأَعْوَرَ مَكْتُوبٌ بَيْنَ عَيْنَيْهِ كَافِرٌ

-....Bize Katâde haber verip şöyle dedi: Ben Enes(R)'ten işittim, Peygamber (S)şöyle buyurmuştur: "Allah Taâtâ'nın gönderdiği herbir peygamber kendi kavmini muhakkak o pek yalancı şaşı Deccâl'den haber verip sakmdırmıştır. Çünkü sakat gözlüdür. Rabbiniz ise sakat gözlü değildir (yânî doğru yolu irşâd eyler). Yalana Dec-câl'in iki gözü arasında 'Kâfir*yazılmıştır"

بَاب قَوْلِ اللَّهِ { هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ }

7409 - حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا مُوسَى هُوَ ابْنُ عُقْبَةَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ عَنْ ابْنِ مُحَيْرِيزٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ فِي غَزْوَةِ بَنِي الْمُصْطَلِقِ أَنَّهُمْ أَصَابُوا سَبَايَا فَأَرَادُوا أَنْ يَسْتَمْتِعُوا بِهِنَّ وَلَا يَحْمِلْنَ فَسَأَلُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْعَزْلِ فَقَالَ مَا عَلَيْكُمْ أَنْ لَا تَفْعَلُوا فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ كَتَبَ مَنْ هُوَ خَالِقٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ عَنْ قَزَعَةَ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ فَقَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَتْ نَفْسٌ مَخْلُوقَةٌ إِلَّا اللَّهُ خَالِقُهَا

Yüce Allah'ın: "Huve'llâhu Hâhku'l-Bâriu'l-Musavviru" (El-Haşr: 24) Kavli Babı
-...Bize Mûsâ ibn Ukbe tahdîs etti. Bana Muhammed ibn Yahya ibn Habbân, tbnu Muhayrîz'den tahdîs etti ki, Ebû Saîd el-Hudrî(R) Musta'lık oğullan gazvesinde kâfirlerden pekçok esîr cariyeler elde ettiklerim ve bu kadınlardan cima yapmak suretiyle, fakat gebe kalmaksızın faydalanmalarını istediklerini, Peygamber'e azl'in hükmünü (yânı cima sırasında inzalden önce zekeri çekerek menîyi fercden dışarı akıtmanın hükmünü) sorduklarını haber verdi. Bunun üzerine Peygamber (S):

— "Bunu yapmamanızda bir be's yoktur. (Azl yapmamanız vâcib kılınmamıştır.) Fakat Allah kıyamet gününe kadar yaratacak olduğu kimseleri muhakkak yazmıştır*' buyurdu.Mucâhid ibn Cebr: Râvî Kazaa'dan söyledi ki, o: Ben Ebû Sa-îd'den azl hakkında işittim, o: Peygamber (S):
— "Yaratılması takdir edilmiş olan hiçbir nefis hâriç olmamak üzere muhakkak Allah onların hepsini yaratacaktır" buyurdu, dedi

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَيَّ }

7410 – حَدَّثَنِي مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَجْمَعُ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَذَلِكَ فَيَقُولُونَ لَوْ اسْتَشْفَعْنَا إِلَى رَبِّنَا حَتَّى يُرِيحَنَا مِنْ مَكَانِنَا هَذَا فَيَأْتُونَ آدَمَ فَيَقُولُونَ يَا آدَمُ أَمَا تَرَى النَّاسَ خَلَقَكَ اللَّهُ بِيَدِهِ وَأَسْجَدَ لَكَ مَلَائِكَتَهُ وَعَلَّمَكَ أَسْمَاءَ كُلِّ شَيْءٍ اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّنَا حَتَّى يُرِيحَنَا مِنْ مَكَانِنَا هَذَا فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَاكَ وَيَذْكُرُ لَهُمْ خَطِيئَتَهُ الَّتِي أَصَابَهَا وَلَكِنْ ائْتُوا نُوحًا فَإِنَّهُ أَوَّلُ رَسُولٍ بَعَثَهُ اللَّهُ إِلَى أَهْلِ الْأَرْضِ فَيَأْتُونَ نُوحًا فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَاكُمْ وَيَذْكُرُ خَطِيئَتَهُ الَّتِي أَصَابَ وَلَكِنْ ائْتُوا إِبْرَاهِيمَ خَلِيلَ الرَّحْمَنِ فَيَأْتُونَ إِبْرَاهِيمَ فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَاكُمْ وَيَذْكُرُ لَهُمْ خَطَايَاهُ الَّتِي أَصَابَهَا وَلَكِنْ ائْتُوا مُوسَى عَبْدًا آتَاهُ اللَّهُ التَّوْرَاةَ وَكَلَّمَهُ تَكْلِيمًا فَيَأْتُونَ مُوسَى فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَاكُمْ وَيَذْكُرُ لَهُمْ خَطِيئَتَهُ الَّتِي أَصَابَ وَلَكِنْ ائْتُوا عِيسَى عَبْدَ اللَّهِ وَرَسُولَهُ وَكَلِمَتَهُ وَرُوحَهُ فَيَأْتُونَ عِيسَى فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَاكُمْ وَلَكِنْ ائْتُوا مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ فَيَأْتُونِي فَأَنْطَلِقُ فَأَسْتَأْذِنُ عَلَى رَبِّي فَيُؤْذَنُ لِي عَلَيْهِ فَإِذَا رَأَيْتُ رَبِّي وَقَعْتُ لَهُ سَاجِدًا فَيَدَعُنِي مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَدَعَنِي ثُمَّ يُقَالُ لِي ارْفَعْ مُحَمَّدُ وَقُلْ يُسْمَعْ وَسَلْ تُعْطَهْ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ فَأَحْمَدُ رَبِّي بِمَحَامِدَ عَلَّمَنِيهَا ثُمَّ أَشْفَعُ فَيَحُدُّ لِي حَدًّا فَأُدْخِلُهُمْ الْجَنَّةَ ثُمَّ أَرْجِعُ فَإِذَا رَأَيْتُ رَبِّي وَقَعْتُ سَاجِدًا فَيَدَعُنِي مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَدَعَنِي ثُمَّ يُقَالُ ارْفَعْ مُحَمَّدُ وَقُلْ يُسْمَعْ وَسَلْ تُعْطَهْ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ فَأَحْمَدُ رَبِّي بِمَحَامِدَ عَلَّمَنِيهَا رَبِّي ثُمَّ أَشْفَعُ فَيَحُدُّ لِي حَدًّا فَأُدْخِلُهُمْ الْجَنَّةَ ثُمَّ أَرْجِعُ فَإِذَا رَأَيْتُ رَبِّي وَقَعْتُ سَاجِدًا فَيَدَعُنِي مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَدَعَنِي ثُمَّ يُقَالُ ارْفَعْ مُحَمَّدُ قُلْ يُسْمَعْ وَسَلْ تُعْطَهْ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ فَأَحْمَدُ رَبِّي بِمَحَامِدَ عَلَّمَنِيهَا ثُمَّ أَشْفَعُ فَيَحُدُّ لِي حَدًّا فَأُدْخِلُهُمْ الْجَنَّةَ ثُمَّ أَرْجِعُ فَأَقُولُ يَا رَبِّ مَا بَقِيَ فِي النَّارِ إِلَّا مَنْ حَبَسَهُ الْقُرْآنُ وَوَجَبَ عَلَيْهِ الْخُلُودُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْرُجُ مِنْ النَّارِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَكَانَ فِي قَلْبِهِ مِنْ الْخَيْرِ مَا يَزِنُ شَعِيرَةً ثُمَّ يَخْرُجُ مِنْ النَّارِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَكَانَ فِي قَلْبِهِ مِنْ الْخَيْرِ مَا يَزِنُ بُرَّةً ثُمَّ يَخْرُجُ مِنْ النَّارِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَكَانَ فِي قَلْبِهِ مَا يَزِنُ مِنْ الْخَيْرِ ذَرَّةً

Yüce Allah'ın: "Buyurdu: Ey İblis, İki Etimle (Yânı Bizzat) Yarattığıma Secde Etmenden Seni Hangi Şey Men * Etti? Kibirlenmek Mi İstedin? Yoksa Yücelerden Mi Oldun?" (Sâd: 75) Kavli
-...Bize Hişâm ed-Destevâî, Katâde'den; o da Enes(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Allah kıyamet gününde mü'minleri böylece toplar.
—İçinde bulunduğumuz şu durumumuzdan bizleri kurtarması için Rabb'imize şefaat istesek, derler. Ardından Âdem Peygambere gelirler ve:
— Yâ Âdem! İnsanların sıkıntıda olduklarını görmüyor musun? Allah seni kendi eliyle yarattı, meleklerini sana secde ettirdi... ve her-şeyin isimlerini sana Öğretti. Bulunduğumuz şu durumdan bizleri kur-turması için Rabb'inden bizlere şefaat et! derler. Âdem:
— Ben buna ehil değilim, der ve onlara, işlemiş olduğu o ağaçtan yeme hatîesini zikrederek: Lâkin sizler Nuh'a gidin. Çünkü o, Allah 'in bütün yeryüzü ahâlîsine göndermiş olduğu ilk rasûldür! der.İnsanlar Nûh 'a gelirler, ondan şefaat isterler. O da:
— Ben buna ehil değilim, der ve vaktiyle işlediği, kavmi aleyhine duâ etmesi hatîesini zikrederek: Fakat siz Halîlu'r-Rahmân olan İbrâhîm 'e gidin, der. İnsanlar İbrahim'e gidip ondan şefaat isterler. O da:
— Ben buna ehil değilim, der ve onlara, vaktiyle işlediği hatâlarını ("Ben hastayım,putları onların büyükleri kırdı*' ve zevcesi için "O benim kızkardeşimdir" demesini) zikrederek: Lâkin sizler, Allah 'in kendisine Tevrat vermiş ve kendisiyle konuşmuş olduğu bir kul olan Musa'ya gidin, der.Onlar Musa'ya giderler. O da:

— Ben buna ehil değilim, der ve onlara, vaktiyle işlediği (nefis öldürme) hatâsını zikreder: Fakat sizler Allah'ın kulu, rasûlü, kelimesi ve ruhu olan isa'ya gidin, der.Onlar İsa'ya gelip (ondan şefaat isterler), fsâ da onlara:
— Ben buna ehil değilim. Fakat siz geçmiş ve geri kalmış günâhları mağfiret olunmuş bir kul olan Muhammed(S)'e gidin, der.Bunun üzerine insanlar bana gelirler. Ben de akabinde gider Rabb'imin huzuruna izin isterim. Bana huzura girmem için izin verilir. Ben Rabb'imi görünce hemen O'nun için secdeye kapanırım. Allah beni bu vaziyette bırakmak istediği kadar bırakır. Sonra Allah tarafından bana:
— Başını kaldır, Muhammedi Söyle, sözün dinlenir; iste, Sana verilir; şefaat et, şefaatin kabul olunur! denilir.Ben, bana öğrettiği birçok hamdlerle Rabb'ime hamdederim. Sonra şefaat ederim.Benim için bir sınır (yânı belli bir kavim) ta'yîn edilir. Ben onları cennete girdiririm. Sonra tekrar dönerim. Rabb'imi görünce secdeye kapanırım. O beni bu vaziyette bırakmak istediği kadar bırakır. Sonra Allah tarafından:
— Başını kaldır, Muhammedi Söyle; sözün işitilir; iste, sana verilir; şefaat et, şefaatin kabul olunur! denilir.Ben yine Rabb'imin bana öğretmiş olduğu birçok hamdlerle Rabb 'ime hamdederim.Sonra şefaat ederim. Bana yine bir sınır ta*-yîn edilir. Ben onları da cennete koyarım. Bundan sonra yine döner, Rabb'imi görünce secdeye kapanırım. Rabb'im beni o vaziyette bırakmak istediği kadar bırakır. Sonra:
— Kalk yâ Muhammedi Söyle, sözün işitilir; iste, sana verilir; şefaat et, şefaatin Kabul olunur! denilir. Ben yine Rabb'imin bana öğretmiş olduğu birçok hamdlerle Rabb'ime hamdederim.Sonra şefaat ederim. Benim için yine bir sınır konulur. Ben o sınır içindekileri de alır, cennete korum. Sonra döner ve Rabb'ime:
— Yâ Rabbî! Ateşte Kur'ân'ın habsettiklerinden ve kendisine hulûd vâcib olanlardan başka kimse kalmadı, derim". Enes ibn Mâlik dedi ki:Peygamber (S):
— "Lâ ilahe ille Ulah diyen ve kalbinde bir arpa ağırlığınca hayır (yânî îmân) bulunan kimseler ateşten çıkar. Bundan sonra Lâ ilahe ille İlah diyen ve kalbinde bir buğday tanesi ağırlığı kadar hayır bulunan kimseler ateşten çıkar. Daha sonra Lâ ilahe illeyilah diyen ve kalbinde bir tek zerre ağırlığı kadar hayır olan kimseler ateşten çıkar" buyurdu

---

7411 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَدُ اللَّهِ مَلْأَى لَا يَغِيضُهَا نَفَقَةٌ سَحَّاءُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَقَالَ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْفَقَ مُنْذُ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فَإِنَّهُ لَمْ يَغِضْ مَا فِي يَدِهِ وَقَالَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ وَبِيَدِهِ الْأُخْرَى الْمِيزَانُ يَخْفِضُ وَيَرْفَعُ

-... Bize Ebu'z-Zinâd, el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Allah'ın eli dopdoludur, harcamak onu eksiltmez, O gece ve gündüz dâima cömerttir, akar durur".Yine Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Allah'ın gökleri ve Yer'i yarattığı günden beri in/âk ve in 'âm ettiği 'metlerin mâhiyetini bana bildirebilir misiniz? Şübhesiz bunca harcama O'nun elindeki ni'-metlerden hiçbirşey eksiltmemiştir".Yine Rasûlullah: "Çünkü O'nun tahtı su (hudûdsuz ni'met deryası) üzerine kurutmuştur (Hüd: 7). O'nun diğer elinde adalet terazisi vardır ki, onun gözü alçalır, yükselir (bu suretle insanların kimine çok. kimine az verir)" buyurdu

---

7412 - حَدَّثَنَا مُقَدَّمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنِي عَمِّي الْقَاسِمُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ إِنَّ اللَّهَ يَقْبِضُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْأَرْضَ وَتَكُونُ السَّمَوَاتُ بِيَمِينِهِ ثُمَّ يَقُولُ أَنَا الْمَلِكُ رَوَاهُ سَعِيدٌ عَنْ مَالِكٍ وَقَالَ عُمَرُ بْنُ حَمْزَةَ سَمِعْتُ سَالِمًا سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَذَا وَقَالَ أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْبِضُ اللَّهُ الْأَرْضَ

-.... Bana amcam el-Kaasim ibn Yahya, Ubeydullah'tan; o da Nâfi'den; o da îbn Umer(R)*den tahdîs etti

ki, Rasûlullah (S) şöyle demiştir: "Şübhesiz Allah kıyamet gününde bütün Arz'ı ovucuna alır, gökler de O'nun sağ elinde olur. Sonra:
— Melik ancak benim! buyurur".Bu hadîsi Saîd ibn Dâvûd da imâm Mâlik'ten rivayet etmiştir. Umer ibnu Hamza da: Ben Sâlim'den işittim, demiştir. S alim de: Ben îbn Umer'den işittim; Peygamber (S) bu hadîsi söylemiştir, demiştir.Ebû'l-Yemân da şöyle dedi: Bize Şuâyb, ez-Zuhrfden haber verdi: Bana Ebû Seleme haber verdi ki, Ebû Hureyre: Rasûlullah (S): "Allah Taâlâ bütün Yer tabakalarım ovucuna alıp dürer" buyurdu, demiştir

---

7414 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ سَمِعَ يَحْيَى بْنَ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنِي مَنْصُورٌ وَسُلَيْمَانُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ يَهُودِيًّا جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَوَاتِ عَلَى إِصْبَعٍ وَالْأَرَضِينَ عَلَى إِصْبَعٍ وَالْجِبَالَ عَلَى إِصْبَعٍ وَالشَّجَرَ عَلَى إِصْبَعٍ وَالْخَلَائِقَ عَلَى إِصْبَعٍ ثُمَّ يَقُولُ أَنَا الْمَلِكُ فَضَحِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى بَدَتْ نَوَاجِذُهُ ثُمَّ قَرَأَ { وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ } قَالَ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ وَزَادَ فِيهِ فُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ فَضَحِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَعَجُّبًا وَتَصْدِيقًا لَهُ

-....Sufyân es-Sevrî'den (şöyle demiştir): Bana Mansûr ve Süleyman ibn Mıhrân el- A'meş; ikisi de İbrâhîm en-Nahaî'den; o da Abîde'den; o da Abdullah ibn Mes'ûd(R)'dan şöyle tahdîs etti: Peygamberce bir Yahûdî geldi de:
— Yâ Muhammed, Allah gökleri bir parmağında, Yer tabakalarını bir parmağında, dağlan bir parmağında, bütün ağaçlan bir parmağında, öbür mahlûkları da (beşinci) bir parmağında tutar, sonra: Melik ancak benim (bütün kâinatın hükümdarı ancak benim)! der, dedi.Bu haber üzerine Rasûlullah (S) ağzının sonundaki dişleri görülünceye kadar güldü. Sonra da: "Allah'ın kadrini O'na lâyık olacak bir SÛrette hükkiyle takdir edemediler." [el-En'âm: 91; el-Hacc: 74; (ez-Zumer: 67>] âyetini okudu. Yahya ibn Saîd el-Kattân bu hadîsi söyledi de bunda şunu ziyâde etti: Fudayl ibnu Iyâd,Mansür'dan; o da ibrahim'den; o da Abî-de'den; o da Abdullah ibn Mes'ûd'dan: "Rasûlullah (S), Yahûdî âliminin (Tevrat'tan naklettiği) bu sözünden hoşlanarak ve onu tasdîk ederek, sondaki dişleri görülünceye kadar güldü fıkrasını ZÎyâde etti

---

7415 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ سَمِعْتُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ سَمِعْتُ عَلْقَمَةَ يَقُولُ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ فَقَالَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَوَاتِ عَلَى إِصْبَعٍ وَالْأَرَضِينَ عَلَى إِصْبَعٍ وَالشَّجَرَ وَالثَّرَى عَلَى إِصْبَعٍ وَالْخَلَائِقَ عَلَى إِصْبَعٍ ثُمَّ يَقُولُ أَنَا الْمَلِكُ أَنَا الْمَلِكُ فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَحِكَ حَتَّى بَدَتْ نَوَاجِذُهُ ثُمَّ قَرَأَ { وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ }

-....Abdullah ibnu Mes'ûd (R) şöyle dedi: Kitâb ehlinden bir adam Peygamber(S)'e geldi ve:
— Yâ Ebâ'l-Kaasım! Şübhesiz Allah gökleri bir parmağında, Yer tabakalarını bir parmağında, bütün ağaçlan bir parmağında, sulan ve toprakları bir parmağında, Öbür mahlûkları da (beşinci) parmağında tutar, sonra: Melik ancak benim, Melik ancak benim! buyurur, dedi.(İbn Mes'ûd dedi ki:) Bu söz üzerine ben Peygamber'i gördüm ki, O son dişleri görülünceye kadar güldü, sonra: "Allahın kadrini, O'na lâyık olacak bir surette hakkıyle takdir etmediler...(9i) âyetini okudu

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا شَخْصَ أَغْيَرُ مِنْ اللَّهِ وَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ لَا شَخْصَ أَغْيَرُ مِنْ اللَّهِ

7416 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ التَّبُوذَكِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ عَنْ وَرَّادٍ كَاتِبِ الْمُغِيرَةِ عَنْ الْمُغِيرَةِ قَالَ قَالَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ لَوْ رَأَيْتُ رَجُلًا مَعَ امْرَأَتِي لَضَرَبْتُهُ بِالسَّيْفِ غَيْرَ مُصْفَحٍ فَبَلَغَ ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَتَعْجَبُونَ مِنْ غَيْرَةِ سَعْدٍ وَاللَّهِ لَأَنَا أَغْيَرُ مِنْهُ وَاللَّهُ أَغْيَرُ مِنِّي وَمِنْ أَجْلِ غَيْرَةِ اللَّهِ حَرَّمَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَلَا أَحَدَ أَحَبُّ إِلَيْهِ الْعُذْرُ مِنْ اللَّهِ وَمِنْ أَجْلِ ذَلِكَ بَعَثَ الْمُبَشِّرِينَ وَالْمُنْذِرِينَ وَلَا أَحَدَ أَحَبُّ إِلَيْهِ الْمِدْحَةُ مِنْ اللَّهِ وَمِنْ أَجْلِ ذَلِكَ وَعَدَ اللَّهُ الْجَنَّةَ

Peygamber(S)'İn: "Allah'tan Daha Kıskanç Hiçbir Şahıs Yoktur" Kavli Babı

-...Bize Abdulmelik ibn Umeyr, el-Mugîre'nin kâtibi olan Verrâd'dan tahdîs etti ki, el-Mugîre (R) şöyle demiştir: Ensâr'dan Haz-rec'in seyyidi Sa'd ibn Ubâde:

— Eğer ben kanmın yanında (yabancı) bir erkek görsem, onu kılıcımın geniş yüzü ile değil, keskin tarafı ile vurur öldürürdüm, dedi. Onun bu sözü Rasûlullah'a ulaştı da Rasûlullah (S):

— "Sa'd ibn Ubâde'nin bu gayret ve hamiyyetinden hayret mi ediyorsunuz? (Hayret etmeyiniz!) Vallahi ben elbette Sa'd'den daha kıskancım. Allah da benden daha kıskançtır. İşte Allah'ın bu gayretinden dolayıdır ki, Allah açık, kapalı bütün çirkin işleri haram kılmıştır. Allah'tan daha çok hücceti seven hiçbir kimse de yoktur. îşte bundan dolayıdır ki, Allah birçok mübeşşirler ve munzirler göndermiştir. Bir de Allah Taâlâ'dan fazla medh ve senayı seven kimse de yoktur. İşte bundan dolayıdır ki, kendisine itaat edenlere cenneti va'd etmiştir" buyurdu

---

بَاب { قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً قُلْ اللَّهُ } فَسَمَّى اللَّهُ تَعَالَى نَفْسَهُ شَيْئًا وَسَمَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْقُرْآنَ شَيْئًا وَهُوَ صِفَةٌ مِنْ صِفَاتِ اللَّهِ وَقَالَ { كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ }

7417 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِرَجُلٍ أَمَعَكَ مِنْ الْقُرْآنِ شَيْءٌ قَالَ نَعَمْ سُورَةُ كَذَا وَسُورَةُ كَذَا لِسُوَرٍ سَمَّاهَا

"De ki: Şâhid olmak bakımından hangi şey daha büyük? De ki: Benimle sizin aranızda Allah, hakkıyle Şâhidd " (el-En'âm: 19) Bu âyette Allah kendisini "Şey" diye isimlendirmiştir.Hâlbuki Kur'ân Yüce Allah'ın zatî sıfatlarındandır (Her sıfat, "O mevcûddur" ma'nâsına olarak "Şey" diye isimlendirilir)."Kullu şey'in hâlikun illâ vechehu = O'nun zâtından başka herşey helak olucudur" (ei-Kasas: 88) (âyeti de Allah'a "Şey denilmesine delildir).

-...Bize Mâlik, Ebû Hâzım'dan haber verdi ki, Sehl ibn Sa'd es-Sâidî (R) şöyle demiştir: Peygamber (S- bir kadınla evlenmek isteyen) bir erkeğe:

— "Kur'an'dan ezberinde birşey var mı?'* diye sordu. O zât: — Evet, ezberimde şu sûre, şu süre vardır, diye birtakım sûrelerin isimlerini saydı

بَاب { وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ } { وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ } قَالَ أَبُو الْعَالِيَةِ { اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ } ارْتَفَعَ { فَسَوَّاهُنَّ } خَلَقَهُنَّ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { اسْتَوَى } عَلَا عَلَى الْعَرْشِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ { الْمَجِيدُ } الْكَرِيمُ وَ { الْوَدُودُ } الْحَبِيبُ يُقَالُ { حَمِيدٌ مَجِيدٌ } كَأَنَّهُ فَعِيلٌ مِنْ مَاجِدٍ مَحْمُودٌ مِنْ حَمِدَ

7418 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ جَامِعِ بْنِ شَدَّادٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ مُحْرِزٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ إِنِّي عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ جَاءَهُ قَوْمٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ فَقَالَ اقْبَلُوا الْبُشْرَى يَا بَنِي تَمِيمٍ قَالُوا بَشَّرْتَنَا فَأَعْطِنَا فَدَخَلَ نَاسٌ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ فَقَالَ اقْبَلُوا الْبُشْرَى يَا أَهْلَ الْيَمَنِ إِذْ لَمْ يَقْبَلْهَا بَنُو تَمِيمٍ قَالُوا قَبِلْنَا جِئْنَاكَ لِنَتَفَقَّهَ فِي الدِّينِ وَلِنَسْأَلَكَ عَنْ أَوَّلِ هَذَا الْأَمْرِ مَا

كَانَ قَالَ كَانَ اللَّهُ وَلَمْ يَكُنْ شَيْءٌ قَبْلَهُ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ ثُمَّ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَكَتَبَ فِي الذِّكْرِ كُلَّ شَيْءٍ ثُمَّ أَتَانِي رَجُلٌ فَقَالَ يَا عِمْرَانُ أَدْرِكْ نَاقَتَكَ فَقَدْ ذَهَبَتْ فَانْطَلَقْتُ أَطْلُبُهَا فَإِذَا السَّرَابُ يَنْقَطِعُ دُونَهَا وَايْمُ اللَّهِ لَوَدِدْتُ أَنَّهَا قَدْ ذَهَبَتْ وَلَمْ أَقُمْ

- "O'nun Arş'ı Su Üstünde İdi"; "O, Büyük Arş'm Sahibidir" (Et-Tevbe: 129; Ei-Mü'minûn: 86; En-Neml: 26) Babı EbÛ'l-ÂlÎye: "htevâ İle'S-SemâÎ" (el-Bakara: 29; Fussilet: 11) kelâmının ma'nâsı "İrtefaa = Yükseldi"; "Fe SeVVâhUTine" (el-Bakara: 29),"Halakahunne = Onları yarattı" demektir, dedi. Mucâhid ibn Cebr de:ale'l-Arş" (el-A'râf: 53; Yûnus: 3; er-Ra'd: 2; el-Furkaan: 59; ese: 4; ei-Hadîd: 4) "Allah Arş'ın üzerine yükseldi" ma'nâsınadır, dedi.İbn Abbâs: Zu'l-Arşt'l-Mecîd" (ibrihhnMS), "Kerîm" yânî "Keremde nihayeti olmayan"; "el-ĞafûruHVedûd" (ibrâhîm: 14),"Habîb" yânî "Çok seven" ma'nâsınadır, demiştir. "Hamîdun Mecîdun" denilir. Bu "Faîlun" vezninden gibidir. "Mâcidun"dan alınmıştır. "Mahmûd" da "Hamîd"den alınmıştır.

-....İmrân ibnu Husayn (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'in yanında idim. O sırada Temîm oğullan'ndan bir topluluk geldi. Peygamber onlara:

— "Müjdeyi kabul edin ey Temîm oğulları!" buyurdu. Onlar:

— Sen bizi müjdeledin. Şimdi bize (Beytu'I-mâl'den dünyalık da) ver! dediler.Bu sırada Yemen halkından birtakım insanlar içeriye girdiler. Peygamber bu sefer onlara:

— "Ey Yemenliler! Temîm oğullan madem ki müjdeyi kabul etmek istemediler, islâm 'in o hayır ve saadet müjdesini sizler kabul ediniz!" buyurdu. Yemenliler:

— Kabul ettik (yâ Rasûlallah)! Esasen bizler Sen'in yanına dîn hususunda iyi anlayışlar kazanalım ve Sen'den bu işin (yânî yaratılışın) evvelinde neler olduğunu soralım diye geldik! dediler.Peygamber:

— "(Ezelde) Allah vardı ve Allah'tan başka birşey yoktu. Ve Allah Un Arşı su üzerinde bulunuyordu. Sonra Allah gökleri ve Yer'i yarattı. Sonra Allah (levhde) kâinatın tamâmım takdir ve tesbît edip yazdı..." buyurdu. Sonra tam bu sırada bana bir adam geldi de:

— Yâ İmrân! Yetiş, deven kaçıp gitti! dedi.Ben hemen deveyi aramak üzere gittim. Bu sırada benimle de vem arasım serâb kesiyordu. Allah'a yemîn ederim ki, keski devem gitmiş olsaydı da ben yerimden kalkmasaydım (ve Peygamber'in sözlerini dinleseydim) diye arzu ettim!

7419 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ يَمِينَ اللَّهِ مَلْأَى لَا يَغِيضُهَا نَفَقَةٌ سَحَّاءُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْفَقَ مُنْذُ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فَإِنَّهُ لَمْ يَنْقُصْ مَا فِي يَمِينِهِ وَعَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ وَبِيَدِهِ الْأُخْرَى الْفَيْضُ أَوْ الْقَبْضُ يَرْفَعُ وَيَخْفِضُ

-...Bize Ma'mer, Hemmâm'dan haber verdi: Bize Ebû Hureyre (R) tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Şübhe-siz Allah'ın sağ eli dopdoludur, harcamak onu eksiltmez. O, gece gündüz dâima çok cömert olup devamlı verir durur. Allah 'in gökleri ve Yer'i yarattığı günden beri in/âk ve in'âm eylediği nimetlerinin mâhiyetini bana bildirebilir misiniz? Şu muhakkak ki, O'nun sağ elindeki ni'metler hiç eksilmez. O'nun Arşı su üzerindedir (hudûdsuz nimet deryası üzerine kurulmuştur). O'nun diğer elinde defeyzyâhud kabz (yânî tutma) vardır ki, (bir kısım kavimleri) yükseltir, (diğer bâzılarını da) alçaltır"

7420 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ جَاءَ زَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ يَشْكُو فَجَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اتَّقِ اللَّهَ وَأَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ قَالَ أَنَسٌ لَوْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَاتِمًا شَيْئًا لَكَتَمَ هَذِهِ قَالَ فَكَانَتْ زَيْنَبُ تَفْخَرُ عَلَى أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَقُولُ زَوَّجَكُنَّ أَهَالِيكُنَّ وَزَوَّجَنِي اللَّهُ تَعَالَى مِنْ فَوْقِ سَبْعِ سَمَوَاتٍ وَعَنْ ثَابِتٍ { وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ } نَزَلَتْ فِي شَأْنِ زَيْنَبَ وَزَيْدِ بْنِ حَارِثَةَ

-.....Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir: Zeyd ibn Harise geldi, zevcesi Zeyneb bintu Cahş'tan şikâyet ediyordu. Peygamber (S) de Zeyd, zevcesini boşamak istedikçe ona:
— "Yâ Zeyd! Allah'tan kork, zevcem üzerinde tut (boşama)/" diyordu. Âişe: Eğer Rasûlullalı(S) Allah'ın Kitabından birşey gizlese idi, şu "Sen zevcem uhdende tut. Allah 'tan kork! diyordun da, Allah 'm açığa çıkana olduğu şeyi içinde gizliyor, insanlardan korkuyordun. Hâlbuki Allah kendisinden korkmana daha çok lâyıktı'* (ei-Ahzâb: 37) âyetini gizlerdi, demiştir.Enes şöyle dedi: Zeyneb bintu Cahş, Peygamber'in diğer kadınlarına karşı Öğünür, iftihar eder:
— Sizleri Peygamber ile kendi ahâlîleriniz, hısımlarınız evlendirdi. Hâlbuki beni O'nunla yedi kat göklerin üstünden Yüce Allah evlendirdi! der idi. Râvî Sabit el-Bunânî'den gelen rivayette: "Allah'ın açığa çıkarıcısı olduğu şeyi içinde gizliyor, insanlardan korkuyordun.,." âyeti Zeyneb ile Zeyd ibn Hârise'nin işi hakkında indi, ziyâdesi gelmiştir

---

7421 – حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ طَهْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ نَزَلَتْ آيَةُ الْحِجَابِ فِي زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ وَأَطْعَمَ عَلَيْهَا يَوْمَئِذٍ خُبْزًا وَلَحْمًا وَكَانَتْ تَفْخَرُ عَلَى نِسَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَتْ تَقُولُ إِنَّ اللَّهَ أَنْكَحَنِي فِي السَّمَاءِ

-....Bize îsâ ibnu Tahmân tahdîs edip şöyle dedi: Ben Enes ibn Mâlik(R)*ten işittim,şöyle diyordu: Hicâb âyeti (ei-Ahzâb: 53) Zeyneb bintu Cahş'ın evlenmesinde indi.Peygamber (S) o gün Zeyneb'-in düğün yemeği olarak insanlara et ve ekmek yedirdi.Zeyneb de Peygamber'in diğer kadınlarına karsı öğünüp iftihar ederdi ve:
— Şübhesiz Allah Taâlâ beni Peygamber ile göklerde nikâh etti. (Çünkü itZevvecnâkehâ=Biz seni Zeyneb fle evlendirdik'9 -ei-Ahzâb: 37-buyurdu) derdi

---

7422 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ لَمَّا قَضَى الْخَلْقَ كَتَبَ عِنْدَهُ فَوْقَ عَرْشِهِ إِنَّ رَحْمَتِي سَبَقَتْ غَضَبِي

-..... Bize Ebu'z-Zinâd, el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki,Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Yüce Allah bütün mahlûkları yaratmayı hükmettiği zaman, Arş'mtn üstünde, yanında bulunan bir kitâbda tesbît edip şunu yazdı: Şübhesiz benim rahmetim gadabımı geçmiştir"

7423 – حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنِي هِلَالٌ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَصَامَ رَمَضَانَ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ هَاجَرَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ جَلَسَ فِي أَرْضِهِ الَّتِي وُلِدَ فِيهَا قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا نُنَبِّئُ النَّاسَ بِذَلِكَ قَالَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ مِائَةَ دَرَجَةٍ أَعَدَّهَا اللَّهُ لِلْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِهِ كُلُّ دَرَجَتَيْنِ مَا بَيْنَهُمَا كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ فَإِذَا سَأَلْتُمُ اللَّهَ فَسَلُوهُ الْفِرْدَوْسَ فَإِنَّهُ أَوْسَطُ الْجَنَّةِ وَأَعْلَى الْجَنَّةِ وَفَوْقَهُ عَرْشُ الرَّحْمَنِ وَمِنْهُ تَفَجَّرُ أَنْهَارُ الْجَنَّةِ

-.....Bana Atâ ibn Yesâr, Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur:
— "Her kim Allah'a ve O'nun Rasûlü'ne îmân eder de namaz kılar ve ramazânda oruç tutarsa, onu cennete koymak (sâdık olan va'di gereğince) Allah üzerine bir hakk olur. O kimse ister Allah yolunda muhacir olsun, isterse içinde doğduğu toprağında otursun".Bunun üzerine sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah! Bu müjdeyi insanlara haber vermeyelim mi? dediler. Rasûlullah:
— "Şübhesiz cennette yüz derece vardır. Allah onları kendi yolunda cihâdeden

mücâhidler için hazırladı. Her iki derecenin arasındaki mesafe, gökle Yer arasındaki mesafe gibidir. Sizler Allah'tan (cennet) istediğiniz zaman, O'ndan Firdevs'i isteyin. Çünkü o, cennetin en üstünü ve en yüksek olanıdır. Firdevs'in üstünde Rahmân'-ın Arş'ıyardır.Cennetin ırmakları Firdevs'ten fışkırıp akarlar" buyurdu

---

7424 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ هُوَ التَّيْمِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسٌ فَلَمَّا غَرَبَتْ الشَّمْسُ قَالَ يَا أَبَا ذَرٍّ هَلْ تَدْرِي أَيْنَ تَذْهَبُ هَذِهِ قَالَ قُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ فَإِنَّهَا تَذْهَبُ تَسْتَأْذِنُ فِي السُّجُودِ فَيُؤْذَنُ لَهَا وَكَأَنَّهَا قَدْ قِيلَ لَهَا ارْجِعِي مِنْ حَيْثُ جِئْتِ فَتَطْلُعُ مِنْ مَغْرِبِهَا ثُمَّ قَرَأَ ذَلِكَ مُسْتَقَرٌّ لَهَا فِي قِرَاءَةِ عَبْدِ اللَّهِ

-....Ebû Zerr (R) şöyle demiştir: Ben mescide girdim, Rasûlullah (S) oturmaktaydı.Güneş batınca bana:
— "Yâ Ebâ Zerr! Bu Güneş nereye gider bilir misin?" diye sordu. Ebû Zerr dedi ki: Ben:
— Allah ve Rasûlü en bilendir, dedim. Rasûlullah:
— "Güneş gider, secde hâlinde izin ister de kendisine izin verilir. Sanki ona 'Nereden geldin ise oraya dön!' denilir. O da battığı taraftan doğar" buyurdu.Bundan sonra Rasûlullah "ZâÜke mustakarrun lehâ(= Bu onun karar yeridir)" âyetini okudu. Bu okuyuş, Abdullah ibn Mes'ûd'un okuyuşunda böyledir

---

7425 – حَدَّثَنَا مُوسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ السَّبَّاقِ أَنَّ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ السَّبَّاقِ أَنَّ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ حَدَّثَهُ قَالَ أَرْسَلَ إِلَيَّ أَبُو بَكْرٍ فَتَتَبَّعْتُ الْقُرْآنَ حَتَّى وَجَدْتُ آخِرَ سُورَةِ التَّوْبَةِ مَعَ أَبِي خُزَيْمَةَ الْأَنْصَارِيِّ لَمْ أَجِدْهَا مَعَ أَحَدٍ غَيْرِهِ { لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ } حَتَّى خَاتِمَةِ بَرَاءَةٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ بِهَذَا وَقَالَ مَعَ أَبِي خُزَيْمَةَ الْأَنْصَارِيِّ

-...Zeyd ibn Sabit (R) tahdîs edip şöyle demiştir:Ebû Bekr bana haber gönderip çağırttı ve bana Kur'ân'ın cemi için ardına düşüp gereği gibi araştırmamı emretti. Artık ben Kur'ân'ı gereği gibi araştırdım. Nihayet et-Tevbe Sûresi'nin sonunu Ebû Huzeyme el-Ensârî'nin beraberinde (yazılı) buldum, bu âyetten ondan başka kimsenin yamnda yazılı olarak bulmadım: "And olsun, size kendinizden öyle bir rasûl gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır ve güç gelir. Üstünüze çok düşkündür. Mü 'mirilere çok re 'fetli,çok merhametlidir..." Berâe'nin sonuna kadar (128-129. âyetler)- Bize Yahya ibn Bukeyr tahdîs etti. Bize el-Leys, Yûnus'tan bu hadîsi tahdîs etti; bunda "Ebû Huzeyme el-Ensârî'nin beraberinde buldum*' demiştir

---

7426 – حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ عِنْدَ الْكَرْبِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَلِيمُ الْحَلِيمُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَرَبُّ الْأَرْضِ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ

-....tbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) keder ve şiddet zamanında şu duayı söylerdi:
"Lâ ilahe illellâhu el-Azîmu'l-Halîm.
Lâ ilahe iUe'llâhu Rabbu'l-Arşı'l-Azîm.
Lâ ilahe ille'Uâhu Rabbu's-semâyâti ve Rabbu'l-Ardı
Ve Rabbu >l-Arşı H-Kerîm.
(= İbâdete lâyık hiçbir tanrı yoktur, ancak azamet ve vakaar sahibi Allah vardır.İbâdete lâyık hiçbir tanrı yoktur, ancak büyük Arş'ın sahibi Allah vardır. İbâdete lâyık hiçbir tanrı yoktur, ancak göklerin Rabb'i, Yer'in Rabb'i ve kerîm Arş'ın Rabb'i olan Allah vardır.)'

7427 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ النَّاسُ يَصْعَقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَإِذَا أَنَا بِمُوسَى آخِذٌ بِقَائِمَةٍ مِنْ قَوَائِمِ الْعَرْشِ وَقَالَ الْمَاجِشُونُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ بُعِثَ فَإِذَا مُوسَى آخِذٌ بِالْعَرْشِ

-....Bize Sufyân es-Sevrî, Amr ibn Yahya'dan; o da babası Yahya ibn Umâre'den; o da Ebû Saîd el-Hudrî(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Kıyamet gününde insanlar (o günün şiddetinden) bayılıp düşecekler. O anda ben kendimi Mûsâ'yayakın bulacağım. Mûsâ Arş'ın direklerinden birisine tutunmuş bulunacak*'.Ve el-Mâcişûn da Abdullah ibnu'l-Mugaffel'den; o da Ebû Se-leme'den; o da Ebû Hureyre'den söyledi ki, Peygamber (S): "(Onlarla beraber ben de bayılacağım.) Ben ilk ayıltılan olurum. O anda ben Musa'yı Arş'a yapışmış bulurum" demiştir

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ } وَقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ { إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ } وَقَالَ أَبُو جَمْرَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ بَلَغَ أَبَا ذَرٍّ مَبْعَثُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِأَخِيهِ اعْلَمْ لِي عِلْمَ هَذَا الرَّجُلِ الَّذِي يَزْعُمُ أَنَّهُ يَأْتِيهِ الْخَبَرُ مِنْ السَّمَاءِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { الْعَمَلُ الصَّالِحُ } يَرْفَعُ الْكَلِمَ الطَّيِّبَ يُقَالُ { ذِي الْمَعَارِجِ } الْمَلَائِكَةُ تَعْرُجُ إِلَى اللَّهِ

Yüce Allah'ın: O, Derecelerin Sahibi Allah'tandır, Melekler De, Rûh Da Oraya Mesafesi Ellibin Yıl Olan Bir Günde Yükselip Çıkar" (El-Meâric: 3-4) Kavli Babı

Ve zikri ulu olan Allah'ın şu kavli:"Kim ululanmak hevesine düşerse (bilsin ki) bütün ululuk Allah'ındır. Güzel kelimeler ancak O'na yükselir. Onu da iyi amel yükseltir" (Fâtır: 10).Ebû Cemre, İbn Ab bâ s'tan söyledi: Ebû Zerr'e Peygamber'in gönderilmesi haberi ulaştığında, kardeşi Uneys'e: Benim için şu kendisine semâdan haber gelmekte olduğunu söyleyen adamın ilmini öğren! Dedi.Mucâhid:Salih amel, güzel kelimeyi yükseltir; "Zı'l-Meâric'In ma'nâsı "Meleklerdir, onlar Allah'a yükselirler deniyor, demiştir

---

7429 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَتَعَاقَبُونَ فِيكُمْ مَلَائِكَةٌ بِاللَّيْلِ وَمَلَائِكَةٌ بِالنَّهَارِ وَيَجْتَمِعُونَ فِي صَلَاةِ الْعَصْرِ وَصَلَاةِ الْفَجْرِ ثُمَّ يَعْرُجُ الَّذِينَ بَاتُوا فِيكُمْ فَيَسْأَلُهُمْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ فَيَقُولُ كَيْفَ تَرَكْتُمْ عِبَادِي فَيَقُولُونَ تَرَكْنَاهُمْ وَهُمْ يُصَلُّونَ وَأَتَيْنَاهُمْ وَهُمْ يُصَلُّونَ وَقَالَ خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ تَصَدَّقَ بِعَدْلِ تَمْرَةٍ مِنْ كَسْبٍ طَيِّبٍ وَلَا يَصْعَدُ إِلَى اللَّهِ إِلَّا الطَّيِّبُ فَإِنَّ اللَّهَ يَتَقَبَّلُهَا بِيَمِينِهِ ثُمَّ يُرَبِّيهَا لِصَاحِبِهِ كَمَا يُرَبِّي أَحَدُكُمْ فُلُوَّهُ حَتَّى تَكُونَ مِثْلَ الْجَبَلِ وَرَوَاهُ وَرْقَاءُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا يَصْعَدُ إِلَى اللَّهِ إِلَّا الطَّيِّبُ

-....Bana Mâlik, Ebu'z-ZinâcTdan; o da el-A'rec*den; o da Ebû Hureyre(R)'den şöyle tahdîs etti: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "(Her gün) birtakım melekler geceleyin,diğer birtakım melekler de gündüzleyin birbirlerini müteâkib size gelirler. Bunlar sabah ile ikindi namazlarında buluştuktan sonra içinizde kalmış olanlar semâya yükselirler. Rabb'leri (namaz kılmış kullarının) hâllerini en iyi bilir iken, yine o meleklere:

— Kullarımı ne hâlde bıraktınız? diye sorur. Onlar da:

— Onları namaz kılarlarken bıraktık, nitekim namaz kılarlarken bulmuştuk, cevâbım verirler.Ve Hâlid ibnu Mahled şöyle dedi: Bize Süleyman tahdîs etti. Bana Abdullah ibnu Dînâr,Ebû Salih'ten tahdîs etti ki, Ebû Hureyre şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Her kim halat kazancından bir tek hurma değerinde hirşey sadaka verirse -ki Allah Taâlâ'ya halâl olandan başkası yükselmez- şübhesiz Allah onu

sağ eliyle kabul eder. Sonra o tek hurma kadar sadakayı, dağ gibi oluncaya kadar, sizin birinizin beygir yavrusunu dikkatle büyüttüğü gibi, sadaka sahibi için büyütür".Bu hadîsi Verkaa da Abdullah ibn Dinar'dan; o da Saîd ibn Ye-sâr'dan; o da Ebû Hureyre'den; o da Peygamber(S)'den: "Allah'a ancak halâl olan yükselir" lafzıyle rivayet etmiştir

---

7431- حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَدْعُو بِهِنَّ عِنْدَ الْكَرْبِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ

-...Bize Saîd ibn Arûbe, Katâde'den; o da Ebû'l-ÂIiye'den; İbn Abbâs(R)'tan şöyle tahdîs etti: Allah'ın Peygamberi (S) keder ında şu kelimelerle duâ dedi o da sırasında şu kelimelerle duâ ederdi:
"Lâ ilahe üle'Mhu'l-Azfrnu'l-HaRm.
Lâ ilahe iiumhu Rabbu'l-Ar&'l-Az&n.
Lâ ilahe ille 'llâhu Rabbu 's-semâvâti
Ve Rabbu H-Arşı 1-Kerîm!

7432 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي نُعْمٍ أَوْ أَبِي نُعْمٍ شَكَّ قَبِيصَةُ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ بُعِثَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذُهَيْبَةٍ فَقَسَمَهَا بَيْنَ أَرْبَعَةٍ و حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي نُعْمٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ بَعَثَ عَلِيٌّ وَهُوَ بِالْيَمَنِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِذُهَيْبَةٍ فِي تُرْبَتِهَا فَقَسَمَهَا بَيْنَ الْأَقْرَعِ بْنِ حَابِسٍ الْحَنْظَلِيِّ ثُمَّ أَحَدِ بَنِي مُجَاشِعٍ وَبَيْنَ عُيَيْنَةَ بْنِ بَدْرٍ الْفَزَارِيِّ وَبَيْنَ عَلْقَمَةَ بْنِ عُلَاثَةَ الْعَامِرِيِّ ثُمَّ أَحَدِ بَنِي كِلَابٍ وَبَيْنَ زَيْدِ الْخَيْلِ الطَّائِيِّ ثُمَّ أَحَدِ بَنِي نَبْهَانَ فَتَغَيَّظَتْ قُرَيْشٌ وَالْأَنْصَارُ فَقَالُوا يُعْطِيهِ صَنَادِيدَ أَهْلِ نَجْدٍ وَيَدَعُنَا قَالَ إِنَّمَا أَتَأَلَّفُهُمْ فَأَقْبَلَ رَجُلٌ غَائِرُ الْعَيْنَيْنِ نَاتِئُ الْجَبِينِ كَثُّ اللِّحْيَةِ مُشْرِفُ الْوَجْنَتَيْنِ مَحْلُوقُ الرَّأْسِ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ اتَّقِ اللَّهَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَنْ يُطِيعُ اللَّهَ إِذَا عَصَيْتُهُ فَيَأْمَنُنِي عَلَى أَهْلِ الْأَرْضِ وَلَا تَأْمَنُونِي فَسَأَلَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ قَتْلَهُ أُرَاهُ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ فَمَنَعَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا وَلَّى قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ ضِئْضِئِ هَذَا قَوْمًا يَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ لَا يُجَاوِزُ حَنَاجِرَهُمْ يَمْرُقُونَ مِنْ الْإِسْلَامِ مُرُوقَ السَّهْمِ مِنْ الرَّمِيَّةِ يَقْتُلُونَ أَهْلَ الْإِسْلَامِ وَيَدَعُونَ أَهْلَ الْأَوْثَانِ لَئِنْ أَدْرَكْتُهُمْ لَأَقْتُلَنَّهُمْ قَتْلَ عَادٍ

-....Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Alî ibn Ebî Tâlib (R) Yemen'de bulunduğu sırada Peygamber(S)'e toprağı içinde altın ma'deni göndermişti. Peygamber bu altını el-Akra* ibnu Habis el-Hanzalî, sonra Mucâşi' oğullarından biri ve Uyeyne ibn Bedr el-Fezârî ile Alkame ibnu Ulâse el-Âmirî arasında, sonra Kilâb oğulla-rı'ndan biri ile Zeyd el-Hayl et-Tâî arasında, sonra Nebhân oğulla-n'ndan biri arasında taksîm etti. Bu taksîm sebebiyle Kureyş ile Ensâr öfkelendiler ve:
— Rasûlullah bizleri terkediyor da Nech ahâlîsinin seyyidlerine veriyor! dediler.Rasûlullah:
— "Ben ancak (İslâm'da sebat etmeleri için) onları alıştırıyorum!" buyurdu.Bu sırada iki gözü çökük, alnı yüksek, sakalının kılları bol, elmacık kemikleri çıkık, başı tıraşlı bir kişi geldi de:
— Yâ Muhammed, Allah'tan kork! dedi. Bunun üzerine Peygamber:
— "Ben Allah'a âsî olduğum takdirde, O'na kim itaat eder? O beni Yer halkı üzerine emîn kılıyor, sizler beni emîn saymıyor musunuz?" buyurdu.O topluluktan bir adam Peygamberce i'tirâz edeni öldürmek istedi. Zannederim ki, o öldürmek isteyen kişi Hâlid ibnu'l-Velîd idi. Peygamber onu bundan men' etti. Sonra o Peygamber'e i'tirâz eden adam arkasına dönüp gittiği zaman, Peygamber şöyle buyurdu:
— "Şunun soyundan öyle bir kavim türeyecektir ki, onlar Kur'-ân okuyacaklar, fakat Kur'ân onların boğazlarından öteye geçmiyecek. Onlar ok avı delip çıktığı gibi- islâm'dan çıkacaklar; onlar İslâm ahâlîyi öldürecekler de putlar ehlini bırakacaklardır. Eğer ben onların zamanına erişmiş olsaydım, muhakkak onları Âd kavminin öldürülüşü gibi öldürürdüm!"

7433 – حَدَّثَنَا عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ قَوْلِهِ { وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا } قَالَ مُسْتَقَرُّهَا تَحْتَ الْعَرْشِ

-....Ebû Zerr (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber'e "Güneş de kendi karargâhında cereyan etmektedir..." (Yâsîn: 37) âyetini sordum.Peygamber (S):— "Onun mustakam Arş'ın altındadır" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاضِرَةٌ إِلَى رَبِّهَا نَاظِرَةٌ }

7434 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا خَالِدٌ وَهُشَيْمٌ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ عَنْ جَرِيرٍ قَالَ كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ نَظَرَ إِلَى الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ قَالَ إِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ رَبَّكُمْ كَمَا تَرَوْنَ هَذَا الْقَمَرَ لَا تُضَامُونَ فِي رُؤْيَتِهِ فَإِنْ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ لَا تُغْلَبُوا عَلَى صَلَاةٍ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَصَلَاةٍ قَبْلَ غُرُوبِ الشَّمْسِ فَافْعَلُوا

Yüce Allah'ın: 'Birtakım Yüzler O Gün Terütâzedir; Rabb Herini Göreceklerdir" (Ei-Kıyâme: 22) Kavli Babı

-...Cerîr ibn Abdillah el-Becelî (R) şöyle demiştir: Bir gece Peygamber'in yanında oturuyorduk. Ayın ondördüncü gecesi idi. Peygamber (S) kamere baktı da şöyle buyurdu:
— "Şu Ay'ı görmekte nasıl birbirinize gösterebilmek için sıkışıp üstüste yığılmanıza hacet kalmaksızın hepiniz zahmetsizce görü-yorsanız, Rabb'inizi de öylece göreceksiniz. Artık Güneş'in doğumundan da, batışından da evvelki namazların hiçbirinden alıkonmamak elinizden gelirse, ona çalışınız"

7435 – حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ يُوسُفَ الْيَرْبُوعِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو شِهَابٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ رَبَّكُمْ عِيَانًا

-... Cerîr ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Peygamber (S): 'Şübhesiz sizler Rabb'inizi göz görüşü ile göreceksiniz" buyurdu.

7436 – حَدَّثَنَا عَبْدَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ الْجُعْفِيُّ عَنْ زَائِدَةَ حَدَّثَنَا بَيَانُ بْنُ بِشْرٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ قَالَ خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ الْبَدْرِ فَقَالَ إِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ رَبَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَمَا تَرَوْنَ هَذَا لَا تُضَامُونَ فِي رُؤْيَتِهِ

-....Cerîr ibn Abdillah (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) ayın ondördüncü gecesi bizim yanımıza çıktı da şöyle buyurdu: "Şübhesiz sizler şu Ay'ı görmekte nasıl sıkışıp üstüste yığılmanıza hacet kalmaksızın hepiniz zahmetsizce görüyorsanız, kiyâmet gününde Rabb'inizi de öylece göreceksiniz

---

7437 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّاسَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ نَرَى رَبَّنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ تُضَارُّونَ فِي الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ قَالُوا لَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَهَلْ تُضَارُّونَ فِي الشَّمْسِ لَيْسَ دُونَهَا سَحَابٌ قَالُوا لَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَإِنَّكُمْ تَرَوْنَهُ كَذَلِكَ يَجْمَعُ اللَّهُ النَّاسَ يَوْمَ

الْقِيَامَةِ فَيَقُولُ مَنْ كَانَ يَعْبُدُ شَيْئًا فَلْيَتْبَعْهُ فَيَتْبَعُ مَنْ كَانَ يَعْبُدُ الشَّمْسَ الشَّمْسَ وَيَتْبَعُ مَنْ كَانَ يَعْبُدُ الْقَمَرَ الْقَمَرَ وَيَتْبَعُ مَنْ كَانَ يَعْبُدُ الطَّوَاغِيتَ الطَّوَاغِيتَ وَتَبْقَى هَذِهِ الْأُمَّةُ فِيهَا شَافِعُوهَا أَوْ مُنَافِقُوهَا شَكَّ إِبْرَاهِيمُ فَيَأْتِيهِمْ اللَّهُ فَيَقُولُ أَنَا رَبُّكُمْ فَيَقُولُونَ هَذَا مَكَانُنَا حَتَّى يَأْتِيَنَا رَبُّنَا فَإِذَا جَاءَنَا رَبُّنَا عَرَفْنَاهُ فَيَأْتِيهِمْ اللَّهُ فِي صُورَتِهِ الَّتِي يَعْرِفُونَ فَيَقُولُ أَنَا رَبُّكُمْ فَيَقُولُونَ أَنْتَ رَبُّنَا فَيَتْبَعُونَهُ وَيُضْرَبُ الصِّرَاطُ بَيْنَ ظَهْرَيْ جَهَنَّمَ فَأَكُونُ أَنَا وَأُمَّتِي أَوَّلَ مَنْ يُجِيزُهَا وَلَا يَتَكَلَّمُ يَوْمَئِذٍ إِلَّا الرُّسُلُ وَدَعْوَى الرُّسُلِ يَوْمَئِذٍ اللَّهُمَّ سَلِّمْ سَلِّمْ وَفِي جَهَنَّمَ كَلَالِيبُ مِثْلُ شَوْكِ السَّعْدَانِ هَلْ رَأَيْتُمْ السَّعْدَانَ قَالُوا نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَإِنَّهَا مِثْلُ شَوْكِ السَّعْدَانِ غَيْرَ أَنَّهُ لَا يَعْلَمُ مَا قَدْرُ عِظَمِهَا إِلَّا اللَّهُ تَخْطَفُ النَّاسَ بِأَعْمَالِهِمْ فَمِنْهُمْ الْمُوبَقُ بَقِيَ بِعَمَلِهِ أَوْ الْمُوثَقُ بِعَمَلِهِ وَمِنْهُمْ الْمُخَرْدَلُ أَوْ الْمُجَازَى أَوْ نَحْوُهُ ثُمَّ يَتَجَلَّى حَتَّى إِذَا فَرَغَ اللَّهُ مِنْ الْقَضَاءِ بَيْنَ الْعِبَادِ وَأَرَادَ أَنْ يُخْرِجَ بِرَحْمَتِهِ مَنْ أَرَادَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ أَمَرَ الْمَلَائِكَةَ أَنْ يُخْرِجُوا مِنْ النَّارِ مَنْ كَانَ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا مِمَّنْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَرْحَمَهُ مِمَّنْ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَيَعْرِفُونَهُمْ فِي النَّارِ بِأَثَرِ السُّجُودِ تَأْكُلُ النَّارُ ابْنَ آدَمَ إِلَّا أَثَرَ السُّجُودِ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَى النَّارِ أَنْ تَأْكُلَ أَثَرَ السُّجُودِ فَيَخْرُجُونَ مِنْ النَّارِ قَدْ امْتُحِشُوا فَيُصَبُّ عَلَيْهِمْ مَاءُ الْحَيَاةِ فَيَنْبُتُونَ تَحْتَهُ كَمَا تَنْبُتُ الْحِبَّةُ فِي حَمِيلِ السَّيْلِ ثُمَّ يَفْرُغُ اللَّهُ مِنْ الْقَضَاءِ بَيْنَ الْعِبَادِ وَيَبْقَى رَجُلٌ مِنْهُمْ مُقْبِلٌ بِوَجْهِهِ عَلَى النَّارِ هُوَ آخِرُ أَهْلِ النَّارِ دُخُولًا الْجَنَّةَ فَيَقُولُ أَيْ رَبِّ اصْرِفْ وَجْهِي عَنْ النَّارِ فَإِنَّهُ قَدْ قَشَبَنِي رِيحُهَا وَأَحْرَقَنِي ذَكَاؤُهَا فَيَدْعُو اللَّهَ بِمَا شَاءَ أَنْ يَدْعُوَهُ ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُ هَلْ عَسَيْتَ إِنْ أَعْطَيْتُكَ ذَلِكَ أَنْ تَسْأَلَنِي غَيْرَهُ فَيَقُولُ لَا وَعِزَّتِكَ لَا أَسْأَلُكَ غَيْرَهُ وَيُعْطِي رَبَّهُ مِنْ عُهُودٍ وَمَوَاثِيقَ مَا شَاءَ فَيَصْرِفُ اللَّهُ وَجْهَهُ عَنْ النَّارِ فَإِذَا أَقْبَلَ عَلَى الْجَنَّةِ وَرَآهَا سَكَتَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَسْكُتَ ثُمَّ يَقُولُ أَيْ رَبِّ قَدِّمْنِي إِلَى بَابِ الْجَنَّةِ فَيَقُولُ اللَّهُ لَهُ أَلَسْتَ قَدْ أَعْطَيْتَ عُهُودَكَ وَمَوَاثِيقَكَ أَنْ لَا تَسْأَلَنِي غَيْرَ الَّذِي أُعْطِيتَ أَبَدًا وَيْلَكَ يَا ابْنَ آدَمَ مَا أَغْدَرَكَ فَيَقُولُ أَيْ رَبِّ وَيَدْعُو اللَّهَ حَتَّى يَقُولَ هَلْ عَسَيْتَ إِنْ أُعْطِيتَ ذَلِكَ أَنْ تَسْأَلَ غَيْرَهُ فَيَقُولُ لَا وَعِزَّتِكَ لَا أَسْأَلُكَ غَيْرَهُ وَيُعْطِي مَا شَاءَ مِنْ عُهُودٍ وَمَوَاثِيقَ فَيُقَدِّمُهُ إِلَى بَابِ الْجَنَّةِ فَإِذَا قَامَ إِلَى بَابِ الْجَنَّةِ انْفَهَقَتْ لَهُ الْجَنَّةُ فَرَأَى مَا فِيهَا مِنْ الْحَبْرَةِ وَالسُّرُورِ فَيَسْكُتُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَسْكُتَ ثُمَّ يَقُولُ أَيْ رَبِّ أَدْخِلْنِي الْجَنَّةَ فَيَقُولُ اللَّهُ أَلَسْتَ قَدْ أَعْطَيْتَ عُهُودَكَ وَمَوَاثِيقَكَ أَنْ لَا تَسْأَلَ غَيْرَ مَا أُعْطِيتَ فَيَقُولُ وَيْلَكَ يَا ابْنَ آدَمَ مَا أَغْدَرَكَ فَيَقُولُ أَيْ رَبِّ لَا أَكُونَنَّ أَشْقَى خَلْقِكَ فَلَا يَزَالُ يَدْعُو حَتَّى يَضْحَكَ اللَّهُ مِنْهُ فَإِذَا ضَحِكَ مِنْهُ قَالَ لَهُ ادْخُلْ الْجَنَّةَ فَإِذَا دَخَلَهَا قَالَ اللَّهُ لَهُ تَمَنَّهْ فَسَأَلَ رَبَّهُ وَتَمَنَّى حَتَّى إِنَّ اللَّهَ لَيُذَكِّرُهُ يَقُولُ كَذَا وَكَذَا حَتَّى انْقَطَعَتْ بِهِ الْأَمَانِيُّ قَالَ اللَّهُ ذَلِكَ لَكَ وَمِثْلُهُ مَعَهُ قَالَ عَطَاءُ بْنُ يَزِيدَ وَأَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ مَعَ أَبِي هُرَيْرَةَ لَا يَرُدُّ عَلَيْهِ مِنْ حَدِيثِهِ شَيْئًا حَتَّى إِذَا حَدَّثَ أَبُو هُرَيْرَةَ أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَالَ ذَلِكَ لَكَ وَمِثْلُهُ مَعَهُ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ وَعَشَرَةُ أَمْثَالِهِ مَعَهُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ مَا حَفِظْتُ إِلَّا قَوْلَهُ ذَلِكَ لَكَ وَمِثْلُهُ مَعَهُ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ أَشْهَدُ أَنِّي حَفِظْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَوْلَهُ ذَلِكَ لَكَ وَعَشَرَةُ أَمْثَالِهِ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَذَلِكَ الرَّجُلُ آخِرُ أَهْلِ الْجَنَّةِ دُخُولًا الْجَنَّةَ

-....Bize îbrâhîm ibn Sa'd, îbn Şihâb'dan; o da Atâ ibn Yezîd el-Leysî'den; o da Ebû Hureyre(R)'den şöyle tahdîs etti: İnsanlar:
— Yâ Rasûlallah, bizler kıyamet gününde Rabb'imizi görecek miyiz? diye sordular.Bunun üzerine Rasûlullah (S):
— "Ayın ondördüncü gecesi Ay'ı görmek için itişip kakışmaya, birbirinize zahmet vermeye hacet görür müsünüz?" diye sordu. Sahâbîlen
— Hayır yâ Rasûlallah! dediklerinde, tekrar:
— "Ya Güneş'in önünde hiçbir bulut yokken görmek için itişip kakışmaya, birbirinize zahmet vermeye hacet görür müsünüz?" diye sordu. Sahâbîler yine;
— Hayır yâ Rasûlallah! deyince, Rasûlullah şöyle buyurdu:
— "Şübhesiz sizler O'nu işte böyle açık göreceksiniz. Allah, kıyamet gününde insanları toplayacak da:
— Her kim her neye tapıyor idiyse, onun ardına düşsün! buyuracak. Artık Güneş'e tapmakta olan Güneş'in ardına; Ay'a tapmakta olan Ay'ın ardına; tâgûtlara tapmakta olanlar da tâgûtların arkalarına düşüp gidecek. Ve yalnız bu ümmet, içlerinde şefaatçileri -yâhud: münafıkları- da olduğu hâlde yerinde durup kalacak –Râvî İbrâhîm bu iki kelimede şekk etti-; Allah onlara (evvelce tanıdıklarından baş"-ka bir surette) gelip:— Ben sizin Rabb'inizim! buyuracak. Onlar (Rabb'Ierini o tecellî ile tanıyamadıkları için:

—Senden Allah'a sığınırız), Rabb'imiz bize gelinceye kadar bizim yerimiz burasıdır (yerimizden ayrılmayız)/ Rabb 'imiz bize geldiğinde biz O'nu tanırız! diyecekler.Allah Taâlâ onlara bu defa tanımakta oldukları suret üzere gelecek de:
— Ben sizin Rabb'inizim! buyuracak. Onlar da:
— (Hakikat) Sen bizim Rabb 'imizsin! diyecekler ve (Allah'ın da'-vet etmesi üzerine) O'na tâbi* olacaklar. Cehennemin de ortasına sırat (yânî köprü) kurulur. Ben ümmetimi onun üstünden geçirecek ilk kimse olacağım. O gün rasûllerden başka hiçbir kimse (korku ve dehşetten dolayı) tekellüm edemez. Ra-stillerin de o günkü duası:
— "Allâhumme settim selttm{~ Allah'ım, selâmet ver, selâmet ver)!'olacaktır. Cehennemden sa'dân dikenlerine benzer çengel/er vardır. Sa'dân dikenlerini hiç görmüşlüğünüz var mı?"Sahâbîler:
— Evet yâ Rasûlallah, dediler. Rasûlullah şöyle devam etti:
— "İşte bu çengeller sa'dân dikenlerine benzer. Ancak şu var ki, ne kadar büyük olduklarını yalnız Allah Taâlâ bilir. İşte bunlar insanları (kötü) amellerinden dolayı kapıp alırlar. Artık insanlardan kimisi helak olur, kötü ameliyle kalır -yâhud: Köt&ameli dolayısiyle helak olur-, kimisi de hardal gibi ezim ezim ezildikten sonra yâhud cezasını gördükten yâhud buna benzer bir hâlde kurtulur. Nihayet Allah Taâlâ kulları hakkında hüküm ve kaza adlini icra ve tamam edip de sırf ilâhi rahmeti olarak cehennem ehlinden dilediklerini cehennemden çıkarmak istediğinde meleklere ilâhi rahmete nâiliyetleri murâd olanlardan Allah'a birşeyi ortak edinmemişleri, *Lâ ilahe ille'llâh' diye şehâdet etmişleri cehennemden çıkarsınlar diye emredecektir. Melekler bunları cehennemde üzerlerindeki sucûd izlerinden tanıyacaklardır. Ateş Âdem oğlunun bütününü yer de yalnız sucûd eserini yiyemez. Allah Taâlâ sucûd eserini yemeyi cehennem ateşine haram kılmıştır. Bunlar ateşten kavrulup kapkara olarak çıkarılacaklar. Üzerlerine hayât suyu dökülecek de onun altında seyl uğrağında biten yabani reyhan tohumları nasıl çabuk biterse, yeniden öylece bitecekler.Sonra Allah Taâlâ kulları arasında hüküm ve kazayı sona erdirir. Ancak cennet ile cehennem arasında yüzü ateşe dönük bir kimse kalır ki, o cennete girecek cehennem ehlinin sonuncusu olacaktır. O kimse:
— Yâ Rabb! Yüzümü şu ateşten döndür. Çünkü kokusu beni zehirleyip duruyor, alevi beni yakıp duruyor, diyecek.O adam mütemadiyen Allah'a, Allah'ın dilemesi kadar duâ ve niyazda bulunacak.Sonunda Allah ona:
— Bu senin dediğin sana verilecek olsa, acaba başka şey daha istemiyecek misin? buyuracak.O ise:
— İzzetine yemîn olsun ki, hayır; bundan başka Sen'den birşey daha istemem! Diyecek ve Rabb'ine, ilâhî ma'siyeti taalluk eden birçok ahidler ve misâklar verecek. Ondan sonra Allah Taâlâ onun yüzünü cehennem cihetinden (cennet tarafına) çevirecek. Yüzünü cennete doğru döndürünce cennetin güzelliğini görecek.(Lâkin hemen istekten utanıp) Allah'ın dilediği kadar bir müddet sükût ettikten sonra:
— Yâ Rabb! Beni cennetin kapısına yanaştır, diyecek.Allah da ona: Atlatı ûa ona:
— Evvelce istediğinden başka ebediyyen hiçbirşey istemiyeceğine ahidlerini ve mîsâklarını vermiş değil miydin? Allah lâyıkını versin be hey Âdem oğlu! Sen ne kadar sözünde durmaz kimsesin!buyuracak. Oda:
— Ey Rabb'im! der ve Allah'a devamlı duâ eder.Nihayet Allah:
— Bu sana verilirse, bundan başka birşey istemiyecek misin? diyecek. O da:
— İzzetine yemîn ederim ki, hayır; bundan başka birşey istemem! diyecek ve yine Rabb 'inin dilediği bir çok ahidler ve mîsâklar verecek. Bunun ardından Rabb'i onu cennetin kapısına yanaştıracak. O kimse cennet kapısına varıp dikildiği ve cennet ona açılıp genişlediği, o da cennetin içindeki güzel ve bol ni'metleri, sevinci görünce (yine utanıp) Allah'ın dilediği kadar bir müddet sükût edecek.Sonra:
— Yâ Rabb! Beni cennetin içine sok! diyecek. Allah da ona:
— İstediğin sana verildiği takdirde, ondan başka hiçbirşey iste-miyeceğine ahidlerini ve mîsâklanm vermiş değil miydin? der ve: Sana veyl olsun ey Âdem oğlu! Sen ne kadar sözünde durmaz kimsesin! buyurur.Bunun üzerine o kimse:
— Ey Rabb 'im! Mahlûklarının en bedbahtı ben olmayayım, diyecek, durmadan dua ve niyaza devam edecek. Nihayet Allah Taâlâ ona gülecek. Ona gülünce de:'
— Cennete gir! buyuracak. O kul cennete girince Allah ona:
— Temenni et! buyuracak. O da Rabb'inden ister ve temenni eder. Nihayet Allah ona:
— Şunu da, bunu da iste! diye buyurarak, istenecek şeyleri onun aklına getirecek.

Nihayet bu dileklerinin hepsi kesilince, yine Allah ona:
— Bunların hepsi ve bir o kadar dahası hep senindir! buyuracak."Hadîsi Ebû Hureyre'den rivayet edenlerden biri olan Atâ ibn Ye-zîd şöyle dedi: Ebû Hureyre bunu rivayet ederken Ebû Saîd el-Hudrî de oturuyor ve Ebû Hureyre'nin dediklerinden hiçbirşeyi değiştirmeğe lüzum görmüyordu. Tâ: "Bunların hepsi ve bir o kadar dahası hep senindir" sözüne gelince, Ebû Saîd Hudrî (R), Ebû Hureyre'ye:
— Rasûlullah: "Allah, bunların hepsi ve daha on misli senindir, buyuracaktır", demişti, yâ Ebâ Hureyre! dedi. Ebû Hureyre de:
— Ben şehâdet ederim ki, Rasûlullah'tan yalnız "Bu ve bunun on misli senindir"ezberledim, dedi. Ebû Saîd Hudrî de:
— Ben de şehâdet ederim ki, ben Rasûlullah'tân, O'nun "Bunun hepsi ve on misli de senindir" buyurduğunu ezberledim, dedi. Ebû Hureyre: — işte bu adam, cennet ehlinin cennete en son girecek olanıdır, demiştir

---

7439 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ عَنْ زَيْدٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ نَرَى رَبَّنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ هَلْ تُضَارُونَ فِي رُؤْيَةِ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ إِذَا كَانَتْ صَحْوًا قُلْنَا لَا قَالَ فَإِنَّكُمْ لَا تُضَارُونَ فِي رُؤْيَةِ رَبِّكُمْ يَوْمَئِذٍ إِلَّا كَمَا تُضَارُونَ فِي رُؤْيَتِهِمَا ثُمَّ قَالَ يُنَادِي مُنَادٍ لِيَذْهَبْ كُلُّ قَوْمٍ إِلَى مَا كَانُوا يَعْبُدُونَ فَيَذْهَبُ أَصْحَابُ الصَّلِيبِ مَعَ صَلِيبِهِمْ وَأَصْحَابُ الْأَوْثَانِ مَعَ أَوْثَانِهِمْ وَأَصْحَابُ كُلِّ آلِهَةٍ مَعَ آلِهَتِهِمْ حَتَّى يَبْقَى مَنْ كَانَ يَعْبُدُ اللَّهَ مِنْ بَرٍّ أَوْ فَاجِرٍ وَغُبَّرَاتٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ ثُمَّ يُؤْتَى بِجَهَنَّمَ تُعْرَضُ كَأَنَّهَا سَرَابٌ فَيُقَالُ لِلْيَهُودِ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ قَالُوا كُنَّا نَعْبُدُ عُزَيْرَ ابْنَ اللَّهِ فَيُقَالُ كَذَبْتُمْ لَمْ يَكُنْ لِلَّهِ صَاحِبَةٌ وَلَا وَلَدٌ فَمَا تُرِيدُونَ قَالُوا نُرِيدُ أَنْ تَسْقِيَنَا فَيُقَالُ اشْرَبُوا فَيَتَسَاقَطُونَ فِي جَهَنَّمَ ثُمَّ يُقَالُ لِلنَّصَارَى مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ فَيَقُولُونَ كُنَّا نَعْبُدُ الْمَسِيحَ ابْنَ اللَّهِ فَيُقَالُ كَذَبْتُمْ لَمْ يَكُنْ لِلَّهِ صَاحِبَةٌ وَلَا وَلَدٌ فَمَا تُرِيدُونَ فَيَقُولُونَ نُرِيدُ أَنْ تَسْقِيَنَا فَيُقَالُ اشْرَبُوا فَيَتَسَاقَطُونَ فِي جَهَنَّمَ حَتَّى يَبْقَى مَنْ كَانَ يَعْبُدُ اللَّهَ مِنْ بَرٍّ أَوْ فَاجِرٍ فَيُقَالُ لَهُمْ مَا يَحْبِسُكُمْ وَقَدْ ذَهَبَ النَّاسُ فَيَقُولُونَ فَارَقْنَاهُمْ وَنَحْنُ أَحْوَجُ مِنَّا إِلَيْهِ الْيَوْمَ وَإِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِيَلْحَقْ كُلُّ قَوْمٍ بِمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ وَإِنَّمَا نَنْتَظِرُ رَبَّنَا قَالَ فَيَأْتِيهِمْ الْجَبَّارُ فِي صُورَةٍ غَيْرِ صُورَتِهِ الَّتِي رَأَوْهُ فِيهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ فَيَقُولُ أَنَا رَبُّكُمْ فَيَقُولُونَ أَنْتَ رَبُّنَا فَلَا يُكَلِّمُهُ إِلَّا الْأَنْبِيَاءُ فَيَقُولُ هَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ آيَةٌ تَعْرِفُونَهُ فَيَقُولُونَ السَّاقُ فَيَكْشِفُ عَنْ سَاقِهِ فَيَسْجُدُ لَهُ كُلُّ مُؤْمِنٍ وَيَبْقَى مَنْ كَانَ يَسْجُدُ لِلَّهِ رِيَاءً وَسُمْعَةً فَيَذْهَبُ كَيْمَا يَسْجُدَ فَيَعُودُ ظَهْرُهُ طَبَقًا وَاحِدًا ثُمَّ يُؤْتَى بِالْجَسْرِ فَيُجْعَلُ بَيْنَ ظَهْرَيْ جَهَنَّمَ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا الْجَسْرُ قَالَ مَدْحَضَةٌ مَزِلَّةٌ عَلَيْهِ خَطَاطِيفُ وَكَلَالِيبُ وَحَسَكَةٌ مُفَلْطَحَةٌ لَهَا شَوْكَةٌ عُقَيْفَاءُ تَكُونُ بِنَجْدٍ يُقَالُ لَهَا السَّعْدَانُ الْمُؤْمِنُ عَلَيْهَا كَالطَّرْفِ وَكَالْبَرْقِ وَكَالرِّيحِ وَكَأَجَاوِيدِ الْخَيْلِ وَالرِّكَابِ فَنَاجٍ مُسَلَّمٌ وَنَاجٍ مَخْدُوشٌ وَمَكْدُوسٌ فِي نَارِ جَهَنَّمَ حَتَّى يَمُرَّ آخِرُهُمْ يُسْحَبُ سَحْبًا فَمَا أَنْتُمْ بِأَشَدَّ لِي مُنَاشَدَةً فِي الْحَقِّ قَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِ يَوْمَئِذٍ لِلْجَبَّارِ وَإِذَا رَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ نَجَوْا فِي إِخْوَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِخْوَانُنَا كَانُوا يُصَلُّونَ مَعَنَا وَيَصُومُونَ مَعَنَا وَيَعْمَلُونَ مَعَنَا فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى اذْهَبُوا فَمَنْ وَجَدْتُمْ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالَ دِينَارٍ مِنْ إِيمَانٍ فَأَخْرِجُوهُ وَيُحَرِّمُ اللَّهُ صُوَرَهُمْ عَلَى النَّارِ فَيَأْتُونَهُمْ وَبَعْضُهُمْ قَدْ غَابَ فِي النَّارِ إِلَى قَدَمِهِ وَإِلَى أَنْصَافِ سَاقَيْهِ فَيُخْرِجُونَ مَنْ عَرَفُوا ثُمَّ يَعُودُونَ فَيَقُولُ اذْهَبُوا فَمَنْ وَجَدْتُمْ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالَ نِصْفِ دِينَارٍ فَأَخْرِجُوهُ فَيُخْرِجُونَ مَنْ عَرَفُوا ثُمَّ يَعُودُونَ فَيَقُولُ اذْهَبُوا فَمَنْ وَجَدْتُمْ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ مِنْ إِيمَانٍ فَأَخْرِجُوهُ فَيُخْرِجُونَ مَنْ عَرَفُوا قَالَ أَبُو سَعِيدٍ فَإِنْ لَمْ تُصَدِّقُونِي فَاقْرَءُوا { إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَإِنْ تَكُ حَسَنَةً يُضَاعِفْهَا } فَيَشْفَعُ النَّبِيُّونَ وَالْمَلَائِكَةُ وَالْمُؤْمِنُونَ فَيَقُولُ الْجَبَّارُ بَقِيَتْ شَفَاعَتِي فَيَقْبِضُ قَبْضَةً مِنَ النَّارِ فَيُخْرِجُ أَقْوَامًا قَدْ امْتُحِشُوا فَيُلْقَوْنَ فِي نَهَرٍ بِأَفْوَاهِ الْجَنَّةِ يُقَالُ لَهُ مَاءُ الْحَيَاةِ فَيَنْبُتُونَ فِي حَافَتَيْهِ كَمَا تَنْبُتُ الْحِبَّةُ فِي حَمِيلِ السَّيْلِ قَدْ رَأَيْتُمُوهَا إِلَى جَانِبِ الصَّخْرَةِ وَإِلَى جَانِبِ الشَّجَرَةِ فَمَا كَانَ إِلَى الشَّمْسِ مِنْهَا كَانَ أَخْضَرَ وَمَا كَانَ مِنْهَا إِلَى الظِّلِّ كَانَ أَبْيَضَ فَيَخْرُجُونَ كَأَنَّهُمْ اللُّؤْلُؤُ فَيُجْعَلُ فِي رِقَابِهِمْ الْخَوَاتِيمُ فَيَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ فَيَقُولُ أَهْلُ الْجَنَّةِ هَؤُلَاءِ عُتَقَاءُ الرَّحْمَنِ أَدْخَلَهُمْ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ عَمَلٍ عَمِلُوهُ وَلَا خَيْرٍ قَدَّمُوهُ فَيُقَالُ لَهُمْ لَكُمْ مَا رَأَيْتُمْ وَمِثْلَهُ مَعَهُ وَقَالَ حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا هَمَّامُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يُحْبَسُ الْمُؤْمِنُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُهِمُّوا

بِذَلِكَ فَيَقُولُونَ لَوْ اسْتَشْفَعْنَا إِلَى رَبِّنَا فَيُرِيحُنَا مِنْ مَكَانِنَا فَيَأْتُونَ آدَمَ فَيَقُولُونَ أَنْتَ آدَمُ أَبُو النَّاسِ خَلَقَكَ اللَّهُ بِيَدِهِ وَأَسْكَنَكَ جَنَّتَهُ وَأَسْجَدَ لَكَ مَلَائِكَتَهُ وَعَلَّمَكَ أَسْمَاءَ كُلِّ شَيْءٍ لِتَشْفَعْ لَنَا عِنْدَ رَبِّكَ حَتَّى يُرِيحَنَا مِنْ مَكَانِنَا هَذَا قَالَ فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَاكُمْ قَالَ وَيَذْكُرُ خَطِيئَتَهُ الَّتِي أَصَابَ أَكْلَهُ مِنْ الشَّجَرَةِ وَقَدْ نُهِيَ عَنْهَا وَلَكِنْ ائْتُوا نُوحًا أَوَّلَ نَبِيٍّ بَعَثَهُ اللَّهُ إِلَى أَهْلِ الْأَرْضِ فَيَأْتُونَ نُوحًا فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَاكُمْ وَيَذْكُرُ خَطِيئَتَهُ الَّتِي أَصَابَ سُؤَالَهُ رَبَّهُ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَكِنْ ائْتُوا إِبْرَاهِيمَ خَلِيلَ الرَّحْمَنِ قَالَ فَيَأْتُونَ إِبْرَاهِيمَ فَيَقُولُ إِنِّي لَسْتُ هُنَاكُمْ وَيَذْكُرُ ثَلَاثَ كَلِمَاتٍ كَذَبَهُنَّ وَلَكِنْ ائْتُوا مُوسَى عَبْدًا آتَاهُ اللَّهُ التَّوْرَاةَ وَكَلَّمَهُ وَقَرَّبَهُ نَجِيًّا قَالَ فَيَأْتُونَ مُوسَى فَيَقُولُ إِنِّي لَسْتُ هُنَاكُمْ وَيَذْكُرُ خَطِيئَتَهُ الَّتِي أَصَابَ قَتْلَهُ النَّفْسَ وَلَكِنْ ائْتُوا عِيسَى عَبْدَ اللَّهِ وَرَسُولَهُ وَرُوحَ اللَّهِ وَكَلِمَتَهُ قَالَ فَيَأْتُونَ عِيسَى فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَاكُمْ وَلَكِنْ ائْتُوا مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدًا غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ فَيَأْتُونِي فَأَسْتَأْذِنُ عَلَى رَبِّي فِي دَارِهِ فَيُؤْذَنُ لِي عَلَيْهِ فَإِذَا رَأَيْتُهُ وَقَعْتُ سَاجِدًا فَيَدَعُنِي مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَدَعَنِي فَيَقُولُ ارْفَعْ مُحَمَّدُ وَقُلْ يُسْمَعْ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ وَسَلْ تُعْطَ قَالَ فَأَرْفَعُ رَأْسِي فَأُثْنِي عَلَى رَبِّي بِثَنَاءٍ وَتَحْمِيدٍ يُعَلِّمُنِيهِ ثُمَّ أَشْفَعُ فَيَحُدُّ لِي حَدًّا فَأَخْرُجُ فَأُدْخِلُهُمْ الْجَنَّةَ قَالَ قَتَادَةُ وَسَمِعْتُهُ أَيْضًا يَقُولُ فَأَخْرُجُ فَأُخْرِجُهُمْ مِنْ النَّارِ وَأُدْخِلُهُمْ الْجَنَّةَ ثُمَّ أَعُودُ الثَّانِيَةَ فَأَسْتَأْذِنُ عَلَى رَبِّي فِي دَارِهِ فَيُؤْذَنُ لِي عَلَيْهِ فَإِذَا رَأَيْتُهُ وَقَعْتُ سَاجِدًا فَيَدَعُنِي مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَدَعَنِي ثُمَّ يَقُولُ ارْفَعْ مُحَمَّدُ وَقُلْ يُسْمَعْ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ وَسَلْ تُعْطَ قَالَ فَأَرْفَعُ رَأْسِي فَأُثْنِي عَلَى رَبِّي بِثَنَاءٍ وَتَحْمِيدٍ يُعَلِّمُنِيهِ قَالَ ثُمَّ أَشْفَعُ فَيَحُدُّ لِي حَدًّا فَأَخْرُجُ فَأُدْخِلُهُمْ الْجَنَّةَ قَالَ قَتَادَةُ وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ فَأَخْرُجُ فَأُخْرِجُهُمْ مِنْ النَّارِ وَأُدْخِلُهُمْ الْجَنَّةَ ثُمَّ أَعُودُ الثَّالِثَةَ فَأَسْتَأْذِنُ عَلَى رَبِّي فِي دَارِهِ فَيُؤْذَنُ لِي عَلَيْهِ فَإِذَا رَأَيْتُهُ وَقَعْتُ سَاجِدًا فَيَدَعُنِي مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَدَعَنِي ثُمَّ يَقُولُ ارْفَعْ مُحَمَّدُ وَقُلْ يُسْمَعْ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ وَسَلْ تُعْطَهْ قَالَ فَأَرْفَعُ رَأْسِي فَأُثْنِي عَلَى رَبِّي بِثَنَاءٍ وَتَحْمِيدٍ يُعَلِّمُنِيهِ قَالَ ثُمَّ أَشْفَعُ فَيَحُدُّ لِي حَدًّا فَأَخْرُجُ فَأُدْخِلُهُمْ الْجَنَّةَ قَالَ قَتَادَةُ وَقَدْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ فَأَخْرُجُ فَأُخْرِجُهُمْ مِنْ النَّارِ وَأُدْخِلُهُمْ الْجَنَّةَ حَتَّى مَا يَبْقَى فِي النَّارِ إِلَّا مَنْ حَبَسَهُ الْقُرْآنُ أَيْ وَجَبَ عَلَيْهِ الْخُلُودُ قَالَ ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ { عَسَى أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا } قَالَ وَهَذَا الْمَقَامُ الْمَحْمُودُ الَّذِي وُعِدَهُ نَبِيُّكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Bize el-Leys, Hâlid ibn Yezîd*den; o da Saîd ibn Ebî HiIâTden; o da Zeyd ibn Eslem'den; o da Atâ ibn Yesâr'dan tahdîs etti. Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Biz:
— Yâ Rasûlallah, kıyamet gününde bizler Rabb'imizi görecek miyiz? diye sorduk.Rasûlullah:
— "Sizler gökyüzünde bulut olmadığı zaman Güneş'i ve Ay'ı görmek için birbirinizle sıkışıp darlığa düşer misiniz?" buyurdu. Biz:
— Hayır sıkışmayız, dedik. Rasûlullah:
— "Şübhesiz sîzler Güneş ile Ay'ı görmekte birbirinizle sıkışıp darlığa düşmediğiniz gibi, o gün Rabb'inizi görmekte de hiç birbirinizle sıkışıp darlığa düşmeyeceksiniz" buyurdu. Sonra şöyle devam etti:
— "Herbir kavmin dünyâda ibâdet edegeldiği şeye gitmesi için bir nidâcı nida eder. Bunun üzerine satîb sahihleri, yânı salibe tapanlar salîbleriyle, putların sahihleri olan putperestler putlarıyle, herbir ma'-budun sahihleri de kendi ma'bûdlanyle giderler. Nihayet iyi olsun, fâcir olsun, hakk üzere kalan kitâb ehlinin bakıyyeleri olsun, Allah Taâlâ'ya ibâdet etmekte olanlar kalır. Sonra cehenneme getirilirler, cehennem onlara gösterilir ki, sanki cehennem onların nazarında yalımları birbirini kırıp geçiren bir serâbdır. Yahudiler'e:
— Sizler kime tapardınız? diye sorulacak. Onlar:
— Biz Allah'ın oğlu Uzeyr'e tapardık, diyecekler. Bunun üzerine onlara:
— Siz yalan söylüyorsunuz. Allah Taâlâ hiçbir eş, hiçbir oğul edinmiş değildir. Şimdi söyleyiniz, istediğiniz nedir? denilecek. O Yehûd taifesi de:
— Yâ Rabb! Bize su içirmeni istiyoruz, diyecekler. Onlara:
— Haydi içiniz! denilecek de onlar birbiri ardınca cehennemin içine dökülecekler.Sonra Hrıstiyanlar'a hitaben:
— Sizler kime tapıyordunuz? diye sorulacak. Onlar da:
— Biz Allah'ın oğlu Mesih'e tapardık, diyecekler. Bunun üzerine onlara:
— Siz yalan söylüyorsunuz. Allah Taâlâ hiçbir eş, hiçbir oğul edinmiş değildir. Şimdi söyleyiniz: Ne istiyorsunuz? denilecek. Onlar da:
— Bize su içirmeni istiyoruz, diyecekler. Onlara da:

— Haydin su içiniz! denilecek de birbiri ardınca cehennemin içine dökülecekler. Nihayet iyi olsun, fâcir olsun, Allah 'a ibâdet etmekte olanlar kalır. Onlara da:
— İnsanlar hep gittikleri hâlde sizleri habseden nedir? denilecek. Onlar:
— Biz şimdikinden ziyâde kendilerine muhtâc iken onlardan dünyâda ayrılmıştık. (Şimdi nasıl olur da onların arkasına-takılırız?) Biz bir münâdînin: Her kavim vaktiyle ibâdet ettiği ne idiyse ona kavuşsun! diye nida ettiğini işittik. Ondan dolayı bizler Rabb'imizi bekleyip duruyoruz! diyecekler".Dedi ki: "Meydanda kalan mü'minlere Cebbar olan Allah, onlara ilk defa gördükleri tanıdıkları suretten başka bir surette gelecek de:
— Ben sizin Rabb'inizim! buyuracak. Onlar da:
— Sen bizim Rabb'imizsin! diyecekler.
Artık O'nunla peygamberlerden başkası kelâm edemez. Allah Taâlâ:
— Rabbinizi tanıyabilmek için aranızda bir alâmet var mıdır? diye suâl edecek.Onlar:
— Evet, sâk'tır! demeleri üzerine Rabb Taâlâ, sâk'ını keşfedip açacak.Bunun üzerine her mü'min Allah'a secde eder. Allah'a riya ve şöhret için secde eden kimseler kalır. Onlar da secde etmeye davranırlar. Fakat onun sırtı tek bir tahta gibi kaskatı bir tabakaya döner. Sonra köprü getirilir de cehennemin ortasına kurulur". Biz:
— Yâ Rasûlallah! Köprü nedir? dedik. Şöyle buyurdu:
— "Ayakların kayacağı bir yerdir ki, üzerinde başları eğri demirden çengeller, dikenler; sert, keskin enli şeyler vardır. Bunların Necd'de olan ve sa'dân denilen dikenler gibi uçları kıvrık, eğri dikenleri vardır. Müminlerin kimi onun üzerinden göz kırpacak kadar zaman içinde, kimi şimşek gibi, kimi rüzgâr gibi, kimi iyi cins yürük at ve develer gibi sür'atle geçerler. Bunların kimi sapsağlam, olduğu gibi kurtulur. Kimi tırmıklar içinde perişan olmuş olarak salıverilir. Kimi de cehennem ateşi içine sapır sapır düşerler. Nihayet sonuncuları sürüklene sürüklene geçer, kurtulur. Bugünkü günde apâ-şîkâre olmuş hakkını kurtarmak için hiçbirinizin yalvarıp yakarması, o dehşetli günde âsî mü 'min kardeşleri arasından çıkıp necat bulan mü 'mirilerin kalanlar için Cebbar Zu 'l-Celâl hazretlerine yalvarıp yakarmasına benzemez. Diyeceklerdir ki:
— Ey bizim Rabb'imiz, bu kalanlar bizim kardeşlerimizdir. Onlar bizimle beraber namaz kılar, oruç tutar, her türlü iyi işlerde bulunurlardı. Allah Taâlâ:
— Haydin gidin, kalbinde bir dinar ağırlığınca İmân ve yakin olan her kimi bulursanız, çıkarınız! buyuracak. Allah Taâlâ onların suretlerini yakmayı ateşe haram edecektir. Artık bu şefaatçiler yâhud kurtarılacak olanlar- kimi ayağının üstüne, kimi de yarı inciğine kadar ateşe gömülerek içeriye dalmış bulunacaklar. Tanıdıklarını çıkarıp dönecekler.Yine Allah Taâlâ:
— Haydin bir daha gidin, kalbinde zerre ağırlığınca imân ve yave yakın olan her kimi bulursanız, onları da çıkarınız! buyuracak.Yine böyle olanlardan tanıdıklarını çıkarıp dönecekler. Yine Allah Taâlâ:
— Haydin bir daha gidin, kalbinde zerre aırlığınca îmân ve yakın olan her kimi bulursanız, çıkarınız! buyuracak. Yine böyle olanlardan tanıdıklarını çıkaracaklar".Ebû Saîd (R) der ki: Eğer bu dediğime inanmıyorsanız, "Şüb-hesiz ki, Allah zerre kadar haksızlık etmez. (Zerre mikdârı) bir iyilik olursa, onu kat kat artırır. Kendi canibinden (başkaca da) pek büyük bir mükâfat verir'* (en-Nisâ: 40) âyetini okuyunuz. "Hâsılı peygamberler, melekler, mü 'minler şefaat etmiş bulunacaklar. Derken Cebbar Muteâl Hazretleri:
— Artık sıra benim şefaatime geldi! buyuracak da ateşten bir kabza tutacak, yânı bir kısım insanı toplayacak da simsiyah yanmış olan birtakım kavimleri dışarı çıkaracak, akabinde bunlar cennetin yolları üzerinde olup "Hayat Nehri' denilen bir nehrin içine atılacaklardır. Onlar o nehrin iki tarafında seyl uğrağında biten yabanî reyhân tohumlarının çabucak bittiği gibi biteceklerdir. Sizler o yabanî reyhan tohumlarını taşın yanında, ağacın yanında görmüşsiinüzdür. Onlardan güneşte olanları yeşildir, gölgede olanları da beyazdır. Sonra onlar 'Hayat Nehri'nden beyaz, parlak inciler gibi çıkacaklar, boyunlarına kendileriyle tanınacakları altın, gümüş nev'inden hâtemler takılır ve cennete girerler.Cennet ahâlîsi:
— İşlenmiş hiçbir amelleri, geçmiş hiçbir hayır ve haseneleri olmadığı hâlde A ilah 'in cennete girdirdiği âzâdlıkları işte bunlardır! diyeceklerdir. Sonra onlara:
— Gözünüzün görebildiği sizindir, bir o kadarı daha sizindir! denilecektir".
(Buhârî geçen senedle şöyle dedi:) Ve bize Haccâc ibnu Minhâl şöyle dedi: Bize Hemmâm ibn Yahya tahdîş etti. Bize Katâde, Enes(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S)şöyle buyurmuştur: "Müzminler kıyamet gününde habsolunacaklar ve nihayet bu habsolunma sebebiyle kederlenecekler. Derken:

— İçinde bulunduğumuz şu durumdan bizleri kurtarıp rahatlatması için Rabb'imize şefaat istesek, diyecekler. Akabinde Âdem Peygamber'e gelecekler ve:
— Sen insanların babası olan Âdem'sin, Allah seni kendi eliyle yarattı, seni cennetine yerleştirdi, meleklerini sana secde ettirdi, ve herbir şeyin isimlerini sana öğretti.Bulunduğumuz şu durumdan bizleri kurtarması için Rabb'in katında bizlere şefaat etmeni istiyoruz, diyecekler".Dedi ki: "Âdem vaktiyle işlemiş olduğu o yasaklanmış ağaçtan yeme günâhını zikrederek:
— Ben buna ehil değilim, lâkin sizler Allah Taâlâ'mn bütün Yer halkına göndermiş olduğu ilk peygamber olan Nûh a gidiniz, diyecek. Sonra onlar Nûh 'a gelecekler. O da evvelce işlemiş olduğu ilim-siz olarak Rabb'inden isteme günâhını (Nûh: 26) zikrederek:
— Ben buna ehil değilim. Lâkin sizler Halîlu'r-Rahmân olan İb-râhîm Peygamber'e gidiniz, diyecek." Dedi ki: "Akabinde insanlar İbrahim'e gelecekler. O da vaktiyle yalan şeklinde söylemiş olduğu üç sözünü zikrederek:
— Ben buna ehil değilim. Lâkin sizler A ilah 'in kendisine Tevrat verdiği, kelâm ettiği ve fısıldaşarak konuşmak için kendisine yaklaştırdığı bir kul olan Musa'ya gidin, diyecek."Dedi İd: "Akabinde insanlar Musa'ya gelecekler. Oda vaktiyle işlemiş olduğu insane öldürme günâhım zikrederek:
— Ben buna ehil değilim. Lâkin sizler Allah'ın Kulu, Rasû/ü, Allah'ın Ruhu ve Kelimesi olan fsâ'ya gidin, diyecek". Dedi ki: "Bunun üzerine insanlar fsâ'ya gelecekler, O da:
— Ben bunun ehli değilim, fakat sizler, Allah'ın geçmiş ve geri kalmış günâhlarını mağfiret etmiş olduğu bir kul olan MuhammedfS) 'e gidin, diyecek. Bunun üzerine insanlar bana gelecekler. Ben gider, O'nun cenneti içinde Rabb'imin huzuruna girme izni isterim. Bana izin verilir. Rabb 'imigördüğüm zaman O'nun için secdeye kapanırım. Allah beni bırakmak istediği kadar bu vaziyette bırakır. Sonra:
— Başını kaldır yâ Muhammedi Söyle, sözün dinlenir; şefaat et, şefaatin kabul edilir;iste, sana verilir! buyurur".Rasûlullah şöyle dedi: "Ben secdeden başımı kaldırırım da Rabb'imin bana öğreteceği sena ve tahmîd ile Rabb 'ime sena ve hamd ederim. Sonra şefaat ederim. Benim için bir sınır koyar. Ben O'nun darından (yânî cennetindeki buluşma yerinden) dışarı çıkarım da o insanları cennete sokarım".Katâde şöyle dedi: Ben yine Enes'ten işittim, şöyle diyordu: "Ben (darından) çıkarım da artık o insanları ateşten çıkarır ve cennete girdiririm. Sonra döner, O'nun cenneti içinde Rabb'imin huzuruna izin isterim. Bana izin verilir. Ben Rabb 'imi gördüğüm zaman secdeye kapanırım. Allah beni o vaziyette bırakmak istediği kadar bırakır. Sonra:
— Kalk, Muhammed! Söyle, sözün dinlenir; şefâet et, şefaatin kabul edilir; iste, sana verilir! buyurur". Rasûlullah dedi ki: "Ben başımı kaldırır, Rabb'imin bana öğreteceği sena ve tahmîd ile Rabb'ime sena eder, hamdeylerim".Dedi ki: "Sonra şefaat ederim. Benim için bir sınır ta'yîn buyurur. Akabinde ben çıkarım da o insanları cennete koyarım".Katâde şöyle dedi: Ben Enes'ten şöyle derken işittim: "Ben çıkarım. Akabinde o insanları ateşten çıkarır, cennete girdiririm. Sonra üçüncü defa dönerim de cennetinde Rabb'imin huzuruna izin isterim. Bana izin verilir. Ben Rabb'imi görünce secdeye kapanırım. Allah beni o vaziyette bırakmak istediği kadar bırakır. Sonra:
— Kalk, Muhammed! Söyle, sözün işitilir. Şefaat et, şefaatin kabul olunur, iste, isteğin verilir! buyurur". Rasûlullah dedi ki: "Bunun üzerine ben başımı secdeden kaldırır, Rabb'imin bana öğreteceği sena ve tahmîd ite Rabb'ime sena ve hamdederim. Sonra şefaat ederim. Bana bir sınır ta 'yîn buyurur. Akabinde çıkar, o sinir içindeki insanları cennete girdiririm".Katâde şöyle dedi: Ben Enes'ten işittim, şöyle diyordu: "Akabinde ben çıkarım da o insanları ateşten çıkarır, cennete girdiririm. Nihayet ateşte Kur'ân 'in habsettiği, yânî kendilerine hulûd (devamlı azâb) vâcib olan kimselerden başkası kalmaz".Dedi ki: Sonra şu âyeti okudu: "... Ümîd edebilirsin, Rabb İn seni bir Makaamı Mahmûd'a gönderecektir" (ei-lsrâ: 79). Enes:— İşte, Peygamberinize va'd edilmiş olan "el-Makaamu*l-Mah-mûd" budur!

7441 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنِي عَمِّي حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْسَلَ إِلَى الْأَنْصَارِ فَجَمَعَهُمْ فِي قُبَّةٍ وَقَالَ لَهُمْ اصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْا اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنِّي عَلَى الْحَوْضِ

-....İbn Şihâb şöyle dedi: Bana Enes ibn Mâlik (R) şöyle tahdîs etti: Rasûlullah (S) -Hevâzin ganimetlerini taksim ettiği zamân-Ensâr'a haber gönderip, onları yuvarlak bir Arab çadırı içinde topladı. (Konuşmasının

sonunda) onlara: "Sizler Allah'a ve Rasûlü'ne kavuşuncaya kadar sabrediniz. Şübhesiz ben havz başında olacağım" buyurdu "

7442 - حَدَّثَنِي ثَابِتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ سُلَيْمَانَ الْأَحْوَلِ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا تَهَجَّدَ مِنْ اللَّيْلِ قَالَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ قَيِّمُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ أَنْتَ الْحَقُّ وَقَوْلُكَ الْحَقُّ وَوَعْدُكَ الْحَقُّ وَلِقَاؤُكَ الْحَقُّ وَالْجَنَّةُ حَقٌّ وَالنَّارُ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ حَقٌّ اللَّهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ وَبِكَ آمَنْتُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْكَ خَاصَمْتُ وَبِكَ حَاكَمْتُ فَاغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَأَسْرَرْتُ وَأَعْلَنْتُ وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ قَالَ أَبُو عَبْد اللَّهِ قَالَ قَيْسُ بْنُ سَعْدٍ وَأَبُو الزُّبَيْرِ عَنْ طَاوُسٍ قَيَّامُ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { الْقَيُّومُ } الْقَائِمُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَقَرَأَ عُمَرُ الْقَيَّامُ وَكِلَاهُمَا مَدْحٌ

-....İbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) gecenin bir kısmında teheccüd namazı kıldığında şu duayı söylerdi."Yâ Allah! Hamd Sana mahsûstur. Gökleri, yerleri görüp gözetmekten hiç gafil olmayan yalnız Sen 'sin. Hamd Sana mahsûstur. Göklerin, yerlerin ve içlerinde olanların Rabb'I yalnız Sen'sin. Hamd Sana mahsustur. Göklerin yerlerin ve bunların içinde olanların nuru Sen'sin. Hakk Sen'sin. Hakk olan sözündür. Hakk olan va'dindir. Sana kavuşmak haktır.Cennet haktır. Cehennem haktır. Kıyamet gününün geleceği haktır! Yâ Allah! Emir ve nehyini kabul edip kendimi yalnız Sana verdim. Yalnız Sana imân ettim. Yalnız Sana güvendim, tevekkül ettim. Yalnız Sana inâbe ve rucû' ettim. Hasma karşı hüccet getirme kuvvetimi Sen'den aldım. Hakkı inkâr eden ile kendimin arasına Sen'I hakem ettim. Evvelden yaptığım, sonradan yapacağım, gizlediğim, açığa vurduğum ve Sen'in benden daha iyi bilmekte olduğun bütün günâhlarımı Sen mağfiret et. Sen 'den başka hiçbir ilâh yoktur!".Ebû Abdillah el-Buhârî şöyle dedi: Kays ibn Sa'd ile Ebu'z-Zubeyr, Tâvûs'tan "Kayyımu" yerine "Kayyâmu"diye söylediler,Mucâhid de: "el-Kayyûm", herşey üzerine kaaim olandır, dedi. Umer ibnu'I-Hattâb: "Lâ ilahe illâ huve'l-Hayyu 1-Kayyfon "da "el-Kayyâm " şeklinde okudu. Bunların ikisi de (yânî "Kayyûm " ve "Kayyâm") medhdir.

7443 - حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنِي الْأَعْمَشُ عَنْ خَيْثَمَةَ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا سَيُكَلِّمُهُ رَبُّهُ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ تُرْجُمَانٌ وَلَا حِجَابٌ يَحْجُبُهُ

-....Adiyy ibn Hatim (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S): "Sizden herbir kimseye Rabb'I arada bir tercüman ve Şabbini görmekten perdeleyen bir hicâb olmaksızın, muhakkak kelam edecektir" buyurdu

---

7444 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ الصَّمَدِ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ جَنَّتَانِ مِنْ فِضَّةٍ آنِيَتُهُمَا وَمَا فِيهِمَا وَجَنَّتَانِ مِنْ ذَهَبٍ آنِيَتُهُمَا وَمَا فِيهِمَا وَمَا بَيْنَ الْقَوْمِ وَبَيْنَ أَنْ يَنْظُرُوا إِلَى رَبِّهِمْ إِلَّا رِدَاءُ الْكِبْرِ عَلَى وَجْهِهِ فِي جَنَّةِ عَدْنٍ

-....Abdullah ibn Kays(R)'tan (şöyle demiştir): Peygamber (S) şöyle buyurdu: "İki cennet vardır ki, bunların kapları ve içlerinde bulunan eşyaları gümüştendir. Diğer iki cennet daha vardır ki, bunların kapları ve içlerinde bulunan şeyler de altındandır. Adn cennetin-deki cennetliklerle bunların Rabb lerine bakmaları arasında Allah'ın vechi üzerinde bulunan kibriyâ ve azametperdesinden başka birşey bulunmayacaktır"

7445 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ أَعْيَنَ وَجَامِعُ بْنُ أَبِي رَاشِدٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ اقْتَطَعَ مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ بِيَمِينٍ كَاذِبَةٍ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ ثُمَّ قَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِصْدَاقَهُ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ جَلَّ ذِكْرُهُ { إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمْ اللَّهُ } الْآيَةَ

-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Her kim yalan biryemîn ile müslümân bir kimsenin malım koparıp alırsa, o, Allah'a kendisine karşı öfkeli olduğu hâlde kavuşacaktır". Abdullah ibn Mes'ûd dedi ki: Sonra Rasûlullah, zikri ulu olan Allah'ın Kitâbı'ndan bu hadîsin doğrulayıcısını okudu: "Hakikat, Allah’a olan ahidlerine ve~yemînlerine bedel az bir bahâyı satın alanlar; işte onlar; Onlar için âhirette hiçbir nasîb yoktur. Allah kıyamet gününde onlarla konuşmaz» onlara bakmaz» onları temize çıkarmaz. Onlar için pek acıklı bir azâb vardır'* (Aiu îmrân: 77).

7446 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ثَلَاثَةٌ لَا يُكَلِّمُهُمْ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ رَجُلٌ حَلَفَ عَلَى سِلْعَةٍ لَقَدْ أَعْطَى بِهَا أَكْثَرَ مِمَّا أَعْطَى وَهُوَ كَاذِبٌ وَرَجُلٌ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ كَاذِبَةٍ بَعْدَ الْعَصْرِ لِيَقْتَطِعَ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ وَرَجُلٌ مَنَعَ فَضْلَ مَاءٍ فَيَقُولُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْيَوْمَ أَمْنَعُكَ فَضْلِي كَمَا مَنَعْتَ فَضْلَ مَا لَمْ تَعْمَلْ يَدَاكَ

-...Bize Sufyân ibn Uyeyne, Amr ibn Dinar'dan; o da Ebû Salih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Üç nevi' kimse vardır ki, Allah kıyamet gününde onlara kelâm etmez ve onlara bakmaz: Birisi, malı üzerine yalana olarak bu mala, almak isteyen müşteriden daha çok bedel verdiğine yemîn eden kimse, ikincisi, ikindiden sonra müslümân bir Kimsenin malını koparıp almak için yalan bir yeminle yemîn eden. Üçüncüsü, ihtiyâcından fazla olan suyu insanlardan men' eden kimse. Allah kıyamet gününde ona: Sen ellerinle imâl etmediğin fazla suyu men ' ettiğin gibi, bugün ben de senden fadtımı men' ediyorum! buyuracaktır" .

7447 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الزَّمَانُ قَدْ اسْتَدَارَ كَهَيْئَتِهِ يَوْمَ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ السَّنَةُ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ثَلَاثٌ مُتَوَالِيَاتٌ ذُو الْقَعْدَةِ وَذُو الْحَجَّةِ وَالْمُحَرَّمُ وَرَجَبُ مُضَرَ الَّذِي بَيْنَ جُمَادَى وَشَعْبَانَ أَيُّ شَهْرٍ هَذَا قُلْنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَسَكَتَ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ يُسَمِّيهِ بِغَيْرِ اسْمِهِ قَالَ أَلَيْسَ ذَا الْحَجَّةِ قُلْنَا بَلَى قَالَ أَيُّ بَلَدٍ هَذَا قُلْنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَسَكَتَ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيُسَمِّيهِ بِغَيْرِ اسْمِهِ قَالَ أَلَيْسَ الْبَلْدَةَ قُلْنَا بَلَى قَالَ فَأَيُّ يَوْمٍ هَذَا قُلْنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَسَكَتَ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيُسَمِّيهِ بِغَيْرِ اسْمِهِ قَالَ أَلَيْسَ يَوْمَ النَّحْرِ قُلْنَا بَلَى قَالَ فَإِنَّ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ قَالَ مُحَمَّدٌ وَأَحْسِبُهُ قَالَ وَأَعْرَاضَكُمْ عَلَيْكُمْ حَرَامٌ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا فِي بَلَدِكُمْ هَذَا فِي شَهْرِكُمْ هَذَا وَسَتَلْقَوْنَ رَبَّكُمْ فَيَسْأَلُكُمْ عَنْ أَعْمَالِكُمْ أَلَا فَلَا تَرْجِعُوا بَعْدِي ضُلَّالًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ أَلَا لِيُبْلِغْ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ فَلَعَلَّ بَعْضَ مَنْ يَبْلُغُهُ أَنْ يَكُونَ أَوْعَى لَهُ مِنْ بَعْضِ مَنْ سَمِعَهُ فَكَانَ مُحَمَّدٌ إِذَا ذَكَرَهُ قَالَ صَدَقَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ أَلَا هَلْ بَلَّغْتُ أَلَا هَلْ بَلَّغْتُ

-...Bize Eyyûb, Muhammed ibn SîrînMen; o da İbn Ebî Bekre'den; o da Ebû Bekre(R)*den tahdîs etti ki, Peygamber (S- Veda Haccı'ndaki hutbesinde) şöyle buyurmuştur:
— "Zaman, Allah'ın gökleri ve yerleri yarattığı günkü (ilk) vaziyetine dönmüştür. Bir yıl, (ay ölçüsüyle) oniki aydır. Bunlardan dördü haram (yasak) aylardır ki, üçü arka arkaya zu'l-ka'de, zu'l-hicce, muharrem'dir. (Dördüncüsü) Mudar'ın ayı olan recebedir. O, cumâda'l- âhir ile şaban arasındadır". Bundan sonra Rasûlullah:
— "Bu ay hangi aydır?" diye sordu. Biz:

— Allah ve Rasâlü en bilendir! dedik. Rasûlullah sükût etti. Biz Rasûlullah bu aya eski adından başka bir ad verecek sandık. Sonra:
— "Zu'l-hicce ayı değil midir?" buyurdu. Biz:
— Evet zu'l-hicce*dir! dedik. Rasûlullah:
— "Bu içinde bulunduğunuz hangi beldedir?" buyurdu. Biz:
— Allah ve Rasûlü en bilendir! dedik. Rasûlullah sustu. Hattâ biz Rasûlullah'ı Mekke'ye eski isminden başka bir isim verecek sandık. Sonra Rasûlullah:
— "Mekke beldesi değil midir?" buyurdu. Biz:
— Evet Mekke'dir! dedik. Rasûlullah:
— "Bu gün hangi gündür?*' diye sordu. Biz:
— Allah ve Rasûlü en bilendir! dedik.Rasûlullah yine sükût etti. Hattâ biz, eski adından başka bir ad verecek sandık. Rasûlullah:
— "Nahr günü (kurban kesim günü) değil midir?" buyurdu. Biz:
— Evet, Nahr günüdür! dedik. (Bu mukaddimelerden) sonra Rasûlullah:
— "Şu hâlde, iyi biliniz ki, kanlarınız ve mallarınız -Muhammed ibn Şîrîn: Ebû Bekre şunu da söyledi sanıyorum, demiştir:- ve ırzlarınız birbirinize bu ayınızda, bu beldenizde,bu gününüzün haram oluşu gibi haramdır (Her türlü saldırıdan korunmuştur). Muhakkak ki, siz Rabb'inize kavuşacaksınız. Rabb'iniz sizlere istediğiniz amellerinizden soracaktır. (Ey insanlar!) Aklınızı başınıza toplayınız da, benden sonra birbirinizin boynunu vuracak surette sapıklara dönmeyiniz! (Ey insanlar!) Dikkat edin: Bu sözlerimi burada hazır bulunanlar, hazır bulunmayan müstakbel nesillere tebliğ edip ulaştırırsın! Olabilir ki, kendisine tebliğ ulaşan bâzı kimse, burada bulunup işiten bir kısım kimseden daha iyi anlayıp bellemiş olur!"Muhammed ibn Şîrîn bu hadîsi zikrettiği zaman: Peygamber (S) doğru söyledi, der idi (çünkü dinleyenlerden çoğu, üstâdlarından daha iyi anlayıp belleyicidirler). Bundan sonar Rasûlullah:
—"Dikkat edin: Teblfğ ettim mi? Dikkat edin: Tebliğ ettim mi?" diye iki kerre sordu

---

بَاب مَا جَاءَ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { إِنَّ رَحْمَةَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِنْ الْمُحْسِنِينَ }

7448 - حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أُسَامَةَ قَالَ كَانَ ابْنٌ لِبَعْضِ بَنَاتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْضِي فَأَرْسَلَتْ إِلَيْهِ أَنْ يَأْتِيَهَا فَأَرْسَلَ إِنَّ لِلَّهِ مَا أَخَذَ وَلَهُ مَا أَعْطَى وَكُلٌّ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى فَلْتَصْبِرْ وَلْتَحْتَسِبْ فَأَرْسَلَتْ إِلَيْهِ فَأَقْسَمَتْ عَلَيْهِ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقُمْتُ مَعَهُ وَمُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ وَأُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ وَعُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ فَلَمَّا دَخَلْنَا نَاوَلُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّبِيَّ وَنَفْسُهُ تَقَلْقَلُ فِي صَدْرِهِ حَسِبْتُهُ قَالَ كَأَنَّهَا شَنَّةٌ فَبَكَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ أَتَبْكِي فَقَالَ إِنَّمَا يَرْحَمُ اللَّهُ مِنْ عِبَادِهِ الرُّحَمَاءَ

Yüce Allah'ın: "Şübhe Yok Ki, İyi Hareket Edenlere Allah'ın Rahmeti Çok Yakındır" (Ei-A'râf; 56) Kavli Hakkında Gelen Hadîsler Babı

-...Usâme ibn Zeyd (R) şöyle demiştir: Peygamber'in kızlarından birinin bir oğlan çocuğu ölmek üzere hasta idi. Peygamber'in kızı, Peygambere, yanına gelmesi için haber gönderdi. Peygamber (S) de kızma:
— "Allah'ın almak ve Allah'ın vermek istediği herşey, kendisine âiddir. Ve herşeyin ilâhî ilimde ta'yîn edilip isimlendirilmiş bir eceli vardır. Kızım sabretsin ve bu sabrın Allah yanında sevabı olduğunu hatırlasın!" diyerek cevâb yolladı. Bu sefer kızı (Zeyneb) tekrar haber gönderip, Peygamber'in muhakkak gelmesi için yemîn etti. Bu haber üzerine Rasûlullah kalktı. O'nun beraberinde ben de kalktım. Muâz ibn Cebel, Ubeyy ibn Ka'b ve Ubâdetu'bnu's-Sâmit de kalktılar. Kızının evine girdiğimiz zaman, çocuğu Rasûlullah'a uzatıp verdiler. Çocuğun nefesi göğsünde gidip geliyordu.Râvî dedi ki: Zannediyorum o "Çocuk eski kırbaya dönmüştü" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah ağladı. Sa'd ibnu Ubâde:
— (Yâ Rasûlallah!) Ağlıyor musun? dedi.Rasûlullah:
— "Allah Taâlâ, kullarından ancak merhametli olanlara merhamet eyler" buyurdu

---

7449 - حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اخْتَصَمَتْ الْجَنَّةُ وَالنَّارُ إِلَى رَبِّهِمَا فَقَالَتْ الْجَنَّةُ يَا رَبِّ مَا لَهَا لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا ضُعَفَاءُ النَّاسِ وَسَقَطُهُمْ وَقَالَتْ النَّارُ يَعْنِي أُوثِرْتُ بِالْمُتَكَبِّرِينَ فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى لِلْجَنَّةِ أَنْتِ رَحْمَتِي وَقَالَ لِلنَّارِ أَنْتِ عَذَابِي أُصِيبُ بِكِ مَنْ أَشَاءُ وَلِكُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْكُمَا مِلْؤُهَا قَالَ فَأَمَّا الْجَنَّةُ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِنْ خَلْقِهِ أَحَدًا وَإِنَّهُ يُنْشِئُ لِلنَّارِ مَنْ يَشَاءُ فَيُلْقَوْنَ فِيهَا فَ { تَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ } ثَلَاثًا حَتَّى يَضَعَ فِيهَا قَدَمَهُ فَتَمْتَلِئُ وَيُرَدُّ بَعْضُهَا إِلَى بَعْضٍ وَتَقُولُ قَطْ قَطْ قَطْ

-....Bize babam îbrâhîm, Salih ibn Keysân'dan; o da el-A'rec'den; o da Ebû Hureyer(R)*den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Cennetle cehennem, Rabb'lerinin huzurunda çekiştiler. Şöyle ki: Cennet:

— Yâ Rabb! Bana ne oldu ki, bana insanların yalnız zaîfları ve (halkın gözünde) düşük olanları girer! dedi. Cehennem de:

— Ben büyüklenen kimselere tercih, yânî tahsis olundum! dedi. Yüce Allah, cennete:

— Sen benim rahmetimsin, buyurdu. Cehennem 'e de:

— Sen benim azabımsın, kullarımdan azâb etmek istediklerimi seninle azâb ederim.İkinizden herbirinizin dolmak hakkı vardır, buyurur". Dedi ki: "Cennete gelince (o da dolar.) Şübhesiz Allah, halkından hiçbir kimseye zulmetmez. Allah cehennem için (boşluklarını doldurmak üzere) yeniden dileyeceği kimseler yaratır da bunlar oraya atılırlar. Cehennem üç kerre:

— Daha ziyâde var mı? der. Nihayet Allah ona ayağını basar ve cehennem dolar. Cehennemin bâzısı bâzısına reddolunup toplanır da: — Yetişir, yetişir, yetişir! der"

7450 - حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيُصِيبَنَّ أَقْوَامًا سَفْعٌ مِنْ النَّارِ بِذُنُوبٍ أَصَابُوهَا عُقُوبَةً ثُمَّ يُدْخِلُهُمْ اللَّهُ الْجَنَّةَ بِفَضْلِ رَحْمَتِهِ يُقَالُ لَهُمْ الْجَهَنَّمِيُّونَ وَقَالَ هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسٌ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Bize Hişâm ed-Destevâî, Katâde'den; o da Enes(R)ten tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "(Âsîlerden) birtakım kavimlere işlemiş oldukları günâhlar sebebiyle onlara bir ukubet olmak üzere bir siyahlık isabet edecektir. Sonra Allah Taâlâ onları rahmetinin fazlı ile cennete girdirir. Onlara 'Cehennemlikler' denilir". Hemmâm ibn Yahya da: Bize Katâde tahdîs etti. Bize Enes, Peygamber(S)*den tahdîs etti, demiştir

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا }

7451 - حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ جَاءَ حَبْرٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ يَضَعُ السَّمَاءَ عَلَى إِصْبَعٍ وَالْأَرْضَ عَلَى إِصْبَعٍ وَالْجِبَالَ عَلَى إِصْبَعٍ وَالشَّجَرَ وَالْأَنْهَارَ عَلَى إِصْبَعٍ وَسَائِرَ الْخَلْقِ عَلَى إِصْبَعٍ ثُمَّ يَقُولُ بِيَدِهِ أَنَا الْمَلِكُ فَضَحِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ { وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ }

Yüce Allah'ın: "Şübhesiz Ki, Allah Gökleri Ve Yer'i Zeval Bulmalarından Tutmaktadır..." (Fâtir: 41) Kavli Babı

-....Abdullah ibn Mes*ûd (R) şöyle demiştir: Rasûlullah'a Yahûdî âlimlerinden biri geldi de:

— Yâ Muhammed! Şübhesiz Allah (kıyamet günü) göğü bir parmağı üzerine, yeri bir parmağı üzerine, dağları bir parmağı üzerine, ağaçlan ve nehirleri bir parmağı üzerine ve diğer mahlûkları da bir parmağı üzerine kor. Sonra eliyle: Melik ancak benim! buyurur, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (S) güldü ve:

"Onlar A ilah Un kadrini, O'na lâyık olacak bir surette hakkıyle takdir edemediler.," (ei- En'âm: 91, el-Hacc: 74, ez-Zumer: 67) âyetini SÖyledİ

بَاب مَا جَاءَ فِي تَخْلِيقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَغَيْرِهَا مِنْ الْخَلَائِقِ وَهُوَ فِعْلُ الرَّبِّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَأَمْرُهُ فَالرَّبُّ بِصِفَاتِهِ وَفِعْلِهِ وَأَمْرِهِ وَكَلَامِهِ وَهُوَ الْخَالِقُ الْمُكَوِّنُ غَيْرُ مَخْلُوقٍ وَمَا كَانَ بِفِعْلِهِ وَأَمْرِهِ وَتَخْلِيقِهِ وَتَكْوِينِهِ فَهُوَ مَفْعُولٌ مَخْلُوقٌ مُكَوَّنٌ

7452 - حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ أَخْبَرَنِي شَرِيكُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي نَمِرٍ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ بِتُّ فِي بَيْتِ مَيْمُونَةَ لَيْلَةً وَالنَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَهَا لِأَنْظُرَ كَيْفَ صَلَاةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِاللَّيْلِ فَتَحَدَّثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ أَهْلِهِ سَاعَةً ثُمَّ رَقَدَ فَلَمَّا كَانَ ثُلُثُ اللَّيْلِ الْآخِرُ أَوْ بَعْضُهُ قَعَدَ فَنَظَرَ إِلَى السَّمَاءِ فَقَرَأَ { إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَى قَوْلِهِ لِأُولِي الْأَلْبَابِ } ثُمَّ قَامَ فَتَوَضَّأَ وَاسْتَنَّ ثُمَّ صَلَّى إِحْدَى عَشْرَةَ رَكْعَةً ثُمَّ أَذَّنَ بِلَالٌ بِالصَّلَاةِ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ خَرَجَ فَصَلَّى لِلنَّاسِ الصُّبْحَ

Göklerin, Yerin Ve Bunlardan Başka Mahlûkların Yaratılmaları Hakkında Gelen Şeyler Babı
Ve bu yaratma, Yüce Rabb'in fiili ve emridir. Rabb, sıfatları, fiili, emri ve kelâmiyle yaratıcıdır, mükevvindir; mahlûk değildir. O'nun fiili, emri, yaratması ve tekvini ile olan şeyler ise mef ûldür, mahlûktur, mükevvendir.
-...tbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Ben bir gece teyzem Meymûne'nin yanında geceledim. Peygamber (S) de o gece teyzemin yanında idi. Maksadım Rasûlullah'ın geceleyin kıldığı namazın nasıl olduğunu görmek istiyordum. Rasûlullah bir müddet eşi Meymûne ile konuştu, sonra uyudu. Gecenin son üçte biri yâhud yansı olduğu zaman, Rasûlullah oturdu ve semâya doğru baktı da şu âyeti okudu: "Hakikat, göklerin ve YerHn yaratılışında gece ile gündüzün birbiri ardınca gelişinde temiz akıl sahihleri için ibret verici demler vardır" (Âlu İmrân: 190).Bundan sonra kalktı, dişlerini misvaklıyarak abdest aldı. Sonra onbir rek'at namaz kıldı. Sonra Bilâl sabah namazı için ezan okudu. Rasûlullah iki rek'at daha namaz kıldı. Bundan sonra mescide çıkıp insanlara sabah namazını kıldırdı

بَاب قَوْلِهِ تَعَالَى { وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ }

7453 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَمَّا قَضَى اللَّهُ الْخَلْقَ كَتَبَ عِنْدَهُ فَوْقَ عَرْشِهِ إِنَّ رَحْمَتِي سَبَقَتْ غَضَبِي

"And olsun ki, gönderilen kullarımız geçmiş bir sözümüz vardır*9 hakkında bizim (es-Sâffât: 171) .
-...Bize Mâlik, EbıTz-Zinâd'dan; o da el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Allah mahlûkaa-tı yaratmayı hükmettiği (yânî tamamladığı) zaman, Arş'mm üstünde, yanında bulunan bir kitâbda tesbît edip: Şübhesiz benim rahmetim, gadabımın önüne geçmiştir, diye yazdı" buyurmuştur

---

7454 - حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ وَهْبٍ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ الصَّادِقُ الْمَصْدُوقُ أَنَّ خَلْقَ أَحَدِكُمْ يُجْمَعُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا أَوْ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ يَكُونُ عَلَقَةً مِثْلَهُ ثُمَّ يَكُونُ مُضْغَةً مِثْلَهُ ثُمَّ يُبْعَثُ إِلَيْهِ الْمَلَكُ فَيُؤْذَنُ بِأَرْبَعِ كَلِمَاتٍ فَيَكْتُبُ رِزْقَهُ وَأَجَلَهُ وَعَمَلَهُ وَشَقِيٌّ أَمْ سَعِيدٌ ثُمَّ يَنْفُخُ فِيهِ الرُّوحَ فَإِنَّ أَحَدَكُمْ

لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ حَتَّى لَا يَكُونُ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ إِلَّا ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ فَيَدْخُلُ النَّارَ وَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ إِلَّا ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيَدْخُلُهَا

-....Zeyd ibn Vehb şöyle demiştir: Ben Abdullah ibn Mes'ûd'(R)'dan işittim: Bize kendisi doğru söyleyici, kendisine de doğru bildirilen Rasûlullah (S) şöyle tahdîs etti:"Sizden herbirinizin yaratılışı, ana ve baba maddeleri anasının karnında kırk gün ve kırk gece toplanır. Sonra o maddeler o kadar zaman içinde katı bir kan pıhtısı hâlini alır. Sonra yine o kadar zaman içinde mudğâya, yânî bir çiğnem ete dönüşür. Sonra ona bir melek gönderilir de, ona dört kelâmı yazmasına izin verilir. Melek de (ezelde takdîr olunan mukadder hükümlerden), onun rızkını, ecelini, işini, şakî ve satd olduğunu yazar. Sonra ona ruh üfler. Sizden herhangibiriniz kendisi ile cennet arasında ancak bir zira' mesafe oluncaya kadar cennet ehlinin ameli ile amel eder. Sonunda (meleğin ana karnında yazdığı) yazı onun önüne geçer de bunun üzerine o kişi cehennem ehlinin ameliyle iş yapar ve cehenneme girer. Yine sizden biriniz kendisiyle cehennem arasında bir zira' mesafe oluncaya kadar hep cehennem ehlinin işini işler, sonunda (meleğin ana karnında yazdığı) yazısı onun önüne geçer de artık cennet ehlinin işini yapar ve cennete girer"

7455 - حَدَّثَنَا خَلَّادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ ذَرٍّ سَمِعْتُ أَبِي يُحَدِّثُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَا جِبْرِيلُ مَا يَمْنَعُكَ أَنْ تَزُورَنَا أَكْثَرَ مِمَّا تَزُورُنَا فَنَزَلَتْ { وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا } إِلَى آخِرِ الْآيَةِ قَالَ كَانَ هَذَا الْجَوَابَ لِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Bize Amr ibnu Zerr tahdîs etti: Ben babam (Zerr ibn Abdillah ibn Zurâre el-Hemedânî)'den işittim, o Saîd ibn Cubeyr'den; o da tbn Abbâs(R)'tan olmak üzere şöyle tahdîs ediyordu: Peygamber (S):
— "Yâ Cibril! Senin bizi şu ziyaretinden daha çok ziyaret etmene ne mâni' oluyor?" diye sormuştu. Bunun üzerine şu âyet indi: "Biz (elçiler) senin RabbHnin emri olmadıkça inmeyiz* Önümüzde, ardımızda ve ikisinin arasında ne varsa hepsi O'nundur. Senin Rabb*in unutkan değildir" (Meryem: 64).tbn Abbâs: İşte bu kelâm, Muhammed(S)*e cevâb oldu, demiştir

---

7456 - حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنْتُ أَمْشِي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَرْثٍ بِالْمَدِينَةِ وَهُوَ مُتَّكِئٌ عَلَى عَسِيبٍ فَمَرَّ بِقَوْمٍ مِنْ الْيَهُودِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ سَلُوهُ عَنْ الرُّوحِ وَقَالَ بَعْضُهُمْ لَا تَسْأَلُوهُ عَنْ الرُّوحِ فَسَأَلُوهُ فَقَامَ مُتَوَكِّئًا عَلَى الْعَسِيبِ وَأَنَا خَلْفَهُ فَظَنَنْتُ أَنَّهُ يُوحَى إِلَيْهِ فَقَالَ { وَيَسْأَلُونَكَ عَنْ الرُّوحِ قُلْ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا } فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ قَدْ قُلْنَا لَكُمْ لَا تَسْأَلُوهُ

-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) §öyle demiştir: Ben (bir gün) Rasûlullah'la beraber Medine'deki tarlalar içinde yürüyordum. Ra-sûlullah (S) hurma dalından bir deyneğe dayanıyordu. Derken Yahû-dîler'den bir topluluğa uğradı. Onların birtakımı diğer takımına:
— O'na ruhtan sorun, dedi. Bir takımı da:
— O'na ruhtan sormayın, dediler.
Netîcede Rasûlullah'a ruhtan sordular. Rasûlullah deyneği üzerine dayanarak dikeldi. Ben arkasında bulunuyordum. Ve ben Kendisine vahy indirilmekte olduğunu düşündüm. Sonunda Rasûlullah "Sana ruhu sorarlar. De ki: Rûh, RabbHmin ermindendir. Size az bir ilimden başkası verilmemiştir** (ei-tsrâ: 85) âyetini söyledi. Bunun üzerine onların bâzısı, diğerlerine: — Biz size, O'na birşey sormayınız! demiştik, dediler

---

7457 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تَكَفَّلَ اللَّهُ لِمَنْ جَاهَدَ فِي سَبِيلِهِ لَا يُخْرِجُهُ إِلَّا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِهِ وَتَصْدِيقُ كَلِمَاتِهِ بِأَنْ يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ أَوْ يَرْجِعَهُ إِلَى مَسْكَنِهِ الَّذِي خَرَجَ مِنْهُ مَعَ مَا نَالَ مِنْ أَجْرٍ أَوْ غَنِيمَةٍ

-....Bize Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A*rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Azız ve Celîl olan Allah, ancak kendi yolunda cihâd etmek düşüncesi ve (Kur'ân'da gelen) kelimelerinin tasdiki niyeti kendisini cihâda çıkarıp da kendi yolunda cihâd eden mücâhide ya (şehîdlik suretiyle) onu cennete girdirmeyi veya sevâb ve ganimetle beraber içinden çıktığı meskenine salimen döndürmeyi tekeffül etmiştir'

7458 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ الرَّجُلُ يُقَاتِلُ حَمِيَّةً وَيُقَاتِلُ شَجَاعَةً وَيُقَاتِلُ رِيَاءً فَأَيُّ ذَلِكَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

-...Ebû Mûsâ (R) şöyle demiştir: Bir adam Peygamber(S)'e geldi de:
— Kimi adam hanüyyet için (yânî şerefini korumak için) mukaatele eder, kimisi yiğitlik derecesi için mukaatele eder, kimisi de gösteriş için mukaatele eder. Şu hâlde bunların hangisinin mukaatelesi Allah yolundadır? diye sordu. Rasûlullah (S):
— "Her kim Allah'ın kelimesi (yânî Tevhîd kelimesi) daha yüce olsun diye kıtal ederse, işte onunkisi Allah yolundadır" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ }

7459 - حَدَّثَنَا شِهَابُ بْنُ عَبَّادٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حُمَيْدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ عَنْ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَزَالُ مِنْ أُمَّتِي قَوْمٌ ظَاهِرِينَ عَلَى النَّاسِ حَتَّى يَأْتِيَهُمْ أَمْرُ اللَّهِ

Yüce Allah'ın: "Bu Birşeyifn Olmasını) Dilediğimiz Zaman Sözümüz Ancak *Ol Dememizden İbarettir; O Da Derhâl Oluverir" (En-Natu: 40> Kavli Babı
-...el-Mugîre ibn Şu'be (R) şöyle demiştir; Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "Ümmetimden bir kavim, Allah 'in emri kendilerine gelinceye (kıyamet kopuncaya) kadar dâima insanlar üzerine gâlib ve yüksek olmakta devam edecektir"

7460 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا ابْنُ جَابِرٍ حَدَّثَنِي عُمَيْرُ بْنُ هَانِئٍ أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاوِيَةَ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَزَالُ مِنْ أُمَّتِي أُمَّةٌ قَائِمَةٌ بِأَمْرِ اللَّهِ مَا يَضُرُّهُمْ مَنْ كَذَّبَهُمْ وَلَا مَنْ خَالَفَهُمْ حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ عَلَى ذَلِكَ فَقَالَ مَالِكُ بْنُ يُخَامِرَ سَمِعْتُ مُعَاذًا يَقُولُ وَهُمْ بِالشَّأْمِ فَقَالَ مُعَاوِيَةُ هَذَا مَالِكٌ يَزْعُمُ أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاذًا يَقُولُ وَهُمْ بِالشَّأْمِ

-....Muâviye (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu:"Ümmetimden, dâima Allah'ın emrini yerine getirmekte sabit, kendilerini yalanlayanların ve muhaliflerinin zarar veremeyeceği bir ümmet var olmakta devam edecektir. Tâ Allah'ın emri gelinceye''(kıyamet kopuncaya) kadar, onlar hep bu doğru yol üzerinde sabit bulunacaklardır".Mâlik ibn Yuhâmir: Ben Muâz ibn Cebel'den işittim. "Onlar (yâ-nî Allah'ın emrini ayakta tutan ümmet) Şam'dadır" diyordu, dedi.

Bunun üzerine Muâviye ibn Ebî Sufyân: Bu Mâlik ibnu Yuhâmir, Muâz ibn Cebel'den:"Bunlar Şam'dadırlar" derken işittiğim söylemektedir, demiştir

---

7461 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي حُسَيْنٍ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ وَقَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى مُسَيْلِمَةَ فِي أَصْحَابِهِ فَقَالَ لَوْ سَأَلْتَنِي هَذِهِ الْقِطْعَةَ مَا أَعْطَيْتُكَهَا وَلَنْ تَعْدُوَ أَمْرَ اللَّهِ فِيكَ وَلَئِنْ أَدْبَرْتَ لَيَعْقِرَنَّكَ اللَّهُ

-....Bize Nâfi' ibnu Cubeyr tahdîs etti ki, tbn Abbâs (R) şöyle demiştir:(Museylimetu'l-Kezzâb Medine'ye geldiğinde:
— Eğer Muhammed, kendisinden sonra beni halef kılarsa, kendisine uyarım! dedi. Museylime, kavmi olan Benû Hanîfe kabîlesinden kalabalık bir hey'etle gelmişti.Peygamber (S) Museylime'nin yanına hatîbi Sabit ibn Şemmâs ile beraber gitmişti. Rasûlullah'ın elinde hurma dalından bir deynek bulunuyordu.) Peygamber, kavmi içinde oturan Museylime'nin tam karşısında durdu (onunla İslâm hakkında konuştu. Museylime, peygamberlikten bir hisse verilmesini istedi). RasûhıHah:
— "(Değil peygamberlikten bir pay;) şayet sen benden elimdeki şu deynek parçasını istesen, onu bile sana vermem! Sen de Allah 'm senin hakkındaki hüküm ve takdirini tecâvüz edemezsin, (O hüküm yalancı, maktul ve cehennemlik olmandır.) Eğersen bana ve Hakk'a arka dönüp muhalefet edersen, Allah seni muhakkak helak edecek-tir..."buyurdu

---

7462 – حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ عَبْدِ الْوَاحِدِ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ بَيْنَا أَنَا أَمْشِي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ حَرْثِ الْمَدِينَةِ وَهُوَ يَتَوَكَّأُ عَلَى عَسِيبٍ مَعَهُ فَمَرَرْنَا عَلَى نَفَرٍ مِنْ الْيَهُودِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ سَلُوهُ عَنْ الرُّوحِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لَا تَسْأَلُوهُ أَنْ يَجِيءَ فِيهِ بِشَيْءٍ تَكْرَهُونَهُ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لَنَسْأَلَنَّهُ فَقَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ مِنْهُمْ فَقَالَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ مَا الرُّوحُ فَسَكَتَ عَنْهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَلِمْتُ أَنَّهُ يُوحَى إِلَيْهِ فَقَالَ { وَيَسْأَلُونَكَ عَنْ الرُّوحِ قُلْ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي } وَمَا أُوتُوا مِنْ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا قَالَ الْأَعْمَشُ هَكَذَا فِي قِرَاءَتِنَا

-...Abdullah ibn Mesûd (R) şöyle demiştir: Ben bir kerresinde Peygamber'le beraber Medine'nin bâzı tarlaları içinde yürüyorduk. Peygamber (S) yanında bulunan hurma dalından bir deyneğine dayanıyordu. Derken biz Yahudiler'den bir topluluk üzerine tesadüf ettik. Onlardan birtakımı diğer takımına:
— O*na ruhtan sorun, dedi. Bir takımı da:
— O'na birşey sormayın. Belki bunun hakkında hoşlanmayacağınız bir cevâb getirir, dedi.Bâzıları ise:
— Biz O'na muhakkak soracağız, dediler. Bunun üzerine onlardan biri ayağa kalktı da:
— Yâ Ebâ'l-Kaasım, rüh nedir? diye sordu.Peygamber (S) sükût etti. Ben kendisine vahy verilmekte olduğunu bildim. Sonunda:
— "Sana ruhu sorarlar. De ki: Rûh, Rabb'imin ermindendir. Onlara az bir ilimden başkası verilmemiştir'* (ei-tsrâ: 85) âyetini söyledi. Râvî el-A'meş: Bizim kıraatimizde böyle " Ve mâ ûtû(= Onlara verilmedi)" şeklindedir, dedi

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا } { وَلَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ } { إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ } سَخَّرَ ذَلَّلَ

Yüce Allah'ın Şu Kavilleri Babı: "De ki: Rabb'imin sözleri için denizler mürekkeb olsa ve bir o kadar daha yardımcı olarak ilâve etsek, Rabb'imin sözleri tükenmeden, o denizler tükenir" (el-Kehf: 109); "Eğer yeryüzündeki (herbir) ağaç kalemler; deniz de arkasından yedi deniz daha kendisine yardım ederek (mürekkeb) olsa, yine Allah'ın kelimeleri tükenmez" (Lukmân:27);Şübhesiz ki, Rdbb'iniz* gökleri ve Yer*i altı günde yaratan, sonra (emri) Arş üzerinde hükümrân olan Allah'tır. Kendisini durmayıp kovalayan gündüze geceyi, O bürüyüp örter.Güneş'i, Ay'ı, yıldızlan -hepsi de emrine ram olarak- yaratan O. Haberin olsun ki, yaratmak da, emretmek de O'na mahsûstur. Âlemlerin Rabbi olan Allah'ın sânı ne kadar yücedir!" (el-A'râf: 54)."Sahhara", "ZeDele" (yânî "Alçaltıp itaat ettirdi") demektir

---

7463 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تَكَفَّلَ اللَّهُ لِمَنْ جَاهَدَ فِي سَبِيلِهِ لَا يُخْرِجُهُ مِنْ بَيْتِهِ إِلَّا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِهِ وَتَصْدِيقُ كَلِمَتِهِ أَنْ يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ أَوْ يَرُدَّهُ إِلَى مَسْكَنِهِ بِمَا نَالَ مِنْ أَجْرٍ أَوْ غَنِيمَةٍ

-...Bize Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A*rec*den; oda Ebû Hureyre(R)*den haber verdi ki» Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur:"Allah, ancak evinden kendi yolunda cihâd etmek ve (Kurân'da gelen) kelimelerini tasdik etmek niyeti çıkarıp da kendi yolunda cihâd eden mücâhid için, şehîdlik suretiyle onu cennete girdirmeyi yâhud nail olduğu sevâb ve ganimetle beraber evine salimen döndürmeyi tekeffül etmiştir"

بَاب فِي الْمَشِيئَةِ وَالْإِرَادَةِ { وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ } وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ } { وَلَا تَقُولَنَّ لِشَيْءٍ إِنِّي فَاعِلٌ ذَلِكَ غَدًا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ } { إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ } قَالَ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ نَزَلَتْ فِي أَبِي طَالِبٍ { يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمْ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمْ الْعُسْرَ }

Meşîe Ve İrâde Hakkındadır
"Allah dilemeyince siz dilemezsiniz" (el-Insân: 30, et-Tekvîr: 29)."De ki: Ey mülkün sahibi Allah, Sen mülkü kime dilersen ona verirsin, mülkü kimden dilersen ondan alırsın. Kimi dilersen onun kadrini yükseltir, kimi dilersen onu alçaltının. Hayır yalnız Senin elindedir. Şübhesiz Sen her şeye kaadirsin" (Âlu Imrân: 26)."Hiçbirşey hakkında 'Ben bunu herhalde yann yapayım' deme. Meğer ki (sözünü) Allah'ın dilemesifne bağlamış olasın)" (el-Kehf: 23-24)."Hakikat sen her sevdiğini hidâyete erdiremezsin. Fakat Allah 'tır ki, kimi dilerse ona hidâyet verir ve O, hidâyete erecekleri daha iyi bilendir" (el-Kasas: 56) .Saîd ibnu'l-Müseyyeb, babası el-Müseyyeb ibn Hazn el-Kureşî el-Mahzûmî(R)'den bu âyetin Ebû Tâlib hakkında indiğini söylemiştir."... Allah size kolaylık diler, size güçlük istemez* (el-Bakara:185).

7464 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَعَوْتُمْ اللَّهَ فَاعْزِمُوا فِي الدُّعَاءِ وَلَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ إِنْ شِئْتَ فَأَعْطِنِي فَإِنَّ اللَّهَ لَا مُسْتَكْرِهَ لَهُ

-....Enes ibn Mâlik (R), Rasûlullah (S) şöyle buyurdu, demiştir: "Sizler Allah 'a dua ettiğiniz zaman, duada istemeyi kesin yapın. Sakın herhangibiriniz: Allah'ım, dilersen bana ver! diye söylemesin. (Azimle, kesinlikle istesin.) Çünkü Allah 'ı icbar edecek hiçbir kuvvet yoktur!"

7465 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح و حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي أَخِي عَبْدُ الْحَمِيدِ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ أَنَّ حُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَام أَخْبَرَهُ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَرَقَهُ وَفَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةً فَقَالَ لَهُمْ أَلَا تُصَلُّونَ قَالَ عَلِيٌّ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّمَا أَنْفُسُنَا بِيَدِ اللَّهِ فَإِذَا شَاءَ أَنْ يَبْعَثَنَا بَعَثَنَا فَانْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ قُلْتُ ذَلِكَ وَلَمْ يَرْجِعْ إِلَيَّ شَيْئًا ثُمَّ سَمِعْتُهُ وَهُوَ مُدْبِرٌ يَضْرِبُ فَخِذَهُ وَيَقُولُ { وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا }

-....Alî ibn EbîTâlib (R) haber verdi ki, Rasûlullah (S) bir gece kendisine ve Rasûlullah'ın kızı Fâtima'ya gece ziyareti yapıp, onlara hitaben:
— "Sizler gece namazı kılmaz mısınız?" buyurmuştur. AK şöyle dedi: Ben:
— Yâ Rasûlallah! Nefislerimiz Allah'ın elindedir. Bizi uyandırmak dilerse uyandırır,dedim.Ben Rasûlullah'a böyle cevâb verince, bana hiçbir cevâb vermeyerek, hemen geri döndü. Sonra ben yüzünü bizden çevirirken, Onun elini dizine vurarak:"İnsan ne kadar da çok cidalcidir" (ei-Kehf: 54) buyurduğunu işittim

---

7466 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ حَدَّثَنَا هِلَالُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَثَلُ الْمُؤْمِنِ كَمَثَلِ خَامَةِ الزَّرْعِ يَفِيءُ وَرَقُهُ مِنْ حَيْثُ أَتَتْهَا الرِّيحُ تُكَفِّئُهَا فَإِذَا سَكَنَتْ اعْتَدَلَتْ وَكَذَلِكَ الْمُؤْمِنُ يُكَفَّأُ بِالْبَلَاءِ وَمَثَلُ الْكَافِرِ كَمَثَلِ الْأَرْزَةِ صَمَّاءَ مُعْتَدِلَةً حَتَّى يَقْصِمَهَا اللَّهُ إِذَا شَاءَ

-...Bize Hilâl ibn AK, Atâ ibn Yesâr'dan; o da Ebü Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Mü'-min kişinin benzeri, bir sap üzerinde biten taze ekin gibidir. Rüzgâr ona hangi taraftan gelirse onu eğer de yaprağı diğer tarafa döner meyleder (fakat o yıkılmaz). Rüzgâr sakinleştiğinde yine doğrulur. İşte mü'min kişi de böyledir. O da belâ sebebiyle eğilir (fakat yıkılmaz). Haktan yüz çeviren kâfir kişinin benzeri ise sert ve dümdüz duran çam ve dağ servisi gibidir. Nihayet Allah onu dilediği zaman (bir seferde) kırar devirir"

7467 - حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ قَائِمٌ عَلَى الْمِنْبَرِ يَقُولُ إِنَّمَا بَقَاؤُكُمْ فِيمَا سَلَفَ قَبْلَكُمْ مِنْ الْأُمَمِ كَمَا بَيْنَ صَلَاةِ الْعَصْرِ إِلَى غُرُوبِ الشَّمْسِ أُعْطِيَ أَهْلُ التَّوْرَاةِ التَّوْرَاةَ فَعَمِلُوا بِهَا حَتَّى انْتَصَفَ النَّهَارُ ثُمَّ عَجَزُوا فَأُعْطُوا قِيرَاطًا قِيرَاطًا ثُمَّ أُعْطِيَ أَهْلُ الْإِنْجِيلِ الْإِنْجِيلَ فَعَمِلُوا بِهِ حَتَّى صَلَاةِ الْعَصْرِ ثُمَّ عَجَزُوا فَأُعْطُوا قِيرَاطًا قِيرَاطًا ثُمَّ أُعْطِيتُمْ الْقُرْآنَ فَعَمِلْتُمْ بِهِ حَتَّى غُرُوبِ الشَّمْسِ فَأُعْطِيتُمْ قِيرَاطَيْنِ قِيرَاطَيْنِ قَالَ أَهْلُ التَّوْرَاةِ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ أَقَلُّ عَمَلًا وَأَكْثَرُ أَجْرًا قَالَ هَلْ ظَلَمْتُكُمْ مِنْ أَجْرِكُمْ مِنْ شَيْءٍ قَالُوا لَا فَقَالَ فَذَلِكَ فَضْلِي أُوتِيهِ مَنْ أَشَاءُ

-.....ez-Zuhrî*den (şöyle demiştir): Bana Salim ibn Abdillah haber verdi ki, Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Ben Rasû-lu!lah(S)*tan (şu temsîli) işittim. Kendisi minber üzerinde şöyle buyuruyordu: "Sizden evvel gelen ümmetlere nisbetle sizin dünyâda bekaamz (bütün güne nisbetle) ikindi namazından güneşin batmasına kadar (olan müddet pb\)dir. Tevrat ehline Tevrat verildi. Onlar gün yarı oluncaya kadar Tevrat'la amel ettiler. Sonra çalışmaktan âciz oldular. Kendilerine birer kırat birer kırat (olan gündelikleri) verildi.Sonra İncil sahihlerine încîl verildi. Onlar da ikindi namazı vaktine kadar İncil'le amel edip çatıştılar. Sonra âciz kaldılar (ve çalışmaktan vazgeçtiler). Onlara da birer kırat birer kırat (olan ücretleri) verildi. Sonra sizlere Kur 'ân verildi. Sizler de Kur'ân'la güneş batıncaya kadar çalıştınız. Bundan dolayı size de ikişer kırat ikişer kırat (olarak ücret) verildi. Bunun üzerine Tevrat ehli:
— Ey Rabb'imiz! Bunlar bizden daha az çalıştılar, ve bizden daha çok ücret aldılar! dediler.Allah Taâlâ:
— Ben sizin ücretlerinizden herhangi birşey eksik verip size zulmettim mi? buyurur.Onlar:
— Hayır (gündeliğimizden eksik vermedin), derler. Allah da: — İşte bu benim fadlımdır ki, ben onu dileyeceğim kimselere veririm! buyurur"

7468 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ الْمُسْنَدِيُّ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ بَايَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَهْطٍ فَقَالَ أُبَايِعُكُمْ عَلَى أَنْ لَا تُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا تَسْرِقُوا وَلَا تَزْنُوا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ وَلَا تَأْتُوا بِبُهْتَانٍ تَفْتَرُونَهُ بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلِكُمْ وَلَا تَعْصُونِي فِي مَعْرُوفٍ فَمَنْ وَفَى مِنْكُمْ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَأُخِذَ بِهِ فِي الدُّنْيَا فَهُوَ لَهُ كَفَّارَةٌ وَطَهُورٌ وَمَنْ سَتَرَهُ اللَّهُ فَذَلِكَ إِلَى اللَّهِ إِنْ شَاءَ عَذَّبَهُ وَإِنْ شَاءَ غَفَرَ لَهُ

-....Ubâde ibnu's-Sâmit (R) şöyle demiştir: Ben (Akabe gecesinde bey'at eden) nakîbler topluluğu içinde Rasûlullah ile bey*at ettim. Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Ben sizlerle şu şartlar üzerine bey'at ediyorum: Allah'a (ibâdette) hiçbirşeyi ortak etmemek, hırsızlık yapmamak, zina eylememek, çocuklarınızı öldürmemek, kendiliğinizden uyduracağınız hiçbir yalanla kimseye iftira etmemek, hiçbir ma'rûfişte bana isyan etmemek üzere. İçinizden verdiği bu ahd ve sözünde kim durursa, onun mükâfatı Allah 'in zimmet ve fadlı üzerinedir. Bu dediklerimden birini yapıp da ondan dolayı dünyâda yakalanıp cezalanırsa, bu ikaab ona bir keffârettir ve bir günâh temizleyicidir. Bunlardan birini yapıp da yaptığı fiili Allah Taâlâgiz-lerse, onun bu işi Allah'a kalır. Allah isterse ona azâb eder, isterse onu mağfiret eyler"

7469 – حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ سُلَيْمَانَ عَلَيْهِ السَّلَام كَانَ لَهُ سِتُّونَ امْرَأَةً فَقَالَ لَأَطُوفَنَّ اللَّيْلَةَ عَلَى نِسَائِي فَلْتَحْمِلْنَ كُلُّ امْرَأَةٍ وَلْتَلِدْنَ فَارِسًا يُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَطَافَ عَلَى نِسَائِهِ فَمَا وَلَدَتْ مِنْهُنَّ إِلَّا امْرَأَةٌ وَلَدَتْ شِقَّ غُلَامٍ قَالَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كَانَ سُلَيْمَانُ اسْتَثْنَى لَحَمَلَتْ كُلُّ امْرَأَةٍ مِنْهُنَّ فَوَلَدَتْ فَارِسًا يُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

-....Bize Vuheyb, Eyyüb'dan; o da Muhammed ibn Sîrîn'den; o da Ebû Hureyre(R)'den şöyle tahdîs etti: Allah'ın Peygamberi Süleyman Aleyhi'sselâmın altmış tane kadını vardı. "Ben bir gecede kadınlarım üzerine dolaşırım da onlardan herbir kadın muhakkak Allah yolunda savaşacak birer süvârî oğlan çocuğu doğurur" diye (inşâallah demeden) yemîn sözü söyledi. Hakîkaten kadınları üzerine dolaştı. Fakat kadınlardan hiçbiri doğurmadı, yalnız bir kadın eksik doğumlu bir oğlan çocuğu doğurdu. Allah'ın Peygamberi Muhammed (S):
— "Eğer Süleyman Peygamber inşâallah diyerek yemininde bir istisna yapsaydı,kadınlardan herbir kadın muhakkak gebe kalır ve Allah yolunda savaşacak birer süvârî doğururdu9' buyurdu

---

7470 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ حَدَّثَنَا خَالِدٌ الْحَذَّاءُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَى أَعْرَابِيٍّ يَعُودُهُ فَقَالَ لَا بَأْسَ عَلَيْكَ طَهُورٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ قَالَ قَالَ الْأَعْرَابِيُّ طَهُورٌ بَلْ هِيَ حُمَّى تَفُورُ عَلَى شَيْخٍ كَبِيرٍ تُزِيرُهُ الْقُبُورَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَعَمْ إِذًا

-....Bize Hâlid el-Hazzâ, îkrime'den; o da tbn Abbâs(R)'tan şöyle tahdîs etti:Rasûlullah (S) bir A'râbî'nin yanına, ona hasta ziyareti yapmak üzere girdi ve:
— "Hastalığın zararsız geçmiş olsun, günâhlarını temizleyici bir keffârettir inşâallah'"duasında bulundu. İbn Abbâs dedi ki: A'râbî:
— Günâhları temizleyici bir keffârettir. Fakat bu öyle geçici bir hastalık değildir. Bu yaşlı bir ihtiyar hasta üzerinde harareti kaynayan ve onu kabirleri ziyaret ettirecek olan humma hastalığıdır! dedi. Peygamber (S) de: — "Şu hâlde peki (öyle olsun)/" buyurdu

---

7471 – حَدَّثَنَا ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ حِينَ نَامُوا عَنْ الصَّلَاةِ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ قَبَضَ أَرْوَاحَكُمْ حِينَ شَاءَ وَرَدَّهَا حِينَ شَاءَ فَقَضَوْا حَوَائِجَهُمْ وَتَوَضَّئُوا إِلَى أَنْ طَلَعَتْ الشَّمْسُ وَابْيَضَّتْ فَقَامَ فَصَلَّى

-....Bize Huşeym ibn Buşeyr, Husayn ibn Abdirrahmân'dan; o da Abdullah ibn Ebî Katâde'den; o da babası Ebû Katâ-de(R)'den şöyle haber verdi: Bir seferde sahâbîler sabah namazını kılmaktan güneş çıkıncaya kadar uyuyakaldıktan zaman, Peygamber (S): "Şübhesiz Allah Taâlâ istediği zamanda sizin ruhlarınızı kab-zetti, yine istediği zamanda onları geri çevirdi" buyurdu.Akabinde sahâbîler hacetlerini yerine getirdiler ve abdestlerini aldılar. Güneş doğup bembeyaz olduğu (yânî yükseldiği) zaman Peygamber kalktı ve sahâbîlere (cemâatle o geçen) namazını kıldırdı

7472 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ وَالْأَعْرَجِ ح و حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَسَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ اسْتَبَّ رَجُلٌ مِنْ الْمُسْلِمِينَ وَرَجُلٌ مِنْ الْيَهُودِ فَقَالَ الْمُسْلِمُ وَالَّذِي اصْطَفَى مُحَمَّدًا عَلَى الْعَالَمِينَ فِي قَسَمٍ يُقْسِمُ بِهِ فَقَالَ الْيَهُودِيُّ وَالَّذِي اصْطَفَى مُوسَى عَلَى الْعَالَمِينَ فَرَفَعَ الْمُسْلِمُ يَدَهُ عِنْدَ ذَلِكَ فَلَطَمَ الْيَهُودِيَّ فَذَهَبَ الْيَهُودِيُّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ بِالَّذِي كَانَ مِنْ أَمْرِهِ وَأَمْرِ الْمُسْلِمِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُخَيِّرُونِي عَلَى مُوسَى فَإِنَّ النَّاسَ يَصْعَقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يُفِيقُ فَإِذَا مُوسَى بَاطِشٌ بِجَانِبِ الْعَرْشِ فَلَا أَدْرِي أَكَانَ فِيمَنْ صَعِقَ فَأَفَاقَ قَبْلِي أَوْ كَانَ مِمَّنْ اسْتَثْنَى اللَّهُ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Müslümanlardan bir adamla Yahûdîler'den bir adam birbiriyle sövüştü. Müslüman:
— Muhammed'i âlemler üzerine seçip tercih eden Allah'a yemîn ederim ki, dedi.Bunu, yapmakta olduğu bir yeminde söyledi. Yahûdî olan kimse de:
— Musa'yı âlemler üzerine seçip tercîh eden Allah'a yemîn ederim ki, dedi.Müslüman bu sırada elini kaldırıp Yahudi'nin yüzüne bir tokat vurdu. Bunun üzerine Yahûdî, Rasûlullah'a gitti. Kendisinin ve müs-lümân zâtın işinden olup biten şeyleri Rasûlullah'a haber verdi. Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Beni Mûsâ üzerine hayrlıdır demeyiniz. Çünkü insanlar kıyamet gününde hep düşüp bayılacaklar. (Ben de bayılacağım.) Fakat ilk ayılan ben olacağım. O anda ben Musa'yı Arş'ın bir tarafına sıkıca tutunmuş bulacağım. Bilmiyorum, Mûsâ da bayılanların içinde idi de benden evvel mi ay ildi, yâhud baygınlıktan Allah'ın istisna ettiği kimselerden mi oldu?" buyurdu

---

7473 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ أَبِي عِيسَى أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةُ يَأْتِيهَا الدَّجَّالُ فَيَجِدُ الْمَلَائِكَةَ يَحْرُسُونَهَا فَلَا يَقْرَبُهَا الدَّجَّالُ وَلَا الطَّاعُونُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ

-....Bize Şu'be, Katâde'den haber verdi ki, Enes ibn Mâlik (R) şöyle demiştir:Rasûluüah (S) şöyle buyurdu: "Medine'ye Dec-câl gelecek, fakat meleklerin onu bekleyip korumakta olduklarını bulacak. Artık inşâaüah Medine'ye Deccâlde, tâûn da yaklaşmayacaktir"

7474 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ فَأُرِيدُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ أَنْ أَخْتَبِيَ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لِأُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Her peygamberin (kabul edilecek) bir duası vardır. Ben duamı inşâattan kıyamet günü ümmetime şefaat etmek için saklamak istiyorum"

7475 - حَدَّثَنَا يَسَرَةُ بْنُ صَفْوَانَ بْنِ جَمِيلٍ اللَّخْمِيُّ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُنِي عَلَى قَلِيبٍ فَنَزَعْتُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ أَنْزِعَ ثُمَّ أَخَذَهَا ابْنُ أَبِي قُحَافَةَ فَنَزَعَ ذَنُوبًا أَوْ ذَنُوبَيْنِ وَفِي نَزْعِهِ ضَعْفٌ وَاللَّهُ يَغْفِرُ لَهُ ثُمَّ أَخَذَهَا عُمَرُ فَاسْتَحَالَتْ غَرْبًا فَلَمْ أَرَ عَبْقَرِيًّا مِنْ النَّاسِ يَفْرِي فَرِيَّهُ حَتَّى ضَرَبَ النَّاسُ حَوْلَهُ بِعَطَنٍ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Ben uyurken kendimi bir kuyu başında gördüm. Onun suyundan Allah'ın çekmemi istediği kadar su çektim. Sonra kovayı benden Ebû Kuhâfe'nin oğlu Ebû Bekr aldı. O da kuyudan bir yâ-hud iki kova su çekti. Onun çekişinde bir zayıflık ve güçlük vardı. Allah Ebû Bekr'i mağfiret eylesin. Sonra kovayı Umer aldı. Ve alınca bu kova Umer'in elinde büyük bir kovaya dönüştü. Ben, halk içinde Umer'in gördüğü işi görebilecek kuvvette ve mükemmellikte kâmil bir kişi göremedim. En sonu insanlar o meydanı develerin sulak ve eylek yeri edindiler"

7476 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَتَاهُ السَّائِلُ وَرُبَّمَا قَالَ جَاءَهُ السَّائِلُ أَوْ صَاحِبُ الْحَاجَةِ قَالَ اشْفَعُوا فَلْتُؤْجَرُوا وَيَقْضِي اللَّهُ عَلَى لِسَانِ رَسُولِهِ مَا شَاءَ

-....Ebû Mûsâ (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) kendisine birşey isteyen geldiği zaman Ebû Mûsâ bazen de şöyle demiştir: Kendisine birşey isteyen yâhud da bir hacet sahibi geldiği zaman- etrafında bulunan sahâbîlerine:
— "(Bu kimsenin ihtiyâcının görülmesi hususunda) şefaat ediniz (bana delâlet ediniz),böylece sizlere de ücret ve sevâb verilin Bununla beraber Allah Taâlâ, Rasûlü'nün dili ile (yânî O'nun duâ ve istirhamı üzerine) dilediği şeyi yerine getirip infaz eder" buyururdu

---

7477 - حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَقُلْ أَحَدُكُمْ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي إِنْ شِئْتَ ارْحَمْنِي إِنْ شِئْتَ ارْزُقْنِي إِنْ شِئْتَ وَلْيَعْزِمْ مَسْأَلَتَهُ إِنَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ لَا مُكْرِهَ لَهُ

-....Hemmâm ibn Münebbih, Ebû Hureyre(R)'den işitti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Sizin herhangibiriniz duasında: 'Allah'ım, dilersen beni mağfiret eyle! Dilersen bana merhamet eyle! Dilersen bana rızık ver!* demesin. Azim ve kesinlikle (Yâ Rabb, beni mağfiret et, bana merhamet eyle! diye) duâ etsin. Çünkü Allah, dileyeceği herşeyi yapar, O'nu zorlayacak hiçbir kuvvet yoktur"

7478 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو حَفْصٍ عَمْرٌو حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ تَمَارَى هُوَ وَالْحُرُّ بْنُ قَيْسِ بْنِ حِصْنٍ الْفَزَارِيُّ فِي صَاحِبِ مُوسَى أَهُوَ خَضِرٌ فَمَرَّ بِهِمَا أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ الْأَنْصَارِيُّ فَدَعَاهُ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقَالَ إِنِّي تَمَارَيْتُ أَنَا وَصَاحِبِي هَذَا فِي صَاحِبِ مُوسَى الَّذِي سَأَلَ السَّبِيلَ إِلَى لُقِيِّهِ هَلْ سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْكُرُ شَأْنَهُ قَالَ نَعَمْ إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بَيْنَا مُوسَى فِي مَلَإٍ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ إِذْ جَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ هَلْ تَعْلَمُ أَحَدًا أَعْلَمَ مِنْكَ فَقَالَ مُوسَى لَا فَأُوحِيَ إِلَى مُوسَى بَلَى عَبْدُنَا خَضِرٌ فَسَأَلَ مُوسَى السَّبِيلَ إِلَى لُقِيِّهِ فَجَعَلَ اللَّهُ لَهُ الْحُوتَ آيَةً وَقِيلَ لَهُ إِذَا فَقَدْتَ الْحُوتَ فَارْجِعْ فَإِنَّكَ سَتَلْقَاهُ فَكَانَ مُوسَى يَتْبَعُ أَثَرَ الْحُوتِ فِي الْبَحْرِ فَقَالَ

فَتَى مُوسَى لِمُوسَى { أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنْسَانِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ } قَالَ مُوسَى { ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِي فَارْتَدَّا عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا } فَوَجَدَا خَضِرًا وَكَانَ مِنْ شَأْنِهِمَا مَا قَصَّ اللَّهُ

-....Bize el-Evzâî tahdîs etti. Bana İbn Şihâb, Ubeydullah ibn Abdillah ibn Utbe ibn Mes'ûd'dan; o da tbn Abbâs'tan tahdîs etti. îbn Abbâs (R) ile Hurr ibnu Kays ibn Hısn el-Fezârî, Mûsâ*nnı sahibi hakkında: "O, Hıdır mıdır?" diye mücâdele ettiler. Bu sırada onların yanından Ubeyy ibn Ka'b el-Ensârî geçti. îbn Abbâs, Ka'b'ı çağırdı da:
— Ben ve şu arkadaşım, Mûsâ Peygamber'in buluşmak için yolunu sorup istemiş olduğu sahibi hakkında münâkaşa ettik. Sen Ra-sûlullah(S)'tan onun hâlini zikrederken birşey işittin mi? dedi.Ubeyy ibn Ka'b:
— Ben Rasûlullah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Mûsâ Peygamber İsrail oğullarından bir topluluk içinde bulunduğu sırada ona bir adam geldi de:
— Senden daha âlim bir kimse bitiyor musun? diye sordu. Mûsâ da:
— Hayır bilmiyorum, dedi. Bu cevâbı üzerine Musa'ya:
— Evet, benim kulum Hadır (Hızır) vardır (o senden bâzı hususlarda daha âlimdir), diye vahy verildi. Bunun üzerine Mûsâ Peygamber o daha âlim olan kul ile buluşma yolunu istedi. Allah da ona (Hızır'ın mekânı ve buluşma yerine alâmet olmak üzere) balığı bir âyet, bir nişan kıldı. Ve Musa'ya:
— Yâ Mûsâ, balığı kaybettiğin zaman hemen geri dön. Çünkü sen o kula orada kavuşacaksın! denildi. Artık Mûsâ balığın kaybolduğu denizin içinde balığın izini ta'-kîb edecek idi. Yola devam ettiler. Bir yerde Musa'nın hizmetçisi olan genç, Musa'ya:
— Ne dersin? Kayanın yanında barındığımız zaman (balığın denize düşüp hareket ettiğini görmüştüm;) ben balığı unuttum. Onu zikretmemi bana unutturan ancak şeytândır, dedi.Mûsâ:
— Zâten istediğimiz bu idi, dedi.Bunun üzerine kendi izlerine baka baka geriye döndüler. Sonunda taşın yanında Hadır'I buldular. Hadır'la Musa'nın işinden Allah'ın el-Kehf Sûresi'nde hikâye ettiği şeyler oldu

---

7479 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ نَنْزِلُ غَدًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِخَيْفِ بَنِي كِنَانَةَ حَيْثُ تَقَاسَمُوا عَلَى الْكُفْرِ يُرِيدُ الْمُحَصَّبَ

-....Bize Yûnus, îbn Şihâb'dan; o da Ebû Seleme ibn Abdirrahmân'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S) -Veda Haccı'nda Minâ'dan Mekke'ye inmek istediğinde-: "Yârın inşâattan Kinâne oğulları yurduna ineriz ki, orada Kureyş ile Kinâne oğulları küfr üzerine ahid yapmışlardı" buyurmuştur. Rasûlullah, Kinâne oğulları hayfı demekle, Muhassab mevkiini kasdediyordu

---

7480 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرٍو عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ حَاصَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَهْلَ الطَّائِفِ فَلَمْ يَفْتَحْهَا فَقَالَ إِنَّا قَافِلُونَ غَدًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَقَالَ الْمُسْلِمُونَ نَقْفُلُ وَلَمْ نَفْتَحْ قَالَ فَاغْدُوا عَلَى الْقِتَالِ فَغَدَوْا فَأَصَابَتْهُمْ جِرَاحَاتٌ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّا قَافِلُونَ غَدًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَكَأَنَّ ذَلِكَ أَعْجَبَهُمْ فَتَبَسَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Tâif ehlini muhasara etti de onları fethedemeyince:
— "înşâaltah yarın Medîne'ye döneceğiz*' buyurdu. Müslümanlar:
— Onların kalelerini fethetmeden nasıl döneriz?! dediler. (Bu i'tirâz üzerine) Peygamber:
— "Öyle ise yarın harbe hazır olun!" buyurdu. Ertesi gün harbe giriştiler. (Düşmanın çetin müdâfaa harbi yapmasından) sahâbîlere çok yaralar isabet etti. Bunun üzerine Peygamber:

— "İnşâattah yarın döneceğiz!" buyurdu. Bu defa bu dönme kararı sahâbîleri sevindirmiş gibi oldu. Rasûlullah da sahâbîlerin bu sevinmelerinden gülümsedi

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ حَتَّى إِذَا فُزِّعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا الْحَقَّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ } وَلَمْ يَقُلْ مَاذَا خَلَقَ رَبُّكُمْ وَقَالَ جَلَّ ذِكْرُهُ { مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ } وَقَالَ مَسْرُوقٌ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ إِذَا تَكَلَّمَ اللَّهُ بِالْوَحْيِ سَمِعَ أَهْلُ السَّمَوَاتِ شَيْئًا فَإِذَا فُزِّعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ وَسَكَنَ الصَّوْتُ عَرَفُوا أَنَّهُ الْحَقُّ وَنَادَوْا { مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا الْحَقَّ } وَيُذْكَرُ عَنْ جَابِرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أُنَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَحْشُرُ اللَّهُ الْعِبَادَ فَيُنَادِيهِمْ بِصَوْتٍ يَسْمَعُهُ مَنْ بَعُدَ كَمَا يَسْمَعُهُ مَنْ قَرُبَ أَنَا الْمَلِكُ أَنَا الدَّيَّانُ

Yüce Allah'ın: Nezdinde Kendisine İzin Verdiği Kimselerden Başkasının Şefaati Fayda Etmez* Nihayet Kalblerinden Korku Giderildiği Zaman 'Rabb'iniz Ne Buyurdu?' Derler. * Hakkı (Söyledi)9 Derler. O Çok Yüce, Çok Büyüktür" (Sebe: 23) Kavli Babı
Burada "Rabb'iniz ne yarattı?" demedi (de "Rabb'iniz ne buyurdu?" dedi.Ve zikri ulu Allah şöyle buyurdu: "O'nun izni olmadıkça nezdinde şefaat edecek kim?" (el-Bakara: 255).Mesrûk, İbn Mes'ûd'dan şöyle söyledi:Allah vahy ile kelâm ettiği zaman gökler ahâlîsi birşey işitirler. Meleklerin kalblerinden korku giderildiği ve ses sakin olduğunda, onlar bu sesin Rabb'leri tarafından olan hakk olduğunu tanırlar. Ve birbirlerine: "Rabb'iniz ne buyurdu?" diye nida ederler. Onlar da:"Hakkı buyurdu" derler.Ve Câbir ibn Abdilİah'tan zikrolunuyor ki, Abdullah ibn Uneys el-Ensârî şöyle demişti*:Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle Duyuruyordu:"Allah kıyamet gününde kulları toplar da onlara uzak olanın yakın olan kimsenin işitmesi gibi işiteceği bir ses ile nida eder: Melik ancak benim! Deyyân (yânî karşılık verici) ancak benim! buyurur'.

7481 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا قَضَى اللَّهُ الْأَمْرَ فِي السَّمَاءِ ضَرَبَتْ الْمَلَائِكَةُ بِأَجْنِحَتِهَا خُضْعَانًا لِقَوْلِهِ كَأَنَّهُ سِلْسِلَةٌ عَلَى صَفْوَانٍ قَالَ عَلِيٌّ وَقَالَ غَيْرُهُ صَفْوَانٍ يَنْفُذُهُمْ ذَلِكَ فَإِذَا { فُزِّعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا الْحَقَّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ } قَالَ عَلِيٌّ وَحَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرٌو عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ بِهَذَا قَالَ سُفْيَانُ قَالَ عَمْرٌو سَمِعْتُ عِكْرِمَةَ حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ قَالَ عَلِيٌّ قُلْتُ لِسُفْيَانَ قَالَ سَمِعْتُ عِكْرِمَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ لِسُفْيَانَ إِنَّ إِنْسَانًا رَوَى عَنْ عَمْرٍو عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ يَرْفَعُهُ أَنَّهُ قَرَأَ فُرِّغَ قَالَ سُفْيَانُ هَكَذَا قَرَأَ عَمْرٌو فَلَا أَدْرِي سَمِعَهُ هَكَذَا أَمْ لَا قَالَ سُفْيَانُ وَهِيَ قِرَاءَتُنَا

- Bize Alî ibn Abdillah tahdîs etti. Bize Sufyân ibn Uyeyne, Amr ibn Dinar'dan; o da îkrime'den tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R) bu hadîsi Peygamber'e ulaştırır: Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Allah Taâlâ semâdaki meleklere bir emrin infaz olunmasını hükmettiği zaman düz bir taş üstünde hareket ettirilen zincir sesi gibi heybetli olan bu ilâhî hükme, melekler tamâmiyle boyun eğerek (korku ile) kanatlarını birbirine vururlar. Gönüllerinden bu korku gidince melekler, Cebrail ve Mîkâîl gibi Mukarreb Meleklerde:
— Rabb'iniz ne söyledi? diye sorarlar. Mukarreb Melekler de:
— Allah ancak hakkı buyurdu. Allah yücedir. Allah büyüktür! derler".Alî ibn Medînî ve Sufyân ibn UyeyneMen başkası "Fâ"mn fet-hasıyle "Safavânin" diye söylemişlerdir.AB ibnu'l-Medînî şöyle dedi: Ve bize Sufyân tahdîs etti. Bize Amr, İkrime'den; o da Ebû Hureyre'den bu hadîsi tahdîs etti.Sufyân şöyle dedi: Amr şöyle dedi: Ben îkrime'den işittim: Bize Ebû Hureyre tahdîs etti.Alî ibn Medînî şöyle dedi: Ben Sufyân'a söyledim. O:
— Ben İkrime'den işittim, dedi; o da: Ben Ebû Hureyre'den işittim dedi, dedim.Oda:
— Evet (hadîs böyle de geldi), dedi. Alî dedi ki: Ben Sufyân'a: '
— Bir insan Amr'dan; o da îkrime'den; o da Ebû Hureyre'den rivayet etti ki, o bunu Peygamber'e

yükseltiyordu. Peygamber "Fuzzia" şeklinde okumuştur, dedim.Sufyân:
— Amr da böyle okudu. O bunu îkrime'den böyle mi işitti, yâ-hud kendisi nefsinden böyle mi okudu, bilmiyorum? dedi. Sufyân: — Bu, bizim kirâatimizdir, dedi

---

7482 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَذِنَ اللَّهُ لِشَيْءٍ مَا أَذِنَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَغَنَّى بِالْقُرْآنِ وَقَالَ صَاحِبٌ لَهُ يُرِيدُ أَنْ يَجْهَرَ بِهِ

-....Ibn Şihâb'dan (şöyle demiştir): Bana Ebû Seleme ibn Abdirrahmân haber verdi ki, Ebû Hureyre (R) şöyle der idi: Rasû-lullah (S) şöyle buyurdu: "Allah Kur'ânU tegannf etmekte olan bir peygamberi dinlediği kadar hiçbir şeyi dinlemedi". Ebû Hureyre'nin bir arkadaşı: "Tegannt" ile "Kur'ân'ı aşikâre okumakta olan" demeyi kasdeder, dedi

---

7483 – حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اللَّهُ يَا آدَمُ فَيَقُولُ لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ فَيُنَادَى بِصَوْتٍ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكَ أَنْ تُخْرِجَ مِنْ ذُرِّيَّتِكَ بَعْثًا إِلَى النَّارِ

-.......Ebû Saîd el-Hudrî (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle buyurdu: "Azîz,Celîl Allah kıyamet günü:
— Yâ Âdem! diye nida eder. Âdem de:
— Lebbeyke ve sa *deyke (= Yâ Rabb, emrine tekrar tekrar icabet ve emrini yerine getirmeye dâima hazırım)/ diyecek. Allah, Âdem'e bir ses ile:
— Allah sana zürriyetinden cehenneme gidecek bir topluluğu çıkarmanı emrediyor! Diye nida edecek"

7484 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا غِرْتُ عَلَى امْرَأَةٍ مَا غِرْتُ عَلَى خَدِيجَةَ وَلَقَدْ أَمَرَهُ رَبُّهُ أَنْ يُبَشِّرَهَا بِبَيْتٍ فِي الْجَنَّةِ

-...Âişe (R): Ben, Peygambef(S)*in kadınlarından hiçbirisi hakkında Hadîce'ye karşı kıskançlığım derecesinde kıskanç değildim. Yemîn olsun, Rabb'i Peygamber'e, Hadîceye cennette bir ev ile müjde vermesini emretmiştir, dedi

---

بَاب كَلَامِ الرَّبِّ مَعَ جِبْرِيلَ وَنِدَاءِ اللَّهِ الْمَلَائِكَةَ وَقَالَ مَعْمَرٌ { وَإِنَّكَ لَتُلَقَّى الْقُرْآنَ } أَيْ يُلْقَى عَلَيْكَ وَتَلَقَّاهُ أَنْتَ أَيْ تَأْخُذُهُ عَنْهُمْ وَمِثْلُهُ { فَتَلَقَّى آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ }

7485 – حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ هُوَ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا نَادَى جِبْرِيلَ إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَبَّ فُلَانًا فَأَحِبَّهُ فَيُحِبُّهُ جِبْرِيلُ ثُمَّ يُنَادِي جِبْرِيلُ فِي السَّمَاءِ إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَبَّ فُلَانًا فَأَحِبُّوهُ فَيُحِبُّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ وَيُوضَعُ لَهُ الْقَبُولُ فِي أَهْلِ الْأَرْضِ

Yüce Rabb'in Cibril İle Kelâmı Ve Allah'ın Meleklere Nidası Babı
Ebû Ubeyde Ma'm er ibnu'l-Müsennâ: "înneke le-tulakkâ'l-Kur*âne... ^Şübhesiz bu Kur'ân sana Haktm, Alîm tarafından veriliyor" (en-Neml: 6) "Bu Kur'ân sana ilkaa olunuyor, sen de onu telâkki ediyorsun, yânî sen onu meleklerden alıyorsun demektir.

"Ve telakkaa Âdemu min Rabbihi kettmâtin = Derken Âdem Rabb'inden kelimeler belleyip aldı..." (el-Bakara: 37) kavli de bunun benzeridir, demiştir.
-....Ebû Hureyre (R) şöyle dedi: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Allah Tebâreke ve Taâlâ bir kulu sevdiği zaman Cibril'e:
— Allah fulân kulu sevmiştir, onu sen de sev! diye nida eder. Cibril de o kulu sever.Sonra Cibril gök halkına:
— Allah fulân kulu sevmiştir, sizler de onu sevin! diye nida eder. Gök ahâlîsi de o kulu severler. Ve Yer ahâlîsi arasında da o kimse için (gönüllerine) bir kabul konulur"

7486 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَتَعَاقَبُونَ فِيكُمْ مَلَائِكَةٌ بِاللَّيْلِ وَمَلَائِكَةٌ بِالنَّهَارِ وَيَجْتَمِعُونَ فِي صَلَاةِ الْعَصْرِ وَصَلَاةِ الْفَجْرِ ثُمَّ يَعْرُجُ الَّذِينَ بَاتُوا فِيكُمْ فَيَسْأَلُهُمْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِهِمْ كَيْفَ تَرَكْتُمْ عِبَادِي فَيَقُولُونَ تَرَكْنَاهُمْ وَهُمْ يُصَلُّونَ وَأَتَيْنَاهُمْ وَهُمْ يُصَلُّونَ

Bize Kuteybe ibn Saîd, Mâlik'ten; o da Ebu'z-Zinâd'dan; o da el- Vrec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "(Her gün) birtakım melekler geceleyin, diğer birtakım melekler de gündüzleyin birbirinin akabinde size gelirler. Bunlar ikindi ile sabah namazlarında bir yere gelip birleşirler. Sonra (evvelce) içinizde kalmış olanlar semâya çıkarlar. Rabb'leri kullarının hâllerini en iyi bilirken (yine) o meleklere:
— Kullarımı ne hâlde bıraktınız? diye sorar. Onlar da:
— Onları namaz kılarlarken bıraktık, nitekim namaz kılarlarken bulmuştuk, cevâbını verirler"

7487 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ وَاصِلٍ عَنْ الْمَعْرُورِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا ذَرٍّ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَتَانِي جِبْرِيلُ فَبَشَّرَنِي أَنَّهُ مَنْ مَاتَ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ قُلْتُ وَإِنْ سَرَقَ وَإِنْ زَنَى قَالَ وَإِنْ سَرَقَ وَإِنْ زَنَى

-...Bize Şu'be, Vâsü el-Ahdeb'den tahdîs etti ki, el-Ma'rûr şöyle demiştir: Ben Ebû Zerr (Cundeb ibn Zurâre -R)*den işittim, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Cibrtl bana geldi ve bana:
— Allah'a hiçbirşeyi ortak kılmayarak Ölen her kişi cennete girer! diye müjdeledi. Ben:
— Yâ Cibril, bu kimse hırsızlık yapsa, zina etse de mi? diye sordum. Cibril:
— (Evet.) Hırsızlık yapmış ve zina etmiş olsa da (cennete girer)/ diye cevâb verdi"

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { أَنْزَلَهُ بِعِلْمِهِ وَالْمَلَائِكَةُ يَشْهَدُونَ } قَالَ مُجَاهِدٌ { يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ } بَيْنَ السَّمَاءِ السَّابِعَةِ وَالْأَرْضِ السَّابِعَةِ

7488 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ الْهَمْدَانِيُّ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا فُلَانُ إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ فَقُلْ اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ وَوَجَّهْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ رَغْبَةً وَرَهْبَةً إِلَيْكَ لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنْجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ فَإِنَّكَ إِنْ مُتَّ فِي لَيْلَتِكَ مُتَّ عَلَى الْفِطْرَةِ وَإِنْ أَصْبَحْتَ أَصَبْتَ أَجْرًا

Yüce Allah'ın: "Bununla Beraber Allah Sana İndirdiği (Kur*Ân) İle Şâhidttk Eder Ki, O Bunu Kendi İlmiyle İndirmiştir. Melekler De Şâhidlik Ederler. Hakîkî Şahid Olmak Bakunındansa, Allah Yeter" (En-Nisâ: İ66> Kavli Babı
Müfessir Mucâhid ibn Cebr: "(Allah, yedi göğü ve yerden de onların mislini yaratmış olandır.) Emr bütün bunların arasında durmadan iner durur..." (et-Talâk: 12) kavli

hakkında: "Emr91, yedinci semâ ile yedinci Arz arasında iner durur, demiştir.
-...el-Berâ ibn Âzib (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Yâ fulan! Yatağına girdiğinde şu duayı şöyle: Allah'ım! Kendimi Sana tesltm ettim. Yüzümü Sana çevirdim, işimi Sana ısmarladım, sırtımı Sana dayadım. Seni dilerim ve Sen'-den korkarım. Sen'den başka sığınacak, Sen'den başka kurtaracak yoktur. Kurtulma ve koruma ancak Sana âiddir. Ben Sen'in indirdiğin Kitâb'na inandım ve gönderdiğin Peygamber'ine îmân ettim! Eğer sen o gecende ölecek olursan, fıtrat (yânî îslâm Dîni) üzere ölürsün, eğer sabaha çıkarsan, sevaba isabet etmiş olursun"

7489 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْأَحْزَابِ اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ سَرِيعَ الْحِسَابِ اهْزِمْ الْأَحْزَابَ وَزَلْزِلْ بِهِمْ زَادَ الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي خَالِدٍ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Abdullah ibn Ebî Evfa (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) Ahzâb gününde (müşrikler aleyhine) şöyle duâ etti: "Yâ Allah! Ey Kitâb'ı indiren, ey hesabı çabuk olan Allah'ım! Şu toplanıp gelmiş düşman kabilelerini dağıt, onların topluluklarım kır, irâdelerini sars!"el-Humeydî şunu ziyâde etti: Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs etti. Bize İbnu Ebî Hâlid tahdîs etti. Ben Abdullah ibn Ebî Evfâ'dan işittim; ben Peygamber(S)'den işittim

---

7490 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ هُشَيْمٍ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا { وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا } قَالَ أُنْزِلَتْ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَوَارٍ بِمَكَّةَ فَكَانَ إِذَا رَفَعَ صَوْتَهُ سَمِعَ الْمُشْرِكُونَ فَسَبُّوا الْقُرْآنَ وَمَنْ أَنْزَلَهُ وَمَنْ جَاءَ بِهِ فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى { وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا } { لَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ } حَتَّى يَسْمَعَ الْمُشْرِكُونَ { وَلَا تُخَافِتْ بِهَا } عَنْ أَصْحَابِكَ فَلَا تُسْمِعُهُمْ { وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا } أَسْمِعْهُمْ وَلَا تَجْهَرْ حَتَّى يَأْخُذُوا عَنْكَ الْقُرْآنَ

- Bize Müsedded, Huşeym'den; o da Ebû Bişr'den; o da Şa-îd ibn Cubeyr'den; o da Ibn Abbâs(R)'tan tahdîs etti. O: "...Namazında pek bağırma, sesini o kadar kısma da.ikisinin arası bir yol tut *' (ei-lsrâ: no) âyeti, Rasûlullah (S) Mekke'de gizli yaşamakta iken indirildi. Fakat Rasûlullah, sahâbîleriyle namaz kıldığı zaman Kur'ân okurken sesini yükseltir, müşrikler ise O'nun sesini işitirler de hem Kur'ân'a, hem Kur'ân'ı indirene, hem de Kur'ân kendisine gelmiş olana söverlerdi. Yüce Allah: "Namazında pek bağırma, sesini o kadar kısma da", yânî, "Namazında kıraatini çok açıklama, sonra müşrikler işitirler. Ve sesini sahâbîlerinden gizli de yapma. Sonra onlara işit-tiremezsin. Bunun ikisi arası bir yol tut, pek bağırmayarak onlara işittir ki, onlar Kur'ân'ı Sen'den alabilsinler" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { يُرِيدُونَ أَنْ يُبَدِّلُوا كَلَامَ اللَّهِ } { إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ } حَقٌّ { وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ } بِاللَّعِبِ

7491 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى يُؤْذِينِي ابْنُ آدَمَ يَسُبُّ الدَّهْرَ وَأَنَا الدَّهْرُ بِيَدِي الْأَمْرُ أُقَلِّبُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ

Yüce Allah'ın: "Onlar Allah'ın Kelâmım Değiştirmelerini İsterler..." (El-Feth: 15) Kavli Babı
"Hakîkaten o, hakk ile bâtılı katı ay ir deden bir sözdür": Haktır; **O bir şaka değildir" (et-Tânk: 13):O oyun ve eğlence değildir".

-...ez-Zuhrîbize Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir Peygamber (S) şöyle dedi: "Yüce Allah: Âdem oğlu dehre söverek beni ezalarıdır ir. Hâlbuki ben dehr*-im (yânî dehrin yaratanıyım). Her emr benim elimdedir. Geceyi gündüzü ben arka arkaya getiririm! buyurdu"

7492 - حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الصَّوْمُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ يَدَعُ شَهْوَتَهُ وَأَكْلَهُ وَشُرْبَهُ مِنْ أَجْلِي وَالصَّوْمُ جُنَّةٌ وَلِلصَّائِمِ فَرْحَتَانِ فَرْحَةٌ حِينَ يُفْطِرُ وَفَرْحَةٌ حِينَ يَلْقَى رَبَّهُ وَلَخُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ

-.... Bize el-A'meş, Ebû Salih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki,Peygamber (S) şöyle demiştir: "Azîz ve Ce-lîl olan Allah şöyle buyurur: Oruç benim içindir. Onun mükâfatını ancak ben veririm. Oruçlu kişi şehvetini, yemesini, içmesini benim için terkeder. Oruç bir kalkandır. Oruçlu için iki sevinç vardır: Biri iftar ederkenki sevinç, biri de (kıyamet günü) Rabb'ine kavuşurken-ki sevinç. Yemîn olsun ki, oruçlu ağzın açlık kokusu Allah katında misk kokusundan daha temizdir

---

7493 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَمَا أَيُّوبُ يَغْتَسِلُ عُرْيَانًا خَرَّ عَلَيْهِ رِجْلُ جَرَادٍ مِنْ ذَهَبٍ فَجَعَلَ يَحْثِي فِي ثَوْبِهِ فَنَادَى رَبُّهُ يَا أَيُّوبُ أَلَمْ أَكُنْ أَغْنَيْتُكَ عَمَّا تَرَى قَالَ بَلَى يَا رَبِّ وَلَكِنْ لَا غِنَى بِي عَنْ بَرَكَتِكَ

-....Bize Ma'mer ibn Râşid, Hemmâm ibn Münebbih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Eyyûb Peygamber çıplak olarak yıkandığı sırada üzerine altından birçok çekirgeler düştü. Eyyûb da avuç avuç alıp elbisesinin içine atmağa başladı. Rabb'i ona:
— Yâ Eyyûb! Ben seni şu görmekte olduğun şeylerden zengin kılmamış mı idim? Diye nida edince:
— Evet yâ Rabb(beni zengin kılmıştın).Lâkin Sen'in bereketinden müstağni kalacağım yok! cevâbını verdi

---

7495 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْأَغَرِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَنْزِلُ رَبُّنَا تَبَارَكَ وَتَعَالَى كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا حِينَ يَبْقَى ثُلُثُ اللَّيْلِ الْآخِرُ فَيَقُولُ مَنْ يَدْعُونِي فَأَسْتَجِيبَ لَهُ مَنْ يَسْأَلُنِي فَأُعْطِيَهُ مَنْ يَسْتَغْفِرُنِي فَأَغْفِرَ لَهُ

-...Bana Mâlik, îbn Şihâb'.dan; o da Ebû Abdillah el-Egarr'dan; o da Ebû Hureyre(R)*den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle demiştir: "Rabb'imiz Tebâreke ve Taâlâ her gece, gecenin son üçte biri kaldığında dünyâ semâsına iner de: Bana kim duâ eder ki, onun duasına icabet edeyim! Benden kim hacet ister ki, dileğini vereyim! Benden kim mağfiret ister ki, onu mağfiret edeyim! buyurur"

7495 - حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ أَنَّ الْأَعْرَجَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ نَحْنُ الْآخِرُونَ السَّابِقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ اللَّهُ أَنْفِقْ أُنْفِقْ عَلَيْكَ

-...Bize Ebu'z-Zinâd tahdîs etti. Ona da el-A'rec tahdîs etmiştir. O da Ebû Hureyre(R)'den işitmiştir. O da Rasûlullah(S)'tan: "Bizler (dünyâda) en sonra gelenleriz, kıyamet gününde ise en başa geçecek olanlarız*' buyururken işitmiştir. Bu "Bize Ebû'l-Yemân tahdîs etti" isnâdıyle gelen hadîsin sonunda: Allah: "Ey kulum, sen in/âk et, ben de sana infak edeyim" buyurdu, demiştir

7497 - حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا ابْنُ فُضَيْلٍ عَنْ عُمَارَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ فَقَالَ هَذِهِ خَدِيجَةُ أَتَتْكَ بِإِنَاءٍ فِيهِ طَعَامٌ أَوْ إِنَاءٍ فِيهِ شَرَابٌ فَأَقْرِئْهَا مِنْ رَبِّهَا السَّلَامَ وَبَشِّرْهَا بِبَيْتٍ مِنْ قَصَبٍ لَا صَخَبَ فِيهِ وَلَا نَصَبَ

-....Bize îbnu Fudayl, Umâre'den; o da Ebû ZurVdan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti: (Cibril, Pegamber'e geldi ve:) "İşte şu Hadtce'dir. Sana içinde bir yiyecek bulunan bir kap yâhud içinde bir içecek şey bulunan bir kap getirdi. Ona Rabb'i tarafından selâm söyle ve kendisini, cennette gürültü ve yorulmak bulunmayan inciden yapılmış bir beytle müjdele! dedi"

7498 - حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ أَسَدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَالَ اللَّهُ أَعْدَدْتُ لِعِبَادِي الصَّالِحِينَ مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ وَلَا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ

-....Bize Ma'mer ibn Râşid, Hemmâm ibn Münebbih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S) şöyle demiştir: "Allah Taâlâ: Ben iyi kullarım için hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiçbir beşer kalbine gelmeyen birtakım ni'metler hazırladım, buyurdu"

7499 - حَدَّثَنَا مَحْمُودٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي سُلَيْمَانُ الْأَحْوَلُ أَنَّ طَاوُسًا أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا تَهَجَّدَ مِنْ اللَّيْلِ قَالَ اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ قَيِّمُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ أَنْتَ الْحَقُّ وَوَعْدُكَ الْحَقُّ وَقَوْلُكَ الْحَقُّ وَلِقَاؤُكَ الْحَقُّ وَالْجَنَّةُ حَقٌّ وَالنَّارُ حَقٌّ وَالنَّبِيُّونَ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ حَقٌّ اللَّهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ وَبِكَ آمَنْتُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْكَ أَنَبْتُ وَبِكَ خَاصَمْتُ وَإِلَيْكَ حَاكَمْتُ فَاغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ أَنْتَ إِلَهِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

-.....Bize Süleyman el-Ahvel haber verdi ki, ona da Tâvûs haber vermiştir. O da İbn Abbâs(R)'tan şöyle derken işitmiştir: Peygamber (S) geceden bir kısmında tehecctid namazı kıldığında şöyle derdi: "Allah'ım, her hamd Sen'in içindir. Sen göklerin ve Yer'in nurusun. Hamd Sana mahsûstur. Sen göklerin ve Yer'in daimî tedbîr edicisisin. Hamd Sana mahsûstur. Sen göklerin, Yer'in ve bunlardaki herşeyin Rabb'isin. Sen Hakk'sın. Va'din de haktır.Sen'insözün de ancak haktır. Sana kavuşmak haktır. Cennet haktır. Cehennem de haktır. Peygamberler de haktır. Kıya metin kopması da haktır. Allah 'im! Ben kendimi yalnız Sana teslîm ettim. Yalnız Sana îmân ettim. Yalnız Sana güvenip dayandım. Yalnız Sana yöneldim. Yalnız Sana dayanarak mücâdele ettim. Aramızda yalnız Seni hakem kıldım.Benim önceden işlediğim, sonra işlerim sandığım, gizli yaptığım ve açıktan işlediğim bütün günâhlarımı mağfiret eyle. ibâdete lâyık tanrı ancak Sen'sin. Sen'den başka hiçbir ilâh yoktur

---

7500 - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ النُّمَيْرِيُّ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ يَزِيدَ الْأَيْلِيُّ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ قَالَ سَمِعْتُ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ وَسَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ وَعَلْقَمَةَ بْنَ وَقَّاصٍ وَعُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ حَدِيثِ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ قَالَ لَهَا أَهْلُ الْإِفْكِ مَا قَالُوا فَبَرَّأَهَا اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكُلٌّ حَدَّثَنِي طَائِفَةً مِنْ الْحَدِيثِ الَّذِي حَدَّثَنِي عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ وَلَكِنِّي وَاللَّهِ مَا كُنْتُ أَظُنُّ أَنَّ اللَّهَ يُنْزِلُ فِي بَرَاءَتِي وَحْيًا يُتْلَى وَلَشَأْنِي فِي نَفْسِي كَانَ أَحْقَرَ مِنْ أَنْ يَتَكَلَّمَ اللَّهُ فِيَّ بِأَمْرٍ يُتْلَى وَلَكِنِّي كُنْتُ أَرْجُو أَنْ يَرَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي النَّوْمِ رُؤْيَا يُبَرِّئُنِي اللَّهُ بِهَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى { إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ } الْعَشْرَ الْآيَاتِ

-....Bize Yûnus ibn Yezîd el-Eylî tahdîs edip şöyle dedi; Ben ez-Zuhrî'den işittim, şöyle dedi: Ben Urve ibnu'z-Zubeyr'den, Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den, Alkame ibn Vakkaas'tan ve Ubeydullah ibn Abdillah'tan, iftira ehlinin Peygamberin zevcesi Âişe hakkında dediklerini dedikleri ve Allah'ın da iftiracıların dediklerinden onu temize çıkardığı zamanki hadîsini işittim. Bunlardan herbiri bana Âişe'den tahdîs ettiği hadîsten bir taifeyi tahdîs etti. Âişe (R) hadîsinin sonunda şöyle demiştir:
— Allah'a yemîn ederim ki, Allah'ın benim berâetim hakkında tilâvet edilecek bir vahy indireceğini hiç zannetmezdim. Ve elbette benim sânım, benim nefsimde Allah'ın benim hakkımda tilâvet edilecek bir emirle tekellüm etmesinden çok hakîr idi. Fakat ben Rasûlullah'ın uykuda bir ru'yâ görmesini ve Allah'ın beni o ru'yâ ile temize çıkaracağını ümîd ediyordum. Nihayet Yüce Allah şu on âyeti indirdi: "O uydurma haberi getirenler içinizden bir zümredir. Onu sizin için bir serr sanmayın. BiVakis o, sizin için bir hayırdır.Onlardan herkese kazandığı günâh vardır. Onlardan büyüğünü üzerine olan adam: en büyük azâb onundur.,," (en-Nün 11-21)

7501 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا الْمُغِيرَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَقُولُ اللَّهُ إِذَا أَرَادَ عَبْدِي أَنْ يَعْمَلَ سَيِّئَةً فَلَا تَكْتُبُوهَا عَلَيْهِ حَتَّى يَعْمَلَهَا فَإِنْ عَمِلَهَا فَاكْتُبُوهَا بِمِثْلِهَا وَإِنْ تَرَكَهَا مِنْ أَجْلِي فَاكْتُبُوهَا لَهُ حَسَنَةً وَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَعْمَلَ حَسَنَةً فَلَمْ يَعْمَلْهَا فَاكْتُبُوهَا لَهُ حَسَنَةً فَإِنْ عَمِلَهَا فَاكْتُبُوهَا لَهُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِ مِائَةِ ضِعْفٍ

-....Bize el-Mugîre ibnu Abdirrahmân, Ebuz-Zinâd dan; o da el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlul-lah (S) şöyle demiştir: "Yüce Allah (kullarının hasene ve seyyielerini yazmağa me'mûr olan meleklerine) her zaman şöyle buyurur: Kulum fena bir iş yapmak istediğinde hemen bu irâdesini defterine yazmayınız, tâ bu irâdesini gerçekleştirip o fiili yapıncaya kadar bekleyiniz. Eğer o fenalığı yaparsa, o yaptığı fenalığın bir mislini yazınız. Eğer benden çekinerek yapmaz, bırakırsa, bu defa onun hesabına bir hasene yazınız- Bir de kulum bir güzel iş yapmak ister de (her hangi bir sebeble) yapamazsa, ona bu güzel niyetine mükâfat olarak bir hasene yazınız. Eğer yaparsa, yaptığı o işin mükâfatını on mislinden ye-diyüz katına kadar yazınız"

7502 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي مُزَرِّدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَلَقَ اللَّهُ الْخَلْقَ فَلَمَّا فَرَغَ مِنْهُ قَامَتْ الرَّحِمُ فَقَالَ مَهْ قَالَتْ هَذَا مَقَامُ الْعَائِذِ بِكَ مِنْ الْقَطِيعَةِ فَقَالَ أَلَا تَرْضَيْنَ أَنْ أَصِلَ مَنْ وَصَلَكِ وَأَقْطَعَ مَنْ قَطَعَكِ قَالَتْ بَلَى يَا رَبِّ قَالَ فَذَلِكِ لَكِ ثُمَّ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ { فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ }

-....Bana Süleyman ibn Bilâl, Muâviye ibn Muzerrid'den; o da Saîd ibn Yesâr'dan;o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Ra-sûlullah (S) şöyle demiştir: "Allah Taâlâ,mahlûkları yaratıp bunu tamamladığı zaman, rahim (hısımlık) ayağa kalktı. Yüce Allah ona:
— Ne dersin? buyurdu.Rahim:
— Yâ Rabb! Bu kıyam ve ilticam, hısımlığı kesmekten Sana sığınmak makaamıdır (Sana sığınıyorum), dedi.Yüce Allah:
— Ey rahim, sen razı olmuyor musun? Seni ekleyip hakkını veren kimseye ben de ihsanımı ekleyip mükâfatını vereyim, seninle ilgiyi kesip hakkını tanımayanı ben de ilgiyi azaltıp cezalandırayım! buyurdu. Rahim de: Evet razıyım, dedi.Allah Taâlâ da:
— İşte rahimin hakkını gözetenlerle gözetmeyenlerin hâli böyle olacaktır! buyurdu".Bundan sonra Ebû Hureyre: "Demek, idareyi ve hâkimiyeti ele alırsanız» hemen yeryüzünde fesâd çıkaracak, akrabalık münâsebetlerinizi bile parçalayıp keseceksiniz, öyle mi?" (Muhammed: 22)

7503 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ صَالِحٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ قَالَ مُطِرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ قَالَ اللَّهُ أَصْبَحَ مِنْ عِبَادِي كَافِرٌ بِي وَمُؤْمِنٌ بِي

-....Zeyd ibn Hâlid (R) şöyle demiştir: Peygamber'in duâsıyle yağmura kavuştuk.Peygamber (S) dedi ki: "Allah Taâlâ: Kullarımdan kimi bana kâfir, kimi de bana mü'min olarak sabahı etti... buyurdu"

7504 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَالَ اللَّهُ إِذَا أَحَبَّ عَبْدِي لِقَائِي أَحْبَبْتُ لِقَاءَهُ وَإِذَا كَرِهَ لِقَائِي كَرِهْتُ لِقَاءَهُ

-.....Bana Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'recfden; o da Ebû Hureyre(R) den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle demiştir: "Allah Taâlâ: Kulum bana kavuşmayı arzu ettiği zaman, ben de ona kavuşmayı arzu ederim. Kulum bana kavuşmayı istemediği zaman ben de ona kavuşmayı istemem! buyurdu"

7505 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَالَ اللَّهُ أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي

-....Bize Ebu'z-Zinâd, el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki,Rasûlullah (S): "Allah Taâlâ: Ben kulumun beni zannı yanındayım, buyurdu'* demiştir

---

7506 – حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَالَ رَجُلٌ لَمْ يَعْمَلْ خَيْرًا قَطُّ فَإِذَا مَاتَ فَحَرِّقُوهُ وَاذْرُوا نِصْفَهُ فِي الْبَرِّ وَنِصْفَهُ فِي الْبَحْرِ فَوَاللَّهِ لَئِنْ قَدَرَ اللَّهُ عَلَيْهِ لَيُعَذِّبَنَّهُ عَذَابًا لَا يُعَذِّبُهُ أَحَدًا مِنْ الْعَالَمِينَ فَأَمَرَ اللَّهُ الْبَحْرَ فَجَمَعَ مَا فِيهِ وَأَمَرَ الْبَرَّ فَجَمَعَ مَا فِيهِ ثُمَّ قَالَ لِمَ فَعَلْتَ قَالَ مِنْ خَشْيَتِكَ وَأَنْتَ أَعْلَمُ فَغَفَرَ لَهُ

-....Bize Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rec'den; o Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti. Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Asla hiçbir hayır yapmamış olan bir adam (kendi ailesine hitaben: Bu vücûd) Öldüğü zaman siz onu yakın. Sonra külünün yarısını kara tarafına (rüzgârla) tozutup uçurun, yarısını da deniz içine doğru tozutun. Allah 'a yemîn ederim ki, eğer Allah onu ele geçirmeğe kaadir olursa, onu muhakkak âlemlerden hiçbir kimseye tatbik etmediği bir azabla azablandırocaktır, dedi.(Bu kimse Öldüğü zaman emrettiği işleri yaptılar.) Neticede Allah denize emretti, deniz kendisinde bulunan kul zerrelerini topladı. Allah karaya emretti, o da hemen kendisinde bulunan zerreleri topladı. Sonra Allah o kimseye;
— Bunu niçin yaptın? diye sordu. O zât:
— Sen'den korktuğumdan dolayı yâ Rabb! Hâlbuki Sen en iyi bilensin! dedi.Bunun üzerine Allah o kimseyi mağfiret eyledi"

7507 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي عَمْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ عَبْدًا أَصَابَ ذَنْبًا وَرُبَّمَا قَالَ أَذْنَبَ ذَنْبًا فَقَالَ رَبِّ أَذْنَبْتُ وَرُبَّمَا قَالَ أَصَبْتُ فَاغْفِرْ لِي فَقَالَ رَبُّهُ أَعَلِمَ عَبْدِي أَنَّ لَهُ رَبًّا يَغْفِرُ الذَّنْبَ وَيَأْخُذُ بِهِ غَفَرْتُ لِعَبْدِي ثُمَّ مَكَثَ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ أَصَابَ ذَنْبًا أَوْ أَذْنَبَ ذَنْبًا فَقَالَ رَبِّ أَذْنَبْتُ أَوْ أَصَبْتُ آخَرَ فَاغْفِرْهُ فَقَالَ أَعَلِمَ عَبْدِي أَنَّ لَهُ رَبًّا يَغْفِرُ الذَّنْبَ وَيَأْخُذُ بِهِ غَفَرْتُ لِعَبْدِي ثُمَّ مَكَثَ مَا شَاءَ

اللَّهُ ثُمَّ أَذْنَبَ ذَنْبًا وَرُبَّمَا قَالَ أَصَابَ ذَنْبًا قَالَ قَالَ رَبِّ أَصَبْتُ أَوْ قَالَ أَذْنَبْتُ آخَرَ فَاغْفِرْهُ لِي فَقَالَ أَعَلِمَ عَبْدِي أَنَّ لَهُ رَبًّا يَغْفِرُ الذَّنْبَ وَيَأْخُذُ بِهِ غَفَرْتُ لِعَبْدِي ثَلَاثًا فَلْيَعْمَلْ مَا شَاءَ

-...Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyurdu: "Bir kula (bilmeyerek) bir günâh isabet edip veya bilerek bir günâh işleyip de:
— Yâ Rabb, ben (bilerek) bir günâh işledim, yâhud (bilmeyerek) ben bir günâha uğramış oldum, kusurumu af\ ve mağfiret eyle! diye (günâhını i'tirâf ve) niyaz ederse, o kulun Rabb'i:
— Demek ki kulum (dilerse) günâhını affedecek, (dilerse) cezalandıracak muhakkak bir Rabb olduğunu bildi. Şu hâlde ben de kulumu mağfiret ettim! buyurur.Sonra bu kul Allah'ın dilediği kadar bir zaman (günahsız) yaşar. Sonra bir günâh daha isabet edip veya bir günâh işleyip de;
— Yâ Rabb! Ben (bilerek) bir günâh işledim, yâhud (bilmeyerek) bir günâha uğradım.Kusurumu afv ve mağfiret eyle! diye niyaz ederse, o kulun Rabb'i:
— Demek ki, kulum günâhını affedecek veya cezalandıracak bir Rabb'i bulunduğunu gereği gibi bildi. Şu hâlde ben de bu kulumu mağfiret ettim! buyurur.Sonra bu kul Allah 'in dilediği kadar bir zaman günahsız yaşar. Sonra bir günâha isabet edip veya günâh işleyip de:
— Yâ Rabb! Ben bir günâh işledim veya bir günâha uğradım, kusurumu afv ve mağfiret eyle! diye niyaz ederse, o kulun Rabb'i:
— Demek ki, kulum günâhını affedecek veya cezalandıracak bir Rabb'i bulunduğunu gereği gibi bildi. Şu hâlde ben de bu kulumu mağfiret ettim! buyurur.Sonra bu kul Allah 'in dilediği kadar bir zaman günahsız yaşar. Sonra bir günâha isabet edip veya günâh işleyip de:
— Yâ Rabb! Ben bir günâh işledim veya bir günâha uğradım, kusurumu afv ve mağfiret eyle! diye Allah'a yalvanrsa, o kulun Rabb'i:
— Demek ki, kulum günâhını affedecek veya cezalandıracak bir Rabb'i olduğunu bildi,ben de üç defa kendisini afv ve mağfiret ettim. Artık (günâh işlediğinde tevbe etmesini bilen) bu kulum dilediği işi işlesin! buyurur"

7508 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ سَمِعْتُ أَبِي حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَبْدِ الْغَافِرِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ ذَكَرَ رَجُلًا فِيمَنْ سَلَفَ أَوْ فِيمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ قَالَ كَلِمَةً يَعْنِي أَعْطَاهُ اللَّهُ مَالًا وَوَلَدًا فَلَمَّا حَضَرَتْ الْوَفَاةُ قَالَ لِبَنِيهِ أَيَّ أَبٍ كُنْتُ لَكُمْ قَالُوا خَيْرَ أَبٍ قَالَ فَإِنَّهُ لَمْ يَبْتَئِرْ أَوْ لَمْ يَبْتَئِزْ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرًا وَإِنْ يَقْدِرْ اللَّهُ عَلَيْهِ يُعَذِّبْهُ فَانْظُرُوا إِذَا مُتُّ فَأَحْرِقُونِي حَتَّى إِذَا صِرْتُ فَحْمًا فَاسْحَقُونِي أَوْ قَالَ فَاسْهَكُونِي فَإِذَا كَانَ يَوْمُ رِيحٍ عَاصِفٍ فَأَذْرُونِي فِيهَا فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخَذَ مَوَاثِيقَهُمْ عَلَى ذَلِكَ وَرَبِّي فَفَعَلُوا ثُمَّ أَذْرَوْهُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ فَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ كُنْ فَإِذَا هُوَ رَجُلٌ قَائِمٌ قَالَ اللَّهُ أَيْ عَبْدِي مَا حَمَلَكَ عَلَى أَنْ فَعَلْتَ مَا فَعَلْتَ قَالَ مَخَافَتُكَ أَوْ فَرَقٌ مِنْكَ قَالَ فَمَا تَلَافَاهُ أَنْ رَحِمَهُ عِنْدَهَا وَقَالَ مَرَّةً أُخْرَى فَمَا تَلَافَاهُ غَيْرُهَا فَحَدَّثْتُ بِهِ أَبَا عُثْمَانَ فَقَالَ سَمِعْتُ هَذَا مِنْ سَلْمَانَ غَيْرَ أَنَّهُ زَادَ فِيهِ أَذْرُونِي فِي الْبَحْرِ أَوْ كَمَا حَدَّثَ حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ وَقَالَ لَمْ يَبْتَئِرْ وَقَالَ خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ وَقَالَ لَمْ يَبْتَئِزْ فَسَّرَهُ قَتَادَةُ لَمْ يَدَّخِرْ

-....Bize Katâde, Ukbe ibnu Abdilgâfır'den; o da Ebû Saîd el-Hudrî(R)*den tahdîs etti. Peygamber (S) geçmiş insanlar içinde yâhud sizden evvelki milletler içinde bir adamı zikretti de bir kelime söyledi. Yânı "Allah o adama mal ve evlâd verdi. Nihayet ona vefat zamanı yaklaştığında, oğullarına hitaben:
— Ben size nasıl bir baba oldum? diye sordu. Oğullan:
— Sen bize hayırlı bir baba oldun, dediler. Adam:
— Şu muhakkak ki, bu baba A ilah yanında önden bir hayır göndermedi yâhud bir hayır biriktirmedi. Şübhesiz Allah (tevhîdden başka hiçbir hayrı olmayan) bu zâtı ele geçirdiğinde, ona dzâb edecektir. Şimdi bakınız! Ben öldüğüm zaman sizler beni kömür oluncaya kadar yakınız. Sonra beni ezip öğütünüz -yâhud: beni toz yapınız, dedi-. Sonra rüzgârı şiddetli esen bir gün olunca, benim tozlarımı bu şiddetli rüzgârın içinde uçurup dağıtın! dedi". Allah'ın Peygamberi şöyle dedi: "O adam,

Rabb 'ime yemin olsun, bu dediklerimi muhakkak yapacaksınız diye, oğullarından mî-sâklarını, yânf taahhüdlerini aldı. Onlar da babalan öldükten sonra onun vasiyet ettiği işleri yaptılar. Sonra onun tozlarını rüzgârım şiddetli esen bir günde uçurup dağıttılar. Azız ve Celîl olan A Hah o tozlara 'Ol!'emrini verdi. Derhâl o tozlar ayakta dikilen bir adam oluverdi. Allah:
— Ey kulum! Sen 'in bu yaptığın işleri yapmana seni sevkeden nedir? diye sordu.O zât:
— Sen'in korkun, yâhud Sen'den korkmaktır, dedi. Allah:
— Kusuru, elden kaçan fırsatı Allah'ın merhamet etmesi telâfi eder -yâhud diğer bir kerre de: Kusuru, elden kaçan fırsatı Allah korkusundan başkası telâfi edemez-, buyurdu".Râvî Süleyman et-Teymî şöyle dedi: Ben bu hadîsi EbÛ Usmân en-Nehdfye tahdîs ettim de o: Ben bunu Selmân el-Fârisî'den işittim. Şu kadar var ki, o bunda "Beni deniz içine tozutup dağıtınız" fıkrasını ziyâde etti yâhud onun tahdîs ettiği gibi söyledi .
- Bize Müsâ tahdîs etti. Bize Mu'temir tahdîs edip "Lem yebteir-Hayır göndermedi"dedi.Râvî Halîfe de şöyle dedi: Bize Mu'temir tahdîs etti de "Ve lem yebteiz" kelimesini söyledi. Katâde bunu "Biriktirmedi" diye tefsîr etti

---

بَاب كَلَامِ الرَّبِّ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَعَ الْأَنْبِيَاءِ وَغَيْرِهِمْ

7509 – حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ رَاشِدٍ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ شُفِّعْتُ فَقُلْتُ يَا رَبِّ أَدْخِلْ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ خَرْدَلَةٌ فَيَدْخُلُونَ ثُمَّ أَقُولُ أَدْخِلْ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ أَدْنَى شَيْءٍ فَقَالَ أَنَسٌ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى أَصَابِعِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

- Azîz Ve Celîl Olan Rabb'in Kıyamet Gününde Peygamberlerle Ve Diğerleriyle Kelâm Etmesi
-....Bize Ebû Bekr ibnu Ayyaş tahdîs etti ki, Humeyd et-Tavîl şöyle demiştir: Ben Enes(ibn Mâlik- R)*ten işittim, şöyle dedi: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu: "Kıyamet günü olduğunda (Allah tarafından) umûmî şefaate ben me'mûr edilirim. Ben:
— Yâ Rabbi, kalbinde hardal tanesi kadar îmânı olanları cennete koy! diye niyaz ederim.
Bunlar cennete girerler. Sonra ben:
— Yâ Rabbi, kalbinde hardal tanesinden daha az îmânı olanları da cennete koy! Diye şefaat ederim".
Enes ibn Mâlik: {"Az bir şey" dediği sırada) ben Rasûlullah'ın parmaklarına bakar gibi idim (O, parmaklarım birbirine yumarak azlığa işaret ediyordu), demiştir

---

7510 – حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا مَعْبَدُ بْنُ هِلَالٍ الْعَنَزِيُّ قَالَ اجْتَمَعْنَا نَاسٌ مِنْ أَهْلِ الْبَصْرَةِ فَذَهَبْنَا إِلَى أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ وَذَهَبْنَا مَعَنَا بِثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ إِلَيْهِ يَسْأَلُهُ لَنَا عَنْ حَدِيثِ الشَّفَاعَةِ فَإِذَا هُوَ فِي قَصْرِهِ فَوَافَقْنَاهُ يُصَلِّي الضُّحَى فَاسْتَأْذَنَّا فَأَذِنَ لَنَا وَهُوَ قَاعِدٌ عَلَى فِرَاشِهِ فَقُلْنَا لِثَابِتٍ لَا تَسْأَلْهُ عَنْ شَيْءٍ أَوَّلَ مِنْ حَدِيثِ الشَّفَاعَةِ فَقَالَ يَا أَبَا حَمْزَةَ هَؤُلَاءِ إِخْوَانُكَ مِنْ أَهْلِ الْبَصْرَةِ جَاءُوكَ يَسْأَلُونَكَ عَنْ حَدِيثِ الشَّفَاعَةِ فَقَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ مَاجَ النَّاسُ بَعْضُهُمْ فِي بَعْضٍ فَيَأْتُونَ آدَمَ فَيَقُولُونَ اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ فَيَقُولُ لَسْتُ لَهَا وَلَكِنْ عَلَيْكُمْ بِإِبْرَاهِيمَ فَإِنَّهُ خَلِيلُ الرَّحْمَنِ فَيَأْتُونَ إِبْرَاهِيمَ فَيَقُولُ لَسْتُ لَهَا وَلَكِنْ عَلَيْكُمْ بِمُوسَى فَإِنَّهُ كَلِيمُ اللَّهِ فَيَأْتُونَ مُوسَى فَيَقُولُ لَسْتُ لَهَا وَلَكِنْ عَلَيْكُمْ بِعِيسَى فَإِنَّهُ رُوحُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ فَيَأْتُونَ عِيسَى فَيَقُولُ لَسْتُ لَهَا وَلَكِنْ عَلَيْكُمْ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَأْتُونِي فَأَقُولُ أَنَا لَهَا فَأَسْتَأْذِنُ عَلَى رَبِّي فَيُؤْذَنُ لِي وَيُلْهِمُنِي مَحَامِدَ أَحْمَدُهُ بِهَا لَا تَحْضُرُنِي الْآنَ فَأَحْمَدُهُ بِتِلْكَ الْمَحَامِدِ وَأَخِرُّ لَهُ سَاجِدًا فَيَقُولُ يَا مُحَمَّدُ ارْفَعْ رَأْسَكَ وَقُلْ يُسْمَعْ لَكَ وَسَلْ تُعْطَ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ فَأَقُولُ يَا رَبِّ أُمَّتِي أُمَّتِي فَيَقُولُ انْطَلِقْ فَأَخْرِجْ مِنْهَا مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ شَعِيرَةٍ مِنْ إِيمَانٍ فَأَنْطَلِقُ فَأَفْعَلُ ثُمَّ أَعُودُ فَأَحْمَدُهُ بِتِلْكَ الْمَحَامِدِ ثُمَّ أَخِرُّ لَهُ سَاجِدًا فَيُقَالُ يَا مُحَمَّدُ ارْفَعْ رَأْسَكَ وَقُلْ يُسْمَعْ لَكَ وَسَلْ تُعْطَ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ فَأَقُولُ يَا رَبِّ أُمَّتِي أُمَّتِي فَيَقُولُ انْطَلِقْ فَأَخْرِجْ مِنْهَا مَنْ كَانَ

فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ أَوْ خَرْدَلَةٍ مِنْ إِيمَانٍ فَأَخْرِجْهُ فَأَنْطَلِقُ فَأَفْعَلُ ثُمَّ أَعُودُ فَأَحْمَدُهُ بِتِلْكَ الْمَحَامِدِ ثُمَّ أَخِرُّ لَهُ سَاجِدًا فَيَقُولُ يَا مُحَمَّدُ ارْفَعْ رَأْسَكَ وَقُلْ يُسْمَعْ لَكَ وَسَلْ تُعْطَ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ فَأَقُولُ يَا رَبِّ أُمَّتِي أُمَّتِي فَيَقُولُ انْطَلِقْ فَأَخْرِجْ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ أَدْنَى أَدْنَى أَدْنَى مِثْقَالِ حَبَّةِ خَرْدَلٍ مِنْ إِيمَانٍ فَأَخْرِجْهُ مِنْ النَّارِ فَأَنْطَلِقُ فَأَفْعَلُ فَلَمَّا خَرَجْنَا مِنْ عِنْدِ أَنَسٍ قُلْتُ لِبَعْضِ أَصْحَابِنَا لَوْ مَرَرْنَا بِالْحَسَنِ وَهُوَ مُتَوَارٍ فِي مَنْزِلِ أَبِي خَلِيفَةَ فَحَدَّثْنَاهُ بِمَا حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ فَأَتَيْنَاهُ فَسَلَّمْنَا عَلَيْهِ فَأَذِنَ لَنَا فَقُلْنَا لَهُ يَا أَبَا سَعِيدٍ جِئْنَاكَ مِنْ عِنْدِ أَخِيكَ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ فَلَمْ نَرَ مِثْلَ مَا حَدَّثَنَا فِي الشَّفَاعَةِ فَقَالَ هِيهْ فَحَدَّثْنَاهُ بِالْحَدِيثِ فَانْتَهَى إِلَى هَذَا الْمَوْضِعِ فَقَالَ هِيهْ فَقُلْنَا لَمْ يَزِدْ لَنَا عَلَى هَذَا فَقَالَ لَقَدْ حَدَّثَنِي وَهُوَ جَمِيعٌ مُنْذُ عِشْرِينَ سَنَةً فَلَا أَدْرِي أَنَسِيَ أَمْ كَرِهَ أَنْ تَتَّكِلُوا قُلْنَا يَا أَبَا سَعِيدٍ فَحَدِّثْنَا فَضَحِكَ وَقَالَ خُلِقَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا مَا ذَكَرْتُهُ إِلَّا وَأَنَا أُرِيدُ أَنْ أُحَدِّثَكُمْ حَدَّثَنِي كَمَا حَدَّثَكُمْ بِهِ قَالَ ثُمَّ أَعُودُ الرَّابِعَةَ فَأَحْمَدُهُ بِتِلْكَ الْمَحَامِدِ ثُمَّ أَخِرُّ لَهُ سَاجِدًا فَيُقَالُ يَا مُحَمَّدُ ارْفَعْ رَأْسَكَ وَقُلْ يُسْمَعْ وَسَلْ تُعْطَهْ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ فَأَقُولُ يَا رَبِّ ائْذَنْ لِي فِيمَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَيَقُولُ وَعِزَّتِي وَجَلَالِي وَكِبْرِيَائِي وَعَظَمَتِي لَأُخْرِجَنَّ مِنْهَا مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

-...Bize Ma'bed ibnu Hilâl el-Anezî tahdîs edip şöyle dedi: Biz Basra ahâlîsinden birkaç kişi bir araya toplandık da Enes ibn Mâ-lık'ı ziyarete gittik. Bizimle beraber Sabit ei- Bunânî de gitmişti. Sâbit bize Eneslen "Büyük Şefaat Hadîsi"ni sorduracaktı. Enes Basra'ya iki fersah mesafede bulunan Zaviye mevkiindeki kasrında ikaamet ediyordu. Ziyaretimiz Enes'in Duhâ namazı kıldığı bir zamana tesadüf etmişti. Biz içeri girmeye izin istedik. Bize izin verdi. Verilen izin üzerine biz Enes ibn Mâlik'in huzuruna girdik. Enes bir minder üzerinde oturuyordu. Girerken biz Sâbit'e, Şefaat Hadîsi'nden once hiçbirşey sormamasını tenbîh etmiştik. O da:
— Yâ Ebâ Hamza! Bu Basralı kardeşlerimiz size Şefaat Hadî-si'ni sormaya geldiler, dedi.Bunun üzerine Enes:
— Bize Muhammed (S) tahdîs edip şöyle buyurdu:"Kıyamet günü olduğu zaman insanlar birbiri üzerine dalgalanıp çalkalanırlar. Nihayet Âdem'e gelirler de:
— Rabb 'in huzurunda bize şefaat et! derler. O da:
— Ben buna ehil değilim. Fakat sizler İbrahim'e gidin. Çünkü o, Hatîlullah'tır der".Dedi ki: "Sonra İbrahim'e gelirler. O da:
— Ben buna ehil değilim. Fakat siz Mûsâ 'ya gidin. Çünkü o Ke-lîmullah'tır (yânı Allah'ın kelâm ettiği peygamberdir), der.Akabinde insanlar Musa'ya gelirler. O da:
— Ben buna ehil değilim. Lâkin sizler isa'ya gidin. Çünkü o Allah'ın Ruhu ve Kelimesi'dir,der.fsâ'ya gelirler. O da: Ben buna ehil değilim. Lâkin siz Muhammed(S)'e gidin, der.İnsanlar bana gelirler. Ben de:
— Ben onun için{yaidX\\m\ş)imdir, derim.Hemen gider, Rabb'imin huzuruna izin isterim. Bana izin verilir. Bana şimdi hatırlayamadığım, Kendisine yapacağım birtakım hamdler ilham eder. Ben bu hamdlerle hamdederim ve Kendisine secdeye kapanırım. Bana:
— Yâ Muhammed! Başını kaldır, söyle, sözün dinlenir; iste, isteğin sana verilir; şefaat et, şefaatin kabul edilir! buyurulur. Bunun üzerine ben:
— Yâ Rabb! Ümmetimi, ümmetimi! diye şefaat dilerim. Bana:
— Git, kalbinde bir arpa ağırlığı kadar îmân bulunan kimseleri oradan çıkar! denilir.Ben de gider bunu yaparım.Sonra yine Rabb'ime döner, bu hamdlerle hamdederim. Sonra Rabb'ime secdeye kapanırım. Bana:
— Yâ Muhammedi Başım kaldır, söyle, sözün dinlenir; iste, sana verilir; şefaat et,şefaatin kabul olunur! denilir. Bunun üzerine ben:
— Yâ Rabbi! Ümmetimi, ümmetimi! diye şefaat dilerim. Bana:
— Git, kalbinde bir zerre ağırlığınca yâhud hardal tanesi kadar îmân bulunanları oradan çıkar! denilir. Ben gider, bunu yaparım. Sonra döner yine bu hamdler ile Rabb'-ime hamd ederim.Sonra O*na secdeye kapanırım. Bana:
— Yâ Muhammedi Başını kaldır, söyle, sözün dinlenir; işte, isteğin sana verilir, şefaat et, şefaatin kabul edilir! buyurulur. Bunun üzerine ben:
— Yâ Rabbi! Ümmetimi, ümmetimi! diye şefaat dilerim. Bana:
— Git, kalbinde bir hardal tanesi ağırlığından daha az, daha az, daha az îmân bulunan

kim varsa, onları da ateşten çıkar! buyurur.Ben hemen gider bunu yaparım*'.Ma'bed şöyle dedi:
Akabinde biz Enes'in yanından çıktığımızda ben arkadaşlarımızdan bâzısına:
— Biz Hasen el-Basrî'nin yanına uğrasak. O, Ebû Halîfe et-Tâî'nin evinde (Haccâc'ın zulmünden) gizlenmiş bir hâlde bulunmaktadır, dedim.Enes ibn Mâlik'in bize tahdîs ettiği hadîsle Hasen'in yanına vardık. Ona selâm verdik. Bize izin verdi. Biz ona:
— Yâ Ebâ Saîd! Biz kardeşin Enes ibn Mâlik'in yanından geldik. Şefaat hakkında bize tahdîs ettiği hadîsin benzerini hiç duymamıştık, dedik.O:
— Devam edin, hadîsi söyleyin! dedi.Biz de ona bu hadîsi tahdîs ettik. Hadîs bu son noktaya ulaşınca Hasen bize:
— Devam edin, daha söyleyin! dedi. Biz de ona:
— Enes bize daha fazla artırmadı, dedik. O da bize şunları söyledi:
— Yemîn olsun o bunu bana yirmi sene önce tahdîs etmişti. Kendisi o günlerde bütün hafızasını ve kuvvetini toplamış hâldeydi. Şimdi ise bir kısım şeyi terketmiştir. O bunu unuttu mu yoksa güvenip dayanırsınız diye sizlere tahdîs etmeyi kerîh mi gördü,bilmiyorum, dedi.Biz de ona:
— Yâ Ebâ Saîd! Bize sen tahdîs et, dedik. Bunun üzerine güldü ve:
— "insan aceleden yaratılmıştır" (ei-isrâ: ıı; ei-Enbiyâ: 37). Bunu size sâdece o hadîsi tahdîs etmeyi isteyerek zikrettim, dedi ve şöyle devam etti:
— Enes bana bu hadîsi size tahdîs ettiği gibi tahdîs etti. Bundan sonra Rasûlullah (S)şöyle demiştir: "Sonra ben dördüncü defa yine Rabb'ime döner, bu hamdler ileO'na tekrar hamdederim. Sonra Ö'na secde ederek kapanırım. Bunun üzerine bana:
— Yâ Muhammed, başını kaldır ve söyle; sözün dinlenir; iste, sana verilir; şefaat et,şefaatin kabul edilir! buyurulur. Ben de:
— YâRabb, bana izin ver de 'Lâ ilahe ille'ilah'diyen bütün Tev-hıd Ehli hakkında şefaat edeyim! diye niyaz ederim. Bunun üzerine Yüce Allah:
— izzetim, Celâlim, Kibriyâm, Azametim hakkı için ben Lâ tiâ-he HleHlah diyen Tevhtd Ehli'nin hepsini muhakkak surette cehennemden çıkaracağım! buyuracaktır"

7511 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ آخِرَ أَهْلِ الْجَنَّةِ دُخُولًا الْجَنَّةَ وَآخِرَ أَهْلِ النَّارِ خُرُوجًا مِنْ النَّارِ رَجُلٌ يَخْرُجُ حَبْوًا فَيَقُولُ لَهُ رَبُّهُ ادْخُلْ الْجَنَّةَ فَيَقُولُ رَبِّ الْجَنَّةُ مَلْأَى فَيَقُولُ لَهُ ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَكُلُّ ذَلِكَ يُعِيدُ عَلَيْهِ الْجَنَّةُ مَلْأَى فَيَقُولُ إِنَّ لَكَ مِثْلَ الدُّنْيَا عَشْرَ مِرَارٍ

-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu:"Cehennem ehlinin cehennemden en son çıkacak ve cennet ehlinin cennete en son girecek olan kimse, Öyle bir adamdır ki, cehennemden emekleye emekleye çıkar. Rabb'I ona:
— Git, cennete gir! buyurur. Oda:
— Rabb'im, cennet dopdoludur, der.Rabb'i ona bunu üç kene söyler. Her defasında kul Allah'a, 'Cennet doludur' diye tekrar eder. Bunun üzerine Yüce Allah:— Sana dünyânın benzeri on misli kadar yer vardır! buyurur"

7512 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ خَيْثَمَةَ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا سَيُكَلِّمُهُ رَبُّهُ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ تُرْجُمَانٌ فَيَنْظُرُ أَيْمَنَ مِنْهُ فَلَا يَرَى إِلَّا مَا قَدَّمَ مِنْ عَمَلِهِ وَيَنْظُرُ أَشْأَمَ مِنْهُ فَلَا يَرَى إِلَّا مَا قَدَّمَ وَيَنْظُرُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَلَا يَرَى إِلَّا النَّارَ تِلْقَاءَ وَجْهِهِ فَاتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ قَالَ الْأَعْمَشُ وَحَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ عَنْ خَيْثَمَةَ مِثْلَهُ وَزَادَ فِيهِ وَلَوْ بِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ

-....Adiyy ibn Hatim (R) şöyle demiştir: Rasûlıülah (S) şöyle buyurdu: "Sizden hiçbir kimse müstesna olmamak üzere, muhakkak Rabb'i kendisiyle arasında bir tercüman olmaksızın kelâm edecektir. O kimse sağına bakar önden gönderdiği amelinden başka birşey göremez. Soluna bakar, önden gönderdiğinden başka birşey göremez. Önüne bakar, yüzünün karşısında ateşten başka birşey göremez. Onun için sizler şimdiden bir tek hurmanın yarısı ile olsun ateşten korunun!"el-A*meş şöyle dedi: Bana Amr ibnu Murre, Heyseme'den bunun benzerini tahdîs etti. Bunda "(Bunu da bulamazsa) velev ki güzel bir kelime ile olsun ateşten korunsun!'*fıkrasını ziyâde etti

---

7513 - حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ حَبْرٌ مِنْ الْيَهُودِ فَقَالَ إِنَّهُ إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ جَعَلَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ عَلَى إِصْبَعٍ وَالْأَرَضِينَ عَلَى إِصْبَعٍ وَالْمَاءَ وَالثَّرَى عَلَى إِصْبَعٍ وَالْخَلَائِقَ عَلَى إِصْبَعٍ ثُمَّ يَهُزُّهُنَّ ثُمَّ يَقُولُ أَنَا الْمَلِكُ أَنَا الْمَلِكُ فَلَقَدْ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَضْحَكُ حَتَّى بَدَتْ نَوَاجِذُهُ تَعَجُّبًا وَتَصْدِيقًا لِقَوْلِهِ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ { وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِلَى قَوْلِهِ يُشْرِكُونَ }

-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Yahûdîlerden bir âlim geldi ve şöyle dedi:
— Şu muhakkak ki, kıyamet günü olduğu zaman Allah gökleri bir parmak üzerine,yerleri bir parmak üzerine, suları ve topraklan bir parmak üzerine, diğer bütün mahlûkları da bir parmak üzerine kor. Sonra bunların hepsini hareket ettirir. Sonra: Melik ancak benim, Melik ancak benim! buyurur.tbn Mes'ûd dedi ki: Ben Peygamber (S) *i bu sözlerden hoşlanarak ve Yüce Allah'ın şu kavlini tasdîk olarak yan dişleri meydana çıkıncaya kadar gülerken gördüm. Sonra Peygamber: "Allah'ı hakk olduğu veçhile takdir etmediler. Hâlbuki kıyamet günü Arz toptan O'nun bir kabzasıdır. Gökler de O'nun sağ eliyle toplanıp dürülmüş-lerdir. O, müşriklerin katmakta devam ettikleri ortaklardan münezzehtir, çok yücedir" (ez-zumer:67) âyetini sonuna kadar okudu

---

7514 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ مُحْرِزٍ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ ابْنَ عُمَرَ كَيْفَ سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي النَّجْوَى قَالَ يَدْنُو أَحَدُكُمْ مِنْ رَبِّهِ حَتَّى يَضَعَ كَنَفَهُ عَلَيْهِ فَيَقُولُ أَعَمِلْتَ كَذَا وَكَذَا فَيَقُولُ نَعَمْ وَيَقُولُ عَمِلْتَ كَذَا وَكَذَا فَيَقُولُ نَعَمْ فَيُقَرِّرُهُ ثُمَّ يَقُولُ إِنِّي سَتَرْتُ عَلَيْكَ فِي الدُّنْيَا وَأَنَا أَغْفِرُهَا لَكَ الْيَوْمَ وَقَالَ آدَمُ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا صَفْوَانُ عَنْ ابْنِ عُمَرَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Bize Ebû Avâne, Katâde'den; o da Safvân ibn Muhriz'den şöyle tahdîs etti: Bir adam îbn Umer'e:
— Allah'ın mü'min kulu ile gizli konuşması hakkında Rasûlul-lah(S)'tan nasıl buyururken işittin? diye sordu. îbn Umer dedi ki:
— Rasûlullah şöyle buyurdu: "Herhangibiriniz Rabb'ine yaklaşır da Rabb'i onun üzerine perdesini kor ve:
— Fulân ve fulân günâhları işledin mi? diye sorar.Mü'min de:
— Evet Rabb'im işledim! der. Rabb'i yine ona:
— Fulön vefulân günâhları da işledin! buyurur, Mü'min de:
— Evet,diyerek tasdik eder.Böylece Rabb ona işlediği günâhlarım ikrar ve i'tirâf ettirir. Sonra Yüce Allah:
— Ben senin bu günâhlarını dünyâda iken (halktan) gizledim. Bu gün de onları senin lehine mağfiret ediyorum! buyurur'.Âdem ibn Ebî Iyâs şöyle dedi: Bize Şeybân tahdîs etti. Bize Ka-tâde tahdîs etti. Bize Safvân ibn Muhriz tahdîs etti ki, İbn Umer: Ben Peygamber(S)*den işittim, demiştir

---

بَاب قَوْلِهِ { وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا }

7515 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ احْتَجَّ آدَمُ وَمُوسَى فَقَالَ مُوسَى أَنْتَ آدَمُ الَّذِي أَخْرَجْتَ ذُرِّيَّتَكَ مِنْ الْجَنَّةِ قَالَ آدَمُ أَنْتَ مُوسَى الَّذِي اصْطَفَاكَ اللَّهُ بِرِسَالَاتِهِ وَكَلَامِهِ ثُمَّ تَلُومُنِي عَلَى أَمْرٍ قَدْ قُدِّرَ عَلَيَّ قَبْلَ أَنْ أُخْلَقَ فَحَجَّ آدَمُ مُوسَى

Yüce Allah'ın: Allah, Musa'ya Hitâb İle Konuştu" (En-Nisâ: 164) Kavli Babı

-....Bize Humeyd ibn Abdirrahmân, Ebû Hureyre(R)Men tahdîs etti ki, Peygamber(S) şöyle buyurmuştur: "Âdem ile Mûsâ birbirlerine karşı hüccet getirip çekiştiler. Mûsâ Peygamber, Âdem'e:

— (Yâ Âdem!) Sen zürriyetini cennetten çıkarmış olan Âdemsin! dedi.Âdem de Musa'ya:

— Allah 'in seni elçilikleri ve kelâmı ile seçip tercih eylediği Musa'sın. Sonra sen beni,benim yaratılmamdan önce üzerime takdir olunan bir işten dolayı azarlayıp kınıyorsun! dedi."Bunu ta'kîben Peygamber: "Böylece Âdem, Musa'ya (delîl ve burhanla) gâlib geldi"buyurdu

---

7516 – حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُجْمَعُ الْمُؤْمِنُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَقُولُونَ لَوْ اسْتَشْفَعْنَا إِلَى رَبِّنَا فَيُرِيحُنَا مِنْ مَكَانِنَا هَذَا فَيَأْتُونَ آدَمَ فَيَقُولُونَ لَهُ أَنْتَ آدَمُ أَبُو الْبَشَرِ خَلَقَكَ اللَّهُ بِيَدِهِ وَأَسْجَدَ لَكَ الْمَلَائِكَةَ وَعَلَّمَكَ أَسْمَاءَ كُلِّ شَيْءٍ فَاشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّنَا حَتَّى يُرِيحَنَا فَيَقُولُ لَهُمْ لَسْتُ هُنَاكُمْ فَيَذْكُرُ لَهُمْ خَطِيئَتَهُ الَّتِي أَصَابَ

-....Bize Katâde tahdîs etti ki, Enes (R) şöyle demiştir:Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Kıyamet gününde mü'minler toplanırlar ve:

— İçinde bulunduğumuz şu sıkıntılı durumdan bizleri kurtarıp rahat ettirmesi için Rabb'imizden şefaat istesek! derler. Akabinde Âdem'e gelirler ve ona:

— Sen beşerin babası Âdem 'sin. Allah seni kendi eliyle yarattı; melekleri senin için secde ettirdi ve sana herşeyin isimlerini öğretti. Bulunduğumuz şu durumdan bizleri kurtarması için Rabb'imiz yanında bizlere şefaat et! derler. Âdem de:

— Ben buna ehil değilim, der ve onlara vaktiyle işlemiş olduğu hatîesini zikreder"

7517 – حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ شَرِيكِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ مَسْجِدِ الْكَعْبَةِ أَنَّهُ جَاءَهُ ثَلَاثَةُ نَفَرٍ قَبْلَ أَنْ يُوحَى إِلَيْهِ وَهُوَ نَائِمٌ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَقَالَ أَوَّلُهُمْ أَيُّهُمْ هُوَ فَقَالَ أَوْسَطُهُمْ هُوَ خَيْرُهُمْ فَقَالَ آخِرُهُمْ خُذُوا خَيْرَهُمْ فَكَانَتْ تِلْكَ اللَّيْلَةَ فَلَمْ يَرَهُمْ حَتَّى أَتَوْهُ لَيْلَةً أُخْرَى فِيمَا يَرَى قَلْبُهُ وَتَنَامُ عَيْنُهُ وَلَا يَنَامُ قَلْبُهُ وَكَذَلِكَ الْأَنْبِيَاءُ تَنَامُ أَعْيُنُهُمْ وَلَا تَنَامُ قُلُوبُهُمْ فَلَمْ يُكَلِّمُوهُ حَتَّى احْتَمَلُوهُ فَوَضَعُوهُ عِنْدَ بِئْرِ زَمْزَمَ فَتَوَلَّاهُ مِنْهُمْ جِبْرِيلُ فَشَقَّ جِبْرِيلُ مَا بَيْنَ نَحْرِهِ إِلَى لَبَّتِهِ حَتَّى فَرَغَ مِنْ صَدْرِهِ وَجَوْفِهِ فَغَسَلَهُ مِنْ مَاءِ زَمْزَمَ بِيَدِهِ حَتَّى أَنْقَى جَوْفَهُ ثُمَّ أُتِيَ بِطَسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ فِيهِ تَوْرٌ مِنْ ذَهَبٍ مَحْشُوًّا إِيمَانًا وَحِكْمَةً فَحَشَا بِهِ صَدْرَهُ وَلَغَادِيدَهُ يَعْنِي عُرُوقَ حَلْقِهِ ثُمَّ أَطْبَقَهُ ثُمَّ عَرَجَ بِهِ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا فَضَرَبَ بَابًا مِنْ أَبْوَابِهَا فَنَادَاهُ أَهْلُ السَّمَاءِ مَنْ هَذَا فَقَالَ جِبْرِيلُ قَالُوا وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مَعِيَ مُحَمَّدٌ قَالَ وَقَدْ بُعِثَ قَالَ نَعَمْ قَالُوا فَمَرْحَبًا بِهِ وَأَهْلًا فَيَسْتَبْشِرُ بِهِ أَهْلُ السَّمَاءِ لَا يَعْلَمُ أَهْلُ السَّمَاءِ بِمَا يُرِيدُ اللَّهُ بِهِ فِي الْأَرْضِ حَتَّى يُعْلِمَهُمْ فَوَجَدَ فِي السَّمَاءِ الدُّنْيَا آدَمَ فَقَالَ لَهُ جِبْرِيلُ هَذَا أَبُوكَ آدَمُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ وَرَدَّ عَلَيْهِ آدَمُ وَقَالَ مَرْحَبًا وَأَهْلًا بِابْنِي نِعْمَ الِابْنُ أَنْتَ فَإِذَا هُوَ فِي السَّمَاءِ الدُّنْيَا بِنَهَرَيْنِ يَطَّرِدَانِ فَقَالَ مَا هَذَانِ النَّهَرَانِ يَا جِبْرِيلُ قَالَ هَذَا النِّيلُ وَالْفُرَاتُ عُنْصُرُهُمَا ثُمَّ مَضَى بِهِ فِي السَّمَاءِ فَإِذَا هُوَ بِنَهَرٍ آخَرَ عَلَيْهِ قَصْرٌ مِنْ لُؤْلُؤٍ وَزَبَرْجَدٍ فَضَرَبَ يَدَهُ فَإِذَا هُوَ مِسْكٌ أَذْفَرُ قَالَ مَا هَذَا يَا جِبْرِيلُ قَالَ هَذَا الْكَوْثَرُ الَّذِي خَبَأَ لَكَ رَبُّكَ ثُمَّ عَرَجَ بِهِ إِلَى السَّمَاءِ الثَّانِيَةِ فَقَالَتْ الْمَلَائِكَةُ لَهُ مِثْلَ مَا قَالَتْ لَهُ الْأُولَى مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قَالُوا وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا وَقَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قَالُوا مَرْحَبًا بِهِ وَأَهْلًا ثُمَّ عَرَجَ بِهِ إِلَى السَّمَاءِ الثَّالِثَةِ وَقَالُوا لَهُ مِثْلَ مَا قَالَتْ الْأُولَى وَالثَّانِيَةُ ثُمَّ عَرَجَ بِهِ إِلَى الرَّابِعَةِ فَقَالُوا لَهُ

مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ عَرَجَ بِهِ إِلَى السَّمَاءِ الْخَامِسَةِ فَقَالُوا مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ عَرَجَ بِهِ إِلَى السَّمَاءِ السَّادِسَةِ فَقَالُوا لَهُ مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ عَرَجَ بِهِ إِلَى السَّمَاءِ السَّابِعَةِ فَقَالُوا لَهُ مِثْلَ ذَلِكَ كُلُّ سَمَاءٍ فِيهَا أَنْبِيَاءُ قَدْ سَمَّاهُمْ فَأَوْعَيْتُ مِنْهُمْ إِدْرِيسَ فِي الثَّانِيَةِ وَهَارُونَ فِي الرَّابِعَةِ وَآخَرَ فِي الْخَامِسَةِ لَمْ أَحْفَظْ اسْمَهُ وَإِبْرَاهِيمَ فِي السَّادِسَةِ وَمُوسَى فِي السَّابِعَةِ بِتَفْضِيلِ كَلَامِ اللَّهِ فَقَالَ مُوسَى رَبِّ لَمْ أَظُنَّ أَنْ يُرْفَعَ عَلَيَّ أَحَدٌ ثُمَّ عَلَا بِهِ فَوْقَ ذَلِكَ بِمَا لَا يَعْلَمُهُ إِلَّا اللَّهُ حَتَّى جَاءَ سِدْرَةَ الْمُنْتَهَى وَدَنَا لِلْجَبَّارِ رَبِّ الْعِزَّةِ فَتَدَلَّى حَتَّى كَانَ مِنْهُ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى فَأَوْحَى اللَّهُ فِيمَا أَوْحَى إِلَيْهِ خَمْسِينَ صَلَاةً عَلَى أُمَّتِكَ كُلَّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ ثُمَّ هَبَطَ حَتَّى بَلَغَ مُوسَى فَاحْتَبَسَهُ مُوسَى فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ مَاذَا عَهِدَ إِلَيْكَ رَبُّكَ قَالَ عَهِدَ إِلَيَّ خَمْسِينَ صَلَاةً كُلَّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ قَالَ إِنَّ أُمَّتَكَ لَا تَسْتَطِيعُ ذَلِكَ فَارْجِعْ فَلْيُخَفِّفْ عَنْكَ رَبُّكَ وَعَنْهُمْ فَالْتَفَتَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى جِبْرِيلَ كَأَنَّهُ يَسْتَشِيرُهُ فِي ذَلِكَ فَأَشَارَ إِلَيْهِ جِبْرِيلُ أَنْ نَعَمْ إِنْ شِئْتَ فَعَلَا بِهِ إِلَى الْجَبَّارِ فَقَالَ وَهُوَ مَكَانَهُ يَا رَبِّ خَفِّفْ عَنَّا فَإِنَّ أُمَّتِي لَا تَسْتَطِيعُ هَذَا فَوَضَعَ عَنْهُ عَشْرَ صَلَوَاتٍ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى مُوسَى فَاحْتَبَسَهُ فَلَمْ يَزَلْ يُرَدِّدُهُ مُوسَى إِلَى رَبِّهِ حَتَّى صَارَتْ إِلَى خَمْسِ صَلَوَاتٍ ثُمَّ احْتَبَسَهُ مُوسَى عِنْدَ الْخَمْسِ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ وَاللَّهِ لَقَدْ رَاوَدْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ قَوْمِي عَلَى أَدْنَى مِنْ هَذَا فَضَعُفُوا فَتَرَكُوهُ فَأُمَّتُكَ أَضْعَفُ أَجْسَادًا وَقُلُوبًا وَأَبْدَانًا وَأَبْصَارًا وَأَسْمَاعًا فَارْجِعْ فَلْيُخَفِّفْ عَنْكَ رَبُّكَ كُلَّ ذَلِكَ يَلْتَفِتُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى جِبْرِيلَ لِيُشِيرَ عَلَيْهِ وَلَا يَكْرَهُ ذَلِكَ جِبْرِيلُ فَرَفَعَهُ عِنْدَ الْخَامِسَةِ فَقَالَ يَا رَبِّ إِنَّ أُمَّتِي ضُعَفَاءُ أَجْسَادُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ وَأَسْمَاعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وَأَبْدَانُهُمْ فَخَفِّفْ عَنَّا فَقَالَ الْجَبَّارُ يَا مُحَمَّدُ قَالَ لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ قَالَ إِنَّهُ لَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ كَمَا فَرَضْتُهُ عَلَيْكَ فِي أُمِّ الْكِتَابِ قَالَ فَكُلُّ حَسَنَةٍ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا فَهِيَ خَمْسُونَ فِي أُمِّ الْكِتَابِ وَهِيَ خَمْسٌ عَلَيْكَ فَرَجَعَ إِلَى مُوسَى فَقَالَ كَيْفَ فَعَلْتَ فَقَالَ خَفَّفَ عَنَّا أَعْطَانَا بِكُلِّ حَسَنَةٍ عَشْرَ أَمْثَالِهَا قَالَ مُوسَى قَدْ وَاللَّهِ رَاوَدْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى أَدْنَى مِنْ ذَلِكَ فَتَرَكُوهُ ارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَلْيُخَفِّفْ عَنْكَ أَيْضًا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا مُوسَى قَدْ وَاللَّهِ اسْتَحْيَيْتُ مِنْ رَبِّي مِمَّا اخْتَلَفْتُ إِلَيْهِ قَالَ فَاهْبِطْ بِاسْمِ اللَّهِ قَالَ وَاسْتَيْقَظَ وَهُوَ فِي مَسْجِدِ الْحَرَامِ

-....Şerîk ibnu Abdillah şöyle demiştir: Ben Enes ibn Mâlik(R)'ten işittim, o,Rasûlullah(S)*ın Ka'be mescidinden geceleyin yürütüldüğü geceyi şöyle söylüyordu:Kendisine o hususta vahy edilmeden evvel Rasûlullah el-Mescidu'1-Harâm'da uyurken yanına üç nefer melek geldi. Onların birincisi:
— (Yatmakta olan üç kişinin) hangisi O'dur (yânî Muhammed'-dir)? diye sordu .Diğeri:
— Onların ortasındakidir, O onların hayırlısıdır, dedi. O üç neferin sonuncusu da:
— (Semâya çıkarılmak için) üç kişinin hayırlısını alın! dedi. Vâki' olan bu kıssa bu gecede oldu (bu gecede başka şey vâki'olmadı). Peygamber o üç kişiyi bundan sonra görmedi. Nihayet onlar diğer bir gecede Peygamberdin gözü uyur ve kalbi görür hâlde iken, O'nun yanına geldiler. Peygamber'in kalbi uyumuyordu. Bütün peygamberlerde böyledir; onların gözleri uyur da kalbleri uyumaz. Bu gelen üç kişi Peygamber'le kelâm etmediler, nihayet O'nu taşıdılar ve Zemzem Kuyusu'nun yanma koydular. O üç kişiden Muhammed'in işini Cibrîl üzerine aldı. Cibril, O'nun göğsü ile gerdanı arasını yardı. Nihayet göğsünü ve içini yarmayı bitirince,Cibrîl kendi eliyle Zemzem Suyu'ndan alıp orayı yıkadı ve içini tertemiz yaptı. Sonra Peygamber'in yanına altından bir leğen getirildi, onun içinde de yine altından yapılmış su İçecek bir kap daha vardı. Bu leğenin içi îmân ve hikmetle doldurulmuştu. Cibrîl bununla Peygamber'in göğsünü ve boğazının içindeki etleri, yânî boğazındaki damarları doldurdu.Sonra göğsünü kapattı. Sonra O'nu dünyâ semâsına çıkardı. Onun kapılarından bir kapıya vurdu. Semâ ahâlîsi ona:
— Kimdir o? dediler.
— Ben Cibril'im, dedi. Semâ ehli:
— Beraberindeki kimdir? dediler. Cibrîl:
— Berâberimdeki Muhammed'dir, dedi. İçerideki sorucu:
— O'na da'vet gönderilmiş midir? dedi. Cibrîl:
— Evet gönderilmiştir, dedi. İçeridekiler:
— O'na merhaba ve ehlen! dediler, akabinde semâ ehli Muhammed'i bu da'vetinden dolayı müjdeliyorlardı.Semâ ehli Allah'ın O'nunla Yer hakkında ne yapmak istediğini Cibrîl diliyle onlara bildirinceye kadar bilmiyorlardı. Dünyâ semâsında Âdem'i buldu. Cibrîl, Peygamberce:
— Bu, baban Âdem'dir, ona selâm ver, dedi. Peygamber, Âdem'e selâm verdi, Âdem de selâmını alıp mukaabele etti ve:

— Merhaba ve ehlen benim oğlum, Sen ne iyi oğulsun! dedi. Bir de Peygamber dünyâ semâsında devamlı akmakta olan iki nehirle karşılaştı da:
— Bu iki nehir nedir yâ Cibrîl? dedi. Cibrîl:
— Bu ikisi Nîl ile Furat'ın asıllarıdırlar, dedi.
Sonra Peygamberi dünyâ semâsında yürüttü. Bu arada Peygamber diğer bir nehirle karşılaştı ki, onun üzerinde inciden ve zeberced-den yapılmış bir saray vardı. Eliyle nehrin suyuna vurdu, bir de gördü ki, o, en iyi cins misktir. Cibril'e:
— Bu nedir yâ Cibrîl? diye sordu. Cibrîl:
— Bu, Rabb'inin Sen'in için hazırlamış olduğu Kevser'dir, dedi. Bundan sonra Cibrîl O'nu ikinci semâya yükseltti. Orada da melekler ona, birinci semâdaki meleklerin sordukları gibi:
— Bu kimdir? dediler. Cibrîl:
— Ben Cibril'im! dedi.
— Beraberindeki kimdir? dediler.
— Muhammed'dir, dedi.
— O'na da'vet gönderilmiş midir? dediler.
— Evet gönderilmiştir, dedi.
— O'na merhaba ve ehlen! dediler.
Bundan sonra Cibrîl, O'nu üçüncü semâya yükseltti. Oradakiler de ona birinci ve ikinci semâdaki meleklerin söyledikleri gibi sorup, ceyâb aldılar. Bundan sonra Cibrîl, O'nu dördüncü semâya yükseltti. Oradaki melekler de ona önceki semâlardaki meleklerin sordukları gibi sorup cevâb aldılar. Bundan sonra Cibrîl O'nu beşinci semâya yükseltti.Oradaki melekler de ona, önceki semâlardaki meleklerin sordukları gibi sorup cevâb aldılar. Bundan sonra Cibrîl, O'nu altıncı semâya yükseltti. Oradaki melekler de ona daha öncekilerin dedikleri sözler gibi söylediler. Bundan sonra Cibrîl O'nu yedinci serıâya yükseltti. Oradaki melekler de ona daha evvelkilerin sözleri gi-t i söylediler. Herbir semâda isimlerini söylediği peygamberler vardı. Ben onlardan ikinci semâda İdrîs'i, dördüncü semâda Harun'u, beşinci semâda ismini ezberleyemediğim bir diğerini, altıncı semâda îb-râhîm'i, yedinci semâda da Musa'yı, Allah'ın onu kelâmıyle tafdîl etmesi sebebiyle ezberledim.Mûsâ:
— Ey Rabb'im! Benim üzerime yükseltilen (yânı Sen'in benim üzerime yükselttiğin herhangi) kimsenin varlığını zannetmemiştim, dedi.Sonra Cibril, Muhammed'i, ancak Allah'ın bilmekte olduğu şeylerle bu katın üstüne çıkardı. Nihayet Sidretu'l-Müntehâ'ya geldi. Rabbu'l-îzzet olan Cebbar da yaklaştı ve tedellîettV (daha çok yaklaşmak istedi) de nihayet (bu suretle O, Peygamber'e) ikiyay kadar yâhud daha yakın oldu da' Allah, kuluna vahyettiğini etti' (en-Necm: 8-9). Allah O'na vahyettiği şeyler içinde, ümmetinin üzerine her gün ve gecede elli vakit namazı da vahyetti. Sonra oradan aşağıya indi, nihayet Musa'nın yanına ulaştı. Mûsâ O'nu biraz alıkoydu ve:
— Yâ Muhammedi Rabb'in Sana neyi ahdetti (yânı Sana neyi emr ve tavsiye etti)? Diye sordu.
— Rabb'im bana her gün ve gecede elli namaz emretti, dedi. Mûsâ:
— Sen'in ümmetin buna güç yetiremez, geri dön de Rabb'in Sen'-den ve ümmetinden bunu hafifletsin! dedi. Bunun üzerine Peygamber, Cibril'e yöneldi de, sanki bu konuda Cibril'le istişare etmek istiyor gibiydi. Cibril kendisine:
— Evet, istersen bunu iste! diye işaret etti.Akabinde Cibril O'nu Cebbâr'ın huzuruna doğru yükseltti. Peygamber dedi ki: "Cebbar olan Allah, evvelki durduğu ma-kaammda idi:
— Ey Rabb'im! Hafiflet, çünkü ümmetim buna (bu elli vakit namaza) güç yetiremez! dedi".
Yüce Allah elliden on namazı indirdi. Sonra Peygamber, Mû-sâ'mn yanına döndü. Mûsâ O'nu alıkoymakta ve O'nu Rabb'ine geri döndürmekte devam etti. Nihayet elli namaz beş namaz oldu. Sonra Mûsâ O'nu bu beş namazın yanında da durdurup:
— Yâ Muhammedi Vallahi ben kavmim İsrâîl oğulları'na bundan daha azı ile döndüm de onlar zaîf olup bunu da terkettiler. Sen'in üm metin cesedler, kalbler, bedenler, gözler,kulaklar bakımından daha zaîftir. Geri dön de Rabb'in Sen'den bunun hepsini hafifletsin! dedi.Peygamber, onun kendisine işaret etmesi için Cibril'e yöneldi. Cibril bunu kerîh görmüyordu. Cibril O'nu beşinci defa sırasında da yükseltti. Peygamber:
— Ey Rabb'im! Şübhesiz benim ümmetim cesedleri, kalbleri, işitmeleri, bedenleri zaîf kimselerdir. Bizlerden daha da hafiflet! Diye niyaz etti.Bunun üzerine Cebbar olan Allah:

— Yâ Muhammed! diye nida etti. Peygamber:
— Lebbeyke ve sa'deyke yâ Rabb! diye icabet etti. Allah:
— Şu bir hakikat ki, Ben'im nezdimde söz (hüküm ve kaza) teb-dîl olunmaz!Bu,senin ve ümmetin üzerine Ana Kitâb'da farzet-tiğim gibidir! buyurdu. Ve yine:
— Her bir hasene on misliyle karşılanır. Bu, Ümmü'l-Kitâb'da elli vakittir ve bu senin ve ümmetin üzerine beş vakittir! buyurdu.Peygamber, Musa'nın yanına döndü. Mûsâ O'na:
— Nasıl yaptın? dedi. Peygamber ona:
— Allah bizden hafifletti. Bize herbir haseneye on misli ile karşılık verdi, dedi. Mûsâ:
— Ben İsrâîl oğulları'nı bundan daha azı dönüp tecrübe ettim, onlar bunu da terkettiler. Sen yine Rabb'ine dön de Sen'den yine hafifletsin! dedi.Rasûlullah:
— Yâ Müsâ! Ben vallahi Rabb'ime çok gidip gelmemden dolayı utandım, dedi.Cibril de O'na:
— Allah'ın ismiyle in! dedi.Râvî: Peygamber, Mescidu'l-Harâm içinde uykusunda iken uyandı, demiştir

---

بَاب كَلَامِ الرَّبِّ مَعَ أَهْلِ الْجَنَّةِ

7518 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ لِأَهْلِ الْجَنَّةِ يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ فَيَقُولُونَ لَبَّيْكَ رَبَّنَا وَسَعْدَيْكَ وَالْخَيْرُ فِي يَدَيْكَ فَيَقُولُ هَلْ رَضِيتُمْ فَيَقُولُونَ وَمَا لَنَا لَا نَرْضَى يَا رَبِّ وَقَدْ أَعْطَيْتَنَا مَا لَمْ تُعْطِ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ فَيَقُولُ أَلَا أُعْطِيكُمْ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ فَيَقُولُونَ يَا رَبِّ وَأَيُّ شَيْءٍ أَفْضَلُ مِنْ ذَلِكَ فَيَقُولُ أُحِلُّ عَلَيْكُمْ رِضْوَانِي فَلَا أَسْخَطُ عَلَيْكُمْ بَعْدَهُ أَبَدًا

- Azız Ve Celîl Olan Rabb'in Cennet Ehli İle Kelâmı Babı
-...Ebû Saîd el-Hudrî(R) şöyle demiştir: Peygamber (S) şöyle dedi: "Yüce Allah cennet ehline:
— Ey cennet ehli! diye hitâb eder. Onlar da:
— Lebbeyke Rabbena ve sa deyke(Emrine tekrar tekrar hazırız ve ubudiyette devamlıyız, hayır ancak Sen'in ellerindedir)/ derler. Yüce Allah:
— Şu hâlinizden razı mısınız? buyurur. Cennette/çiler:
— Ey Rabb 'imiz, nasıl razı olmayalım. Sen bize, halkından hiçbir kimseye vermediğin bunca ni'metleri ihsan buyurdun! derler.
— Dikkat edin! Ben size bunlardan daha yüksek bir nVmet vereceğim! buyurur. Cennetlikler:
— Ey Rabb'imiz! Bu ni'metlerden daha kıymetli nasıl bir ni'-met olabilir ki? derler.Rabb'leri:
— Sizden razı ve hoşnûdluğumu size halâl kılar ve bundan sonra ebeden sizlere darılmam! buyurur*'

7519 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ حَدَّثَنَا هِلَالٌ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَوْمًا يُحَدِّثُ وَعِنْدَهُ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْبَادِيَةِ أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ اسْتَأْذَنَ رَبَّهُ فِي الزَّرْعِ فَقَالَ لَهُ أَوَلَسْتَ فِيمَا شِئْتَ قَالَ بَلَى وَلَكِنِّي أُحِبُّ أَنْ أَزْرَعَ فَأَسْرَعَ وَبَذَرَ فَتَبَادَرَ الطَّرْفَ نَبَاتُهُ وَاسْتِوَاؤُهُ وَاسْتِحْصَادُهُ وَتَكْوِيرُهُ أَمْثَالَ الْجِبَالِ فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى دُونَكَ يَا ابْنَ آدَمَ فَإِنَّهُ لَا يُشْبِعُكَ شَيْءٌ فَقَالَ الْأَعْرَابِيُّ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا تَجِدُ هَذَا إِلَّا قُرَشِيًّا أَوْ أَنْصَارِيًّا فَإِنَّهُمْ أَصْحَابُ زَرْعٍ فَأَمَّا نَحْنُ فَلَسْنَا بِأَصْحَابِ زَرْعٍ فَضَحِكَ رَسُولُ اللَّهِ

-....Bize Hilâl, Atâ ibn Yesâr'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) birgün huzurunda çöl halkından bir kimse bulunduğu hâlde sahâbîlerine şöyle tahdîs ediyordu: "Cennet ehlinden bir kimse (cennette) zirâat etmek üzere Rabb'inden izin istedi de, Rabb 'i ona:
— (Ey kulum!) Sen arzu ettiğin hâl içinde değil misin? diye sordu. O kimse:
— Evet Rabb'im. Fakat ben zirâat etmeyi seviyorum! dedi. (Ona izin verdi.) O kul çabuk davrandı, tohum ekti, tohumu hemen meydana çıkmağa, bitkisi gözünü kırpıncaya kadar

kısa zamanda büyümeğe, doğrulmağa, biçilmek devrine erişmeğe ve toplanmağa ulaştı.(Zirâatin bu tavırları sür'atle geçti.) Dağlar misâli mahsûl oldu. Bunun üzerine Yüce Allah ona:
— Ey Âdem oğlu! Al işte! Muhakkak ki seni hiçbirşey doyurmaz! buyurur." Bunun üzerine huzurunda bulunan bedevî Arab:
— Yâ Rasûlallah! Bu zirâatçiyi ya Kureyşli yâhud Ensârî bir kimse bulursun. Çünkü Kureyş ile Ensâr, zirâat sahihleridirler. Bizlere gelince, biz (çöl halkı) zirâat sahihleri değiliz, dedi. Rasûlullah (bedevinin bu sözüne) güldü

بَاب ذِكْرِ اللَّهِ بِالْأَمْرِ وَذِكْرِ الْعِبَادِ بِالدُّعَاءِ وَالتَّضَرُّعِ وَالرِّسَالَةِ وَالْإِبْلَاغِ لِقَوْلِهِ تَعَالَى { فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ } { وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي وَتَذْكِيرِي بِآيَاتِ اللَّهِ فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ فَأَجْمِعُوا أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ وَلَا تُنْظِرُونِ فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنْ الْمُسْلِمِينَ } غُمَّةٌ هَمٌّ وَضِيقٌ قَالَ مُجَاهِدٌ اقْضُوا إِلَيَّ مَا فِي أَنْفُسِكُمْ يُقَالُ افْرُقْ اقْضِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ { وَإِنْ أَحَدٌ مِنْ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ } إِنْسَانٌ يَأْتِيهِ فَيَسْتَمِعُ مَا يَقُولُ وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ فَهُوَ آمِنٌ حَتَّى يَأْتِيَهُ فَيَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ وَحَتَّى يَبْلُغَ مَأْمَنَهُ حَيْثُ جَاءَهُ النَّبَأُ الْعَظِيمُ الْقُرْآنُ { صَوَابًا } حَقًّا فِي الدُّنْيَا وَعَمَلٌ بِهِ

- Yüce Allah'ın Kullarını Zikri Emir İle Olur, Kulların Allah'ı Zikirleri İse Duâ, Tadarru', Risâlet Ve Tebliğ İle Olur Babı Çünkü Yüce Allah'ın şu kavli vardır:
"Öyle ise siz beni anın, ben de sizi anayım. Bir de bana şükredin, bana nankörlük etmeyin" (el-Bakara: 152) ;ve Yüce Allah'ın su kavli: "Onlara Nuh'un kıssasını oku. Bani o, kavmine: 'Ey kavmim \ demişti; 'Eğer benim (aranızda) duruşum, Allah 'in âyetleriyle öğüt verişim size ağır geliyorsa (ne diyeyim), ben ancak Allah *a dayanıp güvenmişimdir. Siz ve ortaklarınız da artık toplanıp ne yapacağınızı kararlaştırırı. Bilâhare bu işiniz size hiçbir tasa olmasın.Sonra hükmünüzü bana icra edin. Eğer (benim öğütlerimden) yüz çeviriyorsanız, ben sizden (bu hususta zâten) hiçbir mükâfat istemedim. Benim mükâfatım Allah'tan başkasına âid değildir. Ben müslümânlardan olmamla emrolundum" (Yûnus: 71-72)."Ğumme", "Hernm ve darlık" demektir.Mucâhid: "Nefislerinizdekini bana hükmedip yerine getiriniz": "İstediğiniz işi bana hükmedin" demektir, dedi. Mucâhid'den başkaları tarafından: "Ufruk", "Akdi" ma'nâsınadır, deniliyor. Yine Mucâhid:"Eğer (kendilerine taarruz edilmesi emrolunan) müşriklerden biri sana emân dilerse, ona emân ver. Tâ ki Allah'ın Kelâmını dinlesin. Sonra onu emîn olduğu yere kadar (selâmetle) ulaştır. Çünkü onlar hakikati bilmeyen bir kavimdir** (et-Tevbe: 6) kavli hakkında şöyle tefsir etmiştir: İnsan, yânî müşrik sana, senin söyleyeceğin şeyleri ve üzerine indirilen âyetleri dinlemek üzere gelirse o, gelip Allah'ın Kelâmını işitinceye ve işittikten sonra (kabul etmese de) geldiği yere, emîn olduğu yurduna ulaşıncaya kadar emindir (her türlü saldırıdan korunacaktır).Yine Mucâhid şöyle dedi:"en-Nebe'u'l-Azîm" (en-Nebe-: d, "Kur'ân^dır. "O gün rûh ve melekler saf J hâlinde ayakta duracaklar. Rahmanın kendilerine izin verdiğinden başkaları konuşamazlar. Onlar da doğruyu söylemişlerdir9* (en-Nebe': 38): Yânî, dünyâda hakk söylediği gibi âhirette de izin verilince doğruyu söyler ve onunla amel edilir

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا } وَقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ { وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَنْدَادًا ذَلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ } وَقَوْلِهِ { وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ } { وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنْ الْخَاسِرِينَ بَلْ اللَّهَ فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنْ الشَّاكِرِينَ } وَقَالَ عِكْرِمَةُ { وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ } { وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ } وَ { مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ } فَذَلِكَ إِيمَانُهُمْ وَهُمْ يَعْبُدُونَ غَيْرَهُ وَمَا ذُكِرَ فِي خَلْقِ أَفْعَالِ الْعِبَادِ وَأَكْسَابِهِمْ لِقَوْلِهِ تَعَالَى { وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَّرَهُ تَقْدِيرًا } وَقَالَ مُجَاهِدٌ { مَا تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ إِلَّا بِالْحَقِّ } بِالرِّسَالَةِ وَالْعَذَابِ { لِيَسْأَلَ الصَّادِقِينَ عَنْ صِدْقِهِمْ } الْمُبَلِّغِينَ الْمُؤَدِّينَ مِنْ الرُّسُلِ { وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ } عِنْدَنَا { وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ } الْقُرْآنُ { وَصَدَّقَ بِهِ } الْمُؤْمِنُ يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ هَذَا الَّذِي أَعْطَيْتَنِي عَمِلْتُ بِمَا فِيهِ

- Yüce Allah'ın: "... O Hâlde Kendiniz Bilip Dururken Allah'a Eşler Koşmayin" (El-Bakara: 22) Kavli Babı Ve zikri ulu Allah'ın şu kavli:"De ki: Gerçek siz mi o Arz'ı iki günde yaratana küfrediyor, Oyna ortaklar katıyorsunuz? O, Âlemlerin RabbVdir" (Fuuüet: 9); ve şu kavli: "Onlar ki, Allah'ın yanına başka bir tann daha (katıp) tapmazlar... " (el-Furkaan: 68);"And olsun ki, sana da, senden evvelkilere de şu vahyolunmuştur: Eğer ortak tanırsan,celâlim hakla için bütün amellerin boşa gider ve muhakkak hüsrana düşenlerden olursun.Hayır. İşte onun için ancak Allah'a kulluk et. Şükredenlerden ol" (ez-Zumer: 65-66). İkrime: Onların çoğu Allah'a ortak kılıcılar olarak Allah'a îmân ettiler, dedi."And olsun ki, kendilerini kimin yarattığını onlara sorsan, elbette Allah derler. O hâlde nasıl olup da çevriliyorsunuz?" (ez-zuhrüf: 87); "And olsun onlara: *O gökleri, ö Yer'i kim yarattı?' diye sorarsan, muhakkak 'Allah yarattı' diyecekler..." (ez-Zumer: 38).İşte bu söz, onlann Allah'a îmânlarıdır. Hâlbuki kendileri Allah'tan başka şeylere ibâdet etmektedirler.Ve kulların fiillerinin yaratılması ve kesbleri konusunda zikredilen şeyler babı.Çünkü Yüce Allah'ın şu kavli vardır:"O Allah ki, göklerin ve Yer'in mülkü O'nundur. O, hiçbir evlâd edinmemiştir. Mülkünde O'nun bir ortağı da yoktur. O, herşeyi yaratıp ona bir nizâm vermiş, onun mukadderatını ta*yîn etmiştir. (Böyle iken O'nu bırakıp da birtakım tanrılar edindiler ki, bunlar hiçbirşey yaratamazlar. BiVakis kendileri yaratılıp durmaktadırlar. Onlar nefisleri için bile ne bir zarar, ne de bir fâideye muktedir olamazlar. Öldürmeye, diriltmeye, ölenleri yeniden diriltip kabirden çıkarmaya ise hiç güçleri yetmez)" (el-Furkaan: 2-3) Mucâhid şöyle dedi: Melekler ancak hakk ile, risâlet ve azâb ile inerler, demiştir: "Tâ ki,Allah, o sâdıklara sadâkatlerini sorsun..." (ei-Ahz£b:8y. Yânî, rasûllerden risâleti yerine getirici, teblîğ edici olan peygamberlere tebliğlerinden sorsun. "Çünkü onun için bizim yanımızda muhafızlar vardır" (el-Hıcr: 9)."Sıdkı getiren ve onu tasdik edenlere gelince..."(ez-zumer: 33) âyetinde "Sıdk", Kur'ârTdır; onu tasdik eden de mu'min'dir. O, kıyamet gününde: Bu bana verdiğin, benim de içindekilerle amel ettiğim Kitâb'dır, der .

7520 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُرَحْبِيلَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الذَّنْبِ أَعْظَمُ عِنْدَ اللَّهِ قَالَ أَنْ تَجْعَلَ لِلَّهِ نِدًّا وَهُوَ خَلَقَكَ قُلْتُ إِنَّ ذَلِكَ لَعَظِيمٌ قُلْتُ ثُمَّ أَيُّ قَالَ ثُمَّ أَنْ تَقْتُلَ وَلَدَكَ تَخَافُ أَنْ يَطْعَمَ مَعَكَ قُلْتُ ثُمَّ أَيُّ قَالَ ثُمَّ أَنْ تُزَانِيَ بِحَلِيلَةِ جَارِكَ

-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Ben Peygamberce: Allah indinde hangi günâh en büyüktür? diye sordum.
— "Allah seni yarattığı hâlde Allah'a benzer bireş uydurmandır** buyurdu. Ben:
— Hakîkaten bu elbette büyük günâhtır, dedim.
— Sonra hangi günâh (büyüktür)? diye sordum. Rasûlullah:
— "Seninle beraber yemek yemesinden korkarak çocuğunu öldürmendir" buyurdu.
— Bundan sonra hangisidir? diye sordum. Rasûlullah:— "Komşunun halîlesiyle zinâlaşmandır" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَتِرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ

7521 - حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اجْتَمَعَ عِنْدَ الْبَيْتِ ثَقَفِيَّانِ وَقُرَشِيٌّ أَوْ قُرَشِيَّانِ وَثَقَفِيٌّ كَثِيرَةٌ شَحْمُ بُطُونِهِمْ قَلِيلَةٌ فِقْهُ قُلُوبِهِمْ فَقَالَ أَحَدُهُمْ أَتَرَوْنَ أَنَّ اللَّهَ يَسْمَعُ مَا نَقُولُ قَالَ الْآخَرُ يَسْمَعُ إِنْ جَهَرْنَا وَلَا يَسْمَعُ إِنْ أَخْفَيْنَا وَقَالَ الْآخَرُ إِنْ كَانَ يَسْمَعُ إِذَا جَهَرْنَا فَإِنَّهُ يَسْمَعُ إِذَا أَخْفَيْنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى { وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَتِرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ } الْآيَةَ

Yüce Allah'ın Şu Kavli Babı:

"Siz ne kulaklarınız, ne gözleriniz, ne de derileriniz kendi aleyhinize şâhidlik eder diye düşünüp sakınmadınız* BiVakis Allah yapmakta olduklarınızın birçoğunu bilmez sandınız!" (Fussilet: 23).
-....Abdullah ibn Mes'ûd (R) şöyle demiştir: Beyt'in yanında Sakîf kabilesine mensûb iki kişi ile bir Kureyşli yâhud iki Ku-reyşli ile bir Sakîfli birleştiler. Bunlar karınlarının yağı çok, kalblerinin anlayışı az olan kimselerdi. Bunlardan biri diğerlerine:
— Allah'ın bizim söyleyeceğimiz herşeyi işitir olduğunu düşünür, zanneder misiniz? Diye sordu.Diğer biri:
— Eğer açıktan söylersek işitir, gizlersek işitmez, dedi. Diğeri de:
— Eğer açıktan söylediğimizde işitiyor idiyse, o takdîrde O gizlediğimiz zaman da işitir, dedi. Bunun üzerine Yüce Allah şu "Siz ne kulaklarınız, ne gözleriniz, ne de derileriniz kendi aleyhinize şâhidlik eder diye düşünüp sakınır mısınız?*." âyetini indirdi

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ } وَ { مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحْدَثٍ } وَقَوْلِهِ تَعَالَى { لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا } وَأَنَّ حَدَثَهُ لَا يُشْبِهُ حَدَثَ الْمَخْلُوقِينَ لِقَوْلِهِ تَعَالَى { لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ } وَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ يُحْدِثُ مِنْ أَمْرِهِ مَا يَشَاءُ وَإِنَّ مِمَّا أَحْدَثَ أَنْ لَا تَكَلَّمُوا فِي الصَّلَاةِ

7522 – حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ وَرْدَانَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَيْفَ تَسْأَلُونَ أَهْلَ الْكِتَابِ عَنْ كُتُبِهِمْ وَعِنْدَكُمْ كِتَابُ اللَّهِ أَقْرَبُ الْكُتُبِ عَهْدًا بِاللَّهِ تَقْرَءُونَهُ مَحْضًا لَمْ يُشَبْ

Yüce Allah'ın Şu Kavilleri Babı:"Göklerde ve Yerfde kim varsa, hepsi O'ndan ister. O, her gün bir iştedir" (er-Rahmân: 29); "İnsanların hesâbları yaklaştı. Böyle iken onlar hâlâ gaflet içindedirler, (bunu tefekkürden) yüz çeviriciler. Rabb Herinden kendilerine yeni bir ihtar gelmeyedursun, onlar bunu ille alay ederek ve kalbleri oyuna dalarak dinlemişlerdir..," (el-Enbiyâ: 1-3)*,"... Bilmezsin, olur ki Allah bunun arkasından bir iş peyda ediverir" (et-Taiâk: d; O'nun meydana çıkarıverdiği iş, mahlûkların meydana çıkardıkları işe benzemez. Çünkü Yüce Allah'ın:"O'nun benzeri gibi yoktur. O hakkıyle işiten, kemâliyle görendir" (eş-şûrâ: ıı) (kavli vardır).Abdullah ibn Mes'ûd (R), Peygamber(S)'den söyledi ki, O: "Şübhesiz Allah dileyeceği herhangibir işi meydana çıkarır ve O'nun meydana çıkardığı işlerden birisi namazda kelâm etmemenizdir" buyurmuştur
-....Ibn Abbâs (R) şöyle demiştir: Sizler kitâb ehli olanlara onların kitâblarından nasıl suâl sorarsınız? Hâlbuki sizin yanınızda tahrîf ve tebdîlden hâlî ve kendisine başka birşey karışmamış olarak okumakta olduğunuz semavî kitâbların Allah'a zamanca en yakın bulunan Allah Kitabı vardır

---

7523 – حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ قَالَ يَا مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ كَيْفَ تَسْأَلُونَ أَهْلَ الْكِتَابِ عَنْ شَيْءٍ وَكِتَابُكُمْ الَّذِي أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى نَبِيِّكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْدَثُ الْأَخْبَارِ بِاللَّهِ مَحْضًا لَمْ يُشَبْ وَقَدْ حَدَّثَكُمْ اللَّهُ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ بَدَّلُوا مِنْ كُتُبِ اللَّهِ وَغَيَّرُوا فَكَتَبُوا بِأَيْدِيهِمْ الْكُتُبَ قَالُوا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيَشْتَرُوا بِذَلِكَ ثَمَنًا قَلِيلًا أَوَلَا يَنْهَاكُمْ مَا جَاءَكُمْ مِنْ الْعِلْمِ عَنْ مَسْأَلَتِهِمْ فَلَا وَاللَّهِ مَا رَأَيْنَا رَجُلًا مِنْهُمْ يَسْأَلُكُمْ عَنْ الَّذِي أُنْزِلَ عَلَيْكُمْ

-....ez-Zuhrî*den (o şöyle demiştir): Bana Ubeydullah ibnu Abdillah haber Verdi ki, Abdullah ibnu Abbâs (R) şöyle demiştir:
- .. Ey müslümânlar topluluğu! Sizler kitâb ehli olanlardan herhangi birşeyi nasıl sorarsınız? Hâlbuki Allah'ın, Peygamberiniz (S) üzerine indirmiş olduğu, Allah'a lâfız, nuzûl ve Allah'tan haberlerin hâlisi olarak en yenisi ve başka şeyle karışmamış olanı, sizing Kitâb'ı-nızdır. Hâlbuki Allah sizlere Kur'ân'ında ve Rasûlü'nün diliyle, Kitâb ehli olanların Allah'ın kitâblarını tebdil etmiş ve tağyîr edip başkalaştırmış olduklarını ve onların bu kitâblan kendi elleriyle yazıp, onlar sebebiyle az b\i bahâyı satın almaları için: "Bu Allah'ın kalındandır" dediklerini tahdîs edip bildirmiştir. Size gelmiş olan ilim, sizleri onlara

sormaktan nehyetmiyor mu? Hayır vallahi, bizler onlardan hiçbir kimsenin, Allah'ın sizlere indirmiş olduğu Kitâb'dan birşey soranım görmemişizdir!

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ } وَفِعْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ يُنْزَلُ عَلَيْهِ الْوَحْيُ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى أَنَا مَعَ عَبْدِي حَيْثُمَا ذَكَرَنِي وَتَحَرَّكَتْ بِي شَفَتَاهُ

7524 - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ مُوسَى بْنِ أَبِي عَائِشَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى { لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ } قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَالِجُ مِنْ التَّنْزِيلِ شِدَّةً وَكَانَ يُحَرِّكُ شَفَتَيْهِ فَقَالَ لِي ابْنُ عَبَّاسٍ فَأَنَا أُحَرِّكُهُمَا لَكَ كَمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَرِّكُهُمَا فَقَالَ سَعِيدٌ أَنَا أُحَرِّكُهُمَا كَمَا كَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ يُحَرِّكُهُمَا فَحَرَّكَ شَفَتَيْهِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ { لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ } قَالَ جَمْعُهُ فِي صَدْرِكَ ثُمَّ تَقْرَؤُهُ { فَإِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ } قَالَ فَاسْتَمِعْ لَهُ وَأَنْصِتْ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا أَنْ تَقْرَأَهُ قَالَ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَتَاهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَام اسْتَمَعَ فَإِذَا انْطَلَقَ جِبْرِيلُ قَرَأَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا أَقْرَأَهُ

Yüce Allah'ın: "Onu Acele Etmen İçin Dilini Onunla Depretme" (Ei-Kıyâme:16) Kavli Ve Peygamber(S)'İn Üzerine Vahy İndirilirkenki Fiili Babı Ebû Hureyre söyledi ki, Peygamber (S): "Yüce Allah: Kulum beni zikrettiği ve iki dudağını benim ismimle hareket ettirdiği zaman, ben kulumun berâberindeyimdir, buyurdu"demiştir.
-.....Bize Ebû Avâne, Mûsâ ibn Ebî Âişe'den; o da Saîd ibn Cubeyr'den tahdîs etti ki, ibn Abbâs (R): Yüce Allah'ın "Onunla dilini hareket ettirme" kavli hakkında şöyle demiştir:
— Peygamber (S) indirilen âyetlerin zabtı yüzünden güçlük çeker, bundan dolayı çok kerreler dudaklarını kımıldatırdı. Râvî Saîd ibn Cubeyr dedi ki: Bunu söylerken İbn Abbâs bana:
— tşte bak, Rasûlullah (S) dudaklarını nasıl kımıldatıyor idiyse, ben de sana öylece kımıldatıyorum, dedi. Saîd ibn Cubeyr de: Ben de sana İbn Abbâs'ın dudaklarını nasıl kımıldatıyor idiyse,dudaklarımı Öylece kımıldatıyorum, dedi ve dudaklarını hareket ettirdi, dedi.
— Bunun üzerine Azîz ve Celîl olan Allah O'na "Onu acele etmen için dilini onunla depretme. Onu (göğsünde) toplamak, onu (dilinde akıtıp) okutmak şübhesiz bize âiddir. Öyleyse biz onu okuduğumuz vakit, sen onun kıraatine uy. Sonra onu açıklamak da hakikat bize âiddir** (ei-Kıyâme: 16-19) âyetlerini indirdi. tbn Abbâs "Cemuhu"y\\: "Onu senin göğsünde toplamak bize âiddir. Sonra sen onu okursun. Biz onu Cibril'in diliyle okuduğumuz vakit sen onun okuyuşuna tâbi' ol" demektir,dedi. Yine İbn Abbâs: "Sen onu dinle ve sus. Sonra onu sana okutmak da bize âiddir" buyurdu, dedi.
— İşte artık bundan sonra Cibril aleyhi's-selâm kendisine geldiği zaman susup onu dinler, Cibril gidince, getirmiş olduğu âyetleri nasıl okutmuşsa, Peygamber de öylece okurdu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوْ اجْهَرُوا بِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ } { يَتَخَافَتُونَ } يَتَسَارُّونَ

7525 - حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ زُرَارَةَ عَنْ هُشَيْمٍ أَخْبَرَنَا أَبُو بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فِي قَوْلِهِ تَعَالَى { وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا } قَالَ نَزَلَتْ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُخْتَفٍ بِمَكَّةَ فَكَانَ إِذَا صَلَّى بِأَصْحَابِهِ رَفَعَ صَوْتَهُ بِالْقُرْآنِ فَإِذَا سَمِعَهُ الْمُشْرِكُونَ سَبُّوا الْقُرْآنَ وَمَنْ أَنْزَلَهُ وَمَنْ جَاءَ بِهِ فَقَالَ اللَّهُ لِنَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ { وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ } أَيْ بِقِرَاءَتِكَ فَيَسْمَعَ الْمُشْرِكُونَ فَيَسُبُّوا الْقُرْآنَ { وَلَا تُخَافِتْ بِهَا } عَنْ أَصْحَابِكَ فَلَا تُسْمِعُهُمْ { وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا }

Yüce Allah'ın: 'Sözünüzü Gizli Tutun, İster Onu Açığa Vurun. Çünkü O, Sinelerin Özünü Bile Hakkıyle Bilendir. Yaratıp Duran Allah Mı Bilmeyecekmiş? O Latiftir, Her Şeyden haberdârdır" (Ei-Mtuk: İ3-İ4) Kavli Babı
"Yetehâfetûn": ("Aralarında gizli gizli konuşacaklar, on geceden fazla eğlenmediniz diye" (Tâhâ: 103)) "Aralarında gizli gizli konuşacaklar** manasınadır.
-...Bize Ebû Bişr, Saîd ibn Cubeyr'den haber verdi ki, İbn Abbâs (R):"...Namazında pek bağırma, sesini o kadar kısma da, ikisi arası bir yol tut" (ei-isrâ: no) kavli hakkında şöyle demiştir:
— Bu âyet indiği sırada Rasûlullah Mekke'de gizli yaşıyordu. Fakat sahâbîlerine namaz kıldırdığı zaman Kur'ân okurken sesini yükseltiyordu. Müşrikler ise Kur'ân'ı duyunca hem Kur'ân'a, hem onu indirene, hem de Kur'ân kendisine gelene küfrediyorlardı. Bunun üzerine Yüce Allah, Peygamberi'ne: "Namazında kıraatini çok açıktan yapma! Sonra müşrikler işitirler de Kur'ân'a söverler. Kıraatini sa-hâbîlerinden pek de gizleme. Sonra onlara işittiremezsin. Bunun ikisi arası bir yol tercîh et!" buyurdu

---

7526 – حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ { وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا } فِي الدُّعَاءِ

-....Bize Ebû Usâme, Hişâm'dan; o da babası Urve ibnu'z-Zubeyr'den tahdîs etti ki, Âişe (R): Bu "Namazında pek bağırma, sesini o kadar kısma da, ikisi arası bir yol tut" (ei-Isrâ: no) âyeti, duâ hakkında indi, demiştir

---

7527 – حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَتَغَنَّ بِالْقُرْآنِ وَزَادَ غَيْرُهُ يَجْهَرُ بِهِ

-.....Bize İbnu Şihâb,Ebû Seleme'den haber verdi ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S):
— "Kur'ân'Ia tegannî etmeyen (yânî Kur'ân okurken sesini güzelleştirmeyen) bizden değildir" buyurdu. Ebû Hureyre'den başkası "Kur'ân'ı açıktan okur" fıkrasını ziyâde etti

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ الْقُرْآنَ فَهُوَ يَقُومُ بِهِ آنَاءَ اللَّيْلِ وَآنَاءَ النَّهَارِ وَرَجُلٌ يَقُولُ لَوْ أُوتِيتُ مِثْلَ مَا أُوتِيَ هَذَا فَعَلْتُ كَمَا يَفْعَلُ فَبَيَّنَ أَنَّ قِيَامَهُ بِالْكِتَابِ هُوَ فِعْلُهُ وَقَالَ { وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوَانِكُمْ } وَقَالَ جَلَّ ذِكْرُهُ { وَافْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ }

Peygamberdin: "Bir Kimse Ki, Allah Ona Kur*Ân İlmi Vermiştir De, O Gece Saatlerinde Ve Gündüz Vakitlerinde Onunla Kaaim Olur. Bir Kimse De: Keski Şuna Verilen Kur'ân Ni'meti Gibi Bana Da Verilmiş Olsaydı, Ben De Onun Yapmakta Olduğu Gibi Yapaydım, Der" Kavli
Buhârî: Allah Taâlâ o kimsenin Kitâb'la kaaim olmasının onun fiili olduğunu beyân etti de şöyle buyurdu: "O gökleri, o Yer'i yaratması, dillerinizin ve renklerinizin birbirine uymaması da O'nun âyetlerindendir. Hakikat bunlarda âlimler için elbette ibretler vardır" (er-Rûm: 22). Ve yine zikri ulu Allah:"Ey îmân edenler, rükû' edin, sucûd edin. Rabblnize ibâdet edin, hayır işleyin. Tâ ki umduğunuza nail olasınız " (ei-Hacc: 77) buyurdu.

7528 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَحَاسُدَ

إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ الْقُرْآنَ فَهُوَ يَتْلُوهُ آنَاءَ اللَّيْلِ وَآنَاءَ النَّهَارِ فَهُوَ يَقُولُ لَوْ أُوتِيتُ مِثْلَ مَا أُوتِيَ هَذَا لَفَعَلْتُ كَمَا يَفْعَلُ وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَهُوَ يُنْفِقُهُ فِي حَقِّهِ فَيَقُولُ لَوْ أُوتِيتُ مِثْلَ مَا أُوتِيَ عَمِلْتُ فِيهِ مِثْلَ مَا يَعْمَلُ

-....Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Rasûlullah (S) şöyle buyurdu: "Hasedleşmek ancak şu iki kimse hakkında olur: a. O kimseye hased (yânî gıbta) olunur ki, Allah ona Kur'ân (ilmi) vermiştir, o da gecenin saatlerinde, gündüzün (muayyen) zamanlarında Kur'ân okur. Onu kıskanan kimse de: Keski şu adama verilen Kur'ân ni'meti gibi bana da verilmiş olsaydı ve onun yapmakta olduğu gibi ben amel etseydim, der. b. Şu kimseye de gıbta olunur ki, Allah ona da mal vermiştir, o da malım hakk yolda harcamaktadır. Onu kıskanan kimse de: Keski şuna verilen mal gibi bana da verilse idi de,ben de o malda onun yapmakta olduğu gibi hakk yolda harcama yapsaydım! der"

7529 - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ الزُّهْرِيُّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ الْقُرْآنَ فَهُوَ يَتْلُوهُ آنَاءَ اللَّيْلِ وَآنَاءَ النَّهَارِ وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَهُوَ يُنْفِقُهُ آنَاءَ اللَّيْلِ وَآنَاءَ النَّهَارِ سَمِعْتُ سُفْيَانَ مِرَارًا لَمْ أَسْمَعْهُ يَذْكُرُ الْخَبَرَ وَهُوَ مِنْ صَحِيحِ حَدِيثِهِ

-....Bize Sufyân ibn Uyeyne tahdîs etti ki, ez-Zuhrî, Sâlim'den; o da babası Abdullah ibn Umer(R)'den söyledi ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Hased ancak iki kimse hakkında caiz olur: Biri, Allah 'in kendisine Kur'ân (ilmi) verdiği; o da gece saatlerinde ve gündüz zamanlarında Kur 'ân 'ı okur. Diğeri de, Allah 'in kendisine mal verdiği; o da gece saatlerinde ve gündüz saatlerinde o malı (hakk yolunda) harcar".Râvî Alî ibn Abdillah: Ben Sufyân'dan bu hadîsi birçok kerre-ler işittim, fakat onun "Bize haber verdi" ta'bîrini zikrederken işitmedim, demiştir. Bununla beraber bu da onun sahîh hadîsindendir

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَاتِهِ } وَقَالَ الزُّهْرِيُّ مِنْ اللَّهِ الرِّسَالَةُ وَعَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبَلَاغُ وَعَلَيْنَا التَّسْلِيمُ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى { لِيَعْلَمَ أَنْ قَدْ أَبْلَغُوا رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ } وَقَالَ تَعَالَى { أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي } وَقَالَ كَعْبُ بْنُ مَالِكٍ حِينَ تَخَلَّفَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ { فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ } وَقَالَتْ عَائِشَةُ إِذَا أَعْجَبَكَ حُسْنُ عَمَلِ امْرِئٍ فَقُلْ { اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ } وَلَا يَسْتَخِفَّنَّكَ أَحَدٌ وَقَالَ مَعْمَرٌ { ذَلِكَ الْكِتَابُ } هَذَا الْقُرْآنُ { هُدًى لِلْمُتَّقِينَ } بَيَانٌ وَدِلَالَةٌ كَقَوْلِهِ تَعَالَى { ذَلِكُمْ حُكْمُ اللَّهِ } هَذَا حُكْمُ اللَّهِ { لَا رَيْبَ } لَا شَكَّ { تِلْكَ آيَاتُ } يَعْنِي هَذِهِ أَعْلَامُ الْقُرْآنِ وَمِثْلُهُ { حَتَّى إِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلْكِ وَجَرَيْنَ بِهِمْ } يَعْنِي بِكُمْ وَقَالَ أَنَسٌ بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَالَهُ حَرَامًا إِلَى قَوْمِهِ وَقَالَ أَتُؤْمِنُونِي أُبَلِّغُ رِسَالَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَعَلَ يُحَدِّثُهُمْ

7530 - حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ يَعْقُوبَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الرَّقِّيُّ حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الثَّقَفِيُّ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْمُزَنِيُّ وَزِيَادُ بْنُ جُبَيْرِ بْنِ حَيَّةَ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ حَيَّةَ قَالَ الْمُغِيرَةُ أَخْبَرَنَا نَبِيُّنَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ رِسَالَةِ رَبِّنَا أَنَّهُ مَنْ قُتِلَ مِنَّا صَارَ إِلَى الْجَنَّةِ

- Yüce Allah'ın: "Ey Rasul, Rabb'inden Sana İndirileni Tebliğ Et. Eğer Yapmazsan Allah'ın Elçiliğini Tebliğ Etmiş Olmazsın..." (El-Mâide: 67) Kavli Babı

Muhammed ibn Müslim ez-Zuhrî şöyle demiştir:Azîz ve Celîl olan Allah tarafından risâlet, Rasûlullah (S) üzerine tebliğ etmek vazifesi, bizim üzerimize de teslim olmak yânı kabul etmek vazifesi vardır. Allah Taâlâ: "Tâ ki Rabb Herinin gönderdiklerini hakkıyle tebliğ ettiklerini bilsinler..." (ei-cînn: 28) buyurdu. Yine Yüce Allah: "Ben size, Rabb'imln vahyettiklerini teblîğ ediyorum..." (ei-A-râf: 62,68) buyurdu. Ka'b ibn Mâlik de Tebûk Seferfnde Peygamberce gitmekten geri kaldığı zaman:

"(De ki: Yapın!) Çünkü hareketinizi Allah da, Rasûlü de, müzminler de görecektir... '(et-Tevbe: ıos) âyetini söyledi.Âişe (R) de: Bir kimsenin amelinin güzelliği senin hoşuna gittiği zaman (hemen övmeye gitme): "De ki; Yapınız! Çünkü hareketlerinizi Allah da, Rasûlü de, müzminler de görecektir... " <et-Tevbe: 105) âyetini söyledi ve: Sakın seni hiçbir kimse "hafifliğe götürmesin' (er-Rûm: 6o> öğüdünü ilâve etti. Ebû Ubeyde M a'm er ibn Müsennâ şöyle dedi: "Zâlike'l-Kitâbu*, "Haza'l-Kur'ânu(= Bu Kur'ân)"; "Hüden lit-muttakîn{ = Muttakîlere hidâyettir)", "Muttakîlere bir beyân ve delâlettir" ma'nâsınadır. Bu da Yüce Allah'ın şu kavli gibidir: "Zâtikum hÜkmu'llâhV* (el-Mumtehme: 10), "Hazâ hukmu'llâhi(= Bu, Allah'ın hükmüdür)" ma'nâsınadır (yânî "Zâlik","Hazâ" ma'nâsınadır). "Lâ reybefîhî", "Lâ şekke fflıi" (= Onda hiçbir şübhe yoktur)" (ei-Bakara: i) ma'nâsınadır. "Tilke âyâtu'üâhi", yânî bunlar Kur'ân'm alemleri, nişanları demektir (yânî uzak için olan "Tilke" bu yerde yakın için kullanıldı). Şu âyet de kullanmakta bunun benzeridir:"Hattâ izâ kuntum fVUfülki ve cereyne bihim " (Yûnus: 22), yânî buradaki "Bihim", "Bikum" yerine kullanılmıştır. Enes ibn Mâlik de şöyle demiştir: Peygamber (Ş) Enes'in dayısı Haram ibn Milhân'ı, kendi kavmi Amir oğulları'na elçi gönderdi. Haram onlara hitaben:
Sizler, Rasûlullah'ın elçiliğini teblîğ etmemde beni emîn bir kişi sayıyor, kabul ediyor musunuz? dedi. Onlar kendisini emîn kabû! edince, o da onlara Peygamber'den tahdîs edip söylemeğe başladı.
-....Bize Bekr ibnu Abdillah el-Muzenî ile Ziyâd ibnu Cubeyr ibn Hayye, Cubeyr ibnu Hayye'den tahdîs etti ki, el-Mugîre ibn Şu'be (R) -Kisrâ'nın âmili Bundâr'ın tercümanına-:
— Bize Peygamber'imiz, Rabb'imizin elçiliğinden olarak: "Bizden cihâdda öldürülen cennete gider" buyurdu, demiştir

---

7531 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَنْ حَدَّثَكَ أَنَّ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَتَمَ شَيْئًا وَقَالَ مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ الْعَقَدِيُّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ مَنْ حَدَّثَكَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَتَمَ شَيْئًا مِنْ الْوَحْيِ فَلَا تُصَدِّقْهُ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ { يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ } حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُرَحْبِيلَ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الذَّنْبِ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ قَالَ أَنْ تَدْعُوَ لِلَّهِ نِدًّا وَهُوَ خَلَقَكَ قَالَ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ ثُمَّ أَنْ تَقْتُلَ وَلَدَكَ مَخَافَةَ أَنْ يَطْعَمَ مَعَكَ قَالَ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ أَنْ تُزَانِيَ حَلِيلَةَ جَارِكَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَصْدِيقَهَا { وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ } الْآيَةَ

-....Bize Sufyân es-Sevrî, İsmail'den; o da eş-Şa'bî*den; o da Mesrûk'tan tahdîs etti ki, Âişe (R): Sana her kim "Muhammed birşeyi gizledi'* diye tahdîs ederse..., demiştir.Ve bize Muhammed (ibn Yûsuf veya başkası) şöyle dedi: Bana Ebû Âmir el-Akadî tahdîs etti. Bize Şu'be, Ismâîl ibn Ebî Hâlid'den; o da eş-Şa*bî*den; o da Mesrûk'tan tahdîs etti ki, Âişe (R) şöyle demiştir:
— Her kim sana "Peygamber (S) vahyden herhangi birşey gizledi" diye tahdîs edip söylerse, sen onu tasdîk etme. Çünkü Yüce Allah şöyle buyuruyor: "Ey Peygamber,RabbHnden sana indirileni teblîğ et. Eğer yapmazsan, Allah*ın elçiliğim teblîğ etmiş olmazsın* (el-Mâide: 67).
— Yâ Rasülallah! Yüce Allah katında günâhın hangisi en büyüktür? diye sordu.Rasûlullah (S):
— "Allah seni yarattığı hâlde Allah'a bir ortak uydurup dua etmendir" buyurdu.O zât:
—Sonra hangi (günâh en büyüktür)? diye sordu. Rasûlullah:
— "Seninle beraber yemek yemesinden korkarak çocuğunu öldürmendir" buyurdu. O kimse:
— Bundan sonra hangisi? dedi. Rasûlullah:
— "Komşunun halîlesi olan zevcesiyle zina edişmendir" buyurdu.Râvî dedi ki: Yüce Allah bunların tasdîki olan şu âyetleri indirdi : * 'Onlar ki Allahın yanına başka bir tanrı daha katıp tapmazlar. Allah 'in haram kıldığı cana haksız yere kıymazlar, zina etmezler. Kim bunları yaparsa, cezaya çarpar. Kıyamet günü de azabı katmerleşir ve o azabın içinde hor ve hakir ebedî bırakılır" (d-Furkaan: 68-69)

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَاةِ فَاتْلُوهَا } وَقَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُعْطِيَ أَهْلُ التَّوْرَاةِ التَّوْرَاةَ فَعَمِلُوا بِهَا وَأُعْطِيَ أَهْلُ الْإِنْجِيلِ الْإِنْجِيلَ فَعَمِلُوا بِهِ وَأُعْطِيتُمْ الْقُرْآنَ فَعَمِلْتُمْ بِهِ وَقَالَ أَبُو رَزِينٍ { يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ } يَتَّبِعُونَهُ وَيَعْمَلُونَ بِهِ حَقَّ عَمَلِهِ يُقَالُ { يُتْلَى } يُقْرَأُ حَسَنُ التِّلَاوَةِ حَسَنُ الْقِرَاءَةِ لِلْقُرْآنِ { لَا يَمَسُّهُ } لَا يَجِدُ طَعْمَهُ وَنَفْعَهُ إِلَّا مَنْ آمَنَ بِالْقُرْآنِ وَلَا يَحْمِلُهُ بِحَقِّهِ إِلَّا الْمُوقِنُ لِقَوْلِهِ تَعَالَى { مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَاةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ } وَسَمَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْإِسْلَامَ وَالْإِيمَانَ وَالصَّلَاةَ عَمَلًا قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِبِلَالٍ أَخْبِرْنِي بِأَرْجَى عَمَلٍ عَمِلْتَهُ فِي الْإِسْلَامِ قَالَ مَا عَمِلْتُ عَمَلًا أَرْجَى عِنْدِي أَنِّي لَمْ أَتَطَهَّرْ إِلَّا صَلَّيْتُ وَسُئِلَ أَيُّ الْعَمَلِ أَفْضَلُ قَالَ إِيمَانٌ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ الْجِهَادُ ثُمَّ حَجٌّ مَبْرُورٌ

-Yüce Allah’ın "... Eğer Doğru Söyleyiciler İseniz, Tevrat'ı Getirin De Onu Okuyun" (Âlu Tmrân: 93) Kavli İle Peygamber(S)'İn Şu Kavli Babı:

"Tevrat ehline Tevrat verildi de onunla amel ettiler. încîl ehline de Incîl verildi, onlar da İncil'le amel ettiler. Size de Kur'ân verildi, sizler de onunla amel edipçalıştınız".Ebû Razîn (tabiî âlimi Mes'ûd ibn Mâlik), Yüce Allah'ın "Yetlunehû hakka tilâveühî{ =Onu hakkıyle tilâvet ederler)" (ei-Bakara: i2i) kavli hakkında:"Ona tâbi' olurlar ve onunla hakkıyle amel ederler" demiştir."Sana indirdiğimiz o Kitâb karşılarında tilâvet edilip duruyor" (ciAnkebût: sn'deki "Yutlâ", "Yukrau" ma'nâsınadır, deniliyor. "Hüsnü't-tilâvet" Kur*ân-ı Kerîm'i güzel okumadır. i4Lâ yemessehû illeH-mutahharûn{ = Ona tam bir surette temizlenmiş olanlardan başkası el süremez)" (ei-vakıa: 79)kavlindeki "Lâ yemessuhû(= Ona dokunamaz)", "Onun tadını ve yararını ancak Kur'ân'a îmân eden kimse bulur, onu hakkıyle kesin îmân edenden başkası taşımaz"demektir. Çünkü Yüce Allah'ın şu kavli vardır:"Kendilerine Tevrat yükletilip de sonra onu taşıyamayanların hâli, koca kitâblar taşıyan eşeğin hâli gibidir. Allah hn âyetlerini yalan sayan kavmin vasfı ne kötüdür. Allah zâlimler güruhunu muvaffak etmez" (el-Cumua: 5).Peygamber (S) İslâm'a ve îmâna (bir rivayette namaza) "Amel" ismini verdi. Ebû Hu rey re şöyle dedi:Peygamber (S) BilâPe: "İslâm içinde işlediğin en umutlu amelini bana haber ver" dedi. Bilâl: Benim indimde, her temizlendiğimde muhakkak namaz kılmamdan daha umutlu bir amel işlemiş değilim, dedi Peygamberce: Hangi amel en faziletlidir? diye soruldu. Peygamber (S): "Allah'a ve Rasûlü'ne îmân etmek, bundan sonra cihâd etmek, sonra kabul edilmiş hacc'dır" buyurdu

---

7533 - حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّمَا بَقَاؤُكُمْ فِيمَنْ سَلَفَ مِنْ الْأُمَمِ كَمَا بَيْنَ صَلَاةِ الْعَصْرِ إِلَى غُرُوبِ الشَّمْسِ أُوتِيَ أَهْلُ التَّوْرَاةِ التَّوْرَاةَ فَعَمِلُوا بِهَا حَتَّى انْتَصَفَ النَّهَارُ ثُمَّ عَجَزُوا فَأُعْطُوا قِيرَاطًا قِيرَاطًا ثُمَّ أُوتِيَ أَهْلُ الْإِنْجِيلِ الْإِنْجِيلَ فَعَمِلُوا بِهِ حَتَّى صُلِّيَتْ الْعَصْرُ ثُمَّ عَجَزُوا فَأُعْطُوا قِيرَاطًا قِيرَاطًا ثُمَّ أُوتِيتُمْ الْقُرْآنَ فَعَمِلْتُمْ بِهِ حَتَّى غَرَبَتْ الشَّمْسُ فَأُعْطِيتُمْ قِيرَاطَيْنِ قِيرَاطَيْنِ فَقَالَ أَهْلُ الْكِتَابِ هَؤُلَاءِ أَقَلُّ مِنَّا عَمَلًا وَأَكْثَرُ أَجْرًا قَالَ اللَّهُ هَلْ ظَلَمْتُكُمْ مِنْ حَقِّكُمْ شَيْئًا قَالُوا لَا قَالَ فَهُوَ فَضْلِي أُوتِيهِ مَنْ أَشَاءُ

-...Bize Salim, İbn Umer(R)'den şöyle haber verdi: Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Sizden evvel geçen ümmetlere nis-betle sizin (dünyâdaki) bekaa müddetiniz (bütün güne nisbetle) ikindi namazından güneşin batmasına kadar olan müddet gibidir. Tevrat ehline Tevrat verildi. Onlar Tevrat'la gündüzün yarısına kadar çalıştılar. Sonra çalışmaktan âciz oldular. Fakat kendilerine yine birer kırat birer kırat (olarak gündelik) ücret verildi. Sonra tncîl ehline de tncît verildi. Onlar da ikindi namazı kılmıncaya kadar încîl ile amel edip çalıştılar. Sonra onlar da çalışmaktan âciz oldular.Onlara da birer kırat birer kırat (olan gündelik ücret) verildi. Sonra size Kur'ân verildi.Sizler de onunla güneş batıncaya kadar çalıştınız. Sizlere de ikişer kırat ikişer kırat (olarak gündelik ücret) verildi. Bunun üzerine Tevrat ehli ile încîl ehli olanlar; — Bunların amelleri bizden daha az, ücretleri daha çoktur, dediler. Allah Ta âlâ;
— Ben sizin hakkınızdan birşeyi eksik verip size zulmettim mi? diye sordu.Onlar:

— Hayır (bir haksızlık etmedin), dediler. Allah; — İşte bu benim fadtımdır ki, ben onu dileyeceğim kimselere veririm ! buyurdu "

بَاب وَسَمَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّلَاةَ عَمَلًا وَقَالَ لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ

7534 - حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْوَلِيدِ ح و حَدَّثَنِي عَبَّادُ بْنُ يَعْقُوبَ الْأَسَدِيُّ أَخْبَرَنَا عَبَّادُ بْنُ الْعَوَّامِ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ الْوَلِيدِ بْنِ الْعَيْزَارِ عَنْ أَبِي عَمْرٍو الشَّيْبَانِيِّ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْأَعْمَالِ أَفْضَلُ قَالَ الصَّلَاةُ لِوَقْتِهَا وَبِرُّ الْوَالِدَيْنِ ثُمَّ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

Peygamber (S) Namaza "Amel" İsmini Verdi Ve: "(Namazda) Fâtihatu'l-Kitâb'ı Okumayanın Namazı Yoktur'1 Buyurmuştur.

-...Bize Abbâd ibnu'I-Avvâm, eş-Şeybânî'den; o da el-Velîd ibnu'l-Ayzâr'dan; o da Ebû Amr eş-Şeybânfden; o da îbnu Mes'-ûd(R)'dan şöyle haber verdi: Bir adam Peygamberce:

— Amellerin en faziletlisi hangisidir? diye sordu. Peygamber (S):

— "Vakti içinde kılınan namazdır ve ana-babaya itaattir. Sonra Allah yolunda cihâd etmektir'1 buyurdu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا } { هَلُوعًا } ضَجُورًا

7535 - حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ الْحَسَنِ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ تَغْلِبَ قَالَ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَالٌ فَأَعْطَى قَوْمًا وَمَنَعَ آخَرِينَ فَبَلَغَهُ أَنَّهُمْ عَتَبُوا فَقَالَ إِنِّي أُعْطِي الرَّجُلَ وَأَدَعُ الرَّجُلَ وَالَّذِي أَدَعُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ الَّذِي أُعْطِي أُعْطِي أَقْوَامًا لِمَا فِي قُلُوبِهِمْ مِنْ الْجَزَعِ وَالْهَلَعِ وَأَكِلُ أَقْوَامًا إِلَى مَا جَعَلَ اللَّهُ فِي قُلُوبِهِمْ مِنْ الْغِنَى وَالْخَيْرِ مِنْهُمْ عَمْرُو بْنُ تَغْلِبَ فَقَالَ عَمْرٌو مَا أُحِبُّ أَنَّ لِي بِكَلِمَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُمْرَ النَّعَمِ

Yüce Allah'ın: "Hakikat İnsan Hırsına Düşkün Yaratılmıştır» Kendisine Şen Dokundu Mu Feryadı Basandır. Ona Hayır Dokununca Da Çok Cimridir" (Ei-Meânc: 19-21) Kavli Babı

"Helûan", "Dacûran(= Çok bunalan)" ma'nâsınadır.

-....Bize Amr ibnu Tağlib (R) tahdîs edip şöyle dedi: Peygamber(S)'e bir mal geldi de ondan birtakım kimselere verdi de, diğer bâzılarına vermedi. Sonra haber aldı ki,atıyyesiz bıraktığı kimseler kendisine serzeniş etmişler. Bunun üzerine Rasûlullah (bir hutbe yapıp) şöyle buyurdu: "Ben bir kimseye atıyye veriyor, bir kimseye de atıyye vermiyorum. Atıyye vermeyip terketmekte olduğum kimse bana atıyye vermekte olduğum kimseden daha sevimlidir. Ben birtakım kimselere kalblerinde sabırsızlık ile hırs ve tama*olduğu için kendilerine mal veririm. Bâzı kimseleri de Allah Taâlâ'nm, kalblerinde yarattığı gönül zenginliği ve cibilli hayra havale ederim (de mal vermem). Amr ibn Tağlib de bunlardan biridir" . Râvî Amr ibn Tağlib: Rasûlullah'ın bu (taltîfkârâne) sözüne bedel benim kırmızı develerim olmasını arzu etmem, demiştir

---

بَاب ذِكْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرِوَايَتِهِ عَنْ رَبِّهِ

7536 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا أَبُو زَيْدٍ سَعِيدُ بْنُ الرَّبِيعِ الْهَرَوِيُّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْوِيهِ عَنْ رَبِّهِ قَالَ إِذَا تَقَرَّبَ الْعَبْدُ إِلَيَّ شِبْرًا تَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ ذِرَاعًا وَإِذَا تَقَرَّبَ مِنِّي ذِرَاعًا تَقَرَّبْتُ مِنْهُ بَاعًا وَإِذَا أَتَانِي مَشْيًا أَتَيْتُهُ هَرْوَلَةً

- Peygamber(S)'İ Ve Onun (Cibril'in Aracılığı Olmaksızın) Rabb'inden Rivayet Etmesini Zikretme Babı

-...Bize Şu'be, Katâde'den; o da Enes(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S)Rabb'inden şöyle rivayet ediyordu: Rabb'i şöyle buyurmuştur: "Kul bana bir karış yaklaştığı zaman, ben de ona bir arşın yaklaşırım. Kulum bana bir arşın yaklaştığı zaman, ben ona bir kulaç yaklaşırım. O bana yürüyerek geldiği zaman, ben ona koşarak varırım ".

7537 – حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ التَّيْمِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رُبَّمَا ذَكَرَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا تَقَرَّبَ الْعَبْدُ مِنِّي شِبْرًا تَقَرَّبْتُ مِنْهُ ذِرَاعًا وَإِذَا تَقَرَّبَ مِنِّي ذِرَاعًا تَقَرَّبْتُ مِنْهُ بَاعًا أَوْ بُوعًا وَقَالَ مُعْتَمِرٌ سَمِعْتُ أَبِي سَمِعْتُ أَنَسًا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْوِيهِ عَنْ رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ

Bize Müsedded Yahya ibn Saîd el-Kattân'dan; o da et-Teymî'den; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R), Peygamber(S)'i zikretti de şöyle buyurdu,dedi: "(Yüce Allah şöyle buyurdu:) Kul bana bir karış yaklaştığı zaman, ben ona bir arşın yaklaşırım. Kul bana bir arşın yaklaştığı zaman ben ona bir kulaç yaklaşırım" .Mu'temir şöyle dedi: Ben babam Süleyman et-Teymî*den işittim. O da: Ben Enes'ten işittim ki, Peygamber (S), Azîz ve Celîl olan Rabb'inden rivayet ediyordu.

7538 – حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْوِيهِ عَنْ رَبِّكُمْ قَالَ لِكُلِّ عَمَلٍ كَفَّارَةٌ وَالصَّوْمُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ وَلَخُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ

-...Bize Muhammed ibn Ziyâd tahdîs edip şöyle dedi: Ben Ebû Hureyre(R)*den işittim, o da Peygamber'den ki, Peygamber (S) Rabb'inizden şöyle rivayet ediyordu: "Rabb'iniz şöyle buyurdu: "(Ma' siy etler den) herbir amel için (onun örtülmesi ve mağfiret edilmesini gerektiren) bir keffâret vardır. Oruç doğrudan doğruya benim için yapılan bir ibâdettir (onunla benden başkasına ibâdet edilmez). Onun ecrini de doğrudan doğruya ben veririm. Yemîn ederim ki, oruçlu kimsenin ağız kokusu Allah katında misk kokusundan daha temizdir".

7539 – حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ ح و قَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا يَرْوِيهِ عَنْ رَبِّهِ قَالَ لَا يَنْبَغِي لِعَبْدٍ أَنْ يَقُولَ إِنَّهُ خَيْرٌ مِنْ يُونُسَ بْنِ مَتَّى وَنَسَبَهُ إِلَى أَبِيهِ

-....BizeYezîdibnuZuray', Saîd ibn Arûbe'den; oda Katâde*den; o da Ebû*lÂliye'den;o da Ibn Abbâs(R)'tan; o da Pey-gamber'den olmak üzere tahdîs etti ki,Peygamber (S), Rabb'inden rivayet etmekte olduğu hadîsinde: "Hiçbir kul için: Ben muhakkak Yûnus ibn Mettâ'dan hayırlıyım, demek muvafık olmaz*' buyurmuş ve Yûnus'u, babası Mettâ'ya nisbet etmiştir.

7540 – حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي سُرَيْجٍ أَخْبَرَنَا شَبَابَةُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ قُرَّةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ الْمُزَنِيِّ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْفَتْحِ عَلَى نَاقَةٍ لَهُ يَقْرَأُ سُورَةَ الْفَتْحِ أَوْ مِنْ سُورَةِ الْفَتْحِ قَالَ فَرَجَّعَ فِيهَا قَالَ ثُمَّ قَرَأَ مُعَاوِيَةُ يَحْكِي قِرَاءَةَ ابْنِ مُغَفَّلٍ وَقَالَ لَوْلَا أَنْ يَجْتَمِعَ النَّاسُ عَلَيْكُمْ لَرَجَّعْتُ كَمَا رَجَّعَ ابْنُ مُغَفَّلٍ يَحْكِي النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ لِمُعَاوِيَةَ كَيْفَ كَانَ تَرْجِيعُهُ قَالَ آ آ آ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ

-...Bize Şu'be, Muâviye ibn Kurre'den tahdîs etti ki, Abdullah ibn Mugaffel el-Muzenî (R) şöyle demiştir: Ben fetih günü Ra-sûlullah(S)'ı dişi devesi üzerinde el-Fetih Sûresi'ni yâhud el-Fetih Sûresi'nden okurken gördüm.Râvî Abdullah ibn Mugaffel: Rasûluİlah bu okuyuşunda tercT yapıyordu, yânî sesini işittirecek şekilde yükseltiyor, dalgalandırıyordu, demiştir. Şube dedi ki: Sonra Muâviye ibn Kurre, İbn Mugaffel'in okuyuşunu hikâye ederek okudu ve:
— Eğer insanların üzerinize toplanmaları düşüncesi olmasaydı, Abdullah ibn Mugaffel'in Rasûlullah'ın okuyuşunu hikâye ederken sesini yükselttiği gibi ben de muhakkak tercî'yaparak, sesimi yükseltirdim, dedi. Şu'be: Ben Muâviye ibn Kurre'ye:
— Onun tercî' yapması nasıl olurdu? diye sordum. O: Üç kerre:— ÂÂÂ, dedi

---

بَاب مَا يَجُوزُ مِنْ تَفْسِيرِ التَّوْرَاةِ وَغَيْرِهَا مِنْ كُتُبِ اللَّهِ بِالْعَرَبِيَّةِ وَغَيْرِهَا لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { فَأْتُوا بِالتَّوْرَاةِ فَاتْلُوهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ }
وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَخْبَرَنِي أَبُو سُفْيَانَ بْنُ حَرْبٍ أَنَّ هِرَقْلَ دَعَا تَرْجُمَانَهُ ثُمَّ دَعَا بِكِتَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَرَأَهُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِنْ مُحَمَّدٍ عَبْدِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى هِرَقْلَ وَ { يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ } الْآيَةَ

7542 - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ كَانَ أَهْلُ الْكِتَابِ يَقْرَءُونَ التَّوْرَاةَ بِالْعِبْرَانِيَّةِ وَيُفَسِّرُونَهَا بِالْعَرَبِيَّةِ لِأَهْلِ الْإِسْلَامِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُصَدِّقُوا أَهْلَ الْكِتَابِ وَلَا تُكَذِّبُوهُمْ وَقُولُوا { آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ } الْآيَةَ

- Tevrat'ın Ve Diğer Allah Kitâblarının Arapça'ya Vediğer Dillere Tefsir Edilmesinin Caiz Olması Babı Çünkü Yüce Allah'ın:"De ki: Eğer doğru söyleyidler iseniz, Tevrat'i getirin de onu okuyun " (Aiu imrân: kavli vardır.İbn Abbâs da şöyle dedi:Bana Ebû Sufyân İbnu Harb haber verdi ki, Bizans Kayseri Hırakliyus kendi tercümanını çağırmış, sonra Peygamber(S)'in mektubunu istemiş ve onu okutmuştur. İçinde şu varmış: ' 'Bismillâhi 'r-rahmâni >-rahim.Allah'ın Kulu ve Rasûlü Muhammed'den Hırakliyus'a: Ey kitûb ehli hepiniz bizimle sizing aranızda müsavi (veâdil) bir kelimeye gelin: Allah'tan başkasına tapmayalım. O'na hiçbirşeyi eş tutmayalım. Allah'ı bırakıp da kimimiz kimimizi Rabb Her tanımayalım. Eğer yüz çevirirlerse: Şâhidolun, biz muhakkak müslümânlarız! deyin" (ÂJu İmrân: 64)
-....Bize Alî ibnu*l-Mubârek, Yahya ibn Kesîr'den; o da Ebû SelemeMen haber verdi ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir; Ehli Kitâb (olan Yahudiler) Tevrat'ı tbrânîce (metni) ile okurlar ve onu müslüm^nlara Arab Dili'yle tefsîr ederlerdi. Rasûlullah (S) bu hususta müslümânlar a:
— "Sizler kitâb ehlini tasdik de etmeyin, tekztb de etmeyin. Ancak şunu söyleyin: Deyin ki: Biz Allah % bize indirilene, İbrahim 'e, İstnM % İshâk % Ya 'kûb 'a ve torunlarına indirilenlere; Mûsâ 'ya, îsâ '-ya verilenlere ve bütün peygamberlere Rabb Heri katından verilenlere îmân ettik. Onlardan hiçbirini diğerinden ayırdetmeyiz. Biz Allah'a testim olmuş müslümânlarız1* (ei-Bak ara: 13 6)

7543 - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرَجُلٍ وَامْرَأَةٍ مِنْ الْيَهُودِ قَدْ زَنَيَا فَقَالَ لِلْيَهُودِ مَا تَصْنَعُونَ بِهِمَا قَالُوا نُسَخِّمُ وُجُوهَهُمَا وَنُخْزِيهِمَا قَالَ { فَأْتُوا بِالتَّوْرَاةِ فَاتْلُوهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ } فَجَاءُوا فَقَالُوا لِرَجُلٍ مِمَّنْ يَرْضَوْنَ يَا أَعْوَرُ اقْرَأْ فَقَرَأَ حَتَّى انْتَهَى إِلَى مَوْضِعٍ مِنْهَا فَوَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهِ قَالَ ارْفَعْ يَدَكَ فَرَفَعَ يَدَهُ فَإِذَا فِيهِ آيَةُ الرَّجْمِ تَلُوحُ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنَّ عَلَيْهِمَا الرَّجْمَ وَلَكِنَّا نُكَاتِمُهُ بَيْنَنَا فَأَمَرَ بِهِمَا فَرُجِمَا فَرَأَيْتُهُ يُجَانِئُ عَلَيْهَا الْحِجَارَةَ

-....Abdullah ibn Umer (R) şöyle demiştir: Peygambere Yahûdîler'den birbiriyle zina etmiş bir erkekle bir kadın getirildi. Peygamber (S) Yahûdîler'e:
— "Sizler zina edenlere ne yapıyorsunuz?" diye sordu. Onlar:
— Bizler onların yüzlerini kömür sürüp karartıyor ve onları (bir merkeb üzerine ters olarak bindirip sokaklarda dolaştırmak suretiyle) hakaaret ediyoruz, dediler. Peygamber:

— "Eğer doğru söyleyiciler iseniz, Tevrat'ı getirin de onu okuyun" (Âiu imrân: 93)kavlini söyledi. Yahudiler Tevrat'ı getirdiler ve kendisinden razı bulunduktan bir adama (ki o, Abdullah ibn Sûriyâ el-A'ver el-Yahûdî'dir):
— Yâ A'ver, oku! dediler.O da Tevrat'tan recm âyetine kadar okudu da oranın üstüne elini koydu. (Abdullah ibn Selâm ona:)
— Elini onun üstünden kaldır! dedi.O da elini kaldırdı. Bir de baktık ki, orada recm âyeti parlayıp durmaktadır. Bunun üzerine Abdullah ibn Selâm:
— Yâ Muhammed, şübhesiz bunlar üzerine taşlamak cezası vardır. Lâkin bizler recm âyetini aramızda gizliyorduk, dedi.Akabinde Peygamber zina edenlerin taşlanmalarını emretti. İbn Umer: Ben onların taşlanmalarını gördüm, erkek, kadım taşlardan korumak için üzerine meylediyordu,demiştir

---

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَاهِرُ بِالْقُرْآنِ مَعَ الْكِرَامِ الْبَرَرَةِ وَزَيِّنُوا الْقُرْآنَ بِأَصْوَاتِكُمْ

7544 – حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا أَذِنَ اللَّهُ لِشَيْءٍ مَا أَذِنَ لِنَبِيٍّ حَسَنِ الصَّوْتِ بِالْقُرْآنِ يَجْهَرُ بِهِ

- Peygamber(S)'İn: 'Kur'ân'ı güzel okumakta maharetli olan, el-kirâmu'lberere («ı-Abese: ıs> ile beraberdir" Ve "Kur'ân't seslerinizle zînetlendiriniz"Kavilleri Babı
-....Bana İbnu Ebî Hazım, Yezîd ibn Abdillah'tan; o da Muhmmed ibn İbrahim'den;o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, o da Peygamber(S)'den şöyle buyururken işitmiştir: "Allah Taâlâ hiç-birşeyi, bir peygamberin Kur'ân 'ı açıktan, güzel sesiyle okumasını dinlediği kadar dinlemedi"

7545 – حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ وَسَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ وَعَلْقَمَةُ بْنُ وَقَّاصٍ وَعُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ حَدِيثِ عَائِشَةَ حِينَ قَالَ لَهَا أَهْلُ الْإِفْكِ مَا قَالُوا وَكُلٌّ حَدَّثَنِي طَائِفَةً مِنْ الْحَدِيثِ قَالَتْ فَاضْطَجَعْتُ عَلَى فِرَاشِي وَأَنَا حِينَئِذٍ أَعْلَمُ أَنِّي بَرِيئَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ يُبَرِّئُنِي وَلَكِنِّي وَاللَّهِ مَا كُنْتُ أَظُنُّ أَنَّ اللَّهَ يُنْزِلُ فِي شَأْنِي وَحْيًا يُتْلَى وَلَشَأْنِي فِي نَفْسِي كَانَ أَحْقَرَ مِنْ أَنْ يَتَكَلَّمَ اللَّهُ فِيَّ بِأَمْرٍ يُتْلَى وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ { إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِنْكُمْ } الْعَشْرَ الْآيَاتِ كُلَّهَا

-....İbn Şihâb şöyle demiştir: Bana Urve ibnu'z-Zubeyr, Saîd ibnu'l-Müseyyeb,Alkame ibn Vakkaas ve Ubeydullah ibnu Ab-dillah, iftira ehlinin Âişe aleyhine söylediklerini söyledikleri zamanki hadîsini haber verdiler. Bunlardan herbiri hadîsten bir parçayı bana tahdîs ettiler. Bu hadîsin sonunda Âişe (R) şöyle demiştir:
— Ben Ya'kûb'un sözünü söyledikten sonra yatağımın üzerine yan yattım. Ben o zaman kendimin berî* olduğumu ve Allah'ın da benim berî' olduğumu ortaya çıkaracağını bilmekte idim. Fakat ben Allah'a yemîn ederim ki, Allah'ın benim işim hakkında tilâvet edilecek bir vahy indireceğini zannetmiyordum. Ve elbette benim şanım, benim nefsim de bana âid bir mes'elede Allah'ın Kur'ân'la tilâvet olunacak bir kelâm söylemesinden çok hakîr idi. Ve Azîz ve Celîl Allah:O uydurma haberi getirenler içinizden bir zümredir. Onu sizin için bir şerr sanmayın. BiVakis o, sizin için bir hayırdır... " (en-Nün 11-21) on âyetin tamâmını indirdi

---

7546 – حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ أُرَاهُ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ فِي الْعِشَاءِ { وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ } فَمَا سَمِعْتُ أَحَدًا أَحْسَنَ صَوْتًا أَوْ قِرَاءَةً مِنْهُ

-....Bize Mıs'ar, Adiyy ibn Sâbit'ten, zannederim o da el-Berâ(R)*dan tahdîs etti ki, o: Ben Peygamber(S)'den yatsı namâzı(nın bir rek'ati)*nda "Ve*t-tîni ve'z-zeytûni"Sûresi'ni okurken işittim, ondan güzel sesli yâhud ondan güzel kirâatli hiçbir kimseyi dinlemiş değilim, demiştir.

7547 - حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ عَنْ أَبِي بِشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَوَارِيًا بِمَكَّةَ وَكَانَ يَرْفَعُ صَوْتَهُ فَإِذَا سَمِعَ الْمُشْرِكُونَ سَبُّوا الْقُرْآنَ وَمَنْ جَاءَ بِهِ فَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِنَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ { وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا }

-....tbn Abbâs (R) şöyle demiştir: Peygamber (S) Mekke'de iken (İslâm'ın evvelinde) gizlenerek yaşardı. Namaz kıldırırken sesini yükseltirdi. Müşrikler Kur'ân işittikleri zaman hem Kur'ân'a, hem onu getirene söverlerdi. Bunun üzerine Azîz ve Celîl olan Allah, kendi Peygamber'ine: "Namazında pek bağırma, sesini o kadar tasma da. İkisi arası bir yol tut" (el-Isrâ: 110) buyurdu .

7548 - حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَهُ إِنِّي أَرَاكَ تُحِبُّ الْغَنَمَ وَالْبَادِيَةَ فَإِذَا كُنْتَ فِي غَنَمِكَ أَوْ بَادِيَتِكَ فَأَذَّنْتَ لِلصَّلَاةِ فَارْفَعْ صَوْتَكَ بِالنِّدَاءِ فَإِنَّهُ لَا يَسْمَعُ مَدَى صَوْتِ الْمُؤَذِّنِ جِنٌّ وَلَا إِنْسٌ وَلَا شَيْءٌ إِلَّا شَهِدَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

-....Abdurrahmân ibn Ebî Sa'saa el-Ensârî el-Mâzinî, oğlu Abdullah'a şöyle haber vermiştir: Ebû Saîd el-Hudrî (R) kendisine:
— Seni görüyorum ki, sen koyun beslemeyi ve bâdiyede oturmayı seviyorsun. Davarların başında yâhud bâdiyende iken namaz için ezan okuyacak olduğun vakit yüksek sesle nida et. Çünkü müezzin sesinin yetiştiği yere kadar ins, cinn, hattâ hiçbirşey yoktur ki, ezam duymuş olsun da kıyamet gününde müezzin için güzel şehâdette bulunmasın, demiştir.Ebû Saîd: Ben bu hadîsi Rasûlullah(S)'tan işittim, demiştir

---

7549 - حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أُمِّهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَرَأْسُهُ فِي حِجْرِي وَأَنَا حَائِضٌ

-...Âişe (R):Ben hayızlı iken Peygamber(S), başı benim kucağımda olduğu hâlde Kur'ân okur idi, demiştir

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْ الْقُرْآنِ }

7550 - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ أَنَّ الْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَبْدٍ الْقَارِيَّ حَدَّثَاهُ أَنَّهُمَا سَمِعَا عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ يَقُولُ سَمِعْتُ هِشَامَ بْنَ حَكِيمٍ يَقْرَأُ سُورَةَ الْفُرْقَانِ فِي حَيَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَمَعْتُ لِقِرَاءَتِهِ فَإِذَا هُوَ يَقْرَأُ عَلَى حُرُوفٍ كَثِيرَةٍ لَمْ يُقْرِئْنِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكِدْتُ أُسَاوِرُهُ فِي الصَّلَاةِ فَتَصَبَّرْتُ حَتَّى سَلَّمَ فَلَبَّبْتُهُ بِرِدَائِهِ فَقُلْتُ مَنْ أَقْرَأَكَ هَذِهِ السُّورَةَ الَّتِي سَمِعْتُكَ تَقْرَأُ قَالَ أَقْرَأَنِيهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ كَذَبْتَ أَقْرَأَنِيهَا عَلَى غَيْرِ مَا قَرَأْتَ فَانْطَلَقْتُ بِهِ أَقُودُهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ إِنِّي سَمِعْتُ هَذَا يَقْرَأُ سُورَةَ الْفُرْقَانِ

عَلَى حُرُوفٍ لَمْ تُقْرِئْنِيهَا فَقَالَ أَرْسِلْهُ اقْرَأْ يَا هِشَامُ فَقَرَأَ الْقِرَاءَةَ الَّتِي سَمِعْتُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَذَلِكَ أُنْزِلَتْ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقْرَأْ يَا عُمَرُ فَقَرَأْتُ الَّتِي أَقْرَأَنِي فَقَالَ كَذَلِكَ أُنْزِلَتْ إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ أُنْزِلَ عَلَى سَبْعَةِ أَحْرُفٍ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ

Yüce Allah'ın: " Artık Kur'ân 'dan kolay geleni okuyun " (el-Muzzemmil: 20) Kavli Babı

-....ibn Şihâb şöyle demiştir: Bana Urve tahdîs etti. Ona da Misver ibn Mahrame ile Abdurrahmân ibnu Abd el-Kaarî tahdîs etmişlerdir. Bu ikisi de Umer ibnu*l-Hattâb(R)*dan şöyle derken zşit-mişlerdir: Ben Rasûlullah'ın hayâtında bir kerre Hişâm ibn Hakîm'i namazda el-Furkaan Sûresİ'ni okurken işittim. Onun kıraatini dinledim. Hişâm,Rasûlullah'ın bana okutup Öğretmediği birçok Arab lügati şîvesiyle okuyordu. Az kaldı namazı bozacaktım. Fakat selâm verinceye kadar güçlükle sabrettim. Ve selâm verir vermez hemen ri-dâsının yakasına sarılıp çektim ve:

— Bu sûreyi, okuduğunu işittiğim şekilde sana kim okuttu? diye sordum.Oda:

— Bunu bana Rasûlullah (S) okuttu! diye cevâb verdi. Ben derhâl:

— Yalan söyledin! Çünkü Rasûlullah bu sûreyi bana, senin okuduğun lügatten başka bir lehçe ile okutup öğretti, dedim. Ve onu sürükleyerek Rasûlullah'ın huzuruna götürdüm ve:

— Yâ Rasûlallah! Ben bu adamın el-Furkaan Sûresİ'ni, Sen'in bana Öğrettiğin lügatten başka lügatlerle okuduğunu işittim! diye şikâyet ettim.Rasûlullah:

— "Yâ Umer, hele onun yakasını bırak!'* buyurdu. Ve Hişâm'a:

— "Yâ Hişâm, oku bakayım!" diye emretti. O da Rasûlullah'a karşı, benim kendisinden işittiğim okuyuşla okudu. Rasûlullah bunun üzerine:

— "Bu sûre böyle indirildi!" dedi. Sonra bana:

— "Yâ Umer, sen de oku bakayım!" buyurdu.Ben de, Kendisinin bana okutmuş olduğu okuyuşla okudum. Rasûlullah bana da:

— "Bu sûre böyle indirildi!" diye, okuyuşumu doğru buldu ve:

— "Şübhesiz bu Kur'ân yedi lügat üzerine indirilmiştir. Bunlardan kolayınıza gelen lügati okuyunuz!*' buyurdu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ } وَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلٌّ مُيَسَّرٌ لِمَا خُلِقَ لَهُ يُقَالُ مُيَسَّرٌ مُهَيَّأٌ وَقَالَ مُجَاهِدٌ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ بِلِسَانِكَ هَوَّنَّا قِرَاءَتَهُ عَلَيْكَ وَقَالَ مَطَرٌ الْوَرَّاقُ { وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ } قَالَ هَلْ مِنْ طَالِبِ عِلْمٍ فَيُعَانَ عَلَيْهِ

7551 – حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ قَالَ يَزِيدُ حَدَّثَنِي مُطَرِّفُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عِمْرَانَ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فِيمَا يَعْمَلُ الْعَامِلُونَ قَالَ كُلٌّ مُيَسَّرٌ لِمَا خُلِقَ لَهُ

Yüce Allah'ın: "And olsun ki, biz Kur'ân'ı düşünmek için kolaylaştırmışızdır.O hâlde düşünen var mı?" (el-Kamer: 17, 22, 32, 40) Kavli Babı

Ve Peygamber (S): "Herkes ve herşey niçin yaratıldıysa, ona kolaylaştırılıp hazırlanmıştır" buyurdu. "Muyesserun " "Muheyyeun(= Hazırlanmıştır)" denilir.Müfessir Mucâhid: Biz Kur'ân'ı şenin lisânınla kolaylaştırdık, yânı onun okunmasını sana hazırladık, demiştir.Matar el-Verrâk ibn Tahmân el-Horâsânî de:"And olsun ki, biz Kur'ân'ı düşünmek için kolaylaştırmışızdır.O hâlde bir düşünen var mı?" âyetini söyledi de:"Bir ilim talibi, bir ilim arayan var mı ki, o bunun üzerine yardım olunsun" demektir,dedi .

-....Bana Mutarnf ibnu Abdillah tahdîs etti ki, îırırân ibn Husayn (R) şöyle demiştir: Ben:

— Yâ Rasûlallah! (Cennetlik, cehennemlik ezelde belli olunca) çalışanlar neye çalışıyorlar? diye sordum. Rasûlullah (S): — "Herkes niçin yaratıldıysa, ona kolaylaştırılıp hazırlanmıştır" buyurdu

---

7552 – حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ وَالْأَعْمَشِ سَمِعَا سَعْدَ بْنَ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ فِي جَنَازَةٍ فَأَخَذَ عُودًا فَجَعَلَ يَنْكُتُ فِي الْأَرْضِ فَقَالَ مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا كُتِبَ مَقْعَدُهُ مِنْ النَّارِ أَوْ مِنْ الْجَنَّةِ قَالُوا أَلَا نَتَّكِلُ قَالَ اعْمَلُوا فَكُلٌّ مُيَسَّرٌ { فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى } الْآيَةَ

-...Bize Şu'be, Mansûr'dan ve el-A'meş'ten tahdîs etti.O ikisi de Sa'd ibnu Ubeyde'den; o da Ebû Abdirrahmân'dan; o da Alî ibn Ebî Tâlib(R)'den işitmişlerdir ki, Peygamber (S) bir cenazede bulundu. Orada eline bir deynek aldı da (düşünceli bir hâlde başını eğerek) onunla yere dürtüp vurmaya başladı. Ve:
— "Sizden hiçbir kimse müstesna olmamak üzere muhakkak cennetteki yeri de, cehennemdeki oturacağı yeri de takdir edilip yazılmıştır!" buyurdu. Sahâbîler:
— Öyleyse (ameli terkedip) bu takdîr ve yazıya dayanamaz mıyız? dediler.Peygamber:
— "Sizler çalışınız! Çünkü herkes yaratılmış olduğu şeye kolaylaştırılıp hazırlanmıştır!'* buyurdu ve şu âyetleri okudu:"Bundan sonra kim verir ve sakınırsa ve o en güzeli de tasdik ederse, biz de onu en kolaya hazırlarız. Amma kim cimrilik eder, kendini müstağni görür ve o en güzeli yalan sayarsa, biz de ona o en güç otom " (el-Leyt: 5-10)

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَجِيدٌ فِي لَوْحٍ مَحْفُوظٍ } { وَالطُّورِ وَكِتَابٍ مَسْطُورٍ } قَالَ قَتَادَةُ مَكْتُوبٌ { يَسْطُرُونَ } يَخُطُّونَ { فِي أُمِّ الْكِتَابِ } جُمْلَةِ الْكِتَابِ وَأَصْلِهِ { مَا يَلْفِظُ } مَا يَتَكَلَّمُ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا كُتِبَ عَلَيْهِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ يُكْتَبُ الْخَيْرُ وَالشَّرُّ { يُحَرِّفُونَ } يُزِيلُونَ وَلَيْسَ أَحَدٌ يُزِيلُ لَفْظَ كِتَابٍ مِنْ كُتُبِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَلَكِنَّهُمْ يُحَرِّفُونَهُ يَتَأَوَّلُونَهُ عَلَى غَيْرِ تَأْوِيلِهِ دِرَاسَتُهُمْ تِلَاوَتُهُمْ { وَاعِيَةٌ } حَافِظَةٌ { وَتَعِيَهَا } تَحْفَظُهَا { وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأُنْذِرَكُمْ بِهِ } يَعْنِي أَهْلَ مَكَّةَ { وَمَنْ بَلَغَ } هَذَا الْقُرْآنُ فَهُوَ لَهُ نَذِيرٌ

- Yüce Allah'ın: "Daha doğrusu o Kitâb, çok şerefli bir Kur'ân*dır ki, Mahfuz bir levhadadır91 (d-Burûc: 21-22); "And olsun Tûr'a, neşredilmiş kâğıdlar içinde yazılı Kitâb'a..." («Tür: t-3) Kavilleri Babı Katâde şöyle dedi:
"Mestûrin = Satır satır yazılmış", yânî "Melekler onu satır satır dizerler, yazarlar"demektir."Ft ÜmmVl-Kitâb" - Şübhesiz o nezdimizdeki Ana Kitâb'dadır (sabittir)..." (ez-zuhrüf: 4):Kitâb'ın cümlesi içinde, yânî aslı içinde sabittir, demektir."(Hatırla ki, insanın hem sağında hem solunda oturan, onun amellerini tesbît etmekte olan iki de melek vardır.)O, bir söz etmeyedursun, mutlak yanında hazır bir gözcü vardır" (Kaaf: 17-ıs); yânî, o herhangi birşey konuşursa, muhakkak o konuştuğu kelime, üzerine yazılır. İbn Abbâs da şöyle demiştir:"O bir söz atmayadursun."kavli hakkında: Hayır ve şerr onun üzerine yazılır, ma'nâsınadır, "Yuharrifûne{ = Onu tahrîf ederler)" (en-Nisâ: 45, el-Mâide: 14, 41),"İzâle ederler" demektir. Hâlbuki Azîz ve Cetil Allah'ın kitâblarından bir kitabın lafzını giderebilecek hiçbir kimse yoktur.Fakat onlar "Kitâb 'ı tahrîf ederler", yânî onu te'vîlinden başka olan te'vîl ile te'vîl ederler,demektir."... Ve in kunnâ an dirâsetihim le gaf iline = Bizden evvel kitâb yalnız iki taifeye indirildi, biz ise onların okuduklarından kesin olarak gafillerdik dememeniz için" (ei-En'âm: ıs6)*. Buradaki "Dirâsetihim", "Onların okumaları" ma'nâsınadır."Onu sizin için bir Öğüt ve ibret yapalım, onu belleyen kulaklar da bellesin diye" (eimkkaa: 12) âyetindeki "Vâiye", "Hafıza" yânî "Ezberleyici , onu belleyip muhafaza edici kulaklar** ma'nâsınadır. "... Şu Kur'ân bana, sizi de sizden sonar erişenleri de inzâr etmekliğim için vahyolundu..." (ei-En'âm: 19).Yânî "Bu Kur'ân bana hem siz Mekke ehlini, hem de sizden sonra Kur'ân kendilerine ulaşacak herkesi inzâr etmekliğim için vahyolundu". Demek ki, Peygamber kıyamete kadar gelecek herkes için bir nezîr olmuştur.

7553 – و قَالَ لِي خَلِيفَةُ بْنُ خَيَّاطٍ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ سَمِعْتُ أَبِي عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي رَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَمَّا قَضَى اللَّهُ الْخَلْقَ كَتَبَ كِتَابًا عِنْدَهُ غَلَبَتْ أَوْ قَالَ سَبَقَتْ رَحْمَتِي غَضَبِي فَهُوَ عِنْدَهُ فَوْقَ الْعَرْشِ

(Buhârî şöyle dedi:) Bana Halîfe ibn Hayyât (müzâkere yoluyla) şöyle dedi:Bize Mu'temir tahdîs etti. Ben babam Süleyman ibn Tarhanadan işittim; o da Katâde'den; o da Ebû Râfi'den; o da Ebû Hureyre(R)'den. Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Allah TaâÎâ mahlûkları hükmedip tamamladığı zaman» yanında bulunan bir kitâb yazdı da, onda: Rahmetim gadabıma galebe etti -yâhud: Rahmetim gadabımın önüne geçti hükmünü yazdı. O kitâb, Arş'ın üstünde, Allah'ın yanındadır"

7554 - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي غَالِبٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ أَنَّ أَبَا رَافِعٍ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ كِتَابًا قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ الْخَلْقَ إِنَّ رَحْمَتِي سَبَقَتْ غَضَبِي فَهُوَ مَكْتُوبٌ عِنْدَهُ فَوْقَ الْعَرْشِ

-....Bize Mu'temir tahdîs edip şöyle dedi: Ben babam Süleyman ibn Tarhân'dan işittim, şöyle diyordu: Bize Katâde tahdîs etti; ona da Ebû Rafı' tahdîs etmiştir. Ebû Rafı'de Ebû Hureyre(R)*den işitmiştir: Ebû Hureyre şöyle diyordu: Ben Rasûlullah(S)'tan işittim, şöyle buyuruyordu: "Muhakkak ki, Yüce Allah mahlûktan yaratmadan önce bir kitâb yazmış (ve onda): Benim rahmetim gadabımın önüne geçmiştir! diye yazmıştır. O kitâb, Arş Un üstünde Yüce Allah'ın yanında yazılmış bir kitâbdır"'

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى { وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ } { إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ } وَيُقَالُ لِلْمُصَوِّرِينَ أَحْيُوا مَا خَلَقْتُمْ { إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ } قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ بَيَّنَ اللَّهُ الْخَلْقَ مِنْ الْأَمْرِ لِقَوْلِهِ تَعَالَى { أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ } وَسَمَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْإِيمَانَ عَمَلًا قَالَ أَبُو ذَرٍّ وَأَبُو هُرَيْرَةَ سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْأَعْمَالِ أَفْضَلُ قَالَ إِيمَانٌ بِاللَّهِ وَجِهَادٌ فِي سَبِيلِهِ وَقَالَ { جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ } وَقَالَ وَفْدُ عَبْدِ الْقَيْسِ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُرْنَا بِجُمَلٍ مِنْ الْأَمْرِ إِنْ عَمِلْنَا بِهَا دَخَلْنَا الْجَنَّةَ فَأَمَرَهُمْ بِالْإِيمَانِ وَالشَّهَادَةِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ فَجَعَلَ ذَلِكَ كُلَّهُ عَمَلًا

Yüce Allah'ın Şu Kavilleri Babı:

"Hâlbuki sizi de, yapageldiğiniz şeyleri de Allah yaratmıştır" (es-Sâffât: 96);"Şübhesiz ki, biz herşeyi bir takdir ile yarattık" (el-Kamer: 49).Suret yapıcı musavvirlere: Yaptığınız suretlere hayât verin! denilir. "Şübhesiz ki, RabbHniz gökleri ve Yer*i altı günde yaratan, sonra (emri) Arş üzerinde hükümrân olan Allah'tır.Kendisini durmayıp kovalayan gündüze, geceyi O bürüyüp örter. Güneş'i, Ay\ yıldızları hepsi de emrine ram olarak- yaratan O. Haberin olsun ki, yaratmak da, emretmek de O'na mahsûstur. Âlemlerin Rabbi olan Allah'ın sânı ne kadar yücedir" (el-A'râf: 54).Sufyân ibn Uyeyne şöyle dedi: Allah, a Yaratma"nın "Emr"den ayrı olduğunu beyân etti. Yânî geçen "Yaratmak da, emr de O'na mahsûstur" kavliyle bunların arasını ayırdı.Peygamber (S) de îmâna "Amel" ismi verdi.Ebû Zerr ile Ebû Hureyre şöyle dediler: Peygamberce:Amellerin hangisi en faziletlidir? diye soruldu.Peygamber (S):"Allah'a îmân ve Allah yolunda cihâd etmektir" buyurdu.Yüce Allah da: "Artık onlar için yapmakta olduklarına bir mükâfat Olarak... " (es-Secde:17, el-Ahkaaf: 14, el-Vâkıa: 24) buyurmuştur.Abdu'1-Kays hey'eti de Peygambere: Bizlere (tafsîlden müstağni kılacak) Özetlenmiş külli işlerden birtakım şeyler emret de bizler onları yaptığımızda cennete girelim, dediler.Peygamber de onlara: îmân etmeyi, Allah'ın varlığı ve birliğine şehâdet etmeyi, farz namazları kılmayı, farz zekâtı vermeyi emretti de bunların hepsini amel kıldı

7555 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ وَالْقَاسِمِ التَّمِيمِيِّ عَنْ زَهْدَمٍ قَالَ كَانَ بَيْنَ هَذَا الْحَيِّ مِنْ جُرْمٍ وَبَيْنَ الْأَشْعَرِيِّينَ وُدٌّ وَإِخَاءٌ فَكُنَّا عِنْدَ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ فَقُرِّبَ إِلَيْهِ الطَّعَامُ فِيهِ لَحْمُ دَجَاجٍ وَعِنْدَهُ رَجُلٌ مِنْ بَنِي تَيْمِ

اللَّهِ كَأَنَّهُ مِنْ الْمَوَالِي فَدَعَاهُ إِلَيْهِ فَقَالَ إِنِّي رَأَيْتُهُ يَأْكُلُ شَيْئًا فَقَذِرْتُهُ فَحَلَفْتُ لَا آكُلُهُ فَقَالَ هَلُمَّ فَلْأُحَدِّثْكَ عَنْ ذَاكَ إِنِّي أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَفَرٍ مِنْ الْأَشْعَرِيِّينَ نَسْتَحْمِلُهُ قَالَ وَاللَّهِ لَا أَحْمِلُكُمْ وَمَا عِنْدِي مَا أَحْمِلُكُمْ فَأُتِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنَهْبِ إِبِلٍ فَسَأَلَ عَنَّا فَقَالَ أَيْنَ النَّفَرُ الْأَشْعَرِيُّونَ فَأَمَرَ لَنَا بِخَمْسِ ذَوْدٍ غُرِّ الذُّرَى ثُمَّ انْطَلَقْنَا قُلْنَا مَا صَنَعْنَا حَلَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ لَا يَحْمِلَنَا وَمَا عِنْدَهُ مَا يَحْمِلُنَا ثُمَّ حَمَلَنَا تَغَفَّلْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمِينَهُ وَاللَّهِ لَا نُفْلِحُ أَبَدًا فَرَجَعْنَا إِلَيْهِ فَقُلْنَا لَهُ فَقَالَ لَسْتُ أَنَا أَحْمِلُكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ حَمَلَكُمْ وَإِنِّي وَاللَّهِ لَا أَحْلِفُ عَلَى يَمِينٍ فَأَرَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا أَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ مِنْهُ وَتَحَلَّلْتُهَا

-.....Bize Eyyûb, Ebû Kjlâbe'den ve el-Kaasım et-Teymî'den tahdîs etti ki, Zehdem şöyle demiştir: Bu Cerm kabilesi ile Eş'arîler arasında bir sevgi ve bir kardeşlik vardı. Cerm kabilesinden olan bizler Ebû Mûsâ el-Eş'arî'nin yanında bulunuyorduk, O sırada ona içinde tavuk eti olan bir yemek yaklaştırıldı. Ebû Musa'nın yanında Teymullah oğulları'ndan, Arab'dan başka milletlerden gibi olan bir zât vardı. Ebû Mûsâ onu yemeğe çağırdı. O da:
— Ben tavuğu bir kerre tiksindiğim pis bir şeyi yerken gördüm de, onun etini yememeğe yemin ettim, dedi. Ebû Mûsâ ona şöyle dedi:
— Gel de ben sana bu konuda bir hadîs tahdîs edeyim: Ben Eş'a-rîler'den bir topluluk içinde Peygamberin yanma gitmiş, kendisinden bizlere cihâda gitmek üzere binek ve yük taşıma hayvanları vermesini istiyorduk. Peygamber: "Vallahi ben sizleri develere yükleyemem, benim yanımda sizleri yükleyeceğim develer yoktur" diye yemîn etti. Bu arada Peygamber'e bir mikdâr ganimet develeri getirildi. Bunun üzerine Peygamber bizleri sorup: "O Eş'arîler topluluğu nerede?" dedi. Bizlere hörgüçleri beyaz birkaç tane deve verilmesini emretti. Bundan sonra gittik ve kendi aramızda: Biz ne yaptık? RasûluIIah bizleri develere yüklemeyeceğine ve yanında bizi yükleyecek develer olmadığına yemin etti, sonra da bizleri develere yükledi. Bizler Rasûlullah*a yeminini unutturduk. Vallahi biz ebeden felah bulmayız! dedik. Ve akabinde Rasûlullah'ın yanma döndük de O'na bu yeminini söyledik. Bunun üzerine O: "Sizleri develere yükleyen ben değilim. Lâkin sizleri Allah yüklemiştir. Bir de ben vallahi tirşeye yemîn eder de sonra yemîn ettiğim şeyin zıddını daha hayırlı görürsem, muhakkak o hayırlı olan işi yaparım da yeminimden keffâretle çıkarım" buyurdu

---

7556 – حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ حَدَّثَنَا قُرَّةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا أَبُو جَمْرَةَ الضُّبَعِيُّ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ فَقَالَ قَدِمَ وَفْدُ عَبْدِ الْقَيْسِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا إِنَّ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ الْمُشْرِكِينَ مِنْ مُضَرَ وَإِنَّا لَا نَصِلُ إِلَيْكَ إِلَّا فِي أَشْهُرٍ حُرُمٍ فَمُرْنَا بِجُمَلٍ مِنْ الْأَمْرِ إِنْ عَمِلْنَا بِهِ دَخَلْنَا الْجَنَّةَ وَنَدْعُو إِلَيْهَا مَنْ وَرَاءَنَا قَالَ آمُرُكُمْ بِأَرْبَعٍ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ أَرْبَعٍ آمُرُكُمْ بِالْإِيمَانِ بِاللَّهِ وَهَلْ تَدْرُونَ مَا الْإِيمَانُ بِاللَّهِ شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَإِقَامُ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ وَتُعْطُوا مِنْ الْمَغْنَمِ الْخُمُسَ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ أَرْبَعٍ لَا تَشْرَبُوا فِي الدُّبَّاءِ وَالنَّقِيرِ وَالظُّرُوفِ الْمُزَفَّتَةِ وَالْحَنْتَمَةِ

-....Bize Ebû Cemre Nasr ibn îmrân ed-Dube'îtahdîs etti. Ben îbn Abbâs'a (Abdu'1-Kays hey'eti kıssasını) sordum, o da şöyle dedi, demiştir: Abdu'1-Kays hey'eti Rasûlullah'ın huzuruna geldiler ve:
— Yâ Rasûlallah! Sen'inle bizim aramızda şu Mudar kabilelerinden olan müşrikler vardır. Bizler Sana ancak haram aylar içinde ulaşabiliyoruz. O hâlde Sen bizlere öyle kestirme birtakım işler emret de bizler onları işleyip yapmakla cennete girelim ve arkamızda kalanlarımızı da bu işleri yapmaya da'vet edelim! dediler.Rasûlullah (S) onları şöyle buyurdu:
— "Ben sizlere dört şeyi işlemeyi emrediyor ve dört şeyi de işlemeyi nehyediyorum: Ben sizlere Allah'a îmân etmeyi emrediyorum: Sizler Allah'a îmân etmek nedir, bilir misiniz? Allah'tan başka ilâh olmadığına (ve Muhammed'in Allah'ın Rasûlü olduğuna) şehâdet etmek; namazı devamlı kılmak; zekâtı vermek; (ramazân orucunu tutmak), ganimetten beşte birini vermektir. Ben sizleri dört şeyden de nehyediyorum: Dubba ve nakîr denilen kaplarda, ziftlenmiş kaplarda ve hanîeme denilen kapta (hurma yâhud üzüm şırası) içmeyiniz

---

7557 – حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ أَصْحَابَ هَذِهِ الصُّوَرِ يُعَذَّبُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيُقَالُ لَهُمْ أَحْيُوا مَا خَلَقْتُمْ

-....Bize el-Leys, Nâfî'den; o da el-Kaasım ibn Muhammed'den; o da Âişe(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) şöyle buyurmuştur: "Şu suretlerin sâhibleri kıyamet gününde azâb olunacaklar ve kendilerine: Haydi, yaptığınız suretlere can veriniz! denilecektir"

7558 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَصْحَابَ هَذِهِ الصُّوَرِ يُعَذَّبُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيُقَالُ لَهُمْ أَحْيُوا مَا خَلَقْتُمْ

-....Bize Hammâd ibn Zeyd, Eyyûb'dan; o da Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Muhakkak ki, şu suretlerin sâhibleri kıyamet gününde azâb olunacaklar ve kendilerine: Haydin, uydurup düzdüğünüz bu suretlere can veriniz! denilecektir"

7559 – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا ابْنُ فُضَيْلٍ عَنْ عُمَارَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذَهَبَ يَخْلُقُ كَخَلْقِي فَلْيَخْلُقُوا ذَرَّةً أَوْ لِيَخْلُقُوا حَبَّةً أَوْ شَعِيرَةً

-....Bize Muhammed ibn Fudayl, Umâre'den; o da Ebû ZurVdan tahdîs etti ki, o da Ebû Hureyre'den işitmİştir. Ebû Hu-reyre (R) de: Ben Peygamber(S)'den işittim, şöyle buyuruyordu, demiştir: "Azız ve Ceiîi olan Allah: Benim yarattığım gibi yaratmaya kasdedip savaşan kimseden daha zâlim kim vardır? Haydi onlar bir zerre yaratsınlar yâhud (lezzeti ve gıda Özelliği yerinde) bir tanecik yâhud bir tek arpa dânesi yaratsınlar! buyurur"

بَاب قِرَاءَةِ الْفَاجِرِ وَالْمُنَافِقِ وَأَصْوَاتُهُمْ وَتِلَاوَتُهُمْ لَا تُجَاوِزُ حَنَاجِرَهُمْ

7560 – حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسٌ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَالْأُتْرُجَّةِ طَعْمُهَا طَيِّبٌ وَرِيحُهَا طَيِّبٌ وَمَثَلُ الَّذِي لَا يَقْرَأُ كَالتَّمْرَةِ طَعْمُهَا طَيِّبٌ وَلَا رِيحَ لَهَا وَمَثَلُ الْفَاجِرِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الرَّيْحَانَةِ رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ وَمَثَلُ الْفَاجِرِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الْحَنْظَلَةِ طَعْمُهَا مُرٌّ وَلَا رِيحَ لَهَا

Fâcir Ve Münafık Kişilerin Kur'ân Okumaları (Hâlini Beyân) Babı
Onların sesleri ve tilâvetleri, kendi boğazlarından öteye geçmez.
-...Bize Enes ibn Mâlik, Ebû Mûsâ eI-Eş'ârî(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) şöyle buyurmuştur: "Kur'ân'ı okumakta olan mü'min kişinin meseli portakal meyvesi gibidir ki, onun tadı güzel, kokusu da güzeldir. Kur'ân 'ı okumayan mü'minin benzeri hurma gibidir ki, onun tadı güzeldir, fakat kokusu yoktur. Kur'ân'ı okumakta olan fâcir kişinin benzeri ise reyhâne otunun meseli gibidir ki, onun kokusu güzel, tadı acıdır. Kur'ân'ı okumayan fâcir kişinin meseli de tadı acı ve güzel kokusu olmayan Ebû Cehil karpuzunun meseli gibidir"

7561 – حَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح و حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَنْبَسَةُ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي يَحْيَى بْنُ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّهُ سَمِعَ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا سَأَلَ أُنَاسٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْكُهَّانِ فَقَالَ إِنَّهُمْ لَيْسُوا بِشَيْءٍ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَإِنَّهُمْ يُحَدِّثُونَ بِالشَّيْءِ يَكُونُ حَقًّا قَالَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تِلْكَ الْكَلِمَةُ مِنْ الْحَقِّ يَخْطَفُهَا الْجِنِّيُّ فَيُقَرْقِرُهَا فِي أُذُنِ وَلِيِّهِ كَقَرْقَرَةِ الدَّجَاجَةِ فَيَخْلِطُونَ فِيهِ أَكْثَرَ مِنْ مِائَةِ كَذْبَةٍ

-....ibn Şihâb (şöyle demiştir): Bana Yahya ibnu Urve ibnu'z-Zubeyr haber Verdi ki, o, babası Urve ibnu1 z-Zubeyr*den şöyle derken işitmiştir: Âişe (R) şöyle dedi: Birtakım insanlar Pcygamber(S)e kâhinlerden sordular. Bunun üzerine O:

— "Kâhinler (yânî onların sözleri) hiçbirşey değildirler!" buyurdu.Bu sefer soranlar:

— Yâ Rasûlallah! Kâhinler bazen birşey söylüyorlar da bu söyledikleri şey doğru oluyor,dediler.Râvî dedi ki: Peygamber şöyle buyurdu:

— "Doğru olan bu kelime Hakk'tandır ki, onu bir cinnî, meleklerden kapar da sonra onu dostu olan kâhinin kulağı içine, tavuğun tekrar tekrar seslenmesi gibi tekrar tekrar söyler, kâhinler de o bir hakk sözün içine yüzden fazla yalan katıp karıştırırlar"

7562 – حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا مَهْدِيُّ بْنُ مَيْمُونٍ سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ سِيرِينَ يُحَدِّثُ عَنْ مَعْبَدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَخْرُجُ نَاسٌ مِنْ قِبَلِ الْمَشْرِقِ وَيَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ لَا يُجَاوِزُ تَرَاقِيَهُمْ يَمْرُقُونَ مِنْ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنْ الرَّمِيَّةِ ثُمَّ لَا يَعُودُونَ فِيهِ حَتَّى يَعُودَ السَّهْمُ إِلَى فُوقِهِ قِيلَ مَا سِيمَاهُمْ قَالَ سِيمَاهُمْ التَّحْلِيقُ أَوْ قَالَ التَّسْبِيدُ

-....Bize Mehdî ibn Meymûn tahdîs etti. Ben Muhammed ibn Sîrîn'den işittim; o,Ma'bed ibn Sîrîn'den; o da Ebû Saîd el-Hud-rî(R)*den tahdîs ediyordu. Peygamber (S)şöyle buyurmuştur:— "Güneş'in doğduğu taraftan birtakım insanlar çıkacak, onlar Kur'ân okuyacaklar. Fakat Kur'ân onların hançereleri ile köprücük kemikleri ötesine geçmeyecek. Onlar, okun av hayvanını delip çıktığı gibi dînden çıkacaklar; onlar, okun bir daha atıldığı kirişine dönmez olduğu gibi artık bir daha dîne dönmeyeceklerdir" buyurdu.

—Onların alâmetleri nedir? diye soruldu. Peygamber:

— "Onların alâmetleri saçlarını kazıtmaktır -yâhud: Saçlarını dibinden kökleyip gidermektir-" buyurdu

---

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى{ وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ }وَأَنَّ أَعْمَالَ بَنِي آدَمَ وَقَوْلَهُمْ يُوزَنُ وَقَالَ مُجَاهِدٌ الْقُسْطَاسُ الْعَدْلُ بِالرُّومِيَّةِ وَيُقَالُ الْقِسْطُ مَصْدَرُ الْمُقْسِطِ وَهُوَ الْعَادِلُ وَأَمَّا الْقَاسِطُ فَهُوَ الْجَائِرُ

Yüce Allah'ın: "Biz kıyamet gününe mahsûs adalet terâzleri koyacağız. Artık hiçbir kimse hiçbirşeyle haksızlığa uğratılmayacaktır. O şey, bir hardal dânesi kadar bile olsa, onu getiririz. Hesâblayıcılar olarak da biz yeteriz" (el- Enbiyâ: 47) Kavli İle Âdem Oğulları'nın Amelleri Ve Sözlerinin Tartılacağı BabıMüfessir Mucâhid "Doğru terazi ile tartın9* (ei-isrâ: 35, eşşuârâ: 182) kavlinin tefsirinde şöyle elemiştir: "el-Kustâs", Rûm ahâlîsi dilinde "AdPdir."el-Kıst", "Âdil" demek olan MMuksıt"ın masdandır denilir. Amma "el-Kaasıt" lafzına gelince, o "Cevr edici" yânî "Zâlim" ma'nâsınadır.

7563 – حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ إِشْكَابٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ الْقَعْقَاعِ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَلِمَتَانِ حَبِيبَتَانِ إِلَى الرَّحْمَنِ خَفِيفَتَانِ عَلَى اللِّسَانِ ثَقِيلَتَانِ فِي الْمِيزَانِ سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ

- Bize Ahmed ibn İşkâb tahdîs etti. Bize Muhammed ibn Fu-dayl, Umâre ibnu'l- Ka'kaa'dan; o da Ebû Zur'a'dan tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R) şöyle demiştir: Peygamber(S):— "Subhânallâhi ve bi-hamdihi, Subhânallahil-Azîm;Rahmân'a sevgili, dile hafif,mizanda ağır olan iki kelimedir" buyurdu

---